Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Petak, 24. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 253

Novi uspjeh Nijemaca na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Na svim trim bojištima nema nikakovih osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog složera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Svoj smo uspjeh kod šume od Avocourta upotpunili zaposjednućem francuskog uporišta na visokom hrbtu jugozapadno od Haucourta. Učinjeno je do 450 zarobljenika. Inače je sveopći položaj nepromijenjen.

Istočno bojište.

Glavnu su svoju navalnu djelatnost odgodili jučer Rusi na večerne i noćne satove. Više su puta provaljivali s jakim silama protiv naših položaja na mostobranu od Jakobstadta, na obim stranama željeznice Mitava-Jakobstadt a četiri puta protiv naših linija sjeverno od Vidsyja. Dočim su Rusi na fronti kod Postavyja, gdje je broj zarobljenika porasao na 14 časnika i 889 momaka, uslijed prekomjernih krvavih gubitaka odustali od većih navalnih pokušaja, navaljivali su oni više puta novom silom izmedju Naročkog i Višnjevog jezera. Veliki gubitak na ljudima i municiji nije mogao donijeti Rusima ni u ovim navalama, ni u mnogim drugim pojedinim poduzećima na ostalim mjestima niti najmanjeg probitka nasuprot nepokolebive njemačke obrane.

Balkansko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 23. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Sa raznih bojišta nije se najavilo nikakve važne promjene.

Brzojavi.

Rat.

Naviještene ofenzive.

Haag, 22. Times piše, da se približava čas, kada će vrhovni zapovjednik egipčanskih četa biti u položaju, da napadne Turke.

Službeno se javlja: Princ Walcški je kao kapetan kod štaba vrhovnog zapovjednika sredozemnog ekspedicijonog zbora prispio u Egipat.

Basel, 22. Prema bazelskim listovima, opaženo bijaše na sarnijskom raskršću veliko prevažanje ruskih četa i municije, koje bivaju pošiljane prama Czartorysku. Čini se, da se pripravlja ofenziva protiv Czartorysk-Kovelu.

Austro-Ugarska.

Previšnje priznanje braniocima Ušćeska.

Beč, 22. (D. u.). Iz stana ratne štampe javlja se:

Zapovjednik vojske general konjaništva Pflanzer-Baltin primio je jučer od cara slijedeću brzojavku:

„S jučerašnjom ste dnevnom zapovjedi iskazali u ime 7. vojske divljenje i zahvalnost junačkim braniocima dnjestarskog mostobrana kod Ušćeska, koji su pokazali slavni izgled za to, kako i malena četa može do skrajnjih granica ljudske mogućnosti, da svoje mjesto održi u ustrajnoj borbi budi i proti prebrojnoj neprijateljskoj nadmoći. I ja ćutim potrebu u svojem srcu, da posadi one utvrde, gdje su se bile tolike borbe, njihovom zapovjedniku pukovniku Juliju Planckh, časnicima i momčadi uvijek vrlo prokušane 11. dragonske pukovnije, što moje ime nosi, kao što i saperima, koji su im uz bok slavno stajali, iskažem, koliko uvijek cijenim njihove čine, junaštvo i preziranje smrti i kako su im na tome sa mnom zahvalne moja vojska i čitava domovina.

Franjo Josip.“

Njemačka.

Iz njemačkog Reichstaga.

Berlin, 23. (D. u.) Reichstag je dovršio prvo čitanje proračuna i poreznih zakonskih osnova te ih je predao pojedinim odborima. Sutra će se održati vijećanje o prisilnom proračunskom zakonu, po čemu će se plenarne sjednice odgoditi do poslije uskrsa.

Balkan.

Položaj u Rumunjskoj.

Bukarešt, 23. Rasprave u rumunjskom predsjedništvu ministarstva podsjećaju na dane u Sofiji, naime one dane, koji su bili neposredno pred pristupom Bugarske u rat. Izaslanici četverovlasti borave veoma često u rumunjskom izvanjem ministarstvu ili obdržavaju negdje u nekakovoj skupštini četvornog saveza svoje uzbudjene sjednice. Danomice dolaze glasnici iz različitih glavnih gradova, koji donašaju nove naputke svojih vlada. Najveće je presenećenje pobudila u Rumunjskoj posljednja nota četvornog saveza, kojom je on tražio od Rumunjske, da se razoruža. Sve su stranke složne u tom, da mora vlada tu notu odlučno otkloniti.

Novi je uredjaj vrhovnog vojnog vodstva dovršen i zaključen. Osobito je važno, što su na svim onim točkama, na kojima se iziskuje samostalno djelovanje, namješteni oni časnici, koji se nimalo ne bave politikom.

Izmedju Italije i Grčke.

Bern, 23. (D. u.) Temps objelodanjuje zračnu brzojavku Havasove agencije iz Atene, po kojoj je grčki ministar-predsjednik Skuludis odgovorio na upit zastupnika Spiromiliosa o napredovanju talijanskih četa proti Tepelinjiu slijedeće: Mi posjedujemo pismenu izjavu talijanskog zastupika u Ateni, da talijanska vojska kod Valone ne će prekoračiti naše sjeverne granice. Epiru, kao neodijelivom dijelu Grčke, ne prijeti nikakva pogibelj.

Rumunjsko blago u Solunu.

Bukarešt, 23. (D. u.) Rumunjski je ministar trgovine odaslao u Solun na želju interesiranih trgovaca posebnog opunomoćenika, da namjesti najzgodnije što je moguće stvari, koje je bila Rumunjska kupila i koje se još nalaze u solunskim skladištima. To je morala Rumunjska poduzeti, pošto nije radi rata moguće, da se te stvari u Rumunjsku odveze.

Rusija.

Kriva ruska izvješćivanja.

Kopenhagen, 23. (D. u.) Zastupnik je Čeidze iznio u dumi predlog, da se stavi pod optužbu prijašnjeg ministra Goremyka radi krivih izvješća, što ih je o ratnom položaju znajući i hotimice objelodanjivao.

Suhomlinov skinut i od časti člana državnog vijeća.

Petrograd, 23. (D. u.) Petrogradska agencija javlja: Carskim je ukazom skinut bivši ratni ministar, član državnog vijeća Suhomlinov i od svojih funkcija kao član državnog vijeća.

Francuska.

Srpski prijestolonasljednik u Parizu.

Paris, 23. (D. u.) Na ručku, koji se je dao u Eliseu u čast srpskog prijestolonasljednika, izrekao je Poincare govor, gdje je istaknuo da Francuska ne odijeljuje srpsku stvar od savezničke, da će pomoću novoustrojene srpske vojske osloboditi saveznici srpske zemlje i podignuti iz nova temelje srpskoj neodvisnosti i samostalnosti. Prijestolonasljednik je zahvalio za obećanje, što se Srbiji čini.

Dogodjaji na moru.

Nova naša verbalna nota na neutralne vlade.

Beč, 23, (D. u.) Ministarstvo spoljašnjih posala poslalo je na vlade neutralnih država verbalnu notu, gdje im se dostavlja službeno saop-

ćenje o torpedovanju bolničkog broda Elektra, te se najoštrije prosvjeduje protiv postupanja, kojim se je neprijateljska mornarica ogriješila ne samo flagrantnom povredom načela medjunarodnog prava, što ga je deseta haaška konvencija svečano potvrdila, nego je počinila takodjer zločin protiv čovječnosti.

Plivajući svetionik u Gallopu potopien.

London, 23. (D. u.) Lloyd javlja: Plivajući je svetionik kraj Gallopa bio torpedovan te je potonuo.

Amerika.

Brazilija slijedi primjeru Portugalske.

Geneva, 23. Francusko novinstvo javlja sa velikim veseljem, da je Brazilija pod uplivom Portugalske zaključila, da Njemačku izazove te da zaplijeni sve njemačke brodove, koji se nalaze u brazilijskim lukama. Francuzi se nadaju, da će se Brazilija domala uplesti u rat sa Njemačkom. S obzirom na to, što je Portugalska, majka zemlje Brazilije, u ratu sa Njemačkom, zaključila je da poduzme iste mjere kao i Portugalska.

Danas bijaše službeno izrečena zaplijena njemačkih brodova. Brazilijska je vlada izjavila, da ne će taj korak privremeno imati nikakvih posljedica, ako Njemačka ne bude protiv toga prosvjedovala: čim bi zaplijenjivanje naišlo na najmanju zapriječku, pridružila bi se Brazilija posve željama Portugalske, te je vlada sklona, da na strani entente sudjeluje u ratu.

General Villa pobjegao?

Amsterdam, 23. Engleski listovi javljaju iz Washingtona: Vrlo je vjerojatno, da je general Villa preko gora pobjegao u područje Indijanaca.

Neutralne države.

Preprječenje holandske trgovine sa kakaom.

Amsterdam, 22. Kako Times javlja, saopćila je franceska vlada Nizozemskoj, da će se protiviti daljnjemu uvozu kakao u Holandsku, ako joj ne budu dane dostatne garancije, da se ne će više uvažati kakao za Njemačku. Nizozemski prekomorski trust obećao je, da će isposlovati novu dozvolu za uvažanje, ali samo za tvrtke, koje su pripravne, da sve svoje zalihe kakao stave pod nazor trusta. Times, koji je uvijek najglasnije hučkao na blokadu protiv Njemačke, izgleda kao da žali, ako bi cvatuća holandska industrija sa kakaom bila uništena jednom općom zabranom uvoza.

Ustanak se je u Kini raširio.

Amsterdam, 22. Kako jedan ovdješnji list saznaje, javlja izvjestitelj lista Times iz Pekinga, da su se buntovnici dočepali u neograničenom posjedu pokrajinu Jinan i Kveičan. Buntovničke čete broje 30.000 momaka. Misli se, da imaju 13 baterija modernih gorskih topova. Poznato je, da imadu municije. Kineska je vlada poduzela mjere, da u roku od 6 mjeseci stavi na polje 100.000 momaka. Ekspedicijoni se zbor od 20.000 ljudi već nalazi u Sešuanu. Daljnje divizije koncentrovane su kao zaštitna straža. Neodvisnost Kveičava bila je u četvrtak brzojavnim putem javljena u Peking. A sve to znači veliko raširenje revolucije.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 20. Službeni izvještaj u 3 sata popodne:

Istočno Maase upravio je jučer poslije podne neprijatelj, nakon žestoke pucnjave, svoju vatru i prilično žestoku navalu prema fronti Vaux-Damloup. Nijemci su bili zatvornom vatrom natrag potisnuti. Njihov pokušaj bijaše posve osujećen. Tekom noći nije neprijateljska pješadija nikako djelovala. U svim odjelima verdunske okolice privremena prekinuta artilerijska pucnjava. Na cijeloj je fronti noć mirno prošla. U zračnim bojevima kod Verduna sastrijeljalo je jedno naše ljetalo neko neprijateljsko ljetalo, koje je goreći palo u crtu kod Montzeville. Pet naših ljetala sa dvostrukim motorima opstrijeljavalo je kolodvor Metz-Les Sablons, neprijateljska municijska skladišta kod Chateau-Salins i polje za ljetala kraj Dieuze. Tekom ovog poleta bilo je izbačenih 30 krugla velikog kalibra, od kojih dvadeset na kolodvor u Metzu. Jato naših bojnih ljetala, sastojeće se iz dvadeset ljetala izbacilo je sedamdeset i dvije kruglje na ljetalište kod Habsheima te na kolodvor u Mühlhausenu. Neprijateljska ljetala, koja su se digla, da proganjaju naša ljetalja, povukla su ih u zračni boj, tekom kojega je bilo vatrom iz strojnih pušaka srušeno jedno naše i jedno njemačko ljetalo. Dva druga njemačka ljetala pala su goreći na zemlju. Tri naša ljetala bila su ozbiljno oštećena te su se morala spustiti na neprijateljsko tlo.

Službeno izvješće od nedjelje u večer:

Sjeverno Reimsa upravila je naša artilerija harajuću vatru na neprijateljske jarke kod La Neuville i kod dvorca Godat. Znatno djelovanje naše artilerije u okolici Ville-au-Bois. U okolici sjeverno Verduna je bombardiranje znatno popustilo. Tekom dneva nije neprijatelj kušao navaliti. Sjeveroistočno St. Mihiela opstrijeljavala je naša teška artilerija provijantna skladišta kod Baroinaya. Sa ostalih fronta nema nikakvih vijesti. Adjutant Navarre sastrijelio je u okolici Verduna svoje sedmo njemačko ljetalo. Neprijateljsko je ljetalo palo u našu bojnu crtu.

Belgija.

Veliko artilerijsko djelovanje na fronti belgijske vojske osobito u okolici Dixmuidena i sjeverno Steenstraete.

Italija.

Rim, 19. Na tridentinskoj fronti bila su 17. o. mj. od časa do časa topovskog pucanja. Neprijateljsko je topništvo palilo na naše položaje na vrhu Monte Bolla (u Val Sugani), koji je ipak ostao čvrsto u našim rukama. U dolini Felle izveli su naši sklizači smionih napadaja preko potoka Pontebbane i proti Leopoldkirchenu. U noći od 18. o. mj. osvojilo je naše planinsko odjeljenje poduprto topništvom položaje na Gelben Wandu (Žuta Stijena) sjeveroistočno od Jof di Montasio, imenuje se još Bramhofel i Montasch, te je potjeralo od tamo neprijatelja i učinilo nekoliko zarobljenika. Neprijateljska pojačanja, koja su pritekla po dolini Seifertal, bila su odvraćana uspješnom vatrom naših baterija. Na tolminskom je odsjeku poduzeo neprijatelj po jakoj topovskoj pripravi od 18. žestokih navala protiv naših položaja na brdu Svete Marije. Borba je naginjala amo tamo. Za iste smo zarobili 41 neprijatelja, medju njima dva časnika. Napokon je uspjelo neprijatelju, da se učvrsli na nekojim promaknutim položajima naše obrambene linije. Na ostaloj sočkoj fronti trajni topovski bojevi. Neprijateljski su letioci bacili opet bomba na Punta di Sdobba, nijesu nanijeli štete.

Bojne poljane.

Iz Hindenburgove fronte.

Ratni dopisnik lista Frankfurter Zeitung javlja iz istočnog glavnog stana: Osjećanje odahnuća i oslobodjenje obuzelo je čitavu istočnu frontu, kad su ono započele ruske navale. Nije bila za Hindenburgove vojnike lahka muka to, da su morali izdržati čitavu vrstu mjeseci u tihome, mrtvom ratu. Svuda je po njemačkim jarcima odjeknula riječ „Rusi hoće da odterete Francuze!“ Njemački su položaji bili čvrslo izgradjeni, bolje opskrbljeni; sve je bilo spremno, česa si Rusi željeti mogu. Teško je opisati mučno raspoloženje, kojim su Nijemci čekali, da Rusi već jednom navale, još teže kakvim su se veseljem probudili iz strašnog mrtvila, da predju na djelo, život i pobjedu.

Područje u kojem su Nijemci ukopali svoje redove jest močvarno i glibavo, ali Rusi se nalaze u još gorim prilikama. Kad je ono posljednjih dana neprestano daždilo, doznali smo, da su ruski jarci plivali u vodi, te da njihovi vojnici nijesu mogli u njima boraviti.

Još 17. o. mj. moglo se je kazati, da je položaj nepromijenjen, samo to što je rusko topništvo nešto snažnije pucalo, nije se još moglo sumnjati, da se nešto sprema. Ali već 18. ožujka počeli su Rusi da si traže sgodnih nišana za svoje baterije, osobito na obim pozicijama uz Naročko jezero. Taneta su ruskih topova počela da padaju kao oborine kiše na pljuske. Mi smo im živahno odvraćali. Ali dok su Nijemci pravilnim umjerenim pucanjem postizavali lijepih uspjeha, nije im ruski rasip municije nanio do neznatnih šteta.

Prva navala ruske pješadije uslijedila je već istog dana ranim jutrom na najraznijim mjestima kod Miadziolskog jezera sjeverno od Naroča, kod Višnjevog jezera. Nigdje nijesu doprli Rusi ni do žičnih neprijateljskih ograda, te su napadače svuda dijelom pokosile, dijelom suzbile njemačke strojne puške.

Mnodo su gubitaka imali Rusi osobito kod Višnjevog jezera, gdje se je njemačko pješaštvo oborilo na Ruse, koji su se nalazili u malenim zalivima jezera. Dok su njemački gubici iznašali na tisuće mrtvih (kod samog Višnjevog jezera nabrojilo se do 3000 lješina), imali su Nijemci upravo niski broj mrtvih i ranjenih.

Ruski zarobljenici pripovjedaju opet da nijesu išli zajedno s njima u boj njihovi časnici, te da su morali sasvim gladni i ozebli u boj, pošto su bili ostali radi povodnja dva dana bez hrane. Kazalo im se za utjehu, da će prije ozdraviti praznog želuca, bude li zadobili u bici kakovu ozlijedu. Lijepe li utjehe!

Pričalo se mnogo o novom ruskom konjaništvu, ali se nije vidjelo dosad niti jednog samog konjanika. Po burnom dnevu od 18. o. mj. nadošla je mirna noć. Rusi su ispunili svoju: Kušali su, da odterete Francuze, ali su im sile klonule već na samom početku!

Odstup francuskog ratnog ministra Gallieni-ja.

Kad je u oktobru prošle godine bilo oboreno ministarstvo Vivianijevo te uslijed toga i ratni ministar Millerand istupio iz svoje već i onako kroz dulje vremena uzdrmane službe, svratile su se oči naroda odmah na tadašnjeg pariškog guvernera, generala Gallieni-ja, kojega su radi njegove djelatnosti na otoku Madagaskaru veoma uvažavali koli kao vojnika toli kao upravnika. Veoma dobar i povoljan onaj glas, koji je o njemu kolao, potvrdio i učvrstio je general Gallieni u punoj mjeri kao vrhovni zapovjednik pariških četa. Zato i jest javno mnijenje s velikim zadovoljstvom pozdravilo njegovo imenovanje za ministra rata te u tom imenovanju nazrijevalo nešto kao jamstvo budućih pobjeda. I doista je general doskora nastupio na način, kako to običavaju da čine u Francuskoj „energični“ ministri i kojih je osobita oznaka ta, da sve odredbe i čine svoga predšasnika u službi mijenjaju i „poboljšavaju“. U parlamentu je Gallieni poznatom vojničkom kratkoćom i odlučnošću stvarao reformu za reformom. Nije prošao gotovo a ma ni jedan dan, a da ne bi vladini listovi javljali, kako je eto u ratnom ministarstvu opet uklonjena — hvala novom ratnom ministru — ova ili ona zloporaba. Kako i pristoji „junaku na maču“, pokazao se je general Gallieni u prvom redu velikim neprijateljem „novinarskih piskarala“. „Samo ne suvišnog piskaranja!“ bila je njegova lozinka.

Dakako da su se nesuglasice, koje su bile postojale za Milleranda izmedju ratnog ministarstva i parlamenta, koji je tražio da mu se preda stalan nadzor nad vojnom upravom, pojavile doskora i pod Gallieni-jem. Da, što više, one su se dapače i zaoštrile radi odviše strogih „vojničkih svojstava“ novoga ratnoga ministra. Brzo su razabrali, da Gallieni nije bio čovjek, pomoću kojega bi gradjanske oblasti mogle da steku prevlast nad vojničkom vrhovnom upravom, jer je Gallieni, premda ratni ministar, bio po svojem vojnom činu kao general ipak niži od vrhovnog vojnog zapovjednika te kao takav o njemu bio ovisan. Zlobni su jezici dapače govorili o „dva ratna ministar-

stva“, jedno u velikom glavnom stanu a drugo u palači ratnog ministarstva u Parizu.

No otpor proti Gallieni-ju ne bi se bez sumnje bio tako zaoštrio, da su se ispunile sve one nade o posvemašnjoj skorašnjoj pobjedi, koje su stavljali u novog ratnog ministra prigodom nastupa njegove službe. Ne samo, što se te nade nijesu ispunile, nego je eto došlo i do ozbiljnih bojeva oko Verduna, koji su punim pravom po čitavoj Francuskoj izazvali najveću zabrinutost. I upravo ti dogadjaji oko Verduna bili su u parlamentu predmetom nemilih rasprava, kod kojih je pala ne jedna oštra ali i iskrena riječ o sveopćem stanju francuske vojne uprave i armade. I eto, Gallieni je postao žrtvom tih rasprava. Njegov su odstup, koji je uslijedio gotovo neposredno iza pada Douaumonta, oklijevali da odmah najave, jer su se nadali, da će u tren oka naći novog ratnog ministra, što im dakako nije pošlo za rukom. Tomu uostalom ne smijemo da se čudimo, jer tko će u kritično ovo ratno doba na laku se ruku prihvatiti tog „škakljivog“ ministarstva iza Gallieni-ja. Doista je prema sadašnjem stanju stvari u Francuskoj teško naći ratnog ministra, koji bi bio u jednu ruku parlamentu ugodan, a u drugu ruku ne bi bio neugodan vrhovnom vojnom zapovjedniku.

Ruske gospodarstvene ratne osnove.

Trgovački ugovor s Njemačkom. — Pritužbe proti saveznicima.

Na petrogradskom je gospodarskom kongresu prije nekoliko dana govorio zastupnik ministarstva trgovine, Borodajevski, o ruskim gospodarstvenim ratnim osnovama. Govornik je stao tvrditi, da je rusko gospodarstvo veoma nepovoljno radi trgovačkog ugovora, koji je Rusija bila sklopila s Njemačkom godine 1904. pod pritiskom japanskoga rata. Sad da se mjerodavnim njemačkim trgovina pomišlja na to, kako bi se svojevremeno osnovao veliki srednje-europski carinski savez, kojemu bi se priključila i Turska, te Perzija i Indija. Takav bi savez omogućio Njemačkoj, da bude u gospodarstvenom obziru koli u miru toli u ratu posve neovisna i samostalna te da zatvori svoje granice prema drugim zemljama, a dakako i prema Rusiji. Njemačka bi htjela prisiliti Rusiju, da otvori svoje granice njemačkim industrijalnim proizvodima. A to zvuči kao neka grožnja ruskom ratarskom gospodarstvu. Radi toga je ovo zainteresovano glede konačne njemačke pobjede. Borodajevski ne traži možda uništenje Njemačke kao posljedicu rata, nego traži samo to, da bude rusko gospodarstvo samostalno, a pogotovo neovisno od Njemačke. Rusija da sad stoji eto pred pitanjem, da li će se od Njemačke i njezinih saveznika posve izolovati, ili će biti s njima u gospodarstvenoj svezi. Izolacija mogla bi da bude od velike pogibelji po rusko gospodarstvo. Posredovanjem Skandinavije mogao bi možda samo veoma neznatan dio onoga što Rusija želi izvažati, dospjeti u Njemačku. Ako zapadne vlasti teže za tim, da Njemačku na svaki način izoluju, morale bi dakako da preuzmu i nekoje žrtve u korist buduće ruske gospodarstvene slobode. No proizvodi se njemačke industrije, koje kane ukloniti sa ruskih tržišta, ne mogu nadoknaditi ni francuskim ni engleskim proizvodima, jer su ovi skuplji, a usto i manje prilagodjeni upotrebi. Već po držanju Francuske prigodom sklapanja zajma moglo se je razabrati, da saveznici nijesu baš onako od srca voljni, da potpuno priznaju interese Rusije. On, izvjestitelj, da ne spominje svega ovoga možda zato, da pobudi nepouzdanje prema saveznicima, nego stoga, da naglasi, e li gospodarstveno izolovanje Njemačke iza rata iziskivalo teških žrtava, kojih Rusija sama o sebi ne bi mogla da nosi.

U daljnjoj je raspravi naglasio profesor Tugan-Baranovski. e je izolacija Njemačke za Rusiju nemoguća, te bi značila smrt ruskog gospodarstva, ponajpače, što Rusija izvaža samo gospodarstvene proizvode.

Kongres je zaključio, da se osnuje stalno povjerenstvo, koje će se baviti priredjivanjem trgovačkih ugovora.

Domaće vijesti.

Gradsko kazalište. Utorak, 28. o. mj. davaće se u gradskom kazalištu oprosni koncerat operne pjevačice Beatrice Stellion, kod kojega će sudjelovati i druge vrsne umjetničke sile našeg grada.

Nova gramatika hrvatskog jezika. Milan Rešetar profesor slavistike na bečkome sveučilištu, izdao je tiskom Mirka Breyera u Zagrebu novu hrvatsku gramatiku u njemačkom jeziku. Djelo je namijenjeno u prvom redu Nijemcima, ali je dobro došlo i svakom izobraženom Hrvatu, koji njemački jezik poznaje. Odlikuje se jezgrovitošću i jasnoćom te prikazuje u kratko a ipak tačno i potpuno, sva pravila, kako se u hrvatskom jeziku mijenjaju glasovi i razni oblici, te kako se u govoru riječi redaju i slažu. Prvi dio raspravlja po tome o glasovima, drugi o oblicima, treći o sintaksi. Djelo se preporučuje radi mnogih vrlina, koje nije moguće iscrpsti u ovo par kratkih redaka. Prodaje se u svakoj knjižari.

Iz Banovine.

Oproštaj podmaršala Lipošćaka od hrvatske „vražje“ divizije. Podmaršal Anton Lipošćak, koji je bio u ratu sedam mjeseci zapovjednik, zbog njene hrabrosti dobro poznate „vražje“ 42. hrvatske domobranske pješadijske divizije, tu je skoro opozvan sa te uprave i postavljen na čelo druge jedne vojne skupine. Vijest o oproštaju toga u miru kao i u ratu odlično istaknutoga generala hrvatskih domobranskih četa proizvela je vrlo veliko žaljenje.

Povodom njegova oproštaja od zapovjedništva 42. hrvatske domobranske pješadijske divizije, izdao je podmaršal Lipošćak svojim potčinjenim četama slijedeću zapovijed:

Smijenjen sa svoje sadanje službe, predajem na današnji dan zapovjedništvo 42. domobranske pješadijske divizije.

Gledam na isto tako slavom ovjenčanu koliko i tešku prošlost, koja će u listovima povjesnice biti ovjekovečena. Opraštam se danas od vas i u mislima stežem hrabru desnicu svakom pojedinom vojniku.

Kao sinovi jedne i iste majke zemlje, mi smo se u brzo razumjeli i naučili, da se medjusobno poštujemo. Bio sam potpuno svjestan vaše snage i vaših djela. Pobjeda je bila vazda naša.

Izjavljujem vam za vaše u svako doba osvjedočeno sjajno držanje najsrdačniju zahvalnost. Držite i u budućnosti vašu zastavu čvrsto i visoko za slavu našega sijedog Vladaoca i za čast naše lijepe hrvatske domovine. S Bogom!

Svemoćni neka vas prati i brani i u budućnosti!

Prije moga oproštaja klanjam se sa strahopoštovanjem pred grobovima palih vitezova naše divizije i molim za spas njihovih duša.

Neka je čast njihovom pomenu!

Podmaršal Lipošćak s. r.

Zapovjednik 27. sisačke domobranske pješadijske pukovnije potpukovnik pl. Csath pri obznani gornje zapovjesti istima sa svoje strane posvetio je ove popratne riječi:

Vojnici! Sa oproštajem Njegove Preuzvišenosti gubi naša pukovnija svog mudrog, naročito sposobnog vojskovodju, svog pun oduševljenja hrabrog u borbi pobjednog generala i dobrog pretpostavljenog.

Gdje je, i ma gdje bilo, naš general Lipošćak zapovijedao, tamo je svaki vojnik, do najmladjega, s oduševljenjem slijedio, jer smo znali, da to tako mora da bude, ako smo radi da pobjedimo.

Ni jedan jedini vojnik nije svoju krv uzaludno izlio i svaki je rado žrtvovao svoj život, jer je uistinu u najplemenitijem smislu te riječi, u stvarnosti iskazan za kralja i domovinu.

Vojnici! Sačuvajmo za našega poštovanog i ljubljenog divizionara srdačnu uspomenu i kad god u sadašnjosti ili docnije čujemo ime generala Lipošćaka, skinućemo kapu s riječima: On je bio naš, on je s nami osjećao i on je bio general kakvoga je pć željeti mogao svaki, koji je pripadao gordoj 27. pukovniji.

Potpukovnik Csath s. r.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Većina djaka u „Jinjo-Chugako“ su samo dnevni učenici. Oni polaze jutrom školu, idu kući objedovati i vraćaju se u jedan sat na kratko popodnevno predavanje. Svi djaci u gradu žive u svojim obiteljima. Ali imade i djaka iz prilično daleke okolice, koji nemaju nikakvih rodjaka u gradu, a takvima daje škola posebne penzije, u kojima vlada zdrava moralna disciplina, podržavana po vlastitim učiteljima.

Učenici mogu da si izaberu koju drugu Boarding-House, ako imadu za to dovoljnih sredstava i ako ta kuća odgovara njihovim intencijama. Oni mogu i po privatnim familijama stanovati, ali takvih je vrlo malena manjina.

Ja dvojim, da li imade u kojoj zemlji odgoja skopčanog s tako malim troškovima kao u Japanu, pa ipak je njihov odgoj uzoran, vrlo dobar i najmoderniji. Učenik u Izumo može da živi s tako neznatnim izdacima, da se sam broj čitatelju čini nemogućim, ako ga usporediš s troškovima školanja za zapadu.

Svota, koja odgovara vrijednosti novca od prilike dvadeset amerikanskih dolara dostatna je, da se s njom plaćati stanarinu i opskrbu kroz cijelu godinu. Njegovi cijeli izdaci iznašaju, uključivo sa školarinom, po prilici mjesečno sedam dolara. Za svoju sobu i tri obilata dnevna obroka plaća učenik mjesečno jedan Yen i dvadeset i pet Sena, a to iznaša malo više od jednog dolara i pô amerikanskog novca.

Ako je učenik vrlo siromašan, onda ne mora nositi odore, premda svi djaci viših razreda nose odore, jer cijelo snabdjenje, s kapom i kožnim cipelama jeftinije vrsti stoji samo tri i pô Yena. Oni pako, koji ne nose kožnatih cipela, moraju za vrijeme obuke svoje klapajuće „Getas“ izmijeniti s „Zoris“ (lahke slamnate sandale).

*

Ali duševni odgoj, što no ga japanski djak na tako krasan način uživa, ne daje se za tako jeftinu cijenu, kao što bi čovjek obzirom na troškovnik za životne potrebe i školske izdatke mislio. Narav sama zahtjeva više školarinu i utjerava bezsamilosno svoje tražbine. Da to uzmognemo razumjeti, moramo vazda misliti na to, da je moderni odgoj, koji si može moderni student u Izumo kraj diete graha i kuhane riže steći, otkriven bio, kao i usavršen i sistematiziran od duhova, koji su se jačali hranivom mesnom hranom. Nedostatno hranjenje japanskoga naroda je jedan strašan problem, koji morају japanski odgojitelji riješiti, ako hoće da zemlja bude kadra asimilirati tudju importiranu civilizaciju.

Kao što je Herbert Spencer razložio, mora stupanj čovječanske energije ovisiti u fizičkom i duševnom smislu od hranitbenog sadržaja uživanoga, a povjest nam pokazuje, da su dobro pitani narodi bili uvijek silni i gospodarili. Moguće da će u budućnosti biti sam duh mjerodavni faktor kroz želudac — premda je duh jedna forma sile, koja se mora njegovati. Misli i ideje, koje su svijetom stresale nijesu se nikada porodile kraj vode i kruha.

Znanost nas pak uči, da dijete u svom rastu treba kud i kamo bolje hrane od odraslога, osobito pak da učenik treba krepku hranu, da nadoknadi fizički potrošak tijela, što no ga je duševni napor involvirao.

U čemu dakle postoji štetovanje japanskog učenika po samom školskom sistemu? Ono je sigurno veće nego li prekomjerni napori, koji se zahtijevaju u isto vrijeme od organizma evropskih ili amerikanskih djaka. Punih sedam školskih godina treba japanski djak dok nauči svoj trostruki sistem ideograma, — ili manje tačno, ali za sve razumljivije izraženo, dok nauči ogroman alfabet svoje nacionalne literature. Ali tu literaturu mora on i studirati i mora si prisvojiti dva jezikovna oblika, a to su jezik u pismu i jezik u govoru. Osim toga on da uči i povjest o etici svoje domovine. Osim ovih istočnjačkih naukovnih grana obuhvaća naukovni red i sveopću svjetsku povjest, zemljopis, aritmetiku, astronomiju, fiziku, geometriju, prirodoslovlje, agrikulturu, kemiju, risanje i matematiku. Ali, što je za njega najgore, mora i engleski učiti, — jezik, koji je u Japanu neobično težak tako, te si toga nitko ne može ni predstaviti, koji nije upoznao strukturu japanskoga jezika. Engleski je jezik tako raznolik od japanskoga, da se ne može ni najjednostavnija japanska izreka ni smisleno ni oblikovno od riječi do riječi prevesti.

(Nastavak slijedi.)

Neposredno je pred njegov odlazak telefonirao podmaršal Lipošćak zapovjedništvu 27. domobranske pješadijske pukovnije slijedeće:

Od sveg srca uzimam oproštaj od pukovnijskog zapovjednika, od svih stožernih i viših časnika i vojnika meni tako mile 27. pukovnije i zahvaljujem se svima, koji pripadaju ovoj odličnoj pukovniji, za njihovo hrabro izvršenje djela, koje su pod mojim zapovjedništvom izvojevali. Ja ću se u najprijatnijoj uspomeni stalno sjećati na njih. Živili!

Na ovo je istim putem odgovorio pukovnijski zapovjednik ovo:

Časnički zbor, sa cjelokupnom momčadi 27. pukovnije, žali iz dubine duše svoje i od srca odlazak Vaše Preuzvišenosti i moli Vašu Preuzvišenost, da ponese uvjerenje, da ste Vi bili naša slava i ponos i da će u našim srcima stalno ostati neizbrisana uspomena Vaše Preuzvišenosti.

Neka živi gospodin general Lipošćak!

POZIV

na

XIX. glavnu redovitu godišnju skupštinu Posujilnice u Voloskom

registrirane zadruge na ograničeno jamčenje,

koja će se obdržati dne **15. aprila 1916.** u 3 sata po podne u društvenoj Pisarni sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine;
2. Izvješće ravnateljstva;
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda;
5. Zaključak glede uporabe čistog dobitka;
6. Slučajni predlozi.

VOLOSKO, dne 20. ožujka 1916.

Ravnateljstvo.

POZIV

na XII. glavnu redovitu godišnju skupštinu „Bersečkog društva za štednju i zajmove", regist. zadruga na ogran. jamčenje, koja će se obdržavati **dne 2. aprila 1916.** u 4 sata po podne u općinskom uredu u Berseču.

Dnevni red:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika posljednje glavne skupštine;
2. Izvješće upravnog odbora;
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Potvrda računskog zaključka za godinu 1915;
5. Izbor upravnog i nadzornog odbora, te pomirbenog suda;
6. Zaključak glede uporabe čistog dobitka;
7. Razni predlozi.

Godišnji obračun izložen je zadrugarima na uvid u općinskom uredu u Berseču.

BERSEČ, dne 19. marča 1916.

ODBOR.

Iskaz onih posjednika vozova, volova i konja, koji imadu primiti niže navedene iznose za svoje vojničke činitbe.

(Svršetak.)

Ime i prezime	Obitavalište	Za dobu	Iznos	Opaske
Frezza Alexander	Sissano 57	4-8—16-9-14	K 220	B. N. 40 P. N. 20
dtto.	dtto.	4-8—17-8-14	„ 220	„ 40 „ 20
Gropuzzo Dominik † Dom.	Dignano 26	4-8—5-8	„ 10	„ 41 „ 24
Butkovich Georg † Georg	Roveria 84	4-8—27-9	„ 275	„ 41 „ 24
Pacich Anton † Martin	„ 52	4-8—6-8	„ 15	„ 43 „ 44
Calcich Michael	„ 121	4-8—27-9	„ 275	„ 42 „ 40
Ferro Johann † Andreas	Dignano 708	4-8—11-11	„ 115	„ 44 „ 52
Pallin Matheus † Matheus	„ 1043	4-8—23-9	K 165	385 K već primio. B. N. 44 P. N. 55
Kupelwieser Paul	Altura 171	5-8—6-8	K 10	140 K već primio. B. N. 46 P. N. 4
dtto.	dtto.	dtto.	„ 10	„ 46 „ 5
dtto.	dtto.	dtto.	„ 10	„ 46 „ 6
dtto.	dtto.	dtto.	„ 10	„ 46 „ 7
dtto.	dtto.	dtto.	„ 10	„ 46 „ 8
Pustianaz Jakob † Michael	Boccordich	5-8—15-3-15	„ 685	„ 47 „ 11
Dublanovich Michael † Joh.	Bibici	5-8—1-3	K 615	430 K već primio. B. N. 47 P. N. 13
Doblanovich Josef † Martin	„	5-8—7-10-14	K 315	430 K već primio. B. N. 47 P. N. 14
Doblanovich Matheus d. Martin	Smogliani	8-8—8-9	K 5	5 K već primio. B. N. 47 P. N. 15
Berne Anton † Josef	Valle	30-7—30-8	K 10	115 K već primio. B. N. 21 P. N. 41
Cergna Georg † Damian	„	dtto.	„ 10	150 K već primio. B. N. 21 P. N. 42
Cucurin Pasqual † Johann	„	dtto.	„ 10	150 K već primio. B. N. 21 P. N. 43
Sanvincenti Peter † Peter	„	30-7—31-8	„ 135	150 K već primio. B. N. 21 P. N. 44
Palazziol Anton † Johann	„	dtto.	„ 129	30 K već primio. B. N. 21 P. N. 45
Maserazzo Josef † Julian	„	dtto.	„ 129	36 K već primio. B. N. 21 P. N. 46
Fabris Peter u. Simon † Peter	„	30-7—30-8	„ 10	36 K već primio. B. N. 21 P. N. 47
Popovich Anton † Kaspar	„	30-7—31-8	„ 15	150 K već primio. B. N. 21 P. N. 48
Razzan Michael † Anton	„	dtto.	„ 15	150 K već primio. B. N. 21 P. N. 49
Bosaz Johann † Lorenz	„	30-7—12-8	„ 60	150 K već primio. B, N. 21 P. N. 50
Prencis Anton † Dominik	„	30-7—30-8	„ 10	„ 21 „ 51
Percovich Michael † Martin	Rapogni	2-8—12-8	„ 55	150 K već primio. B. N. 22 P. N. 7
Bursich Anton † Jakob	Carnizza	2-8—11-8	„ 50	„ 22 „ 8
Zwech Markus † Josef	„	2-8—13-8	„ 30	„ 22 „ 9
Smogliani Natal † Johann	Zabronich	2-8—12-8	„ 55	30 K već primio. B. N. 22 P. N. 10
Percovich Matheus † Math.	Smogliani	2-8—11-2-15	„ 425	„ 23 „ 13
Xilovich Anton † Johann	„	2-8—21-1	„ 743	490 K već primio. B. N. 24 P. N. 23
Cerovaz Andreas † Franz	Crasse Marchetti	2-8—12-8-14	„ 55	72 K već primio. B. N. 24 P. N. 29
Peressa Georg † Georg	Bicici	2-8—22-8	„ 13	„ 25 „ 31
Kontusić Markus † Johann	Maicici	2-8—12-8	„ 55	92 K već primio. B. N. 25 P. N. 33
Persich Matheus † Josef	Sambriccio	dtto.	„ 55	„ 24 „ 30
Missan Johann d. Matheus	Boccordich	2-8—13-8	„ 45	„ 25 „ 40
Peressa Anton † Johann	Bicici 8	2-8—3-9	„ 165	15 K već primio. B. N. 26 P. N. 44
Kozljan Pasqual d. Georg	Kozljani	2-8—12-8	„ 165	„ 26 „ 47
Grgarović Paul † Georg	Barbana	dtto.	„ 6	„ 26 „ 50
Marich Johann u. Simon † Johann	Burich	2-8—1-10	„ 20	49 K već primio. B. N. 27 P. N. 52
Banko Johann † Matheus	Canfanaro	dtto.	„ 55	285 K već primio. B. N. 27 P. N. 57
Pizzamiglio Alexander	„	dtto.	„ 55	250 K već primio. B. N. 28 P. N. 56
Persich Jordanus † Johann	Cranzetti	2-8—15-9	„ 225	250 K već primio. B. N. 28 P. N. 62
Percich Johann † Michael	Crancici	2-8—14-8	„ 65	„ 28 „ 65
Burich Matheus † Johann (Delias)	Burich 9	2-8—1-10	„ 204	„ 29 „ 71
Burich peter † Johann (Delias)	„ 28	dtto.	„ 244	101 K već primio. B. N. 29 P. N. 72
Pustianaz Johann d. Anton	Pustianzi	2-8—11-10	„ 350	61 K već primio. B. N. 29 P. N. 77
Pauletich Johann d. Josef	Baratto 26-30	3-8—17-8	„ 75	5 K već primio. B. N. 31 P. N. 1
Sivolich Anton d. Johann	„ 26-30	dtto.	„ 75	„ 31 „ 1
Radetich Kaspar † Kaspar	Dragoset	dtto.	„ 75	„ 31 „ 2
Radetich Simon † Kaspar	„ 21	3-8—18-8	„ 80	„ 31 „ 3
Bosaz Lorenz † Martin	—	3-8—21-8	„ 95	„ 31 „ 4
Vidulin Martin † Simon	Cervari 4	3-8—5-8	„ 15	„ 31 „ 5
Ulesich Georg † Anton	Barato 37	38—1-10	„ 204	„ 31 „ 6
Blasich Matheus	Pola, Via Veruda 12	14-12—28-5 1914—1915	K 996	96 K već primio. B. N. 58 P. N. 2
Zic Matheus † Anton	„ Maxbaracke 113	4-8—13-1	„ 352	304 K već primio.
Bratulich Simon † Anton	Morgani 10-15	28-7—29-8	„ 12.50	152·50 „ „ „
Maldossevich Joh. † Georg	dtto.	dtto.	dtto.	
Zatkovich Natal † Johann	Sissano 113	28-7—17-8	K 55	50 K već primio.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Subota, 25. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 254

Svi ruski napadaji suzbijeni.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Na ruskom i jugoistočnom bojištu položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Neprijatelj je opstrjeljavao gradove Goricu i Rovereto. Inače nema nikakovih vijesti.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U Champagni, na cesti Somme py Souain i u Argonama u području Moze sve do Mozele je žestina topovskih bojeva privremeno znatno porasla. Iskoristivši jučerašnji uspjeh, zaposjeli smo zapadno Haucourta još nekoje jarke, kod česa je broj zarobljenika narastao na 32 oficira i 879 momaka.

Istočno bojište.

Dok su se Rusi tekom dneva osmjelili, da žestoko napadnu mostobran kod Jakobstadta, istočno od Bušova, poduzeli su u noći opetovane navale sjeverno željezničke pruge Mitava-Jakobstadt, te pokušaj, da nas presenete jugozapadno Dünaburga, umorivši se neprestanim jurišanjem na našu frontu sjeverno Vidsya. Sve su navale bile našom vatrom i u našim zaprijekama nakon teških gubitaka osujećene.

Na južnoj fronti nikakovih novih navala.

Balkansko bojište.

U okolici Gjevgjelije došlo je u posljednjim danima na svim stranama Vardara često do artilerijskih bojeva bez osobite važnosti. Iz jata neprijateljskih ljetala, koja su napala Volovec, zapadno jezera Doiran, bilo je u zračnome boju jedno ljetalo sastrijeljeno te je palo u jezero.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kod Felahie pokušao je neprijatelj, da sa dva bataljuna navali na naše prednje straže na desnoj obali Tigrisa. Odbili smo ih nakon jednosatne bitke.

U noći od 21. t. bacila su naša ljetala sa uspjehom bombe na neprijateljske položaje kod Kut-el-Amare.

Brzojavi.

Rat.

Zračna navala na Valonu.

Berlin, 24. Berliner Tagblatt piše o zračnoj navali na Valonu: 21. o. mj. doletjela su c. i kr. pomorska ljetala nad Valonom, na to posljednje talijansko uporište u Albaniji, te su bacila bombe jedino na zgrade, koje služe u vojničke svrhe, kao što i na talijanske brodove, koji su u luci usidreni. Opazilo se je više eksplozija i požara. Uza sve pucanje talijanskih baterija vratila su se sva ljetala neoštećena.

Njemačka.

12 milijarda njemačkog ratnog zajma.

Beč, 24. Privatne vijesti iz Berlina tvrde, da je njemački ratni zajam sjajno uspio, te da potpisane svote iznašaju okruglih 12 milijarda.

Balkan.

Mackensen u Carigradu

Carigrad, 24. (D. u.). General će feldmaršal Mackensen prispjeti u petak u Carigrad, da izruči sultanu maršalski štap, što mu ga je njemački car podijelio.

Carigrad, 24. (D. u.) General je feldmaršal Mackensen ovdje prispio te je bio svečano dočekan.

Nova kupnja žita u Rumunjskoj.

Bukarešt, 24. Jučer je bio potpisan izmedju rumunjske izvozne komisije i austro-njemačkih uvoznih društava ugovor o kupnji novog žita u Rumunjskoj.

Rumunjska hoće da zabrani izvoz žita.

Bukarešt, 24. Rumunjski je sabor prihvatio zakonsku osnovu, koja odredjuje zabranu svakog izvoza žita i žitnih proizvoda.

Šta je sve Srbija tražila od entente.

Budimpešta, 24. Pod naslovom „Otkrića o velikosrpskim aspiracijama" piše list Pester Lloyd čitavu vrstu saopćenja iz Beograda, iz kojih se razabire, da je Pašić zatražio od četvornog sporazuma osim Bosne i Hercegovine Banat i Bačku u Ugarskoj u opsegu negdašnjih vojvodina, zajedno s Hrvatskom i Slavonijom, Kranjsku s Ljubljanom, pa još Istru s Trstom, Dalmaciju sa Zadrom od Dubrovnika, napokon sjevernu Albaniju. Kotor i Skadar puštali su Srbi Crnogorcima.

Rusija.

Rusija nezadovoljna s Engleskom.

Kopenhagen, 22. Reakcijonarni list Zemščina daje u odužem članku o borbama oko Verduna oduška svojem nezadovoljstvu sa engleskim vojnim vodstvom. List ističe kako je baš Engleska najviše isticala nuždu zajedničkog sudjelovanja, dok su joj čini sasvim u protimbi s riječima. U Parizu bilo se sastalo zajedničko ministarko vijeće tom svrhom, da bi se vojske četvornog sporazuma upotrebile prama nuždama sveopćih interesa. Ali ne mareći, što se Francuzi očajno bore kod Verduna, ipak se Englezi drže uvijek hladno po strani. Očito je da Englezima leži na srcu jedino Calais, a da ih ni briga za svu ostalu Belgiju i Francusku. Sadašnje držanje Engleza je za Ruse upravo nepojmljivo, te niti posjet ruskih novinara i parlamentaraca u Engleskoj ne će ukloniti ovog nepovoljnog utjecaja.

Onemoglost Rusije.

Petrograd, 22. Guverner ruske Prekobajkalske opominjao je u nekoj okružnici roditelje i rodjake vojnika, neka u pismima na fronti ne spominju vojne onemoglosti, jer bi to moglo zlo djelovati na vojnike. Car da je odlučio, da ne će dotle sklopiti mira, dok neprijatelj ne uzmakne sa ruske granice. Cijeli narod mora tako dugo uzdržati, dok se to ne dogodi.

Engleska.

Engleski dementi.

London, 24. (D. u.). Reuterov ured javlja, da je vijest o potopljenju broda — svjetionika kod Galoupa neistinita. Brod se svjetionik odstranio sa postaje.

Italija.

Italija pozivlje godište 1882. i 1883.

Turin, 24. (D. u.) Stampa javlja, da predstoji poziv neizvježbanih godišta treće kategorije 1882. i 1883. pa možda još i drugih.

Talijanski parlamenat i senat odgodjeni.

Zürich, 24. (D. u.) Talijanska komora i senat odgodjeni su do 6. travnja.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni brodovi.

London, 24. (D. u.). Lloyd javlja: Engleski parobrod Seaserpent, norveški parobrod Kannik, francuski bark Baugainville bili su potopljeni. Njihove su se posade spasile.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 20. Službeni izvještaj od 19. o. mj.:

Zapadna fronta.

U riškom je odsjeku upravljao neprijatelj žestoku topovsku paljbu protiv uekskülskog mostobrana. Dalje na jugu, na sjevernom dijelu jakobstadtskog odsjeka bilo je topovske borbe. U okolici Vidsy pucalo je naše topništvo na njemačke jarke. Kod sela Medsjani (8 km južno od Tvereča) pokušao je neprijatelj da navali, ali je bio suzbijen. Neprijateljsko je topništvo razvilo nešto djelatnosti u okolici mjesta Smorgon. Na gornjoj su Stripi osvojila naša lovačka zapovjedništva neprijateljski jarak te su suzbila svojom vatrom neprijateljske protunavale. U to se je okolici izjalovio neprijateljski pokušaj, da se približi selu Jozefovka (18 km južno od Tarnopola).

Na Crnom moru.

Naši su razarači potopili na bugarskoj obali parobrod krcat benzinom, te su kod tog navalili bez uspjeha na nje neprijateljska ljetala, koja su izbacila 8 bomba. Posada parobroda uzeta je na brod od razarača.

Kaukaska fronta.

U potjeri za Turcima zarobili smo u okolici Mamachatuna 2 poljska topa.

Francuska.

Paris, 21. Službeni izvještaj u 11 sati u noći:

Francuski glavni stan javlja: Na lijevoj obali Moze nastavilo se je u okolici Malancourta pucanje na selo Esnes i vrha broj 304. Naše je topništvo odvraćalo velikom snagom. Neprijatelj nije poduzeo tekom dana nikakovih daljnjih pokušaja. Od časa do časa isprekidana pucnjava na nekoliko mjesta fronte na istoku od Moze i u Woevru. Po danu je naš letjelac oborio njemačko ljetalo, koje je izgarajući palo u okolicu Douaumonta. U noći na 21. o. mj. pucali su naši letioci na kolodvore u Dunu na Mozi, u Audun-Le-Roman i u Pivacu u okolici Vigneullesa.

(Selo Esnes 5 km. južno od Bethincourta je važno križalište cesta, jer ih se sastaje u njemu sedam sa svih strana. S toga ima selo veću strategijsku važnost).

Engleska.

London, 19. Nakon osvojenja Solluma bilo je 14. t. razaslanih više oklopljenih automobila, da zaposjednu neprijateljsko taborište kod Virvara, 25 milja zapadno od Solluma. Usput sreli su automobili nekoliko stotina Beduina, koji su bježali prema zapadu. Na ove se nije svratila nikakva pozornost. Kada su automobili opazili taborište, počeo je neprijatelj spretno pucati jednim topom i dvim strojnim puškama. Kada su se automobili približili na 400 koračaja, poubijali su i momčad kod topa i onu kod strojnih pušaka. Na to su automobili poletjeli na taborište te raspršili neprijatelja na sve strane. Tjerali smo neprijatelja 10 milja, kada nastade pogibelj, da bi nam ponestao benzin. Kada su se automobili opeta sakupili, ustanovilo se je, da je sva neprijateljska artilerija dopala u naše ruke. Sastojala se je iz 3 topa, 9 strojnih pušaka, 24 zaboja patrona te velike municije. Oslobodili smo 91 zarobljenih brodolomaca. Engleske su čete brojile 8 časnika i 32 momka. Samo jedan časnik bio je lako ranjen. Neprijatelj je imao 50 mrtvih. U posljednjim trim tjednima zarobile su čete generala Pytona neprijateljskog zapovjednika, poubijale su ili ranile od prilike polovicu njegovih pristaša, te su raspršile ostale njegove čete na egipatskoj granici. Zaplijenjeni bijahu svi topovi i sve strojne puške. Pomanjkanje je vode izvanredno otešćavalo djelovanje pješadije. Ali sve su poteškoće bile svladane.

Kod prijašnje neke zgode, bijaše javljeno, da je Nuri Bey pao u bici kod Apagije 26. veljače. Ta vijest ne odgovara istini, jer bijaše on 14. ožujka na bojištu opažen, a onda je nestao.

(Kao što je bila oprovrgnuta vijest o smrti Nuri Beya, tako je isto moguće, da engleski dopisni ured daje izvanredno veliku važnost najneznatnijim uspjesima. Op. ur.).

Zametak engleskog imperijalizma.

Bilo je vrijeme, kad je engleska svjetovna nadmoć, da, upravo englesko svjetsko gospodstvo bilo više manje neosporivo. Duge su to godine mira izmedju poznatih onih velikih i krvavih ratova za slobodu (Napoleon) te njemačko-francuskog rata; preko pedeset godina mirnog i sjajnog razvoja. U svjetskoj, a i u gospodarstvenoj je politici postojala u ono vrijeme samo jedna odlučna vlast: Engleska. Sveopće je mnijenje bilo, da je taj svjetovni položaj Engleske razumljiv sam o sebi, potreban i neoboriv. Teoretska je propaganda bila suvišna. Ali tihi trgovački je rat trajao i nadalje. Engleskim je idealom postala slobodna konkurencija u industrijalnom i socijalnom životu, u trgovini, u izvanjskoj i kolonijalnoj politici, svemu je engleskomu narodu bio idealom nepolitični onaj trgovac, koji je išao samo za novcem. Još polovicom devetnaestog su vijeka ovi i slični ideali bili velika sila u javnom mnijenju. Da, ti su se ideali čvrsto uzdržali i iza godine 1870.-71., jer su bili, da tako kažemo, utjelovljeni u izrazitoj onoj poznatoj ličnosti, u Williamu Gladstone-u, koji je uz kratke prekide bio od g. 1868. do 1904. prvi engleski ministar.

No ne smijemo da se dademo zavarati, e su uza sve dugo trajanje Gladstone-ovih ministarstva ti ideali dobivali sve veći mah, ne, nego upravo protivno. Engleze kao da je iznenada ostavila bila ona pohlepa za privatnim sticanjem i obogaćivanjem, a ošvojila ih je čežnja za raširivanjem, umješavanjem u sveopće svjetske poslove i požuda za svjetskim gospodstvom.

Razvija se novi engleski imperijalizam, a razvoj se političkih nazora podiže na drugi stupanj. Na prvom je stupnju prijetila političkim nazorima pogibao, da će malo po malo izgubiti svoju političku jezgru. Državna je misao morala da uzmakne pred pojedincem i njegovim individualnim, a ponajpače materijalnim blagostanjem i sreći.

No razvoj političkih nazora nije zaostao na ovom prvom stupnju: popeo se je bio na drugi stupanj. A to se zbilo, kad se još nijesu javljale očite političke protimbe proti ostalim vlastima, a ponajpače Njemačkoj.

Barem u svom zametku ne može da se engleski imperijalizam smatra uperenim proti Njemačkoj, jer je ova u ono doba jedva počela živototariti kao politička vlast.

Uzroke engleskog imperijalizma moramo da tražimo koli izvan Engleske, toli i u Engleskoj samoj. U novim tadašnjim velikim državama, kao u Njemačkoj, Italiji, Združenim Državama i Japanu osvješćuju se ponajpače šezdesetih godina narodi i gotovo svakog pojedinca osvaja nova neka nacijonalna i domoljubna misao. Ti se narodi počinju gibati i micati, oni su puni čvrstih odluka, da obnovljenu svoju domovinu podignu na sjegurne noge. Jedan od novih engleskih imperijalista piše godine 1870.: „Sad, kad su Amerikanci, Nijemci i Talijani opojeni uslijed osjećaja svoje narodne veličine, bilo bi bez sumnje dobro, kad bismo naš narod doveli do toga, da ne misli samo na to, e je Engleska zemlja, u kojoj su plaće niske, način života hladan i borba za opstanak neizrečeno teška . . . Zašto da u ovom stoljeću, u kojemu je narodnosna misao tako procvjetala, samo Englezi ostanu bez čuvstva?"

Ali novi imperijalizam imade i klicu i u samoj unutrašnjoj Engleskoj. Već od polovice stoljeća ovamo zamjećuje se idealno nekakvo protudjelovanje proti onom materijalnom trgovačkom duhu starije generacije. Novi se muževi, štono se eto javljaju, bore ne samo proti konkurenciji u inozemstvu, nego i proti neprijatelju u vlastitom taboru: proti velikom onom oduševljenju za trgovčića i proti isključivoj trgovačkoj politici.

Jamačno nije puki slučaj, da je duševni otac novog pokreta bio Tomo Carlyle (umro 1889.), Škot i prijatelj Njemačke. Po njegovom nazoru nijesu nejednaki samo pojedinci, nego su nejednaki i pojedini narodi. Kaošto se medju ljudima nekoliko onih izabranih podiže i uzdiže nad popriječnu visinu, tako je i s narodima. Kaošto ima ljudi — gospodara, tako ima i naroda — gospodara. A takovi narodi bili su primjerice Rimljani, Anglosasi i sad su eto Englezi.

Vanjski znak, po kojemu se upoznavaju ti svjetski narodi, jest ovaj: oni ne govore, nego rade, da šuteći u tvrdom radu, velikoj požrtvovnosti i ponosnom heroizmu izvršuju svoju dužnost, te tako postignu veliki onaj cilj: zagospodovati svijetom i usrećiti ga. Tako su radili Rimljani, a tako rade eto danas i Englezi.

Ideju Carlyle-jevu prihvatio je i nastavio čitav niz muževa počevši od onih vremena sve do danas. Iz njihovih spisa i javnih govora razabire se, kao da su Englezi uzeli patenat na svjetsko gospodstvo. Zato se danas i razumije ona njihova grozničavost i oni njihovi novi vojni zakoni (Derby), jer se boje, i to opravdano boje, da će im se dosadašnje takozvani „imperijalizam" izmaknuti iz ruku.

Naša mladež, uzdanica naša.

Kako zagrebačke „Novine" od 15. ožujka donašaju, požeški je veliki župan Dragan vitez Trnski izdao ovim kr. kotarskim oblastima i drugim mjerodavnim faktorima okružnicu, gdje opominje pozvanike, da sve moguće poduzmu, da se naša mladež odući od kunjenja Boga, svetaca, te drugih bogomrskih kletava.

Veliki župan vitez Trnski nazrijeva veliku budućnost i mladeži, kad izdaje takve naredbe, no nama u Istri (u sredini) treba još mnogo tih naredaba i to strožih, jačih, koje će obuzdati u našoj mladeži one strasti, u koje je zapala u ovo ratno doba.

Ona krilatica: „Na mlagjima svijet ostaje", ako nije nikada u sebi veliku važnost krila, krije je u sadašnje doba. Rat će nam oduzeti vrijednih mladića, uzornih otaca i velikih rodoljuba. Na ove pupoljke, koji su se tekar sada počeli razvijati, na mladež moramo sve naše sile uložiti, da postane jednom riječju moralno-religijozno, da postanu čestiti te i valjani državljanka i rodoljubka. Djeca es sadašnja iza rata postati gospodar svijeta, toga radi svakom ljubitelju krvi, krvi svoje, svakom ljubitelju domovine, svakom prijatelju mladeži prva i najglavnija briga mora se sastojati u tom, da nam mladež postane onakva kako gori opomenuh.

Kada sve to dobro promislimo i očinskim se brigom u stvar zadubimo, srce nas zazebe, kad vidjevamo dnevno dječurliju od 12—16 godina u krčmama. Tu ti se, brate moj, karta, pjeva, puši, a vina ima i na pretek. Na koncu se čina sve svrši kletvom, a pokatkad i tučnjavom.

Otac sjedi kraj sinčića i divi se njegovom umijeću, njegovoj prefriganosti, kad protivniku „brisculu" i „tresette" dobije. Žalosno, ali istinito. Otkuda djeci novac, to neka odgovaraju ocevi i majke, koje potpore primaju.

Učitelji imadu vragometnog posla sa takvom djecom i roditeljima. Oni moraju odgovarati za svoj rad Bogu, domovi, dječjim roditeljima, a i svojoj savjeti. Oni sve to dobro znaju, pa i vidim, da sve moguće i dozvoljeno upotrebljavaju, da tim groznim nedjelima i grijesima na put stanu. Ona, koja je iz raja izašla, a koja bi u ovim momentima najviše pomogla — teta šiba nema prava, da izvršava svoju dužnost — zabranjena jest. Iz vlastitoga uvjerenja dovikujem svima, da ne ćemo milom u ovim slučajevima ništa postignuti, već sve šibom.

U Njemačkoj je strogo zabranjeno djeci ispod 17 godina pušenje, polazenje krčme, te igranje za novac, te oni duhandžije i krčmari, koji se tog naloga ne drže bivaju strogo kažnjeni globom i zatvorom, a roditelji valja da odgovaraju otkuda djeci novac za te nepotrebite stvari.

Svi valja da poput našeg vjernog saveznika proti ovog našeg nutarnjeg neprijatelja u rat krenemo. Svi valja da se borimo protiv dozvole, da je djeci ispod 17 godina dozvoljeno pohogjanje krčama, dozvoljeno pušenje; valja da se borimo protiv pijančevanja, protiv kartanja, jer će to biti plod nemoralnosti, koja se počela svom svojom snagom izbijati na površinu, da otruje i uništi ovaj naš pomladak.

Braćo i prijatelji! Neka ne ostane ovaj moj vapaj „glas vapijućega u pustinji".

Prijatelj mladeži.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine" donašaju:

Iz unutrašnjosti Srbije.

Otišla je iz Trstenika posljednja partija izbjeglica, oko 240 na broju od 2200 bjegunaca, koji su se krajem oktobra bili zatekli u Trsteniku. Ostalo je još samo nekoliko obitelji iz Šapca, Valjeva i Obrenovca, ali će i oni naskoro biti vraćeni svojim domovima. Trstenik je mala varošica od 2400 stanovnika, ali ih sada nema više od 1200. Varošica je u vrlo lijepom položaju, kraj desne obale zapadne Morave, a u neposrednoj blizini čuvene i veoma posjećene Vrnjačke Banje.

Stanovništvo je mirno i lojalno pozdravilo ulazak austro-ugarske vojske i bilo na usluzi vojnim vlastima. Vojne vlasti to su umjele da ocjene i prvi zapovjednik mjesta u Trsteniku gosp. major Schubert pri svome odlasku o Božiću to je naročito istaknuo u svom oproštajnom govoru u općinskoj kući. Vojne vlasti su se iskreno i neumorno trudile, da ublaže narodu sve teškoće rata i taj blagotvoran rad ne osjeća se samo u Trsteniku, već i u cijelome srezu trsteničkom i narod nema dovoljno riječi da iskaže svoju zahvalnost predstavnicima vojnih vlasti, kao onima, koji su ranije bili tako i sadanjima. Ne znamo kako

je u drugim srezovima, ali mirne savjesti i najiskrenije možemo reći, da je trstenički srez uzor sreza. Blagodati nepristrasne, vrijedne i savjesne vojne uprave nisu samo osjetili domoroci već i izbjeglice, koje su se teškoga srca rastavile od Trstenika, ali ih je potreba, da se vrate svojim domovima, primorala da napuste ovo mjesto. U pogledu čistoće, sanitetskih mjera, staranja o sirotinji nema se šta više i bolje poželjeti. Jedini je nedostatak ovoga kraja, što je on od prirode siromašan, da su mnoga sela i u mirno doba morala donositi hranu iz Pomoravlja, pa čak i iz Podunavlja. Ali vojne vlasti uz pripomoć vrijednog i zauzimljivog predsjednika općine energično rade, da i tome zlu stanu na put. U toku mjeseca februara imenovani su učitelji i učiteljice u cijelome srezu trsteničkom i većina je škola otpočela rad, a neke će ovih dana početi, čim budu popravljene školske zgrade.

Svakoga dana život dobiva ovdje svoj normalan tok, privredni i trgovački poslovi se razvijaju, vlasti razvijaju svoju energiju na dobro naroda, te se nadamo, da će se uskoro izliječiti sve štetne posljedice rata.

Izlaz gradjanstva u jutru. Od 19. marta dopušteno je naredbom redarstvenog predsjedništva, da gradjani mogu u jutru izlaziti iz svojih domova.

Broj stanovnika u Beogradu. Svakim danom u Beogradu je sve veći broj stanovnika. Izbjegli Beogradjani vraćaju se posvednevno svojim kućama. Danas je u Beogradu skoro broj stanovnika kao u mirno doba prije rata.

Kanalizacija Beograda. Carsko-kraljevsko vojno-gradjevinsko odjeljenje popravilo je, od početka svoga rada, ne manje nego 36 slomljenih cijevi u glavnom kanalu. Za izvodjenje ovog rada moralo se nanovo postaviti 334 metra cijevi od 100—150 mm u prečniku. Takodjer i oni, topovskom vatrom srušeni betonirani dijelovi glavnog kanala, koji su djelomice od velikog značaja, većinom su nanovo uspostavljeni i u više ulica od strane vojnog gradjevinskog odjeljenja. Ostatak ovih porušenih dijelova i sada se još popravlja, tako da će se kroz najkraće vrijeme dovesti u red cijela kanalna mreža.

Domaće vijesti.

Sa našeg tržišta. Već kroz dulje vremena primamo koli usmene toli i pismene pritužbe proti prilikama, ili bolje rečeno, proti neprilikama, koje se dnevice javljaju na našem tržištu. Hoteći da budemo posve nepristrani, ispitivali smo i dali ispitivati te pritužbe, te priopćujemo evo ovdje posve istinski pravo stanje stvari na temelju jednog pisma, ne htijući dakako da ikoga vrijedjamo, nego držeći se one: „Istinom u brk". Pismo, na nas upravljeno, glasi: „Češće imademo zgode opažati nekoje, da kod kupovanja mesa u mesnicama ili kod kupovanja blaga u aprovizaciji. Tamo se ponašaju osobe iz boljih krugova tako, kao da imaju bogzna kakav privilegij; neki hoće da budu prvi; od mesara traže, da im dade onaj komad mesa, koji si same odaberu — dakako bez kosti i bez kože. Dapače i prstom pokazuju mesaru, kako neka im odreže. U današnjim je teškim prilikama takav postupak, da se blago izrazimo, čudnovat. A što će onda žena jednog radnika ili težaka? Zar će ti ljudi, koji se kroz čitav dan muče i kine, za skupe i krvavo zaslužene novce jesti samo kosti i kožu? Malo više solidarnosti i smisla prema položaju svoga bližnjega ne bi u ovo vrijeme škodilo!"

Gospodarstvo.

Uputa glede tamanjenja peronospore loze u Primorju godine 1916.

Austrijska je vlada svojom naredbom od 28. septembra 1915, br. 292 l. d. z. zaplijenila svu množinu modre galice nad 100 kilograma, nalazeće se u rukama pojedinca.

Zapljena usljedila je radi toga, da se spriječi prodaja galice izvan države i da se omogući njezina dobava u primjernu, ne visoku cijenu.

S modrom galicom raspolaže c. kr. Ministarstvo Poljodjelstva. Razdioba galice na veliko povjerena je Općem Savezu austrijskih gospodarskih zadruga u Beču.

U Primorju moći će se dobiti modru galicu samo kod ovih korporacija itd.

1.) Gorička: Zemaljski Odbor u Gorici, Kmetijsko društvo u Gorici, Goriška zveza gospodarskih zadruga u Gorici, c. kr. kotarsko poglavarstvo u Sežani.

2.) Trst: Tržaška kmetijska družba u Trstu, Società agraria u Trstu.

3.) Istra: Gospodarska Sveza za Istru, sada u Voloskom, sveza Federazione dei consorzi industriali ed economici nella Provincia d'Istria u Poreču, Pokrajinsko gospodarsko Vijeće u Poreču, društvo consorzio agrario u Izuli, c. kr. tvrdjavni povjerenik u Puli, c. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu.

Vinogradari, koji si možda nisu još pribavili modre galice, neka to učine čim prije kod spomenutih korporacija itd.

Glede uporabe modre galice neka si vinogradari ljetos zapamte slijedeće:

1.) Kada su mladice na lozi 20 cm duge, poškropi ih se rastopinom modre galice i vapna po prvi put (od početka do polovice maja).

2.) Po drugi put neka se škropi 15 dana iza prvog škropljenja (od polovice do konca maja). Dogodi li se, da vremena budu vlažna i topla pak da usljed toga obstoji bojazan, da će se bolest brže širiti i razviti, tada se škropi po drugi put već osam dana iza prvog škropljenja.

3.) Treće škropljenje neka se obavi bez obzira na cvatnju 20 dana iza drugoga (polovicom junija).

U položajima uz more i na otocima ima se škropiti kojih 14 dana prije nego li u unutrašnjosti pokrajine.

U normalnim vremenima, kada se je modra galica mogla dobiti jeftino i u dostatnoj količini, škropilo se je od početka do polovice julija četvrtiput. U otvorenim položajima zadostovalo je tada četverokratno škropljenje koli za visoko toli za nisko uzgojeno trsje. U ravnicama i u zatvorenim položajima i osobito, ako je godina bila kišovita, moralo se je pet do sedam puta škropiti. Ljetos morati će zbog nestašice modre galice vinogradari biti zadovoljni, ako tri puta škrope svoje vinograde. Za svako škropljenje dostatna je 1 postotna rastopina (1 kg modre galice na 100 litara vode i primjerna množina vapna). Samo za slučaj, da godina 1916 bude izvanredno kišovita, trebati će uzeti za škropljenje 1 i četvrt do 1 i pol po sto rastopine.

Ako se kod svakog škropljenja strogo pazi, da se jednakomjerno poškropi sve zelene djelove loze i grozdove, uspjeti će nam, da si s trokratnim škropljenjem dovoljno očuvamo i vinograd i trgadbu od škodljivih posljedica peronospore.

Dobra škropionica, tanko noseći razpršilnik i razumno i nerasipno škropljenje prištediti će nam mnogo na dragocijenoj modroj galici, a ujedno osigurati će nam takodjer dobar uspjeh.

Razne vijesti.

Misteriozan šum. To je bio strah u mirnoj četvrti, — Chateau-d'eau u Parizu. Od nekog vremena čuo se svakog dana u jutru zagonetan, potmuo šum, čiji izvor niko ne mogaše protumačiti. Poslije dugog savjetovanja, slože se, da zagonetni šum može dopirati samo od Nijemaca. Glave pune mašte objašnjavale su tvrdeći, da se to odnosi na bušenje jednog podzemnog kanala, kojim hoće Nijemci, koji su kod Soissona, da prodru u glavno mjesto Francuske. Brzo su izvješćene novine o ovom paklenom planu „Boches"-a i vješti reporteri budu odmah izaslani na Chateau-d'eau. Matin-u poslije dugog istraživanja podje za rukom da riješi zagonetku: To je bio rad bezazlenih pekara, koji su prouzrokovali tajanstvenu larmu. Sa velikim triumfom objavi Matin ovo otkriće svojim čitaocima, i da bi ih potpuno umirio, dodaje on, da gradjenje jednog tunela od Soissona do Pariza — jedan pravac od 100 kilometara, tačno bi trajalo 10 godina. Sada spavaju Parižlije opet nešto mirnije.

Zadnje vijesti.

Iz njemačkog Reichstaga.

Berlin, 24. (D. u.) Javljaju nam iz Reichstaga: Tekom rasprave o prisilnoj proračunskoj osnovi prouzročila su izvadjanja socijalista Haase najveću buru. Izjavio je, da će glasovati protiv prisilnog proračuna te je najoštrije kritizirao držanje vlade u pitanju živežnih sredstava i izvanjske politike. Kod toga je osobito istaknuo, da u širokim krugovima puka vlada glad i slabo hranjenje.

Helfferich je najoštrije odbio Haaseovu izjavu, koja mora da neprijatelju srce podigne i da ga osokoli. Uspjehom je 4. ratnog zajma pokazao njemački narod, da mu je raspoloženje, kako je opisao Haase sasvim tudje. (Burno pljeskanje).

Berlin, 24. (D. u.) Reichstag je prihvatio prisilnu proračunsku zakonsku osnovu. Tajnik je riznice Helfferich priopćio uz živahno pljeskanje da ipad zajma iznaša preko 10 milijarda, te da je time osigurano financiranje rata za daljnje pol godine. Nijedna riječ ne dostaje, da se izreče veličinu te činjenice. To znači, da je usprkos svim neprijateljima naša sila neslomljena te da nam se pouzdanje u našu dobru stvar i pobjedu ne može uskolebati.

Protiv njemačke istočne Afrike.

London, 23. U engleskim novinama pišu, da je bivši burski vojskovodja general Smuts dospio u Mombassu te da je započeo operacije protiv njemačke istočne Afrike. Sada je general Smuts bio zapovjednikom engleske istočne Afrike i raspolaže s vojskom od 17.000 ljudi, koji su većinom iz južne Afrike. Jezgra vojske sastoji se od konjaništva. Englezi računaju njemačke sile na 4000 Nijemaca i 25.000 urodjenika.

Po engleskim listovima nije zadaća generala Smutsa baš najlakša, te su zadovoljni što imaju na svojoj strani Portugal i Belgiju. Portugal ratuje u Africi na strani entente. Stoga se neće opetovati ono što i u Kamerunu, da su Nijemci pobjegli na portugalsko neutralno zemljište. Sada im ne će biti moguće da izbjegnu u portugalsku istočnu Afriku, koja bi im bila izvrsno utočište u slučaju poraza.

Njemačka je istočna Afrika vrlo zgodna za obranu. Ne prijeti joj opasnost ako ne samo sa strane engleske istočne Afrike na sjeveru i s istočne strane s mora. Od Mombasse do Kilimandžara ima samo 170 engleskih milja. Englezi raspolažu željeznicom, čiji ogranak ide i u njemačku koloniju. Čini se, da će Smuts baš ovdje započeti navalom, jer se tu nalaze glavna središta njemačkih useljenika.

I Belgijanci će navaliti sa zapada, i Portugalci s juga, ali ni jedni ni drugi ne mogu ništa ozbiljna poduzeti, pošto nemaju nigdje blizu zgodne operativne baze. Sve moraju prevažati preko dalekih prostora od 3000 engleskih milja.

Podupirajte Družbu!

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Pa ipak Japanac mora sve to svladati i to kraj hrane, od koje ne bi mogao nijedan engleski dječak niti živjeti. Uvijek obučen u svom oskudnom pamučnom odijelcu i bez loženja i po najcičoj zimi. U školi se tu i tamo nalazi Hibachi s nekoliko zažarenih komadića ugljena u pepelu. Pa zaista onda se ne smijemo čuditi, ako dapače mogu i oni učenici, koji svrše sve njima pristupačne kurzeve s najboljim uspjehom samo u pojedinim slučajevima pokazati rezultate, kakvi se postizavaju u zapadnjačkim školama. Valja se nadati boljim uvjetima u budućnosti, jer momentano propadaju mlada tjelesa i mladi dohovi radi prevelikih napora. Žalibože su baš oni, koji moraju propasti, daroviti, da baš oni su ponos i dika svoga razreda, oni su najbolji.

*

Učenike se nastoji zadovoljiti i sretnima učiniti u koliko to same financije dopuštaju, kao što im se po mogućnosti dovoljno prilika pruža za duševno kultiviranje i tjelesno vježbanje. I ako je naukovni red strog, broj učenika nije prevelik, pa je jedna od pet dnevnih vježba vojničkoj izobrazbi posvećena. Te su vježbe za učenike tim interesantnije, jer vježbaju s pravim puškama i bodovima (bajonetama), koje im vlada stavlja na raspolaganje.

Kraj škole se nalazi vrlo lijepo vježbalište s trapecima, pružačama i pregradama. Na srednjoj školi su namještena dva učitelja za gimnastiku. Imade i mnogo čamaca u kojima se mogu djaci po lijepim danima do mile volje po lijepom jezeru vozikati. U školi je izvrsni odio za mačevanje. Ta mačevalačka škola stoji pod pokroviteljstvom samoga namjesnika, koji se, premda tako uvažena ličnost, smatra najboljim mačevalcem svoga vremena.

Vježba se po starom sistemu, prema kojemu se obadvije ruke rabe kod mačevanja. Mačevi su učinjeni iz dugačkih bambusovih trijesaka, koje su tako slijepljene, da izgledaju kao dugački štapovi liktora. Maske i vatirana odijela štite glavu i tijelo, jer udarci su vrlo žestoki (snažni). Ovaj način mačevanja iziskuje veliku gipkost i zahtijeva više okretnosti od našega zapadnjačkog sistema. Druga vrst higijenskog tjelovježbanja su dugačke šetnje do znamenitih mjesta. Za to su odredjeni posebni praznici. Učenici koracaju u vojničkim redovima iz grada, praćeni nekolicinom svojih odabranih učitelja. Toj povorci se priključi i jedan školski sluga, koji usput obroke pripravlja. Na taj način prevale djaci i stotinu i više milja. Ako je veći izlet, mogu ga poduzeti samo jači dječki. Oni marširaju u slamnatim sandalama, koje, čvrsto pričvršćene, daju nogama potpunu slobodu i gipkost, i time ih sačuvaju od kurjih očiju i mjehurova. Noću spavaju u buddhističkim hramovima, a jedu na otvorenom polju kao vojnici u taborima. Onima, koji ne daju saučestvuju pri takvim velikim izletima, stoji na raspolaganje krasna biblioteka, koja se svakim danom povećava. Mjesečno izlazi i jedna školska novina, koju sami djaci izdavaju i rediginaju; osim toga imade i jedno djačko društvo, u kojemu se na sastancima debatira o svim mogućim interesantnim predmetima.

*

Učenici trećega, četvrtoga i petoga razreda uče nedjeljno kratke sastavke u engleskom jeziku, obično japanske zadržine.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna preiplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Nedjelja, 26. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 255

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Sjeverno i sjeveroistočno od Burkanova na Stripi provalili su honvedski odjeli, iza kako su odbili jaki ruski napadaj, u neprijateljske jarke, te su razorili obrambene uredbe. Inače nikakovih osobitih dogodjaja.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Nikakove promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höter, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 25. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Položaj nije se od jučer osobito promijenio. U području Moze bilo je vrlo živahnih topovskih bojeva, u toku kojih je Verdun bio hicima zapaljen.

Istočno bojište.

Zapadno od Jakobstadta prešli su Rusi nastupom svježih sibirskih četa i po jakoj topovskoj pripravi ponovno na navalu, koja im se je skršila s mnogim gubicima. Jugozapadno od Jakobstadta i jugozapadno od Dvinskoga suzbili smo lahko malene provale. Isto su tako ostali sasvim bezuspješni svi neprijateljski napori sjeverno od Vidsyja. U okolici Naročkog jezera topovska paljba.

Balkansko bojište.

Za ponovljene ljetalačke navale bilo je neprijateljsko ljetalo u zračnoj borbi obooboreno, te topovskom vatrom uništeno.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 25. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na različitim frontama nema znatnih promjena.

Brzojavi.

Rat.

Zračni napadaj na Zeebrügge.

London, 20. Admiralat javlja: Jutros je zorom napalo pedeset engleskih, francuskih i belgijskih ljetala, praćenih sa petnaest bojnih ljetala, njemačku hidroplansku postaju u Zeebrügge i ljetalište u Houltade-u. Čini se, da je prouzrokovana znatna šteta. Lako je ljetalo imalo sa sobom poprijećno do 200 funti bomba. Sva su se ljetala neoštećena povratila. Jedan je belgijski časnik ranjen.

Borbe pred Verdunom.

Berlin, 23. Šef talijanskog glavnog stana Cadorna, posjetiti će sutra francuske položaje kod Verduna.

Reorganizacija engleskih četa u Egiptu.

London, 25. (D. u.). Službeno se javlja, da je obzirom na povoljni položaj poduzeta reorganizacija četa u Egiptu. General je Murray preuzeo vrhovno vodstvo u Egiptu, a general je Maxwell otputovao u Englesku.

Rusi u Ispahanu.

Kako petrogradska brzojavna agentura javlja, osvojili su dne 19. ožujka Rusi Ispahan.

Osvojenje toga velikoga trgovačkoga grada u središnjoj Perziji ne zadaje nikakovog osobitog presenećenja prema vijestima, koje su stizale već prije iz Petrograda o gibanju ruskih četa. Grad Ispahan broji do 80.000 žitelja, te je bio nekad glavni grad Irana. U njemu imade krasnih gradjevina, palača, mošeja i trgova, te se u njemu križaju ceste iz Sjeverne Perzije i Afganistana prema Perzijskom zaljevu. Upravo u tom se sastoji sva važnost zauzeća toga grada po Rusima. Englesko-ruskim ugovorom od 31. augusta 1907. bio je Ispahan dodijeljen ruskoj zoni (pojasu), no on leži na sjevernom rubu neutralnog područja. Svaki korak dalje vodi Ruse u neutralne zemlje, vodi ih smjerom prema Buširu i Bender-Abasu do Perzijskog zaljeva i prema tomu do eventualnog sukoba sa nezasitnom Engleskom. Napeto se očekuje, kako će Rusi izrabiti sadašnji položaj, da postignu reviziju ugovora od godine 1907. Njihovo je napredovanje i onako pobudilo u Engleskoj prilično očiti nemir.

Austro-Ugarska.

Socijalni demokrati u poljskom klubu.

Beč, 23. Povodom ustupa poljskih socijalnih demokrata u poljski klub i izbor njihovog zastupnika Daszynskoga za podpredsjednika istog kluba, izdao je Daszynski slijedeću izjavu:

„Prihvaćamo odluku da bude i naša stranka zastupana u klubu, jer smo si svjesni, da će taj korak ojačati sile velikog poljskog naroda, jer je skoro sva njegova zemlja pretvorena u jedno bojište. Mi smatramo ujedinjenje svih narodnih sila najvažnijim uvjetom njegovog opstanka. Ne pristupamo u klub kao političkoj organizaciji, nego hoćemo da stvorimo jedinstveno i ukupno zastupstvo svega poljskog naroda, što u Austriji živi. Ovo jedinstvo mora očitovati, da je ujedinjenje čitavog poljskog naroda u ratnim vremenima nepovrijediva zapovjed poljske državne mudrosti, koja obvezuje sve Poljake".

Balkan.

Sve to veći troškovi Rumunjske za naoružanje.

Bukarešt, 23. Izdaci rumunjske vojne uprave iznašaju ove godine 115 milijuna leja, to jest 16,870.000 leja više nego li lanjske godine.

Sjednice parlamenta nastavljene.

Bukarešt, 25. (D. u.). Zasjedanje je parlamenta nastavljeno do 14. aprila.

Rusija.

Ruske bojazni pred snagom središnjih vlasti.

Kopenhagen, 23. U listu Novoje Vremja izašao je iz pera M. Menčikova važan članak, koji je pobudio opću pozornost. On ističe, da su Nijemci utvrdili na strašni način ruska područja što su ih zaposjeli. Njihove su utvrde izgradjeno željezom i betonom, ogradjene su širokim žičnim ogradama, te upravo načičkane teškim topovima i bezbrojem strojnih pušaka. Nijemci su pretvorili čitavu Poljsku i ostalu rusku frontu u lanac utvrda, kao što su Sevastopol i Plevna. Saveznici zaposjedaju 15 ruskih gubernija, koje su kao od same prirode stvorene za obranu. Svuda širokih rijeka, jezera, blata i šuma, preko kojih ne može neprijatelj da prodje. Kaže se, da su Nijemci upravo na začudni način izmislili svakovrsnih načina obrane. Uspjelo im je u ratu, da ostvare mnogo stvari, na koje nije u miru nitko ni mislio. Na najozbiljniji su se način poslužili strojevima, da pištede i nadomjeste ljudske sile. Menčikov navadja vojnički list Ruski Invalid, koji kaže, da će se njemačka vojska pretvoriti doskora u neprekidnu bateriju strojnih pušaka. Osobito u posljednje doba zauzela je njemačka strojna puška takvo mjesto, da ima puno veće važnosti od slavne „krupne Berte". A još gore će biti za njihove neprijatelje, kad budu Nijemci poduprli djelo svojih strojnih pušaka automatičnim puškama.

Skorašnji odstup ruskog ministra financija.

Rotterdam, 23. Kao što razni znakovi kažu, ne će se ruski ministar financija Bark dugo održati. Morat će doskora da odstupi uslijed teških razmirica s ministrom predsjednikom Stürmerom.

Italija.

Iz talijanskog časničkog zbora

Rim, 23. Generalmajor Zauchi je umro. General-poručnik Pedotti je umirovljen; general-poručnik Angelotti postao je zapovjednikom milanskog vojnog zbora, čiji je zapovjednik Sapelli premješten u Turin.

Putovanje engleskih i belgijskih ministara.

Lugano, 25. (D. u.) Po listu Giornale d'Italija dospjeti će sutra u Paris osim Asquitha još i Grey, Kitchener a možda i Lloyd George, kao što i belgijski ministri Broqueville i Bayens. Lloyd George i Grey putovati će po svoj prilici po pariškoj konferenciji u Rim u oficijelne posjete.

Izmjena talijansko-engleskih nota glede Egipta.

Rim, 24. Sonnino i engleski poslanik su izmijenili juče nekoliko nota, kojima je svrha, da urede nekoliko pitanja, koja se tiču Egipta i u kojima su koli Talijani toli Nijemci interesovani. Talijanska je vlada privoljela produljenju uredovanja miješanih sudbenih stolova. Engleska se je vlada obvezala, da će postići od Egipta imenovanje drugog jednog talijanskog suca kod rečenih sudbenih stolova. Tom se je zgodom raspravljalo i uredilo takodjer nekoliko pitanja o eventualnom

ukinuću kapitulacija, kao što pitanje i o položaju kolonijalnih podanika. Engleska je izjavila, da je ona uvijek priznavala važnost talijanskih interesa, te se je ujedno formalno iskazala za načelo jednakosti talijanskih interesa i talijanskih podanika, koji sad borave u Egiptu, a i glede podanika ostalih država. Talijanska je vlada pristala uz te uvjete na eventualno ukinuće kapitulacija i na preustrojenje miješanih sudbenih stolova, ako i druge velevlasti na to pristanu.

Lugano, 24. Novinstvo ističe veliku važnost englesko-talijanskog ugovora, koji pruža talijanskim podanicima u Egiptu potpunu ravnopravnost sa podanicima svake druge velevlasti. List Corriere della sera piše, da sve ovo znači talijansko priznanje engleskog protektorata nad Egiptom i da to posve odgovara tijesnom prijateljstvu, koje je od vajkada postojalo izmedju Engleske i Italije na uhar talijanskih interesa u Sredozemnom moru.

Dogodjaji na moru.

Razoružanje trgovačkih brodova.

Amsterdam, 25. (D. u.). Prema vijestima iz Washingtona otklonili su saveznici u načelu potjecaj državnog tajnika, da se trgovački brodovi razoružaju.

Rat na moru.

London, 25. (D. u.). Reuter javlja, da je potopljen danski parobrod Christianssund. Momčad je spašena.

London, 25. (D. u.). Reuter javlja: Engleski parobrod Fulmar potopljen. Osamnaest ljudi od momčadi spašeno.

Potopljeni engleski parobrodi.

Lodon. 25. (D. u.) Poštanski je parobrod Sussex (5686 t.), koji je obavljao redovitu službu izmedju Dieppea i Folkestone, bio je torpedovan kod Dieppea. Imao je na brodu 300 putnika, po najviše Francuza i 50 ljudi posade. Svi su putnici spašeni. Brod se još drži nad vodom.

London, 25. (D. u.) Dail Mail javlja iz Folkestonea: Parobrod je Sussex bio torpedovan u 4 sata po podne. Torpedo je prodro u proslor strojeva, te je ozlijedio više ljudi.

*

London, 25. (D. u.) Poštanski je parobrod Englishman od društva „Mississippi and Dominion Steamship Company“ potonuo. Prema posljednjim vijestima spasilo se je 86 putnika.

Francuzi o potopljenju Elektre.

Paris, 25. (D. u.) Listovi donašaju izvadak pisma ministra mornarice na izvanjskog ministra, gdje se na temelju izvješća zapovjednika podmornice priznaje činjenicu potopljenja austrougarskog bolničkog broda Elektre. Ministar saopćuje, da prama izvješću nije Elektra nosila propisanog znaka. Kaže, da je istraga u toku. Ako bude proizašlo, da je austrougarsko saopćenje istinito, poduzeti će se nužne mjere.

(Opaska: Mi upućujemo na izvješće c. i kr. mornaričnog zapovjedništva, da je bila Elektra snabdjevena svim propisanim znakovima).

Pitanje brodarine u francuskom parlamentu.

Paris, 25. (D. u.) U komori odgovorio je državni podtajnik mornaričnog ureda Nail na upit o krizi brodarina, te je izjavio, da su glavni uzroci povišenju brodarine dardanelsko i solunsko poduzeće, kao što i rat s podmornicama. Ministar je radnja poprimio nužne mjere da ukloni zastoj u lukama. Vlada će čim prije izvjestiti komoru o izvedenju tih mjera. Riješenje pitanja sastoji u sporazumljenju izmedju saveznika. To će se izvršiti za to, da se prištedi zemlji teret prevelike skupoće živežnih sredstava.

Brodarinska je kriza cijena, da se pobjedu iskupi, te bi neprijatelji Francuske bili sretni, da su ispostavljeni brodarinskoj krizi, na mjesto živežnoj, od koje oni trpe.

Komora je prihvatila dnevni red, gdje se je vladinu izjavu primilo s odobravanjem na znanje.

Admiral barun Sturdsee.

Haag, 24. Westminster Gazette priopćuje, da je admiral Sturdee, koji je zapovjedao nad engleskim brodovljem u pomorskoj bici kod otočja Falkland, bio imenovan barunom.

Amerika.

Amerikanske ratne dobave.

Rotterdam, 23. Brojke, što ih je trgovački ured Sjedinjenih država objelodanio o amerikanskom izvozu otkrivaju, kakav je ogromni broj ratnog materijala Amerika prodala ratujućim strankama. Stavila im je na raspolaganje za 765 milijuna eksplozivnih tvari, za 467 milijuna automobila, za 23 milijuna ljetala, za 498 milijuna konja i mazga. Željeza i ocjela izvozila je Amerika za 1623 milijuna maraka, a to u obliku topova, strojnih i navadnih pušaka, bodljikave žice i inog ratnog materijala.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Službeni ruski izvještaj o bojevima kod Dvinskog.

Petrograd, 21. Službeni izvještaj od 20. o. mj.:

Zapadna fronta.

U okolici jezera Kanger pokušao je bio jedan njemački odio, da prodre u naše linije, no suzbili smo ga vatrom. U okolišu južno od Dvinskog došlo je u pojedinim odsjecima do žestoke topovske i pješadijske vatre. Neprijateljski su napadaji južno od jezera Drisvjati bili odbijeni. U okolišu istočno od Tvereša (5 kilometara) osvojili smo na juriš mjestance Veliko Selo. Južno od Tvereša odbili smo dva neprijateljska napadaja i oteli dvije strojne puške. Izmedju jezera Naroč i Višnje zaposjele su iza uspjelog boja naše čete selo Zanoroče (južno od jezera Naroč), te dio neprijateljskih jaraka kod sela Ostrovlanj (sjeverno od jezera Višnje).

Galicija.

Na Dnjestru osvojile su naše čete iza artilerijske priprave čvrstom jednom navalom jarke i mostovnu glavicu istočno od sela Mihalce (4 kilometra zapadno od Uscieskog).

Italija.

Beč, 23. Izvještaj glavnog talijanskog stopa od 22. marta: U noći na 21. pokušali su neprijateljski pješadijski odjeli da iznenade naše položaje kod ušća rijeke Ribori (dolina Davna), u dolini Grosi (Rio Cameras, Ečava) sjeveroistočno od Piazze (dolina Terragnolo) i na uzvisini Ravnilac, no bili su svagdje suzbijeni. Na podnožju uzvisine Santa Maria (Tolminjski odsječak) proveo je neprijatelj iste noći napadaj, koji smo mi svojom vatrom sa boka pozdravili, te se je isti raspao u pojedine izvidnice, koje smo lagano mogli suzbiti. Topničko je djelovanje na čitavoj fronti trajalo i juče uza sve to, što je nastupilo bilo zlo vrijeme.

Francuska.

Paris, 22. Službeni izvještaj u 11 sati u noći:

U Argonama upravili smo koncentričnu vatru na njemačke obrambene utvrde sjeverno od Four de Paris i od Fille-Morte. U okolici Montfaucon-Nontillois te izmedju Haute-Chevauchee i vrha br. 205. bilo je navala i povoljnih borba s minama. Po žestokoj paljbi, koja je cijeli dan potrajala, poduzeli su Nijemci više navala protiv naše fronte izmedju konca avocourtske šume i sela Malancourt. Zapriječili smo sve pokušaje neprijateljske, da provali iz avocourtske šume svojom topovskom i puščanom vatrom. Neprijatelju je uspjelo, da dopre na maleni brežuljak Haucourt po prilici jedan kilometar od Malancourta. Istočno od Moze žestoka pucnjava u području Douaumonta i Vauxa.

Bojne poljane.

Nadmoć njemačke strategije.

Metoda koncentričnoga napadanja olakoćuje Nijemcima pred Verdunom svladavati teškoće frontalnog prodiranja vrstom strategično konbiniranih pojedinih udaraca. Kod napadaja u velikom slogu, koje su Nijemci pred jednim mjesecom počeli poduzimati, veoma su im dobro došli njihovi temeljni položaji, kojima su oni u velikom luku opkolili Verdun, a u prvoj vrsti to da su zasjeli Maaške visine medju Combresom i S. Michielom. Ti su temeljni položaji, koje su oni vremenom i sistematično usavršili, bili su predpriprava za budući napadaj na tvrdjavu. Ne čini ništa, ako su morali pred godinu i po dana tvrdjavu ostaviti, premda je onda bila čvršće opkoljena. Početni je položaj bio takav, da se je moralo brzo računati sa koncetričnim djelovanjem, kada je već prvi lokalni predor uspio.

Nijemci su namjeravali prodrijeti frontu na desnom brijegu Maase prema Louvemontu. Uzevši za podlagu prvu prodrtu točku, navaljivalo se je na desno i lijevo u već smalaksale redove, te se je taho koncentrično napredujući sa artilerijom i pješadijom osvajalo brežuljak za brežuljkom, dok se nije praznina tako raširila te bila cijele fronte Woëvre tako ispotkopana te je morala nenadano, da pred frontalnim pritiskom uzmakne te dok nije francuska fronta lijevo Maase bila od njemačke vatre, što je dolazila i u bok i u ledja tako ugrožena, da je frontalna navala u prvom njezinom poletu prešavši potok Forges dospjela do šumom oblasnih gora te kod drugog juriša zaposjela Morte homme. Dok su medjutim desno Maase jurišajuće čete prešle granice utvrdjenog pasa te se tamo čvrsto borile i napredovale prema fortu Vaux, došlo je zapadno Maase do nenadanog udarca, koji jo doveo do potpunog uspjeha.

Dok su se prednje njemačke linije vodile sjeverno i sjeverozapadno ceste Bethincourt-Malanesurt-Avocourt, tako da je cesta sama i sva ova mjesta bila u francuskim rukama, prodrli su njemački bataljuni francusku liniju medju Malancourtom i Avocourtom te su osvojili neprijateljske položaje u šumi i kraj šume sjeveroistočno Avocourta. Iz njemačkih izvještaja ne proizlazi, kako su veliko područje Nijemci osvojili, čini se ali da su Nijemci došli skoro do sredine trokuta Malancourt-Avocourt-Esnes. Ako se bude na tome mjestu naprijed išlo, mogao bi se taj napredak strategično upotrijebiti kod navale na visine medju Hancourtom i Esnes (visina 304 m), jer Avocourtska šuma leži u boku ovih visina, koje bi mogle biti napadnute sa sjevera i sa zapada. Ove su visine za Francuze od najveće važnosti. One kriju cijelu frontu kod Morte homme, kao što i položaj četa, koje drže Malancourt-Bethincourt i uzvisine kod Cumiersa.

Tu visinu 304 još Nijemci nijesu zauzeli, kada bi im ali pošlo za rukom te bi Francuzi morali uzmaknuti za cestu Avocourt-Esnes-Chattaucourt još ne bi oni bili kod svoga cilja, ali vidi se cesta, i dolazi se svakim danom do čvršćega uvjerenja, da ne će Francuzi moći postaviti na put ništa, što bi bilo jednako vrijednom i promišljenom njemačkom vodstvu, izvrstnom djelovanju njemačkog topništva i hrabrosti jurišajućih četa. Svaki pojedini Francuz se bez sumnje bori izvrsno i taktična obrana je izvanredno čvrsta, ali čini se, da su branitelji Verduna u strategičkom obziru već onemogli. Ako budu Nijemci i u budoće tako jednakomjerno i uspješno napredovali, mogao bi strateški položaj Verduna postati za Francuze neuzdrživim i ako bi oni mogli biti u stanju, da na jednom ili drugom dijelu fronte uzdrže njemački pritisak.

Pruge, koje vode k onim ogromnim masama, što su sakupljene oko Verduna ne mogu se po volji mijenjati. Tvrdjavi uzfali ona elasticiteta, u kojoj se zapadno sastoji jakost tvrdjave. Cilj, za kojim idu Nijemci, još je daleko i zahtijeva mnogo snage. Snaga ne manjka ali treba je ustrpljivosti.

Ratna literatura o Hrvatima.

Nedavno je u nakladnoj knjižari Mirka Breyera u Zagrebu izašla knjiga jednakog teksta, a dvojakoga naslova i dvojakog u neku ruku formalnoga izgleda. Prvoj je knjiži naslov „Elementar Grammatik der kroatischen (serbischen) Sprache, von Milan Rešetar, Profesor der slavischen Philologie an der Wiener Universität". Drugoj knjizi je naslov „Elementar Grammatik der serbischen (kroatischen) Sprache" itd. U predgovoru veli sam autor, jedan od ponajboljih stručnjaka u poznavanju hrvatskog ili srpskog jezika, da je dvojaki naslov poradi toga odabrao, jer je djelo izašlo u dva raznolika izdanja. U jednoj je knjizi hrvatsko-srpski tekst ćirilicom, a u drugoj opet latinicom naštampan. Prvo je izdanje naime odredjeno za one, koji hoće da se nauče hrvatsko-srpskom jeziku onako, kako se prije svega piše i govori u Srbiji, dok je opet drugo izdanje odredjeno za one, što hoće da nauče hrvatsko-srpski jezik kako ga govori većina pučanstva u Hrvatskoj. Autor naglasuje, da je u obim izdanjima uporabio hrvatsko-srpsku, dotično srpsko-hrvatsku nomenklaturu, da time manifestira posvemašnje jedinstvo jezika, koje se najbolje dokazuje time, što su oba izdanja tekstualno posve jedinstvena, samo što je unutar njemačkog teksta hrvatsko-srpski dio sad pisan ćirilicom, sad opet latinicom. Autor još spominije, da mu se pričinjalo, da nije umjesno za onoga, koji bi rado da nauči naš jezik, kad bi bio uz latinicu hrvatsko-srpskih riječi doštampao ćirilicu, ili opet obratno. Gramatika je ova djelo za sebe, ali ipak prvi dio jednog potpunog jezičnog tečaja hrvatsko-srpskog jezika, čiji će drugi dio sadržavati vježbenicu za čitanje, a konverzaciju u svojem trećem dijelu. Pisac veli, da nije naumice odustao od preduvjeta, da onaj, koji se hoće učiti hrvatsko-srpskom jeziku, mora da imade neko predznanje bilo kojeg slavenskog jezika, već je više položio važnost na to da onaj, koji uči naš jezik, mora da poznaje bar donekle njemačku gramatiku.

U prvom poglavlju svoje gramatike prikazuje Rešetar opseg srpsko-hrvatskog jezika, te veli da govore Hrvati i Srbi jednako, dakle velika većina pučanstva u Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, onda u manjoj polovici Istarskoj, konačno u nekim krajevima Ugarske, naime u Medjumurju i na granici Štajerske, u jednom dijelu nekadanje Srpske Vojvodine u Južnoj Ugarskoj t. j. u Bačkoj izmedju Dunava i Tisze i u Banatu izmedju Tisze i Sedmogradske. Osim ovoga suvislog područja služe se hrvatskim jezikom i manje ili veće — drugim jezicim ispremiješane — jezične kolonije, koje u Ugarskoj idu uzduž granice od Medjumurja pa sve do Dunava, pa se u nekim selima uz lijevui obalu Dunava, pa u Dolnjoj Austriji i Moravskoj ukazuju kao posebni izdanci. Drugi se niz kolonija nalazi u centrumu Ugarske većinom uz Dunav sve do u blizinu Budimpešte. Broj se Srba i Hrvata — veli autor — ne može za sad točno opredijeliti, jer se ne zna hoće li Srbima uspjeti, da u novim srpskim krajevima tamošnje Slavene asimiliraju, ali ako se priračunaju svi ti Slaveni, čiji se broj može odrediti sa kakvih milijun duša, onda se može kazati, da broj hrvatsko-srpskog pučanstva iznosi nešto preko 10 milijuna duša, naime oko četiri milijuna u Srbiji (2.779.000 u pravoj Srbiji), a oko 1,000.000 u Novoj Srbiji, oko pol milijuna u Crnoj Gori, 1,823.000 u Bosni i Hercegovini, 3,043.000 u Hrvatskoj, Slavoniji i u Ugarskoj, a 783.000 u Austriji, u svemu dakle 10,149.000. K tome dolazi još priličan broj u drugim državama, poimence u Sjedinjenim Državama, u kojima po svoj prilici živi više od četvrt milijuna Hrvata i Srba. Autor veli, da su Srbi isključivo pravoslavni i da njihov broj iznosi preko šest milijuna, od tog 2,779.000 u Staroj Srbiji, oko 750.000 u Novoj Srbiji, oko 450.000 u Crnoj Gori, oko 825.000 u Bosni i Hercegovini, 1,106.000 u zemljama krune ugarske i 106.000 u Austriji. Naprotiv su Hrvati svi rimokatolici te broje preko tri milijuna duša. Od toga otpada 10.000 na Crnu Goru, 386.000 na Bosnu i Hercegovinu, 1,937.000 na zemlje ugarske krune i 677.000 u Austriji.

Preko 900.000 iznosi broj muslimanskih Hrvata i Srba, i to od prilike 250.000 u Novoj Srbiji, od prilike 40.000 u Crnoj Gori i 625.000 u Bosni i Hercegovini. Samo mladji elementi muslimana priznavaju se sad Hrvatima sad Srbima, dok velika masa neosviještenog naroda osjeća sa ostalim muslimanima. Do pred kratko vrijeme oni su se nazivali najradje Turcima. Autor onda prelazi na politički i kulturni razvitak pojedinih zemalja, pa veli, da su pojedine zemlje, koje nastavaju Hrvati i Srbi, sve do početka devetnaestoga stoljeća sad više sad manje jedne od drugih odcijepljene. Osobito je nakon srednjega vijeka ova razlika izbila izmedju katoličkih Hrvata, koji su se nalazili pod ugarskim, mletačkim, a onda austrijskim gospodstvom i medju pravoslavnim Srbima, što su čamili pod turskim igom. I tako je u mnogo navrata poimence u prijašnje vrijeme prevladavalo mišljenje, da su Srbi i Hrvati dva različita naroda ili barem dva različita plemena, mišljenje, koje još i danas vlada ne samo kod Hrvata i Srba, nego i kod tudjinaca. Uistinu pak ne da se ovakovo mišljenje ni u političkom ni u kulturnohistoričkom, a još manje u etnografičnom jezičnom pogledu objektivno opravdati, a to se najbolje time osvjetljuje, što do sada nije nikome uspjelo, da ustali općenitu razliku izmedju Hrvata i Srba. Jedno je medjutim sigurno, a to je, da Srbi i Hrvati i Muslimani u hrvatskim i srpskim krajevima govore i pišu jednim te istim jezikom, koji se sad zove srpski, sad opet hrvatski ili opet, poimence u znanstvenim djelima, hrvatsko-srpskim jezikom.

Nije svakako na odmet, ako se spomene, da su nekada nazivali hrvatsko-srpski jezik i ilirskim, jer se polazilo sa krivoga mišljenja, da su stari Iliri bili Slaveni, dok su oni bili u istinu poseban narod, čiji su potomci današnji Arnauti. Budući su većim dijelom Hrvati i Srbi zaposjeli područja, koja su nekoć pripadala starom Iliriku, to su se Srbi i Hrvati početkom 19. stoljeća držali direktnim potomcima Iliraca. Najveća razlika, koja najviše odlučuje i najviše smeta Hrvatima i Srbima na području jezika jest, što se katolici a u novije vrijeme i muslimani, služe latinskim alfabetom, a pravoslavni ćirilovskim, koji je dobio ime od slavenskog apostola Ćirila u 9. stoljeću. Ova je ćirilica u istinu samo grčki alfabet, koji se je nadopunio za potrebu slavenskih jezika i koji je onda od ruskoga cara Petra Velikoga početkom 18. stoljeća bio u pogledu slovčanog oblića u neku ruku asimiliran latinskom alfabetu. Starije obličje ćirilovskog pisma pridržalo se je samo u crkvenim knjigama. Ovim se pismom služe svi ujedinjeni i neujedinjeni Slaveni grčkoga obreda, dakle ne samo pravoslavni Srbo-Hrvati, već i Bugari i Rusi zajedno sa Rusinima.

Prelazeći autor na prikaz raznih dijalekata i na konačno ustalenje književnog hrvatsko-srpkog jezika, iznosi takodjer i nekoje razlike, poimence Hrvata u/od Hrvatskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini kao primjer i nekih tudjica u našem jeziku. Što se tiče tudjica, veli autor, da je taj broj za to velik, što je činjenica, da je najveći dio područja, na kojem se govori hrvatsko-srpskim jezikom i to baš onih područja, na kojem se temelji moderni hrvatsko-srpski književni jezik, kroz više stoljeća bio pod turskim gospodstvom, pa je tamošnje srpsko-hrvatsko pučanstvo uzelo vrlo mnogo turskih, arapskih i perzijskih izraza od Turaka i od one urodjene vlastele, koji su prešli na muslimansku vjeroispovijest. Kud i kamo manje su — veli autor — razlike u gramatici, a i etimološko i fonetičko pisanje jezika pri vježbanju ne čini nikakve razlike. Na koncu veli autor, da hrvatsko-srpski jezik nije samo lijep nego — kao svi slavenski jezici — vrlo težak jezik.

Ovako piše uvaženi učenjak, jedan od prvih filologa Milan Rešetar, sveučilišni profesor u Beču i obe knjige istoga sadržaja namijenjene su u prvom redu učenju našega jezika u praktične svrhe, koje su uslijed teškoga rata postale nužne gledom na osvojene zemlje na Balkanu.

„Obzor"

Domaće vijesti.

Kino u korist „Crvenog križa". Jučer poslije podne odpočele su u ulici Sergia u nekadanjem kinu „Edison" kinopretstave uz jako birani i lijepi raspored. Mnogobrojno općinstvo, koje je čitavo poslije podne posjećivalo te pretstave, zapušćalo ih je spokojno i mirnih živaca. Isti program biti će predveden i danas te toplo preporučamo našem općinstvu, da taj kino posjećuje tim više, jer je u unutarnjosti istoga uzet obzir i na hrvatski jezik a sav čisti prihod pritiče plemenitoj svrsi „Crvenog križa". Tko dakle posjećuje pretstave tog kina, taj neka znade, da čini patriotičko djelo, koje je vrijedno svake potpore. Nadamo se, da će uprava kina nastojati, da se općinstvu prikazuju slike iz naravi te takovog sadržaja, koji mu ne će uzrujavati već osladjivati živce te oplemenjivati dušu.

Promenadni koncerat. Ces. i kr. mornarička glazba svirat će danas, dne 26. ožujka na gatu Sv. Teodora u 3 sata poslije podne slijedeći raspored; 1. J. Král: Viribus Unitis, koračnica; 2. F. Schubert: Na moru, pjesma; 3. F. Jaksch: U mornaričkim krugovima, valčik; 4. J. Strauss: Veseli savjetnik, polka; 5. C. W. Drescher: Što ima nova?, bečke pjesme, potpourovi; 6. J. Šebek: Oj Banovci, hrvatska koračnica.

Plemeniti dar našoj Družbi. Kako čitasmo u zagrebačkim novinama, umrla je tamo gospodja pl. Hassek, koja je zapisala i našoj Družbi 10.000 kruna za njezinu plemenitu svrhu. Tu vijest nismo odmah donijeli u nadi, da će se netko sjetiti pokojnice te ju ovjekovječiti i u Hrvatskom Listu, kao glasilu onoga dijela hrvatskog naroda, kojemu je ona namijenila tako lijepi iznos. Što se nije zbilo, može se jošte dogoditi i u toj nadi zaključujemo: Slava pokojnici!

Iz Dalmacije.

† Don Božo Macanović. U Dugopolju je preminuo, u poodmakloj dobi života, ugledni svećenik don Božo Macanović. Pokojnik je još od mladih godina bio oduševljeni „narodnjak", te je stekao velikih zasluga u prvim vremenima narodnih borba u Dalmaciji. Bio je uopće čestit i plemenit čovjek, te uzoran svećenik.

Osudjen radi potvore. Ovih dana vodila se je pred splitskim okružnim sudom rasprava proti Gaju Raduniću, posjedniku i trgovcu iz Kaštela, tuženom radi potvore; biva da je on auktor neke anonimne tužbe, sastavljene u njemačkom jeziku, a predane pošti u Zagrebu, kojom se je objedjivalo razne vrlo ugledne suce i trgovce po srednjoj Dalmaciji, da vrše špijunsku službu na korist Italije. Ove su osobe radi toga imale velikih neugodnosti, jer je vojnička oblast provela premetačine i, naravno, ustanovilo se, da se radi o zločinačkoj potvori.

Na temelju kaligrafskog vještaštva podignuta je bila optužnica proti Gaju Raduniću kao auktoru spomenute anonimne tužbe.

Interes je u općinstvu za raspravu bio vanredno velik, tim više, što je Radunić u političkom životu ovog kotara, osobito u Kaštelima, igrao neku ulogu. Raspravi je predsjedao c. k. pokr. savjetnik Donati, javnu je optužbu zastupao dr. Ivić drž. odvjetnik u Zadru, a optuženoga je branio dr. Werk, odvjetnik takodjer iz Zadra. Državni je odvjetnik istaknuo grozotu ovih bezdušnih denuncija i teške posljedice, koje mogu snaći i nevine ljude, pa je tražio eksemplarnu kaznu. Branitelj je dr. Werk u sjajnom govoru kušao da dokaže nevinost optuženoga, pobijajući mnijenje vještaštva.

Na koncu je sudbeni dvor izrekao osudu, kojom je priznao Gaja Radunića krivim zločina potvore po §. 209. k. z., te ga osudio na 3 godine teške tamnice pooštrene jednim tvrdim ležajem svakog mjesecu i jednim postom svake godine na 7. kolovoza.

Branitelj optuženoga uložio je ništovnu žaobu proti osudi, a državni odvjetnik se prizvao proti odmjerenju kazne.

Javili se iz zarobljeništva. Iz Siverića javljaju, da je ovih dana puno obitelji uzradovala vijest, koja će utješiti i druge mnoge obitelji što ne znaju za svoje sinove. O Ljubomiru Odaku, o kojemu se mislilo, da je izgubljen još u listopadu 1914., nikada glasa. Ali sad se javio iz Asinara, na Sardiniji, da je tamo bio otpremljen iz Srbije sa ostalim zarobljenicima. Javiše se takodjer iz istoga mjesta: Petar Ćosić, Jovan Jelić, Jovan Eraković, Stevan Knežević, Mile Barić, Mile Vuković i Marko Modrag, svi iz onoga okružja, a za koje se nije znalo od preko godine dana.

† Augustin prof. Dobrilović. 23. o. mj. preminuo je u Zadru, nakon duge bolesti, u poodmakloj dobi života, prof. Augustin Dobrilović, rodom s otoka Raba. Bijaše profesor povjesti i zemljopisa, izvrstan u svojoj struci. On je bio preudesio za hrvatske srednje škole Kozenov Atlas. U svoje doba bio je imenovan ravnateljem c. k. gimnazije u Kotoru, gdje je ostavio najljepšu uspomenu i u školi i u gradjanskom društvu.

Razne vijesti.

Skuparinski doplatak nižemu svećenstvu. Iz Beča se javlja, da je vlada odlučila poboljšati materijalno stanje nižega svećenstva. U to ime stavit će na raspolaganje iznos od 3 milijuna kruna, kao jednokratni skuparinski doplatak.

Žene i učenje prava. Kod ministra nastave u Beču bila je ovih dana ženska deputacija, neka bi vlada dopustila, da žene mogu učiti pravo. Ministar je deputaciju upozorio, da je juristika bez praktične izvježbanosti nešto nemogućega i da treba najprije saznati, što misle mjerodavni krugovi o prakticiranju žena kod suda i kod upravnih oblasti. Ministar je rekao još i to, da

nije ispitano, imadu li žene sposobnosti za učenje prava.

Zabranjene široke suknje i visoke pete. Glavno zapovjedništvo 6. bavarskog vojnog zbora izdalo je zabranu, da žene ne smiju nositi široke suknje ni visoke pete, jer se sukno i koža mogu bolje upotrebiti za druge potrebnije svrhe.

Nadjene velike zalihe masti i slanine. U Osijeku se od posljednjeg vremena osjećala velika nestašica slanine i masti. Dakako da je oblastima ova nestašica bila sumnjiva, pa je gradsko poglavarstvo odredilo, da se pregledaju sve mesnice i prodavaone, jer se preko potrebe pronašlo 5.260 kg masti i 32.200 kg slanine. Ove pronadjene zalihe stavljene su pod zabranu, te će njima gradsko poglavarstvo dalje raspolagati.

Potpisana stavlja do znanja svim prijateljima i znancima pretužnu vijest, da je njihov ljubljeni suprug, otac, tast, odnosno djed, gospodin

Ivan Vičević

posjednik u Škrljevu.

nakon duge i teške bolesti u 79. godini života, providjen otajstvima sv. vjere, dne 23. ožujka u 4 sata poslije podne blago u Gospodinu usnuo.

PULA-ŠKRLJEVO, dne 25. ožujka 1916.

Tugujuća rodbina.

Mjesto svake druge objave.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Ako čovjek pomisli na užasne poteškoće, koje zadaje Japancima študiranje engleskoga jezika, to se mora čudom čuditi okretnosti, kojom se nekoji učenici izrazuju. Njihovi sastavci su za mene od osobitog interesa, ne kao izražaji individualnog karaktera, nego nacijonalnog čuvstvovanja. Čemu se pak kod tih sastavaka najviše čudim jest činjenica, da oni nemaju nikakvog osobnog obilježja.

I rukopisi od dvadeset engleskih sastavaka pokazuju nekakvu neobičnu obiteljsku sličnost, a izrazitih različitosti ne opažaš, da ne bi to pravilo okružio.

Na mom stolu leži jedan od najboljih sastavaka — od prvaka moga razreda — u kojima sam samo nekoje japanizme popravio:

„Mjesec“.

Mjesec sjaji žalosnom čovjeku melankolički, a veselom radosno. Ako putuješ, pobudjuje mjesec u tebi spominjanje na rodnu ti kuću i nas obuzima želja za kućom. Tako je n. pr. uzviknuo od izdajice Hojo u Oki prognani car Godaigo, kada je sjaj mjesečev ugledao nad površinom morskom:

„Mjesec je okrutan“.

Mjesec pobudjuje u nama krasno i jedinstveno čuvstvo, ako kroz vedru noć u njega gledamo.

Naša srca bi morala biti čista i blaga kao svjetlo mjesečevo.

Pjesnici usporedjuju često mjesec s japanskim ocjelnim zrcalom (kagami) i pun mjesec zbilja tako izgleda.

Čovjek pun osjećaja uživa u mjesecu i traži si kuću s izgledom na vodu da ga može promatrati i verzove o njemu pjevati.

Najbolja mjesta, odakle možeš mjesec opažati su Tsukigashi i brdo Obasute.

Mjesec sjaji nad dobrima i rdjavima, nad visinom i dolinom i taj prekrasni sjaj nije ni tvoj ni moj, nego je svačiji. Ako bacamo poglede na mjesec, moramo u njegovom rastu i padanju uočiti sliku prave istine, da je kulminacija svih stvari ujedno i početak njihovog propadanja.“

Tko nije upućen u japanske pedagoške metode, morao bi povjerovati, da navedeni sastavak pokazuje neki prastari način mišljenja ili da je od kakve osobite fantazije. Ali to ne opstoji, jer ja nalazim istih misli i usporedba u trideset drugih sastavaka o istoj temi. I zaista, zadaće mnogih srednjoškolaca o istoj stvari pokazuju i smisleno kao i osjećajima veliku sličnost, a to ni najmanje ne upliviše njihovog čara.

Općenito pokazuje japanski učenik i obzirom na uobražavanje (utvaranje) malo originalnosti. Njegova mašta je bila već prije mnogo stotina godina za njega stvorena, dijelom u Kini dijelom pak u njegovoj vlastitoj otadžbini.

Već u djetinjstvu ga se podučava, da promatra i ćuti naravne ljepote na način osobitih majstora, koji su s nekoliko poteza kistom mogli prikazati na papiru suglasje boja kod mraznog svitanja zore, podnevnog žara, ili jesenske večeri. Za cijelog svog djetinjstva i djećačke dobi uči Japanac usaditi si u glavu i u srce najljepše misli i usporedbe iz svoje stare narodne literature. Svaki je dječak naučio, da oblik „Fuji“ naliči bijeloj na pola otvorenoj lepezi, koja naopako na nebu lebdi, kada se podigne prema plavetnome nebu. Svaki dječak znade, da trešnja u punom cvatu naliči drvu na koje su se s nebesa spustili ružičasti ljetni oblačići. Svaki dječak poznaje prispodobu stalnog padajućeg lišća na snježnu površinu s nježnim potezima kista, kojima se bilježi tekst na bijelom papiru. Svaki dječak i svaka djevojčica poznaje stihove, koji usporedjuju tragove mačjih šapa u snijegu s cvatom šljive, kao i prispodobu utiska Bokusi (drvenih cipela) u snijegu s japanskim znakom za broj dva.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Ponedjeljak, 27. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 256

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nikakovih osobitih dogodjaja. Bojevi blizu Latača na Dnjestru, o kojima govore ruska izvješća, jesu zapravo samo okršaji izmedju predstraža. Radilo se je na našoj strani o izvidničkim četama, koje, čim se jače neprijateljske sile pojave, moraju, razumije se, da se povrate. Kakove god navale nijesu Rusi uopće posljednjih tjedana ni pokušali protiv glavnih položaja Pflanzer-Baltinove vojske.

Talijansko bojište.

Neprijateljsko je topništvo držalo pod svojom vatrom doberdopsku visoravan, Fellu i pojedina mjesta tirolske fronte. Istočno od klanca Plöcken prodrle su naše čete u talijanske položaje kod Mater. U dolini Val Sugani suzbili smo neprijateljske navale.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Prekjučer smo potpalili lagum sjeveroistočno Vermellesa, koji je uništio više engleskih zakloništa. U Argonama i u području Moze postala je topovska vatra mjestimično opet veoma žestoka. Noćni okršaji sa bojnim sredstvima iz bliza u šumi Callette, jugoistočno tvrdje Douaumont, protekli su povoljno po nas.

Istočno bojište.

Rusi nijesu jučer opetovali svojih navala u mostobranu Jakobstadta i sjeverno Widsy-a. Jugozapadno i južno Dvinskoga izjaloviše se nekoje provale protiv naše fronte u znatnom razmaku od naših zaprijeka. Sjeverozapadno Postavija i izmedju Naročkog i Višnjevskog jezera zametnuo je neprijatelj u noći opet boj sa jakim silama ali bez uspjeha i uz goleme gubitke.

Balkansko bojište.

Ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 26. Službeno se javlja: Pet engleskih hidroplana uzletilo je jučer, da navali na naše ljetalačke nasade u sjevernom Šlezviku. Obrambena naša služba, koja bi pravodobno obaviještena, prisilila je trojicu, da sadje. Ljetače zarobismo. Bombe su pale samo kod Hoyorske brane, ali nijesu nanijele nikakve štete.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na različitim frontama nema znatnih promjena.

Brzojavi.

Rat.

Zračni napadaj na englesku istočnu obalu.

London, 26. (Službeni engleski izvještaj. D. u.) Od zračnog napadaja od 19. ožujka na istočnu englesku obalu poumiralo je više ranjenih osoba, tako te je narasao broj poginulih na trinaest ljudi.

Englezi u Mezopotamiji.

Amsterdam. 25. Izvjestitelj londonskih novima Times javlja iz Oraha na rijeci Tigris, dne 16. ožujka ovo: Od 8. ožujka ovamo ništa nova osim sukoba s predstražama kod Abu Romana na desnoj obali rijeke, sedam milja uzvodice od našeg tabora. Iznenadili smo Turčine i zarobili 54 čovjeka, medju njima dva časnika. Bilo je to 11. ožujka. Do 14. ožujka bilo je u medjustankama topničke vatre i vatre iz pušaka. Dva smo turska topa uništili. Dne 15. ožujka napustio je neprijatelj pješčani brežuljak, a na to smo mi danas zaposjeli njegove položaje.

Tomu izvješću primjećuje list Times: Opisani je boj već proglasio u službenom izvještaju general Lakes. U tom se izvještaju naglašuje sigurnost naših pozicija, izakako su se izjalovili bili naši pokušaji, da protjeramo Turčina iz njegovih promaknutih položaja kod Es sina. Iz neprijateljevog izvještaja slijedi, da smo mi bili prisiljeni, da se povučemo u prijašnje svoje pozicije, 23 milja od Kut-el-Amara, no toga ne će u Engleskoj da priznaju. Brzojav našeg izvjestitelja dokazuje, da je tursko izvješće istinito.

Njemačka.

Njemački ratni zajam.

Berlin, 26. (D. u.) Wolffov ured javlja: Prema dosadašnjim je vijestima doznačeno na četvrti ratni zajam u svemu deset milijarda šest stotina i sedamdeset i šest milijuna maraka.

Balkan.

Mackensen na prolasku kroz Bugarsku u Carigrad.

Sofija, 26. (D. u.) Mackensen je imao na svom putovanju u Carigrad na kolodvoru u Sofiji jednosatni razgovor sa ministrom-predsjednikom Radoslavovom.

Pozivi u Grčkoj.

Berlin, 24. Grčka pozivlje pod oružje godišta, što su bila još slobodna ostala.

Iz Rumunjske.

Berlin, 24. Lokalanzeiger piše o novom kupoprodajnom ugovoru izmedju Njemačke i Austrije te Rumunjske, da su s njime zadovoljni širi slojevi rumunjskog naroda. Ne samo što se seljaci raduju prodaji žita, nego i rumunjski obrtnici čeznu da se uspostave normalne prilike sa susjednim vlastima. Stalno bi se sporazumom odstranila napetost političkog položaja. Izmedju Bugarske i Rumunjske vode se uspješni pregovori.

— Rumunjska se štampa bavi skoro isključivo o razvoju velikih strašnih bitaka u Francuskoj i u Rusiji, te im tok prati najvećom napetošću. Politique kaže: Iz trijeznosti, koja javnost prosudjuje dogodjaje ukazuje se njezina dalekovidnost.

Portgalska.

Vojničke mjere u Portugalu.

Amsterdam, 24. Londonski list Times javlja iz Lisabona: Dne 22. ožujka objelodanjena su tri zaključka vlade. Prvim zaključkom prima ratni ministar punovlast, da pozove u svoju službu sva godišta, koja on drži sposobnim za vojnu spremu. Drugim se zaključkom pozivaju svi muževi izmedju 19 do 45 godina, koji su prije proglašeni bili nesposobnima, ponovnoj naknadnoj stavnji. A trećim su zaključkom bili svi oni umirovljeni časnici, koji još nijesu prekoračili propisane dobe, opet reaktivirani.

Neutralne države.

Nizozemske želje.

Köln, 25. Kölnische Zeitung javlja iz Amsterdama: Handelsblad predlaže sredstvo kojim bi mogla Njemačka ublažiti prama Nizozemskoj nesigurnost njezine pomorske plovidbe u vrijeme, kada nije moguće ni sagraditi, ni kupiti drugog broda poput Tubantie. Predloženo je sredstvo to, da Njemačka ponudi Nizozemskoj za odštetu jedan od svojih trgovačkih brodova. Nieuws van der Dag je sasvim istog mišljenja kao i Handelsblad, i kad se ne bi moglo ništa dokazati, jer da se mora ipak priznati s njemačke strane, da Nizozemska ne može opstojati bez sveze sa svojim kolonijama. Neka je čvrsto poput hridina njemačko uvjerenje, da je njihova mornarica sasvim nedužna u potopljenju Tubantie, to sve ne smeta da njemačka vlada milostivim migom ukloni osjetljivi gubitak prijevoznih sredstava, što ga je Nizozemska pretrpila, te da utiši buru ogorčenja što se je u čitavoj zemlji protiv nje podigla. Ali bude li se njemačka vlada ukopištila kod svojeg stanovišta, zašto da si Nizozemska sama ne uzme onoga, što im se ne će svojevojno ponuditi?

Kölnische Zeitung primjećuje na to: Mi smo uvjereni, da će njemačka vlada dopustiti da se govori o ozbiljnim predlozima, kojima bi se mogle nizozemske neprilike umanjiti. To je pravo i jeftino i odgovara sasvim osjećajima dobrog susjedstva, što ih njemački narod goji za Nizozemsku. Ali bude li Nizozemska zaplijenila njemačke brodove, što se u njezinim lukama nalaze, tada bi se to moralo nazivati pravim imenom, te bi Nizozemska igubila pred njemačkim narodom svaku čast padnuvši onako nisko kao što i Portugalska.

Dogodjaji na moru.

Propast engleskih parobroda.

London, 26. (D. u.) Parobrodarsko društvo Whitestaline javlja, da su se sa propalog parobroda Englsham iskrcala tri časnika i trideset i tri momka, a osim toga da je spašeno još šezdeset ljudi.

London, 25. (D. u.): Engleski je parobrod Sussex, dovežen u Boulogne.

London, 26. (D. u.): Engleski je parobrod Salybia (3352 tone) potopljen. Putnici i momčad je spašena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 23. Službeni izvještaj od 20. o. mj.:

Zapadna fronta.

Na čitavoj se fronti razvija niz bojeva. U okolišu su Rige imale naše čete okršaja sa jakim ne-

prijateljskim predstražama kod sela Plakane i južno od otoka Dalen. U odsječku Jakobstadta zaposjeli smo iza borbe pojedine dvorce i šumu istočno od sela Augustin (22 km sjeverozapadno od Jakobstadta), kao i u okolišu Bušova, te šumu izmedju šumskog kotara Dupenek i sela Delvenik (10 km jugozapadno i 8 km južno od Jakobstadta). Sjeverno od Dvinskog obostrana topnička vatra. U okolišu južno od Dvinskog traju žestoki pješadijski i topnički bojevi. Naša je artilerija s uspjehom opstreljavala okoliš sjeverno od Minojunja (9 kilometara sjeverno od Vidzija), gdje smo ustanovili neprijateljska pojačanja. Izakako su naše čete ušutkale vatru neprijateljskih baterija u okolišu Meškele (6 km sjeverno od Vidzia), osvojile su čitav niz jaraka u odsječku Minzjunj-jezero Sekili (?). Nastojanja neprijatelja, da južno od Tvereša započme ofenzivom, bila su našom vatrom osujećena. U okolišu mjesta Vilejti i Mošerka (12 km i 7 km sjeverozapadno od Postaveje) bojuju se ogorčeni bojevi. Neprijatelj žestoko navaljuje na naše čete, koje su ga djelomice izbacile iz njegovih jaraka i oduzele mu strojevne puške. U odsječku Černjati i Lotva (6 i 4 km sjeverno od jezera Miadziol) napao je neprijatelj iza jake topovske priprave naše položaje, no mi smo ga svojom vatrom odbili. Na južnoj se obali jezera Naroč razvija borba povoljno po nas. Zarobili smo 19 časnika i više od 1000 momaka, te se dočepali 12 strojevnih pušaka, 1 reflektora i bacala bombi.

Kaukaska fronta.

U Perziji smo nakon bojeva zaposjeli grad Ispahan. Izgladnjelo je pučanstvo s oduševljenjem primilo naše čete, te se pučanstvu pridružio generalni guverner Ispahana i ina visoka lica, koja su prije toga od straha pribjegla bila u naš tabor.

Portugizi.

(Psihološko razmatranje).

Po romanskim je zemljama nadaleko raširena francuska jedna šaljiva poslovica: Le Portugais son toujours gais (Portugizi su uvijek veseli). No ova poslovica je posve neopravdana i neumjesna. Tko dobro poznaje Portugize i njihovu ćud, morat će da prizna, da su Portugizi sve drugo, osim veseli. Njima posve nedostaje smisla za humor, šalu i veselost. Na čovjeka nekako osobito neobično djeluje, kad pod onim veselim suncem i modrim nebom na obali razigranog mora nailazi na melankonične, da, gotovo tugaljive ljude. Ta jedva se sustezeš, a da im ne dovikuješ: Smijte se i radujte se svom životu: A ta je melankolija i tugaljivost duboko usadjena i u naravi i u ćudi Portugiza.

Ona se očituje svagdje i u svim zgodama. Kod pučkih svečanosti, u kazalištu, kod nabacivanja cvijećem, kod pokladnih zabava, kod borbe s bikovima. Na melankoliju nailaziš koli u gradu, toli na ladanju: iz plesaonice nižega puka dopiru sentimentalne melodije narodnih pjesama u mekanom molu; u gradskim se kazalištima predstavljaju većim dijelom dirljive i ganutljiva drame. Kod veselog inače nabacivanja cvijećem, kod kojega imade svakako glavno mjesto smijeha i šala, bacaju očajni monarkiste bombe. I nehotice se stavlja čovjeku pitanje: Imade li taj narod opravdana razloga za tugaljivost? Da li ga preopterećuju porezi, da li ga pritiže rada samo trnjem, korovom i dračem? Pritište li teško nebo na ćud njegovu? A odgovor mora uvijek da glasi: Ne, ne i ne! Porezi nijesu tko zna kako veliki, zemlja je plodna i rudna, neprestano vedro nebo pobudjuje na veselost.

Posve je drugi uzrok toj tugaljivosti, posve drugi razlog sentimentalnosti. Portugiški narod sniva o prošlim onim sjajnim vremenima, kad je modro-bijeli portugiški stijeg ponosno lepršao morima, kad su crnci Središnje Afrike i Hindi u Indiji, žuti Japanci i razroki Kinezi dobro poznavali portugiški grb sa pet križarskih čavala i srebrnjaka, kad su karavele „Capitano môr“ bili neograničeni gospodari morskih valova...

A danas? Kolonijalni se je posjed, hvala engleskoj „susretljivosti“ silno suzio. Ponosne je nekad one portugiške, svem svijetu poznate „armade“ nestalo i nesposobni su moževi proigrali bili neizcrpivo bogatstvo obiju Indija.

Najnoviji ustup Portugalske u svjetski rat pobudjuje u svim nama pitanje: Što ona može da postigne. Što ona može da nam učini? Jedini pravi odgovor bi bio: Nahuditi nam može! Jer o valjanosti portugiških vojnika nema sumnje. A ima i vrsnih časnika, ponajpače u kolonijalnim četama. Jedan Mousinho d'Albuquerque, Joao d'Almelda, Pavia Conceiro i mnogo drugih može se dostojno staviti o bok najglasovitijim savremenim vodjama kolonijalnih četa. Čete, koje su slavno izvojevale sjajne pobjede nad plemenom Dembos, Kuamatos i Kuanjamas, zaslužuju naše potpuno priznanje. No dobri poznavaoci tvrde, da je portugiški vojnik doduše posve dorastao tjelesnim naporima, jer je izvanredno žilav i otporan proti oskudjevanju i vremenskim nepogodama, ali da prilično teško udovoljuje moraličnim zahtjevima. Portugizima nedostaje svakog smisla za disciplinu, red i čistoću, — tri stvari, koje su u današnjem ratu neophodno nužne. Portugijski vojnik ne poznaje štednje sa municijom. On rasipa silne množine strjeljiva. Općenito dobar strijelac i gadjač, manjka mu u ozbiljnom trenutku mira, koji jedino uvjetuje sjegurno i pouzdano baratanje puškom.

Časnički je zbor šareno društvo. Uz aristokrate nalazimo medju časnicima bivše aktivne podčasnike, kojima manjka gotovo svaka viša naobrazba. Portugiški časnik bere u mirno doba tako slabu plaću, da se mora uza to nuzgredice baviti i inim kojim zanimanjem. Politički mu je put otvoren i zato nailazimo u svim državnim službama aktivne časnike kao činovnike, što je dakako na uštrb časničkog duha. Časnici, podčasnici i prosti vojnici sudjeluju aktivno u političkom životu. Odatle proizlazi, da podložnici nemaju pravoga povjerenja u svoje pretpostavljene. Jedan gleda u drugom uhodu, koji da pazi na svaku riječ. Za doba je monarkije bilo u tom pogledu kud i kamo bolje. Tek sadašnji republikanski je sustav izazvao takovo nepovoljno stanje.

Oprema je portugiške vojske veoma loša, pak će bez sumnje morati saveznici da duboko posegnu u džep.

Kod mornarice je stvar više manje ista, kao i kod kopnene vojske. Portugizi su inače dobri i valjani mornari, no časnicima bi trebalo još mnogo, veoma mnogo naobrazbe.

A sad još nešto o portugiškoj ženi: Ukratko rečeno: lijepa nije i veoma brzo vene, bila to gospodja iz najviših krugova, ili priprosta seljakinja. Narodnu su slikovitu nošnju portugiške žene posve već napustile. A inače — žena kao žena!

Prilike u Rusiji.

(Veliki knez u Japanu. — Hvostov i duma. — Borba proti poskupljivanju. — Sazonov i ruska ovisnost o Engleskoj).

O nešto tajanstvenom posjetu velikog kneza Gjure Mihajlovića, koji se je ovih dana povratio iz Japana u Rusiju, saznaje se, da se je misija carskog izaslanika sastojala u nalogu, da nagovori japanskog vladara na izaslanje japanskih četa na europejsko bojište. Čete bi se imale slati sibirskom željeznicom. Dakako, da se toj „skromnoj“ molbi nije udovoljilo.

U državnoj su dumi započeli slobodoumni govori, a ponajpače onih muslimanskih zastupnika, kojima se prikljućio i socijalista Čekeli iz Kaukaza vatrenom optužbom, da otvori narodu oči. Koli govor zastupnika Čeidze, toli onaj zastupnika Čekelija nijesu smjeli da budu objelodanjeni u ruskom novinstvu. Najveću je senzaciju pobudilo otkriće zastupnika Friedmanna o tajnoj okružnici ministra unutrašnjih posala od 9. januara 1916. upravljenoj na sve guvernere u Rusiji. Hvostova i desnice nijesu se ta otkrića, koja spremaju nove programe u Rusiji, upravo najugodnije dojmila. Samo na taj način mogu da se tumače oni glasovi o skorašnjem odstupu Hvostova, štono su kolali po hodnicima dume i koje je Hvostov nastojao da obori, no veoma labavim izgovorima. Pozivao se je kod toga na samoga cara, koji da mu je točno označio put, kojim mora da ide. Radi toga je Hvostov i otstupio.

Dvije su se borbe pojavile u Rusiji, borba proti skupoći i poskupljivanju, te borba proti Nijemcima i njemačkom svjetskom gospodstvu. Istjerali su njemačke naseljenike iz Volhinije, Jekatarinoslava i iz područja Crnoga mora. Bilo je ondje dirljivih prizora. Mnogi istjeranici počiniše samoubijstvo. I borba proti sveopćoj skupoći preotima sve više maha, a uspjeh joj je dakako isti kao i drugim zemljama.

Kolaju glasovi o skorašnjem odstupu Sazonova, koji je, kao što i sam car, za bezuvjetni nastavak rata. U koliko su ti glasovi istiniti, pokazat će skora budućnost.

Od dana u dan sve veća financijalna ovisnost Rusije od Engleske očituje se očitim načinom i u tom, što je eto grad Moskva bio prinudjen, da sklopi u Engleskoj zajam deset milijuna rubalja uz veoma visok kamatnjak. Sazonov sam ne taji, da bi prekinuće te financijalne ruske ovisnosti od Engleske značilo državni bankrot Rusije.

Unutrašnji život Rusije pruža sliku nijemog i tupog ojačanja u nižem pučanstvu, ali ujedno i sliku frivolne lakoumnosti viših i najviših slojeva. U predgradjima, koja su prenapunjena ranjenim i osakaćenim vojnicima, vlada neopisiva bijeda i nevolja. Ništa bolje nije ni po selima. Većina je seoskih gospodarstva zapuštenih. Ali zato su u gradovima kazališta, kinematografi i skupe gostione prenapunjene.

Domaće vijesti.

Kinematograf „Crvenog križa“. Pošto su bila jučer rasprodana sva mjesta u kinu „Crvenog križa“, to će se opetovati isti raspored i večeras. Potanje u oglasu.

Kazalište Ciscutti. Sutra 28. bit će u mjesnom kazalištu koncerat u dobrotvorne svrhe.

Izgubljeno. Zemlja Andrija, stanujući u Via Dignano 15 javlja, da mu je pred 4 dana utekla iz staje jedna bijelo-žutkasta koza u vrijednosti od 80 K.

Nadjeno. Našla se crna kožnata novčarka s iznosom od 11 kruna i zelena legitimacija na ime Gletić Marije.

Zadnje vijesti.

Junački boj Greif-a.

London, 26. (D. u.) Admiralitet saopćuje: 29. veljače zbio se je u sjevernom moru boj izmedju oružane njemačke pomoćne krstarice Greif, koja bijaše maskirana kao norveški trgovački brod, i engleske pomoćne krstarice Alcantara. Njemačka je pomoćna krstarica bila potopljena topovskom vatrom, Alcantara (15.850) očivido torpedom. 5 njemačkih časnika i 115 momaka, čitava njemačka posada, preuzeti su i zarobljeni. Engleski gubici iznašaju 5 časnika i 69 momaka. Greif, koji je htio da slijedi primjeru Möwe, bio je prije potopljen, nego mu je uspjelo, da prodje naše stražne linije.

London, 26. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja: Iz pojedinih podataka sukoba u sjevernom moru proizlazi, da je boj bio veoma žestok. Greif se je potopio prije, doskora zu njim Alcantara. Engleski su razarači bili odmah na mjestu, te su spasili preživjelu momčad.

4 amerikanskih podanika sa Englishmanom nestalo.

Washington, 26. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja službeno: Od putnika potonulog poštanskog parobroda Englishama nestala su četvorica.

Ratno vijeće u Parizu.

London, 26. (D. u.) Asquith, Grey i Kitchener, otputovali su na ratno vijeće u Pariz. Njihov se povratak očekuje za četvrtak.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Utorak, 28. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 257

Ponovni uspjeh Nijemaca na istočnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Ništa novoga.

Talijansko bojište.

Na više mjesta fronte vršili su se žestoki bojevi. Na goričkom mostobranu osvojile su naše čete cijeli neprijateljski položaj pred sjevernim dijelom podgorskih visina. Kod toga je bilo zarobljenih 525 Talijana, medju kojima i 13 časnika. U odsjeku Plöckena se je neprijatelj uza sva ojačanja uzaludno mučio, da opet zauzme istrgnute mu jarke. Bojevi su se proširili te su trajali cijelu noć. Na tirolskoj fronti umjereni topnički bojevi. Neprijateljska je artilerija opstrjeljavala Caldonazzo u dolini Sugane.

Jugoistočno bojište.

Istočno Drača našli smo dva talijanska poljska topa sa municijom. Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 27. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Opsežnim su lagumom oštetili Englezi naše položaje kod Saint Eloi u širini od preko 100 metara, te su zadali gubitaka satniji, što je tamo stajala.

Sjeveroistočno i istočno od Vermellesa, imali smo uspjeha u borbi s minama, te smo uhvatili zarobljenika. U Argonama i u području Moze ukazuju topovske borbe samo prolazno oslabljenje.

Istočno bojište.

Protiv Hindenburgove fronte ponavljali su jučer Rusi svoje navale osobitom žestinom. Sjeverozapadno od Jakobstadta su provaljivali uloženjem ljudi i municije, kakvo je na istoku dosad nečuveno bilo, te su pretrpjeli tomu odgovarajućih gubitaka, a da nijesu postigli nikakovog dobitka.

Južno od Wydsyja učinile su naše prednje čete u sretnoj borbi 57 zarobljenika, te su zaplijenile 2 strojne puške. Opetovana neprijateljska nastojanja protiv naših položaja sjeverozapadno od Postavyja izjalovila su se posvema.

Pošto su bile južno od Naročkog jezera više puta suzbijene jake ruske navale, stupile su istočnopruske pukovnije kod Mokrzyca u protunavalu, da osvoje topnička motrilišta izgubljena 20. o. mj. Hrabra je četa izvršila zadaću u punoj mjeri. Kod toga i kod suzbijanja neprijateljskih navala zarobili smo 21 časnika i 2140 momaka, te smo zaplijenili veći broj strojnih pušaka.

Naši su letioci bacili bombe na kolodvore u Dvinskomu i Wilejki, te na željezničke uredjaje na pruzi Baranoviči-Minsk.

Balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 27. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Suzbili smo navalu, što su ju poduzela 25. neprijateljska izvidnička odijeljenja.

Dardanelska fronta.

Naše su obalne baterije protjerale nekoliko torpedo-razarača, što su križali u visini Dardanela.

Iračka fronta.

Položaj nepromijenjen.

Brzojavi.

Rat.

Nijemci o engleskom napadaju na Frišku obalu

Berlin, 27. (D. u.). Službeno. 25. su o. mj. poduzele engleske bojne sile ljetalački napadaj na sjeverni dio sjeverne Friške obale. Zračna im se je navala sasvim izjalovila, kao što je već javljeno u ratnom izvješću od 26. o. mj. Dvije su naše oboružane ribarske ladje, koje su se nalazile u prednjim položajima, postale žrtvom engleskih brodova. Naša su pomorska ljetala napala engleske pomorske sile te su pogodile više puta u cilj. Teško je oštećen razarač torpednjača. Od naših pomorskih bojnih sila, što smo ih odmah van poslali, susrele su neprijatelja, koji je uzmicao, samo pojedine torpednjače u noći od 25. na 26. Jedna od tih torpednjača nije se još povratila.

Englezi o svojem napadaju na njemačku Frišku obalu.

Amsterdam, 27. (D. u.). Reuterov ured priopćuje o engleskoj navali na njemačka ljetališta u sjevernom Schleswigu slijedeće službeno izvješće:

Engleska su pomorska ljetala napala prekjučer njemačka ljetališta u Schleswig-Holsteinu istočno od otoka Sylt. Naša su pomorska ljetala ispratile lahke krstarice i razarači torpednjača tik do njemačke obale. Nestalo nam je triju pomorskih ljetala. Razarači Medusa i Laverock imali su sudar. Ima bojazni, da je Medusa uslijed olujskog vremena izgubljena, ali o sudbini njezine posade nema nikakvog straha. Naši su razarači potopili 10 oboružanih njemačkih izvidničkih ladja.

Balkan.

Prosvjed arbanskog odbora.

Ženeva, 24. Arbanski odbor, koji se je ovdje sastao, da vijeća o arbanskim stvarima i koji se sastoji od arbanskih državnika i prvaka izdao je slijedeći proglas:

„Ono što je londonski sastanak odlučio, da se ustanovi arbansku državu, bilo je u suglasju s interesima svih vlasti, a osobito u arbanskom interesu. Svaka je promjena te odluke mogla jedino da dovede do komplikacija. Arbanski odbor prosvjeduje protiv vijesti, što se je od mala raširila, da će Grčka anektirati južnu Arbaniju, koja je prava arbanska zemlja.

Francuska.

Talijanski ministri u Parizu.

Pariz, 27. (D. u.). Prošle su nedjelje dospjeli u Pariz Salandra i Sonnino.

Engleska.

Englez o iračkom poduzeću i engleskom izvješćivanju.

London, 24. U donjoj je kući odvratio Hobhouse na izjave ministra za Indije Chamberlaina o položaja u Mezopotamiji (Iraku) slijedeće: Obžaljujem što su vojničke oblasti odobrile poduzeće Indije u Mezopotamiji. Kazao je, da se je dogodilo krivnjom tamošnjeg zapovjednika to, što je navalio s malenim silama protiv velike neprijateljske nadmoći, te da je on odgovoran za sasvim bezuspješno poduzeće. Čudi se što su vojničke oblasti dopustile generalu da krene u borbu sa 20 tisuća ljudi jer je to sanja ili ludilo naložiti komugod da sa šakom ljudi osvoji grad kao što je Bagdad. Govornik je obžaljivao, što, kako je sam Chamberlain priznao, nije se poduzelo dosta zdravstvenih mjera. Nije se poslalo s ekspedicijom dosta liječnika. Ako je umrlo uslijed toga, što nije bilo liječnika, mnogo vojnika od nevidanih rana, to zaslužuju oni, što su za to odgovorni, najstrožu kaznu. Govornik je odvratio na Chamberlainovu opasku, da su turska izvješća nalik na romane tvrdnjom, da je posljednje tursko izvješće puno manje romansko, nego li posljednje englesko izvješće. Broj se engleskih ranjenika puno točnije navadja u turskom, nego li u engleskom izvješću. Chamberlain je primjetio, da Turci doznavaju o engleskim gubicima najprije iz engleskih izvješća. Hobhouse je primjetio: Ipak neprijatelj izvješćuje češće divnom točnošću stvari, koje engleski ratni ured ne će da priznaje.

Italija.

Opskrba Italije žitom i ugljenom.

Bern, 24. Marina Mercantile d'Italia priopćuje dopis svojeg londonskog izvjestitelja, da je Engleska obećala, da će staviti Italiji na raspolaganje 70 teretnih parobroda. S njima će se dovesti u talijanske luke 350 tisuća vagona žita. Italija će platiti za brodarinu onoliko, koliko je Engleska platila za rekvirirane brodove. Engleska se vlada obvezuje takodjer, da će uvesti u Italiju svakog mjeseca po 50 tisuća tona kardivskog ugljena i to na vlastitim brodovima, dok bude rat trajao. Taj je ugljen odredjen za državne željeznice.

Neutralne države.

Norvežani hoće da kupe njemačke brodove.

Kristianija, 24, Annonce Tidende iz Bergena javlja o norveškom društvu, što se je stvorilo u svrhu da kupi internirane njemačke brodove. U samim gradovima Bergen i Tvedestrand podpisalo je svotu od 1 milijuna i četvrt kruna. Radi se za sada o 5 brodova, čija cijena iznaša 5 milijuna t. j. K 100 po tonu.

(Pošto je državnim njemačkim zakonom zabranjeno prodavanje trgovačkih brodova, to će biti uzaludno svako nastojanje spomenutog društva.

Sastanak sjevernih ministara.

Stockholm, 24. Svenkas Tagblatt kaže, da je dopisnik lista Ruskoje Slovo imao slijedeći razgovor s ministrom, koji je bio na sastanku u Kopenhagenu: Mi hoćemo sjetiti zaraćene vlasti, da su tri skandinavske monarhije jedinstvena zemlja sa 12 milijuna ljudi, s kojima se mora računati. Zaključci sastanka nijesu namjenjeni široj javnosti; nešto će se ipak saopćiti ratujućim strankama. Glavno je pitanje svih rasprava bila blokada, koja postaje sve to teža. Engleska je doista vladarica mora. Rijetko koji brod izbjegne njezinom pazljivom oku. Mi razumijevamo Englesku, ali time ne postaju prilike za nas povoljnije. Skandinavska je obložena željeznim obručem; odsječena je od trgovanja s Njemačkom. Engleska ne prepušta ni jedinog kilograma koje god stvari, ne dobije li prije jamstva, da će stvar u Skandinavskoj ostati. Puka je utvara nekojih, da se je zemlja ratom obogatila. Većina stanovništva trpi od rata, a samo nekoji domogli su se bogatstva. Kraljevstvu prijeti gospodarstvena kriza. Mora se priznati, da su sjeverne monarhije prilikama prisiljene, da budu složne i jedinstvene. Na sreću nije skandinavski poluotok toliko nesložan, kao što balkanski. Mi ne težimo za susjednim zemljama, te smo zaboravili na stare mržnje. Mi se osjećamo medjusobno solidarnima. Samo time mogu da zapriječe, da se ih u rat zaplete.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski parobrod.

London, 27. (D. u.). Bio je potopljen engleski parobrod Cecilia. Njegova je posada spašena.

Amerika.

Pred katastrofom u Meksiku?

Amsterdam, 25. Vossische Zeitung javljaju: Iz londonskih privatnih vijesti proizlazi, da američka vojska još nije dostigla Villovih četa. Villa se nalazi siguran u gorama, kamo mu je teško slijediti. U području uz obalu svuda su mu se priključile manje čete, koje se dijelom sastoje iz Carranzovih četa. Te čete napadaju željezničke vlakove, te ugrožuju sav trgovački promet. Kako je nesigurno Carranzovo držanje proizlazi iz toga, što on iz straha, da mu se čete iznevjere upravo izbjegava, da direktno odgovori na Wilsonova stalna pitanja. Carranzove finance su tako loše, da prebjegava uvijek više njegovih četa k Villi, jer su tamo bolje i redovitije plaćane. U srednjem Meksiku prešla je takodjer množina časnika sa svojim četama k Villi. Vijesti, koje dolaze iz unutrašnjosti zemlje, javljaju, da će Villa u nekoliko sedmica početi na više mjesta provaljivati.

London, 25. Times doznaje iz Washingtona, da tamo raste nemirnost radi Meksika. Američi vojni departement priznaje, da je general Herrera Corrauges prešao sa 2000 momaka k Villi. Pučanstvo u uljnatim okružjima, da se veoma neprijateljsko drži prama Amerićanima. Vlada strah pred nemirima. Po svoj će prilici biti poslan ostatak meksikanske vojske na granicu, da na sjeveru vlada položajem. Time bi mogle biti ugrožene veze generala Pershinga. Ostatak meksikanskih četa sastoji se iz 3000 momaka ne ubrojivši artilerije. Cijela redovita meksikanska vojska cijeni se, da broji 15.000 momaka. Ekspedicija generala Pershinga sastoji se, kako se čini, samo od 5000 momaka. Ako bude potrebno, iskrcati će američka mornarica mornare, koji će navaliti iz Tampica. Senator Sherman se boji, da će generala Pershinga stići ista sudbina, kao i Gordona u Chartumu. On je zahtjevao, da se čim prije sakupi 50.000 dobrovoljaca.

London, 24. Daily News javlja iz Washingtona dne 22. ožujka: Američki državni departement upravio je u London formalni prosvjed, radi zaplijene američkih vrijednosnih papira u vrijednosti od četiri milijuna funta Sterlinga, koji su poštom bili poslani iz Holandske.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. Službeni izvještaj od 23. o. mj.:

Zapadna fronta.

U odsjeku su kod Jakobstadta naše čete prodrle neprijateljske obrambene uredjaje te su se okoristile svojim jučerašnjim uspjehom. Naše je topništvo sjeverno od Dvinskoga uspješno raspršilo Nijemce, koji su se bili okupili kod Šiškova (12 km zapadno od Dvinskoga). U kraju južno od Dvinskoga sve do jezera Drisvjaty žestoka puščana i topovska paljba. U odsjeku jezera Minzjunj Sokli južno od drisvjatskog jezera poduzeo je neprijatelj protunavalu te je opet zauzeo dio jaraka, što smo bili dan prije oduzeli. Na sredini ovog odsjeka žestoka topovska i puščana paljba. Na fronti Wileity-Mošezki (12 i 7 kilometara od Postavi) te u okolici jezera Miadziol i Naroč borba još traje. Jugozapadno od Naročkog jezera suzbile su naše čete neprijateljske protunavale te su uznapredovale pod žestokom vatrom. Na južnoj obali Naročkog jezera bacali su Nijemci granate sa zadušljivim plinovima. Dalje prama jugu do Polesja tu i tamo živahna topovska vatra.

Galicijska fronta.

Na gornjoj smo Strypi suzbili jugoistočno od Kozlova neprijateljsku navalu zadavši mu velikih gubitaka. Dalje prama jugu uznapredovali smo nešto te smo zaposjeli osvojeno zemljište. Na Dnjestru osvojile su naše čete borbom sela Latac i Chmielova (10 i 12 km sjeverozapadno od Uščeska).

Na Crnom moru.

Nikakove promjene.

Kaukaska fronta.

Naše su čete dalje tjerale iscrpljenog neprijatelja.

Francuska.

Paris, 24. Službeni izvještaj od četvrtka poslije podne:

Zapadno Maase popustila je tekom noći topovska paljba. Neprijatelj nije obnovio svojih pokušaja proti malenom brežuljku Haucourt, čiji je vršak u našem posjedu. Istočno Maase žestoko se nastavlja opstrjeljavanje na mnogim točkama naše fronte. U Woevre nema, osim časomice prekinute topovske vatre, nikakvih osobitih dogodjaja. Zapadno Porta-Mousson uspjelo nam je, da smo kod navale na neki neprijateljski strjeljački jarak u okolici Fey en Haye, zarobili nekoliko vojnika. Na ostalim dijelovima fronte je noć mirno prošla.

Službeni izvještaj od četvrtka u večer: Sjeverno Aisne razorna vatra na neprijateljske naprave, što se nalaze na visoravni Vauclerc. U Argonama pucali smo koncentričnom vatrom na neprijateljske naprave, ceste i željeznice u istočnim Argonama te na Malancourtsku šumu. Zapadno Maase žestoka topovska vatra u okolici Malancourta te na našoj fronti Bethincourt-Morte-Homme-Cumieres. Istočno Maase i u Woevre postao je topovski boj dosta žestok. Tekom dneva nije pješadija ništa poduzela. U Vogezama smo opstrjeljavali neprijateljska taborišta u okolici Mühlbacha.

Belgija.

Belgijski izvještaj: Na većem dijelu belgijske fronte normalna objestrana topovska djelatnost. Sjeverno Steenstraete porastao je tekom 23. tek. topovski boj do neobične žestine. Posvuda smo uspješno napadali neprijateljske baterije.

Engleska.

London, 24. Službeni izvještaj od četvrtka: Kod uspješnih pohoda proti neprijateljskim strjeljačkim jarcima u okolici Gommecourta, Bethunea i ceste La Basse zarobismo jednoga vojnika, tri njemačka zakloništa bacili smo u zrak. Sjeverno Arrasa zapalio je neprijatelj jednu malenu minu, a sjeveroistočno Neuvchapelle dvije, koje su lako oštetili naše strjeljačke jarke. Suzbili smo navalu ručnim granatama sjeverno Arrasa. Topovska djelatnost kod Fricourta, Gommecourta, Soueheza, kod hohenzollernskog nasipa i kod Yperna. Na nekome mjestu prouzročili smo jaku eksploziju u neprijateljskim linijama?

Pred novim ratnim zajmovina.

U mnogo navrata spomenuli smo, da se u cijeloj monarhiji opaža veliko obilje gotovog novca, te je prema tome jasno, da se sadanji čas smatra kao najzgodniji za izdanje četvrtih ratnih zajmova. U Austriji su sve predradnje gotove, dočim se u Ugarskoj još za sada ne čuje o tako skoroj emisiji, no neima sumnje, da će ista u skorom vremenu oživotvorena biti.

Nedavno je grad Beč trebao sredstava za svoje investicije, te je stoga Austrijska Länderbanka u ime jednog konzorcija dala gradu 100 milijuna kruna, dočim je grad dao tome konzorciju svoje 5 i pol postotne obveznice u istom iznosu, koje su obračunane uz tečaj od 97.—. Interesenata za ove obveznice bilo je toliko, da se svi zahtjevi nisu mogli podmiriti. Ova emisija izgleda kao predigra državnim ratnim zajmovima, jer se vidi velika potražba za dobrim uloškom na gotov novac.

Novčanim zavodima doći će ratni zajam jako dobro, jer će se riješiti jednog dijela uložaka, koji su se u zadnje doba jako umnožali, a da ih se naprotiv ne može koristonosno upotrebiti. Već kad se uzme u obzir veliki prihod na kamatima, koje stranke dobivaju od postojećih ratnih zajmova može se prosuditi, kako se gotovine umnažaju bez obzira na drugi veliki prirast imovina.

Skoro svi novčani zavodi plaćaju veće dividende nego prošle godine, a neka industrijalna poduzeća daleko više dividende nego u normalnim vremenima, pa će sada nedvojbeno biti mnogo više razpoloživih gotovina nego inače. Uz to dolaze veliki dobici na robi, koje su mnogi spekulanti u zadnje vrijeme zaslužili, pa će se sigurno medju supkribentima četvrtog ratnog zajma naći njih mnogo, koji do sada nisu potpisivali. Upravo ovakovi spekulanti morali bi cio dobitak uložiti u državni papir, kad je država kod nas već tako popustljiva, te nije udarila posebni porez na nerazmjerne ratne dobitke.

Opći povoljan položaj monarhije i neslomiva snaga pučanstva daje jamstvo, da će novi ratni zajam isto tako sjajno uspjeti kao i prijašnji ratni zajmovi, te će se tako državi dati sredstava za daljnje uspješno ratovanje do konačnog uspjeha.

Hrv. Lloyd.

Nepozvani trgovci.

Nedavno smo u nekim strukovnim novinama čitali predlog nekog trgovca, koji predlaže, da se zabrani trgovati trgovcu jedne struke artiklom, koji spada drugoj struci. Napomenuli smo naime već mnogo puta, kako se sada u ratno doba svatko bavi trgovinom za koju prije nije mario i kako se mnogi trgovci bave artiklom, koji nikako ne spada u njihovu struku, te tako pravim trgovcima oduzimaju posao. U zadnje vrijeme prodavali su mnogi nepozvani kav dapače izravno konzumentima, tako da za detaljnu trgovinu nije preostalo niti malo kave, a to istom uz silno visoke cijene. Isto to se je dogadjalo sa rižom, sapunom i drugim artiklovima.

Kod nas je trgovina slobodna, no nikako nije pravedno da nepozvane osobe prave trgovinu, otimlju je time iz ruku pravih trgovaca, te najpos-

lije ne trebaju da plaćaju porez, jer nitko za njih ne zna. Ovakovi nepozvani trgovci niti trebaju skladišta, niti poslovnice, pa im je time dobitak to veći, nego pravom trgovcu, koji mora da podmiruje velike režije.

S toga bi se bezuvjetno moralo zabraniti netrgovcima prodavanje i kupovanje robe ili neka se daju protokolirati: Naprotiv bi trgovci jedne struke, ako se hoće baviti drugom strukom, morali to u svrhu upisa u trgovački registar prijaviti. Ne smije se naime zaboraviti, da bi neopravdano bilo potpuno zabraniti prelaz u drugu struku onim trgovcima, kojima je uslijed ratnih prilika potpuno onemogućeno baviti se svojim dosadanjim poslom. Tako na primjer trgovci sa žitom i brašnom, ako nisu baš povjerenici gospodarskog opskrbnog udruženja, neimaju nikakovog posla, te im se mora priznati pravo da vode trgovinu s kojim drugim artiklom. No privatnicima bi se svakako moralo trgovanje zabraniti. To bi i za cijene bilo veoma povoljno, jer kako smo već zadnji put rekli neima nikakove sumnje, da su se cijene mnogim artiklovima uslijed nesolidnih manipulacija nepozvanih trgovaca nenaravno u vis podigle.

Hrv. Lloyd.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine“ donašaju:

Otvaranje škola u Srbiji. Kako nam javljaju iz Šapca i Valjeva, u više sela oko Valjeva, Obrenovca i u Podrinju, otvorene su osnovne škole. Škole se vrlo dobro posjećuju, i u svima je upisan veliki broj djaka, mnogo veći nego što je bio ranije upisan. Učitelji ovih djaka su iste učiteljice, koje su i ranije bile u tim mjestima. Carske i kraljevske vlasti čine sve, da olakšaju djacima pohadjanje škole i privuku što veći broj djaka u iste. Odziv je svuda vrlo dobar i red u svima školama sasvim zadovoljavajući.

Pomaganje sirotinje u Beogradu. Odmah po ulasku carskih i kraljevskih četa u Beograd, vlasti su se pobrinule za sirotinju grada Beograda i potpomažu ih redovno besplatnim davanjem brašna i drugih potrebnih životnih namirnica. Brašno se redovno daje i skoro svaka sirota žena, opterećena djecom, ostavljena i napuštena od svih svojih sa suznim očima od radosti zahvaljuje od sveg srca u ime svoje i svoje djece carskim i kraljevskim vlastima na velikoj milosti i dobročinstvu, koje se iskazuje napuštenoj bijednoj sirotinji.

Opravka porušenih zgrada. Početkom proljeća otpočela je na više mjesta opravka porušenih kuća za vrijeme posljednjeg bombardovanja i borbi oko Beograda. Veliki dio sopstvenika vratio se svojim kućama i kao jednu od prvih dužnosti preduzeo je opravku svoje porušene kuće. Manje porušene kuće opravljaju se i uljepšavaju, tako da će u toku ljeta u Beogradu skoro sve kuće biti dovedene u prvobitno stanje.

Dolazak Beogradjana. Svakog dana vidimo u Beogradu nova lica, — to su bjegunci, koji se vraćaju svojim domovima u Beograd. I ovih je dana doputovao veći broj beogradskih porodica iz unutrašnjosti. Svi oni pričaju o patnjama i mukama, koje su pretrpjeli u bjegstvu i vraćaju se svojim kućama, da potraže mira i utočišta. Svima Beograd čini utisak prijatne varoši i u lijepo očišćenom i uredjenom gradu zadovoljno pričaju o susretljivosti carske i kraljevske vlasti.

Pomoć od svojih. Mnoge porodice u Srbiji ostale su u posljednje vrijeme bez novčanih sredstava i životnih namirnica. Uzrok leži poglavito u tome što se njihovi staratelji i izdržavaoci nalaze u inozemstvu dijelom u neprijateljskim zemljama, dijelom u Švajcarskoj. Veliki dio ovih lica stara se trudi na sve moguće načine, da dodje u vezu sa svojim članovima porodice u inozemstvu ali bez uspjeha, jer ne znaju pravi pravac, u kome treba da se obrate, da bi došli do uspjeha.

Carski i kraljevski generalni guvernement dozvolio je slanje pisama, kojima bi se tražio novac, u neprijateljske ili neutralne zemlje, samo u ovim pismima ne smije se javljati što drugo. U ovim pismima može biti naznačena samo svota, koja se traži i adresa. Pisma treba predavati otvorena i to kod izvještajnog odjeljenja carskog i kraljevskog generalnog guvernemana. Obraća se pažnja gradjanstvu, da ova pisma ne predaju drugim nenadležnim vlastima i ne obraćaju se nikom drugom za ovakova obavještenja po gornjoj ustanovi.

Izdavanje pomoći. 1. aprila otpočet će izdavanje pomoći srpskim činovnicima, udovicama i umirovljenicima za mjesec mart. Potrebne priznanice, u kojima je označena dodijeljena količina pomoći, u radu su i za dan dva bit će poslate općinskom odboru, da ih razda dotičnim licima.

Broj stanovništa u Beogradu. 23. februara iznosio je broj stanovnika u Beogradu 58.000. Ovaj broj je u toku posljednje nedjelje znatno skočio, pošto se svakoga dana svijet, koji je u početku borbe napustio grad, otpočeo vraćati. Sada broj stanovništva iznosi oko 65.000. Prije početka rata stanovalo je u Beogradu preko 100 hiljada stanovnika. Kad se oduzmu vojna lica onda izlazi, da je civilno stanovništvo popunilo broj, koji je u redovnim prilikama bio. Jedno malo pretjerivanje u gore spomenutom broju stanovništva vrlo je mogućno i vjerovatno.

Sloboda kretanja po ulicama. Po važećim odlukama civilno gradjanstvo moglo se kretati po ulicama od 5 sati ujutro do 9 sati uveče. Pored svega toga ljudi moraju, u svako doba, svoju osobu legitimirati, a djeci i ženama takve isprave nijesu potrebne.

Domaće vijesti.

Kino Crvenog križa. Davati će se danas po prvi put „Krotilac“ vrlo lijepu igru, kod koje sudjeljuju najvrsnije sile. Iza „Krotilca“ slijediti će šaloigra: „Kako se prefriganac riješio svojih vjerovnika“. Ne će proći niti bez zanimivih prizora sa ratišta.

Oprostni koncerat gospodjice Beatrice Stellion. Večeras u 5·30 biti će oprostni koncerat operne pjevačice gospodjice Stellion u kazalištu Politeama Ciscutti. Iz blagonaklonosti sudjeljuju kod koncerta gospoda Ivić, Illesberg i Panoch. Raspored koncerta jest: 1. Arija iz opere „Figarova svatba“ i „Trubadur“, pjeva gospojica Stellion; 2. Sgombati: „Nocturne“ i Moszkowski: „Etincelles“, za glasovir-solo, izvadja gosp. prof. Illersberg; 3. Izvadak iz opere „Täunhauser“, pjeva gosp. Ivić; 4. Pijev ptica iz opere „Bajazzo“, te dvopev iz opere „Traviata“. Poslije odmora izvadja g. Otto Panoch I. i II. stavak Bruchovog vijolinskog koncerta, a gdjica. Stellion zaključuje taj oprosni koncerat pjesmom „Valjčik seoskih lastavica“ — Ulazne cijene su veoma niske te su razvidne iz oglasa na ulazu kazališta.

Predbilježbe za četvrti ratni zajam preuzimlje kreditno i eskomptno društvo, Trg Custozza broj 45, prizemno.

Milodari za „Družbu“. Preko Narodne radničke organizacije, položio je gosp. Ljudevit Šušteršić K 2. Zadnji iskaz K 179·16. Ukupno K 181·16.

Za unesrećene uslijed potresa, darovao je g. Ljudevit Šušteršić K 2.

„Oče, budi volja Tvoja“. Umoljavamo sve čč. gg. dušobrižnike i druge naručitelje, da se ustrpe još neko vrijeme, dok im budemo mogli poslat. naručene molitvenike „Oče, budi volja Tvoja“. Knjigoveža ih ne može dogotoviti, jer su mu svi radnici pod puškom. — Bratovština hrv. ljudi u Istri. (Uprava O. b. v. t.).

Iz Banovine.

Hinjeno razbojstvo. Javljaju iz Rijeke: Činovnik kod poznate tvrtke vinom N. A. Duboković, Antun Velšić uapšen je sa dva svoja druga: brijačem Virtićem i nekim Brunom Simonettiem. Gosp. F. Duboković je naime poslao Velšića, da u jednoj banci podigne iznos od 91.000 K i opet položi u drugoj banci. Pošto se Velšić dulje vremena nije povratio, tvrtka je kod redarstva podnijela prijavu. Nakon duljeg traženja. pronadjen je Velšić u Dubokovićevu podrumu svezan na rukama i nogama. Pripovijedao je, da su ga napala dva nepoznata individua, svezala i orobila. Redarstvu je to bilo sumnjivo, pa je povelo istragu. Nakon duljeg tajenja, Velšić je priznao, da je sve izmislio. On je priznao, da je sve izveo u dogovoru sa gore spomenutom dvojicom. Novac je sav pronadjen kod neke Simonettijeve prijateljice.

Obilje novca u Zagrebu. H. Ll. piše: Do sada smo mislili, da je Zagreb samo beamterski, dakle siromašni grad, ali u zadnje doba su se prilike znatno promijenile, jer u Zagrebu vlada obilje novca, kao nikad prije rata. Sve gostione, kavane, kina, kazalište i koncerti su dupkom puni, a karte za koncerte i kazalište moraju se mnogo dana prije produkcije kupiti. Najzanimivija je bila prodaja karata za koncerat bečke dvorske koloraturne pjevačice Selme Kurz. Za ovaj koncerat odredjene su cijene po 30, 25 i 20 kruna za sjedala i 5 kruna za stajaće mjesto. Dakle nešto u Zagrebu još nečuvena. Tko bi se usudio doći u normalna vremena s takvim cijenama upravo bi ismijan bio. Ovaj put se bez ikakove reklame i da se nije pravo znalo gdje se karte dobivaju, općinstvo za karte trgalo, te je kod kupovanja karata bila veća navala, nego kod gradske aprovizacije za brašno. Svakako znak nerazumljivog vremena.

Iz Dalmacije.

Raspušteno društvo. Javljaju iz Starogagrada, da je raspušteno onomašnje društvo „Unione Dalmata“.

Sudovi u Boki. Kotarski sud u Budvi već je nastavio svoje redovito djelovanje. Okružni sud u Kotoru takodjer će preuzeti svoje djelovanje. čim budu slobodne njegove prostorije, koje je bilo zapremilo vojništvo.

Razne vijesti.

Pukovnik Planckh. Pukovnik Julije Planckh što ga austrijski izvještaj spominje kod obrane dnjestarskih nasipa, ima 45 godina. Do početka rata služio je kod konjaništva i u generalnom stožeru. Nakon svršetka vojničke akademije bio je izvježban kao poručnik u 13. ulanskoj regimenti, gdje je nakon četiri godine bio imenovan nadporučnikom. Kao takav svršio je izvrsnim uspjehom vojničku školu, te je bio na to dodijeljen zboru časnika generalnoga stožera. Malo zatim postao je satnikom generalnoga stožera I. reda, te je služio kod vojnog odjela kašavskog zbora. 1910. dospio je Planckh do majora te postao šefom generalnoga stožera u Krakovu. Kao takav sudjelovao je kod djelne mobilizacije 1913. na jugoistoku monarhije, te je bio za izvanredne svoje zasluge na tom mjestu odlikovan vojničkim zaslužnim križem. U novembru 1913. avansirao je podpukovnikom, te se je kao takav vratio k 13. ulanskoj regimenti u Krakov. 1915. bio je Planckh imenovan pukovnikom i zapovjednikom jednog vojnog zbora.

I civilna uprava u vojničkim rukama. Militärische Rundschau predlaže, da se i civilna uprava povjeri vojništvu ne samo u okupiranom području nego i u samoj državi. Vojništvo da je objektivno, nevezano obzirima, te bi jedino bilo kadro da bude pravično i u narodnosno-političkim pitanjima.

Osobito odlikovanje Hrvata u Beču. Javljaju iz Beča: Ovih dana došao je nadvojvoda Karlo Stjepan u bolnicu profesora Eiselsbergera, da naročito posjeti vodnika jedne bosanske pukovnije Ivana Delića, koji se nalazi na liječenju u samoj bolnici. Nadvojvoda je uz put osobno mu uručio srebrnu i bronzanu kolajnu. Zlatnu kolajnu hrabrosti stekao je ovaj junak kod neke velike bitke u Galiciji, gdje je kao zapovjednik voda sa trideset momaka uz osobito teške prilike zarobio ruskog podpukovnika, sedam časnika i 400 Rusa i jednu strojnu pušku. Ruski podpukovnik već mu stavio na prsa revolver, kada je Delić zamahnuo puškom. U tom je trenu podpukovnik odbacio revolver i digao ruke u vis, znak da se predaje. Na to se predala i ostala momčad sa časnicima. Delić je sada zamolio za pojačanje jer uslijed nestašice municije nije bio kadar da sa svojim vodom odpremi toliki transport zarobljenika. Srebrnu kolajnu hrabrosti zaslužio je za vrijeme bojeva u Bukovini i to kod jedne navale, gdje je Rusima oteo vrlo važnu poziciju. A ove dvije kolajne, koje mu sada osobno na grudi stavio nadvojvoda stekao je na besarabijskoj granici, gdje je uspio osvojio jednu našu izgubljenu poziciju. Ovo mu je bila posljednja bitka, jer su u njoj zadobavio teške rane. Bude prevežen u bolnicu u Kolomeu, gdje mu je amputirana desna noga za koju će doskora dobiti umjetnu. Nadvojvoda se oprostio od njega uz obećanje da će mu doskora donijeti metalnu sponu za zlatnu kolajnu, jer si njegova junačtva takova, da je ponovno predložen na

odlikovanje sa još jednom zlatnom kolajnom, a osim toga da će doskora biti promaknut u viši čin.

Novela gradjanskom zakoniku. Kako novine javljaju iz Beča, carskom naredbom od 19. o. mj. postavlja se u krijepost s nekim promjenama, i ostale odredbe novele gradjanskom zakoniku, prihvaćene od gospodske kuće, od koje novele jedan dio stupio je u krijepost carskim naredbama 12/10. 1914. i 22/7. 1915. Neposredno nakon rata osjetit će se potreba ovih odredaba. Osobito onih, koje imaju da uklone djelovanje nepoželjnih pojava gospodarskog života, ili da ga olahe. Carska naredba stupa na snagu 1. siječnja 1917., jedino odredbe o skraćenju zastarjelosti stupit će u krijepost 1. travnja 1916., a odredbe o tekovini prešnih prava na neuknjižene nepokretnine gradjevina na 15. travnja 1916.

Zabrana raširivanja neprijateljskih maraka. Ugarski ministar za unutrašnje poslove izdao je okružnu naredbu, kojom se zabranjuje poštanske marke neprijateljskih država, koje služe za ratnopripomoćne i druge dobrotvorne svrhe, nadalje neuporabljene poštanske marke te tako zvane propagandne marke izdane po neprijateljskim državama ili društvima, u svrhu prodaje ili zamjene stavljati u promet ili u tu svrhu u novinama, časopisima ili cijenicima oglašivati. Prestupak kazni se zatvorom do 15 dana i novčanom globom do 200 kruna.

Nova sredstva proti zubobolji. Izvanredno jednostavno ali uspješno sredstvo proti zubobolji preporuča liječnik Dr. du Mont u njemačkom jednom strukovnom časopisu. Nekoliko kapi kolonjske vodice, stavljene na pamuku u nosnu šupljinu, desnu ili lijevu, prema tomu, na kojoj se strani ustiju nalazi bolesni zub, ublažit će odmah onaj nesnosni, gotovo svima nama poznati bol u zubu. Mjesto kolonjske se vodice može upotrebiti s uspjehom i eter. Pamuk, natopljen kolonjskom vodicom ili eterom, te stavljen u nos, treba da je posve čist. Nosnice treba rukom da stisnemo, da uzmogne nekoliko kapi tih tekućina kroz nosnu šupljinu doprijeti u usta. Kako Dr. du Mout tvrdi, prestaju na taj način za kratko vrijeme svi bolovi na zubima.

Broj pučanstva na zemlji. Kako se razabire iz lista Journal des Débats, dovršena su izračunavanja glede sveukupnog broja pučanstva na zemlji, koja su radi rata bila prekinuta. Iz tih izračunavanja proizlazi, da na zemlji stanuje ukupno do 1800 milijuna ljudi, od kojih više od polovice, t. j. 910 milijuna ljudi stanuje u Aziji. Dakako da se potonje ovo azijatsko brojenje osniva samo na približnoj procjeni, jer se nije moglo provesti redovitog popisa pučanstva koli u unutrašnjim dijelovima Kine, toli kod sredujoazijskih brdjana. U Europi stanuje 470, u Americi 182, u Africi 160, a u Australiji s otocima do 60 milijuna žitelja. Glede popisa pučanstva u Australiji vrijedi inače ono isto, što i glede Azije. Od godine 1880. do danas naraslo je pučanstvo na zemlji za 300 milijuna duša.

Zadnje vijesti.

Bosansko-hercegovačko poklonstveno odaslanstvo kod cara.

Beč, 27. (D. u.) Car će sutra primiti u Schönbrunskom dvorcu poklonstveno odaslanstvo iz Bosne i Hercegovine, koja se sastoji od 44 člana pod vodstvom zemaljskog poglavara pješadijskog generala Sarkotića. Članovi su odaslanstva stigli već većim dijelom u Beč. Ministar će predsjednik Stürgkh dati u srijedu ručak poklonstvenom odaslanstvu u čast.

Prigodom pariškog vijeća.

Paris, 27. (D. u.) Poincaré je dao u čast članovima talijanske vlade, koji su sudjelovali vijeću alijiraca, ručak. Briand i Salandra su izmjenili zdravice, gdje se je izrazilo najpotpuniju slogu u poduzećima sa strane Italije i alijiraca.

Na vijeće došli su Asquith i engleski izaslanici.

Nizozemski pripomoćni brod.

Haag, 27. (D. u.) Parobrod Atlas, što ga je vlada spremila kao brod za spasavanje na Sjevernom moru, je otputovao. Parobrod je snabdjeven sa svim nužnim sredstvima za pružanje pomoći brodovima u potrebi na moru ili za brodolomstva. Brod će se držati blizu svetionika kod Nordhindera.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Te su prispodobe izrekli u prastara vremena japanski pjesnici i meni se čini, da se nije moglo boljih skovati. Umjetnički trud ograničuje se u ovim stilovnim vježbama na korektno pamćenje i mudro upotrebljavanje i kombiniranje tih starih misli.

Isto su tako mladi ljudi za to izobraženi, da dodaju svakom živom i mrtvom predmetu kakvo korisno obilježje. Ja sam im dao do 100 zadaća (japanskih temata) i nikada nijesu pogriješili te ne bi otkrili u njima kakav moral, izuzevši kakvu nacijonalnu zadaću.

Ako sam im predložio zadaću o svjetlećim kukcima bili su odmah s tim sporazumnim i napisali za mene pripovjetku onoga kineskoga djaka, koji je bio tako siromašan, da si nije mogao ni jedne svjetiljke kupiti i radi toga je uhvatio mnogo krijesnica i stavio ih u jednu papirnatu kesicu. Te krijesnice su dovoljno svjetlile te je mogao i po noći studirati i tako postao veliki učenjak.

Ako se radilo o žabama, to su napisali u zadaći legendu o „Ono no Tofu", koji je promatrajući postojano naprezanje jedne žabe, da se uspne na vrbovu granu, našao u njenoj ustrajnosti poticala, da se posveti znanostima, što mu je takodjer vrlo lijepo uspjelo.

Ja ću da spomenem još nekoliko primjera o moralu, koji sam na taj način potaknuo. Popravio sam samo nekoje gramatikalne pogreške originala, inače sam pustio netaknutu osebinu.

„Japanska Pavnija (Botan).

Botan je velik i lijepo ga je vidjeti, ali njegov miris je neugodan. To neka nam bude primjerom, da se ne dajemo zavaravati u ljudskom društvu samo lijepom vanjštinom. Da se dademo zamamiti samo ljepotom, može biti za nas vrlo fatalno i baciti nas u najveću nesreću. Najljepši Botan se vidja na Daikonshima u jezeru Nakaumi, gdje se za vrijeme cvjetanja cio otok crveni."

„Zmaj".

Kada zmaj pokuša zajahati oblake, da dodje u nebo, nastane odmah strašno nevrijeme. Ljudi misle da zmaj poprimi obličje kamena ili kojega drugoga predmeta, kada na zemlji boravi, hoće li se pak dignuti u zrak, zazove oblake. Njegovo tijelo je sastavljeno iz dijelova pojedinih životinja. Tako ima zmaj n. pr. oči tigra, rogove jelena, tijelo krokodila, pandže orla, i dvije surle poput slonovih (elefantovih). On je i čudoredna životinja. Mi moramo nastojati poput zmaja, da otkrijemo kod drugih ljudi sva dobra svojstva i da ih onda prisvojimo. Na koncu ovoga sastavka o zmaju je jedna opaska za učitelja, koja veli: „Ja ne vjerujem u opstanak zmajeva, ali znadem, da imade o njima mnogo čudnovatih pripovijesti i neobičnih slika."

Ovo, što slijedi, su izjave jednoga šesnaestgodišnjaka i neka bude karakterističan primjer polurazvijenih ideja o jednoj nepoznatoj temi:

„Evropski i japanski običaji".

Odijela Evropejaca su tijesna. U kući nose cipele; dok je odijelo Japanaca široko, a cipele nosi Japanac samo kada iz kuće izlazi.

Vrlo nam se čudnovato čini u Evropi, da žena ima radje svoga muža od svojih roditelja, dok u Japanu nema nijedne žene, koja ne bi više voljela svojih roditelja od svog vlastitog muža.

Evropejci idu takodjer sa svojom ženom šetati, što mi ne bismo učinili za nikakav novac, osim na praznik Hachimana.

Japanac postupa sa svojom ženom kao sa sluškinjom, dok je evropska gospodja gazda u kući. Ja mislim, da su ta obadva običaja zločesta.

Nama se čini vrlo teškim općenje s evropskim damama, pa radi toga ne razumijemo, zašto Evropejci svoje gospodje respektiraju."

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Srijeda, 29. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 258

Bosansko odaslanstvo kod cara.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Sjeverno Bojana kušali su Rusi više puta, da poslije upaljenja laguma provale u naše položaje i zaprijeke. Sve su navale bile suzbijene uz znatne gubitke za neprijatelja. Sjeveroistočno ušća Strype izjalovio se je noćni pokušaj ruskih odjeljenja da napreduje, već uslijed dobrog djelovanja, naših prednjih poljskih mina. Na besarapskoj je fronti i kod Olyke neprijateljsko topništvo živahno pucalo.

Talijansko bojište.

Bojevi na goričkom mostobranu traju dalje. I u odsjeku doberdobske visoravni započela je živahna vatra obiju topništva. Sa talijanske strane slijedili su napadajni pokušaji na sjevernom obronku Sv. Mihaela i kod Sv. Martina, koji su lakotom bili suzbijeni. Istočno Selca traje boj dalje. U odsjeku Plöckena su se takodjer izjalovile sve neprijateljske navale. Pred bojnom frontom junačkog koruškog bataljuna br. 8. leži preko 500 mrtvih Talijana. Na tirolskoj fronti bijahu samo u Judikarijama topovski bojevi živahniji nego obično. Pošto se je ustanovilo u Mlecima živahniji željeznički promet prama soškoj fronti, bacili su naši letioci bombe na nekoje objekte tamošnjih željeznica.

Jugoistočno bojište.

Nikakovog važnijeg dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od Saint Eloi vrše se ljuti bojevi za lagumske rupe.

Istočno bojište.

Iz nova tjeraju Rusi svježe mase protiv njemačkih redova kod Postavija. Hrabrom ustrajnosti odoljevaju tu njemačke čete svim neprijateljskim navalama. U mnogim slojevima poduzeti napad dviju ruskih divizija razbio se je s najvećim neprijateljskim gubicima. Ista je kob zadesila i pokušaje, što ih je napadač i noću opetovao, da za posjedne ponovno zemljište, što ga je bio izgubio kod Mokrzyca.

Balkansko bojište.

Jučer je njemačka skupina ljetala bacila obiljno bomba na novu luku i na petrolejsku luku u Solunu, kao što i na ententin tabor sjeverno od grada.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 28. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na različitim frontama nema znatnih promjena.

Brzojavi.

Austro-Ugarska.

Bosansko poklonstveno odaslanstvo kod cara.

Beč, 28. (D. u.). Jutros je primio car u audijencu u Schönbrunnskom dvorcu poklonstveno odaslanstvo iz Bosne i Hercegovine pod vodstvom zemaljskog poglavara pješadijskog generala Sarkotića, ukupno 44 osobe.

Beč, 28. (D. u.) Kod današnjeg primanja odaslanika iz sviju slojeva pučanstva Bosne i Hercegovine, koji su došli, da izraze caru čustva vjernosti, privrženosti i odanosti obiju pokrajina, upravio je pokrajinski glavar Sarkotić, kao vodja odaslanstva govor na cara, koji je bio u primaćoj dvorani pozdravljen sa gromkim živio-poklicima.

Sarkotićev nagovor.

U tom ja govoru Sarkotić rekao, da narod u Bosni i Hercegovini želi dati izraza nepokolebivoj odanosti i harnosti prema Njegovom Veličanstvu i vladajućoj kući te je nastavio:

„Uzaludno se je kušalo, da se narod Bosne i Hercegovine, koji se je pod žezlom Franja Josipa povratio mirnome radu, istrgne iz krila monarkije. Sinovi ovih pokrajina nose danas hapsburške zastave pobjedonosno u neprijateljske zemlje i vedre duše i sa najvećim veseljem doprinašaju Bosna i Hercegovina žrtve na oltar velike, zajedničke domovine. Dok tako sinovi vrše dužnosti, na koje su se zakleli, kunu se sada njihovi ocevi ponovnim i harnim srcem, pred prijestoljom Svoga cara, da izraze nepokolebivu vjernost cijeloga svoga naroda. Sarkotić je svršio sa živio-klicem na cara.

Carev odgovor.

Car je odgovorio: Sa radošću vidim zastupnike Bosne i Hercegovine sakupljene oko Sebe i ganutim srcem primam izražaj njihove vjernosti i privrženosti· Baštinjenom su hrabrošću slijedili sinovi obijuh tih zemalja radosno Moj poziv na obranu domovine i ponijeli u nepokolebivoj vjernosti Moje zastave pobjedonosno proti neprijatelju. Nepobjedive u postojanosti. neodoljive u navali, stekle su si Moje hrabre bosansko-hercegovačke čete kao najmladja sastavina Moje vojske pravo na Moju očinsku zahvalnost, koja će im biti osjegurana kroz sve vrijeme. Požrtvovan i spreman stoji iza vojnika, koji se na bojnim poljama bore, čitav vjerni narod Bosne i Hercegovine, kojega će ustrajno podnašane ratne nevolje ublaživati i liječiti biti ponajpreča zadaća uprave. Zajedničke brige, borbe i pobjede u ovim su ratnim godinama još čvršće svezale Moje narode te su narod Vaše lijepe i ponosne domovine, za koju će Mi biti dragocjena uspomena, što sam ju bio posjetio, nerazrješivo spojile sa Mnom i Mojom kućom. U čvrstom pouzdavanju u Boga svemogućega nadam se složnom i plodonosnom radu za budućih mirnih godina te izručujem vjernome narodu Bosne i Hercegovine Svoj očinski pozdrav i hvalu za poklon, koji raduje Moje srce.“

Na to su članovi deputacije priredile caru oduševljene ovacije. Car je nagovorio najvidjenije članove deputacije. Kad je car ostavio dvoranu za audijencije, opetovale su se entuzijastične ovacije članova poklonstvene deputacije.

Rat.

Bojevi na željeznici Tanga.

Englesko izvješće.

London, 24. Službeno izvješće o operacijama u istočnoj Africi: Iza svojih poraza na rijeci Lumi te u brdinama Kitovo povukli su se Nijemci u svoje obrambene položaje, koji su se nalazili na rubu šume uz rijeku Ruvu. Žestoke su kiše sprječavale proganjanje, no ipak su se naše čete 18. ožujka sukobile s neprijateljem. Dne 19. ožujka došlo je do šumskih bojeva u okolici Kahe, gdje se je neprijatelj tvrdokorno opirao. Dne 20. ožujka pokušao je neprijatelj žestoku noćnu navalu, ali je bio uz teške gubitke suzbijen.

Medjutim pošlo je južnoafričkim konjaničkim četama za rukom te su nakon noćnog napredovanja kroz šikarje osvojili kolodvor u Pangani sa velikim zalihama i zaprijetile uzmaku neprijatelja. Ovaj je primio željeznicom pojačanja, te je tvrdokorno ustrajao u svojim položajima, da zaštiti svoj uzmak. Na taj nam je način uspjelo, te smo mu zadali teških gubitaka, što ne bi bilo moguće, da je neprijatelj mogao bio već prije ostaviti svoje položaje.

U noći od 22. na 23. ispraznio je neprijatelj čitavu prugu Ruvu i povukao se uzduž željeznice Tanga prema jugu. U našim je rukama ostavio top sa križarke Könisberg. Operacije se nastavljaju. Lord Kitchener je generalu Smutsu na sjajnom uspjehu brzojavno čestitao.

Englesko izvješće odaje, da Englezima u njemačkoj istočnoj Africi uza svu veliku premoć na četama i na nadmoćnijim oboružanosti nije napredovanje bilo baš lagano radi hrabroga otpora zaštitnih četa.

Poteškoće će po neprijatelja kod daljnega prodiranja u brdovite predjele Usurbara još rasti, jer će ovdje koli samo ozemlje kao i kod daljnih kiša sve veće zaprijeke ozemlja zaštitnu četu kao naravni saveznici podupirati.

Rusi utvrdjuju Alandsko otočje.

Stockholm, 27. Uzbunjujući je članak lista Aftenblad-a o prijetećoj ruskoj pogibelji radi

podizanja trajnih tvrdjava na Alandskom otočju izazvao ovdje dubok dojam. Tako opominje kapetan Liljedahl, član liberalne stranke u drugoj komori, u uvodnom jednom članku istog lista ovim riječima: „Ipak se može pomisliti kakav takav položaj, u kojemu će biti Švedska primorana, da posegne u rat. Politika, koja ide za tim, da se Njemačka opkoli, stvara neprestano nove verige za taj lanac opkoljenja. Izvedu li gorostasi Engleska i Rusija zajedno udarac, to će biti smrvljena Švedska, jer ona uslijed geografskog svog položaja stoji kao zapriječka medju njima. Most izmedju zapadne i istočne ententine velesile vodi izravno preko Göteburg-Alanda. Pretvori li Rusija Aland u tvrdjavu, to se ona može iskrcati na švedskoj obali i tako botrijski morski zaljev posve izolovati od strateškog spoja na moru sa švedskom postajom ratnih brodova. Jednom riječju, ruska ratna snaga upravlja se danomice poput prijetećeg bodeža proti srcu Švedske. Nema sumnje, da nas neutvrdjeni Aland ne može štititi pred ruskom pogibelji, jer si ruska politika i kroz zakrvavljenu Finsku utire put, koji vodi u Škandinaviju. No utvrdjeni Aland znači, da si Rusi u slučaju rata proti Švedskoj prvu veliku pobjedu izvojevali još prije vojnih operacija. Vojno-geografski položaj Švedske nije nikakova vojna tajna, nego je svakomu vidljiv na zemljovidu: zemljište oko Stockholma i jezera oko njega u vojničkom pogledu najosjetljiviji dio Švedske.

Australske pomoćne čete.

Amsterdam, 27. Reuter javlja iz Melbourna: Australski obrambeni ministar Hearee podao je dugu izjavu o točnom sadržaju australskog obećanja, da se postavi na noge 50.000 momaka. Rekao je, da će do junija će biti od prilike 200.000 momaka poslatih u službu preko mora, te da se sada izvježbava 50—60.000 momaka. Od Hugheovog poziva na sve za oružje sposobne naprijed, prijavilo se je 50.000 momaka. Obećane čete već su bile unovačene i skoro je sigurno, da će se naći i potrebite nadomjestne čete, da se glavne skupine održe u prvotnoj snazi. Rezultat posljednjega vojnoga brojenja je pokazao, da će Australija biti u stanju, da sakupi još jednu diviziju.

Balkan.

Rumunjska dolazi do spoznaje.

Sofija, 27. Vossische Zeitung javljaju: Ovdješnji diplomatični krugovi potvrdjuju, da je rumunjski poslanik Derussi, koji se je nedavno ovamo povratio, donio sa sobom obvezujuće napute, neka pod svaku cijenu odstrani sve razmirice medju Bugarskom i Rumunjskom, te da radi za zbliženje obiju država. Na rumunjskoj vladi, tako se dalje pripovijeda, leži teret nepouzdanja obiju skupina velevlasti radi nesigurne politike kabineta Bratianu, koji je do sada uzaludno nastojao, da to nepouzdanje odstrani svečanim izjavama, da se ne će nikada pustiti voditi od politike čuvstava, te da će bezuvjetno nastaviti politiku neutralnosti, koja jedina odgovara interesima Rumunjske, kod česa se je naglašivalo, da ne bi nitko u Rumunjskoj htio preuzeti odgovornosti za zaraćenje Rumunjske ili za to da se njezina budućnost postavi na kocku. Sve novije vijesti iz Rumunjske suglasuju u tome, da tamošnji vodje ne misle na nikakvu aktivnu politiku, te da se straše pred mišlju na mogućnost rata.

Bukarešt, 25. Niko Filipescu vratio se je sa svog posjeta ruske fronte, te je u četvrtak stigao u pratnji ruskih štabnih časnika u Molnico, na rumunjskoj granici, otkuda se je u automobilu odvezao prama Bukareštu.

Financijalne poteškoće Grčke.

Lugano, 26. Milanski Secolo javlja iz Atena: Mjesečnom puštanju na dopust trećine pozvanih pod oružje dali su povod financijalni odnošaji, jer je Grčka iscrpila skoro sva pomoćna sredstva. Zajam od 150 milijuna na kojega je Grčka kod alijiraca toliko računala naišla je, osobito iza poziva pod oružje od vojničke službe oslobodjenih razreda, na takve poteškoće, da će jedva moći uspjeti.

Rusija.

Rusi i Sredozemno more.

Petrograd, 28. (D. u.). Duma je prihvatila proračun za izvanjsko ministarstvo. U toku rasprave kazao je Markov: Ako postoji ugovor o djelomičnoj neutralizaciji morskih tijesnaca, to ne će moći takov ugovor da učini zadovoljnim ruski narod, kojemu treba sasvim slobodan izlaz u Sredozemno more.

Engleska.

Engleske laži.

Berlin, 28. (D. u.). K službenom engleskom izvješću o zračnoj navali na zapadnu obalu Holsteina, gdje se tvrdi, da je bilo potopljeno 10 njemačkih stražarskih brodova primjećuje Wolffov ured iz upućenog mjesta, da je engleska tvrdnja neistinita. Izgubljena su samo 2 ribarska parobroda.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni neprijateljski parobrodi.

London, 28. (D. u.) Lloyd javlja o potopljenju francuskog parobroda Habe, engleskog parobroda Arne i engleskog ribarskog parobroda Khartoum. Posade su većim dijelom stigle na kraj.

London, 28. (D. u.) Reuterov ured potvrdjuje, da je na 23. o. mj. bio potopljen u Sredozemnom moru parobrod Minneapolis. Od poginulih desetorica su Englezi.

Amerikanski poslanik saopštuje, da su svi amerikanski podanici na Sussexu spasili. Ima nekoliko ranjenih.

Amsterdam, 28. (D. u.) Handelblad priopćuje: Rotterdamski je parobrod Duiveland potonuo na svojem putu iz Londona u Hull. Spasilo se je 17 ljudi.

London, 28. (D. u.) Admiralitet javlja: Parobrod Fenybrigde nije sam potonuo, nego je bio torpedovan.

Potopljen je i parobrod Mauchester Engineer (2813 t.) Posada spašena.

London, 28. (D. u.) Za potonuća paro-Englishmann poginulo je 10 osoba.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 25. Službeni izvještaj od 24. o. mj.:

Zapadna fronta.

U okolici Friedrichstadta zaplijenile su naše izvidnice, koje su bile prekoračile Dvinu, neprijateljsku jednu strojevnu pušku. U odsjeku kod Jakobstadta proizveli su Nijemci s jakim silama protunapadaje kod Augustinhofa (23 km sjeverozapadno od Jakobstadta), no mi smo ih s uspjehom suzbili. Sjeverozapadno od jezera Warsung razvija se i nadalje naš napadaj. U okolišu Dvinskog uznapredovale naše čete, iza kako su suzbile više neprijateljskih protunapadaja. U okolišu južno od Dvinskog traje boj. U okolici sjeverno od jezera Widsy, sjeverozapadno o jezera Sekiy (14 km sjeveroistočno od Widsy-ja), u odsjeku Meškele-Klipy (1 km južno od Meškele) veoma žestoka bitka; mjestimice je došlo do boja na bajunete. Tijekom noći na 23. ožujka zaposjele su naše čete uza svu žestoku neprijateljsku vatru, sve zapriječne linije neprijateljeve u odsjeku Vilipy. Njemački je jedan protunapadaj bio suzbijen. Naše topništvo drži na mnogim mjestima položaje neprijatelja pod vatrom i sprječava ga da popravi prouzročenu štetu. Izmedju jezera Naroč i Višnjev traje bitka. Naše su čete bacile neprijatelja iz jedne šumice u okolici Blizniki-Mokrice (odmah južno od jezera Naroč), koja je bila črsto utvrdjena i okružena zaprijekama od žica. Prema naknadnim se vijestima u bojevima od 18. do 21. naše čete zarobile: 1. u okolici sjeverozapadno od Postawy 2 časnika i 160 njemačkih vojnika; 2. na jezeru Naroč 18 časnika i 1255 njemačkih vojnika. Osim toga smo zaplijenili 18 strojevnih pušaka, 26 velikih i 10 malenih bacala bomba, 2 bacala mina, 1 hobicu od 15 centimetara, 4 reflektora, 637 pušaka, 1 škrinju sa 300 ručnih granata i 12 pješadijskih kola za municiju. Dalje južno sve do šumskih predjela prema Galiciji na mnogim mjestima izmjenična vatra.

Kaukaska fronta.

Naše napredovanje sveudilj traje.

Perzijska fronta.

Južno od jezera Urmija raspršili smo nekoliko tursko-kurdijskih odjela.

Francuska.

Paris, 24. Službeni izvještaj od petka poslije podne:

Naše su baterije tečajem noći odlučno opstrjeljavale šumu od Malancourta. U Argonima smo kod visa 285 upalili jednu minu i zaposjeli lagumski lijevak. Zapadno od rijeke Maas je bila noć mirna. Istočno od Maase djelomično prekidano opstrjeljavanje u okolici od Douaumonta i Damloupa. U Woevre došlo je nekoliko puti na obje strane do bubanjske vatre u odsječcima od Moulainville i Epargesa. Sa čitave fronte nema se javiti ništa osobitoga.

Službeni izvještaj juče na veče: U Argonama je izveo neprijatelj, iza kako je upalio jednu od naših mina, kod Vauquoisa napadaj, te je na čas osvojio jedan od naših jaraka u prvoj liniji. Iz njega smo ga protunavalom istjerali i zarobili nekih tridesetak momaka. Trajna živahna vatra našeg topništva na 4 neprijateljske spojeve u istočnim Argonama i na šume kod Malancourta i Avocourta. U okolici sjeverno od Verduna nije bilo tečajem dana nikakvog važnog dogodjaja, izuzevši ovdje ondje opstrjeljavanje naših drugih linija zapadno i istočno od rijeke Maas. Naše su baterije čvrsto odgovarale. Sjeveroistočno od St. Mihiela postigla je vatra naših dalekosežnih topova na kolodvoru od Vigneulies-a dobre uspjehe. Jedna je suša bila razorena i jedan vlak, koji je stajao na kolodvoru, dignut u zrak.

Belgija.

Djelovanje je artilerije bilo na obje strane prilično živahno, ponajpače u okolici Dixmuiden. Borbe s ručnim granatama u okolici Fährmannshanjes.

Bojne poljane.

Proiom i opkoljivanje. — Jedinstvena ofenziva i opierećivanja. — Ruske navale.

Položaj na zapadnoj obali Moze razvija se na osobito zanimivi način. Dva su njemačka mjestna proloma stvorila otvor od 4 do 5 kilometara izmedju jednog i drugog središta borbe. Zauzećem vrha Mort'Homme te šume Avocourt s druge strane jesu sada Nijemci u stanju da navale s boka na francuske položaje jugozapadno i jugoistočno od Haucourta. Time postalo je puno lakše osvojenje one francuske fronte, koja je još na nogama. Ne će biti potrebno, da se ju obara krvavom frontalnom navalom, nego će to manjim žrtvama uspjeti prostranim opkoljenjem. Prvu taktičnu posljedicu novog položaja možemo opaziti u uspjehu, o kojem nam javlja njemačko izvješće od 23. ožujka: Upotpunili smo svoj uspjeh kod avocourtske šume zaposjednućem francuskih uporišta na hrptu visina što se dižu jugozapadno od Haucourta. Protiv tih uporišta moglo se poduzeti zamašnu opkoljujuću akciju tekar sa istočnog ruba avocourtske šume. Sada se unutrašnje krilo njemačke bojne skupine kod Avocourta prostire sve do puteljka što vodi iz Ernesa u Haucourt.

U njemačkom se postupanju opaža osnova, da se spoje jedan i drugi bojni način prolamljanja i opkoljivanja. Prolom im postaje temeljem za opkoljenje. Obe su operacije samo pojedini momenti velike frontalne borbe. U takvom načinu borenja imaju veliku važnost sposobnosti nižih i srednjih zapovjednika i hrabrost pojedinih četa. To su čimbenici, koji izvršuju osnove njemačkog vrhovnog vodstva.

Već smo na početku bojeva protiv Verduna spomenuli, da će se konačna pobjeda izvojevati uslijed tamošnjih prilika tekar polaganim i ustrajnim radom. Nije pametno procjenjivati uspjeh oko Verduna šestilom u ruci. Nije dovoljno rasmatrati mjesne taktične bojne kretnje, mora se pro-

sudjivati položaje na bojištima takodjer i strategičnim okom. Naši su se protivnici izmučili što bolje su mogli i znali da postignu složno i jedinstveno nastupanje protiv nas. Ponadali su se, da će nam na taj način oteti s ruku veliku prednost ratovanja u nutrašnjoj liniji, te da ne ćemo moći prenašati svojih četa s jedne na drugu frontu najkraćim putem i u najkraćem vrijemenu. Mi možemo tako neprijatelja iznenadjivati, dok je to njemu puno teže. Ostali bismo bez tih prednosti, da bi mogli neprijatelji navaljivati na sve naše i njemačke fronte istodobno. Ali je njemačko vrhovno vodstvo preteklo skupne naše neprijatelje operacijama protiv Verduna, te im je gadno poremetilo sve osnove. Sve francuske pričuve, t. j. one čete, koje su imale u prvom redu, da nastupe snažnom rukom u sveopćoj ofenzivi protiv Njemačke, moraju da se već sada u Verdunu iscrpljuju. Prisiljene su, da se brane, mjesto da navaljuju.

Lahko je ne vidjeti ovog ogromnog njemačkog uspjeha, gleda li se samo na Verdun, a ne misli li se na posljedice.

Talijani su poduzeli „častnu ofenzivu“. Rusi su uz čitavu dužinu svoje odromne fronte poduzeli većih i manjih navala. Englezi su ostali mirni, te su brzojavnim putem poslali svoje sažaljenje radi francuskih gubitaka kod Verduna, obećavši još nevidjenu pomoć.

Ali se još Englezi ne miču. Čim više Francuza padne, tim će im teže biti da protjeraju Engleza iz Calaisa. Naravno, da će i Englezi napokon nastupiti dakako kolonijalnim četama, koje moraju umirati za Engleze, što si medjutim sve brižnije kožu čuvaju.

I tako su u toku samo ruska i talijanska ofenziva odterećivanja. To je veliki uspjeh za nas i za Nijemce, što te ofenzive moraju da se sad iscrpljuju, prije nego su se još dobro spremile u najtežim zimskim neprilikama, kada nemaju neprijatelji mogućnosti da si ratnog materijala dovažaju, i da premještavaju prama sili svoje čete. Neprijatelji moraju da improviziraju nedostatno još promišljene dijelove svojih uloga.

Rusi hoće da ogromnim ljudskim masama nadoknade ono što nijesu mogli tehnički pripraviti i organizirati. Nije nam od štete, što se nepripravni iscrpljuju. I opseg fronte na kojoj Kuropatkin navaljuje pokazuje, da su Rusi došli opet do pojmanja, da najbolje djeluje „parni valjak“. Protivno misli hladni i mirni Hindenburg. A s njime se svatko u Njemačkoj nada, da u ratu više vrijedi pravo vodstvo, nego li broj slabo vodjene vojske. Mi smijemo mirno ustvrditi, da ruska vojska nije stanju, da nastupi kao jedinstvena dobro uredjena cijelina, jer se mora prispodobiti prije nekonsolidiranom konglome ratu, nego li točno složenom stroju. Ruski su vojnici sami po sebi hrabri; to nam pokazuje prezir kojim u smrt sréu. Ali je u naše doba tehnika ono što pobjedjuje i točnost: a jednoga i drugoga Rusima silno nedostaje. Toga su i sami svijesni, pa su pozvali u pomoć francuske tehničare. Ali kako da nadoknadi Rusima maleni broj tudjinaca, ono što Nijemcima pružaju stotine tisuća njegovih tehničara?

Hrvatski narode!

Ponajljepši kraj hrvatske domovine zadesila je teška nesreća. Kršno naše Primorje ljuto je postradalo radi velika potresa. Svaki nam dan donosi crne glasove o porušenim domovima, uništenom porodičnom ognjištu, bijednim beskućnicima, jadnim marama i sirotama. Muževi su s oružjem stajali protiv kletog neprijatelja na braniku rodjene svoje grude i divnoga hrvatskog mora, a ova kobna nevolja snalazi kod kuće marne njihove žene i sitnu njihovu dječicu. Komu da se ne ražali, kada vidi toliku bijedu i jad porodica, kojima se oci i muževi, braća i sinovi tako junački bore za kralja i dom; tko da ne pregne svim žarom bratske ljubavi, svom spremnošću djelotvorne pomoći, kako bi ublažio toliku nesreću kraja Hrvatu nada sve dragocjena?

Hrvati! O nama se radi, o biseru našem, o kršnom, o marnom, čestitom i značajnom puku na hrvatskom žalu. On ne smije da gine, ne smije, da se samac bez utjehe nadje u teškoj svojoj bijedi, dok je nas ostalih Hrvata. Ako i nijesmo bogatuni, ono što imamo, rado ćemo podijeliti s bratom, koji nam je najjači štit protiv tudjinske najezde. Zagreba, srca Hrvatske, neiskazano se bolno kosnula ova elementarna nepogoda hrvatskoga biser-kraja. Da bi se dalo oduška bratskoj ljubavi i namakla potrebita brza pomoć, sastavio se potpisani odbor, da s dopuštenjem kr. zemaljske vlade stavi pripomoćnoj akciji na čelo, da se pobrine za sabiranje dragovoljnih prinosa i da te milodare privede k svetoj njihovoj svrsi. Taj odbor poziva dom i rod, da se sjeti postradale svoje braće i da darom joj u pomoć priskoči. Milodari neka se šalju Prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu. Pored nje primat će ih i sve njezine podružnice. Podjedno umoljavaju se i svi drugi naši domaći novčani zavodi, da primaju te milodare i s iskazom ih svakih 14 dana šalju Prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu.

U Zagrebu, dne 17. ožujka 1916.

Odbor za pripomoć potresom postradaloga hrvatskog Primorja:

Grof Miroslav Kulmer, pravi tajni savjetnik, narodni zastupnik, predsjednik. Zvonimir Žepić, predstojnik kr. zem. vlade, odjela za narodno gospodarstvo, potpredsjednik. Cezar Akačić, narodni zastupnik, tajnik. Dr. Vinko Krišković, sveuč. profesor, narodni zastupnik, blagajnik.

Dr. Fran Barac, rektor kr. sveučilišta, Milivoj Crnadak, kr. dvorski savjetnik i upr. ravnatelj Prve hrvatske štedionice, Janko Holjac, načelnik Zagreba i narodni zastupnik, dr. Edo Lovrić, sveuč. profesor, dr. Vladimir barun Nikolić Podrinski, narodni zastupnik, August Pisačić, gradj. nadsavjetnik kr. zem. vlade, dr. Josip Silović, sveuč. profesor i narodni zastupnik, dr. Juraj Vrbanić, ravnatelj Prve hrvatske štedionice.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine“ donašaju:

Treće toplo kupatilo. Pored parnog kupatila, koje je instalirano u Carigradskoj ulici, za civilno stanovništvo otvoreno je i toplo kupatilo u Karagjorgjevoj ulici broj 65 u kome se mogu kupati ženske i djeca utorkom i četvrtkom od 8 sati prije podne do 6 sati u veče, a muški subotom od 8 sati prije podne do 6 sati u veče.

Bjegunci iz Crne Gore. Prije nekoliko dana dovedeno je u Beograd oko 2000 bjegunaca iz raznih krajeva Srbije, koji su bježali do Crne Gore. Oni izgledaju strahovito bijedno. Izgladnjeli, bez odijela, iznureni štrapacom i gladju, daju sliku zanemarenih i zapuštenih ljudi. Medju njima ima veći broj inteligentnih ljudi kao: policijskih činovnika, profesora, učitelja, svećenika, trgovaca, zanatlija, kao i ekonoma iz svih krajeva Srbije. Medju njima nalaze se i nekoliko uglednih lica kao gospoda Mile Radojković, trgovac iz Cuprije, dugogodišnji narodni poslanik, M. Rajić, inspektor ministarstva unutrašnjih djela i Ljuba Rajić, član uprave grada Beograda. Oni su izdržali sanitetski karantin nekoliko dana i juče su pušteni svi svojim kućama.

Vratili se. Medju uglednima, koji su se ovih dana vratili nalazi se i gosp. Joca Stanković, bivši ministar gradjevina, Spasoje Radojčić, državni savjetnik i profesor universiteta i Najdan Jovanović, sudija kasacionog suda.

Izmedju mnogih u Beograd se vratio ovih dana i Mihajlo Gjorgjević, profesor, narodni poslanik i prvak liberalne stranke.

Zanatlijske radnje. U posljednje vrijeme svakodnevno se otvaraju zanatlijske radnje u svima krajevima Beograda. U prvi mah osjećala se oskudica u izvjesnim zanatlijskim radnjama. Dolaskom sve novih i novih izbjeglica u Beograd i zanatlijske radnje dobijale su sve više i više majstora — zanatlija. Svima njima carske i kraljevske vlasti izlazile su na susret u svakom pogledu, da što prije otvore svoje radnje. Danas u Beogradu ima otvorenih svih vrsta zanatlijskih radnja i potreba za njima u glavnom je podmirena.

Domaće vijesti.

Kino „Crvenog križa“. Kao jučer tako se nadamo da će i danas mnogobrojno općinstvo posjetiti kino „Crvenog križa“, ulica Sergia 34, da prodje ugodno se zabavljajuć nekoliko vremena. Vesela igra, kako se je „fućkalo oslobodio svojih vjerovnika“, bila je primljena osobitim zadovoljstvom i smijehom. Polag šaljivih, prikazuje kino takodjer ozbiljne, a ovog puta razne slike sa naših bojnih poljana, koje će se opetovati i danas. Preporučamo mnogobrojni posjet.

Razne vijesti.

Navješćivanja rata. Ovih se je dana u više listova tvrdilo, da je navještenje rata od strane Njemačke Portugaskoj trideseto objavljenje rata. Za pravo navještenje rata od strane Njemačke Portugalskoj tek je dvadeset i sedmo, kako se vidi iz ovog reda. Rat su navijestile:

1. Na 28. jula 1914. Austro-Ugarska Srbiji; 2. na 1. augusta Njemačka Rusiji; 3. 3. augusta Njemačka Francuskoj; 4. 3. augusta Njemačka Belgiji; 5. 4. augusta Engleska Njemačkoj; 6. 5. augusta Austro-Ugarska Rusiji; 7. 6. augusta Srbija Njemačkoj; 8. 11. augusta Crna Gora Austro-Ugarskoj; 9. 11. augusta Crna Gora Njemačkoj; 10. 11. augusta Francuska Austro-Ugarskoj; 11. 13. augusta Engleska Austro-Ugarskoj; 12. 23. augusta Japan Njemačkoj; 13. 25. augusta Austro-Ugarska Japanu; 14. 28. augusta Austro-Ugarska Belgiji; 15. 2. novembra Rusija Turskoj; 16. 5. novembra Francuska Turskoj; 17. 5. novembra Engleska Turskoj; 18. 7. novembra Belgija Turskoj; 20. na 23. maja 1915. Italija Austro-Ugarskoj; 21. 21. augusta Italija Turskoj; 22. 15. oktobra Engleska Bugarskoj; 24. 16. oktobra Francuska Bugarskoj; 25. 18. oktobra Rusija Bugarskoj; 26. 19. oktobra Italija Bugarskoj; 27. 9. marta 1916. Njemačka Portugalskoj. — Pošto na strani entente u svemu stoji devet, a na strani centralnih vlasti četiri države, onda bi za pravo trebalo da bude naviješteno trideset i šest ratova. Dakle, još manjka devet navještenja, i to dosad nijesu navijestile rata: 1. Italija Njemačkoj, 2. Crna Gora Turskoj, 3. Crna Gora Bugarskoj, 4. Japan Turskoj, 5. Japan Bugarskoj, 6. Belgija Bugarskoj, 7. Austro-Ugarska Portugalskoj, 8. Bugarska Portugalskoj, 9. Turska Portugalskoj. — Izmedju Njemačke i Italije, Crne Gore i Bugarske, Crne Gore i Turske, Belgije i Bugarske, Austro-Ugarske i Portugalske prekinuti su diplomatski odnosi. Japan nije prije početka rata ni u Turskoj ni u Bugarskoj imao zastupstva. Isto tako nije bila Bugarska diplomatski zastupana u Portugalskoj, dočim Turska imade zastupnika u Lisabonu.

Na temelju tih čestica prašine u uzduhu tumači engleski stručnjak Lord Rayleigh modrinu i plavetilo nebeskog svoda. Modra se naime svjetlost najjače odbija, i to 4—5 puti jače od žute, 6—7 puti jače od crvene svjetlosti itd. i zato ona prevladjuje, te nam se nebo čini modrim, premda je ono faktično bez ikakove izrazite boje.

Novi novac. U bečkoj kovnici novca već se kuju novi novci. Krune će imati nove slike na stranama. Novi novac po 20 para bit će od željeza, novac po 10 para od novoga srebra (s primjesom nikla). Zlatni novac, pa komadi od 2 pare i 1 pare imat će novo uvedeni mali grb austrijski.

Petrolejska industrija u Galiciji. Iz ratnog izvjestiteljskog stanju javljaju: Dne 15. februara dovršeni bjehu vodovi cijevi izmedju Drohobycz-Chyrowa, te će domala biti predani u promet. Ti su vodovi dugi 65 kilometara te ih je vojna uprava posagradila u vlastitoj režiji. Odredjeni su samo za obradjene petrolejske produkte te znatno olakoćuju željeznički promet, jer ne će trebati petroleja prevažati željeznicom. Gradnja tih cijevi kao i cisterna zadavala je gotovo nevjerojatnih poteškoća, koje je mogla da svlada jedino vojna uprava sa svojim sredstvima i spremom. Novi je to dokaz, da naša vojna uprava i u ratu, gdje se inače na sve strane radi samo o zatoru i uništavanju, nastoji oko pospješivanja industrije.

Zadnje vijesti.

Iz njemačkog sabora.

Berlin, 28. (D. u.) Odbor je za državni proračun započeo svoje rasprave. Državni je kancelar razložio u podužem strogo povjerljivom prikazanju politiku državne vlade.

Sjednice pariškog vijeća.

Paris, 28. (D. u.) Vijeće se je alijiraca sastalo na novu sjednicu 28. o. mj. odaslanici su izabrali pojedine odbore, te su raspravili sve točke dnevnog reda. Jučer prije podne održala se je nova sjednica.

Njemačko-amerikanska napetost.

Washington, 28. (D. u.) Reuter javlja: Službeni krugovi ne mogu zatajiti činjenicu da smatraju položaj uslijed potonuća engleskog parobroda Sussex skrajno ozbiljnijim. Dolazi opet na dnevni red pitanje mogućnosti, da se prekinu s Njemačkom diplomatski odnošaji.

Wilson će po svoj prilici prije nego bude što poduzeo podastrijeti slučaj kongresu, pošto se uzimlje, da bi prekinuće odnošaja s Njemačkom značilo rat.

Princ Mirko bolestan.

Beč, 28. (D. u.) Crnogorski princ Mirko, koji je bio od dulje vremena bolestan i koji je dosad boravio u svojoj vili kod Podgorice, dospio je pred kratko vrijeme na Cetinje, gdje mu se je od strane liječnika vruće preporučilo, da si dade pretražiti zdravlje od specijaliste te da promijeni zrak. Kako se govori, namjerava princ, čim mu to bude njegovo stanje dopustilo, otputovati u kakovo lječilište.

Alijirci sporazumjeli se o daljnjim operacijama.

Paris, 28. (D. u.) Po Matinu postigli su u jučerašnjoj sjednici zastupnici alijiraca sasvim povoljni sporazum o vodjenju operacija.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Razgovori u razredu o stranim prilikama su zabavni i poučni:

„Gospodine učitelju, netko mi je kazao, da bi Evropejac, padši u vodu s svojom ženom i sa svojim ocem, nastojao da prije spasi ženu. Da li bi on to zbilja učinio?“

„To je lahko moguće“ uzvratih ja.

„Pa zašto?“

„Razlog tomu leži u tome, što Evropejac smatra svojom dušnošću, da pomogne najprije slabijemu, a napose ženama i djeci.“

„Pa ljubi li uistinu jedan Evropejac više svoju suprugu od majke i oca?“

„Ne uvijek, ali u većini slučajeva.“

„Moram reći, gospodine učitelju, da je to vrlo nemoralno.“

„Gospodine učitelju, kako nose evropske majke svoju djecu?“

„Na ruci.“

„Kako to mora umarati! — Pa kako dugo može majka s djetetom na rukama hodati?“

„Krepka žena može i nekoliko milja prevaliti.“

„Ali ako ona nosi svoje dijete, onda ne može rabiti svojih ruku.“

„Barem ne posve slobodno“.

„Onda je zaista vrlo nezgodno tako djecu nositi.“ itd. itd.

*

Moji ljubimci učenici pohode me katkada u popodnevnim satovima. Najprije pošalju svoju kartu, da se prijave, i kada im dozvolim da dodju k meni, skinu u predsoblju svoju obuću, pozdrave me na svoj način, pošto se duboko do zemlje naklone, na što se posjednemo na pločnik, koji je po svim japanskim kućama mekan kao dušek. Sluga odmah donese malene „Zabuton“ (jastučići za koljena) i servira čaj s gibanicom. Da znadeš japanski sjediti, treba za to osobite vježbe. Mnogi Evropejci se ne mogu tomu priučiti. Da to naučiš moraš se priučiti nositi i japansko odijelo. Ako si se pak priučio tomu načinu sjedenja, to ti se čini kao jedini način ugodne naravne pozicije i rada sjediš na taj način kod jela, čitanja, pušenja i brbljanja. Za pisanje s evropskim perima ne bih preporučio to sjedenje, jer je kod zapadnjačkoga načina pisanja kretanje ruke ovisno od naslonjenog lakta. Moram priznati, da me je sjedenje na stolcu po zapadnjačkom običaju prilično umaralo, pošto sam se bio već priviknuo japanskom načinu života.

Pošto smo se pozdravili i posjeli na jastuke, nastane kratka učtiva šutnja, koju sam doskora ja prekinuo. Nekoji mladi ljudi govore vrlo dobro engleski i razumiju me posve dobro, ako svaku riječ polagano i razumljivo izgovaram i jednostavne izraze biram. Moram li pak rabiti riječ, kojoj se nijesu obikli ili je ne poznaju, onda se mašim za dobrim japansko-engleskim riječnikom, u kojemu su svi domaći izrazi u „kana“ (jednostavniji od kineskog alfabeta uzeti znakovi) ili u kineskim ideogramima.

Obično ostaju moji mladi prijatelji dugo kod mene i moram reći, da me njihov posjet ni najmanje ne umara. Njihovi su razgovori i misli po mogućnosti jednostavni i iskreni. Oni ne dolaze radi nauka, jer su osvjedočeni, da se ne smije učitelja izvan škole napastovati. Oni govore samo o stvarima, za koje misle, da će me zanimati. Katkada uopće ne govore, nego se bace u slatko sanjarenje.

Zašto pak dolaze, jest radi uživanja simpatične zajednice. Ne radi intelektualne simpatije, nego radi simpatije zadovoljstva, da mogu skupa biti sa svojim prijateljem. Oni zavirkivaju u moje knjige i promatraju slike, a katkada ponesu i sami lijepih knjiga i drugih dražesnih komada, kojih žaliboże ne mogu kupiti. Oni jako rada promatraju moj vrt i vesele se i uživaju u njegvim ljepotama više od mene. Često mi donašaju krasnog cvijeća. Nikada me oni ne smetaju, niti su dosadni, znatiželjni ili brbljavi. Učtivi su i u najtanjim finesama općenja izgladjeni tako, te o tome isti Francuzi nemaju pravoga pojma. To je, reći bi, djećacima u Izumo prirodjeno, kao što im je prirodjena boja njihove kose i njihovih sjajnih očiju. Japanski je djećak isto tako dobroćudan, kao što je učtiv. Najveći im je pak užitak, ako me mogu s čim ugodnim iznenaditi i oni mi donašaju ili sami japanske rijetkosti u kuću ili nastoje kod drugih, da to učine. Od svih tih rijetkih i lijepih stvari, u kojima mogu uživati, čini mi najviše veselja jedan prekrasan „kakemono“ od Amida Nyorai. To je prilično velika slika, koju su kupili kod jednoga svećenika i meni je pokazali. Prikazuje Buddhu, gdje stoji dignute ruke kao da opominje ljude na krepost. Iza njegove glave crni mjesec aureolu, a nad mjesečevim oblikom lebde mlijeku oblačići. Ispod noga su se nagomilali tmasti oblaci kao dimeće mase.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | četvrtak, 30. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 259

Daljnji uspjesi Nijemaca na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer je bila ljetalačka djelatnost upravo živa na obim stranama. Mnoga smo neprijateljska ljetala prisilili na povratak vatrom i vlastitim ljetalima. Ruski je dvoplošac, što ga je naše topništvo pogodilo, pao istočno od Bučca za neprijateljskim redovima. Od bomba neprijateljskih aviatičara nije bilo na našoj strani nikakovih šteta.

Naši su letioci bacili obiljno bombe na nekoliko mjesta za ruskom frontom te im se je opazilo uspjeha. Inače nema nikakovih dogodjaja od kakove važnosti.

Talijansko bojište.

Živahne su topovske borbe na goričkom mostobranu i u odsjeku doberdopske visoravni potrajale i jučer sve do noći. Ali nije došlo do nikakovih novih navala. Istočno od Selca prodrli su Talijani u nekoliko jaraka, koje mi sada od njih čistimo. U odsjeku Plöcken suzbile su naše čete novo više neprijateljskih nasrtaja.

Položaj je inače nepromijenjen.

Na mnogim odsjecima fronte grade Talijani utvrde za svojim ledjima.

Jugoistočno bojište.

Nikakovog važnijeg dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od St. Eloi oteli smo na novo Englezima jednu od minskih rupa, što su ju bili zaposjeli. Na lijevoj obali Moze osvojile su naše čete na juriš s malenim gubicima više linija duboke francuske položaje sjeverno od Malancourta u širini od 2000 m. te su prodrli u sjevero-zapadni dio sela. Zarobili smo 12 časnika i 486 neranjenih vojnika i zaplijenili 1 top i 4 strojne puške.

Istočno bojište.

Dočim nijesu jučer Rusi opetovali svojih navala na sjevernim odsjecima, nastavljali su oni dan i noć južno od Naročkog jezera svoja uzaludna nastojanja. Naše su čete suzbile neprijatelja sedam puta. Njemačka je skupina ljetala bacila bomba na neprijateljske kolodvorske uredjaje osobito u Molodečnu.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 29. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Naše je obalno topništvo spriječilo navalu ruskih podmornica na luku Zunguldak. Podmornice su izčeznule, čim su opazile, da ih naša ljetala proganjaju. Naše je ljetalo bacilo 5 bomba na prijevozne parobrode u zalivu Kefalos, kao što i na tri velika skladišta, te je prouzročilo požar.

S ostalih fronta nema nikakovog važnijeg dogodjaja.

Brzojavi.

Rat.

Vojne pripreme u Portugalskoj.

Ženeva, 29. Portugalska pozivlje pod oružje pješadiju, potražuje automobile, konje i razna prijevozna sredstva. Svakim danom stižu iz sjeverne Amerike parobrodi s ratnim materijalom u portugalske luke.

Austro-Ugarska.

„Ratni krst za civilne zasluge".

Beč, 29. (D. u.). List Wiener Zeitung obijelodanjuje statute „Ratnog krsta za civilne zasluge", što ga je Njegovo Veličanstvo ustanovilo previšnjim ručnim pismom od 16. kolovoza 1915. Podijeljivati će Njegovo Veličanstvo radi civilnih zasluga u raznim slučajevima od nadležnih mjesta na odlikovanje predloženim mu osobama, koje su se u svezi sa sadašnjim ratom velikom revnošću i požrtvovnošću iskazali osobito korisnim zaslugama na civilnom polju, te su se time pokazali vrijedni da odlikovanje prime. Ratni će se krst podijeljivati u 4 reda. Ne će se za to izdavati nikakove povelje.

Balkan.

Osuda u sofijskom procesu.

Sofija, 29. (D. u.) Pala je osuda u sofijskom procesu. Četiri optuženika, t. j. jedan pričuvni časnik, jedan žurnalista i 2 kapetana bugarskog pomorskog društva, osudjeni su na doživotnu tamnicu. Jedan je od dvojice kapetana Rus. Odriješena su 2 optuženika, t. j. jedan publicist i jedan trgovac pokućtva.

Reforma kalendara u Bugarskoj.

Sofija, 27. U jučerašnjoj sjednici sobranja u zakonskoj osnovi glede uvedenja gregorijanskog kalendara govorio je govornik prijašnje rusofilske narodne stranke, profesor starobugarkog prava Bobčev proti osnovi, jer da povrjedjuje prava bugarske crkve; osim toga da je gregorijanski kalendar upravo tako pogrješan kao i julijanski. Neka se prepusti crkvi, koji kalendar hoće da uvede. Ministar pravde Popov odlučno je zabacio stajalište opozicije, kao da hoće vlada povrijediti crkveno pravo: nasuprot neka bude crkvi sloboda, da praznike po svojoj volji odredi. Rasprave još traju.

Rusija.

S ruskog državnog vijeća.

Petrograd, 29. (D. u.) Prvi je odio državnog vijeća po ispitanju prilika, koje vladaju u nedostatnoj i nikad pravočasnoj dobavi ratne municije, zaključio, da se istraže optužbe, koje oterećuju bivšeg ratnog ministra Suhomlinova i bivšeg šefa uprave za artileriju generala Kusmina-Karajeva. Car je povjerio istragu senatoru Kusminu.

Francuska.

Sjednice pariškog vijeća.

Paris, 29. (D. u.) Havasov ured javlja: Vijeće je alijiraca održalo jučer svoju zaključnu sjednicu te je prihvatilo jednoglasno slijedeće zaključke: Zastupnici alijirskih vlada nastavljaju potpunu zajednicu ciljeva alijiraca i njihovu solidarnost, potvrdjuju sve mjere, koje su poduzeli da ostvare zajedničku akciju na zajedničkim frontama. Pod time razumjevaju jedinstvo u vojničkim akcijama, kojim se osigurava sporazum što su njihovi glavni stanovi medjusobno uglavili; jedinstvene gospodarstvene akcije, čije se uredjenje ima na posebnom sastanku izvršiti; jedinstvo diplomatičkih akcija, kojim se zajamčuje njihova nepokolebiva volja, da će nastaviti borbu sve do pobjede zajedničke stvari.

Prama tomu gospodarstveni sastanak, koji će se u Parizu održati, imati će zadaću, da im predloži mjere, koje bi bile umjestne, da ustvare njihovu solidarnost na gospodarstvenom polju.

Italija.

Italija proti slavenskim sanjama glede Jadrana.

Lugano, 29. Nacionaliste pozivlju vladu, da se povodom proklamacije slavenskog odbora u pariškim listovima, odlučno izjavi, da Italija ne priznaje slavenskih političkih zahtjeva glede Adrije.

Dogodjaji na moru.

U Portugalskoj zaplijenjeni brodovi neuporabivi.

Haag, 29. List Daily Express javlja iz Lisabona: Ispitivanje je zaplijenjenih njemačkih brodova po englesko-portugalskoj pomorskoj komisiji dovršeno. Kako je ustanovljeno, mogu se staviti samo tri njemačka broda u promet odmah, pet

za neke četiri sedmice, a ostatak tek za kojih pet mjeseci, jer su po kapetanima odredjene oštete veoma teške.

Sudbina engleskog razarača Medusa.

Ymuiden, 28. (D. u.) Ovamo prispjeli ribarski parobrod javlja, da je naišao 28. o. mj. u vodama zapadno od Schlesviga na usidreni engleski razarač sa tri dimnjaka, koji je nosio ime Medusa. Prednji je dio razarača bila nasukana, a stražnji je dio broda, na kojem je lebdjela engle-ka zastava, bio pod vodom. Posada je bila napustila brod.

Amerika.

Amerikanci umirili se.

London, 29. (D. u.). Po Times-ovoj vijesti iz New-Yorka tamo se općenito drži, da sad američka javnost manje traži od svoje vlade, da energično postupa, pošto se je ustanovilo, da su se svi Amerikanci, koji su bili na brodu Sussex spasili. Predsjednik ne će moći stoga računati, bude li se u senatu sililo na prekinuće diplomatskih odnošaja s Njemačkom, na potporu, koju je inače očekivao.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 26. Službeni izvještaj od 25. o. mj.:

Zapadna fronta.

U odsječku kod Rige topnički i pješadijski bojevi. U odsječku Jakobstadt nastavljaju naše čete svoje uspjehe dalje prema jugoistoku od Augustinhofa. Iza žestokog su boja osvojile utvrdjeni dio sela Epukin (3 kilometra jugoistočno od Augustinhofa) te su ondje odbile više njemačkih protunapadaja. Na lijevom krilu odsječka Jakobstadt, južno od Liwenhofa, razvili su se takodjer bojevi. U odsječku Dvinskoga napredovale su naše čete, koje mjestimice utvrdjuju osvojeno zemljište. Sjeverno od jezera Widsy napale su naše čete neprijateljski jedan položaj u okolici sjeverozapadno od jezera Sekly. Uza svu veoma žestoku neprijateljsku topničku vatru pošlo je našim četama za rukom, da svladaju više sprječavajućih protivničkih linija. Nijemci su rabili eksplozivne metke. Sjeverozapadno od postave spriječile su naše baterije uspjelom vatrom pokušaj neprijatelja, da pod zaštitom snježne mećave popravi našom vatrom razorene zapriječe. Dalje prema jugu do močvara Rokitno, a i ondje bojevi s vatrom. Ovdje je u pojedinim odsjecima bila topovska vatra veoma žestoka.

Galicijska fronta.

Položaj nepromijenjen.

Na Crnom moru.

Na anatolskoj su obali potopili naši razarači šestnaest jedrenjača.

Kaukaska fronta.

Naše napredovanje neprestano traje.

Francuska.

Paris, 26. Službeni izvještaj u 11 sati prije podne:

Zapadno od rijeke Maas žestoka topovska vatra izmedju sela i šume Malancourt. Pred našim položajima u drugoj liniji nikakvog djelovanja pješadije. Istočno od rijeke Maas i u području Woewre djelomično isprekidano topovsko djelovanje. Naše se topništvo pokazalo veoma živahnim na čitavoj fronti, osobito u okolišu od Grimaucourta, gdje je hitac iz jedne od naših baterija izazvao više eksplozija, i u okolišu od Hauville, gdje smo razorili važan dovoz. Zapadno od Pout-a-Mousson na digao je hitac iz jednoga od naših strjeljačkih jaraka, koji je bio uperen proti kriču Nijemaca, skladište granata u zrak. Naši dalekosežni topovi opstrjeljavali su kolodvore Vigneulles i Hatonchatel. U Vogezima je naše topništvo živahno djelovalo proti njemačkim utvrdama u Pechtalu. Jutros je oborio jedan od naših pilota njemačko ljetalo, koje je palo neposredno pred naše linije u okolici Douaumonta.

Paris, 26. Po podne u 3 sata. Zapadno od rijeke Maas bilo je u noći opstrjeljavanje veoma žestoko u odsječku Malancourt i na visu 304 bez djelovanja pješadije. Istočno od rijeke Maas bila je noć razmjerno mirna. U Woevre nešto artilerijskog djelovanja. U noći na 26. bacili su dvojica naših ljetača 16 metaka teškoga kalibra na neprijateljski tabor kod Nantillois-a i Monfaucon-a.

Paris, 26. Službeno izvješće od subote po podne: U Argonama smo napadajem na neprijateljski jarak kod Courtes Chausses zarobili nekoliko momaka i zadali neprijatelju gubitaka. Zapadno i istočno od rijeke Maas prošla je noć mirno. U Woevre topovska vatra u okolišu od Moulainville. S ostalih dijelova fronte ništa osobita.

Službeno izvješće od subote uveče: U Belgiji smo opstrjeljavali neprijateljske strjeljačke jarke istočno od Boesingha i kod Hetsasa. U Argonama prilično žestoki topnički bojevi u odsječku Four de Paris, Courtes Chausses i Haute Chevauchée. Zapadno od rijeke Maas znatno djelovanje topništva proti našim drugim linijama, kao i istočno od u okolici Douaumonta. U Woevre nije došlo u odsjecima u visini rijeke Maas čitavog dana ni do kakovih pješačkih bojeva. Na ostaloj je fronti protekao dan mirno.

Belgija.

Na čitavoj belgijskoj fronti običajno djelovanje topništva.

Engleska.

London, 25. Službeno izvješće. Neprijatelj je juče u noći upalio u blizini Hohenzollernwerk-a minu i prodro u jarak. No bombama smo ga istjerali. Danas smo opstrjeljavali neprijateljske jarke blizu Bois Blancs i teško oštetili prsobran u duljini od 100 Yarda. Neprijatelj je slabo odgovarao. Danas je bila živahna topovska djelatnost u blizini Berthonvala, Neuve Chapelle, Voormenzeele, Yperna i Wieltje. Naše je topništvo odgovaralo.

Italija.

Rim, 26. Trajno je nevrijeme sprječavalo i jučer rano topovsku djelatnost na višim odsjecima bojišta. Ali je bilo ipak važnijih topovskih bojeva na srednjoj Soči izmedju Tolmina i Gorice, na kraškoj visoravni i protiv neprijateljskih baterija u devinskoj okolici. Naša je pješadija nastavila žilavo svoja utvrdjivanja, te je prodrla pod zaštitom magle na više mjesta u neprijateljske redove, gdje počinila štetu bacanjem bomba.

Na cesti u Verdun.

Izvjestitelj ugarskog lista Az Est javlja iz njemačkog velikog glavnog stana:

Automobil, koji me je glavnom cestom iz Metza povezao bio prema Verdunu, veoma je otmjena porijekla. Bio je sustava Renault sa 60 konjskih snaga, te se čini, kao da ga je gospodin načelnik francuskog glavnog stožera kod svog nešto odviše brzog odlaska zaboravio bio na cesti. Da sam mogao, bio bih njegovu brzinu još povećao, premda je i onako jurio gotovo nevjerojatno brzo, kao što su u onaj tren jurile i moje misli.

Verdun je možda riješenje pitanja, nabačenog pred punih dvadeset mjeseci, možda posljednja stanica tolikih briga, sumnja i nevolja. I dok smo jurili uz fort, nazvan po njemačkoj carici i letjeli kroz Gravelotte, javi se u mojoj uspomeni stari jedan bakrorez, koji je visio nekad za vrijeme mog djetinjstva nad stolom.

Predočivao je Napoleona u glasovitoj bici kod Gravelotte. On stoji u raskopčanoj kabanici, kratkom, zelenom kaputu, bijelim, uskim hlačama i u čižmama sve do koljena medju svojim grenadirima; ranjeni junaci posižu za njegovom rukom i na smrt ranjeni bubnjač vuče se na rukama i nogama do okrajka njegove kabanice, da ju poljubi. A danas se je neprijateljski osvajač opet eto zaputio iz ovog krvlju natopljenog kraja prema srcu države, i opet krvare grenadiri i bubnjači. Samo što nema više Napoleona!

Jarny. Rastrijeljan. Kod ulaza leži prevaljen top. Na posljednjoj od kuća u tom gradiću nalazi se naslov „Coiffeur“. Na razvalinama ostanci zidina, na jednoj od njih krst. Bila je to crkva. Sprijeda leži veliki okrugli sat sa zvonika s razbijenim kazalom. Tad opet goli zid — ostanci jedne trgovine. A usrijed svega se toga vježba odio njemačkih vojnika, kao da su u dvorištu svoje domaće vojarne....

Rouvres-Etain. Na rubu su ceste prema Verdunu ispleli naši saveznici stijene od trstike, da se prolaznici mogu bolje vozimo zakloniti. Mi se nešto prema sjeveru: Fomaix. Od 21. je februara u njemačkim rukama. Bila je to dosad naskrajnija njemačka postojanka. Dva su kilometra dalje francuski položaji pred Morge-Moulinom. I kako idemo još nešto dalje, dodje nam ususret povorka francuskih zarobljenika, a pratila su ih dva njemačka konjanika.

Smjeste se u dvoredove. U modrim kabanicama, s ocjelnim, modrim platnom pokrivenim kacigama. Ima medju njima jakih, visokih i poluodraslih.

— Gdje i kad su vas zarobili?

— Sinoć u šest sati u selu Vaux!

— Imade li mnogo mrtvih?

— Dakako! Čitav je naš položaj jedna jedina škulja od njemačkih hitaca.

Tad su pripovijedali, kako je selo Vaux, koje leži u jednoj uvali devet kilometara pred Verdunom, bilo odmah u početku svjedokom bombardovanja Verduna.

Selo je samo strahovito trpjelo. Od kuća i majura da je preostao tek ovdje ondje po koji zid te nekoliko čadjavih razvalina, a u bližnjoj jelovoj šumi da nema ništa osim raskomadanih, prevaljenih i golih stabala. Neprijatelj je obasuo sav okoliš vatrom i željezom, iznad sela da su letjela taneta poput beskrajnog jata divljih gusaka. Od čitavog stanovništva, da je koncem februara ostao u selu samo načelnik, njegova žena, pisar i lugar. Ti su stanovali u podrumu te ondje za vojnike i kuhali. Bio je naime u selu telefonski jedan vojnički odio, koji je imao zadaću da uspostavi oštećene spojeve. Taj je odio izginuo do posljednjega čovjeka, tako te nijesu mogli da nadju ni njihovih lješina ispod ruševina.

Dodjemo blizu Fromezay-a, gdje su takodjer bili Francuzi do 21. februara. Francuski položaji, koji se prostiru pred gradićem, ne svjedoče osobito o gradjevnoj vještini Francuza. Oni nijesu tijekom ovih osamnaest mjeseci izrabili korisno svoga vremena. Što li su ove francuske utvrde proti našima na Nidi, Zloti i Stripi, te proti njemačkim utvrdama na zapadu! Ni prispodobe!

U praznom jednom kutu u gradu kukavna crkvica s grobljem. Tuj počivaju obitelji iz Fromezay-a. Na granitnom je jednom kamenu natpis: Obitelj Lamourette.

Ovdje počiva....

Iza riječi „počiva“ u kamenu dugoljasta jedna škulja, koja potječe od granate. Stari si je pokojni Lamourette bez sumnje posve drukčije predočivao vječni mir....

Engleski glas za mir.

Članak u „Labour Leader“, organu neovisne radničke stranke, od dne 9. t. m., pozivlje, neka se medju narodom razvije energički pokret za mir. Pokret morao bi izaći, tako veli pisac članka, iz neovisne radničke stranke, koja je, otkako je započeo rat, prva žigosala nesretnu vanjsku politiku Engleske, nesretni engleski imperijalizam i kapitalizam. U pozivu na radničku stranku, koji nosi naslov: „Došlo je vrijeme“. utemeljuje se spomena na mir na slijedeći način: „Narod zahtijeva mir, kaošto ga do sada nije još nikada zahtijevao. Strašni gubici na ljudima, primirje na zapadnoj fronti, vijesti o čeznuću za mirom u drugim državama, neuklonjivo padanje u „početku rata probugjenih strasti, provagjanje vojničkog zakona, sve je to k tome doprinijelo. Raspoloženje u narodu jest sasma drukčije, nego je bilo pred šest, pred četiri, dapače i pred dva mjeseca. Ako se površno promatra, čini se kao da je još uvijek narod voljan, da se pod svaku cijenu rat naprijed tjera do konačne pobjede, ali tko još sumnja, da bi narod pozdravio najvećim veseljem mir, koji bi bio za sve ratujuće častan?“

Članak nastavlja, da je većina Engleza iz idealnih uzroka pristala na rat. Mislilo se je, da se radi o obrani njemačkim zaposjednućem Bel-

gije povrijegjenih prava malenih neutralnih država, o uništenju njemačkoga militarizma, o zaštiti demokratične slobode zapadnih naroda pred despotizmom središnjih vlasti. „Asquith“ veli dalje članak, „pripovijedaše nam, da će pobjedom saveznika biti kraj, onoj mrskoj rivaliteti obiju evropskih skupina i da će osvanuti ono zlatno doba, koje će se temeljiti na jednakopravnosti sviju naroda“. Jeli bilo moguće uznesenije govoriti?

Nijesu se mnogi dali prevariti. Mi smo znali, da je Engleska bila na temelju tajnih ugovora obvezana, da sasma neovisno od Belgije, sudjeluje u ratu. Mi smo znali, da je Engleska politika zadnjih dvanaest godina prisilila Njemačku, da usavrši svoju vojnu snagu. Znali smo, da je „Cant“ bio onaj, koji je govorio o boju za demokratičnu slobodu proti Rusiji, vladanoj najstrašnijim autokratizmom, kao saveznici. Znali smo konačno, da historička politika Engleske uvijek išla zatim, e bi razdijelila evropske narode u dvije skupine.

Ali svemožni u parlamentu, u novinstvu, na propovijedaonici, govorili su drukčije i narod im je vjerovao. Rat traje 20 mjeseci i premda vlada zatajuje svoje namjere, istuda ipak polako probija na javno te mi razabiremo, da konačni cilj boja stoji u temeljnoj opreci sa poticajima, koji su nas u rat zavukli.

Pred osamnaest mjeseci diglo se je na hiljade veledušnih muževa, da osvete Belgiji nanešenu nepravdu, da pomognu Europi u borbi za pravednost i demokratičnost. A što vidimo sada? Da je engleska dardanelska ekspedicija bila poduzeta na temelju ugovora medju Francuskom i Engleskom u svrhu, da se Carigrad predade Rusima. I zato je moralo poginuti 100.000 Engleza! Kada se je posljednji puta engleska vojska borila na europskom tlu, borila se je zato, da zapriječi Rusima zauzeće Carigrada. Sada se engleski vojnici bore, a da ne znadu čemu, za Rusiju, da joj dadu ono, zašto su njihovi oci prolijevali krv.

Nedavno bila je podana još jedna objava o ciljevima Engleske i njezinih saveznika. Sir Arthur Evans nam je rekao, da se je Italiju pridobilo za sudjelovanje u ratu time, što su joj za slučaj pobjede bili obećani veliki komadi zemlje u Dalmaciji, Istri i Kranjskoj, hrvatski otoci, zemlje dakle, u kojima obitava skoro isključivo slavensko pučanstvo, Zasigurali smo dakle Italiji pomoć kod „oslobagjanja malenih naroda“ time, da smo se obvezali, da Italiji izručimo narode, koji su sasma tugjega porijekla. I naši vojnici moraju Talijanima pomoći, da nogama gaze prava tih naroda!“

Ne bi se smijelo — tako zaključuje članak — prepustiti vladama, da one sklope mir. Morao bi se organizirati veliki narodni pokret za mir, koji pokret bi se moralo širiti pomoću skupština i listova. Za izvršenje takve zadaće ne manjka u Engleskoj niti oduševljenja niti požrtvornosti. Manjka samo organizacija, koju valja stvoriti.

Frankfurter Zeitung.

Silan potrošak novinarskog papira

Lord Northcliffe, takozvani „kralj engleskih nakladnika novina“, svemogući izdavač lista „Times“, „Daily Mail“, „Evening News“ i čitavog mnoštva drugih listova i listića, koji imadu sveukupno do pet milijuna čitatelja, boravio je neki dan, kako smo već javili, na fronti u Francuskoj, te se sad francuska štampa ne može dosta da nadivi tomu mužu, o kojemu kao da ovise engleski ministri i koji bi punim pravom svjetski rat mogao da nazove svojim „malenim ratom“. Osobiti je pariški „Figaro“ pun udivljenja o moći toga čovjeka, kojega je potrošak papira za novine posve osjeguran sa onih 5500 četvornih kilometara šume, koju lord posjeduje u Novoj Fundlandiji. Dnevno se u tim prašumama posječe do 50.000 stabala, koja se preradjuju u papir u tvornicama u Grand Fallsu, u kojima je zaposlena čitava legija radnika, te u tvornicama Imperial Paper Mill na obali Temze. Tiskarskog se crnila potroši godišnje za prijeko milijun kruna.

Domaće vijesti.

Četvrti austrijski vojni zajam. U prvoj polovici dojdućega mjeseca počimlje potpisivanje za četvrti austrijski vojni zajam. U tu će svrhu poslati filijalka c. k. priv. austrijskoga zavoda za kredit i trgovinu, koja sada uredjuje u Ljubljani, posebnoga zastupnika u Pulu, koji će u vlastitim prostorijama, Clivo S. Stefano 3, osobno primati potpisavanja.

C. kr. tvrdjavni komesar stavlja do znanja: Odijevanjem male djece u častničke odore potpunoma oponašane od odore tjera se nered, koji je prikladan, da vrijedja ugled častničtva. Osobito je neumjesno nošenje na sablji patvorenog zlatnog častničkog privjeska kao što i časničkih odlikovanja uopće.

Akoprem se spomenuta pustopašnost ima često tumačiti kao izljev simpatije napram vojsci i domoljubja, ipak ista u većini slučajeva proizlazi iz taštine roditelja i dječje pošasti oponašanja. Toga radi se pod prijetnom kazne predvidjene ministarskom naredbom od 30.-9. 1857 l. d. Z. br. 198 zabranjuje nošenje časničke odore i odlikovanja kaošto i privjeska jednakog časnicima.

Buduć se radi o malodobnicima bit će smatrani odgovornima eventualnog prestupka roditelji i njihovi štitnici.

Razne vijesti.

Italija zemlja praznovjerja. Kad je godine 1837. vladala u Rimu kolera, opazili su nekoga stranca, koji je darivao po ulicama djeci slatkiše. Odmah je stala svjetina vikati, e je to onaj čovjek, koji širi po Rimu otrov od kolere, navali na nj i ubije ga. Nesrećna žrtva toga praznovjerja bio je jedan engleski učitelj, koji je imao tu nesreću, da je bio prijatelj djece. Današnji Talijani pripovijedaju tu zgodu, koja baca neku čudnovatu, ako i ne sramotnu svjetlost na tadašnje kulturne odnošaje u Rimu, nekim ponosom a i sumosvješću, kako je od onoga vremena pa sve do danas napredovala njihova kultura, koja isključuje opetovanje takovih sredovječnih grozota. No Talijani su u tom pogledu veoma varaju. Svjetina je u današnjoj Italiji još uvijek upravo tako praznovjerna i surova, kako je bila u ono doba, da, što je još gore praznovjerje podržavaju danas dapače i ljudi s koliko toliko naobrazbe. Tako čitamo sad u talijanskim novinama, primjerice u listu Tribuna od 16. marta ovu groznu pripovijest pod naslovom: „Barbarizam naših neprijatelja; slatkiši, koji donašaju smrt; ubojice djece“. Iz „pouzdanog“ vrela doznajemo, e je sa sigornošću ustanovljeno, da austrijski ljetači bacaju otrovane slatkiše nad talijanskim gradovima, da one, koji ih nadju i uživaju, otruju ili ih okuže priljepčivim bolestima. Prema izvještaju listova ne može biti nikakove sumnje, e se ovdje radi o veoma „podlom oružju naših neprijatelja“. I sad navadja Tribuna „dokaz“ za tu nečuvenu tvrdnju. Dne 12. februara da su našle na cesti dvije malene djevojčice nekoliko dana iza posjeta austrijskih ljetača kod Codigora nešto nalik na slatkiše. Mladja je htjela da tu stvar stavi u usta, no starija joj ju je uzela i bacila u bližnji grm. Jedan je čovjek sve to promatrao iz blizine, digao slatkiš iz grma i predao ga oružnicima, koji su ga poslali vojnoj oblasti u Ravenni. Kemičkim su istraživanjem ustanovili, da u zagonetnom tom slatkišu „doduše nema pravoga otrova, ali ima u njemu veoma mnogo mikroba“. O tim mikrobima javlja talijansko novinsko izvješće nadalje, da su prema istraživanju, koje je poduzeto bilo pet dana iz posjeta austrijskih ljetača, pronadjeni doduše mrtvi, „no da ima dovoljnih znanstvenih razloga, da se pretpostavi, e su ti mikrobi živi bili stavljeni u slatkiš“. Osim ovog jednog komada govori izvješće još i o drugima, koji da su u Ravenni kod samoga posjeta ljetača pali bili iz zraka na zemlju. Vjerodostojni da su ljudi vidjeli, kako je nekoliko djećaka podiglo bilo slatkiše sa zemlje, a i u susjedstvu da su radnici našli nešto slična i da su „odmah posumnjali, e su bili bačeni odozgor, ali pošto nijesu stvari vjerovali, da su ih zakopali u zemlji“. To je eto dokaz talijanskog novinskog izvješća, na temelju kojega smjelo tvrde, e je „sa sigurnošću“ utvrdjeno, da se austrijski ljetači lačaju tako podloga sredstva u borbi. Uvažimo li, da ta izvješća potječu od ljudi, koji znadu barem čitati i pisati, ako se i čini, da drugoga česa mnogo ne znaju, što tek sudi ono pedeset postotaka analfabeta o bojevanju Austrijanaca i kakovo javno mnjenje izazivlje takovo pisanje medju prostim pukom? Prije nekoliko su godina ubili seljaci u jednom selu u Kalabriji nekoga liječnika jer su mislili, e on po nalogu vlade uvlači koleru, da poubija onu gladnu sirotinju, koja pada vladi na teret.

Careva puška. Ruska armada imade osobito dragocjenu relikviju, naime pušku, koju je nosio sam car. Ne treba napose isticati, da je carsko to oružje urešeno srebrnom pločom, u kojoj je urezan zgodan napis. Ta je puška povjerena brizi i pasci onoga podčasnika, koji prati zastavu pješačke pukovnije. Ona imade posebnu svoju povijest, koju je nedavno pripovijedao veliki knez Gjuro Mihajlović gospodji Mariji Marković, a ova ju je prije kratkog vremena priopćila u listu „Revue des Deux Mondes“. Veliki je knez pričao ovako: „Kad sam boravio u Livadiji, gdje imadem posjed, spopala je jednog dana Njegovo Veličanstvo želja, da se obuče kao prosti vojnik. Možete da si predočite moje presenećenje, kad sam najednom ugledao gospodara sviju Rusa, kako dolazi u moj stan s puškom na ramenu i u odori prostog vojnika pukovnije, koja je bila nastanjena u Livadiji. Vijest se je o tom brzo raširila i fotografi su hrlili sa svih strana, da taj „dogodjaj“ ovjekovječe. Pukovniji pako, kojoj je Njegovo Veličanstvo time, što je obuklo bilo njezinu odoru, iskazalo počast, podijeljeno bje veliko odlikovanje: primila je naime na dar carevu pušku, na koju ta četa pazi kao na skupocjen amanet poput zjenice svoga oka. Na kundaku nalazi se srebrna ploča, a pušku nosi podčasnik, koji stupa uz pukovnijsku zastavu. Ta puška prati pukovniju od početka rata svukuda, te se je jednog dana nalazila u veoma kritičnom položaju, jer je bila zajedno sa zastavom opkoljena od neprijatelja. Sa sviju su strana dohrlili Rusi, da spase obje pukovnijske svetinje, što im je u posljednji trenutak doista i pošlo bilo za rukom.

Bitka na Soči prije 200 godina. Sadašnji rat na kopnu, što ga je Italija vjerolomno protivu nas otpočela, odigrava se većim dijelom na bojištu, koje je već jednom bilo poprište krvavih dogadjaja, a ovi nas i nehotice ovlašćuju na pretpostavku, da je Cadornin ratni plan samo kopija dvogodišnjeg rata, što ga je mljetačka republika u godinama 1615. do 1617. protivu Austrije vodila i kojim su naše jugo-zapadne krunovine, isto kao i danas, jako postradale. Već tada bili su Mlječići pohlepni na neograničeno i nesmetano gospodarstvo na Jadranu i zato su iskoristili prvu zgodu, da se zarate sa Austrijom. Kada nisu mogli na ucjenjivački način iznuditi, da im se proda Gorica, Trst i Istra, i kad nijesu postigli proširenje granica do Soče, otpočeše neprijateljstva. Zaposjedoše Cormons, Aquileju i skoro cio austrijski Friul izuzev Gradišku, ali prave borbe su otpočele na valovitim brezuljcima istočno i zapadno od donje Soče, dakle na Coglio i na ogrančima Krasa. Goricu je branio trsatski knez Frankopan, Gradišku Frankol. Trautmannsdorf je utvrdio Podgoru i Sdraussinu, gdje je podigao tvrdjave „Sv. Trojicu“ i „Zvijezdu“. Isto su tako više Sagrada kao i Rubbie podignuta utvrdjenja.

Mlječići udariše iz Cormonsa preko Sv. Floriana i Sv. Martina i razoriše most na Soči kod Gorice, na što je Trautmannsdorf isti dao ponovo izgraditi i, otjeravši neprijatelja, sagradio je iznad Pevme jednu mosnu branu. Ovdje je ranjen neprijateljski zapovjednik Giustiniani, koji je sutra dan podlegao rani u Lucinico. Jedno prodiranje Mlječića iz Cividale preko Robica na Varfreit, izvedeno u namjeri na prodru u tolminsku oblast niz Soču, propalo je na otporu Austrijanaca i uslijed nepogoda, tako da se neprijatelj morao povući ne svršivši ništa.

za neke četiri sedmice, a ostatak tek za kojih pet mjeseci, jer su po kapetanima odredjene oštete veoma teške.

Sudbina engleskog razarača Medusa.

Y m u i d e n, 28. (D. u.) Ovamo prispjeli ribarski parobrod javlja, da je naišao 28. o. mj. u vodama zapadno od Schlesviga na usidreni engleski razarač sa tri dimnjaka, koji je nosio ime Medusa. Prednji je dio razarača bila nasukana, a stražnji je dio broda, na kojem je lebdjela engle-ka zastava, bio pod vodom. Posada je bila napustila brod.

Amerika.

Amerićani umirili se.

L o n d o n, 29. (D. u.). Po Times-ovoj vijesti iz New-Yorka tamo se općenito drži, da sad američka javnost manje traži od svoje vlade, da energično postupa, pošto se je ustanovilo, da su se svi Amerićani, koji su bili na brodu Sussex spasili. Predsjednik ne će moći stoga računati, bude li se u senatu sililo na prekinuće diplomatskih odnošaja s Njemačkom, na potporu, koju je inače očekivao.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

P e t r o g r a d, 26. Službeni izvještaj od 25. o. mj.:

Z a p a d n a f r o n t a.

U odsječku kod Rige topnički i pješadijski bojevi. U odsječku Jakobstadt nastavljaju naše čete svoje uspjehe dalje prema jugoistoku od Augustinhofa. Iza žestokog su boja osvojile utvrdjeni dio sela Epukin (3 kilometra jugoistočno od Augustinhofa) te su ondje odbile više njemačkih protunapadaja. Na lijevom krilu odsječka Jakobstadt, južno od Liwenhofa, razvili su se takodjer bojevi. U odsječku Dvinskoga napredovale su naše čete, koje mjestimice utvrdjuju osvojeno zemljište. Sjeverno od jezera Widsy napale su naše čete neprijateljski jedan položaj u okolici sjeverozapadno od jezera Sekly. Uza svu veoma žestoku neprijateljsku topničku vatru pošlo je našim četama za rukom, da svladaju više sprječavajućih protivničkih linija. Nijemci su rabili eksplozivne metke. Sjeverozapadno od postave spriječile su naše baterije uspjelom vatrom pokušaj neprijatelja, da pod zaštitom sniježne mećave popravi našom vatrom razorene zapreke. Dalje prema jugu do močvara Rokitno, a i ondje bojevi s vatrom. Ovdje je u pojedinim odsjecima bila topovska vatra veoma žestoka.

G a l i c i j s k a f r o n t a.

Položaj nepromijenjen.

N a C r n o m m o r u.

Na anatolskoj su obali potopili naši razarači šestnaest jedrenjača.

K a u k a s k a f r o n t a.

Naše napredovanje neprestano traje.

Francuska.

P a r i s, 26. Službeni izvještaj u 11 sati prije podne:

Zapadno od rijeke Maas žestoka topovska vatra izmedju sela i šume Malancourt. Pred našim položajima u drugoj liniji nikakvog djelovanja pješadije. Istočno od rijeke Maas i u području Woewre djelomično isprekidano topovsko djelovanje. Naše se topništvo pokazalo veoma živahnim na čitavoj fronti, osobito u okolišu od Grimaucourta, gdje je hitac iz jedne od naših baterija izazvao više eksplozija, i u okolišu od Hauville, gdje smo razorili važan dovoz. Zapadno od Pout-a-Moussona digao je hitac iz jednoga od naših strjeljačkih jaraka, koji je bio uperen proti kriću Nijemaca, skladište granata u zrak. Naši dalekosežni topovi opstrijeljavali su kolodvore Vigneulles i Hatonchatel. U Vogezima je naše topništvo živahno djelovalo proti njemačkim utvrdama u Pechtalu. Jutros je oborio jedan od naših pilota njemačko ljetalo, koje je palo neposredno pred naše linije u okolici Douaumonta.

P a r i s, 26. Po podne u 3 sata. Zapadno od rijeke Maas bilo je u noći opstrijeljavanje veoma žestoko u odsječku Malancourt i na visu 304 bez djelovanja pješadije. Istočno od rijeke Maas bila je noć razmjerno mirna. U Woevre nešto artilerijskog djelovanja. U noći na 26. bacili su dvojica naših ljetača 16 metaka teškoga kalibra na neprijateljski tabor kod Nantillois-a i Monfaucon-a.

P a r i s, 26. Službeno izvješće od subote po podne: U Argonama smo napadajem na neprijateljski jarak kod Courtes Chausses zarobili nekoliko momaka i zadali neprijatelju gubitaka. Zapadno i istočno od rijeke Maas prošla je noć mirno. U Woevre topovska vatra u okolišu od Moulainville. S ostalih dijelova fronte ništa osobita.

Službeno izvješće od subote uveče: U Belgiji smo opstrjeljavali neprijateljske strjeljačke jarke istočno od Boesingha i kod Hetsasa. U Argonama prilično žestoki topnički bojevi u odsječku Four de Paris, Courtes Chausses i Haute Chevauchée. Zapadno od rijeke Maas znatno djelovanje topništva proti našim drugim linijama, kao i istočno od u okolici Douaumonta. U Woevre nije došlo u odsjecima u visini rijeke Maas či..vog dana ni do kakovih pješačkih bojeva. Na ostaloj je fronti protekao dan mirno.

Belgija.

Na čitavoj belgijskoj fronti običajno djelovanje topništva.

Engleska.

L o n d o n, 25. Službeno izvješće. Neprijatelj je juče u noći upalio u blizini Hohenzollernwerk-a minu i prodro u jarak. No bombama smo ga istjerali. Danas smo opstrjeljavali neprijateljske jarke blizu Bois Blancs i teško oštetili prsobran u duljini od 100 Yarda. Neprijatelj je slabo odgovarao. Danas je bila živahna topovska djelatnost u blizini Berthonvala, Neuve Chapelle, Voormenzeele, Yperna i Wieltje. Naše je topništvo odgovaralo.

Italija.

R i m, 26. Trajno je nevrijeme sprječavalo i jučer rano topovsku djelatnost na višim odsjecima bojišta. Ali je bilo ipak važnijih topovskih bojeva na srednjoj Soči izmedju Tolmina i Gorice, na kraškoj visoravni i protiv neprijateljskih baterija u devinskoj okolici. Naša je pješadija nastavila žilavo svoja utvrdjivanja, te je prodrla pod zaštitom magle na više mjesta u neprijateljske redove, gdje počinila štetu bacanjem bomba.

Na cesti u Verdun.

Izvjestitelj ugarskog lista Az Est javlja iz njemačkog velikog glavnog stana:

Automobil, koji me je glavnom cestom iz Metza povezao bio prema Verdunu, veoma je otmjena porijekla. Bio je sustava Renault sa 60 konjskih snaga, te se čini, kao da ga je gospodin načelnik francuskog glavnog stožera kod svog nešto odviše brzog odlaska zaboravio bio na cesti. Da sam mogao, bio bih njegovu brzinu još povećao, premda je i onako jurio gotovo nevjerojatno brzo, kao što su u onaj tren jurile i moje misli.

Verdun je možda riješenje pitanja, nabačenog pred punih dvadeset mjeseci, možda posljednja stanica tolikih briga, sumnja i nevolja. I dok smo jurili uz fort, nazvan po njemačkoj carici i letjeli kroz Gravelotte, javi se u mojoj uspomeni stari jedan bakrorez, koji je visio nekad za vrijeme mog djetinjstva nad stolom.

Predočivao je Napoleona u glasovitoj bici kod Gravelotte. On stoji u raskopčanoj kabanici, kratkom, zelenom kaputu, bijelim, uskim hlačama i u čižmama sve do koljena medju svojim grenadirima: ranjeni junaci posižu za njegovom rukom i na smrt ranjeni bubnjač vuče se na rukama i nogama do okrajka njegove kabanice, da ju poljubi. A danas se je neprijateljski osvajač opet eto zaputio iz ovog krvlju natopljenog kraja prema srcu države, i pred njim opet krvare grenadiri i bubnjači. Samo što nema više Napoleona!

Jarny. Rastriješen. Kod ulaza leži prevaljen top. Na posljednjoj od kuća u tom gradiću nalazi se naslov „Coiffeur“. Na razvalinama ostanci zidina, na jednoj od njih krst. Bila je to crkva. Sprijeda leži veliki okrugli sat sa zvonika s razbijenim kazalom. Tad opet goli zid — ostanci jedne trgovine. A usrijed svega se toga vježba odio njemačkih vojnika, kao da su u dvorištu svoje domaće vojarne ....

Rouvres-Etain. Na rubu su ceste prema Verdunu ispleli naši saveznici stijene od trstike, da se prolaznici mogu bolje vozimo zakloniti. Mi se nešto prema sjeveru: Fomaix. Od 21. je februara u njemačkim rukama. Bila je to dosad naskrajnija njemačka postojanka. Dva su kilometra dalje francuski položaji pred Morge-Moulinom. I kako idemo još nešto dalje, dodje nam ususret povorka francuskih zarobljenika, a pratila su ih dva njemačka konjanika.

Smjeste se u dvoredove. U modrim kabanicama, s ocjelnim, modrim platnom pokrivenim kacigama. Ima medju njima jakih, visokih i poluodraslih.

— Gdje i kad su vas zarobili?

— Sinoć u šest sati u selu Vaux!

— Imade li mnogo mrtvih?

— Dakako! Čitav je naš položaj jedna jedina škulja od njemačkih hitaca.

Tad su pripovijedali, kako je selo Vaux, koje leži u jednoj uvali devet kilometara pred Verdunom, bilo odmah u početku svjedokom bombardovanja Verduna.

Selo je samo strahovito trpjelo. Od kuća i majura da je preostao tek ovdje ondje po koji zid te nekoliko čadjavih razvalina, a u bližnjoj jelovoj šumi da nema ništa osim raskomadanih, prevaljenih i golih stabala. Neprijatelj je obasuo sav okoliš vatrom i željezom, iznad sela da su letjela taneta poput beskrajnog jata divljih gusaka. Od čitavog stanovništva, da je koncem februara ostao u selu samo načelnik, njegova žena, pisar i lugar. Ti su stanovali u podrumu te ondje za vojnike i kuhali. Bio je naime u selu telefonski jedan vojnički odio, koji je imao zadaću da uspostavi oštećene spojeve. Taj je odio izginuo do posljednjega čovjeka, tako te nijesu mogli da nadju ni njihovih lješina ispod ruševina.

Dodjemo blizu Fromezay-a, gdje su takodjer bili Francuzi do 21. februara. Francuski položaji, koji se prostiru pred gradićem, ne svjedoče osobito o gradjevnoj vještini Francuza. Oni nijesu tijekom ovih osamnaest mjeseci izrabili korisno svoga vremena. Što li su ove francuske utvrde proti našima na Nidi, Zloti i Stripi, te proti njemačkim utvrdama na zapadu! Ni prispodobe!

U praznom jednom kutu u gradu kukavna crkvica s grobljem. Tuj počivaju obitelji iz Fromezay-a. Na granitnom je jednom kamenu natpis:

Obitelj Lamourette.

Ovdje počiva .....

Iza riječi „počiva“ u kamenu dugoljasta jedna škulja, koja potječe od granate. Stari si je pokojni Lamourette bez sumnje posve drukčije predočivao vječni mir ....

Engleski glas za mir.

Članak u „Labour Leader“, organu neovisne radničke stranke, od dne 9. t. m., pozivlje, neka se medju narodom razvije energični pokret za mir. Pokret morao bi izaći, tako veli pisac članka, iz neovisne radničke stranke, koja je, otkako je započeo rat, prva žigosala nesretnu vanjsku politiku Engleske, nesretni engleski imperijalizam i kapitalizam. U pozivu na radničku stranku, koji nosi naslov: „Došlo je vrijeme“, utemeljuje se spomena na mir na slijedeći način: „Narod zahtijeva mir, kaošto ga do sada nije još nikada zahtijevao. Strašni gubici na ljudima, primirje na zapadnoj fronti, vijesti o čeznuću za mirom u drugim državama, neuklonjivo padanje u početku rata probugjenih strasti, provagjanje vojničkog zakona, sve je to k tome doprinijelo. Raspoloženje u narodu jest sasma drukčije, nego je bilo pred šest, pred četiri, dapače i pred dva mjeseca. Ako se površno promatra, čini se kao da je još uvijek narod voljan, da se pod svaku cijenu rat naprijed tjera do konačne pobjede, ali tko još sumnja, da bi narod pozdravio najvećim veseljem mir, koji bi bio za sve ratujuće častan?“

Članak nastavlja, da je većina Engleza iz idealnih uzroka pristala na rat. Mislilo se je, da se radi o obrani njemačkim zaposjednućem Bel-

gije povrijeđenih prava malenih neutralnih država, o uništenju njemačkoga militarizma, o zaštiti demokratične slobode zapadnih naroda pred despotizmom središnjih vlasti. „Asquith“ veli dalje članak, „pripovijedaše nam, da će pobjedom saveznika biti kraj, onoj mrskoj rivaliteti obiju evropskih skupina i da će osvanuti ono zlatno doba, koje će se temeljti na jednakopravnosti sviju naroda“. Jeli bilo moguće uznesenije govoriti?

Nijesu se mnogi dali prevariti. Mi smo znali, da je Engleska bila na temelju tajnih ugovora obvezana, da sasma neovisno od Belgije, sudjeluje u ratu. Mi smo znali, da je Engleska politika zadnjih dvanaest godina prisilila Njemačku, da usavrši svoju vojnu snagu. Znali smo, da je „Cant“ bio onaj, koji je govorio o boju za demokratičnu slobodu proti Rusiji, vladanoj najstrašnijim autokratizmom, kao saveznici. Znali smo konačno, da historička politika Engleske uvijek išla zatim, e bi razdijelila evropske narode u dvije skupine.

Ali svemožni u parlamentu, u novinstvu, na propovijedaonici, govorili su drukčije i narod im je vjerovao. Rat traje 20 mjeseci i premda vlada zatajuje svoje namjere, istuda ipak polako probija na javno te mi razabiremo, da konačni cilj boja stoji u temeljnoj opreci sa poticajima, koji su nas u rat zavukli.

Pred osamnaest mjeseci diglo se je na hiljade veledušnih muževa, da osvete Belgiji nanešenu nepravdu, da pomognu Europi u borbi za pravednost i demokratičnost. A što vidimo sada? Da je engleska dardanelska ekspedicija bila poduzeta na temelju ugovora medju Francuskom i Engleskom u svrhu, da se Carigrad predade Rusima. I zato je moralo poginuti 100.000 Engleza! Kada se je posljednji puta engleska vojska borila na europskom tlu, borila se je zato, da zapriječi Rusima zauzeće Carigrada. Sada se engleski vojnici bore, a da ne znadu čemu, za Rusiju, da joj dadu ono, zašto su njihovi oci prolijevali krv.

Nedavno bila je podana još jedna objava o ciljevima Engleske i njezinih saveznika. Sir Arthur Evans nam je rekao, da se je Italiju pridobilo za sudjelovanje u ratu time, što su joj za slučaj pobjede bili obećani veliki komadi zemlje u Dalmaciji, Istri i Kranjskoj, hrvatski otoci, zemlje dakle, u kojima obitava skoro isključivo slavensko pučanstvo. Zasigurali smo dakle Italiji pomoć kod „oslobagjanja malenih naroda“ time, da smo se obvezali, da Italiji izručimo narode, koji su sasma tugjega porijekla. I naši vojnici moraju Talijanima pomoći, da nogama gaze prava tih naroda!“

Ne bi se smijelo — tako zaključuje članak — prepuštiti vladama, da one sklope mir. Morao bi se organizirati veliki narodni pokret za mir, koji pokret bi se moralo širiti pomoću skupština i listova. Za izvršenje takve zadaće ne manjka u Engleskoj niti oduševljenja niti požrtvornosti. Manjka samo organizacija, koju valja stvoriti.

Frankfurter Zeitung.

Silan potrošak novinarskog papira

Lord Northcliffe, takozvani „kralj engleskih nakladnika novina“, svemogući izdavač lista „Times“, „Daily Mail“, „Evening News“ i čitavog mnoštva drugih listova i listića, koji imadu sveukupno do pet milijuna čitatelja, boravio je neki dan, kako smo već javili, na fronti u Francuskoj, te se sad francuska štampa ne može dosta da nadivi tomu mužu, o kojemu kao da ovise engleski ministri i koji bi punim pravom svjetski rat mogao da nazove svojim „malenim ratom“. Osobiti je pariški „Figaro“ pun udivljenja o moći toga čovjeka, kojega je potrošak papira za novine posve osjeguran sa onih 5500 četvornih kilometara šume, koju lord posjeduje u Novoj Fundlandiji. Dnevno se u tim prašumama posječe do 50.000 stabala, koja se preradjuju u papir u tvornicama u Grand Fallsu, u kojima je zaposlena čitava legija radnika, te u tvornicama Imperial Paper Mill na obali Temze. Tiskarskog se crnila potroši godišnje za prijeko milijun kruna.

Domaće vijesti.

Četvrti austrijski vojni zajam. U prvoj polovici dojdućega mjeseca počimlje potpisivanje za četvrti austrijski vojni zajam. U tu će svrhu poslati filijalka c. k. priv. austrijskoga zavoda za kredit i trgovinu, koja sada uredjuje u Ljubljani, posebnoga zastupnika u Pulu, koji će u vlastitim prostorijama, Clivo S. Stefano 3, osobno primati potpisavanja.

C. kr. tvrdjavni komesar stavlja do znanja: Odijevanjem male djece u častničke odore potpunoma oponašane od odore tjera se nered, koji je prikladan, da vrijedja ugled častničtva. Osobito je neumjesno nošenje na sablji patvorenog zlatnog častničkog privjeska kao što i časničkih odlikovanja uopće.

Akoprem se spomenuta pustopašnost ima često tumačiti kao izljev simpatije napram vojsci i domoljublja, ipak ista u većini slučajeva proizlazi iz taštine roditelja i dječje pošasti oponašanja. Toga radi se pod prijetnom kazne predvidjene ministarskom naredbom od 30.-9. 1857 l. d. Z. br. 198 zabranjuje nošenje časničke odore i odlikovanja kaošto i privjeska jednakog časnicima.

Buduć se radi o malodobnicima bit će smatrani odgovornima eventualnog prestupka roditelji i njihovi štitnici.

Razne vijesti.

Italija zemlja praznovjerja. Kad je godine 1837. vladala u Rimu kolera, opazili su nekoga stranca, koji je darivao po ulicama djeci slatkiše. Odmah je stala svjetina vikati, e je to onaj čovjek, koji širi po Rimu otrov od kolere, navali na nj i ubije ga. Nesretna žrtva toga praznovjerja bio je jedan engleski učitelj, koji je imao tu nesreću, da je bio prijatelj djece. Današnji Talijani pripovijedaju tu zgodu, koja baca neku čudnovatu, ako i ne sramotnu svjetlost na tadašnje kulturne odnošaje u Rimu, nekim ponosom a i sumosvješću, kako je od onoga vremena pa sve do danas napredovala njihova kultura, koja isključuje opetovanje takovih sredovječnih grozota. No Talijani su u tom pogledu veoma varaju. Svjetina je u današnjoj Italiji još uvijek upravo tako praznovjerna i surova, kako je bila u ono doba, da, što je još gore praznovjerje podržavaju danas dapače i ljudi s koliko toliko naobrazbe. Tako čitamo sad u talijanskim novinama, primjerice u listu Tribuna od 16. marta ovu groznu pripovijest pod naslovom: „Barbarizam naših neprijatelja; slatkiši, koji donašaju smrt; ubojice djece“. Iz „pouzdanog“ vrela doznajemo, e je sa sigornošću ustanovljeno, da austrijski ljetaći bacaju otrovane slatkiše nad talijanskim gradovima, da one, koji ih nadju i uživaju, otruju ili ih okuže priljepčivim bolestima. Prema izvješćaju listova ne može biti nikakove sumnje, e se ovdje radi o veoma „podlom oružju naših neprijatelja“. I sad navadja Tribuna „dokaz“ za tu nečuvenu tvrdnju. Dne 12. februara da su našle na cesti dvije malene djevojčice nekoliko dana iza pojsjeta austrijskih ljetača kod Codigora nešto nalik na slatkiše. Mladja je htjela da tu stvar stavi u usta, no starija joj ju je uzela i bacila u bližnji grm. Jedan je čovjek sve to promatrao iz blizine, digao slatkiš iz grma i predao ga oružnicima, koji su ga poslali vojnoj oblasti u Ravenni. Kemičkim su istraživanjem ustanovili, da u zagonetnom tom slatkišu „doduše nema pravoga otrova, ali ima u njemu veoma mnogo mikroba“. O tim mikrobima javlja talijansko novinsko izvješće nadalje, da su prema istraživanju, koje je poduzeto bilo pet dana iza posjeta austrijskih ljetača, pronadjeni doduše mrtvi, „no da ima dovoljnih znanstvenih razloga, da se pretpostavi, e su ti mikrobi živi bili stavljeni u slatkiš“. Osim ovog jednog komada govori izvješće još i o drugima, koji da su u Ravenni kod samoga posjeta ljetača pali bili iz zraka na zemlju. Vjerodostojni da su ljudi vidjeli, kako je nekoliko dječaka podiglo bilo slatkiše sa zemlje, a i u susjedstvu da su radnici našli nešto slična i da su „odmah posumnjali, e su bili bačeni odozgor, ali posto nijesu stvari vjerovali, da su ih zakopali u zemlji“. To je eto dokaz talijanskog novinskog izvješća, na temelju koga smjelo tvrde, e je „sa sigurnošću“ utvrdjeno, da se austrijski ljetači laćaju tako podloga sredstva u borbi. Uvažimo li, da ta izvješća potječu od ljudi, koji znadu barem čitati i pisati, ako se i čini, da drugoga česa mnogo ne znaju, što tek sudi ono pedeset postotaka analfabeta o bojevanju Austrijanaca i kakovo javno mnjenje izazivlje takovo pisanje medju prostim pukom? Prije nekoliko su godina ubili seljaci u jednom selu u Kalabriji nekoga liječnika jer su mislili, e on po nalogu vlade uvlači koleru, da poubija onu gladnu sirotinju, koja pada vladi na teret.

Careva puška. Ruska armada imade osobito dragocjenu relikviju, naime pušku, koju je nosio sam car. Ne treba napose isticati, da je carsko to oružje urešeno srebrnom pločom, u kojoj je urezan zgodan napis. Ta je puška povjerena brizi i pasci onoga podčasnika, koji prati zastavu pješačke pukovnije. Ona imade posebnu svoju povijest, koju je nedavno pripovijedao veliki knez Gjuro Mihajlović gospodji Mariiji Marković, a ova ju je prije kratkog vremena priopćila u listu „Revue des Deux Mondes“. Veliki je knez pričao ovako: „Kad sam boravio u Livadiji, gdje imadem posjed, spopala je jednog dana Njegovo Veličanstvo želja, da se obuče kao prosti vojnik. Možete da si predočite moje presenećenje, kad sam najednom ugledao gospodara sviju Rusa, kako dolazi u moj stan s puškom na ramenu i u odori prostog vojnika pukovnije, koja je bila nastanjena u Livadiji. Vijest se je o tom brzo raširila i fotografi su hrlili sa svih strana, da taj „dogodjaj“ ovjekovječe. Pukovniji pako, kojoj je Njegovo Veličanstvo time, što je obuklo bilo njezinu odoru, iskazalo počast, podijeljeno bje veliko odlikovanje: primila je naime na dar carevu pušku, na koju ta četa pazi kao na skupocjen amanet poput zjenice svoga oka. Na kundaku nalazi se srebrna ploča, a pušku nosi podčasnik, koji stupa uz pukovnijsku zastavu. Ta puška prati pukovniju od početka rata svukuda, te se je jednog dana nalazila u veoma kritičnom položaju, jer je bila zajedno sa zastavom opkoljena od neprijatelja. Sa sviju su strana dohrlili Rusi, da spase obje pukovnijske svetinje, što im je u posljednji trenutak doista i pošlo bilo za rukom.

Bitke na Soči prije 200 godina. Sadašnji rat na kopnu, što ga je Italija vjerolomno protivu nas otpočela, odigrava se većim dijelom na bojištu, koje je već jednom bilo poprište krvavih dogadjaja, a ovi nas i nehotice ovlašćuju na pretpostavku, da je Cadornin ratni plan samo kopija dvogodišnjeg rata, što ga je mljetačka republika u godinama 1615. do 1617. protivu Austrije vodila i kojim su naše jugo-zapadne krunovine, isto kao i danas, jako postradale. Već tada bili su Mlječići pohlepni na neograničeno i nesmetano gospodarstvo na Jadranu i zato su iskoristili prvu zgodu, da se zarate sa Austrijom. Kada nisu mogli na ucjenjivački način iznuditi, da im se proda Gorica, Trst i Istra, i kad nijesu postigli proširenje granica do Soče, otpočeše neprijateljstva. Zaposjedoše Cormons, Aquileju i skoro cio austrijski Friul izuzev Gradišku, ali prave borbe su otpočele na valovitim brezuljcima istočno i zapadno od donje Soče, dakle na Coglio i na ograncima Krasa. Goricu je branio trsatski knez Frankopan, Gradišku Frankol. Trautmannsdorf je utvrdio Podgoru i Sdraussinu, gdje je podigao tvrdjave „Sv. Trojicu“ i „Zvijezdu“. Isto su tako više Sagrada kao i Rubbie podignuta utvrdjenja.

Mlječići udariše iz Cormonsa preko Sv. Floriana i Sv. Martina i razoriše most na Soči kod Gorice, na što je Trautmannsdorf isti dao ponovo izgraditi, i otjeravši neprijatelja, sagradio je iznad Pevme jednu mosnu branu. Ovdje je ranjen neprijateljski zapovjednik Giustiniani, koji je sutra dan podlegao rani u Lucinico. Jedno prodiranje Mlječića iz Cividale preko Robica na Varfreit, izvedeno u namjeri na prodru u tolminsku oblast niz Soču, propalo je na otporu Austrijanaca i uslijed nepogoda, tako da se neprijatelj morao povući ne svršivši ništa.

U kasnijem jednom pokušaju dospjeo je neprijatelj doduše do pred Tolmin, ali je ovdje, uz moćnu pripomoć pučanstva, potučen i morao se povući na Varfreit.

Oko šume više Rubbie vodila se najžešća borba, dok Austrijancima pod markgrafom Egkom, koji je bio zapovjednik kranjske konjice i kmetova, pošto su pregazili Soču, najzad nije pošlo za rukom da potuku protivnika. Istovremeno su se vodile borbe u Kranjskoj. Poslije zauzimanja na juriš, pljačkanja i djelimičnog razorenja Malborgheta, Saifnitza i Tarvisa, preduzeli su Mlječići pljačkaški pohod na dolinu Goila, ali su se u brzim marševima povukli pred Kranjcima, koji su nastupali.

Dvogodišnji rat nije donio Mlječićima na Madridskom miru apsolutno nikakvih koristi, jer nisu dobili ni stope zemljišta kod Gorice, za kojim su toliko žudili, a ni Jadrana im nije pripalo. Pustošenjem, pljačkanjem i uništenjem šuma počiniše Mlječići veliku štetu na Krasu i po Istri. Izmedju ostaloga opljačkani su i popaljeni franjevačka opatija Sv. Jakov, današnja opatija, zatim Lovran i Mošćenice. Sjećanje na ove surovosti još živi u narodu, a još i danas zle ljude nazivaju tamo „Benečani“, t. j. „Venecijanci“ — Mlječići.

Sjećajte se Crvenog križa!

MALI OGLASNIK.

400.000 kruna u zlatu može se dobiti 1. travnja, ako se naruči jednu tursku srećku iz godine 1870, plativu u 58 mjesečnim obrocima po K 6·—. Narudžbe prima se u Kreditnom i eskomptnom družtvu, trg Kustoca br. 45.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Već kao kolorističnо i risarsko djelo je taj komad od neprocjenjive vrijednosti. Promatraš li sliku pozorno, otkrit ćeš sa začudjenjem, da svi oblaci i sjene sastoje iz jednoga čarobnjačkog teksta kineskoga obilježja, koji je tako risan, da ga može samo najoštrije oko razabirati.

Taj tekst je cio tekst dvaju znamenitih Sutra, Kwammu-ryo-ju-kyo i Amida-kyo, koji nijesu veći od muhinih nogu. Sve jače tamne crte lika kao i rubovi Buddhinog ruha su sastavljeni od mnogo tisuća puta ponavljajućih se pismenih znakova svete zakletve Shin-Shu: „Namu Amida Butsu!“ Beskrajni neumorni posao i pun strpljivosti ljubeće vjere u jednom hramu iz prastarih vremena.

Drugom zgodom je sklonio jedan od mojih djaka svoga oca, da mi donese jednu krasnu Konfuziusovu sliku, koja potiče iz vremena dinastije Minga. Uvjeravali su me, da je kip po prvi put odstranjen iz kuće svoga posjednika, samo da ga meni pokažu. Do toga vremena su morali i mogli znatiželjnici, kip samo u vlasnikovoj kući pogledati. Doista je prekrasno umjetničko djelo iz bakra. Oblik odgovara bradatomu i smiješećemu se staromu čovjeku, koji prstima gestikulira i usnice na pola otvorio kao da s kime razgovara. Na nogama su mu lijepe kineske cipelice, a njegovo talasasto odijelo je ukrašeno mističnom slikom Phöniksa. Precizna izradnja sviju detaila reći bi, da je majstorsko djelo kineske ruke. Svaki zub, da, svaka pojedina kosa, izgledaju kao da su učinjeni za kakav poseban studij.

Drugi jedan učenik me je poveo u kuću svoga rodjaka, da mi pokaže jednu drvenu mačku, koju je izrezao glasoviti Hidasi-Jingoro. Vrebajuća i šuljajuća se mačka odgovara istini tako, da vele, da su se žive mačke pred njom plašile i zgrbljenih ledja na nju zapuhavale.

*

Pa ipak sam osvjedočen, da imade u Metsue umjetnika, koji bi bili kadri još krasniju mačku stvoriti. Izmedju njih je časni Arakawa Junosuke, koji je za Daimya u Izumo u Tempoara (1830. do 1844.) izradio najizabranije stvari. I s kojima sam se upoznao pomoću jednoga od mojih učenika. Neke večeri donio mi je u rukavu sakrivenu glavu bez tijela — mjesto tijela je bila malena dražesna opravica, koja je o vratu lutke visjela. Kada je Arakova Junosuke s lutkom manipulirao, činilo se, kao da ista živi. Odzada je naličila glava glavi starca, a lice je bilo smiješeće se lisče djeteta. Kakogod si glavu okrenuo izgledala je tako smiješnom, da se nijesi mogao uzdržati od smijeha. Lutka predstavlja kirakubo, a to znači čovjeka, koji je nedužan i bez ikakve zlobe te se ne pušta od briga napastovati. Nije originalno djelo, nego je kopija jednoga slavnoga originala, čiju je povjest Arikava iz drugoga rukava izvukao i za me ju dao prevesti. Ta mala pripovjetka prikazuje priprosti japanski život i način mišljenja u prijašnjim stoljećima.

„Prije 260 godina učinio je tu lutku slavni producent No-maska u Kyoto za cara Go-midzu no O (1612.—1629.). Car je običavao staviti lutku svake večeri kraj svoga jastuka, jer on ju je veoma volio i napisao o njoj slijedeću pjesmu:

Yo no noka wo
Kiraku ni kurase
Nani goto mo
Omoeba omou
Omowaneba kozo.“

Iza careve smrti došla je lutka u ruke princa Konoye, u čijoj obitelji se još i danas nalazi.

Prije kakvih stotinu i sedam godina, dala je ondašnja ex-carica sa svojim posmrtnim imenom Saikwa Monin učiniti jednu kapiju, i tu kapiju je držala uvijek u svojoj neposrednoj blizini.

Prije smrti dobre carice dobila je lutku jedna dvorska gospodja, čije ime je nepoznato. Ta si je gospodja dala kasnije s nepoznatih razloga odrezati kosu, postala je buddhističnom duvnom i poprimila ime Shingyo.

Nekomu čovjeku, koji je duvnu Shingyo poznavao i koji se zvao Kondo-yu-hakoin Hokyu iskazali su čast i darovali mu tu lutku.

Mene, pisca ovoga dokumenta, spopane jednoga lijepoga dana bolest prouzročena melankolijom. Moj prijatelj Kondo-yu-hako-in-hokyu me posjeti i tom prilikom mi reče: „Ovdje imam nešto, što će te ozdraviti“. On skoči do kuće i doskora se povrati s lutkom, te ju ostavi kod mene za neko vrijeme. Položi ju kraj moga jastuka, da ju mogu promatrati i uživati u njezinom obrazu. Naknadno sam pohodio duvnu Shingyo, koju imadem čast sada poznavati, i napisao sam pripovijetku o lutki i opjevao ju.

(Od prilike prije devedeset godina datirano; bez potpisa.)

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Petak, 31. ožujka 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 260

Naši hidroplani pod vodstvom Konjovića nad Valonom.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 30. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Tu i tamo okršaji izmedju prednjih straža.

Talijansko bojište.

U Goričkoj na novo dan i noć žestoki bojevi. Na mostobranu stupile su na jednoj i drugoj strani jake sile u boj. Naše su čete uhvatile ovdje 350 Talijana, izmedju kojih ima 8 časnika. U odsjeku doberdopske visoravni topovska je vatra izvanredno živahna. Na vrhovima istočno od Selca bije se dalje boj za nekoliko jaraka. Skupina je naših pomorskih ljetala bacila obilje bomba na neprijateljske baterije kod ušća Sdobbe. U odsjeku Felle i Plöckena, na Dolomitskoj fronti i blizu Rive topovski bojevi.

Jugoistočno bojište.

Nikakovog važnijeg dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höter, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 30. (D. u.) Službeno se javlja: 29. ožujka prije podne bombardovahu četiri hidroplani pod vodstvom linijskog poručnika Konjovića Valonu te pogodiše više puta baterije, zakloništa, hangar ljetala, spremište i francuski ljetalački brod Foudre. Unatoč žestokoj paljbi vratiše se sva ljetala neoštećena.

C. i K. zapovjedništvo mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 30. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Malena je njemačka četa u okolici Lihonsa dovela sobom natrag sa kratkog upada u francuske položaje kao zarobljenika jednog satnika i 57 vojnika. Zapadno od Moze imale su ponovne jakom paljbom pripravljene francuske navale tu svrhu, da opet osvoje šumovite položaje sjeverozapadno od Avocourta. Bile su suzbijene. U jugoistočnom kutu šume došlo je do ogorčenih borba na blizu, koje su se i po noći nastavile, dok je morao protivnik da i ovdje ranim jutrom popusti. Topovska paljba traje na obim obalama Moze velikom žestinom. Poručnik je Immelmann oborio dvanajsto neprijateljsko ljetalo.

Istočno bojište.

Južno od Naročkog jezera odustali su jučer Rusi od svojih navala. Njihovo je topništvo djelovalo i ovdje i zapadno od Jakobstadta te sjeverno Vidzija živahno dalje. Kod Postavija nastupio je mir.

Balkansko bojište.

Ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. ožujka. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na raznim frontama nema nikakovih osobitih dogodjaja. 27. o. mj. bacilo je naše ljetalo na ljetalište u Mudroškoj luci 4 bombe, koje su eksplodirale u tamošnjem hangaru.

Brzojavi.

Austro-Ugarska.

K pitanju zemaljskih autonomija.

Beč, 29. Kršćanski socijalci njemačkog djela Češke obdržavali su u Aussigu iza dvih posljednih blagdana stranačke sastanke, kod kojih se je najviše raspravljalo o pitanju zemaljske autonomije. Razjasnilo se je, kako je neopravdan i neutemeljen pokušaj i nastojanje, da se medju Nijemcima stvaraju nesuglasja u shvaćanju pitanja o autonomiji. Suglasno da se izjavilo mnijenje, da se mora razviti pitanje o zemaljskoj autonomiji sa osobitim obzirom na kotarska zastupstva, koja bi se morala uvesti na temelju narodnog principa. Kršćanski su socijali veoma čvrsto stajali na stanovištu narodne samouprave; oni zahtijevaju uredjenje zemaljske autonomije Češke putem zakonitog ustanovljenje prava samoodredjivanja Nijemaca, oni traže narodno odijeljenje i razdiobu u narodne kotare te su uvjereni, da u tim temeljnim zahtijevima suglašaju s njima sve ostale stranke njemačkog dijela Češke.

Nakon strankinog vijeća vršila se je velika skupština, na kojoj su govorili dr. Gessmann i dr. Mataja.

Njemačka.

Iz njemačkog sabora.

Berlin, 30. (D. u.) Wolffov ured javlja: Parlamentarni je proračunski odbor dovršio raspravu u pitanju podmornica.

Državni kancelar i državni tajnik carskog mornaričnog ureda uzeli su više puta riječ. Tajnik je državne riznice podastro poduže gospodarstvene prikaze. Članovi su odbora istakli, da referenti nisu imali namjere, da se upliću u zapovjedničke poslove nad bojnom silom.

Državni je kancelar priznao izričito domoljubne namjere referenata.

U čitavom je raspravljanju vladao odlučno domoljubni duh. O tome, da se ima rat na moru voditi sa sredstvima, koja su najdjelotvornija za pobjedonosno dovršenje njegovo, vladalo je potpuno jedinstvo. Rasprave su odbora prihvatile takav tok, da će ojačati sveopće pouzdanje u uspjeh našeg oružja.

Balkan.

Englesko-francuska nasilja u Grčkoj.

Milan, 30. (D. u.) Secolo javlja iz Atene: Engleski je ratni brod iskrcao u Patrasu svoje momke, koji su uapsili kapetane jedne a.-u. skune i njemačkog broda za spasavanje, koji su ležali zatvoreni u luci od početka rata. Englezi su uapsili kod Eleusisa njemačke inžinire na dvim njemačkim parobrodima. Deset je francusko-engleskih brodova iskrcalo momčad u Sudi i Kaneji, koji, se čini, će i tamo ostati. Atensko je pučanstvo uslijed tih vijesti silno uzbudjeno.

Srbi nijesu bili prevedeni u Solun.

Atena, 29. Novine javljaju saopćenje ovdješnjega srpskoga poslaništva, prema kojemu su preuranjene sve vijesti, koje govore o prevozu srpskih četa iz Krfa u Solun. Sada da ima u Solunu 8000 Srba, koji su tamo ostali još u prijašnjim vremenima.

Mackensen u Sofiji.

Sofija, 30. (D. u.) Jučer u podne prispio je u Sofiju Mackensen, te se je kao kraljev gost svratio u Palaisu. Kralj i Mackensen su zajedno objedovali. Po tom je Mackensen primio posjet ministra-predsjednika Radoslavova. U šest sati na večer otputovao je dalje u svoj glavni stan. Kralj ga je do kolodvora ispratio.

Mackensen otputovao iz Carigrada.

Carigrad, 30. (D. u.) Mackensen je iz Carigrada otputovao.

Rusija.

Polivanov odstupio. — Šuvajev njegov nasljednik.

Petrograd, 30. (D. u.) Petrogradska agencija javlja: Ratni je ministar Polivanov dignut na svoju molbu od njegove službe. Njegov je nasljednih poglavar bojne uprave pješadijski general Šuvajev.

Ruski pozivi.

Kopenhagen, 30. Carski ukaz pozivlje na novo novačenje svu nesposobnu proglašenu momčad pričuve i domobranstva. Drugi ukaz pozivlje one vojnodužne, koji se nalaze u predistrazi ili u sudskom zatvoru, da dodju na stavnju. Sve sudbeno kažnjene osobe, kojima nijesu bila oduzeta gradjanska prava, bit će bezodvlačno opozvane. Zatim množina radnika, koji su do sada

radili u državnim ili municijskim tvornicama i koji će se sada nadomjestiti vojnim invalidima. Skoro tri četvrtine ruskog konjaništva bile su u zadnje vrijeme izvježbane kao pješadija, samo kozaci vršiti će istu vojnu službu, koju su i do sada vršili.

G e n e v a, 30. Echo de Paris veli, da moraju svi u Francuskoj bivajući ruski podanici godišta 1903. do 1916. (domobranstvo I. poziva) i godišta 1908. do 1916. (domobranstvo II. poziva) bezodvlačno otputovati u Rusiju, da se tamo prijave.

Engleska.

Svršetak novačenja.

M a n c h e s t e r, 26. Londonski dopisnik Manchester Guardian piše: Kancelar državne riznice i predsjednik trgovačkog ureda uvjereni su, da nema više mnogo niti oženjenih niti neoženjenih, koji bi mogli doći u vojsku; jednom će se morati doći do granice. Prema mnijenju trgovačkog ureda, već se je do nje došlo. Vojska broji preko tri milijuna. K tome dolazi još pol milijuna na gubicima, a jedan milijun stoji u posrednoj ili neposrednoj službi mornarice. Kojegod mjere poduzmemo za novačenje, na svaki smo način skoro pri kraju. Ne, samo izvozna industrija te najnužnije industrije, već i municijsko ministarstvo i mornarica tuže se, da ne mogu dobiti dosta raznih sila.

Radnički nemiri u Engleskoj.

L o n d o n, 30. (D. u.) U donjoj je kući izjavio državni podtajnik Addison, da je prošlog tjedna bio organiziran u raznim važnim tvornicama municije štrajk, da se s njim vladu prisili, neka ukine zakon o vojničkoj dužnosti i zakon o municiji, kao što i sve odredbe, koje se odnose na povisivanje dnevnica i na štrajkanje. Broj radnika koji nijesu došli na posao iznaša tisuće. U petak bio je položaj takav, da se je ministar za municiju morao obratiti na vojničke oblasti, neka uhvate šestoricu radničkih kolovodja.

Opet o engleskom novačenju.

L o n d o n, 30. (D. u.) Times javlja: Unionistički kao što i liberalni ratni odbor odlučili su se u prilog sveopće vojničke dužnosti. U slučaju, da vlada ne može pronaći do dojdućeg tjedna povoljnog riješenja pitanja novačenja, iznijeti će Carson u donjoj kući primjereni predlog. To se može u sadašnjim prilikama tumačiti jedino, kao znak nepovjerenja.

Nevrijeme u Engleskoj.

A m s t e r d a m, 30. (D. u.) Engleska je bila u posljednja dva dana pohodjena teškim snježnim olujama. Mnogo je kuća i brodova oštećeno.

Italija.

Talijanski glas o Verdunu.

Odličan talijanski strukovni list L'Esercito Italiano piše u svom broju od 23. ožujka ovo: Ljudi se čude, da već čitav jedan mjesec traju neodlučne borbe oko Verduna, no zaboravljaju, da se ovako silno utvrdjeno mjesto ni s najjačim sredstvima ne može u jedan ili dva mjeseca zauzeti. Govori se o rasipnom potrošku artilerije i o ogromnim gubicima, no zaboravlja se na povijest opsjedanja Port Artura. Govori se o „napadaju" na Verdun, o promjenama njemačkih osnova, a ne zamjećuje se, da se Nijemci spremaju na opkoljenje Verduna, da tako zabiju veliki klin u francusku frontu. Francuski se i ostali vojni kritičari čude, što nije Verdun za mjesec dana pao, i oni imaju pravo, ako misle na iznenadjenja kod belgijskih tvrdjava, ali trijezno razmatranje pokazuje, da Nijemci metodijski i uz najveću hrabrost te ratno iskustvo pripremaju opsadu Verduna. Naravski da je i obrana sjajno organizovana. Ako se posada može dugo opirati, može se ostala vojska prirediti na buduće napredovanje njemačke ofenzive. I saveznici na dugim frontama podvostručuju u tu svrhu svoja nastojanja. Kao neprijateljski kritici moramo priznati, da su Nijemci oni, koji napadaju, te da krug oko Verduna sve više suzuju. Da li će im poći za rukom, ne može se kazati ni za nedjelju ni za mjesec dana.

Milan u tami.

M i l a n, 27. Znade se, da se u Londonu iza nastupa mraka od straha pred sablaznim duhovima ne rasvjetljuju ulice, a isto tako nije dozvoljena rasvjeta ni u trgovinama, željeznicama, tramvajima itd. odnosno samo uz oboružavanje opsežnih mjera opreznosti. No manje je poznato, da su u Milanu od straha pred austrijskim ljetačima poduzete strože mjere. Radi prekršaja te nove naredbe bilo je ove sedmice više stotina vlasnika trgovina i kuća usudjeno na različite kazne. Svako će veče obilaziti ulicama brojni redarstveni činovnici i nadzornici, da uglave i daljnje „zločince" i predaju ih pravdi na kaznu. Zabranjena je svaka javna rasvjeta dućana, spremišta, kuća, cesta i cestovnih željeznica. Rasvjeta mora prema vani biti ublažena modro obojadisanim staklom i prema gore neprozirnim klobukom iti poklopcem biti posve pokrivena. Jakost te modre svjetlosti ne smije nadilaziti 10 svijeća; isto vrijedi za privatne kuće.

Dogodjaji na moru.

Upute njemačkih podmornica.

H a a g, 30. (D. u.) Po onomu što listovi pišu poslala je njemačka vlada nizozemskom izvanjskom ministru ovu izjavu, da načela, koja je njemačka vlada postavila o vodjenju rata sa podmornicama, nijesu trpila nikakove promjene. Njemačke podmornice imaju nalog, da se održe od svakog napada protiv onih neutralnih brodova, koji se ne protive ili ne kušaju, da se bijegom spase od pretraženja.

Obustavljen putnički promet.

A m s t e r d a m, 30. (D. u.) Novine donašaju, da se je privremeno obustavio putnički promet izmedju Folkestona i Dieppa.

Potopljeni parobrodi.

L o n d o n, 30. (D. u.) Lloyd javlja: Potonuo je engleski parobrod Eaglepoint (5222 t.). Posada spašena.

L o n d o n, 30. (D. u.) Reuter javlja iz Harvicha: Ovdje je prispjela 27. o. mj. po podne posada danskog parobroda Harriet (1372 t.) kapetan kaže, da je parobrod naišao na minu i potonuo.

Amerika.

Afera Sussex i Englishman.

W a s h i n g t o n, (D. u.) Reuterov ured javlja: Državni tajnik Lansing priopćuje, da je amerikanski poslanik u Berlinu primio nalog, da upita njemačku vladu, nije li njemačka podmornica torpedovala parobrode Sussex i Englishman.

Japan.

Japanske struje za savez s Njemačkom.

N e w - Y o r k, 29. Doktor je Iyenaga, predsjednik japanskog novinarsko ureda za istok i zapad, razgovorom na vijesti o japanskim zahtjevima glede slobodnih ruku u Kini i glede japanskih prijetnja, da će sklopiti u protivnom slučaju savez sa Njemačkom, izjavio, da se može dogoditi, da će se Japan komu drugomu baciti u naručaj, ako se Engleska pokaže previše mlakom. On je očitovao, da izražava svoje lično mnijenje, ako kaže, da se veoma divi djelatnosti Nijemaca i velikim činima njihove znanosti. Japan da je doista na strani Engleske i da je bio uvijek vjeran englesko-francuskom savezu. Nadalje je iskazao, kako drže japanski kritici toga saveza savezne obveze za težak teret po Japan, a usto da nijesu engleske mjere ni japansko brodarstvo potpuno osjegurale.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

P e t r o g r a d, 27. Službeni izvještaj od 26. o. mj.:

Z a p a d n a f r o n t a.

U odsječku Rige opstrjeljavalo je njemačko topništvo Šlok i mostovnu glavicu Mexkuell. U odsječku Jakobstadta bio je njemački jedan napadaj uzduž željeznice od Mitave našom vatom suzbijen. Javlja se živahna topnička vatra sa više drugih mjesta u tom odsječku. Zapadno od Dvinskog osvojile su naše čete jedan strjeljački jarak i zarobili više momaka. U predjelu sjeverozapadno od Postave i izmedju jezera Naroč i Višnjev traje ogorčena borba. Na ostaloj fronti sve do močvara kod Rokitna djelomice žestoka vatra. Južno od Karpilovke (15 kilometara zapadno od Derazna, 25 kilometara sjeverozapadno od Rovna) izjalovio se neprijateljski jedan napadaj uslijed vatre naše pješadije i mina.

G a l i c i j s k a f r o n t a.

Neprijatelj je navalio na naše postojanke na utoku rijeke Stripe u Dnjestar, no bio je našom vatrom suzbijen. Vijest u našem službenom izvješću od 24. marta, prema kojoj smo zarobili 13 časnika, 1255 njemačkih vojnika iza naše navale i zauzeća njemačkih jaraka, donosi službeno njem. izvješće ovako: „Jedna daleko promaknuta provala naše fronte odmah južno od jezera Naroč povratila se je nekih 100 metara natrag na visine kod Blizine, da se ukloni razgranjenoj neprijateljskoj vatri."

K a u k a s k a f r o n t a.

Na gornjem Čoroku prodrli su naši odjeli naprijed i bacili Turke iz visinskih položaja, koji su bili utvrdjeni sa više jednim nad drugim ležećim jarcima. U okolišu jugoistočno od Bitlisa napredovale su naše čete znatno.

Francuska.

P a r i s, 28. Službeni izvještaj od 28. ožujka 3 sata poslije podne:

Zapadno od Maase bilo je žestoko bombardovanje tijekom čitave noći. Na odsjecima Malancourt-Essnes na koti 304 nije bilo nikakve pješadijske djelatnosti. Istočno od Maase prošla je noć prilično mirno. Artilerijska djelatnost u Woevre. U šumi De Pretre odbijena su dva napadaja neprijatelja protiv naših streljačkih jaraka kod Croix de Charmes. Neprijatelj se morao povući i ostavio nekoliko mrtvih na bojištu. U Vogezima pucali na neprijateljske kolone s provijantom kod Watweilera. Na ostalim frontama prošla je noć bez važnijih dogadjaja. U noći od 28. o. mj. bacali su dva naša avijatičara 16 bombi teškoga kalibra na neprijateljske tabore kod Nantiloisa i Monte Eaucona.

11 sati na večer: U Argonama pojačana vatra na važne prometne točke. Iza neprijateljske fronte bombardovali smo dovoze sjeverno od Apremonta. Zapadno od Pont-a-Moussona zapalio je jedan hitac iz našega topa, koji je pao iza njemačkih skloništa, tabor granata. Kolodvori Vigneulesi-Chanton-Chatelle bombardovani su od naših dalekometnih topova. U Vogezima osobita djelatnost naše artilerije protiv njemačkih utvrda u dolini Fecht. Danas u jutro oborio je jedan naš pilot jedan njemački aeroplan, koji se je srušio tik pred našim linijama u području Douaumonta. Zapadno od Maase žestoki artilerijski bojevi. Izmedju sela i šume Malancourta i pred našim položajima druge linije nije bilo nikakve pješadijske djelatnosti. Istočno od Maase i u Woevre prekidna artilerijska djelatnost. Naša artilerija bila je osobito djelatna na čitavoj fronti, a naročito u području kod Grimocourta, gdje je jedan hitac iz naših baterija prouzročio više eksplozija, i u području Harville, gdje smo razorili važne neprijateljske dovoze.

Francesko izvješće od 27. ožujka 3 sata poslije podne glasi: U Argonama boj s minama, koji se za nas povoljno razvija kod Fille Morte i bojevi s ručnim granatama na odsjeku Courte Chausse. Zapadno od Maase prošla je noć prilično mirno. Istočno od Maase neprekidan topovski boj na fronti Douaumont-Vaux. U Woevre prilično žestoko bombardovanje u području kod Mulainville i Chatillon. Na ovom odsjeku nije bilo infanterijskih odsjeka. Na ostaloj fronti protekla je noć mirno.

Belgija.

Belgijsko izvješće od 27. ožujka glasi: Obostrana djelatnost na yserskoj fronti.

Engleska.

Englesko izvješće od 27. ožujka glasi: Neprijatelj je jučer potpalio kod Givenchy-Neuville i St. Vaasta mine i zaposjeo uvale Mi smo ih ka-

snije osvojili protunapadajem, ali smo uslijed neprijateljskoga bacanja ručnih granata potisnuti. Kod Hohenzolernovih utvrda i kamenoloma bio je jučer boj sa mužarima i ručnim granatama. Neprijatelj je bombardovao Cruiststraate Hoog St. Jean, okolicu Loosa, područje pred Loretom i Vaux. Mi smo odvratili na neprijateljsku vatru i digli u zrak tabor municije kod Ostaverne. Jedan od naših aeroplana, koji je pošao prema neprijateljskim linijama, nije se više povratio.

Italija.

R i m, 27. Novi topovski bojevi u odsjeku Rovereta i u gornjem Asticu. Kretanje neprijateljskih četa kod glavice Val Astica te dolazak vlakova na kolodvor Caldonazzo, koji bijaše od naših topovskih taneta nekoliko puta pogodjen. U dolini gornjeg Buta navalio je neprijatelj, nakon jake predpriprave, sa jakim silama na naše položaje na Malom Palu, te mu je uspjelo, da je zauzeo jedan jarak. Našom žestokom protunavalom duž cijele fronte od Monte Croce (prelaz na Plöckenu) sve do Velikog Pala, osvojili smo neprijateljske strjeljačke jarke kod Freikofelsattel i kod prelaza Bel Cavallo, gdje smo učinili 63 zarobljenika, medju njima i 3 časnika. Na Malenom Palu trajala je tvrdokorna borba 30 sati. Nakon šest bijesnih nava[illegible] pr[illegible]rla je naša pješadija u borbi na nož u iz[illegible]oljene položaje, te je sve opeta osvojila. Na razbojištu ostalo je na stotine neprijateljskih lješina. Na ostaloj fronti topovski boj, koji je osobito žestok na visinama sjeverozapadne Gorice. Danas u jutro križarila su jata neprijateljskih ljetala nad dolinom medju Piave i Sočom s namjerom, da pogode naše mostove i ceste, koje služe za uzmak. Poduzeće se je sasma izjalovilo. Neprijateljska ljetala, koja su bila vatrom iz naših topova prisiljena, da ostanu u velikoj visini, izbacila su mnogo bomba. Niti su koga ubile niti su prouzročile materijalne štete. Uslijed točne vatre naših topova moralo je jedno neprijateljsko ljetalo da se spusti kod Asiella, a jedan hidroplan u laguni kod Grado. Uslijed puščane vatre moralo je jedno treće ljetalo, da se spusti kod Ponte della Friula (Piuve). Od šest letioca bio je ubijen jedan major, zapovjednik jata, a ostala petorica bili su zarobljeni.

Beskorisne navale Rusa.

Od 17. do 26. ožujka gubitak Rusa 80.000 momaka.

Berliner Tagblatt donosi:

Još uvijek nijesu zaključeni ruski napadaji na istočnoj fronti. Ti su napadaji započeli 17. ožujka i jedva prodje otad dan bez žestokih bojeva. Ruske su čete ogromne. Radi se o kakih 60 spremnih pješadijskih brigada. A tomu su dosad odgovarali već i silni gubici, koji su samo za frontu u zračnoj daljini od 120 kilemetara proračunani na 80.000 momaka. Proti jednoj njemačkoj konjaničkoj brigadi bilo je 19. ožujka postavljeno na ruskoj jednoj fronti sedam pukovnija u osam redova. Uza sve četiri puta ponovljene napadaje doši su Rusi samo do zaprijeka. Ovdje su izgubili 3000 ljudi. Na njemačkoj su strani toga dana pala u svemu dva čovjeka, a šest njih je bilo ranjeno. Konačno je konjanički jedan odio naskočio na protunapadal te je povrh toga zarobio još 160 momaka. Drugi se je jedan napadaj zbio sa zapadne strane željeznice, koja vodi iz Dvinskog u Vilnu, i to u noći od 22. na 22. ožujka. Ovdje su na Ruse sa strane navalile strojne puške te oni nijesu doprli ni do njemačkih poljskih straža, Ruski jedan oklopni vlak, koji je na istom pravcu provaljivao, bio je uslijed razorenja tračnica prisiljen na povratak te od Nijemaca posvema uništen. Dne 24. ožujka palo je na uskom jednom prostoru njemačke fronte pred Dvinskim 6000 ruskih granata. Kod toga nije pao a ma ni jedan njemački vojnik. Kod pojedinih ruskih divizija mogla se je iz preostataka živih sastaviti jedna jedina nova pukovnija. Uza sve to imade znakova, da će ruske kolone i dalje biti tjerane u sjegurnu smrt. Njemačka je linija neuskolebana i neuskolebiva. Nedjelja od 26. prošla je uz krasno vrijeme općenito mirno.

Kriza u Americi.

Izmedju kongresa i predsjednika je iznenada planula borba, borba, koja se je doduše odavna spremala, no koja je ipak sve iznenadila. Službeni i neslužbeni Washington je od nekoliko nedjelja ovamo uzburkan. Predpovijest otvorenog boja kongresa proti „bijeloj je kući" tako stara, kaošto je star i europejski rat. Jezgra je prepirke ta, što su narodni zastupnici ustali proti „tiranu" u Washingtonu. Protivština proti Wilsonu datira zapravo već od onoga dana, kad je zasio na predsjeničku stolicu. Wilson nije bio samo svoj vlastiti kancler, nego se je smatrao za sveukupnu vladu, koja je ipak po ustavu podijeljena u tri grane. Zakonodavni se je dio te vlade već više puta usprotivio Wilsonovu samodržtvu i proti poniženju kongresa na amerikansku dumu, no isprva to nije bilo dakako tako očito, nego se je ta protimba prvi put izrazitije bila pojavila pred neke tri godine, a sad se čini, kao da je postigla svoj vrhunac, jer su uz ostalo i novi izbori na domaku, a barem kod izbora hoće muževi u Americi da pokažu svoj ponos.

No Wilson nije radio samo za uzdržanje svoga predsjedništva i udovoljenje svoji samovoljačkih hirova, nego je počeo stavljati na kocku i udes čitave zemlje. On je nagonio na rat. Njegovoj su se takozvanoj neutralnosti rugala, da se tako izrazimo, kod kuće već i djeca. Iz svih se je njegovih još tako slatkih riječi i govora jasno zrcalila podmuklost i neiskrenost, tako da se je narod još više izbunio i smeo. Memorandum od 18. januara, koji je sačinjavao uvod u novu politiku njemačkoga podmorskoga rata, Wilson je zanijekao odnosno opozvao, dapače i tad, kad je Berlin odlučno pristao uz Washington. Zemlja nikako nije mogla toga da shvati. Kad se je pako vidjelo, e se je Berlin odlučio, da će se počevši od 1. marta držati Washingtonskih preporuka od 18. januara, i kad se zamijetilo, da Wilson kani tjerati uza sve popuštanje Njemačke svoju vlastitu politiku, tad su svi osjećali, da je eto nastupio kritičan trenutak. Berlin nije mogao uzmaknuti, Wilson pako nije htio uzmaknuti. Posljedica je morala biti rat. Ali rat — za što? Zar za to, da pojedinci slobodno ludujų? U takova se što Amerika ipak nije upustila. Amerikanska je javnost pristala uz Wilsonov memorandum od 18. januara, prema kojemu se „državi, koja ratuje, ne smije oteti pravo, da se služi podmornicama za sprječavanje trgovačkog prometa, jer su se podmornice pokazale veoma zgodnim sredstvom za praktično vodjenje rata na visokom moru. Medjutim se ima oboružavanje trgovačkih brodova u ovo doba podmorskog ratovanja tumačiti samo tako, da takovi oboružani trgovački brodova kane natkriliti podmornice svojom jakošću. Svako bi dakle oboružanje trgovačkog broda imalo značaj oboružanja u svrhu napadaja. Moja je (amerikanska o. u.) vlada mnijenja, da se imade trgovački oboružani brod smatrati pomoćnim krstašem, te da imade s njim kao takovim koli neutralna toli zaraćena država postupati". A osim toga stoji u glasovitom tom memorandumu Wilsonove vlade ovaj po Wilsona porazni stavak: „Podastirući ovaj prijedlog kao podlogu za odnosna očitovanja zaraćenih vlada polazim sa uvjerenja, da će svaka vlada u prvom redu uzeti u obzir humanu svrhu, da naime štedi život nevinih ljudi, mjesto da naglasuje tobožnja nekakova tehnička prava, kojima se može obzirom na novi položaj prigovarati!"

Zemlja je jasno vidjela, da je bila nova njemačka politika ne samo sama o sebi razborita, nego da je bila i u potpunom skladu i suglasju s Washingtonskim nazorima. Kad je dakle Wilson one sedmice od 13. do 20. februara stao sve jasnije pokazivati, da nije u suglasju s vlastitim tim svojim nazorima i kad je počeo nešto natucati o ratu, zaokupila je kongres shvatljiva uzrujanost, koju je usto i Wilsonova prošlost povećavala. Usrijed sveopće je te uzrujanosti osvanuo senator Stone zajedno sa vodjom demokrata u senatu

Kernom i reprezentantom Floodom, koji stoji u komori na čelu odboru za izvanjske poslove, kod predsjednika, da upravi na nj pitanje, što se zapravo zbiva i što sve to uopće ima da znači. Razgovor ove četvorice ne će se nikad moći čitati u ma bilo kojem tajnom spisu; ali se je ipak prilično toga o njemu saznalo, tako te ga punim pravom nazivlju jednim od najneobičnijih razgovora, koji su se ikad medju zidinama bijele kuće obdržavali. Bilo je prilično burno, a ni Wilson nije štedio riječi ni birao izraza; nekoji tvrde, da se je kod toga dapače i šakama udaralo po stolu. Stoga nije čudo, ako su posjetiocima na pitanje, što znači nova smutnja s Njemačkom, odgovarali: „Znači prekid odnošaja s tim čovjekom Bernstorffon" (severance of relations with that man Bernstorff!) A na daljnje pitanje, što ima taj prekid da znači, glasio je odgovor: „Znači rat!" Time je dakako bio punim pravom dan povod, da još jedno pomno prouče ustav te da se uvjere, da imade jedini kongres pravo navješćivati rat. Wilson je svakako dodao, da za rat ne treba kongresa, pošto u tu svrhu treba jedino da njemačkomu poklisaru uruči putovnice, iza česa da bi odmah slijedio navještaj rata iz Berlina, kako da je to izjavio grof Bernstorff.

Tijekom naredne sedmice bio je poznat barem razgovor u bijeloj kući, te je odjeknuo burom silnog negodovanja u zastupničkoj kući. Dne 23. februara postigla je strava svoj vršak, te je sve govorilo za to, kao da kane obje kuće prihvatiti rezolucije, koje bi zabranjivale Amerikancima, da putuju na naoružanim neprijateljskim trgovačkim brodovima, ili bi im barem savjetovale, da se toga klone. Usrijed te uzrujanosti začula se je najednom poruka Wilsonova, koja se je s jedne strane grozila, a s druge nastojala da umiri uzburkane duhove. Pristaše Wilsonovi nastojali su da razlože, kako jedino Wilson imade pravo i ovlast, da vodi diplomatske pregovore, da ne može dozvoliti, e bi se a ma itko pačao u njegove poslove, a ne će toga bome ni u buduće dozvoljavati, on da mora imati potpuno slobodne ruke, ako ne će da trpi čast zemlje. Osim toga zasad ne prijeti nikakova pogibao; iz Berlina kao i iz Njemačkog poslanštva da su stigle vijesti „da će Njemačka produžiti rok do 15. marta, a možda i do 1. aprila, a u tom razdoblju da se može sve urediti, ako se predsjedniku dade vremena".

No se ubrzo iza ovih umirljivih pilula pojavi opet groznica. Senator je Stone pisao predsjedniku pismo, u kojemu mu je u brk izjavio, da su obje kuće zabrinute i uznemirene, a on sam da ne drži u skladu sa svojom dužnosti i odgovornosti, da privoli na to, e bi se zemlja povukla u vrtlog svjetskog rata samo radi tvrdoglavosti nekojih vlasti s jedne, i lude drzovitosti našeg naroda s druge strane. Ja ne mogu da se otmem uvjerenju, e je to putovanje ne oboružanim trgovačkim brodovima tako lakoumno, da se ne može uzeti u obranu. Neposredno izatoga je odgovorio Wilson u pismu od 24. februara. „Ja ću sve učiniti, u koliko stoji do mene, da odvratim rat od

Združenih Država“, uvjerava Wilson, te dodaje, da zemlja ne će radi njegovog postupka u tom smjeru osjećati nikakove neugodnosti. Kroz mnogo da je mjeseci išao za tim ciljem uz poteškoće, kojih je broj bio kud i kamo veći negoli se općenito misli. Dosad je imao uspjeha te se nada, da će ih imati i u buduće. Centralne da su vlasti doduše navijestile novi smjer u podmorskom ratu, koji nagovješta nepremostive poteškoće i koji je u tako očitom protuslovlju s izrečenim obećanjima tih vlasti, da on misli, e će do doskora uslijediti očitovanja, koja će stvar svesti u posve drugi tok. Amerika nema nikakova razloga, da sumnja o dobroj vjeri centralnih vlasti, u koliko se to tiče prošlosti, i on je za svoju osobu uvjeren, da će to bez sumnje biti i u buduće. Ali, naša je dužnost na svaki način jasna.

Priopćenje izmjene ovih listova bilo je već samo po sebi novo presenećenje, jer ako voditelj senata uskraćuje predsjedniku — ako i neizravno — posluh iz razloga dužnosti i odgovornosti, ima ipak razloga za presenećenje i uznemirenje. Još gore je djelovala izjava Wilsonova, u kojoj on tumači svoja načela prema Njemačkoj i u kojoj govori o odlučnom koraku (navještenju ratu), kao gotovoj činjenici. A najgore je još djelovala prispodoba Wilsonova memoranduma od 18. januara i njegovog pisma od 24. februara, gdje se nalaze očita protuslovlja. Wilson se je uhvatio u vlastitoj stupici. Zemlja je pristajala uz Wilsona od 18. januara, Wilsona od 24. februara je ismijavala. A kongres predočuje zemlju u malenom. I on imade prava i dužnosti. Predsjednik može da radi o ratu, ali po ustavu ga ne može navijestiti. I to je eto veliki onaj spor izmedju kongresa i Wilsona, najveći dosa poznati spor u Združenim Državama. Zato i nazivaju taj spor državnom krizom, velikom državnom krizom.

Domaće vijesti.

Sladorna karte. Svi posjednici zelenih legitimacija mogu pridignuti na općini sladorne karte za dobu od 3. do 30. travnja Te karte vrijede samo za gradjanskom stališu pripadajuće osobe; dakle na njih neimadu pravo niti časnici, niti momčad stalne vojske i niti radnici pučkog ustanka. Osim toga morati će svaka osoba gradjanskog stališa, koja imade pravo na sladornu kartu, potpisati izjavu, u kojoj potvrdjuje, da imade za svaku u kućnoj opskrbi nalazeću osobu najviše 10 kg sladora ako stanuje u gradu, odnosno 7 kg, ako stanuje u okolici grada. Tko zalihu sladora zašuti, biti će mu stavljena pod zapor odnosno zaplijenjena. — Na temelju naredbe c. kr. namjestništva u Trstu od 15. ožujka 1916, praes. broj 578-3 1916 pokr. rak. broj 15 stupa u krijepost ministerijalna naredba od 4. ožujka 1916. drž. zak. lista broj 61, s kojim je dozvoljava prodaja sladora samo na temelju sladorne karte. Svaki trgovac dužan je voditi predpisani registar iz kojega se može ustanoviti svako doba stanje sladorne zalihe. Od kupaca primljene sladorne karte imadu se skrbno čuvati, jer se samo na temelju istih može dobiti toliko sladora za prodaju, koliko ga je potrebno. Svaki prestupak biti će strogo kažnjen globom od 2 do 5 tisuća kruna odnosno na zatvor izmedju 3 do 6 mjeseci.

Zadnje vijesti.

Odlikovanje junačkog branioca dnjestarskog ušančenja.

Beč, 30. (D. u.) Car je podijelio pukovniku Julije Planchk-u u znak priznanja junačke obrane dnjestarskog ušančenja viteški red Leopolda sa ratnom dekoracijom.

Izvještaj Engleza o bici na šlezviškoj obali.

London, 30. (D. u.) Admiralitet saopćuje: Svi brodovi, koji su učestvovali poduzeću protiv njemačke obale, vratiše se osim torpedo-razarača Meduse, koji je potonuo, nakon što se je spasila sva momčad. Dok su naši torpedo-razarači bili zaposleni sa neprijateljskim predstražnim brodovima, navališe na njih neprijateljski letioci, ali nijesu od njih pretrpjeli štete. Od dvaju potopljenih neprijateljskih predstražnih čamaca spasili smo dvadesetak ljudi. U subotu na večer sukobiše se naše lake krstarice sa odjelom njemačkih torpedo-razarača. Jednoga od ovih razarača okrnuo je naš krstaš Cleopatra te ga potopio. Od posade nije se nitko spasio.

Primjedba Wolff-biroa: Radi se o onoj torpednjači, koja se prama službenom izvješću nije vratila od potjere za neprijateljskim brodovima iza zračnog napadaja od 25. ožujka.

Juanšikaj se odriče carske krune.

Berlin, 29. Ovdješnjemu je kineskomu poslaništvu stigao ovaj brzojav od 24. ožujka: U dva edikta od 21. i 22. ožujka izjavlja predsjednik kineske republike, da posvema otklanja carsku čast, koja mu je bila 11. prosinca ponudjena; ujedno se narod pozivlje, da očuva mir. Hsishihang bio je opet imenovan ministrom-predsjednikom republike.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Kod svihju mojih učenika nailazim na dozu zdrave skepse prema izvjesnim formama pučkoga vjerovanja. Znanstveni odgoj razara brzo stare praznovjerne predodžbe, do kojih niži slojevi puka još mnogo drže kao n. pr. vjera u Mamori i Ofuda. Izvanjske forme Buddhizma — kao njegovi kipovi, relikvije i obićajne vježbe pobožnosti — malo se tiču prosječnoga studenta. Nema u njih zanimanja — kao što bi moguće stranac to predmjevao — za ikonografiju, religijozne pučke mite ili komparativne vjerske znanosti, i može se reći, da se u devet od deset slučajeva dapače stide znakova i vjerskih dokaza, koji ih okružuju. Samo se drži onoga dubokoga religijoznoga smisla stare simbolistike, a moderni odgoj ojačava i potkrepljuje monističnu ideju Buddhizma. I to baš djeluje na pučki Shintoismus. Učenici su svi, ili skoro svi, iskreni Shintoisti, ali nijesu pobožni klanjaoci izvjesnih kumira, nego priznaju ono, što viši Shintoismus znači, — ljubav k domovini, pietet prema djeci, poslušnost prema roditeljima, učiteljima i pretpostavljenima kao i poštivanju svojih predja. Ta, Shintoismus je kud i kamo viši od puke vjere.

Kad no sam stajao prvi put pred velikim žrtvenikom Božanstva u Kizuki — ne moguće bez osjećanja nekoga strahopočitanja — koje obuzima zapadnjaka, kada mu se iskaže ta osobita počast, obuzela me je pomisao: „Ovo je pražrtvenik pradjedova jedne rase, to je simbolički centar obožavanja nacije za njenu prošlost.“ Tom prilikom sam i ja iskazao strahopočitanje uspomeni praotaca.

Kao što sam ja onaj put osjećao, tako osjeća inteligentan student Meiji-Ára, koga je školski odgoj uzdigao nad običan niveau pučkog vjerovanja. I za njega znači Shintoismus — sad da li on reflektira na to pitanje ili ne — cijelu obiteljsku etiku i duh lojalnosti, koji nam je tako u meso i krv prešao, da za njega prestaje i isti život, ako ga dužnost zove. Orient ne treba da misli o začetku svoje visoke etike. Predstavimo si, da se je glazbeni smisao u našoj vlastitoj rasi tako razvio, te bi i malo dijete bilo kadro da svira koji komplicirani instrumenat, čim su postali njegovi prsti dovoljno gipki i jaki, da mogu po tipkalima udarati. Samo takva usporedba može dati o tome pravu predodžbu, što intresentna religija i instinktivna dužnost u Izumo znače.

O običajnom zapadnjačkom, surovom i agresivnom skeptizmu naravne reakcije iza iznenadnog oslobodjenja od religioznog praznovjerja nema kod mojih učenika ni traga, premda se nalazi na takve osjećaje gdje drugdje, a napose u Tokyu medju sveučilištarcima.

Jedan od njih dobacio je momu prijatelju za vrijeme zvonjenja krasnoga crkvenoga zvona: „Ta recite mi, zar to nije sramota, kad moramo u devetnaestom vijeku slušati ovakove zvukove!?“

Hoću samo da primjetim, da bi znatiželjan putnik isto tako pogriješio govoriti pred Japancima nove škole o Buddhizmu, kao što bi mu i kod kuće zamjerali, kad bi pripovijedao o vjeri Kristovoj klasi ljudi, koji su svojim odgojem nad svim vjerskim naucima. Jasno je, da imade japanskih naučenjaka, koji idu na ruku stranim učenjacima kod njihovih vjerskih istraživanja. I to bih rado naglasiti, da mora stranac, kojemu je stalo do toga, da dobije razjašnjenja o religijoznim i praznovjernim predodžbama užih pučkih masa, ta razjašnjenja u samom puku pokupiti, a ne tražiti ih kod izobraženih slojeva.

*

Dugi ljetni praznici su prošli i već počinje nova školska godina. Mnogo promjena je nastalo. Nekoji su moji učenici već mrtvi, drugi su školu svršili i Matsue za uvijek ostavili. Mjesto nekojih učitelja došli su drugi, a osim toga imamo i novog ravnatelja.

Ali i naš dobri namjesnik je otišao — premjestili su ga u mrzli Njigata na sjeverozapadu. Bilo je to za njega promaknuće. Sedam godina je on upravljao u Izumo i svi ga obljubili, a napose učenici, koji su ga voljeli kao svoga oca. Cijelo pučanstvo je navalilo do rijeke, da mu iskaže zadnju počast i da se s njim oprosti. Sve ulice, kojima je imao proći, most, luka, pa i sami krovovi kuća, bili su natrpeni ljudstvom, koje ga je htjelo još jednoć vidjeti. Mnogi su od prisutnih plakali, i kada se parobrod od obale otisnuo, zagrmi jednoglasni tutnjajući i dugački „A-a-a-a!“ — bolni uzdah cijeloga grada tako tužno, da se nadam, da ne ću više čuti slične vike.

Imena i lica nižih razreda su mi posve nepoznata. Bez sumnje je to bio razlog, što me je kod ulaza u razred prvoga odjela A sjećanje na moj prvi školski dan s tako neobičnom živahnošću obuzelo.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Subota, 1. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 261

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Ništa novoga.

Talijansko bojište.

Radi veoma nepogodnog vremena nastupila je stanka u borbama.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Zapadno od Moze bilo je osvojeno na juriš selo Malancourt i francuske obrambene utvrde, što ga zatvaraju s jedne i s druge strane. Zarobili smo 6 časnika i 322 neranjena vojnika. Na istočnoj je obali položaj nepromijenjen. Kod francuskih jaraka južno od tvrdje Douaumont bio se je kratki boj na blizu. Englezi su izgubili u zračnim borbama kod Arrasa i Bapaume tri dvoplošca. Poručnik je Immelmann ovdje oborio svoje 13. neprijateljsko ljetalo.

Istočno bojište.

Rusi su se ograničili na žestoko opstrjeljavanje naših položaja na dosad napadanim frontama.

Balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 1. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na dardanelskoj je fronti bilo nekoliko neprijateljskih torpedo-razarača izvan morskih užina od naših obalnih baterija protjerano.

Na kaukaskoj fronti ništa nova.

Brzojavi.

Njemačka.

S njemačkog Reichstaga.

Berlin, 31. (D. u.) Proračunski je parlamentarni odbor prihvatio sa svim glasovima protiv jednoga prijedlog, da se u Reihstagu dade državnom kancelaru ovu izjavu: „Pošto se je podmornica iskazala valjanim oružjem protiv engleskog postupka u ratu, kojim se ide za ogladnjenjem Njemačke, to izriče Reichstag svoje osvjedočenje, da je umjesno posluživati se i podmornicama kao što i sa svakim inim oružjem, koje zajamčuje postignuće takvoga mira, kojim bi se osigurala budućnost Njemačke, i sačuvati u pregovaranju s izvanjskim državama, što se tiče upotrebe ovog oružja, uvažujući takodjer opravdane interese neutralnih država, onu slobodu, koja je nužna za pomorsku moć Njemačke.

Balkan.

Skuludis ne će odstupiti.

Atena, 31. (D. u.) S uredovnog se mjesta potvrdjuje, da su vijesti o skorašnjem odstupu ministra-predsjednika Skuludisa neistinite. Skuludis uživa potpuno povjerenje kralja i parlamenta te on ostaje na svojem mjestu, da vodi dalje dosadanju politiku.

Francuska.

Francusko priznanje.

Frankfurt a. M. 31. (D. u.) Po vijesti iz Ženeve javlja Frankfurter Z. s upućenog mjesta u Parizu, da sad francusko ministarstvo mornarice otvoreno priznaje, da je bilo na francuskom pomoćnom krstašu „Provence“, koji je bio potopljen 26. veljače u Sredozemnom moru, 4000 vojnika. Od preživjelih 26 ih se je spasilo na Malti, oko 4 stotine na Nilosu, dok se je najveći dio posade potopio.

Novi pariški guverner.

Paris, 31. (D. u.) Havasov ured: General je Dubail bio imenenovan vojničkim guvernerom Pariza i vrhovnim zapovjednikom pariških vojska namjesto generala Manoury, koji je iz dravstvenih obzira odstupio.

Francuski zajam.

Beč, 31. Senat u Parizu prihvatio je jednoglasno kredite za drugo četvrtgodište 1916. Ministar je financija Ribot izjavio, da će francuska biti prisiljena, da iznova sklopi sa francuskom bankom zajam te da će ona preduzeti na sebe sve potrebite žrtve, da si osjegura konačnu pobjedu. U konferencijama, koje se vih dana obdržavaju, izjavljeno je najpotpunije uvjerenje u pobjedu.

Engleska.

Engleska proti američkoj trgovini.

Hamburg, 28. Hamburger Fremdenblattu brzojavlja sa iz New Yorka: U američkim izvoznim krugovima svakim danom raste nezadovoljstvo radi engleskog sistematičnog ugnetavanja američke izvozne trgovine sa Holandijom, a istodobno i začudjenje radi napadnih polakšica engleskog izvoza. Promatra se nezadovoljstvom činjenica, da nizozemski prekomorski trust, takozvani NOP ne izvršuje svoje zadaće na temeljima, kojima ima on da zahvali za pravo opstoja. Toga je radi razumljivo, da u Americi znatno rastu prosvjedi, koji su istodobno napereni i protiv NOP. Američke izvozne tvrtke pretrpjele su već dosta štete uslijed tih odnošaja, koji su prouzročili skoro posvemašnji pad američke izvozne trgovine sa Holandijom. Još je više porasio nepovjerenje, kada se je opazilo, da biva isto blago sa engleske strane u velikim množinama ukrcano te bez zaprijeke dolazi u Holandiju. Već se otvoreno tvrdi, da su se te iz Engleske poslane pošiljke iskazale kao zaplijenjena američka roba. To se u američkim krugovima razjašnjuje samo na taj način, da Englezi ne samo nadziru holandijsko tržište, nego da ga hoće u pravom smislu riječi za Englesku monopolizirati. To je za američke izvozne tvrtke neprocijenljiva šteta, je mora Holandija, da jednom igra za Ameriku transitne države. Stoga sa u Americi rastućim uzbudjenjem pita, hoće li vlada u Waschingstonu konačno uvidjeti nuždu, da su proti ovim znakovima potrebite neodvlačiva, stroge mjere.

Dogodjaji na moru.

I Cadorna je bio na Sussexu.

Bern, 31. (D. u.) Kao što Secolov dopisnik u Parizu tvrdi, doznao je on od nadležnog mjesta, da se je nalazio na Sussexu i Cadorna, koji da se povratio po brodolomstvu u London, pa je zatim 25. ožujka otputovao opet na belgijsku frontu. Time se tumači, zašto se je Cadorna se svojim povratkom u Paris zakasnio, gdje je imao po putnoj osnovi prisustvovati kod dočeka na Lyonskom kolodvoru.

Hull kao izhodište mornarice.

Amsterdam, 30. Vossische Zeitung javljaju: Kako je već bilo javljeno, proglasila je engleska vlada ušće Humbera zatvorenim, te poduzela osobite mjere, koje se tiču obalne plovidbe manjih brodova. Kako sada javlja londonski izvjestitelj, proširio je Reuter tu vijest, samo da sakrije isitnu. U istini će engleska admiraliteta učiniti Hullšku luku i ušće Humbera izhodištem jednog brodovlja u sjevernom moru.

Japan.

Odstup japanskog ratnog ministra.

Tokio, 31. (D. u.) Havasov ured javlja: Ratni je ministar Oka odstupio. Njegovo je mjesto preuzeo njegov dosadanji zamjenik general Oshima.

Neutralne države.

Odstup Yuanshikaja.

Peking, 31. (D. u.) Po pismenim vijestima iz Pekinga i Šangaja govore, da će Yuanshikaj doskora odstupiti. Njegov će nasljednik biti kako se govori sadašnji podpredsjednik Liyuanhung.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 28. Službeni izvještaj od 27. o. mj.:

Zapadna fronta.

U odsječku od Jakobstadta traje još uvijek borba zapadno i južno od Augustinhofa. Na čitavom Dvinskom frontu djelovanje njemačkih ljetalaca. Na Dvinsko su izbacili 20 bombi.

Sjeverozapadno od Postave zauzele su naše čete iza ogorčenog boja dva reda strjeljačkih jaraka.

Neprijatelj je bacao bombe na kolodvore u Stolbzy i Kojdanov (75 i 38 kilometara jugozapadno od Minskog).

Na Crnom moru.

Jedna od naših podmornica potopila je pod vatrom baterija na Souguldaku ugljenom nakrcane tovarne ladje, što su se nalazile kraj obale.

Kaukaska fronta.

U odsjeku kraj obale bacile su naše čete Turke, te su prekoračile rijeku Balaši (?), koja se kod sela Baltaši izlijeva u Crno more. U ostalim odsjecima napredujemo.

Francuska.

Paris, 28. Službeni izvještaj od 28. ožujka 3 sata poslije podne:

Istočno od Moze bila je noć mirna. Zapadno od Moze u okolici Malancourta i u Woevru prilično živahna topovska vatra na obim stranama. U Loreni izveli smo iznenadnu navalu u šumi Parroi na neprijateljsku utvrdu, čiju smo posadu dijelom ubili, dijelom zarobili. Bacili smo u zrak utvrdu, kad smo se povukli. S ostalih fronta ništa osobitoga.

U 11 sati u noći. U Argonama djelovalo je naše topništvo i na dalje protiv neprijateljskih utvrda sjeverno od La Faejette, u odsjeku Lafontaine-Chames-Haute Chevauches, kao što i u istočnom dijelu Argona.

Protiv neprijateljske baterije upravljena vatra prouzročila je eksploziju. Zapadno od Moze rasplamsalo se je opet tokom dana sa žestinom opstreljavanje naših položaja izmedju Avocourta i Bethincourta. Oko 3 sata po podne poduzeli su Nijemci jaku navalu protiv naše fronte kod Malancourta u rojevima, koji su jedan za drugim slijedili. Mi smo ih sve suzbili svojom zapornom i puščanom vatrom zadavši im jakih gubitaka. Istočno od Moze puca neprijatelj na našu drugu liniju. U Woevru upravljalo je naše topništvo opkoljujuću vatru protiv najosjetljivije točke neprijateljske fronte. U Vogezima prilično živahni topovski bojevi.

Italija.

Rim, 29. U dolini Vermiglio (Noce) raspršila je uspješna vatra našega topništva neprijateljske čete, zaposlene kod obrambenih radnja. Duž željezničke pruge u dolini Lagarine i u dolini Sugana nastavlja se željeznički promet i kretanje neprijateljskih četa, što naše topništvo gdje moguće sprječava. Na kraju doline Piano (medju dolinom Calamento i dolinom Campelle) napali su i raspršili naši odjeli skupine neprijateljskih radnika. Jučer je neprijateljsko topništvo razvilo veliku djelatnost proti od nas zauzetim položajima na prelazu Freikof i na prelazu Passo del cavallo (visoki But). Naše je topništvo uspješno odgovorilo te natjeralo u bijeg malene neprijateljske odjele, koji su počeli navaljivati. Duž soške fronte živahno djelovanje topništva. Jučer u jutro suzbili smo navale, koje je neprijatelj poduzeo u svezi sa poduzećem što se vrši na goričkim visinama i koje smo spomenuli u jučerašnjem izvještaju. Medju Monfalcona i Vermegliana poduzeli su naši pješadijski odjeli uspješnu protunavalu, kod koje su učinili desetak zarobljenika.

Engleska.

London, 28. Nakon eksplozije mina poduzeše danas u jutro Northumberlandski i Royalški strijelci uspjelu navalu na njemački izbočeni kut kod St. Eloi te zauzeše prvu i drugu liniju strjeljačkih jaraka u širini od 600 jarda. Stalno je, da je neprijatelj imao teških gubitaka. Zarobismo 2 časnika i 168 momaka. Djelatnost topništva ostala je danas ograničena na okolicu Argresa, Wulverghena, St. Eloi i Wieltja. Jučer na večer i danas u jutro radilo se je mnogo sa minama. Eksplozija naše mine kod La Boiselle bijaše uspješna. Oko lagumske rupe razvio se je okršaj, koji je po nas ugodno svršio. Južno Neuville-St. Baast i kod hohenzollernškog nasipa zapalio je neprijatelj jučer u večer, protivno od Hulluchа mine, usljed česa su bili oštećeni naši strjeljački jarci te prouzročeni nekoji gubici. Osvojili smo rupu nastalu usljed eksplozije.

Politika.

Pariške konferencije.

Kako se iz Pariza javlja, konferencija saveznika nastavila je 27. o. mj. u ministarstvu izvanjskih posala svoje vijećanje pod Briandovim predsjedanjem. U 9 sati i 30 minuta sastali su se odbori, a u 11 sati plenarna skupština. Po tom je predsjednik republike Poincare dao je zajutrak za sve članove konferencije. Zajedničko veliko vijeće ima, kako se javlja, da stvori dalekosežne zaključke o daljnjem vodjenju rata. Tako bi se imalo raspraviti pitanje o tome, da ententine čete isprazne Solun i Valonu, pa da se time upotrijebi slobodnih pol milijuna momaka u Franceskoj. Ovoj osnovi, što je niknula u Franceskoj, očito se odupire Salandra, jer se boji velikih unutrašnjih nemira u Italiji, ako se isprazni Valona. Čini se, da s tom osnovom nije ni Grey zadovoljan. Medjutim će početkom slijedeće sedmice odputovati premijer ministar Asquith u Rim, da ondje otvori novu konferenciju četvornog sporazuma. Čini se, da je ovaj put i ova nova konferencija samo uvjet za držanje talijanskih deputiraca u Parizu. U Londonu i Parizu se pogovara, da je za parišku konferenciju bila nadasve važna prisutnost talijanskih zastupnika. Posve je sigurno, da će u savezu s time senat i komora u Rimu odgoditi svoja zasjedanja do početka travnja, dakle do konca pariške, a možda i rimske konferencije.

Kako se iz Petrograda javlja, bavi se Utro Rosiji konferencijom saveznika u Parizu, te prelazi na pitanje, kako da se stvori velika pričuvna vojska entente. Na vojničkim konferencijama u Parizu svi su bili jednoga mišljenja, da je potrebno sastaviti veliku pričuvnu vojsku, koja bi se mogla upotrebiti, gdje to iziskuje potreba. Tu bi pričuvnu vojsku morale sakupljati sve vlasti sporazuma, no nasuprot tomu morala bi biti podvržena jednom jedinom vrhovnom zapovjedništvu. Ta bi se lijepa vojnička ideja jedva dala oživotvoriti, jer je više nego sigurno, da će kasnija politička generalna konferencija zabaciti ovu važnu stvar, označivši je neprovedivom, i tako oboriti težak posao, što ga je izvršila vojnička konferencija. List konačno primjećuje, da se drži premnogo konferencija, koje bi mogle biti pogubne po spremnost ententine vojske. Osobito se neobično pojavljuju vojničke poteškoće za zajednički i svrsishodan nastup ententinih vlasti u pričuvne vojske. Ruskija Vjedomosti odklanjaju tendencije pariške konferencije, koje smjeraju na nastavak trgovačkoga rata. List veli, da ekonomska politika ovisi o razbistrenju političkih prilika poslije rata.

Na rijeci Sčara.

Ščara je maleni pritok Njemena te je pomoću kanala Oginski sa rijekama Jasioldom, Pripjetom te kasnije s Dnjeprom u neposrednoj svezi, tako te se može od Memela do u Crno more voziti na ogromnom sustavu voda i kanala. Malena Ščara, koja tako skromno i tromo teče usrijed širokog područja močvava medju nepreglednim šumama, jest možda na daljini od 25 kilometara medjašnja rijeka izmedju neprijateljskih linija. Od nekoliko mjeseci leže već ovdje Nijemci, i gdje koja se je smjela straža izvidnica usudila već noću preko Ščare. Po danu nije uputno, podizati glavu iznad prsobrana, jer s jedne i s druge strane vrebaju strijelci. Općenito su njemačke linije rijeci bliže negoli ruske. Njemački se položaji nalaze na uskom pjeskovitom tlu ispred šuma, dok su se Rusi povukli na obronke samih šuma. Ondje zaboravljaju oni katkad na preveliku opreznost. Kroz dalekozor se jasno razabire, kako se veru izmedju drveća i pile granje, grade nove utvrde i prave ljestve. Vide se kola, kako voze kroz grmeće s topnicima i s orudjem, a tad se najednom jave strojeve puške i brzo rasprše svaku skupinu, ili pako padne po nekoliko granata i šrapnela medju jarke ili onamo, gdje Rusi rade. No i Rusi znadu Nijemcima za uzdanje ovdje ondje poslati po koji metak, dok konačno ne nastane opet posvemašnji mir.

Čini se, kao da Rusi vole više promjene negoli Nijemci. Ovi su potonji onomadne posve jasno zamijetili kod Rusa „nježne posjete", kako šeću neprijateljskim postojankama te si, jedva 150 metara daleko od neprijatelja, bezbrižno i sa zanimanjem sve potanje ogledavaju. Bile su to „dame", te su, kako se vidi, pokazivale više odvažnosti od muških, koji su mirno i oprezno počivali u svojim skrovištima. No kod Rusa kao da se zbivaju i ozbiljnije stvari. Tako je neki dan osvanuo ruski jedan vojnik pred ruskim jarcima kod zaprjeka od žica i ondje se zaustavio. Isprva su Nijemci mislili, e je to kakova lutka, te su stali pucati u nju. No doskora se je „lutka" stala micati i gibati s puškom, te se je posve dobro moglo vidjeti, koko je momak na žičnoj zaprjeci bio privezan i ondje po svoj prilici morao kazne radi stajati. Nijemci su bili tako samilosni te su prestali pucati. Tako je on dolazio kroz nekoliko dana na isto mjesto — doista drakonska kazna, koja je bez sumnje imala važan razlog.

Nijemci su svoje položaje iza Ščare gradili neumorno kroz više mjeseci. Mučan i naporan je bio to posao, te može da ga shvati samo onaj, koji ga je na svoje oči gledao, jer je sastav tla zadavao silnih poteškoća i neprilika. Oni su došli onamo pod kasnu jesen, a tek u zimi je započeo pravi rad. Neiscrpivi je onaj pijesak bio na veliku dubljinu vlažan i zamrznut, te tvrd poput kamena. Rabili su šiljate sjekire, i kad bi ove udarale, vrcale bi iskre, kao da udaraju o kamenu. Bezbrojne noći su potrošili Nijemci, da posagrade strjeljačke i spojne jarke u prvom, drugom i trećem položaju. A tad su tek došla na red pred bombama sigurna zakloništa i stanovi za časnike i momčad, opremanje jaraka sa fašinom i vrbovim pletenim granjem, da se kod toplijeg vremena spriječi rušenje i kidanje pijeska. A sve to treba i sad gotovo da se svaki dan gradi, obnovlja i popravlja.

Svega toga Nijemci jamačno ne bi bili mogli da posagrade, kad ne bi bilo iza njihove fronte ruskih državnih, gotovo nedoglednih, šuma. Čitav dan ozvanja po njima sjekira i pila, zvrudaju strojevi, koji prave t. zv. drvenu vunu kao naknadu za slamu. Bezbrojni vlakovi, kola i saonice voze drvo i daske prema sprijeda, gdje nestaje stabla za stablom, stupa za stupom, daske za daskom kao u kakovom bezdnu. Tko vidi na takovom malenom, neznatnom skrovištu, da krije u sebi za više od 600 kruna drva? A tih skrovišta imade ne na stotine, nego na tisuće. Koliko milijuna kruna je tuj pod zemljom! A gdje su ove zgrade u šumi, koje u zajednici sačinjavaju — tako se čini — čitave malene gradove. Gdje su bile nekad lisice i srne, nailaziš sad na perad, krmke i krave! Po šumama su posagradjene široke ceste i koliba stoji do kolibe, a na svakoj je napis, u koju svrhu služi. Skladišta za municiju i živež, pionirski parkovi, gorišta ugljena, kovačnica, poljske kuhinje, bolnice, zgrade za desinfekciju i tkozna, što sve ne. Ima ovdje dapače i jedan zubar, koji imade uvijek mnogo posla. A svaka je kolibica, ponajpače ona za stanovanje, drukčije gradjena i uredjena, — već prema ukusu graditelja i onoga, koji u njoj stanuje. A ima u njima i raznovrsnog pokućtva. Ovdje ćeš vidjeti stolić za umivanje, ondje pisaći stol, gdjegdje dapače na prozorčićima i zavjese, a po stijenama slike. Doista pravi maleni, skromni gradić.

U šumi se nalazi i veliko vojno vježbalište, na kojemu vojnici marljivo vježbaju, kao da su kod kuće u mirno doba. Bubnjevi i trublje ore se po šumama kod Ščare i pričaju o tom, da se i u najdubljem položajnom ratu spremaju hrabri vojnici za novu borbu i novo prodiranje.

Narodna ekonomija.

Promatram naše seljakinje najradije, kad iz crkve izlaze. Uživam u njihovoj ljepoti, stasu i zdravlju.

Ima ipak nešto groznoga kod njih, što njih i njihovu djecu materijalno uništava.

Vidjevam ih — osobito djevojke — sve u nekoj novoj modi; oko vrata svilenu maramu, a preko ove zlatnu ogrlicu od 2—300 kruna, a to je mrtvi kapital bez interesa. Bluza, kiklje sve krojeno i šašito po najnovijoj modi. Sve kupljeno u dućanu. Jao si ga onome ocu, kojeg je Bog obdario sa četiri, pet kćeri. Samo za njihova odijela potroši — štono kažu — „sve živo i mrtvo".

Naši mladići, a i ostala muška djeca — čini se — da se hoće takmočiti sa ženskim svijetom. Svaki sa ovratnikom i kravatom, hlače na dnu prevrnute, kaput straga ala salon, cipele na puceta i slično: pravi gospodičić, fićfirić. Nit škole ne

svrši, a već cigaret u ustima, novčarku sa nekoliko kruna, te gleda koja je ljepša, simpatičnija i bogatija. — Da ne ide u krčmu i ne ispije pô litra, ne bi ga vršnjaci cijenili, a „mlade“ bi rekle, da se drži kao „svetac“; majka ga ne bi više cijenila i štovala kao pametnog, vrijednog i zahvalnog sina.

Ocevi, majke, a i drugi mjerodavni faktori sve to gledaju, šute i uživaju. Majka vidi u svom sinu prefriganca, pa mu se divi; krčmar se u duši veseli, jer zasluži po koju paru; trgovac daje na vjeresiju najmodernija muška i ženska odijela, te čeka zgodan čas, da baci kmeta na prosjački štap; uzme mu kuću i kućište. Sada istom počmu roditelji opažati svoja nedjela, slab uzgoj diece svoje, pa počmu tugovati i jadikovati. „Prekrasno je popodne k misi“ — kaže naš narod.

Vratimo se prirodi! Vuna, konoplje — ti kmetski produkti neka naš narod odijevaju. Klobučić, suknju, kaput, hlače, košulju, kiklje, plahte, ponjave, prsluk i drugo je priregjivao naš narod od domaćih proizvoda. Na to valja da narod opet vratimo. U tome biti će najveća štednja, najveća narodna ekonomija. Narod će biti svoj vlastiti gospodar, pa ne će seoski trgovčići preko noći postati bogataši. Na tome valja da svaki ljubitelj naroda i cijenitelj domovine radi. Ako bude naš kmet jak i samostalan, neka dogje sto neprijatelja, mi ćemo ih pobijediti, jer moć naša jest i nalazi se u našem narodu. Dakle konoplje i lan neka bude kod kmeta i na kmetu svaki dan.

Drugo pak glavno sredstvo, kojim će naš narod do boljeg blagostanja doći sastoji se u tom, da znade teško zasluženu paru i prištediti. No čini se, da naš kmet nije za to uzgojen. Plod žuljeva i znoja — one dvije krune, koje dnevno zasluži, nedeljom u par čas zapije, zapuši i zaigra. Tako sprovagja svoj život od dana u dan, na teret sebi i svojima. Takva su njegova djeca, unučad i praunučad i kreće bolest dalje.

Starije je teško od toga odučiti, jer „drvo se savija dok je mlado“, pa zbog toga mladež van iz krčme, njihove igraće karte na oganj, napolje s njome iz trafike. Na štedljivost ju valja naviknuti ako ne će milom, onda mora silom poput naših uzora — trijeznih naših saveznika i prijatelja Nijemaca.

Njihovi vogje vigjavši taj grijeh i posljedice, koje za sobom vuče, upotrijebiše sva moguća sredstva, da puk svoj, a osobito mladež nauče na ekonomičan i racijonalan život. Tako je generaloberst von Kessel izdao za grad Berlin i provinciju Brandenburg slijedeću naredbu:

1.) Mladeži ispod 18 godina obojeg spola ne smije se dati zaslužbe preko 18 maraka na tjedan. Trećinu od te svote može se mladeži isplatiti.

2.) Zasluženi a ne plaćeni dio mora poslodavac u obroku od pet dana iza plaće uložiti kod jedne štedionice na ime dječakovo. Taj se uložak ne smije nikako dignuti dok rat traje, već jedino onda, kad općina izjavi, ispitavši prije potrebu, da je zbilja novac neophodno potrebit.

Uložna knjižica ostaje kod štedionice. Poslodavaoc valja da dječaku javi, na koju je štedionicu novac uložio, a dječak može zahtjevati mjesečno od poslodavca, je li se njegov zasluženi novac uložio.

3.) Glavar općine, prije nego li dozvoli, da dijete digne uloženi novac, mora dobro ispitati, je li novac faktično potrebit; ona mora potrebe dječakove tako urediti, da se onaj novac za mirno doba prištedi. Ako se uspostavi, da je dječak i bez tog novca mogao proći, odgovara za onaj nepotrebno potrošeni novac sam načelnik.

4.) Štedionice dužne su uložak uzeti i uložnu knjižicu paziti i čuvati.

5.) Na svršetku rata, mora poslodavaoc javiti štedionici, gdje se nalazi dječak, koji je dosele kod njega radio. Ako se prištednje kod više štedionica nalaze, može glavar općine sve u jednu uložiti.

6.) Na svršetku opsadnog stanja preda štedionica sve uložne knjižice općinskoj upravi, koje mora ona čuvati i za nje odgovarati.

7.) Poslodavaoc i opć. glavar jednako su podložni kazni u smislu § 9 b) zakona o opsadnom stanju, ako ne ispune kako je gori rečeno.

8.) Naredba stupa u krijepost 3. aprila 1916.

Ovakva naredba treba i nama, pa se ne će duhandžija hvaliti, da nije još nijedne godine toliko duhana prodao kao ove, kad je kod kuće najmanje onih, za koje je zbilja duhan; krčmar ne će veselo ruke trti i fićukati od veselja, da je od pijane djeċurlije nedeljom popodne prodao pedesetak litara vina. Naša će djeca takvom naredbom postati zdravija, pametnija, naučit će se na štedljivost i pravu ekonomiju, pa će time kao zreli ljudi biti na korist sebi i djeci svojoj, a domovini na diku, čast, veselje i ponos.

Prijatelj mladeži.

Našim čitateljima.

Prošli smo prvo te nastupili drugo četvrtgodište. Tri puna mjeseca smo čekali, da se osvjedočimo da li će biti sudjeno „Hrvatskom Listu“ na život ili smrt. Za smrt su glasovali svi oni nemarni pretplatnici, a tih je bilo u tri mjeseca preko jedne stotine, koji su list primali najmanje dva mjeseca a da ga nisu platili te smo bili prisiljeni crtati ih iz knjige pretplatnika. Za život lista glasuju oni, koji ga redovito kupuju i pretplatom podupiru, radi toga molimo prijatelje lista da nas ne zaborave te najkasnije do 10. o. mj. pretplatu obnove jer smo odlučili list ustaviti svakome, kojega bliže ne poznamo te nam nije poslao pretplatu do toga dana.

*

Kada smo kod vlastite stvari, neka se nam dozvoli par redaka na račun onih, koji jošte danas ne smatraju potrebnim podupirati list pretplatom ili dnevnim kupovanjem. Kada nije bilo hrvatskog dnevnika u Puli, željeli su si ga širi krugovi, sazivali sastanke, činili proračune, obećivali potpore, bili pripravni na redovite materijalne žrtve samo da se nešto dosegne u tom pogledu. Sada, gdje je hrvatski dnevnik u Puli ugledao svjetlo **bez ičije pomoći**, dobrom voljom izdavača te preporukom onih, koji u hrvatskom listu vidjevaju i naš hrvatski napredak u Puli, sada dakle, „Hrvatski List“ je za mnoge nepoznat ili njim je „wurst“, preskup, odnosno slabo uredjivan te ga ne samo ne kupuju nego se ga niti neudostojavaju čitati. Imade vrlih iznimaka, a tih je žalibože vrlo malo, koji se oko „Hrvatskog Lista“ kupe te svojom moralnom potporom izdavača bodre, da i on list na smrt ne osudi. Te iznimke su u Puli dnevno manje, a kada nebi bilo u Puli naših vrlih mornara, koji ne samo da list kupuju, nego ga pretplatom za svoje izvan Pule podupiru — list bi bio odavna preminuo. „Hrvatski list“ će imati zahvaliti samo našim mornarima u Puli, ako mu uspije održati se na površini. Osim pazinske općine, gdje se ga dnevno prodade oko stotinu primjeraka dobrom voljom tamošnjeg knjižara Novaka, „Hrvatski List“ neimade čime da se pohvali.

Iz Rijeke, Kastva itd., gdje dnevno primaju u preprodaji list, primamo vijest, da se list slabo prodaje — j e r j e p r e s k u p. To će biti uzrokom, da se ga ne može raspačati niti 30 komada dnevno u prvoj hrvatskoj općini Istre — u Kastvu! Od danas naprijed ne šaljemo ga više tamo, jer se nam tako pisalo. Tko ga dakle iz Kastavščine želi čitati, neka si ga naruči kod trgovca g. B. Bačića u **Matuljama**, koji se je iz ljubavi za stvar stavio u službu lista. Na **Rijeci** prodaje list knjižara Trbojević, na **Voloskom** gospodja Marija Stirn, u **Opatiji** trafika Tomašić, u **Lovranu** g. Josip Bassan, u **Kanfanaru** g. Ivan Turčinović, u **Vodnjanu** trafika Debetto.

Samo onaj, tko poznade današnje poslovne prilike u tiskarskoj struci, može suditi, da li je list preskup. „Hrvatski List“ biva tiskan samo u 1800 komada, pa kada bi ga svi osamnajst stotinu do zadnjega prodali, ne mogu se pokriti troškovi, jer listu manjka oglasa, a dokle se ne pomnoži naklada lista te broj oglasitelja ne povisi, nije izgleda na pojeftinjenje već na poskupljenje ili na smanjenje oblika. List broji samo 340 p l a ć a j u ć i h pretplatnika, medju njima je opet 75 postotaka naših mornara. Šaljemo ga oko stotinu komada vojnicima i evakuircima te u zamjenu badava.

Oglasi nose listu najviše 50 kruna mjesečno. One oglase koje tiskamo n. pr. od kapitanata, osiguravaonice, kina „crvenog križa“ donašamo samo reklame radi, besplatno ili uz takove uvjete, koji nam ne nose nikakove materijalne koristi. Usprkos tome, da se za redakciju malo troši, da za brzojave uračunavamo samo jednu trećinu od polovice faktičnih troškova, usprkos tome da list tiskara računa po faktičnim troškovima bez ikakvog režijskog dodatka, imade list okrugli 1000 kruna mjesečnog gubitka, pa radi toga neka se nitko ne začudi, ako bi list za uvijek zaspao i prije nego li se nadamo.

Ova „jeremijada“ potrebna je radi onih, koji ne znadu ništa drugo činiti, nego kritizirati i rušiti ono, što se je teškom mukom sazidalo.

Domaće vijesti.

Kino „Crvenog krsta“. Večeras bit će predstave osobito zanimive. Preporuča se što brojniji polazak.

Kazalište Ciscutti. 4. i 6. travnja bit će u mjesnom kazalištu koncerat i varieténa predstava. Pošto je to u korist Crvenog krsta i ratne pripomoći preporučamo. Sudjelovati će na koncertu gospoda J. Voska, O. Dobrilla, H. Fuxa i prof. A. Illsberg, a na varietéu gospoda Rolph Claudos, W. Rosenfeld i K. Uilmann. Lože stoje 12 K, parketna sjedala od 2 K više, sjedala u galeriji 1 K. Karte se prodavaju svakog dana od 3 do 5 sati po podne na kazališnoj blagajni.

Za žrtve potresa u Hrvatskoj darovaše na brodu „Zichy“ ukrcani, i to: Po K 10·— Niko Marussich, pomorski kapetan; Jakov Vlašić, pomorski kapitan; Tomo Boraš, mašinist; K 6·— Franjo Susanić, pomorski kapetan; po K 2·— Anton Peselj, Anton Bučić, Jakov Sumberaz, Josip Rančić; po K 1.—; Anton Franelić, Srećko Boneta, Anton Malinarić, Jakov Faraguna, Mate Blečić i Lojzo Brajuka. Ukupno K 50·—. Živili darovatelji te se množili! — Naša uprava primila je do sada u tu svrhu 170 kruna.

Obznana. Uslijed opunovlašćenja sa strane c. kr. namjestništva u Trstu te na temelju § 51 obrtnoga reda saslušavši trgovačku obrtnu komoru u Rovinju ustanovljuje se slijedeće cijene za meso za mjesec travanj o. g.: Govedina, prednji dio K 5·64, zadnji dio K 6·—. Teletina, prednji dio i strane K 4·—; stegno, pleća i hrbat K 5·60. Svinjetina K 5·60. Janjčevina K 3·20.

Razne vijesti.

Engleska panika od Zeppelina. Sve se više i više skida u Engleskoj do sad tako mila obrazina, kao da su vlada i narod prema napadima Zeppelina sa svim hladnokrvni. Sve više izlazi na površinu pitanje, šta treba činiti, da se Engleska spasi od ove opasnosti. Poslije govora, koji je prošlog četvrtka držao u gornjem domu Lord Montagu of Beaulieu, odbranbeno pitanje postalo je glavno dnevno pitanje. Pravi strah i velika briga izbijaju u uvodnim člancima svijų listova. Jedni zahtevaju, da se ustanovi vazdušno ministarstvo, drugi opet traže pojačane odbranbene mjere, a sami neznaju

kako da se do njih dodje; treći najzad vele, da je osveta najbolje sredstvo za odbranu. Sve pak čini utisak, da postoji strah i pometnja. Lord Montagu, jedini u Engleskoj (što mu se i priznaje) koji nješto od cijele stvari razumije, zadao je svojim zemljacima priličan strah. Evo nekoliko izvoda iz njegovog govora, koji je „Reuter“ zaboravio saopštiti ostalom svijetu: „Vrlo se malo u ovoj zemlji dešava, što njemačkom generalnom stožeru nebi bilo poznato. Prije godinu dana mi smo bili gospodari vazduha, koje smo sad ja se toga bojim, izgubili. Njemački aeroplani lete brže i podižu se više, nego li ma što, što mi imamo. Ovdje, kod naše kuće izdržali smo 13 Zeppelinskih napada, ni jedan Zeppelin nismo bili u stanju da oborimo, osim jednog parčeta propelera, koji je u Kentu nadjen, nismo mi pogodili ni jedan dio Zeppelina, nismo ga ni uništili niti oštetili“. — Montagu važi u Engleskoj kao dobar prorok. Veli se, da se sve ono, što je on predskazao, doista i dogodilo, s toga je slijedeće njegovo proroštvo zanimljivo: „Doći će vrijeme, kada će vazdušna služba važnija biti, nego li vojske ili mornarice. Ako koji narod ima bolje ustrojenu vazdušnu službu nego li mi, onda postoji za nas velika opasnost, koja će svake godine biti sve veća. Odbrana naše zemlje odigrava će se u buduće poglavito u vazduhu. Njemački Zeppelini, proricao je dalje Montagu, „biće uskoro 500 stopa dugi, imaće 65 stopa u prosjeku i biće preko 12 i pol tona teški, sa letnim radijumom od preko 2000 milja. Oni će moći preletiti cijelu Englesku i mogu biti vrlo opasni za mornaricu. Njemačka mornarica može jednoga dana zajedno s Zeppelinima napadati i to sa vrlo ozbiljnim posljedicama za ishod borbe. Boriti se s Zeppelinima time, što će se u cijeloj zemlji namjestiti odbranbeni topovi, sa svim je beskorisno. Što Zeppelini nisu počinili još i sasvim drugu štetu, imaju Englezi da zablagodare samo svojoj ludoj sreći“. Lord Montagu je završio: „Jedna bomba pala je samo nekoliko metara daleko od jedne najvažnije municione tvornice. Tako je isto bilo 31. januara sa jednom najznačajnijom aeroplanskom tvornicom“. Nije dakle nikakvo čudo, što je Zeppelinsko pitanje iznenada izmililo iz tobožnje ravnodušnosti do glavnog pitanja dana, jer protivu Zeppelina preko Engleske se Rusi i Francusi ne mogu boriti.

Militarizam i znanost. U strukovnom je jednom njemačkom časopisu pod naslovom „Sport i igra“ priopćen zanimiv članak pod naslovom „Fizičko osposobljenje ljetača“, te spominje prema francuskom listu Matin metode, koje upotrebljavaju francuski liječnici kod fizioloških istraživanja s ljetačima. Sva se takova fiziološko-psihološka istraživanja osnivaju na činjenici, da čovječja sjetila ne djeluju nikad brzo i rijetko kad posve pouzdano. To je zamijetio uostalom već i glasoviti astronom Bessel početkom prošloga vijeka. Medjutim se je takovo istraživanje uz pripomoć astronomije, fizike i psihologije tijekom vremena te pomoću osjetljivih, duhovito sastavljenih sprava veoma usavršilo. Već više godina prije ovog rata je berlinski profesor Morcuze predložio, da se osobe, koje se kane posvetiti avijatičkoj službi, istražuju u tom smjeru, da li one zamjećuju stanovite pojave (svjetlost, zvuk itd.) u isto doba, kad se ovi i pojave. Nadalje se imaju istraživati, da li su kadri brzo stvarati odluke i odmah prema tim odlukama sjegurno i bez velikog napora raditi.

Iznakažena noga kineske žene. Kako je poznato, pruža se veoma rijetko zgoda za proučavanje iznakažene noge na živoj kineskoj ženi, jer se bosa noga silno protivi kineskim pravilima pristojnosti. No sad je uslijed revolucije u Kini prebjeglo u Europu veoma mnogo Kineza s obiteljima, te su tu prigodu upotrebili G. Variot i gospodja Chatelin, da istraže čitav niz nogu od 6- do 13-godišnjih Kineskinja i njihovih matera. Rezultat su svojih istraživanja objelodanili u strukovnom jednom njemačkom časopisu. U bogatim obiteljima počinju „obradjivati“ nogu djevojčice u četvrtoj godini, a u ostalima izmedju pete i šeste godine. Kasnije „obradjivanje“ ne bi imalo potpuna uspjeha. Kod malenog se djeteta počinje iznajprije sa masažom noge, tad se previnu prsti prema tabanima i pomoću ovoja drže u tom položaju. Ti su ovoji iz vune ili svile, te široki 5 do 6 centimetara. Danomice se ovoji skidaju, noga ispire, masira i natire alkoholom. Nato se ovoji opet ovijaju i svakim danom sve to čvršće stežu. Na taj se način dolazi malo po malo do tipične one iznakažene noge, no njezin oblik ovim postupkom još nije posve „elegantan“, nego se prava „elegancija“ postiže tek time, da se pod tabane stavlja poluvaljak od kovine, noga preko njega previne te pomoću ovoja prsti i pete što jače na valjak pritisnu. Noge djevojaka, koje su gore navedeni istraživali, imale su duljinu tabana 16—17 centimetara, dok su tabani njihovih matera (medju njima je bila i jedna pedesetgodišnja žena) mjerili tek 14 do 16 kentimetara. Iznakaženjem dakle noga zastaje u naravnom rastu, a sa godinama sve više i više mršavi. Dakako da uslijed takovih nogu kineske žene veoma teško i nespretno hodaju.

Zašto je nebo modro? Već odavna je zanimalo istraživače pitanje, odakle potječe ono plavetilo (modrina) našega neba, te su na ta pitanja slijedili dakako prema tadašnjem stanju znanosti i različiti odgovori. No u jednom su ipak bili svi složni, da treba naime tomu plavetilu tražiti uzrok u uzduhu naše zemlje.

Uzduh, koji opkoljuje našu zemlju, nije uvijek jednako proziran. Ta prozirnost ovisi o većoj ili manjoj množini prašine, koja se nalazi u zraku, te o miješanju različito toplog i različito vlažnog zraka. Čestice prašine i čestice uzduha odbijaju sunčanu svjetlost. I upravo to odbijanje svjetlosti zasjenjuje naše oči. Zvijezde ne stoje na nebeskom svodu samo noću, nego i danju, te bismo ih prema tomu morali da vidimo u svako doba. No uslijed odbijanja te su svjetlosti po danu za nas nevidljive. Iz dubokih se rovova pod zemljom, gdje nema toga odbijanja, mogu zvijezde da vide i po danu.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Neobično je ugodan utisak, što ga dobiješ u japanskom razredu, kada promatraš po redu mlada lica. Neuvježbano evropsko oko ne razlikuje u početku ništa specijalnoga u fizionomijama, ali kod svih nadješ nešto neobično prijaznoga. Ti potezi lica nemaju ništa svojskoga, ništa prisilnoga — a usporediš li ih s licima zapadnjaka izgledaju samo na pol skicirana, gdje su im crte lica neobično nježne. U njima nema ništa ni izazovnoga ni plahoga, ništa ekzaltiranoga ni simpatičnoga, kao ni kakve ravnodušnosti ili znatiželjnosti. Mnoga su lica, premda već odraslih mladića, puna neopisive djetinske iskrenosti i svježine, — nekoja su isto tako neznačajna, kao što su druga interesantna, a imade ih lijepih poput djevojaka. Svima je pak osebujan karakterističan izražaj neobičnog zadovoljstva, u kojem ne čitaš ni mržnje, ni ljubavi, niti što drugo, do li potpunog mira i blagosti. Oni izgledaju kao sanjarska dobrota Buddhina. S vremenom će se taj utisak bezstrastvenog svladavanja malo po malo izgubiti, čim si bolje upoznao pojedina lica. Svako lice će se doskora individualizirati, čim si u njem otkrio tragove obilježja, kojih u početku nijesi mogao opaziti.

Sjećanje pak na taj prvi utisak ostaće trajno i dolazi do vremena, gdje ti postaje jasno radi mnogih iskustava, kako je nešto neobičnoga izdao taj prvi utisak o japanskom karakteru. Do toga iskustva možeš doći samo iza mnogogodišnjega poznavanja i opažanja. Ako se podsjećaš na taj prvi utisak spoznat ćeš, da ti se je već onda otvorio strjelovit pogled u dušu rase. Izdaju ju osobna ljubeznost i njene osobne slabosti. To je strjelovit utisak karaktera rase i njenoga života, koji samo u tudjini boraveći stranac kao fizičnu prijatnost osjeća i koji naliči oslobodjenju, koje živci osjećaju, kada si se oslobodio tlaka teške atmosfere i dospio u rijedak, slobodan i čist zrak.

*

Nije li bio pretjerani Fourier, koji no je govorio o strašnim obrazima „civiliziranih“? Pa tko bio da bio, našao bi on vrijala svojih fizionomskih teoriju potvrdjenu, da je mogao biti svjedokom učinka, koji bude izazvan prvim pogledom evropskoga lica u tom najistočnijem istoku. Sve, što nam kod kuće za fiziognomiju interesantnim i karakterističnim prikazuju, ne čini u Kini ili u Japanu istoga utiska. Izvjesne crte, koje označuju izražaj lica i koje služe kao znakovi našega vlastitoga ličnoga alfabeta ostaju Orientalcu na prvi pogled posve neopažene.

Samo karakteristika rase ga odmah frapira, a ne individualno raspoznavanje. Značenje duboko ležećih očiju, izbočenost čela, nos plamenca, masivna doljna čeljust — simboli agresivne snage — očitovalo se ovoj nježnijoj rasi na isti intuitivan način, kao što se očituje krotkoj životinji pogibeljna narav prvoga razbojničkoga neprijatelja, što ga susretne. Evropejcima su se činili okretni, Evropejcima su se činili okretni, maleni i finijeg obraza Japanci djećacima. Sviki urodjenik pomoćnik kojega trgovca zove se još uvijek u Yokohami „boy“.

Japanci su smatrali crvenokose, neotesane, pijane evropske pomorce djavlima, Shojos. — morski vragovi — a Kinezi nazivaju još i danas Zapadnjake „strani vragovi“.

Visoki rast, masivna snaga, izazivajuće ponašanje stranaca u Japanu, povećalo je neobičan utisak, što su ga njihova lica izazvala. Djeca su plakala od straha, ako su putem stranca susrela, a u odaljenim krajevima se dogadja još i dan danas, da pogled evropskoga ili amerikanskoga obraza mališima strah i trepet u kosti natjera.

Neka gospodja u Matsue pričala je u mojoj prisutnosti slijedeću čudnu epizodu iz njenih djetinjskih godina:

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Nedjelja, 2. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 262

Golemi ruski gubitci.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Olike osvojiše austro-ugarska odjeljenja neprijateljsku predpoziciju, zasuše ruska skrovišta te razoriše zaprijeke. Na to su se povratila opet u naše glavne položaje. Jugoistočno Sjemikovca osujeteli smo topničkom vatrom i protunavalom pokušaj neprijatelja, da promakne svoje linije u frontalnoj širini od 1000 koračaja, te tako postigne razmak povoljan za jurišanje.

Talijansko bojište.

Jučer je započela na obim stranama opet djelatnost na nekojim mjestima fronte. Na tolminskom mostobranu, u odsjeku Felle i na dolomitskoj fronti došlo je do više ili manje žestokih topničkih bojeva. Suzbili smo talijanske navale izmedju velikog i malog Pala kao što i kod Schluderbacha.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kod St. Elois suzbili smo engleske napadaje s ručnim granatama. Na raznim mjestima zapadne fronte žestoki topovski bojevi. Naša su bojna ljetala strovalila 4 francuska ljetala te su bacila obilje bomba na francusko ljetalište kod Rouai-a zapadno od Reimsa.

Istočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja. Po tom čini se, kao da se skoro iscrpio ruski napadaj, koji je bio uperen od 1. do 28. ožujka protiv širokih odsjeka Hindenburgove vojske sa silom od 30 divizija t. j. od 500 tisuća vojnika i s golemim potroškom municije. Napadaj nije postigao radi hrabrosti i žilave ustrajnosti naših četa nikakovog uspjeha. Kako su si velike ciljeve postavljali Rusi sa svojim navalama, odaje nam zapovjed ruskog vrhovnog vodje od dne 17. ožujka, po kojoj da car očekuje istjeranje neprijatelja iz granica carstva. Kada se sa ruskog službenog mjesta obrazložuje sadašnju obustavu navala jednostavno s promjenom vremena, to je sigurno samo dio istine. Ti gubici imati će najmanje toliko odjeka, koliko promekšano tlo. Po obzirnom računanju iznašaju ruski gubici najmanje 140 tisuća ljudi.

Balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Na Tigrisu nema promjene. Na Eufratu istočno od Nassrie projjeralo je naše odjeljenje neprijateljsku četu proti jugu. Kod toga zadala joj je gubitaka.

Kaukaska fronta.

Mi smo navaljivali svuda u dolini Čorok. Suzbili smo navale neprijateljskih izvidničkih odjeljenja.

*

Neprijateljska je krstarica pucala duže vremena bezuspješno na Eles-Burnu.

Brzojavi.

Rat.

Zračni napadaj na Solun.

Amsterdam, 28. Telegraf javlja iz Londona: Kod zračnog napadaja na Solun bilo je usmrćeno 7 Grka, 9 Židova i 2 Turčina, a 27 osoba ranjeno, medju kojima je jedan viši grčki financijalni činovnik. Jedna je bomba pala na najveću grčku vojarnu, druga na prefekturu, a treća je oštetila neku školu. Pučanstvo je jako ogorčeno, no neprijatelj je morao, kako londonski list Times kaže, svoj zračni napadaj veoma skupo platiti, jer su propala dva ljetala, i to tako što je jedno bilo prinukano, da se spusti medju engleske linije, a drugo da je palo u jezero Amatova.

Njemačka.

S njemačkog Reichstaga.

Berlin, 1. (D. u.) Proračunski je parlamentarni odbor dovršio raspravljanje proračuna za izvanjski ured, te je započeo raspravljanje ratnog proračuna. Zamjenik je ratnog ministra podastro čitavu vrstu pouzdanih saopćenja o gubicima i o mogućnosti popunjivanja vojnih redova, kao što i o proizvodjanju municije, što sve pokazuje, da Njemačka smije potpunim pouzdanjem ići u susret daljnjemu razvijanju rata.

Balkan.

General Mondesir kod Sarraila.

Milan, 1. (D. u.) Corriere della Sera javlja iz Atene: Francuski je general Mondesir otputovao s Kifa u Solun, da se sporazumi s generalom Sarrailom, kakvim načinom imaju saveznici nastupiti na Balkanu i kabo uprotrebiti srpske bojne sile.

Engleska.

Englesko-Nizozemski spor?

Berlin, 1. (D. u.) Berliner Tagblatt objelodanjuje vijest, da je nizozemska vlada poduzela svoje mjere uslijed toga, što je Engleska zatražila prolaz svojih četa preko Nizozemske.

Lokal-Anzeiger piše: Mi ne možemo pojmiti, da Nizozemska nije ničesa naučila iz dosadanjeg prolaska rata. Svakako se u Njemačkoj gleda na daljnji razvitak stvari mirnom odlučnošću.

Srpski prijestolonasljednik i Pašić u Londonu.

London, 1. (D. u.) Srpski prijestolonasljednik i Pašić bili su uredovno dočekani u Londonu. Kralj je zatim primio prijestolonasljednika u posebnu audienciju.

Dogodjaji na moru.

Prekinuće kabelske sveze medju Holandskom i Engleskom.

Rotterdam, 31. Brzojavna sveza medju Holandskom i Engleskom jest još uvjek prekinuta. Službena neka izjava veli, da se još nezna, koliko će to vremena trajati. Nada se, da će biti uzpostavljena bezžična sveza, ali nije stalno, kada će ova biti svršena, premda ne bi to moglo dugo trajati. Handelsblad spominje, da su u početku bila na raspolaganje samo tri kabela za svezu sa Engleskom, od kojih je bio svaki sastavljen iz žica. Jedan od tih, koji je prije rata služio za svezu medju Njemačkom i Engleskom, bio je 25. listopada 1915. porušen. Drugi je bio iz nepoznatih uzroka porušen dne 24. siječnja 1916, a treći jučer na večer.

Neutralne države.

Nizozemska obustavila vojničke dopuste.

Amsterdam, 1. (D. u.) Handelsblad javlja iz Haaga: Obustava dopusta ne znači, da se moraju one osobe, koje su išle doma na dopust, svojoj posadi povratiti. Odredba vojničkih oblasti nalaže samo ovo, da se opozovu još nenastupljeni podijeljeni dopusti i da se nesmije podijelivati drugih dopusta.

Nizozemska budnost.

Amsterdam, 1. (D. u.) Nieuw-Courant kaže: Nastali nemir ima svoje uzrok u sveopćem ratnom stanju, koje daje i našoj zemlji povoda, da bude osobito budna. Sudi se, da je moguća promjena položaja samo posljedica savezničkog sastanka u Parizu.

Takodjer Maasbode dovodi mjere poduzete u Nizozemskoj u svezu sa vijećem saveznika u Parizu.

Tijd kaže, da se Nizozemska nalazi na putu, da bude upletena u europijski konflikt.

Važni dogodjaji u Nizozemskoj.

Amsterdam, 1. (D. u.) Jučer je razaslana telegrafskim putem naredba, da su obustavljeni svi dopusti za časnike i za momčadi

kopnene i pomorske bojne sile, osim onih, što ih je podijelio ratni i mornarički ministar.

Iz Haaga se k tomu javlja: Dopisni ured doznaje, da su prije tog koraka održale važno vijeće sve najviše kopnene i pomorske oblasti, te da je unutrašnji ministar imao razgovor s predsjednikom ministarstva, s kraljicom i s izvanjskim ministrom. Govori se, da će se i sabor čim skorije sastati na tajnu sjednicu. Handelsblad piše, da oblasti rekviriraju željezničke vozove.

Haaški dopisni ured doznaje na dobro upućenom mjestu, da su sasma neistinite vijesti, da su tobože obustavljeni svi podijeljeni dopusti i rekvirirani svi željeznički vozovi.

Osim toga dodaje se, da je nemoguće dedementirati sve fantastične izmišljotine ove vrsti.

Amerika.

Naviještenje američke okružnice o boju sa podmornicama.

Washington, 31. Svi su alijirci pojedince odgovorili na Lansingov predlog, koji se je ticao razoružanja svih trgovačkih brodova, te ga odbili. Ujedinjene će države, u svrhu informacije sviju naroda, skoro sastaviti opširan izvještaj o njihovom stanovištu prema vodjenju rata sa podmornicama i oružanju trgovačkih brodova u obrambene svrhe. Po svoj će se prilici poslati na države okružnice. Ta objava, koja će biti sastavljena uz pomno obaziranje svih zahtjeva obiju europskih ratujućih skupina, služiti će američkoj vladi kao pravac, kod budućih pregovaranja. Izjavlja se, da će Ujedinjene države bez ikakve promjene zastupati već osvojene nazore. Misli se, da će objava pružati podlogu za medjunarodne ustanove poslije rata, u koliko se one odnose na upotrebljavanje podmornica. Za svoje odsutnosti iz Washingtona, bavio se je Lansing sa velikim brojem došlih mu podataka, koji tiču podmornica i oboružanih trgovačkih brodova.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 29. Službeni izvještaj od 28. o. mj.:

Zapadna fronta.

U Rigaiskom odsjeku topovska paljba i puškaranje. Naše je topništvo dobro gadjalo neprijateljske jarke i baterije zapadno Claia i pred mostobranom Mexküla. U odsjeku Jakobstadta navalili su Nijemci nakon žestoke topovske priprave u okolici sela Warsung (13 km južno Jakobstadta), ali smo ih suzbili. U okolici sjeveroistočno Postavija odupire se neprijatelj žestoko ta poduzima mjestimice bijesne protunavale. Na Naročkom jezeru zauzeo je neprijatelj šumu južno sela Mokrice; u protunavali bacismo Nijemce iz sjevernog dijela šume, kod koje smo prilike zaplijenili 2 strojne puške i zarobili vojnike, koji su pripadali četirim različitim pukovnijama. U okolici rokitničkih močvara te u odsjecima sjeverno i južno od ovih traje boj dalje.

Galicijska fronta.

Sjeverno Bojana zapalismo istodobno 13 mina. Na to je naša pješadija u jurišu preskočila dvije vrste neprijateljskih jaraka. Preživjele branitelje podminiranih položaja poubijali smo što ručnim granatama, što u boju na nož. Zarobismo jednoga kadeta i 125 momaka, te zaplijenismo 2 strojne puške, jedan top za bacanje mina i jednoga za bacanje bomba te jedan rekflektor, veliku množinu ručnog oružja i pet topova. Te smo morali učiniti neupotrebljivima, jer ih nijesmo mogli povući natrag. Sa svim tim, što je vrijeme vrlo nepovoljno i premda teren pruža velike poteškoće, ipak izvršuju naše požrtvovne čete svaku danu im zapovjed.

Na Crnom moru.

Naše su torpedovke potopile 10 jedrenjača na anatoljskoj obali razrušiše dva mosta te zapališe skladište za municiju.

Kaukaska fronta.

U odsječku kraj obale slomiše naše čete jaki neprijateljski otpor, bačiše Turke, nakon topovske priprave sa strane brodovlja, iz njihovih položaja u okolici doline Baltaši te osvojiše nakon boja grad Otsi, na obali Crnoga mora (48 km istočno Trapezunta). Pod noć poduzeli su Turci na cijeloj fronti na obali više protunavala, koje smo sa uspjehom odbili. Jugoistočno Bitlisa (40 km) zaposjeli smo nakon boja u noći od 24. na 25. ožujka selo Khisan. Turci, koji su ga branili, pobjegoše prama jugu.

Francuska.

Paris, 30. Službeni izvještaj od 29. ožujka 3 sata poslije podne:

U Argonama pucale su naše baterije na njemačke utvrde sjeverno od Haute-Chevauchee i južniji rub šume Fleppy. Borba sa ručnim granatama u svezi s navalama u bližnjem odsjeku dovela je do znatnog prodrijenja u neprijateljske spojne jarke sjeverno od Avocourta te je donio nekoliko zarobljenika. Zapadno od Moze nije neprijatelj poduzeo prošle noći novih navala protiv položaja u Haucourtu i Malancourtu. Topovska je vatra dosegla znatnu žestinu na fronti Bethincourt-Mort-Homme-Cumieres. Na istočnom ogranku šume osvojili smo u dubini od 300 m najvažniju njemačku utvrdu, koju se označuje kao uporište od Avocourta. Suzbili smo sasvim žestoku neprijateljsku protunavalu poduzetu svježom tek pred nekoliko dana prisjelom brigadom. Neprijatelj je pretrpio jakih gubitaka te je ostavio u našim rukama 50 zarobljenisa. Istočno od Moze živahna topovska borba na jednoj i drugoj strani u okolici Vauxa i Douaumonta te u ravnici Wovra u odsjeku Moulainvilla. Na ostalim frontama bila je noć mirna.

U 11 sati u noći. Naše je teško topništvo ispaljivalo veliki broj hitaca u šumu Malancourt-Avocourt, dok su Nijemci poduzimali protunavale protiv bližnjeg odsjeka. Zapadno od Moze trajalo je pucanje svom žestinom. Tokom dana poduzeo je neprijatelj izmedju Avocourta i Bethincourta jednu za drugom 3 navale na položaje, što smo mu ih ujutro oduzeli u Avocourtskoj šumi. Suzbili smo Nijemce do čista. Tokom navala velikih četnih skupina protiv sela Malancourta uzmogli su Nijemci da prodru u promaknutu utvrdu sjeverno od Malancourta i da osvoje dvije kuće u selu. Sve njihove pokušaje, da dalje prodru zaustavili smo svojom paljbom.

Italija.

Rim, 30. U odsjeku Rovereta obična topovska djejatnost. U dolini Sugana bijahu suzbijene manje neprijateljske navale zapadno Tesobbo. Na obronku Col di Lana okršaji patrula, sa po nas ugodnim uspjehom. U dolini Fella, u odsjeku Crnoga vrha i na srednjoj Soči živahna topovska vatra. Naše je topništvo pucalo na neprijateljsku kolonu što je marširala po Bagatinskoj cesti, oštetilo je obrambene položaje na Slemenu te je raspršilo čete, koje su napredovale od Galubinija. Na visinama sjeverozapadno Gorice trajao jo jučer živahni topovski boj cijeli dan. Pod noć poduzeo je neprijatelj, nakon što je sakupio znatne pričuve, novu žestoku navalu. Navala, koja je započela na sjevernom koncu Podgorskih visina, rastegnula se je domala duž cijele fronte do Sabotina. Osobito je žestoka bila borba na uzvisini kod Pevmice. Više puta suzbijen, obnovio je neprijatelj navalu sa novim silama i uz bezuspješne, krvave navale. Konačno poduzesmo protunavalu, raspršismo ga, natjerasmo u bijeg te učinismo 156 zarobljenika, medju kojima i 6 časnika. Na Krasu različita poduzeća topništva. Istočno Selca navalili su jučer o podne, naši ponovno na čvrsto utvrdjeni neprijateljski položaj, kojega su već više dana napadali, osvojivši ga u boju na nož. Brojne protunavale, koje je neprijatelj sve do noći poduzimao, bile su suzbite. Kod tog sjajnog podazeća zarobismo 202 momaka, medju kojima i 7 časnika, uzesmo mu 2 strojne puške, 1 top za bacanje mina, više od 100 pušaka te brojne zaboje municije i bomba.

Nemoralnost.

Arbeiter Zeitung prima od svog dopisnika iz Černovica slijedeće:

Černovice, dne 15. III. 1916.

K opskrbi stanovništva hranom, gradska uprava sve moguće poduzimlje, da stane na put neobično velikoj moralnoj pokvarenosti mladeži. I ako uprava upotrebljava i nedozvoljena sredstva, problem nemoralnosti ostaje uza sve to veoma težak i sudbonosan.

Do provale Rusa u grad, a i odmah iza toga bijahu uapšene djevojčice — djevojčice u pravom smislu riječi — koje prodavahu i darivahu svoju put, svoje meso, svoje tijelo, svoju nevinost angjeosku. Djevojčice od trinaest godina bijahu okužene veneričkim bolestima. Išlo je od zla na gore. Nemoralnost, neugodne životne prilike, skrb za svagdanju hranu i svagdanje potrebe, napast, da će se ukratko na laki način mnogo zaslužiti bijahu uzroci, koji uzdignuše prostituciju do najvišeg stepena. Ne samo nevjera prema vlastitom mužu, koji se u ratu nalazi — prostitucija najniže vrste — prodaja vlastitog tijela zbivala se i kod mnogo i mnogo odličnijih obitelji. Rekoh: „Velika zasluža“. Uistinu sjajna trgovina. Agenti mi te trgovine rekoše, da osam do desetak prostitutkinja dostaje za uzdržavanje jedne takve trgovine. Sav dobitak, kojeg one na taj način zasluže, potroši se odmah u bluze i donja odijela, koja su svakako parfumirana i pomadizovana. One pripovijedaju, da ogromne svote zaslužuju. Citiraju upravo nevjerojatne sume, koja treba njihova obitelj da se prehrani u mjesec dana.

Naravski, glavni uzrok te nesreće leži u tom, što se u neposrednoj blizini nalazi bojna linija.

Vojno zapovjedništvo je strogo zabranilo momčadi i oficirima općenje s ovakim prostitutkinjama, eda na put stane raznim seksualnim bolestima, ali na žalost dogagja se slijedeće: djedaći od dvanaest do četrnaest godina naučise se blebetati nekoje riječi sviju jezika, koji se ovdje sada čuju govoriti. Oni pitaju vojnika: „Hoćeš li jednu lijepu ženu?“ te ga vode sestri ili majci!...

Ne treba biti moralno paraliziran. Mora se nastojati stvari u trag ići. Vojnik se daleko od žene nalazi; on vidi svaki dan, a dapače i svaki čas smrt pred očima; on živi daleko od svijeta u prilikama kušnje i napasti. Njegov se prirodni nagon probudio. Zašto da ga ne slijedi? Isto je kao i kod mornara: odalečeni od kopna mjesec i više, oni živu — može se reći — bez cilja. Kad se u luku vrate, teško zasluženi novac, bježi iz ruku...

Sada ženama! Rekoh što ih na to potiče i otkuda to zlo dolazi. Jasno jest, da ih i osjećaji na to nagone.

Sad se pak valja upitati: Što poduzeti? Otkriveno je groznih fakata. Djevojčice, malene djevojčice, koje trebaju još tugje tjelesne njege, koje u odličnijim krugovima gouvernante imaju, uzdržavaju svojim tijelom mnoge obitelji. Ako ih upitate, zašto to čine, one će vas zamoliti, da ih daleko odavle otpremite, te da im kakav posao date. Druge ostaju njieme... Ne razumiju.

Tko je onaj gospodin? On se nije nikada dosada za njih interesirao! Jeli im dao hrane, kad su bile gladne? — Jeste li im ugrijali stanove, kad su se smrzavale?

K tome postadoše lopežice, otimačice, fiksnom idejom tjerane, da se odijevaju po najnovijoj modi, ne dozvoljavajući da nitko u njihove poslove dira. Što početi? Kaju se majke za nevjeru, vode se iz grada izgubljene, megjaši se ih, što znači prisilno tjeranje u „hinterland“ za trajanje rata. A poslije? Treba učiniti mnogo više: radi se o preobraženju one mladeži — muške i ženske — koja će postati korisna ljudskom društvu. Da se do toga cilja dogje, ne treba policije ni popravilišta, već treba pravog uzgoja. Odalečivanje od prvašnjeg ambijenta je krasna stvar, ali to je samo početak. Ne znam je li moguće od jedne prostitutkinje od zanata učiniti korisnu članicu ljudskog društva, ali ova djevojčica i mnoga druga žena stalan sam, da će se popraviti. Treba da drugi faktori toj nesreći na put stanu, a to je možda najteže, jer to znači odstranjenje velike bijede, odstranjenje velikih muka i patnja kod tisuću i tisuću osoba, odstranjenje rata samog.

Ne radi se samo o Černovicama. Informirao sam se i doznah, da se svuda — u najužoj, kao i u najširoj ratnoj zoni — dogagja ista stvar.

Isti grijesi, iste posljedice njihove. Razumije se, da i „hinterland“ mora osjetiti posljedice.

Vojnik će ponijeti kući ne samo sifilis sa bojnog polja, već i nemoralnost.

Susretoh činovnika jedne banke, koji je već nekoliko mjeseci na fronti. On mi je rekao, da je zaboravio, kako treba razgovarati sa poštenom ženom. „Ne — reče mi on — da ne bi bio poštene vidio kroz ovo vrijeme, ali ja svaku promatram s gledišta: hoće li se ona podati mojim željama ili ne?

Ovakva nemoralnost imade groznih posljedica.

Prijatelj mladeži.

Veliki ljudi velikog doba.

I.

Ljudi entente.

Veliko doba zahtijeva velike ljude. Ovu ogromnu oluju, koja je svijet uzdrmala do korena, može pobjedonosno podnijeti samo ona zemlja, koja ima ljudi, koji raspolažu sa moralnim i dušev-

nim snagama, što su neophodno potrebne vodjama velikoga doba. Staro je neriješeno pitanje historijskih mudraca, da li veliko doba stvara velike ljude, ili veliki ljudi izazivlju veliko doba. Sada, istina, nije prilika, da se filosovsko-historijski problemi raspravljaju i bilo bi frivolno to pitanje riješiti u jednome ili dva članka. Mi se danas možemo ograničiti samo prikazivanjem primjera historije, koja je najbolji učitelj i koja nam pokazuje da se uvijek, kad dogadjaji obični rastu u velike, i iz bezoblične mase sveopštosti, pojavljuju veliki ljudi stvoreni za to, da dogadjaje uokviruju i upućuju po svojoj volji.

Stavimo se sa obim nogama energično u sredinu današnjice, čiji su izvršeni dogadjaji prešli do sada nenaviknutu mjeru i utisli se u giganska izvršenja. To je titanska borba, koja se danas izvadja, jer su snage, koje se medjusobno rvaju, do vrhunca zategnute od naroda, koji u svojoj cjelini predstavljaju Titane. Mi, koji stojimo po sredini ovoga rvanja, nemožemo niukoliko odmjeriti onu strahovitu snagu u ovim dogadjajima. Tek historičari kasnijih dana imaće razmjeru, po kojoj će rat, počet 1914. g. umjeti tačno presuditi. Ali ipak vidimo jedno: mi vidimo, da se na strani Austro-Ugarske, Njemačke i njenih saveznika nalaze oni ljudi, koji su zato pozvani da dogadjaje njihovih naroda vode pobjedničkom kraju. Čitav niz ovakih imena odjekuju prije nego što će biti livena čelikom historije imena knezova, državnika i generala. Naprotiv kod entente oskudjeva ovaj gordi niz vodja, koje je sudbina odredila: mi vidimo kod entente samo take, koje je slučajnost ili u najpovoljnijem slučaju jedna za moć i snagu žudeća politika iznijela na površinu, da vode svoje narode. Uzmimo jednu pravednu ocjenu dajmo, neprijatelju onu čast, koju zaslužuje, ali pri najboljoj volji nije moguéno u njegovom skupu naći takav broj velikih i jakih, kao što se nalaze na našim vrhovima. Rusi su imali svoga Nikolu Nikolajevića, ličnost koja nesumnjivo ima posječno polovnu vrijednost. Nije imao nikakva uspjeha, jer mu je sudbina ispriječila protivnika, koji je u svakom pogledu nadmašnji bio. On nije dorastao genijalnosti jednoga Konrada pl. Hötzendorfa, jednoga Hindenburga ili Falkenhayna, ali neuspjeh, koji je pretrpio, ne može preboljeti ličnost manje mjere. Ma kako da paradoksno zvoni, po načinu, na koji je on bio tučen od austro-ugarskih i njemačkih vojskovodja, neosporno leži nešto vrlo veliko. On je veliko htio, pa je veliko i otpočeo. Što on to nije mogao privesti kraju, nije bila njegova krivica, nego je zasluga onih ljudi, koje mu je sudbina postavila kao protivnike. Za to, što je veliko htio, a protiv sebe imao veće za protivnike, bilo je katastrofalno za njegov poraz koji je pretrpio.

Sa Nikolom Nikolajevićem iscrpljena je skoro količina velikih ljudi entente. Ima mnogo glasova, pa i u samoj Austro-Ugarskoj i Njemačkoj, i koji francuskom generalisimu Joffre-u priznaju doimenak „veliki“. Ali Joffre, taj trbušasti bonhomme, kog male francuskinje sanjalačkim pogledima nazivaju „mon heros“, nije ništa više nego jedan sposoban general, koji svoju stranku savršeno razumije i mogao bi mnogo više postići, kad mu nebi iz svih mogućih obzira ruke bile vezane. U Austro-Ugarskoj i Njemačkoj vlada danas samo jedna jedina misao, misao o pobjedi. Njoj je sve drugo podčinjeno, a nadmoćnost centralnih vlasti i njihovih saveznika nalazi se baš u tome, što su razumile, da svoje ustrojstvo potčine toj misli. U Austro-Ugarskoj i Njemačkoj govori danas vojnik prvu i posljednju riječ. On bije bojeve, koji riješavaju sudbinu njegovih naroda, on jedini nosi odgovornost za uspjeh ili neuspjeh u tim borbama. U Francuskoj, a još više u Italiji vojnik je manje odgovoran za ono, što se na bojnom polju dešava, ali se u tim zemljama ništa neprimjećuje o ćutanju nevojnika, naprotiv, o generalima na frontu mnogo se, vrlo mnogo govori. Mnoga propala ofenziva entente ima se staviti na račun onih, koji daleko od fronta ne nose nikakvu vojničku odgovornost, i neće da je nose, pa ipak se smatraju za pozvane, da učestvuju u opredjeljivanju sudbine svoje zemlje. Mi tačno znamo, kako je došlo da jesenjašnje velike ofensive generalisima Joffre-a. Vlada je na njega navaljivala, da to učini, jer je njoj bila potrebna grmljavina topova, da bi nadvikala glas nezadovoljnih. I njegov talijanski drug više nego jedanput je morao da iskusi, šta znače zvanični ili parlamentarni uticaji.

Grof Cadorna, a tako isto i Joffre pouzdano ne bi poduzeli bili obe svoje posljednje ofensive, koje su njihove vojske samo užasno oslabile, da su u njihovim odlukama bili toliko samostalni, kao što su vojskovodje u Austro-Ugarskoj i Njemačkoj. Naročito Joffre, koji je do sada uvijek pokazao, da svoju snagu neprecjenjuje, ne bi hiljade i hiljade svojih vojnika slao u izvjesnu smrt, da ga na to nije gonila francuska vlada, koja je za svoj vlastiti opstanak strepila. O talijanskoj vladi bolje je i da ne govorimo, ona se od samog početka rata nalazi u stalnoj zebnji.

Na ovom mjestu moramo dodati jednu riječ, koja bezuslovno ovamo spada, možda će ona neobično zvoniti, ali ipak obuhvata iscrpno istinu stvari. To je ova riječ: Svaki narod ima onakvu vladu, kao što je zaslužuje. I ovdje se pokazuje velika razlika izmedju naroda entente na jednoj i onoga Austro-Ugarske i Njemačke, kao i njihovih saveznika na drugoj strani. Ovdje stoje narodi spojeni u jednu cjelinu iza svojih vodja, njihova moralna je snaga, koja prelazi u njihove vojske i iz ovih stvara materijal, koji je vodjama potreban da izvojuju pobjedu. Nije samo ustrojstvo, koje stvara pobjedilačku vojsku, čini tu svoje i vrijednost kulture, koju dotični narod ima. Viša kultura daje bolje ustrojstvo, viša kultura daje bolju vojsku. Viša kultura daje bolju vladu, daje prije svega pretežnije vodje.

Engleska, Francuska i Italija — Rusija sama nije nikad činila tako visoke prohtjeve — uvijek su sebe označavale kao narod najviše kulture. Doista, zapadno-evropska kultura stoji na vrlo visokom stepenu; niko više nego mi u srednjoj Evropi nije to najdragovoljnije priznavao, ali sad u ratu, koji je sa mnogih skrivenih stvari skinuo koprenu, pokazuje se, da se zapadno-evropska kultura, koja je u glavnom romanskog porijekla, više na spoljašnosti osniva. Riječ, koja je porijeklom iz Francuske: „Ako protrljate malo Rusa, pojaviće se Tatarin“ može se za Francusku ovako primijeniti: Ako Francuza malo protrljate, pojaviće se Sanscûlott (Sanscûlotta je vojnik francuske revolucije, koji je svoj put obilježavao ubistvom i paljevinom).

A za Italiju ta bi riječ mogla glasiti: „Ako malo protrljate Talijana, pojavit će se „Bravo“. Zapadno-evropska kultura, čiji su nosioci tako ponosni, nije ništa drugo, nego spoljašnja prevlaka, koja je kao istina sjajna i blješteća, ali koja pri najmanjem doziru spadne. Treba samo čitati francuske i talijanske listove za vrijeme rata, pa da se ocjeni, na kojoj se visini kulture nalazi onaj svijet za koji oni pišu. Ni jedan narod, doista niske kulture i etične zbilje nebi sebi dozvolio onakve neobuzdane grdnje, koje, kao n. p. Matin ili Corriere della Sera donosi svojim čitaocima. Dokaze o ruskoj kulturi nalazimo u spaljenim gradovima Galicije i istočne Pruske. A kako stoji sa engleskom kulturom, kazuje nam njegova Preuzvišenost nadbiskup londonski, koji je na sve strane svijeta izjavio, da je zapovjednik engleskog ribarskog broda, koji je na otvorenom moru sreo brodolomnu momčad srušenog Zeppelina, potpuno ispravno postupao, što je uskratio spasavanje onih, koji su se nalazili u največoj opasnosti života.

(Nastavit će se.)

Domaće vijesti.

Podružnica „Crvenog križa i ratne pripomoći u Puli“ pozivlje na dobrotvornu predstavu, koja će se obdržavati 4. i 6. travnja u kazalištu Ciscutti u 5 sati poslije podne u korist Crvenog križa i ratne pripomoći. Upravitelj: J. Voska. Igrovodja: C. Bader, pratilac; na glasoviru: Prof. Illersberg. Raspored: I. dio: Koncerat. 1. Rakoczyeva predigra, od Kelena (mornarični orkestar), „Grof Luna“: napjev iz opere „Troubadour“ (Orest Dobrilla): 3. „XI. guslački koncerat“, od Beriota (I. Tittel); 4. a) Vani u Schönnbrunnu“ od Benatzkyja; b) „Ivonne“ prizor s njemačko-belgijskog bojišta g. 1914. od Theo Körnera (Heinz Fuxa); 5. „Valčik ratnog kumčeta“ od Eyslera (mornarični orkestar); 6. „Kvarnerska straža“ od prof. Alfreda Martinza (O. Dobrilla). Odmor. II. dio: Različito. 7. Karišik iz operete „Poljska krv“ od Nedbala (mornarični orkestar), 8. Rolph Kaudus (šaljivi pjevač) a) „O Maro vesna je došla!“; b) „Prodavačica“. 9. Vilim Rosenfeld (karakterični kroničar) a) „Kitice mira“; b) Ja toga trpio ne bi“. 10. K. Ullmann: šaljivi glazbenik „Kazališni lolo“; 11. Tilly Chers-Rolph Klaudus „Jessas, Jessas, samo pinez“: dvopjev iz pjevane šale „Za to su djevojke lude“. 12. Zaključna koračnica. Prireditelj: M. Smaha. Predsjedništvo.

*

„Valčik ratnog kumčeta“ može se dobiti u glazbenim trgovinama A. Saitz i F. Cella. Prodaja je u korist ratnog kumskog dara. Kupnjom se ove glazbe doprinosi za ratno kumstvo te se time izvršuje domoljubnu dužnost. Za to će si svako zazlužiti zahvalnost majka i djece, kojima u tim teškim vremenima pripomaže, pak i ratnika, za to što im brige tješi, kao što i zahvalnost svakog prijatelja domovime.

Hrvatsko društvo „Prosvjeta“, Beč VI., Capistrangasse 12., obdržavalo je svoju redovitu 21. godišnju glavnu skupštinu, na kojoj je za tekuću godinu 1916. izabralo slijedeći odbror; Predsjeguik, g. Stjepan Pavić, potpredsjednik g. tajnik Ivan Miletić, blagajnik g. Ivan Toplak, knjižničar Janko Vagnez, odbornici gg. Dragutin Kemić, Miho Vuković, Franjo Geršak, revizori gg. Josip Bolkovac, Franjo Turčić, Stjepan Stanišak.

Poštanski promet sa Primorjem. Na temelju otpisa c. kr. ministarstva trgovina od 23. ožujke 1919 br. 7166-P povišuje se težina za privatne omote u prometu s primorskim poštanskim uredima t. j. iz Primorja u Primorje, iz Primorja u druge pokrajine i obratno — od 5 kg. na 10 kg. Oznaka vrijednosti ostane još i dalje ograničena na 100 kruna. U prometu sa Goricom nije dopušteno označiti vrijednost. Za Pulu ostaje u krijeposti promet privatnim omotima bez ograničenja težine, izuzev relaciju iz Pule u Primorje i obratno.

Kraljici Hrvata. Pod ovim naslovom izdao je malu pjesmaricu Dragan Milanović, odbornik za gradnju crkve „Presvjete Kraljice Hrvata“ te je 50 po sto čistog prihoda od utrška ove knjižice namijenio u korist gradnje župne crkve „Presvjete kraljice bez grijeha začete“ zagovorni spomen crkve hrvatskih vojnika.

Razne vijesti.

U kojim je godinama žena najlepša? Vrijedno je da se pribilježi, da se još uvijek nastavljaju mišljenja o pitanju u kojim je godinama žena najljepša i do kojih godina raste njena ljepota, Doista ovo pitanje se okreće oko toga, da se vrhunac ženinog života sve više pomješta u docnije godine. U tom smislu se izražava i jedna žena, koja važi kao poznavalac u oblasti njegovanja ljepote, gospodja Desti. Njeno je mišljenje da žena dostigne tek onda najbolje doba, kad čini najbolji utisak kada i sama ima največih zadovoljstava od života. Tek tada dostigne vrhunac kad je ušla u zrelo doba i stekla životno iskustvo. Do 36. godine po mišljenju gospoje Desti ženska ljepota stalno napreduje — pod predpostavkom dabogme — da žena sa ovim skupocjenim dobrom postupa pametno i brižljivo. Imedju 35 i 38 godina su njene najbolje godine. Tada je njena tjelesna snaga na vrhuncu, njena radljivost najveća i ona je u stanju, da razvije svoju najveću draž. Uglovi i ivice, koje je njeno biće možda imalo u mladosti, izoštrile su se, i ona poznaje svoju sopstvenu ličnost i u jačinama i slabostima. Ranije su smatrali ženu da je ljepša i srećnija što je mladja. Ali je mladost zavisila kod žene tako mnogo samo od spoljašnosti, dok docnije njena ličnost i njen karakter imaju mnogo veću važnost. Ako mlada djevojka nema nikakvih drugih osobina i sposobnosti, nego da se dopadne zbog ružičastih usana i zlatne kose, onda će ona vrlo brzo svršiti, dok se zreloj ženi sve više i više okreću vjerni pogledi interesovanja, koje ona zacijelo i zaslužuje. Jedan cijeli niz modernih žena su sjajni primjeri za pojavu, da privlačna snaga žena godinama samo dobiva. Jedan čovjek, koji je toga uvjerenja, da je njegova žena poslije desetogodišnjeg braka stara, nalazi se u velikoj zabludi i zacijelo je, zaostao. Poslije desetogodišnjeg braka, pravilo je, da je žena stupila samo u novu glavu svoga životnog romana, i upravo ušla u ono vrijeme, kada počinje njena snaga i čar njene ličnosti, da dostiže tada svoju najveću moć.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

„Kada sam bila još sasma mala djevojčica“, reče ona, pozvao je naš Doimyo jednoga stranca kao učitelja za ratnu znanost. Moj otac i mnogi Samurao pošli su do luke, da dočekaju došljaka, a pučanstvo se je postavilo po ulicama u dvoredove, jer to je bio prvi stranac, koji je došao u Izumo, i nitko nije htio, da taj znamenit dogodjaj propusti. Stranac je došao ladjom, jer onda još nije bilo parobroda kod nas. On je bio vrlo velik i koracao je ogromnim koracima. Kada su ga djeca uočila, počela su plakati, jer je njegovo lice bilo sasma drukčije od lica u Nihomu. Moj mali braco je zaplakao i sakrio svoje lice u majčinu pregaču, našto mu majka dobaci: „Taj stranac je vrlo dobar čovjek i došao je amo, da služi našemu knezu i radi toga se ne pristoji plakati pred njim“. Ali maleni je neprestano plakao i nije se htio nikako umiriti. Ja se nijesam dala zastrašiti, nego sam smiješeći se gledala strancu u oči, kad je kraj mene prolazio. On je nosio dugačku bradu, lice mu je bilo jako dobroćudno, premda mi se činilo vrlo ozbiljnim i neobičnim. Kad se je k meni približio, popostane i pogladi smiješeći se svojom velikom rukom moju kosu i obraz i rekavši nekoliko riječi, kojih nilesam razmjela, turi mi nešto u ruku. Onda podje dalje. Kada je prošao, pogledala sam predmet, što mi ga je u ruku turio i konstatirala sam, da je bilo lijepo malo staklo, kroz koje sam mogla gledati. Ako postaviš pod staklo jednu muhu, to se ona čini pod njim ogromnom. Onda mi se činilo to staklo prekrasnim i ja ga još i danas posjedujem kao ugodnu uspomenu.“

Ona izvuče iz ladice malešan sitnozor i postavi ga preda me.

Junak toga maloga doživljaja bio je jedan francuski časnik, koga su suspendirali, kad je pao feudalni sistem. Uspomena na njegovu osobu živi još uvijek u Matsue, a stari ljudi poznaju jednu improviziranu pjesmicu rugalicu, koja bi imala biti oponašanje njegovog stranog jezika:

Tojin negoto niwa kinkarakun medagasho,
Saiboji ga shimpei shite harishite keisan
Hanryo na Sacr-r-r-é-na-nom-da-Jiu.

Shida ne će više u školu doći — on sniva u cedrovoj sjeni na starom grobištu Tokoji. Kod pogreba držao je Yokogi krasno nadgrobno slovo duši pokojnoga druga.

Ni Yokogi nije baš najzdraviji i vrlo sam za-brinut radi njega — on boluje na afekciji moždjana — posljedica duševnih napora veli liječnik. Ako i ozdravi, morat će se jako čuvati.

Mnogi od nas su puni nade, jer dječak je vrlo krepak i još veoma mlad.

Staromu Sakane je pukla prošli mjesec jedna žila, ali se je već sasma oporavio. Moguće, da će i s Yogoki bolji postati; Adzukizava nam donaša dnevno vijesti o njegovom prijatelju.

No, o oporavku nema još ni govora. Mora da je neko tajno pero u mekanizmu mladoga života razbijeno. Duh bolesnikov se probudi samo u kratkim intervalima iza dugih sati besvjestice. Roditelji i prijatelji iščekivaju s najvećim neustrpljenjem to kratko vrijeme svijesti, da mu mogu koju lijepu riječ prišapnuti ili ga upitati: „Želiš li štogod?“ Jednoć je rekao u kasno doba noći:

„Ja bih rada u školu ići — ili barem školu vidjeti.“

Na to ih spopane strava, jer nježan duh je posve smeten. Oni mu primijete: „Već je prošla ponoć — nema mjesečine, a noć je vrlo hladna“.

„O, ja vidim dosta po svjetlu zvijezda, tako bih rada opet školu vidjeti.“

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Ponedjeljak, 3. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 263

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Jutros su rano bacili neprijateljski letioci nekoliko bomba na Postojnu. Dva mrtva, više ranjenih.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bombardovanjem su Bethenyville-a (sjeverno od Reimsa) prouzrokovali Francuzi znatnih gubitaka usrijed svojih vlastitih ljudi: ubili su 3 žene i jedno dijete a ranili su teško 5 muškaraca, 4 žene i 1 dijete.

Pročistili smo od neprijatelja francuske jarke sjeveroistočno od Haucourta u prostoru od 1000 m. 31. su ožujka došle naše čete po pomnjivoj pripravi na istočnoj obali Moze u posjed neprijateljskih utvrda i pobočnih pozicija sjeverozapadno od sela Vaux. Iza kako se je bila na tom odsjeku rasmahala francuska vatra do najveće žestine, uslijedila je očekivana protunavala, koja se potpuno izjalovila u vatri naših strojnih pušaka i u zapornoj vatri našeg topništva. Ne računajući njegovih teških krvavih gubitaka, izgubio je neprijatelj za naše navale od 31. ožujka 11 časnika i 720 neranjenih zarobljenika te još 5 strojnih pušaka.

Osim 4 neprijateljskih ljetala, što smo ih strovalili preko naše fronte, oborili smo kod Hollebeka engleski dvoplošac a drugi takodjer pao je goreći jugoistočno od Lensa.

Istočno i balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

U dolini Čorok odbismo smo nekoliko dijelova neprijateljskih predstraža. U tom odsječku napreduju uspješno naše operacije.

Brzojavi.

Rat.

Naši ljetači nad sjevernom Italijom.

Lugano, 1. Milanski Secolo donaša brzojave iz Vidma (Udine) i Trbiža (Treviso), u kojima je mnogo toga cenzurirano. Brzojav iz Vidma potvrdjuje, da je dne 28. ožujka prije sunčanog ishoda četa austro-ugarskih ljetala, sustava Aviatik, osvanula nad različitim mjestima Furlandske te bacala bombe na Červinjan i San Giorgio di Nogaro. U Pordenone bje oštećena jedna gostiona. Željeznice i mostovi ostali su čitavi. Nijedna osoba nije ranjena. Pučanstvo se je mirno držalo, sve ako se i jesu ljetala približila do stotinu metara nisko.

Zračna navala na englesku istočnu obalu.

Berlin, 2. (D. u.) U noći od 1. na 2. travnja dogodila se je ponovna navala pomorskih ljetala protiv engleske istočne obale.

Visoki dimnjaci talionica, obrtničke zgrade na južnoj obali rijeke Tees, kao što i lučki uredjaji kod Middilesborougha i Sunderlanda bili su bombardovani kroz sat i pol raspršljivim i požarnim bombama. Jake eksplozije, rušenja i požari pokazali su očito dobar uspjeh navale.

Usprkos živahnog pucanja nijesmo pretrpjeli nikakvog gubitka, pače nijesmo zadobili niti ikakvog oštećenja.

Zračni napadaji na Englesku.

London, 2. (D. u.) Londonski vojni ured javlja, da je juče uveče uslijedio zračni napadaj na istočne grofovije, kod kojega je po svoj prilici sudjelovalo pet Zepelina. Krstarili su iznad obale i iznad različitih mjesta uz Temzu u raznim smjerovima te pobacali devedeset bomba na pojedina mjesta. Potanji podaci nijesu poznati. Glasa se, da su neprijateljski ljetači preletjeli i preko sjeveroistočne obale i preko Londona.

London, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja: Oštećen je jedan Zepelin posljednje noći pao pred ušćem Temze. Posadu su engleski stražarski čamci zarobili, a sam je zrakoplov potonuo.

Važnost zauzeća Malancourta.

Berlin, 1. (D. u.) Ratni dopisnici ovdješnjih listova ističu veliku važnost zauzeća Malancourta, kojim su uskolebani temelji lijevog krila francuske verdunske vojske. Opet je pao dio prednjih verdunskih utvrda, koji je bio zaštita tvrdjavi. Francuski su položaji sada još osjetnije izloženi.

Balkan.

Grčki prosvjedi.

London, 2. (D. u.) Times javlja iz Atene: Grčka je vlada odgovorila na ententinu notu o sjevernom Epiru. Prosvjedovala je kod ententskih vlasti radi uapšenja Nijemaca i Austrijanaca na Krfu i u Patrasu.

Rusija.

Odstup Polivanova.

Amsterdam, 1. U Londonu tumače kao razlog odstupa ruskog ministra rata Polivanova diferencije izmedju najvišeg ratnog vodstva i vlade, koju je u prijepornom ovom pitanju poduprla duma. Mnogi podsjećaju na to, da su Polivanova prije imenovanja Stürmera drzali za budućeg ministra-predsjednika, te da je on radio o neograničenoj diktaturi. Polivanov odstup veoma žale u Engleskoj, jer je kao strukovnjak bio izvanredno sposoban.

Engleska.

Englezi zarobili posada njemačkog zrakoplova.

London, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja: Od zrakoplova „Broj 15“ spasili su se 2 časnika i 16 momaka. Bili su odvedeni u zarobljenički tabor u Chatam.

Štete od oluje u Engleskoj.

Amsterdam, 1. Prema vijestima engleskih je listova poharala u noći od prošlog utorka silna oluja Englesku. Svoju je najveću jakost razvila nad središnjim grofofijama, gdje je željeznički, brzojavni i telefonski promet posve uništen. London je od sjeverne strane ovamo posve odijeljen, a iz Carlisle-a je u London javljeno, da nije ovamo stigao nijedan vlak iz Londona. Izmedju Carlisle-a, Leeds-a i Crews-a uspostavljen je poseban promet. Svi vlakovi sa sjevera dolaze u London sa znatnim zakašnjenjem. U raznim dijelovima središnjih grofovija su brzojavni stupovi na stotine oboreni, i mnogobrojni vlakovi stoje i čekaju na tračnicama.

Irska proti Engleskoj.

Amsterdam, 31. Kako se javlja, došio je u različitim lukama u Irskoj do ozbiljnih nemira, kao primjerice u Dublinu, gdje se je irsko vojništvo svagdje pasivno držalo. Irsko je radničko društvo za prevažanje u mnogobrojnim skupštinama pozvalo pučanstvo, da se suprotstavi engleskim vojnicima, koje kane da pošalju proti Ircima. Savez njihov raširuje u Irskoj silu tiskovina sa porukom, da se nijedan Irac ni pod kojim uvjetom ne prijavi u englesku vojsku. Nadalje se pozivlju irski radnici, da traže višu plaću, jer da sad svagdje rade za engleski kapital. Svako potišťavanje irskog naroda mora da se osveti. Irska mora da bude iza rata slobodna.

Italija.

Nepokolebiva vjera entente u pobjedu.

Rim, 1. (D. u.) Na ručku u konzulti izmijenili su Sonnino i Asquith nazdravice, kojima se je slavilo medjusobno prijateljstvo i pobratimstvo oružja. Asquith je izrazio svoje nepokolebivo pouzdanje u konačnu pobjedu.

Cadorna vratio se.

Rim, 2. (D. u.) Poglavica talijanskog glavnog stana Cadorna vratio se je u Italiju.

Asquith u Rimu.

Rim, 2. (D. u.) Asquith je bio jučer primljen u audienciju od Sv. Oca. Po tom je posjetio Asquith kardinala državnog tajnika, koji mu je kasnije povratio posjet na engleskom poslaništvu u Vatikanu.

Asquith je primio odaslanstvo talijanske štampe. Po tom išao je Asquith na svečani doček na Capitolinu, gdje je odgovarajuć na pozdravni govor načelnika kneza Colonne izjavio, kako je u Rim došao, da osigura Italiju o čvrstoj vjeri Engleske u pobjedu slobode i pravednosti te da proglasi neopozivnu odluku Engleske, da mora osvetiti prava slabijih naroda, te da se ne smije trpjeti povredjivanje onih društvenih i elementarnih načela, koja su se ustanovila tek po dugim borbama od stotine godina.

Na veče održao se je na engleskom poslaništvu svečani ručak, kod kojega su Asquith i Salandra izmijenili nazdravice na veličinu i uspjevanje obijuh zemalja.

Vojvoda Avarna umro.

Rim, 1. (D. u.) Bivši je talijanski poslanik u Beču vojvoda Avarna umro.

Dogodjaji na moru.

Nizozemske brige. — Tudji poslanici na izvanjskom ministarstvu.

Rotterdam, 2. (D. u.) Maasbode je Blatt pročuo jučer u diplomatičkim krugovima, kako vlada bojazan, da je u buduće moguće da bude Nizozemska vrlo oštro blokirana. Isti je list doznao jučer, da su svi poslanici vlasti, koji su u Haagu zastupani, posjetili izvanjsko ministarstvo, da se obavijeste o stanju stvari. Primili su osiguranje da poduzete mjere nijesu uperene protiv nijedne od ratujućih država. Maasbode ne taji, kako nije isključeno, da će nizozemska vlada dospjeti u vrlo nepriličan položaj uslijed zaključaka pariškog sastanka.

Nizozemska branit će svoju neutralnost.

Frankfurt, 1. (D. u.). Frankfurter Zeitung javlja iz Haaga: Glasine, po kojoj Engleska tobože sondira tlo radi prolaska kroz Nizozemsku, označene su s dobro upućene vladine strane kao neistinite. Sve kaže, da je nizozemska vlada čvrsto odlučila, da će se svom silom s oružjem usprotiviti svakom pokušaju povrede nizozemske neutralnosti. Njemačko-nizozemski odnošaji ne odavaju nikakovog povoda za budi kakovo uznemirenje.

Neutralne države.

Potopljen norveški parobrod.

London, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja: Bio je potopljen norveški parobrod Norne. Njegova se je posada spasila.

Engleske mine med Noordhinder i Gallopom.

Amsterdam, 2. (D. u.) Amsterdamsche Massbode prima iz pouzdanog mjesta, da su engleski brodovi položili polje mina izmedju broda-svetionika kod Noordhinder-a i kotvenjaka kod Gallopa.

Nasukao engleski parobrod.

Kapstadt, 2. (D. u.) Reuter javlja: Engleski se je poštanski parobrod Rangatira putem u Novu Zelandiju usput nasukao kod otočja Robben.

Potopljeni engleski parobrodi.

London, 2. (D. u.) Engleski Lloydov parobrod Diadem od 3752 tona potonuo je.

London, 2. (D. u.) Lloyd javlja iz Patrasa: Skuner John Pritchard potopljen je po podmornici. Momčad je spašena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 30. Službeni izvještaj od 29. pr. mj.:

Zapadna fronta.

U okolici Dvinskog traje boj. Južno od Dvinskog djelomice topnička vatra. U okolici zapadno od Naročkog jezera bacili smo neprijatelja iz južnoga dijela šume južno od sela Mokrice i odbili neprijateljski protunapadaj, koji je iza toga slijedio. U okolišu kanala Oginski mjestimice žestoka pješadijska vatra. Kod sela Somino zauzeli su naši odjeli žičane zaprijeke neprijateljskih straža i izbacili ih iz jaraka. Nijemci su pobjegli na drugu stranu kanala. Neprijateljski su ljetači bacali bombe u okolici kolodvora Lušca i Luminjec (55 kilometara sjeveroistočno od Pinskog). Na fronti kod srednje Stripe odbili smo napadaje protivnika, koji je pokušao, da se približi našim jarcima.

Na čitavoj je fronti nastupila jugovina: močvarni su predjeli poplavljeni. Svagdje, ne samo na južnoj, nego i na sjevernoj fronti, pokriva se led na rijekama i jezerima s vodom te kopni na obalama. Topljenje veoma debele snježne kore na putovima prouzrokuje u čitavom sjevernom predjelu za gibanje topništva izvanrednih poteškoća.

Petrograd, 31. Službeno izvješće od 30. ožujka:

U riškom području otvorili su Nijemci iznenadnu vatru na naš mostobran u Uesckülln. U jakobstadtskom odsjeku bombardovao je neprijatelj žestoko okolicu sela Epunk (3 km. jugoistočno od Augustinova), te je podložen navalu, koja je bila suzbijena od naše vatre.

Neprijateljska odjeljenja, koja su probila kraj Sussega, bila su suzbijena na drugu obalu rijeke. Topovska vatra sjeverno od Dvinskoga. Južno od Dvinskoga dijelom najživljija topovska i pušćana paljba. Svojim smo pucanjem zaustavili neprijateljsku vatru južno od Widsyja.

Zapadno od Naročkog jezera i u opkopima na jugu od Mokrzyca raspršili smo tamo okupljenog neprijatelja svojom vatrom. U okolici Oginskoga kanala vrlo živa topovska paljba.

Južno od Pripjata i u Galiciji topovski bojevi i ljetalačka djelatnost. Neprijateljsko se je ljetalo, pogodjeno našim puškama, moralo spustiti kraj Trembovle. Letioce, t. j. kapetana i poručnika, smo zarobili. Na čitavoj se fronti topi snijeg.

Francuska.

Paris, 31. Službeni izvještaj od 30. ožujka 3 sata poslije podne:

Na jugu od Somme neprijatelj je prodro po najžešćoj topovskoj vatri u pomaknuti dio naših redova zapadno od Vermaudovillers i sjeverno od Chaulnasa. Našom smo protunavalom odmah protjerali neprijatelja.

Sjeverno od Moze poduzeli su Nijemci tokom noći više protunavala protiv naših položaja u avocourtskoj šumi. Sve su im se navale skršile u zapornoj vatri naših strojnih i pješačkih pušaka, koja je jako opustošila neprijateljske redove, osobito ispred glavne avocourtske utvrde, gdje su ostavili Nijemci na bojištu čitave hrpe mrtvaca. U okolici Malancourta nije bilo nikakvog neprijateljskog navalnog pokušaja. Istočno od Moze i Woevra isprekidana topovska paljba. Nijemci su postavili u Mozu sjeverno od S. Mihiela veliki broj plivajućih mina, koje nijesu nanijele nikakve štete. U Loreni, izmedju Domevra i Bremeuila, djelatnost našeg topništva.

Na ostaloj fronti nema osobitih dogodjaja.

29. je ožujka bacila naša skupina ljetala 15 krupnih hitaca na željeznički kolodvor u Metz-les-Sablous, a 5 na željezničku postaju u Pagnysur-Moselle.

U noći do 30. ožujka dva su naša ljetala bombardovala željeznički kolodvor u Macherna i u Maizieres-les-Metz.

Engleska.

London, 30. Izvješće engleskog glavnog stana: Dan je prošao uopće na čitavoj fronti mirno. Neprijatelj je upalio malenu jednu minu istočno od Bethune, a da nije prouzročio štete. Južno od St. Elois-a utvrdili smo čitavo na dne 27. marta osvojeno zemljište.

Domaće vijesti.

Sazivna obznana. Na temelju Previšnjih odluka, kojim je podignut sav c. kr. i kr. ug. narodni ustanak, uzet će se u službu narodnoga ustanka pod oružjem osobe rodjene u godini 1898., ako se kod pregledavanja nadje, da su za to sposobne. Prijava: Svi muškarci, koji su rodjeni od 1. siječnja do 31. prosinca 1898., a austrijski su ili ugarski državljani, dotično ne mogu dokazati inostranskoga državljanstva, valja da se najdalje do 7. travnja 1916. prijave u općinskom uredu (kod magistrata) onoga mjesta, u kojem borave u času, kad se izda ova obznana.

Dužnost prijave tiče se takodjer onih, koji u općini svojega boravišta imaju zavičajno pravo.

Osobe podložne narodnom ustanku valja da se kod prijave iskažu primjerenim dokaznicama (krštenicom ili svjedočbom rodjenja, domovnicom, radničkom ili služinskom knjigom, školskom svjedočbom itd.); osobe, kojima u je smislu obznana od 6. ožujka 1916. dana „lična i prijavna iskaznica“, treba da na prijavljivanje donesu tu ispravu.

Prijava se ima uvijek učiniti usmeno, a samo iznimno je mogu u osobito osnovanim slučajevima učiniti takodjer treće osobe (roditelji, štitnici).

Tkogod se prijavi, izdat će mu se „iskaznica narodnog ustanka“, koju valja pomno sačuvati i donesti na pregledavanje.

Ta iskaznica je takodjer potvrda njegove prijave i daje mu pravo na besplatnu vožnju željeznicama (izuzevši brze vlakove) i parobrodima na pregledavanje i natrag, zatim takodjer — ako se kod pregledavanja nadje, da je sposoban — na besplatnu vožnju kod dolazenja pod barjak u službu.

Tko propusti prijavu, strogo će ga kazniti političke vlasti.

Pregledavanje:

Sve gore naznačene osobe pozivaju se, da dodju pred povjerenstvo narodnoga ustanka za pregledavanje, da se ispita, da li su sposobne za službu narodnoga ustanka pod oružjem.

Ne treba da dodju oni, kojima manjka jedna noga ili ruka, koji su slijepi na oba oka, gluhonijemi, kreteni, ili koji su od suda proglašeni ludim, mahnitim ili glupim. nadalje druge osobe, što su duševno bolesne, i to svi ti onda, ako je kod pregledavanja prikazan dotični dokaz.

Osobe, koje boluju od padavice, valja da dodju na pregledavanje; dokazi o njihovoj bolesti treba da se prikažu povjerenstvu narodnoga ustanka za pregledavanje.

Nadalje su riješeni od dolaženja na pregledavanje oni, koji već sada — ma i bez oružja — i to barem od 1. siječnja 1916., vrše službu narodnoga ustanka ili inače aktivnu vojničku službu, doklegod su u tom odnošaju.

Članovi korporacija podložnih narodnom ustanku imaju doći na pregledavanje.

Povjerenstva narodnoga ustanka za pregledavanje uredovat će u vrijeme od 14. travnja do 1. svibnja 1916.

Mjesto, dan i sat uredovanja obznanit će se posebnim oglasom.

Na koje je povjerenstvo upućena koja osoba podložna pregledavanju, ravna se po općini, u kojoj se prema svojem boravku imala prijaviti.

Koji su nesavladivim zaprijekama bili zapriječeni doći u dane pregledavanja, što dolaze za njih u obzir, valja da dodju pred povjerenstvo za naknadno pregledavanje. Napose će se oglasiti, kada će i gdje uredovati povjerenstva za naknadno pregledavanje.

Tko ne dodje na pregledavanje, kaznit će se po zakonu od 28. lipnja 1890., L. d. z. br. 137. o kažnjenju neposluha spram vojničke sazivne zapovijedi i zavodjenja na to.

Dolazak pod barjak:

Kada i kamo će osobe, za koje se nadje, da su sposobne, poći pod barjak, doznat će one kod pregledavanja.

Osobe, za koje se kod naknadnoga pregledavanja nadje, da su sposobne, valja da dodju pod barjak za 48 sati poslije svoga pregledavanja.

Takodjer tko ne dodje ili tko zakasni pod barjak, kaznit će se po gore spomenutom zakonu.

Pogodnosti:

Onima, koji kod pregledavanja dokažu naučno osposobljenje, što je po vojnom zakonu utvrdjeno za pogodnost jednogodišnje prezentne službe, podjeljuje se dozvola, da za svoje službe u narodnom ustanku nose znak jednogodišnjega dobrovoljca.

Svima, za koje se kod pregledavanja nadje, da su sposobni, takodjer je slobodno na temelju vojnoga zakona dobrovoljno stupiti u zajedničku vojsku, ratnu mornaricu ili domobranstvo, i to za vrijeme prezentne i ukupne službe, što je imaju odslužiti po odredbama toga zakona o dobrovoljnom postupanju. U pogledu izbora vojnoga tijela vrijede opća ograničenja što su u tom pogledu izdana. No poslije prezentiranja dopušteno je dobrovoljno stupiti svakako samo kod vojnoga tijela, koje je dotična osoba dodijeljena kao narodni ustaša.

*

Saziv i pregledavanje bosansko-hercegovačkih zemaljskih pripadnika.

Oglašuje se, da se pozivaju u službu pod oružjem takodjer bosansko-hercegovački zemaljski pripadnici, koji su rodjeni u godini 1898., a podložni su službi u evidenciji rezerve.

Ako oni borave u Austriji, valja da se oni do 7. travnja 1916. prijave kod općinskog ureda (kod magistrata) općine svojega boravišta i donesu dokaznice kazane u ovoj obznani, te će ondje primiti iskaznicu, koju treba da pomno čuvaju i s njome dodju što prije na pregledavanje k. c. i kr. kotarskom popunidbenom zapovjedništvu, u čijem se području nalazi njihovo boravište.

Osobama podložnim službi u evidenciji rezerve daje se na temelju iskaznice besplatna vožnja na željeznicama (izuzevši brze vlakove) i parobrodima do najbližega c. i kr. kotarskoga popunitbenog zapovjedništva i natrag.

Obznana. Uslijed opunovlašćenja sa strane c. kr. namjesništva u Trstu te na temelju § 51 obrtnoga reda, saslušavši trgovačko-obrtnu komoru u Rovinju ustanovljuje se za politički kotar Pula te okružje Rovinj maksimalnu cijenu za janjce sa K 1·40 žive vage a K 2·10 mrtve težine za mjesec travanj o. g. — Pula, dne 30. ožujka 1916. C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeldt m. pr.

Bojna pošta. Uslijed odluke c. kr. ministarstva trgovine od 28.-3.-1916. br. 9592-P. od sada unaprijed obustavljeno je primanje privatnih paketa vojne pošte za urede vojne pošte br. 25, 31, 58, 59, 67, 77, 80, 90, 96, 97, 107, 108, 130, 143, 154, 155, 158, 160, 201, 232, 504, 506.

Sjećajte se Crvenog križa!

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Utorak, 4. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 264

Ponovna navala Zeppenina na London.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Neprijateljsko je topništvo razvilo gotovo na svim odsjecima sjeveroistočne fronte pospješenu djelatnost. Inače nikakovih osobitih dogadjaja.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Lijevo od Moze su svi neprijateljski položaji sjeverno od potoka Forges izmedju Haucourta i Bethincourta u našoj ruci. Jugozapadno i južno od tvrdje Douaumont nalaze se naše čete u borbi za francuske jarke i uporišta.

Istočno bojište.

Na toj fronti nije se ništa osobita dogodilo. Njemačke su skupine ljetala izbacile bomba na željezničke kolodvore u Pogorjelcima i u Horozdzjeji na pruzi od Minska, kao što i na četni tabor kod Ostrovskoga (južno od Mira); isto je tako jedan od naših zrakoplova bacao bombe na kolodvorske uredjaje u Minskome.

Balkansko bojište.

Ništa novoga.

Dogadjaji na moru.

Vojna su i pomorska naša ljetala napala danas po noći londonske dokove i druge važne vojničke točke engleske istočne obale, kao što i grad Dünkirchen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Neprijateljski su se navalni pokušaji, da spriječe naše napredovanje u odsjeku Čorok, izjalovili. Turske su podmornice potopile 30. ožujka u vodama kod Batuma ruski jedan prijevozni parobrod od 12.000 tona, na kojemu je bilo vojnika i ratnog materijala, a dne 31. ožujka opet jedan brod od 1500 tona te jednu jedrenjaču, a uz to su s uspjehom opstrjeljali utvrdjenu obalu sjeverno od Poti-ja.

Fronta na Jemenu.

U noći na 13. ožujka presenetio je turski jedan odio s uspjehom neprijateljski položaj Alamad, sjeveroistočno od Šejt-Omana, gdje su Englezi imali teških gubitaka i bili prisiljeni na uzmak.

Brzojavi.

Rat.

Zračna navala na Englesku.

Berlin, 3. (D. u.) Wolffov ured javlja: Po treći je put napala skupina naših pomorskih ljetala u noći na 3. travnja englesku istočnu obalu, ovog puta sjeverni njezin dio. Vrlo smo dobrim uspjehom nabacili raspršljivim i požarnim bombama Edimbourgh i Leith s dovoskim uredjajima na Firt of Forth-u, New-Castle i važna njegova brodogradilišta, kao što talionice i tvornice na rijeci Thyne.

Opazili smo više požara i žestoke eksplozije praćene prostanim rušenjem. Ušutkali smo bateriju kod New-Castla. Uza svu žestoku pucnjavu pratila su se i spustila sva naša ljetala neoštećena.

Štete Zeppelina u Engleskoj.

London, 3. (D. u.) Ratni ured javlja: Ukupni broj žrtava što su ih učinile Zeppelinske navale u noći od 31. ožujka iznaša 43 mrtva i 66 ranjenih. Bilo je bačeno okolo 200 raspršljivih i požarnih bomba. Uništene su ili oštećene jedna kapela, 3 kuće i 2 kolibe. Nije bilo nikakve vojničke štete.

London, 3. (D. u.) Službeno. Dva su se zrakoplova približila prošle noći sjeveroistočnoj obali. Samo je jedan doletio nad obalu, drugi se je povratio. Do sada znade se za 160 mrtvih i po prilici 100 ranjenih. Razrušeno je 8 kuća. Veći je požar nastao u radionici za ličanje pokućtva.

Naš ratni ministar na Cetinju.

Beč, 3. (D. u.) Ratni izvjestiteljski ured javlja: Ratni ministar generaloberst Krobatin stigao je 31. ožujka na Cetinje, gdje je bio svečano primljen od austro-ugarskih časnika i činovnika te od mnogobrojnih crnogorskih časnika, zatim od metropolite Mitrofana sa svećenstvom i odličnicima. Metropolita je Mitrofan držao nagovor, u kojemu izriče veliku radost radi dolaska ministra te uvjerava, da je austro-ugarska vojna uprava sve moguće učinila, da u svemu pripomogne crnogorskomu narodu i da mu pruži pomoć, od koje se uspjesi već danas jasno razabiru. Metropolita je sa zadovoljstvom istaknuo, da se pobjedonosne austro-ugarske čete počevši od prvoga dana okupacije prema crnogorskomu narodu blago i miroljubivo ponašaju, na čemu se on — metropolita — u svoje vlastito ime kao i u ime svećenstva i crnogorskog puka najusrdnije zahvaljuje. Metropolita je svoj pozdravni govor završio riječima, punim nade, da će ministar kod cara i austro-ugarske vlade biti tumačem skromnih nazora i najtoplije hvale crnogorskog naroda. Ratni je ministar odvratio, zahvaljujući se na pozdravu, i obećao, da će caru podastrijeti izvješće o lojalnosti i zahvalnosti crnogorskog pučanstva. Ratni je ministar otputovao dalje u Skadar.

Katolička crkva u Beogradu.

Beč, 3. (D. u.) Stan ratnih dopisnika javlja: Premda je živjelo već u mirno doba u Beogradu do 9000 katolika, nije tamo bila nego samo jedna malena crkva, to jest kapela poslaništva. Najpreča je briga naše vojničke uprave bila, da uredi zgodne privremene prostorije za mnogobrojne katolike u vojsci i medju gradjanskim pučanstvom. Zato se je odabralo i preudesilo prijestolnu dvoranu narušene kraljevske palače.

Apostolski je poljski vikar biskup Bjelik odslužio 2. travnja u prisutnosti čitavog časničkog zbora, vojničkog zapovjedništva, posade i više tisuća pobožnih vjernika prvu svečanu službu božju. Apostolski je poljski vikar izručio načelniku prigodom svojeg posjeta u Beogradu svotu, koju je sv. Otac darovao za siromašno pučanstvo u Srbiji, t. j. 10.000 Kr., dočim se je veći dio svote podijelio na pojedine kotare okružnih zapovjedništva.

Talijanske izmišljotine.

Beč, 1. (D. u.) Iz ratnoga izvjestiteljskoga stana se javlja: Talijanski službeni dnevni izvještaj od 24. pr. mj. sadržaje opasku, da su talijanske čete u Cordevoli raširile svoj posjed na obronku sjeveroistočno Sasso di Mezodi, dalje, da su u dolini osvojili krajeve Fallazza i Ruaz. Ta talijanska tvrdnja imale bi se nanašati na zbilja poduzete talijanske navale proti Fedaji nad Besculom, koja nije dovela do nikakvog novog osvojenja sa talijanske strane, jer se je posve izjalovila. U talijanskom službenom dnevnom izvještaju od 29. pr. mj. sadržana tvrdnja, da su na vršku Val Piana, medju Val di Calamento i Val Campello napala talijanska odjeljenja naše radničke odjele te ih raspršile, jest izmišljena. U spomenutom odsjeku nijesu nikakve radnje bile od neprijateljske vatre smetane niti su radnici bili raspršeni.

Balkan.

Nepromijenjeno držanje Rumunjske.

Bukarešt, 1. Jučer se je vršila sjednica izvršnog odbora konservativne stranke. Nakon sastanka izjavio je neki nekadašnji ministar, da ne će Rumunjska dotle mijenjati svog neutralnog držanja, dok ne nastupi važan čin oružja sa strane

jedne ili druge skupine. Zasjedanje parlamenta bit će produženo do sredine svibnja.

Rusija.

General Ivanov — odstavljen.

Petrograd, 3. General Ivanov, bivši zapovjednik južnog dijela zapadne ruske vojske, koja je proti nama operirala, te koji je, kako je poznato, morao da napusti svoje mjesto, imenovan za „naknadu“ članom državnog sabora i dodijeljen caru.

Car.

Petrograd, 3. (D. u.) Car se je vratio u Carskoje selo.

Engleska.

Englesko izvješće o zračnoj navali.

London, 3. (D. u.) Službeno. Zeppelinovi zrakoplovi, koji su poduzeli napadaj od posljednje noći, bili su razdijeljeni u dvije skupine, dok je jedan zrakoplov djelovao posebice. Dvije su se skupine upravile protiv istočnih grofovija, a odijeljeni je zrakoplov navalio na sjeveroistočnu obalu. U koliko se znade bačene su na istočne grofovije 54 raspršljive i požarne bombe, a 22 na sjeveroistočnu obalu. Zrakoplov, što je u more pao, bio je onaj Broj 15. Oborila ga je topovska vatra u istočnim grofovijama. Jedna mu je granata pogodila gornji dio obvoja u blizini krme. Zrakoplov je brzo padao s krmom dolje, te se je strovalio u more nedaleko od istočne obale kod Kenta. Uslijed nevremenom prekinute brzojavne sveze, nije bilo još moguće ustanoviti točno koliko ima žrtava i štete. Dosad, kako se javilo, ima 28 mrtvih i 44 ranjena.

Hazardna igra u Mezopotamiji.

London, 1. U gornjoj je kući pitao Lord Beresdorf, da li je general, koji je sada zatvoren u Kut-el-Amari, odgovoran za napredovanje četa i da li izvršuje samo zapovjedi svojih predpostavljenih? Poraz u Mezopotamiji značio bi gubitak engleskog ugleda. Turci bi mogli reći, da nijesu potukli Engleze samo u Europi, već i u Aziji. To sporedno poduzeće jest hazardna igra, koja nije bila poduzeta iz vojničkih već iz političkih uzroka. Ekspedicija nije smjela, da prije otidje, dok nije bila posve sigurna, da će ju general Townshend dostignuti. Lord Islington je zamolio, da se objave potankosti o poduzeću u Mezopotamiji.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski oklopljeni krstaš.

Köln, 3. List Kölnische Zeitung javlja sa holandijske granice: Prema pouzdanim vijestima naletio je sredinom mjeseca februara zapadno od otoka Orkny engleski jedan oklopljeni krstaš razreda County na minu i potonuo. Kako se pogovara, radi se o oklopljenom krstašu Donegal.

L 15.

London, 3. Reuter javlja: Zasluga za spašenje preostalih sa L 15 ide ribarski parobrod Olivina, a zasluga za oborenje zrakoplova pripada kopnenoj jednoj bateriji u istočnim grofovijama. Nekoliko je momaka posade teško ranjenih. Olivina je prevezla zarobljenike na jedan razarač, koji ih je odvezao u Chatam, gdje su ranjenike spremili u bolnice.

Potopljen engleski parobrod.

London, 3. Parobrod je Golmouth (7445 tona) bio potopljen. Momčad se je iskrcala.

Potopljeni brodovi.

London, 3. (D. u.) Lloyd javlja: Potopljen je švedski parobrod Hollandia. Sva je posada spašena. Isto se javlja, da je potopljen nedaleko Ouessanta od jedne podmornice i norveški parobrod Hans Gude. I njegova se je posada spasila.

London, 3. (D. u.) Potopljen je norveški parobrod Peter Hamre. Potopljen je takodjer parobrod Ashburton (4000 t.). Brod je bio neoružan. Iskrcala su se na kraj 62 čovjeka posade poštanskog parobroda Achilles, koji je potonuo prošlog petka. Ne znade se za petoricu njih.

Neutralne države.

Oboružanje Holandske.

Frankfurt n. Maini. (D. u.) Dopisnik Frankfurter Zeitunga javlja iz Haaga dne 31. 3.: Vijesti, koje se tu šire o namjeravanom i pripravljenom već koracanju engleskih četa preko Holandske, označuju se u dobro poučenim krugovima vlade kao neistinite. Čujem sa vjerodostojnije strane, da se holandijsko ministarstvo smatra dužnim, da obzirom na opći vojnički položaj i na došle uvaženje vrijedne vijesti o mogućnosti iskrcanja na holandijskoj obali, povisi spremnost holandijske vojske do što većega broja. Sve se čini, kao da je holandska vlada čvrsto odlučila, da se oružjem i svom silom usprotivi svakom pokušaju kršenja holandske neutralnosti. Njemačko-holandski odnošaji jesu posve normalni te ne daju povoda nikakvom uznemirivanju.

Beč, 1. Iz ovdješnjih političkih krugova se javlja: Mora se smatrati, da su vojničke mjere Holandske u skladu sa izjavom, izraženom od Holandske u početku rata, u kojoj je Holandska izrazila namjeru, da će pod svakim uvjetom, ako bude od potrebe i oružjem štititi svoju neutralnost. Pošto neutralnost Holandske nije sa naše strane ugrožena, mora se uzeti, da te mjere nijesu naperene proti središnjim vlastima. U ostalom će se morati čekati na daljnje vijesti, prije nego li se bude moglo stvoriti sliku o položaju.

Holandijska vlada neima niti malo volje, da slijedi primjeru Grčke i prokuša ono, što je ta iskusila. Holandska će svoju neovisnost braniti, što je već prije rata pokazala utvrdjenjem Vlissingena. Engleska je već u siječnju snovala, da blokira Rotterdamsku luku, a sada se govori o blokadi Schelde. Holandska stoga znade, da pogibao dolazi sa strane četvornog saveza, te da se joj je više puta prijetilo gubitkom njezinih istočno-indijskih kolonija.

Nova željeznica u Kitajskoj.

London, 2. Times javljaju iz Pekinga od 29. pr. mj.: Jučer bijaše sa strane kitajske vlade te rusko-azijske banke podpisan važan dogovor. Dogovor se tiče gradnje nove željeznice od Harbina do Blagovješčenskoga sa jednom željezničkom granom od Mergena do Zanzibara. Velika pruga osnovane željeznice ide istom crtom kao i američki željeznički projekt Aigun-Činčau, vrhu kojega je kitajska vlada podpisala ugovor, koji je ali naišao na otpor Rusije i Japana. Novi dogovor predvidja zajam od 5 milijuna funda, koji bi se nakon rata imao da sakupi u evropskim financijalnim središtima. Novi se dogovor može smatrati protumjerom protiv japanskog dogovora od oktobra 1913. o željeznicama u Istočnoj Mongolskoj i u Južnoj Mandžurskoj.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 31. Službeni izvještaj od 30. ožujka

U 11 sati u noći: Bombardovali smo južno od Somme opskrbne postaje u Tureauscu i Holinu. U okolici Chaulnesa, zapadno od Noaviona, strovalili smo neprijateljsko ljetalo našim obrambenim topovima; pao je 5 metara od naših opkopa. Posada mu je ostala mrtva: strojnu smo pušku prenijeli u naše redove. Sjeverno od Aisne topovska je paljba bila uperena na neprijateljske izgradnje opkopa na visoravni Vauclerc, gdje je nastala silna eksplozija. U Šampanji oborili su naši obrambeni topovi ljetalo, koje je palo u neprijateljske redove kod S. Marije a Pyin. U Argonama smo upravili žestoku vatru na šume Malancourt i Fille Morte: naš je lagum uništio njemačke opkope; drugi je lagum uništio neprijateljske straže na vrhu 285. Zapadno od Moze u odsjeku Malancourta potrajao je kroz čitavi dan ustrajni topovski oganj, a da se pješaštvo nije umješalo. Istočno od Moze napali su Nijemci žestoko naše položaje na cesti, koja vodi douaumontskoj tvrdji, bacajući na nas vrelih tekućina. Napadaj smo sasvim suzbili, te je odmah za tim uslijedio drugi napadaj, koji nije imao boljeg ishoda nego li prvi, a mi smo zadali Nijemcima najosjetljivijih gubitaka.

U Woevru isprekidana topovska vatra. Svojom smo zapornom vatrom rastjerali jaku neprijateljsku izvidničku četu, koja je kušala da se približi našim opkopima sjeverno od Weissenbacha u Vogezima. Naša je ljetalačka služba bila uvjek na poslu kroz čitavi dan. Naš je ljetalac oborio u odsjeku Domrieu, u Šampanji, stroj Fokkerovog sustava, koji je goreći pao u neprijateljske redove.

U verdunskom odsjeku oborili smo 5 neprijateljskih ljetala u neposrednoj blizini pred našim opkopima. I naša su ljetala bila više puta pogodjena, ali su se sva povratila.

Italija.

Rim, 1. Službeni izvještaj. U bojevima sjeverno Nago (dolina Sarca) te u blizini Moria i Rovereta suzbili smo neprijateljska odijeljenja, koja su, poduprta artilerijom, kušala da napadnu naše položaje. Naše je topništvo pucalo na neprijateljske kolone u visokom Cordevolo te raspršilo pomoćne čete u odsjeku Tofana. U visokom Butu prodro je iznenada jedan naš odjel u neprijateljski položaj pred tjesnacom Cavallo, prouzročivši kod posade gubitke te osvojiše oružje i municiju. Na Soči topovski boj. Neprijateljsko je topništvo osobitom žestinom opstrjeljavalo naše položaje duž visine sjeverozapadne Gorice. Naše je topništvo raspršilo neprijateljsku četu na obronku Visića (Crni vrh), oštetilo tolminski most i kolodvor u Sv. Luciji, te opstrjeljavalo neprijateljske šance na Kuku (Kras). U noći od 31. pr. mj. brzo smo našom vatrom ugušili pokuse napadaja proti položajima, koje smo istočno od Selca zauzeli.

Politika.

U Rumunjskoj nema nikakvove promjene u izvanjskoj politici. Konservativna je stranka istakla još jednom svoju neutralnost. Iza skupštine, što se je održala kod Marghilomana, dao je jedan bivši ministar izjavu, da će Rumunjska zadržati svoje dosadašnje držanje, dok jedna ili druga od ratujućih država ne izvrši koje izvanredno ratno djelo.

Ali ako je izvanjska politika još uvijek ona stara Fabija Kunktatora, bilježe se medjutim u unutrašnjoj politici zemlje znatniji dogodjaji ili bolje škandali. Dugogodišnji je predsjednik rumunjske komore morao položiti svoju čast, radi otkrića što ih je štampa protiv njega iznijela.

Polusližbeni je list rumunjske vlade navalio takodjer na njega, što kao član upravnog vijeća jedne francuske banke, te kao predsjednik jednog austro-ugarskog industrijalnog poduzeća, prima debele honorare. Phereskyde ćutio se je pogodjen, položio je svoju čast, pače je i istupio iz vladine stranke g. Bratiana.

Ima u Rumunjskoj više političara, koji primaju mnogo novaca od raznih inozemnih banka, koji su u Rumunskoj kao pioniri inozemskog gospodarskog proširenja. Tako su listovi dokazali i Take Jonesku, da prima od banaka, koje rade njemačkim novcima, 24 tisuća leja na godinu. Ali se on nije na to osvrnuo. Pherihyde pak je tražio zadovoljštinu od pisca članka Vintille Bratiana, ali je nije dobio. Na to je poslao svim listovima saopćenje, da ne prima od nikoga poduke o patriotizmu. Njegovim je istupom vladina stranka izgubila dosta uplivnog muža, ali se je i riješila čovjeka, koji je upotrebio svoj odlični položaj, umješavao u vodstvo političkih posala.

Verdun i Englezi.

Verdun, kojega ime danas u Engleskoj tako neugodno zvuči, igra u povijesti Velike Britanije prilično veliku ulogu. Prije više od jednog stoljeća bio je stari taj grad kroz nekih dvanaest godina gotovo posve engleski grad i mnogo engleskih obitelji imade još i danas razloga, da mrze na njegovo ime. U Verdunu je naime zatočio Napo-

leon više hiljada Engleza, koje je zarobio, kad su putovali Francuskom. Od godine 1803 do godine 1814. bili su ti Briti ondje pod strogom paskom, francuske su čete s njima veoma jadno postupale i oni nijesu uza sva nastojanja mogli da postignu slobodu. Godine 1803, je naime engleska vlada zaplijenila sve francuske ladje, koje su boravile i usidrene bile u engleskim lukama. Napoleo se je radi toga izvanredno razeštio i odlučio, da se lati protumjera. Za to je naložio, da budu internirani svi Englezi izmedju trideset i šezdeset godina, koji su upravo boravili u francuskoj.

A i Englezi, koji su u ovaj čas boravili u Belgiji, morali su da dijele sudbinu svojih zemljaka u Francuskoj. Ta se je protumjera Napoleonova dojmila Engleza poput groma iz vedra neba. Upravo u to je vrijeme postalo putovanje po kontinentu veoma popularno, a ponajpače je Pariz bio za Engleze Meka, jer su se ondje izvrsno zabavljali i trošili goleme svote. Mnogo je otmjenih obitelji uzelo sa sobom u Francusku konje i kola te mnoštvo služinčadi. Na stotine je zastupnika engleske inteligencije, kao djaka, liječnika, pravnika i svećenika, posjećivalo francuska sveučilišta te ih je iznenada usrijed njihovih nauka zatekla odredba Napoleonova. Drugi su opet odabrali bilo Boulognu za stalno boravište, jer je ondje jelo i pilo i uopće sve bilo kud i kamo jeftinije nego li u Velikoj Britaniji, te su ljudi, koji su ljudi, koji su prema engleskim nazorima bili siromašni, mogli u Francuskoj da sa svojim imetkom igraju prilično veliku ulogu. Nekoliko sati iza proglašenja Napoleonova edikta bili su svi Englezi i Engleskinje, koji su boravili u Francuskoj ili Belgiji, po organima policije uapšeni. Dozvolili su im tek najnužnije da ponesu sa sobom te ih interniraše po različitim francuskim gradovima.

Jedni su dospjeli u Fontainebleau, drugi u Orléans, treći u Valenciennes, no najveći dio njih u Verdun.

Dolaskom Engleza osvanulo je za Verdun zlatno doba, kakvog grad sa tadašnjih svojih dvadeset crkvi i osamnaest samostana nije prije još nikad bio doživio. Većina Engleza, koje su doveli bili u Verdun, bila je imućna, te su bili naučni, da na dan troše na stotine franaka. I Napoleonovi bi bojnici-čuvari sami znali zažmiriti na jedno oko te im dozvoljavati, da se prehranjuju iz vlastitih sredstava, česa nije bilo kod zatočenika u drugim gradovima. Nenadani dolazak nekih dvije hiljade Engleza s obiteljima, služinčadi, sa kolima i konjima, pobudio je dakako kod stanovnika u Verdunu nemalenu senzaciju. Englezi su dobro znali i u tom dosadnom gnijezdu trošiti svoj novac na pregršt, te su ih žitelji susretali dakako iz lahko shvatljivih razloga nada sve uljudno i učtivo.

No doskora je i Englezima dosadio taj jednolični život, te su mnogi od njih stali pomišljati na bileg, no uza sve njihove varke nije nijednom pošlo za rukom, da umakne iz Verduna.

Kroz svih ovih dvanaest godina nijesu smjeli primati iz domovine a ma nijednog pisma, a kamo li engleskih novina. Možete da si predočite, kako im je bilo, kad su se godine 1814. povratili u Englesku i ondje našli posve nove, neslućene prilike.

Medju tim zatočenicima bili su vojvoda i vojvodkinja od Newcastle-a, lord Elgin, markiza Donegall, lord i lady Beverley sa svoje četrnaestero (!) djece, markionesa od Tweedalle, lord Yarmouth, lord Blayney i mnogo drugih.

U zarobljeništvu u Sibiriji.

Poznati njemački pisac Julius Maier-Graefe predavao je nedavno u Berlinu pred brojnim općinstvom o svojem sibirskom zarobljeništvu. Svojim dugim predavanjem upoznao je slušatelje sa dalekim svijetom, gdje je on boravio, te im predočio duševno stanje, u kojemu živi zarobljenik, daleko od svoje domovine, medju tudjim narodom.

Maier-Graefe bio je na istočnoj fronti vodja nekog dobrovoljnog sanitetnog odjela. Kada se je jednom vozio prema nekom mjestu, da pomogne ranjenicima, bio je od Rusa zarobljen, premda su automobil, chauffeur i odijela nosila znak crvenoga križa. Premda se je sve oko njega pucalo, ostao je on srećom neranjen. Postaviše ga na kola i onda ga dva hitra kozaka, ne brineći se mnogo za njega i medjusobno se zabavljajući, otpratiše u seoski neki dvor, koji se je sastojao samo iz jednog prostora. Ušavši opazi u njemu dvije postelje i desetak kozaka, koji su se na ognjištu grijali. U dvoru je bilo vrlo živo, jer su neprestano jedni izlazili a drugi dolazili, tako te je za vrijeme kratkoga njegovoga boravka bilo u dvoru možda 100 ljudi, koji su se na ognjištu ogrijali. U to su si vrijeme kozaci i Čerkezi točno ogledali zarobljenikove predmete, koji su kolali od ruke do ruke, a povratili su mu u redu sve i same srebrene njegove predmete i od prilike 100 maraka u novcu. Dok su kozaci premetavali Meier-Graefeove stvari, razmišljao je on o mnogoj pripovijesti, što ju je čuo u svome zboru o okrutnostima kozaka, ali začudo nije se on ni malo bojao, jer niti u glasovima, niti u pogledima ovih divljih, bradatih momaka nije bilo ničesa, što bi u njemu moglo pobuditi strah. Kada su jeli, onda su uvijek najprije njemu ponudili, a kada su se spremali, da idu spavati, pripravili su mu dobro mjesto. Tri do četiri dana prevažali su ga za frontom iz jednoga mjesta na drugo. Uopće bio je Meier-Graefe kod kozaka dobre sreće, mogao se je potužiti samo nad jednim višim časnikom.

Nakon što su ga preslušali, odvedoše ga u Nowo-Georgijewsk, u neku kasematu, gdje su poumrli bolesnici na koleri. U Varšavi ukrao mu je jedan činovnik njegovu prtljagu i tu je počelo snošljivo putovanje prema Moskvi, koje je trajalo doduše osam dana, koje se je uistinu činilo mnogo kraće uslijed velike ljubeznosti transportnoga oficira. Taj bijaše ruski Nijemac iz Dorpata, koji je Meier-Graefeu ponudio veći novčani iznos te mu darovao svoju prtljagu i svoje knjige.

Meier-Graefeovo zarobljeništvo započelo je tek onda, kada je sa drugim zarobljenicima prispio u Uriškaju, koja sliči Gorkijevim noćnim utočištima i špiljama lupeža u San Franciscu. Tu su prilike bile grozne. U nekom niskom prostoru, u kojem nije čovjek mogao ni stajati, bio je zatvoren veliki broj bolesnika, na pô oporavljenih ranjenika, i golih, kljastih vojnika. U njemu je strašno zaudaralo po duvanu te je vladala takva buka, da su u njoj bili ugušeni svi bolni povici nesretnika.

Bilo je grozno, kada u tom prostoru nijesi čuo drugog glasa, do smijeha nekojih vojnika, koji nijesu ni tu izgubili svoje dobre volje. Neki Saksonac, koji je imao još samo jednu nogu, pjevao je svojim plaćidruzima kuplet o iskustvima nekog supruga. U kutu micao se je čovjek, kojega nije bilo moguće prepoznati, jedino njegove kretnje su mogle odati biće, koje traži po svome tijelu i odijelu kojekakve životinjice. Imao je samo jednu ruku te je prouzročio kod svih svojih drugova smijeh, posto nije mogao, da samo jednom rukom sa cijeloga tijela odstrani nepozvane gostove. Tek nekoliko vremena zatim došao je Meier-Graefe u odijel za oficire, ali i tamo je vladala pusta neka buka. Sasvim tim je po njega bila sreća, da se je tamo sastao sa desetoricom njemačkih i od prilike tridesetoricom austrijskih oficira. Morao je ležati na daskama, a dnevna se je njegova hrana sastojala iz juhe od bilja, volovskog mesa te iz čaja sa sladorom.

Život je pružao vrlo malo promjene: časnici su si pripovijedali o svojim doživljajima, govorilo se je o ratu, o mogućnosti nove njemačke ofenzive u Poljskoj. Od Meier-Graefea su doznali o bici kod Soissona. Nekoji su držali, da bi bila po njih velika sreća, kad bi došli u koji drugi zarobljenički tabor, a drugi opeta, da je najbolje, ako ostanu gdje su. Nakon nekoliko vremena se je sudbina Meier-Graefea znatno poboljšala. Došao je u Pokroff, iz kojega možeš u par sati doći vlakom u Moskvu, te je dobio dozvolu, da si unajmi privatni stan t. j. dvije sobe u drvenoj nekoj kući. Njegovi gospodari su učinili sve, da mu olakote ropstvo. pokrajina je bila krasna, vrijeme jasno i studeno i on je mogao raditi, što mu je bilo drago. Ali raditi nije mogao ništa radi velikog nemira, u kojem je živio; mjesto da čita i piše, nije mogao drugo da radi, no da jede, spava i karta. Nikako se nije mogao snaći. Medjutim su u Rusiji doznali, da je zarobljen te su neki slikar i odbor Crvenoga Križa nastojali, da ga oslobode. Privremeno, nije se o tome moglo govoriti. Baš protivno, dok ga je neko uvjeravao, da će u kratko biti pušten na slobodu, došao je ukaz, koji ga je bacio u Orušk, u daleku Sibiriju. Od onoga časa bio je ratni zarobljenik, kojega su stražili dva pučka ustaša. Vožnja je trajala vrlo dugo, uslijed česa je on imao priliku, da svoja dva stražara promijeni polako u svoje sluge. Osam su se dana vozili u drugom razredu, dok nijesu napokon došli u Orušk, gdje je Meier-Graefe bio odveden u tabor za njemačke časnike.

(Nastavit će se.)

Domaće vijesti.

Podružnica „Crvenog križa i ratne pripomoći u Puli“ pozivlje na dobrotvornu predstavu, koja će se obdržavati danas i 6. travnja u kazalištu Ciscutti u 5 sati poslije podne u korist Crvenog križa i ratne pripomoći. Upravitelj: J. Voska. Igrovodja: C. Bader, pratilac: na glasoviru: Prof. Illersberg. Raspored: I. dio: Koncerat. 1. Rakoczyeva predigra, od Kelena (mornarički orkestar), „Grof Luna“: napjev iz opere „Troubadour“ (Orest Dobrilla); 3. „XI. guslački koncerat“, od Beriota (I. Tittel); 4. a) Vani u Schönnbrunnu“ od Benatzkyja; b) „Ivonne“ prizor s njemačko-belgijskog bojišta g. 1914. od Theo Körnera (Heinz Fuxa); 5. „Valčik ratnog kumčeta“ od Eyslera (mornarični orkestar); 6. „Kvarnerska straža“ od prof. Alfreda Martinza (O. Dobrilla). Odmor. II. dio: Različito. 7. Karišik iz operete „Poljska krv“ od Nedbala (mornarični orkestar), 8. Rolph Kaudus (šaljivi pjevač) a) „O Maro vesna je došla!“; b) „Prodavačica“. 9. Vilim Rosenfeld (karakterični kroničar) a) „Kitice mira“; b) Ja toga trpio ne bi“. 10. K. Ullmann: šaljivi glazbenik „Kazališni lolo“; 11. Tilly Chers-Rolph Klaudus „Jessas, Jessas, samo pinez“; dvopjev iz šale „Za to su djevojke tude“. 12. Zaključna koračnica. Priređitelj: M. Smaha, Predsjedništvo.

*

„Valčik ratnog kumčeta“ može se dobiti u glazbenim trgovinama A. Saitz i F. Cella. Prodaja je u korist ratnog kumskog dara. Kupnjom se ove glazbe doprinosi za ratno kumstvo te se time izvršuje domoljubnu dužnost. Za to će si svako zazlužiti zahvalnost majka i djece, kojima u tim teškim vremenima pripomaže, pak i ratnika, za to što im brige tješi, kao što i zahvalnost svakog prijatelja domovime.

Cijepljenje. Cijeplenje proti ospicama obdržavati će se svake srijede od 4—5 sata p. p. u gradsko zdravstvenom uredu (glavni trg u kući štedioničke blagajne II. kat).

Koncerat maturantica ženske učitelj. škole u Pazinu. U proslavu prve mature na ženskoj učiteljskoj školi u Pazinu priredjuju kandidatkinje IV. tečaja u subotu, dne 8. travnja o. g. u dvorani „Nar. doma“ koncerat s predstavom uz slijedeći raspored: 1.) J. Haydn: Carevka, izvadja pjevački zbor i orkestar; 2.) Proslov, govori gdica. I. Tampuž; 3.) M. Brajša: Pokraj mora, pjevaju gdice. E. Kinkela i B. Mogorović; 4.) F. S. Vilhar: Mladim Hrvaticama, izvadja pjevački zbor i orkestar; 5.) M. Rieger: Junacima na Soči, deklamira gdica. M. Kocijan; 6.) I. pl. Zajc: Arija Klelije iz opere Armide, pjeva gdica K. Matanić; 6a.) J. Hatze: Suzi, pjeva gdica. K. Matanić; 7.) D. Vac: „Mlada učiteljica“. Igrokaz u 3 čina. Lica: Marica, mlada učiteljica, gdjica E. Kinkela. Jelica, Maričina prijateljica, gdica. D. Stanić. Mudroslava, stara učiteljica, gdica. A. Gašparini. Anka, odlična seljačka djevojka, gdica. A. Albaneže. Luca, služavka Maričina, gdica. M. Kocijan. Kata, raznositeljica listova, gdica. J. Kraljić. Andjelija, ciganka-vračara, gdica. K. Matanić. (Djeca, zbor seoskih djevojaka. Narodna slavonska nošnja.) Dogadja se u srijemskom selu u sadašnje doba. 8.) S. Šantel: Karanfilje, kitica hrvatskih narodnih pjesama. Izvadja pjevački zbor i orkestar. 9.) I. Runjanin: Lijepa naša domovina, zbor i orkestar; 10.) J. Haydn: Carevka, alegorička slika, zbor i orkestar. — Početak u 8 sati. — Ulazne cijene: I. red K 3·—, II. red K 2·—, III. red K 1·—. Čist prihod za udove i siročad palih istarskih junaka i za pripomoćnu zakladu ženske učiteljske škole. — Ako tko ne dobije poziva na vrijeme ili pomutnjom, vrijedi ovo kao poziv. Preplate primaju se sa zahvalnošću.

Dobrovoljni prinosi:

za hrvatske škole družbe Sv. Ćirila Metoda u Istri.

Preko naše uprave darovao je gosp. Josip Stuparić sa Nj. V. B. „Reka“ . . . . K 5·—

Ukupno . .	K 5·—
Prije iskazano	„ 117·—
Sveukupno .	„ 122·—

Za protresom nastradale žrtve u Hrvatskoj. Gosp. Waffenmaat Josip Boras izručio nam je u imenovanu svrhu 70·— kruna sakupljenih u c. i kr. mornariškoj strojnoj školi u Puli. Iznos darovaše: K 15·— kantiner Pavao Tricoli; po K 10·—: Josip Bores i Mate Žuro; po K 5·—; Pavao Zelalia; po K 4·—: Ante Tomsich i Dragan; po K 2·—: Josip Udović, Fran Golob, Ivan Kajić, Mate Končani, Miho Donauer, Josip Bršić; po K 1·— Petar Kostrenčić, Stjepan Topić, Stjepo Burazan, Ante Botić, Laux, Jaseniak i Flinta; 60 fil. Jakovčević; 40 fil. Brečević. Gosp. Grgo Vratović položio je K 20·—. Prije iskazano K 182·—. Sveukupno K 272·—.

Razne vijesti.

Sto znači riječ „duma“? Kao što ruska država i njezina prijašnja vladalačka kuća, tako i ime ruskog sabora potječe iz sjeverno-norveške prošlosti. U islandskom je pravu „dorur“ vrlo važno prama ustanova te znače sudbeni dvor, sudačko vijeće. U riječi se je dorur „o“ pretvorilo u „u“, dok je „r“ ispalo, tako da je ostalo „dum“, od kojega je postala riječ duma.

Ruski kronist Nestor ne upotrebljuje te riječi. Ali je ipak sigurno da je norveški upliv živio u Rusiji sve do 11. stoljeća.

Riječ „duma“ dolazi prvog puta u povjesti g. 1572, kad je Ivan Grozni pozvao na vijećanje sabor od bojara i drugih dostojanstvenika.

Drugi kažu da duma dolazi od „mnit“, „um“, što znači mnijeti, misliti i od predloga „d“, jednako do. Po tom bi duma značila sabor ljudi, koji misle. Ali je to, kako „Frankfurter Z.“ kaže, vrlo neprikladno tumačenje, jer se u dumi ne misli.

Moji dragi roditelji

Antonija Fahrbach, rodjena **Drahos**
Antun Fahrbach
c. kr. poštanski podčinovnik

slave danas srebrni pir.

Sin **Antun Fahrbach**
c. i kr. natporučnik

PULA, 4. travnja 1916.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Oni se trse najljubezniji način, da ga odgovore — sve uzalud. Umirući dječak ponavlja s tužnom postojanošću još zadnje želje: „Ja bih rada školu vidjeti, sada odmah, odmah bi ju rada opet vidjeti.“ Iza toga slijedi šaputanje i savjetovanje u pokrajnjoj sobi. Otvore ladicu (Tanesu) i izvade iz nje toplo odijelo. Na to pristupi Fusaichi, krepak sluga, s upaljenim fenjerom u sobu i reče svojim ugodnim glasom: „Ja ću Master Tomi-a na svojim plećima do škole ponijeti — on će školu opet vidjeti. To je samo mali komadić puta“.

Dječaka veoma obzirno obuku, on se uhvati obim rukama oko vrata Fusaichi kao malo dijete. Jak sluga nosi lagani teret po tamnim i studenim ulicama, dok otac s fenjerom pred njima zamišljeno koraca. Preko maloga mosta nije više daleko do škole.

Ogromna tamnosmedja zgrada strši kao crna neman pod nebesa. Yogoki ju odmah uoči i baca poglede na prozore svoga razreda. Njegov pogled se pase po pokritim pokrajnim vratima, gdje je on kroz četiri godine svakoga jutra svoje Getas sa slamnatim sandalama mijenjao. Sada baci pogled prema loži spavajućeg Kodzukai (školskog sluge), prema siluetí zvona, koje se crni u svom tornjiću i prodrobi par riječi: „Sada sam si opet sve predočio i mogu se opet na sve sjećati, jer sam bio tako teško bolestan, da sam bio sve zaboravio! O Fusaihhi, ti si veoma dobar čovjek, ja sam sretan i zahvalan ti, da sam opet školu vidio.“

Iza toga razgovora se požuri Fusaichi sa svojim lakim bremenom kroz prazne ulice natrag kući.

Yokogi će biti sutra pokopan kraj svoga druga.

Ako leži siromak na umoru, požure se prijatelji i susjedi do njega, da pomognu obitelji savjetom i činom. Mnogi javljaju tu žalosnu vijest dalekim rodjacima, drugi se laćaju nužnih potrebština, treći pak nastoje da dovedu prije same katastrofe buddkističkog svećenika.

Ljudi misle, da svećenici znadu već na večer, prije nego li je katastrofa nastala, da će dotičnik umrijeti, jer u taj čas kuca duša umirućega na vratima hrama. Na to kucanje se svećenici digne i obuku se, pa kad je vijest o smrti stigla vele: „Mi već znamo i spremamo se“.

Medjutim se iznese mrtvac i položi na pločnik pred Butsudan. Pod glavu mu ture jedan jastuk, da njim straše zločeste duhove. Vrata Butsudana su otvorena, a pred pločicama predja gore svjetiljke i dimi se tamjan. Svi prijatelji šalju tamjan i radi toga smatraju, da tamjan donaša nesreću upotrebljen kod drugih zgoda, pa makar bio neznam kako skup.

Ali shintoističkog žrtvenika, koji je bijelim papirom presvučen, ne smije za vrijeme žalosti nitko vidjeti. Isto tako je sakrivena i Ofuda, koja je inače na vratima pričvršćena. Za vrijeme žalovanja ne smije nijedan član obitelji u blizinu Shintohrama ili moliti pred Kamis, kao što ne smije prolaziti ispod Torii.

Izmedju lješine i kućnih vrata postave zastor iz papira, a na zastoru je pričvršćen kaimyo (ime iza smrti) na komadu bijeloga papira. Ako je mrtvac mlado čeljade bilo, to se mora taj komad papira naopako objesiti, dok toga ne čine kod starijih ljudi.

Prijatelji mole na odru, kraj koga stoji jedna limena kutija s tisuću zrna graška. Taj grašak se broji, dok se izgovara tisuću zakletva, koje po japanskom vjerovanju duši pokojnika na njenom nepoznatom putovanju na ruku idu.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

[P]ojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

[G]odina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Srijeda, 5. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 265

Ponovni uspjeh Nijemaca na zapadnoj fronti.

[A]ustro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. travnja. (D. u.) Službeno se [ja]vlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na pojedinim je mjestima fronte bila [t]opovska djelatnost na jednoj i drugoj stra[n]i živahna, osobito u odsjeku doberdopske [v]isoravni, kod Naborjeta, na Col di Lani [i] u Judikarijama.

U području Adamella zauzele su naše [č]ete pogranični greben izmedju Lobbia Alte [i] Monte Fuma.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. [H]öfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. travnja. (D. u.) Iz velikog [gl]avnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Naše su čete osvojile 2. o. mj. u ogor[č]enoj borbi jugozapadno i južno od tvrdje [D]ouaumont i u šumi Caillette jake fran[c]uske obrambene utvrde te su u osvojenim [p]oložajima suzbili sve protunavale, što ih [j]e neprijatelj poduzimao sve do najkasnije [n]oći. S osobitim ulo[ž]kom sila i s izvan[r]edno teškim žrtvama navaljivali su Fran[c]uzi uzaludno uvijek na novo na obram[b]ene položaje što su ih bili izgubili u šumi Caillette.

Za svoje navale od 2. t. mj. zarobili [s]mo 19 časnika i 745 neranjenih vojnika, [t]e smo zaplijenili 8 strojnih pušaka.

Istočno i balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

*

Zračna navala protiv Engleske.

U noći od 3. na 4. travnja, za navale [n]aših pomorskih ljetala protiv engleske ju[g]oistočne obale, bacali smo raspršljive bom[b]e na obrambene uredjaje kod Great-Yar[m]utha. Naša su se ljetala povratila neo[š]tećena pored svega neprijateljskog pucanja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 4. travnja. (D. u.). Glavni [s]tan javlja:

Sa različitih ratišta nije do sada jav[l]jen nijedan važan dogadjaj.

Brzojavi.

Rat.

Zračna navala na Englesku.

London, 3. Službeno englesko izvješće: Kod zračnog je napadaja posljednje noći sudjelovalo šest Zeppelina. Tri su preletjela engleske jugoistočne grofovije. Zrakoplovi, koji su plovili prema Škotskoj, krstarili su izmedju devet i jedanaest sati nad obalom, gdje su ostali do jedanaest sati u noći. Izbacili su 53 bombe na razna mjesta, te oštetili nekoliko svratišta i privatnih kuća u Škotskoj. Prema dosad prispjelim vijestima, usmrćeno je sedam muških i troje djece, a pet je muških, dvije žene i četvero djece ranjeno.

Balkan.

Zastupnici Soluna proti ententi.

Berlin, 4. (D. u.) Posebni izvjestitelj Wolffovog dopisnog ureda javlja iz Atene od 2. travnja: Zastupnici su Soluna u grčkoj komori zamolili vladu, da zatraži od entente, neka svoje štopove i spremišta municije odstrani iz Soluna, jer da će inače grčka vlada činiti ententu odgovornom za daljnje zračne napadaje sa strane njemačkih ljetala.

Sputana Grčka.

Lugano, 3. Atenski zastupnik lista Corriere della Sera crta sadašnje prilike u Grčkoj u jednom izvješću od 27. marta ovako: Premda su koli vlada toli i narod upravo već navikli, te gledaju, kako im se je eto zemlja pretvorila u bojište tudjih ratnika, zbili su se posljednjih dana ipak dogadjaji, koji sve jasnije pokazuju težak položaj Grčke. Zapovjedništvo savezničkog brodovlja radi o tom, da spriječi kriomčarenje i pogodovanje njemačkih podmornica. Danomice zadržavaju grčke brodove, pretražuju ih i vode često na Maltu, Mudros ili Milos. Uvoz svih životnih sredstava ovisan je o privoli posebnog povjerenstva četverosveze. Ovo posreduje i prodaje sumporа za vinograde, koji uvozi Italija. Engleske i francuske torpednjače pretražuju bez daljnjega svaku sumnjivu točku na obali i iskrcivaju mornare, koji nepoćudne im osobe uapsuju. Suzdržljivom se ponašanju ministra Skuludisa u posljednjoj sjednici komore javno mnijenje silno čudi. No javno to mnijenje uza sve izazovno pisanje nekojih listova očekuje mirno daljne dogadjaje. I prekoračenja granice po bugarskim četama, koje su zaposjele tri grčka sela, nije proizvelo nikakvoga dojma. Velike poteškoće zadaje neprestano grčkoj vladi financijalno pitanje. Od nedavna boravi u Ateni zastupnik nekog njemačko-amerikanskog sindakata, s kojim raspravlja vlada o zajmu od 150 milijuna drahma. Iz toga se razabire, da kani Grčka i nadalje, poput Rumunjske, ustrajati u pasivnoj neutralnosti.

Rumunjska.

Bukarešt, 4. Tekom debate o državnom zajmu, što bi se imao uzeti kod narodne banke, odbijao je financni ministar napadaje zastupnika Tonescu na narodnu banku. Rekao je, da narodna banka nije doduše doprinijela nikakve žrtve za domovinu, ali da je ipak domovini mnogo koristila. Sve su banke imale lijepe dohodke, a žrtva, u pravom smislu riječi, doprineo je samo seljak, koji je ostavio svoju grudu da služi domovini. Ministar je branio narodnu banku obzirom na koristi, što ih je državi učinila. Zajam bijaše na to odobren.

Rumunjsko ministarsko vijeće bavilo se je vijestima, prema kojima ruska flota napada i potaplja neutralne brodove. Radi toga bijaše zabranjen prevoz po moru onih pošiljaka, što su bile dolučene za Tursku. Blago biti će poslano preko Bugarske.

Trgovinsko ministarstvo bavi se predlogom, koji se tiče uvedenja monopola na slador.

Predsjednik saveza rumunjskih poljodjelaca objavio je proglas na rumunjske oblasti, u kojemu potiče neka se poduzmu oštre mjere proti uvjek više se širećoj pjegavoj pošalini (tifusu). U proglasu se kaže, da je pošalinu prouzročila velika nečistoća u vojarnama, za tvarima i stanovima te užasno širenje ušiju medju pučanstvom. Posljedica toga proglasa jesu opširne mjere, što su ih oblasti poduzele, da ograniče širenje bolesti.

U južnim dijelovima Besarabije a osobito na rumunjskoj granici poduzimlju Rusi važne i opširne odredbe. Granične straže bivaju svakim danom jače. U Ismail su dospjele mnoge pješadijske i kozačke pukovnije, dok se duž Dunava sve do mora grade nove tvrdjave. Stara tvrdjava Izmail bijaše preradjena te tvori jako oslonište za slučaj navale u južnu Besarabiju.

Sve te priprave jesu defenzivnog značaja. Dunavska flota bijaše ojačana dvjema torpedovkama i dvjema podmornicama.

Engleska.

Engleski dementi.

London, 4. (D. u.) Reuterov ured javlja službeno: Izmedju Engleske i njezinih saveznika i Nizozemske nije se ništa dogodilo, što bi opravdalo senzacijonalne glasine, što su se jučer u Nizozemskoj raširile. Na pariškom se vijeću nije raspravljalo, ni spomenulo ničesa protiv Nizozemske. Nema ni malo istine u vijesti, da alijirci namjeravaju iskrcati oboružane bojne sile na nizozemskom zemljištu.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski parobrod.

London, 3. Službeno englesko izvješće: Nenaoružani je parobrod Perthe iz Glasgowa potopljen.

Potopljen engleski bark.

London, 4. (D. u.) Lloyd javlja: Bio je potopljen engleski bark Bengairn. Dio se je posade spasio.

Mi nijesmo potopili Tubantie.

Haag, 4. (D. u.) Austro-ugarski je poslanik, barun Giskra, saopćio nizozemskom izvanjskomu ministarstvu, da u vrijeme, kada je bila Tubantia uništena, nije bilo u onome kraju nijedne austro-ugarske podmornice.

Neutralne države.

Saziv druge komore.

Haag, 3. Druga je komora sazvana za danas prije podne. Predsjednik će predložiti tajnu sjednicu, da se vladi pruži mogućnost, da komori u odboru poda općenita saopćenja.

Neprijateljski ratni izvješťaji.

Rusija.

Petrograd, 1. Službeni izvještaj od 31. pr. mj.:

Zapadna fronta.

U odsječku Jakobstadta navalio je neprijatelj na Roše, tri kilometra južno od kolodvora Neuselburg, no bio je odbijen. Sjeverno od Dvinskog, kod Illuxta bojevi topništva i s minama. Zapadno od Naročkog je jezera napao neprijatelj dugoljasti šumski predjel južno od sela Mokrice, ali smo ga vatrom suzbili. Južno od Kreva, kod sela Novosjolski (15 kilometara), traje borba o posjed jednoga lijevka, koji su prije nekoliko dana izdubile bile mine. Neprijateljski su ljetači bacali bombe na kolodvore Pogorielci (22 km sjeveroistočno od Baronoviča), Stolpce, Antonovka (12 km zapadno od kolodvora Šarni), Luninjec i mjesto Sinjavka (33 km jugoistočno od Baranoviča). Južno od Rokitinjskih močvara, a zapadno od Čartorijskog, uništili su naši dobrovoljci neprijateljski jedan odio. Na gornjoj i srednjoj Stripi odbili smo vatrom pokušaje znatnih neprijateljskih sila, da se približe našim jarcima. Nastajuće proljetne poplave sprječavaju ovdje u sve većim odsjecima obostrana gibanja. Neprijatelj priznaje u svom izvješću, da je kod priprava naših operacija naše topništvo ispalilo do sada nepoznate množine strheljiva. Mlada momčad naših pukovnija gore od želje za bojem uza sve nevjerojatne poteškoće ozemlja, koje se počinje pretvarati u močvare.

Kaukaska fronta.

Napredujući u smjeru prema Bagdadu odbili smo kog tvrdjave Karamalahtan (?) iza četisatnog boja neprijateljski jedan odio, koji je uz teške gubitke pobjegao prema jugu.

Italija.

Rim, 2. Službenl izvještaj. Tekom 31. raznolika djelatnost topništva. U dolini Judikarija, u odsjeku Rovereta i u visokom Asticu nastavlja se kretanje vlakova i vozova na koncu doline Sugana u mrzlom području Cristallo (visoki Rienz).

U noći od 1. travnja uspjelo je nekomu našemu odjelu da smjelom opkoljujućom kretnjom dodje preko alpskih staza za neprijateljske položaje na Rauchkofelu, gdje je u smjeloj navali osvojio 3 neprijateljske čardake, učinilo 31 zarobljenika, medju kojima jednoga časnika te zaplijenilo vojnog materijala. Duž sočke fronte topovska djelatnost.

U noći od 1. Suzbili smo na Krasu novi neprijateljski pokušaj proti našim položajima istočno Selca, koje smo nedavno zauzeli. Jučer su poslije podne naši odlučnim ofenzivnim poletom nastavili zauzimanje osvojivši drugi šanac. Kod Akvileje su naše baterije zbacile neprijateljski zrakoplov sa dva časnika-zrakoplovca.

Bojne poljane.

Novi ruski ratni ministar. — Kuropatkinova ofenziva. — Njemački uspjesi pred Verdunom. Držanje Italije.

Ententa iznenadjuje često svijet mijenjanjem svojih ministara i vojskovodja. Tako nas je ovih dana presenetilo odstavljenje ruskog ratnog ministra Polivanova. Ne zna se još za pravo, koji su uzroci njegovog pada. Polivanov bio je imenovan ratnim ministrom početkom lanjske jeseni, kad je imala započeti naša ofenziva u Galiciji i u Poljskoj. Tada su porazi na bojnom polju prouzročili u Rusiji unutrašnju krizu. Polivanovu je išlo za rukom, barem kako sam kaže, da dobavi velikih količina municije. Ali po činjenicama od posljednjih 14 dana smije se suditi, da su Rusi potrošili puno više municije, nego što su im njihove zalihe dozvoljavale. Polivanov morao je upotpuniti prorijedjene redove ruskih vojska, koje su se bile silno izkrvarile u proljetnim i u ljetnim ofenzivama. Polivanov je sam javio pred nekoliko tjedana, da ima poldrugi milijun novoizvježbanih novaka, kojima da se mogu popuniti sve praznine ruskih vojska. Polivanov je dakle mnogo radio i učinio budi opskrbljenjem s municijom, budi izvježbanjem novih četa. Pa je za to čudno, kako je morao tako brzo da ustupi svoje mjesto dosadašnjem šefu uprave generalu Šuvajevu. Ta on nije nipošto odgovoran za posljednje ruske poraze, jer on nije imao kao ministar rata posla ni s taktikom ni s moralom ruskih četa na fronti.

Predjimo na drugu važnu ličnost, koja igra sada veliku ulogu na čelu ruskih četa. To je iz japanskog rata poznati nam general Kuropatkin. Kaže se, kako je on obećao caru, da će probiti njemačku frontu izmedju Dvinskoga i Rige, gdje su se zbili najžešći bojevi od posljednjih dana. Ta njegova hvalisanja i obećanja dokazuju nam, kako Kuropatkin nije još naučio, da je rat polje neizvjesnosti, na kojem ne smije se nikada računati sa stalnim uspjehom, i ako se hoće prezirati ljudski materijal i žrtvovati ga nemilosrdno. Upredjeljenje dana pobjede, to je prava hazardna igra i smjela, ali nepametna fraza. Kuropatkin je morao po svojem obećanju probiti njemačku frontu još 28. ožujka.

Po ruskoj se je osnovi imalo probiti njemačku frontu kod kuta rijeke Dvine zapadno od Jakobstadta; ali su Rusi navaljivali na čitavoj fronti, da demonstriraju i da prevare po mogućnosti svoje neprijatelje. Računali su eventualnim uspjehom budi gdje, da ga izrabe, narinuvši tamo svim raspoloživim silama. Ali im nije nigdje pošlo za rukom, da probiju ni naše, ni njemačke fronte.

Moderne navale ne ovise jedino o broju vojske, nego puno više od municije. Ne može se ni pojmiti prolom kroz protivničke utvrdjene redove, ako nema dosta topova i municije, da se s njima obore razne zaprijeke i da se raskopaju silni jarci i opkopi. Za to treba ogromnih količina municije srednjih i najkrupnijih kalibra. Uslijed toga nije moguće onako s mjesta prevesti kamo se hoće i gdje se slučajno kakav uspjeh postigne nužne zalihe municije. U tom je bila ruska pogriješka što nijesu imali dosta ljudi i municije kod Ušćeska. Da su onakav uspjeh postigli kod Jakobstadta, onda bi bili mogli postići štogod većega. Oni su se htjeli ravnati prama prilikama, navaliti svom silom kamo ih slučaj vodi. Ali nijesu znali, da se ne može biti pripravnim svuda; s toga, pošto su mislili, da će probiti neprijateljsku frontu ovdje ili ondje ili na trećem mjestu, nijesu je nigdje probili, nego su svagdje uzalud samo municiju trošili i ljude žrtvovali. U prijašnja je vremena mogao vojskovodja da izmisli i izvede novu odluku preko noći, ali sada nije više tako, jer nije moguće prenesti na stotine tisuća četa dva tri dana hoda daleko, zajedno sa više milijuna tona najtežih taneta i svakovrsne municije. S toga nijesu ni Rusi mogli da najednom navale svom silom na desno neprijateljsko krilo, dok su do tada navaljivali svom žestinom na lijevo krilo. Sada treba za prevoženje municije s jednog krila na drugo nekoliko tjedana.

Čini se, da je plamen ruske ofenzive opao. Manje borbe na pojedinim mjestima nemaju nikakve važnosti. I Temps i Times pripravlja svoju javnost na prestanak sadašnje ruske ofenzive, te ispričavaju žalostni slučaj, okrivljujuć nedužno rosno ili vlažno vrijeme, po nauci slavnog Cadorne. Nije to nikakva laž, da je teško vojevati po vlažnom vremenu u ruskim šumama i močvarama; ali istina je takodjer i to, da su Rusi uspjeli svojim prolomom, ne bi im bilo smetalo nevrijeme, da neprijatelja progone.

Rusi nijesu ni toga postigli, da Nijemci prenjeste dio svojih četa sa francuske fronte na njihovu. Nijemci nijesu poslali na Hindenburgovu frontu ni topa, ni čovjeka, uzevši ga sa francuske.

Neprijateljska se štampa uvjek muči, da prikaže njemačku ofenzivu protiv Verduna kao svršenu. Ali nije nužno dokazivati iza toliko mjeseci ovog rata, kako se tako teška ofenziva protiv najjače tvrdjave na svijetu mora polagano i dugo pripravljati i izvoditi. Osvojenje Malancourta, o kojemu nam javljaju njemačka ratna izvješća od 30. i 31. ožujka, dokazuju nam, da njemačka ofenziva nije skršena, ni obustavljena. Baš protivno! Nijemci opkoljuju tvrdjavu i sa sjeverozapadne strane, te se pripravljaju, da ju razore teškim opsadnim topovima. Evo što kaže švedski vojnički stručnjak:

„Dan, kada se bude mogla približiti Verdunu sa sjeverozapadne strane teška njemačka artilerija, bit će početak svršetka golemog naprezanja sila za osvojenje ove tvrdjave“.

Isti vojnički stručnjak kaže o Englezima: „Činjenica, da Englezi niti ne kušaju za velikom ofenzivom u Belgiji, da zapriječe teški francuski poraz, imati će za Engleze gorih posljedica, nego da ih Nijemci poraze na bojnom polju“.

Ratno vijeće u Parizu nije imalo nikakvog upliva na vodjenje rata raznih ententinih sila. Ništa mu nije uspjelo, da oživotvori od svojeg programa i od osnovane zajedničke sveopće ofenzive. Čini se, da osobito od Italije nije se ništa postiglo. Talijanski glavni stan ne će ni da čuje o tome, da pošalje par stotina hiljada vojnika na francusku frontu, da ne oslabi vlastitu frontu na Soči i na Alpama. S toga ne će ni talijanska vlada, da navijesti rata Njemačkoj, jer bi bila time prisiljena, da se protiv nje i bori. Cadorna prosudjuje položaj puno trijeznije, nego li što to govori i predbacuje mu francuska i engleska štampa. Italija ima uostalom već dosta brige radi Valone.

Od tuda ne mogu Talijani ništa poduzeti; jer što mogu postići sa samih 50 tisuća vojnika? Hoće li da marširaju prama sjeveru, moraju imati na svojem desnom krilu većinu od svojih 50 tisuća, ako hoće da napreduju, ali im onda ostane preslabo lijevo krilo. S toga se oni ni ne mogu, ni ne će da ganu, jer bi došli u pogibao da sve izgube. S toga najpametnije čine, da se drže u defenzivi i da čekaju da neprijatelj na njih navali.

Politika.

Rusija u Istočnoj Aziji.

Kako smo već jučer javili, bio je potpisan dne 28. ožujka od kineske vlade i rusko-azijatske banke važan dogovor. U njem se radi o gradnji željeznice iz Harbina u Blagovješčenk sa ogrankom od Mergena do Zanzibara.

*

Najnovija povijest sjevernih vanjskih kineskih zemalja pruža čitav niz klasičnih primjera o uporabi željeznica u političke svrhe. Željeznice sa svojim pravima na zemljište desno i lijevo od tračnica, stanice, koje stoje pod osobitim, vlastitim zakonima — sve je to poput pijavica, koje su eto slavljene na tromo tijelo kineske goleme države. Na koji način tumače tlačitelji Kine ta „željeznička prava“ koli na ruskim željeznicama u sjevernoj Manžuriji, toli na japanskima u južnijem dijelu provincije, pokazuje najbolje slučaj sa Harbinom. Taj veliki grad smatraju Rusi još uvijek za jednostavnu željezničku stanicu i prema tomu se oni ponašaju tako, kao da Harbin potpada pod vrhovna prava ruske sjevero-mandžurske željeznice. Tako je eto sva borba o političku i gospodarstvenu nadmoć i gospodstvo u Mandžuriji i Mongoliji tek borba o tračnice. Kad su pod vodstvom državnog tajnika Knoxa pokušale bile Sjedinjene Države aktivnu politiku, upe-

renu proti Japanu i Rusiji, kanio je i Knox pomoću željeznica oslabiti političku snagu protivnika. Amerikanska bi željeznica imala zapadno od postojeće već rusko-japansko-kineske pruge Tsitsikar-Harbin-Mukden-Kniču s jedne strane na sjeveru slabiti promet sibirske željeznice te ga svadjati prema jugu, prema Pekingu, a s druge strane ići za tim, da bude Žuto more u svojem prometu sa sjeverom neovisno o rusko-japanskoj istočnoj Mandžuriji. Osnova je bila prevejano mudra, no nije uspjela, jer ju nijesu podupirala nikakova moćna sredstva, te je pala u zaborav. Sad ta osnova opet kao da oživljuje, ali sa strane Rusije. — Ustuk proti japanskim komedijama od 1913. u drugim dijelovima obiju provincija je ona tek u toliko, jer izrabljuje prava, zajamčena Rusiji već tad i prije. Kakve oštrice, uperene proti Japanu, ne može se u njoj samoj po sebi nikako naći.

Sjeverni je to dio amerikanskog projekta, koji bi se sad imao ostvariti. Tračnice će po svoj prilici teći od Harbina preko Mergera do Blagoveščenskoga na rijeci Amur i svojim odvojenjem koli Tsitsikar toli i Harbin (oba su glavne postaje željeznice Bajkalsko jezero-Vladivostok) spajati s Amurom. Time bi iznenada silno ojačao sav položaj Rusije u istočnoj Aziji. Od prometne i velike luke Blagoviješčenskog dalje je Amur veoma plovan sve do Habarovskog, koji je već od dulje vremena ovamo spojen željeznicom sa Vladivostokom. Prema zapadu je opet Blagoviješčensk od nedavno željeznicom, koja ide uz gornji tek Amura i Šilke, spojen sa transbajkalskom prugom. Rusija bi imala iza dovršenja novih pruga osim lagljeg političko-gospodarstvenog prodiranja kroz sjevernu Mandžuriju čitav niz pruga za vojnički nastup prema jugoistoku i istoku. Ona eto misli već sad i ovdje na budućnost uza sve pokušaje, da se združi i složi s Japanom.

Francuski glasovi o miru.

Kad je francuski ministar financija Ribot onomadne razlagao narodnim zastupnicima u palači Bourbon svoju zabrinutost glede stanja francuskih financija i poteškoća, da se za goleme ratne troškove francuske dobavi novi novac, zaključio je svoj govor ovim oduševljenim riječima:

„Bez ikakovog je uobražavanja i smjelosti ipak dozvoljeno kazati, da već predvidjamo konac ovog strahovitog rata. Gospodo, nemojmo činiti ništa, što bi uskolebalo kod naših vrlih vojnika pouzdavanje u vodje, koji su dostojni, da ih vode pobjedi, niti što bi umanjilo pouzdavanje u domovinu. Nastojmo, da ostanemo mirni i hladnokrvni, kaošto je i sama zemlja mirna i hladnokrvna. Mi ćemo to učiniti u ime pobjede i u ime parlamentarne uprave".

Nešto kasnije prihvatio je ministar javnih radnja, Sembat, riječ na jedan upit, štono ga je stavio na nj zastupnik Ancel glede sprječenja prometa u luci Le Havre. Ministar je pokazao čitav niz osnova, koje je vlada bila proučila, da doskoči tomu zapinjanju prometa. Prema izvještaju lista „Petit Journal" od 22. marta zaključio je ministar svoj govor riječima:

Učinjeno je sve, što se je moglo učiniti, da se pospješi iskrcavanje i prijevoz, no tovarni promet, koji je nastao uslijed rata, nadilazi svako očekivanje. Najjednostavnija od osnova, naime ona, da se tovarni promet svede na prugu Dieppe-Paris, iziskivao bi deset mjeseci posla. Zato je bolje, da ostane sve na starom, jer se barem nadam, da će za deset mjeseci bili rat dovršen".

Nijedno izvješće drugoga kojega lista ne spominje ovih zaključnih riječi francuskog ministra javnih radnja o vjerojatnom zaključku rata prije deset mjeseca. No ipak nema sumnje, da je rečeni ministar te riječi doista i izgovorio, jer ih izvjestitelj lista „Petit Journal" ne bi bio isisao iz prsta, pogotovo, što ih ne bi inače ni stroga pariška cenzura bila propustila.

U zarobljeništvu u Sibiriji.

(Nastavak.)

Orušk je dosta velik i zanimiv grad, sad vidiš drvene sad kamene kuće, samo nečistoća je uvijek ista. Grad je bio pun Kirgiza, Muhamedanaca (koji su simpatizirali sa Nijemcima), te veoma mnogo žena, koje su se tu sa svih strana sakupile i kojih su muževi bili na fronti. Kinematografi i svratišta odavali su evropsku kulturu, ali zarobljenički tabor nije odgovarao naobrazbi zarobljenika. Sjediti i ležati, ležati i sjediti, to je bilo sve, što su oni mogli tamo raditi. Meier-Graefe bio je u tom taboru u svemu 3 mjeseca, ali ako pomislimo, da su mnogi njegovi drugovi morali u tom taboru boraviti preko godinu dana, i da sada tamo leže i sjede skoro dvije godine, možemo si predstaviti muke tih ljudi, koji su zarobljenici u najžalosnijem smislu riječi. U noći, uz 25 stupnjeva studeni, spavali bi na željeznom podnožju sa jednom daskom, ali sasvim tim prijalo je Meier-Graefeu, tu je bio domaćiji nego u seljačkoj kući, koju je ostavio, jer je tu opeta našao plačidrugove i prijatelje iz Kriškoje, sa kojima je slavio čudnovato i veselo svidjenje. Zbilja je bilo veselo, i premda to nekako čudno zvuči ipak je u tim zamazanim i mrzlim daščarama bilo tako živahno, da je čovjek posve zaboravio na sve tuge i nevolje. Čovjek se zbilja mora čuditi, kada čuje iz ustiju Meier-Graefea, kako nijesu oni nikada mogli prestati niti da budu veseli, niti da se smiju; on tvrdi dapače, da se u svom životu nije nikada prije toliko smijao. Smijali su se kada ih je zeblo, smijali su se kada bi legli na zamazani pod, kada bi voda zaudarala po gnjiloj repi, kada bi došli do čaše dobroga čaja, a kada su opeta zapušili prvu cigaretu nijesu od velike sreće mogli, da se više smiju. Čovjek je naime došao medju ljude, koje je poznavao i sa kojima se je mogao zabavljati; a pošto su vanjske prilike bile tako strašno žalosne, našli su oni opeta onaj humor, u kojemu čovjek zaboravlja na sve tjelesne nevolje.

Vidi se, da u ropstvu nije uvijek tako pusto i tamno, kako si to čovjek predstavlja, premda je takav smijeh plod očajavanja, jer koliko groznih slika nije katkada čovjek morao da vidi. Jednom je stigla u tabor cijela četa Nijemaca, ali ne sa zapada, iz Europe, što bi već bilo strašno, već sa istoka, iz Vladivostoka, kamo su siromahe bez ikakvog uzroka poslali. Svi su bili teško ranjeni, jedni slijepi, drugi bez ruke, a treći opeta bez nogu, ali sasvim tim, morali su i naprijed trpjeti, jer nijedna se komisija nije mogla odlučiti, da ustonovi, jesu li ta sasma nemoćna bića sposobna za rat ili ne. Htjeli su ih zamijeniti, ali nijesu se još usudili. Učinili su neko izvješće, ali ga nijesu naprijed poslali. Komisija je rasudila, ali je svoju rasudu zabacila. Tako je besavjesnost i nesposobnost činovnika mučila te jadne, sažaljenja vrijedne invalide. Zašto? — Zato!

Zarobljenici su na sve načine kušali, da život u taboru učine što snošljivijim. Priredjivali su koncerte i igre. Da si mogu nakupiti stvari, priredjivali bi dražbe, kod kojih se je sakupilo toliko novca, da se je time moglo nakupiti košulja, duhana i nekoliko kilometara cigaretnoga papira, dok se nije napokon opeta sve smijalo, pa su i sami jadni kljasti, koji su bili poslani od jednoga kraja Europe do drugoga kraja Azije, postali dobre volje te se i oni sa drugima smijali. Najviše je pomagala pomoć izvana. Nepoznati prijatelj, koji je Meier-Graefeu pružio pomoć, otvorio mu je u Orušku neograničeni kredit; neki je Amerićanin putovao širom države te razdijelio medju zarobljenike više hiljada rublja. Tako je prošao mnogi dan u veselju, dok nije nadošlo ono žalostno veče — Przemisl je pao! „Mi ćemo ga opet zauzeti", rekoše nekoji i slijedećega dana bili su opeta svi veseli i puni pouzdanja.

(Nastavit će se.)

Razne vijesti.

Što osjećaju trkači na skijima, koji su zabludili u magli? Meteorološki motrioc na visoravni Kvickojock-Massivs, Magister Hilding Köhler, pripovijeda u listu „Svenska Dagbladet" u jednom doživljaju na osamljenoj meteorološkoj postaji opservatorija Portätjocko ovo: „Vrijeme je bilo u decembru 1914. prekrasno, ali upravo to je uznemirivalo mene i moje drugove. Naš se je živež približavao kraju, a sluge je nestalo. Dan je prolazio za danom, ali o kakovom nosaču ni traga. Možda je nevrijeme zaprječilo put u selo. Jedan je od nas morao svakako da se poveze u dolinu, da u Poreku, gdje stoje dvije malene drvene kolibe, nabavi hrane. Zračna udaljenost je iznašala doduše samo jedan kilometar, no razlika je u visinama bila 1100 metara. Pošto sam ja bio trkač na skijima, odrediše mene za taj put. Kad sam ujutro krenuo na put, već se je spremalo na nevrijeme. Mračna se je nekakova svjetlost raprostirala pećinama. Bilo je skrajnje vrijeme. Dva sam nejednaka skija bio popravio i uzeo sa sobom jednu konzervu — posljednju zalihu živeža. Bilo je strjelovito putovanje nizbrdice. Magla je postajala sve gušća i neprozirnija. Preda mnom se najednom nešto zacrni — pećina! Prekasno! Ja skočim, no u zraku se preokrenem i padnem ledjima na strmi ledeni žlijeb. U bjesomučnom klizanju na ledjima, glavom unaprijed, mogao sam se samo štapom štititi, da ne tresnem o koju pećinu. Ta je paklenska vožnja po ledu ipak prilično srećno teda negda prestala. Dospio sam u dubok snijeg, iz kojega sam se jedva jedvice iskopao. Teškom sam mukom i boreći se proti jakoj oluji putovao dalje prema jednoj kolibici u kojoj su bile smještene sprave za meteorološka opažanja i za koju sam dobro znao, gdje mora da se nalazi, ta bio sam već toliko i toliko puti ondje. No sad bijesnila oluja, snijeg je padao u gustim grudama i doskora me je obavila gusta, neprozirna i crna magla. Ja sam instinktivno krenuo pravcem prema jugozapadu, no nijesam čitav jedan sat imao ni pojma, gdje da se nalazim. Na rubu šume pokušao sam, da zanijetim vatru, što mi dakako nije pošlo za rukom. Da se umirim, ispalim šest hitaca iz samokresa. Ta možda će biti u blizini ljudi! Ali tad se dosjetih, da ne može nikakav, a ma još tako jaki zvuk, nadglasati divlje ovo tulenje oluje, te odustanem od svoje namjere, da tražim Porek. Skrenuo sam prema jugu i čitav je jedan sat brijala snježna vijavica moj desni obraz, koji mi je stao gorjeti poput žive vatre. Prilično dugo sam trčao na skijima mekanim snijegom, dok nijesam dospio iznenada na led. Na oko je bio to samo ribnjak, no doskora sam razabrao, e je to veliko jezero. A sad da spomenem, što sam osjećao u toj magli! Poznata je činjenica, kako izvrsno se znadu urodjenici snalaziti i orijentirati u najgušćoj magli, snijegu i oluji. Najvećom sjegurnošću idu oni prema svomu cilju. Vele, da je to instinkt, posve sličan onomu, kojim putuju ptice selice ravnim putem prema svojoj dalekoj domovini. — Neka bude! No to je medjutim samo pokušaj tumačenja, ali kod tog ipak ostaju nerastumačena dva pojava. Isti onaj naš sluga, koji je sakrivio bio sadašnji moj položaj, priobćio mi je bio jednom nekoliko podataka, koji kao da bi mogli rastumačiti tu zagonetku. „Urodjenici", kakazao mi je, „nerado se na svom putu po magli i sniježnoj mećavi odmaraju, jer bi poludili." „Poludili?" „Da, njihove se oči skreću na sve strane i njima se počne miješati u glavi. Jasno

gledanje prestaje i sve se stane okretati oko njih.“ I eto, ja sam gotovo isto taj dan doživio! Bilo mi je, kao da počinjem iznenada gubiti svaki dodir s vanjskim svijetom. Što to znači, teško je razložiti. Na svaki se način kod tih vožnja kroz oluju i snijeg osjeća neko živahno mišljenje, koje se — jednom prekinuto — teško opet povraća. To je lanac svijesnih i nesvijesnih misli, koji dobiva neprestano novih karika. Svaka rastrešenost prekida taj lanac, i čovjek se posve smete. A sad opet natrag na jezero! Kuda? Ja odaberem onako na slijepu sreću pravac prema zapadu, jer sam tako imao barem oluju za ledjima. Dugo sam se vozio u pravcu, a da nijesam naišao a ma ni na jednu kolibu. Konačno je prestao led. Ja sam zabludio i morao sam, da okrenem. No sad treba razmišljati — i ja se bacim na bližnju pećinu. Kako sam sjedio, obavijao me je snijeg sve više. Dignem se i zaputim natrag čvrstom odlukom, da pošto poto nadjem kolibu Poreku. Teško neizrečeno teško, je bilo to putovanje. Svaki grm mi se je pričinjao kolibom. Dugo, prilično dugo, je trajalo, dok nijesam više pukim slučajem nego li orijentacijom našao tu toli žudjenu kolibu.

Kako putuju kraljevi entente. Talijanski pisac Alessandro Fiaschi zna ovo tačno da opiše:

Engleski kralj putuje u udobnom sa potpunim sjajem udešenom vozu, u kome je sve do sitnica pripremljeno već mnogo dana prije početka putovanja. Kola za pušenje u vozu, vjerna su slika sobe za pušenje najotmenijeg londonskog kluba. Soba za posjetu, spavaća soba i soba za oblačenje sve naravno predvidjeno sa električnim osvjetljenjem, sa najmodernijim zagrijevanjem i električnim penjalicama, pobudjuje misao, da se nalazite u Windzoru. Kraljičina soba je tačna slika povjerljive sobe za gospoje u Buckingham-palati. Da bi kraljev voz imao slobodan put, uvije na 15 minuta prije njega putuje brzi voz. Kad putuje ruski car onda su i dvor i ministri, vojne i sudske vlasti u velikom uzbudjenju: nepredvidjeni sudar na putu, može za činovnike Sibirije biti od velikog značaja. Carev voz je pravo čudo.

Kraljevi su, kao što je poznato ljubitelji vožnje na automobilu. Najžudnije se odaje ovome sportu talijanski kraljevski par. Prvi carski putnik na autu, bio je ruski car; njemu je slijedio od krunisanih glava kralj Edvard VII. i car Wilhelm II.: posljednji je na industriju živo uticao. Talijanski kralj i njegova mati propustovali su autom uzduž i poprijeko gotovo cijelu Italiju, i kako su većinom putovali kao nepoznati, kažnjeni su više puta zbog prekoračenja redarstvenih propisa.

Poznata su duga putovanja kraljice Margarite na autu. Ona je putovala na svome autu „Sperber“ — u jedanput 5000 klm. i došlu je do Amsterdama. Ruski car voli pri autovožnji, da je što veća brzina, dok sultan postupa po poslovici: ko lagano putuje dodje na posljetku takodjer do cilja.

Umrli belgijski kralj Leopold, volio je pri putovanju automobilom uopšte uspavljujuće lagano njihanje, ali primjeti li da ga na putu neko hoće da prestigne, zapovjedio bio on šoferu da vozi „punom parom“. On nije htio da guta prašinu, koju je drugi uskomješao.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Svećenici dolaze i recitiraju Sutras, a prije samoga zakapanja operu mrtvaca s toplom vodom i obuku ga u bijele haljine. Kimono mrtvaca se zabode u njegovoj lijevoj strani i radi toga smatraju, da to donaša nesreću, ako ga samo slučajno tako zasučeš.

Pošto su položili mrtvaca u njegov neobičan, četverokatni, nosiljci sličan lijes, položi svaki od prisutnih nešto od svoje kose ili odrezan nokat — kao simbol svoje krvi — u lijes. I šest Rina metnu u lijes, za šest Jizos, koji no stoje na križanju puteva od šest carstva sjena.

Sprovod se krene iz kuće žalosti. Na čelu sprovoda je svećenik, koji maše malenim zvoncem, a jedan dječak nosi Ihai pokojnika. U samom konduktu vidjaš samo muškarce, prijatelje i rodjake. Nekoji nose Hatas (male simbolične zastavice), drugi opet cvijeće, svi pak svjetiljke iz papira, jer u Izumo zakapaju odrasle tek pred veče. Samo djeca se po danu zakapaju.

Najprije donesu lijes ili Kwan ljudi jedne stalne koste na ramenima kao kakvu nosiljku. Ta kosta se bavi kopanjem grobova i asistiranjem kod pogreba. Na koncu tek dolaze ženske tužaljke.

Žene nose bijele čepice i bijele lepršajuće oprave poput kakvih fantoma. Ne možeš si uopće ništa čarobnjačkijega predstaviti od takvog pogreba, koji se kreće uz rasvjetu tih papirnatih svjetiljaka. Ako si jedamput vidio takav kondukt, to ćeš sigurno o njemu snivati. Pred ulazom u hram položi se kwan na pločnik i uz pratnju tugujuće glazbe i citiranje Sutras se ponovno moli. Iza molitve se ponovno povorka formira, obilazi jednoć oko crkvenog dvorišta i tek tada slijedi put do groblja. Zasut bude mrtvac tek iza dvadeset i četiri sata, jer bi se mogao eventualno u grobu probuditi. U Izumo se rijetko kada spaljuju mrtvaci — i u tome se baš zrcali kao i u mnogim drugim stvarima pretežnost shintoističnog osjećanja.

*

Zadnji put gledam u njegovo lice. On leži na odru odjeven u bjelinu od glave do pete. Opasan bijelim pasom za svoja putešestvija po sjenovitim putevima. Lice se smješi zatvorenih vedja skoro na isti nježan način kao kad no je dobio zadaću u engleskom jeziku, da riješi zagonetku, koja mu se činila bezrazložnom. Meni se čini taj smješak još sladjim i izgleda kao da je iznenada upoznao tajinstvene stvari. Na isti se način smješi u velikom hramu u Tokoji zlatno lice Buddhino obavito tamjanovim oblačnim mirisom.

*

Veliko zvono u Tokoji javlja pogrebnu svečanost — Tsuito kwai — lagano i redovno. Zvuk za zvukom odzvanja po jezeru, i prelijeva se po gradskim krovovima, dok nije zamuknuo u dolinama ispod zelenih brežuljaka.

To je vrlo potresna svečanost puna čudnih ceremonija, koje su kineskoga porijetla, premda ih je Budahizam već od vajkada poprimio. Svi troškovi bivaju pokriveni dobrovoljnim prinosima školske djece i njihovih učitelja. Svi svećenici velikih hramova Zen-sekte u Izumo su se sabrali u hramu. Svikoliki učitelji grada i sva školska mladež se je grupirala u Hondo ogromnoga hrama, i postavila s jedne i druge strane pred velikim žrtvenikom. Oni kleče, ostavivši pred hramom na tisuće svojih cipela i sandala, koje su prije ulaza u svetište svukli.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | četvrtak, 6. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 266

Junačko držanje naših letioca pred Jakinom.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Položaj svagdje nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogadjaji na moru.

Beč, 4. (D. u.) Službeno: Pohode talijanskih letioca na Ljubljanu, Postojni i Trst odvratili smo 3. o. mj. popodne napadajem protiv Ancone sa skupinom od 10 pomorskih ljetata. Tu su ona bombardovala kolodvor, gazometar, brodogradilišta i vojarne razornim uspjehom. Prouzročila su više požara. Lahko su bile suzbijene protunavale dvaju neprijateljskih obrambenih ljetala vatrom strojnih pušaka. Žestokom je paljbom triju obrambenih baterija bilo jedno od naših ljetala pogodjeno dva puta na puno šrapnelima i prisiljeno, da se spusti pred lukom. Drugo se je ljetalo, vodjeno od ljetalačkog majstora Molnara spustilo do njega, ukrcalo je oba letioca te posvema uništio pogodjeni stroj, ali radi kvara uslijed uzburkanog mora nije više mogao uzletjeti. Neprijateljska torpednjača i dvije ladje izašle su iz luke, da otmu oštećeno ljetalo, ali su ih nekoja naša ljetala strojnim puškama i bombama prisilila na uzmak. Po tomu je dvim našim ljetalima, vodjenim od pomorskog kadeta Vamosa i od linijskog poručnika Stente, uspjelo, da spase onu četvoricu letioca i da zapale oštećena ljetala. Ova se je akcija za spasavanje izvršila pod vatom strojnih pušaka i bacanjem bomba od strane dvaju talijanskih pomorskih ljetala, koji su kružiii na samih 100 metara nad njima. I tako smo izgubili dva ljetala, dok su se sva ostala ljetala bez štete povratila.

C. i K. zapovjedništvo mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Topovski bojevi traju u Argonama i u području Moze neumanjenom žestinom. Položaj nije promijenjen. Lijevo od Moze zapriječili smo Francuze, da opet zaposjednu mlin na sjeveroistoku od Haucourta.

U okolici tvrdje Douaumont i u našim položajima na sjevernoj strani šume Caillette opetovane su se neprijateljske protunavale krvavo skršile.

U mjesecu ožujku iznosio je njemački gubitak ljetala na zapadnoj fronti 14 strojeva, a francuski i engleski 44 stroja, od kojih ih je 25 palo u naše ruke.

Istočno i balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 5. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Sa različitih ratišta nije do sada javljen nijedan važan dogadjaj.

Brzojavi.

Rat.

Zračna navala na Englesku.

London, 4. (D. u.) U zračnom napadaju posljednje noći javlja se službeno: Jedan je zrakoplov izbacio na sjeveroistočnu obalu 22 eksplozivne i 15 upaljivih bomba. Dva su zrakoplova stigla do istočnih grofovija i izbacila 33 eksplozivne te 65 upaljivih bomba. U koliko je ustanovljeno, nije u Engleskoj nitko ranjen.

Austro-Ugarska.

A.-u. Srbija posebno carinarsko područje.

Beč, 5. (D. u.) Na temeiju ovlaštenja, što ga je vrhovni zapovjednik vojske silom Previšnje zapovjedi podijelio najvišoj gradjanskoj i vojničkoj oblasti, što upravlja srpskim područjima, koja se nalaze pod a.-u. vojničkom upravom, (okupirano područje), izdati će se sutra sa strane vojnog zapovjednika u naredbenom listu vojničke uprave u Beogradu naredba, koja će stupiti u krijepost 10. travnja, o carinarskom redu i o carinarskim pristojbama. Time će se urediti ovo okupirano područje Srbije kao posebno carinarsko područje.

Engleska.

Engleski proračun.

London, 5. (D. u.) U donjoj je kući izjavio kancelar riznice kod prikazivanja državnog proračuna, da se mora za pokriće predloženog preventiva od 1825 milijuna šterlina uzajmiti 1323 milijuna. Kancelar je riznice pridodao, da se preventiv temelji na predpostavi, da bude potrajao rat čitavu gospodarsku godinu. Troškovi prošle godine iznašaju 1559 milijuna. Manjak je bio po prilici od 1222 milijuna.

Eksplozije u tvornici baruta u Kentu.

London, 4. (D. u.) Izvješće novinarskog ureda: Ministar za municiju javlja, da se je prošle sedmice u tvornici baruta u Kentu dogodilo slučajno više eksplozija. Broj žrtava iznosi po prilici dvije stotine.

Dogodjaji na moru.

Rat sa podmornicama.

Berlin, 5. Zastupnik Wolffovog bureaua brzojavlja iz New-Yorka: Članovi kabineta izjavili su nakon neke sjednice, da dokazni materijal, kojega posjeduju Udružene države i koji se tiče slučaja Sussex-a, nije dostatan, da opravda odlučan korak. Radi toga se je odlučilo, da Njemačka razjasni, da li je njemačka podmornica torpedirala Sussex.

Sudar francuske križarke s engleskim parobrodom.

Tanger, 5. (D. u.) Francuska je križarka Cassard naletjela na engleski parobrod Imerethle, no nije ga mogla dovući u Tanger. Imerethle je potonuo južno od Larrascha. Putnici i momčad osim tri osobe spašeni. Cassard je otplovio u Gibraltar, da popravi provu.

Potopljeni norveški brodovi.

Kristijanija, 4. (D. u.) Norveški je bark na četiri jarbola Bill kod otoka Csylly potopljen. Momčad je spašena.

Ymuiden, 4. (D. u.) Iz izvješća o potopljenju norveškog parobroda Arne proizlazi, da isti nije bio torpedovan, nego nakon pretrage potopljen.

Ribarski je parobrod Clara Nicol iskrcao četiri brodolomca posade norveškog parobroda Ana, kojega je u Sjevernom moru u ribarskom području potopila njemačka jedna podmornica.

Neutralne države.

Izjava nizozemskog generalissimusa.

Amsterdam, 5. (D. u.) Vrhovni zapovjednik kopnenih i pomorskih vojnih sila izjavlja, da ne preuzima nikakovih odgovornosti za izvješća, o kojima nije izričito spomenuto, da potječu iz njegovog glavnog stana.

Izjava nizozemske vlade.

Haag, 5. (D. u.) Službeno cenzurirano. Tajna je sjednica druge komore trajala dva sata. U opet nastavljenoj je javnoj sjednici podala vlada ovo očitovanje: Vlada polaže važnost na to, da u savezu s onim, što bje saopćeno u tajnoj sjednici, javno izjavi, da je ukinuće periodičkih vojnih dopusta mjera opreznosti, koja je u tijesnom savezu sa nepokolebivim našim zaključkom, da najrevnije čuvamo svoju neutralnost. Ta mjera opreznosti nije možda posljedica političkih zapletaja, nego imade svoj uzrok u podacima, koji prouzrokuju bojazan, da sve više i više rastu pogibelji, kojima je naša zemlja izvrgnuta. Ne bi bilo u interesu, da se o sadržaju tih podataka štogod javnosti saopći.

Evening post veli u nekom brzojavu iz Washingtona, da je velika većina u kabinetnoj sjednici bila većina za prekinuće diplomatskih odnošaja sa Njemačkom, u slučaju, ako se ova afera povoljno ne razjasni i ako se ne bi moglo dati stalno i nedvojbeno jamstvo o budućem postupanju njemačkih podmornica. Vladalo je opće mnijenje, da se mora sada doći do javnosti sa Njemačkom. Predsjednik Wilson i državni tajnik Lansing bili su mnijenja, da se ne poduzimlje preuranjenih mjera, već da se čeka na rezultat istrage poslanika Gerarda. Nije se moglo tajiti, da je vlada odlučila, da se u pitanju podmornica bez dugog krzmanja dodje do neke odluke. Za sada stupa i škakljivo meksikansko pitanje u pozadinu radi nužnosti sporazuma sa Njemačkom.

Vladini krugovi su pripravni, da prama Njemačkoj u pitanju vodjenja rata sa podmornicama budu susretljiviji, ali izjavljuju, da se navala na neoboružanu ladju ne može opravdati, te da ona uzima teoretsku vrijednost svim jamstvima, koja su prije bila dana za opširnih pregovaranja sa njemačkim poslanikom grofom Berntorffom.

Pitanje Tubantia u holandskom parlamentu.

Amsterdam, 2. Kako listovi doznaju, upravio je zastupnik Rierstrass pred nekoliko dana slijedeća pitanja na vladu:

1. Je li vlada pripravna, da od inozemskih vlada stalnošću doznaje, da li ili u koliko se holandska plovidba može izvršivati bez pogibelji po ladje i tovare i bez životne pogibelji po putnike i momčad?

2. Je li vlada pripravna, da na temelju takve sigurnosti, na svoju odgovornost, dade holandskoj plovidbi upute, kojih neka se ona drži, da zapriječi posvemašnju svoju propast?

3. Namjerava li vlada, pošto je istraga sa strane mornaričkog departementa ustanovila, da je potopljenje Tubantia prouzročio hitac iz torpeda, da istragu o pitanju, koja je država za to odgovorna, prepusti brodovlasniku ili pako, da istragu smatra kao nacijonalno pitanje, sa kojim je u svezi ugled našega naroda i njegov položaj medju drugim narodima, te da je na svoju odgovornost preuzme u svoje ruke?

4. Je li vlada u posljednjem slučaju, obzirom na nemir, koji vlada u svim slojevima naroda radi slučaja Tubantia i radi mnogih drugih holandskih trgovačkih brodova, pripravna, da pitanje Tubantia sa najvećom odlučnošću, točnošću i strogošću opširno razjasni i riješi u potpunom opsegu i preko granica nautično-tehničke naravi tako, da se i ratujućim državama razjasni, da smatra Holandska potopljenje njezinih ladja, bilo to izvršeno iz lakoumnih ili u namjeri, kao postupak, kojega ne može trpjeti?

5. Je li vlada pripravna objaviti rezultat istrage i zaključke, koji bi se mogli iz nje povući, da na taj način holandski narod doznade, da i u kojoj mjeri vlada štiti životne interese naroda?

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 2. Službeni izvještaj od 1. o. mj.:

Zapadna fronta.

Nijemci su opet opstrjeljavali mostovnu glavicu kod Uexküll-a i počeli s navalom, koja se je uslijed naše vatre izjalovila. U istom je okolišu htio neprijatelj radi rastuće vode na prsobranu njegovih jaraka povući se u svoje položaje, no naše ga je topništvo prisililo, da se povrati u jarke. Jedna je od naših baterija pogodila njemačko jedno ljetalo, koje se je moralo spustiti medju naše linije južno od Livenhofa. Sprava je nešto malo oštećena, ljetač zarobljen. Kod Dvinskog topnički i pješadijski bojevi. Na Dvini počinje sad plivati led. Južno od Dvinskog opstrjeljavalo je naše topništvo s uspjehom neprijateljski vlak na kolodvoru Turmont, a isto tako i neprijateljske odjele, koji su došli kao naknada za selo Meškele, šest kilometara sjeverno od Vidsi-ja. Nijemci su utekli. Na različitim točkama odsjeka Vidsi-Naročko jezero žestoka topnička vatra. Dalje južno sve do Polesije mjestimice žestoka paljba. Jugoistočno od Kolki ostavio je neprijatelj prvu liniju strjeljačkih jaraka te se povukao u drugu. Južno od Olike zaposjeo je neprijatelj na kratko vrijeme jedan brežuljak, koji su mu nedavno oteli bili naši lovci. U protunapadaju bacile su naše čete neprijatelja ponovno opet natrag. Tijekom jučerašnjeg smo dana kod suzbijanja jednog napadaja na rijeci Stripi zarobili 71 momka i sakupili mnoštvo pušaka.

Francuska.

Paris, 2. Službeno izvješće od subote prije podne glasi:

Sjeverno od Aisne prilično jako djelovanje obostranog topništva u okolici od Moulin sous Touvent i Fontenoy. U Argonama poduzeli smo žestoku razornu vatru na ceste i željezničke pruge neprijateljeve sjeverno od Haute-Chevauchée. Zapadno od rijeke Moze opstrjeljavanje na prekide u okolici Malancourta bez pješadijskih poduzeća. Istočno od rijeke Moze postalo je opstrjeljavanje juče kasno uveče i tečajem noći na odsjeku izmedju šume južno od Haudremont-a i okolice od Vaux-a izvanredno žestoko. Na posljednju su točku upravili Nijemci dva napadaja s velikim četnim skupinama. Prvi napadaj u smjeru od sjevera prema jugu zaustavili smo zapornom i pješadijskom vatrom još prije nego li je mogao da stigne do naših linija. Tečajem drugog napadaja mogao je neprijatelj iza veoma žestoke vatre da se opet ustali u zapadnom dijelu sela, koje je bilo u našoj vlasti. U Woevre nekoliko topničkih napadaja na sela, štono leže na podnožju visina uz Mozu. Sa ostale fronte nema ništa da se javi.

Večernje izvješće veli: U Belgiji je opstrjeljavalo naše topništvo neprijateljske postojanske kod Langenmarck-a (sjeveroistočno od Yperna). U Argonama djelovanje naših baterija proti njemačkim položajima sjeverno od La Harazée i Fille Morte, kao i proti neprijateljskom taborištu sjeverno od šume kod Cheppy. Zapadno od Moze žestoko pucanje na naše položaje izmedju Avocourta i Malancourta. Na istoku odavle uslijedio je iza prilično žestokog opstrjeljavanja tijekom podneva njemački napadaj na prijedor izmedju forta Douaumonta i sela Vaux. Naša je zaporna vatra posve ušutkala taj napadaj. U području Woevre slabo djelovanje topništva. S ostale fronte nema ništa da se javi.

Belgija.

Obostrano djelovanje topništva u odsjecima kod Pervyse, Ooskerke i Dixmuiden.

Nešto o strojevnoj puški.

Nastojanje, da se što više metaka istodobno ili barem veoma brzo uzastopce baci na neprijatelja, veoma je staro, te pokušaji o tom s više ili manje uspjeha sižu u najstariju ratnu povijest. Već oko godine 400. prije Krista poznavali su u Sirakuzi takodjer „okretna bacila“, koja su izbacivala metke pomoću užeta od životinjskih žila ili ženske kose. Nekih 150 godina kasnije čujemo pripovijedati o malenom jednom takovom bacalu, koje je moglo da u jedan sat izbaci najmanje po 60 hitaca.

Prapočeci novovjekog strojevnog oružja podudaraju se sa prapočecima vatrenog oružja uopće. Iz godine 1405. sačuvao nam se je nacrt „okretnog topa,“ a godine 1500. govori se u jednom na nalog cara Maksimilijana izdanom popisu puščanog oružja o nekoj posebnoj vrsti topova, koje možemo da smatramo prvim pretečama mitraljeza. Dakako da je nabijanje tih topova išlo veoma sporo od ruke te su ponajpače u tridesetgodišnjem ratu rabili u tu svrhu posebne pripreme. Nu tadašnji topovi nijesu uza sve to dakako imali u ratovima nikakove osobite važnosti. Ali godine 1678. sagradio je bečki oružar Daniel Kolmann takozvane „mrtvačke orgulje,“ naime top, koji je u više smjerova imao do pedeset puščanih cijevi, koje su punili otraga s gotovim nabojima.

Tek godine 1883. počinje znatan napredak u izradjivanju strojevnog oružja. Te je naime godine konstruirao Amerikanac Hiram Maxim prvu prilično savršenu strojevnu pušku, koja je uslijed vlastite svoje snage automatički djelovala te mogla u jednoj minuti izbaciti do 600 naboja. Sličnim su putem pošli i drugi kao primjerice nadvojvoda Karlo Salvator, koji je u društvu s pukovnikom Dormusom konstruirao prvu strojevnu pušku u Austriji.

Englezi se rado hvale, da su oni prvi stali u velikoj mjeri praktično rabiti strojevne puške. Nu to ne stoji, nego tek u toliko, što su oni doista prvi upotrebljivali Maximove, prilično nesavršene, a katkad i nepouzdane strojevne puške. Tek u rusko-japanskom se je ratu zapravo riješilo pitanje strojevnih pušaka. Tuj se je dostatno dokazalo, da su strojevne puške kao ratno oružje neophodno potrebite.

Veoma zanimivi su nekoji podaci, koje pripočuje tvornica oružja u Steyeru. Da se posve dogotovi strojevna puška, potrebite su „samo“ 2323 operacije na raznim strojevima, od kojih otpada samo na vanjski oklop njih 400. No osim na strojevima mora da se izvede čitav niz radnja i prostom rukom. Neobradjeni je komad ocjela za oklop težak 23 kilograma, a posve izradjeni oklop samo 4 kilograma. Prema tome možemo lako da shvatimo, koliko tu treba posla. Najteža je stvar kod izradbe prepriječiti, da se nebi kovina, koja postaje sve tanjom i tanjom, na ovu ili onu stranu odviše protegnula. U tu svrhu treba obaviti 200 mjerenja i ne podudaraju li se sve te mjere do na stoti dio, bio je sav posao uzaludan.

Najviše naš austrijski model treba 500 naboja u minuti. Jedan naboj važe 16 grama, dakle 500 njih 8 kilograma. Strojevna puška prema tomu potroši u jedan sat 480 kilograma olova i čelika, te je potrebito 90 kilograma baruta za 30.000 naboja, koji su 900 kilograma teški. U jednom satu izbačeni bi naboji predočivali pušicu, dugačku maone jedan kilometar, a s projerom od osam milimetara. Pojas za smještenje tih 30.000 naboja morao bi da bude 850 metara dug. Napetost plina kod jednog hica iznaša 2500 do 2800 atmosfera tako te mora strojevna puška u jedan sat svladati okruglo 80 milijuna atmosfera pritiska ili tlaka plina. Kod toga prouzročena toplina bila bi kadra, da tri litre vode u dvije do tri minute ugrije do vrelišta (100° C).

I naši saveznici imadu veoma savršene strojevne puške, ponajpače Nijemci. Turci su do pred kratko vrijeme rabili sistem Maximov, no iza preuredjenja turske vojske ovamo uveli su naš sistem „Schwarzlose“.

Od naših neprijatelja imadu Francuzi najlošije takove puške. Njihov je sistem Puteaux, izum francuskog jednog pukovnika, veoma zamršen i pokazuje čitav niz nedostataka.

U zarobljeništvu u Sibiriji.

(Nastavak i svršetak.)

Konačno nije nitko živio sam za sebe, nitko nije imao vremena, da misli na sebe i da bude žalostan, svi su plivali u moru zajedničkog čuvstva, koje je diglo i najnezadovoljnijega. To zajedničko čuvstvo bilo je tako jako, te se je svaki rado odrekao prava, da ide u pratnji vojnika u grad. Ali je često čovjek išao u grad, jer je čežnja za vanjskim svijetom i želja, da se nagledaš šarenoga života, bila za dosadnih dana upravo nesavladiva.

I u taboru samome bilo je često manjih rasprava. Baš oni, koji su i u domovini bili neumoljivi, postali su u taboru još gorči i fanatičniji, te je tako mnogi mislio, da može drugome predbaciti, da je veleizdajnik, ako je taj priznao da ima u Francuskoj kojega znanca, ili ako je držao, da je taj i taj Rus krasan bariton. U taboru samome živjeli su kako su sami htjeli. Pomalo su došli do mnogih stvari te su tabor udobno uredili. Ruski vojnici nijesu se upravo ništa brigali za zarobljenike, ne moguće iz dobrote, već iz lijenosti i tako su časnici imali priliku, da usred svog malenog kotara stvore njemačko carstvo, koje nije baš u svemu bilo jednako svojoj slici i prilici, ali je ipak mnogo šta pružalo, što bez velike zajednice pojedincu mora faliti.

Jedino zlo, što su Rusi mogli nanijeti tome čvrstome društvu, nanijeli su ga zaista brzo.

Počeli su, da razdražuju vjerne prijatelje! Pošto su Meier-Graefe-u uzeli susjeda, koji je kraj njega spavao, zaklinjao je generala, neka ga ne pošalje iz Omska. Taj mu je to i obećao i zbilja — nakon osam dana otpremili su Meier-Graefe-a. Zašto? Bez ikakvog uzroka. Jer sve, što se u Rusiji radi, je glupo i bez smisla; radi se, samo da se nešto učini. Najviši činovnik ne može držati svoga obećanja, jer stoji nad njimi uvijek jedan viši, koji njime zapovjeda, premda je u tom slučaju bio taj viši tek maleni jedan pisar.

Iz Omska došao je Meier-Graefe u Nižnji-Udinsk, što, po njegovom mnijenju, nije bio slab znak, jer je malo pred njim bio tamo otpremljen jedan njemački knez, koji je imao sveza sa carskom kućom. Zarobljenički tabor, u kojega su iza duge vožnje došli, učinio je na njih izvanredno lijep utisak. Zarobljenici su stanovali po dva ili četiri u malenim modernim kućama. Oko njihovih obitavališta rasprostirala se je šuma, a kroz njih su se vukli nevjerojatno čisti putevi. U taboru su bivali skoro samo austrijski i ugarski časnici. Mora se priznati, da su si znali olakotiti život. U taboru se našlo stolova i stolica, kavana sa kolačima, koje su časnici upravo majstorski pripravljali, te ciganski glazbeni zbor, koji je svaki dan igrao. Činilo se je, kada je čovjek došao iz Omska, da je u Baden-Badenu. Jelo su pripravljali austrijski kuhari. Mladi austrijski časnik upravljao je kuhinjom malene družine, kupili bi si po cijeloga vola ili svinju, te su za hranu i stan plaćali 18 rubalja mjesečno. Pošto je svaki časnik dobivao 50 rubalja mjesečno, preostajalo mu je novaca za manje potrebe. Meier-Graefe lijepo je opisao, kako su si časnici polako tabor udobno uredili, kako se ruske straže nili najmanje nijesu brigale za zarobljenike te su svakome pustile, da radi što mu drago, ali uza sve to bilo je Meier-Graefe-u tu malo ugodno. Čeznuo je za nečistoćom i dobroćudnošću u Omsku, za onim časovima, u kojima se je od zdvojnosti smijao i dosadjivao te ležao na golim tlima, jednom riječi, za svojim dobroćudnim, sibirskim vražijim otokom.

Žalostan i pun samilosti bijaše u novom kraju pogled na momčad. Živjeli su stisnuti u laka odijela, a nekoji su bili i bosi i u samoj košulji. Hrana bijaše kukavna, srdobolja i škorbut zahtijevali su mnogo žrtava, a ljeti se je pojavio još i tifus. Novčane pošiljke nestale bi na tajanstveni način, ali svaki je znao kamo, jer su svi poznavali svoga pretpostavljenoga. Slučajno su nekoga dana prispjeli u novi tabor Meier-Graefeovi drugovi iz Omska; bilo mu je čudno, da su i oni isto osjetili, što i on, kada su ga ovamo premještili. Nijesu se mnogo radovali radi nove udobnosti, kritizirali bi kraj, ulazili bi i izlazili iz kavane, kao da ne će priznati, da postoji razlika medju sadašnjim životom i prijašnjim u Omsku. Iznenada su svi bili mnijenja, da je bilo ljepše u daščarama, te da bi i dalje rado ležali na golim daskama. Svakoga vanredno iznenadi, kada čuje, da nije ni Meier-Graefeu u Nižjem-Udinsku godilo, premda je tu u svakom obziru mnogo manje oskudijevao nego u Omsku.

Prošlo je ljeto, a kada je nadošla jesen, pozvali su Maier-Graefer-a u Petrograd, da ga izmjene. Dakle vratiti će se u Njemačku, u domovinu! Svi su došli, da mu čestitaju. Koliko radosti, koliko veselih lica, i oni su se smijali, koji su morali ostati. I Meier-Graefe se smijali, ali ipak se je opazilo, da njegova radost radi povratka u domovinu, nije sotala nepomućena! Preko godinu dana živio je u zarobljeništvu i sada se vraća u slobodu. Njegova se je duša priučila na nove prilike, nije više čeznuo za slobodom i sada je imao da postane opeta onaj, što je nekada bio. Njegovi su drugovi morali još ostati i to je mutilo njegovu radost. Tako osjeća mnogi uznik, komu iza duljeg zatvora ne znači povraćena sloboda nešto, bez česa čovjek ne može da živi. Dva tajna agenta dovela su ga do Haparande i konačno je došao u Stockholm.

Nakon što je Meier-Graefe razvio svojim slušateljima sliku svojih vanjskih i unutrašnjih dogodjaja, usporedio je ruske zarobljeničke tabore sa njemačkima. Govorio je i o ruskom narodu. Prosti narod, što ga je vidio na kolodvoru i u vlaku, bio je posvuda dobroćudan, dapače kako je on rekao, kršćansko ćudoredan. Premda većim dijelom nepismeni, ponašali su se svi posve pristojno te su ga smatrali svojim gostom. Nikada, pa bio on sam ili zajedno sa mnogim drugima, nije na njega pao neprijazan pogled. Država naravno mnogo trpi radi nesnosnih odnošaja i nesposobnosti uprave. Što se uradi jest bez smisla, koliko se novca sakupi, toliko se ga i pokrade. Baš onako, kako si u Njemačkoj predstavljaju. Tako se je Meier-Graefe povratio u Njemačku, pun onoga što je pretrpio i onoga što je bilo u nekom dubljem smislu lijepo. Vidio je, da je u Njemačkoj dana i mekanička i duševna mogućnost, da ostvari idealnu državu. S.

Veliki ljudi velikog doba.

II.

„Beogradske novine“ donašaju:

Svaki narod ima vladu kakvu zaslužuje. Ima dakle i vodje kake zaslužuje, političke kao i vojničke. Iz osnova je skoro razlika izmedju entente i četvornog saveza, kod koga sad za vrijeme rata politički ljudi stoje iza vojničkih. Tamo gdje oni govore, oni govore upravo po naredbi vojnika, koji ni u miru ni za vrijeme rata nije stao na govornicu. Kad ustane grof Tissa u ugarskom saboru, gospodin Bethmann-Hollweg u njemačkom „Rajstagu“, ili Radoslavov u sobranju, onda oni ne govore u ime gradjanske vlasti, nego gore kao za zastupnike pozvani državnici u ime svoga naroda, koji stoji na frontu, bori se i krvavi se, oni to ne mogu, jer za vrijeme rata u zemljama četvornog saveza nema stranaka. Grof Tisza i Radoslavov postali su istina ministri predsednici kao vodje onih stranaka, oni ne govore kao zastupnici stranaka, koji su u sadanjem vremenu imale većinu u zemlji, ali od prvog dana rata, u zemljama četvornog saveza, stranke istina nisu prestale postojati, ali nema više borbi izmedju njih. Svuda je proglašen svečan mir i divna riječ njemačkog cara: „Ja neznam za nikakve stranke, ja znam samo za jedan narod“ ne važi samo u Njemačkoj, nego i za sve zemlje i narode, koji su spojeni u četvornom savezu, boreći se za pravo i kulturu.

Drugčije je kod entente. I tamo je istina vladavinska moć u rukama stranaka, koje su u većini i njihovi predstavnici sjede na ministarskim stolicama, ali opozicija ni za vrijeme rata nije obustavila borbu protivu svojih protivnika. Treba samo pročitati izvještaje iz engleskog, francuskog i talijanskog parlamenta, pa da se ovo što rekosmo kao tačno utvrdi. U patriotizam ruskih poslanika i njihovih stranaka, u koje su oni spojeni, ne može se istina posumnjati, ali baš zbog tog patriotizma oni bi trebali u ratu da vode rat — ne protivu svoje države — nego protivu vlade te države, koja zastupa opredjeljeni, narodu neprijateljski autokratski sistem. Kad dakle ruski ministar predsjednik, ili njegov drug ministar spoljnih. govori, onda oni ne govore svijetu kao zastupnici države, nego kao zastupnici svoje vlade zastupnicima naroda, kojim se vlada, — pri čemu riječ „vlada“ ne treba shvatiti u visokom srednjeevropskom smislu. Asquith, Salandra i Briand pak, nisu tek pravi zastupnici većine stranaka, čiju politiku oni imaju da brane ne protivu svijeta, nego protivu opozicije. Gladstone, Cavour i Gambetta — ti velikani prošlosti entente — govorili su onako, kako danas mogu kod zaraćenih da govore samo ministri četvornog saveza: u ime svoga cjelokupnog naroda. Asquith, Salandra i Briand su epigoni, već po prirodi slabi, a još više oslabljeni svojim položajem, koji od njih ne stvara vodje jednog naroda. nego vodje jedne stranke. Oni s toga govore kao slabotinje, a i rade kao slabotinje. O tome leži nesreća njihove zemlje.

Četiri čovjeka ima u ententi, koji se u ovo društvo ne mogu uvrstiti. Delcasse, Poincaré, Sazonov i Izvoljskij. Prva trojica su možda na nižem stupnju od svjiu. Oni su sebični „streberi“, kojima su lični interesi daleko važniji nego li interesi njihovog naroda. Poincaré, koji je iz prašine akata svoje republikanske kancelarije izdigao do veličanstvenog sjaja Elisejske palate, želio bi da bude tvorac obnove stare francuske moći. Ali je Napoleon Bonaparte bio sa svim drugi vrag. On nije držao govore, nije preduzimao državna putovanja, ali su pred njim i najgordiji vladaoci igrali onako, kako je on htio. Protivu njega, iza koga je, osim svega, u velikom oduševljenju slajao cio narod, morao je ustati sam gospod Bog. Evropa mu nije mogla ništa učiniti. Da se Poincaré pobijedi potrebna je samo izjava nepovjerenja u francuskom senatu i u francuskoj komori. Napoleon je gorostas. Poincaré je kepec sebišnjaštva, koji igra onako kako hoće kralj Engleske i car Rusije.

Delcasse i Izvolskij mogu se odmah ravnom mjerom odmjeriti. Obojca su bili ministri spoljnih poslova, obojica su pretrpili strašne diplomatske poraze, Delcasse od njemačkog Kinderlen-Wächtera, Izvolskij od Aerenthala. Obojica nisu mogli svladati tih poraza, obojica su htjeli, da se osvete, te su gomilali zapaljive predmete iz kojih je buknuo današnji rat. Jedan je radio kao francusk poslanik u Petrogradu, drugi kao ruski u Parisu. Izvolskij je rekao: „Ovaj je rat moj rat“ i Delcasse može tu riječ kao svoju prihvatiti, jer i on tome dosta doprinjeo.

Sazonov. On stoji nerazmjerno viši nego li troje drugih. Njegova ličnost izlazi iz magle sadanjih dogadjaja, ponajprije ruskih dogodjaja. Tek pisci historije docnijih dana njega će iznijeti i potisnuti u svjetlost svojih ispitivanja. Što mi danas od ovoga čovjeka vidimo, to je tako reći, nešto što nije lično. On nema ličnog častoljublja, nikakve lične žedji za osvetom, nego služi kao slobodan sluga stvari njegova cara. On čini to, kako najbolje zna, to jest onako, kako bi to činio državnik polu obrazovan. U njemu nema ničega što pokreće, ničega snažnog, njega je obuzela panslovanska ideja. Dokle se njegov gospodar, car, od nje branio, činio je on to isto. Kad je Nikola II. pred njom kapitulirao, on je potpisao tu kapitulaciju i sad je gazi — pa i protiv probudjene samosvjesti svog sopstvenog naroda.

Ostaju još Sonnino i Grey. Slika jednoga od njih tako je nejasna, kao što je onoga drugoga tako jasna. Sidony Sonnino, taj engleski Talijan, to je osobenjak čovjekomrzac, koji nikom ne otvara tajne, koje čuva u kutu svojih prsiju. Šta se govori o osnovima, koji su ga gonili da podere više nego li trideset godišnji savez sa Austro-Ugarskom, nema nikakve druge vrijednosti od proste hipoteze. Jedni govore, da je on čovjek, koji u bijesnilu ždere Nijemce, a drugi opet da je slovenski anglofil — ali je oboje prigodno — ali na nesreću Italije to nije dovoljno, da se od Sonnina načini veliki državnik. Da mu je u nekoliko uspjeh dao za pravo, onda bi ga mogao uzeti kao olakšavajuću osnovu. Ovako pak ostaje njegovo jedino djelo samo sramna izdaja, koju svjetska historija zna. A za to ga ne možemo učiniti odgovornim, jer je on narodnosno opterećen: On je talijan.

A Grey? Časna mržnja Nijemaca, Austrijanaca i Madjara, nazvala ga je djavolom. Ali se time čini gorka nepravda knezu pakla. Grey nema ničega nalik na Mefista, do li spoljašnju pojavu. Njega su nazvali majstorom laganja, a to on i jeste. Koliko je sir Edward Grey u ovome ratu izneo izvrtanja, laži i pogrješnih tvrdnja, proizlazi u istini sve drugo, što su ljudi entente na ovome polju polučili. Ali mjeru od livnice ipak nema za to engleski ministar spoljnih poslova. Njegova postupanja izvode velika dejstva, jer on, slučajno, stoji na visokom mjestu. Sir Edward Grey nije

ništa drugo, do najpotpuniji tip borniranih Engleza, čiji pogledi neprelaze preko obale svoje najuže domovine. On ne zna nikakav drugi jezik do engleski i još nikad nije svoju nogu stavio van svoje zemlje. Ovaj čovjek, koji njemački ne zna, koji je samo mrzi, jer mu se neprekidno popovalo, da Njemačku treba mrziti, ovaj čovjek, koji Srbiju ni po čemu poznaje, do samo po imenu, i po srpskom poslaniku u Londonu — taj čovjek izriče smrtnu presudu za svjetski mir. Sve što je on za osnovu ove presude navodio, prava je laž, i sve samo laž. Engleska nije izvukla mač iz korica, da malu Belgiju zaštiti, Engleska nije stupila u rat da Srbiju brani — Engleska je Njemačkoj objavila rat, jer je mislila, da će pomoću ruske i francuske vojske izgaziti opasnog trgovinskog takmaca. Rusija i Francuska bore se za jednu ideju — pa čak i izdajničkoj Italiji može se dopustiti ova olakšavajuća okolnost. Engleska se isključivo bori u interesu svoje trgovine, da jednom za svagda postane vladar cijeloga svijeta. Engleska vodi jedan sitničarski rat, a sir Edward Grey zastupa kao diplomata ovu sitničarsku politiku. Ne, na ovome čovjeku nema ničega velikog.

(Nastavit će se.)

Domaće vijesti.

Koncerat, koji se je prekjučer dao s velikim uspjehom u korist „Crvenog križa" i ratne pripomoći, opetovat će se i danas. Početak u 5 sati.

Za protresom nastradale žrtve u Hrvatskoj. Sakupiše štopski podčasnici i momčad N. V. B. „Tegetthoff" svotu od K 161·20, koja se je imala izručiti preko „Hrv. Lista" u Puli, a uručio ga g. Milan Venzais, brijački obrtnik u Novom, sada Mitrailesen-Vormeister na N. V. B. „Tegetthoff" sa nalogom, da se novac pošalje „Podružnici hrvatske štedionice u Novom. Darovali su: Dujmović Ivica, Zuvrinić po K 5·—, Martinčević, Vassa Domakos; Blečić Antun, Vittura Nikola, Nikola, Späck Gjuro po K 3.—; Hann, Filinich L., Adum-Milost, Kihil Mate, Petar Edo Kohrmann, Kukuros Pavao, Vukanica, Tögel, Orešković, Kovačević Šime, Dubravčić, Trude Stjepan, Havak Rudolf, Tomljenović Slavko, Peršić Santo, Sedlaček, Hanuš, Schützser, Kimel, Car Misko, Kovačević Miče, Sinčić, Cajjkušić, Jakulj, Mararol, Kollmann, Kos Josip, Brajčić, Strižić Tona, Blažević Pavao, Kafka Mirko, Lini Valentin po K 2·—. Donančić F., Venzais M., Dujmović V., Videka N., Trkulja, Svarčina, Labor, Kučić Dinko, Caneva, Heverdije, Koreć, Jodneny, Garbin, Jadrošić, Marmelić, Marić, Pasila, Jakobović N., Čop, Bašan, Lozanski, Sindičić Josip, Vodopia, Hofman, Prpić Slavko, Kuča, Barlieri, Babić, Durić, Djordjov, Hlamuda Josip, Brnić Frane, Tratnik L., Sulino Antun, Kosić Mate, Jokić Simo, Skonca Šime, Rogić Ive, Despot Ivo, Suifić Jandol, Mudranja Tomo, Kovač Marko, Orlić Petar, Tomm Franjo, Baffo Edo, Dujmović Mario, Haperger Stevo, Mišković Lovre, Jurišić Mate, Beroš Ante, Sovjanović Stjepan, Stefanović, Bassan Emil, Gamulin Bonbo, Stipković Petar, Sladoljev Ante, Bepanić Petar, Bosenić Frane, Rössler, Orlić Antun, Orlić Nikola, Lučić Nikola, Barković Josip, Lovrinčević, Sarin Lovre, Srbljin Ivan, Ermene, Bogatin po K 1·—; Pedišić Dragutin, K —·60; Rogošić, N. O., Žarnić Bartul, Glosiga po K —·50; Kuzma Bartol, Erak Tome, Lomgrin F., Picinić po K —·40. Gosp. Luka Jurašin dariva K 2·—. Do sada sabrano K 435·20.

Zadnje vijesti.

Carev adjutant bolestan.

Beč, 5. (D. u.) Večernji listovi javljaju, da je pobočnik našeg cara, grof Paar, od nekoliko dana obolio.

Stavnje nesposobnih u Italiji.

Rim, 5. (D. u.) Službeni list javlja: Oni, koji su bili proglašeni nesposobnima kod stavnja godišta 1882. do 1885., te 1895. bit će podvrženi novoj pregledbi. Budu li pronadjeni sposobnima, biti će odmah uvršteni u vojsku. Novačenje godišta 1897. uslijediti će tekom ove godine, te će svi oni, koji budu dodijeljeni prvoj kategoriji, biti odmah pozvani.

Asquith na sočkoj fronti.

Lugano, 5. (D. u.) Asquith je posjetio u društvu talijanskog kralja karnijski odsjek donjeg sočkog odsjeka.

S njemačkog Reichstaga.

Berlin, 5. (D. u.) U njemačkom je Reichstagu počelo drugo čitanje državnog izvanjskog proračuna.

Državni je kancelar prihvatio riječ, te je dao ove izjave: Vojnički dogodjaji opravdavaju naše nade, što smo ih izrekli prije četvrt godine. Vojnički je položaj na svim frontama vrlo povoljan i odgovara u svemu našem očekivanju. Naši neprijatelji si umišljaju, da će postići blokiranjem i izgladnjenjem onaj cilj, kojega ne mogu izvojevati oružjem. Oni su zaboravili, da posjeduje njemački narod sasvim golemih moralnih rezerva, koje ga usposobljuju, da svoje življenje ograniči. Mjeseci, što ih mi sad proživljujemo, jesu teški; oni nose sobom u više kuća umjerenost, brigu u mnogu obitelj. Tim se više moramo diviti toj požrtvovnosti, što je baš najsiromašnije pučanstvo, domovini najodanije, hoće da doprinese u toj borbi na život i smrt. (Pljeskanje).

Kancelar ističe, da su izvješća o sjetvama jako povoljna i kaže: Mi ćemo i u buduće izlaziti, kao što smo i do sada. Državni kancelar spominje po tom povrede prava neutralaca, da legitimno trguju sa središnjim vlastima i njezinim saveznicima. On veli, nijedan, koji trijezno misli, ne može od nas zahtijevati, da pustimo s ruku obrambeno sredstvo, kojim mi raspolažemo. Mi ga upotrebljavamo i moramo ga upotrebljavati. Mi štujemo opravdane interese neutralaca, ali smijemo i očekivati da se i nama prizna pravo, dapače dužnost, da se borimo svakim sredstvom za medjunarodno pravo i za najprva načela čovječnosti, što ih naši protivnici gaze svojom politikom izgladnjenja, koja se s njima posprdno kosi. (Živahni bravo!)

Državni je kancelar svršio veleći, kako je Njemačka bila prisiljena, da uslijed čitave vrsti povrede neutraliteta navijesti Portugalskoj rat.

Sjećajte se Crvenog križa!

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Pred glavnim ulazom nasuprot velikog žrtvenika postavljen je nov Butsudan,

Kroz njegova otvorena vrata vidjaš u njegovoj nutrašnjosti u zlatu i vosku sjajeći se Hai mrtvoga dječaka. Na visokom staklu pred Butsudanom postavili su posudu tamjana i svežniće od Senkorjenja kao i darove voća, peciva, riže i cvijeća. Veliki i krasni cvjetni lonci s obiju strana Butsudana su napunjeni s krasno cvatućim granČicama. Pred Honzonom gore zublje u teškim črijacima a njihove ručice predstavljaju nemani iz bakra — zmajeve, koji se u zrak uzdižu i opet spuštaju. Tamnjanov miomirisni dim se uzdiže iz posuda, koje imadu oblik svetoga jelena, simbolične kornjače, meditirajuće rode, po legendama Buddha. U sumračnom svjetlu smješi se Buddha smješkom potpunog mira.

Izmedju Butsudana i Honzona stoji jedan stolić, a na obim njegovim stranama kleči dva reda svećenika. Dvored sjajnih, ćelavih glava u crvenom svilenom ruhu zlatom izveženom.

Veliko je zvono prestalo zvoniti. Sada čuješ molitvu Segaki, koji mole, noseći hranu dusima. Iza sonornih odmjerenih udaraca i tužnih pjesama počinje glazbena pobožna ceremonija. Udarci su udarci Mokugyo — drvene ogromne ribje glave pozlaćene i povoštene, koja sliči groteksno idealiziranoj glavi dupina — u pjevanju je napjev iz poglavlja Kwan-ona iz Hokkekyo s prekrasnim hvalopjevom.

„O Ti, čije su oči bistre i dobroćudne, čije su oči pune blagosti i smilovanja. O Ti ljubezna sa svojim vedrim licem. O Ti sa svojim lijepim očima, O Ti čista, čiji je svjetli sjaj bez ljaga, i čija je mudrost bez sjena. — O Ti vječni sjaju, jednak suncu, čijem krasu ne može se nikakva sila susprostaviti. O Ti ravna suncu, koja na svom milostivom putu svjetlo u svijet izlijevaš!

I dok glasovi glavnih pjevača u jasnom i vibrirajućem unisono odzvanjanu u dubokom muklom tonu silne verzove, a njihov zvuk je jednak šumu (morskoga talasanja) morske plime.

Muklo od zvonenja Mokugyo umukne; a dirljivi pjev se nastavlja. Ministranti muževi-svećenici glasovitih hramova — stupaju jedan za drugim do Ihaia, poklone se pred njim, upale nov tamnjanov korjen i zabodu ga u bakren lonac. Svaki pojedini recitira po jedan sveti stih, čiji je početni ton glas pismenog znaka u Kaimyo o mrtvom dječaku. Ti pak stihovi, koji se pak izgovaraju po redu pismenih znakova na Ihai, čine sveti Akrostichon, čije ime znači riječi mirisa. Iza toga se povuku svećenici na svoja mjesta i iza kratke stanke slijedi čitanje Saibuna — govore duši pokojnikovoj.

Najprije govore učenici — iz svakoga razreda po jedan. Izabrani se digne i približi se malome stoliću pred velikim žrtvenikom i duboko se poklonivši pred svetim Honzonom izvuče iz džepa komad papira i čita napisano u visokom pjevajućem tonu, koji je inače običajan za čitanje kineskih tekstova. Na taj način izrazuje svaki svoje poštovanje živomu i mrtvomu riječima teške boli i ljubljene nade. Iza govornika se digne nježna djevojka, učenica preparandije i govori mekim glasom kao cvrkutajuća ptičica. Svaki put, kada se je Saibnu pročitao položi govornik napisani papir na stol pred Honzonom, i poklonivši se, se udalji.

Sada slijede učitelji. Neki stari čovjek se postavi pred maleni stolić — stari Katayama, učitelj kineskoga jezika, poznat i slavan kao pjesnik i tražen kao učitelj. Budući, da ga svi učenici vole, postane dojakošnja tišina upravo grobnom tišinom. On počne govoriti: Ko-Shimana-Ken-Sinjo-Chugakko-Io-nen-sei.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Petak, 7. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 267

Zemaljski kapitan istarski dr. Rizzi otstupio.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 6. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na doberdopskoj smo visoravni istočno od Selca očistili sasvim od neprijatelja jarke, što nam ih je bio nedavno oteo. Neprijateljske su se protunavale izjalovile. U Odsjeku Ledra i Judikarija podržavalo je neprijateljsko topništvo živahnu paljbu. Navale slabijih talijanskih sila protiv naših položaja sjeveroistočno od jezera Ledro i u dolini Daone bile su suzbijene. U ostalom ograničila se je bojna djelatnost na neznatnu topovsku paljbu na pojedinim odsjecima.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 6. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Zapadno od Moze prolazio je dan odmah s početka uslijed topovske vatre, kojom smo obasipali okolicu od Haucourta, vrlo živahno. Poslije podne uzela je naša pješadija na juriš selo Haucourt i jako utvrdjeno francusko uporište istočno od sela. Ne računajući vrlo visokih krvavih gubitaka izgubio je neprijatelj 11 časnika i 531 neranjenog zarobljenika. Na desnoj obali Moze ugušili smo brzo navalni pokušaj, što su ga Francuzi ponovili protiv položaja, koje smo im mi oduzeli 2. o. mj. u šumi Coillette i na sjeverozapadu od nje.

Istočno i balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 6. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Položaj nepromijenjen.

Kaukaska fronta.

Bilo je okršaja med izvidničkim stražama. 3. o. mj. bombardovala je naša mornarica uspješno neprijateljske položaje na kaukaskoj granici, iznenadila je neprijatelja, koji je pobjegao u neredu iz svojih položaja, te je ostavio mnogo mrtvih i ranjenih. Istog je dana upalila naša mornarica ruski brod krcat municijom te ga potopila. Krstaš je Midilli potopio veliku neprijateljsku jedrenjaču krcatu ratnim i drugim materijalom i zarobio joj je posadu.

Brzojavi.

Rat.

Zračna navala na Englesku.

London, 6. (D. u.) Naša su pomorska ljetala uništila u noći od 5. do 6. o. mj. veliku radionicu željeza kod Witbyja, zajedno sa talionicama i s prostranim namještajima. Pošto smo prije ušutkali bateriju sjeverno od Hulla, navalili smo po tom na tvornice u Leedsu i u okolici, kao što i na nekoliko kolodvora onog industrijalnog područja. Kod toga smo opazili vrlo lijepih uspjeha. Sva su se ljetala vratila neoštećena pored svega neprijateljskog pucanja.

Austro-Ugarska.

Zemaljski glavar dr. Rizzi otpušten.

Beč, 6. (D. u.) Wiener Zeitung javlja, da je pokrajinski glavar Istre, dr. Rizzi, bio na vlastitu molbu otpušten iz njegove službe. Istodobno mu je bilo izrečeno najviše priznanje za njegove zasluge.

*

Dr. Ljudevit Rizzi bivši je naš zemaljski kapetan obnašao tu čast 13 godina. Naslijedio ga je u časti zemaljskog kapetana dr. Campitellija, a prije toga bio je načelnik grada Pule. Što i ko je bio Rizzi, to naš narod jošte i danas ćuti.

Njemačka.

S njemačkog Reichstaga.

Izjave državnog kancelara.

Berlin, 5. (D. u.) Reichstag, je započeo drugo čitanje proračuna ministra izvanjskih posala. Državni je kancelar prihvatio riječ i izjavio: „Vojnički dogodjaji opravdavaju moje prije četvrt godine izrečeno pouzdanje. Vojni je položaj na svim frontama veoma dobar i posvema odgovara očekivanju. Naši neprijatelji misle, da će izgladnjenjem i zatvorenjem postići svoju svrhu, koju nijesu mogli ostvariti oružjem. Oni zaboravljaju, da imade njemački narod snažnu moralnu pričuvu, uslijed koje je u stanju, da ograniči svoj način živola. Mjeseci, koje sad proživljujemo, teški su. Oni donašaju ograničenje u mnogo kućanstvo, brige u mnoge obitelji. To više se moramo diviti požrtvonosti, kakovom je odanošću prema domovini upravo siromašno pučanstvo pripravno, da u ovoj borbi na život i smrt sve prihvati. (Odobravanje.) Kancelar naglašuje, da su izvješća o stanju sjetve veoma povoljna. On veli: „Mi ćemo i u buduće izlaziti, kao što smo i do sada izlazili". Državni kancelar upućuje zatim na prava neutralaca, na zakonitu trgovinu sa središnjim vlastima sa strane saveznika i kaže: „Nijedan trijezno misleći neutralac ne može od nas tražiti, da si damo iz ruku istrgnuti obrambeno oružje, s kojim raspolažemo. Mi ga upotrebljavamo, mi moramo da ga upotrebljavamo! Mi štujemo opravdane interese neutralaca, ali mi možemo očekivati, da se prizna naše pravo, da je naša dužnost, da svim sredstvima vraćamo šilo za ognjilo politici izgladnjenja, koju tjeraju naši neprijatelji i koja se protivi koli medjunarodnom pravu toli najjednostavnijoj čovječnosti". (Živahno odobravanje.) Državni je kancelar uputio, da se je Njemačka našla prisiljenom, da radi čitavog niza povreda neutraliteta navijesti Portugalskoj rat.

Državni kancelar podsjećuje na svoje riječi od 9. studenoga o spremnosti, da govori o miru, te veli: „Dosadašnje izjave neprijateljskih državnih upravnika pokazuju, kako pravo je on imao, kad je kazao, da kod protivnika ne može da bude ni traga o sličnoj spremnosti. Za Asquitha, rekao je državni kancelar, ostaje potpuno konačno uništenje vojničke snage Prusije preduvjet za sve rasprave o miru. Na takove mirovne uvjete preostaje nama samo jedan odgovor, a taj podijeljuje naš mač. (Živahno povladjivanje.) Jedinstvena, slobodna je Njemačka zona, koju hoće da naši neprijatelji da unište. Porazbijat će si glave. Naša je nasuprot svrha ovoga rata Njemačka, to čvrstvo spojena, tako jako zaštićena, da ne će nitko nikad više dospjeti u napast, da nas uništi i svatko mora priznati naše pravo na slobodno djelovanje naših mirnih sila. (Bravo!) Ovakova Njemačka, a ne uništenje tudjih je naroda ono, za čim težimo. Da se nijesu Rusija, Francuska i Engleska proti nama spojile, da nijesu pokušale, da zavrte kolo povijesti u vremena, koja su jednom za svagda prošla, bio bi mir Europe učvršćen silama tihoga razvoja. To je bio cilj njemačke politike prije rata. Naši su protivnici odabrali rat! (Liebknecht dovikuje: „Vi ste ga odabrali!" Burno prosvjedovanje i poklici: „Napolje s njim!") Državni kancelar nastavlja: „A sad eto mora da nikne mir iz potoka krvi i suza i iz grobova milijuna. Na svoju smo obranu pošli u boj, ali ono, što je prije bilo, danas ne postoji više! Njemačka i Austro-Ugarska nemaju namjere, da razvijaju poljsko pitanje. Udes bojeva ga je razvio, a Njemačka i Austro-Ugarska će ga riješiti. (Bravo.) Iza takovih potresaja ne poznaje povijest status-a quo ante. Da će Belgija iza rata biti nova, da će biti Poljska, koju je ruski činovnik, iznudjivajući još na brzu ruku mito, koju je ruski kozak palеći i robeći ostavio, toga nema više".

Državni kancelar nastavljajući: „Da se Asquith postavi u položaj nepobijedjenoga i nepobjed-

nog protivnika, može li doista pomisliti, da će Njemačka ikad prostovoljno opet izručiti gospodstvu reakcijonarne Rusiji narode izmedju Baltičkoga mora i volinijskih močvara, koje je ona zajedno sa svojom saveznicom oslobodila, bili sada ti narodi Poljaci, Litvani, Balti ili Leti? (Bravo.) Ne! Po drugi put ne smije Rusija sa svojim četama nastupiti na nezaštićenoj granici istočne i zapadne Pruske! (Burno odobravanje.) Ne još jednom s francuskim novcem podići zemlju oko Visle kao upadna vrata u nezaštićenu Njemačku, a isto tako ne će nitko vjerovati, da ćemo ostaviti na zapadu zemlje, na kojima je tekla krv našega naroda, bez ikakova osjeguranja za našu budućnost. Mi ćemo si stvoriti stvarnih garancija za to, da ne bude Belgija francuska vazalska država, te da bude vojnički i gospodarski izgradjena kao kakova prednja utvrda proti Njemačkoj. (Živahni bravo.) I ovdje nema nikakovog status-a quo ante, i ovdje ne može Njemačka primjerice dugo zatirano flamsko pleme izručiti opet pofrancuzivanju. Mi ne ćemo da imademo susjeda, koji bi se nanovo proti nama sjedinjivali, da nas uguše, nego onakovih, s kojima mi i koji s nama radi na medjusobnu korist. Europa, koja će nastati iz ovoga najužasnijega od svih ratova, ne će u mnogim dijelovima ostati više ona stara. Bilo kako bilo, za sve narode, koji u njoj bivaju, mora da postane Europa mirnoga rada. Mir, koji će slijediti iza ovoga rata, mora biti trajan! S našim saveznikom smo u dugoj ratnoj zajednici sve tijesnije srasli. (Bravo.) Iza vjernog ratnog savezništva mora i hoće slijediti zajednica mira u službi gospodarskog i kulturnog blagostanja sve vjernijih saveznika“.

Državni kancelar nastavlja: „I ovdje idemo drugim putem nego li naši saveznici. Engleska hoće i poslije rata da nastavi proti nama trgovački rat podvostručenom snagom. Svagdje brutalni bijes za uništavanjem i razarenjem i drzovita volja, da se u neobuzdanoj požudi za gospodstvom osakati narod od sedamdeset milijuna duša. A i te će se prijetnje raspršiti! Ali neprijateljski državnici, koji se služe takovim riječima, neka imaju na umu: Što žešće njihove riječi, to oštriji naši udarci!“

Državni je kancelar spomenuo iza toga borbu u njemačkim kolonijama i kazao: „Konačni se udes naših kolonija ne će odlučiti ondje, nego ovdje na kontinentu. Mi gledamo slobodno i otvoreno, puni rastućeg pouzdanja u budućnost. Sile, koje su kod nas niknule ne u uzdizanju, ne u samoobrani, nego u svetoj vjeri u našu budućnost, i koje su prije rata u koaliciju proti nama podigle, naime čežnja za osvajanjem, čežnja za odmazdom i ljubosumnost na gospodarstvenog takmaca, ostale su i za vrijeme rata, uza sve poraze protivnika kod njihovih vlada, moćne. Mi nasuprot imademo samo jedan cilj da se branimo, da se sami uzdržimo i da neprijatelja suzdržavamo od naših granica. Mi ovoga rata nijesmo htjeli, nijesmo imali nikakove potrebe, kad je proti našoj volji započeo. Mi se nijesmo prijetili nijednom narodu, da ćemo mu uništiti ekzistencjju ili mu razoriti njegovo nacijonalno biće, kako se to Englezi nama prijete.“

Državni kancelar dodaje: „O naš dom i o našu se budućnost bije ovaj boj. Za Njemačku, i niti za komad tudje zemlje krvave i umiru sinovi Njemačke. A jer svaki od nas to znade, zato su naši živci i srca tako jaka.“ Državni kancelar zaključuje: „Duh, koji na bojištu vodi naše borce, taj duh, koji nas sve ujedinjuje, neka i nas vodi. On je onaj, koji će povesti kroz borbu otaca našu djecu i unuke u jaku i slobodnu budućnost.“ (Živahni bravo-klici. Pljesak. Govor čini dubok dojam.)

Italija.

Talijanski protest proti snovanju grčkih četa u sjevernom Epiru.

L u g a n o, 6. (D. u.) Talijanski listovi javljaju iz Atene: Prema Patrisu i Embrosu prosvjedovao je talijanski poslanik kod Skuludisa proti snovanju grčkih četa u sjevernom Epiru, jer da one zapriječuju gibanja talijanskih četa. Skuludis je odgovorio, da te čete nijesu bile osnovane na grčkom tlu, te je poslanika upozorio na ponašanje albanskih četa na grčkoj granici.

Francuska.

Asquith u Parizu.

P a r i z, 6. (D. u.) Asquith je iz Rima prispio ovamo.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni parobrodi.

L o n d o n, 6. (D. u.) Parobrod Clancampbell bio je potopljen od podmornice u Sredozemnom moru. Bili su još torpedovani engleski parobrod Berwindvale i norveški parobrod Bau.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

P e t r o g r a d, 3. Službeni izvještaj od 2. o. mj.:

Z a p a d n a f r o n t a.

Na mostobranu Uexküla vršili su se nekoji neznatni bojevi. Kod Novosjolka (15 km južno gradića Kreva) zapalili smo dvije mine, te smo time razrušili neprijateljsku galeriju mina. Sjeverno kolodvora Baranovići odbili smo neprijateljske navale te prisilili Nijemce, da se povrate u svoje jarke. Neprijateljsko ljetalo bacalo je bombe na kolodvor Zeworije (3 km sjeveroistočno Stolpea) na željezničkoj prugi Minsk-Baranovići. Južno Olyke navalio je neprijatelj na neku od nas zaposjednutu visinu; vatra naše pješadije i strojnih pušaka suzbila ga je, prouzročivši u njegovim vrstama nered i znatne gubitke. Na gornjoj i srednjoj Stripi raspršili smo nekoliko neprijateljskih odjela te učinili zarobljenika. Poplave traju dalje.

K a u k a s k a f r o n t a.

U dolini gornjeg Čoroka nastavili su naši kaukaski kozaci i strijelci svoje navale u snježnim gorskim predjelima. Tamo su naša odjeljenja bacila neprijatelja iz njegovih pripravljenih položaja te su zauzeli više sela.

Francuska.

P a r i s, 3. Službeno izvješće u 3 sata poslije podne glasi:

U noći bacio je jedan Zeppelin 8 bomba na Dünkirchen. Prouzročena materijalna šteta jest neznatna. Dvije civilne osobe su poginule, a četiri su ranjene. Zapadno Maase trajno opstrjeljavanja sela Haucourt i Esnes bez drugih bojeva. Bojevi kod Douaumonta i Vauxa prošli su za nas povoljno. U šumi Gailette smo napredovali. Naše linije idu desno močvare Vaux, prolaze kroz šumu Gailette, čiji sjeverni vršak drži neprijatelj, te se jugoistočno sela Douaumont priključuju našim položajima. Potvrdjuje se, da su jučerašnje njemačke navale rastegle na frontu od preko tri kilometra. Neprijateljski valovi slijedili su jedan za drugim, ali jurišanja nije bilo. Vatra naših topova i pješadije prouzročila je u neprijateljskim redovima velike gubitke. U Loreni nastali su usljed naše topovske vatre mnogi požari.

P a r i s. 3. 11 sati u večer. Medju Soissonsom i Reimsom naperili smo koncentričnu vatru na njemačke nasade sjeverno Butteyske šume i na brežuljku Sapigneull. U Argonama žestoko opstrjeljavaju naše baterije zapadni vršak Avocourtske šume. Skladište municije poletilo je u zrak. Južno Maase žestoko su Nijemci pod noć navaljivali medju Haucourtom i Bethincourtom na naše položaje na južnom brijegu potoka Forges, koje smo u noći na 1. travnja ispraznili, a onda, a da nije neprijatelj opazio, opeta postavili na taj brijeg. Iznenadjen žestokom vatrom iz novih položaja i vatrom u bok, imao je neprijatelj teških gubitaka, a da nije ni došlo do boja. Danas dosta žestoko opstrjeljavanje u okolici Burruske šume. Pješadija nije ništa poduzela.

Istočno Maase razvijale su se naše protunavale uspješno. Tekom dana bacili smo neprijatelja do sjevernog vrha Gailettske šume, sjeverno Vauxkog ribnjaka. Posljednja protunavala, koja je bila osobito živahna, dozvolila nam je, da smo opeta osvojili zapadni dio sela Vaux, kojega smo bili ostavili. U Woevreu žestoka topovska paljba i odsjeku Moulainville.

Da odgovore na opstrjeljavanje Dünkirchena po Zeppelinu, bacilo je 31 saveznih ljetala teške granate na neprijateljska taborišta Keyem, Cesen, Terrest i Houthust. U noći na 3. o. mj. opstrjeljavalo je jato naših ljetala kolodvor u Conflansu. Naši su letioci sastrijelili četiri njemačka ljetala, ostale smo što natjerali u bijeg, što prisilili, da se spuste.

*

Jučerašnji njemački ratni izvještaj kratko je ustvrdio, da su svi neprijateljski položaji sjeverno potoka Forges, medju Haucourtom i Bethincourtom u njemačkom posjedu. Ispražnjenje položaja sa strane Francuza, izvršilo se je usljed zauzeća Malancourta, te je u toliko od važnosti, jer je ono prouzročilo, da su Nijemci bez prolijevanja krvi zaposjeli važnu cestu Haucourt-Malancourt-Bethincourt.

Engleska.

L o n d o n, 3. Službeni izvještaj. Prošle noći zarobili smo kod Saint-Eloi jednoga časnika i četiri momka. Obostrane artilerije djelovale su kod Soucheza, Angresa, Loosa i Saint-Eloi. Na obim stranama djelovanje sa minama kod Hullucka i Hohenzellernskog šanca. Dva neprijateljska ljetala bijahu prisiljena, da se spuste za neprijateljske vrste. Jedno od naših ljetala, koje se je jučer diglo, nije se povratilo.

Italija.

R i m, 4. Službeni izvještaj. Na cijeloj fronti obostrana topovska djelatnost, koja je živahnija u odsjeku medju dolinom Sugana i na visinama sjeveroistočno Gorice. U noći na 3. suzbili smo manje neprijateljske navale na naše položaje na Rauchkofelu i na Mrzlom vrhu. Neprijateljska ljetala pokušala su polet nad naše područje, ali ih je suzbila vatra iz naših topova i protunavala naših ljetala. Jednom ljetalu uspjelo je, da baci dvije bombe na Bassano, koje su prouzročile neznatnu štetu. Jedno naše ljetalo bacilo je veliku bombu na Grafenberg (Gorica) prouzročivši požar.

Europska pogibelj.

Hoćemo li govoriti o mjerama, koje je Holandska tako nenadano poduzela, moramo najprije naglasiti, da su velika većina dotičnih vijesti samo glasine, o kojima se radi njihove nesigurnosti može tek nagadjati. Sasvim tim nije koprena, koja još uvijek pokriva položaj, tako gusta, da se ne bi moglo kroz nju vidjeti jednu istinu, a to je: pogibelj za Europu, za budućnost velikih i malenih država, ne leži u Njemačkoj, za koju su Englezi mislili, da će doći u konflikt sa Holandskom, već u Englezkoj, koja je natjerala u rat sve države što se danas bore protiv Njemačke i njezinih saveznika. Cave canem! moglo bi se danas doviknuti svim europskim državama, kao što i onima, koji su danas prijatelji i sluge Engleske, počevši sa bijelim carem pa sve preko nadutog predsjednika i slabašnog Viktora Emanuela dolje do kraljeva bez kraljevstva i nemoćnih muževa u Lizaboni.

Napadne vijesti iz Holandske jesu u savezu sa zaključkom pariških pregovaranja vodja četvornog saveza, koja nijesu ništa drugo, nego uzaludan pokušaj — kao što ih je do sada mnogo bilo — da se dodje do jedinstvenog postupanja, kakvo kod nas naši neprijatelji sa velikom zavišću i nezadovoljstvom prate. Naravno, da su alijirci sami drukčije govorili o pariškom sastanku. Oni su naglašivali, da je taj sastanak bio korak naprijed na putu do pobjede; još više, oni tvrde, da su usljed toga samo još za par mjeseci daleko od pobjede. Ne obzirući se na to, da naši neprijatelji, uvjek mnogo i lijepo govore, to su ipak holandske mjere upozorile na mogućnost, koje su po svoj prilici igrale na pariškom sastanku neku ulogu i koje su moguće i izazvale nadu u skorašnji svršetak rata, te pouzdanje u pobjedu. Promotrit ćemo jednom te mogućnosti, naglasivši ponovno, da se tu radi samo o naklapanjima i mogućnostima.

Neobično je to, što holandske vijesti izričito kažu, da mjere nijesu bile poduzete protiv Njemačke i što naglasuju, da slučaj Tubantia ne stoji s tim mjerama u nikakvoj svezi. Kada mjere nijesu naperene proti jednoj fronti, to jest proti alijircima, a osobito protiv Engleske. Do tog zaključka dolazi se i toga radi, jer je odluka o tim

mjerama pala na svršetku pariškog sastanka i jer se na njemu nije govorilo samo o jedinstvenom postupanju našega neprijatelja na vojničkom i diplomatskom polju već i na gospodarskom. Glavni udarac, kojega nam može Engleska zadati i najveća nada u pobjedonosni svršetak rata jest za Englesku gospodarski boj, izgladnjenje njemačkog naroda. Naši su neprijatelji upoznali, da nam na vojničkom polju ne mogu doći do živoga, ali su uvidjeli — i to je valjda rezultat pariškog sastanka, da gospodarski boj, vodjen u dosadašnjem obliku, nije dovoljan, da nas uništi; radi toga hoće Entente, da gospodarski boj pooštri a to može učiniti u Holandskoj.

Da se entenata ne će eventualno mnogo osvrtati na neutralnost Holandske, pokazuje nam primjer Grčke. Naši neprijatelji mogli bi si misliti slijedeće: što nijesmo mogli u vojničkom obziru postići zaposjednućem Soluna, postići ćemo valjda pritiskom na Holandsku, pritiskom, koji će biti gospodarskog karaktera. Do sada se entenata nije žacala, da svoje zahtjeve podupre grožnjama. Namjere Engleske su dakle mogle ići za tim, što je došlo i do ušiju strogo neutralne holandske vlade — da Holandska prekine svoj uvoz u Njemačku, a u protivnom slučaju . . . . , nehotice sjetimo se primjera Grčke.

Što holandska vlada misli učiniti, to je njezin posao, u kojega se nijedan inozemac ne bi smio miješati. Njezine dosadašnje mjere su pokazale, da je ona budna i da dobro pripravljena gleda razvoj stvari. Nama za sada ne preostaje drugo, nego da ponovno ustanovimo istinu, koja slijedi iz držanja Engleske i njezinih saveznika, koje je držanje po svoj prilici dalo povod holandskim mjerama. Ta istina glasi: naši neprijatelji moraju priznati, da oni ne mogu dosadašnjim načinom borbe protiv nas, doći do svojega cilja; drugo: onima, koji su nam toliko predbacivali, što smo u početku rata iz gole nužde prekršili neutralnost Belgije, nije nikakva nepravda premalena, kada se ide za naše uništenje.

Ententino geslo u borbi protiv nas, geslo njezino u tom ratu, koji nije do sada samo radi toga doveo do potpunog njezinog poraza, jer je to koalicijski rat največeg zamašaja, geslo entente proti svim onima, koji se još usudjuju biti neutralni, glasi: ako ti ne stojiš uz mene, ne možeš zahtijevati, da imam s tobom obzira. Sve to nam pokazuje, gdje leži pogibelj za Europu, za budućnost velikih a osobito malenih država. Još neznamo od kakve su važnosti holandske mjere, jer još ne poznamo njihovih pravih povoda — jedno možemo ali već danas tvrditi, da je Engleska uvjek neprijatelj Europe, a u ovome ratu protiv nas pravi neprijatelj, malenih, neutralnih država.

Kölnische Zeitung.

Domaće vijesti.

† Gjorgje Sabalja. U Malinskoj na otoku Krku, 5. o. mj. umro je u visokoj starosti od 86 godina, posjednik Gjorgje Šabalja, vrlo cijenjen i obljubljen u narodu. Bio je jedan izmedju prvih budioca sada već u onom kraju probudjene svijesti. Trajna mu spomen!

S evakuircima iz Moravske vratio se je u Istru i dosadašnji učitelj u Moravskoj u Svytavi, gosp. Svjetličić, koji je preuzeo svoje prvašnje mjesto u Družbinoj školi Svet Vinčenti. Prema tomu je privremena Družbina škola, u Svytavi zatvorena. Nedavno je iznovice otvorena Družbina škola u Miljskim Hribima. Sad je otvoreno u svemu 25 Družbinih pučkih škola dva nastavna tečaja i 10 dječjih zabavišta. U svim tim zavodima zaposleno je 48 učiteljskih sila. Naši ljudi iz Puljskoga kotara, potučeni gorkim iskustvom u tudjini, mole i zaklinju, da im se dade škola. Družbi ne dopuštaju sadašnje iznimne prilike, da svuda doskoči stoga se ovim putem obraća na školske oblasti, da provide, dok naše narodne prijatelji molimo, neka se i unaprijed i što izdašnije sjećaju naše Družbe.

Iz naše Družbe! Kako je već češće javljeno, naša je družba, netom je saznala za boravište naše evakuirane braće, stupila u saobraćaj s raznim rodoljubima i prijateljima našega naroda, u namjeri, da se nevoljnicima barem koliko olakša njihov težak udes. Ovih dana primilo je Družbino Ravnateljstvo pismo velečasnog g. Franje Sorka iz Svete Gore Pribram (Češka), koji javlja, da blagorodna gdja. savjetnica Marta Wirth ide od kuće do kuće, gdje naši stanuju, te svakoga podaruje darovima, što joj ih svako malo dana donosi požrtvovno društvo „Lumir Dobromila“ (po 100 ili 200 K). Iz Praga dobila je ponovno dva velika sanduka lijepoga rublja i odjeće za naše ljude. Narod da je zadovoljan i radi svojega mirnoga vladanja od svih ljubljen. Naša Družba poslala je veleč. gosp. Sorku nekoliko knjiga s toplom zahvalom na trudu. Posebice se zahvalilo velevrijednom društvu „Lumir Dobromila“ a naročito milostivoj gospodji savjetnici, za koju gosp. Sorko veli, da je pravi angjeo za Hrvate. Neka je svima od srca hvala.

Iz Banovine.

Raspušten Šibenički „Casino“ Oblastno je bilo raspušteno talijanaško družtvo „Casino“, u kojemu je imala sijelo i Biblioteca Popolare Italiana. U Zadru i u Splitu, te drugdje po Dalmaciji, bilo je raspušteno više talijanaških družtava, kao Bersaglio itd.

Počastni gradjani Šibenika. Sastanak općinskih vijećnika izabranih u izborima srpnja i kolovoza 1914, na predlog nar. zast. dr. Ante Dulibića, izrazio je želju, da Nj. Preuzv. gosp. Namjestnik Marij Attems i Presvjetli gosp. Kontreadmiral Hugo Zaccaria budu imenovani počastnim gradjanima Šibenika. Na temelju toga i u vlastitom djelokrugu općinski Upravni Odbor, u izvanrednoj svečanoj sjednici obdržanoj dne 30. ožujka, imenovao je spomenute odlične ličnosti počastnim gradjanima Šibenika.

Zarobljenici za poljske radnje. Prispjelo je više ruskih zarobljenika, koji će se dati privatnicima za poljske radnje. Posjednici, koji bi ih trebali, neka se odmah prijave općinskom upravitelju.

Preminuo je u Šibeniku Andrija Delfin vlastnik trgovine pokućstva, preminuo je naglom smrću u dobi od 70 godina.

Gospodarstvo.

Povišenje predujmova za založene predmete u zalagaonicama. Kako je roba u vrijednosti poskočila, to je i vrijednost u zalagaonima porasla. Bečki Dorotheum i podružnice državnih zalagaonica ovih su dana vlastitom inicijativom pozvale pučanstvo posebnim proglasima, da može na već podignutu robu i predmete dobivati daljnje predujme, odgovarajuće sadašnjoj kupovnoj vrijednosti robe. Osobito su povećani predujmovi na platno, šifon, gradl, sagove, cipele, čizme te ostale tkanine. Ova stvar nije na odmet, a važna je osobito za siromašnije slojeve, koji nisu u sadašnjim prilikama u stanju, da iskupe založene predmete. Jednako je povišena stavka kod procjene zlatnina.

Zajam grada Cetinja. Prema vijestima iz Sarajeva borave tamo cetinjski podnačelnik Martinović i ravnatelj crnogorske banke Bobović kao punomoćnici gradske općine, u svrhu da sa sarajevskim novčanim zavodima sklope zajam, koji bi imao služiti u svrhu aprovizacije Cetinja i okolice.

Značajan oglas. Čitamo u dnevnim novinama zanimiv oglas tvrtke Braća Myohl u Novoj Gradiški, u kojem oglasu obećaje tvrtka 10.000 K nagrade onome, koji nabavi tvrtki odmah vagon modre galice uz odredjenu maksimalnu cijenu. Naravski to nije tako lahko uslijed izdane naredbe o modroj galici.

Ulje i slador u Dalmaciji. C. kr. namjesništvo izdalo je naredbu, kojom se ulju u gradovima Zadru, Šibeniku, Splitu, Dubrovniku i Kotoru udara cijena 6 K. Za ulje pak, koje trgovci nabave iz inozemstva, slobodno je, da udare cijenu, koju hoće, ali treba da dokažu, da je dotično ulje izvanjske provenience.

Razne vijesti.

Loši poplati cipela. Savez njemačkih cipelara prodavača imao je ovih dana u Berlinu skupštinu, na kojoj se mnogo govorilo o lošim cipelama, što zbog rata dolaze u promet, a nesavjesni prodavači traže za njih cijenu, koja nije ni u kakvom razmjeru sa vrijednošću robe niti njenog materijala. Takve cipele imadu često poplate umjesto od kože prosto od ljepenke. Svi su skupštinari iztical, da se takvom nesolidnom a skupom robom oštećuje narodno blagostanje, te su iskali od vlade odlučan postupak protiv takve trgovine. Na koncu je prihvaćena ova resolucija, kojom se ovlašćuje uprava saveza, neka bezodvlačno kod nadležnih oblasti učini korake, da se izdade za vrijeme trajanja rata naredba, koja bi vrijedila za čitavo njemačko carstvo, ovog sadržaja: Producenti uličnih cipela, kojima se poplate sastoje sasvim ili djelomično od ljepenke ili drugih surogata, smiju svoje proizvode stavljat samo tako u promet, da točno označe materijal, od koga se poplati sastoje. Predpostavlja se naime, da nitko ne će tako označenih cipela platiti, kao što se plaćaju solidne cipele od kože.

Zadnje vijesti.

S njemačkog Reichstaga.

Berlin, 6. (D. u.) Reichstag je proslijedio drugo čitanje državnog proračuna za izvanjske poslove. Socijalno-demokratska radnička zajednica predložio je rezoluciju, da bi Reichstag upravio na državnog kancelara izjavu, u kojoj bi se Reichstag izrazio protivnim, da se torpeduju bez opomene protivnički i neutralni trgovački i putnički brodovi, te bi iskazao svoje očekivanje, da će državni kancelar čim skorije pokušati zapodjenućem mirovnih pregovora, da dodje do sporazumljenja medju narodima.

Čestitka njemačkog cara državnom kancelaru.

Berlin, 6. (D. u.) Wolffov ured javlja: Njemački je car brzojavno srdačno čestitao državnom kancelaru na krijepkim riječima, kojima je on u Reichstagu iznova prikazao njemački položaj prama prošlosti i prama budućnosti.

Njemačko je savezno vijeće prihvatilo osnovu da se odrede raniji satovi kroz ljetne mjesece g. 1916.

Zajednički grb na uniformama.

Beč, (D. u.) Car je odredio, da se moraju uvesti kao znak na uniformama zajedničkog civilnoga činovništva maleni zajednički grbovi.

Talijanska komora.

Rim, (D. u.) Ministarsko je vijeće odlučilo, da će se početkom slijedećeg tjedna predložiti komori izvanjski državni proračun.

Sonnino će po svoj prilici govoriti budućeg utorka ili srijede. 15. će mjeseca početi za komoru uskrsni blagdani.

Njemački Zeppelin u Engleskoj. — Asquith u Londonu.

London, 6. (D. u.) Službeno. Jedan je zepelin napao prošle srijede na večer istočnu obalu te je bacao bombe, ali su ga naši obrambeni topovi protjerali.

Asquith se je povratio u London.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

(Konac.)

Evo ovdje baš dvadeset i trećega dana dvanajstoga mjeseca dvadeset i četvrte Meiji-godine, hoću da govorim ja, Katayana Shokei, učitelj linjo Chugakko u Schimane-Ken, koji no vrlo ražološćen ovoj mrtvačkoj svečanosti pribiva, i hoću da kažem koju o duši Yokogi Tomisaburos, o duši moga učenika.

Budući da sam bio, kako ti to znadeš, dva put po pet godina u različita vremena školskim učiteljem, općio sam s mnogo odličnih djaka. Ali vrlo rijetko imade učitelj tu sreću, da se namjeri na jednoga, koji bi tebi bio ravan. Bio si marljiv, pazljiv u svim stvarima, i daleko nadmašio sve svoje drugove bezprikornim ponašanjem, točnim opažanjem i slijedenjem svih propisa, i nikada se nijesi ogrešio o koju zapovijed. U zemlji Kihoku, koja je bila glasovita radi svojih krasnih konja, običavalo se od davnine govoriti, ako nije bilo konja najbolje pasmine: „Tu nema konja". Mi imademo medju našim učenicima mnogo odličnih mladića, mnogo kyume — plemenitih trkača — ali smo žalibože najboljega izgubili.

Umro si u dobi od sedamnajst godina, u najboljem naukovnom vremenu života, baš kad si od deset staba već šest prekoračio! Oh! kako je to žalosno. Ali je još žalosnije znati, da si sam kriv tvojoj bolesti radi tvojeg prekomjernog mara. Najžalosnije je pak pomisliti, da bi ti s tvojom neobičnom nadarenošću i karakternim vilinama na tvom odabranom putu sjegurno veoma mnogo postigao i vrlo mnogo dobra učinio — na čast imenu tvojih predja, da ti je bilo sudjeno te doživiš muževno doba.

Ja te vidim, kako ruku dižeš, da nešto pitaš i kako se preko klupe naginješ da zabilježiš sve, što ti je mogao reći tvoj siromašni stari učitelj. Vidim te takodjer kod vojničkih vježba s bodom na ramenu, gdje stojiš kao svijeća u redovima — baš sada se prikazuje tvoje smješeće se lice preda mnom, kao da stojiš kraj mene. Čini mi se, da posve jasno razabirem tvoj glas, i reći bi da si tek prestao govoriti, ali jao, ja znam, da te ne ću više čuti ni vidjeti do li samo u sjećanju. O nebesa, zašto ste nam otela taj krasan pupopljak a poštedila mene staroga, nemoćnoga Shokei, koji već nikomu od koristi nije!

Ja sam stajao prema tebi samo u odnošaju učitelja prema učeniku, pa ipak je vrlo velika moja tuga. Ja imadem dvadeset i četirigodišnjega sina, koji je daleko od mene u Jokohami i znam za njega, da je posve neznatan mladić, pa ipak ne prodje ni jedna dnevna ura, a da ne bi na njega pomislio. Kako mora tek teško biti roditeljima toga darovitoga i krasnoga mladića kada pomisle, da su se za uvijek s njim rastali.

Puka pomisao na to tjera mi suze u oči — ne mogu više da govorim — tako mi je puno srce.

A-a-a-a! Ti si otišao od nas! Ti si nas ostavio. Prem da si mrtav ostat će tvoja ozbiljnost i tvoja dobrota dugo u živom sjećanju kod svih nas i svi ćemo te častiti i učenicima ćeš vazda primjerom biti.

Mi, tvoji učitelji i učenici, svetkujemo ovdje ovaj sveti čin za tvoj duh molitvama i darovima. Ti ljubljena dušo, naša ljubavi primi ove naše skromne darove.

Doskora zamukne jecanje uslijed udaraca po velikoj ribljoj glavi. Visoki glasovi intoniraju veliki Nehangyo, Sutra Nirva. To pjevanje cria triumfirajući prelaz preko mora smrti i poroda. Iz dubine izmedju ovih visokih glasova i mukloga jeka Mokugyo ore se iz stotine grla kao šumeće more sonorne riječi:

„Sho-gyo mu-jo, ji-sho meppo"
Svi smo prolazni za vijeke.
Tko bi rodjen, mora da umire.
Već je kod poroda svak predan smrti.
A mrtvi uživaju u svom miru.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Subota, 8. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 268

Istarski zemaljski sabor raspušten.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 7. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na primorskoj je fronti uzdržavao neprijatelj jučer po podne žestoku topovsku paljbu, koja je protiv tolminskog mostobrana potrajala i preko noći. Sjeverni je dio grada Gorice bio ponovno bombardovan iz teških topova. Nad Postojnom kružala su 2 talijanska ljetala, te je jedno od njih bacalo bezuspješno bombe. U tirolskom pograničnom području došlo je na više mjesta do malenih bojeva. Na Rauchkopfel planini bilo je uspjelo neprijateljskim odjeljenjima ovih posljednjih dana, da se utvrde na sedlu brda. Prošle su ga noći pročistile naše čete od neprijatelja, te su zarobile 122 Talijana sa 2 časnika i zaplijenile 2 strojne puške. Sjeverno od doline Sugana napale su jače neprijateljske čete naše položaje kod S. Osvalda. Neprijatelj je bio suzbijen, te je pretrpio velikih gubitaka. Istu su sudbinu imale neprijateljski navalni pokušaji u odsjeku doline Ledro. Sjeverno od klanca Tonale uništili smo današnje noći minama nekoliko novo iskopanih talijanskih jaraka.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 7. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Po ljutoj borbi zaposjeli smo engleske lagumske rupe južno od S. Eloi. Više neprijateljskih napadnih pokušaja protiv naših položaja u šumama sjeveroistočno od Avocourta nije se dalje razvilo od prvih početaka ili od uzaludnih djelomičnih ispada. Ni istočno od Moze nijesu mogli Francuzi da provedu svojih navalnih namjera protiv naših utvrda u šumi Caillette, koje mi čvrsto držimo u našim rukama. Njihove čete, koje su bile već pripravne za osnovanu navalu, bile su velikim uspjehom zahvaćene od naše topovske vatre.

Istočno bojište.

Južno od Naročkog jezera bile su mjestimične ali žestoke ruske navale osujećene. Neprijateljsko je topništvo pucalo jako živahno na jednoj i drugoj strani Naročkog jezera.

Balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Brzojavi.

Austro-Ugarska.

Istarski zemaljski sabor raspušten. Dvorski savjetnik Alojz Lasciac predsjednik nove zemaljske upravne komisije.

Beč, 7. (D. u.). Wiener Zeitung objavljuje carski patent, kojim biva istarski zemaljski sabor raspušten, a istodobno i carski patent, kojim se odredjuje, da, mjesto zemaljskog odbora, vodi zemaljsku upravu zemaljska upravna komisija. Istodobno bijaše objavljen i statut zemaljske upravne komisije. Car je imenovao dvorskog savjetnika Alojzu Lasciaca predsjednikom zemaljskog upravnog odbora za Istru.

Njemačka.

5705 milijuna maraka za četvrti ratni zajam.

Berlin, 6. Kako bijaše službeno objavljeno, bilo je do utorka uplaćenih na četvrti ratni zajam 5705 milijuna maraka. U toj svoti nijesu sadržani oni iznosi, koji su bili izvan Berlina utorak u jutro uplaćeni. Društva za zajmove sudjelovala su kod četvrtog ratnog zajma do 31. ožujka sa svotom od 118 milijuna maraka.

Rusija.

Rusko vojno ministarstvo.

Geneva, 6. Pod naslovom „Polivanov u nemilosti“ ocjenjuje „Journale de Geneve“ u nekom tobože iz krugova dume dolazećem članku, sposobnosti novoga ratnoga ministra Šuvajeva, koji da je podao dostatnih dokaza o svojoj pravednosti, ali da se nije pokazao dosta sposobnim u vodjenju svih službenih grana. Po svoj prilici da se je Šuvajev previše specijalizirao u upravnoj struci.

Članak svršava pitanjem, koje je obzirom na prekinuće ruske ofenzive vrlo značajno, zašto nije nekadašnji prvi Polivanov prisjednik, general Beljojev, koji ima sve sposobnosti za vojnoga resorta, naslijedio svoga prijašnjega poglavara.

Iz dume.

Postupanje sa inozemskim narodima. — Reakcionarna borba proti ministru za narodnu prosvjetu. — Ministarski prometni program. — Nove željeznice. — Slabo stanje prometa.

Petrograd, 6. U sjednici dume od 15. (28.) ožujka odgovorio je Volkonski na neko poljsko pitanje, da je vlada pripravna, da izradi zakonske predloge o odstranjenju dosadašnjih nepravednosti prema poljskom pučanstvu. Svenzizki zahtijevaše, da se pitanje riješi tekom sadašnjega zasjedanja, jer je inače vladino obećanje bez vrijednosti.

Zastupnik Kainis zahtijevao je proširenje prava za Litvance. Predsjednik dume je odgovorio, da se mora o litvanskom pitanju još osobito raspravljati.

U raspravi o troškovima ministarstva za narodnu prosvjetu opazio je Gurević, da je odstranjenjem Židova od zdravstva došlo ovo važno polje u ruke neiskusnih djaka.

Markov II. držao je govor, u kojem je izgrdio „židovsku samovlast“ na ruskim visokim školama, gdje je djelom 80 do 90 postotaka židova. Govornik je zahtijevao, neka posebna komisija nadzire škodljivo djelovanje ministra za nastavu Ignacijeva, koji da protežira tudje narodnosti, čime je ciljao na vijećanje desnice od 12. (25.) ožujka, na kojemu je bio naviješten boj proti Ignacijevu, koji da u dumi uživa preveliku popularnost. Čenkeli, koji je prosvjedovao proti pogromnom govoru Markova, i Jenikajev govorili su za jednakopravnost muhamedanaca u ruskom školstvu.

U čitanju proračuna prometnoga ministarstva razvijao je prometni ministar Trepov, ministarski program. Rad ruskih željeznica, od kojih se 6000 vrsta nalazi u neprijateljskim rukama, poskočio je tekom rata za 40 postotaka. Kao veliki napredak označio je željezničku prugu do Arhangelska i gradnju željeznice na Murmansku obalu.

Nova pruga preko Kole bit će dovršena u travnju, a ona do od leda proste Katarinske luke svršetkom godine. Uza sve financijalne poteškoće iza rata bit će iskorišćivanje zemaljskog bogatstva omogućeno jedino upotpunjenjem željeznica i državnih cesta. K tome pripada i proširenje tehničke obuke i gradnje tvornica kao što i dostatni djelokrug privatne inicijative. Krivnja na taktičnom slabom stanju prometa leži samo u nedovoljnom razvoju željezničkih mreža. Nijesu dakle opravdane općenite tužbe o posvemašnjoj propasti prometa.

Glavna sibirska pruga bila je pred malo opskrbljena novim silnijim strojevima te mnogim vozovima, te se je takodjer sve poduzelo za dobavu nužnog goriva. Stvorena je osnova o izgradnji petrogradskog željezničkog središta, o moskovskoj kružnoj pruzi, o novoj željeznici Petrograd-Rybinsk, kao što i o boljem iskorišćenju povodnih puteva po sjevernoj Dvini, po Volgi i po Dnjepru.

Ministar je spomenuo po tom, da nije istina, da su željeznički činovnici neradini i podmitljivi, te je kazao, da je već sastavljena osnova za poboljšanje stanja nižih namještenika.

Na ta optimistička izkazivanja prometnog ministra opazio je zastup. Herzenović (naprednjak), kako leži bez koristi nagomilano silno vozova na raznim prometnim središtima, te kako uslijed toga imade mnogo drugih postaja bez vozova, da se je obustavio svaki teretni promet. Trgovina je zapela, roba mora da se kvari po kolodvorima. Govornik je kritizirao upravu željeznica, što se je više puta pokazala nedoraslom svojim teškim zadaćama.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski parobrod.

London, 7. (D. u.) Reuterov ured javlja, da je bio torpedovan od njemačke podmornice

parobrod Zent. Nastradalo je 50 ljudi posade, a spasilo ih se je 9.

Engleska.

Engleski izvještaj o njemačkoj zračnoj navali.

London, 7. (D. u.) Službeno. Kod jučerašnje su navale na istočne grofovije sudjelovala 3 Zeppelina. Prva je navala bila suzbijena vatrom obrambenih topova. Nakon što je prvi Zeppelin bacio 5 bomba, a da nije prouzročio nikakove štete, niti ikoga ozlijedio, bio je taj Zeppelin, kako nam se javilo, pogodjen topovskim hicem. Drugi Zeppelin nije bacio nijedne bombe. Treći je Zeppelin prouzročio samo neznatnih šteta. Bilo je ukupno izbačeno 24 požarnih i 24 raspršljivih bomba. Jedno je dijete ubijeno; 2 su muškarca, 1 ženska i 5 djece ranjeni.

Neutralne države.

Zaštita pred inozemskom konkurencijom u Americi.

Washington, 6. Predsjednik Wilson i jedan vodja većine u zastupničkoj kući, Kitchin, složili su se obzirom na opći sadržaj zakona o nepoštenoj konkurenciji, kojim se ima doći u susret prilikama poslije rata. Na inozemsku robu, koju se u Sjedinjenim državama cijenije prodava nego što iznaša tržna cijena u zemlji, iz koje se ona dovaža, udariti će novi zakon dostatnu carinu, čime će se prodajna cijena u Sjedinjenim državama izjednačiti sa visinom tržne cijene dotične robe u tudjoj zemlji.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 4. Službeni izvještaj od 3. o. mj.:

Zapadna fronta.

Po poldrugsatnom pljuskovitom pucanju svojeg teškog i lahkog topništva navalila je njemačka pješadija na ueskskülls'i mostobran; bili su suzbijeni. Kod Dvinskoga i južno od njega medjusobno opstrjeljavanje. Velika topovska djelatnost na mnogim odsjecima vojske generala Everta. Tekom jučer poduzete njemačke ofenzive u okraju sjeverno od Baranovićskog kolodvora pucao je neprijatelj praskavim tanetima. U okolici Biakovići poduzelo je jutrom 2. travnja znatne njemačko odijeljenje, nakon što je prešlo rijeku Šcaru, napadaj protiv jedne od naših četa. Ta je ofenziva bila suzbijena. Na mnogim odsjecima fronte kao što sjeverno i južno od Polesja živahna djelatnost neprijateljskih ljetala. Rijeke i potoci nabujavaju sve to više.

Kaukaska fronta.

Na primorskoj smo kaukaskoj fronti zarobili preko 100 askera. Tokom smo naše ofenzive prešli dolinu gornjeg Čoroka, te smo osvojili silno utvrdjene brdine, što se dižu nad morem do preko 10 tisuća noga. Zarobili smo tursku satniju. Za proganjanja neprijatelja u okolici manastira Surbcakarapit zaplijenili smo skladište turskih čadora i povećih zaliha oružja. Jugoistočno od Muša u blizini Mahubank raspršila su naša odijeljenja više turskih konjaničkih odijeljenja.

Francuska.

Paris, 4. Službeno izvješće u 3 sata poslije podne glasi:

U Argonama pucali smo na njemačke položaje, osobito u okolici Montfaucona i Malancourta. Zapadno od Moze prilično žestoke topovske borbe od Avoncourta do Malancourta. Istočno od Moze protekla je noć razmjerno mirno. Nijemci ne poduzimlju nikakovih navalnih pokušaja protiv fronte Douaumont-Vaux, koju smo svojim protunavalama opet uspostavili. Naše su baterije vrlo djelovale osobito u tom kraju; neprijatelj je tek slabo odvraćao.

U 11 sati u noći. Zapadno od Moze ponesrećio se je sasvim neprijateljski napadaj, koji je bio oko 2 sata po podne upravljen protiv sela Haucourt. Istočno od Moze pucanje se je opet nastavilo tekom dana velikom žestinom. Na našoj fronti od Douaumonta do Vauxa upravili su Nijemci u 3 sata po podne vrlo žestoku navalu protiv naših prvih redova, koje se prostiru od prilike 300 metara nad selom Douaumont. Navalne rojeve, koji su jedan za drugim slijedili i za kojima su dolazila malena navalna odijeljenja, pokosili smo svojom zapornom, strojevnom i puščanom vatrom, da su morali ostali u neredu uteći u šumu Chauffeur, gdje je naše topništvo usredotočenom vatrom zadalo neprijatelju znatnih gubitaka. Sjeverno od šume Cailette čete su tekom dana navaljivale. U Woevru topovski bojevi. U Vogezima pokušali su Nijemci po živahnoj pucnjavi protiv naše fronte jugoistočno od Obersepta, da se približe našim opkopima, ali smo ih našom vatrom prisilili, da se u svoje opkope povrate. U noći pred 4. o. mj. bacilo je naše ljetalo 34 granate na kolodvor u Audun le Romanu.

Italija.

Rim, Službeni izvještaj od 5. U odsjecima Trentino i Alto Adize običajna artilerijska djelatnost. U području Cristalla je neprijatelj, nakon čvrste artilerijske priprave, izršio novu, žestoku navalu na naše nove položaje na Rauchkopfelu. Bijaše suzbijen uz teške gubitke te je ostavio u našim rukama nekoliko zarobljenika. Na gornjoj i srednjoj Soči jaki artilerijski boj. Neprijateljski odjeli, koji su htjeli provaliti protiv naših vrsta istočno Podsabotina, bijahu suzbijeni i raspršeni. Jučer su neprijateljska ljetala kušala, da se dignu nad Veronu, ali su bila odmah potjerana prama sjeveru. Drugim je ljetalima uspjelo baciti na Bassano, nekoliko bomba, koje su ubile dvoje djece. U području donje Soče i u laguni kod Grada izvršio je neprijatelj zračne polete, te je bacio nekoliko bomba na malene krajeve. Naša artilerija i obrambena ljetala potjerala su natrag neprijateljska ljetala, od kojih se se dva sunovratila za vlastitim linijama.

Smrt srpske omladine.

Dopisnik je turinskog lista Stampa, Ferri Pisani, bio svjedokom uzmicanja srpske vojske pred Mackensenovim četama i samrtne borbe srpskog naroda. Ali sav užas u tom umiranju naroda iščezava pred onim, što je vidio kasnije i što opisuje evo ovako:

Najtužniju sam sliku vidio u selu Nido na otoku Krfu. Kad se je srpski narod spremao na smrt, po selima je u Staroj Srbiji pozivao bubanj 17-, 16- i 15-godišnje dječake, U isto vrijeme, kad su vojsku i arhive otpremali preko granice, nastojali su, da saberu buduće muževe, koji bi nosili pušku i branili domovinu. Već u cvijetu su ih mladosti uvrstili u armadu, jer nitko nije mogao da znade, kako dugo će trajati rat. Tako su sakupili armadu od kakovih 30.000 smrti posvećenih novaka. Toliko ih je bilo, kad su odlazili. Drugi, već uvježbani su vojnici na svom bijegu imali svoja sabirališta. Ma da je vladala u njihovim redovima još takva potištenost, ipak su se uvijek pokoravali zapovjedima, imali su još časnike, nekoje su pukovnije imale još zastave ili drugi koji bojni znak, oko kojega su se vojnici mogli da okupljaju. Nu ova armada dječaka nije imala ni zapovjednika, ni časnika, ni zastava, da, ničesa nije imala, niti hrane, da si utaži glad.

Na albanskoj je granici čekao na dječake konjanik. Ispružio je ruku prema zapadu sunca i doviknuo koloni:

— Samo naprijed u tom smjeru! Za mjesec ćete dana doći do mora! Ondje ćete dobiti ladje!

I okrenuo je konja i odjašio do onih, koji su još preostali bili od njegove pukovnije.

I tako su putovali ti novaci prema zapadu. Hodali su dan i noć. Na stotine je tih dječaka umiralo od umornosti, glada i zime. U svojim su taborištima ostavljali svako jutro mrtva tjelesa onih, koji su prošlo veče legli bili na posljednji počinak. Nečuveno je, koliko nevolje, patnje i glada može da podnese čovječje biće. Dječaci su jeli travu i koru od drveta, ali do mora je došlo njih samo 15.000. Nato je došlo strašno ono vrijeme čekanja. Mnogi i mnogi, koji je polumrtav prispio do obale Jadranskoga mora, srušio se je na zemlju i nije se više podigao.

Kad je prispjela ladja, da ih preveze na otok Krf, bilo ih je 9000, da, 9000 živih mrtvaca. Za dvadeset su i četiri sata vožnje bili na otoku. Ali i ta kratka vožnja stajala još mnogoga od njih života. Oni, koji su gladovali kroz toliko vrijeme, zapali su neočekivanoj smrti, izakako su se još jednom nasitili bili u svom životu. I ova tužna pošiljka živih mrtvaca bila je odredjena za selo Nido. Ovdje su pod maslinama i narančama iskrcali one, koji su od te, smrti posvećene čete još preostali bili na životu.

Prošao je mjesec dana. Tko zna, koliko bi se tih nesrećnika bilo moglo još spasiti. Svaki bi od njih trebao bio sobu, krevet, bolničku opskrbu, mlijeka i nužnu poslugu. Na Krfu svega toga nije bilo. U početku je ondje za sve, koji su umirali, bio jedan jedini liječnik. Doskora je došlo više požrtvovnih muževa, no smrt se je već latila bila svoga groznoga posla. Prevelika nestašica svega oslabljivala je od dana u dan sve više i više njihovu životnu snagu. Polagali su ih u postelje: umirali su. Pružali su im jesti, da si barem nekoliko utaže glad: umirali su. Imali su sunca, da si ogriju zamrznuta uda: umirali su. Slika groba. Iščekivanje je smrti sve izjednačilo. Po šatorima leže stisnuti jedan uz drugoga, a život polagano utrnjuje u njima. Na njihovom licu nema više nikakova izražaja, samo oči su im širom otvorene, kao da gledaju nestajanje svih tih grozota.

Uz obalu stoji mrtvaški brod San Francesco d' Assiss. Čeka na tužan tovar mrtvih mladića, da ih daleko ondje potopi u moru. I kad je sav taj tovar mrtvaca ukrcan, kad je brod već spreman na žalosnu vožnju, tad ostalo brodovlje u luci pozdravlja i iskazuje posljednju počast mrtvima.

Kolike li ironije sudbine!

Svu tu četu mladih mrtvaca primb eto more u svoj grob i ti mrtvi su dječaci potomci onoga srpskoga naroda, koji je mislio, da će ga u njegovim granicama ugušiti Albanci, Austrijanci, Rumunji, Grci i Bugari. Srpske mladiće predavaju eto onomu istomu moru, do kojega su htjeli da prodru uz najveći napor nadčovječjih sila.

Veliki ljudi velikog doba.

III.

Ljudi četvornog saveza.

Uz četvorni savez su čitavi narodi tijesno jedan za drugog vezani, prema nadmoćnijom koalicijom njihovih neprijatelja. I baš u toj jakoj, tijesnoj vezi leži nepobjedivost njihove snage. Od Istočnog mora do obale Male Azije bori se danas jedna velika masa za zajednički veliki cilj. Nijemci, Austrijanci Bugari i Turci stoje danas u jedan front kao srednje evropska zajednica prema varvarstvu, koji dolazi sa istoka, i koje se združilo sa kulturom zapadne Evrope, da zajedno rade na djelu mržnje i zlobe. U tutnjavi bitaka raste ova ova velika ideja sjedinjene Srednje Evrope, ideja koja je osvećena krvlju tisuća vojnika, koji se za nju bore i umiru.

Već danas, — kada mir stoji bojažljivo pred svijetom a ne usudjuje se da u nju udje — Srednja Evropa, ova najsnažnija misao od svih misli, baca svoju sjenku na zemlju i ulijeva neprijateljima strah i brigu od ove nečuvene snage, koja buja iz krvlju natopljenih bojnih polja. Veze, koje vezuju sve zemlje od Istočnog mora do male Azije, opletene su i najsvetijeg materijala, iz narodne krvi. Rat je bio tvorac, mir neće razoriti njegov rad već će ga samo još učvrstiti.

Na ovoj velikoj ideji rade danas ljudi četvornog saveza. Ne treba misliti, da se ova srednja Evropa sastoji samo u zapečaćenim dugim ugovorima i pismenim uvjerenjima — ovakovo djelo se ne stvara pomoću potpisa, na njemu se zidaju generacije. Ljudi, koji predvode četvorni savez, postavljaju temelj, na kome će buduća vremena dalje raditi. Ljudi Entente — bilo na bojnom polju, bilo za zelenim diplomatskim stolom jesu zidari sadašnjosti, ljudi četvornog saveza jesu preduzimači budućnosti. S toga ovi posljednji stoje mnogo više, njihove riječi i djela prodiru mnogo dublje u budućnost no djela vodja entente. Ovi su izazvali rat, da bi u sadašnjosti razorili djelo prošlosti, ali vodje četvornog saveza, kojima je rat nametnut, hoće u sadašnjosti da osnuju djelo budućnosti. Ta razlika postoji izmedju njih i njihovih protivnika. Ovi su pošli u rat da razore, ovi se bore da podignu.

Eto odmah u Bugarskoj vidimo dva velika preduzimača na poslu cara Ferdinanda i njegovog ministra predsjednika Radoslavova. U knežev

radionicu još ne smijemo mi danas stupiti, to pravo zadržava sebi jedino historija — za današnji svijet stoji ministar predsjednik ispred svoga vladara, i on je onaj, koji u ime naroda radi i govori. Rad bugarskog državnika Radoslavova nije lak. Rana, koju je balkanski rat njegovoj zemlji zadao, jedva je zarasla, i bugarski narod, u kome iz starine leži blagodarnost prema Rusiji, nije dugo jasno vidjeo put pred sobom, koji mu je ukazala ova odlučujuća epoha historije. Uz ententu se borila Srbija, ona ista Srbija, koja je 1913. godine bugarskoj vojsci oduzela iz ruke nagradu za pobjedu. Ali za Srbijom je stajala i Rusija, čiji su vojnici u 1877. godini u klancu Šumla i pred Plevnom prolijevali krv za oslobodjenje bugarskog naroda iz turskog ropstva. Rusofilstvo je još jako u zemlji, a ruska rublja je njihovu agitaciju jako potpomagala.

Rusija nije nikad mnogo birala sredstva za svoju politiku, nije stavljala pred svoju savjest, da podstiče nemire u Bugarskoj i da podbada protivu kralja i vlade Atentat bombama u početku prošle godine, kao i proces zbog špijunaše koji se ovih dana vodio u Sofiji, jesu dovoljni dokazi za bezsavjetnost, kojom matuška Rusija hoće da natjera neposlušnu Bugarsku na poslušnost. Engleska i Franceska su je pri tom vjerno pratile i Radoslavov je imao mnoge teške časove, kad su diplomate entente ušle sa svojim demaršem. Sa vatrenom maštom, koja im je nadoknadjavala izgubljenu snagu pravih činjenica, crtali oni njemu sjajne slike budućnosti.

Ali Radoslavov nije čovjek koji dopušta da mu se pomuti pogled i sud. Ententa je htjela da odvrati bugarsku vojsku od Maćedonije, dok joj je ukazivala pravac marširanju u Trakiju. I ovu Trakiju trebala je Bugarska istom da osvoji sasvim sama ostavljena sebi. Ali se je Radoslavov pokazao vještijim diplomatom, nego cijelo društvo ententino, koje je toliko na nj navaljivalo. Učtivim osmjehom i sa pola odgovora znao je vješto da ih zadrži, dok se je na miran način sporazumio sa Carigradom. Što mu je istom trebala da krv bugarskih vojnika, desnu obalu Marice i tako direktnu vezu sa Dedeagačom dobio je on jednim potezom pera i još k tomu časno prijateljstvo s Turskom, koje mu je dragocjenije bilo, nego sva zamjena budućnotsti, koja mu je predočavana od entente. On je upoznao put, kojim da ide njegova otadžbina i nije se dao ni za pedo od njega odvratiti. I kad su centralne vlasti zamahnule uništavajući udarac na Srbiju i kad je došlo vrijeme za otvoren rad, imadjaše on hrabrosti da primi na sebe odgovornost i stavi bugarsku vojsku u pokret. Ali ne u pravcu na Trakiju, nego na Maćedoniju, gdje leže bugarska prošlost i njena budućnost. Tako mu je pošlo za rukom da ispuni već stotine godina staru čežnju svoga naroda, i tako sebi zadobio pravo na besmrtnost.

Drugi su odnosi u Turskoj. „Bolesni čovjek“ bio je decenijama stalna figura u šaljivim listovima, a Rusija kao i Engleska i Francuska samo su čekale momenat da on umre, te da one prime njegovo nasledje. Turčin nije bio gospodar u svojoj rodjenoj kući i sa skrivenim gnjevom morali su da trpe, Osmanovi potomci, da im tudjini zapovjedaju. Oslabljena unutrašnjim razdorima zbog dugova zapadnim silama tako reći prodana, klonula, je stara Turska, — čije su paše nekada svoje konjske repove pružili čak do bečkih zidina, — i nije imala više snage da se brani od talijanskog drskog razbojničkog pohoda u 1912. godini i protivu narodne bure 1912. godine. Izgledalo je da će se srcem bolna Osmanova carevina zaista raspasti pod ovim užasnim udarcima sudbine, i da će postati plenom razbojnika koji na njega već požudno čekaju. Pa i same dobre turske patriote izgubile su srčanost i svaku nadu i sa orijentalskim fatalizmom priklonio se „bolesn čovjek“ pred kismetom. Ali se tada desi čudo. Jedan čovjek ga je vaskrsao, smeo i odlučan, kakvih je malo u ovim velikim danima, mlad i jak, vatren i oduševljen žarkim patriotizmom. Ovaj čovjek je bacio svoju mladost i svoju snagu prema kismetu, na terazije — i danas stoji Turska u pobjedonosnoj borbi na tri fronta, ona je sad probudjena, nova jačina. Mladi čovjek, koji je ovo čudo izveo, jeste Enver-paša.

Hrvatski narode!

Ponajljepši kraj hrvatske domovine zadesila je teška nesreća. Kršno naše Primorje ljuto je postradalo radi velika potresa. Svaki nam dan donosi crne glasove o porušenim domovima, uništenom porodičnom ognjištu, bijednim beskućnicima, jadnim marama i sirotama. Muževi su s oružjem stajali protiv kletog neprijatelja na braniku rodjene svoje grude i divnoga hrvatskog mora, a ova kobna nevolja snalazi kod kuće marne njihove žene i sitnu njihovu djecicu. Komu da se ne ražali, kada vidi toliku bijedu i jad porodica, kojima se oci i muževi, braća i sinovi tako junački bore za kralja i dom; tko da ne pregne svim žarom bratske ljubavi, svom spremnošću djelotvorne pomoći, kako bi ublažio toliku nesreću kraja Hrvatu nada sve dragocjena?

Hrvati! O nama se radi, o biseru našem, o kršnom, o marnom, čestitom i značajnom puku na hrvatskom žalu. On ne smije da gine, ne smije, da se samac bez utjehe nadje u teškoj svojoj bijedi, dok je nas ostalih Hrvata. Ako i nijesmo bogatuni, ono što imamo, rado ćemo podijeliti s bratom, koji nam je najjači štit protiv tudjinske najezde. Zagreba, srca Hrvatske, neiskazano se bolno kosnula ova elementarna nepogoda hrvatskoga biser-kraja. Da bi se dalo oduška bratskoj ljubavi i namakla potrebita brza pomoć, sastavio se potpisani odbor, da s dopuštenjem kr. zemaljske vlade stavi pripomoćnoj akciji na čelo, da se pobrine za sabiranje dragovoljnih prinosa i da te milodare privede k svetoj njihovoj svrsi. Taj odbor poziva dom i rod, da se sjeti postradale svoje braće i da darom joj u pomoć priskoči. Milodari neka se šalju Prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu. Pored nje primat će ih i sve njezine podružnice. Podjedno umoljavaju se i svi drugi naši domaći novčani zavodi, da primaju te milodare i s iskazom ih svakih 14 dana šalju Prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu.

U Zagrebu, dne 17. ožujka 1916.

Odbor za pripomoć potresom postradaloga hrvatskog Primorja:

Grof Miroslav Kulmer, pravi tajni savjetnik, narodni zastupnik, predsjednik. Zvonimir Žepić, predstojnik kr. zem. vlade, odjela za narodno gospodarstvo, potpredsjednik. Cezar Akačić, narodni zastupnik, tajnik. Dr. Vinko Krišković, sveuč. profesor, narodni zastupnik, blagajnik.

Dr. Fran Barac, rektor kr. sveučilišta. Milivoj Crnadak, kr. dvorski savjetnik i upr. ravnatelj Prve hrvatske štedionice. Janko Holjac, načelnik Zagreba i narodni zastupnik, dr. Edo Lovrić, sveuč. profesor, dr. Vladimir barun Nikolić Podrinski, narodni zastupnik, August Pisačić, gradj. nadsavjetnik kr. zem. vlade, dr. Josip Silović, sveuč. profesor i narodni zastupnik, dr. Juraj Vrbanić, ravnatelj Prve hrvatske štedionice.

Domaće vijesti.

Našim čitateljima. Kako se za tužne prilike našega lista zanima i ostalo hrvatsko novinstvo, donašamo evo ovdje doslovnu vijest uvaženih zagrebačkih „Novina“:

„Hrvatski List“ u Puli. U broju od 1. ožujka sam list crta svoje prilike. Vrlo karakteristično i posve hrvatsko kazivanje. Prije se sazivali sastanci, činili proračuni, obećavale potpore, da se osnuje hrvatski list u Puli. Sada, kada je osnovan bez ičije pomoći već samom žrtvom izdavača, većina učesnika tih skupština — list ne čita. Jedni ne čitaju radi tobožnje skupoće, drugi radi slaba uredjivanja, a svi skupa, jer su — Hrvati, s hrvatskim običajem, da svoje malo ljube, manje razumijevaju, a nimalo ne potpomažu.

List ima 340 pretplatnika, koji plaćaju. U prvoj hrvatskoj općini Istre — u Kastvu, ne može kupiti „Hrvatskog Lista“, nego tko iz Kastva hoće da vidi list, treba ga naručiti kod trgovca g. D. Bačića u Matuljama.

Drukčije se list tiska u 1800 primjeraka, a od tih — kako rekosmo — 340 plaća, ostalo, na dar, na zamjenu, u izgubljenje. Ako bi plaćalo svih 1800, ipak se ne mogu pokriti troškovi, jer list nema oglasa. Konačno list izračunava, da ima mjesečno hiljadu kruna deficita.

Bojna pošta. Uslijed odluke c. kr. ministarstva trgovine od 3. travnja o. g. br. 10232-P 16 od sad unapred ne primaju se privatni paketi vojne pošte za urede vojne pošte br. 8, 26, 32, 48, 53, 60, 61, 64, 65, 69, 73, 79, 88, 93, 98, 106, 112, 113, 123, 153, 157, 200, 217, 218, 221, 223, 224, 241, 242, 302, 304, 323, 502 i 620.

Milodari za unesrećene uslijed potresa. Sakupljeno bijaše po g. Vinku Babiću na Nj. V. B. Pelikan K 92·15, koje darovaše gg. Martinis, Speisemeister K 21·—; Babić Proviantmeister K 20; po K 2·—: Rubenik, Taušek, Kellner, Rauch, Ogulinac, Babić, Crnović, Starz, Dražić; po K 1·05: Loss; po K 1: Ujčić, Niesta, Ennsthaler, Rakteli, Riffler, Sulchbeck, Herbsthofer, Dietrich, Wondrack, Hegedûs, Weiss, Pilepić, Tungler, Grego, Decker, Vidulić, Zubčić, Pavić, Svalina, Toth, Brucker, Zakoužil, Barić, Segalla, Zwingl, Gregorić, Klanjec, Feljan, Musulin, Bozjak; po K 0·50: Lindičić, Čeko, Radić; po K 0·40: Vušković; po K 0·20 Ritaco. Ugledali se i drugi! Zadnji iskaz K 435·20 ukupno K 527·35.

Naredba c. kr. namjesništva za Primorje od 10. ožujka 1916. broj 2211/7. Novi prijavni propisi za grad Goricu:

1. Svaka gradjanska osoba netom dodje u područje grada Gorice, mora se osobno prijaviti na c. k. policajnom odjelu (prijavni ured) i prikazati sve izkaznice legitimiranja i putovanja. Izjaviti će trajanje svojeg boravka, što je obično razvidno iz same putovnice. Slučajno produženje boravka morat će se takodjer osobno prijaviti, pokazavši nuždni dopust vojničke i gradjanske oblasti. Od toga su oprošćene samo one osobe, koje su uredovno pozvane na kojugod gradjansku oblast, ako imaju otputovat iz grada, već tekom dana te se ne svrate nikamo preko noći. Isto vrijedi i za one činovnike, koji putuju službeno te imaju pismeni službeni nalog.

2. Svi su stanodavci u području grada Gorice (privatnici ili gostioničari) dužni, da prijave svaku vojničku osobu, koja u njih prenoći najkasnije kroz jutro slijedećeg dana, kod zapovjedništva etapne postaje.

3. Svaki je vlasnik kuće dužan, da prilijepi otisak ove naredbe, ili barem kraći oglas o tom, na vidljivom mjestu blizu ulaska u kuću. Gostioničari morat će ju prilijepiti u svakoj sobi za strance, odnosno u prostorijama gostione ili točionice. Svi prijašnji propisi vrijede i nadalje. Prekršitelji kaznit će se globama od 10 do 200 K ili zatvorom od 1 do 14 dana. C. k. namjestnik: Dr. Alfred barun Fries-Skene.

Zadnje vijesti.

Princ Mirko u Beču.

Beč, 7. (D. u.) Crnogorski je princ Mirko dospio u najstrožem incognitu u Beč, da podje u sanatorij.

S njemačkog Reichstaga.

Berlin, (D. u.) Reichstag je počeo drugo čitanje vojnog proračuna.

Brzojavka cara Vilima Hindenburgu.

Berlin, 7. (D. u.) Njemački je car odposlao Hindenburgu, prigodom njegovog pedesetgodišnjeg vojničkog jubileja, brzojavku, kojom ističe, da je bilo Hindenburgu sudjeno, da besprimjernim uspjehom izvrši najteže i najviše zadaće, koje može na bojnome polju vojskovodja zadobiti. Ja znadem, da tumačim osjećaje vojske i cjelokupne domovine, kada Vam na današnji dan najtopljije čestitam te Vas osjeguravam, da ne će nikada zaboraviti se hvala

i priznanje za sve ono, što ste vi izvršili. Kao uspomenu šaljem Vam svoju sliku.

Nizozemska se utvrdjuje.

Amsterdam, 7. (D. u.) Vojnici utvrdjenog položaja Amsterdam bila je dopušteno nešto više slobode kretanja.

Uništen parobrod.

Vlissingen, 7. (D. u.) Poštanski je parobrod „Princess Juliana“ 1. veljače naišao na minu, te su ga morali nasukati. Za oluja je ovih posljednjih sedmica išao na komade, tako da je sada izgubljen.

Englesko-njemački zarobljenici ne mogu se izmjeniti.

London, 7. (D. u.) Nizozemska je vlada saopćila engleskoj, da se vozenje po Sjevernom moru tako pogibeljno, da ona nije u stanju, da preuzme prijevoz engleskih zarobljenika, koji su za rat nesposobni, koji su se morali danas izmijeniti.

Razne vijesti.

Proćerdana crkva. U Astrahanu se nekoč pojavio na obali Volge, gdje se obično nalaze posrednici i agenti velikih brodarskjh i ribarskih društava, kaludjer i glasno je pitao lijevo i desno: Pravoslavni hrišćani, tko bi od vas htio da kupi ploveću crkvu? „Nije skupa!“ — U prvi mah svi su mislili, da je to jedan od bezbrojnih „bjesomučnika“, koji u svetoj Rusiji svojim proricanjima zadaju strah i trepet. Dokle su se mnogi već počeli da sklanjaju, odpočne jedan od posrednika više od šale razgovor sa kaludjerom, koji prijatelj „Riječi“ ovako saopštava:

„Kakva li je to crkva, oče koju vi nudite?“

„Ploveća crkva svetoga Nikolaja!“ bio je odgovor.

„Pa ko je prodaje? Da li će se ona prodavati javnim nadmetanjem, ili nju prodaje konsistorija? To nije za nas, i suviše dugo traje.“

„Ko govori o javnom nadmetanju i o konsistoriji? Sam episkog Filaret prodaje crkvu. On me je ovamo poslao, da nadjem kupca“.

Sad je posrednik vidio, da pred njim ne stoji bjesomučnik, nego možda kakav dobar posao. Odmah je otišao sa kaludjerom episkopu Filaretu od Astrahana. Duhovni glavar mu je odmah bez ikakva okolišanja ponudio na ogromnom splavu ploveću crkvu koja je prije nekoliko godina skupljanjem priloga po cijeloj Rusiji načinjena, da bi sa ribarima, koji se duže vreme bave na utoku Volge po raznim utočicama, omogućilo da ovako putujuću crkvu posjećuju. Ova crkva na splavu vrlo je malo donosila prihoda episkopu, medjutim je imao dosta izdataka oko izdržavanja crkvene posluge. Stoga se on riješio da svrši stim rdjavim poslom. Kako je on ovu prilično nečasnu trgovinu vrlo brzo svršio, ostavio je kupcu crkvu za 3500 do 4000 rubalja. Već poslije pet dana crkva je bila preprodata sa dobitkom od 1000 rubalja. Drugi posrednici čupali su sebi kose što su tako lijep posao propustili. Za episkopa, koji je crkvu proćerdao „kao kakvo staro gvoždje ili samovar“, izgleda da će stvar ova imati izvjesnih posljedica — bar je naredjena istraga, s kakvim pak svršetkom, to se u Rusiji ne može nikad predvidjati.

Sjećajte se Crvenog križa!

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

Uzgojne crtice.

Opasno zalagivanje.

Mali Jurić bijaše samo poveće nestašno dijete, inače bijaše veoma dobro i milo dijete; ali njegovi roditelji nijesu bili dobri uzgajatelji.

Kad god bi mali Jurić u svome nestaštvu pao i tucnuo glavicom o kakav kamen, pa stao plakati, mati bi njegova dojurila, sva prestravljena, čučnula bi pored njega i pitala ga uzdrhtalim glasom, šta je bilo. Kad bi doznala šta mu je i uvjerila se da nema opasnosti, glavna joj je briga bila utišati ovog malog nestaška da ne plače „da se ne kida“, te da mu ne bi „škodilo“. Kako joj je jedina briga bila, da dijete što prije prestane plakati, nije mnogo birala sredstva za utišavanje — a pravo da kažemo, nije ni znala činiti izbora u tome. Tako, mjesto da upozori dijete na njegovu nepažnju, obično je ona tada stala bacati krivicu na kamen, na koji se ono spotaklo, ili o koji se udarilo, grdila bi taj kamen i grdila ga.

— Čekaj ti, gadni kamenu! — govorila je ona. Ti što si moga Jurića oborio, da dijete razbije glavu!... Je li, sine, jesi li se na ovaj kamen spotakao?

— Na taj, na taj! — odgovaralo je dijete kroz plač i pokazivalo kamen o koji je zapelo nogom te palo.

— Ovaj, je li? Čekaj ti, sine: sad ću ja njega naučiti pameti, pa da on ne dira drugi put moje dijete ni krivo ni dužno! ... A! ... a! ...

I mati je donosila „tvrdo“ i tukla kamen. Uz to je još često dodavala, samo da bi dječju pažnju odvratila što više od dogadjaja i bola:

— Je li, sine? Je l' da ti nijesi ništa učinio kamenu, a on te zakvačio za nogu te si pao?

— Jeste... Nijesam ništa... glasio je neodredjen i razvučen odgovor djetinji.

— Nevaljalac jedan!... A!... a!...

Kad se dijete ponovno spremalo da udari u plač, otpočinjala je ista stvar i sa onim kamenom o koji se dijete tucnulo glavom. Mati je tukla kamen i rukom bez drveta, a po tom se „pričinjala“ kao da je i nju povrijedio taj zlikovac kamen, pa je na razne komične načine iskazivala svoju uobraženu ljutinu na kamen. To je tako trajalo sve dotle, dok se dijete nije umirilo, ili čak dok nije stalo i da se smije.

Majci je u ovom načinu uzgajanja revnosno pomagao i otac djetetov.

Kad je ovaj mali nestaško prteći se po stolicama pao i stao plakati, priskočio bi mu otac u pomoć, stao grditi stolicu, dodavao bi djetetu prut i učio ga kako da tuče tu „šempiju“. Dijete je tuklo stolicu i prestalo plakati, a otac je bio sretan, što je tako lako prevario (zalagao) dijete.

Kad god bi majka umivala Juriću lice, nikad nije prošlo bez plača. Mjesto da je ona tada slomila njegovo jogunstvo, rekavši mu uz to, da se i on mora umivati kao i svi ostali; mjesto da ga je upozorila na to da više pazi na čistoću, pak rjedje biti umivan — mjesto svega toga mati je Jurića često zalagivala time, što je za njegovu prljavštinu bacala krivnju na strogoga „Belina“ — psa.

— Gle, ti, molim te, — govorila je ona — kako je ono pseto opet ispuljalo po licu moga Jurića! ... Ali, čekaj, dobit će on već za to! ...

Tada je mali Jurić pogledao kroz suze na „Belina“, pa čim ga je mati obrisala i pustila, tražio je štap i otpočinjao je hajku za psom.

Drugom prilikom neumjesna ova uzgajateljica bacala je krivicu na izvjesnu neprijatnost svoga djeteta na macu, trećom prilikom na koku i tako redom. I uvijek po tom sljedovalo je gonjenje uobraženoga krivca u boj.

Na taj je način malo po malo navikavao Jurić pravo, da nikada ne smatra sebe krivcem svojim nedaćama i drugo, čim mu se dogodi štogod neprijatnog, iskali svoju zlovolju ma na čemu, što mu se desi u blizini.

Pošto je sluškinja najčešće bila uza nj, ona je, sirota, najviše trpjela od njegove srdžbe. Nju je on najčešće tukao, grebao i ujedao.

Njegova je mati to često gledala, ali po svom neznanju nije u tome nalazila ničesa zloga. Što više, kad je dijete jednom prilikom služavku jače izgreblo po licu, a ona ga za to bez razmišljanja pljusnula malo po ruci, načinjena je u kući čitava uzbuna. Roditelji Jurićevi su je izgrdili, pa i otjerali iz službe i uzeli drugu sluškinju.

— Gle ti nje, molim te! — govorila je mati. — Šta joj je na um palo, da dijete tuče? Zar ne vidi, da je dijete malo, pa ne zna? Boji se, valjda, da joj Jurićevi noktići ne nagrde debelu seljačku kožetinu.

Domaće uzgajanje ovoga djeteta vršeno je neprestano u svom pravcu. Učitelj je u školi imao s njime dosta posla, ali bez uspjeha. O kakvim zlim posljedicama od ovakvoga domaćega uzgajanja nijesu Jurićevi roditelji bili u stanju ni slutiti.

Ali, kad od „Jurića“ postane „Jure“, ne samo roditelji, već i cijela okolica njegova patila je od zle naravi ovoga nevaljalca. Bio je svojevoljan i tvrdoglav kao niko, a nikada nije priznavao svoje krivice. Zbog svojih neuspjeha, usljed svoje lične krivnje, nastao je on na svakoga s kim je u tom poslu imao kakvih odnošaja, i to katkad grubim riječima, a katkad i pesnicama ili čim je god mogao. Svoje roditelje grdio najodvratnijim riječima, pa ih je više puta i tukao. A kad mu toga nije bilo dosta, razbijao je po kući posudje, krhao stolice i lomio stolove.

Koliko je i koliko neprijatnosti morao doživjeti i on i njegovi roditelji, i njegovi bližnji, a sve sa one njegove zle navike, koju je stekao usljed pogrješnog uzgajanja. Napokon je bio poznat pod općim imenom „bedasti Jurina“.

Prijatelj mladeži.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Nedjelja, 9. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 269

Ponovni uspjeh Nijemaca na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na doberdopskoj je visoravni bio neprijatelj protjeran u prošloj noći iz nekoliko promaknutih rovova. I južno od Mrzlog vrha osvojile su naše čete talijanski položaj te su u njem uhvatile 43 zarobljenika i zaplijenile 1 strojnu pušku.

Na tirolskoj je fronti uzdržalo talijansko topništvo u više odsjeka, a osobito protiv naših položaja zapadno od Rive živahnu paljbu. Neprijateljsko odijeljenje, koje se je bilo utvrdilo u jednoj od naših šapa na južnom obronku Rocchete, bilo je od tamo istjerano našom protunavalom. Broj zarobljenika, što smo ih učinili za pročišćenja brda Rauchkofel, iznaša 3 časnika i 150 momaka. Svi su ostali Talijani, koji su se tamo borili, popadali u borbi čovjek protiv čovjeka.

Jučer u svanuću napala je skupina naših kopnenih i pomorskih ljetala kolodvore u Casarsi i San Giorgio di Nogaro očitim uspjehom. Od smionih se letioca, koji su se nisko spustili da bombe bace, trojica se nijesu povratili.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na lijevoj su obali Moze uzeli na juriš Bavarci i Šlezijci dva jaka francuska uporišta južno od Haucourta, te su osvojili sve neprijateljske položaje na humku Les Termites u širini od 2 kilometra. Francuska se je protunavala izjalovila sasvim. Naši su gubici maleni, neprijateljski su nasuprot, i radi podmuklog držanja nekolicine njih, osobito teški. Osim toga smo zarobili 15 časnika i 699 neranjenih vojnika, medju njima mnogo novaka godišta 1916.

U Vogezima prodrlo je na Hilsenfürstu njemačko odjeljenje u promaknute franceske položaje, čija je posada sva popadala u borbi, osim 21 zarobljenika.

Istočno bojište.

Ruske su se navale ograničile na usku frontu u odsjeku južno od Naročkog jezera. Glatko smo ih suzbili.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 8. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Položaj nepromijenjen.

Kaukaska fronta.

Okršaji izmedju izvidničarskih kolona, kod česa smo zarobili 70 Rusa.

Dardanelska fronta.

4. travnja preletjelo je 8 neprijateljskih ljetala Galipolje. Satnik je Buddike na njih navalio, te je tijekom zračnog boja srušio jedan neprijateljski aeroplan kod Kumdere, koji je tonuo u valovima.

Brzojavi.

Rat.

Englezi bombarduju otok Samos.

Berlin, 6. List Berliner Zeitung am Mittag javlja iz Carigrada: Po jednoj vijesti lista La Défence iz Atene javio je prefekt otoka Samosa, da je njemu došao engleski konzul, a pratio ga je zapovjednik ententinih četa na otoku Samosu. On je navijestio, da će ententa bombadovati sve one dijelove mjesta, gdje stanuju Turci, jer da su oni podupirali njemačke podmornice time, što su im oni prodavali pokriomčarene stvari. Prefekt je izjavio, da su te tvrdnje neistinite, jer da Turci nijesu imali niti pokriomčanih stvari niti sredstava za prijevoz, da te predmete ustupe Nijemcima. Engleski je zapovjednik izjavio, da će se bombardovanje uza sve to provesti, jer da je za to primio viši nalog. Prefekt je na to naložio evakuaciju onih dijelova grada, u kojem stanuju Turci na otoku Samosu. Englezi su započeli u naviješteni sat sa bombardovanjem, no na sreću nije bilo ljudskih žrtava. Samo nekoliko kuća je bilo porušeno.

Austro-Ugarska.

Raspust istarskog pokrajinskog odbora, uvedenje pokrajinskog upravnog odbora.

Beč, 7. (D. u.) Wiener Zeitung objelodanjuje carski patent od dne 3. travnja 1916. o raspustu pokrajinskog sabora medjašne grofovije Istre, koji glasi:

„Mi Franjo Josip I., po božjoj milosti car austrijski, kralj ugarski i češki itd. javljamo: Pokrajinski je sabor Naše medjašne grofovije Istre raspušten. Nalagajući nove izbore, zapovjedamo Svojoj vladi, da odabere zgodno, da se ti izbori provedu.

Dano u našem državnom i prijestolnom mjestu dne 3. travnja 1916. u godini 68. našeg vladanja.

Franjo Josip v. r.
Potpisani svi ministri.

*

Beč, 7. (D. u.) Wiener Zeitung objelodanjuje carev patent od dne 3. travnja 1916. o daljnjemu vodjenju pokrajinske uprave medjašne grofovije Istre, koji glasi:

Mi Franjo Josip I., po božjoj milosti car austrijski, kralj ugarski i češki itd. javljamo: Pošto pokrajinski sabor Naše medjašne grofovije Istre, nije mogao više godina da ispunja svojih zakonitih zadaća, pošto sad nije mogao pokrajinski sabor da izvrši financijalnih dužnosti pokrajinske uprave, te pošto u opće ne može da na zakoniti način vodi dalje povjerene mu službe, kad se je dakle zaustavilo zakonodavstvo medjašne grofovije Istre, kao što i upravno i ekzekutivno djelovanje pokrajinskoga zastupstva, čini Nam se, obzirom na nuždu, da se odvrati od pučanstva Naše medjašne grofovije Istre štetu i pogibelj, koja joj prijeti, te osobito da se pobrinemo za nadaljevanje pokrajinskog zastupstva, na temelju Svoje vladarske dužnosti. nužno odrediti jednom slijedeće:

Članak I. Za vodjenje poslova, što zakonito spadaju na pokrajinski sabor medjašne grofovije Istre, postavljamo pokrajinski upravni odbor, koji će biti od nas imenovan. Djelovanje će toga odbora potrajati tako dugo, dokle bude preuzeo svoje djelovanje na novo od pokrajinskog sabora izabrani pokrajinski odbor. O upravi i o poslovanju odbora odredjuje priloženi od Nas izdani statut.

Članak II. Taj se patent ima zajedno s prilogom, koji tvori dio patenta, objaviti u zakoniku i naredbeniku za austrijsko-ilirsko primorje.

Članak III. Izvršenje ovog patenta, koji stupa u krijepost s danom njegovog obnarodjenja, povjereno je ukupnom mojem ministarstvu.

Dano u Našem državnom glavnom i prijestolnom mjestu.

U Beču, dne 3. travnja 1916. u 68. godini našeg vladanja.

Franjo Josip v. r.
Potpisani svi ministri.

*

Beč, 7. (D. u.) Car je imenovao s Previšnjom odredbom od dne 3. travnja o. g. u pokrajinski upravni odbor za Istru ove članove: 1.) kotarskoga poglavara Rudolfa baruna Gorizzuttija; 2.) kotarskog komesara Petra Enzona; 3.) financijskog račun. savjetnika Aurelija Sinslerja i 4.) namjesničkog tajnika dr. Georga Schegla pl. Ehrenkreuza za zamjenika; te je odredio kotarskoga poglavara baruna Gorizzutti za zamjenika predsjednika gore spomenutog odbora.

— Kako smo javili u prošlome broju predsjednikom je istarskog pokrajinskog upravnog odbora imenovan dvorski savjetnik Alojzije Lasciac.

Njemačka.

S njemačkog Reichstaga.

Berlin, 8. (D. u.). Reichstag je prihvatio po kratkoj raspravi vojni i mornarični proračun.

Italija.

Pašić i Salandra.

Lugano, Kako talijanski listovi javljaju, podao je Pašić u ime buduće velikosrpske države za sada ne baš aktuelnu izjavu, da ta država priznaje talijansko prvenstvo u Jadranskome moru, dakle i na njegovoj istočnoj obali. U Italiji shvaćaju tu izjavu tim ozbiljnije, što se Italija na istočnoj jadranskoj obali nalazi od prilike u jednakom položaju kao i Srbija. Kako Stampa javlja, morat će i talijansko ministarsko vijeće, da se bavi izjavom srpskog ministarskog predsjednika.

U ostalom sada i Stampa veli, da je talijanska vlada voljna, kad bi to komora ozbiljno željela, da već prije postavi na dnevni red proračun izvanjskog ministarstva i time i vladinu izvanjsku politiku. Očito je, da hoće Salandra iskoristiti sjednicama, posjetima i člancima o pobjedama na sočkoj fronti podignuto raspoloženje. Vlada će se kod toga vrlo malo izvrgnuti pogibelji, jer već unaprijed javlja, da je odlučila vrlo malo reći. Zasjedanje će komore početi čitanjem posljednjih brzojavnih pozdrava medju talijanskim i engleskim ministarskim predsjednicima, a odmah na to će slijediti izjave i objave. Još imadu, da se riješe proračuni ministarstva nutrašnjih posala, kolonija, izvanjskih posala, riznice, financija i mornarice. Stampa opaža, da bi se moglo o svakoj od tih postavaka na dugo i široko govoriti, ali da će se ih morati brzo riješiti, jer da će već 30. jula dospjeti dozvoljeni provizorij. Uskrsni praznici komore bit će vrlo kratki. Iza Uskrsa raspravljati će se o još neriješenim proračunima i o provizoriju za godinu 1916.—17. Do sada je došlo u Rim od prilike 100 zastupnika.

Odstup talijanskih ministara.

Bern, 8. (D. u.). Humanitee piše prigodom odstupa talijanskog ratnog ministra Zuppellija, da će po svoj prilici otići za njim još financijski i nastavni ministar.

Paleazzi pod istragom.

Lugano, 8. (D. u.). Kako Idea Nazionale piše, stavljen je glavni ravnatelj ratnog ministarstva pod istragu ratnog suda radi sudjelovanja u nepoštenim vojničkim dobavama.

Neutralne države.

Nizozemska kriza.

Rotterdam, 7. Nieuve Rotterdamsche Courant piše: „Nakon toliko dana nesigurnosti i nervoznosti prouzročila je vladina izjava umjerenu nemirnost ili mirnu bojazan“. List misli, da se vlada boji, da će pogibelj porasti, te mnije, da se to mora tumačiti, kao da bi mogla jedna ili više ratujućih vlasti biti prisiljene, da u najbližoj budućnosti ne čuvaju više inozemske neutralnosti tako savjestno, kao što su to do sada činile. „Ako vlada“ — veli se dalje — „govori o svojoj nepokolebivoj odluci, da će svoju neutralnost i u buduće tako braniti kao do sada, onda je to opomena za obje ratujuće stranke. Vlada ništa ne nagoviješta sa koje bi strane pogibao mogla doći. Ali toliko je jasno, nijedan čin i nijedna činjenica, bila ova prouzročena od jedne ili druge stranke ne smije drugoj stranki biti izlikom, da i ona omalovažuje našu neutralnost. Kao n. pr.: Kad bi jedna od ratujućih država ozlijedila naše tlo, ne smije to za protivnu stranku biti izlikom, da svojom vojskom dodje u našu zemlju da bi nama pomogla. Postupanje našom neutralnošću bit će uvijek točno, to znači, da će biti na sve strane upotrijebljena jednakom snagom, jednakim sredstvima, jednakom dobrothonošću i jednakom tjeskobnom pažljivošću. Ta nepokolebiva vladina odluka bit će po svoj prilici odobrena od komore, a sigurno od naroda. Možda je korisno, da se je to još jedanput javno izreklo, jer to već unaprijed uništava sve pokušaje ratujućih vlasti, da grožnjama ili prividnim kretnjama kušaju, da protivnu stranku prinukaju na kršenje naše neutralitete, da na taj način privuku Nizozemsku na stranu takozvane nedužne stranke. Dogovori daju Nizozemskoj pravo, da oružjem brani svoju neutralnost, a da se ne bi smjelo to smatrati ratnim činom. Upotrebljavanje toga prava jest najbolje sredstvo, da se našu zemlju drži daleku od rata.

Čini se, da je vladina izjava pomirljiva, jer vlada sigurno znade, što ona hoće, i da se ona neće u svojoj politici pustiti tako daleko natjerati, da se ne bi mogla više držati svoga zacrtanog puta.

Štrajk mornara u Nizozemskoj.

Rotterdam, 8. (D. u.). Štrajk se mornara i ložača nizozemsko-amerikanske linije sve to više širi. I posade brodova, koji su se povratili u domovinu, ne daju se više na more pod starim ugovorima.

Nizozemska se pripravlja.

Haag, 8. (D. u.). Drugoj je komori bio predan prijedlog, da se obzirom na izvanredne prilike dade vladi mogućnost, da pozove pravodobno pod oružje, bude li treba, godište 1917.

Neutralci će prosvjedovati u Londonu.

Zürich, 8. (D. u.). Neue Züricher Zeitung javlja iz Amsterdama iz dobro upućenog mjesta, da će svi neutralci prosvjedovati u Londonu protiv krivog i nezakonitog tumačenja londonske deklaracije o pooštrenju bloka.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski parobrod.

London, 8. (D. u.). Lloyd javlja: Bio je potopljen engleski parobrod Simla. 11 se je mornara azijatske posade utopilo; svi su se ostali spasili.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 5. Službeni izvještaj od 4. o. mj.:

Zapadna fronta.

U Rigaiskom, Jakobstadtskom i Dünaburskom odsjeku na više mjesta puškaranje i topovska vatra. Na Dvini sante leda. Južno Dünaburga pokazala su se mnogobrojna neprijateljska ljetala, od kojih su nekoja bacila bombe i pucala strojnim puškama. U području istočno Baranovića opazili smo u noći od 3. na 4. Zeppeline.

Galicijska fronta.

U području zapadno Tarnopola navale jakog neprijateljskog odjelenja. U boju na nož suzbismo ga, te je ostavio pred našim žicama mrtve i veliki broj ranjenika. U području sjeverno Latacza, osvojile su naše čete selo Swierzkowce i dio šuma oko njega.

Francuska.

Paris, 6. Službeno izvješće od 5. o. mj. u 11 sati poslije podne:

U Belgiji je naša razorna vatra pogodila strjeljačke jarke pred Steenstraete.

Sjeverno Aisne topovska djelatnost medju šumom Beaumaraiskom, južno Craonne i Berry-au-Bac.

Zapadno Moze je dan prošao mirno. Istočno Moze prekinuta topovska paljba u odsjeku Douaumont-Vaux.

Na svoj Verdunskoj fronti nema pješadijske djelatnosti.

U Argonama osredotočila je artilerija svoju vatru na vrste i spojne puteve neprijateljske fronte, osobito u okolici Montfancona i Malancourtske šume.

Belgija.

Pariz, 6. Službeni izvještaj od 5. Tekom noći, na cijeloj fronti dosta živahan topovski boj. Danas, u središtu belgijskih odsjeka, osobito živahna topovska djelatnost.

Italija.

Rim, 6. Službeni izvještaj. Na fronti Stelvia djelatnost naših manjih odjeljenja. U Judikarijama topovski bojevi od Garda pa sve do visokog Astica. U dolini Sugana pješadijski sukobi, osobito živahni u odsjeku Larganza (Brenta). Neprijatelj bi suzbit uz velike gubitke; učinili smo 13 zarobljenika. Na gornjoj Soči oslabila je kiša i magla djelatnost topništva, koja bijaše naprotiv vrlo jaka na visinama sjeverozapadno Gorice. U noći na 5. suzbili smo na Krasu dvije slabije neprijateljske navale na brdo Sv. Mihaela.

Nizozemske kolonije.

Nizozemske kolonije, koje će kod daljnjeg držanja nizozemske vlade svakako igrati veliku ulogu, obuhvaćaju površinu od 2,045.647 četvornih kilometara sa 38,107.600 žitelja. Budući Nizozemska broji okruglo tekar šest milijuna stanovnika, to živi na njezinim kolonijama preko šest puta toliko žitelja koliko u materi zemlji. Površina Nizozemske iznaša okruglo 34 hiljade četvornih kilometara tako, da je njezine kolonije za 60 puta površinom nadmašuju. Već iz tih brojka izbija veliko značenje nizozemskih kolonija za tu malenu državicu.

Nizozemske kolonije dijele se u istočno- i zapadno-indijske. Same istočnoindijske obuhvaćaju 1,915.421 četvornih kilometara sa približno 38 milijuna žitelja. K ovima pripadaju veliki Sundajski otoci (Java i Madura, Sumatra, Borneo i Celebes), maleni Sundajski otoci i Moluki. Zapadnoindijski posjed sačinjavaju Curaca, Uruba, Sv. Martin Bonaire, Sv. Eustahije, Saba i Surinam.

Od oko 38 milijuna žitelja, što obitavaju istočnoindijske nizozemske kolonije ima ih 32 milijuna urodjenika malajske pasmine, medju kojima stoje na najvišem stepenu Javanci na otoku Javi. Uzrok je tome, što je Java medju svim otocima Indijskog arhipelaga pokazala najveći napredak civilizacije. Glavno mjesto Jave jest Batavija sa 138.551 stanovnika. Više od 40 postotaka zemlje je obradjeno. Preko polovice obradjenog zemljišta zasijano je rižom, osim nje cvatu nasadi kave i sladorne trstike, gojenje duhana, čaja i indiga. Spomenuti proizvodi tvore glavni izvozni proizvod. Vlada je vlasnica čitave zemlje, ali ima na zapadnoj Javi i privatnih dobara. Vladina zemlja biva obradjivana od urodjenika, koji svoje proizvode izručuju uz stanovitu cijenu.

Na Javi uspjeva i stočarstvo. Ima tu po prilici tri milijuna volova i preko pô milijuna konja. Obrtom se bavi sve, već od malenih nogu. Nizozemska je vlada dosad na Javi izgradila oko 2000 kilometara željezničke i 5000 brzojavne mreže. Što se tiče plodnosti tla, vladaju slični odnošaji i na svim ostalim nizozemskim otocima Arhipelaga.

Kroz dugi niz godina tekli su u nizozemsku državnu blagajnu bogati prihodi iz istočnoindijskih otoka. Od nekoliko godina pako je istočnoindijski proračun pasivan sa 43 milijuna nizozemskih forinti.

P.

Ruske ceste na more.

Kölnische Zeitung javlja iz Kopenhagena: iz Bergena je prispjelo parobrodom četrdeset Kanadijaca, koji se vraćaju iz luke Arhangelsk. Dodijeljeni su bili posadi velikih kanadijskih brodova ledolomaca, koje je Rusija nakupovala bila u Kanadi u svrhu, da zaštiti luku u Arhangelskom od preranog uledjenja. Kanadijci su pripovijedali, e Rusi sad ne mogu da očuvaju rečene luke od uledjenja, premda imadu sedam ledolomaca. A medjutim je nagomilano u Arhangelskom tako silno mnoštvo robe, opredijeljene za unutrašnju Rusiju, da ne dostaje željeznice za prijevoz. Roba je bila oprezno i pametno svom brzinom opremljena onamo na vrijeme, kad more još nije bilo uledjeno. Iz Arhangelskog vodi samo jedna jedina željeznička pruga u unutrašnjost Rusije do Vologde, gdje se priključuje velikoj željezničkoj pruzi Petrograd-Perm-Jekatarinburg. Vožnja iz Arhan-

gelskog do Moskve traje malone četrdeset i osam sati. Prijevoz robe je razmjerno skup i traje prilično dugo vremena. Iz ovih se razloga jasno razabire, zašto je Rusija toliko nastojala i tako se žurila, da željeznicom spoji grad Petrovodsk na Orješkom jezeru sa poluotokom Kola, u kojega se luci more ne smrzava. Tu su željeznicu sagradili Rusi uz pripomoć ratnih zarobljenika u nevjerojatno kratko vrijeme i upravo ovih se dana javlja iz Petrograda, da je ljetos usrijed najljuće zime prispio po njoj prvi vlak. Sad, kad vide, e mora tako da bude i da skrajna nužda to izískuje, grade Rusi, koji su inače u tom pogledu veoma spori, svoje željeznice neočekivanom brzinom, jer najprije polažu i utvrdjuju tračnice, a tek kasnije uredjuju samu željezničku prugu. Lako s dakle predočimo, da „će biti željeznički mostovi, za koje treba mnogo vremena i koje je teško graditi pojedince dogradjeni tek tijekom prve polovice godine 1916.", kako glasi ruski službeni izvještaj mjeseca decembra prošle godine. U kakovim će prilikama upotrebljavati Rusi rečenu željeznicu, ako je ona uostalom doista i dogradjena, ne može da se kaže. Rusko će se narodno gospodarstvo, koje mnogo trpi, jer je odrezano od Baltičkog i Crnog mora, opomoći doduše novom željeznicom, no ne tkozna u kolikoj mjeri.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine" donašaju:

Pomaganje sirotinje u Beogradu. Od prvog dana ulaska austro-ugarkih četa u Beograd pristupilo se je riješenju pitanja pomaganje sirotinje. Davalo se je besplatno brašno, krompir i druge životne namirice. Odbor grada Beograda stara se uz pomoć carsko i kraljevske vlasti na sve moguće načine, da pomogne sirotinju, koliko mu stoje na raspoloženju materijalna sredstva i druge mogućnosti. U ovu se svrhu troše svakoga mjeseca već svote, pa je tako na primjer za mjesec april odredjen proračun rashoda za pomaganje sirotinje i to na ime održavanja doma staraca i starica 2000 kruna, na ime besplatne pomoći u hrani 37.000 kruna. Ova besplatna pomoć u hrani primaju sada u Beogradu preko 8000 lica. Osim toga pomaže se svakog mjeseca materinsko udruženje svotom od 400 kruna. Osnovane su narodne kuhinje, u kojima se dobija besplatna hrana, čije izdržavanje staje svakog mjeseca oko 4000 kruna. Odbor grada Beograda u zajednici sa c. i kr. povjerenikom dr. Julinom čini zaista sve, da se pomogne gradska sirotinja.

Domaće vijesti.

Glazba. Danas u 5 sati po podne svirati će glazba c. i kr. mornarice na trgu Tegetthoff slijedeće komade: 1. Th. Wattitz: Koračnica baruna Konrad pl. Hötzendorf; 2. E. Bach: Pramaljeće nastupa, romanca; 3. J. Strauss: Glasi pramaljeća, valčik; 4. C. W. Drescher: Bečke priče, karišik; 5. Th. Kretschmann: Straža na Dunavu, domoljubni zbor; 6. I. Šebek: „Oj Banovci, oj junaci!", hrvatska koračnica.

Oglas. Prigodom zadnjeg pregledavanja, što ga je učini gradski zdravstveni ured po javnim gostionama i krčmama opazilo se, da se u većini lokala ne pazi dosta na čistoću. Pošto se približava toplija godišnja doba, koja podupire pojavljenje i širenje nekojih bolesti, treba paziti, da se točno vrše propisi čišćenja u spomenutim lokalima. Zatvorit će se — dok se ne odstrane nepodopštine — sve one lokale u kojima se ne bi točno vršili svi propisi tičući se čistoće. — C. kr. tvrdjavni komesar.

Nasamareni „kibici". Komu od Vas igrača još nije dosadio onaj neumorni „kibic", koji se smjestio iza Vaših ledja i kao da se je prilijepio uz Vas buljeći u karte, kao da je plaćen za to! Pravomu će igraču takav „kibic", pa bio on još kako miran i šutljiv, veoma smetati. A što tek da kažemo o onim „kibicima", — a tih ima gotovo svagdje u većini, koji se umiješavaju u igru, uzrujavaju se, kritikuju, a dapače i u sav glas se ljute, ako si bio tako „nesmotren" i takav „pacer", te si izbacio nezgodnu kartu i loše igrao! A ima i treća vrsta „kibica", koji ne samo što se uzrujavaju i ljute, ne, nego će igraču neprestano savjetovati, kako da igra, te mu bome nerijetko jednostavno nasilu uzeti ovu ili onu kartu iz ruku i izbaciti ju na „svoju odgovornost". Sačuvaj nas, Bože, jednih, drugih i trećih, premda ih se je teško, veoma teško otresti! U jednoj večoj su od ovdješnjih kavani svake nedjelje popodne redovito igrali za zabavu „préference" gospoda A. M., N. H. i K. P. Isprva je bilo sve dobro, no od četiri nedjelje ovamo postala im je igra pravom pravcatom paklenskom mukom. Svakomu od njih prilijepio se je za hrptom po jedan od „kibica", i to onih ponajgorih, „kibica" naime treće vrste. O kakovoj zabavnoj igri — hvala tim plemenitim „kibicima" — odsad više ni spomena! Ti bo „kibici" nijesu samo „upućivali" igrače, kako da igraju, nego su se znali često radi loše igre ovoga ili onoga od spomenute gospode uhvatili medju sobom ljudski u koštac, kao da se radi o njihovom vlastitom interesu, a ne u interesu samih igrača. Rečenoj je gospodi dabome silno dosadilo to zanovijetanje, smetanje i prepiranje „kibica". Ali što da učine kao nada sve pristojni, — uljudni i ugladjeni ljudi? Teška je naime stvar obraniti se biranim riječima pred „kibicima" te bagre, a ni osornost ne bi bila postigla žudjene svrhe. Ta „kibici" bi osornost uzeli za zlo i — zbogom prijateljstvo! A radi karata nije doista vrijedno da se znanac zamjeri znancem! Trebalo je dakle naći drugi, zgodniji i ne napadniji način. I gospoda ga A. M., N. H. i K. P. — hvala njihovoj dosjetljivosti — teda negda ipak nadjoše. Bilo je to onomadne u spomenutoj kavani. Rečena gospoda igraju po običaju svoj „obligatni préference", a gospoda „kibici" sjede dakako po običaju na „obligatnim" svojim mjestima iza igrača i stavljaju „obligatne" svoje primjedbe i „obligatno" se ljute, zanovijetaju i prigovaraju. Najednom se digne gospodin N. H. i umoli svoga „kibica," da mu „pridrži" karte — za nekoliko časaka, dok se vrati. „Kibic" se dakako nije otimao. Za pet se časaka digne gospodin A. M., da će u svoj kaput, štono visi u pokrajnoj sobi, po duhan, te i on pruži karte svomu „obligatnomu" kibicu. Prodje pet, prodje i deset časaka, a ne vraća se ni gospodin N. H. ni gospodin A. M. Sad se digne bome i gospodin K. P., koji će „skočiti, da vidi, gdje su do bijesa tako dugo ona dvojica". Da igra ne zapne, obrati se „svomu kibicu", da ga zamijeni, jer da će odmah doći. Ide vrijeme, a „kibici" igraju, štono riječ, sve u šesnaest. A od gospode se nijedan ne vraća. Za tri je četvrta sàta bila igra doigrana i sad tek opaziše „kibici", da su sami. Tako su bili zadubljeni u igru. Pogledaše se i podjoše da potraže gospodu A, M., K. P. i N. H. A znadete li, gdje ih nadjoše? U pokrajnoj sobi, gdje posve mirno i bez „kibica" igraju novi „préference".! . . . . Znatiželjni smo, hoće li slijedeći put „kibici" toj gospodi i opet „kibicirati". Mi mislimo, da ne će, jer nije bijes, e nijesu razumjeli taktične lekcije one gospode . . . .

Milodari za unesrećene uslijed potresa. Sakupio je Nikola Radica na N. V. B. torpedorazaraču „Csikos" K 45·30, a darovaše: Radica K 2·30; po K 2.—: Adelpoller, Mahr, Stojan, Blažica; po K 1·50: Belanić, Cech; po K 1·—: Mavrović, Carević, Oloviti, Rakuljić, Sorić, Franulović, Doringer, Fischbacher, Trübvasser, Trössl, Handrar, Mrnjavac, Demarin, Pardera, Horvath, Seger; Reber K —·90; Morav K —·80; Baumgarten K —·70; po 60 fil.: Lilić, Zamer, Lipirer, Damer i Rosić; po 50 fil.: Švab, Černy i Morava; po 40 fil.: Beloč, Oreb, Höfer, Zelenčić, Steic, Loviček, Simoneti, Barić, Oltigan, Gaspar, Rosman, Gruban, Kiraly, Baumga, Santha, Paly i Staničić; po 30 fil.: Sedlaček, Varga i Peloš; po 20 fil.: Celich, Mihić, Boka, Bedrina, Takasch, Toth i Bolić. — Zadnji iskaz K 527·35. Ukupno K 572·65.

Iz Dalmacije.

Počastni gradjani. Općinski odbor u Šibeniku, na predlog narodnog zastupnika dra. Dulibića, izabrao je c. k. namjesnika grofa Attemsa i kontreadmirala Huga Zaccariu počasnim gradjanima Šibenika.

† Ivan Skokandić. Pišu Nar. L. iz Zrnova, 27. ožujka: Vječno se je s nami rastavio dobar domaćin, uzor čovjek, u posve dubokoj starosti od 92 godine, Ivan Skokandić.

† Petar Jerković. Pišu Nar. L. iz Bogomolja, 31. ožujka: Ovdje je preminuo trgovac Petar Jerković. Tko ga je poznavao, svaki će požaliti za njim. Bio je jedan od starih hrvatskih boraca u narodnoj stranci.

† Dr. V. Sič. Nar. L. prima iz Rijeke tužnu vijest, da je, nakon kratke bolesti, preminuo vojnički liječnik dr. V. Sič. Pokojnik je bio mnogo godina u Zadru, gdje je uživao opće simpatije. Bio je vrlo plemenit čovjek i oduševljen Čeh.

Preminuo je, u 76. godini života, posjednik i ovlašteni mešetar Antun Carić. Bijaše rodom iz Starogagrada. Dobar čovjek i vesele ćudi.

Proglašen nevin. Pred vojnim sudom u Šibeniku vodila se je rasprava proti profesoru realne gimnazije dru. Kolendiću, koji je bio optužen zbog veleizdaje, na temelju jedne denuncije. Ustanovilo se tekom rasprave, da je denuncija bila skroz izmišljena i lažna, te je prof. Kolendić bio riješen optužbe i proglašen nevinim.

Pozvan u vojnu službu. Gosp. dr. Hugo Werk, odvjetnik u Zadru, pozvan je u vojnu službu. Poslove njegove kancelarije preuzimlje odvjetnik g. dr. Desnica.

Raspuštena društva. U Šibeniku je raspušteno društvo Casino, u kojemu je imala sijelo i Biblioteca Popolare Italiana, a u Staromgradu društvo Circolo Pharia.

Riba i ulje u Zadru. Zadnjih je dana bilo obilato ribe na ribarnici, osobito skuša i srdjela. Ali veselje u narodu ne bijaše podpuno, jer fali ulja. Ono malo, što se može dobiti, plaća se po K 8 litar.

Središnje vlasti. Saznajemo, da se nastoji oko toga, kako bi se središnje pokrajinske vlasti premjestile iz Knina i Drniša ili opet u natrag u Zadar ili u Split.

Razne vijesti.

Vojničke oporuke. Kako javlja Strefflerov Vojni List, osnovana je novom zakonskom osnovom uza sveopći zakonik važna novost, i to u pitanju vojničkih oporuka s obzirom na ratne prilike kao i na porast posljednjih odredaba, za koje je bila potrebita uredba, koja će udovoljiti svim potrebama. Prije svega valja spomenuti, da postoje dvije vrste oporuka: takove, na kojima je samo potpis oporučnika, i takove, što ih je oporučnik svojom rukom sastavio i potpisao. Bitno je kod svake posljedne odredbe činjenica o baštini. Takova oporuka glasi:

M o j a p o s l j e d n j a ž e l j a.

U potpunom prisuću duha i tjelesne snage odredjujem za slučaj svoje smrti, kako slijedi: Nasljednikom svoga imetka imenujem svoju suprugu.

Nadalje ostavljam . . . itd.

Datum. Vlastoručni potpis:

Ako oporuka nije pisana i potpisana vlastoručno, onda posljenju želju moraju potkrijepiti dva svjedoka.

Bijeli luk (češanj) kao lijek. Češanj, koji u zapadnoj Europi nije upravo na najboljem glasu, rabe sad ponovno s uspjehom kod liječenja bolesti crijeva, kolere i griže. Dva austrijska liječnika, Marcovici i Pribram, upotrebljuju po izvješću bečkoga jednoga strukovnoga lista češanj i iz njega priredjene preparate za eksperimentalne i kliničke pokuse. Danomice daju po dva i pol grama praška od češnja kuničima, koje su prije otrovali bili, sa deset put većom množinom otrova od griže, nego li je potrebita, da usmrti čovjeka. Taj prašak ne odstranjuje doduše bolesti same, ali čuva bolesnika od smrti. Isto je tako češanj uspješno sredstvo proti bacilima proljeva, takozvanim „siga" bacilima.

Važan izum. Elektrokemici C. A. Marvan i Albert Wustl u Ustju nad Labom izumili su nov postupak za čišćenje ulja i masti bez kemičkih sredstava. Dosad su se mogle iz ulja i masti izlučiti strane primjese samo kemičkim putem, koji je veoma spor, nespretan i skup. Zato je rečeni izum od velike važnosti. Izumitelji tvrde, da mogu iz neužitnih masti i ulja praviti kristalno čiste masti i ulja za jelo.

Sjećajte se Crvenog križa!

Uzgojne crtice.

Mucavac.

— Dobar dan, gospodjice!

— Dobar dan, gospodine Petre!

Aj, kako se osjećao nesretnim onaj lijepi mladić, Petar, što je pomalo mucao!

On je ta svoja osjećanja krio od svijeta; činio se da svoje mucanje i ne smatra kao manu — ali, duša mu je znala kako mu je bilo! Kad biste ga mogli promatrati nasamo, zamišljena u posao, kaošto sam ga ja promatrao, sjegurno vam ne bi mogli ne pasti u oči duboki, tihi, kradomični uzdasi, koje on češće besvijesno otrgnu u njegovim grudima.

U jednoj osobitoj prilici, kada bijasmo malo više zagrijani, otkrio mi je on, kao najboljem prijatelju svoj duboki, moralni jad.

— Ccijeli bih ssvijet dao, da mhogu govoriti sasvim pppravilno! — rekao mi je on tada.

Uz ovo njegovo otkriće povjerio mi je i razvitak svoje mane. Iz toga njegova pričanja, kao i iz onoga što sam doznao o njegovoj mucavosti od roditelja mu, otvorio sam ja potpunu sliku o postanku i razvitku ovoga njegova zla.

Svijet i ne sluti da se mucavci ne radjaju s gotovom manom, već da ona mahom postaje i razvija se postepeno. A ipak je tako.

Rijedak je slučaj da čovjek donese na svijet, već samim rodjenjem, potpunu ovu manu, mucavost. Obično se donosi samo neka sklonost za teže govorenje uopće. Takva djeca progovore kasnije od ostale, a naročito teško izgovaraju izvjesne suglasnike. Iz toga se poslije razvija mucavost, poglavito kao posljedica rdjavih prilika u kojima dijete raste, ili čak i zbog pogrešna rada na popravci ove mane. Medjutim se ova sklonost ne mora uvijek razviti u pravu mucavost, samo kad su uzgojne prilike dječije dobre.

Da vam ispričam Petrov slučaj, pak ćete vidjeti i te rdjave uzgojne prilike i postupan razvoj njegove mane. Napominjem, da on sada stoji vrlo s govorom prema onome kako je nekada stajao.

* * *

Kao i u većini drugih slučajeva, tako se i kod Petra sastajala s početka mana samo u tome, što je progovorio kasno, tek u trećoj godini, i što je uopće teško učio govoriti i ako je sve razumijevao. A kad je već počeo govoriti, sve je jasnije izlazilo na vidik, e je pored glasova r i l, koje mnoga djeca u početku ne mogu izgovoriti, govorio teško još i glasove: b, p, d, m, g, h, t, n, a i neke druge manje primijetio, naročito kad su u početku riječi. U prvi mah kao da nije ove glasove teško izgovarao i u sredini riječi — no o tome nema točnih podataka.

Kad Petrovu mucavost opaziše njegovi roditelji, prenerazise se.

— Teško meni, zar da mi dijete bude mucavac! — zavapi uplašena mati.

— Bolje da ga vidim mrtva, nego mucava! — jeknu otac zlovoljno.

Time već bi obilježeno nepravilno i pretjerano, upravo očajno stanovište roditeljsko u ovoj svojoj nedaći, i ako ona nije bila bezizlazna.

I mali se je Petar od ovih roditeljskih izljeva straha i očajanja bio veoma poplašio.

Poslije toga nastade grozničavo popravljanje djetinjega izgovora i gonjenje da pojedine riječi izgovara po višeputa uzastopce, dok ih ne bi izgovorio kako — tako. To su otpočeli najprije otac i mati mu, pa su prihvatila i starija braća i sestre, pa ostala rodbina, a napokon i susjedi, naročito susjede — a svaki na svoj način.

To sad samo pogorša zlo i ubrza njegovo razvijanje.

Prva je rdjava posljedica od ovoga bila u tome, što dijete stade spopadati smrtni strah, čim bi otvorilo usta pred kim i otpočelo govoriti. Oni u njega uprti sažaljivi pogledi dovodili su ga u strašnu zabunu. U tom vječitom strahu i zabuni stade dijete mucati još češće i još jače. Ta, za Boga miloga, zar od straha ne zamuca i proslavljeni govornik, a kamo neće jedno siroto dijete, koje tek uči govoriti i još dijete teška jezika.

Onim opet zahtjevanjem, da se pojedine mucavo izgovorene riječi popravljaju, te da bi se pravilno izgovorile, zlo se samo više ukorenjivalo mjesto da se liječi.

Ovim su se ponavljanjem navikavali na mucavi izgovor i djetinji organi za govorenje i moždanski dijelovi njegovi od kojih potiče nadraženje za izgovaranje.

Kad napokon svakome postade jasno, da s djetinjim mucanjem biva sve gore mjesto bolje, dodjoše svi do uvjerenja, da je sav trud uzaludan i da se zlo ne može spriječiti. Tada digoše ruke od svakog, daljnjeg usiljavanja i roditelji se djetinji pomiriše sa svojom nesrećom.

Jedini se rezultat od svega ovoga poduzeća sveo na to, što dijete dobi ime „Jecalo“.

Ali po onom narodnom: „Gdje je sreće, tu je i nesreće, gdje nesreće tu i sreće ima“ — i ovaj nečovječni korak, ovo napuštanje svakog daljeg rada na poboljšanju djetinjega izgovora, imao je ipak tu dobru stranu, što jadno dijete bar ostaviše na miru.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Ponedjeljak, 10. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 270

Austro-ugarski ratni izvještaj.

B e č, 9. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

R u s k o i j u g o i s t o č n o b o j i š t e.

Na ruskom i jugoistočnom bojištu položaj nepromijenjen.

T a l i j a n s k o b o j i š t e.

Mjestimice žestoka topnička vatra, inače nikakovih osobitih bojeva.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö f e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

B e r l i n, 9. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Položaj na ratištima u općenitosti nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Brzojavi.

Rat.

Zračni napadaj na ruske pozicije.

B e r l i n, 9. (D. u.) Dne 8. aprila navalila su četiri naša hidroplana na rusko uzletište u Papenshoimu kod Kielkonda na otoku Oesel. Na postaju je bačeno dvadeset bomba. Od četiri neprijateljskih ljetala, koja su se uzdignula bila na obranu, prisiljena su bila dva, da se spuste. Uza svu žestoku vatru povratila su se naša ljetala neoštećena.

Nepovoljan položaj Engleza u Mezopotamiji.

G e n f, 8. U jednom članku o vojničkom položaju priznaje londonski list Temps, da se Englezi u Mezopotamiji nalaze u veoma nepovoljnom položaju. List želi i traži, da Rusi pospješe svoj ratni pohod, da olakote kritičan položaj engleskih saveznika.

Njemačka.

Francusko izdajstvo.

B e r l i n, 9. (D. u.) Kako listovi javljaju, dogodila se je za navale na humak Ternites upadica, koja razljućuje naše do skrajnosti. Francuska posada prve linije podigla je naime ruke u zrak u znak, da se hoće predati. Ali čim su bili Nijemci skočili naprijed iz svojih jaraka, pouzdavajuć se u taj znak što su ga Francuzi inače uvijek poštivali, to su pograbili Francuzi hitro kao strijela odbačene puške te su stali pucati našima u ledja. To je istina prvi put, da je neprijatelj upotrebio ovo izdajničko postupanje, ali taj će prekršaj vjere krivci, razumije se, skupo platiti.

Govor državnog kancelara.

B e r l i n, 9. (D. u.) Njegovo je Veličanstvo car brzojavnim putem srdačno čestitalo državnom kancelaru za snažne njegove riječi, kojima je u Reichstagu iznovice osvijetlio njemačko stanovište prema prošlosti i budućnosti.

Balkan.

Novo ententino nasilje protiv Grčke.

M i l a n, 9. (D. u.) Secolo javlja iz Soluna: Francusko je zapovjedništvo izagnalo grčkog potporučnika Avedeisa, koji je vodio malenu vojničku stražu u Karazuli, okrivljujuć ga, da je potajno spojen s telefonskom žicom francuskog zapovjedništva, krao vijesti o operacijama i o drugim poslovima francuske i engleske vojske, te da ih je slao dalje svojim poglavarima, kao što da je više puta, prekršivši zabranu, stupio u područje operacija. Francusko zapovjedništvo prikazuje čitavu stvar, kao da se je još Avedeisu prostim izgonom izkazala kakva god milost, a to jedinu radi Grčke unifome, koju nosi.

Skuludis je prosvjedovao diplomatičkom notom. A Grčka štampa piše žestokim načinom protiv Engleza i Francuza, kojima se vruće savjetuje, da čim prije ostave Solun.

Rusija.

Ruski gubici.

Službeni, ali još nepriopćeni broj od 1. siječnja do 31. prosinca 1915. pale ruske momčadi iznaša 1,942.610, a broj palih časnika od početka rata 125.936. Računamo li prema službenom ključu vrhovne vojne ruske uprave, prema kojem na jednog mrtvaca otpadaju četiri ranjenika, to je Rusija imala od 1. siječnja do 31. prosinca 1915. okruglo 7,370.940 ranjenika, a ranjenih časnika od početka rata 501.000. Prema zdravstvenim se ruskim prilikama se može uzeti, da su tri četvrtine ranjenika opet sposobni za vojnu službu, a dvije trećine, dakle okruglo 1,474.000 posvema nesposobne. U godini je dakle 1915. izlučeno iz ruske vojske preko 3,300.000 ljudi. Tomu treba da se pribroje zarobljeni Rusi, od kojih je bilo u Njemačkoj godine 1905. njih 1,100.000 a u Austro-Ugarskoj njih 400.000. Sveukupni dakle gubitak ruske vojske iznaša u godini 1915. okruglo 4,800.000 momaka, a od početka rata do 31. prosinca 1915. gubitak časnika 225.000. Prema izvješću pariškog lista Matin izgubili su osim toga Rusi od početka rata do 2. prosinca 1914. na mrtvima i ranjenicima oko 1,650.000 ljudi. Od toga je bilo 350.000 mrtvih. Sveukupni je ruski gubitak od početka rata do svršetka prošle godine preko pet i pol milijuna ljudi.

Francuska.

Francuske žene u pomoćnoj vojnoj službi.

P a r i s, 8. Francuska počinje da nadoknadjuje čete pomoćne vojne službe sa ženama. Kako današnji listovi javljaju, naložio je ratni ministar, zapovjednicima skladišnih odjela, da u vojarnama u pomoćnoj službi što više zaposle žene umjesto vojnika.

Italija.

Odstup talijanskog ratnog ministra Zupelli-ja.

L u g a n o, 9. Talijansko novinstvo pozdravlja promjenu u ratnom ministarstvu nepritajenim zadovoljstvom. List Secolo označuje novoga ministra rata Morovne pouzdanikom Cadorne. Smutnja je u vrhovnom vojnom vodstvu, koja je godine 1866. dovela bila do katastrofe, sad isključena. Tko da danas neograničeno zapovjeda, jest Cadorna, što je novim jamstvom za pobjedu. List Tribuna podsjeća medjutim na to, da je bila zasluga Zupelli-jeva, što je stvorio današnju vojujuću se i snažnu talijansku vojsku tako rekavši iz ničesa.

Z ü r i c h, 9. List Züricher Post bavi se kojekakovim predmnijevanjima o razlozima odstupa talijanskog ratnog ministra Zupelli-ja, te medju inim primjerice navadja, da nije htio da preuzme obveze, koje su Salandra i Sonnino predložili bili u Parizu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

P a r i s, 7. Službeno izvješće od 6. o. mj. u 11 sati poslije podne:

Zapadno Mose nastavljaju Nijemci svoje tvrdokorno opstrijeljavanje promaknutog kuta naših položaja kod Bethincourta kao što i sela Esnes Monteceville. Istočno Mose bila je visina Poivre izvrgnuta tekom dneva žestokoj vatri, uslijed koje se je moglo očekivati opću navalu. Ali naša zatvorna vatra je neprijatelju zapriječila, da ostavi jarke. Južno i zapadno tvrdjave Donaumont prodrle su naše čete nakon više manjih bojeva, kod kojih je došlo do boja čovjeka sa čovjekom, na fronti od 50 metara u neprijateljske spojne jarke u dubljini više nego 20 metara. Na veće poduzeta neprijateljska navala u bok sasma se izjalovila. U Loreni djelovala je naša artilerija istočno Lunevilla medju Vezonze i Wasgenskom šumom. Sa ostalih fronta nema važnijih dogodjaja.

U ožujku djelovali su naši letioci na cijeloj fronti, osobito u okolini Verduna. U mnogobrojnim zračnim bojevima oborili su naši letioci 31 neprijateljskih ljetala, od kojih je devet goreći palo u neprijateljske vrste. Zna se, što se je dogodilo sa 22 ljetala, koja su bila od naših letioca nad neprijateljskim vrstama napadnuta: 12 ih je goreći palo na zemlju, a 10 su se spustila, vrteći se u vatri naših letioca. Osim toga su naši obrambeni topovi oborili četiri neprijateljska ljetala. Jedan je zrakoplov pao medju naše vrste u okolini Avocourta, a tri su pali u neprijateljske vrste. Dok su Nijemci u ožujku izgubili ukupno 35 ljetala, izgubili smo mi u zračnim bojevima 13 ljetalja. Jedno je palo u naše vrste, 12 u neprijateljske vrste.

Karakterističan je nerazmjer naših i neprijateljskih ljetala medju onima, koja su pala na francusku stranu i onima koja su pala na neprijateljsko tlo. Po spisima, koja smo našli kod zarobljenih njemačkih letioca, morali su oni dobiti zapovjed, da što manje prelijeću vlastite vrste. Rezultati iz mjeseca ožujka dokazuju, da su nasuprot naši letioci letjeli nad neprijateljskim područjem, da traže boj.

Italija.

R i m, 8. Službeni izvještaj od 7. — Na Krnu je eksplodiralo municijsko skladište. Na Soči običajna topovska djelatnost. Na Krasu je u noći na 6. jako neprijateljsko odjeljenje poduzelo uzaludnu, krvavu navalu na naše nove položaje istočno Selca. Iznenadivši neprijateljske čete salvama topništva, strojnih pušaka i živim puškaranjem, suzbismo ih prije nego li su se mogli približiti našim žičnim ogradama, prouzročivši medju njima nered i strašne gubitke. U zračnom boju postigli smo veliki uspjeh. Već smo jučer odbili neznatnije neprijateljske zračne navale u Koruškoj i na Soči. Htijući nas u noći iznenaditi, doletjelo je prošle noći sedam neprijatelskih ljetala nad dolinu medju Sočom i Tagliamentom. Naši smioni zrakoplovci brzo su se digli te potjerali neprijateljska ljetala, oborivši dva ljetala i zarobivši četiri zrakoplovaca, medju kojima tri časnika.

Politika.

Budnost, spremnost, odlučnost.

Vladino službeno izvješće, što je izašlo u mnogim nizozemskim listovima, kaže o obustavi vojničkih dopusta slijedeće: „To nije posljedica političkih zapletaja. Nema sukoba, ne prijeti nam neposredna ratna pogibao, nema ultimatuma, nitko ne traži od Nizozemske štogod nemoguća. Obustava dopusta je puka mjera opreznosti, da se sačuva nepokolebiva odluka Nizozemske, da može u svojoj neutralnosti ustrajati. Nema mjesta nika-

kovoj stvari. Ali moramo biti ipak na oprezu, jer što nam nije sada preko puta, to nam se može prikazati sutra. Treba se čuvati od optimizma, kao što i od pesimizma, koji potišća. Mi nijesmo još izvan ratne pogibelji; a mjera opreznosti, što smo ju poduzeli, imade svoj razlog o tome, što su porasle vjerojatnosti rata i pogibelji, kojima je zemlja izvrgnuta. Nije umjesno, da vlada rastumači, u čemu se te pogibelji sastoje. Očito je, da vlada nije tako radila iz oduševljenja ili iz strasti, već jedino iz nužde. Budnost, spremnost, odlučnost, to je ono, čime se može zemlji najviše koristiti. Čim si više budemo svijesni ozbiljnosti položaja, tim ćemo više izgleda imati, da ostanemo izvan borbe. Da nijesmo ovih dana preveć toga doživjeli, bilo bi sada probudjenje nizozemskog lava više uzrok za umirenje, nego li protivno.

Ruski nazovi-parlamenat.

Promjena u ruskoj vladi jedva da će biti zaključena odstupom ministra Hvostova, o kojemu smo svojevremeno opširno bili izvijestili. Opozicija u dumi moći će da bilježi i nadaljnih uspjeha. Slušamo li njihove govornike i čitamo li njihove novine, morali bismo da mislimo, e stiče ruski parlamentarizam neprestano novih uspjeha, otkako je prinukao bio Goremkina na ostavku. No u zbilji stoje stvari posve inače. Navodno burno se djelovanje dume sastoji ponajpače u tom, što na rasprave dolazi redovito samo nekih šezdeset do sedamdeset članova, što je onomadne i Menšikov nekako kao u brizi naglasio bio. Osobne promjene u ministarstvu, zatim mjere, koje je vlada bila preduzela, da predusretne nekojim prilično teškim zloporabama i sve ono ostalo — sve to nijesu nikakva priznanja ni popuštanja opoziciji, nego mjere, da si vlada osjegura vlastitu slobodu za djelovanje. Posljedice popustljivosti proti zločinačkom radu „crne stotine“, posljedice brutalne politike nahuškavanja i ogorčenje radi jadnog materijalnog stanja, izazvanog nespretnom upravom i najpodlijom korupcijom, moglo bi da bude veoma neprilično, kad bi se ovoga ili onoga dana imalo stvoriti i proglasiti važne kakove odluke. Radi toga priuštaju parlamentarizmu i opoziciji evo ove nazovi-uspjehe, a isto tako i zemstvima, jedinim parlamentarnim skupina, u kojih djelovanje još mnogo nada stavljaju oni, koji trijezno misle. Najnovija je odredba ministra predsjednika Stürmera, kojom zabranjuje zemstvima raspravljanje o političkim prilikama i ratnom položaju, eto dokaz, kako taj svemoćni „reakcijonar“ štuje prava ovih mjesnih zastupstva! Ako se svemoćnici ponašaju, kao da kane uvažavati riječi i opomene kritičara, čine to lih zato, da se nesuglasice izravnaju samo izmedju njih i protivnika, a bez sudjelovanja onih daljnjih krugova. I sad se dakle radi po staroj metodi. Pučki slojevi žive posvema ravnodušno, ako ih ne uzbuni kakova lokalna upadica. Oni se jedva brinu za velika pitanja sadašnjosti i budućnosti. O kakovom odlučnom stajalištu na ta pitanja ne može ni da bude govora. Čvrsti je korjen u Rusiji uhvatilo tek istisnuće Austrijanaca i Nijemaca iz unutrašnjeg života u carstvu, premda interesenti gospodarstvenog ruskog razvoja vele, da se moraju poslije rata ponovno uspostaviti gospodarski odnošaji s tim državama. No i ovo stoji: u širokim je slojevima mržnja na Njemačku veoma velika, kud i kamo veća negoli ona na Austro-Ugarsku. Što se tiče svršetka rata, to goji samo nekoliko optimista nadu u pobjedu, koju obrazlažu ustrajnošću Engleske. Velika medjutim većina drži svladanje centralnih vlasti nemogućim i smatra Englesku za zaprijeku sklopljenja mira. Ovo se potonje potvrdjuje i činjenicom, što engleski izaslanici, kao i francuski te belgijski agenti, koji moraju s njima da rade, obilaze zemljom i tjeraju silnu propagandu za nastavak rata. Ali ti ljudi imadu i drugu jednu zadaću. Oni imaju da paze na držanje oblasti, kako ove ne bi ništa poduzele, odnosno propustile, čime bi mogla da ohladi simpatija prema saveznicima. (Usput primjećujemo, da je jedan od najvećih ruskih listova Novoje Vremja postao nedavno vlasništvom jednog englesko-francuskog društva!) Medju pučanstvom ne mogu ti agenti mnogo da postignu, jer ono kao da je već posve otupjelo. A i sama vojska kao da je isto tako otupjela. Čete se slijepo pokoravaju zapovijedima, ali samo automatično, bez ikakvog oduševljenja i nade u pobjedu, te se i medju vojnicima već širi vijest, da bi doskora moglo doći do mira bez pobjede, kad ne bi oni, koji su na kormilu države, stajali pod pritiskom svojih savezničkih dužnosti.

Vrijeme od 30 stupnja geografske dužine.

Savezno je njemačko vijeće odredilo 5. o. mj., da se od 1. svibnja do 30. rujna 1916. mjesto srednjeevropskog vremena uvede srednje sunčano vrijeme, kakvo je na 30. stupnju geografske dužine istočno od Greenwicha. To znači, da se moraju u Njemačkoj svi satovi potegnuti za 1 sat natrag. 1. će svibnja početi već 30. travnja u 11 sati na večer; a 30. rujna trajati će do 1 sata ujutro od dne 1. listopada. 1. će listopada opet vrijediti staro srednjeevropsko vrijeme.

Tako će u Njemačkoj po ljetu započeti čitavo dnevno življenje 1 sat prije, nego li inače. Time će se postići dvoje: prvo, izrabiti će se bolje sunčano svjetlo, što će jako koristiti za zdravlje; drugo, prištediti će se umjetno svjetlo i postići time lijepu gospodarsku korist.

Čitava ta stvar nije nipošto smiješna, niti nova. Više se je godina već na to mislilo, ali nije se moglo prenesti vrijeme za jedan sat ranije bez medjunarodnog sporazuma i uredjenja. Ali sada u ratu nije ništa priječilo Njemačku, da to pitanje za sebe sama uredi.

Svakako bi bilo i za nas poželjno, da se uvede ranije vrijeme. Dizati se sat ranije, objedovati u 11 sati, legnuti sat ranije, to ne bi ništa škodilo, a koristilo bi zdravlju i džepu. Vidjeti ćemo, hoće li i naša vlada slijediti primjer naše napredne saveznice Njemačke.

Razne vijesti.

Kako se u Ameriik na račun svjetovne vojne obogaćuju. (Senzacijonalna statistika ednih amerikanskih novina.) Prije mjeseca augusta 1914. bilo je u Združenim državama oko 4100 milijunaša, a sad je taj broj prema cijenjenju lista Review of Reviews, štono izlazi u Newyorku, porastao za „samo“ pet stotina više. Razlog je tomu dakako u silnom poskupljenju američke oružne i municijske industrije, koje vodi upravo do začudnih dobitaka. Evo nekoliko podataka o tom gotovo nevjerojatnom dobitku:

Tvornica je baruta, vlasništvo nekoga Duponta, sklopila ugovore u visini od preko jedne milijarde, te je mogla da u oktobru prošle godine porazdijeli svojim akcijonarima dividendu od 200 postotaka. Ona posjeduje pet golemih tvornica, koje izgledaju poput malenih gradova. Na plaćama i dnevnicama isplaćuje mjesečno četiri milijuna, a pojedini, osobito spretni radnici zaslužuju dnevno i po 90 kruna. Materijala za rasprsnuće dogotavlja se dnevno 460.000 kilograma, a bezdimnog baruta priredjuje samo tvornica u Eamoy's-u danomice 35.000 kilograma, a pošto se prodaje funta toga baruta ententi uz cijenu od jednoga dolara, to imade ova tvornica čisti dobitak od jednog i pol milijuna kruna na dan. Kraj toga se tvornica neprestano raširuje, te je oko novogradnja zaposlenih 10.000 radnika: ondje, gdje je prije godinu dana raslo još žito, dime se danas dimnjaci ogromne tvornice municije, u kojoj je zaposleno 29.000 radnika. Isto vrijedi i za tvornice društva Bethlehem Steel Company, koja kao da je na svijetu najveća glede dobave oružja i municije, te da dapače nadmašuje istoga Kruppa i Creuzota.

Dobici ovih potonjih tvorničara iznašali su prošle poslovne godine 225 milijuna. Godimice se producira u toj tvornici pušćanog praha oko milijun tona, a kod toga se je povećala bila cijena praha od početka rata za „nekih“ 15 kruna. A kako poslovodja kuće, „glasoviti“ Mr. Schwab prima 10 postotaka od čistoga dobitka, to je jasno, da će postati milijunašem. Što se tiče priugotavljanja granata, to je broj gotovo nevjerojatan poskočio; samo jedna jedina tvrtka u Brooklynu dogotavlja danomice po 15.000 komada, za koje plaća ententa 800.000 kruna, a uz toga imade poduzetnik 400.000 kruna čistog dobitka.

A ne samo tvorničari, nego će i čitavo mnoštvo drugih ljudi silno obogaćjeti kraj svjetskoga rata. Kod vojnih dobava ne sudjeluju naime samo tvornice, nego dapače i čitavi gradovi. Tako je primjerice poslalo trgovište Dalesburg svoga zastupnika u London, da sklopi ugovor glede dobave pušaka. Najviše zaslužuje dakako takozvana „teška industrija“. Broj je ocjelnih tvornica silno porastao. Godine 1901. bilo ih je u Združenim državama 11, a danas ih ima 40. Radi toga je bilo i veoma zanimivih promjena u broju pučanstva. Tako primjerice broji danas grad Bridgeport 140.000 prema 90.000 njih prije rata, Detroit 682.000 prema 600.000. Jedan je od novopečenih milijunaša izumitelj Isaac Rice, koji je od početka rata ovamo „zaslužio“, kako sam priznaje, 15 milijuna dolara, te Marcel Dodge, predsjednik društva Remington Company, koji je isto tako „stekao“ 60 milijuna. Već sad je utvrdjeno, da je broj novih milijunaša porastao za ove svjetovne vojne za 426, a imade „nade“, e će se taj broj još i povisiti.

Imaju li srpske srećke vrijednosti? Nekoji posjednici srpskih srećaka pitali su nas, smiju li baciti papire srpskih srećaka. Mi im možemo odgovoriti, da nista ne smeta što se one sada ne vuku. I njihovo će se pitanje s vremenom urediti. Nije pametno uništiti ih ili prodati u bezcijenu. Bolje je pohraniti ih i čekati.

General pl. Kuzmanek. Kako se sa privatne strane doznaje, bio je poznati naš general i branitelj Przemisla o božiću silno iznenadjen. Gospodje američkog poslanīštva u Petrogradu dale su mu posredovanjem Sestara američkog crvenog križa izručiti božićni dar, i to crno-žutu kutiju iz baršuna, napunjenu listovnim papirom, šest boca crvenog vina, cvijeće, sapuna, kolinjske vodice, konzerve i voće, kao i osobito finu spravu za brijanje — sve stvari, koje su, kako su darovateljice mislile, manjkale i koje će ga po njihovom mnijenju razveseliti. General bio je duboko ganut te se je najiskrenije zahvalio.

Nove ruske čete. Gotovo svi posmatrači japanskog rata bili su mnijenja, da je izaslanje pričuvnih formacija starijih vojnika u prvim mjesecima rata znatno utjecalo na poraze. Japanski je rat bio prije tek dvanaest godina, ali kako se vidi, njegove nauke ne vrijede više. Ruske su čete u svako doba u ovom ratu pokazale, da daleko zaostaju za našim i njemačkim četama, ako i jesu spremne i uporabive. Ali da mogu onako djelovati, kako je to o njima bilo pisano i govoreno za vrijeme japanskog rata, toga danas nema više. Jer evo, što doživljujemo: U dvadesetom mjesecu rata poduzimlju na širokoj fronti navale, kod kojih dakako da nijesu postigli ništa osim poraza — ali pokretaj naprijed i ofenzivna se snaga njima ne smije odreći. Radi toga trêba da se ruska ofenziva promatra sa posve ozbiljnog gledišta.

Crni milijunaši u New-Yorku. Kako list New-York Sun piše, imade u samom New-Yorku oko dvije do tri stotine crnaca milijunaša. No teško je proniknuti u način njihova života, jer živu posve odijeljeno od vanjskog svijeta — ne iz oholosti, nego jer hoće da svijet ne svraća na njih oči i da zaborave, da su i oni uza sve svoje bogatstvo ipak izvrgnuti javnom preziru poput svih ostalih crnaca. U otmjenim ulicama, kao i u blizini središnjeg parka te u četvrti Brooklyn drže ih za neugodne susjede, no oni nikomu ne dosadjuju. Isključeni od posjeta finih gostionica, vire kod kuće to sjajniju gostoljubivost. Uvijek imadu bijelu služinčad, ponajviše doseljenike, kojih se još nijesu prihvatile amerikanske predrasude, crna bi služinčad tražila jednakopravnost sa svojim gospodarima, a uz to ne može ista da privikne na dužno poštovanje i poslušnost. Svoju djecu šalju ti crni milijunaši u posebni, samo za crnačku djecu osnovani zavod na sveučilištu Howard u Washingtonu, ovdje i ondje i u Yale ili Harvard, a katkad dapače i u Englesku. Ta crna „zlatna mladež“ imade u New-Yorku u 53. ulici sastajalište za športske krugove, glumce, glazbenike i pjesnike; njihovi su politički krugovi i gostione veoma sjajno i raskošno opremljene.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Utorak, 11. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 271

Njemački uspjesi na zapadu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 10. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

U Goričkoj držalo je neprijateljsko topništvo nekoja mjesta za našom frontom pod svojom vatrom. Uništili smo svojom topovskom vatrom talijansko ljetalo tipa Caproni, kad se je spustilo blizu Ločnika. Na ostaloj fronti traju navadni topovski bojevi.

U dolini Sugana upalili su Talijani svojim pucanjem mjesto Caldonazzo. Neprijateljska su ljetala bacila bome na Rivu. Na cesti u Ponale uspjelo je neprijatelju, da se učvrsti u nekoliko pomaknutih jaraka južno od Sperona.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 10. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U osvojenim položajima lagumskih rupa južno od S. Eloi suzbile su naše čete sve protunavalne pokušaje neprijateljskih odijeljenja s ručnim granatama. Na zapadnoj smo obali Moze odsjekli Bethincourt i jednako jaka uporišta Alsace i Lorraine na jugozapadu od njega. Neprijatelj je pokušao da izbjegne pogibelji najbržim uzmakom, ali su ga Šlezijci dostigli te je izgubio ovdje, osim teških krvavih gubitaka, 14 časnika i 700 neranjenih zarobljenika, 2 topa i 13 strojnih pušaka. Istodobno smo pročistili neugodne nam neprijateljske gradnje, čardake i skrovišta na raznim mjestima fronte i to sjeverno od samog Avocourta i južno od Bois de Corveaux. I stim pojedinačkim nam je podhvatima uspjelo, da zadamo Francuzima ozbiljnih šteta. Izgubili su na zarobljenicima više časnika i 276 momaka. Desno od Moze pročistili smo istotako špilju na južnome rubu Cote di Poivre, te smo kod toga zarobili 4 časnika i 184 vojnika. Dalje proti istoku i u Woevru odigrali su se samo topovski bojevi. U zračnoj smo borbi oborili 2 francuska ljetala, dok smo druga dva ljetala prisilili da se spuste.

Istočno i balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 10. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Pošto su uslijed padanja snijega došli pod vodu i bili najvećim dijelom uništeni naši položaji, što se nalaze 4 kilometra istočno od Felahije, to su 4. o. mj. dobile naše čete zapovjed da ostave one jarke pustivši tamo po prilici samo 2 satnije. 5. o. mj. napao je neprijatelj ranim jutrom s jakim silama. Na to su se naše 2 satnije, nakon što su više sati zaustavile neprijatelja bajonetama i bacanjem bomba, povukle u našu glavnu poziciju. I pomaknuta naša odijeljena, koja su se nalazila na desnoj obali Tigrisa povukla su se odmah proti našoj glavnoj poziciji. 6. o. mj. približio se je neprijatelj na 800 metara od naših glavnih položaja. Poduzeo je navalni pokušaj, ali smo ga protunavalom prisilili, da se povuče 2 kilometra prama istoku. Neprijateljski se gubici procjenjuju na 1500 vojnika. Naši su gubici neznatni.

Kaukaska fronta.

U sredini se je izjalovio ponoćni neprijateljski napadaj. Neprijatelj je bio posve istjeran takodjer iz pozicija, koje je još prije zaposijedao.

Kod Smirne.

Na obali kod Smirne naše je topništvo triput pogodilo neprijateljski monitor. Drugi mu je monitor priskočio u pomoć te ga je odvukao na široko more.

*

Carigrad, 9. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema promjene. Naše je topništvo oštetilo neprijateljsku topnjaču.

Kaukaska fronta.

Nikakovog važnijeg dogodjaja.

Brzojavi.

Rat.

Bojevi u Mezopotamiji.

London, 7. Službeno. Tigriski zbor pod generalom Gorringe, nasljednikom generala Aylmera, približio se je rovovima sve do 100 metara od neprijateljskih položaja te je napao potom prvu i drugu neprijateljsku liniju. Brzim je postupkom bila osvojena iza jednog sata i treća neprijateljska linija, te su pobjedonosne naše čete prodirale sve dalje, dok su osvojile do 7. sata ujutro četvrtu i 5. neprijateljsku liniju.

Pošto je bio dobio neprijatelj jakih pojačanja zapovijedio je Gorringe, da se odgodi navaljivanje do večeri. Medjutim je osvojila divizija generala Keary nekoliko jaraka na desnoj obali Tigrisa. Neprijatelj, koji je poduzeo popodne jaku protunavalu s pješadijom, konjaništvom i s topništvom, bio je uspješno suzbijen. Pod samu večer krenuo je Gorringe dalje na lijevoj obali te je osvojio položaje kod Felahie. Najprednji su jarci bili duboki 9 noga, a čitavi sustav linija, koje su slijedile jedna za drugom, mjerio je 25 kilometara dubine.

Njemačka.

Car Vilim pobratimskoj zajednici za pravo i pravosudje.

Berlin, 10. (D. u.) Državni je zastupnik Schiffer primio od cara Vilima brzojav, kojim on zahvaljuje pobratimskoj zajednici njemačkog carstva za pravo i pravosudje na pozdravima, što mu ih je poslala na početku svoje djelatnosti, te nastojanjima zajednice, da se u borbi tako sjajno prokušani vez vjere, što spaja njemački narod s narodima austro-ugarske monarhije, sve to tjesnije učvrsti takodjer na polju pravosudja, želi dobar uspjeh na sreću savezničkih naroda.

Balkan.

Grčka se pere od kleveta.

Paris, 10. (D. u.) Grčko poslanistvo u Parizu poriče vijest, da su bili otkriveni na Krfu na široko razgranjeni uredjaji za obavješćivanje i opskrbljivanje njemačkih podmornica, kao što takodjer i to, da su bila pronadjena na drugim otocima 4 skloništa za podmornice.

I Malinov zatvoren?

Bukarešt, 8. Javlja se, da će po svoj prilici zatvoriti i Malinova, vodju rusofilske stranke u Bugarskoj. Vijest dolazi iz Bukarešta, ali još nije bila iz Sofije potvrdjena. Po svoj se prilici dakle radi o fantastičnoj jednoj vijesti ententinih dopisnika i mutikaša na Balkanu, koji hoće da unutrašnji politički položaj Bugarske naslikaju u najslabijem svijetlu. Malinov se je u svoje doba izričito priključio vladinoj politici. Vrlo je nevjerojatno, da je i on bio upleten u Genadijevu aferu, o kojoj još ne vlada potpuna javnost. Na svaki način moramo da čekamo na potvrdu iz Sofije.

Neutralne države.

Nizozemsko novinstvo o govoru Bethmann-Hollwega.

Amsterdam, 7. Nizozemske novine velikom se zanimivošću bave govorom njemačkog tajnika.

Standard piše: Jučerašnji dan bijaše za njemački parlamenat velik. Državni je talnik držao najavljeni govor o izvanjskoj politici. Kao što se moglo očekivati, bio je govor od velike važnosti, pun snage i pobude za sinove vlastite države; govor, koji će u povjesti igrati ulogu.

Nieuwe Courant veli: Govor, što ga je jučer Bethmann držao, bio je velik. List ga pozdravija

velikim zadovoljstvom, jer se iz njega može zaključivati, da njemačka vlada ne misli na aneksiju Belgije, o čemu nije do sada vladala nikakva sigurnost. List misli, da će vojničke garancije, koje si njemačka na zapadu hoće stvoriti, po svoj prilici sastojati u zahtijevanju Moske crte, koja bi izvanredno otešćala navalu na Njemačku. Njemačka stupa u času, u kojemu bez dvojbe stoji u vojničkoj premoći nad alijircima, pred svijet sa uvjetima, pod kojima je pripravna da sklopi mir.

Nieuws van der Dag piše: Najznačajnije Bethmanovog govora bilo je stalno ono, gdje on osudjuje neiskreno držanje Engleske u pitanju mira. Državni je tajnik imao pravo, da se Njemačka ne može upuštati u mirovna pregovaranja, ako Asquith zahtijeva kao prvi uvjet uništenje pruskoga militarizma. Na protivnoj strani ne će niti da o miru čuju, niti da o njemu govore, niti da na njega misle. Izgleda kao da će se poduzeti još jedan veliki pokušaj, da se u Francuskoj i Belgiji prodre njemačka fronta. Ili se u Engleskoj i Francuskoj još uvijek vjeruje, da će se moći Njemačku izgladnjeti? Bila bi neutemeljena iluzija, kad bi se vjerovalo, da bi se moglo bijedom prisiliti Njemačku na kapitulaciju. Saveznici su svojim krepkim izrazima i proklinjanjem postigli protiv Njemačke od prilike isto, što i Nijemci sa svojim zračnim navalama na Englesku. List zaključuje: Što je državni tajnik rekao o boju sa podmornicama, kojega mora svaka neutralna država odobravati, jer služi kao protumjera protiv engleske politike izgladnjenja, moralo je u prvome redu biti naslovljeno na Wilsona. Wilson zahtijeva od Njemačke ne samo da štedi neutralnu plovidbu, već hoće da joj postavi veoma tijesne granice u njezinom boju protiv neprijateljskih trgovačkih brodova. Tomu se protivi državni tajnik na jednaki način, kao što Grey američkom zahtjevu, da naime Engleska ne poduzme sa Njemačkom proti američkoj trgovini ništa, što bi prekoračilo stara, vrlo uska pravila o kontrebandi.

*

Jedan od bezuvjetnih novinarskih zastupnika entente jest pariški dopisnik Neuer Züricher Zeitung, čije se simpatije za Francusku pokazuju u svakom njegovom pismu. U članku o pariškom sastanku slika taj gospodin, koji o stvarnoj važnosti sastanka znade baš toliko, koliko i svaki drugi nepouzdanik, pjesničkim poletom najprije vanjštinu zastupnika saveznih država, „svilenu bradu" generala Joffrea, „vojničku otmenost" gospodina Castelnau-a itd. a na koncu veli taj neutralac: . . . a Francuska? Nije li znak novog njezinog položaja, kad je bila u stanju da kao god. 1870 sazove europejsku konferencu? Ona je postala dušom polovice Europe i to ponovno pokazanim vrlinama svoje narodnosti, darovitošću svojih političkih vodja, a pogotovo i velikom svojom požrtvovnošću i odanošću za cilj. Pod njezino jako okrilje sklonile su se Belgija i Srbija, koje se danas kao jednakopravne države sastaju sa zastupnicima velevlasti, poštovane više no ikada prije, radi svoga junaštva i mučeništva, koje ih uzvisuje daleko nad neznatnost njihovog teritorija. Pariški sastanak od 28. i 29. ožujka znači oživljenje političke tradicije, kakva je cvala pred sto godina kao posljedica ratova za slobodu. Već se sada misli, da će se mir sklopiti u glavnom gradu jedne od ratujućih skupina, primjerice u Parizu. Diplomat neki, iz mladje škole, izjavio mi je, da je vrlo nevjerojatno, da se zastupnici obiju skupina velevlasti, koji su se na takav način borile jedna proti drugoj i koje su odlučile da nastave boj na gospodarskom polju, da se sastati na neutralnom teritoriju da bi si tamo u ruke posegli. Pobjeditelj neće pobjedjenoga pozvati k svome stolu, kao što se je to dogodilo na bečkom kongresu, već će jednostavno pobjedjenome javiti, što je njegova volja, koju će protivnik primiti ili ne. Formula državnog zastupnika Haasea, po kojoj ne će biti niti pobjednika niti pobjedjenih, smatraju u Francuskoj — pravom ili nepravom — nesmislom, obzirom na današnje stanje stvari.

Revolucijarno gibanje u Braziliji.

Rio de Janeiro, 8. Reuter javlja: Redarstvo je ugušilo od saveznog zastupnika Maurice Laceida organizirano revolucijonarno gibanje, koje namjeravaše da pobuni vojništvo i policiju te zbaciti vladu i ustanoviti parlamentarnu republiku. Poduzeta bijahu mnogobrojna uapšenja. Uvedena je istraga.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski parobrod.

London, 10. (D. u.) Bio je potopljen engleski parobrod Avou.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 10. Službeno izvješće od 9. o. mj. glasi:

Zapadno od Mose bila je čitavi dan žestoka bitka. Po osnovi izvedeno ispražnjenje promaknutog kuta kod Bethincourta dopustilo nam je, da si u prošloj noći stvorimo na čitavoj našoj fronti od Avocourta do Cumieresa zatvorenu crtu, koja ide od avocourtske tvrdje mimo prvih šumovitih obronaka zapadno od vrha 304 do naših položaja nešto južno od križanja bethincourtske i chattancourtske ceste. Čitava je ta linija odoljela najbjesnijim neprijateljskim navalama. Na čitavoj je fronti od Mort' Homme pretrpjela njemačka ofenziva krvavi neuspjeh. Neprijateljske čete, koje su provaljivale iz šume Cumieres, bile su rastjerane, ostavivši za sobom veliki broj lješina. I napadaj protiv Mort' Homma, bio je suzbijen s mnogo gubitaka. Navala, što ju je neprijatelj poduzeo u isto vrijeme protiv naših položaja od avoncourtske šume do potoka Forges, naišla je na žilavi otpor naših četa, koje su neprijatelja svuda suzbile.

Engleska.

London, 7. Službeno. Jutros je neprijatelj dalje napadao po najžešćem opstrjeljavanju naše jarke kod S. Eloi. Borba je trajala čitavi dan. Maleno je neprijateljsko odjeljenje prodrlo za jedne navale u naš jarak kod Hoogea. Bilo je odmah suzbijeno. Topnička objestrana paljba u okolicama Ljevina i Lensa te južno od Boesinghea.

Italija.

Rim, 8. Službeni izvještaj. Uzduž čitave fronte topovska i izvidnička djelatnost. U odsjeku Cristallo usredotočio je neprijatelj vatru mnogobrojnih svakovrsnih artilerija protiv položaja, što smo ih pred malo osvojili na Rauchkopfu. Da neizložimo svojih četa nepotrebnim gubicima, ispraznili smo u lijepome redu najprednjiji položaj. U Karniji smo suzbili maleni napadaj protiv Pal Granda. Naši su topovi raspršili neprijateljske čete, koje su marširale niz dolinu Valentina i Kronhof (Gail). Na Vodilu (Crni Vrh) napao je neprijatelj iznenada malenu našu utvrdu. Mi smo ga protunavalom suzbili, tako, da se je povukao u neredu i ostavio u našim rukama 76 zarobljenika s 2 časnika i jednu strojnu pušku. U odsjeku smo Globne (na srednjoj Soči) opkolili i zarobili prednju neprijateljsku stražu.

Petrogradski škandali.

List Frankfurter Zeitung donosi ove pripovijetke iz Rusije, koje potsjećaju na najtamnije afere stare Venecije, francuskog dvora prije revolucije i ondašnje Rusije.

„Osoba" i visoka dama".

Junaci su ove tragikomedije Rasputin i stara Carica-mati. Po sebi se razumije, da rusko novinstvo ne smije da iznese ime caričino. Njezini čitaoci su toliko svjesni, da pod imenom „visoka dama" poznaju pravu osobu. I Grigorij Rasputin ima pravo na anonim, na koji inače ima pravo samo carska porodica. On se u ruskom novinstvu naznačuje samo pod „Osoba". Njegovi odnosi prema junakinji, koja sjegurno nerado ima ovaj položaj u romanu, nijesu bili uvijek dobri. Stara dama, koja svoje lice vještačkim srestvima francuske kosmetike uvijek održava svježe, a i svoj duh drži uvijek u živahnoj savremenosti shvatila je već prije više godina, da utjecaj sibirskog čovjeka čuda, za čije se avanture već odavna zna, ne će ništa doprinijeti ugledu carskoga dvora. Carica-mati ima jaki utjecaj na njezinoga sina i uspjela je, da se prije četiri godine, u protjeće 1912. Rasputin udalji, i za nekoliko mjeseci izgubi u svoj zavičaj — Sibiriju. Stara carica imala je tad, da se takmiči sa mladjom, i sumnjala je u svoju pobjedu. Ona se je odrekla suparništva prema Rasputinu u toliko, što je, naravno vrlo formalno, odnose prema svomu sinu i u prisustvu sibirskog seljaka dalje obdržavala. Ova predhistorija je naravno u Rusiji svakom poznata.

Ministar i njegov agenat.

Gospodin A. N. Hvostov stupio je u ministarstvo unutrašnjih posala s burnom prošlošću, kojom se skoro svi ruski guverneri odlikuju, a o kojima se je već nekad govorilo. Samo nekoliko mjeseci je trajala njegova moć. Za to vrijeme naravno, nije mogla ruska štampa ništa da iznese o malim intimnostima ovoga gospodina — jer ministar unutrašnjih djela upravlja oružništvom i političkim redarstvom. Ali da je gospodin Hvostov sa Rasputinom, a i njihovim prijateljem, sibirskim vladikom Varnavom, održavao tješnje odnose, to se nije moglo skriti. Zašto su se ti odnosi poslije pokvarili, to se još i danas nezna. Ali da su postajali sve gori, moglo se nazrijeti već prije dužeg vremena u petrogradskim listovima.

Gospodin Hvostov je sasvim nemarno upravljao, tako da je to bilo nešto suviše i za široke pojmove ruske birokracije. Imao je uza se, konačno, samo još jednog jedinog, koji mu je bio vjeran, i kojega je pronašao još za vesela vremena u Nižnjem Novgorodu, kad je bio još guverner. Tad je gospodin Rševski bio još redarstveni činovnik, a do ovoga je dostojanstva dospio iza kako je kao poručnik degradovan, a kasnije kao prosti vojnik bio obasut raznim kaznama. Ostali putevi, kojima je ovaj individium prolazio, skriveni su tajanstvenom pomrčinom. Samo se zna toliko, da se Ršević u Nižnjem Novgorodu osim redarstvenim radovima, koji tamo donose velike prihode, bavio još i tako zvanom „ruskom journalistikom". Gospodin Hvostov mogao je potpuno da iskoristi ovaj položaj Ršeyskog i postarao se, da mu kasnije, kad je sam svoju guverniju morao da napusti, nadje mjesto u uredništvu jednog reakcionarnog moskovskog lista. Kasnije je Ršević vojnom ministru Suhomlinovu iskazao izvjesne usluge. On je u petrogradskim Börsenzeitung-u iznio poznate članke generalove, u kojima se na nekoliko nedjelja prije početka rata izjavljuje, da se i dalje održi trogodišnja vojna služba, a i da Francuska odlučno ostane kod trogodišnje vojne službe.

Kad je Hvostov postao ministrom, tek tad je ovaj agenat bio na vrhuncu. Pozvan je odmah u Petrograd, gdje je prije svega osnovao nekakav „Journalistički klub", koji je imao zadatak, kako sam Hvostov kaže, da „motri" novinare ljevice. Kao činovnik ministarstva unutrašnjih posala imao je Ršević 500 rubalja mjesečno, ali ovo nije spriječilo, da drži dvije kočije i da svojoj izabranici srca više puta pokloni briljante, čijih je cijena jednom dostigla 5000 rubalja. Pobočnik ministrov, senator Bjelecki, koji je saznao za ovo, tragao je za izvorom tolikoga novca, i pronašao, da Ršević ovaj silan novac zaradjuje time, što sa željezničkim vagonima, — koji pripadaju crvenom križu, u ovom vremenu neredovnog saobraćaja — vodi uspješnu trgovinu. On ga uapsi i tom prilikom je došlo do scene, kojoj je morao da predhodi pad Hvostova. Sam senator je o tom pisao u Börsenzeitung-u. Kad ga je ministar pozvao k sebi, nekoliko sati nakon uapšenja Ršević-skoga, — upitao ga odmah, gdje je pismo koje je on uapšenom pisao. Bjelecki je odgovorio, da da je to pismo priložio ostalim rukopisima, koji su nadjeni kod pretresa uapšenikovog stana. Hvostov je prijeteći tražio, da mu se pismo vrati. Pomoćnik je odgovorio, da on ostaje kod svoje molbe, kojom traži razriješenje dužnosti, a koju

je već dvaput podnio bio, jer se nakon svega onoga, što se je dezilo, kategorički odriče, da zajedno radi sa Hvostovom.

Iliodor.

Dok je Hvostov, najvjerniji sluga, radi ovakove „službe“ pao u klupku i pretstojala je opasnost, da će on i ministra uvući u svoj pad, dotle su se na petrogradskom nebu navukli drugi tamni oblaci. Saznalo se je nekako, da je Ršcvski već prije nekoliko nedjelja preduzeo tajinstveni put u inostranstvo, za koji je dobio ne manje nego 60.000 rubalja od Hvostova. Postepeno se je saznalo, da je cilj njegovog putovanja bila Kristijanija, i kako se već odavna zna, da se tamo bavi bivši monah Iliodor, to se je lahko pogodilo, koga je Ršcvski posjetio s tolikim novcem. Iliodor, koji ima na duši mnogo kažnjivih djela, jer se je kao monah protivio državnim vlastima — jednom se sa nekoliko stotina svojih pristalica — žena — u jednom manastiru Caričiu upravo blokirao i pošto je nakon isključenja iz pravovjerne države crkve držao razne gnjusne govore protiv svetog sinoda i carevog doma, to je u prvim danima rata neopaženo umakao preko ruske granice. On je tada imao još jedan naročiti razlog, da odbjegne ispred redarstva. Nekoliko nedjelja prije početka rata bude Rasputin u Sibiriji — kamo je otišao na nekoliko nedjelja — teško ranjen od jedne žene, koju su kasnije proglasili za ludu. Tada se tvrdilo, da je ona bila pristalica Iliodorova, koji je za ljubav Rasputina svoj predjašnji upliv na carev dvor izgubio. Ova predpostavka, koja okrivljuje Iliodora kao učesnika, nije dokazana. Ali ova bi sumnja bila na svaki način doprinijela, da se Iliodoru izvrši neprijatan pretres. Ali po svoj prilici i Iliodor zna toliko o dvorskim tajnama, da se smije nadati izvjesnim obzirima. Svakako je on umio sebi da nabavi putnu ispravu, po kojoj on, kao što norveško redarstvo tvrdi, mirno i povučeno živi u Kristijaniji.

Iliodor je prije nekoliko dana iznio u jednom norveškom listu, kako ga je agent gospodina Hvostova, Ršcvski, potražio u Kristijaniji, da bi ga nagovorio, da izvrši pokušaj ubijstva nad Rasputinom. Ova izjava se potpuno poklapala sa opažanjem norveškog redarstva. A nagovještenja ruske štampe potvrdjuju je sve više. Ali što je najglavnije, Iliodor se, kada je htio da otkrije ovu tamnu istinu, odmah obratio na caricu-majku, sigurno ne radi njenog opšte poznatog neprijateljstva prema Rasputinu, već stoga, što je jedino nju smatrao kao sigurnu osobu, koja je u stanju da ga štiti. Jer uvijek se moglo pretpostaviti, da će se ministar, — koji pronadje odbjeglog monaha, da ubije jednog bivšeg konkurenta, koji na dvoru carevom ima neograničenu vlast. — osloboditi spretnog orudja. Izgleda, da je stara carica dobila ovo Iliodorovo pismo. Da li je za ovu tamnu avanturističku stvar — u čijoj se sredini ona na jednom našla — saznala tek iz ovog pisma, ne može se utvrditi, jer se i druga strana pozvala na nju.

„Hrvatski List“.

Primamo slijedeće redke:

„Bijah daleko od domaje, kad mi prijatelj iz Istre pošalje u listu. List ovim popratnim pismom: Dragi! Novorodjenče jest. Ovih je dana svijet ugledao, pa se nemoj čuditi, ako ne odgovara duhu vremena i našim prilikama. No „bolje išta nego ništa“. Velike nade gojim, da će ga naši istarski Hrvati pozdraviti oduševljenjem“.

Niknuo je u ratno doba, niknuo je u doba, kad u Istri ne imadjasmo nijednog hrvatskog lista, što se vrlo neugodno dojmilo svakog našeg čovjeka.

Sve gramzi za novinom, sve hoće da iz nje saznade vijesti u ovo veliko i nevidjeno doba. Pa i naš kmet — ako nije nikada dosele novine čitao — čita ju sada, ako može do nje doći.

Svi ovi uzroci potakoše na razmišljanje o osnutku novog lista, te se počelo oduševljenjem nagovarati, agitirati, preporučivati i obećavati na obilnu, moralnu i materijalnu pomoć.

Sva ta obećanja osokoliše zanimanika, odluči se, izdade novi — „Hrvatski List“. Dijete u povojima, pa ne možemo od njega očekivati velikih misli i djela. To bi se protivilo božjem i prirodnom zakonu. Priroda ne pozna strakova: sve polagano.

Na nama — istarskim Hrvatima — stoji, da to naše dijete uzgojimo, podignemo na onaj stupanj, kako to žele mnogo njih, ali takve molimo i zaklinjemo, da nam i oni u tome na ruku budu.

Svi valja da ga materijalno i moralno potpomažemo, širimo, preporučujemo, a ne odbacivamo, ignoriramo ko da nije vrijedan da živi, pa ne će Ljubljančani i Zagrebčani preko svojih najuglednijih listova neugodno spominjati, da nijesmo kadri uzdržavati jednog lista u Istr.

Prijatelj lista.“

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine“ donašaju:

Poštanski saobraćaj. 6. aprila otvorit će se opet šest c. i kr. etapnih poštanskih ureda za privatni saobraćaj i to u Smederevu, Čačku, Kraljevu, Užicama, Kruševcu i Jagodini. Dozvoljeno je da se primaju i predaju dopisne karte, otvorena pisma, štampani spisi, novine, mustre razne robe i pisma sa vrijednošću. U zaposjednutim predjelima Srbije predata pisma sa vrijednošću ne mogu imati sadržinu u gotovom novcu, u pismima sa vrijednošću iz Monarhije, može biti gotovog novca do 1000 kruna. U kratkom vremenu ustanovit će se i gradjanski uputnički saobraćaj, jedna velika potreba za trgovački saobraćaj

Nadjena je velika količina oružja. Naredbom vojnog generalnog gouvernementa preporučeno je prije nekog vremena predavanje svega oružja, koje se nalazi kod privatnih lica, i odredjena je stroga kazna za neodržavanje ovog propisa. I pored toga se u posljednje vrijeme češće ponavljalo, da su civilne osobe, zato što su imale oružja, dovedene u redarstvo ili su redarstveni organi pronalazili kod njihovih kuća sakrivena oružja.

Juče je carsko i kraljevsko redarstvo ušlo u trag čitavom stovarištu oružja i municije. Poslije dugog istraživanja naredjeno je u privatnom stanu u Crnogorskoj ulici potpuno pretresanje. Pri ovoj je otkrivena slijedeća „zbirka oružja“. Ona je čuvana u jednom tajnom podrumu, kome je ulaz otkriven tek poslije dugog traženja, jer je bio zazidan cementom i tako vješto sakriven.

Osim 34 metrička centa novoga mesinga nadjeno je ovo oružje: 582 revolvera, 1600 Flaubertnaboja, 9.000 revolverskih naboja, 14.000 paljivih kapsla, 15.000 paljivih zapaljača, 60.000 eksplozivnih kapsla, 250.000 bakarnih paljivih zapaljača, 800.000 čaurica od puščanih naboja sa kapslama za srpske puške. Nadjeno oružje je predato topničkom stovarištu u Beogradu.

Koliko se do sada moglo utvrditi, bila je ova sprema u oružju i municiji prije početka jesenje ofenzive carskih i kraljevskih četa zazidana u ovom podrumu. Istraživanja po ovoj stvari još nijesu završena.

Opravljanje gradjevina u Beogradu. Ovih dana otpočela je opravka više privatnih kuća porušenih i oštećenih za vrijeme posljednjih borbi oko Beogradu. Lijepi dani u Beogradu pokrenuli su vlasnike kuća, da svoje oštećene kuće oprave i dovedu u red. Ruševine se čiste, zidovi se kreče, i mnoge kuće dobivaju svoj običan oblik. Na svima kućama odmah po dolasku vlasnika stana, namještena su stakla na prozorima, kao prve i najnužnije opravke. Sada se pristupa detaljnijim opravkama domova.

Prodavaonice životnih namirnica. Riješenjem odbora grada Beograda od 1. aprila otvoreno je u Beogradu 8 prodavaonica za brašno i krumpir. Pored toga otvorena je i jedna prodavaonica za ostale životne namirnice. Sve ove prodavaonice otpočele su svoj rad.

Obradjivanje vinograda. Vinogradi u okolini Beograda, naročito na Topčiderskom i Banovom Brdu uveliko se obradjuju. Loze se režu i zemljište rilja i uredjuje, tako da će i ove godine vinogradi dati bolju berbu. U nekoliko se osjeća oskudica u radnoj snazi, ali vlasti čine sve olakšice vlasnicima vinograda, da se vinogradi obrade i priugotove.

Povratak Beogradjana. Lijepi proljetni dani, koji su otpočeli u Beogradu privukli su i posljednje partije Beogradjana, koje su bile rasijane po raznim mjestima Srbije, da se vrate svojim domovima. Ovih dana došao je još jedan veći broj beogradskih porodica iz raznih mjesta Srbije, većinom iz Kragujevca, Kruševca i Niša. Danas su skoro svi Beogradjani u Beogradu, još vrlo mali broj ostao je u unutrašnjosti, i to su većinom one porodice, koje imaju svoja imanja: njive, polja i vinograde u unutrašnjosti, i koje su ostale da provedu ljeto na svojim imanjima, a ujedno da ograde polja i njive, kako bi u jesen snabdjevene sa dobrom količinom životnih namirnica povratile se svojim domovima u Beograd.

Uklanjanje ćirilskih natpisa. Prije nekoliko dana otpočelo se sa uklanjanjem svijų natpisa na javnim zgradama i uličnih imena koja su bila napisana ćirilicom. Ćirilica će se zamijeniti latinicom. I ćirilicom ispisani natpisi na električnim tramvajima u najkraćem vremenu zamijeniće se latinicom.

Domaće vijesti.

Promocija. Dne 15. o. mj. bit će promoviran na čast doktora prava, u auli sveučilišta Franje Josipa I., Franjo Klarić, c. kr. pravni vježbenik u Rovinju sada u Pazinu. Čestitamo unaprijed!

Gospodarstvo.

Koprive kao hrana. Svuda i na svakom mjestu ima je za svakim plotom za svakom vrzinom. Oko kuće i gospodarskih zgrada sve je puno koprive. Često se mnoge domaćice na nju rasrde, jer raste i ondje, gdje joj nije mjesto. Dosada je kao korov, ali sadašnji rat dao je i njoj vrijednost. Polivena vrućom vodom kopriva je vrlo zdrava i tečna hrana za svinje, guske i patke. U njoj imade do 18 posto bjelančevine. Daje li se pomiješana sa zobi ili ječmom konjima, dobivaju oni svijetlu dlaku. Od vlakanca koprive pravi se kao i od konoplja kudelja. Sušeno lišće rado jedu ovce, koze i kunići kao i perad. Od sušenog cvijeta i lista priredjuje se i čaj za čišćenje krvi. Mlado lišće kopriva može se priredjivati kao tečno jelo poput špinata i za ljude, a preporučuje se to jelo baš slabunjavoj djeci. Koprive naročito ima dosta svuda u Beogradu i okolini grada.

Vreće od slame. Od svakovrsne se slame dobiva vlakno, a množiva mu ovisi o vlazi, koju ima slama u sebi. Način priredjivanja vlakna i strojevi za to patentirani su od države. To se vlakno prede na strojevima, na kojima i juta. Vlakno se od slame upotrebljava samo, ali i miješa drugim vlaknima, kao jutom, talijanskom ili ruskom konopljom. Vreće, načinjene od slamnatoga vlakna, koji je pomiješan s jutom, tako su tvrde, kao i one iz čiste jute. Takove se vreće mogu za sve upotrebiti, samo ne mogu za vlagu. To je važan izum. Dosad su se vreće pravile ponajviše iz jute, koja se dovozi iz Indije, ali je radi rata dovoz jute potpuno spriječen.

Zadnje vijesti.

Govor njemačkog ratnog ministra.

Berlin, 10. (D. u.) Reichstag je prihvatio u prvome čitanju zakonsku osnovu, da se namjesto ratne pripomoći odredi svota otpravnine.

Ratni je ministar Wild von Hohenborn, koji se je po prvi put prikazao u zbornici, izjavio, da mu se čini, da može započeti ne osvrnuvši se na vojnički položaj te je kazao:

„Da smo do sada pobjedjivali pokazuje nam pogled na geografsku kartu. Da ćemo ostati pobjednici i u buduće, do kraja pobjednici bez nikakvog preostatka, o tome nam jamči do sada prokušano junaštvo, jedna sama i složna volja i dostatak svega onoga, što nam treba daljne vodjenje rata.

„Suzbijanje ruske ofenzive na istoku i bojevi o Verdun nijesu, kako protivnici ili vjeruju ili se to pričinjaju, posljednja naprezanja iscrpljenog naroda, nego su to udarci batom snažne narodne vojske, koja raspolaže pričuvama i svim pomoćnim sredstvima. To su udarci batom, koji će se opetovati, dok budu drugi umorni (Živo pljeskanje). Da ću za taj cilj, za pobjedu, sve učiniti, što budem mogao, to ja obećajem pred čitavom zemljom. Mi hoćemo da izvojštimo odlučnu pobjedu, ali za one, koji su ostali kod svojih kuća vrijedi krilatica „Ustrajnost". Engleska osnova, da nas izgladni, ostat će, Bogu hvala, bezuspješna, uslijed tog jedinog primjera u povjesti prijegornog i jakog ustrajanja domovine. Za to dužnost mi je, da joj se u ime vojske zahvalim. Potpuna će pobjeda doći, a kada to, toga ne može niko da kaže. Ali da će doći, to mi hoćemo, da bude stalno. (Živo pljeskanje).

Uzgojne crtice.

Kad se sad i sam mali Petar naviknu na svoje novo ime i kad se malo oslobodi od onog prvašnjeg straha i zbunjenosti, otpoče on bolje govoriti.

Ali to sad opet povuče za sobom novu nedaću.

— E, Bože pomozi! — rekoše roditelji, pa nanovo navališe na nj „popravkama" i „vježbanjima". —

Sad su birane najteže riječi i energično je od djeteta zahtijevano da ih izgovara „pravo" — ali ih je ono izgovaralo sve gore i gore. Skok je bio i suviše veliki, a naglost, grozničavost i nestrpljivost roditeljska svaki su uspjeh onemogućavale. Sad više nije pomagalo ni hrabrenje, ni strogost, ni ismjehivanje, ni udarci. Mucavost se ubrzo povrati opet u svojoj ranijoj jačini, ako i ne u većoj.

A tada ponovno izgubiše svu nadu na boljitak, pa je izgubi i sam mali Petar. On ostade za cijeli vijek „Jecalo"..

Zbog toga što sad ponovno digoše svi ruke od njega, u šestoj i sedmoj godini bijaše opet njegova mucavost prilično popustila. Ali kad podje Perica u pučku školu, mucavost mu se opet znatno pogorša.

A to je bilo sasvim prirodno.

U školi su nove prilike za mucavca veoma nepovoljne. Prije svega učenici moraju ovdje govoriti glasno pred učiteljem i pred cijelim razredom. Svijest o tom, da govor svi slušaju, već po sebi izaziva strah, stid i uzrujanost, pa i zamuckivanje i kod onoga, koji na ulici govori kao čegrtaljka, a kako je to tek padalo kukavnom Petru! — Osim toga ovdje se mora s naporom smišljati šta će se reći, a to već po sebi potiče na govor, usporavajući ga i smetajući izgovor, i kod normalnog djeteta, a u kolikoj je mjeri tek to bilo kod mucavog Petra! — Pa onda, on već bijaše prilično naviknuo, kaošto rade i svi mucavci, da izbjegava u govoru riječi, koje su mu najteže za izgovor, a u školi se tražilo, da se kaže baš ona riječ, gdje je koja na svom mjestu.

A napokon dodjoše tu i oni neizbježivi podsmjesi drugova mu i njihova nemilosrdna zadirkivanja. Sve jo to utjecalo na jadnoga Petra tako silno, da je sada stao mucati u školi gore no ikada dotle. Prema drugovima, koji su ga svaki čas peckali, postao je jedak i pakostan. Na upit se nije javljao „za riječ" ni kad je znao odgovoriti. A i kod kuće je sve rjedje govorio.

Tako je ovo nesretno dijete u jadu i čemeru svršilo prvu i drugu školsku godinu pučke škole, mucajući stalno, nekad jače, nekad slabije, ali u glavnome kao veliki mucavac.

I ko zna šta bi s njime bilo napokon, da se, na njegovu sreću, ne promijeniše prilike u trećoj i četvrtoj školskoj godini.

Učitelj spojene treće i četvrte šk. godine bio je vrlo razborit i energičan čovjek. Sav je bio predan svome poslu, a u slobodnim je časovima radio dalje na tudjem jeziku, kojeg je učio u učiteljskoj školi. Nabavljao je i čitao knjige pedagoške sadržine na tom jeziku, pomažući se pomalo i rječnikom, pa je bio naišao na jednu i o postupanju sa mucavcima Petar mu je bio dobro došao, te da i oproba ono, što je u knjizi čitao.

Odmah, još prvih časova u početku školske godine, pokaza se učitelj kao prijatelj Petrov. To djetetu uli beznajernu nadu i predanu ljubav prema učitelju.

I učitelj nije naglio, već je radio pustupno i s planom.

Prije svega postara se on da otvori djetetu bolju sredinu, u kojoj se kreće i u školi i na domu. To je bio u početku najvažniji, a u isto vrijeme i najteži posao.

Slučaj je uskoro donio zgodnu priliku za to. Jedan drug Petrov, Ivica, takodjer je prilično mucao pri odgovorima. Učitelju bijaše palo u oči, da se učenici nekako čudnovato stanu smiješkati, kadgod bi ovaj zamucao, dok bi on pocrvenio, uplašio se i uozbiljio — te jedamput zapita djecu o tom.

— Gospodine, oni se smiju Ivici, kako sad i on muca kao Petar — osokoli se na to jedan sa odgovorom.

— Kako: „i on"? Zar nije prije mucao? — upita učitelj.

— Ja ne mucam, gospodine! — branio se Ivica, šaljući pogledom strijele na svoje drugove.

— Jest, gospodine, jest! . . . I on sada muca! — tvrdjahu djeca.

— On se, gospodine, najviše podsmijavao Petru, pa ga kaznio Bog, te sad i on muca — objasni jedan.

— Ta—ko! — oteže učitelj. Slušajte da vam to objasnim . . . Ko god nešto ponavlja, taj se brzo na to navikne, htio — ne htio, pa poslije to vrši i nehotice, bez razmišljanja više puta i kad mu se neće. Tako je bilo i s Ivicom. On je, zadirkujući Petra, izgovarao najprije hotimično pojedine riječi mucavo, a sad mu se jezik na takav izgovor tako naviknuo, da neke riječi izgovara na taj način i kad ne bi htio.

— Ja primjećujem, da još nekoji, što ste došli iz druge šk. godine po malo mucate. I tu će biti isti uzrok, koji je bio kod Ivice.

— Pored ovoga zla, kojeg ste nanijeli sami sebi, zadirkujući svoga druga Petra, vi ste još više činili zlo njemu. Vi ste mu često ogorčavali život. A je li to lijepo, je li tako uči naša sveta vjera? Ali vi ste činili još i jedno drugo zlo Petru svojim zadirkivanjem i ismjehavanjem. Iz straha da ne bude Petar ismijan, on je sve više i više mucao . . . Nego, znate što, djeco? Hoćete li, da svi zajednički nastojimo, da pomognemo Petru i Ivici, da se izliječe od mucavosti.

— Hoćemo, hoćemo, gospodine! — ktiknuše djeca radosno, u težnji da poprave ranije nepravde nanešene Petru, a i Ivici.

— A zar može to, gospodine? — upita jedan radoznalo.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

edini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

dina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Srijeda, 12. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 272

200.000 tona neprijateljskih brodova potopljeno.

stro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 11. travnja. (D. u.) Službeno se ja:

usko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Topovska je djelatnost jučer porasla u hnosti na pojedinim odsjecima fronte. rijatelj je opstrjeljavao po osnovi mjesta našom frontom. Tako je bio izložen oj neprijateljskoj vatri u Primorju Devin žni dio Gorice, bolnica Sv. Petra i mnoga druga mjesta u Goričkoj, u Koruškoj Katarina i Ugovitz u dolini Kanal, a u olu Levico i Rovereto. Bojevi kod Rive ju.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. fer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 11. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Jaki se je engleski napadaj s ručnim natama izjalovio na jugu od St. Eloi. Svi položaji čvrsto u našim rukama. Na jedj i drugoj strani Moze bilo je i jučer živne bojne djelatnosti. Neprijateljske proavale na položaje, što smo ih osvojili medju Haucourta i Bethincourta, skršile se velikim gubicima za neprijatelja. Broj ovdje učinjenih zarobljenika porasao na časnika i 1231 momka. Za osvajanja daka dalje prama jugu ispod šume Bois Corveaux dobili smo 222 zarobljenika i strojnu pušku. Sve su se protunavale šile o našu uspješnu vatru s bokova. sno je od Moze pokušao neprijatelj uzalno na jugozapadnom rubu Cote de Poi-, da opet zauzme izgubljeno zemljište. gozapadno od tvrdje Douaumont morao m je neprijatelj prepustiti daljnjih obramnih nasada, u kojima smo mi učinili neliko duceta zarobljenika i zaplijenili tri ojne puške.

stočno i balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. travnja. (D. u.). Glavni an javlja:

Na nijednoj od raznih fronta nema nikovog važnijeg dogodjaja.

Brzojavi.

Njemačka.

Glasovi o govoru Bethmann-Hollwega.

Kritijanija, 10. — List Intelligendssedler, koji stoji blizu vladinim krugovima, veli, da je govor državnog tajnika počeo razjašnjivati njemačke vojne ciljeve, a da se nije dotaknuo pitanja kolonija i vojne odštete. Govor je umjeren, te se čini, kao da ne misli na direktnu, formalnu aneksiju Belgije.

Aftenpost misli, da ententa ne može pristati na uvjete državnog tajnika, česa se radi ne može govoriti o brzom svršetku rata.

Amsterdam, 9. Nakon posljednjeg tajnikovog govora, nema povoda, da se nad držav. tajnikom tužimo. Uza sve izjave o nepokolebivoj njemačkoj snagi, su mirovni uvjeti, kako ih je postavio drž. tajnik, mnogo umjereniji, od uvjeta mnogih državnih zastupnika, koji su iza njega uzeli riječ.

Sofija, 10. Kambana veli, da je govor u svim krugovima prouzročio veliku moralnu zadovoljštinu. List spominje sa zadovoljstvom priznanje tajnikovo junaštvu bugarskih četa i vjernosti naroda bugarskoga, te kaže, da Bugarska stoji tako čvrsto uz središnje vlasti, jer su njezine nade usko spojene sa idejama, za koje se ove vlasti bore. List nastavlja: Kao što ne smiju Belgija i Poljska da više služe kao baza za napadaj na Njemačku, tako ne će ni Srbija više biti vazal i slijepo oružje Rusije i njezinih saveznika. Jezgra srpskog naroda ostaje kod Austro-Ugarske, gdje uživa jednaku slobodu kao i drugi narodi monarhije; srpska Morava, koja je pretežno bugarska i iz koje su nikli toliki borci za slobodu Bugara, ostat će Bugarskoj. Tako će na balkanskom poluotoku, kao i u ostaloj Evropi biti stvoreno ravnotežje, koje će biti temelj sjajnom razvitku trajnoga mira.

New-York, 9. Evennig Post piše o govoru njemačkog državnog tajnika slijedeće: Tajnikov govor bio je u mnogom obziru spretan i dobar, on može uplivati na vlastitu vladu, ali ne može zadovoljiti inozemskog javnog mnijenja. Amerikancima nije u trenutku mnogo stalo, da Njemačka nešto obećaje, više im je stalo, da ta obećanja imaju vrijednost. A što je drž. tajnik rekao o njemačkom vodjenju rata sa podmornicama? Što o preuzetoj dužnosti njegove vlade, da ne će bez opomene torpedovati nikakvih putničkih ladja? Moramo priznati — ništa zadovoljiva. Sve je ovisno o jasnom odgovoru Njemačke na pitanje američke vlade.

Balkan.

Rumunjska i Bugarska.

Zürich, 9. Züricher Zeitung kaže u odužem članku o Rumunjskoj i Bugarskoj, gdje iznosi povjest jedne i druge zemlje i njihovih granica, slijedeće:

„Rumunjska je politika više gledala na Bugarsku, nego li na Besarabiju, te su vanrednih svota uložili, da Dobrudžu posve svojom učine. Nijedan Bugarin nije oprostio rumunjske otimačine kod bukareštanskog mira i nijesu rijetki bugarski glasovi, koji glasno govore, da to valja Rumunjskoj oduzeti. Otkako je Bugarska stupila na stranu centralnih vlasti, osjetili su u Rumunjskoj, da bi mogla naskoro Bugarska svoju vlast na njima i oduzeti, što je njihovo. U rumunjskoj se štampi sve više javljaju ogorčeni napadaji protiv tobožnje otimačke bugarske politike i jasno je mišljenje veoma razdraženo protiv Bugara. Izgleda, ko da bi lako mogao biti pokvaren dosadanji mir izmedju jedne i druge države.

Venizelos.

Atena, 10. Venizelos ustaje sve otvorenije protiv kralja. U svojem listu Kyrix podigao je teške optužbe protiv krune, kojoj predbacuje, da je osujetila svaku mogućnost za postignuće nacijonalnih aspiracija. Time Venizelos ne postizava ništa, već narušava sve to više svoj ugled. Ogorčenje protiv Venizelosa raste.

Grčka i četvorni sporazum.

Sofija, 8. Po informaciji iz Atene tvrde ovdješnji diplomatički krugovi, da je grčko pučanstvo i grčka vlada svakim danom to nezadovoljnija s prisutnošću ententinih četa u Solunu, koje postaju sve to više na teret gradu. General Sarrail bio je primljen u Ateni jako hladno. Njegov se posjet označuje sa grčke strane kao čin prijaznosti. Ali bude li ententa štogod više zahtijevala, to se smije sa stalnošću ustvrditi, da će se sva njezina nastojanja potpuno izjaloviti. Isključena je sasvim mogućnost, da se Grčka uplete u svjetski rat na strani četvornog sporazuma. Prije već poduzete mjere, kojima se je pospješivalo okupljanje grčke vojske u sjevernoj Grčkoj, bile su većim dijelom obustavljene. Skoro 20 po sto mobilizirane vojske nalazi se sada na dopustu.

Prema pouzdanim vijestima iz Soluna iskrcalo se je tamo polovicom veljače samo nekoliko malenih ententinih četa, i to ponajviše Engleza. Na brodove nije se, po istim vijestima, dosad niko ukrcao. Čitav solunski zbor ne siže puno nad 200 tisuća vojnika. Engleza ima skoro polovica.

Francuska.

Posada Caledonije u Marsilji.

Paris, 11. (D. u.) Engleski je parobrod doplovio u Marsilju sa posadom danskog parobroda Caledonia, kojega je torpedovala podmornica u Sredozemnom moru.

Srbi ne daju na francusku frontu.

Amsterdam, 8. Javljaju iz Londona: Kralj Petar i mnogo članova srpske vlade protive

se upotrebi srpske vojske na francuskoj fronti. Oni zahtjevaju, da se Srbi bore jedino za ponovno osvojenje svoje domovine. U Francuskoj bila bi u kratko doba srpska vojska uništena kao hrana za njemačke topove.

Italija.

Izvanjska politika Italije.

Lugano, 8. Dvosatno se je talijansko ministarsko vijeće bavilo, kako „Secolo“ piše, ponajviše sa Sonninovim izjavama u komori, koje će on podati buduće srijede (t. j. danas). Vlada ne želi, da se preveć govori o izvanjskoj politici, te Sonninov govor ne smije obazirati se na neumjesne upite i kritike. S toga će on razloga govoriti prije rasprave. Idea Nazionale pokazuje se time već sada nezadovoljna, te zahtijeva, da se raspravlja o prošlim dogodjajima, kao što su to talijansko nesudjelovanje u Solunu, neznatno iskrcavanja na Krfu i uspjesi Austrije u Crnoj Gori.

Novi pozivi u Italiji pod barjak.

Rim, 11. (D. u.) Na temelju kraljevskog ukaza bili su pozvani pod oružje za 16. travnja pričuvnici slijedećih godišta: 1890. kopljenika i lahke konjice: 1882. i 1883. poljskog topništva; 1882. do 1886. okonjenog topništva; 1882. do 1885. polagača mina i ženijskog kora, kao takodjer sva godišta domobranstva, koji su služili kod konjaništva, topničkog i ženijskog trena.

Neutralne države.

Nizozemska i Njemačka.

Zürich, 10. Odnosi su izmedju Njemačke i Nizozemske upravo srdačni. Nizozemska je pred par dana dobavila Njemačkoj 3000 konja, a za to je dobila municije.

Engleski pritisak na Nizozemsku.

Zürich, 8. Amsterdamski dopisnik Neue Züricher Zeitung priopćuje, da se u Nizozemskoj računa već s mogućnosti, da Engleska izruči Nizozemskoj gospodarstveni ultimatum, to jest, da zahtijeva od nje, da zatvori svoje granice prama Njemačkoj i obustavi s njome svaku trgovinu. Nizozemska odkloniti će svaki zahtijev ove vrsti.

Japan.

Japanski pritisak na Kinu.

Amsterdam, 11. List Nieuwe Rottedamsche Courant javlja iz Pekinga: Japanska je banka u Pekingu i Yokahami zaključila na temelju uputa viših oblasti, da kineskoj vladi ne isplati previška od dohodaka poreza na sol, koji je kod tih banka uložen i koji iznosi nekako 1 milijun. Kako se glasa, isplatile su engleske, francuske, ruske i njemačke banke u Kini svoj previšak, kako je to bilo propisaño zajmovnim ugovorom. Japanci tvrde, da su bili prisiljeni na taj korak, jer da kritični položaj u Kini sprječava dohotke na solarini.

Dogodjaji na moru.

Djelo njemačkih podmornica.

London, 11. (D. u.) Lloyd javlja: Bio je potopljen engleski parobrod Silksworthhall (4770 t.). Spasili su se kapetan i 30 ljudi posade.

Bio je potopljen parobrod Genaluond (3833 t.). Posada se je spasila.

Jedan je i drugi brod bio neoboružan.

Malta, 11. (D. u.) Neoboružani je parobrod Yvoune bio potopljen. Njegovih se je 40 ljudi posade spasilo.

Potopljeno 200.000 tona neprijateljskih brodova.

Berlin, 11. (D. u.) Berliner Zeitung am Mittag javlja: Od 1. aprila bilo je potopljeno osamnaest tisuća tona neprijateljskih trgovačkih brodova; tijekom mjeseca siječnja okruglo dvadeset tisuća, veljače okolo četrdeset tisuća tona neprijateljskih brodskih objema bje uništeno; tijekom ožujka bje potopljeno po prilici pedeset neprijateljskih trgovačkih brodova sa okruglo sto tisuća tona, medju kojima bje 75.000 potopljeno po podmornicama, k tome se imadu pridodati jošte dvije križarice sa ukupno osamnaest tisuća tona, koje pripadahu takodjer trgovačkoj mornarici.

Strah pred podmornicama u Crnome moru.

Bukarešt, 10. Nazad nekoliko dana ne vidja se u Crnome moru nikakvih ruskih brodova. Prevozne ladje i brodovi mogu bez pogibelji putovati u Carigrad. U posljednje vrijeme niiesu Rusi potopili nijednog takvog broda. Da su ruski brodovi sasma izginuli i Crnoga mora može se tumačiti time, da po njemu križare njemačke podmornice, koje su dale povod, da su se ruske ladje povukle u luke. Samo se u kilijskom ušću Dunava nalaze dvije ruske torpedovke, koje su spremne na boj sa podmornicama.

Iz Fulže se javlja: Rusi su učinili Odšeakov, rukav rijeke Dunava plovnim za velike brodove i to proti pravilima europske dunavske konvencije. Time su oni htjeli zapriječiti, da brodovi plove u Dunav po rukavu Kilia, gdje bi uvijek bili izvrgnuti pogibelji podmornica.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 7. Službeni izvještaj od 6. o. mj.:

Zapadna fronta.

Nad dvinskom je odsjeku letjelo mnogo neprijateljskih ljetala, koja su bacala bombe. Snijeg se sve to više topi. Uslijed blata postali su putevi neprohodni, te se čete ne mogu gibati. Žestoki topovski dvoboj na mnogim mjestima odsjeka Jakobstadt-Dvinsk. Djelatnost je naših ljetala imala lijepog uspjeha. Jugozapadno od Dvinskoga oborio je ljetalački poručnik Barbars njemački zrakoplov, koji se je strovalio u neprijateljske opkope. Južno od Dvinskoga topovska djelatnost kod Widsyja. Sjeverno od jezera Miadziol, te izmedju njega i Naročkog jezera, najživahnija djelatnost neprijateljskih ljetala. I a su ljetala takodjer skoro nad čitavom frontom generala Everta, te su bacila bombe na nekoliko mjesta. Na gornjoj su Stripi rastjerale naše ophodnje radničke neprijateljske čete, te su uništile njegove gradnje. Priopćuje se, da su naše čete, osvojivši selo Sverskovce, otkopale 42 mine i da su pronašle svu silu fišeka i ručnih granata. Jučer smo suzbili pokušaj neprijatelja, da nam selo otme.

Na Crnom moru.

Naše su podmornice potopile u blizini Bospora parobrod, kojega je pratila torpednjača tipa Milst, te su uništile 11 jedrenjača kreatih ugljena. Naš je linijski brod bombardovao iz velike daljine krstaricu Breslau, koja se je žurno udaljila.

Petrograd, 9. (D. u.) Kod Rige i na Dvini sjeverno od Friedrichstadta bilo je na više mjesta ljute topovske vatre. Jugozapadno od Römerhofa pojavio se je neprijateljski automobil, koji je iznenadno otvorio vatru na naše opkope iz brzometnih topova. Automobil smo prisilili na uzmak s topovskom vatrom. U pozicijama kod Dvinskoga pušćano pucanje. Vode su rijeke Dvine slobodne od leda, te se povodanj spušta. Jugozapadno od Naročkog jezera potrajao je jučer čitavi dan ljuti topovski dvoboj. Pod večer su osvojile naše čete dio neprijateljskih položaja kod sela Blizniki, te su zarobile 1 časnika i 77 vojnika. Da se od naših navala obrane, upotrebljavali su Nijemci zadušljivih plinova. Na jezeru Sosno, južno od Pinska, kušali su Nijemci da si na ladjama razgledavaju naše položaje, ali su bili suzbijeni. Sjeverno od Čartorijska, bačeno je nekoliko bomba od neprijateljskih letjelaca. Na gornjoj Stripi pucali smo s uspjehom na neprijateljske baterije, te smo opazili, da smo više puta točno pogodili i da smo prouzročili više eksplozija. Nije ni malo uspjelo neprijatelju njegovo pokušanje, da ukloni nekoliko od svojih baterija ispod naše vatre. Sjeverno od Bojana upalio je neprijatelj lagum ispred naših položaja.

Francuska.

Paris, 10. Službeno izvješće od 10. o. mj. glasi:

Zapadno su od Mose upravili Nijemci po podne protiv naših položaja južno od potoka Forges napadaj, koji je provalio iz okolice Haucourt-Bethincourt. Pored sve žestine napadanja nijesu se naši redovi u svojoj cjelokupnosti pomakli s mjesta.

Italija.

Rim, 10. Službeni izvještaj od 9. ov. Vrlo živahna topovska djelatnost u područj sokog Astica, u odsjeku od visokog Astica d gana i na visinama sjeverozapadno Gorice. P novim vijestima o našim uspjesima u odsjek dju Mrzlim vrhom i Vodilom, porasao je bro robljenika na 131, medju kojima ima i 5 čas Na Krasu je naše topništvo pucalo na neprij ske čete, koje su koracale od Kostanjevice p Opatjem selu. Ustanovilo se je, da su uslijed bardiranja, provedenog sa strane naših zrak vaca u noći od 2., bila zapaljena na Općinal lika skladišta živeža te razoreno željezničko kri

Politika.

Francuski su gubici dvaput toliki, kolik njemački.

Od vremena do vremena, kad činjenica noga i neuzdrživog napredovanja njemačkih pred Verdunom glasnije govori, nego li sva noglasna deklamovanja u izvještajima neprijat tješe se Francuzi i onaj svijet, koji njima vje da su njemački gubici pred Verdunom up užasni. Oni doduše ne mogu ništa da zna tim gubicima, jer mrtve i ranjene broji ipak koji je pobijedio, a to su do sada bili Nije Medjutim, bilo kako bilo, bežične postaje u jonu i Parizu bacaju velike brojke, štono se samo onako u zrak. Bilo bi doista protuslo sa krvavom zbiljom činjenica, kad bi Nij nasljedovali tu lakoumnu — da se blago zimo — metodu.

Djetinjska predodžba, da njemačke če očajnosti navaljuju na utvrde Verduna i d redomice kosi smrtna kosa, ne treba da se o vrgava, jer čim je topništvo opstrjeljavalo bilo ili onaj položaj s tim uspjehom, bila je s pješadijska navala spojena sa razmjerno ve malo gubitaka. U bojevima je u jarcima proti mužu, francuski vojnik daleko ispod mačkoga, te najvoli, da se preda. Tek tad, je položaj proti neprijatelju ponovno učvrš nastupa kritično doba žestokog pucanja fra skog topništva, koje poznaje ma i svaki k svoga jarka. Ako ima kod Nijemaca većih g taka, to ovi gubici nastaju upravo u ovim likama.

Bilo je slučajeva, da su pojedini njem vojni zborovi kroz čitave sedmice hrlili na padaj, prolazili kroz silne zaprijeke i gotovo vjerojatno utvrdjena sela, a ipak nijesu gub iznašali nikad više — u najgorim slučajevima do kakih četrdeset lako ranjenih. Drugi su vojni zborovi imali da prebore teške krv borbe na ulicama i u kućama osvojenih mje prije nego su postigli cilj svoje borbe. Dak da su prema tomu brojevi gubitaka kod po nih četa različiti.

Medjutim nijesu Nijemci točno brojili sa zarobljenike, nego i mrtve i ranjene po rasp nim francuskim jarcima i skloništima. U gus su redovima ležali ovdje oni, koji su primili strogi nalog, da ondje izdrže, jer da će ih in postrijeljati njihove vlastite strojevne puške i povi. Broj se ovih jadnih žrtava ne može do točno odrediti, kaošto primjerice broj zarob nika, no ipak se prema savjesnoj kontroli m računati na dva puta toliko, kolike su njema žrtve. Tko misli, da uvijek napadač mora plaća veći danak u krvi, taj posve zaborav da je kod ovakovih bojeva, gdje se jedne i dr čete kreću i gibaju ovamo i onamo, naprij natrag, napadač sad ovaj sad onaj, a isto vrij dakako i za napadnutoga. Tako primjerice i djaju Francuzi protunapadaje samo u gustim lonama, te nije čudo, što je kod toga broj hovih žrtava pregolem. Te se žrtve mogu do kle procijeniti po broju francuske djece, koja kraj ovog rata postala sirotama. M. Barrès, sigurno ne pretjerava, javlja u listu Echo de ris od 23. ožujka, da ih ima oko 1,400.000.

Engleska i Italija.

Da rastumači svojim zemljacima značenje posjeta engleskog ministra-predsjednika Asquitha u Italiji, spominje Luigi Luzzatti u jednom članku u listu Corriere della Sera od 31. ožujka, veliku onu pripomoć, koju je do sada Engleska bila pružila svojim saveznicima. No onaj, koji taj članak trijezno i ozbiljno pročita, naći će u njem „izmedju redaka" jasno i dostatno izraženog nezadovoljstva i zahtjeva za daljnju pripomoć. Engleska je doista, piše Luzzatti, golema i bogata država, te pobudjuje svojim bogatsvom ne samo udivljenje nego i zavist. Zato su nekoji kritičari spominjali, kako Engleska svojih saveznika ne podupire tako, kako bi zapravo morala. Spočitavali su joj oklijevanje u opskrbi žitom, nedostatno podupiranje s ladjama i nastojanje, da se obogati na tečaju s mjenicama. Engleska da ima čisti prihod od nekih osamdeset milijarda, što odgovara prilično kapitalu Italije. Zar da taj prihod pravo izrabljuje? Luzzatti je sa svojim odgovorom veoma oprezan. Neka se nikako ne misli, e u Engleskoj nema nikakvih poteškoća i da se ondje, kako se tvrdi, rat jedva osjeća. Hladno i bez predsuda misleći, mora se svakako priznati, da bi Engleska mogla više raditi i baviti se ozbiljnijom politikom. No može se uzeti, da zahtijevi, stavljeni na Englesku, nadmašuju granicu mogućnosti. Uza sve to mora Engleska da podupire svoje saveznike novcem, jer da će ih tako i vojnički jačati.

Jasnije od Luzzattija govorio je barun di San Severino u jednom govoru, koji je bio štampan u listu Times od 30. ožujka, ovako: „Kako znadete, Italija je u teškom položaju, uslijed kojega je postala sveza medju našim narodima veoma nepopularnom. Ja mislim kod toga na tovarničku krizu. Ogorčenje je proti Engleskoj bilo veće, nego li što su si ga ovdje predočivali, a ta kriza nije ni danas još odstranjena. No ipak se ima očekivati, da će se malo po malo doći do sporazumka, koji će, kako je opravdane nade, i iza rata pospješivati gospodarstvene sveze izmedju obiju zemalja.

Neutralac o Rusiji.

Kada je Rusija god. 1914. započela rat, računala je u prvoj vrsti na englesku mornaricu, na englesku premoć na moru, u drugome redu na dobro izvježbanu francusku vojsku, osobito na vrlo razvito zrakoplovstvo u Francuskoj, a treće na moć svoje vlastite vojske. Vlada i naobraženi slojevi bili su uvjereni, da neće Njemačka radi pomanjkanja hrane moći voditi dugoga rata. Mislilo se je, da će se brzo obračunati s austrijskom vojskom, koja se većim dijelom sastoji iz slavenskih elemenata; vladalo je uopće mnijenje, da će austrijska država tekom rata brzo propasti. U početku je vojna u Rusiji bila popularna, jer je novinstvo u posljednjim godinama vrlo uspješno širilo mržnju proti svemu, što je njemačko. U prvome se je redu htjelo osvojiti Galiciju, što se pričinilo nužnim, jer bijaše Galicija smatrana ruskom zemljom.

Rusi provališe u Galiciju i istočnu Prusku sa četama iz kijevskog i vilnskog vojničkog okružja, sa najboljom vojskom, što ju je Rusija imala. Upad u istočnu Prusku svršio je žalosnim bijegom. Već je taj dogodjaj pokazao značajno svojstvo ruske vojske, naime pomanjkanje discipline, koja je osobito radi toga izvanredno trpjela, što su se i najviši časnici i momčad bogatili plijenjenjem i pljačkanjem. Demoralizacija vojske počela je dakle odmah u početku rata. Slijedilo je njemačko napredovanje prama Litvi i prama Varšavi. Uzmak njemačkih četa slikale su ruske novine kao neprijateljski poraz i takvim je vijestima narod rado vjerovao, a to tim više što su medjutim — kako je ruska javnost mislila — operacije proti Austrijancima u Galiciji potekle izvanredno uspješno. U unutrašnjosti poticalo se je na još nevidjeni način na mržnju protiv Nijemaca i to ne samo pomoću novinstva već i kazališnim predstavama i javnim predavanjima, koje su obdržavali ruski učenjaci. Predavanja su se vršila u Petrogradu svake sedmice, a predmet je tim predavanjima bio car Vilim II., kojega je novinstvo već u prijašnjim godinama slikalo kao prouzročitelja budućeg svjetskog rata. Uopće se je na Vilima II. usredotočila sva ona mržnja do svega njemačkoga, koju je svaki Rus gojio iza vremena Petra Velikoga. K tome je još došlo i to, što je svaki osjetio neku tamnu slutnju o ženijalnosti cara Vilima, a da sam nije znao zašto. Polažemo veliku važnost na taj veliki razmak nacijonalne mržnje, jer je baš ona prouzročila oslabljenje djelatnosti i energije civilnoga pučanstva.

Treba istaknuti, da ta nezdrava mržnja zastupa kod naobraženih i nenaobraženih Rusa pravi patriotizam, a važno je i to, da je baš ta stalno i sistematično gojena mržnja mnogo škodila državnom organizmu. Ruska je država dapače trpjela i materijalnu štetu, jer su mnogi ruski gradjani njemačke narodnosti bili protjerani iz svojih rodnih mjesta, dotično prognani, a sve njihovo imanje, kaošto i ono mnogih kolonista, bijaše zaplijenjeno.

Moskovski pogrom u juniju 1915. nije uništio imanje trgovaca samo njemačke narodnosti, već i drugih narodnosti. Najviše su trpjeli radi ove mržnje njemački podanici, a u prvome redu njemački civilni zarobljenici, koji su u malenim mjestima istočne Rusije i Sibirije bili izvrgnuti svim mogućim nevoljama i pomanjkanju, a osim toga su njihove novčane pošiljke vrlo sporo dolazile u njihove ruke. Do vrhunca je stiglo rusko barbarstvo kod postupanja sa starcima, ženama i djecom, koji su bili odvedeni iz istočne Pruske.

Medjutim je i Turska pristupila državama, koje se bore protiv Rusije. Ruska je vlada na svaki način htjela, da javnosti zataji namjeru Turske sudjelovati u tom ratu. Kad to više nije bilo moguće, slikali su Tursku kao sasma oslabljen, bolestan organizam, čiju je vladu prisilio na rat terorizam turskih generala i njemačkih oficira. Nije čudo, što su inače ozbiljni listovi kao n. pr. Riječ već o Božiću 1914. pisali o predstojećem padu Carigrada. Ista je novina u veljači 1915. sa stalnošću prorokovala skoro otvorenje Dardanela.

Upliv je novina išao tako daleko, da je naobražena ruska javnost sve do ljeta 1915. vjerovala u predstojeći pad Carigrada, te si stoga nije mogla stvoriti jasne slike o velikoj važnosti i zatvorenju Dardanela po gospodarstvo Rusije. Sudjelovanje Turske i neuspjesi saveznika prouzročili su u ruskom novinstvu neprijatnu sliku nemuževnosti i beznačajnosti, koja se je sastojala u moljakanju za pomoć kod Japanske, Rumunjske i Grčke. Osim toga su svi bili uvjereni, da dvije posljednje države stoje bezuvjetno na strani Rusije. Postupanje Bugarske nije bilo jasno, uslijed česa je novinstvo vrlo oprezno govorilo o politici te države u nadi, da će ipak uspjeti sklonuti Bugarsku na rat protiv Turske. Samo listu Novoje Vremja bilo je potpunoma jasno, da se Bugarska nalazi na strani neprijatelja Rusije. Stoga nijesu u njemu manjkale strašne grožnje sa kaznom božjom.

U novembru i decembru nadošle su velike pobjede i prodiranje austrijsko-njemačkih četa u Rusku Poljsku. Tim je dogodjajima bila uništena jezgra ruskih četa, a osim toga i aktivna vojska sibirska, a dijelom i ona turkestanska.

Nakon tih poraza nije ruski vojnik mogao više dvojiti, da je pobjeda ruske vojske nad njemačkom vojskom nemoguća. Već je onda bilo jasno, ne samo većini časnika, nego i momčadi, osobito prosvjetljenijim njezinim elementima, da je daljnja borba proti njemačkoj vojsci posve besmislena, jer su previše napadni bili nedostatci u vodjenju ruske vojske.

Naobraženih se slojeva nijesu mnogo dojmili porazi u Poljskoj, o čijoj veličini nijesu oni mogli imati pravoga pojma. Nema naime u Europi naroda, koji bi imao manje vojničkih sposobnosti od Rusa. Jedina prednost, koju ima Rus pred nekojim drugim narodima u Europi, jest sposobnost, da ustrpljivo podnaša muke, nevolje i napore. Ali to je tek negativna sposobnost ruskog naroda, koja nije nastala uslijed sistematskog odgoja samopregora. Vojno je vodstvo zatajilo javnosti najveće poraze, dok je s druge strane neobično uzvisivalo napredovanje Rusa u Galiciji. Kako je vlada informirala ruski narod, kaže nam jasno činjenica, da nije bitke kod Metza do Božića 1914. nijedna novina niti spomenula i da je za šire slojeve do danas ostala tajnom. Već prama svršetku 1914. pokazalo se je u vojsci znatno pomanjkanje subalternih oficira. To nije bilo nikakvo čudo, jer je još u mirno doba bilo u tom pogledu nedostataka. Stoga bijahu osnovane oficirske škole, koje bi imale da mladim, dosta naobraženim ljudima omoguće, da nakon malo vremena ispune mjesta palih ili zarobljenih časnika. Dašao je na to bijeg ruske vojske iz istočne Prusije i prodiranje Njemaca u Litvi. Zamašaj toga dogodjaja mogao je biti još široj javnosti zatajen, i to pomoću takozvanih uspjeha u Galiciji, premda su ti zahtijevali ogromnih žrtava što na mrtvima i ranjenim, a što na bolesnima i zarobljenicima. U prvom četvrtgodištu 1915. opazilo se je osjetljivo pomanjkanje na oružju i municiji. Osim toga morali su nadomjestiti vojnike u fronti, oni koji nijesu do onda nikada služili i koji su bili tek šest sedmica školovani. Novaci iz petrogradskog vojničkog okružja bili su izvježbani po principu, da su oni do svojih vježba dovršili u petrogradskoj guberniji, a ostalo vrijeme sproveli su u Finskoj, otkuda su ih poslali na bojište. Uslijed toga postupanja postala je južna Finska pravcato vojničko taborište, gdje se je nalazila uvijek jednaka množina četa, jer one, koji su otišli, nadomjestili su odmah drugi.

(Nastavit će se.)

Domaće vijesti.

Znakovi jednogodišnjih dobrovoljaca i t. zv. „vrpce inteligentnih". Povodom predstojećih stavnja onih, koji su rodjeni godine 1898., dolazi mnogo upita, kada i kojim putem da se uprave molbe za pripoznanje prava nošenja na rukavu dvostruke pruge kao znaka jednogodišnjeg dobrovoljca, a često i glede takozvane „vrpce inteligentnih", t. j. jednostavne pruge. Takove molbe podnašaju često absolventi, odnosno polaznici osnovnih učilišta, kojima nije podijeljeno pravo jednogodišnje dobrovoljačke službe, kaošto su to primjerice dvorazredne trgovačke škole i slični zavodi. Očevidno je, da tuj radi o posve krivom shvaćanju nedavno izašle naredbe ratnog ministarstva, kao i o zamjenjivanju pruge jednogodišnjih gobrovoljaca sa prije uvedenom jedno-

stavnom vrpcom, koju širi krugovi ukratko nazivaju „inteligentnom vrpcom“.

Uvjetno pravo na jednogodišnju vojnu službu, spojeno je sa nošenjem pruge, doznačuje se upće onim osobama, koji mogu da se svjedočbom iskažu, da su svršili šesti razred koje gimnazije, realke ili sličnog kojeg zavoda (primjerice apsolventi drugog tečaja trgovačke akademije.) Gledom na mladiće, rodjene godine 1898. odredjeno je, da učenici petog razreda srednjih škola, odnosno zavoda, iz kojih imadu absolventi pravo na jednogodišnju dobrovoljačku službu (primjerice učenici prvog razreda trgovačke akademije, više obrtne škole itd.) doduše primaju na rukav jednogodišnji dobrovoljački znak, no da se ne će školovati za časnike, nego samo za podčasnike tijekom dvanaestnedjelne vojne izobrazbe. Ova se odredba dakle tiče isključivo učenika onih zavoda, koji podaju svojim polaznicima pravo na jednogodišnju dobroljačku službu, a ne ostalih zavoda.

Nasuprot bila je svojevremeno (u novembru 1915) uvedena t. zv. „inteligentna vrpca“ — jednostavna žuta vrpca za polovicu uža od znaka za jednogodišnje dobrovoljce — za osobe, podvržene pučkom ustanku, koji zauzimlju u svom gradjanskom zvanju uglednije mjestu, ali koje ne mogu da podastru dokazala za pravo na jednogodišnju dobrovoljačku službu. No tu vrpcu dobivaju samo oni pučki ustaše, koji su stariji od 43 godine (odnosno od 41. ili 42. godine života, ako su bili svojevremeno unovačeni prije 19. godine ili su služili kroz tri godine kod domobranstva prije uvedenja obrambenog zakona od godine 1912.) Postignuće toga znaka ne proteže se na specijalnu prednaobrazbu, nego se imade u svrhu toga postiguća dokazati samo uvaženje civilno zanimanje. Isto tako ne treba glede toga podnašati posebnih molbenica, nego se predlaže molba službenim putem kod prijavka.

Zadnje vijesti.

Asquith o govoru njemačkog kancelara.

London, 11. (D. u.) Asquith je izjavio pred odaslanstvom francuskih parlamentaraca, obazirući se na izjave njemačkog državnog kancelara, da je Njemačka htjela, da mi uzmemo ulogu potučenog neprijatelja. Ali mi nijesmo potučeni. Uvjeti su mira oni isti, za koje smo se latili oružja.

Sa talijanske komore.

Zürich, 11. (D. u.) Talijanska se je komora bavila mnogim upitima i interpelacijama. Ministar je javnih gradnja otklonio odgovor na interpelaciju, koja je tražila dovršenje strategijskih pruga u Mletačkoj, pod izlikom, da to spada u djelokrug vrhovnog vojnog vodstva. Državni je podtajnik mornaričnog ureda odvratio na odnosni upit, kako ne smatra uputnim prama dužem prouzročavanju, da se prevezu u Tirensko more mnogobrojne jedrenjače, što po sili leže bez koristi u Jadranskom moru, jer da je pogibeljno izvesti ih na more uslijed neprijatelja, te da i njihovo upotrebljavanja na Tirenskom moru nije bez prigovora. Na koncu raspravljalo se je o uzrocima mnogobrojnih željezničkih nesreća.

Uzgojne crtice.

— Može — potvrdi učitelj. Sa Ivicom ćemo biti brzo gotovi: kod njega je mucavost tek u začetku. Sa Petrom će pak ići teže i sporije. Ali ako budemo svi radili ono što treba, Petar će do kraja ove školske godine već mnogo i mnogo manje zamuckivati no sada, a kroz dvije — tri godine jedva će mu se mucavost i opaziti. — A radit ćemo ovako: Ja ću njima dvojici davati upustva, šta će oni raditi, a vi ćete opet vršiti svoju dužnost. — Glavno je ovdje, da se Petar i Ivica naviknu, da se ne stide od nas kad stanu zamuckavati i da se ne plaše da će biti ismijani. A da bi to moglo biti, potrebno mi je da znam, možete li dati riječ, koju ćete i održati, da nitko od vas ne će zadirkivati i ismjehavati ni Petra ni Ivicu, već da ćete se kao dobra braća od srca radovati njihovu uspjehu.

— Možemo, gospodine, hoćemo!...

— Dajete li tvrdu riječ?

— Dajemo, dajemo!...

— Jeste li tvrdo uvjereni, da ćete je moći i održati?

— Možemo! — Možemo! — Jesmo! —

— Dobro! A ako bi kogod iz duge navike i zaboravio na prvi mah, ostali treba odmah da ga spriječe.

— A vas dvojica, naročito ti Petre, treba da radite ovo: Prije svega treba dobro da učite svaku lekciju, bolje nego dosada, te da znate kao „Oče naš“. Onda ćete govoriti mnogo bolje i lakše. A govoreći tako malko bolje, vi ćete se sve više navikavati na pravilan govor, bez zastajkivanja. Petre — de kaži „Oče naš“, ali bez straha i stida.

Petar ga izgovori skoro pravilno, sa vrlo malo zamuckivanja, kao što biva obično s „Oče-našom“ kod svију mucavaca.

— Eto, vidiš i sam! Sad vidite i svi ostali kako dobro naučenu stvar, kad govori bez straha, može izgovoriti pravilno i onaj, koji zamucaje! — Osim toga — nastavi učitelj — morate se obojica naviknuti, da govorite bez naprezanja, već kao obični ljudi, da ne vičete, nili da brzate. — To je najglavnije. Ostalo ću vam ja kasnije pokazati.

Poslije škole zadrža učitelj Petra, te ga izvježba nasamu u govorenju bez brzanja i naprezanja. Tu mu pokaza i da ne valja da uvlači u sebe pri govoru više zraka no što je potrebno.

— Mmene ssu, ggospodine, učili, dda štto više uuddahnem vvazzduha pprije ššto ppočnem gggovoriti — ispovijedi mu se Petar.

— Ne; baš obratno! — naredi učitelj. Zatim se učitelj popita za kućne prilike Petrove i naredi mu, da se kod kuće osami u kojoj sobi, pa tu da uči zadaće naglas, govoreći isto onako kako će ih govoriti kasnije u školi. To treba da radi redovno ujutro, pred podne i naveče. — Kad nema šta da uči, reče mu učitelj, da pročitava one pjesmice, koje su učili da deklamuju i da pjevaju, i one članćiće iz čitanke nižih školskih godina, koje dobro zna čitati. Sve to, objasni mu, treba da radi stoga, da bi što češće i što više govorio ono, što može govoriti bez mnogo zamuckivanja, kao i „Oče naš“. Napokon mu učitelj ponovno preporuči da se otrese straha i stida, pa da se i u školi javlja kada god zna da odgovori na dato pitanje.

Pri rastanku mu učitelj poruči da pozdravi roditelje i da im kaže, da će pred veče, poslije škole doći njihovoj kući, te da će se o svemu razgovoriti s njegovim roditeljima.

Pred veče je zaista učitelj otišao Petrovim roditeljima, te im ispriča sve što je preduzeo u korist popravka Petrovog razgovora i zamoli ih, da suglasno s njim postupaju i oni na domu. A naročito ih je zamolio, da energično suzbijaju svako zadirkivanje djeteta i omalovažavanje, da ga ne gledaju ni sažaljivo ni prezirno — uopće, da otklanjaju sve, što bi moglo dati povoda strahu i stidu djetinju. Dalje im je preporučio, da se staraju, da Petar ima uvijek na raspolaganju posebnu sobu za učenje naglas i da paze da on taj posao redovno vrši, a u tome da ga nitko ne uznemiriva.

Razumije se da su roditelji djetinji rado prihvatili ove prijateljske prijedloge, i ako s nekim nepouzdanjem.

No očiti uspjeh, koji je poslije kratkog vremena zapažen, ulio je najljepše nade u njih, u dijete, u učitelja i dao svima poticaja i snage za izdržljivost u ovom mučnom poduzeću.

Učitelj je davao daljnje upute, u čemu su ga iskreno pomagali i učenici i Petrovi ukućani, a i Petar svojom marljivošću i izdržljivošću. I uspjesi su doista sve veći i veći. U roku od dvije godine, do svršetka četvrte školske godine, u Petra je bila mucavost toliko suzbijena, da ju se je još vrlo malo opažalo.

I da je na ovaj način moglo i dalje biti produženo, možda bi mu mucavost sasvim iščezla za daljnje dvije, tri godine. Ali kad dijete prijedje u gimnaziju, ponovno zapada u nepovoljne prilike, te opet stade mucati u jačoj mjeri, a time mu se povrati stari strah i stid, a s njima i uzrujanost pri govorenju, ti najveći neprijatelji svију mucavaca.

To je bio uzrok, što se Petar ne oprosti sasvim ove mane. Ali mu se ona ipak ne povrati u svoj jačini, kakva je bila prije njegova dolaska u treću školsku godinu.

Sadašnji ostaci ove njegove mane potječu upravo iz doba njegovoga gimnazijskog školovanja. Teško će se on sada moći njih oprostiti cijelog vijeka svoga.

Prijatelj mladeži.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | četvrtak, 13. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 273

Njemački obruč oko Verduna.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na pojedinim odsjecima fronte traju dalje živahniji topovski bojevi. Kod Rive bijaše neprijatelj, koji se je učvrstio u nekojim pomaknutim jarcima i obrambenim zidom južno Sperone, bio potjeran iz tih položaja. Time je dakle talijanska navala bila potpunoma suzbita.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 12. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeveroistočno od Alberta dopremio je njemački neki odio sa noćnog jednog poduzeća proti engleskim pozicijama, bez ikakovih vlastitih gubitaka, dvadeset i devet zarobljenika i jednu strojnu pušku. Zapadno od rijeke Moze, napali su Englezi bez uspjeha naše položaje. Bojevi sjeveroistočno od Avocourta ograničeni su bili inače na na živahno artilerijsko djelovanje. Na istočnoj su obali zadale tri, najžešćom vatrom priredjene protunavale na Cote de Poivre, neprijatelju velikih gubitaka, a nikakovih probitaka. U dva puta nije pošlo za rukom navalnim četama, da nadvladaju našu zapornu vatru, a treća se je navala potpuno izjalovila u blizini naših zaprijeka radi djelovanja naših strojnih pušaka. U šumi Caillete zadobili smo nešto tla. Kod Ornesa je oboreno jedno francusko ljetalo u zračnoj borbi.

Istočno bojište.

Ruski su noćni napadaji kod Garbunovke odbiti.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 12. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Englezi su doživjeli opet krvavi poraz kod Felahije, gdje su izgubili više od 3000 mrtvih te 1 časnika i više zarobljenih momaka. 9. o. mj. navalio je neprijatelj po poldrugsatnoj topovskoj pripravi sa lijeve obale Tigrisa sa svim silama na naše položaje kod Felahije. Bitka je bjesnila čitavih šest sati. Neprijatelju je bilo uspjelo s početka da prodre uz goleme gubitke u dio naših opkopa, ali smo ga suzbili. Na veče smo nabrojili u dijelu naših jaraka i pred njima više od 3000 neprijateljskih lješina. Po kazivanju zarobljenika najviše je gubitaka pretrpjela 13. neprijateljska divizija, koja se sastoji isključivo od Engleza i koja je sudjelovala u bojevima na Dardanelima. Inače nema ništa novoga.

Brzojavi.

Njemački obruč oko Verduna.

Zürich, 11. Neutralni neki dopisnik, koji je vidio njemačke položaje pred Verdunom, javlja, da se verdunske predtvrdjave polako ali stalno krše: Nijemci se približavaju tvrdjavi korak po korak i sistematično, kod česa se njemačko vojno vodstvo stara, da uz što manje žrtve postigne čim veće uspjehe. Prošao je stadij iznenadjenja pred Verdunom, a što se danas oko tvrdjave odigrava, jest rad mirne, uspješne strategije. Nijemci se uvijek više kao oštri klinovi zabijaju u francuske vrste. Sada igra glavnu ulogu topništvo.

Napadajuće i obrambeno topništvo jest više sedmica u skoro neprestanom boju, koji biva od časa do časa prekinut djelovanjem pješadije. Velik je broj teških i najtežih baterija, koje biju taj dvoboj, te se staraju, da se medjusobno unište. Kasnije će brojke pokazati, da je broj baterija kod Verduna u vojnoj povjesti bez primjera. Ogromna je množina upotrijebljenih taneta, tu igraju motorna kola veliku ulogu. Ako nastupaju u tom topovskom dvoboju kraći odmori, valja to pripisati činjenici, što se moraju velike množine ocjeli tek dovažati ka baterijama.

Sa fronte oko Soluna.

Budimpešta, 10. Iz Soluna javljaju pariškom listu Petit Parisien: Danas o podne počeli su Nijemci opstrjeljavati francuske pozicije na lijevoj obali rijeke Vardara. Nijemcima je pošlo za rukom, da zasipaju nekoliko promaknutih strjeljačkih jaraka. Francuski gubici da su bili neznatni. Od nekoliko dana ovamo izašilju Nijemci jake izvidničke odjele. Jučer se je jedan konjanički takav odio usmjelio veoma daleko naprijed, no povukao se je opet natrag, iza kako su na nj počele pucati francuske baterije. Njemačko je jedno ljetalo preletjelo preko francuskih pozicija kod Kilkiša i izbacilo više bomba.

Bukarešt, 10. Iz Soluna javljaju: U gradu vlada potpun mir. Na fronti je došlo do žestokih topničkih bojeva. Bugari su zaposjeli mjesto Ljukovicu.

Austro-Ugarska.

Talijanske laži.

Beč, 11. (D. u.) Talijansko službeno izvješće od 8. o. mj. tvrdi, da su Talijani pod usredotočenom vatrom naših baterija napustili prve redove svojih položaja na Rauchkopfu, da ne izvrgnu tobože svojih četa beskorisnim gubicima. Iz naših službenih izvješća od 7. i 8. o. mj. kao što i iz poluslužbenog saopćenja od 8. proizlazi, da smo mi osvojili spomenutu poziciju na juriš borbom na bajonetu po pripravi s bubanjskom vatrom i da se ne može na talijanskoj strani raditi o rednome uzmaku sa tobože opstreljane linije, tim više, što su naše čete polovicu ukupne talijanske posade, koja se je nalazila na Rauchkopfu, i iznašala 2 satnije, uništile vatrom i navalama, a što su drugu polovicu od njih t. j. 150 ljudi i 4 časnika (2 ranjena i 2 neranjena) zarobile, te su zaplijenile 2 strojne puške i mnogo ratnog materijala i našle jarke prepune lješina. Po kazivanju zarobljenog talijanskog kapetana nije uspjelo po svoj prilici nikomu da izbjegne. Upravo je smiješno, što talijansko vojno vodstvo prikazuje ovaj poraz na Rauchkopfu kao prostovoljni uzmak iz izložene linije.

Ne manje značajno iskrivljivanje činjenica sadržaje talijanski službeni izvještaj od 7. o. mj. da je bio suzbijen navalni pokušaj naših četa protiv talijanskih položaja istočno od Selca, prije još nego su mogle naše čete da dospiju do žičnih zaprijeka. Ta je tvrdnja nečuveno i svojevoljno iskrivljanje pravih dogadjaja. Akcija posvemošnjeg uništenja i napuštenja nepovoljno situiranih gornjih jaraka kod Selca bila je s početka tako zasnovana, baš kao što je bila činom izvedena. Ona je uspjela sasvim po osnovi. Naša satnija ne samo da je došla do žičnih zaprjeka, nego je provalila takodjer u jarke te ih je pročistila i uništila. Po tom pustivši tamo do 500 neprijateljskih lješina vratila se je u redu s dvima živima talijanskim zarobljenicima. Naši su gubici ovi: 1 časnik i 3 momka mrtvi, 3 časnika i 17 momaka ranjenih.

Njemačka.

Njemačko-rumunjski gospodarstveni ugovor.

Berlin, 12. (D. u.) Wolffov ured javlja: Ispravna je po našim informacijama vijest, da se je izmedju Rumunjske i Njemačke sklopio ugovor za laglje izmjenjivanje trgovine izmedju jedne i druge države. Obje se države obvezuju, da će dozvoljivati izvoz svojih proizvoda na upotrebu drugoj zemlji, u koliko to dopuštaju domaće potrebe, neračunavši takodjer ratnog materijala, a da neskopče podijeljivanje izvoza s nikakovim osobitim zahtjevom. Obvezuju se nadalje u načelu, da će si medjusobno dozvoljavati prijelaz robe preko svoje iz koje treće države. Tim ugovorom, za čije provedenje dolaze u obzir još druge osobite mjere, namjeravaju obje vlade uspostaviti koliko je više moguće njemačko-rumunjske gospodarstvene odnošaje, koji su jako od ratnog stanja trpjeli i pospješiti po mogućnosti svoje interese.

Balkan.

Engleska i Grčka.

Amsterdam, 12. (D. u.) Reuterov ured širi ovu atensku vijest: 9. o. mj. išli su engleski i francuski poslanik grčkome ministru-predsjedniku, saopćili su mu, da njihove vlade namje-

ravaju iskrcati četa na otoku Kefalonia i to u zalivu Argastoli i umirili ga, da će se imati obzira za grčka prava suverenosti. Obrazložili su ministru-predsjedniku, kako samo velika nužda sili njihove vlade, da zatvore zaliv Argastol, te su dodali, kako su se poduzele sve mjere, da se održi u zalivu promet, čineći mu najmanje poteškoće, što se može.

Ministar-predsjednik je živo prosvjedovao i energički izjavio, da Grčka mora dignuti svoj glas protiv te nove povrede njezine suverenosti.

Slijedilo je živahno raspravljanje. Engleski je poslanik bio primljen od kralja.

10. o. mj. objelodanili su engleski i francuski poslanik izjavu, da će služiti uredjenje mornaričnog uporišta u Argastoli samo u svrhu obrane, te da nema značaja zaposjednuća.

Rumunjska.

Budimpešta, 11. Az Est javlja iz Bukarešta: U Filipescovoj stranci pokazuju se očiti i sve veći znakovi rasula. Filipescu imenuju u Moldavskoj općenito samo izdajicom, otkako se je povratio iz Rusije.

Knez Kallimaki, koji je za Filipescu vrlo mnogo žrtvovao, sada je izjavio u nekom otvorenom pismu, da istupa iz njegove stranke. Mnogi članovi Filipescove stranke u Jassi, zamolili su zastupnika Greceanu, neka on posreduje kod njihovog ustupa u stranku Marahilomona.

Engleska.

Asquith o pariškom sastanku.

Beč, 12. (D. u.) U zastupničkoj donjoj kući izjavio je Asquith na mnoga pitanja, da nije sada prilično govoriti o potankostima različitih pitanja, o kojima se je raspravljalo na sastanku saveznika u Parizu. Rezultat je sastanka bio ponovno utvrdjenje jedinstva saveznika, potpuno suglasje u nazorima i zasiguranje jedinstvenog vodjenja rata.

Engleski kralj o engleskoj pobjedi.

London, 12. (D. u.) Reuterov ured javlja: Kralj je primio u Buckingham-Palastu francuske parlamentarce. Kazao je, da taj posjet pridonaša za to, da se oba naroda još tjesnije medjusobno približe u srdačnom sudjelovanju. Kralj je po tom napomenuo odlučnost engleskog naroda, da nastavi rat, dok se bude konačno odstranila ona neman, koja se je dugo prijetila svojim napadajem i mračila se nad obzorjem Europe, dovodeći u opasnost izglede mirnog napretka. Sloboda i mir su ideali engleskog naroda, za koje se Englezi bore svakim danom u sve to jačoj vjeri, da će pobjeda okruniti stvar pravednosti.

Engleskog ugljena — nema više.

Kopenhagen, 10. List National Tidende javlja iz Kristijanije: Jedno je ovdašnje parobrodarsko društvo primilo iz Engleske vijest, da mu Engleska ne može više podavati ugljena za vožnje u Frederikshafen, ako se ne obveže, da ne će tovara voziti dalje u Njemačku. Prema tomu mora da parobrodarska pruga Cristiansund obustavi promet, ako ne primi ugljena sa druge koje strane.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni danski parobrodi.

Lugano, 12. (D. u.) Kako javljaju genevski listovi bijaše u Cagliarskom zaljevu potopljen danski parobrod Stierneborg, koji je sa 2200 tona ugljena putovao iz Engleske prama Sardiniji, a prama vijesti Agenzie Stefani bijaše u Sredozemnom moru potopljen danski parobrod Caeldonie. Momčad je spašena.

Engleska o neprijateljskim brodovima, koji su u neutralnim lukama.

London, 11. (D. u.) Na upit, hoće li vlada iznijeti neutralnim vladama prijedlog, da se obzirom na neprestano uništavanje trgovačkih i putničkih brodova nadomjesti izgubljeni materijal neprijateljskim brodovima, koji su internirani u neutralnim lukama, odgovorio je lord Cecil u donjoj kući, kako se vlada bavi ovim pitanjem, da se stave u promet neprijateljski brodovi, što se u neutralnim lukama nalaze, ali da to pitanje moraju u prvome redu riješiti same neutralne vlade.

Parobrod Sussex nije bio torpedovan.

Berlin, 11. Kako list Berliner Zeitung javlja, zaključena je po njemačkim oblastima povedena istraga glede prilika, uz koje je engleski parobrod Sussex bio torpedovan. Istraga je pokazala, da kod toga čina nijesu prisustvovale njemačke vojne sile. Ovaj rezultat istrage oduzima engleskom novinstvu zgodu, da nastavlja svoja rovarenja i huškanja u Americi.

Sveamerikanska trgovačka mornarica.

Paris, 10. Prema jednoj vijesti lista Temps iz Rio de Janeira, izjavio se je amerikanski riznički tajnik Mac Adoo na sveamerikanskom kongresu za što najbržu uspostavu sveamerikanske trgovačke mornarice, koja bi bila jamstvo za sjegurnost plovidbe i gospodarstvene interese amerikanskih država.

Potopljeni parobrodi.

London, 12. (D. u.) Reuterov ured javlja iz San Sebastiana: Od posade španjolskog parobroda Sant Anderino utopilo se je 4 ljudi, ostali su bili dovezeni na kraj od norveškog parobroda. Lloyd javlja: Bio je torpedovan talijanski parobrod Unione (2367 t.). Drugi je kormilar s jednim momkom bio spašen od engleskog izvidničkog broda. Ostalu je posadu ukrcao francuski torpedo-razarač.

Neutralne države.

Nizozemsko oboružanje.

Rotterdam, 10. U tajnoj sjednici nizozemskih generalnih država zahtjevalo se 300 milijuna forinti za svrhe oboružanja.

Rotterdam, 10. Nizozemskoj vladi blizu stojeći listovi vele, da je pitanje nizozemske mobilizacije riješeno. Raspoloženje u narodu je vrlo podignuto, jer vlada uvjerenje, da su sjajno prestali tešku kušnju.

Rotterdam, 10. Courant javlja: Nijemci su na belgijsku granicu postavili nove topove te podvostručili broj straža u svim krajevima na belgijskoj obali.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 9. Službeni izvještaj od 8. o. mj.:

Zapadna fronta.

Na Dvini topovski i pješadijski bojevi.

U Dünaburškom odsjeku naperilo je naše topništvo vatru na Illuxt. Na istom mjestu zapalismo četiri mine te razrušismo njemačke jarke i jedan čardak.

U području Postavija, Miadziola te kod Naročkog jezera razvilo je neprijateljsko topništvo veliku djelatnost. Istrijelilo je i plinskih granata.

U Galiciji, na srednjoj Strypi, istočno Podhajca, kušale su austro-ugarske čete, da velikim silama navale, ali su se brzo povukle uslijed naše protunavale.

Petrograd, 10. Službeni izvještaj od 9. o. mj.

U rigaškom je odsjeku neprijatelj opstrjeljavao kroz Šlock. U jakobstadskom odsjeku živahni topovski boj. U dünaburškom odsjeku zapalili su Nijemci u blizini našega jarka jednu minu.

Njemački su zrakoplovci letjeli nad nekojim krajevima blizu Dvine te su bacali bombe. Naši su letioci izvršili nekoliko uspješnih poleta. Jedan se je zrakoplov tipa Muromez digao nad rigaško područje te je bacao bombe na neprijateljska zakloništa.

U odsjeku postavinskog mosta i sjeverno Naročkog jezera žestoki topovski bojevi. Nakon topovske paljbe kušali su konačno Nijemci, da se približe našim jarcima, ali smo ih suzbili. Sa ostalog dijela fronte ništa važna.

Italija.

Rim, 10. Službeni izvještaj od 10. ov. mj.:

Na cijeloj fronti topovska djelatnost. U noći su se na Mrzlom vrhu jaka neprijateljska odjeljenja približila našim linijama te su bacala debele bombe. Naši su planuli iz jaraka i suzbili neprijatelja u žestokoj borbi čovjeka sa čovjekom. Na Soči je neprijateljsko topništvo pucalo na korminski kolodvor i bližnje kuće, ali nije prouzročilo niti štete niti ljudskih žrtava. U prošloj se je noći jedan naš zrakopov digao nad obalna utvrdjenja, te je bombardovao sa 40 torpedogranata naprave i vojarne sa vrlo velikim uspjehom. Neprijatelj je protiv njega naperio živu vatru iz pušaka i topova, no zrakoplov se je čitav povratio u naše vrste.

Politika.

Upravni jezik u flamskom dijelu Belgije. — Nemiri u Indo-Kitajskoj. — Austrijsko-njemački i poljački socijalni-demokrati.

Razni belgijski zakoni odredjuju, da se kao upravni jezik u flamskim dijelovima države upotrebljava u prvome redu nizozemski jezik. Belgijske oblasti malo su se držale tih zakona te su obično upotrebljavale francuski jezik. Njemačka je vlada sada naredila, da se belgijske oblasti imadu točno ravnati po tim zakonima, te time uvele nizozemski jezik, kao uredovni jezik u obim Flandrijama, u pokrajinama Antwerpen i Limburg te u okružju Bruseljskom i Löwenskom u u provinciji Brabant.

Time dolaze Flamci do svog jezikovnog prava. Valja spomenuti, da oni sačinjavaju većinu belgijskog stanovništva, te da ne poznaju francuskog jezika. Njemačka je vlada dakle omogućila Flamcima, da se u saobraćaju sa obrastima služe materinskim jezikom, koji je do sada bio zapostavljen i prezren.

*

Outrey, koji u francuskoj komori zastupa neki izbornički kotar u Kohin-Kini, pišući u Echo de Paris o tamošnjim nemirima, veli, da su isti u prvome redu posljedica nespretnosti kod novačenja urodjenika u francuskim istočno-azijskim kolonijama.

Nema sumnje, da su i Nijemci svojim spletkarenjem mnogo k tome pripomogli. Sijelo svih nemira jest Bangkok, glavni grad Siama, i središte anamitskih revolucionaca, koji idu za tim, da Indo-Kinu oslobode od francuskog gospodstva. Kao sredstvo, kojim bi se moglo te nemire ugušiti, preporučuje Oustrey odlučno zahtijevanje od siamske vlade, da ona odstrani iz zemlje vodje buntovnika, te da Nijemce liši onih mjesta, koje su oni zauzimali u sijamskoj upravi. Time bi oni izgubili ugled i upliv.

Način, kojim su se do sada urodjenici novačili, razjario je i same Francuze, koji su imali priliku, da svojim očima gledaju, kako se je kod tog novačenja postupalo. To nije bilo novačenje, nego pravi pravcati lov na urodjenike, koji opravdava njihovo nezadovoljstvo. U buduće bi se moralo novačenje vršiti na način, koji bi Francuskoj dao same dobrovoljce. Nužno bi bilo, da se obiteljima u Francusku poslatih vojnika redovito isplaćuju njihove potpore, što se do sada nijeradilo.

*

Na sveopćoj konferenciji njemačke socijalno-demokratske radničke stranke u Austriji, koja je nedavno zborovala u Beču, podnio je medju inima, kako javlja list Arbeiter Zeitung, i Dr. Viktor Adler izvještaj, i to o Austriji iza rata. U tom je izvještaju govorio i o pristupu poljačkih socijalnih demokrata u poljački klub, te je naveo: Nema sumnje, da se poljački socijalni-demokrate nalaze u posve teškom položaju, i da je Daszinski u dobroj vjeri u njihovo ime dao izjavu, u kojoj se veli, da će oni i nadalje visoko držati stijeg socijalne demokracije i da se uopće ne će miješati u politiku. Uza sve to da on, — dr. Adler, — drži taj korak političkom pogrješkom, no ne želi, da bi konferencija o tom stvorila kakav poseban zaključak. No on misli, da mora ustanoviti, kako su se Poljaci svojim pristupom u poljački klub sami izlučili iz organizatornog saveza austrijskih socijalnih demokrata. To da je posve jednostavna posljedica istinitih činjenica. Stvar je danas takova, da je njemačka socijalna

demokracija u Austriji doista jedino veliko, jedinstveno organizovano tijelo, koje može da govori u ime austrijskog proletarijata.

Ove riječi dr. Adlera znače — o tom nema sumnje — isključenje poljačkih socijalnih demokrata iz organizacije austrijske socijalne demokracije. A što će na to kazati Daszynski?

Neutralac o Rusiji.

(Nastavak i svršetak.)

Otkako je pred više desetgodišta naobražena Rusija počela da provadja svoje slobodoumne ideje, od onoga doba potječe i mržnja tih naobraženih slojeva protiv kozaka. Vlastodršci su uvijek htjeli, da kozake upotrebljavaju kao redarstvo za gušenje svakog slobodnijeg gibanja. Stoga je svakoga naobraženoga dirnulo, kad se je odmah u početku rata počelo u novinstvu pjevati hvalospjeve na kozake. Najednom je nestalo stare mržnje. Uistinu nijesu kozaci na bojnom polju sasma ništa uradili. Naprotiv su oni za frontom krali i plijenili te počinili svakojakih grozota. Upotrebili su ih zato, da očiste od mirnih stanovnika one pokrajine, koje je neprijatelj imao da zaposjedne, da unište njihovo imanje e ne bi ono palo u neprijateljske ruke. Osobito su se kozaci iskazali u svim industrijskim krajevima ruskog carstva, gdje su sa dobrim uspjehom bili upotrebljavani, da n. pr. kao u Moskvi, oružjem uguše svaki štrajk. Treba još naglasiti, da nije kradja i podmitljivost tekom toga rata u ruskoj vojsci ništa manje cvala nego u japanskom ratu.

U ožujku 1915 započeo je pobjedonosni pohod njemačkih i austrijskih četa preko Galicije, Poljske, Litve i Kurlandije. Tu su se ponovno pokazali svi nedostaci i pogrješke ruskog ratnog vodstva i organizacije vojske. Vlada i novine nijesu sada više mogle da pokrivaju poraze od dosad nečuvene veličine. Mislili su odvaliti krivnju od krivaca time, da su pripravili uzrok poraza pomanjkanju oružja i municije. To je i zbilja bio jedan od mnogih uzroka. Tekom ljeta bili su gubici na mrtvima, ranjenima i zarobljenima tako veliki, da se je od lipnja naprijed moglo vježbati novake još samo četiri sedmice. Vrlo je značajan način, kojim se je htjelo stati na put demoralizaciji. Tako je n. pr. u srpnju sazvao neki pukovnik jedne gardne nadomjesne pukovnije u Petrogradu sve nove časnike, te im naredio, da momčadi saopće, kakvim su sve nedjelima sa strane njemačkih četa izvrgnuti ruski zarobljenici. Tu je svoju zapovjed utemeljio time, da ruski vojnici u četama prebjegavaju k neprijatelju, te da se toj žalosnoj činjenici može stati na put samo odgovarajućom poukom. Nadošla je jesen 1915., a s njome, kao posljedica brzoga njemačkoga napredovanje, jasna slika već često spomenute gospodarske desorganizacije europske Rusije.

Gospodarski položaj na svršetku godine 1915. može se označiti na slijedeći način: neznatan uvoz sa zapada (iz Rumunjske i Švedske) i sjevera (iz Engleske, Amerike i Norveške), nesmetani uvoz sa istoka, ali samo najskupocjenijih i najvažnijih proizvoda preko Vladivostoka i Sibirije (iz Japana i Amerike).

Izvoz žita i drugih surovina jest nemoguć. U unutrašnjosti ograničen željeznički promet radi pomanjkanja materijala i slabe organizacije, umjetno povišenje cijena na svim poljima trgovine i obrta. Rad industrije jest nepotpun. Obrtnički odbori su slabo organizirani, njihovi članovi nesposobni i podmitljivi. U evropskoj Rusiji vlada pomanjkanje i skupoća — ali ne bijeda (izuzevši bjegunce), — jer je vlada izdala veliku količinu papirnatog novca. Kada je u jeseni nastupilo pomanjkanje sitnog, srebrenog novca, kružile su kao novac poštanske marke. Časnici i radnici u tvornicama dobivaju visoke plaće, činovnici doplate, seljak je već naučan gladovati te je ustrpljiv, a osim toga ne može trošiti novca za rakiju, tako da njegov položaj nije baš loš.

Šta je sa unutrašnjom državnom politikom? Rusiju su natjerali u rat nacijonaliste, kojima su u početku pripadali samo konservativni elementi. Socijalni demokrati bili su naprotiv uvijek za mir, ali su oni tvorili tek mali postotak pučanstva, od kojega su organizirani samo radnici u tvornicama. Ruski seljak, koji tvori veliku većinu pučanstva, je sada za vrijeme rata sasma indiferentan. On zapravo ne shvaća zašto se rat vodi, ali ne nalazi niti uzroka zašto bi protiv rata nastupio. Cijela ona velika masa ruske inteligencije je tekom rata posve promijenila svoje nazore. Liberali, koji su prije bili revolucijonarni i uvijek protivnici vlade, postali su sada nacijonalisti. Baš oni hoće da vode borbu Rusije do skrajnosti u nadi, da će iz nesretnog rata i bijede niknuti novi ljudi, koji će kao vojnički ženiji i gospodarski organizatori Rusiju preporoditi te ju dovesti do konačne pobjede. To je ali sasma isključeno, jer pojedini ženijalni ljudi nijesu u stanju, da podignu do višega stupnja narod pasivan, koji je k tome za posljednjih 15 godina tjelesno i duševno duboko pao.

Kölnische Zeitung.

Gospodarstvene prilike iza rata.

Uvodni se jedan članak švicarskog lista Basler Nachrichten o 5. aprila bavi pitanjem i razlaganjem, kako će se poslije rata razviti sveopće gospodarstvene prilike.

U tom članku imade glavnu riječ jedan Rus, koji izvješćuje o sveruskom gospodarstvenom sastanku. štono se je obdržavao prije kratkoga vremena u Petrogradu, i na kojemu je izmedju ostaloga bilo govora i o budućim gospodarstvenim odnošajima izmedju Rusije i Njemačke poslije rata. Taj Rus piše medju inim evo ovo:

Zamjenik ravnatelja trgovačkog odjela S. Borodajevskij, koji na tom sastanku nije doduše govorio u ime vlade, ali je, kako se naglašuje, iskazao ondje nazore mjerodavnih ruskih vladinih krugova, predavao je o temi „Rat, gospodarstvo i budući trgovački ugovori“, te je izrekao u svom predavanju po prilici ove misli:

Njemačka nastoji da nakanjenim carinarskim savezom, koji je uperen proti ententi, spriječi ujedno i razvitak ruske industrije. Ona da se nada, e će moći poslije rata zatvorenjem svojih granica pred ruskim gospodarstvenim proizvodima svoje industrijalne proizvode u Rusiju izvažati. Proti tomu mora da Rusija izvojuje pobjedu, koja će joj omogućiti, da samostalno i neovisno uredi svoje gospodarstvene prilike prema drugim zemljama, a ponajpače prema Njemačkoj.

Prelazeći na pitanje o budućim trgovačkim ugovorima, kazao je Borodajevskij: Rusija stoji pred pitanjem, da li će osnovati svoje gospodarstvene odnošaje na potpunom otudjenju od Njemačke i njezinih saveznika, ili će poslije rata te odnošaje ponovno uspostaviti. U prvom slučaju dolazi Borodajevskij do ovih zaključaka: Otudjenje od Njemačke i njezinih saveznika imalo bi za posljedicu, da bi se izmedju njih, a možda i izmedju nekih balkanskih država s jedne, te izmedju Rusije s druge strane podigao umjetni zid, što bi po Rusiju, a pogotovo po rusko gospodarstvo bilo veoma nepovoljno, jer je Rusija izvažala posljednjih godina prije rata samo u Njemačku gospodarstvenih proizvoda godimice u poprječnoj vrijednosti za pol milijarde rubalje, a to odgovara polovici sveukupnog izvoza. Ovi eto brojevi predočuju poteškoće otudjenja od Njemačke. Svakako bi Rusija morala u slučaju otudjenja tražiti od svojih saveznika, da joj dadu povoljnih uvjeta za izvoz njezinih gospodarstvenih produkata u njihove zemlje. Ali to bi se teško moglo da postigne, jer bi to iziskivalo od Francuske i Engleske priličnih žrtava. Uostalom mogu da se njemački industrijalni proizvodi jedva nadoknade sa englesko-francuskima, jer su ovi skupi i za ruske potrebe manje prikladni. Radi toga bi morali saveznici Rusije u punoj mjeri uvažavati i njezine interese. No o tom uvažavanju nema uostalom barem zasad a ma ni traga u engleskoj osnovi o tarifalnom sustavu, a ni kod zajmova, sklopljenih u francuskim financijalnim krugovima.

Na temelju svega toga dolazi Borodajevskij do zaključka, e bi otudjenje od Njemačke iziskivalo veoma velikih žrtava od Rusije.

Izatoga se govornik bavi pitanjem, na kakovoj bi se osnovi mogle opet uspostaviti sveze sa Njemačkom. Trgovački bi se ugovor imao s njom sklopiti samo tad, kad bi se u njemu najviše uvažavali ruski interesi.

Iza ovoga se je predavanja razvila veoma živahna debata. Poznati je ruski nacijonalni ekonom profesor Tugan-Baranovskij žestokim riječima ustao proti otudjenju od Njemačke, jer da Engleska, Francuska ni Italija — sve tri zajedno — ne mogu da nadoknade njemačku industriju. Otudjenje od Njemačke znači propast ruskog narodnog gospodarstva.

Govorniku su mnogi od prisutnika burno povladjivali i kako se čini, javno je mnijenje uz njega, kaošto su uza nj i svi neutralni dobri poznavaoci ruskih unutrašnjih prilika.

Domaće vijesti.

Njemačka škola u Kanfanaru. Prošli se je ponedjeljak otvorila sa svetom misom njemačka pučka škola u Kanfanaru. Za novu je školu molio školsku oblast dio kanfanarskih otaca obitelji, da im djeca nauče njemački jezik, s kojim su se nešto u bjegunstvu upoznali. U njemačku se je školu upisalo pedesetak djece. Imati će na raspolaganje 2 sobe općinske školske zgrade. Podučavati će ih tri učiteljske sile. Uz njemačku ima u Kanfanaru i hrvatska škola, koju pohadja 156 djece. Imaju jednu sobu i jednu učiteljsku silu.

Potres u Baški. Do sada se je malo znalo, kako je potresom od 12. ožujka oštećeno hrvatsko mjesto Baška, najveće na otoku Krku. U tom mjestu nema gotovo nijedne kuće koja ne bi bila potresom oštećena. Kakova polovica kuća treba radikalnih popravaka, a do 20 ih se mora po višem nalogu rušiti, da ne bude daljnje nesreće. Šteta se računa na preko 120.000 kruna. Osam dana iza potresa bili su na licu mjesta državni inžiniri, koji su potanko označili, koje su kuće i kako oštećene, koje treba rušiti, a koje popraviti. Općinsko poglavarstvo obratilo se na više oblasti, da se zauzmu za što izdašniju potporu, a obratilo se je takodjer i na „Odbor za pripomoć potresom nastradalih hrvatskog Primorja“ u Zagrebu. Na općinstvu je, da se i ovog puta sjeti naših hrvatskih Primoraca, jer dobrotvorna ruka ne poznaje granica, pogotovo kad se radi o primorskom čisto hrvatskom mjestu.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je od 14. ožujka do 7. travnja o. g. slijedeće prinose: Kostajnička štediona, Kostajnica K 50; Hrvatska Eskomptna Banka, Zagreb K 1000; Samoborska Štediona, Samobor K 50; g. Don Petar Rudan, prihod družb. podružnice u Jelsi K 60; g. dr. M. Trinajstić K 100, plaćenih

od g. Josipa Stirna, Volosko, za uvrede nanešene g. Arturu Gervaisu; Dionička tiskara, Zagreb, na račun unišlih prinosa K 567.30; g. prof. Vj. Spinčić, Zagreb K 300, prinose člana čete vel. g. Janka Holjca, načelnika grada Zagreba za 1914. do 1916.; nadalje K 48.30 dar Gospodarske banke u Sv. Ivanu Žabno po g. dr. Ž. Sughu; K 20 dar k novoj godini g. Vladka Crnčića, zastavnika 76. pukovnije na fronti; K 20, što ih je darovao g. dr. Šandor Szentgörgyi i K 1 nadjenu u Nar. Kavani u Zagrebu. G. Mile Starčević K 50 i to: K 25 Štiglić, K 10 I. Balić, K 10 Josip Juričić, K 2 Mato Ćanić i K 3 Mile Starčević. Novogradiška Štediona K 25; g. dr. Pavao Fröhlich dar „Hrv. Sokola“ u Karlovcu mjesto vijenca na odar brata prof. Davorina Devčića K 20; gg. Mavro, Berta i Otto Fröhlich u Karlovcu u počast pok. prof. D. Devčića K 10; g. M. Bunca K 11.10 sabranih u društvu kod g. Vlaha Vičića za otpjevanog „Starčeka“. G. Marko Krema, Sušak, dar gg. profesora sušačkih srednjih škola umjesto vijenca na odar pok. druga Davorina Devčića K 116. Varaždinska Štediona K 30; Upraviteljstvo družb. škola Mali Lošinj od prihoda školske zabave od 13. veljače 1916. K 100. Pogl. upr. općine Cernik K 20. Poglav. uprav. općine Sv. Ivan Zelina K 50. Uprava „Hrvatske Krune“ Zadar K 50. Saborska pisarna Zagreb dar gg. narodnih zastupnika K 2175. Prva dionička štediona Virje K 10. Tvrtka „Solo“ prihod žigica u II. poljeću 1915. K 1939.28. Kr. porezni ured Vinkovci zapis blagopokojnog Stipe Anišića K 354.80. G. Franjo Pascher u ime III. gimn. razr. kr. real. gimnazije na Sušaku u spomen pok. prof. Devčića K 17.40. G. O. Bruno Kovačević, Brod, sabranih K 10. G. V. Karlavaris, Opatija za dan 20. ožujka o. g. K 25. G. N. N., Opatija K 20. G. Janko Kociper, Krašica K 16. Činovnička zadruga Petrinja K 25. G. Ivo Ev. Juranić, Punat prigodom smrti nezaboravnog prijatelja kanonika g. Mata Bogovića u Krku K 5.06. G. M. Sokolić, Rijeka K 10. G. Ljudevit Burić, Kraljevica K 100. 27. ožujka o. g. na Matuljima u veselom društvu kod pjesme „En starček živel“ sabrano K 9.40. Cij. obitelj Saršon, Sv. Matej u počast uspomene pok. Franjice Saršon K 100. G. Janko Gregorec, Buzet K 10. Gdja Adela ud. Medanić, Rijeka, na godišnjicu smrti svoga sina dra Druna K 250. „Novosti“, Zagreb K 12.80. G. dr. Milan Lončarek, Cazma, K 10. Štedna i predujmovna zadruga, Sisak K, 25. — Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Uzgojne crtice.

Gnijezdo.

Bio sam učenik pučke škole.

U žbunu trnovite ograde, na kraju našega vrta iza kuće, gradile su dvije male ptičice gnijezdo. — Opazivši ih, svakoga sam ih dana promatrao zaklonjen drugim žbunom. Često sam provodio na tome mjestu po više časova, promatrajući ih, a uz to učeći školske zadaće.

O, kako su bile vrijedne one mile ptičice! Obadvije su donosile najprije velike slamke i presavijale ih jednim brzim pokretom glave, pa su ih namještale u tanke čaporke i ponovno ih savijale.

Tako je polagano postalo vanjsko gnijezdo. Zatim su ptičice donosile meku mahovinu, pa vunu i druge tanke dlačice, što su našle zakačene kojekuda zakačene po trnjacima, te su tako postavile iznutra cijelo gnijezdašce. Potom su stale donašati nježnija perca od raznih ptica, a napokon su i sa sebe čupkale perca i paperje i postavljale u svoje gnijezdo da bude mekše i toplije.

Uvijek su veselo, a radu bile hitre, zauzete za posao i vesele, da je bila prava slast promatrati ih ovako iz prikrajka. Često bi jedna, pa druga zacvrkutala i veselu pjesmicu, pošto bi namjestila donešenu slamčicu ili vlakno, perce, očekujući onu drugu. Kad bi došla i ona, uvijek bi nastajao veseo cvrkut, nalik na razgovor, a često i zadirkivanje, i šala, a potom bi se ponovno otisle na posao, pjevajući i vijajući u lijetu.

Pred večer, kad prestane posao, stale bi ove obe ptičice kraj gnijezda, pa bi mužjak otpočeo pjesmu, a ženka bi puštala samo isprekidane vesele glasove i privijala se nježno i umiljato uz svojega vojna. Ali ipak ne bi ona ostajala dugo uz nj. Sad bi slijetala u nedovršeno gnijezdo, legla bi u nj, te poležala malo, te bi opet uzletila nestrpljivo na grančicu i posadjivala se pored veselog mužjaka i stala mu se umiljavati, pa bi otpočinjala čistiti svoje perje, te naskoro napusti i to zanimanje, pa opet sleti u gnijezdo. Mužjak za to vrijeme obično ne bi prekidao svoje umiljate pjesme, već bi samo s vremena na vrijeme pogledao svoju drugaricu jednim okom, iskrenuvši malo glavu, pri čem bi mu perje na guši jače zaigralo od pjevanja.

Poslije nekoliko dana bilo je već i jaje u gnijezdu. Zatim se i ženka raskvocala, te nije napuštala meku postelju, a mužjak bi je obilazio i pjevao joj.

Napokon su se izlegli i nježni i golušavi ptićići, sa žutim kljunićima i strahovito nenasitnim želucima.

O, kako su se sada natjecali i mati i otac, da nahrane svoju uvijek gladnu piladiju! A kad bi pljusnula kiša, kako su svoje mladence pažljivo zaklanjali krilima i grijali ih! Tako su bez sumnje činili i noću.

Otac bi im opet pokatkad pred večer pjevao kraj gnijezda, te veselio svoju umornu drugaricu i svoju malene, nježne djećicu.

Kasnije su se ptićići obukli, pa su izletjeli i otišli u bijeli svijet. Ja ih više nijesam mogao pratiti u njihovu novu životu.

Bijah ludo djače kad ovo promatrah, uživajući u ovoj bezazlenosti i ništa više ne misleći.

*

Poslije mnogo godina oženih se.

Stekao sam druga dobra, mila, odana — kakva sam nekada sanjao u mladenačkoj mašti svojoj, samo kao pustu želju.

Savili smo gnijezdašce svoje. — Ali ja se tada više ne spominjah svoga djetinjskoga gnijezda sa kraja našega vrta i ako sam radio sa svojom drugaricom na svijanju gnijezda svoga isto onako revnosno i veselo kao onda, davno, one dvije ptičice u trnovitom žbunu, a u mnogome isto onako instinktivno. Radili smo vrlo često više po neobjašnjivom nekom unutarnjem nagonu, bez mnogog umovanja, više po nekoj neodoljivoj želji da to činimo, po osjećanju neminovne potrebe da se okućimo kao ostali svijet — kao valjda što su činili i naši roditelji, i toliki drugi predji naši, od čega su ostajali tragovi u svim njihovim mozgovima, pa i u mozgovima naših roditelja, a što je kasnije prenijelo naslijedjeno i u složaj naših mozgova.

Uvijek se našlo da se nabavi po koja nova stvarčica i donese u kuću, da joj se nadje mjesto i namještena da se zajednički promatra i u tome uživa. Koliko smo u tome imali prijatnih časova, praćenih čeretanjem, cvrkutanjem, šalom i pjesmom — isto kao onda one dvije ptičice.

Ja nijesam nikakav pjevač. Ali me je tada samo srce gonilo na pjevanje, te vrlo, vrlo često pjevah. Koliko sam i koliko puta sjedio u veče sa svojom milom drugaricom kraj prozora naše mile sobice, te u tihom raspoloženju promatrali smiraj sunčev — i skoro bi mi se uvijek tada otimala iz grudi po kakva tiha, vesela pjesmica. A moja bi se vjerna drugarica uvijek tada nježnije priljubljivala uza me — isto, isto onako, kao ona u mojem djetinjstvu, ona ptičica uza svoga vojna. Ali ja se još i tada ne spominjah ondašnjega promatranja onih ptica u njihovom novom gnijezdu.

Tako su nam prolazili dani i mjeseci u tihoj, idiličnoj sreći, u neiskazanom zadovoljstvu od novoga života.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Petak, 14. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 274

Pritisak na Rumunjsku.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Topovska vatra traje na mnogo mjesta fronte raznom snagom. Na tonalskoj cesti odigravaju se opet bojevi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U opće nije mogla da se razvije nikakova veća bojna djelatnost uslijed ponajviše nepovoljnih prilika za opažanje. Ali su isto živahno djelovali topovi i ophodnje na jednoj i drugoj strani Moze, u Woevru i na Cote Lorraine jugoistočno od Verduna. Jugoistočno od Alberta zarobila je njemačka ophodnja u engleskom jarku 17 momaka. Francuski je napadaj s plinovima u okolici Puisaleina, sjeveroistočno od Compiegna, ostao bez uspjeha.

Istočno bojište.

Južno se je od Naročkog jezera sinoć znatno povećala sila ruskog topovskog pucanja. Istočno od Baranovića suzbile su naše prednje straže nasrtaje neprijateljskih četa.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogadjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Položaj nepromijenjen.

Perzijska fronta.

Bojna sila, koja se sastoji od perzijskih bojovnika i od drugih četa napala je 8. o. mj. u Saučbulaku i u okolici rusku konjaničku vojsku, koja se procijenjuje na 3 pukovnije te ju je prisilila na uzmak proti Urmiji.

Kaukaska fronta.

Ništa do izvridničkih okršaja.

Na maloazijskoj obali.

Naša je artilerija protjerala neprijateljske torpednjače, koje su se pojavile u smirniskim vodama. Hitcem smo topništva pogodili na visini od Česme neprijateljsku stražarnicu, koja se je tamo pojavila. 9. su o. mj. kušali, na ladjama došli razbojnici da se iskrcaju kod Kalamake zapadno od Kaušadasi. Naše su ih obalne straže prisilile svojom vatrom, da pobjegnu na ladje.

Brzojavi.

Rat.

Sarrail se je odlučio za ofenzivu?

Zürich, 12. Prema vijestima iz Atena odlučio je general Sarrail, da kod Soluna stupi u ofenzivu, jer da će moći, uslijed ugodnijeg položaja u Egiptu, privući odanle čete.

Vossische Zeitung doznaje iz Soluna: List Nouveau Siecle, koji tu izlazi, saopćuje, da je general Joffre opozvao solunskog vrhovnog zapovjednika, te da je njegovim nasljednikom imenovao generala Simona.

Austro-Ugarska.

Četvrti ratni zajam.

Beč, 12. (D. u.) Odbor je državnih dugova zaključio u više sjednica, održanih polovicom prošlog tjedna, da će se kontrasignirati zadužnice za četvrti ratni zajam, te izdati državni bonovi, koji će se otplaćivati na izbor, ili za 40 godina uz 5 i pol kamatnog postotnjaka sa svršetkom u godini 1921., ili za 7 godina uz 5 i pol po sto.

Financijski je ministar Leth dao pred zastupnicima štampe nekoliko izjava za ravnanje javnosti, izričući svoje mišljenje o skorom ratnom zajmu.

Kazao je, da ratni zajam ima najpovoljnije izglede. Spomenuo je velike i važne uspjehe naših četa na svim frontama, te je prosudio kao povoljno naše gospodarsko stanje, obzirom na dosadašnje trajanje rata. Dohoci su poreza upravo dobri. Osobito dohodarina i dohotci od duhana, od žeste i sladora, vrlo sa povoljni. Uopće, održao se je prihod izravnog i neizravnog poreza na istoj visini kao i prije rata. Djelomice je prihod još povoljniji. Ulaganje u štedionice i banke raste. To dokazuje, da su se opeta vratila u gospodarski promet sredstva, što su se bila posljednjim ratnim zajmovima s trga oduzela. Veliki je dio gospodarskih i obrtnih proizvoda donio znatnih dobitaka, te podaje i širokim slojevima radničkog pučanstva mnogo prigoda za unosni posao.

Balkan.

Pritisak na Rumunjsku.

Zürich, 12. Zatvorenju ruske granice prema Rumunjskoj slijediti će valjda prisilne mjere sa strane Engleske i Francuske, o kojima se je zaključilo i na pariškom sastanku. Obzirom na sve neugodniji položaj četvornog saveza, imali bi uslijed rečenoga sastanka pasti svi dosadašnji obziri prema manjim neutralnim državama, koje će se prisiliti, ili da se postave na stranu četvornog saveza, ili pako, da ga na koji drugi način poduprù. Prvi korak bio je naperen protiv Nizozemske. Drugu će se akciju valjda poduzeti protiv Rumunjske.

Rumunjska pozivlje godište 1917.

Bukarešt, 13. (D. u.) Vlada je podastrla komori zakonsku osnovu o pozivu godišta 1917. pod oružje.

Rumunjska.

Braila, 12. Vijest Odeverula, prema kojoj je Rusija zabranila izvoz blaga u Rumunjsku, biva službeno označena neistinitom. Njemačko se novinstvo treba u buduće držati na oprezu pred vijestima toga lista. One su ili tendencijozno iskvarene ili sasvim izmišljene.

Do danas je dospjelo 15.000 njemačkih vagona, od kojih je 13.000 odputovalo nakrcanih žitom. Dojdućeg tjedna započeti će dobava od 140.000 vagona na temelju drugog ugovora. Svakog će dana otići iz Rumunjske 250 punih vagona.

Rumunjska u ruskoj nemilosti.

Radi kazne za ugovor glede izvažanja žita, koji je onomadne sklopila sa centralnim vlastima, zatvorila je Rusija granicu prema Rumunjskoj. Izvoz je robe iz Rusije u Rumunjsku zabranjen. I ona je roba, za koju je već bio dozvoljen po ruskom ministarstvu izvoz u Rumunjsku, zadržana i nije joj dozvoljen prijevoz. Rumunjska komisija za nakupljivanje robe, koja se je zaputila bila u Rusiju, povratila se je kući neobavljena posla. Isto je tako obustavljen prijevoz engleske robe kroz Rusiju u Rumunjsku. Mjerodavni ruski krugovi smatraju te mjere za iznudjivanje i označuju ih najvažnijim političkim dogodjajem u posljednjim mjesecima. Istodobno zadržava i englesko-francuska vojna uprava u Solunu robu, odredjenu za Rumunjsku.

Crnogorske čete u Solunu?

Carigrad, 12. Ikdam javlja iz Atena, da su u Solun prispjela dva malena francuska transportna broda sa 8000 momaka crnogorskih četa.

Rusija.

Rusi i Švedi.

Stockholm, 13. Jedanaest onih članova dume, koji će se doskora zaputiti u Englesku, Francusku i Italiju, javilo je pismeno u Stockholm, da kane na svom putovanju ondje ostati nekoliko dana, da tobože stvore svezu sa švedskim parlamentarcima. Pošto se u tom pismu naročito spominje, da su ruski parlamentarci obdržavali već zajedničku sjednicu s ruskim ministrom izvanjskih posala, ministrom financija, trgovine i poljodjeljstva, može se iz toga zaključivati, da se sa ruske strane polaže osobita važnost na sastanak sa švedskim parlamentarcima, ili bi ruska javnost barem htjela da tu važnost utuvi u glavu švedskim političarima. Ima ovdje više po-

znavalaca prilika, koji tvrde, da kane u ovdješnjim radikalno-socijalističkim krugovima upora-biti prisutnost članova dume za pooštrenje napadaja na ministarstvo Hammarkjöld-Wallenberg, s kojim je napadajem već započeo vodja socijalista Branting u svom listu, štono izlazi u Stockholmu, i u jednom dopisu na pariški list Temps. S druge bi strane ruski vodja kadeta Miljukov i njegovi suparnici mogli da iza svoga povratka u Rusiju, opišu uspjeh svoga putovanja u Švedsku posve povoljnim. Kako slabo se na Nevi poznaju švedske prilike, proizlazi iz činjenice, da je Miljukov iznajprije kanio, da obdržava u Stockholmu javno predavanje, to jest, da javno nastupi proti centralnim vlastima, no švedska je vlada, držeći se strogo neutraliteta, to zabranila, radi česa je bio ruski ministar izvanjskih posala veoma ozlovoljen.

Francuska.

Novi francuski zajam u Americi.

Haag, 12. Nizozemski bankovni krugovi doznaju iz Londona, da je francuska vlada ponovno započela pregovaranja radi izdavanja zajma od pol milijarde u Udruženim državama.

Srpske čete u Francuskoj.

Berlin, 12. Deutsche Tageszeitung javlja iz Rotterdama: Kako se govori, već je započelo prevažanje na zapadnu frontu onih ostataka srpske vojske, koja se je zatekla na Krf. Po pariškim ulicama vidjaju se mnogobrojni srpski vojnici.

Engleska.

Aprilsko zasjedanje u Londonu.

Zürich, 12. Engleska vlada namjerava, da sredinom travnja priredi u Londonu sastanak svijn državnika četvornog saveza, te se osobito stara, da za to predobije i Sazonova (Rusija), Okumu (Japan) i portugalskog ministarskog-predsjednika, koji do sada još nijesu učestvovali kod sličnih vijećanja.

Veliki engleski nakupi kave i pšenice.

Kopenhagen, 12. Engleska je vlada nakupila u Udruženim državama za 200 milijuna maraka kave, najveća narudžba, što je igda bila u Americi učinjena. Osim toga sklopila je dobavni ugovor za 150.000 tona pšenice u vrijednosti od 30 milijuna maraka, od koje je polovica dolučena za Italiju.

Italija.

Italija će sudjelovati na Balkanu?

Berlin, 12. Lokalanzeiger javlja iz Atena: Kako se glasa, saopćili su poslanici četvornog saveza Gunarisu, s kojim su jučer imali sastanak, da četvorni savez pripravlja veliko sakupljanje četa na Krfu, da onda ove čete zajedno sa srpskima pošalje na solunsku frontu, jer su Talijani odlučili, da sudjeluju kod operacija. Dopisnik Lokalanzeigera savjetuje, neka se ova vijest primi sa opreznošću.

Govori se, da će ta srpska vojska, koja broji 40.000 momaka, biti upotrijebljena na južnoj fronti francuske vojske. Francusko ratno vodstvo namjerava nakon dolaska tih četa poduzeti ofenzivu u Vogezima, da time olakša položaj na verdunskoj fronti.

Ta je namjera prouzročila u krugovima srpskih zastupnika veliko ogorčenje. I prijestolonasljednik Aleksandar izjavio se je protiv toga, te je tom prilikom opeta zahtjevao, da mu se razjasne planovi i priprave četvornog saveza obzirom na oslobodjenje Srbije.

Talijani putuju u Englesku sa molbom za novčanu pripomoć.

Lugano, 12. Italija je izaslala bar. Santa Severinu u Englesku, da ondje drži govore o gospodarstvenim odnošajima izmedju obiju država. Prošli je petak priredilo mornariško društvo u njegov pozdrav svečanu gozbu. Na nazdravicu lorda Southwarka odgovorio je talijanski gore spomenuti barun u obliku pritužbe, da su Engleski trgovci od trideset godina ovamo zanemarivali trgovačke potrebštine i promet u Italiji, dok su Nijemci i Austrijanci uvijek nastojali, da udovolje svim željama Italije i da su uslijed toga bili Talijanci proti svojoj volji izručeni na milost i nemilost Austrijanaca i Nijemaca. U londonskom listu Times upućuje barun Santa Severina na gospodarstveno ogorčenje, koje vlada proti Engleskoj u Italiji radi prijevoznih pristojba, te traži, da Engleska olakoti Talijanima velike one žrtve, koje oni doprinašaju u ime četvornog saveza.

Prema jednom londonskom brzojavu milanskog lista Corriere sudjelovat će austrijski ministar-predsjednik Hughes kod buduće gospodarstvene konferencije. a s njime i oba engleska ministra, Runciman i Bonar Law. Obzirom na predstavke o zaštiti carine, kako ih je podnio bio Hughes, imade sudjelovanje ove potonje dvojice kod konferencije, osobito značenje. (U ostalom ćemo vidjeti, kako će se stvari razviti. O. u.)

Neutralne države.

Teški mužari za Švicu.

Zürich, 12. Dojdućih dana dospjeti će u Švicu osim municije i teški njemački mužari.

Holandska mobilizacija.

Haag, 13. (D. u.) Službeno: Ratni ured saopćuje, da je u mnogim mjestima bio odgodjen opoziv novačkog godišta 1916. i pričuvnika, koji su se imali prikazati od 10. do 16. o. mj. uslijed ukočenja šije, koja je bolest zavladala u nekojim općinama.

Amerika.

Odluka medju Njemačkom i Amerikom?

Amsterdam, 12. Telegraf prima iz Washingtona brzojav, koji veli, da će budućeg tjedna pasti odluka u njemačko-američkoj napetosti.

Dogodjaji na moru.

Njemačka i Amerika.

(Odgovor njemačke vlade glede promasti „Sussexa" i ostalih engleskih parobroda.)

Berlin, 12. (D. u.) Odgovorna je nota njemačke vlade na upit Amerike glede napadaja na „Sussex" i druge brodove predana dne 10. travnja. Nota izjavlja, da je savjesno istraživanje pojedinih slučajeva po njemačkom admiralskom štopu pružilo evo ovo: Za engleski je parobrod Berwindvale ustanovljeno, da je dne 16. ožujka kod Bullrocka na irskoj obali njemačka jedna podmornica naložila nekom parobrodu, koji bi možda mogao biti isti taj Berwindvale, da obustavi vožnju, no on je htio da uteče. Pošto se je momčad iskrcala u čamce, bio je parobrod potopljen. Od engleskog je parobroda Englishman zatražila jedna podmornica, da stane. On je htio da uteče, ali ga je topnička vatra prisilila, da se zaustavi. Iza kako je posada ostavila bila brod, bje isti potopljen. Što se tiče engleskog parobroda Manchester Engineer, umoljava njemačka vlada za pobliže podatke, jer da dosadašnji podaci nijesu dovoljni za provedenje istrage. Engleski parobrod Eaglepoint bio dne 28. ožujka 130 morskih milja od irske jugozapadne je obale od jedne podmornice iza uzaludnog pokušaja bijega potopljen, iza kako je momčad ostavila bila brod. Glede Sussex-a morala se je istraga radi nedostatnih podataka glede mjesta i vremena potopljenja proširiti na sva poduzeća, koja su uopće bila poduzeta dne 24. ožujka u kanalu izmedju Folkestone i Dieppe. Kod toga je bilo utvrdjeno, da je njemačka jedna podmornica torpedovala po prilici u sredini engleske obale, jugoistočno od Bulbrockbanka neko dugo, crno plovilo, koje je izgledalo poput polagatelja mina novoustrojenog engleskog razreda Arabis. „Njemački je zapovjednik sačinio nacrt napadnutog broda, a taj nacrt dokazuje, da potopljeni brod nije indentičan sa Sussexom. Njemačka vlada upozorava, da prijeti u čitavom tamošnjem morskom području pogibao radi mina i torpeda, koji plivaju po vodi. No njemačka vlada moli ipak za daljnje podatke glede propasti Sussex-a. Ako bi kod rasprava došlo do opreke u mnijenjima, to izjavlja već sada njemačka vlada, da je spremna na to, kako bi tu upadicu istražilo i pravo stanje stvari ustanovilo mješovito povjerenstvo.

Podmornice bez periskopa.

Bern, 12. Pariški list Temps piše: Kolaju različite vijesti o tom, kako je Nijemcima pošlo za rukom, da grade podmornice bez periskopa. Tomu valja da se primijeti, da su kod mnogobrojnih torpedovanja u posljednje vrijeme zamječivali doduše trag torpeda, ali nijesu vidjeli periskopa podmornice. Da imaju te vijesti koji taj temelj, dokazuje jedan pomorsko-tehnički članak u nizozemskom strukovnom časopisu Landstorm, koji raspravlja o takvim podmornicama. Uz duhovito smještenje leća i zrcala na brodu može zapovjednik da obavlja potrebita opažanja i upravlja podmornicom. Takove bi se podmornice morale doduše držati više na morskoj površini, no prednost se njihova sastoji u tom, da ne privlače na sebe uslijed pomanjkanja periskopa pozornosti tudjih brodova.

Potopljeni parobrodi.

London, 13. (D. u.) Lloyd javlja: Švedski je parobrod Murjak potonuo uslijed eksplozije. Posada mu se spasila.

Ymuiden, 13. (D. u.) Ovdje je prispjeli danski ribarski parobrod doveo sobom čitavu posadu danskog parobroda Dornheamethil, koji je prošle nedjelje udario na minu i potonuo.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 11. Službeno izvješće od 10. o. mj. 11 sati prije podne:

U odsjeku Roye raspršilo je naše puškaranje jako neprijateljsko izvidničko odjelenje, prije nego li je moglo stići do naših žičnih ograda. Sjeverno Andechya, u Argonima, je naše topništvo ozbiljno oštetilo njemačke položaje. Sjeverno Harazke je naše topništvo energično opstrjeljavalo dio Avocourtske šume, zaposjednute od neprijatelja. Zapadno Mose trajalo je opstrjeljavanje cijeli dan. Oko podne navalili su Nijemci na naše položaje južno potoka Forges i to iz odsjeka Haucourt-Bethincourt. Uza svu žestinu napadaja, kojega je neprijatelj platio vrlo teškim gubicima, nije naša linija uopće promjenila položaja. Na našoj fronti Mort-Homme-Cummieres zapriječili smo zapornom vatrom neprijateljske navale, koje su bile poduzete iza žestoke artilerijske priprave. Istočno Mose vrlo žestoko opstrjeljavanje Cotte du Poivre. Prama svršetku dana je neprijatelj više puta navalio na naše položaje u Caillettskoj šumi, ali smo ga svuda suzbili. U Woevri dosta živahna topovska djelatnost. Na ostaloj je fronti dan prošao dosta mirno.

Zračni bojevi. 8. t. mj. zbacio je, nakon zračnog boja u Verdunskom području, neki naš letioc ljetalo tipa Fokker, koje je kod Esnesa palo u naše vrste. 9. t. bijaše neki drugi Fokker zbačen od naših obrambenih topova. Ljetalo je palo u Woevri, u neprijateljske vrste. Treći se je Fokker spustio u naše vrste, u Champagni. Ljetalo je neoštećeno; ljetalac je zarobljen. Poslije podne letio je nad Nancijem njemački zrakoplovac, bacivši dvije bombe, koje prouzročiše samo neznatnu materijalnu štetu.

Belgija.

Tekom noći bijaše njemački odio, što je zauzeo doušnu stražarnicu južno St. George, nakon toga protunavalom suzbit. Ostavio je 9 mrtvaca. Tekom dneva bijaše topovska djelatnost dosta živahna, osobito u blizini Dixmundena i južno od istoga.

Slike sa fronte u Besarabiji.

Suradnik lista Berliner Tagblatt piše svom listu ovo: Čudnovato, kako se odmah poslije pušćane vatre, koja se pojavi iza pozicija, i odmah izakako vojnici stignu do prvoga zaštitnoga jarka, osjećaju oni posve sjegurnima! Ja samo nastojim da nosim glavu nešto niže, jer ti jarci na nekojim mjestima nijesu gradjeni za moj stas. Pred sobom vidim u začudjenoj svjetlosti široka ledja potpukovnika P., koji koraca snažno i čvrsto prema prednjim postojankama. Iznad nas leti kaošto i dosad vatra iz pušaka u svim mogućim zvukovima. Nekoja taneta ne stižu do cilja i zakapaju se uz lagani duboki šum u prsobran strjeljačkog jarka. Ja se ne žalim radi toga. Prava, živa vatra raste proti nama kod svakog koraka sve žešće i žešće. Kratki onaj i tvrdi prasak potječe od naših hitaca, te je prema tomu posve nepogibeljan — za nas; taneta nasuprot, koja samo zviždaju, ostavila su svoj prasak iza sebe u ruskim pozicijama. Bez prestanka se čuje prasak i zvižduk, tako te bi čovjeku mogla da oboli glava. Mnogo se više toga ne osjeća ni tad, kad čovjek podje maglovitog kojeg jutra u glavnu ratnu poziciju . . .

Iz magle stupa pred nas kapetan, pozdravlja svoga glavara i javlja mu o stanju stvari u svom odsječku. Jarci su već posve izgradjeni u svakom pogledu. Mi smo pred neprijateljem. Na zavojima stoje u razmacima straže. „Straža!“ javljaju poluglasno, dok prolazimo kraj njih, a inače su ti ljudi posve nijemi i nepomični, samo njihovo oko oštro gleda oko sebe na sve strane . . . Radi noćne studeni navukli su preko jakih zimskih čižama debele cipele od slame. Ovdje ondje znadu se i pomicati, gadjati i pucati . . . Zvuk se ori, dim se vije i zaudara po barutu. A ti strijelci nijesu ni najmanje uzrujani, ta evo, — već sedam mjeseci stoje na istim postojankama. Ja sam već gledao na raznim vodama i jezerima ribare od zanata koji su upravo tako mirno izgledali kao ovi strijelci. Ta konačno postaje sve samo pustim zvanjem i zanimanjem.

Skloništa se nalaze kao i sami jarci u prvoj vatrenoj liniji, e može momčad da bude u slučaju potrebe odmah pri ruci, pa ma ta momčad upravo i spavala ili jela. Mi moramo da prodjemo tim skloništima. Na širokim stepenicama leže ljudi umotani u kabanice i gunjeve. Ugodna toplina vlada u tamnom tom prostoru. Širi se zadah od ljudi, koji spavaju, od ljudi neumivenih. Na malenom jednom ognjištu na ilovastom tlu tinja ugljen. Jedan vojnik leži u snu licem neposredno iznad tople vatre, a tijelo mu je nekako čudnovato savijeno. I svi ti ratnici hrču i bezbrižno spavaju tek stotinu koračaja daleko od neprijatelja, u prvoj navalnoj liniji . . . Oni se osjećaju zaštićenima i sjegurnima kao kod kuće, jer imadu iznad svojih glava drveni krov, a na tom krovu nekoliko centimetara zemlje. Padne li na nj granata ili mina, tad im je dakako kud i kamo gore negoli onima u otvorenim jarcima. No oni uza sve to mirno spavaju, pa neka vani još tako hujalo, brujalo i tutnjilo. Svagdje, na svakom mjestu spavaju svi oni, koji smiju da spavaju, bilo to stotinu ili pedeset koračaja daleko od neprijatelja. Sa priručnom električnom svjetiljkom u ruci gledam ta ozbiljna, odana lica s tvrdim, mršavim crtama. Tako izgledaju, koji su se posve predali udesu i koji su na sve spremni. . . .

Inače visi čovječji život u tim skloništima doista na niti. Ovamo lete taneta iz neprijateljskih pušaka, a padaju bome i mine. A kad se razgrne magla, dolaze teške granate. Medjutim ni naši ne miruju. I oni imaju po svim jarcima bacala za mine. Na kratku se tu udaljenost većim dijelom ne može razabirati po zvuku, čije se mine raspršuju. Grozna je to i neobična glazba, kojom sviraju te mine. Ali i tomu čovjek navikne. Glavna je stvar, da ruske mine ne padaju u same jurke, i zato su ti jarci sagradjeni što uže je moguće.

Domaće vijesti.

Obznana. Pregled obvezanika narodnog ustanka rodjenih u godini 1898. uslijedit će u političkom kotaru Pula od 17. do 20. aprila t. g. u prostorijama c. kr. obrtne škole u Puli, Vicolo al mare br. 1, II. pod.

Predstaviti se imadu:

1. dne 17. aprila: Obvezanici narodnog ustanka c. i kr. arsenala;
2. dne 18. aprila: Obvezanici narodnog ustanka mjesne općine Pula, izuzevši radnici arsenala;
3. dne 19. aprila: Obvezanici narodnog ustanka mjesnih općina Barban, Kanfanar, Vodnjan, Svetvinčenat i Bale:
4. dne 20. aprila: Obvezanici narodnog ustanka mjesne općine Rovinj.

Početak uredovanja u 8 sati prije podne.

Obvezanici narodnog ustanka i glavari općina mogu rabiti vlak na pruzi Kanfanar-Pula. Ovaj će stati u svim željezničkim postajama i stanicama.

Svi obvezanici narodnog ustanka imadu pristupiti točno u odredjeni sat, donesavši sobom iskaznicu narodnog ustanka, bez posebnog poziva.

Neobdržavanje ovog naloga kaznit će se u smislu od 28. junija 1890. D. Z. L. br. 137.

Rok nastupa službe javit će se naknadno.

Svi obvezanici narodnog ustanka, koji bilo iz kojega razloga ne pristupiše još pregledu, imadu dne 17. aprila 1916. udovoljiti svojoj dužnosti.

Pula, dne 12. aprila 1916. — C. k. tvrdjavni povjerenik: Schönfeldt m. p.

Objava. U smislu § 217. zakona o izravnim ličnim porezima javlja se, da su izvadci iz platežnih naloga od dohodarine za godinu 1915. izloženi na uvid poreznika kotara taksacije „okolica Pula“ od 14. do 28. travnja 1916. kod poreznog odjela potpisanog c. kr. kotarskog poglavarstva (Obala Franje Josipa br. 10 II. kat) za uredovnih sati.

Pula, dne 11. travnja 1916.

C. kr. kotarsko poglavarstvo.

Bojna pošta. U predjelima Poljske zaposjednutim od austro-ugarskih četa bi otvoren privatnom prometu c. i kr. etapni pošt. ured u Checiny-u. Dozvoljeno je šiljati: u prometu za etapni pošt. ured Checiny: dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, tiskanice (novine), uzorke robe i pakete bez oznake vrijednosti do 5 kg; — od ovog ureda: dopisnice, otvorena pisma, tiskanice (novine) i uzorci robe. Dalje bi otvoren privatnom brzojavnom prometu c. i kr. etapni pošt. i brz. ured Wolbrom. Opaža se da u privatnom prometu sa zaposjednutim predjelom Ruske Poljske ne mogu se šiljati preporučene pošiljke.

Kradja je jedno zlo, koje je teško iskorjeniti, jer proizlazi ne iz nužde, već iz pohlepe, navike i slabog odgoja.

Od nekog vremena, osobito u zadnje doba, učestale su u gradu kradje, a da se krivcima nije skoro nikada moglo u trag ući.

Tako su se desile provalne kradje kod nekog Josipa Šurian u V. Lepanto 21, Ivana Andreška u V. M. Cappelletta 38, kod Ivana Patzak u Villa Kari itd., te su tom prigodom zlikovci odnijeli oveće iznose i dragocjenosti veće vrijednosti.

Sumnja je pala na dvojicu mladića, no slučajno se desilo, da je jedan mornar prolazeći pokraj jedne jame u Valcane opazio u jami sakrit jedan kovčeg dragocjenosti. Odmah se ustanovilo, da su spomenute dragocjenosti vlasništvo Patzaka, pa se poduzelo sa redarstvene strane sve nužne mjere, kako da se krivce ulovi u stupicu, jer se predvidjalo, da će se isti vratiti po svoj plijen. U istinu sutradan uza svu kišu, što je lijevala, zaputi se trojica mladića iz Valsaline prema spomenutoj jami. I dok se je jedan od njih spustio u jamu ostadoše druga dvojica na straži, no bijahu slabe sreće, jer budu doskora opkoljeni od redarstvenih agenata i odvedeni na redarstvo te metnuti s onu stranu brave.

Isti su: neki Rubinić Josip V. Lepanto 21, Čopić Nikola V. M. Cappelletta 16 i Zuliani Alfred u V. Lazarić 8.

Dok je jedan priznao, da je sa svojim ortacima počinio kradju kod Patzaka i razne druge provalne kradje te novac s njima potrošio, zanijekaše druga dvojica tvrdokorno svaku izjavu.

Kod potonjeg pretraživanja spomenute jame našlo se naknadno više ukradenih predmeta, što potječu od raznih počinjenih kradja. P.

Iz Drage Mošćeničke primamo: „Poziv na zabavu s tombolom, što je priredjuju učenici(ce) pučke škole u Dragi Mošćeničkoj u nedjelju, dne 16. aprila 1916. u dvorani I. razreda, a u korist „Crvenoga Križa“ i fonda za udovice i siročad palih vojnika. Raspored: 1. Carevka, pjevanje uz pratnju. 2. Prosci, igra. 3. Soča, deklamira Marija Rubinić II. 4. Majka uz kolijevku, deklamira K. Rudan. 5. Oj, ti vilo! . . ., duet, pjevaju Ml. Rubinić i Mr. Rubinić. 6. Bog stvoritelj, deklamira Tonka Rudan. 7. Tri goluba, deklamira Danijel Bradičić. 8. Istri, deklamira Milka Armanda. 9. Moja Austrija, deklamira Dražul. 10. Oj, junaci! . . . pjevanje uz pratnju. 11. Zvijezda jato, deklamira Zlatica Rubinić. 12. Božje oko, živa slika: T. Rudan i Schleppe. 13. Neposlušni Ile, deklamira Vitomir Mavrinac. 14. Junačko je srce naše, deklamira Andre Krnetić. 15. Vse mine, pjeva T. Rudan. 16. Majčina oporuka, deklamira Vazmenka Velčić. 17. Ide Janko u vojnike, deklamira Hugo Bradičić. 18. Pjesma o pjesmi, deklamira Milka Rubinić. 19. Učka, deklamira Marija Rubinić. 20. Vijenac narodnih pjesama, pjevanje uz pratnju. 21. Tombola (mnogo zgoditaka, s više od 160 kruna vrijednosti). — Odmor. — „Udovica“, (igrokaz iz današnjega rata, u 3 čina, nap. učit. N. Z.). Lica: Majka, Zorica i Stanko, djeca njezina, 1 časnik, 1 kaludjer, više vojnika. (I. i III. čin dogadja se u majčinoj kući, II. na bojnome polju). — Početak točno u 7 sati na večer. — Ulaznina: I. mjesto 1 K, II. mjesto 60 h. Dragovoljni doprinosi primaju se sa zahvalnošću.

Uprava pučke škole, Draga Mošćenička.

Gospodarstvo.

Što treba Dalmaciji?

Čitamo u Hrvatskom Lloydu:

Od srca Vam je harna, gosp. uredniče, Dalmacija na ljubeznoj sućuti izraženoj u članku „Za bolju budućnost Dalmacije“ br. 6. mjeseca veljače. Dozvolite mi malo mjesta u Vašem cij. listu da na onaj Vaš članak nadovežem nekoliko redaka, te upozorim Vaše čitatelje na glavne potrebe Dalmacije bez ispunjenja kojih nije se nadati boljoj budućnosti.

Dalmacija je u prvom redu agrarna zemlja. Dok se u Njemačkoj bavi poljodjelstvom 35.6 po sto pučanstva, u Austriji 60.9 po sto, Magjarskoj 69.6 po sto, Hrvatskoj 81.5 po sto u Dalmaciji se bavi poljem 83.23 po sto. Ali Dalmacija nije ni „ravna“ Slavonija, ni Bosna „ponosna“, ona je krševita i goletna zemlja, isprekrižana od Velebita do Lovćena strmenim kamenitim planinam. Od 1.282.257 hektara njezine površine jedva je 57 po sto sposobno za kulturu: 29 po sto za vinograde, 18 po sto masline i 10 po sto žitarice, a sva ostala ogromna prostorija oko 600.000 hekt. goli je kamen ili neplodna ledina. Najbolje zemlje, sposobne osobito za kulturu žitarica, leže pod vodom. Kninsko, vrličko, sinjsko, imotsko, vrgorsko i neretvansko polje, da ne spominjemo drugo omanja, kada bi bilo potpuno obranjeno od poplava i močvara, davalo bi hrane (žita) svoj Dalmaciji za čitavu godinu. I u normalnim, a još više sada u ratnim godinam Dalmacija treba kruha. Od 12 mjeseca u godini ona se jedva može svojim žitom prehraniti 3 mjeseca. Bujice urediti, močvare presušiti prijeka je potreba za početak gospodar. pridignuća. Na tim uredjenim danas mrtvim poljanam pridigao bi se i proizvod žitarica, koji je danas vrlo kukavan. Dok se, na primjer, u Belgiji računa proizvod pšenice 26 m. c. po hektaru, u Njemačkoj 23 m. c., u Magjarskoj 19 m. c. u Dalmaciji jedva dopire na 8 m. c., tako da se neisplati trud oko žitarica.

Velika je oskudica stajskog gjubra, mora se tražiti pomoći u umjetnom (amoniak, pepel, superfosf. čil. salitra). Tomu bi se uspješno doskočilo podignućem šumarstva i marvogojstva. Stajskog gnoja bez marve ne može se imati, a marva bez paše i šume ne može se pojmiti. Na šumskom katastru Dalmacije označena je kao šuma površina od 381.762 hektara, ali to nije prava šuma već goli pašnjak takozvana muša, vododerina, branjevina. Na toj prostoriji dala bi se ipak podignuti bujna šuma, kao što je i prije bila u staro doba, dok se nije pod četristoljetnom mletačkom vladavinom sve sa zemljom srazilo. Vlada u istinu troši za podgoj šuma ali bez sustava i strogosti, uspjeh je sasvim malen. N. pr. Kranjska broji 36 po sto šuma, Štajerska 40 po sto, Bosna 51 po sto, a sirota Dalmacija zaodjevena je tek sa 16 po sto. Osim vlade i zemaljskog odbora krive su tomu ponajviše naše općine, koje šumarstvu ne daju prave važnosti. Morale bi imati na umu, da bez dobrih šuma i pašnjaka ne ima marvogojstva, koje je prvi temelj gospodarskom blagostanju. I u ovom pogledu statistika nam pruža žalostnu sliku. Dok druge naprednije pokrajine naše monarkije broje 50—60 glava rogate marve velikoga zuba na svakih 100 hektara, puno zaostaje za njima Dalmacija, koja jedva broji 25—30 glava, dakle za polovicu manje. Zbog svoje blage klime jedino obiluje ovcam, do 800.000 glava. Ipak bi se marvogojstvo moglo podignuti do velikog stepena upravo zbog blaga podneblja. Sjeverne zemlje moraju skoro polovicu godine držati marvu u staji, dočim u Dalmaciji se za ledove i snijegove skoro i nezna, većim dijelom godine marva se tjera na polje. Livadarstvo je takodjer u skroz primitivnom stanju, otpada tek 4 m. c. trave po hektara. Blago južno primorsko podneblje u Dalmaciji sasvim prianja gojenju voća. Ono što je Nica za Francusku, Napulj za Italiju, mogla bi biti Dalmacija za Austriju i Njemačku, koje su dosada bile oskrbljene južnim voćem samo iz Italije. Ne će li ovaj rat sa vjerolomnom Italijom otvoriti oči nadležnim faktorima za boju našu budućnost u ovom predmetu?

Naše žarko sunce, rijetko zastrto maglom i oblačinom, naše sinje more, na kojemu u brzo smiri uzburkano valovje, pružaju Dalmaciji za budućnost još jednu privrednu granu, na koju se je do sada malo brige polagalo, a to je saobraćaj stranaca. Velika struja stranaca iz naše monarhije i Njemačke, koja se je dosada slivala u talijanske gradove i na francusku „rivieru“ krenut će uslijed ovoga rata bez sumnje drugamo, jer rana je odveć duboka, ne će namah zarasti. Dalmacija pruža strancu na toplom suncu zimsko prezimište i ljetno kupalište na moru. Započelo se je i to dobrim uspjehom sa Rabom i Dubrovnikom; nakon rata treba iskoristiti ovu priliku i razviti ovu granu privrede.

Strancu sa sjevera ugodno je boraviti u Dalmaciji, zanimaju ga osim krasnih položaja i gospodarski proizvodi, koji su za njega specialiteti, jer kod svoje ih kuće ne vidi. To su vino, ulje i riba. Dalmatinska kapljica poznata je u čitavom svijetu. Šteta da smo i na ovom polju zaostali. Ampelografija broji do 460 vrsti raznih loza u Dalmaciji. Selekcijom i ukrštavanjem dalo bi se odgojiti najboljih vrsti loza i usavršiti najfinijih vrsti grožđja. Naše ulje ima sve sastavine najukusnijega ulja iz Francuske, Italije, ipak jedan i drugi proizvod (ulje i vino) ostaje i danas surovi materijal za obradjivanje. Uljarski odsjek u Zadru započeo je obradjivanjem ulja dosta dobro.

Iza grčkog arcipelaga možda neima morske obale bolje zaštićene i ljepše urešene otocima kao naša dalmatinska. U mnogobrojnim uvalama i zalivima, gdje se miješa sladka voda iz rijeke sa slanicom iz mora, rastvaraju se veliki prirodni ribnjaci, gdje bi se mogla u velike gojiti riba, koja spada u privrednu stranu gospodarstva kao izvrstna i jeftina zamjena skupoga mesa. Dosta je napomenuti, da su u zadnje vrijeme podignute u Dalmaciji 32 tvornice za same sardine. More je Dalmaciji velika podvornica, koja bi davala veliko blago, kada bi se nastojalo i znalo izvaditi.

Kako vidite, gospodine uredniče, Dalmacija ima sve najbolje uvjete, da se podigne do svoga procvata i blagostanja. U ovim glavnim širokim potezima ja sam vam prikazao samo glavne potrebe Dalmacije kao agrarne zemlje, a da nisam istaknuo njezine velike važnosti u industrijalnom, trgovačkom, osobito pomorskom pogledu. Ovo polje prepuštam vještijem peru i drugom zgodnijem času, kada će se našoj Dalmaciji ufajmo se nakon sretno dovršenoga rata, dati puno veća znamenitost bilo sa spojem dvlju željeznica Knin—Ogulin i Split—Bugojno u zaledju, bilo novom proširenom konjunkturom na Balkanu i Jadranu, odakle joj dobri izgledi za bolju budućnost.

D. F. Ivanišević.

Razne vijesti.

Povišenje poštanskih i brzojavnih pristojba? U vezi sa povišenjima poštanskih i brzojavnih pristojba u Njemačkoj, koja imadu da stupe na snagu u obliku ratnog prireza već od 1. lipnja ove godine, a koje će se povišenje protezati i na saobraćaj monarkije sa Njemačkom, imalo bi uslijediti koli u Austriji, toli i u Ugarskoj povišenje poštanskih tarifa. Pregovori su već u toku, pa kako saznajemo, imala bi se povisiti pristojba za odašiljanje dopisnica od 5 na 8 filira, a pristojba za frankiranje listova novisila bi se od 10 na 15 fil. Jednako bi povišenje imalo uslijediti i kod brzojavka. Sada se plaća za svaku brzojavljenu riječ 6 filira, a po novom cjeniku stajala bi svaka riječ 8 filira. Kako istaknusmo ovo je tek osnova, o kojoj se vode pregovori izmedju Ugarske i Austrije. Telefonske se pristojbe predbježno ne će povisivati, jer je telefon danas jedno od najvažnijih pomagača u posredovanju i u službi industrije, obrta i trgovine.

Zadnje vijesti.

Potpisna cijena našeg novog ratnog zajma.

Beč, 13. (D. u.) Potpisna cijena 40-godišnjeg petipopostotnog amortizacijskog državnog zajma iznaša 93 po sto, a za proste od poreza petipopostotne 1. lipnja 1923. god. isplative državne bonove 95·5 po sto. Austro-ugarska banka i blagajna ratnog zajma dopuštaju potpisateljima pogodnost, da pretvore sveukupne za prvašnjih zajmova potpisane svote u jedan ili drugi novi zajam, koji nije podvržen porezu na vrijednostnim papirima. Potpisivanje počimlje 17. travnja, a svršava 15. svibnja u podne.

Burian u Berlinu.

Beč, 13. (D. u.) Naš izvanjski ministar Burian putuje večeras u Berlin, da se pogovori s državnim kancelarom Bethmann-Hollwegom.

General Plehve umro.

Kopenhagen, 13. (D. u.) Ruski je general Plehve, koji je prije imao vrhovno zapovjedništvo na sjevernoj fronti, umro u Moskvi.

Potopljen parobrod.

Barcelona, 13. (D. u.) Ovdje je prispio nizozemski parobrod iz Meksika. Dovezao je 9 momaka od torpedovane jedrenjače Imperator.

Uzgojne crtice.

A jednom, ujutru, kad htjedoh poći od kuće u službu, reče mi ženica, ispraćajući me, nekako neopisivo meko i vanredno nježno, a čisto snebivajući se:

— Josipe, daj mi, bolan, malo para! Htjela bih da izidjem u grad, da kupim koješta.

Dok mi je to govorila, oči joj zavodeniše i zasjaše, a lice joj obli neka stidljiva rumen. Nikad je dotad ne vidjeh onakvu. Imala je na sebi nečega — ne miloga, ne ljupkoga, već božanskoga. Podsjeti me, Bože mi prosti, na Bogorodicu u staroj našoj crkvi.

Dadoh joj novaca bez riječi i odoh žurno. Kad se o podne vratih kući, ne dočeka me žena na ulazu, kako je dosad činila skoro uvijek. A kad udjoh u sobu, nadjoh je gdje ustaje žurno od šivaćeg stroja.

— Oh! — dočeka me s iznenadjenjem. Nisam gledala na uru... Činilo mi se još rano.

I opet je obli ista ona jutrošnja stidljiva rumen, samo — učini se još stidljivija, još rumenija.

Ništa nisam slutio, pa ništa ni ispitivao — a ona je svakog dana sve nešto bila u poslu. Živjeli smo pak sami, daleko od rodbine i njezine i moje, da bi mi koje od njih moglo što reći.

Od onoga dana bijaše prošlo prilično vremena. Jednom poslije ručka, uze me žena nježno za ruku, pa mi reče, ne gledajući u me:

— Hodi, da vidiš!

— Šta da vidim?

— Hodi — vidjeti ćeš.

I povede me u „vizit-sobu“.

Vrata su od jednoga ormara još bila otvorena, a na stočiću kraj prozora čitava oprema... Čega ti nije bilo! Tu je svežanj majušnih košuljica, kao da su za povešu lutku; tu tople čarapice od vune, da ne možeš u njih uvući ni dva prsta; tu su opet kapice, jedne od bijelog konca, kao da su od samih snježnih pahuljica, druge od vunice u boji, kao da su izlivene od šećera. Tu su dalje pelene, mekane i nježne pod rukom, koje će doći do osjetljive kože novorodjenčetu; tu velike, tople pelene od flanela i „fruštanja“ sa izvezenim okrajcima ružičasto, plavo ili crveno kao krv; tu povoji i drugo.

— Eto, zato sam prije tražila novaca — reče ona, pogledajući na pô stidljivo, na pô zadovoljno, sad u stvari, sad u mene, a po licu joj se opet razli ona njежna rumen.

— Zar već?! — ote mi se iz grudi i nehotice uzvik iznenadjenja.

— Pa moramo se, srce, brinuti za vremena. Ja znam kako je majka; sva su mladja djeca prošla preko ruku njenih i mojih. Poslije se ne može sve najedampul. Ni ptica ne gradi gnijezdo tek kad se ptičići izlegu.

Oj, kako mi sada najedamput uskrsne u svijesti slika ptičjega gnijezda iz moga djetinjstva, živa kao na javi!

— Pa i mi ćemo dobiti ptiće!... sinu mi kroz svijest.

U tom se začu, gdje dolazi netko k nama. Žena ode da vidi tko je i šta će, a ja ostadoh sam, sa čudnim, neobičnim osjećajima.

... Ptiće! — porod!... Bože, kakva uzvišena pojava, kakva sreća!

Kakva čast od svemoćne prirode jednom ništavnom trunku njezinu! Čast, odlikovanje, koje čovjeka od ništavila uzdiže do božanskoga dostojanstva, kojim mu se daruje moć Stvoritelja, moć da umnožava i održava čovječanstvo, svoj narod, svoju porodicu!... Dijete... čedo — krv svoje krvi!... Mati... otac — izvori života! Izvori ljubavi na svijetu, tvorci jedinog raja ovdje na zemlji... Bez djece, bez poroda, bi li bilo prave ljubavi na svijetu, bi li bilo onih, koji istinski vole i onih, koji su istinski voljeni?...

... Ali, uporedo s ovom čašću, uporedo s ovim odlikovanjem, kakvo teško breme, kakva kolosalna dužnost — podizanje i uzgoj poroda svoga!...

... No, pa šta?!... Koji će se pravi čovjek plašiti još i ovako ljupka, ovako mila i slatka tereta, kao što je uzgajanje djece svoje?! A i šta je život, trud i rad? Ko se plaši rada i truda, nije dostojan ni da živi. A ima li uzvišenijega, ima li svetijega rada, od rada na podizanju poroda svoga?...

... Neka dolaze na svijet ptičići moji, neka se radjaju djeca moja, dati ću ja, ako ustreba i život svoj za njih, kao naši hrabri vojnici što ga daju na bojnome polju za domovinu našu — milu i slavnu Austriju.

To je uostalom i najviša dužnost čovjekova na zemlji.

To je najuzvišenije opredjeljenje njegovo na svijetu.

To je krajnji cilj čovjekovu životu — kao što je biljci tamo na livadi, da proizvede sjeme, pa da ugine...

... Hvala ti, Oče nebeski, hvala ti, o svemoćna majko prirodo, što si udostojila dva crva svoja, mene i moju drugaricu, ove uzvišene počasti; ove neizmjerne milosti svoje, da nas ne ostaviš samohrane, nezamijenjene na golemom svijetu ovom; već nam daruješ zamjenu, djecu, žive stvorove, koji će vas svojim srebrnim glasićima nazivati najmilijim, najsvetijim, božanskim imenima: majko, oče, roditelji!...

... Hvala ti! Ja i moja drugarica starat ćemo se, da opravdamo ovu počast, težeći da svoj porod odgojimo što brižljivije, da ga uzgajamo što razumnije...

Prijatelj mladeži.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Subota, 15. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 275

Sve ruske i talijanske navale krvavo suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer su naše linije stajale na donjoj Stripi, na Dnjestru i sjeveroistočno od Černovica pod žestokom vatrom. U noći došlo je u kutu na ušću od donje Stripe i jugoistočno od Bučca do jakih bojeva u predpolju, koji dijelom još traju. Na najjužnijem kraju bojnog polja povukli smo posadu s pomaknutih jaraka u glavne položaje. Sjeveroistočno od Jaslovjeca bio je takodjer neprijatelj prodro u naš prednji položaj, ali smo ga brzom protunavalom opet izbacili, zarobivši mu 1 časnika, 3 zastavnika i 100 momaka. Na cesti, koja vodi iz Bučca u Čortkov osvojilo je a.-u. četaško zapovjedništvo iznenadnom navalom rusku prednju poziciju. I protiv fronte vojske nadvojvode Josipa Ferdinanda razvilo je neprijateljsko topništvo veliku djelatnost.

Talijansko bojište.

Nastavio se je i jučer na jednoj i drugoj strani topovski oganj, u koliko su to dopuštale prilike opažanja. Na Mrzlom su Vrhu osvojile naše čete prednji položaj, te su suzbile opetovane protunavale zadavši Talijanima teških gubitaka. Kod Bovca i Pontebbe naše je topništvo uhvatilo neprijateljske položaje pod žestoku vatru. Na tirolskoj je fronti prešao neprijatelj na mnogo mjesta u navalu. Suzbili smo njegove pokušaje, da osvoji u Sugani naše položaje na vrhovima objestrano od Novaleda. Na cesti u Tonale ispraznile su naše čete prošle noći obrambeni zid južno od Sperona, te su se utvrdile u bližnjim položajima. U području Adamella zaposjeli su alpinci pogranični hrbat Dosson di Genove. Južno od Stilfersjocha izjalovio se je neprijateljski napadaj protiv vrha Scorluzzo.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Ne računajući tu i tamo živahnih, a u području Moze ljutih topovskih bojeva, nema ništa osobita. Navalni su se pokušaji na lijevoj Moze utrnuli pod našom topovskom vatrom u samim izlaznim jarcima.

Istočno bojište.

Suzbili smo krvavo ruske nasrtaje kod Garbunovke i južno od Naročkog jezera. Isto su tako bezuspješnim ostali neprijateljski podhvati protiv položaja na Serveču sjeverno od Zirina.

Balkansko bojište.

Neprijateljsko je topništvo bilo jučer na istoku od Vardara od časa do časa vrlo djelatno. Neprijateljski su letioci bacali u noći od 12. do 13. o. mj. bez nikakovog uspjeha bombe na Gjevgjeli i Bogorodicu.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 14. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Od onih 3000 palih neprijateljskih vojnika pripadalo je 13. Kičenerovoj diviziji. Imali smo u toj bitci 79 mrtvih, 168 ranjenih i 9 nestalih.

Kaukaska fronta.

Položaj je nepromijenjen. Uslijed zla vremena izvrgle su se operacije u dolini rijeke Čorok u neznatne mjestne okršaje.

Brzojavi.

Rat.

Osnovani zračni napadaj na Njemačku.

Rotterdam, 13. Kako se potvrdjuje iz Londona, postavio se je Daily Mail na čelo gibanja, koje predlaže, neka veliko jato zrakoplova, sastavljeno od najboljih zrakoplova sviju država četvornog saveza, poduzme navalu na njemačko carstvo.

Njemačka.

Njemački car na ratnoj službi božjoj.

Berlin, 14. (D. u.) Njemački je car bio danas u velikom glavnom stanu na ratnoj službi božjoj, koju je održao kardinal Hartmann.

Balkan.

Nova nasilja proti Grčkoj.

Frankfurt, 13. Frankfurter Zeitung javlja: Četvorni je savez saopćio grčkoj vladi, da će u grčkim lukama Jonskog, Egejskog i Kretskog mora biti ustanovljena osloništa za mornaricu protiv njemačkih podmornica.

Što se traži od Grčke.

Zürich, 12. Švicarska Telegrafska Informacija javlja iz Atene: Grčka je vlada otklonila zahtjev četvornog saveza radi prolaza četa sa otoka Krfa u Solun preko grčkog područja, jer da je Krf potpuno okužen kužnim bolestima. Samo mjeseca marta ustanovljeno je bilo na Grcima preko stotinu slučajeva smrti od kolere.

Atena, 12. O konačnom rijeSenju ministarske krize se danas službeno javlja, da državni odvjetnik Chatzakos, koji uživa glas kao jednog od prvih pravnika u Grčkoj, preuzima ministarstvo pravde, koje da napušta Rallis, a ovaj potonji opet da nastupa mjesto ministra financija, koje je ispražnjeno uslijed odstupa Dragumisa. Tomu javljaju vladini krugovi, da ta upadica nema nikakove važnosti i da ona ne će ni najmanje utjecati na daljnje držanje ministarstva: politika će se vlade i uza sve potežkoće, koje četvorni savez sprema grčkim financijama, nastaviti najvećom odlučnošću, te se prema tomu može držati, da su se pokušaji entente i onih oko Venizelosa, prema kojima bi se imala izazvati promjena kabineta, jadno i tužno izjalovili.

Dopusti rumunjskih vojnika.

Basel, 13. Baseler Nachrichten javljaju, da je bilo otpuštenih 140.000 rumunjskih vojnika u svrhe poljskih radnja.

Dogodjaji na moru.

Mine pred Krfom.

Geneva, 13. Petit Parisien javlja iz Krfa, da su grčke ribarske ladje pomogle kod polaganja mina. Danas je dokazano, da su neprijateljske podmornice u Jadranskom moru tako usavršene, da mogu bez zaprijeka polagati mine. Cesta na Krf je puna mina, od kojih su do sada izvukli samo tri, tako, te je plovidba teško ugrožena. Nedavno potopljenje transportnog parobroda Ginetto u krfskom kanalu prouzročila je jedna od tih mina.

Nastradali brodovi.

London, 14. (D. u.) Lloyd javlja: Engleska je jedrenjača Invelyon bila potopljena od podmornica. Parobrodi Anfu i Adamsohn bili su torpedovani i potopljeni. Parobroda je Alocrity nestalo.

Barcelona, 14. (D. u.) Iz Palamde Malorco javlja se: Brod je Jaime Roemh primio čamac za spasavanje sa brodolomcima francuskog parobroda Vega (2957 t.). Vega je susrela podmornicu, koja je potopila rusku jedrenjaču i engleski parobrod od 10 hiljada tona.

— Prispio je parobrod Villena s dijelom posade engleskog parobroda Argus.

— Unišao je u luku i parobrod Mallorca iz Palme s posadom potopljenog engleskog parobroda Orlokhead.

Neutralne države.

Buna u Kitaju.

Shanghaj, 14. (D. u.) Guverner je pokrajne Kiangsi proglasio pokrajinu neodvisnom.

Amerika.

Mehikanska nota Sjevernim državama.

Mehiko, 14. (D. u.) Reuter javlja: Mehiko je poslao notu amerikanskoj državi zahtjevajuć, da se amerikanska vojska povuče iz mehičkog zemljišta i da prepusti potjeru za generalom Villa vojsci mehikanskih konstitucijonalista.

Meksikanski pohod Udruženih država.

Genf, 13. Prema vijestima Matina vlada u lukama Udruženih država živahna djelatnost. Sva momčad, koju je američka ratna mornarica poslala na dopust, bijaše opozvana. Iz Meksika dolaze vrlo ozbiljne vijesti o sudbini unijskih četa. Već se osam dana o tome ne objavljuju nikakove vijesti.

Vojna u Meksiku.

Washington, 13. Prema nekoj nepotvrdjenoj vijesti je Villa umro na ranama, što ih je zadobio u jednome od zadnjih okršaja.

Meksikanci pucali na Amerikance.

Beč, 14. (D. u.) Reuterov ured saopćuje: Kako nam javljaju, pučanstvo je pucalo na amekanske čete, koje su hodile kroz Porral (pokrajina Ciuahua). Nastala je borba, u kojoj su Amerikanci izgubili 2 čovjeka. Ubijeno je i ranjeno mnogo amerikanskih gradjanskih osoba.

Carranza je brzojavio, kako su njegove čete pomogle Amerikancima da uspostave red. Carranza je pripomenuo državama Unije pogibelji, koje bi mogle nastati, bude li se natjeralo gradjansko stanovništvo na bunu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 11. Službeni izvještaj od 10. o. mj.:

Zapadna fronta.

Uzduž rijeke Dvine topovska i pušćana vatra. U mnogim su pododsjecima pokušali bili Nijemci, da poprave svoje pozicije i da izvedu iz njih nabujalu vodu, no naša ih je vatra prisilila, da obustave te radnje. Njemačka su ljetala bacala bombe na kolodvor Römershof i kod Dvinskog. Sjeveroistočno od jezera Višnjev razvilo je neprijateljsko topnistvo živahno djelovanje. Na kanalu Oginski izbacivali su neprijateljski ljetači bombe na naše pozicije. Kod sela Komora, 25 kilometara jugoistočno od Pinskog, doprli su njemački odjeli do naših položaja na čamcima, no naša ih je vatra prisilila na uzmak. Na donjoj smo Stripi osvojili neprijateljski jedan jarak i zarobili nekoliko momaka.

Kaukaska fronta.

Napredujući u smjeru prema Baiburtu (75 kilometara jugoistočno od Trapezunta) odbile su naše čete Turčina te napredujemo povoljno. Neprijateljski su protunapadaji ostali posve bez uspjeha, te je on imao u našoj vatri velikih gubitaka. Naše čete moraju da napadaju po teškom snijegu i da prelaze preko bezbrojnih ledenjačkih izdubina. Napredujući prema Diarbekiru suprotstavili smo se neprijateljskim silama u dolini Gornukova, a kod Bitlisa odbili smo više turskih navala. Južno od jezera Urmia bilo je sukoba sa jačim kurdijskim četama, koje je podupirala turska pješadija.

Francuska.

Paris, 12. Službeno izvješće od 11. o. mj. sata poslije podne:

Na lijevom brijegu Mose naperili su Nijemci protiv naših položaja navalu, kod koje su bacali upaljive tekućine. Navala, koja je došla iz Bois de Corveaux, bijaše suzbita našom zapornom vatrom i vatrom naše pješadije; samo na istočnom djelu, uspjelo je neprijatelju da prodre u nekoje manje odsjeke naših jaraka. U noći su na desnom brijegu Mose pokušali Nijemci, da nas bace iz jaraka, koje smo posljednjih dana osvojili južno Douaumonta. Taj je njihov pokušaj, kod kojega su isto bacali upaljive tekućine, svršio krvavim neuspjehom. U području Douaumont-Vaux vršilo se je žestoko bombardiranje. U Woevri nekoliko topovskih napadaja. Na cijeloj je fronti noć mirno prošla. U jutro je jedan naš zrakoplovac pogodio njemački zrakoplov, koji je kod Badonvillera pao u naše vrste. Oba su zrakoplovca poginula.

11 sati poslije podne: Na sjevernoj fronti pucala je naša artilerija na jake njemačke čete, što su koracale po cesti Chemin des dames. Dobro naperena vatra prouzročila je Nijemcima na cijeloj fronti ozbiljne gubitke. Zapadno Mose tekom dneva dosta žestoka vatra na našoj fronti medju Mort-Homme i Cumierom. Nikakva djelatnost pješadije. Istočno Mose poduzeli su Nijemci, nakon jake topovske priprave, poduprte bacanjem plinovitih bomba i taneta, koji izazivlju suze, oko 5 sati poslije podne jaku navalu na naše položaje medju Douaumontom i Vauxom. Neprijatelj je osvojio nekoje pomaknute položaje, ali su ga odmah naše čete suzbile u protunavali. U Woevri topovski boj i u odsjecima Moulainville-Ronvauxa i Chatillona. Sjeveroistočno St. Mihiela naši su topovi velikog kalibra uspješno opstrjeljavali željeznički vlak sjeverno Haudicourtskog kolodvora. Na ostaloj fronti nema ništa važna. U noći od 10. na 11. bacilo je naše jato ljetala, u dvim napadajima, 29 dotično 21 bomba na kolodvor Nautillviski i Briculleski. Isto je jato bacalo bombe na položaj za topove od 38 cm.

Belgija.

Dosta slaba topovska djelatnost na fronti belgijske vojske.

Italija.

Rim, 13. Službeni izvještaj od 12. o. mj.: U dolini Ledra zaposjeli smo metodičnim, ofenzivnim operacijama visine sjeverno Ponale, medju dolinom Concei i Gardom. Poduprta artilerijom izvojštila je naša pješadija jaku vrstu utvrdjenja na južnom obronku Monte pari i Cima d' oro te na strmim stijenama Monte Sperone. Neprijateljske su se opsade, nakon teških gubitaka, iskoristivši teren, povukle. Sasvim tim smo učinili dvadesetak zarobljenika. Jučer se je nastavila živa djelatnost artilerije u odsjeku medju Adižom i Breutom, na vrhu Buta, na Felli i na Soči. Usljed uspješnog pucanja naših baterija nije neprijatelj mogao da popravi utvrdu Luserna (visoki Astico).

Bojne poljane.

Vojni položaj u Turskoj.

Novinstvo neprijateljskog inozemstva nastoji iz kojekakvih razloga da prikaže vojni položaj na Kaukazu kao osobito nepovoljan po Turke. Takove se vijesti šire ponajpače po Engleskoj u prozirnoj namjeri, da se zasjeni ozbiljan i pogibeljan položaj armade generala Townshenda u Iraku, koju Turci opsjedaju i opkoljuju kod Kut-el-Amare. Radi toga je potrebito, da se položaj na temelju pouzdanih podataka i informacija u kratko ocrta.

Veliki je knez Nikolaj započeo u siječnju 1916. sa svojom ofenzivom. Pogodovane sa kaukaskim željeznicama, napredovale su ruske čete u glavnom istočno od Köpriköi-a dalje. Sporedni su odjeli koracali sjevero-zapadno prema Trapezuntu i južno na Muš i Bitlis. Osobito su Rusi zauzeće Erzeruma rastrubili po svijetu, kao vrlo važan uspjeh, no već naredni su službeni ruski izvještaji o plijenu pokazali, da zauzeće Erzeruma nije imalo one važnosti, kakove su mu Rusi isprvice pripisivali. Erzerum su Turci dne 16. veljače radi opkoljivanja po Rusima ispraznili. U koliko je u jednu ruku istina, da svaka tvrdjava sačinjava uporište za čete, to u drugu ruku ne smije da bude ta tvrdjava stupicom za vojsku. To je turska uprava pravodobno razabrala, te joj je pošlo za rukom, da spasi svoja ratna sredstva i svoju armadu pred ruskim opkoljenjem. Starije su uzidane topove, koji su morali ostati u Erzerumu, učinili Turci prije toga neuporabivima. Turci su se iznajprije tvrdokorno opirali i zadali Rusima teških gubitaka, ali nato su bili radi pomanjkanja municije prisiljeni na uzmak. Glavne ruske vojne sile nijesu progonile Turaka, samo izvidnički su odjeli prodrli dalje u zemlju. Sadašnja se ruska linija proteže od Crnoga mora, 40 kilometara od Trapezunta, prema Mušu i Bitlisu. Da li će Turcima poći za rukom, da uzdrže Trapezunt i Erzinjan, teško je naravski kazati. No turska vojna uprava ne bi nazrijevala nikakve pogibelji u tom, kad bi Rusi ta mjesta proti očekivanju zaposjeli. Ruskim napredovanjem ne prijeti nikakva pogibao turskim četama u Mezopotamiji i Palestini. Putevi su naime, koje bi Rusi morali da prevale, silno dugački, a osim toga ne treba smetnuti s uma, da će Turci pojačati svoje čete na kaukaskoj fronti sa četama od Dardanela i svježim, na novo izvježbanim pričuvama.

Položaj je na iračkoj fronti po Turke veoma povoljan, a nije ni novom engleskom zapovjedniku pošlo za rukom, da oslobodi onih 8000 u Kut-el-Amari opkoljenih Engleza.

I u Perziji je zapelo rusko napredovanje zapadno od Kermanšaha. Za daljnje ruske operacije manjkaju Rusima željezničke pruge, te će im to pomanjkanje stavljati iste zapriježke kao što im ih je dosad stavljala neprohodnost puteva u predjelima, u koje su dosad provaljivali.

Iz svega se toga razabire, da se može gojiti potpuno pouzdanje i povjerenje u turske obranbene borbe, kojima je na čelu vrstan časnički zbor, a vode ih hrabri i ustrajni vojnici.

Grčka.

Venizelos proti kralju Konstantinu.

Dopisnik lista Berliner Tagblatt javlja iz Atene svomu listu ovo: Atena ima opet jednu senzaciju. Prepirka izmedju kralja i Venizelosa započela je iznova i čini se, kao da će se svom žestinom razviti. U tjedniku Kyrix (Glasnik), o kojem se znade i o kojemu se po ulicama javno više, e je Venizelosov Glasnik, odgovorio je Venizelos na interview, štono ga je imao dopisnik gornjeg lista sa kraljem Konstantinom. A taj članak ne će biti jedini, jer Venizelos izjavlja, e će iza ovoga slijediti još čitav niz drugih članaka, u kojima će pobijali kraljeve izjave. U spomenutom prvom članku nastoji Venizeles, da obeskrijepi kraljevu tvrdnju, e je on — Venizelos — „često fantastičan u političkim stvarima“. U tu svrhu predočuje on svu svoju politiku posljednjih godina u oduljem članku. Umjesto da proti kraljevskomu svomu protivniku otmjeno nastupi, kako je to u svoje doba učinio bio i sam kralj, ne žaca se Venizelos ni najoštrijih podmitanja. U prvom redu navaljuje na vladu. Ova protuustavna vlada da svaki trenutak zlorabi krunu, kako bi pokrila manjkavost auktoritete, ona da raznim intervieuwima tako oštećuje narodne interese, da kraj toga strada sva kraljevska čast i ugled. U februaru da je prošle godine izazvala ta vlada zloban osobni spor izmedju kralja i njega. Jedva što se je na to nekako zaboravilo, traži eto vlada nove sporove i opet osobne protivštine na štetu čitave zemlje. Tako da se je kralj izrazio prema dopisniku lista Berliner Tagblatt, e je Venizelos često fantasta. „Mi hoćemo“ dodaje Venizelos velikodušno, „da ne diramo u tu novu povredu ustava, koja je sadržana u toj izjavi,“ te nastavlja: „No veoma je žalosno, da kralju stavljaju u usta takove neistinite izjave, samo da se uzmogne ostati kod optužbe, e je Venizelos doista fantasta.

Nato na široko razlaže razvoj svoje vlastite politike sve od mira u Bukareštu ovamo. U početku je europskog rata prijetilo Grčkoj u svakom slučaju zlo: Kad bi pobijedile centralne vlasti, bila bi Srbija uništena, a Bugarska bi porasla, te bi tako bilo ravnotežje na Balkanu posve poremećeno. A kad bi pobjedila antanta, tražila bi bila Bugarska i opet odštetu na račun Grčke za svoje sudjelovanje, a dapače i za svoju neutralnost. Kad se je konačno i Turska uplela bila u rat, porasla je pogibelj po Grčku, jer bi pobjedonosna Turska protjerala bila sve grčke elemente. A pobijedjena bi Turska morala da izruči na milijune otomanskih Grka ovoj ili onoj velesili. Ti bi bili na taj način za uvijek izgubljeni po Grčku. Tad da je njemu — Venizelosu — dne 24. januara 1915. Sir Edward Grey poručio, da bi Grčka primila veoma važnih koncesija u Maloj Aziji, kad bi pošla s antantom. Svaki je prijedlog u toj stvari bio po Grey-u veoma povoljno prihvaćen. Teško da bi se u dugačkoj povijesti Grčke našla dosad ikad kakova ponuda triju velesila.

koja bi tako zgodno išla na ruku grčkim narodnim željama poput evo ove.

No uza sve to nije on — Venizelos — bio nikakav fantasta, kako da se je tobože izjavio bio kralj, jer je ove i sve ostale prijedloge odbio, dobro znajući, da bi grčka armada, koja bi pohrlila bila prema Dunavu u pomoć Srbima, bila iza ledja odrezana po Bugarima. Kad je u tu svrhu pozvao bio u pomoć Rumunjsku, a ova je zatraženu pripomoć uskratila, odlučio se je, da sa samim Bugarima raspravlja. A da se Bugari priključe Grčkoj, trebalo bi bilo, e im se dade ma bilo kakova odmazda. Zato je predložio kralju, da se Kavalla, Drama, Sari i Chaban odstupi Bugarskoj, kako bi ova ustala proti Turskoj.

Na daljnje ćemo se „zanimive" — kako se iz ovoga razabire — članke Venizelosa još osvrnuti.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine" donašaju:

Brašno i krumpir. Od juče je otpočelo kao što smo javili, da se u prodavaonicama životnih namirnica odbora grada Beograda prodaje brašno i krumpir. Brašno je lijepo, bijelo i stoji kilogram K 1.30 i daje se prema broju članova u porodici. Krumpir stoji 60 h i do pet članova u porodici dobivaju 10 kg, a preko pet članova u porodici dobivaju 20 kg.

Monopol papira za cigarete. Monopol cigaretnog papira za posjednute oblasti Srbije predat je zagrebačkoj tvornici cigaretnog papira — tvornici Freund.

Nova ekspozitura banke u Beogradu. Življi privredni život u Beogradu i u svoj Srbiji ogleda se najbolje u stvarnosti, da su najuglednije banke Monarhije ustanovile svoje ekspoziture u Beogradu. Onima, koje su se do sada osnovale i s naše strane pribilježenim ekspoziturama, pridružila se i sarajevska Austro-bosanska banka, koja je, kao što je poznato, sa sjedištem u Sarajevu. Austrobosanska banka je kćer bečke „Union banke", i njena beogradska ekspozitura baviće se svima transakcijama, koje zasjecaju u bankarski i trgovački posao.

Pretplatnicima do znanja.

Sutrašnjim ćemo danom obustaviti list svima onima, koji nijesu podmirili pretplatu za mjesec veljaču. Uslijed nemara takovih „prijatelja" lista, ne može se očekivati onakovog napredka kakovog bi morao imati ovaj jedini hrvatski dnevnik u Istri.

UPRAVA.

Domaće vijesti.

Obznana. Uslijed dopisa c. i kr. ratnog lučkog zapovjedništva u Puli od dne 9. travnja 1916. br. I. 1381, vuna, što je zaplijenjena u ratne svrhe, prama naredbi c. kr. ministarstva trgovine od dne 20. oktobra 1915. Z. D. L. br. 313., bit će preuzeta u političkom kotaru Pula od dne 15. do 29. aprila o. g. po kupcu vune, što ga je odredilo c. i kr. vojno nadzapovjedništvo, Rudolfu Wildner, jednogodišnjem dobrovoljcu 24. dom. pješ. pukovnije. Spomenuti će se kupac vune legitimirati otvorenim nalogom, što će mu se u tu svrhu izdati. On će plaćati preuzetu vunu prama težini, vrsti i cijeni procijene (u okviru najviših cijena ustanovljenih od ministarstva trgovine u Z. D. L. br. 315. od god. 1815.). Manji iznosi, do 500 kruna, plaćati će se u gotovom, a za veće iznose izručit će se prodavaocima potvrde, koje će potpunoma isplatiti tvrdjavna blagajna u Puli. Vastnici ovaca se ovime pozivlju, da ostrižu svoje ovce, i da dovezu vunu u dole označena mjesta. Svaka će općina odrediti kupcu svog povjerenika. Kupovanje vune uslijedit će u tvrdjavnom području Pule u slijedeće dane i u slijedećim mjestima.

1. P u l a: 17. travnja u 8 sati ujutro: grad Pula, ulica Promontore, Prato sette Moreri. Preuzimanje za grad Pulu, Šijanu, Banjole, Vinkural, Vintijan.

18. travnja u 7 sati ujutro: Medulin: Preuzimanje za porezne općine i mjesta: Medulin, Premantura, Pomer i Ližnjan.

19. travnja u 7 sati ujutro: Altura: Preuzimanje za porezne općine i mjesta: Altura, Montič, Hoborika, Šišan i Jadreški.

20. travnja u 7 sati ujutro: Galežan: Preuzimanje za porezne općine i mjesta: Galežan, Stinjan, Fazana i Peroj.

2. V o d n j a n: 24. travnja u 8 sati ujutro: Vodnjan: Preuzimanje za mjesnu općinu Vodnjan.

25. travnja u 7 sati ujutro: Krnica: Preuzimanje za porezne općine Krnica i Marčana.

3. B a r b a n, 26. travnja u 7 sati ujutro: Barban: Preuzimanje za mjesnu općinu Barban.

4. S v e t v i n č e n a t: 27. travnja u 7 sati ujutro: Svetvinčenat: Preuzimanje za mjesnu općinu Svetvinčenat.

5. K a n f a n a r: 28. travnja u 7 sati ujutro: Kanfanar: Preuzimanje za mjesnu općinu Kanfanar.

6. R o v i n j: 29. travnja u 7 sati ujutro: Rovinj: Preuzimanje za grad Rovinj, za mjesnu općinu Bale i poreznu općinu Rovinjsko Selo.

PULA, dne 11. travnja 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar:
Schönfeldt m. pr.

Ispit pomorskih kapetana. Predsjedništvo c. kr. pomorske oblasti stavlja do znanja zanimanikom. da će se budući ispiti za postignuće sposobnosti pomorskih kapetana i časnika, naredbom c. kr. ministarstva trgovine, obdržavati kod c. kr. pomorske oblasti u Trstu. Ispiti počimlju u petak dne 28. travnja u 9 sati. Molbe sa svim prilozima imadu se najkašnje do 23. travnja 1916. podastrieti c. kr. pomorskoj oblasti. Oni kandidati, koji nisu u stanju potrebite dokumente podastrijeti, bit će doista k ispitu pripušteni, ali izručenje povelje odvisiti će od svojedobne predaje dokazala, da je svim zahtjevima udovoljeno. K ispitu pripušteni kandidati imadu se, bez očekivanja na pismeno ili brzojavno riješenje, njihovih odnosnih molba, dne 28. travnja 1916. u 9 sati kod nautičkog odiela c. k. pomorske oblasti nefaljeno naći.

Udovicama i sirotama na znanje. Potpora. Zapovjedništo 1, 2 i 3 stražarske satnije bojna pošta broj 330 dostavila je uredu za ratnu pripomoć svotu od 662 Kr. s molbom, da ih podijeli po dvima udovicama ili sirotama palih vojnika momčadi 97. pješ. pukovnije, 7. i 20. bataljona poljskih lovaca (Feldjäger), da se time priskoči najprvoj i najljućoj njihovoj bijedi.

Po tom moli se zapovjedništva spomenute pukovnije i bataljuna, da predlože po jednu udovicu i sirotu pred neprijateljem paloga vojnika, koji si je stekao zaslugu za domovinu, uredu za ratnu pripomoć navodom imena joj, naslova i svjedodžbe siromaštva zajedno sa namirom za svotu od 110 Kr. i 34 para po osobi. U ime sirota ima potpisati namiru njegov skrbnik, koji će moći takodjer da odredi, kako će se taj novac upotrebiti.

Općinski ured u Puli.

Obustavljen list. Tršćanski dnevnik Cittadino di Trieste bio je radi nekih članaka protiv vlade obustavljen na četiri dana.

„La Domenica". Pod ovim je naslovom počeo izlaziti u Trstu ilustrovani tjednik.

Iz Dalmacije.

Raspuštena društva u Dalmaciji. Objavitelj Dalmatinski donosi namjesništvenu objavu od 23. pr. mj., u kojoj je popis svih družtava u Dalmaciji, koja su raspuštena od početka rata do danas. Raspušteno je ukupno 81, i to:

Kotar Benkovac: 1. Srpska Čitaonica u Benkovcu, 2. Srpska Čitaonica u Kistanjima.

Kotar Dubrovnik: 1. Hrvatski Sokol u Dubrovniku, 2. Srpsko sokolsko društvo Dušan Silni u Dubrovniku, 3. Dubrovačko radničko društvo u Dubrovniku, 4. Srpska Zora u Dubrovniku, 5. Hrvatski akademički klub u Dubrovniku, 6. Dubrovačka gradjanska muzika u Dubrovniku, 7. Dobrotvorna zadruga Srpkinja u Dubrovniku, 8. Dubrovačka hrvatska čitaonica u Dubrovniku. 9. Hrvatska općinska glazba u Dubrovniku, 10. Hrvatski i srpski Narodni Dom u Cavtatu, 11. Srpsko filarmonično društvo Zahumlje u Cavtatu, 12. Cavtatska glazba u Cavtatu, 13. Hrvatska sokolska župa Gundulić u Dubrovniku, 14. Gabinetto di lettura" u Dubrovniku, 16. Società operaia Progresso u Dubrovniku, 17. Associazione italiana di beneficenza u Dubrovniku, 18. Unione Sportiva u Dubrovniku.

Kotar Hvar: 1. Pučka Prosvjeta u Staromgradu, 2. Hrvatski Sokol u Staromgradu, 3. Hrvatski Sokol u Hvaru, 4. Unione Dalmata u Staromgradu, 5. Società G. F. Biondi" u „Hvaru, 5. „Circolo Patrio" u Staromgradu.

Kotar Imotski: 1. Srpska Čitaonica u Imotskome, 2. Hrvatski Sokol u Imotskome.

Kotar Knin: 1. Srpski Soko u Kninu, 2. Srpska Čitaonica u Kninu.

Kotar Kotor: Srpski Dom u Ercegnovome, 2. Srpska Čitaonica u Risnu, 3. Župa srpskih sokolskih društava na Primorju u Ercegnovome, 4. Srpski Soko u Bijeloj, 5. Srpski Soko u Gjenovića, 6. Srpski Soko u Kaštel-Lastvi, 7. Srpski Soko u Ercegnovome, 8. Srpski Soko u Budvi, 9. Srpski Soko u Kotoru, 10. Srpski Soko u Risnu, 11. Napredno Kolo u Kotoru, 12. Hrvatski Sokol u Kotoru.

Kotar Makarska: 1. Novo napredno kolo u Makarskoj.

Kotar Šibenik: 1. Srpska Čitaonica u Šibeniku, 2. Srpsko pjevačko i muzičko društvo Srbadija u Šibeniku, 3. Hrvatska Sokolska Župa Krešimir u Šibeniku, 4. Srpska Čitaonica u Skradinu, 5. Club Libertas u Šibeniku, 6. Associazione italiana di beneficenza u Šibeniku, 7. Società Casino u Šibeniku, 8. Hrvatski Sokol u Šibeniku.

Kotar Sinj: 1. Hrvatski Sokol u Sinju.

Kotar Split: Pučka štionica u Mravincima, 2. Hrvatsko političko-demokratsko društvo u Splitu, Gradjanska štionica u Splitu, 4. Pučka Zora u Splitu, 6. Pučka štionica u Splitu (Veli Varoš), 7. Pučka štionica u Splitu (Lučac-Manuš), 8. Srpska Sloga u Splitu, 9. Hrvatski Sokol u Donjim Kaštelima, 10. Hrvatski Sokol u Omišu, 11. Società Ginnastica e Scherma" u Splitu, 12. Gabinetto di lettura u Splitu, 13. Associazone italiana di beneficenza u Splitu, 14. Società del bersaglio u Splitu.

Kotar Zadar: 1. Hrvatski akademički klub u Zadru, 2. Srpski Soko u Zadru, 3. Club Podisti u Zadru, 4. Veloce Club Zaratino u Zadru, 5 Società Ginnastica u Zadru, 6. Circolo Canottieri Diadora u Zadru, 7. Associazione italiana di beneficenza u Zadru, 8. Società degli studenti italiani u Zadru, 9. Società dei bersaglieri u Zadru, 10. Società dei Bersaglieri u Arbanasima, 11. Circolo di studi Antonio Bajamonti u Zadru, 12. Società libera" u Zadru, 13. Società corale u Zadru, 14. Società operaia u Zadru, 15. Società Juventus Jadertina u Zadru.

Razne vijesti.

Slovenski Mlečani. Ljubljanski Slovenac javlja, da su nedavno kroz St. Peter kod Gorice vodili talijanske zarobljenike iz zadnjih bojeva kod Podgore. Medju njima su bili i mletački Slovenci, koji su na glas povikali: „Saj smo tudi mi Slovenci! Kje imate Cadorno!"

Tati u bugarskom generalnom stožeru. Vossische Zeitung javlja: Pred nekoliko mjeseci bilo je bugarskom generalnom stožeru ukradeno više važnih spisa. Redarstvo je ušlo u trag tatovima i uhapsilo pet časnika. Kompromitovano je više stožernih časnika i jedan ugledni državni činovnik.

Ruska glad za briljantima. Vrlo karakterističnu moralnu sliku s obzirom na ruske prilike daje nam suradnik Ruskoje Slova, koji se naziva „Bajan". On piše: „Nakon povišenih cijena životnim namirnicama, kovinama, tkaninama i drugim predmetima, skočila je i vrijednost briljantima. O tome se iz Parisa javlja: veli se da su cijenu briljantima podigli Amerikanci, Švedjani, Danci, Norwežani, ali najviše su tome doprinijeli Rusi. Tvrdi se, da Rusija kupuje briljante u vrlo velikim količinama i po vrlo visokoj cijeni. U mnogo manjoj mjeri se traži biser, a šareno drago kamenje skoro nikako. Mnogi će ovu vijest smatrati, da je lažna. I sam ne bi u nju vjerovao, da nijesam prisustvovao trgovini sa briljantima u inostranstvu. Onaj brilijanat, koji je prije rata stajao dvije do tri tisuće rublje, staje sada deset do petnajest tisuća. Jedan karat brilijanata srednjeg kvaliteta skočio

je na tisuću rublji, za stare, potpuno bijele brilijante plaća se čitavo imanje.

Ispred juvelirskih izloga stoje ljudi, nemarno odjeveni, koji sjaj dragog kamenja gutaju očima, kao što gladni besposličari gutaju životne namirnice iz izloga prodavnica. Ovi ljudi sa okamenjenim zanosom na licu, kao kod mjesečara, ulaze u radnju i kupuju, bez cenkanja sa desetinu tisuća. Po rdjavom njemačkom izgovoru, toplim krznima, po pokretima a naročito po ovoj demonskoj razuzdanosti poznaju se u njima odmah — Rusi. Bijele i crvene futrole se odmah gube po džepovima. Kupac plašljivo izlazi iz dućana, a prodavac se smješka i ponizno klanja. Takav kupac čini vam utisak, kradljivca... Ova nečuvena tražnja briljanata dolazi otuda, što se mnogi basnoslovno bogate, a ova bogastva se dižu na osnovu velikog broja propalih egzistencija. Izmedju bogatstva i siromaštva, napravila se kod nas u Rusiji, provala bez dna. Oluja katastrofe je srećne i nesrećne kod nas, podijelila u dvije nejednake gomile. Čitave gomile novih milijunara skupljeno je u našim bankama, tvornicama, radionicama, gostionicama i prodavnicama. Široka polja pravih radenika su opustjela i ispražnjena pod pritiskom velike nevolje. Izmješane, nalazite kod nas razne Čičikove i Kričinske — te virtuoze svakovrsne prijevare.

Veći dio naših novih milijunara, ne zahvaljuje poštenom radu za svoje milijune već prostoj kradji. Na današnjem Olympu bogataša sjede pored zelenaša i špekulanata još i podmitljivci. Izmedju trgovine i kradje je pala granica. Skoro ćemo moći svoju ruku bez razmišljanja pružiti samo najsiromašnijem čovjeku. Krvlju natopljena zemlja sveti se prokletstvom nad zemaljskim knezom. Vlasnici palata, zlata i dragocjenosti nose Kainovo obilježje, i oni ga skrivaju pod sjajem dragoga kamenja.

Upoznao sam se u inostranstvu sa jednim velikoprodavcem brilijanata. Mnogu količinu ovoga dragoga kamenja nosio je iz Parisa u Petrograd. Oteće mi ih iz ruku. Još deset puta više bih prodao. Kod vas se sad plaše od novca. Nakon svakog rata pojave se kod vas parnice, koje obraćaju na se pažnju. Ulozi po bankama, stečena imanja i kuće bili bi jaki dokazi protiv kradje. Sad su riješili, da ne stvaraju ovakove dokaze. Brilijanti se mogu lako skriti. Deset bistrih brilijanata čine čitavo imanje.

I ovo bogastvo raste. Cijena brilijantima skače za deset do dvadeset procenata. I stoga sada svi kod vas kupuju brilijante. U Rusiji leže sad skrivene dragocijenosti koje vrijede milijarde. Krv ih je uvukla u Rusiju. Najbistrije drago kamenje leži skriveno u prljavom prsluku zelenaša. Kada se bude njihov sjaj, ljudskom podlošću, ugasio kada zraci zemaljskih zvijezda budu iscezli zemaljskim kalom — tada će brilijanti izgubiti svoju vrijednost. A juveliri bi tada propali“.

Posredovanjem Carice-Majke oslobodjen je ruskoga ropstva. Iz Pfundera javljaju Tiroler Anzeiger-u: Medecinar Johann Lamprecht služio je kao strijelac u Galiciji. Bolestan je došao u Przemisl, a odatle u rusko ropstvo. Sredinom decembra 1915. godine došlo je u Sibir izaslanstvo Crvenoga Krsta našim ratnim zarobljenicima. Jedna od gospoja pl. M. opasno se razboljela. Naš medicinar je liječio najbrižljivije četiri nedjelje. Kada se gospodja oporavila toliko da se mogla krenuti na put, zamolila je i dobila gospodina Lamprechta kao ljekarskog pratioca do Petrograda. Tamo je gospodja pl. M. pokušala svima sredstvima svoga vjernog čuvara — ona ga je nazivala svojim ratnim sinom, a on nju svojom ratnom mamom — da spasi. Uzalud. Gospodja pl. M. se onda obrati na materinsko srce carice-majke. Ove dvije gospodje su se sporazumile brže nego dva državnika i — Lamprecht je dobio slobodu, da se vrati kući. Putovao je preko Stockholma i Kopenhagena. Odavde je medecinar pisao svojoj dragoj majci. On se nada, da će za kratko vrijeme svoju dragu mnogo napaćenu majčicu moći zagrliti.

Dopisnica uredništva.

Prijatelj mladeži: Ako je moguće, šaljite nam još po koju narodnu priču.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer „Polaer Tagblatt“.

POZIV.

Veprinačko društvo za štednju i zajmove, registrirana zadruga na ograničeno jamčenje, obdržavati će dne **30. aprila 1916.** u 4 sata po podne u Veprincu kbr. 5 svoju

XIII. redovitu glav. skupštinu

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine.
2. Izvještaj upravnog odbora o djelovanju zadruge u god. 1915.
3. Izvještaj nadzornog odbora o računima za god. 1915.
4. Odobrenje zaključnog računa za god. 1915.
5. Izbor upravnog i nadzornog te pomirbenog suda.
6. Zaključak glede uporabe čistog dobitka.
7. Slučajni i predlozi savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni u Veprincu.

VEPRINAC, 12. aprila 1916.

Odbor.

Podupirajte Družbu!

Samson.

Narodna priča iz Tinjana. — Zabilježio prijatelj mladeži.

Jedanput je živi jedan jak čovik, a zva se je Samson. Jedan dan je doša k jenemu malemu ovčaru Pavliću. Taj dječak je bi na vrh duba, pak mu reče Samson: „Ča delaš tote mali?“

„Gledam kako mi ovce pasu.“ Samson reče: „Hodi mali doli, ač ti ne znaš kako san ja jak“ i uzme grotu u ruke i stare je kako da je zemlja. Mali Pavlić uze iz žepa skutu, stisne ju i reče: „Vidiš, ja imam morsku grotu, s koje voda teče. Ja sam jači.“ Samson se prestraši i zamoli malega Pavlića: „Hodi doli z duba, ja i ti ćemo delat čudesa po svitu; ja sam jak, ma ti si još jači.“ Mali posluša i poje veselo š njim. Došli su Samsonovoj materi. Samson reče: „Da biš ti, majko znala, kako je ta mali jak.“ Mat odgovori. „Ja ne verujem; hote vi oba po drva, pak ću vidit ki ste jači!“ Šli su. Samson zguli dva, tri duba da ih nosi doma. Mali Pavlić je ze jedan konop i veže za jedan dub, pak je sti vezat sve oko boške. Samson ga pita: „Ča ćeš, mali?“

„Ja ću svu bošku zet doma na jedanput; ča imamo svaki dan simo hodit po drva?“ — Samson ga počne molit, neka pusti bošku i neka ne zame nič doma, ač bi mu bila na putu ova boška.

Drugi dan su šli po vodu. Samson je ze jenu baćvu na gančić (oprava, na kojoj seljaci na pašu kosijer nose), a Pavlić je ze svoj konop. Samson je natoči baćvu i je sti da nosi doma. Pavlić veže konop za jenu živu grotu. Samson ga pita: „Ča pensaš, Pavliću moj?“ — On mu reče: „Ja ću svu tu lokvu povuć doma; ča će to svaki dan hodit z baćvom po vodu?“ Samson ga poče opet prosit neka pušti lokvu onde. — Kad su došli doma povidi Samson materi: „Da biš, majko, znala kako je ta naš mali Pavlić jak; on je sti sada svu lokvu doma povuć.“

Treći dan su šli, ki će dalje jenu železnu palicu hitit, ka je bila teška 150 kili. Kad su došli na vrh Učke, Samson mahne i hiti palicu daleko — daleko. Poje po nju, da će je sada Pavlić hitit. Pavlić zame palicu i poče vikat: „Ljudi bojži! — ki ste na zemlji, ki ste na moru, čuvajte se!“ — Samson stane vikat: „Nemoj, nemoj, u ime bojže; ti biš čuda svita zatra da hitiš palicu.“ Pokie su šli na jenu njivu, ki će više hitit jenu grotu. Samson hiti strašno visoko. Pavlić išće, išće, pak je naša jenega škrlja (švrljuga ptica) i spusti ga u zrak. Škrlj zleti ravno gori do oblaki i zakanta. Samson pita: „Ča je to, ča?“ Pavlić reče: „Ne bojte se, ne; to šviče što zrak presika, ač gre silnom brzinom.

Samson je vidi, da ne more z malin Pavlićen nič dobit. Složili su se da te skupa u miru i slozi živit. Kupili su jedan dan jenu bošku. Samson pošalje Pavlića po beće. Pavlić poje, ali sad ujde s punom vrećicom beći ća. Pasa kraj jenega ovčara. Kupi ovcu za 12 fiorini, prereže joj trbuh i hiti joj ulita na jedan grm, pa reče ovčaru: „Ku ki pasa tuda i ku te pita, da li je ki tuda pasa, reci da je i kad je tote doša, da si je trbuh razreza i hiti ulita (crijeva) na grm, a pokle da je vreda — vreda (brzo) teka. — Malo zatim pasa onud Samson, da će nać Pavlića. Pita ovčara: „Je li ki tuda pasa?“ — On mu povida kako je reka Pavlić. Samson se i sad, sirota, prevari. Razreže si trbuh, da će on morebit ulovit Pavlića. Ala ma ga ulovi! Sad mora onde stat mrtav.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Nedjelja, 16. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 276

Neuspjela ruska zračna navala na Černovice.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer poslije 5 sati ujutro pojavilo se je nad Černovicama i nad kolodvorskim zgradama na sjeveru od grada 7 neprijateljskih ljetala, a izmedju njih 4 bojna ljetala. Na obranu podigla su se nekoja naša ljetala, kojima je uspjelo po dvosatnoj borbi, što se je nad Černovicama odigrala, da pogode na 30 koraka daljine neprijateljsko bojno ljetalo. Neprijateljska je skupina morala da pobjegne. Pogodjeno se je ljetalo spustilo kod Bojana izmedju ruskih i naših linija, te je bilo uništeno od naše topovske vatre. Neprijateljski je motrilac mrtav. Naša su se ljetala povratila neoštećena. U ostalom protekao je jučerašnji dan prilično mirno i u istočnoj Galiciji i na ostalim srezovima istočne fronte.

Talijansko bojište.

Na Mrzlom su Vrhu naše čete opet suzbile neprijateljske napadaje protiv položaja, što smo ih zaposjeli. U odsjeku Plöckena bila je djelatnost minskih hitala vrlo živahna. Vrhunac brda Col di Lana opstreljavaju Talijani neprekidnom žestinom. Suzbili smo neprijateljske pokušaje, da se približe našim položajima u Sugani.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Namišljeni neprijateljski napadaji protiv naših položaja na Mont Hommu te južno od Boisa de Corveaux i Cumieres nijesu se mogli izvesti radi razorne sjedinjene naše vatre sa jedne i druge obale Moze te je neprijatelj mogao da navali samo s nekoliko bataljuna protiv Mont' Homme-a. Sa najtežim su se gubicima skršili neprijateljski navalni valovi pred našim redovima; nekoliko ljudi, što su u naše jarke provalili poginuli su u borbama na bodeže. Desno od Moze, kao što i u ravnici Woevre ljuti topovski bojevi. Dvije su slabašne navale s ručnim granatama na jugozapadu od tvrdje Donaumont ostale bez uspjeha.

Istočno bojište.

Jučer ponovljeni mjestimični ruski navalni pokušaji sjeverozapadno od Dvinskoga imali su isti udes, kao oni od prekjučer. Na Serveču, jugoistočno od Korelića, lahko smo osujetili svojom snažnom vatrom započetu navalu slabijih neprijateljskih sila.

Balkansko bojište.

Nema važnijih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Na iračkoj fronti vlada mir.

Kaukaska fronta.

Na kaukazkoj su fronti naše čete suzbile napadaj neprijateljski bataljun, koji je kod toga izgubio sve svoje ljude do osamdeset njih. Zarobili smo poručnika i nekoliko vojnika.

Inače nema ništa važna.

Brzojavi.

Rat.

Francuske pjesme na talijanskoj fronti.

Beč, 14. Iz ratnog novinskog stana javljaju: Jučer su bile naše čete u pozicijama kod Formae (područje Cristallo) iznenadjene time, što su čule kod neprijatelja francuske pjesme i povike. Talijani sami jedva mogu da vjeruju, e će ovakove „šale" imati uspjeha. Uostalom bilo bi dobro, kad bi se i francuske čete upoznale sa tirolskim bregovima i njihovim braniteljima.

Položaj pred Verdunom.

Ženeva, 13. U oči udara malodušnost i način, kolim nas Havasov ured obavješćuje o dogodjajima pred Verdunom. Taj ured hoće, da prekrije pomanjkanje francuske inicijative ovim riječima: „Naši zapovjednici umiju upregnuti svoju strpljivost, oni štede i ljude i municiju, dok kucne odlučni čas, kada će izbaciti tudjinca iz Francuske velikom sveopćom ofenzivom protiv Njemačke.

Četvorni savez na Kreti.

Berlin, 15. Prema nekoj vijesti iz Londona neposredno predstoji iskrcanje četa četvornog saveza na Kreti. Oni hoće ovdje ustanoviti talijansku brodovnu štaciju, da preprieče svako djelovanje njemačkih podmornica u Sredozemnom moru. Saveznici misle, da se na otoku možda nalaze štacije za preskrbljivanje podmornica, te će točno pretražiti svaki najmanji zaljev.

Lugano, 15. Milanski Secolo javlja: Zaposjednuće Krete sa četama četvornog saveza je već započelo. U Kandiju je dospjelo 120 upravnih i cenzurnih činovnika.

Odluka kod Soluna?

Atena, 15. Prama vijestima sa grčko-bugarske granice, raste žestina početnih bojeva medju njemačko-bugarskim i francuskim četama, a na nekojim mjestima stupile su u boj i jače skupine. Francuska izvidnička odjeljenja, koja su na različitim mjestima bila unaprijed potisnuta, ustanovila su prisutnost jačih njemačkih pješadijskih i konjaničkih odjela. Na obim stranama vlada vrlo živa djelatnost zrakoplova, k čemu mnogo doprinaša jasno i lijepo vrijeme. Čete četvornog saveza nastoje, da na cijeloj fronti pomaknu naprijed svoje položaje. U Atenama se misli, da je sada po Solun došao odlučni čas.

Pristup Abesinije k četvornom savezu?

Berlin, 15. Sa ruske se granice javlja: Kako proizlazi iz ruskih vijesti, ponukati će četvorni savez abesinsku vladu, da sudjeljuje u ratu protiv Turske. Posebno će se odaslanstvo podati abesinskom Negusu, da mu ponese zahtjev. Abesinska vojska, koja broji od prilike 300.000 momaka, imala bi se u glavnome upotrijebiti u Egiptu. Punomoćnici četvornog saveza na abesinskom dvoru djelovali su na Negusa u smislu, da on povede svoje čete u boj protiv Turske. Negusu su bila učinjena opsežna obećanja. Poticaj, da se Abesiniju službeno ponuka na rat, došao je sa strane Francuske.

Austro-Ugarska.

Burianova vijećanja u Berlinu.

Berlin, 15. (D. u.) Naš je izvanjski ministar Burijan nastavio danas vijećanja s njemačkim državnim kancelarom. U podne dao je državni tajnik Jagov ručak u čast ministra.

Nadvojvoda Josip, Boroević i Haus počasni gradjani grada Rijeke.

Rijeka, 15. (D. u.) U današnjoj je sjednici gradskog zastupstva bio imenovan nadvojvoda Josip, u priznanje njegovih zasluga na obranu domovine, počasnim gradjaninom grada Rijeke. I general pješadije Boroević te zapovjednik mornarice Haus, bili su imenovani počasnim gradjanima grada Rijeke.

Balkan.

U Grčkoj nema krize.

Atena, 15. (D. u.) Službeno se javlja, da nema ministarske krize, pošto vlada izmedju krune i vlade potpunno sporazumljenje, da se ima najvećom odlučnošću provoditi dosadanja politika neutralnosti.

Engleska i Grčka.

K ö l n, 15. (D. u.). Kölnische Zeitung javlja iz Atene: Foreignoffice saopćuje grčkome poslaniku u Londonu, da je Engleska prisiljena podupirati one parobrode, koji poduzimlju korisna putovanja za Englesku i za njezine saveznike. Ali ipak Engleska želi podijeliti grčkoj trgovačkoj mornarici svaku polakšicu, premda sažaljuje, što mora uopće obustaviti svaku dobavu ugljena za brodove, koji se ne obvezuju, da će se u Englesku povratiti.

Držanje Rumunjske.

B u k a r e š t, 15. Najvažniji politički dogodjaj, koji sada zaokuplja svu rumunjsku javnost, jest ugovor, tičuć se izmjene blaga u vrijednosti od 150 milijuna, sklopljen sa Njemačkom. To je treći gospodarstveni ugovor, što ga je od početka rata sklopila sa središnjim vlastima. Naravno, da se tu radi samo o financijalnim i trgovačkim operacijama, koje ne bi smjele imati nikakvog upliva na političko držanje Rumunjske. Značajno je, da je prva vijest o sklopljenju gospodarskog ugovora izazvala veliko veselje u rumunjskim obrtničkim i trgovačkim krugovima, koji su dosadašnje pomanjkanje blaga smatrali teškim bremenom.

Rusija.

Ruski car u pogibelji.

P e t r o g r a d, 15. (D. u.). Petrogradska Agentura javlja: Dne 11. aprila prispio je car u Kamieniec-Podolsk, nadzirao čete te nagovorio razne pukovnije naglasivši pouzdanje, da će one satrti tvrdokornoga neprijatelja. Car je poslije toga posjetio Chotin, te držao smotru nad tamo utaborenim četama. Za vrijeme smotre pojaviše se dva neprijateljska ljetalaa, upravivši svoj smjer prama diviziji netom po caru pregledanoj. Rusko je topništvo otvorilo smjesta vatru te prisililo ljetala na povratak.

Ruski dementi.

P e t r o g r a d, 14. (D. u.). Petrogradski ured dementira vijest, da je bila ruska vlada obustavila sve dopuste za izvoz u Rumunjsku.

Nezadovoljstvo u Rusiji.

S t o c k h o l m, 14. U tajnoj je sjednici ruskog državnog vijeća izvjestila vlada o propasti ruskog poljodjelstva i o gospodarskoj katastrofi zemlje. Tajna je sjednica uzbudila rusku javnost, kojom kolaju o tom razne glasine. Rječ ističe u svom uvodniku, da bi u sadanjim prilikama svaki mali povod mogao dovesti do pobune puka. Dizorganizacija ruskog poljodjelstva djeluje nepovoljno na pučanstvo te ga potištuje. Rusi žele, da rat čim prije svrši i očekuju pobjedu. Puk je naklon revoluciji, te bi se pobunio, da ga ne bi suzdržavali prednjaci. Mužik je strpljiv, ali kako je kazao Ščenkeli u dumi, ne će se ni on moći uvijek da svlaoa. Dzjubinski je spomenuo u dumi, kolika je za Rusiju šteta, što je oduzela imanja njemačkim kolonistima. Time su opustjeli široki krajevi Rusije, tako da će biti žetva na milijune pudova mršavija. U selima se već trpi bjedu. Seljaci prodavaju svoje blago i svoju zemlju. Špekulanti se obogaćuju za jeftini novac. Na mnogim mjestima zavladao je glad.

U Petrogradu nalazi se sada japanska mornarična misija sa admiralom Akijamom na čelu. Odaslanstvo će posjeliti ruske tvornice municije i pomorska uporišta na Istočnom moru. Misiju će ovih dana primiti sam car u audijenciju.

Engleska.

Opeta o engleskoj vojničkoj dužnosti.

R o t t e r d a m, 15. (D. u.) Rotterdamscher Courant javlja iz Londona: Milner je podnio u gornjoj kući isti prijedlog kao što i Carson u donjoj kući o uvedenju sveopće vojničke dužnosti. U utorak raspravljati će se o prijedlogu. Danas kabinet prihvatiti zaključak o novačkoj politici.

Neutralne države.

Vojna spremnost Nizozemske.

Z ü r i c h, 15. Amsterdamski dopisnik Neuen Züricher Zeitung doznaje iz pouzdanog vrela, da nizozemska vlada svakim danom diže svoju vojnu spremnost. Časnicima i momčadi strogo je zabranjeno odalečiti se željeznicom iz svojih sjedišta. Nizozemskim se je željezničkim društvima naručilo neka se priprave na „promijenjeno stanje“, što bi odgovaralo vojnoj spremnosti. Vlada ne taji, da bi mogla imati povoda, da bi ova godišta, koja bi morala u oktobru doći pod oružje, upozvala već nekoliko mjeseci prije. Sve da ovisi o tome, da li će se pooštrena engleska blokada dotaknuti nizozemske suverenosti i njezinih životnih interesa. Nizozemska, da će ići do skrajnih granica, ali da ne će trpjeti poniženja ni sa jedne strane.

M i l a n, 15. Secolo javlja iz Pariza: Uza sva pariška vijećanja ostali su francuski parlamentarni krugovi zabrinuti radi vojničkog skupnog djelovanja saveznika. Senatska je komisija za vojne poslove zaključila, da posebnoj potkomisiji naloži, da se bavi sa pitanjem skupnog djelovanja na vojničkom polju. Rad će te komisisije doprinijeti k tome, da doluči držanje francuske vlade obzirom na bližnje vijećanje saveznika.

Dogodjaji na moru.

Amerikansko-njemački spor.

W a s h i n g t o n, 15. (D. u.) Reuterov ured javlja; Šire se glasovi, da su se Wilson i ministarstvo sporazumili u tome, da će se po svoj prilici do 48 sati predložiti novi dokazni materijal o povredama prava, što su ih njemačke podmornice počinile i da će mu na temelju toga zatražiti od Njemačke, da i ono iznese dokaze, da je iskreno izvršila zadana obećanja.

Potopljen engleski parobrod.

L o n d o n, 15. (D. u.). Lloyd javlja. Podmornica je potopila engleski parobrod Ohio. Dio se je njegove posade spasio.

Ponovno otvorenje Panamskog prokopa.

L o n d o n, 15. (D. u.) Panamski je prokop, koji je bio 7 mjeseci zatvoren, sada opet otvoren.

Japan.

Odstup japanskog vojnog ministra.

B e r l i n, 15. U japanskom je parlamentu crtala opozicija, koja se je promijenila u većinu, opširne postavke novog vojnog proračuna. Nakon toga zamolio je vojni ministar, general Oka, za odstup. Njegovim je nasljednikom bio imenovan general Ošima. General je Ošima u Japanu na glasu kao izvrstan organizator i prijatelj Nijemaca, jer je dugo vremena služio u njemačkoj vojsci.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

P a r i s, 12. Službeno izvješće od 11. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na lijevoj su obali Mose upravili Nijemci kroz jutro na naše položaje u šumi Courettes navalu izmedju Mort'Homma i Cumieresa te su lijevali na nas vrelih tekućina. Neprijatelja smo svuda suzbili. Na desnoj obali Mose jaka topovska djelatnost izmedju Douaumonta i Vauxa. Ipak nije neprijatelj u noći ponavljao svojih navalnih pokušaja. Potvrdjuje se, da je neprijatelj imao vrlo znatnih gubitaka u jučerašnjoj ofenzivi, koja je započela u 4 sata po podne i koju smo mi svuda suzbili. Noć je protekla na ostalim djelovima fronte razmjerno mirno.

U 11 sati u noći: U Argonama upalili smo 4 mine kod Fillemorta, Houte Chevauchea i Bouquoisa. Po borbi s ručnim granatama zaposjeli smo južne rubove dviju kotlina ispred naših jaraka u odsjeku Courtes-Chaussee. Zapadno od Mose ljuta i duga pucnjava kod vrha broj 204, u okolici Esnesa i Mort'Homma. Istočno od Mose i Woevru topnička djelatnost. Kroz čitavi dan nije pješadija u boj stupila.

Italija.

R i m, 14. Službeni izvještaj od 13. o. mj.: U dolini Ledro uspjelo je neprijatelju u noći na 12. provaliti u nenadanom jakom napadaju u dio utvrdjenja, koje smo osvojili na Monte Sperone. 12. na veče poduzele su naše čete nakon dobre topovske predpriprave protunavalu. U žestokim bojevima uspjelo im je te su opeta zauzele položaje i napredovale na strmcu Monte Sperone. U dolini Sugane učinila je naša pješadija u manjim okršajima 22 zarobljenika, medju kojima i dva časnika. U uvali Bovca napao je neprijatelj u noći na 12. naše položaje kod Ravailaca; naša ga je vatra zaustavila, a onda smo ga protunavalom odbili. Jednako bi odbijen neprijateljski provalni pokušaj na Javorčeku. Na Krasu su se naša smiona odjelenja približila neprijateljskim vrstama.

Petrogradski skandali.

II.

U Frankfurter Zeitung-u prodružuju su otkrića iz najviših petrogradskih političkih krugova.

„Senzacija“.

Pošto je ruskim listovima strogo zabranjeno, da pominju dostojno ime Rasputina, to oni sve što se odnosi na taj dogadjaj i što o tome saznaju, donose stalno pod naslovom „Senzacije“. Na takav način ne dobija se puna jasnoća, ali se ipak nešto saznaje, što objašnjava otkrića Iliodorova.

Neki Simanovič, koji s „licem“ (Rasputin) stoji u prijateljskim i trgovačkim odnosima, primio je prema tim saopštenjima ruske štampe, jednog dana posjetu inžinjera Hajnea, koji mu je saopštio, da „licu“ prijeti velika opasnost. Hajne, kog je, kao stručnjaka za klubsku upravu, Rževski pri osnivanju svoga čuvenog novinarsko-špijunskog kluba pozvao radi savjetovanja, posjećivao je često činovnika u njegovom stanu i tom se prilikom nekoliko puta obavještavao i uvjeravao o tijesnim odnosima Rževskog prema ministru Hvostovu, jer je ovaj prisustvovao telefonskim razgovorima izmedju obojice. Rževski je živio sa jednom ženom — ruska štampa naziva takve odnose kao „gradjanski brak“, a dotičnu žensku kao „gradjanska supruga“ — koju je jednom u prisustvu Hajna zlostavljao. Povodom toga je ta žena zadobila povjerenje prema Hajnu, pa mu je s vremena na vrijeme ispričala, da je Rževski dobio od Hvostova naredjenje, da zadobije kaludjera Iliodora za napad protivu „lica“. Iliodor je na to dao svoj pristanak, ali je za svojih pet pomagača, koji su za to bili potrebni i za koje je ministarstvo unutrašnjih djela trebalo da izda putne isprave, tražio 60 hiljada rubalja.

Simanovič je tada — to je bilo 17. februara — otišao sa inžinjerom „licu“ gdje je svoju priču ponovio. Sutra dan je „lice“ prije svega pozvalo k sebi Simanoviča, da „kćeri jednog vrlo visokog dostojanstvenika“ ponovi svoju priču, (koja je to ženska bila, ne može se znati). Pošto je Simanovič, kako se veli, kao i Rasputin, bio polupismen, te nije bio u stanju da dosta zamršenu stvar potpuno razloži, opet je bio pozvan inžinjer Hajne, koji je morao obećati, da će o daljem razvoju dogadjaja saopštavati. Tek što su Hajne i tajanstvena ženska otišli od „lica“, došao je oružnički pukovnik Komisarov i saopštio je, da je obustavljeno čuvanje „lica“ potajnih redarstvenih agenata. Rasputin izgleda da je sticajem ta dva dogadjaja — otkrićem o namjeri da ubiju, u što je i ministar unutrašnjih dijela bio posvećen i o obustavljanju naročite redarstvene zaštite, koju je naredjenjem ministra unutrašnjih djela već godinama uživao — bio veoma potrešen. Odmah je poslao Hajna s jednim pismom „gospodji visokog položaja“ t. j. carici-materi, koja je Hajnu naredila, da saopšti „licu“, da će pismo odmah predati kome treba. „Gospodja“ je poslije ovoga razgovarala na telefonu sa ministrom Hvostovom, pa je istim putem odmah zatim savjetovala „licu“ da se iz Petrograda udalji. Ali je „lice“, Rasputin ostao.

Sutra dan u jutru Rasputina je na telefonu pitao izdavač klerikalnog „Kolokola“, gospodin Skvorzov, čiji glas nije poznavao, da li je istina, da su Rasputina ubili. Opet je „lice“ pisalo „visokoj gospodji“, koja je odgovorila, da će tu stvar saopštiti generalu W. (ruski listovi ne označavaju njegovo ime), koji će je dalje ispitati. General je odmah pozvao k sebi inžinjera Hajna, koji mu je saopštio, da je Rževski dan ranije opomenut, da će po toj stvari kod njega izvršiti pretres, pa možda da će ga i uapsiti. Rževskom su izrično savjetovali, da skloni sve papire, koji se odnose na Iliodora. Rževski je poslije toga napisao dva pisma, jedno Hvostovu, koje je povjerio svojoj „gradjanskoj supruzi“, koje je imala da preda ministru čim bude uapšen, a drugo „licu“. To drugo pismo, koje je povjereno inžinjeru Hajnu, trebalo se predati Rasputinu tek četvrtog dana poslije uapšenja, ako bi se pokazalo da je ministrova pomoć ostala bez uspjeha.

Tog istog dana doista je izvršen pretres i Rževski je bio uapšen. Prepirka sa Iliodorom je bila uništena. U stanu Rževskog nadjeno je pet revolvera i još ne naplaćena uputnica ministarstva unutrašnjih djela od 60 hiljada rubalja. Idućeg dana Hajne je „licu“ predao pismo Rževskog, sam ga je čitao, jer ni Rasputin ni Simanovič nijesu znali dobro čitati. U tom pismu Rževski je saopštio, da je on uslijed jednog naredjenja učastvovao u pripremi za ubistvo protiv uekoliko lica, medju njima i protiv Rasputina; on ovu naredbu zbog svoga zavisnog položaja nije mogao odbiti, moli Rasputina da mu oprosti i da se za njega zauzme. Rasputin je odmah poslao pismo „visokoj gospodji“, koja ga je predala generalu W.

U veče istoga dana „lice“ je saopštilo Simanoviču, da će ministar-predsjednik Stürmer lično stvar ispitati. Idućeg dana (21. februara) pozvao je Stürmer Simanoviča, i zaslušao ga u prisustvu nekog gospodina Manuševič-Manuilova. Taj gospodin, koji je prije rata bio reporter kod Novoje Vremja i kod samih suradnika tog sramnog lista nije najbolje stajao, vodio je u samoj stvari istragu. Saučesnici saslušavani su u stanu „gradjanske supruge“ Manuševič-Manuilova — vidi se, da je rusko ministarstvo unutrašnjih djela privatnom životu svojih činovnika davalo punu slobodu. Saslušavanju, osim „gradjanske supruge“, prisustvovao je i tajnik petrogradskog mitropolita Pilikrima. Saslušavanje je završeno sa apšenjem Simanoviča, prijatelja „lica“, koji je po želji Hvostova, koji je tek docnije odstupio, morao sjediti u zatvoru dvije nedjelje. Kad je pušten, prognali su ga u Twer, ali je, kako se veli, već pomilovan. Rževski, koji zbog stvari podmićivanja još leži u istražnom zatvoru, primao je u zatvoru posjete „dostojanstvenika“ i drugih uglednih ličnosti ruskog društva; izgleda da će ga na neko vrijeme poslati u sjeverni Sibir.

Uloga pojedinih lica ove drame nije dovoljno objašnjena dosadanjim otkrićima. Da je gospodin Hvostov, možda u sporazumu sa nekim većim ličnostima, imao želju, da ukloni Rasputina, nije isključeno. Ali je nerazumljivo, šta je ministru Hvostovu, koji je u Petrogradu izvrsno imao na raspoloženju dosta zlikovaca, potrebno bilo da uzme dugi i dosta nesigurni zaobilazni put preko Kristijanije. Vrlo je čudnovato, što se Rasputin odmah obratio „visokoj gospodji“, o kojoj je svakako morao znati, da nije prema njemu sasvim prijateljski naklonjena. Ali da pad Hvostova sa ovom stvari stoji u vezi, to je van svake sumnje.

Ova je stvar otpočela kao neki roman na sporednim stepenicama, ali vodi na svečane stepenice i sjajne dvorane „visokih gospodja“. Pred nama se, tako piše jedan moskovski list, „pojavljuju kao u kaleidoskopu jedno za drugim vitezi sreće i visoki činovnici, jedno samo „lice“, pobjedli kaludjeri, duhovna i svjetovna braća i njihove „gradjanske supruge“, inžiniri, koji su ujedno dobri poznavaoci klubskih uredjenja. Dogadjaji neobičnom brzinom prelaze s jednog mjesta na drugo. Iz Petrograda dolazimo brzo u Norvešku, iz stana „gradjanske supruge“ jednog duhovnog hadžije u stan jednog velikodostojnika, a iz ureda u apsanu. Politika prelazi u jedan roman, a roman postaje živi elemenat politike. I sve to najzad stapa se u jedan nerazdvojni zamršaj, u kome nam je nemoguće odvojiti velikodostojnika od gradjanske gospodje, poznavaoca uredjenja klubova, i više nijesmo u stanju da vidimo, gdje prestaje državno pravo“. Ono što moskovski list ne kaže, ali što mi pred očima hoćemo da imamo, to je istinitost, da junaci ovog dogodjaja upravljaju ruskom državom.

Njemačka škola u Kanfanaru.

K ovoj stvari doznajemo:

Nekoliko obitelji, koje su se povratile iz njemačkih krajeva, u kojima proboraviše nekoliko mjeseci, izrazilo je želju, da se njihovoj djeci, koja su donekle naučila nješto njemački, omogući usavršavati svoje znanje u tom jeziku. Kako je c. i kr. mornarica imala baš na raspolaganje nekoliko bezposlenih učiteljskih sila u Puli, bila je odmah spremna, da ispuni ovu spontanu želju pučanstva iz Kanfanara, te je stavila općini besplatno na raspolaganje učitelje i sve drugo, kako smo već javili. Ta škola je umjesto talijanske, u koju se nije bilo upisalo niti jedno dijete. Predhistorija njemačke škole u Kanfanaru nije nama u Puli bila poznata. Na temelju pouzdanih vijesti saopćili smo općinstvu sve podatke, da ne bude zla shvaćanja.

Naša primjedba, da imade u Kanfanaru i hrvatska škola sa gotovim brojem učenika, učinjena je samo radi toga, da ne bi općinstvo mislilo, da nema u Kanfanaru hrvatske škole, te da se svrati kod ove prilike pozornost naših oblasti na nedostatke naših škola, iz kojih je izašao veliki broj onih, koji su se u boju za obranu domovine iskazali vrijednim nasljednicima starih naših jugoslavenskih branioca domovine i države, te koji su od početka vlade našeg premilostivog cara pa sve do dandanas bili najvjerniji i najodaniji oslon Njegovog prijestolja.

Mi smo uvjek nastojali izbjeći svakom zlom tumačenju dogodjaja i namjera, te smo radi toga točnije obrazložili značenje našeg člančića u jednom od zadnjih brojeva Hrvatskog Lista, koji je imao jedinu svrhu, da u smjernom obliku upozori mjerodavne činitelje na potrepštine našeg naroda, kojeg treba poduprijeti i u samom interesu prijestolja i domovine.

Kako su mjerodavni krugovi bili spremni, da ispune jednu želju djela kanfanarskog pučanstva, da se njihovoj djeci omogući učenje njemačkog jezika za vrijeme rata, uvjereni smo, da će i nas razumjeti i poduprijeti u našim težnjama, da se naš narod u Istri prosvjetli i da bi bila baš naša c. i kr. mornarica isto tako uvažila i želju hrvatskog pučanstva za hrvatsku školu, da je imala na raspolaganje nezaposlenih učiteljskih sila, kad bi kompetentna školska oblast tražila bila vještih hrvatskom jeziku, ta to nije drukčije ni razumljivo! Jasno je svakako, da našemu narodu ne može naškoditi, nauči li jedan svjetovni i važni jezik. Dapače i učenje njemačkog jezika u hrvatskoj školi po valjanoj i praktičnoj metodi, bit će našemu narodu od koristi. Ne ćemo dakle, da bi se podticalo činu dobre volje zlih namjera i plemenitom nastojanju davalo krivog značenja.

Domaće vijesti.

Pretplatnicima. Današnjim danom smo obustavili list četrdesetorici pretplatnika, koji nijesu platili pretplatu od 1. veljače do 15. o. mj. To je svota od 240 kruna, koja vrhu drugih svota pada na teret naknadnika. Imena ovih „podupiratelja“ lista stoje na uvid u ovoj upravi. Nemislimo ovime pjevati pjesmu jadikovku, već u slučaju, da list prestane izlaziti, neka znadu barem oni, koji se zauzimlju za list, na koliko rušitelja lista, žalibože ujesečno naidjemo. U tom slučaju, svakako pada gora krivnja na ove, nego li na one, koji list ne potpomagaju, a morali bi ga pomoći. Poznatim ličnostima, koji su zaostali sa pretplatom, prilažemo položnicu moleći ih, da nam pretplatu čim prije pošalju, ravnanja radi. — Uprava.

Fotografički zavod Crvenog križa (Clivo S. Stefano 3) saopćuje p. n. općinstvu, da već sada preuzimlje naručbe za fotografije, kojima moraju biti providjene nove legitimacije, što će ih ovih dana početi izdavati tvrdjavni komesar u Puli onima, koji će boraviti u Puli. Cijene će biti sadanjim prilikama odgovarajuće. Činovnici i radnici imati će popust.

Iz Pazina. Primamo i priopćujemo: Pazin ima da zahvali svom zgodnom prirodnom položaju, što se je pomalo razvio do kulturnog i trgovačkog središta hrvatske Istre. Razumije se, da bi se isti jošte ljepše razvio, kad bi imao željezničku svezu sa Porečom i preko Učke sa Liburnijom. U mirno doba bio je promet stranaca dosta velik. Za vrijeme rata bio je sasma popustio, al nakon evakuacije puljskog kotara se je stanovništvo u toliko pomnožalo, da je teško ni stana naći. Ima tu svijeta iz Pule, Rovinja i Vodnjana, koji je svojom novom domajom izabrao najbliže mjesto. Prolazeći večerom rasvijetljenim korsom izgleda tako živo kao u mirno doba u Puli. Osim toga ima svako malo zabava u dobrotvorne svrhe, gostoljubivosti oblasti i gradjana ima se najviše zahvaliti, da se ovdjašnji evakuirci smatraju kô kod kuće. Ni živežne cijene nijesu razmjerno prema drugim mjestima prevísoke. Tako n. pr. stoji kg kruha —.92 h, kg masla 7.— Kr., kg tjestenine 1.40 Kr., kg volovljeg ili telećeg mesa 4.— Kr., kg janjetine 3.40 Kr., kg muke —.76 h, kg sladora 1.16 Kr., kg kave 8.80 Kr., litro ulja 8.— Kr., litro mlijeka —.40 h. Niti cijene u restauracijama odnosno u svratištima nijesu mnogo veće negli u mirno doba.

Pazin je svima dobro poznat sa svoje jame iliti fojbe. Za vrijeme velikih kiša zna ista narasti poput malog jezera. Škoda što nema do nje zgodnog turističkog priteljka. Ovako je skoro nepristupačna; a i malo kupalište u ljetu nebi škodilo. One dvije glavne ulice, što vode k općini i realnoj gimnaziji, morale bi biti popločane jer su pune blata i prašine. Jedino krasno taracano šetalište vodi na kolodvor. Ali i to je neko nakazio prevalivši onu lijepu novu željeznu ogradu. Nadajmo se da će se nakon rata popraviti što se je dosele propustilo.

Razne vijesti.

Život na Krfu. Privatni izvještaji sa otoka Krfa navode na zaključak, da ententa nije zaposjela Krf jedino zarad reorganizacije srpskih četa, jer se šta više preduzimaju mjere na otoku, koje daju zaključiti na duže zaposjedanje otoka. Na mnogobrojnim tačkama otoka postavljene su baterije, na brežuljku Hagia Kiriaki kod Kasturi namješteni su brodarski topovi, a i mali otok Vido utvrdjen je topnički. Kanal izmedju Krfa i kraja zatvoren je minama. U krfskom pristaništu leže stalno dvije oklopnjače i veći broj torpednjača i čamaca za patroliranje najzad niz brodova za transportovanje četa i za polaganje mina. Osim francuskih, engleskih i srpskih četa nalaze se na otoku i Belgijanci. Grčki karakter Krfa je iščezao, čak se više ne propušta ni grčke novine.

Na Krfu tovare Francuzi i Srbi na svoju savjest proširenje kolere, koju srpske čete što odlaze u Macedoniju, tuda prenose i koje se boji cijela Grčka. Pregledavanje pristaništa i karanteni, što ih zahtijevaju grčke vlasti, jednostavno se ne vrše; sve mjere grčkog saniteta se ignorišu. Dok Francuzi, pravi gospodari otoka, sve propuštaju da bolesnike izolišu, ne puštaju ali ni jednog politički nepouzdanog, vrše najstrožiju kontrolu nad svakim zdravim Grkom. Već kad se kakav brod

približi otoku, dodje na njega francuski kormilar, da ga provede kroz prvi red žičanih preprijeka i mina, što su provučene od Epira do Leukimi, drugi red doseže do Krfa. U samom pristaništu leže tri francuska oklopljena krstaša i veliki broj parobroda. U dnu ali bolnički brod prijeti kao neman ovom njekoč tako srećnom gradu: mrtvački brod, koji posvednevno umrle od kolere, ponekad i stotinu na dan, privezuje za teško kamenje i potapa u more.

Na mostu dočekuju putnika francuski alpinski lovci sa bajonetom na puški. Na molu, po ulicama i trgovinama vide se srpski vojnici kako vuku terete pod francuskom komandom i psuju. Nigdje i nipočemu čovjek da pozna negdašnje živopisno pristanište Krf. Prljavi, u iscepanim uniformama ispunjuju srpski časnici i vojnici kavane. Ulične firme nose srpske natpise, francuski elemenat gubi se u pozadnini, Englezi se vidjaju vrlo rijetko, Talijana malo. Samo se stanovnici Krfa nigdje ne vide, oni iznajmljuju svoje stanove, povlače se u zadnju sobu i ne znaju, da će sa ono nekoliko jadnih drahmi može biti i samu smrt uvući u kuću.

Uslijed kolere na Krfu osim 300 Srba nije ni jedan jedini Srbin više ukrcan za Solun niti tamo iskrcan.

Zadnje vijesti.

Burian u Beču.

Berlin, 15. (D. u.) Na ručku državnog tajnika Jagova u čast Buriana bili su državni tajnik Bethmann-Hollweg, državni podtajnik izvanjskog ureda Zimmermann, državni podtajnik unutrašnjih posala Richter i ravnatelj izvanjskog odjela za trgovačku politiku Johannes. Burian je otputovao na veče u Beč.

Englezi osjećaju gubitke na moru.

London, 15. (D. u.) Daily Cronicle javlja, da se je jučer održalo važno ministarsko vijeće, gdje se je govorilo ponajviše o novačenju. Nije se došlo do nikakvog zaključka. List piše, da je pitanje opće vojničke dužnosti dospjelo u sasvim drugi red, budući da se je smatralo važnijim pitanje brodone tonelaže. Ne može se prešutjeti činjenice, da su njemačke podmornice u posljednjim trim tjednima učinile na našoj trgovačkoj zastavi znatnu razdorinu. Činjenica, što nam tonelaže ponestaje, prouzročila je to, da mnogobrojne ekspedicije preko oceana bivaju sve to teže radi raznih velikih zahtjeva.

Srpske čete u Solunu.

Milan, 15. (D. u.) Secolo javlja iz Soluna: Prvi novo preuredjeni odio srpske vojske stigao je dne 13. aprila na dvim parobrodima iz Krfa u Solun.

Engleski parobrod potonuo.

London, 15. (D. u.) Engleski parobrod Shenaudon, od 3886 tona, naletio je na minu te je potonuo.

Talijanska komora.

Zürich, 15. (D. u.) Talijanska komora odpočela je jučer raspravu proračuna ministarstva izvanjskih poslova.

Rumunjska će pozvati pod oružje godište 1917.

Bukarešt, 15. (D. u.) Komora je prihvatila zakonsku osnovu o pozivu godišta 1917.

Poruke iz uprave.

Gosp. Bačić — Matulje. Obračun smo primili. Polučismo onako kako navedoste. Srdačna Vam hvala na živom zanimanju za proširenje lista. Živjeli.

Gosp. T. K. — Nj. V. Br. „St Georg“. Poslanu svotu smo primili i uknjižismo kako navedoste. Hvala Vam!

Gosp. T — Rijeka. Molimo za obračun glede zaključka tromjesečnog računa

Gosp. G. L. — Roč. Reklamirani broj šaljemo današnjom poštom.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer „Polaer Tagblatt“.

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

„Tri su bora, tri su bora naporedo rasla“ — razliježe se danom pojka iz ženskoga grla prostranom doljom, što je opasala gotovo jezerce pod kosom stijenom na izvoru Une vode hladne. — Pjeva djevče u sav glas od mila srca. A i kako da ne zapjeva momica, kad je pred zoricu u snu nazrela svijetle biljege lijepoj sreći, u stajaćem ruhu zagledala dilber-momka Janka. To je onaj Janko, što je, vjeru davši, pred tri godine, po vojničkom dugu daleko zamakao, a jučer vesele glase pismom doglasio; onaj Janko, za kojim je mlado srdašce iz tiha čeznulo, ginulo, bolovalo, tužilo teško. — Blago li je nevinoj momi na dogledu željkovana raja!

Ali nije blago tamo preko brda gospodi općinskoj, žlje ga legli, zoru ne zaspali. — Tri su i tu bora naporedo, ali borići već suhobrki, tri stara hreka, što im lišće popadalo pod kasnu jesen, ako i ne mučna živovanja, a ono haš pomučna djelovanja u službi općinskoj.

Lasno je bilo trijest i više godina „muštrati“ po satnijskoj tratini njima potčasnicima, koji su — odmala vikli vojničkoj službi, tako reći u malom prstu nosili Dienst-, Abrichtungs- i Exerzier-Reglement pod neblagim nebom vojne krajiške uprave. Ali danas, danas, brajne, — druge prilike, drugi su računi; danas valja njima nositi u glavi, što su nekad znali c. i kr. kapetan i njegov školovani „konomist“ na vrhu satnijskoj upravi. Pa još bi kako tako čestita gospoda rabotnici za dobro novouredjene općine i s općinom i s općinstvom, još bi nekako i s dobroćudnim, a mladim gospodinom kotarskim upraviteljem: samo da ih Bog bar zasad očuva od novoga podžupana i njegove revizije ureda. Ne znaju ga u glavu, ali što čuju, nije dobro: uredovnim zapisnicima svaku stranu hoće da prevrne, svaku brojku hoće da prebroji, svaki sanos, svaki prenos hoće da uporedi, pa teško grješnicima . . .

A baš noćas zlopake li kobi! — već u kasnu noć, kad se oni poraziši svojim, od općinskoga ureda poudaljenim, kućama, banuo u selo velemožni gospodin podžupan. Stvorio se kao iz puške zrno, a oni jadnici do predadan ni slutili nijesu, e je „vuk tako blizu tora“. Nesrećni stražar izvalio se pred „kasom“ kao trupac i zahrkao sve u četvero, pa otkle da čuje tihi tutanj podžupanove kočije. A seoska je noćna straža malone sva na okupu bila, kad ju je sinoć prozivao, „vrlezao“ stariji pisar, pa onda, kao i on, pobrao se svako k sebi. — Sva sreća, te se domišljan krčmar sjetio, pa zorom po svom čobanu poručio Aleksi četniku, da je veliki gospodin doputovao iz sjedišta novoustrojene županije, po njegovu a i drugih sudu, vlasti još jače od „ergemencke“. A Alija sad poleti, poreni, i bogme se sve na jutarnjem povjetarcu posteno oznojio i u znoju okupao, dok je opkalao kuće općinske gospode, načelnika Maniše, bilježnika Daniše i blagajnika Staniše.

Meće Maniša srebrnu kolajnu i do nje krstić na junačke grudi, onu za junaštvo stečenu, ovaj za dugo i uspješno službovanje u cesarevoj vojsci. Još meće u gvozdenu spremicu odugih čvrstih gvozdaca stare naočari, da može čitati sitna slova u velikoj knjizi, što je zovu urudžbenim zapisnikom.

I Daniša je skočio na noge, ako i ne mlade, ali još lagane i uzdane, a zaobručio oči velikim staklima, opkoričenim tankim rogom. Nego u onoj mu se hitnji otrglo gvoždjice više lijevog uha, pa je mjesto njega privezao odeblji konac. — Kao seoski višegodišnji bilježnik, koji ljudima često za novce, za dobru plaću, razne ugovore piše, mogao je, da mu nije pune kuća djece, baš i bolje „oči“ kupiti.

A Staniša nemilo se uzmučio, vrteći se oko svoje rodjene, tanke osovine. U njega su oči od Boga zdrave i oštre; ali mu je udarila sluz već mjesec podrug dana, pa je išao kotarskomu liječniku po lijek, i ovaj mu prepisao neku mast, a na oči dao crna stakla, da blaže upalu. Kad ustreba, natiče ih uvijek. Čudan slučaj, ali istina živa: sva trojica trebaju i druge „oči“.

Kad poćuli krčmarovu poruku, ne čeka se ručak ni ručno doba, već hitaju svaki svojim putem općinskom uredu, sva trojica u svečanom crnom ruhu, jutros kanda crnom znaku mrke iznenadnje.

Prvi je dobjegao bilježnik Daniša, najmladji borić, kome još ne imade ni pune 62 godine. A ne bi mu ni toliko rekao, pogledaš li onu jaku, žutu na razdiok čupu na glavi, te vedro modroliko oko i tanke brčiće na ridje razbrijane solupe. Malo za njim spješi stari načelnik Maniša, prevagnuvši sedamdesetu, al' i danas posve čile snage, da bi ga sve onako sijeda, pored živa, otvorena crna zrijeća, a uspravna hoda i lagana kreta slobodno moglo u pokojni „šereg“ upisati. Sastaju se stari bojni druzi, ali jutros jedan drugoga nekim plahom smetnjom ukočeno gleda: ni da bi mu Božju pomoć dozvao, ni da bi ga za junačko zdravlje propitao.

Tek u neke jedva smože bilježnik drhtavim šaptom:

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Ponedjeljak, 17. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 277

Ruski rad u Rumunjskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Osim svakidanjih topničkih bojeva nema nikakovih osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na primorskoj su se fronti odigrali uopće samo umjereni topnički boječ. U odsjeku doberdopske visoravni bila je djelatnost nešto živahnija. Istočno od Selca su opet u toku manji bojevi. U odsjeku Plöckena uhvatilo je naše topništvo neprijateljske položaje pod žestoku vatru. Na tirolskoj je fronti opstrjeljavao neprijatelj nekoliko područja u Dolomitama i naše utvrde na visoravnima Lavarone i Folgaria.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjeno miran.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Niemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Objestrano od kanala Labasce veća topnička djelatnost i živahni bojevi s lagumima. Istočno od Mose razvili su se živahni bojevi. Na fronti dalje od tvrdje Douaumont do ponora kod Vauxa suzbili smo znatne neprijateljske sile, zadavši teških gubitaka njihovoj bojnoj sili. Učinili smo 200 neranjenih zarobljenika. Inače je položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 16. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Na iračkoj i na kaukaskoj fronti nema ništa važna. U noći pred 15. o. mj. preletjela su 2 neprijateljska ljetala, koja su došla iz dardanelske strane, u velikoj visini grad Carigrad. Odbacila su nekoliko bomba na dvije točke u području grada, a da nijesu nanijeli nikakove štete. Uslijed vatre naših obrambenih topova izčezla su neprijateljska ljetala s vida, te su se uputila opet na stranu, odkuda su bila došla.

Brzojavi.

Rat.

Talijani na epirskoj granici.

Atena, 14. Javljaju iz sjevernog Epira, da se je opazilo smještanje brojnih talijanskih četa na grčku granicu. Talijani pretražívaju svaku noć postojanke grčkih straža sa reflektorima. Grci su ponovno ojačali straže. Raste takodjer djelatnost talijanskih ljetala. Kako doznaje „Vossische Zeitung", sastrjeljaše grčke straže talijansko ljetalo, koje je, usprkos svakoputnoj paljbi, obnovilo pokušaj, da ljeta preko grčkog područja. Prema inim vijestima otpremiše Talijani novih 3000 momaka na grčku granicu kod Tepelenija: medjutim se iskrcavaju danomice nove čete u Valoni. Talijanski pomorski dodijeljenik u Ateni, Mombelli, koji se je netom povratio iz Grčke, izjavio je, da traže vojnički interesi Italije privremeno zaposjednuće grčkog teritorija, ali samo prolazno, jer Italija zazire od onih zemalja, na koje je stupio grčki vojnik. Vojnički su interesi Italije medjutim takvi, da ne može uz najbolju volju dozvoliti, da Grčka u budućnost proširi svoj teritorij u sjevernom Epiru. Nadalje je Mombelli izjavio, da se Italija nije obvezala u Londonu na sudjelovanje u balkanskom ratu.

Njemačka.

Dugo vijećanje Buriana s Bethmann-Hollwegom.

Berlin, 15. (D. u.) Wolffov ured javlja: I jutros je imao izvanjski ministar Burian podulji razgovor s državnim kancelarom, gdje su raspravljali o svim važnijim pitanjima, što sada zanimaju sve savezničke države.

Balkan.

Posao i politika u Rumunjskoj.

Bukarešt, 15. U sjednici rumunjske komore, koja se je obdržavala 10. travnja, pitao je narodni zastupnik Cuza vladu o stajalištu financijalnog ministra Costinescu-a u kabinetu, koje postaje uslijed toga, što pripada šećernom kartelu, neodrživim. Ministar-predsjednik Bratianu odgovorio je na to, da uvidja, da je položaj ministra financija težak, ali da zato pozna, kao nitko drugi, pitanje šećera i da radi uvijek i samo u korist domovine. U senatu je Marghiloman tražio, neka se provede parlamentarna istraga protiv nekojih visokih osoba svijù stranaka, koje su sudjelovale kod kriomčarenja. Taj njegov prijedlog da ne sadržaje nepovjerenja protiv vlade. Prijedlog bi odbijen, jer nije imao dostatnog broja potpisa.

Ruski rad u Rumunjskoj.

Černovice, 15. Na besarabijskoj fronti, osim malenih okršaja i paljenja laguma ništa. Nešto ljetalačke djelatnosti osobito na Dojestru. Rumunjski list „Ecoul Dobrogej" u Tulšir opisuje rusko bunjenje u Galacu, Tulšir i drugdje još. Tu se takovih stvari dogadja, kao da smo upravo pod ruskom vlasti. Ruski časnici i dostojanstvenici pohadjaju često utvrde Galaca. Ruski parobrodi dolaze neprestano u naše luke. Medjutim nesmije nitko od nas putovati u Rusiju, da ga ne smatraju kao uhodu i baće u tamnicu. Ruski časnici smiju ipak da nesmetano čine propagandu i strah šire u rumunjskoj zemlji. Generalni se ruski konzul u Galacu ponaša tako, kao da je on guverner te tvrdjave. „Ecoul" se upravo zgraža nad strahovanjem i škandalom, koji se dogadjaju u Galacu prigodom sakupljanja milodara za ruski crveni krst. Gdje su rumunjske oblasti? Hoće li one, svojim mukom, da priznaju, da se mi nalazimo pod ruskom vlasti? Od 40 se godina pričinjamo, kao da smo samostalna država, a ni danas još nema nikoga, koji bi prosvjedovao protiv ruskog umješavanja i nasilja!

Rusija.

Rusko novinarstvo o baltijskom pitanju.

Stockholm, 15. Baltijski problem, kojega je njemački državni kancelar taknuo u svom govoru, komentira rusko novinstvo zloradošću. Riječi njemačkog kancelara izrabljuju se protiv Nijemaca i da se zaoštri germanofobsku propagandu. „Riječ" piše: „Nismo prijatelji razvlaštenja, ali prijateljima razvlaštenja nije mogao učiniti njemački kancelar veće usluge. Mogu se sada pozivati na njegov govor". — „Novoje Vremja" misli, da je sa govorom njemačkog kancelara potkopano tlo braniocima baltijske lojalnosti. — „Večernoje Vremja" izvadja: „Njemačka je sama ukinula razliku izmedju njemačkih državljana i Nijemaca ruskog državljanstva. To drsko izrugavanje ali je ugodno".

Dogodjaji na moru.

Pretraživanje potonule „Tubantie".

Pronadjeni kovinski komadi.

Haag, 15. Mornarični odio saopćuje, da se parobrod „Wodau" vratio sa pretrage „Tubantie" u Maassluis. Podrtine se broda nalaze 6 milja od broda-svetionika blizu Noorhindera. Povoljno je vrijeme i velika prozirnost vode u prošloj suboti i nedjelji dopustila, da su mogli ronilci točno pretražiti brod. Na strani broda je veliki otvor, što ga je eksplozija prouzrokovala, u širini od 12 metara. Ronilci su unišli po otvoru u brod, ali nisu tu naišli nikakovih komada ni mine, ni torpeda. Niti se je opazilo budi kakovih znakova, koji bi stvar razjasnili.

Ali po drugom izvoru kažu, da ima važnih znakova, kako se je nesreća dogodila. Osim kovinskih komada, što su ih pronašli mjeseca ožujka u čamcima „Tubantie", spominju se i drugi komadi kovine, što ih je našla nizozemska torpednjača „G. 3" i odvela ih u Terschelling. S prilično se velikom sigurnošću može označiti prvi komad, kao dio mjedene zračne stanice torpeda. Drugi je komad dio torpednog ustroja, te nosi njegov broj. Poznato je, da torpeda sa mjedenim stanicama ne priradjuje nego samo firma Schwartzkopff. Po tomu će se moći sa sigurnošću ustanoviti, kako kažu, čiji je bio torpedo, koji je „Turbantiu" probušio. U tu će se svrhu zamoliti takodjer sudjelovanje njemačke vlade.

Gubici neprijateljskih ratnih mornarica.

Do polovice ožujka iznašaju gubici neprijateljskih ratnih mornarica:

12	linijskih brodova, od kojih samo engleskih	10
14	oklopljenih krstarica, od kojih samo engleskih	9
19	zaštićenih krstarica, od kojih samo engleskih	10
9	topnjača, od kojih samo engleskih	5
37	torpedovka i razarača, od kojih samo engleskih	18
33	podmornice, od kojih samo engleskih	16
16	pomoćnih krstarica, od kojih samo engleskih	12
33	inih brodova, od kojih samo engleskih	21
14	transportnih parobroda, od kojih samo engleskih	10
180	ratnih brodova, od kojih samo engleskih	111

U bojnu mornaricu se ubrajaju samo linijski brodovi i oklopne krstarice. Potopljeni linijski brodovi neprijateljskih država imadu ukupno tonažu od 182.550 tona, od kojih otpada na samu Englesku 157.150 tona. Engleski linijski brod „Agamemnon“, koji je uračunan u tom broju, nije prema najnovijim vijestima potonuo. 14 oklopljenih krstarica imalo je 184.550 tona: od toga odpada na Englesku 114.100 tona.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Petrograd, 13. Službeni izvještaj od 12. o. mj.:

Zapadna fronta.

Uz Dvinu, na jugu od Dvinskog djelomično topovsko i puščano paljenje. Neprijateljsko je topničtvo opstreljavalo više naših odijeljenja blizu Üxküllskog mostobrana. Kod Kutijina (40 km od Pinskog) održala su naša odijeljenja dobrovoljnih izvidnika pobjedonosnih okršaja s njemačkim ophodnjama. Sjeverno i južno od kolodvora u Oliki pokušao je neprijatelj, da se približi i ukopa pred našim jarcima, ali smo ga suzbili.

Izvješće od 13. Po topovskoj pripravi kušali sa Nijemci, da se približe Üxküllskom mostobranu. Svojom smo ih vatrom suzbili. Kod Jakobstadta i Dvinskoga topovsko pucanje. Sjeverno od Naroča opstreljavao je neprijatelj žestoko naše položaje. Malo je kasnije krenuo dalje iz sela Mokrzyce u malenim skupinam prije, pak u četama. Naše je topništvo raspršilo Nijemce, koju su se povukli u svoje jarke.

Francuska.

Paris, 14. Službeno izvješće od 13. o. mj. 3 sata poslije podne:

U čitavome je području Verduna noć mirno protekla. Nijemci nijesu izašli iz svojih jaraka, na navalu, koju su sinoć pripravili protiv naših položaja na vrhu 304. Naša zaporna vatra i pucanje naših baterija u bližnjem odsjeku protiv neprijateljskih četa u Malancourtu nije dopustilo neprijatelju da izvede svojih operacija. Na ostaloj fronti ništa.

U 11 sati. Od Oise do Aisne djelovalo je naše topništvo protiv neprijateljskih položaja kod Moulins-sous-Trauvouta i Nampcela. Zapadno od Mose i u Woevru umjerena topnička a nikakva pješačka djelatnost. Kroz dan pucao je naš dalekometni top na kolodvor u Noveant-sur-Mosellu i na most kod Cornya, sjeverno od Pont-a Moussona; u zgradi je kolodvora buknuo požar. Na ostaloj fronti bio je dan miran.

Belgija.

Paris, 14. Izvješće od 13. Na raznim mjestima slabo topovsko pucanje, a kod Dixmuidena nešto snažnije.

Perocid

za škropljenjn protiv peronospore kao dobar nadomjestak (surogat) modre galice.

Perocid može potpuno da zamijeni modru galicu kod škropljenja protiv peronospore, kako se je to vidjelo u prošloj godini, koja bijaše vrlo kišovita, tako, da se je samo teško škropilo i da se je peronospora neobično jako pojavila. Naravski, dobar uspjeh sa perocidom imahu samo oni vinogradari, koji ga upotrijebiše u dostatnoj dozi (mjeri): koji su ga pravilno pripravili (rastopili) ili koji su škropljenje pravodobno obavili. Svi ostali pako, koji nisu uzeli dostatne množine perocida, koji ga nijesu dobro pripravili (rastopili) i koji su škropljenjem zakasnili, imali su sa uporabom perocida više štete nego koristi.

Za škropljenje sa perocidom mora se uzeti za svako škropljenje najmanje 3 kg surovog perocida na 100 litara vode (samo kod čistog perocida može se množina sniziti na 2 i pol do 2 kg). U slučaju, da je ljeto neobično kišovito (kako lanjske godine) treba upotrijebiti za zadnja škropljenja čak i 4 kg surovog perocida na 100 litara vode i od čistog perocida 3 kg na 100 litara vode.

Na svaki kilogram perocida uzme se $^3/_4$ kg gašenog vapna, koje mora biti što svježe i čišće. Pomoću fenolftalinovog ili lakmusovog papira moći ćemo se osvjedočiti, da je gore navedena možina vapna više nego dostatna, da neutralizira sve kiseline, koje sadržava perocid. Smjesa perocida i vapna za škropljenje pripravlja se ovako: Najmanje jedan čitav dan, prije nego želimo škropiti, odmjeri se, ako treba učiniti 100 litara tekućine, 3 kg perocida. Možebitne grudice perocida, što su se učinile u vreći ili bačvici, u kojoj se drži perocid, razdrobi se prstima i na to se šakom polagano baca u 50 litara čiste mrzle vode, mješajući kod toga neprestance drvenim štapom (kolčićem). Poslije treba ponavljati ovo mješanje što češće kroz čitav dan. Sjutradan ulije se polagano ovako rastopljeni perocid u vapneno mlijeko, što smo posebice načinili sa $2^1/_4$ kg gašenog vapna u 50 litara vode. Kod lijevanja perocidove rastopine u vapno treba štapom neprestano mješati. Upozoruje se, da kad se perocidova rastopina van uzima, da se ju pomiješa sa vapnenim mlijekom, ne smije se podnipošto prije pomiješati, jer crni talog rastopljenog perocida ne smije doći u posudu sa vapnom, nego neka ostane na dnu posude, a onda ga valja odbaciti. Valja zapamtiti, da se uvijek baca rastopljeni perocid u posudu, u kojoj se je pripravilo vapneno mlijeko, a ne obratno, t. j. vapno u perocid. Zato mora biti posuda u kojoj je vapnenog mlijeka, tako velika, da može držati osim vapnenog mlijeka i čitavu rastopinu perocida. U tom slučaju mora da drži ova posuda najmanje oko 110 litara. Tako učinjenja smjesa perocida i vapna može se uzdržati (konservirati) više vremena pa i cijele sedmice, a da kod toga ništa ne gubi na učinku. Perocid — vapnena smjesa upotrebljava se kao obična vapneno-galična smjesa pomoću štrcaljka. Samo moraju biti štrcaljke više nego obično jake i uvijek u redu, jer se radi jake koncentracije tekućine lako začepe. Kod mijenjanja štrcaljaka treba tekućinu u posudi dobro smiješati i štrcaljku kod škropljenja češće stresti, da bude tekućina, kojom se škropi, uvijek jednakomjerna. Kad svršimo posao, nesmijemo zaboviti dobro oprati štrcaljku čistom vodom u svim njezinim unutarnjim djelovima. Škropi se toliko puta te u isto vrijeme kao sa običnom galičnom tekućinom, jer treba pomisliti, da i perocid djeluje kao predtečno sredstvo, t. j. da se zapriječi peronospori, e da bi se dalje ugnjezdila i razvila na lozi.

Obzirom na naše podnebje, prvo škropljenje mora se obavititi u prvoj polovici mjeseca svibnja (maja) a 14 dana iza toga treba škropiti po drugi put, pazeći da se grožđje (zarod) dobro poškropi, koje peronospora kod nas jako napada. Prvim dvim škropljenjima slijede još najmanje 2—3 škropljenja, koje se izvede u mjesecu lipnja i srpnju u gotovim intevarlima, ali svakako uvijek prije nego se pojave prvi znakovi peronospore.

Domaće vijesti.

Važno za učitelje. „Wiener Zeitung“ obznanjuje carsku naredbu o uračunanju godina vojničke službe za pripust na ispit za usposobljenje za pučke i građanske učitelje. Naredba odredjuje, da se za sadašnjeg ratnog doba u vojničku službu pozvanim učiteljima ima računati najviše godina na račun 2 ili 3 godine prakse, koja se zahtjeva za njihove ispite usposobljenja.

Vojničke vijesti. U listu državnih zakona i u „Wiener Zeitung“ izašla je ministarska naredba o prodaji i dobavi vojničkih uniforma. Iz sigurnosnih obzira hoće se zapriječiti, da dodju u posjed vojničkih uniforma nepozvane osobe. Po novoj naredbi smiju se prodati ili poslati komadi vojničkih uniforma (kape, bluze, hlače, ogrtači, krzna, pasi sa kopčama itd.), koji su jednaki ili slični onima, što se u vojsci upotrebljuju, samo vojničkim osobama ili njihovim opunomoćenicima. Osobama vojske može se prodati ili poslati samo, pokažu li izkaznicu s biljegom zapovjedništva ili potvrdu da smiju narudžbu učiniti. Izuzetak od ovog propisa je dopušten samo onima, koji su opunovlašteni na proizvadjanje ili trgovanje sa spomenutim predmetima, te se njima smiju prodavati i šiljati bez ograničenja.

Razne vijesti.

Gubici ruskih časnika. Prema navodima ruske službene vojne, statistike izgubili su Rusi u dosadašnjem ratu do konca godina 1915. što mrtvih, što ranjenih i nestalih (zajedno sa zarobljenima) sveukupno 125.433 časnika. U koliko su ti službeni podaci pouzdani, ne da se dakako ustanoviti, no toliko ipak stoji, da taj broj nije pretjeran. Kako su teški ti gubici, razabire se medju inim i odatle, da je ruska vojska prije rata brojila okruglo 49.000 aktivnih časnika. Prema ruskim podacima iznaša ukupni gubitak na časnicima i momčadi do konca godine 1915. okruglo dva milijuna ljudi, kod česa dakle svakih 15 do 16 palih, ranjenih, umrlih i nestalih vojnika otpada po jedan časnik, odnosno zastavnik. Već odmah iza početka se je živo osjećao nedostatak časnika, jer ni broj pričuvnih, ni umirovljenih, a opet reaktiviranih časnika nije nipošto odgovarao organizatornim prilikama. Dakako da su časnike u prvom redu nadoknadjivali svršeni pitomci vojničkih škola i zavoda. Osim toga je ruska vojna uprava već koncem godine 1914. izdala nove odredbe glede popješenja izobrazbe časnika za vrijeme rata, prema kojima su kod mnogih pričuvnih pješačkih brigada osnovane škole, u kojima se imadu mladi ljudi u roku od tri mjeseca izobraziti za časnike. U te su škole dolazili u prvom redu jednogodišnji dobrovoljci (apsolventi viših i srednjih učilišta), zatim apsolventi nižih učilišta, a i inteligentniji ostali mladji ljudi. Iza tromjesečne izobrazbe bili su imenovani pričuvnim zastavnicima. U koliko se može ustanoviti, proizašlo je dosad iz takovih škola do 13.000 časnika, odnosno zastavnika. Koliki su pako gubici aktivnih časnika, može se zaključivati i po tom, što ruska službena listina gubitaka do konca godine 1915. spominje ništa manje nego 1775 pukovnika i 277 generala kao pale, ranjene i nestale.

Književna vojska generala Sarraila. Pošto francuski general Sarrail i njemu podčinjene čete u Solunu nemaju prilike, da zadobiju ratne časti, to se pariska štampa trudi, da ovu vojnu ekspediciju na drugi način istakne, da bi interesovanje publike održala za solunsku vojsku, i da preko nerada na Balkanu prebaci bar lijepi veo. Tu skoro je „Cri de Paris“ pronašao, da solunska vojska ima veliku vrijednost, i to — u književnom pogledu. Ovaj list piše: Niko ne može više sumnjati u to, da je rat na Balkanu izazvao još veće interesovanje za Orient kod obrazovanih Francuza. Ko god se kod nas prije rata zanimao perom, taj se trudi da dodje u Sarrail-ovu vojsku kod Soluna. Vojno ministarstvo je prenatrpano molbama, kojim intelektualni krugovi traže, da se upute u vojsku kod Soluna. Tako je pjesnik Pierre Mortier pri glavnom stožeru u Solunu; Riciotto Camudo i Jean José Frappa su poručnici u solunskoj vojsci. Jacques Richepin je avijatičar u Solunu, a Henri Bernstein pridodat je kao tumač pri engleskom vojnom zboru na Balkanu.

Sirene kao znak opomene pred Zeppelinima u Parisu. Iz Parisa se javlja: Uslijed potpunog iznevjeravanja sredstva za opomenu prilikom posljednjeg letenja Zeppelina nad Parisom i ljutitih interpelacija u parlamentu, sada su znaci požarničkom trubom zamijenjeni pištanjem sirene.

Srbija zasebno carinsko područje. Vojni guvernement u Beogradu putem službenog narednbenog lista uredio je pitanje carinskog reda u okupiranoj Srbiji. Taj carinski red stupa na snagu 10. travnja ove godine. Prema ovoj odredbi postaje Srbija zasebnim carinskim područjem. Najvažnije su uredbe carinskog reda slijedeće: kod uvoženja robe u okupirane zemlje pobire se odredjena carina (djumruk). Roba, koja nije u popisniku predvidjena, prosta je od carine. Vojni guverner imade vlast, da zabrani uvoz stanovite robe. Uvoz monopolnih artikla, a to su duhan, sol, cigaretni papir, žigice, petrolej, te alkokol dobiven od surovina, koje sadržavaju škroba ili sladornih sastojina, može uvoziti samo uprava monopola, ili oni, koji dobiju naročitu dozvolu od monopolne uprave.

Provedba carinskih ustanova izmedju c. i kr. okupacionog područja, te kraljevskog bugarskog područja, povjerava se c. i kr. vojničkim carinskim uredima. 2. robni promet na granici ugarsko-hrvatskoj regulišu kr. ugarski carinski uredi, a 3. na bosansko-hercegovačkoj granici bosanski carinski uredi.

Ovom carinskom redu priložen je i carinski cjenik od 80 stavaka.

Šta kazuje stisak ženine ruke. Amerikanski se pisac istakao nedavno otkrićem, kome se ne može odreći izvjesna originalnost. On veli, da će karakter jedne žene poznati po načinu na koji ona pruža ruku. Sentimentalna žena, tvrdi pisac, pruža svom gostu ruku gotovo mrtvo. Ona ne odgovara na stisak onoga sa kojim se rukuje, ona je čak pasivna i apatična, ali možda baš time hoće, da ističući obadvoje podstakne na smjeliji postupak. Jedna druga vrsta žena prodrma ruku svoga gosta odmah drugarski; ona neće ni da pobjedjuje, svi da bude pobjedjena. Treći red žena iskazuje svojim stiskom ruke nervozu ili želju za vladanjem — to su te opasne, koje mogu čovjeka da unesreće za cio život. I naposljetku može da se razlikuje i četvrta vrsta žena, koje svoga gosta pozdravljaju snažnim stiskom ruke. Deset prema jednoj od ovih žena žele da se udaju.

Sjećajte se Crvenog križa!

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Utorak, 18. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 278

Talijanska megalomanija!

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 17. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na gornjem Seretu suzbile su naše poljske straže rusku provalu. Inače ništa novoga.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Ništa novoga.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Nema dogodjaja od osobitog značenja.

Istočno bojište.

Rusi su odavali na mostobranu Dvinskog živahniju djelatnost.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 17. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na frontama nema ništa važna.

Brzojavi.

Englezi kod Kut-el-Amara hametom potučeni.

Carigrad, 16. Vrhovni zapovjednik turskih četa u Iraku, v. Goltz-paša, brzojavlja o novom uništavajućem porazu Engleza kod Kut-el-Amare.

Austro-Ugarska.

Talijanske laži.

Beč, 16. (D. u.) Iz ratnog dopisnog stana se javlja: U posljednjem odlomku talijanskog dnevnog izvješća od 12. t. mj. spomenuti uspjesi talijanskoga topništva spominju samo, da su u Ugovicu bile nekoje kuće više ili manje uništene vatrom ili topovskim tanetima. Nema da se javi niti o gubicima ni o vojničkoj šteti.

Niti vijesti u Cadornovom izvješću od 13. t. mj. o bojevima na Monte Sperone nijesu tačne. Kod našega napadaja naišli smo na topovsku vatru, ali nijesmo naišli na nikakovo pješadijsko protudjelovanje. Talijanske položaje, što smo ih osvojili skoro bez hitca iz puške, ostavili smo svojevoljno i nesmetani. Nije bilo ni traga kakvoj talijanskoj protunavali.

Balkan.

Austro-ugarski rumunjski ugovor?

Bukarešt, 17. (D. u.) List „Dimineata" piše, da će se doskora sklopiti izmedju Rumunjske i Austro-Ugarske jednaki ugovor, kao što je bio pred malo s Njemačkom sklopljen. List ističe, da vlada poriče ugovoru svako političko obilježje.

Francuska.

Počasna legija za Esada Toptanija.

Frankfurt, 17. „Frankfurter Zeitung" doznaje iz Pariza: Predsjednik Poincaré podijelio je Esadu Toptaniju veliki časnički krst počastne legije.

Italija.

Sonninov govor.

Zürich, (D. u.) U jučerašnjoj je sjednici talijanske komore prihvatio riječ ministar izvanjskih poslova Sonnino.

Počeo je govor napominjajući, što je Italija učinila, da podupre srpsku vojsku. A danas su redovi ponovno uredjene srpske vojske svečano jamstvo, da Srbija i nadalje neslomljeno živi usprkos sloma njezinog oružja.

Neprijateljsko je zaposjednuće Crne Gore bilo neizbježiva posljedica uzmaka srpske vojske. Tvrdnja, da je Italija mogla i morala poslati svoje čete u Crnu Goru, ne drži se ni protiv najjednostavnije kritike, čim se raspitaju točno taktičke i strategičke prilike.

Zaposjednuće je Drača imalo privremenu i ograničenu svrhu, t. j. da osigura sačuvanje srpske vojske. Nakon što se je ta svrha postigla, povukle su se talijanske bojne sile u Valonu.

Mi smo mišljenja, da su osvojenjem Valone obranjeni talijanski interesi u onim krajevima s druge strane Jadranskog mora.

Sonnino je napomenuo takodjer o brigama, što ih je zadavalo držanje Grčke. Ali sada čini se ipak, da si je grčka vlada svijesna političkih i vojničkih nužda, koje su dale povoda postupanju alijiraca u Solunu i na Krfu.

Talijanski su odnošaji s Rumunjskom praćeni drevnim prijateljstvom. Talijanska vlada nastoji, da ih učini sve to srdačnijima. I bukareštanska vlada brine se jednakom revnošću za održanje tih dobrih odnošaja.

Izmedju ruske i talijanske vlade opstoje najprijateljskiji i najpouzdaniji odnošaji.

Moralni je uspjeh pariškog vijeća znatni čimbenik sigurnosti i medjusobnog povjerenja. Dandanas upravljeni su pogledi čitavog svijeta na bojeve pred Verdunom. Već sada smije se ustanoviti, da neprijatelj nije svojeg glavnog cilja postigao, t. j. da prouzroči u alijirskim i neutralnim zemljama raspoloženje malodušnosti. Toga ne će neprijatelj ni postići uslijed opiranja francuskih četa. Raspoloženje u alijirskim zemljama zadojeno je jakim pouzdanjem u pobjedu.

Ministar nije htio da izvijesti o pojedinim točkama pariškog vijeća, da se neprijatelj ne okoristi njegovim obavijestima. Dosta je kazati, reče ministar, da je vijeće svečano potvrdilo potpunu solidarnost alijiraca.

Nasuprot tvrdnjama raznih govornika o okrutnom i nemilom postupku s talijanskim državljanima u Austro-ugarskoj, kojima da su se zaplijenila imanja i poduzeća, izjavio je Sonnino, da talijanska vlada nema nikakovih vijesti o takovim mjerama.

O položaju u sjevernom Epiru izjavio je Sonnino, da je grčka vlada formalno priznala, da je zaposjednuće ovog kraja samo privremena mjera, a da nije trajno prisvojenje. Grčka priznaje još i danas zaključke poslaničke konferencije o Albaniji. (Živahno odobravanje).

Sonnino je izjavio na koncu svojeg govora: Bez dvojbe mi imademo još teških kušnja pred sobom, ali oslanjajući se na srdačno sudjelovanje sa saveznicima, junačkim djelima naše hrabre vojske na kopnu i na moru i potpunom slogom duhova, koja je utvrdjena žarkim domoljubljem sviju stranaka i sviju gradjanskih slojeva idemo mi u susret budućnosti punoj pouzdanja u sjajnu sudbinu Italije.

Po oduševljenom poslušanju Sonninovog govora, čestitao je zastupnik Cappa živahno ministru na poštenju njegovog karaktera i na neporočnosti njegovog življenja. Na to se je razmahalo oduševljenje poput oluje. Salandra je Cappu zagrlio srijed velike radosti kuće. (!!)

U raspravi o Sonninovoj izjavi kazao je socijalist Treves, da su se pred malo podigli glasovi u njemačkom Reichstagu, koji su govorili o mogućnosti mira. Rekao je, da bi Sonnino morao nastojati, da točno sazna za zahtjeve, koji su s time spojeni i koji bi imali biti temeljem za pregovore. Ententa će teško ustvariti sve svoje težnje, a da ne produži rata do bezkonačnosti. Treves je osudio svaku struju, koja nastoji da pripravi po ratu gospodarstveni savez protiv središnjih vlasti.

Nakon što je još nekoliko govornika govorilo prihvatila je komora u tajnoj sjednici izvanjski proračun sa 307 glasova protiv 40.

Komora je bila po tom odgodjena do 6. lipnja o. g.

Sonnino traži od komore povjerenje.

Zürich, 17. (D. u.) Prije glasovanja talijanske komore izrazio je Sonnino želju vlade, da joj se odglasuje izričito povjerenje, te je molio zastupnike, koji su podnijeli na dnevni red razne prijedloge povjerenja, da se slože u slijedećoj formuli: „Komora odobrava vladine izjave te prelazi na raspravu o izvanjskome proračunu. Taj je dnevni red bio primljen sa 352 glasa protiv 36.

Neutralne države.

Nizozemski dopusti.

Haag, 17. Od jučer naprijed poslat će se opeta na dopust deseti dio momčadi, koja se sada nalazi pod zastavama. U nedjeljama i blagdanima vrijedi ta polakšica za trećinu vojske.

Dogodjaji na moru.

90 metara duge podmornice.

Bazel, 16. „Baseler Nachrichten" javljaju iz Pariza: Prema izvještajima iz Genove bijahu u Tirenskom moru opažene nove, 90 metara duge, podmornice, oboružane sa 80 topova i 4 cijevima za bacanje torpeda.

Nova nota Americi.

„Kölnische Zeitung" piše: Tobože neutralna vlada Udruženih država smatrala je potrebitim, da se informira o potopljenju nekojih neprijateljskih brodova, a američko novinstvo, koje stoji u engleskoj službi, nije časilo ni časka da taj diplomatski korak ne poprati izbruhom mržnje do Nijemaca. Američka je vlada obavjestila njemačku vladu o svim informacijama, koje je ona dobila o dotičnim ladjama, te se možemo nadati da je to pitanje riješeno. Od četiri engleska broda, za koje su se u Washingtonu zanimali, bila su tri potopljena tek nakon opomene i nakon što je momčadi bilo dosta vremena, da se na čamcima spasi. Francuski parobrod „Sussex" čini se, da je naišao na minu; njemačka je ali vlada pripravna, da se potonuće toga parobroda istraži po mješanoj komisiji. O potonuću engleskog parobroda „Manchester Engineer" nema uopće nikakvih podataka, koji bi njemačkoj vladi omogućili sud o uzrocima potonuća toga parobroda. Bilo bi naravno, kada bi američko novinstvo na temelju činjeničkog stanja njemačke note prestalo sa huškanjem protiv Njemačke, te da se do daljnjih razjašnjenja drži sasma neutralno. Ali huškanje je tako bezobzirno i tako općenito, da se u tom obziru ne možemo ničemu nadati; jer se tamo ne srame, kada Njemačkoj javno predbacuju, da je ona sa zadnjim potonućima prelomila Americi zadanu riječ. Proti takvim napadajima jest svaka obrana suvišna; ko poznaje činjenice, znade, da je sve to klevetanje. Naša su razjašnjenja bila tako jasna, da ih je novinstvo moglo razumjeti, kada bi ih razumjeti htjelo. Za naš boj sa podmornicama vrijedi slijedeće:

1.) Oboružani neprijateljski trgovački brodovi smatraju se vojnim brodovima, te bez drugoga bivaju potopljeni.

2.) Svi će ostali neprijateljski brodovi biti potopljeni, nakon što budu opomenuti, te posadi dano vrijeme, da idu u čamce.

3.) Isto će se postupati i sa neutralnim trgovačkim brodovima, koji voze blago za neprijatelja. Samo američki parobrodi uživaju neke povlastice na temelju prusko-američkog ugovora od 1809 god. Konačno se je američkoj vladi priznalo, da se ne će torpedovati linersa, t. j. nikakvih većih prekomorskih putničkih brodova; kasnije se je izričito dodalo, da to obećanje ne vrijedi za oboružane oceanske brodove. Na temelju tih pravila postupa se u njemačkom ratu s podmornicama, i nema nijednoga slučaja, koji bi jednoj od neutralnih država dozvolio, da se Njemačka nije držala tih pravila. Kad bi američko novinstvo uza sve to nastavilo da Njemačku kleveće, ne bi to mogao biti protudokaz, već samo novi znak njegovog u suštini neprijateljskog držanja protiv nas.

Neprijateljsko brodovlje u zalivu Suda.

Atena, 17. (D. u.) Reuterov ured javlja: Kako se iz dobrog vrela doznaje, usidrili su se ratni brodovi alijiraca u zalivu Suda, ali nijesu iskrcali nikakovih četa.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 15. Službeno izvješće od 14. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na lijevome brijegu Moze bijahu tekom noći žestoko opstrijeljavane najpromaknutije fronte zapadno brežuljka 304. Na desnom brijegu poduzeli su jučer na veče Nijemci malenu navalu na položaje južno Douaumonta, koja bijaše glatko suzbijena. Noć je prošla, izuzevši dosta živahnu topovsku paljbu južno Handremonta, razmjerno mirno. U Voevri topovski boj vi u Moulainvillskom odsjeku. Na ostaloj fronti ništa važna.

Pariz, 14. 11 sati u noći. — U Argonima djelovale su naše baterije u okolici St. Huberta, gdje bijahu oštećene njemačke radnje. Nadalje smo pucali na neprijateljske ceste i na spojne jarke u blizini Montfaucona i Malancourta. Zapadno Moze objestrano topničko djelovanje u okolici Tote Homme. Istočno Moze opstrijeljavao je neprijatelj naše druge vrste. U Voevri je nekoliko puta došlo do bubanjske vatre. Zapadno Pont-à-Mousson raspršili smo prevoze na cesti iz Esseya u Nonsard. Na ostalim frontama nema važnih dogodjaja.

Italija.

Rim, 16. Izvješće od 15. U položajima, što smo ih neprijatelju oduzeli kod Adamelia naše su čete osvojile još jednu drugu strojnu pušku, a treću su s topovima uništile. Nastavljaju se topovski dvoboji na razmaku fronte od Judicarije do Sugane. Neprijatelj je bacio granata, koje su zatakle više požara u kućama mjesta Pezzo (Chiese). U Sugani osvojile su naše čete snažnom navalom položaje Sv. Osvalda sjeverno od potoka Larganza. Uhvatili smo 74 zarobljenika, medju njima 3 časnika. Pored žestoke vatre sa strane neprijateljskog topništva utvrdili su se naši smiono u osvojenom položaju. Na Soči i Krasu manje topničkog pucanja. U noći pred 14. suzbili smo odmah neprijateljsku navalu na Javorček. Hici su naše baterije uskomešali neprijateljski zamak izmedju glavica brda S. Mihovila.

Politika.

Nationalverband.

14. t. držao se je u Beču sastanak njemačkog odbora, u kojemu se je raspravtjalo o programu austrijskih Nijemaca poslije rata. Program su jednodušno odobrili svi, osim prof. dr. Steinwedera i zastupnika njemačke radničke stranke Junga. Na sastanku su bili zastupani svi njemački narodni odbori austrijski.

Zastupnik je Wolf izjavio, da bi morala glavna točka svakoga programa austrijskih Nijemaca, biti zahtjevanje njemačkog državnog jezika, većina njemačkog naroda u Austriji, u prvome redu u parlamentu, i odgovarajuće uredjenje školstva.

Zastupnik prof. Steinweder je opominjao pred programima, koji se ne tiču austrijskih Nijemaca te je molio neka se program temeljito revidira prije nego li se ga pošalje u javnost.

Pritisak na Grčku.

Prekjučer o podne posjetio je, prama izvornim vijestima četvornog saveza, engleski poslanik Elliot ponovno Skudulisa, da dozvoli prolaz Srba, ako ne preko Patras-Larissa ali ipak preko Santiquaranta-Koritza. I na ovo dobio je niječni odgovor, i to, kako se sa mjerodavne strane saznaje, oštar i silovit. Zahtjev je uzprkos toga izazvao veliku nervoznost, te se govori o predstojećoj ministarskoj krizi. Pošlo se ali tvrditi može, da usljed odbivenog srpskog prolaza nikakova nesloga medju mjerodavnim krugovima ne vlada, nemože se predbježno o krizi govoriti. Odluka neće se dugo očekivati. Prama drugim vijestima bijahu zahtjevi zaveznika, radi odprema Srba kroz grčko područje, mnogo veći. Ovaj put ima se u istinu zahtijevati podpuno izručenje za prevoz četa i robe. Skudulis je odgovorio da bi privola ove namisli zemlju u ratujuću preokrenula. Uporaba željeznica bi svaki promet u zemlji zapriečila, koja bi bila uzrokom ogorčenja, koje sjegurno i saveznici nebi željeli. S toga je jedva vjerojatno, da je četvorni savez svoje zahtjeve na jedanput tako visoko podigao. Korak za zahtjev dozvole uporabe Patras-Piräus-Larissa željeznice predbježno će se u istinu ograničiti, jer sve ostalo sliediti će, po u Macedoniji učinjenom iskustvu, samo po sebi.

Bilo kako bilo, Venizelisti rade opet sa velikim pritiskom o najužem priključku na četvorni savez. Najavljenu aferu sa vrećama oni izrabljuju, da dignu bunu proti Skudulisu, kojeg odstranjenje, kako njihovi listovi doista nepravo, ali sa očitom namjerom javljaju, saveznici već zahtjevaše. Venizelisti držahu u kući svog strančarskog vodje podulji pogovor, kakav će oni stanje zauzeti. Takodjer u zadnje dane povećani pritisci saveznika imadu se kod presudjivanja položaja u obzir uzeti.

Iz Salonika se javlja, da su stanovnici od sedam grčkih sela iz područja Doirana prispjeli u Kilkis. Sela se moradoše isprazniti. Vojnički krugovi četvornog saveza u Saloniku čine grozničave pripreme.

Kolonijalno naseljivanje i pučanstvena politika.

Kölnische Zeitung donaša slijedeći članak iz pera dra Pavla Leutweina:

Još pred malo godina običavali smo posprdno i mirno gledati na pokušaje Francuske da povisi broj poroda. Nijesmo se mnogo osvrtali na statistiku, koja je i u nas pokazala ne baš radostan pojav nazatka poroda, a to stoga, jer je nazadak umrlosti bio od prilike jednak. Opominjajući dokaz nekojih narodnih ekonoma, da naime narav postavlja neku granicu samo kod padanja umrlosti, ali ne kod padanja poroda, utiskivao je samo na stručnjake. Tek svjetski rat, koji je protiv nas podigao dvostruki broj ljudskih masa nego što ih mi imamo, svratio je našu pozornost na pogibao, kojom nam taj razvoj prijeti. Apsolutni gubitak na ljudskim životima u tom najzamašnijemu od svih ratova potisnuo je još više u ospredinu zadaće politike napučivanja, o kojoj se je i u palamentima otvoreno raspravljalo. Ne treba da se sramimo javnoga razmatranja toga pitanja, jer pred istim pitanjem stoje Francuska i Engleska. Prva, koja se iza Napoleona I. nije mogla oporaviti, bit će valjda nakon sadašnjeg prolijevanja krvi u pučanstvenom pogledu sasma uništena. Rusija će naravno i gubitke u ovome ratu lako preboljeti.

Ruska je pogibao za sada oslabljena visokom umrlosti, koja odgovara njezinom niskom kulturnom stepenu. U godinama 1901. do 1911. kolebao je broj poroda u europskoj Rusiji medju 28 i 44 na tisuću, sa lako padajućom tendencom. Broj umrlosti spao je naprotiv od 31 na 27. Suvišak na porodima bio je prema tome poprečno od 16 do 17. U Njemačkoj spao je isti u isto doba od 15 na 12·5. Početkom novoga stoljeća bio je u godini razmjer poroda i umrlosti 35 : 20 na tisuću, a u godini 1913. 27·3 : 15·3. Sredinom sedamdesetih godina bio je broj poroda 41, a onaj umrlosti 28. Jasno je, da mora taj razvoj dovesti u Njemačkoj do apsolutnog i brzog padanja suviška na porodima, ako se tome ne nadju uspješna protusredstva. Umrlost je skoro postigla najnižu granicu, koja je moguća u industrijalnoj kulturnoj državi. Nije izgleda, da bi se ju moglo trajno potisnuti pod 14, što bi odgovaralo poprečnoj životnoj dobi od 70 godina. Nije treba da se upuštamo u potankosti, e bi upoznali duboku razliku medju ruskim i njemačkim odnošajima pučanstva. Rusija može već u samom svom europskom dijelu, sa 130 milijuna stanovnika ne ubrojivši Poljske, računati sa stalno rastućim godišnjim prirastom od 2 milijuna ljudi, dok neće Njemačka moći da bez uspješne pomoći održi stalnim svoj godišnji suvišak od 800.000 ljudi.

Kakve ali mjere dolaze u pretres? U prvome redu zdravstveno djelovanje. Već nam gornje brojke pokazuju, da je medicinska znanost u tom smjeru mnogo učinila, te da je imala mnogo uspjeha kod pobijanja umrlosti djece. Osim toga je ona kušala, da pobijanjem spolnih bolesti podigne broj poroda. Činjenice ali dokazuju, da nas samo taj rad ne može riješiti. To osjećaju i liječnici sami, te su se stoga pridružili „Njemačkom družtvu za pučanstvenu politiku", koje hoće, da mnogim opsežnim mjerama stupi na put padanju poroda. Neću se osvrtati na više posredno djelovanje n. pr. putem shodnih poreza, uredjenjem činovničkih plaća itd., već ću se baviti glavnom točkom zadaće, politikom naseljivanja.

Gradskim naseljivanjem, malo ću se baviti. Već je davno bilo u mnogim europskim velikim gradovima statistički dokazano, da je najveći porast pučanstva u onim gradskim dijelovima, koji su najgušće napućeni te da taj porast odgovarajuć boljem stanju stanova postepeno pada. Gradjenje malih kuća smanjuje doduše umrlost te pospješuje higijenu, ali ono čini običnog čovjeka opreznim buržuazom, koji cijeni ugodnost, mir, a time i ograničenje poroda. Sa druge su strane u novije doba znali gusto napućeni velegradovi, da bez politike naseljivanja i jedino poboljšanjem zdravstvenog stanja, bitno smanje umrlost. Imenovat ću samo Berlin, koji je u svoje doba došao pod poprečnu umrlost u državi od 15·3. Sa stanovišta pučanstvene politike jest gradsko naseljivanje sporednog karaktera. Obzirom na teško državno i gradsko financijalno stanje, moralo bi se za sada odustati od svakog djelovanja u tom smjeru.

(Nastavit će se.)

Obznana.

Dosadašnje zelene legitimacije istupaju iz kreposti dnevom 1. junija 1916., a za to će se u sporazumu sa c. i kr. ratnim lučkim zapovjedništvom izdavati

bijele legitimacije: za sve one osobe, koje stoje u vojničkoj opskrbi;

crvene legitimacije: za sve ostale osobe.

Djeca ispod 12 godina navest će se imenom i dobom na legitimaciji roditelja, dotično na legitimaciji odgovornih nadzornih osoba.

Nove legitimacije izdavati će:

1. **C. kr. pomorski arsenal, c. k. morn. ured za zemljovodne gradnje, c. kr. ženijska uprava, c. kr. poljska tvrdj. željeznica**, za one osobe, koje su podredjene ovim zapovjedništvima (uredima).

2. **Dotična kotarska obrambena zapovjedništva** za sve one osobe, koje stanuju izmedju kopnene fronte i redarstvenog zapora, u koliko ove osobe nijesu podredjene ovim zapovjedništvima (vlastima), što su navedene u prvoj točki. Državni namještenici, kaošto namještenici c. kr. željezničkog prometnog ureda, c. kr. sekcije za uzdržavanje željeznica i gradskih radionica, koji su nastanjeni u obrambenom kotaru, dobit će legitimacije od zapovjedništva c. kr. vojničke redarstvene stražarske satnije;

3. Zapovjedništvo **c. kr. redarstvene stražarske satnije** (ulica Fausta 3, I. kat, vrata br. 2, od 9 do 11 sati ujutro i od 2 do 4 sata poslije podne) za svako slovo abecede. U ove dane doći će **osobno** sve one osobe, kojih obiteljska imena počimaju dotičnim slovom, te će donijeti sa sobom:

a) zelenu legitimaciju,

b) redarstvenu prijavnicu,

c) sliku (fotografiju) oblika vizit, koja ne smije biti tvrdo prilijepljena.

Odredjeno je za obiteljska imena početnih slova:

Slova	Dan
A i Ba	dne 25.-4
Be do uključivo Bi	„ 26.-4
Bl „ „ Bo	„ 27.-4
Br „ „ Bu	„ 28.-4
Ca „ „ Ci	„ 29.-4
Cl „ „ Cz	„ 1.-5
Da „ „ Do	„ 2.-5
Dr „ „ Dz te E	„ 3.-5
Fa „ „ Fo	„ 4.-5
Fr „ „ Fu i Ga Ge	„ 5.-5
Gh „ „ Gu	„ 6.-5
H, I i J	„ 8.-5
Ka do uključivo Ko	„ 9.-5
Kr „ „ Kw i La	„ 10.-5
Le „ „ Lu	„ 11.-5
Ma „ „ Mi	„ 12.-5
Ml „ „ Mo	„ 13.-5
Mr „ „ Mu	„ 15.-5
N, O i Pa	„ 16.-5
Pe do uključivo Po	„ 17.-5
Pr „ „ Pu i Q	„ 18.-5
Ra „ „ Ri	„ 19.-5
Ro „ „ Rz	„ 20.-5
Sa „ „ Si	„ 22.-5
Sk „ „ Sp	„ 23.-5
Sr „ „ St	„ 24.-5
Su „ „ Sz	„ 25.-5
T	„ 26.-5
U i od V do Vr	„ 27.-5
Vu, W, X, i Y	„ 29.-5
Za do uključivo Zi	„ 30.-5
Zl „ „ Zw	„ 31.-5

4) **C. kr. zapovjedništvo vojničke postaje u Rovinju** za grad **Rovinj**.

Nove legitimacije treba držati u dobrom stanju, uvijek sobom nositi i pokazati na zahtjev uredovnih organa ili vojničke ophodnje.

Ove legitimacije smiju se vlasnicima uzeti **samo onda, kada zapuštaju Pulu** na kolodvorima ili gradskim vratima, a i tu samo od organa, koji su pozvani, da vrše kontrolu.

Tko nadje legitimaciju, mora istu odmah izručiti najbližoj c. kr. vojničkoj redarstvenoj stražarskoj postaji. Bit će strogo kažnjene one osobe, kod kojih se bude našla u posjedu izgubljena legitimacija.

Nitko ne smije uzeti u službu niti na stanovanje one osobe, koje ne posjeduju valjane legitimacije za boravak u utvrdjenom području.

Promjena u službovnim prilikama smije uslijediti samo u sporazumku obiju poslodavaca i samo tada ako prijašnji poslodavac ne zahtijeva nikakove zamjene iz vana. Ovu promjenu službe mora označiti na legitimaciji zapovjedništvo c. kr. vojničke redarstveno stražarske satnije.

Legitimacije osoba, koje umru, mora rodbina najkasnije dva dana iza pokopa izručiti najbližoj c. kr. vojničkoj redarstvenoj stražarskoj postaji.

Bijele vezanke se više ne nosi na laktu.

Legitimacije za novo nadošle osobe, kaošto eventualne duplikate, izdavat će zapovjedništvo c. kr. vojničke redarstvene stražarske satnije u ulici Fausta br. 3. I. kat, vrata br. 2, svaki dan od 9—10 sati ujutro, od 25. travnja 1916. dalje.

Prekršaje ove naredbe kaznit će politička kotarska oblast na temelju ministarske naredbe od 30. septembra 1857. L. D. Z. br. 198., novčanom globom od 2 do 200 kruna ili zatvorom od 6 sati do 14 dana.

PULA, dne 12. aprila 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar:

Schönfeldt, v. p.

Domaće vijesti.

IV. austrijski ratni zajam. Javlja nam se, da se prijave na IV. ratni zajam primaju kod podružnice c. k. privilegiranog austrijskog kreditnog zavoda za trgovinu i obrt pod naslovom Puljska podružnica c. k. privilegiranog austrijskog kreditnog zavoda za trgovinu i obrt sada u Ljubljani ili ustmeno ili u poslovnim prostorijama u Puli, Clivo S. Stefano broj 3.

Iz Dalmacije.

Spomen dar vojnicima. Smotra javlja: U svrhu, da svim hrabrim sinovima Dalmacije, koji se slavno bore za cara i domovinu, bude poznat sjajni uspjeh poklonstvene dalmatinske deputacije, koja je 28. siečnja primljena od Nj. Veličanstva, gosp. namjestnik grof Attems odredio je, da govor saborskog predsjednika d.ra Ivčevića Svijetloj Kruni i premilostivi odgovor Njegova Veličanstva budu tiskani na 10.000 iztisaka i da se podijele medju dalmatinske vojnike na fronti.

Namjestnički konceptni vježbenik Bojanić imao je nalog, da ponese u glavni stan i preda N. P. gosp. generalu pješadije Svetozaru Boroeviću ove spomen-listove, da budu uradjeljeni našim vojnicima. Ovom istom prigodom, zamoljen od općine sinjske, gosp. Bojanić predao je N. P. gosp. generalu Boroeviću diplomu imenovanja počasnim gradjaninom Sinja.

Sjećajte se Crvenog križa!

Razne vijesti.

Parnica radi propasti parobroda „Barona Gautscha". Poznat je nesretan udes Lloydovog parobroda Baron Gautsch, kojom je zgodom i više ljudi nastradalo životom. Svojta unesrećenih podniela je proti Lloydu tužbu radi odštete. Do sada prijavljene tražbine iznašaju oko četvrt milijuna kruna. Ovih dana imala bi biti prva razprava i to radi tužbe udove jednog profesora, koja traži godišnju odštetu za svog muža 3000 kruna i 900 K za prtljagu. U tužbi se veli, da je Lloyd odgovoran za propast parobroda, jer da je isti krivnjom kapetana Wintera naletio na minu, koja je bila učvršćena. Kapetan se nije držao kurza, koji mu je propisala bila pomorska oblast. Lloyd se opet ne osjeća krivim, kao ni kapetan. Još nije pravo ustanovljeno, da li je Baron Gautsch nastradao uslijed mine, ili je pravi uzrok katastrofe bila eksplozija kotla. Kapetan da je vozio strogo po propisu i učinio sa častništvom sve, da spase putnike.

Zadnje vijesti.

Talijanska megalomanija.

Zürich, 17. (D. u.) U govoru, što je zast. Foscari držao u talijanskoj komori, kazao je o teritorijalnim aspiracijama Italije, da se te ne ograničuju na Trident i Trst, nego da teže i za Istrom sa Rijekom i Dalmacijom do Neretve s bližnjim otocima. U tome ne može Italija popustiti srpskim zahtjevima. Medjutim može Italija doprinijeti žrtava i dozvoliti Srbiji luku na Jadranskom moru. Da je Dalmacija talijanska ne bi bilo potrebe bojati se srpskog ili hrvatskog irendentizma dok bi bio talijanski irendentizam u hrvatskoj ili srpskoj Dalmaciji golem. To mora talijanska vlada, da obrazloži saveznicima.

Porez o ratnim dobicima.

Beč, 17. (D. u.) U sutrašnjem će listu „Wiener Zeitung" izaći naredba o porezu na ratne dobitke.

„Hrvatski List" može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola"), gdje se prodaje takodjer Polaer „Tagblatt".

Kupujte samo kod onih tvrtka koje oglasuju i preporučuju se u „HRVATSKOM LISTU"

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Srijeda, 19. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 279

Sve talijanske navale suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na primorskoj fronti su jučer Talijani mjestimice razvili živahniju djelatnost. Nad Trstom su križarila dva neprijateljska letioca, koji su bacanjem bomba ubili 2 civilne osobe te ranili 5 osoba. Naša su ljetala tjerala neprijateljske letioce do Gradeža, te pogodila jednom bombom neprijateljsku torpednjaču. Na južnom odsjeku doberdopske visoravni te na Goričkom mostobranu je došlo do topovskih bojeva. Kod Zagore suzbile su naše čete danas u jutro napadaj uz znatne dubitke po neprijatelja. Tolminski je mostobran sve do noći stajao pod živom topovskom vatrom. Na koruškoj i tirolskoj fronti bili su topovski bojevi sad jači, sad slabiji. Najžešći su oni bili na Col di Lana, gdje se je prama večeri neprijateljska vatra promijenila u bubanjsku vatru. Iza po noći izvršili su tu Talijani općeniti napadaj. Mi smo ga suzbili. Kasnije je neprijatelju uspjelo, da je podminirao na više mjesta zapadni vršak Col di Lana, te da je prodro u posve razrušene položaje. Boj traje dalje. U dolini Sugane, gdje su Talijani u posljednje doba uznemirivali ponovnim napadajima naše prednje straže, bijaše neprijatelj protunavalom bačen iz njegovih pomaknutih položaja. Kod toga je ostavio u našim rukama 11 časnika, 600 neranjenih zarobljenika i 4 strojne puške.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Naše je topništvo uzelo izdašno pod svoju vatru engleske položaje kod St. Eloia. Suzbili smo lahko slabašnu navalu s ručnim granatama protiv lagumske rupe, što smo ju zaposjeli. Na jednoj i drugoj strani kanala Labassee te sjeveroistočno od Loosa od časa do časa bojevi s ručnim granatama. Na bojištima objestrano od Moze odigrali su se vrlo žestoki topovski bojevi. Na desnoj strani rijeke oduzele su nižesaksonske čete Francuzima na juriš položaje kod kamenoloma, što se nalazi 700 m južno od dvorca Haudromont te na visokom hrptu sjeverozapadno od dvorca Thiaumont. Zarobili smo 42 časnika, medju njima tri štopska, 1646 neranjenih i 50 ranjenih vojnika. Osujetili smo svojom vatrom neprijateljske navalne pokušaje u šumi Cailette i uz nj. Francusko je topništvo pucalo izvanredno na naše položaje u ravnici Woevre i na vrhove jugoistočno od Verduna sve do St. Mihiela.

Istočno bojište.

Na dvinskom mostobranu s velikim su se gubitcima skršile jutros rano pred našim položajima južno od Garbunovke ruske navale, što su ih poduzeli na uskoj fronti.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 18. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Ništa novoga.

Kaukaska fronta.

U odsjeku doline Čorok i na lijevom krilu bilo je mjestimičnih bojeva. Inače nema promjene.

Balkansko bojište.

14. travnja bacilo je neprijateljsko ljetalo bez uspjeha dvije bombe na Odrin.

Brzojavi.

Rat.

Opsjedanje Kut-el-Amare.

Bern, 17. Londonski dopisnik lista „Secolo" brzojavlja, da je sjegurno, da položaj engleskih četa u Mezopotamiji ne zadovoljava. Bojazni su glede sudbine generala Townshenda posljednjih dana znatno porasle. Očito da su anormalni klimatički odnošaji zajedno sa poplavama nenadano utjecali na tok borbe. Napadno je, da su bili za vrijeme prvih triju mjeseci opsjedanja izvještaji generala Townshenda česti, redoviti i pouzdani, dok počevši od četvrtog mjeseca opsjedanja izvještaji više ne stižu, niti se saopćuju.

Rusija.

Duma odgodjena.

Petrograd, 18. (D. u.) Carskim je ukazom bila odgodjena duma i državno vijeće do 29. svibnja.

Belgijski automobilski zbor za Rusiju.

Kopenhagen, 17. U dužem članku o belgijskoj vojsci, koji je, po svoj prilici nadahnjen od ovdašnjeg belgijskog poslanstva, piše „Berlinske Tidende", da je na posebnu želju ruskog generalnog štaba, otišao na rusku frontu zbor automobilskih topova, sastavljen isključivo iz belgijskih časnika i momčadi, te da će tamo sudjelovati kod operacija.

Italija.

Novi pozivi u Italiji.

Rim, 18. (D. u.) Službeni je list izdao zapovjed, da se upozovu pričuvnici 1. i 2. kategorije godišta 1876. alpinaca i pričuvnici cjelokupne 3. kategorije godišta 1880, koji se upozivlju s naznačenjem mjesta kroz razne skorašnje rokove.

Neutralne države.

Ograničenje dopusta u nizozemskoj vojsci.

Haag, 17. Ograničenje se dopusta u nizozemskoj vojsci još uvijek strogo izvršuje. Tako su na primjer bili obustavljeni židovski vazmeni dopusti. Iz toga se zaključuje, da će za vazam biti uopće svi dopusti obustavljeni. Neki nizozemski list piše, da nemir, koji je u Ludenu već doveo do upadica medju vojnicima, osobito u južnoj Nizozemskoj, raste. Prilike izmedju tamošnjim posadama jesu sve drugo nego mirne. Ako se kod dijeljenja vazamskih dopusta ne bude milo postupalo, moglo bi doći do ozbiljnih nemira.

Raskol na strani švedskih socijalista.

Stockholm, 17. Dio socijaldemokratičke skupine u švedskom državnom saboru, medju njima i gradonačelnik Lindhagen i redaktor Hoeglundi, koji se sada nalazi u zatvoru, jer je optužen radi veleizdaje, dakle takozvan mladi socijalisti, pritužili su se u nekom pismu na predsjednika skupine i na povjerenstveni odbor stranke radi premalene slobode kretanja u stranci te zahtijevaju, da se taj nedostatak odstrani. Taj je korak naperen proti vodji stranke Hjalmaru Bratorigu i protiv njegovog diktatorskog postupanja u stranci. Poticaj tome gibanju dao je strankin tajnik Friderik Stroem. Za sada ima u parlamentarnoj stranci 15 nezadovoljnika. Čini se, da će oni istupiti iz stranke te osnovati novu stranku.

Amerika.

Wison sastavio novu notu Njemačkoj.

Washington, 18. (D. u.) „Daily News" je primio iz Washingtona ovu vijest: Wilson je radio jučer na novoj noti Njemačkoj. Drži se, da je već dovršena. Ali nije stalno, hoće li se ju odmah otposlati, ili pak dulje pridržati, da se ju predloži vodećim državnicima u kongresu. Njezin se sadržaj strogo skriva. Ne vjeruje se, da će biti nota ultimatum u tom smislu, da bi se postavio Njemačkoj kakav rok. U Washingtonu imade se dosta razloga za uvjerenje, da Berlin ne želi nikakvog preloma, te da je istim duhom zadojen. Ali se ne će ipak odgadjati riješenje u bezkrajnost.

Washington, 18. (D. u.) Reuterov ured javlja: Wilson je dovršio sasvim svoju notu Njemačkoj.

Meksikansko-amerikanski boj po ulicama.

London, 17. Listu „Morningpost" javljaju iz Washingtona: Uz zapovjed majora Topkinsa

dojašilo je u srijedu o podne 150 američkih konjanika u meksikansko mjesto Parral, premda je bilo izmedju meksikanske i amerikanske vlade utanačeno, da ne će ni u jedno selo ili grad unići ma i koja kaznena ekspedicija. Izvidjačima je naime majora Topkinsa bilo javljeno, da se je Villa sklonuo bio u Parralu, te je Topkins radi toga opravdano držao, da može raditi i prijeko svojih uputa. Glavni je trg Parrala bio napušten, kad je maleni konjanički odio došao u grad, i Topkins je dozvolio svojim vojnicima odmor. No jedva što se je to zbilo, provališe iz okolišnih kuća vojnici, a sa pokrajnih ulica iskočiše hrpe oboružanih Meksinaca i navališe na Amerikance. Ovi su se potonji pokazali veoma hladnokrvnima. Brzo su sjašili, našli skrovišta i počeli mirno i promišljeno pucati. Prema posljednjim su vijestima bili Amerikanci u pogibelji, da budu opkoljeni i do posljednjega čovjeka oboreni. Imali su teških gubitaka. Amerikanski je vojni ured veoma uznemiren, jer još nema službenih izvještaja. General Furston još nije odgovorio na brzojavni upit vojnog ureda. Boje se, da je brzojavna sveza prekinuta.

„Daily Telegraph“ doznaje iz New-Yorka, da su prodrle američke čete, koje su pred mjesec dana prekoračile granicu, više od 400 milja u pustaru, te da su održale tek slabe sveze sa granicom. U Washingtonu preko rastućim nemirom sakupljanje Carranzovih četa na obim stranama ovih linija. Činjenica, da se o prohodu četa nije sklopio nikaki formalni ugovor, jest za Carranzu, što se i u Washingtonu priznaje, vrlo ugodna, te se predvidja, da će Wilsonu biti teško umiriti meksikansku vladu te istodobno nastaviti lov za Villom, kojega javno mnijenje zahtijeva.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni parobrodi.

London, 18. (D. u.) Reuterov ured javlja: Bio je potopljen norveški parobrod Papelera. Posada se je spasila.

London, 18. (D. u.) Ruski je bark Schwauden bio torpedovan. Posada se je spasila.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 16. Službeni izvještaj od 15. o. mj.:

Zapadna fronta.

U području Uexküellskog mostobrana topovski boj. U večer 12. o. mj. kušali su Nijemci da navale od jezera Sventen do onoga Ilsen, ali su bili suzbijeni. Po topovskoj pripravi napali su opet Nijemci isti odsjek, ali ih je naše topništvo opet suzbilo. Ostavili su veliki broj mrtvih i ranjenih pred našim opkopima. Neprijateljsko je topništvo razvilo živahnu djelatnost blizu Miadzjolskog jezera i dalje na sjever, kao što i u odsjeku Naročkog jezera, sjeverno od Smorgona. Blizu kolodvora u Losovski (35 km. istočno od Postavija) pogodilo je naše topništvo i oborilo neprijateljsko ljetalo, koje je palo kod sela Glubokoje 55 km. istočno od Postavija.

Galicijska fronta.

U okolici smo Tribuhovca (6 km. jugoistočno od Bučca) suzbili neprijateljsku navalu na ušću od Stripe: naše su čete zaposjele vrh imenom Popov Grab i opkope južno od njega. Suzbili smo dvije neprijateljske navale, kojima je htio da opet osvoji izgubljeni srez, zadavši neprijatelju teških gubitaka. Po dojakošnjim smo izvješćima zarobili za tih bojeva 100 vojnika, a medju njima 5 časnika. 12. o. mj. prisililo je naše ljetalo neprijateljsko, koje je letjelo od Bojana prama Chotinu proti našemu lijevom krilu, na uzmak. Istodobno uspjelo je drugom ljetalu, da dospije sve do Zvanječa na Dnjestru, pred Chotinom, i da baci 5 bomba, koje su ranile straže, što su se nalazile u Anatoliusu i u Postavmesu. Kada je o tom car doznao, koji je nadzirao vojsku na 6 vrsta od Zvanječa, podijelio je ranjenicima krst S. Jurja IV. razreda.

Francuska.

Paris, 16. Službeno izvješće od 15. o. mj. 3 sata poslije podne:

Sjeverno od Roye rastjerali smo puščanom vatrom izvidničko odijeljenje, koje je kušalo da se približi našim jarcima kod Parvillersa. U čitavom Verdunskom području nije bilo tekom noći nijedne pješadijske navale. Sjeverno od Mose dosta živahno opstrjeljavanje naših pozicija od Malancourtske šume do vrha broj 304. Naše su baterije mnogo djelovale na tom dijelu fronte, osobito zapadno šume Bois de Corveaux i protiv nekoliko prijegaza na potoku Forges. Istočno od Mose i u Woevru isprekidano opstrjeljavanje. U Vogezima je bilo nekoliko okršaja izmedju ophodnja. Južno od gudure Markirch opkolili smo svojom vatrom njemačko izvidničko odijeljenje.

Italija.

Rim, 17. Službeni izvještaj od 16. t. Topovska djelatnost i kretanje neprijateljskih četa u odsjeku medju dolinom Lagarine i dolinom Sugana. Odbili smo malene neprijateljske napadaje protiv naših položaja kod Soglio d'Aspio i Milegrobe (visoki Astico). U dolini Sugana prisilili smo neprijatelja, da je ostavio položaje na Monte Carbonile, jugoistočno Levica, koji su uvijek pod našom topovskom vatrom.

U Koruškoj topovski bojevi u odsjeku od visokog Degana do visokog Buta. Na Mrzlom vrhu je naperio neprijatelj bezuspješnu vatru iz strojnih pušaka i pušaka proti našim položajima, koje je uzaludno napadao 13. Na Krasu su naše čete zauzele neke položaje kod Selca i Tržiča.

Politika.

Grčka na konačnom raskršću.

Dopisnik novina „Vossische Zeitung“ javlja iz Atene: Iz posve pouzdanog vrela saznajem ovaj razlog glede zaposjednuća otoka Kefalonije. Neposredni je povod tomu dala engleskoj admiraliteti potpuna nedjelatnost talijanske flote. Radi njezinog potpunog pomanjkanja inicijative postao je Jadran potpuno slobodnim područjem za djelovanje c. i kr. pomorskih vojnih sila, i pošto se talijanska mornarica nije mogla odlučiti, da ovo ili ono poduzme, bila je konačno Engleska prisiljena, da se lati zgodnih mjera. Ponovni upit glede propusta prolaza srpskih četa kroz Grčku, koji je bio stavljen upravo prije mjesec dana po prvi put, imade svoj izvor u energičnom otklonu francuskog ministra odgovornosti za prijevoz na moru.

Zabrana grčke vlade glede propusta srpske vojske kroz grčko zemljište otvorila je grčkoj opoziciji i četverosvezi oči te ih poučila, da u tom slučaju palica ne će popustiti, nego da će biti p elomljena. Dakako da se još posve sjegurno ne zna, da li će se ovakav ili slični pokušaj u ovom ili onom obliku još kad opetovati, i da li će se pokušati, da se izvede na zemlju i vladu pooštrenom blokadom pritisak. A i u tom bi slučaju bio uspjeh veoma sumnjive vrijednosti. Neuspjeh je prvog pokušaja veoma dobro djelovao i ponajpače narodu otvorio oči. Jamačno nije ovo bila posljednja kriza, no svaka bi nova ovakova kriza bila jasnim znakom fijaska četverosveze i pristaša Venizelosa.

Engleski je poslanik Elliot izjavio u jednom interviewu, e mora da četverosveza traži prijevoz Srba kroz Grčku. To je bilo ujutro, i sva je Atena očekivala dementi. No uveče je iskazao Elliot, da ta njegova izjava ne odgovara posve njegovim riječima, no da se smisao podudara s onim, što je bio kazao. Dakako, da novine pišu o tom i ovako i onako. Tako se glasa, da je cenzura propustila brzojav tudjeg jednog izvjestitelja prema kojemu da se mjerodavni krugovi nedaju riješenju u tom, što bi srpske čete došle preko Santa Quaranta i Korice u Macedoniju, dok bi se samo njihove neoboružane zdravstvene i ženijske čete otpremile iz Patrasa u Larisu. Nadalje se veli, da su odlučili, da će Korintski kanal i otok Eubeju isto tako staviti pod englesko-francuski nadzor. Na pitanje, da li nijesu Srbi ovamo preveženi pod izlikom, da zaposjednu Atenu, odgovorio je Elliot sa smijehom. Grčka je vlada sad kao i prije čvrsto odlučila, da ne pušta Srba preko grčkog zemljišta.

Gospodarske bilješke.

U našoj monarhiji su predradnje za nove ratne zajmove u potpunom toku, te su zaokupile sve koliko zanimanje gospodarskih krugova, jer se sada publikacijama bilanca novčanih zavoda i industrijalnih poduzeća ne podaje tako velika pažnja, pošto se već unaprijed znade, da su uspjesi dobri, a nekih poduzeća dapače predobri. Veliko je naravski zanimanje i za žetvu, no mi ćemo ove godine u tom pitanju biti više rezervirani nego prošle godine, jer smo lani bili preveliki optimiste i prema stanju u početku ljeta prosudjivali žetvu osobito povoljno, koja ali uslijed kasnijeg lošijeg vremena nije osobito ispala. Tako mislimo, da sadanji čas nikako nije podesan da prosudjujemo kakova će biti žetva.

*

Pitanje Nizozemske joč uvijek zanima interesirane krugove Europe, no mi smo se svi već pomalo naučili na takove zemlje, gdje neprestano može kriza izbiti, kao na primjer u Rumunjskoj i Grčkoj, tako da jedna država više ili manje ne čini veće brige. Nešto je neugodnije sa Nizozemskom ako ne uzme u obzir što smo mi sve kroz tu državu dobivali, jer Nizozemska u koliko je mala, to tim više imade velikih kolonija, odakle dolaze mnoge surovine.

*

Sveopću pažnju pobudio je govor njemačkog državnog kancelara koji je izjavio, da će karta Europe poslije rata sasma drugačije izgledati nego prije rata. Kako će u istinu izgledati nije decidirano rekao, već je samo natuknuo, da će se u Belgiji dati glavna riječ Flamima, a da će se stvoriti nadalje Poljsko kraljevstvo. Je li će te države samostalne biti ili pod čijom vlasti nije kancelar izjavio, što je i pojmljivo, jer sada još nije čas, kad se može o tim svim pitanjima reći sve što se misli

*

Vrlo je zanimiva bila u engleskom parlamentu rasprava o državnom proračunu. Engleska stavlja u svoj proračun do konca travnja buduće godine 1917. predpostavivši, da će rat trajati, te si osigurava sredstva za trajanje rata do tog doba. Engleski proračun predvidja ništa manje izdataka nego 37 milijarda kruna. Od toga će se veći dio izdataka namiriti zajmovima, a manji dio sa porezima.

Govor državnog kancelara, kao i izjave engleskih ministara osobito su važne za gospodarski sviet. Iz ovih trijezno iznešenih govora vidi se naime posve jasno, da za sada neima nikakovih izgleda za mir i da državnici računaju sa produljenjem rata. To gospodarski svijet mora uvažiti, te u svojim dispozicijama tako udesiti, da se iste ne obaziraju na osnovi skorog svršetka rata.

Sitne vijesti.

Prestupci američkih podmornica. Reuter javlja iz New-Yorka, da američki listovi na posprdni način pišu o njemačkoj noti glede potonuća trgovačkih brodova, te da njemačke izjave čine smiješnima. Reuter opetuje kratku opazku „World-a“, koja pita, šta ostaje dalje Americi nego prekinuti diplomatske odnošaje sa Njemačkom. U jednoj washingtonskoj viesti kaže Reuter dalje, da je prijedlog Njemačke u stvari „Sussex-a“, koja se imade podastrijeti obrambenom sudu, u vladinim krugovima pospješio izjavu, da Amerika radi pitanja, koja se tiču života američkih gradjana, ne će da dodje pred obrambeni sud.

Novi uspjesi podmornica. Prema vijestima iz Cagliari razvio se ovih dana nedaleko Santa Caterina boj izmedju dva parobroda nepoznate narodnosti i jedne podmornice, koja je jedan brod zaustavila. Ovaj je izpalio njekoliko hitaca prama podmornici, kroz koje je bio prizvan drugi brod, koji je takodjer na istu pucao, te je ona pobjegla. Talijanska cenzura zabranila je svaku vijest o ovome slučaju.

* *

Brod „Clara Nicol“ doveo je u Ymuiden 14 Norvežana, koji sačinjavahu cielu momčad paro-

broda „Arena“ (1019 tona), koji da je bio od jedne njemačke podmornice torpedovan.

* * *

Iz Palma de Mallorca se javlja: Ladja „Jaime II“ našla je spasavajući čamac sa brodolomcima, koje je preuzela. Isti su bili momčad francuskog parobroda „Vega“ (2957 tona), koji je putovao iz Bahia u Braziliju. „Vega“ je susreo jednu podmornicu, koja je upravo potopila jedan engleski brod sa 10.000 tona i jednu rusku jedrenjaču. Zapovjednik je dao momčadi nekoliko časaka vremena, da se spase. Po tom dao je izbaciti jedan torpedo i dva topovska hica, koji su „Vegu“ brzo potopili. Ovo je bila ladja, koja je spasila 143 putnika španjolskog parobroda „Principe de Asturia“. Momčad „Vege“ sastojala je od 33 osobe.

Parobrod „Villena“ sa 5 častnika i 21 mornarom engleskog parobroda „Argus“ (1238 tona) prispio je ovamo; sudbina ostale momčadi nije poznata. Parobrod „Mallorca“ stigao je iz Palme te je preuzeo momčad takodjer potopljenog engleskog parobroda „Orlok Head“ (1945 tona).

* * *

Lloyd javlja, da je engleski jedrenjak „Inverlyon“ od podmornice potopljen. Dvanaest momaka posade je spašeno.

* * *

Engleski ocjelni jedrenjak „Primui“ (1091 tona, sagradjen u Engleskoj 1891), koji je koncem listopada otišao sa žitom za Englesku, izgubio se je sa 17 momčadi.

Holandijski parobrod Alvina. Po Reuterovoj vijesti je zaključen sud o dobrom plijenu o holandijskom parobrodu „Alvina“. Osuda bit će za nekoliko dana proglašena. Kako je poznato, bila je „Alvina“ na svom povratku na putu zaustavljena, jer je, kako optužba tvrdi, neprijateljske ladje sa ugljenom obskrbljivala. Odvjetnik roterdamskog vlasnika broda iztaknuo je, da parobrod ne može biti zaustavljen, jer je na jednom od prijašnjeg puta imao kriomčarsku robu, našto nadodvjetnik misli, da se u ovom slučaju ne radi samo o kriomčarskoj robi, nego o neutralnom držanju parobroda, što je jednako izravnom sudjelovanju neprijateljstva. Iz ovog se razloga mora brod držati kao neprijateljski.

Engleski poštanski razbojnici. Škandinavski američki brod „United Staates“ iz New-Yorka stigao je u Kristijaniju. Ležao je tri dana u Kirkwall-u, gdje mu je listovna, vrijednosna i omotna pošta, ukupno okruglo tisuću velikih vreća, oduzeta. Samo dvije poštanske vreće, koje bijahu za jedan pred Carigradom stojeći američki ratni brod odredjene, ostale su netaknute. Jedan dio tovara mora se povratiti u Englesku. Na ladji bijaše više Nijemaca, koji su slobodno dalje putovali i o podne u Kopenhagen prispjeli.

Dvojezični Asquith. Javlja se iz Londona, da su Asquithove izjave proizvele u Vatikanu veliku pozornost, jer je obećao papi, svaku ponudu, koja mir unapredjuje, sa engleske strane podupirati. Govori, koje je poslje svog povratka iz Rima držao, i u kojima je odmah opet izrično naglasio, da neće sklopiti mira, dok nebude uništena Njemačka, izazvali su stoga u Rimu začudjenje.

* * *

Londonski namještenici tramwaya obustavili su rad, što je dovelo do potpunog pobrkanja prometa. Vodje tramwaya boje se, da će njihovu službu preuzeti žene, jer su oblasti već učinile pokus, da žene izobraze u vodjenju tramwaya.

* * *

Kako Times javlja, objavilo je Great Eastern, željezničko društvo u Londonu, da će sa 1. svibnja zatvoriti šestnaest kolodvora u Londonu i za osobni promet. Ova mjera nastaje radi vojničkih potreba i radi pomanjkanja činovništva i namještenika, pošto je više od 17 posto namještenika stupilo u vojsku.

Žene u francuskim vojarnama. Francuzki je ministar rata odredio, da se za obavljanje pomoćnih poslova u vojarnama (kuhanje, ribanje, pranje, šivanje i pisanje) imadu upotrebljavati ženske, kako bi bilo što više muškaraca za frontu.

Sitne vijesti iz Rusije. U Petrogradu je vojna uprava zaplijenila veliku tvornicu potkova i čavala, vlasništvo veleindustrijalca i senatora u Lübecku Possela te ju pretvorila u vojno-tehničku tvornicu pod nadzorstvom ratnog ministarstva. Isto je tako učinilo ministarstvo trgovine sa tvornicom čavala mjernika Nadela u Feodoziji. Cijena se je čavala podigla u Rusiji za čitavih 625 postotaka.

*

Na prijedlog predstojnika najviše zdravstvene oblasti, princa Oldenburškog, doznačila je vlada 300.000 rubalja za uredjenje uzorne tvornice kemičkih i ljekarničkih proizvoda, koja bi se imala spojiti sa tehničkom visokom školom u Moskvi. I u Kostromi kane da sagrade veliku kemijsku tvornicu. Jedan bi dio troškova pružilo ministarstvo trgovine u ime beskamatnog zajma, a ono ostalo dala bi najviša zdravstvena oblast.

*

Jedno od najvažnih gospodarstvenih ruskih pitanja u najskorije vrijeme kao da je ponovno otvorenje brodovnog prometa na Volgi. Već prošle su se godine veoma podigle cijene za tovarni promet po Volgi. Na pruzi iz Sarepte u Rybinsk plaćalo se je već tad 5 kopjejaka po pudu, umjesto prijašnje 2 kopjejke. Da se može više robe i blaga tovariti i prevažati, nakanila je bila vlada već prošle godine da sagradi 33 velika tovarna broda, koja bi mogla da sveukupno nose preko četiri milijuna tereta. No ta se osnova nije mogla da provede radi nestašice radnika. Mnogo vaznije je medjutim kod tog prijevoza pitanje goriva. Nafte nema nigdje. Veletršci naftom ne kane ni najmanje da prodavaju naftu po najvišim onim cijenama, koje ih je odredila bila vlada, pogotovo, što su posljednjih dana izgorjela u Baku četiri bogata vrela i jedno skladište nafte, kod česa je bilo štete više od podrug milijuna rubalja.

Domaće vijesti.

Imenovanja. Predsjednikom pokrajinskog ispitnog povjerenstva za obrtne pomoćnike za Istru bio je imenovan za daljnje trogodište inžinir Hermann Coretti, a njegovim zamjenikom Valdemar Albrecht.

Mali Lošinj. Vlč. gosp. Ivan Gršković, feldkurat, darovao je mjesnoj „Družbinoj“ školi K 10, na čemu se najsrdačnije zahvaljuje Upraviteljstvo škole.

Zadnje vijesti.

Novi državni tajnici ruskog ratnog ministarstva.

Petrograd, 18. (D. u.) Poglavica vojničke opskrbe za vojsku sjeverne fronte, general Frolov i senator, tajni savjetnik Garin imenovani su državnim tajnicima ratnog ministarstva.

Sjećajte se Crvenog križa!

Kolonijalno naseljivanje i pučanstvena politika.

(Nastavak.)

Sasma je drugog značenja seosko naseljivanje, koje se može promicati kao unutrašnje i vanjsko naseljivanje. Unutrašnje naseljivanje učinila je svojom zadaćom pruska država već prije trideset godina, ali uza sva nastojanja privatnih krugova pošlo je u ovo doba za rukom naseliti tek 40.000 obitelji. Iseljivanje sa sela bilo je time tek u malenoj mjeri naknadjeno. Najveće poteškoće pravio je otpor veleposjednika i narodne težnje Poljaka. Što se veleposjednika tiče moći će se valjda poravnati interesne opreke. Najžalostnije izgleda u tom obziru u velikim kneževinama Mecklenburg-Schwerin i Mecklenburg-Strelitz, gdje su dvije trećine polja i šume u rukama latifundista. Uslijed toga je u tim državama gustoća pučanstva najmanja u cijeloj Njemačkoj, dok naime dolazi u njima 49 dotično 36 stanovnika, na četvorni km, dolazi u Njemačkoj poprečno 120 ljudi na četvorni km.

Osim na naseljivanje unutar njemačkih granica moramo da ponajprije svratimo našu pozornost na politiku naseljivanja u kolonijama. Kada smo godine 1880. došli do naših kolonija, zanijela je prijatelje kolonija misao kolonijalnog naseljivanja. Tada je država svake godine izgubila 200.000 svojih sinova, koji su si morali tražiti zaradu u tudjini, u prekomorskim zemljama, te koji su jačali tudja plemena. Što se je kašnje više iskazalo, da naše kolonije nijesu u stanju, da prime sve njemačke iseljenike, tim je više stupala u pozadinu politika naseljivanja. Uslijed velikog razvitka naše industrije, koja je vukla na sebe uvijek više ljudi i time bacila iseljivanje na najniži stupanj, došlo je pitanje kolonijalnog naseljivanja posve u pozadinu. Je li sada došao čas, da opeta postavimo u ospredinu pučanstvena pitanja?

Već čujem prigovor: kako možemo nakon krvnih žrtava ovoga rata naseljivati, kada nijesmo ni prije imali dosta ljudi? Prigovor bi bio opravdan, kada bi Njemačka nakon rata mogla nastaviti svoj gospodarstveni razvitak ondje, gdje je pred ratom stala. Ali to ne stoji. Sigurno je, da će nadomještenje upotrebljivanog vojnog materijala dati industriji za kratko vrijeme posla, ali što onda? Onda će njemačka industrija morati da nanovo osvoji prijašnja područja svojih konsumenata, svoju trgovinu i prijašnje trgovačke ceste, a kod toga će naići na čvrst otpor sa strane svojih starih potivnika Engleske i Francuske. Došlo ili ne došlo do gospodarske unije u četvornom savezu, stalno je, da će osobito Engleska iz svih sila nastojati, da zapriječi novo gospodarstveno ojačanje Njemačke. Dosadanji potez vojske jasno nam pokazuje, da Engleska još uvijek u punoj mjeri posjeduje svoju prokušanu ustrajnost i bezobzirnu energiju. Ona će kušati da otešćava Njemačkoj opskrbljivanje prekomorskim surovinama, koje je tekom rata potrošila. Dalje ćemo još morati trpjeti radi ojačanja Japana i Udruženih država, jer je medjutim prvi osvojio istočnoazijsko tržište, a druga južno-američko. Gospodarstveni napredak tih država bit će po Englesku neugodan, ali mnogo više za nas, koji ćemo morati u svjetskoj trgovini iznova započeti.

(Nastavit će se.)

Razne vijesti.

„Zašto ne salutiraš?“ U Kaniži je nadporučnik susreo običnog vojnika, koji je prolazio kraj njega sa cigarom u ustima, a salutirao nije. U lievoj je ruci držao palicu o koju se upirao, a obučen je bio siromaški. — „Zašto mi ne salutiraš?“ upitao ga nadporučnik. Vojnik bi rado udario petama, ali vidi se da neide. Na pitanje odgovori: „Molim ponizno, gospodine nadporučniče, desna mi ruka nije prava, već umjetna, ali ju još ne znam pomicati. S lievom se pako rukom moram upirati o palicu, jer mi umjetna noga još nije sigurna“. Nadporučnik je na to učinio pozor i s najvećim poštovanjem pozdravio vojnika invalida.

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjanu kod prodaje duhana Debetto već rano u jutro.

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— A kako mu se veli, poglaviti ili presvijetli ili još drugačije? A načelnik dosta zlovoljno promrsi: Gospodin upravitelj — zar si već zaboravio — redovito spominje, da je velemožni gospodin, pa ćemo mu i mi tako govoriti. Recite to i mladjima, da ne bude „falinge“...

Blagajnik Staniša, vršnjak biljažnikov, nešto se putem ustavio, a baš njega najželjnije iščekuju druzi, jer i ako su preksinoć prebrojili „kasu“, palo je i jučer novaca; i ako su jučerašnju uplatu u blagajnu spremili, ko zna, da li je ona u sve dnevnike redovito uvedena, pa bi moglo o nečem zapeti. Vrag je, brate, kasa, a vrag nikad ne spava!

Ganja Maniša četnike, da sobe poškrope i brže pometu, pa sam premješta svjetiljke i puške, sumnjivcima oduzete, i kupi komadiće artije, što su ih nemarni pisari sinoć na podu ostavili, a sve popolijeće k vratima: blagajnika ne ima te ne ima.

Biljažnik Daniša praši i reda i slaže zapisnike svoje struke, a sve posrće, mrmljajući, amo tamo, kad ne nadje na svom mjestu koje biljažnice. I sve otpuhuje, a čuti je škrgut jadljiva mu zuba na nesmotrene pisarčiće i tihanu kletvu „vrag u njih puka'!“

U te mjere žurnim krokom uljegao blagajnik. „A ma gdje si, tri put ti trikrat imena nebožjega, nesrećni brate i kume, ne ujio te mrki vuk“ — propišti od muke stari Maniša, a njemu će Daniša: „Ne pitaj, ne ljuti se, nijesam nikako mogao ranije.“

— Ma šta ti je bilo, šta te je ustavilo, za Boga?

— Mrsko mi je reći, — odgovara Staniša i protire ono progrušane kudelje na glavi — a kad već hoćeš da znaš, u onoj hitni zaboravio rubac oko vrata, pa kad na po puta amo, osjetio da ga ne ima, a ja trči kući. Evo sam se sav u vodu stvorio.

Tako Maniša Staniši, Staniša Maniši, a u taj mah priskoči bez daha dugoljasti, koštunjavi četnik Alija: „Eto ga-a, eto ga-â.“

— Koga, nesrećo? — zlovoljno ga presiječe Maniša.

— A ma velemožnoga, kako li mu se kaže, usplahireno zabrza četnik.

Zgledaše se za tren sva trojica nijemi.

— Uh naopako, sâm ga vrâtâr tako rano nosi, — blagajnik će Staniša. Ali načelnik se svjesnije oglasi: „Pa šta će nam biti, naš je ured u redu, a ako što nadje da nije, mi ćemo se opravdati ili popraviti, dà: ne benavite, junaci, svaki na svom mjestu mirno stoj i razumno odgovaraj.“ Pa trgne Aleksu: „Poteci po barjak.“ Ovaj brz na posluhu, ali spor na misli, odleti u momačku sobu, a dok Maniša pred vrata, da se pokorno javi kao općinski načelnik, eto već i podžupana s lijeve, a u taj isti mah i Alekse s desne strane s narodnim barjakom u desnici ruci, još onako u kožnom omotu. „Hm“ — tiho škripne Maniša — „objesi, objesio se!“ Nu tad je već kasno bilo izvršiti ovu novu novu zapovijed.

Povisok, plećat, nešto malo prosjed, oštra sura pupčasta oka, a progrušane kratke brade i ojačih crnih brkova, gospodin se podžupan ustavi pred Manišom, a ovaj odriješi glasno: „Velemožni gospodine, javljam se pokorno kao načelnik ove općine.“

— Vi ste načelnik, — reći će ozbiljno podžupan — gledajući u starčinu kao tisić jaku, kao borić uspravnu, pa će dovrći: „Koliko služite već?“

— Četrdeset i osam godina.

— Kao načelnik, mislim.

— A ja, treću godinu, molim pokorno: dvadeset devet sam ravnih služio kao vojnik i podčasnik, šesnaest kao lugar i nadlugar, a sad treću als Gemeinde-Vorstand.

— Lijepo. — Imate li jaku porodicu?

— Dvije kćeri i dva sina; kćeri već davno poudate, a sinovi i njihove vamilije i sad u jednoj zadruzi.

— A kad ste odlikovani?

— Bei Magenta als Titular-Feldwebel, — staračko se glasi junačkim ponosom, a sijede mu brčine voljko poigravaju, i pošteno oko blagom blagovoljom sja.

— Drago mi je, — klimne podžupan i poizdigne obod laganu bijelu ljetnom škriljaku na glavi. — Ajdemo u ured!

Desno od ulaza soba je općinskoga biljažnika, do nje općinskoga načelnika i blagajnika s blagajnom. I Daniša i Staniša ukipili se pred biljažnikovim stolom kao u frontu.

(Nastavak slijedi.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | + Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | četvrtak, 20. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 280

Kriza u engleskom kabinetu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 19. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Sjeverozapadno od Tarnopola upalili smo uspjehom jednu minu i zaposjeli zapadni okrug lijevka. Inače ništa nova.

Talijansko bojište.

Osim još neprestano trajnih bojeva na Col di Lana nije došlo do nikakove znatnije promjene u borbi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 19. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Istočno od Mose zauzele su prošle noći naše čete, da upotpune svoj prekjučerašnji uspjeh, kamenolom na jugu od dvorca Haudromont. Veći je dio njezine posade popadao u ogorčenom boju na bodeže. Preko stotine je ljudi zarobljeno. Više je strojnih pušaka zaplijenjeno. Izjalovila se je francuska protunavala protiv novih naših linija sjeverozapadno od dvorca Thiaumont. Bilo je suzbijeno više malenih neprijateljskih odjelenja, što su se kušala približiti na raznim mjestima fronte našim opkopima i to vatrom naše pješadije i ručnim granatama. Njemačke su ophodnje prodrle na vrhu Combres u neprijateljske položaje, te su odvele sobom kao zarobljenike 1 časnika i 76 vojnika.

Istočno bojište.

Na sjevernom dijelu fronte topovska i izvidnička djelatnost.

Balkansko bojište.

Ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 19. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema nikakove važne promjene. Dobrovoljačke su čete izvršile kroz dvije noći uspješnih napadaja na neprijateljske položaje u okolici Šejik-Seida.

Kaukaska fronta.

U odsjeku Čoroka i na lijevom krilu u primorskom srezu Lasistan bojevi traju, te su od jučer poprimili značaj ofenzive.

Brzojavi.

Rat.

Stanje bojeva kod Verduna.

Rotterdam, 19. Pariška službena vijest Havasa javlja o zadnjim bojevima: Dok njemačka pješadija, kako nema sumnje, sprema novi napadaj na Verdun, nastavlja teško topništvo sustavno svoje opstrjeljavanje francuskih položaja na obim obalama rijeke Mose. Naše baterije krepko odvraćaju vatru, kako to i sam njemački ratni izvještaj priznaje.

Zürich, 19. U njemačko-švicarskim se listovima prosudjuje strategični položaj Francuske veoma pesimistično. Vojni je kritik lista „Berner Tagblatt" mnijenja, da se kod Francuza uza svu začudnu ustrajnost i žilavost ipak zamjećuje slabljenje morala i postepeni prijelaz u očajnost. Prema tomu zaključuje kritik, da Nijemcima ne će ništa priječiti, kako bi postigli svoju zadaću kod Verduna. Stegemann izjavlja u listu „Bund", da su Nijemci svojim operacijama pred Verdunom već sad spriječili Francuze, da započnu ofenzivom na bilo kojoj drugoj točki. On misli ujedno, da da mu valja naglasiti, da ova ili ona ofenziva na belgijskom zemljištu nema nikakove nade u ma bilo kakav uspjeh. Kad bi Englezi i započeli te kušali s ovakovom ofenzivom, trajala bi ona preko godinu dana, sve kad bi imala i uspjeha, no donijela bi sa sobom uništenje svih važnih belgijskih gradova. No Englezi ne bi tako golemom ratnom poduzeću ni uza svu pripomoć svojih saveznika bili dorasli.

Bern, 19. Pariški dopisnik lista „Secolo" javlja svom listu o položajima pred Verdunom: Mora da se kaže, da borbe, koje se posve neizravno označuju sa izrazom „Boj pred Verdunom", u istinu nijesu ništa drugoga nego niz od Nijemaca iznudjenih, jednog od drugog posve odijeljenih bojeva, kojima je glavna svrha, da neprijatelju oduzme svaku mogućnost za inicijativu. To je u ostalom taktika, koje se drže Nijemci u veliko na svim drugim točkama europejske fronte. S tog gledišta moraju da se u pravom svjetlu promatraju posljednji ratni dogodjaji oko Verduna. Sadašnje čete, koje su Nijemci smjestili izmedju Avocourta i Cumières-a, mnogobrojnije su od onih prije dva mjeseca izmedju Brabanta i Ornesa. Iza niza više ili manje žestokih pokušaja opetovali su Nijemci svoje pokušaje. No oni bi se morali, da zauzmu Verdun, silno naprezati, no uza sve to, kad bi Francuzi morali da uzmaknu, ne bi to po njih imalo nikakvih očajnih posljedica, jer da bi Francuzi iza uzmaka u druge obrambene linije mogli da se užasno suprotstave Nijemcima.

Poteškoće ruskog napredovanja na Kaukazu.

Bern, 19. O poteškoćama, na koje nailazi ruski vojni pohod na Kaukazu, izvješćuje petrogradski posebni izvjestitelj londonskog lista „Temps", koji medju ostalim brzojavlja: U okolici Urmije nailaze ruske čete na velike množine Kurda, koji su dodijeljeni redovitim turskim četama. Kurdska plemena vode posve izraziti ustaški rat, koji je posve prilagodjen sastavu zemljišta i koji zadaje našim saveznicima ozbiljnih poteškoća, jer taj rat spriječava njihovu svezu i uznemiruje čete, te tako koliko toliko usporava pohod protiv Bagdadu.

Udes Engleza — Kut-el-Amara.

Bern, 18. List „Journal de Genève" prima iz Londona ovu posebnu vijest: Već više od četiri su mjeseca uznemireni radi udesa u Kut-el-Amari zatvorenih četa generala Townshenda. Svi su se pokušaji, da mu se dodje u pomoć, dosad izjalovili. Ne zna se, da li će se moći isti general održati, ili će biti prisiljen, da poduzme mjere, kako bi se održao. On se nalazi u sličnom položaju poput Gordona u Khartumu, kadno je engleska vojska uzalud pokušala, da se s njim spoji.

Austro-Ugarska.

Vijećanja austrijskih i ugarskih ministara.

Budimpešta, 18. (D. u.) Današnji su čitav dan vijećali austrijski i ugarski ministri te strukovni referenti. Vijećanja će se sjutra nastaviti. Ugarski je ministar-predsjednik priredio o podne dejeuner, kod kojega je medju ostalima bio i austrijski ministar-predsjednik.

Njemačka.

Udes ratnih zarobljenika u Japanu.

Berlin, 19. List Tageblatt javlja iz Züricha: Politički je odsjek u Bernu naložio švicarskom poslaniku u Tokiju pl. Salisu, neka poduzme korake, kako bi austrougarski i njemački ratni invalidi u Japanu pušteni bili na slobodu. Radi se o bolesnima, koje su za vrijeme opsjedanja Tsingtaua bili njegovani u bolnici švajcarskog protestantskog misijona. Premda Japanci s tim zarobljenicima veoma čovječanski postupaju, te je dapače i sama japanska carica dala nekojim osakaćenicima prirediti umjetne udovi, pate oni ipak u dugotrajnom tom zarobljeništvu. Postoji nada, e će rasprave s Japanom imati povoljnog uspjeha.

Rusija.

Nesuglasice izmedju članova izaslanstva dume u inozemstvo.

Berlin, 19. List Lokalanzeiger javlja iz Stockholma: Izaslanici dume živahno raspravljaju o programu svoga putovanja u inozemstvo, a kod toga se izradjaju razlike u mijenju u oštre prepirke. Miljukov je bio osobito za to, da izaslanici nastave svoj put i u Rim, no Markov se je tomu silno usprotivio. On da ne će ma ni u jednom slučaju posjetiti požidovčeno talijansko ministarstvo. Približenje Rusije Italiji da nije nikako poželjno. Ako ostali izaslanici podju u Italiju, on da će se sam vratiti kući. Dopisni ured dume širi po petrogradskim novinama lažne vijesti, e kani švedska vlada osobito svečano pozdraviti i primiti ruske parla-

mentarce na njihovom putovanju kroz Stockholm. Ruski listovi pišu radi toga već o nekakovom preobratu u švedskoj politici. No kako se iz povjerljivih švedskih krugova javlja, nemaju ove lažne vijesti nikakova temelja. Članovi će dume boraviti u Stockholmu jedino kao privatne osobe i kaniti se svake politike.

Francuska.

Njemačko-rumunjska trgovačka pogodba.

Paris, 19. „Temps“ piše, kako žalosno djeluje činjenica, da je izmedju Rumunjske i Njemačke došlo do trgovačke veze, te veli, da je tim cijela ententina blokada oslabljena i da je Njemačka tim mnogo dobila. List žali, što nije Rumunjska radje ententom sklopila taj ugovor i veli, da će Rumunjskoj samo ententa moći da garantira njezino nacijonalno ujedinjenje. List misli, da će taj rumunjsko-njemački ugovor trajati samo tako dugo, dok ententino oružje kod Soluna ne promijeni položaj Rumunjske.

Engleska.

Jedna Asquithova izjava.

London, 19. (D. u.) Reuterov ured javlja službeno: Asquith je podao izjavu, koju je za danas obećao, da će obavijestiti potanje o mogućnosti, da se skupa sprave momčadi, što ih vojničke oblasti zahtijevaju. Kazao je: Ne smije se tajiti, da ima u ministarstvu raznih mnijenja u pitanju sveopće vojničke dužnosti. Ali do sada nije nitko od ministara odstupio. Sve stranke žele, da održe narodno jedinstvo.

Asquithova izvinjavanja.

London, 18. (D. u.) Reuterov ured javlja: Asquith je saopćio donjoj kući, da je on mislio podati izjavu o osnovama vlade, što se tiče novačenja, ali da mu još fale odnosni podaci. Kazao je, kako se nada, da će o čitavoj stvari moć da govori sutra.

Engleski zahtjevi. — Nizozemska nepopustljivost.

Haag, 19. (D. u.) Službeno. Ministar je trgovine saopćio prošle subote ravnateljima nizozemskih parobrodarskih društva i nizozemskog Lloyda, da engleska vlada zahtjeva za opskrbu ugljenom u Engleskoj ili u engleskim postajama uglјena, da joj nizozemski brodovi ustupe 30 po sto svoje tonelaže na putovanjima u Englesku.

Ministar je rastumačio ravnateljima javno, da nizozemska tonelaža mora ostati na raspolaganje nizozemske vlade te da se mora zapriječiti, da opskrba vlastite zemlje sa strane nizozemskih brodova bude prikraćena.

Dogodjaji na moru.

Engleska plijeni dansku poštu.

Frankfurt n. M., 19. (D. u.) „Frankfurter Zeitung“ javlja iz Kopenhagena: Čitava je listovna i omotna pošta nizozemskog parobroda „Bottnia“ koji je odputovao 11. travnja iz Kopenhagena u otoke Faro i Islandiju bila je zaplijenjena od engleskih oblasti, kada je parobrod pristao u Lerwicku, te je bila ponešena na kraj.

„Politiken“ piše na to: energički prosvjed danske vlade protiv tako teške povrede medjunarodnog prava ne će sigurno izostati.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 17. Službeni izvještaj od 16. o. mj.:

Zapadna fronta.

U dvinskom su kraju navalili naši strijelci u noći od 13. o. mj. kod Garbunovke. Južno su od nje porezali 4 reda žica i zaposjeli dva brežuljka na jugozapadu od mjesta. Neprijatelj je na brežuljke upravio usredotočenu topovsku i puščanu vatru i poduzeo je po tom više protunavala, koje su bile svakog puta suzbijene; bojište je izmedju osvojenih brežuljaka i bližnjih neprijateljskih jaraka bilo posijano njemačkim lješinama.

Na tijesnome zemljištu izmedju Miadziolskog i Naročkog jezera te u Šmorgonskoj okolici topovski bojevi.

Po topovskoj su pripravi navalile neprijateljske čete u kraju sjeveroistočno od Šmorgona, ali su bile našom vatrom suzbijene. U području južno od kolodvora Olika naše su čete uznapredovale i utvrdile se pored kiše neprijateljskih taneta. U noći od 13. približili su se Austrijanci nataknutim bodežima i noževima našim opkopima istočno od Tribuhovca (6 km. jugoistočno od Bučca). Tu su oni odbacivši puške i dignuvši ruke u vis vikali da se predavaju. Ali netom su blizu došli navalili su noževima.

14. su o. mj. bacila naša ljetala 50 bomba na kolodvor u Zučki (2 km. sjeveroistočno od Černovica) i na sjeverni dio grada Černovice. Sva su se ljetala povratila neoštećena.

Po naknadnim smo vijestima zarobili kod takozvanog Popovog Graba, na Stripinom ušću, 5 časnika, 238 neranjenih i 30 ranjenih vojnika.

Francuska.

Paris, 16. Službeno izvješće od 15. o. mj. 11 sati poslije podne:

U Argonama smo pucali na ceste u okolici od Montfaucona, na kojima su bile najavljene kretnje četa. Zapadno od Mose, kroz popodne, opstrjeljavao je neprijatelj žestoko naše položaje u šumi Caurette i u kraju Fenes (Esnes). Istočno od Mose oboje je topništvo djelovalo u srezu Douaumonta i južno od šume Haudiomont. U Woevru bio je dan prilično miran. Sa ostale fronte nema šta da se javi.

Balkansko bojište.

Od 1. do 15. nije se na grčkim granicama dogodilo ništa izvanredna; ali je djelatnost topovskih ophodnja bila ipak na obim stranama dosta velika. Razvili su se i mali okršaji, osobito kod Patarosa, Sedghelija, Reselija i jugozapadno od Doirana, gdje su bile suzbijene njemačke izvidničke čete. 5., 6. i 7. travnja bacila su neprijateljska ljetala nekoliko bomba na sela Karasuli i Serigol, a da nijesu nanijeli štete. U noći od 12. bacila je naša skupina ljetala bomba na neprijateljske vojničke gradnje u Gjevgjeliju. 13. bacila je skupina od 22 ljetala bomba na poljske baterije u Podgorici.

Paris, 17. Službeni izvještaj od 16. u 3 s. po podne: Kroz noć potrajao je daljе topovski boj na lijevoj obali Mose u srezu od Avocourta do šume Caurette; na desnoj smo obali izvršili živahni napadaj na neprijateljske položaje južno od Douaumonta. Podhvat nam je sasvim uspio, te smo mogli da zauzmemo nekoliko djelova neprijateljskih jaraka i da uhvatimo 200 zarobljenika, medju njima 2 časnika. U ravnici Woevre bili su naši prvi redovi na prekide opstrjeljavani. Na ostaloj fronti, do običnog topovskog pucanja, nema ništa osobita, da se javi.

U 11 sati po podne: Na lijevoj obali Mose pucao je neprijatelj žestoko na naše položaje u šumi Avocourt i na vrhu 304. Nastavljala se je djelatnost obojeg topništva na desnoj obali Mose, kod Douaumonta i u Woevru i to: u srezovima Moulainville, Haudiomont i Eparges. Na ostaloj je fronti protekao dan prilično mirno.

Belgija.

Paris, 16. Službeno izvješće od 15. o. mj.: Na raznim točkama belgijske fronte bilo je slabašne topovske djelatnosti.

17. travnja. Službeno izvješće od 16. o. mj.: U krajevima sjeverno od Steenstraatea i Ramscapellea prilično živo topovsko pucanje. Uništili smo cementiranih skrovišta neprijateljskih motrilačkih straža.

Engleska.

London, 15. Neprijatelj je poduzeo prošle noći više malenih napadaja na naše lijevke kod St. Eloi, no bio je suzbijen. Danas je upalio pet mina u blizini mjesta Ouarries i nasuprot mjesta Hulluch. Prouzročena je šteta posve neznatna. Kod Cabarat Rouge, Mametz-a i Forcourta bilo je na objem stranama djelovanje s minama. Topništvo je djelovalo kod Thietvala, Monchy-a, u šumi kraj Sochez-a, kraj Bouvigny-a, Whitschaete i St. Eloi. Mi smo s uspjehom pucali na Aunay i na jarke sjeverno od rijeke Douve.

Novo doba - nove zadaće.

Bez obzira na daljnje trajanje rata, koji se može sad prije ili kasnije dovršiti, stvoriti će sadanji rat novo doba u povijesti ljudskoga društva. Stare su vrijednosti porušene, a trebati će izgraditi i podignuti nove. Patriarhalno-nazdravičarski život morati će ustupiti mjesta novome, racionalnijemu i intenzivnijemu. Pa nije inače ni moguće. U krajevima, u kojima se je jošte jučer živjelo kao pred stotinu godina, a gdje je ognjeni zmaj rata sravnio kucerke jadne sirotinje sa zemljom, izdižu se odmah iza bojne linije — Galicije — ogromne pilane, nove, veće i modernije uredjene ciglane, tvornice betona — niče nova mlada snažna industrija. U okolici Šabca, na mjestima, gdje je pred dvadeset mjeseci tutnjelo naše teško topništvo — prevrću plodnu zemlju parni plugovi, upravljani našim pučkim ustašama! Vojni gubernat podiže električne centrale, uredjuje uzornu peradarstvenu postaju, pastuharnu — iz ničega, tako rekuć, radja se novi, puni život. Dok zamuknu topovi na besarabskoj granici i na Soči, i tamo će niknuti novi život upravo kao što je naša vojna uprava u malo sedmica podigla do na vrh Lovćena električno dizalo, da diže njime train i zairu na to veličanstveno brdo, na koje su prije rata se mučno popinjale tovarom natovarene mazge. Na ruševinama niče nov život. Čovjek je kao mrav — razruši li mu neprijatelj skrovište — izraditi će novo i ljepše iznova...

Ratne su ali prilike jošte većma stvorile preduvjete u zemljama, koje nisu izravno postradale od ratnih dogadjaja, da zahvate snažnije u novi život, koji će se roditi. Bez sumnje je, da su se industrije, malo na sviju grana, u ovo ratno doba ojačale i učvrstile. Istina, industrije su mnoge dobile posvema novi karakter, jer su silom prilika bile prisiljene, da prilagode svoju proizvodnu snagu i sposobnost momentanim prilikama i potrebama, nu to ipak ne isključuje, da nakon rata i opet sukcesivno ne prijedju k proizvodnji općenito potrebnih proizvoda. Uvoženjem surovina, kojih danas neima, ili ih je teško namaknuti, stvoriti će se preduvjeti, da se stvore i nove industrije, kojih do danas u opće kod nas bilo nije, a nisu se mogle razviti, jerbo ih je onemogućivala strašna utakmica.

Bojaznost je od strane utakmice za dugački niz godina uklonjena. Ta ratne prilike iscrpile su nagomilane zalihe ne samo zaraćenih vlasti već i neutralaca, pa dapače i prekomorskih krajeva. Tako se mora čovjek zamisliti u činjenicu, da je Argentina, ta zemlja nebrojenih čopora rogate stoke, ostala bez nje, i da danas u Buenos Airesu stoji kilogram mesa 3 krune! Izvanredne su prilike usprkos principa slobodne trgovine i nezaštitnih carina stvorile prilike, koje mogu biti za male narode i za zemlje, koje imadu preduvjete za razvitak odgojnima.

Da li Hrvatska imade preduvjete za industrijalni razvitak ili ne, mislimo, da sada nije nužno ispitivati, jer nove prilike stvoriti će te preduvjete i u zemljama, koje raspolažu sa manje surovina od nas. Što se tiče radnih, industrijskih sila, držimo, da je naš čovjek na američkom radnom tržištu održav konkurenciju stekao kvalifikaciju za industrijskog radnika prvoga razreda, a s druge strane porodjaj novih industrijskih grana privući će našu po inozemstvu rasijanu inteligenciju, koja je u borbi za opstanak morala otići iz domovine, da se kući vrati. Naša će pak mladež naći poticaja, da se baci više na studij praktičkih znanosti.

Za razvitak industrije naći će se sada laglje i nužnog kapitala, jer će prosperitet industrije biti i snažniji i povoljniji s jedne strane, te pružati bolje jamstvo za ukamaćenje uložene glavnice, a s druge strane nagomilavanje uloga u novčanim zavodima, a odužívanje zemljoposjednika s jedne strane kao i nepotraživanje novih vjeresija uz hipotekarno ili založno osjeguranje, stvarati će u novčarskim redovima bolje raspoloženje za industrijalno-trgovačko poslovanje.

Lijepi dobitci, koje su postigli stariji dobro upravljani zavodi u industrijama, koje su stajale na pravoj visini — mislimo, da ih posebice ne trebamo spominjati, — kao i novčani zavodi, koji su sa svojim robnim odjeljenjima stekli povoljna i lukrativna iskustva, imati će zadaću, da udare tim novim putem.

U ovom se času ne smije s uma smetnuti niti politički momenat, koji bi mogao iza rata nastati. Glavni razlog svjetskog rata leži u pitanju gospodarske moći. Engleskoj nije pošlo za rukom, da uništi gospodarsku snagu Njemačke, a time ni gospodarsku snagu Austro-Ugarske. Naprotiv mi smo si otvorili — mislim centralne vlasti — nova tržišta. Pred nama leži čitavi Balkan, a preko evropske Turske otvara nam se čitavi Istok. Prema našem geografskom položaju prema Balkanu bili smo nekoć vojnička predstraža, a sada bi trebali, da prema svima preduvjetima, koji leže u nama i oko nas postanemo i gospodarska predstraža! To ovisi o nama samima, o našoj inicijativi, sposobnosti i ustrajnosti.

Novo doba, nove zadaće leže pred nama i u nama — mi se nalazimo u oči preporoda, — gospodarskog preporoda našeg naroda. U velikoj utakmici naroda, rasa, država, koja će nastati iza rata deseterostrukom snagom — ne smijemo mi dozvoliti, da radi našeg možebitnog komoditeta ostanemo tek — transitnom postajom.

Hrv. Lloyd.

Izvanredni porezi na veće trgovačke iznose, odnosno dohodke.

Kako „Wiener Zeitung" javlja, uvesti će se i u Austriji — poput ostalih država — za dobu trajanja rata, izvanredno oporezovanje na prekoredni dohodak društava i pojedinih osoba. Time će se privući takove porezovnike, da doprinesu pokriću velikih izdataka države, nastalih uslijed rata, pa se to drži opravdanim, jer odgovara u javnosti osobito izraženim željama. Ovom će porezu podpadati društva sa većim iznosom i pojedine osobe sa većim dohotkom, koje su u ratno doba, neglede', da li uslijed rata ili drugih razloga, postigli veću dobit u razmjeru normalnog mirnog doba. Razlučivat će se izmedju obih porezu podpadajućih skupina u toliko, da će kod pojedinih osoba za odmjerenje poreza biti mjerodavna absolutna visina većeg dohodka, dočim kod društava, obzirom na njihovo značenje, koje pridolazi glavnici i sastavu iznosa. Uslijed 21 sjednice carevinskog vijeća god. 1911., podnešene vladine predstavke, tičuće se promjene osobnog dohotka, odmjerit će se porez prema načelnom dokodku.

Za temelj izjednačenja služit će kod društava promjer uzet iz duljeg mirnog doba. Nasuprot tome odustalo se je kod pojedinih osoba obzirom na u dohodarinskoj osnovi 1913. navedenog doba izdane pogodnosti u interesu porezovnika, osim ako bi oni to sami zahtijevali. Plaćanje poreza tuzemnih društava i pojedinih osoba je postepeno sniženo. Isto počimlje kod društava sa 10 po sto, kod pojedinih osoba sa 5 po sto, i dosiže kod prvih do 35 po sto, kod posljednih do 45 po sto. Takodjer kod podružnica inozemnih družtava predvidjena je skrižaljka od 20 do 40 po sto, ali ne prama unosnini, nego prama apsolutnom većem iznosu. Efektivno opterećenje poreza pojedinih osoba iznaša n. pr. kod većeg dobitka od K 10.000 5 po sto, kod K 50.000 13 po sto, kod K 100.000 19·5 po sto, kod K 200.000 27·2 po sto, kod K 500.000 33·9 po sto te raste dalje do najvišeg poreza (45 po sto). Kod društva se mora naprotiv u obzir uzeti, da njihov iznos već od 10 po sto podpada dohodarini, po čemu se, obzirom na prireze, od kojih je dohodarina prosta, izpostavlja opterećenje, koje dostiže 20—30 po sto, a kod osobito viših prireza jošte više. Istom na ovo neznatno opterećenje kroz tekući porez priključuje se porez ratnog dobitka. Porez ratnog dobitka kod društava iznaša dakle n. pr. kod unosnine od 5 po sto 10 po sto od većeg iznosa, od 10 po sto 12·5 po sto, od 100 po sto oko 31 po sto, a od 300 po sto oko 33·4 po sto. Veći iznosi društava do 10.000 kruna ostanu prosti. Osim toga opravdava carska naredba u prilog slabijih, da dohodak normalne najmanje unosnine od 6 po sto kod društava, te normalnog dohodka od K 10.000 pod pojedinaca uredjuje tako, da u svakom slučaju, ako i popriječna unosnina u mirnom razdoblju 6 po sto ili dohodak ovog razdoblja K 10.000 neprekoračuje, samo višak preko ove bude podvržen porezu.

Domaće vijesti.

Kazalište Ciscutti. U nedjelju 23. i ponedjeljak 24. prikazivati će se u kazalištu „Ciscutti" najnoviji rodoljubni film, koji je bio uspješno prikazivan i u Zagrebu, i to: Srcem i rukom za domovinu. Isti će biti praćen Leharovom glazbom. Cijene: Ulaznina 1 K po osobi, lože 2 K, sjedala 60 h, stajaći prostor 40 h, galerija 40 h. Početak u 2 sata, svršetak poslije 7 sati.

Tjedan Crvenog Križa. Tjedan Crvenog Križa, koji će se u svim gradovima monarkije obdržavati od 30. travnja do 7. svibnja, imade svrhu, novčana sredstva Crvenog Križa umnožiti i zakladu za ratnu siročad pojačati. Dne 30. travnja, 2. svibnja (godišnjica provale kod Gorlice) i 7. svibnja upriličit će se sabiranje po gradskim ulicama, te će se prodavati znakovi Crvenog Križa i ratne opskrbe.

Molba hrvatskih bjegunaca u Moravskoj. Kako je poznato slijedili su naše hrvatske bjegunce u daleki svijet i istarski svećenici Lazarich i Stipanich. Ali mogli su mirno i kod kuće ostati, jer ih puk malo ili ništa ne razumije. Svetoj misi mogli su naši ljudi prisustvovati i kod tamošnjih njemačkih ili čeških svećenika, a da se spomenuta gospoda ne potrude u ledene sjeverne krajeve. Čujemo, da velečasna gospoda niti ne govore rado hrvatski s pukom, koji je njihovoj pastvi povjeren. Barem to bi se moglo zahtjevati od svećenika, da nauče jezik naroda, medju kojim služe. Nadamo se, da će Presvijetli Ordinarijat uzeti na znanje pritužbe naših ljudi, jer svako strpljenje mora prevršiti svojih mjera.

Ponovna smotra pučkom ustanku podvrženih godišta 1866—1897. Da se već sada omogući neprekidnu dostavu periodičke nadoknade vojske i za kasnija vremena, pozvati će se na stavnju pučkom ustanku podvržena godišta 1897 do uključivo 1866, bez obzira na to, da li su već dosada bila istoj podvrženi, odnosno da li su istoj udovoljila, što će se provesti u razdobju od 22. svibnja do 29. lipnja. Poziv sposobnim proglašenih ipak neće usliediti prije zaključka glavne žetve. Svi drugom pozivu pripadajući bit će upotrijebljeni i ovaj put do daljnjega samo u pozadnom i etapnom krugu za izmjenu mladjih za rat nesposobnih sila. I u Ugarskoj odredjeno je ponovno pregledanje godišta 1897 do 1866.

Kolonijalno naseljivanje i pučanstvena politika.

(Nastavak.)

Htjeti se riješiti takovih misli, značilo bi tjerati nojevu politiku. To bi bilo bedasto i znak slabosti, a mi se možemo pouzdano nadati, da će snaga i dokazana sposobnost prilagodjivanja našega naroda svladati i ove poteškoće. One će biti tim lakše svladane, što se skrbnije mi na to pripravimo. K tome pripada uz rad za gospodarstveni protusavez svih država, koje se našoj strani bore i briga, da opeta osvojimo dostatnu količinu kolonija u gospodarstvene i pučanstvene svrhe. U pučanstvene svrhe rati toga, jer će stalno gospodarstvena budućnost za jedno pokoljenje učiniti dio našeg naroda tu u Europi neupotrebivim. Dalje i radi toga, jer moramo računati sa povratkom velike množine razočaranih i zlostavljenih suplemenjaka iz tudjih zemalja, koji moraju isto biti opskrbljeni. Konačno, jer bi nerad u tom obziru ne samo oslabio našu pučanstvenu politiku, već bi dapače i prouzročio prirodnu prenapučenost. Kakvo bi to po nas oslabljenje bilo i kako bi to uplivalo na naš položaj prama Engleskoj i Rusiji, o tome nije potrebno da potanje govorim. Razumije se samo po sebi, da će poslije rata zdrava politika naseljivanja biti potrebna više no ikada prije.

Onaj, koji je otvorenim očima pratio predhistoriju toga rata, nije se mogao dosta načuditi, kako su malo historijskog smisla razvile sudjelujuće države kod svojih računa i osnova. To vrijedi za naše protivnike, koji nijesu dosta uvažili snagu Njemačke i žilavost Austrije, to vrijedi i za nas, koji smo mislili, da nam se nije treba osvrtati na nikad nenasitljivu narodnu taštinu Francuske, na težnju Rusije prama zapadu te na nemilosrdnu težnju Engleske za samovladom. Pretpostavljajući, da imadu nauke iz povijesti uvijek svoju vrijednost, hoću da pokažem na vjerojatnu analogiju medju našom bliskom budućnosti i položajem Engleske iza napoleonskih ratova. Tada je Engleska bila glavna pobjediteljica i sigurno prva industrijska država na svijetu. Premda je ona tada brojila tek dvije petine današnjeg njezinog pučanstva, ipak je morala, da preživi svakovrsne gospodarstvene krize. Onom malom pučanstvu pričinila se je država tako uskom, te je štetna Malthusova nauka upravo triumfirala. Engleska bi onda bila došla do pogibli, da sama sebe uništi, da joj nijesu pomogli kolonijalni političari. Veliki, kod nas skoro nepoznati muževi, kao Wakefield, Charles Buller, Lord Durham, klasici engleske kolonijalne politike, preuzeli su u svoje ruke prekomorsko naseljivanje, da pomoću besmrtnog organizatora Sir George Grey-a udare temelje današnjoj sili Engleske. Naseljenjem velikih kolonija Kanade, Južne Afrike, Australije i Nove Zelandije postavili su ti na početku prezreni muževi temelje engleskoj svjetskoj moći, te su u pučanstvenom obziru učinili za domovinu ono, što je tek u današnjem ratu u potpunom svijetlu izašlo na javu. Ta ove kolonije tvore danas ljudski reservoir od okruglo 15 milijuna bijelaca, koji su u ovome ratu većom revnosti služili materi zemlji, nego domaće pučanstvo.

Taj prirast snage jest po Englesku bez dvojbe od odlučne važnosti. Računamo li, da 5 postotaka kolonista — što je obzirom na veliki višak muškaraca u kolonijama sigurno malo — sudjeluje u ratu, to dolazimo do skupnog broja od 780.000 momaka, koje već spomenute velike kolonije (Kanada, Južna Afrika, Australija i Nova Zelandija) daju engleskoj vojsci.

(Nastavit će se.)

Milodari za „Družbu“. Preko narodne radničke organizacije, položio je omladinac Viktor Jurčić, sakupljenih u prijateljskom društvu K 20.—, koje darovaše po K 5.—, Viktor Jurčić; po K 4.—, Jure Biljuk; po K 3.—, Petar Poropat; po K 2.—, Martin Privrat, Rudolfo Košara, Grgo Radošević i Andjeo Lorenzin. — Predignuto iz Družbinih škrabica u kavani „Narodnog Doma“ K 22.—; dalje položio g. M. Cvitanović K 2.—; Skupa K 44.—; zadnji izkaz K 181.16; ukupno K 225.16.

Naprijed za Družbu!

Dopisi.

Iz Kavstavštine. Pišu nam iz Kastva: U jednom od posljednjih brojeva cijenj. „Hrvatskog Lista“, kao i u zagrebačkim „Novinama“ donešena je vijest, kao da se u Kastvu ne može dobiti „Hrvatskog Lista“, već da mora svatko, koji bi želio kakav broj kupiti, potruditi se do trgovca gosp. Bože Bačića u Matuljama, koji prodaje dotični list. Istini za volju mora se priznati, da ta tvrdnja ne stoji, budući ima gosp. Ljudevit Jelušić, trgovac u Kastvu, već više mjeseci po 10 istisaka „Hrvatskog Lista“ svaki dan na prodaju svojim mušterijama, kojim je na taj način pištedjeno, da čine — uz sadašnju skupoću cipela — neugodnu obligatnu svakidašnju šetnju iz Kastva u Matulje i natrag. Istina je doduše, da se „Hrvatski List“ možda i manje čita, nego li bi to jedan, težkim žrtvama uzdržavani i dobro uredjivani hrv. list u Istri zaslužívao, ali tomu je uzrok, što su ljudi opterećeni sada kroz čitav dan težkim poljodjeljskim poslom, tako, da im ne preostaje vremena za čitanje novina, nadalje što je velika većina običnih čitalaca pod puškom i napokon, jer jedan raznašač novina u prilično rano doba dana donese preostalim još čitačima veći broj istisaka raznih, netom izašlih zagrebačkih novina, a ljudi kao ljudi čitaju najradje novine, što im najprije stignu, bez obzira na to, kakve su i gdje se iste tiskaju.

Razne vijesti.

Industrija hraniva za vrijeme vojne. U sjednici „Njemačkog ljekarničkog društva“, što no se je prije nekoliko dana obdržavala u Berlinu, podao je tajni vladin savjetnik, profesor dr. Thoms, upravitelj farmaceutičkog zavoda veoma zanimive podatke o postupanju nekojih takozvanih izumioca novih sredstava za živež i njih „poboljšavatelja“. Berlinski je farmaceutički zavod, kojemu stoji na čelu gore spomenuti profesor dr. Thoms, poduzeo za vrijeme ovoga rata pokuse na kojih 100.000 žitelja. Stoga kao da su njegovi rezultati prilično pouzdani. Kod 209 istraživanja mlijeka pokazalo se je, da je 25 njih bilo patvorenih (dakle 26·3 po sto); jedno je mlijeko bilo dapače omodreno ultramarinom. Isto tako ima silnog patvorenja i kod ostalih hraniva. No najgore kao da je kod masti i ulja, što uostalom može da iskuša svaki, koji kupuje te stvari od nepoznata trgovca.

Bakterije pjegavog tifusa. List „Vossische Zeitung“ javlja iz Stockholma: Prema jednoj vijesti središnjeg ureda Crvenog Križa, poslo je liječniku ruskog Crvenog Križa, profesoru Nedrigajlovu i liječnici Murovoj za rukom, da pribave čiste kulture bakterija pjegavog tifusa. U Petrogradu i Kijevu primile su već nekoje zdravstvene oblasti nalog, da prave s novim serumom pokuse na životinjama.

Zadnje vijesti.

Rusi u Trapezuntu.

Petrograd, 19. (D. u.) Trapezunt je osvojen.

Trapezunt je grad na Crnomu moru. Broji 50 hiljada stanovnika, Armenaca, Grka, Perzijanaca, Turaka i t. d. Važna je trgovačka luka, kroz koju prolazi veći dio trgovine iz Armenije i unutrašnje Azije. Grad nije bio utvrdjen.

Kriza u engleskom kabinetu.

London, 19. (D. u.) Reuterov ured javlja: Iza nekoliko se je dana neodlučnost pojavila kriza u engleskom ministarstvu radi pitanja vojničke dužnosti za oženjene muškarce. Sva je sada pozornost obraćena na Lord Georgesa, koji se je pokazao odlučnim kolovodjom sveopće vojničke dužnosti bez razlike izmedju oženjenih i neoženjenih. Podupirati će ga jake skupine unionista i liberalaca. Medjutim postoji u ministarstvu skupina, koja drži, da vojska može i bez uvedenja sveopće vojničke dužnosti dobiti dosta ljudi za sadašnje potrebe. U tome leži poteškoća čitavog pitanja. Nema ni govora, da bi bilo razlike mnijenja u tomu, ima li se rat voditi ili ne, jer su sve stranke sasvim složne, da se mora sve učiniti, da se pobjedu pospješi.

Poruke iz uprave.

Knjižara Novak — Pazin. U blagdane će izaći list redovito. — Pozdrav Vam!

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— Velemožni gospodine, javljam se pokorno kao privremenj općinski blagajnik, — jedan prospe za drugim čvrstim glasom, ukočena od službene zbilje lica.

— Pa zar ste vi još uvijek privremeno namješteni? — pita podžupan, ponadižući obrve.

— Ja, bitte gehorsamst; — preuzme riječ načelnik Maniša — polagali su propisani ispit, ali nijesu dobili „cajgnisa“. Nego i tako su oni ljudi pouzdani, a razumiju službu.

— A je li kotarska oblast raspisala ponovni natječaj za stalnu popunu službe?

— Sehr wohl, — odgovara načelnik — ali se ni jedan ispitanac nije javio; — pa domeće prostodušno u dušak: a i ko bi u ove naše grede; ta ne dadu se ni velika, dobro plaćena gospoda, van pod moraš — polagati su ovu nekad slavnu kolijevku junaka, nekmoli će sirotan općinski činovnik, svagdje bolje plaćen, a možda i pažen, negoli u našem surom griču.

Podžupan još jednom pogleda svu trojicu pa će upitati: „A koliko vam je sve trojici godina?

— Malone u vrh dvije stotine, vedro se javlja načelnik, a podžupanu se lagano zatreskoli, pa otegne desni brk i vedrom će zbiljom: „Lijepo, lijepo, stari veterani! Hajdemo na posao! Gospodine bilježniče, dajte mi popis vaših uredovnih zapisnika, a pisar neka ih naslaže na klupicu do mene.“ Tako i bude i naš ti se podžupan domala zadube, pa okreći pa prevrći, a sve nešto bilježi; pokadšto se samo čuje koji „hm“ ili kratak koji upit i drugo ništa kroz puna, duga dva sahata. — Sad dodju na red zapisnici i dnevnici blagajnikovi, a ove je pogotovo pomnjivo i svestrano pregledavao od devete jutrom po prilici do podneva, bez oduška. — Dotle sve kako tako; ali sad dodju na red isprave. E ove ne ima, jer je kao nije trebalo; na onoj ne ima biljega, jer je biljegā nestalo u selu; na trećoj, petoj i desetoj uz nepismena primaoca supotpisan samo po jedan ili nijedan svjedok; na trinaestoj, sedamnaestoj, dvadesetoj ne ima doznačne zaporke općinskoga načelnika, a trebalo bi je po propisu o blagajničkom poslovanju . . .

Znoji se Staniša, sve mu se glava puši; izvija bijedan ovako i onako, a načelnik blaži podžupanov jar: „E, u kasi uhvano ne će faliti novaca, za moju glavu.“

— To ćemo istom vidjeti, — otklanja s nešto tmure na čelu podžupan bezazlenu samohvalu, i uzme onda redom svojih bilježaka zahtijevati objašnjenja, isticati mane i nedostatke, tumačiti zakone i naredbe, prigovarati neredu ili neuspjelu radu u ovoj i onoj struci općinske uprave. — Tiho, mirno, s nekom blagom predanošću u Božju milost slušaju općinski činovnici dugo, dugo poučno razlaganje velemožnog gospodina. No kad se ovomu svedu obrve ili naoblači čelo, ravno za njegovim crtama i njihovo se čelo nabire, i njihove se obrve nadižu, i njihovo lice mrkne.

U sobi regbi daha čuti nije; svečanom nekom zbiljom nabrekla lica i ovih mučenika, i općinskih pisara u drugoj sobi, i općinskih četnika u hodniku poredanih, a gotovih skokom, kud stariji okom samo segne.

Sad dodje red na novac u blagajni. Uzme podžupan prevrtati neke zadužnice — formom ne valjaju; ogledali kupone — ima neodrezanih, zaležalih; usporedjivati stanje kamata — dosta neukupljenih. No sad nasta druga . . . Blagozvuki inače i jasni bariton predstojnika županijske oblasti odjednom kao da se je srušio u deveti podzemni podrum: tako postade debelim, krupnim i gotovo kao da svaki mu treptaj poput bata bije u mrtvačko zvono. A kad poizdigne još i obrve, sa široka čela, misliš, munje sijevaju i evo će sad na spržiti bijednu djecu ilove grude. Kad plane prikor ljuti, Danisi se sliježu koljena i kao da ga k zemlji povlače, a navoranim mu se čelom hladna rosa hvata, dok Staniši sitnom rukom pipka čas grlo, čas donje puce na kaputu, ili džep na njem izvana, kao da traži moći, stare naočare. U ovoga su inače na pó otvorena, nepomična usta, a u bilježnika slijepilo se nepce, pa samo nešto guta i guta, što mu je kao u grlu zapelo, a svaki čas duboke uzdahe silom zauzbija. Jedino stari sjedoglavi načelnik Maniša, poput smjela barjaktara na pogledu dušmanskih sabalja, uzdignuta čela, mirno grom za gromom sluša i tek nešto — regbi teže, ali pravilno diše . . .

(Nastavit će se.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Petak, 21. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 281

Vojnička dužnost u Engleskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Ništa novoga.

Talijansko bojište.

Radi veoma povoljnog vedrog i prozračnog vremena bili su juče topovski bojevi na mnogobrojnim točkama opet življi. Vrhunac je Col di Lana u posjedu neprijatelja. U odsjeku su Sugane Talijani bezuspješno napali naše položaje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U luku kod Yperna uspjelo je njemačkim izvidnicama na više mjesta, da prodru u engleske jarke, tako na cesti Langenmarck-Ypern, gdje su zaposjele nekih šeststotina metara neprijateljskih pozicija te ih i zadržale. Ukupni broj je zarobljenika ovdje kao i kod Wietje-a i južno od Yperna jedan časnik te jedna stotina i osam momaka, a zaplijenjene su dvije strojevne puške. U području rijeke Mose upravio je neprijatelj žestoku topovsku vatru proti položajima, koji su mu bili na istočnoj obali oteti. Jaka je francuska navala u šumi Caillette doprla na izbočenom uglu do naših jaraka, no bila je uostalom suzbijena uz krvave gubitke po Francuze. U ravnici kod Woevre i na vrhu jugoistočno od Verduna nastavlja se s obje strane žestoki topnički boj.

Istočno i balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 20. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema ništa novoga.

Kaukaska fronta.

Na desnome krilu odsjeka Čorok bijesni ljuta bitka. Neprijatelj je pokušao prinosom velikih gubitaka, da provali, ali su ga naše protunavale zaustavile. Neprijatelj proganja vatrom svojih topova naše obalne straže u Lazistanu i nadmašuje ih u operacijama, pojačajuć svoje kopnene čete. Naše su čete ipak pokušale da svojom hrabrošću osujete neprijateljske operacije.

Brzojavi.

Njemačka.

Bernstorf pogovara s Lansingom.

Washington, 19. (D. u.). Reuterov ured javlja: Bernstorf je imao prije podne pogovor s Lansingom. Sam je Bernstorf bio zaželio pogovor.

Bijeda njemačkih kolonista.

Stockholm, 19. „Ruskoje slovo" piše pod naslovom „Nekoristni ljudi" slijedeće: U Kostromu je dospjelo 1600 njemačkih kolonista. Guverner je izjavio, da on nema za njih niti mjesta niti hrane, te stoga nije htio, da ih u grad primi. Ljudi moraju jednostavno da izgladne.

Rusija nije Njemačkoj ponudila mir.

Berlin, 20. (D. u.) „Nordeutsche Zeitung" piše: Došle su ponovno u javnost glasine, da su nam naši neprijatelji ponudili mir. Tvrdi se, da se je poduzelo s ruske strane korake, da se zapodjenu pregovori. Mi ustanavljamo, da na ovdješnjim služenim mjestima nije ništa poznato o takovim koracima. Sve te glasine nemaju drugog temelja do puke izmišljotine.

Balkan.

Burni dogodjaji proti pristašama Venizelosa.

Atena, 20. Reuter javlja: Kod druge političke konferencije pristaša Venizelosa, koja se je obdržavala dne 16. aprila u otvorenom kazalištu, došlo je do ozbiljnih dogodjaja. Dok je predsjedatelj Negroponte predvodio govornika Sofoulisa, stali su nekoji izmedju prisutnika vikati: „Neka dugo živi kralj!"

Odmah nato odapeto je više hitaca u zrak, nakon česa je nastala strava. Došlo je do tučnjave sa palicama, te je moralo da posreduje redarstvo. Kazalište je bilo opkoljeno i mnogo pristaša Venizelosa uapšeno.

Amsterdam, 19. Reuter javlja iz Soluna: General je Sarrail jučer, nakon što je prije obavijestio prefekta, dao zatvoriti uredništvo lista „Nea Alithia". Tomu je dala povod činjenica, što je taj list objavio različite vijesti, neugodne po francusku vojsku i što nije prestao da nakon opomene objavlja vijesti o kretanju francuskih četa.

Politika Rumunjske.

Sofija, 19. Kako list „Dnevnik" saznaje, došlo je izmedju Marghilomana i ministra-predsjednika Bratianu-a do posvemašnjega sporazuma glede izvanjske rumunjske politike.

Engleska.

Kriza u engleskom kabinetu.

London, 20. (D. u.) U donjoj je kući izjavio Asquith, da u pitanju novačenja nema još uvijek pri ruci glavnih točaka, jer da o njima nije se moglo postići u ministarstvu nikakovo sporazumljenje. Ne budu li se mogle odstraniti nesuglasice u mišljenju, to će morati doći do pada vlade, što bi značilo narodnu nesreću. Da uzmože nastaviti još nekoliko dana vijećanje za odvraćenje te nesreće naumio je odgodu kuće do 25. travnja.

Carson je kazao, da nema šta prigovarati ovoj mjeri. Carsonove su riječi naišle na sveopće odobravanje kuće, koja je bila na to odgodjena.

London, 20. (D. u.). Reuterov ured javlja: Asquithova je izjava proizvela veliku senzaciju. U gornjoj je kući izjavio ministar Lansdowne, da se odgoda sabora nije dogodila radi pomanjkanja odluke, nego za to, što su nazori ministara tako duboko ukorenjeni, da nije privremeno moguće naći srednjeg puta, kojim bi se moglo izaći iz teških neprilika sadašnjeg položaja. Pad bi vlade imao žalosni utjecaj ne samo u Engleskoj, nego kod alijiraca i u dominijima!

Popodne održala se je skupština liberalaca, na kojoj su podupirali Asquitha. Drži se s više razloga, da je raspad vlade neizbježiv.

Italija.

Odjeci govora ministra predsjenika Sonnina u Italiji.

Berlin, 30. List „Tägliche Rundschau" javlja iz Lugana: Usprkos velike većine, koja je u komori pristala uz vladu, nije ipak utisak Sonninovog govora nipošto povoljan. Značajno je, da su vikali zastupnici iza ministrovog referata, da se o prilikama na Balkanu znade sada još manje nego prije.

Prema izvještaju je nekih listova sveukupni utisak toga govora veliko jedno razočaranje, a to ponajpače radi prije sjednice razglašenog odgovora ministra na izvode njemačkog kancelara. Dalje sude i dokazuju talijanske novine, da je Sonnino samo posve birokratski spominjao u svom govoru sve već poznate dogodjaje, počevši od mjeseca prosinca ovamo. Svi listovi naglašuju, da u njegovim riječima nije bilo nikakve topline. List „Idea Nazionale" spočituje, da je Sonnino dobacio Rumunjskoj i Grčkoj kojekakove uljudne fraze, dok u istinu nije četverosveza niti u Bakareštu niti u Ateni ma išto u svoju korist postigla.

Općeniti je sud, da Sonninov govor sadržaje najmanje vrijednosti i važnosti od svih govora, koje su dosad izrekli državnici ma bilo koje države, a nekoji otvoreno pišu i to, da bi bilo najbolje, kad bi Sonnino opće bio šutio.

Dogodjaji na moru.

Dvije stotine njemačkih podmornica.

Berlin, 19. List „Vossische Zeitung" javlja iz Londona: U časopisu se „Globe" opet raspravlja o položaju na moru i o stanju engleske trgovačke mornarice od početka rata ovamo. Engleska je trgovačka mornarica, ne uračunjajući ladje, koje su internirane u neprijateljskim lukama, izgubila jedan i četvrt milijuna, od kojih dolaze na rovaš podmornica četiri petine. Ostaje tajnom, što čine vlasti četvornog sporazuma, da predusretnu pogibelji od podmornica.

Posljednjih je osam mjeseci bilo javljeno, da su samo dvije podmornice uništene u Sjevernom moru i uopće u čitavoj sjevernoj Europi. Ako je imala Njemačka prije početka vojne trideset do četrdeset podmornica, to bi mogla sad da ih ima preko dvije do tri stotine.

Ova se vijest, koja je na prvi pogled veoma nevjerojatna, potvrdjuje vijestima iz Washingtona i Rotterdama. Nijedan engleski stručnjak ne bi mogao da zaniječe, da bi Njemačka doista mogla bila da sagradi počevši od mjeseca augusta 1914. podmornica.

Neutralne države.

Juanšikaj i buntovnici na jugu.

Rotterdam, 19. Kako javlja neki brzojav iz Čentuzu, svršila su se pregovaranja medju zastupnicima guvernera Cečuanskoga i Tsaom, vodjom buntovnika u Jünnanu time, da je posljednji pristao na to, da Juanšikaj ostane pod nekim stalnim uvjetima predsjednikom.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 18. Službeni izvještaj od 17. o. mj.:

Zapadna fronta.

Neprijateljsko je topništvo opstreljavajo Üxküllski mostobran. Sjeverno od Smorgona napali su Nijemci u praskozorje 15. o. mj. naše položaje. Svi su se njihovi pokušaji, da napreduju, izjajovili o našoj usredotočenoj vatri. Za topovske priprave prije navale upotrijebili su Nijemci zadušljive plinove. Mi smo napredovali na nekoliko mjesta južno od Olićkog kolodvora.

Francuska.

Paris, 18. Službeno izvješće od 17. o. mj. 3 sata poslije podne:

Naši položaji u šumi Avocourt i na fronti Mont'Homme-Cumieres, na lijevoj obali Mose, bili žestoko opstreljavani od neprijateljskog topništva. Na desnoj je obali noć prilično mirno protekla, osim južno od šume Haudiomont, gdje je ostala topovska djelatnost prilično živahnom. Nije bilo pješadijske djelatnosti. Na ostaloj fronti nema se šta da zabilježi, osim običnog topovskog paljenja.

U noći od 16. izvela je skupina od 9 naših ljetala važno opstreljavanje u krajevima Conflaus, Pagny, Arnaville i Bomhach. pored guste magle. Bacila su 12 bomba na kolodvor u Arnavillu i 11 na željezničke pruge Pagny i Ars.

U noći od 15. naše je bojno ljetalo, za lijeta nad Sjevernim morem, ispalilo 16 topovskih hitaca protiv neprijateljskog broda. Veći je dio hitaca pogodio u cilj.

U 11 sati p. p. Izmedju rijeka Avre i Oise uništile su naše baterije neprijateljskih jaraka i nasipa blizu Beuvraignera i Lassingnyja. U Argonama, sjeverno od Harazce, razorno pucanje na njemačke utvrde.

Kod Vaquoisa digao je naš lagum u zrak neprijateljsku stražarnicu s njezinom posadom. Na lijevoj obali Mose vrlo živo pucanje neprijateljskog topništva protiv vrha 304. Na naše druge redove na lijevoj obali Mose, nastavljali su Nijemci sve to žešće opstreljavanje, koje je počelo ranim jutrom i koje se je proširilo od naših položaja uz Mosu sve do Donaumonta. Prama drugoj popodne poduzeli su Nijemci moćnih navala sa silom od dviju divizija. Navaljujuće čete skršile su se na fronti od 4 km o našoj zapornoj vatri i o vatri naših strojnih pušaka. Neprijatelja smo svugdje suzbili, osim na jednoj točki, gdje je mogao da se održi na izbočini naših redova, južno od šume Chaffeuer. Neprijatelj je pretrpio vrlo znatnih gubitaka, osobito zapadno od Cote du Poivre te u guduri izmedju ove Cote i šume Haudremont.

U Woevru padaju taneta kao kiša, u odsjeku na podnožju Moških visočina.

U noći od 17. naša su navalna lijetala bacila 22 bomse na željezničke kolodvore u Nantillolsu i Brieullosu, 15 bomba na Etain i na tabor u šumi Spincourt, 8 pak na tabore u Vieville i Thillot, kao što nekoliko sjevero-zapadno od Vigneullesa.

Belgija.

Paris, 18. Službeno izvješće od 17.:

Kroz dan bila je topovska djelatnost prilično živa na raznim mjestima fronte, osobito u području Costkerka i Dixmuidena.

Italija.

Rim, 18. Službeni izvještaj od 17.

Bilo je snažnih topovskih bojeva od Judikarija do Sugane i na dijelu fronte od gornjeg Degana do gornjeg Buta. U Sugani navalio je neprijatelj na naše položaje od Largauze do vrha Cello. Protunavalom smo ga suzbili. Pustio je u našim rukama šesdesetak zarobljenika, medju njima dva časnika. Uzduž Soče i na Krasu bila je topovska djelatnost manja. Naše je topništvo pogodilo više puta ravno u neprijateljske baterije namještene u špiljama blizu Zagancila (okolica Plave).

19. Službeno izvješće od 18.

Istog je dana protivnik navalio po žestokoj topovskoj pripravi s blizu 14 bataljuna na naše pomaknute položaje izmedju mostobrana na potoku Maggio i vrha Cello. Suzbili smo ga, poduzeli protunavalu. Ostavio je u našim rukama 206 zarobljenika, medju njima 1 časnika. Kroz isto popodne brojne su neprijateljske baterije svakog kalibra usredotočile žestoku vatru na položaje kod Sv. Osvalda. Da izbjegnu beskorisnim gubicima povukle su se naše čete na tom mjestu za 500 metara do bližnjeg mjesta Volto. Uz Soču i na Krasu položaj je nepromijenjen. Prošle su noći izvršila neprijateljska ljetala lijet na Treviso, Motta di Livenza i na manja mjesta, bacivši dvadesetak bomba. Najavilo se 10 mrtvih, dvadeset ranjenih i nekoliko oštećenih zgrada. Oborili smo pomorsko ljetalo u Gradežu te smo zarobili 2 letioca, od kojih je jedan časnik.

Buržev o ratu.

R. Buržev, kojemu je ruska vlada nakon dugog progonstva dozvolila, da se vrati u Petrograd i koji je pouzdanik revolucijonaraca Krapotkina i Plehova, raspravlja u „Biršewoj Vjedomosti“ kako si on predstavlja mogućnost pobjede i čemu se on i njegovi ustaše od nje nadaju. Na temelju dosadašnjih političkih iskustva nije se moglo nadati, da ruske stranke lijevice očekuju od pobjede oslabljenje apsolutističnog sistema i ojačanje demokratskog principa. I pristaše desnice misle, da će budući izbori za dumu podati dokaz o demokratiziranju ruskoga naroda. Kod njih ali ne vlada takovo pouzdanje u pobjedu kao kod ljevice. Podlegne li Rusija, ili mora li ona da se odluči za mir, kojim bi Rusija morala da se odreče slavenskih ekspanzivnih ciljeva, dotično ih ograničiti, značilo bi to smrtni udarac za vladu, koja je danas na kormilu. Očito je, da se nazori ljevice i desnice u Rusiji razilaze. Buržev piše: Već u početku rata vidjeli smo mi, skrajna ljevica, da je naša dužnost, da sve svoje sile posvetimo jednome cilju, pomoći našoj vojsci kod njezine teške zadaće. Naši su se nazori razdijelili od naših namjera, jer premda je naša skrb za vojsku bila ozbiljna, ipak se time nijesmo za uvijek odrekli političke borbe, koju smo vodili do početka rata. Mi smo samo privremeno postavili na stranu ono, što bi moglo u sadašnjoj borbi biti zaprijekom. Tako je došlo do gradjanskog mira i privremenog ujedinjenja medju desnicom i ljevicom, kojemu je sjednica u dumi od srpnja 1914. postavila spomenik.

Ruska pobjeda je samo onda moguća, ako se Rusija odluči za lozinku: „Sve za rat“. Kada je buknuo rat, bio sam ja u Francuskoj. Vidio sam naprezanja naših saveznika za rat, te sam raspravljao sa knezom Krapotkinom i Plehanovom o zaključcima dume u njezinoj srpanjskoj vojnoj sjednici. Pitali smo se, da li Rusija misli ostvariti lozinku: „Sve za rat!“ Danas opetujem pitanje, da li se je sve učinilo što se je moglo i moralo. Teškim si srcem moram uzvratiti: „Ne, nije se sve učinilo“. Naša je dužnost, da to svima i jasno kažemo. Ali, zar mi toga ne znamo? Zadnjih sam dana imao sreću, da prisluškujem svemu onomu, što se je u tauriškoj palači raspravljalo i izreklo. No, tamo nije nitko iz daleka bilo sve ono rečeno, što se je reći moralo, i nije se govorilo tako, kao što nužda to zahtjeva. Dok su jedni časno služili domovinskoj strani, te se nijesu bojali nikakvih žrtava, nastavili su drugi, da iskoriste svoj privilegovani položaj. Morali bismo medjutim imati moć, da uvidimo, da imamo jakog neprijatelja, koji je dobro organiziran i koji se jednodušno drži lozinke: „Sve za rat“. Od njega se moramo učiti, što ta lozinka znači i kako se ju ostvari. Njemačka se je dušom i tijelom postavila u službu vojne. Sve nesuglasice medju političkim protivnicima bijahu odstranjene. Sve služi skupnoj misli, koja je vladi dala vjeru u pobjedu. To nama u Rusiji fali. Ljubimo li svoju domovinu, to ne smijemo, da dok traje rat poznajemo stranke. Moramo učiniti sve, da narodnu dušu ispunimo oduševljenjem, moramo se maniti svega, što bi moglo priječiti organizaciju sila...“

Buržev opominje Ruse, neka se u borbi za pobjedu late onih srestava, koja su Nijemci upotrijebili, a onda govori o onome što on i njegova stranka očekuje nakon ratne pobjede, te veli: „okupljenje svih narodnih sila mora dovesti do lozinke, koja mora postati i u budućnosti mjerodavnom za Rusiju. Pobjedi li Rusija, onda je Europa spašena, pobjedit će i demokracija. Imademo li mi za susjede demokratiziranu Njemačku i Austriju, to je time podana sigurnost i za plodonosan politički život Rusije“. To malo riječi sadržaje politično očekivanje ruske ljevice. Ona se ne nada spasenju iz nje same, već izvana. Pokret iz g. 1903, koji bijaše ugušen dubokom reakcijom, ubio je u ruskoj demokraciji pouzdanje u samu sebe. Otuda želja za pobjedom i mržnja protiv Nijemaca. Ugušenje „prušačtva“ znači za Burževa i za one, koji stoje blizu njega i daleko od njega, pad principa, kojega da na vlastitoj grudi svlada nije ruska demokracija imala niti dosta snage niti dosta volje.

Domaće vijesti.

Oprosti od pučkog ustanka za obvezanike godišta 1898. Ministarstvo za zemaljsku obranu dava do općeg znanja, da će se eventualne molbenice za oprost od službe u pučkom ustanku godišta 1898 uvažiti samo u sasvim izvanrednim slučajevima. Odnosne će se molbenice morati predati najkasnije do 8 dana po izvršenom novačenju, ili po ovom oglasu, kod nadležnih oblasti. Molbenice, koje budu kasnije predane, odbiti će se bez izuzetka.

Poštanski promet. U predjelima Srbije zaposjednutim od austro-ugarskih četa bili su otvoreni privatnom poštanskom prometu c. i kr. etapni i brzojavni uredi Smederevo (Semendrija), Čačak, Kraljevo, Užice u Srbiji, Kruševac i Jagodina. Na spomenute urede dopušteno je šiljati: dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, tiskanice (novine), uzorci robe i pisma sa oznakom vrijednosti; od ovih ureda: dopisnice, otvorena pisma, tiskanice (novine), uzorke robe te otvoreno predana pisma sa oznakom vrijednosti.

Opaža se, da u privatnom prometu sa zaposjednutim predjelom Srbije nije dopušteno šiljati preporučene pošiljke.

Bojna pošta. Uslijed odluke c. kr. ministarstva trgovine od 2. travnja 1916. br. 9445-P ex 1916. opet je dozvoljeno šiljati u paketima vojne pošte jestvine, koje se lako ne kvare kao kafu u zrnjima ili prahu, slador i slastice, čokoladu, kakao, čaj, dvopek, konserve svake vrsti u zataljenim limenim kutijama i med u limenim posudama, koje su tako zatvorene, da sadržaj ne može da isteče.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču moli svoje članove i prijatelje, da mu šalju dospjeli prinos, jer i ako je većina odbornika unovačena, društvo posluje i dijeli redovito potpore hrvatskim djacima. Prinosi se šalju na ruke potpredsjednika d.ra Josipa Škarice, Wien, IV. Schäfergasse 21.

Proglas divizijonara FML. baruna Lütgendorfa svojim vojnicima. Zapovjednik 31. divizije FML. barun Lütgendorf izdao je svojim vojnicima, bosanskim Hrvatima, ovaj proglas:

Vojnici! Zapovjed Njegova Veličanstva šalje me na jedno drugo ratište na rješavanje novih zadaća.

Teškog i bolnog srca rastajem se sa 31. divizijom!

Šesnaest mjeseci imao sam sreću, ovu najljepšu diviziju cijele vojske voditi, šesnaest prebogatih mjeseci u okršajima i bitkama, u poteškoćama i oskudijevanju, ali i sa uspjesima i pobjedama!

Vojnici! U tom, za mene tako znamenitom času, sjećam vas se zahvalna srca, i udivljen sam nad vašim sjajnim i slavnim djelima. Pokazali ste se u toj golemoj borbi, puni požrtvovne ljubavi i vjernosti za cara, kralja i domovinu, kao najhrabriji od hrabrih, te vjekovječnu slavu zaslužiste pred cijelim svijetom i potomstvom. I ako ja vidljive znakove tih uspjeha divizije nosim, to sam potpunoma uvjeren, da na njima samo vašim junačkim djelima imam zahvaliti.

Vojnici! Zajedno proživjesmo mnogu radost i tugu, mrke dane i vremena sjajnih pobjeda, borili smo se u Srbiji, Poljskoj, Galiciji, u Karpatima i Volinju, svagdje sam vas upoznao kao divne, hrabre i vjerne vojnike, borce. Slava vašeg oružja prodrla je daleko preko granica domovine. Ponosan sam bio, biti vašim vodjom!

Vojnici 31. divizije! Svaki od vas neka znade, da mi je taj čas rastanka težak. Uvjereni budite, da ću se vazda zahvalna srca moje divne divizije i njenih krasnih četa sjećati, to sjećanje pripadat će medju moje najljepše uspomene života.

Svakom pojedincu želim iskreno pravu i čistu vojničku sreću, te vam uz svoje te želje šaljem svoj srdačni selam!

Lütgendorf FML., m. p.

Iz Dalmacije.

Osudjen radi klevete. Na 9. o. mj. osudjen je od pokrajinskog suda u Dubrovniku na godinu i pô tamnice Marko Laus iz Čare radi denuncija proti načelnicima Arneriu i Kunjašiću, kotarskom poglavaru Radimiru i raznim drugim osobama na otoku Korčuli. Predsjedao je predsjednik vitez Merlo, državno odvjetništvo ja zastupao dr. Ucović. Branio je optuženoga dr. Cviličević. — Dr. Ucović brilantnim govorom ustao je proti rani denuncijanstva, koja se je za ovog rata pojavila u Dalmaciji.

S realne gimnazije u Šibeniku. Dosadašnji ravnatelj realne gimnazije u Šibeniku g. Marko Ježina bio je dodijeljen pokrajinskom školskom vijeću u Zadru, a upraviteljem u Šibeniku bio je imenovan prof. Rabaza.

Preminuli. Pišu iz Zagvozda, da je tamo preminula dobra majka poznatog našeg pisca don Ilije Ujevića.

Rasprava. Na 26. o. m. bit će u Dubrovniku javna rasprava proti „Pravoj Crvenoj Hrvatskoj“ radi uvreda načelniku općine Blata g. Kunjašiću.

Iz Kotora pišu: Roditelji u Kotoru nestrpljivo očekuju, da se amo preotvore i srednji zavodi, a najprije nautička škola, koja ima velik broj djaka. Ta nam je škola najnužnija, jer će, osobito nakon rata, naša trgovačka mornarica trebovati mnogo kapetana.

Preotvoren sud. Kotarski sud u Budvi bio je preotvoren i nastavio je svoje djelovanje na 13. ov. mj.

Vijenac soneta: „U svjetskom ratu“ što ga izdaje G. Palavršić, c. k. viši predstojnik sudske kancelarije u Splitu (Dalmacija) u korist „Crvenog Križa“, a posvećen je Prahu sarajevskih žrtava, već se tiska, te će do koji dan biti razaslan naručiteljima, kojih ima jur preko 400. Pošto zaliha radi pomanjkanja papira nije mogla biti veća od 1200 knjigâ, novi pretplatnici neka se izvole prijaviti autoru bez zakašnjenja. Svakoj je knjizi cijena u pretplati sa poštarinom K 1·30; knjižarska pak cijena bit će K 1·50. Medju naručiteljima ističu se za više istisakâ zemalj. odbor dalmat., razne općine, škole, seoske blagajne, župski uredi, knjižarnice i papirnice, privatnici, magistrati gradova Beča, Praga i Ljubljane itd.

Razne vijesti.

Sven Hedin u Aleppu. Sven Hedin se nalazi od prije kratkog vremena na azijskom zemljištu, u koljevci svoje slave. Ali ovoga puta nije išao, da otkriva Himalaje, njegov cilj je mnogo više treći front i o tamošnjim njegovim doživljajima pričaće nam njegova treća ratna knjiga.

Mračni London. O posljednjoj pohodi Zeppelina, pri kojoj je sudjelovalo pet plovilaca, koji su bacili 90 bombi na razna mjesta istočnih grofovija, i koji su posjetili i grad London, piše dopisnik Journala: Kad je navješten novi napad Zeppelina na London, oko 8 sati uveče, izda redarstvo odmah potrebne zapovjesti. Odmah zatim jurili su mnogobrojni redari po gradu u svima pravcima i malo za tim prekinut je cjelokupan saobraćaj vozova i tramvaja. Ulična svjetlost bude ugašena, radnje zatvorene, i sa po novom zakonu o osvjetljavanju, navučenih prozora nije smjela svjetlost da prodire. Zeppelini su, kako izgleda, ipak ulili velikome gradu poštovanje, koje im pripada.

Ti gorda Britanijo . . . Daily Telegraph javlja: 30. marta u Stepney, pri održanom pregledu mrtvaca, nisu mogla tri porotnika ni da čitaju ni da pišu.

Pod lavinom. U Tiroler Soldatenzeitung-u, topdžija jedne običke baterije opisuje vrlo živo jednu katastrofu, koju je proizvela navala snježne lavine, a koja stalno prijeti na visokim brijegovima:

Bilo je to 13. marta, oko pola dana. Visoko, gore, negdje na Dolomitima: „Prva navala lavine.... dostavi našoj obici prekinutom rečenicom, kroz snježnu mećavu tanka telefonska žica. Na posao! Brzo podjemo ka označenome mjestu kroz krivudave puteve, koju su izgledali kao duboki rovovi udubljeni u snijegu. Jedna dugačka, široka pruga, kao tek grubo prekopana njiva spuštala se nuz nizbrdicu: do sada mirna lavina.

Kao da je njeno pakleno putovanje i njenih mnogobrojnih sestara praćeno hujanjem željeznice koju tjeraju dvije lokomotive. Sada se širi ugodno. Nekoliko metara ispod svoje površine zatrpala je naša četiri druga, topove i sklonište. Samo jedno jako drvo, tamo desno, nadvisuje ovu bijelu masu i služi nam za orijentiranje. Ovdje su bila vrata, reče jedan. Ne ovdje, tu negdje. Povjerava se posljednjem. Hitro su radile mnoge motike i lopate. Možda je ipak neko u životu. Liječnik čeka. Nosila su spremna. Snijeg se dalje baca. Ništa se ne vidi, ništa ne čuje.

Već smo iskopali za visinu čovjeka. Dalje! Evo naposljetku proviri kraj od planinskog štapa i poče se kretati tamo amo. Dakle ima još života dolje! Brzo iskopamo još jednu jamu. Još odprilike metar i po dubine, tada začusmo jedan glas: „mi smo svi zdravi! Izvadite nas“, i odma ispruži prvi svoju glavu na svjetlost. Drugi, treći i četvrti su tome slijedili svi čili i zdravi, otresali su se, udišući vazduh i pričali su, zatisnuvši vrhove prstiju u klučne kosti: „Mi smo bili na sreću baš pod zaklonom, i tek što smo čuli poznati šum, sklonište se zaljula, i okolo nastupi pomrčina za čudo. Krov je stajao. Shvatili smo naš položaj. Džepne svjetiljke su svjetlile. Snijeg je nadirao na mali prozor i na vrata. Dok je jedan prišao telefonu, dotle je drugi pokušavao da spriječi dim u peći, i uprkos čvrsto nagomilanoj bijeloj masi, protiv koje se golim rukama ništa nije dalo uraditi, razidje se ipak dim u njenim porama. Tada dodjemo na misao da sebi, pomoću malih budaka prokrčimo put na površinu. Neće biti visoko. Mi gurnemo jedan štap cijelom njegovom dužinom kroz krov, da napravimo rupe da bi dobili vazduha, ali on nije mogao da prodje skroz. Ipak smo imali još dovoljno vazduha. Tada čujemo, na našu radost, gore kopanje. I odmah zatim, kad smo štap izvukli, uvidjeli smo na jami zelen odblesak: To je dnevna svjetlost. Sprovodna žica, prije nego što se prekinula, ipak nam je dovela „naše spasioce prije no što smo i slutili. Bio je to neugodan dogadjaj!“ Tada pokušamo da izvedemo stvar do kraja i iskopamo naše topove. Jedno naše topovsko zrno, u težini od 1600 kilograma, odbačeno je u protivnom pravcu kao kakova igračka.

Kožne bolesti kao posljedica straha. Dr. Heise iznosi jedan zanimljiv slučaj, posmatran u jednoj ludnici, o kožnoj bolesti, koju je proizveo strah. Jedna 23. godišnja, snažna zdrava bolničarka koja u tome pravcu nema nikakve nasljedne bolesti, koja osim slabog rumenila nije pokazivala nikakve nervne pojave, napadnuta je iznenada s ledja od trojice umno oboljelih. Pošto se trgla od prvoga straha, nadvlada ona bolesnike, i osim jedne male rane na prstu lijeve ruke, nije bila ozlijedjena. Poslije pet sati mirnoga sna probudi se ona sa jakom vatrom u licu, koje je pocrvenilo i oteklo, a malo docnije izgledalo je kao slika klasične ple-

Kolonijalno naseljivanje i pučanstvena politika.

(Svršetak.)

U istinu će taj broj biti prekoračen, jer su se kolonije obvezale dati jedan milijun momaka te su ih već poslale na bojište od prilike 600.000, ne ubrojivši 65.000 momaka, sa kojima je Botha osvojio jugozapadnu Afriku. Uza sve nedostatke u disciplini, osobito kod Australaca, radi se tu o tjelesno krepkom, dobrom vojničkom materijalu, koji se, kako svi naši vojnici kažu, izvrsno bore.

Dospije li naseljivanje do savršenosti engleskog naseljivanja, to ono predstavlja neiscrpivi izvor moći na vrlo opširnom pučanstvenom temelju. I naprednija plemena, koja se inače čvrsto drže svoga jezika, kao Francuzi i Buri, bit će podložna vladajućem naseljeničkom narodu. Isto vrijedi i za dijelove, koji su se od cjeline odvojili, koji su ali zadržali spojnu vez — jezik. To opažamo kod Udruženih država, koje kao prikovane obraćaju oči ka svojoj majci zemlji, te se često čini, kao da je njihova politika, politika jedne Engleskoj podložne zemlje.

Važnost jezika kao faktora kolonijalnog naseljivanja i germanizacije uopće, podcijenjivali smo uvijek i u domovini i izvan nje. U tom se mora naš nazor promijeniti.

Ta njemački je jezik počeo, da se u jugozapadnoj Africi promijeni u burški, u Kamerunu u neku pidginsko-englesku mješavinu, a u zapadnoj Africi u suahelsko trabunjanje. Da se je mogao taj proces dulje razvijati, sigurno bi nam se bile te tako junački branjene vjerne njemačke kolonije sasma otudjile. Duboku istinu sadržava rečenica: bolja je neovisna kolonija, koja je zadržala jezik i običaje matere zemlje, negoli ovisna kolonija, kojoj majka zemlja ne može da dade ni prvoga ni drugih. Stoga su gledišta španjolske naseobine još i danas vrijedne uvaženja, premda nijesu Španjolci moderno kolonizirali. Onaj, koji kod nas namjerava omalovažavati Španjolsku, neka pomisli, da nema još nijednoga dijela zemlje, koji bi nosio njemački karakter i da se uza sav maleni broj španjolski govorećih ljudi, taj jezik mora radi njegovog opširnijeg i intenzivnijeg širenja u većoj mjeri nazvati svjetskim jezikom, negoli njemački jezik. Istina je, da je vojnička vrijednost španjolskog svijeta sada još malena, ali toga radi ne smijemo da podcijenjujemo njegove važnosti. Za vrijeme španjolsko-američkog rata, morala se je španjolska Amerika zadovoljiti sakupljanjem novaca za majku zemlju; bude li pored vojničke reorganizacije i dalje tako napredovao, moći će joj ona osim četa postâviti na raspolaganje i lijep broj dreagnoughta.

Nekadašnje kolonije, mogu očuvati svoj prvobitni značaj samo u slučaju, ako su postale samostalnim državama. Sasma je drukčije sa takozvanim kolonijama medju tudjim državama, na kojima je Njemačka iza dobe iseljivanja tako bogata. One ne tvore širenja pučanstvenog temelja, već obogaćuju tudje države, koje takve kolonije obično usisavaju. I ako one izvana uslijed broja i žilavosti održe svoj jezik i običaje, kao n. pr. Nijemci u Uniji i Buri u južnoj Africi, ipak će ih nestati u tudjem narodu. Oba primjera dapače dokazuju, da mogu one u slučaju rata i kod najbolje volje svojoj majci zemlji pomagati samo mirnim sredstvima.

Tako nas važni razlozi dovadjaju do spoznaje, da mora Njemačka iz pučanstvenih razloga naseljivati i unutar vlastitih granica i izvan njih te da u tu svrhu treba veliku kolonijalnu državu.

tenice sa malim mjehurićima u kojima je bila neka svjetla tečnost. Bolovi kože popeli su se idućeg dana tako, da se usta uslijed bolesti jedva mogla otvoriti, bolest se raširila preko desne plećke, obiju mišica i donjega dijela tijela. Trećega dana bolest je dostigla najvišu tačku, a odmah idućih dana počne tako opadati, da su desetog dana i posljednji tragovi sa lica iščezli. Kao uzrok ovom slučaju smatra se strah od napada.

Nadvojvode uče hrvatski. Kako doznajemo s posve pouzdane strane, odredila je Njeg. c. i kr. Visost prejasni gospodin nadvojvoda Leopold Salvator, da njegova tri sina, i to mladi nadvojvoda Antun, Franjo Josip i Karlo imadu naučiti hrvatski jezik. Prvo spomenuti nadvojvoda ima 15, drugi 11, a treći 6 godina. Obuka u hrvatskom jeziku započela je 15. marta o. g., te se vrši tri puta nedjeljno po čitavo poslije podne. Ona je povjerena mladom Franjevcu O. Augustu Čičiću iz Kreševa, iz rodna mjesta pokojnog slavnog hrvatskog pjesnika Fra Grge Martića. Čičić je član carsko-kraljevskog višeg zavoda za naobrazbu sveštenika „Augustineuma“ u Beču, te je u krugovima ondašnje hrvatske kolonije osobito rado vidjen i uvelike štovan.

Šta stoji čovječji život u ratu. Amerikanski statističari su izračunali, da smrt jednog čovjeka u sadanjem ratu stoji 15.000 dolara (75.000 kruna). Ovaj broj, koji izgleda ogroman, bio je u burskom ratu još veći, jer je svaki poginuli vojnik stajao ne manje nego 200.000 kruna, dok se je u posljednjem balkanskom ratu protiv Turaka trošilo samo 50.000 kruna na glavu.

Kongres francuskih vlakovodja i ložača bio je prošle nedjelje u Lionu. Glavni cilj ovoga kongresa bio, je da se traži način proti prekomjernom radu, koje se od početka rata traži od osoblja. Osim toga su tražili, da im se nagrada povisi, da se bar unekoliko mogu štititi od skupih životnih namirnica.

Protiv zeppelinskih napada. U vrlo nastanjenom radničkom kraju Londona, postavljeno je mnogo ženskih vatrogasaca. Ove žene, koje se svakodnevno vježbaju, moraju biti dan i noć spremne, da nesrećnicima ukažu pomoć.

Poruke iz uprave.

Gosp L. T — Cerovlje. — Podmireno samo do konca siječnja.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer Polaer „Tagblatt“.

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

Prijedjoše brojiti novce. Kad dobrojiše, naglo priglasi podžupan, uzdignuvši oči: „Šta je ovo? Kamo još osam forinti 23 novčića? Hoće li vas koji pod stare dane u — u stari Regiments-Stockhaus?“

Na ovaj se mrski priklik sva trojica sabiše u rpu i — zgledaše se nevoljnici širokim, mutnim, tjeskobe i čemera punim pogledom.

— Kamo novci? — podrugači oštrije kr. podžupan. Bilježnik poteče, da će rasklopiti neki blagajnički dnevnik, pa naopako zahvati koricama po slijepom oku, a končić na naočarima pukne i ove vrce o zemlju. Priteče blagajnik, da će mu ih dići, pa u onoj žurbi počepi staklo i dogodi se nesreća, ostane Daniša bez — kupovnih očiju. Ali u taj mah već se snašao čestiti načelnik, jer se je naglo eno pljesnuo po čelu, pa slavodobitno poklikne: „A moj štracabogen? Amo de, brže, štracu moju, vrag u vas ne pukao, što ste pogubili glave?“

Donese pisarče tu bilježnicu, a Maniša okrene posljednju stranu podžupanu k očima, pa će nešto bojnijim glasom: „Velemožni gospodine, molim pokorno, ovo je Einkassirung od jučer popodne, još ne uveden ni u Haupteinkassirungs-Protokoll, evo izvolite, acht Gulden 23 Kreuzer, štimuje auf ein Haar, baka.“

— Akurat, — podžupan će, ogledavši trenom tu načelnikovu bilježnicu, a ispod brka smiješak mu se prikrade. Nu, dobro, sad nosite kesice u blagajnu — kaže podžupan, pa najednom zastane, ogledajući pomnije debele napise crnom tintom na kesicama.

— Što je opet ovo, kakovo je to novo čudo? — velemožni će podžupan.

— Što zapovijedaju? — pita načelnik.

— Kakovi su ovo natpisi?

— Tintom, mit schwarzer Tinte — molim pokorno.

— Ne pitam, kakovim crnilom, već kojim jezikom? Ta tu stoji Gemeindekassa, Schulfondskassa, Armenfondskassa, aerarische Steuer i šta sve još . . .

Sva tri se činovnika općinska postaviše u red, pa iskolačiše oči a naheriše uši.

— Poznate li vi, gospodo, ustanove §. 56. temeljnoga zakona o državopravnoj nagodbi kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmabije i kraljevine Ugarske?

— Jest, Maniša je vojevao u Madžarskoj, — kaže blagajnik Staniša — a ja sam bio u Dalmaciji sve do Knina, i dalje dolje do Šibenika išao sam po vino a 1861. god. smo tamo izmarširali.

— „Halt, nichtsnutz“, — uplića se Maniša — velemožni nešto drugo pitaju . . .

— „Možda mene“ — poplašeno u nj zirne bilježnik Daniša, pa izvadi rubac iz džepa i protare s čela teški znoj.

Podžupan se ukočio, čisto mu zapinje riječ; tek u neke odriješi, još uvijek osupnut s preblažene bezazlenosti „područnih“ općinskih organa: „Ta ko vas to pita, riječ je o državopravnoj nagodbi.“

— Nagodbi, da nagodbi, — uzdatljivo će starac načelnik i zagleda se u podžupana, a toplo mu se neko i ljubazno uzbudjenje prelijeva glasom.

— Da hrvatsko-ugarska nagodba, glavni, temeljni zakon našega državnoga ustroja, — razumijete li sad? — podžupan se oglasi.

— E, a nu, pa razumijemo, — odvraća načelnik.

— Šta?

— A nu, nagodba pa tako, — to je najbolji zakon i red i običaj, lijepo se nagoditi; e sloga je od Boga, — veli načelnik.

— Državopravna nagodba, — oštro naglašava podžupan.

— Državopravna nagodba, — zamišljeno i bez svijesti ponavlja privremeni općinski bilježnik, kao da mu je prokijuviti zloduhu kvadraturu.

— Vjere mi, to ne razumijem, — u neke umiljato okrene načelnik, a povladjuju bilježnik i blagajnik, klimajući glavom i brke protirući.

— Tako, to sam namah pomislio; — podžupan će na to, — a znate li, što je to blagodat ustava?

— Znamo, — prasne blagajnik — to je blagovijest i ustava je, kako ću reći . . . ono što bi se reklo onako kako knjige pišu, jest, e da . . . mrsi dalje, a ne zna što bi odgovorio.

— E naopako, vi ste mi lijepi državljani, lijepi ustavnjaci, — polusumorno, polušaljivo dopominje podžupan.

— Do zadnje kapi krvi mi smo kao pravi stari graničari vjerni premilostivom caru i kralju, — svečano uvjerava načelnik.

— Ta kakovi graničari, zar se vi još uvijek brojite graničarima? — sve to većim čudom pita podžupan.

(Nastavit će se.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Subota, 22. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 282

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 21. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Jučer poslije podne bacilo je sedam talijanskih ljetala 25 bomba na Trst. Ubijenih je devet civilnih osoba, medju kojima petero djece. Ranjeno je pet ljudi. Razrušen je salezijanski samostan, u čijoj je crkvi 400 djece prisustvovalo službi božjoj. Ovim je napadajem neprijatelj izgubio svaki zahtjev i pravo, da se na ijedan način štede njegovi gradovi. Sjeverni je dio grada Gorice bio pod živahnom topovskom vatrom svih kalibra. Inače je na primorskoj i koruškoj fronti došlo samo na nekojima mjestima do topovskih bojeva. U području Col di Lana bijahu suzbijeni jaki neprijateljski napadaji uz najteže gubitke po Talijane. Tako su se isto izjalovili ponovni neprijateljski napadaji na od nas nedavno zauzete položaje u području Sugana te navala na naše linije zapadno Sperone.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 21. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Navala, što su ju Francuzi poduzeli sa znatnim silama protiv Mort-Homma i istočno od njega, bila je uopće krvavo suzbijena. Traju još borbe o maleni dio jarka u okolici šume Les Caurettes, kamo su Francuzi prodrli. Desno od Mose ostala su neprijateljska naprezanja, da opet osvoje kamenolom južno od Haudromonta, sasvim bezuspješnim. Južno od tvrdje Douaumont nijesu se dovršili bojevi na blizu protiv nekoliko francuskih jaraka. Naša usredotočena snažna topovska paljba osujetila je već u samom začeću ponovljenje neprijateljske pješadijske navale protiv njemačkih redova u šumi Caillette. U odsjeku Vaux, u ravnici Woevre i na vrhovima jugoistočno od Verduna bilo je dosad vrlo žive topovske djelatnosti na jednoj i na drugoj strani.

Istočno bojište.

Kod Garbunovke i sjeverozapadno od Dvinskoga pretrpjeli su Rusi za ponovne uzaludne navale s jednom pukovnijom od prilike znatnih gubitaka. Njemačka je skupina ljetala obasula obilno s bombama kolodvorske uredjaje u Tarnopolu.

Balkansko bojište.

Naši su letioci napali francuske čete te su bacili bomba na mjesta u dolini Vardar i zapadno od nje.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 21. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

U području Felahie navalio je neprijatelj 17. travnja sa više od jedne divizije jakim silama na naše prednje položaje, što se nalaze na desnom krilu naših položaja kod Felahie, pokušao je da navali na naše glavne položaje. Pokušaj se je sasma izjalovio. Morao je ostaviti zaposjednute položaje te uzmaći u istočnom smjeru. Kod Kut-el-Amara nema promjena.

Kaukaska fronta.

Naša su se obalna stražarska odjeljenja u odsjeku Lazistan od 12. ožujka naprijed čvrsto opirala napadajima, poduzetima sa morske i kopnene strane od brojem puno jačega neprijatelja, te su korak po korak branila svaki pedalj zemlje. Time su na najvrijedniji način postigla cilj, za kojim ide vojska. Konačno su ona dne 18. travnja, nakon što su neprijatelja prisilila, da se u kraju Kovata, što leži istočno Trapezunta, upusti u po njega krvavi boj, povukla u smislu danih zapovijedi u odsjek, gdje su izvršila nove zadaće. Usljed vojnog položaja, koji je posljedica operacija u obalnom odsjeku, napustili smo posve grad Trapezunt. 6 topova staroga sistema, što su nedavno bili postavljeni u okolici grada, posve smo razrušili te ih tamo ostavili.

Brzojavi.

Rat.

Kut-el-Amara. — Uznemirenje u Engleskoj radi udesa Townslenda.

Haag, 20. Uznemirenje u Engleskoj radi položaja u Mezopotamiji raste od dana u dan. Novine pišu: Oslobodjenje je vojnog odjela, zatvorenog kod Kut-el-Amare još stvar nedogledne budućnosti, premda nijesu engleski gubitci tako znatni, kako to Turci navadjaju. No ipak bi morao napadaj na dobro učvršćene položaje u ravnici stajati silnih žrtava. General Gorringe imade doduše dosta četa, no ni ove ne mogu ništa proti nemogućnosti. Nikako ne može da se pristaje uz optimizam generala Townslenda glede njegovog doskorašnjeg oslobodjenja.

List „New Statesman" javlja, da je položaj to pogibeljniji, što se čete, koje dolaze u pomoć, nemaju boriti samo proti Turcima, nego i proti poteškoćama zemljišta, a osim toga nema Townslend ni dostatno živeža, tako, da će biti prinuždjen, da položi oružje, ako mu ubrzo ne stigne pomoć. I list „Daily Telegraph" govori o silnim poteškoćama, na koje nailaze pripomoćne čete.

Roterdam, 20. Iz Londona se službeno javlja: General Percy Lake, koji vodi sad pripomoćne čete za obranu posade u Kut-el-Amari, saopćuje, da su Turci prošle noći žestoko bili napali na engleske čete na desnoj obali rijeke Tigrisa, te su na nekojim točkama zaposjeli engleske položaje u širini od 500 do 800 metara.

Poincare kod Verduna.

Paris, 21. (D. u.) Havas. Poincare i vojni ministar Rocques posjetili su utorak na veče Verdun i utvrdjeno područje toga grada, kao što i oba odsjeka Maase te su se zadržali kod svijų vojnih zborova. Predsjednik je ponovno srdačno čestitao četama radi njihovog junaštva i ustrajnosti te je razdijelio odlikovanja.

Potpuna blokada zatona Suda.

Lugano, 21. List „Corriere della Sera" javlja iz Atene, da engleski brodovi u potpunom opsegu vrše blokadu zatona Suda na otoku Kreti.

Austro-Ugarska.

Leth i Spitzmüller tajni savjetnici.

Beč, 21. (D. u.) Financijskom je ministru Lethu i trgovačkomu ministru Spitzmülleru bila podijeljena čast tajnih savjetnika.

Izjave bivšeg nizozemskog ministra-predsjednika Knypera.

Budapest, 21. (D. u.) Bivši nizozemski ministar-predsjednik Kuyper, koji je posjetio svoje kćeri, što su svojedobno vršile ovdje kroz više mjeseci samaritansku službu, kazao je u interwiewu sa suradnikom „Neues Pester Journala" na pitanje, je su li sigurne utvrde Vlissingena protiv eventualnog iskrcanja engleskih četa na ušću od Schelde: „Ta te kako! na tom mjestu ne može prodrijeti nijedna sila, a ni engleska mornarica".

Odnosno na raspoloženje Nizozemske spram središnjih vlasti i entente kazao je Knyper: „Raspoloženje nije u svih jednako. Njemačka je provala u Belgiju prouzročila protinjemačko raspoloženje. S druge strane i postupanje Engleske i njezinih alijiraca s Grčkom naišlo je na slabo odobravanje. Osobito su najposljednje mjere engleske vlade slabo kadre da pobude simpatija. Neprija-

teljsko raspoloženje protiv Engleske obuhvaća sada velikih mjera“.

Što se tiče sklopljenja mira kazao je Knyper: „Općenito se smije kazati, da se mir čini puno bliže, nego li prije“.

Njemačka.

Njemačka i Amerika. — Amerikanska nota u Berlinu.

Berlin, 20. Prema vijesti lista Lokalanzeiger stigla je amerikanska nota noćas u Berlin te će jamačno biti danas predana ministarstvu izvanjskih posala.

Balkan.

Bugarsko-rumunjski pregovori.

Sofija, 21. (D. u.). Bugarska i rumunjska vlada vode sad pregovore glede izmjene svojih sunarodnjaka, koji stanuju u osvojenim područjima. Bugari iz Dobrudže, koju je za vrijeme drugog balkanskog rata zaposjela bila Rumunjska, imali bi da se izmijene s Kucovlasima iz predjela, osvojenih po Bugarima. Ovi potonji živu u većim skupinama po Macedoniji i u dolini rijeke Timoka, a oni prvi — Bugari u tvrdjavnom četverokutu Dobrudže. Pregovori su tek započeli, no mjerodavni se krugovi nadaju povoljnom uspjehu te akcije.

Sporazum izmedju Turske i Rumunjske.

Carigrad, 21. Agence Milli priopćuje: „Predrasprave, koje je povela otomanska vlada sa nedavno prispjelim rumunjskim delegatima glede zaključka ugovora, te koji se osnivaju na interesima jedne i druge stranke, glase gotovo analogno kao oni izmedju Njemačke i Rumunjske sklopljeni ugovori. Te predrasprave se povoljno provadjaju gledom na želje, izražene s jedne i druge strane radi učvršćenja odnošaja, koji postoje izmedju obiju zemalja. Ova činjenica valja da se sa zadovoljstvom uzme na znanje.“

Rusija.

Rusi i Poljaci.

Genf, 20. Kako javljaju iz Petrograda pariškom „Temsu“, digle su ruske oblasti zabranu pjevanja poljskih himna „Jošte Poljska ni propala“ i „Bože čuvaj Poljsku“. To je dignuće novi znak „srdačnih rusko-poljskih odnošaja“, te su ga Poljaci primili velikom zahvalnošću. Čini se, da je i „Humanite“ mnogo do toga stalo, da Poljska opeta padne pod rusku vlast. List piše, da su Poljaci opazili, što Ausquith nije podao odlučne izjave o sudbini Poljske.

Proglas velikog kneza Nikolaja Nikolajevića bio je na svaki način značajan prvi korak, i može se reći, prije je treba pobijediti, a onda će se moći odlučivati o Poljskoj. ali stalna izjava mogla bi i moralno i materijalno „već sada postati elementom pobjede“.

Francuska.

Glasovanje francuskih socijalista o mirovnom pitanju.

Genf, 21. Prema listu „Humanité“ prihvaćen je sa 1900 proti 1000 glasova poznati zaključak kongresa socijalistične francuske stranke, koji se je usprotivio sporazumku sa njemačkim socijalistima, a prema tomu i proti sklopljenju mira. Dosad se ništa ne javlja o broju pristaša izmedju francuskih socijalista za sklopljenje mira s Njemačkom. Sadašnji je rezultat glasovanja „tužan“ pogled — kako javlja „Humanité — u potaine želje velikog dijela francuskih socijalista.

Francuzi o Rumunjskoj.

Geneva, 19. Francuskoga se je novinstva neugodno dojmio njemačko-rumunjski ugovor, te pravi i tomu odgovarajuće opaske. „Temps“ se još najtočnije drži teksta njemačke službene note, želi doduše ugovor, ali ističe njegovu gospodarstvenu i političku važnost.

I „Information“ ističe: Ugovor jest jedino gospodarstvene naravi, Rumunjska je odvisna od središnjih vlasti, što se nekojih vrsta uvoznog blaga tiče. Ona ga može steći, samo ako središnjim vlastima dobavlja potrebitu hranu. Kao što je Rumunjska udovoljila zahtjevima Rusije i Engleske, tako mora doći nasuprot i onima Njemačke i Austro-Ugarske. Kada bi drukčije postupala, kršila bi neutralnost. U posljednje je doba Rumunjska morala da održi jak pritisak sa strane Nijemaca i Bugara. Kad bi ona zauzela slabije gospodarstveno stanovište, mogli bi iz toga nastati zapletaji. Bratianu i rumunjski narod simpatiziraju sa četvornim savezom. Rumunjska se samo radi toga još nije izjavila, jer nijesu niti Francuzi u Solunu niti Rusi u Besarabiji i Bukovini dosta jaki. Alijirci ne smiju da vrijedjaju narodnog čuvstva Rumuna, već moraju čekati i nadati se.

„Agence Radio“ objavlja malo različniju izjavu neke ruske ličnosti. Prema toj izjavi kupila je najprije Njemačka 50.000 vaguna, našto se je četvorni savez izjavio pripravnim kupiti 80.000 vaguna. Na to je počeo njemački pritisak, kojemu je Rumunjska konačno morala odoljeti. U ostalom je nade, da će prevozne poteškoće umanjiti vrijednost ugovora, izračunalo se je, da bi prevažanje svega blaga moralo trajati godinu dana, a pošto se politički interesi Rumunjske nijesu promijenili, te je vojnički položaj četvornog saveza vrlo ugodan, može se nadati, da će se sve promijeniti u ništa.

Manje se je optimistički izjavio Clemenceau, kojemu stroga cenzura nije crtala samo nekoliko žalosnih filozofskih opazaka o rumunjskom prijateljstvu. On priznaje, da se Rumunjska nalazi u teškom položaju, jer tamo stoji par cipela 100 franaka a metar sukna 30 franaka. Ali on rado hodao i bos, kad bi time mogao spasiti Francusku a s njome i Europu, te misli, da je Rumunjska morala tako raditi, ako shvaća težinu svog položaja.

Belgijske kolonije.

Zürich, 20. „Neue Züricher Zeitung“ javlja iz Amsterdama: Engleska, Francuska i Rusija predale su u Havru notu, u kojoj one jamče Belgiji za nepovrijedivost njezinih kolonijalnih posjeda.

Engleska.

Trgovinski rat. — Njemačka ne smije da imade kolonija.

London, 20. U jednom govoru, štono ga je govorio poznati tvorničar sapuna William Lever, predsjednik dobrotvornog društva za trgovačke putnike, na njihovoj glavnoj skupštini u Londonu, kazao je, kako spominje list „Observer“, ovo: „Kad dodje do mira, mora Njemačka da preda ne samo područja u Belgiji, Francuskoj i Srbiji, nego i svaki komadić svoga kolonijalnoga posjeda. Njemačka se je sama dovela do toga, da je nemili susjed i radi toga bi bilo pogibeljno, da joj se ostavi njezin dosadašnji kolonijalni posjed.

Engleska kriza riješena.

London, 21. (D. u.) Reuterov ured javlja, kao što sam tvrdi, iz najboljeg izvora, da je došlo do sporazumljenja u političkoj krizi.

London, 21. (D. u.) Reuterov ured javlja: Ministarstvo se je u današnjoj sjednici složilo s prijedlozima, koje će se predložiti parlamentu u pitanju novačenja. Ti će se prijedlozi predložiti obim kućama budućeg utorka u tajnoj sjednici.

Engleski branitelji na neutralnom trgovačkom brodu.

Amsterdam, 20. „Maasbode“ javlja: Kada je nizozemski parobrod „Kelbergen“ krcat žitom plovio od Baltimora prama Leitu, te je bio odaljen od engleske obale od prilike 2 dana putovanja, došla je na krov engleska obrambena posada sa ručnim granatama, bombama i drugim strjeljivom, da nizozemski brod brani od mogućih napadaja sa strane njemačkih podmornica. Nizozemska je posada protiv toga prosvjedovala, te se je o tom slučaju obavijestilo nizozemsko ministarstvo vanjskih poslova.

Italija.

Ministar Barzilai govori.

Lugano, 20. (D. u.). Prema izvještaju talijanskih je listova držao ministar Barzilai na banketu rimskih novinara govor, u kojemu je naglasio, da je neprijatelj Italije veoma priviknut na rat. Put, koji ima Italija prevaliti, da je veoma dalek i težak. U tom ratu da stoje čitava egzistencija Italije, sva njezina materijalna i duševna dobra na kocki. Stanoviti navodni znakovi poskupljivanja i izmorenja u neprijateljskom da su taboru mnogo bolji nego naglašivanja mudre štednje, i kako dosad stvari stoje, bit će rat Italije ovjenčan samo onom pobjedom, koju će moći i umjeti da postigne valjanost talijanskog oružja.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 19. Službeni izvještaj od 18. o. mj.:

Zapadna fronta.

Na Dvini opstreljavalo je njemačko topništvo položaje na Üxküllskom mostobranu i dio položaja kod Dvinskoga i južno od Garbunovke. Južno od Dvinskoga ovdje i ondje topovski boj, koji je bio prilično žestok izmedju Miadzjolskog i Naročkog jezera. Neprijatelj je upotrebljavao ljetala, koja su nosila jednake znakove kao i naša.

Galicijska fronta.

Na gornjoj i srednjoj smo Stripi osujetili više neprijateljskih navalnih pokušaja.

Francuska.

Paris, 19. Službeno izvješće od 18. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na lijevoj obali Moze opstreljavanje naše prve linije od Mort-Homma do Cumieresa. Na desnoj je obali noć protekla općenito mirno. Potvrdjuje se, da je jučerašnja njemačka navala protiv naših položaja izmedju Moze i Douaumonta bila od najskrajnije žestine; po novim je vijestima bila ta navala poduzeta četama od 5 raznih divizija.

Istočno od pomaknutog rta kod Chauffoura uspjelo je neprijatelju, da prodre u jarke prvih redova, iz kojih smo ga dijelom protjerali protunavalama. U Woeru topovski boj. U srezu Moulainville, kod Ban de Sapta, suzbili smo s ručnim granatama njemačko izvidničko odijeljenje, koje je kušalo da se približi našim jarcima u smjeru Hermanpera, sjeveroistočno od St. Diea.

Kroz noć bacilo je 17 neprijateljskih ljetala 7 bomba, od kojih jednu požarnu, na Belfort. Javilo se o trojici mrtvih i šestorici ranjenih te o neznatnoj materijalnoj šteti.

U 11 sati poslije podne: Topovska djelatnost u području Four de Paris i na cestama i neprijateljskim sveznim putevima.

U verdunskom području prijećio je operacije nevrjeme; po danu pucanje na prekide; istočno od Lose, južnô od Haudronta (?) i protiv naših položaja od Douaumonta do Vauxa nije bilo nikakve pješadijske djelatnosti. Zapadno St. Mihiela pucale su naše baterije na neprijateljska odijeljenja kod Woinvilla.

Belgija.

Paris, 18. Službeno izvješće od 18.:

Na fronti živahna topovska djelatnost osim u području Steenstratea, gdje je pucanje postalo kroz popodne vrlo žestoko.

Italija.

Rim, 18. Službeni izvještaj od 18.

U području Adamella naši su alpinci, istjeravši posljednje neprijateljske čete, koje su lutale po vrhovima, zauzeli 17. o. mj. i utvrdili klanac na brdu Monte Fumu, u visini od 3402 m, u dolini Ledra te su uništili daljnje obranbene neprijateljske linije. Traje dalje naše postepeno napredovanje proti vrhuncu brda Monte Sperone. Topovska djelatnost u području Ečave do Breute. U Sugani skršili su se neprijateljski pokušaji u noći pred 18. protiv položaja zapadno potoka Larganza o snažni otpor naših četa. Iste su noći na Col di Lani (gornji Cordevole), uskomešavši neprijateljske redove sjajnim upaljenjem sil-

nih laguma, napali naši i osvojili najposljednji zapadni vrhunac brijega, koji je još bio u neprijateljskim rukama. Neprijateljsko odijeljenje, koje je zaposjedalo jarke, ostalo je većim djelom tamo zakopano i ubijeno. Preostala su 164 carska lovca s 9 časnika pala u naše ruke zajedno s bogatim plijenom oružja, municije i ratnog materijala. Jutrom od 19. o. mj. bila je suzbijena i rastjerana našim topništvom neprijateljska četa, koja je hitila prama Siefu. Uzduž preostale fronte nema nikakvog važnijeg dogodjaja.

Gospodarstvo.

U pariskom „Journalu“ iznio je Charles Humbert, jedan od malog broja časnih francuskih novinara, prijedlog, da se sazove kongres cijele zemlje, koji bi trebao, da se stara o potrebnim pripremama za razviće trgovine, zanata i poljoprivrede poslije rata. I po ovom članku vidi se, da je Humbert smjeli pisac, koji svojim zemljacima kazuje gorku istinu u oči.

Nakon vojnog rata doći će ekonomski rat. Francuska nije umjela, da se pripremi za prvi, no neka sad ne zanemari pripremu za drugi rat. Rat ju je iznenadio, neka ne dozvoli, da ju iznenadi i mir. Još mnogo prije užasnog konflikta neprestano sam opominjao moje sugradjane na opasnost, koja im se približavala. No sve moje opomene, pozive, intervencije kod vlasti na tribini, u štampi, u knjigama ostale su sa svim bez uspjeha za čitavih deset godina. I katastrofa je došla kao grom iz vedra neba. Koliki njih su se od tada žalili na ovu nemarnost, koja prijeti, da našu otadžbinu upropasti.

Danas vidim, da se na našem horizontu prikuplja nova opasnost. Kada bude prošao rat oružjem, otpočet će rat trgovački i industrijski i to žešći, no što je ikada bio. Ja proklinjem moje sugradjane, da ne ostanu nezainteresovani prema ovoj eventualnosti, koje se treba plašiti.

Ja ih molim, da se pripreme na dogadjaje, koji su tako isto ozbiljni i uzbudjujući kao ovi, koje sad imamo da preživimo. Ja se nadam, da će me ovog puta cijelo javno mnijenje potpomoći, jer je užasnom lekcijom ovoga rata dovoljno prosvećeno.

Ne treba ni da zamišljamo, da nam današnje očajne borbe donose mira, prijatnog razmišljanja i olake imućnosti.

Ako Nijemcima ne ispadne za rukom, da nas silom svojih napada, svojim mnogobrojnim četama pobijede, onda će oni na svjetskom tržištu da traže naknadu. Oni će pokušati, da nas svojim mnogim proizvodima ugroze.

Oni na ovo već misle, što više, oni već prave svoje osnove ispred naših očiju.

Njihova umjesnost, njihovo lukavstvo, njihova ustrajnost, njihova organizatorska snaga nam je već poznata, znali smo za rad ovih svojstava već prije rata. Mi smo od njih bili pripravljeni, a nismo to primijetili.

Gotovo svi organi našeg socijalnog života bili su prožeti njemačkim duhom. Mi smo ponijemčeni, a sami to nismo znali. I ova je borba bila potrebna, da bi nam otvorila oči za neizdržljivo stanje, koji su oni u nas stvorili.

Oni su jednoga dana razorili plod četrdesetgodišnjeg rada.

Sad tek saznajemo, što je značilo ono vrijeme prije rata. Možemo odmah reći, da bi vrijeme poslije rata moglo biti još užasnije.

Njemačka hoće nadmoćnost. Ako to ne postigne silom, onda hoće to da postigne radom.

Smišljeno se ona sprema, da s obzirom na ovo veliko preduzeće sva tržišta sebi privuče.

Sjetimo se zahtjeva njenih ekonomskih saveza.

Oni traže anektiranja, da bi sebi osigurali produkcijona središta ruda i sredstava za život. Oni traže francuska ili belgijska pristaništa, koja bi njemačkim trgovačkim mornaricama služila za oslonac.

Sjetimo se propagande „Vereinigung zur Förderung wirtschaftlicher Interessen Deutschlands im Ausland“, koje se skupilo u Berlinu od početka 1915., da bi izradilo osnovu ekonomskog širenja Njemačke poslije rata.

Sjetimo se govora, koji je održao ministar trgovine pl. Sydow 10. februara 1916., koji nije prezao, da iskaže svoju želju, da Njemačka već sada treba da se pripremi za obnavljanje trgovine Njemačke svojim saveznicima, sa neutralnim državama, čak i sa njenim protivnicima.

Kada su naši protivnici prodrevši u našu zemlju uništili i razorili sve kulturne tekovine, činili su to sa tom namjerom, da sve naše industrijske ustanove i njene pričuve učine neupotrebljivim, ma da ćemo ih mi poslije rata veoma trebati.

Oni su sve naše rudnike, naše šume, naše tvornice razorili ne samo kao svirepi neprijatelji, no kao konkurenti.

Dok le mi ove ruševine popravljamo, dotle će oni preplaviti svijet svojim proizvodima.

Već u toku rata se oni zato pripremaju. Oni su od neutralnih kupili veliku količinu sirovine, i rok za otpravljanje ove sirovine, utvrdjen je — odmah nakon rata. U njihovim tvornicama gomilaju oni stovarište gotove robe, koju bi nakon polaganja oružja prodavali svima, čak i nama.

No dobro, ovo treba spriječiti. Pariška je konferencija, koja se tu skoro održala, pokazala, da su i saveznici u stanju, da ratu daju epilog, i da će u ekonomskom pogledu biti isto tako složni kaošto su u vojnom pogledu bili složni.

Treba samo umjeti izvući korist od ovih poduzeća.

Utvrdimo — krajnje je vrijeme — našu osnovu rada! Napravimo inventar francuske snage u miru.

Ispitujmo, što ona ima i šta joj nedostaje. Utvrdimo sva sredstva, koja ona ima i postarajmo se za ona, koja joj još nedostaju.

Ovo djelo moraju svi pripomoći: j vne ustanove, najveća trgovačka udruženja i svaki pojedinac.

Domaće vijesti.

Čitateljima u Puli na znanje! Radi sutrašnjeg blagdana bit će zatvorena naša glavna prodavaonica (Trg Custoza). List će se prodavati u prodavaonici Via Sissano 3.

Uskrsne mise. Na prvi i drugi dan Uskrsa u 8 sati izvesti će se u crkvi Sv. Marije od Milosrdja slijedeće vazmene mise:

1.) Mil. Gothaensis, preludij za orgulje, maestoso f-dux.

2.) Missa Pasqualis od Pres. Aeduarda Volpi. Gradual: Pone luctum od Adespotu (1700) napjev za tri glasa.

Ofertorij: Pascha Nostrum, od Joah. Diebolda, pjesma za tri glasa.

Glazbom će ravnati domaći glazbenik maestro Martinz.

Kazalište Ciscutti. U nedjelju 23. i ponedjeljak 24. prikazivati će se u kazalištu „Ciscutti“ najnoviji rodoljubni film, koji je bio uspješno prikazivan i u Zagrebu, i to: Srcem i rukom za domovinu. Isti će biti praćen Leharovom glazbom. Cijene: Ulaznina 1 K po osobi, lože 2 K, sjedala 60 h, stajaći prostor 40 h, galerija 40 h. Početak u 2 sata, svršetak poslije 7 sati.

Brijačke radionice bit će zatvorene drugi uskrsni blagdan (ponedjeljak).

Nadjeno. Ručni zatvoreni kovčežić bje nadjen prekjučer u ulici Muzio, te pohranjen u radničkom odjelu (barake kod mornaričnog suda). Vlasnik neka se tamo prijavi.

Ratni zajam. Kod Kreditnog i eskomptnog društva (Trg Custoza) potpisali su ratni zajam: društvo samo K 10.000; drogerija T. Paulusch K 2.000.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru izručili su sinovi pred kratko umrloga hrvatskog rodoljuba baruna Turkovića zastupniku prof. Spinčiću 10.000 K 5 i po postotnog ugarskog državnog zajma.

Žigice poskupile. C. kr. tvrdjavni povjerenik stavlja do znanja, da se mogu prodavati žigice, obzirom na poskupljenje tvorničkog materijala, uz slijedeće najviše cijene u maloprodaji, 32 h za omot sa 10 normalnih škatuljica, 7 h za dvije, odnosno 4 h za jednu škatuljicu.

Razne vijesti.

Osramoćeni patriote. Asquith-ova svečanost na Kapitolu u Rimu, kao što Stampa tvrdi, duboko žaleći i sa opravdanim negodovanjem, poremećena je jednom aprilskom šalom, sa kojom je imalo posla i redarstvo i sud. Nekoliko podrugljivaca, kojima je rat već postao dosadan, koji su i nešta drugo htjeli da dožive nego samo Cadornova izvješća o vremenu, naprave sebi zadovoljstvo i u zvaničnom obliku, koristeći se formularima opštinskoga suda grada Rima, pozovu na priredjenu drugarsku svečanost na Kapitolu u čast engleskog ministra predsjednika 1. aprila četiri stotine talijanskih gradjana, činovnika ministarstava, gospodja i gospode. Mnogobrojni gradjani su se odazvali prijateljskom pozivu, dok su se drugi brzojavno izvinuli: oni, na njihovu veliku bol, ne mogu prisustvovati, jer su na žalost kasno dobili poziv. Od predsjednika opštinskih iz okoline Rima došli su nekoliko njih obučeni u predpotopske paradne kapute i cilindrima da se začudite, koji su za sebe bili jedna rijedkost. Jedni su dopotovali na divnim ekvipažama ili na automobilima, gospodje u sasvim novim proljetnim kostimima. I onda je došlo do divlje borbe, sa vatrenim riječima na nepatrijotski način i zakletvama za osvetu, Posluga, koja je goste imala da uvede u prostorije za primanje, nije htjela da prizna za prave poziv-

Od Barba Mate.

Čitatelji sjećat će se, što je onomadne meda mnom i med barba Matom u Gracu bilo rečeno i zaključeno, a sjećat će se i zadnjih barba Matinih riječi: „barba Frane moj, pišite“.

Kad uzeh pero da pišem, ostah za neko vrijeme u razmišljanju i dvojbi, je sam se bojao, da bih mogao izrabiti strpljivost čitatelja, koji bi me mogao poslati onamo, kamo se dosadnog čovjeka slati običava ili pak, ako ne drugo, barem usklikn uti: „Šta me briga za Balotu, šta će mi Raša, kad ju nijesam nikad vidio!“ Pri tome padne mi na um ova misao: „Kô ikoga sili, da čita moje sastavke? Sačuvaj Bože, da bi itko ovo čitao, kad bi imao šta korisnijega da radi ili šta zanimivijeg da čita! Ovo nije za zaposlene čitatelje, jer zaposlen je čitatelj rijetko dobar čitatelj, pa tko želi da moje čita, nek to čini, kad nema drugoga posla!“ Iza ovog umovanja odlučih se pisati.

„Za vas koji govorite hrvacki in gramatikal — rekao mi bio barba Mate — ne će to biti jako težak posao“, Nu, govoriti „in gramatikal“, ne znači još sve, hoće se i drugih predpostavaka. Zato neka mi čitatelj oprosti mane i nedostatke i neka drži na umu onu rovinjsku „sbalegando se impara!“

— — — One noći, kad sam se u Gradcu rastao sa barba Matom, nijesam spavao dobro. U glavi bilo mi malo dima, pa čim sam legao, oćutio sam, da se u krevetu lagano ljuljam, kao da bih bio na brodu. Dulje vremena nijesam mogao zaspati, ali kad napokon usnuh, stadoše me mučiti svakojaki sanovi. Najprije sanjao sam, da smo čamcem potonuli u Hilmteichu, zatim, da smo ja i barba Mate, obučeni „po ščavunsku“, kupovali žukvu u Piénu i da smo se tamo opili kô čepi, a na koncu sanjao sam (pazite dobro), da sanjam, da smo se u Tirolerhofu potukli zato, što je svaki od nas na svu silu htjeo da plati cijeli račun za sve.

Kad sam se ujutro digao, oćutio sam, da žedjem. Stariji ljudi vele, da iza takvih uzrujanosti nije zdravo vode piti, jer da se lahko dobije živčanu trepavicu. I ja, držeći se tih starinskih pouka, mjesto vode, ispih čašicu dobre rakije. Zatim se uputih u kavanu Metropol. Konobarica posluži me dobrom kavom, a pri tome pokaže mi jednu dopisnicu, pitajući me, nije li možda tkogod od nas istu sinoć u kavani izgubio. „Da“, rekoh ja — ta je dopisnica moga prijatelja „soldata od kavalarije“! — Naslov bio je pisan francuski:

Monsieur le Ballote de Rasse, soldat de cavalerie, Graz, Autriche.

Dopisnica je dolazila iz Italije i bila je obilježena sa „Correspondance des prisonnieres de guerre“. Na drugoj strani bilo je pisano hrvatski „po domaću“

Dragi kume!

Ulovili su me a tradimento; uzeli su mi tabak i pobrali šolde, a htili su mi svući i brageše! Ja toliko nisam dopustija, a zato su me kaštigali, da moram tri put na dan vikati „aviva Kalabardi, aviva Šavojardi!“ Del rešto se živi: jutro za marendu imamo makarune, u podne maccheroni, a u večer magheroni. Drugi dan se opetuje isti program. Primi srdačni pozdrav i da si mi junak na konju junačkom!

Tvoj namakarunani kum

Makaron Makarunović.

Tu sam dopisnicu turio u džep, kao prvi primjer barba Matinih „memoires“. Kad pročitah novine, platih račun i otidoh. Nije mi preostajalo vremena da gubim, jer je vlak za Pulu odlazio oko jednog sata po podne. Kupih nešto jela za put, par igračka za djecu i jednu harmoniku za pan Haina, te se uputih prama kolodvoru. Putem sretoh neke mornare iz Pule, koji mi pripovijedaše, da je još uvijek more do kraja i „bonaca“ u Kvarneru. „Veoma dobro“, rekoh u sebi, „ako idemo ovako naprijed, želudac je osjeguran za smokve!“

(Nastavak slijedi.)

nice gospode „šaljivčina“ i nije dopustila pristup zavedenim predsjednicima i činovnicima. Gradske vlasti učine kraj ovome skandalu tako, da poznate ličnosti puste i sa lažnim kartama, dok drugim svima obećaju, da će na drugi način dobiti zadovoljenja.

U razorenim ulicama Verduna. Šetnja jednog dopisnika Matin-a.

Automobil ide, srazmjerno vrlo lagano, drumom na Verdunu. Na drumu, koji je jako izbrazdan, i na nekim mjestima jako podriven od teških, njemačkih topova, sretamo grupu vojnika, koji dolaze iz rovova. Poprskani su od glave do pete gustim blatom, a na obući nose debeo sloj blata. Užasno su prljavi, izgleda da su se valjali po zemlji koju je kiša natapala nekoliko časova. Pa i lice ima zemljinu boju. Nemaju ničeg svetlog na sebi, osim očiju.

Još nekoliko trenutaka i mi ćemo stici u grad. Pred vratima jedne stražare opazismo stražara, koji je jašući sjedao na stolici i čitao novine, on je jedino biće koje se na drumu okom može sagledati.

Žalostan utisak napuštenih gradova bio je ovdje tako jak, da vam se grlo steže. Naišli smo na jednu ulicu koja je gotovo sa svim razorena i mi moramo sići s automobila. Moglo bi se reći, da se pucanjem na ovu ulicu namjeralo da se sa svim poruši. Zapaljive bombe i granate od 380 letjele su jedna za drugom dok nije sve pretvoreno u ruševine.

Potom je došla druga ulica na red, uvijek sa istim ciljem, sve dalje i dalje sve do starih kuća na obali Maasa. Laganim koracima idemo dalje dok nismo došli do najjače povredjena mjesta. Po gdje, gdje vidimo ispred vrata čitav namještaj, na koje nedjeljama gruvaju granate. U cijelom Verdunu ne postoji kuća koja je ostala nepovrijedjena. Sve, ili bar najviše od njih, pokazuju kao dopunu jedan prozor više koga su granate napravili.

U samoj tvrdjavi vidimo mnoštvo neeksplodiranih 380 granata.

Nakon toga smo išli alejom, koja je dvadeset metara duga, i koja je pogodjena od, ne manje, no dvadeset pet teških granata, tako da ni jedno jedino drvo nije ostalo neprovrijedjeno.

U ostalom pogled na bombardovani grad daje nam uvijek istu sliku. Izumrle kuće liče jedna na drugu, dokle god pogled dostiže — ništa do ruševina. Slučaj nas je doveo tu na glavni trg, gdje je stara katedrala. Ne uzimajući u obzir nekoliko razbijenih okana, crkva nije ništa oštećena. Oba njena tornja su nedirnuta. Hladno i strogo gledaju oni dolje na okolne ruševine.

Skup sitni novac. U Londonu je bila prije kratkog vremena prodaja starog engleskog penny — novca. Jedan britanski Bodono-penny prodan je za 20 pfundi; dva komada penny, kovana za vrijeme Wulferda, nadbiskupa Canterburyskog, iz godine 805., svaki komad je plaćen sa 10 pfundi. Penny, kovan za vrijeme kralja Alfreda Velikog u Londonu, prodat je za 19 pfundi; penny kovan za vrijeme vlade kralja Heinricha I. u Canterbury, popeo se i prodat je za 12 pfundi; penny sa slikom kralja Stephana i njegove supruge Matilde donio je 15 pfundi. Sovereign (pfund šterling), kovan za vrijeme vlade kralja Heinricha VII., prodat je za 22 pfunda; jedan pfund sa slikom Eduarda VI. plaćen je sa 15 pfundi.

Vojni bjegunac kao pustinjak. O romantičnom životu jednog francuskog vojnog bjegunca, koji je uhvaćen u jednom sklonitom kutu u šumi u predjelu kod Toulouse, donosi „Matin“:

Jedan 35-godišnji pješak; vojnik 144. pukovnije, po istečenom odsustvu, nije se više pojavio na front, i sav trud da se bjegunac uhvati, ostao je bez uspjeha.

Ali, jednoga dana, djeca, koja su tamo amo puzala po gustoj šumi južno od Toulouse, vide jednu rijetku sliku. Medju granama jednoga staroga drveta, našla su neku vrstu gnijezda, u kome je, na primitivan način, kuvao ručak jedan podivljali, po izgledu, pustinjak. Pozvani oružnici potvrde, da je divljak, čije je otkriće uzbudilo cijelu okolinu, umorni ratnik, vojni bjegunac, koji je odmah sproveden u najbliži zatvor.

Važan izum kod zračnih lijetala. Bečaninu dr. Rajmundu Nimführu je pošlo za rukom, te je izumio lijetalo, koje ne može da se prevali niti padne, nego može posve sjegurno da plovi zrakom. Sustav se toga lijetala osniva na lijetu ptica te je udešeno na jedra. Izumitelj je primio od mjerodavnih krugova novčanu pripomoć, da izvede svoj nacrt, a sad mu je njemačko plinarsko i industrijalno društvo stavilo ponudu a će ono pod njegovim vodstvom na svoje troškove sagraditi model novoga lijetala. Dr. Nimführ je ponudu prihvatio.

Zadnje vijesti.

Amerika predala notu Njemačkoj.

Berlin, 21. (D. u.) Amerikanski je poslanik izručio sinoć državnom tajniku izvanjskog ureda odgovornu notu amerikanske vlade u stvari ratovanja s podmornicama. Nota će se doskora objelodaniti.

Sadržaj note nepoznat. — Reforma amerikanske vojske.

Haag, 21. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Washingtona pod datumom od 19. o. mj.: Predsjednik će Wilson pročitati u današnjoj općoj sjednici senata i zastupničke kuće notu, koja ima značiti posljednju riječ, što će Sjedinjene države upraviti Njemačkoj u pitanju podmornica. Ako i nije sadržaj note još poznat, vjerojatno je, da se radi o ultimatumu i o prekinuću diplomatskih odnošaja.

Senat je prihvatio bezodvlačno zakon o preuredjenju vojske, kojim se računa ukupno na jedan milijun redovite vojske i pričuvnika.

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— Da što bismo bili, molim pokorno, — odgovara starac Maniša, i zabrinutim se gledom upiljio u oči podžupanove, a ovaj videći, da bi ga pošteni, dobroćudni ovi ljudi mogli krivo razumjeti, okrene ovako:

— Dakle znajte i pamtite, što ću vam reći. Otkad ste vi stari graničari, po milosti Njegova cesarskog i kraljevsko-apostolskog Veličanstva postali dionicima ustavnoga života, prestale su i u vas naredbe i zakoni bivše vojne Krajine, pa sad imadete vršiti ustavne zakone matere zemlje, kraljevine Hrvatske i Slavonije. Temeljni zakon novoga vašega i našega državnoga ustrojstva zove se hrvatsko-ugarska nagodba, koju je Njegovo Veličanstvo previšnjim otpisom od 8. studenoga 1868. godine premilostivo odobriti i potvrditi blagoizvoljelo. U našoj je zemlji po §. 56. toga zakona službeni jezik i u zakonarstvu i u upravi, i u sudstvu jezik hrvatski (ili srpski — jedno te isto). A vi eto na omotu i kesice državnog i općinskog novca, kojim rukujete po službenoj svojoj dužnosti, mećete natpise na jeziku njemačkom, što ne smije biti. To sam imao pripomenuti gledajući natpise: Gemeindekassa, Schulfondkassa, aerarische Steuer, Armenfond i t. d. A sad znate, kako se u buduće vladati imate. Za sve je grane uprave naš narodni jezik službenim jezikom, a ne njemački: razumijete li me sad?

— Sehr wohl, — klimne blaženim od zadovoljstva licem Maniša, pa se okrene k vjernim drugovima: „Jeste li čuli, junaci, da vas vrag ne naputi drljati odsele njemački.

— Ne ćemo, Bože očuvaj, — prihvate ovi voljno i svom odanošću.

Revni je podžupan još gledao pismohranu, koja je bila u dobru redu, pa zatvore i ostale prostorije općinskoga ureda, dosta čiste osim dvorišta, u kojem je našao mnogo razbacane, poderane, stare artije. Onda podje, da nešto založi — u gostionicu, jer je vrijeme jako bilo odmaklo, i pošalje poruku mjesnomu parohu, da će ga doskora posjetiti.

Iza kratka objeda — pileće juhe i pečene piletine „s krumpirom na salatu“, pa nešto domaćega sira — zaputi se putnik s općinskim načelnikom Manišom k podalekoj bogme staroj i čadjavoj potleušici paroha Aksentija, koja je ovomu ostala od djeda Samojla, bivšega takodjer u mjestu paroha. Za njima su ustopice pristajali općinski bilježnik i blagajnik. Usput zamijeti podžupan seoski bunar, razgradjene kamene ograde i ljuto pribode zapuštenu ogradu bunara općinskomu načelniku. — Pred svojom kućom dočeka ga i smjerno pozdravi sijedi domaćin, okošt starac nekud mrtva, tužna pogleda, oduge, no porijetke brade, kojoj su se dlake prematale jedna preko ili mimo druge, kao da je med njima bilo ljute svadje. Na vrata se pomolila starica poša, glave mrkim rupcem povezane, što se je od časne joj sjedine živo odvajao, starica, da već dobrahno pošinuta, a od sebe sitna, no veoma čista i spretna. Ponabire starka nabore tamno-zelene suknje i takova preko nje zaslona, a ljubazno na pozdrav klima dolazniku glavom, pa ga vodi u sobicu desno do kuhinje, svesrdice ponavljajući: dobro nam došao! Domaćin se ispričava, kako u svom ogrtku domalo prije ni slutio nije, e je stigao visoki gospodin u „našu pustoš“, a poša se opet veselom riječi javlja, nutkajući dragoga gospodina, ne bi li izvolio crne kave ili bar čašicu rakije. Podžupanu veliko prijala neusiljena ova prijazan, pa i ne vidi, kako se je načelnik Maniša ukopao do peći na stocu. Ovaj je naime namah iza njega i domaćice s parohom uljegao u sobu, dok su se Daniša i Staniša ispred kućnih vrata poput počasne straže postavili, odgoneći tuke i stare kokoši i malo prasešce, da ne srljaju preko praga u kuhinju.

— Pa kako je, majčice stara? — prijatno će podžupan.

— Dobro, Bogu hvala, samo kad je zdravlja, gospodine dragi, — umiljno odgovara starica, a oči joj se krijese svečanom nekom radošću. Maniša, po drugi put čuvši riječi „gospodine dragi“, nekako se brecne, jer mu sad već nije ni zgode ni puta šaputnuti, kako se govori i govoriti imade „velemožnomu gospodinu.“

— Da, kako vi, gospodine, jeste li srećno putovali? — pita starica — (Maniši se opet podižu obrve) — i povlači rubac k novoranom čelu.

— Hvala lijepa, jesam, ali sam se odugo pozabavio u općinskom uredu, pa ne dospio prije podneva, da Vas pohodim — prijateljski uzvraća podžupan i nastavi pitati, je da li je starcime teško ovako na osami? No poša to poriče, jer da se vavijek nadje što u kući, što oko kuće posla, a oni da su već podugo privikli na samštinu, otkad su djeca poizmicala ispod roditeljskog krova. „Pod gospodskim je krovom kažu — lijepo“, tumači starica — „al da vidiš, i pod našom je čadjavom badžom, dok je čila zdravija i zdrava adeta, dobro i lagodno, pa se mi, ovako obikli, i ne otimljemo za boljim ili gospodskijim, moj gospodine!“

(Nastavit će se.)

.ist

.itro

.glasi 30 h Petit-redak

nakladom
.otić, Pula

Broj 282

Sačuvajte ovaj poziv!

Sedmica Crvenoga križa

od 30. aprila do 7. maja 1916.

(Dozvoljeno raspisom c. kr. ministarstva nutarnjih posala od 18. marta 1916., br. 4986/M. I.)

Pod protektoratom Njegove c. i kr. Visosti gospodina nadvojvode Franja Salvatora.

Što znači sedmica Crvenoga križa?

Odgovor je jednostavan: **Svi prijatelji domovine i čovječanstva** neka u dane od 30. aprila do 7. maja 1916. prema svojim silama **poklone darova Austrijskom Crvenom križu** i djeci naših junaka **(skrb za mladež)** i neka **pristupe u Crveni križ kao članovi.**

Što je Austrijsko društvo Crvenoga križa u ovom ratu do sada učinilo?

Društvo je prema svojoj svrsi opsežno popunjavalo i podupiralo ratnu sanitarnu skrb vojske za ranjene i bolesne vojnike i potrošilo je do sada do **12 milijuna kruna,** a od toga **preko 6 milijuna kruna za zavoje i lijekove.**

U tim ogromnim brojkama nijesu sadržani **veliki poslovi i izdaci zemaljskih društava i podružnica za osnivanje i uzdržavanje bolnicâ** Crvenoga križa, a za to se **još mnogo više potrošilo.** Za njegovanje naših hrabrih ranjenih i bolesnih vojnika osnovano je **900 društvenih rezervnih bolnica i domova za rekonvalescente, stanicâ za bolesnike** itd. Crvenoga križa **od prilike s 100.000 postelja.** Među tim zavodima se nalazi mnogo specijalnih zavoda za ortopediju, zatim za školanje u ratu ozlijeđenih poljodjelaca, šumskih službenika i radnika pa zanatlijâ u njivovim zvanjima, da uzmognu, ma da su ranjeni, opet vršiti svoje prijašnje zvanje. Neka zemaljska društva poskrbila su se također već za bolesnike, što boluju od pluća.

Koji **zavodi Austrijskoga Crvenoga križa** postoje osim toga još za dobrobit vojske ratu?

1. **Veliko glavno skladište** u Beču (u Prateru) sa svojim ogromnim zalihama, kojih još nije potrošio niti rat, što evo već traje gotovo dvije godine;
2. **po jedno veliko stalno skladište** na sjevernom i na južnom ratištu s bogatim zalihama materijala **i 30 velikih skladišta** u užem ratnom području;
3. **četrnaest dobrovoljnih sanitetskih odjela,** što su ih odaslala pojedina zemaljska društva Crvenoga križa, rade u užem ratnom području;
4. **dvije bolnice Crvenoga križa na ratištu,** koje se smatraju uzor-zavodima, dvore stotine i stotine bolesnikâ i ranjenikâ;
5. **tri pomorska bolnička broda** dao je Crveni križ u početku rata;
6. **osam mobilnih epidemijskih bolnica** odaslano je posljednjih mjeseci u ratno područje zbog suzbijanja pošasti, a **dvadeset i tri epidemijska laboratorija** služe također za suzbijanje pošasti, što je **također osobito važno za narod u nutarnjim krajevima;**
7. **dvanaest državnih željezničkih vlakova** za bolesnike, što ih je Crveni križ lijepo opremio, služe za prevažanje ranjenikâ;
8. **veliki broj pomoćnih stanica na željeznicama** brine se za čete na prolasku, ako im eventualno ustreba sanitetskoga materijala, rublja i hrane;
9. **devetnaest mobilnih stanica za pomaganje i okrepu i trideset stanica za pomaganje na ratištu** donose četama, koje se bore, daleko u ratno područje potrebiti sanitetski materijal, okrepu i druge predmete za ličnu potrebu;
10. **služba Crvenoga križa za okrepljivanje na željezničkim stanicama** uređena je **u svim većim stanicama** austrijskim i daje četama na prolasku hrane i okrepe;
11. **840 lokalnih transportnih kolona** vrše uz sudjelovanje dobrovoljnih vatrogasaca i gimnastičkih društava u pojedinim mjestima **otpremanje ranjenikâ i bolesnikâ** sa željezničke stanice u bolnice;
12. na temelju dosadašnjeg ratnog iskustva uveo je Crveni križ u službi ratnoga saniteta ove **nove uredbe: ratna kirurška motorska kola, kupaoničke garniture na ratištu, garniture za dezinfekciju, kola s aparatom za sterilizaciju i dezinfekciju (sprava za priređivanje pitke vode), ratnu škrinjicu s lijekovima, garniture sanitetskih uprtnjača pa škrinjice za sanitetske predmete i okrepu.**

Pristupite u Crveni križ kao članovi!

Prijavite se kao članovi kod zemaljskoga društva ili najbliže podružnice Crvenoga križa!

.h žrtava. General Gorringe imade
.ta, no ni ove ne mogu ništa proti
.ikako ne može da se pristaje
generala Townslenda glede nje-
.jeg oslobodjenja.

Statesman" javlja, da je položaj
što se čete, koje dolaze u pomoć,
amo proti Turcima, nego i proti
.mljišta, a osim toga nema Town-
.o živeža, tako, da će biti prinuž-
oružje, ako mu ubrzo ne stigne
Daily Telegraph" govori o silnim
. koje nailaze pripomoćne čele.

.a m, 20. Iz Londona se službeno
Percy Lake, koji vodi sad pripo-
obranu posade u Kut-el-Amari,
Turci prošle noći žestoko bili
.ske čete na desnoj obali rijeke Ti-
nekojim točkama zaposjeli en-
u širini od 500 do 800 metara.

.ncare kod Verduna.

.1. (D. u.) Havas. Poincare i vojni
.es posjetili su utorak na veče Ver-
. područje toga grada, kao što i
.ase te su se zadržali kod sviju voj-
.edsjednik je ponovno srdačno če-
.adi njihovog junaštva i ustrajnosti
odlikovanja.

.a blokada zatona Suda.

., 21. List „Corriere della Sera"
, da engleski brodovi u potpunom
.okadu zatona Suda na otoku Kreti.

.stro-Ugarska.

.pitzmüller tajni savjetnici.

(D. u.) Financijskom je ministru
.čkomu ministru Spitzmülleru bila
.t tajnih savjetnika.

.g nizozemskog ministra-predsjednika Knypera.

.e s t, 21. (D. u.) Bivši nizozemski
.ednik Kuyper, koji je posjetio svoje
.svojedobno vršile ovdje kroz više
.tansku službu, kazao je u interwiewu sa suradnikom „Neues Pester Journala" na pitanje, je su li sigurne utvrde Vlissingena protiv eventualnog iskrcanja engleskih četa na ušću od Schelde: „Ta te kako! na tom mjestu ne može prodrijeti nijedna sila, a ni engleska mornarica".

Odnosno na raspoloženje Nizozemske spram središnjih vlasti i entente kazao je Knyper: „Raspoloženje nije u svih jednako. Njemačka je provala u Belgiju prouzročila protinjemačko raspoloženje. S druge strane i postupanje Engleske i njezinih alijiraca s Grčkom naišlo je na slabo odobravanje. Osobito su najposljednje mjere engleske vlade slabo kadre da pobude simpatija. Neprija-

cuskih jaraka. Naša usredotočena snažna topovska paljba osujetila je već u samom začeću ponovljenje neprijateljske pješadijske navale protiv njemačkih redova u šumi Caillette. U odsjeku Vaux, u ravnici Woevre i na vrhovima jugoistočno od Verduna bilo je dosad vrlo žive topovske djelatnosti na jednoj i na drugoj strani.

Istočno bojište.

Kod Garbunovke i sjeverozapadno od Dvinskoga pretrpjeli su Rusi za ponovne uzaludne navale s jednom pukovnijom od prilike znatnih gubitaka. Njemačka je sku-

Brzojavi.

Rat.

Kut-el-Amara. — Uznemirenje u Engleskoj radi udesa Townslenda.

H a a g, 20. Uznemirenje u Engleskoj radi položaja u Mezopotamiji raste od dana u dan. Novine pišu: Oslobodjenje je vojnog odjela, zatvorenog kod Kut-el-Amare još stvar nedogledne budućnosti, premda nijesu engleski gubitci tako znatni, kako to Turci navadjaju. No ipak bi morao napadaj na dobro učvršćene položaje u rav-

tenice sa malim mjehurićima u kojima j
svjetla tečnost. Bolovi kože popeli su
dana tako, da se usta uslijed bolesti je
otvoriti, bolest se raširila preko desne pl
mišića i donjega dijela tijela. Trećega
je dostigla najvišu tačku, a odmah i
počne tako opadati, da su desetog dana
nji tragovi sa lica iščezli. Kao uzrok ov
smatra se strah od napada.

Nadvojvode uče hrvatski. Kako
s posve pouzdane strane, odredila je N
Visost prejasni gospodin nadvojvoda Le
vator, da njegova tri sina, i to mladi
Antun, Franjo Josip i Karlo imadu nau
jezik. Prvo spomenuti nadvojvoda ima
11, a treći 6 godina. Obuka u hrvats
započela je 15. marta o. g., te se vr
nedjeljno po čitavo poslije podne. On
rena mladom Franjevcu O. Augustu Čić
ševa, iz rodna mjesta pokojnog slavnog
pjesnika Fra Grge Martića. Čičić je č
kraljevskog višeg zavoda za naobrazbu
„Augustineuma“ u Beču, te je u kru
dašnje hrvatske kolonije osobito rad
uvelike štovan.

Šta stoji čovječji život u ratu.
statističari su izračunali, da smrt jedr
u sadanjem ratu stoji 15.000 dolara (75.
Ovaj broj, koji izgleda ogroman, bio je
ratu još veći, jer je svaki poginuli vo

Da zaštiti naše čete **od studeni i gamadi,** Crveni križ im je poslao **milijun i po komada rublja, stotine tisuća predmeta** za čuvanje i njegovanje nogu, **stotine tisuća doza** s mastima **protiv gamadi, tinkturama i naftalinom.**

Ratni pomoćni uredi izdali su više od 6 milijuna kruna za potpore oskudnim obiteljima osoba pozvanih pod barjak.

No radi dugoga trajanja rata se pokazalo, da su dapače bogata sredstva, što ih je imalo društvo Crvenoga križa i njegova zemaljska društva i podružnice i ratni pomoćni uredi, sasvim premalena.

Crveni križ i ratni pomoćni ured c. kr. ministarstva nutarnjih posala usrdno dakle mole sav narod:

Sjetite se u sedmici Crvenoga križa ranjenih i bolesnih vojnika, koji kao živa stijena štite Vaš dom i Vaše ognjište, i sjetite se djece naših junaka

1. **tako da pošaljete ratnih darova podružnici Crvenoga križa u Vašem prebivalištu ili u njegovoj blizini, zemaljskom društvu u zemaljskom glavnom gradu ili saveznoj upravi Crvenoga križa u Beču, I., Milchgasse 1, ili za skrb za mladež ratnom pomoćnom uredu c. kr. ministarstva nutarnjih posala u Beču, I., Hoher Markt 5, ili ratnom pomoćnom uredu kod zemaljske političke vlasti;**
2. **da pristupite kao član** podružnici u Vašem prebivalištu ili njegovoj blizini ili zemaljskom društvu u zemaljskom glavnom gradu. (Članski prinos je prema statutu dotičnoga zemaljskoga društva ili podružnice samo **4**, dotično **2 krune;** doživotni članovi plaćaju kao prinos jedan put **100**, dotično **50** kruna);
3. **da skupite što više članova** za dotično zemaljsko društvo ili podružnicu Crvenoga križa;
4. **da kupite oficijalnih znakova,** što će se prodavati u sedmici Crvenoga križa;
5. **da kupite spomen-listaka** Crvenoga križa po 50, 10 ili 2 krune;
6. **da priredjujete dobrotvorna prikazivanja** u svim kazalištima, koncertnim dvoranama, varietéima, kinematografima itd.

Trećina svega, što se sabere u sedmici Crvenoga križa, namijenit će se **skrbi za mladež,** da se djeca naših junaka na vojni po mogućnosti zaštite od zapuštenosti, koja im upravo sada veoma često prijeti. Taj dio prihoda ostaje **ratnom pomoćnom uredu kod zemaljske političke vlasti.**

Pomoći će, samo tko na vrijeme dade!

Crveni križ brine se za rata samo za ranjene i u ratu oboljele vojnike: **poslije rata** će se latiti **rada mirnoga doba,** koji će služiti u korist cijelome narodu te će uz pomoć dobrovoljnih vatrogasaca i gimnastičnih društava obuhvatiti organizaciju za spasavanje i organizaciju bolesničarki u cijeloj državi.

Promislite! U Njemačkoj ima Crveni križ 2 milijuna članova, u Japanu 3 milijuna članova, a u Austriji samo 270.000 članova!

Suradnjom, namjenama i darovima za Crveni križ možete se djelomice odužiti zahvalnošću našim hrabrim borcima; domovina i vojnici bit će Vam za to zahvalni!

Nitko neka ne izostane!

Pomozite svi u sedmici Crvenoga križa našem djelu ljubavi bližnjega! Time ćete vratiti zdravlje tisućama i tisućama naših hrabrih boraca i opet ih učiniti sposobnima za zaradu!

Mnogo tisuća naših ratnika oslobodit ćete od brige za djecu!

Za ratni pomoćni ured u c. kr. ministarstvu nutarnjih posala:	Za saveznu upravu Austrijskoga društva Crvenoga križa:
Dr. Eduard knez Liechtenstein,	**Grof Rudolf Traun,**
c. kr. dvorski savjetnik.	c. kr. povjerenik za austrijska pomoćna društva i predsjednik saveza.

Otkinite prijavu!

Članska prijava.	Članska prijava.
Ime: ______	Ime: ______
Adresa: ______	Adresa: ______
Godišnji prinos: ______ K.	Godišnji prinos: ______ K.
Jednokratni prinos: ______ K.	Jednokratni prinos: ______ K.

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

Prijedjoše brojiti novce. Kad dob
priglasi podžupan, uzdignuvši oči: „
Kamo još osam forinti 23 novčića?
koji pod stare dane u — u stari
Stockhaus?“

Na ovaj se mrski priklik sva troji
rpu i — zgledaše se nevoljnici širokin
tjeskobe i čemera punim pogledom.

— Kamo novci? — podrugači
podžupan. Bilježnik poteče, da će rasl
blagajnički dnevnik, pa naopako zahva
po slijepom oku, a končić na naočari
ove vrce o zemlju. Priteče blagajnik,
ih dići, pa u onoj žurbi počepi stak
se nesreća, ostane Daniša bez — kup
Ali u taj mah već se snašao čestiti na
se je naglo eno pljesnuo po čelu, pa s
poklikne: „A moj stracabogen? Amo de, brže,
stracu moju, vrag u vas ne pukao, što ste pogubili glave?“

Donese pisarče tu bilježnicu, a Maniša okrene posljednju stranu podžupanu k očima, pa će nešto bujnijim glasom: „Velemožni gospodine, molim pokorno, ovo je Einkassirung od jučer popodne, još ne uveden ni u Haupteinkassirungs-Protokoll, evo izvolite, acht Gulden 23 Kreuzer, štimuje auf ein Haar, baka.“

— Akurat, — podžupan će, ogledavši trenom tu načelnikovu bilježnicu, a ispod brka smiješak mu se prikrade. Nu, dobro, sad nosite kesice u blagajnu — kaže podžupan, pa najednom zastane, ogledajući pomnije debele napise crnom tintom na kesicama.

širali.

— „Halt, nichtsnutz“, — upliće se Maniša — velemožni nešto drugo pitaju ...

— „Možda mene“ — poplašeno u nj zirne bilježnik Daniša, pa izvadi rubac iz džepa i protare s čela teški znoj.

Podžupan se ukočio, čisto mu zapinje riječ; tek u neke odriješi, još uvijek osupnut s preblaženе bezazlenosti „područnih“ općinskih organa: „Ta ko vas to pita, riječ je o državopravnoj nagodbi.“

— Nagodbi, da nagodbi, — uzdatljivo će starac načelnik i zagleda se u podžupana, a toplo mu se neko i ljubazno uzbudjenje prelijeva glasom.

— Znamo, — prasne magajnik — to je bla govijest i ustava je, kako ću reći ... ono što bi se reklo onako kako knjige pišu, jest, e da ... mrsi dalje, a ne zna što bi odgovorio.

— E naopako, vi ste mi lijepi državljani, lijepi ustavnjaci, — polusumorno, polušaljivo dopominje podžupan.

— Do zadnje kapi krvi mi smo kao pravi stari graničari vjerni premilostivom caru i kralju, — svečano uvjerava načelnik.

— Ta kakovi graničari, zar se vi još uvijek brojite graničarima? — sve to većim čudom pita podžupan.

(Nastavit će se.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

pjedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

odina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Nedjelja, 23. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 283

Kritični časovi u njemačko-američkim diplomatičkim odnošajima.

ustro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. travnja. (D. u.) Službeno se vlja:

Rusko bojište.

Naša je vatra osujetila pokušaje ruskih jelenja, da se približe našim položajima everozapadno od Dubna. Inače nema do ičnih topovskih bojeva ništa.

Talijansko bojište.

Suzbili smo na južnom krilu naše priorske fronte više noćnih talijanskih nalnih pokušaja protiv naših položaja isčno od Tržića. U odsjeku Plöckena došlo po noći do živahnije topovske djelatnosti. području Col di Lane skršio se je neprijateljski napadaj na sedlo izmedju Settsassa Monte Siefa o našu vatru.

Jugoistočno bojište.

Nema nikakovih osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. öfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. travnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na cesti Langemark-Ypern napali su nglezi položaje, koje su im naše opodnje otele 19. o. mj.; te su osvojili skoro ećinu od njih. Neprijateljsko je pucanje na radove Lens i Roye učinilo novih žrtava iedju pučanstvom. Zapadno od Moze opeovali su Francuzi svoja naprezanja protiv Iort-Homma. Dvaput ih je postrjeljala naša aporna vatra na obim obalama, a treća se njihova navala skršila s teškim gubicima naše položaje. S ogorčenim smo borbaia s ručnim granatama opet doveli u svoje uke dio jaraka u blizini šume Caurette. Kroz noć je opet uspjelo Francuzima da u je stupe. Istočno od rijeke žestoka pješaijska djelatnost sa srestvima za boj na blizu, od kamenoloma južno od Haudromonta. Objestrana je topovska paljba potrajala dan noć na čitavom bojištu oko Mose bez preida s izvanrednom žestinom. U okolici sjeerozapadno od Fresnesa u Woevru uhvaili smo zarobljenika od 154. francuske diizije. Time se je ustanovilo, da je nepriatelj podignuo od 21. veljače ukupnih 38 divizija, od kojih su 4 išle po drugi put u boj te su bile potučene.

Istočno bojište.

I jučer su se krvavo izjalovili pred našim zaprjekama jugoistočno od Garbunovke ruski navalni podhvati.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Bitka, koja se je odigrala 17. ov. mj. na desnoj obali Tigrisa kod Beitissi, a ne kako se je bilo pogriješno javilo na lijevoj obali, svršila se je s porazom neprijatelja, koji je imao preko 4000 mrtvih i ranjenih, te je ostavio u našim rukama 14 strojnih pušaka, 1 majora, 2 časnika i više momaka kao zarobljenike.

18. je travnja vladao mir.

19. je travnja neprijatelj navalio silama jedne divizije očajno na pomaknute položaje kod Beitisse, ali se je morao povući u neredu, ostavivši veći broj mrtvih.

20. je travnja vladao takodjer mir. Položaj je kod Kut-el-Amare nepromijenjen.

Kaukaska fronta.

Zaustavili smo neprijateljsku navalu upravljenu protiv desnog krila odsjeka u dolini Čorok. Zarobili smo 1 časnika i 60 momaka.

20. travnja bacilo je naše ljetalo s velikim uspjehom bomba na neprijateljski tabor u Alkantari na Sueškom prokopu te se je povratilo neoštećeno. Naša su odjeljenja Meharita iznenadila na Sueškom prokopu jaku neprijateljsku konjaničku ophodnju. 7 su momaka ubili a ostale protjerali.

Brzojavi.

Rat.

Zračna navala na Sofiju.

Sofija, 21. (D. u.) Danas u 8 sati prije podne bacilo je neprijateljsko ljetalo, koje je došlo sa jugoistočne strane, iz velike visine 2 bombe na Sofijsko predgradje. Jedna je bomba pala na školsku zgradu, druga na malenu kuću. Nanešene su štete neznatne. Nema ljudskih žrtava. Ljetalo je bacilo istodobno veliki broj proglasa, kojima neprijatelj daje na znanje bugarskoj javnosti pad Erzeruma. A to je presmješno, pošto su Bugari već znali ne samo za osvojenje Erzeruma, nego i za zaposjednuće Trapezunta. Vraćajući se odletio je zračnik preko Vitoša-planine.

Rusi iskrcali se u Marsiliji.

Marsilja, 22. (D. u.) Havasov ured javlja: Ovdje je prispjelo 20. travnja ruskih četa.

Paris, 22. (D. u.) Joffre je kazao u dnevnoj zapovjesti dobrodošlicu Rusima, koji hoće da se bore uz bok s Francuzima. Pozdravlja ruske zastave, na kojima će stajati doskora slavna imena zajedničkih pobjeda.

Marsilija, 22. (D. u.) Havas ured javlja: Prispjeli su Rusi na izbor vojnici. Išli su u tabor Mirabeau kod Marsilije, te će otputovati sutra u tabor Mally. General Copuet i general Lachavilski izmijenili su srdačnih zdravica.

Berlin, 22. (D. u.) Listovi primjećuju k dolasku Rusa u Marsiliju: Čini se, da se radi o jednoj lakrdiji. O ozbiljnijoj pomoći bilo bi se sigurno šutilo, ali za što takvoga nijesu Rusi niposlo dorasli. Oduševljenje u Parizu pokazuje samo to, kako im stvari slabo idu.

Austro-Ugarska.

Barun Diller namjesnik Galicije.

Beč, 22. (D. u.). Vojnički guverner za a.-u. okupirano zemljište Poljske generalmajor barun Diller bio je imenovan namjesnikom Galicije.

Njemačka.

Von der Goltz umro.

Berlin, 22. (D. u.). Generalfeldmaršal je barun von der Goltz umro nakon 10 dana bolovanja u krevetu dne 19. travnja u glavnom stanu svoje turske vojske od pjegavog legara.

Francuska.

Eksplozija u francuskoj tvornici municije.

Bordeaux, 22. (D. u.). U tvornici ručnih granata kod Croix de Hinx dogodila se je eksplozija, kojom je bilo ubijeno po prilici 20 ljudi, a i ranjeno više njih.

Engleska.

Engleska kriza riješena.

London, 21. (D. u.) Konac se je ministarske krize dočekao svukuda osjećatnjem odlagnuća. Lloyd George, čiji je energični nastup u prilog opće dužnosti bio najviše krizu prouzročio, izrazio se je, da je sasvim zadovoljan s uspjehom ministarskog vijeća. Drugog ministarskog vijeća ne će trebati. Očekuje se, da će se odmah po sjednici od budućeg utorka ponovno na kratko vrijeme parlamenat odgoditi.

Pritisak engleskog glavnog stana.

London, 21. (D. u.) Daily Mail doznaje o ministarskoj krizi: Odbor za novačenje, koji se je sastojao od Asquitha, Lansdowne, Mac Kenna i Chamberlaina, izdao je izvješće, koje se je izjavljalo za opću vojničku dužnost svih muškaraca nad 18. godinom, a osim toga i za to, da ostanu pod oružjem oni, koji su vojničku službu već izvršili te da se odstrane sustavno iz tvornica municije svi neoženjeni. Glavni je stan izvršio najjači pritisak na ministarstvo, da poduzme najenergičnije

mjere za novačenje. Zahtjevi su glavnog stana išli, kako se čini, tako daleko, da nekoliko ministara nije se moglo izjaviti s tim zahtjevima sporazumno i to Asquith, Mac Kenna, Runciman i, kako se drži, takodjer Balfur. Medjutim se dvoji, hoće li ostati na svom mjestu Chamberlain i šef glavnog stana Robert, ne bude li vlada poduzela strožih mjera.

Hendersonov prijedlog.

L o n d o n, 21. (D. u.). Po pisanju novina prihvatilo je ministarstvo Hendersonov prijedlog, da se uvede sveopća vojnička dužnost, bude li se to pokazalo nužnim poslije novih šest tjedana dobrovoljačkog novačenja. Henderson je obećao, da će upotrebiti svoj ugled kod radničkih organizacija, da osigura njihovo privoljenje za uvjetnu vojničku dužnost.

Portugalska.

Interniranje vojnodnžnih Nijemaca u Portugalu.

L u g a n o, 21. Portugalska je vlada odredila izgon njemačkih vojnoneobvezanika, interniranje vojnoobvezanika, te zaplijenu cijeloga njemačkog posjeda.

Amerika.

Amerikansko-njemačka upadica.

K o p e n h a g e n, 20. Iz Londona javljaju: U engleskim se parlamentarnim i političkim krugovima računa posve izvjesno time, da Wilson ne će na nikoji način dozvoliti rata s Njemačkom. Informacije, koje mu je pružila bila gornja kuća, uputile su ga u pravo stanje odnošaja i nazora u Njemačkoj. On da se je stoga odlučio, da će vratiti sva pitanja, kojih riješenje zadaje poteškoća, i koja mu stignu prije zaključka mira. I senat odobrava taj nazor. Amerikanski su zastupnici opetovano i pouzdano izjavili, da će u Saveznim Državama prevladavati razborito mišljenje. No uza sve to ne slijedi, kao da ne bi Wilson zastupao amerikanskih zahtjeva u najoštrijem obliku.

Amerikanski neuspjeh u Meksiku.

N e w - Y o r k, 20. Izvjestitelj lista „Associated Press“, koji boravi kod amerikanskog ekspedicijonog zbora u Meksiku, javlja brzojavno, da je obustavljen progon proti generalu Villas-u radi nekog novog nenadanog napadaja nezvanih vojnika zapovjednika Carranze na Amerikance.

A m s t e r d a m, 20. Londonski list „Times“ javlja iz Washingtona: Pošto se o smrti generala Villas-a ništa pobliže ne saznaje, misle u Washingtonu, e je vijest o njegovom preminuću posve izmišljena.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni engleski brodovi.

L o n d o n, 21. (D. u.). Engleski parobrod Cairugowan i engleski bark Rawenhill su bili potopljeni; njihove su se posade spasile.

Neutralne države.

Revolucija u Kini.

Kinesko je poslanistvo u Berlinu primilo ovaj brzojav iz Pekinga: „Istina je, da su se provincije Kvangsi i Kvantung izjavile neovisnima, no u ostalim provincijama i medju njihovom posadom vlada potpuni mir, ponajpače u onim provincijama, u kojima imade četa sa sjevera.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

P e t r o g r a d, 20. Službeni izvještaj od 19. o. mj.:

Z a p a d n a f r o n t a.

Kod jezera Bixten (5 km. zapadno od Uexküll a) i u drugom srezu naših položaja blizu Jakobstadta topovski boj. Navalni pokušaj neprijatelja u srezu blizu imanja Njeveriski (južno od sela Krevo) bio je suzbijen već od naših prednjih straža.

G a l i c i j s k a f r o n t a.

Neprijatelj je poduzimao žestokih navala, sa znatnim silama, protiv Popovog Groba, jednom dapače na fronti od preko dviju vrsta. Sve smo njegove navale suzbili, zadavši neprijatelju teških gubitaka. Po naknadnim smo izvještajima za osvojenja Popovog Groba zaplijenili veliku množinu pušaka, fišeka, telefonskih sprava, prodirnih i drugih mina, minskih hitala i 4 škrinje bomba.

P e t r o g r a d, 19. Službeno izvješće:

K a u k a s k a f r o n t a.

Trapezunt je osvojen. Složno i snažno naprezanje četa kaukaske vojske i crnomorske mornarice okrunjeno je sada zauzećem najvažnije tvrdjave na anatolskoj obali.

Nakon krvave bitke na rijeci Karadere od 14. travnja, potisnule su čete kaukaske vojske Turke, svladale su nevjerojatne poteškoće, te su svuda slomile izvanredno žestoki neprijateljski otpor. Sgodni nastup naše mornarice omogućio je smiono iskrcanje, te je trajnom topovskom vatrom podupro kopnene čete, koje su na obali napredovale. Ta je nova pobjeda bila osim toga poduprta dobrohotnom i prijateljskom pomoću ostalih u Maloj Aziji napredujućih četa kaukaske vojske. One su u teškim bojevima učinile svojim junačkim držanjem sve, da olakote odjelenjima, što su napredovale na obali, izvršenje njihove zadaće. Očekuju se još potankosti.

Francuska.

P a r i s, 20. Službeno izvješće od 19. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na čitavoj fronti nije bilo nikakvog važnog dogodjaja da se javi, osim dosta žestokog opstrjeljavanja istočno od Mose i u području južno od šume Haudromont.

U 11 sati poslije podne: Zapadno od Mose znatno topovsko pucanje na vrh 304. i na naše prve redove od Mort-Homma do Cumieresa. Istočno od Mose žestoko pucanje u okolici Douaumonta i Vauxa. U krajevima Woevra protekao je dan mirno. U srezu na podnožju Moških visočina, kod Epargesa, upravio je neprijatelj jutros 3 susljedne navale protiv naših položaja, ali su bile suzbijene. Tekom posljednje navale uspjelo je neprijatelju, da stupi za čas u naše jarke u razmaku od 200 m., ali je bio odmah suzbijen protunavalom, kojom smo mu nanijeli teških gubitaka. S ostale fronte nema da se javi nikakvog važnog dogodjaja.

Belgija.

P a r i s, 20. Službeno izvješće od 19.:

Medjusobno topovsko opstrjeljavanje, osobito kod St. Georgesa, Dixmuidena i Faehrmannhausesa.

Politika.

Dobave rumunjskog žita Njemačkoj.

„Berliner Tageblatt“ doznaje iz Bukarešta: Buduće će se sedmice započeti odvažanje 150.000 vaguna žita, koje je Njemačka i Austro-Ugarska kupila od Rumunjske, pošto je već bio proveden prvi kupoprodajni ugovor tičući se 50.000 vaguna. Tih je 50.000 vaguna bilo izvedeno u Njemačku i Austro-Ugarsku u dobi od tri mjeseca. Osim toga je došlo na Dunav od prilike 10.000 vaguna žita, što je bilo kupljeno još iz žetve od 1914., k tome je bilo u pojedinim dnevima odvedenih splavima po Dunavu do hiljadu vaguna, osim onih 300 vaguna što su ih otposlali po kopnu. Rumunji priznavaju veliki uspjeh njemačkog djelovanja kod nakupovanja i prevažanja žita. „Politique“ piše, da se treba čuditi smislu Nijemaca za red i organizaciju. Promet sa vagunima, brzina nakrcavanja i odpošiljanja moraju u svakomu pobuditi zanimanje. To djelovanje imati će svojih posljedica i poslije rata. Do sada se je iz Rumunjske izvažalo žito niz Dunav i preko Crnoga mora u Europu. Nakon rata moći će dobar dio žita biti izveden uz Dunav, a onda željeznicom u nutrinju. I četvorni savez vidi, da posljednji njemačko-rumunjski ugovor prelazi u svojoj važnosti granice običnog ratnog ugovora. Rumunjski su listovi puni bijesnih komentara saveznog novinstva o tom trgovačkom ugovoru. Zlovolja četvornog saveza jest tim veća, što Englezi još nijesu sabrali niti polovice od onih 80.000 vaguna žita, što su ih htjeli nakupiti, da prekriže gospodarstvene odnošaje sa središnjim vlastima. Oni niti nemaju i gleda, da će to žito moći sabrati do polovice sr nja. Buduća će žetva biti po svoj prilici v ugodna, te je jasno, da će Rumunjska biti pri ljena, da znatan dio te žetve odstupi središnj vlastima, ako hoće, da donekle uzdrži u redu sv dosadašnji gospodarski promet. Na svaki se nač u Rumunjskoj smatra nevjerojatnim, da bi mog engleska osnova izgladnjenja Njemačke imati u pjeha.

Alleluja!

Kao što smo bili slavili Božić, slavim eto danas i Uskrs po drugi put usrije rata. Druga je već zima prošla, ponovn je osvanulo proljeće, a još uvijek dopire d nas zveket bojnog oružja i tutnjava topov koja nadglasuje zvuk uskrsnih zvonova. Svj že zelenilo i bojno cvijeće resi opet prir du. Ali danas kao da ne uživamo u svem tomu. A zašto? Naše su misli i naša ču stva zaokupljena nečim posve inim. Pom sao, da se na bojnim poljanama bori jo uvijek krvava borba, borba bez prestank i bez odmora, pomisao, da zelene ove l vade upijaju krv hiljade i hiljade hrabri ratnika, smućuje nam običajno veselje, koj su nam prije donašali uskrsni blagdani. N ova tuga neka ne bude odviše velika. Ž tava ima svagdje i mora da ih bude. P sve drukčije bi dakako bilo, da su se ostva rile osnove naših neprijatelja. Raskomada nje naše slavne monarkije bio je njiho cilj. A danas? Mi svi dobro znademo, kak stojimo mi i naši vjerni saveznici, svim su poznati uspjesi našega oružja. I ako Bo dade i sreća junačka, ti će se uspjesi o dana u dan uvećavati, tako te smo pu čvrste vjere i puni opravdane nade, d ćemo i mi jednom moći da slavimo iz gorkih ovih i burnih dana — uskrsnuće svakom pogledu.

I u to ime kličemo svim svojim pr jateljima: „S r e t a n U s k r s!“ i „k v š k u s r c a!“.

Sitne vijesti.

Ugarski Malorusi. Ugarski grčko-katolički b skupi su zaključili, da će dogovorno sa vlado uvesti za Maloruse u Ugarskoj gregorijanski ka lendar i ukinuti ćirilicu kod vjeronauka. Novi m litvenici bit će pisani latinicom. Djeca se više n će podučavati u čitanju i pisanju ćirilice.

Madjarski zastupnici pod optužbom. Dne 2 ov. mj. započet će u Požunu rasprava proti ugar skom zastupniku dru Emeriku Ivanki i drugoj dv

desetorici drugova. Ti se drugovi zovu: Krauss, Spitz, Goldner, Fuchs, Schwarz, Rosenbaum, Stern, Stengel, Rosenfeld itd. Optužnica veli, da je Ivanka s ratnim ministarstvom zaključio pogodbu, da će vojsku opskrbljivati blagom, ali je istom prije predaje davao soli i paprike, a onda ga dobro napojio, da bi imalo što veću težinu.

Madjarski jezik u srpskim školama. Austro-ugarska vojnička uprava u Srbiji odredila je, da se mora osim njemačkog jezika, koji se već uči, uvesti u srpskim školama i madjarski jezik, kao obvezatni predmet.

Rat nosi! Bečko dioničko društvo „Gebrüder Böhler u. Comp." imalo je 12. travnja svoju godišnju skupštinu. Ova je zaključila, da plaća za lanjsku godinu od čistog dobitka na svaku dionicu 240 maraka, što je za 160 maraka više, nego li je društvo plaćalo prijašnjih godina.

Narodni dobrotvor. U Pragu je preminuo veleindustrijalac Milan Kasalovski u 41. godini svoga života. Ostavio je českoj „Školskoj Matici" 200.000 K, društvima „Narodni Jednota Pošumavška" i „Narodni Jednota Severočeska" po 20.000 K, praškoj dječjoj bolnici 20.000 K.

Tvornica Škoda u Plznju, koja izradjuje topove i ini ratni materijal, imala je lanjske godine do deset milijuna kruna čistoga dobitka.

Domaće vijesti.

Odlikovanje. Najvišom odlukom od 3. travnja 1916. podijelilo je Njeg. Veličanstvo gosp. Spiri Peručiću, savjetniku c. k. pokrajinskog suda i predstojniku kotarskog suda u Puli, časnički krst Fran-Josipovog reda na vrpci vojno-zaslužnog krsta i to u priznanje njegovog službovanja u ratno doba.

Glazba. Danas poslije podne od 5 sati dalje na gatu Fran Josipa (pred štabnom zgradom) svirati će glazba c. kr. mornarice slijedeće komade: 1. J. Šebek: „Oj banovci, oj junaci!", koračnica; 2. J. Král: Ugarske narodne pjesme; 3. J. Strauss: „Uživajte život", valjčik; 4. A. Kutschera: „Schönau, moj paradiz", pjesma; 5. G. Fučik: „Večer kod Maxima", karišik; 6. F. Jaksch: Koračnica austrijskog pomorskog društva.

Zatvorena gostiona. Gostiona „Alle tre porte" (ulica Giulia) bila je oblastveno zatvorena za sve vrijeme rata, jer nije odgovarala propisima u zdravstvenom pogledu.

Potres. Prekjučer (21. travnja) bijahu opažena dva jača daljnja potresa, od kojih je prvi bio katastrofalnog značaja, te kojemu je bilo ognjište oko 9100 km daleko, po svoj prilici u srednjoj Americi. Početak je tu opažen u 0 sati 44 časaka, 33 sekunda, poslije podne. Vrhunac je potresa bio u 1 sat i 20 časaka poslije podne. Tu je bilo opaženo zbiljsko trzanje zemlje od 0.2 milimetara. Registriranje drugoga slabijega potresa trajalo je od 4 sata, 4 časaka i 2 sekunde, do 4 sata, 30 časaka 0 sekunda poslije podne; udaljenost je ognjišta iznašala 4400 km. Jučer u 5 sati, 33 časaka, 44 sekunda u jutro označio je seismograph još i slabi bližji potres, čija je udaljenost ognjišta bila proračunana na 20 km (po svoj prilici Italija).

Najviše cijene piva. C. k. je tvrdjavni upravitelj ustanovio za pečuhsko (Fünfkirchen) i Steinbruško pivo ove najviše cijene: U skladištima 66 kruna; u gostionama po 88 kruna po hektolitru.

Pozdrav Hrvata evakuiraca iz Reitendorfa. Primili smo sljedeće: Sjećajući se ugodno dobrodušnih Hrvata, šaljemo srdačan pozdrav, želeći svima sretan Uskrs! Mohorović Fumica, Mohorović Katerina, Mohorović Foska, Mohorović Josip, Mohorović Marija, Mohorović Fuma, Buić Foska, Buić Marija, Cukar Ivanka, Cukon Foska, Cukon Ivanka, Cukon Marija, Cukon Dragutin, Cukon Ivan, Cukon Lovre, Cukon Zorica, Braus Adolf, Braus Marija, Braus Jakov, Braus Marija.

Oglas. U promjeni oglasa od dne 22. siječnja 1916., Gem. 1296-27-VI dolučuje se za tvrdjavni opseg Pule slijedeća najviša cijena za pivo. Ugarska piva: pečuhsko i steinbruško kod skladištara 66 h, u gostioni po 88 h litar. Pula, dne 21. travnja 1916. C. kr. tvrdjavni povjerenik: Schönfeldt m. p.

Tršćansko pučanstvo i neprijateljska ljetala. C. kr. namjesničko dredsjedništvo saopćuje: Uslijed bacanja bomba sa strane neprijateljskih ljetala bilo je zadnjih dana u Trstu što ubijeno, što ranjeno više osoba, koje su se nalazile na otvorenoj ulici. Pučanstvo se u njegovom vlastitom interesu pozivlje, da za dolaska neprijateljskih ljetala nad grad, o čemu se odmah dozna po strijeljanju obrambenih topova, napusti odmah ulice te da se umakne s istih. To se preporuča takodjer radi toga, da se preprieče nesreće, koje nastanu lahko i uslijed akcije obrambenog topništva. Stražari imadu nalog, da opomenu pučanstvo, bude prijetila kakova pogibelj i da se pobrinu, da se ljudi uklone u kuće. Takvom pozivu javnih organa mora se svatko bezuvjetno pokoriti.

Iz Dalmacije.

Plemenito djelovanje dalmatinskih gospodja. Radi se o tomu, da se osnuje u Zadru Dobrotvorno društvo gospodja, koje bi se bavilo humanitarnim djelovanjem na socialnom polju. U današnjim vremenima prva bi zadaća toga društva bila: 1. da se namiče mlijeka dojenčadi; 2. da se putem Pučke kuhinje pobrine za hranu siromašnoj školskoj djeci; 3. da se priređe lijepa igrališta i zabavišta za žensku djecu, kad nisu u školi. Kasnije bi ovo društvo priredjivalo tečajeve, predavanja itd.

Zamisao je vrlo lijepa i mi je najsrdačnije pozdravljamo, te vrijednim pokretačicama želimo najbolji uspjeh.

Poginuli. Na talijanskom ratištu poginuše nedavno dva mlada Dubrovčanina: absolvirani nautičar Albert Gjurić i odvjetnički kandidat u Bosni dr. Antun grof Gozze. Laka im zemlja, a rodbinama duboko saučešće!

Riba i meso. Općina je izdala novi cijenik za ribu, kojim su cijene povišene. Čujemo, da će skoro biti uvedene iskaznice i za ribu, po 20 dekagrama na glavu. Nu riba, osobito veća, ne da se mjeriti kao meso, pa ne znamo, kako će se to udesiti.

Mesu je snižena cijena od 6 na 5 K, ali ga malo ima. Čudno je da nema ni janjetine, koje inače u ovo doba bijaše uvijek premnogo na zadarskom trgu.

Brašno i kruh. Od prekosutra bit će u Zadru snižena cijena kruhu, od 76 na 68 para. Ostat će ista vrsta kao danas. Tko bude želio imati onog brašna, od kojeg se kruh pravi, moći će primiti svu količinu, koja odgovara njegovim iskaznicama. Do sada se moglo imati samo jedan dio.

Od danas za ovu i narednu sedmicu može se dobiti bijelog brašna po pô kilograma na glavu, ali za to treba izrezati i predati sredinu iskaznice (t. j. onaj prostor gdje nema ceduljica).

Od Barba Mate.

— Ajde brate, ali ima čeljadi! — reče neki Dalmatinac, kad stupih na kolodvor. I zbilja bilo ih je. Kroz tu se vrevu nekako doturah do vlaka, koji je već stajao na tračnicama i udjoh u voz.

Točno u jedan sat po podne vlak se spusti sa gradačkog kolodvora. U malom odjelu voza, gdje uzeh mjesto, bilo je slučajno samo par lica: jedan vojnik, koji je drijemao u jednom kutu i jedan gospodin, koji je čitao Naumanovu knjigu „Die Gestaltung Mitteleuropas". Iza nekoliko časaka taj gospodin zatvori knjigu i položiv istu na sjedalo uza se, protegne se i reče: „e che la cammini!"

— Il signore parla italiano? — upitah ga ja.

— Si — odgovori on — italiano, tedesco, greco, croato, sloveno, francese, russo, esperanto eccetera.

— Io m' inchino dinanzi a cotanto senno! — uskliknuh ja.

— Nije toliko toga — primjeti on hrvatski — mi trgovci rabimo više jezika.

— Ah, gospodin je dakle trgovac?

— Da, Omero Kalkapundakis u Trstu, sa uljem, suhim grožđjem, smokvama i t. d.

— Ja sam Frane Fraka iz Puljštine posjednik kuća u polju i polja u gradu — predstavih se i ja te upitah dalje:

— Gospodin mora da je i dobar kapitalist?

— Tako, tako, par milijuna tu, par milijuna tamo, nije Bog zna što — odgovori mi on sasma hladno.

Da je tada na mojem mjestu bio kakav Vodnjanac, bio bi pred tolikim milijunima skinuo šešir i naklonio se do zemlje. Za onoga, koji ne bi znao, kazat ćemo, da stanovnici Vodnjana jesu 75 po sto poljodjelci, 15 po sto zanatnici (od kojih 10 po sto su postolari, a 5 po sto drugi razni zanatnici), 8 po sto trgovci, a 2 po sto činovnici i podčinovnici. Poljodjelci i zanatnici klanjaju se samo onomu, koji imade novaca i pozdravljaju s klobukom u ruci „buon giorno s i g n o r Fortunato, servitor suo s i o r Felice" — dočim kad sretnu činovnika, taknu samo sa dva prsta šešir ili kapu i reku „buon giorno dottor, sani avvocato, allegri maestro!" Dakle liječnik, sudac, učitelj, reverendo „niente signor", isti su „ćo ti, ćo mi". Ali njihov Felice, to je signor! Jednom je po selima kupovao „štrace" i prodavao igle i napršnjake, a sad je s i o r „el ga fatto i bori e bisogna cavarghe el capel!" Kad pako takvi „signori" prolaze ulicom, gledaju lijevo i desno, da vide, tko će ih pozdraviti, tko ne će. Opaze li, da ih netko nije pozdravio, reku poruglijvo se smješeći „che superbo che xe diventà, bara Nane!" Kad se pak dva tako pečena i naduta bogatuša sretnu, onda jedan čeka na pozdrav drugoga i često se desi, da prodju jedan mimo drugog bez pozdrava. Više puta imamo pak i ovaj epilog: Par koračaja, što su se jedan od drugoga bez pozdrava odmaknuli, okrene se šior Felice n. pr. i reče: „Olà sior Fortunato, cossa la xe rabiado con mi, che gnanche no la me saluda?" A šjor Fortunato će na to: „La scusi sior Felice, spetavo che la saludassi lei, ma Ella la xe sempre colla testa in tei sui afari!"

Iza ono nekoliko milijuna, što je gosp. Omero Kalkapundakis „lecitirao", izvadi iz džepa kutijicu finih cigara i ponudi mi. Primih jednu smotku sa zahvalom i obojica zapalismo. Vlak je jurio munjevitom brzinom, a meni se je činilo, da ga dim naših cigara još brže tjera. Zatim povedosmo razgovor o situaciji. Gosp. Omero tumačio mi na dugo i na široko geografiju buduće Europe, a ponajviše isticao je stanovište, koje će Grčka zauzimati u budućnosti na Balkanu. Grci, tvrdio je on, nijesu pohlepni za teritorjalnim povećanjima, kô što bi pater Venizelos htjeo, oni se zadovoljavaju s onime, što imadu, samo da su u miru i skladu sa ostalim narodima i da slobodno trguju. Sa Srbima su saveznici, sa Bugarima prijatelji, pa i sa Turcima do pol zdjele! Nijemce i Francuze trpe samo Engleze, koji svakamo nos zabadaju, ne trpe. Ove poslijednje treba likvidirati, jer po svuda prave konkurencu i svagdje zabadaju palice med kola. Na koncu konca, zaključi on, tko što ima, s tim klima: milijunar dobro stoji i u Karnji i u Friulu!

— Sakrabojski Grego — pomislih si ja — ti ju znaš jako dugu!

I tako pušeći i razgovarajući stigosmo u Ljubljanu. Tu se gosp. Kalkapundakis oprosti sa mnom i iskrca veleći, da ga u Ljubljani čeka prijatelj Epaminonda Imbrakakis, s kojim ima da uredi neke bankovne poslove. Sad ostah sam u vozu sa vojnikom, koji je u kutu hrhnjao.

(Nastavak slijedi.)

Zadnje vijesti.

Amerikanska nota Njemačkoj.

Berlin, 22. (D. u.) U noti, što ju je amerikanska vlada predala njemačkom spoljašnom uredu, tvrdi vlada Unije, da brod „Sussex" nije uopće bio oboružan (?), da je bio torpedovan po njemačkoj podmornici, a da se ga nije opomenulo i da je uslijed toga zaglavilo 80 osoba, od kojih više podanika Sjedinjenih Država. Vlada žali, da Njemačka nije shvatila ozbiljnost položaja, koja je rezultirala iz napadaja na Sussex i iz čitave metode, koja tvori značaj podmorskog rata. Vlada je najnovijim dogodjajima prisiljena, da smatra potopljenje Sussex-a kao slučaj promišljene metode i duha, po kojem se uništavaju trgovačke ladje bez razlike narodnosti i svrhe. Amerikanska je vlada htjela, da uzme u obzir vanredne okolnosti ovog rata, kojemu nema primjera, ali je došla sada do osvjedočenja, da se rat podmornica ne može složiti sa principima čovječanstva, sa neosporivim pravima neutralaca i privilegijame neborećih se osoba. Ako ima Njemačka još namjeru, da bez milosrdja i bez razlike vodi rat protiv trgovačkih brodova i bez obzira na to, u čemu vidi vlada Unije neosporive zakone čovječnosti, prisiljena je vlada Sjedinjenih država, da izvadja iz toga nužne zaključke te da si izabere jedini put, koji joj još preostaje, naime, da **prekine diplomatičke odnošaje,** sa njemačkom vladom, ne bude li se ova odmah izjavila spremnom, da bezodvlačno odustane od sadašnjih metoda rata podmornica protiv putničkih i trgovačkih brodova.

Nadalje ustanovljuje se na temelju izvještaja francuskog izvanjskog ministarstva, kao što i izjava pomorskih časnika dodijeljenih američkim poslaništvima u Londonu i u Parizu i zaprisegnutog iskaza putnika, da je francuski kanalski parobrod „Sussex" bio neoboružan i da je bio torpedovan, nakon što je prošao Dungeness i vozio ravno u smjeru prama jugu s bistrim, mirnim morem u 2 i pol sata poslije podne, po prilici 13 milja daleko od Dungenessa. Kapetan „Sussexa", jedan časnik i jedan bocman opazili su sasvim jasno sa mosta trag kojim je torpedo hodio, na što je kapetan odmah dao zapovjed, da se vozi s lijevim strojem, a da se desni zaustavi, te je bio brod pogodjen malo pred mostom u jedan kut. Torpedo je eksplodirao, uništio čitavi prednji dio parobroda do prvog nepropustivog prostora. Otkinuo je jarbo sa brzojavnim žicama, te je time bilo ubijeno ili ranjeno oko 80 osoba. Za vrijeme torpedovanja nije bilo u blizini nijednog drugog broda. Približavanje su torpeda opazili i američki pomorski poručnik Smidth i major Logan, koji su išli u Boulogne, da pretraže podrtine broda „Sussex", te su ustanovili, da je bio brod potopljen eksplozijom, pošto su mu kotlovi bili neoštećeni. Oba su časnika našla izmed podrtina 15 kovinskih komada, koji su bili od stručnjaka pretraženi. Pronašlo se je, da ne potječu od francuskih ni engleskih mina, nego po njihovom markiranju, po obliku i boji od njemačkog torpeda. Obzirom na ove dokazane činjenice, da ne može opstojati nikakve razumne sumnje, da „Sussex" nije bio pogodjen od torpeda njemačkog porijetla i da se mora po sili i to zaključiti, da je bio torpedo izbačen bez ikakve opomene od podmornice, koja je bila za navale zaronjena, jer nije nitko sa „Sussexa" opazio nikakovog broda.

Ova se ustanovljenja potvrdjuju i onima od njemačke note od 10. o. mj. Navadjaju se pojedine točke njemačkih navoda, po kojima slaže se i mjesto, gdje je njemački zapovjednik podmornice brod potopio, i vrijeme, koje je i od engleskih izvještaja navedeno, t. j. da je torpedo otkinuo čitavi prednji dio broda do zapovjedničkog mosta. Osim toga nije bilo u njemačkom izvještaju govora o kakovoj opomeni. Napokon nije istog dana nijedna druga podmornica napala u onom kraju nijednog drugog parobroda.

Radi toga ostaje izvan pitanja to, da je bio Sussex torpedovan od podmornice, na čijem se izvješću temelji nota od 10. o. mj.

Položaj je ozbiljan.

Berlin, 22. (D. u.) U koliko se dosad ustanoviti može, vlada mnijenje, da njemačka vlada ne može prihvatiti zahtjeva američke vlade. Tako se položaj ima smatrati kritičnim. To se mišljenje odrazuje takodjer i iz pisanja novina.

Razne vijesti.

Razdjeljenje kraljevine Češke na okružja. Prager Tagblatt prima iz pouzdanih izvora vijest, da bivši gornjoaustrijski namjesnik barun Handel vodi pripreme za razdjeljenje Češke na okružja. Stvar će biti doskora riješena, a nadaju se, da će se tim poboljšati uprava i smanjiti narodnopolitičke borbe. Većina će se posala namjesništva izručiti okružju, osobito poslovi pravosudja, te će okružja biti drugi i zadnji priziv. Cijela će se Češka razdijeliti na dvanaest okružja, od kojih će svako imati oko po milijuna stanovnika. Površina će novih okružja biti po prilici jednaka okružnim sudištima i tim se nadaju, da će tih dvanaest okružja dovesti u sklad sa petnaest okružnih sudišta.

Promjene će tu i tamo biti potrebne, jer se posve hoće sastaviti koliko toliko moguće narodno jedinstvene krajeve. Tri će okružja biti njemačka, šest čeških i tri miješana, a medju tima i Prag. Državna oblast će biti okružna vlada s okružnim predsjednikom. Okružje kao autonomni upravni kraj, dobit će okružno zastupstvo, sve poslove zemaljskoga sabora i odbora, koji se ne tiču čitave države.

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— Tako je, dobra gospodjo, — reći će podžupan — tako; neka je samo pod ličkom badžom pošteno srce, radina ruka i štedljiva ćud — pa ni brige vas za gospodske dvore i govore. I sami naš premilostivi vladar rado spominje siromašnu, ali poštenu ličku grudu.

Na ljubazne, toplo izrečene ove riječi, stara se popadija radosno hvati desnice podžupanove i pogladi je, pa podrža med svojima od nabora hrapavim rukama, a sveštenik se duboko pokloni, tarući bradu. Maniša popodiže glavu u vis i ispruži vrat, protežući u duž sijede brkove.

— A imate li poviše družine? — upitat će podžupan.

— Imamo momka za kuću, sirotu bez oca i matere, koga smo sami othranili, i čobana za blago, a po kući pomažu obično po dvije, tri unučice.

— Unučadi dakle dosta? — podžupan će dalje.

— Bogu hvala — prihvati paroh — dvadeset i sedmero žive od pet kćeri i tri sina, a da su svi poživjeli, bilo bi ih mnogo više.

— Osmero ste dakle djece othranili? — opet podžupan, a starac popo odgovara:

— Trinaesto podigla je stara moja, pa smo pet kćeri poudali i tri sina uhljebili — sve prilično gospodu Bogu hvala. Ostale u nebeske dvore Savaet odazvao sve još nejake, do li moga Marka, grdne rane moje, što je već carskim časnikom u boju poginuo, i do groba moje roditeljsko srce ucviljeo, — žalostivo priglasi otac, a grčevito protire, pa gladi sijedu svoju kosu uzbrdo do tjemena.

Nastade grobna tišina, a starica nekud kamena pogleda segnu za slikom, na čavliću obješenom ispod ogledala, pa je uz duboki uzdah skide i poljubi te pokaza svjetlopis, sjetno govoreći: „Evo dike moje, nikad neprežaljene."

Brzo se vrže podžupan, da poutaži ucviljeno roditeljsko srce te navrati riječ na gospodarstvo, a nešto zatim ustade i veoma se usrdno pozdravi s domaćicom, pa zamoli starca sveštenika, neka bi mu pokazao crkvu i groblje. Ispratívši podžupana do na vrata, glasno mu dovikne poša: „Pošli s Bogom gospodine!" Sad Maniša prinese dlan pokraj usta, te će jedovito došapnuti: „Velemožni gospodine". A starica sleže ramenima i odšapnu: „A znam ti ja, brajane, te vaše novotarije; ta dosele se je i u popa i generalu i obrstaru govorilo „gospodine". Maniša odbrza za podžupanom, pa će, sustignuvši općinskoga bilježnika i blagajnika, upolak srdito nadovezati: „Ne zna ova naša čeljad valjda ništa od novih uredaba."

Pred grobljem, punim čička, a ograde na dvije strane povaljane, ustavi se podžupan i resko pribrusi, kako ljude nije od Boga strah i amo im obraz, te ovako ostavljaju ovo mjesto, da po njem goveda buču! — Maniša klimne i počne se kositi na nevaljanca starješinu te obreče svečano, da će zamalo dana posve urediti ogradu.

— Izvolite mi to pismeno dojaviti za 14 dana, — mrko prikriča podžupan.

Kad pošli k crkvi, a oko nje u klupku pedesetak ljudi iz okolnih kuća i poveće kolo djece, da pozdrave i vide novoga podžupana. — Na žalost, Božji hram zja s glave, a to jest na više je mjesta propao krov, pa možeš kroza nj, štono vele — i kapom i šakom, a izvrne li kišovito vrijeme, eto grdne štete i iznutra. E, sveštenik se stari ispričava, da su za popravak već i majstori pogodjeni i daska da je usječena; ali da još nije privezena. To je podžupanu mučno bilo gledati i slušati. Naglo mu se u gusto svedoše jake obrve, tište skrijak nešto dublje k očima, trže bilježnicu iz grudnoga džepa i ubilježi nešto olovcem, — a to je, čini se, — imalo značiti, kao kad ono naš čovjek na veliku zamjeru kuku preo nosa vrgne.

Onda se velemožni gospodin okrene k seljacima, kojih se je medjuto i više nabralo, pa im živom riječi predoči, kolika je ovo grjehota i sramota, što je ovakovo groblje, ovakova crkva, a i bunar seoski — dovrže — onako u neredu. Još pripomene, da se uz ovakov nehaj s njihove strane nije nadati nikojemu dobru po selo i općinu. Pa uzme razlagati, kako i u selu ima tanak obraz svakomu na vidiku, a tomu obrazu da je ogledalo crkva, groblje, parohov dom, škola itd. Prišije trpko, kako je red, da se prione uz naprednije gospodarstvo, da se radi i štedi, a ne dangubi i ne razmeće; da se brat na brata okani mrke mrzavi i u ovoj kobnoga ugarka, to jest paleža — a tim je nanišanio baš na zlopake prilike ove općine. Neka se narod — završi podžupan — Bogu moli i u Božjem strahu i lijepom skladu živi, drug uz druga, kuća uz kuću, pa će biti pravog blagoslova . . .

(Nastavit će se.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Ponedjeljak, 24. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 284

Njemačka ne će napustiti rata podmornica.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa novoga.

Talijansko bojište.

Na jugozapadnom rubu doberdobske visoravni započela je neprijateljska navala. Inače bijaše topovska djelatnost ograničena na primorskoj i koruškoj fronti na mjestimične topovske bojeve. Na Col di Lana opeta su naše čete osvojile sporište na Gratu, sjeverozapadno vrška, te su ga uzdržale proti neprijateljskoj navali. Vršak sam stoji pod žestokom vatrom našega topništva. I u odsjeku Sugana kao što i kod Rive vršili su se živahni topovski bojevi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Naše na novo osvojene jarke na cesti Langemarck-Ypern morali smo isprazniti, radi nabujale vode, koja je onemogućila popravu. Prema jutru smo odbili južno Saint Eloi engleski napadaj sa ručnim granatama. Odbili smo engleske patrule, koje su noću, nakon jake pripravne vatre, išle protiv naših linija na obim stranama ceste Bepaum-Albert. Kod Tracy le Val izjalovio se je neprijateljski napadaj sa plinovima, jer su se oblaci plinova vratili u francuske položaje. Lijevo od Mose zauzesmo neprijateljske jarke jugoistočno Haucourta i zapadno visine Morte Homme. Desno iste rijeke, u dolini Woevre te na visinama kod Combres ostala je djelatnost ograničena na trajne, živahne topovske bojeve.

Istočno bojište.

Na jugu Naročkog jezera svršio je ruski napadaj od prilike jednog bataljuna jakih sila u našim zaprekama uz velike gubitke.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 23. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Uslijed iznenadne navale, što smo je poduzeli, bile su neprijateljske bojne sile, koje su se nalazile u odsjeku Motiki tik na jugu od Bitlisa, da se dadu na bijeg, ostavivši na stotine mrtvih i ranjenih. Po četverosatnom boju, koji se je bio na brijegu Kozma istočno od Muša, bio je neprijatelj suzbijen proti istoku. U bojevima na brdu Kop, istočno od Aškale, učinili smo kraj ruskim navalama, te smo protunavalom suzbili neprijatelja, koji je kod toga pretrpio teških gubitaka, sa visokih obronjka sjeverno od ovog brda. Suzdržali smo neprijateljsku bojnu silu, koja je kušala da prodre od Trapezunta prama jugu u odsjeku Dževizlik. Osim toga bilo je okršaja izmedju naših odijeljenja, obalne straže i ruskih četa, što su se iskrcale u Platanu.

Brzojavi.

Austro-Ugarska.

Odlikovanja austrijskih i ugarskih ministara.

Beč, 23. (D. u.) Bečki i budimpeštanski službeni listovi objavljuju najviše svojeručno pismo, kojim biva podijeljeno ministru vanjskih posala barunu Burianu te ministarskom predsjedniku Tiszi, uz toplo priznanje njihovih dosadašnjih zasluga, vojnički krst prvoga reda za njihove civilne zasluge.

Balkan.

Talijansko nasilje protiv Grka. — Grčki prosvjedi.

Atena, 22. (D. u.) Zastupnik Wolffovog ureda javlja: Talijani su napsili na granici sjevernog Epira grčku ophodnju, koja ih je bila na najljepši način pozvala, da predju granicu, e da raspravljaju s njome o vojničkom položaju. Grčka je vlada podigla prosvjed u Rimu protiv ovog skandaloznog postupanja Talijana.

Grčka je vlada izručila 18. o. mj. zastupnicima četvornog saveza pismeni prosvjed radi zatvorenja zaliva Sunda na Kreti sa strane ententinih pomorskih sila. Prosvjed je vrlo energičan. Ističe teški položaj u koji je Grčka dospjela uslijed neprestanih zahtjeva i prosvjeda, kojima je izložena sa strane alijiraca.

Francuska.

Gospodarstvena konferencija.

Pariz, 23. (D. u.) U komori bila je uložena interpelacija o uvjetima, pod kojima misli vlada sudjelovati kod gospodarstvene konferencije. Briand je odgovorio, da nema konferencija, koja će započeti u četvrtak, nikakovog službenog značaja. Obveze nikako ne obvezuju niti francuskog parlamenta niti francusku vladu. Konferencija, da se ne će vršiti uslijed poziva francuske vlade. Vlada će igrati samo ulogu dobrog i srdačnog gostoprimitelja.

Italija.

Atentat na talijanski vojnički most.

Lugano, 23. (D. u.) Talijanske novine javljaju o otkriću pokušanog dinamitnog atentata na vrlo važan vojnički most. Oblasti su došle u trag atentatorima.

Neutralne države.

Predstojeća promjena španjolskog kabineta.

Paris, 22. Pariški „Journal" javlja iz Madrida, da će doskora slijediti promjene u španjolskom kabinetu. Dosadanji ministar financija Villanueva imao bi biti kod ponovnog sastava imenovan ministrom-predsjednikom, dočim bi ministar mornarice, general Miranda odstupio. I ministar nastave Burell primio bi po svoj prilici drugu lisnicu. Pitanje, da li će grof Romanones vodstvo vanjskog ministarstva pridržati ili isto jednome svojih političkih prijatelja povjeriti, nije jošte odlučeno. Sve ove promjene uslijedit će po svoj prilici koncem travnja.

Dogodjaji na moru.

Rat sa podmornicama.

London, 23. (D. u.) Agentura Lloyd javlja iz Queenstowna: Norveški je parobrod „And Beh Daurtstoch" potonuo. Momčad je ovamo dospjela.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 21. Službeno izvješće od 20. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na lijevom brijegu Mose u noći trajno opstrjeljavanje naše druge linije. Na desnom brijegu Mose, poduzele su jučer u veče naše čete živahni napadaj na neprijateljske položaje sjeverozapadno jezera kod Vauxa. Uspjelo im je, da su zaposjele dijelove neprijateljskih jaraka te osvojili utvrdjeni nasip. Kod toga je poduzeća, koje je zadalo neprijatelju teških gubitaka, zarobljeno 10 časnika, 16 podčasnika te 214 momaka. Osim toga smo zaplijenili više strojnih pušaka i vojnog materijala. U Woevri rušeća vatra na neprijateljske spojne puteve.

U 11 sati na veče. — Zapadno Mose jaka topovska djelatnost u odsjeku visine 304 i Avocourta. Napadajem u okolici Morte Homme mogli smo potjerati neprijatelja iz nekoliko komada jaraka, što ih je zasjeo 10. t. Istočno Mose žestoka topovska vatra u okolici Douaumonta i Vauxa. Na ostaloj je fronti dan mirno prošao.

Gospodstvo na Jadranu.

„Fremden-Blatt" piše:

Poznatom drskošću dijele gospodari plijen pobjede, koje ga se nijesu još ni iz daleka dočepali, a niti će ga dosegnuti. Štogod je na zemaljskoj karti modrom šarom našarano svojataju Englezi kao svoju interesnu sferu. Medjutim, oni su dosta veledušni, da na pogredjenim pojedinim djelovima mora učine raznim vlastima koncesije. Sredozemno more imalo bi ostati pod vrhovnim gospodstvom Engleske, dok bi se Jadran, kao posve neznatno ćor-more, imalo onima ustupiti, koji nastavaju područje uz Jadran. U jednom od posljednjih brojeva engleskoga o budućmjesečnika „Nineteenth Century" nalazi se članak nosti Jadrana. Nakon konačnog poraza, to se po sebi razumije, središnjih vlasti, Austro-Ugarska bit će izlučena — dakako — sa Jadrana, a Trst sa Jadranom spadati će Italiji.

Medjutim ozbiljne poteškoće po mišljenju engleskoga pisca, zadava sudbina Dalmacije i otoka pred njom. Tek posjed dalmatinske obale i otoka osigurava gospodstvo na Jadranu. Nego se baš tamo oštro kose talijanski i srpski zahtjevi. Srbija zahtjeva i treba dovoljnu vezu s morem, pa je nalazi u Dalmaciji. Ali na Dalmaciju i Italiju iznosi svoje zahtjeve, da osigura sebi pomorsku vlast na Jadranu. Kako da Engleska odluči? Jer njoj, vrhovnoj gospodarici mora, pripada odlučivanje! U Londonu nijesu o tome baš na čistu. Glede zahtjeva nemoćne Srbije moglo bi preći na dnevni red, ali opet isključivo gospodstvo nad Jadranom ne odgovara engleskoj politici, koja nastoji da izazove po svuda trvenja, i u tu svrhu navodi odnose ravnovjesja, da do prigode bude mogla kao „tertius gaudens“ umiješati se u posao.

Budućnost Jadrana ne zavisi od engleske odluke. Trst sa Istrom i Dalmacijom ostat će čvrsto u austro-ugarskim rukama, jer su postali vrijedniji za monarhiju nego ikada prije. S juga neka Grčka, ako je dobro svhatila položaj, proširi uz gori svoje granice preko Krfa. Grci znadu najbolje postupati s Arnautima, pošto su se više hiljada od njih već pogrcili, pa će zajedno sa Austro-Ugarskom onamo od Krfa i Valone najbolje moći da zaštite slobodu na Jadranu protiv jedne proždrljive vlasti, koja nema ni u nacijonalnom, ni u političkom, ni u gospodarskom pogleda temeljiti razlog na jedino isključivo gospodstvo na Jadranu. Talijani se nemaju bojati poraženih Srba, već utakmice Grka, koji će tako postati stražom Otrantskog prodora.

Domaće vijesti.

Kino Crvenog križa. Upozoravamo na lijepi film, „Gospodin bez stana“, u kojem živi prava duša dobroćudnog bečlije. Svi su razni prizori vrlo uspjeli. Komad je naišao već jučer ovdje u Puli na najveći uspjeh.

Iz Dalmacije.

Za složan narodni rad u Dalmaciji. „Nar. List“ donosi od 14. travnja: Uslijed poziva gosp. predsjednika dra. Ivčevića i pod njegovim predsjedanjem, sastadoše se gospoda: Dr. Juraj Biankini, Dulibić dr. Ante, Ijadica dr. Vice i načelnik Joakim Kunjašić na dogovor dneva 12. o. mj., te nakon svestrane izmjene mnijenja i nakon što se je konstatovalo, da je misao složnog narodnog rada naišla u našoj javnosti na opće odobravanje, zaključeno bi započeti akciju time, da se pozovu za sada Hrvatska stranka i Stranka prava, da imenuju pouzdanike, koji bi u njihovo ime poveli dogovore za postignuće željenog cilja.

Razne vijesti.

Glasovi o miru. Turski listovi saopćuju izjavu Giolittia, koju je on podao nekojim političarima, i u kojoj je razvio svoje shvaćanje sadanjeg medjunarodnog položaja i izjavio, da će Italija doskora sklopiti mir.

„Berliner Tagblatt“ javlja iz Haaga: U Holandiji, gdje do sada baš nijesu bili pristupačni mirovnim glasinama, kolaju od prekjučer uporne glasine o miru, a osobito u financijalnim krugovima. Amsterdamska je burza reagirala na te glasine povišenjem valute svijuh zaraćenih vlasti, dok je holandiska valuta, koja je do sada visoko stajala, naravno jako pala. List dodaje: U Berlinu nije ništa poznato o tim mirovnim glasinama.

Kad počinje čovjek da bude star? U strukovnom jednom časopisu raspravlja monakovski profesor Müller o tom neriješenom dosad pitanju, te veli medju ostalim ovo: „Pošto do danas još nije pošlo za rukom učenjacima, da pozitivno ustvrde, u kojim godinama da počinje čovjek bivati star koli u tjelesnom, toli u duševnom pogledu, pozabavit ćemo se tim pitanjem sa historijskog gledišta. Glasoviti je grčki učenjak i liječnik Hipokrat ustvrdio, da čovjek biva star tek u 70. godini svoga života, dok Rimljanin Varo uzima 60. godinu, te su prema njegovom prijedlogu doista bili u Rimu svi muževi šezdesetgodišnjaci oprošteni i izlučeni iz javnih služba. Prema Solonu je čovjek u 28. godini na vrhuncu svoje tjelesne snage, a po Aristotelu izmedju 30. i 36. godine, a što se tiče duševnih sila, najrazvijenije da su one u 49. godini. Amerikanski istraživač Osler tvrdi, na temelju svojih proučavanja, da je čovjek tjelesno najsnažniji izmedju 25. do 40. godine, a isto da vrijedi i za duševne sposobnosti, koje da iza 40. godine padaju. Za dokaz ovomu potonjemu navodi činjenicu, da sva znamenitija otkrića i izumi potječu od ljudi mladjih od 40 godina. Bilo sad kako bilo, padanje tjelesnih i duševnih sila ovisi u prvom redu o samoj naravi i individualnosti, i svatko se osjeća mladim, dok može da nesmetano vrši svoje dužnosti. A konačno, tko od nas hoće da se otvoreno te rado prizna uopće „starim“?

Dva do sada nepoznata neprijatelja. O dvijem neprijateljima, koje do sada još nijesmo poznavali, javlja američki dopisnik berlinskog „Vossische Zeitung“. Dvije američke republike su naime Njemačkoj navijestile rat. Prva je republika Counani, državica, koja leži nedaleko od Atlantskog oceana, medju franceskom Guyanom i Brazilijom, i koja je već od god. 1886. samostalna. Predsjednik je i diktator ove republike, bivši franceski časnik Adolf Besset-Beaufort, koji je bio svojedobno, radi nekoga zločina deportiran u Guyanu, pa se je kasnije „ut figura docet“, uspio medju mogućnike ovoga svijeta. Counani, odnosno gospodin Besset su sad Njemačkoj navijestili rat i predsjednik Beaufort se je faktično zaputio sa cijelom svojom vojskom od 300 momaka u Francesku.

Drugi do sada nepoznati neprijatelj je indijska republika Qakvi u državi Sonora. Stvar je bila ova: Na medji ove blažene države se nalazi ogroman i bogati posjed njemačkog farmera Schmidta, koji imade ogroman broj prekrasnih konja. Kad su Indijanci doznali, da su Francezi, Rusi i Englezi navijestili Njemcima rat, zaključili su i oni, da će se pomoći na taj način, da se domognu Schmidtovih konja. Sazvali su zbor svojih poglavica, koji su zaključili, da se njemačkom caru navijesti rat, a ratni navještaj izruči farmeru Schmidtu kao njegovom zastupniku, no kako se kraj njegove farme nalaze farme nekih Američana i Meksikanaca, to su Indijanci i njima navijestili rat, ali dogodilo im se je kao i njihovim europejskim saveznicima. Napali su Schmidta, koji nije bio lijen, već je pomoću svojih dobrih pušaka i hrabrih sluga neprijatelje čvrsto natjerao u bijeg. Država ga je već molila za mir, ali Schmidt je odklonio, i tako se slavni Qakvičanci nalaze još uvijek u ratu sa Njemačkom.

Ruski veliki gradovi. Uslijed ratnih su prilika radi nestašice živeža bile prisiljene uprave ruskih velegradova, da si stvore jasnu sliku o broju stanovnika. Pošto se je brojenje pučanstva — a to je bilo dosad prvo i posljednje — obavilo bilo u ruskom carstvu već godine 1897. i pošto su otad do danas i najveći gradovi samo površno i tek približno brojili svoje žitelje, to je rezultat brojenja, koji je bio obavljen posljednjih ovih sedmica, veoma zanimiv. Svagdje se javlja veoma veliki porast stanovnika bez obzira na silni onaj broj bjegunaca i evakuiraca, koji su se zatekli u gradove. Tako imade ovih u Petrogradu i Moskvi po 100.000 duša, a u drugim gradovima po nešto manje. Ne uračunavajući dakle tih bjegunaca, koji su u gradovima samo privremeno našli utočišta, rezultat je najnovijeg brojenja pučanstvo približno ovaj: Najveći je ruski grad sad kao i prije Petrograd, koji broji 2.318.000 žitelja prema 1.264.000 njih u godini 1897. Drevna prijestolnica Moskva, za koju se je držalo, e će natkriliti Petrograd, zaostaje daleko za ovim, jer imade samo 1.983.000 žitelja, dok ih je godine 1897. brojila 1.038.000. Na trećem mjestu, koje je prije zauzimala Odesa, stoji danas Kijev, u kojem je pučanstvo razmjerno silno naraslo. Od 247.000 žitelja u godini 1897. poskočio je njihov broj danas na više od 600.000, dok imade Odesa tek 504.000 (1897: 403.000). Iz gradova u ruskoj Aziji nema nažalost podataka, samo za grad Baku se saznaje, e bi mogao da broji 215.000 stanovnika, te da se je prema tomu taj broj od godine 1897. ovamo podvostručio. Isto se dade nagadjati i o Tiflisu i o nekojim novim sibirskim gradovima, kojih godine 1897. uopće i nije bilo, a danas mogu da se već ubrajaju medju velegradove.

Telefon bez žica izmedju Amerike i Europe. Pred učenim je društvom „National Academy of Science“ u New-Yorku držao profesor J. Pupin ovih dana predavanje o svom najnovijem iznašašću, pomoću kojega se može bez žica telefonira ne više tisuća kilometara, dok je dosad ovakovo telefoniranje nailazilo već na udaljenosti od stotinu kilometara na znatne poteškoće u sporazumijevanju. Društvo je „American Telephon and Telegraphy Company“ uredilo u Arhingtonu kod Washingtona postaju za bežično telefoniranje, na kojoj mogu da se primaju telefonske vijesti sa Mare Island kod San Franciska, dakle iz daljine od 4500 kilometara. Profesor je Pupin medjutim usavršio svoj izum tako, e može telefonski razgovor posve jasno da se razabire i na udaljenost od 9000 kilometara, a tako su daleko od Washingtona poprječno udaljeni veći europejski gradovi, te će ovako biti omogućen jasan telefonski razgovor izmedju Europe i Amerike.

Zadnje vijesti.

Rusi u Marsiliji nenaoružani i malovrijedni.

Milan, 23. (D. u.) Pariški dopisnik lista „Secolo“ javlja: Rusi, što su se u Marsiliji iskrcali, jesu bez oružja te će ga tek u Francuskoj dobiti. Imade ih na broju najviše jedna brigada. Pošto njihova vojnička vrijednost ne dolazi niti u obzir, ostati će po svoj prilici u Francuskoj samo dio, dočim će drugi dio igrati demonstrativnu ulogu gdjegod drugdje, po svoj prilici u Solunu.

Njemačka ne će napustiti rata podmornica.

Berlin, 23. (D. u.) Listovi pišu dalje o amerikanskoj noti. Svi se složno podudaraju, da su američki zahtjevi neispunjivi. Najveći dio novina ističe nuždu, da se rat podmornica bezobzirno nastavi. Izrazuje se pouzdanje, koje se temelji na sudu strukovnjaka, da će se, pomoću ovog oružja, ako se ga bude upotrebljavalo samo sa vojničkoga stanovišta, moći prisiliti Englesku na mir.

Američka nota monarkiji.

O torpediranju parobroda „Imperator“.

Ministarstvu vanjskih posala stigla je jedna američka nota, koja se bavi svojedobnim torpediranjem parobroda „Imperator“ u Sredozemnom moru. Nota se ograničuje na to, da upravi pitanje na vladu radi pobližih okolnosti prigodom torpediranja.

Njemci bacili bomba na rusko ljetalište.

Berlin, 23. (D. u.). Službeno. Skupina 10 njemačkih ljetala navalila je 22. o. mj. na rusko ljetalište Papenholm, na otoku Ösel te je na njega bacila 45 bomba. Opazio se je kod toga vrlo lijepi uspjeh. Prisilila su rusko ljetalo, da se spusti. Sva su se njemačka ljetala, uza sve žestoko opstrijeljavanje, povratila neoštećena.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Utorak, 25. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 285

Naše hrabre čete krvavo suzbile pet talijanskih navala.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojna je djelatnost bila jučer na čitavoj fronti znatno slabija, nego li obično. Lagum, što ga je neprijatelj upalio istočno od Dobromuca oštetio je jedino ruske jarke.

Talijansko bojište.

Bojevi na južnom rubu doberdopske visoravni traju dalje. Više navala, što su ih bersaglieri poduzeti, skršilo se je o našoj vatri. Na Col di Lana suzbila je naša hrabra posada na sljemenu krvavo 5 neprijateljskih napadaja.

Jugoistočno bojište.

Na jugoistočnom bojištu mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Skoro na čitavoj zapadnoj fronti bilo je živahnije topovske djelatnosti, nego li posljednjih dana. Na mnogim mjestima uspješni podhvati njemačkih ophodnja. U području Mose suzbili smo manje francuske napadaje s ručnim granatama protiv naših šumskih položaja sjeveroistočno od Avocourta. Isto su se tako u noći izjalovili slabiji neprijateljski napadaji istočno od Mort Homa. Jača im se je navala u okolici dvorca Thiaumont sasvim skršila pred našim redovima.

Oborili smo engleski dvoplošac u zračnoj borbi istočno od Arrasa. Posadu smo zarobili.

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

20. i 21. travnja poduzeti neprijateljski napadaji kod Bejtisa bijahu lahko suzbijeni. Od 21. do 22. t. mj. o podne opstrijeljavao je neprijatelj naše položaje kod Felahije na lijevom brijegu Tigrisa. Prama podne porasla je žestina opstreljivanja te je neprijatelj sa jednom divizijom i pol poduzeo napadaj na tu frontu. Ali naše su pričuve neodvlačno i naglo izvršile protunavalu, te su nakon dvosatnog boja na nož potjerali u bijeg neprijatelja, koji je ostavio na bojištu 2000 mrtvaca. Neprijateljski gubitci u bitci od 22. t. mj. iznašaju više od 3000 momaka, naši su gubitci neznatni.

Kaukaska fronta.

U centrumu iznenadili smo neprijateljsko odjeljenje od 100 momaka, kod česa je na neprijateljskoj strani pao jedan časnik i 10 momaka. Ostali su pobjegli. U istom odsjeku poduzeti neprijateljski napadaj sa silom od 2 bataljuna bijaše našom protunavalom suzbit, kod koje smo prilike uništili polovicu neprijateljskih sila. Na lijevom smo krilu, u obalnom odsjeku, zaustavili pojedinačne neprijateljske napadaje.

Brzojavi.

Rat.

Boj o Verdun.

Lugano, 22. Vijesti, što iz Francuske dolaze u Italiju te govore o uspjehu bojeva oko Verduna, ne izražaju baš mnogo nade. U stručnim krugovima nikako se ne očekuje uspješna obrana od njemačkih navala onim čvrstim priznanjem, kojega pokazuje francusko novinstvo. Iz vjerodostojnih vijesti proizlazi, da su u Parizu, obzirom na sadašnje stanje bojeva o Verdun, prisiljeni ozbiljno računati sa skorašnjim padom tvrdjave. Već se misli i na to, da se pripravi što snažnije utemeljenje uzmaka za slučaj, da se iskaže, da je napuštanje Verduna neizbježivo.

Njemačka.

Povratak drž. kancelara u Berlin.

Berlin, 24. (D. u.) Državni kancelar, vraćajući se iz velikog glavnog stana, dospio je ovamo.

Njemački glasovi o američkoj noti.

Berlin, 23. Govoreći o američkoj noti veli „Vossische Zeitung“ i slijedeće: Vazmeni diplomatički dar, što ga je Wilson poklonio njemačkom narodu sličan je gorkoj jezgri u bodljikavoj lupini. On zahtijeva, da se Njemačka odrekne najuspješnijeg obrambenog oružja, protiv engleskog rata izgladnjenja. Time je Wilson prestao biti nepristran obzirom na njemačko-engleski rat, te je postao sekondantom Engleske, koji je pripravan, da odbije njemački udarac, ako bi taj bio previše pogibeljan. List smatra prijetnju sa prekinućem diplomatičkim odnošaja kao vrlo ozbiljan dogodjaj, čiji se zamašaj mora vrlo savjesno posmatrati.

Njemački se narod smije nadati, da će odgovor biti na visini važnosti, ali može se i nadati, da će američki narod, u čijim rukama leži zadnja odluka, pravedno ispitati njemački odgovor, onom pravednošću, koja je uvijek dičila veliki, slobodni narod preko Oceana.

„Berliner Tagesblatt“ veli: Velika većina njemačkog naroda ne želi rata sa Amerikom, ali on će podnijeti i najteže, ako se to ne može odstraniti.

Konservativan „Deutsche Tageszeitung“ drži, da je vojničko, cilju odgovarajuće, vodjenje podmorskog trgovačkog rata, vojno sredstvo, koje mnogo više vrijedi, nego li dosadašnje besplodno stanje medju Njemačkom i Udruženim državama. List je uvjerenja, da je ono vojno sredstvo kud i kamo manje štetno, nego prekinuće diplomatskih odnošaja, dapače manje od samoga njemačko-američkog rata. Oko toga se vrti cijelo pitanje i njegova odluka.

Rusko-japanski ugovor.

Kopenhagen, 23. Kako moskovsko „Ruskoje Slovo“ iz Tokija javlja, saopćuje japanski list „Niši Niši“, da je izmedju Japana i Rusije postignut ovaj sporazum: Rusija prepušta Japanu kinesku dvotračnu željezničku prugu od Čančuna do blizu Harbina. Japan se nasuprot obvezuje, da će Rusiju do svršetka snabdjevati oružjem i municijom, u koliko će najviše moći. Rusija da će opet ići na ruku Japancima, koji se bave u Istočnoj Sibiriji, na sjevernom dijelu otoka Sahalina i u sjevernoj Madžuriji poljodjelstvom i trgovinom, i obvezuje se, da ne će obzirom na svoje vojničke pripreme praviti nikakovih nesporazumaka. Glede na ove ili one mjere, koje bi možda Japan u Kini poduzeo, neka ne računa na rusku pripomoć.

Rusi u Marsilji.

Genf, 23. Kako javlja lyjonski „Progress“ iznaša broj u Marsilji iskrcanih četa 5000 momaka. Oni će tri sedmice ostati u nekom taboru, da se tamo oporave od truda i putovanja po moru, koji je trajao više sedmica, te će ih nakon toga poslati u Pariz, gdje će sudjelovati kod neke svečanosti.

Amerika.

Wilson utemeljuje notu.

Berlin, 24. (D. u.) Zastupnik Wolffbureaua javlja iz New-Yorka: U adresi na kongres izjavio je Wilson obzirom na put, kojim se namjerava krenuti za slučaj da Njemačka odmah ne izjavi, da neodvlačno odustaje od dosadašnjeg načina vodjenja rata sa podmornicama slijedeće: „Do te sam odluke došao sa dubokim sažaljenjem. Uvjeren sam, da će se svi razumni Amerićani iskreno protiviti mogućnost postupanja, kojega smo uzeli kao cilj, ali ne smijemo zaboraviti, da smo na neki način i uslijed pritiska okolština, postali neodgovornim zagovornicima čovječanskih prava te da ne smijemo šutjeti i mirno gledati, kako ta prava bivaju posve mimoilažena. U rušećoj bujici toga groznoga rata smo obzirom na naša prava

kao narod, i obzirom na našu svijest, kao zastupnici prava neutralaca cijeloga svijeta, i obzirom na pravo shvaćanje čovječanskih prava dužni, da se svom ozbiljnošću i stalnošću postavimo na stanovište, koje sam ja prihvatio, računajući na vaše odobrenje i vašu pomoć. Svi ozbiljno misleći muževi moraju se ujediniti u nadi, da će njemačka vlada, koja je inače nastupala kao boriteljica za čovječnost, priznati opravdanost naših zahtjeva, te da će ih u onom smislu primiti, u kojem su oni postavljeni bili.

Neutralne države.

Promjena u kitajskom kabinetu.

Peking, 24. (D. u.) Reuter. Tuanšijul je preuzeo ministarsko predsjedništvo, vojnu listnicu, te sastav novoga ministarstva. Yanšikaj je privolio, da odstupi civilnu oblast ministarstvu. Nade je, da će Tuanšijal, kao ministarski predsjednik pomiriti jug.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 21. Službeni izvještaj od 20. o. mj.:

Zapadna fronta.

Neprijateljsko je topništvo opstrjeljavalo okoliš mostovne glavice kod Uxkülla. Južno od jezera Drisvjati topnički bojevi.

Kaukaska fronta.

Uz obalu zarobila je malena jedna naša izvidnica pod vodstvom potporučnika Kovalkova, koja je progonila neprijatelja, štono se je nalazio u brzom bijegu, iz zasjede 7 turskih časnika i 190 momaka. Oni su pripadali pukovniji, koja je nedavno stigla iz Carigrada u okolicu Trapezunta pod vodstvom jednog njemačkog časnika. U Trapezuntu osvojili smo topova od 15 centimetara promjera. Grad sam nije stradao od ratnih operacija. Tursko je stanovništvo pobjeglo, a kršćani su naše čete oduševljenim poklicima pozdravili.

Francuska.

Paris, 21. Službeno izvješće od 20. o. mj. 3 sata poslije podne:

U Argonama borba s minama kod visa Chevauchée, koja je po nas povoljno prošla. Pustili smo u zrak jednu minu, koja je razorila neprijateljske podzemne radnje. Na desnoj su obali Mose izvele naše čete jučer u veče živahan napadaj na neprijateljske položaje sjeverozapadno od ribnjaka kod Vauxa. Pošlo im je za rukom, da zaposjednu dijelove neprijateljskih jaraka te osvoje utvrdjeni nasip. Kod toga je poduzeće, koje je zadalo neprijatelju teških gubitaka, zarobljeno 10 časnika, 16 podčasnika te 214 momaka. Osim toga smo zaplijenili više strojnih pušaka i vojnog materijala. U Woevre razorna vatra našeg topništva na spojne puteve neprijatelja. S ostale se fronte nema ništa važnijeg da javi.

Službeni izvještaj od 20. o. mj. u veče: U Argonama je opstrjeljavalo naše topništvo spojne puteve iza fronte neprijatelja i šume oko Malancourta. Zapadno Mose jaka topovska djelatnost u odsjeku visine 304 i Avocourta. Napadajem u okolici Morte Homme mogli smo potjerati neprijatelja iz nekoliko komada jaraka, što ih je zasjeo 10. tek. Istočno Mose žestoka topovska vatra u okolici Douaumonta i Vauxa. Nekoliko artilerijskih salva u dolini kod Woevre. Na ostaloj je fronti dan mirno prošao.

Engleska.

Paris, 21. Prošle je noći napao neprijatelj iza žestoke topničke priprave na naš položaj u okolišu Yperna. Na četiri je strane, i to kod St. Eloi, Le Bluff, Wieltje i na cesti Ypern-Langemarck prodrla njegova pješadija u naše linije, no bila je svagdje suzbijena, osim kod St. Eloi, gdje su Nijemci zauzeli dva lijevka, i na cesti Ypern-Langemarck, gdje još neprestano drže u posjedu jedan nama oduzeti strjeljački jarak. Kod Mametza nije mogao slabi jedan neprijateljski napadaj stići do naših jaraka. Na obje je strane bilo prilične djelatnosti s minama oko kamenoloma južno od Givenchy-en-Gohalle; naš je uspjeh bio bolji.

Italija.

Rim, 23. Službeno izvješće od 22.: Topovska djelatnost u srezu od Tonola u dolini Ledro i na dijelu fronte od Rovereta do gornje doline od rijeke Colamento (potok Maso Brenta). U dolini Sugana napao je neprijatelj sa većim silama naše položaje zapadno od potoka Larganza. Zaustavljen najprije našom vatrom, bio je na to protunavalom suzbijen i ostavio na bojištu mnogo lješina. Opet se je ustanovilo, da neprijatelj upotrebljava pušćanih metaka sa raspršljivim tanetom. Na gornjem toku rijeke Cordevole nastavlja se napredovanje naših četa preko vrhunca Lana. Oteli smo neprijatelju četrdesetak zarobljenika i jednu strojnu pušku.

Uz Soču i na Krasu nešto topovske djelatnosti, u odsjeku Plave žešće pucanje. Naši su topovi razvalili neprijateljske utvrde preko Zagore, otjeravši branitelje, koji su bili oboreni dobro odmjerenim hicima.

Bojne poljane.

Verdun.

Francuzi su u četrvtak poduzeli na verdunskoj fronti ponovne protunavale i to u većem opsegu nego obično. Iz taktike protunavale može se zaključivati, da se tu radi o akciji većega stila, moguće o općenitoj protunavali, koja ide za tim da poboljša općeniti položaj na onoj fronti. To mnijenje podupire i vijest o posjetu verdunskih četa po predsjedniku Poincareu i vojnom ministru Roquesu, koji je imao da osokoli čete. Sudeći po službenim izvještajima, nije ta protunavala imala do sada nikakvih uspjeha. Razumljivo je, da hoće francusko vojno vodstvo učiniti sve moguće, da održi Verdun. Ono znade, kakve bi posljedice imala odluka na ovoj fronti i što je sve u savezu sa padom Verduna, akoprem francusko novinstvo izjavlja, da ne bi pad te tvrdjave doveo do nikakvih važnih strateških promjena. Nema dvojbe, da će sistem njemačkog djelovanja osujetiti namjeru francuskog vojnog vodstva. Što su žilavije i strašnije francuske protunavale, tim veće gubitke zahtijevaju, ovisne od odluka napadača, koji ih nadmašuje u slobodi djelovanja, i koji znade iskoristiti položaj, vrijeme i snagu svoju tako, kako mu se najboljepričinja, ne mogu Francuzi, da provedu nijednoga od svojih planova, te moraju situaciju uzeti tako, kako im je neprijatelj nameće, pa bila ona po njih štetna, teška i bez dobrih izgleda, te ne mogu štediti svojim silama. Tako moraju oni doprinijeti velikih žrtava, koje im ne donašaju nikakvih protivnih uspjeha. Da je položaj Francuza na verdunskoj fronti vrlo neugodan, potvrdjuju nam i izvještaji iz Italije, koje govore o mogućnosti brzog pada Verduna.

Domaće vijesti.

Imenovanje. Njegovo Veličanstvo je imenovalo nadporučnikom-auditorom u pričuvi za vrijeme rata ratnog dobrovoljca Eugena Markovića pješačke pukovnije br. 97.

Promet sa kolima u noćno doba. Sve one osobe, koje trebaju u noćno doba kola u svrhu važnog posla ili za vožnju do kolodvora, imadu ista najkasnije do podne istog dana naručiti, da dotičnom vozaru omogućeno bude jošte za vrijeme uredovnih sati priskrbiti si od redarstvenog odjela c. k. tvrdjavnog odjela potrebitu za to dozvolu za promet u noćno doba. Ista će se izdati samo uz navod imena vozeće se osobe i svrhe vožnje.

Pošiljanje uzoraka robe vojne pošte. C. i kr. poštansko ravnateljstvo u Trstu javlja: Pošto se općinstvo još uvijek ne ravna prama uvjetima glede raspošiljanja uzoraka robe vojne pošte, premda je isto bilo opetovano najtočnije poučeno objavom poštanskog ureda te putem novina, objelodanjuju se ponovno ove odredbe:

1.) Uzorci robe pripušteni su jedino do težine od najviše 350 grama.

2.) Pošiljke sa pokvarljivim sadržajem, kao svježe kobasice, slanina i slično ne primaju se, niti bivaju dalje otpremljene. Kao kod paketa vojne pošte tako i kod uzoraka robe vojne pošte zabranjeno je priključiti im predmete, koji se lahko upaljuju te koji mogu da eksplodiraju (žigice, benzin, napunjene užigalice na benzin, petrolej, žesta i slično).

3.) Sve su pošiljke, koje nijesu dovoljno čvrsto pakovane prama zahtjevima vojnog prometa, isključene od otpreme.

Sve staklenice sa (ne upaljivim) tekućinama moraju se pakovati u drvenim kutijama, koje se imaju napuniti sa dostatnom količinom upijajućih tvari.

4.) Naslov mora da je tačan i jasan. Osim toga ima se na svakoj pošiljci navesti ime i naslov pošiljatelja.

Kino „Politeama Ciscutti“. Pošto je predstava filma „Tijelo i dušu za domovinu“ potpunoma zadovoljila posjetioce, to će se ista na sveopći zahtjev ponoviti jošte danas i to po posljednji put.

Iz Banovine.

Dižimo spomenike našim junacima. Vojnički su krugovi zapodjeli lijepu ideju, da se dižu spomenici našim junacima. Oni stavljaju na razmišljanje tri predloga: 1. Da se postavi stupić po prilici jedan metar visok, a na njemu ime junaka i ratišta, gdje je pao. Ti bi se stupići imali postaviti na najljepšem mjestu posjeda pokojnikova, a imao bi biti neki memento, koji bi uvijek podsjećao oca, majku, ženu, djecu i rodjake na slavna djela njihova sina. Takovih stupova nadjeno je sijaset na Balkanu prigodom srpske vojne i to na najljepšim mjestima. Naši su časnici u Srbiji nailazili skoro pred svakom kućom na ovakove stupove, a na glavnom trgu u pojedinim mjestima bilo je kadkada postavljeno 50 do 60 ovakovih spomen stupova. Osim ovoga zgodan je i 2. način, naime, da hrvatski umjetnici izrade ploče, koje bi se smjestile na kuću, u kojoj je pokojni junak prebivao i živio. Te bi ploče imale biti izradjene sa ukusnom ornamentikom i sa nadpisom u zlatnim pismenima. Konačno 3. način, da se u sredini općine ili sela postavi spomenik sa nadpisom „Palim junacima“, pa da se na tom spomeniku uklešu imena dotičnih pokojnika, pripadnika općine. To bi doduše bilo skupocjenije, ali krasan spomenik, znak hrabrosti dotične općine prama uspomeni hrvatskih junaka. Općine bi mogle naći sredstava u vlastitom djelokrugu, da se ti spomenici uzmognu postaviti. Bilo bi svakako dobro i poželjno, da hrvatski umjetnici izrade skicu takovih stupića i spomen ploča i da to objelodane ili ustupe vojnim oblastima. — Slaveći svoje junake, slavimo svoju povjest, svoju prošlost, na kojoj moramo da gradimo svoju budućnost.

Stogodišnjica Bogoslava Šuleka. Dne 20. travnja, navršilo se je sto godina, otkad se je rodio dr. Bogoslav Šulek, jedan od najplodnijih hrvatskih književnika. On se je rodio u Soboštištu, u njitranjskoj županiji 20. travnja 1816. od slovačkih roditelja. Upoznavši se za vrijeme svojih nauka u Požunu ne samo s ilirskim pokretom u Hrvatskoj, nego i osobno s nekim Hrvatima, krenuo je Šulek g. 1839. u Zagreb, da radi u kolu Ilira. U Zagrebu je u Županovoj tiskari izučio slagarstvo postao nakon dvije godine njezim faktorom. Družujući s Jakovom Užarevićem i Antunom Mažuranićem, usavršio se je u hrvatskom jeziku tako, da je već iza prvih godina, što ih je proveo bio u Hrvatskoj, postao primjerom, kako valja hrvatski pisati.

Bavio se je publicistikom, braneći u političkim člancima hrvatsku državnost, sastavljao školske knjige, obradjivao hrvatski ustav i državno pravno (Naše Pravice) sastavljao rječnike (poznat je njegov odlični njemačko hrvatski rječnik), a napose valja istaknuti, da je on godine 1868., kad se je u Hrvatskoj uvodilo domobranstvo, bio utemeljitelj terminologije za vojničke predmete. Bio je slaba tjelesna ustroja. Jedva što su mu bile tri godine, pogazi ga konj na ulici. Kad je prvi put otišao i

očinskog doma u Požun, probode mu vol rogom donju usnicu i izbije mu dva zuba. Kakih deset puta prelomio je u Zagrebu sad ruku sad nogu. Zato i izmisliše njegovi prijatelji dosjetku, da zagrebačke novine imadu permanentnu složenu vijest: „Šulek je opet nogu slomio“. Bogoslav Šulek doživio je ipak starost od blizu 80 godina. Sahranjen je u Zagrebu na mirogojskom groblju, u arkadi Iliraca. Slava uspomeni Bogoslava Šuleka!

Iz Dalmacije.

„Narodni List“ iz Zadra donaša:

Počasni gradjanin. Općinsko vijeće u Muću imenovalo je Nj. P. gosp. c. k. namjesnika grofa Marija Attemsa počasnim gradjaninom.

Za promet stranaca. Kako već javismo u zadnjem broju, bilo je raspušteno društvo za promet stranaca, s pomanjkanja članova. Nu sada je vlada preuzela njegovo poslovanje, te ustanovila poseban ured, upravitelj prijašnjeg tajnika društva g. Bakotića. I članovi uprave društva ostaju u svojstvu konsulenata za rad, koji će se razviti nakon rata. Predvidja se, da će se onda promet stranaca u Dalmaciji bujno razviti.

Poginuli na bojištu. Na talijanskom ratištu padoše junačkom smrću vrijedni pomorski kapetan Jozo Knežević pok. Daniela iz Vinjerca i Rajmund Pasarić, kandidat prava iz Dubrovnika. Vječni im pokoj, a rodbinama saučešće!

Netemeljita vijest. U zadnjem broju priopćismo vijest iz Dubrovnika, da je na talijanskom ratištu poginuo dr. Antun grof Gozze. Sad javlja „P. C. Hrvatska“, da je vojno zapovjedništvo na pitanje roditelja odgovorilo, da je živ i zdrav.

Preminula je u Milni, u 68. godini života, gospodja Jere udova Buzolića, majka g. dra. Stjepana Buzolića u Zadru. Bijaše uzorna i plemenita supruga i majka. Vječni joj pokoj, a ucviljenim sinovima najdublje žalovanje!

Imenovanja. Gosp. Dujam Bui imenovan je upraviteljem glavne carinare u Splitu, a gosp. L. Nakić kontrolorom četa carinara.

Viši carinarski nadzornik g. J. Szomer stavljen je, na vlastitu molbu, u trajno stanje mira.

Ratna tehnika u Boki Kotorskoj. „Neue Freie Presse“ javlja: Zbog neprestanih kiša obala kotorska pretvorena je u pravu močvaru. S toga je velika potreba automobila. Ali to gospodstvo automobila ne će dugo potrajati, jer je načinjena željeznica na užetu od žice, koja je već počela svoj promet. Ova je željeznica, koju je u šest samih nedjelja sagradila jedna željeznička kumpanija, pod vodstvom nadporučnika Brusića i koja već vodi do ceste na Krstacu, jedan od največih tehničkih uspjeha, koje je iznio svjetski rat. Jedino onaj, tko pozna teren, preko kojega vodi željeznica, i neizmjerne poteškoće, koje je trebalo svladati, može suditi, kakvo je to veličajno djelo.

Kolera. Iz Kotora javljaju, da od 6. o. mj. više nije bilo ni jednog slučaja bolesti. Sanitarna je vlast poduzela sve mjere. Od gradjanskih bolesnih osoba umriješe samo četvorica.

Nade u ljetinu. Javljaju iz okolice dubrovačke, da su loze opupčile, a u prisoju i mladica omakla, pa lijepa roda obećava. Iste vijesti dolaze i iz makarskog primorja.

Zakladi za udovice i siročad. Pjevački zbor hrvatske gimnazija u Zadru predao je preko upraviteljstva zavoda vladinom savjetniku gosp. Stjepanu Škarici 150 K za povećanje fonda za pripomoći udovicama i siročadi naše oružane sile.

Sa zadarske ribarnice. Na Veliki petak, nije bilo maksimalnog cijenika. Ribari su prodavali ribu po što su htjeli. pokazali su se zbilja dostojni vremena! Prodavalo se po 4, 6, 8 i 10 K kilogram. Jedino je bila ograničena cijena gericama i tako je siromašan svijet, u koliko je dostajalo, mogao kupiti gerica po 80 para kilogram.

Cijena ulju. Cijena ulju, što ga se je prodavalo u Zadru posredovanjem aprovizacionoga odbora, nije bila, kako pogriješno javismo, 6 K i 40 para, već samo 6 K, prama maksimalnom cijeniku.

Razne vijesti.

Štovanje smaknutih u Italiji. U Londonu izlazi list „Folklore“, u kojemu imade veoma znamenitih i važnih priloga o običajima kod različitih naroda. U posljednjem broju izvješćuje taj list o neobičnom nekom kultusu, što no se nalazi kod Talijana. U gradu Palermu ima naime crkva, koja je poznata pod imenom „Chiesa delle anime de corpi decollati“ (crkva onih, kojima je odrubljena bila glava). No ne samo u Palermu i njegovoj okolici, nego iz čitave Italije hodočasti narod u ovu crkvu, jer je uvjeren, da će vjernici tim štovanjem i hodočašćem biti osjegurani proti tatovima i razbojnicima. Ima ondje slarih bakroreza, koji predočuju, kako su smaknuti zločinci opet oživjali, te pomno započeli starim svojim zanatom. Svi oni koji boluju na ranama, mogu od njih da primaju pomoći i lijeka. Nadalje vjeruju, da oni u noći hodaju naokolo i pružaju onima, koji trpe i boluju, savjete i lijekove. Često, tvrde stanovnici grada Palerma, da su vidjevali ovakove „ljude bez glave“, kako šeću u bijelim haljinama po obalama rijeke Oreto. Radi toga je posve jasno, kako su kojekakovi talijanski razbojnici i briganti došli čak i iza svoje nečasne smrti kod Talijana do velikog ugleda!

Bieli i crni kruh. Mnogo se sirotinje čuje, gdje uzdiše za bielim kruhom. Istina liepo izgleda, ali nije zdrav. Puno je zdraviji crni raženi kruh. Od bielog kruha prave se gvale, jer je mekano pečen. Te gvale zalaze medju zube, a ni želudcu ne čine dobro. Seljački crni kruh je najzdraviji, jer čvrsta kora njegova čisti zube i jača čeljusti, a probava je u želudcu puno bolja nego od bieloga kruha.

Nešta o sapunu. Nije sve dobro, šta je gospodsko. Kao što smo rekli za kruh isto vriedi i za sapun. Mnogi ljudi misle, da je mirisavi sapun zdrav i dobar, ali se jako varaju. Nijedan liečnik ne pere ruke u mirisavom sapunu, jer zna, da mu to može škoditi. Najbolji je kućni sapun. On je doduše bez mirisa, ali puno bolji za zdravlje. Što je sapun stariji to je bolji.

Zadnje vijesti.

Poraz Engleza u Mezopotamiji.

London, 24. (D. u.) Izvještaj zapovjednika u Mezopotamiji javlja: Navala, koju smo poduzeli u jutru 23. travnja na lijevom brijegu Tigrisa protiv turskih položaja, izjalovila se je. 20. i 21. travnja, kao što i preko noći i u jutru 23. travnja uperili smo topovsku vatru na neprijateljski položaj. Uslijed poplave bilo je samo jednog brigadi moguće, da navali na kratkoj fronti. Iza napredovanja kroz močvare i poplavljena ušančenja provalismo u prvu i drugu neprijateljsku liniju. Nekojim je odijelenjima dapače uspjelo, da prodru u treću liniju. Brigada nije medjutim mogla odoljeti protunavali neprijatelja. Druge brigade, koje smo odaslali u pomoć, nisu mogle, da prekorače poplavljenog područja uslijed žestoke paljbe strojnih pušaka.

Potopljeni kitajski parobrod. 970 mrtvih.

Shangai, (D. u.) Reuterov ured javlja: Kitajska se krstarica „Halyung“ sukobila kroz subotnje popodne, dok je pratila prijevoze četa na južne otoke otočja Čun, s parobrodom „Hainyu“ te ga je potonula. Od 1000 vojnika, što su bili na paroprodu i od posade spasilo se je samo 30 ljudi.

Potopljen talijanski parobrod.

Gueenstown, 24. (D. u.) Talijanski je parod „Jozsef Agost Föherczeg“ bio potopljen od podmornice. Posada se je spasila. (Jozsef Agost Föherczeg je parobrod riječkog parobrodarskog društva: „Levante“, Societa anonima ungherese di navigazione a vapore. Dug je 97 m., širok 14 m., vozio je 2680 tona. Bio je spušten g. 1904)

Od Barba Mate.

(Nastavak i svršetak.)

„Quare conturbas me“, kad su dosta „conturbata ossa mea“, reče vojnik u kutu, tarući si obim šakama oči, kad se iz sna probudi.

— Šta može biti to, što vas „konturbira“, ako se smije znati? — upitah ga skoro nehotice.

— Eh, gosparu moj — odvrati mi on — zlo i naopako. Ja sam vojnik, žena mi je u bolnici, a dvoje mi je djece minule sedmice umrlo u barakama od kužnih bolesti. Već je više dana, da putujem i više noći, da ne spavam: drijemam samo onako na hipove, kad me san svlada. Duševna mi je snaga potištena, a kosti slomljene!

— Ja vas sažaljujem, jer znam, što su nesreće! Nu, pričajte mi, ako vas ne boli, kako se to dogodilo?

— Buknu rat i ja bih pozvan u vojničku službu. Kod kuće ostavih bolesnu ženu sa četvero male djece. Ženi bivalo svaki dan gore, dok napokon bih prisiljen, da ju odvedem u bolnicu. Djeca ostaše sirote bez oca i majke kod jedne tetke, koja se starala za nje kô majka. Dodje vrijeme, da stanovnici naših sela moraše evakuirati. Najprije ih nastaniše u Ugarskoj, gdje im nije bilo loše, a kasnije ih premjestiše u barake u Gmünd. Tamo se pojaviše razne dječje opasne bolesti i djeca počela umirati, pa tako i meni dvojica odoše k Bogu. Brzojaviše mi u trst i ja otputovah, da ih još jednom vidim, ako ne žive barem mrtve, ali ona bijahu već u hladnom grobu — i tu mu se oči suzama orose i stane jecati.

— Umirite se — pokušah da ga tješim — nijeste vi jedini na svijetu nesretan! Ima roditelja, koji su jedinca sina u ratu izgubili, a tima je žalost neopisiva. Ufajte u Svemogućega, on će vratiti mir zemlji, podijeliti zdravlje vašoj supruzi i vi ćete opeta biti sretni na domaćoj grudi.

— Kasno će to biti! — usklikne on i okrenuv razgovor upita:

— Oprostite, koliko sata može biti i gdje se po prilici nalazimo?

Bilo se već dobro zamračilo i slabo svjetlo rasvjetljavalo je naša kola. Vlak se spuštao bez stanke prama jugu.

— Sedam i pol sata — odgovorih ja pogledavši na moj hronometar, — brzo bit ćemo u Sv. Petru!

— Hvala — reče on i upre pogled kroz stakla prozora u narav, koju je noć bila počela pokrivati svojim crnim plaštom. Gledao je u noć, kô u smrt... bio je smućen!

Više vremena nijesmo zajedno govorili. Iza onog poluozbiljnog polušaljivog razgovora sa gosp. Omerom Kalkapundakisom o milijunima, ovaj me je prizor tako ganuo, da sam nijesam znao o čemu bih naprijed s njim govorio. Šutili smo obojica, a vrijeme je prolazilo. Tako vlak dojuri na kolodvor Divača i meni se je bilo iskrcati i prekrcati.

— Prijatelju ja vas pozdravljam — rekoh vojniku pruženom rukom, — budite jak i srčan i ne pustite se tuzi, da vas svlada!

On uhvati desnicom moju ruku i odvrne: „Hvala, gospodine za družtvo i utješljive riječi; da ste zdrav i sretan!“

Kad se u Divači ukrcah na drugi vlak, dodjoh u odio, gdje nije bilo žive duše. Evo prilike, da čovjek malko zadrijema i tako skrati put. I ja se rastegnuh na klupu i zaspah. Probudih se jedva tamo negdje blizu Vodnjama. Na prvi mah činilo mi se, kô da sam sanjao o nekom milijunaru i o nekom nesretnom vojniku. Nu, odmah zatim uvidih, da to nije bio san nego zbilja. Digoh se na noge, sabrah misli te, kao onaj Grego, rekoh i ja „e che la cammini!“ A nije „kaminalo“ dugo, jer se vlak doskora zaustavi na kolodvoru u Puli. Kako svatko može lahko slutiti, ja stigoh onamo od kud bijah otputovao.

Ostalo, kazat ću drugom prigodom.

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročadi

pod najvišim pokroviteljstvom Njegovog ces. i kralj. APOSTOLSKOG VELIČANSTVA.

RATNO OSIGURANJE!

Oglas i razjašnjenje!

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročad čitave oboružane sile ćuti ovijem potrebu, da upozori sve krugove i slojeve pučanstva na izvanrednu shodnost i na gospodarstveno značenje ratnog osiguranja, žurno preporučujući, da se takovo osiguranje sklopi.

Ratnim osiguranjem osigurava se život vojnika, skupa s ratnom pogibelju za jednu godinu. Ovo osiguranje života vrijedi dakle u potpunom opsegu i tada ako osiguratelj umre u ratu ili ako umre uslijed rana, zadobivenih u ratu, ili uslijed bolesti, koje su ga spopale u ratu. Pošto ne treba liječničke pregledbe, **mogu svojta ili prijatelji kod kuće osigurati vojnika nalazećeg se u ratu.**

Godinu dana poslije ratnog osiguranja može se — po želji — ratno osiguranje promijeniti u redovito osiguranje na život; kod toga uračuna se isplaćena premija ratnog osiguranja s polovicom u redovite osiguravajuće premije, razdijeljene na cijelu dobu osiguranja života.

Izvanredna shodnost i veliki gospodarstveni značaj takvog ratnog osiguranja jesu očiti.

Bit će malo njih ostalo kod kuće, kojih osobne i gospodarstvene prilike neće se biti znatno promijenile ili ne će biti ugrožene, ako vojnika zateče smrt na časnom bojnom polju ili ako umre na posljedicama rana ili bolesti.

Niti država niti djela dobrotvornosti ne mogu u tom slučaju pružiti dostatne pomoći, ako obitelj izgubi iznenada hranitelja, roditelji svoj oslon.

Ovaj teški čas promjene u obiteljskom životu, nove uredbe za opskrbu žene, djece i roditelja mogu se ipak lakše podnijeti, ako je život pokojnika bio osiguran usporedno sa njegovim stališem i gospodarstvenim prilikama. Vrijednost osiguravanja života pojavlja se pak osobito kod ratnog osiguranja, koje se može još u zadnji čas sklopiti. **Svotom od više tisuća ili takodjer samo sto kruna**, može se lako **kojekakvu gospodarstvenu ranu** zacijeliti, uzdržati stare sposobnosti zarade ili ostvariti nove, **osigurati odgoj djece**, omogućiti malu rentu ili poravnati dugove, koji doduše nebi teretili muža u potpunoj životnoj snagi, ali koji bi možda teško zadesili zaostale. Poznato je pak, kakvo značenje imade osiguravajuća polica za kredit.

Primjernim ratnim osiguranjem moći će se dakle, u koliko je moguće, osigurati budućnost zaostalih. **Srce ratnika** na bojištu **olakšati će se**, a **njegovim dragima kod kuće**, koji željno čekaju njegov povratak, **oduzeti će se teška skrb.**

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročad ćuti dakle potrebu, pospješivati sklapanje takvih ratnih osiguranja te izjavljuje, da je — **u sporazumu sa c. kr. priv. društvom za osiguranje života Austrijski Phönix u Beču**, koje je jedino medju osiguravajućim i u Austriji poslujućim društvima sklapa i ratna osiguranja za časnike i vojnike, nalazećih se već u ratu — spravna primati predloge za sklapanja takvih ratnih osiguranja. Za osigurane stranke postigle su se osobite pogodnosti, posebice **snižene premije.**

Osiguranje vrijedi za slučaj smrti u roku od jedne godine, izuzev samoubojstvo.

Osigurana svota isplatit će se potpunoma, ako je osigurani poginuo, ako podlegne posljedicama bolesti ili ozleda u ratu, ako ga nestane ili ako umre **naravnom smrću** u zarobljeništvu ili poslije svog povratka u tijeku jednogodišnje osigurovane dobe. Ovo raširenje osiguranja obuhvaća dakle takodjer sigurnost protiv kakve pogibelji unešenih kužnih bolesti i u prvim mjesecima iza svršenog rata.

Jednokratna premija **za vojnike po zvanju** i za one, koji su po zakonu obvezani na vojničku dužnost u tijeku dvanaestgodišnje vojničke dužnosti u pričuvi, iznosi 7% osigurane svote, za pučke ustaše svake **dobe** i svake kategorije, dakle takodjer i za sve one, koji su tijekom rata na podlozi pregledbe otišli u vojničku službu, samo 4½% osigurane svote.

Supruga pučkog ustaše, koji se nalazi u vojsci, platit će ako n. pr. sklopi osiguranje za K 2000 jednokratnu premiju K 90·—.

Pomoćna zaklada za udove i sirote priznaje suviše pogodnost onim rodbinama, koji uživaju državnu pripomoć za prehranu, da mogu plaćati premije u obrocima; kao polog ove isplate u obrocima predati će se državna pripomoć za prehranu.

Konačno, ako se osiguranje promjeni u obično osiguranje života, može se lako polovicu premije za ratno osiguranje uračunati u redovite premije za osiguranje života i tada, ako osiguranja života ne sklopi osigurani vojnik, već kakva njegova svojta.

Širenjem ratnog osiguranja i dozvoljenim pogodnostima želimo, koliko je moguće, podupirati samopomoć u ratnoj opskrbi, koja se mora na svaki način pospješivati. Istodobno pak želimo, da bi se upotrijebila ova prilika za kašnju promjenu ovih ratnih osiguranja u redovita osiguranja života, e da se time uzgojno upliva na žiteljstvo i da se pospješi gospodarstveno tako potrebito širenje osiguranja života.

C. kr. austrijska zaklada za udovice i siročad pozivlje dakle žurno sve, koji su zvani u ratnu službu, i svojte onih vojnika, koji su već u ratu, da se posluže pruženom mogućnosti ovog shodnog osiguranja.

C. kr. austrijska zaklada za udovice i siročad moli dalje sve poslodavce, da se kod ove koristne uredbe sjete i skrbi za **obitelj svojih namještenika ili radnika, koji su u ratu.**

Svako razjašnjenje daje se rado besplatno. Priloženi su opći uvjeti, po kojima se sklapaju osiguranja.

Neka nitko ne kasni podložiti osiguranje što prije moguće.

Obrazac zato šalje se zajedno s uvjetima za osiguranje kretom pošte na točan naslov, ako ga se ne dobije kod općinskog ureda dotičnoga mjesta.

Sklopljeno osiguranje vrijedi, kad je premija plaćena, od dana kad je bilo predloženo. Ako bi slučaj bio, da se vojnik medjuto razboli ili da bude ranjen, ipak je osiguran.

Do sada 165.000 osiguranih; 165.000.000 osigurane svote; cck 3 i pol milijuna isplaćenih udovicama i siročadi.

Prijave primaju svi c. kr. porezni i c. kr. poštanski uredi.

Predsjednik:

MAKSO grof WICKENBURG

ministar iz. sl.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Srijeda, 26. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 236

Poraz Engleza u Egiptu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Ništa novoga.

Talijansko bojište.

Na jugozapadnom je rubu doberdobske visoravni nastupio po suzbijanju talijanskih navala prilični mir. Sjeverozapadno od Sv. Martina prodrla su pojedina naša odijeljenja u neprijateljske položaje, digla su u zrak više laguma, uništila su teška bacala mina te su se povratila po izvršenju ovih zadaća po osnovi u svoje jarke. U odsjeku Zagora došlo je do živahnih topovskih bojeva. Sljeme je Col di Lane stajalo od časa do časa pod vatrom teških naših mužara.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 25. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na obim je stranama bila bojna djelatnost vrlo živa. Zapadno od Mose došlo je prošle noći sjeveroistočno od Avocourta do bojeva s ručnim granatama. U više rojeva poduzeti napadaj protiv naših jaraka istočno od vrha Mort-Homme skršio se je o našoj pješadijskoj vatri. Naši su letioci bacili uspješno bomba na mnogobrojna neprijateljska izvidnička motrilišta. Oborili smo dva neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Jugoistočno od Garbunovke izjalovio se opet ruski napadaj s velikim gubicima.

Skupina je njemačkih ljetala napala s ustanovljenim dobrim uspjehom željezničku prugu i skladišta u Molodečnu.

Balkansko bojište.

Nema ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Uslijed nabujalosti rijeke Tigris nijesmo mogli da proganjamo neprijatelja po njegovom porazu od 22. o. mj. Kod Felahije pucao je neprijatelj bez uspjeha na naše položaje. Nekoliko je naših vojnika napalo pod zapovjedništvom jednog časnika neprijateljske granatama oboružane vojnike, koji su se približili dijelu naših položaja, što se nalazi na desnoj obali rijeke kod Beltisse. Položaj je u Kut-el-Amari nepromijenjen. Dio si je pučanstva potražio utočišta kod nas.

Na ostalim frontama nije bilo nikakvog važnijeg podhvata.

Brzojavi.

Rat.

Njemačko ljetalo nad Doverom.

London, 25. (D. u.) Po vijesti ratnog ureda pojavilo se je u jutru od 24. o. mj. neprijateljsko ljetalo u visini od 6000 noga nad Doverom. Obrambeni su topovi protjerali ljetalo, a da nije bacilo nijedne bombe.

Bojevi na jednoj i drugoj obali rijeke Mose.

Genf, 24. List „Agence Havas“ izrazuje u jednom članku općenito priznanje francuskim naprezajima i nastojanjima s jedne i druge strane rijeke Mose. Francuska vojna uprava da imade posve opravdana razloga, da ustraje kod svoje dosadašnje metode, koju uporablja kod bojeva oko Verduna, to jest, sa razmjerno malenim silama postizavati ovdje ondje mjestimične uspjehe, ali zasad izbjegavati svaku napast za opsežnija poduzeća. O bojevima na Mort-Homme javlja isti list: Mi još neprestano tvrdokorno branimo odsječke uzvisine 295, koje stoje pod neprestanom vatrom njemačkih teških topova.

Operacije u Mezopotamiji.

London, 24. Izvješće o operacijama u Mezopotamiji saopćuje ove naknadne vijesti o bojevima od 17. i 18. travnja:

Kako se čini, poduzeo je neprijatelj svoje navale sa nekih 10.000 ljudi, dakle sa čitavom jednom divizijom i dijelovima drugih dviju divizija, koji su nastupili ofenzivu u gustim formacijama i provalili u jedan dio naše fronte. Na prostoru od 500 jarda pred jednom jedinom našom smo brigadom nabrojili 1200 do 1500 turskih lješina. Vijesti javljaju, da leže isto tako mnogobrojne neprijateljske lješine nešto podalje od ostalih naših linija. Više su napadaja izveli Nijemci, od kojih ih ima nekoliko medju mrtvima. Čini se, da je neprijatelj mislio, da je i ovaj dio naših četa uslijed poplave odsječen, te bi Turci mogli provaliti u te postojanke. No u taj su čas nadošle naše čete. Naši sveukupni gubitci na mrtvima, ranjenjima i nestalima, su mnogo manji nego li gubitci neprijatelja samo na mrtvima. Dne 18. je travnja vladalo nevrijeme. Zračni su izvidjaji bili teški. Poplave su se raziširile. Rijeke su još uvijek nabujale.

Udes Engleza u Kut-el-Amari.

Amsterdam, 24. O udesu divizije generala Townshenda, koja je zatvorena u Kut-el-Amari, kolaju posljednjih ovih dana po Londonu veoma zle vijesti. To se zlo mišljenje i nagadjanje utvrdjuje osobito time, što se je državni podtajnik Ternant kratio, da u donjoj kući poda odgovor na prešan upit zastupnika Dalzilsa glede položaja generala Townshenda. I izvješća ratnog izvjestitelja Candlera iz Felahije glase veoma nepovoljno.

Austro-Ugarska.

Zastupnici njemačke vlade u Beču.

Beč, 25. (D. u.) Sjutra će 26. doputovati ovamo zastupnici njemačke vlade, da vijećaju sa ovdješnjim nadležnim krugovima o raznim carinarskim i gospodarskim pitanjima. Sjednice će se održati slijedećih dana na ministarstvu izvanjskih posala.

Balkan.

Talijanska domišljatost.

Beč, 24. (D. u.) Ratni glavni stan javlja: Kakvih se naivisih i smiješnih sredstava poslužuje talijansko vojno vodstvo, da pridobije za se bojnu sreću, koja mu se dosad nasmijala nije, pokazuje nam dnevna zapovjed, što smo ju u najnovije vrijeme u ruke dobili te u kojoj talijansko vojno zapovjedništvo prilogom potankih tabelarnih podataka podijeljuje poduke, kako se imaju najzgodnijim načinom mamiti a. u. vojnici na predaju. U tablici se nalazi više poziva, koji se smatraju za to svrho shodnima, kao n. pr. „Predajte se, ruke gore, oružje dolje! Dodjete k nama; kruh je u nas dobar. Mi ćemo s vama dobro postupati!“ Ti se pozivi navadjaju u talijanskom, njemačkom, madjarskom, slovenskom i srbsko-hrvatskom jeziku. A u zapovjedi na razne komande nalaže im se, da što veći broj vojnika podredjenih im odijeljenja bude marljivo podučen o tim izrekama, koje se imaju čim češće upotrebljavati i to prama narodnosti neprijateljskih odijeljenja, što su im suprostavljena.

Kao što više drugih mjera talijanskog vojnog vodstva, tako ne će ni te djetinjaste odredbe postignuti svojeg cilja. Da će naši junački borci na jugozapadnoj fronti, koji su odoljeli tako strahovitim napadajima, podleći tobože tim neprijateljskim pozivima, budi i da će im zvučiti u materinskom jeziku, to je mišljenje više nego bez temelja. Trud, kojim će se opteretiti talijanski komandi održavanjem tih jezičnih tečajeva, morao bi da ima baš protivni uspjeh nego li se oni nadaju od ovog čisto talijanskog iznašašća.

Izjava njemačkog pomorskog atašeja u Ateni.

Atena, 23. Ovdješnji njemački pomorski ataše objelodanio je u novinama izjavu, kojom ispravlja navode engleskog poslanika i kriva mnijenja, koja šire pristaše Venizelosa i četvornog saveza. On naglašuje, kako po medjunanarodnom pravu imadu parobrodi zaraćenih, dakle i parobrodi središnjih vlasti pravo, da se pozivaju na gostoljubivost Grčke, te se poziva kod toga na doslovne odredbe medjunarodnog prava glede boravka i nabave živeža brodova, koji pripadaju zaraćenim državama. Engleski je poslanik bio ustvrdio, da se četverosveza osjeća prinukanom, da

prevaža željeznicom srpske čete, jer da grčka vlada ne nastoji oko toga, kako bi njemačke podmornice držala daleko od grčkih područnih voda. Njemački pomorski atašej naglašuje sva nastojanja pouzdanika četverosveze i novina, kojima ovi nastoje da smute shvaćanja grčkoga naroda o dužnostima neutralaca prema zaraćenima, te označuje izjave engleskog poslanika kao novi pokušaj, da djeluje u tom pravcu. On je nadalje ustanovio, da bi se morao način, na koji misli engleski poslanik da bi Grčka čuvala i stražila engleske vode, smatrati pogodovanjem pomorskog ratovanja u korist četvornog saveza i da bi bio uperen proti podmornicama središnjih vlasti.

Upadica izmedju Nec. Filipesca i njemačkog poslanika von dem Busche.

Bukarešt, 22. „Folia Poporulni Roman“ javlja: U Jockei klubu, gdje se sastaje najodličnija rumunjska aristokracija, osobito diplomacija, dogodila se je neugodna upadica, izmedju D. Nec. Filipesca i njemačkog poslanika von dem Busche. D. Filipescu nije htio da dade ruku njemačkom poslaniku, koji mu je pružao svoju, te mu je upravio još žestokih riječi.

Upadica je prouzročila najveću senzaciju u čitavom društvu i gradu.

List je „Indipendenta Romana“ objelodanio dugi službeni članak, gdje osudjuje, što se je mogla takova upadica dogoditi.

Ministar je predsjednik Porumbaru izručio von dem Buschen u ime vlade obžalovanje na čitavoj upadici.

Predsjednik je „Jockei kluba“ sam kralj Ferdinand, a podpredsjednici su gospoda N. Filipescu i Al. Marghiloman. Sam je kralj s toga intervenirao u stvari, da se što ljepše izravna. Održala se je izvanredna sjednica kluba. Ne zna se još, što se na sjednici zaključilo.

Bugarske štedionice.

Sofija, 24. Prema najnovijoj statistici je poštanskih štedionica gospodarstveni položaj bugarskog pučanstva izvrstan. Uza sve ratne prilike i neprilike nadvisuju ovogodišnje uplate prvih triju mjeseci sa deset i pol milijuna leva isplate, od kojih ih je samo u ožujku bilo šest i jedna trećina milijuna leva. Prošle je godine bilo izdano preko dvadeset i pet hiljada novih štedioničkih knjižica. Uplate su iznosile oko trideset i četiri milijuna, a isplate oko dvadeset i šest milijuna leva. Štedionička je glavnica iznašala 1. januara preko sedamdeset i osam milijuna, a dne 14. aprila okruglo osamdeset i devet milijuna leva.

Francuska.

Odgoda francuske komore i senata.

Paris, 26. (D. u.) Francuska su komora i senat odgodjeni do 18. svibnja.

Engleska.

Englesko maleno brodovlje na flandrijskoj obali.

Berlin, 25. (D. u.) Službeno. 24. o. mj. pojavila se je pred flandrijskom obalom mnogobrojna engleska bojna sila, koja se je sastojala od monitora, razarača te većih i manjih parobroda, te je po svoj prilici tražila mine i postavljala kotvenjake, da označi s njima točke, koje su se imale opstrjeljavati. Tri su naše torpednjače, koje se u Flandrijama nalaze, izašle više puta protiv monitora, razarača i pomoćnog brodovlja, potisnule ih i zapriječile im, da nastave svoj posao. Pored žestoke neprijateljske akcije ostale su naše torpednjače neoštećene, te su engleske bojne sile opet ostavile flandrijsku obalu.

Amerika.

Amerikanski uzmak iz Meksika.

New-York, 24. Amerikanske su čete u Meksiku u pogibelji. One će se, što prije je moguće, povući. Carranza nije kadar, da obuzdava svoje ljude.

Washington, 24. Reuterov ured javlja: Amerikanske vojne oblasti javljaju, da im je nemoguće da potvrde smrt generala Villasa. Iskopano ono tijelo da nije njegovo.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 22. Službeni izvještaj od 21. o. mj.:

Rusko se je francusko bratimstvo oružja još više učvrstilo dolaskom ruskih četa u Francusku (20. travnja), koje su se iskrcale u Marsilji.

Zapadna fronta.

Teško je i lahko njemačko topništvo opstrjeljavalo jarke i mostobran kod Üxküll. Naše su baterije ušutkale dio njemačkih baterija i strojnih pušaka. Na desnom boku Jakobstadtske okolice topovski bojevi. Zapadno od Olike i sjeverno od Muravice na Ikvi pokušao je neprijatelj da se našim jarcima približi, ali je bio suzbijen. U Galiciji napao je neprijatelj žilavo okolicu Popove Mogile, ali bezuspješno.

Kaukaska fronta.

Naša ofenziva u primorju traje dalje.

Francuska.

Paris, 24. Službeno izvješće od 23. o. mj. 3 sata poslije podne:

Južno Somme naperila je francuska artilerija koncentričnu vatru na njemačke šančeve, što se nalaze za Fransartom i Hattencourtom (južno Chaulnes). Istočno Mose i u Woevri tu i tamo slabo artilerijsko djelovanje. Tekom dneva nije pješadija ništa poduzela. U Loreni su Francuzi živo opstrjeljavali njemačka utvrdjenja u odsjeku Leintray. Sa ostale fronte nema, da se javi ništa važna.

Engleska.

London, 22. Službeno: Kod Fricourta, Soucheza, Hullucha i Givenchyja bilo je posljednjih 20 sati bojeva s minama. Rastjerali smo noću njemačko odijeljenje, koje je bilo kod St. Eloia svoje jarke ostavilo. Južno od Arrasa bilo je danas mužarskih bojeva u jarcima. Na raznim točkama od Soucheza do prokopa La Bassee i blizu Yperna topovska djelatnost na obim stranama.

Italija.

Rim, 24. Službeno izvješće od 23.: U području Tonala pokušao je neprijatelj u noći pred 22. tri navale jednu za drugom protiv redova naših obrambenih utvrda pred tamošnjim klancem. Bio je svakog puta s gubicima suzbijen. Bilo je topovske djelatnosti i neprijateljskih kretnja na dijelu fronte od doline Lagarina do doline Sugana. Na gornjem su toku rijeke Cordevole usredotočile neprijateljske baterije svakog promjera žestoku vatru na sljeme brda Col di Lana, ali nijesu slomile čvrstog otpora naših.

Uz gornji i srednji tok rijeke Soče prijećilo je jučer nevrijeme topovsku djelatnost. Na Krasu zabilježili smo znatan i sjajan uspjeh našeg oružja u kraju na jugu od Selca. Kroz jučerašnje po podne, poduprti kao obično našim topništvom, zauzeli su naši pješaci, nakon što su svladali tvrdoglavo neprijateljsko opiranje, sjeverni 350 m. dugi jarak. Nakon što je neprijatelj primio pojačanja, poduzeo je preko noći dvije ljute protunavale, te mu je drugog puta uspjelo da prodre u dio izgubljenog jarka. Ali je bio odmah izbačen žestokom borbom prsa o prsa, za koje je pretrpio vrlo teških gubitaka. Za čitavog su poduzeća pala u naše ruke 133 zarobljenika, medju njima 6 časnika, 2 strojne puške, do 200 pušaka, nekoliko minskih bacala i veći broj škrinja municije i bomba.

Bojne poljane.

Posljednjih 14 dana pred Verdunom.

Zadnje dvije sedmice su dokazale, da su se naši neprijatelji varali, kada su govorili o svršetku njemačke ofenzive pred Verdunom. Kada Francuzi sami ne bi držali, da su od Nijemaca osvojeni položaji zgodna izhodišta za ofenzivu, onda bi se njihove neprostrane, sa mnogo gubitaka spojene protunavale morale smatrati taktičnom ludošću. Da je francusko vojno vodstvo bilo uvjereno, da se Nijemci zadovoljavaju onim malim, što su osvojili — i što za pravo nema samo na sebi nikakve važnosti — te da ne namjeravaju i naprijed ići, ne bi oni toliko žrtvovali, da izgubljeno natrag osvoje. Neprijatelj dakle svojim držanjem priznaje, da mu od njemačkog taktičnog postupanja prijeti velika pogibao.

Od 9. do 11. travnja podigli su Francuzi desno i lijevo Mose žestoke protunavale. Činjenica da su Nijemci na potoku Forges, medju Haucourtom i Bethincourtom do 10. t. mj. zarobili 36 neranjenih časnika i preko 12.000 momaka, dokazuje, da su se vršili najžešći bojevi. 11. travnja su Nijemci opeta izvršili napadaj u šumi južno Douaumonta, koji je išao za taktičnim poboljšanjem prednjih vrsta. 12. i 13. vladao je usljed slabog vremena mir. 14. t. mj. izvršili su Francuzi veliku navalu protiv njemačkih položaja na Morte Homme te južno od Cumierske šume. Tu se je pokazala taktična vrijednost rasporeda naših četa na obim stranama Mose. Tu je francusku navalu osujetila naša koncentrična vatra, koja je njihove vrste strašno razrijedila. 15. t. mj. bila je od Francuza poduzeta jednako žestoka protunavala istočno Mose protiv područja južno Douaumonta i uvale Vauxa; ali ova se je isto izjalovila. 17. t. mj. su Nijemci opeta prešli u ofenzivu te osvojili u jurišu francuske položaje u blizini i južno ceste Douaumont-Bras, zarobivši 42 časnika i 1700 momaka. Time se je njemački ofenzivni položaj pomaknuo prijeteći prema francuskom glavnom položaju u liniji Flery-Cote de Froide Terre. Odmah slijedećega dana odgovorili su Francuzi protunavalom na njemačke vrste sjeverozapadno Thiaumonta, ali nijesu uspjeli. 19. kušali su oni opeta, da Nijemcima istrgaju Caillettsku šumu, ali su osvojili tek maleni njezin kutić. Rezultat svih tih bojeva jest slijedeći: polagano napredovanje njemačkih linija, spojeno sa razmjerno neznatnim gubitcima, te izjalovljenje svih francuskih napadaja uz strašne gubitke po Francuze.

„Havas“ od 18. t. mj. javlja: „Uza sve iscrpljenje su Nijemci moralno prisiljeni, da nastave tekuće operacije, e bi time prikrili svoj bezmoćni položaj i da ne moraju priznati neuspjeh svoje ofenzive“. Navedene činjenice dokazuju baš protivno. Da onaj, koji je iscrpljen nastavlja ofenzivu, jest samo smiješna tvrdnja novinstva, koje hoće da svojce pomiri. Onaj, koji je faktično iscrpljen ne može uza svu najbolju volju, da ostane u ofenzivi.

Ako su Nijemci tako iscrpljeni, čemu onda zvati u pomoć Englesku? Čemu ona nestrpljivost radi engleskog zakona o vojnoj dužnosti i neprestano naglašivanje, da Francuzi nose sav ratni teret?

Francuska se vojska bije izvanredno hrabro, kao što se je uvijek bila. Njemački uspjesi kod napadaja, njihovo suzbijanje francuskih protunavala, jasan je dokaz o vrijednosti njemačkih četa. Za vojnika je najveća slava, ako trajno održi premoć nad bez dvojbe vrlo hrabrim neprijateljem.

Četvrti ratni zajam.

Hrvatski Lloyd donaša:

Prilike na ratištima i na političkom polju upućuju nas, da se spremimo na dulji rat, koji će možda i preko zime trajati, ako se slučajno ipak kojom srećom prije ne svrši. Uslijed toga je naravski, da se mora misliti na sredstva za omogućenje daljnjeg vodjenja rata i za to se predlaže četvrti ratni zajam pučanstvu monarkije na potpisivanje.

Još malo se je koji ratni zajam tako rado očekivao kao ovaj četvrti, jer se u zadnje vrijeme nalazi jako mnogo gotovog novca u prometu, koji gotovi novac ne nalazi na zgodno smještenje. Ulošci na uložnice u sadanje doba se slabo ukamaćuju, dobro ukamativih vrijednosnih papira već skoro ništa ne ima, jer su takove papire kapitaliste pokupovali, a industrije i trgovine ne trebaju kapitala, jer su prodajom svojih starih zaliha dobile toliko gotovina, da ih same ulažu u novčane

zavode. Već smo mnogo puta spomenuli, kako s vremenom ulošci postaju novčanim zavodima nezgodni, jer se za novac u sadanje vrijeme ne ima uporabe, te će ratni olakšati zavodima položaj, pošto će izgubiti onaj dio uložaka, koji im je bio neprilićan. Kod nas ne postoji nikakav zakon glede primitaka uložaka, te svaki zavod može uložaka primiti po miloj volji, dočim u austrijskoj poli postoji zakon, prema kojem moraju ulošci stajati u razmjeru sa dioničkom glavnicom te se prema visini uložaka mora i dionička glavnica povisivati. Sasma je naravno, da bi novčanim zavodima u današnje vrijeme bilo teško radi obilja uložaka popisivati dioničku glavnicu, jer im u istinu kapitala ne treba i bio bi na smetnju.

Kako se u našoj monarkiji cio gospodarski život koncentrira u novčanim zavodima, to se prema stanju novčanih zavoda mogu prosudjivati i nade na uspjeh ratnih zajmova. Kako su stanja zavoda, a po tome industrija i trgovina veoma povoljna, to ne ima nikakove sumnje, da će i četvrti ratni zajam osobito povoljno uspjeti, što se već po tome može prosudjivati, da se je sa potpisivanjem započelo davno prije poziva na potpisivanje.

Mi kao stručni list možemo svakome preporučivati nabavu ratnih zajmova već sa samog stanovišta dobrog ukamaćenja glavnice, a nije potrebno posebice napominjati, da je svakome i patriotska dužnost davati državi sredstava, da sretno dovrši rat. Mora se konačno u obzir uzeti, da današnje velike raspoložive gotovine potječu od državnih dobava, te je s toga dužnost dati od tih gotovina suvišak opet državi, koja taj novac treba za nove dobave, te tako taj isti novac dolazi natrag u narod.

Zračna navala na Trst.

U nijednom poduzeću nijesu Talijani imali dosad znatnijeg uspjeha u čitavih tih jedanaest mjeseci, što s nama ratuju. A to ne vrijedi samo na kraju i na moru, nego dapače i u zraku je isto. Talijan nije nigdje vojnik, makar se uzdigao nebu pod oblake. Izgubili su na jadni način dva velika zrakoplova. Svi su se njihovi ljetalački napadaji, kamo su ih god poduzeli, svršili bez nimalo uspjeha. Sve baš protivno, nego li naši letioci, koji su obično strašno rušili neprijateljske vojničke zgrade. Kao što na kraju i na moru, tako su se i naši zračni uspjesi svršavali obično uspjehom. Naši su se letioci proslavili i pred malo dana uspješnom navalom na Treviso i na Motta de Livenza.

Da se ovjenčaju i Talijanci loborikom slave, izabrali su si oni jeftin način. Otišli su i napali grad Trst. Ne da su potražili si za cilj svojih bomba kolodvor, luku tvornicu ili kojigod vojnički predmet! Ne! Talijani su obratili svoje oružje na samostan, na mirne sinove Don Bosca, dobrotvore i uzgajatelje zapuštene mladeži, na Salezijance. Ko pozna gdje je njihov samostan i njihova crkva, ne može najboljom dobrom voljom pronaći nikakvog predmeta u čitavoj okolici, radi kojeg bi se mogla talijanska navala opravdati.

Samostan diže se visoko na brijegu u predgradju Sv. Jakob, uzlazeći ulicom Necker. Zgrada je veliki četverokut, koji upada odmah u oči. Od njega su i najbliži vojnički predmeti udaljeni 400 do 450 metara u zračnoj liniji. Dakle ne može se nikako porušenje samostana opravdati. Ne može se pripisati slučaju, pogrješki, nego li jedino talijanskoj osveti, kojom hoće da ono uniŝte, što im nije dano, da oružjem osvoje.

Fremdenblatt.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer Polaer „Tagblatt“.

Domaće vijesti.

Potres. 24. o. mj. bio je ovdje opet zabilježen potres. Početak u 9 sati 15 časaka prije podne. Nastup najjače faze u 9 sati i 59 časaka, sa faktičnim gibanjem zemlje u Puli od jedne desetine milimetra. Ognjište je potresa 9400 km daleko, po svoj prilici u srednjoj Americi.

Dobrovoljni prinosi:

za hrvatske škole družbe Sv. Ćirila Metoda u Istri.

Preko „Narodne radničke organizacije“ bijaše položeno za prodano jedno uskrsno jaje u veselom društvu . . . . K 81·72 (K tome darovaše g. Milan Farusić K 3·—) i gosp. Tomo Gramenuda K 2·—

Ukupno . . K 86·72
Prije iskazano „ 225·16
Sveukupno . „ 311·88

Gospodarstvo.

Proizvodnja drvenih sandala u Zagrebu. „Hrv. Lloyd“ donaša: Rat stvara nove potrebe i u ljudima nova nastojanja. Ono, što se je činilo nemogućim i neprovedivim, postaje sada nečim posvema razumljivim i naravnim. Da će drvena obuća služiti nekada još i ljudima u gradovima nitko nije mogao ni slutiti, a sada je to postalo činjenicom. Kada su pred nekoliko sedmica dovezene prve drvene sandale, posmatralo ih se nekuda sa smiješkom, a sada u posljednje doba nije ih se moglo dovoljno uvesti. Prva je najme roba te vrste dobivena iz Njemačke.

Kako smo se uvjerili može se ta roba i kod nas proizvoditi, barem tako dobra kao ona u inozemstvu. Prvu je robu te vrste stao pred kratko vrijeme proizvoditi ovdašnji tapetar S. Wachs — kako čujemo, spremaju se sada već i drugi — i mora se priznati, da mu je proizvod potpuno uspio, dapače natkrilio inozemne proizvode. Spomenuti je naime u zajednici sa zagrebačkom stolarskom zadrugom stao izradjivati sandale iz bukovog drveta, koje je mnogo bolje od drva iz kojeg su izradjene uvezene sandale, jer se ove naše jednolično deru, a pošto je drvo jednolično i dobre kakvoće, ustaljuje se impregniranje i bojadisanje. Da budu sandalice kod hoda elastičnije podbija petu na čitavoj površini kožom, uopće čitavi gornji dio sandale, kojim je pričvršćena na nozi, izradjena je iz kože, a ne iz pletiva kao kod uvezenih. Kako se kod izradbe upotrebljavaju odpaci od kože, ne poskupljuje time proizvod. Do sada se proizvodi 50—100 pari dnevno, a imade izgleda, da će ta „industrija“ rapidno napredovati.

Osnutak centrale za kosti. Nedavno smo donijeli vijest, da se u Ugarskoj kani osnovati centrala za kosti, a danas već možemo javiti, da je ista osnovana sa glavnicom od K 200.000, te će joj biti zadaća kupovanje, preradjivanje i unovčenje kostiju na području kraljevine Ugarske i etapnih područja. Poduzeće smije dioničarima isplatiti najviše 5% dividende a trajanje je jednako sa trajanjem rata.

Ugarska centrala za ratne cipele. Dne 15. o. mj. konstituirala se je u Budimpešti centrala za cipele, koja ima za zadaću da unaprijedi proizvodnju vojničkih cipela te će se ujedno staviti u sporazum sa austrijskim interesentima glede dobave kože iz neutralnog inozemstva.

Olakšanje izmjene robe sa Rumunjskom. Utanačenje koje je dogovoreno izmedju njemačke i rumunjske vlade u predmetu olakšanja izmjene robe, postalo je prema vijestima iz Bukarešta perfektnim. Prema tome utanačenju obvezuju se obadvije vlade, da će dozvoliti izvoz svojih proizvoda za potrebu druge države, u koliko to dozvoljava vlastita potreba te uz pridržaj ratnog materijala, i to bez da se izvozna dozvola čini ovisnom o kakovim naročitim protuuslugama. Ujedno se obvezuju vlade medjusobno dozvoliti provoz iz trećih zemalja.

Oporezovanje ratne dobiti. Iz Beča se javlja: Austrijski službeni list donosi carsku naredbu o predmetu oporezovanja ratne dobiti. Novomu porezu podpadaju takova javno-tečevna društva i pojedinci, koji su tokom rata, bilo uslijed rata, bilo s drugih razloga došli do viška naprama normalnom mirovnom svom prihodu. Kod tuzemskih društva i privatnih osoba odredjeno je progresivno ubiranje poreza, koje se kod društva počinje s 10, a kod pojedinaca s 5 postotaka, te raste kod prvotnih do 35, a kod potonjih do 45 postotaka. Kod podružnica inozemskih društava ubirat će se porez iza čistog viška prihoda prema škali od 20—40 postotaka. Kod viška društava prost je od poreza višak do 10.000, a kod pojedinaca do 3000. Kod društava odredjen je normalni 6 postotni minimum dohodka, tako da će se porez plaćati samo za višak iznad ove granice. Prost je od poreza višak dohodka javnih i privatnih namještenika, u koliko ne nadilazi 4000 kruna. Kod baština podpada porezu samo onaj dohodak, koji je nastao od početka mira. U izvjestnim slučajevima vlada će izuzetno smanjiti porez ratne dobiti tako u slučaju elementarnih nesreća.

Najveći ček. Ispostavljenje čeka vrhu maraka 300,000.000, koji je izdala tvrtka J. Pierpont Morgan tijekom svoje transakcije sa kanadkim ratnim zajmom, pretstavlja prema vijestima „Daily Chronicle“ rekord u čekovnom prometu. Do sada su vrijedili kao najveći čekovi svijeta jedan ček od 174 milijuna, koji je nedavno po nekom newyorškom bankovnom sindikatu doznačen jednom poduzeću za proizvodnju čelika, te ček na 240 milijuna, koji se svojedobno Kina doznačila japanskoj vladi kao ratnu odštetu.

Ratni zajam kao sredstvo plaćanja. Prema vijestima iz Beča moći će se — u slučaju da namjeravani porez od ratnih dobitaka bude uveden — takove porezne pristojbe plaćati obveznicama ratnog zajma.

Srpsko parobrodarstvo. Prema vijestima iz Zemuna, imala je Srbija na početku rata samo jedno parobrodarsko poduzeće, i to „Prvo srpsko privilegovano parobrodarsko društvo“, koje je sa 10 parobroda u vrijednosti od po prilice dva i pol milijuna kruna prevažalo godišnje okruglo dva milijuna metričkih centi razne robe i oko 70 do 80 hiljada kubičnih metara drva. Ovome društvu bila je sa strane države garantovana 6 postotna dividenda. Osam parobroda je za vrijeme rata potopljeno, dok su dva po našoj monarkiji zaplijenjena i uzeti u najam po Prvom dunavskom parobrodarskom društvu. Vojna uprava vodi sada na Dunavu radnje oko podignuća potonulih parobroda, u svrhu da se eventualno opet korisno mogu upotrebiti.

Poskupljenje novina. U Linzu izlazeći dnevnici povisili su pretplatnu cienu pojedinim primjercima i oglasima uslied velike skupoće boja i papira.

98 pivovara zatvorili su u Njemačkoj, jer nisu dobavile 10 po sto izvarenog piva vojsci.

Razne vijesti.

Henrik Senkiewicz slavit će 5. svibnja svoj 70. rodjendan. Tom zgodom ne će biti posebnih svečanosti, već će se u Varšavi sabirati za poljačke škole.

Poremećenje uma u ratu. Pariški list Matin saopćuje zanimive podatke o čudnovatim slučajevima poremećenja uma kod osoba, kojima su živci u ratu djelomice ili posvema bili uništeni. Evo, što piše taj list: „U Francuskoj su odmah kod same mobilizacije učestali slučajevi ludosti. Bilo je vidjeti žena, koje su se smatrale Djevicama Orleanskim i htjele da spase Francusku. Nadalje se je vidjevalo pozvanika pod oružje, koji su izjavu, e su postali vrhovni vojni zapovjednici, svim ostalim vojnicima izdavali veoma energične zapovjedi. Broj se tih ludjaka još povećao, izakako je došlo do pravih bojeva, a osobito se je to zbivalo za bojeva žestokih onih bojeva oko Verduna. Općenito boluju ovakovi bolesnici na ovoj ili onoj fiksnoj ideji, a inače kao da su posve normalni

Tako je primjerice izjavio jedan iznenada, e znade za način i imade sredstava, kako će borbu posve ušutkati, te je navalio na pukovnika, da mu prepusti zapovijedanje. Ovakovih je slučajeva bilo više ne samo kod časnika, nego i kod prostih vojnika. Osim toga ima i druga jedna vrsta ovakovih bolesnika. Jedni ostavljaju uza sve stroge naloge i zapovijedi jarke i bježe u neprijateljski tabor. Drugi opet stanu tuliti i plakati. Redovito ozdravljaju ovakovi ljudi iza fronte u miru i tišini za nekoliko dana. List Matin navadja konačno i čitav niz slučajeva, kako ovaj ili onaj vojnik nije nikako mogao da gleda krv, a kamo li mrtvoga svoga druga, jer bi ga odmah spopalo ludilo. Zanimivo bi bilo znati, kako je u tom pogledu kod ostalih, a ne samo francuskih četa.

Bieli barjak za ljubavno pismo. Neki časnik iz Velikog Varadina, koji se nedavno vratio sa fronte pripovijeda slijedeći dogodjaj: Usred monotonog streljanja i običajnog života u streljačkim jarcima na sjevernoj fronti Rusi su nenadno izvjesili bielu zastavu. Ta valjda ne će mirovnih pregovora. Najednom se iz protivnog obkopa izvukao vojnik, digaio ruke i došao do naše žicave zaprieke, na koju je objesio pismo. Lupio petama, pozdravio na vojničku i vratio se u svoj jarak. Mojih deset vojnika pohitjelo je po pismo. Na liepom omotu u lošoj njemštini bilo je napisano: Gospodi časnicima: Poštovani drugovi. Drugarskim poštovanjem Vas molim za ljubaznost, da pošaljete priloženo pismo na označeni naslov mome idealu u Lavov. Podpisan je bio neki ruski kapetan. U ovom omotu bio je elegantan listić upravljen na neku damu u Lavov.

Patriotska oporuka. Dne 9. o. mj. preminuo je u Mjerdu u Moravskoj seljak Jan Hačik, koji je oporukom ostavio 3000 K, koje se imadu upotrebiti za liečenje bolesnih vojnika, njegovih sumještana, koji se vrate iz rata.

Buduća Evropa. Na fantastičim kartama buduće Evrope, koje su se širile na početku rata po Evropi, imala je Rusija Carigrad i okolinu, istočnu Prusku i Šlesku s Breslavom. Na Balkanu se je širilo velikosrpsko carstvo: Francuska se je na istoku širila daleko preko Rajne, a Italija se je pružala do granica Hrvatske. Centralne su pak vlasti tvorile malenu mrlju, okruženu odasvud neprijateljima. Zanimivo je sad vidjeti novu buduću kartu Evrope, kako ju poznati engleski pisac H. G. Wells opisuje u engleskim i francuskim listovima. On kaže: Buduću bi kartu Evrope odredjivati bila bezumna špekulacija. Pojedinosti su švršetka rata neizvjesne. Ipak možemo da u velikim crtama kažemo ove ovako: Ako su Francuska, Engleska i Rusija proti Njemačkoj, bojim se, da bi Japan mogao stupiti na njezinu stranu, a takodjer i Italija. Sjedinjene države igraju veliku ulogu, ali mislim, da se one ne će nikad miješati u rat. Belgija mora biti uspostavljena i s njemačke strane sezati do Aachena. Belgijsko-francusko-njemačka granica mora se sastojati od samih streljačkih jaraka i utvrda. Ovo će biti samo tad moguće, ako Francuska izvojšti odlučnu pobjedu. Mnogo je nestalnije, kakova će biti granica istočne Evrope. Da se poljsko pitanje konačno riješi, ovisi o tom, da li će Rusija ili Njemačka izaći jača iz ove borbe. Svakako mora Rusija dobiti Carigrad i Dardanele. Italija će pak dobiti Trentin i Hrvatsku. (Divnih li snova! O. u.)

Uz koga može i mora Rumunjska da pristane? Rumunjski jedan major piše o tom u listu „Eclair des Balkans“, što izlazi u Bukareštu ovako: „Rumunjska ne može da vodi rata proti centralnim vlastima, jer se fronta, koja bi se morala braniti, proteže od Burdujeni-ja do Predeal-a, a od ovoga do Verciorove i od nje do obale Crnoga mora. Tako opširne fronte nije Rumunjska nikako kadra da brani. Mi nemamo u jednu ruku niti dovoljnog broja vojnika, a u drugu ruku niti potrebite municije, da se upustimo u ovakovu borbu. Kad bi planuo rat, bila bi Oltenia u roku od šest sati zaposjednuta po neprijateljskim četama, koje bi kod Verciorove prodrle u zemlju, te bi Rumunjska postala poprištem užasnoga rata. Bio bi to slučaj sa Belgijom, no u velike Oltenija, Vlaška i obje Dobrudže, jednom zaposjednute — što bi nam onda još preostaio? Rusija, nesposobna, da nama pomogne — jer ne može i sama da se brani — bila bi primukana, da nama osjegura samo posjed Moldavije. Grad Bukarešt, koji je utvrdio Brialmont po uzoru Namura i Lüttich-a, ne bi mogao da izdrži navale mužara od 42 cm. Posljedica bila bi veoma kobna: Oltenija opustošena, Bukarešt razoren, Vlaška pretvorena u ratno pozorište, a Dobrudža u bugarskim rukama. Koji dobar rumunjski patrijota da bude uz ovu ludu osnovu? Mogući je samo jedan jedini rat, koji može Rumunjska da vodi: Rat proti Rusiji! Jer rusko-rumunjska granica bila bi malena, a istodobno bi imala Rumunjska tu prednost, da bi ju štitile moćne austro-ugarske, njemačke i bugarske čete, koje bi mogle ustati u Dobrudži na obranu proti napada ruskih četa.“ Uz ovo strukovno-vojničko mnijenje pristaje većina rumunjskih generala.

Liečenje rana. Svaka će rana sama od sebe zacieliti ako je čista. Zato treba ranu dobro isprati. Najbolje bi bilo izprati prekuhanom vodom, ali toga često čovjek nema pri ruci. Zato treba ranu isprati hladnom vodom iz bunara (zdenca) ili iz izvora. Kada je rana čista, onda je treba sastaviti i čvrsto zaviti. Ako ne bude u nju zalazio zrak brzo će zacieliti.

O dojenčadi. Ako majka nema dosta mlieka, onda se diete mora hraniti kravljim ili kozjim mliekom, u koje se metne malko vode, da ne bude pregusto. Iz početka se dodaje gotovo polovica vode, a kasnije sve manje i manje. Poslie šestoga mjeseca može se dati čisto mlieko bez vode, a može mu se dati i čista mekana juha. Dojenčad u svakom pogledu treba već za rana naučiti na red.

Med kao hrana. Med je veoma dobro i zdravo jelo. Tko med svaki dan jede, ne treba se bojati prehlade grla i dušnika, jer ga med čuva. Kome to nije preskupo mogao bi u kavu mjesto šećera metati med. Jednako je i u mljeku med kud i kamo prijatniji od šećera, jer je od njega mnogo bolji.

Zadnje vijesti.

Njemački kancelar u Berlinu. — Rasprava o američkoj noti.

Berlin, 25. (D. u.) Po povratku njemačkog kancelara iz glavnog stana započela se je rasprava o američkoj noti. Rasprava još nije dovršena.

Poraz Engleza u Egiptu.

London, 25. (D. u.) Službeno se javlja iz Egipta: Četa od 500 neprijatelja navalila je na našu stražu u Dueldaru. Uhvatili smo 30 zarobljenika, a 40 ih ubili. Selo je Katia bilo zauzeto od malene čete plemena Yeomanry. Istodobno nas je napala neprijateljska bojna sila od 3000 ljudi sa tri poljska topa. Po žestokoj smo se borbi povukli iz sela.

Srbska vojska.

London, 26. (D. u.) „Morningpost“ javlja iz Pariza: Po dopisu lista „Petit Journal“ iz Krfu, srpska je vojska sad sasvim opskrbljena francuskim uniformama i puškama. Vojska se sastoji od 130 tisuća ljudi, te se nalazi u izvrsnom fizičkom i moralnom stanju.

Poruke iz uprave.

Gosp. K. Defranca — Čepić. Izostale primjerke šaljemo današnjom poštom. Podmireno do konca o. mj.
Gosp. P. Ženžerović — Kavran. Takodjer i Vama.

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | četvrtak, 27. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 287

Njemačka navala na englesku istočnu obalu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Talijansko bojište.

Na jugozapadnom rubu doberdobske visoravni došlo je opeta do žestokih bojeva. Istočno Selca uspjelo je neprijatelju, da je u većem dijelu fronte prodro u naše položaje. Kada je ali htio nastaviti napadaj, izvršile su naše čete protunavalu, potjerale su neprijatelja natrag do njegovih starih jaraka, te ga nakon žestokih bojeva prsa o prsa istjeraše i iz tih jaraka. Tako smo i tu opeta zauzeli sve naše prvotne položaje. Zarobismo 130 Talijana. Topovska paljba bijaše na mnogim točkama primorske fronte vrlo živahna. Na koruškoj je fronti bila bojovna djelatnost malena. Na Col di Lana pucaju naši teški mužari dalje. Djelatnost je neprijateljske artilerije popustila. U odsjeku Sugana napustili su Talijani medju Votto i Roncegno sve svoje položaje, u kojima smo našli mnogo vojnog materijala, te se povukoše prema Roncegno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od kanala La Basee suzbili smo po žestokoj borbi prsa o prsa englesku navalu protiv lagumskih rupa, što smo ih zaposjeli. Zapadno od Givenchy en Gohelle zaposjeli smo rupe dviju mina, jedne francuske a druge engleske, koje su bile istodobno u zrak dignute. Uhvatili smo nekoliko zarobljenika i zaplijenili jednu strojnu pušku. Djelomičnu smo francusku navalu protiv šume, što se nalazi jugozapadno od Villeau-Bois, suzbili, zarobivši 60 Francuza i zaplijenivši jednu strojnu pušku. Svojom smo vatrom osujetili neprijateljske navalne namjere protiv naših položaja izmedju Mort-Homma i šume Caurettes.

Istočno od Mose živahna djelatnost objestranog topništva.

Sjeverozapadno od Cellesa (u Vogezima) došli smo brižno pripravljenom navalom u posjed prve i druge francuske linije na vrhu broj 542 i pred njim. Sve do trećih jaraka dospjele malene čete dignule su tamo u zrak mnogobrojna zakloništa, zarobile su 84 Francuza, a zaplijenile 2 strojne puške i jedno bacalo mina.

Skupina je naših ljetala bacila veliki broj bomba na francusko ljetalište Broccunt i na mjesto Jubecourt puno vojništva. Oborili smo u zračnoj borbi kod Douaumonta 2 neprijateljska ljetala.

Njemačka su vojna ljetala napala noću engleske tvrdjavne i lučke nasade u Londonu, Colchesteru i Ramsgatu, kao što i francusku luku Etaples, gdje imaju Englezi veliki tabor za vježbanje vojske.

Istočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja. Skupine su njemačkih ljetala bacile obiljno bomba na ljetališta u Dvinskomu.

Balkansko bojište.

Nema ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Uspjesi njemačke mornarice i njemačkih ljetala.

Berlin, 26. (D. u.) U jutru 25. o. mj. opstreljavali su odjeli njemačkih velikih brodova s dobrim uspjehom utvrde i važne vojničke nasade u Great-Yarmuothu i Lovestofu, te su po tom otvorile vatru na skupinu malenih neprijateljskih krstarica i razarača. Na jednoj se je krstarici pojavio veliki požar. Jedan razarač i dvije neprijateljske su izvidnice bile potopljene. Jedna je od tih bio engleski ribarski parobrod „King Stephen“, koji nije htio svojedobno, da spasi posadu zrakoplova broj 19, kojoj je prijetila smrt u moru. Posada je ribarskog parobroda bila zarobljena. Preostale su neprijateljske sile uzmakle. Svi su se naši brodovi vratili neoštećeni.

Istodobno napala je s bombama, dobrim uspjehom u noći od 24. do 25. skupina naših pomorskih ljetala u istočnim engleskim grofofijama, obrtničke nasade u Cambrigdu i Norwichu, kolodvorske nasade u Lincolnu, baterije kod Wontertona, Ipswicha, Norwicha i Harwicha, kao što i neprijateljske izvidničke brodove. Pored najžešćeg neprijateljskog opstreljivanja vratila su se sva ljetala neoštećena u domaće luke.

Ljetala odjela naših pomorskih ljetala u Flandrijama su napala velikim uspjehom s bombama u jutru 25. lučke nasade, utvrde i ljetalište u Dünkirchenu, te su se po tom sva ljetala neoštećena povratila.

Sukobi izmedju izvidničkih brodova na flandrijskoj obali, o kojima smo već javili, nastavili su se i 25. o. mj. Kod toga bio je teško oštećen engleski razarač, a pomoćni parobrod potopljen. Njegovu smo posadu zarobili. Naše su se bojne sile povratile neoštećene i sa tih poduzeća. Neprijatelj se je opet povukao iz područja flandrijske obale.

Brzojavi.

Raspust trgovačkih komora.

Beč, 26. (D. u.) Ministar je trgovine raspustio trgovačke komore u Trstu, Gorici, Rovinju Roveretu, koje su u normalnom svoju djelovanju sprječavane radi ratnih prilika, a osobito radi toga, što je veći broj članova već kroz dulje vrijeme udaljen od sjedišta komora. Daljnje je vodjenje komorskih posala povjereno vladinim povjerenicima, koje je ministar imenovao, i kojima će stajati uz bok vijeće stručnjaka, sastojeće se iz zastupnika interesenata. U savezu s ovim odredbama kani vlada, s obzirom na državne interese promijeniti ustanove zakona i statuta o trgovačkim komorama kod trgovačke komore u Trstu, prema kojoj je dosad mogla jedna trećina članova trgovačke komore da bude inozemaca. Tim će se povodom provesti i promjene u izbornom redu za trgovačku komoru u Trstu, kojim bi se promjenama ista prilagodila današnjim prilikama, jer sastav njezin nije djelomice odgovarao više razvitku gospodarstvenog života, a ponajpaće se ima osjegurati djelotvornije zastupanje pomorskih interesa. Da se za te odredbe sve nužnu pripremi, obdržavat će se doskora sa strane ministarstva trgovine konferencija uz sudjelovanje ličnosti iz krugova komore, a bit će pozvani na nju i drugi interesenti iz gospodarstvenih krugova u Trstu.

Engleska.

Vojnička dužnost u Engleskoj uvedena.

Manchester, 24. Londonski dopisnik „M. Gaurdian“ javlja: Politička se je kriza u Engleskoj dovršila potpunom pobjedom pristaša vojničke dužnosti. Sporazum će izmedju Asquitha i Hendersohna biti novi „Derby“ za oženjene, jer je za njih bezodvlačno uvedena vojnička dužnost, ne bude li nezadovoljnost parlamenta i zemlje prejaka. Ali se do sada te nezadovoljnosti ne opaža. Misli se, da je riješenju krize mnogo pridonijela Francuska, koja je tražila od Engleske veće pomoći. Glavno što je omogućilo riješenje krize, bilo je držanje radničke stranke. Da su se radnički ministri morali povući, vladina bi se koalicija bila morala raspasti.

List misli, da bi bila ostavka Lord Georgea manje štetna i kad bi mu se pridružila dva tri unionistička ministra, jer je George, kao ministar municije, svoju zadaću već dovršio, nego li da se lord George složi s Carsonom i s Churchillom i da stvori s njima za vladu sposobnu oporbu.

London, 24. „Daily News“ u svom uvodnom članku piše: Mi smo uvjereni, pored sveg

uvjeravanja službenih krugova o protivnome, da će proširenje zakonite vojničke dužnosti proizvesti, medju radnicima i medju liberalcima, više nezadovoljstva i nesloge nego li čitavi zakon vojničke dužnosti. „Daily News“ navaljuje na Lord Georgea žestokim pismom, gdje kaže: „Narod mora birati izmedju Lord Georgea i Asquitha. Lord George nije imao nikada stalnih političkih načela. Ravnao se je samo po impulzima. On je žrtvovao svoje bolne mašte. Smatra se mužem sudbine, koja ga je odabrala da bude spasiteljem Europe. List baca na Lord Georgea svu krivnju za neprilike, koje su se u ministarstvu i medju radnicima porodile te navješta novinsku borbu protiv ministarske koalicije.

Engleska donja kuća.

London, 26. (D. u.) U donjoj se je kući vršila tajna sjednica, radi vijećanja i odobrenja Asquithove izjave.

Asquithovi podaci o engleskom novačenju.

London, 26. (D. u.) Reuterov ured javlja: U tajnoj sjednici donje kuće podao je Asquith ove potankosti o pomnoženju vojske i o vojničkoj dužnosti. Kazao je, da od kolovoza nije novačenje više dostajalo, da se vojska razvije, kako to treba. Radi toga odlučila je vlada: prvo, da produlji do konca rata službu one momčadi, koja je već svoje vrijeme odslužila; drugo, da spoji domobranske čete s pukovnijama, koje to trebaju; a treće, da opet pozove u službu oslobodjene momčadi, čim im bude istekla svjedočba oslobodjenja. Osim toga predlaže vlada, da se odmah unovače mladi muškarci, kojima 8. kolovoza ne će još biti 18 godina, čim 18. godinu navrše.

Još se predlaže: prvo, da se poduzmu mjere, kako bi se slobodnim novačenjem neupisanih neoženjenih muškaraca dobile nužne momčadi. Drugo: vlada traži opunovlaštenje, da smije odmah preći na prisilne mjere, ako se do 27. svibnja ne bi dobilo 50 tisuća od tih ljudi. Treće: isto se ima dogoditi, ako bi se kojegagod tjedna po 27. svibnja upisalo manje od 15 tisuća ljudi. Četvrto: mjere navedene pod prvom i drugom točkom morat će se izvršiti, dok se postigne broj od 200 tisuća ljudi od onih, koji još nijesu upisani.

Na to je bila kuća odgodjena. 26. o. mj. održala se je opet tajna sjednica.

Buntovnički nemiri u Dublinu.

Amsterdam, 26. (D. u.) Kako Reuterov ured opširno javlja, kazao je Birrel u svojoj izjavi u donjoj kući slijedeće: Juče o podne buknuli su u Dublinu nemiri. Veliki broj ljudi, koji stoje u svezi s udruženjem revolucijonaraca, poznatih pod imenom Sinnfein, i koji su bili većim dijelom naoružani, zauzeo je silom poštanski ured, prerezao ondje brzojavne i telefonske sveze, te napokon zaposjeo i kuće u glavnim ulicama i uzduž kaia (gata). Tijekom dana unišli su u grad vojnici, koji su već nemire svladali. U koliko je ovdje poznato, ubijena su 3 časnika, 4 ili 5 vojnika, 2 dobrovoljca, koji su im vjerni ostali i 2 činovnika policije. Ranjenih je bilo 4 ili 5 časnika, 7 ili 8 vojnika i 6 dobrovoljaca, koji su vjerni ostali. O gubicima pristaša udruženja „Sinnfein“ nema još točnog saopćenja.

Amerika.

Wilsonova najnovija nota.

O tom piše „Kölnische Zeitung“ u uvodnom jednom članku, iz kojega navadjamo ovdje najglavnije misli.

I opet se prijeti ultimatom vlada Združenih Država, a na čelu joj „ratoborni predsjednik, radi rata s podmornica. „U koliko carska vlada, glasi konac najnovije note Wilsonove, ne će sad da izjavi, e će bezodvlačno napustiti svoje dosadašnje metode ratovanja s podmornicama proti putničkim i tovarnim brodovima, ne može vladi Združenih Država ništa drugo ne preostane, nego da posve prekine svoje diplomatske odnošaje s Njemačkom“. Tako eto glasi ta „užasna“ prijetnja Wilsonova. U zajedničku je jednu sjednicu obiju kuća senata došao osobno te je, iza kako je pročitao svoju notu, u govoru još oštrijim riječima istaknuo prijetnje sadržane u pismenoj noti. Kako su se njegove riječi dojmile senata i kako ih je primio do znanja, ne javlja se za sada još ništa; no nema sumnje, da će pristati uz Wilsona, što uostalom i nije čudo, jer u njemu sjedi većina najviših državnih činovnika. I tako je Wilson sam stvorio eto položaj, koji je kritičan po odnošaje obiju naroda i nitko ne može ovaj čas da kaže, hoće li se ti odnošaji povoljno ili nepovoljno razviti.

Nema sumnje, njemački je narod primio sadržaj te najnovije note sa začudjenjem. Još je svima živo u pameti, kako se je susretljivošću njemačke vlade bila sredinom veljače radi propasti „Lusitanije“ malo ne posve slegla amerikanska uzrujanost, premda su se i tad izmjenjivale prilično oštre note, što više, Amerika kao da je posve bila popustila, jer je sam amerikanski tajnik izjavio bio u jednoj okružnici na vlasti, „da se imade svaki ma išto oboružani trgovački brod smatrati pomoćnim krstašem i da se ima s njim kao takovim postupati“. No Englezima je teda negda pošlo svojim poznatim rovarenjem za rukom, da posve preokrenu Wilsonovo mišljenje u toj stvari, tako te je svoje prijašnje stajalište zanijekao i postavio se na posve ratoborno stanovište, premda je Njemačka vlada posve odlučno izjavila, da na nju ne pada a ma nikakova krivnja radi katastrofe „Sussexa“. Hoće li ta „ratobornost“ Wilsonova još dulje potrajati i hoće li voditi do ozbiljnih sukoba izmedju obiju vlada, pokazat će skora budućnost.

Japan.

Japan prosvjeduje protiv izagnaništva Azijata u Americi.

London, 24. „Morning Post“ doznaje iz Washingtona: Japanski je poslanik predao državnom departementu prosvjed protiv imigracijskog zakona, koji ne dopušta, da se azijski iseljenici nasele u Americi. Zakon bijaše predložen senatu, nakon što je bio promijenjen od zastupničke kuće. Japanska je vlada prosvjedovala, jer zakon dira čast japanskog naroda te dovadja u sumnjušu dobru vjeru japanske vlade. Japanski je prosvjed prouzročio uzbudjenost u vladinim krugovima.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. Službeni izvještaj od 23. o. mj.:

Zapadna fronta.

U noći od 21. o. mj. opstrjeljavalo je njemačko topništvo odsječak od Üxküll‍a. Neprijateljska su ljetala preletjela okolicu kod Dvinskog. U jednom odsječku kanala Oginski rabili su Nijemci zagušljive plinove. Tečajem dana bila je njemačka jedna izvidnica sjeverno od jezera Vigonovskoje iznenadjena i uništena. Preživjeli su zarobljeni. Dne 21. uništili smo austrijsku jednu stražu sjeverno od Čartorijskog. Sjeverno od Kremenjeca upalio je neprijatelj tri mine i pokušao, da zaposjedne lijevke. Lijevke smo mi zaposjeli.

Kaukaska fronta.

U okolici kod Aškale, zapadno od Erzeruma, odbili smo žestoke napadaje Nijemaca, koji su imali znatnih gubitaka. Nato smo izveli iznenadnu protunavalu i osvojili važan dio neprijateljskih položaja.

Francuska.

Paris, 24. Službeno izvješće od 23. o. mj. u 11 sati u noći:

Sjeverno od Aisne pokušao je njemački jedan izvidnički odio, da provali u francuske položaje kod zaravanka Paissy, no bio je uz gubitke suzbijen. Zapadno od rijeke Mose raspršili smo tečajem noći jedan njemački izvidnički odio južno od Haucourta. Sjeverozapadno od šume Caurettes napredovali smo u bojevima s ručnim granatama u njemačkim strjeljačkim jarcima i zarobili 30 vojnika, medju kojima 2 časnika. Nijemci su žestoko opstrjeljavali okolicu vrha Mort-Homme. Istočno od Mose prošla je noć razmjerno mirna. Jedna u Eparges po Nijemcima upaljena mina nije prouzrokovala u francuskim strjeljačkim jarcima nikakove štete. U šumi Apremont povisilo je naše topništvo svoju djelatnost i opstrjeljavalo je s uspjehom neprijateljske mužare. U Vogezima zarobile su francuske čete jednu malenu njemačku stražu u okolici Bonhomme.

Paris, 25. Službeni izvještaj od 24. o. mj. 3 sata poslije podne:

U Belgiji djelovanje topništva u odsjecima kod Westende i Steenstrate. U Argonama su pucali Francuzi na okolicu Malancourta. Zapadno od Mose žestoko su Nijemci opstrjeljavali tijekom prije podneva položaje Francuza kod Mort-Homme. Istočno od Mose od vremena do vremena topovsko djelovanje. Na ostaloj fronti nikakovih dogodjaja.

U noći od 23. na 24. poduzela su francuska ljetala uzlete. Na kolodvor od Longuyona bacila su 21 rasprsnu i 8 požarnih bomba, 5 rasprsnih bomba na kolodvor u Stanayu, 12 rasprsnih bomba na neprijateljska taborišta od Mont Foucon i 32 bombe na kolodvor u Nantitllois-u.

Italija.

Rim, 25. Službeno izvješće od 24.: Trajno nevrijeme usporuje djelatnost naših četa, ali je ne prekida. U visokom Cordevole bijahu suzbijeni novi neprijateljski napadaji na vršku Col di Lana. Na Sextenškom mostobranu zauzeli smo još dio klanca Sentinella u visini od 2717 metara. Zarobismo 10 momaka, zaplijenismo jednu strojnu pušku, oružja i municije. Na Krasu je jučer neprijateljsko topništvo silno opstrjeljavalo tanetima svju kalibra šančeve, što smo ih zauzeli istočno Selca. Naše su čete napustile sjeverno Selcske uvale malen dio šančeva, koji su najjače bili ispostavljeni neprijateljskoj vatri. Pod noć je neprijatelj ponovio jaki napadaj na šančeve južno uvale, ali bijaše pobjedonosno odbijen.

„Sussex“.

Kako je najnovija napetost izmedju Amerike i Njemačke izazvala nedavna propast parobroda „Sussexa“, vrijedno je, da se navede, što o toj propasti piše švicarski novinar Iva Niederöst, koji je kroz čitav niz godina pisao u Engleskoj za engleske i amerikanske novine i koji je sam proživio katastrofu „Sussexa“ i srećno se spasio. On je opisao svoje doživljaje prigodom propasti „Sussexa“ u listu „Berner Bund“ već 2. travnja, te svoj opis upotpunjuje ovim navodima, za koje se izjavio spremnim, da ih je spreman potvrditi pod prisegom i vlastoručnim svojim potpisom, ovjerovljenim pred javnim bilježnikom.

Niederöst pripovijeda: Na sam dan nezgode nije nijedan od putnika „Sussexa“ govorio o tom, da je parobrod pao žrtvom torpeda; tek drugi su dan vjerovali i kazivali najrazličitiji ljudi, kako su vidjelji torpede i podmornice. Eksplozija se je zbila na prednjem dijelu broda. Ja sam sa više brodarskih liječnika pregledao mjesto nezgode. Parobrod je bio na provi jednu stopu iznad morske površine rastrgan deset do dvadeset stopa odozdo koso prema gore. Blagovaonica je prve kajite bila razorena. Da nije nastala na parobrodu strava, bilo bi unesrećenih možda samo kakih četrnaest do šestnaest putnika prvoga razreda. Stručnjaci, koji su sa mnom brod pregledali, izjavili su, da može nesreća da potječe samo od mine, te se jedva i može da govori o torpedu, jer da se je radilo o hicu s torpedom, bio bi to veoma loš hitac, tako te bi odnosna podmornica morala bila da izbaci i drugi torpedo.

Sa „Sussexa“ dovezao sam se na engleskoj torpednjači „Afridi“ u Dover. Ovdje sam u jednom razgovoru o tom predmetu izjavio, da po mnijenju samih stručnjaka i pomoraca nije pao „Sussex“ žrtvom torpeda, nego mine.

Ta moja izjava morala je da dodje do znanja tamošnjih oblasti. Svakako su mi zadržani papiri u Folkenstone, kamo sam morao da se zaputim iz Dovera. U Folkenstone me ispitivao jedan engleski pobočnik, a ja sam mu opširno ortao, kako je stvar bila. Kasnije je došao u sobu neki general i francuski glavni konzul. Ispitivali su me o uzroku nesreće. Odvratih, da se po mom

mnijenju radi o mini i navedoh glede toga svoje razloge. General mi oštro prekine riječ i reče: „Svi su ljudi složni u tom, da je to bio torpedo, a Vi velite, da je mina!“ Iza toga su ta gospoda vijećala u mojoj odsutnosti preko dva sata. Nakon toga me povedoše u ured tajne policije, kamo je došao i gore spomenuti pobočnik, i gdje sam potpisao crvenom tintom sastavljenu izjavu, „da je po mom mnijenju „Sussex“ bio torpedovan“. Ja sam to očitovanje potpisao dne 26. marta, ali samo zato, da me puste u miru, premda nijesam ništa o ma bilo kakovom torpedovanju zamijetio bio.

Dne 27. marta dodjoh u Boulogne i ovdje me je primio engleski jedan tajni redarstvenik. Neki je major od Intelligence office u Boulogni zatražio od mene, da svoju zapisničku izjavu u Folkenstonu potkrijepim pod prisegom pred francuskim javnim bilježnikom. Pošto dokazi o mojoj identiteti, koje je javni bilježnik tražio, nijesu bili dostatni, potvrdiše moj lični indetitet tajni redarstvenik Hill i engleski jedan major. Morao sam pred bilježnikom opetovati, da moja pismena izjava u Folkestonu jeste istinita, i morao sam to očitovanje potpisati i prisegom potkrijepiti. Tek iza toga sam primio svoje papire i smio nastaviti put u Švicarsku.

Nedju putnicima „Sussexa“ bilo je različitih vojnika u vojnoj odori; kako se posve pouzdano sjećam, bilo je nekoliko belgijskih vojnika, jedan belgijski časnik, dva ili tri engleska i dva francuska vojnika.

Englezi se rugaju Americi.

Nečasna neutralnost Sjedinjenih Država izazivlje poruge i dobroćudnih Engleza. Pod naslovom „Jadi države-krparije“ donio je londonski tjednik New Age članak, u kojem piše, što se sve može najgorega kazati o američkoj neutralnosti. Spisatelj počimlje kritizovati postanak i ustav Sjedinjenih Država. Kaže da Unija niti nije vrijedna kakva država, nego samo glupo uponašanje engleske pukovlade, grdni izrod racijonalističkog 18. stoljeća. Kaže, da je Amerika htjela da si stvori demokraciju, a da nije imala za to pri ruci prikladnog puka. Mjesto pukovlade gospoduje tamo nenaobražena, bezdušna, plutokratična demagogija, koja pazi jedino na posao. Upravo je smiješno, ako se traži da imaju nazore i ideale svoje stare matere zemlje razne pribjeglice, koji su u Ameriku zalutali jedinim idealom da obogate. Produkt nenaravne američke države ne može da bude drugo, nego nenaravan gradjanin. To se je ukazalo osobito u tom ratu.

Jadi se američke državne nevolje očituju u Wilsonovom držanju. Ali pustimo neka govori malko sam engleski člankopisac:

„Sve to više prodire si puta uvjerenje, da će američke Sjedinjene Države jednom skupo stajati njihova nesposobnost, da igraju ulogu velike države, kao što su i kakve bi i na djelu morale biti. U svjetskoj povjesti nijesu znale da idu nikakvim putem. Već i sami priznavaju, da su si stvorili budućnost punu mržnje i prezira, sa strane i jednih i drugih evropskih ratujućih država. Nijesu znale drugo, nego da se omraze svim ratujućima i da se smiješnima prikažu pred neutralnim državama. Alijirci su nezadovoljni s neutralnošću, koja proizlazi iz dobrog posla, i koje bi moglo nestati, čim i koristi nestane. Saveznici su nezadovoljni, što ih Amerićani zlo shvaćaju i prosudjuju, i što im ne izkazuju nikad nikakve ljubavi. Neutralci takodjer su nezadovoljni da svojom najvećom neutralnom državom, od koje su se naučili shvaćati sa ciniznom svako pravo i svoje i tudje.

Ali nije ni čudno izvanjsko držanje Sjedinjenih Država, kada u samoj nutrinji njihovoj vlada pravi kaos. Wilson se je odmah na početku svjetskog rata izjavio za neutralnost. Prištedio si je time, neugodnost, da se ravna po kakvom načelu. Pustio je svakomu slobodu, da radi samo za svoju džep. Sjedinjene Države usrijed rata ne rade drugo, samo što moraliziraju i profitiraju. Glad je za zlatom napučio tu zemlju, koja ni nema drugih ideala do zlata. „Spravljati novca“ to je jedino, što drži na okupu američku državu. Nestane li te mogućnosti, da se novca spravlja, tada bi se svako rado povratio iz Amerike u pitomu Europu.

Dok su god Alijirci gospodari na oceanima ne će ipak poći Americi za rukom, da se obogaćuje na račun jednih i drugih ratujućih država.

Ako Englezi ovako sude o Americi, šta da kažemo o njoj mi, kojima nije Amerika ma baš ništa koristila?

Pred Kut-el-Amarom.

U carigradskom listu Osmanischer Lloyd nalazi se ovaj dopis s bojnog polja.

Tamna je noć zastrla pustinju Mezopotamije. Samo joj tu i tamo prekida tišinu zavijanje šakala. Naše deve kroče ustrajno tom suhom pustoši, a onda naćule uši. Slute rieku, jer već 48 sati nisu pile. Žestoke, a neplodne navale Engleza, nisu im ni dale vremena, da se napiju.

Mičemo se sve dalje i dalje u istom tempu. A zar toj mrkloj noći nema kraja? Nu što je to sada? Iz daleka kao da dopire sve jasnija tutnjava. Nismo li na koncu konca i zabludili? I tjeskobom u srdcu se ustavismo, da dočekamo jutro.

Već sviće. Ševa pjeva kroz sumrak. Drhćući se budi jutarnje crvenilo i pruža se preko dola i briega. Na krvavom nebosklonu prosievaju zlatni traci, dok se sunce veličanstveno uzdiže iza visogorja Perzije. Kuda dopire oko, pruža se žutosiva pustinja, bezkrajno. Na zapadu se javlja tamni potez, prekrit bjelkastom parom. To je prastari Tigris, koji sa svojom rumenkastom vodom teče u Indijski Ocean.

Karavana deva uz pratnju malenih magaraca, putuje polagano prema jugu. Jata putujućih roda kruže bezoblačnim nebom. Neki stari Arapin dolazi pješčanom cestom, vukući za sobom suhe noge. Prestrašena nam se pogleda uklanja s puta.

Tamo prema jugu opaža se sad neka bjelkasta mrlja. Iz nje izlazi na stotine sitnih stupića dima, koji se dižu drhćući u visinu. Sad se već razabiru i pojedini šatori i tisuće malenih crnih točkica, kako se žustro vrzu kroz šatorje. To je naš glavni stan — naš žudjeni cilj.

Tamo dalje još stoji mrki gaj paoma. To je Kut-el-Amara, engleska utvrda, koju naša vojska obsieda. Dugačkim kasom hitimo k rieci. Naše umorne životinje pozdravljaju vodu veselim glasovima. Sjahati, napojiti i opet dalje k taboru. A tamo je stiska velika, promet upravo nevjerojatan. Posvuda nam zatvaraju put kola i municione kolone. A i bregovi englezkih baterija i pljen spriečava prolaz. Riedko je kada stari Tigris vidio na svojim obalama toliko ratnika. Častnici svih stepena i arabski šeici j[illegible] dolinom na svojim sjajnim konjima. Šator se niže do šatora dokle oko može da dopre. Na stotine neumornih deva i drugih teglećih životinja stoji naokolo, a čuvaju ih slikovito odjeveni crnci. Straže odavaju počast. Psi laju. Na stotine Židova, Perzijanaca, Arapa i Haldejaca živo gestikuliraju, nudeći i prodavajući svoje datulje i smokve, duhan i drugo našim vojnicima.

Konačno će se prorieditì množtvo i mi ćemo izaći iz gužve. Desno leži englezka topnjača, osvojena kod Sulejman Paka. Topovi još odsievaju o suncu. Brzojav bez žica zuji joj tajanstvenu pjesmu. Kapetan i prvi časnik očekuju me na zapovjedničkom mostu smiešećeg pogleda. Nakon srdačnog „salem aleikuma“, spustismo se u nizku kajitu, da uzmemo toplog groga i šunke, pa da se opet dalje spremimo na put.

A onda baciti pogled prema jugu. Iz mrkog gaja Kut-el-Amare dižu se crni oblaci dima. Od vremena do vremena tutnje težki topovi ili zamnieva zuj englezkog dvoplošnjaka. O navalama s bajunetama nema govora, a o neprijateljskom prodoru ni pomisliti.

I taj je dan došao kraju. Ružičasto sjaju vršci perzijskog pograničnog gorja nad pustarom, koja tone u sumraku, dok iz Kut-el-Amare dolazi gromoviti pozdrav večeri.

Domaće vijesti.

Naše uredništvo traži naobraženu osobu, koja vlada potpunoma njemačkim i češkim jezikom u svrhu, da bi nam prevadjala ratne izvještaje iz njemačkoga na češki. Te izvještaje donašali bi mi u „Hrvatskom Listu“ obzirom na velik broj Čeha, koji se danas u Puli nalaze.

Iz političke službe. Novi imenovani predsjednik upravnog povjerenstva za markgrofoviju Istru, dvorski savjetnik Vjekoslav Lasciac položio je prisegu u ruke namjesnika i nato nastupio svoju novu službu u Poreču.

Ratni zajam. Kod ovdješneg kreditnog i eskomptnog društva, koje stalno ovdje biva i gdje se može u svako vrijeme dobiti razjašnjenja, potpisao je dalje ratnog zajma g. Lacko Križ, kruna 3000·—.

Novi potpredsjednik namjesništva Oskar pl. Lobmeyr. Novi se je potpredsjedik namjestništva Oskar pl. Lobmeyr rodio godine 1864. kao sin pomorskog časnika u Trstu, te je ondje svršio gimnazijske nauke. Dovršivši u Beču sveučilište, stupio je godine 1886. u političku službu u Dalmaciji. Godine bi 1890. pozvan u ministarstvo za bogoštovje i nastavu, te je kroz dulje vremena službovao u prezidijalnom uredu. Godine 1896. imenovan bi okružnim glavarom kod donjoaustrijskog namjestništva te upravnim referentom kod prometnog povjerenstva u Beču. U toj je službi proveo i otkup zemljišta, potrebitog za bečku gradsku željeznicu i ostao ondje sve do novembra 1908., kad bje imenovan dvorskim savjetnikom kod zemaljske vlade u Koruškoj.

Godine 1912. upravljao je dvorski savjetnik pl. Lobmeyr za vrijeme bolesti tadašnjega zemaljskog predsjednika pl. Heina kroz šest mjeseci vladinim poslovima. Radi opširnog svog strukovnog znanja uživao je u svim krugovima pučanstva živalne simpatije.

Potpredsjednik namjesništva pl. Lobmeyr, koji govori i talijanski, slovenski te hrvatski, stekao je tijekom svoga službovanja na najrazličitijim područjima uprave bogatog iskustva te veoma dobro poznaje i živo se zanima za državnopravna i gospodarstvena pitanja, koja su upravo za Trst od tako velike važnosti.

Srušio se dio starih trščanskih gradskih zidina. Utorak poslije podne srušilo se, od prilike 30 metara, starih gradskih zidina, u ulici Tor S. Lorenzo, blizu ulice S. Michiele, a da nije dogodjaj prouzročio nikakvih čovječjih žrtva.

Srušene zidine tvore dio onih gradskih zidina, koje se u nacrtu iz 4. stoljeća vuku od Porte S. Lorenzo do ulice Barbacan del Dondolo, što se je nalazio u kutu, kojega tvori današnja ulica S. Giusto ondje, gdje se ona okreće prama zidinama kaštela. Zidine su su bile podignute, da brane vrtove, koji su iz biskupskih ruku prešle pred 2 godine u općinsku vlast.

Razne vijesti.

Najstarija oklopnjača imala bi da bude ratna jedna galera, koja je bila godine 1530 sagradjena u Nizzi, a imala je oklop od olova. Pripadala je velikoj pomorskoj eskadri, koju je car Karlo V. poslao bio proti Tunisu, da uspostavi opet na prijestolje protjeranog sultana Mulej-Hasana. Zapovjednik je bio glasoviti Andrija Dorria, i Tunis bje iza posve kratkoga opsjedanja uzet u juriš, kod česa se je pomenuta oklopnjača, zvana „Santa Anna", veoma odlikovala. Na njoj je bilo šest mostova, mnogo topova i posada od 300 momaka. Osim toga je imala ta oklopnjača prostranu kapelicu, spremište za barut, prostor za primanje te pekarnu, u kojoj se je danomice pekao kruh za sveukupnu momčad. Olovnati je oklop bio drvenim klinovima učvršćen na bokovima broda te je upravo on štitio brod od svake ma i najneznatnije oštete u svim bojevima, kako to javlja kronista Bosio. Slika se te velike oklopnjače nalazi u palači hospitalita u Rimu.

Pokriće potreba sladora za vojništvo. Namjesniško vijeće saopćuje: Ratno je ministarstvo u dogovoru sa ministarstvom trgovine odredilo, da imadu potrebni slador kod svih u zaledju se nalazećih četa i zavoda, zatim pričuvnih bolnica i drugih zdravstvenih zavoda, vojno-obrazovnih zavoda, vojnih kazniona, taborišta zarobljenika i njihovih bolnica itd., nadalje svih zavoda za dobrovoljnu zdravstvenu pripomoć, ubrojivši i zavode Crvenoga Križa, posadnih i časniških kuhinja i gostionica, neposredno podavati vojno-opskrbna skladišta. Počevši dakle od 1. maja ne smije se više četama i zavodima izdavati karte za nabavu sladora; karte koje su već izdane, gube sa danom 1. maja svoju vrijednost te se od toga dana ne smije izdavati na nje slador. Ta naredba ne vrijedi za kantine.

Poruke iz uprave.

Gosp. Stipčević, Feldpost 241. Kasno prispjelo.
Gosp. Bokatić, Feldpost 353. Uredismo kako naručiste.

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

Ljudima je, kako komu bilo i milo i nemilo, slušati nesamo upute već i prijekore novoga glavara nove županijske oblasti, a kad ovaj doustio i resko im: „S Bogom junaci!" dobacio, skromno ljudi odvratiše: „Pošli s Bogom, gospodine", na užas bijednomu Maniši, što je opet izostala službena oznaka gospodstvu visokoga poglavara.

Sad podju u školu i nadju mlada, još golopera učitelja, suhonjava, žuteljiva mladića, što je istom jesenas doučio na petrinjskom učiteljištu, a pred malo nedjelja namješten, i to na mjesto staroga učitelja, koji je „vo vremja ono" svršio bio tromjesečni tečaj, pa ipak četrdeset godina svojim ramenima pridizao pučku prosvjetu.

Školska zgrada, kao većina tih zgrada po Lici, pregradjena za nevolju, dašto — iz nekadašnjega časničkoga stana, pa joj sobe oniske, uzane, a kuhinja po starom načinu zapremila prostor, kolik cijela školska soba, a iza nje dvije sobičice za stan učiteljev.

Svećenik, pohvalivši dosadanju mu revnost, prestavi velemožnomu gospodinu mladoga učitelja, koji se u prvi mah bješe ponešto smeo, al' onda pribrao. — Milota je bila pogledati one jedre obraščiće i bistre, jasne poglede mališa, kojih se školska soba bila nakrcala, bar četrdeset i nekoliko. Svaki njih nosi prslučić i na njem dva reda koštenih puca, na nogama opančiće na vrečanici, a za pasom tkanicu od domaće vune ili ćemerčić od kupovne kože.

— Koji je najbolji u drugom razredu? — upitat će podžupan. — Svi junaci nikom ponikoše, — štono pjeva pjesma narodna, samo mali Gjemo upre prstom u zgojita maleška, crnomanjaste, kovrčaste kose, žarka obla oka, pa veli: „Lazo".

Zapredoše se pitanja i odgovori:

— Koliko ima Božjih zapovijedi, Lazo?

— Deset, — vedro se odzivlje ovaj.

— Koliko je ovo u mojoj ruci novaca?

— Srebrena četvorka, to su četiri groša ili dvaest novčića.

— Dobro sinko. Valjano li mi očitaš deset Božjih zapovijedi, pa dobiješ za nagradu dva puta ovoliko, koliko bi te zapalo za svaku zapovijed novčića?

Mali popomuča, zasvjetlucnu okom da odriješi: „Ako valjano očitam deset zapovijedi Božjih, pa dobijem u nagradu dvije četvorke ili osam groši, to bi me zapalo za svih deset zapovijedi četrdeset novčića, dakle za svaku četiri novčića.

— Dobro, — veselo će podžupan — a ti se prekrsti, pa kazuj".

— Pazi, da se ne obrukaš pred velemožnim gospodinom, — uplete paroh, a na taj se neobični nazivak malac nešto prepadne, pa svrnuvši plahim gledom u podžupana, sav se u vatru stvori t. j. žarko porumeni i u onoj smetnji mucajući tek izbaci: „Prva . . . prva zapovijed . . . onaj . . . prva zapovijed Božja . . . onaj . . . ne ukradi!"

— Hajde, nek bude tako za ovaj put, — lagahnim će smiješkom podžupan — osobito za nedobre ljude i u ovom kraju, štono rado isture lakome ruke za tudjim dobrom; — al' u knjizi, Lazo, kanda drugačije piše.

Ispravi se brže bolje Lazo i otpočne s nova, pa bez stanka nekim malim drhtom u glasu odčita svih deset zapovijedi Božjih.

Nagradi ga novcem podžupan, pa se okrene k drugome razredu i upita naglo: „Kako se zove svijetli Ban?"

— Jelačić, — još brže otpovrne dijete, a mladi se učitelj, na velikoj muci otrese: „Bog s tobom, Makse, tko ti je to rekao?"

— Veli tako stari patentaš Arse, koji je pod Jelačićem banom služio, — nevino odvrati momčić, a podžupan opomene novoga učitelja, neka pristigne i dopuni, što je zanemario stari.

Izadju iz škole: u dvorištu gombalište, ali gradje nevaljale, trule; srećom načelnika Maniše, na staji je nov krov i na školskom vrtu nova ograda, samo što je onaj iznutra — prazan. — Podžupan se na koncu pregleda uprosti s mjesnim parohom, zamoliv ga, da pozdravi vrijednu domaćicu, preporuči školu i vrt mladomu učitelju, pa se opet navrati u općinski ured, da prikrići, što još misli — općinskoj gospodi.

Već je dobro sunce zavagnulo, kad je naš podžupan, otklonivši svaku pratnju, sio u kola i krenuo dalje. Maniša i Daniša i Staniša ukopali stopu kraj kočije, a Aleksa razavio pred općinskom kućom barjak. Dosta skladno pokliknu oni tri puta uzamance, onako kao na komandu „živio", a Alija pozamahne barjakom po zraku.

I zamine čestiti podžupan, a njih se trojica slegnu u seosku krčmu, pa će ondje da se odmore od napora i strave, založivši puste laje, dobra sira i ječmena kruha uz čašu rujnoga vina dalmatina.

Skinuo načelnik svoje naočari, a bilježnik kuka za svojima i kune zlosrećnoga blagajnika, a ovaj sad istom natakne svoje crne oči pa tješi druga: „Muči, beno lasno ćemo za druge naočari, samo kad je vrag odnio podžupana. Ne rodio se više onaki, da Bog da; kako nas je bez sapuna osapunao i bez noža obrijao!

— Schweigen, — povikne glasnije vrijedni načelnik Maniša — što drobiš kao vinena bluna: dem Vorgesetzten gebührt überall die schuldige Hochachtung; ne znaš već ni našega reglamana, a osijedio si pod njim.

(Nastavit će se.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Petak, 28. travnja 1916 | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 288

Grčka usprotivila se ententinim zahtjevima.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Talijansko bojište.

Na primorskoj je fronti bila jučer i noćas topovska borba mjestimice veoma žestoka. U veče započela je proti našim opet osvojenim jarcima istočno od Selca bubanjska vatra. Na to uslijedivši je neprijateljski napadaj bio odbijen. Na tolminskoj mostovnoj glavici i sjeverno od nje djelovalo je naše topništvo snažno proti talijanskim postojankama. Monte S. Michele je stajao poslije podne pod žestokom vatrom svakog kalibra. Kod Bovca protjerale su naše čete neprijatelja iz jednog uporišta. U području Rombona zarobili smo posadu, koja se je sastojala većim dijelom od Alpina. Na tirolskoj je fronti položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 27. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Jugoistočno od Yperna uhvatili smo engleske položaje pod snažnu vatru, čije su uspješno djelovanje ustanovile izvidnice. Južno od St. Eloia osujetili smo svojom vatrom jači neprijateljski napadaj s ručnim granatama. U odsjeku smo Givenchy-en-Gohelle-Neuville-Saint-Waast upalili s uspjehom više laguma, oteli neprijatelju u nastalim borbama s ručnim granatama komad jarka kod Givenchyja i suzbili sve protunavale. Engleski su napadaji sjeverno od Somme ostali bez uspjeha.

U području Mose došlo je osim žestokih topovskih bojeva, samo na lijevoj obali rijeke i do pješadijske djelatnosti s ručnim granatama. Navaljujuća francuska odijeljenja bila su suzbijena. Oborili smo 3 neprijateljska ljetala. Njemačka je skupina ljetala bacila obiljno bomba na željezničku prugu u dolini Noblette južno od Suippesa.

Prošle je noći bila izvedena zračna navala protiv luke i kolodvorskih zgrada u Margate na istočnoj engleskoj obali.

Istočno bojište.

Položaj je nepromijenjen. Naši su zrakoplovi bacali bombe na radnje i na lučke kolodvorske nasade u Dünamünde.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

U noći od 25. travnja zaplijenili smo brod „Julnari“, koji je navaljivao iz smjera od Felahije protiv Kut-el-Amare. Kapetan i dio posade bili su dijelom ranjeni, dijelom ubijeni. Na parobrodu našli smo veliku silu živeža, ratnog materijala i nekoliko strojnih pušaka. Kod Felahije na desnoj obali rijeke Tigris neznatni okršaji izmedju prednjih straža. Na lijevoj obali rijeke topovski dvoboj.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu i u središnji fronte nije se zbilo ništa važna. Na lijevom krilu, južno od Trapezunta suzdržali smo neprijateljske navale u odsjeku Dževislik.

Egipatska fronta.

Naše su bojne sile, koje napreduju protiv Sueškog prokopa, otjerale 4 neprijateljska konjanička roja, na koje su putem naišle. Učinili smo nekoliko zarobljenika i zaplijenili veliku silu ratnog materijala i municije.

*

Carigrad, 27. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na raznim se frontama nije zbilo ništa važna.

Brzojavi.

Austro-Ugarska.

Osuda u Banjalučkoj parnici.

Sarajevo, 26. (D. u.) U Banjalučkom je veleizdajničkom procesu osuda izrečena. 16 je optuženika osudjeno na smrt, medju njima bivši zastupnici zemaljskog sabora Vasilije Grgić i svećenik Matija Popović. 88 je optuženika bilo osudjeno na tešku tamnicu od 1 do 18 godina, medju njima bivši zastupnici zemaljskog sabora Vojislav Besarović na 18 g., Kosta Božić na 16 g., Maksim Gjurković na 14., Atanasije Šola na 12 g. i Jovo Šimić na 5 g. Odriješeno je bilo 53 optuženika.

Balkan.

Ententa traži ponovno prijevoz srpske vojske na grčkim željeznicama.

Atena, 27. (D. u.) Reuterov ured javlja: Ententini su poslanici u Ateni poduzeli novi korak, da se smiju prevesti srpske čete u Macedoniju, te su za to zatražili upotrebu grčkih željeznica.

Poslije posjeta ententinih poslanika sabralo se ministarstvo na vijećanje.

Rusija.

Car se je vratio u Carskoje Selo.

Petrograd, 27. (D. u.) Car se je vratio u Carskoje Selo.

Engleska.

Opsadno stanje u Dublinu.

London, 27. (D. u.) Da odgovori na više upita, kakav je položaj u Irskoj, pročitao je Asquith brzojavku irskog podkralja, po kojoj je položaj povoljan. Bilo je tamo ubijeno 11 buntovnika.

Po vijestima iz provincije, kazao je Asquith dalje, da je bilo proglašeno opsadno stanje u Dublinu i u čitavoj onoj grofoviji, te da je izvan Dublina čitava zemlja mirna.

Englesko izvješće o njemačkoj pomorskoj navali.

London, 25. (D. u.) Admiralitet javlja: Jutros se je pojavilo njemačko brodovlje bojnih krstarica, praćeno lakim krstaricama i razaračima u blizinu Lovestolfta. Tamošnje su ga bojne pomorske sile napale. Poslije dvadesetak časaka vratilo se je u Njemačku, tjerano od naših lakih krstarica i razarača. Na kraju bila su ubijena 2 muškarca, 1 žena i 1 dijete. Čini se, da je materijalna šteta neznatna. Bile su pogodjene 2 lahke engleske krstarice i 1 razarač; ali potopljen nije bio nijedan brod.

London, 24. (D. u.) Ratni ured javlja: Na veče od 24. pojavilo se je 4 ili 5 zepelina nad istočnim grofovijama. Bacili su sedamdesetak bomba. Jedan je muškarac teško ranjen. Drugih potanjih vijesti nema o gubicima ljudskih života.

Englesko izvješće o štetama u Lowestoftu i Yarmouthu.

London, 27. (D. u.) Ratni ured izdaje slijedeći dalnji izvještaj o opstrjeljavanju Lowestofta i Yarmoutha. Opstrjeljavanje je Lowestofta potrajalo pol sata. Pored sveg žestokog topovskog pucanja od strane neprijateljskih brodova, ipak su štete razmjerno malene. Lahko je oštećeno oporavilište, plivajuće kupalište i 44 kuća. 2 su muškarca, 1 žena i 1 dijete ubijeni. 3 su osobe teško ranjene, a 9 ih je lahko ranjenih.

U Yarmouthu jedna je velika zgrada požarom ozbiljno a druga je hicima lahko oštećena.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni parobrodi.

Amsterdam, 27. (D. u.) Lloyd javlja: Bio je potopljen norveški bark „Curmanian“. — Rotterdamski parobrod Maashafen, koji je udario na minu pred engleskom obalom, bio je ipak dovučen u jednu luku te je nastupio svoj povratak u Rotterdam, vučen od parobroda Nordsee i Poolzee. Na putu su udarila na mine i potonula pa-

robroda Maashafen i Poolzee. U luku stigao je sam Nordsee sa spašenim posadama izgubljenih parobroda.

Potopljena engleska podmornica.

Berlin, 27. (D. u.) Službeno se javlja: Dne 25. aprila potopljena bi po našim bojnim silama engleska podmornica „22“ u južnom dijelu Sjevernoga mora. Dva su momka spašena i zarobljena. Jedna je naša podmornica istoga dana i u istom predjelu pogodila engleski krstaš razreda Arethusa.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 25. Službeni izvještaj od 23. o. mj.:

Zapadna fronta.

Vrhovni je vojskovodja prošao dane velikog tjedna i veliku subotu u glavnom stanu da provede velike kršćanske blagdane zajedno sa svojim štabom.

Neprijateljski su letioci bacili nekoliko bomba na Dvinsk.

Naši su zrakoplovi sustava Monramec, bacili na kolodvor Daudsevas (17 km jugoistočno od Friedrichstadta) 13 bomba po 40 pudova svaka (t. j. 16·38 kg.)

Na ostaloj fronti topovski bojevi.

Francuska.

Paris, 24. Službeno izvješće od 25. o. mj. u 11 sati u noći:

Sjeverno od Aisne zauzele su naše čete iza topničke pripreme jutros maleni šumu južno od Buttes u okolici Ville aus Bois. Zapadno od Mose žestoko opstrijeljavanje v. 304 i u okolici od Esnes-Cumières. Istočno od Mose bio je dan razmjerno miran. U području Woevre veoma žestoko opstrjeljavanje u odsječku Moulainvilie. Tijekom dana nije bilo nikakvog djelovanja pješadije.

Lotaringija.

Jugoistočno od Badenweilera poduzeli su Nijemci iza žestokog opstrjeljivanja oko podneva jaku navalu na izbočinu, koju tvori naša linija kod Chapelotte. Napadaj je bio potpuno odbijen. Nekoliko odjela neprijatelja, kojima je pošlo za rukom, da provale u sjeveroistočno od izbočine, izbacili smo popodne i novih položaja i dio njih uništili vatrom. Zarobili smo 50 Nijemaca, medju njima jednoga časnika.

Bojevi u zraku.

Kod Vauquios bilo je neprijateljsko jedno lijetalo u zračnoj borbi prinuždeno, da se spusti u neprijateljske linije, te je bilo našom topovskom vatrom uništeno. U okolici je Verduna jedan naš ljetač protjerao i sastrijelio njemačkog ljetača. Taj je pao na Cote-de-Poivre pedeset metara daleko pred našim jarcima. Treće je naprijateljsko lijetalo sastrijeljeno od našega ljetača, te je palo u šumi Forges. Konačno se je u okolici kod Cattonchatel okomito srušilo na zemlju jedno Fokkerovo lijetalo, pogodjeno od našega ljetača. U noći na 25. izbacio je jedan naš upravljivi zrakoplov deset bomba od 155 centimetara i šest bomba od 20 centimetara na kolodvor Conflans.

Službeni izvještaj od 25. u 3 sata posl. pod.

Zapadno su Mose, nakon žest kog opstrijeljevanja, napali su jučer pod noć Nijemci više puta naše nove položaje u području Mort-Homme. Nakon što su se dva prva pokušaja izjalovila, poduzeo je neprijatelj posljednju navalu, upotrebivši veliku množinu upaljivih tekućina. Naša ih je vatra zaustavila te su Nijemci bili prisiljeni, da se nakon znatnih gubitaka povrate u svoje položaje. U području Avocourta žestoka topovska djelatnost. Tekom noći kušao je neprijatelj, da povuče promaknute prednje straže kod središnjeg Avocourtskog utvrdjenja, ali nije uspio. Istočno Mose dosta živahno opstrijeljivanje naših prvih i drugih vrsta. U Apremontskoj šumi bojevi sa ručnim granatama. U Loreni raspršisno jako neprijateljsko izvidničko odjeljenje, što je kušalo napasti neku našu malu posadu istočno Neuvillera. Jutros je neprijateljski zrakoplov bacio 6 bomba na Dunkerque; jedna ženska ubijena a tri muškarca ranjena. Materijalna je šteta neznatna.

Engleska.

London, 24. Službeno se javlja:

Mezopotamijska fronta:

Jučer je potrajalo kroz čitavi dan opstreljavanje Sannayata.

Egipatska fronta.

Javlja se, da je kod Katie bilo 23. travnja borbe. Pozračnim se je izvidima ustanovilo neprijateljsko okupljanje od 200 do 500 ljudi na obali blizu Dneidara. Odijeljenje je od 500 ljudi žestoko napalo naše položaje kod Dneidara. Čim smo dobili pojačanja suzbili smo ih.

Neprijatelj je ostavio u našim rukama 30 zarobljenika, a 40 mrtvih na bojištu. U koliko je poznato, odijeljenje je australjskih četa proganjalo na uzmaku neprijatelja, koji je imao mnogo mrtvih. Naše su čete zauzele selo Katia. Istodobno napala nas je bojna sila od 3000 ljudi sa tri poljska topa. Po žestokoj smo se borbi povukli iz sela.

London, 25. Admiralitet javlja: Dne 23. travnja poduzelo te uza sve nepovoljno vrijeme jato pomorskih ljetala napadaj s bombama na neprijateljsko uzletište u Heriakorke. Ljetala su bila žestoko opstreljavana, no sva su se neoštećena povratila. U koliko se je moglo zamijetiti, postignuti su dobri rezultati. Jedno je od naših ljetala napalo neprijateljsko lijetalo i prisililo ga, da se spusti. Kad je posljednji put bilo vidjeno, nalazilo se je na zemlji i nije se njim moglo više upravljati. Dne 24. travnja ujutro izveden bje ponovni napadaj na isto mjesto zajedno sa Belgijancima te je izbačeno mnogo bomba. Sva su lijetala bila žestoko opstreljavana, no Englezi nijesu imali nikakovih gubitaka. Rezultati čini se, da su bili veoma povoljni. Istog je dana napalo englesko jedno lijetalo kakih pet milja daleko od Zeebrügge neprijateljski neki hidroplan. Neprijateljski je motrioc pao iz ljetala još iz visine od 3000 stopa, dok se je samo lijetalo srušilo u more i potopilo.

Za operacija proti njemačkom brodovlju, bojnih krstaša, koje je osvanulo dne 25. travnja na istočnoj obali, progonila su naša ljetala dva Zeppelina više od 60 milja preko mora i bacala bombe i strjelice, ali kako se čini, bez ozbiljnijeg uspjeha. Jedno lijetalo i jedan hidroplan navalili su na njemačke ladje pred Lowestoftom i bacali teške bombe. I četiri su neprijateljske torpednjače bile takodjer napadnute bombama. Jedan je hidroplan došao pod žestoku neprijateljsku vatru, no premda je pilot bio ozbiljno ranjen, ipak se je moglo spustiti na kopno. Za jednoga je pilota javljeno, da ga je nestalo. On se je za vrijeme napadaja zeppelina uzdigao bio ranim jutrom, te se čini, kao da je napao jedan zeppelin. Od tad nije se ništa više o njem čulo.

Italija.

Rim, 25. Službeno izvješće od 25.:

Osobito živahna topovska djelatnost u visokom Cordevale te su u odsjeku brda Sv. Mihaela (Kras). Inače nema nikakovog važnog dogodjaja.

Engleska „proročanstva“ o svjetskom ratu u godini 1916.

Medju mnogobrojnim pučkim kalendarima, koji izlaze u Engleskoj, ljetos kao da se najviše čita Old Moores Almanach (London, Foulsham & Co.) za godinu 1916. U njemu se naime nalazi osim običajnih podataka o položaju zvijezda, o vremenu itd. i veoma zanimivo jedno „proročanstvo“ o toku svjetskoga rata u godini 1916. Iz toga kalendara priopćujemo ovdje ta „proročanstva“, da pokažemo, kako u Engleskoj u širokim krugovima sude. Prva ćemo četiri mjeseca izostaviti, i počimamo sa „proročanstvom“ za mjesec

Maj.

Početkom se mjeseca javlja u Engleskoj kužna bolest, koju su uvukli vojnici iz Francuske. Oko 2. pretrpjet će engleske čete u inozemstvu teških gubitaka. Druge sedmice u mjesecu buknut će u Engleskoj stavka (štrajk) medju željezničkim namještenicima i u električnoj industriji, od česa će veoma trpjeti javni promet. Vodeni putevi i mostovi, električni vodovi, brzojavi itd. bit će razoreni, tako, e će morati vlada da se umiješa. Oko 22. pobijedit će Engleska na moru, no nekih pet dana iza toga izgubit će mnogo ljudi i brodova. Dne 12. pojavit će se žestoke oluje, te će biti brodoloma, razorenja prometnih sredstava itd. Vrijednosni će papiri oko sredine mjeseca silno pasti radi nepovoljnih prilika u Rusiji i Francuskoj, kojoj prijete unutrašnji buntovnički nemiri.

Juni.

Početkom se mjeseca opaža živahan pokret u engleskom novinstvu radi gospodarstvenih pitanja i opskrbe živežom. tako te će biti vlada prisiljena, da poduzme raznovrsne nužne mjere. Od 3. do 9. ima oružje Velike Britanije mnogo uspjeha na vodi i na kopnu. U to se vrijeme povoljno razvijaju i francuska i ruska poduzeća. Posljednje nesuglasice s radnicima bit će sad uklonjene. No oko 13. bit će opet gubitaka uslijed podmornica i neprijateljskih napadaja. Prema svršetku treće sedmice pomirat će nerazmjerno veoma mnogo ljudi od kužnih bolesti. Pošalina, kozice i druge pogibeljne bolesti prorijedit će narod, a osobito omladinanu. Dne 21. stat će se tomu umiranju na put primjerenim zdravstvenim mjerama. Dne 27. počinje veoma oštra diplomatska nota, kod česa će po svoj prilici sudjelovati i Amerika; radi toga su na vidiku novi zapletaji.

Juli.

Oko 5. pobijedit će Engleska u stranim zemljama, ponajpače u Turskoj, a i na moru će imati sreće. No oko 10. ima nasuprot na moru i na kopnu veliki neuspjeh. Po svoj prilici bit će pobijeda od Njemačke; engleske su obale izvršene veoma opasnim navalama neprijatelja. Dan 20. je izvanredno kritičan dan u diplomaciji. Strastveno i kratkovidno jedno ministarstvo tjera stvari tako daleko, te zamalo da ne bi došlo do prijeloma sa Rusijom i Francuskom. Engleska postizava u kolonijama neuspjeha. U Francuskoj se zamjećuju prevratna gibanja, koja bi mogla da imadu najgorih posljedica.

August.

Dne 5. će se opet uspostaviti sloga i sporazumak medju ententa. Sjeverna će se Amerika umiriti. Dan 13. je zao dan za sva engleska željeznička društva. Nezadovoljni će se radnici opet prihvatiti štrajka; radi toga dolazi do paleža, nezgoda itd. Iza toga će Engleska imati na ratnim poljanama uspjeha, no oko 27. stići će ju opet gubici na moru.

Septembar.

Prvi će dani u mjesecu donijeti ponovno bijesnjenje rata sa svom žestinom na više mjesta. Za vrijeme od 5. do 7. razvit će Turska veoma uspješnu ofenzivu. Ententa će odgovoriti s protunapadajima te će biti na moru i na kopnu veoma žestokih bojeva, koji će nanijeti golemih gubitaka više nego jednoj velevlasti. Prve tri sedmice u mjesecu ne donašaju ententi ništa dobra. Nijemci će se dapače iskrcati u Engleskoj, tako te ovdje morati svaki muškarac da bude pozvan pod oružje.

Oktobar.

Premda će Engleska imati teških gubitaka na moru i u vanjskoj trgovini, ponajpače posljednje sedmice u mjesecu, ipak se u Francuskoj opažaju veoma jake struje za doskoro sklopljenje mira. Oko 8. ili 9. je stvar već tako daleko uznapredovala, da hoće Francuska prihvatiti mirovne uvjete. No pošto se kod toga ne uzima dostatan obzir na želje Rusije, to se uslijed njezinih prigovora prekidaju rasprave. Nasuprot rat će usplamtjeti novim bijesom. Engleska će 22. imati teških gubitaka na moru. Vrijednosni papiri padaju gotovo nevjerojatno, tako može vlada stati na kraj općoj stravi samo mudrim mjerama opreznosti. Dolazi tako daleko, da Nijemci stoje pred Londonom; engleske će čete biti 28. namamljene u zasjedu i potučene. Francuska je tako oslabljena, da ne zna, kako bi se oprla neprijateljskoj navali.

Novembar.

Dne 3. bit će veoma velika bitka. Francuska će biti potučena, žene i djeca imaju strahovite stvari da pretrpe, te javno uzbudjenje tako raste, da puk dne 10. ustaje proti vladi. Posredovanje iz Rima donijet će tad koliko toliko olakšanja. Francuska i Rusija imat će u to vrijeme samo nesreću. Nutarnja nesloga, uhodarstvo i izdaja uništit će njihove najbolje osnove. Papiri na burzi padaju neprestano od 22. oktobra do 11. novembra. Položaj je takav, da dolazi do najvažnijih

ratnih poduzeća. Prema koncu mjeseca ima Engleska opet da zabilježi nekoliko uspjeha.

Decembar.

Izmedju 7. i 10. bit će nešto mirnije. No od 13. dalje prevladavaju opet ratni dogadjaji. Ovi se prije svega odigravaju na 6. stupnju istočne dužine i englesko oružje kao da počima dobivati nadmoć. No u Indiji nasuprot dolazi do pobuna, koje ali vlada mudrim mjerama utišuje. No tek godina 1917. donaša mir i s njime Engleskoj potpunu nagradu za njezine borbe i žrtve.

* * *

Tako to „proročanstvo“. Vederemo!

Domaće vijesti.

Prodaja ribe Tko želi prodati ribje neka uzme na znanje, da se istu može predati odnosno prodati na mjestnoj tržnici kod komisije za aprovizaciju.

Predsjednik upravne komisije za margrofiju Istru. Novoimenovani predsjednik upravne komisije za margrofiju Istru, dvorski savjetnik Alojz Lasciac, položio je u ponedjeljak prisegu u ruke namjesniku, te je na to nastupio svoje novo mjesto u Poreču.

Zaplijenjene knjige. Okružno sudište u Rovinju (sada u Pazinu) zaplijenilo je slijedeće talijanske knjige: „Un viaggio in Russia“ (Gavino Ricci Torino-Roma 1907.); „Antologia carducciana“ (Bologna, Zanichelli 1909.); „Poesie dal XIV. al XIX. secolo“ (S. Santini, Roma-Milano 1908.).

Iz Ziersdorfa primamo: „U ime cijeloga hrvatskoga evakuiranog naroda iz Istre, koji se nalaze u kotaru Oberhollabrunn (Dolnja Austrija), čast mi je srdačno čestitati na odlikovanje veleučenom g. Spiri Peručiću, savjetniku c. k. pokrajinskog suda i predstojniku kotarskog suda u Puli. Narod se ga u ova vremena sjeća, kao dobrog oca evakuiranog naroda. Živio!“ — Ljub. Nikolić, dušobrižnik.

Tršćanski biskup medju iseljenicima. Tršćanski biskup dr. Karlin posjetio je zavod u ulici Pondares, gdje je sabrano veliko mnoštvo iseljenika iz donje Istre, te im je podijelio uskrsnu sv. pričest.

Namjesnik barun Fries-Skene darovao je odboru za bjegunce s juga u Mariboru iznos od 200 kruna.

Ka raspustu tršćanske trgovačke komore piše „Grazer Tagblatt“:

Tom razveseljujućom naredbom nestalo je posljednjeg ognjišta talijanskog iredentizma, jer je tršćansku komoru stigao isti udes, kao što i mnoga društva, u kojima su vladali talijanski nacijonalisti. Ako se je državi vjernih elemenata ugodno dojmio taj dogodjaj, to će njihovo zadovoljstvo još mnogo više porasti uslijed navještenih važnih reforma izbornog prava i sastava komore u nadi, da će time državni i gospodarski interesi biti na temelju sporazumka sa državi vjernim trgovačkim staležem, koji je do pred kratko imao u tršćanskoj komori tek neznatno mjesto, u punoj mjeri uvaženi.

U Trstu, u toj najvećoj austrijskoj trgovačkoj luci, sastaju se veliki trgovački, gospodarski stoga i državni interesi. Te valja čuvati i pospješivati. Svaka politika, koja ne postavlja u sklad i svezu državu i tu državnu luku, ne vidi i niječe važnost svjetskog prometa po napredak trgovine i dobrobit države. Zaledje mora biti usko spojeno sa morem. Kao što čvrsto stoji njemačka straža na Renu, tako mora stajati i austrijska na Jadranu. Inače dolazi u najveću pogibao položaj monarhije kao svjetske države. Stoga moramo da najtoplije pozdravimo osnovu, kojom se mijenjaju točke o pravicama inozemaca u štetu tršćanske komore.

Organizacija za opskrbu vojničkih udova i sirota. U svoje vrijeme u Beču osnovani „Odbor za pripomoćnu zakladu udova i sirota vojnika pripadajućim sveukupnoj oboružanoj sili“, koji se je kasnije pretvorio u društvo istog imena, nosi odsada unaprijed na temelju previšnje dozvole ime „C. k. austrijska vojnička zaklada za udove i sirote“ u Beču. Nj. V. Car preuzeo je milostivo pokroviteljstvo nad ovim društvom. Predsjednik c. kr. vojničke zaklade za udove i sirote bit će imenovan od cara.

Ratni opskrbni ured ratnog ministarstva, kojemu je dosada na temelju njegove organizacije pripadalo sabiranje za udove i sirote palih vojnika, naravski, kao pripomoćni ured zajedničkog ministarstva, sa sredstvima, što su mu na raspolaganje skrbi i za potomke palih vojnika ugarskog državljanstva; „c. kr. austrijska vojnička zaklada za udove i sirote“ obraća svoju skrb isključivo za potomke palih vojnika austrijskog državljanstva. Obzirom na to odredilo se, da sabiranje za pripadnike palih Austrijanaca pripada odsada unaprijed u poslovanju novoutemeljenog centralnog ureda „c. kr. austrijske vojničke zaklade za udove i sirote“.

Pripomoćni ured c. i kr. ratnog ministarstva primat će svejedno kao i dosada iznose, što mu budu dostavljeni, bez da bi za to poduzeo kakvo sabiranje.

Sve one osobe, koje priredjuju sabiranja, moraju se legitimirati prije nego li se obrate na političke oblasti da im podijeli dozvolu za sabiranje i priredjenje javne zabave u korist vojničkih udova i sirota, te pitati privolu radi uporabe sabranog novca „c. kr. austrijsku vojničku zakladu za udove i sirote“ u Beču III., Auenbruggerstrasse br. 2., dotično kod kompetentnog pokrajinskog ureda ovog društva.

Ista stvar vrijedi i za ona sabiranja ili javne zabave, što se ih priredi u korist potomaka pojedinih vojnih tijela.

U slučajevima zadnje vrsti u pravilu podijelit će se dozvola samo za područje dopunitbenog kotarskog zapovjedništva.

Objava. U predjeljima Poljske, zaposjednutim od austro-ugarskih četa, bili su otvoreni privatnom prometu etapni poštanski i brzojavni uredi u Grubieszówu i Tomaszówu.

Na dotične urede smiju se šiljati: dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, tiskanice (novine), uzorci robe. pošt. naputnice, pisma oznakom vrijednosti, paketi bez oznake vrijednosti do težine od najviše 5 kg te brzojavke;

od dotičnih ureda: dopisnice, otvorena pisma, tiskanice (novine). uzorci robe, p št. naputnice, uložnice pošt. štedionice, otvoreno predana pisma oznakom vrijednosti i brzojavke. Nadalje bio je c. i k. etapni pošt. i brzojavni ured u Cholmu otvoren privatnom brzojavnom prometu.

Opaža se, da u privatnom prometu sa zaposjednutim predjelom Rusko-Poljske nijesu pripuštene preporučene pošiljke.

Iz Banovine.

Grof Miroslav Kulmer odlikovan. Njegovo cesarsko i kraljevsko apoštolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je Previšnjim riješenjem od 18. travnja 1916. premilostivo podijeliti pred-jedniku zemaljskog odbora za liječenje i naobrazbu ratnih invalida, tajnom savjetniku Miroslavu grofu Kulmeru, začasni znak I. razreda Crvenoga Križa s ratnom dekoracijom uz oprost od pristojba. Počasni znak „Crvenog Križa“ podijeljuje samo Njegovo Veličanstvo.

Proslava prvog svibnja u Zagrebu. Popodnevni broj zagrebačkog „Obzora“ od 25. t. m. donaša odulji članak o proslavi 1. svibnja, što će ga upriličiti Gospojinsko društvo „Hrvatski Zitin dom“ u Zagrebu. Iz članka vadimo slijedeće: Gospojinsko društvo „Hrvatski Zitin dom“ održalo je jučer pod predsjedanjem presvj. gdje Ide Žepić skupnu sjednicu, na kojoj je vijećano o svim atrakcijama, koje se imadu upriličiti na proslavi prvog svibnja u streljačkim jarcima, kao i na priredbi „Hrvatskog Zitin Dana“ dne 7. svibnja, što će se upriličiti na Strossmayerovom šetalištu i na Griču.

Proslava prvog svibnja otpočeti će u 6 sati u jutro (po novom vremenu). Blagajna se otvara u pol 6 sati, te je k ovoj proslavi ulaznina snižena, prema kojoj se plaća za odrasle 50 filira, a za djecu, vojnike i djake uz iskaznicu 20 filira.

Streljački jarci će biti za ovu prigodu svježim zelenilom zaodjenuti. Vojnička glazba počima svirati u 6 sati u jutro, te ostaje ondje do 9 sati prije podne.

Da se naše gradjanstvo kod ove prigode upozna što bolje sa ratnim uredbama, uspjelo je priredjivačkom odboru „Zitin doma“ da nabavi dva ogromna prenosna brzovara iz ruskog ratišta, u kojima će se kuhati Rabusove kobasice sa hrenom, a koje su kotlove naše trupe osvojile.

U sredini prostora streljačkih jaraka bit će postavljena ogromna svibanjska breza (Maibaum) urešena sa raznim nagradnim predmetima, koji će se kao počasni dar izručiti petnaestadatom posjetniku svibanjske proslave. Kod izručenja ovog počasnog dara biti će ispaljeni hici iz srpskih topova, koji su postavljeni u streljačkim jarcima.

Gospodarstvo.

Gospodarski rad u osvojenoj Srbiji.

Organizovanje i ravnanje gospodarskog života, koji se ponovno budi u onom dijelu Srbije, koji spada u djelokrug c. i kr. vojničke uprave, u potpunom je zamahu, a o tome vodi brigu jedno glavno odjelenje vojne uprave, c. i kr. gospodarska skupina. Upravitelj je ove skupine pionirski pukovnik Karlo Petzold, a presidijalni su referenti intendant Franjo Novak u pitanjima kolonizacije i statistike kapetan Lhodny, a trgovinsko-političkim pitanjima natporučnik dr. Dare, u pravnim pitanjima natporučnik dr. Leowy, upravitelj je računarskog odjeljenja natporučnik računovodja dr. Pataky. Skupina ima ova važna odijeljenja:

Gospodarsko odjeljenje, čiji je upravitelj kraljevski ugarski ministarski savjetnik Josip Nemeth, a njegov je referent dr. Franjo grof Dezasse. U djelokrug ove sekcije spada opće vodjenje gospodarskih pitanja okupiranih krajeva, dalje osnivanje, nadziranje i vodjenje vojnih gospodarskih sekcija, središnje upravljanje bivših državnih i krunskih dobara, nabavljanje sjemenja za civilno stanovništvo, koje se vraća i dijeljenje ovoga sjemenja, konačno odredjivanje odnosno promicanja gojenja marve. Odredjenja sekcije provadjaju c. i kr. vojne gospodarske stanice, i to u Topčideru, Šapcu, Loznici i Valjevu. Ove stanice upravljaju državnim i krunskim dobrima, koja se nalaze u njihovim rajonima. Oranje još neobradjenih polja vrši se, a sad napreduje u tolikoj mjeri, da na domenama nije ostao neobradjen ni komadić zemljišta. Središnje skladište robe stoji pod vodstvom natporučnika Weinmanna. Referenti su natporučnici Rothauser i Maraky. Artiklima, koji služe za pokrivanje najprvih potreba, posreduje ova sekcija trgovinu okupiranih zemalja. Središnje skladište robe učinilo je tamošnjim trgovcima već dosada neprocjenjive usluge. U ostalom posreduje ova ustanova i poslove kompenzacije.

Rudarska sekcija stoji pod upravom rudarskog direktora pučko-ustaškog natporučnika Imhoffa. Uprava vojske vanredno se zanima za posao ove sekcije. Velik broj rudarskih mjernika i više hiljada radnika grozničavo rade na uspostavljanju posla u srpskim rudnicima, koji su poznati zbog svoga bogatstva. Danas je već počeo posao u četiri rudnika. U Krupnju i Majdanpeku marljivo se kopa bakrena ruda, u Ripnju olovo i antimon, a u Vlaškom polju ugalj. Na još 18 mjesta radi se na uspostavljanju i otvaranju rudnika, svuda sa osiguranom nadom u uspjeh.

Sekcija za šume i drvo stoji pod vodstvom šumskog referenta natporučnika Finke-a i referenta za drvo natporučnika Robitscheka. U dvije šume već su počeli poslovi oko eksploatacije drveta i to izmedju Bajne Bašte i Užica na Tola planini i kod Kragujevca na Lapovanu. Sa oba mjesta već se je dobilo drvo za majdane i druge svrhe, vojsku itd. Za kratko vrijeme počet će se eksploatirati i ovi šumski predjeli: U blizini Biograda hrastova šuma Rakovica, u blizini Kraljeva kod manastira Žice hrastove i jelove šume, na Goliji planini hrastova šuma, konačno u Mačvi, na pruzi Šabac—Loznica hrastove i bukove šume, pa orahovo drvo. Vojna uprava i glavna sekcija organizovale su sekcije na modernoj osnovi. Tako se radi na budućnosti osvojene Srbije.

Poruke iz uprave.

Gosp. I Novak — Pazin. Lista ne šaljemo po predloženim uvjetima. Pozdrav Vam!

Zadnje vijesti.

Grčka usprotivila se ententinim zahtjevima.

Atena, 27. (D. u.) Wolffov ured javlja: Na zahtjev ententine diplomacije, da joj Grčka stavi na raspolaganje željeznicu Patras-Larissa, izjavila je grčka vlada kategorički, da o tom pitanju neće da raspravlja.

Bivši ministar Marchet umro.

Beč, 27. (D. u.) Bivši je ministar Marchet naglo preminuo od udara kapi.

Bomba pred bugarskim poslaništvom u Ateni.

Atena, 27. (D. u.) Na stepenicama je bugarskog poslaništva prasnula po noći mina. Eksplozija bila je izvanredno jaka. Porazlupana su sva stakla na prozorima u poslaništvu i na kućama u okolici. Bugarski se je poslanik izrazio pred zastupnikom Wolffovog ureda, da on drži isključenim, da je taj atentat bio izvršen od Grka. Još je jedna druga bomba, koja nije eksplodirala, bila zaplijenjena od policije. Oblasti poduzimlju opširne sigurnosne mjere, da zapriječe nove nemire sa strane krugova, koji pristajaju uz ententu.

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— Sve bi, braćo, bilo kako tako, da ne bude nesrećnih onih napisa na novčanim kesicama — ojunači se sad i blagajnik Staniša — a ja od muke i straha — onako mi nešto začepilo sapu — nijesam znao ni mogao kazati, da su one kesice još od pokojne naše kumpanije.

— Smetenjače, da budeš rekao, kako je — ozbiljno ga pogleda načelnik Maniša — ni po jada, ja bih mirno ovo stare glave u grob položio; a sad gle, kako nam prišiva velemožni, da ka' nijesmo pravo vjerni našem premilostivom ustavu, kao ona druga braća po pauriji.

— Muči, stari, dok još koji put dodje, pa nas pročibuka velemožni, i mi ćemo postati pravi usta'nici; odjednom to, onako naprječac ne ide, — završi bilježnik, a Maniša zovne krčmara, pa mu svečano dobaci: „Račun je moj, je s' čuo, more? Zapiši“.

— Esam, odvrati ovaj i isprati očima gospodu, dok ne zamakoše, možda malko vruće glave, iza općinske kuće, da pričaju na svom odžaku o prvoj reviziji velemožnoga gospodina kr. novog podžupana.

Dok se ovi u „svačijoj kući“ odmarali i krijepili, podžupan je već daleko bio odmašio, prevrćući u glavi razne dojmove onoga dana, a prikupljajući nove slike, nove prizore. Već čim se je otisnuo iz sredine sela, teško mu se snevidješe na donjem kraju česta mrka garišta. Zazeblo ga, kad je na svoje oči vidio, što kazivahu tolike službene dojave o mrskoj, poganoj, da, zvjerskoj ćudi palikuća „na kordunu“. A kad konji promakli i mimo zadnjih potleušica s onim tijesnim prozorčićima, kroz koje se nikako ne bi mogla prolomiti ljudska glava — zagleda se naš putnik iznebuha na neki obrončić s lijeve ruke kraj zemaljske ceste. Obujmila ga teška, mučna slutnja, kad je nabrojio pet humaka, nešto već ugleglih i na polak u travu uraslih — jedan do drugoga! Tud se dašto sjeti nesmiljene strogosti, kojom je krajiška uprava kojih petnaest godina nazad morala poseći i protiv samih brašnara, da bude smak nekad viteškom, a poslije kadšto bogme grabežljivom, pa i krvožednoma hajdukovanju.

Sad će kola podužim nasipom preko nekih zamuljenih baruština neugodna vonja, pa lagahnom nadsebicom ali sporo i nesigurno ne uspona već toga radi, što su nebrižni ljudi hrpe tučenca shrpali malne posred ceste ili veliko kamenje ondje navaljali, da ga istom počnu tucati, ne pazeći nimalo, e će se time promet priječiti.

Kad se iza toga spustili udolicom, pa došli do mosta podno povelika brda, sadje podžupan s kola i naloži momku, nek počeka, da oduši blago, a on da će ispred kola do navrh gore pješice. Popôdje tako i u pô strane stigne okošta starca u vojničkoj staroj kabanici s kremenjačom za pojasom, gdje goni kljuse s tovarom žita iz mlina.

Nazove mu Boga i okrene razgovor s njim, izdavajući se za blažnoga trgovca iz Dalmacije. Pita podžupan za ljetinu, pa za zdravlje u svijeta i blaga, pita, imaju li zdrave vode, i koješta još propitkuje, a sve se krâdom zagleda u starčevo zagasito, čestom slotom opaljeno, a teškom rabotom izmreškano, ali odvažno, ali junačko lice. Onaj kukasti nos, poviš krupna, bijela brka, pa visoko uzbrdito čelo ponad živa crna oka, i krupne očne kosti i jaka brada pravo ti kažu, da je Likota odrastao na domaku bosanskoj medji, pa vikao nositi glavu u torbi, a ne prezati od vuka ni hajduka.

Na jednom će podžupan: „More, jesu li iz davna ona garišta na izmaku sela i humci oni malo podalje?“

— A jer ti to pitaš? — pogleda ga stari i omjeri pitaoca od pete do glave dugim, oštrim pogledom.

— E pa tako pitam, jer me ovud nikad bilo nije.

— A što bi pitao, kad imaš zdrave oči?

— Pa ne smije li se znati, jesu li odavna u vas paljevine?

— Ama i jesu i nijesu. Naše je starije koljeno viklo paliti se s Turčinom, pa kad plane u njem vrag, bi i brat brata dohvatio. A kad kašnje i mladji pâs prihvatio stari taj adet, kad na našoj strani s bratske ruke zagudilo zlo, odredio je obrstar, da se krivcu sudi prijekim sudom, pa se naš zloćko strahom urazumio. A sad, otkad došle nove pravice, eno si vidio — opet nečastivom porasli rogovi.

— Kakve su to nove pravice, veliš?

— Pa šta ti ja znam, kakve su; kažu, da su došle tamo iz paurije, pa da će i ostati ovako, po nas naopako, moj br'te.

— Zašto naopako, bolan?

(Nastavit će se.)

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Subota, 29. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 289

Opsadno stanje u čitavoj Irskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Bojna je djelatnost bila neznatna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U bojevima istočno od Vermellesa zarobili smo 46 Engleza i zaplijenili 2 strojne puške i 1 minsko bacalo.

U području je Mose položaj nepromijenjen.

Sustavnim opstrjeljavanjem mjesta zad našom frontom, osobito Lensa i njegovih predgradja, te mnogih sela južno od Somme i grada Roye bilo je opet posljednjeg tjedna više žrtava medju pučanstvom, osobito žena i djece.

U zračnoj su borbi bila oborena 2 neprijateljska ljetala, a 1 obrambenom vatrom. Njemačka su ljetala bacila veliki broj bomba na vojarne i na kolodvor u St. Menehouldu.

Istočno bojište.

Položaj je nepromijenjen. Naš je zrakoplov napao kolodvorske zgrade i skladišta u Riječici, a skupine su naših ljetala napale više ruskih ljetališta.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 28. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Osamsatni napadaj, što ga je neprijateljska brigada poduzela protiv naših položaja na desnome krilu južno od Bitlisa, izjalovio se je 300 metara pred našim položajima uz velike gubitke za neprijatelja, koji je bio bačen 2 kilometra na sjever.

Na centrumu mir.

U odsjeku Dževzlik na lijevome krilu suzbili smo u noći medju 25. i 26. iznenadnu navalu neprijatelja, zadavši mu gubitaka.

Egipatska fronta.

U okolici mjesta Katia istočno od Sueškog prokopa bila su potpuno istrijebljena 4 neprijateljska konjanička škvadruna. Po tom smo uzeli na juriš neprijateljski položaj i tabor. Kod toga je popadao veliki broj neprijatelja. Nešto malo njih pobjeglo je u neredu proti prokopu. Zarobili smo 23 časnika, medju njima natpukovnika i pukovnika, 257 neranjenih i 24 ranjenih vojnika.

Naše je ljetalo pucalo na neprijateljski ratni brod nasuprot Elariša. Drugo je ljetalo bombardiralo neprijateljski u luci Port-Saidu usidreni parobrod, kao što i tamošnje vojničke nasade i sve neprijateljske tabore namještene izmedju Port-Saida i Elkantara. Po tom se je ljetalo vratilo neoštećeno.

Brzojavi.

Austro-Ugarska.

Solnogradsko poklonstveno odaslanstvo kod cara.

Beč, 27. (D. u.) Danas je primio car u audijenciju solnogradsko poklonstveno odaslanstvo. Zemaljski je poglavar Winkler bio tumačem osjećaja vjernosti, odanosti, ljubavi i zahvalnosti Solnogradjana prama caru, kao što i njihove čvrste odluke, da pored sviju ratnih poteškoća ustraju, dok se bude izvojštila potpuna pobjeda i časni mir.

Car je odvratio, da su si hrabri Solnogradjani zaslužili svojim slavnim junačkim činima pravo na osobito carevo priznanje i na srdačnu zahvalnost domovine. Djela će se vrijednih Solnogradjana pripovijedati i budućim koljenima, kako je duboka uvriježena u njihovim srcima misao, da pripadaju moćnoj cjelini carstva. Car je osigurao i unaprijed svoju neprestanu brigu za Solnogradsku, da bude i ona imala dio, bude li se božjom pomoću izvojevao časni mir, blagoslova snažnog razvoja i napretka u potpunoj mjeri.

Na cerclu, što je audijenciji slijedio, primjetio je car na opasku predsjednika zastupničke kuće Silvestera, kako car izvrsno izgleda, po tvrdnji lista Neue Freie Presse, da mu je vrlo dobro pored sveg naprezanja svih svojih sila i pored visoke starosti. Car je još dodao, kako vodjenje rata na trim frontama zahtijeva svaki čas odluku, koju mora na koncu konca on sam stvoriti, i da je za to njegova dužnost, da sve pomno razmotri. Pored sveg velikog napora i rada, kazao je car, da se ćuti ipak vanredno dobro.

Njemačka.

Njemačka i Amerika.

Pokušaji glede riješenja upadice.

Berlin, 27. Dogovori u palači državnog kancelara pl. Bethmann-Hollweg, kojima su prisustvovali i predstojnici nekolikih vladinih odsjeka, trajali su do kasne večeri. O podne vijećao je državni kancelar u svojim odajama preko jedan sat sa amerikanskim poslanikom Gerardom. Ako se i ne zna ništa o sadržaju i uspjehu tih dogovora i vijećanja, to se ipak prema dugom njihovom trajanju i različitim vanjskim znakovima dade zaključivati, da se posve ozbiljno radi o tom, kako bi se riješila upadica, koja se je uslijed amerikanske note pojavila bila na političkom obzorju. U glavnom su se za vrijeme prisutnosti državnog kancelara vršili prvi dogovori, te se može zaključivati na dalnji tok rasprava donekle već i po tom, što će se, kako se glasa, državni kancelar opet večeras zaputiti u glavni stan, gdje bi mogla da padne glavna odluka.

Da ta odluka ne treba voditi do konflikta, uvjeren je pretežni broj listova raznih stranaka, a to je ujedno i želja većine njih. Protivnog je mnijenja ono malo listova, koji bi, upirući se na dosadašnje držanje i djelovanje stanovitih stranaka, mogli da nazrijevaju u sukobu s Amerikom važan dogodjaj u tom ratu. Za uvažene parlamentarne vodje, koji su dosad pristajali uz ove potonje, znade se, da se posve priklanjaju sporazumku o vodjenju rata s podmornicama.

Njemačko-američka napetost.

Budimpešta, 27. „Az Est" javlja: Bryan je pozvao sudionike kongresa, neka misle na nove izbore, te neka rade za mir. Neprijateljsko novinstvo javlja, da ne će držanje članova kongresa uplivati na držanje predsjednika Wilsona, jer je on u pitanju podmornica zbilja rekao zadnju riječ.

Kopenhagen, 27. „National Tidende" javlja iz Washingtona preko Londona: Američki vanjski ured ne javlja ništa o sadržaju izjave, što ju je isti ured danas primio od američkog poslanika u Berlinu. U opće prevladuje mnijenje, da položaj nije više napet.

Capelle kod cara Vilima.

Berlin, 28. (D. u.) Državni je tajnik carskog mornaričnog ureda Capelle otputovao u veliki glavni stan k caru na pogovor.

Engleska.

Opsadno stanje u čitavoj Irskoj.

London, 28. (D. u.) Reuterov ured javlja: U donjoj je kući saopćio Asquith, da je položaj u Irskoj uvjek ozbiljan, jer da su buntovnici zaposjeli još nekoliko važnih javnih zgrada u Dublinu. Ni poulični bojevi nijesu još prestali. Vjerojatno je, da opstoji razgranjeni buntovnički pokret, osobito na zapadu zemlje. Vrhu čitave je Irske bilo bezodvlačno proglašeno opsadno stanje. General je sir John Mahwell dobio nužne punomoći, da ustanak uguši.

Nemiri u Irskoj.

Rotterdam, 27. Revolucija u Irskoj traje još dalje, premda se sa engleske službene strane javlja, da je već ugušena. Najbolji dokaz o položaju u Irskoj jest činjenica, da se onamo još uvjek šalju čete. 24. su buntovnici već opkolili podkraljevu palaču, te vojnicima nije bilo moguće, da dodju do palače. Buntovnici su sa krovova pucali na vojništvo, koje se je zaklanjalo za na brzu ruku podignutim barikadama. Engleskim je četama tobože uspjelo, da su zaposjele i uništile glavno revolucijonarno leglo. Buntovnici su oboružani brojnim strojnim puškama, što znači, da je buna

dobro organizirana. Radi toga i radi nedavnih napadaja njemačke mornarice na englesku obalu, vlada u Londonu velika potištenost.

Poraz engleske vlade u parlamentu.

London, 28. (D. u.) Reuterov ured javlja: U donjoj je kući iznio predsjednik mjestne uprave Long vojnički zakon, koji sačinjava dio politike, što ju je vlada navijestila dne 25. travnja. Zakon je naišao na sveopće osudjivanje, jer se nekoje odredbe smatraju nedopustljivim. Asquith je na to povukao osnovu obzirom na kritično raspoloženje protiv nje, te je kazao, da će budućeg tjedna saopćiti kući odluku vlade o novom položaju, koji je nastao povučenjem osnove.

Engleska pozvala oženjene od 28. do 35. g.

London, 28. (D. u.) Reuter: Oženjeni muškarci od 28. do 35. godine dobili su pozive, da dodju pod zastavu 29. svibnja.

Neutralne države.

Papa i mirovna pregovaranja.

Amsterdam, 27. Dopisnik katoličkog lista „Tyd“ doznaje, da se, obzirom na posljednje govore engleskog ministarskog predsjednika i njemačkog državnog kancelara, namjerava u vatikanu staviti na sve državnike nekoliko pitanja. Nije daleko vrijeme, u kojem će se po svoj prilici sastati mirovni kongres, na kojem će i papa sudjelovati. To mnijenje vlada i u rimskim političkim krugovima.

Amerika.

Amerićani se boje njemačkih podmornica.

Rotterdam, 27. Američko novinstvo upozoruje na to, da bi mogle njemačke podmornice potpunoma prekinuti dovažanje vojnog materijala i žita četvornom savezu. Već su pred nekoliko vremena bili engleski oceanski parobrodi u američkim vodama opomenuti, neka se čuvaju njemačkih podmornica. Upozorilo se je i na to, da je krug djelovanja novih podmornica tako velik, da mogu one napasti municijske transporte i pred samom New-Yorškom lukom.

Dogodjaji na moru.

Njemačke podmornice u Crnome moru.

Kopenhagen, 27. „Ruskoje Slovo“ javlja iz Odese, da je djelatnost njemačkih podmornica posljednjih 14 dana bila u Crnome moru vrlo opsežna. U isto je vrijeme bila opažena jedna podmornica pred Batumom, Sevastopolom i Trapezuntom. Pred Trapezuntom potopila je neprijateljska podmornica ruski parobrod od 3000 tona. Druga je podmornica kušala, da pred Trapezuntom zapali rusku jedrenjaču, ali su joj to zapriječile dve ruske torpedovke. Medju podmornicom i jednom torpedovkom došlo je do kratkog boja, koji je valjda bezuspješno svršio, jer je podmornica odmah zaronila, čim se je približila ruska pomoćna ladja.

Njemački letioci bombardovali ruski ratni brod „Slavu“.

Berlin, 28. (D. u.) Službeno. 27. su travnja bacila 3 njemačka ljetala na ruski linijski brod „Slava“ u Riškom zalivu 31 bombu. Opazilo se je nedvojbeno više dobrih hitaca i požara. Pored najžešćeg opstreljavanja povratila su se sva ljetala neoštećena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 25. Službeni izvještaj od 24. o. mj.:

Zapadna fronta.

Neprijateljsko je topništvo opstrjeljavalo Üxküllski mostobran. U okolici Jakobstadta, južno od kolodvora Neu-Selburg, upalili su Nijemci maleni lagum ispod same površine tla. Naši su letioci bacili 36 bomba na razne važne točke za neprijateljskim ledjima, osobito na kolodvor u Jelovki zapadno od Illuxta. Neprijateljski su letioci bacali bombe u okolici Molodečna.

Petrograd, 26. Službeni izvještaj od 25. o. mj.:

U noći od 24. i slijedećeg dana njemačko je topništvo opstrjeljavalo Üxküllski mostobran. Njemački letioci letjeli su nad Dünaburskim okružjem. Na jednoj točci Ogniskog kanala prouzročili su Nijemci struje zagušljivih plinova. Tekom dneva prekoračio je njemački izvidnički odio Szczaru, sjeverno Wygonowskojskog jezera, te je ušao u šumu, gdje bi opkoljen i uništen. Oni, koji su preživjeli, predali su se.

21. smo uništili austro-ugarske predstraže kod Hriaska, sjeverno Czartoryska. U području Sapanowa, sjeverno Kremienieca, potpalio je neprijatelj 3 mine te je kušao da zaposjedne dotičnu rupu, ali ga je naša vatra potjerala u njegove jarke. Zasjeli smo eksplozijom prouzročenu rupu bez ikakovih gubitaka.

Tko i što je general Villa.

Mnogo njih misli, da je Villa rodom mehikanski Španjolac a po zanimanju razbojnik. Ali ne stoji ni jedno ni drugo.

Evo što o njemu piše jedan, koji se je iz Mehika povratio početkom 1914. godine:

Borbe su u Mehiku potekle iz dubokih gospodarstvenih i društvenih razloga. Indijanci tvore još uvijek većinu mehikanskog pučanstva. Sjećaju se svoje nekadašnje neodvisnosti i prosvjete. Kao što i u prijašnjim bunama, tako i sad hoće Indijanci da otmu tudjincu žemljišta, koja im je ovaj bio ukrao. Uz Indijance i Villu pristaju i radnici, a osobito moderni socijaliste.

Tko je dakle Villa? On je čistokrvni Indijanac. Je li razbojnik? I razbojnik takodjer, ali prama mehikanskim je kapitalistima Villa pravi poštenjak.

Villa je bio još mladić, kad je bio Diaz predsjednik. Jedan je od Diazovih časnika silovao Villinu sestru. Villa je časnika ubio, te je morao sakrivati se po šumama, da se spasi. Redarstvo je pošlo u potjeru za njim, a on je pucao na nj. Tim povodom su Villu proglasili razbojnikom.

Kad se je Madero pobunio proti Diazu, ponudio mu se je Villa u službu, te je doskora postao pukovnikom u redovitoj mehikanskoj vojsci. Ali mu posadni život nije prijao. Zato je volio ići pod zapovjedništvom Huerte protiv Paskvala Crozce. Malo se je izatoga posvadio s njim, bio je zatvoren i otposlan u glavni grad. Madero ga je oslobodio, te je Villa pobjegao u Sjedinjene Države. Huerta je izdao napokon i samog Madera, te je mjesto njega postao predsjednikom. Villa se je odmah pridružio konstitucijonalcima te je stupio u službu Carranze. Prošuljao se je preko granice; sve, što imao, bio je samokres i sedam amerikanskih dolara. Unajmio si je konja i dao se na sakupljanje vojske. Osam mjeseci kasnije bio je na čelu od deset tisuća vojnika, koji su bili dobro opskrbljeni i strogo držani; bili su dobro hranjeni i odjeveni. Nije prošlo mnogo vremena, te je Villa uredio takovu vojsku, da su se smijeli konstitucijonalci njom ponositi, te su prozvali Villu svojim generalom.

I Villa je počinio po koje nasilje. Njegovi su ratni sudovi izrekli i izvršili nekoliko smrtnih osuda, kao svaka druga državna oblast. Villa nije poštedio niti izvanjskih kapitalističkih poduzeća. On im nije hotio priznati prava i koncesija, što su im ih Diaz i Huerta podijelili bili. Oduzeo im je zemljišta, rudokope i petrolejske izvore. Kao Indijanac tražio je za svoj narod ono, što mu je negda pripadalo.

Villa je ukratko postao diktatorom u sjevernom Mehiku. Uza nj je pristajao osobito seljački i radnički narod; zato je on uveo u sjevernom Mehiku pučku vladu. Pokazao se je izvrsnim upravnikom i pravednim vojskovodjom. Dva je svoja vojnika dao pogubiti za to, što su krali!

Kad je Villa osvojio grad Chihuahua, bilo je njegovo pučanstvo bez ikakve pomoći. Tvornice i trgovine zatvorene. Vladao je glad, jer nije bilo ni s koje strane ni hrane ni najnužnijih stvari. Villa je odmah otvorio tvornice i trgovine, pozvao je staro radništvo i osoblje te ih je dao upravljati na račun pučke zajednice. Uredio je trgovinu i promet. Sve je išlo bolje, nego li prije. Zaplijenio je privatne željeznice, banke, rudokope. Ustanovio je, jednom riječi, posebnu vladu. Pače je dao kovati posebni novac, ne priznajući više novca prvašnje vlade.

Dok je Carranza štitio narodnu korist, bio je i Villa s njim. Ali kad je Carranza stao da prodaje prirodno bogatstvo zemlje američkim kapitalistima, tada se je Villa od Carranze odvrgao. Nije istina, da Villa tobože hoće, da postane predsjednikom. On vojuje samo za to, da Indijancima i puku osigura zemljište i državna dobra, te da izvlasti kapitaliste.

S toga je shvatljivo, što Sjedinjene Države proganjaju Villu, da zaštite u Mehiku posjede i interese svojih kapitalista i tvorničara.

General Boroević o svojoj armadi.

Bečka Neue Freie Presse obratila se je na nekoje naše najodličnije vojskovodje s molbom, da napišu za Uskrs nekoliko riječi o svojim armadama. General Boroević poslao je bečkomu listu slijedeće pismo:

U Vašem pozivu, da progovorim k uskrsnim praznicima nekoliko riječi o sočkoj armadi, odazvati ću se po mojem mnijenju najbolje, ako govorim o pojedincu, o prostom vojniku, o časniku na fronti, o malenim kamenčićima, iz kojih je sastavljen prekrasni mozaik naše armade.

Ne treba isticati, da se poduzme sve moguće, da se sudbina vrlih junaka, koji se kroz jedanaest mjeseci svaki čas nalaze u ognju i opasnosti, čim većma olakša da ih se opskrbi u svemu, što ih jača u ispunjavanju njihove uzvišene zadaće. Vjernost i zauzimanje, s kojim ispunjavaju svoju tešku dužnost, zrcali se često u pojedininim činima, u sudbini pojedinaca, što uvelike gane srce staroga vojnika, kakav sam ja.

Iz tisuću sličnih dogadjaja, istaknuti ću Vam samo jednoga.

U armadi imam čovjeka, četovodju Pavla Golcsosa, koji se je borio u Srbiji, na Karpatima, na Sanu i na Soči. Šest puta ranjen, istom ozdravljen, vraćao se je iznova na frontu. U četvrtoj sočkoj bitci sedmi puta — teško ranjen, sa trim počasnim znakovima odlikovan, bio je upitan, da li ima kakvu želju, da mu se ispuni. Da li znate, što je odgovorio? Zamolio je, da mu se dozvoli vidjeti svojega zapovjedjujućega generala, eda mu izrazi dosmrtnu vjernost.

Želja bila mu je uslišana. U bitkama prokušani carski i kraljevski princ, sam junak i najbolji cijenitelj prave hrabrosti, pohitio je k junakovom krevetu.

Da li je nužno, da Vam o raspoloženju sočke armade i nadalje razlažem? Ili da navadjam nutarnje uzroke njezinih uspjeha?

Narod, armada, koja ima takove ljude, stoji na vrhuncu najsilnijim vihorima, ne predaje se cijelomu svijetu dušmana. Biti takovim ljudima voditeljem, najveća je sreća na tom svijetu. To je najgrandijoznije, što može doživjeti vojskovodja, da se zrcale njegove ideje, njegove želje, njegovi cilji u srcu svakoga pojedinoga čovjeka. Ono najviše je tu samo po sebi razumljivo. Inicijativa, drzovitost i radosno preuzimanje odgovornosti od generala pa do prostog vojnika slave tu triumfe.

Ta je duh pokopao u sočkim bitkama poduzetnost i želju mnogo jačega neprijatelja do napadanja.

Boroević, general pješadije.

Našim čitateljima.

Radi pomanjkanja novinarskoga papira u dosadanjem formatu, morali smo se odlučiti izdavati „Hrvatski List“ od 1. svibnja dalje u takovom obliku, u kojem neće bili čitatelji u ničem prikraćeni te istodobno, i to radi poskupljenja papira, povisili cijenu listu ovako:

U maloprodaji . . . . . K —·10.
„ mjesečnoj pretplati „ 3·— .
„ tromjesečnoj . . . . . „ 8·—.

a kod oglasa dozvoljavati najviši popust od 25 po sto.

Umoljavamo cijenjene čitatelje, da ovu objavu blagohotno uvaže.

Domaće vijesti.

Prodaja patriotičkih znakova u „sedmici Crvenoga kviža“. Od 30. travnja do uključivo 7. svibnja t. g. prodavat će gospodje naše podružnice Crvenoga križa u korist akcije „sedmice Crvenoga križa“ na trgu Custoza u vlastitom paviljonu prije podne od 9—12 sati i popodne 4—7 sati znakove, Crvenoga križa i druga patriotičke znakove te ujedno primati i prijave za pristup članova podružnice. Normalni godišnji doprinos za redovite i pripomoćne članove iznaša 4 krune.

Novčani darovi u sedmici Crvenoga križa. Predsjedništvo Crvenog križa, podružnica u Puli, moli, da se od 30. tek. mjes. do uključivo 7. svibnja, svi prigodom tjedna Crvenog križa za odlično dobrotvorne svrhe opredijeljeni novčani darovi metnu ili samo u sa natpisom „za Crveni križ i skrb mladosti“ providjene skupljajuće škrabice ili izravno izruče u društvenoj pisarni S. Policarpo br. 204.

Javili se sa bojišta. Sretne i vesele blagdane želimo svim prijateljima i znancima. Istarski vojnici na sjevernom bojištu: Frane Flego, četovodja, Antun Perčić, Josip Šuran, Ivan Felić i Leopold Pahor. Bojna pošta 352, dne 23. travnja.

Našim čitaocima preporučamo, da se osvrnu na današnji prilog „Crvenog križa“. U njemu će naći jasne podatke, sve ono što je Crveni križ do sada učinio i sve ono što će još učiniti za naše hrabre borioce i siročad palih junaka. Dužnost je svakoga, da dade obol u koliko više može, znajući da sa time polaže žrtve na oltar domovine.

K 630.000 može se dobiti vrijednostnim papirima navedenim u današnjem oglasu. Prištedjeni novac se ovako najbolje naloži. Papire može se u svako doba prodati.

Objava. U smislu otpisa ministarstva trgovine od 15. IV. 1916. broj 11739-P ex 1916, dozvoljeno je šiljati pošt. naputnice u medjusobnom saobraćaju sa zaposjednutim predjelima Srbije. Sada su u zaposjednutom predjelu Srbije otvoreni prometu pošt. naputnicama slijedeći etapni pošt. uredi: Arangjelovac, Biograd, Čačak, Gornji Milanovac, Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Obrenovac, Palanka, Šabac, Smederevo, Užice u Srbiji i Valjevo.

Najviši iznos pošt. naputnice u jednom i drugom smjeru iznaša 1.000 kruna. Nije dozvoljeno tražiti brzojavno otpremanje, dostavljanje po brzom tekliću ili izdavanje potvrde isplate. Pošt. naputnice ima da u obim smjerima glase u krunskoj vrijednosti. Pri sastavku pošt. naputnica imaju se upotrijebiti primjerci za tuzemni saobraćaj. Pristojbina pošt. naputnice iznaša 10 fil. za svakih 50 kruna. U zaposjednutimi predjelima iznosi doznačeni po pošt. naputnicama ne dostavljaju se naslovnicima kod kuće, već se jedino najavljuju. Rok za pridignuće pošt. naputnice, koje je najavljena ili koja se ima pridignuti, iznaša u zaposjednutim predjelima 7 dana i to: a) nakon stignuća pošt. naputnica, ako si je naslovnik pridržao dignuće; b) nakon dostave pošt. naputnice ili prijave. Dan stignuća i dostave ne biva uračunan u rok za podignuće; tako isto ne uzimaju se u obzir nedjelje i opći svetačni dani. Pošta u zaposjednutom predjelju jamči otpošiljatelju pošt. naputnice za uplaćen iznos sve do isplate naslovniku. Pri tom vrijede slijedeće iznimke: a) kod pošt. naputnica, koje glase „poste restante“ prestaje jamstvo isplatom osobi, koja je dokazala, da se njezino ime i stališ podudaraju sa naslovom pošt. naputnice; b) ako pošt. naputnica biva dostavljena, to pošta ne jamči za ispitanje legitimacije donosioca i za autentičnost potpisa naslovnika. Rok, u kom se može prikazati pritužba radi isplate pošt. naputnice osobi, koja nije za to opunomoćena, iznaša u saobraćaju sa zaposjednutim predjelom šest mjeseci od dana predaje. Po izmaku ovog roka prestaje pravo traženja odštete za krive isplate. Iza tri godine od dana nakon predaje iznosi pošt. naputnica koji nijesu bili potraženi, idu u korist pošt. zavoda.

Dobrovoljni prinosi:

za hrvatske škole družbe Sv. Ćirila Metoda u Istri.

Preko N. R. O. položio je gosp. Biljuh Juraj pok. Jakoba, posjednika u Jadreškima K 10·—
Prije iskazano . 311·88
Sveukupno . . 321·88

Mjesta za ratno-nemoćne časnike. Vladin komesar u Trstu umoljava nas za uvrštenje ove vijesti:

Kod gradske općine u Trstu i kod tamošnjih općinskih zavoda mogli bi se namjestiti mladji ratno-nemoćni časnici, koji su potpuno vješti talijanskom, a po mogućnosti i slovenskom jeziku. Oni, koji kane jedno od ovih mjesta postići, pozivlju se, da se radi toga obrate uz naznaku svojih osobitih kvalifikacija na vladinog komesara za grad Trst, dvorskog savjetnika pl. Krekich-Strassoldo.

Raspušteno društvo. List „L' Osservatore Triestino“ javlja, da je namjesništvo raspustilo društvo „Società Operaia Principe Rodolfo“ u Pazinu.

Zaplijenjena knjiga. Okružno sudište u Rovinju, odnosno u Pazinu, zaplijenilo je nadalje knjigu: „Il glorioso triennio della ricorrenza cinquantenaria“ (G. Barbera, Firenze).

Dan palma u Trstu, što se je priredio pod pokroviteljstvom barunice pl. Fries-Skene, donio je prihod od 11.913 kruna i 63 fil.

Iz Dalmacije.

Bič božji. Javljaju nam iz Šibenika. Na 19. o. mj. stala je u večer silna gromovska huka, dok se udari silna krupa, pomiješana kasnije sa žestokim škropcem. Trajalo je jedno po sata. U jutro se vidjela bijela naslaga krupe. Računa se, da je na mnogo mjesta nanijela vinogradima znatniju štetu. Ovo je opet zao biljeg, jer su drukčije mnogi zamišljeni zbog polijevanja s galicom, koje nemamo. Žalosno je takodjer, da loza ne pokazuje obilna roda, jer je po pet pak i do deset loza bacilo samo po gdjekoji grozdić.

Osudjeni pronevjeritelj. Radi poznatog pronevjerenja u kotarskoj bolesničkoj blagajnici u Šibeniku, bio je prošlih dana osudjen u štajerskom Gracu jednom toli hvaljeni Juraj Grimani na pet godina tamnovanja. Moglo se vještački ustanoviti, da je pokradjeno oko sto hiljada kruna. Jedan je put već tomu odavna sa suzam proklinjao uredovanje blagajnice, ali je onaj gospodin imao samo — svežanj pohvala. Prilikom rasprave je izašlo interesantnosti, koje nijesu za javnost. Vražje je pirovanje kratko.

U Boci Kotorskoj nema više kolere. Kako dalmatinsko namjesničtvo javlja, nije se u Boci Kotorskoj pojavio u propisnom roku nijedan novi slučaj kolere, pa se uslijed toga ukida liječnička revizija u Gružu i u Metkoviću.

Tenor T. Pattiera. Jedan od zadnjih brojeva berlinskog lista Welt-Spiegel, što izlazi kao sedmični prilog Berliner Tagblatta donosi sliku čuvenog tenora Pattiere, rodom iz Dubrovnika, a pod njom piše: Novi Caruso. Pattiere je učenik gosp. Marka Vuškovića u Zagrebu, pa se je već kao takav isticao u krugovima svojih prijatelja i znanaca, koji mu prericaše lijepu budućnost. — Nedavno pjevao je na operi u Hamburgu s velikim uspjehom.

Razne vijesti.

Tri brata vojnika na nenadanom dopustu. List „Hrvatska“ iz Zagreba donaša: Prije par dana došao vojnik Rasim Grbo svojoj kući u Rakovu Nogu kot. Sarajevo. Majka mu — starica od 70 godina — od velike radosti pala u nesvijest. Istom što je došla k sebi, slučajno iz ruske Poljske dodje drugi sin na dopust. Nakon četvrt sata dodje i treći sin na dopust iz Pešte. Sve se to odigralo u dobra pola sata. Starica majka tad poklonila se Bogu s molbom i zahvalom, da su joj sinovi kroz blizu dvije godine nevidjenja ostali zdravi i živi prema tolikim dušmanima.

Portugal i zaštita državljana. Prema službenom obavještenju saopćuje trgovačka i obrtnička komora zagrebačka, da je zaštita na području Portugala obitavajućih ugarskih državljana i njihovih interesa povjerena španjolskom kr. poslanstvu u Lisabonu, dočim je zaštitu na području Austro-Ugarske monarkije nalazećih se portugalskih državljana njihovih interesa preuzelo španjolsko kr. veliko poslanistvo u Beču.

Uredjenje muzeja u Beogradu. Uslijed odredbe generalne gubernije, prenijeti će se domala svi predmeti narodnoga i etnografskoga muzeja, knjige i rukopisi narodne biblioteke, koje je srpska uprava bila odselila iz Beograda, ponovno u glavni grad, da tako budu pristupačni publici i ljudima, koji se naukom bave.

Prolom oblaka. Dne 24. tek. mjes. bio je u Pešti jaki prolom oblaka, koji je prouzročio velikih šteta u samom glavnom gradu i bližoj okolici. Kiša je lijevala malo da ne čitavi dan. Kada je stala prodirati u podzemne rovove, pa je tako i promet male električne podzemne željeznice bio obustavljen za potpuna dva sata. Vatrogasci posredovali su u 600 slučajeva prodiranja vode u kuće. Javljeno je 18 slučajeva, u kojima se kanal srušio i 13 slučajeva, u kojima se srušio hodnik. Osobito velika šteta prouzročena je u predgradjima. U predgradju Köbanya srušio se hodnik, u širini od 30 metara. U jednoj kući, koja osobito nepovoljno leži, došlo je u životnu pogibelj nekoliko stotina osoba, uslijed prodiranja vode, koja je sve više i više rasla. Ovi su se ljudi spasili na krov, otkuda su ih spasili vatrogasci. U okolišnim mjestima srušilo se je šest kuća i nekoliko se je kuća moralo isprazniti. U devet sati na večer prestala je kiša, koja je prouzročila štetu od više stotina tisuća kruna.

Francuski poklon Rusima. Reuter javlja iz Marsilje: Nadošle ruske čete, koje su prošle zastavama okićenim gradom, dočekalo je veliko mnoštvo ljudi s oduševljenjem klicanjem Rusima i Rusiji. — „Tidingen“ saznaje, da su ruski vojnici trebali iz Vladivostoka do Marseille tri potpuna mjeseca.

Kapital u ratno doba. Rat gomila i te kako kapital i daje stanovitoj klasi ogromne količine gotova novca u ruke. Tko ima novaca, nastoji ih zgodno uložiti i ulaže ih u papire poduzeća, koja podiže i obogaćuje i opet rat. Tko ima novaca, a lako ih zasluži, — kao što je sada slučaj, — spekulira i nehotice ne trguje solidno, no zadovoljava se t. zv. gradjanskim dobitkom. Raspoloživa je novca mnogo više, nego li za mirnih vremena i omjer je izmedju papira kupljenih gotovim novcem, i onih, što ih je spekulacija nabavlja, mnogo povoljniji, nego u mirno doba. Tako neke akcije silno rastu i neopravdano, a sve skupa nije zdravo stanje, nije opravdano bilo ma kojim naravnim procesom, koji bi mogao stvoriti zdravu konjunkturu.

Bryandov nastup protiv Wilsona. Iz Washingtona javljaju, da je Bryand razvio veliku djelatnost protiv politike predsjednika Wilsona.

Raspoloženje za rat v Americi. Kakvo raspoloženje vlada u Americi za rat s Njemačkom, zrcali se najbolje iz jednog članka lista „Morning-post“, koji javlja iz Washingtona slijedeće: Oduševljenje za rat s Njemačkom ne vlada ni u štampi ni u narodu. Raspoloženje čitave zemlje najbolje se odrazuje iz držanja senatora Stonea, koji je dovikno nekom senatoru na neumjesnu upadicu: Činite mi se tako žalosnim, kao što sam i ja! — List „Amerika“, koji izlazi u St. Louisu, piše: Theodore Roosevelt napada u svom listu predsjednika radi njegovog dosadašnjeg držanja, kojemu pripisuje, da Njemačka nije Ameriku uzela ozbiljno. — Njemačka štampa u Americi žestoko

napada na Wilsona. — Vodje republikanske stranke žestoko napadaju Wilsona, kojemu predbacuju, da proslijedjuje vlastite političke ciljeve i da hoće zemlju natjerati u rat. — Senator Smith iz Michingana okrivljuje Wilsona zbog gluposti i nepredvidjenja. — Senator Bardmann iz Mississipia, koji pripada demokratskoj stranci, dakle stranci Wilsonovoj, okrivljuje Wilsona, da je provrijedio neutralnost Amerike, jer daje prednost Engleskoj, a Engezi ipak nisu Američani!

Pašić i Talijani. Kako Köl. Z. piše, ne može G. d'Italia nikako da proguta izjave srpskog ministra predsjednika Pašića nekom zastupniku Daily Chronicle, pa se je i opeta tim pitanjem opširnije pozabavio. List piše, da su Srbiju zaposjele austrougarske, njemačke i bugarske čete a srpska vlada nalazi se u progonstvu. Hiljade i hiljade srpskih obitelji i bjegunaca sklonulo se u Italiju i Francesku. Srbija dakle postoji samo još po imenu. Usprkos toga moramo dnevno proživljavati nespasonosan prizor, da se drže govori i razgovori, bilo sad od srpskog prijestolonasljednika Aleksandra ili od srpskog ministra predsjednika Pašića, u kojima se na smiješan način fantazira o velikoj Srbiji sa srpskim, hrvatskim i slovenskim proširenjem. Čini se da je Pašić zaboravio, da se Italija nalazi u Valoni. Javno mnijenje u Italiji hoće, da takovi nepromišljeni iskazi moraju prestati, jer je rat zato preozbiljna stvar.

Ovako Giornale d'Italia, a što će na to Pašić i svi oni, koji su se u potonji čas stali bratimiti sa Cadornom, Salandrom i njima sličnima, nimalo nas glava ne boli. Možda će im to otvoriti oči. — Kad ne bi bilo prekasno!

Župnik — narednik — biskup. Kako javlja „Nova Reforma“ imenovan je župnik de Lobella, sada narednik u francuskoj vojsci, od pape za biskupa u Gapu. Kako je poznato u Francuskoj moraju svi svećenici ići pod oružje i u rat, kao ostali ljudi, pa je ta sreća zapala i župnika de Lobella, koji je eto od narednika postao najednom (valjda za junačko držanje proti neprijatelju!) biskup. Novi je biskup poslao svojim dijecezanima prvo pastirsko pismo, iz strijeljačkoga jarka, naglasujući, da rado i veseljem ispunjava svoju vojničku dužnost, koja je u ovim časovima najveća i najvažnija dužnost za svakoga pravoga patriotu. (Za biskupa valjda — najsvetija!) Novi će biskup ostati u vojničtvu, dok mu vojnička uprava obzirom na njegovo dostojanstvo ne dade dopust, da uzmogne preuzeti vodstvo svoje biskupije u Gapu.

Dokinuti dopusti u talijanskoj vojsci. Prema izjavi talijanskog ministra rata, ne će se odsele unaprijed podijeljivati vojnicima dopuste za gospodarske radnje, već će se za to uporabljati ratne zarobljenike.

Dobra hrana u boljim vremenima. Iz Virovitice (Hrvatska) javljaju slijedeći zanimivi slučaj, koji je ujedno i vrlo žalostom gdje se radi o sirotinji, pogotovo u ovim teškim vremenima: Sirota udova Nemet iz virovitičkih vinograda prodala je nedavno svoju kravu za 990 kruna i utržak u banknotama spremila u slamnjaču svoga kreveta. Ovih dana čistila je sobu i iznijela slamnjaču na zračenje, zaboravivši, da je u njoj spremljen novac za prodanu kravu, pa u času, kad je bila drugdje poslom zabavljena, došla je junica i počela zadovoljno čupati slamu iz slamnjače. U to nadošla vlasnica dosjeti se jadu, jer je opazila, da je junica sa slamom pojela i novce od prodane krave, pa siroti nije preostalo drugo nego plač, da okaje svoju zaboravnost i nepažljivost.

Zadnje vijesti.

Njemački odgovor Americi gotov.

Berlin, 28. (D. u.) „Berliner Tagblatt“ doznaje, da je njemački odgovor na američku notu u glavnim crtama već dovršen. Drži se, da će biti odgovor predan u Washingtonu u prvoj polovici budućeg tjedna.

POZIV

na

XIV. glavnu redovitu skupštinu

„Malološinjskog društva za štednju i zajmove r. z. na neograničeno jamčenje“, koja će se obdržavati dne **14. svibnja 1916.** u 6 sati poslije podne u dvorani „Hrvatske čitaonice“.

DNEVNI RED:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće upravnog i nadzornog odbora.
3. Čitanje i odobrenje računskog zaključka za godinu 1915.
4. Izbor jednog člana upravnog odbora.
5. Slučajni predlozi.

Računski zaključak stoji zadrugarima na uvid u pisarni društva.

MALI LOŠINJ, dne 25. travnja 1916.

26 **Odbor.**

Sjećajte se Crvenog križa!

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— A ma gle, kakav si ti to gospodin? Pitaš za garišta, pitaš za humke one izvan sela, — oštrije će stari, izdižući crven-kapu gore k tjemenu — kanda ni čemu ne znaš pravoga glasa. Čujde! Dok je bio u Gospiću pusti obrstar, dok je u nas vladalo carstvo i zapovijedalo carsko zlato, naopaki svijet bojao se sablje i njezine vlasti. Pa još kad nikla kraj nekoliko sela ona neogradjena grobljica gorskomu svatu i njegovu zanatu, onakovi humci, — nastao bio mir i red, jest vjere mi. A otkad došla nova prava, niko nikomu ni tamo se dalje, a već se opet uzobijestio kršteni nekrštenjak, pa žari i pali, krade i odgoni svakom prilikom. Ne ima ti, gospodine, na tromedji našoj ništa od te paurije, goni je s milim Bogom do vraga . . . mutnim gledom a boljahnim glasom pritvrdjuje stari Likota.

Vidje podžupan, da tu nije puta, razbijati naprečac maglu u glavi krajiškoga starovjerca, nekmoli mu razlagati, kolika je zla i nereda na tromedji od zemana bilo; što li nose nove pravice i što je ta stara paurija, pa, već okrene boljom domisli ovako: „A nu, pa dobri su vam i ovi današnji glavari kod općine, ako i ne pašu sablje, je l' de?“

— Jesu, baka, — oglasi se starkelja — jer su do neki dan služili pod muškotom; ali, moj junače, gdje je bila kumpanija i carski kapetan, tu se danas glasi općina, a mjesto kapetana zapovijeda bivši njegov kapura' ili veljbaba, — zabra stari pa će u dušak: a dok lepunu ovi stari na onaj svijet, obladati će opet njihovi mladji, ovi pisarčići, što po nekadanjoj kapetanovoj kancelariji buhe beru i marvene pašuše pišu. Sve na gore, sve na gore, zadajem ti vjeru, — završi starac i dovikne podžupanu: srećno! — pa okrene desnim putem k staroj svojoj kući stari graničar.

Uto se kola poprimaknu vrhu, a iza okuči promilje narijetko i razdaleko prve kućice sela. Ustave se kola te podžupan sjedne, a u taj mah na mali puškomet pred njima jasno pukne puška. Kad onamo pogledati, čobančić od desetak dvanaest godina, u mrku haljincu, a s debelinom oko pasa potpašajem, gadja u liksan, to jest u onu novu pločway, na kojoj je ispod kažiprsta ime sela upisano. Dok spazio putnike, naglim skokom zagrabio pastir u ljeskar, pustivši na plandištu ovce. Ispred kuća dosta iskrivljenih ili šupljih krovova, neogradjene za perad mlake, i djubrenici; žene drežde na pragu, a djeca čuče pa se zamrljana, zabrljana igraju. Odjure kola dalje, a još se hvatati mrak, premda je puta još dobrahno bilo prevaliti. Te tako naš podžupan kao i jučer prekasno prispije u sjedište kotara, da niko za njegov dolazak znao nije. A sutradan rano podje u ured kotarske oblasti, gdje je s mladim upraviteljem imao duga i ozbiljna posla, prije i poslije podneva do mrkle noći.

Kad se je s duga putovanja vratio kući, nadje podžupan dašto mnogo pisama na stolu, a medju njima i jedno povelika oblika, čisto, čitko ispisana omota i s četiri dometka „i t. d.“ Bilo je to pismo čestitoga općinskoga načelnika Maniše. Opsežno razlaže u njem velemožnim gospodinu, što je za one zlosrećne napise na novčanim kesicama saznao od blagajnika Staniše, pa ga tvrdo uvjerava, da će se činovništvo njegovoj ruci povjerene općine odsele zapasati pravom ustavnom svijesti, te svakad službovati na zadovoljstvo visokih poglavara, služeći se po zakonitoj dužnosti novim, pravim uredovnim jezikom.

Samo je pismo, ponegdje i starijim pravopisom pisano, završio starac Maniša ipak ovako: „Im Übrigen habe ich die Ehre, in tiefster Hochverehrung ersterbend, hiemit zu verharren Euer Hoch-, Wohl- und Edelgeboren gehorsamster Diener

Maniša N.

pens. Forstwart, Gemeindevorsteher“.

(Konac.)

1916

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera | Mjesečna pretplata 2 K 40 h | Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II. | Odgovorni urednik: Josip Hain, Pula | Nedjelja, 30. travnja 1916. | Tiskom i nakladom Jos. Krmpotić, Pula | Broj 290

Tvrdjava Kut-el-Amara pala. Poraz Rusa kod Naročkog jezera.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Sjeverno od Mlinova na Ikvi bacila su odijeljenja vojske nadvojvode Josipa Ferdinanda neprijatelja iz njegovih prednjih položaja. Zarobili smo 1 ruskog časnika i 180 vojnika i zaplijenili 1 strojnu pušku. Inače obični topovski bojevi.

Talijansko bojište.

Sinoć je držao neprijatelj pod živahnom topovskom vatrom doberdopsku visoravan i gorički mostobran te pojedina mjesta za frontom. Naši su letioci bacili krupnih bomba na korminski kolodvor i na San Giovanni di Manzano.

I na dolomitskoj je fronti bio topovski boj tu i tamo prilično žestok.

Na Col di Lani je bio suzbijen ponovni neprijateljski napadaj na našu zaštitnu točku na vrhuncu.

Balkansko bojište.

Nema ništa novoga.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na fronti od kanala La Bassee do Arrasa neprestano živahno pucanje i za nas uspješna borba s minama. U kraju smo Givenchy-en-Gohelle uznapredovali opet. Suzbili smo krvavo dvije jake tamo upperene engleske navale s ručnim granatama.

U području Moze osujetili smo opet francuske protunapadaje na Mort-Homme i istočno od njega. Oborili smo 2 neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Južno od Naročkog jezera išle su jučer naše čete na navalu, te su uzeli ruske položaje još preko onih, koje su do 20. ožujka posjedovali, izmedju Zanaroče i imanja Stahovce. Zarobili smo 5600 vojnika sa 56 časnika, medju njima 4 štopska. Zaplijenili smo 1 top, 28 strojnih pušaka, 10 bacala mina. Osim toga pretrpjeli su Rusi teških krvavih gubitaka, koji su se još mnogo povećali za noćne u gustim masama izvedene protunavale. Neprijatelj nije mogao da si opet uzme ni peda izgubljena zemljišta.

Naša su ljetala napala željezničke nasade kod Wendena i na pruzi Dvinsk-Riječica.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 29. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema ništa važna.

Kaukaska fronta.

Neprijateljskim bojnim silama, koje su napadale 25. i 26. naša odijeljenja u okolici Van, uspjelo je, da se približe našim položajima na 300 metara. Ali su se morale ipak dati na bijeg pred našom protunavalom. 26. napao je neprijatelj opet naše položaje južno od Bitlisa, ali je morao takodjer da se dade na bijeg. U centrumu i na lijevom krilu u primorskom odsjeku, bilo je tu i tamo topovskih bojeva.

Brzojavi.

Rat.

Kut-el-Amara se predala.

Berlin, 29. (D. u.) Veliki glavni stan javlja: Engleska se je vojska, zatvorena u Kut-el-Amari, predala hrabrim turskim opsjedateljima. Mora da ima više od 13 tisuća zarobljenika.

Townshend ponudio predaju.

Carigrad, 29. (D. u.) Townshend je ponudio predaju Kut-el-Amare i svih topova, što se u gradu nalaze, kao što i isplatu milijun šterlina za slobodni odlaz njegove vojske. Taj je uvjet bio odbijen.

Napadaj zepelina na ušću Temse.

Rotterdam, 29. Londonski izvjestiteljski javlja o posljednjem napadaju zepelina ovo: „Na ušću Temse izbacili su zepelini do stotinu bomba. Nitko nije bio ni ubijen ni ranjen. Kod lijeta zrakoplova nad istočnim grofovijama bačeno je takodjer oko 100 bombi. Samo jedna je osoba ubijena.

Francuski mornari kod Verduna.

Rotterdam, 29. Prama vijestima iz Pariza nijesu Francuzi poslali na verdunsku frontu samo topove najtežega kalibra, što su ih uzeli iz obrežnih utvrda, već i mornare. Ti nijesu bili poslani u posljednjim danima pred Verdun, nego već u ono vrijeme kad su počeli njemački nepredaji u verdunskom odsijeku.

Balkan.

Napetost izmedju entente i Grčke.

Atena, 29. (D. u.) Reuterov ured javlja, da je položaj kritičan uslijed toga što Grčka ne će da dozvoli Srbima, da se služe grčkim željeznicama.

Listovi ističu odlučnost vlade, koja hoće da na svojem stanovištu ustraje. Srpski je poslanik posjetio izvanjsko ministarstvo te je saopćio, da je srpska vlada neugodno iznenadjena grčke nesusretljivosti.

Ententini diplomati čekaju na nove instrukcije.

Gospodarski ugovori sa Rumunjskom.

Bukarešt, 28. Filipescov list „Epoca“ žestoko napada ministra za poljodjelstvo Constantinescu, kao najvećeg prijatelja središnjih vlasti, kojemu da se je treba zahvaliti što je došlo do gospodarskog ugovora sa Njemačkom. On da svuda daje izraza svojoj antipatiji za četvorni savez, te je i u posljednjem slučaju, kada je Engleska imala priliku, da pod ugodnom cijenom kupi od rumunjskih poljodjelaca 11.000 vaguna brašna, znao postići, da nije središnja državna komisija privolila u taj posao.

Bukarešt, 28. U smislu drugog njemačko-rumunjskog žitnog ugovora, doći će u kratko do izvoza velike množine kukuruza. Rumunjsko ministarsko vijeće stavilo je ministarstvu za javna djela na raspolaganje kredit od 15 milijuna leja za gradnju skladišta, u kojima će se na kolodvorima moći pohraniti 30.000 vaguna žita. Jedan će dio skladišta biti dovršen do 15. lipnja, a drugi dio do 15. studenoga. Pšenica, odredjena za Njemačku, već se nalazi u Braili i Galacu.

Bukarešt, 28. Medju turskom i rumunjskom vladom vode se posredovanjem nekog Popovicia vrlo važna pregovaranja gospodarskog značaja, koja će prema vijestima iz mjerodavnih krugova naskoro dovesti do zadovoljivog svršetka.

Sjeverni Epir ugrožen od Italije.

Atene, 28. Talijanske su čete zaposjele dio kotara Chimara, sve do brda proroka Elije. Ta je visina bila zasigurana topovima. Talijani grade u tom području strateške ceste. Vladin list „Neon Asti“ upozoruje na to, da će Talijani graditi cestu od Valone do granice sjevernog Epira. To svakako ima da nešto znači, a Grčka mora poduzeti sve, da je Italija ne iznenadi.

Francuska.

Pariške konferencije.

Lugano, 29. Talijanski zastupnici i senatori, koji su došli u Pariz, bili su od francuskih političara živahno pozdravljeni. Luzzatti, Pichon, Hanotoux i Clemenceau uvjeravali su jedan drugoga, e hoće Njemačka da uništi latinsku civilizaciju, no da je ova pod sjegurnom zaštitom Anglosasa i Rusa.

Engleska.

Proglašenje Irske republikom?

Rotterdam, 28. Kupljenje vojske moralo je po nalogu iz Londona biti u Irskoj zaustavljeno, što je Asquitovom programu zadalo smrtni udarac, jer se je u prvom redu računalo na irske kontingente. Englezka je vlada doznala, da postoji plan, koji ide zatim, da učini Irsku nezavisnom, da se proglasi republiku, te da se od Engleske zahtjeva, da je odmah priznaje. Na čelu nacijonalističkog pokreta, koji je tobože već tako proširen, da se o ugušenju istoga ne može ozbiljno govoriti, stoje najuglednije ličnosti Irske. Mnogi članovi parlamenta i mnogi ministri tobože očito simpatiziraju sa željama Iraca. Irskim će se pitanjem baviti posebno kabinetsko vijeće, kojemu će slijediti krunsko vijeće.

Italija.

Talijanski radnici za mir.

Lugano, 28. Kako „Avanti“ doznaje, radi policija i cenzura marljivo na tom, da uguši prigodom 1. svibnja namjeravane radničke manifestacije za mir. U nekojim područjima, naimence u Romanji, bijahu raspuštene socijalistične organizacije, jer da tobože šire antimilitarističnu propagandu medju vojništvom. Po drugim mjestima bijaše poduzeto mnogo kućnih istraga, zaplijenjene tiskovine te je bilo od oblasti zabranjeno, da se prostorije upotrebljavaju za sastanke.

Amerika.

Američki kongres i Njemačka.

Berlin, 28. „Deutsche Tageszeitung“ brzojavlja se iz New-Yorka: Razni su listovi doznali od članova kongresa, da se je 144 članova odlučno izjalovilo proti preiomu diplomatskih odnošaja sa Njemačkom, a samo 36 za prelom. 239 članova nije htjelo da za sada uzme ikakvo stanovište prema tom pitanju, a ostali su bili odsutni.

Amerika i Engleska.

New-York, 27. Vijest lista „New-York Sun“ u Washingtonu javlja: Prijeporno je pitanje s Njemačkom radi povrijede medjunarodnog prava takovo, da se o amerikanskoj pritužbi proti Engleskoj ne će raditi, dok se ne postigne sporazum s Njemačkom. Ako se njemačke podmornice prilagode zahtjevima medjunarodnog prava, tad će državna uprava i nastupiti sa svojom tužbom proti Engleskoj.

Dogodjaji na moru.

„Sussex“ potopljen engleskim torpedom?

Berlin, 28. Tu se glasa, da predstoji nenadan preokret u američko-njemačkim odnošajima, jer da su tobože došle sigurne vijesti, koje kažu, da je Engleska sagradila torpedo sličan njemačkima, te da je takvim torpodom bio „Sussex“ potopljen. Premda nema sigurnih dokaza, ipak je uzbudjenje malo popustilo.

Engleski brod sa živežom nastradao na putu u Kut-el-Amaru.

London, 29. (D. u.) Ratni ured javlja, da su u noći pokušali Englezi, da pošalju brod sa živežom u Kut-el-Amaru. Ali im se pokušaj nije žalibože posrećio sa svom njihovom neustrašivošću. Ljetala su ustanovila da je brod potonuo kojih 4 engleskih milja istočno od Kut-el-Amara.

Nastradali parobrodi.

London, 29. (D. u.) Lloyd javlja: Danski je parobrod Johann išao u zrak.

London, 29. (D. u.) Engleski je parobrod Industry bio potopljen od neprijateljske podmornice na svojem putu u Sjedinjene države. Njegova je posada bila spašena od američkog parobroda Finnland.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 27. Službeni izvještaj od 24. o. mj.:

Zapadna fronta.

Neprijateljska su ljetala bacala bombe istočno od Dvinskog, na samo Dvinsko i na pozicije zapadno od Postave. Neprijateljsko je topništvo djelovalo u različitim odsječcima. Južno od mjesta Krevo izjalovio se je njemački napadaj. U istom okolišu preletjela su mnogobrojna ljetala preko naših pozicija. Jedno je bilo oboreno, te je palo u naše linije jugoistočno te je palo u naše linije jugoistočno od Krevo. Neprijateljska su zračna ljetala bacala bombe na kolodvor Goncevicz (23 kilometra južno od Steniavke) izmedju kolodvora Baranoviči i Lucienec.

Kaukaska fronta.

Turski se je jedan napadaj u smjeru prema Erzignanu izjalovio u našoj vatri.

Francuska.

Paris, 25. Službeno izvješće od 26. o. mj. u 3 sata popodne:

Sjeverno od Aisne poduzeli smo opću navalu, kojom smo osvojili malenu šumu od Buttesa. Uhvatili smo 72 zarobljenika, medju njima 1 časnika i 7 podčasnika. Svojom smo vatrom rastjerali izvidnička neprijateljska odijeljenja, koja su po noći pokušala, da se približe našim opkopima u odsjecima Paissy i Graonne. Zapadno od Moze bilo je žestokog pucanja na naše položaje u šumi Avocourt i sjeverno od vrha 304. Istočno od Moze bilo je umjerene topovske djelatnosti. U Woevru upravljao je neprijatelj vatru iz svojih velikih topova na Haudiomont-Rouvaux; naše mu je topništvo snažno odvraćalo. Kroz noć nije bilo pješadijskih poduzeća. U Loreni pokušao je neprijatelj iznenadnu navalu protiv malene naše straže sjeverno od Embormenil, ali je bio suzbijen s gubicima. Po kazivanju zarobljenika neusjela je navala protiv naših položaja u Chapellottu stajao neprijatelja znatnih gubitaka.

Jutros oko 3 sata napalo je veliko naše bojno ljetalo zeppelin u visini od 4000 m. pred Zeebrüggeom i bacilo je 19 požarnih granata. Čini se, da je bio zeppelin pogodjen. Istodobno pred Ostendom bacilo je drugo veliko bojno naše ljetalo više metaka protiv njemačke torpednjače, te ju je i pogodilo. U zračnoj borbi pogodio je naš letjelac neprijateljski fokker, koji je pao u naše redove u okolici blizu Lunevilla; blizu Lunevilla bio je neprijateljski letjelac ranjen i zarobljen.

U 11 sati popodne: Sjeverno od Aisne bilo je na obim stranama topovskog pucanja u šumi Buttes. Zarobljenici, što smo ih učinili u jučerašnjim borbama, iznašaju broj od 150. Medju njima ima 4 časnika. Zaplijenili smo 2 strojne puške i 1 bacalo mina.

U Šampanji usredotočilo je naše topništvo svoje pucanje na neprijateljski topovski park u dolini Le Dormoise. U Argonama razvile su naše baterije opsežnu djelatnost protiv njemačkih utvrga na vrhu 285 kod Vauquois i u šumi Cheppy. Zapadno od Moze žestoko topovsko strijeljanje kod Avocourta i kod vrha 304 te kod Esnesa i Montzevilla. U odsjeku Mort-Homme došlo je na obim stranama do koncentrirane paljbe. Istočno od Moze i u Woevru obična topovska djelatnost. Njemački je dalekometni top palio proti Varaugeville i Luneville. U Loreni suzdržali smo svojom zapornom vatrom njemačku navalu uperenu protiv naših položaja sjeverno od Seuonesa. Zarobili smo više vojnika i jednog časnika. Po zadnjim vijestima izgubili su Nijemci u napadaju protiv naših promaknutih pozicija kod Chapellotte 1000. ljudi.

Zalutalo se je njemačko ljetalo spustilo noćas u našim redovima blizu Posieresa na Oisi. Dva smo letioca časnika zarobili. Neprijateljsko ljetalo, pogodjeno našim obrambenim topovima zapalilo se je i palo kod Bagatelle Pavillon, sjeverno od Tour de Paris. Jučer je kod Vauqoisa palo u naše redove neprijateljsko ljetalo, koje je naše topništvo uništilo, pogodivši ga poručnik Navarre, koji je time oborio deveto ljetalo.

U noći od 25. bila su naša bojna ljetala zaposlena osobito u okolici Verduna. Bacila su 14 bomba na artilerijski park i na zamahe kod Damvillersa, 6 na kolodvor u Conflausu, 6 na kolodvor u Pierre Pontu, 8 na talionice Jomuf u Homecourtu, 6 na kolodvor u Mezieresu i 2 na Bethel. Iste su noći izvela naša ljetala više bombardamenta u kraju Roges.

18 je bomba bačeno na municijska skladišta južno od Viller Carbonnel, gdje se je ustanovilo više eksplozija; 12 je bomba metnuto na Pont Biecheswoh, na skladišta u Cremery Crury, sjeverno od Broye. U noći od 26. bacio je upravljivi njemački zrakoplov 12 bomba u kraju Etaples-Beutin-Paris-Plage. 2 su engleska vojnika lahko ranjena. Materijalna je šteta malena.

Belgija.

Paris, 27. Službeno izvješće od 26.

Kroz jutro, osobito u kraju Dixmuiden-Steenstraate, topovska djelatnost. Kasnije ne jako žestoki topovski dvoboj na ostaloj fronti.

Italija.

Rim, 25. Službeno izvješće od 26.:

U dolini Lagari prouzročile su neprijateljske granate požar, koji je brzo bio ugušen. Naše su baterije prouzrokovale eksploziju u skladištima municije u Manzanu i Nomesinu. U Cordevoli odbili smo obični neprijateljski napadaj proti protisnutim pozicijama na Col di Lana, sjeverozapadno od vrhunca.

Uzduž fronte na Soči djelovanje topništva.

U okolici Selca (Kras) upravio je neprijatelj žestoku razornu vatru na naše postojanke koje smo dne 22. o. mj. u večer i u noći osvojili, te je izaslao mnoštvo pješadije na napadaj proti našim pozicijama. Neprijatelj je bio svaki put uz teške gubitke suzbijeni.

Verdun.

Upravo užasni gubitak francuskih vojnika dade se, piše dopisnik lista Heer und Politik, već samo iz toga razabrati, što je za vrijeme od 20. marta do 20. aprila na ta bojišta prispjelo ništa manje nego novih divizija. Dne 20. marta javio je naš generalni štop, da je pred Verdunom ustanovljeno sveukupno 27 pješačkih divizija. Ako i taj broj ogroman, to daleko zaostaje za novim brojem, koji ustanovljuje naše vrhovno vojno vodstvo, i koji da iznaša u prostoru od Fresnes-en-Woevre do Avocourta sveukupno 38 divizija. Osim toga se još spominje, da su 4 od ovih divizija iza oduljeg mira i naknadnog popunjenja svježim momcima, ponajviše iz novačkog godišta 1915 po drugi put bile povedene u boj i potučene. Te su 4 divizije bile očito uslijed gubitaka tako oslabljene e je potrebito, da se preživljelima priušti dugotrajni odmor, te da se decimirane čete popune. Ali i te su 4 stare — u istinu pako nove — divizije opet potučene.

Mi imademo sad samo po broju 38. a po gubicima ljudi zapravo 42 divizije, koje se nalaze u bojevima pred Verdunom. Gustav Hervé je pred nekoliko dana u svom listu La Victoire razložio, da se varaju oni, koji drže, e je Verdun samo maleni odsječak u boju, jer akoprem je bojište samo u razmjeru prema čitavoj fronti maleno, stoji ipak pred Verdunom sva francuska vojska na kocki. Njegove su riječi strašnije, nego li što on i sam misli. Nijedna bo zemlja a pogotovo ne Francuska — ne može da podnese takove gubitke, jer 38 divizija, od kojih su 4 morale biti nanovo popunjene, znači iskrvarenje vojske. Oko 600.000 je ljudi povedeno bilo ovdje u boj i potučeno. ovim popunjenjem i pošiljanjem naknadnih pošlo je doduše francuskoj vojnoj upravi za rukom, da uzmogne Verdun očajno i ogorčeno braniti i praviti protunapadaje. Tek sad će se moći u svijetu pravo suditi, zašto su bojevi oko Verduna tako dugotrajni i ogorčeni i radi česa Francuzi da uza sve teške poraze mogu ovdje ondje i napadati. Upravo radi te silne uporabe ljudi, dok nasuprot Nijemci veoma štete svoje ljude. No uza sve to iskrvavljuje se francuska vojska polagano, ali sjegurno bez uspjeha. Pričuve su generala Joffrea većim dijelom iscrpljene, a isto tako i najmladja godišta. Još može Francuska na nasilan način pridonijeti žrtava. No opravdano je pitanje, kako dugo će uz najbolju volju biti u stanju da to čini i što joj izatoga preostaje. No sve jasnija biva u Engleskoj spoznaja, da stoji sva francuska vojska pred Verdunom na kocki. Hervé je izrazio samo uvjerenje velikog dijela naroda.

Sedmica Crvenog križa od 30. travnja do 7. svibnja!

Pristupite kao članovi Crvenom križu!

Našim čitateljima.

Radi pomanjkanja novinarskoga papira u dosadanjem formatu, morali smo se odlučiti izdavati „Hrvatski List" od 1. svibnja dalje u takovom obliku, u kojem neće biti čitatelji u ničem prikraćeni te istodobno, i to radi poskupljenja papira, povisiti cijenu listu ovako:

U maloprodaji . . . . . K —·10.
„ mjesečnoj pretplati „ 3·—.
„ tromjesečnoj . . . . . „ 8·—.

a kod oglasa dozvoljavati najviši popust od 25 po sto.

Umoljavamo cijenjene čitatelje, da ovu objavu blagohotno uvaže.

Domaće vijesti.

Sugradjani. Pozivu, što ga crveni križ upravlja na sve narode Austrije, pridružuju se svom dušom i potpisana društva.

Uslijed Vaše požrtvovnosti mogla su pokrajinsko-pomoćno društvo i gospojinsko pomoćno društvo u Trstu sa svojim podružnicama u Puli, Voloskom, Lošinju i Krku, mnogim tisućama ranenjih i bolesnih ratnika pružiti bolničku njegu na kopnu i na moru, a Vaši izdašni prinosi omogućili su te se na hiljade njih okrijepilo, providjelo rubljem i sredstvima protiv zime, pribavilo im se lijekova inače poduprlo.

Sugradjani!

Još uvijek bjesni borba, još uvijek milijuni naše braće ispostavljaju svoj život u obrani domovine, jošte rat zahtijeva krvavih žrtava i u našoj najbližoj blizini.

Slava, koja obsjava zastavu našeg uzvišenog cesara, neka budu jednaki darovi, što ćete ih u tjednu Crvenog križa doprinijeti na korist onih, koji se pod onom slavnom zastavom tako hrabro bore.

Sjedinjena pokrajinska poćmona društva Crvenog križa za Trst i Istru. — Podružnica Crvenog križa u Puli, Voloskom-Opatiji, Lošinju i Krku.

Sabrani darovi i prijave novih članova primaju se u sjedištima potpisanih društava.

Ljetno vrijeme. Ravnateljstvo c. kr. državnih željeznica u Trstu javlja: Od 1. svibnja do 30. rujna vršiti će se promet svih putničkih vlakova prama ljetnom vremenu, t. j. sat pred srednjoevropskim vremenom, koje je do sada bilo u vrijednosti.

Obznana. Uslijed opunovlašćenja sa strane c. k. namjestništva u Trstu te na temelju § 51 obrtnog reda ustanovljuje se od 1. svibnja o. g. do daljnjih odredaba slijedeće cijene za meso: Volovina: prednji dio K 7·44; zadnji dio K 7·84. Cijene za teletinu, prašćevinu i janjčevinu ustanovit će od slučaja do slučaja polag cijene nakupa. — Pula, dne 27. travnja 1916. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeld.

Obznana. Usljed opunovlašćenja sa strane c. kr. namjestništva u Trstu te na temelju § 51 obrtnoga reda, ustanovljuje se za politički kotar Pula te okružje Rovinj maksimalnu cijenu za janjce sa K 2·— žive vage, a K 2·60 mrtve težine za mjesec svibanj t. g. — Pula, dne 27. travnja 1916. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schenfeld.

Jestvine koje se nepokvare, mogu se priložiti omotima bojne pošte. C. i kr. vojno nadzapovjedništvo dozvolilo je, da se mogu pridodati omotima, koji se šalju bojnom poštom, oni predmeti, koji se nepokvare. Ti predmeti jesu: kava u zrnu i prahu, slador, sladkiši, čokolada, kakao, čaj i dvopek. Konserve i med mogu se pridodati samo ako su limenim kutijama dobro začepljene.

Iz Banovine.

Odlikovanje. Nadvojvoda Franjo Salvator, kao zamjenik pokrovritelja Crvenoga križa, podijelio je g. kapetanu Miji Philippoviću, zapovjedniku naše flotile na Visli i Stiru, počasni znak II. razreda Crvenog križa s ratnom dekoracijom, uz oprost pristojba.

† Dr. Karlo Zahradnik. Dne 23. t. m. preminuo je u Brnu dr. Karlo Zahradnik, profesor matematike na onamošnjoj češkoj visokoj tehničkoj školi. Pokojniku bilo je istom 68 godina. Vijest o nenadanoj smrti duboko se je kosnulo njegovih brojnih prijatelja i nekadašnjih djaka, koji su imali sreću slušati njegova predavanja na zagrebačkom sveučilištu. Bilo mu lahka bratska gruda!

Iz Dalmacije.

Dobrotvorno društvo gospodja. U Zadru radi se živo na tome, da se osnuje dobrotvorno društvo gospodja, koje bi se imalo u glavnom baviti humanitarnim djelovanjem na socijalnom polju. Družtvu bila bi zadaća: 1. da se namiče mlijeka dojenčadi; 2. da se putem pučke kuhinje pobrine za hranu siromašnoj školskoj djeci; 3. da se prirede lijepa igrališta i zabavišta za žensku djecu, kad nisu u školi. Kasnije ovo bi društvo priredjivalo tečajeve predavanja itd. — Zamisao je uistinu krasna, pa bi poželjno bilo, da se osnuje čim više takovih družtava u svim većim gradovima naše domovine.

Iskaznice za ribu. Zadarska općina kani uvesti iskaznice i za ribu, i to po 20 dekagrama na glavu. Hvalevrijedno, samo je pitanje kako će sa većom ribom, jer se ona ipak ne dade mjeriti kao meso.

Novačenje. Novačenje rodjenih god. 1898. započelo je u Zadru za cijeli zadarski kotar. Dosele uzeto je po prilici 50 po sto momaka.

Snižene cijene. Mesu je snižena cijena od 6 na 5 K, dok kruhu od 77 na 68 filira.

„Hrvatska Misao", glasilo pravaškog zastupnika Dr. Ante Dulibića prestaje biti dnevnikom te će odsele unaprijed izlaziti samo dva puta u tjednu.

Proti nemoralu. U Splitu bivaju sve žene i djevojke, koje ne žive moralno, smjesta aretirane. Dosele ih je aretirano 25, da tako ne kvare mladeži. U Beču su takve ženetine pokupili i odaslali na rad u tvornice municije. Kod nas je u tom pogledu nekako drugačije, jer ih najveći dio nalazi utočište — u bolnici!

Razne vijesti.

Smrt von der Goltz-paše i sultanovo saučešće. Prigodom smrti čuvenog njemačkoga generala von der Goltz-paše izrazio je sultan njemačkom poslaniku svoje sažaljenje.

*

O smrti njemačkoga generala feldmaršala u turskoj vojsci baruna von der Goltz-paše pišu sve novine: „P. Lloyd" ističe, da turska vojska poglavito njemu zahvaljuje svoju organizaciju i uspjehe. On je, uz više prekida, boravio u turskoj vojsci i brinuo se oko njene organizacije, sa više prekida, od g. 1883. Rodio se g. 1843. Bio je prema tomu star 73 godine. Odlični časnik i vojskovodja, napisao je mnogo stručnih djela iz ratne povijesti i mnogo essaya iz svoje struke. Napisao je izmedju ostaloga ove knjige: „Operacije II. vojske do pada Metza". „Sedam dana oko Le Maasa", „Operacije II. vojske na Loiri", „Gambetta i njegova vojska", „Das Volk in Waffen", „Die Geschichte des Krieges im neunzehnten Jahrhundert", „Handbuch für den türkischen Offizier".

Atentat sa dinamitom u Italiji. Iz talijanskih listova saznaje se, da se je ušlo u trag dinamitskom atentatu na most preko rijeke Plave, koji je s vojničkog gledišta vrlo znameniti. Oblasti se trude, da otkriju osobe, koje su bile u to upletene, al dosele bez uspjeha. Pa da nije u Italiji sveopće oduševljenje za nastavak rata!

Novim namjesnikom za Galiciju imenovan je generalmajor Erich baron Diller, vojnički generalni guvernator za austro-ugarsko okupirano područje u Poljskoj.

Češki jezik u njemačkim školama. Ovih se je dana predstavilo, pod vodstvom ministra izvan službe dra. Schreinera, ministra za bogoslovje i nastavu izaslanstvo „Saveza njemačkih slavista u sudetskim pokrajinama" s molbom, da se na njemačkim srednjim školama u Češkoj uvede obvezatno podučavanje českog jezika te da se odredi učevni nacrt za relativno obvezatno podučavanje tog jezika i u višim razredima gimnazija i realka. Ministar i referenti priznali su želje opravdanima, te su naglasivali potrebu i korist učenja českoga jezika. Izaslanstvo je otišlo — kako čitamo u raznim listovima — čvrstom nadom, da će se te želje jur u narednoj školskoj godini ostvoriti. K ovome lijepo pristaje ona poznata: Stalna na tom svijetu samo mijena jest!

Ruska se nada pomoći od Engleske. „Schweizerische Prestelegraf" prima s upućene ruske strane izvještaj, da se Rusija još jedino nada pomoći od Engleske. Još ima dosta ruskih vojnika, pa i streljiva se dovoljno pripravlja, nu dopremanje je posve rasklimano.

Vojvoda Putnik i srpska vojska. Vojvoda Putnik, koji leži bolestan u Krfu, izjavio je nekom novinaru, upitan o stanju srpske vojske, slijedeće: „Zemlja je srpska protopljena krvlju i suzama. Srpska je vojska počinila nadčovječna djela. Za obranu od 1200 kilometara fronte imao sam 230.000 vojnika, a neprijatelj nasitao na nas svojom zatornom nadmoći. U takovoj bi situaciji i sam Napoleon očajao. Ipak smo se kroz dva mjeseca opirali i spasli 150.000 momaka, koje ćemo doskora vidjeti u boju i pobjedi."

Treći zimski rat i Njemačka. „Daily Mail" saznaje iz autoritativna vrela, da je njemačka vojna uprava jur poduzela sve potrebito za treći zimski rat.

Glas neutralaca o njemačko-američkom sukobu. „Tagesanzeiger", što izlazi u Zürichu, bavi se u jednom od svojih potonjih brojeva zadnjom Wilsonovom notom, te veli da je morao doći i u pomoć ententi, ako želi da se ova održi na okupu i kad već ne će Engleska da šalje svoje čete na frontu.

Molitve za mir u Milanu. U bazilici sv. Marka u Milanu vršila se je ovih dana procesija i molitvena svečanost za mir. Kardinal Ferrara je u svom govoru izmedju inoga rekao: Svi ljudi ćute goruću potrebu i želju za mirom. Ima i takvih, koji ne dozvoljavaju, da se to javno ispovijeda, al mi ipak ne možemo zaboraviti, da je Bog stvorio ljude za mir a ne za ratovanje.

Kada će biti konac rata? Za tri mjeseca; tako tvrdi „Figaro", na temelju znaka, što ga je dao proročki zvon u Nayu. Evo kako: U Nayu, malenom mjestancu u Dol. Pirinejima, nalazi se u crkvenom tornju maleno zvono, koje je jur dosele na posebni način prorokovalo konac raznih ratova. Kad bi se naime u raznim ratovima pokazali prvi znakovi mira, palo bi zvono na tla, bez da bi se i najmanje oštetilo. Tako se je dogodilo tri mjeseca pred svršetkom krimskoga rata i tri mjeseca pred mirom god. 1871. — Sada je zvono opeta palo na tla — — a to bi imalo značiti, da će do tri mjeseca biti konac rata. Kada se ne bi samo zvono ovaj puta prevarilo!

Italija se boji invazije. Čuveni pukovnik Barone piše u „Giornale d'Italia" obzirom na problem odašiljanja talijanskih četa u Francusku, da su talijanske žrtve kud i kamo veće od engleskih, akoprem je Italija financijalno slabija. U ostalom Engleska je na otoku, čuvana i opkoljena sa svojim brodovljen, sigurna, dočim mora Italija, koja je slaba, računati na invaziju. Barone veli nadalje, koli Englezi toli Francuzi varaju se, ako se nadaju, da će probiti njemačku frontu.

Ententine laži. Zagrebački „Obzor" donaša iz Sofije pod nadnevkom 25. tek. mjeseca: Pojedini organi u štampi entente nastavljaju neumorno kriva prikaživanja o položaju u Bugarskoj. Tako pišu „Times", da se na temelju vijesti njegovoga bukareštanskoga dopisnika može ustvrditi, da se u Bugarskim četama dogadjaju silne dezertacije, pošto su čete nezadovoljne radi loše organizacije intendanturne službe. Nezadovoljstvo ovih četa sve više raste radi postupka s njemačkim četama, koje su bolje opskrbljene. Bugarska vojska sve više dolazi do uvjerenja, da se ovaj boj vodi jedino u korist Nijemaca, koji su krivi svima patnjama Bugara. U vojsci se opaža raspoloženje u korist Rusije. U Varni su vojnici izjavili, da se ne će protiv Rusa boriti i zato su bugarske čete uzduž sjeverne granice zamijenjene s njemačkim četama. Posve je suvišno dementirati ove legende, koje se skoro svaki dan šire u ententinoj štampi.

Namjenjujte novčane darove Crvenome križu ili skrbi za mladež!

Kupujte oficijelne znakove sedmice Crvenog križa!

Rusija pred važnim dogadjajima. Iz Kodanja: Komiteji ruskih vojničkih industrijalaca izdali su poziv na radnike, u kojem upozoravaju na potrebu ograničenja neradnih dana i blagdana, pošto se nalazi Rusija pred važnim odlučujućim dogadjajima.

Talijanski učitelji . . . za rat. Skupština talijanskih učitelja, što je držala u Luganu dne 23. tek. mjes., izjavila je se sa 7333 proti 3648 glasova za nastavak rata. — To je naravski po receptu najmodernijeg uzgojoslovja!

Grčka ne dozvoljava prelaz srpskih četa. „Hestia donaša, da je krunsko vijeće zaključilo, da ne će pod nijednim uvjetom dozvoliti prelaz srpskih četa preko grčke zemlje u Solun.

Venizelos i grčka vlada. „Secolo“ javlja iz Atene, da su Venizelosovi pristaše započeli grčevito raditi proti vladi. Venizelos je navodno razglasio, da se ne će žacati nikakvih sredstava. Njegovi pristaše priredjuju sastanke, na kojima dolazi često do krvavih sukoba.

Rusi u Verdunu. Ruske vojnike, koji su se iskrcali u Marseille, odaslali su na francusko ratište kod Verduna.

Sjećajte se Crvenog križa!

Književnost i umjetnost.

„Hrvatske pučke popijevke iz Medjumurja“. Upravo je izišlo i počelo se je velikim zanimanjem raspačavati djelo: „Hrvatske pučke popijevke iz Međimurja“, što ih je sabrao, harmonizirao i izdao Vinko Žganec. Cijela je hrvatska kritika pozdravila ovu knjigu kao jedno vanredno i lijepo djelo, te preporučamo svim prijateljima narodne glazbe, da tu knjigu nabave. Knjiga je ukusno opremljena, a cijena joj je samo K 3, poštom dvadeset filira više. Šalje Knjižara „Novine“, — M. Kelović, Zagreb, Bakačeva ulica 5.

Zadnje vijesti.

Potanje vijesti o dublinskim nemirima.

London, 29. (D. u.) Reuterov ured javlja: Posljednje neslužbene vijesti iz Dublina od prošlog četvrtka kažu, da je spomenzgrada slobode bila uništena od topnjače Liffey.

Čete su istjerale buntovnike bombama i strojnim puškama iz njihovih utvrdjenih položaja na trgu Sv. Stjepana. Buntovnici drže još u svojim rukama veliku tvornicu dvopeka Jacobs, na koju puca vojska iz 2 topa. Nadalje zaposjedaju poštanski ured, sudnicu i jedan kolodvor. Kaže se, da je medjutim vojska zauzela poštanski ured, služeći se dimnim bombama. Svjetina je bila prošlog ponedjeljka ponukana bojevima, da se dade na plijenjenje najglavnijih trgovina.

Njemačka podmornica „U 5“ potopljena.

Berlin, 29. (D. u.) Službeno. Podmornica „U 5“ nije se vratila od svojeg posljednjeg podhvata. Po izvješću engleskog admiraliteta bio je brod uništen 27. o. mj., a njegova posada spašena.

Spašenici broda Russel.

London, 29. (D. u.) Kontreadmiral Freemantle i 22 časnika linijskog broda Russel su se spasili.

Podupirajte Družbu!

Izlet na Sljeme.

Humoreska Čiča Jose.

Već preko dvije je godine boravio gospodin porezovnik Martin Čarapa u Zagrebu, kamo ga premjestiše odnekale iz ravnoga Srijema, gdje se je i rodio bio. Budući neženja, stanovao je u iznajmljenoj sobi u Radničkom dolu, a njegova gospodarica, gospodja Jela, mogla je o njemu da govori tek ponajbolje. Bio je jedan od onih rijetkih i blaženih podstanara, koji su točno plaćali mjesečnu stanarinu, ni za što se cijenkali i ne imali tkozna kakovih osobitih zahtjeva, nego bili zadovoljni s onim, što im se pružalo. A i inače je bio gospodin Martin Čarapa čovjek, štono riječ, na svom mjestu. U uredu točan i savjestan, izvan njega uredan i trijezan. Rijetko, veoma rijetko bi se znalo dogoditi, a da ga sumračje ne bi zateklo kod kuće, još rjedje, a da se ne bi digao ranom zorom. Poslije ručka bi se odmarao sat ili dva, a tad bi izlazio na svoju običajnu šetnju — svaki dan u sedmici na drugu stranu. U društvo, pogotovo u „veselo“ bi društvo zalazio tek u iznimnim zgodama, a tek nedjeljom poslije podne znao bi zaći u kavanu, ispiti samo crnu kavu i prolistati novine

Doista, gospodja je Jela imala posve pravo, kad bi pred susjedama na sva usta stala hvaliti svoga podstanara.

Takovim je životom živio gospodin porezovnik Martin Čarapa u Zagrebu već preko čitave dvije godine. Bio je to život jednoličan, bez promjena, dan za danom gotovo isti. On je bio na nj privikao, pogotovo, što je, kako bi znao katkad ustvrditi, živio dosad na sličan način svagdje, gdjegod je službovao. A i gospodja je Jela već odavna priviknula na „dnevni red“ gospodina Martina Čarape te već unaprijed točno pogadjala, u koji će primjerice sat on u šetnju, na koju će stranu danas krenuti i u koliko će se sati povratiti.

Zato nije nikakovo čudo, što je jedne večeri bila silno uzrujana i uznemirena. Ta pomislite samo! Noć se je već odavna bila spustila na zemlju, a o gospodinu Martinu Čarapi još ni traga ni glasa, o onom istom gospodinu Martinu Čarapi, koji bi inače u to doba već običavao ležati u postelji. Jadna je gospodja bila u trista briga. Da se „gospodinu“ nije štogod dogodilo, da ga nije stigla možda kakova nesreća? I što dalje je odmicalo kazalo na uri, to veća je bivala njezina zabrinutost.

Tedа negda oko deset sati eto gospodina Martina Čarape. Bio je zaduvan — znak, da je naglo bio hodao. Gospodji je Jeli pao težak kamen sa srca, ali umirila se je posve tek tad, kad joj je gospodin Čarapa razložio, kako je bio s dvojicom prijatelja nešto dalje, gotovo do sela Šestina, u šetnji i kako nikako nije mogao da se ranije vrati.

Drugi dan poslijepodne morala je gospogja Jela i opet da se čudi. Gospodin je Martin Čarapa došao iz ureda čitava dva sata kašnije no obično. Sa sobom je donio neku odugačku cijev iz kože, a iz džepa mu je virila nekaka siva platnena artija, što li. Pojedavši na brzu ruku ohladnjeli već ručak pošao je u šetnju, i premda bi danas prema „dnevnom redu“ morao da krene prema Savi, zaputio se je ravno prema Zelengaju, a pod pazuho je stisnuo onu odugačku cijev iz kože, za koju je gospogji Jeli na njezino pitanje čas prije kazao bio, e je u njoj dalekozor, kroz koji će sa brijega u Tuškancu promatrati zagrebačku okolicu.

Odsad bi gospodin Martin Čarapa dnevno oko pet sati popodne zalazio na Cmrok, a dalekozor je njegov bio gotovo neprestano uperen samo prema sjeveru, prema Zagrebačkoj gori i ponajpače prema njezinom vrhuncu — Sljemenu, dok bi odmah iza ručka pomno proučavao onu „sivu platnenu artiju“, koja nije bila ništa drugo nego zemljovid sjeverne okolice grada Zagreba.

Gospogja Jela nikako nije mogla da si protumači tu „silnu“ promjenu u životu svoga podstanara, te si je uzalud razbijala glavu, što ima sve to da znači.

Nekoliko dana izatoga eto novoga golemoga presenećenja po nju. Gospodin je Martin Čarapa došao i opet prilično kasno popodne kući, a za njime je donio poslužnik velik zamotak. Gospogja Jela nije znala, što bi mislila, što bi kazala, kad je vidjela, kako on izvlači iz zamotka jake i teške cipele s krupno i nagusto okovanim potplatima, dugačke i debele zelene nogavice, posebno neko zelenkasto odijelo, od kojega su hlače bile tek do koljena, zelenkasti šešir s perjanicom, nekakovo posudje i tkozna, što sve ne. Da, poslužnik je donio sa sobom i visok štap s odugačkim željeznim šiljkom na donjoj strani.

Starica nikako nije mogla da shvati, što gospodin Martin Čarapa kani s tim neobičnim stvarima. Već nekoliko joj je puti bilo izmaklo, te je „svoga gospodina“, kako ga je pred susjedama ponosno nazivala, zapitala, čemu sve to, no „njezin gospodin“ kao da je svaki put njezino pitanje prečuo, što više, konačno ju je umolio, da ga ostavi na samu. Teškim je srcem izašla gospogja Jela iz sobe, koju je gospodin Martin Čarapa pomno za sobom zaključao. Uzalud se je navirivala kroz ključanicu, — na svoju veliku žalost nije mogla a ma ništa da opazi. Sto i sto najraznovrsnijih i najčudnovatijih misli rojilo joj se po glavi i ona se je stala ozbiljno pobojavati za duševno zdravlje „svoga gospodina“. Ta što se to s njime kroz ovo nekoliko dana zbiva? Je li to još onaj točni i uredni gospodin Martin Čarapa, koji je dosad bio? Ni izdaleka!

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 291.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 1. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Bojevi u Dublinu traju!

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 30. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Sjeverno od Malinova bila su naša odijeljenja opet natrag povučena pred nadmoćnim ruskim navalama iz ruskih prednjih položaja, što smo ih osvojili 28. travnja. Broj je jučer najavljenih zarobljenika dostigao više od 200.

Talijansko bojište.

Topovski bojevi, što su se odigravali na više mjesta fronte, nijesu nadmašili obične mjere. Od časa do časa bio je grad Gorica opet pod vatrom. Naša su ljetala bacila bomba na neprijateljski tabor baraka u Villa Vicentini. Po sretno uzdržanom boju vratila su nam se ljetala neoštećena natrag. Kod San Daniela del Friuli borilo se je jedno naše ljetalo samo, protiv 4 neprijateljskih ljetala, te je prisililo jedno od njih, da se na vrat i na nos spusti.

U odsjeku Adamello napale su talijanske čete, koje su krenule od Dosson di Genova, naše položaje na klancu Topete.

Talijanski izvještaj od 28. travnja sadržaje posve izmišljenu tvrdnju, da naša pješadije sve to češće upotrebljava eksplozivnih taneta. Protiv toga ustanovljuje se, da niti se ne bilježe više talijanske povrede medjunarodnog prava, kao što poraba eksplozivnih taneta i plinskih granata i bombardovanje vidljivo označenih sanitetskih zavoda, crkava, samostana itd, jer se te svaki dan dogadjaju.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 30. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapaduo bojište.

Više su puta ponovili Englezi svoje protunavale kod Givenchy-en-Gohelle, a da nijesu postigli nikakvog uspjeha. Sjeverno od Somme i sjeverozapadno od Oise odigralo se je u naš prilog više okršaja između ophodnja.

Lijevo od Moze napale su jučer franceske sile naše položaje na Mort-Hommu i na bližnjim redovima sve do sjeverno od šume Caurettes. Po žestokoj smo borbi suzbili navalu. Desno od rijeke izjalovio se je neprijateljski položaj sjeverozapadno od imanja Thiaumont. Njemačko je ljetalo oborilo nad krajem Verdun-Belleray, bijući se protiv trih neprijateljskih ljetala, jedno od njih.

Istočno bojište.

Južno od Naročkog jezera zaplijenili smo noćas 4 ruska topa i 1 strojnu pušku i uhvatili 83 zarobljenika.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. travnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Prema izvješću namjesnika vrhovnog zapovjednika turske vojske, predala se je danas bezuvjetno 13.300 momaka jaka engleska posada u Kut-el-Amari na zapovjed generala Townshenda.

BRZOJAVI.

Balkan.

Atentat s bombama u Ateni.

Berlin, 28. Vossische Zeitung javlja iz Atene: Po nalogu kralja Konstantina posjetio je vrhovni kraljevski konjušnik bugarskog poslanika Pasarova, te mu je čestitao što se je ponesrećio atentat protiv njegovog života. Istodobno našli su se kod Pasarova ministar predsjednik Skuludis, unutrašnji ministar i zastupnici središnjih vlasti.

Stručnjaci su pregledali drugu neeksplodiranu bombu te su ustanovili, da je francuskog porijetla.

Atenski bugarski poslanik o atentatu.

Berlin, 27. travnja. Atenski dopisnik „Berliner Lokalanzeigera" javlja:

Ovaj sam čas razgovarao sa bugarskim poslanikom Pasarovom glede atentata bombama, koji je noćas počinjen protiv bugarskoga poslaništva.

„Na sreću se nije ništa dogodilo — reče Pasarov — jedina je posljedica, da moramo danas svi sjediti na propuhu, jer u čitavom poslaništvu nema cijeloga stakla na prozorima. Sigurno ste se već divili rupi što ju je bomba prouzročila pred stubama. Ja nijesam stručnjak, što se tiče bomba, ali stručnjaci vojske i vatrogasaca, koji nešto od toga razumiju, uvjeravali su me, da je pakleni stroj bio dosta jak, da digne u zrak čitavu zgradu. Druga bomba, koja je nadjena pred vratima, nije eksplodirala".

Ja sam na to pitao, koji su krugovi po svoj prilici organizirali taj atentat?

„Ja sam osvjedočen — odgovorio je Pasarov — da na nikoji način to nije učinjeno sa grčke strane".

„Drži li Vaša Preuzvišenost, da su taj atentat mogle izvesti ovdašnje franceske, engleske i srpske kulture".

Istraga je ustanovila, da bomba, koja nije eksplodirala, nije grčki fabrikat.

U savezu sa atentatom na bugarsko poslaništvo valja naglasiti, da je jučer prije podne počinjen atentat sa strane jednoga venizelista, koji je ujedno franceski časnik, protiv pristaše vlade Papadakisa. Franceski venizelist vrebao je na Papadakisa u Sveučilišnoj ulici, te ispalio na njega sedam hitaca, od kojih su ga dva teško ozlijedila. Prema svemu tomu čini se, da je u postupku ovdašnjih ententinih krugova nastupio stanoviti sistem.

Francuska.

Treći ruski transport u Marsilji.

Bern, 30. (D. u.) Prema Tempsu dospio je u Marsilju dne 28. aprila u jutro treći transport ruskih četa.

Buna u Irskoj.

Prama vijestima iz Engleske, vrlo ugodno napreduju vojničke priprave za ugušenje bune u Dublinu. Buntovnici se još drže samo u nekojim gradskim kotarima, a sijelo im je poštanska zgrada. Bilo je prouzročeno mnogo štete uslijed požara.

Nemiri se opažaju i po ostaloj Irskoj, a osobito u grofoviji Galway i Emniscarthy. I iz Kallanneya, Cloumela i Goreia dolaze vijesti o nemirima, dok u ostaloj Irskoj vladaju redoviti odnošaji.

Utisak, što su ga nemiri prouzročili u Engleskoj, odrazuje se u parlamentu i u novinstvu.

Lord je Middleton napadao u gornjoj kući vladu, što nije predvidjela nemira, te želi da vlada poduzme sve mjere, koje budu mogle zapriječiti, da se nemiri prošire. Govornik je rekao, da su postojala u Dublinu vojnički organizovana i oboružana udruženja, koja vlada nije nastojala da uguši premda je o svemu tomu znala. Položaj u Dublinu da je vrlo pogibeljan, vlada ne smije, da stoji prekrižanih ruku.

Lord je Salisbury rekao, da će parlamenat morati zahtjevati razjašnjenja, zašto nije vlada ništa poduzela, premda je bila o položaju upozorena.

Listovi vele, da je bio parlamenat nemirima sasma iznenadjen te pripisuju iste nedjelatnosti vlade.

London, 30. (D. u.) Poseban glasnik, koji je sinoć ostavio Dublin, javio je, da svi znaci kažu e će buna naskoro svršiti. Čete su dolazile kroz cijeli dan. Puca se skoro neprekidno. Položaj je buntovnika loš.

London, 30. (D. u.) „Daily Mail" piše: Na uskrsni ponedjeljak održala je takozvana gradjanska vojska paradu u parku „Phoenix", te se povratila nataknutih bodeža u grad. Na putu je susrela odio dublinske posade. Dva su momka gradjanske vojske odapela na vojnike. To je bio znak za sveopću bunu. Vojništvo je izašlo. Poslije 11 sati na večer započela je borba na raznim trgovima i ulicama. U poštanskoj su zgradi bile uništene brzojavne sprave od samih poštanskih činovnika i telefonske sveze prekinute. Poštanski su činovnici sudjelovali sa prozora u boju. U prizemlju poštanskog ureda došlo je do divljeg boja s vojnicima. Kaže se, da je bio tekom dana i noći tri puta osvojen i opeta izgubljen. Navala na tvrdjavu nije pošla za rukom. U Sackvillestreetu uzeli su buntovnici tramvajska kola, automobile i teretne vozove te su podigli s njima barikade. Broj buntovnika može sizati najviše do 12 tisuća ljudi, od kojih pripadaju 2 tisuće gradjanskoj vojsci. Gubici vojnika čini se, da su znatni.

London, 30. (D. u.) Reuterov ured javlja: French izvješćuje, da je prošle subote bio položaj u Dublinu znatno bolji. Buntovnici su se još ozbiljno opirali u kotaru Sackvillestraat. Četni pojas opkoljuje taj kotar sve to bliže. Ali uslijed borbe za svaku pojedinu kuću napreduje opkoljivanje samo polagano. Poštanski ured i skupina zgrada istočno od Sackville-Straata bio je požarom uništen. Skupovi su buntovnika bili potjerani topovima dovezenim na automobilima iz tkaonica Boland na Kingendu. Buntovnički vodja Pearse kažu da je ranjen i da se je predao, te da je svoje ljude ovlastio da se predaju. Drugi vodja ustanka Counolly veli se da je ubijen.

I kotar, gdje se sud nalazi, bio je opkoljen redom četa. Sve vijesti kažu na koncu, da se dublinska buna počimlje stišati. Veliki se broj buntovnika nalazi u zatvoru.

Na veće stigle su vijesti iz ostale Irske, te glase u opće povoljno. U Belfastu i Ulstern je stanje normalno. Položaj je u London-Derryja povoljan. Izmed Athenryja i Craughwella pojavila se buntovnička četa. Drugih se je buntovničkih četa utvrdilo se je u Euniscorthiju. Ipak se policija može još uvijek držati. Putevi su i željeznice osim u gradskim četvrtima slobodne.

Podpisujte ratni zajam!

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 28. Službeni izvještaj od 27. o. mj.:

Zapadna fronta.

Neprijatelj je i dalje opstrijeljavao Uexküllski mostobran. Jučer su neprijateljski zrakoplovi letjeli nad Dünaburgom. Jedan je neprijateljski zrakoplov nosio naše znakove. Naši su zrakoplovci napali željeznicu u njemačkom zaledju. Jedan je „Muroniec" bacio 13 upaljujućih bomba teških 1 pud (16.38 kg.) i 7 eksplozivnih bomba na kolodvor Dauservas, jugoistočno Friedrichstadta. Bombe su prouzročile požare na kolodvoru. U noći od 26. napao je neprijatelj, nakon dvosatne topovske priprave, područje Wlaszy-Kraszyn sjeveroistočno Baranovića. Naši su odjeli i patrule napadaj odbili. Jučer smo ustanovili koncentraciju neprijateljskih četa prema tom odsjeku, te smo ih našom vatrom raspršili. Neprijateljsko je topništvo osobito djelovalo u području Oginskog kasiolde.

Neprijateljski su zrakoplovi letjeli nad mnogim položajima, gdje bijahu zaklonjene čete generala Ewerta, te su bacali bombe. Blizu željeznice Rovno-Kovel zaposjeli smo, nakon boja, selo Hromiakon (5 km sjeverozapadno Oljke). Neprijatelj je kušao, da opeta osvoji izgubljeni obronak, ali ga je naša vatra suzbila.

Francuska.

Paris, 28. Službeno izvješće od 27. o. mj.

3 sata pos. podne: Poslije podne bijahu sjeverno Aisne ručnim granatama odbijene nekoje njemačke patrule. U Verdunskom odsjeku žestoko opstrijeljivanje glavnog utvrdjenja Avocourta te naših položaja na Cote du Poivre. Izvršen bijaše manji neprijateljski napadaj na dio jaraka sjeverno utvrde Vaux, ali smo ga odmah zaustavili zatvornom vatrom. U Loreni smo raspršili neprijateljska izvidnička odijeljenja, koja su kušala da dospiju do naših položaja istočno Mesnil. Sa ostalog dijela fronte nema da se javi nikakvog važnijeg dogodjaja: nastavlja se obična topovska paljba.

11 sati poslije podne: Na lijevom brijegu Moze topovska djelatnost u područjima Avocourta, Esneza i Cumieresa. Na desnome je brijegu neprijatelj poduzeo uz žestoko opstrijeljavanje dva napadaja: jednoga na fronti Handremontom i dvorcem Thiaumont, a drugoga medju Douaumontom i Vauxom. Zapriječeni našom zatvornom vatrom, Nijemci nijesu ostavili svojih opkopa.

Na ostaloj je fronti dan razmjerno miran, izuzevši područje Roye i odsjek zapadno Pont-à-Mousson, dje su djelovale naše baterije. Jučer je pred frontom utvrde Vaux pao neprijateljski zrakoplov, pogodjen od naših topova na automobilima. U noći od 26. bacili su naši zrakoplovi mnogobrojne bombe velikog kalibra na kolodvore u Etainu i Bersdorfu te na tračnice kod Arnaville. U istoj su noći naši zrakoplovi bacili 137 bomba od 120 milimetara na razne kolodvore u dolini Aisne, 25 bomba istoga kalibra na taborišta u dolini Orne, 6 granata od 120 milimetara i 2 upaljujuće bombe na kolodvor Thionville, i 6 bomba istoga kalibra na kolodvor Conflans.

Belgija.

Paris, 28. Službeno izvješće od 27.

Mjestimična djelatnost na različitim točkama fronte, a osobito kod Dixmuidena, gdje su naše baterije pucale na neprijateljske skupine kod Keyema i Wyshuysena.

Italija.

Rim, 29. Službeno izvješće od 28.:

Na cijeloj fronti topovska djelatnost, koja je jača u području Tonale i Rovereta, u visokomu Cordevole, te na Butiskom mostobranu. U bovskoj uvali uspjelo je neprijateljskom odjelu da je iznenada prodro u promaknuti naš položaj na obronku brda Cukla. Naši su protunavalom neprijatelja suzbili. Na Lavoreku izjalovile se ponovne neprijateljske navale uz znatne gubitke po neprijatelja. Nakon neuspjelog poduzeća u noći od 27. ograničio se je neprijatelj na topovsko djelovanje protiv zgubljenih opkopa, ali nije se usudio da navali pješadijom. Na raznim točkama fronte opazilo se je, da neprijatelj sve žešće upotrebljava puščana taneta, koja eksplodiraju.

Sedmica za Crveni križ.

Jučer je započela u svim gradovime Austrije „Sedmica za Crveni križ". Svak treba da se što živije zauzme na promicanje ove akcije, koja je namjenjena na polju ranjenim ili oboljenim ratnicima i njihovoj djeci.

Od danas do 7 svibnja o. g. umoljava se cielo pučanstvo Austrije, da što obilatije pomogne gori navedene humanitarne ustanove novčanim milodarima, začlanjenjem u družtvo Crvenog Krsta kod odnosnog pokr. družtva ili kod podružnica, prikupljanjem što većeg broja novih članova družtva, nabavljanjem zvaničnih obilježja, što će se kroz sedmicu Crvenog Krsta prodavati, sudjelovanjem dobrotvornim koncertima i predstavama u kazalištima, kinematografima itd.

Dvije trećine novca, što se bude utjerao kroz pomenutu sedmicu, ide u korist Crvenog Križa, a jedna trećina fondu za staranje oko mladeži. Ova trećina pripada ratnom pripomoćnom uredu ustanovljenu kod odnosne zemaljske političke oblasti.

Dugo trajanje rata donielo je sobom, da su se razmjerno bogata sredstva, koja su stajala na razpolaganje austrijskom družtvu Crvenog Križa, pokrajinskim družtvima i podružnicama, kao i ratnom pomoćnom uredu, pokazala odveć malenim, tim više što je tečajem vremena i djelatnost darova nazadovala. Sedmica Crvenog Križa imade u prvom redu da financijalno ojača Crveni Križ, a da ovaj uzmogne i nadalje uzdržavati mnoge zdravstvene zavode, u kojim se nalazi na hiljade ranjenih i bolestnih ratnika. Dalje imade sedmica Crvenog Križa, da priskrbi sredstava, koja da budu omogućila ratni pomoćni ured c. k. ministarstva unutrašnjih posala, da podigne zavode za mladež, da tako u odsutstvu otaca zaštiti od prieteće zapuštenosti djecu junaka, koji se bore na bojnim poljanama.

Sveta je dakle dužnost pojedinca, da budi na koji način podupre ovu plemenitu akciju Crvenog Križa!

Shakespeare.

Prigodom 300-godišnjice njegove smrti.

„Do svršetka 18. vijeka nije bio Shakespeare na osobitom glasu: njega su dapače manje cijenili nego li njegove savremene dramatičare Bena Jonsona, Fletchera, Beaumonta i druge. Shakespearovu su slavu utemeljili tek Nijemci, od kojih je tad prešla u Englesku." Tako eto govori o jednom od največih i najglasovitijih dramatičara pokojni ruski pisac i filosof Lav Tolstoj, a govori potpuno pravo. Englezi nijesu nikad osobito uvažavali Shakespearea, a i danas ćemo njegova djela rjedje moći da gledamo po engleskim pozornicama nego li po pozornicama ostalih naroda. Dublji uzrok tomu leži bez sumnje u engleskom pretjeranom puritanizmu, koji nikako ne može da se dovede u sklad s idejama, izraženim u Shakespearovim dramama.

Moraliste poput puritanaca traže od pjesnika, da bude u prvom redu moralni savjetnik. No Shakespeare ne polazi od etičkih stavaka, on je, kako veli jedan savremeni krittčar o njemu, „ogledalo onoga, što jest, čarobno ogledalo, u kojemu se odsjevaju na tisuće načina promljenljivi oblici i boje realnoga života začudno bistro i vjerno." U mnogih ćemo pjesnika (Heine i dr.) čitati misao, da je naša zemlja duga povijest čovječanstva tek san nekoga boga, koji je usnuo na zelenoj livadi zbiljskoga života. Prikaze, koje mu se javljaju u snu, živu svojim osebujnim životom, govore i rade jedna proti drugoj, ljube i mrze, počinjaju junačka djela i lopovštine — a ipak su samo plod njegovih možđjana. Takovom bogu može da se prispodobi Shakespeare. Njegove prikaze, njegovi kraljevi i prosjaci, mudraci i ludjaci, svi, svi idu iz vlastitoga poriva svojim putovima.

Shakespeare nije pjesnik takozvanih lijepih mjesta, pjesnik morala i životne mudrosti, ali njegova djela obiluju duhovitim sentencama, koje mogu da se prilagode na sve životne prilike. No ako pedantički saberemo iz njegovih djela sve etičke sentence, koje dolaze iz ustiju osobe u nje-

Namjenjujte novčane darove Crvenome križu ili skrbi za mladež!
Kupujte oficijelne znakove sedmice Crvenog križa!

govim dramama, moći ćemo jedva da dodjemo do zaključka, e se je Shakespeare kao buditelj i prorok znatno uzdignuo nad svoje doba; pojedina lica i prizori njegovih drama ne suglašuju se dapače ni s našim ćudorednim nazorima. I u tom je on bio dijete svoga vremena, vremena bujne renesanse, koja je iza surovog nasilja pjevala nježan sonet i s umjetničkim shvaćanjem i uživanjem promatrala vještački izradjen držak od bodeža, prije nego li će ga zavratno zarinuti u ledja dijete onoga vremena, kad su se pomorski junaci jedva razlikovali od gusara i kad je na engleskom prijestolju sjedjela „djevičanska“ namiguša, veoma mudra i razborita vladarica, no inače puna pretvaranja, laži i požude sve do u kasno staračko doba. Katkad se čuje doduše u Shakespearovim dramama glas mjedene trublje, koja zove slabe i zle pred sud, no nejasno je, da li dolazi taj glas od etičara, koji govori prema čvrstom svom uvjerenju, ili je to glas pjesnika, koji se utječe svim sredstvima, da bude tragedija njegova imala što više uspjeha. Ovo je upravo tako nejasno, kao i vjersko mišljenje Shakespearovo: on bo ne pristaje ni uz jednu odredjenu dogmu, no ipak katkad govori o štovanju više neke sile, dok drugi put opet izjavlja na usta svojih junaka, e dolazi naš život iz zagonetne noći i opet se vraća u noć. Možda se ne ćemo varati, ako ustvrdimo, da je Shakespeare muž, koji je mnogo toga vidio, čuo i čitao, te o mnogočemu razmišljao.

O Shakespearu se je mnogo pisalo, da, o njemu postoji čitava literatura. Uza sve je to on danas veoma zagonetno biće. Ima literarnih kritičara, koji tvrde, e Shakespeare kao takav uopće nije nikad ni — živio. No bilo kako bilo, drame i tragedije, koje nose njegovo ime, još su i danas ponajpače na kontinentu veoma omiljele, a nekoja karakteristična njegova lica i njihovi citati sveopće poznati — barem u naobraženijim krugovima.

Sjećajte se Crvenog Križa!

Domaće Vijesti.

Za sedmicu Crvenog križa primila je uprava Hrvatkog Lista od kreditnog i eskomptnog društva slijedeće prinose u ime članarine: Ravnateljstvo K 40.—, Predstojnik K 4.—, Ravnatelj K 4.—, Ljudevit Dekleva K 4.—, Marija Dekleva K 4.—. Ukupno K 56.—.

Iz Banovine.

Vojnički dom u Zagrebu. Ovih dana otvorit će se u posebnim u tu svrhu uredjenim prostorijama u Umjetničkom paviljonu na trgu Franje Josipa u Zagrebu, vojnički dom, u kom će se vojnicima pružiti prilika, da ugodno i bez troška probave svoje slobodno vrijeme čitanjem novina i časopisa u materinjem jeziku, igranjem šaha, domina i sličnih igara.

Za dopisivanje stavit će im se na razpolaganje pisaći papir i omoti, a uza to će im se pružiti besplatno čaj i cigarete. — Isključeno je posluživanje alkoholnim pićima te igre za novac. — Taj primjer bi mogli slijediti i u drugim gradovima.

Iz Dalmacije.

† Kanonik don Petar Španić. Prošli tjedan je preminuo u Zadru, u 75. godini života, profesor bogoslovije u m. kanonik don Petar Španić. Bijaše rodom iz Bibinja. Malo je vremena župnikovao, kad je bio imenovan profesorom na zadarskoj bogosloviji, gdje je predavao pastirsko bogoslovlje. Kao učen teolog, odgojio je više generacija našega svećenstva. Vječni mu pokoj!

Razne Vijesti.

Ces. i kr. generalna uprava i škole u Srbiji. Kako je poznato, podredjene su ces. i kr. generalnoj upravi za Srbiju u Beogradu sve grane javne uprave. Djelovanje ove uprave odnosi se i na školstvo u Srbiji. Ovdje spominjemo nekoliko podataka o srpskim školama. Prema službenoj srpskoj statistici bilo je prije rata u Srbiji 78·97 postotaka analfabeta, kod česa se dakako ne ubrajaju djeca ispod šest godina. Najmanji postotak analfabeta bio je dakako u glavnom gradu Beogradu, no i ovdje je bio razmjerno velik, naime 26·75 postotaka. U Valjevu bilo ih je 80·4, a u Nišu, po broju pučanstva drugom gradu u Srbiji, njih 61 postotaka. Austro-ug. je uprava pozvala bila u Srbiju niz učitelja iz monarhije, te je pomoću njih i srpskih učitelja uspostavila po svim gradovima i mnogim selima škole; tako primjerice i u beogradskom okružju 25 škola, koje posjećuje sad 4295 učenika. U Beogradu imade 9 škola sa 1200 djece, u okružju Valjevo 40 škola sa okruglo 6000 učenika. Obzirom na bijedno i nevoljno stanje žiteljstva uredila je austro-ugarska vojna uprava kraj škola i iskuhaone, u kojima se djeca besplatno prehranjuju. Iz ovog novog se uredjenja školstva razabire, kako blagosovno djeluje ces. i kr. generalna uprava u zemlji, koja je stradala bila uslijed rata.

Karte za kožu u Njemačkoj. Radi velike se nestašice kože bave u Njemačkoj ideom, da urede porabu kože tako, da bi bila odredjena količina koju pojedinac smije da potroši, a izdavat će se koža na posebne iskaznice.

Troškovi Banjalučke parnice. Prošlog tjedna bila je proglašena osuda u dugotrajnoj veleizdajničkoj parnici. Osudjeno je bilo više njih na smrt, mnogo na višegodišnju robiju. Jedan dio optuženika bio je riješen. Troškovi, koje osudjenici moraju platiti, iznose 14 milijuna 644 tisuće 769 kruna, i to 4.891.600 kruna za uzdržavanje domaćih bjegunaca iz pograničnih kotareva, te 9,753.169 K za potpore beskućnim porodicama mobiliziranih. Sve to moraju osudjenici platiti solidarno bosanskomu zemaljskomu eraru, a glede ostalih se tražbina moraju privatne oštećene stranke poslužiti civilnim sudom. Utjerivim su proglašene tražbine erara kod svih, a trošak parnice i izvršenja osude samo kod Ljube Kovačevića, Dinuše Gjokanovića, Maksima Gjurkovića, Timotije Savića, Milana Majstorovića, dra. Riste Jeremića, dra. Jove Simića, Toše Stančića, Atanasije Kosorića, Koste Vukadina, Čedomira Jelića, Sime Kovačevića, Jefte Dučića, Gjorgje Obradovića, Čede Milića, dra. Vladimira Čorovića i Atanasije Šole.

Novi amerikanski naddreadnought. Po najnovijim amerikanskim vijestima počeli su graditi novi naddreadnougt „California“. On predočuje skupinu od triju pomorskih jedinica. Deplacement iznaša 32.000 tona. Brod će imati električki pogon i biti oboružan sa topovima od 38 centimetara. Kako se razabire, podaje Amerika velikim bojnim ladjama još i danas osobitu važnost. No uza sve to ipak prevladjuje i u amerikanskim strukovnim pomorskim krugovima mnijenje, e su za vodjenje borbe na moru mnogo važnije podmornice nego li ovakovi gorostasi od brodova.

Zadnje Vijesti.

Pašić u Petrogradu.

Kopenhagen, 30. (D. u.) Srpski je ministar predsjednik Pašić dospio u Petrograd.

5 engleskih generala i 500 časnika zarobljeno.

Carigrad, 30. (D. u.) U Kut-el-Amari, koju smo opsjedali 145 dana, nalazilo se je 5 generala i 500 engleskih časnika.

Ercegnovi u Boki Kotorskoj.

Napisao: Dragutin Hirc.

Od onoga časa, kad je Crna gora našoj monarkiji navjestila rat, ovo se je ime, uz Kotor i Tivat (Teodo), često spominjalo, a navlastito od onda, kad su francuzki ratni brodovi počeli krstariti pred ulazom u Boku i odkada je Lovćen pao u naše ruke. Ercegnovi ili Novi (tal. Castelnuovo) znamenit je gradić, pa se je često spominjao i za bosansko-hercegovačkog ustanka, jer mu je nadimak Surotina, gdje su se sastajali nekoji prvaci tog ustanka. Prije, što sam iz Kotora krenuo u Novi, smetnuo sam pred oko cio Kotorski zaljev, da mi u duši ostane što vjernija slika i zaljeva i okoline. Minuvši Verige i Komburski tjesnac, ulazi parobrod u zaton novljanski ili topalski, koji se je razlio od ovdje, pa sve tamo do Igala u Sutorini. Prebujna zelen pokrila mu je sve kamene vrhove od mora do tjemenice, od Kombora do Novoga, od Novoga do Tople i Igala i od Sutorine do Oštroga rta kraj kojega se ulazi u zaton. Golemi je to zimzeleni vienac masline ili uljike, prebujan pojas, kojim je priroda opasala Novljanski zaton. Velike su protimbe toj zeleni kamena Dobrostica poviše Novoga, Radoštak poviše Zelenike i Devesin prama Verigama. Dobrostica spušta svoja rebra k moru i tako je blizu, da bi je dobacio kamenom, razklimana, izprana, mjestimice gola, ali velebna prirodna utvrda Ercegnovoga. Pod njome, u živu se stienu uzidala ova varošica, kojoj je položaj slikovitiji od Paratza. Leži amfiteatralno kao naš Bakar i zato se valja od mora uzpinjati, a ima ulica sa kamenim stubama. Kad si ušao u Novljanski zaton od Oštroga, zagledaš u jedan mali cio gradić, svaku kuću i svaki prozor i gledaš ljude, kako se gibljuo po ulicama.

Utvrde oko Bokeljskog ili Kotorskog zaljeva sagradili su u novije doba, dok mu je bio prije branič Ercegnovi. Tu se na liticama tik mora nasadila velika kula, nekoć tvrda i jaka, no danas trošna, koju će prvi tries survati do mora. Pusta je i prazna bila za mojeg boravka, no nije sigurno sada, već je u njoj manja posada. Poviše ove kule, kao da ga je izbacila zemlja, kosi se vrletan greben, povit gustim bršljanom i bielom lozom, a na njemu druga utvrda sa dva tornjića, koja je branila gradska vrata, koja su i danas sačuvana. U kulu vode četvora vrata, zidovi su joj do 2 m. debeli i bilo je u njoj vojno skladište.

Na istom grebenu, treća je utvrda, a na vrh Novoga tvrdjica „Španjolka“, pod kojom je, kao i pod drugim kulama i utvrdama, proteklo mnogo krvi, jer tko bi osvojio Novi, imao bi u rukama ključ Boke i Bokeljskog zaljeva.

Pred gradićem uvjek je usidren koji ratni brod, a željeznica spaja ga sa Gružem kod Dubrovnika i Hercegovinom. Kadkad je usidrena i torpiljarka, koja je crno obojena i nije opremljena kao ratni brod, veći joj dio pokriva more i malen se dimnjak uzdiže poviše njezina krova. Ona križa cielim Bokeljskim zaljevom; sad je u Kotoru, no za pol sata u Ercegnovomu. Brza je poput striele, proleti Oštro, zaplovi put Budve i Špica, razgleda cielu obalu do skrajnoga juga Dalmacije i strjelimice se vraća u Bokeljski zaljev. Nema brzoplova, kojega torpiljarka ne bi dostigla i vrieme joj nije nikada prekratko. Doleti u Kotor, ukrca častnike, pusti paru, poleti zaljevom kao biesna i za čas, dva izgubi se u Verigama.

Kako u Novom uz more nema ceste, valja poći do nje uz brdo strmom ulicom, gdje prosjeca varošicu i spušta se prama Topli. Glavna je ulica u Novom samo jedna, u njoj najlepše kuće, dućani, svratišta, hrvatska čitaonica i druge zgrade. Ova ulica vodi do malog, potaracanog trga i male ribarnice i drugog još manjeg trga, koji je potaracan vonticama, kao i mnogi trgovi i ulice u Dalmaciji. Na ovom se trgu prodaje povrće, tu stoje i mazge oprćene drvima.

Drugim gradskim vratima dolaziš na trg na kojem se stiče sav novljanski život. Usred trga stoji pravoslavna crkva, tu je općinski dom, parobrodska agencija, svratište „gradu Beču“ i „Liepom pogledu“, tu je ljekarna, častnički perivoj sa razkošnom južnom vegetacijom. Trg je okružen debelim dudovima i melejama, a tri su gostionice u sjeni ampelopsisa, ukrašene raznobojnim leandrima. Kad na trgu svira vojnička glasba, sabere se tu sva inteligencija, da se u hladu odmori i dahne od dnevne pripeke sunca, jer je u Novomu nesnosno vruće.

Od trga spušta se jedna ulica nizbrdice, kojom ne uzlaze samo ljudi, već na čudo stranaca mazge i magarci, koji nose u lodricama vodu. Čudio sam se, kako se sigurno spuštaju i kako uzlaze brojnim kamenim stubama. Dvie, tri mazge dolaze skoro svakoga dana oprćene osobitim tovarom. Kako u Novomu nema ledane, donašaju te mazge smrznuti snieg, koji se vadi na Vratlu kod Kamena iz dubokih snieżnica i prodavaju kilo po 4 filira.

Ovom ulicom dolaziš opet na jedan trg, koji je potaracan običnim kamenom. Tu je katolička crkva u kojoj se čuva dragocjeni kip Majke božje. Kameni zvonik stoji o sebe, sa svake strane sa dva polokružna prozora. Kako svjedoče ostanci, bila je pred crkvom utvrda, a na okolo zidovi. Na trgu ima jedan koprivić ili kostilj (Celtis australis), koji izbija iz korjena sa pet debala.

Poznati putopisac Kohl napisao je o Ercegnovom već g. 1851. ovo: „Ercegnovi ima u cieloj monarkiji najblaže i najugodnije podneblje. Ne samo, da je tu manje studeno od mnogog mjesta Dalmacije, koje je izvrgnuto udarcima bure, već je tu i manje vruće od drugih mjesta. Zato i jest vegetacija i liepa i bogata: rekli mi, da u Dalmaciji nema kraja, u kojem bi se na jednom mjestu našlo tolika zastupnika sjeverne flore, kao i zastupnika južne flore kao u Ercegnovomu. U vrtovima dozrievaju cielu godinu naranče i četruni. Tu i tamo krili se koja ugledna orijentalna datulja: tako orijaških čempresa gledao sam samo ovdje, a k tomu vidio i debele lovorike, a šipak kreat plodovima, buji na svakoj stieni i pećini. Ponudili su nas grožđjem, kojemu bijahu jagode debele kao šljive. Nu uz ovo veliko grožđje i palme, rastu tu i kesteni, hrastovi, topole, vrbe i drugo u nas (u Njemačkoj) domaće drveće, koje druguda u Dalmaciji tako ne uspijeva, dok je u Ercegnovomu kao u svome domu“. U ovom gradiću svaka je kuća perivoj, pak bijaše to i ona kuća u kojoj sam proboravio nekoliko dana.

(Nastavit će se.)

Javna zahvala.

Potpisani smatraju svojom dužnošću zahvaliti se svim onim plemenititim osebama, koje su nam prigodom bolesti i smrti našeg nezaboravnog

ALBINA

budi u kojem pogledu išle na ruku. Napose zahvaljujemo veleuč. gosp. dru. S Karabaiću i častnoj sestri Apoloniji za njihovo revno nastojanje, te pakojnikovim drugovima, kao i svima ostalima, koji milog nam pokojnika do vječnog počinka otpratiše.

PULA, 30. travnja 1916.

Antica ud. **Bon,** supruga.
Majka i braća.

Humoreska Čiča Jose.

Izlet na Sljeme.

(Nastavak.)

Iz ovakovog i sličnog ju razmatranja prene štropot u ključanici i odmah izatoga glas gospodina Martina Čarape:

— Gospodjo Jelo, izvolite!

Bilo joj je, kao da čuje glas iz neba. Uza svih svojih šezdeset je godina pohrlila mladenačkim korakom u njegovu sobu. No stupivši na prag zamalo te se nije srušila od presenećenja. U prvi joj se čas pričinilo, kao da su ju oči iznevjerile. A zašto? Usrijed sobe je stajao gospodin Martin Čarapa. Ali kakav je bio! Ta na prvi ga pogled ne bi ni njegova rodjena majka prepoznala! Odjeven u zelenkasto planinarsko odijelo sa planinarskim štapom u ruci i planinarskim naprtnjakom na ramenima! Oči su mu se zasjalile od radosti i na usnicama mu je zatitrao zadovoljan smiješak, kad je zamijetio, kako se je gospodja Jela uprepastila. I doista! Starica je zinula na sva usta i razrogačila oči, kao da se je iznenada pojavilo bilo preda njom čudo.

— Ta gospodine, gospodine! — propenta nekako teško i zalamà rukama, — što sve ovo zaboga ima da znači?

A gospodin se je Martin Čarapa tek zadovoljno smiješkao i svaki čas očima zirkao prema velikom ogledalu.

Gospodja Jela navali na nj i stane ga kumiti, da teda negda otvori usta i oslobodi je te crne neizvjesnosti.

— Prekosjutra idem na Sljeme! — progovori gospodin Martin Čarapa važno.

— Na Sljeme? — začudi se gospodja Jela. — I radi toga sve ovo, a?

— Ta da, gospodjo, jer Sljeme nije mačji kašalj! kod nas u Srijemu...

— Da, da, znadem, kako je kod vas! — prekine ga gospodja Jela. — Ravnica, sama ravnica...

— Jest, tako je! A Sljeme je visok brijeg, i čovjek, koji hoće da se uspne na nj, mora se ljudski pripraviti i spremiti.

Gospodja je Jela htjela da mu spomene, kako izlet na Sljeme nije baš ništa osobita, ta danas polaze na nj bez ikakovih poteškoća i djeca i starci i žene, ali svojih misli nije glasno izrekla, da ne razočara „svoga dobroga gospodina“, koji kao da o putovanju na Sljeme ni pojma nema. Neka živi u svojem uvjerenju!

A gospodin Martin Čarapa nastavi:

— Da, moja gospodjo! Dugo sam promišljavao i dugo se odlučivao na taj put, dok me nijesu teda negda nagovorili moji prijatelji iz ureda, da podjem s njima. I nakon zrelog promišljanja razabrao sam uistinu, e će mi izlet na Sljeme biti od velike koristi. Eto! Slušajte samo! Prije svega će biti na pretek razbibrige, jer polazimo nas šestorica prijatelja zajedno, a na Sljemenu ćemo bez sumnje naći i drugih planinara, s kojima ćemo se u zabavi i veselju združiti, kako to već biva na visokim bregovima. A da je čovjek doista potreban kadgod ugodne zabave, morate i sami da priznate.

— Dakako, dakako, kako ne, moj gospodine! — potvrdi gospodja Jela, premda nikako nije mogla pravo da shvati, čemu gospodin Martin Čarapa upravo na Sljemenu traži zabave i društva.

— Nadalje! Ovaj će izlet služiti ne samo zabavi nego i zdravlju. Ima li po nas, koji od dana u dan sjedimo za uredskim stolovima skučeni i zgrbljeni, štogod zdravijega nego li gibanje u prostoj prirodi i uspinjanje po brdinama, a? Neka se barem jednom raspruže ukočena uda i neka se barem jednom do mile volje nadišemo svježega gorskoga zraka, pomiješana s divnim šumskim miomirisom, koji je zdraviji za grudi od svakoga ma i najboljega i najskupljega lijeka?

— Dakako, dakako, kako ne, dragi gospodine! — zakima gospodja Jela, kojoj i opet nije išlo u glavu, e se sve to može postići samo na Sljemenu, pa to još u planinarskoj odori.

— I kad se čovjek popune sme naskače po stijenama, dolinama i brdinama, otvara mu se slast do jela, a bez sumnje je i to od velike koristi po zdravlje. Pa onda ona prošetva iza jela! Sve je to zlata vrijedno, je li, gospodjo?

— Hm! Dakako! — promrsi ona kroz zube nekako čudnovato, jer se gospodin Martin Čarapa nije mogao bome dosad ni u gradu potužiti na svoj tek.

— Ali to još nije sve! — nastavi on. — Ovakovi izleti pružaju i drugih, i to duševnih užitaka. Pomislite samo! U šumi, u planini, u brdinama! Ona divna božja priroda, onaj tajanstveni mir i ona blažena šutnja, koju prekida tek žuborenje bistrog gorskog potočića, pjevanje ptičica i šuštanje lišća! Pa da to ne uznosi našega srca, pa da nas to ne uzdiže visoko nekamo gore nad običajnu svagdašnjost!

— Hm! — izvije se gospodji Jeli i preko volje iz grla.

— I onda čovjek na ovakovu izletu vidi i ovo i ono, o čemu je tek u knjigama čitao. One biline, životinje i kamenje, sve se to eto otkriva pred njegovim očima onako, kako jest, u naravi. Koliko li se toga dade naučiti!

A kad čovjek dospije na cilj svoga putovanja, na vrh Sljemena i kad se iza kratkog odmora i okrepe uspne na piramidu i baci pogled oko sebe — oj nevidjenih li divota! Uvjeravali su me prijatelji, da čovjek u prvi mah ne može da smogne ni riječi od ushićenja, kad svrne odanle oči prema sjeveru i jugu i zagleda se prema zapadu i istoku. Kazali su mi, e nije moguće ni izdaleka ocrtati ona čuvstva, koja čovjeka osvajaju kod toga rajskoga vidika. Da, da, gospodjo Jelo, ne gledajte me tako čudnovato, kao da mi ne vjerujete! Konačno vam ja to i ne uzimam na zlo, jer vi svega toga kao obična žena i ne shvaćate, a i ne možete da shvaćate!

(Nastavit će se).

Sedmica Crvenog križa od 30. travnja do 7. svibnja!
Pristupite kao članovi Crvenoga križa!

Godina II. — Broj 292.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 2. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Pitanje prenašanja srpskih četa.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Položaj je nepromijenjen. U području Adamella suzbile su naše čete neprijateljske navale, koje su bile uperene osobito protiv klanca Fargorida. Alpinci su imali znatnih gubitaka.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Položaj je u glavnom nepromijenjen. Na vrhu Mort-Homme bilo je i jučer žestokih bojeva. Naše su skupine ljetala bacale obilno bomba na neprijateljska skrovišta četa zapadno od Verduna i na skladišta južno od grada. Francuski je dvoplošac bio oboren.

Istočno i balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 1. svibnja. (D. u.). Glavni je stan izdao dugo izvješće o predaji Engleza u Kut-el-Amari. U njemu spominje engleske pokušaje, da se van protuku, koji su im se sve do zadnjega izjalovili, kao što i pokušaj, da dovezu živeža u opsijedano mjesto.

Već 26. travnja izjavio se Townshend pripravnim, da Kut-el-Amaru preda, pod uvjetom slobodnog izlaza za se i za vojsku. Poručilo mu se, da nema drugog puta, osim bezuvjetne predaje.

Tada je engleski zapovjednik postavio novi predlog, t. j. izručenje svih topova i jednog milijuna šterlina. Ali je primio isti odgovor, kao i na prvi predlog.

Napokon Townshend, nakon što je sve nade izgubio, predao je čitavu englesku vojsku u Kut-el-Amari zapovjedniku pobjedonosne turske armije.

Po dosadašnjem računu zarobljeno je 5 engleskih generala, 491 engleski i indijski časnik, 13.300 vojnika.

Naši vojnici, dobivši nalog da zapriječe neprijateljsko prodiranje i da suzbiju njegove ponovne te žestoke napadaje, izvršili su taj nalog pored svih njegovih poteškoća. Za to smiju biti pravom ponosni na sjajnoj pobjedi protiv engleskog oružja.

Kaukaska fronta.

Nema ništa važna.

Dardanelska fronta.

Neprijateljska torpednjača, koja je kušala, da se približi obali izmedju Ariburna i Seddilbahra, bila je pogodjena topovima naših baterija, te se je udaljila obavita plamenom u smjeru proti Imbrosu.

BRZOJAVI.

Austro-Ugarska.

Austrougarsko-njemački gospodarstveni pregovori.

Beč, 1. (D. u.) Pregovori s ovamo netom iz Berlina prispjelim zastupnicima njemačke vlade o nekojim carinarskim i gospodarstveno-političnim pitanjima održavaju se posljednjih dana u izvanjskom ministarstvu saučestvovanjem austrijskih i ugarskih dostojanstvenika i poprimili su posve povoljni tok. O dotičnim tehničnim detaljnim pitanjima raspravljati će dojdućeg tjedna u Berlinu u zajedničkom vijeću vještački odaslanici.

Njemačka.

Njemački uspjeh južno Naročkog jezera.

Berlin, 30. Dopisnici na ruskoj fronti javljaju o posljednjem njemačkom uspjehu: Njemačke su čete, nakon topovske priprave od 6 sati, zauzele jednoga za drugim četiri ruske položaje, čime su postigle u početku postavljeni cilj. Juriš njemačkih četa bijaše tako žestok, da mu se nijesu mogli oduprijeti niti ruski položaji medju Stahovcem i Zanaročem. Kod protunavale imali su Rusi strašnih gubitaka. Njemački su gubici bili maleni.

Grčka.

Atena, 30. General Mahon zamolio je preko engleskog poslanika za audienciju kod kralja Konstantina, da s njime vijeća o sadašnjem sporu. Vlada je poslaniku odgovorila, da kralj ne može sa generalom Mahonom raspravljati o vojničkim, a još manje o političkim pitanjima.

London, 1. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Atene: Zahtjev od 29. travnja, da se prevezu srpske čete preko grčkog zemljišta, jest uvijek predmet sveopćih razgovora. Grčka je vlada odgovorila da ne će nikada pustiti iz ruku si svojih željeznica i da ne će nikad dozvoliti Srbima prolaz.

Rusija.

Bukarešt, 30. „Minerva“ javlja, da se je veliki ratni transportni brod „Ruski 58“ kod Ravsisa nasukao. Na parobrodu je mnogo municije i vojnog materijala.

Ženeva, 30. Prama vijestima „Gazette di Lousanne“ došlo jo medju Engleskom i Rusijom do ugovora, u kojem se Rusija odriče Dardanela i Carigrada, dok Engleska prepušta Rusiji Armensku, Ciliciju te luke Mersinu i Aleksandrete. Ugovor je već potpisan. Rusi su prevezli dio svojih kaukaskih četa u Aleksandretu, da zaposjednu luku.

Stockholm, 30. Ovih je dana dospio u Petrograd član ruskog poslaništva u Bukareštu te je imao važan razgovor sa vanjskim ministrom Sasonovom. Namjerava se zastupniku ruskog poslaničtva u Bukareštu, prigodom njegovog povratka, izručiti vrlo oštru notu za Rumunjsku, u kojoj se od Rumunjske zahtijeva, da odmah zapriječi promet preko au trijsko-rumunjske granice, a u protivnom slučaju, da će Rusija blokirati rumunjsku obalu te prirediti brodovima demonstraciju protiv Konstance. Odaslanik ruskog poslaništva u Bukareštu protivio se tom postupku, jer da se Rumunji baš previše ne boje ruskog crnomorskog brodovlja.

Zürich, 30. „Journal de Geneve“ javlja da je iskrcavanje ruskih četa u Marsilji znak velike ofenzive četvornog saveza, na koju se je posljednje vojno vijeće u Parizu odlučilo.

Bukarešt, 30. List „Roumanie“ javlja iz Pariza: Istoga dana, kada su se ruske čete iskrcale u Marsilji, otplovili su iz tamošnje luke prema Arkangelsku mnogi engleski i francuski brodovi. Brodovi voze municiju i ini ratni materijal.

Buna u Irskoj.

London, 30. (D. u.) Službeno. Položaj je u Dublinu puno povoljniji. Zapovjedajući časnik nada se, da je buna skršena. Sinoć su bili odaslani iz prije buntovničkog Dublina vijesnici na buntovničke odbore u raznim kotarima s nalogom, da se predadu. U samom Dublinu predali su se buntovnici u glavnoj tvornici vune svojevoljno. Dosad je bilo zatvoreno 707 osoba. Buntovnici iz Enniscorthyja i Ashbournea odaslali su zastupnike u Dublin, jer nijesu vjerovali nalogu iz Dublina, da se imaju predati. Medjutim je nastupilo primirje. U Calmayju razilaze se buntovničke čete. Inače je položaj normalan.

Kopenhagen, 30. Prama ovamo dospjelim vijestima, šalje Engleska neprekidno čete u Irsku.

Kopenhagen, 30. Ritzanbureau javlja: Dublin je pravo pravcato bojište. Po ulicama, trgovima i u strijeljačkim jarcima postavljene su svuda strojne puške i poljski topovi te iskopani strijeljački jarci. Zrak ispunjuje topovska grmljavina i pucnjava pušaka. Konjaništvo navaljuje sabljama na pučanstvo, koje se u zdvojnosti brani. Sa krovova se bacaju bombe na navaljujuće čete. Engleske čete jurišaju uz bojne poklike na vladinu palaču, koju su Irci zaposjeli. Čitavi dijelovi grada gore, a osobito Sackvillestreet. General Sir Maxwell je odputovao iz Londona, da vodi bojeve protiv Iraca, koji se bore za slobodu. Revolucija se je proširila na mnoge irske grofovije, gdje su se vršili pravi bojevi. Prama vijesti Daily Chronicle vršio se je u Killarnay krvavi okršaj.

Haag, 30. Vijesti, koje su iz Londona ovamo dospjele, kažu, da članovi engleske vlade vrlo pesimistično sude o položaju u Irskoj, što potvrdjuje i činjenica, da je opsadno stanje bilo prošireno na čitavu Irsku. Državni je tajnik Birell izjavio, da će pokušati doći u Dublin, što znači, da buna u Dublinu još nije ugušena. Engleska je cenzura zabranila pošiljanje vijesti iz Irske. U Nizozemskoj prevladuje mnijenje, da se je buna razmahala preko cijele Irske. Pariška censura zadržaje od četvrtka naprijed sve vijesti iz Irske. „Livre Parole“ zahtijeva, da se Francuskoj mora kazati prava istina, jer da irska revolucija kvari ugled cijele entente. Pariški listovi izjavljuju, da nijesu dogodjaji u Irskoj puko bunjenje već prava revolucija.

Amsterdam, 30. Privatne vijesti iz Nizozemske usporedjuju revoluciju u Dublinu pariškim nemirima komuna. Prvi su se sukobi vršili, kada je gradjanska garda marširala iz historičkog vrta Phönix. Gradjanska je garda imala nastavljene bodove i kreate puške. Oko poštanske palače razvili su se žestoki bojevi, isprekopan bi cestni tlak, tramwajskim vozovima, automobilima i vozovima podignute bijahu barikade. Za vrijeme boja pokazala su dva katolička svećenika najveću neustrašivost; pomagali su ranjenicima na barikadama te su uzdržali u največoj kiši taneta. Jedan je od njih pao pogodjen tanetom, kada je drugi svećenik pritekao u pomoć ranjenom drugu pao je i on pogodjen od kugle. Engleski su se vojnici i u noći, u največoj tami po svim ulicama dalje borili. Engleska je topnjača „Liffy Fluss“ opstrijeljavala i sasma razrušila palaču slobode. Privatne vijesti javljaju o junaštvu irskih liječnika i milosrdnih sestara.

Berlin, 30. „Berlinske novine“ raspravljaju o historičnim uzrocima irske revolucije. Upozoruju na činjenicu, da je brojila Irska godine 1841 više od 8 milijuna stanovnika, dok ima sada tek 4 i pol milijuna stanovnika. Od godine 1851 do 1900 iselilo se je od prilike 4 milijuna Iraca, da izbjegnu moralnoj i gospodarskoj bijedi prouzročenoj od engleskog zakonodavstva. Listovi spominju, da je bilo od godine 1641 do 1649 u Irskoj 600.000 ljudi što poubijanih od Engleza što prodanih kao roblje u Istočnu Indiju. Od godine 1849 do 1867 protjerali su Englezi 110.000 seljačkih obitelji silom iz njihovih domova. Polovica irskog velikog posjeda pripada 800 engleskih veleposjednika, koji žive u Londonu te isisavaju zemlju. Listovi navadjaju londonski „Times“ od 4. travnja 1860, koji proriču, da će se Engleska morati braniti protiv osvete lošeg vladanja od 7 stoljeća u Irskoj, jer se svi Irci, i koji žive u tuzemstvu i oni, koji su se iselili, dobro sjećaju, kako su usprkos katoličkoj koncesiji morali plaćati porez protestantskoj crkvi, i davati najamninu odsutnim veleposjednicima, kako su se morali pokoriti zakonima, koje su engleski protestantski veleposjednici izdali protiv Iraca.

Dogodjaji na moru.

London, 1. (D. u.) Lloydov ured javlja: Engleski je parobrod „Teal“ bio potopljen. Bio je bez oružja.

Amerika.

Američki poslanik se vratio u Berlin.

Berlin, 1. (D. u.) Poslanik Udruženih Država, koji je bio primljen od cara u audijenciju na glavnom stanu, otputovao je danas u Berlin.

Program skupine Majorescu.

Posebni dopisnik „Berliner Tagblatta“ javlja iz Bukarešta:

Politički nazori Petra Carpa i Aleksandra Marghilomana ne razlikuju se bitno jedan od drugoga. Politički cilj tih dviju državnika jest isti, samo se putevi i način, kojima hoće, da taj cilj postignu, nekoliko razilaze. Obojica su za priključenje Rumunjske središnjim vlastima. Kakvi su politički nazori nekadašnjeg ministra-predsjednika Titu Majorescu i njegovih užih prijatelja?

Gospodin Titu Majorescu bijaše kao ministarski predsjednik prethodnik Ionela Bratianu. On je vodio rumunjsku politiku za vrijeme balkanskog rata, predsjedovao je mirovnim pregovoranjima u Bukareštu, te je bio kao ministarski predsjednik istodobno i vodja konservativne stranke u Rumunjskoj. Nakon smrti svoje supruge predao je vodstvo konservativne stranke gospodinu Aleksandru Marghilomanu, ali time nije prestao da kod stranke marljivo sudjeluje. On nije, kao što drugi državnici, nikada razvio agigatoričnu djelatnost za posebne svoje političke planove, te je u javnosti nastupio samo kada je to bilo bezuvjetno potrebito. Prema savjetu nekadašnjeg državnog tajnika Bülowa, bio je taj sedamdesetipetgodišnji državnik, koji se je u Njemačkoj naobrazio i koji je sličan njemačkom učenjaku, za vrijeme svoje političke djelatnosti uvijek protivan dogovorima i političkim izjavama, te nije dapače niti tekom posljednjeg zasjedanja parlamenta podao nikakve politične izjave. Ipak mi je sada moguće, da si iz razgovora sa njegovim političnim prijateljima stvorim sliku o nazorima toga državnika.

I gospodin Titu Majorescu, kao što i njegovi pristaše, vide svoj politički ideal u priključenju Rumunjske središnjim vlastima. Ali od Petra Carpa a i od Aleksandra Marghilomana ne razlikuju se samo u putu, kojim hoće da krenu da bi došli do tog cilja, već i obzirom na opseg onoga, što smatraju da se najprije može postići. U protuslovlju sa Carpom nijesu oni mnijenja, da može Rumunjska bez inoga stupiti u rat sa Rusijom, a na strani središnjih država. Tomu su uzrok spletkarenja četvornog saveza u rumunjskim krugovima. Jedino što Rumunjska može sada učiniti jest: da opeta započne onu tradicijonalnu politiku, koju je 4. augusta 1914. napustila.

Pošto je već krunsko vijeće, koje se je toga dana pod predsjedništvom kralja Karla vršilo u Sinaji, smatralo, da nije podan casus foederis u smislu saveza iz god. 1884. te je jednoglasno zaključilo, da mora Rumunjska čekati, nije se još moglo govoriti o pitanju istupa Rumunjske iz svoje neutralnosti. Rumunjska bi ali mogla očuvati dobrohotnu neutralnost prama središnjim vlastima.

Prama nazorima senata i zastupnika, koji pristajaju uz Titu Majorescu, skoro je isključeno, da bi mogla vlada Bratianu opeta krenuti putem ove politike, premda je to njihova gorka želja. Sa druge strane jedva bi konservativna stranka, oslabljena unutrašnjim trvenjem, prouzročenim ratom, mogla biti u položaju, da sama nosi teret vlade. Nakon odstupa vlade Bratianu radilo bi se o tome, da se iz konservativaca i liberalaca sastavi koalicijski kabinet, kod česa bi se moralo obećati Ionel Bratianu, da će se iza rata njemu prepustiti izvršenje onih zadaća, za koje se je u svoje doba njega pozvalo, da ih riješi, naime uredjenje unutrašnjopolitičkih pitanja.

Takva bi koalicijska vlada ne samo dovela do dalnjega razvitka gospodarskog priključenja Rumunjske središnjim vlastima, već bi mogla i odstraniti postojeće vojničke mjere Rumunjske na austro-ugarskoj i bugarskoj granici te dati na najformalniji način izraza odluci, da se hoće prama prijašnjim saveznicima postaviti na stanovište najdobrohotnije neutralnosti. Iz takve bi politike slijedila za središnje vlasti i njihove saveznike dvostruka korist, one bi mogle drugdje upotrijebiti one čete, koje stoje u Karpatima i na Dunavu, a moralni otpor, kojega danas četvorni savez pokazuje prama središnjim vlastima, bio bi teško uzdrman time, što ta skupina velevlasti ne bi više mogla računati sa nadom, da će joj se Rumunjska priključiti. To bi naprotiv za Rumunjsku imalo kao posljedicu, da bi se ona iza rata u političkom i gospodarstvenom obziru priključila središnjim vlastima. Osim toga bi se središnje vlasti morale obvezati, da će kod mirovnih pregovaranja isposlovati za Rumunjsku neke još neodredjene koristi.

To su bitne točke političkog programa, što ga prijatelji Titu Majorescu misle provesti. Sve je ostalo ovisno o budućnosti. Samo budućnost može pokazati, da li će prilike dozvoliti, da se Rumunjska otvoreno priključi središnjim vlastima i njihovim saveznicima, da li je moguće, da se javno mnijenje opeta predobije za takovo priključenje, jednom riječi, da li može spomenuti program tvoriti prelazno stanje, ili da on mora biti konačno riješenje. Političari, čije sam mnijenje ovdje razložio, uvidjaju, da će Rumunjska na temelju takvog programa morati i poslije rata ostati u svojim sadašnjim granicama.

K tom slučaju povjeravaju budućnost razvoja Rumunjske savezu sa središnjim vlastima i unutrašnjoj snazi države. Prožeti smislom za realnost i oprezni usljed bogatih iskustva odlučili su da vode politiku, koja im donaša faktičnih koristi.

Ne može se reći u koliko bi se ti politični nazori mogli sa strane središnjih vlasti razjasniti. Na svaki način možemo ustvrditi, da Carp, Marghiloman i Titu Majorescu vide sreću i budućnost svoje domovine samo u priključenju Rumunjske središnjim vlastima.

Sedmica Crvenog križa od 30. travnja do 7. svibnja!
Pristupite kao članovi Crvenom križu!

Reorganizacije ruske vojske.

Posebni dopisnik „Stampe“ javlja iz Petrograda o promjenama u ruskoj vojsci slijedeće:

Treća ruska armada, koja se sastoji iz pet zborova i jedne konjaničke divizije, stoji sada pod zapovjedničtvom generala Paulovića. Ona je tekom ljeta imala vrlo mnogo gubitaka tako te su nekoji njezini zborovi brojili mjesto 28.000 pušaka samo 5000 momaka sa 2—3000 pušaka. Kumpanije su spale na 27—30 momaka. Vojnici bijahu oboružani svakovrsnim puškama: austrijskim, njemačkim, japanskim, meksikanskim i starim puškama iz god. 1877. Pukovnije su imale samo po dvije strojne puške. Osim toga manjkalo je teškog topništva, dok je poljsko topništvo ostalo bez municije, tako da cijela baterija nije kroz više dana mogla da istrijeli više od 3—4 hitaca.

Reorganizaciju armade proveo je novi vojni ministar, te će u proljeću stajati na raspolaganje vojska od prilike tako jaka kao početkom prve velike ofenzive. Sve kumpanije broje po 300 momaka, te su dobro oboružane i opskrbljene: svakoj je dodijeljen vod bacača ručnih granata, koji nose bajunet i ručne granate. Tudje puške bijahu polako sve odstranjene, te su sada sve armade oboružane modernim ruskim puškama. Samo pomoćne čete imadu još tudje puške. Broj teških topova nije doduše još bio jako pomnožen, ali je zato porastao broj strojnih pušaka. Svaka ih pukovnija ima 8 i to najnovijeg američkog sistema „Kolt“. Pitanje nabave municije bit će naskoro riješeno: municijska skladišta za frontu jesu posve puna. Svaki vojni zbor ima 80 bacalaca bomba.

Od velikog je znamenovanja pomnoženje bojnih jedinica. Uza sve velike gubitke za vrijeme prvih jedanaest mjeseci bili su sastavljeni novi vojni zborovi. Dok je naime Rusija započela rat sa 35 zborova, ima ih ona danas 60, od kojih 45 zborova redovitih četa, 2 turkestanska zbora, 5 kavkaskih, 4 sibirske, jedan zbor grenadira, dva zbora tjelesne straže, jedan konjanički zbor i nekoliko mješovitih zborova. Rusija je dakle svoju vojsku skoro podvostručila. Značajno je pomnoženje pješadije: u početku je rata Rusija imala 52 pješadijske divizije, sada ima 127 divizija. U unutrašnjosti zemlje izobražuje se preko 2 milijuna momaka. Svakoj je diviziji dodijeljena brigada poljskih topova od šest baterija 75 mm. topova; svaki vojni zbor dobio je osim toga tri baterije teških topova sa šest topova.

Nova je i oprema sa oklopljenim automobilima; u početku rata nije Rusija imala takoreknuć niti jednoga, sada ih ima u izobilju. Ta je nova vrsta oružja bila sagradjena pomoću belgijskih časnika i vojnika. Sada posjeduje Rusija već 40 oklopljenih automobilskih vlakova, od kojih ima svaki po 3 strojne puške. Kada bude to čvršće moći će oklopljeni automobili služiti kao uspješno ofenzivno oružje u poljskim i galicijskim ravninama.

Osim toga bijaše uvedena cijela vrsta novotarija u organizaciji pričuva i spojnih sredstava. Rusko se vojno vodstvo nada, da može na temelju ovih priprava mirne duše ići u susret novim vojnim kušnjama.

Zemlja vjerovnika.

Zemlja, koja u sadašnjoj svjetskoj borbi takodjer stoji u središtu sveobće pažnje, jest Indija, gdje sve posudjuje, počam od najvišeg vladinog činovnika do zadnjeg Kulia. Neki poznavalac tamošnjih prilika je rekao: „Posudjivanje je novca u Indiji postvi jednostavna stvar, nu posudjen novac natrag dobiti najteža stvar“. I uistinu u Indiji je sve zaduženo. Od toliko milijuna tamošnjeg stanovničtva, možda imade tek koja tisuća ljudi, na koje nitko ne stavlja zahtjeva za posudjivanje. Posudjivanje je u Indiji neizkorjenivo zlo i akoprem čudnovato zvuči, da posudjivanje i pozajmljivanje novaca svakom Hindustancu već u krvi leži, ipak je istinito. Hindustanac je isto tako tvrdokoran u tom nastojanju, da se svoga novca riesi, kaošto opet u drugom slučaju poduzimlje sva moguća sredstva, da se dočepa zajma. U Indiji pozajmljuje se novac na sve. Pače i ista školska djeca mogu služiti kao taoci, na koje se može novac pozajmiti. Indijanac pozajmljuje vazda u uvjerenju, da se za odplatu ne treba brinuti.

Već u 18. vieku pisao je putnik Dubos: „Hindustanci žive u tvrdom uvjerenju, da će u slučaju kada novac posudjuju, nastupiti s vremenom takove prilike, koje će povratak posudjenog novca izlišnim učiniti. Ili pako snuju o načinu, kako bi se riešili obveze plaćanja. Već su stari zakoni računali sa ovom neodoljivom strašću Indijanaca u posudjivanju te su utanačili stanovita prava vjerovnika, koja su im zajamčila osobite pogodnosti“.

Najvažnije prisilno sredstvo, koje je vjerovniku stajalo na razpoloženje bila je t. zv. „Darna“. Vjerovnik sjeo bi se jednostavno pred vrata dužnikova stana i uztrajao bi ovdje dan i noć, bez jela i pila sve dotle, dok dužnik ne bi namirio svoj dug. Bilo mu je takodjer slobodno, da se zagrozi dužniku, da će se osakatiti ili čak ubiti, ako ne dobije svoj posudjeni novac natrag.

Drugo sredstvo bio je privatni medjusobni zatvor. Vjerovnik mogao se naime zajedno sa svojim dužnikom zatvoriti, te mu zabraniti i jelo i piće sve dotle, dok ne bi namirio svoj dug. Nu istu kaznu morao je istodobno i sam trpiti. Nije li mogao ovim načinom dužnika upokoriti, mogao je strožija sredstva upotriebiti. Dužnik morao je nositi na glavi težak teret, s kojim bi morao ili neprestance trčati ili na mjestu mirno stajati od otrudjenosti. Nu i ovu kaznu morao je vjerovnik istodobno podnositi.

Ovim čudnovatim običajima učinili su Englezi kraj, jer je „Darna“ danas zabranom engleske vlade u Indiji odstranjena. Nu uzprkos toga se posudjivanje u Indiji još danas na veliko tjera, jer je strast pučanstva za posudjivanje u 90 po sto razprostranjena kao u staro doba. Niti zakoni Engleza nisu mogli nemarnog dužnika upokoriti, kao što niti nastojanje vlade u posudjivanju novca uz primjereni kamatnjak od 6 i pol do 15 po sto, jer Indijanac plaća radje 50 i 75 po sto kamata, samo da ne treba imati posla sa vladom i da može posudjivati od privatnika, kojemu dapače pravi uslugu time, ako ga riješi novca. Indijanac ne čeka, dok bi imao potrebu da pozajmi, već pozajmljuje unapred sa tom mišlju, da će možda ipak nastupiti vrijeme, kada bi mogao doći u novčanu nepriliku.

Domaće Vijesti.

Presjednik Zemaljske Upravne Komisije Markgrofije Istre u Poreču, raspOslao je općinama slijedeću okružnicu. „U Poreču, dneva 29. aprila 1916. Slavnom Općinskom Odboru u N. N. Javljajući, da je Zemaljska Upravna Komisija Markgrofije Istre, ustanovljena Previšnjom Odredbom dneva 3. aprila 1916. započela svoje uredovanje današnjim danom, čast mi je, srdačno Vas pozdraviti te računam na Vašu krepku potporu u svim poslovima zemaljske uprave. Čvrsto se nadam, da će dobri odnosaji izmedju komisije i toga općinskog odbora služiti promicanju moralne i materijalne koristi te Općine.“ (Okružnica je pomnožena pismom pisanim pisaćim strojem u hrvatskom jeziku te nam je bila poslana uz molbu da ju priopćimo. Ur.).

Važno za one, koji imadu rodjake zarobljene ili internirane u Italiji. „Tko želi pisati svojem rodjaku u Italiju neka naslovljuje pisma ovako: „Züricher Bureau für Aufsuchung Vermisster in Zürich (Schweiz), koji ured poskrbljuje, da takova pisma čim prije dostavljaju. Sva pisma moraju biti frankirana te predana otvorena.

Ponovno upozorenje kod dopisivanja. Ponovno se upozoruje općinstvo i na to, da se u listovima i na dopisnicama ne smije upotrebljavati tajnog pisma, stenografije, hebrejskog pisma niti izvanevropskih jezika jer takovo dopisivanje sadržava kažnjiv čin, te biva osjetljivo kažnjen; ako li je pak sadržaj bez zamašaja, tad nema razloga, da stranke takav sadržaj kriju, buduć da će otvorenim postupkom sebi pristediti neugodnost, a oblastima suvišan posao izvidjenja.

Razdioba darova za preostale na 3. veljače t. g. nastradalih. Prama zadnjem u dnevnicima iskazanom iskazu darovano je podružnici Crvenog križa u Puli ukupno K 39.743·14; kamati narasli u štedionici iznašahu K 192·96, k tome pridodala je podružnica iznos od K 63·90. tako da ukupna svota iznaša K 40.000. Prama zaključku komisije izručeno je K 5880 izravnō pogorjelnim, K 100 za maloljetne kotarskome sudu u Temišvaru, K 3150 kotarskom sudu u Dignanu i K 30.870 kotarskom sudu u Puli putem ovdješnje gradske štedionice dana 26. travnja t. g.

Iz Banovine.

Sa zagrebačkog sveučilišta. Semestralni ispiti u kr. šumarskoj akademiji biti će u ponedjeljak 8. i 9. svibnja. Prijave za ispit prima pročelništvo kr. šumarske akademije do 6. svibnja ove godine.

Iz Dalmacije.

Raspušteno družtvo. Od vlade raspuštenom talijanskom družtvu „Società operaia di mutuo soccorso“ opet je dopustila vlada, da počme djelovanje.

Političke Vijesti.

Njemačka i Brazilija. Ponuda njemačke vlade, da ustupi od njemačkih paroplova, koji se nalaze u brazilskim lukama, za vrijeme trajanja rata tri brazilijskoj obalnoj plovidbi, izazvala je u štampi i javnosti vrlo dobar dojam, te je sa zadovoljstvom pozdravljena.

Ruske osnove u Maloj Aziji. Iz Carigrada donosi „Az Est“ izvješťaj o bojnom položaju u Maloj Aziji, u kojem se veli, da je prosudjivanje toga teško, jer je izvješćivanje otešćano radi pomanjkanja prometnih sredstava. Tursko pak javno mnijenje drži, da Rusi žele za Poljsku i baltičke pokrajine, koje su izgubili, tražiti kompenzacije na istoku. Nu dalekosežna naslućivanja, koja nadovezuju u ententinom taboru na tu rusku diverziju, čini se, da su jako pretjerana, u stanovitim pojedinostima pače i smiješna. Tako smatraju smiješnim i prosvjed „Idea Nazionale“, koja je već držala ozbiljnom mogućnost, da će ruska vojska prodrijeti preko Anatolije i maloazijske obale do Sredozemnoga mora i radi toga prosvjedovala, jer se Italija misli tamo ustaliti.

Upućene pak ličnosti drže, da Rusi i Talijani prave račun bez birtaša. Zaposjednuće Erzeruma i Bitlisa nije bila teška zadaća, ali daljnje će prodiranje pružati velikih poteškoća. Nadalje se tvrdi, da se u Rusiji sve više širi mišljenje, da bi Rusija mogla za izgubljena područja i stečaj svoje balkanske politike naći odštetu ne u anatolskim krajevima već u Perziji, gdje bi ujedno mogla doći do otvorenoga mora. Ako bi se odlučujući krugovi pridružili tom nazoru, onda bi bila Europa spašena od ruske pogibelji i engleskoga pritiska.

Gospodarstvo.

Sabiranje i uporaba hrušteva kao hrana za živad i marvu. Sabiranje hrušteva imade ove godine osobito veliku važnost, ta odbijanje životinjskih i biljevnih štetočinaca od korisnih je bilina u ovo ratno doba još kud i kamo važnije nego li za vrijeme mira. Tomu pridolazi, da su hruštevi izvrsna hrana za živad i marvu, te su to uvidjavni gospodari već u normalno vrijeme uvažavali, a pogotovo treba to da se uvažuje sada, gdje treba radi nestašice hrane i krme silno štediti i pomno iskorišćivati sva vrela, koja nam pružaju hranu i krmu. Već svježi su hruštevi dobra hrana za perad i ostalu živad, i svinjama prijaju pomiješani sa krumpirom, no treba da se dobro popare vodom, da svinje ne obole na pogibeljnoj jednoj bolesti crijeva. Pojave li se hruštevi u tolikoj množini, da se ne mogu svi najednom svježi uporabiti za krmu, preporuča se, da se osuše. Time se dobiva trajnija krma, koja sadržava oko 37 postotaka probavljive bjelančevine i 10 postotaka masti. Ovakovi su osušeni hruštevi pomiješani s krumpirom prikladna hrana za svinje, a i za perad i ribe. Najzgodnije se suše hruštevi u pećima za pečenje. Neugodan vonj, koji se razvija kod sušenja iščeznut će, kad se peć slijedeći put naloži prigodom pečenja kruha, dakle ne škodi, i to tim manje, što se peć ložejem posve očišćuje. Za sušenje se hrušteva mora peć po prilici dva puta tako jako naložiti kao za pečenje kruha. Preporuča se, da se peć prilično rano naloži i na to nasipa 8 do 10 centimetara visoko sa hruštevima. Tijekom se dana moraju po više puta dobro ispremješati. Drugi se dan povade osušeni hruštevi iz ohladnjele peći. Oni su sad u toliko suhi, da se mogu trajno održati, a u potrebi i strti ili samljeti. Nedostatno osušeni će hruštevi ubrzo postati pljesnivi. Dobro je, da se hruštevi, prije nego ih se stave u peć, poubijaju, ponajbolje vrelom vodom. Osušeni se hruštevi spremaju ponajbolje na suhim tavanima. Kako su već u većini zemalja dužni gospodari, da tamane hrušteve kao veoma štetne po gospodarstvo, može se potpunim pravom očekivati, da će se to utamanjivanje u ovoj ratnoj godini još revnije i u još većoj mjeri obavljati. Za potrebite je radne sile kod tog utamanjivanja poskrbljeno, jer je najviša školska uprava odredila, da taj posao obavlja školska mladež. U koliko će utamanjeni hruštevi preticati gospodarima, kupovat će ih t. zv. „Futtermittelzentrale“ u Beču, I. Bez. Trattnerhoff 1, uz stalnu cijenu od jedne krune po kilogramu sušenih hrušteva. Hruštevi moraju da budu čisti od kamenčića, pijeska, zemlje itd. I drugi štetni kukci smiju da budu primiješani, no korisni, kao trčak itd. ne. Kukci moraju biti u pećima u toliko osušeni, da se mogu lagano mrviti. Gnjili, pljesnivi, mokri ili osoljeni se kukci ne primaju. Pošiljke se imadu centrali uz naznaku množine i mjesta odaslanja pismeno ponuditi, na što će biti priposlane vreće i naputak za pošiljku. Isplata će uslijediti, kad pošiljka stigne na centralu. Kao težina vrijedi težina, odredjena službeno na željeznici. Primjećuje se, da po prilici na jedan kilogram osušenih hrušteva otpada 8 do 10 kilograma svježih hrušteva.

Razne Vijesti.

Odlikovanja. Njegovo je Veličanstvo blagoizvoljelo podijeliti ministru vanjskih posala bar. Burianu, ministru predsjedniku grofu Tiszi i ministru predsjedniku grofu Stürgkhu novo-osnovani ratni krst I. razreda za civilne zasluge.

Posebna vrsta bolnice. Pred nedavno osnovali su u Pragu bolnicu, u kojoj će se liječiti samo prostitutke. U bolnicu imade mjesta za pet stotina takovih nesretnica. Tik uz bolnicu nalaze se veliki posjedi, na kojima će prostitutke iza svoga ozdravljenja raditi na vrtljarskim i poljskim radnjama, da se tako priuče poslu.

Ercegnovi u Boki Kotorskoj.

Napisao: Dragutin Hirc.

Sa glavne ulice prolazio sam kroz željezna vrata, na kojima su krili Agava i stupio na kamenim pločama potaracani balkon, a s ovoga se spustio na verandu, koju zasjenjuje odrina vinove loze na četiri vitka, kamena stupića. Stubama došao sam u dvorište, gdje stoji zdenac, okružen kamenim, visokim viencem, nad kojim se takodjer krili vinova loza. Tik zdencu mala je terasa s kamenim stolom, koju zasjenjuju dvie naranče, jedna od njih visoka do 5 m. a debela 80 cm. Do ove stare naranče, koja izbija iz korijena sa četiri debla, porasla su dva mania stabla.

Sa balkona gledao sam cielu planinu Sutorinu od Ostroga do Igala i Topolsku dragu, kad sam pak došao na verandu, ugledao sam ušće Bokeljskoga zaljeva, Oštri rt, gradsku luku i prvu utvrdu, a izmedju nje i podte morido se more do Rosä.

Poslije ekskurzije odmarao sam pod narančom, a kad sam kući došao u večer, pošao bi iz sobe na balkon, gdje bijaše boravak divotan, kad se je modro nebo osulo zvijezdama, u Igalu titrala svjetla kao „bludeće dušice“, a u lahoru drktalo lišće naranče ili treperilo ono vinove loze.

Mjeseca lipnja zadjene priroda Ercegnovi u ruho, kakovim se ne ponosi nijedno mjesto u Dalmaciji. Ako je Split grad „gospine kadulje“ (Inula candida), Dubrovnik grad „leandre“, Ercegnovi razkošni je perivoj „trandovilja“. Od željezničke stanice tik mora do „Španjolke“ pozdravlja našemu narodu milo trandovilje putnika svojim velikim bliedo-ružičastim cvjetovima, pozdravlja ga u svakoj ulici, na svakom putu, sa svake stiene i pećine. I moj stan bijaše okružen trandoviljem, da i ne spominjem drugo južno bilje, koje buji u Ercegnovom.

Prije osnutka Novoga spadao je njegov kraj vojvodstvu sv. Save, odnosno današnjoj Hercegovini, koja se za onda pod imenom Zahumlja sterala do Novoga Pazara.

Ercegnovi sagradio je prvi bosanski kralj Stjepan Tvrdko g. 1382., uredio tu solila i trgovišta za prodaju soli i nastojao da učini od njega ponajglavnije trgovište, stovarište i prometno mjesto kraljestva bosanskoga sa ostalim zemljama, navlastito sa Italijom. Poslije je grad dobio u posjed herceg Stefan i zvao se po njemu „Herceg Novi“, dok ga narod zove „Ercegnovi“, a kratko „Novi“ a tude se i reče „Kaštel novo“.

Godine 1483. provale iz Hercegovine Turci, protjeraju Vladka, zadnjeg potomka vladajuće kuće Kosača i urede posebni sandžak. U visini od 200 m. sagradili su jaku tvrdjavu, koju su Španjolci osvojili g. 1538. Ove se godine pojavi iznenada pred Novim savezna kršćanska vojska, koja je vojevala pod zastavama Karla V. Saveznici osvojiše grad jurišem, zarobiše 1700 Turaka i nagnaše pobjeći ostale pod zapovjedničtvom Franceza Sarmiente.

Kad je to dočuo sultan, odredi, da se Ercegnovi ima posto po to osvojiti i na samo mlado ljeto g. 1539. banuše pred grad Turci pod Muratpašom, Šibenčaninom. Kršćanska ih vojska kod prve navale potisnula i osvojila nekoliko topova. 13. srpnja razmjestili Turci teške topove i počeli sipati žestoku vatru protiv grada, obsjedali ga tri tjedna i izpalili 10.000 do 15.000 naboja od kojih bijahu nekoji i cenat teški.

8. kolovoza pada gusta kiša i nebo se zavilo u crno. Turci upotrebe tu priliku i popnu se na gradske zidove, no kako je kišilo, nije se dalo pucati i nasrnuše sa branili sabljama, handžarima i kopljem, težko razlikujući prijatelja od neprijatelja. Borili se poput lavova, ali Turaka nisu suzbili. Potekli potoci krvi u kojoj se ukupalo 8000 Turaka i 3000 kršćana. Krvoločni janjičari zahtjevali, da im se kršćani izruče, no Hairredin-paša to nije dozvolio. Ercegnovi pade u turske ruke i konjski se rep nad njime vijao punih 148 godina. 5. kolovoza g. 1687. zaplovila je put Ercegnovog savezna mornarica, koja navali na Turke, koji budu potučeni. Turska posada brojila je više od 3000 momaka, no nadala se pomoći iz Hercegovine i za to je general Motié zaposjeo Toplu. Nakon teške i uztrajne borbe osvoji on Novi, zaplieni 50 topova, 12 zastava, mnogo oružja, streljiva i živeža. Bilo je to spomenute godine 30. rujna, kad je polumjesec na gradskim zidovima potamnio, a krst časti i sloboda zlata osvanula mukotrpnim Novljanima. Taj dan slave i danas misom zahvalnicom, a sv. Jerolima proglasiše zaštitnikom grada, čiji god pada na 30. rujna.

Tko dodje u Novi, taj neće propustiti, da nebi obašao i njegovu okolinu i upraviti će svoj put najprije prama iztoku, gdje su se uz more poput biela čisla prosule Meljine u prebujnoj južnoj vegetaciji mimirisnom mrtvine (Myrtus italica; njem. Myrte). Kadgod je blagopokojni nadvojvoda Ljudevit Salvator doplovio svojom jahtom u Boku, nije minuo ovo ubavo mjesto, odkuda bi krenuo do samostana Savine, gdje se kod crkve čudio golemu čempresu, koji je više od metra debeo, visok kao najviši jablan, a posadjen je valjda za osnutka samostana.

Tik do samostana stere se perivoj od crnog grabra pod kojim ima ugodna hlada i potočak bistre vode, uz koji su se nastanili brojni slavulji. U tom je perivoju odmarao često nadvojvoda Maksimilijan sa svojom suprugom Šarlotom i poklonio samostanu sliku našega kralja. God. 1872. razgledao ga nadvojvoda Albrecht, tri godine kasnije bio je ovdje car i kralj Franjo Josip I., poslije nadvojvode Stjepan i Rainer, te mnoge druge odlične ličnosti. Za mnog boravka u Novom došao i ovamo i neki Rus, da razgleda sliku cara Petra Velikoga, koju je ovaj poklonio samostanu.

(Nastavit će se.)

Namjenjujte novčane darove Crvenome križu ili skrbi za mladež!

Kupujte oficijelne znakove sedmice Crvenog križa!

Godina II. — Broj 293.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 3. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Novi bojevi na kaukaskoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

U bojevima smo u području Adamello zarobili 87 alpinaca. U Dolomitama napali su alpinci jutros rano naše položaje na Croda dell' Ancona i na Rufredu. Oba smo napadaja suzbili.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od Loosa prodrla je u noći pred 1. o. mj. njemačka časnička ophodnja u engleski jarak, te je iznenadila njegovu posadu, koja je većim dijelom pala.

U području Moze pooštrili su se topovski bojevi. Lijevo od rijeke okršaji s ručnim granatama u pomaknutim položajima sjeveroistočno od Avocourta.

Južno od tvrdje Douaumont i u šumi Cailette suzbili smo kroz večer višesatnom borbom prsa o prsa francusku navalu. 30. travnja oborena su u zračnoj borbi dva francuska ljetala. Jučer je oborio nadporučnik Boelcke nad Cote de Poivre svoje petnaesto, a nadporučnik barun Althaus sjeverno od St. Mihiela, svoje peto neprijateljsko ljetalo.

Istočno i balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Pomorski je zrakoplov napao 1. o. mj. vojničke predmete na Moonsundu i u Pernavi s dobrim uspjehom, te se je povratio neoštećen. Istodobno bacila je skupina naših pomorskih ljetala bombe na vojničke predmete i ljetalište u Papenholmu na otoku Oesel. Povratila se je neoštećena. Opazilo se lijepog uspjeha.

Neprijateljska je skupina ljetala istog dana djelovala protiv naših mornaričnih nasada u Vindavi, ali se je morala vratiti neobavivši ništa, prisiljena našom obranom.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Potopili smo posljednjih dana na obali Crnog mora tri ladje, osim toga četiri nakrcane jedrenjače.

Kaukaska fronta.

Prisilili smo neprijateljske čete, koje su dne 24. aprila napale bile na naše čete, smještene zapadno od Muša, a na sjeveru brda Kosma, iza sedamsatne borbe na uzmak. Neprijateljska je pukovnija, koja je dne 28. aprila napala bila dio naših odsječaka na jugu od Aškale, bila odbijena sa znatnim gubicima. Neprijatelju je pošlo za rukom u noći od 29. na 30. aprila da osvoji zapadno od Aškale jedan od naših opkopa, štono leži zapadno od brežuljka 260 kod Aškale. No bio je bajonetskim protunapadajem istjeran.

BRZOJAVI.

Rat.

Ženeva, 1. „Temps" javlja, da je rusko vojno vodstvo pripravilo više napadaja, koji bi se imali protezati na četiri odsjeka, i koji su imali biti jakim silama provedeni osobito kod Rige i Jakobstadta. Usljed Hindenburgove navale i teškog poraza, što su kod toga Rusi pretrpjeli, moralo se je odustati od te namjere.

Ženeva, 1. „La Nouvelliste" javlja, da su na Tessinskoj granici počeli Talijani kopati strijeljačke jarke te da su poduzeli i druge vojne priprave. Velike se radnje provadjaju osobito u okolici Ponte Tresa.

Njemačka.

Berlin, 1. (D. u.) U proračunskom su odboru reichstaga rasprave opet započele. Na početku je sjednice najavio državni tajnik Jagov, da će u jednoj od skorašnjih sjednica podati razjašnjenja o sporu s Amerikom.

Berlin, 1. (D. u.) U proračunskom je odboru reichstaga kazao Jagov, da bi bila vlada obzirom na važnost američkog pitanja rado već danas povodom nastavka parlamentarnog rada podala razjašnjenja o stanju stvari. Odluka je blizu. Ipak čim se državni kancelar bude povratio iz glavnog stana dati će odboru pobliže podatke.

Njemačka i Amerika.

Bern, 30. Na oko iznenadjen radi pomirljivog razvoja njemačko-amerikanske upadice ruga se pariški list „Temps" u uvodnom jednom članku sklonosti Njemačke, da nadje mirno i udovoljivo riješenje, te veli, e se Njemačka boji snažne Amerike. Taj list piše nadalje ovako: „Wilson traži neodgodivu obustavu dosadašnjeg rata s podmornicama. On dakle već unaprijed odgadja odgovor, u kojemu bi bili sadržani ma kakovi takovi uvjeti, i ako si je uzeo za zadaću, da brani prava neutralaca, to nije toga učinio za to, da se postavi na njihovo čelo i da izatoga se okrene proti vlastima, koje se bore za slobodu i bratstvo naroda". Govoreći o njemačkoj izjavi glede osnove Engleza o izgladnjenju tvrdi list „Temps", da je to po medjunarodnom pravu posve opravdano te spominje izgladnjenje Pariza godine 1870-71. Njemačka da nije ništa drugo, nego golemo, opsjedano i učvršćeno taborište. Uostalom da se ona sama hvali, e njezine zaire dotjeću do konca. Neutralci da ne će pomoći nijednomu od zaraćenika, koji gazi nogama sve čovječanske zakone, samo da si podvrgne svijet. To vjerovati, zabranjuje već odlučni i dostojanstveni govor Wilsonov.

Grčka.

Atena, 1. „Nea Himera" piše, da su engleski i francuski poslanik saopćili grčkoj vladi, da će alijirci zaposjesti više grčkih luka, da zaštite prijevoz grčkih četa u Solun. Zaposjesti će se Sante, Lenkadija, Kalto, Kalomie, Katakola i Valos.

Bern, 1. „Bund" javlja iz Soluna: Englesko je konjaništvo napsilo njemačkog konzula u Drami, koji je putovao željeznicom u Seres, izlikom da uhodari. Bio je ukrcan na engleski parobrod u Solunu.

Atena, 2. Izmedju Rusije i Grčke došlo je iznenada do teške upadice. Ruski poslanik, princ Demidov, posjetio je grčkoga ministra predsjednika Skuludisa da stavi svoje prigovore radi navodnih zuluma grčkih monaha na Svetom Brdu (Athos). U političkim ovdješnjim krugovima misle, e ta razmirica nije ništa drugo, nego predigra skorašnjeg iskrcanja ruskih četa pred Svetim Brdom.

Atena, 1. (Wolffov ured): Skupština venizelista u Patrasu nije im uspjela, pošto je došlo do žestokih demonstracija protiv Venizelovih pristaša. Pošto je četvorni sporazum zapijenio na Krfu terete kukuruze, koji su bili odredjeni za sjeverni Epir, to vlada tamo glad. Javlja se o slučajevima smrti uslijed glada. Ogorčenje je pučanstva radi nečovječnog postupanja četvornog sporazuma golemo.

Francuska.

Bordeaux, 1. (D. u.) „Petit Parisien" javlja: Crnogorski je ministar predsjednik Mijušković predao ostavku. Crnogorski je poslovodja u Rimu Radović bio pozvan u Bordeaux.

Srbija.

Pariz, 1. List „Matin" javlja iz Soluna: Srbija je kupila svoj prvi ratni brod, torpedo-razarač „Velika Srbija", koji će krstariti po Egejskom moru. Posada je posve srpska.

Švicarska.

Beč, 1. Izvjestitelj lista „Reichspost" javlja iz Basela, da je Engleska obećala Švicarskom saveznom vijeću, da će Švicarsku opskrbljivati svim potrebitim surovinama, kolonijalnom robom i ugljenom, ako Švicarska posvema zatvori svoje granice prema centralnim vlastima. Savezno je vijeće ponudu lojalno otklonilo, jer dobro znade, da Engleska ne može svoje obećanja ispuniti. A još više je tu ponudu otklonilo iz razloga, jer bi ona dospjela do potpune ovisnosti od Engleske te bi radi svog geografskog položaja morala da dodje do sukoba sa svojim susjedima, što Engleska naravno i želi.

Buna u Irskoj.

London, 2. (D. u.) Reuterov službeni izvještaj: Svi su se vodje buntovnika u Dublinu predali i to tad, kad su buntovnici bili potjerani iz upaljene glavne poštanske zgrade. Čete su obustavile vatru. Vodje buntovnika približili su se uz parlamentarsku zastavu. Iznajprije je sklopljeno primirje. Nato je potpisao navodni predsjednik provizorične republikanske vlade Pearce posvemašnju bezuvjetnu predaju. Svi su vodje buntovnika primili nalog, da polože oružje.

Švedska.

Stockholm, 1. Švedska se štampa sve više bavi pospješenim utvrdjivanjem Allandskoga otočja po Rusiji, na koje je „Aftenbladet" upozorio u više članaka, što su pobudili veliku pažnju. — „Stockholms Dagbladed" piše: Tko je gospodar ovoga otočja, zapravo je gospodar botničkoga mora. Utvrdjeni Alland znači veliku pogibao za skandinavske zemlje. — „Svenska Dagbladed" pobija izvode „Dagens Nyhetera", da su velike vlasti zajamčile Švedskoj, da Rusija ne smije podići trajnih utvrda na Allandu. List veli, da Švedska nije dobila takvo obećanje. — „Nia Daglight Allehanda" predlaže obzirom na pogibao, koja svako prijeti, da se ujedine sve stranke. — Osim „Aftenbladeta" dosele se švedska štampa nije bavila allandskim pitanjem. Stoga je od velikoga zamašaja što najuglednije novine sada potanko razlažu o ovom pitanju.

Amerika.

Washington, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja: Na otvorenju vježbalačkog tabora za ratne bolničarke kazao je Wilson u svojem govoru: Da Bog očuvao, da budu Udružene Države ikada upletene u rat. Bude li se pak to dogodilo, tada će se Udružene Države otresti od sna, da svatko koji dvoji o duhu novog svijeta uvidi, kako one uvijek podižu svoj glas na obranu čovječnosti.

Japan.

Berlin, 1. U japanskom parlamentu upitao je zast. Jamazu grofa Okumu, je li istina ono, što se govori, da je Japan obećao, da će odaslati u Francusku vojničku ekspediciju poput Rusije. Ministar je odvratio, da ne može izvjestiti o pregovorima s Engleskom i s Francuskom, dok se ne dovrše. Jamazu je kazao dalje: „To bi Japanska je gardska pukovnija otputovala u Nagasak. Ne stoji li možda to u svezi sa spomenutim glasinama?" Ni na taj upit nije htio ministar da odgovori.

Drugi je zastupnik napao vladu što preveć popušta Engleskoj, jer da je Engleska budući neprijatelj Japana.

Ministar je odvratio, da Japan ne smije pobuditi u Engleskoj utisak, kao da je njegovo približenje Rusiji upereno protiv Engleske. Japanska izvanjska politika teži jedino za japanskim interesima. Održanje povjerljivih odnošaja s Engleskom da je silno poželjnim.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 29. Službeni izvještaj od 28. travnja, 7 sati na veče:

Zapadna fronta.

U okolici sela Ginovka, zapadno Dünaburga, opeta smo nešto napredovali. Sjeverno Drisvijatskog jezera sastrijeljalo je naše topništvo neprijateljsko ljetalo, koje je palo za neprijateljske strijeljačke jarke. Njemački su zrakoplovi bacili od prilike 30 bomba na okolicu sela Ostrovki, sjeveroistočno Stolbdcija ubivši nekoliko austrijskih zarobljenika. U području Stripe, jugozapadno Tarnopola, približile su se naše čete neopaženo Austrijancima, koji su radili na nekoj visini istočno Bogatkovce te su ih bajunetama napali. Naši su vojnici prodrli u neprijateljske jarke, pobijali su u boju na nož dio neprijatelja te su zarobili nekoliko časnika i 62 momka. Nakon što su razrušili neprijateljske radnje povratiše se oko 5 sati ujutro. U tom je području neprijatelj započeo ofenzivu, ali smo ga suzbili i natjerali u bijeg vatrom i protunavalama; kod toga smo zarobili 6 neranjenih i 20 ranjenih Austrijanaca. U tom smo poduzeću zarobili ukupno 1 časnika i 96 momaka te smo zaplijenili 11 pušaka, 2 kovčega ručnih granata i brojan materijal.

Kaukaska fronta.

Jugozapadno Erzerumske okolice su naša odijeljenja potisnula Turke natrag. U okolici Bitlisa napredovale su naše čete u južnom smjeri.

Francuska.

Paris, 28. Službeno izvješće od 27. travnja, 3 sata po podne.

Tečajem noći nikakovih dogodjaja na čitavoj fronti osim ovdje ondje opstrijeljavanja okoliša kod Avocourta i Esnesa i djelomičnog djelovanja topništva iz naših strjeljačkih jaraka u odsjeku kod Regniéville, zapadno od Pont-à-Moussona.

Jučerašnji su dan izazvala naša ljetala veoma mnogo zračnih bojeva. Neprijateljsko je jedno ljetalo bilo oboreno u okolici od Fromezeya. Dva su se druga neprijateljska ljetala, ozbiljno pogodjena od naših, spustila na zemlju, i to jedno kod Douaumonta, a drugo u šumi kod Montfaucona. Napokon se je srušio u okolici od Nesle-Chaulnes jedan fokker, pogodjen od strojevnih naših pušaka, okomito u naše linije. Tijekom dana 27. pr. mj. izbacilo je naše ljetalo 18 granata na kolodvor Lamarche u Woevru.

11 sati u noći. Sjeverno od Aisne prilično žestoka topovska vatra u okolici Bois des Buttes. Zapadno od Moze topnička vatra u odsjeku šume kod Malancourta. Istočno od Moze prilično živahno opstrijeljavanje naših položaja izmedju Col-de-Poivre i Douaumonta. Razmjerno miran dan u Woevru. U Vogezima su naše baterije uzele pod vatru neprijateljski jedan transport kod Moussey-a (južno od Cellesa). Na ostaloj fronti nikakovih znatnih dogadjaja.

Bojevi u zraku.

U noći od 27. na 28. travnja bombardovala su naša ljetala kolodvor u Audun-Le-Romanu, barake kod Spincourta te kolodvore u Grandpré i Challeranges.

Belgija.

Paris, 28. travnja. Službeno izvješće:

Tijekom 28. travnja prilično živahna topovska vatra na stanovitim točkama belgijske fronte, a osobito proti Ramscapelle.

Engleska.

28. travnja. Vojni izvještaj generala Haiga javlja o žestokim bojevima na britskoj fronti. Izvještaj spominje osim uspjelog jednog engleskog napadaja na njemačke jarke kod Carneya, gdje su Nijemci imali teških gubitaka, sedam njemačkih navala, koje su se zbile prošle noći i jutros. Dva jutrašnja su napadaja započela plinovitim oblacima i teškim pucanjem. Svi su napadaji bili suzbijeni uz teške gubitke po neprijatelja. Nijemci su se ustalili na četiri mjesta u našim jarcima, no bili su uslijed naših protunapadaja opet odanle istjerani.

Italija.

Rim, 1. Službeni izvještaj od 30. travnja:

Od Judikarija do doline Sugana topovska djelatnost i zračno izvidjanje. Naši topovi i brza ljetala potjeraše u bijeg neprijateljska ljetala, što su išla prama Veroni. U visokom Cordevole ponovio je neprijatelj u noći na 28. navalu na naše položaje na vrhu Col di Lana. Nakon bijesnog boja prsa o prsa suzbili smo ga uz velike gubitke. Na srednjoj Soči i na Krasu topovski dvoboj. Neprijateljska su ljetala bacala bombe na manja obitavališta u dolini donje Soče; ima nekoliko žrtava i neznatne štete.

Rim, 2. Službeni izvještaj od 1.:

U dijelu fronte od Parbe do Brente topovska djelatnost, koja je jača u brdovitom odsjeku sjeverno Lopia. Neprijateljsko je topništvo prouzročilo vatru u Castionu južno Moria; za uzdarje razrušili su naši topovi kraj Parnone, te rastrijelili municijsko skladište u dolini Gresta. Na grebenu Marmolada (visoki Avisio), osvojio je naš pješadijski odio. nakon što je svladao goleme terenske poteškoće i čvrsti neprijateljski otpor, jaki položaj u visini od 3000 metara. Zarobili smo 52 momka te zaplijenili 2 strojne puške, oružja, municije i vojnog materijala.

Na Soči prekinuto artilerijsko djelovanje.

U noći na 30. travnja kušao je neprijatelj da navali na južni obronak brda Sv. Mihaela, ali smo ga odmah odbili. Prošle je noći jedan naš zrakoplov kroz guste oblake došao nad dolinu Lagarina, te je tamo opstrijeljavao željezničku prugu od Calliana do Trenta te kolodvor u tom mjestu oštetivši ga i prouzročivši u njemu vatru. Reflektori su zrakoplov otkrili, topovi su na njega živo pucali ali mu je uspjelo, da se čitav vrati u naše vrste.

Pariška gospodarstvena konferencija.

Na medjunarodnoj su gospodarstvenoj konferenciji u Parizu raspravljali i govorili o pitanjima, što no su bila na dnevnom redu, samo francuski govornici. Ta su se pitanja ticala zajedničkog trgovinskog zakonodavstva, a ponajpače zaštitnih mjera proti sve većoj i većoj poplavi s njemačkim proizvodima iza rata. To pitanje kao i pitanje odštete iza rata predano je posebnom odboru. Nadalje se je raspravljalo o sniženju pristojba za poštu i brzojav. o ugovorima glede medjunarodnog prometa sa robom i o ustanovljenju medjunarodnog prava glede patenata medju saveznicima.

Poskupljenje prevozarinskih pristojba, za koje je francuski izvjestitelj naveo bio kao primjer, da sad eto stoji prijevoz jedne tone ugljena iz Newcastlea u Genovu 112 franaka prema 12 franaka otprije, izazvalo je talijanske zastupnike, te su oni predočili nemile žrtve, koje mora da žrtvuje Italija, a ujedno su zatražili, da savezniei poduzmu shodne mjere proti tomu. Prema tomu je stvoren i zaključak, kojim se preporuča zapljena trgovač-

Namjenjujte novčane darove Crvenome križu ili skrbi za mladež!
Kupujte oficijelne znakove sedmice Crvenog križa!

kih brodova uz odštetu, da se gospodarstvenom zajednicom osjegura otpor do kraja.

Nadalje se je bavila konferencija s internacijolacijom zakonodavstva o trgovačkim društvima i s mjerama o umanjenju kolanja kovanog novca time, da se osnuje medjunarodna kompenzacijona komora. Luzzati je razvio svoje osnove o medjunarodnom Clearing-prometu, preporučujući uvedenje medjunarodnog čekovnog promet izmedju Engleske, Francuske, Rusije i Italije. Isti je Luzzatti zaključio svoj govor jasnim apelom na Englesku, neka ne pomaže svojih saveznika samo sa zajmovima na njihove novčane zalihe, nego neka i ustanovi posebni jedan novčani čekovni zavod.

Iza toga se je raspravljalo o ustanovljenju peštanskog čekovnog prometa te o odredjenju jedinstvenih načela glede krive oznake robe.

Konačno se je raspravljalo o zakonu glede gubitka i kradje dokumenata glede vlasništva, koji obzirom na gospodarstvene interese traži, da budu što jednostavniji.

Političke Vijesti.

Englezi na njemačkim podmornicama. Veliku je senzaciju pobudio ... tjest holandijskog lista „Tockomsk", koji donosi izjavu kapetana nekog holandijskog parobroda. Ovaj je u prisutnosti svjedoka izjavio, da je vidio kako su na Themsi osvojene njemačke podmornice manevrirale pod engleskim zapovjedništvom. Englezki je admiralitet upravo nevjerojatnom brzinom ustao protiv toga izvješća i to preko „Reuterova ureda". Nu imena izvjestitelja i svjedoka poznata su na ovlaštenom mjestu. Da mi ta imena ne saopćujemo ima razlog u strahovladi, koju vrši ententa nad Holandijom. Prema toj izjavi bila bi zagonetka „Sussexa" riješena i njemački je naime torpedo zaista ispaljen, ali od engleske ruke.

Srbi na Halkidiki. Iz Atene javljaju: Srpske čete, koje se nalaze na Krfu, bit će što prije otpremljene. 20 je prevoznih brodova spremno, da ih prami i svaki brod pratiti će po jedan ratni brod. Srpska vojska, koja stoji pod zapovjedništvom generala Sturm-Jurišića, Stefanovića i Mišina, te navodno broji tri zbora, biti će postavljena u prvu liniju. Srpski tabor nalazi se na poluotoku Halkidiki.

Engleska blokada Irske. Kako javljaju iz Londona, obustavljen je radi nemira u Irskoj svaki promet s njom, tako da nijesu ni neke zastupnike puštali svojim kućama. Engleska su paroplovna društva odlučila, da do daljega ne će polaziti u irske luke niti će preuzimati kakav tovar za Irsku.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine" donašaju:

Naredba o pronalasku oružja u Beogradu. C. i kr. zapovjedništvo u gradu Beogradu izdalo je odredbu o pronalaženom oružju i ratnom materijalu. Svaka osoba dužna je, da najbližoj vojnoj oblasti prijavi mjesto, gdje se nalaze topovi, puni naboji i ručne bombe itd. itd. i to u Beogradu, metalnom stovarištu na željezničkoj stanici, te izvan grada odsjeknom zapovjedništvima u Zarkovu, Banjici i Mirijevu ili najbližoj oružničkoj postaji. Tko ne prijavi ili bi zatajio posjed državnog dobra, bit će kažnjen. Za označenje mjesta, gdje su sakriveni austro-ugarski ili neprijateljski topovi, dobije prijavitelj nagradu i to za poljski top do K 350·—, za topove od 10 cm. ili haubice od 12 cm. K. 600·—, za teške topove do K 900·—. Ako se pronadju topovi bez zaklopca ili sredstva za viljanje, odbiti će se od gore označene nagrade jedna četvrtina. Ako se top ne bi mogao premjestiti sa mjesta na kome leži, mora se razoriti. U ovom slučaju odbija se dvadeset po sto od obećane nagrade. Za druga ratna sredstva kao što su kovine, oružje, odjeća, vojna oprema vlastite ili neprijateljske vojske, za puške, mašinske puške, novac dobiti će se isto nagrada. Isplata ove nagrade slijedit će samo onda, ako se utvrdi, da bi ti predmeti sasvim izgubljeni bili, da ih dotični pronašao nije.

Domaće Vijesti.

Naredba c. k. namjestništva za Trst i Primorje od dne 26. aprila 1916. br. Pr. 1019, tičuća se uvedenja ljetnog vremena za godinu 1916. U izvršenju naredbe sveukupnog ministarstva od dne 21. aprila 1916., L. D. Z. br. 111., kojom se je uvelo za dobu od dne 1. maja do 30. septembra 1916. posebni način računanja vremena (ljetno vrijeme), odredjuje se, da se sve javne ure, pomaknu naprijed za jedan sat prama mjesnom vremenu do sada u običaju, pa da se ih tako drži do konca septembra tekuće godine. Kod neizvršivanja ove naredbe kaznit će se krivci globom do 200 kruna ili zatvorom do 14 dana.

Iz Dalmacije.

Bez duhana. Malene prodavaonice. Od više dana Zadar je ostao bez raznih vrsti smotaka. I glavna prodavaonica i malene preprodavaonice mal ne podpuno su izcrpljene, te su strastveni pušači na mukama. Nek se tješe, jer je javljeno, da će smotke skoro doći.

Ovom prigodom upozorujemo pozvane oblasti na upravo bijedno stanje malenih preprodavaonica, koji i u normalno doba jedva životare, a kamo li danas. Jedan nam se je plačući tužio: „Eto mjesec dana nemam ni komada da prodam. Odakle da platim najamninu, odakle porez? Kako ću da živem?" Njihove su žaobe sasvim opravdane i trebalo bi nastojati, da nevoljni ne zapadaju u ovakove položaje.

Osudjen. Ovih je dana bila u Štajerskom Gradcu razprava proti Juri Grimaniu, tuženom radi pronevjerenja u kotarskoj bolesničkoj blagajnici u Šibeniku. Pronadjen je krivim i osudjen na pet godina tamnice.

Krupa. Javljaju iz Šibenika: Na 19. pr. mj. stala je u večer silna gromovska huka, dok ne udari silna krupa, pomješana kasnije sa žestokim škropeem. Trajalo je jedno pô sata. U jutro se vidjela bijela naslaga krupe. Računa se, da je na mnogo mjesta škodu nanjela, osobito vinogradima. Ovo je opet zao biljeg, jer su i inače mnogi zamišljeni zbog poljevanja s galicom, koje nemamo. Još je čudnovato, da loza ne pokazuje obilna roda, jer je po pet pak i do deset loza bacilo samo pogdjekoji grozdić.

Zdravstvo.

Odkriven uzročnik pjegavog tifusa? Javljaju iz Petrograda: Po obavještenju vrhovnog punomoćnika ruskog Crvenog Križa na zapadnoj fronti, grofa Beningsena, navodno je uspjelo profesoru Nedigajlovu i liečnici Burovoj odkriti uzročnika pjegavog tifusa. Ako je ova vijest izpravna, bit će čovječanstvu izkazano veliko dobročinstvo, jer će biti moguće boriti se proti strašne epidemije pjegavog tifusa.

Gospodarstvo.

Austrijsko društvo za ribarsku industriju. Uz sudjelovanje kreditnog zavoda ustrojeno je nedavno Austrijsko društvo za ribarsku industriju, sa prethodnom glavnicom od 120.000 kruna, koje će se baviti obalnim ribarstvom na Jadranskom moru. Ovo društvo uživa potporu kompetentnih oblasti.

Stabilimento tecnico triestino. Upravno vijeće ovog poduzeća predlaže isplatu dividende od K 150·— na temeljne dionice i K 75·— na prvenstvene dionice. Ujedno predlaže da se dosadanji naslov tvrtke: „Stabilimento tecnico triestino" promijeni na „Austriawerft A. G." da se time inače naglasi austrijski karakter društva i njegovo polje rada.

Proizvod surovog ulja u Galiciji. Proizvodnja surovog ulja postojano raste, te je u ožujku tekuće godine proizvedeno ukupno 7078 cisterna. Izveženo je iz Galicije u ožujku 11.853 cisterna, naprama 10.198 u veljači iste godine. Ujedno je cijena surovog ulja u ožujku poskočila na 13 kruna.

Povišenje glavnice Ugarske tvornice oružja. Ugarska tvornica oružja i strojeva d. d., koja je ne samo poplavljena prešnim naručbama, nego je sklopila i poslova za kasnije termine, tako da će kroz pet do šest godina biti zabavljena efektuiranjem istih, povisuje svoju dioničku glavnicu, te će — kako se čuje — biti starim dioničarima ponudjeno pravo opcije uz veoma povoljne uvjete.

Preuzeće bugarskih ugljenika po njemačko-austrijskom konsorciji. Bugarska je prije nekog vremena sa jednom grupom njemačkih, austrijskih i ugarskih banaka sklopila oveći zajam, za pokriće kojega služe drzavni ugljenici. Ujedno je tom prilikom bankovnoj grupi ustupljeno pravo opcije na ugljenike Pernik i Bobovdol. Bankovna grupa je ovu opciju sada izvršila, te ustrojila dioničko društvo sa glavnicom od 7 i pol milijuna kruna u svrhu eksploatacije tih ugljenika. Na tom poslu participiraju Diskontno društvo, Kreditni zavod, Zemljovjeresijski zavod, Ugarska sveopća kreditna banka i Peštanska ugarska komercijalna banka.

Vanredni uspjesi kožarskih poduzeća. Nedavno su objelodanjeni poslovni uspjesi jedne češke tvornice koža, koji dokazuju kako veliku korist vuku tvornice koža iz sadašnje ratne konjunkture. Sjedinjenje kožarnice A. i J. Nejedly u Kukleni, društvo sa ograničenim jamstvom, koje radi sa glavnicom od K 850.000 iskazuje brutodobitak od K 1,024.197, te čisti dobitak od 460.698, te je glavna skupština zaključila razdijeliti 15 postotnu dividendu.

Razne Vijesti.

Velika kradja. Željeznički činovnik u Milanu imenom Cesare Inglesi ukrao je iz blagajne na kolodvoru 338.000 talijanskih lira. Da mu kod toga poduzeća u većem stilu ne bude nitko na putu, omamio je svoga kolegu, koji je imao u to vrijeme službu, cigaretom. Po tome je pobjegao prama Simplomu u nadi, da će se dovući do švicarske granice.

Ženske listonoše. Pred nekoliko dana počele su u Gracu raznašati pisma žene. To su prve žene — listonoše, a ima ih dosele 14 na broju.

Lord Curzon — radnik u tvornici. Nekoji engleski listovi donašaju, da je brat znanoga uplivnoga engleskoga aristokrata lorda Curzona stupio kao obični radnik u neku tvornicu municije. Njegov da su primjer slijedili mnogi savjetnici, suci i odvjetnici, koji kroz čitavo svoje slobodno vrijeme rade u tvornicama municije.

Ubojice vlastite majke. Posjednik Antun Bauer umorio se je u Hvostovu u Češkoj svoju vlastitu majku. Ubojicu su smjesta ulovili i predali sudu.

Ercegnovi u Boki Kotorskoj.

Napisao: Dragutin Hirc.

(Nastavak i svršetak.)

Samostan sagradjen je g. 1725., crkvu podigne mletačka republika g. 1777. milodarima, gradila ju 22 godine i zato ju posvetiše tek g. 1799.

Dok bijahu u Boki svjetli dani, igrao je samostan Savina u Bokeljskoj mornarici odličnu ulogu. Kod Ostrog rta brod je oglasivao svoj dolazak i pozdravljao svoju milu Boku grmvanjem topova i izlicanjem zastava. Tomu pozdravu odazvalo bi se odmah brujanje znovova sa manastira Savine. Vojska (mornari) se na brodu umiva i preoblači, kapetan sbaci sa sebe latinsku nosnju, navuče široke, svilene ulače, opaše se šarenom pojasom, vrh pojasa pripaše pašnjaču i u nju zatiče dvie malene srebrne puške; na grudima mu zasijaju pucela iz srebrne toke, glavu pokriva kalpakom i hoda uzbudjeno palubom broda. Savinski iguman sa jednim ili dvojicom kaludjera na manastirskom čamcu brzo se doveze pod brod. Spuste se ljestve. Kapetan i vojska, svi gologlavi, dočekuju stojećke starca igumana, pa mu redom ljube krst i ruku, makar su bili i rimokatolici. Iguman osveti vodicu i njom škropi brod unakrst, pa starešine i vojsku, te počašćen i bogato obdaren, vrati se natrag, a brod odplovi dalje Novijanskim zatonom praćen s obala pucnjavom i veselim poklicima, kako nam to priča Matavulj. Iz Savine vodi uz more put do Zelenike, koja je dobila ime od bujne „zeleni", koja pokriva sve vrhove. Kuće i vile pribrale su se uz obalu morsku, a pristaje onoj zeleni i modrom moru velika vila, koja je gradjena od sirove opeke. Pošao sam u Zeleniku radi nekog potoka o kojemu mi jedan Bokelj kojećega pričao. Pošao sam lievom mu obalom i ulazio u dugu popriečnu dolinu, koja se pruža pod planinu Radoštak, koja kao kamena greda podaje dolini impozantnu pozadinu. Došao sam do jednog jaza do kojega stoji mlin, a miris ulja, mastni privrat, košćice od ulja, odavale su, da se u tom mlinu ne melje samo brašno, već da se tu preša i ulje.

Put, kojim sam išao, neobičan je put, jer ga zarubljuje mrtvina, šipak, konopljika i diraka, koji grmovi odavaju, da si na daleku jugu domovine.

Dolina se širila i napokon prošla u ravan koju pokrivaju njive i polja. Na desnu mi ruku bijaše brdo sa crkvom sv. Trojice, a upravo preda mnom Radostalo, pod kojim vodi put iz Novoga u Krivošije, a izbija pod njime dobra živa voda Dizdarica. Dolinu, koju po selu istoga imena zovu Kuti, pretvara se o Božiću i kad su velike kiše, u povećano jezero, kojemu priváža vodu jama Opačica, koji ima oblik velika lievka i ne presuši nikada. Kada voda splahne, vidi se, da otvor lievka ide pod glavicu.

U ovoj dolini udarila mi u oči vegetacija i nekoje biljke prenjele su me u sjeverne krajeve Hrvatske. Uz mrtvinu, zagledao sam trnulu, pod konopljikom vrbicu (Lythrum salicaria), iznenadio me petoprstac plazavi (Potentilla reptans). Kad sam pak zagledao hrmen (Galega officinalis), kojega je puna Posavina i Podravina, i nz njega konopljicu (Eupatorium cannabinum), skinuo sam kapu i stare ove znance pozdravio.

Po kamenim obroncima porasao je crni jasen, a kako je sunce već palo u dolinu, odpočeo je dnevni rad koncert, koji u primorju i Dalmaciju znaćajan koncerat, koji te zaglušuje. U gornjim krajevima domovine oglase se s proljeća žabe, kojima orkestrom upravlja žabac, dok na jugu domovine koncertiraju krještila ili strigavci (Cicada orni) koji imadu svoje glazbalo u nerazvijenim krilima na kojima su krute žilice strune, a nozice gudala. Što je toplije, to krještanje jače, a od podne, pa tamo do treće ure, najjače. I more i kopno žarko je sunce ugijalo u san, ono je prežestoko i zmije i gušteri, ali je pregorio zelenkastim svircima crnoga jasena.

Na domak Ercegnovomu pribrala se je drastestna Topla, varošica vila i dvoraca, koji rodneće uz obalu morsku ili po kamenim rebrima vrletne Dobrostice. Ovo je „najtoplije" mjesto Boke, a pojas zimzelenog bilja nije nigdje u Dalmaciji tako bujan, kao ovdje. Dudovi su debeli kao hrastovi. živice su uz cestu od šipaka, koji se mjeseca lipnja zakite crvenim cvjetovima, a poslije narančí naličnim plodovima. Naranča, limun, četrun, datulja, lovorika, maslina, jasmin, ružmarin, jagodica-rast, tetivika, raznobojne leandre, mirisava kadulja, mrtvina, čempres, agave, aloje, zelenike ili komorike, šatkale su Topli bilinski sag u kojem ljubice evatu cielu zimu.

Sa visoke Dobrostive ruši se k moru potok Topla, koji u ljeti presuši, no da mjesto ne strada pitkom vodom, ima vrelo od 15 kubičnih metara usebine.

Za laganu uru hoda, dolaziš iz Tople u Igalu, a na prag Sutorine, u kojem je mjestu obala pokrivena sitnim pieskom i ne poznam na cieloj dalmatinskoj obali mjesta, koje bi bilo tako prikladno za kupalište, kao što ona morska draga kod Igala.

Obalu je zarubila šuma od tamariške (Tamarix africana), koju gojimo po perivojima, dok je morskomu prudju uglednim nakitom žuti morski mak (Glaucium flavum) i morski kotrljan (Eryngium maritimum).

Do mora ima vinograda na pjeskovitu tlu; u jednom sam sustao, da gledam Novi sa strane zapadne, da omjerim okom onaj vjest punti kamen Dobrostice, da ga pazim na milovidnoj Topli, zaustavim na Radoštaku i potresnom Lovćenu, da ga spustim na modri Tivatski zaton, uperim prama Ljuštici i na more prama Prevlaci i pučini prama Rosi.

Kod Igala salieva se u more rječica Sutorina, koja protiče dolinu istoga imena. Ova je ukloplјena medju krševite vrhove vapnenca, dok joj je dno zapremio pjeskar, koji stvara plodno tlo i zato ima u Sutorini polja, njiva i vinograda, ali ima i krajeva mrtve zemlje po kojoj raste borovica, bujad, glog, crni trn i kupina. Nekoč bijaše Sutorina perivoj u kome je cvalo poljodjelstvo, vinogradarstvo, voćarstvo i vrtlarstvo. Bilo je krasnih jabuka, šipaka, smokava od kojih su „ozimice" dozrievale pod zimu, a izvrstan bijaše i duhan. Najuglednije obitelji hercegovačke imale su u Sutorini svoje posjede. Turci su Sutorinu preobratili u pustoš, ali joj nanašale velike štete i razne vojne. Godine 1806. trpila je Topla i Sutorina od Franceza, a kad su udruženi Crnogorci i Rusi provalili preko Konavala do Gruža i ovo mjesto sa brodovima popalili, da se osvete Francezima, provale ovi Sutorinom do Tople, popale ju i vrate se u Dubrovnik. Sutorina mnogo se spominjala za bosansko-hercegovačkog ustanka, jer su se tu sastajali vodje ustaša Šimunović, Lazar Sočica, Peko Pavlović, pop Ivan Musić, serdar Tomo Tomašević, upravljali sa četama i ugovarali sa dobrovoljcima: Talijanima, Francezima i Rusima, koji su im pritekli u pomoć. Kada se na kralj kraj vracao g. 1875. iz Ercegnovoga, posjeti 10. svibnja i Sutorinu, gdje je primio pozdrav mostarskog paše i poklon trebinjskog podknežina Vuka Vrčevića.

Kad je Venecija zagospodovala Dubrovačkom republikom, nije ova mogla trpiti mletačko susjedstvo. Po ustanovi karlovačkog mira od g. 1699. a brigom i vojom samih Dubrovčana, pripala je Sutorina Turskoj na jugu, dok su im na sjeveru Dubrovčani odstupili kraj oko Kleka. Ovim načinom se Dubrovačka republika „osamila" od Venecije, ali je Osmanlijama „otvorila put k moru", a kraljevinu Dalmaciju „razdielila", koja i danas „nije" cjelina, jer je složena od tri diela: jedna se trećina stere od rieke Zrmanje do Kleka, druga se proteže od Kleka do Sutorine, treća od Sutorine do rječice Željeznice na skrajnjem jugu Dalmacije.

(„Hrvatska".)

„HRVATSKI LIST" stoji:

U maloprodaji . . K —·10.

„ mjesečnoj pret. tali „ 3·—

„ tromjesečnoj . . . „ 8·—.

Godina II. — Broj 294.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3 —
Tromjesečno . . . . „ 8 —
Oglasi 80 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 4. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Kazneni postupak protiv Liebknechta.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Istočno od Raranca oborilo je a.-u. bojno ljetalo neprijateljsko.

Talijansko bojište.

Bojevi u području Adamella nastavljaju se. Kod Rive i u kraju Col di Lane došlo je do žestokih topovskih bojeva. Bila je suzbijena talijanska navala protiv vrhunca Rotwand.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeverno od Dixmuidena prodrla su njemačka odijeljenja uslijed topovskog iznenadjenja u belgijsku liniju, te su zarobila nekoliko tuceta ljudi. U kraju Four-de-Paris (Argone) uznapredovale su naše ophodnje do preko drugih francuskih, te su se povratile sa nekoliko zarobljenika. Na jednoj je i drugoj strani Moze položaj nepromijenjen. Oborili smo pet neprijateljskih ljetala.

Istočno i balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Marseille, 3. (D. u.) Prispjelo je novo odijeljenje Rusa.

Salandra, 3. (D. u.) Salandra je otputovao u glavni stan.

Austro-Ugarska.

Beč, 3. (D. u.) U današnjoj je sjednici općinskog vijeća bio imenovan gradonačelnik Weiskirchner obzirom na njegove zasluge za grad, osobito za vrijeme rata, počasnim gradjaninom Beča.

Beč, 3. (D. u.) Danas u podne stiglo je odaslanstvo bugarskog sobranja. Na kolodvoru pozdravio je goste gradonačelnik Weisskirchner srdačnim nagovorom. Općinski je vijećnik grada Sofije Georgijew u njemačkom jeziku zahvalio na srdačnom doćeku. Gostovi su bili za vožnje u svoje svratište živo aklamirani od gradjanstva.

Ujedinjenje poljskih stranaka u Galiciji.

U Krakovu se je vršio pred par dana sastanak poljskih članova gospodske kuće, savezničkog vijeća i pokrajinskog sabora. Na tom sastanku poljskih političara bili su i profesori lavovskog i krakovskog sveučilišta.

Zastupnik Daszynski podao je u ime socijalnih demokrata izjavu, u kojoj označuje ustanovljenje najvišeg poljskog narodnog odbora kao zaključnu činjenicu ujedinjenja svih poljskih stranaka u Galiciji, ujedinjenja, koje mora da izliječi rane, koje su bile zadane poljskome društvu. Ujedinjenje neka bude politički izraz, dužnosti, koje je sretniji položaj galicijskih Poljaka, u protuslovlju za položajem onih, koji se nalaze izvan granica Galicije, namentnuo. Ono neka pomiri poljsko društvo, koje je u bojazni radi svoje budućnosti, i koje je uslijed rata toliko pretrpjelo.

U sličnom je smislu govorio i namjestnik predsjednika poljskog kluba, dvorski savjetnik dr. German, koji je u ime demokrata još dodao, da će svladanje poteškoća, koje stoje na putu konsolidovanjem poljskog tabora opterećeni velikom odgovornošću poljske vodje, jer valja preobraziti narodni život pod vrlo teškim prilikama.

Zastupnik je Witos u ime poljske pučke stranke istaknuo, da su poljske stranke pokazale, da je njima više stalo do narodnih interesa, nego li do njihovih stranačkih i partikularističnih koristi, jer su sve svoje nazore i programe žrtvovali zajedničkome cilju.

Skupština je poslala Nj. Veličanstvu ovaj poklonstveni brzojav: „Glavna skupština svih poljačkih članova gospodske kuće, poslanika na carevinskom vijeću i zemaljskom odboru, zatim članova vrhovnoga poljačkoga narodnoga odbora, koja se danas drži u Krakovu, zaključila je jednodušnu patriotsku izjavu, Vašemu Veličanstvu, našemu najmilostivijemu vladaru, u ime cijeloga sjedinjenoga poljačkoga naroda ponovno izraziti osjećaje najdubljega strahopočitanja i zahvalnosti. U tvrdoj i nepokolebivoj vjeri Vašega Veličanstva, najplemenitijega zaštitnika poljačkoga naroda posvećenu osobu, idemo bez straha u susret našoj budućnosti, koje neka nam kao plod rata, nametnuta monarkiji, donese ispunjenje njegovih opravdanih želja i zahtjeva pod slavnim žezlom Vašega Veličanstva. Neka Vaše Veličanstvo uz pomoć Svemogućega Boga izadje iz ovoga svjetskoga rata kao pobjeditelj i širitelj carstva, kojemu će na skrajnoj granici državno ujedinjeni poljački narod kao zaštitni bedem radosno se žrtvujući preuzeti tradicijonalnu misiju.“ Ovaj je brzojav prihvaćen s burnim odobravanjem svih prisutnih.

Njemačka.

Liebknecht uapšen.

Berlin, 3. (D. u.) Kako Wolffov ured javlja našao se je izmedju devetorice demonstranata, koji su bili uapšeni 1. svibnja na trgu Postdamer Platz i zastupnik Liebknecht.

Pošto je Liebknecht, koji je za uapšenja nosio gradjansko odijelo, vojnik u armiji, to je započela njegova nadležoa vojnička oblast istragu proti njega, te je izdala proti Liebknechtu na temelju dosadašnjih podataka zapovijed, da se uapsi.

* * *

Berlin, 3. (D. u.) Prva će se sjednica reichstaga održati dne 9. svibnja. Prva će točka dnevnog reda biti predlog socijalnih demokrata, neka reichstag izvoli zaključiti, da se državni kancelar umoli, da obustavi za vrijeme parlamentarnih sjednica postupak protiv njega i da ga pusti na slobodu.

Njemačka i Amerika.

Frankfurt, 1. „Frankfurter Zeitung“ javljaju iz New-Yorka: „Evening Post“, koja stoji blizu Wilsona, drži, da je Njemačka pripravna doći Americi u susret. Dio listova misli, da će Njemačka uvijek imati uzroka, da bude protiv Amerike slabo raspoložena, pa da se i riješi pitanje podmornica. Toga radi morala bi Amerika nastojati, da se sporazumi sa Engleskom i Francuskom, bez obzira na to, da li će ona u ratu sudjelovati ili ne. Taj nazor ne podupiru politički vodje. Narod ne vjeruje više u rat.

Frankfurt na M. 1. „Frankfurter Zeitung“ javljaju iz Kopenhagena: Govori se, da se do riješenja američko-njemačke krize ne će iz Sjeverne Amerike ukrcavat nikakva blaga za Skandinaviju.

Bugarska.

Budimpešta, 2. (D. u.) Odaslanstvo je sobranja stiglo u Budimpeštu. Bilo je dočekano na kolodvoru od zastupatelja predsjednistva i drugih ministarskih krugova. Grof je Apponyi održao srdačno pozdravno slovo. Za tu je prigodu bio grad okićen zastavama.

Grčka.

Atena, 3. (D. u.) Wolffow ured javlja: Grčka je vlada prosvjedovala protiv uapšenja njemačkog konzula Drauei Küntzera sa strane Engleza.

London, 3. Reuter javlja iz Atene: Šovinistično novinstvo širi vijesti, da namjeravaju časnici atenske posade osnovati ligu, koja neka brani njihovu čast, čast domovine i vladara. Do sada nijesu te glasine bile potvrdjene. Nema nikakve pogibelji, koja bi opravdala takav korak.

„Embros“ javlja, da su časnici potpisali zapisnik, u kojemu se časnom riječi obvezuju, da će ostati vjerni kralju, za kojega su pripravni proliti svoju krv, te da se ne će miješati u politiku.

London, 2. Reuter bureau javlja iz Atene: Nastavlja se općenito govoriti o pitanju prevoza srpskih četa preko grčkog područja. Nestrpljivo se čeka razvitak toga pitanja. Grčka je vlada odgovorila, da ne će nikada prepustiti željeznica i da ne će privoliti u takav prevoz srpskih četa.

Lugano, 2. Venizelos objavljuje članak, u kojem se odlučno izjavlja za prevoz srpskih četa. Vlada ne bi smijela odbiti zahtjev Srbije, da se njezine čete iskrcaju u Steju, u sjevernom dijelu Kornitskog zaljeva, pošto je dozvolila prevoz bugarskih četa, osim toga ima Srbija pravo, da na temelju grčko-srpskog savegnog ugovora zahtjeva prevoz svojih četa.

Francuska.

London, 3. (D. u.) Reuter javlja iz Pariza: U kemijskim tvornicama u La Rochelle dogodila se eksplozija, po kojoj je nastao požar. Zgrada, gdje se je eksplozija dogodila, bila je uništena. Ispod ruševina iskopalo se 20 lješina. Više je njih ranjeno.

Engleska.

London, 3. (D. u.) Po listu „Daily News“ došla je vlada do zaključka, da je uslijed najnovijih dogodjaja uvedenje sveopće vojničke dužnosti neizbježivo. Očekuje se, da će danas Asquith predložiti u donjoj kući novi bill, da se uvede vojnička dužnost za sve muškarce, koji su godinama za službu u vojsci. Čini se, da tu politiku odobravaju sada i tri radnička ministra Heuderson, Roberts i Brace, koje sada podupire i prilično veliki dio njihove stranke.

Berlin, 2. „Tagblatt“ javlja iz Haaga: U ministarskom se je vijeću razjasnio položaj engleske vlade nakon što je bio povučen predlog o vojnoj dužnosti. Svi su ministri mnijenja, da se općenita službena dužnost ne može mimoići.

London, 3. (D. u.) Reuterov ured javlja: U donjoj je kući izjavio Asquith da je rasprava o vojničkoj dužnosti pokazala, kako vladin predlog, da se novačenje postepeno izvrši, nije našao na odobravanje kuće. S toga da on predlaže, da se kuća bezodvlačno bavi svestrano s pitanjem na temelju jedinog mjerila, što će joj se sjutra predložiti. Asquith je po tom prikazao, da je ukupna vojna sila države na moru i na kopnu prekoračila od početka rata broj od 5 milijuna ljudi, te da je održanje vlasti na moru pomoću ratne i trgovačke mornarice postavilo granica novačenju. Broj momčadi, koji će vladina osnova dozvoliti, da će za sad obuhvaćati broj onih muškaraca, kojim se može raspolagati i koji se smiju odųzeti obrtu, a da ne postane s toga zemlja nesposobna za ispunjivanje drugih svojih dužnosti.

Ove su dužnosti isto tako važne za uspješno nastavljanje rata, kao što i broja momčadi, koja je odredjen za službu na fronti. Kazao je, da vlada hrabre osobito izjave zastupnika radničke stranke od 27. travnja, e da smije vjerovati, kako postoji u svima želja, da se čitava stvar jedanput za uvijek riješi. Asquith nada se, da će zakon privesti tip svrsi.

Španjolska.

Madrid, 1. Službeno se javlja: Gimeno bijaše imenovan vanjskim ministrom, Alba ministar financija. Berniz Gomer ministrom unutrašnjih posala. Kralj je Alfonz preložio svoje putovanje u San Sebastian, da može predsjedati ministarskom vijeću.

Nizozemska.

Zürich, 1. „Neue Züricher Zeitung“ javlja iz Amsterdama: Ministarsko vijeće, koje se je bavilo engleskim zahtjevom o pooštrenju blokade protiv Njemačke, zaključilo je, da odbije engleske zahtjeve, u koliko se oni bave posrednim ili neposrednim sudjelovanjem Nizozemske. Kad bi Engleska ustrajala, da joj se prepusti dio tovarnog prostora na nizozemskim ladjama, mogao bi položaj postati ozbiljnim.

Amerika.

London, 3. (D. u.) „Times“ javlja iz Washingtona u svojem broju od 29. travnja: Štampa pokazuje malo simpatije za namisao trgovačkog rata iza sklopljenja mira. Nekoliko listova ističe, da takove prijetnje samo produljuju Engleskoj simpatije neutralaca. Takova bi politika mogla dati povoda trgovačkoj ententi izmedju Amerike i Njemačke.

Dogodjaji na moru.

Amsterdam, 3. (D. u.) Švedski je parobrod Frisland naletio na minu kod Galloperskog svetionika. Batavski je parobrod kušao da odvuče parobrod u englesku luku.

London, 3. (D. u.) Lloyd javlja: Bili su potopljeni parobrodi Rochester i Riobranco.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 1. Službeni izvještaj od 29. travnja:

Zapadna fronta.

Neprijateljsko je topništvo opstrjeljavalo Šlok i Bersenminde. Kod sela Ginovka, zapadno od Dvinska, Nijemci su po topovskoj pripravi navalili, ali su se morali povući ispod naše vatre iz svoje jarke, iz kojih su bili izašli. 28 travnja, o 2 sata po ponoći, njemački je zrakoplov doletio nad Rjevice, te je bacio eksplozivnih i požarnih bomba. Jugozapadno od jezera Naroč njemačko je topništvo otvorilo iznenadnu vatru, po tom je pješadija poduzela navalu u zatvorenim redovima. Nijemcima je tako uspjelo da opet osvoje pred malo izgubljene položaje. Bilo je ljute borbe blizu sela Zanarošce i Strahovce. I blizu Šmorgona razvili su Nijemci žestoku topovsku djelatnost.

Francuska.

Paris, 1. Službeno izvješće od 29. travnja, u 11 sati po podne:

Dan je bio označen osobito topovskom paljbom, koja je bila najžešća u Belgiji, južno od Bexeshootea, u Argonama, u odsjeku sjeverno od Horazec. U području Verduna pucao je neprijatelj na naše položaje u šumi Avocourt, na vrhu 304, u kraju južno od Haudremonta i u odsjeku na podnožju Moških visočina. Naše je topništvo odgovaralo neprijateljskim baterijama. Naš je dalekometni top opstrjeljavao vlak u kolodvoru Hendiscourtu sjeveroistočno od St. Mihiela. Mnogo smo ljeznićkih vozova zaplijenili.

U noći od 28. do 29. travnja naša je skupina ljetala bacala bombe na tvornicu, koja je svom parom radila u Hayingenu u osvojenoj Loreni, i na tabor istočno od Azannesa. To je stoti pothvat, što ga je ta skupina izvela, pored najjačeg vjetra.

Belgija.

Le Havre, 30. travnja. Službeno izvješće od 29. travnja:

Topnička djelatnost nije bila tako jaka, kao što prošlih dana. U odsjecima Ramseapelle i Dixmuiden i sjeverno od Steenstraatea objestrano opstrjeljavanje.

Ratni položaj.

(Njemačko-amerikansko pitanje. — Verdun. — Ruske pripomoćne čete u Francuskoj. — Položaj u Armeniji.)

Mogućnost njemačko-amerikanskog je sukoba zanimala javnost posljednje sedmice više nego li svi ostali ratni dogadjaji. Za Nijemce se radi o tom, da u ovom svjetskom ratu pobijede. Evo, što o tom piše uvaženi list „Frankfurter Zeitung“: „Mi ne dolazimo cilju pobjede a ma ni za korak bliže, ako hoće svaki pojedinac ili svaka pojedina politička stranka da provede svoje vlastite misli u amerikansko-njemačkoj razmirici, a da inače kod riješenja drugih pitanja ne će da sudjeluje. Ali danas se radi o najvećoj jedinstvenosti i odlukama i provedenju istih. Sav njemački narod treba da bude poput velike vojske, koja gleda puna pouzdanja na svoje vodje. Posve je razumljivo, da će naša vlada izvršiti ono, što joj se čini potrebitim za izvršenje njezine jedne i jedine zadaće, da naime bude pobjednica u tom svjetskom rata. Isto je tako samo po sebi razumljivo, da kod toga djeluje čitav niz motiva, koji su danas širim slojevima još nepoznati te koji radi osobitih prilika i moraju da budu nepoznati. To se isto tako zbiva kod strategičkih mjera u ratu kao i ovdje kod političkih mjera. Zato je lozinka u sporu s Amerikom: Pristajati uz vladu i kaniti se svake kritike i vlastitih nazora. Jedino to pruža snagu jedinstvenosti, koja je danas toliko potrebita.

Ma kako se razvili politički odnošaji, toga ipak ne mogu naši neprijatelji da zataje, da su se Francuzi silno iscrpili u krvavim onim borbama kod Verduna. Proces se iscrpljivanja polaganije razvija nego li akutna bolest. To ne postoji samo u medicini, nego i u strategiji. Bitka na otvorenom polju odlučuje u dan, dva, ili u nekoliko sati ono, što u pozicijinom ratu dozrijeva tek u sedmicama i mjesecima.

Verdun je poput čvrstog čavla u stijeni. I taj se čavao ne može jednim jedinim potezom izvući, nego se mora njime drmati i desno i lijevo. Iznajprije se čini, kao da je čavao srastao sa stijenom, no polagano počima popuštati, iza toga stane ispadati opeka i konačno je čavao izvadjen. Tako će biti i sa Verdunom.

Francuska je armada primila maleno pojačanje po ruskim četama, koje su ovamo došle preko mora. Joffre je oduševljenim riječima pozdravio te čete, koje imadu jedva jakost jedne divizije, te ih je nazvao „ponajboljima“ iz ruskih četa. Da im je tim riječima silno laskao, ne treba ni da se spominje. Skora će budućnost pokazati, kakav će uspjeh imati to jedinstveno djelovanje Francusa i „ponajboljih“ ruskih četa.

Dok se prilike u Mezopotamiji približuju gotovo već skorašnjoj odluci, čini se, kao da je ruska ofenziva u Armeniji dospjela do vrhunca svoga djelovanja. Ruska se fronta proteže od Trapezunta preko Baiburt-Mamachatuma-Muša na Bitlisu (zapadno od jezera Wan). Glavni smjer ruskih napadaja i mjeravanih pozicija kao da ide preko Serta na Mosul. Obzirom na zajedničko djelovanje s en-

Namjenjujte novčane darove Crvenome križu ili skrbi za mladež!
Kupujte oficijelne znakove sedmice Crvenog križa!

gleskom iračkom grupom ova je osnova posve i razumljiva. No nailazi na velike poteškoće u tom, što kroz armenski Kaukaz, na čijega sjevernim obroncima leži Bitlis, vodi zapravo samo jedna uporabljiva cesta sa lijevog krila Rusa prema južnom smjeru. To je cesta Bitlis-Sert. Turci su na toj cesti sakupili toliko sila, da im je pošlo za rukom, te su suzbili prvi pokusni pohod ruskih četa. Kako osim toga djeluju u okolišu Trapezunta njemačke podmornice, to ne mogu Rusi da odterete svoje desno krilo kod Trapezunta. Daljnje je napredovanje ruske ofenzive preko Ersindjana u smjeru Sive nevjerojatno. Oni, koji misle, e je Carigrad ugrožen, neka uzmu na um ovo: Od Mamahatuna do Ersi udaljena 70 km, u Sivu 270 km, u Angoru 650 km i u Carigrad 1000. Uza to najteže ozemlje, zemlja, koja ne može da brani vojske bez ijedne željeznice i silna nestašica cesta. Sve to, te hrabrost i ustrajnost turske vojske kao da će posve osujetiti strategijske osnove gospodina Nikolaja Nikolajevića.

Amerikanska nomadska kultura.

U ovome trenutku kada se na irskom tlu moralo, pomoću engleskih najamnika i krvavih žrtava, ugušiti nacionalne objave o punoljetstvu, pošto se smjeli i romantični put irskog apostola Casementa svršio najnovijim engleskim redarstveništom, koji prevazilazi svaki pruski militarizam, u ovome trenutku je dobro došla knjiga jednog amerikanskog Irca, da rasvijetli bitne osnovice psihologije englesko-amerikanske publike. Ova knjiga, upravo jedna brzo napisana brošura, ne upravo zanimljivi i neodoljivi ogled, izlazi iz pera profesora Dr. Th. C. Halla sa predgovorom Nijemca-Amerikanca profesora Dr. Eduarda Meyera.

Kratak rad Halla je više posmatrački, ali baš za to uspješno prodire u čovječiji život u Sjedinjenim Državama. Imajući sposobnosti za monumentalno poetsko pripovijedanje, iznosi Hall u velikim potezima prastari amerikanski tip podivljalog francuskog aristokrata, Hotentota — asimilaciju Kavkasca sa Indijancem.

Ovaj divlji čovjek zapada, uvijek se opet pojavljuje u historiji Sjedinjenih Država: i ako mu nedostaje ono što profesor Hall smatra kao neophodno za jednu temeljnu kulturnu tvorevinu, smisao za porodicu, to on ovu snagu, koja diže države, zamjenjuje sposobnostima mašte i inicijative. On osniva ono društveno stanje, koje po našem shvatanju i nije društvo, ali, pošto ono predstavlja stalan odnos mnogih ljudi, to se ipak mora smatrati kao društvo.

Hall smatra ovo društvo kao najveći stalan pokret, a ovu državu, od tako reći samih divljih naziva nomadskom kulturom.

Ova je nomadska kultura, govoreći uvijek smislu u profesora Halla, osnov neoamerikanskog čovjeka, koji u slobodnim ljubavnim odnosima prastarih Hotentota ima poneku kap indijske krvi, a poneku je crtu naslijedio i od crvene rase.

Amerikanska duša ne može se razumjeti bez ovoga typa nomadske kulture; motivišući on prelazi na opisivanje ovoga cijeloga naroda do posljednjih dana i nalazi još danas predstavnike, koji sa svojim životopisom, hitrim i lakomislenim životom imponuju i evropskom ukusu.

Hall primjećuje, da se kod njih ne razvijaju duhovna urodjena svojstva, on tvrdi da je Amerikanac inteligentan, ali on nikada nije intelektualan ili dubok. Njegovi duhovni problemi, njegovi etički konflikti kliže po površini, to je njegova jačina, njegovo nesavladjivanje prepriјeka, ali i njegova neproduktivnost prema svemu onome što duhovno razvijeni Evropejac naziva kulturom. Kultura Amerikanaca je dakle još i danas u izvjesnom smislu nomadske kulture, razvitak fizičkih, a ne celebralnih naroda; zadovoljavanje računskog, a ne etičkog nagona. Kad radi, Amerikanac ima pred sobom ciljeve, Evropejac razloge. Onaj, kao lovac, uvijek javno sjedi sa svojim plijenom kao vrhuncem svoga rada; ovaj, možda, sjedi iza istog džbuna, ali neće da puca, on posmatra, on studira. Amerikanac je bez sumnje vesela slika čovječije mladosti. Evropejac je sumnjalo, njega ne zadovoljava radost za dobitkom. Knjiga Hallova piše ovu epopeju francuskih trapera kao prastarim nosiocima kulture svega amerikanskog života. On ne bi bio Irac, kada ga njegov poetski instinkt ne bi privlačio onim zanosnim pojavama, isto onako kao što će docnije pokušati, da štiti kulturu južnih država prema nadmoćnijoj kulturi sjevernih država, koje su kulturni rat riješile u svoju korist. To su putevi koji se malo udaljavaju od engleske hladnoće, ali kojim ga mi rado pratimo sa ljubaznim razumjevanjem. Ali je on i odviše oštrouman politički posmatrač, a ne zna bitne slabosti svojih ljubimaca. Nomadskoj kulturi nedostaje kvas porodični: ona ne samo da je bila individualistička, nego u pravom smislu nomadska, pravi agregat individua. Za to se pokazuje kao jača grupa kolonijalne i trgovinske kulture, koja je obrazovana od pritoke sastavljene iz porodica engleskih, holandskih i skandinavskih naseljenika. Ona je prigrabila sebi društvenu moć i radi toga i politički rad, koji je u Sjedinjenim državama zbilja rad, našla je sistem i metode, a da medjutim nije ostavila nomadsku kulturu. U stvari su to dva komponenta, čiji konflikt čini unutrašnju istoriju Amerike, ali i daje onu svijetu poznatu rezultantu amerikanskog globusa, kao što se on danas kristalisao. Sa razvitkom velike industrije, koja je istodobno došla sa kolonijama, koje nisu živile kao pravi seljaci i zemljoradnici od zemljišta, koje su obradjivali, nego su se odmah bavili poljoprivrednom industrijom do forsiranog grabeža, koji je po riječima profesora Halla izraz ekstremnog individualizma. Da bi se brzo dalje došlo na putu, kojim se već pošlo, ne preporučuje ovaj Irac-Amerikanac pridruženje silama sporazuma, nego prosto njemačku organizatorsku školu, za koju govori i ishod ovoga rata. Ovo je mišljenje jednog političara. Ali zar je Amerikanac političar, nije li on mnogo više lovac, gipka priroda, jedna indijanska egzistencija? Sam Hall piše: „Ima još i danas u Sjedinjenim državama elemenata, koji bi mnogo više pristajali kao loper du bois u nomadskoj kulturi, nego kao pravi članovi države sadašnjega vremena. On je htio možda time pažljivo da cilja na političkog neotesanca, ali su se nekoliko osoba time mogle osjetiti pogodjene. Cirkuske predstave amerikanske diplomacije iz posljednjega vremena mogle bi se izvesti u cirkusu sila sporazuma za dobroćudne ljude sasvim živopisno. U velikom programu svjetske istorije nisu još nikada izvučeni najveći brojevi.

Političke Vijesti.

Njemačka i Amerika. „Lokalanzeiger“ saopćuje na temelju pouzdanih informacija, da njemačko-američki pregovori još nisu zaključeni. Poklisar Gerard da se još jučer nalazio u glavnom stanu i pozvan je carskom stolu. Poklisar imao je prilike da pogleda i vojničke stvari. — Poklisar Ujedinjenih Država, Gerard, kojeg je u velikom glavnom stanu car primio u audienciju, otputovao je jučer natrag u Berlin.

Domaće Vijesti.

Istarska Posujilnica u Puli preporuča svim onima, koji su potpisali treći ratni zajam, a obveznice nisu predigli, da iste čim prije predignu.

Privremeni uredovni sati, pregledni su u današnjem oglasu.

Promjene kod mornarice uslijed ljetnog vremena. Štapski podčasnici, bocmani i ostali, koji su njima ravni mogu ostati vani do 10 sati na veče. Ostala momčad smije ostati vani do 8 sati i 30 časaka.

Stalne glazbe igrati će od 5 do 7 sati po podne.

Sutra koncerat mornaričke glazbe na trgu Custoza prigodom sedmice Crvenog križa i to od 6—7 sati po podne.

Pokrajinske vijesti.

Nadvojvoda Franjo Karlo u Sarajevu. Nadvojvoda Franjo Karlo prispio je jučer na proputovanju iz Zelenike ovamo. Nakon objeda u konaku provezao se nadvojvoda u pratnji zemaljskog poglavice gradom, a poslije podne otputovao je dalje u Brod.

Ban u Primorju. U subotu je ban barun dr. Skerlecz stigao u pratnji velikog župana baruna Zmajića i tajnika dra. Havličeka na Sušak, gdje ga je dočekao kot. predstojnik Roječević. U nedjelju prije podne otišao je ban sa pratnjom u Grižane, Bribir i Crkvenicu, da razgleda potresom nastradale krajeve i da vidi kako napreduju radnje oko potresom oštećenih kuća.

Obustavljeno djelovanje vladinih povjerenika. Zagrebački službeni list objelodanjuje u subotu naredbu vlade, koja je uzsliedila sporazumno sa ministrom, kojom se obustavlja djelovanje vladinih povjerenika, imenovanih temeljem § 4. naredbe glede iznimnih mjera za slučaj rata i to za područje: kr. i slob. grada Zagreba, županije varaždinske i grada Varaždina, županije bjelovarsko-križevačke, županije požežke, županije virovitičke i grada Osieka, te županije zagrebačke, te uslied toga riešenje službe vladinog povjerenika i to: odjelnog predstojnika kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za narodno gospodarstvo, Zvonimira Žepića, za kr. i slob. glavni grad Zagreb, velikog župana Stjepana pl. Beloševića za županiju varaždinsku i grad Varaždin, velikog župana Ladislava pl. Labaša za županiju bjelovarsko-križevačku, velikog župana Dragana viteza Trnskoga, za županiju požežku, kr. banskog savjetnika dra. Milana Brezinšćaka za županiju virovitičku i grad Osiek i velikog župana Vladimira pl. Trešćeca za županiju zagrebačku.

Bosna i Hercegovina za potresom postradalo Hrvatsko Primorje. Hrvatska Narodna Zajednica u Sarajevu izdala je proglas na narod, neka se bez razlike vjere i narodnosti diljem Bosne i Hercegovine sjeti što obilatijim darom postradalih od potresa Hrvatskoga Primorja.

Dobava modre galice, perocida, stipse itd. za Bosnu i Dalmaciju. U posljednje vrijeme stizavaju mnogobrojne naručbe za modru galicu, čisti i lahko topivi perocid, stipsu, hipermangan i druge vinogradarske potrepštine na Hrv.-slav. gospodarsko društvo k. s. z. u Zagrebu iz Bosne i Hercegovine, Dalmacije, a i iz Istre. Ovime se javlja, da gospodarsko društvo neima rečenih potrepština dovoljno ni za potrebe vinogradara u Hrvatskoj i Slavoniji, pa žali, da ne može pomoći braći u Bosni, Hercegovini, Dalmaciji i Istri. Sve kad bi društvo i raspolagalo količinama za izvoz, ne bi ih moglo izvesti, jer postoji zabrana izvoza ovih gospodarskih potrepština iz Hrvatske.

Gospodarstvo.

Novčana reforma u Turskoj. Turski službeni list donio je ovih dana zakonska naredjenja o novčanoj reformi, kojom se novčarski sustav ujedinjuje, te se mjesto dosadanje dvojake vrijednote uvodi jedinstvena vrjednota s niklastim piastrom kao novčanom jedinicom. Novim se zakonom normira novi sustav novčarstva, te odredjuje kazni za one, koji bi bilo na koji način htjeli izazvati razlike u tečaju novca. Stare dugove, kod kojih je u svoje vrijeme bila izričito istaknuta vrsta plaćanja, valja plaćati u opredieljenim vrstama novca, izuzimlje se samo državni erar, čije se tražbine i dugovi imaju podmiriti prema novčanom tečaju po novom zakonu. Tečaj inozemskoga zlatnoga novca, koji nema prisilnoga tečaja utanačit će se ugovorom izmedju stranaka. U iscrpivom obrazloženju razlaže se potreba reforme, a predočene su i razne doknadne pojedinosti. Budući da će nominalna vrijednost piastra iznositi ravno stoti dio turske funte, porasla je vrijednost piastra za četiridesetine piastra, ili 4 para. Poradi toga morat će trgovci razmjerno sniziti cijenu svojoj robi. Sva će se plaćanja vršiti u zlatu ili u papiru jednake vrijednosti. U obrazloženju preporuča se općinstvu neka se okani rdjavog običaja da čuva kovni novac, te neka se potpuno pouzdaje u papirnati novac, jer ni u kojoj zemlji nije papirnati novac izdan uz takova jamstva, kao sada u Turskoj, gdje je njegova protuvrijednota pohranjena u zlatu ili u njemačkim bonovima, te je prema tomu zajamčena po dvjema velikim vlastima. Za porabu općinstva odredjuje vlada mjesto, gdje će se bez gubitka moći dobiti sitnoga novca.

Razne Vijesti.

Pao avijatičar grof Holck. Austro-ugarski avijatičar grof Holck, koji je svojedobno napredovanjem austro-ugarskih četa bio oslobodjen iz crnogorskog sužanjstva, našao je junačku smrt na zapadnom bojištu.

Bolest atentatora Principa. „Az Est“ izvješćuje, da je u Terezinu, gdje je zatvoren, opasno obolio atentator protiv pok. prijestolonasljednika Franje Ferdinanda, Gavro Princip i da će živjeti još samo par nedjelja. Princip je sušičav i na njemu se pokazuju znakovi vjerske ludosti.

Ranjen reorganizator srpske vojske. Francuski general Loudésir, kojemu je na Krfu bila namijenjena reorganizacija srpske vojske, zadobio je u jednom boju na solunskoj fronti tešku ranu. Preko Turina se vratio u Francusku.

Nepromočivi potplati. Metni u lonac nešto katrama i na tanke komadiće izrezane gumielastike. Kuhaj zatim smjesu na vatri, koja ne smije biti prejaka, i miješaj je sa drvenom žlicom, al pazi, da ti katram ne prekipi. Namaži š njom, pomoću kista, na debelo potplate, koji na taj način postanu nepremočivi.

Požutjela rubenina postane opeta bijela, ako je močiš dva sata u toploj vodi. Vodi treba pridodati kuhanog sapuna, terpentinove kiseline i amonijaka. Na 30 litara vode uzmi 1 kg sapuna, žlicu terpentina i dvije žlice amonijaka. — Rublje možeš takodjer namakati u maslenom mlijeku (Buttermilch), a onda ga po običaju oprati.

Humoreska Ciča Jose.

Izlet na Sljeme.

(Nastavak.)

Tko zna, kako dugo bi gospodin Martin Čarapa još oduševljeno tumačio svojoj gospodarici sve koristi i blagodati, koje pruža čovjeku ovakav jedan izlet na Sljeme, da nije slučajno došla jedna od susjeda do nje.

Pod veče se je zaputio u kavanu, da pročita u novinama meteorološko izvješće i sazna za prognozu vremena. Bilo je doduše lijepo i vedro, i svi su ga, na koje se je bio obratio, — a to je bio gotovo svaki znanac, s kojim bi se sastao, — uvjeravali, da se vrijeme ne će tako brzo promijeniti, no gospodin je Martin Čarapa slabo držao do tih proroka, nego se je prije svega pouzdavao u barometar. Na njegovo je veliko zadovoljstvo stajao danas prilično visoko, a i prognoza je stajala na „stalno lijepo“.

Povrativši se kući naredi gospodji Jeli, što ima sjutradan da mu kupi i pripremi za put. Bilo je sijaset toga i gospodja je Jela bila uvjerena, e će gospodin Martin Čarapa častiti svojom zairom sve svoje prijatelje i da će svi morati imati a ma baš ljudski glad, ako će moći sve ono da „snažu“ što će gospodin Martin Čarapa ponijeti sa sobom.

Legavši u krevet doskora je usnuo. No noćas nije tako mirno spavao kao obično. Mučile su ga teške sanje, jer je nekoliko puti teško uzdahnuo, a jednom dapače i glasno kriknuo i iznenada se trgnuo čitavim tijelom. Sanjao je, da se uspinje visokim brijegom po uskoj stazi, koja se je najednom rastvorila i on se strovalio u duboki ponor. Tko zna, što bi se s njime u tom ponoru bilo još zbilo, da se nije jadnik na svoju sreću — probudio. Sav izmučen i prestravljen stane pipati oko sebe i na veliku se svoju radost uvjeri, e ne leži razmrcvaren medju pustim i oštrim kamenjem, nego na mekanom krevetu. Zapali svijeću, izvuče se sa svoga ležaja te popodje do prozora, podigne zavjesu i razgleda se u nebo. Bilo je vedro. Doskora je i opet usnuo, no još dva puta se je prenuo i svaki put polazio da vidi, nije li se promijenilo vrijeme. Bogu hvala, barometar nije varao!

Nekako neispavan digne se u jutro u običajno doba, ponovi gospodji Jeli još jednom, što ima da nabavi i ode u ured. Poslije podne se je vratio tek oko pet sati i donio sa sobom nekoliko manjih zamotaka i boca. Prvi mu je korak bio u kuhinju i na veliko se svoje zadovoljstvo uvjeri, da je gospodja Jela valjano spremila sve, što joj je bilo rečeno. Iza dobra podrug sata složio je svu zairu jedva nekako u nahrptnjak. Imao je trista muka i jada, dok je obavio taj doista mučan posao, pa doista nije šala: ako i jest bio nahrptnjak prilično omašan, a ono je ipak i zamotaka i boca bilo bezbroj. I bio je bome nahrpnjak sad težak, no jaka ledja gospodina Martina Čarape ne će smalaksati pod tim teretom!

Čitavo je veče raspredao s gospodjom Jelom o svom sjutrašnjem izletu i oko devet sati pošao na počinak. Uru je budilicu naravnao na dva i po sata, — premda je sastanak bio urečen tek za četiri sata u jutro, — pošo još jednom, tko zna već po koji put, na dvorištu i promatrao nebo na sve četiri strane. Ni traga ama i o najsitnijem oblačiću.

Premda se je osjećao izmorenim, — ta prošlu je noć veoma zlo spavao — ipak nije mogao da usne. Glavom su mu se rojile najraznovrsnije misli i zaokupljala ga najrazličitija čuvstva. Teda negda mu se zatvore umorne oči i svlada ga san. No doskora se prene. Zapali svijeću i pogleda na sat. Jedanaest sati! Pogled kroz prozor ga uvjeri, e je još uvijek vedro. I opet raznovrsne misli! Iza jednog je sata ponovno usnuo. Ali ne za dugo. Prene se u jedan sat. Vrijeme je divno. U jedan i tri četvrta zaspi opet čvrstim snom .....

Ali ta nesrećna budilica! Upravo je najsladje spavao, kad stane zvoniti i bučiti. Gospodin se Martin Čarapa preplašeno trgne, potare oči, potegne ruke i noge i skoči sa kreveta. A zijevao je, silno zijevao na sva usta. Tijelo mu je bilo nekako sumorno, tromo i teško, oči mu se nasilu zaklapale. Otvori prozor. Bila je još tamna noć, na nebeskom su svodu čarobno sjajile i trepetale mirijade zvijezda. U sobu je zastrujao oštar noćni zrak, koji je gospodin Martin Čarapa punim prsima udisao i koji ga je donjekle osvježio. I kad se je a ma upravo ljudski još umio u hladnoj vodi, štono ju je dobra gospodja Jela, koju je glas budilice takodjer izmamio iz kreveta, donijela bila iz zdenca, osjećao se je nešto vedrijim i bistrijim.

Za dobra je pô sata bio odjeven. Ispivši na brzu ruku crnu kavu opremi se, ogleda po svojoj sobi i nekako ganutljivo oprosti s gospodjom Jelom.

(Nastavak slijedi.)

Godina II. — Broj 295.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 5. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Talijanski zrakoplov oboren kod Gorice.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Sjeverozapadno od Tarnopola dovele su naše izvidničke čete sobom kao zarobljenike 1 ruskog časnika i 100 momaka. Tu i tamo topovski bojevi.

Talijansko bojište.

Protiv tolminskog mostobrana, okolice Bovca i protiv više odsjeka koruške fronte razvilo je jučer neprijateljsko topništvo više djelatnosti.

Na tirolskoj granici došlo je samo do umjerenih topovskih bojeva. Okršaji za vrhunce hridina na sljemenu Adamella traju dalje izmedju Stabbela i Corno di Cavento. Prošle je noći preletio neprijateljski zrakoplov naše redove tik nad ušćem Vipave, te je bacio ovdje bomba; po tom je nastavio svoju vožnju najprvo prama sjeveru a kasnije nad dolinom Idrije prama Ljubljani i Sallochu(?). Na povratku zatvorila su mu put naša ljetala, napala su ga i pucanjem upalila. Kao podrtina strovalio se je blizu goričkog vježbališta. Četiri su njegova letioca mrtva.

Više je naših letjelaca napalo jučer talijanski tabor u Villesu, te su se povratila neoštećena bacivši veliki broj bomba i održavši ljuti boj u zraku.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 4. (D. u.) 3. o. mj. po podne napala je skupina naših pomorskih ljetala bombama kolodvor, tvornicu sumpora i vojarnu u Ravenni sa dobrim uspjehom. Opazilo se je požara u tvornici sumpora i na kolodvoru. Pored žestokog opstrjeljavanja sa strane obrambenih baterija povratila su se sva naša ljetala neoštećena.

U isto je vrijeme rekognoscirajuća flotila torpedovka naišla jugozapadno ušća Po na četiri neprijateljska razarača. Razvio se je bezuspješni boj na veliku udaljenost, pošto veća brzina neprijateljskih ladja nije dopustila, da im se približimo. Kod boja su sudjelovala mnoga ljetala, koja su strojnim puškama opstrjeljavala neprijateljske torpedovke.

C. i K. zapovjedništvo mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju Armentieresa i Arrasa bilo je tu i tamo žive bojne djelatnosti. Boj je s minama bio osobito živahan sjeverozapadno od Lensa, kod Soucheza i kod Neuvilla. Sjeverozapadno od Lensa izjalovila se je engleska provala, što su je pokušala iza lagumanja. U području je Moze postizavala na jednoj i drugoj strani topovska paljba od časa do časa veliku žestinu. Suzbili smo francusku navalu protiv naših položaja na grebene što se razgranjuju od vrha Mort-Homme prama zapadu. Na južnom je obronku ovih grebena stupio neprijatelj u pomaknute postojanke naših straža.

Od neprijateljskih ljetala, koja su jutros rano bacala bombe na Ostendu, ali koja su pogodila samo perivoj kraljevskog dvorca, oborili smo jedno u zračnoj borbi kod Middelkerka. Zapadno od Lievina strovalila su se 2 neprijateljska ljetala u vatri naših obrambenih topova, a u okolici tvrdje Vaux naša su ljetala učinila nesposobna za borbu 2 francuska dvoplošnjaka.

Istočno bojište.

Položaj je u glavnom nepromijenjen.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 4. (D. u.) Za navale skupine naših pomorskih zrakoplova u noći od 3. svibnja na srednji i sjeverni dio engleske istočne obale bacili smo obilno bomba s očevidnim dobrim uspjehom na tvornice, talionice željeza i kolodvorske zgrade kod Middlesborougha i Stocktona, na industrijalne nasade kod Sunderlanda na utvrdjeni obalni grad Hartlepool i na obalne baterije južno od rijeke Tee kao i na engleske ratne brodove na ulazu u Firthofforth. Svi su se naši zrakoplovi pored najžešćeg opstreljivanja, osim zrakoplova „L 20“, koji je uslijed jakog jugozapadnog vjetra zalutao prama sjeveru, te je pao na more i nastradao kog Stavangera. Sva se je posada spasila.

3. svibnja napalo je s uspjehom naše pomorsko ljetalo englesku obalnu bateriju kod Sandwicha, kao što i ljetalište zapadno od Deala.

Na Istočnom je moru opet napala bombama skupina naših pomorskih ljetala ruski linijski brod „Slava“ i neprijateljsku podmornicu u Moonsundu, te je ravno u cilj pogodila.

Naša je podmornica oborila 30. travnja englesko ljetalo pred flandrijskom obalom. Njegovu je posadu ukrcao neprijateljski razarač.

BRZOJAVI.

Rat.

Atena, 3. Pet stotina je momaka njemačke vojske ukoracalo u mjesto Mačikovo i zaposjelo ga, a da nijesu nanijeli nikakve štete ni stanovnicima ni samom mjestu. Po nalogu generala Sarraila navalilo je na isto mjesto 20.000 momaka, našto su se Nijemci povukli. Na to su Francuzi prisilili grčke žitelje i prisutne oružnike na odlazak, te su mjesto sravnili sa zemljom.

Frankfurt, 3. List „Frankfurter Zeitung“ javlja iz Pariza: „Po jednoj je vijesti lista „Journal“ iz Petrograda primila turska vojska pred Trapezuntom i Erzerumom veoma znatna pojačanja koli na ljudima, toli na materijalu. Primila je osobito velike austrijske mužare i mnogo municije. Sva su ta ojačanja na ljudima i materijalu stavila tursku vojsku u stanje, da uguši rusku ofenzivu.

Bern, 3. svibnja. „Berner Inteligenzblatt“ piše: Pad Kut-el-Amare znači za Englesku više nego vojnički poraz obzirom na milijune njezinih muhamedanskih podanika. To više, što se medju zarobljenicima nalaze dvije indijske pukovnije. List „Neue Züricher Nachrichten“ donosi: Englesko je vojno vodstvo pokazalo opet divan primjer nesposobnosti. Engleska vojna u Mezopotamiji mogla se je odmah smatrati jalovom. Ugled engleski narušen je i u prednjim lukama Indije. U Turskoj vlada slavlje, a ni u Petrogradu ne žaloste. Ondje ne bi upravo rado vidjeli, da Engleska zaposjedne Mezopotamiju. Predaja Kut-el-Amare znači za Englesku težak udarac. Moguće još teži od udarca s Dardanela. Ovaj poraz uzdrmat će ugled Engleske na čitavom istoku.

Bern, 3. svibnja. List „Bund“ piše o padu Kut-el-Amare izmedju ostaloga ovo: Engleska je postavila u Mezopotamiji vojsku od 20.000 momaka, ali je sad žrtvovala dvostruku bojnu silu. Vojnički i politički znači ovo za Englesku težak udarac, koji uništava plodove nastojanja od mnogo godina ovamo medju Perzijskim zaljevom i Crvenim morem, a ujedno ruši ugled Engleske na Istoku i u Indiji. Kapitulacijom Kut-el-Amare dobivaju Turci u najkritičnijem času slobodne ruke.

London, 2. svibnja. „Daily Chronicle“ javlja: Zapovjednik četa u Mezopotamiji, general Drake, zapovjedio je generalima Geringeu i Pearyu, da bezodvlačno isprazne prednje engleske položaje na lijevoj obali rijeke Tigrisa.

Njemačka.

Berlin, 4. (D. u.) Njemački se je državni kancelar vratio iz velikog glavnog stana. Drži se, da će u jednom od skorašnjih dana podati u proračunskom odboru reichstaga izvješće o položaju.

Bugarska.

Sofija, 4. Bugarska brzojavna agentura javlja, da ne odgovara istini vijesti švicarskog lista „La Suisse“, prama kojima je bugarski poslanik u Beču Tošev, zajedno sa bugarskim vojničkim atašejem u Berlinu, nadporučnikom Červenalsorom i turskim odaslanikom u Švici započeo mirovna pregovaranja sa zastupnicima četvornog saveza.

Grčka.

Lugano, 3. List „Tribuna“ javlja, da je namjeravano iskrcanje četa četvornog saveza u Patrasu radi prigovora grčke vlade napušteno.

Atena, 3. Grčki je ratni ministar izjavio, da je vijest ovdašnjeg Propaganda-brzojavnog ureda Radio, da je grčka armada nesložna, prosta laž. Naša je armada, kazao je on, složna do posljednjeg momka i ostaje prema svojoj prisegi vjerna svomu kralju i domovini. Izvjestiteljski će ured Radio biti stavljen pred sud i kažnjen. I upravitelji lista „Nea Hellas“, koji rovari proti Njemačkoj, bili su stavljeni pod optužbu, da su priopćili krive, po državu štetne podatke.

London, 4. (D. u.) Reuterov ured oprovrgava glasine, što su se raširile u većini grčkih novina, po kojima da su ententini zastupnici primili nalog da poduzmu zajednički korak kod grčke vlade te da joj saopće zaključak njihove vlade, da proglasuju blokadu nad Grčkom uslijed toga što nije htjela da dopusti Srbima prolaz preko Grčke. Ova glasina, koja se je pučanstva neprijateljski dojmila, da je po sve neistinita.

Berlin, 2. svibnja. List „Lokalanzeiger“ javlja iz Atene: Engleski je ratni brod zaustavio grčki parobrod i pustio na slobodu engleskoga podanika, koji se je nalazio na parobrodu, a bio je uapšen radi uvrijede grčkog kralja, te s otoka Thasosa dopremljen u Kavalu. Engleski je ratni brod pustio uznika na slobodu, te usto uapsio grčke oružnike, koji su ga pratili. Ovaj dogodjaj izazvao je u Ateni veliku ogorčenost i neopisivo negodovanje.

Rasprave radi prolaza Srba.

Pariz, 2. List „Petit Journal“ saznaje iz Atene, da nije istina, da su rasprave radi prijevoza srpskih četa kroz Grčku dovršene time, što je ministar-predsjednik Skuludis uskratio dozvolu za taj prijevoz. Rasprave se i nadalje nastavljaju.

U Grčkoj nema zavjere.

Basel, 2. Jedan izvještaj onog generala, koji je na čelu četnom zboru u Ateni, oprovrgava vijest o zavjerama i vojničkim nemirima.

Rumunjska.

Bukarešt, 4. (D. u.) Nekoliko je listova bilo izvjestilo o tobožnjim neumjesnim izjavama rumunjskog generala o zemaljskoj obrani pred a. u. poslanikom grofom Czernin. U intervievu u Moldavi izjavio je Czernin, da su te vijesti neosnovane i sasvim izmišljene.

List „Independance roumaine“ donaša izjavu a. u. poslanika i dodaje: Mi uvažavamo poslanikove riječi, koje svjedoče o prijateljskim njegovim osjećajima, što ih goji za našu zemlju, te ne očekujemo šta manje ni u buduće od Czernina, koji si je pridobio u našoj zemlji toliko simpatija.

Rusija.

Stockholm, 4. „Svenska Dagblad“ javlja: Na carevu zapovjed prispio je u Petrograd general Rennenkampf. Primljen od cara u audijenciju, dao mu je taj tobože priliku, da se rehabilitira.

Engleska.

London, 4. U donjoj je kući saopćena demisija Birrilsa. (Ministar za Irsku, koji je uslijed poznate revolucije u Irskoj bio kompromitovan O. u.)

London, 4. (D. u.) Lord French izvješćuje: Položaj je u Irskoj miran. Sakupljanje oružja i napsivanje bjegunaca i buntovnika napreduje povoljno. Stroge su represivne mjere još u krijeposti. Buntovnici su napali na policijske barake u Oranmoren, Beku i Galvayju. Ali im je policija odolila, dok su je oslobodili. Na jugu je Irske položaj miran. U Ulsteru je stanje normalno.

London, 4. (D. u.) French javlja: Neprijateljsko se je ljetalo pojavilo sa strane Ramsgastea nad Deal, te je bacilo sest bomba, koje su teško oštetile kolodvor i više kuća. Bio je ranjen jedan čovjek. Ljetalo je izčeznulo za oblacima. Mi smo ih išli za njim u potjeru.

London, 4. (D. u.) U donjoj je kući donio Asquith novi zakon o vojničkoj dužnosti, koji sadržaje ustanove zakona, što se je morao povući dne 27. travnja, i još dodatak prisilne službe za oženjene od 18. do 41. godine. Zakon će stupiti u krijepost istom iza mjesec dana, nakon što će biti primljen, da se ljudima omogući, da se dobrovoljno prijave. Ljudi, koji su već služili, i kojih ne treba odmah, mogu se vratiti svojim gradjanskim poslovima, dok budu opozvani. Zakon je bio primljen u prvom čitanju jednoglasno.

London, 4. (D. u.) U donjoj je kući kazao Birell o svojem odstupu, da je sudio krivo o mogućnosti, da bi pokret „Sinn Feni“ uspio. Redmond je iskazao državnom tajniku Irske Birellu toplo priznanje. Kazao je, da je i on dijelio njegovo mnijenje, kako nije bilo opažati nikakove realne opasnosti pobunjenja. Redmond kao što i Carson, vruće je preporučio, da se ne kazni prevelikom strogošću veliki broj buntovnika.

London, 4. (D. u.) U donjoj je kući saopćio Asquith da su trojica irskih buntovnika Pearce, Clarke i Macdonagh, koji su bili potpisali republikanski proglas, bili dovedeni pred sud, pronadjeni krivcima i ranim jutrom 3. o. mj. ustrijeljeni. Tri su druga buntovnika bila osudjena na tri godine tamnice svaki.

Italija.

Lugano, 3. svibnja. Talijanska štampa dodijeljuje veliku važnost bojevima u južnom Tirolu, pa ne može prikriti svoje zabrinutosti radi osnova austro-ugarskog vojnog vodstva. Vojnički suradnik lista „Corriere della Sera“ upućuje na to, da se topnički boj u dolini Ečave koji postaje sve žešći, mora smatrati kao priprava za veliku austro-ugarsku ofenzivu.

Lugano, 4. U talijanskom listu „Messagero“ prosvjeduje pukovnik Barone protiv mogućnosti odpošiljanja talijanskih četa na zapadnu frontu. Talijanski ciljevi nijesu na zapadnoj fronti. Italija mora braniti samo ona mjesta, što su joj po naravi i po njezinom položaju odredjena.

Giolitti u Rimu.

Lugano, 3. Prema izvještaju lista „Stampa“ boravit će Giolitti samo nekoliko dana u Rimu radi privatnih svojih stvari. Poznanci prijašnjeg ministra uvjeravaju, da put Giolittijev u Rim nema nikakove političke važnosti.

Dogodjaji na moru.

Amsterdam, 4. Posada parobroda „Bergelstrom“, koja je dospjela u neku nizozemsku luku, pripovijedaše, da je engleska križarka „Penelope“, što se je povratila iz bitke kod Lowestafta, prispjela u najslabijem stanju u luku Halvich.

Potopljeni brodovi.

London, 4. (D. u.) Vijesti iz Jerseya tvrde, da je bila potopljena od njemačke podmornice škuna Maud.

London, 4. (D. u.) Lloydova agencija javlja iz Corune: Bio je potopljen španjolski parobrod Winifrida. Sva se je posada, osim jednog momka, spasila. Kapetan misli, da je bio parobrod torpedovan.

Perzija.

Petrograd, 2. Iz Teherana se javlja: Nedavno započete rasprave izmedju Perzije, Rusije i Engleske glede financijalne potpore perzijskoj vladi došle su do povoljnog uspjeha.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 1. Službeni izvještaj od 30. travnja:

Zapadna fronta.

U riškom je odsjeku upravljalo neprijateljsko topništvo koncentriranu vatru na Šlok i na kraj južno od otoka Dalsen. Neprijateljsko je topništvo pucalo takodjer i na postaju u Selburgu (sjeverozapadno od Jakobstadta). Na fronti dvinskih položaja tu i tamo topovski bojevi. Zapadno od Naročkog jezera borba je popustila. Kod Krewa suzbili smo svojim pucanjem neprijateljski pokušaj, da izadje iz svojih zapreka. Sjeverno od Muravica na Ikvi jučer su Austrijci poduzeli na praskorje, po pripravi s teškim i lakim topništvom sa jakim silama navalu protiv naših položaja, što prama zapadu proviru, kod sela Velike i Malene Bojarke. Suzdržavala ih je jedna jedincata naša satnija, koja se je na to morala da povuče. Po tom su otvorile naše čete sa bokova žestoku vatru na neprijatelja, te su o 1 satu popodne prešle u protunavalu. Uspjelo im je, da opet osvoje one jarke i da prisile na predaju oružja vodstvo od dvih magjarskih bataljuna, sastavljeno od 22 časnika i 2 liječnika te preko 600 vojnika. U osvojenim smo jarcima našli hrpu ubijenih i ranjenih Madjara. Mi smo izgubili 4 časnika i 100 vojnika. Zaplijenili smo svu silu pušaka, municije, fišeka, ručnih granata i žice.

Francuska.

Paris, 1. Službeno izvješće od 29. travnja, u 3 sata po podne:

U Argonama uspjelo nam je iznenadnom navalom izvedenom noću sjeverno od Four-de-Paris,

Sedmica Crvenog križa od 30. travnja do 7. svibnja!

Pristupite kao članovi Crvenom križu!

da pročistimo neprijateljske jarke i da uhvatimo nekoliko zarobljenika. Na lijevoj obali Moze razredali su se Nijemci kroz po podne o 5 uri u jarcima za približavanje sjeverno od vrha 303, da krenu protiv naših redova. Neprijateljska navala s ručnim granatama nije postigla to, da razbije naših redova, te se je izjalovila. Naše je topništvo dignulo u zrak skladište municije. U istom je kraju potrajalo pucanje čitavu noć, na čitavu srezu, te je bilo osobito živahno kod Avocourta, Esnesa i kod vrha 304. Na desnoj obali Moze poduzeli su sinoć Nijemci po žestokoj topovskoj pripravi protiv naših prvih redova i po najžešćoj zapornoj vatri, navalu, za koje su upotrebili vrućih tekućina, protiv naših opkopa zapadno od imanja Thiaumont. Prorijedjeni topovskim hicima i strojnim puškama bili su neprijatelji suzbijeni s teškim gubicima. Istodobno obustavili smo svojom vatrom navalu protiv naših položaja od Douaumonta do Vauxa. Na tom je dijelu fronte noć prilično mirno protekla. U Loreni smo suzbili jake neprijateljske izvidničke čete ispred šume Banal, južno Domevra. Na Vogezima suzbili smo malenu njemačku navalu protiv naših opkopa kod Chapelotte iznenadnom zapornom vatrom.

Paris, 1. Službeno izvješće od 30. travnja u 3 sata po podne:

U kraju južno od Lassigny upravili su Nijemci po živoj topovskoj vatri malenu navalu protiv naših položaja izmedj Altachea i Hamela. Neprijatelj, koji je stupio u dio naših jaraka, bio je odmah suzbijen našom protunavalom. Na lijevoj obali Moze bilo je pucanja. U srezu Avocourt i u okolici Esnesa naše su čete osvojile sinoć neprijateljske jarke sjeverno od Mort-Homme, te su uhvatile 53 zarobljenika, medju njima 1 časnika. Na desnoj obali Moze i u Woevra topovska djelatnost na prekide. U Vogezima pokušao je neprijatelj kroz noć tri napadaja protiv jaraka od Bau de Sapta, na vrhuncu Faux i južno od Largitzena. Bio je svagdje suzbijen s gubicima. U dolini Biesme, u Argonama, moralo se neprijateljsko ljetalo spustiti uslijed boja s našim ljetalima, te smo ga mi neoštećenog zaplijenili zarobivši dva časnika.

U 11 sati po podne: Zapadno od Moze žestoko opstrijeljavanje prvih i drugih naših redova kod Mort-Homma, sjeverno od Cumieresa osvojile su naše čete kroz dan njemačkih jaraka i zarobile su 30 momaka. Na istočnoj obali Moze i u Woevru protekao je dan prilično mirno. Na ostaloj fronti nije bilo nikakvog važnog dogodjaja, osim obične topovske vatre. Naše je ljetalo napalo 2 Fokkera za njemačkim redovima, u okolici Roye, te je pogodilo iz strojnih pušaka u visini od 1500 m: Jedan je Fokker pao i rasmrkao se o tlo, drugi se je morao spustiti. Naša su bojna ljetala oborila i druga 2 Fokkera, jedno kod Espargesa, južno od Donaumonta drugo. Pet je neprijateljskih ljetala bacalo bombe u području južno od Verduna. Naša su lovska ljetala, koja su bila odaslana, da ih progone, strovalila dva neprijateljska ljetala, a treće se je moralo spustiti uslijed hitaca, kojima su ga strojne puške bile pogodile.

Belgija.

Paris, 1. Službeno izvješće od 30.:

Kroz noć okolica je Dixmuidena bila žestoko opstrijeljavana. Topovska je vatra kroz jutro opet započela. Na ostaloj fronti mir.

Italija.

Rim, 3. Službeni izvještaj od 2. svibnja:

U području Adamella, nakon što su naša gorska odijeljenja svladala straže na Lobbiji i na Fumu i strmu guduru na gornjem toku rijeke Chiese, napale su strmu hrid Crozzon di Forgorida preko klanca Cavento. Iza dva dana ljutih bojeva na ledu naši su osvojili položaje na hridovima Crozzon di Forgorida (3082 m.), Crozzon di Lare (3354 m.), u klancima Lare (3255 m.) i Cavento (3195 m.). Zarobili smo 103 neprijatelja, medju njima 3 časnika, i zaplijenili 2 strojne puške i veliki broj pušaka.

Kroz jučerašnji dan bilo je uz čitavu frontu raznih topničkih podhvata osobito na gornjem toku rijeke Cordevole i u dolini Raccolana.

Suzbili smo malene neprijateljske navale protiv naših položaja na Marmoladi, u okolici Bovca, na visočini Podgora i istočno od Selca.

Ratne vijesti.

Rusi uredjuju Dunav. U blizini besarabijskog mjesta Čirtaj radi mnogo ladja i kako bi učinili Dunav višim i dubljim. Rusi namjeravaju kod Čartaja urediti novu dunavsku luku, da mogu po Dunavu onamo otpremati municiju i ostalih ratnih zaliha.

Nova njemačka ofenziva. General Berthaut piše u listu „Petit Parisien“: Dok još topovi kod Verduna punom snagom grme, čini se, kao da se Nijemci pripravljaju na novu ofenzivu proti Yperna i La Bassée, ali svakako proti jednoj od linija, koje vode u Calais i Dünkirchen.

Nijemci i Bugari zauzeli Dojran. List „Petit Parisien“ javlja iz Soluna: Njemačke su i bugarske čete zaposjele grad i željezničku stanicu Dojran.

Rusi u Besarabiji. List „Telegraphen-Union“ javlja: Rusi su započeli gradnjom prokopa, koji bi imao spojiti Dunav s jezerom Jaspuh. Prokop će se protezati do Bolgrada, važnog stjecišta željeznica u južnoj Besarabiji. Gradnja prokopa, koju pospješuje grozničava djelatnost tehničkih vojničkih četa, zanima živahno rumunjske trgovačke krugove, jer su ovi do sada obavljali sami najveći dio prometa na donjem Dunavu.

Političke Vijesti.

I. maj u Italiji. Prema vijestima „Avanti-a“ radi redarstvo i censura svom snagom, da spriječi radničke demonstracije za mir na 1. maja. U mnogim dijelovima zemlje osobito u Romagni raspuštene su socijalističke organisacije pod navodom, da šire antimilitarističku propagandu medju vojnicima. Na drugim su mjestima preduzete premetačine u kućama, zaplijenjeni su mnogi spisi, pa su već sada svi javni sastanci zabranjeni.

Sukob izmedju vojske i redarstva u Portugalskoj. Pariške novine javljaju preko Italije iz Lisabona, da je u Coimbri došlo do ozbiljnih konflikata izmedju vojske i redarstva, koje je pokušalo uapsiti nekoliko vojnika. U borbi izmedju vojske i redarstva bilo je više mrtvih. U večer je stigao jedan konjički puk i republikanska garda, koja je uapsila 600 vojnika. Redarstvu je zabranjeno vršiti javnu službu.

Držanje američkih Iraca. Radikalni pariški listovi javljaju, da će, ako Casementu ma i jedna dlaka na glavi bude povrijedjenja, Irci u Americi, kako jedan brzojav iz New-Yorka javlja, pristupiti svi njemačkoj stranci. Engleski poslanik u Washingtonu dobio je jedno bezimeno pismo, u kome mu se prijeti smrću, ako se sa Casementom ne bi postupalo kao sa ratnim zarobljenikom.

U Engleskoj zaplijenjeni brodovi. „Reuter“ javlja, da je do sada 84 neprijateljskih brodova zaplijenjeno, od kojih su 42 prodata, 42 rekvirirana. Ukupna sadržina prodatih brodova iznijela je 54.722, rekviriranih 56.162 tona. Prodajom brodova i tovara, dobijeno je do sada 6.850.000 funata.

Carsko-kraljevska gubernijska škola u Beogradu. Beogradske novine pišu: Prije početka rata, od prije više godina, postojala je u Beogradu jedna osnovna škola, koju je osnovalo carsko i kraljevsko poslanstvo, u kojoj su se učila djeca austro-ugarskih podanika, i vaspitavala se u smislu, koji se s pedagoškog gledišta i očekuje od jedne škole. Dok su se u srpskim školama političke ideje ulijevale djeci već u početnim osnovama čitanja i pisanja, ova škola služila je samo onim ciljevima, koji su po učenju Pestalozzia bitnost jedne škole.

Rat je naravno prekinuo rad u školi našeg poslanstva, kao i u većini škola u Srbiji. Gotovo za dvije godine nije se čula ovdje riječ učiteljeva, neupotrebljena je stajala na zidu crna tabla, na kojoj su inače nevješti prstići izvodili prve pokušaje pisanja, popala je bila prašina po računaljci i niko nije pomjerao tamo, amo crvene i crne kuglice, riješavajući pri tome prve računske zadatke.

I evo danas se ovdje svetkuje budjenje novoga života. Svečanim načinom, u prisustvu vojnog glavnog gouverneur-a za zaposjednute oblasti Srbije, grofa Salis-Seewis-a, odpočela je svoj rad danas prije podne u 9 sati škola u ulici Kraljice Natalije, da u buduće djeci austro-ugarskih podanika, koji stanuju u Beogradu, pruža jednu pravilnu školsku nastavu.

Prodavnica životnih namirnica. U glavnoj prodavnici životnih namirnica odbora grada Beograda, može se dobiti osim kafe i šećera, koji staje 2·50 kruna kilogram, još i soli, koja staje kilogram pola krune, sapuna po 2·60 kruna kilogram i tarane po 2 krune kilogram.

Sve vrste ovih namirnica ima u dovoljnoj količini, samo bi trebalo spremiti prilikom kupovine i izvjesnu količinu sitnog novca, jer prodavnica nije u mogućnosti, da se snabdije tako velikom količinom sitnog novca, koji je potreban prilikom velikog rada u prodavnici.

Pomoć pravoslavnim sveštenicima u Srbiji. Carsko i kraljevske vlasti naredjujući pravoslavnome sveštenstvu, da se strogo pridržava crkvenih propisa i dužnosti, čineći ga odgovornim za tačno i savjesno vršenje svoje dužnosti, u isto se vrijeme postaralo, da se sveštenstvo dostojno i nagradi za svoju uzvišenu pastirsku službu. Tražeći od sveštenstva da se svom dušom oda samo svome svešteničkom pozivu, carsko i kraljevski vojni guvernement u Srbiji priveo je već kraju i pitanje o svešteničkim nagradama iz državne blagajne, — ono pitanje na kome se u Srbiji radilo više od 30 godina. Samo materijalno obezbijedjeno sveštenstvo i može imati uspjeha u svojoj svetoj službi i ovaj korak od carsko i kraljevskih vlasti toplo je pozdravljen od sveštenstva sa največim poštovanjem, jer su jedno tako krupno pitanje riješili brzo i sa puno volje. Na prvi dan Uskrsa sve beogradsko sveštenstvo dobilo je po 100 kruna, da bi ove svjetle praznike što radosnije proveli. Plate će dobiti sve sveštenstvo u onom dijelu Srbije, koje je posjela carsko i kraljevska vlast.

Parobrodski saobraćaj na Dunavu do Beograda. Iz Zemuna nam javljaju: Poštanski parobrodi carsko kr. dunavskog parobrodskog društva saobraćaće od 1. maja od Beča i Budimpešte do Beograda. Dolazak u Beograd je svakoga dana, u 9 i po sati u veče, odlazak za Budimpeštu i Beč svakoga dana u 4 sati u jutru. Prvi dolazak biće 2. maja.

Domaće Vijesti.

Pučko-ustaški obvezanici rodjeni godine 1898, koji su pronadjeni sposobnima za vojnu službu s oružjem, imali bi, kako se glasa, nastupiti djelatnu službu dne 11. maja.

Svibanjska zabava. Kao zaključak sedmice Crvenog križa vršit će se u nedjelju, 7. svibnja od 2 do 8 sati poslije podne svibanjska zabava na strijelištu Monte Cane. Na zabavištu igrat će tri glazbe, koje će biranim komadima iznenaditi općinstvo. Poskrbilo se je, da se bude prodavalo i jelo i piće. Zabava će se vršiti pod vodstvom gosp. Smache.

Za „Crveni križ“, prigodom sedmice Crvenog križa, darovao je preko naše uprave g. Niko vit. Mardešić K 100.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda predala nam je momčad N. V. B. „Franjo Ferdinand“ K 21, a darovaše po K 2·—: Ravnogajec Zvonimir, Tomić Ivan, Jurašin Nikola, Kučan Franjo, Žic Ivan; po K 1·—: Medvedić Andrija, Smolica Ivan, Fabian Niko, Salamunić Niko, Mikuličić Andjeo, Zemunik Mate, Lasan Guste, Spinčić Vjekoslav, Stručić Kristo, Kosunić Mate, Škarić Niko.

Dopisi.

Naši evakuirci u Celju.

U Celju, koje redovito broji oko 8 tisuća žitelja, nastanilo se odmah nakon evakuacije oko 5 hiljada bjegunaca, najviše iz Pule, Fazane i Goričke a donekle i iz Trsta. Svuda kud si se maknuo vrvilo je bjeguncima, koji pripovijedahu svoje putne dogodjaje. Domaće pučanstvo je pred njima skoro izčezavalo. Razumije se, mjesto samo nije moglo da primi tolikog pučanstva, pa stoga se je u ljetno doba mnogo bjegunaca raštrkalo po celjskoj okolici, koja je u ono doba bila svojim bogastvom i svojom prirodnom ljepotom za to najpodesnijom.

Prijedjel je zasadjen samim voćkama, vinovom lozom i povrćem, pa stoga nije ni čudo, da je bio ondje živež prema ostalim mjestima osobito jeftin, dok su stanovi prvom navalom znatno poskupili. Preko zime se je većina imućnijih bjegunaca izselilo u gradska mjesta Gradac i Beč. U svemu ih je preostalo u Celju i njezinoj okolici jošte 1700, a medju tima i dosta slovenaca, koji se ovdje osjećaju kao kod kuće, akoprem se sveopća ljubav domaćeg ognjišta ne da zatajiti.

Od mjeseca listopada sastavio se za bjegunce odbor od 4 lica pod predsjedanjem jednog političkog činovnika, koji ima zadaću da podupre siromašne i bolestne bjegunce. Do sada je istom uspjelo, da sakupi i porazdijeli preko tri tisuće kruna potpore.

Za djecu bjegunaca talijanske narodnosti otvorena je mješovita talijanska pučka škola, koju pohadja 70 učenika. Škola broji 2 učiteljske sile i jednog vjeroučitelja, don Vitturia iz Pule.

Isti vjeroučitelj drži svake nedjelje i svetka za bjegunce svečanu svetu misu sa biranim pjevačima.

Premda ne uživaju državne potpore, to je za amošnje bjegunce u gornjem pogledu prilično pobrinuto.

I ovdješnje životne cijene su dosta pogodne: Kg dobrog krušnog brašna stoji K —·50; bijelog brašna K —·66; tjestenina K 2·80; krumpira K —·24; pasulja K —·60; ječma K —·60; riže K 3·—; masla K 8·80; slanine K 8·—; mesa K 5·—; svinjetine K 6·—; sladora K 1·14; kava K 11·—. Litar maslinovog ulja K 9; mlijeka K —·40; vinovog octa K —·36; štajerskog vina K 1·44; pive iz mjestne pivovare K —·60. Jaja po 12—14 filira komad. P.

Zabava u Tinjanu u korist Crvenog križa. Primamo ovaj poziv: Poziv na zabavu sa predstavom, deklamacijom i pjevanjem, koju priredjuju učenici i učenice ovdješnje pučke škole dne 7. svibnja iza večernice u prostorijam „Marijinog doma“ uz slijedeći raspored: 1. a) „Proslov“, govori Marija Cvitan; b) „Carevka“, pjeva školska mladež V. i VI. školske godine. 2. V. Nazor: „Božje oko“, dialog, Divjak Benjamin i Cvitan Marija. 3. „Majčica moj andjeo“, solo-pjevanje uz pratnju harmonija: pjeva Prelac Antun, učenik II. škol. god., a svira Pajca Franjo, učenik produžne škole. 4. „Soča“, deklamira Križmanić Danica. 5. „Ratnikova utjeha“, igrokaz muž-vojnik i žena: Pajca Franjo i Milica Prelac; njihova djeca: Divjak Ivan, Krebel Zora, Krebel Ante i Prelac Marija: krčmar: Divjak Benjamin; stražar: Pomasgan Josip, a sudski sluga: Defar Ivan. 6. „Mali vojnici“, vojničke vježbe sa pjevanjem, što izvadjaju učenici II. šk. god. 7. „Vijenac narodnih istarskih popijevaka“, pjevanje; a) „Lipa mi Mare . . .“; b) „Bilo vavek veselo . . .“ c) „Lipa Mare . . .“. Pošto je čist prihod namijenjen u korist Crvenog križa i siročadi palih junaka, preplate se primaju sa zahvalnošću. Ulazne cijene: a.) sjedalo: 40 filira; b) stajanje: 20 filira. Za što mnogobrojniji posjet okolišnih kolegica, kolega i prijatelja, preporuča se: Uprava pučke škole u Tinjanu.

Humoreska Ciča Jose.

Izlet na Sljeme.

(Nastavak.)

Na cesti je bio još mrak, ta prošla su tek tri sata. Polagano se zaputi Radničkim dolom i Ilicom prema Jelačićevu trgu, gdje se je imao sastat sa prijateljima. Ulice su bile kao izumrle, tek ovdje ondje susreo bi po dvojicu trojicu „veselih svatova“, koji su se bez sumnje tek vraćali kući.

Četiri sata izjutra. Svanulo je. Gospodin Martin Čarapa stoji već prilično dugo na rečenom mjestu i obazire se na sve strane, ne će li ugledati kojega od svojih drugova, ali sve uzalud. Vrijeme odmiče, eto već i četiri i četvrt, ali o njima ni traga ni glasa, premda su prema dogovoru imali de se sastanu tačno u četiri sata. Gospodin Martin Čarapa postaje nestrpljiv. Da nijesu možda zaboravili ili se predomislili? No to bi lijepo bilo! Ali ne! On dobro poznaje svoje prijatelje i znade, da su ljude od riječi.

Na tornju odbija tri četvrta, a domala eto i pet sati, a on šeće još uvijek sam po trgu. Čini mu se, kao da čeka već čitavu vječnost, tako sporo mu odmiče vrijeme. Nestrpljivost mu se pretvara malo po malo u zlovolju, a konačno bome i u gnjev. Gnjevan je na drugove, koji kao da su ga ostavili na cjedilu, a gnjevan, gotovo bijesan na one ljude, koji prolaze kraj njega, zaustavljaju se pred njim i motre ga radoznalo sa svijiu strana poput kakvog čudovišta, kao da nijesu još nikad vidjeli čovjeka planinara u planinarskoj odori. Čudnovatih li ljudi, koji nemaju ni pojma, što znači izlet u brdine!

I gospodinu Martinu Čarapi bude neugodno, veoma neugodno i stao ga je obuzimati gotovo i stid, što li, pred tim zijalima.

I bila je to prva gorka kap u čašu njegova veselja. Kako li se radovao današnjem danu a sad? I gospodin se je Martin Čarapa počeo kajati, iskreno kajati, što se je odlučio bio na današnji izlet. A svemu su tomu uzrok njegovi prijatelji! Tkozna, gdje su i koji je razlog, da ih nema, premda su si još jučer zadali bili čvrstu riječ, e neće nijedan od njih uzmanjkati. A sad je eto već i pet i četvrt! Što da učini? Da se vrati kući? Hu? Što bi kazala gospodja Jela, što bi susjedi! Ne, to ne, nikako ne! Pričekat će još koji čas, a onda, posve sam zaputiti se na Sljeme, pa bilo što bilo! Ta put ću lako naći, kad imade u džepu tačan zemljovid zagrebačke gore!

Upravo je odbijalo na tornju Sv. Kralja pet sati, kad se pojave na trgu njegovi tako teško iščekivani „suputnici.“ Bila su doduše samo trojica, no gospodinu je Martinu Čarapi odlanulo, kad ih je ugledao. Vesela lica podje im u susret da ih pozdravi, no toga je veselja začas nestalo, kad je opazio, kako ga oni prenesećeno gledaju razrogačenim očima, a na usnicama im titra porugljiv posmjeh.

— Koga bijesa si se tako okrabuljio! — uskliknu sva trojica gotovo u isti čas umjesto svakoga pozdrava.

Gospodin Martin Čarapa se zabrekne.

— Što? Kako? — promuca on u neprilici.

Ta da! Čemu sve to? Zar kaniš u Alpe ili na Himalaju? Tko je takova šta još vidio! Idi, idi!

— Hm! A ja sam mislio . . . . .

Mislio ovako ili onako, nijesi dobro mislio! Ta tvoja odora lje nije za Sljeme kamo može svaka šuška! Pa onda ta golema zaira! Kako li ćeš sve to vući sa sobom! Gledaj eto nas! A ma ne nosimo upravo ništa! Zar misliš, e je Sljeme na mjesecu, a?

Gospodin Martin Čarapa nije znao, što da odgovori. Tako dakle! Na Sljeme može svaka šuška? A ne diže li se ono gotovo čitavih osamstotina i pedeset metara visoko nad Zagrebom? I u takove visine da se uspije u običnom svagdanjem odijelu bez ikakove zaire, bez ikakovih ljekarija! Ta nesreća ne spava ni u ravnici, a kamo li ne u brdinama!

I bude mu nekako teško i ponovno ga osvoji kajanje, što se je odlučio bio na današnji put. Uzalud je uvjeravao prijatelje, e je njegova opreznost posve na mjestu. Oni nikako da mu vjeruju, što više, oni ga bockaju i peckaju . . . .

Oko šest sati eto teda negda i ostale dvojice drugova.

I opet isto posmijevanje, isto bockanje, tako te jadni gospodin Martin Čarapa nije znao, što bi i kako bi, da ih ostavi ili da podje s njima? Kako li je ovih dana jedva čekao na onaj čas, kad će se s prijateljima zaputiti ranim jutrom u božju prirodu da provede taj dan u veselju i zabavi u svježem i bistrom gorskom zraku daleko od gradske buke i vreve, a sad?

Jadni gospodine Martine Čarapo!

I prijatelji krenuše. Gospodin Martin je Čarapa oklijijevao i odlučio se na put tek tad, kad mu prijatelji „svečano“ obećaše, e mu ne će više spominjati njegove planinarske opreme. Tiho i zamišljeno je koracao za njima. Ono, što je jutros doživio, potpuno ga je razočaralo i bio bi najvolio, da se vrati, kad bi samo mogao da nadje kakav zgodan izgovor, kojim bi se opravdao pred gospodjom Jelom.

Sunce se je bilo uspelo već prilično visoko na nebeskom svodu. Bilo je vedro ljetno jutro, zrak čist i bistar.

— Ajde, ajde, Martine, što zaostaješ? Zar si već sustao? — okretali se prijatelji za gospodinom Martinom Čarapom, koji je stupao iza njih ne mareći ni najmanje za njihovu zabavu i odgovarajući tek ukratko, gotovo otresito na njihova pitanja.

Duševnoj se potištenosti pridruži iznenada i tjelesna klonulost. Nahrptnjak mu je na ledjima svakim korakom postajao težim, a i sunčane su zrake bivale sve toplije. Jedva jedvice je iščekivao čas, kad će doći do Šestina, gdje će se prema dogovoru prijatelji odmoriti, i on je od srca uzdahnuo, kad su onamo stigli i sjeli za stol, da se „okrijepe za daljnji put“.

(Nastavak slijedi.)

Namjenjuite novčane darove Crvenome križu ili skrbi za mladež!

Kupuite oficijelne znakove sedmice Crvenog križa!

Godina II. — Broj 296.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 6. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Njemački odgovor Sjedinjenim državama.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Naši su letioci bacili prekjučer bomba na željezničko središte Zdolbunovo južno od Rovna. Opazilo se je, da su pogodili kolodvorsku zgradu, skladišta, željezničke vozove i tračnice. Nekoliko je zgrada uhvatilo vatru.

Jučer je opet bilo svuda veće topovske djelatnosti i podvostručenih okršaja pred glavnim položajima.

Talijansko bojište.

Na Rombonu naše su čete, po snažnoj topovskoj pripravi, istjerale neprijatelja iz više položaja, te su zarobile stotinu alpinaca, medju njima 3 časnika, a zaplijenile su 2 strojne puške. U području smo Marmolate bacili noću lagumom u zrak slabije neprijateljsko odijeljenje na istočnom obronku hridi Sasso Mudici. Inače samo umjerena topovska djelatnost.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, (D. u.) 4. o. mj. prije podne opstrjeljavala su naša pomorska ljetala Valonu, a poslije podne Brindisi. U Valoni pogodila su više puta uspješno baterije, lučke nasade i ljetalište. U Brindisi opazilo se više dobrih hitaca na željezničke vlakove, kolodvorske zgrade, skladišta, arsenal i na gustu poredanu skupinu razarača. Više je bomba eksplodiralo u gradu. Neprijateljsko ljetalo, koje se je na obranu podiglo, bilo je odmah protjerano. Na povratku susreli smo daleko na moru krstaricu „Marco Polo“, te smo pucali uspješno iz strojnih pušaka na momčad, koja je bila na gusto razmještena na palubi. Pored žestoke obrambene vatre povratila su se sva naša ljetala neoštećena kako iz Valone, tako i iz Brindisa.

C. i K. zapovjedništvo mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

I jučer bila je bojna djelatnost živahna na engleskoj fronti od Armentieresa od Arrasa. Kod Givenchy-en-Gohelle razvili su se boji s ručnim granatama za lagumske rupe, u koje je mogao neprijatelj, da privremeno stupi. Južno od Somme prodrla su noću njemačka izvidnička odijeljenja u neprijateljski položaj, suzbila su protunavalu i zadobila časnika i 45 momaka. Lijevo su od Moze prodrle naše čete u promaknute francuske obrambene utvrde zapadno od Avocourta, što ih je neprijatelj ostavio pod šibanjem naše vatre, te su ih uništile pa su ih po osnovi opet izpraznile. Jugoistočno od Haucourta osvojili smo više francuskih jaraka i zarobljenika uhvatili. Napadaj, što ga je neprijatelj ponovio protiv zapadnog obronka Mort-Homma, skršio se je posvema. Desno od Moze jaka topovska djelatnost osobito po noći.

Skupina je njemačkih ljetala bacila uspješno obilje bomba na željezničke predmete u dolinama Noblette i Auve (Šampanja) i na ljetalište u Suippesu. — Mjeseca travnja oborili smo na zapadnoj fronti 36 neprijateljskih ljetala, dok naši gubici iznašaju 22 ljetala.

Istočno i balkansko bojište.

Nema ništa osobito važna.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 5. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na raznim frontama nema ništa važna. Pomorsko je naše ljetalo bacilo 2. svibnja 5 eksplozivnih bomba na Lemnos.

BRZOJAVI.

Rat.

Tobožnje zauzeće Ersinyana.

Carigrad, 4. Berlinski neki brzojav javlja iz Carigrada: Rusi su bežičnim brzojavom raširili vijest, da su zauzeli Ersinyan. Turski glavni stan javlja, da je ta vijest izmišljena.

Austro-Ugarska.

Spomendan bitke kod Gorlica.

Beč, 4. (D. u.) Feldmaršal je nadvojvoda Fridrih izdao slijedeću zapovjed vrhovne vojne komande:

„Upravio sam na prvu godišnjicu bitke kod Gorlica i Tarnova slijedeću brzojavku na njemačkog cara: Pred jednom su godinom njemačke i austro-ugarske čete skršile pobjedonosnom bitkom ruske položaje u Galiciji. Odanošću i poštivanjem sjećam se ja i moji hrabri vojnici za tog slavnog dana Vašeg Veličanstva i slavne njemačke vojske! Tijesno će ono te naporom i smrću očeličeno bratstvo oružja, koje je pred godinu dana izvojevalo jednu od najvećih i najsudbonosnijih pobjeda u svjetskoj povjesti, sačinjavati božjom pomoći i unapried najsigurnije jamstvo za naš uspjeh. Da nas čeka i najteži posao, pobjeda je naša“.

Nadvojvoda Fridrih, feldmaršal.

Njemački je cesar, taj vjerni prijatelj i saveznik našeg premilostivog vrhovnog vojskovodje, na to najmilostivije odgovorio:

„Zahvaljujem Ti najsrdačnije na Tvojoj prijateljskoj brzojavci. I ja tih dana u kojima se navršuje godina velikoj galicijskoj ofenzivi, sjećam se iznova zahvalnim srcem one hrabrosti i jednodušnosti, kojom su na juriš krenuli vojnici naših združenih vojska. Molim Te, da to priopćiš četama, što stoje pod tvojom zapovjedi. Uspomena na slavne čine od prošle godine daje nam pravo, da gojimo puni pouzdanja nadu, da ćemo zajedničkom voljom izvojevati konačnu pobjedu. Bog da nam u tomu pomogao!

Vilim“.

Oba proglasa imaju se obznaniti svim četama. Nadvojvoda Fridrih, feldmaršal.

Njemačka.

Odgovor Njemačke Americi.

Berlin, 5. (D. u.) „Lokal-Anzeiger“ piše o njemačkoj odgovornoj noti Americi. Nakon onoga, što smo mogli doznati o duhu njemačke odgovorne note, dajemo izraza svojem očekivanju, da će doći do svoje vrijednosti u američkoj noti isticani osjećaj pravednosti američkog naroda. S time spojena je susretljivost s njemačke strane razumljiva, kako to samo dolikuje ugledu države, te je protekla jedino iz samosvijesti njemačke snage, njemačkih uspjeha te iz pravednosti naše stvari. O njemačkom će se stanovištu s tim manje prava smjeti vršiti kritika, pošto se ono temelji po našem shvaćanju na osnovi od Amerike češće isticanog pisanog medjunarodnog prava i čovječnosti.

Berlin, 5. (D. u.) Kao odgovor na američku notu bila je izručena Americi njemačka nota, koja kaže:

„Njemačka se vlada ne slaže s mnijenjem, da je brod što ga je njemačka podmornica potopila, bio doista istovjetan sa Sussexom. U slučaju, da bi se dokazalo, da je bilo krivo zapovjednikovo uvjerenje, da ima pred sobom ratni brod, tada bi se njemačka vlada podvrgla nužnim posljedicama. Nota se pozivlje na prijašnje predloge, što ih vlada Udruženih država nije željela prihvatila, a koji su bili kadri, da uklone veći dio nesuglasica.

Dosljedno svojim višeputnim izjavama ne može njemačka vlada, da se odrekne oružja kao što su podmornice niti u trgovačkom ratu. Ako se ona danas, prilagodjujući načine podmorničnog rata interesima neutralaca, odlučuje na daljnju susretljivost i na najskrajniju popustljivost, to ona čini iz razloga, koji su važniji od današnjeg prijepornog pitanja. A to su: 1.) Više nego li stoljetno prijateljstvo izmedju obijuh velikih naroda; 2.) pomisao na krutu sudbinu, kojom se prouzročuje rata prijeti čovječanstvu. Svijesna si svoje jakosti izrazila je njemačka vlada tokom posljednjih mjeseca dvaput svoju pripravnost za mir, koji bi obezbijedio životne interese Njemačke. Tim većim pravom smije njemačka vlada da ustvrdi, kako pred čovječanstvom i povješću ne bi se moglo opravdati to, da bi se dozvolilo, da sadašnje prijeporno pitanje poprimi razvitak, koji bi ozbiljno zaprijetio miru izmedju Njemačke i Amerike. Takvomu razvitku hoće njemačka vlada da se ukloni u koliko je to od nje ovisno. Vodjena tim namjerama dala je njemačka vlada naputu svojim pomorskim silama, da obzirom na sveopća medjunarodna načela o zaustavljanju, pretraživanju i ništenju trgovačkih brodova u području pomorskog rata, ne bi potopile trgovačkih brodova, a da ih ne opomene i ne spase ljudske živote, budi i da bježe ili se opiru. Ali njemačka vlada očekuje i to, da taj njezin nalog, što ga je svojim pomorskim silama izdala, i u oči američke vlade ukloniti s puta svaku zapriijeku, da se ustvari sudjelovanje, što ga je Njemačka svojedobno ponudila za uspostavljenje slobode mora još tekom rata, te da će sad američka vlada svom snagom zahtijevati i od engleske vlade bezodvlačno poštivanje prije rata općenito priznatih medjunarodnih propisa, te da će ih sama provadjati. Ne budu li doveli koraci američke vlade do željenog cilja, da se zakonom čovječnosti pribavi vrijednost za sve narode, tada će se naći njemačka vlada pred novim stanjem stvari, te si za taj slučaj mora pridržati potpunu slobodu ravnanja“.

Spomen-svečanost poljskog ustava u Varšavi

Berlin, 4. 3. svibnja vršila se je u Varšavi i po svim od Nijemaca osvojenim zemljama ruske Poljske, javna spomen-svečanost poljskog ustava, koji je pred 150 godina bio u poljskom državnom saboru primljen i od poljskog kralja Stanislava Augusta odobren. U Varšavi vršila se je u 8 sati prije podne svečanosna sjednica gradjanskog svečanosnog odbora pod predsjedništvom kneza Ljubomirskija. U 9 sati čitao je nadbiskup Kakowski u stolnoj crkvi Sv. Ivana pontifikalnu misu. U 11 sati počeo je da se gradom miče svečani sprovod, koji je trajao 5 sati i kod kojega je bilo 250.000 ljudi, medju njima i zastupnici svih oblasti.

Tajno državno vijeće u Berlinu.

Berlin, 5. (D. u.) U proračunskom je odboru reichstaga prozborio državni kancelar Bethmann Hollweg, da naznani njemačku odgovornu notu Americi i da izvijesti o odnošajima s Amerikom. Na to je slijedio pogovor u kojemu su sudjelovali zastupnici svih stranaka. Izvodi državnog kancelara i pogovori bili su strogo pouzdani. Sjednici su prisustvovali svikoliki državni tajnici i zastupnici saveznih država, kao što i po prilici stotina zastupnika.

Grčka.

Prijelaz Srba kroz Grčku napušten?

Milan, 5. List „Corriere della Sera“ javlja iz Atene: „Izaslanici četvornog saveza nijesu poduzeli nikakovog daljnjeg koraka glede prolaza srpskih četa. U vladinim krugovima stalo je prevladavati mnijenje, da oni ne će uopće ni pokušati daljnjih koraka u tom pitanju, nego da će prevažati srpske čete preko mora, i to preko morske užine kod Korinta. Grčke novine javljaju, da je medjutim prispjelo 25.000 Srba morskim putem u Solun.

List „Nea Iwera“ saznaje, da su ladje četvornog saveza sakupile do 60 torpedovskih mina oko otoka Krfa. Parobrod „Sidney“ da je bio radi eksplozije triju takovih mina u ozbiljnoj pogibelji.

Turska.

Gradnja bagdadske željeznice.

Carigrad, 4. Službeni list priopćuje dekret, kojim se uz pridržaj odobrenja parlamenta glede sadašnjeg vojnog proračuna, dozvoljava izvanredni kredit u iznosu od jednog milijuna turskih funti za gradnju odsječka Ras el Ain na bagdadskoj željeznici.

Srbija.

Brige saveznika za Srbiju.

Lugano, 4. Dopisnik „Corriere della sera“ brzojavlja iz Petrograda: Petrogradski listovi ističu u svojim pozdravnim člancima prigodom posjeta srpskog ministarskog predsjednika, da je sada za saveznike najvažnije pitanje: preporod srpskog naroda. Svakako se pitanje ne da praktički tako lako riješiti kao etnografski. Ipak se Pašić može vratiti mirnim uvjerenjem, da su svi saveznici osvjedočeni, e tvori preporod Srbije jedno od glavnih pitanja današnjeg rata.

Drugi su opeta listovi, kao n. pr. „Novoje Vremja“, u brizi radi sveslavenskih nada u budućnost. List se pita, da li uopće još postoji za Rusiju velikoslavenska misao i da li su medjutim zavladali u tom smijeru drugi nazori. Kod riješenja srpskog pitanja valja uzeti u obzir i držanje Italije.

Kako se javlja „Corriere della sera“ iz Pariza, vršio se je sastanak talijanskih i srpskih zastupnika medjunarodne konferencije, kod koje je prilike Luigi Luzzatti uzvišenim riječima govorio o junaštvu srpskog naroda te je izjavio, da svi Talijani žele sporazum sa Srbijom, ali da se o tome još ne može pobliže govoriti, jer da se talijanska vlada sada pobliže bavi tim pitanjem. Neki zastupnik, koji je govorio u ime Srba, kušao je dokazati, da bi veliku korist imala Italija od Velike Srbije. Luzzatti je odgovorio, da je srpska stvar vrijedna najveće pažnje, ali si Italija mora na temelju njezine stare kulture pridržati svoja prava. Konačno je srpske zastupnike tješio sastankom, koji će se nakon rata vršiti u Rimu.

„Idea Nazionale“ piše protiv osnove o budućem miru, što ju je Steed objavio u „Edinburgh Review“, te utemeljuje svoje pisanje time, da je ta osnova previše slavenofilska. Osnovanje velike slavenske države sa 12 milijuna stanovnika nije samo srpsko pitanje i ako se ne uzme u obzir, da bi to bio smioni pokušaj, da se pod jednim žezlom ujedini Slavene različitih vjera, različitih običaja i mišljenja. Takva bi skrpucana država bila samo neprijateljima od koristi.

Rusija.

Poljska „prava“.

Petrograd, 4. Ministarski je predsjednik predložio novi zakonski predlog o pravicama Poljaka. Prama „Riječi“ smiju osobe poljske narodnosti stupiti u rusku državnu službu, ali samo u gubernijama, koje ne stoje pod vojničkom upravom. Poljske i litvanske družbe održati će pravo, da se u poslovodstvu služe zemaljskim jezikom, izuzevši onaj dio, koji stoji pod državnim nadzorom. Saobraćaj sa oblastima i privatnicima, koji se u ruskom jeziku na iste obraćaju, mora se vršiti u ruskom jeziku. Odstranjenje ostalih ograničenja ne odgovara vremenu.

Veliki se knez vraća?

Bukarešt, 4. „Minervi“ javljaju sa ruske granice: Po cijeloj se Besarabiji širi vijest, da je car odlučio natrag pozvati velikog kneza Nikolu Nikolajevića, te ga na europskoj fronti opeta postaviti na odlučujuće mjesto. Padom Erzeruma i Trapezunta prisvojio si je veliki knez opeta simpatiju vojničkih i političkih krugova.

Francuska.

Jedanaest francuskih biskupa pozvanih pod oružje.

Genf, 5. Švicarski listovi saopćuju, da je uslijed proširenja vojne dužnosti na one, koji su rodjeni godine 1867. u francuskoj pozvano jedanaest biskupa pod oružje.

Francusko radništvo i mir.

Pariz, 4. Kongres radničkih sindakata na Seini primio je nakon razmatranja pitanja 1. svibnja zaključak, koji potvrdjuje dnevni red, što bijaše 1. svibnja primljen. Kongres odobrava nastojanja, koja idu za tim, da se sjedište medjunarodnog sekretarijata prenese iz Berlina u jednu neutralnu državu. Osim toga izrekao se je u prilog predloga američke radničke organizacije, koji zahtijeva, da se istodobno sa sastankom diplomata, koji će se baviti zaključkom mira, vrši i medjunarodni sindikalistički sastanak. U mirovni ugovor imale bi doći i klauzule glede radničkih interesa.

Engleska.

Vojnička obvezatnost.

London, 5. (D. u.) Donja je kuća prihvatila u drugom čitanju zakon o vojničkoj dužnosti sa 328 glasova protiv 36.

Italija.

1. maj u Milanu.

Milan, 5. (D. u.) U ovdješnjem je općinskom vijeću pročitao socijalistički gradonačelnik Caldara proglas, što ga je htio prvi svibnja objelodaniti u ime gradske uprave, ali ga nije bio objelodanio za to, što mu je bila cenzura precrtala stavak u pogledu njegovim izjavama o ratnim ciljevima i o nadama o miru i o očuvanju prosvjete. Čitanje je proglasa izazvalo oduševljeno odobravanje i oštro prosvjedovanje protiv vladine cenzure.

Španjolsko-talijanski sporazum glede Maroke.

Geneva, 4. „Temps“ javlja iz Madrida, da je ministarski predsjednik Romanones i talijanski poslanik u Madridu potpisao izjavu, u kojoj se Italija odriče kapitulacija u španjolskom području u Maroku.

Sedmica Crvenog križa od 30. travnja do 7. svibnja!
Pristupite kao članovi Crvenom križu!

Nizozemska.

Amsterdam, 5. (D. u.) Kod mjesta Sluis, tik do nizozemske granice spustilo se je englesko ljetalo. Poručnik što je njim upravljao bio je interniran.

Carskoje selo, 5. (D. u.) Car je primio Pašića u privatnoj audijenciji.

Marsilja, 5. (D. u.) Havas: Stiglo je novih ruskih četa.

Lugano, 5. (D. u.) Kod eksplozije u tvornici kiselina u La Rochelle bilo je 95 ubijenih i 100 ranjenih.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 2. Službeni izvještaj od 1. svibnja:

Zapadna fronta.

Kod Pulkarna (21 km južno od Rige) naše je topništvo pucalo dobrim uspjehom na neprijateljske baterije. Njemačko je topništvo opstreljavalo kolodvor i položaje kod uexkuellskog mostobrana. U mjesnom odsjeku dvinskih položaja prouzročila je naša vatra požar. U južnim opkopima jugoistočno od Naročkog jezera pokušali su Nijemci da provale iz svojih jaraka, ali su se morali najhitrije povratiti pod našom vatrom. Neprijatelj je pokušao tri puta da napadne selo Chromiakova (6 km jugoistočnog od oličkog kolodvora), ali je bio svakog puta suzbijen vatrom topništva, pješadije i strojnih pušaka.

Francuska.

Paris, 3. Službeno izvješće od 2. svibnja, u 3 sata po podne:

Južno od Somme suzbili smo pušćanom vatrom iznenadnu navalu protiv malene naše postojanke kod Dompierrea. U Šampanji sjeverno od Navarina opstreljavali smo neprijateljske vlakove sa živežom. U Argonama, sjeverno od Harazee razpršili smo jake njemačke izvidničke čete. Zapadno od Moze topovska djelatnost kroz čitavu noć od Avocourta do Mort-Homma. Iz novih smo izvještaja doznali da smo podhvatima od 29. i 30. travnja na sjevernom obronku Mort-Homma osvojili po prilici 1000 metara neprijateljskih jaraka u dubljini od 200 do 600 metara. Sjeveroistočno od Moze poduzele su sinoć naše čete živahnu navalu protiv neprijateljskih jaraka jugoistočno tvrdje Douaumont. Tim smo posve uspjelim podhvatom osvojili do 500 metara prvih neprijateljskih redova, te smo uhvatili 100 zarobljenika. U Woevru svekoliko mahova olovne tuče.

Paris, 3. Službeno izvješće od 2. svibnja u 11 sati po podne:

U Šampanji vatra je naših baterija na njemačke baterije prouzročila više eksplozija i požara u okolici Moronvillersa, sjeverno od Promesa. I druga je baterija, na koju smo pucali, sjeverno od Massigesa, pretrpljela teških gubitaka. U Argonama razvija se u naš prilog borba s minama u srezu vrha 285 (Haute Chevauchée). Zapadno od Moze topovska pucnjava od Avocourta do Mort-Homma. Istočno od Moze postala je vatra žešćom od imanja Thiaumont do Damloupa. Naše su baterije rastjerale neprijateljska odijeljenja sjeverno od šume Chaufour i njihova okupljanja sjeverozapadno od vauxskog jezerca. Na ostaloj fronti protekao dan prilično mirno. Kroz jučerašnji je dan oborio naš letjelac po živahnom boju njemačko ljetalo. Ljetalo je palo u neprijateljske redove sjeverno od Douaumonta.

Istočne vojske. Stanje od 15. do 30. travnja: Od četa, koje su usredotočene uzduž grčke granice, javilo se je, da je bilo u razdoblju od 15. do 30. travnja neznatnih ali čestih okršaja, uslijed blizine ententinih i njemačko-bugarskih četa, koje su si gdjegod najviše kilometar daleko. Radi nevremena bila je topovska djelatnost manje živa. Naša su nasuprot ljetala razvila kroz to razdoblje silnu djelatnost. Pucala su na kolodvor u Strumici, na baterije u Bogdanima, na tabor u Megorici, kod Bogovodice i blizu Petrića. Naš je letjelac smionim lijetom bacio bombe na Sofiju. Oborili smo njemačko ljetalo kod Ostrova južno od Bitolja. Neprijateljski su letioci opstreljavali naše tabore i skladišta, a da nijesu postigli nikakovog uspjeha, samo što su nam nanijeli naznatne materijalne štete.

Belgija.

Le Havre, 2. Službeno izvješće od 2:

Na jednoj i drugoj strani bilo je živahne topovske djelatnosti uz čitavu belgijsku frontu, osobito kod Dixmuidena i u kraju južno od njega.

Paris, 3. Službeno izvješće od 2.:

Po žestokom opstreljavanju od same zore belgijskih položaja tik na sjeveru od Dixmuidena, pokušali su Nijemci iznenadnu navalu protiv naših položaja istočno od Ysera. Neprijatelj je stupio u tri naše postojanke, ali je bio namah suzbijen. Topovski su bojevi kod Dixmuidena potrajali vas dan velikom žestinom.

Politika.

Pitanje nacijonalnog omedjenja u Češkoj.

U posljednje se je doba javno mnijenje mnogo bavilo pitanjem o osnovanju okružnih oblasti i okružnih zastupništva, čemu se je pred svima njemački nacijonalni savez mnogo dopridonio saopćenjem svojih temeljnih točaka programa, kao i nacrta programa, njemačkog kluba u Beču. Proti svemu tomu ustaje jedna od najčuvenijih političkih ličnosti, ravnatelj magistrata u Reichenbergu, dr. Ringelhahn. On veli medju ostalim ovako:

„Razdijeljenje Češke u okružja, mora da se zbude prije nacijonalnog omedjenja sudbenih okružja, a odnosno i priklopljenje nacijonalno jednakih sudbenih okružja političkim oblastima, te okružnim kotarskim poglavarstvima, kod česa se ne smije mimoilaziti osnivanje pojedinih novih kotarskih poglavarstva i političkih ekspozitura. Okružna će se poglavarstva sjediniti u srezove, no svakako će ona biti temelj uprave kao i do sada.

Za sada se preporuča, da se ustanovi pet njemačkih okružja, i to zapadno-češko, sjeverno-češko, istočno-češko i južnočeško, te sedam čeških okružja, i to jedno okružje za grad Prag sa daljnjom okolicom, okružja Hrudim, Jičin, Kraljevi-Gradac, Pizanj i Tabor. To je u svemu dvanaest okružja. Za svako se okružje namješta okružna oblast, kojoj je na čelu okružni satnik.

Važnost i postojanost okružja gledom na narodnost temelji se na njihovoj narodnosti. Ondje gdje se to može potpuno prevesti, jer se narodosne naseljeničke skupine ne mogu na dotičnom mjestu jedna od druge da dijele, stvorit će se zaštita pojedinih narodnosti izborom izbornika iz odnosnih skupina. Dodjelba u odjele uslijedit će iza ubilježbe u takozvane narodnosne upise, koji će u tim gradovima biti uvedeni.

Okružna zastupstva imadu da budu doista po mogućnosti što manje ovisna od državne oblasti.

Članak dra. Ringelhahna svršava ovako: „Povjerenstvo za zemaljsku upravu neka ostane kao povjerenstvo, imenovano od vlade, a njegov broj treba da se snizi najmanje na polovicu. Takovim se riješenjem pitanja mogu da budu koli Nijemci toli Česi zadovoljni, ako ih ne vode nikakovi drugi motivi, nego njihova narodnosna samosvijest.

Domaće Vijesti.

Odlikovanje vojničkog dušobrižnika. Velečasnom je g. Antonu Adžiji, dušobrižniku u prvoj puljskoj tvrdjavnoj bolnici bio podijeljen od „Crvenog križa“ počasni križ II. razreda sa ratnom dekoracijom. Čestitamo!

Zamjenik predsjednika Zemaljskog poljodjelskog vijeća za margrofiju Istru. Predsjednik Zemaljske upravne komisije za margrofiju Istru nam javlja: „Na mjesto gospodina Benedikta markiza Polesini, koji je odstupio, Zemaljska upravna komisija je otposlala gospodina kotarskog komesara Petra Benzona, kao svoga zastupnika te zamjenika predsjednika u Zemaljsko poljodjelsko vijeće za margrofiju Istru u Poreču“.

Objava. Od 1. svibnja 1916. post. napuinice za Bugarsku ne smiju se više sastaviti u frankima i centimima već u levama i stotinkima. Kao najviši iznos je za sada odredjen iznos od 500 leva. Tečaj preračunjanja biti će od časa do časa brzojavno naznanjen post. uredima, koji su pripušteni prometu poštanskim naputnicama s inozemstvom.

U ostalim odredbama glede prometa pošt. naputnicama s Bugarskom nema nikakve promjene.

Gospodarstvo.

Austrijsko društvo za ribarsku industriju. Uz sudjelovanje Kreditnoga zavoda ustrojen je nedavno Austrijsko društvo za ribarsku industriju, sa prethodnom glavnicom od 120.000 kruna, koje će se baviti obalnim ribarstvom na Jadranskom moru. Ovo društvo ima potporu oblasti.

Traženje petroleja kod Ivanić grada. Zajedničko ministarstvo trgovine preduzelo je sve, da se provedu pokusna bušenja kod Ivanić grada, jer imade opravdane nade, da imade ondje petrolejskih izvora. Kako nalazišta nafte, petroleja, podzemnog plina jesu vlasništvo države, to ova poduzimlje i bušenja. Namjeru je zajednička vlada saopćila i hrvatskoj vladi, nu nijesu poznati rezultati dosadanjega bušenja oko traženja petrolejskih izvora.

Objava. Na temelju otpisa c. k. ministarstva trgovine od 4. aprila 1916. br. 9542/P—16 dotično od 21. aprila 1916. br. 12.030/P—16 dozvoljava se za razšiljanje novina u zaposjednutim predjelima Rusko-Poljske i Srbije novinska tarifa bez iznimke i bez posebne prošnje svim onim periodičnim časopisima (tiskopisima), kojim je ova polakšica bila dozvoljena u tuzemnom saobraćaju.

Ovo načelo vrijedi analogno takodjer i za pošiljanje u Austriju onih periodičnih tiskopisa, koji izlaze u c. k. zaposjednutim zemljama Rusko-Poljske i Srbije.

Zdravstvo.

Svježa i mekana koža. Ako želiš da ti bude koža trajno svježa i mekana, kupaj se u mlakoj vodi pomiješanoj sa sokom jednog tuceta limuna.

Prhut (perut). Najbolje sredstvo proti prhuti jest dnevno pranje medicinalnim sapunom i mlakom vodom.

Poruke iz uprave.

Gosp. Vinko Šepić, nadučitelj — Buset. Polučismo kako naručiste. Živjeli!

Gosp. Josip Medić — Feldpost 91. Podmireno do 15. o. mj. Pozdrav Vam!

Humoreska Ciča Jose.

Izlet na Sljeme.

(Svršetak).

Gospodin je Martin Čarapa stao istovarivati svoj nahrptnjak i nuditi svoje prijatelje i desno i lijevo. Je li moguće zaboravio na jade, koje su mu bili možda i ne misleći zlo, oni jutros nanijeli, ili je htio da si prije puta u brdo što više olakša teško breme, koje je već sad u ravnici dobrano osjećao na ledjima i koje kao da ga je pritiskivalo zemlji i osporavalo mu korake? Bilo kako bilo — gospodin je Martin Čarapa častio suputnike do mile njihove volje, a kad je kasnije na njihovo nukanje ispio još i čašu vina u ime „srećnoga puta,“ postao je nešto razgovorniji i veseliji. Kod druge čaše, koju je iza dugog nukanja ispio, stao se je već smijati i šaliti, a kod treće i „posljednje,“ štono mu prijatelji gotovo nasilu sasuše u grlo, bome i pjevati s veselim društvom svojim jakim i dubokim glasom.

Osam je sati bilo već odavna prošlo, kad se zaputiše dalje šumom prema Kraljičinom vrelu. Gospodina Martina Čarapu nije dobra volja ni na časak prošla. Veselo se je pjevanje i potcikivanje orilo šumom i gorom nadaleko. Ali što je to? Glas gospodina Martina Čarape postaje sve slabijim, dok konačno posve ne utihne. Naš je „alpinista“ kako ga prijatelji jutros u šali prozvaše — počeo iznenada osjećati nešto teška u želucu, glavi i nogama. Dali je to bilo od šumskoga zraka, ili pako od vina, na koje nije bio navikao, pogotovo ne u rano ovo jutarnje doba, teško je reći. A usto mu je čitavo tijelo stala osvajati neka sumornost i klonulost, koja se je očitavala u glasnom zijevanju. A ovo potonje nije uostalom ni čudo, ta eto gotovo dvije noći nije pravo spavao. Najvolio bi bio, da se ispruži u travu u onoj šumskoj čistini i odmori, no bilo ga je stid pred prijateljima. Zar da bude jedini on kukavica? Ne, nego treba da se svlada, ta ono, što ga sad evo muči, samo je prolazno! Oštar gorski zrak na Sljemenu posve će ga osvježiti, a osim toga imade uza se i „kapljice za želudac,“ koje je na sreću kupio bio u ljekarni.

I zaostavši nešto za društvom izvadi iz džepa bočicu s tim prokušanim lijekom“ i nagne ju a ma upravo ljudski. Nije bijes, a da mu ne će biti od koristi!

Ako i shrvan, a ono dodje ipak srećno do Kraljičina vrela, gdje se sav umoran i gotovo kao u polusnu spusti na zeleni busen uz izvor i požudno ispije uzastopce tri čaše one svježe i bistre vode, štono je izvirala ispod brda, te si ispere glavu i lice. I gle, to mu je dalo novih sila. Istina, u glavi je još i sad osjećao neugodno trganje, a i želudac mu nije bio baš posve u redu, no zato se je othrvao umornosti i zijevanju.

Iza odmora od pô sata, za koje se je vrijeme sadržaj nahrptnjaka gospodina Martina Čarape i opet znatno umanjio, — sam on nije doduše ništa okusio i tek na silne molbe ispio čašu vina, — krene društvo u goru.

Jadni gospodine Martine Čarapo! Takvim li si je divnim, gotovo zamamnim bojama predočivao bio to uspinjanje, kakovim li ushitom nije ono prekojuče opisao bio gospodji Jeli one divote, koje će na svom putu na Sljeme on srećnik uživati! A sad? Ne mari za pjevanje i cvrkutanje veselih ptičica, ne haje za ono raznoliko šumsko bilje uza stazu, ne mari za gorske potočiće, koji izmedju stijena i pećina glasno žubore, ne zanima ga divlja ona priroda, koja ga okružaje — ne mari i ne haje jednom riječju ni za što. A kako i bi? Ta zar je on čovjek od željeza? Isprvice je bilo još kako tako, ali ono dalje?! Hu, bogo mili! Glava da mu se rasprsne, noge teške poput olova, a vedje mu se nasilu sklapaju. U licu je problijedio, tijelo mu je osvojilo drhtanje i on se svom snagom i odlučnošću bori proti snu, koji hoće pošto poto da ga svlada. Pa onda onaj znoj, koji ga probija i slabi mu i onako posve oslabljeno tijelo! Hu!

Jadni gospodine Martine Čarapo!

Ah kako bi tek bilo, da si zamijetio ove porugljive, gotovo zlobne poglede svojih prijatelja i čuo njihovo šaputanje, praćeno porugljivim posmjehivanjem!

Kako je došao na vrh Sljemena do planinske kućice, ne zna još ni danas, tek toliko se sjeća, da je u bližnjoj šumici u nekoj uvali potražio zgodno mjestance, odložio nahrptnjak, složio se na travu i — usnuo, slatko i čvrsto usnuo, što je odavalo glasno njegovo hrkanje . . . . .

Tkozna, kako bi bio još spavao, da nije najednom osjetio, kako ga netko svom silom drma. Sav poplašen se trgne, potare oči i pogleda začudjeno oko sebe. Prošlo je prilično vremena, dok se je nekako osvijestio i snašao.

— Ta ustaj Martine! Zar si došao na Sljeme spavati! Već po treći te eto put budimo, a ti spavaš kao zaklan! Digni se, doba je, da se vraćamo!

Gospodin Martin Čarapa raskolači oči.

Šta-a-a! Da se vraćamo! Ta tek eto što smo došli!

Glasan smijeh popratí njegove riječi.

— Tek da smo došli, veliš? A znadeš li koliko je sati?

— Koliko? — izvije mu se iz grla.

— Eto gle, upravo šest sati poslije podne!

Gospodin Martin Čarapa raskolači još više oči i zine na sva usta. Mehanički se maši svoga sata i doista, prijatelji su govorili istinu.

Kao da ga je guja ujela, skoči na noge. Krv mu navali u glavu od stida, gnjeva, česa li. U prvi mu je mah zapinjala riječ u grlu, ali malo po malo razvezao mu se je jezik. Teško je ovdje opetovati sve ove one riječi, kojima je u onaj čas navalio na svoje drugove gospodin Martin Čarapa, onaj isti gospodin Martin Čarapa, koji je dosad bio na glasu kao najmirniji čovjek i koji ne bi a ma ni crvu učinio ništa na žao. Uzalud su ga ovi uvjeravali, e su ga dosad već dva puta prije budili, drmali i gurali, ali bez uspjeha.

Gospodin Martin Čarapa nije im gotovo ni dao do riječi. Sav bijesan — u njemu je drhtala svaka žilica — baci daleko od sebe planinski štap i bez riječi pozdrava ostavi društvo. Novom cestom dodje sretno do sela Gračana, najmi ondje za skupe novce seljačka kola doveze se do Sv. Ksavera, odakle se pješice zaputi preko Cmroka kući.

Bilo je prošlo već devet sati, kad je ušao u svoj stan u Radničkom dolu. Gospodja je Jela bila još na nogama i sva mu vesela podje ususret.

— Srećno se povratili! — pozdravi ga radosno. — A kako ste se zabavljali gospodine?

— Izvrsno, divno! — promrsi on kroz zube i podje u svoju sobu bez riječi pozdrava.

A gospodja je Jela mahala glavom i začudjeno gledala za njim.

Godina II. — Broj 297.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja 7. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Englez o miru.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 6. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Čete nadvojvode Josipa Ferdinanda protjerale su Ruse jugozapadno od Olike iz jedne šumice, štono se prostire neposredno pred frontom. Inače nikakovih osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Bojevanje je općenito bilo slabo. Neprijateljski je protunapadaj na naše osvojene položaje Romboria bio odbijen. Na visoravni Lavarone bili su Talijani iz svojih promaknutih utvrda u Luzern protjerani.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 6. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Jugoistočno i južno od Armentieresa imali su pothvati naših ophodnja mnogo uspjeha. Uhvatilo se zarobljenika, te se je zaplijenilo 2 strojne puške i 2 bacala mina. Suzbili smo lahko engleski napadaj kod Givenchy-en-Gohelle. U Argonama izjalovila su se oveća poduzeća francuskih ophodnja. Na lijevoj obali Moze, kod Haucourta, neprestani topovski bojevi, kojima smo opet postigli nekoliko uspjeha, a da im još kraja nema.

Južno je od Warnetora oborio podčasnik Frankl četvrto neprijateljsko ljetalo, te ga je car odlikovao promaknuvši ga do časnika. Veći se je dio francuskih privezanih balona sinoć odkinuo uslijed oluje, koja ih je natjerala preko naših redova. Dosad ih se je spasilo više nego li petnaest.

Istočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Balkansko bojište.

Jedan od naših zrakoplova nije se više vratio sa svojeg lijeta na Solun. Bio je, po engleskoj vijesti, oboren, te je izgorio.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 6. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Na iračkoj je fronti položaj nepromijenjen. Na dan prije predaje Kut-el-Amare uspjelo je našemu ljetalu, što ga je vodio kapetan Schütz, da obori i zaplijeni neprijateljsko ljetalo. Njegov je upravljač mrtav, a motrilac zarobljen.

Istodobno oborio je kapetan Schütz drugo neprijateljsko ljetalo. Ranjeni su letioci bili zarobljeni.

Kaukaska fronta.

Na centrumu smo kaukaske fronte suzbili neprijateljsko izvidničko odijeljenje. Na ostalim frontama nema ništa važna.

BRZOJAVI.

Rat.

Pogibao po Rusiju radi podmornica.

Berlin, 5. List „Nationalzeitung“ javlja sa ruske granice: I Rusija je stala da osjeća pogibao njemačkih podmornica. Gubici ruskih se ladja nalaze u veoma nepovoljnom odnošaju prema sveukupnoj ruskoj tonaži. U ruskom su ministarstvu trgovine već odavna na čistu, da će njemačke podmornice u mnogo većoj mjeri djelovati na brodarskoj pruzi Arhangelsk-Engleska nego li do sad. Šteta će po Rusiju biti radi toga to veća, jer bi tom prugom imali za vrijeme buduće plovidbe ploviti transporti za zemaljsku obranu.

Iskrena engleska riječ o Kut-el-Amari.

Haag, 5. Vojnički saradnik londonske „Morning Post“ veli, da se poduzeće generala Townshenda protiv Bagdada mora shvaćati kao poduzeće koje je bilo u užoj svezi sa strateškim djelovanjem na Balkanu i protiv Turske, česa se radi neuspjeh istoga mora tim više žaliti. Pitanje je bilo, da li će Townshend biti u stanju da sa svojim četama dospije do Bagdada te da se tamo drži, dotle dok bi se uredilo pošiljanje ojačanja, dok su Englezi morali isprazniti Galipoli i time oslobodili veliku tursku vojsku, dok je dalje uslijed iskrcanja četa kod Soluna bila ekspedicija njemačkih i turskih četa u Egipat nevjerojatna, dakle dok su još protiv Townshenda odredjene čete bile slobodne. To se je pitanje potvrdilo i odgovor bio je lažan. Posljedica toga bit će, da su turske čete slobodne, te da u Mezopotamiji neće još dugo vremena moći doći do nikakve odluke. „Morning Post“ veli dalje: „Ne smije se te nesreće podcijenjivati: bilo što bilo, nit je naša država bila podignuta na temelju složnih nepuštanja i junačkih predaja, niti je to neće održati. Vojna je posao, kod kojega treba računati samo uspjehom i neuspjehom. Oblik pobjede dotično poraza ne dolazi u obzir, zbroj naših poraza ne može se na nikakvi način promijeniti u uspjeh i ne stoji mnogo do toga što listovi i saveznici o tome kažu. Ratovi i moć stiču se i gube djelima a ne razlaganjem.

Oboreni Zeppelin.

Paris, 6. (D. u.) Službeno: Po ratnom izvještaju alijirska je mornarica oborila svojim topovima Zeppelin, što je noću preletio preko Soluna, te je Zeppelin pao goreći u Vardar.

Austro-Ugarska.

Bugarsko odaslanstvo kod Stürgha.

Beč, 6. (D. u.) Stürgh je dao ručak u čast sobranjevom odaslanstvu. Potpresjednik je sobranja Momčilov, koji je govorio poslije Stürgha, istaknuo sjajne čine austrijske vojske, kakvih povjest ne poznaje, što se ima pripisati njezinoj duševnoj sposobnosti. I današnja je prisutnost odaslanstva dokazom, da je duševna sila, da je um pobijedio. Momčilov je istaknuo, da je Austro-Ugarska priznala Bugarskoj pravo, da živi i da ju je uvijek podupirala. Obzirom na utiske, što smo ih zadobili, mi se moramo duboko pokloniti pred neizmjernim primjerima snage a. u. naroda. Svi imamo u živom spominjanju kako je a. u. vojska, dok se je borila protiv ruskog kolosa na Karpatima, istodobno snažno i nepobijedivo na jugu stražu stražila i kako je suzbijala bijesne udarce svojeg najjadnijeg i najpodmuklijeg neprijatelja. Momčilov je na koncu spomenuo najdubljim poštovanjem blagog cara Franju Josipa, podignuo je čašu na zdravlje i silu njegovu, kao što i na sretno prospijevanje a. u. naroda i na blagoslovljeno djelovanje njihovih slavnih državnika. Prisutni su jednoglasno viknuli tri puta: „Hoch!“

Na večer priredila je trgovačka komora primanje u čast sobranjevom odaslanstvu.

U 10 je sati otputovalo odaslanstvo u Dražđjane.

Njemačka.

Njemačka nota Americi.

Berlin, 5. Odgovor na notu Amerike bio je danas javno saznat, te su ga novine u izvanrednim istiscima saopćile i proširile.

U predbježnom raspravljanju ističu listovi čvrsti i dostojni govor te note, koja da pokazuje otvorenu želju Njemačke, kako bi izbjegla prekidu odnosa s Amerikom.

List „Vossische Zeitung“ veli: Bude li se postupalo po želji i volji Njemačke, bit će sporazumak, o kojemu se u noti radi, trajan.

List „Lokalanzeiger“ povladjuje dozvoli, da se medjunarodno oružje, za koje se prije u pomorskom ratu još nije znalo, što će i kako će, prilagodi potrebama ratnih stranaka, te se nada, e će njemački odgovor udovoljiti barem amerikanski narod i njegove parlamentarne zastupnike, ako ne bi i predsjednika Wilsona.

List „Berliner Tagblatt“ pristaje uz vladu glede mnijenja, da bi radi rata izmedju Njemačke i Amerike došlo do teških odgovornosti.

Berlin, 5. U gospodarstvenom je odsjeku rajhstaga prihvatio početkom sjednice državni kancelar Dr. pl. Bethmann Hollweg riječ, da obznani njemačku notu kao odgovor Americi i da dade na znanje odnose Njemačke prema Americi. Iza toga bio je dogovor, kojemu su prisustvovali zastupnici sviju stranaka. Izvodi državnog kancelara kao i dogovori bili su posve povjerljive naravi. Sjednici su prisustvovali svi državni tajnici i zastupnici saveznih država, te do jedne stotine zastupnika.

Rotterdam, 6. List „Eveningpost“ koji podržaje dobre sveze s američkim državnim tajnikom Lansingom, javlja, da će Amerika u roku od tri dana odgovoriti na njemačku notu.

Bugarska.

Sofija, 5. „Kambana“ doznaje: Engleski balkanski odbor u Drami i Serresu razvio je medju domaćim žiteljstvom živo djelovanje protiv grčke vlade. On širi proglas, gdje pozivlje žiteljstvo, neka više ne vjeruje grčkoj vladi, već neka se priključi Engleskoj. Proglas mnogo obećaje, kao na primjer davanje predujma seljacima za žetvu. On krivi grčku vladu, što se je dogovorila sa Bugarskom, da joj odstupi Serres. Konačno se preporučuje, da se ne priznaje sadašnjih zastupnika. Time se namjerava prouzročiti u vladi krizu i povratak Venizelosa na vladu. U selu Mutefi uapsilo je grčko redarstvo jednoga agitatora i jednog Engleza iz Malte.

Turska.

Iz srednje Afrike.

Carigrad, 6. (D. u.) Po vjerodostojnim je vijestima imam u Dar-Foru Ali-Dinar navijestio Englezima sveti rat. Ali-Dinar kreće s vojskom i sa 8000 deva protiv sjevernog Sudana, te tjera engleske bojne sile u divljem bijegu pred sobom. Ali-Dinar hoće da vojuje dogovorno sa Senusima.

Vijest o proglasu engleskog zapovjednika od 5. travnja, da je bio imam tobože poražen, jest neistinita. To je istina, da su nasuprot Englezi počeli divlje bježati proti Nilu, od kada su imamove čete krenule dalje proti sjeveru.

Rusija.

Suchomlinov interniran.

Petrograd, 6. (D. u.) Petrogradska agencija javlja: Senator je Sgorodski, kojemu je bila povjerena istraga o službovanju bivšeg ratnog ministra Suchomlinova preslušao u njegovom stanu, te ga je dao na to uapsiti i internirati u Petropavlovskoj tvrdji.

Engleska.

Buna u Irskoj.

Lugano, 6. List „Secolo“ predmnijeva, da će osim Birrela pasti još i daljnji državnici radi irskog pitanja. Nemiri u Irskoj uza sve poraze ustaša još i dalje traju. Time se samo otešćavaju poteškoće kabinetu.

Dublin, 6. (D. u.) Reuterov ured javlja, da se polaganje oružja vrši povoljno. Jučer je ratni sud izrekao osudu na 36 osoba. Trojica su bili na smrt osudjeni, ali je samo jedan od njih bio ustrijeljen. Ostaloj je dvojici bila obraćena kazna u doživotni prisilni rad. Drugog su ovog mjeseca bile osudjene tri osobe, svaka na tri godine prisilnog rada.

Lord Curzon o miru.

London, 6. (D. u.) U skupštini, što su ju ovdje konservativci održali, kazao je lord Curzon, da može rat potrajati i jednu i dvije godine. Traje li on dugo još, ili kratko vrijeme, moramo mi svakako dobiti. Vlada će ga i zemlja vodit do kraja. Ne koleba niko od saveznika. U ministarstvu sam slušao o mnogočem govoriti, ali toga nijesam još nikad čuo, da se je spomenulo, riječi „mir“. Riječ je „mir“ izraz, što smo ga odstranili iz naših rječnika za sve doba, dok mi pobjedu izvojštimo.

Curzonove su izjave bile često poslušane s glasnim odobravanjem.

Dogodjaji na moru.

Potonuo parobrod.

London, 6. (D. u.) Lloyd javlja: Potonuo je parobrod „Ruabon“ (2000 t.). Posada spašena.

Švedska.

Pitanje Alandskih otoka.

Stockholm, 5. Ruski zastupnik Miljukov izjavio je prema suradniku „Stockholms Tidmingen“ obzirom na pitanje utvrda na Alandskim otocima, da su iste samo privremene. „Mi smo naravno morali podići te utvrde. Švedska nema, da se ničesa boji. Mi nasuprot štujemo neutralnost Švedske, te se nadamo, da će ona moći uzdržati Švedsku“. „Stockholms Tidmingen“, koji je u svezi sa uredom izvanjskih posala, tvrdi, da glede Alandskog pitanja vlada u Švedskoj posve jednodušni nazor. Sve su švedske stranke danas posve jedne u tome, da u smislu pariškog mirovnog ugovora ne smiju Alandski otoci biti od Rusa utvrdjeni. Što se naravno može dogoditi u svrhu, da Švedska brani svoje koristi, o tome nikako ne možemo da sudimo. Možda daje odgovor na Steffensovu interpelaciju barem nadu, da nijesu tekom rata sagradjene utvrde na alandskim otocima trajne, te da ne će ti otoci u budućnosti služiti kao baza neprijateljskih pomorskih poduzeća.

Amerika.

Amerika protiv trgovačkog rata.

London, 5. „Times“ javlja iz Washingtona: Američko novinstvo pokazuje malo simpatija za trgovački rat nakon svršetka vojne. Nekoji važniji listovi izjavljuju, da bi takva prijetnja mogla produljiti rat te Englesku lišiti simpatije neutralaca. U mnogim se krugovima ističe, da bi takva politika mogla potaknuti na sporazum medju Njemačkom i Amerikom, a Amerika jest najviše u stanju, da prekriži sve djelovanje saveznika u romanskoj Americi i na dalekom istoku. U Americi se uopće nadaju djelom iz materijalnih, djelom iz idealističnih uzroka, da će Amerika nakon rata slobodno raspolagati svojim kapitalom i svojim energijama kod preporoda i razvoja, a kad bi saveznici to htijeli zapriječiti, onda bi to Američane vrlo razočaralo.

Washington, 6. (D. u. - Reuter) Predsjednik Wilson i kabinet raspravljaju pomnjivo o nesluženom tekstu njemačke note. Osobito se govori o onom njezinom mjestu, gdje se spominju nove upute zapovjednicima njemačkih pomorskih bojnih sila. Ali ne će pasti nikakve izjave, kako će se vlada držati prije, nego li bude Wilson odlučio, može li se njemačka nota primiti, ili ne: a to se ne će dogoditi, prije, nego li stigne službeni tekst note.

Nastavak američke ekspedicije protiv Ville.

Amsterdam, 5. Od Carranze opunovlašćeni general Obregon vodio je u ponedjeljak u Juarezu pregovore sa šefom američkog generalnog štaba Scottom i generalom Funstonom, da postigne odstranjenje američkih četa iz Meksike. Pregovaranja su se morala prekinuti, jer su američki generali izjavili, da imaju nalog nastaviti ekspediciju sve dotle, dok ne zarobe Villu.

Jena, 6. Rumunjski su djaci, koji su vojni obvezanici i koji uče u Njemačkoj, primili uputu, da samo u Berlinu polaze visoke škole.

Bukarešt, 6. Jučerašnjeg je prvog dana za zabilježbu narodnog zajma iznosio primitak u čitavoj zemlji 150 milijuna leja. Time je već postignuta najniža svota, koja je bila od vlade zatražena.

Rim, 6. Službeni list saopćuje naredbu, prema kojoj će zaplijenjeni austrijski parobrodi „Timavo“ i „Salvadore“ biti preustrojeni kao ratni brodovi i pripadati talijanskoj ratnoj mornarici. Isto će biti i sa parobrodom „Ravenna“, koji je bio vlastništvo parobrodarskog društva „Adria“.

Bukarešt, 6. Prema bezžičnoj jednoj vijesti iz Rima, bio je ruski konzul u Ispahanu usried bijeloga dana na javnoj cesti ubijen iz samokresa. Osim toga bio je engleski potkonzul umoren bodežem, a jedan njihov pratioc ustrijeljen. Potankosti još nema.

Rotterdam, 6. Ministar je predsjednik Asquith izjavio u donjoj kući, da će parnica proti Sir Casementu biti provedena narednih dana.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 3. Službeni izvještaj od 2. svibnja:

Zapadna fronta.

Jučer su krenule neprijateljske sile, nakon što su opstrjeljavale naše položaje, na navalu u okolici sela Antoni (17 km. sjeverozapadno od varoši Postavi), ali su bile suzbijene. Drugi je napadaj Nijemaca na istom mjestu bio takodjer bez uspjeha. Južno od Olike išli smo nešto naprijed. Sjeverno od Jarmolinca (28 km. južno od Prokurova) spustio se je neprijateljski Albatros uslijed kvara na motoru. Letioci, dva Nijemca, bili su zarobljeni.

Francuska.

Paris, 4. Službeno izvješće od 3. svibnja, u 3 sata po podne:

Sinoć je pokušao neprijatelj u Argonama, po živahnom opstrjeljavanju s granatama, koje prouzročuju suze, sa tri satnija malenu navalu protiv naših opkopa od Harazee do Four-de-Paris. Nijemci, koji su bili za čas stupili u naše jarke, nijesu se mogli u njima održati, te su se povukli, pretrpjevši teških gubitaka od naše vatre. Kod Verduna živahna topovska djelatnost na našoj i na neprijateljskoj strani u srezovima Mort-Homme i Douaumont. Naši su dalekometni topovi pucali na kolodvor u Sebastopolu. U Loreni okršaji izmedju ophodnja kod Noucela. Na ostaloj je fronti noć mirno prošla.

U 11 sati po podne: Zapadno od Moze živa pucnjava kod Avocourta. Proti večeru naše su čete sjajnim napadajem osvojile njemačke polo-

Sedmica Crvenog križa od 30. travnja do 7. svibnja!
Pristupite kao članovi Crvenom križu!

žaje sjeverozapadno od Mort-Homma. Uhvatili smo 100 zarobljenika i zapijenili 4 strojne puške. Na ostaloj fronti topovska djelatnost.

Paris, 4. Službeno izvješće od 3. svibnja u 3 sati po podne:

Zapadno od Moze bilo je u svim odsjecima žestoke topovske paljbe, u bojeva s ručnim granatama u šumi kod Avocourta. Svoj smo jučerašnji uspjeh na Mort-Hommu kroz noć proširili i osigurali. Ustanovljuje se da su neprijateljski gubici znatni, osobito uslijed pripravljanja naše topovske vatre. Na jednom su se mjestu predala dva momka dok je još pucanje trajalo, kao jedini što su od posade onog jarka živi ostali. Istočno od Moze topovska paljba kod Vauxa. U Woewru usredotočuje naše topništvo svoju vatru na mnogo mjesta. Kod Epargesa podigli smo lagum u zrak, te smo se čvrsto utvrdili u njegovoj rupi. Istočno od St. Mihiela suzbili smo jaka izvidnička odijeljenja, koja su kušala da se približe našoj postojanci. Na ostaloj je fronti bila noć mirna.

Naše se je jedno ljetalo upustilo kod Douaumonta u boj protiv dvija neprijateljskih. Jedno se je od njih smrtonosno strovalilo, a drugo je odbjeglo.

U 11 sati na veče: U Argonama opstrjeljavalo je naše topništvo neprijateljske utvrde.

U šumi Cheppy i kod Fille Morte uspješni bojevi s minama. Zapadno od Moze bila je pucnjava vrlo žestoka u okolici vrha 304. Kod Mort-Homma zadržali smo zapornom vatrom malenu njemačku navalu protiv jarka, što smo im ga pred malo oduzeli. Istočno od Moze i u Woevru naše je topništvo djelovalo od časa do časa. Od ostalih fronta nema što da se javi osim obične topovske vatre.

Italija.

Rim, 3. Službeni izvještaj od 2. svibnja:

U odsjeku Tonale suzbili smo odmah malene neprijateljske navale protiv obrambenih opkopa u klancu i naših položaja na Castellaciju. U Lagarini priječilo je naše topništvo promet na neprijateljskoj pruzi i prevažanja. Od Ečave do Brente živahni topovski dvoboj. Naše su skupine lovačkih ljetala napale i protjerale neprijateljska ljetala, koja su namjeravala da prelete planine i da dopru nad ravnicu. Na brdini Marmolata, na Tofani i u dolini rijeke Boite pokušao je neprijatelj da navaljuje, ali mu se je to svuda izjalovilo. Na soškoj je fronti prilično mirno.

Belgija.

Paris, 4. Službeno izvješće od 3.:

Objestrana je topovska djelatnost potrajala čitavu noć kod Dixmuidena, te je dosegla veliku žestinu kroz jutro. Po podne se je slegla. Na ostaloj fronti ništa osobito.

Ratna sila sjeverne Amerike.

Nakon ratnih zapletaja sa Meksikom i sadašnjeg diplomatskog sukoba sa Njemačkom bit će dobro upoznati i njezinu današnju ratnu silu, koju je nedavno mobilizirala.

Premda je sjeverna Amerika sa svojih 9 milijuna i pô četvornih kilometa i oko 100 milijuna žitelja gospodarski najbogatija država, to njezine ratne sile ipak ne odgovaravaju njezinom današnjem svjetskom položaju.

Stajaća vojska Unije broji u mirno doba tekar 97.016 momaka. Od tih se pako nalazi preko polovica na filipinskim i sandvičkim otocima, tako da gornji broj spada tekar na 48.428 momaka. Domobranstvo broji u mirno doba 120 a u ratno doba 250 hiljada momaka, no za rat je u stanju, da oboruža samo jedan dio istog, budeć mora da ga kod kuće upotrijebi u redarstvene svrhe, a osim toga manjka mu topništva i konja a osobito časnika. I domobranska je konjica slabo opremljena, a pioniri, zdravstvene čete i brzojavna odijeljenja su slabo i manjkavo uredjena. Teških opsadnih topova i poljskih haubica, koje u sadanjem svjetskom ratu igraju veliku ulogu, gotovo da i nema.

U ratno doba može dakle Unija da časovito raspolaže sa kakvih 50 hiljada momaka, od kojih bi morao jedan dio ostati i u posadama. Za mobilizaciju treba oko 4 sedmice. Pričuve nema uopće ni za stajaću vojsku ni za domobranstvo.

Po najnovijem nacrtu američke vlade imala bi vojska Sjedinjenih država za slučaj zapletaja u svjetski rat brojiti ravno 500 hiljada momaka. Za tako mnogobrojnu vojsku je potrebito barem 1300 poljskih topova, a Sjedinjene države ih posjeduju jedva 650. Polag novinskih vijesti imalo bi do jeseni tekuće godine bili zgotovljeno daljnih 250 poljskih topova, no i u tom slučaju bi ih manjkalo jošte uvjek 400.

Još gore stoji sa ratnom zairom. Za spomenutih 650 poljskih topova bilo je početkom prošle godine u zalihi tekar 27 postotaka potrebite zaire. Do jeseni ove godine ima nade, da će se moći zgotoviti 41 postotaka potrebite ratne zaire za zgotovljenih 900 poljskih topova.

Nešto bolje, ako i ne posve dobro stoji sa ratnom mornaricom. Nakon rata sa Španjolskom posjedovala je Unija drugu svjetsku ratnu mornaricu. Od onda je vrlo zaostala za Englezkom i Njemačkom. Ona posjeduje danas 30 velikih linijskih brodova, 14 obalnih oklopnjača, 11 oklopljenih krstaša, 19 malih krstaša, 32 razarača, 20 torpiljarka i 16 podmornica sa 70 hiljada mornara, akoprem bi ih potrebovala jošte 50 hiljada.

Iz svega proiziazi, da bi Unija u slučaju rata trebala barem godinu dana, da uzmogne izvježbati i opremiti takovu kopnenu ratnu silu, koja bi se dala s uspjehom upotrijebiti na evropskom bojistu.

Domaće Vijesti.

Glasba. Danas u nedjelju 7. svirat će glasba c. i k. mornarice na Trgu Custoza sljedećim rasporedom: 1. R. Hahn: „Živila pješadija, koračnica. 2. E. Bach: „Ljeto se budi“, romanca. 3. H. I. Schneider: „Alpinske ruže“, valčik. 4. C. W. Drescher: „Šta imade nova?“, potpourri bečkih pjesama. 5. F. Jaksch: „Pantomime“, polka. 6. I. Sebek: „Oj Banovci“, hrvatska koračnica.

Početak u 6 sati.

Putovanje bjegunaca k obradjivanju svojih polja. „L'Eco del Litorale“ dobio je sa mjerodavnog mjesta obavijest, da je dosada dozvoljeno bjeguncem sa juga, koji su samostalni seljaci, putovati u svoj zavičaj k obradjivanju svojeg vlastitog polja jedino u skupinama a ne pojedince. Ako se u kojoj naselbini bjegunaca ne javi dovoljno takvih samostalnih seljaka, onda pošalju one, koji se za to prijaviše, u sabralište Mitterndorf na Fischi (D. A.) i to bezplatno: tu se zatim organiziraju skupni transporti.

Raspis mjesta za invalidnoga podčasnika. Ljubljanska kreditna banka treba knjigovodju i korespondenta za aprovizaciju kod gradnje željeznice u Kninu (Dalmacija). Zahtjeva se poznavanje hrvatskog jezika ili slovenskog i njemačkog. Prednost imadu molioci, koji su svršili koju trgovačku školu ili koji su već bili nastavljeni kao komptoiristi ili trgovački pomoćnici. Pokusna doba 1 mjesec. Plaća od 200 do 300 K, prama sposobnostima molioca. Pismene molbe, kojima se imadu priložiti prepisi svjedodžba, treba nasloviti na Ljubljansku kreditnu banku u Ljubljani.

Pregledavanje godišta 1866. do 1897. K pregledu dolaze svi pučki ustaše navedenih godišta, ako nisu već u vojničkoj službi. Nije pučki ustaša onaj, koji je bio kod redne stavnje brisan iz stavne knjige. To su osakaćeni, slijepci itd. Aktivni vojnici su, kako rečeno, prosti od pregleda. Medju ove se ubrajaju takodjer pučki ustaše bez oružja, a to su: željeznički radnici, radnici u puljskom arsenalu itd., ako su zaprisegnuti kao pučki ustaše. Oprošteni su od pregleda: nemoćnici (invalidi), koji se opskrbljuju u zavodima. Nemoćnici, koji su kod kuće, dolaze k pregledu. Prosti su od pregleda nadalje svi oni, koji su nadpregledani (superarbitrirani) poslije 31. ožujka 1916. Tko je na dopustu do nadpregleda, ne spada pregledu, jer je moguće da se odluka nadpregledne komisije opozove. Gluhoniemi, kreteni, ludjaci, slaboumni, duševno bolezni su prosti od pregleda, ali moraju dokazati kod svoje političke oblasti sa svjedočbom kojeg zavoda ili zapisnikom dvojice zaprisegnutih svjedoka, da imadu takovu bolest. Takodjer slijepci, jednoruki ili jednonogi prosti su od pregleda, ako to prije pregleda dokažu političkoj oblasti. Kod prijašnjih pregleda sposobnim proglašeni pučki ustaše, koji su na molbu od pučko ustaške službe oslobodjeni, ne podpadaju pregledu, jer moraju i onako stupiti u vojsku, čim im isteče oprost. Tko imade odpusnicu, te nije vezan odmah poslije izminuća iste stupiti u vojsku, podpada pregledu, te mora, bude li sposobnim proglašen, istu ponovno zamoliti. Tko posjeduje iskaznicu, a nije poslije proglašen sposobnim, podvrgnut je pregledu. Iskaznica u tome slučaju gubi valjanost i mora se ponovno potvrditi. Za vrijeme rata iz pučko ustaške službe tij vojničke dužnosti izlučeni, koji su dobili otpusnicu, ne podpadaju pregledu. Sve ostale izkaznice, ako su i klauzulirane: „za svaku (pučko ustašku) službu nesposoban“ ili „nije više podvržen stavnji“ ne opraštaju od pregleda. Ipak je klauzula „nije više podvržen stavnji“ moguća samo kod godišta 1892., 1893., 1894., i 1895. Ova godišta podpadaju pregledbi. Dužnost stavnje i pregledbe treba strogo razlučivati.

Godište 1865. i nova pregledba. Službeno se javlja: Da se odstrane krivi nazori, koji su nastali, da se nije godište 1865. pozvalo ponovnom pregledu, službeno se razjašnjuje, da rodjeni godine 1865., koji su kod prijašnjih pregledba bili sposobnim proglašeni i sada vrše pučko ustašku službu ili pučko ustašku službu bez oružja, nemaju prava zahtijevati, da ih se od službe otpusti. Isto tako se lahko pozove kod prijašnjih pregledaba sposobnim pronadjene godišta 1865., koji su bili oprošteni od pučko ustaške službe, ako nestane razloga njihovog oprosta. Napose pako ne treba biti mnijenja, da rodjeni godine 1865., koji neopravdano nisu pristupili prijašnjim pregledbama, lahko ih se u svako doba pozove k naknadnome pregledu.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda. Primili smo od gosp. I. Sancina, c. kr. natporučnika, K 10·—, umjesto brzojavne čestitke Franji Klariću, prigodom njegove promocije na čast doktora prava.

Pokrajinske vijesti.

Hrv. slav. dalm. zemaljska vlada protiv raspuštenosti mladeži. Kako se sve više javljaju opravdane tužbe na raspuštenost mladeži, koja je u povodu ratnih prilika od velike česti prepuštena sama sebi bez dovoljnoga nadzora, odlučila je kr. zemaljska vlada uz sudjelovanje pozvanih oblasnih i društvenih faktora učiniti potrebne odredbe, da bi se naša mladež u ovim teškim prilikama primjereno zabavila i podvrgnuta nekom nadzoru otela strašnim posljedicama raspuštenosti i raskalašenosti. U tu svrhu iznajprije se obratila dopisom na predsjednika središnjega zemaljskoga odbora za zaštitu porodica mobiliziranih i poginulih vojnika, presvijetlog gosp. sveučilišnog profesora dra. Josipa Šilovića, s molbom, da to pitanje s članovima u odboru raspravi, i kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, podnesao konkretne prijedloge o tom, što bi se uopće imalo učiniti, i mnijenje, ne bi li bilo uputno sazvati anketu, koja bi o tom znatnom pitanju raspravljala.

Slovenac imenovan ravnateljem gimnazije u Skadru. Alojzije Erzin, koji je do sad bio ravnateljem gimnazije u Gorici, imenovan je ravnateljem gimnazije u Skadru.

Kolera u Dalmaciji. Prema službenom saopćenju obolila (umrla) je od 2—8. travnja t. g. na austrijskom državnom području 1 (1) domaća osoba u općini Risan, kotar Kotor, na koleri.

1500 pari cipela za siromahe. Javljaju iz Osijeka: Ministar za zemaljsku obranu barun Hazai doznačio je gradskom poglavarstvu u Osijeku 1500 pari vojničkih cipela, koje za vojničke svrhe nijesu upotrebljive, da se te cipele podijele medju siromašne porodice mobilizovanih odnosno u ratu poginulih vojnika. Ako što preostane, prodat će se, i utržak namijeniti pomenutim porodicama. Cipele nijesu za vojničke štrapace dosta jake.

Izložba hrvatskog narodnog veziva. Javljaju iz Osijeka: Izložba hrvatskog narodnog veziva, donijela je za prehranu siromašne dječice K 990.

Magjarski jezik u srpskim školama. „Magyarorszag“ dobiva iz Zemuna slijedeću vijest: Kako je poznato, do sada je u srpskim školama bio uveden kao obligatan predmet samo njemački jezik. Prema jednoj novoj odredbi postao je i magjarski jezik obligatnim predmetom u srpskim školama. Kako javlja „Magyar Kurir“ magjarski će jezik doskora biti uveden i u službeni saobraćaj, pa će za kratko vrijeme u Mačvi i ostalim teritorijima, koji su u susjedstvu sa Ugarskom, biti službenim jezikom i magjarski jezik“.

Ratne vijesti.

Deset milijuna ljudi govori hrvatski. Bečki sveučilišni profesor dr. Rešetar izdao je knjigu o hrvatskom jeziku, gdje veli, da njime govori većina pučanstva u Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovine, Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, onda u manjoj polovici Istarskoj, konačno u nekim krajevima Ugarske, naime u Medjumurju i na granici Štajerske, u jednom dijelu nekadanje srpske vojvodine, u južnoj Ugarskoj t. j. u Bačkoj izmedju Dunava i Tisze i u Banatu izmedju Tisze i Sedmogradske. Osim ovoga suvislog područja služe se hrvatskim jezikom i manje ili veće — drugim jezikom ispremiješane — jezične naseobine, koje u Ugarskoj idu uzduž granice od Medjumurja pa sve do Dunava, zatim u nekim selima uz lijevu obalu Dunava, pa se u donjoj Austriji i Moravsko ukazuju kao posebni izdanci. Drugi se niz kolonija nalazi u centrumu Ugarske većinom uz Dunav sve do u blizinu Budimpešte.

Broj pučanstva sa hrvatskim govorom iznosi nešto preko 10 milijuna duša, naime oko četiri milijuna u Srbiji, 2,779.000 u pravoj a oko jedan milijun u Novoj Srbiji, po prilici pol milijuna u Crnoj Gori, 1,823.000 u Bosni i Hercegovini, zatim 3,043.000 u Hrvatskoj, Slavoniji i u Ugarskoj, a 783.000 u Austriji, u svemu dakle nešto preko deset milijuna.

Eksplozija u skladištu nitroglicerima. U velikom skladištu nitroglicerina tvornice torpeda u Washingtonu došlo je do strašne eksplozije, koja je veliki broj radnika rastrgala u sitne komadiće.

Kmetsko pitanje.

„Bosnische Post“ iz Sarajeva donosi o bosanskom agrarnom — bolje reći kmetskom — pitanju vrlo aktuelan članak osvrćući se na jednu novu knjigu o tom problemu, što ju je napisao bosanski vladin savjetnik dr. A. Feifalik, „Ein neuer aktueller Weg zur Lösung der bosnischen Agrarfrage“.

Skrajnje je vrijeme — veli njemački list — da se pristupi ozbiljno riješenju toga pitanja. Za to su najjači dokaz riječi grofa Andrassya na berlinskom kongresu. Znameniti je državnik ovako motivirao okupaciju Bosne: „Visoka bi Porta morala već jednom provesti uredenje agrarnoga pitanja u Bosni, jer je to glavni uzrok periodičkih potresa, koji obuzimaju tu zemlju: to je problem, koji je pun puncat zapreka, a usred naroda, koji razdire religiijska mržnja i socijalno ogorčenje, problem, koji može riješiti samo jedina snažna nepristrana vlast u zemlji, gdje je cio zemljišni posjed u rukama muslimana, dok kršćani kao seljaci i kmeti sačinjavaju većinu pučanstva“. — Na osnovu tih je riječi predložio lord Salisbury, da se Austro-Ugarskoj dade mandat, da okupira i upravlja Bosnu i Hercegovinu.

Iza kako je dr. Feifalik naveo gornje riječi motto svojoj knjizi, razmatra on, kako se nastojalo izvršiti taj mandat. — Prikazujući agrarnu politiku iza okupacije dolazi pisac do današnjih prilika. Sa strahovitom iskrenošću, potkrepljujući svaku svoju tvrdnju nizom brojaka, dokazuje on, da će u skoro vrijeme biti bosanski seljački stalež upropašten, a narodno gospodarstvu zemlje da će pretrpjeti težak udarac. Sve je to rezultat zakona o fakultativnom otkupu kmetova, koji vrši svoju ulogu istom dvije godine. Danas je već 7.5 postotaka svih kmeta, što su se po tom zakonu otkupili, zrelo za dražbu. Šumske se štete množe, te je bilo 1913. 43.670 slučajeva šumskih šteta, a globe iznose 1,6 milijuna kruna. Od tih se globa nije moglo utjerati — 97.76 postotaka.

Užasno stanje seljaštva teško oštećuje privredni razvoj zemlje. Ne bi gotovo mogli ovo piščevo gradivo o tom mogućim smatrati kada ne bi otkriće gospodarskih zakona dokazivalo, da u istinu ne samo tako može biti, nego da mora biti. Narodno gospodarstvo i socijalni ustroj posvuda kroće po jednakim zakonima i samo moramo požaliti, što mi razvoj proživljujemo i ćutimo, a ipak ga jasno ne vidimo, ali još manje možemo naći prave lijekove socijalnim bolestima.

Što sve nije do sada pisano o bosanskom kmetskom pitanju, a je li ikada ovako snažno dokazano, da kmet ne može intenzivnije raditi, sve dok je kmet. Ne primorava kmeta, da ostane kod svog ekstenzivnoga gospodarstva, zavist i želja, da ogorči spahiju — premda kmetski odnošaj truje svaku svezu medju kmetom i agom, — nego kmet mora da živi pod gospodarskom prinudom kmetstva. Pisac neprestano naglašuje, da kmet daje kvotu od brutto-žetve, te upozoruje na silnu razliku izmedju čistoga prihoda i brutto-prihoda. Stoga moramo priznati, da je istina, što dr. Feifalik tvrdi: „Svako je povećanje troškova proizvoda (dakle intenzivnije gospodarstvo) upravo gospodarsko samoubijstvo kmeta, jer aga dobiva sve više od čistoga prihoda kmetova, pa bi se dogodilo, da mu na koncu cio čisti dobitak odnese“.

Tako možemo razumjeti, zašto Bosna po hektaru ima žitnoga prihoda samo 5 metričkih centi, a Austrija 17, Njemačka 22, da i ne spominjemo, da ima imanja, gdje je i 50 postotaka veći žitni prihod.

Dr. Feifalik iznosi jedan novi način za riješenje kmetskoga pitanja. On preporučuje diobu zemljišta medju agu i kmeta, a gdje treba, mogao bi priteći u pomoć i erar kolonizirajući tako svoje ogromne latifundije. Jasno je, da je ovdje od velike znamenitosti ključ, po kojemu će se dijeliti zemlja medju gospodara i kmeta, jer seljak sa silnom ljubavlju stoji uz svoju zemlju, pa je prije spreman i nadalje ostati kmetom, nego li napustiti koji bolji komad zemlje, što su ga njegovi stari obradjivali. Osim toga treba uzeti u račun i minimum sredstava za egzistenciju, što ga treba kmet, pa se ne bi smio smanjivati posjed kmetov ispod veličine, koja mu je potrebita za egzistencijski minimum. Dr. Feifalik jest još uvijek na stajalištu fakultativnog otkupa kmetova, ali čini se samo radi razloga oportuniteta. Njegove brojke traže silnom intenzivnošću metodu obligatnoga otkupa.

Vrlo je dobro, što je jedna kompetentna ličnost, kao što je dr. Feifalik, progovorila o bosanskom kmetskom pitanju. Nadajmo se, da će zakonodavci njegove trijezne navode uzeti za podlogu, kada budnu iza svjetskog rata konačno rješavali taj problem.

Godina II. — Broj 298.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak 8. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Utisak njemačke note u Americi.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 7. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i talijansko bojište.

Bojna je djelatnost neznatna, stanje nepromijenjeno.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 7. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Zapadno Moze nijesu se ni jučer svršili bojevi. Osobito je artilerija bila na obim stranama vrlo djelatna. Istočno rijeke izjalovio se je jutros francuski napadaj u okolici kraja Thlaumont. Na mnogim mjestima ostale fronte bijahu suzbijena neprijateljska izvidnička odijelenja. Neka se je njemačka patrula povratila južno Lihousa sa nekoliko momaka.

Istočno bojište.

Ruske torpedovke su jutros bezuspješno opstrjeljavale sjeveroistočnu obalu Kurlandije medju Rojenom i Markgrafenom.

Balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 7. (D. u.) Zapadno Hornske klisure bijaše 5. t. u jutro potopljena engleska podmornica „E 31“ usljed topovske vatre jednoga od naših brodova. Zrakoplov „L 7“ nije se povratio sa izvidničkog poleta. Prema službenomu izvješću engleske admiralitete bio je isti 4. t. uništen u Sjevernom moru od engleskih pomorskih sila.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 7. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

U dolini smo rijeke Čorok suzbili odijeljenje od 300 momaka, koji su pokušali iznenadnu navalu, te smo im zadali gubitaka. 3. svibnja preletjela 2 neprijateljska ljetala preko Smirne. Izbačena je bomba pogodila teretni vlak, te je lako ranila 3 osobe.

3. smo svibnja oborili neprijateljsko ljetalo, koje je kružilo nad Biressebah. Posadu smo zarobili.

BRZOJAVI.

Rat.

Uništeni zeppelinovci pred Solunom.

London, 7. (D. u.) Reuterbureau javlja o dvim zeppelinovcima, koji su bili uništeni pred Solunom: Dva zeppelinovca, što su se jutros pojavili nad Solunom, bijahu opstrijeljavana tučom francuskih požarnih granata. Cijeli je grad bio rasvijetlen. Zeppelinovac je nastavio svoj lijet dižući i spuštajući se u krivim crtama prama flotili podmornica. Konačno ga je nestalo s oka. Sigurno se je sakrio u oblak dima. Iza toga začula su se iznenada dva praska, kojima su slijedili svijetli plameni. Zrakoplov pade u ušće Vardara. Francuski letioc, koji se bijaše u tomu digao, tvrdi, da je dvim bombama pogodio zrakoplov.

London, 7. Službeno. Podadmiral De Robeck javlja, da je od preživjele posade kod Soluna nastrijeljenog zeppelinovca bilo zarobljeno četiri časnika i osam momaka.

Srbi o Solunu.

Atene, 2. (D. u.) Prama vijestima iz Soluna iskrcalo se je tamo 20.000 Srba.

Austro-Ugarska.

Imenovanja u vojsci i mornarici.

Beč, 7. (D. u.) Vojničko-naredbeni list priopćuje, da je imenovalo Njeg. Veličanstvo generalnimi pukovnicima generale Rohra, Georgia, Böhm-Ermollia, Pflanzerbaltina, Dankla, Boroevića, Tersztyanszkya i Puhala. Istodobno je Cesar stvorio čast vrhovnog admirala u drugom plaćevnom razredu te je imenovao admirala Hausa vrhovnim admiralom.

Njemačka.

Utisak Njemačke note u Americi.

Washington, 7. (D. u.) Reuter javlja: Iza primitka njemačke note izjavio je Wilson, da odluka ne će po svoj prilici pasti do budućeg tjedna.

London, 7. (D. u.) „Times“ javlja iz Washingtona: Službeni krugovi ističu energično, da Wilson nije nipošto voljan da popusti od svojeg stanovišta, da mora prestati onakovo ratovanje s podmornicama, kakovo se je dosad vodilo. Nije očekivati, da će se Wilson upustiti u daljnja pregovaranja, osim u slučaju bude li Njemačka dala nepromijenljivo razumijeti da je odlučila odustati od ove vrsti ratovanja.

Rotterdam, 7. (D. u.) Po vijestima iz londonskih novina iz Washingtona, bila je tamo njemačka nota nepovoljno primljena. Po „Daily Telegrafu“ vlada u New-Yorku bojazan, da se prekinuće diplomatičkih odnošaja ne da više dugo vremena spriječiti, jer da je njemački odgovor pobudio ogorčenje i bijesnu srdžbu.

Berlin, 7. (D. u.) „National Zeitung“ donaša interviev s njemačkim poklisarom Gerardom, koji je izrazio nadu, da ce se održati mir izmedju Njemačke i Amerike, te je istaknuo svoja nastojanja, da se odstranu nesporazumci izmedju Njemačke i Amerike.

Grčka.

Grčka i ententa.

Bern, 6. Švicarska brzojavna informacija javlja iz Atene: Vladin list „Neon Asti“ piše, da je posljednji korak turskog poslanika kod grčkog kabineta, koji je prosvjedovao protiv kupljenja i iskrcavanja grčkih dobrovoljačkih zborova sa strane entente u Maloj Aziji, bio naperen protiv pogibelji rata sa Turskom, u kojega je ententa opeta htjela, da Grčku natjera.

Atene, 4. (D. u.) Dopisnik Wolfovog ureda potvrdjuje, da su Francuzi poslije Razzije pustili na kolodvoru u Florini stražu, te da su tako svršili postavljanje posade na željeznici Solun-Florina.

Srbija.

Petrograd, 6. Prilikom Pašićevog posjeta u Petrogradu piše „Den“, da tvori predmet pregovaranja u prvome redu istjeranje Bugara iz Srbije i buduće mirovne uvjete. Koliko je poznato, stupili su Talijani radi toga u rat, jer da im je bio sa strane entente obećan znatan dio od Srba napućene jadranske obale. Ali Srbija da nema manjih prava na te pokrajine.

Italija.

Lugano, 7. Princ Waleski, koji je iz Egipta prispio u Italiju, nalazi se sada na talijanskoj fronti.

Barzilajev govor u Genovi.

Lugano, 7. (D. u.) Povodom godišnjice, kad je Italija navijestila Austro-Ugarskoj rat, održao je Barzilai govor u kazalištu u Genovi, u kojem je ustvrdio, da nije bila manje nužna za čovječanstvo i za Italiju borba protiv a.-u. militarizma od borbe protiv pruskoga militarizma. Europa smije tražiti drukčiji mir, nego li što je onaj bio, kojega je kroz godine srijed briga i nevolja podnašala podložena austrougarskoj političkoj premoći. Barzilai je saopćio, kako se vlasti četvornog sporazuma spremaju da sve svoje sileulože, čime će se započeti novo ratno razdoblje.

Na adresu je Srbije kazao Barzilaj: Srpsku smo samostalnost smatrali uvijek kako vlastiti interes. S toga Srbija ne smije dopustiti, da neodgovorne osobe zagovaraju po europskim glavnim gradovima neumjerene programe. To znači diskreditirati talijanske zahtjeve. Barzilaj je zaključio svoj govor opominjajuć na slogu i na ustrajnost.

Meksiko.

El Paio, 5. Reuterbureau javlja: U Juarezu došlo je tobože medju šefom američkog generalnog štaba, generalom Scottom i generalom Obregon do predbježnog ugovora, prema kojemu mogu američke čete i dalje držati u posjedu meksikansko područje.

Carigrad, 5. Car Franjo Josip podijelio je zapovjedniku turske šeste armade, brigadnom generalu Halil Paši, prigodom zauzeća Kut-el-Amare red željezne krune prvoga razreda sa vojnom dekoracijom.

Carskoje Selo, 7. (D. u.) Car je primio francuskoga ministra pravde Vivianija i državnog podtajnika za municiju Thomasa.

Lizabon, 7. (D. u.) Sve su parlamentarne stranke odobrile ukinuće ustavnih garancija za čitavo područje republike prama vladinom predlogu.

Simpatična pojava*).

Zemaljska upravna komisija Margrofije Istre priposlala nam je na objavu slijedeće:

Dnevniku „Hrvatski List“ u Puli.

Putem službene telegrafske agencije bilo je već javljeno, da je Zemaljska Upravna Komisija, imenovana Cesarskom Poveljom dneva 3. aprila t. g., preuzela u Poreču autonomnu zemaljsku upravu namjesto raspuštenog istarskog Zemaljskog Odbora. Prigodom preuzimanja zemaljskih ureda i zavoda, dvorski savjetnik Alojz Lasciac, predsjednik komisije, obratio se na zemaljske činovnike pozivajuć ih, da točno vrše propise, koji se odnose na službu, da čuvaju uredovnu tajnu te da se drže uredovnih satova. Suviše ih je opomenuo, da su kao gradjani i javni službenici dužni, da vjernost Državi i odanost Vladarskom Domu iskažu javno ne samo besjedom nego i djelom. Budué će se komisija držati strogo načela potpune ravnopravnosti obiju narodnosti Istre, predočio im je nadalje. da je njihova dužnost susretati nepristrano i jednako prijaznošću obe narodnosti ove zemlje. Pri koncu im je obećao svoju naklonost, samo ako se budu savjesno držali ovih istaknutih uputa.

*

Da se postepeno uvede ravnopravnost zemaljskih jezika u zemaljskoj autonomnoj upravi, bile su uzete zasada u službu dvije kancelarijske sile potpuno vješte hrvatskom i slovenačkom jeziku.

Samo se po sebi razumije, da će ravnopravnost zemaljskih jezika biti tek onda i praktično sprovedena, nakom što budu namješteni u pojedinim uredima potrebiti činovnici vješti spomenutim jezicima. Okružnica u oba zemaljska jezika poslana od Zemaljske Upravne Komisije svim općinam Istre imade se smatrati prvim dokazom poštivanja jednakopravnosti obiju narodnosti ove zemlje.

U koliko sa zadovoljstvom donašamo predstojeću objavu, u toliko se pouzdano nadamo, da ne će ostati sve kod samih obećavanja, nego da će njima slijediti i činjenice. Bude li se zemaljska upravna komisisija naše markgrofije držala, kako naglasuje, „strogo načela podpune ravnopravnosti obiju narodnosti u Istri“, naći će u Hrvatskom Listu otvorenog prijatelja, koji teži za istim ciljem.

*) Krivnjom sadašnjih prometnih odnošaja primili smo ovaj članćić tekar danas te ga radi toga priočujemo sa zakašnjenjem Ur.

Sašiveni živci.

Kirurgija je u svjetskom ovom ratu stekla veliko iskustvo na svim svojim područjima, te je silno napredovala. No najvažnije tečevine imadu da se bilježe na području kirurgije živaca. Veoma poučan, a ujedno i zanimiv članak o tom priopćio je nedavno Dr. med. Rudolf Tetzner u frankfurtskom časopisu „Umschau“. Evo što on kaže:

„Ono, što laik razumijeva pod riječima kaošto su primjerice: „taj je čovjek jakih živaca“, ili: „moji su živci slabi“ itd. sveukupno je otpornost čitavoga živčanog sustava, a ponajpaće moždjana, proti štetnim utjecajima. Živčane niti, koje se razgranjuju čovječjim tijelom, nijesu a ma ni u kakovoj svezi sa nervoznošću, ni sa takozvanim „jakim“ ili „slabim“ živcima. Te su niti kod svih ljudi jednako razvijene, te je posve neumjesno mišljenje, e imadu ljudi „slabih živaca“, drukčije udešene živčane niti, nego li oni, koji su „jakih živaca“. Većina ljudi ima posve krive predodžbe o tim živčanim nitima. Nekoji misle, e su živci posve tanke, jedva vidljive niti, dok ima u istinu nekoliko živaca, širokih poput prsta, t. j. 11 do 14 milimetara, kaošto je primjerice živac štono prolazi našim bedrom i kukom, dok opet drugi ne mogu nikako da si stvore jasne predodžbe o onim neizmjerno sitnim i razgranjenim živčanim vlakancima, koja se prostim okom ne mogu da zamijete, a kojih ima samo na jednoj strani tijela do četiri stotine.

Ti su živci bijele, nešto malo elastične niti, koje se sastoje iz usporedo tekućih vlakanaca i žilica, a spojene su medjusobno posebnim vezivom. Veći je dio njih u savezu sa hrptenjačom, a nekoji od njih i direktno sa mozgom. Njihova je zadaća, da sve zapovjedi iz moždjana dovode do mišica i tetiva, te se radi toga i zovu „pokretni živci“, ili pako obratno vode u moždjane sve vanjske utjecaje, koji djeluju na naša sjetila, a takovi se živci zovu „osjetni živci“. Veći i deblji su oni živci u našim rukama i nogama, takozvani „mješoviti živci“, t. j. u njima su sadržani koli „pokretni“, toli „osjetni“ živci.

Moderno bojno oružje rastrgava ili djelomično ranjava uslijed velike svoje probojne snage živčane niti. Što se zbiva, ako primjerice vojnika pogodi neprijateljsko tane u jedan od tiju glavnih živaca na ruci i raspara ga? Djelovanje je živaca prekinuto, ruka će kloniti i ne može više da se ispruži. Konačno će i mišice posve omlitavati i ruka je izgubljena. Ali ne samo to, uslijed ozlijede jedne je jedine živčane niti prekinut sav živčani sustav u dotičnom udu, odnosno u dotičnom mjestu tijela. Kod ruke, ranjene u rameni prestaje i djelovanje prstiju i ostalih funkcja.

A eto, moderna je kirurgija na temelju mnogobrojnih iskustava predusrela i tomu. Spomenuti je Dr. med. Tetzner liječio ovakove tužne ranjenike, sašivajući im živce. Stvar dakako nije tako jednostavna, no stručnjačka sprema i iskustvo podaje obilje blagosova našim ratnim ranjenicima jednostavnim sašivanjem živaca.

Vijesti iz osvojene Srbije.

Ljetni red balkanskog željezničkog voza. Balkanski vozovi saobraćaju i u ljeto nedjeljno dvaput, i to: od Berlina i Strasburga u srijedu i subotu, a od Carigrada utornikom i subotom. Vrijeme vožnje skraćeno je za nekoliko sati. Polazak je iz Berlina u 7.59 sati prije podne, od Oderberga 3.45 po podne, od Budimpešte 11.55 u veče, od Beograda 7.10 prije podne, od Niša 2.57 po podne, od Sofije 8.30 u veče, od Jedrena 6.16 prije podne. Stiže u Carigrad 4.22 po podne. Protivni voz, onaj koji se vraća, ostavlja Carigrad u 3 sata po podne, Jedrene 12.41 noću, Sofiju 11.05 prije podne, Niš 3.41 po podne, Beograd 10.39 u veče, Budimpeštu 6.50 prije podne, Oderberg 2.53 po podne i stiže u Berlin u 0.39 u veče. Odlazeći dio vozova sa Anhaltskog kolodvora u Berlinu, polazi u 7.55 prije podne i stiže u Beč u 6.43 u veče, 11·30 u veče u Budimpešti, a odatle se sa gore označenim vozom ujedini. Protivni vozovi stižu sa Orijenta: u Budimpeštu 6.10, u Beč 11.24 prije podne, u Berlin na Anhaltski kolodvor 10.20 u veče. Putne karte, koje vrijede 15 dana, izdavaće se na 8 dana prije polaska voza od početne vozne stanice.

Sedam osoba obješeno radi razbojstva u Srbiji. „Beogradske Novine“ donašaju: 29. aprila poslije podne, u prisustvu kotarskog zapovjednika Kolubare, kapetana Srećka Francetića i časnika posade, obješeno je u Lazarevcu po propisima i ceremonijama prijekog suda sedam od deset članova razbojničke družine iz Tuleca. Vojničku ceremoniju je izvela 2. četa 85. etapnog bataljuna pod upravljanjem nadporučnika Franje Usetty uz pripomoć kapetana-auditora Garay-a. Od deset članova, koji su osudjeni na smrt, dvije žene i jednog čovjeka osudio je glavni guverner iz ublažavajućih razloga na 10 godina odnosno 15 teške tamnice. Pomilovani je Milenko Jovanović. On je bio srpski vojnik i izgubio je desnu ruku. Uprkos tome sudjelovao je on u nasiljima, pri kojima se služio lijevom rukom. Jedan znak na osnovu koga je, po saslušanju svjedoka, zatvoren.

Družina se sastojala u početku iz dva cigana, Milića i Petka, koji su došli u okolicu kod Tuleža, iz kragujevačkog kotara. Tu su oni prvo odpočeli svoja nedjela jednom kradjom 1. decembra prošle godine. Samog Tuleža, u kome je bila oružnička postaja, oni su se klonili. Predmeti za njihovo djelovanje bili su u okolini. U Tuležu su oni imali veze sa porodicama Jovanović i Joksimović, koje su već od nekoliko generacija moralno degenerisane. Sa članovima ovih porodica, koji su medjusobom srodnici, obrazovala se je družina od deset lica. Težina njihovih prestupa penjala se sa uspjehom, njihova bezbijednost počivala je na ćutanju stanovništva. Ispitivanjem se oslanjalo na rezultate dobivene po pretresu kuće Jovanovića, koji je izveden po jednome svjedoku. Priznanje pomilovanoga dalo je najviše dokaznog materijala. Od kradje do ubijstva moglo se dokazati trideset prestupa; u deset ostalih slučajeva nije se mogla slutnja juridistički dokazati. Vodja družine bio je ciganin Miloja, koga su ubili početkom januara 1916. braća Milorad i Ilija Jovanović. Milorad je bio oženjen Kosarom, kćerkom Milice Joksimović. Za ovu se kćerku još vodi istraga. Sama mati i njene kćeri Latinka i Darinka su obješene. U kući matere bivali su skupovi. Kćerke su provocirale, varale i podbadale ljude. Družini su pripadali još Nikola Jovanović i Rašina Ilić. Pomilovana je Jerina Begović, kćerka Milice Joksimović i Milenija Jovanović, žena jednog od braće, isto tako pomilovanog Milenka. Obazrivošću, ostroumnošću i strpljivošću carsko i kraljevskog sudskog nadporučnika Nikića uspjelo je, da se raskine beskrajno zamršeno tkivo, koje su predstavljali odnosi i djela tuleške, razbojničke družine, i time pomogne zakonu, naredbi i pravdi. Osudjeni su u petak uveče došli automobilom iz Beograda. Oni su uzvikivali, pjevali i bili su dosta dobro raspoloženi. Kad im je osuda saopštena, snuždili su se. Latinka, lijepa dvadesetgodišnja djevojka, koja je osudjena radi svoga rada, kao naročito težak zločinac, jecala je u očajanju i užasu. Vješanje je ipak izvršeno bez

naročitog prekidanja i bez scena. Stanovništvo, koje je prisustvovalo vješanju, oslobodjeno je od pritiska razbojnika izvršenjem ovoga čina.

Domaće Vijesti.

Potpisivanje četvrtog ratnog zajma. Okružnica predsjednika Zemaljske upravne komisije svim općinskim odborima, upravnim vijećima i općinskim upraviteljima Istre: „Svraćajuć pozornost na poziv c. k. namjesnika, kojim se cjelokupno pučanstvo poziva na sudjelovanje pri potpisivanju IV. austrijskog ratnog zajma, živo se preporuča da se svakim mogućim načinom, izravno i posredno, unapredi uspjeh ovoga zajma.

Opaža se, da je patriotska dužnost svakoga, da svim svojim silama podade državi novčana sredstva potrebita, da se sadašnja borba, puna uspjeha, nastavi do takvoga mira, koji će zajamčiti sigurnost i budućnost naše domovine. Radi toga je svatko dužan, kad ne bi raspolagao gotovinom, dovoljnom da potpiše priličan iznos zajma, da se posluži svim polakšicama pruženim za potpisivanje zajma, posudjujuć novca, zalažuć vrijednosne papire, pa eventualno, uzimljuć i hipotekarne zajmove. Pozivlje se dakle, da se u ovom smislu potakne pojedince, korporacije i ustanove u odnosnoj općini.

Nakon što istiće rok potpisivanja IV. ratnog zajma, izvjestiti se ima kroz 14 dana potanko o sudjelovanju općine te fondava i sličnih imovina u pojedinoj općini pri potpisivanju ratnog zajma. Lasciac.

Gospodari, pozor! Upozoruju se interesenti porezne općine Pula (izuzevši one iz Šikići, Skatara i Valdibeka), da će se prodavati proti gotovom novcu i istovremenoj otpremi sumpor i modra galica dne 10. i 11. o. mj. na trgu Comizio 5 (hotel „Due Mori“). Svatko ima sobom donijeti vreće, posudu i ino potrebito da uzmogne kupljenu robu sobom ponijeti.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je od 10. travnja do 1. svibnja o. g. slijedeće prinese: G. Ivan Gojtan, kr. javni bilježnik, Gospić svoj mjesečni prinos K 10·—; Pučka Štedionica, Ogulin K 20·—; Pučka Štedionica, Kostajnica K 50·—; Družbina podružnica, Podgrad K 40·—; Hrvatska Štedionica, Sunja K 20·—; G. Nikola Vežić, Drniš K 12·— (darovaše gg. Fr. Foretić K 3·—, Jerdini Ivan K 3·—, Ante Kolomyjezuk K 2·—, Lj. Matas K 2·—, C. Alić K 1·—, Luka Beghini K 1·—, sve u počast pok. Kl. Nardini rodj. Tuniš); G. Dr. Dragan Filipović, odvjetnik Petrinja K 58·—; G. Vladimir Raić, prič. poručnik, Lužani K 70·—; G. Ivo Ražem, pravnik prigodom promaknuća u vojnoj službi K 10.—: Uprava „Obzora“ Zagreb sabranih K 558·50; G. Matija Oršić, kanonik Krk K 25·—; G. Niko Mardešić, Pula K 100·—, kav član čete i K 20·— prigodom uskrsnih blagdana; G. P. Leber, kanonik K 25·—; Uprava „Narodnih Novina“ Zagreb K 50·—; G. Prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb K 50·— primljenih od g. Jakova Boskowitza, trgovca u Osijeku; K 150·— od Hrvatske Zemaljske Banke; K 10·— od g. Milana Kundića za okladu dobivenu od g. Jurdane u Zagrebu; K 20·— od preč. g. Stj. Vukovinskoga župnika i opata u Krapini na spomen njegovog imenovanja opatom: K 930·42 primljenih od g. Dr. Petra Rogulje, a sabranih putem „Novina“ u Zagrebu; te K 50·— od preč. g. Fr. Vojakovića, kanonika u Zagrebu; G. Dr. Andrija Živković, bisk. tajnik Djakovo K 20·—; G. Mijo Ettinger, Daruvar K 50·—; G. J. Panić, Daruvar K 2·—; G. K. Legin K 2·—; G. Jos. Grašić, župnik Beram K 20·—; G. Jerko Milković, župnik Sv. Ivan Žabno K 25·—; Družbina podružnica, Tijeno K 400·—; G. Franje Žav. Tadić, župnik, Lipovljani K 10·—; G. Mr. Ph. Hinko Brilli, Litija, kao član utemeljitelj II. obrok (zadnji) K 150·—; G. St. Valdec, Varaždin K 90·—; doprinieše gg. St. Valdec K 20·—, M. Stepinac K 20·—, M. Kučenjak K 20·—, M. Gašpartin K 10·—, M. Prostenik K 10.—, N. Milčić K 10·—, svi kanonici čazmanski; G. Anton Švarić, župnik, Sv. Ilija K 20·—; G. Franjo Matošić, župnik, Čučerje K 4·—; G. Ljudevit Poljak, kr. javni bilježnik, Županja K 25·—; doprienese gg. Cvjetko Tomić K 10·—, N. N. K 10·—, N. N. K 5·—; G. Matija Dolenec, župnik, Rozga K 10·—; G. V. Bučar, župnik, Granešina K 10·—; G. Vjek. pl. Rubelli, c. k. akcesist, Feldpost 321 K 20·—; G. Rikard Tomašić, Opatija K 20·—; G. Franjo pl. Kufrin, župnik, Jamnica K 140·—; „Novosti“ Zagreb K 20·—; G. Milan Dukić, učitelj sabranih medju učiteljstvom prigodom polaganja ispita osposobljenja u Kastvu K 12·—. Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Gospodarstvo.

Industrija željeza u godini 1915.

Proizvodnja željeza u godini 1915. jest sa stanovišta medjunarodnog proizvodnog razmjerja u toliko zanimiva, što je te godine proizvodnja Sjedinjenih američkih država po prvi puta natkrilila proizvodnju svih ostalih zemalja zajedno. Američka industrija željeza nalazila se je koncem godine 1914. u velikom zastoju, koji je potrajao još i koncem godine 1915. Naskoro je ali posao uslijed vanjskih narućaba postao živahniji, te je bivao osim toga podupiran i razgranjenjem domaće industrije, naročito brodogradnje te izgradnjom novih željeznica. Tako je proizvodnja surovog željeza u prosincu godine 1914. iznašala 1,516.000 tona, dok je u prosincu 1915. dosegla već 3,203.000 tona, dakle se je više nego podvostručila. Medjutim kako je potreba željeza sve veća, nema sumnje, da će ovo povećanje proizvodnje i dalje napredovati, te su američke tvornice željeza i čelika zabavljene znatnim proširenjima svojih poduzeća. Američki uvoz željezne i čelične robe ostao je po prilici jednak onome u godini 1914. Naprotiv je izvoz dosegao 3.53 milijuna tona, te je prema tome prekoračio i onaj u godini 1912., koji je dosele vrijedio kao najviši.

Statistički podaci o engleskoj proizvodnji željeza običavaju i u mirno doba biti veoma kasno objelodanjeni, te sada od kada traje rat, u opće manjkaju. Jedino je poznato, da je izvoz u godini 1914. kao i 1915. uslijed učinaka rata naprama prijašnjim godinama znatno nazadovao. S druge strane opaža se i smanjenje uvoza, koje je prouzročeno najviše time, što je otpao uvoz polugotovih proizvoda, koje je do sada Engleska dobavljala iz Njemačke i Belgije.

Njemačka proizvodnja surovog željeza pokazuje prema prijašnjim godinama nazadak, te je bilo proizvedeno u god. 1913. 19.3 mil. tona, god. 1914. 14.4 mil. tona, a u god. 1915. 11.8 milijuna tona. To je i sasvim naravno, jer je posve otpao uvoz iz drugih zemalja, a s druge strane uza sve to što Njemačka raspolaže bogatim nalazištima željezne rudače, ipak ih ne može racionalno iskorišćivati, jer se uslijed opetovanih poziva u vojsku sve više opaža pomanjkanje radnih sila. Sadašnja njemačka proizvodnja željeza i čelika iznaša po prilici dvije trećine proizvodnje prije rata, nu ovaj manjak na proizvodnji posve je nadoknadjen visokim današnjim cijenama, tako da poslovni uspjesi željezarskih poduzeća nimalo ne zaostaju za onima u mirno doba. Cijene za željezo u šipkama poskočile su od početka rata za više od 70 maraka po toni, a osim toga valja uvažiti, da se gotove robe još uvijek dosta izvaža u neutralno inozemstvo.

Francuska proizvadjala je prije rata po prilici 5 milijuna tona godišnje. Medjutim se ali veliki dio francuskih željeznih rudokopa i tvornica nalazi u po Nijemcima zaposjednutom području. Belgija je prije rata igrala na medjunarodnom tržištu željeza važnu ulogu svojim izvozom, nu taj je sada naravno sasvim prestao. Što se tiče Rusije, to je glede proizvodnje surovog željeza otpadala kvota od po prilici 10 po sto, a glede gotove robe znatno veći dio na zaposjednutu Poljsku.

Gojenje koza. Kraj sadašnjih se prilika, gdje se ponajpače teško osjeća sve veća i veća nestasica mlijeka, preporuča što izdašnije gojenje koza, preporuča to više, što jedino kozje mlijeko može u svakom pogledu da nadoknadi mlijeko od krava. Dakako da se koze u većem broju mogu gojiti tek ondje, gdje to nije na uštrb šumskim i inim nasadima. To je gojenje koza veoma probitačno i donosi prilično veliku korist, jer koza daje razmjerno prema svojoj težini dvaputa toliko mlijeka koliko krava. U kozjem mlijeku ima mnogo lako probavljivih hranivih tvari, te je stoga veoma zgodno i prikladno za djecu. Pošto koza rijetko kad boluje od tuberkuloze, može njezino mlijeko da se bez brige uživa i prijesno. Neugodan onaj zadah kozjeg mlijeka može da se ukloni prozračivanjem staja, muzenjem na svježem zraku, čistoćom i zgodnim čuvanjem mlijeka.

Gojenje se koza preporuča osobito manje imućnim gospodarima, jer ono ne iziskuje tko zna kakovih osobitih troškova, a ponajmanje, što se tiče hrane. Koza je zadovoljna svime, dapače i onakovom hranom, koja se inače ne može da uporabi za krmu. Osobito sad, kad je sva priroda prolistala bujnim zelenilom, ne će biti nikakovih neprilika i troškova glede hrane za koze. Njima prija u jednakoj mjeri svježa trava, kiselica ili zeleno lišće kao i kojekakovi otpaci od hrane. Dakako, u ratno ovo vrijeme ne može gospodar da se bavi racijonalnim gojenjem koza na veliko, no sad se radi samo o tom, da svaki gospodar, koji već ima koza, nastoji, da broj njihov po mogućnosti uveća. Nema sumnje, da će tomu nastojanju gospodarska društva i udruženja svakom zgodom najspremnije ići na ruku koli savjetom i uputom, toli i materijalnom potporom u svakom pogledu.

Velikodušni dar jednog narodnoga zastupnika radi unapredenja narodnoga gospodarstva. Narodni zastupnik izbornoga kotara delničko-čabarskog, gospodin Fran Serafin Križ poklonio je svoje saborske dnevnice u iznosu od K 4630·80 za ustrojenje marvogojske zadruge za uzgoju čistokrvne siementalske stoke u Čabru. Spomenuta je svota već preuzeta od kr. zemaljske vlade, pa će se odmah, čim se stručnjački izvide i prosude stočarske i opće gospodarstvene prilike u općini čabarskoj pristupiti k oživotvorenju namisli velikodušnoga darovatelja. Nema sumnje, da će i kr. zemaljska vlada prikloniti tomu nastojanju oko stočarskog napretka u čabarskoj općini svu svoju pažnju i da će isto što izdašnije potpomagati, da se ta baš savremena namisao domoljubnoga darovatelja što bolje i što krepčije provede. Zbog ratnoga je stanja stočarstvo u cijeloj zemlji znatno tangirano, pa je po narodno gospodarstvo i narodni imutak jamačno korisna misao, da se stvaranjem marvogojske udruge stočarstvu pomogne, kako bi se stočarska proizvodnja osvježila i opet podignula na onu visinu, koja je potrebna obzirom na prehranu pučanstva i vojske. Uvoz rasplodne stoke iz stranih zemalja nije tako dugo, dok rat traje, provediv poradi vrlo teške i nesigurne dopreme i vanredno visokih cijena. Stoga je naša buduća stočarska produkcija upućena na svoju proizvodnju rasplodnjaka, pa se mora i stoga gledišta napose pohvaliti srećna zamisao za narodno blagostanje zauzetoga darovatelja, da se stvori još jedno središte stočarske proizvodnje, gdje će se proizvoditi u zemaljske rasplodne svrhe potrebni muški podmladak. „H. Lld.“

Zdravstvo.

Slučaj ratne psihoze. Česke novine donašaju: U Kral. Vinohradima našli su 30-godišnju Zdenku Sosno mrtvu u njezinom stanu. Stan je bio krcat raznim živežem, a ona je ipak umrla od gladi. Susjede su pripovijedale, da je čitavo vrijeme rata živjela u najvećom strahu, da će doći gladi i da će ona od toga umrijeti. Liječnici izjavljuju, da je to slučaj ratne psihoze.

Znojenje ruku i nogu. Proti znojenju ruku i nogu preporuča se česta kupelj te prašak cinkova hisa.

Razne Vijesti.

200.000,000.000.000 kruna. Časopis „Der Krieg“ (Stuttgart) donosi račun jednog američkog statističara, da dosadašnji rat stoji sve zaraćene države 200 bilijuna kruna, dakle tako golemu svotu, koja se jedva dade i zamisliti. To je samo trošak do 1. siječnja 1916., a otada se je znatno povisio. Kad bi se ovi silni bilijuni poredali u komadima po 20 franaka, mogao bi se njima povući zlatni lanac oko cijele kruglje zemaljske. Lanac bi prema tomu bio dug 44.000 milja. Težina bi ove svote iznositi 55.440 tona, i ova bi se svota mogla smjestila u 16 željezničkih vlakova, kad bi svaki vlak imao 70 vagona. Da se otpremi ovaj novac od 200 bilijuna kruna na jedanput s jednog mjesta na drugo, potrebna bi bila vojska od 2.218.500 momaka, od kojih bi svaki imao nositi vrijednost od jedno 65.000 kruna u zlatu.

Novine na lomači. Stari Cato, koji je, kao što je poznato, i nadimak censorius nosio, nije htio da se smiri dok Kartagina ne bude razorena. Francuski cenzor, koji na kartaginskom zemljištu, u današnjem Tunisu, vrši svoju dužnost, izgleda da ima nešto od energičnog duha antičkog prethodnika. On se ne zadovoljava tradicionalnim sredstvima — nožicama i crvenom pisaljkom, — nego se od nožica okrenuo kraćoj proceduri: quod ferrum non saut, ignais sanat, kako je primjetio Schiller na naslovnom listu „Razbojnika“. On spaljuje neugodne novine. Ovaj udes je već više puta zadesio „Petit Marseillas“, koji se cenzoru u Tunisu učinio očevidno opasniji po državu nego cenzoru u Marseilla-u — po svoj prilici zato, što se srce Afrikanaca mora ipak strožije čuvati od doticaja stvarnosti, nego patriotska vjera čvrstih Francuza. Na svaki način cenzor je velike svežnje lista odmah spaljivao na javnom mjestu čim bi iz ladje izišli. Da li su to vršili prosti policajci ili na tradicionalan način dželat — nije javljeno. Uprava „Petit Marseillais“ je sada digla tužbu protiv žestokog cenzora. U krajnjem slučaju, tuniski pretplatnici imaju pravo na pepeo, da bi u slučaju nepovoljnih vijesti u njega skrili svoju glavu prema običajima ove zemlje.

Bivši drački gospodar Essadpaša.

Od nekog vremena boravi u Nici jedan odlični gost: Expaša Essad Toptani, da se oporavi od albanskih lovorika. Essad je bio sa položajem u Albaniji već davno na čistu, no je četvorni sporazum tako dugo za nos vukao, dok nije podigao od francuske vlade dopitanih mu 20 milijuna franaka za uzdržavanje albanskih četa: nakon što mu to pošlo za rukom, pošlje svoju obitelj sa novcem unaprijed u Francusku, kamo se je zatim i sam zaputio. Prigodom jednog izleta u Monte Carlo imao je dopisnik jednog lista zgodu da se upusti sa Essadom u zanimiv razgovor. Na dopisnikov upit, što mu jošte preostaje od Albanije, odvrati ovaj:

„Drač ne više, jer nisam sa Kövesom htio imati posla, on i njegova čeljad su za mene bili odviše *osorni*. Ja sam doduše prije gojio simpatije za Austro-Ugarsku, al ti ljudi nijesu znali kako da me trajno *sputaju*“. „Vaša preuzvišenost se je stalno nadala, da će Vam biti ponudjena *kruna*?“

„Nije to morala biti baš *jedna* kruna —, no ostavimo radje to; ja sam danas osvjedočeni i uvjereni pristaša *zlatnog* četvornog sporazuma“.

Ja sam srećom financijalno neodvisan i nepodmitljiv, te sam u stanju da sa svojom obitelju živim, po miloj volji. Stoga ću u lijepoj Franceskoj pričekati, dok me pobjedonosni konac rata opet ne pozove u domaju mojih otaca“.

„Da li je Vaša preuzvišenost uzmogla spasiti znatan imetak iz neprijateljskih ruku, nakon povrate u Albaniju?“

„Molim, ja nijesam u Albaniji počinio nikakve provale: novac mi bje dobrovoljno zaslan“.

„Oprostite, na nesporazumku, ja sam nišanio na neprijateljsku provalu u zemlju ....“

„A tako! Ja sam mislio, da govorite o onim 20 milijuna, što sam ih primio od saveznika i što ih u tu svrhu držim pribranjenima .... Te glupe novine prikazuju stvar, kao da bih ja ....

„Ako se ne radi o kakvoj tajni, mogu li moguće znati, kako se je zapravo došlo do tih 20 milijuna?“

„Ali molim lijepo! Ja nemam da Vam štogod prešutim; ja sam poštenjačina. Kad nebi svi moji pouzdani prijatelji zadnjih godina bili zapleteni u rat, mogao bi Vam jedan ili drugi od njih to i sam potvrditi. Budić hoćete da znadete, što je bilo sa tih 20 milijuna franaka, evo Vam mog računskog izvještaja.

Dok sam jednog dana sjedio okružen od svojih vjernih u mojoj kuli u Tirani, pohodi me odaslanik velikog cara donesavši mi jedan milijun rubalja (u papiru) kao potporu za arbanašku vojsku. Htjelo se je najme „rubelima“ protiv prodiraćih Bugara i Austrijanaca. Al što da započnem sa papirnatim novcem? Prvo, moja čeljad nepozna pisma a drugo je vrijednost rubija stajala tako zlo, te bi time bila na vrijednosti mnogo izgubila. Stoga sam ja potporu privremeno *uložio* u svoju privatnu blagajnu čekajući na bolje dane.

Nakon nekoliko dana donese mi jedan glasnik iz Londona sto hijada funti za obrazovanje vojske. Englezi nerazumiju baš ništa od osebine našeg ratnog vodstva. Kad bih bio svoje uboge vojnike opteretio sa barem 20 funti (znatna težina), bili bi oni smetani u svom kretanju. Ja sam stoga preuzeo čitav *teret* sam. Iza toga posla mi moj prijatelj iz Rima 5 milijuna lira. Al moji hrabri nemaju smisla za *liriku*, već samo za junačke pjesme i za herojski epos. Da se dakle moja čeljad ne dugočasi, metnuo sam talijansku pošiljku k ostalima.

Kad mi je zatim francuska banka dopitala 10 milijuna franaka, našao sam se u potpunoj neprilici. Zar nije poznato pariškoj vlasti, da svaki muslim prezire *franke*? S obzirom dakle na osjetljivost svoga puka pohranio sam tu kobnu pošiljku u najzabitnijem dijelu moje „gvozdene“. Da preduseretnem neugodnim otkrićima, ponio sam spomenute malenkosti za mog nenadanog odlaska iz Drača sobom. Ipak se moje domoljublje tumači tako podlo u neprijateljskom novinstvu.

Ja Vas stoga ovlašćujem, da ovo moje obrazloženje svuda razširite, da čitav svijet uvidi e je Essad Toptani ostao svedjer poštenjačina, kakav je uvijek bio. Moja najsvetija zadaća bila je po primjeru starih Rimljana da spasim kapitol ili kako se kaže *kapital*. I ja sam svoju zadaću *savjestno* izvršio. P.

Godina II. — Broj 299.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak 9. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Nijemci osvojili uzvisinu 304.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Od časa do časa stajali su jučer pojedini dijelovi goričkog mostobrana i prostor kod Sv. Martina pod živahnom topovskom vatrom. Zapadno od mjesne šmo crkve uništili silnim lagumom dio neprijateljskih položaja. Tu su imali Talijani velikih gubitaka. Na sjevernom obronku kod Sv. Mihovila uzele su naše čete maleno neprijateljsko uporište. Naši su letioci bacili u neprijateljski tabor kod Chioprisa (jugoistočno od Kormina) mnogo bomba. U više srezova tirolske fronte i kod Rive došlo je do živahnijih topovskih bojeva.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 8. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka i Kaukaska fronta.

Nema nikakve važne vijesti. Neprijateljski su monitor i krstaš ispalili bezuspješno na okolicu Seddilbahra 40 hitaca. 5. smo svibnja prisilili u vodama oko otočja monitor i torpednjaču, kao što i dva neprijateljska ljetala, da obustave vatru. Monitor je bio pogodjen.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na lijevoj obali Moze naše kroz posljednje dane, pored velikih poteškoća, ali s malenim gubicima izvedene operacije imale su uspjeha usprkos najžilavijeg otpora i bijesnih neprijateljskih protunavala.

Osvojili smo čitavi red jaraka na sjevernom obronku visočine broj 304, te smo pomaknuli naše linije sve do samog vrha. Neprijatelj je pretrpio izvanredno teških krvavih gubitaka, tako da je doprlo neranjeno u naše ruke samo 40 časnika i 1280 vojnika. I u odteretnim napadajima protiv naših položaja na zapadnom obronku Mort-Homma bio je svuda neprijatelj suzbijen velikim gubicima.

Na istočnoj su se obali rijeke razvili s jednog i drugog kraja imanja Thiaumont ogorčeni bojevi, za kojih je neprijatelj suprotstavio istočno od imanja izmedju ostaloga i crnih četa. Njihova se je navala skršila gubitkom od 300 zarobljenika. Za odignanih bojeva ustanovila se prisutnost daljnjih svježih francuskih četa. Po tome je neprijatelj uložio u području Moze ukupnu silu od 51 divizije t. j. više nego li dva puta onoliko, koliko ih je bilo dovedeno u boj sa naše strane kao napadatelja.

Sa ostalih strana neimade da se izvjesti nikakvih osobitih dogodjaja osim sretnih izvidničkih podhvata.

Dva su se francuska dvoplošnjaka strovalila po zračnoj borbi u plamenu nad Cote de froide Terre.

Istočno i balkansko bojište.

Nema promjene u općem.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Verdun gomila ruševina.

Haag, 7. „Times“ javljaju iz Verduna, da su Nijemci istrijeli na grad 30.000 taneta. Grad svakim danom sve sliči kupu ruševina. Neprestano se iz svih sila nastoji, da se šireće se požar što više ograniči.

Protiv kršenja medjunarodnog prava sa strane Engleske.

New-York, 7. Razni listovi oštro kritiziraju engleski odgovor na američki prosvjed protiv engleskog smetanja neutralne trgovine. „New-York American“ kaže: Zaplijena američkih brodova, koji su na putu u neutralne luke sa tovorima, što su prije rata bili priznati kao nekonterbanda, jest bezuvjetno protuzakonita i čin neprijaznosti i omalovažovanja američkih prava, koji bi američka vlada morala već odavna zapriječiti. Mi tvrdimo, da ima, na temelju medjunarodnog prava, svaki američki ili neutralni brod zakonito pravo, da prenaša hranu za porabu civilnog pučanstva u Njemačku ili Austro-Ugarsku.

Mi tvrdimo dalje, da je kršenje medjunarodnog prava, ako se poštu neutralne zemlje, zaplijeni, pretraži ili osporuje. U godini 1916 krši Engleska svojim postupanjem sa našom neutralnošću svaku pojedinu odredbu medjunarodnog prava, koju je ona učinila obvezom za Rusiju, kada je Rusija ratovala sa Japanom te je protuzakonito smetala trgovinu. Ali onda se je radilo o engleskoj a ne o američkoj trgovini. Mi smo posve Amerićani, te mislimo, da se moramo usprotiviti svakome napadaju na pravo, život i vlasništvo Amerićana, pa došli ti napadaji sa strane Njemačke, Engleske, Mehike ili bilo koje druge države ili naroda. — Amerikanizam, koji jednome napadaču pokazuje zube a s druge strane trpi uvrijede i kršenja drugoga napadača, ne odgovara onome, što mi razumijemo pod Amerikanizmom.

Austro-Ugarska.

Izvještaj agencije Stefani i naše izvješće.

Beč, 8. (D. u.) Prama izvještaju agencije Stefani opazili i dali su se talijanski lovci torpednjača u gornjem Jadranu u potjeru za 10 neprijateljskih torpednjača, koje su na to pobjegle u smjeru proti Puli. Neprijateljski su lovci nastavili potjeru sve do dvadesetak milja od Pule, pucajući neprekidno na neprijatelja. Prestali su potjerom samo tada, kada su im priskočili na obranu veći ratni brodovi.

4. svibnja bacalo je bombe na Brindisi 5 neprijateljskih ljetala, te su bila 4 bolesnika ubijena, a 5 ih je bilo ranjeno.

Francuska je podmornica Bermoulli torpedovala i potopila u donjem Jadranu neprijateljskog lovca torpednjača.

Nasuprot tomu ustanovljuje stan naše ratne štampe slijedeće činjenice, iz kojih se može vidjeti, kako se je uistinu ponijela potjera talijanskih razarača za našim brodovljem.

Čim su opazile, 10 milja od talijanske obale, talijanske razarače, posle su naše najbliže jedinice, a da ne čekaju da se sjedine s daljima, odmah na svu paru protiv neprijatelja, koji je krenuo smiono.... natrag, te se je povukao prama obali. Objestrano je topovsko pucanje ostalo, poradi velike udaljenosti, bez uspjeha, te je bilo odmah obustavljeno, pošto nijesu mogli naši topovi da dohvate znatno brži neprijatelja. Naše je brodovlje napustilo bezizgledni potjeru, te je krenulo polagano prama istoku, smanjivši vožnju na 20 uzala. 4 su talijanska razarača krenula takodjer na istu stranu, što je moglo izgledati doista kao potjera. Ali pošto je neprijateljska brzina iznašala najmanje 30 uzala, to bi se on bio mogao približiti po miloj volji u najkraće vrijeme do naših. Ali se je neprijatelj držao uvijek u tako strahopočitnoj udaljenosti od našeg brodovlja, da nije nijedan od njegovih hitaca pao u blizini naših brodova. Samo naš „Scharfschütz“, koji je tada dojurio da se sjedini s ostalim brodovljem, imao je prilike, da na 6000 m. po prilici ispali nekoliko salva. Drugi je razarač u talijanskim redovima bio obasut drugom salvom, te se je odmah povukao iz linije, povratio u istu tekar nekoliko vremena kasnije. Tako zadobiva puno vjerojatnosti mnijenje, da je bio pogodjen jednim hicem našeg Schartschützа usrijed palube. Na dvadesetak milja od Pule naglo je krenulo naše brodovljem pravim kutom protiv neprijatelja, a to se nije očito svidjelo ukusu smionih lovaca, jer su hitro obrnuli natrag, te upriprili „čudnovatu i slavnu potjeru (!) Talijanaca protiv našeg brodovlja“.

Vijest je o potopljenju našeg razarača od strane fransuske podmornice pretjerana. Razarač je „Csepel“ bio samo oštećen, te je dospjeo na luku.

Po svoj prilici i vijest, da su naša ljetala u Brindisiju ubila i ranila nekoliko bolesnika, biti će takodjer lažljiva, kao što i sva dosadašnja neprijateljska izvješća o ratu na Jadranu.

Njemačka.

Utisak njemačke note u Americi.

Kolonija, 8. (D. u.) „Koelnische Zeitung“ javlja iz Washingtona: Njemačka je nota pobudila ogromnu napetost. Javno je mnijenje razdijeljeno; ali je većina njih označila notu kao zadovoljujuću. Drugi se dio note drži u toliko nejasnim, što se u njemu postavljaju razni uvjeti i što se pridržaje sloboda za daljnje odredbe. Medjutim slaže se čitavo javno mnijenje u tomu, da je nota prihvatljiva. Službeni krugovi čekaju na službeni tekst.

Na to primjećuje „Koelnische Zeitung“: Nije istina, da njemačka nota postavlja uvjeta. Njezino tumačenje ne smije u njoj nalaziti uvjeta već s toga što je bila našim pomorskim bojnim silama odmah podijeljena zapovijed, neka vode podmornički rat po propisima što vrijede za rat s krstašima. Nasuprot izražuje nota očekivanje, da će sad Amerika zahtijevati od svih ratujućih, da poštuju zakone čovječnosti, što ih je zastupala i nasuprot Engleske.

Grčka.

Protiv izjava grčkih časnika.

Atene, 7. Časnicima ovdješnje posade bijaše od vojnog ministarstva zabranjeno, da javno daju izraza svojim simpatijama za vladu. Podučeni krugovi drže, da je ministar izdao tu zabranu na kraljevu želju, jer bi takve izjave časničkog zbora mogle pooštriti politički položaj Grčke.

Rumunjska.

Izvanredno zasjedanje rumunjske komore.

Bukarešt, 7. „Dimineatya“ javlja, da će se od 14. do 23. svibnja vršiti izvanredno zasjedanje komore i senata.

Srpsko kupljenje u Rumunjskoj.

Sofija, 7. Bugarski brzojavni ured doznaje: Macedonski Bugari, prijašnji srpski podanici, su u Rumunjskoj već nekoliko mjeseci izvrgnuti svakojakim neprilikama sa strane srpskih konzularnih zastupnika, koji hoće, da ih na lukav način kupe za srpsku vojsku. Ti zastupnici predaju najprije svim onima, koji se jave — bez obzira na njihovu starost — putni list, za kojega si daju isplatiti pristojbinu od 50 do 70 franaka tobože u prilog srpskog crvenog križa, kasnije im opeta oduzmu putne listove te im izručuju maršrute za Rusiju sa nalogom, neka se 13. svibnja prijave u Galacu, gdje bi se imali ukrcati za Odesu, gdje se kupi srpska legija.

Rusija.

Francusko-ruska vijećanja za pospješenje mira.

Amsterdam, 7. U Petrogradu vrše se sada tajna vijećanja medju francuskim i ruskim ministrima. Pregovaranja, koja su strogo tajna, tiču se osim financijalnih pitanja i pospješenja svršetka rata. Prema izjavama francuskih ministra, mogao bi rat, kako stvari sada stoje, trajati još godinu dana, što nije poželjno. Kod vijećanja sudjeluju tri francuska i tri ruska ministra.

Veleizdaja ruskoga ministra.

Stockholm, 7. Istrage protiv nekadašnjeg ministra Suhomlinova iznijela je na javu, da je on primao i izdavao upravo ogromne svote u svrhu podmićivanja. Na tom je poljudjelovala u vojničkog dobavnoj upravi velika organizacija, kojoj bijaše na čelu sam ministar, a podupirala ga je njegova supruga i njegovi rodjaci. Ministar je optužen radi veleizdaje. Suhomlinov je okrivljen, da je u zločinačkoj namjeri zaveo nepripravljenu Rusiju u rat. Listovi izjavljuju, da se mora taj slučaj egzemplarno kazniti.

Engleska.

Iz pokorene Irske.

Dublin, 8. svibnja (D. u.) Reuterov ured javlja: Grofica je Markiewicz bila osudjena na doživotne prisilne radnje. Mnogo je smrtnih osuda bilo pretvoreno u kazne na slobodi.

London, 8. svib. (D. u.) Reuterov ured javlja: Od pogubljenih buntovnika u Dublinu bilo je dosada pokopano 112 trupla, medju njima 20 ženskih. Uslijed nedostatka radnika bilo ih je mnogo zakopano bez lijesova u vrećama ili o pokrivalima.

Svi su članovi pokreta Sinn Fein u gradu Limerick izručili oružje i streljivo.

Promjena u Irskoj vladi.

Dublin, 8. svibnja. (D. u.) Po ovdješnjim listovima bio je mjesto Birrella imenovan glavnim irskim tajnikom ministar javnih radnja, bivši ministar kolonija Harcourt

London, 8. svibnja. (D. u.) Sir Matthew Nathan, podtajnik kod vlade irskog potkralja, je odstupio. Na njegovo mjesto dolazi Sir Robert Chalmar bivši guverneur otoka Ceylon.

Švedska.

Švedsko naoružanje.

Stockholm, 7. Ruski listovi jednoglasno izjavljuju, da može švedsko naoružanje biti npereno samo protiv Rusije. Osobito mora od Švedske zaključena gradnja zeppelinovaca ponukati Rusiju, da se pobrine za jaku i uspješnu obranu obale.

Japan.

Napetost medju Japanom i ententom.

Bern, 7. Pariški „Eclair“ javlja, da je iznenada nastupila ozbiljna napetost medju četvornim savezom i Japanom. Bili su zaplijenjeni svi tokijski listovi, koji pišu u prilog četvornog saveza.

Amerika.

Utisak njemačke note u Americi.

Berlin, 8. svibnja. (D. u.) New-Yorški zastupnik Wolffovog ureda brzojavlja bezžičnim putem, kako „Associated-Press“ javlja iz Washingtona da je kasnom večeri od 5. o. mj. pala s mjerodavnog mjesta ova izjava: Bude li službeni tekst njemačke note odgovarao neslužbenim njezinim izdanjima, kako se nalaze u novinskim brzojavkama, u tom će slučaju Udružene države prihvatiti osiguranja, što ih nota sadržaje te će čekati na izvršivanje učinjenih obećanja.

Dogodjaji na moru.

Englesko-ruske podmornice u Bijelome moru.

Hamburg, 7. Da ne budu ovisni od trgovačkog prometa sa Rusijom preko Švedske, namjeravaju engleski paroplovni krugovi, da upotrijebe u velikom opsegu luke u Bijelome moru za plovidbu. Pošto je neutralne paroploveće krugove uznemirila činjenica, što su se u Bijelome moru pojavile podmornice, bijahu kapetani neutralnih brodova sa službene ruske strane povjerljivo obaviješteni, da se radi o engleskim podmornicama, koje je u svoje doba ruska mornarica preuzela i koje sada plove pod ruskom zastavom.

Toulon, 8. (D. u.) Havas javlja:

Parobrod Doukalia, koji je jučer ovamo prispio, bio je putem napadnut od podmornice. Izbjegao je torpedu vozeći amo tamo. Sa Doukalie ispalilo se više topovskih hitaca, čim se je periskop pokazao, te su hici i pogodili cilj.

Pariš, 8. (D. u.) „Temps“ javlja: General je Petain bio imenovan vrhovnim zapovijednikom vojska na centrumu, koje obuhvaćaju odsjeke od Soissonsa do uključivo Verduna. General je Nivelle stupio, kao nasljednik Petaina, na čelo posebne verdunske vojske.

Koenigsberg, 8. (D. u.) Kao što listovi javljaju umrla je Mackensenova majka u starosti od blizu 90 godina.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 6. Službeni izvještaj od 5. svibnja u 11 sati u noći.

Slabe vremenske prilike sprječavaju na većem dijelu fronte bojnu djelatnost. Javlja se samo o djelatnosti artilerije. Zapadno Moze traje opstrijeljavanje u odsjecima brežuljka 304 kroz dana sa rastućom žestinom. U okolici Avocourtske i Caurettske šume slabija ali trajna topovska vatra. Istočno Moze i u Woevri umjerena topovska djelatnost.

Belgija.

Pariz, 6. Službeni izvještaj od 5. svibnja:

Žestokoj vatri, koju je njemačko topništvo već od ranoga jutra naperilo na naše položaje sjeverno Steenstraate i Dixmuidena, slijedio je živahan boj. Opstrijeljavanjem njemačkih linija naniieli smo velikih gubitaka neprijateljskim obrambenim radnjama, koje su se na pojedinim mjestima srušile.

Njemačka nota,

koja je uručena poklisaru Udruženih Država kao odgovor na amerikansku notu od 20. pr. mj. o vodjenju podmorničkoga rata glasi doslovno:

Potpisanom je čast, da u ime carske njemačke vlade ovo odgovori Vašoj Preuzvišenosti na pismo od 20. prošloga mjeseca o vodjenju njemačkoga podmorničkoga rata.

Njemačka je vlada dalje uručila na proučavanje interesiranim pomorskim mjestima material, što ga je saopćila vlada Udruženih Država u stvari parobroda

„Sussex“.

Na osnovi dojakošnjeg posljedka ovoga proučavanja ona ne ispravara mogućnost, da

je parobrod, što se spominje u vašoj noti od 20. prošloga mjeseca, što ga je torpedirala njemačka podmornica, uistinu istovjetan sa parobrodom „Sussex“. Njemačka vlada smije sebi pridržati daljnje priopćenje o tomu, dok se ne budu uglavile neke pojedinosti, koje se još nisu mogle ustanoviti, ali su mjerodavne za prosudjivanje pravoga stanja stvari. Ako bi se uspostavilo, da je ispravno bilo mišljenje zapovjednika, da ima pred sobom ratni brod, vlada će otale izvesti daljnje konzekvencije.

Vlada je Udruženih Država na slučaj parobroda „Sussex“ nadovezala niz tvrdnja, kojima se suština sastoji u tom, da je ovaj slučaj samo primjer za promišljenu metodu razaranja parobroda svake vrsti, narodnosti i odredišta, po zapovjednicima njemačkih podmornica. Njemačka vlada mora odlučno otkloniti ovu tvrdnju. Ona medjutim drži, da može odustati od toga, da pobliže pobija ovu tvrdnju u sadašnjem stadiju ovoga pitanja, tim više, što je prepustila amerikanska vlada, da konkretnim podacima obrazloži svoju tvrdnju. Njemačka se vlada zadovoljuje konstatovanjem činjenice, da je jedino s obzirom na interese neutralaca u uporabi podmorničkoga oružja sebi nametnula dalekosežna ograničenja, premda ova ograničenja dolaze, kako se samo po sebi kaže, jedino u prilog neprijateljima Njemačke, dok neutralci nisu kod Engleske i njezinih saveznika naišli na ovaj obzir. Njemačke su pomorske sile uistinu upućene,

da vode podmornice u ratu prema općenitim načelima medjunarodnoga prava

o zaustavljanju, pretraživanju i razaranju trgovačkih brodova, izuzevši jedino trgovački rat protiv neprijateljskih trgovačkih brodova, koji bi se zatekli u engleskom ratnom području i glede kojih se nije dala nikakova obvezatna izjava vladi Udruženih Država nikada, a niti izjavom od 9. veljače o. g. njemačka vlada ne može nikomu dozvoliti sumnju o tomu, da su se odnosne zapovjedi dale lojalno i lojalno izvršile.

Zablude, kakove su se u istinu dogodile, ne mogu se posve izbjeći ni kod jedne vrsti ratovanja, pa se mogu objasniti u pomorskom ratu protiv neprijatelja, koji upotrebljava sve dozvoljene i nedozvoljene ratne varke. Ali i bez obzira na ove zablude skriva u sebi neizbježive pogibelji pomorski rat isto tako kao i kopneni rat za neutralne osobe i dobra, što dospiju u područje bojeva. Dapače u slučajevima, gdje su se bojni čini odigrali u obliku krstaškoga rata, ponovno su nastradale neutralne osobe kao i dobra. Njemačka je vlada ponovno stavila vladi Udruženih Država predloge, kojima je bila svrha, da bi se što više umanjile neizbježive pogibelji pomorskoga rata za američke putnike i dobra. Vlada Udruženih Država nije nažalost mislila, da bi trebala prihvatiti ove predloge, ali bi u drugu ruku nesumnjivo mnogo doprinijela tome, da bi se zapriječio velik dio nezgoda, što su zadesile američke državne pripadnike. Njemačka vlada ostaje takodjer danas kod svoje ponude,

da bi se utanačio sporazum u ovom pravcu.

U skladu sa izjavama, što ih je ponovno dala, njemačka se vlada ne može odreći uporabe oružja podmornica niti u trgovačkom ratu. Ako se odluči na to, da prilagodi svoju metodu podmorničkoga rata interesima neutralaca, za nju su mjerodavni razlozi, koji se nameću radi znamenovanja postojećih prijepornih pitanja. Njemačka vlada priklanja visokim načelima čovječnosti isto takovu važnost, kao vlada Udruženih Država. Ona potpuno uvažava dugotrajni zajednički rad obiju vlada oko usavršivanja medjunarodnoga prava, koje se osniva na ovim načelima i koje mu je od uvijek bilo ciljem,

da se kopneni i pomorski rat ograniči

na naoružanu silu zaraćenih stranaka, kako bi se što više poštedili od ratnih grozota oni, koji ne sudjeluju u ratu. Ali sred sadašnjih prilika nebi bila sama po sebi mjerodavna ova načela za njemačku vladu, bila ova načela kako mu drago važna, jer na apel vlade Udruženih Država na posvećena načela čovječnosti i medjunarodnog prava mora njemačka vlada ponovno i najizričitije naglasiti, da nije njemačka, nego britska vlada protegnula ovaj strahoviti rat u mimoilaženje pravnih ustanova, koje su se utanačile medju narodima, na život i na vlasništvo osoba, koje ne učestvuju u ratu, i to bez svakoga obzira na interese i prava neutralaca i nevojničkih osoba, kojima se je nanijela teška šteta ovim načinom ratovanja Engleske, u boju za opstanak njemačkoga naroda, njemačko se je ratno vodstvo moralo uteći tvrdomu, ali uspješnomu sredstvu rata s podmornicama.

Sred ovih prilika može njemačka vlada da samo ponovno požali, što se čovjekoljubivi osjećaji američke vlade, koja se s tako velikom toplinom priklanja jadnim žrtvama podmorničkoga rata, ne protežu jednakom toplinom na milijune žena i djece, koji se prema izričitoj namjeri engleske vlade imaju prisiliti na gladovanje, a isto tako bi se gladom imale prisiliti slavodobitne vojske središnjih vlasti na sramotnu kapitulaciju.

Njemačka vlada i s njome njemački narod tim manje shvaća ovo nejednako osjećanje, što se je njemačka vlada ponovno i izričito izjavila spremnom, da će se kod uporabe podmorničkog oružja strogo držati medjunarodnih ustanova, koje su se priznale prije rata, ako bi Engleska bila voljna, da isto tako uzme ove ustanove za temelj svojega ratovanja. Razni pokušaji vlade Udruženih Država, kako bi se na to sklonula vlada Velike Britanije,

razbili su se poradi toga, što je britska vlada odlučno otklonila sve odnosne predloge.

Engleska je takodjer nadalje nagomilavala povrede medjunarodnoga prava, te u strahovanju neutralaca prešla svaku granicu. Njezina posljednja mjera, kojom se njemački ugljen proglašuje kontrebandom, nadalje uvjeti, pod kojima će jedino Engleska dobavljati neutralcima potrebni ugljen, sve to ne znači ništa drugo, negoli pokušaj, da se tonaža neutralaca nečuvenim nasiljem neposredno stavi u službu engleskog gospodarskog rata.

Njemački narod zna, da je u vlasti vlade Udruženih Država, da u smislu čovječnosti i medjunarodnog prava ograniči rat na vojne sile zaraćenih država. Američka bi vlada zacijelo postigla ovaj uspjeh, da se je odlučila odlučno pribaviti štovanje svojim neosporivim pravima na slobodu mora naprama Engleskoj. Ali tako je njemački narod morao stajati pod dojmom, da vlada Udruženih Država zahtjeva od Njemačke, neka u svojem boju za opstanak ograniči uporabu uspješnoga oružja; pod dojmom, da američka vlada čini očuvanje odnosa naprama Njemačkoj ovisnim od ispunjenja ovoga zahtjeva, dok se zadovoljuje sa prosvjedima proti metodama njenih neprijatelja, koje se kose s medjunarodnim pravom. Isto je tako njemačkomu narodu poznato, u kako se velikom opsegu opskrbljuju naši neprijatelji ratnim sredstvima svake vrsti iz Udruženih Država.

Sred ovih prilika je shvatljivo da poziv na medjunarodno pravo i na osjećanje čovječnosti nije mogao naći u njemačkom narodu onoga potpunoga odziva, što ga takov apel sred drugih prilika uvijek ovdje nalazi. Ako se

(Nastavak slijedi.)

Domaće Vijesti.

Posujilnica u Voloskom je na glavnoj skupštini doznačila od K 10.284·65 čistoga prihoda K 500 za nastradale od potresa u hrvatskom Primorju, K 500 za nastradale od potresa u Baški, K 500 Družbi sv. Ćirila i Metoda, K 300 djačkom društvu u Voloskom-Opatiji, K 200 djačkom društvu u Pazinu, K 100 Crvenom križu, K Gospodarskoj zadruzi u Voloskom-Opatiji i K 50 Gospodarskoj zadruzi u Kastvu.

Dražbena dvorana, ulica Arena br. 2. Subta dne 10. svibnja 1916, u 3 sata pop. odbržavati će se dražba više kutijica za slatkiše, više vrsti likera u staklenicama, staklenih posuda, više kutija, papirnatih tanjurića te više vrsti predmeta za slastičarne.

Pokrajinske vijesti.

Iz Banovine.

Magjarska škola u Osjeku proširuje se. Kako je poznato u Osijeku postoji pučka i viša pučka škola kr. ugarskih državnih željeznica uz vlastitu sgradu, koju su najprije nadogradnjom proširili; posjeduju i bivšu Vibiralovu, a kako „Hrvatska“ piše, sada se pregovara glede kupnje dviju jednokatnica u Kolodvorskoj ulici u namisli da se proširi viša pučka i osnuje internat za one mladiće, koji će se posvetiti željezničarskoj službi. I tako će magjarske škole imati uskoro četiri lijepe moderne sgrade na razpolaganju.

Iz Dalmacije.

Vojne pripomoći. Mjeseca ožujka o. g. izplaćeno je rodbinama mobilizovanih vojnika u Dalmaciji, u ime prinosa za uzdržavanje, K 4.734.854 i 20 para. Od početka rata do sada ukupno K 67.129.972 i 35 para.

Iz Bola pišu „Narodnomu Listu“: Sva mjesta ovoga otoka imaju više puta poštu preko sedmice, samo mi ne. Mi od sriede do nedjelje nemamo nikakve! Kod nas ima ove godine dosta prometa, ima naših na bojištima oko 300, pa se za njih želi češće čuti. Sada, kada su se dani produžili, moli se uglednu poštarsku upravu da, ako se ne može drugčije, onda neka nam se barem šalje pošta pješice iz Supetra četvrtkom, a petkom natrag.

Iz Makarskog primorja pišu „Nar. Listu“: Radi preblage prošle zime, pojavila se je na maslini zlosretna uš, a ploda ove godine nećemo imati. Tim je udarcem vrlo ožalošćen težak, posjednik i svaki potrošilac, jer ulja ne će biti, ili ako ga bude, biti će vrlo skupo. Ako se sada litar ulja prodaje po 10 kruna i više, što će biti, ako maslina ne urodi! Neki je dan kupio jedan Višanin u Primorju po tisuću kruna kvintal. Kako se sumpora i modre galice nalazi u maloj količi, tako se je bojati, da će i loza slabiji plod dati, a peronospore će radi kišovita proljeća biti u izobilju. Žiloždera se sve većma po cijelom Primorju i Zagorju širi. Na ribarštinu se ne možemo tužiti. Kad je lijepo vrijeme, ima dosta ribe na ribarnici, a osobito srdelja i girica. Tvornica srdelja neće, jer joj je nestalo ulja, pripremati riba i tako ne će naše radnice, koje su dosta novaca u tvornici dobivale, ove godine ni pare zaraditi.

Gospodarstvo.

Sapun. Neopazice skače cijena sapuna. Konzumenti došli su sada do uvjerenja, da je mnogo probitačnije kupiti dobar, pa makar kako skup sapun, nego jeftinu robu, koju nam je neutralna trgovina prepustila uz silne dobitke. Svojedobno bilo je zaključeno praviti jedinstveni sapun, no od toga se do sada ništa ne opaža. Schichtov se sapun još uvijek jako mnogo traži, no isti sada već u veletrgovini stoji preko 7 kruna. Trgovci, koji imaju još starih zaliha, prodaju sapun uz cijenu od nešto preko 5·50. Svakako je silno poskupljenje sapuna za srednje slojeve pučanstva veoma neugodno.

Jestivo ulje jest još uvijek jedna velika rijetkost na tržištu. Ono malo, što imade, prodaje se uz cijenu od 12 do 14 kruna. Kako sada dolazi vrijeme salate, opažat će se nestašica i skupoća ulja još više nego inače.

Na tržištu kave ne ima u zadnje vrijeme nikakovih promijena. Cijena je stabilna, samo nam se čini, da se opaža, da robe imade prilično i da će neki trgovci iz tog razloga pristupiti nekom sniženju cijena kave.

Podpisujte ratni zajam!

Poruke iz uprave.

Gg. P. Kirac i M. Rajčić — Suttenbrunn. Današnjom poštom, po Vašoj želji počimljemo Vam slati po pet primjeraka „H. L.“ bezplatno za naše evakuirce. Pozdrav.

Gosp. A. Pozedel — Buzet. Ne možemo Vam udovoljiti želji radi posebnog troška.

Napoleon u Egiptu.

Egipat je dandanas za Englesku životno pitanje i ujedno Ahilova peta. Premda do nas dodiru samo oskudne vijesti o engleskim velebnim utvrdama na sueškom prokopu, razumljivo je, da je tamo Engleska sakupila znatne vojničke sile, da zaštiti svezu sa Indijom protiv turske navale na Egipat. Sudbina je htjela, da se je Engleska u Napoleonovo doba borila tamo za prevlast protiv sadašnjih saveznika Francuza.

Važnost Egipta i nilske doline bila je upoznata već dosta rano. Njegova povjest je usko skopčana sa imenom Napoleona Velikoga. Jednom je izgledalo, kao da je Francuska pozvana, da zavlada tom bogatom zemljom. Ista je bila izgradila sueški prokop i razne francuske zavode, a francuski jezik zavlada istokom; no engleskoj pohlepnosti i lukavim spletkama pošlo je ipak za rukom, da zagospodari zemljom Faraona.

Napoleon je bio prvi, koji je svojom glasovitom ratnom povorkom 1798. svratio pozornost zapada na nilske piramide, koje su bile skoro od vjekova već zaboravljene. Njega je onda u Egipat tjerala ista nužda, koja i danas središnje vlasti, naime da se Eglesku pogodi na onom mjestu, na kojem je moguće na istu po kopnu navaliti. Ponovni pokušaji iskrcavanja u samoj Engleskoj ostadoše uvijek bez uspjeha. Stoga Napoleon upravi svoj pogled na daleku zemlju, da ju za Francusku osvoji i time zadobije prevlast nad Sredozemnim morem.

Već god. 1671. snovao je kralj Ljudevit IV. takvo poduzeće, a u 18. vijeku pojavila se ista želja u Francuskoj više puta. Takvoj romantičnoj pustolovini u daljini podao se konačno i sam Napoleon, izdavši na morskoj pučini svojim vojnicima odnosnu ratnu zapovijed. Najprije je težio doduše samo za prevlasti nad Jadranskim morem, no kasnije lebdješe mu pred očima još velebnija osnova, naime savez sa Turskom i poduzeća u Indiji, da tako navali na Englesku na izvoru njezinog bogastva i svjetske trgovine. Njegovo je poduzeće, kako je poznato kobno svršilo. S početka je Napoleon raspolagao sa ratnom silom od 40 hiljada momaka, 15 linijskih brodova, 15 oklopnjača, 8 krstaša i 300 prevoznih brodova. Toj znatnoj ratnoj sili uzmogoše tadanji gospodari zemlje, mameluci suprotstaviti tekar 8 do 10 hiljada konjanika, nešto pješadije i vrlo malo topništva. Nakon zauzeća Aleksandrije sa malo truda i nakon bitke kod piramida 21. srpnja 1789. bi odlučena sudbina Egipta. Nakon svečanog pobjedničkog Napoleonovog ulaza u Kairo izgledala je svrha vojne postignutom. No u zadnji čas zadesi pobjednika težak udarac, koji je imao da mu istrgne iz ruku već skoro siguran plijen. Naime 1. kolovoza napadne Nelson kod Abukira tamo usidreno francusko ratno brodovlje uništivši ga skoro posvema. Time bude Napoleonu prekinuta svaka sveza sa materom zemljom te onemogućeno daljnje odašiljanje pojačanja te dovoz zaire i živeža. Povrh toga pridruži se Turska, na čiju je neutralnost Napoleon računao, njegovim neprijateljima, navjestivši mu rat. Turske čete provale nato u Siriju zaposjednuvši egipatsko pogranično mjesto El-Arisch te se spremahu, da navale i na sam Egipat. Napoleon odluči stoga da krene na Siriju, prodre do Carigrada te se tako kopnenim putem povrati u Evropu. Ujedno odasla svoje glasnike u Indiju, da potaknu tamošnje pučanstvo na ustanak protiv engleskog gospodstva. Sam pako prodre karavanskom cestom uz more u svetu zemlju, kuda su kretali i staroegipatski osvajači, Asirci, Babilonci i Perzijanci. Nakon zauzeća El-Arischa, Gaze i Jafe, izjalovi se njegov juriš na St. Jean d' Acre, nakon što pritekoše Turcima u pomoć Englezi s mora. U francuskom logoru nastade nestašica svega, a doskora zavlada i kuga te Napoleon bi prinudjen, da se istim putem povuče u Egipat. Njegova osnova, da postane carem Istoka, je time bijedno propala. Neutaživa žedja, potpuno pomanjkanje vode i prekomjerna žega medju onim ražarenim pješčarama prouzrokovaše medju četama na napornom uzmaku potpunu demoralizaciju. Mjesto plemenitih osjećaja zavlada medju momčadi najgroznija raspuštenost i posvemašnja ravnodušnost. „Ja sam dapače vidio — priča jedan očevidac — kako su nosioci ranjene časnike i njihove nosiljke ostavili na cjedilu, akoprem su bili plaćeni te im bi naloženo, da ih sobom ponesu. Osakaćene ranjenike i okužeenike, kaošto i one, koje se je takvima držalo, prepustilo se jednostavno njihovoj sudbini. Naš uzmak rasvijetljavahu baklje zapaljenih gradova, sela i bogate žetve; čitav predjel je plovio u plamenu. Okruženi od umirućih pljačkaša i palikuća, morem s desna, pustoši s lijeva, a pred nama oskudicom i nevoljom, to je bila naša plaća.“

Napoleon se je, kako je poznato, iza nove pobjede kod Abukira nad medjutim iskrcanim turskim četama, povratio opet u Francusku, gdje je njegov povratak bio polititički potrebit.

Francusko-egipatsko poduzeće svrši bezslavno tekar god. 1801. najviše krivnjom nesposobnog generarala Menona, koji je medjutim preuzeo vrhovno vodstvo nad tamošnjim četama. Ostanci francuske vojske budu otpremljeni na engleskim brodovima natrag u domovinu. Poduzeće se izjalovi već zbog bezuvjetne prevlasti engleskog ratnog brodovlja nad Sredozemnim morem i radi nenadanog držanja Turske, koja se u zadnji čas priključi neprijateljskim vlastima. Takovo poduzeće bez ikakve sveze sa domaćim pomoćnim silama, moralo je propasti, i ako mu je bio vodja Napoleonov veleum.

Englezi su onda, ako i preko volje, Egipat vratili njihovim pravim gospodarima, Turcima, no iz njihovih nemoćnih ruku zapadne doskora u vlast mameluka.

Premda se Napoleonovim poduzećem prama vani nije skoro ništa promijenilo, ipak počinje od onog doba otkriće stare egipatske kulture i znanosti a time i dublje zanimanje zapada na zemlju Nila.

Onih 120 učenjaka, liječnika i inžinira, koje je Napoleon sa svojom vojskom sobom poveo, je egipatske hramove i skupocijene na pô zaboravljene starine, opet pronašlo, opisalo i u debelim svescima u domovini izdalo. Tomu je osobito doprinijeo jedan sretan nalaz kod Rosette istočno od Aleksandrije. Tu bi iskopana jedna velika crna granitna klada sa tri istovjetna natpisa u 3 raznim pismenima: u slikovitom hieroglifskom u grčkom i u demotičkom pismu, koje je bilo onda u zemlji u običaju. Na taj način je bilo omogućeno rastumačiti egipatski tekst i odgonetnuti tajnu hieroglifa. To je god. 1822 najprije pošlo za rukom mladom francuskom učenjaku Jeanu Francois Champollionu i time bi omogućen pristup do onda nepoznatih važnih egipatskih starina, koje su kašnje blagoslovljeno utjecale na našu zapadnu kulturu i znanost.

To je bila samo Napoleonova egipatska epizoda. Danas izgleda, da predleži, u egipatskoj povjesti novi obrat. Kako svi znaci ne varaju u apatičkom i potlačenom egipatskom pučanstvu radja se preporod, koji će prije ili kašnje dovesti do oslobodjenja od nasilnog engleskog gospodstva.

Godina II. — Broj 300.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda 10. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Wilson odaslao Njemačkoj odgovor.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 9. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Nema nigdje osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 9. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U svezi s uspjehom postignutim na vrhu 304 osvojili smo na juriš više neprijateljskih jaraka, koji se nalaze južno od brežuljka Tenuinten. Pokušaj neprijatelja, da osvoji opet upotrebom jakih sila izgubljeno zemljište na visočini 304, izjalovio se s teškim njegovim gubitcima. Isto tako nijesu imali uspjeha francuski napadaji na istočnoj obali Moze kod imanja Thiaumont. Broj tamo zarobljenih Francuza iznosi 3 časnika i 375 momaka. Zaplijenili smo 9 strojnih pušaka.

Na ostalim frontama nema ništa osobita, osim raznih uspješnih poduzeća naših ophodnja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Prigodom izvidničke vožnje imale su dvije naše torpednjače sjeverno od Ostende 8. o. mj. prije podne kratki okršaj s 5 engleskih razarača. Kod toga oštetile su teško topovskim hicem jedan razarač. Naše su se torpednjače povratile neoštećene.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 9. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

U odsjeku Felahie ništa važna. Nabujali su valovi rijeke Tigris uništili na jednoj i na drugoj obali po dio jaraka. Mi smo svoje opet popravili.

Prem da je neprijatelj, prije nego nam je Kut-el-Amaru predao, dio topova i ratnog materijala uništio, dio pak u Tigris bacio, ipak iznose do sada izbrojeni komadi plijena, što se ga može za porabu popraviti, 40 topova raznog promjera, 20 strojnih pušaka, 5000 pušaka, 2 broda, 4 automobila i 3 ljetala. U rijeku pobacano oružje i municija vaditi će se malo po malo.

Kaukaska fronta.

Ništa nova.

BRZOJAVI.

Rat.

Prema Bagdadu!

Bukarešt, 9. Prema vijestima turskog glavnog stožera započeli su iznovice tursko-ruski boјevi u smjeru prema Bagdadu. Po prvim su vijestima turske vojne sile suzbile Ruse.

Turski uspjehi kod Šejk-Osmana u mjesecu ožujku.

Carigrad, 9. svibnja. (D. u.) 10. ožujka bila je pokušala neprijateljska bojna sila, koja se je sastojala od pješadije i konjaništva, da napadne naše odijelenje kod Afoša sjeverno od Šejk-Osmana, ali je bila suzbijena ostavivši mrtvih i ranjenih. 15. i 16. ožujka poduzele su naše čete iznenadnu navalu na čete odaslane protiv Amada, sjeveroistočno od Šejk-Osmana, koja im je potpuno uspjela. Nakon što im se je neprijatelj kroz dva sata opirao, napustio je Amada te se je morao povući na jug uza svu zaštitu svojih teških topova, što ih je iz Šejk-Osmana dovukao, te krstarice, što je bila istočno od Amada usidrena. Neprijatelj je tu izgubio 7 časnika i više nego li 3000 što mrtvih, što ranjenih. Naši su nasuprot gubici iznašali samo 30 momaka.

Potopljeni brodovi.

Brest, 9. (D. u.) Njemačka podmornica razorila je engleski jedrenjak „Zalgate", dva časnika i desetorica od momčadi su spašeni, dočim je sudbina četrnajstorice nepoznata.

Veliki engleski parobrod nastradao.

Amsterdam, 9. (D. u.) Po vijesti Lloydove agenture nalazi se u stanju tonuća veliki parobrod društva Witeat Star „Cumric" (13.096 t.). Nije imao nijednog putnika. Vraćao se je s raznolikim tovarom u Englesku.

Austro-Ugarska.

O odlikovanju velikog admirala Hausa.

Beč, 9. (D. u.) Raspravljajući o imenovanju admirala Hausa velikim admiralom, ističe „Fremdenblatt", da je time iskazana izvanredna počast i nosiocu novog vojničkog odlikovanja i čitavoj ratnoj mornarici. List ističe zatim, kako brojem puno manja a. u. mornarica ne samo da je držala u strahopočitnoj udaljenosti puno brojniju ententinu mornaricu, nego je i postigla velikih uspjeha u ofenzivi, te se je pokazala pobjednicom. Ta u a. u. mornarici živi duh voljom snažnijeg Tegethoffa, koji je umio da i slabijim silama izvojšti najsjajniju pobjedu; ta na njezinom čelu stoji muž, koji je u njoj održao živim taj svježi na borbu spremni duh i koji ju može voditi do velikih djela. Veliki je admiral Haus doista veliki admiral, kao vodja i ustvaritelj, kao izgled i učitelj.

Njemačko-amerikanski spor.

Wilsonove izjave.

Amsterdam, 9. (D. u.) Po ovdašnjem listu „Times", iz Washingtona: Polusluž̌beno se javlja, da će Wilson prama svakom pokretu mira isto stanovište zauzeti kao dosada. On može samo onda posredujući nastupiti, ako su obje stranke time zadovoljne.

London, 9. (D. u.) Reuter javlja iz Washingtona, da je amerikanska vlada odaslala jučer odgovor na njemačku notu, koji sadržaje samo dviesto riječi.

Rotterdam, 9. (D. u.) Po listu „Maasbode" javljaju listu „Central news" iz Washingtona: U upućenim krugovima osiguravа se, da je Wilson jednostavno odbio molbu pape za posredovanje u korist europskog mira.

Njemačka nota u Americi.

Berlin, 8. „Vossische Zeitung" javlja iz Londona: Listovi javljaju iz Washingtona, e je Wilson odlučio, da prihvati njemačku notu.

Kopenhagen, 8. List „Politiken" javlja: U Washingtonu izjavljaju sve osobe, koje su u neposrednom dodiru sa Wilsonom, da one smatra rasprave glede ratovanja s podmornicama zaključenima. Uzima se kao izvjesno, da ne će amerikanska vlada uopće ni odgovoriti Njemačkoj na njezinu notu.

Balkan.

Italija proti srpskim čežnjama glede Jadrana.

Lugano, 8. Ministar je izvanjih posala Sonnino imao jučer podulju konferenciju sa srpskim poslanikom Ristićem, u kojoj je ponajviše bilo govora o prolivljenju Italije proti srpskim čežnjama glede Jadrana. Odušovljeni je primitak srpskog ministra predsjednika Pašića u Petrogradu izazvao u Rimu veliku zlovolju.

Filipescu o mirovnim uvjetima četvornog saveza.

Bukarešt, 9. Kod posvećenja klubske zgrade u Krajovi držao je Filipescu govor, kojim je prvi put iza svoga posjeta u Rusiji javno nastupio. On je izjavio, da nepokolebivo vjeruje u pobjedu četvornog saveza, sve ako ta pobjeda i ne će biti tkozna kako dalekosežna. No četvorni savez uopće i ne treba takove pobjede, jer neide za osvajanjem, nego samo nastoji, da pomogne pravednosti do pobjede. U prvom se redu može tražiti zadovoljština za Belgiju i Srbiju, a iza toga bi se imali ostvariti zahtjevi Francuske i Italije. Rusija da stoji skromno i prikrajku i traži samo uporabu Dardanela za slobodan prijevoz. Uz tu cijenu može Njemačka u svako doba da ima mir.

Bugarsko odaslanstvo u Berlinu.

Berlin, 9. (D. u.) Državni je kancelar primio u palači državnog kancelara odaslanstvo bugarskog sobranja. Prisustvovali su kod primanja austro-ugarski i turski poslanik, brojni zastupnici reichstaga, državni tajnici Delbrück, Jagow, Helfferich i Solf, mnogi pruski ministri, šef admiralskog stožera, šef generalnog stožera, Moltke te mnogo inih ličnosti. Državni je kancelar držao nagovor, u kojem je pozdravio bugarske odaslanike da su prijateljski i srdačno dočekani. Govornik je spomenuo, kako se je u ovoj palači državnog kancelara održao berlinski kongres, na kojem je Bugarska opet oživjela kao nova država; osvrnuo se je na golemi razvitak, što ga je Bugarska doživjela voljom tog hrabrog naroda da živi i junaštvima njezine sjajne vojske. Državni je kancelar kazao: jednodušnost u mišljenju, jednodušnost u osjećanju njemačkog i bugarskog naroda proizlazi osobito iz znanja, kako su i njemačke države bile opkoljene svuda na okolo od neprijatelja, kako su morale uvijek hvatati se mača i podignuti se vrlo prijegornim radom. U svemu si je čudnovato jednaka sudbina obih naroda.

Što će odaslanici vidjeti i čuti podati će im jamstvo, da naše slavno bratimstvo oružja odgovara lijepoj zajedničkoj budućnosti medjusobnih prosvjetnih i gospodarstvenih interesa. Državni je kancelar spomenuo više nego li tisućljetne odnošaje izmedju Njemačke i Bugarske, što su se opet obnovili prigodom susreta njemačkog kaisera i bugarskog cara u Nišu. Govornik se je osvrnuo osjećajima zahvalnosti i divljenja na požrtvovni rad bugarskog kralja za dobrobit Bugarske i na njegove sjajne državničke sposobnosti te je oduševljeno kliknuo bugarskomu kralju „Živio!"

Podpredsjednik se je sobranja Momčilov zahvalio državnom tajniku na primitku; istaknuo je, slaveći snagu Njemačke, domoljublje i moralna svojstva njemačkog naroda, što dokazuje da je Bugarska pravo odabrala svoje mjesto, te da smiju biti Bugari uz bok takvim saveznicima, sigurni da će ostvariti svoje nacijonalne sanje. Bugari hoće lojalno i vjerno prosljediti sve do konačne pobjede saveznika da se bore na njezinoj strani. Govornik je istaknuo nadu, da će Njemačka i Bugarska ostati uvijek svezane zajedno prijateljstvom, koje sretno kaže. Izrazio je svoje divljenje njemačkom caru, kojemu je kliknuo „Živio!"

Na to je slijedilo razgledanje palače državnog kancelara i zabava u društvenim prostorijama.

Basel, 9. Prema listu „Journal des Jouras" ima se u gornjoj Elzaciji glede bojeva zabilježiti novi jedan pojav: Francuzi prave sad iznajprije u Sundgau pokuse sa svojim novim teškim topovima od 40 centimetara.

Amsterdam, 9. U jednom svom izvješću saopćuje engleski admiralat obzirom na vijest njemačkog admiralskog štopa od 7. o. mj., da su dva engleska pomorska ljetala iščeznula. Ljesina jednog od ljetača da se je našla na moru, a isto tako i pojas za spasavanje njegovog motriоca.

Lugano, 9. List „Popolo d' Italia" javlja, da je talijanska vlada preuzela u vlastite ruke i uporabu dviju rimske tvornice stakla u vojne svrhe. Isti list javlja, e namjerava vojna uprava do polovice maja kod svih četa osim kod karabiniera uvesti kacige od čelika po francuskom uzoru. I perjanice su bersaljera za vrijeme trajanja rata uklonjene.

Bern, 9. (D. u.) Prama listu „Temps" iskrcao je španjolski parobrod u luci Villas Garcia 18 što momaka, što časnika francuske jedrenjače Marie Molinos, što ju je njemačka podmornica potopila.

London, 9. (D. u.) Službeno. Bila su ustreljena u Dublinu dalnja 4 buntovnika. 22 ih su bila osudjena na oduže kazne zatvorom.

Bojne poljane.

Strateški položaj u Mezopotamiji. — Ruske operacije u Perziji. — Engleska i Rusija u Perziji. — v. d. Goltz. — Položaj u turskoj Armeniji. Europske fronte.

Turska pobjeda kod Kut-el-Amare znači sa strateškog stanovišta svršetak više operacija i početak novog strateškog položaja. Zadaća će Engleza bila, zapriječenje turske ofenzive prema Basri. U tu će se svrhu morati oni povući do Korne, jer tek odavde mogu iz jednog položaja da istodobno gospoduju nad Eufratom i Tigrisom. Svakako bi Englezi i u tom slučaju bili odaljeni preko 50 km od ceste Arka-Basra, te bi bili prisiljeni, da u slučaju operacije Turaka, kada bi ovi poslali svoje čete preko Akre, da konačno uzmaknu do Basre, gdje bi oni mogli u crti Basra-Sobeir kriti obalne predjele Schatt-el-Araba i spojne ceste, koje preko Muhammere vode u Perziju. U koliko su Turci u stanju, da poduzmu opsežnu ofenzivu dotično u koliko se takva njihova ofenziva slaže sa ostalim njihovim operativnim planovima, o tome se na temelju dosadašnjih vijesti ne može suditi.

Ako su Rusi svojim napredovanjem u Perziji htjeli ugroziti tursku iračku vojsku, to se danas može ustvrditi, da su oni prekasno došli. Radi perzijsko-mezopotamijskih graničnih gora moglo se je već unaprijed znati, da rusko ugrožavanje nije baš tako pogibeljno, kako su ga smatrale ententine novine. Sada, nakon što su Turci iza pobjede kod Kut-el-Amare došli do, operativne slobode, ne bi imalo eventualno rusko prodiranje preko Kirmanšaha i Kerinda u Mezopotamiju dosta izgleda. Turski prestiž, koji je iza pobjede nad Englezima porasao, imati bi mogao kao posljedicu, da bi Rusi teže mogli čuvati i održati sveze za svojim ledjima.

Ruske operacije u Perziji daju nazrijevati, da ide tu ruska politika većim dijelom svojim vlastitim putem. To dokazuje činjenica, što nijesu Rusi operirali prama Kirmanšahu svim svojim silama, što bi jedino moglo odgovarati namjeri podupiranja engleske strategije. Oni su nasuprot prodrli jakom kolonom do Ispahanu, te su po svoj prilici išli i južnije prama Kirmanu. Takvo se postupanje može tumačiti samo kao želja, da vojnički osiguraju svoju političku interesnu sferu te da ju i dalje prošire prema jugu.

Medjusobna englesko-ruska obećanja ne mogu ništa promijeniti na činjenici, da je Perzija područje, gdje se politički interesi Engleza i Rusa oštro kose. Značenje ruskih stečevina u Perziji biti će dotle sumnjivo, dok si Rusi ne prokrče put do jedne luke u perzijskom ili u omanskom zaljevu. Dodje li Rusija do toga, to ona time ugrožava samogospodstvo Engleza u perzijskom zaljevu. Ta politička činjenica mogla bi uplivati na dalnji strateški razvoj u Perziji.

Pobjeda kod Kut-el-Amare mnogo je pripomogao v. d. Goltz, kojemu nije bilo sudjeno, da vidi uspjehe svoga rada. Njegov nasljednik ima da odluči, da li će se morati težište operacija ostaviti u Mezopotamiji ili ga pako prenijeti u zapadnu Perziju. To će se pitanje svakako skoro riješiti.

U turskoj Armeniji vrše se tek priprave. Rusko službeno izvješće od 1. svibnja malo prejako iskorišćuje nepoznavanje geografskog položaja kada veli: „U smjeri Diarbekir krenuli su naši kozaci energično prama zapadu". Turska linija ide u okolici Muša i Serta preko gorske kose armenskog Taurusa, te je u zračnoj crti odaljena od Diarbekira preko 100 km. Ruski je dakle izvještaj baš tako smiješan, kòšto bi bio njemački, kada bi iza kakvog malog uspjeha javljao, da su Francuzi bili bačeni u smjeri prema Parizu.

U sjevernom dijelu fronte kušali su Rusi, da polazeći iz Trapezunta osvoje zemljište prama kianeu Ardasa, jugozapadno Trapezunta, više radi toga da mogu održati Trapezunt od navale sa kopna, nego u ofenzivne svrhe.

Na europskim se frontama opaža i u Francuskoj i u Rusiji izvanredno jaka djelatnost lietaca. To bi moglo značiti, da se na obiju strana kuša, e bi se što prije i što točnije moglo ustanoviti gibanje četa za frontom, te da se neprijatelju energično prijeći takvi upogled. Inače su se na nekojim mjestima francuske fronte vršili žestoki boјevi, ali čini se bez većih taktičnih ciljeva. Što se talijanske fronte tiče, biva potvrdjen nazor, da nije osvojenje Col di Lana donijelo Talijanima drugih strateških uspjeha. Prama raznim vijestima preniјeli su Rusi dobre ruske čete sa europske fronte u Kaukaz. Iz toga se može zaključivati, da se Rusi pripravljaju e bi mogli u slučaju turske ofenzive održati ono što su osvojili. Bila bi eto velika pogrješka misliti, da su se oni trajno odrekli ofenzive na svojoj zapadnoj fronti. Osobito neće oni dijelove svoje fronte blizu rumunjske granice, tako oslabiti, da ne bi mogli svoje diplomatske korake u Bukareštu poduprijeti više ili manje odlučujućim eventualnim napadajem.

Njemačka nota.

(Nastavak i svršetak.)

njemačka vlada unatoč tomu odlučuje na krajnju koncesiju,

uzrok je tome što joj kod njezine odluke u prvom redu lebdi pred očima više negoli stoljetno prijateljstvo izmedju oba velika naroda, a zatim pomisao na tešku nesreću, koja bi zadesila sav prosvjetljeni svijet, kad bi se prosirio i produžio ovaj grozni i krvavi rat. Samosvjest o jakosti Njemačke dozvolila je njemačkoj vladi dvaput za posljednjih mjeseci, da otvoreno i pred cijelim svijetom očituje svoju spremnost na mir, koji bi obezbijedio životne interese Njemačke. Ona je time izrazila, da ne visi o njoj, ako se mir bude još duže uskraćivao evropskim narodima. Tim većim pravom smije njemačka vlada izjaviti, da se ni pred kim ne bi mogla opravdati pred čovječanstvom i pred povješću, kad bi se nakon rata, koji evo već traje 21 mjesec, pustilo, da se prijeporno pitanje, štono je nastalo poradi podmorničkog rata, zaoštri tako, da bi se time ozbiljno ugrozio mir izmedju njemačkoga i amerikanskoga naroda. Njemačka je vlada odlučila, koliko je u njezinim silama, da zapriječi takav razvoj. Ona je u isti mah voljna, da prinese svoje zadnje, kako bi se za sve vrijeme dok još traje rat, ograničilo ratovanje na zaraćene bojne sile, kako bi se dakle postigao cilj, koji obuhvata slobodu mora i u kojem je njemačka vlada još danas jednodušna s vladom Udruženih Država.

Imajući na umu ovu misao saopćuje njemačka vlada vladi Udruženih Država, da je naložila njemačkim pomorskim silama, da u skladu s općenitim temeljnim načelima medjunarodnoga prava o zaustavljanju, pretraživanju i razaranju trgovačkih brodova također unutar pomorskoga ratnog područja

ne smiju potapljati trgovačke brodove bez opomene i bez očuvanja ljudskih života, osim ako bi brodovi pokušali da pobjegnu ili da se odupiru.

U borbi za opstanak, što ju Njemačka mora voditi, ne mogu medjutim neutralci od nje zahtijevati, da s obzirom na njihove interese ograniči uporabu svojega uspješnoga oružja, kad je dozvoljeno protivnicima, da se po miloj volji služe sredstvima, koja se kose s medjunarodnim pravom. Takav se zahtjev ne bi podudarao s načelima neutralnosti. Njemačka je vlada uvjerena, da vladi Udruženih Država nije na umu takav zahtjev. Ona to izvodi iz ponovne izjave američke vlade, da je odlučila, da uspostavi slobodu mora prama svim zaraćenim strankama. Njemačka vlada dakle očekuje, da se novom uputom na njemačke pomorske sile takodjer u očima vlade Udruženih Država odstranjuje ona zapreka za ostvarenje zajedničkoga rada, koja se ponudila u noti od 23. srpnja 1915., da se naime još za vrijeme rata opet uspostavi sloboda mora. Ona ne sumnja o tome, da će vlada Udruženih Država sada što skorije odlučno pozvati vladu Velike Britanije, da poštiva one medjunarodne ustanove, koje su bile općenito priznate prije rata i koje su istaknute naročito u notama, što ih je američka vlada upravila na britsku vladu dne 28. prosinca 1914. i dne 5. studenoga 1915.

Ako koraci vlade Udruženih Država ne bi imali željenoga uspjeha, da naime svi zaraćeni narodi poštivaju zakone čovječnosti, našla bi se njemačka vlada pred novim položajem, za koji sebi mora pridržati potpunu slobodu odluke. Potpisani upotrebljava ovu priliku, da ponovno uvjeri poklisara Udruženih Država o svojem osobitom veleštovanju.

Pl. Jagov.

Domaće Vijesti.

Poziv 18-godišnjaka pod oružje. Službeno se javlja iz Budimpešte, da pučko-ustaški obvezanici godišta 1898., koji su državljani u ovoj poli monarkije i koji su kod stavnje pronadjeni sposobnima, imadu, kako je zapisano u njihovoj pučko-ustaškoj iskaznici, pridoći 29. svibnja, a austrijski državljani dne 11. svibnja. Budući da je dan pridolaska zabilježen svakomu na pučko-ustaškom listu, a jednako i mjesto, kamo ima pridoći, to se ovaj put ne će objelodaniti obični poziv na pridolazak. No sposobnima pronadjeni pučko-ustaški obvezanici imadu pridoći gore spomenutih dana i onda, ako mu na pučko-ustaškom listu slučajno i nije zabilježen dan pridolaska.

Važno za posjednike volova, krava itd. Upozoruju se svi gospodari u Puli, da sve volove, krave, ovce, koze i prasce prijave najkasnije do 18. o. mj. na gradskom poglavarstvu u sobi broj 19.

Fotografije na bojnom polju poginulih osoba. Kod redarstvenog odjela, prizemno, leži na uvid pučanstvu osma tabla fotografija kaošto i lični opis nepoznatih, na bojnom polju palih vojnika i civilnih osoba, što su se nalazile u pratnji vojske.

Zaplijenjene knjige. Okružni je sud u Rovinju (sad u Pazinu) zaplijenio ove talijanske knjige: „Un viaggio in Russia“ (Gavino Ricci, Torino-Roma 1907); „Antologia carducciana“ (Bologna, Zanichelli 1909); „Poesie dal XIV. al XIX. secolo“ (S. Santini, Roma-Milano 1908). — Okružni je sud u Rovinju, sad u Pazinu, nadalje zaplijenio knjigu: „Il glorioso triennio della ricorrenza cinquantenaria“ (G. Barbera, Firence).

Banknote od 20 kruna. Opozoruje se općinstvo, da se crvenkaste banknote od 20 K, izdane 31. ožujka 1900., unovčuju samo do 30. lipnja o. g. Poslije predočene ovakove banknote ne imaju više nikakove vrijednosti.

Za postradale od potresa u Hrvatskom Primorju sabrali Hrvati na Nj. V. brodu „St. Georg“: Ljiljak Nikola 5 K; Ivčić Stjepan 4 K; Lušičić Lovro 3 K; po 2 K: Kraljić Tomo, Miculić Ante, Hromatko Stjepan, Vincetić, Samardžija, Podberšek, Reisz, Pazarić, Ivančić, Gjeldum, Rubeša, Skorić, Žužek, Ribičić, Duplančić; po K 1.60: Schneider, Kolanović, Barulić; Vacula K 1.50; po 1 K: Skalamera, Bruketa, Ban, Stipančić, Vičić, Mavrić, Beran, Bavčević, Nenadić, Pezelj, Faraguna, Paulina, Grilz, Kalz, Cvitanić, Osina, Ivančić, Sever, Smirčić, Klepac, Trani, Brejcha, Lex, Babin; Pavlović 60 h, Kubin 50 h. Ukupno K 73.40.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda primili smo K 17·— sabranih u veselom društvu u gostioni Svetozara Zuccon u Medulinu, a darovaše: Katalinić Hinko, Kirac Josip, Grakalić Ivan po K 2·—; Brečević Blaž, Radošević Alfons, Lazarić Luka, Šare, Sironić Franjo, Grakalić Josip, Privrat Ante, Privrat Jakov, Lorencin Josip, Lorencin Jakov, Kirac Stjepan po K 1·—.

Gospodarstvo.

Osiguravajući zavod radnika proti nezgodama za Trst, Primorje, Kranjsku i Dalmaciju u Trstu javlja: Kako je poznato otplovila je dneva 29. ožujka 1914. iz New-Castlea u Australiji četverokaterka jedrenjača „Beethowen“, za koju se, s obzirom na pomanjkanje bilo koje vijesti od tog dana, mora sumnjati da je skupa s posadom nastradala. Udovicama, siročadi, te odnosno roditeljima poginulih osobâ pristojahu odštete predvidjene od zakona za osiguravanje pomoraca proti nezgodam. Nego sva istraživanja tih osoba bijahu, — uslijed ratnih prilika — većim dijelom onemogućena, i to s razloga što se je registar odnosne posade nalazio kod a. u. konzulata u New-Castleu, bez kojega se nije dalo ustanoviti ni doba, ni pripadnost i boravište osobâ, koje su pomenuti registar sastavljale. Svojta poginulih Afrić Vinko III. oficir, Borović Ante konobar, Batistić Stipan kormilar, Martinić Ivan kormilar, De Carli Renato kuvar, Gazet Josip kuh. dečko, pozvana je da se usmeno ili pismeno prijavi ovom Zavodu (Trst Via Valdirivo br. 40), e da se, prije izmaka 29. ožujka 1917. uzmogne povesti potrebite izvide za ustanovljenje njihovih odštetnih zahtjeva.

Stanje ljetine u Bosni. „Beogradske Novine“ Ozimna žita u opšte su dobro prezimila. Preoravanje u većim mjerama nije nigdje potrebno. Pšenični proljetnji usjevi dobro su izbili. Sjetva proljetnjih usjeva otpočela još u mjesecu februaru, ali je morala biti prekinuta uslijed pogoršanog vremena, medjutim je u mjesecu martu, u kome je vrijeme bilo skoro neprekidno lijepo, nastavljena svom žurbom. Pošto je sve stanovništvo s velikom trudom i najvećom gotovošću učestvovalo u radovima, to se pouzdano može očekivati, da će ove godine biti veće površine zasijane hljebnim žitom, nego li što je bio slučaj u zadnjim godinama. Sa sadjenjem ranih krumpira otpočelo se u toplijim krajevima zemlje. Prethodni radovi za sijanje i rasad zeleni već su u cijeloj zemlji u velikom jeku. Djetelina je dobro prezimila i pokazuje se u dobrom stanju. Livade u dolinama i pašnjaci po dolovima pokazuju dosta bujni polazak trave, te uslijed vlažne zemlje i topline daju opravdano najbolju nadu. Brdske livade i pašnjaci po visovima još su pokriveni snijegom. Stanje je odgojivanja domaće živadi dobro; hrane ima dovoljno. Voćke pa i one osjetljive vrste dobro su prezimile, tako isto i vinova loza. Cvijet svih vrsta voća bio je vrlo obilan i plod se dobro razvio. Šljive, trešnje, kajsije, breskve i badem već su koncem marta procvjetali u cijeloj Hercegovini, u Bosni su bili u punom cvijetu. Tok cvjetanja bio je većinom povoljan, te se može očekivati da će i prinos ploda biti zadovoljavajući. Po vinogradima u Hercegovini proljetnji radovi su već dovršeni i loza je počela listariti.

Razne Vijesti.

Zabrana glede kriomčarenja listova. Posto imaju vojnoj službi podvrgnute osobe da dopisnice, listove i zamote šalju u zaledje samo putem c. i kr. bojne pošte, to su civilne osobe, koje sudjeluju kod toga, da se te poštanske pošiljke otpremaju na drugi koji način, a ponajpače kod takozvanog kriomčarenja sa listovima, kažnjive, te mogu dapače u stanovitim okolnostima biti krive i zločina pripomoći vojničkom zločinstvu po §. 316. voj. zak., a taj zločin potpada u opsegu armade na bojnom polju pod prijeki sud, a inače su najmanje kazne, koje odredjuje c. i kr. naredba od 20. aprila 1854. drž. zak. broj 96, novčana globa do 200 kruna ili zatvor do 14 dana. Radi toga se najozbiljnije opominje radi ma bilo kakovog kriomčarenja sa listovima.

Put grofa Tisze. „Zeit“ saznaje iz Budimpešte: „Ovdje se glasa, da će grof Tisza u najskorije vrijeme otputovati u Sarajevo, da se iscrpljivo informira o položaju u jugoistočnim provincijama. Na povratku će po svoj prilici doći u Zagreb i u Beograd.“

Osude u Sarajevu. U petak je pred sarajevskim okružnim sudom izrečena osuda u procesu protiv stražara i nekih drugih ljudi, koji su bili optuženi, da su, pošto je buknuo rat, u rujnu 1914. u okružju sarajevskom ustrijelili i orobili više srpsko-pravoslavnih žitelja, koji su im se činili sumnjivima. Optuženo je osam muslimana radi zločina umorstva, odnosno kradje. Protiv dvojice, koji su u vojsci, postupak je izlučen. Za rasprave je optuženicima dokazano, da su zbilja počinili pripisane im zločine. Salih eff. Zejnilović priznao je, da je kao vodja ophodnje na maršu u Han Bulog po stražaru Ibrahimu Abazoviću dao ustrijeliti Srbina Janka Petrovića. Zejnilović i Dužić branili su se time, da su učinili tobože po nalogu časnika, koji su se mimo njih vozili u automobilu i zaustavljenog Petrovića proglasili sumnjivim radi špijunaže. Optuženomu Mustafi Vasiću dokazano je, da je umorio tri seljaka i to Gjorgju Lonco, Spasoja Obradovića i Pera Obradovića, osim toga je ranio Vasilja Lonco i počinio grabež. Napokon je optuženom Aliji Hadžoviću dokazano umorstvo i grabež počinjen na seljaku Pavlu Deliću. Optuženi su osudjeni ovako: Mustafa Vasić radi zločina umorstva i zločina po §. 405. i §. 416. na smrt na vješalima. Alija Hadžović radi zločina umorstva i zločina po §. 249., 251. i 254. a) i c) obzirom na § 90. k. z. (nije se moglo dokazati, da je za vrijeme čina već bio star 20 godina) na 15 godina teške tamnice. Salih eff. Zejnilović i Ibrahim Dužić riješeni su optužbe, jer sud drži, da su se oni nalazili u bludnji, kad su upute časnika shvatili kao zapovijed, da strijele zaustavljenog Janka Petrovića. Radi krivog svjedočanstva optuženi Dragutin Pozder i Nazif Herak osudjeni su na mjesec dana teške tamnice. Zastupnik optužbe, zamjenik državnog odvjetnika Sark, uložio je ništovnu žaobu radi odriješenja Dužića i Zejnilovića kao i protiv odriješenja Dužića i Zejnilovića kao i protiv inkriminiranog umorstva. Nakon pročitane osude povukao se je sudbeni senat na vijećanje radi eventualnog predloga za pomilovanje na smrt osudjenoga Vasića.

Muž sa šest žena. Prije svog se je odlaska na bojište vjenčao neki Budimpeštanac sa šest djevojaka, jednom iza druge. Sa svakom je proživio nekoliko „medenih dana“ u ovom ili onom skromnom svratištu i iza toga se od nje pun ganuća oprostio. Potrebite mu isprave nijesu zadavale mnogo briga, ta ovdje se je radilo o takozvanoj „ratnoj ženidbi“, kod koje se te isprave uopće i nijesu trebale. Na te se njegove mnogobrojne ženidbe ne bi po svoj prilici jamačno zasad još ni došlo bilo, da nijesu kod njega našli raznih listova i dopisnica s kojekakvim rukopisima i potpisima, no na svima je bio naslov: „Mili moj muž!“, „Ljubljeni supruže!“ itd. Pozvan na odgovornost priznao je, e se je u roku od nekoliko sedmica vjenčao sa šest djevojaka. Posljedica se nije bojao, jer je bio čvrsto uvjeren, da će pasti u boju. Sudbena će se rasprava radi mnogoženstva vršiti proti njemu u Budimpešti.

Domaća imena u Albaniji. List „Streuffleurs Militärblatt“ priopćuje ovu odluku vojnoga ministra, praes. br. 5390 od dana 2. aprila 1916.: Medju vanjnske prilike, iz kojih su Talijani nastojali da izbiju kapital, spada i talijanizacija naziva ondješnjih mjesta, a što je kod toga glavno, ovi su se talijanski nazivi raširili općenito i po inozemstvu. Sad je nadošlo vrijeme, da se ovi talijanski nazivi odstrane i talijanska imena nadoknade albanskima. No tomu preinačenju naziva treba dakako nekakove pretpriprave, kako bi se javnost na nje malo po malo priviknula, i za to valja da se novomu (t. j. albanskomu) nazivu ili njegovom prijevodu doda dosadašnji (talijanski) naziv u zagradi, primjerice: Škodra (Skutari), Durz (Durazzo). Odredba glede toga navadja najznatnija imena mjesta. Ova je odredba vojnoga ministarstva za albanske krajeve svakako pravedna i vrijedna da se uvaži.

Od Egipta do Bukovine.

„Gazeta Wieczorna“ donosi u jednom članku doživljaje jedne Austrijanke, supruge jednog veletržca iz Aleksandrije, koja je bila koncem studenoga prošle godine od engleskih vojničkih oblasti istjerana iz Egipta, te se konačno nakon oduljeg neugodnog lutanja preko Soluna, Sofije i Budimpešte vratila u Černovice.

Austrijanci, Madjari i Nijemci sačinjavahu osobito u Kairu i u Aleksandriji usko spojenu skupinu, preuzevši skoro čitavu trgovinu i obrt u svoje ruke. To bijaše Englezima naravski trn u oku, pa stoga upotrijebiše smjesta ratno stanje, da zatru ekonomski razvitak njemačkih i austro-ugarskih kolonija. Svi muški njemački i austro-ugarski državljani od 18—46 godišnje dobe budu u čitavom Egiptu sakupljeni i zatočeni u zgradama, koje naliče na kaznione. Preostali njemački i austrougarski podanici zapadoše u još manje zavidjen položaj. S početka moradoše biti svikolici već u 5 sati popodne kod kuće, a kašnje im bude ustegnuta dapače svaka dozvola kućnog izlaza. Zbog opasnosti podmornice poskupiše živežne cijene danomice sve to više, a engleske oblasti onemogućiše Austrijancima i Nijemcima osim toga skoru opskrbu.

Urodjenici, telasi i beduini mrze Engleze; jedni budué teže za osnućem samostalne mlado-egipatske države, a drugi budući da imadu mnogo da trpe od bezuzdanog i objestnog ponašanja engleskih kolonijalnih četa. Osim toga je sudioništvovanje turaka u svjetskom ratu medju mohamedancima rasplamtilo vjerske strasti, koje dovedoše u svibnja 1915. u Kairu do pučkog ustanka, koji se je odmah raširio čitavim gornjim Egiptom. Isti se je bio tako razmahao, da je trebalo duže vremena dok je redovitim četama uspjelo da ga posvema uguše. Zapovjednik kairske posade morade dapače da ljetalom pobjegne iz Kaira. Engleska vlada svrgne odmah Kediva, koji je bio i sam zapleten u bunu, podignuvši na prijestolje njegovog, engleskim željama poćudnog, ujaka imenovavši ga ujedno sultanom.

Naše prilike pogoršavahu se od dan do dneva. Grozna patnja postigne svoj vrhunac jednim oglasom, kojim se je gospodje njemačkih i austro-ugarskih podanika pozvalo da si pribave englesko državljanstvo, il da smjesta ostave zemlju. Premda je bilo teško ostaviti na cjedilu roditelje i supruga, to ipak nije niti jedna gospodja ni za čas oklijevala, što joj je činiti. Sve žene odluče da se sele iz zemlje. Odmah se pronio glas, da nas engleska vlada namjerava otpremiti na prevoznim brodovima pod zaštitom engleskih vojnika na brodu. Englezi su uistinu kanili izvesti svoju osnovu, akoprem bi ista bila gruba povreda medjunarodnog prava. Mi se stoga obratismo na američko diplomatsko zastupstvo za pomoć, koju smo odmah i našli. I tako uzmogosmo slijedećega dana okrenuti ledja negostoljubivom Egiptu na sjevero-amerikanskom ratnom brodu „North Carolina“.

Naša vožnja je potrajala već treći dan a da zapravo nijesmo imali niti pojma kud nas se otprema, osim toga strepismo često nad opasnošću, koja nam je prijetila od podmornica. Kapetan broda i njegova momčad su nas sažaljevali i tješili. Na našem putovanju sretosmo uistinu tri podmornice. Kad je jednog predpodneva stigla vijest, da se približava jedna podmornica sve poleti na palubu. Dugo ne mogosmo ništa opaziti no konačno svrati našu pozornost na sebe jedna crna tečka, koja postajaše sve većom dok ne uzmogosmo posve jasno razabrati periskop i ribonalik trub podmornice sa njemačkom zastavom. Naš brod odmah stane izvješivši amerikansku zastavu. Podmornica se približi brodu a jedan se njemački častnik popne na našu palubu pretraživši nutrinu broda i papire. Opazivši u nama svoje zemljake potješi nas te nam ispripovjedi — pobjede središnjih vlasti. Na to se vrati u čamac te odplovi.

Malo za tim zadrhta zrak od žestoke praske a „North Carolina“ se zaustavi promijenivši svoj pravac. Na naš upit razjasni nam kapetan broda, da je u onom pravcu jedan engleski prevozni brod zamolio za pomoć. Doskora opazismo doista jedan orijaški parobrod, koji se je polagano potapljao. Oko brodskog gorostasa kružahu čamci prepuni engleskih vojnika. „North Carolina“ spusti istotako svoje čamce u more, koji spasiše 500 vojnika. To su čete, koje su bile sa galipoljskog poluotoka ukrcane za Solun. Naša vožnja bi još jednom prekinuta od jedne austrougarske podmornice, koja je nedaleko Soluna naš brod pretražila.

Konačno stigosmo u Solun. Austrougarski i njemački konsul bijahu baš onaj čas uapšeni i tako nas odvedu na amerikanski konzulat. Otamo nas pod večer po engleskim redovima odvedu k vrhovnom vojničkom zapovjedništvu. Zatim nas se zatočilo u jednoj grčkoj školi, gdje sprovedosmo u najvećoj bijedi i uz najteža pregaranja čitav mjesec dana. Nadzor je bio bezobziran i točan, te nije bilo niti najmanjeg izgleda da zapustimo ono zatočenje. Konačno podje amerikanskom poslanistvu za rukom da isposluje naše oslobodjenje. Jednog lijepog dana isprate nas u željeznički vlak i tako odjurismo prama bugarskoj pograničnoj stanici Xanti. U Xanti budemo najsrdačnije dočekani od bugarskog redarstva. Tu nas se pogosti i opskrbi potrebnim živežem za daljnje putovanje, našto krenusmo osobnim vlakom put Carigrada. Nakon što ostavismo grčko zemljište nabaci nedaleko Drame naš vlak srpsko ljetalo bombama, usmrtivši nekoliko žena i djece i ranivši više putnika. U Carigradu starahu se za naše zdravlje turske oblasti i diplomatska zastupstva.

Austrougarski konzul providio nas takodjer i potrebitim novcem. Ja ostadoh neko vrijeme u turskoj prijestolnici, gdje sam prisustvovala svečanostima prigodom protjeranja ententenih četa sa galipoljskog poluotoka. Takvih se radostnih izljeva rijetko kada vidi na istoku. Općenito se kovalo u zvijezde velike zasluge austrougarskog topništva na pobjedi. Njemu u počast bude priredjeno više zabava, a vojničke glazbe prodjoše svirajući gradskim ulicama uz klicanje svjetine. Sve zgrade bile su okićene zastavama; a sve se bratimilo sa našim topdžijama i tiskalo do naših baterija, što stajahu izložene na Taksimovom trgu. Iz Carigrada se odvezoh balkanskim vlakom preko Sofije u Budimpeštu, a odavle stigoh konačno u svoje rodno mjesto, Černovice.

P.

Godina II. — Broj 301.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak 11. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Američka nota Njemačkoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 9. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U istočnoj Galiciji i u Voliniji trajna, jača djelatnost. Kod osjeguravajućih četa nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Iza kako je neprijatelj već jučer živahnije opstrijeljavao nekoje djelove goričkog mostobrana i doberdobske visoravni, poduzeo je danas u jutro proti Sv. Martinu više napadaja, koje smo sve odbili. I na koruškoj i tirolskoj fronti došlo je mjestimice do veće topovske djelatnosti.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjeno miran.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 10. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U Argonama pokušao je neprijatelj, iza lagumanja, da prodre u naše jarke. Bio je suzbijen. Jugozapadno od vrha 304 potisnuli smo još više natrag francuske prednje čete i smaknuli jednu poljsku stražu. Svoje smo položaje na visočini još dalje proširili. Njemačka su ljetala obilato bombardovala tvorničke zgrade u Dombasle i Raon-Etape.

Istočno bojište.

Suzbili smo ruski napadaj južno od Garbunovke, što ga je neprijatelj poduzeo na uskoj fronti, pretrpjevši teških gubitaka.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 10. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Položaj je u glavnom nepromijenjen.

Kaukaska fronta.

U mjestimičnim smo bojevima na desnomu krilu i na centrumu uhvatili nekoliko zarobljenika i plijena. Na centrumu izjalovio se je neprijateljski napadaj s gubicima na njegovoj strani. Iznenadnom smo navalom protiv neprijateljskog odijeljenja u odsjeku Kirvaz, sjeverozapadno od Muša, suzbili neprijatelja proti Kirvazu, te je izgubio 50 ljudi i veliki plijen.

Krstaš je Midilli uništio izmedju Sebastopola i Eupatarije brod od 4000 tona i mnogo jedrenjača. Zahvatili smo svojom vatrom neprijateljski stražarski brod zapadno od Kušade u vodama pred Smirnom; povukao se je kad mu je bio uništen zapovjednički most u smjeru prama Samosu.

Dva su naša ljetala bacala 8. svibnja prije podne uspješno bombe na neprijateljski tabor na brodopopravilište i na skladišta petroleja u Port-Saidu. Povratila su se neoštećena.

BRZOJAVI.

Rat.

Velika ruska ofenziva?

Kopenhagen, 10. Iz vijesti iz Petrograda kao i iz razlaganja se vojnih ruskih kritičara dade razabirati, e se sa ruske strane šire vijesti, da se sprema nova velika ofenziva, koja bi se imala bez prekida provadjati sa znatnim brojevnim i tehničkim sredstvima. Odnosni da su zaključci stvoreni posljednjih dana u ruskom glavnom stanu, a s time da su u savezu i mnogobrojne navješćene već promjene u ruskoj vojnoj upravi. Osobito će veliki knez Nikolaj Nikolajević kod tih pothvata igrati veoma važnu ulogu.

800.000 Francuza kod Verduna.

Berlin, 10. Obzirom na osvojenje visa 304 veli major Moraht u listu „Berliner Tagblatt“: U ovom kritičkom stadiju francuskih bojeva na obranu Verduna posve je prirodno, da se obje stranke u svojim izvještajima opetovano bave pitanjem o gubicima. Kako stvari stoje, jasno se razabire po sve većoj uporabi bojnih sila, koje nesrećna Francuska u sadašnjem stadiju rata troši. Pedeset se je i jedna divizija uzalud borila, kako bi bili njemački napadiji osujećeni. Medju tima je 800.000 francuskih momaka, po svoj prilici polovica čitave vojske, koja je u ovaj čas još sposobna za boj. Svagdje, gdje su Nijemci na istoku i zapadu imali uspjeha, polazilo im je za rukom, da su to postizavali sa što manjim brojem boraca. Glavni je uvjet pobjede valjanost četa i moralna njihova snaga. Ta na našoj strani neprestano raste. Protivniku i zavidnim neutralcima moglo je to pasti već u oči.

Kod Soluna.

Amsterdam, 10. Ratni izvjestitelj lista „Times“ u Solunu piše: Kod Soluna vlada na objem stranama veoma živahna topovska vatra. Engleske i francuske su prednje straže imale opetovanih sukoba sa neprijateljskim četama.

Sofija, 10. Pet je njemačkih „goluba“ preletjelo u okolici Seresa preko neprijateljskih položaja i bacalo s uspjehom na nje bombe. Prefekt je u Solunu poučio jednom objavom pučanstvo, kako može uspješno da se zaštiti pred neprijateljskim napadajima.

Sofija, 10. U nedjelju u 7 sati u veče bilo je pučanstvo uzbunjeno posebnim znakovima, da se tri neprijateljska lijetala približuju Sofiji. No do Sofije nijesu mogla da stignu, jer su se već na bugarskoj granici morala vratiti radi žestoke obrambene vatre.

Riga izvan pogibelji.

Bukarešt, 10. Agentura „Vjestnik“ javlja, da jedan ukaz ruske vlade poziva sve stanovnike, pobjegle iz grada Rige, natrag u njihova boravišta, jer da je položaj kod Rige izvan svake pogibelji.

Letalački napadaj na Port Said.

Kairo, 10. svibnja. (D. u.) Reuter. Dva su neprijateljska ljetala bacala 8. svibnja bombe na Port Said. Štete nema nikakve. Tri su civilne osobe bile ranjene.

Rusi o podhvatu turskog krstaša Midilli.

Petrograd, 10. (D. u.) Petrogradska brzojavna agentura javlja: U Eupatoriji pojavio se je 7. o. mj. krstaš Midilli izvan zaliva, te je otvorio nenadanu vatru protiv parobroda i jedrenjače. Bacio je nekoliko granata i na grad. Iza 40 se je časaka brod udaljio. Pucajući na jedrenjaču, koja se je Eupatoriji približavala, ubio je u gradu jednu osobu i ranio ih dvije. Na brodovima 3 mrtva, 9 ranjenih.

Nadjeni sputani zrakoplov.

Rotterdam, 10. U prošloj noći ovamo dospjeli švedski parobrod „Patria“ našao je na visokom moru francuski vojnički spustani zrakoplov. Ladjica bijaše prazna.

Njemačka.

Wilsonov odgovor — Slučaj „Sussex“.

London, 10. svibnja. (D. u.) — Reuterbureau objavljuje američku notu na Njemačku. Nota kaže, da je američka vlada uzela na znanje notu njemačke vlade od 4. svibnja kao znak namjere njemačke vlade, da će ista učiniti sve moguće, e bi se vojne operacije ograničile na napadanje vojnih sila ratujućih stranaka te da je ona odlučila da svim svojim zapovjednicima na moru dade upute, koje zahtijevaju ustanove ovog medjunarodnog prava što je i američka vlada zahtije, vala, otkako je njemačka vlada 4. veljače 1915. navijestila onaj podmorski rat, koji je srećom sada bio napušten. Američku su vladu kod njezinih ustrpljivih nastojanja, da se kritična pitanja, koja su tako ozbiljno ugrožavala dobre odnošaje, prijateljski riješe, uvijek vodila, i sadržavala prijateljska čuvstva. Američka se vlada pouzdaje u to, da će ona izjava biti u buduće savjestno provedena. Sadašnja promjena političke njemačke vlade može da odstrani sve nesporazumke medju državama Unije i Njemačkom. Američka nota izjavlja za tim, da Njemačka sigurno ne namjerava bi se shvatilo, da je održanje novo izjavljene politike ikako ovisno o poteku ili o uspjehu diplomatskih pregovaranja medju državama Unije i bilo kojom drugom ratujućom vladom. Ona se ne može niti za čas upuštati sa idejom, izuzevši da o njoj raspravlja, da bi postovanje prava američkih gradjana na širokom moru mogle njemačke pomorske oblasti učiniti zavisnim od državanja druge koje države; jer odgovornost obzirom na prava neutralaca i ne ratujućih jest nešto individualna i općenita, nešto absolutnoga a ne nešto relativna.

Berlin, 10. svibnja. (D. u.) Kako Wolfbureau sa pristojne strane doznaje, ne može se na temelju uspjeha sada već dovršene istrage dvojiti, da je 24. ožujka od njemačke podmornice torpedovani tobožnji ratni brod zaista identičan sa „Sussexom“. Njemačka je vlada o tome obavijestila vladu država Unije te joj je saopćila, da ona iz toga vuče posljedice u smislu note od 4. svibnja.

Liebknecht ne će biti oslobodjen.

Berlin, 10. (D. u.) Odbor je saborskog poslovnika odbio po dužoj raspravi protiv glasova predlagatelja i Poljaka, svoje predloge socijalno-demokratičke radničke zajednice koje su tražile obustavu postupka protiv Liebknechta i njegovo oslobodjenje.

Ententa.

Četvorni savez na Krfu.

Atena, 8. Srbi, koji se nalaze na Krfu, ne prikrivaju ni nadalje svoje zlovolje prići ponovnom bojevanju. Do sada je pošlo za rukom dvijem stotinama časnika i sedam stotina vojnika, da pobjegnu na grčku obalu. Za prijevoz su bile plaćane vojnicima upravo bajoslovne plaće. Radi toga su zabranili Francuzi svako ribarenje unutar vanjskog mrežatog zapora u luci na Krfu, te uslijed toga zadržavaju i izvan tog zapora svaki ma i najmanji brod. Opetovano su francuske barkase već uhvatile takove srpske bjegunce. Pošto se i kod Crnogoraca pojavljuju slične čežnje, biti će, kako se javlja, unutar drugoga zapora na otoku Lazaretto internirani te dobivaju u posljednje vrijeme samo kruh za hranu.

Kod utoka rijeke Potamos uz istoimeno su selo podigli Englezi za brzojavljanje bez žica veliku kulu, koja da je osamdeset metara visoka. Do sada je dopremljeno na Krf jedanaest lijetala, od kojih se je jedno kod prvog pokusnog lijeta survalo zajedno sa pilotom na zemlju. Drugo je jedno lijetalo uništio jaki istočni vjetar. Treće se lijetalo nije više povratilo sa svog lijeta prema epirskoj granici. Napadno je, da se Grci na Krfu slabije podnašaju, nego li s Englezima. Dok se Englezi drže postrance te se čini kao da uopće nemaju nikakova posla sa ratom, izazivlju Francuzi svojim neumjesnim ponašanjem danomice kavge. Provaljuju u gostionice, opijaju se, a da ne plaćaju, ili traže, da primaju domaćini srpski novac uz istu vrijednost kao i grčki. Oni zahtijevaju, da se javno povladjuje Venizelosu, psuju na kralja, viču po cestama, tako da su sad otočani posve zadovoljni, što su onomadne započeli bili nadomještati do sada iskrcane čete sa zuavima starijih godišta. Na taj su način otpremili već natrag u Francusku do 2500 momaka. Dne 28. su travnja izvjesili Francuzi uz zvukove trublja francusku zastavu na novoj vojarni, koja je do sada bila poštedjena. Posljedica svih tih dogodjaja očituje se ponajbolje u tome, što su pristaše Venizelosa, koji živi na Krfu, gotovo do posljednjega čovjeka posve promijenili svoje političko mnijenje.

General Sulomlinov.

Genf, 10. List „Petit Parisien“ javlja iz Petrograda, e general Suhomlinov ne će izbjeći smrtnoj kazni, pošto da mu je već dokazan zločin veleizdaje. Uz to da ima i drugih teških optužba. Time se tumači i smještenje generala u samotnu ćeliju u Petropavlovskoj tvrdjavi.

Berlin, 10. List „8-Uhr-Blatt“ javlja sa ruske granice: U aferi bivšega ruskoga ministra rata Suhomlinova zbio se je nov preokret, koji pobudjuje senzaciju. Suhomlinov je pušten na slobodu, a nasuprot je uapšen senator Segerodsij, koji je dosad vodio istragu. Taj preokret pobudjuje silnu senzaciju, te će se blok lijevice odmah obratiti na vladu radi toga. Opće je mnijenje, e dvori i vlada hoće da zabašure veliku sablazan.

Dalnje ruske utvrde na Prutu.

Črnovice, 10. Uzduž obale rijeke Pruta grade Rusi dalnje utvrde. Dok su prošle godine sagradjena bila samo na pojedinim točkama čvrsta strategijska uporišta, kopaju sad suvisle, medjusobno spojene, duboke strjeljačke jarke.

Casement pred ratnim sudom.

Haag, 10. Kako list „Daily Express“ javlja, bit će vodja Iraca Casement za četrnaest dana stavljen pred ratni sud. Optužen je radi veleizdaje. No Casementa mogu na njegov zahtjev staviti pred gradjanski sud. Za njegovog je branitelja odredjen Carson, no pitanje je jošte, da li će se ovaj prihvatiti obrane.

Položaj u Irskoj.

London, 10. svibnja. (D. u.) U donjoj je kući Asquith saopćio, da su vojska, mornarica i redarstvo u Irskoj izgubili u Irskoj 134 ljudi na mrtvima, 338 na ranjenima i 9 na izgubljenima.

Ruski zastupnici u Londonu.

London, 10. (D. u.) Asquith je izjavio na ručku danomu u počast zastupnicima dume, da su se obe vlade složile u turskom i perzijskom pitanju, kao što i u svim ostalim pitanjima, gdje dolaze u dodir ruski i engleski interesi, da se tako učvrsti ona politika, koja će u buduće lojalno nastojati o zajedničkom sporazumu.

Unija i Mehiko.

Washington, 10. (D. u.) Wilson je upozvao čete iz država Texas, Izona i Nove Mehike, koje bi imale sa dvim pukovnijama redovitih četa tvoriti bojnu snagu od 7000 momaka. Poziv bijaše izvršen, da se čuvaju granice od dalnjih napadaja.

Lugano, 10. List „Popolo Romano“ ustanovljuje, da je državno gospodarstvo u prošlim mjesecima, hvala dobroj poreznoj politici, pokazalo 419 milijuna dohotka više nego li lanjske godine, što uostalom svakako mnogo ne odlučuje obzirom na ogromne ratne troškove.

Berlin, 10. (D. u.) Američka je odgovorna nota stigla jutros na američko poslanističvo. Imala bi se predati popodne izvanjskom uredu.

Rim, 10. (D. u.) Princ se je od Walesa, ogledavši si nekoliko odsjeka talijanske fronte, povratio preko Francuske u Englesku.

Rim, 10. (D. u.) Crnogorski knez Danilo i njegova supruga stigli su u Salso Maggiore, da se liječe.

Amsterdam, 10. Prema službenim se engleskim izvještajima nalazi u ovaj čas 26.800 Engleza u njemačkom, 2 u austrijskom, 449 u bugarskom te 9096 u turskom zarobljeništvu.

Lugano, 10. Pristaše Giolittija žele, da bi bivši ministar opet stupio u parlamentarni život. Prema tomu mogao bi Giolitti u zasjedanju komore mjeseca julija prihvatiti riječ.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 7. Službeni izvještaj od 6. svibnja:

Zapadna fronta.

Uzduž dvinske fronte upravljali su Nijemci snažnu topovsku paljbu protiv uexkuellskih utvrda, te položaja istočno od Friedrichstadta. Neprijateljski su letioci bacali bombe na više mjesta. Od Jakobstadta do Dvinskoga pogodilo je naše topništvo neprijateljska skladišta municije. Jugoistočno od jezera Medum zauzeli smo iznenadnom navalom njemačkih jaraka. Po trosatnoj topovskoj pripravi napali su Nijemci 4. svibnja velikim silama okolicu sela Dubravka. Naše su čete poduzele protunavalu, te su natjerale Nijemce u bijeg, koji su ostavili na bojištu mrtvih i ranjenih i svu silu oružja i municije. Uhvatili smo zarobljenika. Sjeveroistočno od Cartoriska došlo je do navale na bodeže izmedju našeg izvidničkog odijeljenja i neprijateljskih poljskih straža, u kojoj smo uhvatili zarobljenika. 13 km južno od željezničke postaje u Oliki naši su izvidničari prisilili neprijatelja da napusti šumu, što se nalazi istočno od sela Stavišća. Kod Muravice napalo je jedno naše ljetalo dva neprijateljska; iza posatne borbe moralo se je jedno neprijateljsko ljetalo spustiti, a drugo je izčeznulo.

Francuska.

Pariz, 8. Službeni izvještaj od 7. svibnja u 3 sata popodne:

Južno od Somme poduzeli su sinoć Nijemci po snažnoj topovskoj pripravi napadaj na naše jarke južno od Lihonsa. Zadržali smo ih svojom zapornom vatrom. Njihov se je napadaj skršio prije negoli su došli do naših žica. U centrumu koji je području bila prekinuta noć jedino žilavom i snažnom topovskom pucnjavom kod vrha 304 i u okolici Haudromonta, kod kanala Thiaumont. Južno smo od St. Mihiela suzbili veliko neprijateljsko izvidničko odjeljenje, koje je htjelo da iznenadi malenu našu postojanku istočno od Bislesa. U Loreni smo iznenadili stražarsku četu, koja je bila prešla u okolicu Lautricourta, jugoistočno od Nomeny-Seilla. Uhvatili smo 34 zarobljenika. Prekjučer bilo je od oluje otkinuto sa njihovih privezišta do 20 naših privezanih balona. Nekoliko ih je bilo odvučeno u njemačke redove, dok su ostali pali u francuske redove. Većina se je motrilaca mogla da spusti k zemlji u naše redove upotrebom padobrana. Nema vijesti o nekolicini njih, koji su bili odvučeni na neprijateljsko područje.

U 11 s. u noći: Na lijevoj obali Mose po vrlo žestokom opstrjeljavanju, koje je potrajalo bez prekida dva dana u okolici vrha 304, slijedio je snažni njemački napadaj protiv naše fronte od vrha 304 do Mort-Homma. Bio je svagdje suzbijen uz velike neprijateljske gubitke sa strane naših strojnih pušaka i baterija, koje su žestoko opstrjelavale njemačke redove. Na desnoj obali Mose poduzeli su Nijemci, po žestokoj topovskoj pripravi, više navala redom protiv naših jaraka izmedju šume Haudromont i tvrdje Douaumont. Na zapadnom je dijelu te fronte neprijatelj stupio u širini od 500 metara po prilici u nekoliko dijelova naših prvih redova. Na centrumu i na istočnom dijelu te fronte izjalovili su se svi neprijateljski napadaji. U području Woevre snažna topovska djelatnost u srezovima na podnožju moških vrhova. Na ostaloj fronti nemamo da javimo o nikakvim važnijim dogodjajima, osim o običnoj topovskoj djelatnosti. U Belgiji slabašni topovski dvoboj u odsjeku Dixmuiden, gdje su pucali naši topovi na Chalandu, na kanalu Haudreme.

Italija.

Rim, 7. Službeni izvještaj od 5.:

Topovska je djelatnost bila žešća u okolici Plave, gdje je neprijatelj pucao na naš zdravstveni zavod. Na višem su Sabotinu naši dobro namješteni hici više puta pogodili ravno u neprijateljsku tvrdjicu. Bilo je malenih konjaničkih okršaja na Marmoladi, u dolini Vistende i na Vodilu (M. Nero), te su ispali povoljno za nas. Drugo nikakvog važnog dogadjaja.

Pretplatnicima do znanja.

Mnogi pretplatnici šalju za pretplatu kao i do sada K 2·40. Pošto smo bili primorani cijenu povisili od 1. o. mj. na K 3·—, molimo pretplatnike, koji nijesu još to uvažili, neka šalju pretplatu po novoj cijeni, inače im će se uračunati kao poslano na račun odnosnog mjeseca.

UPRAVA.

Pismo iz Sarajeva.

Sarajevo, 1. maja.

Bosna i Hercegovina spadaju u ona područja monarhije, koja su nesumnjivo bila najviše povučena u ratni vrtlog. Sve što se je zbivalo na južnom ratištu, doticalo se je bilo posredno ili neposredno, bilo vojnički ili privredno Bosne i Hercegovine. Ova je zemlja bila žila kucavica južnoga ratišta. Zato je osobito ovdje svijet u prvom redu, a i s najvećim zanimanjem pratio dogodjaje na južnom ratištu. Kada su se pronijeli glasovi, da su velike operacije sretno dovršene, svakomu je odlanulo, a osobito u istočnim i južnim krajevima, jer su ovi bili većim dijelom evakuisani. Sad se je taj svijet vratio svojim kućama i radi svoj posao čekajući mirno i sa pouzdanjem srećni završetak cijeloga rata.

U početku ratnih operacija naše vojske i naših saveznika, govorilo se je medju svijetom koješta. Ali kada je u Sarajevo stigao prvi broj „Beogradskih Novina", bio je to za nas neobično radostan dogodjaj. „Beogradske Novine" su bile najrječitiji i najjasniji dokaz, da su zaista nastala nova vremeva — prelaz iz ratnog doba u mirno vrijeme. Svijet se je bez razlike vjere trgao za „Beogradskim Novinama", ne iz puke radoznalosti, nego iz potrebe, da čuje i vidi, šta pišu novine iz najbližeg komšiluka, iz onog komšiluka, radi kojega smo imali toliko neprilika i teških časova. „Beogradske Novine" su u Bosni i Hercegovini pozdravljene kao vijesnik novih dana i srećnije budućnosti obiju zemalja, koje su već po svom geografskom položaju upućene jedna na drubu na mirni i zajednički rad. Svijet u Bosni i Hercegovini rado čita novine, pa je broj čitaoca novina u ovo ratno vrijeme znatno porastao, i ako je broj domaćih novina veoma pao. Mi smo prije rata imali ovdje oko jedanaest političkih novina. Kada je buknuo rat prestale su izlaziti „Srpska Riječ" i „Narod", i treći srpski list „Istina", novina Dimovićeve srpske narodne stranke, izlazila je prvih mjeseci, ali je onda obustavljena. Muslimanski list „Zeman", novina muslimanske narodne organizacije, pod vodstvom Šerif efendije Arnautovića, izlazio je u ratno vrijeme nekoliko mjeseci, pa je prestao izlaziti, jer je bilo teškoća sa vlastitom štamparijom. Prestala je izlaziti i „Hrvatska Zajednica", „Muslimanska Sloga" i socijalistički „Glas Slobode" (u oba pisma). Danas pored zvaničnoga „Sarajevskoga Lista", koji sada izlazi samo latinskim pismenima (dok je prije bio miješan sa ćirilicom), izlazi na hrvatskom jeziku još „Hrvatski Dnevnik". Osim toga imadu dva njemačka dnevnika „Bosnische Post" i „Sarajevoer Tagblatt". Muslimani nemaju danas ni političkog ni zabavnog, a ni poučnog lista, pa oni čitaju samo hrvatske novine, a to isto vrijedi i za domaće Srbe. Pošto imade malo domaćih novina, to se čitaju mnogo zagrebačke novine, a u posljednje vrijeme osobito mnogo „Beogradske Novine".

Na ovaj nam je način rat donio kulturno zbliženje: sve tri vjere čitaju zajedničke novine pisane jednim pismom. Ovo djeluje na svijet vrlo povoljno, jer se na taj način pomalo izgladjuju sve one vjerske i stranačke oprjeke, nasljedjene iz starih vremena. Danas svijet vidi, da ne leži sva sreća i uživanje u stranačko novinskim razmiricama i prepirkama, pa mu ova činjenica otvara nove poglede i nove vidike: u život snošljiviji i mirniji, koji ga sve više i više udaljuje od stranačke rastrovanosti, jer vidi u tome svu onu prazninu i štetnost. Na mjesto toga dolaze novi vrijedniji pojmovi: kulturno zbliženje sa ostalim elementima, poštivanje prave obrazovanosti, a nadasve shvaćanje važnosti privrednoga rada kao važnoga faktora kulture u modernoj državi.

Ivo pl. Dobrzanski.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine" donašaju:

Popunjena mjesta. Sva činovnička mjesta u odboru grada Beograda potpuno su popunjena i više se ne nalazi ni u jednom odjeljenju ma koje izpražnjeno činovničko mjesto. Stoga se obraća pažnja, da se više nitko ne obraća molbama za službu pri odboru grada Beograda, jer se molbe više nikome ne će uzimati u obzir.

Ekspozitura austrijskog i trgovačkog muzeja u Beogradu. C. i kr. austrijski trgovački muzej ustanovio je ovih dana u Beogradu svoju ekspozituru. Za počasnog delegata postavljen je gospodin Gustav Ullmann, a za trgovačkog savjetnika gospodin Gustav Barth.

Davanje pomoći. Otpočelo je izdavanje pomoći prvoj partiji činovnika, njihovih žena i umirovljenika za mjesec april i maj odjedanput. Odmah poslije toga pristupiće se izdavanju pomoći i drugoj partiji činovnika, njihovih žena i umirovljenika za mjesec maj, kako bi se u buduće mogla davati obim grupama pomoć u jedan mah.

Pronalazak skrivenog oružja. Vijest, koju smo mi prije 14 dana donijeli, da je c. i kr. redarstvo pronašlo veliku količinu oružja i municije, dopunjujemo, da je dotični kućegazda zatvoren. Mi smo na ovome mjestu često upozorivali, kako je nesmotreno sebe izložiti sumnji hotimičnog prikrivanja oružja. Iz prijave jednoga srpskoga seljaka, koju smo ovdje objavili, vidi se, da svjesniji ljudi potpuno pojme i da im je svršeno jasna potreba ovih mjera. Pa ako u prkos svemu tome, opet lica bilo iz lakomislenosti ili neposlušnosti prema odredbama c. i kr. redarstva prikrivaju oružja, oni stavljaju na kocku svoju egzistenciju i izlažu se najstrožijoj osudi.

Domaće Vijesti.

Primanje aspiranata u c. i kr. ratnu mornaricu. Ove će godine biti primljeno u c. i kr. ratnu mornaricu neko 70 pomorskih aspiranata, koji mogu nakon položenih ispita postati pomorski kadeti i časnici. Vlastitom rukom pisane i biljegom od 1 K providjene molbenice imadu se najkasnije do 1. kolovoza predati ratnom ministarstvu, sekciji ratne mornarice, dok pitomci vojnih škola imadu molbe predati službenim putem. Molbenici imadu se priložiti: Krsni ili rodni list, te dokazati, da aspirant 15. rujna ne će prevršiti 20. godinu života; domovnica, svjedodžba aktivnog vojnog liječnika o tjelesnoj sposobnosti za ratnu pomorsku službu; svjedodžba o cijepljenju, svjedočba o ispitu zrelosti, na kojoj javnoj (ili s pravom javnosti) realci, gimnaziji ili nautičkoj školi (trg. akademija, trgovačka ili učiteljska škola ne dostaju); svjedodžba o neoženjenosti i neporočnosti; ovjerovljena izjava oca ili skrbnika, da privoljuju na ustup molitelja u c. i kr. ratnu mornaricu; svjedodžba o eventualnom unovačenju: izjava oca ili skrbnika, da će povratiti sve prinose, što ih je aspirant primio za opremu, ako bi on svojevoljno istupio iz pomorske aspirantske škole, te dokaz o eventualnom poznavanju stranih jezika.

Objava. Od 1. svibnja 1616. unapred opet su pripušteni u prometu izmedju Austro-Ugarske i velike vojvodine Luksemburg takodjer i vrijednosna pisma, vrijednosne kutijice, pošt. naputnice, pošt. nalozi i pošt. pouzeća. Pošt. naputnice za Luksemburg smiju se predati jedino kod onih pošt. ureda, koji su pripušteni prometu pošt. naputnicama za inozemstvo. Ovim pošt. uredima bit će brzojavno objavljen dotični tečaj preračuna. Pošt. napatnice za Luksemburg imaju glasiti u frankima. Najviši iznos za pošt. naputnice za Luksemburg ograničen je na 500 franaka, za poštanske naputnice od Luksemburga na iznos krunske vrijednosti, koji odgovara 300 frankima. Jedan pošiljatelj smije jednog te istog dana za Luksemburg poslati sa pošt. naputnicom samo najviši iznos dopušten za jednu pošt. naputnicu.

Objava. Ovim objavlja se popis vojnopoštanskih ureda, koji su pripušteni prometu privatnim paketima vojne pošte. Za sada su do nove objave pripušteni ovom prometu jedino slijedeći uredi vojne pošte: 6 10 11 12 13 14 15 17 19 19-II 20 22 22-II 22-III 23 24 25 27 28 29 30 31 33 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 47 50 51 52 54 56 57 62 63 66 68 70 71 72 74 75 78 80 81 83 84 85 86 87 89 91 92 94 100 101 102 103 104 105 109 110 111 115 116 116-III 118 119 125 126 127 128 130 132 136 137 139 141 142 144 145 146 148 149 156 160 162 163 164 169 170 171 172 173 174 176 179 180 182 185 186 189 202 204 206 207 208 209 210 212 213 214 215 216 219 220 222 225 227 228 230 231 233 234 236 237 238 251 253 254 260 261 264 265 273 274 301 301-II 301-III 303 305 306 309 310 311 312 313 314 320 321 322 324 325 326 337 328 329 330 341 350 351 351-II 351-III 352 353 355 501 503 506 507 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 630. Glede pripuštanja prometa privatnim paketima sa stalnim etapnim poštanskim uredima u zemljama zaposjednutim od austro-ugarskih četa nema nikakve promjene.

Iz Banovine.

Djevojke se javljaju za vojsku. Zapovjedništvo je kr. 28. domobranskoga bataljuna u Osijeku primilo zanimivu molbu potpisanu od više „mladih Hrvatica". One u njoj mole, da ih se uvrsti u vojsku. „Mi bi rado otišle onamo, gdje se nalaze naši oci i braća, pa bilo to i u vojnu prugu ili kao bolničarke, da umnožimo redove branitelja domovine. Ima nas mnogo sposobnih za ratnu službu i vruće želimo, da se borimo rame uz rame naše braće i otaca." Ujedno žele potpisane te „mlade Hrvatice" iz okružja Stare Pazove, a iz mjesta Vojka i Šimanovci, da se njihova molba podastre Njegovom Veličanstvu. — Vojničko zapovjedništvo nije moglo njihovoj molbi udovoljiti, jer se protivi postojećim vojničkim propisima.

Madžarske gimnazije u Zagrebu i Osijeku. „Pester Lloyd" donosi ovaj natječaj: Ravnateljstvo kr. ug. državnih željeznica raspisuje natječaj za srednjoškolske profesore u rimokatoličkim srednjim školama u Zagrebu i Osijeku, koje se mjesto imade popuniti do 1. rujna o. g. i to profesore: za risanje, fiziku, madžarsko-latinski ili latinsko-njemački jezik, zatim zemljopis i historiju. Plaća diplomiranoga profesora raste od 2600 do 8000 kruna. Osim plaće dobiva doplatak od 300 kruna, zatim ostalih doplataka sa primjerenom stanarinom od 800 do 1800 kruna. Profesori uživaju pogodnosti, kao i slobodno putovanje isto tako, kao i željeznički činovnici. Dosadanji broj službenih godina i pravo na mirovinu bit će im uračunano. U koliko bi ovo mjesto zadobio profesorski kandidat sa temeljnim strukovnim ispitom, to mu pripadaju beriva namjesnoga profesora od 1900 kruna godišnje, osim toga mu pripada pogodnost slobodnoga putovanja.

Oni profesori, koji svoju diplomu nijesu stekli u Hrvatskoj i Slavoniji, odnosno, koji još ne posjeduju nastavno znanje hrvatskoga jezika, dužni su ovaj ispit položiti na budimpeštanskom ili zagrebačkom sveučilištu, jer dotle ne mogu biti u svojoj službi definitivno namješteni.

Molbenice, providjene sa biljegom od 1 K imadu se slati ravnateljstvu kr. ug. državne željeznice (Budimpešta VI., Andrassy ulica 75) najkasnije do 1. lipnja o. g. Molbenice imadu se providiti sa a) diplomom, b) krsnim listom, c) svjedodžbom njihova djelovanja, d) svjedodžbom o njihovom ćudoredju, e) liječničkom svjedodžbom i f) biografskim podacima (curriculum vitae). Ravnateljstvo državnih željeznica će natjecatelja, kojega bi htjelo namjestiti, u svrhu da se predstavi i da ga dade liječnički pregledati, pozvati u Budimpeštu, priposlavši mu prije toga slobodnu voznu kartu. Za liječničku pregledbu imade natjecatelj platiti 4 K. Ravnateljstvo kr. ug. državnih željeznica."

Razne Vijesti.

Sinn-Fein društvo. Sada mnogo spominjano Sinn-Fein društvo, tajno je društvo, koje u samoj Irskoj daleko manje imade pristaša, nego što imade u Ujedinjenim Državama, od kuda društvo i potječe. Pristaše Sinn-Fein društva ne smiju se zamijeniti sa nacionalistama, čije nastojanje o homerul oni pobijaju, jer homerul bi u svim najvašnijim državnim pitanjima učinio Irsku ovisnom od Engleske. Kao nepomirljivi Irci smatraju se jedinim pravim potomcima onih otaca, koji su se iskrvarili u bojevima za neodvisnost od Engleske. Pristaše Sinn-Feina polaze u mržnji protiv Engleske tako daleko, da nikada ni ne sudjeluju u izborima za londonski parlamenat, jer zastupaju mišljenje, da je raspust irskoga parlamenta, te stopljenje sa državnim u Londonu učinjeno prevarom. Prevara i podmićivanje igraju veliku ulogu. Kao neposredni potomci Fenijaca, koji kako je poznato, ne prezahu pred bombama i paležima, i pristalice Sinn-Fein nisu se ustručavali, da posegnu i za ovim sredstvom, pošto je njihovo uvjerenje, da se sila silom mora pobijati, nu bojkot se kao milije i uspješnije sredstvo predstavlja. Naziv „Sinn-Fein" je staroirski, a znači „Mi sami". U ovom je nazivu izraženo u glavnome ono, za čim oni teže: otrgnuti se od Engleske.

Beriberi bolest.

Napisao Dr. Vladimir Njegovan.

Stanovnici toplih krajeva, gdje se steru plodna polja riže, ponajpače stanovnici istočne Azije i Polinezije, pa Brazilije, stradavaju mnogo od neke bolesti, što je zovu beriberi. Poznaju tu bolest dobro i na obalama Afrike, a kao da najviše nevolje donosi ona Japanu, gdje je zovu kakke. Računa se, da u Japanu oboli od te bolesti godišnje 50.000 ljudi, a samu bolest poznaju tamo više od hiljadu godina.

Bolest beriberi sastoji u glavnom u tome, da se živčana i mišična tvar počinje rastvarati. Mišična vlakanca postaju vosku slična i krka. Bolesnici osjećaju težinu u nogama, nesigurnog su hoda, tako, da se često jednostavno sruše. Osim toga se pokazuju razni drugi simptoni. Poslije duljeg ili kraćeg vremena podje na bolje ili nastupi smrt.

Dugo se nije znala narav te bolesti. Za liječnike je bio njen postanak nerazriješiva zagonetka. Bolest se je često pojavljivala epidemički i to osobito ondje, gdje je riža glavna hrana ljudima, pa su je držali prelaznom (kužnom) bolesti. Baš u vrijeme, kad se je ona počela u većem opsegu pojavljivati, bila je u medicini bakteriologija i farmakologija upravo u naponu svoga razvoja. Nije dakle čudo, da su nastojali, kako bi našli ili uzročnika te bolesti u obliku kakvog posebnog bakterija, ili u obliku kakvoga toksina (otrova). Ta nastojanja navela su strukovnjake na krivi put, pa ne samo što nisu došli do prave spoznaje, već su ta nastojanja upravo usporila napredak u upoznavanju te bolesti.

Tek koncem 19. vijeka počele se unašati malo više svijetla u tu tajnovitu bolest. Mnogo je tome doprinjeo jednostavan slučaj. Napretkom evropske kulture u kolonijama počela se upoznavati bolest iz bližega. Bolest, koja se prije toga vrlo rijetko i tek tu i tamo javljala, počela se porastom evropske kulture izvanredno naglo širiti. Evropske vlasti, u čijim je kolonijama ta bolest poprimila sve veći opseg, počele su ozbiljno tražiti njene uzroke i način, kako da se ona zapriječi. Iza dugog i mukotrpnog traženja, ustanovilo se je, da se bolest javlja iznenada ondje, gdje su urodjenici dobili savršene mlinove za gulenje (poliranje) riže, dok su je prije urodjenici gulili na svojim jednostavnim ručnim mlinovima. Na prvi se mah čini vrlo čudnovatim, u kakovoj bi svezi ti novi i savršeni evropski mlinovi bili s postankom beriberi bolesti. Čitava stvar bit će nam jasnija, ako izbližega promotrimo zrno riže. Kao kod svake žitarice, omotano je ono pljevicom. Skine li se ta pljevica, ostaje samo zrno (pšeno), koje je kod riže muzgavo-crveno-smedje boje, pa ni najmanje ne nalići onoj lijepoj bijeloj riži, koju mi kupujemo u trgovini. Prerežemo li rižino sjeme, razabrat ćemo pod sitnozorom, da ono sastoji od dva sloja, jednog vanjskog, a drugog unutarnjeg. Oba su ova sloja po svom kemijskom sastavu raznolična. I baš u tome leži riješenje problema beriberi bolesti, a ujedno i jedan veliki napredak u spoznaji ljudskog hranjenja.

Urodjenici, koji se hrane gotovo isključivo rižom, tvrde, da je riža ukusnija, ako se njen izvanji sloj oguli. To oni čine već od pradavnih vremena s pomoću vrlo jednostavnih ručnih mlinova, u kojima oni taj izvanji sloj riže tek malo uklone. U onim krajevima, gdje se upotrebljuju samo ovakovi primitivni strojevi, javlja se beriberi bolest tek tu i tamo. Napredovanjem evropske kulture u tropima istisnuli su savršeniji strojevi ove ručne mlinove. Ti strojevi izradjuju rižu, kakovu je mi na našem tržištu vidimo. U tim savršenim strojevima polira se riža s pomoću kožnatih kajiša i parafina, dok se vanjski sloj sasvim savršeno ne ukloni. Vlasnici tih mlinova nastoje, da to učine što savršenije, budući oni mogu te otpatke, što ostanu kod poliranja (rižine posije) vrlo dobro unovčiti kao krmu za stoku, a i savršeno oguljena riža prodaje se bolje.

Kako smo već gore spomenuli, istodobno s uvedenjem tih strojeva javlja se i beriberi bolest u većoj mjeri. I uza sve to, što su liječnici tražili u riži uzročnike ili toksin, nije mogao izmaći opažanju taj odnošaj izmedju evropskih mlinova i beriberi bolesti. Kliničko je iskustvo naskoro pokazalo, da je beriberi bolest u neposrednom savezu sa poliranom rižom. Kasnije se opazilo, da se ta bolest može zapriječiti promjenom hrane ili dodavanjem rižinih posija poliranoj riži. Malo po malo upoznala se bitnost beriberi bolesti i danas može znanost ponosno da ustvrdi, da je narav bolesti proučena i da se bolest može potpuno i sigurno zapriječiti.

Da je bolest još i sada vrlo raširena, kriva je samo konzervativnost vlasti, koje — kao obično — teško shvaćaju znamenovanje ovakovih znanstvenih otkrića. Ipak su u najnovije doba Savezne Države američke zabranile na Filipinama potpuno poliranje riže.

Znanost je problem beriberi bolesti mogla jedino na taj način riješiti, da ustvrdi, kako beriberi bolest prouzrokuje jedino nedostatak stanovitih kemijskih sastojina, kojih nema u savršeno poliranoj riži (Eykman). I u istinu, dugim i mukotrpnim istraživanjima našlo se je, da u „rižinim posijama" imade stanovitih vrlo zamršenih dušičnih spojeva, koje je prvi izlučio Englez Casimir Funk*, a nazvao ih vitaminima**. Tih vitamina našao je u drugim raznim biljnim tvarima, ali uvijek u izvanredno malenim količinama. Tako je iz 75 kg suhoga kvasca izvadio oko 0,5 g vitamina ili okruglo 0,0006 posto. Iako mi o vitaminima znamo danas vrlo malo, toliko stoji, da su ti spojevi preko potrebni za život, ma da dolaze u vrlo neznatnim količinama. Nije dakle ni čudo, da su ti spojevi lako izmakli opažanju kemika. A da su ih i otkrili, teško da bi ikada došli do spoznaje, kakovu veliku važnost imadu oni za život uopće, da nije slučajno strukovnjake zainteresirala beriberi bolest. Kod ljudi, koji se hrane samo guljenom rižom, može se lako opažati to znamenovanje vitamina. Ne samo za beriberi bolest, već i za razne druge bolesti, kao skrobut, rahitis, pelagra, dokazano je, ili se barem naslućuje, da nastaju uslijed nedostatka vitamina. S pravom kaže Funk: Bez vitamina nema života. Sve bolesti, koje uzrokuje nedostatak vitamina, nazivlje Funk avitaminozama (engl. Deficiency Diseases).

(Nastavak slijedi.)

* Casimir Funk: Vitamine. Wiesbaden 1914.
** Od vita = život t. j. životu nužni.

Godina II. — Broj 302.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 20 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak 12. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Uspjela njemačka provala na sjeveroistoku.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

B e č, 11. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

R u s k o i j u g o i s t o č n o b o j i š t e.

Nema ništa nova.

T a l i j a n s k o b o j i š t e.

Veća se je topovska djelatnost i jučer održala na skoro čitavoj fronti. Bila je osobito živahna u odsjeku Dolomita od Peutelsteina do Buchensteina.

Talijanski je letjelac bacio jučer 2 bombe na tržnicu i na stolnički trg u Gorici. Dvije su gradjanske osobe ubijene, 33 bilo ih je ranjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö f e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

B e r l i n, 11. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Z a p a d n o b o j i š t e.

Njemačka su ljetala bacala bombe na Dünkirchen i na kolodvorske zgrade u Adinkerku.

Na zapadnoj obali Moze navalili su Francuzi poslije podneva kod Mort-Homma, a na večer jugoistočno od vrha 304 na naše položaje. Oba su se puta izjalovile njihove navale u vatri strojnih pušaka i u zapornoj vatri našeg topništva sa znatnim neprijateljskim gubicima. Bavarska je ophodnja osvojila u šumi Camard 54 Francuza. Broj neranjenih francuskih zarobljenika, što smo ih uhvatili od 4. svibnja kod vrha 304, iznaša 53 časnika i 1515 momaka.

Na istočnoj obali Moze odigravalo se je u području šume Caillettes kroz čitavu noć bojeva s ručnim granatama. Suzbili smo francusku navalu u toj šumi.

I s t o č n o b o j i š t e.

Sjeverno od kolodvora Selburg uzeli smo 500 metara neprijateljskih položaja. Kod toga dospjelo je u naše ruke 309 neranjenih zarobljenika, te smo zaplijenili nekoliko strojnih pušaka i bacala mina.

B a l k a n s k o b o j i š t e.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Navještanje nove francuske ofenzive.

G e n f, 11. Svi pariški listovi priopćuju, ako i ne posve otvoreno, da se za najkraće vrijeme sprema velika francuska ofenziva. Znak za to da je povišenje vojnog čina generala Petaina, koje jača pouzdanje u vojnu upravu. List „Gaulois" raspravlja o pitanju, da li će ofenziva započeti u Elzasu. Svakako bi se morali upotrebiti novi gorostasni mužari proti Metzu i Strassburgu.

Listovi „Figaro" i „Eclair" misle nasuprot, e će ofenziva započeti ponajprije u Šampanji, da se tako izbjegne pogibelji, koje ne bi bilo lijevo krilo opkoljeno. Radikalna je pariška štampa opet veoma skeptična u tom pitanju te veli, da je do ofenzive još veoma daleko, jer inače ne bi cenzura dozvoljavala raspravljanje o njoj po novinama.

Bojevi u Perziji.

C a r i g r a d, 10. svibnja. Izvjestitelj lista „Berliner Tagblatt" javlja: Jedna od veoma uglednih i odličnih perzijskih ličnosti, koja je sa perzijske fronte ovamo prispjela, priopćila mi je o bojevima u Perziji ovo: „Svrha operacija na visoravni Svan bila je potpuno postignuta, jer je pošlo za rukom spriječiti rusko napredovanje prema Bagdadu i sjedinjenje Rusa s Englezima. Kroz čitavih pet su se mjeseci perzijski patrijote opirali do 10.000 momaka jakoj ruskoj vojsci, premda su imali samo maleni broj topova i strojevnih pušaka, dok su Rusi bili bogato snabdjeveni modernim ratnim materijalom. Rusi su uznapredovali koncem prošle godine od Kasvina prema Hamadanu, da osujete ratne priprave perzijskih rodoljuba u Kirmanšahu te da i nadalje su boka ugrožavaju Turke kod Bagdada. Iza uspješnih bojeva s ruskim prednjim četama kod Sineha i Hamadana povukli smo se iza dolaska ruskih pojačanja oko nove godine natrag i zaustavili se kod Kengavera, izmedju Hamadana i Kirmanšaha. U tim smo se postojankama držali tako dugo, dok nijesu Rusikoncem februara sedam puta pokušali, da iza topniških priprava zauzmu na juriš naše strjeljačke jarke. Sve su Perzijanci pod vodstvom Nizam-es-Saltaneha krvavo odbili. Uslijed nestašice smo municije bili 29. februara prisiljeni da se povučemo prema zapadu. Sredinom marta zaposjeli smo nove pozicije izmedju Kirmanšaha i turske granice, koje još i sad posjedujemo. Svi patrijotički zastupnici i vodje demokrata kao i svi članovi odbora narodne obrane borave ondje kod Nizam-es-Saltaneha. Mi se nadamo, da ćemo doskora i opet moći napredovati".

U Tebrisu je željeznička pruga Tebris-Džulfa bila svečano otvorena.

(Ta željeznička pruga vodi u Kaukazu preko Džulfe u glavni grad Aserbeidžana, koji je od Rusa već dugo prije rata bio zaposjednut. Mjesto ove željeznice bila je prije ondje automobilska sveza, koju je podržavala ruska vojna uprava. Op. u.).

Austro-Ugarska.

Nadvojvoda Fridrih počasni doktor lavovskog sveučilišta.

B e r l i n, 11. (D. u.) Na stanu vrhovnog vojnog zapovjedništva slavila se je danas promocija feldmaršala nadvojvode Fridriha na počasnog doktora filozofskog fakulteta lavovskog sveučilišta. Rektor je sveučilišta, profesor Tvardovski, iztaknuo u svojem slovu, kako je neumoljena sudbina prijetila, da će zbaciti lavovsko sveučilište iz visine radnog napona u najdublje uništenje, kako su valovi buknulog svjetskog rata zahvatili bili skoro čitavu zemlju i njezin glavni grad, te obastrli jednim grobnom tišinom sve ustanove posvećene domaćoj prosvjeti. Ali smijemo već pobjedom svoje vojske živjeti opet kao što i prije, baviti se naukom i predavati ju, vjerni narodnim predajama prošlosti i puni pouzdanja u budućnost. Sveučilište zahvaljuje vrhovnom vodji u boju junačke vojske, što je mogla suprotstaviti premoćnu obranu prijetećoj neprijateljskoj navali ova monarhija, čija se povjesna zadaća u tome sastoji, da ustvari ideju pravednosti, obuhvatajući jednakom ljubavi sve narode monarhije.

Promotor je, profesor Dembinski, izručio feldmaršalu diplomu ovim slovom, gdje kaže:

„Veliki se ratni uspjesi imaju pripisati u miru izvršenom radu, znanstvenom i tehničkom napretku, pravomu uredjenju čitavog života. Čini su izražaj duševne sile, energije što se je ozbiljnim uzgojem nakupila, čvrste izobrazbe, nečelične volje i političke samosvijesti.

Taj je rat na koncu konca borba ideja i svjetskih nazora. Pobjeda pred lavovskim zidinama je bila pobjeda zapadnog svijeta. Ne dvije vojske, nego dva svijeta stajali su si nasuprot. Slobodno - pojedinački, političko - narodni razvoj skupa s potpunim poštivanjem državne misli i državnog ugleda, to su ideje svijeta, koji je bio uvjek jedini svijet našeg duha, kojemu mi pripadamo i kojemu i hoćemo da uvijek pripadamo. A što se je spasila ta „cultura ingenii nostri" (prosvjeta našeg duha) imamo da se Vašoj Visosti zahvalimo.

Feldmaršal je, nadvojvoda Fridrih, primio diplomu, te je zahvalio za čast, što se time njemu i čitavoj vojsci iskazuje sa strane sveučilišta, tim većom radosti, što sa cvijet njegove akademske mladosti, sada u ta teška vremena, bori neslomljenom revnosti u redovima vojske te sudjeluje u velike u njezinim uspjesima. Željezni osjećaj dužnosti, vrlo domoljubno mišljenje, visoka duševna naobrazba akademske mladeži u redovima naše vojske smiju se ponosom visoko istaknuti. Nadvojvoda je zaključio: Želim lavovskom filozofskomu fakultetu, čitavom sveučilištu i svim akademskim ustanovama daljnji, brzi i sjajni procvat iza pobjedonosno dovršene borbe, kako je to već izvan dvojbe i u čemu su sve znanosti imale znatnog udjela.

Njemačka.

Izjava državnog tajnika Lansinga.

W a s h i n g t o n, 10. Iza kako bje otpremljena nota na Njemačku, izdao je državni tajnik Lansing izjavu, u kojoj veli, da je ovo odgovora posvećen Njemačkim stvarima, glede kojih Savezne Države ne mogu da se upuste ni u kakove raspravе s Njemačkom. Bitni je sadržaj odgovora taj, da Njemačka popusti amerikanskim zahtjevima. Dok Njemačka postupa onako, kako ona uvjerava i obećaje, ne vide Savezne Države nikakova razloga za razmirice, ali se imaju, veli se u izjavi, naši gubici radi povrjede amerikanskih prava po zapovjednicima njemačkih podmornica još urediti. Dok ne mogu naše razlike u mnijenju s Engleskom biti predmetom raspravljanja s Njemačkom, neka se ustanovi, da u našem postupku prema engleskoj vladi tako radimo, kako smo bez sumnje obvezani da radimo obzirom na naročite obveze, koje potječu iz ugovora prema vladi.

Utisak američkog odgovora u Njemačkoj.

K o l o n i j a, 12. (D. u.). „Kölnische Zeitung" primjećuje amerikanskoj noti: „Wilsonov odgovor ne mijenja ništa u njemačkoj izjavi, da za nas postoji tijesan odnošaj izmedju engleske politike bloka, koja se protivi medjunarodnom pravu, i našeg podmorničnog ratovanja.

Utisak američkog odgovora u Americi.

L o n d o n, 12. (D. u.). List „Times" doznaje iz Washingtona: „Pristaše su Wilsonovi izjavili da je taj rekao sad sigurno svoju posljednju, te da će sam od sebe uslijediti prelom, ne budu li se ugovori održali."

Bavarski ministar predsjednik kod Bethmann-Hollwega.

B e r l i n, 12. Wolffov ured javlja: „Državni je kancelar Bethmann-Hollweg primio danas posjet bavarskog ministra predsjednika Hartlinga, da raspravljaju o zajedničkim pitanjima, kao što se to po običaju od časa do časa dogadja izmedju državnog kancelara i vodećih ministara većih saveznih država. Nije istina, da je Hartlingov posjet u svezi s kakvom promjenom osoba kod državne vlade.

Balkan.

Pašićeva izjava.

K o p e n h a g e n, 11. (D. u.) Petrogradske su novine od 5. svibnja donesle ovu izjavu tiskovnog ureda: „Srpski se je ministar predsjednik Pašić izrazio, kako je on vrlo zadovoljan osiguravanjima što mu ih podao najviši vodja ruske izvanjske politike, da se računa i u najvišim i u političkim krugovima željama i nadama srpskog naroda, e da se sve srpske zemlje sjedine pod dinastijom Karagjorgjevića".

Savez izmedju Rumunjske, Srbije i Grčke.

S o f i j a, 11. List „Kambana" saznaje: Srpski je poslanik u Ateni imao po nalogu svoje vlade dogovore s rumunjskim poslanikom, te su se bavili pitanjem, kakovo stanovište zauzima Rumunjska prema starom rumunjsko-srpsko-grčkom saveznićkom ugovoru. Rumunjski je se poslanik držao glede valjanosti ugovora stanovišta, da Srbija ne može tražiti od svojih saveznika, neka se drže neispunivih ugovora.

Neutralne države.

Ruske vojničke mjere proti Švedskoj.

S t o c k h o l m, 11. Stanovite mjere sa strane Rusije, koje se očito naperene proti Švedskoj, pobudjuju ovdje najveću uzbudjenost. Interpelacija u švedskom državnom saboru radi Alandskog otočja izazvala je u ruskim službenim krugovima veliko potištenost. Na to su bili novački zborovi Moskovske garde, koja se sad nalazi u Petrogradu, iznenada premješteni u Uleaborg na švedskoj granici. Rusija počima time već sa svojim običajnim pokusnim mobilizacijama.

Izmedju Rusije, te Svedske i Engleske.

K o p e n h a g e n, 11. (D. u.) Svi petrogradski listovi donašaju poluslužbenu izjavu, kako su zlobne izmišljotine glasine, da su se pooštrili odnošaji izmedju Švedske i Ruske s jedne strane te Ruske i Engleske s druge strane.

Engleska snubi Spanjolsku.

B u d i m p e š t a, 11. List „Az Est" javlja iz Seville: Engleska je upravila španjolskoj vladi tajnu notu, u kojoj traži, neka Španjolska zaplijeni njemačke brodove, koji leže u španjolskim lukama, te da gibraltarski morski tijesnac zatvori za neutralno brodarstvo, ponajprije za Holandiju i Grčku. Za uzdarje obećava Engleska u slučaju, da bi Njemačka navijestila Španjolskoj rat, da će štititi španjolske brodove i Španjolskoj predati Tanger. Španjolska će vlada po svoj prilici odgovoriti na notu nijećno.

Razni brzojavi.

L u g a n o, 11. (D. u.) „Resto del Carlino" piše: „Na talijanskom zrakoplovu, koji je bio pred malo oboren na austrijskom zemljištu, našao je smrt zapovijednik zrakoplovne brigade Forneri, ustanovitelj talijanskog zrakoplovstva".

L u g a n o, 11. (D. u.) Izgubio se, kao što agencija Stefani javlja, talijanski parobrod Bianchetto na svojem putu od Savanne do Philadelphije na Antillama.

K o p e n h a g e n, 11. (D. u.) „Novoje Wremja" javlja iz Charbina: Posada je u Zizibar makla dosadanjeg gouvernera, te je proglasila pokrajinu neodvisnom od Pekingske vlade.

E l P a s o (Texas), 10. U petak u noći prešlo je 50 Villovih pristaša graničnu rijeku Rio Grande kod američkog kraja Olen Springs te su napali stražu od 10 momaka. Banditi poubiše 4 vojnika i jednoga mladića, raniše jednoga vojnika, a onda pobjegoše.

L o n d o n, 10. Brzojav iz Dublina javlja, da je bio uapšen John Mac Neil, predsjednik „Sinn-Fein" dobrovoljaca. Mac Neil bijaše profesor na irskom narodnom sveučilištu.

S t o c k h o l m, 10. Ruska vojnička oblast u Teheranu dementira po ruskim listovima proširenu vijest o uapšenju njemačkog konzula Schünemanna u Schirasu i o uapšenju nekolicine austrijskih podanika.

L u g a n o, 10. Prema nekoj vijesti iz Rima bijaše u portugalskim arsenalima preradjeno šest od vojničkih oblasti zaplijenjenih njemačkih parobroda, u svrhu upotrebe kod trgovačke mornarice. Tekom jedne sedmice spustiti će ih pod novim imenom u more.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

P e t r o g r a d, 8. Službeni izvještaj od 7. svibnja:

Z a p a d n a f r o n t a.

Kod željezničke postaje u Kockendorfu, zapadno od Friedrichstadta, pucao je neprijatelj na naš vlak. Išli smo nešto naprijed u Galiciji kod sela Jaslovice (12 km južno od Bućea).

Francuska.

P a r i z, 8. Službeni izvještaj od 8. svibnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj obali Moze potrajali su bojevi najogorčenije kroz čitavu noć. Kod vrha 304 kršili su se bijesni njemački pokušaji o našem otporu: tim si je pokušajima pribavio neprijatelj jedino izvanredno teških gubitaka. Najžešćim su protunavalom istjerale naše čete neprijatelja iz spojnih jaraka istočno od vrha 304, u koje je bio jučer stupio. Uhvatili smo pedesetak zarobljenika.

Na desnoj obali Moze, južno od šume Haudromont, potjerali smo Nijemce nizom noćnih napadaja iz najvećeg dijela prvih redova, kamo su bili jučer prodrli. Uhvatili smo tridesetak zarobljenika s dvijema časnicima. Ustanovilo se, da je pretrpio jučer neprijatelj znatnih gubitaka u raznim navalama, što ih je poduzimao, na fronti dugoj 2 km od šume Haudromont do tvrdje Douaumont.

Na ostaloj je fronti noć mirno protekla, osim topovske djelatnosti kod šuma Cumieres i Jury, zapadno od Pont-a-Moussona.

Strovalili smo u zračnom boju dva njemačka ljetala kod Verduna: prvo je palo kod Orchesa, a drugo vrlo oštećeno moralo je da se spusti južno od Araunesa.

U 11 s. popodne: Na lijevoj se je obali Moze nastavilo velikom snagom opstreljavanje šume Avocourth i svega područja vrha 304. Zadržali smo zapornom vatrom i strojnim puškama njemačku navalu, što su ju započeli kroz popodne protiv naših položaja na vrhu 287.

Na desnoj obali Moze i u Woevru živahni topovski dvoboj. Naše su baterije opstreljavale uspješno neprijateljske tabore sjeverozapadno od Euvezina i južno od Thiaucourta. Na ostaloj je fronti dan mirno protekao.

Belgija.

P a r i z, 9. Službeni izvještaj od 8. svibnja: U okolici Dixmuidena dva su puta kušali sinoć Nijemci da otvore živahno topovsko pucanje, a mi smo uspješno odvratili tobožnjim svakog promjera.

O predpovijesti njemačke note.

„Berliner Lokalanzeiger", koji je, kako je poznato, u svezi sa berlinskim uredom za izvanjske poslove, objavlja članak o predpovijesti note, koji radi otvorenog pisanja o borbi tičućoj se rata sa podmornicama i radi nisanjenja na Tirpitza, postaje uvaženja vrijedan: Članak veli:

Sa njemačke se je strane učinilo sve, da se zapriječi prelom sa Amerikom. Radilo se je tako, jer to zahtijeva opreznost. Odgovornost muževa, koji vode njemačku državu i njemački rat, povela

je iste ovim putem, jer su nas naši neprijatelji htjeli zavesti na protivni put, naime u rat sa Amerikom. Ne ovisi samo od nas, da li će nam uspjeti, da se na odabranom putu održimo do svršetka rata. Na isti način može daljnji razvoj velike borbe prouzročiti takove okolnosti, uslijed kojih bi mi mogli krenuti drugim putem. Privremeno jest učinjena odluka nesumnjivo prava. Ona je plod promišljenog uvaženja svih ratnih faktora, a mi imamo povjerenja u muževe, koji su do nje došli, koji nas sada pravim putem vode i koji će nas voditi i u slučaju, da se okolnosti promijene. Odluka, koja je sada pala, bila bi kud i kamo lakša, da nijesu za javno mnijenje neodgovorni faktori u drugom smijeru uplivali te ga uznemirivali. Kao što je bila teška pogriješka, kada se je početkom 1915. godine velikim riječima navijestio trgovački rat sa podmornicama te mu se pripisavalo uspjeha, kojih se nije moglo postići, tako je isto bilo krivo, kada se je javnome mnijenju opisivao trgovački rat sa podmornicama, kao jedino uspješno sredstvo protiv Engleske, i ako je sve to bilo učinjeno u najboljoj namjeri. Širokoustnim naviješćenjem nove ratne metode izazvali smo kod neutralaca pozornost, te smo bez potrebe uvukli u nervoznu debatu nova, teška medjunarodna pitanja. Čovjek može da bude dobar organizator ali istodobno i loš političar i dok se je gojila vjera, da je treba samo bezobzirno torpedovati, da se Engleska što prije uništi i da se Amerika daleko drži od ustupa u rat, gojili su se i mistični glasovi o štedjenju neprijatelja, o slabosti odgovornih činitelja itd. Tako je nastala nesloga i pomanjkanje povjerenja kod onih, koji niti su bili, niti jesu u stanju, da ispitaju važnost i korist odluke naših vodja, jer im je za to manjkala potrebita podloga. Time su žalosnija bila ona tumačenja, što i naša kopnena vojska tako slavno sudjeljuje u ratu protiv Engleske, što mi ne ćemo da zaboravimo slavnog čina jednog Weddigena protiv engleskih ratnih brodova i jer udivljenjem gledamo na zapovijednike i momčad naših podmornica, koji su dali novome oružju ono značenje, što ga danas ima. Znademo, da će oni izvršiti sjajnih djela kad budu pozvani da bez obzira postupaju i uvjereni smo, da će se oni pokazati majstorima i u onim granicama, koje su im sada bile dane u interesu cjelokupnosti. Ljudi od čina nose dakle dio odgovornosti. Disciplina i osjećaj dužnosti pokazati će njima put.

Hrvati u Bukovini.

Ratni izvjestitelj „Neues Pester Journala“, O. Waldmann, izvješćuje pod naslovom „Pogranična straža u Bukovini“ slijedeće:

„Kad su Rusi povodom velikoga austro-ugarskoga prodora kod Gorlice poduzeli općenitu ofenzivu na Dnjestru i protiv Bukovine, kako bi odteretili svoju frontu u srednjoj Galiciji, pojačali su se redovi bukovinskih pučkih ustaša s redovitim, većinom hrvatskim pukovnijama. Hrvati su za višemjesečnih bojeva u ovom predjelu počinili neprolazna djela hrabrosti i požrtvovnosti. Iako su Rusi bacali na bojište nepregledno mnoštvo četa, nije im za sve ovo vrijeme poslo za rukom, da izvojuju kakov uspjeh na besarabijskoj granici. Naročito naši tamošnji vještački izgradjeni položaji, izvrsno uredjena zakloništa, umjetno podignute zapreke, a nada sve očevidna nadmoć našega topništva — sve je to u zajednici s junačkim četama moglo odoljevati i najjačim neprijateljskim nasrtajima. Mnogo ovisi o svakom pojedinom momku, a u tom su pogledu Hrvati uz Madžare najdragocjeniji elementi obranbene sile naše monarhije, pri čemu nam dakako nije ni iz daleka na umu, da bilo u čemu manje ocijenimo vrijednost četa drugih naroda.

Hrvati naime imaju drevnu ratnu tradiciju. Kroz vijekove je bio velik dio ovoga naroda u tako zvanoj vojnoj Krajini i u vrijeme mira uvijek vojnički organiziran. A ova ratna tradicija kao i pradjedovska hrvatska vjernost za prijestolje i domovinu urodili su u sadašnjem ratu najljepšim plodovima.

Naročito će junačka djela hrvatskih pukovnija u Bukovini i u jugoistočnoj Galiciji za uvijek ostati zlatnim pismenima zabilježena u povijesti. Uz madžarske honvede poglavito su hrvatski domobranci sedmice i sedmice ustrajali u ruskoj bubnjarskoj vatri, te gonili s bukovinske granice mnogobrojne sibirske i tatarske vojne zborove. Tada su bjesnili najžešći bojevi na tako zvanom „Mrtvom brdu“ izmedju Toporoutza i Rarance. Rusi su upinjali sve svoje sile u prvom redu za to, da osvoje kotu 298., jer odanle mogu svojim topništvom izravno raditi protiv Černovica. Od Božića sve do 8. siječnja držale su hrvatske čete svoje položaje, a da im nisu stigla nikakva pojačanja ili potpora. Po prilici 40 tisuća teških granata palo je s ruske strane na uzani prostor izmedju Rarance i Toporoutza. Rusi su jurišali u dvanaest kolona. Gotovo su svi Hrvati pali u ovim bojevima, ali Rusi nisu postigli nikakva uspjeha. U trenutku najveće nevolje, dne 8 siječnja, pritekli su im u pomoć madžarski honvedi i zamijenili posve obnemogle Hrvate.

I madžarski su domobrani imali velikih gubitaka. Svaki je dan došlo do boja na šake. Svaki put se je pokazalo, da su hrvatski i madžarski domobrani najbolje dorasli ruskim četama. U bojevima na neposrednu blizinu kod „Mrtvog brda“ upotrijebili su domobrani prvi put u ovom svjetskom ratu svoje domaće oružje „fokoše“. Od kako se je razbila njihova ofenziva, koja ih je stajala po prilici 100.000 ljudi, vladali su se Rusi mirno na besarabijskoj fronti. Pretrpjeli su odviše velike gubitke, a da doskora uzmognu pomisliti na novu navalu protiv naših tamošnjih položaja. Tim se marljivije radi na obim stranama iza fronte. Popravljaju se položaji i rovovi, oblažu se pleterom, a tlo pokriva drvom. Iza fronte se podižu čitava sela. Samo je pred položajem nemoguće, da se i sada radi. Zapreke od žica, španjolski jahači i vučje jame tvore nesavladive poteškoće. Kao muhe u paukovoj mreži vise još danas mrtvi Rusi u pleteru od žice, budući da rusko vojno vodstvo unatoč našoj ponudi nije pristalo na to, da se sklopi primirje od nekoliko sati, kako bi se mogli sahraniti ruski mrtvaci. Tako smo prisiljeni, da si sami pomažemo, pa iz daljine vapnom škropimo mrtva tjelesa. I Rusi grozničavo rade iza fronte. U ovaj mah grade željeznicu iz Hotina na bukovinsku granicu, jamačno za to, da ne budu upućeni na jednu jedinu željezničku prugu, koja teče do Novosjelica. Katkada se razviju bojevi u zraku, kod kojih naši u svakom pogledu pokazuju veliku nadmoć.

Dojakošnja iskustva ispunjaju svakoga u monarhiji čvrstom vjerom, da će ove pukovnije braniti granicu isto tako vjerno i uspješno protiv eventualnih ruskih juriša, kao njihovi predhodnici, bukovinski pučki ustanak, hrvatsko i madžarsko domobranstvo!“ „Novine“.

Domaće Vijesti.

Boroević — počasni gradjanin pazinski. Iz Pazina nam pišu: Dne 10. svibnja imenovalo je općinsko glavarstvo grada Pazina u svojoj sjednici Boroevića za počasnog gradjanina.

Priposlanje doprinosa za Crveni križ. Predsjedništvo podružnice Crvenog križa u Puli umoljava, da se prigodom sedmice Crvenog križa sabrani novac najdulje do 15. tek. priposlje družtvenoj pisarni, S. Polykarpo 204, pošto se na taj dan moraju računi zaključiti.

Za Crveni Križ. Gosp. Mile Pavelić, akordant kod c. k. ženijskog gradjevnog ravnateljstva darovao je K 25, a medju radnicima Hrvatima sakupio je svotu od K 111.80, ukupno K 136.80.

Sedmica Crvenog Križa u Pazinu. Požrtvovnošću nekih profesora c. k. drž. gimnazije, voditelja c. k. pripravnice i nekih učiteljica ovdašnje pučke škole, koji već četiri godine posve besplatno i samo iz ljubavi prema svome narodu podučavaju, postoji ovdje privatna ženska učiteljska škola sa hrvatskim nastavnim jezikom. Ove godine imat ćemo prvu maturu. Da se oproste od gradjanstva, priredise nam naše kandidatkinje 8. aprila koncerat, koji je preko očekivanja uspio. Čistog je prihoda bilo 660 K, od čega je polovica bila namijenjena udovama i siročadi palih istarskih junaka.

U to dodje iznenada poziv za sedmicu Crvenoga Križa. Što sad? Koncerat se ne može u tako kratko vrijeme prirediti. Treba dakle nastojati naći drugi put, da se odužimo onim junacima, koji na bojnim poljanama prolijevaju dragocjenu krv svoju za cara i domovinu. Upravo je zgodna bila namisao u tu svrhu prirediti izložbu ručnih radnja kandidatkinja ženske učiteljske škole i risarija iste škole te učenika c. k. držav. gimnazije. Sve je to bilo u tren oka priredjeno i za tjedan dana napunjena je prostrana dvorana „Narodnog Doma“, koja je bila ad hoc i pregradjena, spomenutim radovima, medju kojima su se osobito isticali krasni vezovi. Tkogod je došao bio je iznenadjen. Teško je bilo i očekivati ovakih stvari od zavoda, koji postoji istom četiri godine. A što bi tek bilo, da se unaprijed znalo, da će biti izložba! Izložba je donijela 500 K čistoga prihoda.

Osim toga sabrale su kandidatkinje u sedmici Crvenoga Križa po gradu znatnu svotu od 700 K. Pribroji li se tomu još prinos učenika c. k. drž. gimnazije u iznosu od 96 K, vidimo, da su ta dva zavoda u roku od mjesec dana sabrala i predala u dobrotvorne svrhe lijepu svotu od 1950 K.

Neka samo naprijed kroči započetim putem ta naša uzdanica. Blagosivljat će ih srdašca nejačadi i majke njihove, kojima su svojim radom u ovim vremenima otrli mnogu suzu žalosnicu. U njihovom radu neka ih i nadalje uvijek vodi ljubav prema caru i domovini, pa će uvijek naći zadovoljstva u srcu svome.

Razne Vijesti.

Osobenjački apsandžija. Iz Bukarešta se javlja: Ovdje je vrlo jako palo u oči, što je uapšen upravnik kaznenog zavoda u Braili, čija krivica baca čudnovatu svjetlost na prilike, koje vladaju u rumunjskim kaznenim zavodima. Izvršenom je istragom utvrdjeno, da je čestiti upravnik zavoda za dobar novac snabdijevao osudjenike sa ženskim društvom, da bi prekratili i razveselili sebi mučni život u ćelijama. Imućnijim osudjenicima davao je dozvolu, da mogu izlaziti iz zavoda i provoditi se u slobodi i za vrijeme noći. Osudjenici, koji su takvim načinom dobijali slobodno kretanje, provodili su noći u zabavnim mjestima Brajle, a u jutru su se vraćali u potpuno napitom stanju u zavod. Za veću količinu novaca upravnik je osudjenicima šta više izradio, da budu i prije vremena sasvim pušteni iz zavoda, pošto im je izdao krivotvorene otpusnice. Jedan osudjenik, koji je tim načinom pušten iz zavoda, ponovno je uapšen u jednom drugom gradu. Na taj se način ušlo u trag krivičnom radu upravnika. Sad se i on nalazi s onu stranu katanca i proklinje svoju tešku sudbinu, što mu nije palo u dio, da ima onako milosrdnog upravnika, kakav je on u svoje vrijeme bio prema drugim osudjenicima.

Duh engleske mornarice. Kako „Times“ javlja, bilo je u Londonu 20. marta pred sudom za odredjivanje nagrade slijedeće sudjenje, koje je otkrilo ne samo zanimljive pojedinosti iz doba „Emdena“, nego i stanje i raspoloženje u engleskoj mornarici. Tužitelj je bio kapetan Cochrane i osoblje engleskog ratnog broda „Jarmouth-a“, jedne lake krstarice sa od prilike 350 glava posade i jakim oklopom. Oni su tražili pred navedenim sudom, od grčkih vlasnika broda „Pontoporos-a“ cijelu nagradu za spasavanje ove grčke ladje. Saopšteno je slijedeće djelo: „Pontoporos“ je bio u jesen 1914. godine na putu od Kalkute prema Karachi natovaren ugljenom za engleske trgovce, gdje bude uhvaćena od „Emdena“. „Emden“ iskrca mnogo osoblja na „Pontoporos“ i pošlje jednu njenu pratilicu njemačkoj trgovačkoj ladji Markomaniji, da joj oduzme ugalj. Na to se „Emden“ izgubi, ali uveče istoga dana iznenadi oba ova broda pri uzimanju uglja krstarica „Jarmouth“. „Markomanija“ pokuša da pobjegne, ali bude osuta zrnima, zaustavljena, njemačko osoblje bude zarobljeno, a ladja potone. Zatim pretraži „Jarmouth“ „Pontoporosa“, osoblje „Emdena“ bude isto tako uhvaćeno i prevedeno na „Jarmouth“. „Pontoporos“ je docnije predat jednom francuskom ratnom brodu, i ovaj ga odvede u Penang, dok „Jarmouth“ njemačke zarobljenike odvede u Englesku. Za ovo traži sada osoblje „Jarmoutha“ premiju za spasavanje, i poziva se pri tome na njemačko ratno pravo: po kome su Nijemci smjeli da potope „Pontoporos“, jer je više od 50 posto njenog tovara bila kriomčarska roba, i oni bi to, po svojoj „gusarskoj navici“ izvjesno i učinili. „Jarmouth“ je dakle sačuvao vlasnike „Pontoporosa“ od cjelokupnog gubitka ladje.

Vlasnici „Pontoporosa“ dokazali su iskazom kapetanovim i posvjedočavanjem osoblja sa broda, da je „Emden“ potpunu slobodu ostavio grčkoj ladji, čim bude oduzet engleski ugalj. Vlasnici dakle nisu imali da se plaše, da će brod izgubiti, samo su im napravljeni izlišni izdaci vodjenjem broda u Penang.

Sudija je pokazao, da ne odobrava čudnovato držanje engleskog osoblja sa ratne mornarice, i objasni takodjer, da bi on znao odmah, kakovu osudu da izrekne. Ali novina i opći značaj samoga slučaja nalažu, da osudu tek poslije nekoliko dana, sa opširnim razlaganjem izda pismeno.

Beriberi bolest.

Napisao Dr. Vladimir Njegovan.

(Nastavak i svršetak.)

Sad i shvaćamo, od kolikoga je znamenovanja ovo otkriće za nauku o izmjeni tvari u životinjskom organizmu. Za fiziologiju je sasvim nešto novo, da pomanjkanje stanovitih tvari, koje dolaze u hrani u vrlo neznatnim količinama, može prouzrokovati stanovite bolesti, šta više i smrt, pa iako ta hrana zadržava dosta kalorija, dušika, rudnih tvari i dr. Otkriće vitamina dolazi baš u ono vrijeme, kad smo mislili, da poznajemo principe izmjene tvari. Vitamini dolaze u hrani u neznatnim količinama, a uza sve to oni utječu na izmjenu tvari u tolikoj mjeri, kako mi to nijesmo mogli ni u snu pomisliti. Nije dakle dosta, da hrana sadržava dovoljne količine bjelančevinâ, masti, ugljičnih hidratâ i soli. Životinjski će organizam uza sve to znatno gubiti svoju tjelesnu težinu i naskoro uginuti, ako u hrani nema vitamina. Čini se, da vitamini imadu važnu zadaću kod rastenja. Najnovija su istraživanja pokazala, da hrana, koja je potpuno dovoljna za odrasle životinje, priječi rast mladunčadi.

Mi danas ne znamo gotovo ništa o fiziološkoj zadaći tih vitamina, jedino možemo toliko kazati, da ih ne možemo smatrati hranivima u najužem smislu, budući da dolaze u vrlo malenim količinama. Po svom djelovanju sjećaju nas oni na fermente ili enzime.

Na koncu mogli bismo da iznesemo nekoliko vrlo zanimljivih podataka o beriberi bolesti.

God. 1882. obavljao je Takaki pokuse, s kojima je htio ući u trag beriberi bolesti. On je kod momčadi japanske mornarice promijenio način hrane, te rižu zamijenio miješanom hranom, koja je sastojala od mesa, kruha, voća i povrća. Bolest je nakon toga iščezla gotovo posvema. Broj oboljenja bio je nakon te promjene minimalan, a tjelesna težina momaka znatno je porasla, iako je hrana nakon promjene načina hranjenja imala znatno manju kaloričku vrijednost.

Eykman je godine 1897. dokazao sa stalnošću, da je beriberi bolest u savezu sa poliranom rižom.

Funk je kušao umjetno prouzročiti beriberi bolest kod životinja za pokuse. Tako je primjerice, kušao hraniti golubove poliranom rižom. Golubovi su ispočetka jeli rižu vrlo pohlepno, ali su se je poslije nekoga vremena zasitili, pa ako ih se nije umjetno hranilo, poginuli su radije od gladi, nego da je jedu. Umjetno hranjeni golubovi oboliii su iza 10—21 dana uz sve značajke beriberi bolesti (nestalni hod, kontrakture nekih mišića, gubitak težine, eventualno smrt).

Tako oboljele životinje kušao je Funk liječiti promjenom načina hrane. U nekim težim slučajevima, gdje je životinja već izdisala, pomoglo je nekoliko zrna kukuruza. Bolest je smjesta krenula na bolje, a životinja je najkasnije u roku od nedjelje dana potpuno ozdravila.

Osobito napadne uspjehe imao je Funk liječeći oboljele životinje vitaminama samima, koje je izlučio iz rižinih posija i iz kvasca (pjenice). On je golubovima, koji su bili u posljednjem stadiju bolesti, cijepio 4—8 miligrama rastopine vitamina u mišiće, a u roku od 2—3 sata životinje su ozdravile.

Beriberi bolesti sličan je skorbut, za koji se već davno znade, da nastaje, kad čovjek dulje vremena ne jede biljevne hrane. On se očituje time, da desni oteknu, koža krvari, pojavljuje se duševna potištenost, sveopća slaboća, proljev i t. d. Skorbut se javlja na debelom moru, pa za vrijeme glada i rata kao n. pr. kod opsade Pariza g. 1871.

Već je sredinom 18. vijeka Kramer upoznao sok od limuna kao najbolji lijek proti skorbutu (Antiskorbuticum). Pa otkad se to zna, nestalo je gotovo sasvim strašnog morskog skorbuta, a danas se znade, da je osim limunovog soka dobar lijek proti skorbutu svako zeleno i friško voće i povrće kao narandže, jabuke, pa salata, kelj, zelje, luk, krumpir i dr., a i samo mlijeko prijesno ili ne predugo kuhano. Sva ova hraniva sadržavaju antiskorbutne tvari, koje se sušenjem i kuhanjem lako rastvaraju, pa postaju neaktivne (ne djeluju). Još je najotporniji proti velikoj vrućini sok od limuna, koji je već mnogim hiljadama mornara na dalekoj morskoj pučini spasio život. Funk drži, da su te antiskorbutne tvari identične vitaminima.

Već smo sprijeda spomenuli da naslućujemo, kako i druge razne bolesti kao što je pelagra, Barlow-ova bolest, rahitis i još neke, nastaju poradi nestašice vitamina.

Time smo ukratko prikazali vrlo zanimljive uspjehe ljudske čežnje za istinom, uspjehe, koji su jednim mahom riješili čovječanstvo jedne njegove teške patnje.

Godina II. — Broj 303.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 20 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota 13. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Bojna djelatnost u Voliniji porasla.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Povišena bojna djelatnost na našoj Volhinijskoj fronti traje. Inače nikakovih osobitih dogadjaja.

Talijansko bojište.

Topnički bojevi traju u izmjeničnoj jakosti. Dva su neprijateljska napadaja na Mrzli Vrh bila odbijena.

Jugoistočno bojište.

Mir bez promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 12. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Jugoistočno od Hohenzollernskog jarka kod Hullucha uzeli smo na juriš više redova engleskih položaja. Dosad smo uhvatili 127 neranjenih zarobljenika, te zaplijenili više strojnih pušaka. Neprijatelj je pretrpio osim toga znatnih krvavih gubitaka, osobito za neuspjele protunavale. U Argonama izjalovio se je francuski napadaj protiv Fillemorte. U području Moze, s jedne i s druge strane rijeke, bilo je živahne topovske djelatnosti, ali nije bilo spomena vrijednih pješadijskih poduzeća.

Istočno bojište.

Njemačka je skupina ljetala bacila mnogo bomba na kolodvor u Borodzjeji na pruzi Krašin-Minsk.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

U odsjeku Felahije od časa do časa topovski dvoboj i pješadijski okršaji tu i tamo.

Kaukaska fronta.

U bitci, što smo ju jutrom 8. svibnja otvorili i koja je potrajala do večeri, prognali smo u odsjeku brijega Kope neprijatelja navalom na bodove iz njegovih položaja u širini od skoro 15 km, te smo ga suzbili proti istoku. Zarobili smo 6 časnika i preko 300 momaka, a 4 smo strojne puške zarobili. Odijeljenja su naše potjere ostale u dodiru sa stražnjim četama uzmičućeg neprijatelja pored bijesne snježne oluje. Isto smo tako u noći pred 9. svibnja uspjelim iznenadjenjem neprijateljskog tabora kod Baškőja (50 kg jugoistočno od Mamachatuna) borbom na bodove i bombe natjerali u divlji bijeg i osim malenih ostataka uništiti neprijateljsku bojnu silu koja se je sastojala od 250 pješaka i od 200 konjanika.

U primorskom odsjeku nema nikakove važne promjene. Neprijatelj, koji je pokušao da napreduje zapadno od Dževizlika bio je prisiljen, uslijed naših opkoljujućih kretnja da pobjegne prama sjeveru.

Carigrad, 12. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema promjene. Neprijateljsko se je ljetalo strovalilo u plamenu za neprijateljskim opkopima.

Kaukaska fronta.

Nakon što je bio neprijatelj u bitki od 8. svibnja suzbijen prama istoku napinje sve moguće sile, da se održi u novim položajima.

Kod Smirne.

U vodama pred Smirnom pogodile su naše baterije neprijateljski monitor, te su mu odnijele dimnjak i jarbol. Na to je monitor uzmaknuo.

BRZOJAVI.

Rat.

Brojevna jakost ententinih četa.

Haag, 12. Engleski listovi svraćaju radi neuspjeha na bojištima opet pozornost na brojevnu jakost saveznika i tvrde, da je ruska vojska sad jača i bolje organizovana nego li u početku rata. Svih je pet ruskih armada snabdjeveno sa novim modernim strojevnim puškama.

Njemačka.

Slučaj Liebknechta u reichstagu.

Berlin, 11. Državni je sabor raspravljao o izvještaju odbora za poslovni red koji se tiče predloga obiju socijalno-demokratičnih skupina, da se prenese kazneni postupak protiv Liebknechta te da se [pusti na slobodu. Izvjestitelj Payer opisao je čin te je dokazivao na to, da dne 1. svibnja od Liebknechta prigodom svibanjske svečanosti prošireni lijetak daje povoda, da svali odgovornost za rat ne na neprijatelja, već na vrstu domaćih staleža i produktivnih slojeva te na težnje vlade za gospodstvom, i pozivlje radnike i žene, neka više ne podnose prokletstvo rata i zločin ubojstva. Izvjestitelj ističe učinak Liebknechtovih pogrješaka na inozemstvo. One jesu za domovinu ozbiljna pogibelj, česa radi ne može kuća odgovarati, da se radi proti pravednosti. Stoga izvjestitelj moli, da se socijalno-demokratički predlozi odbiju.

Zastupnik Landsberg (socijalni demokrat) je izjavio, da državni sabor ne smije da odstupa od do sada tako brižno čuvanog prava imunitete. Raspoloženje njemačkog naroda, da i dalje brani domovinu, e bi se nju održalo i osiguralo, ne može da bude uzdrmano sakupljanjem na Postdamskom trgu i letakom, što je tamo bio proširen. Govornik pozivlje kuću, neka se ne pušta zavadjati od antipatija, već neka jasno i mirno izreče osudu.

Zastupnik Haase (socijalistična radna skupina) ističe, da se kod Liebknechta ne može govoriti o veleizdaji, jer da lijetak ne sadržaje ničesa, što već svaki socijalni-demokrat ne bi bio izrekao. Ako bi se sada odustalo od staroga načela, stupila bi na mjesto starih pravila samovolja, koja bi imala samo zle poslijedice.

Zast. Laszewski (Poljak) izjavlja, da Poljaci odbijaju predlog komisije iz načelnih uzroka, bez obzira na osobu.

Kod poimeničnog glasovanja bio je nakon toga prihvaćen sa 229 glasova protiv 111 glasova predlog komisije, da se odbiju socijalno-demokratični predlozi. Dva su se zastupnika uzdržala od glasovanja. Kada bijaše proglašen rezultat glasovanja čuli su se iz sredine socijalno-demokratske radne skupine „pfui" povici, koje je desnica primila veselošću.

Torpedovanje parobroda „Rio Branco".

Rio de Janeiro, 11. „Agence Havas" javlja: U odgovoru na notu brazilijanske vlade od 4. maja glede torpedovanja parobroda „Rio Branco" izrazio je njemački poslanik svoje zadovoljstvo radi toga, što je saopćena depeša javila spašenje momčadi. Poslanik je izjavio, da će carska vlada nakon zaključka iztrage po svoj prilici rado saslušati saopćenja Brazilije o tom predmetu. Službena jedna nota saopćuje, da će brazilijanska vlada iza dovršene istrage odmah staviti svoje zahtjeve u Berlin.

Amerika.

Agitacija za mir u Americi.

London, 10. Reuterov biro javlja: List „Pall Mall Gazette" ne vjeruje, e bi se amerikanski narod dao zavesti na to, da se prihvati inicijative za posredovanje glede sklopljenja mira. No ima osim Nijemco-Amerikanaca u Saveznim Državama još čitav niz idealista, koji su za mir. List „Pall Mall Gazette" opominje ove i veli, da će im biti uštedjen njihov trud i njihova razočaranost, ako uvide jednom za svagda odlučnost alijiraca, uslijed koje će odlučnosti nastaviti rat, dok nijesu njihovi ciljevi potpunoma i neopozivo postignuti. U toj borbi nema mjesta za kompromise ili za nepristrana posredovanja. Spomenuti list svršava izjavom, e su saveznici odlučili, da mora pobjeda biti po civilizaciju odlučna.

London, 10. List „Times" javlja iz Washingtona: Premda Nijemci u Americi jako ulažu svoje sile, da svoje zemljake umire i premda Bernstorff svojim prijateljima pripovijeda, da će se po svoj prilici ovog ljeta skiopiti primirje, a možda i mir, amerikanski puk ipak malo vjeruje tim nagadjanjima. Novinski izvjestitelji posvećuju toj stvari veoma malo pozornosti. Nekoji listovi, kao primjerice „New York World" i „New York Herald" drže govorkanje o miru kao dokaz tomu, e sad Njemačka razabire, da će biti potučena, ali da se jedva može vjerovati, e je već sad dostatno potučena, da prihvati uvjete četvornog saveza, koje će on staviti prema obavjesti Amerikanaca. U Washingtonu su skloni, da taj pokret smatraju kao pokus, koji bi Wilsona imao potaknuti, da ne prekine odnošaja sa Njemačkom.

Nadalje javlja „Times" iz Washingtona, da će se poluslužbeno dati razumjeti, e će Wilson prema svakom mirovnom gibanju održati dosadašnje držanje, te da će nastupiti samo kao posredovač glede mira, ako je to obim strankama povoljno.

Hoće li Wilson posredovati za mir.

New-York, 12. (D. u.) List „Evening Post" piše o američkoj odgovornoj noti: „Moguće je svakako, da će kod Wilsona naići na nešto pažnje ona mirovna težnja što ju posljednja njemačka nota sadržaje. Ali nije za sada sigurna vijest, da će Wilson opet kušati, da posreduje. Ipak ima se ozbiljno uvažiti ono. što iz tih glasova slijedi i što ne će možda donijeti odmah ploda, ali nam ipak pokazuje pripravnost Udruženih Država, da pospješe skorašnje sklopljenje mira".

List „Heartschen Blätter" tvrdi da se je prihvaćenjem njemačkog odgovora ostvarila pred Wilsonom mogućnost časnog i uspješnog posredovanja. Isti list izrazuje uvjerenje, da je čitava zajednica američkog naroda posve pripravna i da nadu goji, neka vlada Unije poduzme barem časni i pohvalni pokušaj, da učini kraj strašnome ratovanju, prije nego li isisa i uništi snagu naših bratskih naroda s onu stranu Atlantika.

Ententa.

Irski novaci.

Haag, 11. „Daily Telegraph" potvrdjuje, da je Irska, koja broji 4,382.000 stanovnika dala samo 100.000 novaka, dok su Škotska i Australija sa ne većim brojem stanovnika postavile u englesku vojsku četverostruki dotično peterostruki broj momaka.

Talijani u Libiji.

Rim, 12. (D. u.) „Agencija Stefani" piše: Talijanske su čete zaposjele na obali istočne Libije napram egipatske granice Marsamoresu dne 4., a Petrobradiu dne 5. o. mj.

Atentat na našeg poslanika u Teheranu.

Petrograd, 12 (D. u.) Petrogradski brzojavni ured javlja iz Teherana: „Neki čovo, imenom Djemal bey, pokušao je atentat na austrougarskog poslanika grofa Logothetti. Poslanik nije bio ranjen.

Balkan.

Francuzi zaposjeli grčku tvrdjavu.

Atena, 12. (D. u.) Wolffov ured javlja: „Francuzi su zaposjeli grčku tvrdavu Dow-Tepe, sjeverno od Demik-Hissar, usprkos prosvjeda malene njezine posade. Smatra se, da je sada prestala kriza, što je bila nastala zahtjevom ententinih vlasti, da se prevezu grčkim željeznicama u Solun srpske čete. Prama tomu držanje je grčke vlade bilo vrlo uspješno.

Grčko-bugarski odnošaji.

Amsterdam, 11. Po „Timesu" predložio je bugarski poslanik u Ateni grčkoj vladi, da se opeta otvori tovarnom prometu granica kod Ospilara. Skuludis je obećao, da će susretljivošću obiju stranaka stvar riješiti.

Italija - Grčka.

Bern, 11. „Corriere della sera" javlja iz Atena: Prošle sedmice došlo je do nove upadice medju talijanskim i grčkim četama u Albaniji. Grčka patrula je strijeljala na talijansku, koja se je bez gubitaka povukla. Talijanski poslanik Bosdari predstavio se je na to Skuludisu, a jučer ga je primio kralj. Na audijenciji se polaže važnost, jer se ju postavlja u svezu sa posljednjim dogodjajima. Bosdari da je pozvao na prijateljske ali odriješite namjere talijanskih oblasti u Valoni te svratio kraljevu pozornost na škakljivi položaj. Prividno je grčka vlada voljna, da se sastavi mješana komisija iz talijanskih i grčkih časnika, koja neka ustanovi neutralni pojas.

Podpisujte ratni zajam!

Razni brzojavi.

Rotterdam, 11. „Morningpost" piše, da je američki poslanik u Londonu po nalogu svoje vlade prosvjedovao radi mjera, što ih je Engleska poduzela kod blokade neutralaca.

Rotterdam, 11. Prama vijestima iz Washingtona, odbila je zastupnička kuća predlog o pojačanju vojske, koji traži više od milijuna momaka.

Budimpešta, 12. Posebni dopisnik „Az Est" brzojavlja: U Lisabonu buknula je ponovno revolucija. Arsenal je ponovno u plamenu. Čete odriču poslušnost.

Amsterdam, 10. List „Handelsblad" javlja iz Londona: Iz Ottave se priopćuje listu „Times", da će vlada urediti povjerenstvo od šest odličnih trgovaca, koji će putoveti Francuskom, Engleskom i Italijom, da iznadju način, kako bi se mogla pospješiti trgovina sa Kanadom. Po svoj će prilici ministar trgovine sir George Forster pratiti to povjerenstvo.

Amsterdam, 10. List „Handelsblad" javlja iz Londona: Listu „Morning Post" izvješćuju iz Tientsina, da je položaj u Šangaju ozbiljan i da se je u Tsinanfu zbilo više eksplozija bomba.

U drugom se nekom izvještaju spominje, da su na jedan japanski vlak kod Weihsiena pucali.

— Clemenceau je u listu „Homme Enchainé" pokušao, da stavi nekoliko kritičkih opazaka glede toga, što je generalu Petainu bila oduzeta osobita zadaća obrambe Verduna. No cenzura je samo nekoliko redaka tih opazaka propustila.

Carigrad, 10. Prema vijestima iz Bagdada proizlazi, da svote od jednog milijuna turskih funti, koju je ponudio bio general Townshed, kako bi mogao slobodno izaći iz Kut-el-Amara, uopće on nije ni imao. Možda bi ju istom kasnije zatražio bio iz Engleske.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 10. Službeni izvještaj od 9. svibnja u 3 sata popodne:

Izmedju Oise i Aisne smo suzbili iznenadnu navalu poduzetu protiv naših položaja jugoistočno od Autrechesa. U Argonama smo osvojili dvije malene postojanke, čiji su branitelji bili ubijeni, te smo zaposjeli nekoliko rupa. Na lijevoj je obali Moze neprijatelj opstreljavao kroz čitavu noć naše jarke na vrhu 304. Posve smo suzbili njemačku navalu, što su je poduzeli u 3 sata u jutro.

Na desnoj smo obali Moze sa nekoliko noćnih protunavala istjerali neprijatelje iz nekih dijelova prvih redova. Sjeverozapadno od imanja Thiaumont zaposjeda neprijatelj još nekoliko mjesta. Najžešće opstreljavanje naših redova izmedju Donaumonta i Vauxa i u odsjeku Eix-Chatillon sous les côtes, te u šumi Fecht. Na ostaloj je fronti protekla noć prilično mirno.

U 11 sati popodne: U Šampanji pucalo je naše topništvo na njemačke jarke i na baterije sjeverno od Ville sur Tourbe te na svezne putove u području Somme Py.

Na lijevoj obali Moze bilo je opstreljavanje manje žestoko. Kroz dan pokušao je neprijatelj napad na opkop zapadno od vrha 304. Navalu smo sasvim zadržali svojom zapornom vatrom, da se nije ni razviti mogla.

Na desnoj obali Moze i u Woevru bojevi na prekide. Iz posljednjih izvješća razabire se, da su Nijemci poduzeli s velikim silama u noći od 8. do 9. svibnja, tri vrlo jake napadaje u okolici vrha 304, i to jednu protiv naših položaja kod vrha 287, drugu protiv naših jaraka sjeveroistočno od vrha 304, treću protiv šume zapadno od tog vrha.

Suzbili smo sve te napadaje svojom vatrom i zadali smo neprijatelju vrlo teških gubitaka. Naše su baterije zahvatile pod svoju vatru opskrbna i druga odijeljenja na putu, koji iz Esseyja vodi u Badonviller, sjeverozapadno od Pont-a-Moussona.

Belgija.

Pariz, 10. Službeni izvještaj od 9. svibnja. Na raznim točkama fronte, što ju belgijska vojska brani, vrlo malena topovska djelatnost.

Engleska.

London, 8. General Haig javlja: Jučer u noći vladala je na raznim točkama fronte neka djelatnost. Nakon žestokog opstreljavanja provalio je neprijatelj u dvorac Thieppal te nam je zadao nekoliko gubitaka, prije nego smo ga potjerali. Neprijatelj je u našim jarcima ostavio nekoliko mrtvaca i jednoga zarobljenika. Uspješno smo napali neprijateljske spojne jarke sjeverno dvorca Thieppal, naši smo posadu u zakloništa te smo tamo na nju bacali bombe. Izazvali smo uspjeli okršaj kod Fromelles, prodrli smo u neprijateljske dobro zasjedene spojne jarke te prouzročili znatne gubitke. Naši su gubici u obim slučajevima bili maleni. Te su napadaje izvršili Walliriski i Inniskillingski strijelci. Kod Yperna djelovala je jučer u noći i danas artilerija.

Italija.

Rim, 10. Službeni izvještaj od 9.:

Obična topovska djelatnost. Na Krasu ispalili smo daljnjih laguma nanijevši kvara neprijateljskim redovima. Na ostaloj fronti nema ništa znatnijega.

Gubici neprijateljskih ratnih mornarica od početka rata.

Izgubili su:

Engleska:		
10 linijskih brodova sa	158.380	tona
9 oklopnih križarka	124.050	„
9 zaštićenih križarka	35.770	„
30 torpedočamaca	22.000	„
17 topničkih čamaca	7.500	„
17 podmornica	13.000	„
1 školski brod	6.010	„
12 pomoćnih križarka	87.554	„
Francuska:		
1 linijski brod sa	12.000	tona
2 oklopne križarke	17.400	„
8 torpedočamaca	2.611	„
1 topnički čamac	647	„
9 podmornica	4.900	„
3 polagača mina	750	„
2 pomoćne križarke	14.553	„
Rusija:		
1 oklopnu križarku sa	7.900	tona
1 malu križarku	3.180	„
3 topnička čamca	2.980	„
3 polagača mina	9.020	„
2 podmornice	520	„
1 pomoćni brod	2.000	„
Italija:		
1 linijski brod sa	13.430	tona
2 oklopne križarke	17.750	„
5 razarača	1.370	„
4 podmornice	1.150	„
2 pomoćne križarke	6.420	„
1 brod-čuvar	250	„
Japan:		
1 malu križarku sa	3.700	tona
3 razarača	9[illegible]0	„
2 tražitelja mina	1.000	„

Ukupno:

Engleska	105 jednota sa	454.264	tona
Francuska	26 „ „	52.861	„
Rusija	14 „ „	27.630	„
Italija	15 „ „	40.352	„
Japan	6 „ „	5.610	„
Sveukupno	166 jednota sa	580.717	tona

Pretplatnicima do znanja.

Opažamo žalibože, da se naši pretplatnici malo drže svoje dužnosti napram ovom listu, pa smo odlučili drugom polovicom o. mj. obustaviti list svima onima, koji nijesu podmirili pretplate za mjesec ožujak i travanj o. g.

Istodobno javljamo tim „prijateljima“, da nas ne obilježaju sa raznim reklamacijama i upitima. Neka učini svaki svoju dužnost, pa će onda stalno list redovito primati. Ovakovih ima tolikí broj, koji nadmašuje sve dosadašnje.

UPRAVA.

Domaće Vijesti.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri u Kastvu upozoruje siromašne djake, koji kane moliti potporu, da to učine do konca tekućega mjeseca. Odbor.

Obznana. Uslijed opunovlašćenja sa strane c. kr. Namjesništva u Trstu te na temelju § 51 obrtnog reda, ustanovljuju se od 16. svibnja o. g. do daljnjih odredaba slijedeće cijene za meso: Govedina: prednji dio K 7·64; zadnji dio K 8·—. Cijena za teletinu, svinjetinu i janjčevinu ustanoviti će se od slučaja do slučaja polag cijene nakupa. Pula, dne 10. svibnja 1916. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeldt m. p.

Obznana. Pošto se u zadnje vrijeme očevidno množe slučajevi u kojima se protiv opstojeće zabrane izvoza živežnih sredstava, isti svejedno uz krivu oznaku sadržine paketa donašaju na poštu, odredjujem, uz privolu c. i kr. ratnog lučkog zapovjedništva na temelju carske naredbe od dne 7. augusta 1915., L. D. Z. br. 228., da se od sada unaprijed sadržina takovih pošiljaka na vraća više odašiljaču, već da se ju zaplijeni i preda aprovizacionoj komisiji uz naknadu tržne cijene. Pula, dne 8. maja 1916. — C. k. tvrdjavni povjerenik: Schönfeldt m. p.

Iz Banovine.

Zagrebačko gradjanstvo generalu Sarkotiću. Zagrebačko odaslanstvo predalo je generalu Sarkotiću u konaku u Sarajevu počasnu diplomu grada Zagreba. Iza svečanosti bio je u počast gostima gala-objed.

Procesija za mir. U srijedu održala se je u Zagrebu velika procesija, koju je vodio nadbiskup dr. Ante Bauer iz prvostolne crkve u Remete, za što skoriji i čim pravedniji mir, neodvisnost svete stolice i za bolju budućnost hrvatskoj domovini. Iza propovijedi i službe božje u Remetama, blagoslovio je preuzv. g. nadbiskup zavjetni kip bl. Djevice Marije bez grijeha začete, što ga je pred remetskom crkvom dala postaviti gdja. Ljubica König, a potom je odredjen odmor od pol sata. Poslije odmora krenula je procesija istim redom natrag u Zagreb, moleći cijelim putem krunicu i razne litanije, te pjevajući uskrsne i Marijine pjesme.

Za potresom nastradalo Primorje. Pripomoćnom odboru za potresom postradalo Primorje, koji ima svoje sjelo u Crikvenici, stiglo je dosele putem Hrvatske banke d. d. u Osijeku ukupno 3.362.76 kruna.

† Vaso Glumac. Zagrebačka „Hrvatska Riječ“ javlja: Dne 7. o. mj. preminuo je u Primišlju u dubokoj starosti od 94 godine krajiški časnik u m. Vaso Glumac. Pokojnika, koji je sudjelovao u talijanskoj vojni pod Radetzkyjem, te u obrani Beča protiv Madžara i t. d., oplakuju uz ostalu rodbinu sin Radivoj Glumac, nadčinovnik Prve hrvatske štedionice i prokurista Hrv. slav. gospodarskog društva k. s. z. u Zagrebu, te sinovac Petar Glumac, c. i kr. major sa svojim obiteljima.

Učitelji — pučki ustaše. Prema naredbi ministarstva za zemaljsku obranu, ne trebaju se kod sadašnjeg popisa pučko-ustaških obvezanika prijavljivati učitelji, koji su kao invalidi ili inače školstva radi otpušteni ili na dopustu iz vojništva.

Iz Dalmacije.

Zagrebačke „Novine“ primaju iz Šibenika: Naravski da je i u nas, kao i svagdje, bilo na 1. svibnja vražje strke. Na primjer svijet bježi na željezničku postaju, a onda se polagano vraća, jer da je željeznica pobjegla. Svakako je interesantnije, da je prosti svijet u gradu mislio, e je promjeni sata uzrok opća nestašica petroleja, pak se mnogi požurili, da ga na vrijeme nabave. Tim su bogme učinili trgovcima veliku uslugu. Najinteresantnije je svakako, što svi misle, da će ovaj svjetski rat uopće svršiti (bar je nadati se slobodno) jedan čitav sat ranije!

„Hrvatska Misao“ prestala je izlaziti radi loših financijalnih prilika i tako je grad Šibenik ostao bez svog jedinog hrvatskog glasila.

Razne Vijesti.

Rijetka engleska iskrenost. Uvaženi engleski časopis „Truth“ piše, da je vojni značaj osvojenja turskog grada Trapezunta užasno pretjeran. Taj grad nije imao nikada posebnog značaja za Turke, pa su ga oni i polahko predali. Ruske glavne vojske nisu sudjelovale pri zauzeću Trapezunta: grad je osvojen mornaricom i obalskim četama.

Čitaonica u Bitolju. Inicijativom predsjednika općine, otvorena je u Bitolju na svečan način gradjanska čitaonica. Sa zbora je pozdravljen ministar prosvjete. Bitoljčani se vrlo raduju ovom novom prosvjetnom hramu.

Crnogorska vlada. Jedan Havasov izvještaj javlja, da je nova crnogorska vlada ovako sastavljena: predsjednik ministarstva, ministar izvanjskih poslova i ministar financija je Andreja Radović, ratni ministar general Luka Rejnić, ministar pravde i unutrašnjih posala Janko Spasojević, ministar prosvjete Petar Vuković.

Srpski vojnici bježe u Epir. Prema jednoj vijesti iz Atene pretresuje se ondje prenašanje srpskih četa u Solun na bolničkim parobrodima s velikim negodovanjem. Srpski vojnici izjavljuju: „Mi ne ćemo više izbaciti ni jedan metak. Dosta smo se krvarili, ne ćemo više da se borimo za tudje interese“. Dosad je uspjelo, da pobjegne na malim barkama u grčki Epir 200 časnika i 750 vojnika. Da bi se dalja bjegstva spriječila zabranili su Francuzi ribolov u okolini ostrva.

Venizelos ne troši po ugovoru. Izmedju Venizelosa i engleskog poslanika došlo je do nesuglasica, jer da Venizelos nije uporabio novac, što ga je dobio za propagandu, onako, kako su to Englezi od njega željeli.

Srpska mornarica. „Tagespost“ javlja iz Bukarešta: Kako je poznato, srpska je vlada kupila torpedni razarač „Velika Srbija“, koji sačinjava prvi i jedini brod srpske mornarice. Kako engleski brzojavni ured javlja sada iz Londona, hoće da se antantine države pobrinu za povećanje srpske mornarice. Po ovoj je vijesti zaključeno, da će Engleska, Francuska, Rusija i Italija pokloniti Srbiji svaka po dva ratna broda, tako da će srpska mornarica sastojati od ovih osam jedinica, na kojem će se temelju onda dalje razvijati.

Španjolska ostaje neutralna. Na glasine entente, po kojima bi imala Španjolska stupiti na stranu entente, opetuje jedno madridsko službeno saopćenje izjavu ministra Gimena, koji je svojedobno izjavio, da je za španjolske interese najbolje, ako ostane neutralna. (Vidi naš jučerašnji brzojav iz Madrida. Ur.).

Željeznička postaja u Nišu. Idućeg tjedna otvorit će se u Nišu velika željeznička postaja, koju su sagradili Nijemci, a nosit će ime kralja Ferdinanda. Svečanom otvorenju prisustvovat će i sam kralj Ferdinand.

Učiteljica osudjena na smrt. „Risveglio Tridentino“ javlja, da je ratni sud osudio na smrt umirovljenu učiteljicu Mariju Danieli, koja je bila nato pomilovana na 10-godišnje teško tamnovanje. Osudjena je radi huckanja proti sabiranju kovina i proti Nj. Veličanstvu.

Australske čete u Francuskoj. Australske i novozelandske čete stigle su u Francusku, gdje im je povjeren stanoviti dio fronte.

Venizelos izabran zastupnikom. „Petit Journal“ javlja iz Atene, da je Venizelos izabran zastupnikom (bez protukandidata) u Mytileni. Venizelos je navodno izjavio, da ne će u sadašnji parlamenat.

Suhomlinov na slobodnoj nozi. Suhomlinov pušten je nenadano iz tamnice, a uapšen je senator Sogoradsky, koji se je osobito isticao u istragi protiv njega. Brojni protesti protiv ovog preokreta na dnevnom su redu, jer je očito, da žele dvor i vlada zabašuriti znani Suhomlinovljev škandal.

Madžarska kolonizacija. Organ madžarskih financira „Pesti Hirlap“ donio je nedavno odulji članak o madžarskoj kolonizaciji. Iz toga doista interesantnog članka vadimo samo zaključak: „Mi smo jednom naglasili, da se za junake, koji će stići s bojnoga polja, ustroji vojna granica duž čitave granice Srbije. Sad je ta granica izbrisana, pošto Srbija više ne postoji i zato je nehotice nametnuta osnova, da se što više zemljišta u bivšoj Srbiji osigura Madžarima. Ima amo mnogo posjeda bez gospodara, koji bi medjutim jeftino prodali svoje zemljište. Iz posve gospodarskih interesa bilo bi dobro, kad bi madžarska inteligencija pošla smjerom u Srbiji, gdje bismo najlakše dobili zemljišta. Mi nemamo kolonija. Dakle je posve naravno, ako se proširimo u zemlje, koje smo stekli.

36.347 engleskih zarobljenika. Po službenom engleskom izvješću ima u Njemačkoj 26.000, u Austriji 2, u Bugarskoj 449, a u Turskoj 9.096 engleskih zarobljenika.

Preko 150 smrtnih osuda u Irskoj. „Courant“ javlja, da su ratna sudišta izrekla dosele preko 150 smrtnih osuda. Medju njima su skoro svi voditelji irskih radnika.

Obaranje Skuludisova kabineta. „Secolo“ prima iz Atene vijest, da je ententa odlučila upotrebiti posljednja sredstva u obaranju Skudulisova kabineta. Željama entente odgovarao bi jedan kabinet Zografosa ili Zaimisa.

Ruske čete u Solunu. Nekoje londonske novine tvrde, da će ruske i srpske čete u Solunu sačinjavati jednu zajedničku vojsku pod vrhovnim ruskim zapovjedničtvom.

Barzilai i — „Piccolo“. Bečka „Politische Korrespondenz“ donaša iz talijanske granice izjavu ministra iredente Barzilaia, koju prenašamo u hrvatskom prijevodu: Ministar Barzilai je karakterizovao tršćanski list „Piccolo“, koji je postajao desetljećima i kojega je nestalo sa površine tek pošto je Italija ušla u rat riječima, koje zaslužuju da ostanu u pameti. Izdavaču ovoga lista, Mayeru, koji već davno stanuje u Rimu, priredili su talijanski političari i novinari počast, koja je i Barzilaiu dala povoda, da čestitom čovjeku upravi brzojavnu čestitku. Ministar za „neoslobodjene“ krajeve slavi u brzojavci „Piccolo“ kao organ, koji je u posljednjih 25 godina u Trstu naškodio više od jednoga vojnoga zbora. Barzilai dalje priznaje, da je talijanska vlada, za vrijeme saveza sa Austro-Ugarskom, podupirala „Piccolove“ agitacije.

Gobo.

Priča Ivan Tuhtan iz Trviža.

U staro su vreme živila tri brata, od kojih je jedan bi gobast. Otac im ni pusti nikakovega stvora, da se moro doma hranit. Radi tega so se složili jenega dana i počeli dva med sobom razgovarat.

— Kamo je ša naš Gobo? — kaže najstareji.

— Sada malo prvo san ga vidi. Forši je ša gobice brat, — odgovori mu mlaji.

— Ma, čuješ, dobro bi bilo, da pojemo po svetu, zač tuka se ne ćemo moć hranit, a na svaki način zet ćemo i našega Gobeta s nami. Ne smemo ga pustit. Te znaš: brat je brat, kakov je — je!

Dokle so se oni tako pogovarali, doša je doma Gobo i povedali so mu svojo namisal i odluko, pa se zapute svi tri zajno u široki svet.

Putovali so oni kroz nekoliko vremena, dokle ih sreća ne nanese u jedan grad, kade je bi jedan cesar. Oni niso čekali nić, već se upute ravno cesaru, pak ga zapitajo za kakovo službo. Cesar, milostivega srca, hi primi i odredi dven delo u vrtu, a Gobetu po prosnje od brati delo u kuhinje, da kogon pripravija drva. Tako so se oni tu logali i zadovoljno živeli iz dana u dan. —

Jenega dana dojde cesar pogledat brate u vrtu, kako delajo, te im se potuži, da ima u blizine grada četiri brate — ladre, koji mu tlače celo cesarstvo. Žalosan je, da hi ne more nikako čapat.

— Jedan je jači od drugega tako, da im ne more do repa ni cela njigova vojska. Svaki žive za sebe. Jedan stoji na dnu vrha, drugi na sredine, treći na samen vrhu, a četvrti oženjen pak posebno u jene dalje hiže.

Brati pak so vidili, da Gobo lepče paseva u kuhinje od njih, ozdavna so se počeli dogovarat, kako bi mu naudili. Došla im je prilika sada, pa reče najstareji cesaru:

— Presvitla kruna! To je jako teška stvar. Ma naš brat Gobo je za siguro puno jači od njih i on će Vam sve one tri dopejat tuka u Vašo korto.

— To je nemoguće — odgovori cesar.

— U istino! Moj brat ne laže, — potvrdi srednji brat.

— Ma kako ću ga moć poslat. Ja nimam srca, da šajen Vašega brata u samo smrt.

— To je jako lako, presvitla kruna! Zastrašite Vi našemu Gobetu, da ćete ga mučit i ubit, ku Vam ne dopeje semo one tri ladre.

Cesar im poverova i pozva pred sebe Gobeta i reče mu: „Čuješ Gobo! Tvoji brati so te odsudili na smrt, ako mi ne dopeješ one tri ladre iz onega vrha semo u mojo korto. Za siguro ću te ubit, ako mi to ne učiniš.

— Ali me ubijete Vi, ali oni, mene je sejednako. Ma stešo ću raje poć tamo, pa neka bude, ča će, — reče Gobo, pak se uputi na delo.

Na putu dojde do nekih pastiri, koji so kuhali skuto. Zamoli ih, da mu dajo jeno malo, da se nahrani. Oni so mu drage volje dali, ali kako je bi šegav, spravi si jeno malo u žep i poje napred. Putuje dalje i u blizine ceste u jenemo grpred. Putuje dalje i u blizine ceste u jenemo grmu vidi jenega tića i spravi i njega u žep, pak poje napred. Napokon dojde do vrha i tu najde jenega ladra, koji mu se nasmije i reče:

— Ča si doša semo, ti črv, janka jedan zub mi ne pokriješ!

— Niman te ja strah, ne! Ča paraš, da imaš svo forco od sveta, ki si tako velik.

Oho! Kako ćeš, da se primnemo? — reče mu ladro.

— Kako ćeš? — kaže mu Gobo.

— Ala, ki će daje hitit jedan kamik? — ladro će i čapa kamik, zafrče ga tako visoko, da ni doša pol ure nazad.

Sada se pripravi Gobo i prije nego hiti kamik, potabaka jeno malo grence.

— Ča to delaš? — zapita ga ladro.

— Vidiš, s ten tabakom san dobi forco od dva regimenta soldati. Ćeš i ti jeno malo? — reče Gobo, prsne mu prežo tabaka u oči i spusti tića.

— Ma peče ta vrag! Ča si mi to učini? — reče ladro.

— Ti ni nić, ne! Pogledaj samo, kako šviče moj kamik i kako skače sad nisko, a sada visoko po arije — kaže Gobo.

Ladro si protare oči, pogleda u arijo, pak reče: „Ja san vrag, ma ti si još veći. Sad si me dobi i ja ću ti bit za hlapca. Ma čuješ, ja imam još brati. Homo h njim, pak ćeš se provat i š njimi“.

Gobo ga posluša, pak se uputi uz vrh š njin. Iz dalekega hi opazi drugi ladro i reče si bratu: „Ma čuješ, brat moj dragi, ča mi peješ to siroto? Ča ga nisi moga zmlatiti?“

— Muči! To ti je celi vrag! Da te čuje, slabo biš pasa! — odgovori mu brat.

— Ča si doša semo, da se provamo? Kako, da se primnemo? — reče mu ladro.

— Kako ćeš? — kaže i njemu Gobu, kako i prvemu.

(Nastavak slijedi.)

Godina II. — Broj 304.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja 14. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Bezupješni napor Francuza na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na sjevernom obronku brda Sv. Mihovila suzbile su naše čete više napadaja. Talijanci su pretrpjeli teških gubitaka. Inače nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju Argona i Moze odigrali su se na pojedinim mjestima živahni bojevi s ručnim granatama. Neprijateljski pokušaji, da dobiju zemljišta u šumama kod Avocourta i Malancourta, izjalovili su se. Neprijateljska je noćna navala jugozapadno od Mort-Homma izumrla u vatri naše pješadije.

Na desnoj obali Moze, za neuspjelog napadaja protiv kamenoloma zapadno od šume Ablein, pretrpjeli su Francuzi znatnih gubitaka. Oborili smo dva neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Sjeverno od kolodvora u Selburgu ugušili smo svojom topovskom paljbom u samomu zametku ruski navalni pokušaj protiv jaraka, što smo im pred kratkim oduzeli. Zarobili smo više od stotine Rusa.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Neprijatelj, kojega tjeramo u odsjeku južno od Čoroka, mogao je da se na svojem uzmaku zaustavi samo od 6 do 12 kilometara istočno od svojih starih položaja. Protunavala, što su ju 2 neprijateljska bataljuna poduzela, da nam stare položaje na desnom krilu opeta oduzmu, bila je od nas suzbijena s velikim gubicima.

BRZOJAVI.

Rat.

Vojni neuspjeh četvornog saveza.

Genf, 13. svibnja. Glasilo ratnog ministarstva, koje izlazi u Londonu, donosi senzazijonalnu kritiku o vojnom položaju četvornog saveza, u kojoj medju ostalim veli, da je dosadašnji uspjeh četvornog saveza veoma malen. Potrebito je, da se stvori jedinstvena ratna osnova za bolje iskorišćenje fronte. Sad da su svagdje razabrali, e se Nijemci ne boje ofenzive i da se svagdje drže, gdje su u defenzivi. Njihova vojnička odlučnost, njihova znanstveno obrazovana spretnost i posjed željezničkih pruga pružaju Njemačkoj ponajveće nade.

Njemačka.

Nema „živežne diktature“ — Državni tajnik Dr. Delbrück neće odstupiti.

„Berliner Tagblatt“ od dne 11. o. mj. pripovijeda: Službeno se javlja: Državni kancelar je danas primio u audijenciju bavarskog ministarskog predsjednika grofa Hertlinga, da s njim vijeća o općenitim pitanjima, kaošto se to obično dogadja od vremena do vremena medju kanzlerom i vodjama ministarstva većih saveznih država. Krivo je, kada se audijenciju stavlja u svezu sa promijenom osoba u vladi ili se specijalnim pitanjima o području organizacije opskrbi hranom. Pri tom se opaža, da se zaista pripravlja poboljšanje jedinstvenosti u upravi, koja ima da izvede naredbe saveznog vijeća. Razumije se samo po sebi, da se ne misli utemeljiti „živežne diktature“, koja bi izključivala zemaljsko vijeće, kaošto ju je najavljivao neki večernji list.

„Berliner Tagblatt“ opaža k tome: Gornja izjava ponajprije dementira glasine o odstupu državnog tajnika u državnom uredu unutarnjih posala dr. Delbrücka. O tim glasovima nijesmo ništa javili, jer ih je zanijekao drž. tajnik sam a i druge dobro podučene i mjerodavne osobe. Općenito vlada uvjeruje, da je Dr. Delbrück zbilja bolestan, te da se radi o „političkoj“ bolesti, i da sada ne vlada nikakva kriza u drž. uredu unutrašnjih posala. O osnovanom preinačenju doznajemo, da se radi o oštrijoj centralizaciji raznih, uredu za unutrašnje poslove podredjenih živežnih organizacija. Dotični prijedlozi bili su od državnog tajnika djelom sastavljeni a djelom poduprti. Naravno, da nije za sada još ustanovljeno, tko će stupiti na čelo nove organizacije.

K uništenju njemačkog zrakoplova kod Soluna.

Sofija, 12. Sa grčke granice javlja se slijedeće o uništenju njemačkog zrakoplova kod Soluna: Kada je posada uvidjela, da se uslijed prouzročene štete zeppelinovac nikako ne može spasiti, zapalila je istoga, te su u neprijateljske ruke došli samo njegovi ostanci.

Državni tajnik za unutrašnje poslove odstupio.

Berlin, 12. (D. u.) Kako doznaje Wolffbureau smatrao se je drž. tajnik za unutrašnje poslove, Delbrücke, prinuždenim, da zamoli za odstup. Ministar trpi na furunkulozi, kao posljedica lake sladorne bolesti i potrebuje duže liječenje. O osobi njegova nasljednika pasti će odluka obzirom na viseća organizacijska pitanja tek nakon nekoliko dana.

Ententa.

Olandsko pitanje.

Stockholm, 12. svibnja General Rappe pišući u „Astondbladetu“ o olandskom pitanju, ističe, da je kod sadašnjih vlastitih pomoćnih vrela Švedske slobodni Oland za Švedsku egzistenciju minimum te da je u njezinom interesu, da za vrijeme rata ostane za Olandu status quo. To da je u interesu Švedske, a ne Njemačke. Zavlačivanje moglo bi prisiliti Švedsku, da zamoli Njemačku za pomoć, a time bi se Švedska podvrgla Njemačkoj volji. Švedska ne smije da bude ovisna od nikoga, do od same sebe. Ne smije se to pitanje odgadjati u budućnost, jer će se o budućnosti sada odlučiti.

Švedska se radi svoje sposobnosti, da sama odlučuje i radi svoje slobode u vojničkim operacijama u tome ratu, koji će odlučiti o njezinoj sudbini i o sudbini velevlasti, ne može pouzdavati u gola osiguranja. Ima nešto, o čemu se ne može sklapati kompromisa, a to je život.

Posebni carev odaslanik u Francuskoj.

Berlin, 13. (D. u.) „Echo de Paris“ javlja: U tabor Mailly dospio je general princ Orbiliani, kojemu je povjerio car posebno poslanstvo.

Uspjeh Pašićevog putovanja.

Stokholm, 12. Srpski je ministar-predsjednik Pašić izjavio zastupniku „Novoje Vremja“, da se je do sada mogao na svim sastancima sporazumjeti sa saveznim državama u pitanju budućnosti Srbije. Samo s Italijom došlo je do prepirka, jer se nijesu mogli složiti u pitanju jadranske obale. Pašić je dodao: „Ne želimo poostriti tu kavgu sa Italijom, te stoga privremeno prepuštamo Italiji hegemoniju u Jadranu. Italija će nam svakako dozvoliti pristup do mora“.

Strahovlada u Irskoj.

London, 12. (D. u.) U donjoj je kući zatražio nacijonalist Dillon, da vlada prestane sa smaknućima u Irskoj. Asquith je primjetio, da su buntovnici počinili strašnih zločina, da je bilo od njih ranjeno ne manje od 1300 osoba, od kojih su umrla 304. Izjavio je nadalje, da će se smaknuti još dvojicu kolovodja, ali iza toga, da se ne će više smicati nikoga, nego da će vlada postupati blago sa velikim brojem buntovnika. Asquith je saopćio, kako on namjerava u sporazumu s vojničkim i gradjanskim dostojanstvenicima odmah urediti prilike u Irskoj tako, da budu zadovoljne obe stranke.

Smaknuća u Irskoj.

London, 13. (D. u.) Sluzbeno. James Connoly i John Modermott, koji su bili potpisali proglas privremene dublinske vlade, bili su ustreljeni dne 12. svibnja.

Razni brzojavi.

Berlin, 13. svibnja. List „Daily Mail“ javlja iz Petrograda: Car je pozvao sve zborne zapovjednike na dogovor, da se s njima posavjetuje o novim ratnim poduzećima.

Rotterdam, 13. svibnja. Rasprava će proti Robertu Casementu u ponedjeljak započeti i biti će javna. Vodit će se kod policijskog suda u Bowstreetu.

Desel, 13. svibnja. Prema vijestima iz Londona bilo je do 8. svibnja prevedeno u Irsku šest pukovnija.

Rotterdam, 13. svibnja. U Londonskim se novinama do 9. o. mj. spominju sveukupno 32 časnika, koji su pali za vrijeme revolucije u Irskoj.

Lugano, 13. svibnja. Francuzki je ministar trgovine stigao danas u Rim, da raspravlja sa ministrom predsjednikom Salandrom, ministrom izvanjskih posala Sonninom i talijanskim ministrom trgovine glede zaključka gospodarstvenog sporazumka.

Stockholm, 12. svibnja. Rusko radništvo kani prigodom desetgodišnjice jubileja dume prirediti veličajnu manifestaciju pred Taurijskom palačom i pred ministarstvom izvanjskih posala. Boje se krvavih sukoba, jer je redarstvo dobilo nalog, da uguši svaku manifestaciju.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 9. Službeni izvještaj od 8. svibnja:

Zapadna fronta.

Naše je topništvo zapalilo Illuxt, zapriječilo je svojim pucanjem gašenje te je dignulo u zrak njemačka skladišta municije. Jučer, u sat poslije ponoći, otvorili su Nijemci u odsjeku južno od Illuxta iznenadnu vatru te su za tim kušali protiv nas navalu, ali im to nije za rukom pošlo. Nijemci su opstreljavali isto tako velikom žestinom, odsjek sjeverno od jezera Ilsen (95 km jugozapadno od Dvinskoga). Južno od okolice Wišnjeva (19 km južno od Kreva) razvili su Nijemci kroz jutro od 7. o. mj. topovsku djelatnost, koja je postepeno narasla do neprestanog pucanja iz svijuh kalibara. 2 su njemačka ljetala bacila 8 bomba na prostor kod Ljahovica (21 km jugoistočno od Baranovića). Sjeveroistočno od Kranjenca digli smo lagum, kojim smo uništili neprijateljsko skladište mina.

Južno od Celerova (21 km sjeverozapadno od Tarnopola) skočili su n[illegible] granadiri iz svojih lagumskih rupa na neprijateljska odijeljenja te su ih rastjerali s ručnim granatama.

Službeno izvješće od 9.: Nijemci su opstreljavali Uxküllski mostobran. Na Dvini, prama Jakobstadtu, raspršili smo uspješno veliki broj njemačkih radnika.

Petrograd, 12. Službeni izvještaj od 11. svibnja:

Zapadna fronta.

Na fronti od Jakobstadta do Dvinskoga, te jugozapadno od jezera Naroč, kao što i prama Baranovićima, na više je mjesta neprijateljsko topništvo živo pucalo. Zapadno od Olike suzbili smo navalni pokušaj znatnih neprijateljskih sila, koje su htjele, da se približe našim položajima. U području srednje Stripe otkilo se privezano njemačko ljetalo sa svojeg priveziště, te je palo za našim redovima blizu mjesta Husjatin.

Kaukaska fronta.

Na primorskoj su fronti napredovale naše čete na jugozapadu i na zapadu od Platane. U bojevima zapadno od Aškale (zapadno od Erzeruma) bili su Turci opkolili naše odijeljenje, koje se je sastojalo od pričuvnika. Odijeljenje se je oslobodilo prokrčivši si, pod vodstvom podčasnika, put do glavne vojske. Suzbili smo turske navalne pokušaje, što su ih poduzimali sa strane Erzinjana.

Francuska.

Pariz, 11. Službeni izvještaj od 10. svibnja u 3 sata popodne:

Izmedju Oise i Aisne izjalovio se je iznenadni njemački napadaj protiv naših opkopa jugoistočno od Moulin-sous-Touvent. Kod Verduna prestalo je topovsko pucanje. Zapadno od Moze, a osobito istočno od Moze i od Woevra topovski dvoboj na prekide. Kroz noć najavilo se je okršaja s ručnim granatama u šumi Avocourt i u području južno od tvrdje Douaumont. U gornjoj smo Alzaciji suzbili neprijateljska izvidnička odijeljenja koja su htjela da iznenade malenu našu postojanku kod Hirzbacha, južno od Altkircha. Nijemci su pretrpjeli gubitaka.

U 11 sati popodne: Na lijevoj obali Moze upravili su Nijemci, po snažnoj topovskoj pripravi, jakih četnih množina na naše položaje na obronjenima vrha 287. Tu su navalu posve suzbili. Ostalo je u našim rukama nekoliko zarobljenika. Malenim smo navalnim podhvatima protiv obronjaka zapadno od Mort-Homma uspjeli da zauzmemo nekoliko dijelova neprijateljskog jarka. Kod toga smo uhvatili 62 zarobljenika i zaplijenili 2 strojne puške. Na obaloj je fronti prošao dan prilično mirno.

Belgija.

Pariz, 11. Službeni izvještaj od 10. svibnja:

Topovski dvoboj u krajevima Ramscapelle, Dizmuiden i Steenstraate.

O talijanskim šančevima.

Nečistoća u jarcima. — Trupla kao podnožnjaci. Nepokopani pali vojnici.

Sa sočanske fronte javljaju:

„Vi nemate gospodo pojma, što čovjek sve nadje u jednom zapuštenom talijanskom strjeljačkom jarku!“ Onaj smet, ona nečistoća, ono barbarstvo, divljaštvo, što ga tamo ima, to se opisati ne da, to treba vidjeti i zgražati se.

Nemojte misliti, da prevršujem, jer se radi o neprijatelju — ne! samo ono govorim, što sam sâm svojim očima vidio, i ne ću dodati ni mrvice. Kako sam vidio, tako ću Vam pripovijedati.

Poznajete onaj položaj, što su ga Talijani napustili radi kolere, čega li, ne znam. Jedno 24 sata pošto su otišli, došli smo tamo mi. Dobro, nadje se nečistoća i u našim jarcima: ta nije ni čudo, nije to salon, i vojnik nema vazda vremena, da jednom rukom drži pušku, a drugom da mete oko sebe, ali što je previše, to je i u streljačkom jarku previše. Slušajte, što smo tamo našli!

Ležale su tamo cijele rpe odijela i zamazana rublja; jamačno od straha, da se ne okuže, ostavili su ga tamo. A ispod tih krpa virile su lješine talijanskih vojnika.

Dalje: Došli smo do jaraka, u koje je radi njihova niska položaja doprla voda, i dijelom se tamo zaustavila, tako da su talijanski vojnici do gležnja stajali u vodi. Kako su sebi pomogli? Stali su na mrtve svoje drugove; našli smo cijele redove takvih talijanskih lješina, koje su svojim živim drugovima služile kao podnožje. Ali nemojte misliti, da je to bilo slučajno, da je jedan pao, a drugi onda na njega slučajno stao — ne, ja sam sâm vidio cijele redove takvih lješina, kako su po planu poredane: ledjima dolje, glava drugoga medju nogama prvoga, glava trećega medju nogama drugoga i t. d., skoro bez konca — a na njihovim su prsima stajali živi, da se očuvaju od vode.

No ima toga još. Ima tamo naime jedna staza, gdje im je prolazila straža. Staza je dobro ugažena, što nije čudo, kada je tamo dan na dan ne znam koliko momaka moralo da prodje. I preko te staze ležalo je nekoliko talijanskih lješina; valjda ih je zatekla naša vatra. Kako su išli da izmijene svoje drugove, tamo su pali, tamo su i ostali. I te su lješine tamo ležale nesahranjene. Iza njih je prošlo Bog zna koliko talijanskih vojnika, da stražu straže, gdje onima nije bilo sudjeno: velim, prolazili su tamo svaki dan i svaku noć, ali onih lješina nisu uklonili; po danu bi ih prekoračili, po noći bi se zacijelo i potepli o njih, ali toliko se ipak nisu potrudili, da ih barem maknu s puta. Lješine su se raspadale, drugovi im otišli, a istom smo ih mi sahranili.

Našli smo jednu glavu, otkinutu sa tijela, već je meso spuzilo s nje, ali da bi je bili sahranili, na to nije nitko pomislio.

Nego našao sam tamo nešto, što me veoma iznenadilo; našao sam tamo naime mnogo lješina sa svezanim straga rukama, sa ranom na glavi. Toga sebi ne mogu inače tumačiti, nego da je došlo medju vojnicima do pobune, te su onda sve postrijeljali.

Ovo su mjesto, kaošto rekoh, Talijani napustili, i teško da ih je drugo što na to prisililo, osim kakve kužne bolesti. Ta je li moguće, da se ne pojavi zaraza, kada tolike nepokopane lješine tamo leže, kiša ih pere, sunce pali?

Eto, vidite, tako je bilo u onom jarku!

Tako je pripovijedao očevidac, a ja ću dodati samo toliko, da su naši ondje pokopali do preko 700 Talijana. „Hrv.“

Jedna godišnjica.

U Quartu kod Genove bilo je na 5. maja prošle godine veliko slavlje. Radilo se o tome, da se bjegunca, tada ozloglašenoga i od svojih vjernika teško progonjenoga talijanskoga narodnoga barda Gabriela d'Anuncia rehabilitira. Tisuće i tisuće ljudi čekalo je na pjesnika, što se nakon mnogo godina vraća iz Francuske u domovinu, te mu je živo i oduševljeno klicalo, kad je pjesnik da govori o Garibaldiju i onoj tisući, što je pošla u Siciliju i osnovala slobodnu Italiju, stao sipati vatru mržnje proti tadašnjoj sa Italijom već od trideset godina savezničkoj Austro-Ugarskoj monarhiji i tražiti rat oslobodjenja protiv dosadašnjega prijatelja. Ulična svjetina, kojoj je besavjesna agitacija bila dovoljno pripravila, frenetično je odobravala te je zahtijevala sa ratnom agitacijom, koja je za tri nedjelje zaista dovela do objavljenja rata.

Od onoga doba prošlo je godinu dana. I novi se je narodni junak pojavio u Genovi, ne u tu svrhu, da se dade od puka rehabilitirati, nego da pokuša, kako da se jednim smionim govorom sam rehabilitira pred očima otrežnjenog i nezadovolj-

noga naroda. Barzilaj, ministar za neoslobodjene krajeve, govorio je pred narodom u Genovi. On je morao da osvježi lovorike, koje su bile grdno povenule uslijed bezuspješnosti rata, koji gotovo godinu dana traje. Da obrati pozornost na sebe i da ju sputa, držao je vrlo „zanimljiv“ govor. On se je usudio ustvrditi, što se do sada nije usudio niti jedan govornik, nadajući se, da će na ovaj način učiniti trajan dojam na slušatelje. To mu nije uspjelo. Tvrdnja, što ju je u svom govoru postavio, doduše je nova i iznenadjuje, ali je ujedno tako neosnovana i sama u sebi protuslovna, da će mu se jedva drugačije moći honorirati, nego da se slegne ramenima i sažalno nasmiješi. Razumjevamo pod tim od njega stvorenu riječ o austro-ugarskom militarizmu, koji je Italija bila prinudjena pobijati. Ovo je jedno sasvim novo obrazloženje talijanskog rata, koje stoji u očitom protuslovju sa dosadašnjim obrazloženjem. Kad je 23. maja 1915. g. vojvoda od Avarne predao onaj za Italiju kasnije tako sudbonosni spis odnosno objavu rata ministru spoljnih djela barunu Burianu, moglo se u tom spisu sasvim jasno čitati, da Italija navješťava monarhiji rat za ispunjenje svojih nacionalnih zahtjeva. Da se pučanstvo potakne na rat, izbačen je bio takodjer varavi argumenat, da je Austro-Ugarska jedna bolesna zemlja, koja nije u stanju, da se ozbiljno brani, pa da će stoga vojna protiv nje biti jedna udobna šetnja u Trst i Ljubljanu. Što se je dakle onda prikazivalo kao bolest u zemlji, sad se odjednom stavlja uz bok Njemačkoj kao utjelovljenje užasnoga do zubi naoružanoga militarizma. Ovo je protivrječje preveliko, a da ga ne bi opazio onaj narod, kojemu ga se hoće učiniti vjerovatnim. Ovaj će narod takodjer i opaziti, zašto se sada najednom izlazi sa ovom tvrdnjom. Ona ima da ispriča užasne neuspjehe, što ih je talijansko poduzeće do sada doživilo. Barzilaj hoće da dade narodu razumjeti, kako nije čudo, da talijanska vojska do sada nije mogla postići uspjeha, kad eto imade posla sa užasnim neprijateljem, s jednim narodom, koji je skroz i skroz prožet sablašću militarističkoga duha. No hoće li se talijanski narod zadovoljiti s tim, da mu se podijeli naslov borca protiv austro-ugarskog militarizma. Kad su se njegovi sinovi iskrvarili na bojištu u tobožnjoj borbi za ispunjenje narodnih aspiracija? Mnogi će se pitati zašto se ova lozinka istom sada baca u narod, kad se je toliko toga dogodilo, što se više ne da popraviti, i zašto se nije udarilo u te žice već prigodom skupštine u Quartu. Štošta bi se onda bilo drugačije dogodilo.

Barzilaj će imati sa svojom tvrdnjom malo sreće kod svojih zemljaka, ali još manje imat će je sa svojom „iskrenom riječi“ kod svojih saveznika. Ono što on veli odnosno Srbije jednako je u potpunom prelomu sa ovim dosadanjim saveznikom. Tu je Barzilaj govorio o „neodgovornim zagovornicima preko vjernih programa“ u glavnim gradovima Evrope, koji da kušaju diskreditovati program nacionalnih talijanskih zahtjeva. To je zaista jasno rečeno. To svako znade, da su Aleksandar Karagjorgjević i Nikola Pašić bili u mjesecu martu u Rimu, zatim u Parizu, odande da su pošli u London, kako su poznate njihove izjave i govori u ovim stvarima. Aleksandar Karagjorgjević upozorio je kod svoga dočeka francuske akademije u Parizu na zahtjeve, šo ih on postavlja odnosno jadranske obale i Dalmacije. Pašić potkrijepio je ove zahtjeve u jednoj izjavi, što je izašla u „Daily Cronicle“. To je grdno uzrujalo rimske krugove, pa se gospoda Aleksandar Karagjorgjević i Nikola Pašić najednom eto nalaze u neugodnom položaju, da ih u Rimu sada nakon kojekakvih svečanosti, što su im tamo priredjene bile, nazivaju „neodgovornim zagovornicima“. Ispunila se je sudbina neograničenog častoljubivog kraljevskoga sina i šefa jedne vlade, koja je zavaravala narod. Njihovi prijatelji ustaju protiv njih na način, koji oni moraju razumjeti. S kakvim će osjećajima pozdraviti srpski u Krfu ukrcani vojnici svoga komandanta Aleksandra Karagjorgjevića, kad začuju za ovu izjavu, ovu smrtnu osudu aspiracije, za koju su oni voljni svoj život dati?

Zgrada laži i obmame, što su je Pašić i Aleksandar Karagjorgjević bili nakon svoga bijega iz Srbije ponovno podigli, srušila se uz užasnu lomnjavu. Srušio ju je prijatelj, čijem je „svetom egoizmu“ ona stajala na putu. Gorak bit će da je boravak Pašićev u Petrogradu i gorak mora da je Aleksandrov put u Solun.

„Beogradske Novine“.

Domaće Vijesti.

Glazba c. kr. mornarice svirat će sutra 14. svibnja na nasipu Franje Josipa pred stožernom zgradom. Početak u 6 sati. Raspored: 1. F. Erkel: „Hunyady“, koračnica. 2. J. Strauss: „Proljetni glasovi“, valčik. 3. I. Muhvić: „Hrvatske i slovenske pjesme“. 4. K. Konrad: „Beč po noći“, potpouri. 5. I Král: Ugarske narodne pjesme“. 6. W. Lindermann: „U domovini, do vidjenja“, pjesma koračnica.

Osobna vijest. C. kr. kotarski komesar dr. Walter Pfeifer premješćen je iz Trsta u Pulu te dodijeljen c. kr. tvrdjavnom komesaru na uredovanje. Istodobno povjereno mu je vodstvo poslova trgovačko-obrtne komore u Rovinju.

Proglas gradskog općinskog upravnog odbora od dne 29. travnja t. g. B I-104-3: Nalaže se općinskim uredima, da objave slijedeće: Berbu plodina, koje urode na zemljištima pučanstva, koje je doma ostalo, te kojima je zemljište vojništvo obradilo, obaviti će samo vojništvo.

Kanfanar. Pokr. škol. vijeće dozvolilo je za hrv. pučku školu u Kanfanaru za ovu škol. god. drugu izvanrednu učiteljsku silu, na koje je mjesto imenovana bivša učiteljica u Rov. Selu, gdjica Antonija Batić.

Milodari za „Družbu“. Poslao nam je za „Družbu“ gosp. Josip Medić, Feldpost 91, K 12·—, sakupljenih u jarcima medju Hrvatima i Slovencima.

Razglas. Pošto se je zemaljski računarski oficijal Andrija Rocco odalečio od ureda početkom mjeseca travnja 1915., a učitelj kod Pokrajinskog poljodjelskog zavoda Dunat Libutti takodjer je otsutan od travnja mjeseca 1915., bez da su isti opravdali svoju otsutnost, nalazi se stime proti njima uputiti u smislu § 60. poslovnoga reda za zemaljski odbor Istre disciplinarna istraga. Obojica bivaju stoga pozvani, da se prikažu u roku od četrnaest dana kod ovog ureda za opravdati svoju otsutnost. U protivnom slučaju disciplinarni postupak biti će proti njima proveden te će eventualno za iste biti naredjen otpust od službe. Istodobno bivaju isti suspendirani od službe i zaustavljaju se takodjer sva predjašnja i dojduća njihova beriva. Zemaljska upravna komisija markgrofije Istre. — Lasciac m. p.

Razglas. Pošto se je primarni liječnik kod Pokrajinske bolnice u Puli, Dr. Umbert Sbisà, odalečio od svojega mjesta 25. januara 1915. bez da je do sada opravdao svoju otsutnost; uzevši u obzir, da je proti istomu sa zaključkom zemaljskog odbora od 7. oktobra 1915. bila povedena disciplinarna istraga u smislu § 60. pravila Zemaljskog odbora te pošto proti njemu visi istraga kod suda c. kr. 5. vojnog zapovjedništva za zločin §. 58. c. C. p. i. §§ 321. i 327. C. p.-m., isti biva ovime pozvan prikazati se kroz 14 dana kod pišućega, nalazi istodobno uputiti disciplinarnu istragu na službovni prestupak za neopravdanu otsutnost od ureda, i to pod prijetnjom otpusta od službe. Ujedno se proglasuje njegovo suspendiranje sa službe i zaustavljaju se takodjer njegova beriva, koja su bila ustegnuta zaključkom zemaljskog odbora od 24. srpnja 1915. br. 3312 sa dnevom 1. augusta 1915. isto takodjer i za vrijeme od 1. aprila do 31. julija 1915. Zemaljska upravna komisija margrofije Istre. — Lascia m. p.

Obznana. Toplo se preporuča gradjanima, da se dadu cijepiti u svrhu, da sebe i svoju obitelj obhrane od pogibelji kozica. Opće cijepljenje obdržavat će se svaku srijedu od 4 do 5 sati popodne u prostorijama gradskog zdravstvenog ureda (trg Foro). U smislu vladine naredbe od 6. listopada god. 1817. imaju svi roditelji i skrbnici, akoprem cijepljenje nije obvezatno, dovesti djecu, koja nisu bila cijepljena, pred komisiju za cijepljenje. — C. k. tvrdjavni komesar: Schönfeldt m. p.

Imenovanje generala Boroevića počasnim gradjaninom u Pazinu. Načelnik mjesne općine Pazin Dr. Šime Kurelić brzojavio je generalu pukovniku D.ru Svetozaru pl. Boroeviću od Bojne, nakon što je ovo općinsko zastupstvo imenovalo generala počasnim gradjaninom grada Pazina, slijedeće:

Preuzvišeni gospodin general pukovnik

Doktor Svetozar pl. Boroević od Bojne

Zastupstvo mjesne općine Pazin u Istri imenovalo je Vašu Preuzvišenost na današnjoj sjednici počasnim gradjaninom u znak udivljenja, počitanja i harnosti u obrani cara i domovine.

Vaša Preuzvišenost neka se blagonaklono udostoji primiti ovo počasno gradjanstvo.

Ujedno pozdravljam u ime zastupstva najsrdačnije Vašu Preuzvišenost kao što i junačke čete, koje pod Vašim umnim vodstvom brane ove lijepe krajeve naše domovine protiv vjerolomnog neprijatelja.

Načelnik doktor Kurelić.

Gospodin je general-pukovnik odgovorio na to brzojavno kako slijedi:

Gospodin načelnik Dr. Kurelić, Pazin.

Veoma počašćen izborom za počasnog gradjanina Pazina, uočujem u tome takodjer odlikovanje za moje junake na Soči kao što izražaj pravoga otačbeničkog shvaćanja općinskog zastupstva, što me osobito veseli. Srdačna hvala za to.

General-pukovnik Boroević.

Dopisi.

Volosko, dne 12. svibnja 1916.

U nedjelju, dne 30. pr. mj. priredila je mladež ove škole zabavu u korist austrijskog „Crvenog Križa“ sa vrlo bogatim i biranim rasporedom, čiji je uspjeh, koli u materijalnom, toli u moralnom pogledu nadmasio svako očekivanje.

Velika dvorana „Narodnog Doma“ bila je dupkom puna biranog općinstva. Svojim nas posjetom počastio i poglaviti gospodin upravitelj c. k. kot. poglavarstva, namjes. savjetnik gosp. Geza Múrad, koji je, — kao i ostalo cijenjeno općinstvo — bio vidljivo zadovoljan izvedbom sviju točaka rasporeda.

Potaknuti time, opetovala se zabava u nedjelju 7. o. mj., te je ponovno bio polučen prekrasan uspjeh. Prihod obiju predstava dao je „Crvenom Križu“ lijep iznos od čistih 520.44 K (pet stotina dvadeset kruna i 44 pare).

Potpisana uprava ne može, a da ne izreče tom prigodom osobitu i posebnu hvalu plemenitom gospodinu c. k. namjes. savjetniku Gezi Múradu, koji je poklonio siromašnoj djeci ove škole 200 K, kao očiti znak svoga potpunoga zadovoljstva nad uspjehom zabave i očinske ljubavi prama djeci. Neka mu bude ovim putem za taj svijetli čin izrečena — u ime siromašne podarene djece — najsrdačnija hvala, a od Svevišnjega obilna plaća.

Iskrena hvala takodjer gosp. Ivanu Mateticu, učitelju opatijske hrv. pučke škole, koji je koli kod pokusâ, toli kod same zabave u svemu nam bio na ruku i sve točke rasporeda pratio na glasoviru.

Nadalje zahvaljuje vrijednoj upravi voloske posujilnice, koja nam je najpripravnije i besplatno ustupila dvoranu i nuzgredne prostorije „Narodnog Doma“; uglednom općinskom glavarstvu u Voloskom, svoj gospodi, koji su darovali budi kakvu pretplatu, te svim gospodjama i gospodjicama i svoj gospodi, koji su nam bilo čime pomogli, da zabava što ljepše i unosnije ispane.

Uprava hrvatske pučke škole u Voloskom.

Gobo.

Priča Ivan T u h t a n iz Trviža.

(Nastavak i svršetak.)

— Ala ki će z rokon strt kamik u prah, — reče ladro, pograbi kamik i stare ga u prah.

Gobo opet požnjofa.

— Ča delaš? — zapita ga ladro.

— Gobo mu odgovori jednako, kako i prvemu, pak i njemu prežu grenca u oči. Dok si je tat malo protr oči, izvadi Gobo iz žepa skuto, stisne je u roke i reče:

— Vidiš, ti si str kamik u prah, a mene još i voda iz njega teče.

I ta mu odgovori: „Ja sam vrag, ma ti si privrag. Sada ću ti bit hlapac, ali prije homo još i trećemu našemu bratu, da se i š njin provaš“.

Pojo dalje i dojdo do trećega ladra, koji je hita u arijo jeno železno štanjgo od mijar kili.

— Ča ste mi dopejali semo to nič? Sram vas bilo! Kakovi ste vi to junaki, da ste se tega niča prestrašili? — vikne on na brate.

— Ča to govoriš? Samo muči, da te ne spestan! — reče mu Gobo.

— Ma si ga vidi. Janka ga ni rič u brageš i još se tako spreča! Ala, kako češ, da se čapamo? — reče mu treći ladro.

— Kako češ? — posprdno će mu Gobo.

— Vidiš to štanjgo od železa! Ki će je više hitit? — kaže treći ladro, čapa je i hiti visoko u arijo. Kada je pala dole, vaje se je dimboko u zemjo zatukla.

— Sada provaj ti! — reče mu ladro.

— Ala vaje mi je izvadi, pak ću je ja hitit, — reče Gobo i opet požnjofa.

— Ča to delaš? — zapita ga treći ladro.

— Vidiš, kad potabakan jeno prežo tega, dobijem forco o dva regimenta soldati. — Češ i ti jeno prežo? — reče mu Gobo, pak prsne i temu u oči.

Gobo jeno malo razmisli, opet zame jeno prežo i zaviče:

— Čujte vi pastiri, čujte svi baštimenti i barke na moru! Bižite svi! Sada će past jena železna štanjga u more, pak ne bin rada, da kega ubije!

— Ča tako? Ne ću, ne, ja, da hitaš mojo štanjgo u mora. S kien bi se ja potle zabavlja? Sada znam, da si jači i od mene, pak ću ti ja bit sada za hlapca — reče mu treći ladro.

Na to im reče Gobo: „Čujete! Vi ste vrazi, a ja sam još huji. Sada moremo poć krast u svako mesto — prez straha. Homo cesaru! Ja ću poć u njigovo palačo sam, a vi svakega, ki bude doša iz nje van, ubijte i popeštajte. Potle ćemo mu odnest sve ča ima. Ste kuntenti?“

— Smo, smo! — odgovore svi tri.

I tako se oni otpute i dojdo u cesarovo korto. Gobo poje u palačo ravno cesaru i mu reče: „Presvitla kruna! Ja sam Vam dopeja tri ladre. Tu so u korte. Sada delajte š njimi, ča ćete“.

— Cesar pošalje proti njin soldate, ali so hi ladri sve potukli. Najzad dojde cesar Gobetu, pak mu reče:

— Čuješ, Gobo! Tu moraš ti opet pomoć. Oni ladri sve so mi poubijali u korte.

Gobo se odmah pokaže na okno i zaviče:

— Čujete vi, moji hlapci? Vi morate stat cito i pustit se ubit, ku ne ću ja doć dole i drugačje vas strest!

Ladri se prestraše i se puste ubit kako janci. Cesar je zato Gobeta odlikova i ćeni je, da š njin vajka ji i da lepó prez dela živi.

Drugoga dana poje cesar Gobetoven braton i ispovi im sve, ča je načini njihov brat. Oni so bili jako jadni, da ni Gobo umra, pak so opet počeli cesaru govorit, da će mu on još i četrtega ladra dopejat, ku mu zastraši, da će ga ubit. Taj četvrti ladro je cesaru ukra kobilo i zlatne lancune. Cesar hi posluša i naloži Gobetu, da mu dopeje kobilo, koja je bila poli četrtega ladra s puno zvoni po vratu.

Gobo poje, odreže si jeno paličico i naspiči je. Dojde po noći u štalo, žapreće se u lišće i podbode kobilo. Kobila poskoči i pozvoni. Na to dojde ladro i pregleda celo štalo, ne najde nič i poje opet spat. Tako se dogodi i drugi put i ladro jadan reče: „Zvoni, zvoni, koliko češ, ma mene ne vidiš i poje opet spat. Kad je to Gobo ču, po malo otpre štalo, otpelje kobilo van, zajaše je i iz dalekega poviče: „Hej ladro! Sada si prez kobile“.

Dojde u grad i popelje kobilo cesaru, koji je to odmah javi njigoven braton. A njih je još tenta oni črni iz pakla, pak počnu opet cesara nagovarat, da će mu Gobo donest i zlatne lancune.

Ni bilo druge, nego je Gobo opet ša i skri se pod postelju, ali ga je ladro čapa, spravi u kapuner i naredi svoje žene, da ga odebeli za jeno frajo. Kad je Gobo bi debel, otpravi se ladro pozivat pretele na frajo, a žene naredi, da pripravi sve potrebno. Ona poje kalat drva, a Gobo je lepo zaprosi, da ga pusti van, da će je on raskalat sve, a ne će uć. Ona ga posluša. Na to će Gobo?

— Čujete! Držite mi to drvo, zač ja ga ne moren nikako raskalat.

Ona ga posluša, a on mesto po drvu, udre po nje i ubije je, čapa lancune, ujde i srєtno hi donese cesaru.

Njegovi so brati za to doznali, pak so nagovorili cesara, da ga opet pošalje, da mu dopeje i samega tega ladra.

Siromah Gobo se spremi, postavi si dva kušina na gobo, da ga ladro ne more prepoznat, zamoli od cesara dva para voli, jedan voz, sekiro i pilo, pak se uputi do hiže od ladra. Pred hižon je bi jedan veliki stari dub, okoli kojega se je stavi Gobo delat. Malo iza tega dojde ladro i zapita ga:

— Ča to pensaš?

Gobo mu odgovori: „Jedan vražji Gobo mi je puno zla učeni, pak ću od tega duba napravit jeno kaselo, da već ne bude moga uć“.

— Bravo, bravo! I ja ću ti pomoć, — odgovori mu ladro.

Obedva so delali i napravili jedan čvrsti kasun. Kad je bilo sve gotovo, šegavi Gobo naloži ladru, da ga postavi na voz i reče mu:

— Sada hodi ti unutra, ki si jači od mene, a ja ću zacvekat izvana. Kad ti budem reka, oni put dviži. Ku ne budeš ti moga razbit kasun, ne će ni on.

Ladro ga posluša, ali za svojo nesrećo. Kad je Gobo sve zaceka mu poviče:

— Sada si gotov! — Ja san Gobo, koji san sfrući tvoje brate, a sada ću i tebe.

Gobo svas zadovoljan ga dopeje u cesarevo korto. Kason so polili s katramom i užgali ga.

Cesar vesel i zadovoljan nagradi Gobeta i imenuje ga za ministra.

Gobo je posta gospodin, a svoje brate je ćeni pedepsat tako, da im je odredi mesto poli vrati i za svakidanjo hrano samo kruh.

Godina II. — Broj 305.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—

Oglasi 80 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak 15. svibnja 1916.

Tisak i naklada:
Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Na visoravni Doberdob bijaše noćas nakon ljute borbe suzbit žestoki talijanski napadaj sa ručnim granatama zapadno Sv. Martina. Inače mala bojna djelatnost.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 14. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U okolici Givenchy en Gohelle bijahu upaljene mine u engleskim položajima; bojevi za lijak i jarke svršili su se uspješno po nas. Na zapadnom brijegu Moze bijaše suzbit francuski napadaj sa ručnim granatama protiv brežuljka 304. Uzajamna topovska djelatnost na obim brijegovima Moze bijaše živahna.

Istočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Balkansko bojište.

Neprijateljski letioci, koji su bacali bombe na Mirovcu i Doiran, bijahu potjerani od naše obrambene vatre.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 14. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema promjene u opće.

Kaukaska fronta.

Neprijatelj, kojega smo u centrumu potjerali iz njegovih položaja u odsjeku brda Kope, poduzeo je 12. o. mj. namjerom, da natrag zauzme izgubljene položaje, redom pet jakih napadaja protiv Kope i protiv brda Bahtli. Svi su napadaji bili našim protunavalama suzbijeni. Naša je artilerija uspješnom vatrom prouzročila velike gubitke u uzmićućim neprijateljskim četama. Zarobili smo preko sto momaka. Neprijateljska križarka, koja je južno Vurle htjela ući u luku Sighadjik, morade se povući prema Samosu. Naši su topovi križarku tri puta pogodili.

BRZOJAVI.

Rat.

Engleska skupština u prilog miru.

London, 14. (D. u.) „Reuter“ javlja: U etičkom zavodu vršila se je jučer tajna skupština u prilog miru. Redarstvo je skupštinu štitilo te je bijesnoj svjetini zapriječilo, da si isili ulaz u prostorije, gde se je skupština vršila. Kada su sudionici ostavili skupštinu, bijahu napadnuti. Mnogi su bili ranjeni.

Za povećanje američke vojske.

London, 14. (D. u.) „Reuter“ javlja: U New-Yorku vršio se je u subotu demonstrativni ophod u prilog povećanja američke vojske. Kod ophoda je sudjelovalo 100.000 ljudi.

Novi crnogorski ministri.

Bordeaux, 14. (D. u.) „Havas“ javlja: Crnogorski ministarski predsjednik Andre Radović i ostali novi ministri prisegli su kralju te preuzeli svoju službu. Lisnica ratnoga ministra, koju je general Gojnić odbio, bijaše predana generalu Mili Matanoviću.

Bojazan Salandre.

Lugano, 13. Talijanski je ministarski predsjednik Salandra nakon putovanja na jezero Garda, držao u Bresci govor, gdje je izjavio, da su Talijani nadmašili u ratu i najsmionija svoja očekivanja. Sasvim tim je duša muževa, koji su započeli talijanski rat, bila otkad dokad puna najstrašnijih bojazni. On da ne putuje po zemlji, da druge sokoli, već da drugi njega bodre. Salandra je svršio rekuć, da nezna, koliko će još vremena rat trajati, ali to znade, da Italija mora pobijediti, jer je inače propala. U „Corriere della sera“ pretresuje zastupnik Torre posljedice novog rusko-engleskog ugovora, koji daje imenovanim državama i Sredozemno more i Malu Aziju. Italija ima ipak pravo, da Englesku i Rusiju pita, što će Italiji preostati pošto se ona ne može zadovoljiti Jadranskim morem i proširenjem njezinih granica.

Ovdješnja neka vijest veli, da je usljed novih poziva talijansko javno mnijenje vrlo potišteno. Čuju se i prijeteći glasovi. U Montini, izborničkom kotaru poznatog socijalista Ferrija, priredilo da je 6000 žena dapače i javnu demonstraciju. Množina je prošla gradom vičući: „Želimo svršetak rata! Neka živi Giolitti!“ Moralo je posredovati vojništvo i redarstvo. Vijest kaže dalje: Jedna je pukovnija u vojarnama Piacenze odrekla poslužnost. Na fronti pobunila se je brigada Sassari. I u Napulju vršila se je demonstracija, kod koje su spalili sliku poznatog Cicottija. U Apuliji i u milanskoj ravnini jest zlovolja tako velika, da su morali pobjeći mnogi posjednici, koje narod smatra prouzročiteljima rata. Cenzura je dobila strogi nalog, da mora ugušiti sve novinske vijesti o tim dogodjajima.

Narodni političar Zanghieri, energično zastupa u „Secolu“ stanovište protiv gospodarstvene blokade Njemačke iza rata. To da bi značilo osiromašenje Italije, a na mjesto Njemačke stupila bi Engleska.

Razni brzojavi.

Beč, 14. (D. u.) Kroz mjesec travanj bilo je potopljeno njemačkim i austrougarskim podmornicama ili minama 96 trgovačkih brodova, to jest okruglo četvrt milijuna tona.

London, 14. (D. u.) „Lloyd“ javlja: Bio je potopljen parobrod „Eretria“. — Admiralitet javlja: Njemačka je podmornica torpedovala 6. o. mj. englesku jedrenjaču Galgate, zapadno od Quessanta. Dvanaest je momaka njezine posade pristalo u Brestu. Drugoga čamca s trinaestoricom momaka još nema.

Brijeg munja.

Donašamo po „Beogradskim Novinama“.

Luigi Barzini priznaje, da je rat sa brijegovima stajao Talijane više ljudskih žrtava, nego li rat sa pravim neprijateljem. Zato u Italiji umire više ljudi za frontom, nego li pred neprijateljem na položajima. Kao primjer opisuje Barzini svoje doživljaje na brijegu munja.

Crno je brdo na glasu, da se na njemu radjaju bure. I zaista, rijetko koji dan da nije njegova glavica, koja dosta u svom profilu naliči na čovjeka, obavijena gustim crnim oblačinama. Samo s vremena na vrijeme, kada se magle nečesto prorijede, izbije njegov vršak kao neka vizija, koja se smjelo uzdiže prema nebu.

Kada smo stigli na podnožje ovog brijega, sjalo je sunce, a miris ljubičica i radodendrona ispunjao je vazduh. Glavica je brijega bila zavita, kao obično, u gustu maglu. Svi su putevi sa visom bili prekinuti. Komora nije mogla krenuti dalje. Lavine su zakrčile sve staze i puteve, a munje su u posljednjih četrdeset i osam sati uništile jedanaest telefonskih i brzojavnih stanica. Više je od tri stotine munja one noći udarilo u glavicu brijega. Sav je brijeg bio pun elektriciteta, kao kakav akumulator. Na crnom brdu udaraju gromovi u svako doba godine.

To je pravi brijeg munja i gromova. Mnogi misle, da u brijegu mora da ima magnetičnih rudača. Što je uzrok — tko bi znao, moguće sam vazduh, koji je silnim burama tijesno i gusto pritisnut o stijenje, pa trvenjem proizvadja elektricitet. Niko još nije mogao otkriti ovu rijetku tajnu.

Tamo gori često puta gusti kruti snijeg, a istovremeno udaraju gromovi. Krijesovi, modrikasti plamečci, sumpornjasto-žuti žar leti svemirom kao neka hladna vatra. Svugdje svjetle zrake, svjetla, kao kakovim sitnim, najsitnijim patuljkom. Ima noći, kada se ono stijenje sjaji samo od sebe. Svaki vršak, svaki hrid sama je za sebe žarište. Pa kad se odroni koji kamen, kao munja ostavlja za sobom svjetli trag.

Čovječje oko nije vidilo sva ova čudesa, jer niko nije još živio tamo gore medju onim elementima Istom rat je otkrio sve ove tajne i tko bi mogao samo i pomisliti, da će biti jače od strašne čarobnosti Crnoga brijega.

Neopisiv je njegov bijes, krvoločan i strašan, ujedno bizaran i smiješan. Pod njegovim se pogledom tope telefonske žice, nestaje telefonskih aparata, lome se pomorski kabeli, za koje se je mislilo, da će biti jači od običnih žica, gube svijest čitavi odijeli, pali se municija sama od sebe, i skačući dalje od krša na krš stvara na ovom dijelu zemlje — pravi pakao.

Od Caporetta uspeo sam se do Drezence, zadnjeg mjesta gdje još stanuju ljudi na obroncima ovog brijega. Sa vojnih položaja, koji su se tamo gore sve se čini sljubili s nebom, spuštaju na užetu malu škrinju sa lješinama onih vojnika, koji su gore poginuli od munje i gromova prošle noći. I uvijek je jošte grmilo tamo gore.

Čitav narod vojnika spušta se ovdje u nebrojenim serpentinama sve do dolina tamo kod stanice. A sav taj rad množine samo je radi nekolicine njih, koji tamo gore, zaviti u tople kabanice, čuvaju stražu!

I kad se sve to vidi, dolazi čovjek do spoznaja da nije sva i najteža borba tamo gore na položajima: Ovaj brijeg, ovaj silni moćni brijeg je gori od svakog neprijatelja, jer on uništuje svojim kamenjem, svojim nepogodama čitave naše kolone. Zato i treba brdski rat mnogo i mnogo ljudi. Da se može gore na vrhuncu brijega izbaciti na neprijatelja nekoliko hitaca iz puške, treba čitave piramide ljudi, koji na svojim ledjima nose jednog borca. Nepregledna je količina vlakova, automobila, kola, mula i ljudi potrebno, da se na koncu nekolicina nosača uz velike pogibelji domognu stražara na vršku brijega. I za to je umiranje veće u pozadini, nego na fronti.

Kod male kolibe na ledjima brijega pojavio se je dim. Nekoliko vojnika stoje na pragu i javljaju: „Tri stotine nosača prošli su mjesto, koje je jučer bilo zasuto lavinom. Mule stoje kod straže br. 8. — Adio“. I opet je sve tiho kao i prije.

Uznojene i umorene idu mule dalje za svojim goničima. Slijede ih mirno, do u smrt. Često moraju pasti pod teretom. Dogadja se, ako sa tovarom udare od pećinu, da izgube ravnotežu i nestane ih za uvijek u ponoru.

„Naprijed, već je kasno!“ Sa gvoždjem na nogama idemo lagano naprijed jedan za drugim. Sto dalje — pred nama je polje sigurne bijele smrti.

Domaće Vijesti.

Uporaba civilne pošte za vojničke osobe zabranjene. Dogodilo se je, da vojničke osobe armade na bojištu obzirom na postojeće propise glede cenzure i radi toga, što otprema listova u zaledje katkad traži više vremena, nastoje prokriomčariti vijesti, koje moraju tajne radi biti pregledane od vojničkih preduzetih mjera. Takvo je kriomčarenje najstrožije zabranjeno. Uporaba je civilne pošte za otpremu poštarskih dopisnica ili listova, odašiljanje omota po civilnoj pošti ili po otpremnicima, ili prijenos dopisnica, listova ili omota po osobama, koje putuju u ozemlje (ranjenici, namještenici na željeznicama, pratioci transporta, civilne osobe itd.) zabranjena. Tko radi proti ovoj zabrani, kriv je prema okolnostima zločina zapostavljanja uredovnih dužnosti uopće, zločina povrjede subordinacije, a u najboljem slučaju prestupka proti redu i miru. I civilne osobe, koje sudjeluju kod ovakvog kriomčarenja sa listovima, mogu da budu pozvane na sudbenu odgovornost i to pod naslovom zločina pružene pripomoći vojnom zločinu, koje se u području armade kazni po prijekom sudu. No svakako će ovakove osobe biti kažnjene po ces. naredbi od 20. travnja 1854.

Poštarski promet sa Srbijom. U koliko c. i k. etapni pošt. uredi Arangjelovac, Biogred, Vel. Milanovac, Kragujevac, Obrenovac, Palanka, Šabac, Valjevo, Čačak, Jagodina, Kraljevo, Kruševac, Smederevo (Semendria) i Užice u Srb. imaju da djeluju takodjer kao vojno-pošt. uredi za Zapovjedništva, čete i zavode, koji se nalaze u tim mjestima, to se u smislu otpisa ministarstva trgovine od 22. travnja 1916 br. 10.600-P ex 1916 mogu da na ta mjesta pošlju privatni paketi vojne pošte na zapovjedništva, čete i zavode, koji se tu nalaze te za osobe koje njima pripadaju i to pod uvjetima koji opstoje za promet privatnim paketima vojne pošte.

Iz Banovine.

Madžarske škole u Hrvatskoj i Slavoniji. Pod naslovom: „Škole kr. ug. državnih željeznica u Zagrebu i Osijeku“, izjavljaju „Nar. Novine“ ovo: U povodu vijesti jednih zagrebačkih novina, da je ravnateljstvo kr. ug. državnih željeznica raspisalo natječaj za popunjenje učiteljskih mjesta u rimokatoličkim i srednjim školama u Zagrebu i Osijeku, ovlašteni smo s nadležne strane izjaviti, da je u dotičnom natječaju pogrješno navedeno, da su te škole srednje škole. Ravnateljstvo je svojevremeno dobilo dozvolu za osnutak pučkih škola sa osam razreda, a nema dozvole za osnutak nikakvih srednjih škola.

Izložba narodnih veziva. Dne 9. tek. mjes. otvorena je u Požegi na svečani način izložba narodnoga veziva i drugih radnja domaće ženske industrije.

Poštanska agencija Bović obustavljena. Danom 29. veljače t. g. obustavljena je privremeno poštanska agencija Bović u zagrebačkoj županiji. Mjesta Bović, Boturi, Gremušnica, Golinja, Kirin, Donji Kirin, Gor. Trstenica uvrštena su istim danom u urudžbeno okružje poštanskog ureda Vrginmost.

Hrvatski generali. Novim generalima imenovani su Antun Plivelić, bivši zapovjednik 78. pješ. pukovnije u Osijeku, a sada brigadni zapovjednik na ratištu, zatim Vjekoslav Petković, bivši zapovjednik sisačke 27. domobranske pješ. pukovnije i konačno Adam Durman, zapovjednik pastuharstva u Zagrebu.

Ratne marke u Hrvatskoj. Polag izvješća zagrebačkog poštanskog i brzojavnog ravnateljstva, unišlo je u mjesecu ožujku tek. god. u ime dobrotvornih darova prodajom kr. ug. poštanskih ratno-pripomoćnih biljega na teritoriju kraljevina Hrvatske i Slavonije 5,999 K 94 filira.

Odlikovanje. „Narodne Novine“ od 10. tek. mjes. priopćuju: Njegovo ces. i kr. Visost prejasni gospodin nadvojvoda Franjo Salvator blagoizvolio je, kao zamjenik protektora društva „Crvenoga Križa“ u Monarhiji, u ime Nj. ces. i kr. apostolskog Veličanstva, premilostivo podijeliti satniku u pričuvi, kr. nadinžiniru Miji pl. Philippovichu Freudenburškom, počasni znak II. razreda sa ratnom dekoracijom uz oprost od pristojba.

Imenovanje. „Nar. Novine“ od 10. tek. mjes. donose: Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je kr. sudbenog pristava I. razreda Dušana Rogulju, dodijeljenog na službovanje kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, odjelu za unutarnje poslove, imenovati perovodjom nižeg razreda kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade u IX. činovnom razredu sa sustavnim berivima.

Dar generala Sarkotića gradskoj sirotinji grada Zagreba. Zemaljski poglavar Bosne i Hercegovine, Stjepan pl. Sarkotić, uručio je načelniku grada Zagreba iznos od 300 kruna za gradsku sirotinju.

Stavnje na Rijeci. Iz Rijeke javljaju: Kako se saznaje, bit će revizija stavnje na Rijeci izmedju 13. i 17. lipnja tek. godine. Na ovu reviziju ne trebaju doći rodjeni godine 1865., koji su na prijašnjim stavnjama bili proglašeni nesposobnima.

Iz Dalmacije.

Kolajne „Osvećeno Kosovo 1612.“ zabranjene. Javljaju iz Zadra: Nošenje i posjedovanje srpske kolajne „Osvećeno Kosovo 1912.“ jest redastveno zabranjeno. Kolajna je iz mjedi, 35 cm široka, okrugla, na prednjoj je strani ćirilicom natpis: „Osvećeno Kosovo“, ispod natpisa nalazi se brojka „1912.“, okružena zrakama te slika topa sa lovor-vijencem. Na stražnjoj je strani srpski orao sa četiri „S“ obrubljen lovor-vijencem. Na pojedinim listovima tog vijenca napisana su imena slijedećih gradova: Bitolj, Skadar, Ohrida, Sjenica, Devran, Trnovo, Leš, Elbasan, Drač, Priština, Mrdare, Prizren, Štip, Devar, Novipazar, Veleš, Jedrene, Skoplje, Prilep, Kumanovo. Pekršitelji kaznit će se globom od 2 do 200 kruna, odnosno zatvorom od 6 sati do 14 dana.

Za svojte poginulih osoba na jedrenjači „Beethowen“. Kako je poznato, nema o četverokaterki jedrenjači „Beethowen, koja je dneva 29. ožujka 1914. otputovala iz New-Castlea u Australiji, dosele nikakva glasa, pa se obzirom na to sumnja, da je skupa s odnosnom posadom nastradala. Na „Beethowenu“ bilo je i više pomoraca iz Dalmacije. U interesu preživjele svojte poginulih osoba, potrebito je, da se svojta usmeno ili pismeno prijavi Osiguravajućem zavodu radnika proti nezgodama (Trst, Via Valdirivo br. 40.), e da taj zavod, prije izmaka 29. ožujka 1917., uzmogne povesti potrebite izvide u svrhu ustanovljenja njihovih odšteta, što im po zakonu za osiguravanje pomoraca proti nezgodama pripadaju.

Počasni gradjani. Zadarski „Narodni List“ javlja: Općinsko vijeće u Skradinu, na predlog upraviteljstva, imenovalo je počasnim gradjanima: c. k. namjesnika grofa Attemsa, zapovjednika vojske generala Boroevića i kontradmirala Zakariju, lučkog zapovjednika u Šibeniku.

Prijeki sud. C. kr. dalmatinsko namjesništvo proglasilo je uslijed naredbe vojnog zapovjedništva ponovno iznimne mjere prijekoga suda, pod koje potpadaju gradjanske osobe, ako bi skrivile koje od zlodjela, navedenih u dotičnoj obznani.

Društva za ratni zajam. Pred nedavno osnovana su u Omišu i Trogiru društva za ratni zajam. Društvima je svrha, da olakote i siromašnim slojevima pučanstva, pomoću udruživanja, i malenim sredstvima sudjelovati u potpisivanju ratnoga zajma.

Obilat lov srdjela. Iz Postira na Braču javljaju, da je tamo obilat lov srdjela, al su tvornice na čudu, jer im ponestaje soli.

Učenicima je zabranjeno pohadjanje kinematografskih predstava. Pokrajinsko školsko vijeće odredilo je u svojoj sjednici od 11. pr. mj. bezuvjetnu zabranu pohadjanja kinematografskih predstava svim učenicima i učenicama pučkih i gradjanskih škola u Dalmaciji, pa i u pratnji njihovih roditelja ili skrbnika. Dopušteno je ovoj djeci polaziti jedino posebna poučna prikazivanja, koja kinematografska poduzeća upriličuju u dogovoru s upravama škola, isključivo za školsku djecu. — Čini nam se, da je ova bezuvjetna zabrana neumjesna. Kad jednom postoji cenzura za kinematografske predstave, a u cenzuri ima i gg. profesora, moglo se je prepustiti toj cenzuri, da odluči, koji filmovi nisu za učenike. Priznajemo, da u kinematografu ima mnogo zla, ali može da bude i dobra. U Zadru n. pr. djeca ne bi imala pojma o željeznici, da nema — kinematografa!

„N. L.“

Iz Slovenije.

Zahvala generalnoga pukovnika Boroevića. Ljubljanski „Slovenec“ priopćuje slijedeću zahvalu hrv. generala Boroevića: „U korist školske zaklade u Ljubljani, Vrhniki, Borovnici, Dol. Logatcu i Logu izvedena prodaja grančica masline na dan maslinske nedjelje, donijela je znatni iznos od 18.000 K. Svim onima, koji su svojim sudjelovanjem pripomogli k tom lijepom uspjehu, izričem u ime moje armade najsrdačniju i najljepšu zahvalu“. — Boroević, generalni pukovnik.

Boroević — počasni član koprivske općine. Općinsko vijeće u Koprivi na goričkom Krasu imenovalo je generala Boroevića, za njegove osobite zasluge kao branitelja domovine, počasnim članom koprivske općine.

Razne Vijesti.

Ekomski rat protiv centralnih vlasti. Luzzati ističe u jednom od potonjih brojeva „Corriere della sera“, da će vodjenje ekonomske borbe iza svršetka rata naići na vrlo velike poteškoće. Predložen je carinski savez sila sporazuma, ali je to lakše rečeno nego li učinjeno. Kako da se postigne sloga izmedju tako raznovrsnih interesa ententinih država? Na to pitanje Luzzati ne daje nikakvi odgovor, ali i samim njegovim postavljanjem on daje razumjeti, da on zahtjev o ekonomnom ratu protiv centralnih vlasti smatra kao glupost.

Naša trgovačka mornarica. Odmah u početku rata prekinula je naša trgovačka mornarica sa svojom plovitbom. Parobrodarska društva zaključila su lanjsku godinu sa znatnim deficitom, al ujedno i sa nadom na sjajni razvitak iza rata. Deficit pokriva činjenica, da je cijena brodovima, usljed ogromnog broja dosele potonulih, uvelike poskočila. Iz tudjine ne treba dovažati obilno surovinu. Vlasnici parobroda i brodova ne miruju, pa ćemo do mala imati parobrodarsku centralu. U tršćanskom se brodogradilištu grozničavo radi.

Organizacija srpske vojske. Kako „Novoje Vremja javlja, dovršena je organizacija srpske vojske, koja je podijeljena u tri vojne skupine. Zapovjedničtvo tiju skupina preuzimaju generali Mišić, Štefanović i Šturm-Jurišić. Da li će vojvoda Putnik položiti vrhovno zapovjedničtvo, nije jošte poznato. Vrhovno zapovjedničtvo bit će povjereno prijestolonasljedniku Aleksandru, a uz bok stajati će mu general Bojović.

Bojevi za Bagdad. Iz Petrograda javljaju, da se u smjeru na Bagdad vrše ljuti bojevi izmedju ruskih i turskih vojska. Prvi ljuti nasrtaj Rusa bio je po vijestima iz Engleske odbit.

Sin grofa Tolstoja u Austrougarskom ropstvu. Sin velikog ruskog književnika grofa Tolstoja bio je kao austrougarski zarobljenik interniran u Mitrovici. Poslije nekoliko neuspjelih pokušaja bijega otpremljen je pred nedavno u drugi zarobljenički tabor.

Jugoslavenski odbor u Nizzi. „Arbeiter Zeitung javlja: Pariško izdanje „New-York Heralda“ od 19. travnja javlja, da su u Nizzu prispjeli: dr. Hinković, zastupnik iz Zagreba, dr. Trumbić, predsjednik dalmatinskoga zemaljskoga sabora, sa suprugom, dr. Nikola Stojanović, narodni zastupnik iz Bosne, podpredsjednik zemaljskoga sabora, dr. Srčkić, narodni zastupnik iz Sarajeva, dr. Banjanin, narodni zastupnik iz Zagreba, izdavatelj „Srbobrana“ dr. De Guli iz Dubrovnika i dr. Vošnjak iz Slovenske. Te su strance na željezničkoj postaji pozdravili mnogi srbijanski narodni zastupnici i predsjednik francuzko-srbskoga odbora de la Salle. „Imena su sve te gospode — dodaje „S N.“ — našoj javnosti dobro poznata, a naslovi, što im ih Francuzi daju, posvema su izmišljeni, odnosno čestita gospoda „tudjinci“ prisvajaju sebi časti, koje su im u domovini već odavna oduzete. Što radi ta družina u Nizzi, o tom više ne treba da se razpravlja“.

„Rusko Slovo“ o sudbini Srbije. „Rusko Slovo“ donosi razgovor s predsjednikom srpske skupštine Androm Nikolićem, koji je mnienja, — da bi bio zločin povesti sada srpsku vojsku bilo na koje bojište, jer ubijati i dalje muško potomstvo naroda, koji je i onako uništen, ne može se nikako dopustiti. Slično su zadnje vrijeme izjavili i neki drugi odličniji srpski politici.

Zaplijenjene knjige u Českoj. Svim školskim upravama u Frydecku odaslana je uputa c. kr. ministarstva za bogoštovlje i nastavu, kojom se zabranjuje djačtvu više školskih knjiga. Zabranjene su neke knjige za pjevanje, zatim nekoliko vježbenica českoga jezika i nekoliko vježbenica ruskoga jezika, onda jedna vježbenica francuskoga jezika, zatim jedna česka čitanka za gradjanske škole i opetovnice, onda jedan zemljopis. Frydecky je kapetanat ponovno pozvao škole, neka kod učenika ograniči raširivanje tiskopisa (slika): Kufnerovu Husitsku vojsku i Kožiškov Sokolski Slet, jer oni, i ako ne namjerice, služe radikalnoj propagandi. Pomenute će školske knjige biti ponovno cenzurirane i u popravljenom izdanju opet izdane.

Pašićeve nade. „Fkr. Ztg.“ javlja iz Petrograda, da je Pašić izjavio zastupnicima štampe svoje uvjerenje, da će se pitanje o prolazu srpskih četa preko grčkog zemljišta u Solun povoljno riješiti. Svršetak rata imao bi uslijediti u jeseni, Naravski sa pobjedom entente, jer da se za ententu otvaraju na Balkanu najšire perspektive.

Ententa o proljetnoj ofenzivi. Mnoge engleske novine počinju konačno tumačiti svijetu, da se namjeravana proljetna ofenziva ententinih sila mora odgoditi za kasnija bolja vremena.

Par volova za 10.000 kruna. Plzenjski mesar Blažek kupio je dne 1. maja na sajmu par volova za 10.000 kruna. Nečuveno visoka cijena je najveća što se je za govedo izdala otkad rat traje. Grjehota, da se nije ujedno javilo težinu volova.

Ruske izjave o Grčkoj. Ruski list „Den“ piše: Čim su se ententine čete iskrcale u Solunu, oduzeta je Grčkoj mogućnost, da otvoreno ustane protiv entente. Svi Grčki prosvjedi radi povreda neutralnosti nemaju nikakve osobite važnosti, jer Grčka i nije mogla inače, ako nije željela da izgubi sve svoje obalne gradove. U slučaju, da Grčka stupi na stranu središnjih vlasti, dala bi tim njemačkim podmornicama čvrsto uporište, pa bi se ententino brodovlje moralo povući barem privremeno iz tog dijela Sredozemnog mora. Ako bi se pak stvorio balkanski savez, imalo bi to veliko značenje za držanje Rumunjske. Obzirom na to, prisiljena je ententa, da u mnogočemu Grčkoj popusti. Usprotivi li se Grčka i oštrije protiv prijevoza srpskih četa, onda je to očiti znak, da je stupila na stranu Njemačke.

Izjava o potopljenom „Sussexu“. Njemačka vlada upraviti će Americi notu, u kojoj će potvrditi, da je „Sussex“ uistinu potopljen po jednoj njemačkoj podmornici, čiji je zapovijednik jur kažnjen; te će istodobno ponuditi novčanu odštetu.

Torpedo izumljen u Hrvatskoj. U ratnoj godini 1866. izumljen je torpedo. Izumio ga Englez Whitehead, koji se tada nalazio na hrvatskom tlu na Rijeci. Današnji torpedo imade oblik cigare ili ribe; promjer iznaša do 55 cm, a dužina 4—6 m. Torpedo je savršen podmorski brod, samo što na njem nema kapetana ni mornara. Na prednjoj se strani toga broda nalazi spremište eksplozivnih tvari (trinitrotonol, ekrazit, pikrinska kiselina, ili što drugo), iza toga slijedi kotao za stlačeni zrak, koji imade zadaću, da pomoću stroja, koji se u torpedu nalazi, tjera vijak toga broda. Torpedo se pomoću jedne cijevi izbaci u more pomoću slabog naboja baruta ili takodjer sa stlačenim uzduhom. Na stražnjoj strani torpeda nalazi se kao i kod parobroda vijak i kormilo. Kormilom se može regulirati po volji, da li će torpedo pliće ili dublje u vodi broditi. Važan je dio torpeda zvrk, poput onih, kojima se djeca igraju, samo naravno nešto većih dimenzija. Taj svrk — gyroskop zvan — imade to svojstvo, da se vrlo jako opire svakom zakretanju svoje osi. On će stoga nastojati, da se i torpedo ne zakreće, već da se giblje u onom smjeru, koji mu je dan. Gibanje mora i morske struje ne će ga stoga moći svrnuti s pravoga puta. U novije doba učvršćuju na prednjem dijelu torpeda malen top, koji se automatski ispali. Tane tog topa probuši najprije oklop, a zatim tek eksplodira naboj torpeda, ali sa znatno jačim djelovanjem. Imade danas metoda, kojima se za vrijeme putovanja može brzojavno bez žica mijenjati položaj kormila i upravljati torpedom sa kopna, tako da ga čovjek sa kopna kao rukom vodi do neprijateljskog broda. Naravno da o takim uredjajima malo što u javnost prodre iz lako pojmljivih uzroka.

Prizren. Bujna Rijeka Bistrica, koja teče usrijed grada, dijeli Prizren na dvije velike mahale: desnu — turski kraj, u kojoj samo u glavnoj ulici ima dvospratnih kuća i radnja, i lijevu, koja prestavlja pravi Prizren. Tu su hoteli, koji su dosta slični turskim hanovima, trgovačke radnje, mnogo arbanaških gostionica, mljekarnice, poslastičarnice i bozadžinice. Veliki prostor zauzima tako zvana „Kujundžijska čaršija“, u kojoj su skoro same zlatarske radionice. Danas u Prizrenu u velikom jeku rade zanatlijske i trgovačke radnje, bolje no u mirno doba, kada je u Prizrenu živjelo 46.000 gradjana. U Prizrenu većinom žive muslimani, koji su pravi vještaci u izradi kujundžiskih rukotvorina. Ovdje se mogu naći najljepše izradjeni srebrni pištolji u samim ukrasima, veoma umjetnički izradjeni u srebru, i zlatu jatagani i divne puške. Prizren je bio izvozni centar cijele stare Srbije i Macedonije najljepše izradjenog i umjetnički ukrašenog oružja, koje se kriomčarilo i za Arbaniju. Prizren je od vajkada čuveni grad sa zlatarskim, kožarskim i terzijskim izradjevinama, čiji su majstori u pravom smislu vještaci. Prizren je nekada bio centar trgovine sa Skadrom, Skopljem, Mitrovicom, Novim Pazarom i Raškom. Prizren se je naglo ekonomski razvijao. Njegovo ekonomsko razviće opalo je tek prolaskom željezničkog kraka Skoplje—Mitrovica. Za budućnost Prizrena, veliku ulogu bi igrala rijeka Bistrica, koja bi mogla od njega da stvori veliko industrijalno mjesto. I sada na njoj u gradu ima više vodenica, u kojima bi se vrlo lako mogla izvesti postrojenja električnih centrala i raznih fabrika: kao platna, kože, obuće i dr. Sirovi materijal za sve te fabrike u Prizrenu je u izobilju i vrlo jeftin. Okolina Prizrena je veoma plodna. Podrimska kotlina i cijelo Metohijsko polje daju najbolje žito. Podrimsko sijeno i prizrensko žito čuveni su u cijelom kosovskom kraju. Prilikom bijega srpske vojske Prizren je bio centar bjegunaca. Kroz njega su prošli skoro svi bjegunci i sva vojska. Tada su se mogle vidjeti strašne stvari, koje su jasno svjedočile o strahovitom i nepromišljenom bijegu Srba iz svoje domovine. Pašić je pobjegao iz Prizrena, a kralj Petar napustio je Prizren poslijednjeg dana. I danas u Prizrenu nalazi se još dosta bjegunaca, koji su se predali trgovini i zanatima. Mnoge srpske učiteljice otvorile su tamo kavane i poslastičarnice.

Cijena soli. Odbor je grada Beograda bio odredio cijenu soli po kilogramu 50 helera. Pošto je carska i kraljevska uprava monopola odredila drugu prodajnu cijenu soli, po kilogram 47 helera, to uprava grada Beograda od danas objavljuje, da će se kuhinjska so u svim gradskim prodavonicama prodavati po ovoj cijeni.

Revolucijonarno gibanje u Lisabonu. „Az Est“ prima iz Granade: U Lisabonu buknula je revolucija. Arsenali su u plamenu, dok medju vojskom vlada buna.

Sedam ženskih lješina. U Cinkoti u blizini Pešte nadjeno je u jednoj sobici limara Bel Kiss-a, koji je na početku rata otišao u vojsku, u sedam olovom zatvorenih limenih škrinja sedam ženskih lješina, koje su se rastvarale. Po izjavi stanovnika kuće umro je Kiss u ratu u Srbiji. Lješine nisu bile odjevene. Limar Bela, koji je prije polaska u rat ubio svih sedam djevojaka bio je neženja, a stanovao je sve do rata u kući, gdje su u tajnoj sobici našli lješine. Prije nego li je pošao u rat, preporučio je toplo gospodaru kuće, da ne otvara sobice, koje si je zadržao, jer da je u njima spravio svoje orudje. Detektivi su počeli ispitivati, gdje je stanovao prije nego li je došao u Cinkotu, te su pronašli, da je stanovao u Pešti na dvadesetak mjesta, a uvijek kao podstanar. Često je polazio u Beč, gdje je po više dana ostajao i uvijek se upoznavao sa sluškinjama. Policija sada nastoji, da pronadje, s kojima se je sluškinjama Kiss upoznao i koje su za njegova vremena nestale. Prema prijavnoj je cedulji kod policije imao Kiss 32 godine.

Italija i srpske aspiracije. Talijanska je javnost sve to uznemirenija zbog srpskih aspiracija na Jadransko more. Osobito se oštro komentira Pašićev doček i njegove izjave u Petrogradu. U „Corriere della Sera“ zaplijenjeno je pô stupca, pa je do petrogradskoga telegrama o Pašićevu putu ostao samo dopisnikov potpis.

Godina II. — Broj 306.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . 3—
Tromjesečno . . . . 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak 16. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Naša lijetala nabacila bombama Valonu i otok Saseno.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. svibnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Jučer popodne razvili su se na mnogim odsjecima živahni topovski bojevi, koji se i danas nastavljaju. Ove su noći napali sa bombama naši ljetaći, arsenal Adrija u Tržiću i kolodvor u Cervignanu, kao što i ine vojničke zgrade. Sva su se lijetala vratila neoštećena. Na zapadu od Sv. Martina protjerala je naša pješadija neprijatelja iz prednjih njegovih jaraka i suzbila mnoge protunavale. Talijanske su se provale na sjeveru od brda Sv. Mihovila izjalovile. Grad je Gorica stajao sinoć pod neprijateljskom vatrom. I na zapad od tolminskog mostobrana prodirale su naše čete više puta u talijanske jarke.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 15. (D. u.) Dne 13. svibnja popodne obasula je skupina naših lijetala uspješno sa bombama vojničke zgrade u Valoni i na otoku Saseno. Uza svu žestoku neprijateljsku vatru vratila su se neoštećena.

C. i K. zapovjedništvo mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na mnogim je odsjecima fronte bilo na jednoj i drugoj strani živahne topovske i izvidničke djelatnosti. Neprijateljske pokušaje, da opet osvoje položaje kod Hullucha, što smo im ih pred kratko uzeli, osujetili smo bojevima na bodove u koliko nijesu se skršili o vatri našeg topništva. U području Moze suzbili smo bez muke francuske napadaje na zapadnom obronku Mort-Homma i u šumi Caillette.

Istočno i balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Neznatna topovska paljba na nekoliko odsjeka. Sa ostalih fronta nisu stigle nikakve važne vijesti.

BRZOJAVI.

Rat.

Zašto Talijani ne mogu zauzeti Gorice.

Haag, 14. „Morningpost" jest prvi engleski list, koji priznaje da su Talijani preslabi, da bi mogli kod Gorice napredovati. Glavnih poteškoća ne pravi teren, već austrougarsko teško topništvo. Dopisnik se lista doduše nade, da će sadašnji sistem manjih napadaja na pojedine odsjeke donijeti vremenom uspjeha ali i on priznaje, da su Talijani samo ondje sigurni, gdje ih teren štiti pred dobro sakrivenim neprijateljskim topništvom. Premda Talijani tvrde, da bi mogli jurišem zauzeti Goricu, ipak se ne usudjuju preći u teren, koji može biti svaki čas pospen ukriženom topovskom vatrom, gdje bi svaki pokušaj prodiranja značio samoubojstvo, te se zadovoljuju dnevnim malenim okršajima, kojima misle, da će konačno ipak umanjiti stratešku vrijednost glavnih austrougarskih položaja.

Englezi u Perziji.

Karlsruhe, 14. „Novoje Vremja" javlja, da je u blizini Bušira, u perzijskom zaljevu došlo do sukoba medju engleskim i perzijskim četama. Sada jesu Englezi u Buširu opsjednuti od Perzijanaca, koji su oko Bušira podigli jake poljske šančeve. Englesko odjelenje, sastojeće iz jednog europskog bataljuna i jedne pukovnije Indijanaca, učinilo je iz Bušira jedan ispad, ali nije moglo prodrijeti jake šančeve podsjedatelja. Moralo se je bezuspješno povući natrag u grad.

* *

Bušir jest najvažnija perzijska luka na perzijskom zaljevu, koju Englezi i Rusi u svojim planovima protiv Perzije često spominju. Udaljena od prilike 270 km od ušća Šat-el-Araba.

Balkan.

Tisza u Srbiji.

Beograd, 15. (D. u.) Madjarski je ministar predsjednik Tisza prispio 14. o. mj. u Šabac. Na granici bio je dočekan od vojničkog gouvernera generala Salis-Sevis. Tisza je išao zatim u Valjevo, gdje je ostao čitavi jučerašnji dan.

Ententa i Grčka.

Atena, 15. (D. u.) Reuterov ured javlja: Ententini poslanici nijesu primili nikakve napute, da bi njihove vlade smatrale kao riješeno pitanje prijevoza srpskih četa.

Ententa popustila pred Grčkom.

Atena, 15. svibnja. (D. u.) Po pisanju novina saopćili su grčki poslanici u Parizu i u Londonu svojoj vladi, da ententske vlade ne zahtjevaju više prijevoz Srba preko Grčke.

Ententa.

Francusko-ruska pregovaranja.

Kopenhagen, 14. svibnja. „Berlinske Tidende" javlja iz Petrograda: Francuski ministar Viviani imao je jučer dugi razgovor sa državnim nadzornikom Pekrowskym o gospodarskom odnosaju medju Francuskom i Rusijom. Viviani je naglasio potrebu, da se u pogledu carina sa Francuskom pogodnije postupa nego sa drugim državama te je izjavio, da je francuski kapital pripravan sudjelovati kod dizanja ruskog naravnog bogastva.

Asquith u Irskoj.

London, 15. svibnja. (D. u.) Reuterov ured javlja: Asquith je išao u Belfast, u glavni grad Ulstera, da se posavjetuje s tamošnjim vlastima.

Talijanske pritužbe protiv Engleske.

Lugano, 14. Gospodarstvena napetost medju Italijom i Engleskom raste. To proizlazi i iz članka Luzzattija u „Corriere della sera", koji se pritužuje protiv teške štete, što su joj engleske uvozne zabrane prouzročile u mnogim granama talijanske obrti, te opominje, neka se ne bezobzirno krše odnošaji medju saveznim državama. Isti list donaša i vijest iz Londona, koji veli, da je Marconi dospio u London sa talijanskim industrijalcem Crispijem radi pitanja brodovnih tovarnih troškova, da su se ali tamo morali uvjeriti o bezuspješnosti svojih nastojanja. Osim toga dolaze osobito iz južne Italije uznemirujuće vijesti o rastućem pomanjkanju ugljena. Toga radi morao je sardinjski grad Sassari ostati bez ikakve plinove rasvjete.

Sjevernotalijanski listovi doznaju iz Londona, da su nove engleske gradnje brodova sasma neznatne, te da se njima neće moći nadomjestiti gubitke trgovačke flote. U posljednjem četvrtgodištu počeli su u engleskim brodogradilištima graditi samo 54 brodova sa poprečno 2000 tona, a spustili su u more 67 brodova. Mnogo brodova nije bilo svršenih radi svadja medju naručnicima i brodogradilištima, koja zahtjevaju više cijene. Italija neka se ne zavarava: tovarni troškovi na brodovima rasti će i dalje.

Amerika.

Wilsonova politika u pogledu podmornica.

New-York, 14. svibnja. Američko novinstvo naglašuje sa posljednjom notom, što ju je predsjednik Wilson poslao u Berlin.

Predsjednik odbora za vanjske poslove u zastupničkoj kući izjavio je: Nota odgovara položaju, te će, nadam se, biti od kongresa odobrena. Čini mi se, da će notom biti svršena prepirka radi podmornica pod uvjetom, da Njemačka ispuni svoja obećanja. Prihvaćamo njemačka osiguranja, ali se ne možemo slagati time, da budu ta osiguranja bilo u kakvom savezu sa našim diplomatskim pregovaranjima sa Engleskom. Ja ne vjerujem, da je namjeravala uvjeno popustiti, već da je samo izrazila nadu, e ćemo mi kušati da razjasnimo položaj što je nastao usljed engleske blokade.

„New-York World" razmatrajući notu veli: Velika većina američkoga naroda ne želi niti rata niti preloma diplomatičkih sveza sa Njemačkom. Ona zahtijeva samo, da Njemačka drži svoja obećanja te da zapriječi ubijanje umeričkih gradjana, kada oni na debelom moru izvršuju svoja zakonita prava. To se može dogoditi samo u slučaju, ako se Njemačka kod svojih operacija sa podmornicama bude držala pravila za križarenja. Dogodi li se to, onda ne će u budućnosti doći do nikakve krize. Ne dogodi li se, to će odgovornost za sve neugodne posljedice nositi njemačka vlada.

Američki prosvjed protiv Engleske.

Washington, 15. (D. u.) Vlada pripravlja prosvjed protiv Engleske radi njezine politike, što obustavlja prijevoz pomoćnih sredstava američkog crvenog krsta, koja su odredjena za središnje vlasti.

Lansing je primio od sadašnjeg predsjednika centralnog odbora Crvenog krsta, a prijašnjeg predsjednika republike Tafta, pismo, kojim traži kakvu mjeru protiv engleskog postupka.

Težak položaj u Mehiku.

Amsterdam, 14. Iz Washingtona stižu ponovno veoma ozbiljni glasovi o amerikanskoj ekspediciji u Mehiko. Govore, da je Caranza energično zatražio, neka Unija opozove odmah svoje čete, te da on javno pravi koje kakovih neprilika amerikanskim četama. Predsjednik je Wilson odvratio na zahtjeve Caranze time, što je odaslao nove čete. U sama je tri dana otputovalo u Mehiko 4000 momaka. U službenim krugovima po Washingtonu govore, da treba oboružane intervencije. Položaj postaje to ozbiljnijim, što su same Caranzeve čete provalile na amerikansko zemljište. Stoga imaju Amerikanci posla ne samo sa Villinim bandama, nego i sa redovitom vojskom mehikanskog predsjednika. Upravo u tom se očituje ozbiljnost čitavog položaja. Govori se dapače, da je odio amerikanskih četa bio potučen kod Chihuhve.

Kako javlja list „Petit Parisien", morao je Wilson poslati na mehikansku granicu redovitu vojsku iz Teksasa, Arizone i Novog Mehika, te povisiti na 7000 momaka broj već mobiliziranih četa i odrediti, da se pozovu pod oružje još nova godišta. Tajnik je ratnog ureda Baker izjavio, da se kane tim mjerama samo spriječiti nove provale na amerikansko zemljište.

Razni brzojavi.

Beč, 15. svibnja. (D. u.) Izmedju Austro-Ugarske i Rumunjske bio je nedavno sklopljen posve analogan sporazum, kao onaj izmedju Njemačke i Rumunjske glede uredjenja medjusobne izmjene robe, i koji ide za tim, da pospješuje trgovački promet izmedju monarkije i susjedne kraljevine, te da ga olakoti, kao da i omoguči medjusobni promet. Rasprave glede provedenja toga spozazuma, koje da još u toku, bit će po svoj prilici ubrzo dovršene.

Toulon, 15. svibnja. (D. u.) Agencija Havas javlja: Francuski je jedan upravljivi zrakoplov pao si obali Sardinije u more. Posada se je od šest momaka utopila.

Stockholm, 14. List „Japan Times" priopćuje listinu japanskih tvrtka, koje rade u korist njemačkih trgovačkih kuća, stono su bile za vrijeme rata zatvorene radi toga, što su preuzele bile njihovo zastupstvo. List se tuži, što nema u Japanu zakona, koji bi sprječavao neprijatelja, da i za vrijeme rata trguje i stiče imetak upravo u zemlji svojih neprijatelja.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 13. Službeni izvještaj od 12. svibnja:

Zapadna fronta.

10. svibnja na večer napadali su Nijemci, po žestokoj topovskoj pripravi, u pododsjeku Jakobstadtske okolice, sjeverno od kolodvora Selburg; nijesu imali nikakvog uspjeha, te su preuzeli svoju navalnu djelatnost u noći pred 11. o. mj. po žestokom opstreljavanju iste okolice. Na izlazu iz razorenog sela Epukn (3 km jugoistočno od Augustinova) borba traje dalje. Jugozapadno od jezera Meddum navaljivali su takodjer Nijemci, ali bez najmanjeg uspjeha. Na više odsjeka blizu Jakobstadta i Drinskoga živahna djelatnost neprijateljskog topništva. Sjeverno od Cirina, na sjeveroistoku kolodvora u Baranovićima (32 km) opstreljavao je njemačko topništvo područje od imanja Ostahina do sela Bojari (3—5 km sjeverno od Cirina). Naše je topništvo rastjeralo na više mjesta neprijateljske radnike, koji su utvrdjivali svoje položaje. Istočno od Koiki i kod Novog Aleksinca suzbili smo neprijatelja koji je kušao više puta, da se približi našim jarcima.

Kaukaska fronta.

Kod Aškale uznapredovale su naše čete malko prama zapadu. U smjeru prama Bagdadu u Mezopotamiji suzbili smo turski navalni pokušaj. Kod grada Kasr-Šarin oteli smo neprijatelju top austrijskog kova i zalihe topovske municije.

Francuska.

Pariz, 13. Službeni izvještaj od 12. svibnja u 3 sata popodne:

Živahna topovska djelatnost u odsjeku šume Avocourt. Kod Mort-Homma kušali su Nijemci uzalud da nas protjeraju iz položaja, što smo ih osvojili 10. svibnja na zapadnim obronjcima brijega. Dva neprijateljska napadaja razbila su se jedan za drugim o našoj vatri. Na desnoj obali opstreljavanje područja Douaumont-Vaux. Na ostaloj je fronti noć mirno protekla.

U 11 sati popodne: Na lijevoj obali Moze uspjelo nam je djelomičnim bojevima, što smo ih kroz dan započeli, da proširimo znatno svoje položaje na jugu i na istoku od Haucourta. Prilično žestoko opstreljavanje u okolici Mort-Homma i Cumieresa. Na desnoj obali rijeke živahno opstreljavanje naših prvih i drugih redova izmedju šume Haudromonta i Vauxa. Suzbili smo sasvim njemačku navalu protiv naših položaja južno i istočno od tvrdje Douaumont. Na ostaloj fronti topovski bojevi, koji su bili osobito živahni u Šampanji i na Vogezima.

Engleska.

London, 12. Službeno se javlja:

Po žestokoj topovskoj pripravi uspjelo je neprijatelju, da nam sinoć oduzme 500 metara najprednjih položaja na sjevero istoku od Vermellesa. Po noći osvojili smo opet dio istih. A danas došlo je u tom kraju opet do pješadijskog boja, ali je ipak topovska djelatnost prevladjivala. Opstreljavali smo neprijateljske položaje nasuprot Givenchyju. Inače nije bilo ništa do neznatnije topovske djelatnosti sa strane obojeg topništva.

Italija.

Rim, 12. Službeni izvještaj od 11.:

Bilo je življe topovske djelatnosti na svršetku doline rijeke Assa i na gornjem Butu, gdje smo dobro upravljenim hicima uništili neprijateljske obrambene izgradnje. Sinoć su otvorile neprijateljske baterije svoju paljbu na mjesta, što se nalaze u struzi potoka Drezenca (na gornjoj Soči), a naše je topništvo preuzelo opet pucanje na Tolmin. U Bovskoj su kotlini uzeli naši alpinci na juriš po žestokoj topovskoj pripravi jakom navalom čvrsti red jaraka, isto neka uporišta na vrhuncu brijega Kukla i na obronjcima brda Rombone. Uhvatili smo 123 zarobljenika s 4 časnika, te smo zaplijenili 4 strojne puške, lijepi broj pušaka, znatnu množinu municije i raznog ratnog materijala. Suzbili smo u mali malene navale neprijateljske pješadstva protiv naših položaja na zaravanku od Podgore, na sjevernim obroncima brijega Sv. Mihovil i južno od Sv. Martina na Krasu. Neprijateljsko je ljetalo bacalo bombe u blizini kolodvora u Ospedaletta (dolina Sugana), te je kod toga ubilo nekoliko konja. Naši su letioci opstreljavali kolodvor S. Petra kod Gorice i ulaze u dolinu Ajšovica.

Rim, 13. Na tirolskoj granici topovski boj, koji se je razvio do velike žestine u odsjeku Col di Lana. U Bovskoj je kotlini pokušao neprijatelj da dvaputa napadne položaje, što smo mu ih oduzeli na brijegu Kukla. Bio je svakog puta suzdržan i suzbijen našom puščanom i topovskom vatrom. Na Krasu boj s minama. Neprijatelj je upotrebljavao vrelih tekućina, a da nam nije njima naškodio.

Suhomlinov.

List „Ruskoje Slovo" od 5. maja saopćuje ove daljnje potankosti o uapšenju bivšega ratnoga ministra Suhomlinova:

„Pretpriprave su bile priredjene uz najveću tajinstvenost. U stvar glede uapšenja su bili upućeni od najviših ministerijalnih činovnika samo pomoćnik ministra unutarnjih posala Stepanov i ravnatelj policijskog odsjeka Klinović. Policijski časnici i momčad nijesu imali ni pojma, kuda im se nalaže da idu. Na nalog je glavara tajnog redarstva zaposjelo redarstvo sve kućne ulaze, te nije kroz čitav dan nikoga pustila ni unutra ni van. Suhomlinov je pitao: „Čemu toliki ljudi? Radi česa sam optužen?" Senator je Bogoredski pokazao Suhomlinovu nalog za preduzeće kućne premetačine i rekao mu, da je optužen radi zločina veleizdaje. Gospodja je Suhomlinova protestvovala najžešćim načinom proti toj optužbi, te ju je sebi pozvao nadodvjetnik senata. Kasnije je bila kroz dva sata preslušana. Kad joj je bilo saopćeno, da je slobodna, pitala je, da li to i za nadalje vrijedi, jer da po njezinom znanju čitav grad pripovijeda, e će ju doskora uapsiti. Saopćeno joj bje, da senator Kuzmin glede toga još nije ništa odlučio. Kad je Bogorodski kazao Suhomlinovu, da je njegovo uapšenje gotova stvar, rekao je Suhomlinov, da drži svojom dužnošću pokoravati se zakonima i da se stavlja senatoru na raspolaganje. Dok je trajala kućna premetačina i dok se je spremao otpravak četiriju škrinja sa spisima, izjavio je Suhomlinov, da traži preslušanje više ministara, koji su zajedno s njim bili

u ministarskom vijeću. Osim toga je zamolio za dozvolu, da ga njegova žena može posjećivati u tvrdjavi, jer da bi odijeljenje od čitavog svijeta bilo za njega nešto užasnoga. Bogorodski je odgovorio, da glede toga nema nikakovih uputa. Suhomlinov je nosio na putu u tvrdjavu generalsku odoru sa mačem, no mač mu je bio oduzet u tvrdjavnoj pisarni. Za ćeliju bi mu odredjena prilično uredna soba. Drugi dan je upravila gospodja Suhomlinova na ministarstvo molbu, da posjeti svoga muža, no ta je molba bila odbijena.

Moskovski list „Utro Rosji“ od 5. maja izjavlja nasuprot, da Suhomlinov nije bio uapšen odmah iza prvog preslušanja dne 3. maja. Senator Bogorodski da se je za vrijeme preslušanja uvjerio, e je Suhomlinov mnogo toga zatajio. Razabrao je nadalje iz jednog nadjenog lista, da je Sukomlinov kanio uništiti svoje spise. Osim toga je postojala sumnja, da Suhomlinov kani počiniti samoubojstvo. Radi toga je Bogorodski odlučio, da Suhomlinova uapsi. No toga nije smio učiniti bez careve dozvole. On je bio do dva sata u noći u Suhomlinovu stanu, dok nije stigla careva dozvola.

Službeni izvještaj o uapšenju Suhomlinova glasi: „Istraga proti bivšem generalu Suhomlinovu: Senator je Bogorodski preslušao u prisutnosti nadodvjetnika senata Nosoviča dne 3. maja Suhomlinova glede optužbe, da je prekoračio paragrafe 338, 339, 341 i 362 k. z., kao i paragraf 108 kriminalnog zakona“.

Kako se iz ruskih novina razabire, protegnuta je istraga i na druge nekoje visoke ličnosti, i to u prvom redu na bivšeg ratnog ministra Polivanova i člana sobranja Gučkova. Dne 6. maja raznijela se je Petrogradom vijest, da je gospodje Suhomlinove nestalo iz njezinog stana. Redarstvo je — misleći, da je oboljela — za nju pitalo po svim bolničama i klinikama, no bez uspjeha.

Pretplatnicima do znanja.

Današnjim danom obustavili smo list sedamdeset i petorici, koji nijesu platili pretplatu za jedan mjesec odnosno dva i dva i pol. Koliko su sa time nanijeli štete ovom lisfu, to može svatko lahko proračunati. Imamo takovih „prijatelja“ koji jednostavno naruče list, dobivaju ga i po dva mjeseca a da nikada od njih niti pare ne vidimo.

Pri osnutku ovoga lista, nijesmo nikada niti promišljali, da ćemo naići na takove pretplatnike, koji ne će imati niti malo osjećaja napram rodoljubnoj stvari, a još manje smo na njih računali. Ne bismo došli do snebivanja, kada bi već jedan hrvatski list u Istri opstojao, ali za ovaj prvi i jedini hrvatski dnevnik u Istri, pada krivnja na pojedince i skupine. Ako trijezno promisle, koliko sa time nanesu štete našoj stvari, ne može im savjest biti čista.

Oni pretplatnici lista, ili bolje rečeno rušitelji njegovi, bolje bi učinili, kada lista ne bi niti naručili, ako ga ne misle platiti. Čine li možda to iz patriotizma? Možda da list ne odgovara njihovim željama? List nastoji da udovolji svim njegovim čitaocima, a kad se promjeni duh vremena, koji nas sada ovija, promijeniti će se uopće i sve prilike.

Nekim bolje poznatim ličnostima i zavodima prilažemo danas položnicu, moleći ih, da nam pretplatu čim prije pošalju. Ne primimo li iste u roku od osam dana i njima ćemo bez obzira list obustaviti.

UPRAVA.

Domaće Vijesti.

Velika operna večer u gradskom kazalištu. U srijedu davat će se u gradskom kazalištu pod pokroviteljstvom Nj. preuzvišenosti gospodje pl. Chmelarž operna večer. Slavna tršćanska pjevačica gospodjica Toinon Enenkel nastupit će medju inim u ulozi Traviate (4. čin), u kojoj je doživjela u raznim gradovima velike uspjehe. Kod koncerta će sudjelovat gospoda: Gerstorffer, Ivich, Georg i Voska. Režiju vodi gospodin Gerstorffer. Početak predstave u 6 sati pop. Ulaznice, sjedala i lože su na prodaju u dnevnoj blagajni kazališta od danas unaprijed.

Natječajni oglas. Otvara se natječaj za pokriće mjesta kancelarijskog činovnika u zemaljskoj kancelariji u Poreču. Sa ovim mjestom su spojena beriva X. razreda državnih činovnika sa izgledom na promaknuće polag organičkih propisa za zemaljske činovnike. Natjecatelji neka prikažu svoje redovito sastavljene molbenice do dneva 31. o. mj. kod ovoga ureda te dokažu: 1. da su austrijski gradjani, 2. da su besprikornog političkog i moralnog ponašanja, 3. da su dovršili nižu srednju školu i 4. da poznaju potpuno talijanski i hrvatski (ili slovenački) jezik. Prednost imaju natjecatelji, koji podnesu svjedodžbu ispita iz državnog računarstva te dokažu podužu računarsku vježbu. — Predsjednik Zemaljske upravne komisije, c. k. dvorski savjetnik: Lasciac s. r.

Za udove i siročadi palih vojnika primila je naša uprava u mjesto vijenca na odar pok. Ivana Samanića, K 30.—, a darovaše: Gospodja Marta Keršić K 10.—, Josip Mužina K 10.—, Pavao Mužina K 10.—.

Milodari za „Družbu“. Preko ove uprave bijaše položeno K 11.— sakupljenih u Vinkuranu kod veselog stola, na prijedlog gosp. Kanduše-a.

Iz Banovine.

Gospodjica Božena Kralj položila profesorske ispite. Gdjica Božena Kralj položila je ovih dana na zagrebačkoj univerzi posljednje pofesorske ispite.

Skrajnja indolencija. Prošle godine bio je raspisan natječaj za jedno stipendijalno mjestu u kr. plemićkom konviktu u Zagrebu, pa kako se nije nitko natjecao, bit će sada ponovno raspisan. Pravo na to mjesto imaju sinovi zagrebačkih gradjana, pa je upravo skrajnja indolencija, da se nije izmedju toliko bijednih i oskudnih našao jedan, koji bi se bio udostojao podastrijeti molbu za tako lijepu potporu.

Iz Slovenije.

Narodna napredna stranka u Kranjskoj i novi pokrajinski predsjednik. „Edinost“ donosi: Izvršujući odbor narodne napredne stranke u Kranjskoj iznaša u „Slov. Narodu“ pozdrav novom pokrajinskom predsjeniku Henriku Attemsu, naglašujuć, da se je gosp. predsjednik isticao u svakoj prigodi kao strogi politički činovnik i da nije nikada prezreo slovenačkih narodnih težnja. Očekuje, da će i u buduće ostati vjeran tim svojim tradicijama. Pristaše narodno-napredne stranke odazivali su se dragovoljno svakom pozivu i svakoj žrtvi na oltar skupne domovine, što će raditi i unaprijed bez svakog promišljanja, bezuvjetno i s iskrenim oduševljenjem. Stranka ostaje naravno nepokolebivo vjerna svomu narodnomu, kulturnomu i gospodarstvenomu programu, što je nije i neća nikada priječiti u izvršivanju bilo kojih patriotičnih dužnosti.

Zatvaranje trgovina u Trstu. Idućih dana uslijediti će naredba namjesništva, kojom će se iznova odrediti normirano vrijeme za zatvaranje trgovina. Trgovine morat će se zatvarati u 7 sati na veče (trgovine jestiva u 8 sati.)

Gospodarstvo.

„Beogradske Novine“ donašaju:

Monopol žigica u Srbiji. Prema naredbi c. i kr. vojne generalne gubernije, monopol žigica doveden je u red slijedećim načinom:

Vojna uprava ima isključivo pravo proizvodnje, kupovine i izvoza žigica, kao i pravo prodaje istih.

Monopolom žigica upravlja c. i kr. vojna generalna gubernija, koja je uvoz i velikoprodaju žigica ugovorno privremeno ustupila, kao monopolskom zastupniku, Ugarskom bankovnom i trgovačkom dioničkom društvn sa obvezom, da se ona ima brinuti o tome, da u zaposjedoutom području bude uvijek u dovoljnoj količini žigica.

Društvo je dužno, da u Beogradu otvori jednu ispostavu, koja osim zajedničkih malih grbova nosi slijedeći naziv: K. u. k. Zündhölzchen-Monopol-Zentralleitung. „Car. i kr. središnja uprava samoprodaje žigica.

Da bi se moglo kontrolisati, da se u zaposjednutom području prodaju samo monopolske žigice, poslaće se što prije primjerci. Druge se vrsti ne smiju prodavati.

Cijena ove monopoljske robe utvrdiena je ovako:

a) za maloprodavca u velikoprodavnici kutija 5·5 helera.

b) za potrošača u maloprodavnici je kutija 6 helera.

Radi snabdijevanja zaposjednutog područja sa žigicama, otvorit će se velikoprodavnice u Beogradu, Šapcu, Valjevu, Kruševcu Gornjem Milanovcu, Užicu za okruge istog imena: dalje u Smederovu, Jagodini i Kraljevu za kotare istog imena i u Kragujevcu za grad i kotar istog imena: najzad u Palanci, Čačku i Kragujevcu za ostali dio dotičnog okruga.

Sa svakom velikoprodavnicom spojena je ujedno maloprodavnica.

Velikoprodavnice stoje pod financijsko-upravnim nadzorom i nose osim zajedničkog malog grba slijedeći naziv: „K. u. k. Zündhölzchen-Monopol-Grossverlag“ — „Ces. i kr. veliko skladište samoprodaje žigica“.

Ko želi da prodaje žigice na sitno treba da se obrati za dozvolu dotičnom okružnom zapovjedništvu.

Tu dozvolu daje i oduzima c. i k. okružno zapovjedništvo na isti način, kao što je naredjeno za davanje dozvole maloprodaje duhanskih proizvoda.

Maloprodavci duhana mogu biti obvezani, da u svojim radnjama prodaju i žigice.

I maloprodavaoc žigica stoji pod financijskim nadzorom i nosi pored zajedničkoga maloga grba sljedeći naziv: K. u. k. Zündhölzhen-Kleinverkauf — Ces. i kr. maloprodaja žigica.

Svaki, koji bi unio u zaposjednuto područje žigice, smatraće se kao kriumčar.

Kao kriumčar još će se smatrati i onaj, koji kupuje ukriumčarene žigice, a zna da su one ukrijumčarene, ili koji takve ima i najzad, koji monopoljske predmete patvori ili proizvodi.

Kriumčarenje žigica kaznit će se novčanom kaznom od 150 300 kruna.

Osim toga će se kriumčar osuditi da plati desetogubu monopolsku pristojbu, koja iznosi od jedne kutije 2·2 h.

Sva ukriumčarena monopolska roba i svi predmeti s kojima je kriumčarenje izvršeno, pripadaju c. i kr. vojnoj generalnoj guberniji.

Ako osudjeni nema ni pokretnog ni nepokretnog imanja, iz kojega bi se dosudjena kazna mogla naplatiti, preivoriće se novčana kazna u zatvor računajući svakih pet kruna u dan zatvora.

Kriumčarenje prema ovoj naredbi zastareva poslije 2 godine.

Dostavljač ili onaj, koji bi uhvatio lice, koje je ukriumčarilo žigice, dobija kao nagradu jednu trećinu novčane kazne, koja se od krijumčara naplati.

Državni organi, koji pronadju kriumčara, — u koliko oni nisu časnici ili činovnici — dobivaju, po odbitku troškova oko istrage, polovinu od naplaćene novčane kazne kao hvatački dio.

Izvidjanje kao i istragu odnosno kriumčarenja žigica vode organi okružnog zapovjedništva, kojem zapovjedništvu pripada i pravo izricanja kazne.

Protiv presude može se optuženi u toku od 15 dana od prijema osude žaliti c. i kr. vojnoj generalnoj guberniji, koja kao posljednji stepen presudjuje.

Žalba se ima podnijeti dotičnom okružnom zapovjedništvu neposredno ili poštom na povratni recepis. Dan predaje na pošti računa se u dan predaje žalbe.

Pošto se utvrdi, da je žalba blagovremeno podnijeta, ima se ona u roku od 5 dana podnijeti c. kr. vojnoj generalnoj guberniji.

Ova naredba stupa na snagu onog dana, kada bude objavljena.

Razne Vijesti.

Deputacija postolara kod ministra trgovine. Ovih dana bila je kod austrijskoga ministra trgovine brojna deputacija postolara, koja ga je upozorila na veliko pomanjkanje kože za potplate. Deputacija je predložila ministru, da umnoži broj komisija za zapljenu kože, da se snizi maksimalna cijena kože za potplate i da se zabrani prodaja kože. Ministar je deputaciji obećao, da će se za stvar zauzeti u koliko mu to bude moguće.

Načelnici i predsjednici žetvenih komisija bit će oslobodjeni od vojništva. U dogovoru sa zastupnicima austrijskih agraraca, objavio je ministar poljodjelstva Zenker, da se načelnike i predsjednike žetvenih komisija ne će pozvati pod oružje, dok će se one, koji su već pozvani, osloboditi putem reklamacija.

Francuska vlada proti vračanju i gatanju. U potonje doba narasao je broj vračarica i gatalica u Parizu toliko, da je vlada morala poduzeti protiv njih posebne mjere.

Talijanski veleizdajnici. Javljaju iz Innsbrucka, da je onomašnje sudište zaplijenilo imetak velikom broju talijanskih veleizdajnika i vojnih bjegunaca. Medju njima je i urednik lista „Alto Adige“ i dva suradnika kod „Arehitio per l' Alto Adige“.

„Leipziger Volkszeitung“ javlja, da obustavlja izlaženje na osam dana. Uzrok obustave ima se tražiti u tome, što je svojedobno napisao, da se zastupniku Liebknechtu ne bi dogodila ni najmanja, kad bi se bio bavio ratnim lihvarenjem.

Liječenje u njemačkoj vojsci. Iz njemačkog je službenog izvješća razvidno, da je po vojničkim lazaretima i bolnicama potpunoma ozdravilo i vratilo se u vojničku službu 86·6 posto ranjenika, dok u domaćim bolnicama 90·1 posto. Umrlo ih je samo 1·5 posto. Sjajni doista uspjesi liječničke znanosti.

Atentat Džemal-bega na austro-ugarskog poslanika. Prema vijesti petrogradske brzojavne agenture, počinio je neki čojek, po imenu Džemalbeg, atentat na austro-ugarskog poslanika u Teheranu. Poslanik nije bio pogodjen.

Ruski car Nikolaj na fronti. Javljaju iz Stockholma, da se put carev na zapadnu frontu dovadja u savez sa važnim predstojećim vojničkim dogodjajima.

Baza ententine mornarice. Sudeć po tome, da je englesko-francusko pomorsko zapovjedništvo dalo potpunoma pregraditi zaljev Suda na Kreti, gdje je uredilo svoje jake utvrde, ima se smatrati taj zaljev kao baza ententine mornarice. Nekoje novine tvrde, da će ovih dana ući u luku Suda jake engleske pomorske sile.

Hrvatski sabor. Po jednoj vijesti iz Zagreba drži se sasma sigurnim, da će se hrvatski sabor sastati polovicom mjeseca juna. Dan sastanka nije jošte urečen.

Oslobodjenje Besarabije. Pod ovim naslovom donašaju „Beogradske Novine“: U „Moldavi“ objavljuje Petar Carp jedan članak u kome se veli: Rumunjski narod, za koga neutralnost ne znači odricanje, zahtijeva oslobodjenje svoje braće iz Besarabije: osim toga rumunjski narod je gotov na svake žrtve, za slavu i sreću otadžbine, kao i za spas svoje braće iz Besarabije. Ni po koju cijenu ne može taj narod na to pristati, da u ovome ratu igra ulogu gledaoca.

U Egiptu hara kuga. Prema vijestima, što stižu iz Atene, bijesni u unutrašnjosti Egipta kuga.

Vojnička pekarna u Rodezu razorena. Iz Pariza javljaju, da je požar do temelja razorio vojničku pekarnu u Rodezu, tako da su sve zalihe posvema uništene.

Zadnja riječ predsjednika Wilsona. „Times“ prima iz Washingtona: Odgovor predsjednika Wilsona njemačkoj vladi ima se smatrati kao zadnja njegova riječ. Ne bude li se Njemačka držala zaključnih uvjeta, slijediti će prelom sam po sebi.

Grofica Markiewicz, junakinja irskog ustanka. Kako se u svakom ustanku istakne i po koja ženska glava, tako je i dublinski imao svoju junakinju u osobi grofice Markiewicz, koja je ovih dana bila osudjena na doživotnu tamnicu. Grofica Markiewicz rodjena je Gore-Booih, a potječe iz jedne irsko-sjeveroengleske plemićke obitelji, dok je udata za jednog poljskog plemića imenom Markiewicza.

Novo ljetno vrijeme u Engleskoj. Iz Amsterdama javljaju, da je dönja engleska kuća prihvatila sa 170 protiv 2 glasa prijedlog za uvedbu ljetnog vremena. Prema tome naredila je engleska vlada, da se na 21. tek. mj. u 2 sata u jutro imadu pomaknuti kazala za jedan sat naprijed. Ta će promjena trajati do 1. listopada.

Kralj Petar putuje u Solun. Bečka „N. Fr. Presse“ donosi vijest iz Pariza, prema kojoj bi imao kralj Petar, koji boravi na grčkom otoku Eubeji, otputovati u društvu prijestolonasljednika u Solun, čim budu ondje sakupljene srpske ratne sile. Prijestolonasljednik ima opet da preuzme vrhovno zapovjedništvo na četama, pri čemu će mu biti o boku potpukovnik Vasić. Kralj Petar će tom prigodom izdati proklamaciju, u kojoj će pozvati vojnike, da ulože sve sile, kako bi opet osvojili izgubljenu domovinu. Po svoj će se prilici u Solun dopremiti i ruske čete, jer je zaključena balkanska akcija u velikom stilu. U Petrogradu da su ministru predsjedniku Pašiću ispunjene različne želje, naročito želje financijalne naravi.

Jedna izjava ministra Sonnina. Ministar vanjskih posala Sonnino izjavio je na svom putovanju po okolici Gardškog jezera, da je Italija u sadašnjem ratu nadkrilila svako očekivanje (!!) Kraj svega toga obuzimlje ljude, koji su uveli rat, od časa do časa grozan strah. Ne putujem, veli Sonnino, po državi, da ohrabrim druge, već želim, da ohrabre drugi mene. Konačno je izjavio: „Ne znam, koliko će vremena trajati ovaj rat, al znam samo toliko, da mora Italija pobjediti, inače je izgubljena.

Sukob portugiskikih i njemačkih četa. Havas prima iz Kapstadta vijest: Brzojav iz Lorenromarques javlja, da je zapovjednik ekspedicijonalnog kora udario na njemačku pješadiju, koja je bila naoružana sa pet mašinskih pušaka. Nastala je borba, koja je trajala od zore do deset sati prije podne. Nijemci su se povukli pošto su izgubili svoje mašinske puške. Na bojištu su ostavili jednog Nijemca i četiri urodjenika. Gubici Portugiza su: jedan urodjenik mrtav, četiri ranjena.

Sjećajte se Crvenog Križa!

Potpisani duboko rastuženi javljaju takodjer u ime svih rodjaka, da je njihov mnogo ljubljeni otac, brat, šurjak, gospodin

Ivan Samanić

c. kr. viši dvornik,

posjednik počasne kolajne za 40-godišnje revno službovanje

dne 14. t. mj. u 61. godini dobe svoje, poslije kratke bolesti preminuo.

Mrtvi ostanci dragog pokojnika prenijeti će se danas u 5 sati poslije podne iz kapele groblja mornarice i tamo sahraniti.

Svečane zadušnice čitat će se dne 17. tek. mj. u 9 sati u crkvi „Madonna dell' Mare“.

Eduard Samanić, c. kr. nat[illegible]ručnik
Lauro Samanić
sinovi.

Ruperta Samanić
supruga.

Godina II. — Broj 307.

Cijena listu:
U malopradaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda 17. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Talijani izgubili 74 časnika, 2906 vojnika, 7 topova, 11 strojnih pušaka.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa nova.

Talijansko bojište.

Topovski su se bojevi jučer protegli na čitavu frontu, te su porasli višeputa do velike žestine.

U odsjeku doberdopske visoravni prodrla je iskušena pukovnija egerskog domobranstva u neprijateljske jarke na istoku od Tržića, zarobila je 5 časnika i 150 momaka od raznih talijanskih konjaniških pukovnija, te je zaplijenila jednu strojnu pušku. Održali smo i utvrdili položaje, što smo ih prekjučer osvojili na zapadu od Sv. Martina, uza sva neprijateljska naprezanja da ih opet osvoji. Tu su pala u ruke naših četa 3 časnika i 140 ljudi, 1 strojna puška i mnogo inog ratnog materijala.

Jutros za rana bacali su neprijateljski letioci bombe na Kostanjevicu i na više drugih jasno označenih zdravstvenih zavoda, a da im nijesu nanijeli kvara.

Na goričkom mostobranu, kod Plave i u tolminskom odsjeku držalo je naše topništvo pod žestokom vatrom neprijateljske opkope. Za raznih smo pješadijskih podhvata na toj fronti zarobili jednog časnika i 166 momaka.

Na koruškoj se fronti odigravaju takodjer po vedrome vremenu živahni topovski bojevi, a kod Pontebe i pješadijski okršaji izmedju naših četa i odijelenja bersaljera.

U Dolomitima smo suzbili više talijanskih napadaja na naše položaje na Col di Lani i u kraju brda Tre Sassi.

U južnom su Tirolu osvojile naše čete, poduprte nadmoćnim topovskim djelovanjem, prve neprijateljske položaje na hrptu brda Amentero (južno od Sugane), na visoravni Folgarija, sjeverno od doline Terragnolo i južno od Rovereta.

Za tih smo bojeva zarobili 65 časnika, medju njima jednog pukovnika i preko 2500 momaka, a zaplijenili smo 11 strojnih pušaka i 7 topova. Bilo je takodjer oboreno neprijateljsko ljetalo.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Omanjim smo podhvatima na raznim mjestima fronte došli do većeg broja engleskih i francuskih zarobljenika. Suzbili smo krvavo na zapadnoj obali Moze više slabašnih francuskih navala protiv naših položaja na vrhu 304 topovskom i pušćanom vatrom i strojnim puškama. Jednaku je sudbinu doživio napadaj, što ga je neprijatelj poduzeo protiv pomaknutog dijela naših položaja, sjeverno od Vaux-le-Palameisa (jugozapadno od Combresa).

Istočno i balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 16. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka i Kaukaska fronta.

Nema nijedne važnije vijesti. Naše je pomorsko ljetalo bacalo uspješno bombe na dva velika neprijateljska broda, koja su usidrena u zalievu Kephalos. Povratilo se je neoštećeno.

Neprijateljski monitor, koji je htio da unidje u luku, koja se nalazi na sjeverozapadu od otoka Keusten, bio je ravnim hicem našeg topništva prisiljen, da se nasuče. Nakon što je potrajao na brodu kroz više sati požar pročula se velika detonacija, koju je prouzročila eksplozija municije što se je nalazila na monitoru.

BRZOJAVI.

Rat.

Francuska nejasnost o dogodjajima kod Verduna.

Geneva, 15. svibnja. Socijalistični zastupnik Renaudel zahtijevao je u pismu naslovljenom na predsjednika vojnog odbora u komori, generala Pedoya, neka se ministarski predsjednik i vojni ministar Roques izjave o izvještajima agencije Havas o dogodjajima kod Verduna, što ih je objavilo parisko novinstvo. Pedoya je izjavio na pitanje suradnika nekog pariskog lista, da je naredjen sastanak vojnog odbora te da je on brzojavno pitao Brianda i generala Roquesa, da li bi oni mogli prisustvovati sastanku. Na to mu je ministarski predsjednik odgovorio, da će zajedno sa vojnim ministrom, koji se jučer nije nalazio u Parizu, danas poslije podne vijećati sa vojnim odborom.

Bern, 15. svibnja. „Bund“ piše o bojevima pred Verdunom: Čini se, da će se strateški položaj Francuza opeta pogoršati, jer nijesu iskoristili slobodno vrijeme, da izvrše rasterećujuću operaciju, već su se morali zadovoljiti održanjem svojih obrambenih položaja, ojačanjem stražnjih linija i poduzimanjem kraćih protunavala. Time su oni postigli djelomične uspjehe, ali njihova snaga nije išla. Tako je inicijativu održao napadač, čija oprezna ofenziva nije mogla biti slomljena. Ona polako napreduje, ali ne postizava samo velikih mjestnih uspjeha, već odredjuje i općeniti strateški položaj, dakle vojni položaj u najvećem opsegu. Iz izjave francuskog vrhovnog zapovjedništva jasno proizlazi, da je branitelj ostavio napadaču izgubljeno zemljište tek nakon posvemašnjeg iscrpljenja otporne snage te da je kušao, da pod svaku cijenu održi pomaknute svoje položaje. Time je rečeno, da nijesu bile prevelike žrtve, kojima se je htjelo održati djelokrug položaja pred Verdunom. Iz toga se može zaključiti, kako su teške bile žrtve francuske vojske na bojištima kod Beaumonta, Lourémonta, Douaumonta, u šumama Caures i Torges kod Bethincourta i Morte Homme. Sada leži cvijet francuske vojske pred Verdunom, bojevima oslabljen i čvrsto privezan na tu tvrdjavu.

Austro-Ugarska.

Austro-ugarski prosvjed protiv protupravnog torpedovanja.

Beč, 15. (D. u.) C. i k. je ministarstvo izvanjskih posala predalo na poslaništvima saveznićkih i neutralnih država pod današnjim nadnevkom slijedeću okružničku verbalnu notu:

C. i k. ministarstvo izvanjskih posala imalo je 22. ožujka povoda da podigne izričiti prosvjed kod zastupnika saveznićkih i neutralnih država, koji su opunomoćeni na tom c. i k. dvoru, protiv torpedovanja bolničkog broda Elektra, izvršenog sa strane neprijateljske podmornice.

To medjutim nije bio prvi slučaj, da je neprijateljska podmornica napala mirni brod u austriskim vodama.

Već 12. veljače t. g. pustila je neprijateljska podmornica ne daleko od Rta Planko, a da ga ne opomene prije, torpedo protiv parobroda „Daniel Ernö“ od društva „Ungaro-Croata“, koji se je spasio od propasti jedino vještim manevrom. Kapetan je parobroda, po njegovom svjedočanstvu pod prisegom i po iskazima mnogobrojnih svjedoka, jasno raspoznao periskop torpeda i njegov trag.

28. veljače t. g. pustila je neprijateljska podmornica, a da se nije moglo ni nje vidjeti ni periskopa, kod istog Rta Planka, torpedo protiv parobroda „Zagreb“ spomenutog već društva. Parobrod je izbjegao hicu jedino time što se hitro obrnuo, kako to svjedoče mnogobrojne osobe, koje su njegov trag opazile.

5. travnja bio je spušten ponovno protiv parobroda „Daniel Ernö“ drugi torpedo, a da se ga nije prije opomenulo, te se je torpedo rasprsnuo na hridinama bližnje obale.

C. i k. vlada nije dosad iznjela na javu ovih dogodjaja, koji nijesu imali na sreću nikakovih zlih posljedica; te se je zadovoljila time, da obavijesti vladu Udruženih amerikanskih država o navalama na lokalne parobrode, što su se zbili od 12. do 28. veljače t. g., jer su te više puta posredovale kod središnjih vlasti radi sporova, što su nastali uslijed rata sa podmornicama.

Obzirom na opetovanje takvih navala neprijateljskih podmornica na neoružane brodove, koje haaška konvencija osobito štiti, i budući da neprijateljske države nijesu kao što su to središnje vlasti, prisiljene da se brane protiv nečuvene osnove izgladnjenja čitavih naroda, to se ne može drukčije označiti to potapljanje mirnih brodova, koje ne može da na nijedan način pospješi ratnih neprijateljskih ciljeva, nego li jedino slijepom strasti uništavanja.

A to je shvaćanje našlo sada potvrdu barbarskim zločinom netom izvršenim protiv austrijskog parobroda „Dubrovnik“. Taj parobrod pripada „Dubrovačkom parobrodarskom društvu“, te je bio dne 9. svibnja t. g. o 10 sati i pó prije podne uništen dvima torpednim hicima, a da ga se opomenulo nije u Neretvanskom tijesnu izmedju Sv. Jurja na otoku Hvaru i Rta Gomene na poluotoku Pelješac. Prvi je torpedo pogodio parobrod na desnoj strani, tako da se odmah počeo spuštati u more njegov prednji dio. Sve su osobe na brodu pohrlile odmah u čamce za spasavanje. Ali kad su baš htjeli čamci, da se od broda odrinu, eksplodirao je i drugi torpedo, koji je došao iz istog pravca te je pogodio desnu stranu broda ispod salona na palubi. Eksplozija je bacila u zrak čamac za spasavanje na desnom boku zajedno sa svim ljudima te ga raskomadala. Drugi je čamac vozio proti obali sa 16 osoba te je ukrcao putem dva brodolomca. Ladje što su dohrlile na spasavanje izvukle su iz vode još nekoliko osoba.

Na parobrodu nalazio se je za torpedovanja osim posade, koja je s kapetanom iznašala 19 ljudi, još jednaki broj putnika, medju njima 2 svećenika i više žena i djece. Dosad su se izvukle i pokopale tri ženske ljesine. Nestalo po četiri osoba od posade i od putnika.

Činjenicu potopljenja broda priznaje agencija Stefani viješću od dne 10. o. mj., te označuje izvršiteljem njezinim francusku podmornicu, koja je dodijeljena u pomoć talijanskoj ratnoj mornarici, te dodaje da je ono bio prijevozni parobrod krcat municijom. Ta je tvrdnja sasvim izmišljena, te ide očito za tim, da opravda potopljenje. Parobrod, koji je bio maleni lokalni brod s 51 m dužine i 480 tona sadržaja, nije mogao, očito je, prevoziti niti vojnika, niti ratnog materijala. To isto vrijedi i za gore spomenute parobrode. U ostalom bila je podmornična posada, po običaju neprijateljskih podmornica, za torpediranja najdalje što je mogla i sasvim uronjena, tako da nije ni bila u stanju da uoči kakove je osobe brod vozio, ni česa je bio krcat.

Tako iskazuje se to podlo torpediranje malenog parobroda, koje je samo po sebi odurno, najružnijom povredom čovječnosti i medjunarodnih prava. Ispuštenje drugog torpeda na brod koji je već tonuo i okolo kojega su bili čamci za spasavanje, nije moglo imati drugog cilja, nego li zapriječiti da se spase one osobe, čiji se je život mogao inače lahko sačuvati. Takvo se postupanje ne može drukčije okrstiti, nego li promišljenim ubojstvom.

I ako talijanska vlada u svojem izvješću ističe osobito to, da je francuski ratni brod taj zločin počinio, jer si bila svijesna, kakvo je sramotno djelo saopćivala, ali ipak na nju pada odgovornost, pošto je podmornica o kojoj se radi, djelovala zajedno s talijanskom mornaricom.

C. i k. vlada najodlučnije prosvjeduje protiv navedenih zločina, kojima nema para, nego li samo u zlodjelima kojih su već ententske vlasti za tog rata krive postale. Ona umoljava to poslanistvo (zastupstvo), da izvoli čim prije o tomu svoju vladu obavijestiti.

Njemačka.

Njemački narod i glasovi o miru.

Milan, 15. U članku „Glasovi o miru“ piše „Secolo“: Ne smije se misliti, da u evropskom novinstvu umjetno prošireni glasovi o miru odgovaraju dubokom nepovjerenju i nemoći, što se je tobože pokazala u njemačkom narodu. Obične nemire pred berlinskim klaonicama ne smije se smatrati kao znakove bune. Njemački narod doduše trpi radi dosta ozbiljnog gospodarskog stanja. Znade ali, da njegove vojske stoje kao gospodarice položaja na neprijateljskom tlu. On je ponosan na mnoge svoje pobjede, i njegovo oduševljenje za vojnički otpor neće tako lako popustiti.

Istraga u slučaju „Tubantia“.

Haag, 15. svibnja. Chef torpedovskog topništva u Amsterdamu i pomorski poručnik Canters, koji radi istrage u slučaju „Tubantia“ boravi u Berlinu, povratiše se u Haag, gdje ih je primio ministar mornarice, ministar izvanjskih posala i načelnik mornaričkog štaba.

Ententa.

Pobuna indijskih četa kod Sueškog kanala.

Zürich, 15. svibnja. „Neue Züricher Zeitung“ doznaje iz Versebe, odrekli su indijski vojnici kod zadnjih bojeva na Sueškom kanalu u više slučajeva poslušnost. Došlo je do pobuna i do bojeva medju australskim časnicima i indijskim četama, za kojih je bilo mnogo mrtvih i ranjenih.

Poincareov govor lorenskim bjeguncima.

Bern, 16. (D. u.) Povodom svojeg posjeta u Nancyju držao je Poincaré ovaj govor bjeguncima, kojima je kazao: Neprijatelji nijesu nikada ponudili budi ravno, budi neizravno nikakvog mira. Ali ni ne ćemo, da nam ga ponude. Mi hoćemo da nas za mir mole. Mi hoćemo takovi mir, koji će nam jamčiti, da će biti trajan, i koji će nam se naplatiti. Dok ne bude siguran takav mir, dok ne bude neprijatelj priznao, da je pobjedjen, ne ćemo prestati da se borimo.

Italija i austrijski zarobljenici u Rusiji.

Lugano, 15. svibnja „Giornale d' Italia“ javlja: Odstranjene jesu sve poteškoće radi predaje u Rusiji nalazećih austrijanskih zarobljenika talijanske narodnosti Italiji. Zarobljenici će naskoro biti prevedeni u Italiju, gdje će postići talijansko podaništvo.

Korak četvornog sporazuma u Bukareštu.

Kopenhagen, 16. (D. u.) Sve petrogradske novine donašaju izvještaj tiskovnog ureda izvanjskog ministarstva i kažu, da trgovački ugovori izmedju Rumunjske i središnjih vlasti prekoračuju očito granice čisto trgovačkih ugovora. Pače ima rumunjski ugovor s Njemačkom i s Austro-Ugarskom, po shvaćanju naših vodećih krugova, dosta veliku političku važnost. S toga su vlasti četvornog sporazuma smatrale nužnim, da poduzmu shodne korake, da tako točno doznaju za prilike pod kojima je došlo do sklopljenja trgovačkogugovora najprije s Njemačkom, pak s Austro-Ugarskom.

Rusija i Švedska.

Kopenhagen, 16. svibnja. (D. u.) „Novoje Vremja“ piše o interpelaciji, što ju je podnio zast. Steffens u prvoj sjednici švedskog sabora o ruskom utvrdjivanju na Alandskom otočju: „Ugovor od godine 1856. zabranjuje svakako Ruskoj, da gradi pomorskih utvrda na Alandskom otočju; ali je ugovor potpisala s jedne strane Rusija, a s druge strane Engleska i Francuska. Radi toga nema Švedska pravo da prigovara.

Domaće Vijesti.

Preminuo je dne 14. tek. Ivo Samanić, c. i k. viši dvornik, u 61. godini života. Rodjen je bio u Dobrinju, te je prisustvovao god. 1884 kao botsmansmat kod ekspedicije Weibrecht na sjeveru na N. V. Brodu „Pola“.

Poziv na opernu večer. Predsjedništvo ovdješnje podružnice crvenog križa časti se ovime pozvati p. n. općinstvo na opernu večer, koja će se obdržavati u kazalištu Ciscutti večeras u 6 sati, te čiji čisti dohodak pripada društvenoj svrsi te za preskrbu naše mladeži. Osim prijaznog sudjelovanja u krugu umjetničkom dobro poznate pjevačice gospodice Toinon Enenkel, kao takodjer gosp. Willy Gerstorfera sudjelovati će kod ovog večera i drugi u Puli se nalazeći umjetnici. Nije dvojbe dakle, da će to biti jedna najuspjelijih umjetničkih večeri, koje je dosad priredjivala podružnica. Budući je bilo kazalište već jučer posve razprodano, ponoviti će se operna večer u petak te mogu oni, koji nisu dospjeli za danas, predbilježiti se na blagajni kazališta za petak.

Zahvalnica „Crvenog križa“. Prigodom priopćenja zahvale za svečanost dne 7. o. mj. zaboravilo se je pomutnjom izraziti zahvalu i uredništvu „Hrvatskog Lista“ pa to predsjedništvo podružnice ovime naknadno čini. Istodobno se umoljava sve one osobe, koje su tu svečanost pospješivale a nisu bile posebice imenom navedene, da to takodjer podružnici u zlo neupiruju.

Za udove i siročad palih u ratu predao nam je gosp. Božo Zorić K 10.— u počast preminulog Ivana Samanića.

Kino „Crvenog križa“. Jučerašnji program: „Grofica iz trgovačke kuće“, koja se dopala, ponoviti će se opet danas. — Budućih dana predvadjati će se plesni film: „Jedna noć kod Maksima u Newyorku“, u kojoj će nastupiti potpuni baletni zbor tamošnje pozornice.

Poštanski promet. Počam od 1. svibnja 1916. dozvoljeno je opteretiti pošt. pakete za zaposjednute zemlje Poljske pouzećem do iznosa od 1000 kruna. Ovi paketi imaju odgovarati svojedobno već objelodanjenim uvjetima glede prometa sa zaposjednutim predjelima Poljske. Glede postupka kao pošiljke pouzećem (obilježje, naslov pošt. naputnice pduzećem, pristojbine, jamstvo za iznos pouzeća itd.) vrijede iste odredbe kao i za tuzemski promet. Nije dozvoljeno opustiti ili sniziti iznos pouzeća; dalje iznaša skladišni rok za ove pouzetne pošiljke kod etapnih pošt. ureda do 15 dana. Ovaj se rok računa od dana nakon dostave prijave, dotično, ako se ne biva prijavljeno, od dana nakon stignuća paketa.

Obznana. C. kr. tvrdjavni komesar u Puli odredjuje za primanje dotično nakupa vune putem za to odredjenog povjerenstva slijedeće dane:

22. svibnja: otok Brioni: mjesto predaje Brioni, u 9·30 ujutro;

25. svibnja: grad Pula: mjesto predaje Pula, „gradska vaga“ u 8 sata ujutro, (isti sat predaje vune vrijedi za sva niže navedena mjesta) za mjesta Veruda-Verudella, Šijana i Veli Vrh;

26. svibnja: Bagnole: za mjesta Bagnole, Vinkuran i Vintijan;

27. svibnja: Medulin: za mjesto Medulin;

28. svibnja: Premantura: za mjesto Premantura;

29. svibnja: Pomer za mjesto Pomer;

30. svibnja: Ližnjan: za mjesto Ližnjan;

31. svibnja: Altura: za mjesto Altura;

1. lipnja: Montič: za mjesto Montič;

2. lipnja: Jadreški: za mjesto Jadreški;

3. lipnja: Galežan: za mjesto Galežan;

4. lipnja: Fazana: za mjesta Fazana, Štinjan i Peroj:

9. lipnja: Vodnjan: za mjesto Vodnjan;

9. i 10. lipnja: Krnica: za mjesto Krnica;

11. lipnja: Marčana: za mjesta Marčana i Loborika;

13. i 14. lipnja: Barban: za mjesto Barban;

15. lipnja: Svetvinčenat: za mjesto Svetvinčenat;

16. i 17. lipnja: Kanfanar: za mjesto Kanfanar;

18. i 19. lipnja: Rovinj: za mjesta Rovinj, Valle i Rovinjsko selo.

Vlasnici ovaca moraju iste odmah ostrići, te se naći točno u odredjeni sat (za Brioni 9·30, za sva ostala mjesta u 8 ujutro) i na označenom mjestu, te čekati na dolazak komisije. Glavari općine moraju takodjer biti prisutni, te odrediti prikladno mjesto za uredovanje povjerenstva. Svaki je glavar općine osobno odgovoran, da vlasnici predadu svu zalihu vune (stare i nove). Isto tako imat će se predati suvišnu strunjačku vunu.

Svako sakrivanje zaliha vune bit će strogo kažnjeno.

PULA, dne 13. svibnja 1916.

C. kr. tvrdjavni povjerenik:

S c h ö f e l d t m. p.

Obznana. Uslijed odredbe, prama kojoj će dnevom 1. lipnja cijelo civilno pučanstvo ovog grada-tvrdjave biti u posjedu novih legitimacija, nalazim za shodno odrediti, da se istim danom sastavi novi imenik osoba, koje imaju pravo primati kod općinskog glavarstva iskaznice za brašno, meso i ulje. U tu svrhu pozivlju se sve one osobe koje se nalaze u posjedu novih legitimacija, da se prijave u općinskoj pisarni (soba broj 13) od 8—12 sati prije podne u niže navedenim danima po slijedećem prezinom redu: Dne 22. svibnja obitelji kojih prezime počima slovima A, B, C, D, E; dne 23. svibnja: F, G, H, I, K, L; dne 24. svibnja: M, N, O, P, Q; 26. svibnja: R, S; dne 30. svibnja: T, U, V, W; 1. lipnja: Z. U isto doba daje se na znanje, da će iskaznica, kojom se je do sada primalo govedje meso, vrijedit od sada unaprijed za kupovanje janjetine, teletine, svinjetine kao što i za svakojaku vrst mesa, koju će se prodavati na trgu u istom propisanom razmjeru kada bijaše uvedena dotična iskaznica. Radi toga upozoruju se svi mesari, da se točno drže propisa izdanih ono doba uz posljedice odredjene u slučaju neizvršenja istih. — Pula, dne 13. svibnja 1916. — C. kr. tvrdjavni povjerenik: Schönfeldt m. p.

Sudbena dražbena dvorana (Via Arena br. 2). Danas dne 17. maja 1916. obdržavati će se u 3 sata poslje podne dalje dražba raznih predmeta iz dućana jednog zlatara. Predmeti jesu: za pušenje, burmutice, štapovi, privjesci, prsteni, naušnice, naočali, satovi raznih veličina, tlakomjeri, toplomjeri, dalekozori itd.

Iz Banovine.

Proljetna svečanost na Rijeci. Riječani talijanskog jezika i Madžari priredili su na Rijeci pred nedavno proljetnu svečanost, koja je donijela 1396 K čistog dobitka. K tomu je darovao zastupnik Rubinich 2000 K. Polovica prihoda ide za obnovu madžarskog ratom nastradalog sela Diakfalva, koje će imati jednu kuću sa natpisom „Fiume“, dok drugi dio za siromašnu školsku mladež.

Pasje bjesnilo. Na Rijeci pojavilo se je nekoliko slučajeva pasje bjesnoće, pa je ravnateljstvo policije odredilo, da imadu svi psi biti kroz 40 dana držani danju i noću u kući, vezani tako, da se ne mogu osloboditi. Izvan kuće može se voditi pse samo na uzici, ali moraju biti providjeni čvrstom uzicom.

Hrvatsko kazalište za „Crveni Križ“. Podružnica „Crvenog Križa“ u Zagrebu primila je od uprave hrv. kazališta iznos od 1017 kruna 70 fil., kao čist prihod prvog prikazivanja opere „Kavalir s ružom“.

Proces protiv Gigantea na Rijeci. „Obzor“ prima iz Rijeke: Skorih dana bit će zakazan na Rijeci, na tužbu riječke državne pogranične policije, proces protiv vodje radikalnih riječkih talijanaša Rikarda Gigante, koji je medjutim prije provale neprijateljstva s Italijom krivom putnicom pobjegao u Italiju, skupa s nekojim svojim drugovima. Gigante je onom prilikom, kad je Scipioni god. 1913. u vrt guvernerove palače bacio bombu (nakanom da zavede pograničnu policiju kao da su bombu bacili autonomaši i da on od policije dobije novaca za traženje počinitelja odnosno njihovih navodnih sukrivaca u Italiji) izdao list „La bomba“, u kojem je na temelju izjava Scipionovih, danih nakon njegovog bijega u Italiju, tvrdio, da je državna pogranična policija sama inscenirala ovaj atentat u svrhu, da upropasti nekoje autonomaške elemente. Kako se ispostavilo, atentat je izveo jedan Scipionijev drug, na nagovor samog Scipionija, koji se je na taj način htio okoristiti. Pošto je dobio novaca, da traži sukrivce u Italiji, nije se više vratio na Rijeku, dok je njegov drug Belleli bio uhićen i osudjen od riječkog tribunala.

Iz Slovenije.

Spomenik u počast a.-u. mornarice. Dne 20. srpnja navršuje se 50. godina onog dana, kad je junačka austro-ugarska pomorska bojna sila izvojštila kod Visa, pod zapovjedništvom Tegethoffa, sjajnu pobjedu. U spomen na Vis i iz zahvalnosti za uspješnu obranu naše obale po hrabroj a.-u. mornarici, nastala je u Trstu misao, da se djelovanje a.-u. ratne mornarice počasti spomenikom u najvećoj austrijskoj luci, Trstu. Spomenik se ima postaviti na jednom trgu, koji je okrenut k moru. U tu svrhu sastali su se gg. Kimon barun Ralli kao predsjednik, Rik. barun Albori, Alojz vitez pl. Bernetich-Tommasini, dvor. savj. dr. Matheusche, dr. Franjo Rabl i grof I. B. Sordina kao članovi promicateljnoga odbora, te su zamolili namjesnika baruna Fries-Skeneja dozvolu za konstituiranje proširenog odbora. Namjesnik je, obećavši odboru trajnu potporu, izjavio, da će se svim silama zauzeti za ostvarenje ove patriotske misli. Kod gradnje spomenika upotrebit će se kljun oklopljene fregate „Erzherzog Ferdinand Max“, kojoj je u bici podlegla talijanska ratna ladja „Re d' Italia“. Namjesnik je već javio odboru, da uprava c. i kr. ratne mornarice daje odboru na raspolaganje jedan dio ladje „Erzherzog Ferdinand Max“. Za to su se zauzeli i c. i kr. kontre-admiral barun Koudelka i ces. povjerenik Trsta dvor. savjetnik dr. Krekich-Strassoldo.

Dvoglavi orao na spomeniku Leopolda I. u Trstu. Na isti način kako je odstranjen dvoglavi orao sa vodovoda na Velikom trgu u Trstu, odstranile su vandalske ruke jošte za Napoleonova doba taj znak i sa spomenika Leopolda I. na Burznom trgu. Ovih dana zauzeti će austrijski orao i opeta svoje mjesto na rečenom spomeniku, a isto se tako radi na tome, da se upotpuni grb na ribarnici, kako to povijest zahtijeva.

Razne Vijesti.

Sedamdesetgodišnjica Henrika Sienkiewicza. Veliki poljski pjesnik Henrik Sienkiewicz proslavio je dne 5. o. mj. svoj sedamdeseti rodjendan. Sienkiewicz je auktor znamenitog romana „Quo vadis?“ Izmedju drugih brojnih njegovih djela spominjemo njegovu čuvenu trilogiju „Ognjem i mačem“, „Potop“ i „Pan Wolodyjowski“. Sva ta djela prevedena su i na hrvatski.

Podmaršalova udova osudjena radi prevare. Ana Vogl rodjena Mayer, udova podmaršala Juiija Vogl, sjedila je ovih dana na optuženičkoj klupi u Požunu radi prevare. Bila je optužena, da je od aprila do maja 1915., pod izlikom, da sabire za udovice i siročad palih junaka, sabirala kod trgovaca, obrtnika, privatnika i čak kod dobrotvornih društava darove, što ih je na koncu samo za sebe zadržala i potrošila. Ekscelenca je na taj način pronevjerila 4000 K. Osudjena je na dvije godine tamnice, na gubitak naslova ekscelenca i mirovine kao maršalova udovica.

Otvorena mjesta na srednjim školama u Austriji. Austrijsko ministarstvo nastave javlja, da se ima na državnim srednjim školama provizorno popuniti: 147 učiteljskih mjesta s njemačkim nastavnim jezikom, 9 mjesta s talijanskim i 8 s hrvatskim, a 6 sa slovenskim nastavnim jezikom. Kod tog se provizornog popunjenja neće premještati na druge zavode definitivno ili provizorno imenovani učitelji (profesori). Natjecati se mogu samo suplenti (asistenti), koji su potpuno naučno osposobljeni za srednje škole i koji su već dvije godine predavali na državnim ili drugim školama, koje imaju pravo javnosti. Molbe treba podastrijeti do 15. srpnja putem onoga pokrajinskog školskog vijeća, u okružju kojega su služili. U molbi treba navesti pokrajinu, u kojoj bi rado služili. Oni, koji su u aktivnoj vojničkoj službi, mogu se javiti običnom vojničkom dopisnicom.

Bavarski kralj Ljudevit o svršetku rata. Upitan o koncu rata, izjavio je bavarski kralj Ljudevit raznim deputacijama slijedeće: „Kad će biti svršetak rata, ne može nitko proreći, mi znamo samo to, da ne ćemo biti svladani: to znamo i ne ćemo mira, koji nam ne bi donio boljeg položaja od sadašnjega. Dušmanski se valovi rasplinjuju pred junačkim držanjem vjernih savezničkih armada. Žrtvujemo najveće žrtve u krvi i novcu, pa i u domovini, gdje nam narod trpi na oskudici. Da se narod obrani za sve vijekove proti svemu tomu, cilj je, što ga moramo doseći kod sklapanja mira.“

Odšteta za „Sussex“. Prema jednoj vijesti „Newyork World“, izjavio je njemački poklisar, grof Bernstorff, državnom tajniku Lansingu, da je njemačka vlada željna povesti pregovore s poklisarom Gerardom glede odštete za potonuće „Sussexa“.

Car Nikolaj i Srbija. Čitamo u „Hrv. Riječi“: Bečka „Südslavische Korrespondenz“ javlja iz Bukarešta: „Po jednoj su vijesti iz Petrograda izmedju cara Nikolaja i kralja Petra, posredovanjem ruskoga poslanstva u Ateni, izmijenjeni brzojavi. Kralj Petar je, kao dopunjak ručnog pisma, što ga je Pašić predao caru, upravio caru Nikolaju brzojav, u kojemu ponovno obnavlja svoje molbe za budućnost svoga doma. Car je navodno odgovorio ljubezno, ali ne obvezatno, da će učiniti sve da kući Karagjorgjevića pomogne opet da dodje do svojih prava.

Zašto ne može biti Rumunjska saveznica Rusije. Dopisnik rimskoga „Giornale d' Italia“ imao je u Bukareštu razgovor sa bivšim ministrom predsjednikom Marghilomanom, koji je izjavio: Nisam prijatelj Nijemaca, al sam zato najveći protivnik Rusije, jer je Rusija najopasniji neprijatelj Rumunjske. Kad bi se Rusija ustalila u Carigradu, bilo bi to za Rumunjsku katastrofalno, jer Rusija zahtijeva apsolutno gospodstvo u Crnom moru i nad Bosporom. Rusija je agrarna država, kao i Rumunjska, pa već iz toga slijedi, da su si protivnice. U slučaju da se Rusija povlasti izljeva Dunava, postala bi gospodaricom Austrije, a u mnogo većoj mjeri i Rumunjske. Opasnosti, da dodju Rusi u Carigrad, je doduše nestalo, ali se veliki interesi medju Rumunjskom i Rusijom jošte uvijek križaju. Sedmogradska ne bi Rumunjskoj upravo ništa koristila, dok bi bilo besarapsko podunavsko područje u ruskim rukama. O politici ministra predsjednika Bratianua, izrazio se je Marghiloman vrlo nepovoljno. Uostalom smatra Marghiloman, da će ostati Rumunjska do konca rata neutralna, jer će se rat po svoj prilici tako naglo svršiti, da ne će imati rumunjska armada niti prilike, da se u nj umiješa.

Poteškoće kod izmjene ranjenika s Italijom. Pregovori izmedju Austro-Ugarske i Italije glede izmjene teško ranjenih zarobljenika preko Švicarske, naišli su na znatnije poteškoće. Italija ne će naime da pristane na izmjenu onih zarobljenika, koji su pali u srpsko sužanjstvo, a ne dopušta takodjer, da bolesni zarobljenici talijanske narodnosti budu otpremljeni u Švicarsku.

Talijanski major Questa. O smrti talijanskog majora Questa donašaju talijanski listovi opširnija izvješća o kojih vadimo slijedeće: Bilo je za bojeva za Oslavje. Questa se je nalazio u malenoj telefonskoj baraki, što je bila naslonjena o debeli zid, u društvu sa drugih 6 časnika. Upravo kad je major dijelio svoje zapovijedi, započela je okolo kolibica padati paklenska tuča neprijateljskih taneta svake mjere i kalibra, našto je sljedila 30·5 cm debela granata, koja je probušila zid, povukla za sobom baraku i rastrgnula sve, izuzam jednog časnika, kojega su teško ranjena izvukli napolje. Odmah iza prve sljedila je druga granata, koja je pokopala ostanke šestero časnika. Dotrčali poručnik, na čiji se je očigled sve to odigralo, nije mogao u četiri dana izustiti ni jedne cigle riječi. Kroz više dana nije bilo moguće pokopati mrtve ostanke časnika, tako je vrsno gadjala austrijska artilerija u svoj nišan.

Književnost i umjetnost.

Nova knjiga „Junački Bugari“. Knjižara Novina „M. Kelović u Zagrebu“ izdala je u komisijonalnoj nakladi knjižicu „Junački Bugari“ od poznatoga omladinskoga pisca Franje Bartuša. Cijena je knjizi 60 filira, poštom 65 filira, a naručuje se kod nakladne knjižare, Zagreb, Bakačeva ulica broj 5.

Javna zahvala.

Izgubivši jedno oko na ratištu a bivši na drugom teško bolestan te tražeći lijeka, nadjoh utjehu u Puli: Veleučeni gospodin dr. A. B o t t e r i, bivši asistent na sveučilištnoj klinici te praktični liječnik u Trstu, sada u Puli, u društvu sa vrijednim drugom drom. Mauro D e p i e r a, primiše me u zaštitu te mi spasiše ono, što je njihova strukovna znanost spasiti mogla. Izričuć ovime svoju duboku harnost obojici, javljam svojim prijateljima i znancima, da sam riješen bolova oka tako, da ću moći barem djelomice privredjivati si dnevnu koricu kruha.

Nezaboravnim liječnicima jošte jednoč harno zahvaljuje

Josip Kvesić
Hrvat iz Dalmacije.

PULA, 16. svibnja 1916.

General Villa.

Kako je poznato Sjedinjene države vode od nekog vremena sporazumno sa generalom Carranzom, rat protiv vodje sjevernomeksikanskih ustaških četa generala Ville. Ipak je bilo doba, kada se predsjednik Vilson nije žacao ugovarati s njime, kao s bivšim razbojnikom, mjesto sa generalom Carranzom. Stoga neće biti zgorega, ako se sa Villovom prošlošću pobliže upoznamo:

Villa se je rodio 1871. u meksikanskoj pokrajini Durango, kao sin jednog indijanca, te je osim jednog brata imao joste i jednu sestru. Slučaj je htio, da je isti zbog ondašnjeg „jus primae noctis“, kome je pala žrtvom i njegova sestra, od vozara postao razbojnikom. Jedne tamne noći sa nekoliko prijatelja izvrši svoju osvetu. Nakon što je iz busije napao na oskvrnitelja svoje sestre te u prisutnosti jednog svećenika izvršio njihovo prisilno vjerenje izvede nad njim odmah i smrtnu osudu.

Pod vladavinom predsjednika Diaza nije mu nakon tog čina preostalo ino, negoli uskočiti o sierske brdine, gdje je sproveo 6 godina i živio od onoga, što je oteo silom, ako nije išlo milom. Kašnje mu je kao vozaru uspjelo prištediti mali imetak te 1907. u jednom rudarskom mjestu otvoriti i mesarnu; no prepoznat od oružništva, morade opet uteći u brda.

1911. je pod buntovnim generalom Maderom služio kao prosti vojnik, a nakon što se je prigodom jedne navale osobito iskazao, postade časnikom te je mogao pohoditi i svoje rodjake. Nakon Maderovog umorstva, morade Villa pod novim predsjednikom Huertom opet bježati, budući progonjen od njegovih četa.

Od te dobe Villa postade vodjom sadanjeg meksikanskog ustanka. Iz pograničnog mjestanca Sjedinjenih država El Paso, kamo se bio privremeno utekao, podje Villi malo zatim za rukom sa samih 9 drugova, nakon okršaja sa Huertovim pograničnim četama preći noću granicu i provaliti u Meksiko.

Njegova prva zadaća bila je osnutak potrebite vojske, što Villi, kao vodji na glasu, u nenadano kratko vrijeme i uspije. Mjeseca svibnja 1912. raspolagao je Villa sa jedva 2 hiljade momaka, 5 topova i nešto strjeljiva; no već mjeseca kolovoza iste godine, narasla je gornja sila na 8 hiljada momaka i 17 topova. Tri mjeseca kašnje brojila je Villina vojska 18 hiljada momakâ i 57 topova, tako da je već mjeseca prosinca bio u stanju, da se upusti u otvorenu bitku sa Huertinim četama i zauzme glavni grad sjevernog Meksika, Chihuahua. Tom pobjedom postade Villa doskora glavnim čimbenikom na čitavom meksikanskom sjeveru.

Početkom god. 1914. nastavi Villa da sa biranom vojskom od 27 hiljada momaka, 80 strojnih pušaka i 60 poljskih topova, progoni Huertiste ili takozvane Federaliste prama jugu. U više okršaja u predjelu Jimenza i Santa Rosalia budu federalisti prisiljeni, da se sve više povuku prema njihovoj ishodnoj točki u Torreonu. Bitkom kod Gomez Pallacio budu federalisti izbačeni i iz Torreona. Nakon ponovne bitke kod Paredona, dadu se poraženi federalisti u bijeg prema Saltillo, no Villa se dade u potjeru za pobjedjenikom, zauzme Saltiilo te se vrati u Torreon.

Villa je nato kanio, da se dade odmah u potjeru za neprijateljem prema Solebadu i Agnascalientes. No u tome ga spriječiše nenadane Carranzine spletke. Carranza je naime oklijevao, da metne Villi na raspolaganje dostatno ugljena za prevozne željezničke vozove, budući je isti dolazio iz Saltillovog okružja, koje je bilo zaposjednuto od Carranzinih četa.

Radi toga dodje do sastanka u Torreonu. Tu je Carranza Villi spočitnuo, da se kani nametnuti diktatorom čitavom Meksiku. Villa ne samo da je to zanijekao, već se dapače izjavio spremnim, da se pokori nalozima, ako mu ratno vijeće zajamči, da se u buduće neće spriječavati provedenje njegovih ratnih osnova, kojekakvim izlikama kao n. pr. oskudicom ugljena. Konačno se je došlo do sporazumka, no isti se je dobrzo razbio, budući se Carranza nije pokoravao zaključcima.

Villina civilna uprava, koju je uveo u pokrajinama Chuhuahua, Sonora, Coahuilla i Zacatecas na socijalnoj podlozi bila je za meksikanske ratne odnošaje vanredno dobra. U krajevima njegove neprijeporne vlasti vladala je potpuna sigurnost života i imetka. Villa nije nikad trpio ni pljačkanja ni otimačine. Nakon bitke kod Zacatecas dao je dapače 35 svojih ljudi ustrijeliti, što su bili u gradske kuće provalili.

Villa je naučio čitati i pisati tekar god. 1914. Vojnička djela dao bi si čitati od svog tajnika Louis Aguirre Benavides, dok mu je u gospodarskim pitanjima bio savjetnikom dr. Raschbaum. On posjeduje veliku moralnu i osobnu odvažnost i odrješitost, ostaje hladan pod svim okolnostima te suzdržljiv i šutljiv prema svakome. Villa posjeduje vanredno veliku oštroumnost te je u stanju, da 16 sati na dan radi. U svim gospodarsko-političkim pitanjima, koja su zapravo uzrokom sadanje revolucije, je Villa pristaša Maderove politike. Ista se sastoji u razdijeljenju privatnog zemljištva medju peone. Čitavo zemljište u Meksiku pripada takozvanim hacienderos, dok biva ladanjsko pučanstvo isisavano zajedno sa zemljom. Amerikanski peon je uistinu još uvijek rob svoga gospodara.

Villa je bio čésti prijatelj Sjedinjenih država te je prema svem utjecaju nastojao, da meksikansku državnopravnost prilagodi amerikanskom uzoru. Njegovi odnošaji prema amerikanskoj vladi bili su uvijek dobri. Za Vera-Cruz afere bio je Villa jedini meksikanski vodja, koji nije izgubio glavu, niti se upustio u prijetnje protiv Amerikanaca.

Nakon što je Carranzi uspjelo, da mu potkopa ugled u Washingtonu, bude Villa prinudjen, da radi osjeguranja dovoza ratnog strjeljiva stupi u pregovore sa Japanom. Japanska vlade je nato odaslala u Chihuahua jednog pomorskog časnika, kao svog izaslanika, a s tim u svezi, izvela je nešto kašnje jedno iskrcanje na zapadnoj meksikanskoj obali. P.

Godina II. — Broj 308.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 20 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 18. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Poraz Talijana na tirolskoj granici.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 17. svibnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema promjene u opće.

Talijansko bojište.

Na čitavoj fronti traju topovski bojevi. Na doberdopskoj smo visoravni proširili lagumanjem svoje položaje zapadno od Sv. Martina. Na to je neprijatelj uprizorio bubnjarsku vatru i navalu, koju je odbila naša 43. pješačka pukovnija bojem s ručnim granatama. Na goričkom mostobranu, u području Krna, kod Bovca i na raznim odsjecima koruške fronte bila je topovska pucnjava od časa do časa skrajno živa. Na Dolomitima smo suzbili noćnu neprijateljsku navalu protiv Heksenfelsa (Sasso d' Istria) i protiv prevlake na sjeveru od Siefberga.

U južnom su Tirolu napredovale naše čete na hrptu brda Armenterra; osvojile su na visoravni Folgarija neprijateljske položaje Soglio d' Aspio, Coston, Costa d' Agra i Maronia; provalile su u odsjeku Terragnole u Polazzu i Valdugu; protjerale su Talijance iz mjesta Moscheri, te su osvojile noću Zugna Tortu južno od Rovereta.

Za tih je bojeva poskočio broj neprijateljskih zarobljenika na 141 časnika i 6200 ljudi, a plijen na 17 strojnih pušaka i 13 topova.

U odsjeku jezera Loppio upravljao je neprijatelj noćas moćnu paljbu na vlastite redove.

Jaka je skupina naših kopnenih i pomorskih ljetala bacila preksinoć i jučer za rana obilje bomba na kolodvore i na druge zgrade u Mlecima, Mestru, Korminu, Čedadu, Vidnu, Perlabarniji i Trevisu. Svuda se je ustanovilo velikog uspjeha osobito u Vidnu, gdje je uzalud pucalo na njih tridesetak obrambenih topova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. svibnja. (D. u.) Iz velikog je glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Jugozapadno od Lensa odigralo se je u svezi s lagumanjem živahnih bojeva sa ručnim granatama. Na obim je obalama Moze topovska djelatnost porasla od časa do časa do velike žestine. Francuski se je napadaj protiv južnog obronka vrha 304 skršio o našoj zapornoj vatri. Bila su oborena dva neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Nema ništa nova.

Balkansko bojište.

U području rijeke Vardar suzbili smo slabo neprijateljsko odjeljenje, koje je bilo krenulo protiv naših položaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Kretanje četa kod Soluna.

Atena, 15. Novine donose danomice vijesti o kretanju četa u Macedoniji. Potvrdjuje se, da su Srbi stupili na lijevo krilo saveznika. Trajne kavalerijske akcije uzduž čitave fronte imale bi navodno da prikriju kretanje četa. Jednoj je brodovlasničkoj tvrci u Pireju brzojavljeno jučer iz Londona, e je osjegurnina za parobrode u Grčku povišena od tri na devet postotaka.

Prevoz srpskih četa.

Lugano, 16. „Secolo" javlja iz Soluna, da je napredovanjem ententine vojske prema Florini i Serresu započela prva faza ofenzive. Na mnogim su točkama neprijateljske vojske odaljene jedna od druge još samo četiri kilometara. Istodobno se posvuda grade putevi za topništvo i tren. List veli dalje, da na francuskim i talijanskim brodovima neprestano dolaze srpske čete, koje se kupe na sjevernom dijelu poluotoka Kalkidike.

Englesko brodovlje pred flandrijskom obalom.

Brüssel, 17. (D. u.) Sinoć se je pojavilo pred flandrijskom obalom englesko brodovlje. Njemačke torpednjače i stražarnice izišle su im u susret, te je došlo kod toga do kratkog topovskog dvoboja iz velike daljine. Tekom bitke bacilo je njemačko ljetalo bombe na neprijateljski razarač, te je pogodilo jednim hitcem ravno u stražnju zapovjedničku kulu neprijateljskog broda.

Balkan.

Rumunjska - Bugarska.

Sofija, 16. Bugarski ministar financija saopćuje, da pregovaranja radi prijevoznog prometa sa Rumenijom vrlo povoljno teku, te da ne postoje više nikakve razlike u mnijenju, jer su bile odstranjene izmjeničnim popuštanjem obiju vlada. U Oborište je već došlo 18 vaguna.

Novi prosvjed Grčke.

Atena, 15. Grčka je vlada predala poslanicima četvornog saveza izraziti protest proti nasilnom zaposjednuću mjesta Dova Tepe (istočno od jezera Dojran) po francuskim četama. Ona je uputila na neugodni utisak, kojim to zaposjednuće u protuslovlju sa svečanim obećanjima i bez prethodnog obavješćenja sa grčkim vojnim oblastima djeluje na grčki narod.

Kako javljaju preko Sofije, zaposjeli su Francuzi Florinu. Istovremeno je francuska jedna divizija prekoračila rijeku Strumu.

Engleski krivi račun glede Rumunjske.

Budimpešta, 16. Kako je poznato, obustavili su Englezi u onim rumunjskim mlinovima, koji su s njima stupili u svezu prigodom kupovanja žita, promet na neodredjeno vrijeme. Englezi su kanili time postići to, da će ostali mlinovi mljeti isključivo za vojsku i unutrašnju uporabu, tako da ne bi mljivo za žito, nakupavno od centralnih oblasti bilo nikad, ili barem prekasno dogotovljeno. No ta će osnova, za koju su Englezi navodno žrtvovali 15 milijuna franaka u ime mita, svakako zlo poći za rukom, jer se je dosad samo malo mlinova izjavilo spremnima, da udovolje engleskim zahtjevima. Rumunjska je vlada odlučila, da ovim i sličnim spletkarijama stane na put i mlinove, koji kane svoj promet obustaviti, preuzeti u državnu upravu.

Ententa.

Suhomlinov.

Kopenhagen, 17. svibnja. Petrogradski listovi od 8. svibnja donašaju uz dozvolu vojne cenzure potankosti o uapšenju Suhomlinova. Izdavač lista „Večernje Vremja", Boris Suvorin, i novine „Rječ" govore veoma oštro o tom, što je cenzura zabranila slobodno raspravljanje glede toga slučaja, koji silno uzbudjuje čitavu Rusiju. Radi toga su kojekakve krive vijesti silno porasle, što je u ostalom jasno samo po sebi, jer službeni izvještaj okrivljuje Suhomlinova sa zločina veleizdaje. Nekako tajanstveno i glasi izjava izdavača lista (kojeg smatraju uopće za službeni list.) „Kolokola", Skvorcova: „Mi nijesmo kazali ni riječi, kad je Suhomlinov bio imenovan. Mi smo šutjeli i tad, kad je ostavio svoju službu. Mi smo šutjeli i kod imenovanja i kod ostavke službe Polivanova, kojom je zgodom sve novinstvo donijelo čitav niz članaka. Budućnost će pokazati, tko je ovom zgodom ruskom narodu više kazao".

List „Ruskoje Slovo" javlja medju ostalim: „Suhomlinov je bio u tvrdjavi dva puta preslušan od senatora Bogorodskoga. Suhomlinov je odgovarao na pitanja iza duljega promišljanja i pazio na svaku riječ u zapisniku. Njegova je molba za predloženje izjava svih svjedoka bila odbijena. Na to je Suhomlinov izjavio, da je počeo sastavljati oveći obrambeni članak. Prema vijesti lista „Ruskoje Slovo" bio je takav članak Suhomlinov prigodom kućne premetačine zaplijenjen. Iz tog se članka razabire, da Suhomlinov temelji svoju obranu na opterećenju svojih ministarskih drugova. Isto tako optužuje on državnu Dumu, a ponajpače državno obrambeno povjerenstvo, da je posve uspjelilo sve njegove osnove glede povišenja municije. On naziva optužbu, podignutu proti sebi radi izdaje užasnom, i nastoji da dokaže, e nije nikad imao nikakovih sveza sa smaknutim veleizdajnikom Mjasojedovom, dapače da je nasuprot kod početka rata tražio, neka se Mjasojedov ne uzme u službu. No njegovog zahtjeva nijesu htjeli da uvaže te se ne osjeća krivim, što nije mogao predvidjeti gigantičnog produljenja toga rata. No toga da nijesu mogli predvidjeti ni ratni ministri drugih zaraćenih država.

Odlazak ruskih zastupnika na pariški sastanak.

Stockholm, 16. „Birževija Vjedomosti" piše, da su državni nadzornik Petrowski i Prilešajev, pobočnik trgovačkog ministra, otišli kao zastupnici vlade u Pariz na gospodarstveni sastanak, koji će se vršiti 21. t. mj. u svrhu pretresavanja nekojih pitanja o budućoj ruskoj trgovačkoj politici. Pošto su sve zalihe šladora bile od vojničke intendature zaplijenjene te se pučanstvu daje samo šladorni prašak, boje se u Petrogradu nemira. Stoga je petrogradski zapovjednik izdao ukaz, u kojemu opominje pučanstvo na mir i zabranjuje prodaju šladorne rafinade.

Kopenhagen, 16. Petrogradski listovi javljaju, da će financijski ministar Bark nastupiti slijedeće sedmice navješteno putovanje u Englesku i Francusku.

Novi rusko-japanski sporazum.

Kopenhagen, 16. Petrogradska brzojavna agentura javlja iz Tokija: U savezu sa kojekakovim vijestima o predstojećem rusko-japanskom sporazumu izjavio je u novinama predsjednik druge komore, Simida: „Glavna je svrha saveznika otpor proti vojnim osnovama Njemačke. Radi toga je potrebito, da i nadalje postoji englesko-ruski sporazum".

Financijalni je podtajnik govorio o važnosti većih ruskih narudžbi u Japanu, koje bi imale učvrstiti rusko-japanske odnošaje. Novi ruski će se zajam u Japanu realizovati razmjerno prema obračunu narudžbi.

Izgorio veliki francuski zrakoplov.

Lugano, 16. svibnja. (D. u.) Prekjučer je u podne izgorio blizu otoka Asinara veliki francuski upravljivi zrakoplov. Prama listu „Giornale d' Italia" imao je da obavi veoma veliko putovanje. Poginula je sva momčad zrakoplova. Francuski je ratni brod izvukao iz mora dio ljesina. Zrakoplov je imao po svoj prilici da služi na Balkanu u ratne svrhe.

Bern, 17. svibnja, (D. u.) Prama listovima pripadao je zrakoplov, koji je nastradao kod Sardinije, francuskoj mornarici te je odputovao iz Pariškog ljetališta u pravcu prama Biserti. Zrakoplov se je strovalio iz nepoznatog uzroka obavit u plamenu sa svih strana.

Iz engleskog parlamenta.

London, 17. svibnja. (D. u.). Dolnja je kuća prihvatila u trećem čitanju zakon o vojničkoj dužnosti. Bilo je 250 glasova za, a 35 proti.

Neutralne države.

Nizozemci se nadaju miru.

Amsterdam, 16. Amsterdamski „Handelsblad", jedan od najuglednijih nizozemskih listova, koji uostalom ne simpatizira sa Njemačima, slika na slijedeći način nade Nizozemske u mir, koje su najjače izražene u dizanju njemačke valute: „Njemačka je dosada u vojničkom obziru pobjediteljica. Ima u svojoj oblasti cijelu Belgiju, zaposjela je najveći i najbogatiji dio sjeverne Francuske, osvojila je Poljsku, Srbiju i Crnogoru te je pomakla svoje linije daleko u neprijateljsku zemlju. Izgubila je, doduše svoje kolonije, ali ima zato u ruci skupocjene zaloge te može zato stupiti u mirovna pregovaranja. Njemačka je dakle pripravna da pregovara, da dodje do mira, koji bi joj jamčio za njezine životne interese. Što ona razumije pod tim životnim interesima, kaže nam njezina nota na predsjednika Wilsona.

Nizozemski list raspravlja o tome, kako se moraju prama nizozemskom shvaćanju tumačiti mirovni uvjeti Njemačke navedeni u govoru državnog kancelara. „Sasvim je drukčiji", veli list dalje, „položaj alijiraca. I oni imadu doduše neprijateljske zaloge, jer su zaposjeli njemačke kolonije i područja, što pripadaju Turskoj. Ti se ali zalozi ne mogu nikako usporediti sa njemačkima. Razumljivo je dakle, da se oni boje riječi mir, te da o miru neće ništa da čuju dok ne oslobode dijelove domovine. To je vrlo razumljivo, i morali bi se dakle boriti, doklegod se oslobodjenje domovine može postići jedino bojem: ali nikada ne smije rat biti cilj ratovanja, ako se cilj može postići i bez daljnjeg ratovanja. Ako je uopće moguće naći neko riješenje, kojim bi se rat svršio i kojim bi se mogli osigurati životni interesi, zar nije sramotno, ne hvaćati se toga riješenja? Nije li sada pravi trenutak za mir, kojega je engleski premierministar označio kao cilj borbe, za takov mir, koji jamči za jednaka prava sviju država?"

Atentat protiv švedskoga kralja.

Guestrow (Mekelbnurg) 16. svibnja. (D. u.) List „Guestrowez Z." doznaje iz pouzdanog vrela, da je bio posljednjih dana zaosnovan atentat protiv švedskoga kralja. Ali je kralj i policija bila pravodobno upozorena na pogibao. Oblasti su odkrile zavjeru, čiji su početnici po dosadašnjoj iztrazi engleski i ruski agenti. Bilo je uapšeno više osoba, koje kušaju da bace krivnju na monarhiste.

Amerika.

Osnova glede kanala u Nikaragui.

Frankfurt a. M. 16. Ugovor je izmedju Udruženih Država i republike Nikaragu glede amerikanskog monopola za slučaj gradnje novog kanala izmedju Atlantskog i Velikog Oceana, kako list „Frankfurter Zeitung" javlja, prihvatila i vlada republike Nikarague.

Razni brzojavi.

Rim, 17, (D. u.) Službeno. Austrijski parobrod „Grado", talijanski parobrodi „Città di Bari", „Jonio" i „Flora", kao što i remorkeri „Tiberia", „Bengasi" i „America", biti će preobraćeni u ratne brodove i dodijeljeni ratnoj talijanskoj mornarici.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 13. Službeni izvještaj od 12. svibnja:

Kaukaska fronta.

U pravcu prama Erzindjanu osvojile su naše aktivne čete u zajednici sa pričuvnicima i domobrancima noćnom navalom skupinu brijegova, koja vlada nad čitavom okolicom i koja je bila jako utvrdjena. Zarobili smo kod toga 30 časnika i 365 turskih pješaka. Kod Mamakhatuna su naše prednje čete lahko suzbile neprijateljsku navalu. Naša kolona, što napreduje na lijevom krilu, potukla je napokon Turke iza dvodnevne borbe. Uhvatili smo zarobljenika, te smo zaplijenili dobar još top, više ne goli 2000 pušaka, do 10.000 naboja i svu silu praha i drugoga ratnog materijala.

Petrograd, 15. Službeni izvještaj od 14. svibnja:

Jugozapadno od Olyke prouzročila je naša topovska vatra eksploziju kod neprijateljske baterije. Kod srednje Stripe pokušala su neprijateljska odjeljenja da se približe našim redovima, ali su bila svakog puta protjerana našom vatrom. Za tih smo pokušaja uhvatili nekoliko zarobljenika.

Francuska.

Pariz, 14. Službeni izvještaj od 13. svibnja u 3 sata popodne:

Južno od Roye smo suzbili iznenadnu navalu protiv naših položaja u Bois-Logisu. Iz verdunskog se odsjeka nije javilo o nikakvom važnom dogodjaju tekom noći, osim o kraju Mort-Homma. Na ostaloj je fronti noć mirno protekla.

Belgija.

Pariz, 14. Službeni izvještaj od 13. svibnja: Iza mira od noći i jutra počeo je jaki topovski dvoboj u okolici Dixmuidena i sjeverno od toga grada. Na ostaloj fronti nema nikakve važnije vijesti.

Engleska.

London, 13. Službeni izvještaj od 12.:

Sinoć je poduzeo neprijatelj po žestokom opstrjeljavanju naših opkopa izmedju Somme i Maricourta tri navale, od kojih mu je jedna i uspjela. Neprijatelj je prodro u jarke, ali je bio odmah suzbijen. Nekoliko se je mrtvih Nijemaca moglo gledati izmedju žičanog plota. Učinili smo i izgubili po jednog zarobljenika. Na ostalom dijelu fronte topovski bojevi i borba s opkopnim mužarima. Navala je bila kod Hebuterna, Soucheza, Carencyja, kod Hohenzollernske jarka i u odsjeku St. Eloi. Neprijatelj je diglo s minama kod Witschaetea.

Italija.

Rim, 14. Službeni izvještaj od 13.:

U Trentinu na gornjem toku rijeke Ečave topovska djelatnost, koja je bila osobito živahna u području Col di lane. Suzbili smo male neprijateljske navale protiv Kukle i na visočini vrhu Ločnika. Na Krasu prouzročile su naše baterije više eksplozija u neprijateljskim redovima kod Sv. Martina, te su rastjerale nekoje čete, što su se kretale u Marciji i blizu Devetaka te Opatjeg Sela.

Domaće Vijesti.

Zahvalnice. Primamo iz Poreča: „Kao odgovor odaslanim brzojavnim čestitkama velikom admiralu Hausu i generalnom pukovniku pl. Boroeviću, prispjele su predsjedniku zemaljske upravne komisije Istre slijedeće brzojavne zahvalnice:

„Vama, gospodine predsjedniče, i zemaljskoj upravnoj komisiji te državi vjernom istarskom pučanstvu, šaljem svoju najsrdačniju zahvalu za ljubezne čestitke. Veliki admiral H a u s.“

„Za dobrostive čestitke prihodom promaknuća, molim da primite moju nasrdačniju zahvalu. Generalni pukovnik pl. B o r o e v i ć.“

Potres. Jučer u 2 sata 50 minuta 22 sekunde popodne (po ljetnom vremenu) ubilježio je ovdješnji seizmograf početak jakog obližnjeg potresa. Najveća je faza bila u 2 sata 51 minutu 17 sekunda uz otklon od 130 milimetara, što odgovara pravomu gibanju u Puli 0·5 milimetara. Udaljenost središta 100—150 kilometara. Sudeći po zemljištu, imalo bi središte potresa da bude isto, kao ono dne 12. ožujka o. g. (hrvatsko Primorje). Jakost trešnje, koja se je ovdje danas osjetila, bila je žešća od one posljednjeg puta.

Iz Filipana kod Vodnjana primamo: Medju samih 47 naših, ovdje ostalih stanovnika, sakupljeno je za „Crveni Križ“ 50 K, koji iznos darovaše: Don Frano Livić, župnik K 10; Kuftić Marko 2 K 40 h; po 2 K: Kolić Paško, župan, Cetina Ivan p. Ivana, Cetina Mate p. Ivana, Cetina Blaž p. Mihe, Cetina Martin od Ive, Tomišić Miho, Cetina Ivan Frišković, Mate Diković, Antun Tomišić, Balija Miho; po 1 K: Miho Divišić, Kliba Ive p. Lovre, Šarić Ive, Šarić Antun, Mišan Ive, Mišan Mate, Kolić Ivan, Marović Miho, Vitasović Miho, Vitasović Mate, Vitasović Martin, Mici Gaber, Luca Vitasović, Fuma Diković, Marija Tomišić, Mare Kuftić, Marija Lupetina; Kuftić Miho 60 h.

Cijene viških vina. Tvrdjavni komesar javlja pod brojem 1296-45-14 dne 13. svibnja 1916. Uvidjajuć dnevnu promjenu cijena viških odnosno dalmatinskih vina, da neustanovljuje za iste najviše cijene pridržajuć si postupati proti svakomu sudbenim putem radi navijanja cijene, kada bi vino prodavao uz nerazmjernu cijenu.

Za družbu Sv. Ćirila i Metoda. U počast uspomene pok. Petra Cvitanovića pok. Ivana, preminuvšeg u Spljetu, daruje gosp. Pavao Čačić K 5.— i gosp. Ivo Vuletin K 5.—.

Iz Dalmacije.

Počasni gradjanin. Čitamo u „Narodnom Listu“: Općine Trogira i Bogomolja imenovaše c. k. namjesnika grofa M. Attemsa počasnim gradjaninom.

Jedno priznanje velikog admirala Hausa. Prigodom imenovanja zapovjednika ratne mornarice N. P. Hausa velikim admiralom, izrazila mu je općina grada Šibenika brzojavno čestitanje, našto je on odgovorio slijedećim brzojavom: „Predsjednik općine, Šibenik. Vaše najusrdnijom toplinom izrečene čestitke grada i općine Šibenik duboko su me se dojmile i izričem Vam svesrdnu hvalu. Neizbrisiva je slava, koju sinovi Dalmacije u ovom teškom hrvanju stekoše, a i naša se mornarica oslanja na vruću odanost i iskušanu požrtvovnost hrabrih Dalmatinaca, čije domorodne žale pred neprijateljem štititi spada našim najuzvišenijim zadaćama. — Veliki admiral Haus.

Gostovanje Marka Vuškovića u Pragu. Saznajemo, da je operni pjevač Marko Vušković pozvan u Prag na gostovanje u „Narodnom Divadlu“.

Nesreća u Povlju na otoku Braču. „Nar. Listu“ javljaju iz Povlja: Ovdje se desila teška nesreća. Tri ugledna mješćanina i trgovca braća Knežić-Ostojić (četvrti brat im je u vojsci) krcala su u brod bačve. Nekako puknuo konop, a bačva puna pala na njih, te ih bacila u more. Najstariji brat iznakažen dobio je upalu i umro, drugome je prelomljena noga na više mjesta, treći je takodjer izranjen. Cijelo mjesto je snuždeno radi teške nesreće.

Zadarski načelnik za ratni zajam. Zadarski načelnik dr. Ziliotto upravio je ovih dana pojedinim bolje stojećim gradjanima posebno pismo, kojim ih pozivlje, da potpišu četvrti ratni zajam, te da u tom smislu uplivišu i kod drugih svojih prijatelja i znanaca.

Iz Slovenije.

Slovenac i Hrvat — brat i brat. Prenašamo iz „Slovenca“: Pod gornjim naslovom piše „Hrvatski Dnevnik“: Poznata naklada u Berlinu „Toussaint-Langenscheidt“ doposlala s nekim prospektom bojadisanu zemljovidnu kartu, na kojoj su svi evropski jezici označeni zasebnom bojom. Za hrvatski i slovenski jezik uporabljena je samo jedna boja. Sva je prilika, da se to nije namjerice dogodilo, ali bi ta karta imala biti za nas — program! Hrvati i Slovenci su svaki za sebe preslabi, dok su naprotiv kao narodna jedinica jaki. Danas tjeraju vjerni sinovi hrvatskoga i slovenskoga naroda nesretne Talijane, koji požudno gledaju na hrvatsku Dalmaciju, hrvatsko-slovensku Istru i slovensko Primorje. Kiselo grožđje! Rat mora jednom svršiti i mi moramo odrediti stalnu medju proti aspiracijama požudnih Talijana. Ali oni zaboravljaju od časa na čas na goleme udarce, što su im pali u dio, i stanu i opeta sizati za tudjim dobrom, pa će Hrvati i Slovenci morati stati na straži i boriti se takodjer i u mirno doba. Ako si podaju bratske desnice, bit će njihova straža savjesnija a borba bolja i uspješnija.

Gospodarstvo.

Kava i njezina povjest.

Čašica kave spada dandanas medju prve užitke te je općenito tako uobičajena, da se je nije moguće pod nikakvu cijenu odviknuti.

Kava je kolonijalna roba, koja se mora izvana uvažati. Mogućnost, da bi se postojeće zalihe mogle iscrpsti, dala je povoda višim oblastima, da prodaju kave ograniče; škoda samo, da se nije to učinilo već prije, dok nije veletržcima pošlo za rukom, da najednom na umjetan način povise kavine cijene.

Prije se je prodavala i pržena kava, čime se je mnogo kave utaman potrošilo, buduć pržena kava dugo ne izdrži te izgubi svoj ugodan miris i dobar ukus.

Uživanje kave je neprijeporno, poput pušenja duhana, jedno od najrazgranjenijih modernih užitaka. Kava je došla k nama, poput duhana, iz dalekih zemalja tekar početkom novog vijeka, kad su se Portugizi i Nizozemci počeli baviti pomorskom trgovinom te u evropske krajeve dovažati tropske mirodije. — Dok duhan potječe iz novog svijeta, dolazi kava naprotiv iz starog. Kažu da je domovina kave Abisinija, akoprem se to neda dokazati; toliko je pako stalno, da je kava došla u Evropu iz Arabije. Arapska kava, koja raste u adenskom i mokinom okružju slovi jošte i danas kao najfinija vrst kave.

Tamošnji prirod kave je pako tako neznatan, da za golemu svjetsku potrebu ne dolazi niti u obzir, te gotovo ni ne dolazi u evropsku trgovinu. Kao najbolja vrst kave, koja dolazi k nama, vrijedi nizozemska kava sa Jave i Sumatre. No i njezin uvoz u Njemačku je neznatan napram onom iz Brazilije, koja već davno posjeduje najprostranije svjetske kavine nasade.

Godine 1913. uvezla je Njemačka u svemu za 220 milijuna maraka kave, od toga otpada pako 142 milijuna maraka samo na Braziliju. Ostalih 62 milijuna maraka otpadaju na kavu iz drugih južnoamerickih zemalja i Guatemale.

Prva kavana bude otvorena u Meci. Otale se rasprostrani uporaba kave u 16. stoljeću u Egipat i Siriju, a pod Sulejmanom II. i u Carigrad.

Kava je došla u Evropu preko Mlečana, koji su 1624. doveli mnogu količinu kave prvi put u Evropu. Tamo bude zatim 1645. otvorena i prva evropska kavana, dok je u južnoj Italiji bila kava poznata već 100 godina prije. — U Englesku je došla kava 1652., a u Njemačku 1670.; prva kavana bila je pako otvorena tekar 1686. u Nürnbergu i Regensburgu, a godinu kašnje u Hamburgu. U Francuskoj je kava poznata već na dvoru Ljudevita XIV., no prve javne kavane bile su otvorene tekar 1671. u Marsilji i godinu dana kašnje u Parizu.

K nama u Austriju došla je kava 1683., za opsjedanja Beča, kad smo Turcima zaplijenili i nekoliko vreća zrnate kave. Iste godine bi otvorena i prva bečka kavana; od tog doba se je takozvana bečka kava sve do danas uzdržala na glasu.

U početku je uporaba kave, radi svoje visoke cijene bila ograničena samo na više krugove plemstva i svećenstva. Osim toga se je imala boriti sa raznim poteškoćama. Dok su razni liječnici uživanje kave proglasili nezdravim, proglasio je Fridrik Veliki kavu monopolom, samo da se ladanjsko pučanstvo na nju ne privikne i mnogo novaca iz zemlje ne izadje.

Kava kao piće uobičajila se općenito u Austriji i Njemačkoj tekar u XIX. stoljeću, a moderno kavanarstvo po bečkom uzoru tekar zadnjeg poluvjeka.

Najveći kavini nasadi nalaze se od 1650. na Sundajskom i Sandvičkom otočju; od 1720. u Martinique i ostalim francuskim kolonijama, a od 1752. u Brazilu, otkuda se od 1808. i najviše kave izvaža.

Dandanas ima sijaset vrsti kave razne kakvoće. Stabljika sama je zimzelena i oko 2 metra visoka te uspijeva i u botaničkim vrtovima. Njezino cvijeće je bijelo miomirisno, a voće oko 900 grama je koštano te se mora 3 puta probirati, buduć nejednako sazrije poput smokve.

Da se količina kave čim više prištedi, najumjesnije je kod pripreme nadoknaditi je sa jeftinijim surogatima, kao Katreinerovom, Kneipovom i osobito izvrsnom smokovom kavom. P.

Svilogojstvo u Srbiji. „Hrvatski Lloyd“ piše o gojenju svilenih buba u Srbiji slijedeće: Gojenje svilenih buba lijepo se je posljednjih godina u Srbiji proširilo. God. 1903. ustrojeno je u Lapovu društvo za unapredjivanje svilarstva, te je ujedno tamo podignuta predionica za svilu. Ovo društvo imalo je monopol za nabavu kokona, te je isto u zajednici sa državom, gospodarskim školama i poljodjelskim udrugama mnogo doprinijelo razvitku ove privredne grane. Broj obitelji, koje se bave svilogojstvom porasao je od godine 1900. od 10 hiljada na 35 hiljada, tako da je svilarsko društvo u Lapovu svoju predionicu moralo znatno povećati i svoju dioničku glavnicu povisiti od 500.000 na 1,500.000 dinara. Količina kokona preuzetih u posljednjim godinama po ovome društvu iznašala je poprečno 4000 kilograma. Treba ali primjetiti, da je osim toga mnogo kokona upotrebljeno i u domaćoj industriji. Srpske domaćice običavaju naime svilu isto tako kao i vunu na ručnim preslicama ispresti, te ju onda na domaćim drvenim tkalačkim stanovima satkati marame i pojedine sastavine za odjeću.

Da se ova dobro uvedena domaća industrija ne zapusti, obratilo se je svojedobno vrhovno zapovjedništvo vojske na ugarsko ministarstvo za poljodjeljstvo, neka bi poduzelo nuždne mjere za unapredjenje svilogojstva. Ministarstvo je tome udovoljilo, te je tu zadaću povjerilo kr. ug. nadzorništvu za svilogojstva. Ministarstvo je tome udovoljilo, te je tu zadaću povjerilo kr. ug. nadzorništvu za svilogojstvo u Szekszárdu, koje je odmah provelo nužnu organizaciju, dalo razdijeliti u raznim okružjima potrebno sjeme i druge za svilogojstvo potrebne predmete, te uredilo u Beogradu mjesto za preuzimanje kokona.

Razne Vijesti.

Francuz o talijanskim operacijama. Kad je pred nedavno jedan francuski ratni dopisnik posjetio talijansku frontu, izjavio je, da su svi njihovi pokušaji da prodru uzaludni. Na koncu rekao je slijedeće: Svaki je pokušaj napadanja prava ludorija. Ako Talijani uopće hoće da prodru, morali bi imati takvo topništvo, koje bi bilo kadro da izore cijelo zemljište i da austro-ugarski porezni sistem posvema uništi.

Grigorijev — vodja provalnika u Vilni. Sudbenom istragom izašlo je na vidjelo, da je poglavica tajne policije, Grigorijev, bio vodja one družbe provalnika, koji su u Vilni, iza evakuacije, počinili svu silu kradja i provala.

Žostova izjava. Poglavica stožera Žostov izjavio je u razgovoru sa jednim od suradnika bečke „Neue Fr. Presse“: „Ne znam, što kane naši protivnici sa svojim četama u Solunu? Za ozbiljnu akciju ne bi im dostajalo ni 100.000, dapače ni 200.000 ljudi. O srpskim četama, što se tamo iskrcavaju, ne treba voditi računa; to je puko razmetavanje. Ipak imade u Solunu dosta četa na okupu. Što će s njima naši protivnici započeti? Osvojiti Srbiju? To je isključeno, pa im ne preostaje drugo, već politika očuvanja svog prestiža. Ili se možda još nadaju pomoći Rumunjske i Grčke? Nek se nadaju i nek se vesele, a mi se zadovoljimo činjenicom, da naš vojnički položaj na svim frontama mora izazvati odluku“.

Uvjeti Francuske za mirovne pregovore. Nekoji ženevski listovi javljaju, da je nekadašnji načelnik u Colmaru proputovao pred nedavno Francusku i održao u tridesetak ovećih gradova predavanja o budućem miru, sokoleć pri tome francusko pučanstvo na ustrajnu borbu svim silama do skrajnosti. Njegovi govori išli su u glavnom za dokazivanjem, da se mir, što ne će biti na korist Njemačke, može sklopiti samo onda, kad bude njemačka vojska slomljena i kad se rat prenese na njemački teritorij. Dok se to ne dogodi, neće se Francuska upuštati u mirovne pregovore.

Pašić u Odesi. Prema vijesti „Corriere della Sera“ otputovao je Pašić dne 13. t. m. u Odesu, koja je postala posredno jugoslavensko središte. Tamošnja srpska i hrvatska kolonija započela je ovih dana izdavanjem svog glasila u ruskom, srpskom i slovenskom jeziku. — O Pašićevom putovanju u Rim, Pariz i London čuje se, da su se izgladile sve nesuglasice i prijepori, što su bili izbili u početku rata izmedju Srbije i Italije. Pašić je izjavio, da je s Rimom zadovoljan, dok su mu vlade u Parizu, Londonu i Petrogradu zajamčile, da će sa svim svojim silama podupirati srpske ideale glede ustrojenja „Velike Srbije“ i njenog združenja sa Macedonijom. Petrogradski politički krugovi nalaze veliko političko značenje u tome, da je talijanski poslanik Carlatti priredio Pašiću banket, kojemu su prisustvovali i drugi ententini diplomati.

Budućnost Perzije. Pariški „Le Journal“ ističe, da će se prigodom pohoda zastupnika dume u London sklopiti nova pogodba o razdiobi Perzije. Engleska tražit će za sebe apsolutno gospodarstvo u Perzijskom zaljevu. Prema drugim vijestima bila bi ta pogodba već sklopljena.

Filipescu o izvanjskoj politici. Prvi put nakon svog povratka iz Rusije, izjavio je Filipescu o vanjskoj politici ovo:

„Čvrsto vjerujem u konačnu pobjedu entente, koja ne će biti velika, što napokon i nije glavno, jer ona nije nikada imala u svom programu osvajalačkih ciljeva, već posvemašnju medjunarodnu pravednost. Kao zahtjeve entente nabrojio je slijedeće: Elzas-Loteringija za Francusku, dok Italiji za pedalj više od onoga, što joj je Austro-Ugarska prije sama dobrovoljno ponudila. Rusija traži uporabu Dardanela. To su uvjeti, pod kojima bi Njemačka mogla smjesta dobiti mir. Što se Rumunjske tiče, rekao je nadalje, ta si mora istom steći zahvalnost i priznanje entente, te si oružanom silom osvojiti one krajeve, za kojima teži“.

Vjernost cirkuske jahačice. Saski konjanički kapetan Kurt pl. Herder, praunuk Gottfrieda Herdera, pobočnik saskoga kralja, pred nekoliko se godina upoznao sa glasovitom cirkuskom jahačicom Adrian, koja je nastupila pod umjetničkim imenom Adrienne pl. Holstein, te ju kasnije oženio. Herder se sa svojom ženom naselio blizu Draždjana u nekom ljetnikovcu, gdje su sprovadjali ugodan život do početka rata. Tada je opet stupio u vojsku i krenuo na bojište. Kada je nedavno došao na nekoliko dana na dopust u svoj ljetnikovac, uvjerio se, da je njegova sreća uništena. Zle sudbe nije mogao podnijeti, pa se ustrijelio.

Zdravstvo.

Serum protiv kašlja hripavca. Iz bečkih novina saznajemo, da je bivši bečki bakteriolog prof. R. Kraus, koji sada boravi u Buenos Ayresu, iznašao serum protiv kašlja hripavca. Serum je priredjen od sputuma bolesne djece. Djeca, cijepljena tim vakcionom izliječena su od kašlja hripavca za 14 do 20 dana.

Na alandskim otocima.

Parobrod, što vrši promet medju Abom i alandskim otocima, teško si prokrčuje put kroz usku morsku cestu medju malenim otocima. Granitno morsko dno svuda istupa iz vode, sad kao izbrušeno, rijetkom mahovinom poraslo ostrvo, sad kao otočić stabala sa oskudnom vegetacijom, a sad opeta kao velika naseobina, kao n. pr. lijepi otok Nagu. Na tim se otocima može promatrati prizor, koji doduše nije krvav, koji ali u svojoj veličini sliči današnjemu ratu naroda, naime: rat stabala.

Tu vidiš maleni otok. Obrašten je kô svijeća ravnim borima, koji stoje u redovima, kao vojnici pripravni na navalu. Na drugom bliskom otoku šapuće bjelogorica starogotsku jutarnju molitvu. Medju njima leži treći otok: bojište. Tu raste crnogorica promiješana sa bjelogoricom prividno mirno jedna uz drugu. Ali to, na oko mirno, šumom obraslo područje, jest za istraživaoca bojna drama. On može da u borima vidi kozake, a u bjelogorici Švede. Tu su se oni sukobili, tu su se borili na život i smrt. To nije nikakva fantazija, borbu stabala potvrdjuje ozbiljna znanost. Bor je zaista sa istoka prodro preko Rusije u Švedsku, a hrast je, kaošto kasnije smioni Varezi, utemeljitelji ruske države, prešao preko Finske u Rusiju. To je zbilja strašna borba, koja na alandskim otocima od vijekova bijesni.

Kada je pred godinom 1809. morala Švedska, da nakon nesretnog rata odstupi Finsku Rusiji, tada su dobrodušni Švedi, koji su bili najslabiji diplomati svijeta, narivavali Rusima tu za Švedsku tako potrebitu skupinu otoka, premda je Rusi nijesu bezuvjetno zahtijevali.

Tek sada vidi Švedska, što je onda izgubila. Kaošto bi Helgoland, kad bi danas bio u engleskim rukama, dao cijelom trgovačkom ratu drugi oblik, tako bi i Aland, kada bi se nalazio u švedskome posjedu, mogao znatno uplivisati na današnji rat.

Prošla su vremena, kada se je iz Stockholma moglo morem preći na saonicama na Aland i u Abo. Ali glavni grad Alanda, Marieham, odaljen je u zračnoj crti samo 14 milja od Stockholma, te bi odanle moglo rusko jato ljetala prispjeti u jednom satu nad švedsku prijestolnicu te ju iznenaditi kišom granata. Na isti bi način tvorila trajna bojna luka na Alandu, koju Rusija, po pariškom miru, naravno ne može podići, neprestano ugrožavanje životnih interesa Švedske. O sudbini alandskih otoka je dakle opstanak Švedske mnogo ovisan.

Švedska ne zahtijeva posjeda Alanda. Ona hoće samo izvjesnost, da to otočje ostane neutvrdjeno. Pošto se u Rusiju ne može pouzdati, može to samo na taj način postići, da ti otoci ne ostanu u ruskom posjedu. Švedska mora dakle iz toga razloga, da teži za posjedom toga otočja, premda ga načelno ne želi posjedovati. No, kako može Švedska steći Aland? Zar ratom, kaošto želi stranka aktivista? „Mi bi sada najvećom lakotom mogli uzeti te otoke“ — rekao je nedavno državni jedan zastupnik — „ali što bi od toga imali: nakon deset, petnaest godina došao bi Rus te nam uzeo natrag Aland „sa kamatima“. Zar kao dar, kaošto je predložio engleski istraživalac Skandinavije Edmund Goffe? Švedska se zahvaljuje za takav danajski dar. „Stockholms Tidmingen“ predlaže: neka se Aland, kad se nema od važnosti, da se ga osvoji, i kojega se opeta neće uzeti kao dar, jednostavno od Rusije kupi. Ali za sada Rusija još nije ponudila taj „posao“ i pita se, da li uopće može Rus nešto ponuditi, što zapravo njemu ne pripada. Aland je naime pripojen Finskoj, dijeli sudbinu Abosa i Björneborga, te ima s tim gradskim okružjima zajedničkoga guvernera. Za staroga Finca jest ali ta njemu tudja zemlja, koju on zove Ahvenanmaa (oštra zemlja), pokrajina, koja ga kroz cijelu zimu opskrbljuje ribom. Putuje li on iznimno tamo, to on veli: „ja putujem u inozemstvo“. Zapravo ne govori niko na Alandu finski.

Aland je lijep. Gdje ćeš drugdje naći tako bujnu vegetaciju? Gdje tako snažne dubove šume i pet metara visoke divlje ruže? Na stijenama žari se kô krv crveni čekrk, a uz njega kupe se lijepe kitice cvijetova divljih vlašaca. U močvari zapuštenog kraljevog otoka (Kungsö) kraljuje osamljena najljepša orhideja, koju nadješ tek u Alpama, koja se u Finskoj nalazi samo u daljnjem istoku, na jednom jedinom mjestu, na jezeru Ladoga.

Za Aland jest pravi ures divni trnoviti cer, koji svojim malenim dugoljastim lišćem spominje na uljiku, a svojom korom na oleandrova stabla. Taj trnoviti cer obrubljuje obalu svih alandskih otoka te je njihova najznačajnija biljka.

Godina II. — Broj 309.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 19. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Novi plijen na jugozapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Na primorskoj i na koruškoj fronti bila je topovska djelatnost spriječena osobito niskom maglom. Jugoistočno od Tržića suzbili smo talijanski pokušaj, da opet osvoje položaje kod Bagni, što su ih pred malo izgubili.

Na Col di Lani izjalovilo se je više navala.

U južnom su Tirolu uzele naše čete navalom izmedju dolina Astico i Leno pogranični hrbat brda Maggio, osvojile su, nakon što su prošle dolinu Leno, na jugoistoku od Piazze Costa bellu, te su suzbile, na jugu od Moscherija više neprijateljskih napadaja protiv Zugne Torte.

Jučerašnji nam je dan donio preko 900 daljnjih zarobljenika sa 3 časnika i plijen od 18 topova i 18 strojnih pušaka.

Izvještaji talijanskog glavnog stožera od 16. i 17. o. mj. kažu, da su bili naši gubici u tim bojevima strašni i ogromni. Te su tvrdnje, kojim se hoće da oslabi dojam uzmaka, sasvim izmišljene. Neprijateljeve gubitke može jedino onaj da procijeni, tko drži bojno polje; a Talijani nijesu u toj prilici.

Proti tomu, svijesni si potpuno vrijednosti krvave žrtve svakog pojedinog našeg junaka, smijemo da izjavimo, da su bili naši gubici izvanredno maleni uz vještinu naše pješadije, uz moćnu potporu našeg topništva i uz ratno iskustvo našeg vodstva.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 18. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Jutros smo rano suzbili francuske napadaje protiv naših položaja na vrhu 304. Na uzmaku je preko Esnesa pretrpio neprijatelj teških gubitaka na onom izloženom zemljištu.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Novo razdoblje u ratu protiv Italije.

Berlin, 17. Pod naslovom „Važan uspjeh" piše major Morath u „Berliner Tageblattu":

Boj Austro-Ugarske protiv Italije jest već nekoliko vremena živahniji te je moguće, da će se moći govoriti, ako uspjesi na strani našeg saveznika i dalje traju, e je jednogodišnji rat stupio u novo razdoblje. Dok su Talijani u vodjenju rata prešli u nesigurno pipanje fronte, pokazuje austrijsko poduzeće veliku odlučnost. Početkom svibnja zaposjele su njihove čete na sjevernom obronku sv. Mihovila neprijateljski položaj, dok je istodobno u mnogim odsjecima tirolske fronte u području Riva započelo živahnije artilerijsko djelovanje. I na ostalim je frontama porasla bojna djelatnost, tako isto i u odsjeku medju Peutelsteinom i Buchsteinom. Dok su Talijani 13., 14. i 15. svibnja, jer su, valjda predvidjajući austro-ugarske napadaje, poduzeli navale na brdo sv. Mihovila i na doberdobskoj visoravni, gdje su imali teške gubitke, razvili su se istodobno na mnogim drugim odsjecima žestoki topovski bojevi te je na glavnim točkama primorske fronte prodrla pješadija našega saveznika u neprijateljske jarke, tako i kod sv. Mihovila i zapadno i istočno tolminskog mostobrana.

Najvažniju vijest nam donaša austrijski izvještaj od 15. svibnja. Južno doline Sugane na visoravni Vielgereuth, istočno Etsela i južno Rovereta prešla je austro-ugarska vojska u ofenzivu. Djelovanje njihove artilerije imalo je taj uspjeh, da se je mogio jurišati na neprijateljske položaje. To pokazuje veliku spremnost za frontom, jer je bilo omogućeno, da se skupe sredstva za navalu, a da Talijani toga nijesu opazili, te je tako pao prvi neprijateljski položaj u ruke naših saveznika.

Ako se uzmu u obzir velike poteškoće vojevanja u dolini Sugane, mora se priznati, da je taj uspjeh znatan. Izvana bijaše isti označen visokim brojem zarobljenika, učinjenim u tom brdovitom području. O brzoj i većoj sili napadaja svjedoči činjenica, da je bilo istodobno zaplijenjenih i sedam topova. Sa našim saveznikom radujemo se i mi tom uspjehu.

Istodobno spominjemo, da je pred godinu dana objavila „Stampa" ponudu Austro-Ugarske, koju se je u interesu mira htjelo u Beču ostvariti. Predstavimo li si, da je imao biti odstupljen Italiji cijeli „Trentino" i sočko područje sa Gradiškom te da se je Trstu htjela dati opsežna autonomija, moramo držati, da je samo talijansko zaslijepljenje odbilo takvu ponudu. Ništa na svijetu ne bi moglo više koristiti ugledu Austro-Ugarske.

Srpska mornarica.

Atene, 17. Čini se, da je četvorni savez, koji je primamio Srbe u Solun, radi protivljenja sa strane Talijana povukao svoja obećanja u pogledu osnovanja srpske mornarice. Već pred par sedmica slavio je neki srpski organ prvu velikosrpsku torpedovku, koja, da je hrabro dopratila srpski transport u luku. Objavljeno bijaše, da će svaka od sila četvornog saveza podariti još daljnje dvije vojne jedinice. Isti list mora sada sve opozvati i izjaviti, da je Srbija stekla samo jedan trgovački brod i to kupnjom.

Englezi priznavaju da su izgubili monitor.

London, 18. (D. u.) Admiralitet javlja, da je bio pogodjen u noći pred 13. svibnja od neprijateljskog topništva maleni engleski monitor „M 30", da ga je požar zahvatio i uništio, te da su bila kod toga 2 vojnika ubijena i 2 ranjena.

Time se samo potvrdjuje ratno izvješće turskog glavnog stana, koje se je bilo prije proglasilo neistinitim.

Balkan.

Diktatura četvornog saveza nad Grčkom.

Atena, 18. Kapetan je grčkog parobroda „Stathaton" saopćio, iza kako je prispio u Pirej, da su engleske oblasti kroz pedeset dana zadržavale njegov brod u Gibraltaru i da ga nijesu prije pustile na slobodu, dok nije bilo istovareno 60 strojnih pušaka, koje su se nalazile na brodu i koje su bile odredjene za grčku mornaricu. Grčka će vlada proti tome prosvjedovati. Sa otoka Krfa javljaju listovima, da su francuske oblasti saopćile grčkim mjesnim oblastima, da će od sada dozvoljavati promet grčkih novina samo iza obavljene cenzure. I u Macedoniji bi se imala ta mjera narednih dana provesti. Ni Francuzi, ni Englezi ne će propuštati nijednoga lista, koji ne piše njima u prilog.

Venizelos napada danas u listu „Kyrix" ponovno i neočekivanom žestinom kraljevu osobu, naziva način njegovog vladanja nezakonitim i kud i kamo protivnijim ustavu, nego li ono kod pruskoga kralja. Zgodu za ovaj napadaj pružaju mu izjave kralja, koje je izjavio u nekom intervievu, namijenjenom Grcima u Americi, da Venizelos radi politički odviše srcem. U koliko novinstvo, protivno Venizelosu, na sve ovo odgovara, olkriva ponovno podlo to postupanje Venizelosovo, koji da se, stjeran u škripac, ne žaca neprestano povlačiti kraljevu osobu u raspravu.

Grčka je komora opet započela radom. Iznajprije će se raspravljati o predlozima glede proračuna za godinu 1916. Sam proračun biti će predložen tek naredne sedmice.

Iz Soluna javljaju listovi suglasno o žestokim izvidničkim bojevima na čitavoj fronti, ponajpače južno od Dojrana.

Razdor u stranci Filipescu.

Bukarešt, 17. „Dreptatea" objavlja izjavu ministra, koji je svojedobno pripadao skupini Filipescu, u kojoj se veli, da medju pristasama Filipescu vlada veliko nezadovoljstvo te da veliki dio članova namjerava opeta stupiti u Marghilomanovu stranku, iz koje su svojedobno istupili. List izjavlja, da će prvom prilikom objaviti ime toga ministra. Tada će biti objašnjeno, kakvi se dogodjaji očekuju u stranci Filipescu.

Ententa.

Teške zloporabe na ruskim željeznicama.

Petrograd, 16. Novinski izvjestiteljski ured ministarstva unutrašnjih posala javlja: Ministar za javni promet Trepov pošao je jučer na odulje putovanje po provinciji, da se lično uvjeri o posljedicama istrage glede korupcije na željeznicama i da uvede nove mjere proti tomu.

Isti ured javlja: Pozornost je prometnog ministarstva bila svedena na to, e se je dovoz živeža u Petrograd znatno umanjio, premda je u posljednje doba bio na željeznicama redovit promet. Povedena je istraga pokazala, da velike zalihe živeža nijesu bile natovarene na odnosnim predajnim stanicama. Prometno je ministarstvo odredilo, da se smjesta otpreme u Petrograd odnosne zalihe.

Značajno je, što izvjestiteljski ured ne javlja uzroke, radi kojih nije odnosni živež bio natovaren, i na komu da je krivnja.

Uvrštenje irskih buntovnika u francusku vojsku.

Basel, 17. „Baseler Nachrichten" javljaju iz Londona: Prema „Daily Mailu" su irski buntovnici voljni da pod francuskim vodstvom sudjeluju u ratu protiv Njemačke, pod uvjetom, da im se kazne oproste.

Bernhard Shaw zahtijeva, da se buntovnike smatra kao obične vojne zarobljenike.

Italija i njezini prijatelji.

Lugano, 18. Dok je u svoje vrijeme barun Sanseverino, koji je po nalogu talijanske vlade kroz dulje vremena boravio u Engleskoj, uz zadaću, da radi glede pospješivanja englesko-talijanskih trgovačkih odnošaja, izjavio izvjestitelju nekih novina u Fiorenzi, da je bio oduševljen radi primitka u Engleskoj i da postoji čvrsta nada, kako će se u skorašnjoj budućnosti gospodarstveno zbližiti obje zemlje, govori nedavni podnesak tvorničara puceta u pokrajini Brescia na talijansku vladu posve drugi govor. Podnesak ističe, da je od sveukupne produkcije robe, vrijedne sveukupno trideset milijuna lira, izveženo dosad za dvadeset i pet milijuna u Englesku, te da engleska sadašnja zabrana uvoza otima kruh njim dvadesetak hiljada radnika. Talijanska vlada neka najvećim pospješenjem preduzme korake, da stane na put gospodarstvenoj nevolji.

Engleska vlada treba američke vrijednosne papire.

London, 17. U novinskim proglasima pozivlje vlada pučanstvo, neka joj metne na raspolaganje američke vrijednosne papire, što se nalaze u privatnom posjedu.

Zasnovana urota protiv švedskoga kralja.

Beč, 17. Dosada se niti sa službene niti sa privatne strane ne potvrdjuje vijest, da je švedska policija otkrila urotu proti kralju Šveda.

Asquith u Irskoj.

Amsterdam, 18. Iz Londona se javlja: Asquithov je posjet u Irskoj uvjerio ministra predsjednika, da se ne može nikako pomišljati na ukinuće opsadnog stanja, no da bi djelomično pomilovanje u Englesku otpremljenih ustaša moglo pospješiti mir i sigurnost.

Neutralne države.

Alandsko pitanje. — Izjave ministra Wallenberga.

Stockholm, 18. (D. u.) U drugoj je komori švedskog sabora zatražio podpredsjednik komore razjašnjenje od vlade o Alandskim otocima.

Ministar je izvanjskih posala Wallenberg spomenuo ponovne izjave sa mjerodavnog mjesta, kako Švedska hoće da usčuva u sadašnjem ratu strogu, nepristranu neutralnost, pridržavši si pravo samoravnanja prama svakoj strani, i kako ne će da bude u ratu uništena.

Ministar ističe, da se vlada u svemu ravna po ovim izjavama:

„Ono što se Alandskog otočja tiče, to je za Švedsku životno pitanje.

„To je bez dvojbe i saborovo mnijenje. Radi toga, kazao je ministar, može izjaviti, da vlada smatra svojom dužnosti, da to pitanje prati najvećom pozornošću i da ništa ne propusti ni na tomu kao što i na ostalima područjima, te da čuva švedska prava i probiti.

„Da on ne smije podati sada još drugih razjašnjanja iz lahko shvatljivih uzroka".

Skupoća u Nizozemskoj.

Amsterdam, 18. Dne 15. maja obdržavala je nizozemska socijalno-demokratska radnička stranka u Amsterdamu, Rotterdamu i Haagu skupštine proti sadašnjoj skupoći. U Amsterdamu bilo je u koncertnoj zgradi na hiljade saučesnika. Naglašena bje potrebitost, da vlada zaplijeni živež i stavi ga uz najviše cijene pučanstvu na raspolaganje.

Razni brzojavi.

London, 18. sviv. (D. u.) Lloyd javlja iz Great Yarmoutha: Nizozemski je bio parobrod „Batavia Roemisch 5", koji je krcat razne robe, putem iz Londona u Rotterdam poletio u zrak. Ubijena su 4 čovjeka od njegove posade. Ostalo je dospjelo na kraj.

Milan, 18. svib. (D. u.) Prama „Secolu" javlja Pariški „New-York-Herald", da su se u tvornicama baruta Gibson u Novom Yerseyu dogodile 4 eksplozicije. Materijalna šteta iznaša milijun kruna, do jednoga i četvrt. Ubijeno je 14 radnika, 40 ranjeno.

Stookholm, 18. (D. u.) Na visini otoka Landsort bio je torpedovan njemački parobrod „Hera". Posada je spašena. Povedena je Stockholm. „Aftonbladet" kaže, da je kapetan bio zarobljen.

Lugano, 18. (D. u.) Sinoć se je osjetio u Italiji prilično jaki potres. Bio je osobito jak u području Adrije i njezinog zaledja. Med pučanstvom je nastala strava. Ima znatan broj ranjenih osoba. Više je zgrada bilo te oštećeno.

Rotterdam, 17. svib. Londonski „Telegraph" javlja iz Veracruza: U luku Veracruez su došla tri japanska vojna broda, da preuzmu zaštitu Japanaca u Mehiku.

Bukarešt, 17. svibnja. Rumunjski petrolej za Njemačku. Rumunjska vlada dozvoljava, da dnevno predje preko Predeala 20 njemačkih vaguna u Rumunjsku, otkuda se puni petroleja opeta vraćaju u Njemačku.

Stockholm, 17. svibnja. U Petrogradu se šire glasovi, da će Ruski domala naslijediti Kuropatkina, kao zapovjednik sjeverne fronte.

London, 18. svibnja. (D. u.) Reuterov ured javlja: Sudbeni je redarstveni odio odlučio da Roger Casement i Baily imaju doći pred porotnički sud.

Rotterdam, 18. svibnja. (D. u.) Parobrod je Saint Corentin udario u minu pred Dünkirchenom i potonuo.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 16. Službeni izvještaj od 15. svibnja u 3 sata popodne:

Južno od Somme uspjelo nam je kod Vermond Villyera, da smo iznenadnom navalom prisilile Nijemce, da povuku posade iz svojih prvih jaraka. U Šampanji topovska djelatnost na našoj i na neprijateljskoj strani u srezovima Maison de Champagne i brežuljak Le Mesnil. Upadom u utvrdjeni njemački položaj na zapadu od Monteta mogli smo da činimo 15 zarobljenika. Kod Verduna topovska vatra u odsjeku šume Avocourt i vrha 304. Na ostaloj fronti mir.

U 11 po podne. Iza pucanja, što je kroz jutro trajalo u Šampanji, u kraju Le Mesnil i Maison de Champagne, slijedilo je više istodobnih navala malenih četa protivu raznih točaka naše fronte. Svi su napadaji ostali bez uspjeha, te smo ih ili zapornom vatrom zadržali ili pak suzbili s protunavalom. Kod Verduna isprekidano opstreljavanje naših prvih i drugih redova zapadno od Moze.

Na vrhovima uz Mozu imala je posvemašnji uspjeh iznenadna navala, što ju je naše topništvo pripravilo. Naše su ophodnje prisilile Nijemce da isprazne 200 m dužine svojih jaraka te su ih nekoliko i zarobili. Naše je topništvo opstreljavalo neprijateljska odijeljenja, što su se pojavila bila na putu Essey-Pannes i jugozapano od Thiaucourta.

Belgija.

Pariz, 16. Službeni izvještaj od 15. svibnja:

Kroz dan započelo je opet vrlo žestoko opstreljivanje. U srezu smo Dixmuiden suzbili njemačka odijeljenja, koja su kušala da stupe u naše opkope na sjeveru od Lysa.

Italija.

Rim, 16. Službeni izvještaj od 16.:

Na tridentinskoj fronti, iza žestokog opstreljivanja od 14. o. mj., poduzeo je jučer neprijatelj s ogromnim masama pješadije navalu na dio naše fronte od doline rijeke Ečave do gornjeg toka Astića. Nakon što su se isprva otpirali i zadali kod toga neprijatelju najteže gubitke naše su se čete povukle od prednjih položaja na glavne obranbene linije. Uzduž ostale fronte do mora sastojala se je neprijateljska djelatnost u žestokoj topovskoj pucnjavi i u pješadijskim navalama. Primamljivog su značaja bili bojevi u Sugani izmedju Monte Collo i S. Anne, na gornjem toku potoku Seebach te na vrhuncima i sjevernim obronjcima brda Sv. Mihovila. Neprijatelj bio je svuda odmah suzbijen.

Ogorčenije su bile borbe u okolici Tržića, gdje smo, po nejednakom razvijanju bitke, poduzeli uspješnu protunavalu na neprijatelja, koji je ostavio u našim rukama 254 zarobljenika, medju njima nekoliko časnika i dvije strojne puške.

Javilo se takodjer o napadajima neprijateljskih ljetala protiv mjesta u ravnici okolo donje Soče; protiv Mletaka (u noći pred 15. svibnja) i Mestra (na večer istog dana); protiv Vidna i Trevisa (u praskozorje 16. o. mj.). Bilo je sve skupa sbrojeno malo žrtava i upravo neznatne štete.

Domaće Vijesti.

Promocija Istranina na zagrebačkom sveučilištu. U subotu je promoviran u našem sveučilištu na čast doktora prava Srećko Zuglia, prislušnik kod ok. suda u Tuzli. Gospodin Srećko Zuglia, položio je kako sve gimnazijske tako i sveučilišne nauke s odličnim uspjehom, pak radi sadašnjih izvanrednih prilika nije mogao biti predložen na Previšnje odlikovanje za promociju na čast doktora prava „sub auspiciis Regis“.

Operna večer gospodjice Toinon Enenkel. Teško veoma teško je procijeniti i pisati o savršenoj ovoj umjetničkoj igri pomenute njemačke primadone, koju smo onomadne imali čast slušati, gledati i uživati u njoj. Ovdje nije mjesto, da se upuštamo u pobližu ocjenu, nego spominjemo samo to, da su slušatelji bili nad svaku mjeru oduševljeni, a tomu su dali oduška i vanjskim izražajem, burnim povladjivanjem i pljeskanjem iza njezinog pijeva u konačnom prizoru Traviate. Predane kite cvijeća i dragocjeni počasni dar Njezine Ekscelencije gospodje Jelene pl. Chmelarž bili su jamačno najočitiji dokazi i znakovi priznanja za njezinu umjetnost. I gospoda Gerstorfer i Ivić stekli su priznanja uz bok ove velike umjetnice, što svakako mnogo znači. Gospodjica Kinkela i gospodin Georg odigrali su svoje uloge sa veoma mnogo shvaćanja i razumijevanja. Besprikoran je bio mornarički orkestar pod sigurnim vodstvom gospodina Voske. On je odsvirao medju inim improviziranu orkerstralnu partiju iz prizora sa Otelom, koja se nije mogla nabaviti, a koju je posve suglasno s izvorom udesio odlični glazbenjak, profesor Illersberg. Bilo je majstorsko djelo puno dubokog strukovnog znanja i glazbene nadarenosti.

Koncerat će se danas, dne 19. maja opetovati.

Stanje svećenika u tršćanskoj biskupiji, kako donosi „Prospectus et Status personalis“ za godinu 1916.: Biskupija u Trstu broji 462.007 vjernika. Svih svećenika ima 278; od tih je 36 umirovljenih, a 23 nalaze se izvan biskupije. Kanoničkih mjesta imade 24, od tih je 11 nepopunjenih. 119 župa, 26 nepopunjenih, a 13 bez upravitelja, 51 expozitura, od tih 26 nepopunjenih te 109 kapelanskih mjesta sa 56 kapelana.

Za crveni križ priposlao nam je gospodin Don Frano Livić, župnik, Filipane, sakupljenih K 50·—

Objava. Usljed odluke c. kr. ministarstva trgovine od 12. svibnja o. g. br. 13472/P ex 16 povišava se u prometu s Ugarskom ekspresna pristojbina koja je do sada iznašala 50 para za pakete a 30 para za ostale pošiljke počam od 16. svibnja o. g. do daljne odredbe na 1 krunu za pakete a 60 para za ostale pošiljke.

Iz Slovenije.

Za pravice slovenske tršćanske okolice. „Edinost“ donosi dopis iz slovenske okolice Trsta. Sva je naša okolica isključivo slovenska, a ipak je imala prije rata s Italijom isključivo talijansko lice. Tako je ostalo i sada, nakon što je austrijska bura odnijela kamorsku plievu daleko preko mora. Ta je kamora izginula, ali nijesu nestali vidljivi znakovi njezinoga dugogodišnjega, protizakonitoga iskrivljivanja slovenskoga značaja okolice. Svaki, koji dodje u tršćansku okolicu mora po tim znakovima smatrati našu okolicu za talijansku i naše stanovništvo za pristaše onih, koji su nedavno gospodarili u Trstu. Oblast bi učinile pametno, pravedno i patrijotsko djelo, kad bi se čim prije pobriuule, da tršćanska okolica dobije svoje pravo lice slovensko. Mi ne zahtijevamo ništa pretjerana, već ono, što nas ide po zakonu.

Iz Dalmacije.

Zaplijenjena biblioteka društva „Gabinetto di Letura u Splitu. Splitska općina poduzela je shodne korake, da biblioteka raspuštenog društva „Gabinetto di Lettura“ predje u vlast općine za gradsku biblioteku.

Iz Banovine.

Hrvatski sabor sastaje se na ljetno zasjedanje dne 14. lipnja.

Hrvatski narod i mir. Na osječkoj izložbi hrvatskih umjetnika rekao je načelnik Pinterović u svom pozdravnom govoru na bana slijedeće: „Po svom visokom položaju je hrvatski ban naravni branitelj ustavnih i političkih prava naše domovine. Hrvatski narod gleda s pravim pouzdanjem na bansko dostojanstvo, njegove pravice i rad kao na ustavnu garanciju i s jednakim pouzdanjem čuva i brani svoj posebni narodni i politički položaj u okviru ugarske krune i monarhije. Po naravnom zakonu ima svaki narod pravo na razvoj i napredak. Ne smije mu se dakle činiti poteškoća u razvoju njegovoga narodnoga, kulturnoga, gospodarskoga i samostalnoga narodnega života. Hrvatski narod očekuje, da će mu mir donijeti oživotvorenje njegovih narodnih ideala i ispunjenje njegovih zahtjeva, ambicije i opravdane želje, kako je to označeno u ugarsko-hrvatskoj nagodbi.“

Ban Skerlecz je odgovorio: „Veliki je svjetski rat dokazao, da je jaka i zadovoljna Hrvatska upravo u interesu naše starodavne monarhije. Hrvati su u ovom ratu iznovice dokazali svoju tradicijonalnu lojalnost za monarhiju i dinastiju te su svoju dužnost sjajno ispunili. Junaštvo i požrtvovnost hrvatskih četa naišla je na potpuno priznanje na najvišem mjestu i kod mjerodavnih faktora, a to nas napunjava i nadom, da će hrabrost naših sinova donijeti iza rata bolju i sretniju budućnost našoj domovini.“

Nestašica mlijeka na Rijeci. U zadnje vrijeme osjeća se na Rijeci velika nestašica mlijeka. Domaćice se upravo jagme za mlijekom, pa izlaze na putevima daleko izvan grada u susret rijetkim mljekaricama, da si tako osiguraju barem po koju litru mlijeka. Riječke novine iznašaju razne predloge, kako bi se moglo toj nestašici doskočiti. Jedan riječki list predlaže, da si gradjani, koji imadu komad zemljišta ili dvorišta, nabave koze. Gradski aprovizacijoni odsjek bavi se pako osnovom, da bi iz Gorskog kotara dopremalo svaki dan znatnije količine mlijeka.

Odlikovani veliki hrvatski župani. Povodom riješenja mjesta vladinog povjerenika podijelilo je Njegovo Veličanstvo viteški krst reda Franje Josipa varaždinskom velikom županu Sijepanu pl. Beloševiću, velikom županu bjelovarsko-križevačke županije Vladimiru pl. Treščecu-Branjskomu i modruško-riječke županije Vinku barunu Zmajiću.

Promjena imena na sjednici grad. zastupstva na Rijeci. Poznato je, kako se od početka rata s Italijom i na Rijeci povelo pitanje o promjeni imena ulicama. Ustanovio se bio i odbor za to. Ali se stvar čitavu godinu zavlačila. Mnogi su šaputali, da se s promjenom odgadja tako dugo, dok svrši rat, pa da i opet ostane po starom. Napokon je ipak to pitanje došlo na pretres u poljednjoj sjednici gr. zastupstva.

Najprije grad. zastupnik, g. Fèsiis, kao izvjestitelj naveo razloge, koji su potakli komisiju za promjenu imena ulicama, da opet uspostavi prijašnja imena i pridoda nekoja nova, a promjeni nazive „calle“ u „via“, „vicolo“ u „androna“ itd. Na koncu predložio je zastupstvu, da prihvati novi naziv ulica.

Na to je grad. zastupnik g. dr. Mayländer spočitnuo komisiji, da je krivo radila, kad je brisala imena velikih pjesnika, pisaca, umjetnika, filozofa i dr., i to jedino za to, jer su rodjeni u Italiji. Zar da su Dante, Michelangelo, Carducci, Canova možda tudjinci? Ovi univerzalni geniji da su samo gradjani talijanski, a ne cijeloga svijeta? Pa zašto se pravi iznimka samo sa sv. Franjom Asiškim? Možda za to, što je on svetac! ... Na prigovor, da Fèsiiovo mišljenje nije sigurno javno mišljenje ugarskoga naroda, dovikuje grad. zastupnik gosp. Šuperina, koji se puno zauzimao za promjenu imena: „Riječki rodoljubi zahtijevaju to!“

Ističe nadalje dr. Mayländer, da nijesu svi riječki gradjani prisutni, pa zato predlaže, da se odgodi to pitanje za iza svršetka rata.

Izvjestitelj g. Fesiis dovikuje uzbudjeno, da ne drži za vrijedno, ni da odgovori g. dru Mayländeru, jer bi morao otkriti vrlo indiskretne stvari.

Još se osvrnuo na govor Mayländerov don M. Baìas, koji je ukratko oprovrgnuo pojedine njegove tvrdnje.

Kod glasovanja je zbačen prijedlog dra Mayländera, a prihvaćen prijedlog komisije. Iza toga je načelnik izjavio, da se novo imenovanje ulica ne će moći odmah provesti, jer da treba još obaviti nekoje formalnosti. Nato je zaključio tu interesantnu sjednicu.

Bojimo se samo, da se te formalnosti, koje valja još obaviti, ne zategnu u nedogledno vrijeme — možda i do svršetka rata, pa budemo osudjeni, da čitamo i nadalje na riječkim uličnim pločama imena slavnih i neslavnih talijanskih muževa! Chi vivrà ved'rà.

Gospodarstvo.

Šuma i njena uloga u svjetskom ratu. Od kolikog je značaja šuma i drvo u ratu? Takovo pitanje upravio je „Holzwelt“ na njemačke i austrougarske vojskovodje, koje je interesantan prilog vojničkoj psihologiji. I general-maršal Mackensen naglašava, da su šuma i drvo, bez sumnje, uopće od velikog značaja za vodjenje rata. General pukovnik Conrad pl. Hötzendorf hvali, kako šuma osvježavajuće utiče na vojnike: „Kad sam u svoje vrijeme, kao zapovjednik bataljuna i pukovnije marširao sa svojim četama, vidio sam ih, za vrijeme vrelih dana, gdjegod je bilo mogućno, dalje od grada kroz šumu. Vojnici je prohode pjevajući sa kapom u ruci ... Šumska gradja imala je neocijenjenu vrijednost u ovom ratu, naročito za bezbrojne, provizorne gradjevine od drveta, za pravljenje mostova, kao šliperi za željezničku prugu, kao materijal za pod i krovove kod borbe na položajima, dalje kao drvo za gorivo za vrijeme dvaju zimskih pohoda. Racijonalno njegovanje šume, bez sumnje je dužnost“. Da je drvo za borbe na položajima od najveće vrijednosti, ističe to više generala. „Svaki se vojnik raduje, kad kod rata na položajima ima u blizini šumu. Oni odatle uzimaju potrebnu gradju za položaje, mostove i skloništa, bilo kao neizradjeno drvo, ili pošto ga prerade u svojoj zato udešenoj radionici. Od velikog je značaja šuma pri jednom zimskom pohodu, kao neiscrpiv izvor za grijanje vojničkih skloništa, čak i za osvjetljenje se može upotrebljavati luč. Svaki vojnik zna, da se bez šume ne može biti u ratu“. „Od kolikog je značenja drvo“, veli nadzornik vrhovnog stana pl. Hammerstein, „sad se najbolje uvidilo u ovome ratu, u kome ogromne vojske na borbenim linijama nisu samo hranjene i grijane u zemljama za koje do tada nisu ni slutili, nego su se te vojske morale skloniti. Sada je šuma morala da daje drveni ugalj za skloništa, drvo za gorivo, za pecivo i kuhanje; morala je da daje daske, panjeve i balvane za skloništa, snopove za šančeve, kao i pritke za prepone i oblice sve vrste do debla najtežeg kalibra, — to znači toliko, koliko da sve liferuje, što je potrebno za gradnju položaja i zaštitu naših hrabrih četa. Čak i za vojničke postelje dobija se šuška, i za obuću drvene galoše“.

„Beogradske Novine“.

O priredjivanju kave. Pred nedavno pronadjen je novi štedljivi način priredjivanja kave, kojim se može pištedjeti do 40 po sto na kavi, a da je kava isto tako dobra i ukusna kao i dojakošnja. Pošto su zalihe svake vrsti robe sada veoma ograničene, morale bi naše kućanice nastojati, da ovaj način što više iskoriste. Radi se o priredjivanju sa hladnom vodom, a da sve aromatične tvari kave ostanu netaknute. Jedino je potrebno, da hladna voda dulje djeluje na kavu, te se samljevena kava, koja će se piti za zajutrak, stavi u potrebnoj količini zajedno sa dodatkom još dan prije u bocu, koju se do tri četvrtine napuni vodom, dobro začepi i protrese. Ova boca se mora tako protresti još dva ili tri puta u razmacima od jednog sata. Dva sata prije nego što će se kava piti, protrese se boca još zadnji puta i pusti se onda barem jedan sat mirno stajati. Nato se istoči kroz fino sito u lonac, te se pazi da talog ostane u boci, i onda se kava u loncu jednostavno pusti zakipjeti. Kavni prašak, koji je ostao na situ ispere se sa svježom vodom natrag u bocu i doda se još jedna trećina isprva upotrebljene količine kave, te se dobije još jedamput napitak isto tako dobar kao i prvi. Nakon ove porabe dodaju se još dvije trećine prvobitne količine kave, te se tako priredi treći obrok kave.

Razne Vijesti.

Pučanstvo Rige vraća se svojim kućama. Prema službenim vijestima ruskih novina, vraća se pučanstvo Rige svojim kućama, tako da je u gradu započeo posvema normalni život.

Nikolajević imenovan vrhovnim zapovjednikom na evropskim frontama. „Times“ donaša vijest, po kojoj je uslijedilo službeno imenovanje velikoga kneza Nikolaja Nikolajevića vrhovnim zapovjednikom ruskih četa na evropejskim frontama.

Francuski pukovnik Bonnier kod grčkoga kralja. Generalni pukovnik francuske istočne vojske Bonnier, bio je ovih dana primljen od grčkoga kralja u audienciju. Iza njegovog izvješća o opskrbi grčke vojske u Macedoniji i o situaciji kod Verduna, izjavio je kralj Konstantin, da će bojevi na Mozi imati veliki utjecaj za razvoj cijelog svjetskog rata.

Skupoća u Italiji je nesnosljiva. Od ožujka 1915. do marta 1916. poskočila je cijena kruha za 6·3 posto, muke za 3·2, tjestenine za 17·5, govedjega mesa za 47·1, slanine za 29·8, ulja za 22·5, mlijeka za 10·8 posto. Cijena najglavnijoj hrani poskočila je dakle poprijećno za 19·6 posto.

Ententa o madžarskim željama za mirom. Nekoji engleski i francuski listovi raširuju vijest na sva četiri vjetra o tobožnjim madžarskim željama za čim skorijim mirom. Poluslužbeni ugarski dopisni ured dementuje te vijesti kao skroz izmišljene i neistinite.

Dnevna zapovijed prijestolonasljednika Aleksandra srpskim četama. Sofijska „Kambana“ javlja: Srpski prijestolonasljednik izdao je prije svog odlaska iz Krfa u Solun, posebnu dnevnu zapovijed na srpske čete, u kojoj je izmedju ostalog rekao: „Savezničke vlade u Parizu i Londonu, obećale su srpskom narodu, koji je doprinjeo toliko žrtava, da će mu vratiti domovinu. Hrabra srpska armada utrt će si pomoću velikodušnih saveznika i opeta put u svoju domovinu. U tom naporu nek stupaju srpske vojske uvjek s uvjerenjem, da su u istom času uz njih savezničke armade, koje ne će mirovati, dok ne pruže Srbima svoju savezničku ruku na bugarskom tlu.

Oporuka češkoga umjetnika. Čitamo u „Hrv. Riječi“: Prije osam dana pokopaše u Pragu znamenitoga češkoga kipara, prof. Stanislava Sucharda. U posljednjoj je svojoj volji odredio ovo: Svoje tijelo izručujem češkoj zemlji. Ljubio sam je, i hoću u njoj mirno počivati. Obucite mi surku. Spomenik priprost iz kamena ili iz mramora izradit će mi moj brat Vajta po kojemugod od mojih djela. Pogreb, molim, da mi bude što jednostavniji — nikada nijesam ljubio sjajnoga života, i volio bih, da se i rastavim od njega bez sjaja. U pozadini groba neka mi se posadi lipa. Prostor će izabrati moja žena i djeca. — Zato je i bio pogreb, što ga je priredila gradska općina, bez sjaja i govora.

Grof Tisza u Srbiji. Ugarski ministar predsjednik grof Tisza otputovao je u nedjelju na kratko inšpekcijsko putovanje u Srbiju. U ponedjeljak doputovao je u Šabac, gdje ga je pozdravio generalni gubernator grof Salis-Seewies. Nato je posjetio grof Tisza Valjevo. Listovi javljaju, da će ugarski ministar predsjednik posjetiti sve važnije od naših četa zaposjednute gradove, dok će se na povratku zaustaviti takodjer u Sarajevu i Zagrebu.

Zabranjene knjige i novine. Madžarski ministar trgovine zabranio je raspačavanje slijedećih srpskih knjiga i novina: „Istorija Crne Gore“ (Beograd 1896.); „Srbija i Rusija“ (Beograd 1870.); „Narodno zdravlje“ (Chicago 1910.); „Historija srpskog naroda“ (Mostar 1909.) i „Oslobodjenje i Vaskrisenije“ (Sarajevo).

Albanski list „Koha“ zabranjen. Zemaljska je vlada u smislu § 18. zakona o štampi zabranila raspačavanje lista „Koha“ (Vrijeme), što izlazi u Jemstownu, po Bosni i Hercegovini.

Neuspjeli bijeg preko Rajne. Čitamo u „Innsbrucker Neueste Nachrichten“, da je ovih dana htjelo pobjeći preko Rajne na voralberškoj granici pet Rusa, koji su u noći pobjegli iz zarobljeničkog tabora u blizini Linza. Na njihovo razočaranje bio im je bijeg osujećen po pograničnim stražarima. Jednom se je ipak posrećilo pobjeći u Švicarsku, dok su se od preostale četvorice dvojica utopila u Rajni, a dva su bila ponovno uhvaćena.

I opeta rat? Kako „Daily Telegrapf“ javlja, imalo bi doći u najbližoj budućnosti do rata izmedju Sjedinjenih država i Mehika. Vlada u Washingtonu predbacuje mehičkoj, da njene čete nisu u stanju ugušiti u zemlji nemire, dok mehička odvraća, da su Amerićani krivi nemirima, koje da provociraju.

Rusi pred Bagdadom? Francuski listovi javljaju o brzom prodiranju Rusa u pravcu Bagdada. „Matin“ piše: Naši saveznici odaljeni su manje od 50 kilometara od Bagdada. Gorringove čete su potpunoma intaktne; domala izginut će poplave i ugodno će proljetno vrijeme pomoći ruskim četama, da izvjese carevu zastavu o bok zastavama engleskoga kralja i indijskoga cara na minaretima u Bagdadu.

POZIV

na XII. redovitu godišnju glavnu skupštinu **Lovranskog društva za štednju i zajmove** registrirana zadruga na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 1. junija 1916. u 10 sati prije podne u društvenoj pisarni sa slijedećim

dnevnim redom:

1) Čitanje zapisnika lanjske glavne skupštine;

2) Izvješće ravnateljstva;

3) Izvješće nadzornog odbora;

4) Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda;

5) Zaključak glede uporabe čistog dobitka;

6) Slučajnosti.

Godišnji računi (za god. 1915.) stoje zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni.

LOVRAN, dne 15. maja 1916.

Ravnateljstvo.

Godina II. — Broj 310.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 20. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

10.000 zarobljenih Talijana.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 19. svibnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Potrajao je općenito i jučer odmor u pucanju, što je nastupio na primorskoj i na koruškoj fronti. Jutros smo rano suzbili dvije neprijateljske navale protiv položaja što su ih naše čete pred kratko osvojile na istoku od Tržića.

Skupina je naših pomorskih ljetala uspješno napala s bombama kolodvorske zgrade u San Giorgio di Nogaro i na neprijateljsko ljetalište blizu Grada.

Na južnotirolskoj fronti zadobivaju naše navale neodoljivo na prostoru. Na hrptu brda Armenterra suzbili smo šest talijanskih navala. Izmedju dolina Astico i Leno, su naše čete što ih je vodio feldmaršal-poručnik nadvojvoda Karlo Franjo Josip, potjerale neprijatelja natrag na čitavoj liniji, te su osvojile jutros rano talijanske tvrdje Campo Molon i Toraro.

Izmedju doline Leno i Brand stigle su naše čete do sjevernog obronjka hrida Col Santo.

U dolini rijeke Ečave morali su Talijani da se sele iz mjesta Marco i Mori.

Broj je zarobljenika, što smo ih uhvatili od početka bojeva, prekoračio 10 tisuća momaka, 126 časnika, a plijen iznaša već 51 strojnu pušku i 61 top.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 19. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na zapadnoj smo obali Moze uzeli francuske jarke na jednoj i na drugoj strani ceste iz Avocourta u Esnes pa sve do južnog ogranka šume Camard. Zarobili smo 9 časnika i 120 momaka. Ponovni se je neprijateljski napadaj protiv vrha 304 skršio sa teškim neprijateljskim gubicima.

Na desnoj je obali Moze poraslo od časa do časa neprijateljsko topništvo do veće snage.

Kolodvor u Lunevillu, kao što kolodvor, ljetalište i vojarna kod Epinala, bili su napadnuti s bombama.

Istočno bojište.

Nema ništa nova.

Balkansko bojište.

Skupina je ljetala napala neprijateljske tabore kod Kukusa, Čanšice, Mihalova i Soluna.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Svi francuski napadaji na visinu 304 odbijeni.

Berlin, 18. Vojni dopisnik „Lokalanzeigera" brzojavlja iz ratnog stana: Zdvojna napinjanja Francuza, da opeta osvoje izgubljene položaje na visini 304, dovela su u posljednjim danima do žestokih napadaja njihovih jurišajućih četa. 15. o. mj. jurišali su Francuzi poslije podne i na veče šest put iz šuma Camard na zapadni obronak visine 304, ali ih je vatra iz naših topova i strojnih pušaka te naša pješadija svaki put prisilila, da nakon teških gubitaka brzo uzmaknu.

Kao znak, da naš sve jači pritisak na francuske čete, što se bore u Verdunskom odsjeku, postaje po njih sve nesnosniji, može se smatrati pokušaj Francuza, da stekne slobodu gibanja istočno Moze, jugozapadno Combresa i na visinama Cote Lorranie. Tamo su Francuzi izvršili 15. tek. veću navalu. U početku je njihovim jurišajućim četama uspjelo, da su dospjele sve do naših jaraka, da su mjestimice ušle dapače i prodrle. Brza naša protunavala bacila je opeta Francuze iz naših položaja potjeravši ih do njihovih izhodnih položaja. Navala istočno Moze donijela je dakle Francuzima krvave gubitke bez ikakvog uspjeha.

Zaledje za francuskom frontom.

Paris, 19. (D. u.) „La Victoire" kazuje, kako spekulanti deru francuskog vojnika, što dolazi iz jaraka u zeledje. Mora da plati nevjerojatnih cijena za malo neukusne juhe i nešto lošega mesa, za par pljesnjivih dvopeka, te za zamazani stolnjak i posudje. Časnici plaćaju po 2 franka za 2 zlokobne vijesti.

Vojničke su oblasti pokušale, da tom zlu odmognu, a gostioničari zaprijetili na to da će zatvoriti svoje prostorije, pa je sve ostalo pri starom.

Njemačka navala u Oortugalskoj Istočnoj Africi.

Kapstadt, 17. Službeni izvještaj iz Lorenzo Marques (portugalska Istočna Afrika): Nijemci su napali sa dvije strojevne puške i sa stotinom urodjenika dne 8. i 12. o. mj. portugalsku stražu u Niani na rijeci Rovuma. Bili su odbijeni. Portugalci su imali jednoga mrtvoga. Sa ostalog se odsječka Rionga javlja puščana vatra. Gubici su s jedne i s druge strane maleni.

Turska navala na kaukaskoj fronti.

Zurich, 18. Petrogradska izvješća o napredovanju Rusa prema Bagdadu suglasuju prama švicarskim listovima u tome, da je na cijeloj kaukaskoj fronti nastupila turska ofenziva. Šire se glasovi, da će, jer se predvidja tursko napredovanje, u Erzerumu ustanovljene podružnice ruskih privatnih banka i državne banke ostaviti grad.

Japan i europejski rat.

Amsterdam, 19. Kako javljaju iz Londona, raspravljaju Francuska i Engleska sa japanskom vladom, kako bi ju sklonule, da Japan pošalje u Europu čete, koje bi aktivno sudjelovale u ratu. Japanski kabinet nije osobito sklon, da udovolji tim željama.

Austro-Ugarska.

Češka nastojanja za ujedinjenjem.

Beč, 19. „Technische Korrespondenz" javlja: U posljednjim danima vršila su se u Pragu daljnja dva vijećanja zastupnika čeških stranaka o nastojanjima za ujedinjenjem. Vršio se je i sastanak mnogih zastupnika narodnosocijalne stranke iz Češke i Moravske, koji su zaključili, da će u stvari političke koncentracije u obim pokrajinama jedinstveno nastupati. Za Duhove bit će nastojanja za ujedinjenje čeških stranaka objavljena u izjavi, u kojoj će biti označen opseg učinjenih zaključaka u svrhu jedinstvenog očitovanja narodne volje toliko u čisto češkim pitanjima koliko i kod pregovaranja sa nečeškim činiteljima.

Balkan.

Srpsko-grčki sukob u Solunu.

Atena, 18. Odnošaji izmedju Srba, koji su prispjeli u Solun, i grčkih četa nijesu prema vijestima iz Soluna upravo najbolji. Ponašanje je Srba izazovno i oštro. Danas se javlja o novoj jednoj upadici, kod koje je ovaj put bilo i krvi. Zastavnik 13. pješačke pukovnije, Karfopulos, koji je pratio dvije dame, vozio se je u čamcu kraj jedne kavane, u Malom Karaburnu. U kavani su sjedjela četiri srpska vojnika. Jedan od ovih, koji je znao grčki, izrekao je više pogrda, koje se dirale u čast spomenutoga časnika. Ovaj su je iskrcao, pozvao uvrijedetelje na odgovornost, te je u na to nastaloj prepirci pucao na Srbe, od kojih je dvojicu teško ranio. Jedan je od njih u bolnici umro. Časnik se je stavio svojoj oblasti.

Ententa.

Jeremijada iz neprijateljskog tabora.

Paris, 18. Francuska će žetva biti puno manja već radi toga, što se mnogo zemlje nije obradilo. Prošle je godine na polju radila polovica godišta 1917. Ali ovog su ljeta kod kuće jedino žene, djeca i starci, tako da će žitarice sagnjiti na polju. Povisenje će uvoza inozemskog žita imati tu posljedicu, da će brodarina opet poskočiti. A plaćanja će se morati izvršiti u zlatu. Loeuvre najavlja srdžbu francuskog naroda i klonulost francuske vojske uslijed zle žetve, koja se pripravlja.

Suchomlinov.

Stockholm, 18. Rasprava protiv nekadašnjeg zapovjednika svekolike vojskine uprave, Karawajewa, koji je bio istodobno sa Suchomlinovom optužen, bila je radi pomanjkanja dokaza obustavljena.

Car, veliki knez i general Pau u Tarnopolu.

Kopenhagen, 18. Množe se glasovi o otputovanju cara na frontu. Govori se, da je i veliki knez Nikolajević i francuski general Pau otputovao sa carem u Tarnopol. U Petrogradu se drži, da je to putovanje znak ozbiljnih vojničkih poduzeća.

Iz boljega francuskog društva.

Kristijanija, 19. Norveški list „Dagblatt" opisuje kako lihvarski dobavljači isisavaju francuski narod. Opisuje društvo u salonu francuske plemkinje, gdje je prava burza poznatih pariških ličnosti i odvjetnik nudja butinu, bankir prodaje suhi grah, gospa aktivnog generala cipele iz New-Yorka, slavni komponist konje iz Kanade, pjevačica kavu, glumica soli iz Tunisa a sveučilišni profesor filozofije zaledjeno meso iz Argentine. Svako toliko dolazi šofer i donosi vijesti što jih je čuo od putnika, o čarapama, uniformama i kapama.

U predzorje amerikansko-mehikanskog rata?

Kako se listu „Kölnische Zeitung" javlja, saopćuje turinska „Stampa" u jednom brzojavu od 13. maja, da su se u posljednja dvadeset i četiri sata silno zaoštrili odnošaji izmedju Saveznih Država i Mehika. Prema brzojavnim vijestima lista „New York Herald" iz Washingtona proizlazi, kao da je prijelom neizbježiv. Amerikanski su časnici, koji su namješteni kao učitelji po vojničkim školama, primili nalog, da se zadržavaju na mehikanskoj granici na raspolaganje njihovih zapovjedništva. Svi vanjski znakovi govore, e je rat neizbježiv. Rasprave izmedju mehikanskih i amerikanskih vrhovnih zapovjednika četa glede momentanog odstranjenja amerikanskih četa kao da nijesu dovele ni do kakova sporazumka, a medjutim progone čete Unije bande, koje su bile navalile na amerikanske pogranične straže. U sjevernomehikanskoj je pokrajini Chihnahna navodno mobilizovano 25.000 pristaša Carranze.

Englesko lihvarstvo.

Paris, 18. (D. u.) Pariški list „Journal" donaša članak Georgesa Prade, gdje dokazuje da su godine 1914. platili Francuzi na 20 milijuna engleskog ugljena 100 milijuna franaka brodarine, te da je sada vozarina za isti teret poskočila na 340 milijuna. Francuska je isplatila engleskim brodovlasnicima samo za ugljen jednu milijardu više, nego li u miru. Za to Prade nazivlje Engleze lihvarima.

Strašne štete od potresa u Italiji.

Lugano, 19. (D. u.) Prekjučerašnji je potres nanio strašnih šteta. U kotaru Cattolica dvadesetak je kuća porušilo, mnogo ih je bilo teško oštećeno. U Rimini, gdje je opet bio epicentar potresa, oštećeno je teško blizu tisuće kuća; deset ih je palo, a 500 ih prijeti da će se porušiti. Koliko ima u Rimini štete ne da se za sada ni približno proračunati.

Neutralne države.

Nemiri u nizozemskoj Indiji.

Haag, 18. Kako se službeno izvješćuje, potvrdjuju izvješća zapovjednika pomorskih sila u nizozemskoj Indiji, da je dne 7. o. mj. u Serabaji prigodom nedozvoljene jedne manifestacije mornara proti vojničkoj bolnici, a kasnije i na oklopnjači „De Zeven Provincien" došlo do nemira. Zapovjednik se je zaputio sa parobrodom „Aldsbaran" u Serabaju te se već istom ladjom vratio u Tandjeng. Jedan od Amsterdamskih listova javlja u savezu s time, da je četrdeset dezertera bilo sa parobrodom „Rindjani" poslanih natrag u Nizozemsku. Oblasti su u Indiji primile listove, u kojima se prijete, da će upaliti bolnicu u Serabaji. Bolnicu strogo čuvaju čete.

Razni brzojavi.

Geneva, 18. „Petit Parisien" doznaje iz Londona, da je pao 52-godišnji engleski brigadir general James Heyworth, kojeg je pred kratkim Poincare odlikovao krstom časne legije.

Berlin, 18. Newyorški „Financial Chronicle" drži da je novi poslanik Udruženih država, David R. Francis, koji je nedavno dospio u Petrograd, donio sa sobom i nacrt novog trgovačkog ugovora medju obim državama. Posljednji trgovački ugovor bijaše sklopljen pred skoro 100 godina, te je pred nekoliko godina Amerika od istoga odstupila, pošto ruska vlada nije htjela da prizna putnice izdanih za američke židove.

Amsterdam, 18. „Morningpost" oštro napada Greya i drži, da je on za svoju službu nesposoban jer nije predvidjao rata; slijedi iz toga, da je on baš tako nesposoban da pripravi mir. Uopće neka se ne zaboravlja, da on još nije u tom ratu pobijedio.

Amsterdam, 18. Neki ovdješnji list javlja iz Londona: Ministarski predsjednik Asquith bit će po svoj prilici do daljnje odredbe imenovan državnom tajnikom za Srpsku.

Haag, 18. Prema engleskim listovima stupit će Churchill opeta u ministarstvo i to kao ministar za Irsku. Nekoji listovi oštro pobijaju tu kandidaturu.

Paris, 19. (D. u.) Na molbu ministra predsjednika Brianda odgodila je komora rasprave o novim interpelacijama. Briand je istaknuo, da se mora pospješiti radi ratnog doba zajedničko djelovanje komore s vladom, te da je izmedju vlade i komore nužno bratsko povjerenje, a da se osigura popjedu zemlje. Od zajedničkog rada ovisi, da li će se sutra nasmijati pobjeda našim barjacima.

Marsilja, 19. (D. u.) Parobrod se je „Harmonie" sukobio u blizini Kap-Gasta s talijanskim parobrodom Genova, te je potonuo. Posada se je spasila.

London, 19. (D. u.) Reuterov ured javlja: Bio je potopljen u Sjevernom moru engleski parobrod Mocresearch. Jedan je čovjek od posade mrtav, 2 su ranjena, a ostali su se spasili na kraju.

Bukarešt, 19. (D. u.) Listovi javljaju: Francuski je poslanik Blondel bio opozvan na vlastitu molbu. Na njegovo će mjesto doći Sain Aulaire.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 16. Službeni izvještaj od 15. svibnja:

Na fronti vojske generala Everta bilo je na više mjesta živahne topovske djelatnosti.

Petrograd, 17. Kod jezera Dolža (9 km sjeverno od jezera Miadziol) napali su Nijemci sa velikim silama naše jarke, te su pokušali tu i tamo da prodru u naše pomaknute jarke. Protunavalom smo prisilili neprijatelja da se vrati u jarke, iz kojih je bio izišao. Sjeverno od jezera Miadziol opstreljavao je neprijatelj vrlo snažno kroz čitavu noć od 15. o. mj. tamošnje naše položaje. Neprijateljski su letioci bacili bomba na više mjesta naše fronte.

U Galiciji kušao je neprijatelj sjeverno od puta u Brzezany (50 km zapadno od Tarnopola), i uzduž dolnjeg toka rijeke Stripe da se približi našim položajima, ali smo ga suzbili svojim pucanjem.

Francuska.

Pariz, 17. Službeni izvještaj od 16. svibnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj obali Moze živahno opstreljavanje naših položaja kod Avocourta i kod vrha 304. Na desnoj se je obali izjalovio sasvim maleni njemački napadaj s ručnim granatama sjeverozapadno od imanja Thiaucourt. U ravnici Woevre topovski bojevi u odsjeku Eix-Moulainville. Na ostaloj fronti protekla je noć prilično mirno.

U 11 popodne: U Šampanji suzbili smo s ručnim granatama neprijateljska odijeljenja, koja su kušala da iznenade malenu našu postojanku kod vrha Mesnil. U Argonama živahni topovski dvoboj u srezovima Four de Paris, Courte Chaussée e Vauqois. Na lijevoj obali Moze živahno opstreljavanje kod šume Avocourt i vrha 304, te kod Mort-Homma. Zadržali smo svojom zapornom vatrom navalne pokušaje protiv naših položaja zapadno od vrha 304. Istočno od Moze i u Woevru na prekide vrlo žestoka topovska vatra. Na ostaloj fronti od časa do časa topovska vatra.

Belgija.

Paris, 17. Službeni izvještaj od 16. svibnja:

Na fronti belgijske vojske bili su osobito živi topovski bojevi. Naše je teško topništvo upravljalo usredotočenu vatru na njemačke utvrde. Na istočnoj rijeke Yser, u krajini na istoku od Dixmuidena i u srezu južno od St. Georgesa vrlo snažno opstreljavanje na jednoj strani i na drugoj.

Italija.

Rim, 16. Službeni izvještaj od 17.:

Od Tonala do Judicarije topovski dvoboj. U dolini Lagarina upravio je neprijatelj po snažnoj topovskoj pripravi pet žestokih navala protiv naših položaja na sjevernom obronku Zugna Forte. Zuzbili smo ga zadavši mu golemih gubitaka pogubnom topovskim i pješačkom vatrom. Ečava je odnijela mnogo neprijateljskih lješina.

Od Terrognola do gornjeg Astica žestoka nas je usredotočena vatra topova svakog promjera prisilila, da ispravimo i jučer svoju frontu i da napustimo po koji pomaknuti položaj.

U odsjeku Asiago pokušao je neprijatelj u noći pred šesnaestim žilavih napadaja, bio je suzbijen s vrlo teškim gubicima, iza česa je ostao kroz čitav dan neaktivan.

U Lugani napadao je neprijatelj u noći pred 16. i kroz drugo jutro s velikom snagom dio fronte od Val-Maggio do Monte Collo. Suzbili smo ga protunavalom, da je ostavio u našim rukama oko 200 zarobljenika, medju njima nekoliko časnika.

Po ostaloj fronti trajalo je jučer neprestano ogorčeno pucanje neprijateljskog topništva, te je bilo tu i tamo postranskih napadaja u dolini S. Pellegrino, na gornjem Butu, na Monte Rossu (Monte Nero), kod Tolmina, na sjevernim obronjcima brda S. Mihovila, te istočno od Selca i od Tržića. Te smo napadaje sve suzbili, zadavši neprijatelju teških gubitaka, oduzevši mu 100 zarobljenika.

Neprijateljska su ljetala bacala bombe na Castel Tesino, Ospedaletto, Monte Belluno, na stanicu u Carini i Gemoni: žrtava nekoliko, štete nikakve.

Naša je skupina napala bombama Dellach i Hočak, u dolini Zilija, prouzročivši nekoliko požara.

Veliki admiral Antun Haus.

Ljubljanski „Slovenec“ piše:

Na sjajnom se je nebu znamenitih muževa naše drage austrijske domovine pojavila nova žarka zvijezda. Isprvice je sjala izdaleka, poznata samo stručnjacima i pozvanim krugovima, koji su ju doskora upoznali i svratili na nju svoj pozor, a malo po malo razvila se je do zvijezde prve jakosti, da, ona je te zvijezde nadvisila tako, da su morali ustanoviti za nju posebni razred izvanredne veličine.

Veliki admiral Haus: neka bude pozdravljen! Naša ga domovina pozdravlja radosna srca: njega, prvog velikog admirala, znamenitog velmožu, koji si je znao steći časno ime kod kuće i u tudjini, a u austrijskoj mornarici ugled i slavu čitavog svijeta. A osobitom ga radošću pozdravlja tek naš jug, ta on je tako rekavši naše gore list, list onoga stabla, koje je rodilo i drugih sjajnih junaka, koji zajednički tuku vjerolomnoga neprijatelja, punoga pohlepe za našim jugom, list onoga stabla, štono čvrsto stoji u vjernosti i ljubavi do mile Austrije, koja junački prkosi svim nepogodama.

Veliki je admiral Antun Haus rodjen dne 13. juna 1853. u Tolminu. U Ljubljani je svršio gimnaziju, iz Ljubljane si je kasnije odveo i drugaricu u životu. Slovenskim govorom posve vlada i mio mu je, i naravno, da smo ponosni, što najviši zapovjednik mornarice danom zgodom rado i glatko govori slovenski. I naš zemaljski je poglavica primio prilikom jedne čestitke srdačnu njegovu zahvalu u slovenskom jeziku.

Iza dovršenih se je gimnazijskih nauka posvetio mornarici. Bilo mu je tad šesnaest godina. Godine 1882. imenovan bje linijskim poručnikom i prilično je brzo uznapredovao do linijskoga kapetana. Za kitajskih je nemira bio zapovjednikom ladje: „Carica i kraljica Marija Terezija“, te bje odlikovan redom željezne krune III. razreda. Istodobno je bio imenovan načelnikom predsjedniške pisarne u mornaričkom odjelu. U toj je službi stekao mjesto kontreadmirala i novo odlikovanje, viteški krst Leopoldovog reda. Izatoga je preuzeo zapovjedništvo pričuvne eskadre i bio gotovo uvijek na moru. Radi izvanrednih su sposobnosti poslali godine 1907. kontreadmirala Hausa kao delegata na drugu mirovnu konferenciju u Haag. Svoju je zadaću obavio tako izvrsno, da je bio odlikovan zvijezdom velekrsta reda Franje Josipa.

Godine 1912. imenovao ga je car nadzornikom mornarice, a mjeseca aprila 1913. za zapovjednika mornarice, iza česa je primio čast admirala. Godinu je dana kasnije buknuo svjetski rat, i ratnoj se je mornarici pružila važna zadaća, kojoj se je ona s admiralom Hausom na čelu nada sve temeljito odazvala. Slavni njezini su čini uz talijansku obalu još svima u živoj uspomeni.

A zato ga je sad stigla izvanredna čast i dosad još neiskazano priznanje, kad je Njegovo Veličanstvo lih u tu svrhu stvorilo mjesto velikog admirala, da time počasti mornaricu i njezinog zapovjednika, koji je njezin maleni bog i predmet njezinog neopisivog oduševljenja.

Veliki je admiral Haus mnogo u čemu sličan junaku Tegetthoffu, čovjek od malo riječi, uljudan i plemenit, a kod toga otvoren i velik u čežnji za velikom i jakom domovinom. Kao ono Tegetthoff što je imao važnih i dalekosežnih trgovačko-političkih pomorsko važnih osnova za budućnost, tako eto i Hausu leži na srcu proširenje prekomorske naše plovidbe do svih svjetskih obala. Upravo zanimivo je slušati, kako poznaje vojnička i pomorska pitanja kao nitko drugi, kad govori o trgovačko-političkim pitanjima. Njegova bi mnijenja posramila ovoga ili onoga od trgovačkih političara, ili bi ga napunila udivljenjem.

Osobita je njegova veličina dakako u vodstvu. To je dokazao već u mirno doba. A sve se njegove operacije i odredbe odlikuju začudnom jednostavnošću i logikom njegovih misli, tako te neprijatelj očekuje sve prije negoli ono, što odluči Haus. To se je pokazalo odmah početkom rata. Talijani su zaključivali po našim mirovnim vježbama, da ćemo odmah svom silom navaliti na nje, te su radi toga, pojačani Francuzima, nagomilali svu svoju mornaricu na jugu. Ali Haus je porazdijelio mornaricu po čitavoj, 600 kilometara dugačkoj talijanskoj obali, pojavio se iznenada gotovo svagdje i istodobno i porazbijao sva najvažnija križanja talijanskih željeznica uz istočnu obalu. Cadorna je radi toga ostao na cjedilu, i jer nije mogao brzo primiti četa, nije mogao svom silom da udari na nas, dok su naši medjutim dobili vremena, da se dovoljno spreme.

Haus je tom zgodom pokazao i neobičnu osobnu hrabrost. Vojni su brodovi pred Fasanom bili već spremni na odlazak, kad je u posljednji tren povučena sa admiralske ladje admiralska zastava. Na veliko se je čudo svih zapovjednika preselio bio admiral na jednu od najstarijih, a radi toga i najslabijih ladja, koja je sa svojim drugaricama preuzela vodstvo, dok su orijaške oklopnjače razreda „Tegetthoff“ ostale u pričuvi.

A i u mirno je doba dokazao često admiral izvanrednu vještinu u vodstvu. Vode je poznavao kao malo tko, miran je bio u svakom položaju, njegove su zapovjedi bile uvijek točne i jasne. U vodjenju je jedrenjača bio pravi majstor. Njegova je razumnost i naobraženost upravo vrijedna udivljenja, a opsežno znanje jezika izvanredno u korist njegovom zvanju. Admiral govori osim njemačkog, slovenskog i hrvatskog takodjer i ugarski, engleski, francuski, talijanski, španjolski i portugalski. Jezike je učio lagano i nema sumnje, e mu je kod toga išla na ruku naša slovenska darovitost, uslijed koje naši ljudi veoma lako uče tudje jezike.

U našoj mornarici vlada neograničeno povjerenje u zapovjednika. Svaka njegova odredba znači već pobjedu. Ljubav i štovanje, koje on uživa, a prije svega neomedjeno povjerenje, dalo je, te je postigao cilj, koji si je bio stavio, naime da očuva domaće obale od neprijatelja. A imenovanje velikim admiralom znači cesarovu zahvalu za taj veliki i postignuti cilj.

Domaće Vijesti.

Obznana. Pregled obvezanika narodnog ustanka rodjenih u godinama 1866.—1897. uslijedit će u političkom kotaru Pula od 22. do uključivo 31. svibnja i od 1. do uključivo 5. lipnja 1916. u prostorijama c. kr. obrtne škole u Puli, Vicolo al Mare br. 1, II. pod.

Obvezanici narodnog ustanka imadu se predstaviti pred pregledno povjerenstvo slijedečim redom:

I. Mjesna općina Pula dne:

22. svibnja: godište 1897.
23. „ „ 1896, 1895, 1894, 1893;
24. „ „ 1892, 1891, 1890, 1889;
25. „ „ 1888, 1887, 1886, 1885;
26. „ „ 1884, 1883, 1882, 1881;
27. „ „ 1880, 1879, 1878, 1877;
28. „ „ 1876, 1875, 1874, 1873, 1872;
29. „ „ 1871, 1870;
30. „ „ 1869, 1868;
31. „ „ 1867, 1866.

II. Mjesna općina Barban: dne 1. lipnja sva godišta.

III. Mjesna općina Kanfanar: dne 2. lipnja sva godišta.

IV. Mjesna općina Svetvinčenat: dne 3. lipnja, sva godišta.

V. Mjesna općina Bale i Vodnjan: dne 4. lipnja, sva godišta.

VI. Magistrat Rovinj: dne 5. sva godišta.

Početak uredovanja u 8 sati prije podne.

Obvezanici narodnog ustanka i glavari općina mogu rabiti teretne vlakove na pruzi Kanfanar-Pola. Ovaj će stati u svim željezničkim postajama i stanicama.

Svi obvezanici narodnog ustanka imadu pristupiti bez posebnog poziva točno u navedeni sat i za njihovo godište odredjeni dan donesavši sobom izkaznicu narodnog ustanka.

Neobdržavanje ovog naloga kaznit će se u smislu od 28. junija 1890. D. Z. L. br. 137.

Rok nastupa službe javit će se naknadno.

Obvezanici narodnog ustanka rodjeni godine 1898 koji bilo iz kojega razloga ne pristupiše još pregledu, imadu dne 22. maja t. g. udovoljiti svojoj dužnosti.

Pula, dne 19. maja 1916.

C. k. tvrdjavni komesar:
Schönfeldt m. p.

Novo pregledavanje pučkog ustanka svih godišta od 1866. do 1897. Novo će se pregledavanje pučkog ustanka od 1866.—1897. godine u raznim mjestima naše pokrajine obaviti u slijedećim danima: Za Trst i okolicu u Trstu od 22. do 31. svibnja, od 1. do 10 lipnja, od 13. do 21. lipnja, od 23. do 26. lipnja.

Za koparsko-piranski sudbeni kotar, u Kopru od 28. do 30. lipnja, od 1. do 12. srpnja.

Za sudbene kotare Buje i Poreč u Poreču od 14. do 23. srpnja.

Za sudbeni kotar Motovun u Motovunu od 24. do 29. svibnja.

Za politički kotar Sežana, u Sežani od 22. do 26. svibnja.

Za grad Goricu i za politički kotar Gorica i okolica, u Ajdovčini od 28. do 31. svibnja, od 1. do 10 lipnja, te 12. i 14. lipnja, a u Vipavi 16. 17. i 18. lipnja.

Za politički kotar Pula i za grad Rovinj u Puli od 22. do 31. svibnja i od 1. do 5. lipnja.

Za sudbeni kotar Krk u Krku od 7. do 10. lipnja.

Za sudbeni kotar Lošinj, u Malomu Lošinju 13. i 14. lipnja.

Za sudbeni kotar Cres u Cresu 15. i 16. lipnja.

Za sudbeni kotar Labin, u Labinu od 18. do 21. i od 23. do 25. lipnja.

Za sudbeni kotar Volosko u Voloskom od 27. do 30. lipnja i 1. srpnja.

Za sudbeni kotar Novigrad u Novigradu 3. i 3. srpnja.

Za sudbeni kotar Pazin u Pazinu od 6. do 20. srpnja.

Za sudbeni kotar Buzet od 22. do 27 srpnja.

Iz Banovine.

Bogati dar biskupa Krapca. Djakovački biskup Krapac darovao je povodom sveje 50-godišnjice misništva u dobrotvorne svrhe, a u obveznicama ratnoga zajma, 635.851 K i 51 filir. Od toga otpada 100.000 K za podignuće hrvatskih škola u Slavoniji.

Zaustava tiskopisa. Kr. sudbeni stol u Mitrovici odlučio je na prijedlog kr. državnog odvjetništva u Mitrovici od 8. travnja 1916. I—420-3 1916., da navodi, što ih sadrži tiskopis pod naslovom „Braća Pribičević“, pjesma od Dragana Aničića, štampana ćirilicom u Beogradu 1910. radi u njemu otiskanih kitica pod 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, tvore učin zločina smetanja javnog mira, označena u §. 65. sl. a) kaz. zak. Stoga se izriče uništenje i zabrana daljnjeg raširivanja toga tiskopisa. Razlozi: Sadržajem i smjerom jur zaplijenjenih kitica nastoji se razdraživati na preziranje i mržnju proti jedinstvenomu državnomu savezu austro-ugarske monarhije, proti načinu vladanja i proti upravi državnoj.

Za potresom nastradalo Primorje. Odbor za pripomoć za potresom nastradalo Hrvatsko Primorje sabrao je dosele K 102.234·06.

O ljetnom zasjedanju hrvatskog sabora. „Hrvatska Riječ“ donosi: Jučer po podne bila je kod vlade anketa stručnjaka o preinaci maličnoga postupka. To će biti jedna od manjih zak. osnova, koju će vlada — pored zak. osnove o indemnitetu i produženju hrvatsko-ugarske financijalne osnove — podastrijeti u narednom zasjedanju hrvatskoga sabora, koje počinje 14. juna, kako je jur bilo i u našem listu javljeno.

Iz Dalmacije.

Generali pl. Sarkotić i pl. Boroević — počasni gradjani grada Janjine. Iz Janjine javljaju, da je općinsko vijeće u svojoj svečanoj sjednici od 14. t. mj. jednoglasno izabralo generale Stjepana pl. Sarkotića i Svetozara Boroevića počasnim gradjanima grada Janjine.

„Societá operaia“ u Zadru uspostavljena. Talijansko društvo „Societá operaia“ u Zadru, koje je bilo pred nedavno raspušteno, bilo je opet uslijed priziva proti raspustu kao dobrotvorno društvo, uspostavljeno.

Oknutak društva za aprovizaciju grada Zadra. Javljaju iz Zadra, da su se ovih dana vodili na zemaljskom gospodarskom vijeću pregovori glede osnutka društva za gradsku aprovizaciju. Svi su pozvani faktori pristali na osnutak te je stvar u načelu jur odlučena. Dosele je jur osigurana svota od 300.000 kruna, pa čim budu statuti sastavljeni, započet će društvo svojim djelovanjem.

Iz Omišlja. Iz Omišlja na otoku Krku javljaju, da se je u tjednu „Crvenoga Križa“ sabralo u mjestu medju školskom djecom i odraslima iznos od 678 kruna. Tako se je Omišalj i opeta iskazao u sakupljanju milodara za „Crveni Križ“. Vrlo se je lijepo istaknuo Omišalj i kod potpisivanja IV. ratnog zajma. Kod mjesne posujilnice upisano je dosele preko 100 tisuća kruna, a i na pošti bit će kojih trideset hiljada. Iznosi dnevno rastu.

Iz Slovenije.

Pomanjkanje masti u Ljubljani? Javljaju iz Ljubljane nevjerojatnu vijest: Pomanjkanje masti čuti se u Ljubljani svakim danom sve to više. Nedostatku se neće moći doskočiti sve do kasne jeseni, a pitanje je, hoće li i tada. (Ako nema Ljubljana, imade zato Kranjska dosta masti, samo ju razni špekulanti ne puste na trg. Ur.) Svatko neka stoga pametno ravna sa onim, što još ima. Osim toga preporuča se, da se umjesto masti uporablja surovo maslo. Dok čak u Beču nestaje surovoga masla, Ljubijana je tako sretna, da ima toga za neko vrijeme dostatno.

Razne Vijesti.

Tajnik holandijskog udruženja protiv rata. Ovih dana prispjet će u Kopenhagen tajnik holandijskog udruženja, Beeg. Ponajprije zauzet će se u Kopenhagenu, a zatim u Švedskoj i Norveškoj, da raspoloži duhove za sistematski mirovni rad.

Besplatni strojopisaći tečaj. Čitamo u hrvatskim novinama: Strojopisaća je tvrtka „Remington“ u Beču I., Franz Josefskai 15. i 17., otvorila besplatne tečajeve za ratne invalide, osobito za slijepe i jednoruke vojnike, kao i za udove i siročad iza vojničkih osoba, za poduku na pisaćem stroju. Ovi tečajevi postoje u glavnom zavodu u Beču, kao i kod svih podružnica, a u Zagrebu na Zrinjskom trgu broj 1. Molitelji imadu svoje molbe podnijeti nadležnom c. i kr. popunitbenom kotar. zapovjedništvu.

Španjolska ne istupa iz svoje neutralnosti. Pred nedavno raširila se je vijest, prema kojoj je Engleska pozvala Španjolsku, da zaplijeni sve njemačke i austro-ugarske brodove i parobrode, što se nalaze u španjolskim rukama. Ova je vijest od temelja izmišljena, jer Spanjolska nije bila nikada sklona, da istupi iz svoje neutralnosti, a i pučanstvo je u zemlji dobrim trim četvrtinama u svojim simpatijama na strani središnjih vlasti.

Rat će trajati jošte tri godine. Ruski zastupnik Osnobišin, koji je doputovao u Hapardo, veli, da Englezi računaju, e će rat trajati jošte tri godine. On je mnijenja, da će rok dume biti produžen do god. 1917., zatim će se raspisati novi izbori, bez obzira na to, da li će se rat do tada svršiti ili ne.

Nova nasilja entente. „Frankfurter Zeitung“ javlja: Englezi su konfiscirali na grčkom parobrodu „Helena Statathes“ 160 strojnih pušaka, naručenih u Americi za grčku armadu. Grčka je vlada protestirala. — Francuzi su uveli na Krfu cenzuru za grčke novine. — Grci se boje, da će Srbi trajno zaposjesti Solun. Neki srpski pukovnik je navodno na nekom banketu javno nazdravio Solunu kao budućemu glavnomu gradu Velike Srbije.

Neuspjeli atentat protiv švedskoga kralja. „Güstrower Zeitung“ saznaje iz pouzdanog izvora, da je prigodom namjeravanog putovanja švedskoga kralja u Djersgarden, kod Stockholma, bio zasnovan protiv njega atentat na temelju pripravljene osnove po engleskim i ruskim agentima. Kralj je imao putovati u Djersgarden povodom Concoursa hippique. Već nekoliko dana prije stigle su na kralja i policiju opomene, neka kralj ne ide na utrku, jer da je atentat na njegov život neizbježiv. Kralj se je dao nagovoriti i odustao je od nakanjenog putovanja. Oblastima je ušlo u trag otkriti zavjernike, te su mnogi od njih uapšeni. Osobe, koje su zapletene u urotu, nastoje sada da atentat podmetnu monarhistima. Kako je taj dogodjaj ostao javnosti nepoznat, uspjelo je poduzeti daljnje izvide.

Demisija ruskoga kabineta. Više rumunjskih listova javlja iz srpske medje, da je dao ruski kabinet Stürmer-Panin demisiju i da je sastav novoga kabineta povjeren voditelju kadeta Miljukovu.

Venizelosova revolucijonarna propaganda. Čini se, da se je Venizelos iznovice vratio na svoj stari put k revolucijonarnoj propagandi. U svojim novinama ističe javno i otvoreno svoja antidinastična čuvstva, te veli, da Grčka ne može i ne smije vezati svoju prošlost na ideje jednog čovjeka, koji se je srećom rodio kao kralj. Ta je izjava izazvala u zemlji veliko negodovanje i ogorčenje.

Životne namirnice u Beču. Sudeć po pisanju bečkih novina, zavladalo je u Beču veliko pomanjkanje (!?) živeža. Da se tomu doskoči, bila je odaslana posebna deputacija pod vodstvom gradonačelnika k namjesniku, te je zatražila čim bržu i čim izdašniju pomoć. Namjesnik je obećao, da će se za stvar zauzeti u koliko mu to bude moguće i uputio je deputaciju, da se obrati na ministarstvo.

Zubranjena spomen-knjiga. Zemaljsko sudište u Pragu zaplijenilo je Spomen-knjigu o svesokolskom sletu u Pragu god. 1912.

Amsterdamski listovi o miru. Amsterdamski listovi pišu, da je iza izjave Asquitha, kojom je izjavio, da je ratni cilj, da budu sve države slobodne i s jednakim pravima, najzgodnije vrijeme, da se počne govoriti o miru. Listovi vele, da su vojnički pobijedile centralne vlasti, i ono, što je Njemačka izgubila u kolonijama, da ima na drugoj strani u osvojenim krajevima u ruci, te bi sada bilo zlo, da se i dalje još ratuje, kad i tako ententine vlasti ne mogu imati nade, da bi se položaj njima u korist znatno izmijenio. Po pisanju „Handelsbladett-a“ vladaju u holandijskim službenim krugovima velike dispozicije za mir, a to se opaža i u dizanju holandijske valute.

Venizelosova stranka u grčkoj komori. Pristaše Venizelosove stranke, koji su ovih dana držali povjerljivu konferenciju u stanu venizelističkoga zastupnika Aserova, zaključiše, da se stranka sudjelovati kod otvorenja grčke komore. Tom prigodom pročitat će jedan od članova stranke (valjda sam Venizelos) izjavu, kojom se traži demobilizacija grčke vojske ili priključak Grčke vlastima entente, jer da bi jedino to moglo pomoći ekonomskoj krizi Grčke.

Ristić i Sonnino. Kako smo jur javili, bio je ministar predsjednik Pašić u Petrogradu, gdje je sa onomašnjim političarima i diplomatima raspravljao o budućnosti Srbije. Sada dolazi sa ruske granice vijest, da je istodobno raspravljao srpski poslanik Ristić sa Sonninom o srpskim pitanjima budućnosti. Rezultat pregovora drži se iz političkih razloga tajnim.

Godina II. — Broj 311.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 21. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Nove talijanske utvrde osvojene.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. svibnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na južnotirolskoj fronti potisnuo je naš napadaj neprijatelja još dalje. U dolini Sugana prodrle su naše čete u Roncegno, na hrptu brda Armentera osvojile su brijeg Sasso Alto. Na istoku od zauzete utvrde Campo Molon došli su u naše ruke vrhovi Tonezza, Passo della vena i Monte Melignone. Tu su kušali Talijani sa silama, koje su brže bolje dopremili, protunapadaj, kojega smo odmah suzbili. Neprijatelj je već izagnan i sa brijega Col Santo.

Od početka navale zarobile su naše čete 257 časnika i preko 12.900 momaka, te su zaplijenile 107 topova, medju njima 12 haubica po 28 cm, i 68 strojnih pušaka.

Naši su letioci napali s bombama željezničke stanice u Peri, Vicenzi, Citadelli, Castelfrancu, Trevisu, Casarti i Čedadu, kao što i uzletišta neprijateljskih pomorskih ljetala.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. svibnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno se javlja:

Zapadno bojište.

U Argonama prodrle su njemačke ophodnje do druge neprijateljske linije; ustanovile su teške neprijateljske gubitke na mrtvima, te su se po tom vratile s nekoliko zarobljenika u položaje što su ih Nijemci pred malo osvojili. Suzbili smo lahko s ove i s one strane ceste Haucourt-Esnes napadaje, što ih je neprijatelj više puta poduzeo. Oborili smo pet neprijateljskih ljetala. Njemačka su ljetala napala uspješno s bombama neprijateljske brodove kod flandrijske obale, te stražarnice, ljetališta i željezničke stanice kod Dunkirchena, Saint Pola, Dixmuidena, Poperingha, Amiensa, Chalona i Suippesa.

Istočno bojište.

Njemački je letjelac oborio u okolici Smorgona rusko ljetalo.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 19. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema promjene u opće.

Kaukaska fronta.

U odsjeku Bitlis uznemirivali smo topovskom vatrom neprijatelja, koji je bio zaposlen gradjenjem jaraka. 15. svibnja napao je neprijatelj silama od jedne pukovnije naše odijeljenje na istoku od Abghbota. Napadaj izjalovi mu se. 16. o. mj. ponovio je neprijatelj navalu, nakon što je primio pojačanja, ali je morao svejedno povući s teškim gubicima. Mnoštvo zarobljenika, sila oružja i municije ostalo je u našim rukama. Suzbili smo, zadavši neprijatelju golemih gubitaka, njegove napadaje protiv naših položaja na brdu Ziaret-Tepe i protiv onih na Ackdaghu.

Na ostalim frontama nema promjene.

Carigrad, 20. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnomu smo krilu uhvatili neprijateljski tabor pod uspješnu topovsku vatru. Na centru i na lijevomu krilu po koji okršaji izmedju ophodnja. Inače ništa važna.

BRZOJAVI.

Rat.

Austrijski zračni napadaji na gornju Italiju.

Lugano, 19. O austrijskim zračnim napadajima na gornju Italiju javlja se još slijedeće: „Corrieru della sera“ brzojavlja se iz Udine, da su 16. tek. bacili austrijski letioci na grad od prilike deset bomba, koje su ubile 8 djećaka i ranile oko 20 osoba, od kojih 2 teško. Materijalna šteta je neznatna. Talijanska su se ljetala brzo digla i u brzo se je razvila živahna zračna borba.

Kod napadaja na Treviso bijaše bačeno 10 bomba, koje ubiše 3 osobe, raniše 6 osoba i prouzročiše laku štetu. Sjutradan u jutro prikazali su se austrijski letioci opeta nad Trevisom, gdje se je održavao godišnji sajam, te su izbacili više bomba. Rezultat nije poznat. Vraćajući se iz Treviza posjetili su letioci Mletke, ali se o drugom opstrijeljavanju ništa ne javlja. Letioci su proganjali i brzovlak Mletke-Bologna, kojim su se vozile kraljeve kćeri Jolanda i Mafalda. U Mestre prestupile su knjeginje u dvorski vlak, što je sa kraljicom Jelenom došao iz Udine. Kod vrlo zakašnjenog dolaska u Padovu primila je množica kraljicu i kneginje uz velike ovacije. Opstrijeljavanje Mletaka bijaše tako žestoko, da se je u Padovi mogao pratiti njegov razvoj.

Milan, 19. „Corriere della sera“ javlja iz Udine o austrijskim zračnim napadajima: Jedna je bomba prasnula u neposrednoj blizini grada, medju množicom, koja je na nekom velikom trgu promatrala zračne borbe. Bilo je 8 mrtvih. Talijanski su letioci počeli proganjati austrijska ljetala. „Secolo“ javlja, da su austrijska ljetala jučer u jutro po drugi put bacala bombe na Treviso i Mletke.

Topovska grmljavina u Sjevernom moru.

Amsterdam, 19. „Telegraafu“ javljaju iz nizozemsko-belgijske granice, da se u sjevernom moru čuje jaka topovska grmljavina. Iz Cadzanda opazilo se je prekjučer pod noć više ratnih brodova.

London, 19. Admiraliteta saopćuje, da se je prekjučer poslije podne sukobilo u blizini belgijske obale brodovlje engleskih razarača i monitora sa nekoliko njemačkih razarača. Iza kratke borbe povukoše se neprijateljski brodovi u svoje luke. Englesko brodovlje nije imalo nikakvih gubitaka.

Engleska podmornica zlorabila njemačku zastavu.

Helsinsfors, 19. (D. u.) Njemački je parobrod „Trave“ bio sinoć na visini od Küllena opstreljavan, torpedovan i potopljen od engleske podmornice. Posada, koja je brojila 17 ljudi, spasila se je.

Engleska se je podmornica proti pravu poslužila krivom zastavom, budući da je razvila njemačku zastavu, da time izmami parobrod iz voda, što pripadaju pod švedsku oblast.

Balkan.

Raspoloženje u Bugarskoj.

Lugano, 19. Dio švicarskog novinstva objavljuje iz francuskih listova uzete vijesti o nemirima i mirovnim izjavama u Sofiji. Velike su množice tobože priredile demonstracije po glavnim gradskim ulicama, gdje su se čuli povici: „Dolje s ratom“ i „Dolje s kraljem!“ Zastupnik bernskog „Tagblatta“ zamolio je bugarskog odaslanika u Bernu, Kermekčijeva, za razjašnjenja. Zastupnik Bugarske je izjavio, da su te vijesti samo poznate zlobne klevete i pokušaji zavaravanja naših protivnika, te je još rekao: „Danas su prilike u Bugarskoj takve, da se o nezadovoljstvu uopće ne može govoriti. Bugarski je narod postigao sve ono, što je postići mogao i za čim je dugo težio. Oslobodio je svoju braću i stvorio veliku Bugarsku. Naša vojska stoji na fronti slavom ovjenčana, te se danas oporavlja od napora posljednjeg pohoda. Gospodarstveni položaj u državi jest posve normalan. Narod ne trpi pomanjkanja, ne fali mu upravo ništa. Usjev je svršen, očekuje se najbolja žetva. Besmisleno je dakle govoriti o nezadovoljstvu radi pomanjkanja hrane; zadovoljstvo dapače raste, jer se je većina vojnika vratila svojim domovima. Vratit će se na bojište osokoljeni i puni pouzdanja u budućnost. Što vrijedi za gornje glasove, vrijedi i za vijest o nesporazumu medju Bugarskom i Austrijom radi izmjene pograničnog područja. Ne može se naravno govoriti, da bi radi neznatnih teritorijalnih nesporazumljenja mogli ikada doći u ozbiljnu pogibelj opsežni gospodarstveni odnošaji medju obim državama.

Ententa.

Novi pozivi u Francuskoj.

Paris, 20. (D. u.) Oni koji, su bili pronadjeni sposobnima na pregledavanju godišta 1913-1917., kao što i oni koji su bili oprošćeni od službe iz godišta 1915-1917. morati će da nastupe službu polovicom srpnja.

Pojačanje talijanske mornarice.

Rim, 20. (D. u.) Službeno se javlja o preuredjenju talijanskih bojnih sila, kao što se je to odredilo dne 30. lipnja 1914. Mornarične divizije, o kojima se je tada govorilo, moći će se sada pojačati novom skupinom ratnih brodova pod zapovjedništvom kontreadmirala.

Amerika.

Američani protiv Engleske.

New-York, 20. (D. u.) „Evening Post“ prima iz Washingtona: Sve to više raste od dana na dan zahtjev, da Amerika učini korak radi protuzakonite blokade sa strane alijiraca. Uplivne su osobe izrazile mišljenje, da je samo sklopljenje mira u stanju, da zapriječi diplomatski sukob izmedju Amerike i Engleske. U kongresu otimlje maha uzbudjenost uslijed toga, što vlada ništa ne poduzimlje u pitanju blokade.

Sveti otac i Wilson.

New-York, 19. (D. u.) „Associatedpress“ javlja iz Washingtona: Wilson namjerava zajedno s Lansingom baviti se skorašnjih dana s porukama, što mu ih je sv. otac izručio po apoštolskom odaslaniku, koje rade o tome, da se nastave prijateljski odnošaji izmedju Njemačke i Udruženih država, a neizravno o tomu po mogućnosti doći do sveopćeg mira u Europi. Nakon što se bude Wilson porazgovorio s Lansingom odaslati će sv. ocu odgovor.

New-York, 20. (D. u.) „Associatedpress“ javlja iz Washingtona: „Wilson je odgovorio na pismo što mu je bio sv. otac pred malo poslao: Veli se, da je Wilson poručio sv. ocu, kako on iskreno nastoji da i Udružene države ne budu u rat upletene i da će sve moguće učiniti da do toga ne dodje u koliko se to dade privući u sklad s pravima Udruženih država.

London, 19. (D. u.) Reuterov ured javlja: U donjoj je kući saopćio Grey, kako ga je izvjestio engleski poslanik kod Vatikana, da Vatikan nije bio s nikim u svezi radi mogućnosti mira, nego da je Vatikan poduzeo u Njemačkoj korake radi podmorničnog rata, da ju sklone, neka s njim prestane.

Berlin, 20. (D. u.) „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ piše: Prama vijesti Reuterovog ureda, saopćio je državni tajnik Grey u donjoj kući, da je Vatikan poduzeo korake u Njemačkoj, neka obustavi podmornično ratovanje. Ta vijest ne odgovara činjenicama, nego se je sv. otac ponudio Njemačkoj i Sjedinjenim državama, da je pripravan posredovati u tom sporu između jedne i druge vlade. Njemački se je car sv. ocu zahvalio na njegovim dobrim namjerama, primjetivši, da je odgovorio već Americi.

Razni brzojavi.

London, 20. (D. u.) Lloyd javlja iz Grimsbyja: Ribarska je motorna ladja „Hull“ bila torpedovana i potopljena od podmornice.

London, 19. (D. u.) Lloyd javlja: Bio je potopljen francuski parobrod „Mira“.

Stockholm, 19. (D. u.) Osim „Here“ bila su jučer potopljena još dva njemačka parobroda „Holga“ i „Bianca“ i to po svoj prilici djelom ruske podmornice. Najveći se je dio posade spasio.

Paris, 19. (D. u.) Havas javlja: General se je Gallieni podvrgao s posvemašnjim uspjehom operaciji na prostati.

London, 20. (D. u.) Reuterov ured doznaje, da se je povoljno riješilo izmedju alijiraca i grčke vlade pitanje prijevoza srpske vojske. Srbi prevažaju morskim putem.

Rim, 20. (D. u.) Agencija Stefani dobiva iz Atene ovu vijest: Po listu „Nea Hellas“ tražila je Italija od Grčke strateških pogodnosti u Epiru. List „Embros“ kaže, da će Talijani proširiti svoju obrambenu liniju u Arbaniji.

Berlin, 20. (D. u.) Prije podne vratio se je u prijestolnicu njemački cesar.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 18. Službeni izvještaj od 17. svibnja u 3 sata popodne:

Topovski dvoboj na više mjesta osobito u Šampanji kod vrha Le Mesnil. U Argonama, kod Fille Morte bilo je za nas povoljnih bojeva s minama. Na lijevoj obali Moze opstreljavanje prvih naših redova. Neprijateljski pokušaj s ručnim granatama, da napreduje kod Mort-Homma, izjalovio se je sve po sve. Na desnoj obali Moze topovska djelatnost na oboj strani, osobito na prostoru od šume Haudromont do jezera Vaux. Sjeverozapadno smo od imanja Thiaumont suzbili neprijateljsku navalu s ručnim granatama protiv našeg pomaknutog položaja.

U noći 17. bacilo je 13 naših bojnih ljetala 24 bombe na postojanke u kraju Damvillers i Ville-devant-Chaumont, 11 bomba na kolodvore u Brieullesa i Cleryju, 14 bomba na vojničke tabore u Nautillois u i Romagni i 21 bombu na stanice u Apremontu i Grand Pren. Opazilo se više požara. Naš je letjelac oborio njemačko ljetalo, kojemu su se otkinula padajući krila. Iste noći druga je skupina naših ljetala bacila 20 bomba na stanice u Arsu i Metzu, 40 bomba na ljetalište u Frescaty, 40 bomba na kolodvor u Anneville a 30 bomba na željezničku prugu i na stanice izmedju Metza i Diedenhofena.

U 11 sati popodne: U verdunskoj okolici živahna topovska paljba na oboj strani u okolici Avocourta, kod vrha 304, te od Douamonta do Vauxa. Na ostaloj fronti nema važnijeg dogodjaja, osim požešćeg lagumanja na Argonama.

Kroz dan pogodio je naš letjelac u zračnoj borbi njemačko ljetalo, koje se je strovalilo na sjeverozapadu od Rezonvilla. Drugo se je još neprijateljsko ljetalo, pogodjeno vatrom strojne puške našeg letioca, strovalilo u kraju Bau de Sapt.

Kroz dan bacila je skupina naših ljetala 25 teških bomba na stanice u Metzu i u Les Sablonsu. Kod Verduna bila je letjelačka djelatnost osobito živahna. Došlo je do 33 zračna boja, u kojima su bila pogodjena 3 njemačka ljetala i su bila prisiljena da se spuste. Svi su se naši letioci povratili neoštećeni.

Istočno bojište.

Izvješće od 1. do 15. o. mj.: Na oboj strani rijeke Vardar, zapadno od Dojranskog jezera, nije se na položaju ništa promijenilo. Kroz tu prvu polovicu svibnja nije se tamo odigrala nijedna važnija pješadijska djelatnost. Na oboj se je strani nastavilo s utvrdjivanjem. Naše je topništvo opstreljivalo po više puta neprijateljske tabore, gradnje i radnike. Topovska se je djelatnost živahnijom izkazala na našoj i na drugoj strani osobito 2., 3., 4., 8., i 14. svibnja.

Sjeveroistočno od Dojranskog jezera zaposjela su naša odijeljenja Dova-Tepe; druga su odijeljenja krenula prama Bitolju. U letenju nije bilo kroz posljednjih 8 dana toliko djelatnosti kao što prije. 14. su svibnja napali naši letioci s bombama Xanthi. Zepelin „L 85“, koji je 5. svibnja otputovao iz Temesvara u Solun, bio je napadnut od naših letjela, progonjen, oboren i uništen nad ušćem rijeke Vardar topovima naših brodova i automobila. Svu smo njegovu posadu zarobili. Taj je upravljivi zrakoplov bio poduzeo 2 lijeta protiv Solunskih utvrda.

Belgija.

Paris, 17. Službeni izvještaj od 18. svibnja:

Na obim stranama na raznim mjestima belgijske fronte, topovska djelatnost kad i kad.

21. maj.

U Italiji će se slaviti godišnjicu navještenja rata Austro-Ugarskoj novinstvom uz različita čuvstva. Ministri su od početka maja 1915. ovamo sve svoje sile uložili, da stave prema sve jače očevidnom neuspjehu u ratu moralično stanovište svoje politike i da zavaraju javnost frazom o „posvećenim narodnim pravima“ na austrijsko područje, no uspjeh se na ova „posvećena prava“ nije mogao da stavi uz sve vojne mjere Italije pokazati. Kraj svih tih neuspjeha imade talijanski narod da plati svoje teške gubitke i gotovim novcem, koji će dakako pasti u džep pohlepnih Engleza.

Da se je Italija držala zaprisegnutog onog ugovora, kojega je dobrobiti i koristi uživala kroz punih trideset godina, bio bi rat možda već dovršen, te Italija ne bi bila izgubila ni na moći ni na ugledu, nego dobila. Vojna traje sad već čitavu jednu godinu. Kralj Viktor Emanuel mora još neprestano da svraća oči iz velike daljine na tornjeve crkava u Trstu i Trientu, krvave žrtve naroda su užasne, a dugovi, koji pritišću zemlju u toliko nepodnosljivi, u koliko ih isisuju engleski savezníci pogotovo što ih se snabdjeti sirovinama.

Što su dalekovidni političari mogli da zamijete kod ustupa Italije u rat, evo je upravo

nastupilo: ententa je stekla novoga saveznika dne 21. maja 1915., no isti dan je izgubila Balkan. Ako se je talijanska vlada pouzdala u to, da će svojim priključenjem ententi predobiti na svoju ruku i Rumunjsku, gorko se je prevarila, a s druge je strane pristup Italije sa njezinim pomorskim zahtjevima na Balkanu i na istoku Sredozemnog mora morao odbiti Bugarsku i Grčku od entente. Radi toga je povučenje Italije u rat bila jedna od najtežih političkih pogrješaka, koje je ententa u tom ratu počinila. Priključak Italije našim protivnicima je rat doduše produžio, no na račun njezinog neuspjeha. Kobno smo osjećali izdaju Italije, no možda je bila ona potrebita historijska nužda, da teda negda nastanu u Sredozemnom moru i Balkanu čisti odnošaji.

Zürüch, 20. Prema vijestima iz Milana kane socijalistična obrtniška društva u Milanu i u mnogim inim talijanskim gradovima, medju ostalima i u Rimu i u Genovi, na godišnjicu talijanskog navještenja rata po čitavoj Italiji prirediti povorke po ulicama i manifestacije.

Naši hrabri saveznici.

Pod ovim naslovom piše uvaženi njemački list „Vossische Zeitung“:

„Približuje se godišnjica, koja je donijela otpad trećega iz trojnog saveza navješćenjem rata na duhovsku nedjelju 1915. Naknadno ćemo spomenuti dogodjaje prve talijanske ratne godine. Lozinka, koju je Monte Citorio tad izdao, nije se održala. Italija će pod utjecajem najnovijih sjajnih austrijskih pobjeda teško izvjesivati zastave i sipati cvijeće, kako je to d' Annunzio u tako mnogim žarkim govorima tražio.

Već od nekoliko se dana ovamo javlja povišena bojna djelatnost na sveukupnoj austro-ugarskoj-talijanskoj fronti. Onomadno izvješće javlja kao rezultat: 74 talijanskih časnika, 2906 momaka, 13 strojevnih pušaka i 7 je topova palo povodom sjajnih provala na raznim točkama fronte u austro-ugarske ruke. Uloge su se izmijenile. Italija ne napada više, ona biva napadana. Sva se poznata imena iz prošlogodišnjih bojeva opet oživljuju. Na visoravni su Doberdo priključili pučki ustaše iz Heba (Eger) staroj slavi novu. Bojevalo se je koli na koruškoj fronti toli u Dolomitima. Glavni su udar proizveli naši saveznici na izbočenom dijelu svoje fronte u južnom Tirolu, južno i istočno od Trienta, ondje, gdje se dolina Ečave i Val Sugana približuju nizoravni. Rat u visokim brdinama kao da je bio posljednjih dana neka vrst športa. U snijegu i ledu i po uskim onim stazama mogli su djelovati samo manji odjeli te prema tomu postizavati i samo malene mjestimične uspjehe. To više mora da se cijeni sadašnji uspjeh, koji se ima zahvaliti u prvom redu teškom austro-ugarskom topništvu.“

Katastrofa „Dubrovnika“.

Prema informacijama, koje je dobio „Narodni List“ od g. kapetana Marinovića, upravitelja Dubrovačkeplovitbe,čin se je ovako dogodio:

U utorak na 9. o. mj. „Dubrovnik“ je rano odplovio iz Splita put Dubrovnika. Na brodu je bilo 18 mornara i 18 putnika, ukupno 36. Duvala je prilično jaka južina i mora je bilo uzbibano. U 9 sati i po parobrod je bio siluriran od francuzke podmornice na položaju izmedju hvarskog rta sv. Jurja i korčulanskog rta Gumine. Na zapovjedničkom mostu je stajao drugi kapetan Antun Blažić iz Voloske. Silur je udario izpod bukaporte prove. Sve je izlomio i voda je odmah stala da probija u brod. Udarac je ubio na mjestu ložača Marijana Lovrinića iz okolice zadarske. Razumljivo je, da je nastala strava. Prvi kapetan Frano Krunojević iz Kučišta sačuvao je hladnokrvnost, te je brže bolje naredio, da svi putnici metnu pasove za spasavanje i da se spuste ladje. Spuštene su odmah dvije ladje, jedna lijevo, a druga desno i u svaku se je ukrcalo po 18 osoba. Kapetan takodjer udje zadnji. Ladja s lijeve strane već je zaveslala prema kraju, a ona s desne taman da će krenuti, kad doleti drugi silur, projuri izpod ove ladje i udari u parobrod, izpod bukaporte krme, raznesav sav taj dio. Val je silura okrenuo tri, četiri puta ladju, te svi nevoljni spašenici — medju ovima i kapetan — padoše u more. Ona druga ladja nije mogla spašavati, jer je već bila prepuna, već bijedni ljudi pregnuše svim silama, da se čim prije dočepaju kraja, pa da se povrate. I zbilja učiniše tako. Iskrcaše na najbližu obalu hvarskog otoka putnike, te se mornari pod upravom nostroma Josa Trošelja iz Tribnja povratiše, da spase druge. Medjutim su bila prošla već tri sata. Zatekoše još žive kapetana i nekoliko putnika, koji su se držali raznih drvenih predmeta, što ostadoše nakon potonuća parobroda, dočim ih je 11 što putnika što momčadi zaglavilo. Nadjoše tri mrtva tijela ženskih, gdje plutaju, a drugima ni traga. Sve tri ženske sprovedjene su i pokopane u Sućurju na otoku Hvaru.

Po tomu zaglaviše: od putnika Marija Stuk s Pelješca, udovica Ane Antica iz Lastova sa šestgodišnjim sinom, Niko Regjović iz Župe dubrovačke, nastanjen u Zadru, gospodin Gjuro Neisser, koji se je vračao s dopusta, Ivan Posinković iz Dola na Hvaru i Eugen Katalinić iz Zadra. Od momčadi zaglaviše: drugi strojar Amedeo Debin iz Trsta, ložači Marijan Lovrinčić iz okolice zadarske i Dominik Pergoliš, te kormilar Antun Fredotović.

„Dubrovnik“ je bio jedan od najboljih i najsolidnijih parobroda Dubrovačke parobrodarske plovitbe. Izgradjen je nazad 23 godine u Engleskoj. Vrijedio je danas oko 400.000 K. Nosio je 481 ton tereta; stroj je imao 650 konja snage. Plovio je brzinom od 11 milja na sat. Nije bio osiguran protiv nesreća uslijed ratnog stanja, već samo protiv običajnih pomorskih nezgoda.

Okrutni čin izazvao je i ogorčenje i bol. Ovo je jedna od najgroznijih povrijeda medjunarodnoga prava.

Domaće Vijesti.

Glazba. Danas poslije podne u 6 sati započeti će na Tegetthoffovom trgu koncerat mornaričke glazbe sa slijedećim rasporedom: 1. L. Schögel: Ugarska koračnica; 2. I. pl. Zajc: Duet i finale iz opere „Zrinjski“; 3. J. Strauss: „Seoske lastavice iz Austrije“, valčik; 4. I. Fučić: „Večer kod Maxima“, karišik; 5. H. Pavlis: „Pschüth“, polka; 6. I. Král: koračnica vojničkih pjesama.

Za družbu Sv. Ćirila i Metoda primili smo od gosp. Ivana Ivića K 10.

Uspjeh sedmice „Crvenoga Križa“ u Puli. Sveukupni je čisti prihod svih ovdješnjih priredbi prigodom sedmice „Crvenoga Križa“ iznosio u škrabicama K 593.68, od prodaje oficijelnih znakova 1000 K, kod prodaje cvijeća i bazarskih predmeta K 1945.60, od kinematografa, fotografskih zavoda i parne podružnice naše podružnice „Crvenog Križa“ K 2250.—, čisti dobitak operne večeri K 2500.—, čisti dobitak svibanjske svečanosti K 4322 te izravni novčani darovi K 12.737 45 fil., dakle sveukupno K 25.348·93, koji je iznos prema odnosnim uputama poslan zemaljskom pomoćnom odboru „Crvenog Križa“ u Trstu.

Osim toga se je tom zgodom upisalo 198 gospodja i gospodjica kao redoviti, te 624 gospodina kao izvanredni članovi naše podružnice „Crvenoga Križa“.

Predsjedništvo se podružnice „Crvenog Križa“ zahvaljuje sad ponovno najtoplije svim darovateljima, pospješivateljima i naklonicima na njihovoj požrtvovnosti, kod česa se osobito mora da naglasi požrtvovnost vojne momčadi.

Podružnica ženskog pripomoćnog društva „Crvenog Križa“ za Trst i Istru u Puli.

U Vodnjanu bijaše ustanovljeno društvo za potpisivanje ratnoga zajma. Na ustanovnoj skupštini bijaše izabran predsjednikom viši poštanski upravitelj Dragutin Grabreg, odbornicima: ljekarnik Livino Bernardelli i porezni asistent Mate Missan, a zamjenikom predsjednika, sudski pokrajinski savjetnik, Anton Colombis. Društvo, koje broji 122 člana, potpisalo je iznos od 11.000 K. Uzme li se u obzir, da je sada u Vodnjanu 560 duša, koje sve pripadaju siromašnim slojevima, moraju se njihove domorodne žrtve tim više cijeniti, što su preko društva osim gornjeg iznosa neposredno potpisale 40.000 K.

Ratni zajam. Tvrtka Maraspin u Puli podpisala je kod poštanske štedionice 10.000 K ratnog zajma. Kod Istarske posujilnice bilo je podpisano preko **120.000 K** uprkos tome, što nije bilo moguće razširiti djelatnost u tom pogledu radi pomanjkanja činovnika, (četvorica su vojnici, a peti, ravnatelj Stihović, leži bolestan u tršćanskoj bolnici). Podpisaše kod iste po 20.000 K: Grgo Vratović kavanar, Anton Udovičić, trgovac voćem te posjednik i umirovljenik Fran Glaser; 6000 kruna potpisao je posjednik i gostioničar Jakov Gezzan te mnogo drugih po 2000 kruna. Koliko je potpisano kod podružnice u Pazinu, nije nam poznato.

K 630.000 može se dobiti vrijednostnim papirima navedenim u današnjem oglasu. Pristedjeni novac se ovako najbolje naloži. Papire može se u svako doba prodati.

Gospodarstvo.

Oglas. Poljodjelskom se pučanstvu daje na znanje, kako c. kr. ministarstvo poljodjelstva namjerava raširiti još tekom ovog proljeća gojenje suncokreta (girasole) da se iz njezinog sjemena dobije ulja.

Suncokret se sadi približno kao i kukuruz na redove, koji su odmaknuti jedan od drugoga 75 do 80 centimetara, dok se pojedina zrna posade 40 do 45 cm. jedno od drugoga.

Obradjivanje sastoji se u tomu, da se suncokrete po dva puta okopa, te da se ih sredinom srpnja nagrne. Sjeme dozrijeva u rujnu listopadu. Ove godine smije poljodjelac očekivati od suncokreta lijep prihod.

Oni poljodjelci, koji žele baviti se gojenjem suncokreta neka se prijave na općini i neka navedu koliko suncokretovih stabljika namjeravaju gojiti. Po tim će se prijavama obavijestiti nadležne oblasti, koliko će se suncokreta po prilici gojiti.

Od općinskih zastupstva očekuje se, da najkasnije do 20. o. mj. obavijeste o stvari.

Umjesto ulja rabe sada u nekojim krajevima Hrvatske slijedeći začin: Za porciju salate, koja dostaje za 5 do 6 osoba, uzmi tvrdo kuhano jaje, zasijeci ga na sasma sitne komadiće i pomiješaj sa jednim surovim žumanjkom. Toj smjesi pridodaj primjerenu količinu octa.

Drugi recept je ovaj:

Bjelanjac i žumanjak surovog jaja treba sasma dobro i čvrsto miješati, pridodati mu nekoliko zrna soli i time politi salatu. Iza kako si salatu dobro pomješao, prilij octa. Vele, da je tako priredjena salata vrlo dobra i ukusna.

Austrijski Lloyd. Na sjednici upravnog odbora austr. Lloyda, koja se je vršila u Beču 17. rt. m., predložio je generalni direktor, dvorski savjetnik Frankfurter, zaključni račun za g. 1915. Prometni ostatak iznaša 386.565 K, nepokriti zajmovni kamati 1,316.364 K, otpisi glasom statuta 2,293.651 K, dotiranje osjeguravajuće glavnice i isplata premija 880.244 K, konačno dotiranje mirovnog fonda i osjeguranje za starost mornara 905.145 K. Skupni gubitak iznaša 5,017.840 K, koji bijaše djelomično pokriven ostatkom rezervne glavnice od 3,260.234 K, dok bijaše ostali manjak od 1,757.605 K prenešen na novi račun. Osjeguravajući zavod bijaše dotiran sa 663.386 K, te je tako povišen na 12,051.264 K.

Kako ćemo priugotoviti „Perocid“. Pod ovim naslovom objelodanjuje O. Makarije iz Cernika prikaz o uporabi perocida, kako su ga po uputi stručnjaka g. Kogdela priugotavljali Požežani i tako si sačuvali svoje vinograde. Kako ćemo priugotoviti „Perocid“? Hoćemo li n. pr. jedan hektolitar (100 lit.) perocid-vapnene rastopine prigotoviti, onda pribavimo dvije kace (dva otvorena bureta), od kojih jedna mora da je svakako veća od 1 hektolitra. U tu kacu metnimo tada 84 dekagrama živa negašena kreča (vapna), te ga polijmo s nešto vode tako, da se raspadne u prah, a zatim lijevajmo na to vapno, neprestano miješajući, po prilici oko 40 litara vode.

Mjesto živoga vapna može se uzeti gašeno vapno, ali ga tada trebaju 2 kg i 70 dekagrama, pa se isto tako nadolijeva uz neprestano miješanje 40 litara vode.

U drugu kacu nalij 60 litara hladne čiste vode i objesi na jednu priječku (štap) vrećicu s 3 kg perocida tako, da vrećica pod vodom stoji. Ovo se ostavi tako preko noći, da se samo rastopi. Vrećica se podnipošto ne smije gnječiti, jer će se drukčije načiniti grudve (gvale), koje se sada teško tope.

Zatim se drugi dan 60 litara vode s rastopljenim perocidom uz neprestano miješanje nalije na onih 40 litara vapnene vode (nikada obratno). I tako je jedan hektolitar perocidne vapnene rastopine za škropljenje priredjen.

U ovako priredjenu tekućinu dobro je pokusa radi umočiti tračak papira od phenolphtalcina (koji se u svakoj ljekarni za par filira dobije). Ako je tekućina dobro priredjena, onda taj papir ružičasto porumeni. Ne porumeni li, tada valja rastopini uz neprestano miješanje pridodati još vapnene vode. Pokus je ovaj vrlo važan radi toga, da tekućina ne bude preoštra, od koje bi se moglo trsovo lišće opržiti.

S ovako priredjenom tekućinom škrope se vinogradi istim škropilima kao i s galicom.

Perocid-vapnena tekućina se može i u velikoj množini prirediti (odmah i za drugo škropljenje), jer na svojoj jakosti stajanjem ništa ne gubi.

Prvo škropljenje vinograda treba da se obavi svakako prije cvatnje (najkasnije koncem svibnja), pa valja listiće i grozdiće svestrano i obilno poškropiti. Drugo se škropljenje preduzima odmah nakon cvatnje, a ako se peronospora pokaže, slijede i daljnja škropljenja.

Razne Vijesti.

Italija i okupacija Epira. „Corriere della sera“ javlja, da je rimska Consulta proglasila grčku okupaciju sjevernoga Epira i drugih krajeva južne Albanije ništetnom.

Beogradjani vraćaju se svojim domovima. „Beogradske Novine“ javljaju medju domaćim vijestima: Broj napuštene djece, o kojima se stara odbor grada Beograda, a koja se nalaze na čuvanju kod privatnih lica raste svakim danom. U ovom mjesecu iznosi broj siročadi 110. — Ovih dana vratio se je veći broj Beogradjana svojim kućama. Poslije više mjesečnog potucanja od nemila do nedraga, došli su ponovno na stara ognjišta ljudi, žene i djeca, koji su po raznim krajevima Srbije proveli teške i mučne dane. Većinom su ove izbjeglice iz Mitrovice i Kraljeva, ali ih ima i iz drugih mjesta Srbije. I posljednji ostaci rasijanih Beogradjana žure se svojim domovima.

Srednjoškolska pripravnica za talijanske učenike u Gracu. „Eco del Litorale“ javlja, da će se doskora otvoriti u Gracu pripravnica za one talijanske dječake, koji namjeravaju stupiti u koju srednju talijansku školu.

Masaryk u zatvoru. Iz Londoa javljaju preko Berna, da su u Londonu zatvorili bivšega zastupnika Masaryka radi njegovih govora u prilog Irčima.

Izbrisani odvjetnici i notari. C. kr. apelacijsko sudište za Primorje, sada u Gracu, zaključilo je na temelju § 39. k. z., da se ima brisati iz odvjetničke i notarske liste slijedeću gg: Ivan Lonzar, c. kr. kot. sudac u Kopru; doktori Camillo Ara, Narciso Basilisco, Arturo Bruno, Giusto Dompieri, Sergio Dompieri, Gian Luigi Gallo, Carlo Marach, Giuliano Perco, Cesare Piccoli, Emilio Pincherle, Gino Quarantotto, Ugo Quarantotto, Ferrucio Sloccovich, Nicolò Vidacovich, Giulio Paolina, Edmondo de Hoerbert, Giacomo Luzzato, svi odvjetnici u Trstu; Dr. Felice Benati, odvjetnik u Kopru; dr. Tullio Sbisà, odvjetnik u Poreču; doktori Giuseppe Bregatto, Cosimo Albanese, Benedetto Lazzini, odvjetnici u Puli; doktori Matteo Bartoli, Vittorio Depiera, odvjetnici i Alois Rismondo, notar u Rovinju; dr. Antonio Quarantotto, odvjetnik u Tržiću; doktori Raimondo Luzzato, Giuseppe Cesciutti, Mario Pajer, Vincenzo Parmeggiani, Giovani Sket, odvjetnici i Antonio Ballaben, notar u Gorici, konačno Otto Pozzo-Balbi, odvjetnik u Červinjanu.

Godina II. — Broj 312.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 80 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 22. svibnja 1916.

Tisak i naklada:
Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Amerika stavlja na raspolaganje za mir jedan milijun kruna.

Ponovno zarobljeno preko 3000 Talijana.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 21. svibnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Boj evi su se na južnotirolskoj fronti proširili, jer su naše čete prešle u navalu i na visoravni Lavarone. Vrhunac se lanca Armenterra nalazi u našem posjedu. Na visoravni Lavarone prodrle su naše čete u prve neprijateljske položaje, koje je neprijatelj tvrdokorno branio. Bojne sile pod feldmaršalom poručnikom Nadvojvodom Karlo Franjo Josipom, koje se sastoje od tirolskih carskih lovaca i od divizije linačkih pješadijskih četa, proširile su svoj uspjeh: uzele su Cimu dei laghi i sjeveroistočno od tog vrhunca Cimu di Mesore. Neprijatelj je bio protjeran takodjer iz klanca Borcola. Na jugu toga klanca pale su u naše ruke tri daljuje haubice po 28 centimetara svaka. Sa Col Santo prodirú naše čete prama brdu Pasubio (2236 m). U dolini smo potoka Brand zauzeli Langeben (Anghebeni).

Jučer smo zarobili preko 3 tisuće Talijana, medju njima 84 časnika, te smo zaplijenili 25 topova i 8 strojnih pušaka.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 21. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na južnom i na jugozapadnom boku Mort-Homma pomaknuli smo svoje redove nakon vješte topovske pripreve. Zarobili smo 31 časnika i 1315 momaka i smo zaplijenili 16 strojnih pušaka, 8 topova, osim ostalog ratnog materijala. Slabije su neprijateljske protunavale ostale bez uspjeha.

Desno od Moze topovsko je pucanje doseglo na obim stranama od časa do časa veliku žestinu. Oborili smo pet neprijateljskih ljetala. Skupine su naših ljetala napale noću iznova uspješno s bombama Dünkirchen.

Istočno i balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 21. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Mir ne prestaje. Oborili smo u zračnoj borbi neprijateljsko ljetalo.

Kaukaska fronta.

Nema ništa važna. Plijen, što smo ga dobili u posljednoj bici, iznaša 400 pušaka, 200 tisuća pušćanih naboja, čadore za čitavu četu i svu silu drugog ratnog materijala.

BRZOJAVI.

Rat.

Nova izkrcavanja četa u Solunu.

Amsterdam, 20. (D. u.) Ovdjašnji list javlja iz Londona, da su u Solunu bile izkrcane nove čete.

Austro-Ugarska.

Odgovor našeg prijestolonasljednika na poklonstvenu brzojavku grada Budimpešte.

Budimpešta, 21. (D. u.) Gradonačelnik je Berczy upravio poklonstvenu brzojavku na nadvojvodu Karlo Franjo Josipa prigodom najnovijih uspjeha u južnom Tirolu, u ime grada Budimpešte. Nadvojvoda je odgovorio brzojavkom, u kojoj zahvaljuje na pozdravima te kaže dalje: „Za uspjehe, što smo ih postigli proti našem ljutom neprijatelju moramo da budemo zahvalni divnoj hrabrosti i oduševljenju naših četa. Moje je čvrsto uvjerenje, da će nam Svevišnji pomoći u borbi proti vjerolomstvu i izdaji, te da će On dovesti do konačne pobjede našu pravednu stvar.

Talijanske laži.

Beč, 20. (D. u.) Talijanski izvještaj od 17. svibnja tvrdi, da su bili suzbijeni a. u. napadaji na Zugna Torti, da su a. u. čete pretrpjele golemih gubitaka, da je Ećava odnijela veliki broj a. u. lješina. To se opovrgava, jer Ećava nije mogla da odnese nijedne lješine, pošto su uz tu rijeku napredovale jedino neke ophodnje i pošto zapadno od linije Lizzanella-Lizzana-Costa Violina nije ni bilo ozbiljnijih bojeva. U ostalom mi smo Zugna Tortu zauzeli te se ona nalazi čvrsto u našim rukama usprkos mnogih neprijateljskih protunavala, koje smo sve lahko suzbili.

Talijanski izvještaj od 18. svibnja kaže: U odsjeku Tržića osvojile su opet talijanske čete sjajnom protunavalom dio jaraka, što su ih tekom bojeva od 15. svibnja bili prepustili neprijatelju.

Taj je talijanski uspjeh potpuno izmišljen. To se sigurno radi o pokušaju, da se potješi talijansku javnost za neuspjehe što su imali u južnom Tirolu, zavaravajuć ih kićenim vijestima o pobjedi iz drugih odsjeka.

Njemačka.

Pouzdani sastanak u Berlinu.

Berlin, 21. (D. u.) Državni je kancelar Bethmann-Holweg pozvao sve vodje saborskih stranaka na pouzdani sastanak.

Ententa.

Raspoloženje u francuskoj vojsci.

Bern, 18. U „La Victoire“ pritužuje se Viktor Basch, koji se povratio sa vožnje na frontu, protiv iskorištenja vojnika za frontom. Izgladnjeli dolaze vojnici iz bojeva za frontu u nadi, da će ih tu bogato nahraniti i napojiti šampanjcem. Ali od svega toga ništa! Oni se vraćaju sa bojišta, sjednu za stol, donaša im se neokusna juha, par komada slabog mesa, dva komadića kruha, k tome zamazani stolnjak i još zamazanije posudje. Ne usudjujem se reći, koja se cijena za to od njih zahtjeva! Časnici, koji su prisiljeni jesti u svratištima, moraju platiti 8 franaka za dva slaba jela. Reklo mi se je, da su gostioničari, kada su vojničke oblasti proti njima nastupile, htjeli štrajkati, tako te je sve ostalo pri starom.

„Le Nouvelliste de Lyon“ od 13. svibnja priopćuje slijedeću dnevnu zapovijed zapovijednika nekog vojnog zbora: Vaši su predji stupali bosonogi, spavali su pod vedrim nebom, ali su neprijatelja pobijedili: vi, drugovi, spavate u blatu, radite u vodi, koja po danu razruši, što se preko noći sagradi; vi, djeca sunca, koji živite u kiši, junački naprijed! neumorno na posao! Proklinjajte, prijatelji, jer to godi srcu, nasukajte rukave i bijte Nijemce, dok budu imali dosta. Pobjedjuje onaj, koji je najtvrdoglaviji! Nogi, pobjeditelj Port Arthura, reče: pobjeda je na strani onoga, koji četvrt sata više ustraje!

U „Bonnet Rouge“ od 9. svibnja opominje Almereyda pred optimizmom i veli: „Kod svake nam se prilike govori: ustrpite, jer vrijeme za nas radi! Ruski je parni valjak stao, ostavili smo Galipoli i Dardanele. Njemačka se sjedinjuje sa Turskom, Srbija i Crna gora nestaje, Albanija je skoro sva u rukama Austrijanaca, bagdadska ekspedicija svršava sa Kut-el-Amarom. To ne mari! Vrijeme radi za nas! Tvornice su zatvorene, bolnice su prepune, zemlja se zgraža pred grobovima: vrijeme radi za nas! Opeta su nas prevarili, Lloyd George rekao je svojim zemljacima u Walesu: vrijeme nije nikakvi saveznik, ono je sada, u najboljem slučaju, nestalni neutralac! Tako istina tu i tamo nadjačaje svojim glasnim glasom zavaravajuće blebetanje laži te nas sili da se duboko zamislimo“.

Birrelove izjave.

Amsterdam, 20. (D. u.) Birrel je izjavio pred istražnom komisijom, koja se bavi irskom bunom, da bi bila u Irskoj bukoula revolucija da se nije bio prihvatio „Homerule“. Da je došlo do rata bilo bi trebalo 60 tisuća vojnika, da se pomiri Irsku. Ali je domoljubni Redmondov govor imao veoma lijepi utjecaj.

Birrel je izjavio dalje da je znao o pretećem pokretu u Irskoj, ali da je došao iza pogovora sa nacijonalističkim vodjama do zaključka, kako je najsigurnije ne dirati se. Birrel je saopćio nadalje, da se u Irskoj nalazi znatan broj buntovničkih svećenika, te da je katolički biskup u Limerku napisao vrlo oštar lijetak protiv novačenja. Na pitanje na kakav se način ima provesti razoružanje zemlje, odgovorio je Birrel, da će ono sigurno dovesti do krvoprolića provede li se tako ili onako.

Amerika.

Iz američke zastupničke kuće.

Washington, 21. (D. u.) Mornarični je odbor u zastupničkoj kući prihvatio jednoglasno rezoluciju, da se opunovlasti predsjednika neka pozove na sastanak sve države na kugli zemaljskoj, da su učini konac europejskom ratu te da se sastavi obranički sud ili drugi zbor za odstranjenje razmirica izmedju raznih naroda. Odredilo se je u tu svrhu 200 tisuća dolara.

*

Washington, 21. (D. u.) Reuter javlja: Zastupnička je kuća prihvatila zakon o gradnji brodova za ustrojenje državne trgovačke mornarice u saobraćaju s inozemstvom. Osnova nije bila još izručena senatu. Zastupnička je kuća prihvatila dalje izvješće o pogovorima obih kuća vojničkom predlogu, po kojemu će se povisiti redovita vojska na 210 tisuća ljudi, a bojne sile pojedinih država, koje su obvezane da doprinašaju u savezne svrhe, moći će biti. Ukupna će najviša sila moći iznašati najviše 680 tisuća ljudi. Drugi je predlog bio već izručen senatu.

Dojam a. u. note u Americi.

New-York, 21. (D. u.) A. u. je nota o potopljenju parobroda Dubrovnik naišla ovdje na veliko uvažavanje. Brzojavi iz Washingtona kažu, da će biti državni ured prisiljen podići energični prosvjed kod alijirskih vlada, koje su okrivljene zločina, budu li dokazi dostatni. „Evening Post“ veli: američko javno mnijenje ne će se zadovoljiti da predje na lahku ruku preko slučaja. Bude li optužba a. u. vlade podkrjepljena činjenicama, to će vlada, koja je odgovorna za zločin, biti dokazom, koliko su bile iskrene one alijirske vlasti, kada su navaljivale na Nijemce baš radi istog čina.

Razni brzojavi.

Paris, 21. (D. u.) „Petit Parisien“ javlja iz Soluna: Izvanredno su jake oluje raskinule sve telegrafske sveze: Na raznim mjestima fronte na lijevoj obali rijeke Vardar traje dalje topovska vatra.

London, 22. (Službeno) Jučer ranim jutrom na istočnoj obali kod Kenta izvršio je neprijatelj zračnu navalu. Jedan je vojnik ubijen; jedna je žena i jedan mornar ranjen. Bilo je oštećeno više kuća.

Blizu belgijske obale primorska je ophodnja oborila neprijateljsko pomorsko ljetalo.

Berlin, 20. (D. u.) Službeno se javlja: U noći od 19. na 20. t. mj. jato ljetala mornarice, koje se podiglo sa flandrijske obale, nabacilo je obilno bombama luku i utvrdne nasade Dovera, Deal-a, Ramsgate-a, Broadstairs-a i Moryati, pri čemu se opazilo na mnogobrojnim mjestima dobre učinke eksplozije i požara. Ljetala su bila izložena žestokoj vatri te se sva povratiše neoštećena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 18. Službeni izvještaj od 17. svibnja:

Južno od Obolesca suzbili smo njemačke pokušaje protiv željeznice Mitava-Kalvarija. Na Sjeveru od Jakobstadta upravio je neprijatelj protiv naših jaraka zagušljivih plinova. Kod Sveutenskih jezera suzbile su naše čete prednje neprijateljske straže, pokidale su žične ograde, provalile su u njemačke jarke, poubijale su dio branitelja bojem na bodove, a ostalo su u bijeg natjerale. U noći 16. o. mj. upalili smo lagum kod Novosjolskoga, na jugu od Kreva (12 km), te smo po tom suzbili svojom vatrom njemački napadaj protiv nastale rupe. Neprijatelj je pretrpio teških gubitaka. Zapadno od Olike naše su čete uznapredovale. U tom smo kraju pogodili neprijateljski reflektor. Istočno od Jesterne živahna topovska borba. Naše je topništvo razorilo više neprijateljskih utvrda. Sjeverno od Bojana pokušale su a. u. čete, da nas napadnu, ali smo ih svojom vatrom prisilili da se vrate u svoje jarke.

Francuska.

Pariz, 19. Službeni izvještaj od 18. svibnja u 3 sata popodne:

Izmedju Oise i Aisme rastjerali smo protunavalom jako neprijateljsko izvidničko odijeljenje, koje je kušalo da prodre u naše redove kod Quennevreresa. Neprijatelj je ostavio mrtvih za sobom. Na lijevoj obali Moze pokušali su Nijemci tekom noći iza više navala, te iza živahne topovske pripreve, da nam oduzmu središnju utvrdu u šumi Avocourt. Neprijatelj je bio svakog puta suzbijen našom vatrom te je imao vrlo teških gubitaka. Mi smo s naše strane, proti trećem satu ujutro, poduzeli iznenadnu navalu protiv neprijateljskog jarka, čiju smo posadu poubili iza ljutog boja. Naše su čete osvojile utvrdjeno neprijateljsko uporište na brežuljcima na sjeverozapadu od vrha 304. Na desnoj obali Moze i u Woevru topovski dvoboj. Kroz noć 17. o. mj. izvršila su naša ljetala više opstreljivanja na fronti sjeverno od Verduna. Bacila su 15 teških granata na važno skladište municije izmedju Rancourta i Haracourta (10 km. južno od Sedana), osim toga bacila su 5 bomba na stanicu u Sedanu, gdje se je porodila vatra. Dva su naša ljetala bacila 80 granata na stanicu u Eoti Sablons. Kroz noć bacila su neprijateljska ljetala više bomba u okolici Luneville, Epinala i Belforta, gdje su prouzročili neznatnih materijalnih šteta.

U 11 s. pop: Na sjeveru od Aisne rastjerali smo nekoliko neprijateljskih odijeljenja, koja su kušala da napadnu naš jarak na jugu od Nouveona. Na lijevoj obali Moze poduzeo je neprijatelj u petoj popodne, po snažnoj topovskoj paljbi, snažnu navalu protiv položaja u šumici Avocourt i na vrhu 304. Veoma žestoka topovska vatra traje na čitavom odsjeku. Na desnoj obali Moze isprekidana topovska vatra. Kod Epargesa snažniji topovski dvoboj. Na ostaloj fronti nema ništa važna.

Belgija.

Paris, 18. Službeni izvještaj od 19. svibnja:

Iza vrlo žive vatre iz opkopnih mužara te iz topova svakog promjera napala su njemačka odijeljenja naše postojanke na istočnoj obali rijeke Yser, na sjeveru od Steenstraatea. Neprijatelj je bio suzdržan našom zapornom i pušćanom vatrom.

Italija.

Rim, 20. Službeni izvještaj od 19.:

U području Adamella zauzele su naše čete mostobran na gornjem toku potoka Sarca i bližnje vrhove. Oteli smo neprijatelju tridesetak zarobljenika i bogati plijen ratnog materijala i živeža. Izmedju rijeka Chiese i Ećave snažna topovska djelatnost. Na dijelu fronte od Ećave do doline Tarragnolo napustili smo položaje na Zugna-Torti, koje je bilo sve razrovalo žestoko neprekidno neprijateljsko opstreljavanje kroz 3 dana. Suzbile smo dvije susljedne neprijateljske navale protiv naših položaja južno od Zugna-Torte zadavši vrlo teških gubitaka neprijatelju, kojemu smo oduželi zarobljenika i jednu strojnu pušku. Na prostoru od doline Terragnolo do gornjeg Astica nastavio je neprijatelj redovito i snažno opstrjeljavanje obrambene naše linije Maggio-Soglio de Aspri.

Glasovi o miru.

Sa talijanske granice, 19. maja.

Gotovo svi se talijanski listovi bave uzastopce o glasovima glede vijesti o miru, tako nedavno „Tribuna“ i „Idea Nazionale“, koja se bavi tim pitanjem pod naslovom: „Utopije mira“. Talijanski su listovi bez iznimke na stanovištu, da bi sklopljenje mira u sadašnje vrijeme značilo za ententu, a naročito za Italiju, odreknuće na pobjedu, koja se pruža samo u korist središnjih vlasti. Istina, mir bi za Njemačku značio tešku žrtvu, jer da je morala odustati od većine ratnih ciljeva. No ako bi došlo do mirovnih pregovora, dogodilo bi se to samo uslijed toga, što bi se tijekom vremena medjusobno razmjerje bojnih sila izjednačilo na korist entente. Engleska i Rusija imade još bezbroj čovječjih sila, koje se sada unovačuju i opremljuju. I glede ratnog materijala da je prednost na strani saveznika.

I list „Tribuna“ bavi se naknadno sa njemačko-turskim savezom te navodi, da taj savez imade veoma veliko značenje za općeniti položaj. Premda nijesu poznate potankosti ugovora, mora se logički uzeti, da je savez sklopljen samo na temelju, da je Njemačka zajamčila integritet (cjelokupnost) turskoga područja. Ako je tomu tako, a teško da je inače, da se Njemačka zaplela u svoje vlastite kučine i paučine. Jer time, što ona vodi rat za Tursku, kao eno svoj vlastiti rat, odsjekla si je put za sporazumak sa silama, koje su interesovane u Turskoj. Ponajpače da je taj ugovor veliko razočaranje za sve one, koji se su podali bili iluziji, da će se rat, barem u koliko se tiče ratišta na istoku, svršiti na temelju kompenzacija izmedju Rusije i Njemačke, a na račun Turske.

Bern, 20. U jednom je razgovoru sa suradnikom „Corriere della Sera“ izjavio francuski ministar Clementel, da je zapravo Njemačka danas voljna obustaviti navalu, e bi mogla organizovati novi gospodarstveni rat. Razumije se, da je Njemačka, čija je vojska tako jaka kao i prije i koja je održala sve mogućnosti vojničke organizacije, uvijek pripravna, da kod zgodne prilike ponovi napadaj, iskoristivši dosadašnja iskustva. Gospodarski boj pripravlja dakle polje za buduću vojničku navalu, kao što se je to već dogodilo pred kolovozom 1914. Tome nasuprot mora se četvorni savez, dok je još vrijeme, štititi t. j. za vrijeme rata, i koliko dozvoljava snaga četvornog saveza nastaviti rat. Njemačka raspolaže i ratom i mirom, što ne bi smjelo da bude. Njemačka je htjela rat, kad ga drugi nijesu htjeli. Danas Njemačka više ne želi rata, već alijirci, za to ga Njemačka mora snositi. Potpuno iscrpljenje njemačke navalne snage jest preduvjet za svršetak rata: o tome se danas ne može govoriti, ali dok ono ne nastupi, moraju alijirci raditi na tome, da se za sadašnjost i za budućnost u vojničkom i gospodarstvenom obziru organiziraju.

Domaće Vijesti.

Junačka smrt. U Puli sveopći poznati i omiljeli satnik, Karlo Adrario, zapovjednik nekog ljetatalačkog odjela, unesrećio se je smrtno prigodom službenog jednog ljeta na fronti. Bio je najstariji sin natporučnika i. s. gospodina Maksa Adraria, pomenutog natkontrolora bosansko-hercegovačkih zemaljskih željeznica u. m. (za sad na fronti) te je bio od početka svetovnog rata na sjeveru i jugu na fronti. Njegov se je pogreb obavio uz veliko saučešće na groblju junaka u Črnovicama. Nadobudnog su mladog časnika susretali drugovi največim uvažavanjem i bio im je veoma omiljeo. Usrijed svom neprekidnog, samo svom pozivu posvećenog života svršio je eto tragičnom smrću.

Za potresom nastradale u Baški. Čitamo u zagrebačkim „Novinama“: Svojedobno je bilo objavljeno, da je potresom od 12. ožujka t. g. postradalo u hrvatskom Primorju nesamo mjesto Grižane, nego takodjer Baška, i da se je tamošnje općinsko poglavarstvo obratilo za pomoć takodjer na odbor za pripomoć potresom postradaloga hrvatskoga Primorja u Zagrebu. Sada doznajemo, da je taj odbor riješio rečenu molbu i odlučio pet hiljada kruna za baščansko hrvatsko potresom postradalo pučanstvo; doznačio ih putem Prve hrvatske štedionice zastupnik naroda i onoga Baške profesor Vjekoslav Špinčić, a ovaj ih poslao općinskomu poglavarstvu u Baški da ih po svojoj uvidjavnosti podijeli medju najpotrebnije potresom postradale općinare. Isti se je velem. prof. Vjekoslav Špinčić zahvalio na tom plemenitom i domoljubnom daru slavnom odboru za potresom nastradale u hrvatskom Primorju.

Iz Banovine.

Promjena naziva ulica na Rijeci. Kako se je javnost malko oštrije izrekla o nestalnoj odluci sjednice gradskog zastupstva na Rijeci u pitanju promjene imena ulicama, čini se, da je to kompetentne ljude ipak upeklo, pa su se jur pobrinuli, da se novi nazivi ulica što prije provedu. Na budućoj sjednici ima doći u pretres pitanje o pokriću troškova za nove ulične ploče.

Za siromašno pučanstvo u Trstu. Aprovizacijono povjerenstvo u Trstu odlučilo je, inicijativom tršćanskog namjesnika, da će u posebnim lokalima prodavati siromašnom pučanstvu dobru i zdravu hranu uz vrlo jeftinu cijenu. Za objed trošit će se 20—60 filira, dok za večeru 20 30 filira. Svi oni, koji žele, da im bude dozvoljen ulaz u te lokale, moraju se prijaviti rečenom povjerenstvu.

Povišenje poštanskog tarifa. Pristojbe za brze pošiljke u prometu s Austrijom, Bosnom i Hercegovinom i Njemačkom, povišene su uslijed naredbe od 30 na 60 filira i pristojbu za urudžbu pošiljaka od 60 filira na 1 K.

Treće grobno polje za vojnike. U vojničkom skupnom groblju u Zagrebu pokopano je dosada 890 vojnika i 19 časnika. Pošto ne dostaju dva, otvoreno je pred nedavno i treće vojničko grobno polje.

I opet krivotvorene krune. Zagrebačke novine donose: U posljednje doba stižu redarstvu danomice prijave o krivotvorenom kovanom novcu i to krunama i petokrunašima. Tako su i u srijedu predane redarstvu dvije krivotvorene krune. Krivotvorine su ugarskog kova iz godine 1915. od olova, dosta dobro izradjene, osim što na rubu nemaju valjanoga natpisa. Sve su dosadanje potrage za krivotvoriteljima ostale bez uspjeha, pa se općinstvo upozoruje, da kod primanja kovanog novca budno pazi, te da o tom smjesta podnese redarstvu prijavu, ne bi li ipak uspjelo pronaći izvor tih krivotvorina.

Djakovački biskup za „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“. Kako smo jur javili, sjetio se je djakovački biskup u svojoj jubilarnoj godini misnikovanja raznih hrv. kulturnih uredaba bogatim darom. Plemeniti darovatelj nije zaboravio ni na našu Družbu sv. Cirila i Metoda, kojoj je podario iznos od 2000 kruna.

Poziv. „Bosansko-hercegovački zemaljski savez austrijskog brodovnog društva“ nastoji, da svojim glasilom, ilustriranim mjesečnikom „Jedro“, pobudi u hrvatskom narodu zanimanje za napredak trgovačke mornarice i za ojačanje vojne mornarice te da oduševi mladež za mornarsko zvanje. Spomenuti zemaljski savez pozivlje sve članove mornarice, a osobito one hrvatske narodnosti, da ga podupru u težnji za imenovanim njegovim ciljevima, da pristupe savezu kao članovi i da se pretplate na društveno glasilo.

Razne Vijesti.

Srbija ne će imati ratnih brodova. Iza kako je u dobrom dijelu uspio prijevoz srpskih četa iz Krfa u Solun, odustala je ententa, obzirom na ugovor sa Italijom, od svog obećanja, da će Srbiji dati posebno ratno brodovlje. Pred nedavno javilo je jedno srpsko glasilo, da je Srbija jur dobila svoju prvu torpiljarku, koja je sretno prenijela transport u odredjeno joj pristanište, a k tomu da će jošte dobiti od svake pojedine države entente po dva veća ratna broda. Isti list prisiljen je sada dementirati svoju vlastitu vijest te izjavlja, da je Srbija kupila samo jednu trgovačku ladju.

Ofenziva entente na Vardaru. Jedna grčka novina javlja iz Soluna, da su Englezi i Francuzi započeli ofenzivom na obim brijegovima rijeke Vardara, te da su jur zaposjeli selo Dovatepe. Po vijesti dotične novine traju bojevi jur tri dana uspješno za ententu. — Tako grčka novina, dok vrhovno njemačko zapovjedničtvo javlja, da je slabi neprijateljski odjeljak, koji je napredovao proti njemačkoj postojanski, lahko odbit.

Albanija i militarizam. Albanski list „Velle Jenja“ prima iz Skadra: Širom Albanije osjeća narod na svom vlastitom tijelu, da je militarizam utjelovljenje rada i organizacija, a nipošto kakva tiranija, kako se je to dosele mislilo. Središnje vlasti imaju zahvaliti velike uspjehe militarizmu. Militarizam je albanskom narodu svet, jer ga je samo on sačuvao od izvanjskog i nutarnjeg neprijatelja i doveo ga na put napretka, blagostanja i prosvjete. Nov duh je ušao u albansku zemlju.

Bakteriolog Mečnikov na smrti. Iz Ženeve dolazi vijest, da je čuveni bakteriolog profesor Mečnikov na smrti.

Srpski prijestolonasljednik kod kralja Petra. „Echo de Paris“ javlja: Na svom putu u Solun povratit će se srpski prijestolonasljednik Aleksandar i na otok Eubea, gdje se nalazi kralj Petar na liječenju u Ediposu.

„Times“ i Grey. Izvodima državnog tajnika Greya pripisuje se vanredno važan napredak do mira. „Times“ se ne slaže sa pohvalnim izjavama drugih engleskih listova o Greyu, već mu na protiv spočitava, da je zatajio svoje stare uvjete za zaključak mira i zamijenio ih novima, mnogo blažima i ponizujućima za četverosvezu.

Fantazije prijestolonasljednika Aleksandra. Prigodom svog odlaska iz Krfa, izjavio je srpski prijestolonasljednik u svojoj dnevnoj zapovijedi izmedju inoga i slijedeće: „Srpski vojnici sastat će se na bugarskom tlu sa 300.000 Francuza i Engleza, a kod Varne sa 300.000 Rusa“. Držimo, da bi upitnici iza ovih brojeva bili suvišni.

Engleski ministar unutarnjih posala o miru. O konačnom svršetku rata izjavio je engleski ministar predsjednik slijedeće: „Sa sviju strana dolaze upiti, kad će se rat svršiti. Držim, da je to zabavno, jer bi se moralo pitati, kad će Njemačka biti poražena. Dok se naime do toga ne dodje, ne može biti o miru ni govora. Naš je cilj, da se rat konačno izvojšti. Nužno je, da izvojštimo bilo na kopnu, na moru ili pritiskom naših premoćnih gospodarskih sila potpunu i odlučnu pobjedu.

Književnost i umjetnost.

Novi prilozi za povijest Trenkovih pandura. Čitamo u hrv. novinama: Zagrebački profesor dr. Rudolf Horvat piše povijest c. i kr. 53. zagrebačke pješ. pukovnije, koja se toliko proslavila u predjašnjim ratovima, napose pak u današnjem svjetskom ratu. Ova pukovnija imade, kako je poznato, svoj zametak u nekadašnjem bataljunu Frana baruna Trenka: zato profesor dr. Horvat proučava takodjer povijest glasovitih Trenkovih pandura. Jedan dio Trenkovih pandura rekrutirao se iz Valpovštine. Da upozna njihove prilike i njihovu sudbinu, zaputio se je prof. dr. Horvat u Valpovo, gdje se nalazi bogati arkiv Rudolfa grofa Normana. U tom je arkivu našao dr. Horvat nekoliko zanimljivih i dosad nepoznatih priloga za povijest Trenkovih pandura, što će moći da upotrijebi kod pisanja povijesti c. i kr. 53. pukovnije.

Godina II. — Broj 313.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 23. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Od početka navale zarobljeno 23.883 Talijana.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Poraz Talijana na južnotirolskoj fronti biva sve to veći. Navala je gradačkog zbora na visoravni Lavarone imala potpuni uspjeh. Neprijatelj je izbačen iz svih svojih položaja. Naše su čete zaposjele Mandriolo i vrhove, što su neposredno zapadno od granice od toga vrha pa sve do doline rijeke Astico. Bojna je skupina Njegove c. i k. Visosti feldmaršala poručnika nadvojvode Karla Franjo Josipa zauzela liniju Monte Tormeno-Monte Maggio.

Od početka navala su uhvaćena 23883 zarobljenika, medju njima 482 časnika. Naš plijen broji dosad 172 topa.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na zapadu od Nieuporta prodrla je ophodnja naše mornarske pješadije u francuski jarak, razorila je neprijateljske utvrde, te se povratila s 1 časnikom i sa 32 zarobljena momka. Jugozapadno od Givenchy-en-Gohelle smo zauzeli više redova engleskih položaja u širini po prilici od 2 kilometra; kod toga smo zarobili 8 časnika i 220 vojnika, te smo zaplijenili 4 strojne puške i 3 bacala mina. Neprijatelj je pretrpio sasvim izvanredne krvave gubitke.

Na lijevoj obali Moze uzele su naše čete na juriš francuske položaje na izlazima istočno od vrha 304, te su ih sadržale protiv opetovanih neprijateljskih navala. Osim velikih krvavih gubitaka izgubio je protivnik 9 časnika, 580 zarobljenih momaka i 5 strojnih pušaka. Plijen, što smo ga učinili navalom na južnom obronku Mort-Homma, narasao je na 13 topova i 21 strojnu pušku. Ni ovdje nijesu imale nikakvog uspjeha neprijateljski pokušaji, da opet zauzme izgubljeno zemljište.

Na lijevoj obali Moze više su puta Francuzi uzalud navaljili na naše položaje u okolici kamenoloma i na samome vrhu Vaux. Kod treće im je navale uspjelo ipak da stupe u kamenolom. Po noći bila je topovska djelatnost na obim stranama na čitavom bojnom odsjeku, izvanredno žestoka.

Skupine su naših ljetala opetovale i jučer velikim uspjehom napadaje na etapno ljetalište u Dünkirchenu; neprijateljski se je dvoplošac strovalio u more. Stavili smo izvan borbe još 4 ljetala unutar naših redova. Osim toga je oborio nadporučnik Bölke dva daljnja noprijateljska ljetala, te ih je time oborio dosad 18. Car je promaknuo Bölkea u znak priznanja njegovih zasluga na satnika.

Istočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na raznim frontama nema ništa važna. 18. tek. opstrijeljavala su tri neprijateljska ratna broda Elariš. Istodobno je šest neprijateljskih ljetala izbacilo sto bomba. Jedna je osoba ubijena a šest lako ranjenih.

BRZOJAVI.

Rat.

A. u. podmornica potopila grčki parobrod.

Toulon, 22. (D. u.) Havasov ured javlja: 18. svibnja bio je potopljen od austro-ugarske podmornice grčki parobrod krcat ugljenom, nakon što se spasila posada na čamcima. 27 je momaka bilo ukrcano na torpednjaču i dovedeno ovamo.

Neprijateljska ljetala nad Kairom.

Kairo, 22. (D. u.) Službeno. Dva su neprijateljska ljetala bacila 16 bomba, a to većinoma na arapsku četvrt grada. Ubijene su 2 civilne osobe, a 13 ih je ranjeno. Ranjeno je takodjer 5 vojnika.

Čestitke Bethmann-Hollwega našoj državi radi uspjeha u Tirolu.

Beč, 22. (D. u.) Državni je kancelar Bethmann-Hollweg upravio na našeg ministra izvanjskih posala baruna Buriana slijedeću brzojavku: Molim Vašu Preuzvišenost neka izvoli primiti moju najsrdačniju i najradosniju čestitku na sjajnim uspjesima austrougarske vojske u Tirolu. Da Bog nadari vrijedne čete, koje sigurno svladavaju nadčovječne napore u onim neprohodnim planinama sve to daljnjim uspjesima i pobjedama.

Naš je ministar izvanjskih posala barun Burian izrazio Bethmann-Hollwegu u brzojavci, kojom mu je odgovorio, najsrdačniju i najiskreniju hvalu na primljenim čestitkama.

Rumunjski glas o bojevima u južnom Tirolu.

Bukarešt, 21. „Vietorul" piše: Sutra će proći godina dana što je Italija stupila u rat. Oni, koji su ga prouzročili, mislili su, da je time rat postao opsežniji, ali obzirom na vrijeme, kraći. Danas, nakon godine dana, ne može se više ustrajati na drugome dijelu te teorije. Talijani su se borili izvanrednim zanosom i hrabrošću, koja i kod neprijatelja pobudila udivljenje, oni su se morali baviti i sa nesavladivim poteškoćama. Na koncu konca se ipak ne može reći, da su zaposjeli znatan dio neprijateljske zemlje. Neprijatelj ih je na više točaka pustio da napreduju, samo da ih dočeka u boljim položajima. Austro-ugarska obrana bijaše strašna. I tu se je polagala vrijednost poznatih 30·5 cm mužara. K tome je nadošlo i iskustvo vojnika, koji su se u Karpatima pobjedonosno borili. Sadašnji bojevi u Tirolu donijeli su austro-ugarskim četama znatnih uspjeha.

Nizozemski glas o uspjesima u južnom Tirolu.

Rotterdam, 21. „Rotterdamsche Courant" piše u svojem vojnom pregledu: Najvažnije vijesti dolaze i danas sa talijanske fronte. Austro-ugarske su čete opeta napredovale. Iz Rima doznajemo, da je talijanska glavna linija u južnom Tirolu bila napuštena, te da su se Talijani povukli u položaje za glavnom linijom. Taj se uspjeh ne smije podcijenjivati. Na obim stranama granice se nalazi po jedna vrsta utvrda. Od početka rata ogroždavali su Talijani utvrde, što se nalaze na austrijskoj strani. Danas nakon 11 mjesečnog rata ne samo da su Talijani bačeni preko granice več su i izgubili dvije najpomaknutije utvrde. Obzirom na teren jest plijen od 61 topova nečuveno velik.

Turski dementi.

Carigrad, 20. „Agence Telegrafique Milli" javlja: Rusko izvješće od 14. svibnja tvrdi, da su ruske pričuve i odijeljenja ruskog domobranstva zauzela u smjeru prama Erzinjanu visoku brdinu, koja vlada nad čitavom okolicom i koju smo mi bili jako utvrdili, da je bilo tamo zarobljeno 30 časnika i 365 vojnika, te da su obustavili više naših navala u smjeru prama Marmahatumu. U toj bitci, koja ju potrajala kroz 2 dana, da su tobože ruske čete potukle Turke, uhvativši nekoliko zarobljenika i zarobivši više topova, 2000 pušaka, mnogo naboja, baruta i inog ratnog materijala. Pošto takvih operacija do danas nije na kaukaskoj fronti bilo niti onog dana, niti ikada prije toga, to mi dementiramo kategorički sve tvrdnje ruskog izvješća o tobožnjem zauzeću spomenute brdine, o zarobljenju časnika i momčadi i o kakvom plijenu, jer je to sve izmišljeno.

Tobože uništena njemačka podmornica.

Berlin, 20. Wolffov bureau javlja: „Nieuwe Rotterdamsche Courant" od 25. travnja priopćio vijest, da je nizozemski parobrod „Sörakarta" vidio za vožnje medju Irskom i Schotlandskim otocima, kako je njemačka podmornica bila uništena od neke engleske ribarske ladje. K tome se sa pristojne strane javlja, da je nizozemski parobrod „Sörkarta" bio 15. travnja na veče zaustavljen zapadno Irske od neke njemačke podmornice. U njegovoj se je blizini nalazio drugi neki parobrod, koji je plovio pod švedskom zastavom, i koji je od podmornice isto dobio znak neka se zaustavi; ne mareći za znak plovio je parobrod dalje, te je stao tek nakon što bijaše pogodjen tanetom. U čas, kada je hitac bio ispaljen, otvorio je pod švedskom zastavom ploveći parobrod brzu vatru na njemačku podmornicu. Premda je ova, da se zaštiti, brzo uronila, ipak bijaše lako pogodjena ali joj oštetom nije bila oduzeta mogućnost kretanja. Istoj se je podmornici 4 dana zatim dogodio drugi slični slučaj kod zapadnog ulaza u engleski kanal. I u tom je slučaju podmornici uspjelo, da se je brzim uronjenjem zaštitila pred neprijateljskom vatrom. Podmornica se je vratila čitava u domovinu.

Austro-Ugarska.

Zapovijed našeg vrhovnog vojnog vodstva.

Beč, 22. (D. u.) Stan ratne štampe javlja: Feldmaršal je nadvojvoda Fridrih izdao slijedeću zapovijed vrhovnog vojnog komanda:

„Njegovo se je Veličanstvo dostojalo da upravi na me slijedeću brzojavku: U priznanje sjajnog vodstva Njegovog zbora podijelio sam Svojem pranećaku feldmaršalu poručniku nadvojvodi Karlu Franjo Josipu Svoj red željezne krune prvoga razreda s ratnom dekoracijom. Radosnim ganućem Vam to saopćujem i nalažem Vam, da poručite svim mojim junačkim vojskovodjama, koji su doveli do toliko uspjeha, te mojim četama moje najveće priznanje, te moju najtopliju hvalu i pozdrav.

Franjo Josip v. r.

Ta se Previšnja poruka, koja nas napunjuje sve kolike radosti, ima se se odmah saopćiti četama.

Feldmaršal nadvojvoda Fridrih.

Njemačka.

Car Vilim primio njemačke prvake.

Berlin, 23. (D. u.) Car je Vilim primio jutros predsjednike reichstaga, gospodske i zastupničke kuće i članove ministarstva, koji su bili po tom pozvani na ručak.

Balkan.

Razmirice izmedju Grčke i entente.

Atena, 22. (D. u.) U grčkoj je komori zatražio neki zastupnik razjašnjenje o razmiricama, što postoje s ententom. Ministar je Rhallis odvratio, da vlada nije nipošto odgovorna za nesuglasice, koji ma se ne da izbjegnuti. A te su razmirice samo s toga neuklonive, jer ententa nije odstupila od osnove, da prisili Grčku, neka istupi iz svoje neutralnosti, nego hoće da se posluži sa grčkom vojskom. Energične su ministrove izjave bile pozdravljene od čitave komore oduševljenim odobravanjem.

Amerika.

Amerika i mir.

London, 20. „Morningpost" javlja iz Washingtona dne 18. tek.: Premda se niječe, da bi Wilson bio poduzeti ikakvi korak u prilog miru, tvrdi tamo neka dobro obavijeŝtena ličnost, da će Wilson ipak pokušati, da potakne na mir, kada bude osvjedočen, da će njegova ponuda za posredovanje biti ugodno primljena. Mirovni savez, kojemu predsjeduje Taft, kojega cilj u ostalom nije svršetak sadašnjeg rata, već zapriječenje budućeg rata, obdržavat će u Washingtonu skupštinu, na kojoj će i Wilson govoriti. Wilson će se po svoj

Razgovor sa Rasputinom.

List „Dagens Nyheter", koji izlazi u Stockholmu, priopćio je ovaj razgovor princese Radzivil sa monakom Rasputinom, koji bi nedavno „za promjenu" imao biti već tkozna po koji put ubijen:

„On je nekoliko mjeseci prije početka rata stanovao u dobrom i skupom stanu na Engleskom prospektu u Petrogradu. Kad sam htjela da ga posjetim, zaustavio me je vratar i upitao, kuda idem. Kad je čuo da idem do Rasputina, izjavio mi je, e moram da odložim svoj krzneni ogrtač, a na to me je veoma pomno pregledao, a ponajpače su mu oči zapale o moje džepove, tako te se mogao potpuno uvjeriti, da nema u njima nikakvog ubojitog oružja. Kad sam dospjela do vratiju, otvori ih stara jedna ženica sa crvenim rupcem na glavi, koja me je, iza kako sam joj kazala bila svoje ime, uvela u veoma skupocjeno uredjenu sobu, gdje je čekalo nekih desetak osoba. Pričinilo mi se je, kao da čekaju u najvećoj napetosti, kad li će se otvoriti vrata pokrajne sobe, iz koje su dopirali živahni glasovi.

Medju tim sam ljudima razabrala jednu od dvorskih gospodja caričinih, starog jednog generala, koji je zapremao visoko mjesto, dva svećenika, tri žene, koje su po svoj prilici potjecale iz siromašnijih krugova, te tipičnog jednog trgovca sa visokim čižmama i dugačkim kaftanom, koji nose još uvijek tek oni, koji pripadaju takozvanoj „staroj školi". Tuj je bio maleni jedan, kukavno odjeveni djećak od nekih deset godina, koji je gorko plakao. Svi su ti ljudi sjedjeli onako nijemo, no sva su lica odavala izraz napetog iščekivanja. Konačno pristupi general do mene i upita me:

„Imadete li posebnu ulaznicu ili ne?"

„Kako to mislite?"

Eto gledajte, mi svi, štono sjedimo u ovoj sobi, imamo ulaznicu, no ovdje evo unutra — on pokaže na druga vrata — sjede oni, koji su došli u nadi, e će se Gregorije Efimič ipak možda tako poniziti te govoriti s njima. Ima ih medju njima i takovih, koji sjede već od sinoć ovdje", doda general.

Dok je govorio, otvori on napola rečena vrata i mogla sam zaviriti u sobu, koja je bila veća od one, gdje smo mi bili. Bila je prena trpana ljudima, koji su izgledali umorni, a nijesu sjedjeli samo na ono malo sjedala, nego i u svim mogućim položajima po tlu: žene sa malenom djecom na prsima, vojničke osobe, svećenici, monasi, priprosti seljaci i dva redarstvenika. Potonja su dvojica sjeli na prozor i upravo polagano jeli kruh i hladno meso. Bez sumnje su odlučili bili, e će se ondje posve udomaćiti bez obzira na one ostale.

Opet je postalo sve tiho iza kako su se ta vrata zatvorila, i tišina je potrajala kroz neko liko časaka. Da dodje stara ona ženica, koja me je bila uvela, i dade mi znak, da podjem za njom. No to je bilo odviše za starog generala, koji me je kod mog dolaska nagovorio bio, i on stupi pred nas:

„Ja sam ovdje dulje vremena čekao nego li ona — i pokaže prstom na mene — i ja bi morao prvi da dodjem na red."

„To ne ide tako", reče žena; primila sam nalog, da evo ovu ovdje upustim".

„Znadete li, tko sam, Vi čovječe?" istisne general bijesno. „Idite odmah i kažite Gregoriju Jefimiču, da se moram odmah s njim sastati! Ovdje sam čekao više od jednog sata."

„Ali toga ne smijem, ja moram da činim, što mi je naloženo."

„Tad ću ja to učiniti sam!" — i navali na vrata i otvori ih, no zaustavi ga bujica prijekornih riječi iz unutrašnje sobe.

„Kako se usudjuješ raditi proti mojim nalozima!" vikao je gnjevan jedan glas. „Ti pasji sine (Rasputin je upotrijebio jednu od najsurovijih ruskih psovaka), koji radiš proti mojim zapovjedima! Ja sam kazao, e dopuću da govorim s ovom evo ovdje gospodjom, a ni s kim drugim. Ti lijena kreaturo, koja nema nikakova posla, ti možeš nešto dulje da čekaš, ti možeš da čekaš do sjutra, ako ja tako hoću!"

„Ali Gregorije Jefimiču!" prosvjedovao je general.

„Baci napolje pasju tu mrcinu, koja se usudjuje da mi prigovara — a ti unidji!"

Na pragu se je od sobe pojavila visoka prilika Rasputinova, i u onom trenu, kad je generala gurnuo na stranu, povukao me je u drugu jednu sobu, koja kao da je bila njegova blagovaonica. Bila je to velika soba sa tri prozora, a u njoj je bilo mnoštvo cvijeća i zelenila. Usrijed sobe je stajao okrugao stol sa bijelim i crvenim stolnjakom, na kojemu se je nalazio samovar, a oko ovoga čaše na modrobijelim tanjurićima, narezane naranče, slador u srebrnoj kutiji te mnoštvo kolačića i slatkiša. Oko stola bile su stolice i Rasputin je sjeo na jednu od njih iza kako mi je dao bio znak, da i ja isto učinim. U kutu sam zamijetila veliki pisaći stol, pun listova i knjiga. Starac sam nije učinio na mene onoga dojma, koji sam očekivala. Izgledao je, kao da mu je oko pedeset godina, visok i mršav, duge crne brade i duge kose, koja mu je dopirala do ramena. Oči crne i pune osobitog nekog izražaja, no nijesu djelovale na mene onako neobično, kako su mi prije pripovijedali. Najznačajnije su bile njegove ruke. Duge i uske, noktovi veliki, tako nečisti, kako se jedva dade zamisliti, a dok je govorio, ruke je neprestano s rukama, skrštavao ih na prsima ili ih dizao k usi. Obučen je bio u obično odijelo ruskoga seljaka, visoke čižme i kaftan iz najboljega i najfinijega platna. I njegova je košulja, u koliko sam mogla da vidim, bila veoma fina. Kad mi je dao ove na sjednem, nalije čaja u čašu, iz ove na zdjelici i stane polagano srkati. Najednom mi pruži istu zdjelicu uz jednu jedinu riječ:

„Pij!"

Pošto nijesam imala ni najmanje volje da pijem ono, što mu je bilo preostalo, otklonila sam njegovu ponudu, našto je on namrštio obrve i primijetio:

„Iz ove su zdjelice pili bolji ljudi od tebe, no ako se protiviš, ne marim!"

Nato me upita: „Ti si htjela da se sastaneš sa mnom? Što mogu da učinim za tebe? Ja sam doduše samo siromašan čovjek, no moja mi sudbina katkad daje, da činim drugima dobro. Što imaš da moliš?"

prilici dotaknuti svih dogodjaja te se očekuje, da će skupština i Wilsonov govor ojačati mirovnu propagandu, koja je sada u Americi jača, nego ikada prije. Pitanja unutrašnje politike igraju istu ulogu. Na predsjednika se nemilosrdno navaljuje, neka pokaže pravu neutralnost, neka i prema Engleskoj pokaže takvu odlučnost, kao prema Njemačkoj te preprijeći čim prije englesko diranje u neutralnu trgovinu. Nije bez važnosti, kada sada izjavljuje najuplivniji list u državama Nove Engleske, „Springfield Republican“, koji je dosada energično nastupao u prilog alijiraca i predsjednika, da može samo mir zapriječiti diplomatski konflikt sa Engleskom. Odlanulo bi ne samo demokratima već i republikancima kada bi se to neugodno pitanje riješilo pred početkom borba za predsjedničke izbore e bi se izborna borba mogla vršiti samo na temelju pitanja unutrašnje politike.

Razni brzojavi.

Berlin, 21. Kompromisna pregovaranja sa strankama u drž. saboru su svršena. Njihov rezultat se sastoji u zajedničkim predlozima gradjanskih stranaka na porezni odbor. Prema tome se sastoje vojni porezi iz poreza od vojnih dohodaka, čije su glavne svrhe već bile javljene, onda iz povišanja poštanskih pristojbina, iz biljegovanja tovarnih listova, iz poreza na duhan te iz biljega kod blagovnog prometa. Povišanje poštanskih pristojbina se sastoji u povišanju za listove, dopisnice, svežnje, brzojave i telefon; od povišanja su medju drugim oslobodjene pošiljke u inozemstvo i novinski brzojavi. Kod prvog uručenja od odbora odbijeni porez na cigarete bijaše opet uspostavljen.

Berlin, 21. Zastupnik Wolffovog dopisnog ureda u Ateni javio je dne 19. t. mj: Prama novinskim vijestima svršila su se medju vladom i narodnom bankom pregovaranja radi zajma od 100 milijuna. Pregovaranja su dovela do zaželjenog cilja.

London, 20. „Daily Telegraph“ javlja iz New-Yorka: Američki podanik Lynch bijaše radi sudjelovanja kod irskog ustanka osudjen od ratnoga suda na smrt te je u petak imao biti usmrćen. Na molbu irsko-američkog senatora Gormana, zamolio je predsjednik Wilson englesku vladu, neka odgodi izvršenje osude, da može američka vlada uzeti na znanje utemeljenje osude.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Italija.

Rim, 20. Službeni izvještaj od 19.:

U kraju kod Ortlera je bilo malenih za nas povoljnih okršaja. Izmedju Ečave i doline Terragnolo suzbili smo navale protiv Marca i uzduž željezničke pruge. Po tom je preuzeo neprijatelj žestoko opstreljavanje naših položaja na sjevernom obronku brda Pasubio. I ovdje se je moglo ustanoviti, da neprijatelj upotrebljava naboje s eksplozivnim tanetom i granate s plinovima, koji prouzročuju suzenje. U prostoru od doline Terragnolo do gornjeg Astica odoljevaju naše čete snažno neprijateljskoj ofenzivi. Suzbili smo napadaj protiv Costona dei Laghi. Na visoravni Asiago skršili su se o snažnom oporu naših četa navale sa strane Milegrobe i fronte Basson-Busa Vovla, a da su bile pripravljene i poduprte vrlo žestokom topovskom paljbom. U dolini je Sugana položaj nepromijenjen. Uz ostalu frontu rasipavao je neprijatelj bez cilja vatru svojih topova. Poduzeo je jučer zorom opsežnu zračnu navalu protiv raznih mjesta u mletačkoj ravnici. Bilo je nekoliko žrtava u Čiudadu i Moravu a skoro nikakve štete. Hitrom nastupom naših letjelaca bila su suzbijena neprijateljska ljetala, koja su se bila pojavila blizu Vidna i Cesarie.

Domaće Vijesti.

Prijave sijena. Puljsko općinsko poglavarstvo razglasuje: Daje se javnosti na znanje, da svaki, koji posjeduje sijena mora najkasnije do konca svibnja o. g. prijaviti kod općinskog ureda u sobi broj 21, točno koliko je sijena do onog dana spravio, koliko glava velikog goveda posjeduje, te koliko mu sijena treba za njegovu vlastitu porabu.

Tko ne učini propisanu prijavu izgubiti će uslijed toga pravo na sijeno, koje mu treba za vlastitu porabu. — Tvrdjavni komesar.

Iz Banovine.

Više gospodarsko učilište u Zagrebu. Pod ovim naslovom napisao je prof. Dr. Aug. Langhofer u potonjem broju „Gospodarske smotre“ članak, kojim dokazuje potrebu, da se „Više gospodarsko učilište“ iz Križevaca premjesti u Zagreb. Prijedlog je umjestan, pa ga valja svakako odobriti i poduprijeti.

Nove ispitne ustanove za učitelje u Hrvatskoj. Visoka kr. zemaljska vlada u Hrvatskoj izdala je ovih dana nove ispitne propise za obnašanje službe pučkog učiteljstva u Hrvatskoj, koji potpunoma odgovaraju duhu napretka na polju pučkoga učiteljstva. Važna je tu ustanova, da će odsele učitelji i učiteljice madžarskih škola (državnih željeznica i julijanskih) u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji polagati ispit iz hrvatskoga jezika poput maturanta naših učiteljskih škola, dakle iz cielokupne propisane gradje gramatike, poetike, stilistike i hrvatske književnosti.

Iz Dalmacije.

Proslava 23. svibnja u Dalmaciji. Danas navršuje se godina dana, od kada nam je vjerolomac Italija navijestila rat. O proslavi tog dana u Dalmaciji piše „Hrvatska Kruna“: „Dalmatinski se Hrvati okitiše bojnom slavom pod vodstvom ličkoga orla Boroevića. Njemu bi se moglo reći: „Generale, u Tvojem je taboru Dalmacija!“, jer se gotovo svi naši junaci pod njim bore. Njihova je slava i njegova zasluga.

Zar da mu se stoga ne odužimo!? Banovina je to učinila počastivši ga počastnim gradjanstvom gotovo u svim većim gradovima. Učini to i bratska Slovenija, pa i Trst i Rijeka. A Dalmacija, koja mu najviše duguje!?

23. svibnja najdostojnije će se proslaviti, ako se sve naše općine s glavnim gradom na čelu povedu za rodoljubnim Sinjem, te izaberu Boroevića počasnim svojim gradjaninom i općinarom, a kojekakove svoje „Gospodske“ trgove i ulice, ostatke tužne uspomene mletačke „Signorije“, nazovu slavnim imenima Nj. Visosti Nadvojvode Eugena, zapovjednika vojske osvetnice protiv Italije, i generala Boroevića, imenima tih dvaju junaka, što naše hrvatske sokolove vode putem slave, a našu domaju i bijedni Jadran obraniše od tudjinske pohlepe.

Iz Slovenije.

Goričke slovenske srednje škole. „Češka korespondenca“ javlja iz Olomuca: Ministarstvo za bogoštovje i nastavu odobrilo je jur, da se u Kromerižu otvori slovenska gimnazija, kao nadoknada za goričku gimnaziju. Podučavanje imalo bi započeti skorih dana. Domala bit će otvorena i slovenska pučka škola. Prije rata imali su Slovenci u Gorici tri srednje škole, gimnaziju i dva učiteljišta, pa je ministarstvo obećalo, da će se te škole ponovno otvoriti, naravski ne u Gorici. Učiteljišta imala bi doći u Trst.

Razne Vijesti.

Javna molba za ranjene Hrvate u Innsbrucku. Iz Innsbrucka primamo: Naši ranjeni i bolestni junaci boraveći po bolnicama u nehrvatskim krajevima, nalaze se u mnogom pogledu pa i s obzirom na štivo u težem položaju, nego li oni u domaćim bolnicama. Često mu prodju čitavi tjedni, da ne progovori ni skime rieči. Jasno je, da takovo stanje radja sumornošću, a ova nipošto ne pogodjuje ozdravljenju. Stoga im je dobro štivo od neprocjenive vriednosti. I ovdje u Innsbrucku ima neprestano lijep broj naših junaka, pa evo u njihovo ime molimo ponovno plemenite rodoljube, da nam pošalju nabožnog, zabavnog i poučnog štiva. Bila pošiljka ma i samo s jednim svežčićem, dobro je došla. Tko bi iz niza liepo naslaganih, a nikad ne čitanih knjiga, koju izvadio pa na njezino mjesto stavio: „Poklonjeno braniteljima domovine bilo bi mu svakako pred posjetnikom na veći ponos! Kad bismo što više dobili mogli bismo poslati i u neka mjesta nutarnjih austrijskih zemalja, kamo se odpremaju bolestnici na dulje liečenje, a gdje se razumiju samo s milim nebom i prirodom. Dobrohotne pošiljke molimo bezplatno upraviti na: K. u. k. Notreservespital Nr. 1. Abt. 6. Innsbruck, Sillgasse 2., gdje je centrala i za ostale ovdješnje bolnice. Osobito dobro su došla razna godišta „Prosvjete“. Molimo i druge hrvatske dnevnike, da odtisnu našu prošnju. U ime naših junaka srdačna hvala, a od Boga plaća.

Transporti srpskih četa u punom toku. Ruski listovi primaju vijest iz Atene, da je iskrcavanje srpskih četa, koje dolaze iz Krfa u Solunu, punom toku. Čete su dočekivane velikim ovacijama i raskošnim svečanostima u čast časnicima. Francuski govornici uvjeravaju srpske časnike i vojsku, da nije daleko čas, kad će opet triumfalno ući u svoju domovinu.

Potres u Italiji. 17. t. mj. pohodio je Italiju i opeta njezin česti gost — potres. Potres je počeo u 1 sat i 50 časaka, a trajao je 25 sekunda. Osobito su ga jače oćutili na obali Adrije i u njenom zaledju. U Jakinu, Pesaru i Rimini nastala je panika. Mnoge su kuće znatnije oštećene, dok je više osoba ranjeno. U dolini Cervo bio je prekinut promet na željezničkoj pruzi Biella-Balma, pošto se je otrgnulo okó 100.000 m^3 zemlje.

Car Nikolaj u Tarnopolu. Viesti o putovanju cara Nikolaja na galičko ratište šire se sve to više. Tvrdi se dapače, da su koli car toli veliki knez Nikolaj i general Pau jur otputovali u Tarnopol. U Petrogradu dovadja se to u savez sa dogodjajima.

Dojam u Parizu o talijanskim porazima. Francuski političari imali su pregledati dne 16. t. m., na poziv Cadorne, razne pozicije na talijanskoj fronti. Taj je posjet medjutim izostao zbog nepovoljnog rezultata bojeva na tirolskoj fronti. Poraz talijanskih četa, što se pripisuje u glavnom — nestašici teške artiljerije, dojmio se je u Parizu najneugodnije.

Talijanska defenziva. Talijanski listovi počeli su donašati vijesti, kojima je svrha uvjeriti javnost u zemlji, da će se uskoriti svršetak rata, ako talijanska vojska stupi iz ofenzive u defenzivu. — Naravski, kad nije drukčije moguće!

Hervé o sigurnosti vojske u Solunu. Opaskom da je Engleska postala gluha na zahtjev o odašiljanju daljnih četa u Solun, traži Hervé sigurnost o sudbini ekspedicione vojske u Solunu. Hervé izjavlja, da bi Sarrail morao imati barem pol milijuna vojske za uspješno napredovanje protiv Sofije. To je nužno i stoga, veli nadalje Hervé, jer bi se jedino na taj način odteretilo Verdun.

Carinska rastava Ugarske od Austrije. Pred nekoliko dana objelodanio je madjarski list „Az Esta“ članak, kojim zagovara carinsku rastavu Ugarske od Austrije tvrdnjom, da jedino u tome leži madjarska budućnost. Osvrćući se na tu tvrdnju, izjavlja grof Tisza u jednom svom pismu: „Dopustite da k tomu primjetim, kako ih imade veoma mnogo, koji su protivnog mišljenja i da nas je ozbiljno teoretsko i praktično zanimanje s tim pitanjem uvjerilo, da za zdrav i prirodan gospodarski razvoj Ugarske postoji najsigurniji put u održanju zajedničkog carinskog područja i jedne takve nagodbe na temelju tog zajedničkog carinskog područja, koji se obazire na opravdane interese naše domovine“.

Odciepljenje 5./M. odjela u ratnome ministarstvu. Dosadanji 5./M. odjel ministarstva kojemu je pripadalo obće vodstvo zračne plovitbe i teške vožnje, razdijeljen je sa 1. svibnja 1916. u dva odjela, u 5./L. i 5./M. odio. Sadanjem 5./L. odjelu pripada samo izradba svih u zrakoplovstvo odnosećih se poslova: prama tome ograničuje se od sada na 5./M. odjel samo težka vožnja.

Nemoćnici knjigotiskari. Pred malo izdanom naredbom ratnog ministarstva objavljuje se, da se u interesu ratno oštećenih pripadnika knjigotiskarskog obrta imade naobrazbe u njihovom obrtu u Beču usredotočiti, pošto su komplicirane, velike troškove iziskujuće dostave poučnog osoblja u decentralizaciji nemoguće. Na poticaj c. kr. ministarstva za javne radnje imadu se toga radi svi ratno oštećeni austrijski podanici, pripadajući knjigotiskarskom obrtu, koji su prama svojedobno izdanoj naredbi potrebni izobrazbe, premjestiti u u c. i kr. pričuvnu bolnicu br. 11 u Beču Izuzeti su od toga knjigotiskari češke narodnosti i pripadnici Galicije, za koje postoje naročite odredbe. Ova naredba izdana je sa uputom da se odgovarajuće odredi, da u obzir dolazeći ratno oštećeni budu u navedenom razdoblju dodijeljeni c. k. grafičkom i pokusnom zavodu u Beču.

Ja sam mu izjavila, da ne trebam od njega materijalne pomoći, nego sam samo htjela da ga umolim, neka bi za novine, koje zastupam, ispripovijedio, da li je istina, e bi Rusija već godinu dana prije navijestila bila Austro-Ugarskoj rat, da nije bila u tom spriječena.

„Tko je to kazao?“ upita on.

„Ta u Petrogradu se o tom općenito govori“, odvratim ja, „i mnogi kažu, da ste Vi glede toga imali pravo.“

„Naravski da sam pravo radio!“ odgovori on vidljivo uzrujan. „Sve ove idijotske lude glave, koje su oko cara, žele samo, da dodje do kojekakovih gluposti. Oni misle samo na sebe i na to, kako bi mogli crpsti za sebe korist. Ali rat je zločin, najveći zločin, koji može jedna zemlja da učini proti drugoj, i vladar, koji naviješta rat, prosti je zločinac. Ja sam govorio samo istinu, kad sam kazao bio caru, da ide u svoju propast, ako se dade nagovoriti, neka započne sa ratom. Ova zemlja nije spremna za rat, osim toga i Bog zabranjuje rat, i ako se Rusija baci u rat, stići će ju užasne posljedice. Kazao sam bio samo istinu. Radujem se, što mi eto bili vjerovali.“

„Ali“, dometnuh ja, „nitko ne može posve da razumije, kako to biva, da u tako ozbiljnim pitanjima uvijek prevladjuje Vaše mnijenje. Ludi misle, e imadete Vi osobitu neku nadmoć nad carem, tako da ga svaki put možete sklonuti, neka radi onako, kako Vi hoćete.“

„Pa kad bi to i bilo?“ razgnjevi se on. „Svi su ti ljudi psi, koji hoće da raspredaju o meni i o onom, što ja činim. Ja sam samo siromašni seljak, ali Bog je govorio sa mnom i saopćio mi, što hoće. Ja mogu s carem da govorim i ne bojim se, kaošto se eto boje svi ovi ludjaci. Ja znadem, da će se na njega survati sve nevolje, ako me ne posluša. Ja znadem, da o mom zagovoru ovisi život prijestolonasljednika (taj je naime upravo u ono vrijeme, t. j. u ožujku 1914., kad se vršio ovaj razgovor, bio bolestan) i da bi mogao sve njih smrviti poput ovog komadića hljeba, što ga evo držim medju prstima. Oni hoće da me odstrane, ali oni se ne će mene riješiti. Griša će sve nje preživjeti. Odviše sam toga vidio, odviše toga znadem. Oni su prisiljeni da čine ono, što ja želim, a ono, što ja želim, ponajbolje je po Rusiju. Što se tiče ministara i generala i svih onih visokih činovnika, kojih se ovdje svi boje, ne brinem se za nje. Ja mogu svakoga pojedinoga od njih izbaciti iz službe. Duh je božji u meni i on će me štititi. To možeš da kažeš svima, koji su te ovamo poslali, možeš da im kažeš, e će doći dan, kad u Rusiji ne će nijedan čovjek vrijediti a ma ni pišiva boba, osim cara i Griše, službenika božjeg. Da, to ti možeš i moraš da im kažeš!“

Ja sam ga stala uvjeravati, e će to biti moja najsvetija dužnost, te sam ujedno zamolila toga službenika božjeg, da mi izjavi, kako da je došao do toga silno velikoga upliva.

Tako, što kazujem ljudima u brk istinu o njim samima“, odgovori on brzo. „Ti misliš naravski, da ove otmjene dame, koje se na dvoru bane i gospoduju, ne čuju rado što o svojim manama, no veoma se varaš. One su u silnoj neprilici, ako čuju, da ih zovem pravim imenom i potsjećam ih na to, e nijesu ništa drugo nego kuje i kćeri od kuja; da odmah padaju preda mnom na koljena i zaklinju me, neka nikomu ništa o njima ne govorim. Griša nije tako glup, kako misle. On znade, kako valja s takovim ženskama postupati. Hoćeš li čuti, kako s njima govorim?“

Stala sam ga uvjeravati, da će mi to biti izvanredno milo.

Rasputin se digne, podje do vratiju i pozove Avdotju.

„Idi na telefon,“ reče joj, „i kaži grofici X. X., neka smjesta dodje. Ona mora sama da dodje; ako odgovori koji od sluga, kaži, neka ju odmah potraži i neka joj veli, e ja hoću, da bude noćas u ponoći ovdje kod mene. Ni časak prije ili kasnije!“

Žena je otišla i ja sam čula, kako je zapovijedajućim glasom govorila u telefon. Tad se vrati sa riječima:

„Grofica izručuje Gregoru Jefimiču svoje najskromnije pozdrave i javlja, da će doći o ponoći, kako joj bje naloženo.“

Avdotja dodje opet u sobu.

„Gregorije Jefimiču“, reče ona, „otac Ivan iz Ladoga čeka vani na tebe.“

„Oh,ja sam posve zaboravio na nj“. Tad se okrene meni. „Slušaj!“ reče: „Taj je čovjek posve siromašan seoski sveštenik te moli, e bi ga premjestili u drugu koju općinu na jugu. Avdotjo, pozvoni kod tajnika sinode i kaži mu, kako se ja silno čudim, da otac Ivan jošte nije premješten. Kaži mu, da ga smjesta premjeste, i to u dobru općinu. Ja hoću smjesta da imam odgovor.

Poslušna je Avdotja opet izašla iz sobe i ja sam ju čula, kako govori na telefon. Iza toga se vrati uz riječi:

„Tajnik sinoda najsmjernije pozdravlja baćušku“ ......

„Briga me za njegove pozdrave!“ prekine ju Rasputin. „Hoće li dobiti novu općinu ili ne?“

Zaključak glede toga bit će sjutra podastrt ministru na potpis.“

„Dobro je“, reče Rasputin. Tad se okrene meni: „Jesi li sad zadovoljna. Jesi li vidjela dosta toga, da uzmogneš pripovijedati svojim prijateljima?“

Izjavila sam mu, e sam zadovoljna.

„A sad idi! Meni se žuri i ti ne možeš dulje ovdje da ostaneš. Ja imadem uvijek mnogo posla. Svi ljudi dolaze do mene sa svim i svačim. Oni vjeruju u Grišu, tog siromašnog čovjeka, a on voli, da im pomogne.“

On se je oprostio sa mnom i bio kao da je bio posve uvrijedjen. Kad sam odlazila, ne pazeći ni najmanje na njegove ruke, koje je ispružio bio prama meni. Znala sam, da od svakoga očekuje, neka mu izljubi ruke, a pošto ja za to nijesam imala volje, činilo mi se je najzgodnijim, da se svladam, kao da ne vidim ispruženih njegovih ruku.

Godina II. — Broj 314.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3—
Tromjesečno . . . . „ 8—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 24. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Junačko prodiranje naših četa u Italiju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Naše čete napreduju i na obim stranama doline Sugana. Neprijatelj je bježeći ostavio Borgo. Bogat je plijen pao u naše ruke. Gradački vojni zbor prešao je granicu te proganja poraženog neprijatelja. Talijanska utvrda Monte Verena nalazi se već u našem posjedu. U dolini Brand je u teku napadaj na neprijateljske položaje kod Chiese. Broj od 15. tek. dalje zaplijenjenih topova porasao je na 188. Naša su ljetala bacila mnogo bomba na željezničku prugu Sandona di Piave-Portogruaro.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Engleske su navale na jugozapadu od Givenchy-en-Gohelle i u okolici Roclincourta bile suzbijene. U području rijeke Moze je bila bojna djelatnost vrlo živahna uslijed opsežnih neprijateljskih protunavala. Lijevo smo od rijeke, na jugu od šume Camard, zauzeli francuski čardak. Izjalovili su se neprijateljski napadaji na istoku od vrha 304 i na južnom obronjku Mort-Homma. Na desnoj je obali rijeke došlo do žestokih pješadijskih bojeva. Uslijed jake topovske priprave su mogli prodrijeti Francuzi u naše najprednje položaje; ali svojim smo ih protunavalama opet suzbili na krilima napadnutog odsjeka. Na jugu od sela i od nekadašnje tvrdje Douaumont, koja je uostalom ostala čvrsto u našim rukama, nijesu se bojevi još zaključili.

Sjeverozapadno od tvrdje Vaux osvojili smo natrag zaglavak sape (rova), što je bio prekjučer privremeno dospio u neprijateljske ruke. Razorili smo lagumanjem prvu i drugu francusku liniju na uzvisini Combres i to u znatnijem opsegu.

Izjalovile su se neprijateljske navale na Moškim vrhovima jugoistočno od Verduna.

Istočno i balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 23. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Prama prilikama stvorenim novim položajem, što je nastao uslijed osvojenja Kut-el-Amare, povukli smo nešto pred 3 danima čete, koje se nalaze na desnoj obali rijeke Tigris.

19. se je svibnja pojavilo 8 neprijateljskih ljetala u okolici Dardanela, koja su bacila bez uspjeha 70 bomba. Tursko je pomorsko ljetalo bacilo 9 bomba na neprijateljsko ljetalište na otoku Imbros. Opazilo se je da su imale lijepog uspjeha. Na uzvrat što je neprijatelj opstreljavao Elariš napala je skupina turskih ljetala u noći po 20. svibnja Porto Said te je izbacila veliki broj bomba na tamošnje brodove i vojničke postojanke. Uslijed bomba je nastalo velikih požara. Uza sve žestoko opstreljavanje vratila su se sva ljetala neoštećena.

BRZOJAVI.

Rat.

Austro-Ugarska.

Trst na godišnjicu talijanskog navještenja rata.

Trst, 23. (D. u.) Godišnjica talijanskog navještenja rata bila je proslavljena svečanom službom božjom. Odaslanstvo je tršćanskog gradjanstva, kao što i tršćanskog trgovačkog svijeta, pošlo namjestniku, da mu podastre izjavu svoje odanosti prama caru.

Grad su i luka bogato iskićeni zastavama. Medju pučanstvom vlada svečano raspoloženje, koje je još veće radi vijesti o tirolskim pobjedama. Sve su novine donijele oduševljene članke pune patriotizma, te ističu nepokolebivu vjernost i odanost grada Trsta i čitavog Primorja prama careviri.

Nagodbene rasprave.

Beč, 23. „Fremdenblatt“ javlja: U nastavku vijećanja o uredjenju gospodarstvenih pitanja Austrije i Ugarske održavale su se u petak i subotu tri sjednice, kod kojih sudjelovahu oba ministra predsjednika, austrijski i ugarski strukovni ministar i strukovni izvjesitelji. Vijećanja će biti ove sedmice nastavljena, i to po svoj prilici u Budimpešti. Ministar se je trgovine barun Harkanyi povratio u nedjelju ujutro u Budimpeštu. Ugarski je ministar predsjednik grof Tisza, ministar financija Dr. pl. Teleszky kao i ministar predsjednik baron Ghillany proveli nedjelju još u Beču te su imali još različitih vijećanja glede resortnih prilika, našto su se djelomice popodne a djelomice uveče vratili u Budimpeštu.

Njemačka.

Porezovni kompromis.

Berlin, 23. Porezovni je kompromis sad konačno dovršen izmedju vlade i zastupnika nesocijalno-demokratskih stranaka u obim odborima rajhstaga, kojim je bilo povjereno vijećanje o novim državnim porezima. Za odbore ugovoreni zajednički prijedlozi za nove poreze već su složeni.

Važne promjene u njemačkom državnom ministarstvu.

Berlin, 23. (D. u.) Car je podijelio podpredsjedniku državnog ministarstva i državnom tajniku unutrašnjih posala Delbrücku zatraženi odpust iz njegovih službe, te ga je odlikovao redom „Crnoga orla“. Imenovao je državnog ministra i tajnika državne riznice Helfericha državnim tajnikom za unutrašnje poslove, te mu povjerio opće zastupstvo državnog kancelara.

Imenovao je državnog tajnika za Alzaciju i Lorenu grofa Rödrena državnim tajnikom ureda državne riznice. Kralj je imenovao državnog ministra Breitenbacha za podpredsjednika državnog ministarstva.

Car je upravio Delbrücku ručno pismo, u kojemu mu izrazuje najtopliju hvalu na odanoj i požrtvovnoj vjernosti, kojom je budi u miru, budi u ratu stavio u službu domovine svoju vanrednu sposobnost.

Savezno je vijeće opunovlastilo državnog kancelara, da ustroji novi ured za prehranu u vrijeme rata koji će biti njemu neposredno podvržen. Predsjednik će ove oblasti primiti pravo, da raspolaže živežnim sredstvima što se nalaze u njemačkom carstvu, svim surovinama, što su potrebite za opskrbu sa živežnim sredstvima i svakim krmivom. To njegovo pravo raspolaganja uključuje i ureženje prometa, izvlazbe, uvoza, izvoza i prevoza, kao što i odmjerenje cijena. Predsjednik smije da u silnim slučajevima dijeli bez obzira na pojedine zemaljskim oblastima. Za predsjednika ureda za prehranu u vrijeme rata bio je imenovan Batocki vrhovni predsjednik istočne Pruske.

Balkan.

Pod zaštitom engleskih ratnih brodova.

Atena, 16. (zakasnilo) Uspjesi od četa četverosveze organizovanih razbojničkih četa, koje su se pojavile na maloazijskoj obali, potakoše su Engleze, kako sa Mitilene javljaju, da im pruže na uporabu i ponosnu svoju mornaricu. Sakupili su se u bojnom redu nasuprot Mitilene pred maloazijskom obalom, i započeli žestoko bombardovanje, tako da su se svih otoka stigle vijesti o navodnom velikom iskrcanju četa. Nato su iskrcali 150 maloazijskih bjegunaca, koji su bili do zubiju naoružani. Oni su počeli razbojničkim napadajima po obali pod zaštitom teških brodskih topova i vratili se natovareni ovcama i ovcama na svoje ladje, našto je engleska mornarica otplovila.

Zapovjednik je francuskih četa u nedavno zaposjednutoj tvrdjavi Dova Tepe zatražio od u blizini posjetale grčke pukovnije, da se udalji, što je ali pukovnik odbio, dok ne stignu upute. Seljaci su u okolišu pobjegli sa svojih imanja, jer se boje ondje bojeva.

Novinstvo četverosveze nastoji u posljednje vrijeme da prikaže bugarsko-njemačke bojne sile silno neznatima, da klonulim duhovima prikaže uspjeh na sva usta navještenog napadaja Engleza, Francuza i Srba, za koji očekuju i egipatske čete, kao bezuvjetno sjegurnim.

Grčkoj je vladi na njezino pitanje glede zapljene pošiljke od 160 strojevnih pušaka u Gibraltaru antenta odgovorila, da predlaže, neka se te strojevne puške stave na raspolaganje srpskoj vojsci. Grčkoj da će se ove isplatiti u gotovom novcu, a iza svršetka rata povratiti.

Priključak grčkih željeznica na Europu.

Amsterdam, 21. Atenski izvjestitelj lista „Times“ javlja da će nova željeznica, koja spaja Larisu sa Solunom, biti u nedjelju službeno otvorene po ministru Rallisu.

Rumunjska štampa o talijanskom porazu.

Bukarešt, 23. (D. u.) „Politique“ ističe, kako su bili Taljani prisiljeni na defenzivu austrougarskom navalom i kako je to prouzročilo u njima najveće uzbudjenje. Uspjeh austrougarskih četa nadmašuje sve što se dosad izvojštilo moglo. Čete su nadvojvode Karla Franja Josipa prenijele već pobjedu na talijansko zemljište, te su time otvorile veliko zjalo na liniji talijanskih utvrda.

Ententa.

Povratak velikog kneza Nikolajevića.

Kopenhagen, 23. Iz Petrograda javljaju: Imenovanje će velikog kneza Nikolaja za vrhovnog vojnog zapovjednika imati za posljedicu dalekosežne promjene u ruskom generalitetu. Veliki knez namjerava sve generale, koji su se iza njegovog prevrata svrgnuća sa časti pokazali njegovim neprijateljima, opozvati i nadomjestiti ih drugim, njemu sklonim zapovjednicima. Kao prva žrtva imao bi da padne Kuropatkin, a njegovim nasljednikom imenovan general Ruski.

Rusija i Italija.

Lugano, 21. Petrogradski dopisnik turinske „Stampa“ javlja o rastućoj ruskoj zlovolji protiv Italije. Petrogradske i moskavske novine i politički krugovi, govore o Italiji poruglijvo te joj predbacuju apatiju obzirom na srpske, jadranske zahtjeve. Govor ministarskog predsjednika Vivianija, pobudjuje veliko zanimanje, jer ističe zajedničke gospodarske i vojničke interese Rusije, Engleske i Francuske. Italije nije uopće ni spomenuo.

Grey poslanstvu ruske dume.

London, 21. Prilikom banketa u počast ruskih parlamentaraca u Mansion-House rekao je Grey u jednoj nazdravici na gostove, da šireći vijesti o nejedinstvu saveznika u svojim ciljevima, kuša sijati neslogu medju saveznicima. To nikako ne odgovara istini. Zajednička pogibao, zajednička stvar i zajednički napori, naći će nas kod postavljanja mirovnih uvjeta upravo tako složne, kao što su nas našli kod provadjanja boja. Ako nastupi dan, smatrati ćemo samo po sebi razumljivim, da moraju posebni interesi Rusije i drugih saveznika tako brižno i u punoj opreznosti biti uzeti u obzir i udovoljeni, kao što i naši vlastiti interesi. Nadam se da su se naši ruski prijatelji mogli vlastitim očima osvjedočiti, da bacamo u boj sve, što u zemlji posjedujemo; ljude, brodove, novac i materijal.

Za vrijeme našega posjeta, nastavio je Grey, „riješio je parlament nešto, što mi zovemo vojnodužni zakon. Za naše je neprijatelje možda to mala stvar, ali za nas, sa našim tako različitim nazorima je to zbilja velika stvar, jer se kosi sa našim prijašnjim tradicijama i idejama“.

Novi engleski zajam.

London, 23. (D. u.) Parlamentarna korespondencija javlja, da će se vlada zatražiti od parlamenta daljnji kredit od 300 milijuna šterlina za vojsku i mornaricu i u druge svrhe, koje su nastale iz ratnog stanja.

Talijanski ministri ne će držati govora prigodom proslave godišnjice navještaja rata.

Lugano, 22. U subotu se je održavalo talijansko ministarsko vijeće, koje je trajalo tri dana. Prema listu „Secolo“ vijećali su ministri o tome, u koliko bi bilo uputno, što je ostali kod zaključka, prema kojem bi prigodom godišnjice talijanskog navještenja rata imalo javno govoriti dne 24. svibnja više ministara. Bilo je zaključeno, da se prijašnji zaključak ukine, pošto da sada nije zgoda za držanje govora. Osim toga nije uputno, da bi se sada ministri udaljivali iz Rima. Ministar Barzilai ne će dakle govoriti u Turinu, a ni ministri Orlando i Martini ne će se pozvati mnogobrojnim pozivima na spomen-skupštine. Prema listu „Corriere della Sera“ bavilo se je ministarsko vijeće i medjunarodnim položajem.

Lugano, 22. Talijanska vlada pokuša sve i sva, da uz potporu nekojih listova, da umiri duhove te da prigodom navještaja godišnjice rata prodju namjeravane svečanosti nesmetano i mirno uza sve nepovoljne vijesti o napredovanju i uspjesima austro-ugarskih četa. Medjutim stoji već na programu za prvi za danas sazvanom kongresu intervencijonista u Milanu čitav niz zakazanih govora i priličan broj govornika, koji su u ostalom opreza radi svoje izvode već u novinama priopćili bili, no broj saučesnika kao da će biti veoma malen.

Kongresno glasilo „Popolo d' Italia“ traži stoga, da budu oni intervencijoniste, koji služe u vojsci, bili od toga oprošteni, kako bi bolje osujećivali sve veći utjecaj neutralista i prijatelja mira na gradjanske krugove, koji žele mir i uz sramotnu cijenu i uzaludnost svih dosadašnjih žrtava.

Javnom se nastupanju za gibanje mira protivi u ostalom još uvijek i cenzura, koja današnji list „Avanti“ opet većim dijelom ugušuje, premda je prošle sedmice u glavnom slobodnije propuštala vijesti o ratu, mnijenja i izjavljena nastojanja.

Napadaj na talijanskog poslanika u Abesiniji.

Rim, 22. Dne 17. svibnja u noći palo je u Addis-Abeba više pušćanih hitaca proti prozorima i vratima sobe talijanskog poslanika. Napadači su utekli, a proganjali su ih askari od poslanstva, te je izmedju njih došlo do puškaranja. Lig Jeassu zaputio se je pod osobnim vodstvom predsjednika i članova vlade u talijansko poslaništvo te izjavio poslaniku svoje sažaljenje radi napadaja, kod česa je potvrdio svoje simpatije za Italiju.

(Addis-Abeba je prijašnji glavni grad Abesinije, a leži u južnom Šoa. O. ur.)

Amerika.

Američka odluka pogledom na „Appam“.

Amsterdam, 22. „Times“ javljaju iz New-Yorka: Od američkog državnog departementa sastavljena nota, što je 2. ožujka t. g. bila predana njemačkom poslaniku grofu Bernstorffu, veli, da Njemačka nema prava zahtijevati od Amerike trajnog gostoprimstva američkih luka prama engleskom parobrodu „Appam“, koji bijaše zaplijenjen od „Möwe“ te otada nalazi u luci Nor Joll čekajući na odluku američke vlade. U noti se kaže, da se prama članku 19. medju Amerikom i Pruskom god. 1799 sklopljenog ugovora, mogu osvojitelima „Appama“ dati samo obične povlastice. Brod ratujuće države može ući u neutralnu luku samo u nuždi, radi nanešenih šteta ili radi pomanjkanja ugljena te je mora ostaviti čim su odstranjeni navedeni uzroci njegovog boravka. Sudbeni dvor mora na temelju američkog zakona odlučivati o sudbini parobroda. Državni departement odbija i želji grota Bernstorffa, neka se posada „Appama“ internira i to s razloga, što se je ona protivila zaplijeni broda. Ni vojnici, koji su se nalazili medju putnicima nijesu mogli biti internirani; oni su se već vratili u Englesku.

Amerikanske čete ostavljaju Mehiko.

New-York, 20. Osam stotina je amerikanskih konjanika prispjelo iz Mehika u Columbus u Novom Mehiku (Združene države). Oni su prvi, koji su bili povučeni iza poslanja kaznene ekspedicije prije devet sedmica.

Neutralne države.

Švedska štampa o godišnjici talijanskog zaraćenja.

Kopenhagen, 23. (D. u.) Pod naslovom „Kobni časovi za Italiju“ piše list „Ekstrabladet“: Slučajno, da se slavi u čitavoj Italiji godišnjica zaraćenja s Austro-Ugarskom, to će uliti posljednji dogodjaji na južnotirolskoj frontu gorkih kapljica u njihovu čašu radosti. Čini se da Taljani nijesu u stanju da obustave napredovanje austro-ugarskih četa. Talijanska štampa ne prestaje svojim djelom umirivanja.

Alandski otoci iza rata.

London, 20. List „Daily Telegraph" javlja, da su englesko-francuski prijedlozi, na koje je Rusija pristala, da će biti utvrde na Alandskom otočju iza rata uništene, umirile bojazni u Švedskoj. Neposredna bi posljedica toga bilo ukinuće ograničenje kod izvoza švedskog papira.

Ovih je dana javio list „Echo de Paris", e je četverosveza pružila Švedskoj jamstvo za to, da će biti ruske utvrde na Alandskom otočju poslije rata uklonjene. U čemu se sastoji to jamstvo, nije bilo rečeno, no pitanje je, da li je time doista uklonjena sva bojazan u Švedskoj.

Razni brzojavi.

London, 23. (D. u.) Uslijed smanjene djelatnosti njemačkih podmornica osiguravajuća su društva kod Lloyda za mnogo snižila osiguracijske nagrade.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 20. Službeni izvještaj od 19. svibnja:

Kod Metzendorfa smo ušutkali neprijateljsko topništvo. Naša je vatra prouzročila eksploziju u neprijateljskim baterijama. Sjeveroistočno od Kremenca pronašli su naši pioniri neprijateljski lagumski rov, te su ga odmah podigli u zrak. Neprijatelj je prestravljen pobjegao ostavivši našima čitavu zalihu mina. Neprijateljski pokušaji, da opet osvoje izgubljeni rov, bili su osujećeni s ručnim granatama.

Sjeverno od Toporucu naskočile su naše ophodnje jaka neprijateljska odijeljenja. Uništile su žičnih neprijateljskih ograda i odijeljenja.

Francuska.

Paris, 21. Službeni izvještaj od 20. svibnja u 3 sata popodne:

U Belgiji kušala su neprijateljska odijeljenja da predju Yserski kanal izmedju Steenstraatea i Hetsasa, ali su bila suzdržana našom topovskom i pušćanom vatrom. U Šampanji su poduzeli Francuzi jake navale s plinovima protiv naše fronte od ceste, koja vodi iz St. Hilaire u Soulet do ceste, koja ide iz Souaina u Somme Py. Svojom smo zapornom vatrom suzdržali neprijateljsku navalu, koja se nije mogla da razvije kako je to bilo pripravljeno. Na zapadu od Moze bilo je po noći snažnog opstreljavanja na naše položaje od šume Avocourt do Mort-Homma. Do pješadijskih navala nije došlo. U Vogezima se je izjalovio iznenadni napadaj protiv malenih naših postojanka kod Lirigea.

Jučer je oborio podporučnik Navarre svoje 11. njemačko ljetalo, koje je palo u naše redove kod Chatancourta, gdje su bila zarobljena oba njegova letioca. Istog je dana podporučnik Nungeszer napao drugo njemačko ljetalo, koje se rasmrskalo u šumi Forges. To je već peto neprijateljsko ljetalo što ga je taj ljetalački časnik srušio. Strovalila su se još druga 3 njemačka ljetala a pogodjena su ih naše strojne puške, te su pala okomito u njihove redove.

Njemački je letjelac bacio noćas više bomba na Dunkerque i Bergues. U Dunkerquen je bila ubijena jedna ženska, a 37 je osoba ranjenih. Iz Berguesa se javlja o petorici mrtvih i 11 ranjenih. Za osvetu odmah je napala francuska skupina neprijateljske tabore u Wyfwegeu, Zarrenu i Handzaemu, a belgijska je skupina bombardovala njemačko ljetalište u Ghistellesu. Najveći je dio bomba pogodio u cilj.

U 11 sati popodne: Sjeverozapadno od Roye bombardovalo je naše topništvo živežna skladišta, gdje je buknulo odmah više požara. Sjeverno od Soissonsa je rastjerala naša vatra dva jaka njemačka izvidnička odijeljenja.

U Šampanji nam je uspjelo iznenadnom navalom, na sjeverozapadu od Ville-sur-Tourbe, da prodremo u njemačke redove i da počistimo neprijateljske redove. Svu smo posadu ili pobili ili zarobili. Na lijevoj su obali Moze poduzeli Nijemci kroz popodne po izvanredno jakoj topovskoj pripravi zamašni napadaj protiv čitave fronte kod Mort-Homma. Na srezu istočno od Mort-Homma suzbili smo živahnom protunavalom neprijatelja, koji je bio već za čas stupio u naše prve redove. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke. U srezu na zapadu od Mort-Homma i na njegovim sjevernim obronjcima je uspjelo Nijemcima iza čitave vrste uzaludnih navala, koje je neprijatelj poradi žestoke naše zaporne i pušćane vatre skupo platio, da prodru pod večer u nekoliko dijelova naših pomaknutih jaraka. Neprijateljska odijeljenja, kojima je bilo uspjelo da prodru sve do naših drugih redova, bila su zahvaćena pod snažnu vatru naših topova. Neprijatelj je pobjegao u neredu, ostavivši mnogo mrtvih na bojištu.

Kod Avocourta i kod vrha 304 bila je topovska djelatnost jučer kroz čitavi dan vrho živa. Na desnoj obali Moze i u Woevru isprekidana topovska paljba. Naš je top ukrcan na automobilu pogodio kod Verduna neprijateljsko ljetalo.

Belgija.

Paris, 21. Umjerena topovska djelatnost na neprijateljskoj strani, osobito kod Dixmuidena. Za osvetu što su neprijateljska ljetala bacala bombe na naše tabore, napali su naši letioci s bombama uzletišta njemačkih ljetala

Domaće Vijesti.

Proslava godišnjice talijanskog iznevjerenja u Puli. Godišnjica talijanskog iznevjerenja bila je na dostojni način proslavljena takodjer u Puli. Već vesele vijesti, koje nam dolaze dnevno sa tirolskog bojišta pripravile su pučanstvo na veliko slavlje: Sve kuće u gradu bile su okićene barjacima. Mornaričina je glazba prošla gradom dočekana svuda veselim klicanjem gradjanstva.

Dražbena sudbena dvorana. (Via Arena br. 2.) Danas u 3 i pol sata posl. pod. obdržavat će se dražba jednog para naušnica sa draguljima, zlatni lanac sa privjesom i zlatni prsten.

Razne Vijesti.

„Ne govorite suvišno". Pod ovim naslovom osvrće se češki list „Venkov", što izlazi u Pragu, na pisanje engleskih i njemačkih novina, koje odvraćaju narod od kojekakvog kritikovanja u ovo doba, gdje je svuda napereno dosta ušiju, koje hvataju svaku pojedinu riječ, na javnim šetalištima, u željeznici, na tramwaju itd., a onda daje svojim čitateljima savjet, koji ne će biti ni za nas na odmet: „I kod nas bi trebali da paze svi oni, koji imadu suviše gipki jezik. Čemu sve pusto pričanje, koje nema nikakova smisla, a može takovog čovjeka lako dovesti u doticaj sa kaznenim uredima. Upozorujemo, ne govorite nigdje suvišno, uzdržite se od svakog kritikovanja, ukratko sačuvajte mir i dostojnu razboritost, kako to ozbiljno sadašnje vrijeme samo traži. Oni pak, koji ne poslušaju ove opomene, neka posljedice pripišu sami sebi.

Sa besarabijske granice. Njemački list „Der Abend", što izlazi u Budimpešti, prima vijest, da je u zadnje vrijeme učestalo naglo odašiljanje velikih ruskih četa i mnoštva municije iz besarabijske granice u Odesu i Sebastopolj. Odatle imale bi se prevažati čete za nepoznato opredjelište, u koju su svrhu u tim lukama jur koncentrirani veliki ruski transportni parobrodi.

Srbija i Italija. „Gazette de Lausanne" javlja iz Pariza: Ovih dana vršila su se med srpskom i talijanskom vladom nova pogadjanja o pitanju jadranske obale. Italija je sada koncedirala Srbiji uz onaj dio, što joj ga je dolučila entenla, takodjer cijelu dalmatinsku obalu sjeverno izljeva Neretve onkraj Splita. Italija se je dakako odrekla većeg dijela Dalmacije sa pristaništem Splitom, da ne će ugrožavati talijanske hegemonije sa Jadranskom moru.

Pašić o budućnosti Srbije. Iz Stockholma stižu vijesti, da se Rusija sprema na veliki odlučni udarac protiv Bugarske. Sa tim se vijestima podudara i izjava ministra Pašića u govoru na banketu talijanskoga poslaničtva u Petrogradu. Pašić, koji se jošte uvijek oslanja na obećanja ententente a u prvom redu na ona ruskoga cara Nikolaja, rekao je tom prigodom slijedeće: „Obećanje carevo i uvjeravanja političkih krugova zajamčuju oslobodjenje moje srpske domovine u najskorijim mjesecima. Maćedonsko pitanje više ne egzistira, otkako je Bugarska istupila protiv Srbije i Rusije. Cijela će Maćedonija postati srpska. Tamo će za malo mjeseci poći vojske svih saveznika, zajedno sa srpskim četama".

Putovanje ministra Pašića. Iz Berna javljuju, da će srpski ministar Pašić otputovati skorih dana iz Rusije u Bukarešt. Kako vidimo ministar Pašić obredati će sva evropejska središta neprijateljskih i neutralnih država, da tako osigura čim čvršće temelje svojoj budućoj Velikoj Srbiji. Tko zna, da li će biti i u Bukareštu „potpunoma zadovoljan" sa izjavama onamošnjih političara i diplomata, kako je to bio u Rimu, Petrogradu itd. i da li će i tamo poduprijeti njegova nastojanja u osnivanja Velike Srbije, koja je medjutim u našim rukama,

Mir je nemoguć. Pod ovim naslovom piše Hervé u listu „Victorie" o govoru predsjednika francuske republike u Nancyju. Hervé izjavlja: Nijemci su jošte daleko od svake pomisli, da bi ponudili Francuskoj prihvatljiv mir, jer su Nijemci i njihovi saveznici dosele pobjeditelji nad svim saveznicima Evrope. Kad bi i bila Njemačka uslijed glada prisiljena odreći se svojih stečevina, bio bi takav mir samo kratkotrajan. Konačno veli, da riječi o miru nisu ostale bez uspjeha u šančevima i kod rodbinā vojnika. Da se pak takvo raspoloženje odviše ne širi, treba je da nadvlada misao: „Do konca!"

Raspačavanje „Mementhola" zabranjeno. Prema saopćenju zagrebačke trgovačke i obrtničke komore, zabranila je kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada oglašivanje i razašiljanje preparata „Menthol" u vinogradarske svrhe.

Menthol donešen je nedavno u promet za tobožnju obranu vinove loze od insekata, navodno garantirano za 70 po sto bolje od modre galice. Analizom je medjutim ustanovljeno, da taj preparat ne sadržaje u sebi nijedne tvari, koja bi se mogla ozbiljno uzeti za suzbijanje peronospore, te drugih gljivica i štetnika vinove loze. Neka naši ljudi dobro paze, da ne nasjednu bezdušnim špekulantima, koji bi si htjeli na tako laki način napuniti svoje džepove.

Primanje u svezu riječke gradske općine. „Obzor" donaša iz Rijeke: Riječka gradska delegacija u svojoj poslednjoj sjednici primila je u svezu gradske općine više osoba, ovaj puta ponajviše državne i općinske namještenike. Poznato je, da su sve prijašnje gradske delegacije stavljale moliteljima hrv. narodnosti takove zapreke, da nijesu nikada mogli steći zavičajnost grada Rijeke. Bilo bi zanimivo znati, kakovo bi stanovište gradska delegacija uzela sada prema molbama Hrvata, da ih se primi u svezu gradske općine? Valjda će donekle promijenjene prilike na riječkoj gradskoj općini ponukati nekoje Hrvate, da ponove svoje molbe. Glede novog načelnika dra. A. Vio općenito se drži, da je umjereniji prema Hrvatima nego li svi prijašnji načelnici. Osim toga poznata je sklonost prema Hrvatima jednoga od najuglednijih i najuplivnijih članova gradskoga zastupstva dra. Gj. Catti.

Izbrisani dalmatinski odvjetnici i odvjetnički kandidati. Uslijed zaključka vrhovnog suda u Beču, izbrisani su iz imenika odvjetnika, savjetnici: dr. R. Giglianovich u Zadru, dr. E. Mazzoleni, dr. J. Gazzari i dr. K. Bakotić u Šibeniku, dr. A. Trumbić u Spljetu, dr. Mičić i dr. Andro Svilokos u Dubrovniku. Nadalje su izbrisani iz imenika odvjetničkih kandidata: dr. A. Buchievich i dr. S. Dech u Zadru, te D. S. Ragjenović u Kotoru.

Talijanski ratni stručnjaci o porazu na tirolskoj fronti. Talijanski ratni stručnjaci trude se dokazati javnosti, kako je povlačenje talijanskih četa na tirolskoj fronti samo promišljeni čin talijanske taktike. Vele, da je povlačenje prirodno, jer da će na taj način doći talijanska vojska do boljega položaja. Medjutim je talijanska vlada zabranila štampi donašanje austro-ugarskih ratnih izvještaja.

Wilson i papa. Njemačke novine donose vijest, da je Wilson jur odgovorio na poslanicu sv. Oca pape. O sadržaju odgovora uskračuje se svaka informacija; znade se samo toliko, da je u jednoj i drugoj poslanici bilo vrlo malo govora o miru. Kako se pripovijeda, izjavio je predsjednik Wilson papi, da će on nastojati, da se Amerika ne uplete u rat, u koliko bude to odgovaralo časti i pravima Sjedinjenih Država.

Briandova nada u pobjedu. Prigodom odgode rasprave o novim interpelacijama u francuskoj komori, rekao je Briand slijedeće: „Nalazimo se u odlučnom satu, u kojem se smijemo nadati, da ćemo postići sve (živo odobravanje), ali u kojem smijem takodjer reći, da je nužno duboko, istinito, skoro bratsko povjerenje medju vladom i komorom, da se osigura slavodobiće zemlje. Od zajednice našeg rada ovisi, da li će sutra pobjeda obasjavati naše zastave."

Treći zimski rat? Ruski listovi pišu, da je po izjavama vojničkih i političkih krugova u Petrogradu treći zimski rat isključen. Ruska se doduše pripravlja za zimu, al su to samo neobvezatne mjere, koje se poduzimlju opreza radi! Rezultat skore ruske ofenzive imao bi poslužiti kao baza za mirovne pregovore.

Raspoloženje naših vojnika. Mnogi naši vojnici pišu svojim kućama, da Talijani, kako se čuje, ne misle više na Trident, Goricu, Trst itd., pa da bi se sada zadovoljili i s onim, što su prije rata imali. Hoće li i to ostati njihovo, vele naši junaci, ne znamo, al mi jedva čekamo, kad će nam se dijeliti „menaža" na trgu sv. Marka u Mlecima.

Srbi i Francuzi na macedonskoj fronti. Po vijestima iz Londona radi se sada na tome, da budu francuske čete na macedonskoj fronti zamijenjene sa srpskima, akoprem su koli engleski toli francuski vojnički krugovi u sumnji, da li su Srbi u istinu dorasli za obranu prve linije. Sarrail hoće da metne francuske i engleske čete u pričuvu, dok bi Srbe razdijelio na širju frontu; Srbi naprotiv žele počinka i mira, pa bi oni htjeli zaposjesti samo nekoliko kilometara macedonske fronte, gdje bi se mogle te njihove želje ustvariti.

Potres u Italiji. Centrum potresa dne 18. t. m., što su ga seismografi i kod nas zabilježili, bio je u talijanskom gradu Rimini. Talijanske novine donašaju o tome nepotpune i strogo censurirane vijesti, al ipak ne taje, da je potres u Rimini teško oštetio oko 1000 kuća. Od ovih je 10 sasma srušeno, dok ih je 500 tako oštećeno, da će se sigurno doskora razvaliti.

Osiguranja protiv mira. U Engleskoj počela su se u zadnje vrijeme sklapati i osjeguranja protiv mira, t. j. protiv šteta, koje bi mogle nastati kad bi došlo do mira prije izminuća tekuće godine. Premije iznašaju 25 po sto od osigurane svote.

Argentinska vlada progoni Talijane. Iz Argentine stižu glasovi, da je onamošnja vlada započela nadziranjem talijanskih udruženja i škola u zemlji i da potiskuje talijanski jezik. Ti su glasovi odjeknuli u Italiji gnjevom i bijesom, dok talijanska štampa viče ko izvan sebe, da je to poniženje, kojega Italija ne smije podnositi, jer da je Argentina po količini tamo naseljenog talijanskog elementa druga Italija. Argentinska vlada sigurno znade zašto poduzima takve mjere proti Talijanima u svojoj zemlji, a nama, koji smo na nje naučni, nije treba stvar istom tumačiti. Talijani svuda kao Talijani! Je li vam poznata priča o vrapcu i lastinom gnijezdu?

„Junak iz Like" u Beogradu. „Beogradske Novine" pišu: Marijan Matijević, poznat kao atleta pod imenom „Junaka iz Like" u cijeloj austro-ugarskoj monarhiji, došao je u Beograd, gdje će kako čujemo dati nekoliko predstava u dobrotvorne svrhe. Odmah u početku rata javio se Marijan kao dobrovoljac u ličku pukovniju grofa Jelačića, ali ga nijesu primili, jer mu je prije nekoliko godina kod rvanja slomljena desna ruka. „Junak iz Like" ipak je u ovo ozbiljno doba htio da služi svojoj otadžbini, pa on za čitavo vrijeme rata priredjuje prestave u korist naših ranjenika i invalida, pa je u tu svrhu dosada zaradio i dao nekoliko hiljada kruna.

Marijan Matijević i ako mu je ruka slomljena, a ostala i ukočena, nije izgubio snagu svojih mišica. On savija i dalje gvozdene šipke oko vrata i ruke, drži najteže utege, razbija desnicom kamenje, kida lance, drži u zubima do 400 kg. i izvadja druge lijepe atletske produkcije. Marijan će po svoj prilici i u Beogradu dati nekoliko predstava u dobrotvorne svrhe.

Nove mjere za ženske oprave. Trgovačka komora stručnjaka u Berlinu obdržavala je ovih dana skupštinu, na kojoj je zaključila o maksimalnoj količini tkanine za žensku konfekcionu robu. Zaključeno je, da će se ženski svijet imati odsele unaprijed držati slijedećih mjera: za ogrtače 3.75 m (kod širine od 130 cm), za kostime 4.75 m, za suknje 4 m, a za ogrtače za prašinu 4.5 m. Nijesmo doduše stručnjaci, ali nam se ipak čini, da su te maksimalne mjere uistinu — odviše maksimalne.

O zlatu. Otkako je započet rat pa sve do danas, opaža se vrlo veliki interes za zlato, pa se ga je tražilo i sveudilj traži na sve strane. Mnogo je naime bojažljivih ljudi, koji i uz najskuplje cijene nabavljaju zlato, misleći, da će zlato, ako i sve propadne, zadržati svoju cijenu. Potražba je zlata u posljednje vrijeme ipak znatnije popustila, a to se dade tumačiti tako, da su bojažljivci, osokoljeni dojakošnjim lijepim uspjehom rata, promijenili svoje mišljenje. To je dalo eto povoda, da je cijena zlatnom novcu ponešto pala. Napoleondora se sada u redovitom prometu dosta lako dobije, a cijena im je od njihovog najvišeg tečaja pa do današnjeg pala za 14 po sto.

Godina II. — Broj 315.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 25. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Nijemci osvojili na juriš Cumieres.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Sjeverno od doline Sugana zaposjednule su naše čete visoki gorski hrbat Salubio sve do Borga. Na pograničnoj planini južno od doline bio je neprijatelj protjeran sa brijega Kempel. Dalje prama jugu zaposijedaju Talijani visočine na istoku od doline Val d' Assa i utvrdjeno područje Asiago-Arsiero. Oklopljena se tvrdja Campolongo nalazi već isključivo u našim rukama. Naše su čete napredovale prama Val d' Assi i dolini Posina. Od početka je bilo zarobljeno 24.400 Talijana, medju njima 524 časnika, a zaplijenjen je bio 251 top, 101 strojna puška i 16 bacala mina.

U odsjeku su doberdopske visoravni bili bojevi od časa do časa vrlo živi. Kod Tržića smo suzbili neprijateljsku navalu.

Skupina je naših ljetala napala bombama stanicu Per la Carnia.

Čini se da i dio talijanskog pučanstva ide zajedno s Talijanima, koji ispražnjuju mjesta na našem teritoriju. Ljudi, koji napuštaju tako svoju domovinu, morati će odgovarati pred kaznenim zakonom za to, što se priključuju neprijatelju.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Jugozapadno od Givenchyja napale su jake engleske sile više puta naše nove položaje. Njihove smo navale suzbili, zadavši Englezima velike gubitke, kao što i manja odijelenja kod Hullucha i Brairevillea. Jugoistočno od Nouvrona, sjeverozapadno od Moulon-sous-Touven i u kraju sjeverno od Prunaya izjalovili su se slabašni francuski navalni podhvati. Lijevo od Moze smo suzbili lako neprijateljski naskok na jugozapadnom obronku Mort-Homma. Tirinške su čete osvojile na juriš selo Cumieres, koje leži na samoj Mozi, te su dosad uhvatile 300 Francuza. Istočno od Moze opetovao je neprijatelj bijesne navale. U okolici je Douaumonta pretrpio najteže gubitke. Naše su junačke pukovnije osvojile opet skoro sve privremeno izgubljeno zemljište, te su uhvatile preko 550 zarobljenika. Bojevi se razvijaju na obim stranama uz vrlo jaku upotrebu topništva.

Istočno bojište.

U okolici Pulkarn (jugoistočno od Rige) protjerale su njemačke čete Ruse iz jaraka, koji leže izmedju jednih i drugih redova, te su zarobile 86 momaka.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Na raznim frontama nije se dogodilo ništa važna.

BRZOJAVI.

Rat.

Bojevi u Macedoniji.

Bern, 23. List „Corriere della sera" javlja: Od tri dana ovamo traju neprestano bojevi izmedju Diovatepe i Majdana. U ovaj je čas teško odlučiti, da li su neprestani sudari predigra općenitoj navali, ili se radi samo s izvidjajima u većoj mjeri. Velika se važnost podaje vijesti, da su kralj Petar i prijestolonasljednik Aleksandar već stigli u Solun i da se je kralj dogovarao sa pukovnikom Vasićem. Iza toga će se izdati proglas na narod, da izgubljenu zemlju opet osvoji. U Solunu se pogovara o velikoj ofenzivi četvornog saveza na Balkanu i govori, da će doskora stići ruske čete na macedonsku frontu. Na Krfu da je još 55.000 Srba, a u Solun da ih je već stiglo 45.000. Osim Srba da imade na Krfu i 10.000 Francuza te 2000 Engleza.

Ruska ofenziva u svibnju?

Bukarešt, 23. Prama „Giornale d'Italia" zaključio je ruski generalni štab u suglasju sa carem i velikim knezom Nikolajevićem, da se ofenziva ima započeti već tekom svibnja.

Ruska navala na Varnu?

Budapešt, 23. Prema nekoj vijesti bukareštskog „Adeverula" iz Konstance, opazili su pred par dana više ratnih brodova i ljetala, koji su išli u smjeri Varne. Misli se, da Rusi namjeravaju poduzeti novu navalu na luku.

Alijirci u Solunu.

Paris, 22. (D. u.) Havas javlja iz Soluna: Grci su isprazniii Poroi, koji je bio na to zaposjednut sa strane alijiraca.

Rat s podmornicama.

Lugano, 24. (D. u.) Po vijesti Agencije Stefani bio je potopljen talijanski parobrod „Birmania" i norveški parobrod „Tjomo", koji je putovao iz Cardiffa u Genovu kreat ugljenom. Posada se je parobroda „Tjomo" spasila. Bila je takodjer potopljena još jedna jedrenjača „Sant' Andrea".

Engleska podmornica potopila bez opomene njemački parobrod.

Lûbeck, 23. Preživljela momčad po neprijateljskoj podmornici torpedovanog parobroda „Kolga" Hornovog parobrodarskog je društva prispjela u Lûbeck. Iz pripovijedanja se ljudi razabire, da momčad prije nije opazila podmornice, koja je izronila u udaljenosti od kakovih 400 metara. Prva granata kao da nije pogodila „Kolge". Kapetan je brod odmah zaustavio. Uza sve to je uslijedila čas kasnije druga granata, koja je rastrgala jedan dio zapovjedniškog mosta. Ljudi su poskakali napola odjeveni do čamaca, dok je kapetan pohrlio u kajitu, da spasi spise. Podmornica je još dvaputa oštro pucala i kod blize je udaljenosti pogodila dakako svaka granata. Komadićima je granate jedan momak ozlijedjen. Neposredno iza posljednje je granate slijedio torpedo, premda je posada podmornice mogla jasno vidjeti, kako se momčad sprema, da podje u čamce. Torpedo je izbušio ogromnu škulju, tako da se je parobrod odmah nagnuo i prednjim dijelom uronio u vodu. Samo jednom je dijelu momčadi pošlo za rukom, da dodje u čamce, dok su kapetan, oba krmilara, kuhar i dva mornara bila sa parobrodom, koji je silno brzo potunuo, bili povučeni u dubinu. Neprijateljska je dakle podmornica postupala sa najbrutalnijom bezobzirnošću: ne samo, jer je uza sve to, što se je parobrod odmah zaustavio, stala sipati na nj vatru, premda je momčad bila na provi, da podje u čamce, nego je usto lancirala brod i torpedom, prije nego li se je momčad mogla iskrcati. Tako je od devetnaest ljudi posade poginulo njih šest.

Austro-Ugarska.

Sjajan uspjeh austrijskog ratnog zajma.

Beč, 23. (D. u.) Prama izvješću ureda poštanske štedionice iznaša dosad potpisani austrijski ratni zajam 4.326,900.000 K. Konačni broj ukupno potpisanog zajma nije još poznat, jer još nijesu stigle svote, koje su zadnjih dana potpisane. Osim toga je ured poštanske štedione ovlasten, da i naknadno prihvati potpise javnih institucija i zaklada, s kojima se već vode pregovori, kao što potpise zajednica (činovničkih društava, škola i zadruga).

Njemačka.

Izjave njemačkog kancelara.

London, 23. (D. u.) Wiegand brzojavlja listu „Newyorker World" interviev s njemačkim državnim kancelarom Bethmann Hollwegom. Državni kancelar ustanovljuje, da Engleska počimlje uvidjati po 22 mjesecima strašnog ratovanja, da se njemački narod ne da ni satrti, ni uništiti. Ne Njemačka, nego Engleska je vodila kroz posljednjih 20 godina militarističku politiku. Osnova o neutralizaciji, što ju je kancelar predložio Engleskoj mogla je osigurati mir i Europi i čitavome svijetu. Ali ju je Engleska odbila. Engleska je hotjela rat, ne kako je to izjavljivala za ljubav Belgije, nego radi same sebe. Prije nego li je rat buknuo, ponudio je državni kancelar Engleskoj potpuno jamstvo za cijelokupnost i neodvisnost Belgije, ali je Engleska odbila taj predlog kao tobože da je nizak. Na koncu je spomenuo državni kancelar, da i on želi trajni mir, ali taj se ne će pospješiti, dok god odgovorni ententski političari budu govorili o pruskom nasiljstvu, o militarizmu, o mijenjanju političkih prilika u Njemačkoj.

Da je on dva puta javno ustanovio da je Njemačka pripravna da raspravlja o miru na temelju, koji bi Njemačku osigurao protiv budućih navale koalicije. Kojugod ratnu kartu uzeli pokazati će im ratni položaj. Ako oni hoće pošteno praktički raspravljati o problemima rata i i mira mi ćemo se približiti miru. Ko nije na to pripravan, taj će biti kriv, da će Europa dalje krvariti. Ja odklanjam daleko od sebe tu krivnju.

Ententa.

Pokret za mir u Engleskoj.

Rotterdam, 24. (D. u.) List „Courant" javlja iz Londona: Neke miroljubive skupine pripravljaju ovdje za 24. svibnja izmjenu misli o intervievu, što ga je imao Grey sa zastupnikom Chicaškog lista „Daily-Mail". Ponsouby će upitati vladu, ne bi li poželjno bilo naznaniti uvjete, pod kojima je ona pripravna da sklopi mir.

Iz engleske donje kuće.

London, 24. (D. u.) Reuterov ured javlja: Donja je komora prihvatila od Asquitha predloženi ratni zajam od 300 milijuna šterlina. Time su porasli engleski ratni zajmovi od početka rata na 2382 milijuna šterlina.

Engleska nasilja proti Danskoj.

Kopenhagen, 23. Govori se, da će danska vlada u brzo započeti sa Engleskom pregovaranja, radi dozvole slobodnog prevoza zadržanih velikih množina kave. Komisija za uredjenje cijena radi medjutim na tome, da se preprijeće nepotrebita povišenja cijene sa strane špekulanta. Sa engleske strane sastavlja se sada statistika o danskim kavinim zalihama. Odluka radi daljnjeg dovoza kave u Dansku, biti će ovisna o ispatku statistike.

Rat „koji istom započinje".

Lugano, 23. Premda se je posljednjih dana po novinama različito raspravljalo o vjerojatnoj austrijskoj ofenzivi, i to, kako se čini, u namjeri, da se općinstvo po mogućnosti pripravi na buduće dogodjaje, ipak su brzi uspjesi Austrijanaca posve smeli talijansko novinstvo. Radi toga je njegovo stanovište veoma nesigurno i protuslovno. Dok su milanski listovi, koji izlaze u blizini vojnog područja, dogadjaje odmah u prvom početku shvatili za veoma ozbiljne, javljali su drugi, kao „Idea Nazionale", „Resto del Carlino", „Giornale d' Italia" itd., svakako da pokvare dobre volje prigodom godišnje proslave, velikim naslovima samo austrijske „gubitke" i „poraze". No i ti su se listovi donekle otrijeznili povodom Cadorninih izvještaja, premda još neprestano nastoje, da što više je moguće, umanje važnost austrijskog napredovanja, predočuju ga činom iz očajnosti i proriču skorašnje talijanske protunavale.

List „Secolo" veli, da je dne 15. svibnja 1916. za Italiju rat tekar započeo. List kao da i najmanje ne sluti, kako porazni sud on ovim izjavljuje o talijanskom vojnom djelovanju za vrijeme čitave prve godine ratovanja. I ako on nadodaje, da će ovaj rat, koji „sad eto tek započinje", voditi Italija do pobjede, to možemo posve opravdano da pitamo: Kad nijeste pobijedili u vrijeme, dok ste bili neizmoreni i svježi, i dok ste stajali nasuprot samo veoma malenog dijela austrijske vojske, koja je bila zaokupljena na drugom bojištu, kako ćete sada u tom ratu, „koji sad tek započinje" imati uspjeha proti pojačanom protivniku?

List „Resto del Carlino" uvjerava svoje čitatelje, da su prigodični neuspjesi u ratu neizbježivi.

„Idea Nazionale" izvadja, kako silne probitke pruža Austrijancima Trentin, koji je poput klina promaknut i zabijen u talijansko zemljište.

„Tribuna" i drugi listovi tumače čitateljima, da je uzmak u glavne položaje kod neprijateljskih navala razborit i iz taktičnih razloga opravdan. (Dakako, kad su je Austrijanci ne u cigla četiri dana, nego tek iza čitavih mjeseci povukli bili u svoje glavne položaje, tad je to značilo izvanredne talijanske uspjehe!

Kako ozbiljno ipak drugi listovi shvaćaju položaj, pokazuju njihovi dugi i zabrinuti članci.

U „Stampi" upućuje Luigi Ambrosini na savez izmedju austrijske ofenzive njemačkog napredovanja kod Verduna. On opominje svoje ljude, da u jednu ruku ne podcijenjuju snagu Austrije, a u drugu ruku da se ne podaju pretjeranom strahu.

U listu „Giornale d' Italia" ustanovljuje pukovnik Barone, da je austrijski napadaj bio proveden velikom promisljenošću. Uopće su vojni kritičari prilično nervozni; osobito je kapetan Ranzi u listu „Resto del Carlino" ogorčen radi toga, što je centralnim vlastima opet bila prepuštena inicijativa.

„Corriere della Sera" primjećuje, da brzina, kojom se je austrijska ofenziva razvila, pokazuje opet sve prednosti, koje pruža centralnim vlastima unutrašnja linija. On veli, da je ovaj trenutak za Francusku i Italiju, a i za centralne vlasti kritičan, te zove u jednom članku pod naslovom: „Sat jedinstvenog djelovanja" u pomoć. Sad ili nikad da je nastupilo vrijeme, kad mora Rusija da se umiješa!

Amerika.

Mirovna posredovaranja predsjednika Wilsona.

Newyork, 24. (D. u.) Predsjednik Wilson držao je u Cherlotte (Nordkarohia) govor u kojemu je rekao, e je nadošao čas, da rade za uspostavu mira medju ratujućim državama Europe. U sadašnjem se ratu odigrava isto, što se je dogodilo u Americi, naime utakmica narodnih temeljnih nazora i narodnih predaja, narodne politike i političkih sistema. Po božjoj volji može se ta borba elemenata promijeniti u poredak i složno dijelo; jer zanimiva je okolnost, da vojne operacije miruju. Te ljute borbe, koje dolaze u medjusobni doticaj, ne čine nikakvih velikih napredaka. Tu u Americi kušamo da dademo primjer, kako se može na temelju slobode i zajedničkog rada u miru ostvariti cijeli svijet. Wilson je svršio: „Neka duh ovog časka bude izražen u našoj predodžbi, da Amerika, koja je na neki način proročki uzorak čovječanskog roda, uspostavi pred narodima isti sveti simbol vrijednosti popustljivosti i prave rasudnosti.

Razni brzojavi.

London, 24. (D. n.) Lloyd javlja: Engleski je parobrod „Rhemass" potopljen. Danski je parobrod „Karla" udario na minu, te je potonuo. Njegova se je posada spasila. Talijanska je jedrenjača „Sabricottis" bila takodjer potopljena u Sredozemnom moru.

London, 24. (D. u.) Po listu „Morningpost" sukobio se je engleski parobrod „Salient" s norveškim parobrobrodom „Havet", koji je potonuo. Izginulo je 12 ljudi od njegove posade.

Paris, 24. (D. u.) Reuterov ured javlja: Austrougarska je podmornica potopila francuski brod na tri jarbola „Myosotis". Njegova se je posada spasila.

Lugano, 24. (D. u.) Bila je potopljena talijanska jedrenjača „Frabricotti" i talijanski bright „Erminia".

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 21. Službeni izvještaj od 20. svibnja:

Zapadna fronta.

Pokus neprijatelja, da se iza žestoke topniške priprave približi našim položajima kod Darova (11 kilometara jugoistočno od Baranovića) bio je našom vatrom lagano osujećen. Na ostaloj fronti obična topovska i pušćana vatra, u okolici Uexkülla, Illuxta, Smorgona, na gornjoj Strypi i kod Tarnopola bila je od vremena do vremena nešto živahnija.

Perzijska fronta.

Naše su čete zaposjele grad Sakiz (120 kilometara južno od jezera Urmija) i napredovale dalje do Bane (50 kilometara jugozapadno od Sakiza).

Francuska.

Paris, 22. Službeni izvještaj od 21. svibnja u 3 sata popodne:

Južno od Berry-au-Bac upalili su Francuzi na visu 48 s uspjehom dvije mine. U Champagni bacali su Nijemci u odsječku izmedju ceste Douen-Somme-By i ceste St. Souplet-Hilaire čitave oblake zagušljivih plinova, no bez uspjeha, pošto je promijenjeni smjer vjetra prognao sav dim gotovo istodobno natrag prema njemačkim strjeljačkim jarcima. I na lijevoj su obali Moze trajali pješa-

dijski bojevi u šumi kod Avocourta. U noći su Francuzi postigli u boju s ručnim granatama nekoliko uspjeha i zaposjeli više čardaka, izakako su Nijemci bili iz njih protjerani. U okolici zapadno od Morte-Homme bila je borba osobito živahna. Različiti su pokušaji Nijemaca, kako bi svoje napredovanje proširili, bili odbijeni zapornom vatrom. Nasuprot su francuske čete izvele žestoku navalu, uslijed koje im je pošlo za rukom, da opet osvoje dio u noći na 21. o. mj. izgubljenoga ozemlja. Na desnoj su obali rijeke Moze Nijemci ponovno napadali na položaje u kamenolomima kod Haudromonta, koji su im jučer bili oteti. Svi su napadaji bili zaustavljeni i stajali Nijemce teških gubitaka. Na ulazima u selo Vaux osvojili su Francuzi malenim jednim poduzećem prije podne njemački zaštitni jarak. Kod Le Epargesa rasprsnulo se je više mina, a da nijesu nanijele nikakove štete.

11 sati u noći. U Argonima su naše baterije energično opstrjeljavale Nantillon, Montfaucon i šumu Cheppy. Na lijevoj smo obali Moze uznapredovali tečajem dana južno od visa 287 i prisilili neprijatelja, da je napustio malenu jednu utvrdu, koja je bila od 18. o. mj. u njegovim rukama. Na desnoj je obali Moze navalila naša pješadija jurišem na njemačke položaje na fronti od neka dva kilometra od kraja zapadno dvora Thiaumont do tvrdjave Douaumont. Na čitavoj su navalnoj fronti osvojile naše čete strjeljačke jarke i prodrli u frontu kod Douaumonta, gdje je neprijatelj imao u rukama sjeverni dio. U našim su rukama ostali mnogobrojni zarobljenici.

Italija.

Rim, 23. Službeni izvještaj od 22.:

U srezovima Tonale i Adamello pješadijska je djelatnost dovela do malenih okršaja, koji su ispali povoljno za nas. Izmedju jezera Garda i rijeke Ečave topovska djelatnost, sukobi s neprijateljskim skupinama, koje su bile svuda suzbijene. I jučer je trajalo žestoko opstreljavanje naših položaja na lijevoj obali rijeke Ečave i bijesna navala po tom, koja je bila od naših suzbijena s velikim gubicima za neprijateljske pješake. Na ostaloj fronti do potoka Astico nije bilo nikakvog važnijeg dogodjaja. Izmedju Astica i Brente, te u dolini Sugana, trajalo je jučer nejednakom srećom neprijateljsko navaljivanje, poduprto mnogobrojnim i moćnim topništvom, protiv naših pomaknutih redova na zapadu od dolina Tora d' Assa (Astico), Maggio i Campelle. U Karniji i na Soči topovska djelatnost, koja je bila žešća uz gornji tok rijeke But i u okolici Tržića. Neprijateljska su ljetala bacila jučer nekoliko bomba u dolini Lagarina. Jutros su oborile naše baterije neprijateljsko pomorsko ljetalo, koje je napadnulo Portogruaro.

Domaće Vijesti.

Istrani u zavodu društva sv. Vida u Zagrebu. Društvo sv. Vida u Zagrebu primilo je ovih dana u svoj zavod za slijepe vojnike i dva istarska Hrvata, koji su bili onamo odaslani na izričitu odredbu Njegove c. i kr. Visosti Karla Stjepana. To su prvi vojnici iz Istre u tom zavodu.

Iz Banovine.

Povišenje cijena. Zagrebačke novine javljaju, da su stupile u snagu povišene maksimalne cijene za nekoje živežne namirnice. Tako će od sada kilogram krumpira stajati 24 fil. (prije 22 fil.). Najznatnije su poskočile cijene masti. Tako će taljena svinjska mast stajati od sada kg K 7.20 (prije 6.60), svinjsko salo kg 7 (prije K 6.20), slanina preko 3 prsta debljine kg 6.80 (prije K 6.10), slanina tanja kg K 6.60 (prije K 6). Osim toga će biti povišene maksimalne cijene i još nekim artiklima.

Oduzet postdebit. Hrvatske novine donose, da je ministarstvo trgovine u Pešti oduzelo za Ugarsku postdebit „Memorandum muslimana iz Bosne i Hercegovine“ i pjesmama „Tko ne dodje na boj na Kosovo“ (Beč, naklada Jadrana). Jednako je oduzet postdebit i brošuri „Arnauti i velevlasti“, koju je redigirao bivši ministarpredsjednik dr. Vladan Gjorgjević. (Naklada Hirzelova u Leipzigu).

Iz Dalmacije.

Premetačina u društvu „Società Bersaglieri“ u Splitu. Kako je jur poznato, bilo je pred nedavno raspušteno talijansko društvo „Società Bersaglieri“ u Splitu. Ovih je dana uslijedila premetačina u svim prostorijama „Bersagliera“, kojom su prigodom bili uapšeni i nekoji članovi društva. Ispostavilo se, da je s društvenog barjaka nestalo vrpce, koju je društvo dobilo od Nj. Veličanstva prigodom meetinga talijanskih streljačkih društava u Beču, a umjesto nje bila je navodno izvješena vrpca, koju je društvo dobilo kao dar iz kraljevine Italije. Uz te neurednosti izbile su na javu i mnoge druge.

Razne Vijesti.

Ruski uskoci. Dne 17. tek. mjeseca pobjegli su iz vojnog obskrbnog skladišta na Savskoj cesti u Zagrebu ruski ratni zarobljenici Vasilj Gvitov. Usprkos pomne potrage, nije im se dosele ušlo u trag.

Izložene listine za gradske izbore na Rijeci. Na riječkom magistratu izložena je nova izbornička listina za god. 1917., te će ostati izložena do 14. lipnja tek. godine.

Proces radi hinjenog grabeža. Iz Rijeke javljaju, da je završena rasprava proti onom namješteniku tvrtke N. A. Duboković, koji je, u dogovoru sa više svojih prijatelja, hinio, da je na njemu počinjen grabež i otelo mu 92.000 K, što ih je imao ponijeti u banku. — Jedan mladić osudjen je na godinu i pol tamnice, drugi na 10 mjeseci, dok dvojica svaki na dva mjeseca.

„Ungaro-Croata“ slavi 25 godišnjicu svoga opstanka. Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo“ na Rijeci proslavit će dne 25. t. m. 25-godišnjicu svoga opstanka. Tom prigodom razdijeliti će 100,000 K u dobrotvorne svrhe, dok će svoj personal posebno nagraditi.

„Belgrader Nachrichten“. Ovaj jedini srpski list, koji je dosele izlazio u njemačkom i hrvatskom jeziku, štampat će se odsele unaprijed i u madjarskom jeziku.

Turski učenici u madjarskim školama. Ovih dana prispjelo je u Budimpeštu 48 turskih učenika, koji će stupiti u razne madjarske škole.

Papa za Maronite. Iz Carigrada javljaju, da se je papa obratio preko našega vladara na Sultana, da bi Maromitima i unaprijed priznao oslobodjenje od vojne dužnosti. Turska je papinoj želji odmah udovoljila.

Nagrada za porodice u Francuskoj. Francuska je vlada uvelike zabrinuta za budućnost svoga naroda, radi velikog gubitka muškaraca uslijed rata. Sada se francuski parlamenat bavi pitanjem, kako bi bilo, da se uvede nagrada majkama za svako dijete. Za prvo dvoje djece dobiva majka 500 franaka, za treće 1000, za četvrto 2000 a za svako daljnje dijete još 1000 franaka. — Možda ne bi bilo sgorega, da se nešto sličnoga i kod nas uvede.

Njegov princip. Iz Beča javljaju, da je vlasnik onamošnje poznate knjižare Ignatz Brand počinio samoubojstvo, jer je to bio — kako se iz slijedećeg pisma razabire — njegov princip. Skočio je na Traunskom jezeru u vodu i utopio se. U pismu, što su ga našli u njegovom stanu, veli: Već davno sam odlučio da otidjem dobrovoljno svijeta, čim dodjem u 70. godinu. Liječnici su svi kazali da ću dugo živjeti, no ja se bojim visoke starosti. God. 1914. navršio sam 70 godina i bio bi već tada izveo somoubojstvo, da nije buknuo svjetski rat. Tako sam možda jedini čovjek na svijetu kome je rat produžio život. Sada vidim, da nema straha, da bi neprijatelj ikada provalio u naše krajeve, dakle nema opasnosti za moje mile. Skočit ću u vodu, gdje je najdublja. Prištedit ću vam troškove pogreba. Zato sam si stavio u džepove 10 kilograma željeza. I doista Brand nije trebao pogreba, jer su sva nastojanja, da se nadje njegov trup, ostala bezuspješna.

Optuženi sokolaši radi veleizdaje. Ovih dana započele je pred segedinskim sudom rasprava protiv 32 sokolaša iz Velike Kikinde, koji su optuženi, da su radili kao sokoli oko razdijeljenja madžarske države. Svi optuženici, medju kojima ima svaćenika, učitelja, trgovaca itd., poriču svoju krivnju. Značajno je, da ima medju optuženima i nekoliko vojnika, od kojih su dvojica dobila u ratu odlikovanje za hrabrost.

Ugarski ministar nastave o jugoslavenskim jezicima u madžarskim školama. Upitan ugarski ministar nastave, da li će se i u madžarske trgovačke škole uvesti koji balkanski jezik, odgovorio je, da je za sada propisano učenje samo triju obvezatnih jezika, madžarskog, njemačkog i francuskog, ali tko hoće da uči bugarski ili koji drugi jugoslavenski jezik, može se već sada javiti dotičnom ravnateljstvu.

Bogate naslage dragocjenih ruda u ruskoj Aziji. „Vossische Zeitung“ javlja, da su otkrivene u ruskoj Aziji, izmedju Sibirije i Mongolije, bogate naslage zlata, srebra i bakra. Nadjeno je srebra u komadima od 30 grama, dok bakra čak u komadima od 4 kg.

Vojska entente u Macedoniji. Prema vijestima, što ih prima „Lokalanzeiger“ iz Atene, ima ententa u Macedoniji ukupno 350.000 momaka, ubrojiv amo i posljednja pojačanja. Grčki listovi sude, da je isključeno te će se ententa s takovim silama upustiti u ozbiljnu ofenzivu.

Ruski rublji za potrebne Srbe. „Hrv. Riječ“ donosi po „Frfrtr. Ztg.“: Wolffov ured javlja iz Kopenhagena: Srpski ministar predsjednik Pašić je poslije svoga dolaska u Moskvu sudjelovao kod svečane sjednice moskovskoga slavenskoga udruženja, kojom prigodom mu je predano 40.000 rubalja za potrebne Srbe. Moskovska mu je samouprava u istu svrhu predala 10.000 rubalja, a moskovska gradska uprava 10.000 rubalja. Na večer 18. o. mj. bila je u Moskvi u počast Pašićevu zajednička večera svih slavenskih moskovskih društava. Iz Moskve kani Pašić obići veća provincijalna središta. Dan njegova povratka u Petrograd još nije poznat. Stoga zvuči nevjerojatno vijest jednoga kopenhaškoga lista, da je kralj Petar na svom putu u Petrograd, incognito proputovao kroz Bergen.“

Skori važni dogadjaji u Maloj Aziji. Iz Petrograda javljaju „Temps-u“, da su Turci u Mezopotamiji dobili u zadnje vrijeme znatnija pojačanja, pa da su u navalama odrješitiji. Pošto su engleske čete iza posljednjih neuspjeha u Mezopotamiji počele operirati po sasma novom vojničkom planu, a Rusi u Perziji uvijek napreduju, drži se, da će u Maloj Aziji skoro doći do važnih dogadjaja.

Situacija u Rumunjskoj. Rumunjski vodje opozicije Filipescu i Take Jonescu stali su posljednjih dana oštro napadati na vladu i raditi svim mogućim sredstvima, da ju sklone na pristup k programu entente. U toj im raboti idu na ruku i nekoje novine sa „Universulom“ na čelu, ali čini se, da ni to ne upaljuje, jer je poznato, da se odnošaji medju Rusijom i Rumunjskom neprestano i sve to većma zaoštruju.

Wilson i mir. Akoprem se sveudilj oprovrgavaju vijesti, da je predsjednik Wilson stao raditi u prilog miru, ipak se čini, da će prihvatiti ponude za mirovne pregovore, što će ih doskora držati u Washingtonu. Mirovni savez pod predsjedanjem Tafta. Tom bi prigodom imao govoriti i Wilson. On će se po svoj prilici — pišu novine — ograničiti na općenitu izjavu, ali se očekuje, da će ova skupština kao i Wilsonov govor učvrstiti propagandu za mir, koja je u Americi sada možda jača nego li ikada prije.

Gospodarstvo.

Perad. Za nasadjivanje uzimaju se jaja iste vrste, ne preko tri tjedna stara, srednje veličine, s lupinom ni pretankom ni predebelom. Iz premalih jaja vale se preslabi mladi. Prevelika jaja imadu po dva žutanjka, pa se iz njih redovito ništa ne izvali ili ako se što izvali, to je kržljavo i malo vrijedno. Upravo je tako kod jaja, koja nisu na sve strane lijepo razvijena, nego možda uleknuta ili nagužvana. Ako sva jaja nisu jednako velika ili ako ne imaju sva jednako tvrdu lupinu, lako veća ili tvrdja razbiju manja i ona, koja imadu nježniju lupinu, pa je tako s jedne strane šteta, a s druge strane kvare se ostala jaja.

O voću. Voće sadjeno u proljeću valja dobro zalijevati vodom i razrijedjenom gnojnicom. Kad se biljka sadi, valja jamu, u koju se meće, do polovice napuniti dobrom zemljom ili gnojem kompostom, pa to zaliti prije nego li se biljka stavi u zemlju. I kad se biljka metnula u zemlju, ne valja na nju zaboraviti, nego je češće zalijevati. Zašto to? Biljke, koje se sade u proljeće, nisu dobile ništa od one zimske vlage, koja je za bilje najbolja, zato im treba tu vlagu nadomjestiti češćim zalijevanjem u proljeće, a i kroz čitavo ljeto, napose ako je ljeto suho. Zalijevati ne valja odmah friškom vodom, nego vodom, koja je jedno vrijeme već mirno stajala u kakovoj posudi ili jami ili kojoj smo primiješali nešto gnojnice. Zalijeva se samo u jutro ili na večer, a nikada o podne za sunčane žarine.

Nužna pažnja kod sijanja umjetnih gnojiva. Kod sijanja umjetnih gnojiva valja osobito oprezno postupati. S jedne strane valja oprezno postupati radi gnojiva samoga, koje je većinom u obliku praška, pa ga vjetar može lako raznijeti. S druge pako strane moramo oprezno postupati iz zdravstvenih razloga. Neke vrsti umjetnih gnojiva, primjerice „superfosfat“, mogu jako lako naškoditi očima. Stoga treba sipajući ta gnojiva vazda natraške ići, pa ih pred sebe sipati. Nikada se ne smije sipati proti vjetru, nego uvijek u istom smjeru, u kojem vjetar duva. Najbolje je svakako sipati umjetna gnojiva posebnim spravama. Dobro je, kad kod sipanja umjetnih gnojiva upotrijebiš zaštitne naočale, koje će priječiti, da vjetar ne nanese prašak u oči. Sipajući prašinu treba se čuvati, da se nikako rukama ne dotaknemo očiju. Kolike li treba opreznosti kod tog posla, svjedoči najbolje to, što je već više osoba izgubilo s neopreznosti očinji vid. Neka gnojiva, n. pr. čilska salitra, škode rukama, stoga će dobro učiniti oni, koji je ne sipaju strojem već rukama, da na ruke navuku rukavice od gutaperče (gumije). Danas, kad se sve više upotrebljavaju umjetna gnojiva, da se što više podigne plodovitost tla, nužno je pri tome držati se svih pravila opreznosti, da kraj toga ne stradamo.

Godina II. — Broj 316.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 26. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Talijani evakuiraju južno-alpinska mjesta.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

B e č, 25. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

R u s k o b o j i š t e.

U Voliniji su poduzela naša četaška zapovijedništva više uspješnih napadaja na raznim mjestima. Položaj je inače nepromijenjen.

T a l i j a n s k o b o j i š t e.

Bojna je djelatnost na doberdopskom odsjeku, kod Bovca i Polkena, bila živahnija, nego li posljednjih dana.

Ponovljene smo neprijateljske pokušaje kod Peutelsteina suzbili. Sjeverno od doline Sugana osvojile su naše čete vrhunac Cima Cista, prešle su na pojedinim točkama potok Maso te su unišle u Strigno.

Južno od spomenute doline uznapredovala je skupina, koja je prodrla preko Kempelberga, prama istoku i prama jugu nakon što je svladala velike poteškoće zemljišta i neprijateljsko opiranje. Cima di Campoverde nalazi se u njezinom posjedu. Talijanska su odijeljenja bila u mah suzbijena.

U brandskoj su dolini zauzele naše čete Chiese. Sakupljanjem po bojištu povisio se je naš plijen za daljnjih 10 topova. Skupina je naših ljetala napala bombama stanicu i vojničke zgrade u Latisani.

J u g o i s t o č n o b o j i š t e.

Nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö f e r, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

B e č, 25. (D. u.) 24. popodne bombardovala je skupina naših pomorskih ljetala stanicu, poštansku zgradu, vojarne i kaštel u Bari izdašno i s očito dobrim uspjehom, te je unijela očiti metež usrijed slavlja grada, koji je bio bogato iskićen zastavama. Obrambeno je pucanje baterije ostalo posve bezuspješno. Sva su se ljetala povratila neoštećena.

C. i K. zapovjedništvo mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

B e r l i n, 25. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Z a p a d n o b o j i š t e.

Njemačka su ljetala napala na flandrijskoj obali englesku torpednjaču i stražarice. Zapadno od Moze su se izjalovile neprijatelju trije navale protiv sela Cumieres, što ga izgubio. Istočno od rijeke prodirale su naše pukovnije dalje okoristivši se prekjučerašnjim uspjehom, te su osvojile neprijateljske jarke na jugozapadu i na jugu od tvrdje Douaumont. Kamenolom na jugu od imanja Haudromont nalazi se opet u našem posjedu. U šumi Caillette navaljivao je neprijatelj kroz čitavi dan protiv naših položaja bez svakog uspjeha. Osim teških krvavih žrtava, izgubili su Francuzi 850 zarobljenika, 14 je strojnih pušaka zaplijenjeno, 2 su neprijateljska dvoplošnjaka oborena.

I s t o č n o b o j i š t e.

Nema osobitih dogodjaja.

B a l k a n s k o b o j i š t e.

Üsleb i Gjevgjeli bili su napadnuti bez uspjeha od neprijateljskih letjelaca.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

C a r i g r a d, 25. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

I r a č k a f r o n t a.

Na iračkoj fronti nikakove promjene. Ruske bojne sile, koje su napredovale, kako što se je već javilo, prama Kasr-Širin-Chanikinu, bile su na granici prisiljene da obustave svoje prodiranje. Na perzijskoj granici, sjeverno od Suleimanije, došlo je do boja ruskim odijeljenjem, kojemu smo zadali gubitak od preko 200 ljudi.

K a u k a s k a f r o n t a.

Na desnom krilu u odsjecima kod Bitlisa neznatni sukobi izmedju ophodnja. U centrumu i na lijevom krilu suzbili smo lahko iznenadom, noćnu navalu, što ju je neprijatelj pokušao.

G a l i p o l j e.

Naše je topništvo natjeralo u bijeg torpednjaču, koja je kušala da se približi Kićimejkemikli. Naše je pomorsko ljetalo bacalo sa uspjehom bombe na monitor u zalivu Kephalos, kao što i na zgrade, što se u luci nalaze, te je tamo prouzročilo požare.

BRZOJAVI.

Rat.

2000 topova djeluje na fronti od 40 kilometara.

L u g a n o, 25. Ratni izvjestitelj lista „Corriere della Sera“ opisuje strahovito djelovanje austrougarskog topništva na južno-tirolskoj fronti te veli: 2000 topova djeluje na fronti od 40 kilometara. Taneta padaju poput tuče, a izatoga slijedi napadaj pješadije svom žestinom. Ova imade to laglji posao, što iza artilerijske priprave ne može više da bude govora o strijeljačkim jarcima.

Naše napredovanje prema Asiagu.

M i l a n, 24. Govoreći o austrougarskom napredovanju prema visoravni Asiago priznaje list „Corriere della Sera“, da se nije mogao upriličiti primjeren otpor proti nadmoćnoj sili austrougarskog topništva. Radi toga ne preostaje Talijanima ništa drugo, nego da se povuku izvan dohvata topova i neprijatelja prinukaju, da svoj materijal ponovno naprijed povlači.

Evakuacija južno-alpinskih mjesta.

M i l a n, 25. (D. u.) Prema vijestima listovama stiglo je u Vicenzu već preko dvadeset tisuća siromašnih osoba iz mjesta, evakuiranih radi austrougarskog napredovanja. Daljnjih je jedanaest tisuća, koji su ispraznili mjesta na visoravni Asiago, došlo je u Vicenzu, Novante i mjesta, južno od nje. Evakuirani su većinom starci, žene i djeca.

Nema više voznih karata!

L u g a n o, 25. Talijanske pogranične oblasti ne izdavaju više voznih karata za postaje istočno od Verone.

Talijani o važnosti a. u. ofenzive.

L u g a n o, 25. (D. u.) Agencija Stefani širi shvaćanje, da su austrougarska ofenziva u južnom Tirolu i njemačka ofenziva protiv Verduna, jasnim dokazom, kako nastoje središnje vlasti zapriječiti i pod cijenu golemih žrtava na ljudima i na materijalu, da ne bi napokon alijirci prihvatili inicijativu u operacijama, te da nebi prešli istodobno u ofenzivu na svim frontama. Njemačka se i Austro-Ugarska naprežu, da istroše Francusku i Italiju, računajući na privremeno mirovanje Rusa i nadajući se, da će biti Francuska i Italija već iscrpljene, dok se bude Rusija pripravila za borbu.

Talijanska i francuska vojska mora, da suzbija žestoke pokušaje središnjih vlasti.

Agencija Stefani ističe po tom opetovno navaljivanje talijanske vojske, da olakša pritisak vojska središnjih vlasti protiv ruskih četa i da zapriječi, da ne bi a. u. vojska poduprla napadaje protiv Verduna, pa spominje neumorive talijanske ofenzive, kojima su oni zaposlili i istrošili goleme a. u. bojne sile.

Prama tomu gleda talijanski narod s opravdanim ponosom na ulogu što ju vrši njegova hrabra vojska u sveopćem europejskom sporu, a radi tih istih razloga i saveznički narodi prate simpatičnom i pobratinskom solidarnošću talijansku bojnu akciju.

Bugarska agencija o položaju u Macedoniji.

S o f i j a, 25. (D. u.) „Agence Bulgare“ javlja o položaju na macedonskom bojištu:

Sada su dva mjeseca, od kada su počele englesko-francuske čete da izlaze iz utvrdjenog tabora u Solunu, da se približe našoj granici.

Glavne su englesko-francuske čete porazmještene po vardarskoj dolini, te stižu na istoku preko Dova Tepe do strumske doline a na zapadu preko krajeva Subotsko i Vodene do Lesine (Florine). I dio preuredjene srpske vojske nalazi se već u Solunu.

Od mjesec dana ima skoro svaki dan topovske paljbe na fronti od Doirana do Gjevgjelija, ali Englezi i Francuzi nijesu nigdje prešli dosad preko naše granice.

Prekjučer pucale su naše ophodnje na izvidničku francusku četu u selu Gornji Garbali. Neprijateljski su konjanici pobijegli, ostavivši svoje konje.

Njemačka zračna navala na neprijateljske navale na Egejskom moru.

B e r l i n, 25. (D. u.) Službeno. Njemačka su pomorska ljetala napala dne 22. svibnja u sjevernom dijelu Egejskoga mora, izmedju Dedeagača i Samothrakija neprijateljsko brodovlje od 4 jedinica, te su pogodile dva puta brod maticu za pomorska ljetala. Neprijateljski su brodovi udaljili po tome prema Imbrosu.

Njemačka.

Car Vilim odlikovao našeg prijestolonasljednika.

B e č, 25, (D. u.) Njemački je car podijelio feldmaršalu poručniku nadvojvodi Karlu Franji Josipu red „Pour le merite“.

Balkan.

Gospodarsko priključenje Rumunjske četvornom savezu.

B u k a r e š t, 24. Počela su rumunjska pregovaranja sa Turskom radi sklopljenja trgovačkog ugovora po uzoru onoga, što je bio sklopljen sa središnjim vlastima. Odaslanici rumunjske uvozne komisije u Carigradu došli su sa turskim posrednicima već do temeljnog sporazuma. Rumunjska ali vlada neće dotle potpisati ugovora, dok Turska ne ustanovi cijene izvoznog blaga.

U ovdješnjim se političkim krugovima mnogo govori o činjenici, što je austro-ugarsko poslaništvo javilo gospodinu Take Jonescu, da je crtan iz liste viteza reda željezne krune. Na to je u novinstvu, koje stoji pod uplivom Take Jonescu, bila objavljena izjava, da bi Take Jonescu već davno bio povratio taj red, kad ne bi vjerovao, da bi to bila suvišna nepristojnost. Zanimivo je, da glasilo gospodina Filipescu u tome pripominje, e je veselje Take Jonescu nešto preuranjeno, jer znači korak austro-ugarskog poslaništva, da se pod nikakvim uvjetima neće s njim imati posla, što mora na njegovu političku karijeru uništavajuće djelovati.

Neuspjeh četvornog saveza u Rumunjskoj.

Berlin, 25. Sa ruske se granice javlja: List „Utro Rossij“ izvješćuje, da je diplomacija četvornog saveza u Bukareštu očito doživjela potpun poraz. Zbliženje Rumunjske i središnjih vlasti biva sve vidljivije. Izmjena je robe već u živahnom toku. Uza sve naše svom mudrošću podnešene predstavke kod rumunjske vlade ne možemo da spriječimo rumunjsko-njemačke trgovine. Značilo bi voditi nojevu politiku, kad bismo nastojali da zaniječemo pogibao, koja izvire iz ovoga zbliženja Rumunjske i središnjih vlasti.

Blondelov odstup.

B u k a r e š t, 24. U ovdješnjim se političkim krugovima govori, da je odstup Blondela početak opsežnih promjena medju opunomoćenim diplomatima četvornog sporazuma u Bukareštu, misli da će takvu promjenu prouzročiti napadaji političkog urednika „Revue des deux mondes“, Pinona, i drugih francuskih pisatelja na ententine poslanike u Rumunjskoj. Tvrdnji, da je Blondel radi bolesti odstupio, se tu ne vjeruje. Nije nikakva tajna, da je on bio opozvan, jer se je njegova politika izjalovila. Ništa ne mijenjaju na tome njemu posvećeni članci ententi prijaznog novinstva, u kojima se osobito ističe njegova opreznost. Filipescova „Epoca“ piše: da nije Blondel bio jedan od onih neznatnih diplomata, već diplomata, čije je djelovanje stvorilo u Rumunjskoj novo razdoblje, jer je prouzročilo posvemašnji povratak Rumunjske Francuskoj.

Ententa.

Englesko mnijenje o miru.

A m s t e r d a m, 24. Pouzdanik „Vossische Zeitung“ javlja iz Londona, da sude engleski političari o pitanju skorašnjeg sklopljenja takvog mira, o kojemu se već tri sedmice govori, kao bezizgledn m. I u Engleskoj žele mir kao i u Njemačkoj te misle ozbiljno na njega. Izuzevši Francusku, bili bi i ostali saveznici voljni, da stupe u pregovaranja, kad bi sa kojegod mjerodavne strane došla za to inicijativa. Ali u Francuskoj stvorila se je u posljednje vrijeme skupina, sastavljena iz ministra i viših vojničkih dostojanstvenika, koja za sada odbija svaki mir, jer postavlja zahtjeve, koji isključuju svako pregovaranje. Pita se sada, u koliko mora Engleska i ostali saveznici, da udovole posebnim francuskim željama. O tom se pitanju u Londonu mnogo raspravlja. Vlada mnijenje, da smije Engleska, pošto je u interesu Francuske stupila u rat, i ustanoviti, kada mora rat svršiti, kako se u Londonu ističe, ne može se u Engleskoj uvesti vojničku diktaturu po francuskom uzorcu. Došlo je vrijeme, u kojem se treba obje stranke pitati, što se još dade postići.

Vlasti četvornog saveza zabranjuju si posredovanje.

R o t t e r d a m, 25. List „New-York Sun“ javlja iz Washingtona: Vlade su četvornog saveza povjerljivo obavijestile predsjednika Wilsona i državnog tajnika Lansinga, da nema ni spomena o mogućnosti kakovog mira, jer da vrijeme tomu još nije dozrelo. Vlasti četvornog saveza drže novinske vijesti o miru za veoma demoralizujuće po pučanstvo i zabranjuju si njihovo širenje.

Povišenje broja državnih bonova u Italiji.

R i m, 25. (D. u.) Ministar je financija povisio broj malenih državnih bonova za sto milijuna lira.

Neutralne države.

Španjolska nastojanja o miru.

G e n f, 24. Depeše, koje je onomadne kralj Alfonzo izmijenio sa državnicima i drugim odličnim osobama zaraćenih država, daju madridskim prijateljima povoda za propagandu, kojoj je prva svrha, da sklone kralja, kako bi poslao pouzdanike u London, Paris, Beč, Berlin i Rim, koji bi ispitivali, pod kojim bi se uvjetima mogla spriječiti treća zimska vojna u Europi.

Držanje Španjolske.

M a d r i d, 25. Ministar je predsjednik izjavio, da će se Španjolska u smislu prijestolnog govora držati strogo prijateljsko dobrohotne neutralitete prema svim zaraćenim državama. „Ja samo mogu da kažem ono“, rekao je ministar-predsjednik jednom izvjestitelju, „što je kralj jasno u prijestolnom govoru izjavio. Mi ne želimo ništa toliko, koliko svršetak rata; no ovaj trenutak još ne držimo zgodnim za uspješno posredovanje. Mi ćemo s veseljem posredovati, ako nas za to zamole.“

Uspjeh nizozemske vlade.

H a a g, 24. Nizozemski listovi javljaju, da su nizozemske ladje „Helena“ i „Elisabeth“, koje leže u Las Palmas i St. Vincent, primile od engleske vlade dozvolu, da ukrcaju ugljen, potrebit za loženje svojih parnih kotlova i da nastave put u Nizozemsku. Oba su broda natovarena žitom, koje je odredjeno za nizozemsko prekomorsko trustovno društvo i ima služiti za uporabu u samoj Nizozemskoj.

Švedska proti utvrdjivanju Alandskog otočja.

G e n f, 25. List „Echo de Paris“ saznaje, izjalovila je Švedska očitovanje četverosveze, kojim ona jamči, da Alandsko otočje poslije rata ne će biti više utvrdjeno, nedostatnim za sjegurnost švedske zemaljske obrane te se sve čini, kao da traži porušenje utvrda još za vrijeme rata.

Amerika.

Nova amerikanska nota Engleskoj.

R o t t e r d a m, 24. Iz Washingtona javljaju: Nova će nota Velikoj Britaniji glede zapljene amerikanskih poštanskih pošiljaka bit po svoj prilici odaslana ovih dana. Njezin će tekst biti sastavljen u državnom uredu i izatoga od Wilsona osobno uredjen.

Nastojanja Amerike o miru.

B e r l i n, 25. Na govor Wilsonov glede posredovanja o miru primjećuje list „Lokalanzeiger“: Wilson bi morao prije svega da pruži vjerodostojne dokaze o temeljito nutarnjoj promjeni svojih političkih nazora, ako hoće, da se vjeruje blagom njegovom glasu čovječnosti. Njemačka nota od 5. maja upućuje ga na sredstva, pomoću kojih bi takove dokaze mogao da pruži. Gore spomenuti dokazi su neophodno potrebiti uvjet, da njegove riječi glede posredovanja o miru pobude u srcu njemačkog naroda pouzdanje. Konačno poziva list Wilsona, da obzirom na govore Poincaréa i Greya uznastoji svim sredstvima, a ponajpače u Parizu i Londonu, da se odstrane zaprijeke, koje sprečavaju ispunjenje njegovih želja.

Dogodjaji na moru.

Sudar parobroda u Le Havre.

Bern, 25. (D. u.) „Petit Parisien“ javlja, da su se je u sidrištu u Le Havre sudarila dva parobroda, uslijed česa je francuski parobrod Ileschaussey potonuo. Od posade ih je dvanaest spašenih, a šest ih je nestalo.

Razni brzojavi.

London, 25. (D. u.) Lloydova agencija javlja: Neprijateljska je podmornica napala ruski brod „Regina“ i talijanske brodove „Roberto“ i „Genista“.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Italija.

Rim, 24. Službeni izvještaj od 23.:

Izmedju Gardskog jezera i rijeke Ečave opaža se gomilanje neprijateljskih četa u okolici Rive i djelatnost neprijateljskih ljetala nad Baldom. Izmedju Ečave i Astica jedino nasrtaji izmedju izvidničkih četa. Od Astica do Brente i u dolini Sugana bili su suzbijeni kroz dan 22. o. mj. neprijateljski napadaji protiv naših promaknutih redova. Jučer su se povukle naše čete postepeno i u potpunom redu u glavne obrambene položaje, izvan neprijateljskog pritiska. Na gornjem toku rijeke Cordevole osvojila je naša četa važan neprijateljski položaj na brdu Sief, uhvativši pedesetak zarobljenika s jednim časnikom i zaplijenivši oružja i municije. Na ostaloj fronti topovska djelatnost, osobito na gornjem Butu, na vrhovima sjeverozapadno od Gorice i kod Tržiča. Rijetka su neprijateljska ljetala bacila po koju bombu na mjesta po mletačkoj ravnici: malo ranjenih, nikakve štete.

Pobjedonosni gradački vojni zbor.

„Gradački je vojni zbor prekoračio talijanske granice i progoni potučenog protivnika“. Te su ponosne riječi bile neki dan u austro-ugarskom ratnom izvještaju. Junačkim se je borcima toga zbora, koji su si u bojevima na ruskoj fronti svojom ustrajnošću i smjelosti stekli časno ime „Željezni“, i koji su kašnije višemjesečnom žilavošću zadržavali sve bijesne napadaje zavratnog dušmanina, ispunila eto želja njihova srca, da budu poslani „u pravi boj“ proti Talijanima, proti neprijatelju, s kojim su se domaće naše pukovnije borile već godine 1866. neprolaznom slavom.

Od prvog boja kod Stvarzave dne 26. kolovoza 1914. ovamo, borio se je gradački zbor časno u bezbrojnim okršajima i bitkama, većim dijelom uz silne poteškoće i proti znatnoj premoći neprijatelja. Mjesta i rijeke Przemislani, Grodek, Przemisl-Novemjasto, klanac Dukla, Jaslo, Zboro, Prut i Dnjestr pričat će do vijeka o junačkim djelima „Željeznih“ trećega zbora. Kad je izdajnički Talijan pred godinu dana navijestio bio rat, upravo je suzdržavao treći zbor kod Kolomeje i na Prutu željeznom snagom premoćnu rusku ofenzivu, uperenu proti prodiranju Mackensenovu. Kad su hrabri sinovi alpinskih zemalja saznali za talijanski navještaj rata, imali su samo jednu želju: da se bore proti razbojničkim talijanskim nametnicima. Ovoj želji, koja odaje dirljivo domoljubno oduševljenje, udovoljio je feldmaršal nadvojvoda Friedrich, čim je to bilo moguće; dakako samo djelomično, jer je najprije trebalo odbiti bijesne talijanske navale u četvrtoj bici na Soči, a i peta, kratka bitka na Soči imala je još jedan značaj obrane. Mi ne treba da spominjemo, e su junaci trećeg vojnog zbora i ovdje ostali „Željezni“.

Tik prije godišnjice navještenja rata osvanuo je napokon žudjeni onaj dan, kad se je ispunila želja njihova srca, da napadnu staroga neprijatelja, kad se je ispunila njihova čežnja, da podju naprijed.

Kratke riječi ratnih izvještaja sadržavaju ogroman broj djela, koja se mogu prosuditi samo na temelju uspjeha. Ta će junačka i slavna djela pobliže opisati tek kasnije vrijeme. Danas pratimo ta njihova djela napetošću, udivljenjem i vrućom, srdačnom hvalom.

Domaće Vijesti.

Predobjava. Namjerava se prirediti prigodom 50-godišnjice Viškog boja zabava u dobrotvorne svrhe. Preporuča se diletantima i pjevačima hrvatske i slovenske narodnosti u Puli, koji bi bili voljni, da kod ove sudjeluju, neka se prijave pismeno ili ustmeno od 5—7 sati poslije podne kod uprave „Hrvatskog Lista“. Pošto u Puli ima mnogo takovih, osobito iz krugova ratne mornarice, nadamo se lijepom odazivu.

Fotografije palih vojnika i osoba. Kod redarstvenog odjela prizemno leži na uvid pučanstvu deveta tabla fotografija kao što i lični opis nepoznatih na bojnom polju palih vojnika i civilnih osoba što su se nalazile u pratnji vojske.

Poštanski promet. Promet uzorcima robe dozvoljen je pod poznatim uvjetima za urede vojne pošte br. 58, 59, 67 77, 90, 96, 97, 107, 108, 143, 154, 155, 158, 201, 232, 504 — obustavljen je za urede vojne pošte br. 16, 32, 34, 45, 48, 49 64, 65, 69, 73, 96, 98, 93, 95, 113, 153, 157, 188, 190, 217, 218, 221, 224, 302, 308, 317 i 323. Uslijed otpisa ministarstva trgovine od 5. svibnja 1916 br. 13349/P ex 1916 c. i kr. etapni pošt. i brz. ured u Nowo Aleksandrij nazivati će se od sada unaprijed „Pulawy“.

Iz Banovine.

Zabrane opisa tajnog pisma i tajnih tinta. Čitamo u „Hrv. Riječi“: „Narodne Novine“ donose bansku naredbu od 19. svibnja, kojom se zabranjuje raspačavanje tiskovnih produkata, spisa i slika, koje sadržavaju opis tajnih tinta, ili opis načina tajnog pisma ili koji su sastavljeni uporabom takovih tinta, načina ili znakova tajnog pisma.

„Der Kroate“. Pod ovim naslovom priredila je neka velika bečka tvornica filmova dramu, za koju je napisao sadržaj hrv. književnik dr. M. Ogrizović. Film je jur gotov, pa će se doskora predati javnosti.

Dopisi.

Iz Mošćenica primamo: U noći od nedjelje na ponedjeljak, u 2 sata, utopila se ovdje Albina Vidošić, žena u dobi od 54 godine u zdencu. Za uzrok se ne zna, i ako ljudi o svemu naklapaju. Živila je sama s mužem. Djece nisu imali. Novčano i gospodarski obezdijedjeni, ipak je ova žena počinila zagonetan korak. A da bude sve još zagonetnije, pošla je Albina Vidošić velikom hladnoćom i mirom u smrt. Dan prije darovala je svojoj nećaki zlato, preporučila sestri da joj pazi muža, spremila sebi mrtvačko ruho, uredila sve i — pošla na počinak, a da nije nikakve sumnje pobudila, jer su sve to uzeli za šalu, kao i sudbonosne riječi: „Znat ćete sutra sve!“ I dok je muž spavao, ustala je ona, uzela svijeću, obukla se, nadjela papuče i pošla van. Tu je otvorila pokrov zdenca, metnula ključić na svoje obično mjesto, izula papuče i položila ih na tlo, pa . . . drugoga dana znalo se za sve! Ruho je mrtvačko čekalo, a vi študirajte!

Razne Vijesti.

Talijani počinju priznavati svoje velike gubitke. Službena nota „Agenzia Stefani“ kuša ublažiti talijanske neuspjehe. Službeno izvješće opozoruje, da su se austrijske čete pripravljale u Trentinu tri mjeseca na napad i da su tu nagomilale veliku količinu topova. Dalje iznaša: Poznato je, da su centralne vlasti u stanju izraditi nevjerojatnu količinu topova, osobito teških. Ne smijemo takodjer zaboraviti, da su pojedine na neprijateljskom zemljištu zaposjednute točke samo prolaznog značaja, a važne bile bi samo onda, kad bismo se bili mogli s njima poslužiti kao sa uporištem daljnih napadaja (e se non ridi!). Neprijateljski napadaj u Trentinu započeo je 14. svibnja ljutim strijeljanjem topova na cijeloj ratnoj liniji od Judikarije do Primorja. Neprijatelj je neprestano napadao i paklenskom vatrom opstrijeljavao pojedine točke, na što su slijedili jaki nasrtaji pješadije. Uslijed tiju nasrtaja ispraznili smo našu prvu obranbenu liniju na pozorištu kod Rovereta, te smo se povukli u potpunom redu u glavnu obrambenu liniju. Gubici neprijatelja bili su veliki, a naravno je, da nisu ni kod nas izostali. Osobito nam je zadalo teških gubitaka neprijateljsko teško topničtvo u ljutom boju medju Adižom i Terragnolom.

Biblioteka društva „Gabinetto di Lettura“ u Splitu. Kako je poznato, bilo je svojedobno raspušteno u Splitu talijansko društvo „Gabinetto di Lettura“. Splitska je općina poduzela sada shodne korake, da biblioteka tog društva preje u vlast općine za gradsku biblioteku.

Socijalizam u svetskom ratu.

Socijalistični zastupnik u njemačkom drž. saboru, Wolfgang Heine, objavlja pod gornjim naslovom u „Frankfurter Zeitung“ slijedeći članak:

Često već bijaše spomenuto kakvu ulogu igra prema Njemačkoj švedski socijalni demokrat Hjalmar Branting iza početka rata. Branting nije neznatan čovjek kaki, već priznati vodja švedskih socijalnih demokrata, a osim toga muž, koji prije ne bijaše smatran kao teoretičar apstraktnoga internacijonalizma, nego praktičnim političarom. On bijaše u svezi sa njemačkim socijalistima te je smatrao nužnim, da se kod naroda u prvome redu jako i neovisno održi narodno čustvo e bi iz zajednice naroda nikao plod internacijonalne kulture. Zato je tim žalosnije, što nije on povukao posljedica iz položaja, u kojemu se je nalazio njemački narod u početku rata, kada se je našao opkoljen od brojem kud i kamo jače koalicije. Od onoga časa razvio se je Branting u jednoga od najomraženijih neprijatelja Njemačke, čije djelovanje ne odaje niti najmanjega čustva odgovornosti za dužnosti, koje se sa socijalnodemokratskog stanovišta moraju pripisati vodji socijalista jedne neutralne države. Od Hjalmara Brantinga uredjivani list „Social Demokraten“ je pun najzagriženije mržnje protiv Njemačke i engleskog hinavskog kad je u prilog entente, kojega ne natkriljuje nijedna novina. U njega se primaju sve klevete, koje ententina propaganda tako marljivo baca na Njemačku. Bacanje bomba na Pariz označuje on „pravom lopovštinom“, jer da Pariz nije „opsjednuta“ tvrdjava. Branting sam, naravno, dobro znade, da kod vojnih običaja nije od nikakve važnosti, da je neko mjesto posjednuto već da li je mjesto utvrdjeno, a on znade i to, da je Pariz najjača tvrdjava na svijetu. Branting posve dobro znade, da su francuski letioci ponovno bacali bombe na Freiburg, Karlsruhe i Stuttgart, koji nijesu utvrdjeni kao Pariz, nego otvoreni gradovi. Kao švedi nije on sigurno zaboravio, da je i švedska kraljica došla radi ovih bomba u životnu pogibelj. Može se i u velike sumnjati o shodnosti bacanja bomba na Pariz i sigurno će svaki socijalni demokrat žaliti, da je tehničko osvojenje zraka povećalo strahote rata. Ali mi, kao socijalni demokrati moramo od neutralnoga druga zahtijevati, da ne kritizira samo jednu stranu, te da se na Njemačku ne nabacuje takovim psovkama, kaošto „prava lopovština“.

Kada je neki švedski časnik slikao pljačkanja Rusa u Lycku, a osobito odvaženje privatnog pokućstva sa automobilima i vlakovima u Rusiju, napisao je Branting slijedeće: „Posve isti način pljačkanja privatnog imetka i odvaženje istoga u zemlju otimača, predbacuju Francuzi i Belgijci njemačkim četama i časnicima. Tu se ne radi o pojedinim slučajevima te o više ili manje nekontrolovanim glasinama. U francuskom službenom izvještaju nalazimo cijeli niz takvih optužbi, koje su potvrdjene izjavama svjedoka i potpisima odličnih Francuza“. Mi u Njemačkoj znademo, da nije plijen takovog izvora došao u zemlju; vlakovi puni glasovira, svijećnjaka, postelja, rublja i ženskih odijela, što su ih naše čete djelom opet uzele Rusima, ne nalaze nikakve prispodobe na njemačkoj strani. Sirenjem tako nečuvenih huckajućih vijesti služi Branting jednostrano jednoj od ratujućih stranaka.

Naklada lista „Tiden“, što ga izdaje Branting, bavi se istodobno prodavanjem ententine agitacijone literature. Iz nje je izašao švedski prijevod pogrdnog članka „J'accuse“ i slični u protunjemačkom duhu pisani spisi, u jednome od kojih se tvrdi, da su Nijemci u Belgiji počinili grozote. Branting je valjda u najužoj svezi sa francuskim agentom Waltzom, od kojega dobiva gradivo za svoje u ententinom duhu pisane članke. Brantingov je sin član predsjedništva nekog švedsko-američko-ruskog trgovačkog društva, koje ima tobože zadaću, da u Rusiji osniva obrtnička poduzeća, koje ali za vrijeme rata za pravo posreduje u poslovima za Rusiju. Tako podupire Branting nastojanja društva „Transito“, koje se ne bavi ničim drugim do podupiranjem ruskog vodjenja rata. S druge strane zahtijeva on zabranu švedskog izvoza u Njemačku, što opeta nije drugo, no potpomaganje entente i njezinih osnova za izgladnjenje.

Brantingova mržnja protiv Njemačke je tako slijepa, a neobjektivnost, kojom on sudi svako njemačko djelo, tako velika, da vidi u govoru drž. kancelara od 19. kolovoza 1915 „ciničnı proglas njemačke vojne i osvajalačke politike te njemačkog gospodstva“. U istinu je taj govor zorno naslikao dugogodišnja mirovna naprezanja Njemačke obzirom na Rusiju i Englesku i nije zahtijevao ništa do „jake i nedotakljive Njemačke“, koja bi mogla preprječiti politiku opkodjenja Njemačke. Dalje je drž. kancelar izričito zahtijevao „slobodu svjetskih mora, ne zato, da sama njima vlada, kaošto hoće Engleska, već zato, da bi se njima mogli svi narodi koristiti na jednaki način“. Moglo bi se misliti, da Švedu, čija domovina tako trpi usljed bezobzirne engleske vlasti nad morem i koju neposredno ugrožava ruski kolos, morale biti te riječi njemačkog drž. kancelara vrlo simpatične. Ali Branting govori samo o „velikom bijesu“, kojega su ti vojni cijevi morali pobuditi u državama entente.

Za Brantinga ne postoji više nikakva ruska pogibao; švedski mu je list „Aftonbladet“ nedavno predbacio, što je on 7. veljače 1908. napisao o utvrdjenju Alandskih otoka. Tada je Branting rekao: „Kad bi Rusija postigla pravo da utvrdi Alandske otoke, onda bi nam ruski kolos bio tako blizu, te bi riječi ruskog ministra mola u Stockholmu vrijednost kao u vazalnoj državi; to bi domalo postalo nezdruživo sa opravdanim zahtjevom za slobodu neutralne države. Bilo bi početak konca . . . . Mi smo jedinodušno protiv toga, a osobito oni, koji vide budućnost švedskoga naroda u narodnoj neovisnosti i znamenju mira i neutralnosti.“ Sada je nadošao taj pogibeljni trenutak; Rusija je utvrdila Alandske otoke i samo ludi bi mogao vjerovati, da će utvrde uništiti, ako ju središnje vlasti ne budu mogle na to prisiliti. No Branting mirne duše izjavlja, da je u prijašnjoj svojoj izjavi ciljao na „stalno“ utvrdjenje otoka, o kojemu „sada nema govora“, te da je „sramotno“, da „Aftonbladet“ „tako izazivajuće piše protiv tudje države“. Ne spominjemo te okolnosti, jer se možda hoćemo umiješavati u rusko-švedske odnošaje, već samo da dokažemo, kako je Branting žrtvovao svoje prijašnje principe u korist entente, kakvom mjerom mjeri Rusiji, a kakvom Njemačkoj, proti kojoj piše u nečuvenom „izazivajućem“ tonu.

Vlada neutralne jedne države može u mnogim slučajevima doći u nesumnjivo težak položaj. Položaj jednog socijalno demokratskog stranačkog vodje u neutralnoj državi jest nasuprot razmjerno jednostavan i označen socijalno-demokratskim principima i predajama. Socijalni demokrat mora ponajprije propustiti i pobijati sve, što mora da ima za posljedicu trajno medjusobno draženje naroda. Kada nam nije moguće da za vrijeme rata ublažimo bojna sredstva, neka barem čustva naroda ostanu čovječna. Mi, njemački socijalni demokrati ušutkali smo glasove mržnje protiv Engleske te smo odobravali odlučnost i hrabrost, kojom su belgijski i francuski socijalisti stupili u službu domovine. Zabacili smo i razjasnili pričanja o strahotama, ogradili smo se proti nastojanju, koje je moglo da njemačkom ratu postavi drugi cilj nego spasenje njemačke političke i gospodarstvene neovisnosti te naše osjeguranje pred novim opkoljujitim savezima, invazijama i osnovama za izgladnjenje. Držali smo se toga stanovišta, premda je naša domovina od početka rata dalje bila uvijek ugrožena od strašne premoći te istrgnuta svakako većim pogibljima nego naši neprijatelji. Od odgovornog neutralnog socijalista morali bismo barem isto zahtijevati. Kosi se sa socijalističkim načelima, ako Branting sije u švedskom narodu i u drugim neutralnim državama mržnju protiv Njemačke i ako otvoreno sudjeluje kod nastojanja, koja idu za uništenjem političkog i gospodarstvenog značaja Njemačke. Sa stanovišta demokracije jednako je neoprostivo, što on hoće da pomogne do pobjede Rusiji, čije ji ojačanje u velike ugrožavalo cijeli način europskog mišljenja, a osobito razvoj demokratske politike. (Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 317.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 27. svibnja 1916.

Tisak i naklada:
Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Novi poraz Talijana na tirolskoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

U odsjeku Sugana osvojile su naše čete Civarone, jugoistočno od Borga i popele su se na Cima Undici.

U prostoru sjeverno od Asiaga dijelovi su gradačkog zbora izvojštili novi veliki uspjeh: čitavi se niz planina od Cima di Campoverde do Meate nalazi u našem posjedu. Neprijatelj je pretrpio na svojem bijegu od naše veoma uspješne topovske vatre velike krvave gubitke, te je ostavio u našim rukama preko 2500 zarobljenika s jednim pukovnikom i sa više štopskih časnika, dalje 4 topa, 4 strojne puške, 300 kotača i silu materijala.

Sjeverno od Arsiera bili su Talijani zagnani najprije iz njihovih položaja zapadno od Barcarole, pa su naše čete proistile takodjer po sedamsatnoj bitci šume na sjeveru od Monte Cimona, te su zauzele vrhunac toga brda.

U gornjoj dolini Posina bio je osvojen Bottale.

Naši su kopneni letioci napali bombama stanice u Perima, Schiju, Thieni, Vicenzi, a pomorski letioci ljetalište i unutrašnju luku u Gradežu. Po noći je bacio neprijateljski zrakoplov veliki broj bomba na Trst, koji nijesu nikoga ozlijedile, niti su nanijele ikakove štete.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 26. svibnja (D. u.) Službeno se javlja:

Naša je podmornica jutrom od 23. o. mj. bombardovala vrlo uspješno važnu talionicu željeza u Portoferraju na otoku Elba. Na našu su vatru odvratile bez uspjeha obalne baterije. Prigodom bombardovanja potopila je podmornica talijanski parobrod „Washington“.

C. i K. zapovjedništvo mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Napadaj s ručnim granatama, što su Turkosi izveli na zapadu od vrha 304, bio je suzbijen. Na istočnoj obali Moze nastavili smo navaljivanje, te smo uspješno proširili svoje položaje zapadno od kamenoloma, prešli smo razvaline Thiaumonta i suzbili smo dalje neprijatelja na jugu od tvrdje Douaumont. Dobili smo drugih 600 zarobljenika i 12 strojnih pušaka. U okolici Loivra, sjeverozapadno od Reimsa, poduzeli su Francuzi bezuspješni napadaj sa plinovima.

Istočno i balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26 svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema promjene u opće.

Kaukaska fronta.

Okršaji izmedju ophodnja na raznim mjestima.

Na maloazijskoj obali.

24. su svibnja bacila dva neprijateljska ljetala na način torpeda 16 bomba na nastanjenu četvrt grada Smirna, te su uništila nekoliko kuća. Ranjene su bile 3 žene i 1 dijete, a 3 su muškarca ubijena.

Sa ostalih fronata nema nikakove važne vijesti.

BRZOJAVI.

Rat.

Talijanski gubici na časnicima.

„Vossische Zeitung“ donaša: Zarobljeni pukovnik 64. pješad. pukovnije imao je pri sebi neku zapovjed 35. divizije. U miru broji talijanska vojska samo 25 divizija, kojima nadolazi u vrijeme rata još 12 domobranskih divizija. 35. divizija je bila dakle podignuta za vrijeme rata te joj bijaše dodijeljena aktivna jedna pukovnija, koja je imala da skupini dade veću unutrašnju snagu. Iz istoga razloga bijahu pukovnije mobilnoga domobranstva priklopljene aktionim divizijama. Početkom svibnja navadjale su talijanske novine 3008 mrtvih časnika, medju njima 5 generala, 166 štabnih časnika, 554 kapetana. Povisi li se taj broj, nakon posljednjih bojeva, na samo 3200, proizlazi po pravilu razmjera 1:4 broj od 12.800 ranjenih časnika, a ubrojivši zarobljene časnike ukupni gubitak od 16.800 časnika. Broj aktivnih časnika, ubrojivši liječnike, upravne činovnike i računare morao bi u miru iznašati oko 14.000, ali nije bio postignut. Pričuvnih časnika bijaše od prilike 8000, domobranskih oko 6000, a pučkoustaških časnika oko 7000. Svega ukupno dakle oko 35.000. Skoro polovica je dakle ispala. Pučkoustaški časnici bivaju djelomice nadomješteni sa starim podčasnicima, kojih i onako nepreveliki broj biva na taj način znatno smanjen. Nakon četvrte sočke bitke bijaše stvoreno nekoliko novih skupina, koje ne stoje u nacrtu. Broj časnika i podčasnika, koji nije dostojao niti za redovite skupine, nije stoga mogao da na nikakov način postigne željnu visinu te mobilne talijanske skupine trpe na pomanjkanju časnika, koje mora da je pogibeljno za unutrašnju snagu četa. U pet. od političkih ciljeva prouzročenih ofenziva proti sočkoj fronti, izgubili su Talijani 700.000 momaka i polovicu časničkog zbora, a onda je protiv njih nadošao austrougarski udarac.

Francuski zračni napadaj u Macedoniji.

Solun, 26. (D. u.) Reuterov ured javlja: Francuski su letioci napali bombama Xaati, Veles i Üsküb. Nanijeli su šteta. Povratili su se neoštećeni.

Balkan.

Vojni pozivi u Rumunjskoj.

Bukarešt, 26. U službenim se listovima nalazi poziv godišta 1914. na djelatno službovanje.

Otpust sedam godišta pričuvnika u Grčkoj.

Hamburg, 26. Iz Atene javljaju „Hamburger Fremdenblattu“: Vlada je zaključila, izakako je zaključen poziv novaka godišta 1916, da otpusti sedam godišta pričuvnika.

„Narodna vlada“ pod vodstvom Majoresca?

Budimpešta, 25. „Esti Ujsag“ javlja: Majorescu, bivši rumunjski ministar-predsjednik, izjavio je u listu „Kara“, koji izlazi u Bukareštu, da je prihvatio predsjedništvo narodne vlade, koja se ima u skoroj budućnosti osnovati. Rumunjska da će iza nove vlade nastaviti neutralnu politiku. Majorescu je zatim pripovijedao, da je Bratianu velikim taktom i patriotizmom vodio izvanjsku politiku zemlje i pokazao, da se Rumunjska ne može upustiti u političke pustolovine. Bratianu da je sam umolio Majoresca, da preuzme predsjedništvo narodne stranke te da je sam nastojao, da izgladi nesuglasice izmedju različitih stranaka.

Odstup talijanskog poslanika u Bukareštu.

Lugano, 26. „Secolo“ javlja: I talijanski će poslanik u Bukareštu po svoj prilici odstupiti. I na mjestu poslaništvu dodijeljenog će vojnog ataseja isto tako nastati promjena.

Kralj Nikola proti svom sinu.

Bordeaux, 25. (Vijest Agence Havas.) Kralj Nikola upravio je crnogorskom ministru predsjedniku Radoviću ovo pismo:

Gospodine predsjedniče! Da izbjegnem, e bi se boravak moga sina princa Mirka u Beču, koji prema novinskim vijestima boravi ondje bolesti radi, na krivi način tumačio, držim potrebitim, da obavjestim vlade naših moćnih saveznika posredovanjem njihovih kod nas ovlaštenih zastupnika, da ja nikako ne odobravam toga putovanja i strogo odsudjujem svaki eventoalni postupak koji bi išao za tim, da bude Crnagora imala prema našim neprijateljima ma bilo kakvih obveza.

Izvolite osim toga rastumačiti, da princ Mirko temeljem naših ustavnih zakona, osobito članka 16 našega ustava nema nikakve službene časti te da ne može imati nikakvog zakonitog utjecaja u Crnojgori.

Osim toga prestaju oni ministri, koji su ostali u Crnojgori iza sastava novog kabineta biti članovi vlade. Isto tako nijesu prije mog odlaska primili od mene nikakvih punomoći, koje su spomenute u gore navedenom članku 16. Oni se sad vraćaju medju jednostavne činovnike naše mile domovine, koja će uz božju pomoć i pomoć naših hrabrih i slavnih saveznika doskora ugledati svoju tako zaželjenu uspostavu.

Ententa.

Sasonov o Rumunjskoj.

Budimpešta, 25. Ruski ministar vanjskih poslova izjavio je nekomu suradniku bukareštskog lista „Journal des Balcans“, da je velika čežnja za slobodom i neovisnošću u Rumunjskoj omogućila, te se je Rumunjska mogla oduprijeti spletkama središnjih vlasti“, što da će dovesti do ostvarenja rumunjskih ideala. U posljednje je vrijeme rusko javno mnijenje uzrujano radi ugovora sklopljenog medju Rumunjskom i središnjim vlastima. Ako se ta pogodba čini sa rumunj.-gosp. stanovišta shvatljivom, to je ipak i od političke važnosti, jer omogućuje središnjim vlastima nastavak rata. Rusija ne traži u Rumunjskoj svoj novčani trg, već samo lojalno prijateljstvo. Onoga dana, kada se Rumunjskoj bude činilo shodnim, da radi ostvarenja svojih političkih ideala stupi u rat, naći će saveznike u Rusiji i njezinim prijateljima. Rat će trajati, dok ne bude Njemačka razabrala, da su sva njezina napinjanja beskorisna. Prije se o miru ne može govoriti.

Francuski glas proti amerikanskim nastojanjima o miru.

Budimpešta, 26. „Radio-agentura“ javlja iz Pariza: List „Temps“ bavi se u jednom uvodnom članku o mirovnim nastojanjima Wilsonovim, te ih naziva preuranjenima. U ovaj čas nije mjesta posredovanju, jer bi takav mir bio njemački mir, što bi značilo gubitak za slobodu i pravo četvornih saveznika.

Iza ustanka u Irskoj.

Asquithove izjave u donjoj kući.

Roterdam, 24. Prema listu „Daily News“ podat će u četvrtak u donjoj kući Asquith izjavu o irskim prilikama. List je mnijenja, e bi se moglo zbiti, da se odgode sve rasprave o upravi Birrelovoj. Asquith da će se izjaviti sa stanovišta, u širokim krugovima gojena očekivanja, prema kojima moraju posljedji dogodjaji u Irskoj doći do sredjenja na širokoj podlozi tako, da se praktički pokuša vladati Irskom uz privolu svih irskih stranaka. No te su vijesti možda odviše pretjerane, u koliko se odnose na takova očekivanja. Prave se poteškoće ne smiju očekivati od irskih vodja u Londonu, nego prije od stranaka u Irskoj. Medjutim su započele privatne rasprave sa vodjama t. zv. Ulster-stranke. U koliko se tiče vodja tih stranaka u Londonu, to su oni sada skloniji, da se upuste u pregovore, nego prije. No pitanje je, da li će moći za sebe predobiti i svoje pristaše u Ulsteru. Danas govori Asquith u kabinetu o irskoj politici. „Daily Telegraph“ priopćuje, da će Asquith pokušati, da upozna mnijenje onih, koji hoće s njim zajedno da rade glede sporazuma. Asquith je govorio jučer već sa Redmondom, Lloyd Georgeom i Devlinom.

Engleski radnici i vojna dužnost.

Rotterdam, 25. List „Rotterdamsche Courant“ javlja iz Londona: Radnička stranka namjerava, ako bude zakon o vojnoj dužnosti povraćen donjoj kući, glasovati proti promjeni, koju je gornja kuća u nekim točkama zakona prihvatila. Tom se promjenom snizuje vrijeme čekanja za otpuštene radnike od dva mjeseca na dvije sedmice. Radnici misle, da dvije sedmice nijesu dostatne, da se potraži nova služba. Oni se boje, e će gospodari zlorabiti taj promijenjeni zakon. Predloženo je već kod vlade, da se uspostavi prvobitni tekst zakonske osnove.

Prema listu „Daily News“ nadaju se doskora važnoj radničkoj konfenciji, koja će dalje vijećati, kakav utjecaj ima zakon o vojnoj dužnosti na radničko pitanje i na druga pitanja, koja proizlaze iz rata. Radnici su uložili mnogo rezolucija kod nacijalnog radničkog odbora, u kojima traže saziv konferenciji. Parlamentarno povjerenstvo strukovnog odbora kongresa predlaže, da oslobodi povoljan broj vodja i propagandista od nove vojne dužnosti, da ne bude smetnje u radu strukovnog saveza, prije svega u koliko se to tiče odnošaja sa municijonim odjelom i vladinim mjestima. Appleton, tajnik združenih strukovnih saveza, uložio je više predloga, kojima je svrha, da se po mogućnosti što više umanje štetne posljedice poziva vodja saveza pod oružje.

I. H. Thomas, poznati član radničke stranke u donjoj kući, kazao je na sastanku željezničara u Bradfordu o vojnom zakonu, da je član ustavne stranke i stoga da mnije, e zakon, ako ga jednom demokratska vlada prihvati, može da bude opozvan samo ustavnim sredstvima. On dakle da ne može, premda se je tako žestoko borio proti tomu zakonu, kako je samo mogao, upotrebiti strančarski stroj, da osujeti prisilno novačenje.

Dnevna zapovjed talijanskog kralja prigodom 24. svibnja.

Rim, 25. (D. u.) Kralj je izdao prigodom jučerašnje godišnjice dnevnu zapovijed vojsci i mornarici gdje kaže: „Pred godinu je dana stupila vojska oduševljenjem u rat, da se bori uz bok s junačkim saveznicima protiv drevnog neprijatelja i da ostvari nacijonalne težnje. I borila se je vojska i pobijedila u 100 bojeva, svladavši svakovrsne poteškoće, ali domovina zahtijeva od nje novih napora i daljnjih žrtava. Kralj ne dvoji, vojska će znati da poda novih dokaza hrabrosti i duševne snage. A zemlja podupire vojsku u njezinoj teškoj zadaći gorljivim sudjelovanjem i divnim pouzdanjem i mirom. „Ja molim“ svršava kralj, neka nas prati najlijepša sreća u budućim borbama, isto onako kao što vas prati moje neprestano sjećanje i zahvalnost“.

Tobožnja talijanska pobjeda na moru.

Lugano, 25. (D. u.) Agencija Stefani javlja: „Oboružani je talijanski motorni čamac potopio na gornjem Jadranu neprijateljski motorni čamac, te mu je posadu zarobio“.

To se označuje s nadležnog mjesta, kao neistinito. Pravo je, da je bio a. u. motorni čamac nalećen i oštećen od dvih oklopljenih neprijateljskih motornih čamaca i da je njegova posada od trojice njih bila zarobljena. Ali je pojava a. u. ljetala prijetila neprijateljske oklopljene motorne čamce, da ne odvezu oštećeni naš motorni čamac, koji je bio spašen zajedno sa svojom strojnom puškom i zastavom.

Umirovljeni talijanski general.

Rim, 26. (D. u.) Službeno: General-poručnik Roberto Gorlati, koji je vodio prvu skupinu vojske, koja operira u južnom Tirolu bio je odredbom ministarskog vijeća umirovljen.

Glasovi talijanske štampe.

Lugano, 25. (D. u.) „Corriere della Sera“ je jedina novina, koja posvećuje uvodni članak godišnjici ratnog navještenja, ističe kako je bio rat potrebit, te izriče nadu da će se sada priznati Talijanima ono što su učinili i poteškoće, što su ih svladali. Raspoloženje se u Italiji očituje najbolje iz te činjenice, što su se morale dementirati glasine, da će izostati svako slavlje prigodom njihovog 24. svibnja. „Giornale d' Italia“ izdaje na talijanski puk ovaj proglas: Svatko mora da bude uvjeren, kako vlada ne pretjeruje niti na jednu stranu, niti na drugu, kako ona nije ni optimistička, ni pesimistička, nego kaže uvijek istinu, a da ništa ne prešuti. List ističe, kako je potrebito obuzdavanje i nadziranje unutrašnjih neprijatelja, te kaže doslovno: Od početka se austrijske ofenzive ponašaju nekoji ljudi, a medju njima i po koji zastupnik, upravo apsurdno i nepatrijotički.

Čitava talijanska štampa opominje pučanstvo da bude hladnokrvno i obećavaju mu bolju budućnost iza tog vremena kušnje. „Il Giornale d' Italia“ napada članak lista „Secolo“ gdje kaže da tek sada počimlje pravi rat. „Secolo“ piše doslovce: „Nije dugo, što su Francuzi pitali, gdje su im saveznici. Sada smiju da Talijani isto pitaju“.

„Il Popolo d' Italia“ izjavlja: „Snažnije austrijske navale i talijanski porazi jesu spasonosni, te su bili upravo nužni. Tako će otresti talijanski narod za sebe mlohavost, te će si izvojštiti pobjedu“.

„L' Idea nazionale“ ističe zadovoljno: „Napokon odlučuje se ponovno o svjetskoj povjesti na našim granicama. Napokon Austrijanci dolaze. Napokon gleda čitavi svijet na nas, nakon što se nije više niko na nas osvrtao!“

Lugano, 25. (D. u.) „Corriere della Sera“ piše: Neprijatelj čini svoja najglavnija naprezanja u gornjoj Vicentinskoj. Naše uzmicanje na tim središnjim položajima moraju po sili da slijede takodjer i čete na krilima. Glavno je ovo u takvim bitkama na uzmaku, da ostane fronta jedinstvena i složna. Naše nas neprestano uzmicanje stoji bolne gubitke osobito na topovima, ali se ono obavlja u sustavnom redu.

„Seccolo“ piše: Napustiti dolinu Posina bilo je jedino, što se moglo učiniti nakon što smo izgubili sustava Campomolonskih utvrda. Žrtva je doista gorka, ali je bila neuklooiva. I ispražnjenje doline Astico spada medju posjedice a. u. ofenzive u odsjecima Arsiero i Settecomuni, jer nijesmo mogli da ih branimo više, nakon što im je ostao lijevi bok nezaštićen. Nužno je bilo povući liniju na visoravni Settecomuni, jer su vrlo izloženi njezini najjužniji položaji.

Neutralne države.

Nizozemski glas o austrougarskim uspjesima.

Rotterdam, 25. List „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ zaključuje odulji jedan članak, koji se odnosi na godišnjicu talijanskog rata, primjedbom, da ovim ratom nije bio podignut vojnički ugled, kako se je narod nadao, nego nasuprot ugled austrougarske monarkije. List naglašuje, da je monarkija uza sve napadaje Talijana bila sposobna za velike čine na drugim frontama.

Dogodjaji na moru.

Rim, 26. (D. u.) Agencija Stefani javlja o potopljenju talijanskih parobroda „Levanzo“ (3713 t), „Washington“ (2820 t) i „Birmania“ (2215 t). Posade spašene.

*

London, 26. (D. u.) Lloyd javlja: Neprijateljska je podmornica oštetila talijanski parobrod „Teresa“.

*

Bern, 26. (D. u.) „Temps“ prima iz Madrida: Posade brighta „Erminia“, koji je bio potopljen od neprijateljske podmornice na svojem putu u Baltimore, iskrcala se je u Barceloni.

Amerika.

Wilsonova akcija za mir.

London, 26. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Washingtona: Osobe, koje polaze Bijelu kuću i koje su govorile s Wilsonom o položaju, izjavile su slijedeće: Wilson smije posredovati samo u slučaju, da dospije sa zaraćenicima do sporazumljenja o uvjetima pod kojima bi se izmirili.

Takozvani mirovni govor Wilsonov.

Berlin, 26. O takozvanom „mirovnom govoru“ Wilsonovu misle u ovdješnjim amerikanskim krugovima, da će Wilson pristupiti izvedenju svojih mirovnih osnova tek tad, izakako postigne diplomatički uspjeh proti Engleskoj. U dobro upućenim diplomatskim krugovima u Washingtonu takodjer su mnijenja, da će Njemačka stupiti u pregovore tek na temelju praktičkih ratnih uspjeha. Vojna za izgladnjenjem mora da se isključi. Njezin neuspjeh već su upoznali u Londonu. Uzima se, da će u tom smislu utjecati Wilson na Englesku.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 25. Službeni izvještaj od 24. svibnja:

Zapadna fronta.

U večer od 23. južno od Kreva, upalili smo lagum i zaposjeli smo njegovu rupu. Kod Kuhačke Vole (34 km sjeveroistočno od Rafalovke, dijelovi su naše pukovnije, poduprti topništvom, protjerali Nijemce preko rijeke Višjeluke, koja pritiče u Pripjec, te su uništili od mala izgradjene opkope. Sjeverno od Bučca, na Stripi, opstreljavalo je naše topništvo šrapnelima, u kojima su se našli komadi stakla. Na ostaloj fronti nema promjene.

Francuska.

Paris, 24. Službeni izvještaj od 23. svibnja u 3 sata popodne:

Kod Verduna porasli su njemački protunapadaji do izvanredne žestine na čitavoj fronti. Nije još moguće ustanoviti kolika je sila četa sudjelovala u tim napadajima.

Na lijevoj obali Moze, nakon opstreljavanja iz topova krupnog promjera, koje je potrajalo čitavo jutro, napadali su Nijemci više puta na naše položaje na zapadu i na istoku od Mort-Homma s velikim masama. Prva je navala bila pokošena vatrom naših strojnih pušaka i topništva s krvavim gubicima, a da neprijatelj nije ni došao do naših redova. Sličnom je bijesnom navalom o sedmoj uri na veče stupio neprijatelj u zapadne jarke ali smo ga odmah suzbili protunavalom. Naša je protunavala protjerala sasvim neprijatelja, koji se je nalazio na desnoj obali.

Područje je Haudromont-Doumont bilo kroz čitavi dan pozorište pogubnog boja. Pomnoženi njemački napadaji, koji su se uvijek počimali najsnažnijom topovskom pripravom, bili su svi uzaludni usprkos sveg naprezanja, te su položaji što smo jučer osvojili, osobito onaj u douaumontskoj tvrdji, ostali čvrsto u našim rukama. U tom smo području uhvatili preko 300 zarobljenika. Na ostaloj fronti obična topovska paljba.

Zračna djelatnost: Kod Fournesa naše je ljetalo oborilo njemačko vatrom iz strojne puške. Ono je palo kod Beaumonta u naše redove, a upravljač, koji je bio tekom borbe teško ranjen, srušio se je u neprijateljske redove. U okolici Luige bilo je napadnuto naše ljetalo od triju neprijateljskih; oborilo je jedno od njih, a ostala je dva protjeralo.

U 3 sati popodne: Kod Verduna potrajala je bitka kroz čitavu noć izvanrednom žestinom na jednoj i drugoj obali rijeke Moze. Na lijevoj su se obali Moze izjaiovila posve dva ogorčena njemačka protunapadaja protiv naših položaja „na vrhu 304. Osobito na zapadu od vrha 304 mnogo su upotrebljavali Nijemci bacanje plamena, te su tako uzmogli da prodru u francuski opkop. Ali svojom smo protunavalom prisilili neprijatelje da ostave sve osvojene položaje.

Na istoku, a da je i bio pripravljen snažnim topovskim pucanjem, njemački se je napadaj skršio u našoj vatri, te nije mogao da dospije do francuskih redova. Na desnoj obali traje borba velikom žestinom u odsjeku Thiaumont-Douaumont. U ponovljenim je navalama, koje je poduzeo s velikim masama tekom noći pretrpjeli su Nijemci goleme gubitke. Uspjelo im je, da osvoje natrag jedan jedini jarak sjeverno od prije izgubljene šume Thiaumont. A Francuzi su održali svuda svoje položaje.

U nutrinji tvrdje Douaumont suzbili su Francuzi Nijemce još dalje protiv najžilavijeg opiranja. Neprijatelj se drži jedino u sjeveroistočnom kutu tvrdje. Na visočinama uz Mozu uspjela je Francuzima po sve nenadna navala. Na ostaloj je fronti noć mirno prošla.

Belgija.

Paris, 24. Kod Dixmuidena opstreljavali su Nijemci naše položaje opkopnim ratnim sredstvima. Na uzvrat upravili smo razornu vatru na neprijateljske utvrde i baterije.

Italija.

Rim, 25. Službeni izvještaj od 24.:

U dolini Lagarina kroz jučerašnje popodne snažno opstreljavanje čitave naše fronte na obim obalama rijeke Ečave. Malena neprijateljska četa, koja je kušala da napreduje na skupove iz Lizzane prama Marcu, bila je suzbijena vatrom naših topova. Na večer napadaj uz dolinu Vallarsa protiv brda Monte di Mezzo, bio je suzdržan od naših četa. Izmedju dolina Terragnolo i Astico obično opstreljavanje. Već je u redu obavljeno ispražnjenje gornjih dolina rijeka Posina i Astico. Naše se čete utvrdjuju na obrambenoj iiniji u kotlini Arsiero; topovi, koje nijesmo mogli odvući sobom, bili su uništeni. Izmedju Astica i Brente započeo je jučer neprijatelj jaki pritisak na naše položaje istočno od Vallarsa. U Sugani nastavilo se je i jučer polagano i u redu uzmicanje naših četa na glavnu obrambenu liniju. U Karniji žestoki topovski dvoboj na gornjem toku rijeke But. Uz ostalu frontu nikakovog važnijeg dogodjaja. Neprijateljska su ljetala bacila bomba na stanicu u Karniji učinivši nekoliko žrtava i nešto štete.

Domaće Vijesti.

Iz Banovine.

Tati u kapelici sv. Jurja u Zagrebu. Nije prvi puta, da su nekoji bezdušni lupeži provalili u kapelicu sv. Jurja u Zagrebu, odbili blagajnicu za milodare i pokrali iz nje novac. Upravitelj sv. Marka, Vilim Giorgis, prijavio je redarstvu, da se je taj čin i ovih dana ponovio, pa je redarstvo odredilo potragu, koja je dosele ostala bez uspjeha.

Cvijetni dani i pučka svečanost „Prehrane“ i Vojničkog doma. U subotu dne 1. i nedjelju dne 2. srpnja obdržavat će se u Zagrebu „Cvijetni dani“ u korist „Društva za prehranu siromašnih obitelji mobilizovanih vojnika“ i Vojničkog doma“. Svršetak svečanosti bit će u nedjelju dne 2. srpnja poslije podne sa krasnom pučkom svečanosti na trgu Franje Josipa.

Otrovala sina — a onda si pokušala oduzeti život. Zagrebačka „Hrvatska“ donosi pod nadnevkom 23. t. mj.: Oblasti imati će pune ruke posla, da unesu svijetla u vrlo tragičnu dogodovštinu, koja se je odigrala u Mitrovici i u Zagrebu. Ta užasna drama pokrivena je jošte za sada koprenom tajne, te se mora na čistac izvesti, koji su uzroci bili, da je majka dala sinu otrov, da ga na taj način liši života i spremi na drugi svijet. Evo, što se dogodilo: Jučer na večer javilo je redarstvo u Mitrovici telefonom ovdješnjem redarstvu, da je 21. o. mj. u jutro tamošnja gostioničarka Zora Maldini otputovala u Zagreb k svojim rodjacima u Ilici kbr. 179, a nakon njezinog odlaska, da je naglo preminuo njezin 5-godišnji sin Dragutin Maldini.

Budući da je mitrovačko redarstvo posumnjalo, da je po srijedi zločin, to je zamolilo naše redarstvo, da potraži Zoru Maldini. Službujući redarstveni agent Franjo Martinjak dobio je nalog, da potraži Zoru Maldini. On se je uputio u Ilicu kbr. 179, gdje je doista našao Zoru Maldini, koja mu je prigodom preslušanja priznala, da je prije svog odlaska iz Mitrovice otrovala svoga sina Dragutina, a to je učinila za to, jer je odlučila počiniti samoubojstvo. I doista u tom času posegla je Maldinijeva u džep i izvukla britvu, kojom si je prerezala na lijevoj ruci žilu. Zora Maldini otpremljena je u bolnicu milosrdne braće, gdje je pridržana na liječenju. Medjutim je danas mitrovačko redarstvo telefonom javilo, da je Dragutinu počelo bilo kucati, te nije izključena mogućnost, da će ostati na životu. Dok dodje Zora Maldini k svijesti preduzeti će se š njome preslušanje.

Razne Vijesti.

Deficit austrijskog Lloyda. Prigodom glavne godišnje skupštine tršćanskog parobrodarskog društva „Austrijski Lloyd“, što se je držala dne 17. t. mj., ustanovljeno je, da su gubitci društva za god. 1915. iznašali 5,017.840 kruna.

Görgei umro. Iz Budimpešte javljaju, da je umro poznati Görgei, koji je bio jedan od vodja madžarske revolucije.

Iza Krfa Kavala. Po pripovjedanju nekojih odličnih Grka, koji su se pred nedavno vratili iz Kavale, spremaju se ententine čete na okupaciju Kavale, valjda u iste svrhe, koje su ih vodile kod okupacije Krfa. Grčko je pučanstvo uznemireno.

Saveznici prvog i drugog razreda. Časopis „La Belgique Independante“ donaša slijedeću vijest, što će vrlo dobro poslužiti za karakteristiku odnosno stanovitih francuskih krugova prema srpskim zahtjevima sa Jadranu: Pred nedavno objelodanila je neka pariška novina članak o pitanju Jadranskoga mora, kojemu je htjela pridodati dvostruku kartu, i to jednu, koja bi imala odgovarati željama Italije, dok drugu, koja bi zadovoljila Srbe. Prvu je cenzura propustila, dok je drugu zaplijenila. Kad je urednik, razočaran ovom dvojakom mjerom, pohitio srpskom poslaniku Vesniću, da mu to saopći, odgovorio je taj malankolički: „Ah to nije prvi put, gdje opažamo, da postoje saveznici prvog i drugog razreda“.

Grci sele iz Soluna. Grčke novine javljaju, da stanovnici Soluna ostavljaju grad i da sele u masama u Atenu i druge grčke gradove. Povod toj nagloj selidbi dale su uznemirujuće vijesti, koje stižu u Solun. — I opeta znak, koji dade slutiti, da idemo u susret skorim velikim dogadjajima na Balkanu.

Francuski pukovnik o našoj ofenzivi na južnoj fronti. Francuski je pukovnik Rousset izjavio, da je austrougarskoj ofenzivi na talijanskoj fronti svrha, da osujeti svaku ofenzivu četvornog sporazuma, ili da joj barem meće zapreke i pomrsi.

Bezdušna žena. Pred nedavno vodila se je u Speciji u Italiji rasprava protiv neke žene, koja je htjela na slijedeći podli način otrovati svog muža na ratištu. Taj je svoj zločin htjela izvršiti da je mužu poslala otrovanih slastica. Muž ih srećom nije jeo, al je dao jedan dio slastica svojim drugovima, od kojih su dvojica preminuli. Žena je svoj čin priznala uz izjavu, da se je htjela na taj način riješiti svoga muža.

Bezobzirni postupak Francuza u Grčkoj. Kako se iz Soluna javlja, reć bi da se Francuzi u Grčkoj ćute kao na svom vlastitom tlu. Iz bojazni i u svrhu da zapriječe njemačkim i bugarskim četama, da ne izvedu pobočni napadaj, probili su nasipe Vardara, čime je nanešena ogromna šteta seljacima uslijed velikih poplava, koje su time prouzročili. Poplavljeno je područje od Topsina do Jaminskog jezera i Kararemaka. Umjetna poplava posve je uništila mjesta Nealmagara, Kirčala, Kaili, Janicides, Krulakin i Zorbas. Šteta iznaša preko pet milijuna kruna. Ententa tješi ogorčeno pučanstvo i grčku vladu, da će štetu nakon rata nadoknaditi.

Jednu žigicu manje. Koliko bi se dalo na godinu prištedjeti, kad bi svi, koji žigice rabe, potrošili samo jedau žigicu na dan manje, izračunao je neki Vernon Wraggea, koji je time pozabavio slušatelje prigodom nekog javnog predavanja. Evo, kako to on računa: Dnevno rabi najmanje 25 milijuna ljudi šibica. Kada bi svaka osoba dnevno samo jednu žigicu manje rabila, nego do sada, bilo bi s time uštedjeno 500.000 škatuljica. U godinu dana bi se prištedilo 182,500.000 škatuljica ili 730 milijuna kruna.

Ruska zabranjuje izvoz u Rumunjsku. Rumunjski list „Seara“ javlja, da je uslijedila stroga ruska zabrana, prema kojoj je zabranjen izvoz bilo kakve robe iz Rusije u Rumunjsku. Obustavljen je transportni promet sa robom za Rumunjsku.

Francuzi o talijanskom vodjenju rata. Povodom zadnjih poraza Talijana na tirolskoj fronti počeli su francuski listovi otvoreno i oštro kritikovati talijansko vodjenje rata. „Temps“ piše: Mi smo pretpostavljali, da će naši saveznici moći davati u brdima jak otpor. Nego reć bi, da smo se u svojim računima prevarili, jer nam sada stižu vijesti, da su mnogi talijanski položaji u rukama austrijske vojske. Vijesti doduše nisu jošte potvrdjene, a ne možemo ni vjerovati, da je u istinu tako, jer bi bilo nepojmljivo, da talijanski vodje, koji su dobro znali za neprijateljske položaje i iz bliza je promatrali, ne predusretnu napad, kad i ne bi bili u stanju, da svoje prvašnje položaje povrate.

Iz nedavne prošlosti širjih talijanskih krugova. U dokaz kakovo je raspoloženje vladalo u nedalekoj prošlosti u širjim talijanskim krugovima, poslužuje nam članak talijanskog lista „Popolo d' Italia“, koji traži od vlade, neka bi posvema oslobodila od vojničke dužnosti one intervencijoniste, koji vrše aktivnu vojnu službu, da uzmognu paralizirata u gradjanskim krugovima sve veći upliv neutralista kao i onih pristaša mira, koji žele mir makar i pod cijenu sramote i uzaludnosti sviju dosadanjih žrtava. U ostalom i cenzura još uvjek veoma oštro susreće javno istupanje, te je „Avanti“ opet većim dijelom zaplijenila, premda je prošlog tjedna pustila više slobode vijestima te izjavljenim nastojanjima, koja se odnose na mir.

Rad odbora zavoda za promet žitom. Pred nedavno sastao se je u Beču odbor zavoda za promet žitom u ratno doba, koji se je uz mnoge druge važne zaključke izjavio i za to, da se ima načelo državnog monopola proširiti i na krumpir, grahoricu i proju. Zaključio je takodjer, da se ima nastojati o ustrojstvu centralne komisije za opskrbu pučanstva hranom, u kojoj bi morali biti uz državne činovnike i stručnjaci iz praktičnog gospodarskog života. Istaklo se je nadalje želju o sporazumu obiju vlada, austrijske i ugarske, glede jednakomjerne podjelbe svih životnih namirnica.

Češki zastupnik riješen. Kako je poznato, bio je bivši češki zastupnik dr. F. S. optužen radi veleizdaje i osudjen od vojnog suda u Beču na 5 godina teške tamnice. Sada javljaju iz Brna, da je kasacioni sud, uslijed ništovne žaobe uništio osudu i riješio dr. F. S. i jošte 28 djaka iz Brna.

Urednik „Corriere della Sera“ o mržnji protiv Italije. Urednik „Corriere della Gera“ tuži se u svom listu, da je na svom putovanju po neutralnim državama naišao svuda na slabo shvaćanje i cijenjenje talijanskih zasluga u svjetskom ratu. U Rumunjskoj i Ruskoj, jadikuje urednik, posve su nepoznate zasluge naše vojske u ovom velikom ratu, dok se u Grčkoj goji otvorena mržnja protiv Italije. U Švedskoj se i Norveškoj za Italiju i ne pita, ili se to čini samo sa nekom sažalnom ironijom. Iza ovih i sličnih jeremijada traži uzroke tom neshvaćanju u neutralnim državama, pa dolazi do zaključka, da je tome kriva u prvom redu manjkava propaganda u stranim državama, košto i pretjerana skromnost Italije (ako nije nikada istinu rekao, u potonjoj je izjavi andjeo!). Zaključuje, da bi se moralo više bučiti (u tom su majstori!), jer da će Italija jedino na taj način svrnuti pozornost svijeta na svoje uspjehe na bojnim poljanama, na svoju veliku misiju u svjetskom ratu i na sebe samu.

Sjećajte se Crvenog Križa!

Godina II. — Broj 318.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 28. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Sveudiljno prodiranje naših četa u Italiju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nema ništa nova.

Talijansko bojište.

Oklopljena tvrdja Casaratte, koja pripada obrambenoj skupini Arsiero i koja zatvara puteve neposredno na jugozapadu od Barcarole, nalazi se u našim rukama. Poručnik je Albin Mlacker 14. saperskog generala prodro sa svojim ljudima, ne mareći za opstreljavanja sa dviju strana, u tvrdjavu, zarobio je neprijateljskoga sapera, koji je htio da ju baci u zrak, te je tako osvojio tri neoštećene oklopljene haubice i dva lahka topa. Sjeverno od Asiaga osvojile su naše čete Monte Moschizze i pogranični greben južno od doline Sugane, te su prodrle sve do Cima Maore.

Broj na bojištu zaplijenjenih topova povisio se je na 284.

Na Monte Siefu i Krnu bili su suzbijeni svi neprijateljski napadaji.

Jugoistočno bojište.

Kod Ferasa su pokušali Talijani da zapale mjesta koja leže na sjevernoj obali rijeke Vojusa. Protjerale su ih naše ophodnje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 27. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeverno od kanala La Bassée prodrla je naša ophodnja kod Festuberta u neprijateljske položaje, uhvatila je zarobljenika i se je po tom vratila bez gubitka.

U Argonama življe lagumanje, kojim smo razorili na velikoj širini neprijateljske jarke.

Lijevo od Moze uspjelo je Francuzima da prodru za čas u svoju jedan kut Cumieresa. Kad smo ih odanle protjerali, uhvatili smo 53 zarobljenika.

Na desnoj nam je obali Moze uspjelo uznapredovati sve do vrhova na jugozapadnom rubu šume Thiaumont.

Izjalovile su se posvema dvije neprijateljske navale protiv položaja, što smo ih od mala osvojili južno od tvrdje Douaumont. U borbama na jugozapadu i na jugu od te tvrdje zarobili smo od 22. o. mj. 48 časnika i 1943 momka.

U ostalom ništa osobito.

Vrhovno vojno vodstvo.

Izvještaj njemačke mornarice.

Berlin, 27. (D. u.) Zapovjedništvo mornarice javlja službeno:

U noći pred 26. o. mj. skupina je njemačkih ljetala napala iz nova rusku ljetalačku stanicu u Papenholmu na otoku Ösel. Pogodila je kod toga više puta svoj cilj, najčešće u samoj stanici. Pored najžešćeg opstreljavanja vratila su se sva ljetala neoštećena.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 26. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

23. i 24. svibnja nije bilo ništa osobita. Na fronti Dojran-Gjevgjeli obostrana topovska djelatnost. Naše je topništvo ušutkalo neprijateljsku bateriju na jugu od sela Maja-Dagh, te je istjeralo neprijateljske strijelce iz njihovih jaraka na zapadu od sela. Naša je ophodnja protjerala francusku ophodnju iz sela Palmić.

Neprijateljska su ljetala bacila 24. o. mj. jednu bombu na Gjevgjeli, drugu južno od sela Petrovo, a da nijesu nanijela nikakove štete. Pet je neprijateljskih ljetala bacalo bombe na Xanthi i na njegovu okolicu. Nekoliko je stanovnika ranjeno. Naše su zračne sile napale neprijatelja, te su ga prisilile hitro da se vrati. Jedno se je neprijateljsko ljetalo spustilo vrlo oštećeno na grčko zemljište.

BRZOJAVI.

Rat.

Talijanske laži.

Beč, 27. (D. u.) Opovrgava se vijest agencije Stefani, po kojoj dvije su talijanske torpednjače prisilile na večer 23. o. mj. u gornjem Jadranu a. u. lovce torpednjača da se odaleče, pogodivši ih tobože više puta punim hicem. Sa mjerodavnog se mjesta ustanovljuje, da je jedna od naših sprednjih torpednjača, a ne lovac torpednjača, susrela dvije neprijateljske torpednjačke, koje su velikom parom vozile prama talijanskoj obali. Otvorila se je vozeći dalje kratka topovska pucnjava koja nije potrajala niti jednu čitavu minutu. Naša je torpednjača zadobila ne više punih hitaca, nego samo par postranskih hitaca; a ona je pogodila najmanje jedanput ravno u neprijateljsku torpednjaču.

Austro-Ugarska.

Pismo našeg cara nadvojvodi Leopoldu Salvatoru.

Beč, 27. (D. u.) „Streufflers Militärblatt" javlja: Car je upravio slijedeće pismo na nadvojvodu Leopolda Salvatora: „Dragi gospodine rodjače, generale topništva nadvojvodo Leopolde Salvatore! ja Vas imenujem generalom pukovnikom i čestitam Vam na sjajnim uspjesima, što ih je izvojštilo moje vrijedno topništvo.

Četvrti autrijski ratni zajam.

Beč, 27. (D. u.) Bila su potpisana 4442 milijuna austrijskog ratnog zajma, ne brojeći ovamo ono što je vojska na ratištu potpisala.

Njemačka.

Saksonski kralj odlikovao našeg prijestolonasljednika.

Draždjani, 27. (D. u.) Saksonski je kralj podijelio nadvojvodi Karlu Franji Josipu viteški krst vojničkog „Henrikovog reda".

Balkan.

Veselje u Ateni.

Zürich, 26. Švicarska brzojavna informacija javlja iz Atene: Posebna izdanja novina, koja raširuju vijest o austro-ugarskim uspjesima proti Italiji, pobudjuju obzirom na raspoloženje proti Italije veliko veselje.

Ententa.

Rusija ne će zasebnog mira.

Lugano, 26. List „Corriere della Sera" priopćuje razgovor svoga petrogradskoga zastupnika s odličnim jednim ruskim državnikom. Ovaj je medju ostalim izjavio, da se sve vijesti o ruskim mirovnim namjerama, koje se javljaju u neutralnom inozemstvu, imaju svesti na zlobne njemačke izmišljotine, a netemeljitost tih vijesti da može jasno razabrati svaki trijezno misleći čovjek iz samoga ruskoga položaja.

Mir sa Njemačkom da nailazi na nepremostive zaprjeke, dok ne bude pitanje glede Poljaka konačno riješeno. Zapadne li Poljska Njemačkoj, to će biti najvažnija životna središta ruskog carstva, Kijev, Moskva i Petrograd ispostavljena neprestano njemačkom ugrožavanju; proti takovoj pogibelji da su Poljaci već od vremena carice Katarine II. služili kao obrana. No pošto se Njemačka s druge strane nikako ne će odreći velikih probitaka, koje crpi iz posjeda Poljske, to je prije potpunog iscrpljenja njemačke otporne snage sporazum glede tog pitanja isključen.

Prije bi se moglo misliti na sporazum sa Austro-Ugarskom — no gledeći na vjernost, koju Rusija duguje londonskom ugovoru, — ne smatra ruska vlada habsburšku monarkiju više kao neovisnu državu; dakle i ovdje bi naišla svaka separatna nagoda na otpor Njemačke.

Na slične bi poteškoće naišao i svaki pokušaj sporazumka sa Turskom, ponajpače glede pitanja Dardanela, jer da otvorenje morske uzine u ruskom posjedu, znači to njemački nadzor nad ruskim izvozom žita. Njemačka da time dobiva ključ do Crnoga mora, a Rusija bi morala žrtvovati svoju gospodarstvenu, a ujedno i svoju političku neovisnost.

Ruska ratna dohodarina. — Nova stranka u dumi.

Kopenhagen, 26. „National Tidende" javlja iz Petrograda: Ministarsko je vijeće potvrdilo zakon o vojnoj dohodarini, koji je prihvatilo državno vijeće i državna duma.

U državnoj se je dumi stvorila nova stranka, i broji četrdeset članova. Predsjednikom joj je Šerbetov.

Engleski kralj engleskomu narodu.

London, 27. (D. u.) Kralj je upravio proglas na engleski puk, kojim pozivlje pod oružje sve sposobne muškarce od 18. do 45. godine.

Kralj zahvaljuje narodu na njegovom domoljubnom držanju, po kojemu je bilo moguće dobrovoljačkim novačenjem sakupiti vojsku od 5 milijuna i 41 tisuće vojnika.

Engleski sud o imenovanju Helffericha.

Rotterdam, 25. „Daily Mail" piše u uvodnom članku: Upravo je stavljeno do znanja, da je gospodarstvena pariška konferencija odgodjena do posljednje sedmice mjeseca lipnja. No Njemačka je već poduzela korake za rat poslije rata. Imenovanje Helffericha, koji nije političar, nego bankir, znači, da će Njemačka, kad nastupi zgodan trenutak, imati gotov već čitavi tarifalni sustav, da započme gospodarstveni rat za ponovno osvojenje izvozne trgovine. To bi mogao da bude gospodarstveni Verdun. Što bi Engleska kazala na to, kad bi kakav čovjek, koji se bavi trgovačkim poslovima, bio pozvan na čelo ministarstva? Car je imenovanjem Helfferichovim pokazao, da jasno raspoznaje položaj. Samo muž, kao što je Helfferich, mogao bi taj položaj svladati.

Vojna dužnost u Novoj Zelandiji.

Amsterdam, 26. Kako jedan ovdješnji list javlja, saznaje londonski „Times" iz Wellingtona, da je vlada u Novoj Zelandiji podnijela osnovu o vojnoj dužnosti, kojom se vlada ovlašćuje, da stavi ili po području ili po sveopćem ždrijebanju potrebiti broj novaka. Neoženjeni i udovci bez djece da bi najprvi imali biti pozvani.

Engleski zahtjev glede izvoza konzerva iz Norveške u Njemačku.

Kristijanija, 27. U ovaj se čas vode rasprave izmedju zastupnika norveških tvornica konzerva i norveške vlade glede engleskog zahtjeva, da se izda zabrana za izvoz konzerva u Njemačku, koju zabranu traži Engleska, jer da su navodno norveške tvornice konzerva prekršile potpisana utanačenja s engleskim oblastima, prema kojima ne će ni posredno ni neposredno prodavati svoje robe neprijateljima Engleske. One da su kupovale po trgovinama konzerve i prodavale ih u Njemačku. No kako stvar stoji, nije četrnaest norveških tvornica konzerva te pogodbe potpisalo, jer su htjele da ostanu neutralne i da šalju svoju robu u Njemačku. Radi toga su se kratile, da udovolje zahtjevima i radi toga su poduzele korake kod vlade i narodnog zastupstva. Eventualna zabrana izvoza da bi značila za nje potpunu propast.

Italija zove na pomoć.

Lugano, 26. Talijanski su gradovi okićeni zastavama, listovi opetuju u dugim člancima neistinitosti o postanku rata te besmislenim bujicama riječi povelićuju svoje uspjehe. Kod toga padaju u protuslovlja. Dok „Secolo" spominje na iluzije onih dana, kada su se očekivali preveliki uspjesi, piše zastupnik Bevione u „Gazzetti del popolo": „Istina je, da nijesmo još u Beču, ali moramo pomisliti, da su bojazljivi ljudi vidjeli u početku rata Austrijce već u Milanu".

„Avanti" ponavlja govore i članke od pred godinu dana o nadama na Balkanu, o rasulu habsburške monarkije, o izjavi francuskog i ruskog poslanika, koji su poslije ustupa Italije u rat prorokovali skori mir. Svi članci izražaju nemir i zabrinutost. Kuša se starim i novim sredstvima, da se narodu prikrije pogibao. Središnje vlasti, veli se, ne idu za ničim drugim, nego da zapriječe našu inicijativu. Oni hoće da našu ofenzivu preteku.

„Giornale d'Italia" piše: Bilo bi glupo, kad bi Austrijanci mislili na invaziju. Zapravo žele oni postići prividne uspjehe. Oni će se zadovoljiti zaposjednućem malog komada brdovitog područja, i time, da nam za vrijeme naše velike ofenzive postave nasuprot teške zaprjeke. Istodobno misli list, da se velikom ofenzivom ne bi smjelo dugo čekati.

„Tribuna" se pita, što rade saveznici i kako dolazi do toga, da središnje vlasti mogu oduzimati čete sa ostalih svojih granica. Mjerodavni političar, zastupnik Torre piše u mjerodavnom listu „Corriere della sera", da se sada ili nikada može obistiniti tvrdnja o jedinstvenosti fronte. Nije moguće, da se je u Parizu samo akademički raspravljalo. Vojskovodje su morali stvar prije dobro promisliti. „Tribuna" zaključuje pitanjem: Je li pripravljen jedinstveni postupak protiv središnjih vlasti?

Talijansko-ruske ljubeziljivosti.

Lugano, 26. List „Corriere della Sera" priopćuje izvješće iz Petrograda, prema kojemu postoji ondje mišljenje, da je austrijska ofenziva proti Italiji dovršena i da radi toga Talijani netrebaju rasterećenja po Rusiji. List nevoljno odvraća, da austro-ugarska ofenziva još nije niposto dospjela do mirovanja, da austro-ugarska armada radi o tom kako bi se učvrstila i svoje topove poslala unaprijed. Prividno da je Austrougarska izdala za Ruse posve drugčije ratne izvještaje nego li za one druge. Italija pridržava danas više od polovice austro-ugarske vojske i radi toga da je vrijeme za odlučnu rusku ofenzivu izvanredno povoljno.

Iskazi socijalista u Turinu.

Genf, 26. U Turinu došlo je povodom godišnjice ratnog navještaja do velikih iskaza socijalista. Promet je po glavnim ulicama bio kroz čitave sate zatvoren. U Turinskoj je pučkoj zgradi uapsilo redarstvo mnogo osoba.

Amerika.

Američki poslanik Gerard o miru.

Monakov, 27. (D. u.) „Münchener Ztg." donaša razgovor s američkim poslanikom Gerardom, koji je izjavio: „Njemačko-američka kriza je već sretno prebrodena. Učvršćenje dobrih odnošaja, s Njemačkom je jedan od najvažnijih čimbenika u diplomatičkom položaju. Americi treba silno mir. Mudre i vrlo umjerene riječi državnog kancelara o njemačkoj pripravnosti za mir učinile su možda najviše dojme u Americi. Poslanik je zaključio, da nitko ne može da uskoleba njegovo pouzdanje, da je mir već na putu.

Posredovanje Amerike za mir.

Budimpešta, 25. Obzirom na tobožnje namjere Amerike glede posredovanja o miru saznaje list „Pester Lloyd" iz bečkih diplomatičkih krugova, da ondje ne predleže nikakove vijesti, da li i u koliko kani Wilson da se bavi posredovanjem o miru. Iz ententinog se novinstva razabire, kao da u tom taboru otklanjaju mirovna nastojanja amerikanskih krugova.

Dogodjaji na moru.

London, 27. (D. u.) Lloydov ured javlja potopljenje talijanskog parobroda „Ercole" u Sredozemnom moru djelom neprijateljske podmornice.

Reuterov ured javlja da je potonuo španjolski parobrod „Aurora" (2845 t).

Rim, 27. (D. u.) Agencija Stefani javlja o potopljenju talijanskog parobroda „Cormillano". Posade su se talijanskih jedrenjača Orellano, Roberto i Ginesta spasile.

Ženeva, 27. (D. u.) List „Radikal" javlja: 17. ili 18. o. mj. naišla je blizu afričke obale po jedna engleska i francuska torpednjača na minu. Torpednjače su izgubljene; posade su se spasile.

Razni brzojavi.

Rottedam, 27. Stanje se je bivšeg ratnog ministra Gallienija znatno pogoršalo, tako te se može računati na njegovu smrt.

Beč, 27. (D. u.) Umro je bivši francuski ratni ministar Gallieni.

London, 27. (D. u.) Bio je potopljen engleski parobrod „El Argentino" (6809 t) i talijanska jedrenjača „Australia" (1586 t).

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 26. Službeni izvještaj od 25. svibnja:

Kaukaska fronta.

Jugozapadno od Trapezunta suzbili smo 21. svibnja mnogo turskih navalnih pokušaja. Naša je kolona, koja napreduje prama Geumuskani, 71 km jugozapadno od Trapezunta, protjerala Turke iz utvrdjenih položaja na sjevernom Taurusu.

Perzijska fronta.

Napreduje prama Mosulu osvojile su naše čete Serdechi, 40 km zapadno od Sakiza.

Francuska.

Paris, 25. Službeni izvještaj od 24. svibnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj obali Moze porasla je tekom dana djelatnost neprijateljskog topništva protiv naših položaja na vrhu 304. Na desnoj su obali Moze

poduzeli Nijemci po žešćem opstreljavanju niz napadaja izmedju šume Haudrecourt i imanja Thiaumont. Sve smo im napadaje suzbili velikim gubicima, osim što su nam osvojile neprijateljske čete dio jarka.

U okolici Douaumonta traje vrlo žestoka topovska djelatnost. Na drugom su mjestu prouzročili naši dalekometni topovi požar u njemačkom skladištu municije kod Haudrecourta. Tekom je zračne borbe oborio naš letjelac stroj sustava „Fokker“, koji se je strovalio u neprijateljske redove na sjeveru od Vauxa. U toj se je okolici naša skupina ljetala upustila u boj s njemačkom. Dva neprijateljska ljetala bila su ozbiljno oštećena, te su se morala spustiti.

Utvrda Arsiero.

Napredovanju se naših četa iz središnjeg odsječka njihove navalne fronte stavlja u kutu Astico-Posina na put dvostruka grupa utvrda, koje bi mogle uz jedinstveno postupanje uzeti pod vatru ceste u gore spomenutim riječnim dolinama i njihovo sjedinjenje pred Arsierom.

Jedna grupa gospoduje nad dolinom Astico, te se sastoji od po dvije utvrde na desnoj i lijevoj obali rijeke. Zatvorno se djelovanje tih utvrda proteže na čitavu dolinu do Casotta na tirolskoj granici. Četiri druge utvrde, koje su općenito porazmještene od Castane, zaštićuje odsječak Posine.

Konačno zaštićuju još topovi sa utvrda na visoravni Novegna prijelaz preko sedla Borcola. No uza sve to su naše čete prekoračile ne samo to sedlo, nego su dapače osvojile već i Majo i visine Laghi.

Sve su ove utvrde, koje su bile podignute i sagradjene u svrhu, da zatvaraju ceste i da se oko njih vode borbe, snabdjevene su strojevnim puškama i brzometnim topovima, a za borbu na daleko sa topovima od 12 i 15 centimetara kalibra, iz kojih dopiru hici do 11 kilometara daleko.

Domaće Vijesti.

Glasba c. k. mornarice svirat će danas u 6 sati na Trgu Custoza. Početak 6 sati. Raspored: 1. W. Lindemann: Do vidjenja u domovini“, koračnica. 2. J. Strauss: „Na lijepom modrom Dunavu“, valčik. 3. J. pl. Zajc: „Domovini i ljubi“, pjesma. 4. J. Gleisner: „Emiljina mazurka“. 5. K. Komzák: Vesela koračnica, potpouri. 6. F. Jaksch: „Éljen a Magyar“, koračnica.

Ratni zajam u Vodnjanu. Ovdješnje je društvo za podpisivanje ratnog zajma zaključilo svoje djelovanje uplatom K 14650 od 177 članova. Osim toga je njih 41 potpisalo K 49700 tako da zaključak podpisivanja iznaša K 64350. Ove brojke same dokazuju odanost i požrtvovnost našeg malobrojnog naroda prama domovini. Istini za volju neka bude spomenuto, da je i pučanstvo mjestne općine Svetvinčenat doprinjelo u tu svrhu 3100 kruna.

Iz Banovine.

Predavanje iz pomorskoga privatnoga prava na pravo- i državoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, povjereno je, na predlog profesorskoga zbora, dru. Juliju Moganu, odvjetniku na Rijeci.

Riječke oblasti i ruski zarobljenici. „Obzoru“ pišu iz Rijeke: Iste pojave, koje su se vidjele u Njemačkoj, gdje su žene darivale francuzke zarobljenike i pokazivale im pretjeranu naklonost, dogadjale su se i na Rijeci sa ruskim zarobljenicima. Oblasti su opazile, da žene u velikom broju traže doticaja sa ruskim zarobljenicima u svrhu, da ih darivaju cigaretama, vinom, novcem i jelom, a izmedju nekojih djevojaka i ruskih zarobljenika razvila se i — ljubav. Da se tome učini kraj, oblasti su zagradile ono mjesto, gdje se ruski zarobljenici skupljaju kod dieljenja jela, te su zabranile razgovaranje i svako darivanje zarobljenika, kao i dopisivanje s njima. Djevojke, koje su s ruskim zarobljenicima bile u dopisivanju, pozvane su na preslušavanje na državnu pograničnu policiju. Isto je tako i svim prodavačima alkoholnih pića zabranjeno točenje ruskim zarobljenicima. Nekoji su već kažnjeni radi prodaje pića Rusima. Inače se ruski zarobljenici dosta slobodno kreću u gradu, pogotovo oni, koji su od raznih poduzeća uzeti kao radnici. Svaki, kome treba radne sile, može dobiti ruske zarobljenike.

Iz Dalmacije.

Spomen-slika dalmatinske poklonstvene deputacije. Čitamo u dalmatinskim novinama, da je načelnik Bola g. Petrić putovao ovih dana u Knin, da uruči c. kr. namjesniku grofu Attemsu sliku dalmatinske poklonstvene deputacije na uspomenu.

Teško ranjeni prigodom potonuća „Dubrovnika“. Iz Zadra javljaju, da su prigodom potonuća „Dubrovnika“ bili teško ranjeni strojar Ante Šustaršić iz Rijeke, kuhar Ante Lovrić iz Prekoga kod Zadra i Mate Novaselić iz Ugljana. Ranjenici su bili dovedeni u spljetsku bolnicu.

Važan izum. „N. Jedinstvo“ javlja, da je g. Artur Grimani, ljekarnički asistent u K. Novome, izumio sredstvo, koje nadomještuje gomu za automobile, te da je bio zvan gdje treba, da ga prikaže i pokuša. On je u zadnje doba patentirao tri izuma: pljuvačnice, te vez i nožice za navrtanje loze.

Dalmatinski ribari i sol. Uslijed pomanjkanja soli morali su u mnogim primorskim mjestima u Dalmaciji bacati srdjele u more, jer nije bilo čime soliti, a rasprodati veće količine — nije kome.

Nesreća na moru. Zadarskom „Narodnom Listu“ pišu iz Tijesna: Dne 15. o. mj. u gajeti ribarici vlasnik Krsto Baćoko sa četrnaestgodišnjim sinom Krstom, bratom Šimom, Marovićem Matom i Agustinom Morovićem Matinim, svi iz Kukljice, pošli su od kuće s mrežom sabakom i parangalom put Kornata, da onuda ribaju. Susljednjeg dana popodne u izmaku sunca ispod otoka Skulja bura ih zahvatila i namah izvrnula ladju. Sva petorica uhvatiše se broda. Krsto i Sime Baćoko te Augustin Morović vidjeli su, da ih bura sve to više goni prama pučini, pa se pustiše prama najbližem otoku Palari. Nakon dva sata, boreći se s valovim morskim, šestnaestgodišnjem Agustinu Moroviću i četrnaestgodišnjem Krsti Baćoki uspjelo je doplivati do napred. Brod s otcem i bratom nisu mogli više vidjeti. Na otočiću stajali su tri dana, a da nisu mogli nikoga opaziti proći. Četvrti dan, u petak 19., odlučiše baciti se u more i zaplivati prama otoku Vodenjaku. U 10 sati u jutro uputiše se plivajući. Izmedju jednog i drugog otoka ima preko tri kilometra. Agustinu Moroviću uspjelo je doplivati do otočića, dočim malom Krsti Baćoki nije. Popodne tog dana Šikić Ante i Ive, vraćajući se u ladji iz Kornata kući put Murtera, začuše viku i zapomaganje. Zavoziše brže bolje k otočiću Vodenjaku i nadjoše bijednog Agustina skroz iznemogla. Skoro četiri dana živio je o samom divljem luku i travi.

U nestašici modre galice. Pošto se ne može dobiti modre galice za polijevanje vinove loze, nadomještuju to vinogradari u nekim dalmatinskim krajevima varivom od jasenskih grana.

Dopisi.

Diljem Rijeke i Opatije. Pišu nam iz Liburnije:

Rijeka je zbog svog zgodnog geografskog položaja i dobre sveze sa obližnjim hrvatskim i istarskim Primorjem, već odavna poznata kao središte stranačkog prometa.

Akoprem je zadnjih godina niklo na Rijeci i na susjednom Sušaku više otmenijih svratišta, ipak bi ti se često dogodilo, da biš teškom mukom našao prenoćište. Osobito na proljeće i ljeti vidio si tu na prolazu u primorska lječilišta hrpe stranaca, društava i djaka. Najbolju sliku tog „seljenja naroda“, koji hoće da se nauživa mora i majčice prirode, stvorio si si, ako si zašao u kavanu gdje sviraju madžarski cigani ili se prevezao ukusnim i vazda krcatim parobrodićem u bližnju Opatiju te na gatu promatrao sa golemom prtljagom zaposlene trhonoše.

U Volosko-Opatiji bili su pako u stanovito godišnje doba prepuni gostova ne samo svratišta već i privatni stanovi tako, da si našao sobu samo uz visoke cijene. To je dalo mnogima povoda, da se sele u druga primorska mjesta, ili da se nastane jeftinije na Rijeci.

Prohtjelo li im se glazbe, zelenih gajeva i društva to im se otale danomice pružala prigoda, da se povezu u Opatiju ili da prave druge izlete. Već i sam Sušak sa drevnom trsatskom kulom, zelenim bašćama, čistim kupalištima, pružao je strancu dosta zanimivosti, a i da ne govorim o ubavoj Martinšćici sa svojom krasnom prirodom i velebnim prizorom na kršno primorje, daleke otoke i na visoku Učku.

Taj stranački promet bio je doista uzrokom, da je Rijeka bila skoro najskuplije primorsko mjesto, izuzev lječilišta. — Dandanas je stranački promet sasma zapeo, svratišta su opustjela a ni u kavanama nema one bučne živahnosti.

I na Rijeci je živež poskupio kao i drugdje, ali ipak ima zahvaliti svojoj carinskoj granici, da su nekoje vrsti jeftinije. Riba recimo imade mnogo i razne vrsti a katkada i vrlo jeftinih, budnč se ne izvaža, kao u mirno doba. Ostale živežne cijene jesu slijedeće:

Kg kruha stoji 70 h, kg bijelog brašna 90 h, kg tjestenine K 1·60, kg krumpira 24 h, kg masla i slanine K 7·20, kg kave K 7·20, kg sladora K 1·12, kg riže K 1·—, kg ječma i pasulja 84 h, kg mesa uopće K 6·—. — Litra ulja K 8·—, a litar mlijeka 64 h, ali i toga je teško naći.

Volosko-Opatija, koja je inače u ovo krasno proljetno doba vrvila gostovima, je skoro sasma opustjela. Svratišta i kavane su skoro sve zatvorene, a glazbe i zabave uopće nema, osim slabo posjećenog kinematografa. Prošećeš li se glavnom ulicom iliti zelenim bašćama skoro ni ne vidiš stranaca. Svuda samo zelenilo i miris cvijeća napunja čisti uzduh ugodnim vonjem a iz svakog zakutka razliježe se mili pjev kosa i biljisanje slavulja i šum talasa. Onog neugodnog vonja iz nebrojenih svratišta je posve nestalo. Tko dakle traži zdravlja, svježeg uzduha i zelene prirode, to je svakako najpodesnije — ako mu je iole moguće — da se sada onamo zaputi.

Razne Vijesti.

Kako će dugo trajati rat? „Beogradske Novine“ primaju iz Ženeve: „Frontiere“, list, koji izlazi u Belfortu, piše, da Engleska čini svuda velike kupovine, kao da će rat još tri godine trajati. Francuska medjutim vjeruje i nada se, da će ljeto neočekivano donijeti iznenadjenja i da će opće financijalno stanje primorati sile, da ratu učine brzo kraj.

Rat će svršiti 7. srpnja 1916. Neki račundžija, kojega valjda ne taru prevelike brige ni u ovo ratno doba, proriče, da će rat svršiti dne 7. srpnja 1916., što zaključuje iz slijedeće igre s brojkama:

	Car Franjo Josip. —	Car Vilim
Godina rodjenja	1830	1859
Nastup vlade	1848	1888
Starost god.	66	57
Doba vladanja	68	28
Ukupno	3832	3832
Polovica	1916	1916

Iz ovoga zaključuje taj „matematičar“, da će se rat svršiti 1916. godine. No on ide još i dalje, pa ustanovljuje dan i mjesec svršetka, na slijedeći način: Godina 1916. se razdijeli na dva dijela, dakle na 19 i 16, a onda se brojke svakoga dijela sbroje: 1 + 9 = 10 i 1 + 6 = 7. Iz ovoga izvodi, da će se rat svršiti 10. dana 7. mjeseca o. god., dakle dne 7. srpnja 1916. Tko hoće neka vjeruje!

Rasputin nije umoren. Kako je poznato, držalo se je općenito, da je Rasputin umoren, dok se sada pripovijeda, da je u jednom chambre separre-u petrogradskog varijetea bio bijen od dva gardijska časnika, jer je u pijanom stanju pričao na ružan način o carskoj obitelji i ismijavao svoj upliv na dvoru. Rasputin je od tog dana nestao.

Oglas natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto živodera za pol. kotar Pazin. Sa istom službom skopčana je plaća od 600 kruna na godinu isplativ u posticipatnim obrocima svakog mjeseca, te besplatno uživanje stana i naknada putnih troškova prigodom vršenja službe izvan grada Pazina.

Biljegovane i sa potrebnim svjedodžbama službovanja potkrijepljene molbe imadu se predložiti ovom uredu.

PAZIN, dne 23. svibnja 1916.

Od c. kr. kot. Poglavarstva. 31

Socijalizam u svetskom ratu.

(Nastavak.)

Dalje bi morala biti prva zadaća svakoga socijalista, da već stoga razloga pospješuje mir, što ne bi ni državnik, niti narod koji ponovno kušao, da se to krvoproliće ponovi, kad bi već jednom svršeno bilo. Ali Branting nije podnipošto toga mnijenja. On si prisvaja francuski vojni cilj: oslobodjenje Alzacije i Lorene. On vidi u „uništenju utjelovljenja Alzacije i Lorene jasno pravno pitanje“, naravno pravo Francuske! Kod toga mora on priznati, da ne bi bilo skoro nikakve zaprijeke miru medju Francuskom i Njemačkom, kad bi se Francuska odrekla toga cilja. Branting uopće nije prijatelj skorog mira. U nekom razgovoru sa suradnikom „Ruskoje slovo“ je Branting disrektno izjavio, „da pitanje mira zahtijeva sada osobitu opreznost“. Ima još uvijek previše ljudi, koje su njemačke pobjede hipnotizirale te bi prerani mir bio samo na korist pruskomu militarizmu“. Jednako se je Branting izjavio i prema dopisniku „Tempsa“. On je označio kao uzrok rata „težnju za osvajanjem, kojom je prožeio mišljenje vodećih krugova u Njemačkoj i koju si je žalibože prisvojio i preveliki dio radničkog staleža“. Njemački se socijalni demokrat mora zbilja zgražati nad takvim optužbama. Što mora misliti takav socijalist, koji se usudjuje tvrditi takva što, u očigled činjenice, da je Njemačka od 1871. god. dalje očuvala svjetski mir te si prisvojila samo neznatnih kolonija u skoro nenapučenim pokrajinama, dok su si Francuska, Engleska i Rusija stvorile svjetske države i protiv nečuvenih prosvjeda njemačkih radničkih zastupnika proti svakoj aneksijskoj politici! Branting izričito izjavlja u „Tempsu“: „Ja nijesam nikako pristaša nestalnog mira, već stalnog t. j. pravednog mira“. Kao takvoga označuje on „ne prenagli ili varavi mir“. To znači, da Branting želi mir onda, kada budu Njemačka i njezini saveznici poraženi, kada Rusija postane gospodaricom Balkana a Engleska uzmogne po miloj volji zatvarati mora, kada bude Francuska iščupala Njemačkoj njezine pokrajine i kada bude ententa u svojoj cijelosti mogla trajno odrezati njemački gospodarski život od svjetskog tržišta.

Kad bi tako pisao zakutni koji francuski ili engleski novinar, podmićen ruskim novcem, mogli bismo sažmeti ramenima i dosta. Ali ne možemo, da suzdržimo srdžbu, kada vidimo gdje tako piše muž, koji pripada neutralnoj jednoj državi, gdje on igra važnu ulogu i koji se naziva socijalistom i demokratom. Brantingovo stanovište ne može za nas njemačke socijaliste postati niti za vlas prihvatljivije uslijed toga, što je i on udario u licumjerske strune — drukčije se ne mogu izraziti — veleći, da ne pobija Njemačke, već njemački imperijalizam te da su veseli, što postoji i neka druga Njemačka, za-koju je on uvijek gojio svoje simpatije. Znademo, koliko moramo držati do ,takvih brbljarija. Njemačka socijalna demokracija nije niti za vrijeme rata prikrivala pomisli, koje je imala protiv unutrašnje i vanjske politike države, i ona ne će prestati da zahtijeva promjene javnoga života, kaošto neće odustati od svojih tmeljnih načela i ciljeva; da, ona vidi u ratnim dogodjajima potvrdu mnogih dijelova prijašnje svoje kritike. Bio bi vrlo čudnovat izraz simpatija prema jednom narodu, ako bi se željelo njegovu propast, radi pogrješaka u njegovoj unutrašnjoj politici, kakovih se vidja i kod njegovih neprijatelja; a to su konačno ententini ciljevi. Nije podnipošto istina, da je rat buknuo, jer je „njemački imperijalizam“ ugrožavao svijet. Da je dalo povod ratu pitanje moći njemačke države prama vani, može se takva što tvrditi samo u smislu, što nije htjela politika opkoljenja da dade njemačkom narodu pogledom na njegovo gospodarsko proširenje ista prava, koja izvršuju ententine vlasti, i što se je Austriji i Njemačkoj zabranilo svako osiguranje proti uvijek rastućem ugrožavanju sa strane Rusije. Ali Branting je prošao socijalističku školu, te mora znati, da uzrok rata ne leži u nezrelom nastupu toga ili onoga njemačkoga političara kod jedne ili druge prilike, već sasma negdje drugdje. Baš „druga Njemačka“, koju Branting tobože „ljubi“, Njemačka znanosti, rada, Njemačka, koju se vidja na svim tržištima i radnim mjestima svijeta, koja svojom okretnošću pomaže kod postavljanja temelja pravom medjunarodnom gospodarstvenom i kulturnom životu naroda i socijalističnoj budućnosti; samo ta je ona Njemačka, protiv koje se je podigla srdžba naših neprijatelja. Branting valjda poznaje provale jara Engleza radi njemačke konkurence u radu i trgovini, pridušenu mržnju Francuza protiv „boches“ te zavist nesposobne ruske buržoazije radi gospodarstvenog napretka Nijemaca u njihovoj državi. Spadaju li i svi ovi medju njemačke „imperijaliste“? Neka Branting znade, e smo mi njemački socijalni demokrati tvrdo osvjedočeni, da bolje služimo idejama socijalizma i slobode ako sada svim našim silama uznastojimo oko održanja i osiguranja naše domovine, nego što on služi, podupirući kao neutralac osnove neprijatelja Njemačke.

Nije posve lako razumjeti, što je dovelo Brantinga do sasma protivnog shvaćanja. Njegovo štovanje francuske književnosti bijaše poznato već prije rata, ali ono njemačkih socijalnih demokrata — koji su se nakon početka rata postavili odlučno na stranu Njemačke — nije bilo konačno ništa manje. Možda će se Branting uvjeriti, da nije niti jedan od njemačkih odgovornih političara želio rata sa Francuskom, da je čitava radna Njemačka žalila nesporazumljenje sa Francuskom, ali se je osjećala posve nedužnom te da rat Njemačke nije osvajalački rat protiv Francuske, već obratno. Medjutim se nama čini, da je takvo Brantingovo stanovište bilo u prvome redu prouzročeno od unutrašnjeg političkog položaja Švedske. Principijelno ne bismo se rado u iste umiješavali, ali isto moramo zahtijevati i od Brantinga. Svakako je nedosljedno, ako Branting u jednu ruku tjera svoje stranačke pristaše iz stranke, jer su bili osumljeni da se ne slažu sa nazorima iste, dok s druge strane poveličaje njemačke ružioce stranačkog jedinstva te zahtijeva za njih slobodu gibanja. Posve je razumljivo, da grozote rata radjaju u svih neutralaca želju e bi rat ostao daleko od njih; ali to ih ne bi smjelo učiniti slijepima pred činjenicom, da je nuždno raditi i za sadašnju i buduću narodnu neovisnost.

Socijalistični vodje neutralnih država mogli bi možda u danom slučaju mnogo učiniti za mir, ali samo u slučaju, ako se u svakome obziru može vjerovati u njihovu istinoljubivost i nepristranost. Žao nam je što moramo reći, da si je Hjalmar Branting oduzeo mogućnost igranja tako visoke uloge i da bi upliv, što bi ga švedska socijalna demokracija, povodeći se za njegovim stopama, imala kod sklapanja mira, bio sasma izključen. (Svršetak.)

Godina II. — Broj 319.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 29. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici 24

Naše čete osvojile oklopnu tvrdjavu Cormolo

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Naše su čete osvojile oklopnu tvrdjavu Cornolo (zapadno od Arsiera) i u utvrdjenom prostoru od Asiagio, stalnu dolinsku zatvorinu Val d'Assa (jugozapadno od Monte Interotto).

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi čarkanje sa talijanskim stražama. Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Njemačke su izvidničke čete prodrle na mnogim mjestima fronte u neprijateljske redove, te su uhvatile u Šampanji oko sto zarobljenika. Zapadno od Moze suzbili smo svudu s velikim gubicima za neprijatelja sve neprijateljske napadaje protiv njemačkih položaja na jugozapadnom boku Mort-Homma i blizu sela Cumieres.

Na istoku od rijeke žestoko topovsko pucanje.

Istočno i balkansko bojište.

Nikakove promjene.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 28. svibnja. (D. u.). Glavni stan javlja:

Sa raznih fronta nema ništa osobita da se javi.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 28. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Odijeljenje je naših četa, koje djeluju u dolini rijeke Struma, izišlo iz svojih položaja, te je zaposjelo južni izlaz klanca Rupel, kao što i obližnje vrhove na istoku i na zapadu Strume.

BRZOJAVI.

Balkan.

Naši i njemački konzuli u Grčkoj.

Atena, 28. (D. u.) „Reuter". Iz Kaneje brzojavljaju: Uslijed koraka, koje je poduzela grčka vlada, dozvolili su poslanici entente, da se austrougarski i njemački konzul iz Kaneje presele u Pirej.

Smrt rumunjskog aviatičara.

Bukarešt, 28. (D. u.) Na ljetališnom se je vježbalištu u Piperi srušio satnik Campineanu i ostao mrtav.

Ententa.

Rusi i pariška gospodarstvena konferencija.

Petrograd, 28. (D. u.) List „Novoje Vrjemja" javlja: Izaslanici ruske vlade, koji su dne 21. maja imali otputovati u Pariz na tamošnju gospodarstvenu konferenciju, primili su od ministra predsjednika uputu, da taj svoj put odgode na neizvjesno vrijeme.

Engleski rudari traže povišenje nadnica.

London, 28. (D. u.) Izvršujući je odbor rudara južnog Walesa zatražio, pogadjajući se u trgovinskim vremenima, povišenje nadnica od 15 po sto, počevši od 1. lipnja.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 28. (D. u.) Opazilo se je sa obale Kurlandije, kako je 27. o. mj. ruski tražilac mina naišao na zapadnom ulazu u Riški zaliv na minu i potonuo.

Berlin, 28. (D. u.) Njemačka je podmornica potopila dne 26. mj. pred ušćem Themse belgijski teretni brod Volharding.

*

London, 28. (D. u.) Kako listovi pišu potonuo je 9. svibnja uslijed oluje na kalifornijskoj obali američki parobrod „Roanoke." Od njegove se je posade izgubilo 46 ljudi, a spasila se samo trojica.

*

London, 28. (D. u.) Bio je potopljen parobrod „Herkules". Ne zna se kojemu narodu pripada.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 27. Službeni izvještaj od 26. svibnja:

Zapadna fronta.

Istočno od otoka Dalen napali su Nijemci iza žestoke topničke pripreve, potisnuli su naše predstraže i osvojili jedan od naših promaknutih jaraka. U protunapadaju izbacili smo opet neprijatelja, on se je povukao u svoje jarke. Naši su gubici neznatni. Odbili smo vatrom pokušaj neprijatelja proti Karpilovki, 10 vrsta sjeverno od kolodvora kod Olike, kojim je pokušao, da uznapreduje i razori naše žične zaprjeke. Na ostaloj fronti položaj nepromijenjen.

Kaukaska fronta.

U smjeru Mosul odbili smo neprijateljski napadaj na Revandus. U drugim se smjerovima nije dogodilo ništa osobita. Naše čete, koje operiraju u smjeru Kermanšah-Kasr-Širin, sastali su se s engleskim vojnim silama na Tigrisu. Dne 22. su maja stigli kozaci u glavni stan zapovjednika britskih četa u Mezopotamiji.

Francuska.

Paris, 26. Službeni izvještaj od 25. svibnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj obali Moze prilično žestoka topovska vatra u odsječku uzvisine 304 i na fronti Mort-Homme-Cumiéres. U noći su Francuzi uz borbu sa ručnim granatama napredovali istočno od sela Cumiéres. Nijemci nijesu ni pokušali napadaja. Na desnoj obali mogli su se Nijemci iza žestokog jednog napadaja sjeverno od kamenoloma kod Haudromonta ustaliti. Opstrijeljavanje je u okolici Douaumonta trajno veoma žestoko, no nije bilo pješadijskih bojeva. Na ostaloj fronti noć razmjerno mirna.

Službeno izvješće od sinoć: Na lijevoj obali rijeke Moze pojačala se je topnička djelatnost proti našim položajima na uzvisini 304 tijekom dana. Na desnoj su obali podnijeli Nijemci iza žestokog opstrjeljavanja oko 5. sati čitav niz navala izmedju šume kod Haudromonta i dvorca Thiaumont. Svi su ti napadaji bili uz teške gubitke suzbijeni osim jednog mjesta, gdje su neprijatelji osvojili dio jarka. U okolici Douaumonta traje topničko djelovanje uz veliku žestinu. Na drugom su jednom mjestu naši dalekosežni topovi prouzrokovali požar u njemačkom jednom skladištu materijala kod Hendicourta (sjeveroistočno od St. Mihiela). Od časa do časa topnički bojevi na ostaloj fronti.

Tečajem zračne je jedne borbe jedan od voditelja naših lijetala oborio neki fokkerov aparat, koji se je srušio u neprijateljskim linijama sjeverno od Vauxa. U tom je okolišu skupina naših lijetala izazvala u boj skupinu njemačkih lijetala. Dva su neprijateljska lijetala bila ozbiljno oštećena i prisiljena, da se spuste na zemlju.

Belgija.

Paris, 25. Na obim stranama slabašno topovsko pucanje kod Dixmuidena, gdje smo obasuli razornom vatrom neprijateljske obrambene izgradnje.

Engleska.

London, 27. Službeni izvještaj iz Mezopotamije: General Lake javlja dne 24. maja: Neprijatelj drži još uvijek svoje položaje na lijevoj obali kod Sannaiyata. Naše topništvo podržava sa desne obale uspješnu vatru na neprijateljske sveze na lijevoj obali.

Bitka na Zugna Torta.

Talijanski izvještaj o junaštvu austro-ugarskih četa.

Ratni dopisnik Arnaldo Fraccaroli slika u „Corriere della sera" zorno i dramatično strašne napadaje c. i kr. čete medju Brentom i Ečavom. Na kratkoj crti što ide od doline Ečave preko visoravni do doline Sugane bilo je postavljenih četrnaest divizija i to samih ponajboljih četa, što su bile tamo poslane iz Galicije i sa Balkana. Zarobljeni je austrijski časnik rekao: „Ne čete puno pogriješiti, ako moć austrijskih četa cijenite na 300.000 momaka." Fraccaroli je tobože doznao, da imaju Talijani protiv sebe armadu Danklovu, Kövessovu i Boroevićevu. I te su tri armade opremljene strašnom artilerijom. Fraccaroli nastavlja:

„Zadaća, koju austrijska artilerija mora da kod ove ofenzive vrši, jest gigantska. Strašna oluja taneta sviju kalibara bez prestanka pada od 15. svibnja dalje na naše vrste. Ima više od 2000 topova, koji kušaju, da na fronti od 41 km. uzdrmaju željezni zid naše vojske, te svom silom udaraju o vrata što vode u Italiju, da svojim četama otvore put. Kao strašna, neumoljiva oluja, dolazi sa svih strana gusta kiša taneta, koja u svojem bijesnilu sve obara, ruši, drma. Naši promaknuti jarci nijesu mogli da duže vremena odolijevaju takvoj neprestanoj vatri. No, talijanski vojnici, su tada više nego samo odolijevali."

Slijedi hvalospjev na talijanske vojnike, koji su u nepokolebivoj stalnosti nadmašili i same čvrste stijene. Nijedan nije jarak više pružao zakloništa, sve bijaše zemljom sravnano, raskomadano, bačeno u zrak — samo su još ljudi ustrajali. „Ali vatra austrijske artilerije bijaše u takovoj nadmoći, da bi morale biti porušene i linije, koje su jače utvrdjene od naših. Vršci brijegova i stijene promijenili su svoje lice pod učinkom austrijskih topova; tako su duboko bili od taneta raskopani. Ima taneta svakog kalibra; počevši od gorskog topništva pa sve do najtežih topova od 305, 380, i 420 milimetara. Jedan je top od 42 cm pucao na Costa Alta u području Asiago, prepoznali smo kalibar po komadiću rasprsnutog taneta. Drugo je tane istoga kalibra, došavši sa visoravni Vielgereuth, razrušilo u mah treći dio Rovereta."

Tek nakon izdašne topovske priprave počinje jurišati pješadija. Njezine guste redove strašno haraju talijanski topovi i strojne puške.

Bilo je baš neke noći od subote na nedjelju, kada su naše prednje straže u dolini Terragnolo opazile gdje tri sijene kušaju, da se približe našemu jarku plazeći oprezno pod žičnim ogradama. Straže su napeto čekale. Sijene se ali nijesu približile, te se je najednom diglo sest ruku u znak predaje. Bila su trojica bjegunaca, kojima je ratovanje dodijalo. Kod preslušavanja su rekli, da će slijedećeg dana Austrijanci navaliti. Najprije će se vršiti opstrijeljevanje, koje će početi u zoru te će trajati do 6 sati poslije podne. Tome će slijediti navala pješadije. Vijest je odgovarala istini. U noći od nedjelje na ponedjeljak počela je pucati c. kr. artilerija od Rovereta do Borgo u dolini Sugano. Bilo je to izvanredno bijesno i neprestano opstrijeljivanje. Austrijanci su napunili topovima sve vrhunce i doline. Dva su mjeseca dopremali čete i materijal u doljni Trentin sve do kolodvora Colliano, a te su priprave sada pokazale svoj učinak. Opstrijeljivanje bijaše općenito i u isti čas silno žestoko. Austrijska su lijetala kružila visoko nad našim položajima, te su radiografičkim aparatima pokazivala učinak taneta. Prvoga su dana tri ljetala kružila nad visoravnicom Sette Comuni, gdje su upravljala vatrom velikog nekog mornarskog topa od 380 milimetara, što je u razmacima od 20 minuta iznenada bacio 5 taneta na napućeni dio Asiaga. Šteta nije bila velika i niti žrtve ne mnogobrojne. Stanovnici Asiaga nijesu mogli da ostanu u svojim domovima u očigled toga topa, koji je pucajući iz udaljenosti od 16 km pravio sa svojim tanetima ogromne lijevke. Opstrijeljivanje Asiaga bijaše tek uvod pravoga opstrijeljivanja cijele fronte. Topovi su grmjeli nad bijelim snijegom, koji je pokrivao veličanstveno alpinsko područje, taneta su praskala na brijegovima i dolinama, što su ih naše čete osvojile u donjem Trentinu."

Fraccaroli tvrdi nadalje, da nijesu ti položaji, što su ih Talijani osvojili iza ofenzive od prošle jeseni, bili još posve utvrdjeni. Svaki se je dan napredovalo za korak u neprijateljske vrste. Ali su Austrijanci još uvijek držali visoke visine, dok su Talijani stojeći na nizim obroncima visokih brda bili u slabijem položaju. Tako je — veli Fraccaroli — moglo Austrijancima sada uspjeti, da opeta zauzmu položaje, što smo im ih istrgli.

„U noći na ponedjeljak, 15. svibnja, bilo je opstrijeljavanje najjače u dolini Lagarina, i okolici Col Santo i na visoravnicama Vielgerenth — tuča taneta svakog kalibra. Naši su promaknuti jarci bili razmrskani, kao od udaraca bata. Ali, gle čuda, — vojnici su se opirali! Premda nije bilo više nikakovih jaraka, ipak nijesu ostavili svojih mjesta. Naš je položaj pravi pakao. Za prvih satova poslije podne, iza te strašne topovske priprave počela je pješadija da napada. Napreduje u stisnutim, gustim redovima. Napadaji su se tvrdokorno razvili: od Ečave pa do doline Sugane. Pred njima vidiš samo stup vatre; opstrijeljivanje je dospjelo do vrhunca. Na ogranku Zugna Torta, koji svršava nad Roveretom u blizini Ečave, napreduju silne austrijske vrste proti našim položajima. Posada na obroncima i duž kratkog potoka je slaba. Ali se je ona ipak junački opirala do pod noć. Austrijanci su napali tri, četiri puta, ali su bili odbiti. Strojne puške kose neprijateljske vrste, a na žičnim mrežama vise trupla.

„Medjutim je neprestano opstrijeljavanje uzdrmalo jarke naših prednjih vrsta. U taj se čas Austrijanci bace na naše slabe fronte u dolini Terragnolo, na razrušene jarke Alpinaca, koji su se čvrsto uhvatili za strme obronke brda, dok su vršci istih zaposjednuti od Austrijanaca. Boj se razvija u snijegu. Nema više jaraka, ali se Alpinci još uvijek brane, premda omamljeni dvanaestsatnim bojem, brane se tvrdokorno. To su prednje straže prema dolini Terragnolo. Alpinci su to, koji ne će da popuste. Jurišaju na napadače, bace ih u strašnoj protunavali tri puta natrag, raskomadaju austrijske vrste. Ali su Austrijanci premnogobrojni. Dolaze naprijed u uvijek novim rojevima, opkole malenu posadu, koja ne može da odoli tome napadaju. Stražnje im vrste ne mogu priskočiti u pomoć, jer je cijela fronta napadnuta. Kušaju, da se oslobode posljednjim ispadom.

Naprijed, Alpinci, napnite sve sile! Malo je Alpinaca ostalo na životu. Ali ta se malena četa bori sa bodovima na careve vojnike, potisne ih još jednom niz obronak i taj trenutak iskoriste naši ljudi, da se povuku sa Alp Nulegue prema Soglo d'Aspio, kamo prispješe željni napadaja. Sva okuka, kod Nulegua i Soglio d'Aspio, na osvojenom tlu, u visini od 1500 do 1900 metara je jedan vatreni zid. Protivnički jarci udaljeni su jedan od drugoga još samo pol kilometra. Preko deset sati sipije austrijsko topništvo na naše položaje eksplozivna taneta. Kasnije, kada je Austrijancima bilo zapovijedjeno da navale, puca njihovo vlastito topništvo neprekidno na cijeli prostor i tako bivaju njihove čete napadnute i sprijeda i u ledjima te strašno uništene. Uza sve to jure Austrijanci na svim mjestima naprijed, brijegovi i doline su ih pune. Nagomilali su se pred bilom, i stazu granici, što zatvara cestu u gornju dolinu Asteia. Svaki je prelaz tvrdokorno branjen, te Austrijanci žrtvuju po cijele bataljune, da si prokrče put. Stisnuti u klupko, valjaju se ljesine u dolinu. Ali pričuve idu naprijed, bivaju neprekidno pojačane i tjerane neprestano naprijed. U bojnoj vrevi čuju te pištaljke časnika, koji davaju zapovjedi. Konačno se noć spusti nemirno na razlupano alpsko područje".

Domaće Vijesti.

Hrvatske, odnosno slovenske škole u Istri nakon dvadesetgodišnjih molba — dozvoljene. Primamo službeno iz Poreča slijedeće: „Zemaljska upravna komisija margrofije Istre dala je do sada svoju privolu, u smislu § 6. zemaljskog školskog zakona dneva 30. marča 1870 P. L. Z. i N. 20, za ustanovljenje 40 pučkih škola u Istri. Roditelji djece, obvezane na polazjanje škole, tražili su već od mnogo godina, a u nekojim slučajevima i od 20 godina, ustanovljenje tih škola. U ovim školama biti će hrvatski odnosno slovenački jezik naukovnim jezikom, a talijanski odnosno njemački jezik učiti će se prema želji faktora dužnih na uzdržavanje škole, kao predmet".

Zemaljsko školsko vijeće za Istru. Javlja se da je zemaljska upravna komisija Istre imenovala svojim zastupnicima u istarskom školskom vijeću gospodu: c. k. kotarskog poglavara Rudolfa barona pl. Gorizzutta, c. kr. kot. komisara Petra Benzona i c. k. financijalnog računarskog savjetnika Aurela Sinslera.

Konferencija o suzbijanju peronospore i oidija. Dneva 21. maja t. g. držao je u poljodjelskom zavodu u Poreču upravitelj zavoda gospodin I. K. Cucovich konferenciju sa praktičnim prikazima, potaknutu od zemaljske upravne komisije Istre, o mogućnosti da se sa raspoloživim veoma ograničenim zalihama sumpora i oidij. Predavatelj je osobito istakao, da se pri suzbijanju peronospore modra galica može sa uspjehom nadomjestiti bordoleškom smjesom od pol po sto modre galice i pol po sto alum za škropljenje loza. Za uspješno suzbijanje oidija (trsnog tuga) može se upotrebiti negašeno vapno u prahu, samo ili smješano sa sumporom, a preporuča se i vapneno mlijeko za pranje grozdova te rastopina od 0.1 po sto kalijeva hipermanganata za škropljenje. Nadalje je bilo dano uputa glede izbora najzgodnijega vremena za izvršenje rečenih radnja te glede načina, kako da se sa najvećom štednjom troše postojeće tvarine za suzbijanje dvaju najpogibeljnijih neprijatelja loze naime peronospore i oidija. Ovom

veoma poučnom predavanju prisustvovalo je 46 gospodara porečkog okoliša.

Ravnatelj konsuma u Trstu uapšen. Ovih dana uapšen je u Trstu ravnatelj podružnice socijaldemokratskog konsuma „Cooperativa Operaia“, Primerano Torti. Optužen je, da je pomoću neke seljakinje Penco pronevjerio za 15.000 kruna pšeničnog brašna, nadalje ulja, kave, vina, tjestenine itd. Kod premetačine nadjeno mu je u stanu za 2000 kruna živežnih namirnica.

Iz Banovine.

Raspis natječaja iz zaklade Edmunda Kolmara za podupiranje slijepaca. Iz kamatnog dohotka spomenute zaklade imade se popuniti mjesto u zavodu društva sv. Vida, i to u prvom redu za slijepe vojnike, domaće zavičajnike. Podijeljena potpora uživa se kroz cijelo vrijeme nauka, a nakon toga još najviše tri godine. Slijepi vojnici, koji su u ratu još inako ranjeni, mogu iz te zaklade dobivati potporu doživotno, a da ne moraju biti u zavodu. Molbe se šalju društvu sv. Vida za podupiranje slijepaca u Zagrebu, kojoj treba priložiti dokaz zavičajnosti, da je molitelj slijep, a ako traži doživotnu potporu i dokaz, da je u ratu još inače ranjen. Molbe s prilozima moraju se poslati najkasnije do 15. lipnja ove godine.

Hrvati u Americi za djecu, starce i starice u domovini. Na poticaj predsjednika hrv. podupirajućeg društva „Sokol“ u Daytonu, gosp. Andrije Semenovića, sabrano je medju onomašnjim našim narodom 975 kruna, što ih je ovih dana primio g. Miroslav grof Kulmer u Zagrebu, da ih uporabi za sirotnu djecu, starce i starice, kojim su hranitelji pali na bojnom polju.

Iz Dalmacije.

Nesreća u Kninu. Javljaju iz Knina: Sinčić nekoga Nikole Medića, koji je sada pod puškom, dočepao se u odsutnosti majke žigica i upalio si igrajući se robu. Od teških opeklina, što ih je bijedno dijete zadobilo, preminulo je u strašnim mukama.

Razne Vijesti.

Ruski car putuje u Odesu. Iz Bukarešta javljaju, da se čine u Odesi velike priprema za doček cara Nikolaja, koji bi imao doskora doći onamo, da pregleda, navodno, srpske čete. Rumunjski listovi dovadjaju ovaj put u vezu sa velikim ruskim pripremama u Besarabiji.

Rat se mora završiti ovog ljeta. „Daily Mail“ tvrdi u jednoj svojoj vijesti, da se mora rat završiti ovog ljeta, jer da ne može nijedna od zaraćenih država dalje uzdržati. Dosegli smo vrhunac, pa će boj u ljetu doseći svoj vrhunac.

Austrijsko društvo za suzbijanje tuberkuloze. Dne 22. t. mj. obdržavala se je u ministarstvu nutarnjih posala u Beču konstituirajuća skupština „Austrijskog društva za suzbijanje tuberkuloze“. Skupštini je predsjedao ministar nutarnjih posala princ Hohenlohe, a prisustvovala joj je i nadvojvotkinja Izabela, koja se je na koncu najtoplije zahvalila prisutnima na njihovom humanitarnom poduzeću.

Kaznena rasprava protiv Tugomira Alaupovića. Dne 23. t. mj. započela je pred sarajevskim okružnim sudom kaznena rasprava protiv suspendiranog vladinog savjetnika Tugomira Alaupovića, koji je optužen radi poznate ekskurzije tuzlanskih gimnazijalaca u Srbiju. Optužba glasi na zloporabu uredovne vlasti i zločin krivog svjedočanstva u procesu u Bihaću. Alaupovića brane Dr. Sumarić i Dr. Dimović.

Nova gimnazija u Beogradu. U Beogradu otvorit će se još tečajem ove godine osmerorazredna gimnazija sa nastavnim hrvatsko-srpskim jezikom. Za sada primiti će se hiljadu učenika. Svjedodžbe bivših srpskih državnih škola su pravovaljane. Za učenike opredijeljen je posebni internat, gdje će dobivati opskrbu, uniformu, lijekove i liječničku pomoć. Školarina iznosit će 28 kruna godišnje. Za opskrbu odredjeno je polugodišnje prama imućtvenim prilikama 400, 200, odnosno 100 kruna. Za knjige i pisaći pribor plaćat će se godišnje 36 kruna.

Pučanstvo gornje Italije bježi. Iz Lugana javljaju, da pučanstvo gornje Italije listom bježi pred provalom austrijske vojske. U samom Milanu ima do 60 tisuća tih bjegunaca, pa su sve javne zgrade i škole pune.

Talijanske suze za izgubljenim Trstom. Talijanska „Tribuna“ lije gorke suze uslijed vijesti, da se na glavnom trgu u Trstu kani podignuti spomenik u slavu Tegetthoffove pobjede 20. julija 1866. kod Visa. Ljuti se radi uništenja zaključka tršćanske kamore o podignuću spomenika tal. pjesniku Dante Alighieri na istom mjestu, jer da spomenik na pobjedu Visa vrijedja čuvstvo (zar patriotičko?) talijanskog gradjanstva Trsta. Tješi se, da će se prilike valjda promijeniti, jer se spomenik ipak ne može preko noći podignuti.

Nedostatna proizvodnja municije u Rusiji. Francuski ministri Viviani i Thomas izjavili su nekim ruskim novinarima, da je dojakošnja proizvodnja ruske municije nedostatna te da bi za saniranje tog nedostatka trebalo najmanje 20 godina ustrajnog rada. Da se tomu doskoči u sadašnjem ratu, ma bilo i uz najveći broj radnih sila, je sasma isključeno.

Bitke na grčkoj granici. Prema vijestima, što dolaze iz Soluna, traje bitka na grčkoj granici jur tri dana. Računa se, da se radi o manjim izvidničkim okršajima, u kojima sudjeluju u najvećem broju srpske čete.

Suhomlinova veleizdaja. Jedan od najvećih škandala, što ih je ikada Rusija doživjela, jest svakako afera bivšeg ruskog ministra rata Suhomlinova. Čim je bio Suhomlinov svrgnut s ministarske stolice, sklopio je sa nekojim tvorničarima municije neku vrst pogodbe, kojom se je obvezao, da će omogućiti preuzimanje loše municije, što mu je bilo tim lakše, pošto je bio u tijesnoj svezi sa intendanturom, koja je imala zadaću opskrbljivati rusku vojsku sa potrebitom municijom. Naravski, da je bio za taj svoj rad masno plaćan. Tako je potrajalo duže vremena, dok nije bio napokon izdan i prijavljen povjerenstvu za vojne dobave. Uslijedila je odmah premetačina u svim njegovim sobama, knjižnici i t. d., ali bez uspjeha. Preostalo je jošte pretražiti boudoir njegove supruge, gdje su doista ušli u trag njegovoj veleizdaji. Suhomlinov je s mjesta uhvaćen i zatvoren.

Saziv ugarskoga sabora. Budimpeštanske novine javljaju, da je grof Tisza obavijestio predsjedničtvo zastupničke kuće zajedničkoga sabora, da je njegovo Veličanstvo sazvalo sabor za 7. lipnja. Zastupnicima, koji borave na fronti, podijelit će se dopust za vrijeme trajanja saborskoga zasjedanja.

Španjolska za mir. Potaknuti člankom pariškoga „Gauloisa“, koji je istaknuo veliki lični utjecaj kralja Alfonsa u današnjoj Evropi, razmahali su prijatelji mira u Madridu živahnu propagandu, koja ide za tim, da skloni kralja, da izašalje naročite apostole mira u sve glavne gradove zaraćenih država.

Atentat na talijanskog poslanika. U noći dne 18. t. mj. odapeli su u Adis-Abeba nepoznati napadači nekoliko hitaca protiv prozora sobe i na ulazna vrata talijanskog poslanika. Napadači su pobjegli progonjeni po askirima poslaničtva. Lick Jeassu i poglavice i članovi vlade izrekli su talijanskom poslaniku svoje sažaljenje.

Petnaest liječnika umrlo od tifusa. Iz Krakova javljaju, da je do sada umrlo od tifusa 15 liječnika, koji su se po pojedinim galičkim pokrajinama borili uspješno protiv te epidemije.

Književnost i umjetnost.

„Za cara i za dom.“ „Narodni List“ donosi: Plemenita gospodja grofica Tereza Thun-Thun, supruga namjestničtvenog predsjednika g. grofa F. Thuna, napisala je u zadnje doba niz vrlo lijepih članaka i crtica, u kojima je iztakla rodoljublje Dalmatinaca. Članci su izašli dijelom u „Smotri“ (potpisom T. T. T.) a dijelom u bečkoj „Pressi“. Osobito su bile dirljive crtice o dalmatinskoj Zagorci. Plemenita gospodja izdat će sada sve te članke i crtice u posebnoj knjizi, koja će imati naslov „Za cara i za dom“. Bit će u hrvatskom i njemačkom jeziku. Za pročelje knjizi izradjuje umjetnik g. Virgil Meneghello Dinčić narodnu sliku.

Oglas natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto živodera za pol. kotar Pazin. Sa istom službom skopčana je plaća od 600 kruna na godinu isplativ u posticipatnim obrocima svakog mjeseca, te besplatno uživanje stana i naknada putnih troškova prigodom vršenja službe izvan grada Pazina.

Biljegovane i sa potrebnim svijedodžbama službovanja potkrijepljene molbe imadu se predložiti ovom uredu.

PAZIN, dne 23. svibnja 1916.

Od c. kr. kot. Poglavarstva. 31

Potpisani raztuženi javljaju ovime, da je njihov ljubljeni suprug, sin, brat, zet, šurjak odnosno stric gospodin

MIHOVIL BAITZ

vodja odjela c. kr. železniške direkcije u m. i vodnik pučko-ustaške pukov.

dne 28. t. mj., u 2 sata ujutro, nakon kratke i teške bolesti, u 50. godini dobe, nenadane preminuo.

Pokop milog pokojnika obaviti će se sutra dne 30. svibnja, u 5 sati popodno od kapele na civilnom groblju u obiteljsku raku.

POLA, Via Gladiatori 19, dne 29. svibnja 1916.

Pierrina Baitz, supruga; **Ivan** i **Uršula Baitz**, roditelji; **Josip** i **Karolina Jelletich**, šurjaci; **Antun, Ivan,** c. i kr. stopni oružnički majstor, braća; **Karolina** ud. **Hlińák, Marija** ud. **Cerni**, sestre. Obitelji **Jelletich, Ban** i **Klobas** u ime svih ostalih šurjaka, stričeva, rodjaka i rodjakinja.

Godina II. — Broj 320.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 30. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Napredovanje naših četa u Italiji.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jače su ruske sile kušale kroz posljednje dana da se približe našoj besarabijskoj fronti kopajući jarke i šape. Pucanje je naših topova i bacala mina osujetilo neprijateljske radnje. Drugo nema ništa važna.

Talijansko bojište.

U utvrdjenom području kod Asiaga prešle su naše čete kod Roane preko doline Assa, bacile su neprijatelja natrag kod Canove, te su zaposjeli južne i istočne obronjke doline. Druge su sile osvojile visine na zapadu od Asiaga, nakon što su svladale utvrde na Monte Interrotto. Dalje prama sjeveru nalaze se u našim rukama Monte Zebio, Monte Zingarella i Corno di Campo bianco. U gornjem smo dijelu doline Posina protjerali Talijane iza ogorčenog boja iz njihovih položaja na zapadu i na jugu Bettala.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Protjerali smo topovskom vatrom neprijateljske monitore, koji su se približavali obali. Njemački su letioci napali uspješno s bombama lijetalište Fournes. Na obim obalama Moze traje neomanjenom žestinom topovska pucnjava. Suzbili smo bez muke dvije snažne francuske navale protiv sela Cumieres.

Istočno i balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Talijanska ofenziva u Albaniji?

Haag, 27. Korespondencija „Times“ u Solunu javlja, da su Talijani u Valoni očito počeli sa ofenzivom. Iz Korice se javlja, da su zaposjeli visinu Kedervica, na desnom brijegu Vojeza te da opstrijeljavaju i uništuju od Austrijanaca zaposjednuto selo Vasiari, što leži na protivnoj strani. Talijani pozivlju stanovnike sela u blizini rijeke, neka ostave svoje domove, jer da će sela domala ležati u ratnom području. Talijani napreduju i u sjevernom smjeru, prema Beratu.

U Solunu.

Atena, 27. Prema vijestima iz Soluna otpremljena je pukovnija srpske armade u novim odorama u Florinu.

U posljednje su vrijeme Francuzi veoma žestoko pisali proti onim grčkim novinama, koje ne pristaju uz ententu. U Solunu bje zabranjeno nadaljnje izlaženje lista „Corrier de Salonique“, jer je isti donio jednu vijest o odvodjenju rijeke Vardara. U Vodenu (zapadno od Soluna) bilo je zarobljeno više Grka, Turaka i jedan Srbin pod sumnjom spionaže po francuskom jednom vojnom odjelu. Na otoku Krfu zapriječili su širenje atenskog lista „Nea Himera“ i „Athivoe“.

Rusi u Perziji.

Carigrad, 28. (Vijest agenture Milli). Poduzeća Rusije u Perziji, koja se osnivaju na tom, da ruske čete dopru u tursko područje, nemaju nikakvog vojnog značenja. Zaposjednuće Kasr-Širina i Ravendusa nema nikakovih ozbiljnih posljedica. Rusi su namjeravali ovakovim poduzećima samo to, da si prisvoje Perziju i pokriju onaj poraz u Kavkazu.

Njemačka.

Odgoda reichstaga.

Berlin, 28. Kako se govori u parlamentarnim krugovima, izgleda, da će državna vlada odgoditi reichstag do prve sedmice studenoga. Medju strankama u parlamentu razpravljalo se je o tome, da li ne će odgoda od pet mjeseci biti u vojno doba preduga. Moguće je dakle, da će se zaključiti kraću odgodu, koja će omogućiti raniji saziv reichstaga, kod toga će ali, kao uvijek biti saziv prve sjednice prepušten predsjedniku, koji naravno postupa u tome obziru u sporazumu sa vladom.

Njemački car posjetio a. u. ranjenike.

Berlin, 29. (D. u.) Kod svojeg posjeta kod austrougarskih ranjenika izrazio je njemački car u razgovorima s njima opetovno svoju iskrenu radost radi sjajnih djela, junaštva i uspjeha austrougarskih četa u Tirolu.

Bethmannovo putovanje u južnu Njemačku.

Berlin, 28. Putovanje u južnu Njemačku, što će ga državni kancelar nastupiti budućih dana, vodi ga, kako se glasa, ponajprije u München, onda u Stuttgart, i po svoj prilici i u Karlsruhe. Ovdješnji listovi misle, da se kod putovanja u München radi o uzvratu posjeta grofa Hertlinga u Berlinu. To mora biti pogriješeno, jer je jasno da postoji neka sveza medju posjetima u Münchenu, Stuttgartu i Karlsruhe; valjda će drž. kancelar posjetiti tamošnje dvorove. Usljed rata su probila mnoga pitanja, čije riješenje vrlo zanima južnonjemačke države, kao što na pr. buduće uredjenje prilika u državnim pokrajinama. Nije nam poznato, da li je raspravljanje o tim pitanjama cilj kancelarova putovanja u južnu Njemačku; ali to se može predmnijevati, jer se o drugom kojemu cilju nije dosada ništa doznalo.

Bavarski kralj primio državnog kancelara.

Monakov, 29. (D. u.) Bavarski je kralj primio prije podne državnog kancelara u poduži audijenciju.

Ententa.

Car i kazneno postupanje radi uvrijede veličanstva.

Kopenhagen, 27. Petrogradski list „Riječ“ doznaje sa mjerodavne strane, da je car odredio obustavu većine kaznenih postupaka radi uvrijede veličanstva.

Car u Odesi.

Budimpešta, 28. Rusiji prijazni listovi u Bukareštu donašaju vijesti o carevom boravku u Odesi te ističu, da je car imao duži razgovor sa srpskim ministarskim predsjednikom Pašićem, te da je tačno razgledao novoorganizovane srpske čete u Odesi. Značajno je, da izvještaj poluslužbene Vestnikove agencije ništa ne spominje niti prisutnosti Pašićeve, niti srpskih četa.

Parlamenat i vlada.

Basel, 28. U francuskom parlamentu traje još uvijek gibanje protiv Brianda. Načelnici frakcija u parlamentu držali su zajedničko vijećanje, da se sporazume o predlogu radi tajne sjednice. Značajno je, da je frakcija radikalnih socijalista naložila svomu načelniku, da ne smije u početku označiti stanovišta, već da samo sudjeluje kod sastanka, e bi doznao, kakve namjere imadu predlagatelji i koji će biti dnevni red tajne sjednice.

Razni pariški dopisnici švicarskih novina, nastoje da smanje važnost nepovjerenja francuskog parlamenta. Nema dvojbe, a isto ističe i posledni članak Clemenceau, da se parlamenat boji, da će rat domala krenuti sasma drugim smjerom, nego što proglašuje Briand i njegovo novinstvo. Clemenceau veli, da mora parlamenat zahtijevati časno i potpuno razjašnjenje razvoja vojnih dogodjaja e bi vidio, cijeli položaj takav, da bi svako nastavljanje dasadašnje vladine vojne politike moglo dovesti do katastrofe.

Neutralne države.

Nizozemska.

Haag, 28. Tekom rasprave o izvanrednom vojnom kreditu, izjavio je vojni ministar u drugoj komori da ne može niti hoće vlada preći djelomičnoj mobilizaciji i da mora obzirom na položaj raspolagati željezničkim materijalom.

Prva je komora primila osnovu o zajmu za Nizozemsku Indiju.

Amerika.

Wilson i mir.

New-York, 28. Europska tumačenja pokazuju, da je Wilsonov govor bio donekle zlo shvaćen; on će svoje stanovište tačnije razjasniti u govoru, što će ga domala držati pred mirovnom ligom. Ta je liga bila ustanovljena, da radi u prilog svjetskog rata. Wilson će izjaviti, da može intervencija neutralaca uslijediti sama na temelju medjusobnog sporazuma ratujućih krugova, da moraju ugovorene doludžbe štititi interese cijeloga pučanstva više no interese pojedinih narodnih skupina. Zastupnik Hensley, koji je imao razgovora sa Wilsonom je izjavio, da se ne može govoriti o neposrednom koraku u prilog mira premda će Wilson odmah poduzeti sve, čim bude nastupio zato zgodan čas.

Pojačanje američke mornarice.

Haag, 28. „Daily News“ javlja iz Washingtona: Stalno je, da će kongres primiti mornarički zakon za slijedećih 5 godina, koji će propisati svakogodišnje pojačanje mornarice sa stanovitim brojem ladja različitih tipova. Najveće poteškoće pravi pomanjkanje momčadi. Premda je plaća razmjerno visoka, ipak će svakom godinom biti teže pridobiti momčad za pomorsku službu. Ako osnova postane zakonom, morat će se dozvoliti godišnjih doplata za 15 do 20.000 momaka, jer bi se u protivnom slučaju morao uzdržavati rezervni fond, koji bi ali u ratu bio bez koristi. Mornaričke oblasti bave se sada pitanjem izvanrednih polakšica, koje bi se imale dati mornaričkim novacima.

Dogodjaji na moru.

Lugano, 29. (D. u.) Agencija Stefani javlja o potopljenju talijanskih jedrenjača „Rita“ i „Australia“. Drži se, da su se posade spasile.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 27. Službeni izvještaj od 26. svibnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj obali Moze djelovalo je topništvo osobito u okolici Avocourta i vrha 304. Pucajući na prekide od časa do časa na naše druge redove poduzeo je neprijatelj kroz popodne moćni napadaj na opkope u blizini tvrdje Douaumont; ali je bio posve suzbijen vatrom naših strojnih pušaka i pješadije. Naše je topništvo opstrijeljavalo i rastjeralo njemačke čete, koje su izvadjale kretnju u šumi Chaffour. Na Vogezima prouzročila je točna vatra naše baterije eksploziju u skladištu municije prama Chapelittu (sjeveroistočno od Sellesa). Sa ostale fronte nema nijednog važnog dogodjaja, da se javi.

Italija.

Rim, 27. Službeni izvještaj od 26.:

U Sugani napadao je neprijatelj u noći pred 24. više puta Monte Civaron, te je bio uvijek suzbijen s teškim gubicima. Četa je pješadije i alpinaca protjerala sjajnom iznenadnom navalom neprijatelja iz obronjaka pred našim položajima na lijevoj obali potoka Maso. Na čitavoj fronti obični rasap vatre sa strane neprijateljskog topništva. Suzbili smo malene navale na gornjem Boitu, na Podgorskom proplanku i u odsjeku Sv. Mihovila. Neprijateljska su lijetala bacila nekoliko bomba na Caltrano, Thiene i Latisanu, bila je po koja žrtva i malenih šteta. Skupina je naših lijetala (Caproni) bombardovala neprijateljske položaje izmedju dolina Torre i Assa. Na Krasu, povrh Kostanjevice prisililo je naše lijetalo neprijateljski „dracken“, da se spusti.

Francuska i misao o miru.

Listu „Frankfurter Zeitung“ pišu ovo:

Nedavno sam imao u Parizu zgode, da govorim s jednim političarom liberalnog smjera o predmetu, kojim je u Francuskoj svako zabavljen, dakako, a da se o tom javno ne govori: o miru. Bilo je to prigodom njemačkog odgovora na amerikansku notu, i to ponajpače glede onog stavka u toj noti, u kojemu se veli, da je Njemačka već dva puta pokazala svoju spremnost, da se upusti u mirovne pregovore. Ja sam političaru uputio na rasprave o njemačkoj noti po njemačkim novinama, medju inim na onu u listu „Vorwärts“, koji je smatrao odgovor Njemačke Americi kao za neku preteču mirovnih pregovora. Kad sam svršio, odvratio mi je mirno:

„Dragi prijatelju, sve me to ne zanima, jer mi ne ćemo mira“.

„Zašto ne ćete mira?“ Upitam ga ja.

„Prije svega“, bio je odgovor, „zato ne, što Nijemci stoje u Francuskoj, zatim ne, jer su u Belgiji, Srbiji, u Crnojgori: napokon zato ne, jer je njemački narod razbojnički narod, koji živi samo za svoje razbojničke pohlepe i za čežnju za osvajanjem — ti moraju da budu uništeni i ukroćeni, glad ih mora umiriti“.

„Posve istog mnijenja, — što se tiče onog prvog i drugog, — ali odakle znadete, dragi prijatelju, da je narod njemački narod razbojnika?“

„Odakle? Izvrsno! Odakle Vi dolazite?“

„Ta ne! Ja bih naime samo rado znao, ako crpite iz istoga izvora kao i ja.“

„A tako! No, kako mi se čini, izvora imade dosta. Tuj se u prvom redu propovjedači drzovita poslovica „Nužda ne poznaje zakona.“ Literatura: gdja Clausewitz, Bernhardi, Bismarck, von der Goltz; zatim oni patuljci, koji idu tragom ovih te ih dapače još i nadmašuju . . .“

„Jeste li ih čitali?“

„Dakako: Tko ih nije čitao? Naše novine govore samo o njima, navadjaju samo njihove riječi.“

„A nijeste ih čitali u izvoru?“

„Ne. To je neprobavljivo i odvratno.“

Ja sam nesmetano ostao kod stvari.

„A što kažu te knjige . . . prema onim mjestima, koja iz njih navadjaju?“

„One postavljaju pravila za sve one odvratnosti, koje su kasnije doista bile počinjene u Belgiji i u zaposjednutoj Francuskoj; one traže povišicu Europe za Njemačku; sve susjede Njemačke pripremaju na najgore . . ., ali konačno — Vi poznajete isto tako dobro kao i ja ovaj odvratni način mišljenja, koje je brižljivo bilo uzgojeno, samo da se kasnije može kazati, e ste bili ugroženi.“

„Da — ali ne zaboraviti, da spominju u Njemačkoj čitav niz francuskih pisaca, koji izjavljuju, e smo mi započeli rat.“

„Te takozvane „francuske“ izjave nijesu ništa drugo, nego podle krivotvorine“, odvrati žestoko moj stari prijatelj.

„No svi slučajevi“, kojima sam istraživao te francuske pisce, potvrdili su mi istinitost njemačkih tvrdnja. Riječi jednoga Delcasséa, Poincaréa, Hanoteauxa, Barrésa i drugih, izvadjene iz teksta, mogle bi da budu veoma ratoborne.“

„Sve može da se kaže, ako se riječi promijene ili izvade iz teksta — to je sramotno!“

„Dragi prijatelji, ako pravo promatramo, radimo li mi drukčije sa gospodinom Bernhardijem i drugovima? Ja se češće sav u tjeskobi pitam, da li ne vodimo rata ni za što drugo, nego radi velikog jadnog nesporazumka . . . ne, slušajte me: ako mi mislimo, e nas Njemačka nikako ne može da upozna i cijeni prema ono nekoliko izvadaka iz govora Delcasséa i drugova, možemo li mi tad sa sigurnošću kazati, da mi poznajemo Njemačku i način mišljenja Nijemaca, ako stvaramo svoj sud na nekoliko ludih izreka ovoga ili onoga pisca ili govornika?“

Eto vidite, ta Vi sami kažete, da su te izreke lude!“

„Da smo htjeli iznaći još ludje, bili bismo ih iznašli — ta u neku je ruku naša dužnost, da svom narodu neprijatelja što više omrazimo.“

„No ja mislim, da se naši propovjedači odmazde ne smiju propisdabljati s vašim huškačima.“

„Ali Vi morate imati na umu, da primjerice Poupourville u svojoj posljednjoj knjizi — i drugi s njim — traže utjelovljenje lijeve obale Rajne. U kratko, ako mi tvrdimo, e Nijemci na temelju takovih pisaca ne mogu da nas upoznaju, ne moramo li dopustiti, da se neslo slična zbiva i gledе nas i u Njemačkoj? I tako je došlo, da se još i dalje ogorčeno borimo, jer smo uvjereni, da hoće Nijemci zadržati Belgiju, i jer su Nijemci uvjereni, da mi hoćemo ijevu obalu Rajne i da idemo za tim, da sataremo Njemačku. Radi toga hoćemo da bacimo Nijemce iz Francuske i Belgije, i radi nje će Nijemci da idu iz Francuske, osim ako ih priznamo za pobjednike.“

„Imadete pravo osim jedne stvari,“ odgovori on. „Ako naime Njemačka misli, da joj činimo nepravdu i da njezina najmilija misao nije onakova, kakovu si ju mi predočujemo, — zasto onda toga ne kažete?“

„Iz istoga razloga, s kojega se pred neprijateljem pokazujemo ratobornijima, nego što u istinu jesmo. Taj nesporazumak mora da se razjasni! U ostalom je Njemačka već dva puta pokazala sklonost za mir.“

„Vi imadete posve pravo. No ja moram da velim, e su oba posljednja govora njemačkog državnog kancelara bila za mene razočaranje, jer ja sam od njega očekivao otvoreno i pošteno razjašnjenje o razlozima, koji su Njemačku sklonuli na rat i o ciljevima, za kojima Njemačka ovim ratom ide. Kad bi Njemačka doista htjela mir, bila bi na usta svoga kancelara izjavila, koja je najmanja mjera njezinih zahtjeva za početak mirovnih pregovora. Njemačka bi nadalje morala medju inim kaniti se sibilskih izjava, kakovim se je kancelar služio naprama Belgiji; ona bi svoje

namjere jasno iskazala: Njemačka bi očitovala svoje osnove — ona će ih očitovati, ako budu njezine osnove prihvatljive. Razumijete li pravo? Mi ćemo po ovom ili onom, mi ćemo po sredstvima za postignuće cilja upoznati nakane i odlučiti se, da li su za nas prihvatljive. Ako li se pako jednom odlučimo, da se uza sve i dalje borimo, ne će nas nipošto zavaravati strah, da se borimo proti vama samo iz „nesporazumka“, kako ste kazali!“

Ja sam zaključio razgovor.

Domaće Vijesti.

Osobna vijest. Doznajemo, da je predsjednik zemaljske upravne komisije margrofije Istre, c. kr. dvorski savjetnik Lasciac, otputovao u Beč dneva 27. o. mj.

Općinski gerent u Puli. Tršćanski namjesnik dolučio je sporazumno sa istarskom zemaljskom upravnom komisijom c. kr. komesara puljske tvrdjave Rudolfa grofa Schönfeldta za općinskoga gerenta u Puli.

Dva natpisa u počast cesara Franje I. iz godina 1816. i 1832. Primamo službeno iz Poreča: Na poticaj istarske zemaljske upravne komisije bile su dneva 23. maja t. g. prenešene iz muzealnih skladišta zemaljskih zbirka, gdje su ležale od više vremena, dvije spomen-ploče od kamena sa natpisima u počast cesara Frane I. u atriju novog općinskog doma u Poreču te uzidane na lijevoj i desnoj strani glavnog portala. Natpis spomen-ploče iz godine 1816 spominje združenje Istre sa austrijskom carevinom te posjet, kojim je grad Poreč bio počašćen od cara Frana I. u onoj godini. Natpis druge spomen-ploče iz godine 1832. spominje cesarsku potvrdu udijeljenu municipalnom pravu grada Poreča.

Rodila tri sina. Iz Velike Kopanice pišu, da je seljakinja Franca Ergotić porodila dne 12. o. mj. tri sina. Mališi su dobro razvijeni i zdravi. Djeca su krštena: Josip, Jakob i Antun.

Iz Kastva javljaju, da su djeca naišla na polju na maleni svježi grob sa krstom od granja. Grob je iskopan, a u njemu nadjeno je trupio prerano rodjenog djeteta. Oblasti nastoje, da udju u trag materi.

Vodstvo komesarijata u Rovinju preuzeo je ponovno policijski viši komesar N. Josip Casapiccola.

Kome je poznato gdje se nalazi puljski evakuirac Ivan Globaz od Martina, kojeg sada rodbina traži, najučtivije ga molimo, neka njegovo prebivalište javi upravi lista.

Raspis natječaja. Najkašnje dne 26. studenog 1916. podijeliti će se uzdržavanje dnevno dvokratne dotične za vrijeme dok traju sadašnje iznimne prilike samo jednokratne jednoprežne pošt. vožnje izmedju Fažane i Pule uz godišnji paušal od hiljaduosamsto (1800) K. Ta se poštna vožnja ima bez iznimke uzdržavati normalnim poštnim vozom, koji mora da sasvim odgovara § 12. i 13. pouke glede provažanja pošte po cestama (post. i brz. list mar. br. 42. od god. 1884.) Dohotci iz prevažanja osoba idu u korist poduzetnika. Glede uzdržavanja te poštne vožnje ima se sklopiti pogodba te ima da poduzetnik najprije položi kauciju u iznosu od četiristo (400) kruna. Biljegovane molbe imaju se priposlati c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu najkasnije do 30. lipnja 1916.

Iz Banovine.

Godinu dana mrtvim proglašen — živ i mrtav. Zagrebački „Obzor“ donosi slijedeću vijest, koju prenosimo poglavito za one, koji tuguju i jadikuju te proglašuju mrtvima svoje mile i drage, kad im nema od njih duže vremena nikakovih glasova: Poštanski i brzojavni poslužnik Derežanin od poštanske centrale u Zagrebu, otišao je kao pričuvni vodnik odmah u početku rata sa svojom četom na ratište. Dne 11. svibnja prošle godine stigla je službena vijest, da je Derežanin na bojištu pao. Na temelju priposlanih isprava zajedničko je ministarstvo trgovine i prometa odmjerilo Derežanovoj supruzi mirovinu, koju je ona već godinu dana uživala, a dobila je i druge neke podpore. Ovih dana primila je tobožnja udovica dopisnicu iz Rostova na Donu u Rusiji, kojom joj suprug Derežanin javlja, da je živ i zdrav, da se već godinu dana nalazi u ruskom zarobljeništvu, te da se čudi, što na tolike dopisnice i pisma, koja je odpremio u Zagreb tečajem godine dana, ne dobiva nikakvog odgovora. Spomenuta dopisnica bila je doista prvi glas o njemu nakon krive vijesti o njegovoj smrti.

Trgovačko-obrtnička komora u Zagrebu traži veći broj ratnih zarobljenika. Polag izvještaja trgovačke obrtničke komore u Zagrebu, ima u Hrvatskoj oko 4000 zarobljenika, koji su ponajviše zaposleni u poljo-privredi, dok istom neznatni dio kod šumskih i industrijalnih poduzeća. Kako saznajemo, upravila je trgovačko-obrtnička komora molbu na c. kr. ministarstvo rata, moleći za veći broj ratnih zarobljenika, u svrhu da nadomjesti veliku nestašicu gradjanskih radnih sila.

Značajna zahvala. Kako smo jur u našem listu javili, radilo se je pred nedavno u riječkom gradskom zastupstvu na tome, da se odstrane ulični natpisi, koji su isključivo talijanski, a nekoji i sa imenima slavnijih Talijana iz kraljevine. Proti zaključku gradskog zastupstva, da se natpisi odstrane, držao je madjarski socijalista grad. zast. Dr. Samuel Mäylender govor, koji mu je urodio mnogobrojnim zahvalama sa strane riječkog gradjanstva. Na te zahvale odgovara Dr. Mäylender u poluslužbenom riječkom listu „Il Giornale“ na ovaj, za sadašnja vremena uistinu značajan način: „Svim gradjanima blizu i daleko, koji izjavište svoje pristajanje mojim riječima izrečenim u grad. zastupstvu od 5. o. mj., te mi poslaše svoje pozdrave, izrazujem ovim putem najtopliju zahvalnost. Njihovo pristajanje bit će mi poticajem u mojoj daljnoj djelatnosti u gradskom zastupstvu i obranenje da nastavim braniti stvar civilizacije, demokracije, bratskog zajedničkog života gradjanstva različnog po jeziku ali jedinstvenog u sinovskoj ljubavi prama našem gradu, jedinstvenog u vjeri u ljepšu i napredniju Ugarsku, sudbinom koje je Rijeka vezana svojom budućnosti i svojim blagostanjem. Dana 5. svibnja istina je, tužna istina, pobijedjen je osjećaj civilizacije, bili smo pobijedjeni, nadjačani brojem i drugim nepovoljnim lokalnim prilikama. Za sada neka nas tješi klasična izreka Lucanova: Victrix causa diis placuit sed victa Catoni. Utok podnešen protiv zadnjem zaključku gradskog zastupstva, sada je u rukama bogova: tko zna, ne će li oni poraziti pobjednike. Nadamo se u njihov dobar smisao, pravednost i istinu“.

Bez komentara.

Iz Dalmacije.

Dubrovački kotar bez modre galice. Pošto je dubrovački kotar ostao bez modre galice, sporazumjese se dalmatinsko gospodarsko vijeće i Zadružni savez, da se drugim kotarima u zemlji snizi količina modre galice, pa da se tom razlikom doskoči nestašici u dubrovačkom kotaru.

Iz Slovenije.

Ratni izvještaji u slovenskom jeziku. Kako je poznato, izdavali su se dosele ratni izvještaji pred velikom kasarnom u Trstu samo u njemačkom i talijanskom jeziku. Uslijed naredbe vojničke oblasti, imadu se odsele u naprijed isti izvještaji izdavati i u slovenskom jeziku. Poželjno bi bilo, da se to uvede i na namjesništvu, na pošti itd.

Razne Vijesti.

Nova ruska ofenziva na vidiku. Njemačke novine javljaju, da je zadnja tri dana izostala pošta iz Rusije, a i službena su izvješća se to rjedja. Izvješće o razgovaranju francuskih ministara Viviania i Thomasa, koji borave u Rusiji, nenadano su zadržana. To, košto i odašiljanje brojnih ruskih četa na sjeverni dio zapadne ruske fronte, dade slutiti da se radi o skoroj novoj ruskoj ofenzivi.

U Berlinu ne smiju na izlet na kotaču. Čitamo u „Berliner Tagblattu“: General pukovnik pl. Kessel, vrhovni zapovjednik u pruskim markama izdao je novu odredbu, koja siže duboko u prometni i športski život u gradu Berlinu. Odredba glasi: Na temelju § 9 zakona od 4 lipnja 1851. o opsadnom stanju nalažem slijedeće za Braniborsku marku i za glavni grad Berlin: Zabranjuje se svaka poraba kotača radi puke zabave (šetnje ili izleta) i športa. Dozvoljeno je voziti kotačem po trkalištima, ali samo tvrdim gumijevim obručem (bez crijeva). Svaki će se prestupak kazniti teškom kaznom do jedne godine tamnice ili do 1500 K globe. Odredba stupa odmah u krijepost.

Pl. Kessel, general puk.

Tako za trajanja rata biti će kotač jedino prijevozno sredstvo od posla do kuće. Nestati će nedjeljnih berlinskih utrka i onih uobičajenih izleta predgradja i u prirodu.

„Junak iz Like“ u Beogradu. Kako smo jur u našem listu javili, boravi u Beogradu atleta Marijan Matijević, poznat pod imenom „Junaka iz Like“, u svrhu da priredi nekoliko predstava u dobrotvorne svrhe. O njegovoj prvoj predstavi dne 23. maja pišu „Beogradske Novine“ slijedeće: U utorak je uvečer bila prva elitna predstava poznatog hrvatskog atleta Marijana Matijevića, „junaka iz Like“. Za vrijeme predstave, koja je započela u 9 sati uvečer u velikoj dvorani Kolarca, svirala je vojnička glazba c. i kr. pješačke pukovnije br. 37.

Predstava je bila dobro posjećena, ali još bolje su bile produkcije mladoga atlete. Matijević je svim svojim tačkama iznenadio svakoga, pa i one, koji su ga od prije poznavali.

Njegova je nadčovječna snaga prijatna, jer je naravna i potpuno odgovara ustrojstvu njegovog snažnog tijela. Što Matijević radi, čini lakoćom, i to je što mora svakoga da zadivi. On je prost od svake one poznate atletske neprijatnosti, onog naprezanja i izobličenja, što obično čini atletske produkcije neugodnima za svakdanjeg čovjeka. Što on prikazuje, nije vještačko — lijepo, egzaktno i prijazno.

Raspored je bogat, nov i jednako od početka do kraja interesantan. Na opći zahtjev dati će Matijević još nekoliko predstava.

Poharno djelovanje našeg topništva na talijanskoj fronti. O strašnim učincima našeg topničtva na talijanskoj fronti izmedju Rovereta i Burgera donosi „Corriere della sera“ slijedeći prikaz: Čim su se austro-ugarski aeroplani digli u zrak i dali jednom mužaru od 38 cm znak, izbacio je pet metaka na Asiago, u udaljenosti od 16 kilometara, čemu se nije nitko nadao. To je na pučanstvo tako porazno djelovalo, da je pobjeglo glavom bez obzira. Na drugim mjestima bilo je još i gore, te su bili naši strelјački jarci u tili čas pretvoreni u prah i hrpu zemlje; pucalo je u svemu do 2000 topova na 40 kilometara široku frontu. Topovi bili su od 30.5, 38 i 42 cm. Na Alto Piano pucali su mužari od 30.5 cm, izmedju Asiaga i Costa Alta jedan od 42 cm, a kod Vielgereutha i Lovreta po jedan od 42 cm, te su postigli grozne učinke. Alpine je to upravo prenerazilo, pa su, omamljeni od te strašne glazbe, upravo bježali pred brojno nadmoćnim neprijateljima.

Statistika palih talijanskih časnika od početka austro-ugarske ofenzive. Kako se iz ratnog stana za štampu javlja, imali su Talijani od početka rata pa do 15. maja t. god. slijedeće gubitke na časnicima: 5 generala, 62 pukovnika i podpukovnika, 106 majora, 572 kapetana, 523 nadporučnika i 1853 poručnika. Od 30. aprila do 15. maja nije poginuo niti jedan talijanski general, pukovnik ili podpukovnik, dok su u tom razdobju pali talijanski majori Baldi Luigi i Fusoli Nestore, 28 kapetana, 12 nadporučnika i 71 poručnik. Ovo su samo oni gubici, što su ih mogle austro-ugarske čete sa stalnošću ustvrditi, a da će ti brojevi biti kud i kamo veći, o tome nema sumnje.

Talijanska civilizacija zrcali se i na bojnim poljanama. Nema valjda naroda na zemaljskoj kori, koji nije čitao ili čuo pripovijedati o Talijanima i o njihovoj prosvjeti i civilizaciji, al jošte je manje onih, koji im nisu to takodjer i pripisivali i dizali ih kod toga u deveta neba, kao narod nad narodima u znanju, umjeću i posvemašnjoj civilizaciji. Ne ćemo da od nas govori zloba i osveta, jer je u Italiji uistinu i uzora civilizacije i čovjekolublja, al da se to ipak ne može protegnuti na cijelokupni talijanski narod, poslužit će nam u dokaz ovi žalosni primjeri, što ih donašaju „Beogradske Novine“ u vjernom izvadku iz izvještaja jednog puka talijanskih zemaljskih strijeljaca. Da li je dakle talijanski rat uistinu „rat za civilizaciju i čovječanstvo“, ako to oni rado naglasuju, nek sude čitatelji: „Pri jednoj bici 2. maja 1916. u okolici Tonala povrijedili su Talijani (Alpini) medjunarodno pravo je prije kod takozvanog kulturnog naroda morao prije kod takozvanog kulturnog naroda morao smatrati kao nemogućan.

Naš prvi ranjenik, kadet u pričuvi H., mogao je još, kad je bio ranjen, učiniti jedan skok, našto se je zatim stropoštao. Kad se je poslije nekog vremena micao, obasuše ga Talijani s mašinskim puškama doklegod je u njemu duša bila.

Bolnički kadet D. ranjen je u rame i oklizнuo dolje oko 50 m. u nekakvi snježni oluk, gdje je ostao ležeći. Dva bolničara dotrčahu i metnu mu zavoje. Najednaput pripucaše neprijatelji mašinskim puškama na ovu odijeljenu grupu tako dugo, doklegod se micahu svi do jednog. Oko 600 metaka izbačeno je na ova tri vojnika, koji su bili za borbu savršeno onesposobljeni.

Isto tako pucano je sistematski na svakoga ranjenika, koji se survao u taj snježni oluk, sve dotle, dok je davao ikakvà znaka života. Svi bolničari, koji su od gore sa visina hitali u pomoć, bili su poubijani.

Ljekar u podne, na suncu, koji je imao na rukavu ljekarski znak i o ramenu ljekarsku torbicu, po čemu se mogao poznati, i koji je bio bez oružja i gornjeg ogrtača, pokušavao je da prodre do ranjenika, ali se morao vratiti, jer su i njega uzeli na nišan i osuli vatrom.

Tri bolničara, koji su sa saonicama pokušali da dopru do teško ranjenog, koji je već dva sata ležao u snježnom mulju prividno mrtav, nisu mogli ništa učiniti, jer je i na njih pripucano mašinskim puškama. Dvoje od njih ostalo je ležeći teško ranjeni. Za cio jedan sat pucao je na njih neprijatelj svakih 5—10 minuta, pa je onda, kao bajagi, prestao, pošto je bio uvjeren, da su mrtvi. Čak i saonice su bile savršeno iskrhane.

Vodnik P. stropoštao se teško ranjen u snježni oluk, na koga su dotle snažno pucali, dok se ni makao nije. Poslije 9 sati zvao je za pomoć. Odmah je na njega bila uperena talijanska mašinska puška, dok nije za navijek ućutao.

Poslije bitke naredjeno je, da se poginuli pokopaju, pa i to su Talijani osujetili svojim mašinskim puškama i bacanjem ručnih granata.

Ruski car u Odesi. Iz Bukarešta stižu vijesti, da je ruski car stigao u ponedjeljak u Odesu dočekan od zastupnika oblasti i srpskog ministra Pašića. Car je sa Pašićem dugo konferirao, iza toga je inspicirao čete, medju kojima se nalaze i Srbi. Iz Odese putuje car u Kišenjev.

Izjava Ponsonbija u engleskoj donjoj kući. U engleskoj donjoj kući izjavio je zastupnik Ponsonby, da Engleska ne može čestitati nikakvih diplomatskih uspjeha ni prije rata ni za rata. Iza toga pozvao je Greya, da javno upita Njemačku, da li je sklona uspostaviti Belgiju, isprazniti Francusku i Srbiju i uskrisiti samostalnu Poljsku.

Oltari se otkrivaju. Uz sve to, da su Talijani vještaci u prikrivanju istine i tješenju javnosti, prodire u Italiji ipak i u najšire slojeve publike istina o porazima na tirolskoj fronti. Samo nabrajanje mjesta i položaja, što ih je naša hrabra vojska zauzela, svjedoče i najtvrdokornijem Talijanu, da su probijena utvrdjenja talijanskih glavnih položaja, pa je već teško narodu prodavati laž za istinu. K tomu nadolaze nagle i iznenadne zapovijedi za evakuiranje pojedinih mjesta, što je kod svjetine izazvalo takovu paniku, da je nisu kadra ublažiti ni najvještija talijanska pera.

Gospodarstvo.

Sadite Suncokret! Pod ovim naslovom donosi zadnji broj „Gospodarske knjižnice“ opširniji opis suncokreta i svu njegovu prednost za naše gospodare, pa će vrlo dobro doći našim gospodarima kao uputa za sadjenje i gojenje te biljke. Nadalje razloženo je u knjižici, kako se osim uljevitog suncokretovog sjemenja dade upotrebiti i stabljika one biljke za hranu domaćim životinjama a i u industrijalne svrhe. Samo suncokretovo ulje dovoljnim je razlogom, da se ta biljka i kod nas gospodarski iskoristi.

Lijepo opremljena knjižica dobiva se u nakladnoj knjižari Lav. Weissa u Bjelovaru i u svim drugim knjižarnicama uz cijenu od 20 filira. Djelce se samo sobom preporuča.

Dobivanje jestivog ulja iz kukuruznih klica. Istraživanjem je pošlo za rukom ustanoviti, da kukuruzne klice sadržavaju u sebi veliki postotak ulja. Kako je pitanje namaknuća masnih tvari od velike važnosti, to su u Australiji poduzeti koraci, da se iskoriste ove uljene sustance, koje se nalaze u kukuruzi. Kod pojedinih su mlinova dovršene predradnje, koje su nužne kod ovog iskorišćavanja, te se je već započelo sa dobivaujem ulja iz klica kukuruza. Iz tako dobivena ulja može se destilacijom priugotoviti izvrsno jestivo ulje. („Hrv. Lloyd“).

Poruke iz uprave.

Anonimnom dopisniku iz Opatije. — Poslanih nam 80 para upotrebiti ćemo za „Družbu“ a Vašeg dopisa, jer je preveć osoban te ne potpisan, ne ćemo priopćiti.

Godina II. — Broj 321.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 31. svibnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Naše čete zauzele oklopnu tvrdjavu Corbin.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 30. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Živahnija topovska djelatnost osobito na besarabijskoj fronti i u Voliniji. Inače nema nikakovih osobitih dogadjaja.

Talijansko bojište.

Jučer je pala u naše ruke oklopljena tvrdja Corbin. Na zapadu od Arsiera izvojštile su naše čete prelaz preko potoka Posina, te su zauzele vrhove na njegovoj južnoj obali. Suzbili smo 4 talijanske navale protiv naših položaja na jugu od Bettala.

Jugoistočno bojište.

Mirno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 30. svibnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na čitavoj zapadnoj fronti od La Bassée do Arrasa živahna topovska djelatnost. Južno od šuma Le Corbeaux i Cumieres osvojile su njemačke čete francuske položaje izmedju južnog vrhunca brda Mort-Homme i sela Cumieres. Na čitavom smo prostoru zarobili 35 časnika, medju njima više štopskih časnika i 1313 momaka, te smo suzbili dvije protunavale protiv sela Cumieres. Istočno od Moze smo ispravili novoosvojenu liniju u šumi Thiaumont. Naši su letioci napali sinoć uspješno s bombama neprijateljsko brodovlje razarača pred Ostendom.

Istočno bojište.

Južno od Lipskoga prešla su njemačka odijeljenja preko rijeke Ščare te su razorile ruske čardake.

Balkansko bojište.

Njemačko-bugarske bojne sile, da se zaštite protiv nenadanih napadaja sa strane ententinih četa, zaposjele su klanac Rupel na Strumi. Grčka suverena prava su uščuvana.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

U odsjeku Felahije, na desnoj obali Tigrisa, ušutkalo je naše topništvo dva neprijateljska topa. Tu smo zaplijenili 17 vozova s upregnutim konjima i zarobili smo 24 Engleza.

BRZOJAVI.

Rat.

Štete njemačkih lijetala u Engleskoj.

Kolonija, 30. (D. u.) „Kölnische Zeitung" javlja od nizozemske granice: Za posljednje navale njemačkih pomorskih lijetala protiv obale istočne Engleske dne 12. o. mj. nastali su uslijed zapalnih bomba, u Doveru i Ramsgati veliki požari u kojima je bio uništen veći broj skladišta punih živeža i ratnog materijala. Lučke su zgrade bile na više mjesta oštećene. Bilo je takodjer ozlijedjeno 10 ljudi od posade jedne podmornice.

Talijanski glasovi o našim uspjesima u Tirolu.

Lugano, 29. „Tribuna" piše: Talijani moraju gledati istini u oči i ako je mučna. Austrijanci stoje na talijanskom tlu, a mi smo pretrpjeli nekoliko neuspjeha. To ne smije ali nikoga prestrašiti, jer i Austrijanci su imali u prvoj godini rata neprijatelja u svojoj zemlji i činilo se je da su izgubljeni, ali su se naskoro nevjerojatno oporavili. Neka si Talijani uzmu za primjer „Austrijance".

„Idea Nazionale" i „Giornale d'Italia" slave vojno vodstvo, u čije se visoke sposobnosti parlamentarni krugovi tvrdo pouzdavaju. „Corriere della sera" misli, da je austrijska ofenziva počela znatno slabiti. Talijani su na krilima uspješno odolijevali, dok vlada u centrumu neodlučnost. U opće je sada položaj bolji nego u posljednjim danima, premda će se tek u budućim danima moći postići ravnotežje u silama.

U drugom nekom članku obraća se „Corriere" protiv sve većoj svesrpskoj propagandi, koja u glavnim gradovima entente nailaze na prijatelje i širitelje i koja hoće da Talijanima istrgne plodove njihovog rata, što su ga poduzeli samo radi Jadrana.

Pariški zastupnik „Secola" opominje, očito po višem nalogu, Talijane, neka neprestano ne kritiziraju tako porugljivo saveznika. Istina je, da su ententini generalni štabovi morali uzeti u obzir pripravno stanje pojedinih saveznih vojska i za pripravu potrebito vrijeme, hoće li se odlučiti za ofenzivu. Ako je dan ofenzive još dalek, onda je to znak, da saveznici trebaju još neko stanovito vrijeme, da izvedu zajedničku veliku akciju. Kada bi danas započeli, išli bi u susret žalosnim iznenadjenjima, a da ne bi time uspješno pomogli onome koji se sada bori. Samo vlade i generalni štabovi znadu, kada će doći zaželjeni trenutak. Članak svršava opominjući ponovno Talijane, neka za boga ne prouzročuju nepouzdanja, jer da bi to bila najveća nesreća za ententu. Samo srdačno jedinstvo ententinih naroda može stvoriti silu, koja vodi do pobjede. „Popolo d'Italija" se tuži, da je povod današnjoj zlovolji medju pučanstvom tajno prikriomčarenje izvještaja austrijskog ratnog vodstva u Italiju. Ti su izvještaji došli preko švicarskih listova u Italiju, gdje su se i proširili. Vlada neka strože nadzire novinske i poštanske pošiljke iz Švice, ako hoće, da u Italiji preprijeći širenje uznemirujućih vijesti.

Njemačka.

Njemački car na fronti.

Berlin, 30. (D. u.) Njemački je car išao opet na frontu.

Balkan.

Eksplozija u rumunjskoj tvornici naboja.

Bukarešt, 30. (D. u.) O ponoći je buknuo požar u tvornici naboja, koja se nalazi blizu kraljevskog dvorca u Cotroscerni. Čulo se je nekoliko eksplozija. Materijalna šteta neznatna. Nekoliko osoba ranjeno. Ne zna se još nesreći za uzrok.

Ententa.

Mirovna interpelancija u francuskoj komori.

Geneva, 27. U jučerašnjoj sjednici uložila su dvojica zastupnika u komori interpelacije i to socijalista Blanc radi zabrane sastanaka, a drug mu Raffindungen radi nedavno u ime Francuske državnih govora o ratu. Komora je odbila od Blanca uloženi dnevni red, kojim se vlada pozivlje, neka dozvoli organizaciju javnih korporativnih sastanaka protiv podraženja hrane, nakon što je ministar unutrašnjih poslova Malou branio vladino stanovište. Isto se je dogodilo sa Raffindungovom interpelacijom, ali to istom nakon vrlo živahne diskusije medju predlagateljem i predsjednikom Deschanelom. Posljednji je označio nefrancuskima govornikove riječi, da su sve vlade jednako krive što je rat buknuo i što se ga nastavlja. Pravi Francuz ne bi smio zaboraviti, da je pred svim saveznicima sve nesreće kriva samo Njemačka. česa se radi mora izričito naglasiti, da je govornik sa svojim nazorom sasma osamljen. Nato je Raffindungen, opiruć se na posljednje Greyeve izjave, odgovorio, da je sa engleske strane bila podana mogućnost prokrčenja puta do mira, dok su ostali saveznici takvu namisao jednostavno odbili. Te su riječi prouzročile strašnu buku. Dechanel je brže bolje saopćio, da je interpelacija odbijena, ali je skrajna ljevica prosvjedovala, jer nije bio pripušten nikakvi protudokaz. Nakon ponovnih prizora svršila je ta upadica. Značajno je, da nijesu zastupnici vlade tekom cijele rasprave uzeli za riječ.

Italija i njezini saveznici.

Lugano, 29. Zastupnik Torre priopćuje u „Corriere" članak o Italiji i jugoslavenskom programu, koji je baš sada postao sporna točka medju Italijom i njezinim saveznicima. Jugoslaveni su uvijek naglašivali, da Istra, Trst i Dalmacija nesmiju pripasti pod Italiju i u tim su ih tvrdnjama podupirali ugledni francuski i engleski publicisti. Još nije naime nestalo u stanovitim krugovima tih pokrajina onih starih predrasuda protiv Italije, nije se još shvatilo prava Italije, te se hoće ograničiti područje talijanske moći.

Neutralne države.

Sastanak kitajskih gubernatora u Nankingu.

Petrograd, 29. Tiskovni ured ministarstva za vanjske poslove saopćuje: Prema vijesti, koja je prispjela iz Pekinga, na ovdješnje diplomatske krugove, dozvolila je Juanšikajeva vlada, da se u Nankingu drži sastanak svih gubernatora. Isključeni su gubernatori onih četiriju pokrajina, koji su proglasili odcijepljenje od kitajske republike. Jedini predmet vijećanja bit će pitanje, ima li Juanšikoj ostati predsjednikom. U diplomatskim se krugovima drži, da je Juanšikajev položaj sigurniji: kad je već dozvolio da se sastanak drži, valjda je siguran, da će se gubernatori izreći njemu u prilog.

Amerika.

Rooseveltova kandidatura za predsjedništvo.

Haag, 29. „Timesov" dopisnik u Washingtonu javlja, da je Roosevelt dne 22. tek. primio ponudu nekog republikanskog odbora iz 30 država, da će za njega djelovati kod republikanske konvencije, što će se vršiti 7. lipnja u Chikagu. Dopisnik misli, da Roosevelt sve više vlada položajem. Pravi su republikanci doduše još odlučno protiv njega te i njihove stranke rade u tom smislu. Ali i u slučaju da Roosevelt ne bude imenovan kandidatom, jest svaki kandidat i svaki program bez njegove potpore nemoguć. Nije dakle isključeno, da će napredna stranka ponovno slijediti Roosevelta i da ne će podupirati republikance. U ostalom niko nezna, kako se stvari razvijaju. Stalno je samo, da će Roosevelt, ako samo ne bude imenovan, odlučno zahtijevati od republikanaca, da prihvate njegov novi program o „Amerikanizmu". Dopisnik veli, da demonstracije u Udruženim državama u prilog oboružanja podupiru Rooseveltov položaj.

Dogodjaji na moru.

Emden, 30. (D. u.) Holandska jedrenjača „Cormoran" (a ne „Holland"), koja je bila povedena pod sumnjom uhodarstva u Borkamski zaliv, puštena je opet na slobodu, pošto su bile neosnovane sumnje protiv nje.

Alžir, 30. (D. u.) Havas javlja: Podmornica, koja nije nosila nikakove zastave, potopila je u zapadnom dijelu Sredozemnoga mora engleski parobrod „Trimkby". 26 ljudi njegove posade vratilo se je u Alžir i kažu, da su u onim vodama bila torpedovana još dva druga engleska parobroda.

Razni brzojavi.

Petrograd, 30. (D. u.) Duma i državno vijeće sastali su se ponovno.

London, 30. (D. u.) Parlamenat je odgodjen do 20. lipnja.

Petrograd, 30. (D. u.) Predsjednik je dume naglasio na otvorenju, kako je porasla izmedju pučanstva svijest o nuždi, da ima i narod svoje zastupstvo, te kako se je to izrazilo takodjer carevim posjetom u dumi.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 28. Službeni izvještaj od 26. svibnja:

Kod jezera Ziznice i sjeverno od Ščersi (24 km od Novogrodeka) izjalovili su se neprijateljski pokušaji, da se približe našim jarcima. Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen.

Francuska.

Pariš, 28. Službeni izvještaj od 27. svibnja u 3 sata popodne:

Južno od Somme su razorile naše baterije usredotočenom vatrom više neprijateljskih utvrda, te su oštetile njegove opkope. U Šampanji velika topovska djelatnost i u srezovima Ville-sur-Tourbe, Tahure i Navarin. Proti šestom satu popodne poduzeli su Nijemci navalu protiv naših položaja na zapadu od cesta, koje vode u Navarin, te su zauzele do dvije naše pomaknute linije, ali smo ih svojim protunavalama posve suzbili. Na lijevoj obali Moze topovska borba. Boj s opkopnim ratnim sredstvima u šumi Avocourt i u srezu vrha 304. Jugozapadno od Mort-Homma osvojili smo nekoliko komada jarka, te smo uhvatili 50 zarobljenika. Broj zarobljenika, što smo ih ulovili za svoje navale na Cumieres, iznaša po prilici jednu stotinu. U našim su rukama ostala i 2 strojne puške.

Na desnoj obali Moze traje žestoko opstreljavanje u okolici Haudromont-Douaumont. U šumi na sjeverozapadu od Chiaumonta napredovali smo znatno kroz dan. U Woevru, pred vrhovima u rijeku Mozu, obostrano opstreljavanje.

Italija.

Rim, 29. Službeni izvještaj od 28.:

U dolini Lagarini ponavljao je neprijatelj više puta svoje pokušaje gomilajući gubitke pred našim položajima, a da nije mogao ni najmanje uskolebati čvrsti otpor naših hrabrih četa. Kroz večer 26. suzbili smo žestoku navalu protiv naših redova južno od Camerasa. Kroz noć pred 27. i susljedno smo jutro suzbili druge napadaje proti klancu Buole. Isto smo tako suzbili uz ostalu frontu sve do Astica više topovskih podhvata. Naše je topništvo rastjeralo na više mjesta sakupljanje neprijateljskih odijeljenja i četa, koje su marširale. U području Asiaga nastavio se i jučer jaki neprijateljski pritisak istočno od Asse i doline Galmararo. U suganskoj smo dolini suzbili malenu neprijateljsku navalu u kotlini Strigno. Broj neprijateljskih zarobljenika, što su ih alpinci uhvatili u boju od 26. istočno od potoka Maso iznaša 137.

Švedska i Rusija.

Radi utvrdjenja alandskog otočja sa strane Rusije, vladaju u zadnje doba izmedju Švedske i Rusije dosta napeti odnošaji, koji mogu svakim časom dovesti do ratnih zapletaja. Švedska je danas slaba država, dok je pred dva stoljeća bila evropska velevlast, te je posjedovala osim čitavog skandinavskog poluotoka, Finsku i današnje ruske baltičke pokrajine.

Pod vladavinom ratobornog kralja Karla XII. izgubi u ratovima sa Rusijom baltičke pokrajine, a mjesto nje postade velevlašću Rusija. Rusija je pod Petrom Velikim u baltičkim pokrajinama našla svoj davno žudjeni izlaz na more iliti takozvani „prozor" do zapadne kulture. Od onda se Švedska nije više podigla, naprotiv izgubila je g. 1809. Finsku a 1905. proglasila se i Norveška samostalnom državom, s kojom je do onda bila združena osobnom unijom.

Okružena od triju velevlasti, Engleske, Njemačke i Rusije, morala se okaniti osvajanja te se ograničiti samo na vlastitu obranu. Protiv Rusije, s kojom graniči po kopnu sasma na sjeveru, štiti ju najbolje dugački botnički zaljev, koga zatvara takozvano alandsko otočje. Isto utvrdjenje vodi iz Finske baš kao most u srce Švedske. Baš toga radi, da Rusija jednog dana ne provali i zaposjedne skandinavski poluotok, morala se pariškim mirom 1856, prama svojim bivšim takmacima Francuske i Engleske obvezati, da ne će utvrditi tog otočja.

Kako je poznato, Rusija je uvijek težila za jednom nezamrznutom morskom lukom. Pod tom lozinkom vodila je Rusija rat na skrajnjem istoku najprije sa Japanom, a sada sa Turskom, da izvojšti slobodan izlaz preko Dardanela u Sredozemno more.

Nakon potpunog neuspjeha i pretrpljenih poraza očevidno je, da je Rusija bacila oko na bližnji Atlanski ocean i skandinavsku obalu. Za vrijeme rata je Rusija zaista izgradila veliku trgovačku luku na švedskoj granici a sada gradi i potrebiti željeznički spoj. Švedska je već nakon poznatog uništenja autonomije srodne joj Finske počela uvidjati, da joj s istoga pogibelj prijeti i kakva bi je sudbina mogla zadesiti.

To je dalo povoda, da je nakon dvostoljetnog sigurnog mira počela medju Švedima rasti uzbudjenost, koja je dovela do toga, da se je pred 3 godine, kako je poznato, u Stokholmu sastalo pod zastavama 30 hiljada švedskih seljaka, zahtijevajući od kralja dovoljnu obranu zemlje. Švedska od onog doba pazi budnim okom što se oko nje zbiva. Najprije je stupila u pregovore radi skupne obrane sa Danskom i Norveškom, a sada istupa u zastupničkoj kući oštro protiv utvrdjenja alandskog otočja od koga odvisi njezina sjegurnost.

Nakon buknuća svjetskog rata proglasila je Švedska poput ostalih sjevernih državica svoju neutralnost. Na ino se nije mogla ni odlučiti, jer u jednu ruku time trgovinom zemlja časovito dosta zasluži, a u drugu ruku su političke stranke pocijepane, jer dok jedne drže sa centralnim vlastima, simpatišu druge opet sa Engleskom i Francuskom. Za slučaj rata uvidja većina, da bi se Švedska našla izolirana i izmedju dvije vatre — Engleske i Rusije.

Novi slučaj sa utvrdjenjem alandskog otočja je svakako od takvog zamašaja, da Švedska ne može preko njega preći jednostavno na dnevni red.

Jedni, osobito oni, koji jošte sanjare o staroj švedskoj veličini, drže, da je najbolje izrabiti ovu zgodnu prigodu te na strani Njemačke navijestiti Rusiji rat i tako se riješiti ruske opasnosti. Pobijede li centralne vlasti Rusiju same, to će Ru-

sija svakako nastojati joše s većom energijom, da ispuni svoj dnevni san da barem zadobije jednu slobodnu luku na švedskoj obali Atlantskog oceana, kad joj to nije uspjelo drugdje. Pobijedimo li Rusiju u savezu sa Njemačkom, to će gornje pogibelji stalno nestati.

Drugi su mnijenja, da akoprem utvrdjenje alandskog otočja bez dvojbe u velike poguduje ruske namjere protiv Švedske, treba svakako pričekati dok Rusija u istinu na nas navali ili ne povrijedi našu neutralnost. Osobito sada, dok je Rusija saveznica Engleske i Francuske bila bi bez svake sveze i izvržena mnogom pregaranju zbog oskudice živeža.

To zadnje mnijenje je možda dosta pretjerano. Zemlja posjeduje osobito velike količine krumpira i heringa a i ostali gospodarski izvori su mnogo veći nego što bi se u prvi mah mislilo. Tako je Švedska 1913. izvezla preko 19 milijuna kg maslaca, a i znatan dio t. zv. „danskog" maslaca nije ništa drugo nego li pravi švedski maslac. Iste godine izvezla je marve i životinjskih proizvoda u svemu za 73 milijuna kruna napram uvozu od samih 28 milijuna kruna. Akoprem je u pogledu žita i voća vrlo pasivna, to pokazuje primjer centralnih vlasti dostatno da nije tako lako izgladnjeti.

Skora budućnost pokazati će nam svakako, koje će uvjerenje konačno prevladati. P.

Služba božja. Sutra u četvrtak služiti će se misa u grčko-istočnoj crkvi u Puli i to u 7 sati ujutro za momčad slavenskog a u 8 sati 30 časaka za onu rumunjskog jezika te grčko-istočnog vjeroispovjedanja.

Fotografički zavod „Crvenog križa." Budući da sa današnjim danom prestaje snimanje slika za predpisane legitimacije, početi će sa sutrašnjim danom fotografički zavod „Crvenog križa" svoje redovito djelovanje svaki dan od 9 do 11 sati prije i od 3 do 5 sati poslije podne. Zavod preuzimlje sve vrsti u fotografičku struku spadajuće radnje.

Zabranjene pjesme. C. k. tvrdjavni komesar javlja: Zabranjeno je deklamirati, pjevati ili svirati javno ili na način da javnost čuje pjesme: „Inno a Trento", „Inno al Trentino", „Inno a Dante Alighieri", „Inno alla Lega Nazionale" i „Inno degli studenti Trentini" kaošto uopće druge talijansko-nacijonalne pjesme nepatriotičnog karaktera. Prekršitelji bit će kažnjeni u smislu ustanova carske naredbe od dne 20. aprila 1854 L. D. Z. br. 96.

Dobrovoljni prinosi:

za hrvatske škole družbe Sv. Ćirila Metoda u Istri.

Preko N. R. O. položio je za „Družbu" gospod. Josip Baselli . . . . 5·— mjesto brzojavne čestitke prigodom vjenčanja gospodjice Marije Dedović i Dinka Baselli u Janijini — Dalm.

Prije iskazano . 311·88

Sveukupno . . 316·88

Iz Banovine.

Umrla od ugriza bijesnog psa. U Nijemcima umrla je dne 20. o. mj. u teškim mukama Amalija Zvonarević, koju je pred tri tjedna ugrizlo bijesno pseto.

Nepoznati mrtvaci. Zagrebačke novine donose: Zajednički središnji obavjesni ured austrijskog i crvenog križa, odio za istovjestnost u Beču, Stiftskaserne, izdao je IX. iskaz preminulih vojničkih i u pratnji vojske civilnih osoba, koje su umrle, a da im do danas nije ustanovljen identitet. Preminule su osobe fotografirane, pa se njihove fotografije nalaze kod zagrebačkoga redarstva u Petrinjskoj ulici, gdje si ih svako može pogledati.

Ulične ploče na Rijeci. Na posljednjoj je sjednici preko očekivanja došlo u pretres pitanje o zajmu, kojim bi se morao pokriti trošak za nove ulične ploče. Trošak je proračunan na 15.000 K po prilici.

G. Bruss ne razumije, kako dolazi ta osnova na dnevni red, kada je i onako gosp. Šuperina, stavljajući taj prijedlog rekao, da će se trošak pokriti dragovoljnim prinosima vlasnika kuća. Gosp. dr. Mayländer govori takodjer proti zajmu i predlaže, da se taj novac radije upotrijebi za korisnije svrhe, kao n. pr. za bolnička motorna kola ili druge dobrotvorne svrhe.

Na to izjavljuje gosp. dr. Fesû, da bi bilo dosta i 10.000 K, a možda i manje ako se prodadu stare ulične ploče.

Iza toga je osnova gotovo jednoglasno primljena, izuzevši samo g. dr. Mayländera, koji je na koncu uložio protest.

Novi su nazivi ulica odmah počeli vrijediti, sada samo čekamo i nove ulične ploče, da jedanput nestane ove zanellaške nomenklature, koja ni najmanje ne služi na čast gradu Rijeci, a za koju se nekada, kako kazuju, kao preko noći našla svota od 40.000 kruna, a neki vele i više. Ne znamo, koliko je istine u ovim glasinama ali je svakako istina, da su u ono doba za čas osvanule nove ulične ploče na neugodno iznenadjenje riječkih gradjana.

Vjeronauk u riječkim školama. Gradski zastupnik preč. g. Don Matej Balas predložio je školskom vijeću, da se ima unaprijed smatrati vjeronauk u svim gradskim školama kao predmet prvoga reda. Školsko vijeće je prilog prihvatilo.

Brašno i mlijeko za grad Rijeku. Kr. ug. ministarstvo unutrašnjih posala doznačilo je novih 18 vagona brašna za mjesečnu opskrbu Rijeke. Da se grad i opskrbi mlijekom, odlučio je riječki aprovizacijoni odsjek nabaviti 200 koza.

Ratne ženidbe. Zagrebački nadbiskup dr. Ante Bauer izdao je glede ratnih vjenčanja ovu okružnicu: Da se što više pospješe tako zvana „ratna vjenčanja", ovlaštujem ovime veleč. gg. župnike i župne upravitelje, da svojim župljanima podijele oprost od sva tri navještanja i oprost od zabranjenog (svetog) vremena u slučajevima, kada se ti oprosti ne mogu pravodobno ishoditi od duhovne oblasti. Pripominje se, da je i presvijetli gosp. apoštolski vojni vikar ovlastio vojne superiore, da mogu podijeliti oprost od sva tri navještaja i oprost od zabranjenog vremena onim osobama, koje stoje pod njihovom dušobrižničkom vlasti. Kadgod je podijeljen oprost od sva tri navještaja, ima župnik, koji odnosnom braku prisustvuje, od stranaka zatražiti prisegu, da im nije poznata nikakova ženidbena zapreka ili zabrana. Obaviv vjenčanje, neka svaki takav slučaj svojoj duhovnoj oblasti prijave.

Razne Vijesti.

Novi tajni savjetnici. Njegovo Veličanstvo car i kralj podijelio je dostojanstvo tajnoga savjetnika generalu pješadije Henriku Tschurtschenthaleru pl. Helmheim, fcm. Viktoru pl. Scheuchenstuel, admiralu vitezu pl. Chmelarž, generalu kavalerije Ignaciju pl. Korda i generalima pješadije Josipu Roth i Arturu Arz pl. Straussenburg.

Zaplijenjeni roman. Madžarska vlada zaplijenila je roman „Elisabeth Köth", djelo Rudolfa Hans Bartscha. Zaplijena je po budimpeštanskom sudišu odobrena, jer je roman huškao protiv ugarske državne pole.

Demonstracija i štrajk u Parizu. U Parizu došlo je ovih dana do bučnih demonstracija. Demonstranti bili su ovog puta žene, i to radi sve to veće skupoće osobito mesa. Kad su oblasti kušale, da se cijena mesu obali, odvratili su mesari štrajkom.

Odluka Nikolaja Nikolajevića. Po vijestima pariških listova, odlučio je veliki knez Nikolaj Nikolajević, da će ponajprije slavodobitno svršiti rat u Armeniji, pa će tek onda na istočnu frontu, da preuzme vrhovno zapovjedničtvo.

Dvije izjave o općenitoj ofenzivi entente. Andre Tardieux iznosi u „Petit Parisien-u" članak, u kojem ističe, da je protivan svakoj preuranjenoj ofenzivi, koju bi se imalo poduzeti u naprvo odredjenom roku. Na takva šta može se misliti istom onda, kad bude zaista sve pripravno i kad bude ententa imala dovoljno teških topova. Tardieux veli: Jesmo li zaista pripravni? Imamo li već teško topništvo od veće i manje dalekosežnosti? To ne stoji, već moramo oko proizvodnje i dalje nastojati i vrijeme ofenzive istom onda odrediti, kada predleže svi donekle dovoljni preduvjeti. Iskustva učinjena kod Verduna dokazuju, da naš obrambeni materijal i naše teško topništvo dostaje u rukama naših hrabrih četa, ali da naša navalna sredstva ne odgovaraju zahtjevima, kako se to ispostavilo kod Artoisa i u Champagni. U „Parisien Milli" odgovara senator Beranger Tardieuxu, pobijajuć njegove nazore ovako: Nije poželjno, da se općenita razmatranja stavlja kao pravila za ofenzivu. Naši vrsni vodje pokazali su svoju valjanost u ofenzivi opetovano kod Douaumonta i Avocourta. Pustimo ih, da sude, ta oni ipak stvar najbolje razumiju.

Talijanski kralj seli u Padovu. „Kölnische Volkszeitung" javlja, da je talijanski kralj iselio iz Udina i povukao se više prema Veneciji, navodno u Padovu. Selio je za neugodne maglovite noći.

Talijani u Tripolisu. Talijanske novine javljaju, da je talijanska vojska zaposjela s morske strane Suaru, te da je na taj način pretekla ustaše.

Dnevna zapovijed talijanskog kralja. Dne 25. t. mj. izdao je talijanski kralj dnevnu zapovijed vojnicima na kopnu i na moru. U zapovijedi ističe oduševljenje, kojim su vojnici prije godinu dana ušli u rat, da uz svoje vjerne saveznike savladaju upornog neprijatelja. Mnoge su i raznolike poteškoće savladane, ali domovina traži i daljnje napore i daljnje žrtve. Kralj ne dvoji, da će vojnici i u daljnjim borbama dati dokaza o svojoj pomladjenoj hrabrosti i jačini duše. Zemlja potpomaže vojnike u njihovom teškom zadatku, potpomaže ih žarkim učešćem i pouzdanom mirnoćom do udivljenja. Konačno završuje kralj: Molim Boga, da nas u nastupajućim borbama prati sreća, kao što će vas pratiti uvijek moje sjećanje i moja trajna blagodarnost.

Stranka rada u Austriji. U bečkim novinama čitamo, da je veći broj njemačkih naprednih zastupnika na carevinskom vijeću u Beču zaključio, da se stvori nova njemačka stranka rada, pa je u to ime izdao ovih dana proglas, iz kojega vadimo slijedeće: U njemačkoj stranci rada sjedinit će se one snage, koje će, stojeći na potpuno ustavnoj podlozi, biti u državi čuvari narodnosti, sredstvo privrednog napretka socijalne pravednosti i kulturnog napretka. Pozivamo sve, koji hoće da se ovi ciljevi ostvare, da stupe s nama u zajednički rad.

Sjedinjene države za mirovni sud. Iz Washingtona javljaju, da je pomorski odbor amerikanskoga parlamenta prihvatio jednoglasno rezoluciju, koja ide za tim, da se uredi mirovni sud, koji bi imao riješavati sva prijeporna pitanja država i naroda. Ovlaštuje predsjednika republike, da u svrhu mira u Evropi sazove konferenciju svih država, na kojoj bi se imalo u prvom redu pretresti pitanje mirovnog suda. Da se to čim prije oživotvori, zotirala je u tu svrhu 100.000 dolara.

Francuzi ne će engleskog tutorstva. Kako je poznato, izjavile su pred nedavno englske novine, da je Engleska ona, koja je pozvana, da odluči kako i kada će Francuska svršiti ratovanjem, a nipošto Francuska sama. To joj pravo i pripada, jer da je ona jedino Fracuske radi ušla u rat. Reć bi medjutim, da se Francuzi nimalo ne slažu sa ovim imperativnim načinom engleskog diktiranja, pa su se francuske novine požurile izjavom, da će Francuska sama odlučiti o svojem miru, a nipošto Engleska. Francuska će s Njemačkom stupiti u pregovore istom onda, kad je bude Njemačka za to molila.

Gospodarstvo.

Sorogat modre galice. Trgovačka i obrtnička komora u Zagrebu upozoruje domaće interesente, da je kr. zemaljska vlada zabranila nadalje oglašivanje i raspačavanje preparata „Hermatol" tobože sredstva protiv peronospore i oidiuma, jer je analizom ustanovljeno, da ni taj preparat ne sadržaje nijedne tvari, koja bi se mogla ozbiljno uzeti u obzir kod štrcanja vinograda protiv spomenutih bolestih.

Zdravstvo.

Mlijeko i bolesti. Mlijeko se obično uzima za pridodatak kavi, no baš ga ne trebamo uvijek tako uzimati.

Mnogi i odrasli ljudi ne mogu baš mlijeko dobro podnijeti, a niti im nije tečno, osobito u ustima, zato je važno pitanje, kako se imade mlijeko užiti. Najbolje je mlijeko po malo gutati, ili što je jošte bolje, kroz slamku ili staklenu cijevčicu piti. Kad se mlijeko tako uživa, onda zgnjušnjivanje (usirivanje) mlijeka nastaje malo po malo, dočim ako se naglo pije, onda prebrzo stvara veće komade sira, koji su kasnije jako teško probavljivi.

Najviše se mlijeko upotrebljuje u bolestima: osobito u prilijepčivim (n. pr. dobrac, kozice, pošaline itd.) je glavna hrana. Grozničavi moraju uzimati mnogo vode, ali su više puta tako bolesni, da je ne mogu niti uzimati.

Kod toga osobito mnogo trpe bubrezi, te kod jako grozničavoga vidimo često u mokrači mnogo bjelančevine. Mlijeko i nepodraživa pića uzdržavaju bubrege uvijek u djelovanju, razredjuju otrova ne sakuplja i da se otrovne čestice čim mokraču i spriječavaju u bolesti, da se previše lakše izlučuju. Mlijeko dakle blaži u blesti. Onima pak, kojima probavni ustroji nijesu sasvim u redu, ne smive se mnogo mlijeka dati. Razdijeli se na vrijeme čaša ili pol čaše, ali tako da više na dan ne dodje do jedne i pol ili dvije litre.

Kod škrleta je blaga hrana od velike važnosti, jer često ili obično biva, da se u trećem ili drugom tjednu upale bubrezi, bila bolest blaga ili teža. Preporuča se osobito kod škrleta, a nužno je, da se bolesnik prva tri tjedna strogo mliječnom hranom hrani. Kod dobraca je rijetka upala bubrega; koji ima jaku upalu zglobova, preporuča im se takodjer mlijeko. Nedavno se u mlijeko metalo malo (2.5 g.) limunove kiseline, budući da hrana, koju jedu krave, ne sadržava iste ništa u sebi.

Uporaba mlijeka je od velike važnosti, kod bolesti, koje se povraćaju, osobito kod slabokrvnosti, žutice i sušice. Kod ovih bolesti imade mlijeko to svojstvo, da poveća sile bolesnika. Na temelju ovoga baš preporučujemo hranu od mlijeka ili mliječne proizvode. Kod slaba želudca ili odvratnosti prema mlijeku, mora se najprije početi s malim obrocima, koji se kašnje povećavaju.

Ogadi li nam se mlijeko, onda je najbolje uzeti maslačevo mlijeko (maslenku), koje osim vrhnja imade sve sadržine mlijeka; veoma je hranivo i osvježno piće, osobito kod gojenja dojenčadi je od velike važnosti.

Izvrsno sredstvo je mlijeko kod jakih i povremenih bubrežnih bolesti. Ovo je već kod dobraca napomenuto. Obično mliječno liječenje uzima se samo par tjedana, ali kod povremenih bubrežnih bolesti ipak nije dostatno, ako se računa na potpuno ozdravljenje.

Poznat je slučaj, gdje je jedan liječnik upotrebljavao mlijeko kroz čitavih 5 godina i riješio se svih bolesti. K tomu dakako treba čvrste i nepokolebive volje.

Kod živčanih bolesti upotrebljuje se liječenje mlijekom sa veoma dobrim uspjesima, jer mlijeko hrani, a da ne uzruja ni krvi ne otruje.

Napokon se mlijeko pokazalo kao izvrsno sredstvo kod trganja, kod nenaravna mršavanja (ovdje je izvrsno vrhnje), kod sladorne bolesti (ovdje se osobito preporuča kiselo mlijeko, kiselo vrhnje i masleno mlijeko). „Hrvatska."

Godina II. — Broj 322.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak 1. lipnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Naše čete zauzele tvrdjave Asiago i Arsiero

Od početka navale zarobljeno 30.388 Talijana i zaplijenjeno 299 topova.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 31. svibnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Veća bojna djelatnost traje na besarabijskoj fronti i u Voliniji.

Talijansko bojište.

Bojne sile, koje djeluju iz Tirola pod zapovjedništvom generala pukovnika nadvojvode Eugena, su zauzele Asiago i Arsiero. U kraju na sjeveroistoku od Asiaga protjerale su naše čete neprijatelja iz Gallija, te su uzele na juriš njegove visoke položaje na sjeveru od ovog mjesta. Montebaldo i Monte Fiaro nalaze se u našem posjedu. Na zapadu od Asiaga naša je fronta zatvorena sve od južno gudure Assa do osvojene tvrdje Punta Corbin. Sile, što su prodrle preko potoka Posina, zauzele su Monte Priafora. Ponovna očajnička talijanska naprezanja, da nam otmu položaje na jugu od Bettala, bila su sva uzaludna.

Kroz to po mjeseca od početka naše navale smo zarobili 30.388 Talijana, medju njima 694 časnika, a zaplijenili 299 topova.

Jutros su rano napala mnoga naša pomorska lijetala s velikim brojem bomba, stanicu i vojničke zgrade u S. Giorgio di Nogaro. Ustanovilo se je da je kolodvorska zgrada bila 4 puta pogodjena.

Jugoistočno bojište.

Na sjeveru od donjeg toka rijeke Vojusa naše su čete protjerale talijanske ophodnje. Položaj je inače nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 31. svibnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Živo topovsko djelovanje izmedju La Bassée i Arrasa traje dalje. Uspješni su podhvati njemačkih ophodnja urodili zarobljenjem 38. Engleza kod Neuve-Chapelle i zaplijenom strojne puške. Na lijevoj smo obali Moze pročistili od neprijatelja živice i grmlje, što se prostire na jugu od sela Cumieres, te su kod toga dospjela u naše ruke 3 časnika i 88 momaka. U navali smo od 29. svibnja zaplijenili mornarički top, koji je bio uzidan u šumici Caurettes, 18 strojnih pušaka, veći broj bacala mina i mnogo drugoga materijala. Na obim obalama Moze topovska je djelatnost neprestano vrlo živahna.

Istočno i balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Bugari u istočnoj Macedoniji.

Frankfurt, 30. „Frankfurter Zeitung“ piše: Prema nekoj Reuterovoj vijesti, koja još nije potvrdjena, zaposjeli su Bugari, u sporazumu sa atenskom vladom, i prelaz Talaus i utvrdu Goje, koja obvladuje željezničku prugu. Ako ta vijest odgovara istini, nalaze se dakle svi važni strateški položaji prelaza Talaus u našim rukama. List pripominje, da bi to bilo od najveće važnosti za cijeli strateški položaj u istočnoj Macedoniji, te bi tvorilo protivteg utvrdi Devetepe, koju su Francuzi zaposjeli. U ostalom nebi to bilo samo po nas od velike koristi, već i po grčki zbor kod Seresa i Kavale, koji je u stisci usljed širenja ententinih četa i prekinuća željezničke pruge.

Druga neka Reuterova vijest veli, da su Nijemci i Bugari razvili sličnu djelatnost u blizini Ksantisa, sjeveroistočno Kavale. Potvrdjena Reuterova vijest tvrdi, da su tamo pripravljeni pontoni za gradnju mosta preko granične rijeke Nestos.

Ententina ofenziva u Macedoniji.

Berlin, 30. Zastupnik „Tagblatta“ u Lugano prima sa osobite strane slijedeću vijest: Tobožnja groźnja sa ententinom ofenzivom u Macedoniji bijaše čisti bluff, jer je sakupljena vojska brojila samo 240.000 momaka. Taj je broj bio smanjen sa 20.000 momaka trainskih četa, 30.000 Australaca i Novozelandjica, koju su u posljednje vrijeme bili opeta poslani u Francusku.

Vojni cilj Rusije.

Rotterdam, 29. Vodja kadeta u ruskoj dumi, profesor Miljukov, izrazio se je, za vrijeme boravka parlamentarnog odaslanstva u Engleskoj, prama zastupniku lista „Manchester Guardian“: „Naš je vojni cilj zaposjednuće Carigrada. Rusija hoće imati takodjer Bospor i Dardanele pravom, da tamo sagradi tvrdjave te zabrani prevoz vojnih ladja“. U povodu toga razgovora piše „Labour Leader“, da engleski narod ne misli radi Rusije voditi rat bez svršetka. List se naprotiv priključuje Wilsonovoj namjeri, da nastupi kao posrednik te se nada, da se Wilson ne će dati zavesti zlovoljom jedne ratujuće države, koja ne želi sklopiti mira. Ako bi on uz sudjelovanje drugih neutralnih država predložio demokratični sporazum, koji bi stranke zadovoljio, onda bi, veli list, narodi sami prisilili vlade, da na takvom temelju započnu mirovna pregovaranja.

Zaplijenjeni talijanski topovi.

Basel, 30. „Baseler Anzeiger“ javlja: U ruke pobjedonosnog neprijatelja je dosada pao ništa manje nego šesti dio cijelog ukupnog broja topova, 100 strojnih pušaka, a da niti ne brojimo ostalog vojnog materijala.

Njemačka.

Rusi počinili milijardu i četvrt štete u istočnoj Pruskoj.

Berlin, 31. (D. u.) Stigao je na pruski zemaljski odbor izkaz o ratnim kvarima, što ih je počinila neprijateljska provala u nekim dijelovima zemlje. Spomenica podaje konačni iskaz o ruskom haranju u istočnoj Pruskoj: Bilo je 1620 osoba ubijeno, 433 tjelesno ozledjeno, 10.725 odvedeno, 365 ženskih silovano. Od odvedenih vrlo ih je mnogo umrlo, „pošto ih je ruska vlada pustila da pogibaju ne brinući se ništa za njih. Broj posve ili djelomice razorenih zgrada iznosi okruglo 34 tisuće. Haranja ima u 35 gradova i u 1900 mjesta. U preko 100 tisuća kuća uništeno je pokućtvo posve, u drugih 100 tisuća kuća djelomično. Cjelokupna se je šteta izračunala izmedju milijarde i četvrt do milijarde i po.

Ententa.

Talijanski bjegunci.

Lugano, 30. (D. u.) U mnogim su se južnijim gradovima spremila skloništa za bjegunce iz ratnog područja, pa i u samom Rimu.

Slobodni zidari protiv papinog posredovanja za mir.

Lugano, 30. Jučer se je u Rimu vršio tajni medjunarodni sastanak slobodnih zidara, kojemu je kao predsjednik engleske lože prisustvovao vojvoda od Connaughta. Cilj je sastanka bio, da se bezodvlačno zapriječi, da ne bi papa poduzeo uspješnog mirovnog posredovanja.

Iredentisti „koji su u pogibelji“.

Lugano, 30. Milanski iredentistički odbor upravio je na ministarskoga predsjednika Salandru brzojav, u kojemu ga moli, neka odmah poduzme protumjere, e bi zapriječio, da ne bi bili ustrijeljeni mnogi iredentistični dobrovoljci, koji su se posljednjih bojeva dopali neprijateljskih ruku.

Robert Cecil u Parizu.

Paris, 31. (D. u.) Podtajnik je parlamenta Robert Cecil prispio u Paris da raspravlja sa Briandom i s Deny Cochinom o pitanju kontrabanda i o sprječavanju neprijateljskih gospodarstvenih izvora.

Protiv Joffre-a.

Zurih, 30. „Züricher Morgenzeitung“ javlja o rastućem gibanju protiv francuskog vrhovnog zapovjednika Joffre-a, čiji odstup nije isključen. Predsjednik francuske vojne komisije zamolio je ministarskog predsjednika i vojnoga ministra, neka bezodvlačno obavijeste o vojničkim operacijama kod Verduna. Vršilo se je dugo vijećanje, kod kojega je prisustvovao i ministarski predsjednik Briand, u kojem se je raspravljalo o tome, da li ima Joffre i dalje ostati vrhovnim zapovjednikom ili ima da na njegovo mjesto stupi Castelnau. Odluka još nije pala.

Požar u Vladivostoku.

London, (D. u.) Lloyd javlja iz Vladivostoka, da je tamo buknuo prošle nedjelje požar, koji je uništio veliku množinu od mala kupljenog pamuka i gume.

Amerika.

Amerika protiv entente.

New-York, 30. U svezi s američkim prosvjedom radi zapljene pošte, što je bio predan u Londonu i Parizu, ustanovljuju vijesti iz Washingtona, e se čini vjerojatnim, da će Udružene države na skoro poduzeti korake k daljnjemu putovanju u spornim pitanjima Amerike sa četvornim savezom. Uredovni krugovi dolaze sve više do osvjedočenja, da se Njemačka namjerava držati svojih obećanja u pitanju podmornaričkog ratovanja, a da se je ne čini ovisnom od postupanja Amerike protiv alijiraca. Stoga su udružene države u položaju, da u pitanju blokade postupaju protiv četvornog saveza, a da se ne pričinja, kako da ih je držanje Njemačke prinudilo da stvar pospješuju.

Dogodjaji na moru.

Paris, 31. (D. u.) Po listu „Temps“ ukrcao je francuski poštanski parobrod „Ville d' Alger“ posadu nastradalog engleskog parobroda „Traumshai“, koji je bio potopljen od neprijateljske podmornice.

London, 31. (D. u.) Lloydov ured javlja o potopljenju dvih engleskih parobroda „Dalegarth“ (2265 t) i „Southgarth“ (2414 t). Posada se je drugog spasila.

Paris, 31. (D. u.) Po listu „Temps-u“ krcao je francuski parobrod „Ville d' Alger“ posadu nastradalog engleskog parobroda „Traumskai“, koji je bio potopljen od neprijateljske podmornice.

London, 31. (D. u.) Lloydov ured javlja o potopljenju dvih engleskih parobrobroa „Dalegarth“ (2265 t) i „Southgarth (2414 t). Posada se je drugog spasila.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 29. Službeni izvještaj od 28. svibnja:

Na Crnom je moru potopila naša podmornica kod anatolske obale, posred pucanja neprijateljskih obalnih baterija, pomorsko lijetalo i jedrenjaču. Na fronti od Raneduza do Dargole smo suzbili navalu, koju su Turci poduzeli sa znatnim silama.

Francuska.

Paris, 30. Službeni izvještaj od 29. svibnja u 3 sata popodne:

Južno od Roya je uskomešalo naše topništvo prve obrambene neprijateljske linije u okolici Beauvraignes. Na lijevoj obali Moze bila je topovska djelatnost kroz noć vrlo živahna. Sinoć smo u 7 sati suzbili njemačku navalu svojom zapornom i puščanom vatrom i navalu, što su ju poduzeli iz šume Bois de corbeaux. I druga navala, koju su poduzeli iz iste šume o ponoći izjalovila im se je takodjer. Na desnoj obali Moze noć je protekla prilično mirno, osim u okolici Vaux, gdje je trajala žestoka topovska djelatnost. U Loreni smo rastjerali više neprijateljskih ophodnja, koje su bile na izvidima u šumi Parroy. Naši su letioci imali sa neprijateljskim lijetalima 15 zračnih bojeva, za kojih su oborili dva neprijateljska stroja.

U 11 sati popodne: Na lijevoj obali Moze upravili su Nijemci žestoku pucnjavu s haubicama krupnog promjera na prve i na druge francuske obrambene linije izmedju šuma Avocourt i Cumieres. Vatra je potrajala vas dan. O jedan su sat popodne napali Nijemci žestoko francuske položaje na vrhu 304. Nakon što su prvog puta bili suzbijeni sa znatnim krvavim gubicima, ponovili su Nijemci svoj pokušaj i u 4 sata i pol, te su pretrpjeli novi krvavi neuspjeh. Okupljanja njemačkih četa, koja su se opažala na zapadu od vrha 304, bila su zahvaćena pod vatru njeparadu od tvrdje Douaumont. Nema nikakvog važnog dogodjaja da se javi sa ostale fronte osim običnog topovskog pucanja, koje je bilo osobito živo u šumi Apremont.

Italija.

Rim, 30. Službeni izvještaj od 29. svibnja: Jučer su Lagarini ponavljao je neprijatelj kroz noć pred 28. i slijedeće jutro tvrdoglave krvave navale protiv naših položaja izmedju Ečave i Vallarse; njegove su se navale skršile o nepokolebivom otporu neustrašivih četa 37. divizije. U srezu Posina-Astico potrajao je jučer žestoki topovski dvoboj. Kroz popodne navalio je neprijatelj brojnim silama na dio naših položaja na jugu od potoka Posina. Po žilavoj je borbi bio suzbijen sa znatnim gubicima. Na visoravni Asiago zauzimlju sada naše čete i utvrdjene su u položajima, koji vladaju nad kotlinom Asiago. Sjajna je protunavala hrabre pješadijske pukovnije broj 141 (zbor Catanzaro) oslobodila dvije baterije, koje su bile opkoljene na brdu Mosciagh, te je spasila sve njezine komade. U dolini Sugana jednostavni okršaji. Uz ostale fronte topovska djelatnost a najžešća u okolici Plave i Tržića.

Povišenje cijene duhanskih proizvoda.

Primamo službeno i priobćujemo: Današnjim danom stupa u krijepost opća povišica cijene duhanskih proizvoda i to uslijed prevelikog porasta troškova produkcije i da se uvećaju državni prihodi.

Cijena je inozemnim duhanima porasla za 100 po sto i još više, a i ugarski su duhani poskupili do 50 po sto, dočim su pobolјšice dane tvornickim namještenicima, poskupica materijala (papira, strojeva itd.) prevoznih troškova i surovina uzrokom, da su se izdatci produkcije povećali za 30 do 50 milijuna kruna godišnje.

Osim toga se je uvidila potreba, da se obzirom na ogromne ratne izdatke povise državni prihodi u opće, pa su prama tome nije moglo da pušače prištedi.

Kod ove se je povišice ipak u uzeti obzir siromašnje pušače, jer su cijene bile neznatno povišene onim proizvodima, koje najviše puše široki slojevi pučanstva. Tako su cigari: Mali inozemni, Mješani inozemni, Cigarillos, Portorico, Kuba, i Virginia, koje tvore 90 po sto potroška svih cigara, skuplji samo za 1 h po komadu, dočim je cijena kod boljih vrsta povišena za 2 do 4 h, kod finijih vrsta za 6 h, a kod luksuscigara za 10 do 40 h po komadu.

Isto tako su povišene cijene cigarete ugarskih drama te sport, koje pretstavljaju zajedno preko 80 po sto cijelog potroška samo za pol helera po komadu, cijene nasuprot boljih vrsta za 1 h, one finijih za 2 h te najfinijih za 3 i 4 h. Kod duhana za cigarete odgovara povišica cijene suražmjerno povišici cijena za cigarete.

Cijena povišena za 25 grama:

kod finoga ugarskoga duhana za cigarete . . . . od 22 na 30 h
kod drama duhana za pušenje . . od 30 na 40 h
kod srednje finog turskog . . . od 44 na 65 h
kod finog hercegovinskog . . . od 60 na 90 h

Domaće Vijesti.

Naša prošlost.

I naš narod ima lijepu kulturnu prošlost. Nije samo Dubrovnik sjajan dokaz za sposobnost našeg naroda, malen gradić, koji je za nekoliko stoljeća ostvario hrvatskom narodu toliko umotvora, da bi se njima ponosili i drugi veliki narodi. Od najstarije doba mletačke umjetnosti susretamo izmedju tudjih umjetnika hrvatska imena, imena, koja spominje svaki povjesničar umjetnosti velikim poštivanjem. Poznato nam je, da je kod gradnje slavne palače duždeva u Mlecima sudjelovao lijep broj hrvatskih arhitekata, poznato nam je, da je slavni kipar Laurana bio hrvatske majke sin isto tako kao i uvaženi majstor baroka Schiavone-Medulić i veliki broj drugih umjetnika. Ali i skromna je naša Istra sudjelovala u mogućem prosvjetnom pokretu, koji je se u ona stara vremena bio razmahao po gradovima Italije. Umotvori poznatog slikara Krpača (Carpaccio) odavaju slavensku krv, kako to ističu uvaženi njemački povjesničari. Ovaj je Istranin unio u talijansku umjetnost posve novi, talijanskom narodu tudji elemenat, kojemu se uzalud traži slijed u sličnim i najuvaženijih majstora prijašnjih i kasnijih doba talijanske obrazujuće umjetnosti. A da su već u ono doba naši praocevi ćutili narodnost njegove umjetnosti, da su izražaj njegove umjetničke duše osjećali kao nešto srodnoga, nešto za njih stvorenoga, za to svjedoči činjenica, da su naši praocevi u Mlecima naručili od ovog majstora slikarski ures za svoj hram u Mlecima. Pomislimo li, da je u ono doba živjelo na hiljade i hiljade umjetnika, čija su se imena danas ni ne spominju, imena umjetnika, koji bijahu odojeni sjajnom kulturnom tradicijom a da bi bas morao barbar da dodje, kojega je tek puki slučaj digneo iz neplodne i zapuštene mase, e odmah postigne takvu umjet-

ničku savršenost i takvu veličinu, da se ga još dandanas imenuje sa strahopočitanjem u jedan dah sa najvećim genijima proslavljene stare Italije, shvatit ćemo, da je taj siromašni narod bio već onda vrijedan najveće njege i najveće brige, jer je u njem zakopano bilo bogastvo, koje je treba sada dignut u interesu svjetovne prosvjetne zajednice. Takova imena, koja bi bila u čast i velikim europejskim narodima, tražiti moramo u tudjim knjigama, njihove slike i kipove u tudjim zemljama, čuti njihovu slavu iz tudjih ustiju, jer se u ono doba, kad je naš narod žrtvovao sve svoje energije za spas kršćanstva i europske kulture, nije mogao razviti u našim zapuštenim domovima plodonosan život.

Tako su naši ljudi gradili tudjim narodima hramove, svojim duhom obogaćivali tudju prosvjetu, a hiljadugodišnja borba za opstanak uništila je i pamćenje jadnog naroda za svoje duševne junake, kojima nijesu imali zahvaliti svoje zadnje dobro, život i opstanak kao što Zrinjskome i Jurišiću, kao što i bezbroju drugih junaka, koje spominje zahvalnošću narodna naša pjesma, dok su oni drugi morali zboriti i raditi za kašnjije naše rodove. Ovi su naši geniji dali svijetu to, što im je Bog naložio, da dadu, a narod naš — i u tome je velika tragedija naše narodnosti — nije mogao, da se tim božjim darovima oplemeni i obogati, da ih uživa kako ih je tudjinac uživao. U doba reformacije, u vrijeme velikog sukoba izmedju katoličke i protestantske vjere — vjerski je boj obuhvaćao u ono doba sve kulturne razmirice svijeta, — kad se je našem narodu dalo samo trenutak slobode, digoše se iz ovog istarskog naroda ljudi, vanredne jakosti i sposobnosti i ovaj se je boj zapleo i u našim pokrajinama. U Konzulu Istraninu i u Vlačiću (Flaccius Illyrtcus) ne štujemo dandanas neprijatelje katoličke vjere, jer bi to značilo zlo shvaćati značenje teških onih vremena, ali štujemo ljude, koji su bili naše krvi i koji su, makar hodali krivim stazama, tražili istinu. Na onom je putu dakako nijesu mogli ni naći, ali su ipak u tom boju dali izražaja jakosti i dubini mišljenja našeg naroda; nijesu nam dakle dali bezprijekornog sadržaja ali su nam zato dali naš narodni oblik mišljenja, a gvozdenoj, neumoljivoj logici ovih jakih mislilaca klanjahu se u ono doba i tudji narodi, a duh taj naš, koji proročki izbija iz njihovih djela sili i nas dandanas na poštivanje, ma bili protivnici protestantizma. Iz ovih se je osobnosti mogla razviti nova naša prosvjeta, da nam je udes bio miliji, da su prilike bile čovječnije. Tako su naši ljudi kao kad se zvijezda prospe, rasvijetlili za tren tamnu noć, a ta je noć postala — još crnija. Ali danas sjaje na našem nebu jato naših zvijezda, a ti, narod-mornar, koji još brodiš po moru bez cilja i bez svrhe, ugledaj se u nje i naći ćeš pravi put iz tame.

Obznana. Cijene mesa proglašene naredbom od 10. svibnja o. g. broj 1296.-45 ex 1914., ostaju do daljnjih odredaba nepromenjene. C. k. tvrdjavni komesar: — Schönfeldt m. pr.

Obznana. Dodatno ovdješnoj obznani od dne 21. veljače o. g. br. 110-1 Vet., daje se na znanje, da je zaplijenjena ne samo koža volova, nego takodjer koža konja, teladi, ovaca i janjaca, te u smislu naredbe c. i kr. vrhovnog vojnog zapovjedništva Q. Op. br. 51098 u užem ratnom području iste su zaplijenjene na temelju zakona za ratno podavanje. Sve kože u području mjesne općine Pula i Rovinja treba dakle predati direktno na sabiralište c. i kr. klaonice ratne mornarice u Puli, a ono iz drugih općina političkog kotara Pule do daljnje odredbe treba predati g. Josipu Deltonu, zastupniku tvrtke Sansa i Franzin u Vodnjanu. Isplata koža uslijediti će nakon njihove procijene kod prodaje u sabiralištu. Kancelarija odaslanika etapne centrale za kože nalazi se u Puli hotel „Adria“, gdje se davaju eventualne upute. Kosti primati će se i dalje kod sabirališta u ulici Dignano svakoga ponedjeljka i četvrtka od 2—4 sati popodne. Svaka trgovina s ovim predmetima je strogo zabranjena te će svaki prekršaj biti kažnjen prama opstojećim kaznenim propisima. Pula, dne 29. maja 1916. C. k. tvrdjavni komesar: Schönfeldt v. r.

Potpis ratnog zajma u Kanfanarskoj općini. U koliko doznajemo, potpisalo se je u Kanfanarskoj općini za 34.700 kruna ratnog zajma, što je smatrati za lijepi uspjeh obzirom na sadašnje odnošaje.

Iz Slovenije.

Srednje škole u austrijskoj poli monarkije. Ministarstvo za nastavu izdalo je prijegled austrijskih srednjih škola u god. 1915.—1916. Na svim gimnazijama je 84.643 učenika, na realkama 44.484, ukpno dakle 129.127 učenika, i to 124.309 učenika i 4818 učenica. Ženske liceje pohadja 10.529 učenica. U Štajerskoj ima 9 gimnazija (8 njemačkih i jedna utrakvistička) sa 2957 učenika, 8 realki sa 2050 učenika i 1 ženski licej sa 302 učenice. U Koruškoj su 3 gimnazije sa 947 učenika, 1 realka sa 3263 učenika i 1 ženski licej sa 274 učenice. Kranjska ima 7 gimnazija (2 njemačke, 4 utrakvističke i 1 slovenska) sa 2056 učenika, 2 realke (1 njemačka i 1 utrakvistička) sa 753 učenika i 1 ženski licej 274 učenice. Primorje 12 gimnazija (3 njemačke, 6 talijanskih, 2 hrvatska i 1 slovenska) sa 1741 učenikom, 6 realki (3 njemačke i 3 talijanske), 5 liceja (otvorena su samo 2) sa 646 učenica. Dalmacija ima 6 gimnazija (1 talijanska i 5 hrvatskih) sa 1291 učenika, 2 realke (1 talijanska i 1 hrvatska) sa 517 učenika. U ove se podatke treba živo zamisliti.

Učitelj-bjegunac i veleizdajnik. Tršćansko namjesničtvo uvelo je disciplinarnu istragu proti učitelju na c. kr. obrtnoj školi u Trstu Antunu Camaur-u, koji se nije jošte do danas vratio sa svog dopusta, što mu je bio podijeljen bolesti radi, akoprem mu je istekao jur 5. maja 1915. Osim toga optužen je Camaur radi veleizdaje. Pozvan je, da se do 15. junija 1916. predstavi predsjedniku tršćanskog namjesničtva.

Raspušteno općinsko vijeće. Uslijed naredbe više oblasti raspušteno je općinsko vijeće u Lokavcu, kotar Gorica. Upraviteljem općinskih posala imenovan je onamošnji posjednik g. Franjo Hmelak.

Javni dobrotvorni zavod u Trstu. Iz Trsta javljaju, da je ovaj humanitarni zavod razdijelio siromašnom pučanstvu grada Trsta u tjednu od 1. do 7. maja 3225 K 50 h u novcu, 1017 objeda i 987 večera; u ime potpore siromašnim obiteljima pozvanika: 970 K za jestiva i 294 objeda. Iz ubožnice: 14.073 K 70 h u novcu, 35.885 objeda, 16.462 večera, 326 para novih cipela i 11 odijela. Ukupno je zavod izdao 34.782 K 72 h, dnevno dakle 4968 K 97 h.

Gospodarstvo.

Kupovati ili prodavati? Pod ovim naslovom donosi uvaženi „Hrvatski Lloyd“ članak, što će stalno zanimati i naše cijenj. čitatelje, pa ga u cijelosti prenašamo: Još nikad nisu ljudi, bilo trgovci bilo privatnici, tako neodlučni bili kao u sadanje doba. Za nekretnine, pokretnine, živež mogu se postići takove silne cijene, o kojima prije nismo ni sanjali, pa se mnogi pita nije li sada došao čas za prodaju tih predmeta. Ovakovima je jako teško konkretni savjet dati, jer u istinu danas nitko ne može znati, kako će se prilike poslije rata razvijati i kako će uopće rat dugo trajati.

Doznajemo, da mnogi zemljoposjednici prodavaju i kane prodavati svoja zemljišta, jer ih neki upućuju, da će zemljišta poslije rata biti jeftinija uslijed nestašice radnih sila, i da će se mnogo zemlje prodavati uslijed toga, što je ne će imati tko da obradjuje. I radi toga da je zgodno iskoristiti sadanju priliku, kad je cijena zemlji i nekretninama porasla, da se iste čim prije prodadu. Naprotiv opet drugi tvrde, da će uslijed uopće skupoće, koja na svaki način ne će moći najednom poslije rata prestati, i dalje zemlja biti skupa, dapače i još skuplja nego danas.

Isto tako mnogi su u dvojbi, da li bi robu sada prodavali ili bi ju zadržali za svoju porabu. Mnogi su prodajom robe jako lijepo zaslužili, no naprotiv ako uzmu u obzir današnje cijene, dolaze do zaključka, da bi daleko više zaslužili, da robu uopće nisu prodavali, nego ju zadržali. Naprotiv opet nije nikako isključeno, da u stanovitom artiklu ne nastane najednom preokret ili da se neočekivano mir zaključi, pa stanovita roba u cijeni padne i time izbjegne lijepi dobitak.

Zemljoposjednicima se mora na svaki način savjetovati, da nikako svoj posjed ne prodavaju, jer ih je sadanje doba dobro poučilo, koliko zemlja vrijedi, a produkti zemljoposjeda ne mogu nikada izgubiti vrijednost, jer se produkti mogu u prvom redu za vlastitu porabu upotrijebiti, dočim je teško makar i sa mnogo novaca biti, kada se ne može robe dobiti. Naša inteligencija morala bi svakako naš narod odgovarati, da svoj posjed prodaje.

Glede kuća i pokretnina teško je savjetovati, to svatko mora znati kakove su njegove prilike i je li mu prodaja baš sada odgovara. Mora se naime znati, da je lijepo polučiti na svoj posjed lijep dobitak, no pita se što ćemo sa dobivenim novcem učiniti. Ulagati ga u novčane zavode nije zgodno, jer danas se malo kamata dobiva, a za tim se nije išlo kod prodaje objekta, koji je nosio 5 do 6 po sto, da se sada uloži novac uz 3 i pol ili 4 po sto. Tako nastaje teško pitanje što ćemo sa gotovinom, te mnogi opet dolaze na izlaznu točku, te kupuju nekretnine ili robu. Naravski, da nekretnine i roba danas nije nipošto jeftina, te se za istu mora daleko viša cijena plaćati, tako da se konačno u istinu nezna, je li zgodno vrijedne nekretnine prodavati ili kupovati. Po našem mnijenju osobito nije zgodna velika promjena nekretnina u gradovima, gdje se time vrijednost objekta uslijed pretjeranih cijena i troškova tjera u vis, što će siromašniji slojevi jako osjećati.

Prodavati bi samo oni imali, kojima današnja situacija donosi spas iz prijašnjih nezgodnih prilika, dočim svaki onaj, koji bez razloga — samo dobitka radi — prodaje, ne čini pravo, jer čim nešto proda, mora se baviti sa idejom: što sada kupiti. A pitanje kupnje ili prodaje nije bilo nikada tako teško kao danas.

Čuvajte se spekulanata, koji kupuju zemljišta! C. i k. vrhovno vojno zapovjedništvo odašilje slijedeću vojnu zapovijed pod nadnevkom od 23. svibnja 1916.: „Dogadja se, da bezdušni špekulanti sa zemljištem nastoje prevariti seosko pučanstvo, nagovarajući isto, neka proda svoj zemljišni posjed, jer da tobože uslijed rata izgubio je svoju vrijednost.

Tim se nepoštenim špekulacijama mora da stane svom strogošću na put.

Ima se s toga podučiti momčad, da njihova zemljišta ne samo da nijesu ratom izgubila od svoje vrijednosti, nego baš protivno da su im cijene znatno poskočile i da će biti u buduće sve to više. Ima im se po tom sasvim odlučno savjetovati, da ne prodavaju svojih posjeda.

Bude li se iz listova ili iz ispitivanja momčadi saznalo o namjeravanim spekulacijama sa zemljištima ili o zavaravanju momčadi, to se imaju odmah prijaviti pojedini slučajevi gradjanskom kaznenom sudu; a osim toga ima se upozoriti i nadležnu političku oblast prve instancije (kotarsko poglavarstvo ili komitat) u čijem se okružju nalazi zemljište.

Upozoruje se, da su se poduzeli u tom pitanju nužni koraci takodjer kod c. k. i kr. ug. ministra predsjednika.

Sjećajte se Crvenog Križa!

Razne Vijesti.

Malo računa o gubicima talijanske i austro-ugarske flote. O gubicima, što su ih pretrpjele talijanska i austro-ugarska flota od početka rata, donosi „Basler Nachrichten“ slijedeće podatke: Ukupni gubitak austro-ugarske flote iznosi pet hiljada tona, ukupni gubitak Italije trideset i tri hiljade tona. Kad se priključe i francuski gubici u Adriji sa petnaest hiljada tona, onda izlazi da je ukupni gubitak sila sporazuma u Adriji pedeset hiljada tona, dakle deset puta toliko, koliko sa austro-ugarske strane. List zaključuje riječima, da je austro-ugarska flota, prema njenim snagama, bila sposobna u mjeri, koja je skoro nevjerojatna.

Venizelos potkupljen. Grčki list „Nea Himera“ napada Venizelosa oštrim riječima, spočitavajući mu, da ne radi u korist politike, već da se je prodao za dvadeset milijuna franaka, što ih je primio iz Francuske.

Mirovni uvjeti entente. Po jednoj vijesti petrogradske „Riječi“ imalo bi se doskora sastati pariško ratno vijeće u svrhu prihvata mirovnih uvjeta entente. Čim budu uvjeti prihvaćeni, bit će saopćeni javnosti.

Tirolski Talijani ne uzdišu za Italijom. Prigodom godišnjice navještaja talijanskoga rata odaslalo je od 480 općina i zadruga u južnom Tirolu njih 306 adresu odanosti caru, u kojoj naglasuju svoju vjernost u ljubav do cara i države. Niti pedalj zemlje ne smije preći u vlast neprijatelja i za sva vremena mora ostati domaća gruda pod žezlom Habsburgovaca.

Ruske čete na putu u Solun. Prema vijestima iz Atene bile bi ruske čete (jedna brigada) jur na putu u Solun, pa se njihov dolazak očekuje još tečajem ove sedmice.

Engleska i prolaz portugalskih četa preko španjolskog zemljišta. U Madridu puknuo je glas, da engleska vlada izričito zahtijeva od španjolske vlade, da pristane na eventualni prolaz portugalskih četa španjolskim zemljištem u Francusku. Prema drugim vijestima ne radi se o zahtjevu, već o jednostavnom upitu, što ga je Engleska postavila španjolskoj vladi u prijateljskom i mirnom tonu.

Žalosno stanje mletačkih Slovenaca. Za političko i kulturno stanje naše braće Slovena u Mletačkoj nema drugog izraza, već: tužno i žalosno! Svojim lijepim jezikom mogu se donekle služiti samo u svojim kućama i djelomično u crkvi, dok im je u školama, u uredima i uopće u javnom životu jezik posvema bespravan. Kraj svega toga bije ipak u njihovim srcima slovensko srce, diše slovenska duša. Kako oni još uvijek ljube svoj slovenski jezik, dokazuje nam i to, da je u Vidimskoj biskupiji bilo zadnje godine preko 140 članova književnog društva sv. Mohora. U Italiji ima u 15 općina 36 tisuća Slovenaca.

Dok je taj lijepi broj naše braće kulturno malo da ne sasma zapušten, rasipavali su naši Talijani u Primorju, koji su sada u dobrom dijelu preko granice, i društvo „Dante Alighieri“ u kraljevini milijune za potalijančivanje naše nevine mladeži preko svoje „Lega nazionale“. — Da li im vrijeme nosi pokajanje?

Francuska i mir. Na podlozi odgovora njemačkoga kancelara Greyu, bavi se „Temps“ mirovnom spremnosti Njemačke. Zagovaratelje i pristaše mirovne ideje tako kod saveznika kao i u neutralnim zemljama, naziva utopistima i sanjarima, koji ne će donijeti mira jednako kao što ni jedna lastavica ne donosi proljeća. No njemački kancelar računa, da će i se broj povećati i svom silom radi oko toga. U odgovoru na kancelarove izjave laća se „Temps“ svojih običajnih izvraćanja, pa zaključuje riječima: Neka kancelar svoju dvoličnu igru nastavi. Saveznici su cilj njegovoga manevra prozreli, pa mu suprotstavljaju svoju nepokolebivu odluku, koju utvrdjuju ne samo izjavama svojih vlada i državnika, već ju i na bojištima i u ratnim tvornicama pretvaraju u čin. Njemačka nam ne će uzeti mira iz ruku lukavošću, kad nam ga ne može oteti silom. („Hrv. Riječ“.)

Uzroci objavljenja opsadnog stanja u Milanu. Ovih dana bilo je iznenada objavljeno opsadno stanje u Milanu, a da se o uzrocima, koji su ponukali talijansku vladu na taj korak, nije dosele ništa potanje znalo. Sada javljaju iz Ženeve, da je glavni povod objavljenju opsadnog stanja dalo samo stanovništvo u Milanu, koje je u burnim demonstracijama zahtijevalo izmjenu Salandra i Sonnina i u skupinama donijelo odluke, u kojima je zahtijevalo, da se smjesta prestane sa beskorisnim prolijevanjem krvi. Redarstvo je imalo pune ruke posla, da skupove rasprši, a vodje skupova i govornike uapsi i preda na saslušanje gradskom sudu.

Buduća Cadornova pobjeda. „Popolo d' Italia“ piše: Austrijanci su počeli prodirati u Tirolu sa 250.000 ljudi. Ne ćemo izdati nikakovih vojničkih tajna, ako izjavimo, da smo u stanju metnuti proti toj bojnoj austrijskoj sili mnogo jaču i izvrsno oboružanu armadu. Ako neprijatelj i pomnoži svoju armadu na polovinu milijuna, nije teško Cadorni, da joj se suprotstavi sa isto tako jakom vojskom. Narod nek se stoga umiri. Za sve, što se je dogodilo na tirolskom bojištu, znalo je ratno zapovjedništvo još prije. Kad kucne zgodan čas, razbiti će Cadorna austrijske sile upravo tamo, gdje je držao shodnim da ih izmami, jer to zahtijevaju strategički razlozi.

„Risveglio Austriaco“. List „Risveglio Tridentino“ prekrstio se je u „Risveglio Austriaco“. List veli, da će tako biti i po spoljašnjem ruhu označen njegov staroaustrijski program.

Javna zahvala.

Buduć nam nije moguće pojedincima izraziti zahvalu za mnogobrojna saučešća kao i za iskaz zadnje počasti kod sprovoda našeg ljubljenog supruga, sina, brata, zeta, šurjaka, odnosno strica gospodina

Mihovila Baitz

vodje odjela c. kr. ženijske direkcije u miru i vodnika pučko-ustaške pukovnije,

ovim putem u ime naše kao i u ime ostale rodbine izrazujemo srdačnu hvalu.

Osobita hvala ravnateljstvu i ostalim pripadnicima c. kr. ženijske direkcije kao i svim ostalim koji su prisustvovali sprovodu ili položili lijepe vijence na grob pokojnika.

Zadušnice će se obdržavati dne 11. lipnja o. g. u 7 sati prije podne u stolnoj crkvi.

PULA, dne 1. lipnja 1916.

Ožalošćena rodbina.

Godina II. — Broj 323.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak 2. lipnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Veliki plijen naših četa u Italiji.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Naši su položaji u Voliniji bili jučer ponovno pod vatrom neprijateljskog topništva. Po noći je došlo više puta do žestokih okršaja u predpolju. I na besarabijskoj fronti traje dalje neprijateljska djelatnost.

Talijansko bojište.

Naše sile, koje napreduju na sjeveru od Asiaga prama istoku, su prodrle do dvorca Mandrielle, te su prešle preko ceste, koja se nalazi na istok od Monte Fiara i od Monte Balda. Arsieru na istok smo osvojili Monte Cegnio, kao što i visove na jugu od Cave i Tresche, zarobili smo 900 Talijanaca, medju njima 15 časnika i zaplijenili 3 strojne puške. Blizu samoga su Arsiera prešle naše čete na južnu obalu Posine, te su suzbile snažnu talijansku protunavalu. Isto su se tako izjalovili neprijateljski napadaji protiv položaja naših pokrajinskih strijelaca kod Chiese (dolina Branda) i istočno od klanca Buole. Pabirčanje po bojištu je urodilo porastom jučer najavljenog plijena na 313 topova. Drugi se ukupni plijen ne da još točno označiti. Dosad smo nabrojili 148 strojnih pušaka, 22 bacala mina, 6 automobila, 600 kotača i vrlo velika množtva municije, medju ovom i 2250 najkrupnijih mina.

Jugoistočno bojište.

Nema nikakovih osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeverno i južno od Lensa bilo je i jučer živahne topovske djelatnosti. Francuzi su poslali sinoć znatne sile protiv Mort-Homma i vrha Caurette. Na južnom im je obronjku Mort-Homma uspjelo da stupe u širini od 400 m po prilici u najprednji naš jarak. Inače su bila s najtežim gubicima suzbijena razna neprijateljska naprezanja. Na istoku od Obersepta prodrlo je njemačko izvidnično odijeljenje u francuski položaj, te se je vratilo sa zarobljenicima i sa plijenom.

Istočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Balkansko bojište.

Bio je suzbijen slabašni neprijateljski napadaj na južnom kraju Dojranskog jezera.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 1. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Naša ofenziva, koju smo poduzeli 30. svibnja u jutro u općenitom smjeru prama potoku Tuzla i prama Mamahatunu protiv ruskih položaja u širini od 30 kilometara bijaše okrunjena uspjesima. Rusi bijahu prisiljeni, da se u tom odsjeku povuku djelom prama istoku a djelom prama sjeveroistoku. Zaposjeli smo Mamahatum. Odbili smo napadaje, što su ih u odgovor na našu ofenzivu Rusi poduzeli u odsjeku Čorok i na lijevom krilu.

BRZOJAVI.

Naši uspjesi i Italija.

Lugano, 30. Navala bjegunaca iz talijanskih graničnih pokrajina postala je uslijed napredovanja austrougarskih četa tako velika, da ih sjeverne talijanske pokrajine ne mogu više zakloniti. Vlada je stoga postavila u Rimu i drugim gradovima na raspolaganje škole.

Prefekti talijanskih sjevernih pokrajina zabranili su pod najstrožim kaznama širenje svih vijesti, kojih ne sadržaju Cadornova izvješća. Oni su izjavili, da infamni agenti središnjih država šire neistinite vijesti, samo da prouzroče stravu. Da se narod umiri, raznašaju se vijesti, koje govore, da će se zdvojna austrijska ofenziva naskoro izjaloviti.

„Popolo d'Italia“ veli, da je pesimistično raspoloženje u narodu poraslo uslijed uznemirujućih vijesti, kojih ne šire tudji agenti, već Talijani sami. Talijanski narod ne pokazuje niti discipline, niti oduševljenja. List predlaže, neka se širitelje uznemirujućih vijesti na ulici poubije. Ako bi parlamenat pokazao nagnjenje za mir, bile bi potrebite ulične demonstracije.

Talijanske laži.

Beč, 1. (D. u.) „Agenzia Stefani“ širi vijest, da je u noći od 28. svibnja bio u tršćanskom zaljevu torpedovan i potopljen veliki prevozni parobrod. K tome se sa mjerodavne strane opaža: U tamnoj i kišovitoj noći od 28. svibnja približila se je neprijateljska torpedovka tršćanskom zaljevu te je izbacila dva torpeda, od kojih je jedan prasnuo na dnu nedaleko obale, dok je drugi udario u obalu te lako oštetio obalu i skladište uz obalu. Osim toga je razbio mnogo stakla na bližnjim kućama. Nije bio pogodjen niti transportni niti drugi koji parobrod. U Trstu uopće nema nikakvih transportnih parobroda.

Francuzi zaposjeli Poroj.

Solun, 1. (D. u.) Francuzi su 30. svibnja zaposjeli Poroj.

General Haigh o operacijama u Francuskoj.

London, 30. General Haigh slika u nekoj brzojavci vojničke operacije, nakon što je on preuzeo vrhovno zapovjedništvo, na slijedeći način: Jedina veća ofenziva neprijatelja bijaše tekom te dobe naperena protiv naših francuskih saveznika, protiv Verduna. Jedinu pomoć, koju su naši saveznici zahtijevali, t. j. izmjenu francuskih četa na dijelu njihove branjene fronte, bila je uspješno provedena. Engleske vojne sile bile su znatno pomnožene dolaskom novih skupina iz domovine, premještenjem drugih četa, koje su u bližnjem istoku bile izmjenjene. To je pojačanje omogućilo izmjenu francuske vojske za vrijeme verdunske bitke. Poslije zadnjeg izvješća poslati bijahu Indijanci iz Francuske na Istok.

Ententa.

Sasonov o ruskim ciljevima.

Rotterdam, 30. Prema Timesovoj vijesti iz Petrograda izjavio je ministar Sasonov, da znači potpuno suglasje, koje bijaše uspostavljeno medju Engleskom i Rusijom, da je savez do kojega je za vrijeme rata došlo protiv zajedničkog neprijatelja, postao trojnim savezom. Ministar je dodao: „Srdačno prijateljstvo medju obim velevlastima jamči našim potomcima za svjetski mir. Francuska, Engleska i Rusija ne mogu se otudjiti. To jamči, da je stvar za središnje vlasti izgubljena, i ako one bilo kakvom odlučnosti i žrtvama uspiju, da odgadjaju trenutak, u kojem će oni morati priznati, da su im se osnove izjalovile“. Sasonov je još izjavio, da Rusija nema nikakvih agresivnih ciljeva. „Rusija će na zapadu postići svoj cilj, kada će joj biti zajamčen izlaz na jugu, kada bude zasiguran razvoj našega gospodarskoga i obrtničkog života, ako bude naša granica odgovarajuće uredjena i zasigurani zahtjevi naših prijatelja. Onda ćemo moći svratiti pozornost na želje naše vlade i ruskoga naroda, koje idu za razvitkom naše države. Naša izvanjska politika mora odstraniti zla shvaćanja i od neprijatelja proširene neistinite predodžbe o slavenskoj pogibelji, te svijet osvjedočiti, da ne tvori Rusija nikakve pogibelji niti za Švedsku i Norvešku niti za ostale europske susjede“. Sasonov je još rekao, da će Poljaci dobiti „pravednu autonomiju“.

Engleska spodnja kuća i mir.

London, 1. (D. u.) U spodnjoj je kući upravio Markham na Asquitha pitanje, da li su alijirci pripravni da se poslužе neutralnih država e bi ove saopćile Njemačkoj mirovne uvjete alijiraca. Asquith je odgovorio, da u izjavi njemačkog državnog kancelara nema ništa, što bi pokazivalo, da je Njemačka pripravna uzeti u obzir takve mirovne uvjete, koji jamče za interese alijiraca i za budući europski mir.

Neutralne države.

Stanovište Šveda u Alandskom pitanju.

Stockholm, 30. Finski list „Huonstadsblad“ javlja, da se je švedski poslanik u Petrogradu, general Brändström, izjavio o alandskom pitanju prema zastupniku ruskoga lista „Utro Rossii“ na slijedeći način: Utvrdjenje Alanda prouzročilo je promjenu položaja. Obzirom na to, ne može švedska vlada, a da ne zahtijeva uvaženje ugovora od god. 1856. Utvrde su već dogradjene, treba samo dokazati, da nijesu naperene protiv Švedske i da nijesu za tu državu od nikakve pogibelji, već da su podignute samo za taj rat. Poslije rata moraju Alandski otoci na svaki način biti postavljeni u isto stanje, koje suglašuje sa ugovorom od god. 1856 i koje može jedino da pruža Švedskoj sigurnost.

Amerika.

Američko oboružanje.

London, 1. (D. u.) Reuter javlja iz Washingtona: 31. svibnja je zastupnička kuća povisila broj u predlogu tičućem se gradnje brodova predvidjenih podmornica od 25 na 50, dok je danas povisila iznos za gradnju lijetala o 2 milijuna na tri i pol milijuna dolara te je dozvolila 11 oklopnih ploča.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 30. Službeni izvještaj od 29. svibnja:

U riškom je odsjeku opstreljavalo neprijateljsko topništvo po više puta željeznicu u okolici Kurtenhofa (12 km jugoistočno od Rige). Skupina je naših lijetala napala bombama stanicu bežičnog brzojava kod Kome (18 km sjeverno od Naročkog jezera).

Italija.

Rim, 31. Službeni izvještaj od 30. svibnja:

Položaj je uopće nepromijenjen na čitavoj fronti, osim u području Posine i gornjeg Astica, gdje je bilo znakova, da će neprijatelj nastaviti ofenzivu. U dolini Lagarina i u odsjeku Pasubio snažna djelatnost namještenog topništva i velika djelatnost kod neprijateljskog trena, čije smo prevažanje sprječavali svojim pucanjem. Južno od Posina navalio je neprijatelj po snažnoj topovskoj pripravi u smjeru proti Colli di Campiglia i proti brijegovima Pria i Fora. Po žestokoj su borbi ostali naši u posjedu tih položaja. Na visoravni Asiago i u dolini Sugana djelatnost izvidničkih ophodnja. Neprijateljsko je topništvo počelo opstreljavanje Ospedaletta. U odsjeku Tofana (gornji But) bila je suzbijena mašlena navala neprijateljske pješadije. Na sjevernom obronku brda Sv. Mihovila sjajni je uspjeh silnog našeg laguma razrovao dugi niz neprijateljskih jaraka.

Ratni položaj.

Tirolska fronta.

Petnaest dana traje ofenziva naše vojske u južnom Tirolu i prvi je dio bitke već odlučen u naš prilog. Talijanska je obrambena linija probijena, dvostruki je talijanski tvrdjavni pojas, koji se proteže uz čitavu tirolsku granicu, svladan i otvoren je 30 km široki put u unutarnost Italije. Da smo polučili samo taj uspjeh i da bude naša navala iznenada iz kojekakovih razloga obustavljena, bila bi već dostatno dokazana pretežnost naših četa i valjanost našeg vojnog vodstva, koji su ovim činom dokazali, da se može sa hrabrošću i odlučnošću postići to, što se Talijanima uz iste prilike činilo neprovedivim. Petputna uzaludna ofenziva na Soči uvjerila je Talijane, da nije moguće probiti naših obrambenih linija. A razlog tomu tražili su talijanski vojnički stručnjaci i nestručnjaci ne možda u kakvoći talijanske vojske već samo u prilikama tla, koje su tobož bile nesavladive. I zbilja, bilo je teško pomisliti, da sjajno opremljena vojska, vanredno jaka artilerija, vanredno savjesno izabrana i sastavljena tehnička sredstva, ne bi mogla na jednoj ili drugoj točki postići zamašnije uspjeha. Italija se je tješila time, što je vjerovala, da će iste poteškoće tla i jakost talijanskih utvrda osujetiti na isti način svaki slični pokušaj naše vojske. Ali desilo se je protivno. Već u vrijeme naše defenzive, koja je bila za nas od velike važnosti, jer smo se upoznali sa novim neprijateljem i pronikli u njegovu dušu, prenerazile su naše vojnike i vodstvo ovo činjenice, da Talijani nijesu nikad bili kadri iskoristiti nikakvog lokalnog uspjeha i da su ih naši vojnici, makar bili brojem znatno slabiji, svaki put istjerali iz osvojenih položaja. Kod naših se je dalmatinskih pukovnija dapače desilo i to, da su poduzele protunavale proti višestruko jačem neprijatelju i da su unijele veći broj zarobljenika, no su brojila navalna odijeljenja. Takvih i sličnih iskustva naše je vojno vodstvo obilno sabralo i naravski upotrijebilo za svoj novi ratni nacrt.

U mirno su doba mogli Talijani već računati sa austrijskom navalom iz južnog Tirola, te su, da predusretnu svakom slučaju, baš vanredno i na najmoderniji način izgradili položaje i tvrdjave uz ovu frontu. Austrijsku su ofenzivu očekivali iz Val Sugane, uz koju dolinu vodi željeznica iz Tridenta u Italiju i uz Ečavu, tim više što je na tom mjestu naša granica udaljena od jadranskog mora samo okruglih sto kilometara. Naše je vojno vodstvo i u sadašnjoj ofenzivi zaslijedovalo tu namišljenu operativnu svrhu, samo da je Talijane prenezarilo sa glavnim udarcem iz jedne strane, iz koje nijesu očekivali glavne navale. To bijaše provala u prostor Asiaga i Arsiera, koja je omogućila našoj vojsci, da obidje jaka utvrdjenja na granici Val Sugana (Primolano), i tako je ovaj nenadani napadaj uzdrmao čitavu talijansku frontu izmedju Ečave i Brente (Val Sugana). Naše čete stoje već jugoistočno od Primolana te ugrožavaju talijanski željeznički spoj uz Brentu iz razmaka od 8 kilometara.

Nakon osvojenja Arsiera u dolini Astico zaposjeli su naši vojnici utvrdjene brijegove južno i jugozapadno, sjeverno i sjeveroistočno od doline a time si krče put iz brdovitog područja u široku dolinu Pada. Veliki talijanski grad Vicenza udaljen je od Asiaga samo 55 kilometara u željezničkom spoju, dok je Vicenza udaljena od Sočke fronte okruglo 200 kilometara. Austrijska je dakle navala u južnom Tirolu uzbočni napadaj na talijansku frontu a danomice rastući usjesi davaju nam opravdanu nadu, da će poduzeće i uspjeti.

Zapadna fronta.

U Francuskoj traje već čitave mjesece boj u odsjecima oko Verduna. Bojevi u ovom odsjeku vanredno ljuti i krvavi. Francuzi popuštaju ovdje njemačkoj navali samo korak po korak i poduzimlju česte protunavale, koje im kadkad prolazno i uspiju. U ovom su se odsjeku sukobile dvije vanredno dobre i jake neprijateljske vojske te je po tom pojmljivo, da imadu napadači isto tako težak posao kao što i branioci. Premicanje fronte u ovom je odsjeku tako neznatno, da se ih može samo na velikim kartama ustanoviti, premda su u toj točki usredotočene glavne sile obiju stranaka. Na ostaloj fronti traje omeznatno čarkanje i topnički dvoboj. Da omoguće Francuzima otpor u ugroženom Verdunskom odsjeku, preuzeše Englezi nekoje odsjeke od Francuza. Engleska se je fronta proširila a francuska skrčila.

Pretplatnicima do znanja.

Svim onim pretplatnicima, koji nijesu podmirili pretplate za mjesec svibanj, polažemo današnjem listu položnice, moleći ih da se svojoj dužnosti odazovu. — Onima, od kojih ne primismo pretplate do 10. o. mj., obustavit ćemo bez daljnjega šiljanje lista.

UPRAVA.

Domaće Vijesti.

Crkva u popravku. Crkvica na trgu Tegetthoff (Majka božja milosrdja) zatvorena je općinstvu od danas dalje radi nužnih popravaka.

Iz Banovine.

Načelnik grada Zagreba u Budimpešti. Čitamo u zagrebačkim novinama: Dne 30. pr. mj. otputovao je načelnik grada Zagreba, arhitekt gosp. Janko Holjac u Budimpeštu, da ondje kao predsjednik saveza hrvatskih novčanih zavoda prisustvuje osnutku centrale novčanih zavoda Hrvatske i Ugarske. U tu svrhu održali su izaslanici hrvatskih novčanih zavoda, koji će tom prilici zastupati 400 novčanih zavoda Hrvatske i Slavonije dne 31. pr. mj. poslije podne svoju sjednicu, da se dogovore glede držanja hrvatskih novčanih zavoda, i glede eventualnih koraka, koji bi imali da se poduzmu.

Velikodušan dar. Dioničarsko društvo za proizvadjanja hrastovog ekstrakta u Županji podarilo je „Ligi za zaštitu djece“ za siročad u ratu palih hrvatskih junaka svotu od 25.000 kruna.

„Život i zdravlje“. „Hrvatsko društvo za čuvanje narodnog zdravlja“ odlučilo je izdavati časopis pod gornjim naslovom, što će izlaziti od vremena do vremena, nu najviše šest puta na godinu. Članovi će ga dobivati besplatno, a nečlanovi moći će ga kupovati uz cijenu, koja će biti odredjena. Suradnju osiguraše mnogi liječnici, stručnjaci i ini iskusni prijatelji naroda.

Velika množina ribe na Rijeci. Iz Rijeke javljaju, da je posljednih dana bila ulovljena to-

lika množina ribe (srdelica), da se je prodavao hilogram po 16 i 8, a najposlije po 4 filira.

Velika tuna. U tunari kod Dubna ulovili su ovih dana ribari tunu, koja je bila dva i pol metra duga, a teška 250 kg. Ustanovilo se je, da je to najveća do sada uhvaćena tuna. Bila je donešena na Rijeku, gdje su je izložili i prodali.

Razne Viesti.

Skora ruska ofenziva. Otkada su nastala lijepa vremena, opaža se iza ruske fronte neobična živahnost i pripreme, pogotovo u sjevernom i jugozapadnom odsječku. I Brusilov čini pripreme, pa se i po tome računa, da ruska ofenziva većega stila nije daleko. Rusi su dakle čekali dok su povoljna vremena poboljšala ceste, pa će i opeta da kušaju svoju sreću.

Rumunjske čete ostavljaju našu i bugarsku granicu. Iz Kopenhagena javljaju, da je Rumunjska povukla svoje čete sa austro-ugarske i bugarske granice, što je valjda uslijedilo uslijed približenja Rumunjske centralnim vlastima. Istodobno napustile su bugarske čete rumunjsku granicu, te su krenule na solunsku frontu. Drži se, da je opoziv francuskoga poslanika Blondela u Bukareštu u vezi s ovim dogadjajima.

Imenovanja. „Narodne Novine“ donose: Njegovo cesarsko i apostolsko kraljevsko Veličanstvo blagoizvoljelo je Previšnjim riješenjem od 15. svibnja t. g. profesora na gimnaziji u Gospiću d.ra Luku Trgovčevića i realnoj gimnaziji u Senju dodijeljenog profesora gornjogradske gimnazije u Zagrebu Božidara Katalinića premilostivo imenovati ravnateljima rečenih nastavnih zavoda sa sustavnim berivima.

Bugarske čete na grčkom tlu. Iz Sofije javljaju, da su bugarske čete zaposjele u dolini Štrume forove Rupel i Dragatin. U njihovim su rukama takodjer sela Vetrina i Spatovo te drveni most kod Demir-Hisara. Grčke čete dobile su nalog da se povuku i da se postave izmedju Drame i Kavale. Istodobno ispraznile su Seres. Bugarske novine donose, da su se njihove čete odvažile na taj korak samo u svrhu zaštite protiv ofenzive entente, dok se u ententinim novinama tvrdi, da je time započela bugarska ofenziva.

Ruske i engleske podmornice u Istočnom moru. Njemačke novine javljaju, da je broj ruskih i engleskih podmornica u Istočnom moru znatno porastao. Po istim vijestima imalo bi biti Alandsko otočje operaciona baza neprijateljskih podmornica.

Austrijski državni dug. Austrijski državni dug bio je od 30. junija 1915. ukupno 22.453,414.918 kruna, te je prema dojakošnjem dugu poskočio za 9449 milijuna. Za tu svotu državnog duga treba 889 milijuna godišnjih kamata. Dugu od 22 milijarde treba jošte pribrojiti treći i četvrti ratni zajam u iznosu od 8.6 milijuna.

Molitve za 1400 duša. Na crkvama u Genovi pribiti su pozivi, kojima se pozivlje pučanstvo, da moli za 1400 duša, koje se na talijanskoj fronti dnevno rastaju svijetom.

Rusinski i rumunjski jezik u školama u Bukovini. Uslijed odredbe ministarstva za bogoštovje i nastavu ima se u svim školama u Bukovini uvesti učenje rusinskoga i rumunjskoga jezika kao obligatni predmeti. Pouka u tim jezicima počinje u drugom razredu.

Srpski službeni list u Krfu. U Krfu počeo je ponovno izlaziti službeni srpski list „Srpske Novine“.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

Kad se, pošav od Gračaca, vitog pera gornjoj Lici, hvatiš Pušića-previje, pa spuštati kreneš pustom doljom velike Popine, paklenim onim leglom razornika vjetra, pokloni ti dušu sjeta, a plaho oko sve zamiče žudnim gledom amo i tamo, gluhe one samštine ustavilo o boljem, o vidnijem darku majke prirode. Jest ponalijevo odskočio, mislio bi — nebu pod oblake — golemih, kamenih ledja starac Pôštak, nijemi svjedok nekad goleme naše bijede, ali od njega mrkogledje slaba ti povolja, brajne, slab razgovor. Nekad tvrdi zaklon i drago bratske pustom slobodari, danas je samo nedrag vjesnik nedobru vremenu. A kad se na Poštaku zgusnu oblačine, ne gaji dobra pustoj onoj Krajini. Ali se je zato desno od ceste pružila žitorodna ravan do pod brdo goluj Vijolji, podno koje vidjaš razasute lijepe kuće kršnih stanovnika Male Popine. I jesu to kršni ljudi poput onog kršovitog krša, što im stražu više krova straži i od ljute mećave postojbinu brani.

Brzajući na čilim konjima ravnom cestom, za nedugo eto te niže crkve kod Begovca: mala crkva za nevolju samo, ali prava zadužbina za junačku onu peću, koja se rado Bogu moli i Bogorodici, a veliko joj i danas slavi sveto svoje krsno ime starinskog plemena. Desno crkva, a lijevo kraj ceste tri studenca kao tri begova prsta.

U crkvici, a bijeli je dan, gore voštanice. Kraj cesta stoji četa ljudina, jedan zorniji od drugoga, u stajaćem ruhu i željno pozdravlja crven-kapom, djedovom baštinom, u desnici ruci. Lijepa li starinskoga ruha, crvene dječerme posute svijetlijem ilikama, a preko nje modar koporonac izvezen kupovnijem mavezom. Na glavi je crven-kapa s kitom crne svile, što skakuće junačkijem ramenom. Kožna pašnjača po pô tijela, za njom po jedna ili dvije vatre i nož oštar u krpama, na vrhu mu po dva kao roga skupocjene kazme od bijele kosti. Na vrnčanice složen lagan opanak u prijepletu obavijen vezenom nazuvicom i priglavkom.

— Pomoz Bog, junaci! — dozovem baš svojski, a oni prihvatiše Boga svečanim žuborom.

— Pa — čim mi se hvalite, Popinjci — ?

— Malo dobra, gospodine, a čudo potrebe, — proslovi starješina. Nego sadji molim ti se, da nam vidiš velikog grjehotu, crkvicu našu, gdje se ruši i propada, pa ako moš' pomoz, pomoga' ti Bog.

U ljosmo i razgledah na sve strane trošnu bogomolju, a kad van, uzeše me stari ljudi salijetati radi novčane pomoći.

— Nešto mi, a nešto vi, junaci, pa će biti dobro; naš će ban i vlada mu učiniti što se bude moglo, ali i vi onda složni budite, pa voljno pridoneste, što na vas spane.

— E hoćemo, gospodine, što se bude moglo, ako ne izda ljetina; vjera je, hoćemo drage duše.

Još se porazgovorismo o poštenu životu i dobru običaju, o slozi u zadruzi, o štednji i radnji, o šumi i zatorniku joj kozi itd., pa se pozdravismo, kao da smo davni znanci, dobri prijatelji.

— Poša' s Bogom, gospodine! otpozdraviše ljudi i ja se otisnem put Zrmanjskoga klanca. Kad ovome na vrata, stani de samnom, pobro, ne mići se smjesta, lijepo te molim, da ti se razgrije srca s prelijepa pogleda. Pod tobom pukloo u dobru duž ubavo polje, a s desna ga zaokružila golostuba Brdina sve do presliježi, koja siječe u selo Rujišta. Odande se pružio kosmiti Kom. ča onome više Palanke, pa se spušta sve niže do medje dalmatinske. Nalijevo uzbose pružila se bokove prema tromedji do Bočio Poštak silne bokove prema tromedji do Bočio Poštak silne bokove izbila jaka bare i Žujina polja, s dolje u nizu izbila jaka vrula biservode Zrmanje, otkle je ime i svoj ovoj strani, što je vodu s istoka optočila. Od vrela Zrmanje pozvalo se Vrelom i samo selo, u kojem je nekad stolovala prva satnija prve ličke krajiške pukovnije. Kad desno gledneš, eno podno Vrbici izdigao gole zidine grad Rakovnik, što je nevjerniku dosta puta zaklonio zlopaku šiju, dokle ju ne slomiše sokolovi Smiljanić Ilija i Janković Stojan. A nalijevo štrlje — regbi — podrtine neke kule, kojoj ime slabo još ko pamti. Pod samim se Komom na zgodnu brežuljku uspela crkva Male Gospojine, a dolinu zaklonio s onu stranu prema posestrimi zemlji, stara naša dika, čuveni Zvonigrad. Milošto Božja, ljepote li i krasote, da joj svijeti i života nije oglodala pustopašna ćud ljudska sjekirom i kozom! Kako je prodolina opkružena visokijem brdinama sa sjeveroistoka i zapada, u njoj bi i ljeti i zimi bio boravak ko u malom raju. A ovako ljeti prižeže s gola brda, a u golo stijenje nesnosna pripeka i zada od neko doba ljuta groznica, kojom su se nekad samo kao kletvom ljudi nabacivali. Žega prži ovo krvave mučce težakove, a groznica kosi dragocjeno zdravlje čovječje nemilice.

Sam Bog, te se magle onda ne radjaju, pa kad ponese godina, zarudi sva u zlatu bjelicapšenica, zaklasa raž i ječam, a kukuruz, osobito kud polje voda, — zrnovit u vis poteče, pa i loza znadne obroncima izmrežati prelijepe maveze.

Vsokih hatova oštar kas skratio oduge one zmijeće savijutke niže vrata na do više Vrela, u koje dojurismo za malog po sata, prominuvši kraj izvora vode Zrmanje, što se hvali biranom pastrvom.

Pred kućom čestitog paroha skočih s kola i pozdravih svojtu, a onda pred općinu, gdje je u velikom krugu već čekala kita sokolova zrmanjskih.

(Nastavit će se).

Godina II. — Broj 324.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota 3. lipnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici 24.

Sjajan uspjeh njemačke ratne mornarice.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Topovski su bojevi na besarabijskoj i na volinijskoj fronti poprimili na mjestima značaj prave topovske bitke. I na Ikvi je razvio jučer neprijatelj veću djelatnost.

Talijansko bojište.

Istočno od dvorca Mandrielle prodrle su naše čete boreći se sve do pograničnog kuta. U prostoru su kod Arsiera osvojile Monte Barco, na istoku od Monte Cengio, te su stupile i utvrdile se takodjer na jugu od mjesta Fusina i Posina na južnoj obali potoka Posina.

Jugoistočno bojište.

Na lijevoj smo obali srednje Vojuse, istočno od Vlore (Valone), rastjerali talijansko odijeljenje iznenadnom vatrom. Na donjoj Vojusi topovski bojevi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Po žestokom pojačanju svoje topovske vatre te otvorivši borbu lagumanjem napale su sinoć jake njemačke čete na zapadu i na jugozapadu od Givenchyja. Bili su suzbijeni u borbi na bodove, u koliko nijesu bili prisiljeni da se povrate već radi velikih gubitaka, što su ih imali od zaporne vatre.

Na zapadnoj su obali Moze prešli Francuzi opet na navalu, ali nijesu imali nikakvog uspjeha.

Na istoku od rijeke naše čete su izjurišale šumu Caillette i bližnje jarke na jednoj i na drugoj strani. Jutros se je izjalovio na jugozapadu od jezera blizu Vauxa s jakim silama poduzeti neprijateljski protunapadaj.

Dosada je zarobljeno 76 časnika i preko 2000 momaka. Zaplijenjena su 3 topa i najmanje 23 strojne puške. Oborena su 4 neprijateljska lijetala.

Istočno bojište.

Uspjela je njemačka izvidnička provala, na jugu od Smorgona urodila uhvaćenjem nekoliko desetaka zarobljenika.

Balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 1. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Njemačka je mornarica visokog mora susrela 31. svibnja znatno nadmoćni dio engleske bojne mornarice. Popodne i po noći razvio se niz teških i po nas uspješnih bojeva izmedju Skagger-Raska i Horns-Riffa.

Mi smo uništili, koliko je dosada poznato, veliki linijski brod „Warspite“, linijske krstaše „Quen Mary“ i „Indefatigable“, 2 oklopljena krstaša, po svoj prilici Achillesovog razreda, malenu krstaricu, no e brodove vodioce razarača „Torbulenta“, „Nestora“ i „Alcastera“, veliki broj razarača i jednu podmornicu. Dalje je bio teško oštećen niz velikih engleskih linijskih brodova. Medju ostalima bio je pogodjen torpednim hicem veliki linijski brod „Marlborough“.

Na našoj je strani bio potopljen od neprijatelja maleni krstaš „Wiesbaden“ i ratni brod „Pommern“. Ne zna se još za sudbinu ratnog broda „Frauenlob“ i nekoliko torpednjača.

Naša je mornarica visokog mora unišla danas u domaću luku.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Engleski brodovi: „Warspite“ porinjen je u more 1913, 198 m dug, 29 širok, 28.500 t, 58.000 konjskih sila. „Marlborough“, porinjen u more 1912, 189 m dug, 27 širok, 25.000 t, 33.000 konjskih sila. „Queen Mary“, porinjen u more 1912, 219 m dug, 27 širok, 90.000 konjskih sila, 28.000 t. „Indefatigable“, porinjen u more 1909, 176 m dug, 24 širok, 18.750 t, 47.100 konjskih sila. Brodovi Achillesovog razreda jesu 146 m dugi, 22 m široki, sa 24.000 konjskih sila, te 13.550 t.

Njemački brodovi: „Pommern“ porinjen u more 1905, 126 m dug, 22 m širok, 13.200 t, 23.500 konjskih sila. „Frauenlob“, porinjen u more 1902, dužina 104 m. širina 12·3 m, 2700 t, 8400 konjskih sila. Za „Wiesbaden“ ne zna se koliko je mjerio i koliko je sile imao.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Nema promjene.

Kaukasko bojište.

Na centrumu je napustio neprijatelj posve, uslijed napadaja, što smo ga izveli 30. svibnja protiv njegovog lijevog krila, svoje položaje na tom krilu, te se je povukao 20 kilometara prama sjeveroistoku. Mi idemo za neprijateljem u potjeru.

Naše je lijetalo, leteći iznad otoka Imbros i Mavron, napalo s bombama neprijateljsku torpednjaču, te ju pogodilo dva puta.

BRZOJAVI.

Rat.

Talijanska obrambena linija na vicentinskim planinama, prolomljena.

Budimpešta, 31. svibnja. Franjo Molnar poslao je slijedeći dopis s jugozapadne fronte: Utvrdjena linija Asiago-Arsiero bila čvrstim zaporom pred talijanskom ravnicom. Te su tvrdjave bile podignute s troškom silnih milijuna, te su vladale nad svim klancima i dolinama.

Područje „Sette Comuni“ je okruženo dvim divnim cestama. Jedna teče od Tridenta preko Borga do Bassana, druga od Rovereta preko Schia do Vicenze. Izmedju ovih je cesta bila sagradjena linija utvrda Arsiero-Asiago, te je branila neprijatelju ulaz preko manjih i preko ovih dviju glavnih cesta, koje se sjedinjuju u Padovi. Naše su si čete prokrčile jurišem put preko jedinog prolaza u Val d'Assi, te su zaposjele i ovdje i kod Bettala važne dijelove cestne mreže, što su ju Talijani tako brižno branili, ali ne obranili.

Crnogorske čete prisiljene, da se posrbe.

Milan, 2. (D. u.) Po vijesti, što ju je „Secolo“ iz Rima primio, moralo je ono 15 tisuća Crnogoraca, koji se nalaze u srpskoj vojski, da prihvate srpsko državljanstvo, a ne samo da se podvrgnu stezi srpske vojske.

Grčka i bugarsko napredovanje.

Rotterdam, 1. Prilikom zaposjednuća grčkog područja upravila je grčka vlada, prema nekoj vijesti iz Atene, oštar prosvjed na središnje vlasti i na Bugarsku. Kralj je neposredno iza svog povratka u Atenu primio u audienciju ministarskog predsjednika Skuludisa.

Iz Londona se javlja: Reuterov suradnik u Macedoniji priopćuje: Predpostavlja se, da Bugari namjeravaju zaposjesti Kavalu, ali je još vjerojatnije, da je htjela Bugarska ojačati svoju obrambenu liniju radi straha pred rastućom silom ententine fronte.

Vilim na istočnoj fronti.

Berlin, 2. (D. u.) Njemački je car osim Hindenburgove vojne skupine pohodio i druge vojne skupine na istočnoj fronti. 31. je svibnja bio kod bojne skupine bavarskog princa Leopolda.

Njemački car kod Hindenburga.

Berlin, 2. (D. u.) Wolffov ured javlja: Car je Vilim boravio ovih dana u Hindenburgovom glavnom stanu. Na pozdravnom je dineu upravio Hindenburg na cara slovo, u kojemu je osiguravao cara u ime takodjer njemu povjerenih četa, da mora sve do zadnjega daha vrijediti stara krilatica naših otaca: „Naprijed s Bogom za kralja i domovinu, koja je bila dosada vodilicom čitavog našeg mišljenja i rada“. Car je odvratio, da je on došao na istočno frontu da izrazi feldmaršalu i istočnim vojskama svoju zahvalnost za velike čine od prošle godine, za junačko ustrajanje kroz minulu zimu i za ljutih bojeva ovogodišnje ofenzive u ožujku. Mi se borimo, kazao je car dalje, proti nadmoćnim silama; ali to nije za nas nešto nova. Već nam je veliki kralj prednjačio u tomu sjajnim svojim primjerom. Providnost je sada opeta htjela to isto od nas, a to je pak dobro za nas, jer smo time prisiljeni da se osokolimo na posve osobite čine i djela. Moje će se vojske držati i sada pobjedonosno, te će nam božjom pomoći izvojevati časni mir, kakvoga si mi sami želimo. Car je pak tom istaknuo upravo odlična Hindenburgova djela, koji je postao narodnim njemačkim junakom. Gdje se Hindenburgovo ime spomene, tamo se oči iskre te se rasvjetle lica i mlada i stara. Car je zaključio trokratnim „Živio“ u Hindenburgovu čast.

Kozaci u Mezopotamiji.

Carigrad, 31. Ruski ratni izvještaj javlja, da se kozaci nalaze već u engleskom taboru u Mezopotamiji. Rusi hoće time da nas uvjere, da su se njihove čete sjedinile s Englezima. Ali će Englezi, kao što i Rusi i čitavi svijet, uvidjeti ipak da to ne znači još, da su se Rusi sdružili s Englezima za to što se je malena kozačka četa protukla po teškom, dugom i napornom putovanju kroz Luristan do engleskih položaja.

Austro-Ugarska.

Izmjena brzojava med nadvojvodom Eugenom i gradom Bečom.

Beč, 2. (D. u.) General je pukovnik nadvojvoda Eugen upravio na načelnika Weisskirchnera brzojavku, gdje mu zahvaljuje na čestitkama, što mu ih izručio ime glavnog grada držane prigodom najnovijeg vojnog uspjeha. Kaže: „Bojne sile povjerene mojoj zapovijedi su se borile besprimjernom hrabrošću i ustrajnošću protiv drevnog neprijatelja naše monarhije, te nastoje božjom pomoću poraze neprijatelja do kraja.

Njemačka.

Berlin, 2. (D. u.) U reichstagu držao je na početku sjednice predsjednik Kämpf govor, u kojemu je istaknuo lijepi, veliki uspjeh mlade njemačke mornarice.

Sjetio se najprije uspomene hrabrih, junačkih mornara, koji su izgubili život za domovinu. Po tom je nastavio ovim riječima: Ponajprije se je vidjelo, kako je naša mornarica u stanju, da se suprostavi i nadmoćnim engleskim pomorskim silama, te da izvojšti nad njima pobjedu. Za to smo mi čitavoj našoj mornarici zahvalni, te ju pozdravljamo i izričemo joj najsrdačniju hvalu.

Svi su slušali stojeći predsjednikov govor, samo su članovi socijalnodemokratičke radničke zajednice ostali sjedeć, na što su im ostali zastupnici dovikivali „pfuj!“

Ravnatelj je državnog mornaričnog ureda, kontradmiral Hebbingshaus, saopćio, da je državni tajnik mornaričnog ureda otputovao odmah u Wilhelmshaven, čim je primio prve vijesti o pomorskoj bici, te je kazao po tom:

„Po vijestima, koje su dosad stigle, cjelokupna se je naša mornarica visokog mora našla pod vodstvom mornaričnog zapovjednika podadmirala Scheera dne 31. svibnja popodne protiv ukupnog engleskog linijskog brodovlja od najmanje 34 velikih modernih linijskih brodova (čujte, čujte!). Bitka se je protegla sve do devete na večer. I po noći je došlo do niza pojedinih napadaja s jedne i s druge strane djelom krstarica i torpednjača.

Ispad je bojnih operacija, koje su se odigrale, radosni, važan uspjeh naših ukupnih bojnih sila protiv premnogo jačeg neprijatelja (pljeskanje)“.

Hebbingshaus navodi po tom najavljene već neprijateljske gubitke o kojima djeloma svjedoče takodjer spašeni engleski zarobljenici. Označio je na devet ili deset broj uništenih engleskih razarača, od kojih ih je šest uništio za noćne navale sam linijski brod „Westfalen“. Po tom je nabrojio Hebbingshaus saopćene već gubitke engleske mornarice, te je kazao: O našim oštećenjima i ljudskim gubicima nema još konačnih izvještaja. Samo se po sebi razumije, da je bio i dio naših brodova znatno oštećen. Po izvještaju se je brodovskog poglavice sjajno iskazala i momčad i materijal. Respoloženje je izvrsno (živahno pljeskanje).

Kuća je po tom prešla na dnevni red.

Ententa.

Engleska i bijeda srpskoga naroda.

Rotterdam, 1. U engleskoj je donjoj kući zapitao Bryce, da li vlada znade, da u Srbiji umiru dnevno ljudi od gladi, te da je neizvjesno da će se narod moći održati. Lord Robert Cecil je odgovorio, da vlada nema nikakvih službenih vijesti, ali da ne sumnja e je položaj vrlo ozbiljan. Engleska je primila mnogo neutralnih ponuda za pomoć, od kojih nijedna ne jamči za izdatnu pomoć i kontrolu. Engleska je vlada zahtijevala od njemačke i austrougarske vlade, da se one pobrinu za gradjansko pučanstvo Srbije, Crnogore i Albanije, kad su se već pobrinule, da se ublaži bijeda poljskoga naroda. Vlada sada čeka na odgovor. Naravno je, da se bez njemačke i austrougarske dozvole ne može za Srbiju ništa učiniti.

Eksplozija u talijanskoj tvornici baruta.

Lugano, 2. (D. u.) U tvornici baruta Forte dei Marmi dogodila se je eksplozija, koja je razorila 9 radionica, gdje se je proizvadjao crni barut, a bilo je teško oštećeno još drugih 15 radionica municije. 9 mrtvih, 50 ranjenih, mnogo uapšenih pod sumnjom, da su nesreću skrivili.

Neutralne države.

Nizozemski političari o miru.

Haag, 31. Nizozemski list „Anti-Oorlogsroad“ zamolio je cijeli niz nizozemskih političara neka izraze svoje mnijenje o posljednjim mirovnim izjavama njemačkih i engleskih državnika. Poznati historičar i arhivar Dr. Kolenbrander misli, da daje neku nadu sama činjenica, što državni kancelar i Grey ne govore više samo o prilikama svojih država, već da su počeli potanje razmotrivati pravo pitanje. Ako ima Njemačka aneksijskih osnova, to će Engleska sigurno prosvjedovati. S druge strane bi Engleska morala uvidjeti, da mora Njemačka imati u srcu posjeda izvjesne kolonije te da ne smije ni engleski „navalizam“ tiranizirati svijeta, kaošto ni njemački „militarizam“. Veliki dio zapitanih je posve pesimističan. Ministar financija Treub drži, da će osobito padajuća financijalna snaga svih ratujućih dovesti u dogledno doba do mira. On se nada, da će od prilike u jeseni biti učinjeni prvi ozbiljni koraci. Prijašnji vojni ministar Colyn upozoruje na to, da bi poziv Engleske, neka se ne postavlja za temelj rasuda samo zemljovid Europe, mogao značiti, da hoće Engleska sklonuti Njemačku na medjusobne kompenzacije. Prijašnji ministarski predsjednik Heemskerk misli, da nije Grey posve nepristupačan ozbiljnoj izmjeni misli, ali da još zato nije dozrio čas. Mjerodavno ententino novinstvo je još uvijek bojevito, uostalom ima Europa uzroka, da misli na svoje odnošaje sa Azijom i Amerikom.

Amerika.

Mehikanska nota Sjedinjenim državama.

Washington, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja: Posljednja mehikanska nota Sjedinjenim državama zahtjeva, da se bezodvlačno opozovu amerikanske čete, te da Sjedinjene države prestanu sa pošiljanjem ekspedicija u Mehiko.

U noti se dalje kaže, kako se Mehiko nalazi u nuždi, da se brani protiv svih amerikanskim četama, koje se nalaze na njegovom zemljištu. Na koncu zahtijeva nota točnu izjavu o pravim namjerama Sjedinjenih država naprama Mehiku.

Sa mjerodavnog se mjesta izjavlja, da se amerikanske čete ne će povući iz Mehika prije, nego ili bude pokazao Carranza, da je u stanju, da brani amerikansku granicu.

Na Carranzovu će se notu po svoj prilici odgovoriti baš u spomenutom smislu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 31. Službeni izvještaj od 30. svibnja u 3 sata popodne:

U 3 pop. Na lijevoj obali Moze podvostručila se je sila opstreljavanje izmedju Mort-Homma i Cumieresa. Malo je za tim poduzeo neprijatelj najsnasnije napadaje protiv svih položaja u tom srezu, upotrebivši svježu diviziju, koja je netom na tu frontu došla. Na lijevomu su se krilu francuskih položaja skršili o našoj vatri svi napadaji na istočnim obroncima Mort-Homma. Dalje na istoku, u okolici šume, Caurettes, iza više napadaja, koje je neprijatelj platio sa znatnim gubicima, povukli su se Francuzi na jug od cesta Bethincourt-Cumieres. Na desnomu krilu nije neprijatelj uspjelo s opetovanim navalama da protjera Francuze iz ruba šume na jugu od Cumieresa. Pucanje je potrajalo velikom snagom kroz čitavu noć. Na desnoj obali Moze bio je topovski dvoboj veoma živahan u kraju na zapadu od tvrdje Douaumont, na ostaloj je fronti noć prošla prilično mirno.

U 11 pop. Na lijevoj obali Moze vrlo žestoko topovsko pucanje u okolici Mort-Homma i Cumieresa. Topovska djelatnost na desnoj obali Mose i u Woevru. Sa ostale fronte nema šta da se javi.

Belgija.

Paris, 31. Službeni izvještaj od 30. svibnja: Na fronti belgijske vojske slabija topovska djelatnost.

Domaće Vijesti.

Osobna vijest. Gospodin dr. Ivo Zuccon odvjetnik i prisjednik zemaljskog odbora, vratio se u Pulu, gdje će od sada stalno boraviti.

Pozivnica. U smislu § 267. al. 4 i 5 zakona od 25. X. 1896. D. Z. L. br. 220 pozivlju se: Kaić Antun, Polla Ivan, Sladonja Ivan, Sladonja Josip nasl., Visković Vjekoslav, Zuccon Antun iz Alture; Busch Karlo, Carboncich Giovanni, Celant Valentin, Devescovi Domenico, Devescovi Giuseppe, Faidiga Rosa, Ferligoi Giuseppe, Fitzner Carlo, Fuchs Otto, Haschek Pietro eredi, Hruschka Giovanni, Levi Edgardo, Lucich Natale, Marincovich Antonio, Marincovich Francesco, Marincovich Giacomo, Maroni Raffaele, Moscarda Giovanni, Postet Caterina, Privileggio Pietro, Rehor Giuseppe, Sarosi Giovanni, Scabozzi Eduardo, Scabozzi Rodolfo, Sfecich Giacomo, Sfecich Giovanni, Sirolla Emilio, Spitteri Benvenuta, Stanich Francesco, Sturm Carlo, Tamburin Pietro, Tomassich Matteo, [illegible]ek Matteo, Ziegler Antonio, Zittar Francesco, Zivich Federico iz Fasana; Cirri don Attilio, Deghenghi Martino, Demori Giuseppe, Demori Nicolo, Dizorz Giovanni, Fabris ved. Natalina, Cona Antonio, Miniussi Agapito, Moscarda Domenico, Petris Giovanni, Petris Michelina ved., Pianella Domenico eredi, Rusich Francesco, Simonelli Antonio, Vlach Giorgio iz Galežana; Mateljan don Angelo, Rumić Josip, Vojnić Antun, Zuccon Matija iz Ližnjana; Kirac Luca, Kirac Petar, Vojak Petar, Žmak Antun iz Medulina; Maricevich Špiridion, Popović Ivan, Popović don Niko iz Peroja; Mikovilović Tomo nasl. iz Pomera; Dean Rudolf, Nikolić Ljubomir iz Kavrana; D'Elia ud. Adela, Lukež Josip, Mattich don Giovanni, Rossanda Mato nasl., Semelić Božo iz Premonture; Cettina Antonio, Gorlato Olivo, Stipanich don Domenico, Tromba Giovanni iz Šišana; Vanik Ivan iz Stinjana, da dignu u roku od 4 sedmica naloge isplate o ličnoj dohodarini kod općinskog glavarstva u Puli, prvi kat, soba 13, opaskom, da će se nakon isteka toga roka u smislu spomenutog § dostava istih naloga smatrati ovršena. Za c. k. tvrdjavnog komesara: Pfeiffer.

Poštanski promet sa Turskom. Počam od 1. lipnja 1916. poštanske naputnice za Tursku nemaju više glasiti u frankama i centimima, već u pijastrama i parama. Najveći je iznos za sada ograničen na 2000 piastra. U ostalim odredbama te u onim za promet pošt. naputnicam iz Turske nema nikakve promjene.

Poštanski promet sa Srbijom. U predjelima Srbije zaposjednutim od austro-ugarskih četa bili su otvoreni privatnom poštanskom prometu c. kr. etapni pošt. i brzojavni uredi Lajkovac, Mitrovica u Srbiji, Novipazar i Prijepolje. U prometu na spomenute urede dozvoljeno je šiljati: Dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, tiskanice (novine), uzorci robe, poštanske naputnice i pisma oznakom vrijednosti; od ovih ureda: dopisnice, otvorena pisma, tiskanice (novine), uzorci robe, poštanske naputnice, položnice pošt. štedionice i otvoreno predana pisma oznakom vrijednosti. U koliko ovi etapni pošt. i brzojavni uredi imaju da djeluju kao vojno-pošt. uredi za zapovjedništva, čete i zavode, koji se nalaze u tim mjestima to se za ta mjesta mogu da pošalju privatni paketi vojne pošte za ova zapovjedništva, čete i zavode te za osobe, koje im pripadaju i to pod uvjetima, koji vrijede za dotičnu vrstu prometa.

Opaža se, da u privatnom prometu s zaposjednutim predjelom Srbije nije dopušteno šiljati preporučene pošiljke.

Iz Banovine.

Izbor načelnika u Karlovcu. Na izvanrednoj skupštini gradskog zastupstva, što se je držala dne 29. pr. mj., izabran je ponovno načelnikom dosadanji načelnik Gustav Modrušan.

Nove ulične ploče na Rijeci i Hrvati. „Obzoru" pišu iz Rijeke: Jer je radi pokrića troškova za izmjenu uličnih tabla, o kojima smo već u više navrata izvijestili, došlo do spora u gradskom zastupstvu, koje se bilo razdijelilo u dvije stranke, od kojih je jedna zahtijevala, da troškove pokriju kućevlasnici, a druga, da se namaknu iz zajma, koji je od vlade dan gradu za pokriće izvanrednih ratnih troškova, poveo je gradski zast. dr. Gj. Fesüs akciju za sabiranje dobrovoljnih prinosa medju gradjanstvom u svrhu pokrića rečenih troškova. Automaši traže pripomoći i od Hrvata, od kojih nekoji daruju, dok se drugi odlučno ustručavaju, motivirajući taj svoj postupak držanjem odnosnog odbora i gradskog zastupstva, koje nije htjelo uzeti u obzir Riječane hrvatske narodnosti i druge Hrvate, čija su imena usko vezana s poviješću grada Rijeke. To ustručavanje riječkih Hrvata je posve opravdano.

Vladina pripomoć za izdavanje „Prirode". Hrvatsko prirodoslovno društvo dobilo je od kr. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu novčanu pripomoć za izdavanje popularnoga časopisa „Prirode" u iznosu od K 500. Uprava društva zahvaljuje kr. zem. vladi, smatrajući tu pripomoć kao priznanje za svoje nastojanje oko širenja kulturnoga pridizanja hrvatskoga naroda. Hrvatsko prirodoslovno društvo dobiva od kr. zem. vlade stalnu godišnju pripomoć u iznosu od 1000 kruna i za izdavanje naučnog časopisa „Glasnika", a sada eto i za popularni časopis „Prirodu".

Iz Slovenije.

Vesela vijest iz Gorice. Slovenski listovi donose: Naše junačke matere, koje su cijelu godinu ustrajale u ratnom metežu u našem rastrijeljenom i porušenom gradu, predale su dne 30. pr. mj. c. kr. poglavarstvu molbu, kojom mole za otvor slovenske škole u Gorici za slovensku djecu. Zastupnici g. Bavcon Fr. i zastupnik g. Eugen Gorjan bili su od poglavara baruna Bauma lijepo primljeni. Gosp. poglavar, koji je sam otac, svojski se je zauzeo za stvar i obećao svoju očinsku pomoć. U njega su uprte pouzdane oči goričkih Slovenaca!

Strijela. Ovih dana pala je strijela u staje četirju posjednika u Krkuču općine Roč, te je ubila jednoga vola, četiri krave, dva magarca i jednu ovcu. Drugih šteta ili nesreća nije bilo.

Iz Dalmacije.

Odlikovanja. Poglavica redarstvenog odsjeka kod c. kr. pogjavarstva u Zadru, dr. Vjekoslav Guštin, bio je odlikovan viteškim redom Franje Josipa na vrpci kolajne za hrabrost, a zapovjednik redarstvenih stražara kapetan Džemalik zlatnim krstom za zasluge s krunom na vrpci kolajne za hrabrost.

Maksimalne cijene za krumpir. Čitamo u „Smotri Dalmatinskoj": Ovih će dana izaći ministarska naredba, kojom se stavljaju do daljnjih odredaba na snagu maksimalne cijene za krumpire žetve godine 1915. odredjene ministarskom naredbom 22. rujna 1915. Nova naredba stupa na snagu danom 1. lipnja 1916. Uslijed toga cijene za svibanj 1916. odredjene namjesništvenom naredbom 13. listopada 1915. imaju da vrijede do daljnjih odredaba i za krumpire ovogodišnje žetve.

Razne Vijesti.

Naše topničtvo. Kako iz Milana javljaju, kolaju tamo vijesti, da ima Austrija nove topove, kojih je učinkovanje upravo strašno. Najbolje tvrdjave su proti tim topovima potpunoma nemoćne i bez svake vrijednosti. Talijanski vojnici, koji se vraćaju iz boja, pripovijedaju upravo bajoslovne pripovijesti o učinkovanju austrijskog topničtva, proti kojemu da je talijansko skoro bez svake vrijednosti.

Veliki požar u admiralskom domu u Petrogradu. U admiralskom domu u Petrogradu izbio je dne 29. pr. mj. veliki požar i to istodobno na glavnim stepenicama, u arhivu i u telefonskoj centrali. Požar se širio nevjerojatnom brzinom u cijelome domu. Pošto su stepenice uslijed velikog dima postale neprohodne, nastupila je kod činovništva panika. Ministar mornarice Grigirović jedva je utekao od opasnosti, skočiv iz treće sprata napolje. Ministrov pomoćnik Muravjev zadobio je teške opekline. Šteta je ogromna i nezamjenjiva, jer su važni dokumenti posvema izgorjeli. Sumnja se, da je vatru podmetnuo jedan viši činovnik iz osvete.

Rumunjski sud o Italiji. „Moldava" donosi članak, koji vrlo oštro osudjuje nastup Italije. U članku veli: Italija je učinila s navještajem rata Austriji, s kojom je bila u savezu nad 30 godina, izdajstvo, kakvom nema u povijesti para. Svi sofizmi ne će je pred svijetom opravdati, da nije to učinila u svetom samoljublju, ufajuć, da će si na taj način prisvojiti bez velikih napora tudje vlasništvo. Račun je medjutim bio učinjen bez krčmara. Italija je izgubila do sada po milijuna ljudi, izdala je 10.000 milijuna, potpunoma je uništila trgovinu, obrt i svoju gospodarsku budućnost za nedogledna vremena. Iz nekoliko zapuštenih sela, što ih je vlastitom krvi natopila, tjeraju je sada s ogromnim gubicima k srcu zemlje. List upozoruje na bezbroj povijesnih podataka, po kojima Italiji ne pripadaju zemlje i krajevi, što ih svojata i zahtijeva, pa završuje, da je ne će ni sadašnji rat uvrstiti u redove pobjedonosnih naroda.

List „Jugoslavenska država" zabranjen. Bosansko-hercegovačka vlada zabranila je u smislu tiskovnog zakona raširivanje i čitanje lista „Jugoslavenska država", koji izlazi u Antofogasti u južnoj Americi.

Rusi u Besarabiji. Iz Rumunjske javljaju, da Rusi žilavo rade oko utvrdjivanja u južnoj Besarabiji, u svrhu da se obrane protiv eventualnoga napadaja s juga. U tom su radu najviše zaposlene žene, djevojke i kažnjenici. Utvrdna linija počinje na Dunavu, u blizini Renia, a onda teče sve do Crnog mora u smjeru prema Akkarmanu.

Engleska zahtijeva od Italije, da navijesti rat Njemačkoj. Uslijed pritiska Engleske, raspravljati će se u narednoj sjednici talijanskog ministarskog vijeća o navještaju rata Njemačkoj.

Giolitti u talijanskom saboru. U Rimu je razgovor o Giolitti-ju na dnevnom redu. Rimski dopisnik lista „Journal" u Parizu zamolio je Giolitti-ja za interview. Giolitti mu je odgovorio, da namjerava govoriti u saboru. Talijanski listovi vele: On, koji se vraća, istupa iz sijene, jer ne može dalje šutjeti. U Italiji zapuštaju sada zadnje njemačke tvrtke, banke i velika poduzeća.

Nova balkanska sveza. „Utro" piše: da je vojnički spor medju Bugarskom, Rumunjskom i Grčkom isključen. Prema vijestima iz pouzdanoga izvora nije isključeno, da neutralni susjedi Bugarske žele u sporazumu sa centralnim vlastima oživotvoriti svoje narodne ideje.

Ruski gubici na željezničkim vozovima. Rumunjske novine javljaju, da je Rusija izgubila u ratu 17.000 željezničkih vozova.

Ovogodišnji nasadi sladorne repice. Ovogodišnji nasadi sladorne repice u cijeloj monarhiji iznašaju 277.600 hektara (prošle godine 266.300 ha) ili za 4.2 po sto više. Nasadi kažu do sada uopće dobro.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

(Nastavak).

Pozdravismo se, razgovorismo se, razgrijasmo se, i bilo nam je milo oko srca — i meni. Zavedoh pred blagoćudim onim svijetom razgovor, kako su nam stari naši namrli zlatna zrna prave mudrosti u podobi poslovica, pa razvedoh na ljude što nam znače, što li nose one: radištu Bog pomaže; o muci grozdovi vise; ko se dima ne nadimi, taj se vatre ne nagrije; ko umije, njemu dvije itd. Bilo je u širem našem razgovoru slatke šale, bilo je i gorke istine, ali se razumjesmo i zadovoljni se rastadosmo. Pa kad općinski vijećnici i seoski starješine prudiše desnice, da se na rastanku a po davnu običaju rukujemo, ja me na lijevom peru tih motrilac i čekalac za oko.

Jednim mahom obuhvatim koštunjavi ovisoki onaj stas, omršavo, zagasito, nije jagodica utonulo kao udubeno lice, suho, oštro brzokreto oko, sijede potočene brkove ispod nešto okukasta nosa, a moj čovjek kao da se na hram spremio, Kićeno je na njem ruho crkvarsko. Oko vrata bijeli se košulja, štono vele, poput prepadana snijega; jake prsi prepasao od skerleta dječmadan, opšiven žutom srmom, a ovaj prekrila dječerma posijana srebrenim slikama, preko koje kićeno se ponahero zabacio crveni koporan, zarubljen kao i dječerma velikim pucem do puca od srebra; za pojasom uz dvije male, reži bikau. Čakšire su, poput dimija, od modra skerleta, pod koljenom saputane kožnatim koljenicama, preko ovih četiri reda sve u dvije sitno ispulana kositra. Lagani opanci na vrnčanice stegli straga vezene natikače, ispod kojih do potkoljenica sežu bijele vunene čarape.

Prislonio moj neznanko desnu na handžar, a kad stupih k njemu, — ponese ju k crvenkapi i da će se k zemlji sniziti, a ja odriješih: „Ti si Lazo?"

— Jesam, gospodine.

— Pa došao?

— Ta poručio si.

— A ma rad sam bio, da se sastanemo.

— Tvoja volja, moja zapovjed.

— Je li ti kuća daleko?

— Gore na brdu, u Pljevu.

— Ondje si se rodio?

— Da.

— A jeste li starinom odavle ili Škundrići?

— Nijesmo, gospodine, već iz Hercegovine. Krenuo nas neprijatelj, šukundjeda šta li mogo jošte. Ubio ovaj zlotvora bega pa morao bježati i prošao u Bosnu ponosnu, ravno na Bjelajsko polje. Kad doznali begovi ljudi za novi im stan, pritisnuli moje stare, pa ovima bilo opet bježati, dokle se ne ustavište u Palanci.

— A jesu li što sa sobom donijeli?

— Ko bi znao; od seobe ostao još i danas u kući prijeklad i verige, a drugo se dobro porazdijelilo.

— Tko ti je sve to kazivao?

— Djed moj Jovan i otac Dane, ali zna se to i onako u plemenu. Došla su u Palanku tri brata i najamnik, pa otišao jedan brat s ovcama u Veliku Popinu, a drugi s kozama u Pećevo, gdje je ispenjeno, a treći brat ostao u Palanci.

— A kako ti je majci bilo ime?

— Janja.

— Kogovićka?

— Iz kuće Bukaričine, u Erveniku.

— Dalmatinka dakle?

— Jest, na nju sam se licem uvrgao.

— Kad ti pomrijeće roditelji?

— Mati na šest godina pred smutnju madžarsku, a otac, kad sam bio u bježaniji, pred 30 godina.

Ljudi se, videći me u živu razgovoru s Lazom, poodmakli i razilazili okrenuti, a nas dva nasamce nastavismo:

— Pa kako ti je sad?

— Zašlo bi se, da nije dvaju sinovaca pasjega zuba. Ali oni otešće ono malo zemlje, pa će djeca moja u prosjake.

— Ma ne će, Lazo, ta još ima zakona i pravice; samo se čuvaj da ne bi prekipio.

— Čuo vas Bog, gospodine, a ja ću se uhvano čuvati. Šćelo mi je već nekoliko puta srce kinuti; ali sam ga stegao. Dosta mi je za dva vijeka ono, što sam proživio.

— A koliko imaš djece?

— Dva sina, Gjurdju je sedamnaest, a Špiri je dvanaest godina.

— To su mladi momci; da, kad si se oženio?

— E, kad sam se primirio.

— A kad je to bilo?

— Malo te ne će biti dvadesetpet godina, da sam se kući vratio. Već tad sam smišljao, da bi se ženio, al istom kad sam se svega oprostio i ničega se više nije bilo bojati, onda sam isprosio Stojsavljevića Mariju iz Velike Popine, a to pred ravnih devetnaest godina.

— Da koliko ti je sad?

— Ja bih rekao sedamdeset manje pet.

— A koliko si godina bio van kuće?

— U strani, — pitaš, gospodine? Šesnaaes[t] godina.

— Svega puta harambaša?

— Nijesam; jače od sedam godina bio nam je Luka Labus, gospodine, vodjom, kad njega u Bosni nestalo, prešlo na me starješinstvo. Iz prv[a] početka, pravo reći, vodio je četu rodjak mo[j] Todoraš, a kad on poginuo od kolone poruč[]nika Petričića u poljani Ljubinoj, gore na Po[]štaku, onda prešlo starješinstvo na Luku.

I za Luke živa tebe su pazili druzi, kao d[a] si harambaša?

— E pa jesu, jer sam bio miran i uzdar[], pa dosta puta i sam Luka nije htio štogodj ot[] končati ni s družinom dogovarati, dokle ne b[i] mene priupitao. Ali me često nije mario slušat[i] osobito kad bi planuo.

— Pa kako je svršio Luka?

— U Bosni, u Cvetniću blizu naše mje[sta] poginuo. Bila mrkla noć, pa ga valjda pone[] varce neki Pešević, a ma naš čo'ek, sruši i[z] puške. Od dušmanske ruke ne bi mogao ginuti, kad nego je bratska vatra planula, pa ostale mo[] bez pomoći. U kundaku je nosio Luka kost ne[] kog sveca, da mu ne mogne nahuditi nepri[ja]teljsko zrno. Stoga se i nijesu naši krivcu sve tili; ali je Pešević kašnje poginuo u četi Go[] lubović, kad je ova četovala Bosnom: isjekli g[a], rekoše bogme — sve na poprečke.

(Nastavit će se).

Godina II. — Broj 325.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja 4. lipnja 1916.

Tisak i naklada:
Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Pomorska bitka pred danskom obalom.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na besarabijskoj fronti i u Voliniji traju dalje neumanjenom žestinom topovski bojevi. Na pojedinim smo mjestima suzbili takodjer napadaje ruske pješadije.

Talijansko bojište.

Naše su čete suzbile jaki napadaj i više slabijih talijanskih navala protiv Monte Barca. Isto su se tako izjalovili ponovljeni neprijateljski napadaji protiv naših položaja na pograničnom kutu na istoku od dvorca Mandrielle.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Virtemberške su pukovnije osvojile na juriš visočine na jugoistoku od Yperna i druge položaje nad njim. Bili su zarobljeni jedan lahko ranjeni general, jedan pukovnik, 13 časnika i 518 Engleza. U Šampanji zarobile su naše izvidničke čete na malenim podhvatima preko . . . Francuza. Na zapadu od Moze suzbijali smo uspješno neprijateljske baterije. Na istoku od Moze doživjeli su Francuzi drugi poraz; bio je suzbijen jaki njihov napadaj protiv pomaknutih naših položaja u šumi Caillette. Dalje su prama istoku pokušali jučer Francuzi, da šestputnim napadajem protiv prevlake na jugozapadu od Vauxa prodru u naše jarke. Svi su se ti napadaji izjalovili sa najtežim neprijateljskim gubicima. U području na jugoistoku od Vauxa biju se žestoki za nas povoljni bojevi. Na istočnom smo obronku Moških visočina osvojili jurišem jako utvrdjeno selo Damloup. Palo je u naše ruke 520 neranjenih zarobljenika, medju njima 18 časnika i više strojnih pušaka. Poljsko je topništvo oborilo kod Vauxa dvoplošnjak sustava Fenuau.

Istočno i balkansko bojište.

Okršaji izmedju izvidnica.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 3. lipnja (D. u.) Službeno se javlja: Da stanemo već sada na put izmišljanju legenda, još jedanput ustanavljamo, da su se u bici kod Skage-Rak dne 31. svibnja njemačke bojne sile visokog mora našle u boju s ukupnom modernom engleskom mornaricom. Dosadašnjim se izvještaju ima dodati, da su bili uništeni prama engleskoj službenoj vijesti takodjer bojni krstaš „Invincible" i oklopljeni krstaš „Warrior". Na našoj je strani morao da bude u zrak bačen mali krstaš „Elbing", koji je bio teško oštećen u noći od 31. svibnja do 1. lipnja uslijed sukoba sa drugim njemačkim krstašem, a to pošto nije se više mogao spasiti. Posadu su spasile torpednjače osim zapovjednika i dvojice časnika i 18 momaka, koji su bili ostali na brodu, da ga u zrak bace. Njih je prevezao, po vijesti iz Holandije, na kraj u Ymuidenu remorkor.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Turci su zaposjeli na centrumu mjesto Bašköl i visine koje se prostiru na sjeveru i na istoku od njega, kao što i vrh 2650, koji se nalazi u Mairan planini. Na lijevomu krilu bile su potučene od turskih izvidničkih četa jake neprijateljske ophodnje.

Egejsko more.

Na istoku od otoka Samos bila je potopljena topovskom vatrom neprijateljska barkasa, te je bio teško oštećen i natjeran u bijeg neprijateljski motorni čamac.

Turska su lijetala napala 29. svibnja neprijateljski tabor, koji se nalazi u Rumani kod Sueckog prokopa, te su nanijela znatne štete na ljudima i na živótinjama.

BRZOJAVI.

Rat.

Bitka pred danskom obalom.

Potanje njemačko izvješće.

Berlin, 3 (D. u.) Da se popuni izvješće admiralskog štopa od 2. o. mj. javlja se dalje, da su sudjelovali u bici pred Skager-Rakom na njemačkoj strani pod zapovjedništvom mornaričnog poglavice podadmirala Scheera: 1. njemačko brodovlje visokog mora sa svojim velikim linijskim brodovima; 2. stariji linijski brodovi i linijski krstaši; 3. njemačke manje bojne jedinice koje se nalaze u Sjevernom moru, brodovlja, torpednjača i podmornica.

Na neprijateljskoj se je strani nalazio najveći dio modernog engleskog linijskog brodovlja i izvidničkih bojnih sila.

Pod zapovjedništvom podadmirala Hippera upustile su se s neprijateljskim linijskim krstaricama najprvi u boj lakši krstaši o petoj uri popodne. Na obim su stranama stupile po tom redom u akciju i veće jedinice. Dnevna je bitka, u kojoj su se više puta uspješno istakle njemačke torpednjače, potrajala do devet sati u večer. Neprijatelj je izgubio kod toga „Waspitea", „Queen-Maryju", oklopljenog krstaša i više razarača.

Kroz noć je došlo na jednoj i na drugoj strani do ogorčenih napadaja s torpednjačama i do bojeva s krstašima, u kojima je neprijatelj izgubio ostale brodove, kako je već javljeno.

Njemački je čeoni brod uništio sam 6 engleskih modernih razarača.

Sva izvješća njemačkih bojnih jedinica, koje su u boju sudjelovale, svjedoče o hrabrosti, što ju je neprijatelj iskazao.

Osim gubitka broda „Frauenlob" mora se na koncu dodati, da se nije povratilo 5 naših torpednjača. Veći se je dio njihove posade spasio. A da i su bile za izvidničku službu prilike vremena nepovoljne, doprinijeli su mnogo uspjehu naši pomorski zrakoplovi i lijetala.

Englesko izvješće.

London, 3. (D. u.) Službeno. Admiralitet saopćuje, da su bili u posljednoj pomorskoj bici potopljeni ovi brodovi: 1. „Queen Mary", 2. „Indefatigable", 3. „Invincible", 4. „Defence", 5. „Black-Prince", 6. „Turbulent", 7. „Tipperary", 8. „Fortune", 9. „Sparrowhawk", 10. „Ardent". Ne zna se još ni za druge nekoje brode.

London, 3. (D. u.) U izvješću admiraliteta javlja se dalje, da je oklopljena krstarica „Warrior" nesposobna za boj. Nakon što je bila iz bitke odvučena, iskrcala se je iz nje sva momčad. Nema dalje nikakove vijesti od 6 drugih razarača.

Velika pomorska pobjeda kod Skage-Raka.

Budimpešta, 2. O velikoj pomorskoj bitci od 31. svibnja na danskoj istočnoj obali doznaje „Az Est" sa mjerodavne strane slijedeće: Bitka spada medju najvažnije i najodlučnije dogodjaje tog svjetskog rata. Ona je pogledom na važnost njezinu i posljedice najmanje jednaka prolomu kod Gorlica. Učinak te pomorske bitke, koja nadmašuje djelovanje najvećih kopnenih i pomorskih pobjeda svjetskoga rata, jest taj, što je konačno jezgra pravog engleskog vojnog brodovlja, najsilniji engleski oklopni gorostasi, aktivno nastupila te stupila u boj s njemačkim visokomorskim brodovljem. Što se tiče bojnih sila bio je englesko brodovlje u silnoj premoći. U iskorišćanju topova i torpeda kaošto u živahnosti brodova steklo je odmah njemačko brodovlje nevjerojatnu premoć. Njemačke granate od 28 cm. nadmašile su svojim učincima i jakošću engleska taneta od 40 cm. a davno je već poznato, da jedna njemačka podmornica vrijedi više, nego tri engleske.

Rezultat bitke, poraz Engleske, imat će naravno najtežih posljedica na englesko brodovlje. Izgubilo je jedan dreadnought, mnogo oklopnih križarka i druge ratne ladje te je time njegova bojna snaga za punu petinu slabija. K tome dolazi i važna činjenica, da je više nego polovica od njemačkih granata i torpeda pogodjenih ladja, bilo vrlo teško oštećeno, te se moguće još mogu držati nad vodom, ali radi teške štete ne mogu za vrijeme toga rata nikako doći u obzir. Kraj toga su njemački gubici nevjerojatno maleni. Medju 20.000 tona, što su ih Njemci na ladjama izgubili nema skoro niti jednog većeg broda.

Ta je bitka historički dogodjaj, čije se velike posljedice ne mogu sada niti predvidjati.

Kristijanija, 2. Danas je „Ulriken" prispio u Stavanger. Posada je pripovijedala slijedeće: U srijedu poslije podne, oko 5 sati opazismo dvije engleske križarice. Malo zatim došlo je njemačko brodovlje, koje se je sastojalo iz pet velikih bojnih ladja, više križarica i 20 torpednih rušilaca. Oko 8 sati na veče, bijaše englesko brodovlje zapleteno u silnu bitku sa njemačkim brodovljem. Bojna se je crta u početku vukla prama kopnu, kašnje u sjeveroistočnoj smjeri. Silna je grmljavina hiljada taneta ispunjavala uzduh. Topovska se je pucnjava čula do 10 sati. Opazismo i dva zeppelinovca, koji su bacali bombe na velike engleske bojne ladje. U četvrtak u jutro odalečila su se oba brodovlja prema jugu.

Englezi na talijanskoj fronti.

Lugano 2. Govori se, da engleski časnici pregledavaju talijansku frontu, e bi ustanovili, da li su potrebite engleske pomoćne čete u svrhu zadržanja austrougarske ofenzive. Engleski topovi, da su već prispjeli na talijansku frontu.

Englezi plijene dansku poštu.

Kopenhagen, 3. (D. u.) Glavno dansko ravnateljstvo pošta saopćuje da su Englezi odvezli u Kirkwallu na kraj listovnu i omotnu poštu danskog oceanskog parobroda „Oskara II" koji je putovao iz New-Yorka u Kopenhagen.

Za ruskom frontom.

Bukarešt, 2. Rusi su ispraznili Novosijelice. Ruski glavni stan bijaše premješten u Chotin.

Kopenhagen, 2. Prema petrogradskim brzojavima, obustavila je ruska jugozapadna željeznica na vojničku zapovijed blagovni promet.

Rusko proizvadjanje municije.

Basel, 31. Francuski ministar pravde Viviani i državni podtajnik za municije Albert Thomas, povratiše se sa svog putovanja u Rusiju, preko Bresta u Pariz. Kako Havas priopćuje, je Thomas izjavio:

Ono što smo u Rusiji vidjeli, učinilo je na nas jak utisak. Rusija predstavlja sada znatni pomoćni izvor municije. Mi smo sigurni, da će to nastojanje ruske vojne industrije, uslijed izdašnog sudjelovanja Francuske, skoro pokazati najveće učinke.

Njemačko-portugalski sukob u Africi.

Kapstadt, 3. (D. u.) Službeni Reuterov brzojav iz Lorenze-Marquesa javlja, da je 27. svibnja došlo do nove bitke izmedju Portugalaca i Nijemaca. Na obim stranama ima gubitaka. Potanjih vijesti još nema.

Ruski ekspedicijski zbor u Francuskoj.

Genf, 2. Prema švicarskim listovima govore posebni dopisnici ruskih listova, da se kod ruskog ekspedicijskog zbora u Francuskoj nalazi 350 časnika. Zbor prema tome ne prekoračuje broja od 17—18.000 momaka.

Bijeg pučanstva iz sjeverne Italije.

Genf, 2. Vijesti o premještenju talijanskog glavnog stana izazvale su u Veroni, Milanu i u drugim sjeverotalijanskim gradovima najveće uzbudjenje. Započelo je bježanje u masama talijanskog pučanstva iz ugroženih područja. Bjegunci se nalaze u neopisivo žalostnom stanju. Manjkaju im najnužnije stvari, jer su im talijanske oblasti tek u posljednjem času kazale istinu, te su stanovnike tako rekuć istjerale iz njihovih domova, dok su do onoga časa iz straha pred nemirima tvrdile, da nema govora o austrijskoj ofenzivi.

Austro-Ugarska.

Vojničke vijesti.

Beč, 3. (D. u.) List „Militärverordnungsblatt" javlja da je naš car podijelio generalu pukovniku nadvojvodi Eugenu dopuštenje da smije primiti i nositi red „Pour le merite", kojim ga je odlikovao njemački cesar.

Balkan.

Nezadovoljstvo grčkih vojnika u Solunu.

Amsterdam, 1. „Times" javlja, da je u nedjelju bila u Solunu smetena velika ulična demonstracija, koja je pod vodstvom engleskih i francuskih odijeljenja htjela da dade izraza boli Grčke prema stanovištu generala Sarraila. Kada je povorka, u kojoj su se nosile engleske, francuske i srpske zastave, prošla glavnom ulicom, priredili su grčki vojnici, usprkos zatvorenja ulice sa strane francuskog oružništva, protudemonstracije te su nadvikivali poklike povorke živio-klicima na kralja Konstantina i Njemačku. Time je povorka svršila. Došlo je do sukoba medju francuskim oružništvom i grčkim vojnicima.

Ententa.

Asquith o miru.

London, 31. svibnja. Zastupnik je Markham upitao Asquitha: Jesu li alijirci spremni, da se posluže uslužnošću neutralaca i saopće Njemačkoj uvjete, pod kojima su pripravni da sklope mir. Razumije, da mora biti i Njemačka pripravna, da se izjavi pod kojim bi ona uvjetima htjela da sklopi mir.

Asquith je odgovorio, da se je Grey već jednom o tom pitanju izjavio, pa da se nije iza toga ništa dogodilo, što bi okolnosti mijenjalo i upućivalo vladu na drugi odgovor. Izjava njemačkog državnog kancelara, da ne sadržaje ništa, što bi kazalo, da je Njemačka pripravna na takve uvjete mira, kojim bi se osigurali interesi četvornog sporazuma i budući europejski mir. Da on ne vjeruje, kazao je Asquith, da se može štogod dodati Greyevom govoru.

Lord Cromer protiv njemačkim uvjetima.

London, 31. svibnja. Lord Cromer iznaša u listu upravljenom na „Times" o Wilsonovom mirovnom govoru slijedeće: Wilson ne smije da zaboravi, kako Engleska nije nipošto voljna da sklopi mir pod drugim uvjetima nego li to zahtijevaju njezini i saveznički interesi. Da njemački uvjeti nijesu vrijedni, da se ih niti za čas u obzir uzme.

Pozatvarani talijanski socijalisti.

Bukarešt, 2. Neki je talijanski putnik saopćio, da je socijalistični zastupnik Milana, Treve, bio zatvoren radi veleizdaje. On je naime objavio lijetak, u kojem predbacuje kralju i Cadorni, da nijesu sposobni, da rat dalje vode. Radi autorstva lijetaka bio je zatvoren i urednik lista „Avanti". Socijalistične zastupnike Merignoli-a i Dugoni stavili su pod redarstveni nadzor.

Amerika.

Hrana iz Amerike za Poljsku.

Stockholm, 1. „Svenska Dagbladet" piše, da su ententine države dozvolile prevoz iz Amerike poslanog žita u Poljsku, i to pod glavnim uvjetom, da Njemačka i Austro-Ugarska obećaju, da se ne će izvesti nikakova živeža iz područja, koje su njihove čete u Poljskoj zaposjele. Očekuje se sa napetošću odgovor njemačke i austrougarske vlade. Jer će ali na svaki način proći 5 do 8 sedmica prije nego li stigne živež iz Amerike, obratio se je poljski pouzdanik zajedno sa američkom pomoćnom komisijom na skandinavske države s molbom, da one žito predujme. Norveška je već obećala 4000 tona žita dotičnog brašna; nade je, da će i Švedska dati takav predujam, koji će biti povraćen, kada dospije živež iz Amerike.

Bugari u Grčkoj.

Bečka „Neue Freie Presse" piše: Iz Sofije dolazi vijest, da je 25.000 Bugara prekračilo grčku granicu i zaposjelo Rupelski prijelaz sjeverno Demirhisara, u dolini Strume. Demirhisar je točka, koja je u povijesti zadnjeg balkanskog rata igrala vrlo važnu ulogu. Grci su se tu utvrdili i general Manusojannakis, zapovjednik trija divizija, izvojevao je tamo krasnih uspjeha. Bio je to jedan od zadnjih trenutaka u boju medju obim državama.

U zadnjoj krizi medju ententom i Grčkom bio je taj okoliš takodjer od velike važnosti. Ententa je, da bi čim občutljivije ubola Grčku, dignula u zrak most kod Demirhisara. To se je dogodilo upravo nečuvenom bezobzirnosti. Oko 10 sati prije podne stigle su k mostu dvije satnije Francuza te su javile tamošnjoj garnizoni, da namjeravaju razrušiti most. Zapovjednik u Seresu zapovjedio je četama u Demirhisaru, da se opru svim mogućim sretstvima porušenju mosta. Malo iza toga stigle su k mostu daljnje francusko-engleske čete, te su izjavile, da se most mora porušiti i da je svaki otpor uzaludan, jer da su u blizini namješteni topovi i strojne puške. Prije nego li su stigle demirhisarske čete, bio je most jur porušen. Nato je dao zapovjednik četvrtoga armadnoga zbora, pukovnik Sotilis, zapovijed, da se čete vrate u

Serres. Francuzi su porušili takodjer sve druge mostove izmedju Dojrana i Demirhisara. Grčke čete, koje su se povukle u trokut Kavala-Drama-Serres, bile su tako odrezane i za opskrbu upućene na pomorski put.

Takva nasilstva proti Grčkoj prouzročila su, da se je ona čutila sve to manje vezanom na neutralnost i da je ta neutralnost konačno znatno oslabila. Ententa je zaposjela Krf i dozvolila si bezobzirnosti i bezbroj nezakonitosti napram konzulima i zastupnicima centralnih vlasti. Kefaloniju morala je Grčka takodjer napustiti, dok su se engleske ratne ladje usidrile u Sudskom zaljevu na Kreti, a da je još uvijek bila grčka ustrpljivost neiscrpana.

Istom kad je ententa zahtijevala, da joj Grčka prepusti važnu željeznicu, koja vodi iz Patrasa u Atene a odatle u Larisu, opro se je tomu kabinet Skudulisa. Ministar predsjednik izjavio je odlučno, da će radje dati željeznicu dignuti u zrak, nego li da je prepusti na uporabu srpskim četama. Upravo tim istupom bilo je dokazano, da ententa smjesta popusti, čim naidje na ozbiljan otpor i odlučnu volju cijeloga naroda. Nakon dugih pogadjanja bilo je konačno dozvoljeno, da smiju srpske čete u Solun morskim putem, al nikako preko grčkog zemljišta, kako je to ententa u početku uporno zahtijevala.

Bugari su prekoračili granicu i tako ustvarili činjenicu, o kojoj se je već dugo vremena u Grčkoj najtemeljitije raspravljalo. Kralj Konstantin rekao je izrično: „Ako Bugari prekorače našu medju, uvjeren sam, da će se i opeta mirno povući, čim budu gotovi sa svojim pothvatom“. Nadalje je više puta uvjeravao, da će se Grčka upravo tako neznatno opirati Bugarima, kako se nije opirala ni četama entente. To je posljedica kršenja neutralnosti sa strane Engleske i Francuske. Grčka je dužna vladati se napram centralnim vlastima upravo tako, kao napram ententi. Poduzeće Bugara na grčkom tlu važan je dogadjaj, jer centralne vlasti znaju izvadjati iznenadjenja na Balkanu kao i na većim bojištima te iznenaditi neprijatelja upravo tamo, gdje se on tomu najmanje nada.

Novoizumljeni torpedočamac.

Polak vijesti newyorških novina podastrijet je kongresu prijedlog za kupnju jednog sasma novog izuma za obalnu obranu.

Američka vlada da je pripravna da dade za sva prava na taj izum milijun i stošezdeset i sedam hiljada dolara, buduć da se je njegova vrijednost posvema dokazala pokušajima i najskeptičnijih znanstvenih strukovnjaka kopnene vojske i mornarice.

To je naime od John Hays Haimmond mladjeg izumljeni i popravljeni radio-dinamski torpedo ili takozvani hammondov razarač, koji da je za čudo tako usavršen, da čini tako rekuć svako drugo obrambeno sredstvo sasma nemogućim.

Taj se torpedo dade bežžicano ravnati bilo sa obale, ratne ladje ili zrakoplova. Isti nosi tonu praskavih stvari i leti nad vodom sa brzinom od 27 milja.

Torpedo će biti izgradjen bilo kao torpedo čamac za uporabu na površini ili kao torpedo za podvodnu uporabu. Istog može da jedan čovjek sam ravna u bilo kojem smjeru i to bezžicano pomoću jednog zvijezdozora i električnog puceta i to bez razlike da li s kopna, s mora ili sa zrakoplova. Torpedo kao što i torpedni čamac tjera stroj na benzin te se njegova brzina dade po miloj volji odrediti. Torpedni čamac može da plovi brzinom od 50 milja a podmorski torpedo brzinom od 27—28 milja na sat.

Kormilo se pomiče giroskoptički pomoću čigre, te je tako osjetljivo, da se dade u udaljenosti od 3 i pol milja od obale kod 15 pokusa barem deset puta pogoditi palac i pol debele trstike. Pronadje li neprijatelj slučajno valnu dužinu, to se dade smjesta valnu dužinu promijeniti, dok torpedo ipak k cilju leti.

Prekine li neprijatelj pako bežžičanim putem tijek torpeda, to leti isti sam od sebe prema ishodnoj točci neprijateljskih valova.

Torpedo se može upotrijebiti danju i noću. Pomoću shodno namještenih svjetiljka može da i noću ustanovi svoj položaj a da ga neprijatelj ipak ne može opaziti. Torpedo posjeduje i jedan reflektor, koga se dade po volji upotrijebiti; osim toga se dade njime na moru i iz zrakoplova u daljini od 200 milja upravljati a da ni malo ne gubi od svoje brzine. Jedna osoba može da njime ravna i u daljini od preko 28 milja, dakle u većoj daljini nego što se može da vidi brod sa obale. Hoće li moguće ratna ladja, na koju se cilja, da se odaleči iz nadzirajućeg opsega, to može da druga nadzirna stanica torpedo preuzme te njime dalje upravlja. Torpedni čamac može da takav torpedo ponese sobom na morsku pučinu te da ga iz neposredne blizine odapne na neprijatelja. Čamac može ujedno da ukrca pol bačve praskavih tvari i da služi sam kao pomoćni hitac — ako prvi hitac ne pogodi —, pri čemu naravski i sam propadne.

Njemačke novine tvrde, da se tu ne radi zapravo o nikakvom novom izumu, već o teledinamskom izumu nürnberškog inžinira Kristana Wirtha, koji je pred četiri godine na vanskom jezeru upravljao bez žica kormilanim čamcem. Godine 1913. je on u jednom predavanju na charlottenburškoj tehničkoj visokoj školi pokazao svoj stroj i razjasnio praktične mogućnosti svog izuma za ratnu tehniku. Čini se, da je Hammond svoj izum, koji se inače sa spomenutim skoro posve podudara usavršio i u praksi prokušao.

Domaće Vijesti.

Dvije spomen-ploče. Iz Poreča javljaju: Na poticaj istarske zemaljske upravne komisije bile su dneva 23. maja tek. god. prenešene iz muzealnih skladišta zemaljskih zbirka, gdje su ležale od više vremena, dvije spomen-ploče od kamena grad Poreč bio počašćen od cara Franje I. u onoj novog općinskog doma u Poreču, te uzidane u lijevoj i desnoj strani glavnog portala. Natpis spomen-ploče iz godine 1816. spominje združenje Istre s austrijskom carevinom, te posjet, kojim je grad Poreč bio počašćen od cara Franj I. u onoj godini. Natpis druge spomen-ploče iz godine 1832. spominje cesarsku potvrdu udijeljenu municipalnom pravu grada Poreča.

Dobrovoljni prinosi:

Preko naše uprave darovaše za „Družbu“ gosp. Josip Stuparić na Nj. V. B. „Reka“ K 2·—

Na Nj. V. B. „Erzh. Franz Ferdinand“ bijaše sakupljeno K 39·— koje darovaše gg. po K 4·—: N. N.; po K 2·—: Zvonimir Ranogajec, Nikola Jurašin, Ivan Žic, Nikola Salamunić, Franjo Kučan, Vjekoslav Spinčić; po K 1.—: Ivan Smolica, Mate Zemunik, Krste Stručić, Jakov Gladić, Jakov Kekeš, Josip Radošević, Ivan Lukavić, Niko Vaselić, Andje Mikuličić, Guste Lasan, Ivan Žužić, Nikola Bajalić, Jure Peruško, Ferdinand Zenzarović, Antun Percan, Mate Mošunić, Ivan Perhat, Ivan Perčić, Marin, Brčić, Nikola Škarić, Likola Tabain, Miho Crnobori i Franjo Nakić.

Slijedili ih i drugi.

Gospodarstvo.

Kako se priredjuje iz sjemenka tikava i suncokreta ulje za hranu. Pošto nema kod nas posebnih mlinova za priredjivanje takvoga ulja, preporučamo našim ljudima slijedeći jednostavni način: Sjemenke tikava i suncokreta treba dobro posušiti, i to u sjeni, nipošto na suncu. Iza toga treba sjemenje tikava olupiti, dok ono suncokreta jednostavno stući u kuhinjskom mužaru (stupi) u sitne komadiće. Tako stučene sjemenke treba zatim kuhati u kotlu ili loncu u čistoj vodi barem dva sata. Konačno se tako skuhana tvarina procijedi kroz sito, te se čistu tekućinu pusti za par dana da stoji, u svrhu, da se na njezinoj površini nakupi ulje, koje se nato pobere. Tako priredjeno ulje može se odmah rabiti kao začin. U situ preostali talog (drop) može se otisnuti (užeti), pa se i na taj način dobije nešto ulja.

Razne Vijesti.

Umro Ivan Franko. Dne 29. pr. mj. umro je u Lavovu ugledni ukrajinski pjesnik i učenjak Ivan Franko.

Značajna čestitka. Riječki „Talijani“ proti Italiji. „Obzoru“ pišu iz Rijeke: Prijedlog, koji je u riječkom gradskom zastupstvu podnesao gradski zastupnik inž. Luppis, da se prijestolonasljedniku pošalje čestitka radi uspjeha protiv Italije, glasio je ovako: „Riječko gradjanstvo primilo je silnom radošću vijest o sjajnim uspjesima koje je postigla na talijanskoj fronti naša vojska, koja, vodjena po ženijalnim vojskovodjama, djeluje čudesnim junaštvom, braneći ljubljenu domovinu i osiguravajući nam konačnu pobjedu. U posljednjim djelima zasjalo je pravom i liepom slavom ime Nj. c. i kr. Visosti nadvojvode prijestolonasljednika Karla Franja Josipa, vrhovnog zapovjednika austro-ugarskaih sila, koje su povrstane na Alpama. Njemu i njegovim vojnicima ide čitavo naše udivljenje i sva naša zahvalnost. Uvjeren, da tumačim osjećaj riječkog gradjanstva i gradskog zastupstva, častim se predložiti na glasovanje slijedeći prijedlog: „Neka sl. gradsko zastupstvo ovlasti velemožnog načelnika, da pošalje u ime najvjernije Rijeke (Fiume fedelissima) brzojavnu čestitku Nj. c. i kr. Visosti nadvojvodi prijestolonasljedniku, izrazivši tako i tom prilikom osjećaje visokog i iskrenog patriotizma, kojim je svaki Riječanin prožet“. Ovaj je prijedlog bio jednoglasno primljen i odmah izvršen.

Italija gubi nadu u pomoć. Talijanski list „Italia“ izjavljuje, da je svaka nada u pomoć sa strane saveznika isplinula. Italija smije računati samo na svoje vlastite sile.

Zajam mira. Francuski listovi, koji stoje u tijesnoj vezi sa vladom, javljaju o novom francuskom zajmu, koji se može označiti kao zadnji, ili bolje kao — zajam mira.

Srpske čete u Solunu. Prema izjavi ministra mornarice Lacase, dovršen je prijevoz srpskih četa iz Krfa u Solun. Srpski prijestolonasljednik čestitao je francuskoj mornarici na uspjehu.

Briand o miru. U ratnom odboru senata izjavio je Briand Clemenceau, da će se pariška konferencija sastati koncem juna te da će se tom prigodom baviti pitanjem, da li će tadašnji ratni položaj biti zrio za poduzimanje pregovora o miru.

Uzroci pada Kutelamare. „Rotterdamsche Courant“ javlja iz Londona: Tajništvo za Indiju objavlja zbirku brzojavka Townshenda i Nixsona te indijskoga podkralja državnomu tajniku za Indiju kao bijelu knjigu. Kako je poznato, tvrdio je svojedobno „Times“, da je Townshend protestirao proti prodiranju proti Bagdadu sa nedostatnim silama. Sada objavljena bijela knjiga prikazuje kutelamarski poraz u sasma drugom svijetlu. Iz knjige je bjelodano, da je Townshend 3. oktobra, kad je raspolagao s jednom divizijom, javio Nixsonu, da mu trebaju najmanje tri divizije. Nixson mu je nato poslao malena pojačanja, sa kojima je raspolagao, te mu je poručio, da dolaze jošte dvije divizije iz Evrope. Kasnije kušao je Nixson svaliti krivnju sa sebe, izjavljujuć, te se čini da je Townshend zadovoljan sa poslanim mu pojačanjima, jer da nije opetovao svoje molbe. Townshend je izjavio u brzojavci na indijskoga podkralja, u mjesecu aprilu, da se kao podzapovjednik ne ćuti više odgovornim, iza kako je dao svoje mnijenje. Podkralj je izjavio,da mu mnijenje podzapovjednika nisu bila javljena. Ravnao se je samo po Nixsonovom mnijenju, jer je jedino on odgovoran indijskoj vladi.

Rekvizicija crkvenih zvonova. Bečki diocezanski list donosi dopis dônjo-austrijskoga namjesništva na biskupski ordinarijat, po kojemu je popis zvonova u toliko dovršen, da predstoji rekvizicija crkvenih zvonova u najskorije vrijeme. To ipak ne će biti formalna rekvizicija u smislu zakona o ratnom podavanju, već dobrovoljna predaja, na temelju odštetne nagode! Cijena udarena je sa četiri krune po kilogramu, a zvonove će preuzeti izaslanik vojničke uprave, na temelju točno, na licu mjesta sastavljenoga zapisnika, po čemu se dotičnomu župniku ima izručiti naputnica, u kojoj će biti izražena vrijednost oduzetih zvonova. Prenos zvonova je stvar vojne uprave. Zvonovi, koji potječu iz dobe prije godine 1800 izuzeti su kao istorijski spomenici od rekvizicije, a jedna trećina sveukupne težine zvonova ima se dotičnoj crkvi ostaviti, a pri tome se ima paziti, da zvonovi, koji ostanu u crkvama, mogu skladno zvoniti, bez diskorda.

Podupirajte Družbu!

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

(Nastavak).

— Ti si sretnije prošao, Lazo; al i bio si, kažu, — bolje ćudi pa te ljudi nijesu kleli, a i kašnje te je carska milost obasjala.

Bilo je i tebi nastora; ali naši mi rekoše, da si uvijek bio milostiva srca. Nu sad si se opet okućio, pa sam željan bio da te vidim i čujem. Dodji kad se smrkne, rodu mome, popu Moji, pa ćemo se na tenani razgovoriti, a hvala ti, da si me dočekao.

Oko osme večerom zovnem k sebi Lazu, kom je čestita poša večeru već namakla bila, u posebnu sobu, pa mu ponudim čašu vina-dalmatina i učinim po volji, kad mi kaza, da rado puši. On sjedne do mene, ali sve onako pod oružjem, kako me je dočekao. Govorio je dosta brzo, živo no razgovijetno; al uvijek mu desna ruka po davnom običaju — kuburi za vratom. Na svako pitanje odgovarao je bez otezanja i omišljanja. A nekud sam ga znao i uvoljiti, jer mi je po više puta spominjao, kako mu je milo, što sam ga se sjetio i preda se ga zovnuo.

— Gle, Lazo, — počet ću ja — kad sam služio kod Ogulinaca pa dospio u Primišje, bilo je dvanaest to naših to Slunjana, štono vele — a u listu, ali su se kašnje poumirili, a nije baš ni išlo za glavu, jer i oni nijesu glave sjekli, ni robili ni palili.

Kašnje smo se pojedince sastajali i ja sam medju njima upoznao za neko vrijeme pravih ljudi. Pa sam onda iskao, ko se god iz naše „kumpanije“ vrati s „pisarije“ (tako su zvali robiju), neka mi se javi. I tako sam još više tih ljudi upoznao s dobre strane. Bilo ih je, što su nekad po pet i sedam godina hodali po listu, a kašnje po pet, i dva i tri puta po pet, godina odsjedili na „pisariji“. Ali kad bi k svojoj kući došli, nekad mrki vuci, tada došli bijeli janjci, baš dobri i valjani ljudi. Pa s njima sam držao na uzdi mladju vrtoglav, s njima sam ponajradije u lov išao. I ti ljudi u zgodi kazivali svašta, pripovijedali sve, što je i kako je s njima bivalo; a ništa se nijesu pobojavali, niti zazirali, prem je bilo u gdjekoga i krupne grjehote.

Ti, Lazo, duše svoje, što ja čujem, — na veliko ogario nijesi i rado si na bolju stranu naginjao, a ako je što negdje-negdje i bivalo šarenije ili mrče u onom zoru, pokajao si se, pa će prostiti milostivi Bog na onom, kao što je oprostio svijetli car na ovom mjestu.

— Ako se i ne mogneš sjetiti na svaku, kazivat ćeš mi, na koju se sjetiš. Hoćeš li, Lazo?

— Hoću, gospodine, vjeruj mi, hoću, nu a rad šta ne bih? Evo me stara već groba, a jesam se pokajao, jesam ispovjedio, pričestio, pa mogu.

— Pravo Lazo, tako i treba. U školu nijesi išao.

— Nijesam.

— A kad te je uzelo u vojnike?e

— Kad je ono „masa“ pošla u rat, onda sam s Gjurdja, starijega brata, skinuo mušket. On se je bio već oženio i troje mu djece žena rodila, pa sam za nj otišao na vojsku. Prevrglo me kašnje od neredovne vojske k 4. batalijunu. Tukli smo se više puta, bili smo se na Rabu, na Beču i kod Temišvara. nikad ranjen nijesam.

— A što bi baš reći mogao, jesi li ti koga srušio?

— Eh bogme, ne bih mogao reći da nijesam gospodine! Na Beču sam baš vidio, gdje sam jednoga na nekoj bari nasadio.

A kako ti je bilo isprva u vatri?

— U prvi mah se čo'ek nekud obeznani, a kašnje se zagrije pa onda ljudski hvata na oko. A ja sam još čobaninom kod koza bio dobar puškar. Prhni zec, ja prinesi, a on na vrh glave.

— Je li ti i kašnje ruka bila pouzdana?

— Boga mi jest, gospodine; vjere mi, gdje sam primjerio, rijetko bih promašio, nevjernika valjda nikad.

— Reci mi pravo, rad šta si umakao ispred carske puške?

— Nijesam kanio. Van kad smo iz Madžarske kuće došli, nepobilo pô godine šta li, a mene odrede gospoda u naštuk našoj vojsci u Taliju. Dva su moja brata tamo bila i već cijelu godinu zamukla, zamukla bogme zauvijek, a kod kuće da ostane sirotinja, Bože prosti pusta. U drugim kućama ostajalo sve po dva, po četiri odraslih, ne išli u „nastavu“, u mojoj cigli Gjuradj. Mene dakle nepravo pozvalo, pa zato sam kinuo pa uzmaknuo. Kad pošla nastava iz naše satnije i prevalila Gračac, ja sve mislim na jedno i u Štikadi mašim se gore. Iz prvine prijedjem u Dalmaciju i padjem službu kod dobrog čo'eka, ali kad vojničke bjegunice stalo jače tištiti, ostavim gospodara i prijedjem k momu Todoru, kako sam ti kazao. On je tad imao osam druga: Labusa, Luku i Andriju stričeviće Popinjce; Manojlovića Nikolu, Miljusa Jovicu Bruvljane; Šajicu Savu, Miladinovića Nikolu Popinjce; Stojsavljevića Todora iz Velike Popine, Radišića Savu iz Dabašnice.

Kad je Labus Luka stupio na starješinstvo, nije primio nikoga u četu, koji ne bješe u list zamakao mrtvu glavu, — a bjegunce s vojnice gonili smo obično natrag. Svaki se je pridošljao morao zakleti časnim krstom i svetom molitvom — i mi smo ga sami oklinjali, da se crnje ne može — pa je morao zadati tvrdu, neprelomnu vjeru, da živ živa druga niti harambaše iznevjeriti a ni ostaviti ne će.

— A kako ti je bilo uz Luku?

— Kako kad, negdje dobro i podesno, negdje tijesno i tjeskobno. Luka je bio glavan čo'ek; šteta samo, što je bio odveć nagao i silovit, a kad bi se ohladio, dobar kao i svi žestoki ljudi.

— Ne kiti Lazo, gdje nije prilike! Luka je dobro pazio svoju družinu izim u piću; ali je čudo grjehote svalio na dušu. Ta zna se, čo'eče, već sve. Nije jedna majka zakukala, niti jedna se ljuba u crno zavila, niti jedno siroče procvijelilo i na našoj strani s Lukina krvoločna zora. A koliko se je osušilo jarmova, koliko planulo stogova i krovova s njegove pritruhe!

(Nastavit će se).

Godina II. — Broj 326.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 80 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak 5. lipnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Ponovni uspjesi naših četa na talijanskoj fronti

Zarobljeno 5600 sa 78 časnika. Zaplijenjeno 3 topa, 11 strojnih pušaka i 126 konja.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Neprijatelj je postavio jutros rano svoje topništvo na djelo protiv čitave sjeveroistočne fronte. Ruska je topovska djelatnost porasla do osobite žestine na Dnjestru, na donjoj Stripi, na sjeverozapadu od Tarnopola i u Voliniji. Vojska se generala pukovnika nadvojvode Josipa Ferdinanda nalazi kod Olike na razmaku fronte od 25 kilometara pod ruskom bubnjarskom vatrom. Ruski napadaj s plinom na Dnjestru je prošao bez štete za nas. Svuda se opažaju znakovi, da će neposredno doći do pješačkih navala.

Talijansko bojište.

Talijani se opiru tvrdokorno s velikim silama na glavnoj prevlaki na jugu od doline Posina i pred našom frontom Monte Cengio-Asiago. Počeli su se razvijati na tom prostoru ljuti boji. Naše se čete dokopavaju bliže k neprijateljskim položajima. Na istoku smo od Monte Cengia osvojili znatno područje; mjesto Cesuna nalazi se već u našoj fronti. Gdjegod je neprijatelj stupio u protunavalu bio je suzbijen. Jučerašnji nam je dan donio 5600 zarobljenika sa 78 časnika i 3 topa, 11 strojnih pušaka, 126 konja kao plijen.

Jugoistočno bojište.

Naša je topovska vatra rastjerala talijanska odijeljenja na donjoj Vojusi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Protiv položaja, što smo ih osvojili na jugoistoku od Yperna, upravili su Englezi više napadaja, koji su bili posve suzbijeni. Topovski su boji na sjeveru od Arrasa i u okolici Alberta potrajali i jučer. Bila su suzbijena engleska izvidnička odijeljenja. Više je neprijateljskih laguma na jugoistoku od Neuvilla-St. Vaasta ostalo bez uspjeha. Na lijevoj je obali Moze bio lahko suzbijen slabašni neprijateljski napadaj zapadno od vrha 304. Zaplijenili smo strojnu pušku. Na istočnoj obali ljuti su se boji izmedju šume Caillette i Damloupa i dalje razvijali nama u prilog. Jučer smo zarobili preko 500 Francuza, medju njima 3 časnika, te smo zaplijenili 4 strojne puške. Mnoge su neprijateljske protunavale na zapadu od Markircha ostale bez ni najmanjeg uspjeha.

Istočno i balkansko bojište.

Ništa znatna.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 4. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Ništa važna.

Kaukasko bojište.

Na centrumu bila su suzbijena prema istoku neprijateljska odijeljenja, koja su bila razmještena po selima na jugoistoku od mjesta Bašköj i po dolini El-Malidera. Neprijatelj, koji se je još držao na sjeveroistoku od Mamahatumu na Majram planini, bio je po žestokoj borbi potisnut. Najglavnije su visočine spomenute planine pale u naš posjed.

Egipatska fronta.

U borbi, koja se je odigrala kod Katie izmedju neprijateljskih konjanika, koje se procijenjuje na jedan puk, i rojeva naše konjaništva, bio je neprijatelj protjeran prama zapadu u potpunom neredu.

BRZOJAVI.

Rat.

Bugari u Grčkoj.

Amsterdam, 4. (D. u.) Jedan ovdješnji list donaša po Timesu vijest iz Soluna, da su Bugari zaposjeli tvrdju Phea Petra, te da se Bugari i Grci nalaze zajednički u mjestu Demirhissar. Tamo je namještena bugarska satnija. Grčka posada nije još opozvana.

Bojna spremnost Belgije.

Rotterdam, 2. „Nieuwe Rotterdamsche Courant" javlja iz Havre dne 1. t. mj.: Belgijska je vlada odlučila, da uvrsti u vojsku ili zaposli kod obrti, što rade za narodnu obranu, one Belgijance od 18 do 40 godina, koji borave u inozemstvu dotično u nezaposjednutim pokrajinama te su sposobni za vojničku službu.

Francuski glas o novoj ofenzivi.

Bern, 3. General Cherfils piše u „Echo de Paris": „Zar moramo, da na mletačkoj granici opet gledamo vojne operacije? Austrijski generalni štab tako žestoko provadja svoju ofenzivu, da skoro neodoljivo prodire. Italija ima još dostatni broj vojnika. Osim jednoga zbora kod Valone, može da postavi još 1 i pol milijuna momaka protiv Austrije, koja raspolaže samo sa četvrt milijuna ljudi. Za Italiju je to težak pohod, ali zato ne smiju Talijani zdvajati, jer ako sada mnogo podnose, to oni potpomažu konačni cilj rata i veliku zajedničku stvar, pošto doprinose k oslobodjenju Galicije i Srbije vežući na sebe austrijske čete, čime oni razbremenjuju i zapadno bojište.

Turci se nadaju ponovnom zaposjednuću Erzeruma.

Rotterdam, 3. „Times" javlja iz Bukarešta: Izgleda, kao da se Turci uslijed predstojećeg uzmaka ruskih četa sa kaukaske fronte, nadaju, da će opet zauzeti Erzerum.

Bitka pred danskom obalom.

Berlin, 4. (D. u.) Službeno. 31. je svibnja uništila naša podmornica pred mjestom Hubbert veliki moderni engleski razarač. Po iskazima mornara potopljenog engleskog razarača „Tipperary" porodio se je požar u bici kod Skager-Raka na oklopljenoj engleskoj krstarici „Euryallus", uslijed pucanja naših bojnih pomorskih sila, koji je potpuno uništio.

(„Euryallus" 12.000 t.).

London, 4. (D. u.) Službeno. Spasila su se 4 kadeta s ratnog broda „Queen Mary". Svi su se ostali časnici izgubili.

Od broda „Invincible" se je spasio zapovijednik i jedan poručnik; svi su se ostali izgubili.

Svi su se časnici brodova „Indefatigable", „Defense" i „Black-Prince" izgubili, dok su se svi oni sa „Warriora" spasili.

*

Hoek van Holland, 4. (D. u.) Ovdje je stigao remorker „Thames" sa 8 mornara i 1 mrtvim sa krstarice „Frauenlob". O posadi krstarice, koja je brojila 350 ljudi, nije ništa poznato. Isto se tako ništa ne zna o krstašima „Wiesbaden" i „Stuttgart".

Englesko je brodovlje brojilo, cijeni se, 60 brodova.

(Opaska Wolffovog ureda: „Stuttgart" se je vratio po službenom izvještaju u domaću luku).

*

London, 4. (D. u.) Reuter javlja dalje: Danski je parobrod „Vidar" iskrcao šestoricu preživjelih sa ratnog broda „Shark", koji je jedan od trojice razarača za koje se nije znalo.

*

Aarhus, 4 (D. u.) Tri se njemačka mornara, koje je onamo dovezao švedski parobrod „Para", nalaze na istom brodu pod policijskim nazorom. Vrhovno im je zapovjedništvo podijelilo dopuštenje da budu odaslani u domovinu na trošak njemačkog konzulata.

*

Haag, 4. (D. u.) Mornarični ured saopćuje službeno, da nije još ništa odlučeno o njemačkim brodolomcima u engleskom mornaričnom lječniku, koji su bili dopremljeni sa „Frauenloba" u Ymuiden na parnjači „Berta".

Izvješće engleskog admiraliteta o pomorskoj bici.

London, 3. (D. u.) Admiralitet javlja: Dne je 31. svibnja popodne došlo kod Jütlandske obale do pomorske bitke. Englesko se je brodovlje, koje se je u boj upustilo, sastojalo od brodovlja linijskih krstaša, od nekoliko krstarica i lahkih krstaša, koje su podupirala 4 brza linijska broda. Ti su brodovi imali teške gubitke. Naoblačeno je vrijeme ugadjalo njemačkoj bojnoj mornarici, koja se je uklonila dužeg boja s glavnim našim pomorskim silama. Čim su se te pojavile na poprištu, okrenulo je neprijateljstvo prama lukama, a da nije mogao izbjegnuti teškim gubicima sa strane naših linijskih brodova. Naši su linijski krstaši „Queen Mary", „Indefatigable" i „Invincible", kao što i krstaši „Defence" i „Back-Prince" potonuli. Sa „Warriora", koji je postao nesposoban za bitku, morala se je momčad iskrcati, nakon što je bio brod odtegljen. Dalje se još javlja, da su izgubljeni razarači „Tipperay", „Turbulent", „Fortune", „Sparowhawk" i „Ardent". O 6 ostalih nijesu još stigle nikakove vijesti. Nije bio potopljen nijedan engleski linijski brod, ni jedan lahki krstaš. Neprijateljski su gubici teški: uništen im je najmanje jedan linijski krstaš, a drugi je bio teško oštećen. Javlja se, da su naši razarači potopili po noći linijski brod. Dvije su lahke krstarice, koje su postale za boj nesposobne, po svoj su prilici potonule. Ne da se točno označiti broj razarača, kojima je neprijatelj za bitke raspolagao, ali je morao da bude bez dvojbe visok.

Daljnji izvještaj engleskog admiraliteta.

London, 2. Admiralitet javlja: Mi smo ukupno izgubili 8 razarača. Jedna neprijateljska ratna ladja razreda „Kaiser" poletila je u zrak za nekog napadaja engleskih razarača. Čini se, da je potonula još jedna velika bojna ladja razreda „Kaiser". Od triju bojnih krstaša, od kojih bi jedan imao biti „Derfflinger", a jedan „Lützow" poletio je jedan u zrak. Ustanovilo se je, da je drugi jedan, kojega je naše bojno brodovlje povuklo u boj, bio učinjen nesposobnim za boj te je stao. Treći bijaše, kako se je opazilo, ozbiljno oštećen.

Potonuo je jedan njemački laki krstaš i šest njemačkih razarača. Kako se opazilo, bila su najmanje dva druga laka njemačka krstaša učinjena za boj nesposobnima. Opazili smo, kako smo ponovno pogodili tri njemačke bojne ladje. Konačno bijaše probušena jedna njemačka podmornica, koja je potonula.

Glasovi engleske štampe. Wolffov ured.

London, 4. (D. u.) „Times" piše: Čini se, da je neprijatelj zadao teški udarac engleskoj mornarici, prije nego li su mogli sudjelovati u bici veliki engleski linijski brodovi.

„Daily Mail" kaže: Koliko god bilo gorko priznanje bez svakog okolišanja, moramo ipak priznati, da smo kod Jütlanda pretrpjeli poraz. Vjerojatno rasjašnjenje nesreće je ovo, da su najglavnija neprijateljska sredstva uništavanja bila podmornice i mine. Ovo se tumačenje potvrdjuje njemačkom tvrdnjom, da je „Marlborough" bio torpedovan. List zahtjeva da se povrati na admiralitet Fischer.

„Daily Chronicle" veli: Moramo po sili da kritikujemo vodstvo mornarice, što je poslalo daleko u neprijateljske vode slabije bojne sile, koje je jači neprijatelj porazio.

„Wolffov ured" primjećuje na to: Navedeni glasovi engleske štampe nastoje da engleski poraz operu time, da je bitka bila tobože dovršena prije nego li su mogli stupiti u borbu veliki engleski linijski brodovi. Mi upućujemo proti tom izvrtanju na službeno izvješće njemačkog admiraliteta, koje kaže, da su se naše bojne sile visokog mora nahodile u borbi protiv cjelokupne moderne engleske mornarice.

Poraz u dan slave.

Rotterdam, 3. Praznovjerne engleske krugove je neugodno dirnulo, što se je pomorska bitka vršila baš u dan slave engleskog brodovlja, u takozvanom glorieus (1. lipnja), kojuga je dana pred 122 godine englesko brodovlje uništilo francusku flotu.

Vijest o velikoj pomorskoj bici raznijela su po Londonu u petak na večer posebna izdanja listova. Općenito se je duboko žalilo teške gubitke, koje je iznimno admiraliteta otvoreno priznala, ali listovi izjavljuju, da nijesu Englezi bili na boljemu, jer su bili prisiljeni, da se bore u neposrednoj blizini neprijateljske obale.

Čestitanja našeg izvanjskog ministra Buriana.

Beč, 3. (D. u.) Burian je poslao jučer njemačkom kancelaru ovu brzojavku: Molim, prigodom sjajne pobjede, što ju je njemačka mornarica izvojištila snažnim udarcem protiv nadmoćnih engleskih bojnih sila, da izvolite primiti moje radostne, najsrdačnije čestitke, kao što i izraz mojeg divljenja.

Njemački je kancelar odvratio ovom brzojavkom: Zahvaljujem od srca na dobrostivom čestitanju prigodom najnovijeg slavnog uspjeha njemačke mornarice, koji napunjuje ponosom i radošću čitavi njemački narod. Da Bog nadari daljnjim pobjedama branitelje naših saveznićkih država na moru i na kraju.

Izmjena brzojavka izmedju njemačke zastupničke kuće i cara Vilima.

Berlin, 4. (D. u.) U zastupničkoj je kući saopćio njezin predsjednik, da je poručio caru čestitke kuće prigodom sjajne pobjede na moru i da je primio od cara slijedeći brzojavni odgovor: „Zahvaljujem najsrdačnije na prijateljskom čestitanju, što ste izrekli u ime zastupničke kuće prigodom pomorske pobjede kod Skager-Raka. Zajedno s Vama ćutim se je ponosnim na moćnoj našoj mornarici, koja je pokazala u ljutoj borbi, kako je ona dorasla i neprijatelju, koji je od nje veći".

Njemačka.

Reichstag prihvatio nove poreze u drugom čitanju.

Berlin, 4. (D. u.) Reichstag je prihvatio u drugom čitanju predložene mu poreze.

Amerika.

Amerika popunjuje svoju mornaricu.

Washington, 3. (D. u.) Reuter. Zastupnička je kuća prihvatila zakonsku osnovu, kojom se je predlagala izgradnja od 50 linijskih krstaša, 5 izvidničkih brodova, 10 razarača, 50 podmornica i 130 lijetala.

Razni brzojavi.

Potsdam, 4. (D. u.) Car je Vilim stigao u Neue Palis.

Sofija, 3. Nekadašnji ruski poslanik u Nišu, knez Trubeckoj, je otputovao u Francusku, da uruči predsjedniku Poincaréu i vrhovnom zapovjedniku Joffreu carevo ručno pismo.

Zagreb, 3. Hrvatski sabor. Službeni list objelodanjuje kraljevo ručno pismo, kojim se naredjuje, neka zemaljski sabor kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije opeta nastavi svoje zasjedanje 14. lipnja 1916.

London, 3. (D. u.) Bio je potopljen nenaoružani engleski parobrod „Baron Verno".

London, 4. (D. u.) Reuterov ured javlja: Bili su potopljeni parobrodi „Elmgerove" i „Golconda" (3018 i 5874 t).

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 2. Službeni izvještaj od 1. lipnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj se je obali Moze nastavljala djelatnost topništva sa velikom žestinom. U području Morte-Homme poduzeše Nijemci jučer na večer u 8 sati protiv francuskih položaja na jugoistočnom proplanku navalu, koju smo posve suzbili. Na desnom brijegu Moze topnički je boj postao na obim stranama tvrdjave Douaumont vanredno žestok. Na ostaloj je fronti noć mirno prošla. Francusko je jato lijetala bacilo noću 20 granata na kolodvore Thionville, Audin le Roman i 50 granata na opskrbno središte Azannes.

Pariz, 3. Službeni izvještaj od 2. lipnja u 3 sata popodne:

Na desnom brijegu Moze trajala je bitka jučer i noćas izvanredno žestoko na cijeloj fronti Thiaumont-Vaux te se je dapače produžila prema istoku preko utvrda Vaux i Damloup. Njemački su napadaji prema Thiaumont i Douaumont bili suzbiti našom vatrom i našim protunavalama. Jugoistočno utvrde Douaumont uspjelo je Nijemcima te su prodrli u južni dio šume Caillette i u južne ulaze u ribnjak Vaux. Uz velike gubitke izjalovili su se na desnom krilu svi njemački napadaji prema selima kod Vaux i Damloup. U tim su bitkama došli topovski boji do izvanredne žestine te su trajali na cijeloj napadnutoj fronti dalje.

Jučer je francusko jato lijetala zametnulo bitku sa skupinom njemačkih lijetala, koja se je vraćala sa napadaja na Bar le Duc, te ju prisililo drugu neku skupinu, da je promijenila svoje mjesto. Jedno je neprijateljsko lijetalo palo kod Etaina. Od dviju lijetala sa dvostrukim motorom napadnuti „foker" spustio se je kod Boutonville.

11 sati u noći. Na lijevom brijegu Moze velika djelatnost objestranih artilerija u odsjeku visine 304, medju Morte-Homme i Mozom. Na desnom brijegu Moze poduzeše Nijemci jaku, cijeli dan trajajuću ofenzivu protiv naših položaja medju ribnjakom Vaux i selom Damloup. U toj su okolici slijedili jedan za drugim neprestani, u stisnutim vrstama poduzeti napadaji. Sjajni otpor naših četa nadjačao je neprijateljska nastojanja. Zapadno utvrde Vaux odgovorili smo na svaki njemački napadaj protunavalom, te smo zapriječili svako neprijateljsko napredovanje pred utvrdom Vaux, koju su Nijemci pod svaku cijenu htjeli da zauzmu. Bitka je došla do nečuvene žestine. Jurišajuće kolone bijahu pokošene od naših topova i strojnih pušaka te su pretrpjele strašnih gubitaka. Neprijateljske čete, što su išle da pojačaju boreće se bataljune, došle su pod vatru naših teških baterija, te su u neredu pobjegle natrag sve do Dieppe. U odsjeku Damloup na podnožju visina Moze uspjelo je neprijatelju da prodre u selo, čiji je veći dio u našem posjedu. Na cijelom desnom brijegu traje dalje žestoka topovska bitka.

Zrakoplovstvo u prošlosti.

Dandanas nema skoro nikoga, koji nebi ponznavao barem po opisu letećeg stroja te se divio velikoj smjelosti letioca, kad bi ga spazio gdje poput goleme ptice plovi zračnim visinama. Kod toga pako nitko ne pomišlja, da je zrakoplovstvo bilo još do nedavna u povojima te da se je tekar tijekom rata pravo razvilo.

Da je težnja za letjenjem, koje je samo pticama priušteno, postojala kod čovjeka već i u najdavnija vremena, dokazom su nam i stare priče. Iste nam podaju pogledom na razvitak zrakoplovstva mnogu zanimivost.

Tako jedna staronjemačka priča spominje kao letećeg umjetnika nekog kovača Wielanda, kome je kralj Niedung dao pete probosti, samo da mu ne uteče. Wieland si pako stoga dade donijeti od svog brata Egila ptičjeg perja, iz kog si onda zgotovi pernato odijelo, poput velike ptice. Da vidi da li štogod vrijedi, naredi Wieland bratu, da tu pernatu košulju navuče te pokuša njome da poleti, poučivši ga ujedno da se ima uzdignuti protiv vjetra a spustiti prije vjetra. Egil u istinu poleti uzduhom poput najlakše ptice, al kod spuštanja udari tako nezgodno o zemlju, da se je smjesta onesvijestio.

Kad ga je nato Wieland zapitao: „No kaži mi brate Egilu, da li krila štogod vrijede?“ odvrati mu ovaj: „Kad bi samo bila tako dobra za spuštanje, kao što su za letenje, to ih nebiš nikad više opet vidio, jer bih ja sada bio već u drugoj zemlji“. Wieland nato pomoću bratovom popravi i navuče pernatu košulju te uzleti na prvu kuću. Otale dobaci bratu: „Ja sam te krivo učio, kad sam ti kazao da se spustiš prije vjetra, jer se nijesam pouzdavao, da ćeš mi krilato odijelo opet vratiti, ako doznaš, kako se njime dobro leti. Moraš najme da znadeš, da se sve ptice prema vjetru dižu i sa vjetrom spuštaju“. To rekavši — kaže priča — odleti u svoju domaju.

Oko godine 1500 u Nuernbergu neki Vorsinger u istinu se spustio sa umjetnim krilima sa zračne visine, dok si nije slomio obje ruke i noge, a 50 godina kašnje bavio se u istom mjestu mekanik Hautsch gradjenjem letećeg stroja.

Koncem 18. vijeka se je pako u većini evropskih država marljivo radilo na izumu leteće sprave. Tako se je 1879. u Heidelbergu jedan poduzetnik sa Schlossberga strmoglavio. Godine 1811. kušao je u Ulmu neki krojački kalfa Berblinger da u prisutnosti mnoštva gledalaca poleti sa jednog bedema sa jednim vlastitim letećim strojem. On je dugo krzmao i tekar kad je općinstvo počelo bučiti, odvaži se na odlet. Nesrećom slomi mu se jedno krilo te padne pod njim u rijeku Dunav. Usprkos tog neuspjeha zanimao se njegov zemljak, kralj Fridrik Wirtembergški za taj stroj, metnuvši mu na raspolaganje jednu svotu novaca, da uzmogne nastaviti svoje pokušaje, dok mu je u narodu ostala pjesma rugalica:

„Jedan ulmski krojač letjeti je kušo,
Al ga djavo zato u Dunav odneso“.

Doskora se ipak uvidjelo, da sama ljudska sila ne dostaje, da brzo i trajno miče krilima takvog stroja, pak se stoga počelo u svim zemljama opet zanimati za ljetalo na vijak, što ga je oko 1500 izumio slavni umjetnik Leonardo da Vinci. Taj stroj se sastojao iz jednog nosećeg stalka za letioca te iz jednog odozgo pričvršćenog velikog dvokrilatnog zračnog vijka, tako, da se je njegovim brzim kretanjem mogao doskora čitavi stroj dignuti u vis.

Gradnji takovih strojeva otvorio je novu budućnost tekar 1859. francuski inžinir Lenoir, izumom plinskog motora. Prvi plinski motor u Njemačkoj bi sagradjen god. 1867. u Kölnu od nekog Otta i od drugih dalje usavršivan.

Koncem 19. vijeka počeo se u Beču neki inžinir Kress baviti gradnjom zmajevog letećeg motora, poput djećjeg zmaja, koji bi se imao dignuti i dalje kretati pomoću brzog okretanja jednog ili više zračnih vijaka. U Berlinu je takvo zmajevo ljetalo, koje bi imao tjerati mali parni stroj, izumio neki savjetnik Hofmann, al ni jedan ni drugi nijesu postigli znatnog uspjeha. To isto se desilo i nekom rudarskom činovniku Dragutinu Buttenstedtu u Friedrichshafenu i berlinskom inžiniru Ottu Lilienthalu, koji su se bili dali na proučavanje ptičjeg lijeta.

Buttenstedt je tim proučavanjem došao ipak do vrlo dragocjenih opažanja za ljetačke tehnicare. On je najme 1883. izjavio, da snaga i brzina ptice proizlazi iz elastične sile nenapetosti krilatog gradiva. Spusti li se ptica raširenim repom a da ne maše krilima, to se napne elastično perje samim pritiskom uzdušnih valova. Elastična sila perja se opet protivi napetosti i time odrinjava o sebe zračne slojeve. Toj činjenici je pripisati, da ptica lebdi u zraku; stoga i velika ptica rijetko kada da udara krilima, već lebdi mirno i na dugačkom putu u ravnoj crti.

Lilienthal izgradio si pako jedan dvoplošnati leteći stroj na jedro sa repnatim krmilom, kojim se je onda kao sa zmajem htio prema vjetru zaletjeti te se od vjetra dati dignuti i nositi bez ikakvog vlastitog kretanja. Kod toga pokušaja je jednom teško nastradao, no nakon skorog oporavljenja je svoje pokušaje dalje nastavio, dok nije došao do žudjenog cilja. No već god. 1896. strmoglavio se sa svojim letećim strojem kod Potsdama te si skršio vrat. To je bila prva žrtva leteće tehnike. Njegovu zamisao preuzeše njegova braća Wright u Americi, koja su doskora izgradila zapravo prvi uporabivi dvoplošnati leteći stroj sa dva zračna vijka na motor.

Od tog doba je zrakoplovstvo silno napredovalo. Skoro danomice se postizavalo natjecanjem novih uspjeha, dok nije dospjelo kao najnovije ratno oružje, do one visine, na kojoj se dan danas nalazi. P.

Domaće Vijesti.

Objava. Od sada unapried dozvoljen je pismovni promet izmedju Austrije i cjelokupnog prijedjela generalne varšavske gubernije i to pod već poznatim uvjetima.

Objava. Radi prometnih poteškoća dozvoljeno je šiljati za Grčku do daljnje naredbe jedino pisma, dopisnice i novine političkog sadržaja.

Razne Vijesti.

Plovidba preko panamskog kanala. Japansko parobrodarsko društvo Nippon-Jusen-Kaiša zaključilo je uvesti počevši od 14. srpnja t. g. stalni saobraćaj medju Yokohamom i New-Yorkom preko panamskog kanala.

Prijedlog poljskog zastupnika u njemačkom parlamentu. Prigodom rasprave o društvima u njemačkom parlamentu, predložio je zastupnik Poljaka, da se iz zakonske osnove briše one stavke, koje vrijedjaju najsvetije osjećaje Poljaka. Ministarski tajnik Lewald odgovorio je, da je taj prijedlog neprihvatljiv, jer bi sa prihvatom pao cijeli zakon. Govornik centruma zagovarao je takodjer prijedlog, kojim se ukida paragraf o poljskom jeziku i spomenuo kancelara, koji je izjavio, da Njemačka ne će dati iz svojih ruku osvojene Poljske, već da će je urediti onako, kako su uredjeni svi drugi krajevi, koje je Njemačka dosad imala.

Razgovor o miru u Engleskoj. Čini se, da je i u Engleskoj počela hvatati korjena misao o pregovorima za mir. Ugledni londonski financ. list „Economist“ javlja: Mogućnost mira dnevni su razgovori po klubovima i u City-u.

Odredbe protiv klevetnika. „Beogradske Novine“ donose: Vrhovno je vojno vodstvo izdalo na sve vojne oblasti odredbu, kojom se nalaže najstroža objektivnost i opreznost kod riješavanja raznih prijava. Može se dogoditi, da prijava bude bez osnova, a može i tko namjerice objediti svog osobnog protivnika. Ustanove li vojne oblasti — osobito u okupiranim područjima — da je prijava lažna i namjerice netko njome osumnjičen, biti će onaj, koji je tu prijavu podnesao, kažnjen i njegov čin javno proglašen. Tako će se najbolje istaknuti pravednost austro-ugarske vojske.

Novi turski novac. Iz Carigrada javljaju, da je vlada stavila u cirkulaciju 150.000 turskih funti. Sad se opet kuje velika množina sitnog novca, do 500.000 turskih funti. Novac se kuje iz smjese od tri četvrtine bakra i jedne četvrtine nikla. Osim toga staviti će vlada za nekoliko nedjelja u cirkulaciju papirnate note po 10 i 5 piastera, koje se prave u Njemačkoj.

Grčka i Bugarska. Nekoji pariški listovi uvjeravaju, da je medju vladama u Ateni i Sofiji jur zaključen ugovor o prepuštanju nekojih grčkih uporišta Bugarskoj.

Deset sinova i dva unuka na bojištu. Posjednica Marija Mirtler u Waldsbergu, kotara Feldbach, imade na bojištu sedam sinova, tri zeta i dva unuka, od kojih su dvojica bila odlikovana s kolajnama za hrabrost. Na 14. pr. mj. došao je kotarski poglavar po previšnjem nalogu k Mariji Mirtler, pa joj je predao plaketu bogorodice od srebra na plavoj kadifi s imenom vladarevim i god. 1916. te dar od 500 kruna.

Talijanski topovi. Iz Bazela javljaju, da je do sada u rukama naše vojske jedna šestina sveukupnog talijanskog topničtva, ne ubrojiv amo strojne puške (preko stotine) i ostali ratni materijal.

Godina II. — Broj 327.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak 6. lipnja 1916.

Tisak i naklada:
Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Dugo očekivani ruski napadaji započeli.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Napadaj ruskih navalnih vojska, koji se je od ruske strane već duže vremena iščekivao, je započeo. Na čitavoj se je fronti, izmedju Pruta i Stira kod Kolkyja, razmahala velika bitka. Kod Okne bije se ljuti boj za posjed naših najprednjih položaja. Na sjeverozapadu od Tarnopola je uspjelo neprijatelju da prodre za čas na pojedinim mjestima u naše jarke. Protunavalom smo ga opet iz njih protjerali. Na jednoj su se i na drugoj strani Kozlova, na zapadu od Tarnopola, izjalovili ruski napadaji pred našim zaprekama, i kod Novog Aleksinca i na sjeverozapadu od Dubna već u našoj puščanoj vatri. Takodjer kod Sapanova i blizu Olike su u toku žestoki bojevi.

Jugoistočno smo od Lucka oborili neprijateljsko lijetalo.

Talijansko bojište.

U prostoru zapadno od doline rijeke Astico bile su jučer borbe općenito slabije. Južno od Posine osvojile su naše čete jako uporište, te su suzbile mnogo talijanskih pokušaja, koji su ih htjeli opeta osvojiti. Na istoku od doline rijeke Astico uzela je jurišem naša bojna skupina na vrhovima istočno od Arsiera takodjer Monte Panoccio (na istoku od Monte Barco) te obvladava sada dolinu Val Canaglia.

Protiv naše fronte na jugu od pograničnog kuta upravio je neprijatelj ponovno nekoliko napadaja, koji su bili svi suzbijeni.

Na primorskoj fronti pucalo je neprijateljsko topništvo više nego li obično. U doberdopskom su srezu nastupila takodjer neprijateljska pješačka odijeljenja, ali smo s njihovim provalama bili hitro gotovi.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Novi engleski napadaj protiv položaja, što su ih izgubili na jugoistoku od Yperna, skršio se je o našoj topovskoj vatri. Isto tako se je izjalovio slabašni francuski napadaj kod Prunaya u Šampanji. Na zapadnoj je obali Moze pucalo naše topništvo s dobrim uspjehom na neprijateljske baterije i opkopne izgradnje. Francuska pješadija, koja je kušala na zapadu od ceste Haucourt-Esnes da prodre protiv naših jaraka, bila je suzbijena. Na desnoj obali ogorčena bitka izmedju šume Caillette i Damloupa traje dalje neumanjenom žestinom. Neprijatelj je kušao, da nam osujeti uspjehe, što smo ih postigli zadnjih dana upotrebom velikih sila. Svi su francuski napadaji bili hametom suzbijeni s vrlo teškim neprijateljskim gubicima. Njemačke su ophodnje prodrle u neprijateljske položaje na Yseri, sjeverno od Arrasa, istočno od Alberta i kod Altkircha, dovele su sobom 73 neranjena zarobljenika i zaplijenile bacalo mina.

U zračnoj su borbi bila oborena 3 francuska lijetala.

Istočno i balkansko bojište.

Ništa nova.

*

Kroz mjesec svibanj bile su borbe naših letjelaca vrlo uspješne. Neprijatelj je izgubio 47 lijetala, a Nijemci 16.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 5. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Na centrumu smo potukli ponovnim provalama proti istoku lijevo neprijateljsko krilo, te se danas nalazimo na 40 kilometara od starih svojih položaja. Svi neprijateljski pokušaji, da si uzmak zaštite, ili da osvoje svoje prijašnje položaje, bili su suzbijeni bodovima s teš.im gubicima za neprijatelja.

BRZOJAVI.

Rat.

Pred Solunom.

Solun, 5. (D. u.) Reuter. Alijirci su zaposjeli brzojavne urede i glavnu carinaru, te su poduzeli sve mjere opreznosti, da predusretnu mogućem opiranju. Zapovjednici su oružnika i policije bili skinuti sa njihove službe. Nad gradom je proglašeno opsadno stanje.

Francuzi su zaposjeli Zante.

Budimpešta, 3. Prema vijestima iz Atene, zaposjeli su Francuzi grčki otok Zante i dva manja grčka otoka kao što i peloponeške luke Gidnon i Atakolo.

Dvije su engleske torpedovke pucale na grčkom otoku Skiros se nalazeće grčke čete, što brane obalu te su ubile 4 grčka vojnika, a 5 su teško ranile. Ostalo je ubijenih i šest grčkih ribara.

Razdioba ostataka crnogorske vojske.

Lugano, 3. Prema vijestima iz Rima uvršteno bijaše u srpsku vojsku 15.000 crnogorskih vojnika, koji su primili srpsko podaništvo. 20.000 Crnogoraca, koji nijesu htjeli preći k Srbima, poslati su u Rusiju, da ih uvrste u rusku vojsku. Sve su srpske čete ostavile Krf; srpska će vlada prenijeti svoje sjedište u Solun.

Bitka pred danskom obalom.

Churchillova izjava.

London, 5. (D. u.) Reuterov ured objelodanjuje Churchillovu izjavu, koja se temelji na izvještaju engleskog admiraliteta i gdje Churchill te kaže slijedeće: Posljednjom pomorskom bitkom nije se nipošto promijenio razmjer engleske nadmoći. I da je bilo nemoguće prisiliti njemačko glavno brodovlje da se upusti u borbu ipak su posljedice, do kojih se je došlo, od najvećeg zamašaja. Na jednoj su se i drugoj strani nalazile medjusobno u boju sve razne vrsti brodova. Mi znademo da nas ne može očekivati nikakovo iznenadjenje. Može se označiti točno mjeru neprijateljske snage, te je sada odstranjena i posljednja bojazan o njegovoj definitivnoj podredjenosti. Proučuje li se ta bitka, to se iz nje razabire da je ona bila odlučni korak, da dostignemo posvemašnju pobjedu.

Wolffov ured primjećuje na to: Za Churchilla je dakle najveći dokaz nadmoći biti poražen!

Engleski kralj o bitci i o mornarici.

London, 5. (D. u.) U odgovoru na brzojavku admirala Jelicoa, kojom mu taj čestita na rodjendanu, veli kralj, kako je on duboko ganut poslanstvom, koje je k njemu došlo na dan iza bitke. Bitka je pokazala ponovno sjajnu hrabrost časnika i momčadi. Da on žaluje nad gubitkom hrabrih mornara, ali da žalije još više, što je bilo njemačkom brodovlju visokog mora moguće uslijed maglovitog vremena, da izbjegne svim posljedicama sukoba, kojega si je po češće opetovanim izjavama uvijek željelo, ali kojemu nije njemačko brodovlje bilo ni malo sklono čim mu se pružila prilika da se bori. I ako nam je neprijateljski uzmak odmah po otvorenju sveopće bitke, oduzelo mogućnost, da izvojištimo odlučnu bitku, ipak dogodjaji jačaju i opravdavaju kraljevo pouzdanje u valjanost i u djelatnu vrijednost mornarica.

Njemački opis bitke.

Berlin, 5. (D. u.) O razvitku se pomorske bitke pred Skager-Rakom saopćuje sa dobro upućenog mjesta: Njemačke su bojne sile visokog mora bile provalile, da izazovu napadom englesko brodovlje. Neprijatelj je bio opažen 31. svibnja u 4 sata i pol na 70 morskih milja pred Skager-Rakom najprvo u jakosti od 4 malenih krstaša razreda „Calliope“. Po ćutjeru za neprijateljem, koji je odjurio najvećom parom prama sjeveru. U 5 sati i 20 časaka opazili su naši krstaši na zapadnoj strani dva neprijateljska reda, koja su se sastojala od 6 neprijateljskih krstarica i od većeg broja manjih krstaša. Neprijatelj se je razvijao prama jugu, a naši su mu se krstaši približili na 16·3 kilometara po prilici te su otvorili vrlo uspješnu vatru u smjerima od juga do jugoistoka. Tekom te borbe su bila uništena 2 engleska linijska krstaša i jedan razarač. Po polsatnom se je boju pojavilo na sjevernoj neprijateljskoj strani 5 brodova razreda „Queen Elisabeth“. Odmah se je na to upustio u boj veliki njemački linijski brod, a neprijatelj je krenuo hitro prama sjeveru i onih pet se je brodova razreda „Queen Elisabeth“ priključilo do engleskih linijskih krstarica. Neprijatelj je kušao da najhitrijom vožnjom izbjegne uklanjajući se našoj izvanredno uspješnoj vatri i da zajedno opkoli naše krilo. Naše je brodovlje slijedilo neprijateljske kretnje najvećom brzinom. Razvojem ove borbe su bili uništeni jedan krstaš Achillesovog ili Shannonovog razreda i 2 razarača. Najstražnja skupina naših linijskih brodova nije mogla u taj mah da stupi u borbu radi svojeg zaostalog položaja napram neprijatelju. Malo za tim pojavilo se je na sjeveru opet preko 20 neprijateljskih linijskih brodova novog i najnovijeg gradjevnog sustava. Pošto je rt našeg bojnog reda dospio za čas srijed dvostrane vatre, to smo prebacili liniju u pravcu prama zapa u, te su bile istodobno odaslane flotilje torpednjača, da navale na neprijatelja, te su navaljivale istim poletom i vidljivim uspjehom do tri puta uzastopce. U tom je razmaku borbe bio oštećen veliki engleski linijski brod, a čitavi je niz drugih jošte morao zadobiti teških šteta.

Podnevna je borba protiv engleske nadmoći potrajala do tame. U njoj je sudjelovalo, ne računavši mnogo lagljih bojnih sila, najmanje 25 velikih linijskih brodova, 6 engleskih bojnih krstarica, najmanje 4 oklopljena krstaša, 6 drugih linijskih brodova i 5 malenih oklopljenih krstaša.

Nastupom tame prešle su naše flotilje na noćnu navalu protiv neprijatelja. Tekom noći odigrali su se bojevi krstarica i mnogobrojni napadaji torpednjača. U toj su borbi bili uništeni jedan linijski krstaš, jedan krstaš razreda Achilles ili Sonnon i najmanje 10 neprijateljskih razarača, od kojih ih je potopio sam čeoni brod našeg brodovlja visokog mora šestoricu, a medju njima dva posve nova velika razarača „Turbulent“ i „Tipperary“.

Brodovlje starijih engleskih linijskih brodova, koje je bilo priteklo s juga, dospjelo je na bojište tek u jutro 1. lipnja kada je bila bitka već svršena, te se je vratilo, a da se nije moglo sudjelovalo, a dapače ni samo vidjelo velikih brodova.

Švedsko priznanje njemačkoj pomorskoj pobjedi.

Stockholm, 4. „Aftonblad“ piše slijedeće o službenom njemačkom izvješću: Dosadašnja izvješća njemačkog admiraliteta pokazala su se uvijek pouzdanima. Prema istima pretrpjelo je englesko brodovlje, štaviše katastrofalni poraz. Neograničena vlast Engleske na moru postala je sada vrlo sumnjivom. Takve ogromne gubitke kao što ih imalo sada englesko brodovlje, pretrpjelo je samo rusko brodovlje kod Čušime. Tada se je išlo samo za iznenadjenje manje vrijedne ruske flote, dok su se sada sukobila najjača brodovlja svijeta. Moralni je utisak njemačke pobjede silan. Nema sumnje, da je na narod u Engleskoj morala vijest o toj pobjedi silno uništujuće djelovati.

„Oftontidningen“ javlja iz Göteborga, da je tamošnji parobrod „Balder“, koji se je danas povratio, bio očevidac velike pomorske bitke u Sjevernom moru. Kapetan pripovijeda, kako su veliki brodovi stupili s obiju strana u akciju, kod česa su Englezi bili brojem jači. Poslije bitke je „Balder“ sudjelovao kod spasavanja.

Njemačka.

Njemački car u Wilhelmshafenu.

Berlin, 5. (D. u.) Sinoć je otputovao car u Wilhelmshafen.

Balkan.

Napadaji na grčku vladu.

Atene, 2. Venizelovo novinstvo ne prestaje napadati vladu, veleći, da je znala za bugarsku invaziju. „Patris“ označuje predaju utvrde Rupel Bugarima i Nijemcima kao tešku političku pogriješku i „narodnim zločinom“. Četvorni savez da mora smatrati brigu grčke vlade za Nijemce i Bugare neprijateljskim činom. „Messager d'Athena“ dapače i prijeti. On ističe, da Francuska i Engleska, obje velesile, koje su prisile, oštup jonskih otoka Grčkoj kao slobodnoj, konstitucijonalnoj državi, drže još uvijek svoje čete na grčkom tlu, te da neće mirno gledati kršenja odredbi gornjeg ugovora. „Kairi“ piše, da je kabinet odlučio podati u komori izjavu o zaposjednuću utvrde Rupel, te da će pitati za povjerenje.

Na sve grožnje i draškanja ostaje javno mnijenje prilično hladno. I vlada računa na odobrenje komore. Medjutim tjeraju nekoji macedonski zastupnici, prijatelji četvornog saveza, živu agitaciju. Oni zahtijevaju obzirom na napredovanje Nijemaca i Bugara skorašnji saziv komore te temeljito raspravljanje, kojeće, kako se oni nadaju, svršiti po vladu neugodnim glasovanjem i odstupom Skuludisa.

Odgodjene bijahu vojničke svečanosti, što su se imale vršiti na kraljev rodjendan u korist obitelji opozvanih vojnika.

Trgovački ugovor medju Rumunjskom i Turskom.

Amsterdam, 4. „Timesu“ javljaju, da će se u najkraće vrijeme sklopiti trgovački ugovor medju Rumunjskom i Turskom. Rumunjska će dobivati turski duhan te će zato izvažati petrolej, benzin i žito.

Dogodjaji na moru.

London, 5. (D. u.) Lloyd javlja iz Genove: Bio je potopljen talijanski parobrod „Mar Terso“.

London, 5. (D. u.) Bili su potopljeni parobrodi „Dewsland“ (1993 t) i „Salmonpoli“ (4000 t). Bila su oba neoboružana.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 2. Službeni izvještaj od 1. lipnja:

Zapadna fronta.

Na cijeloj fronti topovski dvoboj i puščana vatra. Dva su naša jata lijetala izvršili polete nad točkama za neprijateljskim linijama. Jedno je od tih jata od 6 lijetala bombardiralo okolicu utvrde Soly, sjeverozapadno Smorgona. Drugo jato, sastojeće iz 14 lijetala, je bacalo bombe na kolodvor Manewitgi te na željeznicu Kovel-Sarny. Kod prvog je poleta bilo izbačenih 48, a kod drugoga 66 taneta. Usprkos žestokom opstrijeljavanju neprijateljskog topništva, vratiše se naša lijetala posve neoštećena.

Crno more.

Jedna je naša podmornica potopila za vrijeme jednog križarenja pet jedrenjača. Jednu je dovela sa sobom u Sebastopol. Jedan je hidroplan podmornicu bezuspješno napao.

Kaukaska fronta.

Znatne turske bojne sile napale su u noći od 30. svibnja u smjeri Baibrut tri puta jedan naš odsjek. Uslijed koncentrične vatre naše pješadije moradoše ali uzmaknuti. Istodobno su jake neprijateljske sile poduzele ofenzivu namjerom da opkole naš pomaknuti položaj kod Mamahatuma. Napustili smo Mamahatum, nakon što smo razrušili most. Odbili smo vatrom ofenzivu neprijateljske pješadije i konjaništva u smjeri Diarbekir.

Domaće Vijesti.

Kod ovdješnjeg kotarskog suda uvedeni su stari uredovni satovi i to od 8—1 i 3—6 posl. podne.

Iz Banovine.

Nova Medovićeva slika. Slikar Celestin Medović, koji od početka rata boravi u Kuni na poluotoku Pelješcu, izradio je za župnu crkvu u Vranjicu prekrasnu sliku „Gospe od Karmela“. Gospa stoji na oblacima opkoljena andjelima. Ispod je oblak duša u čistilištu. Na desnoj strani ispod tih duša veliki mistik i asketa Sv. Franje, kao u ekstazi jednom rukom kazuje na duše, a drugom na Mariju, veleći: „Ako hoćete, da im pomognete, obratite se k Marije“. S druge strane stoji Sv. Ante. I on jednom rukom kazuje na Mariju, a drugom na kup vjernika s lijeve svoje strane veleć: „A ove, o Marijo? Ni njih ne zaboravi njih!“ Vrlo je lijepa koncepcija.

Deveti „Dječji dan“. Udruga učiteljica, sekcija „za našu djecu“ priredila je dne 3. i 4. t. mj., pod pokroviteljstvom preuzvišenoga gosp. bana dr. Ivana baruna Skerlecza, svoj IX. dječji dan.

Iz Dalmacije.

Nove legitimacije u Zadru. Zadarski „Narodni List“ donosi: Jučer su, zajedno s iskaznicama za kruh i slador, podijeljene i nove legitimacije, koje su opet u samom talijanskom jeziku! Ove iskaznice izdaje aprovizacioni odbor, u kojemu ima ili bar imalo da bude i Hrvata. Najmijenjene su gradjanstvu, u kojemu je takodjer velik dio Hrvata. A ipak one su samo — talijanske. Gdje je tu pravednost, gdje razboritost, na koncu gdje je — taktika? Ovim smo se pitanjem već više puta bavili, uvijek utaman; ne ćemo više.

Gospodarstvo.

Uporaba perocida. U 311. broju našeg lista donijeli smo u izvatku prikaz O. Makarije iz Cernika o uporabi perocida, što je bio otisnut u zagrebačkim „Novinama“. Franjevac konventualac u Cresu, fra Vid šalje sada „Novinama“ članak, kojim želi upotpuniti prikaz O. Makarije, pa kako bi mogle te lijepe upute i mnogim našim čitateljima dobro poslužiti, prenosimo ih u cijelosti, uvjereni, da nam to fra Vid ne će upisati u grijeh:

Najprije treba znati, da perocid dolazi u trgovinu u čistom i sirovom stanju, stoga je potrebno znati, da li je kupljeni perocid čist ili nečist, sirov. Izmedju jednog i drugog je ta razlika, da čisti ima veću kemičku jakost od sirovog, jer sadržava u sebi više cerovitih sastojina, koje pogubno djeluju na peronosporne gljivice; zato nam u stanovitu količinu vode treba manje čista perocida, nego li sirova. — Suviše čisti perocid ima u sebi manje nerastopivih tvari od sirova.

Pretpostavivši ovu razliku, valja utanačiti koliko nam čista, a koliko sirova perocida treba za stanovitu množinu vode.

Ako želimo napraviti rastopinu perocida, koja bi bila jednaka jednopostotnoj rastopini modre galice (1 kg na sto litara vode), moramo uzeti 1 i pol kg čista perocida ili 2 kg sirova. — Ako želimo dobiti jaču rastopinu, tada moramo nadodavati perocida u istom omjeru. Na pr. ako želimo imati rastopinu perocida jaku 2 postotna (2 po sto) rastopinu modre galice, tada trebamo dvostruko toliko perocida, naime čista 3 kg a sirova 4 kg itd.

I s vapnom valja biti na čistu. U najnovije se doba ustanovilo, da preveć vapna oslabi perocidni učinak, pa se ne postigne željeni uspjeh.

Vapno možemo uporabljivati ugašeno ili neugašeno u prahu. Ako uporabimo neugašeno vapno, tada ga je dosta za svaki kilogram čista perocida 20 do 30 dkg, a gašenoga 90 do 100 dkg; — a za svaki kilogram sirova perocida 20 do 22 dgr neugašena vapna ili 70 do 75 dkgr ugašena.

Kada znamo za kolikoću vapna i perocida, treba znati i za postupak, kojim se dobiva dobra rastopina za škropljenje vinograda.

Postupak možemo svesti na ove točke:

1. Vapno moramo rastopiti u posudi, u koju nam može stati sva rastopina potrebita za vinograd, ali nam je dostatno za sada uliti oko 20 litara vode na sto litara rastopine, koju moramo napraviti, jer se vapno lako topi.

2. Perocid moramo topiti u drugoj posudi. On se teško topi, stoga što je više vode lakše se rastopi. Suviše, da se topljenje pospješi, objese ga na površinu vode u jednu vrećicu, koju čovjek može češće zanjihati, ali je ne valja rukama gnječiti, jer bi se zapriječilo topljenje. Grijanjem vode ne pospješuje se topljenje. Kroz 10—12 sati perocid se rastopi.

3. U vrećici uvijek ostane nešto nerastopljivih tvari, koje valja baciti, jer bi u rastopini smetale štrcaljki.

4. Kad je perocid rastopljen, valja ga malo po malo ulijevat u vapnenu rastopinu, koju treba neprestano miješati i tako se perocid neutralizira, pa dobijemo rastopinu za uništavanje peronospornih gljivica. Kada bismo obratno lijevali i miješali rastopina ne bi vrijedila.

5. Ako bismo sada opazili, da nam još treba nešto vode, da dobijemo nakanjenu količinu rastopine, možemo je slobodno nadodati, nastavljajući miješanjem rastopine.

6. Rastopina perocida s vapnom jest alkalične reakcije, zato se pojedinac može lako uvjeriti, da li ju je u redu napravio. Dosta je kupiti u ljekarni malo crvena lakmusova papira, te komadić utopiti u rastopinu: ako on pomodri, znak je, da je u redu napravljena, ali ako papir ne bi pomodrio, tada valja pridodavati još nešto vapna, dok ne pomodri.

7. Dok se perocid rastapa, uvijek prodre kroz vrećicu nešto nerastopiva praška, koji padne na dno vode. Ovaj prašak ne valja u rastopinu vapna baciti, jer bi sa štrcaljkom bili u neprilici.

8. Dobra je stvar, što rastopina perocida može trajati i koji mjesec, a da se ne pokvari; stoga, ako nam preostane nešto rastopine, možemo je uporabiti za drugo škropljenje.

Mislim, da je ova uputa dosta, da svatko uzmogne uspješno s perocidom baratati.

Još jednu o lanjskom iskustvu! Lanjska je godina bila silno nepovoljna za vinograde; mnogi su i modrom galicom škropili, a ipak su im vinogradi stradali. Naši su vinogradi, koje smo perocidom škropili, i to sa 1 i pol kg čista perocida i 1 i četvrt kg gašena vapna po stolitru vode, krasno su uspjeli, peronospore na njima nije bilo.

Dakle perocidom možemo krasno očuvati vinograde od peronospore, ali valja s njim po propisu raditi, te valja paziti, da se na vrijeme škropi: Sero venientibus ossa!

Razne Vijesti.

Nadvojvotkinja Zita povila četvrto dijete. Dne 31. pr. mj. rodilo se našem prijestolonasljedničkom paru, nadvojvodi Karlu Franji Josipu i nadvojvotkinji Ziti četvrto dijete, sinčić. Ovo je drugo prijestolonasljednikovo dijete, koje se rodilo za vrijeme rata. Mali princ je posvema zdrav i vrlo lijepo razvijen.

Povišenje plaća državnim činovnicima u Ugarskoj. Grof Tisza predložio je u ugarskom državnom saboru, da se svim državnim činovnicima povise beriva za 25 do 33 postotaka. Prijedlog je naišao na razumijevanje i odobravanje sabora.

Izjava rumunjskog ministra predsjednika. Rumunjski predsjednik izjavio je prigodom otvorenja liječničkog kongresa u Bukareštu: „Velika važnost liječničkoga djelovanja u ratu ne dade se poreći. Moguće je, da budu i samo nametnuti teški tereti, ma da na svaki način nastojim da poslove zemlje tako vodimo, da se to preprijeći“.

Atentat na ruskog cara. Iz Bukarešta javljaju, da je u Odesi izveden na ruskoga cara atentat, u trenu kad se je spremao sa porodicom na kolodvor. Neki inžinir izbacio je prema caru tri hitca iz samokresa. Jedan je hitac ranio carevića na lijevoj ruci, dok su dva promašila cilj. Inžinir je uhvaćen. Prema vijestima iz Petrograda, car je prispio s čitavom obitelju sretno u Sevastopol.

Ruske aspiraciji u izjavi Miljukova. Član ruske parlamentarne deputacije, Miljukov, izjavio je suradniku „Manchester Guardiana“ o ruskim aspiracijama slijedeće: Naš je glavni cilj u ovom ratu posjed Carigrada. Izjavljujemo, da Carigrad mora Rusiji pripasti cijeli i bez bilo kakovih ograničenja. Na pitanje, da li Rusija traži i pomorskih tjesnaca ili da li se zadovoljava sa njihovim internacionalizovanjem, odgovorio je Miljukov: Nikada ne ćemo pristati na internacionalizovanje. Rusija mora da ima pravo da gradi na morskim tijesnacima utvrde i da po svojoj volji brani prolaz ratnim brodovima.

Madžar o Hrvatima. „Hrvatski Dnevnik“ donosi: Prijatelj, urar i draguljar g. Ivan Francyni dobrostivo nam je ustupio pismo, što ga je od jednog poslovnog prijatelja Madžara dobio sa crnogorskog ratišta. Pismo je nekuda lutalo, te je istom sad prispjelo. U pismu veli taj Madžar doslovce (u prijevodu): Otkako sam nastupio vojnu dužnost, doživio sam od naše braće Hrvata mnogo dobra i lijepa. I Bošnjaci se s nama bore, te pokazuju najveću hrabrost. Naš neprijatelj mora skupo platiti svaki pokušaj, da napreduje. Otkako sam u vojsci, bio sam na dvije fronte, te sam kao ordonanc imao prilike da se sastanem s vrlo mnogo pukovnija. No onakove hrabrosti, ustrajnosti i dobre discipline kao kod Hrvata i Bošnjaka, nisam nigdje vidio.

Podupirajte Družbu!

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer Polaer „Tagblatt“.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

(Nastavak).

— Ama nu . . . . zategnu Lazo, milujući brke.

— Jeste li često prolazili naprijetko?

— Da što bismo? Negdje tamo, negdje amo, a negdje i u Dalmaciju. U Bosni se, vjere mi, nije izmicalo niti uzmicalo ni pred kim, pa je dosta puta bilo krvi i ostajalo pustih kapa. A i kako ne bi! Bilo je imućnih begova i bogatih spahija i trgovaca, a svi bijesni i na naše ljude, kmetove jadne, kivni; ta držali su kršterika gore od nijeme marve. E. njih smo kopčali, pa kad potisni turska straža, a mi se popuškaraj, pokreni, kadšto baš oštro, pa prijedji na našu stranu. Jesu nas i amo češće vojničke potjere tražile i ganjale; ali mi smo na našoj strani uzmicali, gdjegod se je moglo, da ne bude krvi. Voljeli smo uzmicati, pa opet preko medje prijeći, a kadšto smo zalazili daleko u Bosnu. Nego gdje bismo naprijeko napali ili začekali, prazni se nijesmo vraćali. E. pa čim bismo praznoruki prezimili, a duga je u nas zima?

— Nemoj tako, Lazo! Lukina je četa ne jednom uvrebala i begove i kmetove, kad bi ovi s onima išli sa sajma iz Dalmacije, a i naše je ljude ustavljala ne jednom. Kazuju mi, a ti ćeš bolje znati, kako je ono bilo u Vučjaku ili Kundinoj dragi, pa s Turkovlasima iz Glamoča na dalmatinskoj medji, što su gonili na 60 konja med u Šibenik?

— Ne znam, gospodine, tada je bio pred četom moj pokojni Todor, a mene još tada u četi bilo nije. Nego ja sam imao posla kod Graba, kad se je bijesni spahija Zain Šekić s agom Šerif Agićem iz Grahova na moju četu namjerio. Vraćali se krvoloci sa sajma iz Drniša, pa ih ponudismo crnim brašnom, crnim jabukama. Duša valja, — tad ne dadoh, da čija plane prvo od moje; ali ni trebalo nije, smirio sam u tren i sam oba, agu s malom, a Zaina pustijem rezancem.

— Da što je bilo kod Crnoga Vrha i Prehoca tamo pod Lijevnom s popom Runjom i bratom mu Jovicom? Platiše li 900 talijera ucijene?

— Ni ondje me bilo nije, nego je išao Luka s Džepinom Simom, Bošnjakom, a mene je bolna na skrovištu u planini pridržala žutica. Kako je kazivao Simo, Luki se je bilo spotrebilo novaca, pa gdje znao, ondje i tražio, a valjda i dobio.

— Dobio da, kad je pop Runja u Javorniku morao s bratom Jovicom u klocama sputan noćivati, kao da su konji, a ne ljudi, — dokle njihovi ne donesoše ucjene; — dopomenuh ja, upućen u star dobro, a Lazo se ponakašlja:

— Ma nu, tako rekoše, a i ja ne veljo' da je Luka dugo prebirao, kad bi mu se uspotrebilo. Nego što je pravo, — nije da se branim — ja sam se s Lukom ne jednom porječkao, kad bi naše ljude ustavio; ali on je to najviše s pizme radio, osobito s Dobroseljanima, koji su nas izdavali, pa bi nam do tijesna dolazilo s našom stražom. S domaće nevjere poginulo je dosta naših drugova, a onda nije bilo druge, već izdajnike poplašiti, bogme kadšto i krupnije, nego li se je baš smijeralo. Tako se je desilo gore na Kuku jednom, pa u klancu kraj pošte Pile na kordunu. A ko bi sve popamtio, bilo je svašta, dabogme, a opet smo čuvali naše, gdjegod se je moglo i smjelo. Za to vam stojim i danas, da se je pod mojim glavarstvom tako radilo, pa to zna i sva gornja Lika.

— Istina je, Lazo, tebe su obično hvalili, i to ne samo Ličani, već i Dalmatinci, al' i pod tvojom rukom bilo je krvava sukoba s našima.

— Eh, Bože moj! A jesu li ti, gospodine, kad toliko znaš, kazivali, kako je Stojsavljević Dane, sto su ga Cagalom zvali, skočio bio, da će mušketati Brkljaša Milina iz Popine, a ja vagnuo svojom glavom, ali sam razvrgao krvavi naum.

— Znam, i to sam čuo, Lazo. A kako ne može odbraniti Jove Bursača vicebaše?

— Došlo bilo do gusta, a on navalio kao slijep, pa dopao rane, al' nije poginuo.

— Da što je bilo s vojnikom Tomom Japundžićem?

— Gle, a ko ti je to pripovjedio, po Bogu? I on je ranjen u nogu samo, al' nije od moje ruke, već od moga druga Jakšića. Čim nas je opkolila natporučnika Milojevića u kući Stojana Vojvodića opkola u Mazinu, navru psi lajati, a ja sijnem na stražnja vrata u mrak. Jakšić naopako obuvao opanke pa ne dospio za mnom, već u kašnju poteče na vrata, prospe iz malih vatru, da prokrči put i nekako dohvati Japundžića. Žao mi je bilo, kad smo za to doznali, ali kad se makne u goru pa dodje do glave, svak se brani, gospodine.

— Japundžić je do dana izdahnuo.

— Jest, jest, i to smo čuli. I za mnom su ispucali bili, al' srećom prozujilo zrnje mimo se.

Nu tvoj se drug onda nije junački dohvatio grma? — upitah smijući se.

— Pa i to znate, o brate! reći će u zabuni Lazo. E, a nu, — s ledja uhvatio oko pasa Stojanovu ženu Devu pa turkao pred sobom, a u ženu straža ne mogla pucati. Dok se primakao kukriku, a on pusti Devu, pa opali i umakne. Tako se je govorilo, ali ne vjerujem; nije toga ni trebalo, jer je bila mračna noć.

— Jesu li vas, kad si ti bio harambašom, češće ganjale vojničke potjere?

— Jesu, ali smo se mi klonili sukobice kadgodj se je dalo. Poručnik Segnar, pa Cvitković, natporučnik Milojević pa Brkić, oberbaša Majstorović i drugi nijesu nam mira dali.

— A šta biste u gori radili preko dana?

— Počivali, koji nijesu morali biti na straži, pa se razgovarali. Kad zapni u timornu goru, mi bi se negdje u što likšanali. A po noći, ako nije zgodna stana, prti dalje, da zametneš trag. Još najbolje kad bi izvrnulo Božje vrijeme, jer onda se nijesmo toliko bojali potjere.

(Nastavit će se).

„Hrvatski List“ može se dobiti u prodavaonici Dinka Sirolića u Buzelu.

Godina II. — Broj 328.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—

Oglasi 80 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda 7. lipnja 1916.

Tisak i naklada:
Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.

Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Lord Kičener i njegov stožer poginuli na putu u Rusiju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 6. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bitke na sjeveroistoku traju dalje s neumanjenom žestinom skoro na čitavoj fronti, koja je duga 350 km. Sjeverno od Okne smo povukli jučer svoje čete po teškim promijenljivim borbama iz prvih raspucanih položaja u liniju pripravljenu 5 kilometara na jugu.

Kod Jaslovica na donjoj Stripi prešao je neprijatelj jutros rano po jakoj topovskoj pripravi na navalu. Bio je svuda suzbijen, djelomice borbom na bodove. Zapadno od Trembovle skršio se je jaki ruski napadaj o vatri naših topova. Istodobno trajala je ogorčena borba na zapadu i na sjeverozapadu od Tarnapola. Gdjegod je neprijatelj izvojštio prolaznih uspjeha bio je bezodvlačno opet suzbijen. Pred frontom jednog samog bataljuna ležalo je 350 ruskih lješina. Ni kod Sapanova nijesu dovele mnogobrojne neprijateljske provale do nikakvih osobitih uspjeha. Izmedju Mlinova na Ikvi i područja na zapadu od Olike, gdje se Rusi neprestano pojačavaju bije se kaošto i prije ogorčena bitka.

Talijansko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

*

Skupina je pomorskih ljetala napala prošle noći kolodvorske zgrade u San Donà di Piave, u Livenzi i Latisani.

Naši su letioci od kraja napali obilno s bombama stanice u Veroni, Ali i Vicenzi.

Od početka smo ovog mjeseca zarobili 9700 Talijanaca, medju njima 184 časnika, a zarobili smo 13 strojnih pušaka i 5 topova.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 6. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na istočnoj su obali Moze bili opet napadnuti tekom noći četiri puta bez najmanjeg uspjeha po vrlo jakoj topovskoj pripravi položaji hrabrih istočnih Prusa na privlaki Fumin. Neprijatelj je imao od združenog djelovanja naše topovske zaporne vatre i od vatre strojnih pušaka i pješadije osobito teške gubitke.

Položaj je inače nepromijenjen.

Istočno i balkansko bojište.

Na njemačkoj fronti nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Lord Kičener i njegovi stožer poginuli na putu u Rusiju.

London, 6. (D. u.) Službeno. Vrhovni zapovjednik velikog brodovlja javlja, da mora žalibože saopćiti vijest, da je zadnje noći bio potopljen ratni brod „Hampshire“ (10.850 t) zapadno otočja Orkney, nezna se još, da li minom ili torpedom. Brod je plovio u Rusiju sa Lord Kićenerom i čitavim njegovim štabom. Pošto je more bilo veoma burno, nema, kao se misli, nade, da se je ikoji spasio, premda su bile odmah poduzete sve potrebite mjere.

Bitka pred danskom obalom.

Engleski gubici.

Berlin, 6. (D. u.). Službeno. Engleski zarobljenici iz bitke kod Skager Raka pripovijedaju, da je linijski krstaš „Princess Royal“ zadobio teški kvar na boku, kada su skoro istodobno tonuli Queen Mary i maleni krstaš Birmingham. U samom tom razdoblju bitke sudjelovalo je svih 5 nadredreadnoughta razreda Queen Elisabeth. Drugi engleski zarobljenici kažu, a da se nijesu medjusobno dogovorili i pismenom potvrdom, da su sigurno vidjeli potonuće Warspita, Princess Royala, Turbulenta, Nestora i Alkastera. Njemačka je podmornica 90 milja na istoku od ušća rijeke Tyne iza pomorske bitke kod Skager Raka opazila brod razreda „Ironduke“ s velikim pobočnim otvorom i sa mnogo vode u njegovoj prednjoj strani, koji je vozio prama engleskoj obali. Podmornici nije uspjelo uslijed nepovoljnog položaja i radi velikog mora, da ga torpeduje. Englezi su izgubili u bici pred Skager Rakom, kako se procjenjuje, preko 7000 ljudi.

Engleski opis bitke.

London, 5. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Edimbourgha o pomorskoj bitci: Po prilici u 4 sata popodne, kad je brodovlje admirala Betty bilo na 100 milja zapadno od danske obale, javila je naša prednja straža, koja se je sastojala od mnogobrojnih lahkih krstarica i razarača, da se je vidio neprijatelj sa stotinom brodova po prilici, a na to krenula je čitava armada hitro prama sjeveru. Prilike su bile u opće povoljne za Nijemce. Sitno je pršenje sprječavalo njihov pogled, dočim su se engleski brodovi jasno vidjeli imajući sunce zad sobom na zapadu. Njemačke su se bojne sile naprotiv mogle da se više manje zataje.

Iz velikih su se topova izmijenili prvi hici na 15 milja udaljenosti po prilici. Nema dvojbe, da su veliki njemački linijski brodovi ispalili čitave salve na našu prednju stražu. Slavljeni novi „Hindenburg“ nije službeno spomenut, ali sudi se, da je bio ovom zgodom teško oštećen. Udaljenost u kojoj su se metci izmjenjivali, sbližila se je doskora od 15 na 10 pa na 5 milja.

Jedan od najgorih protivnika engleskog brodovlja je bilo njemačko polje mina, koje je sprječavalo engleske brodove u slobodnom kretanju, dok su mogle njemačke podmornice i zeppelini da nesmetano obavljaju svoje djelo.

Betty se je odlučio, da neprijatelja prisili, neka ostane svim silama na bojištu, računajući na pojačanja, koja su se približavala. I doista pojavili su se po dvosatnoj borbi „Invincible“, „Indomitable“ i „Inflexible“. Ali su Nijemci još uvijek bili jači. I prilike svjetla ostajale su im povoljne.

Sada se je vodila borba ponajviše s teškim topovima. „Invincible“ je doskora potonuo. Ali kad su nastupila 4 linijska broda od najvećih, t. j. „Valiant“, „Barham“, „Malya“ i „Warspite“, tok se je borbe odmah promijenio. Na „Warspite“ je navalilo 5 njemačkih linijskih brodova. On je potopio 3 napadača ili im je svakako zadao vrlo teške kvare. „Valiant“ je se zaletio u neprijateljsku podmornicu te ju je potopio.

Tada su počeli Nijemci da bježe, a Englezi su bili zato ko bjesni.

Nastupom noći veće su jedinice obustavile pucanje, dočim su manji brodovi borbu nastavili. Napokon, pošto nije bilo više neprijatelju traga, otišla je i engleska mornarica.

Njemački prigovori engleskom opisu.

Berlin, 5. (D. u.) Proti engleskim tvrdjama opaža Wolffov ured slijedeće: Nije se radilo o borbi sa prednjom engleskom stražom, nego o velikoj bitci. Ta se nije izvršila blizu njemačkog uporišta, nego upravo u blizini Skage-Raka, koji je nešto preko 300 kilometara od Helgolanda, najbližeg njemačkog uporišta.

Da je samo htjelo englesko brodovlje, čiji su veliki brodovi znatno brži od njemačkih, bilo bi sigurno moglo, presjeći put njemačkoj mornarici ili prisiliti ju da se bori. Ali to se nije dogodilo.

I topovska je sila velikih engleskih brodova u teoriji znatno jača, nego li ona od velikih njemačkih brodova.

Procjenjujući uspjeh je i to važno koliko je ko ljudi izgubio. Ne zna se koliko je ljudi engleska mornarica izgubila, ali mora da je vrlo mnogo. Njihove će gubitke teško osjetiti takodjer i trgovačka mornarica, jer će morati sada engleska brodogradilišta da popravljaju ratne brodove.

Njemačka.

Iz njemačkog reichstaga. — Riječ o miru.

Berlin, 6. (D. u.) Reichstag je prihvatio porezne zakone sa zakonom o ratnim dobicima i započeo je po tome treće čitanje proračuna.

Državni je kancelar Bethmann-Hollweg izjavio: Od posljednjeg razgovora s amerikanskim novinarima o svrhi mirovnih pregovora promijenila se je bojna karta i u naš prilog, i to po padom Kut-el-Amare, porazom i silnim francuskim gubicima kod Verduna, neuspjehom ruske ofenzive u mjesecu ožujku, snažnom provalom našeg saveznika u Italiju (živahno klicanje: bravo!) i utvrdjivanjem linija pred Solunom. Prije nego je rat buknuo radilo se je o sporazumljenju s Engleskom, jer Francusku i Rusiju nije se moglo drugo, nego li držati u šahu, u slučaju, da je uspjelo oduzeti im nade što su bili pred Englesku.

Radi ove nade izdala se je zapovijed o mobilizaciji 3 dana kasnije, te se je osujetilo pravočasno navaljenje.

Državni je kancelar kazao, da se ne srami svojih pokušaja i ako mu nijesu uspjeli, te da promatra mirno svoj naum: Kroz ona tri posljednja dana da se je radilo grozničavo na tomu, da se izglade protivštine izmedju Rusije i Austro-Ugarske. Osobito cesaru je bilo najviše na srcu to, da sačuva svojemu narodu mir.

Da smo mi mobilizirali 3 dana prije, onda bismo bili navukli na sebe osvetu za krv, koja se proliva, kako je to Rusija učinila srijed pregovaranja, protiv svečanog obećanja.

Državni je kancelar zaključio: Mi se ne bojimo ni smrti, ni samog djavlja, a ni onoga djavlja od glada: dozorenjem lijepe ljetine biti će nam bolje, nego li ove teške prošle godine. Ako naši neprijatelji zatvaraju oči pred tim činjenicom, onda su se u računu prevarili, kao što i pred pobjedom oko Jütlanda, premda neprijatelj hoće da toga ne vidi, onda ćemo se boriti dalje do konačne pobjede. Mi smo bili učinili svoje za mir, ali nas je neprijatelj odbio pogrdno i prezirno. S toga bio bi svaki daljnji govor o miru, da ga iznesemo sa naše strane, isprazan i štetan. A naša je posljednja pomorska pobjeda, premda da nije još time Engleska potučena, sigurni zalog za našu budućnost, kada će si Njemačka i na morima izvojštiti potpunu, trajnu slobodu morskih puteva, koji su sada engleskoj svemogućnosti zakrčeni.

Državni je kancelar osvrnuo po tome na pitanja unutrašnje politike, te je izjavio o pitanju cenzure, da će nastojati neka se u političkim pitanjima, koji nemaju posla s vodjenjem rata, cenzorova olovka što manje upotrebljava.

Državni je kancelar spomenuo na koncu razne hajke, koje su protiv upravljajućih i koje postizavaju samo to, da narod truju.

Bugarska radi njemačkih pobjeda.

Sofija, 6. (D. u.) Službeni list „Narodni Prava“ piše: Ententa je taj rat spremila, a sada ne će da o miru čuje, jer bi joj mir spriječio da krade. Ali pobjede kod Verduna i talijanski porazi, ti će nam donijeti mir. Mi želimo mir, ali ako ga naši protivnici ne žele, prisiliti ćemo ih mi na mir.

Čestitamo najsrdačnije saveznickim junacima pred Verdunom i u južnom Tirolu na sjajnim pobjedama. Odanle vidimo približati nam se angjela mira s maslinovom granicom.

Stambulovski stranački list „Nov Vek“ kaže: Mi Bugari pozdravljamo nepritajenom radosti vijesti, koje stižu od talijanske fronte. Još jedan lopovski saveznik dobiva plaću, kako ju je zaslužio.

Grčka prosvjeduje protiv entente.

Milano, 5. „Secolo“ javlja iz Atene: Grčka će vlada prosvjedovati protiv toga, što je Sarrail proglasio opsadno stanje nad Solunom i na ostalim dijelovima Macedonije, što ih je zaposjeo. Grčka će vlada prosvjedovati za to, što su alijirci zaposjeli i podvrgli svojoj apsolutnoj kontroli sve javne uredbe i službe, željeznice, sudove, državno odvjetništvo i upravu, tvornice plina, električne centrale, vodovode i t. d.

Po „Secolovim“ vijestima solunsko se pučanstvo nije ni ganulo na sve te mjere. Jedino što je pred poštnim uredom došlo do male upadice; grčka vojnička straža nije htjela da odmah posluša. Njezin je vodja, jedan podčasnik, dao odmah nataknuti bodove, zatražio je pojačanja, te je htio, da zametne borbu klićući: „Živio kralj“. Ostavio je svoje mjesto tekar onda, kad su mu pokazali pismenu zapovijed njegovog višega.

Šukri-paša umro.

Carigrad, 6. Umro je divizijski general u mirovini Šukri-paša, koji je branio u balkanskom ratu Drinopolje.

Neutralne države.

Svedska ostaje neutralna?

Stockholm, 6. (D. u.) Švedski je sabor prihvatio vladin predlog, da se potroši ove godine više milijuna kruna za obranu neutralnosti, dalje sredstva za neke osobito silne obrambene svrhe.

Tekom debate istakli su zastupnici stranaka, kako je Švedska izrazila, što ona hoće, t. j. da brani svoje pravo da odredjuje sama sobom i svoju neutralnost.

Amerika.

Wilsonov govor pred mirovnom ligom.

Brzojav iz Washingtona od 31. svibnja javlja: U svom govoru, što ga je predsjednik Wilson držao prošle subote pred mirovnom ligom, ocrtao je on smjer, kojega hoće da kao glava naroda slijedi u slučaju da budu Udružene države imale predpravicu da potaknu ili započnu mirovno gibanje medju ratujućim državama Europe. Wilson je rekao, da se je s veseljem odazvao ligionom pozivu, jer se sada želje cijeloga svijeta obraćaju sve većoj nadi u mir.

Wilson je nastavio: „Postoji pravedan jedan uzrok, koji nam daje povoda, da sudjelujemo kod vijećanja o velikom tom pitanju; to je pravo, koje odgovara misli i namjeri, što ih Udružene države imadu u tom životnom pitanju. Europski se je rat vrlo dotaknuo i Amerike, možda je naša dužnost, da otvoreno govorimo o tom ratu, kaošto i o velikim interesima civilizacije, kojih se je on dodirnuo. Njegovi uzroci i njegovi ciljevi se nas ne tiču, toliko ali više činjenica, da je takva velika bujica neizbježivo zahvatila mnogo lijepo pravno polje, koje je nama vrlo blizu. Mi nijesmo samo gledaoci, koji stoje u prikrajku, jer je naš narod mnogo izgubio i na svom imetku, na svom prvenstvu i na slobodi svojoj. Što bude dulje rat trajao, to će nama biti više stalo do toga, da on svrši. Svrši li rat, to i nas, baš kao i ratujuće države zanima, da se sklopi trajan mir. Htjeli ili ne htjeli, mi jesmo dionici kod života ovoga svijeta. Koristi sviju naroda jesu i naše koristi. Što se čovječanstva dodire, to je i naša stvar, kaošto je to stvar naroda Europe i Azije“.

Wilson je dalje izjavio, da si uzimlje slobodu posmatrati i uzroke sadašnjega rata te je u tom obziru rekao: „Jasno je, da je taj rat mogao samo tako doći, kaošto je zbilja došao: iznenada i na temelju tajnih vijećanja, da se o tome nije ništa svijetu saopćilo, bez razjašnjenja, bez ijednog onih smatranih vijećanja, koja bi bila sasma naravna prije nego li se započne takav strašan boj. Vjerojatno je, da kad bi se predvidjalo, da će doći ono, do česa je zbilja došlo, do takvih naime saveza, i kakve će sile podignuti jedan protiv drugoga, da bi u tom slučaju, oni koji su rat prouzročili voljeli postaviti na mjesto sile, konferencu. Nije nam bila dana nikakva prilika, da ratujuće obavijestimo o držanju i stanovištu, što smo ga mi morali zauzeti prema politici i protiv načina postupanja, protiv kojega smo se smatrali dužnima, da upotrijebimo sve naše moralne i gospodarske sile, ako bi bilo od potrebe dapače i naše fizičnu snagu. Inače bi i naše sudjelovanje kod vijećanja, kako neka se odvrati borba, bilo smatrano uvaženja i poštivanje vrijednim.“

Nato je Wilson izjavio, da nas uči nauka, što je proizašla iz tako nenadanih i za životne interese sviju naroda tako važnih pitanja, da će budući svjetski mir biti ovisan o novoj i boljoj diplomaciji. Predsjednik je nastavio: „Ponovne izjave vodećih državnika, većine velikih ratujućih država dopuštaju zaključak e su oni došli do napora, da mora temeljno načelo javnoga prava imati u buduće prvenstvo pred individualnim interesima pojedinih naroda, te da bi se narodi svijeta morali nekako ujediniti u tome, da se to pravo mora održati protiv sebičnih napadaja svake vrste, da se u buduće neće podizati saveza protiv saveza niti sporazumka protiv sporazuma, već da mora postajati općeniti jedan dogovor za zajedničku stvar, te da mora jezgra te zajedničke stvari biti očuvanje prava naroda i čovječanstva. Narodi postali su si susjedima, da se medjusobno mogu sporazumjeti. Neobhodno je nužno, da se zato ujedine, e bi mogli u zajedničkim pitanjima zajednički raditi, te da tako rade, da ostane nepristrana pravednost temeljnim načelom te zajedničke stvari. To je nesumnjivo mnijenje Amerike i to ćemo mnijenje izreći, ako bude zato zgodne prilike. Iz medjusobnog općenja naroda mora nestati samovoljno nasilje i moramo mišljenje modernoga svijeta sprijateljiti sa mišlju sporazumaka, koja tvori glavni dio dubokog osvjedočenja Amerika i koja se najviše približava miru. Držimo, da su temeljne stvari ove:

Prvo, da ima svaki narod pravo birati vlast, pod kojom hoće da živi. Kaošto drugi narodi, tako smo nesumnjivo i mi griješili protiv tog načela, kada su nas zavele samovoljne strasti, kaošto su to nekoji naši nepristrani povjesničari priznali, ali to je načelo postalo polako pravilom u našem životu.

Drugo, da imadu malene države pravo na uživanje istog poštivanja njihove suverenosti i teritorijalne nepovrijedivosti, koje očekuju i zahtijevaju najveći i najsilniji narodi.

Treće, da ima svijet pravo biti oslobodjen od svakog narušivanja mira, koje narušivanje proizlazi iz napadaja i iz nepoštivanja prava naroda i nacija. U tim je stvarima naše mišljenje tako iskreno, te nam sigurno, da, u tome smislu želja američkog naroda, ako kažem, da su Udružene države voljne da sudjeluju kod ujedinjenja naroda, koje ide za ostvarenjem tih osnova i za osiguranjem njihovim protiv svakog kršenja. Udružene države ne žele za seba ništa od onoga, što drugi narod posjeduje. Mi smo nasuprot voljni, da se zajedno s njima postavimo na propisani put dužnosti i štovanja prava drugih. Kad bi ikada dobili prvenstvo, da medju ratujućim državama pobudimo gibanje u prilog mira ili pako imali inicijativa, siguran sam, e bi bila želja naroda Udruženih država, neka se njegova vlada drži slijedećih pravaca:

Prvo, takav sporazumak neka bude izvršen obzirom na neposredne interese ratujućih naroda. Na to će i oni sami pristati. Mi ne zahtijevamo ništa za sebe, te se čuvamo, da u sadašnjoj borbi ne postanemo strankom. Jedini je naš interes mir i njegovo buduće jamčenje.

Drugo, općenito ujedinjenje naroda u svrhu očuvanja nepovrijedive sigurnosti slobodne plovidbe po svim morima za zajedničku uporabu sviju naroda svijeta i u svrhu pripriječenja početka rata, naperena protiv tih ugovora ili bez opomene i da nijesu uzroci njegovi bili predloženi u prosudjivanje javnome mnijenju cijeloga svijeta, što bi zaista bilo jamstvo za teritorijalnu integritetu i političku neovisnost“.

Wilson je zaključio: Dao bog, da bi brzo svanuo dan iskrenog mira, sloge i zajedničkog rada.

Domaće Vijesti.

† Dominika ud. Medelin rodj. Pavan.

Prekjučer je u svom stanu u ulici Sergija preminula gospodja Dominika ud. Medelin rodj. Pavan. Svojom posljednjom je voljom blagopokojna postala dobročiniteljicom za sav naš grad. Čitavo je naime svoje imanje u iznosu od 70 do 80.000 kruna zapustila u dobrotvorne svrhe i to za siromašne djevojke u ratu poginulih puljskih junaka. Iz ove će zaklade, koja će nositi ime pokojnice, crpsti zapuštene sirote, koje su tim ratom izgubile svoju najveću potporu, koje su dakle doprinijele na oltar domovine najtežu žrtvu, novu volju za život i novu nadu u budućnost. Ova namisao, da svojim imanjem tješi bijedu nastalu uslijed rata, bit će u pamćenju osirotjelih djevojaka uvijek živi i najljepši spomenik plemenite žene. Dužnost je dakle sugradjana, da se sjete svoje dobročiniteljice i da se joj barem donekle time oduže, da učestvuju u čim većem broju kod sprovoda pokojnice, koji će krenuti danas iz kuće žalosti u ulici Sergija broj 81 u 6 i pol sati na večer. Bila joj laka zemljica.

Poštanske vijesti. C. kr. poštno i brzojavno ravnateljstvo u Trstu javlja pod danom 3. lipnja: 1.) Pripušten je promet s privatnim paketima za urede vojne pošte 55 i 76, nasuprot obustavljen je za urede vojne pošte 33, 212, 260, 261, 273, te za etapne pošt. urede Mitrovica, na Kosovu u Srbiji i Novipazar. 2.) Promet uzorcima robe pripušten je pod poznatim uvjetima takodjer za vojne pošte 8, 26, 33, 46, 53, 60, 61, 79, 88, 99, 106, 112, 123, 129, 200, 212, 223, 241, 242, 304, 502, 620.

Dražba. Danas poslije podne 3 sata obdržavati će se u sudbenoj dvorani, Via dell' Arena 2, dražba raznih predmeta kao više vrsti ormara, stolova, ogledala, šivaćeg stroja, umivaonika, gramofona sa pločami itd.

Iz Banovine.

Pred sastanak zajedničkog ugarsko-hrvatskog sabora. „Hrv. Riječ“ priopćuje poziv predsjedničtva hrvatske delegacije na zajedničkom saboru, kojim se pozivlje hrv. delegate na sjednice parlamenta, što će se držati u Budimpešti počam od 7. t. mj. u 10 sati prije podne. Posebni poziv za klubsku sjednicu izdat će se naknadno u Budimpešti. Isti list donosi poziv predsjedničtva saborskog kluba hrv.-srpske koalicije na plenarnu sjednicu, što će se držati u velikoj dvorani hotela „Continental“ u Budimpešti dne 7. t. mjeseca. Predsjedničtvo pozivlje članove da dodju, obzirom na važnost raspravnih predmeta, u punom broju.

Anonimne prijave u Bjelovaru. Veliki župan u Bjelovaru priopćio je oglas, kojim javlja, da ne će odsele unaprijed pripisivati anonimnim prijavama nikakove važnosti, već da će ih bez daljnjega bacati u koš.

Iz Dalmacije.

Brzojavna čestitanja namjesnika Dalmacije. Prigodom velikih i sjajnih uspjeha austro-ugarske vojske protiv Italije, odaslao je c. kr. namjesnik grof Marij Attems slijedeće brzojavke:

Štabu višeg zapovjedničtva vojske: Prigodom sjajnih i velikih uspjeha našeg oružja protiv susjedne države, koja je pred godinu dana riječ svoju pogazila, molim, da Njegovoj c. i kr. Visosti, prejasnom gospodinu feldmaršalu nadvojvodi Fridrihu prikažete najponizniji izraz moga i svih Dalmatinaca najiskrenijeg i najradosnijeg čestitanja.

Štabu zapovjedničtva jugo-zapadne vojske: Glas o nezadrživom uspješnom prodiranju naših junačkih bojnih sila na zemljištu vjerolomne Italije pobudjuje po svoj Dalmaciji ushićenje, najveću radost i zadovoljstvo. Molim, da pobjedonosnom vojskovodji, Njegovoj c. i kr. Visosti mnogopoštovanom prejasnom gospodinu generalu-pukovniku nadvojvodi Eugenu prikažete moja i svih Dalmatinaca odana i najsrdačnija čestitanja i osjećaje najiskrenije zahvalnosti.

Štabu Njegove c. i kr. Visosti gospodina podmaršala nadvojvode Karla Frana Josipa: Sva Dalmacija kličući pozdravlja sjajnu vojnu našeg oružja, kojom se nevjernom od davnine neprijatelju daje zaslužena plata za vjeru pogaženu pred godinu dana. U svom ushićenom poštovanju prama viteškom princu, Njegovoj c. i kr. Visosti prejasnom gospodinu nasljedniku prijestola nadvojvodi Karlu Franju Josipu, sva zemlja najiskrenije čestita i najzahvalnije se klanja pobjedonosnom mladome zapovjedniku. Molim, da i u moje ime prikažete Njegovoj c. i kr. Visosti prejasnom gospodinu nadvojvodi nasljedniku prijestola najponiznija čestitanja za previšnje odlikovanje, što mu je njegovo c. i kr. Apoštolsko Veličanstvo udostojilo udijeliti za ove znamenite ratne uspjehe.

Namjesnik počasni gradjanin svih bračkih općina. Pred nedavno imenovale su općine Nerežišće i Selca c. kr. namjesnika grofa Marija Attemsa počasnim gradjaninom. Sada su to isto uradile preostale bračke općine: Bol, Supetar, Sutivan, Postire, Pučišće i Milna, pa je tako c. kr. namjesnik počasni gradjanin svih bračkih općina.

Vodovod Solin-Kaštel-Trogir. Iz Splita javljaju, da će se doskora započeti gradnjom toli željkovanog vodovoda Solin-Kaštel-Trogir.

Raspust zadarske općine. Dne 29. pr. mj. bilo je raspušteno općinsko zastupstvo u Zadru. U odluci raspusta je rečeno, da je taj korak poduzet radi državnih interesa. Upravljanje općine povjereno je dvorskom savjetniku g. Škariću. Pošto je on odsutan, povjerena je uprava, do njegovoga povratka, g. namjesničtvenom tajniku pl. Szilvi, koji je jur stigao iz Knina u Zadar i preuzeo upravu.

Utopljenik. Dne 30. pr. mj. našli su izmedju Mikulina rta i Dikla mrtvo tijelo mladoga čovjeka. Identitet nije jošte ustanovljen.

Parobrodarska centrala. Zadarskom „Narodnom Listu“ pišu iz Splita: Trgovačka mornarica Dalmacije zaključila je svoju bilancu sa gubitkom. No utješljivo je za pomorske krugove, što je cijena brodovima poskočila, pa će sve ova nadoknaditi. Nakon rata pak zaslužiti će trgovačka mornarica na uvozu surovina. Brodova je naime malo, pa će prijevoz naravno biti skup. Da se ova sva pitanja, koja su važna za opstanak, kao i za dalnji razvitak naše trgovačke mornarice uzmognu uspješno urediti, spremaju se vlasnici brodova da urede parobrodarsku centralu. Da će nakon rata naše parobrodarstvo oživjeti, svjedoči činjenica, što brodogradilišta već sada imadu pune ruke posla.

Iz Slovenije.

Ustrijeljen po prijekom sudu. Službeni list u Kranjskoj javlja, da je Josip Iglič, radnik u Ljubljani, Krakovski nasip 10, bio zbog zločina smetanja javnoga mira, na temelju osude prijekoga suda po § 65. o. drž. zak., ustrijeljen.

Pokrajinske vijesti.

Kad je na mjesto zemaljskog odbora u Poreču stupila zemaljska upravna komisija odlanulo je hrvatskomu narodu u Istri, jer je vidio, da je ipak došao konac paševanju jedne kamoraške klike, koja se nije obazirala niti na pravicu niti na zakon, već je samo štitila i promicala interes svoje stranke. Tim veća je radost zaokupila naš svijet, kad je sama upravna komisija objavila, da će se u svom djelovanju držati strogo pune ravnopravnosti u Istri. To je ono, što su Hrvati uvijek tražili i što danas traže. Svakomu svoje, a što komu Bog da.

*

Uredovanje zemaljske uprave bilo je prije isključivo talijansko; sada je uvedeno pravedno načelo, da se sa svakim opći u jeziku njegova podneska ili govora, a u stvarima, koje se odnašaju na cijelu pokrajinu u oba zemaljska jezika. Da se to uzmogne provesti u redu, treba da bude imenovan dovoljan broj novih činovnika usposobljenih za uredovanje u hrvatskom jeziku, a medjutim treba tražiti i od dosadašnjih činovnika, da kroz odredjeno vrijeme steku jednako usposobljenje.

*

Narod je u Istri s veseljem čuo vijest o riješenju ono mnogobrojnih molbi za ustanovljenje škola, koje su molbe i dvadesetak godina ležale neriješene na zemaljskom odboru. Naravski, time nije još učinjeno sve, a da se škole takodjer otvore. Sada treba da pokrajinsko školsko vijeće proglasi ustanovljenje svih tih škola, pa da školske oblasti sile općine na gradnju ili pripravu potrebnih prostorija.

*

Poljodjelstvo, naročito njekoje grane istoga (stočarstvo, vinogradarstvo, voćarstvo, vrtlarstvo — već prama različnim krajevima) mogu najbolje uspijevati u Istri, ako ih vodi i promiče dobra uprava. Što će upravna komisija učiniti sa zemaljskim gospodarskim vijećem, to odvisi donekle i od vlade; ali potreba je očita, da se ta korporacija ponovi, pomladi, prene iz dosadašnje letargije, a da bude od koristi za zemlju.

Medjutim opstoji u Poreču zemaljski gospodarski zavod s kojim raspolaže sama upravna komisija. Treba samo postupati i s tim zavodom po proglašenom načelu ravnopravnosti, pa će biti dobro. Uopće svuda valja prekinuti sa prošlošću talijanskog ekskluzivizma, valja takodjer Hrvate i Slovence učiniti dionicima dobročinstva nove uprave, valja posvuda dati mjesta i njihovom jeziku, valja držati poučne tečaje i za njih kao i za Talijane.

Mi se u tom smjeru nadamo potpunom preporodu našega puka.

*

Jedan od važnijih pokrajinskih zavoda jest pogotovo: zemljišno vjeresijski zavod za markgrofiju Istru u Poreču (Istituto di credito fondiario). Ostavimo rekriminacije iz prošlosti i gledajmo u bolju budućnost. A da do nje dodjemo treba i kod tog zavoda provesti posvemašnju ravnopravnost. Upravna je komisija do sada ostavila u miru prijašnje, isključivo talijansko ravnateljstvo; dapače čujemo, da je imenovala ravnateljem g. dra Innocenta Chersich, bivšeg asesora. Zašto je to učinila to će uprava najbolje znati, ali mi se nadamo, da to neće značiti petrifikaciju talijanstva u kreditnom zavodu, već da će se i tu probiti led, kao i drugdje. Hrvatski ljudi moraju doći i tu na upravu, hrvatski jezik mora prodrijeti i kod tog zavoda toli u uredovanju, koli na založnicama.

*

Mi bi preporučili upravnoj komisiji u Poreču još nješto. Mnoge radnje u zemlji, osobito cestogradnje ostale su ili nedovršene ili niti nepočete uslijed ratnih prilika. Eto n. pr. glasovite ceste iz Lupoglave u Lanišće, o kojoj se radilo već barem 50 godina, a potrebna je kao Božje sunce. A ima ih više važnih po svoj pokrajini za koje je već sve pripravno, samo ih treba graditi.

Nebi li upravna komisija mogla uzeti stvar u ruke i pitati, da se gradnja provede putem ratnih zarobljenika? Držimo da će vojna uprava rado pristati na takvo traženje, pošto su njeke ceste, pa baš ona gore spomenuta ili ona iz Pazina preko Gologorice u Plomin i druge, od velike važnosti za promet.

Razne Vijesti.

Pametna zabrana. Kotarsko poglavarstvo u češkoj Dobriši izdalo je proglas, kojim zabranjuje omladini obojeg spola do 16. godine, da se zadržava na ulici poslije sedam sati na večer. Pametno i nasljedovanja vrijedno!

Nove bugarske poštanske marke. Bugarska vlada zaključila je izdati na spomen svjetskoga rata nove poštanske marke.

Rumunjska vojna misija na putu u Petrograd. U Petrogradu očekuju rumunjsku vojnu misiju iz Bukarešta, kojoj je zadaća ishoditi od ruske vlade dozvolu za prijevoz municije za rumunjsku vojsku, koja se nalazi u Vladivostoku. Municija vrijedi oko 70 milijuna franaka. Sva je prilika, da će se ruska vlada tomu usprotiviti jer drži kao neisključeno, da bi se ista municija mogla uporabiti protiv ruske vojske.

Opsadno stanje u Grčkoj. List „Kairi“ javlja da je grčka vlada navodno odlučila proglasiti opsadno stanje, te da će kod glasovanja u zbornici o novim izjavama, što će ih dati o zaposjednuću utvrde Rupel, metnuti pitanje povjerenja. Listovi Venizelosove stranke oštro napadaju Skuludisa, te mu spočitavaju, da se namjerava u času, kad mu se to bude zgodno činilo, postaviti na stranu centralnih vlasti protiv entente.

Velika ostavština. U jednoj od zadnjih bitaka kod Verduna pao je neki Ernest Heame, bogati veleposjednik, koji je čitav svoj imetak ostavio Pasteuerovom zavodu u Parizu i nekojim drugim humanitarnim institucijama. Imetak se računa na više milijuna franaka.

Zavjera protiv egipatskog sultana. Istragom se je ispostavilo, da su bili Skamseldin i Helbavi upleteni kao glavni krivci u uroti u svrhu umorenja egipatskoga sultana. Sud ih je osudio na smrt.

Izvoz sladora iz Argentine zabranjen. Iz Buenos-Ayresa javljaju, da je onamošnja vlada zabranila izvoz sladora.

Ured za zaštitu djece općine Pula javlja tužnu vijest, da je dne 5. t. mj. preminula njegova dobročiniteljica

Dominika ud. Medelin rodj. Pavan

providjena svetim sakramentima. Sprovod će krenuti iz kuće žalosti (ulica Sergija br. 81) u 6 i pol sati poslije podne.

Moli se, da pučanstvo počasti blagotvornu pokojnicu prisustvujući kod sprovoda u što većem broju.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

(Nastavak).

— Gdje ste zimovali?

— Da vidiš, samo tri sam zime zimovao u planini na jednom mjestu; a da bih svaku zimu kod svoga pobratima, nije moglo biti; nego preskači čas u Bosnu, čas na našu stranu, pa opet preko Une k onom, u koga uhvati vjeru.

— Je li vjera uvijek tvrda bila?

— U naših ljudi jest, u nevjernika nije. Naš će poginuti a izdati ne će: Nevjernik će izdati ma i bez nužde, ta od obijesti, ta od pizme, ta za novac, hoće, gospodine.

— A meni kažu, da je i nevjernik, kad uhvati stojnu vjeru, — ama desni čo'ek?

— Aja, gospodine, mani, — u nevjernika vjerovanja nema. Evo ću ti kazati samo za neke zgode.

Vidite mi lijevu ruku, zgrčenu više pregibi: prešikalo zrno samu kost. A nije mu valjao posao, nekrstu. Ja došao s drugom na vjeru, istom nešto založio, a pred kućom puče puška i sruši se drug moj. Potečem, a već se mrak uhvatio, pa da ću preko plota, a krajiš s pašnjače zapne u onom malu za kolac. Moj prijatelj, baš domaćin, kremenjačom pras i prekrha mi kost. Nu ja nekako otrgnem kajiš, preskočim plot pa ponesem voćarom, ali drugi „komšija“ čučnuo, pa taman da će naperiti malu u prsi. Srećom ja brži, pa ga handžarom dohvatim po vezu, a on na ledja i ja preko njega pa u grm. E onda sam obležao logom, a ležeći jesam se zatekao, dignem li se, da se nikom ne ću moliti, neka me osveti; ne ustanem li, drugi bi me osvetili. Srećom ozdravim, pa sam vraćao milo za drago i sam i s mojom družinom.

A drugi put bilo i gore nevjere. Uhvatim vjeru i dodjem sa još dva druga k nevjerniku na večeru. Prikričim drugovima, neka se čuvaju pića, jer kad čo'eka uzme vino, nije svoj. Ljudi, umorni pa srknuli nešto više rakije, a nevjernik šćorlao, da i ja pij. Al' nije meni do pića, čuvam se, e bojim se, gospodine.

Kad u neke, a on se tobož naljuti, što ne ću da pijem. Htjede samo da zametne kavgu, pa mi okrdaši Boga, a ja njemu zelenoga sveca. On da će za kremen, trgnem i ja, i srušim ga. Ali on ranjen skoči na noge, pa ponese da će iz druge, a ja brže bolje nožem po ruci, pa u trbuh i pridubim ga uz vrata. Ni zijevnuo nije, van samo mu pobijeljele oči rdji, gadu.

Treba li mi reći, da je Lazo pripovijedajući i čašu po čašu dobra dalmatinca praznio. Ta pop Mojo i vrsna poša znadu, što treba čo'eku, kad hoćeš da bude oran i razgovoran.

— Opet me jedanput pozvao, dovabio nekrst — nastavi Lazo — pa ćemo nas dvojica š njim i s bratom mu večerati. Kad dovečerali i nekrst se rakije posrkao, sve u šali tobož izvadi nož i stane ga vrtljukati oko moga lijevog oka. Jami, Mehmede, reći ću ja i otkrenem glavu. Šalim se, reče on, da vidim, je si li plašiv. Ma nijesam baš — otpovrnem — nego čuješ, ostavi nož ne ima šale u golu nožu. Al on opet isto. Gladim ja kuburu po kapici i sve hvatam oči drugu svome, da vidim, pazi li na brata komšijina. Ovaj je moj, sam u sebi šapućem — samo ako me ne preteče brat mu, ali bi mogla hitroruka kuja sasuti brzo u me, ne preteče li ga moj drug. Sve pogledam ružnog pritvoricu, pa se tiho Bogu spominjem i u sebi mislim: e nevjero, stati će te skupo. Kad uzelo Ture jače pribadati i očima sijevati, nije više bilo do čekanja: za otponac pa tres; al još prije moje planula mala poštenoga druga moga, i smirismo, a ma što bi dlanom o dlan, dva brata — nečovjeka.

— Pa onda?

— Šta bi onda? Put pod noge pa u grmove.

— A jesi li koliko nevjernika srušio baš svojim rukom?

— Bogme, jesam, gospodine. Kad se onako po noći zamislim, deset jedanaest ih svrstam što bih reći mogao, da ih je moja cijev prepjevala na onaj svijet, dženet, kako li kažu. U samu Grahovu poginulo ih je šest — eno ih kod čardaka ukopanih — pod Lijevnom je poginuo jedan; u Crvljivici preko Unca k Petrovcu dva a u Crnoj Gori za Glamočem dva.

Pa kad sam kašnje došao pod naš sud, najžalije mi je bilo, što su me krivili za turske glave. Nijesam htio, nijesam mogao, ni odgovarati. Kakova bi to, ako Boga znate, — bila careva pravica, pitao sam „alvitora“, da ja budem kriv za tursku misiraču.

— A kako je bilo s našima, je li palo krvi i od tvoje ruke, pravo kaži, Lazo?

— Vjere mi, nije, gospodine, izim da je gdje došlo baš do krajnje, da nijesi mogao drugačije iznijeti glave, a i onda se je, van da bi u tjesnacu, hvatalo olovo nogu.

— Pa je li ti žao bilo ubiti svoga čo'eka?

— Boga mi jest, gospodine, i te kako; al kad se mora braniti . . . .

Nijesmo mi za moga glavarstva gotovo nikad udarili na naše. Što je trebalo družini, da[...]vali, slali, donosili su ljudi dobre volje: i vina i kruha i mesa pa i duhana i kave. A čobani jedva bi dočekali, kad bismo se mi gdje navratili u poštenu kuću, jer bi onda i oni s nama slatko založili ovnetine i rado pekli krumpijera da bolje prismočimo puste naše „base“. Oružja i opanaka i druge potrebe negdje kupi[...] a negdje dobi drage volje. Ma vjerujte još ću ti jednom reći, da ja nijesam dao ni družini paliti puške na krštena čo'eka osim pre[...] prijeke potrebe. Ako li bi amo prešla turska četa, da naše robi, mi smo je znali dočekati [...] krvave glave pretjerati, a naše smo i ljude i sta[...]nove svagda branili.

Kad je ono pokojni kapetan Mate D. ovdj[...] služio, pa naše ljude, a za svaku malu batina tidao, ja sam ga začekao i ljuto mu prikričao, da tog[...] više ne čini, ako mu je drag život i carsko zlato. Pa nije više onako goropadio. A eno vam živi[...] svjedoka u Zrmanji dosta: kad se je gradil[...] nova ova cesta niz klanac zrmanjski, nosio [...] natporučnik Stanić od štopa 30.000 for. Pratil[...] ga četiri šerežana, pa okrenula prema Grab[...] prečacem. Uto bane cestom Stanić, a moji jed[...]nim praskom sruše sva tri konja pod kolima. Skoči časnik, da će za pušku, a ja preda nj, [...] mu lijepo kažem: „Ne boj se, gospodine, vjer[...] ti je, sadji pa nosi carski novac, kamo ti [...] godj drago“.

(Nastavit će se).

Godina II. — Broj 329.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 8. lipnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici 24.

Sve ruske navale krvavo suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 7. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Napadnute vrlo nadmoćnim silama bile su naše bojne sile, koje se bore u Voliniji na gornjoj Putilovki, potegnjene na prostor kod Lucka. Potez se je izvršio, a da nam nije neprijatelj mnogo smetao. Na svim su ostalim mjestima čitave sjeveroistočne fronte bili Rusi krvavo suzbijeni, kako na sjeverozapadu od Rafalovke, tako na donjem Stiru, kod Bereščanja, na potoku Kormin, kod Sapanova, na gornjoj Stripi, kod Jaslovjeca, na Dnjestru i na Besarabijskoj granici. Na sjeverozapadu je od Tarnopola suzbila naša divizija na jednom mjestu dvije, na drugom sedam navala. Vrlo teške je gubitke pretrpio neprijatelj i u kraju blizu Okne i Dobrovnouca, gdje su bile njegove navalne kolone po više puta suzbijene u ogorčenim bojevima na bodove.

Talijansko bojište.

Jugozapadno su od Asiaga nastavile naše čete svoje navale kod Cesune, te su osvojile Busibolo.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno mirno.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 7. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Da proširimo uspjeh, što smo izvojštili 2. o. m. na visovima jugoistočno od Yperna, napali smo engleske položaje kod Hoggea, te smo osvojili dio sela, što ga je neprijatelj još držao, kao što i bližnje jarke na zapadu i na jugu od njega. Time se nalaze u našem posjedu ukupne visočine na jugoistoku i na istoku od Yperna u prostoru od preko tri kilometra. Engleski su krvavi gubici teški.

Na zapadnoj su obali Moze poduzele jake francuske sile triput opetovane navale protiv naših redova na visu Caurrettes; neprijatelj je bio suzbijen; položaj se nalazi bez prekida u našim rukama.

Na lijevoj se obali Moze nalazi tvrdjava Vaux sa svim svojim dijelovima od sinoć u našim rukama. Zapravo je bila tvrdjava osvojena već 2. o. mj., ali je dosad obavješćenje izostalo, jer su se u podzemnim rovovima, u koje nijesmo mogli prodrti, nalazili ostaci francuske posade, koji su se sada predali. Time je zarobljeno, uključivo s onima, koje smo jučer uhvatili kod uzaludnih pripomoćnih pokušaja, preko 700 neranjenih zarobljenika, a zaplijenjen je velik broj topova, strojnih pušaka i bacala mina. I bojevi za strmine na jednoj i na drugoj strani tvrdjave i za visočine na jugozapadu od sela Damloup dovršeni su pobjedonosno. Bili su suzbijeni s najtežim gubicima za neprijatelja svi njegovi protunapadaji kroz posljednje dane, koje su poduzeli, da odvrate od sebe pad tvrdjave.

Car je podijelio poručniku Rackovu, koji je s prvom satnijom paderbornske infaterijske pukovnije uzeo na juriš oklopljenu tvrdjavu Vaux, red Pour le merite.

Istočno i balkansko bojište.

Položaj je kod njemačkih četa nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 7. (D. u.). Izvješće glavnog stana od 5. lipnja:

Macedonsko bojište.

Nema nikakvog osobitog važnog dogodjaja. Operacije su se ograničile na neznatne okršaje izmedju ophodnja i od časa do časa na topovsko pucanje.

3. je lipnja rastjeralo naše topništvo dvije neprijateljske satnije sjeverno od sela Popovo, na istoku od Dojranskog jezera, te ih je prisililo na hitri povratak. Neprijateljska su ljetala bacala bez uspjeha bombe na grad Dojran i dva sela.

Naša je ophodnja zarobila kod Dojranskog jezera francusku ophodnju. Neprijatelj se služi u posljednje vrijeme ophodnjama, koje nose grčke ili turske uniforme.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 7. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Na Eufratu smo zaplijenili 3 velike jedrenjače krcate živeža, koje su bile odredjene za neprijatelja. Ruske bojne sile, koje su bile krenule 3. lipnja proti Kaar-Širinu i Chanikinu, napale su u trim kolonama naše pomaknute položaje kod Chanikina i kušali su da ih opkole; ali su bile napadnute s boka, natjerane u bijeg i progonjene. Neprijateljski se gubici procijenjuju na 800 ljudi mrtvih i 57 zarobljenika.

Kaukasko bojište.

Na desnom je krilu položaj nepromijenjen. Neprijateljski je napadaj protiv brežuljka na sjeveru od Baškõja bio suzbijen s neprijateljskim gubicima. Na centrumu su nastavile naše čete sa uspjehom ofenzivu, koja se je od prekjučer protegla i na desno krilo centruma. Neprijatelj je bio suzbijen navalom na bodove u širini od 14 km, te je bio protjeran još 8 km prama istoku, pretrpjevši kod toga preko 1000 ljudi gubitka. Da zapriječi uzmak svojeg lijevog krila uložio je neprijatelj tvrdokorni otpor i kušao je od časa do časa navale, koje su mu se sve kolike izjalovile i koje su se svršile tako da su naše čete zaposjele položaje, koji vladaju nad tim brežuljcima. Zaplijenili smo 2 brzometna topa, municijski voz, svu silu taneta, strojnu pušku i drugog materijala. Taka se ofenziva, koju smo poduzeli na frontalnoj širini od 50 km, razvija povoljno za nas usprkos nevremena. Na lijevoj su obali bili uspješno suzbijeni neprijateljski napadaji.

BRZOJAVI.

Rat.

Ruska ofenziva.

„Grazer Tagblatt" prima od svoga dopisnika 6. t. mj. (Odobr. od voj. tisk. ureda).

Velika bitka na našoj istočnoj fronti postala je žešća. Na fronti od 350 km nastavili su Rusi svoje napadaje sa nesmanjenom žestinom. Samo se po sebi razumije, da ima svaka velika ofenziva u početku mjestimični uspjeh i prvi jaki udarac Rusa kod Okne na Dnjestru postigao je samo mjestni uspjeh. Tu, gdje je topovska priprava Rusa bila osobito temeljita, razrušili su oni naše položaje, raskinuli žične zapriieke te su nakon strašnih krvavih gubitaka prodrli u prve naše linije. Tamošnje su čete primile zapovijed, da se pomaknu u drugi položaj, 5 km prama jugu. Napustismo 16 starih, čvrsto ukopanih topova, kojih nijesmo mogli spasiti.

Protunavalom naših četa zaposjeli smo opeta važne položaje kod Czarny Potoka.

U području Jaslowiec, gdje se fronta Strype priključuje Dnjestru, je neprijatelj isto napao naše položaje. Na mnogim je mjestima došlo do boja na nož. Naše su čete odbile neprijatelja i održale svoje položaje.

Zapadno Trembovle zastale su neprijateljske navale već u našoj zatvornoj vatri.

Zapadno i sjeverozapadno Tarnopola bijesnio je cijeli dan žestoki boj. Bojna je sreća bila nestalna, na mnogim su mjestima Rusi zauzeli manje dijelove naših položaja, ali brza naša protunavala potpunoma ih je suzbila. Rezultat jučerašnjih bojeva u tom odsjeku bio je taj, da smo pobjedonosno održali sve naše položaje.

Bečki pučki ustaše borili su se kod Sapanova izvanredno hrabro.

Karakteristično je u tim bojevima, da su se Rusi topovskom vatrom temeljito pripravili na navale. Najteži posao vrši ali njihova pješadija, koja hrabro juriša na naše položaje. Čini se, da imadu jake i obilne pričuve, ali ljudima ne štede. Na mnogim su mjestima deset do dvanaest puta navaljivali u dubokim vrstama.

Bitka će još dugo trajati, prije nego li Rusi istroše svoje pričuve i vojni materijal. Neprijateljski gubici su izvanredno teški. U mnogim je odsjecima posmicala naša artilerija čitave mase.

Bitka traje jednakom žestinom dalje. Osobito se žestoki bojevi biju u Voliniji medju Olykom i Mlinovom.

Rusija sakupila dva milijuna pješadije.

Budimpešta, 6. Vojnički stručnjak „Pester Lloyda" piše o ruskim navalama: Navale su se protezale na frontu od 400 km. Uzme li se, da se u svrhu izvedenja operacija sakupljene ruske sile sastoje od poprečno pet linija, može se računati, da se sakupljene vojne sile sastoje od najmanje 2 milijuna pješadije.

Solun.

London, 7. (D. u.) „Times" javlja iz Atene: Vijest, da su alijirci zaposjeli javne zgrade u Solunu i da su proglasili nad gradom opsadno stanje, pobudila je u Ateni veliku uzbudjenost. Ministarstvo je odredilo daga vijećanja, te je zaključilo, da će ostaviti na njihovom mjestu oblasti, koje je Sarrail skinuo, koje da će istodobno prosvjedovati.

Austro-ugarsko topništvo u Mezopotamiji.

Bukarešt, 6. „Indipendance Roumanie" javlja, da je turskim uspjesima u Maloj Aziji mnogo pripomoglo austro-ugarsko i njemačko topništvo. Dostatna je pomoć došla ne samo u Malu Aziju već i u Bagdad.

Tobožnje putovanje kralja Petra u Solun.

Kopenhagen, 6. „Ruskoje Slovo" javlja iz Atene, da je kralj Petar izjavio u audijenciji, koju je dozvolio ruskim novinarima, e je tvrdo odlučio, da početkom operacija na bugarsko-grčkoj fronti podje na frontu svoje vojske. Kraljeva okolica već čini priprave za putovanje u Solun.

Kičener.

London, 7. (D. u.). Službeno. Kičener je putovao uslijed carevog poziva i po nalogu svoje vlade u Rusiju, da može raspravljati o važnim vojničkim i financijalnim pitanjima. Kičener je imao sobom osobno dodijeljeni mu štop, činovnika izvanjskog ministarstva i dva zastupnika municijskog ministarstva.

Grčka blokirana.

Bern, 7. (D. u.) Milanski „Secolo" javlja iz Soluna:

„Četvorni je sporazum proglasio jučer blokadu na engleskim obalama".

Bitka pred danskom obalom.

Engleski gubici na nepotonulim brodovima.

London, 7. (D. u.) Gubici na nepotonulim brodovima, koji su sudjelovali u bitci pred Skager-Rakom iznašaju 161 mrtvoga, 137 ranjenih i 5 nestalih.

Njemački car svojoj mornarici iza pobjede.

Wilhelmshafen, 7. (D. u.). Njemački je car održao govor odaslanicima svih brodova, koji su se borili u bitci pred Skager-Rakom, te je kazao: Po dugom, uzaludnom čekanju, nakon što smo na kopnu potukli jednoga neprijatelja za drugim, i nakon što se je mnogo predloga izmislilo, kako da se neprijatelja primami, silna je engleska mornarica napokon došla, ona, koja je kroz 100 dugih godina svezala bila čitavi svijet okovima nasiljstva. Njemačka ju je mornarica izazvala na bitku i porazila ju je. Prvi joj je snažni udarac zadan. Ispao je Englezima vladalački vijenac, što su ga nad svijetom imali. Vi ste započeli novo poglavlje svjetske povjesnice. Njemačka je mornarica bila u stanju, da porazi nadmoćnu englesku mornaricu! Upravo u danima, kad neprijatelj pred Verdunom počinje pomalo da malakše, kad saveznici progananju Talijane od brijega do brijega i tjeraju ih sve to dalje natrag, izvršili ste i vi sjajno veliko djelo. Sve je svijet očekivao, ali pobjede njemačke mornarice nad engleskom nikada ne!! Početak je učinjen. Neprijatelju će strava obuzeti kosti.

Car je potom zahvalio momčadi duboko ganutim srcem, kao vrhovni vojskovodja, kao zastupnik domovine i u njezino ime, te kao zastupnik i u ime vojske, te je završio: „Što ste vi izvršili, izvršeno je za našu domovinu, da joj bude kroz svu budućnost otvoren put na svim morima za njezin rad, za njezinu djelatnost. Naša draga, ljubljena domovina neka živi! Hurra!"

Austro-Ugarska.

Madjarski sabor sastao se.

Budimpešta, (D. u.) Madjarski se je sabor sastao.

Karol Kramarž osudjen na smrt.

„Vossische Zeitung" javlja iz Beča: Svršio je u decembru prošle godine započeti veleizdajnički proces protiv prijašnjih češkh zastupnika Dr. Karola Kramarža i Dr. Vjekoslava Rašnia te dviju suoptuženika. Sva su četvorica bila osudjena na smrt: Kramarž i Rašin radi veleizdaje, Zamasol i tajnik uredništva „Narodnih listova", Červinka, radi spijonaže.

Zastupnik Grafenauer osudjen.

Celovac, 6. Slovenski, katolički zastupnik u carevinskom vijeću i zemaljskom saboru, Fran Grafenauer, veleposjednik i orguljar u Hermagori, bijaše osudjen osudom vojnog zapovjedništva na 5 godina teške, pooštrene tamnice radi smetanja javnoga mira u smislu § 65, a) i b) k. zak. Osuda bijaše od pristojnog zapovjednika potvrdjena te je time postala pravomoćnom.

Njemačka.

Iz njemačkog reichstaga.

Berlin, 7. (D. u.) Reichstag je prihvatio u svim trim čitanjima ratne zajmove od 12 milijarda.

Balkan.

Opsadno stanje u Grčkoj?

Petrograd, 7. (D. u.) Petrogradska agencija javlja iz Pireja: Grčka vlada namjerava proglasiti opsadno stanje nad čitavom Grčkom i dati uapsiti Venizelosa i najuplivnije njegove političke pristaše.

Ententa.

Sudbina Italije kao velevlasti.

Lugano, 6. Vojnički suradnik „Corriere della sera" misli, da će bitka u gornjoj Italiji odlučiti o sudbini Italije kao velevlasti. Bitke Austrijca i Ugra postaju sve žešće te se mora računati time, da će bitka trajati više sedmica, sve dok saveznici ne pošalju Italiji pomoć, koju ona treba.

Dogodjaji na moru.

London, 7. (D. u.) Lloydov ured javlja iz Licate: Neprijateljska je podmornica potopila 3 jedrenjače, koje su išle u Francusku krcate sumporom.

London, 7. (D. u.) Pred ušćem rijeke Themse je potonuo norveški parobrod „Sigrunone". Sva se je posada osim kuhara spasila.

Neutralne države.

Yuangšikaj umro.

Peking, 7. (D. u.). Reuter. Yuangšikaj je umro od uremije. Predsjedništvo je privremeno preuzeo Yuenahang.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 4. Službeni izvještaj od 3. lipnja:

Zapadna fronta.

Neprijateljsko je topništvo opstreljavalo varoš Šlok, mostobran kod Uexküll-a, položaje kod Dvinskoga, kao što i kraj na sjeveroistoku od sela Krevo.

1. lipnja poduzeo je neprijatelj o 10 sati na veče ofenzivu protiv sreza južno od mjesta Bogusca, na sjeveru od sela Krevo. Bio je suzbijen.

Kaukaska fronta.

U pravcu prama Diar-Bekiru, u dolini Bingolsua, suzbile su naše čete s uspjehom tursku ofenzivu. Neprijatelj se je povukao iza neuspjele bitke kod Ravanduza, koja je potrajala čitava dana, u položaje, koje je bio prije pripravio na zapadu od Ravanduza.

Francuska.

Paris, 5. Službeni izvještaj od 5. lipnja u 3 sata popodne:

Istočno od Moze nastavili su Nijemci sinoć i kroz noć svoje napadaje protiv francuskih položaja u okolici Vaux-Damloup. Svi su im se napadaji izjalovili. Kroz noć je došlo do ogorčenih bojeva izmedju posade tvrdje Damloupa i njemačkih odijeljenja, koja su kušala da prodru unutra upotrebom vrelih tekućina. Uza sve to što su upotrebljavali na veliko ovo sredstvo, zapriječili su Francuzi svako neprijateljsko napredovanje. Na lijevoj obali Moze pucnjava na prekide. U Vogezima osvojili su Nijemci iznenadnom navalom tri komada jarka na zapadu Garspacha. Protunavalom smo sve te jarke opet zauzeli.

U 11 sati popodne: Na fronti sjeverno od Verduna spriječavalo je operacije nevrijeme. Javlja se o malenim pješačkim bojevima. Kroz dan potrajalo je topovsko pucanje prilično žestinom u kraju od Vauxa do Damloupa i kod tvrdje Vaux, gdje je položaj ostao nepromijenjen. Na lijevoj obali Moze topovski bojevi na prekide.

Domaće Vijesti.

Zaključak školske godine na srednjim školama. Uslijed odredbe ministarstva za bogoštovje i nastavu, imade se na svim srednjim školama, djevojačkim licejima, muškim i ženskim učiteljištima kao i na trgovačkim i nautičkim školama zaključiti predavanje i izdati svjedočbe jur 28. srpnja. Na pučkim školama ostaje za sada u kreposti zaključak školske godine normalni rok, što se takodjer odnaša i na eventualni oprost od polaska škole.

Iz Banovine.

Madžarske škole u Osijeku. Osječki list „Drau" javlja, da će se otvoriti u budućoj školskoj godini 1906.—1917. u Osijeku osmi razred više pučke škole. Obzirom na veliki broj polaznika, osnovat će se u prvom razredu i paralelni razred.

Izložba ratnih slika. Ovih dana vratio se je hrvatski slikar prof. Ivečović iz sjevernoga glavnoga stana, gdje mu je bilo obećano, da će ratne slike biti izložene u Zagrebu. Od hrvatskih slikara sudjelovati će kod te izložbe Iveković i Frangeš sa lijepim brojem slika i kipova.

Iz Dalmacije.

Tenor Škrivanić. Iz Omiša pišu „Novinama": Ovih se je dana vratio u svoje rodno mjesto mladi naš hrvatski umjetnik, operni tenorista, g. Ivo Škrivanić. Prije malo dana je bio u Budimpešti, gdje je za pokušaj pjevao u kraljevskoj operi. Na probi je bio i sam direktor dr. Aurel Kern, grof Banti i mnogo drugih odličnika. Proba je izvrsno uspjela, te se nadamo, da će naš mladi umjetnik biti angažovan. Mi mu srdačno čestitamo, da proslavi hrvatsko ime i u tudjem svijetu.

Pokrajinske vijesti.

Zemaljska upravna komisija se je nastanila u Poreču i tamo djeluje. Mjesni njemački list „Polaer Tagblatt“ imao je pred nekoliko dana niz članaka (u podlistku) da se u buduće moraju usredotočiti ovdje u Puli sve glavne oblasti Istre, kao okružni sud, trgovačka komora, zemaljski odbor i t. d. Mi se slažemo s njemačkim listom u načelu; ali kao prvi korak na tom putu moralo bi se dogoditi glede zemaljske uprave ono, što se je dogodilo glede okružnoga suda i trgovačke komore, koji su medjutim de facto maknuti iz Rovinja. Takodjer zemaljska upravna komisija sa svim uredima i zavodima morala bi se medjutim premjestiti iz Poreča, gdje je radi nezgodnog položaja i loših komunikacija jako priječena u poslovanju, osobito u općenju sa strankama i mjestima širom Istre, a da i ne spominjemo nesretni porečki ambijenat, koji je i u prošlosti mnogo toga skrivio u istarskim političkim nezgodama. Ako su namjesništvo i zemaljski sud i trgovačko-pomorski sud iz Trsta našli mjesta u Voloskom-Opatiji, ako su rovinjske oblasti savile svoje gnjezdo u Pazinu, i to na opće zadovoljstvo, neće biti teško smjestiti tu ili tamo takodjer zemaljsku upravu.

*

Poznata je historija glede prenosa okružnog suda iz Rovinja u Pulu: vlada je tražila potrebitu izjavu zemaljskog sabora, ako se ne varamo, već od god. 1893., ali talijanska većina nije htjela da se ta izjava dade. I okružni je sud ostao u Rovinju.

Sad je namjesto sabora i zemaljskog odbora upravna komisija, koja može dati onu izjavu i prenos se dade odmah provesti. Naravski, vladi će biti najbolje poznato, koji bi kotarski sudovi imali doći pod Pulu, a koji ostati u sklopu starog okružnog sudišta u Pazinu. Pula, Rovinj, Vodnjan, Lošinj, Cres, Krk — to spada naravski k Puli, dočim Pazin, Labin, Buzet, Motovun i Poreč imaju svoje prirodno središte u Pazinu. Što je ostalih sudbenih kotara u Istri ti spadaju — Kopar, Piran, Podgrad, Volosko — ili bi morali biti podvrženi — Buje — zemaljskomu sudištu u Trstu, ako se možda nebi inače odlučilo glede Voloskoga zajedno sa Podgradom i eventualno Labinom i Krkom.

Jedno mora obvaljati: da se reorganizacija provede čim prije, a da nas mirno doba ne nadje opet pri starom trvenju.

*

Zemaljska upravna komisija morala bi čim prije imenovati zakoniti broj izaslanika za kotarska školska vijeća i za kotarske cestovne odbore. Pokojni zemaljski odbor nije znao nikad pravedno postupati na tom polju: imenovao je uvijek samo talijanske najžešće strančare čak i u najčišćim hrvatskim kotarima. I zato je zapinjao prečesto rad tih korporacija.

Sad je prilika, da se i tome doskoči, da se u svakom kotaru imenuju pripadnici jedne i druge narodnosti prama broju dotičnog pučanstva.

*

Proti zemaljskom odboru Istre govorilo se je i pisalo mnogo i oštro radi njegovog nerada i nemara za sudbinu istarskog evakuiranog pučanstva. Mi se nadamo, da se to neće moći opetovati i proti zemaljskoj upravnoj komisiji, a to tim više što je na čelu iste čovjek, g. dvorski savjetnik Lasciac, koji je do svog dolaska u Poreč bio u Beču baš upravitelj ureda pripomoćnog odbora za bjegunce s juga i nadzornik logora u Wagni kod Leibnitz-a te su mu najbolje znane i potrebe i želje evakuiranih Istrana.

*

Jedno od najvažnijih pitanja, štono čekaju na svoje riješenje, jest pitanje pokrajinske bolnice u Istri. Odnošaji u Puli onemogućili su daljnji opstanak i svakako potrebito raširenje bolnice u našem gradu. A s druge strane očite su poteškoće pri riješavanju tog pitanja, kad se zna, da Istra nema samo jednog središta, već tri takva: Pulu, Trst i Rijeku. Ili se kod riješavanja mora imati obzir na tu okolnost, ili se, izlučujuć eventualnost Trsta i Rijeke, mora ustanoviti jedan veći zavod negdje na glavnoj središnjoj točki, kakva bi bila n. pr. Pazin te nekoliko podružnica u raznim stranama pokrajine (Volosko, Kopar), a za Pulu prepustiti stvar vojnoj i općinskoj upravi, da je u sporazumu čim zgodnije riješe.

Razne Vijesti.

Tko vodi naše operacije na talijanskoj fronti? Stan ratne štampe javlja: U inozemnim, a naročito švedskim novinama ponovno se javljaju vijesti, da ofenzivu u južnom tirolu vodi general Mackensen. Širenje ovakvih vijesti sigurno ima svrhu, da prikaže, kako Talijane ne bi mogla suzbiti naša vojska bez njemačke pomoći. Dakle se javlja novi oblik zavaravanja javnoga mišljenja u inozemstvu, kojim bi htjeli Talijani da svoje saveznike prinude, da im aktivno pomognu. Bez obzira na to, da ofenziva u gornjoj Italiji ne može biti suzbijena, moramo Talijane upozoriti na to, da se i na južnozapadnom bojištu ne nalaze ni njemačke čete ni vojskovodje. Mackensen ima sada kao i prije vrhovno zapovjedništvo na Balkanu. Naše operacije protiv Italije vodi već od početka neprekidno nadvojvoda Eugen, a u vrhovnom zapovjedničtvu, nakon čudesnih uspjeha defenzive u prvoj godini rata, početkom sadašnje ofenzive nije ništa promijenjeno. Ako Talijani nastoje da lažima dobave pomoćnu vojsku od svojih saveznika, onda bi barem trebali tako lagati, da im se vjeruje, jer je opće poznato, tko zapovijeda na južnozapadnoj fronti.

Novi parobrod „Franjo Josip I.“ Dne 3. t. mj. bio je u Ostrogonu kršten i spušten u vodu novi parobrod Dunavskog parobrodarskog društva „Franjo Josip I.“ U veče je brod krenuo za Lom-Palanku, dok je slijedećeg dana na večer stigao u Beograd. Parobrod je dug 78 metara, širok sa točkovima od 17.5 metara, može da primi 2000 (dvije hiljade) osoba, od kojih 300 dolazi na I. i II. razred. Odredjen je da saobraća na pruzi: Budimpešta—Galac, i nadmašiti će svojom brzinom sve parobrode na Dunavu, jer njegove velike mašine — koje leže vodoravno i koso — na svojim indirektnim snagama, koje imaju 950 konjskih snaga, daju ovom kolosu u stajaćoj vodi brzinu od 20 kilometara u jednom satu. Ne treba istaknuti, da je parobrod veoma elegantan i snabdjeven svim konfortom. Ima 44 kabine, koje imaju veličinu malih soba sa potpunim posteljama i pisaćim stolovima.

Predavanje o Trstu i njegovoj budućnosti. Dne 29. pr. mj. predavao je u Gracu grof Viktor Attems, dvorski savjetnik i ravnatelj pomorske vlade u Trstu o gradu Trstu i njegovoj budućnosti. Predavanje bilo je vrlo dobro posjećeno, prihod ide u korist štajerskoga aprovizacijskog fonda i za sirote palih štajerskih vojnika.

Iznenadjenje kod potpisivanja ratnog zajma. Prigodom potpisivanja četvrtog ratnog zajma pozvao je kapetan 86. pješačke pukovnije povjerenu mu momčad, da se prijavi onaj, koji bi htio potpisati koliko ratnog zajma. Medju drugima istupio je i neki vojnik, prosti infanterist, koji je na kapetanov upit, koliko će potpisati ratnog zajma, odgovorio, da potpisuje jedan i pol milijuna kruna. Kod ove izjave ostali su svi iznenadjeni, a ponajviše sam kapetan, koji je ispitivanjem saznao, da je napomenuti vojnik bivši svinjogojac Josip Löriner, koji je tečajem sadanjeg rata zaslužio prodajom svinja upravo ogromnih svota.

Žalostan konac izdajice tršćanina. Preko Švicarske prispjela je u Trst vijest, da je u Italiji izveo samoubojstvo dobro poznati Carlo Banelli iz Trsta. Uzrok je bijeda i razočaranost nad talijanskim neuspjesima. Carlo Banelli bio je u Trstu svijestni i oduševljeni pristaša talijanaške stranke. Kao takav obnašao je čast gradskoga zastupnika. Bio je silno bogat. U Trstu je posjedovao svu silu kuća, a u okolini nekoliko velikih posjeda. Tik pred ratom počeo je sabirati mladiće i šiljao ih preko granice u talijanske Garibaldijeve čete. Tako je otpremio preko sto i petdeset mladića. Kad su svi bili preko granice, a sve na njegov vlastiti trošak, pošao je i on za njima. Doduše je ponio sa sobom novaca, ali mu ga skoro nestalo.

Talijanski časnik, austrijski veleizdajnik. Pred nedavno doveli su u Trident više zarobljenih talijanskih vojnika i nekoliko časnika. Kad su ih poredali, poviče neki talijanski vojnik spram naših časnika i stade prstom kazati na jednog zarobljenog talijanskog časnika. Bilo je jasno da se radi o austrijskom deserteru. I u istinu nesretnik je sam iskazao, da je odvjetnik iz južnog Tirola, i da je odmah u početku rata odmaglio preko granice. U isti čas postupalo se je proti njemu po prijekom sudu. To je dalo povoda odboru talijanaških veleizdajnika, koji se sklonuo u Milan, da zahtijeva od talijanske vlade nek poduzme shodne korake, da se spriječi strijeljanje veleizdajnika, kojih je u zadnjim bojevima dosta dopalo u ruke naših četa.

Bugarske čete pred Dramom. Prema jednoj vijesti „Corriere della Sera“, pojavile su se prve bugarske čete pred Dramom. Kod napredovanja sudjeluje 25.000 Bugara i jedan njemački ženijski bataljun. Čini se, te je isključeno, da je time započela bugarska ofenziva, dok je vjerojatnije, da je bugarsko vojno vodstvo poduzelo te korake u svrhu da predusretne istup ententinih četa i da si tako na vrijeme stvori strategično povoljniji položaj.

Daljne pobune u Irskoj. Iz Amsterdama javljaju, da je došlo kod Thurlesa do žestokih bojeva izmedju irskih ustaša i engleskih četa. Sinn Feinci razorili su na jednom mjestu željezničku prugu. Engleske čete, koje su došje da ih rastjeraju, bile su dočekane puščanom vatrom, našto su se buntovnici povukli na obližnje brijegove. Englezi su imali više mrtvih i ranjenih. Bojevi traju dalje.

Nesuglasice izmedju Rusije i drugih vlasti entente radi srpskog pitanja. Južno-rusinske novine donose vijest, da je došlo izmedju Rusije i drugih vlasti entente do ozbiljnijih nesuglasica i razlikosti u mnijenju radi srpskog pitanja. Rusija hoće naime da igra u balkanskoj politici usudnu ulogu i da zadrži pravo na zadnju riječ u balkanskom pitanju, a tomu se ententa protivi. To svoje mnijenje dala je Rusija razumjeti prigodom zadnjeg carevog posjeta u Odesi, u govoru, što ga je sam car držao sakupljenim dijelovima raspržene srpske vojske. Početak razlike u nazorima potječe od časa, kad su se ruske čete, odredjene najprije za Solun, iskrcale u Marsilji, što se je dogodilo uslijed odlučne izjave Francuske, da želi bezuvjetno i nadalje zadržati vrhovno zapovjedništvo u Solunu. To je rek bi, Rusiju ćutljivije ubolo, pa je dala sada bolje razumjeti svoje pravo stanovište.

Pobuna u srpskoj vojsci. Prema vijestima iz Sofije, bila bi ofenzivna osnova generala Sarraila sasma poremećena. Bugarske novine javljaju, da su se srpske čete pobunile i da su sva sredstva i nastojanja pukovnika Vasića, da ih prisili na posluh, ostala bezuspješna. Mnoge su srpske čete jedva čekale prigodu da se predadu. U prvom sukobu kod Dojrana predalo se je više manjih srpskih odjelenja, u engleskoj odori, bugarskim i njemačkim četama. Srpski vojnici uvjeravaju, da to čine jedino stoga, jer im je poznato dobro postupanje austro-ugarske vojske sa srpskim zarobljenicima i jer se nadaju, da će im tako biti omogućen povratak u domovinu.

Talijanska kolonija u Rumunjskoj protiv rata. Ovih dana držala je talijanska kolonija u Costanzi u Rumunjskoj, skupštinu, na kojoj su svi govornici konstatirali, da je cijeli talijanski narod, u kraljevini i izvan nje, protiv rata. Ta je protivnost pogotovo porasla iza zadnjih uspjeha austrijske vojske. Skupštinari su došli do zaključka, da je za Italiju skrajno vrijeme da se rastrijezni, opameti i odustane od ratovanja, od kojega samo štetuje.

Izjava Salandre u ministarskom vijeću. Čim se je ministarski predsjednik Salandra vratio iz glavnoga stana u Rim, sazvao je ministarsko vijeće, u svrhu da mu saopći rezultat svojih konferencija i da izvijesti o svojim dojmovima. Izmedju ostaloga izjavio je, da je uvjeren o važnosti položaja u južnom Tirolu, koji da se sveudilj poboljšava. O uspjehu talijanske defenzive ne dvoji, jer je duh četa vrlo dobar, municije ima u izobilju, a i opskrba je uredna. Pučanstvo je mirno i potpunoma samosvijesno, pa upravo žedja za talijanskom ofenzivom. — Koliko ima u svemu tomu istine, znati će naravski najbolje sam ministar Salandra. Da li u izjavi, da „pučanstvo žedja za talijanskom ofenzivom“, misli na ofenzivu talijanske vojske proti austrijskoj, ili pak na ofenzivu talijanskog pučanstva proti Salandri i kompaniji, o tome nije ništa rečeno.

Italija upravlja svoje oči onima, koji su odgovorni. „Giornale d' Italia“ ispovijeda, da Italija osjeća danas veliku i neposrednu opasnost austro-ugarske vojske. Udarac, što joj ga je zadala Austro-Ugarska, takve je naravi, da je bio kadar uzdrmati čitavu Italiju. Strašni bojevi na visoravni kod Vincenze odlučiti će o sudbini Italije. Italija vjeruje u konačnu pobjedu, pa stoga upravlja oči k onima, koji su odgovorni; ona ne će i ne smije popustiti. Pokažu li se talijanski vodje preslabi i nedorasli zadaći, dići će se čitava nacija, da u neodoljivom oduševljenju zametne takovu igru, koja se ne će nikada zaboraviti.

Svečanost u počast Rusima. U francuskom vojničkom taboru kod Mayla priredili su Francuzi veliku svečanost u počast ruskim četama, koje se nalaze u Francuskoj. Kod svečanosti izašli su ruski vojnici sasma moderno opremljeni i oboružani francuskim oružjem. Svečanosti prisustvovao je uz brojne članove francuske vlade i sam Poincare, koji je sred burnih aplausa izrekao govor u slavu francusko-ruskoga oružja. Ruske čete otputovat će do koji dan iz Mayla na francusku frontu.

Amerikanac na putu, da ispita raspoloženje za mir. Iz Washingtona javljaju, da je predsjednik Sjedinjenih država i opeta poslao svojega pouzdanika Housea na put u Evropu, sa zadaćom, da ispita raspoloženje zaraćenih država za mir. Pukovnik House imao bi poći najprije u London i Pariz, a onda u ostala središta zaraćenih država.

Glazba i živci, krmače. „Šleske novine“ donose slijedeći prikaz o djelovanju glazbe na krmaču, za koji jamče da odgovara istini: Posjednik Husum imao je krmaču, koja je bila za svoje četvero mladih prava maćuha, pa bi ih nemilosno od sebe odganjala, kad bi se mladi približili i htjeli sisati. Neki susjed stao Husuma nagovarati nek uzme harmoniku i neka zasvira po koju veselu koračnicu, kad se mladi približe krmači na sisanje. Husum je slušao savjet susjeda, pa je na svoje čudo opazio, da je krmača za svirke mirno slušala i pustila mlade sisati. Glazba mora da je na krmaču vrlo ugodno djelovala i ublažila njezino okrutno srce, jer je poslije pustila sisati i bez harmonike.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

(Nastavak).

— Da zašto im pobiste konje?

— E rad šta ih pobismo, pitaj onoga, čiji su bili, pa će ti već kazati. Hajde, gospodine, sretno i berićetno ti bilo. — I tako se rastadosmo.

— Ali, Lazo, govorilo se je, da si i naše ljude češće ustavljao?

— Ta jesam, da se napijemo ili da što naručim ili po što poručim u okolna sela; za napast nijesam. Nego „mirni“ gospodine činili su više puta vraga a na račun Lukin ili kašnje moj. Pravo vele: „iz mire tri vraga vire“. Skitnice okupi obnoć konje ili goveda u selu pa požderi, a kad za njima navri potjera, oni je zaplaši: bre izut ćeš opanke, znat ćeš ti, ko je Lazo, ili nekad, ko je Luka. Tako je na naše ime padao prijekor i grijeh. Pa i zato pitajte slobodno, nijesmo li mi kadgodj bi doznali za vražje stope mirnih, slali selu poruku, da to nije bila naša družina, i da ih od nas nikad ne će zaboljeti glava.

Negdje se je to vjerovalo, a negdje i nevjerovalo, ali ovako je bilo. A koliko sam puta doznao za djavolsko pletivo tobož „mirnih“, pa im poručio, neka vrate, što su odagnali, jer će im drugčije suditi kosovica. I to je dosta puta pomoglo, a kadšto smo nalazili u gori kradena blaga, pa sam znao upriličiti, da po nj dodje, čiji je, bez milošte i bez muštuluka. Eno, kad je okralo carski depo baš u Zrmanji pa odnijelo 13 kabanica, ne znam već koliko čizama, praha i drugog, ko je vratio kradene stvari van Lazo? Čim sam dočuo za glavnoga krivca, poručim po nj i zapovjedim mu, da do sjutra sve osvane opet pred depovom, što je pokradeno; jer da će im drukčije suditi moj „avlitor“. I vjere mi poslušali.

A kad ono Turkovlasi odagnali Gjurdjiću Vještici iz Pribudića petero goveda, bre moradoše ih vratiti na moju zapovijed. Al neka stoji, ne ću da se tobož uznosim i hvalim. Nu opet ne ću ni to reći, da se po koji put nije prenaglio i koji mojih ljudi, da ga nije prevarilo vino, pa je mrsko sretao putnika. Al mu je prisjelo, ako sam doznao, da je ogriješio dušu o svoju krv. Kadšto bi ipak — šta ću tajiti — pritisnula potreba, pa se baš moralo poseći za tudjim ma i nemilom.

— Je li imao dobrih puškara uza se?

— Jesam te kakovih. Ma naš svijet još za malena privikne pušci, pa čobanče golopero zna ne promašiti, kad išta bolje primjeri. I danas ćete na priliku čuti u Zrmanji za čo'eka, komu je jednom ubio orao jare. Orao se vine visoko u vis, a on za pušku, pa ga sruši i dobavi, baš zrnom, gospodine. E, nadje li se takov gadjalo kašnje u četi, vrijedi, vjere mi, u nuždi mnogo.

— Jesu li se tvoji ljudi navijek junački u zgodi ponijeli?

— Kako ne bi, kad drug drugu zada vjeru?

— A bili se koji kadgodj poplašio?

— Bože moj, iz svakoga lopti krv, a najplašivije je zvijere čo'ek, kad se uplaši, kažu stari ljudi; nego jedan drugog u nevolji nije ostavljao.

— Jesi li dopao više rana?

— Što mi je ono nevjernik prebio kost na lijevoj ruci i još jednom, kad su nas pognali šereżani, dohvatio me je jedan „balin“ u čelo, a drugi u rame. To je sve. Sretan sam bio i sretno prolazio.

— Jeste li se kad molili Bogu?

— Što sam ja četu vodio, nikad nijesmo sjeli za jelo, da ne bi očenaša očätali. Kad smo gdje na daništu pa u veče polazimo, svi bismo se i pri polasku okrenuli k istoku, pa se glasno Bogu pomolili.

— Jesi li bio kad u crkvi?

— Cigli jedan put u manastirsku smo crkvu na Krki došli, bilo nas šest. Uveo nas kaludjer, pa smo se Bogu pomolili, ikonu cijevali i manastir darivali, svaki po talijer!

— Jesi li držao post?

— Uz Gospojin i uz časni post nikad se omrsio nijesam.

— Da što biste jeli?

— Ako ne imaj šta posna iz sela, mi založi kruha i pij kave, a kava, gospodine, drži čo'eka u snazi, — pa zapuši duhana, dobra duhana „sarajca“, prave razbibrige.

— A kako ste se nosili?

— Lijepo kao pravi hajduci. Evo, vidi gospodine, ovako, kako sam preda te izišao. Na meni je bilo stajaćega ruha velike cijene.

— Jesi li imao lijepoga oružja?

— Kako ne bih! Al' dvocijevke nijesam nikad nosio, već štuc-rezanac srebrom izvezen, koji sam s Turčina skino u Grabu. Iz njega bih nekad znao a ma luli dno izbiti. Za pasom male puške i nož; obično sam nosio po jednu malu — samo da ne bude odviše težine — i nož dobar.

— A drugovi?

I drugovi nosili su rezane štuce, a za pašnjačom bilo je uvijek dobra, pouzdana maloga oružja.

— Je li istina, da si kitu na crvenkapi srebrom bio iskitio?

— Jesam, gospodine: na onoj pravoj crvenkapi, što ju je poručnik Kovačević donio baš iz Čačka. Dao sam za nju petnaest talijera. Svake sam godine o svetom Jovanu, mom krsnom imenu, uz veliku kitu znao privezati po kiticu od srebrene srme, pa sam tako nanizao šesnaest malih kita, ovijenih srebrnijem nizom. To je tako običaj hajdučki, ali je rijetko koga i u Lici bilo, koji bi šesnaest kitica uz veliku, zdrav i cio priljubio.

— A Boga ti, je li ti teško bilo vječito státi kao otponac na pušci?

— Jest, gospodine, Bog ti dao, jest mi uprav dotužilo. Da čovjek zna ili da mlad prosuditi umije, na što će izaći mnogo bi grjehote manje palo po svijetu. Mlad, lud, nijesam prebirao, nit vagao, kadno me ponijela nesreća, pa iz Štikade u grm zapeo. A kad se jednom u stranu odvrljio i grjehotom dušu okaljao, onda već kući puta ne bilo. Pa niti sam pomogao kući ni sebi, već se ono nešto sirotinje posve rasulo.

(Nastavit će se).

Godina II. — Broj 330.

Cijena listu:
U maloprodaji . . . . K —·10
Mjesečno . . . . „ 3·—
Tromjesečno . . . . „ 8·—
Oglasi 30 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 9. lipnja 1916.

Tisak i naklada: Tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli.
Odgovorni urednik: Josip Hain u Puli
Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24.

Napredovanje naših četa u Italiji.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Voliniji su dospjele naše čete, srijed borba stražnjih četa, u svoje nove položaje na Stiru. Na Ikvi i sjeverno od Višnjovčika na Stripi smo suzbili više ruskih napadaja. Na donjoj Stripi nastupa opet neprijatelj s jakim silama. Bojevi nijesu još tamo dovršeni. Na Dnjestru i na besarabijskoj fronti vladao je jučer priličan mir.

Talijansko bojište.

Na visoravni od Asiaga naša je navala dobila na prostoru na čitavoj fronti na jugoistoku od Cesune i Gallia. Naše su se čete utvrdile na Monte Lemerlu, jugoistočno od Cesune te su napredovale na istoku od Gallia prama Ronchi. Na večer uzela su odijeljenja bosansko-hercegovačkog pješačkog puka broj 2 i gradačkog pješačkog puka broj 27 na juriš Monte Meletta. Broj je Talijanaca, što smo ih od početka ovog mjeseca zarobili, porasao na 12.400, sa 215 časnika.

Na Dolomitskoj smo fronti suzbili navalu od više neprijateljskih bataljuna protiv Crode dell' Ancona.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Topovska borba na jednoj i na drugoj strani Moze traje dalje nesmanjenom žestinom.

Istočno bojište.

Na jugu od Smorgona prodrla su njemačka izvidnička odjeljenja preko nekoliko neprijateljskih linija u selo Kunavu, razorila su tamošnje bojne namještaje, te su se vratila s 40 zarobljenika i s 1 zaplijenjenom strojnom puškom.

Na ostaloj fronti nema kod njemačkih četa nikakovih osobitih dogodjaja.

Balkansko bojište.

Neprijateljski su letioci napali s bombama bez ikakvog uspjeha mjesta uz Dojransko jezero.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 8. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

U centrumu smo suzbili neprijatelja, koji je kušao da opet osvoji položaje, koji se nalaze u našim rukama, te ga bacili u stare njegove položaje. Neprijatelj je pretrpio kod toga teške gubitke.

BRZOJAVI.

Blokiranje Grčke.

Rim, 8. (D. u.) Stefani. Solunski je lučki ured primio službeni proglas o trgovačkom bloku svih grčkih luka uključivo s Kavalom. Nijedan grčki brod ne smije da ostavi grčke luke. „Corriere della sera“ doznaje iz Rima, da se nije mogla odrediti posvemašnja blokada čitave Grčke, pošto Italija nije dobila poziv, da sudjeluje u blokiranju. Po svoj prilici radi se o mjeri, koja se ograničuje jedino na operacijono područje saveznika.

Sarrailovo umješavanje u nutrašnje poslove grčke vojske.

Atena, 8. (D. u.) Reuter. Sarrailov zahtjev, da budu opozvani iz Soluna pukovnik Messala i dva druga časnika, smatra se kao neumjesno umješavanje u prilike grčke vojske. Grčka vlada zauzimlje u tom obziru vrlo odlučno stanovište.

Bitka pred danskom obalom.

Protiv engleskih laži.

Berlin, 8. (D. u.) Poglavica mornaričnog admiralitetskog štaba opaža na pokušaje engleskih izvještaja, kojima se poriče veliki engleski poraz u pomorskoj bici kojima se hoće da prikaže bitku, kao da je ona bila uspješna za englesko oružje, i ustvrdjuje slijedeće: Na tvrdnju, da je njemačka mornarica pobjegla iz bojišta, odgovara se, da je englesko veliko brodovlje u bici na večer od 31. svibnja bilo ponovnim vrlo uspješnim napadajima njemačkih torpednjača prisiljeno, da krene natrag, a da se nije kasnije pustilo ni vidjeti od njemačkih bojnih sila.

S drugom engleskom tvrdnjom, da je engleska mornarica uzalud nastojala da dostigne bjegajuću njemačku mornaricu nalazi, se u protuslovlju samo službeno englesko izvješće, po kojem je admiral Jellicoe unišao sa svojim velikim brodovima već 1. lipnja u zaklonište na otočju Orkney, 300 milja daleko od bojišta. Faktično njemačke flotile torpednjača odaslanane prama sjeveru za noćnu navalu preko bojišta podnevne bitke nijesu našle više nijednog engleskog velikog broda.

Da umanje veličinu njemačkog uspjeha pripisuje se nadalje gubitak mnogobrojnih engleskih brodova većim dijelom njemačkim minama, podmornicama i zkrakoplovima. Proti tomu se ustvrdjuje, da njemačka mornarica visokog mora nije upotrebljavala ni mina ni podmornica, i da su njemački zrakoplovi nastupili tekar 1. lipnja jedino u svrhu da stražare.

Naša se pobjeda ima pripisati jedino spretnomu vodstvu i djelovanju našeg topništva.

Naši gubici iznašaju 1 linijsku krstaricu, 1 stariji linijski brod, 4 malena krstaša, 5 torpednjača. Od tih gubitaka nije se javio do sada iz vojničkih razloga gubitak brodova „Lützov“ i „Rostock“. Oba su potonula na putu u luke za popravak, nakon što su se izjalovili svi pokušaji, da se održe na površini. Posade su se obih brodova spasile. Dočim su time listine njemačkih gubitaka zaključene, ima stalnih znakova, da su pravi engleski gubici znatno veći, nego li se je to na našoj strani ustanovilo. Po iskazima engleskih zarobljenika, bili su potopljeni osim „Warspita“ još i „Princess Royal“ i „Birmingham“. Prama pouzdanim je vijestima potonuo takodjer i veliki linijski brod „Marlborough“ prije nego li je mogao da u luku dospije.

Prama tom ta pomorska bitka je i ostaje njemačkom pobjedom, kako što se razabire i iz činjenice, da na temelju samog službenog engleskog izvještaja ukupni gubici njemačkih brodova iznašaju 60.720 t., a engleski nasuprot 117. 750 t.

„Lützov“, oklopljeni krstaš, porinjen u more 1913, 213 m dug, 29·2 širok, 28.000 t., 100.000 konjskih sila; brzina 28 morskih milja; posada 1100 ljudi.

„Rostock“, maleni oklopljeni krstaš, porinjen u more 1912., 139 m dug, 13·7 m širok, 4900 t, 26.000 konjskih sila, 27 morskih milja brzine, 373 čovjeka posade.

Novi engleski izvještaji o pomorskoj bici.

Admirali Jellicoe i Beatty su zadovoljni. — Strašni prizori u nekoj engleskoj luci. — Kako tumači „Westminster Gazette“ engleski poraz.

Rotterdam, 6. Engleski admiralitet poriče brzojavnu vijest, što ju je tobože njemačka vlada poslala njemačkom poslaniku u Washingtonu o gubitku „Warspite“. Ladja se je povratila u luku. Admiraliteta poriče i gubitak „Alcastra“, koji da se je isto povratio u luku. Još ne spomenuta imena triju razarača, s kojima bi skupni gubitak iznašao osam razarača, jesu „Nomad“, „Nestor“ i „Shark“. Admiraliteta poriče i tvrdoju spomenute brzojavke, da je engleska podmornica bez opomene torpedovala tri njemačke trgovačke ladje.

„Associatedpress“ prima od admiralitete još i slijedeću vijest: Admirali Jellicoe i Beatty izražiše svoje zadovoljstvo nad potekom bitke. Oni su javili slijedeć: „Zaplovismo u neprijateljske vode te pokušasmo izazvati bitku. Naše je slabije brodovlje zametnulo bitku sa svim njemačkim bojnim brodovljem, prislilo ga je na uzmak u njegove luke, te je prouzročilo da je neprijatelj odustao od svake akcije, koju je možda namjeravao poduzeti. Čitavo englesko brodovlje osim „Malborougha“ bilo je nekoliko sati nakon povratka u luke opskrbljeno ugljenom i pripravljeno. Večerni listovi pišu veselije nego li jutarnji listovi, po svoj prilici radi toga, jer su svi uvodni članci bili objavljeni u jutarnjim listovima, prije nego li je bilo poznato drugo englesko službeno izvješće. „Star“ je doznao u nekoj engleskoj luci slijedeće o početku bitke. U srijedu poslije podne opazilo je Beattyevo brodovlje linijskih krstaša njemačko bojno brodovlje sa krstašima i lakšim ladjama u visini Doggerbanka. Činilo se je, da je na putu prema engleskoj obali. Beatty je prihvatio bitku. Medjutim je Jellicoevo brodovlje zaštićeno maglom plovilo uz švedsku obalu. Beattyevo je brodovlje bilo u velikoj pogibelji, jer su Nijemci bili u premoći. Jellicoe je ali pravodobno prispio i započela je silna bitka. Zeppelinovci su znatno doprinijeli k gubicima engleskog brodovlja. U luci, gdje je bilo pisano izvješće „Stara“, odigrali su se strašni prizori. Žene i drugi rodjaci časnika i momčadi brodovlja čekali su na izvješće sa bojazni i nadom u srcu.

„Westminster Gazette“ piše, da se pomorske bitke ne smije suditi samo po obojestranim gubicima. Neizbježivo je, da mora brodovlje, koje se iznenada prikaže u sjevernom moru, biti podjprije napadnuto manjim bojnim silama, prije nego li veće bojne sile stupe u boj. Kada pako ne dodje veća bojna sila onda mora neprijatelj ili pobjeći ili biti potučen. Moralo bi se Nijemcima dokazati, da se izvrgavaju velikim pogibeljima, jer moraju uvijek biti spremni, da će se oni uzmogu ngleska glavna sila napasti, prije nego li se uzmognu povratiti u svoje luke. To je evo uzrok, zašto Englezi opkole svoje brodovlje obrambenim pasom manjih ladja. „Westminster Gazette“ veli dalje, da je njemački list neki opisao tako svu stvar, kao da je srijeda bila dan njemačke pobjede. Nijemci bi ali morali pokazati posljedice te pobjede te poslati van svoje trgovačke i poštanske brodove. Tada bi vidjeli, šta bi se dogodilo. Pomorska je pobjeda tek onda izvojštena, ako se bojno brodovlje može usuditi, da se povrati na mjesto pobjede.

Američki dopisnik „Manchester Guardiana“ piše: Nazad nekoliko vremena poduzimali su Nijemci u Sjevernom moru kraće vožnje, koje naravno englesko brodovlje nijesu bile nepoznate. U nadi, da će izazvati bitku, otplovilo je odmah englesko brodovlje linijskih krstaša pod zapovjedništvom admirala Beatty prama jüttlandskoj obali. Čini se, da se je po prije ustanovljenome planu namjeravalo uz sudjelovanje velikog brodovlja izmamiti njemačko brodovlje iz luka, te ga zaplesti u bitku, dok ne dodje veliko brodovlje. Moguće je bilo namjeravano ostaviti njemačko brodovlje neka što više iskrene te ga onda opkoliti. Bilo kako bilo: osnova nije uspjela; Nijemci su bolje poznavali našu snagu i naš bojni red, nego li mi njihovu. Valjda izvješteno po zeppelinovcima. postavilo se je čitavo njemačko brodovlje visokog mora u bojni red prama brodovlju naših linijskih krstaša, koje prije ojačano po svoj prilici nekojim bojnim ladjama. Njemačko je brodovlje moralo da posve opkoli englesko brodovlje linijskih krstaša, jer je posljednje iznenada opazilo, da je odsječeno od velikog brodovlja. Da su Englezi postupali po nekom stanovitom planu, moralo bi veliko brodovlje da bude odmah prisutno, ali je ono bilo već prvi puta za vrijeme ovoga rata bezmoćno, a da se admiralu Jellicoe nije moglo niita predbacivati. Veliko se je brodovlje prikazalo tek prema večeru, kada je brodovlje linijskih krstaša imalo već znatnih gubitaka. Nije nevjerojatno, da si je moralo prokrčiti put kroz čitavo njemačko brodovlje. U tom se je slučaju moglo dogoditi, da bude čitavo brodovlje uništeno. Kada se je konačno prikazalo veliko brodovlje, okrenuo se položaj nama u prilog. Sada su Nijemci izgubili jednu bojnu ladju te bi sigurno imali i više gubitaka. Ali veliko brodovlje nije znalo prisiliti Nijemce na odlučnu bitku, te su se oni mogli povratiti u svoje luke. Ako stvari tako stoje, onda se Nijemci moraju zahvaliti za svoju stratešku pobjedu boljoj izvidničkoj službi; za pravo je to bila pobjeda zeppelinovca.

Engleski list „Times“ o navodnim namjerama engleske mornarice.

Haag, 7. „Times“ od 27. maja priopćuje zaniviv članak o navodnim nakanama engleske mornarice. kod kojih da su im Nijemci prekrižili bili račun. U članku se tvrdi, da su se u Engleskoj bojali njemačkog napadaja na zaljev u Rigi, te da je stoga bila namjera engleske mornarice, da prodru iz Sjevernog u Istočno more. Članak glasi:

„Glasine o ratu, čini se, da se u glavnom podudaraju u tom, e se prvo veliko gibanje sa strane Njemačke ima očekivati o uperenim na sjevernu Rusiju, te misle, da će to biti kombinovana kopnena i pomorska operacija, koja će uslijediti sa obala riškog zaljeva preko rijeke Dvine, čime će se opet pokušati udarac na Petrograd. U savezu s ovim svojim pohodom uzima se da će uslijediti istodobno i napadaj na englesku frontu u Francuskoj i Flandriji. U koliko se radi o baltičkom moru, čini se, kao da je posve jasna zadaća pomorskih sila u zajednici sa kopnenim napredovanjem Nijemaca. Nadaju se, da će zaštititi lijevo krilo prijatelja, te ujedno oslabiti desno krilo neprijatelja, te da će stoga biti zadaća mornarice, da nadzire spojne putove u riškom zaljevu, da zaštiti pokušaje iskrcavanja vojne ekspedicije na istočnoj obali zaljeva, ili pako da pripomogne zaposjednućem otoka na sjevernom ulazu. Da uzmogne te svoje zadaće izvršiti, mora jedan dio njemačke mornarice suzdržavati ruske sile u finskom i botnijskom zaljevu. Dakako da bi za ovu operaciju trebalo znatnih sila. Duga ona linija spojnih puteva, počevši od Kiela ovamo sve do istoka, mora da se očisti od rusko-engleskih podmornica. Upravo ova nesigurnost na spojnim putevima bila je uzrokom, što je propala njemački napadaj na zaljev u augustu 1915. U baltičkom dakle moru mora Njemačka biti spremna, da se bori na dvije strane“.

U navedenom se članku konačno govori o tom, da će Njemačka istodobno sa svojim istupom proti Rusiji dovesti čete eventualno pomorskim putem uzduž obale uz zaštitu ratnih brodova u Newport ili na drugo koje mjesto u ziml.

Ententa.

Buntovni prizori u Petrogradu.

Stockholm, 7. U viborgškom dijelu grada Petrograda dogodila se velika gungula. Uz sudjelovanje radništva vršila se je antimilitarističtna demonstracija sa crvenim zastavama, za koje su se čule revolucionarne pjesme. Prema „Birževija Vjedomosti“ istrijelilo je redarstvo ponajprije jednu salvu u zrak. Pošto se svjetina sa svim tim nije umirila te se nije htjela razići strijeljalo se je oštro, kod česa bijaše ranjenih više ljudi. Na to se je svjetina razišla.

French Kičenerov nasljednik.

Paris, 8. (D. u.) Listovi doznaju iz London, da vladin izbor u pitanju Kičenerovog nasljednika pasti će na Frencha.

Talijanski zrakoplov uništen.

Berlin, 7. Iz Lugana javljaju: Prema izvještaju lista „Stampa“ sukobilo se je na uzletištu Mirafiori kod Turina jedno lijetalo sa upravljivim zrakoplovom „M 3“. Ovaj se je potonji upalio i bio potpuno uništen. Mnogobrojni su vojnici bili ranjeni.

Jugoslaveni i Talijani.

Zürich, 7. U listu „Neue Zürcher Zeitung“ piše neki Srb o odnošaju Italije prema Jugoslavenima ovo: „Talijanima bi bila sačuvana sva nevolja, da su pravovremeno zaposjeli albanske gorske klance i pružili zaledje srpskoj vojsci na uzmaku. To jamačno nije bio preveliki zahtjev na Italiju; jer ni na jedan ih način ne bi stojalo više ljudskog i ratnog materijala, nego li ju stoji danas obrana Valone. U tom bi se slučalu uzdržali bili i Lovćen i Crnagora, jer se je kralj crnogorski mogao održati samo pomoću poljedonosne Srbije. No Italija je, radije slala Srbiji u pomoć junačke pjesme gospodina d' Annunzia i beskrajna tugaljiva i fantastična izvješća gospodina Arnolda Fraccarolli-ja, nego li junačke topove i strojevne puške gospodina Cadorne.

No pogrješka talijanske mešetarske politike ne leži samo u zakašnjenju glede pravodobne obrane Srbije. Pravi uzrok ima da se traži u talijanskom političkom programu. Nema sumnje, e je doista pravi ideal jedne države, da posjeduje Jadran, no što mogu Jugoslaveni za to, što posjeduju gotovo upravo tako dugački potez na jadranskoj obali kao i Talijani? I oni hoće da živu i to ne bez manje prava od Talijana. I da ih ta težnja pobudjuje na najveću požrtvovnost, posve je naravno. Oni se bore za svoju vlastitu rodjenu grudu i svoju zemlju. A ono što hoće, da radije ostanu pod vladavinom Austrougarske nego li da potpadnu pod Italiju, ne može im se uzeti za zlo. Tako su primjerice Slovenci već preko 500 godina pod Austrijom i postigli su ljepu civilizaciju. Oni stoje na četvrtom, ili dapače i na trećem mjestu izmedju deset austrijskih narodnosti. Njihova su narodnosna braća u Italiji zaostala te nemaju dapače ni potrebitih škola. Kako dakle da se ovi ne bi branili proti Italiji? U istom odnošaju prema Italiji nalaze se i austrijski Srbi i Hrvati u Dalmaciji. A od tih se narodnosti sastoje čete na talijanskoj granici. Jugoslaveni se bore proti Talijanima kao lavovi i da onda budu u isto vrijeme i njihovi najbolji prijatelji?

Italija.

Lugano, 7. List „Giornale d' Italia“ potvrdjuje nakanu Salandrinu, da ne će u parlamentu a ma ništa izvijestiti o vojnom položaju a navodno zato, jer ne bi pobliža rasprava o tom zasad bila još na mjestu. Vojno novinstvo prigovara tomu. „Secolo“ izjavlja, e bi bilo nevoljno, kad bi se komora otvorila bez vladinih izjava o položaju.

Zabrana uvoza raskošnih predmeta u Italiju.

Rim, 8. (D. u.) Giolitti vratio se jučer.

Basel, 7. Iz Rima javlja agencija Stefani: Službeni list javlja naredbu, kojem se vlada opunovlašćuje, da zabrani za vrijeme trajanja rata uvoz suvišnih i raskošnih predmeta. Nadalje sapćuje naredba ministra financija, u kojoj je nabrojena mnogobrojna roba, koja se prema toj naredbi ne smije da uvaža.

Amerika.

Roosevelt.

Haag, 7. Jedan brzojav lista „Daily Telegraph“ iz Washingtona govori velikim pouzdanjem o nadama Roosevelta, e bi mogao da bude imenovan republikanskim kandidatom, te taj list već sad spominje, da će Roosevelt imenovati Elihu Roota državnim tajnikom izvanjih posala.

Dogodjaji na moru.

Paris, 8. (D. u.) Razarač je „Fautassin“ bio prošlog ponedjeljka sudaren u Sredozemnom moru od drugih francuskih torpednjača, te je potonuo. Sva se je posada i materijal spasio.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 6. Službeni izvještaj od 5. lipnja:

Zapadna fronta.

Jučer, 4. lipnja, započeli su bojevi od Prypera pa sve do rumunjske granice. Naše su čete, poduprte topništvom, izvojštile znatne uspjehe. Kada počinje navala, naša artilerija sravnjuje polako sa zemljom neprijateljske utvrde i zakloništa, nato napreduje pješadija, već prama našim

topovskim uspjesima, te zaposjedne neprijateljske položaje.

Kaukaska fronta.

Iz smjera Erzinian navaljuju Turci sa pomnoženim silama, ali bez uspjeha. Kod Revandusa vrši se bitka. Naše su čete zadale Kurdima teške gubitke. Jedna je naša kolona našla dva zakopana gorska topa.

Italija.

Rim, 5. Službeni izvještaj od 4. lipnja: Duž fronte Posnia-Astico kušala je neprijateljska pješadija na večer od 2. o. mj., da prodre u smjeru Ongaro, jugoistočno Arsiera. Bijaše ali protunavalom suzbita. U noći bijahu znatne pješadijske sile natjerane na navalu protiv naših položaja medju Colle di Como i Colle Cosina, ali su bile uz strašne gubitke suzbijene. Na visoravni Sette Comuni vrši se uz mijenjajuće se uspjehe bitka oko Monte Cengio.

Službeni izvještaj od 5. — Iza jake topovske predpriprave ponovno je neprijatelj iz svih sila navalio u smjeru prema Monte Alba i Colle di Posina. Nakon žestokog boja posmicala je naša vatra neprijateljsku pješadiju, koja se je u neredu povukla. U odsjeku Cengio bijahu naše čete u noći na 4. t. m. prisiljene, da uslijed neprijateljske navale, poduzete sa premoćnim četama, ostave taj položaj, te da se povuku u već sagradjene stražnje linije u Val Canaglia. Održali smo u našem posjedu zapadne obronke Monte Cengio kod Schiri. Izjaloviše se dvije neprijateljske navale poduzete u noći na 4. t. m. protiv istih položaja.

Pretplatnicima do znanja.

Sutrašnjim danom obustavit ćemo list svim onima, koji nijesu podmirili pretplate za mjesec svibanj.

UPRAVA.

Pokrajinske vijesti.

U §. 23. zemaljskoga reda za Istru, gdje je govora o pribavi sredstava, što ih uprava treba u vršenju svoje zadaće obzirom na zemaljske svrhe, utvrdjeno je načelo, „da se uzmu u obzir gospodarske i prosvjetne potrebe toli talijanskog koli slavenskog pučanstva zemlje u mjeri, koja odgovara zbilja opstojećim prilikama, pobrinuv se takodjer osobito za osnivanje još manjkajućih zavoda i ustanova“. Krasnoga li polja za djelovanje zemaljske upravne komisije, koja je baš zato bila imenovana, da prestane već jednom nemar odnosno samovolja i nepravda u autonomnoj upravi Istre!

Naš je narod skoro isključivo zemljoradnički, pa ipak mu ta uprava nije osnovala niti jedne poljodjeljske škole. Sad je doba, da se tomu doskoči: ustanoviti bi se morale barem dvije gospodarske škole i to jedna sa smjerom vinogradarskim i vrtlarskim, a druga u glavnome za stočarstvo i voćarstvo, prva n. pr. u Kanfanaru, a druga na Kozini, kao središnim najzgodnijim točkama južnozapadne odnosno sjeveroistočne Istre.

Dok ne bude tih škola, neka se raspišu izdašne potpore ili štipendije za mladiće, koji će polaziti slične škole u Kranjskoj, Dalmaciji i Hrvatskoj.

*

Za talijansko pučanstvo imala je prijašnja uprava u životu razne zavode: onaj baš luksuriozni gospodarski zavod u Poreču (Istituto agrario), realnu gimnaziju u Pazinu, ženski licej u Puli, a da i ne spominjemo lijepi broj gradjanskih škola. Nastupivša upravna komisija nema nego da izjednači položaj Hrvata po istom mjerilu. Našemu je narodu od prijeke nužde jedna ženska učiteljska škola, a osnovka je iste već dana u privatnoj takvoj školi, štono opstoji u Pazinu uz veliku požrtvovnost tamošnjih profesora i drugih čimbenika. Drugi zavod za žensku izobrazbu — licej ili makar samo gradjanska škola — morali bi Hrvati dobiti u Voloskom-Opatiji.

Što se tiče gimnazija, to moramo reći, da su talijanske državne u Kopru i u Puli, te hrvatske, državna u Pazinu i općinska na Voloskom, posve dostatne za potrebu pučanstva. Time je istodobno rečeno, da je talijanska pokrajinska realna gimnazija u Pazinu suvišna te bi se morala ukinuti sa prištednjom od blizu sto tisuća kruna godišnje.

*

Mnoge su istarske općine u velikoj neprilici, osobito sada u ovo teško doba, kad su prihodi veoma maleni ili nikakvi, a potrebštine valja ipak podmirivati, razne troškove i beriva službenicima plaćati i kojekakve radnje izvadjati. Ali osobito im treba novca za nabavu živeža, za aprovizaciju.

Za sve to si općine moraju priskrbiti novac putem zajmova, što opet nije uvijek lahko niti korisno, ako dolaze u obzir kao zajmodavci privatnici ili banke. Da se tomu doskoči, da se općinama olahkoti nabava novca, bio je uz zemljišno vjeresijski zavod ustanovljen posebni „općinski vjeresijski zavod“ (Istituto di credito comunale) u Poreču. Ali taj je već pred nekoliko godina iscrpio ograničenu vjeresiju od deset milijuna kruna, dozvoljenu od zemaljskog sabora, te ne može danas udovoljiti molbama općina za zajmove nego samo u malenoj mjeri, to jest prama visini povraćenih mu prijašnjih zajmova.

Zemaljska upravna komisija bi morala naći načina. da stvori zaključak za povišenje vjeresije općinskom vjeresijskom zavodu na daljnjih barem deset milijuna kruna i da ishodi Previšnju sankciju u tom smjeru. Poteškoća ne bi moglo biti za tu stvar, jer upravna komisija nadomješta ne samo zemaljski odbor, nego u stanovitim granicama takodjer sabor, koji je carskim patentom raspušten zbog nesposobnosti za rad.

Općine bi istarske time postigle veliku blagodat te bi mirnije i lakše obavljale svoje najvažnije zadatke.

*

Tekom ovoga mjeseca nadamo se viditi objavljen proračun zemaljske uprave za razdoblje od 1. srpnja 1916. do 30. lipnja 1917., a odmah iza toga obračun za prijašnje razdoblje. U ovom zadnjem biti će razvidno, kaošto uvijek do sada, kako se je u prošlosti maćuhinski upravljalo u Istri, dočim će u prvome sinuti novo sunce pravde i reda u pokrajinskom životu, na uhar cjelokupnog pučanstva.

Domaće Vijesti.

Raspust općinskog zastupstva u Poreču. Naredbom namjesnika za Trst i Primorje bijaše jučer raspušteno općinsko zastupstvo u Poreču, a vodjenje općinskih poslova toga grada bijaše povjereno državnom organu.

Obznana. Daje se do općeg znanja, da imadu pravo primati vino od aprovizacijone komisije samo one osobe, koje posjeđuju crvenu legitimaciju.

Pravo primati bijelu muku iz zdravstvenih obzira bit će samo onda priznato, kada budu zdravstveni obziri potvrdjeni liječničkom svjedodžbom, koju će izdati službeni liječnik c. kr. kot. poglavarstva. C. kr. tvrdj. povjerenik.

Iz Banovine.

Hrvatski sabor u Zagrebu sastat će se temeljem kraljevskog reskripta. upravljenog na bana baruna Ivana pl. Skerlecza dne 14. juna. Glavni će predmet vijećanja biti produljenje financijalne nagode sa Ugarskom na daljnju jednu godinu. Pretpriprave saborskih su stranaka za zasjedanje već započele.

Saziv hrvatskog sabora. U službenim „Narodnim Novinama“ čitamo: Previšnji reskript, kojim se hrvatski sabor sazivlje za dan 14. lipnja. Predsjednik sabora, dr. Medaković, urekao je prvu sjednicu za 10 sati prije podne.

Obnova hrvatsko-ugarske financijalne nagode. U svrhu obnove hrvatsko-ugarske financijalne nagode, sastat će se skorih dana obje regnikolarne deputacije u Budimpešti. Izradjen je jur opsežan elaborat, što će ga referent hrvatske predati ugarskoj deputaciji.

Nevrijeme i tuča u Zagrebu i okolici. Dne 4. t. mj. oko 5 sati poslije podne nadvili su se nad Zagrebom i okolicom mrki oblaci, iz kojih je stala lijevati silna kiša. U nekoliko časaka poplavila je voda ulice i trgove u visini od preko 15 centimetara. Gore je prošla zagrebačka okolica, gdje je padala tolika tuča,(debela poput lješnjaka) da je svijet ne pamti od 50 godina natrag. Nastradala su osobito sela: Brdovec, Zdenci, Trudnice, Javorje, Prigorje i Šibice, al reć bi da nisu ni Šamobor i Medvednica bolje prošli. Mjestimice bila je površina pokrita na četiri prsta visine, a gdjegdje čak i 30 centimetara.

Grom ošinuo tri osobe. U nedjelju poslije podne, u času kad se je nad Zagrebom i okolicom spustila silna kiša i tuča, prolazili su kroz šumu u Maksimiru Martin Rakek, Smrček i Bara Burek. Kako je kiša sve to jače pljuštila, sklonuli su se pod jedno drvo. No u zao čas. Munja je zasjala i grom udario u drvo, pod kojim su stajali. Smrčeka ošinuo je grom u lice, prsa i obje noge, koji se je odmah srušio na zemlju i ostao u bezsvijestici ležati. Grom je nadalje ošinuo Baru Burek po glavi, dočim je Martin Rakek ošinut po obim nogama. Posljednja dvojica bila su kod svijesti, kadno je dohrlilo društvo za spasavanje na mjesto nesreće. Sva trojica odvežena su u bolnicu milosrdne braće. Teško ozlijedjeni Smrček osvijestio se je već i mogao uzeti hrane, pa ima nade, da bi mogao ostati na životu. Opekline Rakeka nisu opasne, dok je Bara Burek jur otpuštena iz bolnice.

Za gostovanje zagrebačkog hrvatskog kazališta na Rijeci. „Obzoru“ javljaju iz Rijeke: Rijeka nije nikada jošte imala stalne kazališne družine. U gradsko kazalište dolazile su tek na gostovanje iz Italije talijanske operne i dramatske družine, a u kazalište „Fenice“ i operetne družine. Otkada traje rat s Italijom, ne mogu doći na Rijeku talijanski kazališni umjetnici, pa je sve do nedavno veliko gradsko kazalište bilo zatvoreno, tek u zadnje vrijeme gostuje u njemu jedna dramatska i operetna madžarska družina. U kazalištu „Fenice“, koje je sasvim na novo izgradjeno, ne gostuje nikakva kazališna družina, nego se prikazuju kinematografske projekcije. Prije su u njem gostovale i operne družine. Samo u nekojim većim kinematografima predstavljaju kratke komedije ili odlomke iz opera i opereta male diletantske skupine. Kraj takvih jadnih prilika, lako je razumjeti, ako riječka i sušačka hrvatska publika izražuje živu želju, da bi zagrebačko kazalište došlo na gostovanje na Rijeku. Zgradu gradskog kazališta ne bi zagrebačko kazalište moglo dobiti, ali moglo bi se uporabiti lijepo i veliko kazalište „Fenice“, kojeg su jaki dioničari riječki i sušački Hrvati. Ako bi se ostvarila ova želja sušačkih i riječkih Hrvata, sigurno bi oni mnogobrojnim posjećivanjem odali zagrebačkom kazalištu zasluženo priznanje i zahvalnost. Pogotovo bi se željelo vidjeti gostovanje zagrebačke opere i operete.

Sin ratnog patronata. Iz Rijeke javljaju, da se je u nedjelju u 4 sata poslije podne obavilo u stolnoj crkvi na Rijeci krštenje sina ratnog patronata. Za razjašnjenje treba navesti, da se je prigodom rodjendana njemačkoga cara sabralo na Rijeci 170.60 K, koja je svota bila odredjena za prvog sina ratnog patronata jednog riječkog ratnika. Ta je svota sada dolučena sedmom sinu nekog riječkog ratnika. Dijete bilo je u nedjelju kršteno uz velike svečanosti. Kumovali su mu njemački konzul i gdja Pavla Kaki.

Morski pas. Iz Splita javljaju, da su onamošnji ribari vidjeli blizu ulaza u Bačvice ogromnoga morskoga psa, koji se je sve više i više približavao njihovoj ladjici, dok se nije konačno okrenuo i udaljio.

Iz Dalmacije.

Dalmatinski namjesnik u Sarajevu. Dalmatinski namjesnik grof Attems otputovao je preko Jajca u Sarajevo, gdje će se zadržati njekoliko dana. Odsjeo je u konaku kod zmaljskog poglavice.

Zadruga „Hrvatski Dom“. Uprava „Hrvatskog Doma“, Z. S. O. J. u Zadru, sazvala je glavnu godišnju skupštinu na 18. o. mj. u 5 sati i po u prostorijama Hrvatske čitaonice. Pozvani su svi zadrugari, da pristupe osobno ili da se dadu zastupati ispostavom redovite punomoći. Na dnevnom je redu: finacijalni izvještaj, čitanje izvješća revizorova, izvještaj nadzornog odbora, izbor predsjednika, te članova uprave i nadzornog odbora, eventualia.

Članica utemeljiteljica. U zadarskom „Narodnom Listu“ čitamo: Odlična gospodja Marija Mardešić, supruga poznatog rodoljuba g. Nika vit. Mardešića, veletržca u Puli, upisala se je kao članica utemeljiteljica u Dobrotvorno društvo hrvatskih gospodja u Zadru, te je uplatila članarinu od 300 K. Evala rodoljubnoj gospodji, te neka se i druge gospodje ugledaju u njezin dičan čin!

Raspuštena društva. Dalmatinsko namjesništvo raspustilo je dekretom od 30. svibnja društva: „Società politica dalmata“ i „Società Nicolò Tommaseo“, oba u Zadru.

Preselenje dalmatinskog namjesništva. Iz Splita javljaju: C. kr. namjesništvo i uopće sve centrale pokrajinske državne vlasti imale bi se opet preseliti polovicom mjeseca lipnja iz unutrašnjosti Dalmacije, kuda su se sklonule na početku rata s Italijom. Medjutim još nije odlučeno gdje će, u Zadar ili Split.

Kazna za naplaćivanje od seljaka u poslu vojnih potpora. Pred nekoliko dana vodila se je pred okružnim sudom u Šibeniku rasprava protiv nekolicine činovnika skradinske općine, koji su bili optuženi, da su zahtijevali i primali od seljaka novac kao naplatu u poslu vojnih potpora. Osudjeni bili su: kancelista Stipandžija na 5 mjeseci, pisar Vidović na 4 mjeseca, a jedan podvornik na 3 mjeseca zatvora. Tudje dobro ne može biti blagoslovljeno!

Razne Vijesti.

Gallieni preminuo. Bivši francuski ministar Gallieni preminuo je ovih dana u Parizu u 67. godini života. Kad su na početku rata zaprijetili Nijemci Parizu, bio je Gallieni imenovan guvernerom glavnoga grada. U potonje doba preuzeo je bio lisnicu rata.

Ostatci oklopljene fregate „Erzherzog Ferdinad Max“. Slavni ostatci oklopljene fregate „Erzherzog Ferdinand Max“, glasovite admiralske ladje Tegetthoffa, koja je bila porinuta dneva 24. maja 1865. sa brodogradilišta Sv. Marka u Trstu, dosegli su zadnju granicu svog bivstvovanja. Ladja će se ovih dana rascijepati u c. i kr. arsenalu, pa će njezini sastavni dijelovi biti rasprodani, na želju mnogih ljubitelja naših slavnih tradicija, u korist ratnih dobrotvornih fondova. Bez dvojbe svi patrioti i ljubitelji slavnih starina ne će propustiti ovu priliku, da uz razmjerno malen trošak nabave malu relikviju slavodobitne ratne ladje.

Talijan o Italiji i njezinim aspiracijama. Profesor Sinigaglia u Bukareštu, Talijan, piše u listu „Opinia“, u kojemu medju ostalim govori ovo: „Već sam prije rata upozorio rimsku vladu na katastrofu, koja bi ju čekala, baš kad bi Italiji i poslužila ratna sreća. Tvrdio sam, da dobitak ne bi bio u razmjeru sa žrtvama. Italija se bori za zemljište od okruglo 24.000 kvadratnih kilometara, na kojem stanuje manje od četiri milijuna stanovnika, a od toga ima tek 80.000 Talijana. Dobiti ovakovu zemlju, koja je još povrh svega daleka Italiji, rascjepkana i bliže onima, koji je hoće zadržati, bila bi prava nesreća i golemi trošak za Italiju.

Italija je do sada izdala pet miljarda lira i izgubila gotovo jednako toliko ljudi, koliko bi ih tobože oslobodila. Glede vojničkih operacija veli bukareštanski profesor, da su Austrijanci vješti vojnici, fizički otvrdnuli i da se lako prilagode klimatskim prilikama. Od Talijana su samo alpski stanovnici i bersaljeri navikli na rat u gori — inače su Austrijanci visoko nad Talijanima u svakom pogledu.

Sinigaglia se pita na koncu, nije li se još probudila pamet u Talijana i boji se, da je možda već prekasno. — („Novine“).

Posl. br. U 22.-16.-5.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Ane Maljavac radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. ex 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženika koji se nalazi na slobodi nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Anu Maljavac, ženu Josipa, a kćer Antuna Martine i Ane rod. Ban iz Roča, tamo boraveću i pripadnu, 33 god. staru, kat. vjere, udatu, trgovkinju mlijekom, bez imetka, pismenu, jur kažnjenu radi prekršaja o hrani,

krivom:

da je jednog dana koncem prošlog mjeseca prosinca vlastitom nemarnošću a u svrhu prodaje, otposlala iz Roča u Pulu mlijeko koje je bilo navodnjeno, te turila tako u promet hranive predmete pod krivom oznakom, u svrhu zavaravanja u prometu i trgovini, dakle prekršaja § 12 z. 16.-1.-1896. L. D. Z. ex Br. 89. te biva zato na osnovu § 12 obz. na § 21 istog zakona

osudjena

na deset (10) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovršne kazne medju kojima za trošak ispita mlijeka K 20, te na gubitak dalnjeg tjeranja ovog obrta. Osim toga proglasiti će se nazočna presuda na trošak optuženice u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 3. ožujka 1916.

Vivoda v. r. **Dr. Volarić** v. r.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

(Nastavak).

Sto sam puta pomislio, kako bih natrag. a da barem glavi ništa ne bude. I u toj namjeri čuvao sam se osobito zadnjih godina zla, koliko god se je moglo, uz često mrke i nemile prilike. Uz Luku se prilijepio, pa vjere vjerovite pogaziti nijesam smio ni mogao. A kad Luka poginuo i mene družina Bogom saletila, da je neostavljam, da joj budem i vodjom i glavom, teško mi je bilo, ali joj se oglušiti nijesam mogao. Sedam ravnih godina, što sam se š njome a pod Lukinom rukom — štono vele — družio drvu i kamenu, dosta puti rvući se sa žedjom, a kadšto i s gladju, pa sad da je kukavički ostavim. A i kamo da trnapim, kad su puti natrag neprohodni.

— Jest u neke i za neko vrijeme zoran i poletan život hajdučki. Ali mnogi sasvim posrne i podivlja u timornoj gori, kao i onaj mrki vuk, s kojim se sreta, te bi samo zaskakivao, derao, gulio, grizao. Išta li je mekše ćudi, kašnje mu dotuži, dodija onaj pusti pustinjački svičaj, ona vječita pažnja i strepnja, besanica i trzavica, nerijetko tvrdi log i glotni i mučenički krušac, moj gospodine. Boljega čo'eka stane i tištiti, pojedati duševnost i želja ga sve to jače presvoji, prevlada za kućnim mirom i za onim, ako i suhušnim, ali Bogom blagoslovljenim zalogajem na svom ognjištu.

— Zato si ti, Lazo, i tražio milost u cara?

— Jasam dva puta u dvije godine, al' ne dodjoše glasi željeni. A sve sam se Bogu molio, da gospoda naša razaberu, do šta mi je uprav. Pukovnik nam je Šimić išao u prilog, primio nas na Cerovcu; nekoje — pismenu im sloboštinu dao i namah poslao kući, a onda pisao baš u carski dvor. U neke se dokopamo i mi ostali tvrda jamstva, da i našoj glavi ništa biti ne će i da nas dopasti ne će vječita robija, ako i koji se s mira predamo. Tada položismo oružje, pa se domala redom vratismo i mi ostali svaki svojoj kući, čekajući što će kome pripadnuti pravda.

— Šta si onda radio?

— Cagalo Dane i ja primimo se carske kolone, da istrijebimo nekoliko zlikovaca, što su Lici bili dodijali, paleći i žareći divljačkom ćudi svoje domaće. Zamalo ih Dane šćepa i glave im dodje, pa nastane posvud mir.

— A kamo si onda dospio?

— Otišao sam, dokle me sudu ne pozovu, a privolom pukovnika našeg, k srdaru ronde dalmatinske, Vuku Desnici, kršnu junaku i glavitu čo'eku, a rodom susjedu mome iz srpske satnije. E, s njim sam živio kao s rodjenim bratom, pa smo složno trijebili po Dalmaciji zle ljude, a i njegovi su me rondari gledali, ne bi bolje, da smo jednim mlijekom zadojeni. Valjao sam Vuku, valjao mi je Vuk, laka mu crna zemlja, valja mi je glave, jer mi je pred gospodom i oblastima lijepim zagovorom privezao glavu.

— Koliko si popobio u Vukovoj rondi?

— Jesam sve dok me nije zovnuo pokojni kapetan Valentić, vrijedan poglavar, pile od sokola, u Vrelo. Kad došao k njemu, dade mi skinuti oružje, a to mi je bilo pomučno, pa me po zapovijedi naše pukovnije posla u Gospić. Stavise me pod sud i sudište iza duga natezanja i zatezanja — po zakonu i pravdi, na 16 godina teške tamnice. Ali za godinu dana grane mi sunce carske milosti, pa se vratim iz kaznionice kući i od onda hvala Bogu opet sam se medju ljude pomiješao, svoj med svojima našao. Pa sam mogao i Bogu se pomoliti i svetu mater crkvu pohoditi i po svijetu pogledati i preda te evo stupiti, dobri moj gospodine!

— Tako je Lazo, dovrgoh, — ustavši sa stôca — dobro si uradio, što si se primirio, a i tvoji druzi. Da nijesi, jeda bi te danas moje oči ovdje gledale, a ovako gle, mogoh te još tako čila upitati za lijepo zdravlje.

— Hvala, do Boga ti hvala, gospodine. Vidim, da si rad na počinak, idem. Al jednu ću ti reći: volim, da si me zovnuo i pred narodom onako pozdravio, volim, duše mi i Boga jedinoga, negol' da mi je, a siromašan sam — izbrojilo hiljadu žuta dukata.

I tako se rastadosmo već u kasnu noć, a ja Lazi obećam, da ću, kad se opet u Zrmanju bacim, zajamačno i njega zovnuti, pa ćemo još razgovorom štošta nadovezati. (Konac slijedi).

Godina II. — Broj 331.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 10. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi, Nefrankirana pisma se ne primaju.

Naši teški mužari pred tvrdjom Primolano.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 9. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojevi su na sjeveroistoku bili jučer manje živi. Kod Kolkija, kod Strija, sjeverno od Novo-Aleksinca, sjeverozapadno od Tarnopola i na Dnjestru bili su ruski napadaji suzbijeni s teškim neprijateljskim gubicima. Na besarapskoj je fronti vladao mir.

Talijansko bojište.

Na visoravni su od Asiaga osvojile naše čete Monte Sisemol i, sjeverno od Monte Meletta, Monte Gomberto, koji je bio jako zaposjednut od Alpinaca. Naši su teški mužari otvorili svoju vatru protiv zapadne okloplјene tvrdje na utvrdjenom području od Primolana na Monte Lisseru.

Broj zarobljenih Talijanaca iznaša 28 časnika i 550 momaka, a plijen 5 strojnih pušaka.

Naša su pomorska lijetala napala obiljno bombama kolodvorske zgrade u Portogruaru, Latisani i Pellazuolu, unutrašnju luku u Gradežu i stanicu neprijateljskih pomorskih lijetala. Naši su letioci od kraja bacali bombe na kolodvore u Schiju i Piovensu.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 9. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Naše je topništvo prouzročilo požar u neprijateljskom skladištu municije kod Lihonsa; opstreljavalo je neprijateljske položaje i četne prijevoze na željezničkoj stanici u Suippesu (Šampanja); imalo je na zapadnoj obali Moze vidljivo lijepih uspjeha protiv pješadije i kolona teretnih vozova. Desno se od Moze borba nastavlja u naš prilog. Protunavale, što ih je neprijatelj poduzeo s jakim silama kod dvorca Thiaumont, te izmedju šume Chapitre i tvrdje Vaux, izjalovile su se bez iznimke s teškim neprijateljskim gubicima. U Vogezima nam je uspjelo istočno od St. Diea, da palenjem laguma uništimo prostrane dijelove neprijateljskih jaraka.

Istočno i balkansko bojište.

Kod njemačkih četa nema nikakve promjene.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 9. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Kaukasko bojište.

Samo neznatni bojevi izmedju ophodnja i prednjih straža. S malenim silama pokušani neprijateljski napadaji protiv lijevoga krila bili su suzbijeni s njegovim gubicima.

Neprijateljski se je izvidnički brod, koji je kušao da se približi Kušadi, morao da povuče na visoko more, jer je bio pogodjen dvima hicima.

BRZOJAVI.

Rat.

Topovski dvoboj na flandrijskoj obali.

Berlin, 9. (D. u.) Wolffov ured javlja iz Brueggea: 8. je o. mj. došlo na flandrijskoj obali do topovske bitke iz velike udaljenosti izmedju njemačkih prednjih straža te neprijateljskih monitora i razarača. Ustanovilo se je, da su mnoge od naših salva bile dobro namještene. Neprijatelj se je udaljio po tom prama Dünkirchenu. Njemačke bojne sile nisu pretrpjele nikakove štete.

Popodne je oborilo naše pomorsko ljetalo francusku zračnu ladju. Jedna je podmornica pobrala palu posadu i povezla ju je u luku.

Talijani u Epiru.

Atena, 9. Po grčkim oblastima već jednom spriječeno iskrcavanja talijanskih časnika u Santi Quaranta sad je ipak uslijedilo. Pred neko su vrijeme pokušali iskrcati talijanske mornare, no njima su Grci spriječili, da udju u Santi Quaranta, našto je ipak konačno pošlo za rukom talijanskim časnicima, da pod krinkom šofera dodju na kopno tvrdeći, da imadu službu u talijanskom konzulatu. Istodobno su iskrcali više talijanskih vojničkih motornih kola.

Svi znaci upućuju na to, da se Talijani spremaju, kako će zaposjesti Santi Quaranta. Time će se ispuniti davna talijanska osnova. Talijanski agitatori rade već čitave sedmice, :ako bi pobudili simpatije za Talijane. Blokada epirske obale traje još i nadalje.

Veliki gubici Rusa.

Amsterdam, 9. (D. u.) Ovdješnji list prima iz Londona: Timesov dopisnik doznaje u Petrogradu, kako se u tamošnjem službenim krugovima priznaje, da su Rusi postigli svoje posljednje uspjehe jedino uz najkrvavije žrtve.

Francuski izvještaj o padu Vauxa.

Paris, 9. Jučerašnji izvještaj francuskog glavnog stana kaže:

Po sedamsatnim, ogorčenim bojevima protiv uvijek novih navalnih četa prispjela je posada tvrdje Vaux do svrhe svoje moći, te nije mogla dalje da neprijatelju brani, da ne zauzme bjesomučnim opstreljavanjem sasma uništenu tvrdju.

Naša ofenziva protiv Italije.

Haag, 8. Vojnički vještak „Timesa" na talijanskoj trentinskoj fronti niječe, da bi austro-ugarskoj vojsci manjkala momčad i materijal, kaošto tvrde listovi četvornog saveza. On stalno znade, da imade Austrija na trentinskoj fronti izvanredno mnogo topova, medju kojima i teškog kalibra i topova sa ladja, koji bivaju upotrebljavani dobrim uspjehom, te mogu opstreljavati i talijanske pričuve. O tima veli „Timesov" suradnik, da su nenatkriljivi. Množina istih je takva, da je u par dana bilo istrijeljeno milijun granata. Ofenziva ne pokazuje znakove iscrpljenja. Vještak javlja: I ako se je tvrdilo, da u Austro-Ugarskoj manjka hrane, ipak su čete dobro opskrbljene.

Vrhovno vodstvo bugarske vojske.

Sofija, 9. (D. u.). „Agence Telegraf. Bulgare" oprovrgava vijesti francuskog i ruskog novinstva, da je tobože car Ferdinand preuzeo zapovjedništvo nad savezničkim vojskama na Balkanu, te tvrdi, da nije nastupila nikakva promjene u uredjenju vodstva nad bugarskim i njemačkim četama na balkanskoj fronti.

General Ruskij, vrhovni zapovijednik.

Berlin, 9. Sa ruske se granice javlja: Napadnom jednodušnošću upućuju ruski vojni kritici na mjesec juni, koji će donijeti na ruskoj fronti veoma zamašnih dogodjaja. Sa nekom se sjegurnošću može ustvrditi, da će u vojnom vodstvu doći do važnih dogadjaja. Može se računati na to, da će u zemlji veoma omiljeji general Ruskij, koji uživa ujedno i u punoj mjeri povjerenje u vojsci, preuzeti opet vrhovno taktično vodstvo. Kroz neko je vrijeme djelovao Ruskij u ratnom vijeću. Iza svoga boravka u Kaukazu bio je ut ostale i on stalan vojni savjetnik carev. Posljednjih je dana došao doista caru na veoma važnu audijenciju.

„Aneksija" Soluna.

Atena, 9. General je Sarrail u ime Engleske i Francuske proglasio „aneksiju" Soluna i za zaledje imenovao englesko-francusko vojno-upravno povjerenstvo. Ti će koraci vrijediti do svršetka rata.

Rat gladom proti Grčkoj.

Lugano, 9. O gospodarstvenoj blokadi grčke obale javlja dopisnik lista „Secolo" iz Soluna, da ne smije nijedan grčki brod ostaviti ma bilo koje luke. Brodovi, koji se nalaze na otvorenom moru, bit će otpravljeni na Maltu ili u francuske luke. Navještaj blokade znači propast grčkih parobrodarskih društava, koja su zasluživala ogromne svote. Blokada će spriječavati i dovoz hrane u Grčku. Grčka će dospjeti u težak položaj, jer se boje glada.

Austro-Ugarska.

S magjarskog sabora.

Budimpešta, 9. (D. u.). U zastupničkoj je kući pročitao predsjednik kraljev odgovor, gdje se srdačno zahvaljuje na izražajima vjerne odanosti, te spominje epohalnu godinu okrunjenja, kojom se je u Ugarskoj otvorilo novo razdoblje nesmetanog napretka, te se je madjarskom narodu omogućilo da zauzme svoje mjesto u sadašnjoj borbi na obranu državnog opstanka. Kralj izriče sigurnu nadu, da će junačka djela borećih se vojska izvojštiti sigurno blagosloveni mir.

Grof je Apponyi podnio po tom prešnu interpelaciju o pregovorima za izjednačenje s Austrijom, te je kazao, da treba zauzeti stanovište protivno definitivnom sklopljenju izjednačenja na duže vrijeme, jer su sada gospodarstvene prilike čitavoga svijeta nesigurne, a i mandati su zastupnika već od godine dana istekli.

Ministar predsjednik Tisza priznaje poteškoće, da se u sadašnjim prilikama sklapaju gospodarstveni ugovori, ali izjavljuje, da će sveukupne države odmah po ratu sklopiti medjusobne veoma važne gospodarstvene ugovore; po tomu da austro-ugarska vlada ima dužnost pripraviti se, da za onaj čas bude znala, što joj je činiti.

Ministar je kazao, da će on podastrijeti uvjete izjednačenja, ali samo novom saboru, ne bude li nastupila sila, da se već prije toga mora računati s gotovim činjenicama. U tom slučaju, da će morati zakonodavstvo izvršiti svoju dužnost.

Kramarž, Rašin, Červinka i Zamazal osudjeni na smrt.

Beč, 9, (D. u.) Divizijski je sud domobranstva u Beču odsudio po višemjesečnoj javnoj raspravi na smrt mladočeške državne zastupnike dra. Kramarša i dra. Rašina, kao što i tajnika mladočeškog lista „Narodni listy" Vinka Červinku i napokon knjigovodju Josipa Zamazala. Prva su dvojica bila tužena radi veleizdaje i zločina protiv bojne sile, a ostala dvojica radi zločina uhodarstva.

Branitelji su uložili na vrhovnom sudištu domobranstva žaobu ništetnosti.

(Opaska uredništva: Tu smo vijest donijeli već pred 3 dana, te se eto sada službeno potvrdjuje.)

Balkan.

Grčka demobilizira?

Atena, 9. (D. u.) Reuter. Ministarsko je vijeće zaključilo, da će odmah izdati odredbu, da se otpušta kući 12 najstarijih godišta, koja se nalaze pod puškom.

Ententa protiv Grčke.

Amsterdam, 9. (D. u.) Carinarske su oblasti u Cardiffu dobile nalog, da ne smiju dopustit izvoz ugljena u Grčku.

*

London, 9. (D. u.) Izvanjski ured saopćuje: Držanje grčke vlade nasuprot stanja, što je nastupilo uslijed predaje grčkog područja bugarskim četama, sili alijirce da poduzmu stalne protumjere. Grčka vlada poduzimlje mjere opreznosti u pitanju izvoza ugljena u Grčku i grčkog pomorskog prometa u engleskim lukama, kako bi se zapriječilo da razna roba ne dospije u neprijateljske ruke. Alijirci raspravljaju o ograničenju i nadziranju prometa i u samim grčkim lukama.

Venizelos za srpski Crveni krst.

Basileja, 8. Havas javlja iz Krfa: Bivši je grčki ministar predsjednik Venizelos darovao za srpski Crveni krst 10 tisuća drahma (kruna).

Gospodarstveni odnošaji Rumunjske.

Budimpešta, 7. Prema nekoj vijesti bukareštske „Dimincata" saopćilo je ravnateljstvo rumunjskih željeznica ministru za trgovinu, da vlada veliko pomanjkanje kaučukovih cijevi, potrebitih za lokomotive, što ozbiljno ugrožava prevoznu sposobnost rumunjskih željeznica Ruske tvornice neće da Rumunjskoj dobavljaju takove cijevi.

„Universul" doznaje iz službenih krugova, da rumunjsko-turska pregovaranja ne idu za sklopljenjem trgovačkog ugovora, već da se radi samo o izmjeni izvjesnog blaga. Turska će za rumunjsko brašno dobavljati ulje. U Carigradu započeta pregovaranja bit će sada nastavljena u Bukareštu sa turskim poslanikom Sezo bejom.

Ententa.

Pašić u Petrogradu.

London, 8. Havas javlja iz Londona, da je tamo prispio iz Petrograda srpski prvak Pašić.

Pregradnja Lloydovog parobroda „Thalia" u teretni parobrod.

Haag, 9. Austrijski Lloydov parobrod „Thalia", koji je početkom rata ostao na zabavnom putovanju u Amsterdamskoj luci, bit će radi pomanjkanja tovarnog prostora iza rata pregradjen sad u teretni parobrod. Njegov je motorni čamac, koji je putnike vozio po norveškim fjordovima, kupila jedna tvrtka u Ymuidenu, te će ga ral iti kao ribarski čamac.

Inozemci u Engleskoj morat će pod oružje.

London, 8. U donjoj je kući kazao ministar Samuel, kako vlada smatra vrlo važnim ovo pitanje, da se uvoluće i uvrste u vojsku od savezničkih vojska inozemci savezničkih vlasti, koji se u Engleskoj nalaze. Vlada je već u dogovaranju sa odnosnim vladama, koje žele, da se njihovi državljani pozovu pod oružje. Engleska vlada namjerava uvrstiti ih u engleske redove. Ministar je izjavio, da ih nema sigurno 200 tisuća, kakp pretjeravaju nekoji, ali da je njihov broj vrlo znatan.

Weill (unionista) je primjetio, da ima svakako mnogo inozemaca u Engleskoj, koji svojom pasivnošću vrijedjaju samo engleske osjećaje. Samuel je završio, da je i on istog mnijenja, pa da se očekuje, da će ta stvar doći na rješavanje ovog važnog pitanja.

Ensleska — norveški diktator.

Kopenhagen, 8. „Politiken" javlja iz Bergena: Pošto nije htjela Engleska da opskrbi ugljenom norveško ribarsko brodovlje, to nije moglo ove godine da ide na ribovanje kod Islanda. Time je norveška pretrpjela štetu od mnogo milijuna kruna.

Pitanje se sada promijenilo u smislu, što je Engleska obećala da će prodati norveškim ribarima dovoljno ugljena, ako se obveže, da proda Engleekoj svu ribu što uhvate.

Talijanska komora.

Zürich, 9. U jučerašnjoj sjednici talijanske zastupničke kuće držao je prije svega zastupnik Galenga Stuart spomenslovo lordu Kitschneru, kod česa je ustvrdio, da engleska gospoduje nad svim morima. Socijaliste su upadali poklicima: „Vidi se!" Došlo je do oštrih upadica i psovaka izmedju zastupnika i posjetilaca tribina.

General je Alfieri odgovorio nato na jedan upit glede odviše dobrog postupka s austro-ugarskim zarobljenicima u Italiji te naveo, da postupak odgovara haaškom utamačenje te da nije ni prestrog ni preblag.

Ministar je predsjednik Salandra odgovorio na jučerašnje upite o pitanju interniranih. Ako se može barem koliko toliko ublažiti postupak s interniranima, to se i čini. Od 2240 interniranih poslano ih je medjutim već 1000 u njihove zavičaje. Gledom na pritužbu radi cenzure izjavio je ministar predsjednik, da je ona u Italiji još i tako odviše blaga, jer da je cenzor propustio u listu „Avanti" vijest o malenoj jednoj ženskoj demonstraciju u Pontefelcinu i da je odmah njemačka jedna bežična agentura čitavim svijetom razglasila, e je u gradu Pontefelcinu došlo do teškog, krvavog ustanka. Ministar je predsjednik umolio konačno zastupnike, koji su taj upit stavili bili, da povuku svoje konačne predloge. Za slučaj, da toga ne bi učinili, stavlja na komoru molbu, neka te predloge odbije.

Socijalistički je zastupnik Turatti izjavio na to, da ostaje kod svog konačnog predloga, našto je taj predlog po imeničnom glasovanju, prije kojega je oko 40 zastupnika ostavilo dvoranu, sa 216 proti 45, ponajviše socijalističkih glasova, bio otklonjen. Trinaest zastupnika, medju njima deset klerikalaca, nije glasovalo.

Predsjednik je Marcora pročitao izatoga prispjele upite, medju njima jedan glede premještenja generala Brussattija u stanje mira.

Ministar je predsjednik izjavio, da se taj upit ne prihvaća, kod česa je nadodao, e je onaj, koji je taj upit stavio, radio nepatrijotski.

Dotični je zastupnik prosvjedovao proti toj izjavi, našto mu je predsjednik odmah prekinuo riječ, što je više zastupnika potaknulo, da doviknu predsjedniku, e je on uvijek pomoćnik ministarstva.

Ruski parlamentarci u Rimu.

Lugano, 9. (D. u.). Za dočeka je ruskih parlamentaraca u Consulti održao Salandra pozdravno slovo, gdje je spomenuo čvrste vezove, koji sjedinjuju Rusiju i Italiju i medjusobne osjećaje prijateljstva i pouzdanja, koji sačinjavaju temelje sveze. Ruski su i talijanski vojnici svojom plemenitom krvi posvetili čvrsto to prijateljstvo i saveznički ugovor. Naprezanje obojeg oružja mora da traje neprekidno sve do pobjede. Oni vjeruju u uspjeh svojeg oružja i u pobjedu pravice, pravednosti i slobode naroda. Napokon je izrazio Salandra u ime vlade i talijanskog naroda počitanje prama caru i carici.

U ime je ruskih gostova odvratio Vasiljev govorom, kojega je zaključio riječima: Kruti rat pritište narode vrućom žedjom za mirom, a vlada i parlamentarci obvezuju se, da će tu žedju utješiti.

Talijanski kralj bolestan?

Köln, 9. „Kölnische Volkszeitung" javlja: Kako se glasa, dovezao se je kralj Viktor Emanuel bolestan automobilom u Rim.

Amerika.

Mirovno posredovanje predsjednika Wilsona.

Lugano, 8. Vatikanski dopisnik veli, da se čini e su mirovna posredovanja predsjednika Wilson naišla na skoro nepremostive zapreke. Sasvima tim će predsjednik Wilson u sporazumu sa španjolskim kraljem, nizozemskom kraljicom i skandinavskim kraljevima započeti i ujno krepča posredovanja.

Neutralne države.

Predsjednik u Kini otrovan.

Stockholm, 9. Reuter javlja službeno iz Šangaja: Yanšikaj je po svoj prilici bio otrovan na gozbi, kod koje je sudjelovao u krugu svojih činovnika.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 8. Službeni izvještaj od 7. lipnja u 3 sata popodne.

Kod Fontenoy, zapadno od Soissonsa, bile su raspršene dvije njemačke izvidnice, koje su

htjele da predju preko Aisne. Francusko je topništvo razorilo više njemačkih motrilišta kod Nouvrona. U Argonama upalili su Francuzi kod Fille Morte s uspjehom tri mine. Na lijevoj obali rijeke Moze traje topovska vatra u odsječćima uzvisine 304 i šume Caurette. Na desnoj je obali Moze bio sinoć oko 8 sati slomljen našom vatrom iz strojevnih pušaka žestok njemački napadaj na tvrdjavu Vaux. Napadači su uzmaknuli, ostavivši velik broj mrtvih. Njemačko je topništvo neprestano pucalo na tvrdjavu. Francusko mu je topništvo krepko odgovaralo. Iz Vogeza se javlja žestoko pucanje sa strane Nijemaca proti prvim francuskim linijama na Hartmannsweilerkopfu.

11 sati u noći: Na lijevoj obali Moze živahno djelovanje topništva u okolici prema visu 304. Na desnoj se obali veoma žestoko nastavlja opstreljavanje na našoj prvoj i drugoj liniji od okoliša Douaumonta do Damloupa. Nijemci su danas javili, e je oklopna tvrdjava Vaux pala u veče 6. t. mj. u njihove ruke. Dne 7. lipnja u 7 sati 50 časaka ujutro bila je još uvijek u našem posjedu. Od tog se vremena dalje nije mogao uspostaviti više spoj sa tvrdjavom radi žestine opstreljavanja. U Vogezima bile su njemačke izvidnice, koje su bile poslane proti našim položajima južno od Cellesa, našom vatrom suzbijene.

Na ostaloj fronti od vremena do vremena isprekidana topovska vatra.

Engleska.

London, 7. Službeni izvještaj od 6. lipnja: Poslije podne vršila se je istočno Yperna teška bitka. Oko podne otvorio je neprijatelj žestoku vatru u okolici Hooge i Ypern. Medju 3 i 4 i pol sata poslije podne zapalio je neprijatelj sjeverno Hooge cijeli niz mina na različitim točkama i u fronti dugoj 2000 jarda. Tome su slijedile uzaludne pješadijske navale. Naposredno sjeverno Hooge prodro je neprijatelj nakon eksplozije mina u prednje jarke. Bitka traje dalje. Naša općenita linija je još čitava.

Javno mnijenje u Japanu.

Dopisnik amsterdamskog lista Handesblad u St. Francisku priopćuje zanimiv članak, koji je napisao amerikanski profesor dr. Frederic Starr. Ovaj je boravio mnogo godina u Japanu i povratio se tek nedavno sa putovanja kroz tu zemlju. U tom članku razlaže Starr, kako se je u Japanu na upravo

nečuveni način podiglo bogatstvo uslijed rata.

Broj novih se milijunaša cijeni na jednu hiljadu. Da li je taj broj posve točan ili ne, ne može se posve sjegurno odrediti, no toliko stoji, da su u ove posljednje dvije godine stekli mnogi Japanci silno bogatstvo. Parobrodarska društva prave nevjerojatno dobre poslove. Jedno društvo, koje je utemeljeno tek iza rata, isplaćuje sa 600 postotaka dividende. Na burzama u Osaki i Tokiju došlo je nedavno do dosad nevidjenih prizora. Dionice, koje prije nijesu vrijedile više od 6 postotaka, poskočile su na 200 i 300 postotaka. Novac se je stao nagomilavati, te su u Londonu i drugim financijalnim središtima predane u pohranu velike svote novaca, koje može japanska vlada svaki čas natrag tražiti. Kraj toga su bogatstva

preotele silni mah japanske težnje za proširenjem posjeda.

Već od dugo je vremena bio glavni cilj japanske politike, da steče novih područja. No za čim su dosad težili nije upravo ništa prema onomu, što Japanci sad ozbiljno kane. A najznačajnije je

promijenjeno držanje prema Engleskoj.

Savez sa Engleskom od godine 1904. bio je bez sumnje od velike koristi po Japan te japanski listovi otvoreno priznaju engleske usluge. No sad nalaze, e je taj savez odviše jednostran. Japan je ljubomoran na Eglesku i sanja o proširenju svog posjeda u Kini, te nekako krivo gleda na engleski utjecaj u području Yangtsee. Japan ne smatra Englesku samo za svog takmaca u trgovini, nego i za političku zaprjeku. Ovakove se izjave mogu gotovo danomice čitati u japanskim listovima i o njima se javno raspravlja. A i Engleska postaje sve nepouzdanijom prema Japanu radi interesa u Indiji. Japanci predmnijevaju, e bi mogli da budu na temelju ugovora pozvani, kako bi ugušili eventualni ustanak u Indiji. Japanska je trgovina s Indijom posljednjih godina upravo bujno procvala, tako te Japan smatra Indiju svojim najvažnijim tržištem. Kad bi sad Japan ugušio ustanak u Indiji, navukao bi na sebe mržnju urodjenika i time imao silne štete u budućoj svojoj trgovini. Drugi jedan razlog nepovjerenja u Englesku stoji u tom, što Engleska ubire od početka rata ovamo u Indiji carinu za uvoz i izvoz robe. Sve više raste uvjerenje, da Engleska, što više može, lih iz sebičnih razloga nastoji sprječavati razvoj japanske trgovine u Indiji. Daljnji razlog za slabo simpatične osjećaje prema Engleskoj ima se tražiti u tom, što su engleski ratni brodovi pretraživali japanske parobrode. Hindi i njemački putnici, koji su se nalazili na parobrodima, bili su uza sve proteste japanskih časnika silom uklonjeni. Ogorčenje je u Japanu radi toga bilo tako veliko, da su zatražili od britske vlade razjašnjenja. Japanska vlada često saopćuje članke do skrajnosti uvredljive po Englesku. Ti članci izlaze koli u engleskom toli u japanskom jeziku i u njima se zrcali duboko neprijateljstvo, koje će bez sumnje jednog dana izbiti na vidjelo i u političkom odnošaju.

Japanci vode već sad računa o jakosti država iza rata

i tvrde, e će Velika Britanija, Francuska, Njemačka i Austro-Ugarska izgubiti toliko svoga pučanstva, da će stajati daleko za Japanom. Isto tako da su ratni troškovi tako golemi, da će ti narodi dugo vremena stenjati pod teretom dugova, što će biti od velike zapriječe za sva njihova poduzeća. U Japanu su mnijenja, da će poslije rata preostati ova dva moćna naroda: Rusija i Japan. Sa Združenim državama ne smije se ozbiljno računati. Posjet ruskog velikog je kneza dao prošle zime povoda za velike svečanosti i slavili su izvanredno, jer su se nadali, e će se sklopiti novi savez izmedju oba naroda. Japan je uvjeren, da prijateljski odnošaji izmedju oba naroda odgovaraju njegovim interesima. Ovakav bi savez pospješivao njihove osnove u Aziji, te bi se na taj način mogla Kina posve lako raskomadati i porazdijeliti. Japan očekuje mnogo od toga rada u Kini i znade, da ga ondje čeka samo slabi otpor. Zahtjevi, koje je Japan stavio na Kinu, ako i nije njima udovoljeno, ipak su samo predigra za ono, što se ima u budućnosti očekivati. Japan si je sad stavio za zadaću, da nadzire financijalne operacije Kine te je dobio ovlast, da podiže banke u Kini i Mandžuriji, koje će podupirati kineska vlada.

Nitko u Japanu ne misli na to, da vrati otoke u Južnom moru. Ondje je već osnovao poštanski, brzojavni i kabelski promet prema svojim vlastitim osnovama, te se sad bavi time, da po otocima naseli Japance.

Spomenuti već Starr nabacuje pitanje, da li se radi toga imade očekivati rat izmedju Združenih država i Japana. Sjegurno je, da japanski narod ne smatra Združenih država neprijateljem nego prokušanim prijateljem. Japanci da se Americi veoma dive, no to ne isključuje mogućnosti rata. Svakako se je po listovima i knjigama mnogo govorilo o tom i upravo razmišljanje o toj mogućnosti krije u sebi pogibao. Japanci prate pozorno amerikanska raspravljanja o spremi i razabiru, da amerikanski vojni program nije uperen proti njima.

Vijesti iz osvojene Srbije.

Krštenje ulica u Srbiji. „Slovenski Narod“ prima od svoga dopisnika u Srbiji: Ulice u manjim srpskim mjestima nijesu uopće imale odredjenih imena, pa ih je narod na svoju krstio i nazivao. U svrhu da se znade vojničtvo orijentirati, okrstio ih je svaki komandant na svoj način, što je naravski samo provizorno i nužde radi. Ulice u Kruševcu i Kraljevcu okrštene su njemačkim nazivima, u Čačku njemačkim i madžarskim, dok su u Užicama označene rimskim brojkama. U Beogradu ostali su natpisi malenom iznimkom nepromijenjeni.

Popis pučanstva u Beogradu. Prema netom dovršenom popisu pučanstva imade u Beogradu 52.894 civilnih osoba (9451 muškarac, 23.080 žena, ostalo su djeca). Od početka travnja do 27. svibnja poraslo je dakle pučanstvo za 3096 osoba.

Domaće Vijesti.

Služba božja na Spasovo u crkvi Srca Isusova. Za spasovskih će se blagdana u nedjelju i ponedjeljak vršiti u 9 sati služba božja u crkvi Srca Isusova. (Clivo Gianuario). Za vrijeme mise pjevat će se slijedeći komadi crkvene glasbe: 1. Četveroglasne pjesme za mješoviti zbor od Mihaela Haydena; 2. O, presveta, starosicilijska crkvena pjesma; 3. Molitva u teškoj vojnoj dobi od maestra Martinza.

Objava. Glasom dopisa komisije za stavnju broj 12. v. r. Pula 1. 6. 16. broj 86. ne smiju se oni potvrdjenici, koji su bili dodijeljeni domobranstvu predstaviti u slučaju poziva domobranskomu dopunidbenom kotarskom zapovjedništvu za Trst u Radkersburgu kaošto je to do sada bilo unešeno u izikaznici narodnog ustanka — već pričuvnom bataljunu domobranske pješadijske regimente br. 5 u Voitsbergu.

C. kr. vlada za naše Talijane. U februaru 1916. kr. ministarstvo unutarnjih poslova ustanovilo je iz svojih sredstava u Beču za srednješkolce talijanske narodnosti, koji su bjegunci a primali su kao takovi državnu podporu, konvikt, koji se nalazi pod strukovno-pedagoškom upravom, a podredjen je centrali za opskrbu bjegunaca. Pitomci ovog konvikta su tu ukonačeni i uzdržavani na državne troškove, te mogu prama izboru roditelja polaziti zavod u kojem su zaposleni kao u srednjim školam u kojem je učevni jezik talijanski (Beč IV., Rainergasse) ili u koliko poznavaju u dostatnoj mjeri njemački jezik, mogu polaziti u Beču jednu srednju školu sa njemačkim nastavnim jezikom. U prvom su slučaju pitomci konvikta oprošteni školske takse, a u drugom slučaju platit će se ova iz državnih sredstava. Potrebite učevne knjige priskrbit će takodjer država. Prama prispjenju spomenute centrale, nakon što su u ovaj konvikt bili primljeni mogliteli, koji su se nalazili u unutrnjosti države, imade u konviktu jošte praznih 120 mjesta, tako da postoji mogućnost, da se primi u taj konvikt i takve učenike-bjegunce, koji su bez sredstava, te ne borave u općinama, što su odredjene za bjegunce. Uvjet primitka u konvikt jest pomanjkanje sredstava, što mora potvrditi politička ili redarstvena oblast onog mjesta, gdje dotični boravi. U prvomu redu primaju se u konvikt gimnazijalci i realci, koji su bez roditelja ili su pobjegli bez roditelja. Učenici, koji su pobjegli sa roditeljima, bit će uzeti u obzir u drugom redu i to samo uz uvjet, da se roditelji učenike obvežu, e se ne će premjestiti u Beč. Molbe za primanje u konvikt šalju se centrali za ratne bjegunce u Beču II, Zirkusgasse 5, putem kotarske političke ili redarstvene vlasti gdje dotični sada boravi, priloživši molbi zadnje školske svjedodžbe. Djeca, koja budu primljena u konvikt, bit će otpremljena u Beč besplatno. Isključen je iz konvikta svaki onaj, koji bi pošao na put prije nego li je primljen u konvikt.

Iz Banovine.

Dječji dan. Hrvatske novine donose, da je dječji dan ispao u svakom pogledu vrlo slabo. Najveći dio neuspjeha ima se pripisati samom arangementu, dok preostali dio otpada na nepogodno vrijeme.

U smrt sa tornja prvostolne crkve. U subotu oko 9 sati sunovratila se je neka Kristina Kotzbeck sa tornja prvostolne crkve u Zagrebu, očitom nakanom, da će tako dokrajčati svoj život. Slučaj medjutim htjede, da je pala u prvu uvalu izmedju krova i prvoga tornjića naprama sakrestiji. Nekoji vojnici, koji su se u blizini desili i opazili nesretnicu, priskočili su odmah da je spase, što im je konačno i pošlo za rukom. Nesretnica zadobila je teških ozlijeda: kosti na licu su joj polomljene, a tako i desna ruka i lijeva noga. Osim toga zadobila je ozljeda i na križima. Njezino je stanje vrlo opasno. Bijedna je žena učinila taj korak u tuzi za suprugom.

Kotarski sud u Ličkom Petrovom selu. Naredbom zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 24. svibnja t. g. osnovan je kotarski sud u Ličkom Petrovom selu, a opsizati će upravne općine Ličko Petrovo selo, Zavalje i poreznu općinu Prijeboj. Sud će započeti uredovanjem dne 1. listopada tek. godine.

Iz Slovenije.

Zabrana fotografiranja. Fotografiranje, slikanje ili crtanje pejsaža ili bilo kojeg predmeta u gradu Trstu je oblastima strogo zabranjeno.

Spomen-kip u Trstu. U perivoju na velikom trgu u Trstu dogotavljaju paviljon, u kojem će biti namješten kip za zabijanje spomen-čavala u svrhu ratne pripomoći.

Gospodarstvo.

Ustanovljenje ratne centrale za kavu. 27. se je svibnja konstituirala u Beču pod predsjedanjem člana gospodske kuće Eschera i velikog industrijalca trgovinskog savjetnika Julija Meinla, od vlade zasnovana ratna centrala za kavu. U ime su vlade sudjelovali na konstituirajućoj sjednici ove nove ratne ustanove predsjedatelj medjuministarstvene aprovizacijske komisije, sekcijski poglavica Oskar vitez pl. Keller, kao što i vodja aprovizacijskog odjela na unutrašnjem ministarstvu barun Fries. Ratna centrala za kavu, kojoj je dodijeljen kao prvi podpredsjenik trgovinski savjetnik Julije Meinl, bila je za to ustanovljena, da provede aprovizaciju kave i da dovede u promet od vlade osiguranu valorizacijsku kavu. Da se tu centralu podupre bit će poduzete još nekoje zakonske mjere. Ne će se pogriješiti, ako se uzme, da će se morati prama tomu provesti propis koliko kave imamo.

Tečaj stranih valuta. Zagrebačka trgovačka i obrtnička komora javlja, da su sada kod ovozemnih poštanskih ureda ustanovljeni za proračunavanje stranog novca slijedeći tečajevi: 100 maraka K 145, 100 bugarskih leva K 116. Za internirane i zarobljenike (novčane doznačnice) 100 franaka 152 K.

Sumpor i modra galica za Istru. Prigodom svoga boravka u Beču presjednik zemaljske upravne komisije Istre, gospodin dvorski savjetnik Lasciac, posredovao je kod kompetentnih faktora radi hitre otpreme zaliha sumpora i modre galice, doznačenih Istri. Na mjerodavnom mjestu on se je mogao uvjeriti, da je od prilike za polovicu doznačene zalihe sumpora bio već dan nalog otpreme, te bi ova u nekoliko dana morala stići u Istru; a glede modre galice, odredjene za Istru, da je ova većim dijelom već bila razdijeljena medju po trošnike, preostatak pak da bi imao stći skoro.

Vilina kosa. Izraziti je nametnik na našoj djetelini zlosretna vilina kosa. To je jedan od onih nametnika, koji je malo po malo izgubio sposobnost, da živi sam svojim životom, te se hrani mukom drugoga bilja. Razvio se iz obične jedne povijuše, koja samo zato vije svoju stabljiku, da uzmogne stajati. Ona se sve to više priljubljuje o svoj oslon, te ga siše i iscrpljuje. Vilina kosa nema na korjenu ni lišća. Ostala je sama stabljika, na kojoj dolaze poslije cvjetići. Iz sjemenke izbije u kasnije proljeće kao nit tanka klica, koja se iz početka hrani iz svoje sjemenke. Kad istroši sjemenku, mora se biljka hraniti iz sebe i to tako da stražnji dio stabljike služi kao hrana, da se prednji uzmogne razvijati. Pretežniji dio tih klica dosegne djetelinu i stane se oko nje viti, te joj tako donašaju polaganu, ali sigurnu smrt. Vilina kosa dospjeva u naša djetelišta ako kupujemo nečisto djetelinsko sjeme, pa s njime uz djetelinsko sjeme sijemo i vilinu kosu. Stoga je uputno, da budu gospodari na oprezu kod kopovanja djetelinskog sjemenja, ako ne će zaraziti svoja djetelišta, a najbolje je sredstvo za pobijanje ovog nametnika, da se kupuje čisto sjeme. Da se pobije već pojavljena vilina kosa treba dotična mjesta što ranije i to barem prije nego li procvate, pokositi, sve do zemlje. Kod toga treba paziti da nijedan komadić viline kose ne ostane na zemlji, jer se nametnica inače ponovno razvije. Za sigurnost da smo zarazu posve odstranili, uputno je, da se takva mjesta poliju razrijedjenom sumpornom kiselinom (1 litar sumporne kiseline na 200—300 litara vode dovoljno je). Još je jednostavniji postupak, ako uzmemo raztopinu od zelene galice (1 kg na 10 litara vode). U Francuskoj n. pr. gdje je uništavanje viline kose zakonom, upotrebljavahu za uništavanje čilsku salitru, sipajući je na kvadratni metar po 100 grama. Upotrebom ovakovih kemičkih sredstava, vilina kosa izgori, dočim se djetelina oporavi i brzo probuja.

Posl. br. U 24.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Ane Božić radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optužence koja se nalazi na slobodi nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Anu Božić, ud. pok. Antona a kćer Josipa i Antonije Posedel iz Huma, tamo boraveću a pripadnu u Buzetu, 40 godina staru, kat. vjere, malo-posjednicu, pismenu, jur kažnjenu radi prekršaja o hrani, (opet. pu a.)

krivom:

da je jednog dana koncem prošlog mjeseca prosinca vlastitom nemarnošću otposlala u svrhu prodaje, iz Huma u Pulu mlijeko koje je bilo jako navodnjeno te tako prodavala hranive predmete pod krivom oznakom, u svrhu zavaravanja u promet trgovini, dakle prekršaja § 12 Z. 16.-1.-1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89. te biva zato na osnovu § 12 obz. na § 21 netom spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

osudjena

na deset (10) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovršne kazne medju kojima K 20, za trošak pretrage mlijeka. Osim toga će se nazočna presuda na trošak optužence proglasiti u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 24. veljače 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

44

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

Zadnji lički harambaša.

(Konac).

U drugoj sobi čekaše svojta i s njom za stolom još dva okolna paroha, časne glave, časne sijede brade. Pa će reći vrijedni pop Petar: Znate, kako su Lazu zvali, kad je bio u rondi Desničinoj? Zvali su ga „Svetim Lazom“; tako mu je život bio ugodan i Bogu i ljudma. A po gornjoj Lici ima o njem i pjesama zgodnih i lijepih, ima ih i više, nego rodjaku Jakešu, koji je podavno hajdukovao.

— Znam — presjekoh trenom riječ starcu — Jakeš je bio mrki vuk i kao harambaša, a Todoraš drugi mu rodjak nije bio boiji. Bilo je i na Lazi mladjih mu godina možda vučje dlake; — ali je, kako kazuju, — vavijek pretezalo dobro srce i bio je čovjek duševan, osobito otkad je sam postao harambašom.

— Da njega nije bilo — upleće domaćin — njegovi bi ljudi trista zala više bili počinili. Al' on ih je znao držati na uzdi i najzad poumiriti sve redom. Jesu vlasti o tom nastojale, al' bez Laze ne bi uspjele jer je bilo i krupnih zavoranja i okrućele, podivljale ćudi u mnogih mu drugova.

A starina, rodjo moj, pop Miloš, pridoveza u potvrdu riječi svog predgovornika:

— Pokojni je Lukma Lauos rodom iz moje parohije. On, što kazuju, bio nagao, naprasit, silovit, gotov kao i drugi njegovi rodjaci, ponosit, upalita, ubit, ta s osvete ta s bjesnila; ucijeniti ma baš i u svom rodnom mjestu Popini. A kad je iza njega Lazo izabran za harambašu, tad je, — i danas teče po narodu okolno samo jedan glas, dapače i u njegovu rodnom mjestu, i svom okolinom nestalo osvete, otimačine i svakog nasilja a po gotovu ucjene ili otkupa. I baš tom se je žicom istaknuo Lazo ispred svih drugih hajduka, pa je zato narod po svoj Lici pokrivao uprav poštivao harambašu Lazu, a pokrivao i u prilog išao svoj njegovoj četi, nazirući u njem i u njoj neko zakrilje i zaštitu proti turskih i domaćih pakosnika. A i to govore, da otkad znade za hajdučko četovanje u našoj Lici, nije bilo puškara nad Lazom.

— Čitao sam — završih — sudbene Lazine spise, pa ne žalim, šta sam ročio, a što mi je kazivao, pa ću do zgode drugima pripovijedati: nek se zna i nek se spominje.

* * *

Ranim se jutrom uspeh uz pogledni klanac zrmanjski, pa odjurih preko Lješkove drage medju tako zvane Priložane. Ondje je, osobito na tromedji, palo dosta krvi pred malo godina.

Harambaša Lazo još je Likom pronosio živu sliku starog hajdukovanja. Iza njega nekoliko godina verało se je i dodijavalo i petnaestočinjastih zlikovaca, klateži, odmetnika, „košara“ — kako su ih zvali — oko Metka i više Papuće i uz nekadašnji kordun; al' ovih je brzo strogošću oblasti a uz pomoć samog naroda nestalo redom.

S Lazom je ostavio posljednji pravi pustovnik pustu moju zavičajnu goru, neprohodne dumače i strme urvine, krševite uvale i šiljaste rtove diva Velebita . . . .

Godina II. — Broj 332.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 11. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Novi njemački uspjeh pred Verdunom.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 10. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Protivno nego li prekjučer buknuli su jučer opet na čitavoj sjeveroistočnoj fronti skrajno ogorčeni bojevi. Izmedju Okne i Dobrounca suzbili smo na jednom mjestu osam, na drugom pet teških napadaja, u kojima se je osobito odlikovao naš šleski lovački bataljun broj 16. Jake su ruske sile potisnule na donjoj Stripi po ogorčenoj borbi naše čete sa istočne na zapadnu obalu rijeke. Sjeverozapadno od Tarnopola smo suzbili mnogobrojne ruske provale. U kraju kod Lucka biju se borbe na zapadu od Stira. Kod Kolkija i na sjeverozapadu od Čartorijska ruski su se pokušaji prelazenja izjalovili.

Talijansko bojište.

Suzbili smo talijanske navale protiv naše fronte izmedju Ečave i Brente. Zarobljenicima o kojima smo već javili, pridošlo ih je na prostoru naše navale preko 1600 drugih, medju kojima 25 časnika. Pred tolminskim su mostobranom uništile naše čete po snažnoj topovskoj pripravi zapreke i opkope čitavog dijela neprijateljske fronte, te su se vratile iza podhvata sa 80 zarobljenika s 5 časnika, te s jednom strojnom puškom i drugim ratnim materijalom.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj smo Vojusi rastjerali svojim pucanjem talijanske ophodnje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 10. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na zapadnoj smo obali Moze nastavili uspješno suzbijanje neprijateljskih baterija; opkopnih utvrda. Na istočnoj su obali rijeke nastavile naše čete svoje navale. Ljutim je borbama bio neprijatelj izbačen iz više položaja na gorskoj kosi jugozapadno od tvrdje Chapitre i na brdu Fumin. Na zapadu je od tvrdje Vaux bila jurišem osvojena jaka neprijateljska utvrda, koja je dospjela u naše ruke zajedno s posadom od 500 ljudi i 22 strojne puške.

Od 8. o. mj. smo zarobili 25 časnika i preko 1500 momaka.

Istočno i balkansko bojište.

Nema nikakovih osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 10. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Na centrumu puščano strijeljanje na jednoj i na drugoj strani. Na lijevomu je krilu poduzelo naše odijeljenje žestoko iznenadno pucanje na neprijateljske čete, koje su bile s drugim zaposlene, protjeralo ih je iz njihovih položaja te je ono zaposjelo.

Na ostalim frontama nema ništa, da se zabilježi.

BRZOJAVI.

Rat.

Englezi o okršaju na flandrijskoj obali.

London, 10. (D. u.). Službeno. U četvrtak rano imala je patrulja monitora i razarača na visini od Zeebrückea okršaj s neprijateljskim razaračima, koji nakon što su bili protiv nje poslani, povukoše se na luku. Na našoj strani nema nikakvog gubitka, ni oštećenja.

Austro-Ugarska.

Crnogorski dostojanstvenici i poslanik Sjedinjenih država u Beču.

Beč, 10. (D. u.) Metropolit Crnogore Mitrofan i predsjednik skupštine Miho Dojić, kao što mnogi drugi visoki crnogorski dostojanstvenici, obratili su se na poslanika Sjedinjenih država u Beču s molbom, neka posreduje kod vlada Četvornog sporazuma da bi izvolile dopustiti, da se neutralnom parobrodu prevezu u Bar živežne namirnice za crnogorsko gradjansko pučanstvo iz skladišta crnogorske vlade u Solunu.

Talijanski je izvanjski ministar odgovorio putem američkog poslaništva u Rimu, da talijanska vlada nije voljna, da to prevažanje dozvoli.

Njemačka.

Njemačka radna stranka.

Beč, 9. Jučer se je njemačka agrarna stranka bavila pred kratko vrijeme potaknutim osnovanjem jedinstvene njemačke stranke.

Kako o tom sude u agrarnoj stranci, saopćuje jedan od sudionika kod vijećanja ovo: Od agrarnih izbornika, s kojima stranački zastupnici i za vrijeme rata stoje u neprekidnom odnošaju, nije bila dosad ni sa koje strane izražena želja o raspustu stranačke organizacije, koja je u svemu odgovarala svrsi. Vodstvo je stranke prema željama izbornika uvijek podupiralo slogu agrarne stranke s ostalim njemačkim strankama za očuvanje političnih i narodnosnih interesa Nijemaca u Austriji. Dakako da je stranka uvjerena, da moraju u ovo vrijeme sve njemačke stranke što više zajedno djelovati. Pitanje je, da li bi se to postiglo upravo stvaranjem nove stranke. Pučanstvo, koje sve svoje misli i sav svoj rad usredotočuje u pobjedonosnom svršetku rata za opstanak monarhije, očekuje od svojih zastupnika, da će i bez stranačke agitacije nastojati da dodju do čuvanja njemačkih interesa. I unutar njemačkog narodnog saveza mogla bi uža sveza zastupnika, koji ne pripadaju savezu njemačkih radikala ili agraraca samo pospješivati sposobnost akcije saveza prema vani. Na tom temelju, možda ustupom slobodnonjemačkih zastupnika, koji ne pripadaju spomenutim strankama u njemačko-pučku (mladonjemačku) stranku, mogla bi se možda ostvariti ona nastojanja, koja su vodila do zamisli o osnovanju „radne stranke".

Liebknechtova afera.

Berlin, 10, (D. u.) Kako što se već kao sigurno govori, bila je podignuta protiv Liebknechta, koji se nalazi u zatvoru već od 1. svibnja, tužba radi pokušane državne izdaje za vrijeme rata. Rasprava će se držati već u najskorije vrijeme.

Balkan.

Ententa i Grčka.

Rim, 9. (D. u.) Agencija Stefani javlja iz Atene: Na 7. je o. mj. bila obaviještena grčka vlada od svojih lučkih ureda, da je spriječen krstaricama svaki saobraćaj izmedju Grčke i talijanske kraljevine. Lučki je nadzornik u Solunu dobio od generala Sarraila pismo, kako je francuska vlada zaključila da obustavi svaki grčki promet na moru. Francuski su ratni brodi zapriječili grčkim parobrodima, da idu u Pirej, te su ih otpratili u Milos. Drugi su grčki parobrodi bili odvedeni u Francusku.

Bern, 10. (D. u.) Po listu „Nouvelliste" grčki je lučki zapovjednik u Solunu bio nadomješten s francuskim mornaričnim časnikom. Istodobno se je odredila zapljena svih grčkih brodova u francuskim lukama.

Amsterdam, 10. (D. u.) „Times" javlja iz Atene, da će alijirci izvesti svoje pomorske mjere u Grčkoj usprkos dopusta što ih je grčka vlada podijelila svojim činovnicima.

Ententa.

Kičenerove osnove u Petrogradu.

Stockholm, 10. Jedan pouzdanik dopisnika „Vossische Zeitung", koji je došao iz Petrograda u Stockholm, pripovijeda kao pretpovijest Kičenerove vožnje u Petrograd, koja je medjutim uslijed propasti „Hampshire" našla tako tužan konac, slijedeće:

Već prije odlaska ruskih parlamentaraca u Englesku, govorilo se je posve javno u petrogradskim diplomatskim i duminim krugovima o tom, da se Engleska, dok ona na svaki način zahtjeva novu rusku ofenzivu, sama ne da skloniti, da dade na bilo kakovih suvezatnih obećanja radi oterećenja te ofenzive s engleske strane. Koncem maja izvijestio je u Petrograd vrhovni zapovjednik ruske jugozapadne fronte, general Brusilov, da može ofenziva izmedju Pripjeta i Bukovine samo onda računati na uspjeh, kad bi izaslanje znatnih engleskih pojačanja u Verdun prinukalo Njemačku, da baci velike množine četa sa njemačke istočne fronte prema zapadu i time njemačke istočne vojske znatno oslabilo. Čini se, da je ministar spoljašnjih posala, Sasonov, taj zahtjev generala Brusila u veoma izrazitom obliku predao engleskom poslaniku u Petrogradu Buchmanu, jer je ovaj izjavio prigodom svog nedavnog posjeta u Moskvi, kad su ga na tamošnjem sveučilištu svečano dočekali: „Nova, silna engleska armada sprema se na zapadu, da pobjedonosno stupa istim putem kao i general Brusilov". Dne 30. maja zaputio se je prijašnji vrhovni zapovjednik ruske jugozapadne fronte, general Ivanov na zapovjed carevu u glavni stan Brusilov, da ovomu kod nastajuće ofenzive pomogne savjetom. Kod svog je odlaska držao Ivanov u kneževskoj dvorani petrogradskog Nikolajevog kolodvora pred svojim najintimnijim prijateljima kratak oprosni govor, u kojemu je saopćio: „Nastajuća će ruska ofenziva biti možda odlučna za svršetak vojne, jer je Kičener obećao, da će ne samo svratiti velike njemačke vojne sile sa istočne fronte na zapad, nego da će kod početka i daljnjeg razvoja te ofenzive i sam lično djelovati ili na ovaj ili na onaj način." Tu doslovnu su izjavu generala Ivanova viši petrogradski vojni krugovi tako shvaćali, kao da se ima doskora očekivati Kičenerov posjet u Petrogradu. Dne 2. juna saznalo se je u Petrogradu, da polazi engleski vojni agenat u Petrogradu sa oba svoja pomoćnika u Arhangelsk, da dočeka Kičenera i njegov štop, koji se je sastojao od dvadeset i osam viših britskih časnika. Isti je dan bilo okružnicom ruske vrhovne uprave novina zabranjeno listovima, da o tom izvješćuju. Ruska je jugozapadna željeznica primila medjutim nalog, da za naredni utorak priredi posebni vlak iz Petrograda u Kijev i da salonska kola iskiti engleskim zastavama. Ako sad engleska vlada tvrdi, da je Kičenera na smrtnom njegovom putu pratilo samo malo osoba njegovog užeg štopa, to se nikako ne slaže sa činjenicom, što je s ruske strane osim jednog generalmajora i jednog kapetana za počasnu službu za Kičenera samoga bilo odredjeno još i drugih sedam ruskih štopskih časnika za počasnu službu za pojedine članove Kičenerovog štopa. Samo to dovoljno već dokazuje, da je u tom štopu moralo biti sedam generala.

S lordom je Kičenerom poginulo 28 engleskih časnika.

Petrograd, 9. U ovdješnjim se krugovima tvrdi, da je Kičener putovao na potonulom brodu s velikom pratnjom. U Petrogradu je bilo 2. lipnja poznato, da će engleski vojnički agent otputovati u Arhangelsk, da dočeka Kičenera i njegov štap od 28 časnika. Naručen je bio posebni vlak, da odveze Kičenera dalje u Kijev. Ruska mu je vlada bila dodijelila generalmajora i konjaničkog satnika za osobnu Kičenerevu poslužbu.

Važna vijeća u Londonu.

London, 10. (D. u.) Reuter. Jutros se je ovdje održalo važno vijeće, na kojemu su sudjelovali Joffre, Cambon, Grey, lord George i članovi ratnog ureda. Reuterov ured javlja dalje, da su stigli u London Briand, Roques, Clementel i Denys Cochin, da vijećaju s engleskim ministarstvom i s njegovim vojničkim stručnjacima.

Nemir Francuza.

Sa francuske granice, 9.

Uzalud kuša francusko novinstvo, da prikriva nemir, što je francuski narod spopao uslijed engleskog poraza u Sjevernom moru. Njegovi pokušaji, koji idu za pomirenjem jesu samo laži. „Figaro" ovako opisuje raspoloženje, koje je vladalo u parlamentarnim krugovima iza prve vijesti o poteku pomorske bitke:

„Šutnja engleske admiralitete uznemiruje. U 11 sati u noći dolazi konačno engleski izvještaj. On nam javlja o engleskim gubicima sa onom otvorenošću, punom sile i ponosa, koji označuju engleske izvještaje. Naši su nam saveznici poslali vijest, a da nam nijesu javili, da su iznijeli pobjedu. Potreban bi bio drugi izvještaj, da nas oslobodi nemira te da nas poduči, da nije toliko junačkih pomoraca našlo samo slavnu već i uspješnu smrt, te da je englesko brodovlje natjeralo u bijeg njemačku flotu.

Kako se tu otkrito priznava, donio je dakle drugi engleski izvještaj neku izvjesnu utjehu u parlamentarne i političke francuske krugove. To priznanje karakterizira ponovno cilj i vrijednost novinske borbe, koja sada nastoji, da na jednaki način pomiri narod. Ali ima i tu nekoliko glasova, koji se nijesu mogli odlučiti, da sudjeluju u toj razarajućoj i utječujućoj borbi u takvoj mjeri, da bi svoje osvjedočenje i istinoljubivost žrtvovali „patriotskoj" potrebi. Tako kuša Hervé, da u svojoj „Victoire" sjedini barem dio istine sa potrebom tješenja. On naime veli:

„Prva vijest engleske admiralitete utiskovala je radi suhe svoje istine, kao da se ide za engleski poraz. Drugi izvještaj lijeva nam opeta melem u dušu, jer nam veli, da su po svoj prilici njemački gubici jednaki engleskima. Ja velim „po svoj prilici", jer ako engleska admiraliteta može točno navesti engleske gubitke, može se ona kod procijenjivanja njemačkih gubitaka i uz najbolju volju varati, je se u noći teško može razlikovati potapljajuću se neprijateljsku ladju od ladje, koja je bila samo teško oštećena.

Za svaku bi drugu državu osim Engleske bio rezultat pomorske bitke kod Jütlanda pobjeda, jer se je englesko brodovlje održalo na bojištu, dok je njemačko brodovlje najvećom brzinom pobjeglo, da se zakloni u svoje luke. Za Englesku je ta bitka ali bila slična porazu, jer je porazna nadmoć njezinog brodovlja postala za cijeli svijet aksiomom.

Nije bilo pravo, kada se je podcijenjivalo njemačko brodovlje; zaboravilo se je, da engleska marina doduše bolje poznaje stari način pomorskog bojevanja, da se ali moderni pomorski rat ne vodi po starim metodama. Ratna ladja ne predstavlja danas samo obični brod, već je u prvome redu metalurgična i električna radionica, a u industriji je Njemačka dokazala, da stoji barem na jednakom stupnju sa Engleskom, te da ju u smjelosti i tvrdokornosti često i nadmašuje.

Njemačka je znala, da si sagradi takvo brodovlje, s kojim mora računati dapače i engleska flota, kraljica mora. Razumljivo je, da su Nijemci usprkos svojih gubitaka razobjesili zastave, jer ipak nešto znači zametnuti bitku sa engleskom flotom te na tako časni način izvući. Vjerojatno je, da se po svoj prilici ne će uvijek tako izvući".

I „Radical" priznaje barem uvjetni njemački uspjeh, pišući, e izgleda, da je njemačko brodovlje napalo i priznavajući kao njegov uspjeh „djelomično uništenje pomaknute jedne divizije", kako veli engleski izvještaj. „Radical" nastavlja:

„Vojnička namjera Nijemaca nije poznata. Poznavanje te namjere bi ali bilo potrebito za prosudjivanje njihovog uspjeha. Ako su oni htjeli da iznenade skupinu neprijateljskih brodova, onda su oni zbilja postigli priznanja vrijedan uspjeh. Ta je njihova namjera bacila u ništa budnost Engleza, uništila mnogo njihovih brodova prve linije te njima zadala i gubitak velike množine iskušane momčadi i časnika. Oni su konačno stupili sa neprijateljem u ponovni doticaj, kojega će uspjeh osokoliti njihove mornare, i iz koje će njihova propaganda kod neutralaca znati da povuče najveću korist. Ti rezultati dovoljno opravdavaju njemačko poduzeće, ali se mora istodobno reći, da bitka od 31. svibnja nije imala drugih dubljih uspjeha".

Socijalistični list „Bataille" piše: „Veli se, da je englesko brodovlje prisililo njemačku flotu, da se povrati u svoje luke. Promatra li se tu bitku tako, kako ju slika engleski izvještaj, onda su Nijemci znali tako manovrirati, da su se mogli povratiti nakon što su naim saveznicima zadali teških gubitaka. Takvu djelatnost naših neprijatelja označuju nekoji pogibeljni optimisti kao početak konca za Nijemce. Oni tumače i ofenzivni duh Austrijanaca, Bugara i Njemaca kao posljedicu zdvojnosti i mjeromišljenosti. I to je stanovište. Potraje li i dalje takva zdvojnost i bude li imala takve uspjehe, onda će naša ustrpljivost u pripravljanju „najveće napora" pa i sama priprema i taj napor doći na površinu tek onda, kad više ne bude nikakve potrebe".

Talijanska komora.

Zürich, 9. Na dnevnom je redu jučerašnje sjednice rimske komore bio proračun ministarstva spoljašnjih poslova. No na početku je sjednice stavio republikanac Chiesa predlog, neka vlada ponajprije izvijesti o vojnom položaju i o eventualnim mjerama, koje bi bilo jamstvo za pobjedu.

Ministar je predsjednik Salandra izjavio, da ga raduje, što može javno kazati, da je rat doduše težak, kako se je to uvijek predvidjalo, te da je neprijatelj ujedno i jak i pun snage, no da ipak nema nikakova razloga uznemirivati zemlju. Bilo bi stoga od najveće štete, kad bi komora dala znak na uzbunu. Stoga da moli Chiesu, da povuče svoj predlog. Svakako je spreman, pošto je izvjestitelj proračunskog povjerenstva dovršio svoj izvještaj o proračunskom provizoriju, da dade već u ponedjeljak o njemu raspravljati te ujedno raspravljati u savezu s tim o vojnom položaju i o sveopćem položaju.

Chiesa je se na to izjavio spremnim, da svoj predlog povuče. Na to su slijedili predlozi ministra spoljašnjih poslova, ministra financija i ministra riznica. Kod predloga kolonijalnog je ministarstva prigovarao Chiesa otsutnosti guvernera kolonija Eritreje i Benadira. Dok je ministar Martini nastojao da ispriča tu odsutnost osobnim razlozima te skrenuo govor na poboljšanje stanja u Libiji, stali su se oriti sa skrajne ljevice različiti povici, kao: „Ta to je generalni štrajk i pobuna komore! Evo vam, ministri, vaše osude! Vaše ponašanje nije oplotimo! Predajte ostavku! Zaslužili ste, da vas stave pred vrhovni sud!" Napokon su stali vikati u zboru: „Ostavku! Ostavku!

Nato je proglašen i proračun kolonijalnog ministarstva dovršenim.

Ruski parlamentarci u Italiji.

Rim, 10. (D. u.). Ruski su parlamentarci otputovali u pratnji ruskog poslanika u glavni stan, da posjete kralja i Cadornu u glavnom stanu.

Neutralne države.

Holandija pripravna za slučaj rata.

Haag, 11. (D. u.). Holandijski glavni stan objelodanjuje dugi proglas na štampu, gdje odgovora na pitanje, da li je holandijska vojska pripravna za slučaj rata. U proglasu se izjavljuje, da kaošto vladine, tako i privatne tvornice proizvadjaju ratni materijal, tako da se je položaj zemlje od kolovoza ovamo znatno popravio: zalihe su municije znatno porasle, a postoji takodjer sposobnost, da se je dosta proizvadja; tvornice jamče za dovoljnu proizvodnju municije; topovski je materijal vrlo povećan i ostala su ratna sredstva mnogo dovršena.

Dogodjaji na moru.

Paris, 10 (D. u.) „Petit Journal" dobiva in Nantesa vijest: Ovdje se boje za udes velike francuske jedrenjače na tri jarbola „Ernest Reyer",

koji je otputovao u veljači iz južne Afrike i za kojega se dugo vremena ništa ne zna. Pronadjene brods:e podrtine daju slutiti, da je brod naišao na minu kod Quessanta, te da je potonuo zajedno s posadom od 35 ljudi.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 9. Službeni izvještaj od 8. lipnja u 3 sata popodne:

U Argonama su upalili Nijemci na vrhu 285 kod Haute Chauche lagum, a da nije prouzročio nikakove štete. Francuzi su zaposjeli južni rub njegove rupe. Na lijevoj obali Moze traje na prekide opstreljavanje drugih francuskih linija. Na desnoj obali vrlo žestoki topovski bojevi u okolici Thiaumont-Douaumont. Po sedamdnevnim je ogorčenim bojevima protiv uvijek novih navalnih skupina dospjela posada tvrdje Vaux na svrhu svoje moći, te nije mogla više da brani neprijatelju, da ne zauzme posve uništenu tvrdju. Francuzi se drže u neposrednoj okolici i u jarcima desno i lijevo od tvrdje, pred kojima su se skršile sve njemačke navale o našoj vatri. Topovski boj na Hartmannsweilerkopfu traje vrlo živahno.

U 11 sati u noći. Na lijevoj obali Moze traje dalje živahna topovska djelatnost u srezovima vrha 304 i u okolici Catancourta. Na desnoj je obali upravio neprijatelj po žestokom opstreljavanju više navala jednu za drugom na naše položaje zapadno i istočno od dvorca Thiaumont. Sve su mu se navale izjalovile u našoj zapornoj i strojnoj vatri. Žestoko opstreljavanje kraja na zapadu od Pont-a-Moussona. Od časa do časa pucnjava i na ostaloj fronti.

Engleska.

London, 8. Službeni izvještaj od 7. lipnja:

Sinoć i danas teško obostrano opstreljavanje na istoku od Yperna. Neprijatelj je osvojio jučer naše najprednje jarke kod razvalina sela Hooge. Njegovi su se napadaji protiv drugih dijelova linije izjalovili. Drugi je maleni napadaj na zapadu od Hoogea bio jutros suzbijen. Australci su prodrli kroz noć u njemačke jarke na istoku od Bois-Greniera, zadali su neprijatelju gubitaka, te su doveli natrag zarobljenika. I mi smo poduzeli uspješnu provalu na istoku od Cuinchyja.

Italija.

Rim, 8. Službeni izvještaj od 7. svibnja:

Na veče je od 5. upravljao neprijatelj tvrdokorno žestoke, snažnom topovskom paljbom poduprte navale protiv naših položaja u gornjem dijelu doline Val d' Asse (Ečava), na Monte Spinu, u dolini Posina (Astico) i uzduž doline Val Campo Mulo, na sjeveroistoku od Asiaga, ali je bio svuda suzbijen s vrlo velikim gubicima. Na visovima istočno od Val Campo Mula poduzeli su naši vrlo snažnu protunavalu protiv neprijateljske pješadije, te su je proganjali s bodovima sve do dna doline. Jučer su se odigrali na fronti izmedju Ečave i Brente u glavnomu pješadijski podhvati. Neprijateljski su navalni pokušaji protiv Coni Zugne u dolini Ečave i protiv naših položaja na jugu od Asiaga bili odmah ugušeni našom vatrom. U dolini smo Drave nastavili opstreljavanje željezničkih stanica u Toblachu i Šiljanu. U Karniji i na Soči žestoki bojevi s bombama, lagumanja i djelatnost naših malenih odijeljenja.

Domaće Vijesti.

U talijanskom zarobljeništvu. Anton Frlić, učitelj iz Ližnjanja, koji se od svibnja prošle godine nalazio neprestano na sočkoj fronti, te bio radi hrabrosti odlikovan i promaknut na čast zastavnika, javlja, da je žalibože dne 15. svibnja o. g. dopao u talijansko zarobljeništvo i da mu ide sasvim dobro.

Iz Banovine.

Hrvatski delegati u Budimpešti. Povodom otvora ratnoga zasjedanja zastupničke kuće zajedničkog sabora, stigli su u Budimpeštu slijedeći hrvatski zastupnici: dr. Medaković, Babić-Gjalski, dr. Badaj, dr. Pinterović, dr. Manojlović, dr. Krišković, dr. Lorković, Miroslav grof Kulmer, dr. Šurmin, Guido plem. Hreljanović, Vaso Munčević, Wilder, dr. Rošić, dr. Ribar, dr. Kraus, Ettinger, dr. Poljak, dr. Kürschner i Anton pl. Mihalović. Dr. Mažuranić, koji je teško bolestan, brzojavno je ispričao svoje izbivanje.

Konferenca hrvatskih zastupnika u Budimpešti. Dne 8. t. mj. držao je klub hrvatskih zastupnika svoju prvu konferenciju, kojoj je predsjedao zastupnik Babić-Gjalski. Iza podulje rasprave o indemnitetu, glasovali su zastupnici za indemnitet. Jedan će od delegata u plenumu zastupničke kuće obrazložiti stanovište hrvatske delegacije. Konačno se je povela riječ i podulja debata i o nutrašnjim pitanjima.

Zabranjena knjiga. U zagrebačkim novinama čitamo: Kr. je sudbeni stol u Bjelovaru, na prijedlog tamošnjeg drž. odvjetničtva, obustavio tiskopis i zabranio njegovo raspačavanje knjižice „Ratna slava Hrvata i Madjara“ radi zločinstva smetanja javnoga mira označena u (§ 65. sl. a) k. z., odnosno § 2. zak. čl. XIV. od 1870. Cijelim sadržajem toga tiskopisa nastoji se razdraživati proti jedinstvu austro-ugarske monarhije i proti ustavu kraljevine Ugarske i kraljevina Hrvatske i Slavonije.

Dvadeset tisuća kruna — za četiri krave. Vlasnik paromlina u Gjurgjevcu Milan Braun, prodao je zagrebačkom vojnom dobavljaču Radivoju Hafneru četiri dojne krave simentalskoga plemena za dvadeset tisuća kruna. Krave su odmah otpremljene u Zagreb.

Nasljedovanja vrijedno. Iz Osijeka javljaju, da je onamošnje poglavarstvo votiralo u jednoj od svojih sjednica svotu od 5000 kruna, kojim se iznosom ima osigurati 100 vojnika najsiromašnijih vojnika grada Osijeka. U slučaju, da vojnik, koji je osiguran u ratu, padne, pripasti će obitelji dotičnika lijepa svota, čime će biti barem donjekle utješena i obezbijedjena.

Novi dunavski parobrodi. Javljaju iz Zemuna: Dunavsko parobrodarsko društvo, predvidjajući od kolike će biti važnosti parobrodarski promet na Dunavu, počela je graditi pet novih brodova. Svi će ti parobrodi biti posve jednaki: 78 m dugi i 9 m široki. Bit će okršteni imenima: „Franje Josip I“. (jur gotov). „Vilim II“, Franjo Ferdinand“, „Mohamed V.“ i „Viribus unitis“.

Nadjen u bunaru. „Novine“ primaju iz Orahovice: Na napuštenoj je orahovičkoj ciglani bunar, iz kojega su seljaci pili vodu, kad su radili na polju. Od nekog im je doba počela voda zaudarati. Jedan se spusti u zdenac i izvuče iz njega mladića, koji se već počeo razpadati. Nitko od Orahovičana nije mogao mladića prepoznati dok nije došao mlinar Damiš, koji je ustanovio, da bi moglo biti odijelo njegova sina, a mati sirota prepoznala u utopljeniku svoje dijete. Kako je mladiću već bilo preko 16 godina, a od kuće ga nestalo već pred dva tjedna, je njegova smrt za sve zagonetna, jer je čudnovato, da bi išao tako daleko vodu piti i da bi toliki momak nesrećom pao u bunar.

Iz Dalmacije.

Vodovod u Šibeniku. Iz Šibenika javljaju, da je vodovod u glavnom proveden kroz cio grad. Cijevi su postavljene nešto dublje od prvašnjih, pa je voda znatno hladnija. Šibenčani su vrlo zadovoljni sa novim vodovodom, jer će sada imati obilno dobre vode, na čemu su oskudjevali.

Iz Slovenije.

„Lega austriaca“ u Trstu. Na poticaj vladinih krugova osnovana je u Trstu „Lega austriaca“, političko društvo lojajnih Talijana, kojeg bi rad imao poći sasma drugim smjerom nego li je to bilo kod društva „Lega nazionale“. Kao prvu i najglavniju zadaću postavit će si društvo pobijanje iredentizma. Na prvoj sjednici društva bilo je zaključeno, da će se na glavnom trgu (Piazza Grande) u Trsru podignuti spomenik Franji Josipu I.

Zabranjene pjesme. Iz Trsta javljaju, da je onamošnji pokrajinski sud, koji sada uredjuje u Opatiji, potvrdio zapljenu talijanskih pjesama: „Tripolitania bella“, Inno o Tripoli italiana“ „Inno all' Italia delle colonie italiane“ i „Stornelli patriottici“.

Razne Vijesti.

Zvijeri u afričkom ratnom području. Južnoafrička vojska, koja vodi general Smuts nailazi na mnogo neprilika sa strane divljači. O tome donaša upravo šaljivih zgoda ratni dopisnik lista „Times“. Nikoga, koji je putovao kroz ekvatorijalnu Afriku, ne će iznenaditi vijest, da general Smuts mora neprestano da se bori protiv tamošnje zvijeradi. Ta tamo je ogromno prirodno lovište največih životinja. Dosad je general Smuts imao da trpi najviše od lavova i od dugovratih žirafa, te je zadovoljan što mu se nije najgore dogodilo t. j., da ga napadnu čitava stada divljih slonova, kako se je moglo od njih očekivati, znajući za njihovu volju razaranja. Lavovima se je medjutim samo jednom prohtjelo, da, u pravom smislu riječi, opsjednu u njegovom automobilu generala, koji je doživio tom zgodom nezaboravnih satova. Čudno je slušati, da i žirafe, koje su poznate sa svoje dobroćudnosti, hoće da smetaju Englezima. One se nisu ni sada pokazale pogibeljnima čovječjemu životu, ali su prave neprijateljice brzojavnih žica, jer im je isto tako mila zabava da ih prekidaju, kao što i da jedu. Te lijepe životinje visokih nogu i dugoga vrata rijetko kada da mogu odoljeti napasti, a da ne zagrizu svježe lišće što se u pramaljetnoj zeleni sjaji na brzojavnim žicama. Često ne samo da odgrizne lišće i grančicu već i žicu otkine, i prekida tako brzojavnu svezu. To je Englezima plaća, što su štitili svojim lovačkim zakonima nezahvalnu žirafu i što su zapriječili time, da ne bude iskorenjena. Dozvola, da se žirafu ubije stoji u engleskoj Africi do 150 rupija, a za slona treba platiti 800 kruna. Slonovi su još gori grješnici u pustošenju brzojava, nego li žirafe. Oni se ne zadovoljavaju, da žice raskidaju, nego svojom mirnom flegmom zagledaju se svojim malenim očima u brzojavne stupove, zahvate ih svojim snažnim hobotom, pa pogule, kô Kraljević Marko, po čitave redove brzojavnih stupova. Naravno, da takovom zabavom prekine se brzojavnu svezu za više dana a da nije lahko protjerati brojna stana onih gorostasa i doći tamo, da se liniju popravlja“. Takva šta nije se medjutim još za tog rata dogodilo, te se Timesov dopisnik pravom nada, da se ni dogoditi ne će.

Posl. br. U 26.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Antunu Podreka radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženika koji se nalazi na slobodi nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Antuna Podreka pok. Mata i pokojne Dinke Bržanda iz Merlići tamo boravećeg, a pripadna u Buzetu, 47 godina starog, kat. vjere, oženjena, maloposjednika i trgovca mlijekom, pismena, jur kažnjena radi prekršaja o hrani (opetovano puta)

krivim:

što je koncem prošlog prosinca vlastitom nemarnošću otposlao u svrhu prodaje iz Merlići u Pulu mlijeko, koje je bilo navodnjeno, te tako u svrhu zavaravanja u prometu i trgovini prodavao hranive predmete pod krivom oznakom, dakle prekršaja § 12 Z. 16.-1.-1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89. te biva zato na osnovu § 12 obz. na § 21 netom spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

osudjen

na deset (10) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovršne kazne medju kojima K 5, za trošak pretrage mlijeka. Osim toga će se nazočna presuda na trošak optuženikov proglasiti u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 24. veljače 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

45

Tri burna dana.

Dobar je jedan prijatelj i drug g. V. V. pripovijedao ovaj dogadjaj: „Bilo je to prošle godine u ljetno doba oko dva sata u noći, kad je uzletilo lijetalo, u kojem sam se ja nalazio kao motrioc i linijski poručnik V. kao pilot, te zaplovio prema Brindisiju. Imali smo sa sobom mnoštvo teških bomba. Istodobno se je s nama uzdiglo još i više drugih hidroplana, no ubrzo nam ih nestalo iz vidika, jer je bila noć prilično oblačna.

Iza dvosatne je vožnje — bili smo do 1500 metara visoko — nebo se odjednom posve razvedri, a našim se očima pokaže divan prizor. Ne samo, što sam mogao da pregledam velik dio južne Italije, ne, nego sam vidio i daleko onamo preko nje modre valove tirenskoga jezera. No ubrzo sam morao da se okanim uživanja ovdje prirodne krasote, pošto sam zamijetio, da tarentski zaljev ne leži meni na lijevo, nego preda mnom. Nalazili smo se pred Otrantom. Bit će, da je tomu bila uzrokom pogrješka na kompasu ili pako sjeverni vjetrovi, što smo eto zastranili bili tako daleko prema jugu. Naš je cilj bio nekih četrdeset morskih milja sjevernije.

Leteći duž talijanske obale približavali smo se Brindisiju. Tad je iznenada zanijemio naš smijeh i nestalo je našega veselja: spazili smo, da imade upravo samo toliko još benzina, da stignemo opet do Boke. Neopisivo bolna smo srca morali na domaku svoga cilja da se vratimo. Pošto sam u Brindisiju vidio guste stupove dima i više brodova, koji su u luci amo tamo plovili, znao sam, da su moji drugovi svoju zadaću valjano riješili.

Jedva što smo letjeli kakih dvadeset milja, začujem udaranje i pucketanje u motoru, te mi je bilo odmah jasno, e to potječe od nedostatnog dovoza ulja. Nije nam preostajalo ništa drugo, nego da se po mogućnosti spustimo i štetu po mogućnosti popravimo. More je bilo lagano uzbibano, slabi je vjetar duvao sa jugozapada. Šteta je doduše bila uklonjena, no bili smo prisiljeni, da izbacimo svoje bombe, ako smo htjeli da se opet uzdignemo.

Minute se pretvaraju često u satove! Dugo, veoma dugo sam okretao ručku od motora i radio iz svih sila ali uzalud. Motor nije htio da djeluje. Već smo mislili, e ćemo morati doviknuti ljubljenim žalovima domovine bolni „S Bogom“, već smo se držali izgubljenima i predanima na milost i nemilost omraženim, krivorotnim nenaprijateljima, kad se je vijak počeo okretati. Nebeske li glazbe za naše uši to štropotanje motora.

Mi smo opet letjeli prema našoj luci. No ruka je sudbine teško počivala na nama — najgore nas je još čekalo.

Letjeli smo nekih tridesetak minuta i nalazili smo se usrijed Jadrana, kad nas je žestoko lupanje u motoru prinukalo, da se opet spustimo. Gorke li istine! Ručka se je motora bila prekinula, a okućje je njegovo bilo probijeno. Čamac je imao — kako smo se uvjerili — samo malenu štetu, no mi smo znali, što nas čeka: Bili smo izloženi igri slijepog slučaja, jer sami si nijesmo mogli pomagati. To su oni trenuci u životu, u kojima je čovjek izručen okrutnim rukama očajnosti! No najljepši amanet mladosti, nada, nije nas dapače ni sad ostavila, te tako odlučismo, da svaka dva sata po jedan od nas dvojice bdije — da, ... ta što drugo no da čekamo......

Vrijeme je bilo lijepo, more nešto mirnije, slabi vjetar sa jugozapada. I tako smo naizmjence bdili po dva sata uvijek u nadi, da ćemo možda opaziti koje naše lijetalo ili brod.

Kroz čitav se dan i do jedan sat u noći nije se ništa dogodilo. Tad me iznenada probudi linijski poručnik iz najsladjeg sna. Približavala nam se je talijanska flotila — jedna križarka i četiri razarača. Brzo smo stvorili odluku. Spas pred smrti od glada bio nam je eto sad doduše blizu, no mi nijesmo ni na koji način htjeli da padnemo u ruke naših omraženih neprijatelja. Odlučili smo da posve tiho čekamo, možda nas ne će zamijetiti. No na svaki smo način morali se prirediti, da uništimo lijetalo i da sami skočimo u more, ako bi nas opazili. Ja sam presjekao cijev, kroz koju je dopirao benzin u motor, te sam razlio tu lako upaljivu tekućinu po čamcu, da upalimo lijetalo, ako bi nas Talijani opazili. Dolazili su sve bliže. Obasjavala nas je puna mjesečina i nama se je činilo ama upravo nevjerojatno, e bismo mogli da izbjegnemo njihovim očima. No premda su se bili približili do na polovicu milje, vozili su mirno dalje.

Prema podnevu je zaduvao jugoistočnjak, koji nas je tjerao Jadranom prema sjeveru. Da pospješimo brzinu, razapeli smo svoja odijela poput jedara te smo tako provaljivali tri do četiri milje na sat. Vjetar (scirocco) bivao je sve jači, more sve burnije. O spavanju više ni govora. Lijetalo je silno lupalo oko sebe i pucalo, a mi smo bili već pripravni na to, da će se svaki čas razbiti i propasti. Tad bi naravno bilo sve svršeno.... a ovako smo se još uvijek nadali. Jedan je od nas dvojice kormanio, a drugi isisavao vodu.

Pošto već dva dana nijesmo ništa okusili, osjećali smo silni glad, pogotovo što smo radi nepovoljnog vremena morali teško raditi. Sva se je naša zaira sastojala od tri malena svežnjića mliječne čokolade i dva obroka dvopeka. Trebalo je dakle štediti, jer tko je znao, kako dugo ćemo se morati još držati. Jeli smo po malen komadić čokolade i isto toliko dvopeka. Žvačući komadiće drva i remena od hlača, nastojali smo da ugušimo osjećaj glada. Žedju smo mogli gasiti samo vodom, kojom se motor ohladjuje, no prvi nas je već gutljaj uvjerio, da se ne dade uživati radi primjese ulja.

Scirocco je trajao i dosadno su prolazili satovi. Nastojali smo da štogod pripovijedamo, pala je i po koja šala i dosjetka. Moram priznati, da smo bili objesni, gotovo drzoviti.

Treći je dan, oko 12 sati, stala padati kiša, no na žalost samo kroz kratko vrijeme. Polizali smo ono nekoliko kapi kiše, koje su ostale na spravama i istiskivali ju iz našeg odijela. Nakupili smo ju punu čašu i doista — kišnica nam je izvrsno išla u slast.

U 5 sati ugledasmo otok Pelagruž. Približavao se je spas. Naše je veselje poraslo, kad se je na horizontu pojavio prijateljski jedan parobrod. Mahanjem i spaljivanjem signalnih raketa pošlo nam je za rukom, da svratimo na sebe njegovu pozornost. Doskora smo bili na njegovoj palubi i stigosmo u Mljet, gdje se drugo jutro iskrcasmo. Držeći nas za uhode, uapsilo nas je naše oružništvo i zatvorilo nas u jednu sobu, dok nije stigao odgovor na našu depešu, našto su nas dakako pustili na slobodu.

Godina II. — Broj 333.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 12. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Uspjeh naših četa na ruskom bojištu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 10. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na istoku je od Kolki bio zauzeo neprijatelj preksinoć s trima pukovnijama lijevu obalu Strija, a jučer je bio zamašnom protunavalom a.-u. četa opet suzbačen preko rijeke. Kod toga je palo u naše ruke 8 ruskih časnika, 1500 momaka i 13 strojnih pušaka.

Na sjeverozapadu od Tarnopola osvojili smo mi opet protunapadajem vis, što ga je bio neprijatelj osvojio velikim gubicima.

U sjeveroistočnom se dijelu Bukovine biju opeta vrlo ogorčeni bojevi. Uslijed premoćnih neprijateljskih sila, kojima je neprijatelj nastupio rasipom ljudskog materijala, koji je i za njega bio bezobziran, bilo je nužno, da tamo svoje čete pred njim uklonimo i promaknemo.

Talijansko bojište.

Talijani su ponavljali svoje napadaje protiv pojedinih mjesta fronte; bili su svuda hitro krvavo suzbijeni. Na Monte Lemerle napale su naše čete iznenada neprijateljska odijeljenja, koja su se još držala u blizini vrhunca, zaposjele su brijeg posvema, te su učinile preko 500 zarobljenika.

Naša su ljetala napala bombama željezničku stanicu u Čedadu.

Jugoistočno bojište.

Ništa zamašna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 11. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na jednoj i na drugoj strani Moze žestoki bojevi.

Istočno bojište.

Južno od Kreva uništile su njemačke izvidničke ophodnje u ruskim jarcima više namještaja, te su odnijele sobom preko stotine zarobljenika i jednu strojnu pušku.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Na kaukaskoj smo fronti odbili na lijevom krilu različite neprijateljske napadaje, kod česa su Rusi imali preko jedne stotine mrtvih i ranjenih te nekoliko zarobljenih.

BRZOJAVI.

Rat.

Talijanski prijevozni brod potopljen.

Rim, 11. (D. u.) Agencija Stefani javlja: U večer od 8. o. mj. napale su dvije neprijateljske podmornice u donjoj Adriji talijanski prijevoz s četama i materijalom, koji se je sastojao od tri parobroda i od flotile razarača. Torpedo je pogodio parobrod „Principe Umberto“, koji je potonuo u nekoliko časova. Polovica po prilici ukrcanih vojnika je izgubljena.

Balkan.

Rumunjske dobave.

Bukarešt, 11. Od 1. travnja do 14. svibnja bijaše na temelju ugovora, sklopljenih sa središnjim vlastima, izveženo iz Rumunjske 127.000 tona kukúruza, 61.000 tona ječma, 35.000 tona pšenice, 650 tona graha, 400 tona brašna i 700 tona zobi.

Grčka protiv četvornog saveza.

Atena, 10. Od vlade zaključeno djelomično razoružanje grčke vojske znači, da je Grčka odlučno nastupila protiv četvornog saveza. U podučenim se političkim krugovima znade, da je poslanik entente zahtijevao od grčke vlade, neka ova svojom vojskom prepriječi napredovanje Bugara u grčko područje, da na taj način prisili Grčku, da se u ratu postavi na strani entente. To, što je grčka vlada u taj čas odredila djelomično razoružanje grčke vojske, dogodilo se je kao odbijanje na nju postavljenih zahtjeva četvornog saveza, da vojskom nastupi protiv Bugarske.

Ententa.

Potankosti o potonuću lorda Kičenera.

London, 10. (D. u.) Parobrod, koji je stigao u Aberdeen, donio je potanjih vijesti o potonulom brodu „Hampshire“: Kičener je i njegov štap išao prošlog ponedjeljka na veče sve do najsjevernije strane Škotske sa željeznicom. Tamo se je ukrcao na krstaricu. Vjetar je bio silan. Nesreća se je pripetila o osmoj uri blizu zapadne obale največeg ostrva Orknejskog otočja. O devetoj je uri bila krstarica već pod morem. Pučanstvo je vidjelo s kraja, da su se odrinula sa krstarice 4 čamca, koji su se razbili o klisure. Brodovi, koji su pritekli u pomoć, nijesu našli ni traga ratnoga broda, niti lješina. Kapetanov je čamac bio izbačen prazan na kraj. Dvanaestorica ljudi, koji su se hvatali za ogromni pojas za spasavanje, mogli su još, premda vrlo izcrpljeni, da kao umirućim glasom iskažu, kako se je na ratnom brodu nalazio Kičener. Po tom su ljudi zapali u tvrdi san. Izmedju klisura našlo se je od 70 do 80 lješina.

London proti Nijemcima.

Rotterdam, 10. List „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ javlja iz Londona, da su Northcliffovi krajcaraški listovi započeli huškanjem proti još neinterniranim Nijemcima i da traže, da bi svi zajedno bili internirani. Ti listovi naime misle, da se ima svesti propast križarke „Hampshire“ na špijonažu. List „Daily Chronicle“ osvrće se u jednom članku proti nepmeti, koja se odrazuje u toj predmjevi. „Engleski krstaši“, piše list, „krstare neprestano morem, a njemačke podmornice vrebaju nepreslano na to, da ih obore na dno mora. Da one takova što tako rijetko čine, dogadja se samo za to, što nemaju nikakova inoga posla. Predočivanje, da one traže svoje žrtve i da ratne ladje samo onda torpeduju, kad ih je na to upozorio koji špijun, da je Kičener na brodu, dokazuje neobično nepoznavanje pomorskog rata.“

Diplomatsko vijeće četvornog saveza.

Zürich, 10. Neki brzojav „Züricher Zeitung“ iz Pariza javlja, e se čini, da se u krugovima četvornog saveza ozbiljnije bave mišlju o miru. Da se za takav slučaj unaprijed zasigura jedinstveno postupanje, misli se stvoriti zajedničko vijeće četvornog saveza.

„L' Oeuvre“ doznaje, da će se ustanoviti iz najznamenitijih političara Engleske, Francuske, Rusije i Italije vijeće, koje da će preuzeti vodjenje izvanjskih posala četvornog saveza i tvoriti vrhovno sudište u diplomatskim pitanjima. Tome će se vijeću povjeriti i dolučenje svojedobnih mirovnih uvjeta.

Glavni uzrok ustanovljenja tog vijeća bila bi prama švicarskom listu potreba, koja se je pojavila u četvornom savezu, da se preprijeći svaku misao posebnog mira. U ostalom je značajno, da ne spominje francuski list o medju sudjelujućim državama niti Srbije niti Belgije, dok se Crna gora već odavna više ne spominje.

Vojnički pozivi u Francuskoj.

Paris, 11. (D. u.). Oslobodjeni i odvračeni iz godišnjih razreda 1913.—1917. bit će tek 1. kolovoza pozvani pod oružje.

Bryan neće kandidirati!

Genf, 10. Vijesti iz New-Yorka javljaju, da je Bryan nakon razgovora sa predsjednikom Wilsonom povukao svoju kandidaturu za predsjednika.

Druga pariška gospodarstvena konferencija.

Genf, 10. Dopisnik londonskog lista „Temps“ javlja: Gospodarstvena konferencija saveznika, koja se sastaje na dan 14. juna u Parizu, imat će za osobitu zadaću budući program saveznika. U prvom se redu radi o mjerama glede organizacije svijju pomoćnih sredstava, koja stoje na raspolaganje četvornom savezu za vrijeme rata; o mjerama, glede kojih su različite vlade već raspravljale. Londonski odbor za prehranjivanje, koji se sastoji iz engleskih, francuskih, ruskih, talijanskih, srpskih i belgijskih zastupnika, ima zadaću, da medju različite države porazdijeli potrebite za vojnu industriju surovine, koje za sada pruža za sve države Engleska. Osim ovih radnja, koje se imaju provesti još za vrijeme rata, ima se iza rata odrediti opširna osnova sveopće politike. Najvažnije će pitanje u tom biti, kakove će trgovačke sveze ententa iza sklopljenja mira podržavati sa Njemačkom. Dosad je većina kabineta glede toga pitanja bila veoma suzdržljiva i izbjegavala, da se za budućnost veže. Čini se, e je engleska vlada, koja je dosad u svim svojim izjavama bila veoma oprezna, odlučila, da podužme mnoge temeljitije mjere, nego li se to prije nekoliko sedmica od nje moglo očekivati. Engleska bi mogla vršiti odlučan utjecaj na daljnji razvoj ovoga pitanja. Veliku Britaniju vode u ovaj čas misli, da usredotoči sva pomoćna sredstva države i da svoju tradicijonalnu politiku podredi vojnim mjerama, koje bi isključivale njemački izvoz. Da će savezničari dobiti neku vrst carinskog saveza, kojemu bi pristupile sve države, koje su se bore na njihovoj strani, ili će se samo carinarskom savezu pridružiti samo nekoliko država, jest pitanje, koje može samo budućnost da riješi.

Zasjedanje talijanske komore.

Sa talijanske granice, 8. Zasjedanje će talijanske komore trajati, kako se čini, do 20. juna. Vlada kani kod vijećanja o predlogu glede uprave bez proračuna uložiti pitanje o povjerenju. Napetost je upravljena proti Giolittiju, koji je jučer stigao u Rim uz pratnju nekolicine senatora. Ne zna se za stalno, da li će u komori prihvatiti riječ, ili uopće ne će prisustvovati sjednicama.

Talijanska komora.

Zürich, 10. U početku jučerašnje sjednice talijanske komore slavio je zastupnik Pietravalle tobože odlučne pobjede Rusa te je zamolio predsjednika, neka dumi izrazi duboku solidarnost talijanske komore kaošto i nepokolebivu vjeru u konačnu pobjedu saveznika te najiskrenije želje za rusku vojsku.

Predsjednik Marcora je izjavio, da je na to pripravan te je izrazio zahvalno svoje udivljenje za nepobijedjene talijanske vojnike.

Nakon odgovora na nekoje upite, izjavio je ministar predsjednik Salandra uz povike iznenadjenja, neka se proračunski provizoriji postave na dnevni red od subote mjesto u onoj od ponedjeljka te da bi se na to moglo raspravljati o upitima tičućim se posebne parlamentarne kontrole vladine djelatnosti. Nato se je vršilo tajno glasovanje o dan prije otpravljenim resortnim proračunima, kod česa bijaše proračun unutrašnjeg ministarstva, što ga Salandra vodi, primljen sa 191 protiv 120 glasova. Čulj su se porugljivi poklici, da su pristaše Giolittia opeta glasovali za vladu, samo da Salandru još i dalje održe na svom mjestu.

U bližnjim prostorijama zastupničke kuće došlo je do šaka medju zastupnikom Berione i zastupnikom Mazzoni, koji je dijelio slike i Sibiriju prognanih ruskih parlamentaraca.

Dogodjaji na moru.

Beč, 11. (D. u.). Naša je podmornica torpedovala 8. o. m. na veče veliki talijanski pomoćni krstaš „Principe Umberto“, kojega je pratilo više razarača i koji je prevozio čete. Brod je potonuo u malo časova.

Amerika.

Novi izbori u Udruženim državama.

Amsterdam, 11. (D. u.). Reuterov ured javlja iz Chikaga: Republikanski je konvenat proglasio Hughesa jednoglasno kao kandidata za predsjednika. Hughes je kandidaturu prihvatio. Za podpredsjednika hoće progresiste da bude Roosevelt.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 10. Službeni izvještaj od 9. lipnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj su obali Moze suzbili Francuzi kroz noć dvije malene njemačke navale na položaje jugozapadno od vrha 304. Na desnoj su obali Moze nastavljali Nijemci svoje napadaje protiv fronte od 2 km širine po prilici na istoku i na zapadu od dvorca Thiaumont. Izmedju ovog dvorca i šume Caillette su prodrli u francuske jarke, ali po znatnim gubicima za njih bili su osujećeni svi njihovi pokušaji na zapadnom dijelu. U okolici je St. Michiela bilo uništeno njemačko odijeljenje, koje je kušalo da stigne do francuskih linija na istoku od Bislea.

U 11 sati u noći: Na lijevoj su obali Moze poduzeli Nijemci tekom dana opetovne navale protiv naših položaja na vrhu 304, dvije navale protiv zapadnog dijela ovog brda, a dvije druge protiv jugozapadnog njegovog dijela. Navale su se posve izjalovile u našoj zapornoj i strojnoj vatri. Na desnoj je obali bilo topovsko pucanje vrlo živahno u čitavoj okolici jugoistočno od dvorca Thiaumont, u šumama Chaprite i Fumin, kaošto i u odsjeku na jugu od Damloupa. Tekom dana nikakvog pješadijskog podhvata. U Vogezima smo rastjerali jaka neprijateljska izvidnička odijeljenja obrambenom vatrom na Hartmannsweilerkopfu.

Domaće Vijesti.

Raspušteno društvo u Puli. Tršćansko namjesništvo raspustilo je talijansko glasbeno društvo „Società musicale polese“ u Puli.

Iz Banovine.

Slikarica Anka Bestall odlikovana na medjunarodnoj izložbi. Na velikoj medjunarodnoj izložbi za grafički i knjižarski obrt, što je bila otvorena u Leipzigu u 120 paviljona, izložila je svoje radnje vrsna hrvatska slikarica Anka Bestall. Za tri izložene radnje dobila je gdja Bestall najveće odlikovanje, počasnu nagradu. Osim toga bila joj je uručena vanredno ukusno izradjena povelja i zlatna kolajna. Počasna nagrada veće je odlikovanje od samih zlatnih kolajna izložbe, a podijeljuje se samo za izvanredne radove.

Hrvatski natpisi u kolima riječkog tramwaya. Ne malo je začudilo riječke Hrvate, kad su ovih dana za prvi put ugledali na svoje rodjene oči uz talijanske, madjarske i njemačke — takodjer i hrvatske natpise u svim kolima riječkog elektr. tramwaya. To ih je i veoma začudilo, jer je riječki tramway vlasničtvo gradske općine, koja se je uvijek i u svemu zubima i noktima borila protiv svakog znaka, koji bi odavao, da ima na Rijeci i takvih ljudi, kojima je hrvatski jezik mio.

Iz Dalmacije.

Hvalevrijedne upute. Dalmatinsko pokrajinsko školsko vijeće razaslalo je na sve svoje podredjene učitelje i učiteljice okružnicu, kojom ih pozivlje, da skupe narod svog djelokruga u školi i da mu tu prikažu ozbiljne ekonomske prilike, koje će nastati poslije rata. Narod treba uputiti, da ne troši sav privredjeni novac za rekvirirane životinje i predmete, jer će mu to iza rata i opeta trebati za nabavu životinja, poljodjelskog orudja itd. I dobivenu pripomoć treba čim je više moguće štedjeti, jer će trebati iza rata više nego li sada, a teško će se ga dobiti. Ženskinje neka ne troše za skupocjene tkanine, nakit i druge suvišne stvari, jer nas čekaju ozbiljna vremena, kad se ne ćemo ogledavati za nakitom, već za drugim, što će nam biti mnogo nužnije. — Ovaj je korak dalmatinskog školskog vijeća učinjen u sto dobrih časova, pa bi poželjno bilo, da naidje ua odaziv i kod ostalih školskih i inih oblasti u monarhiji.

Lov srdjele. „Narodnom Listu“ javljaju iz Postira, da su prošlih dana ulovili onamošnji ribari 35 kvintala srdjela. Isto tako javljaju iz Jelse, da je i tamo bilo obilna lova.

Pokrajinske vijesti.

† **Dr. Tadej vitez Bielinski,** liječnik te upravitelj odnosno pokrovitelj „Društva za štednju i zajmove“ te „Bolesničkog potpornog društva sv. Antuna“ u Omišlju preminuo je dne 6. te bio pokopan dne 7. o. mj. uz veliko saušćešće naroda iz Omišlja i okolice. Kao Poljak-Slaven prikupio se bio pokojnik našemu narodu s razloga što mu je bio na ruku u toliko da se nije žacao popримiti se odgovornog posla u tamošnjem „Društvu za štednju i zajmove“, kojega je uzorno vodio te bio rijetkim primjerom kako bi morali i drugi razumnici nastojati dizati narodno-gospodarsko blagostanje.

Pokojniku bila blaga uspomena medju narodom!

Kastav. — Sedmica Crvenoga križa. Primamo iz Kastva: Sa svih strana čitamo vijesti o uspjehu sedmice Crv. križa, pa molimo, da biste izvolili i naših ovo par riječi uvrstiti u Vaš cijenj. list.

Kao drugud i ovdje se je sve zauzelo, da po mogućnosti što bolje obdari tisi korisnu instituciju Crvenoga križa. U opsegu naše općine, koja po površini čini po prilici i po broju pučanstva dvadeseti dio čitave Istre, imademo 17 pučkih škola i c. kr. učiteljsku školu u Kastvu. Sabirala je svuda školska mladež pučkih škola pod nadzorom učiteljstva, a posebice jošte djaci c. kr. učiteljske škole i župni ured u Klani. Sabralo se darova u gotovu novcu K 3074·50. Od znakova Crvenoga križa prodalo se je sve, što nam je poslala podružnica u Voloskom, naime 200 komada, a da ih je bilo desetero puta toliko, bili bi svi prošli; unišlo je od njih K 40·—. Članova upisalo se ukupno 240, od toga utemeljitelja 4, a ostali godišnji. Utemeljitelji jesu ovi: Općina Kastav, Kažimir Jelušić, općinski glavar i Fran Josip Blečić, posjednik i trgovac iz Pehljina po K 100, a Mate Marčelja, trgovac iz Jušići sa K 50. Sabralo se članarine, od utemeljitelja K 350 i od 123 godišnja člana K 492, ostali će platiti na položnicu podružnice Crv. križa u Voloskom. U svemu dakle sakupilo se K 3956·50, a doda li se ovome jošte članove, koji imadu da plate članarinu, proizlazi potpuni uspjeh ovdješnje sedmice Crv. križa sa K 4420. Završujući ovo, istaknuti valja nam osobito djake c. kr. učiteljske škole u Kastvu, u njihovoj požrtvovnosti, budući su, koji amo, koji tamo, obletili skoro svu široku Kastavštinu, te sakupili 98 članova godišnjih i 375 kruna darova gotova novca.

Gospodarstvo.

Uporaba umjetnog gnojiva. Razumni gospodari, koji u pomanjkanju stajskoga gnoja upotrebljavaju umjetna gnojiva, ne smiju u tu svrhu upotrebljavati samo jedan umjetni gnoj u svrhu. Oni moraju nastojati, da dadu kulturi sva tri hraniva: fosfornu kiselinu, kalij i dušik. Nadalje se mora umjetna gnojiva sipati po mogućnosti što prije, da se hranive tvari u njima rastope prije, nego li biljke počnu rasti, i da gnojiva djeluju već prve godine. Uputno je dakle otpočeti gnojiti sa umjetnim gnojivima već u proljeće. U tu svrhu može se uzeti i Thomasova drozga, s kojom je inače najbolje gnojiti u jesen budućeg se polagano topi u zemlji, a sipa li se kasno, djeluje tek druge godine. Za kasnije gnojenje valja uzeti mjesto Thomasove drozge superfosfat, koji se u zemlji brže topi i tako dolazi do djelovanja još iste godine.

Kao općeniti naputak za gnojenje s umjetnim gnojevima, preporuča se slijedeća uporaba:

Livade, pašnjake i djeteline valja gnojiti po 1 jutru s 400 kg Thomasove drozge i 100 kg 40-postotne kalijeve soli, a ako se gnoji kasno u proljeće uzme se mjesto Thomasove drozge 300 kg superfosfata.

Jari se usjevi i okopavine gnoje s 300 kg Thomasove drozge, 150 kg 40-postotne kalijeve soli i sa 60—100 kg čilske salitre, a kod kasnijega se gnojenja mjesto drozge uzme 200 kg superfosfata.

Krumpir se i repa gnoji s 300 kg Thomasove drozge, 150 kg 40-postotne kalijeve soli i 100—120 kg čilske salitre. Gnoji li se sa superfosfatom mjesto Thomasove drozge, uzme ga se 200 kg.

Gnoji li se i sa stajskim gnojem, dosta je tada, da se uzme samo polovica navedenih količina umjetnih gnojiva.

Thomasova drozga (dotično superfosfat) te 40-postotna kalijeva sol sipaju se smiješani 2 do 4 tjedna prije sjetve te zaoru i zabranaju. Čilske se salitre siplje 8 dana prije sjetve polovica, a druga polovica kasnije iza 4 tjedna.

„Novine“.

Razne Vijesti.

Srećke austrijskog crvenog križa. Austrijsko društvo crvenog križa nakanilo je izdati putem jedne bankovne grupe nove srećke u ukupnom iznosu od dva milijuna kruna. Nominalni iznos imao bi biti 20 kruna, dok bi emisioni tečaj imao prekoračiti 30 kruna.

Natječaj na mjesta aspiranata u c. kr. višoj žtvinarskoj školi u Beču. C. i kr. ministarstvo rata raspisalo je natječaj na 20 mjesta aspiranata u c. i kr. višoj živinarskoj školi u Beču s njemačkim nastavnim jezikom i na 10 mjesta u kr. ug. višoj veterinarskoj školi u Budimpešti s ugarskim nastavnim jezikom.

Ukinuće celibata učiteljica i državnih činovnica u Austriji. Ministar nastave Hussarek primio je od „Općeg austrijskog ženskog društva“ i „Donjoaustrijskog učiteljskog društva“ molbu, kojom se moli za celibat učiteljica. U molbi se ističe, da se gledom na sadanje osobite državne interese na povećanju pučanstva čini svaka zapreka sklapanja braka više nego ikada bezrazložnom.

Ministar je izjavio, da nema načelno ništa protiv ukinuća celibata, pogotovo ne kod učiteljica, jer za to govore i važni pedagoški razlozi.

Dr. Spitzmüller izjavio se je u ministarstvu trgovine sklonim ukinuću celibata ženskih državnih činovnika, što će se ali moći provesti istom iza rata.

Začasni doktori peštanskog sveučilišta. Prema vijestima iz Budimpešte, dobilo je onamošnje sveučilište dozvolu, da promovira na čast začasnih doktora bugarskog kralja Ferdinanda, nadvojvodu Josipa, maršala Mackensena, turskog ministra rata Enver pašu i ministra grofa Tiszu.

Brisani iz listine odvjetnika. Prema vijestima poljskih listova otišli su u početku rata iz Galicije i Bukovine u inozemstvo medju ostalima i 23 odvjetnika i 11 odvjetničkih kandidata, koji su sada brisani iz listine odvjetnika. Medju njima su i narodni zastupnici dr. Okuniewski i dr. Dobržanski.

„Cap Polonia“, novi njemački orijaški parobrod. Ovih dana dovršen je na brodogradilištu „Blohm-Voss“ novi orijaški njemački parobrod društva „Hamburg-Süd-Amerika“, „Cap Polonia“. Novi je parobrod jednak parobrodu „Cap Trafalgar“, koji je u prosincu godine 1914. kao pomoćna krstarica potonuo na brazilskoj obali. Dug je 197 metara, širok 22 metra, strojevi razvijaju 120.000 konjskih sila, te brod plovi brzinom od 18 morskih milja na sat. Nosi 21.500 brutto reg. tona. Posada broji 460 momaka, a može ukrcati 2000 putnika. Najmodernija oprema i elegantni uredjaj dokazom su visokog stepena njemačkog graditeljstva brodova.

Zaplijenjeni parobrodi u portugalskim lukama. Kako je poznato, zaplijenila je portugalska vlada u svojim lukama 65 njemačkih parobroda. Iz Berna sada javljaju, da je od tog plijena dobila Italija pet parobroda na uporabu kod transporta, dok preostali sačinjavaju flotu pomoćnih krstarica portugalske mornarice.

Veliki broj naših četa na ruskom bojištu. Naše su se postojanke na sjevero-istočnom ratištu tečajem višemjesečnog rada upravo sjajno utvrdile. Njihov je broj izvanredno visok, jer nisu imale niti gubitaka u boju, niti su se uslijed bolesti ili odlaska pojedinih odjela na druga bojišta znatnije umanjila. Toga radi očekuje naša vojska i na tom ratištu mirne duše na buduće dogadjaje medju Putilovkom i Prutom.

Uz rusku ofenzivu i ofenzivu na zapadnoj fronti. „Guere mondiale“ drži, da će uz rusku ofenzivu doći najskorijih dana i do velike ofenzive na zapadnoj fronti. Kad nebi do toga došlo, bio bi znak, da se je rasplinuo plan zajedničke akcije.

Sloga entente u talijanskom zrcalu. Talijanski list „Popolo d' Italia“ kritikuje u jednom od svojih zadnjih brojeva slogu entente ovako: Vlasti su se četvornoga sporazuma pokazale slabijima prema inicijativi centralnih vlasti, te su ofenzivom kod Verduna i u Tirolu postale potpunoma nemoćne da provedu svoje odluke. Zar nijesu saveznici baš ništa naučili? Pariška je konferenca doduše postavila načelo zajedničke fronte, al je to načelo ostalo — prazna fraza.

Bezglavje u Italiji raste. „Popolo d' Italia“ donosi u jednom od svojih potonjih brojeva objasni članak. kojim ustaje protiva onih, koji šire apsurdne glasove o ratu. Taj očajni vapaj alarmantnog talijanskog lista najbolje nam poslužuje u dokaz, kakvo raspoloženje vlada u Italiji. List medju inim veli: „Mi živimo u znaku povraćanja Giolittisma. Izvjesni političari predstavljaju rat kao ministarsku zabludu Salandrinu. Nepovjerenje raste. Vladini ljudi! Potrebno je, da vi poslije godinu dana pojmite rat i šta znači rat, i to potrebno je, da se nemilostivo radikalnim mjerama postupa protiv izdajnika. Mi moramo pobjediti. Rat zahtijeva najveću odvažnost. Vladini ljudi! Budite odvažniji ili ustupite nama vaša mjesta“.

Engleski gubici u pomorskoj bitci kod Skagerraka odgovaraju, po samom priznanju Engleza, ogromnoj svoti od jedne i pol miljarde.

Engleska mirovna društva na poslu. Iz Amsterdama dolazi vijest, da su se engleska mirovna društva konačno ujedinila i izabrala jur zajednički odbor, koji je postavio stanovite zahtjeve za utanačenje mira. Grey je navodno suglasan sa postupkom odbora, koji je već izradio i konkretne predloge. Engleska vlada izjavila se je spremnom na susretljivost, ako bi se na nju obratila koja nadležna stranka, samo ne američka.

Roosaveltova ratobornost. Prema vijestima iz Haaga držao je Roosevelt u Chicagu i u nekojim drugim gradovima izborne govore, u kojima je na najbrutalniji način objavio rat amerikancima njemačke i irske narodnosti. U svojoj oštrini nazvao ih je izdajnicima i „stranim elementima“, te je pozvao Amerikance, da se ih čim prije otresu.

Velika ostavština kralju Albertu. Nedavno preminuli amerikanski željeznički magnat James Hill ostavio je oporučno kralju Albertu 25 milijuna franaka. Ta svota namijenjena je za podignuće Belgije.

Podmorski tunel Dover—Calais. U razgovoru sa jednim novinarom izjavio je engleski podtajnik za javne radnje, da će se odmah iza dovršenog rata započeti gradnja podmorskog tunela Dover—Calais.

Mirovna intervencija španjolskoga kralja. Odnosno na mirovnu intervenciju španjolskoga kralja, opaža „Novoje Vremja“ ovo: Mi nemamo pravo, da dajemo savjete španjoljskom dvoru ili predsjedniku Wilsonu, ali možemo izjaviti, da će svi ti koraci svršiti diplomatskim porazom. Najbolje bi bilo, da nijesu uopće ništa pokušali, jer bi mogli proizvesti samo izazovno djelovanje.

Pitanje o miru u engleskoj donjoj kući. Obzirom na izjavu njemačkoga državnoga kancelara u njemačkoj noti Sjedinjenim državama, da je naime Njemačka u potonje vrijeme jur dva puta istaknula svoju sklonost za sklapljanje mira pod uvjetima, koji bi joj zajamčili njezine životne interese, i da nije kriva i odgovorna ako se bude i nadalje zatezalo mirom, stavio je zastupnik Markham u engleskoj donjoj kući na ministra predsjednika Asquitha slijedeće pitanje: „Da li su saveznici skloni prihvatiti posredovanje neutralnih država, da se Njemačkoj podastru uvjeti, pod kojima bi bili voljni sklopiti mir, s preduvjetom, da se Njemačka obveže, da će istodobno i istim putem javiti saveznicima svoje uvjete, pod kojima bi bila pripravna pristati na „sklopljenje mira“. Asquith je izjavio, da je državni tajnik Grey jur javno izjavio o mirovnom pitanju. U izjavi njemačkoga kancelara nema ni trunke, po kojoj bi se dalo zaključiti, da bi bila Njemačka sklona uvažiti mirovne uvjete, koji bi zajamčili interese saveznika i budući evropski mir. Asquith ne vjeruje, da bi mogao štogod koristnoga nadodati Greyevom govoru zadnjih sedmica.

Srbin o austrijskom ultimatumu. „Oesterreichische Rundschau“ donosi prikaz nekog Srbina, u kojemu opisuje dojam austrijskog ultimatuma u Beogradu. Iz tog prikaza iznosimo u izvatku slijedeće: Vlada i svi slojevi pučanstva bijahu za to, da se u svim točkama primi ultimatum. Tek dne 25. srpnja u jutro nastupio je preokret, jer je te noći srpski nasljednik primio brzojav ruskog cara, kojim car svečano izjavljuje, „da on ne će napustiti Srbiju i da je dao nalog za sveopću mobilizaciju“.

O tom brzojavu nije se do sada nigdje ništa čulo ili čitalo, a i sam Srbin izjavlja u Oesterr. Rundschau“, da je brzojav bio krivotvoren u „modroj“ i „narančastoj“ ruskoj knjizi. Ova se izjava uostalom lijepo slaže sa preokretom u ondašnjem vladanju srpskog pučanstva.

Neuspjeli atentat na Roosevelta. „Neue Freie Presse“ donosi zakašnjelu brzojavku iz New-Yorka da je u Kansas City izveden atentat nožem na bivšeg predsjednika Sjedinjenih država Teodora Roosevelta. U času, kad je kroz Kansas City kretala svečana povorka, što su je Rooseveltovi pristaše priredili iza jednog njegovog govora u počast njemu i u kojoj je on sam prisustvovao u jednim kolima, proturao se je do kola neki čovjek, koji je bacio svom žestinom nož prema Rooseveltu. Predsjednik nije bio ranjen.

Francuska tvrdokornost. Francuske su se novine listom digle, da zatome ili barem smanje utisak podcijenjivanja vrijednosti engleske flote. Uz to uporno traže, da se održi pojačana blokada. Žestina, kojom to Francuzi zahtijevaju, odraz je nepovoljnog utjecaja, što ga je engleski poraz izazvao u krugovima neutralnih, a pogotovo u Americi.

Zagonetno postupanje Engleza u Makedoniji. Engleske vojne vlasti odredile su popis svega muškoga pučanstva u cijelom dijelu grčke Makedonije i u onim krajevima, koji su po njima okupirani. Ta je vijest pobudila u Grčkoj silno uzbudjenje, jer se u tom vide predznaci, da kane Englezi uvrstiti u svoju vojsku sve muško sposobno pučanstvo u tim krajevima.

Posl. br. U 51.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Marije Zlatić radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženika koji se nalazi na slobodi nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Mariju Zlatić, trgovkinju mlijekom iz Sluma

krivom:

što je u drugoj polovici prošlog veljače otposlala vlastitom nemarnošću i u svrhu prodaje iz Sluma u Pulu mlijeko, koje je bilo navodnjeno, dakle hranive predmete koji su u svrhu zavaravanja u prometu i trgovini snabdjeveni krivom oznakom, dakle prekršaja § 12 Z. 16.-1.-1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89. te biva zato na osnovu § 12 obz. na § 21 netom spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

osudjena

na deset (10) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovršne kazne medju kojima K 10 za trošak pretrage mlijeka. Osim toga optuženica gubi daljnje pravo tjeranja ovog obrta a nazočna će se presuda na trošak optuženikov proglasiti u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 22. ožujka 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

46

Život u Parizu.

(Izvještaj S. Litovceva moskovskom listu „Russkoje slovo“.)

Lice Pariza odrazuje svoju dušu. Katkad, za vrijeme mira, tužili su se Parižani na to, da legije stranaca, koje popiavljuju Pariz, oduzimaju njihovom gradu fiziognomiju.

Pariz vidjeti, znači upoznati, što Fracuska osjeća. Ako je Francuska tužna, možete u očima njezine prijestolnice čitati tugu. Ako li je radosna, to vam pripovijeda glas grada Pariza radosne stvari. Ako li je zemlja uzrujana, zamijetit ćete u Parizu nervoznost.

Kad je došlo do rata, pretvorio se je bučni i veseli Pariz preko noći u ozbiljnog borioca. Grad svjetlosti utrnuo je svoju zublju i navukao na sebe monaško odijelo.

Uslijed tradicije je Pariz i u najtežim časovima svoje povijesti bio radostan. Kad je zla godina 1832. tukla francuski narod usijanim bičem, ostao je Pariz vjeran svojim običajima. Plesne su dvorane bile otvorene i tadašnji veseli svijet nije držao za shodno, da se od straha ili tuge odreče omiljelih rastrešenosti. Godine su 1870. bila sva pariška kazališta otvorena i pravila sjajne poslove. Dapače i za vrijeme podsjedanja polazili su Parižani kazališta. A dapače i sama komuna nije mogla ništa na tomu promijeniti! Pariški kazališni pisac, Abel Hermant, pripovijeda, da je na dan ulaska versaillskih četa u Pariz imalo kazalište „Gymnase“ tako izvrsnih dohodaka, kakovih se i danas teško gdje može da nadje.

Ali — kad je došla godina 1914! Tad nije htio Pariz da se drži stare tradicije. Rat je odviše teško pritisnuo bio na narodnu dušu. Ta je borba tražila sve živce, sve instinkte, sve sile. Od početka rata ovamo došao je francuski narod do spoznaje, da ga ovdje povijest stavlja pred odluku. Radi toga se i jest smatralo svako odalečenje sila od rata zločinom i izdajom. Htjeli su da budu sa borcima, s njima da umru i njihove rane da vidaju. Francuska je poznala samo jednu pjesmu — marseljesu, samo jednu vrst glumaca — vojnike, samo jednu radost — borbu! Gostione i kavane zatvarale su se u devet sati, kazališta su bila zatvorena, nije bilo izložbi, nikakovih moda. Pariz je postao asketičan.

No malo po malo došlo se je do uvjerenja, da će rat dugo potrajati. Napetost je živaca, poriv oduševljenja, izvrsna sprema za kratku borbu. A dugi napor iziskuje duševni mir i odlučnu strpljivost. Kad je svanula godina 1915., došlo je do mnijenja, da se ne može kroz duže vremena podnašati strogi duh askeze. Gradjanin je opet počeo da ide za svojim svagdašnjim poslom, dnevni je rad uskrsnuo novomu životu. I na to se je mislilo, da časnici i vojnici, koji su iza teških bojeva dolazili na dopust, trebaju rastrešenja. Radi toga bje zaključeno, da se gostione zatvaraju tek u 11 sati. Nekoja su kazališta opet započela sa predstavama i u Montmartre čulo se je iza višemjesečne stanke opet veselje i smijeh.

Kad su u maju iz pokrajine Artois i u septembru iz Champagne došle vijesti o djelomičnim uspjesima, zasjala je zublja veselja. Ali samo prolazno: doskora se je razabralo, da još nije svanuo sat velike odmazde. Opet je trebalo čekati, sabirati hrabrost, štediti srdžbu i snagu. Pariz čini utisak poput čovjeka, koji je morao da podnese veliku bol, no koji je bio dovoljno jak, da ju podnaša sa rezignacijom. Iza kratkog se je razočaranja Pariz opet snašao, usredotočio svu pozornost, svu jakost volje na veliki onaj cilj, pred kojim je budućnost još uvijek držala neprozirnu koprenu. U tom je iščekivanju nastao novi Pariz. Pariz je prema koncu godine 1915. pokazivao ozbiljno, malone svečano držanje. Životna je žila kucavica stala laganije kucati. Postao je pod pritiskom rata prazan i tih grad.

Prodje li čovjek po danu velikim bulevarima, pričinja mu se, kao da je rano jutro. Velik grad pravi utisak, kao da još nije otro sna s očiju. Život se po cesti kreće u polaganom tempu. Automobili, ona bučna karakteristika pariških cesta, posve su iščeznuli. Danas može osamdesetgodišnja starica sa štapom posve mirno oko podneva proći trgom Place de l'Opera.

Malene one kavane, kojih ima toliko u Parizu, pričinjaju se sad radi svoje praznine mnogo prostranijima. Kad se približava vrijeme ručka, oživljuju doduše donjekle, nu nema u njima prijašnjega života; u prvom se redu zamjećuje, da nema stranaca. Djačke se prostorije u Quartier latin, koje su u svoje vrijeme bile tako bučne, slabo sad posjećuju. Ovdje ondje kod pojedinih stolova po nekoliko pristojnih žena, po nekoliko djaka, koji su iza čaše pive zadubljeni u novine.

Kavane i velika svratišta osjećaju sva zajedno bezkorisnost svojih velikih prostorija. U Champs Elysees i u prekrasnim avenijama, koji vode na Place d'Etoile, nalaze se na palačama veliki plakati s napisom: „Iznajmljuju se stanovi“.

Ovaj svečano-tihi je Pariz od neizrečene ljepote. Život se dosadne svagdašnjosti stidljivo pritajuje, nad svim leži plemstvo nevolje. Sve je to dokazom jake uzrujanosti, koja je osvojila lijepi taj grad. Crne se koprene udovica i matera viju u proljetnom vjetru i govore jezikom, koji dopire do srca. Uvijek jedno, i samo jedno te isto: užasan rat i koliko li je već žrtava tražio!

Ja sam posjetio jedan od sad već rijetkih kabareta na Montmartre. Hoće li čovjek da sazna, kako Pariz osjeća, ne će nigdje bolje saznati nego li ovdje. Gibivi konferensijer dira ovdje u laganoj šaljivoj riječi katkad u duboka pitanja, a pjevač kupleta iznaša u oštrim pjesmama ozbiljnost dana pred slušatelje. Ondje se nije štedilo sa političkom kritikom, nego se je bez obzira rugalo ministrima, zastupnicima, komori, jednom riječi, čitavoj politici. Ta bez toga se kabaret uopće i ne da zamisliti. Teške su udarce primile pogriješke ententine diplomacije na Balkanu. — Glavna je točka bila ona, kojom se je rugalo njemačkoj sentimentalnosti.

Godina II. — Broj 334.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 13. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Bombardovanje talijanskih željezničkih pruga.

ČESTITKA HRVATSKIH MORNARA

k imendanu

Njegove Preuzvišenosti Velikog Admirala

ANTUNA HAUSA

zapovjednika c. i kr. ratne mornarice.

Ustani se vilo našeg roda,
Uzmi zvonke gusle od javora,
Pjevaj pjesme, jer je sada hora
Dancim' sreće našega naroda.

Gle sred Pule sokolova gnijezda,
Kako sjaje sve u zlatne trake,
Pozlaćuje zemlju i oblake,
Kô da j' neba čudotvorna zvijezda.

Pjevaj vilo, to je naša dika —
Sjaje ljepše od zvijezde Danice —
Hrabri vodja naše mornarice,
U zvijezdi mu slika i prilika.

On je umom dika roda svoga,
Stoga viči goru i dubravu,
Nek sve pjeva u čast i u slavu
Vjernom sinu doma Habsburškoga.

Leti vilo diljem naših gora,
Beri cvijeće, biljke raznolike,
Kruni glavu naše velje dike
Krunom slave — vijencem od lovora.

Šesdeset je jur i treće ljeto,
Da on slavi svoje ime sveto;
S časti na čast hitro je hrlio,
Dok najviše nije natkrilio.

I najviša čast je bila mala . . .
Ier od srebra, bisera il' zlata,
Za nj dostatna ne bi bila plata,
Nova jedna kovat se morala.

Časti nitko nije imo ove,
Ali Haus to je zaslužio —
Rad junaštva, što je učinio —
Da veliki admiral se zove.

Za dom sveti što on sada sije
Sa ljubavi blagom i obilnom
I sa mišlju mudrom i ozbiljnom —
Nikad prije cvatilo još nije.

Na njeg' bijesne vjetri i oluje,
Al on sjaje pravim dobitnikom —
Caru vjerom, a narodu dikom —
I pobjedu za pobjedom snuje.

Stoga vilo leti na sve strane,
Domovinom duž gora i dola,
Kidaj, lomi od lovora grane,
Dok sva stabla ne ostanu gola.

U cik zore — prije sunca rana
Vijenac slave ogromni sapleti,
Zapovjedničkoj ladji ti poleti,
Čestitaj mu sretnog imendana.

Lovor-vijencem okiti mu glavu,
Zvonkim glasom klikni mu u slavu;
Zdravo grano stabla slovenskoga,
Zdrav stražaru doma Habsburškoga!

Evo vijenca s naših lomnih gora,
Od stražara domovine mile,
Kog su splele lavu našeg mora
Bijele ruke Hrvatice vile.

A u vijencu nać' češ u zelenu —
Ne od srebra, zlata il' bisera,
Već od granja, lovora lijera —
I njihovu ljubav sapletenu.

Oni mole imenjaka tvoga,
Da te živi dugi niz godina,
Nek se s tobom diči domovina,
Slaveć tebe slavnog sina svoga.

Nek ti dade svetu milost svoju:
S dana u dan pobjede ti sjale
Prot' dušmanâ u krvavu boju — —
Sretan bio slavni admirale!

U stihove složio:
Josip Brzić,
c. kr. mornar u Puli.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 11. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na sjeveroistoku se je Bukovine provelo razriješenje od neprijatelja srijed tvrdih bojeva naših stražnjih četa. Neprijateljska bojna skupina, koja je bila krenula iz Bučca prama sjeverozapadu, bila je suzbačena protunavalom njemačkih i austrougarskih pukovnija, a kod toga je ostalo u našim rukama 1300 Rusa. Na vrhovima se je istočno od Višnjovčika izjalovio jutros rano jaki ruski napadaj o našoj topovskoj vatri. Na istoku su od Kozlova izgnjezdila naša četovačka zapovjedništa pomaknutu rusku stražu. Sjeverozapadno se od Tarnopola bije nadalje ljuta bitka. Po više puta su spomenuti položaji kod Vorobjovke mijenjali često svoje posjednike. Na Ikvi je i u Voliniji vladao jučer prilični mir. Na zapadu su od Kolkija suzbile naše čete ruske pokušaje prelazenja. Tu, kao što svuda, odgovaraju neprijateljski gubici njihovom bezobzirnom podignuću masa.

Talijansko bojište.

Položaj je na jugozapadnom bojištu nepromijenjen. Na Dolomitama i na našoj fronti izmedju Brente i Ečave bili su Talijani suzbijeni gdjegod su navalili.

Jugoistočno bojište.

Nema promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 12. (D. u.) Skupina je pomorskih lijetala bombardovala u noći pred 12. o. mj. dio željezničke pruge San Donà-Mestre i staničke zgrade u Mestru obiljno i očitim dobitkom; pogodila je više puta ravno u zgradu parovoza; bacila je nekoliko bomba i u mletački arsenal. A da su žestoko na nje strijeljali, sva su se lijetala vratila.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 12. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U Šampanji, na sjeveru od Perthesa, prodrla su njemačka izvidnička odijeljenja u neprijateljske položaje, zarobila su po kratkom boju 3 časnika i preko 100 momaka, te su zaplijenila 4 strojne puške. Vratila su se po tom, kako im je namjera bila, u svoje jarke. Na obim stranama Moze bez promjene živahno topovsko pucanje.

Istočno i balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 12. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Nakon bitke, koja je imala za posljedicu poraz i uzmak Rusa pred Chanikinom, unišle su naše čete u Kasr Širin. U odsječku Felahie opstrijeljavala je naša artilerija razne neprijateljske položaje. Dvije neprijateljske topovske ladje, koje nijesu mogle pobjeći, bijahu bačene u zrak eksplozijom topovske municije, što su ju na krovu imale. Od istih topovskih ladja vučene tri prevozne ladje, takodjer natovarene topovskom municijom, bijahu potopljene. Osim toga je vatra našega topništva prouzročila požar na krovu četiriju prevoznih ladja, koje su bile natovarene eksplozivnim tvarima. Bacili smo u zrak četiri velika skladišta municije na brijegu rijeke. Jedan je neprijateljski tabor bio posve dignut u zrak. U okolici Schemdinana bijaše skoro posve uništeno neprijaleljsko konjaničko odijeljenje od 1000 momaka te zaplijenjen mnogobrojan vojni materijal.

Kaukasko bojište.

Nema promjene.

BRZOJAVI.

Rat.

Francuski topovi od 40 centimetara.

Rotterdam, 10. Prema vijesti „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ javlja pariški dopisnik lista „Times“ svojim novinama: „Vrijeme, koje je predobljeno otporom kod Verduna, uporabili su Francuzi, da prigotove teške topove, koji su iste valjanosti kao i glasoviti topovi od 7·5 centimetara. Prema tomu da su njemački topovi od 42 milimetra naktriljeni. Već za vrijeme ofenzive u Champagni igrali su francuski topovi veliku ulogu, a na to su još pridošli topovi od 40 centimetara. Ti su topovi u stanju, da se uhvate u koštac sa njemačkim topovima od 42 centimetra, te se sad priugotavljaju u znatnim množinama. Doskora da će francusko topništvo biti pojačano sa topovima, koji još više obećavaju.

Austro-Ugarska.

Smrtni slučaj.

Stolni Biograd, 12. (D. u.) Umro je prijašnji austrougarski poslanik u Berlinu Szögyen-Marich.

Balkan.

Rumunjski kralj vratio se s Dunava u Bukarešt.

Bukarešt, 12. (D. u.). Kralj se je Ferdinand vratio sa svojeg putovanja na Dunavu.

Venizelos prijeti.

Haag, 8. „Daily Cronicle“ doznaje iz Atena: Venizelos je u svom listu „Keryx“ dao objaviti oštar članak protiv vlade radi predaje tvrdjave Rupel Bugarima. On prispodablja bezuvjetno vladino uskraćenje olakoćenja prevoza srpske vojske sa spremnosti ili još bolje srdačnom zadovoljnosti, koju je vlada pokazala kod upada Bugara u grčko područje. Grčka, kojom vlada privindna vlada i kabinet sastavljen od lutaka, kroči brzim koracima u propast. Venizelos izjavlja dalje, da namjerava potpunoma iskoristiti grčku slobodu štampe, da razjasni krivdu i odgovornost onih muževa, koji su donijeli u zemlju općenitu propast.

Razgovor sa grčkim diplomatom.

Haag, 10. „Vossische Zeitung“ javlja: Prijatelj našega lista, koji je imao zgode da se pozabavi s nekim grčkim diplomatom o sadašnjoj grčkoj krizi, dao mi je prilike da priopćim sadržaj razgovora, za kojega istinitost jamčim: „Vi znadete, da Grčka proživljuje sada užasnu krizu i da se u političkom smislu nalazi u kud i kamo očajnijem položaju nego li ikoja od zaraćenih država. Ako grčka vlada daje nadčovječno što se tiče ustrpljivosti i samozataje, to se zbiva samo zato, jer hoće da uštedi grčkomu narodu užasnu nesreću, koju sa sobom donosi rat. Odmah iza bečkoga ultimata Srbiji počele su vlasti Četvornoga sporazuma utjecati na prilike na Balkanu. Rusija je računala posve sjegurno, e će vidjeti Bugarsku, Rumunjsku i Grčku na strani Srbije, te se je nadala da će istodobno obračunati sa Turskom, to jest da će Turke istjerati iz Europe, utjeloviti Carigrad, otvoriti Dardanele itd. Novaca za sve pomoćnike bilo je dostatno, prije svega je trebalo predobiti Bugarsku. Osnova je bila, neka Rusija pokuša da Njemačku tako dugo zadržava, dok ne budu sve te prilike uredjene. Ali sad se je pokazalo, da većina članova rumunjskog kabineta ne će da ide tim putem. Grčka je vlada pod Venizelosom kolebala. Venizelos je doduše stvorio nekoliko utanačenja, za koja će svjetska povijest saznati, ali većina naroda i kralj nijesu htjeli da preuzmu za to ma ikakovih obveza. Izakako je buknuo rat i izakako su u rat unišli Turci znalo se je odmah da će saveznici tražiti grčke otoke kao uporište. Izakako je kasnije krivo bilo upućeno na neke stanovite ugovore u gospodina Venizelosa sa Petrogradom, Parizom i Londonom smatrali sa Grčku kao „quantitée negléable“. Što povoljnije je izgledalo stanje stvari po Četvorni savez, to manje su se pravila nasilja proti Grčkoj. Da smo se bili odlučili za Četvorni savez, bila bi bez sumnje Grčka postala najvećim bojištem Europe. Da smo se priključili središnjim vlastima, bili bismo dali englesko-francuskoj mornarici u Sredozemnom moru zgodnu priliku, da pokaže svijetu svoju moć. Radi toga smo bili iznajprije, i ako uz pritajenu žestinu, prisiljeni da budemo mirni. Ali sad stoje stvari drukčije. Sad postoje dvije mogućnosti:

Ili će bit doskora mir, ili barem primirje, te će Grčka primiti natrag svoja kućna prava, ili Grčka mora iz štovanja do same sebe napraviti kraj tom nesnosnom opsadnom stanju.

Jedan engleski prijatelj, tako je nastavio diplomat, muž koji je iz službenih krugova veoma dobro podučen, rekao mi je jednom zgodom, da je zaposjednuće Grčke protuteža proti zaposjednuću Belgije i radi toga od neprocijenjive vrijednosti za .etvorni savez. No ta je poredba sasvim neumjesna. Mi znademo, da su Grčku zaposjeli samo da zatome naša vlastita gibanja da se Bugarskoj i Turskoj zagrozi i da englesko-francuskom glavnom stanu u Sredozemnom moru dadu kopno za uporište. Da li je preseljenje grčkog poslanika gospodina Gennadiosa iz Londona u Haag bezuvjetno trajno, ne bih mogao da kažem: Legacijoni tajnik gosp. Rangabè upravlja svakako londonskim poslovima, koji, to mogu mirne duše da kažem, nailazi svaki čas na veće i veće poteškoće. Sad kad potresni i dramatski konac lorda Kičenera pada slučajno zajedno sa stanovitim dogodjajima u Grčkoj, smije se spomenuti, da se je solunska pustolovina zbila uslijed nutkanja Kičenerova i da je njegov put u Rusiju bez sumnje stajao u savezu sa stanovitim predlozima pobližeg sudjelovanja Engleske sa Rusijom proti Grčkoj, a možda i proti Rumunjskoj. Te osnove nijesu doduše sad uništene, ali za sjegurno odgodjene. Pod konac je izjavio diplomat, e si neutralci sad doista mogu da uzmu primjer na Grčkoj. Kod sklapanja mira u Ryswyku, kazao je Ljudevit XIV izaslanicima nizozemskih generalnih država: „Mi odlučujemo Vašu sudbinu kod vas, nad vama i preko Vas!“ Historična činjenica, na koju Grčka ne će nikad zaboraviti, jer ona znade, da se svjetska povjest uvijek opetuje.

Ententa.

K potopljenju „Hampshire“.

London, 12. (D. u.) Admiraliteta javlja, e je sada ustanovljeno, da je „Hampshire“ 5. lipnja na veče naišla na minu te se potopila. Krstaš bijaše praćen od dvaju razarača, koji su ga radi vrlo uzburkanog mora izgubili s oka. Traženje četirju ladjica, koje su tobože ostavile „Hampshire“, svršilo je bez uspjeha. Izgubljena je svaka nada, da je osim 12 osoba što su se riješile na oplavima, bio još tko drugi riješen.

Salandra o našim uspjesima u Južnom Tirolu.

Zürich, 11. U jučerašnjoj sjednici talijanske komore započela je rasprava o proračunskom provizoriju. Ministar je predsjednik Salandra izjavio, da su direktive medjunarodne politike nepromijenjene i da se solidarnost saveznika sve više upotpunjuje. Glede vojnog je položaja izjavio Salandra, e bi bila zla metoda, kad bi se narod zavaravao o fatalno se promjenljivim dogadjajima. Dok su naša najveća vojnička naprezanja i teritorijalni ciljevi bili upravljeni proti istoku i imali da svladaju veliki otpor, uperio je neprijatelj proti nama jako neprijateljsko gibanje tim, što je u klinu Trentina mnogobrojne odabrane čete i golemo mnoštvo topništva nagomilao. Radi se o najranjovoj točki naše granice, koju je uspostavila godina 1866, da drevnom neprijatelju uvijek, kad god mu se hoće, ostavi otvorena vrata naše kuće. (Povici: Zašto nijeste zatvorili vrata!) Takovi su nepovoljni uvjeti omogućili prve neoporečene uspjehe neprijateljske ofenzive. Medjutim mora da se prizna, e bi ti položaji uz bolju obranu i spremu mogli bili suzdržavati neprijateljsku ofenzivu kroz dulje vremena i u daljnjoj udaljenosti od ruba gorskog pojasa. (Živahno mrmljanje. Klici: To je Vaša optužba!) Salandra (nastavljajući): „Ja shvaćam bolni utisak zemlje, što je neprijatelj iza jednogodišnjeg izvan zemaljskih granica vodjenog boja stupio na posvećeni naš jedan dio zemlje. Struja invazije bila je suzdržana po našoj djelotvornoj sakupini ljudi i sredstava, tako te je mogao neprijatelj iza prvih posve laganih uspjeha provaliti samo kratak put. Bilo bi medjutim nerazborito, kad bi se tvrdilo, e je kritični momenat minuo, jer neprijatelj sprema proti našim osredunjim položajima velika naprezanja, no kojih konac možemo mirnim pouzdanjem da očekujemo. Vlada je spremna, da dade komori daljnje obavjesti, u koliko one nijesu na štetu zemlje. Ako komora danas ne shvaća vladu za doraslom svojoj zadaći, neka opunovlasti ustavno visoko mjesto, da vladu što prije odriješi“.

Nezadovoljna talijanska komora.

Lugano, 9. Kao za porugu najnovijim dogodjajima bila je sjednička dvorana talijanske komore kod otvorenja okićena još svečanim zelenilom, koje je potjecalo od dočeka zastupnika ruske dume. Raspoloženje je zastupnika bilo sve prije nego li svečano, vlada je bila hladno primljena. Iza nekoliko upita o manje važnim predmetima predložio je Salandra dvije zakonske osnove glede potpore invalida i siročadi — sad, iza svršetka prve ratne godine! Iznajprije će se osnova uputiti povjerenstvu od petnaest članova. Pozdrav, koji je predsjednik komore Marcova upravio iza toga na vojsku, bio je prekinut nemilom prepirkom izmedju oficijelnih socijalista i tribine za izvjestitelje. Izatoga je obrazložio Turatto svoj prijedlog glede iseljenih. Bezbroj je obitelji uništenih, bezbrojni su gradjani bili na silu iseljeni. Prisilno iseljivanje i interniranje se je zbivalo često na bezimenu prijavu kojega osobnoga neprijatelja ili takmaca. Internirani ne saznavaju što ih tereti. Ponajviše stiže taj udes žitelje „oslobodjenih“ zemalja, bez sumnje, da im se pruži prilika upoznavati blagodati nove slobode i demokracije. I zastupnici Noi, Tovini i Marangoni predali su predloge na isti predmet, na koji će Salandra odgovoriti drugi dan sjednice. Značajno je, što je Turatti uza sve prekoravanje vlade takodjer kazao, da socijaliste, koji proklinju rat, nijesu mislili na to, da spriječe vodjenje rata, jer da proletarci svih zemalja dobro znadu, e bi po nje još nešto bilo gorega nego li rat, naime poraz. Rezultat je sjednice, veli list „Secolo“, bilo sveopće nezadovoljstvo, da su se od vlada očekivale posve druge izjave. Koli oficijelni socijaliste toli i zastupnik Canepa od reformnih socijalista, pisac sveopće poznatog lista, do Bissolatija, zatražili su od vlade, da se nešto više zbliži sa komorom. Zastupnik je Miglioli stavio upit glede odstavljenja generala Brusatija. I po hodnicima je vladao, kako „Secolo“ javlja, „prividan mir“. Još uvijek kolaju glasine o promjenama u kabinetu, osobito glede ustupa Bissolatijeva u ministarstvo. Uopće se svagdje pokazuje razumljivo neraspoloženje i

nervoznost, pa ako ministarsko glasilo „Giornale d' Italia“ poziva zastupnike, da se što više moguće suzdrže od kritike, to je namjera njegova očitija nego li ikad dosad.

Nepouzdanica Salandri.

Zürich, 12. Talijanska je komora iza izjave Salandrine sa 197 proti 158 glasova izjavila vladi nepouzdanicu, što bi moglo da imade za posljedicu ostavku kabineta.

Neutralne države.

Radnička kriza u Norveškoj.

Kristijanija, 11. Zemaljski kongres radnika sazvan je za 13. juna. Ima se odlučiti, da li će se generalni štrajk iza sada već primljenog zakona o prisilnom ugovoru nastaviti ili napustiti. Medjutim se stavka sve više i više raširuje. I mnogobrojni su neorganizovani radnici, kondukteri cesnih željeznica, željeznički radnici, i kočijaši otkazali službu. Svagdje u zemlji vlada mir. Kristijanija stoji posvema u znaku štrajka.

Amerika.

Roosewelt i izbori.

Chicago, 11. (D. u.) Roosewelt je brzojavio konventu progresista, da sada odbija svoje imenovanje za kandidata na predsjedničku stolicu. Preporučio je, neka se imenuje senatora Lodge kompromisnim kandidatom.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 8. Službeni izvještaj od 9. lipnja:

Zapadna fronta.

Bitka u Voliniji i Galiciji traje dalje. Nijemci pokušavaju, da zadrže razvijanje naše ofenzive na fronti Pripjeca. Ustanovio se je dolazak njemačkih sila iz okolice na sjeveru od Poljesija. Izmedju zarobljenika pronašlo se je mnogo Nijemaca. Ma da se neprijatelj žestoko opire na mnogim mjestima, ipak se naše prodiranje nastavlja na čitavoj fronti od Pripjeca do rumunjske granice. U mnogim je srezovima imalo naše vojništvo prilike, da neprijatelja napadne.

Ovi se pojedini bojni pothvati spominju, kako je prvo: kozačka švadrona kod Buzka (24 kilometra sjeveroistočno od Lucka) napala otraga neprijateljska utvrdjenja i kako je kod toga oduzela dva topa, osam municijskih vozova i dvijesta škrinja municije; drugo: kako su naša izvidnička odijeljenja kod Boratina (10 kilometara jugoistočno od Lucka) zaplijenila dva topa od 10 cm i zarobila 4 časnika i 160 momaka. Kod Dobratina smo na Ikvi (11 kilometara uz vodu od pritoka Ikve u Stir) osvojili jedan top od 10 centimetara i 35 municijskih vozova. Osim ostalog smo plijena osvojili još 30 posuda za zagušljive plinove. Naše se mladje čete natječu u poletu sa starijim prokušanim pukovnijama. Tako su primjerice pukovnije domobranske divizije bacile neprijatelja snažnom navalom preko Stira, te su osvojile svojim zasunkom mostobran Roćišten (19 kilometara sjeverno od Lucka).

Mi smo uhvatili po prilici 2500 Nijemaca i Austrijanaca, zaplijenili smo više strojevnih pušaka i mnogo drugoga plijena.

Naše su čete prešle Stripu i doprle do potoka Zloti. U tim je borbama bio teško ranjen general Nikulin, vodja jedne od naših navalnih četa.

Broj zarobljenika raste neprestano.

Dne 7. t. mj. uveče opstrjeljavalo je neprijateljsko topništvo užasnom žestinom naše položaje, koji se nalaze nešto dalje prema sjeveru, u noći od 8. t. mj. prešao je neprijatelj u jačim silama na navalu. Bili su suzbijeni svi njegovi pokušaji, da se približi našim opkopima. Kod željezničke stanice u Molodečnu bacilo je neprijateljsko lijetalo četiri bombe. Pet je njemačkih lijetala preletjelo nad Logišinom (26.5 km sjeverno od Pinskog) te je izbacilo 50 bomba. Jedan je stroj bio oboren našim topništvom, te je pao u njemačke redove.

Francuska.

Paris, 11. Službeni izvještaj od 10. lipnja u 3 sata popodne:

Jaki je njemački izvidnički odio bio u Šampanji zapadno od Mont-Tetu ručnim granatama raspršen. Na lijevoj obali rijeke Moze traje bombardovanje u šumi Avecourt. Na desnoj obali podržavaju obostrana topništva opet žestoko djelovanje u predjelu tvrdje Thiaumont, te šume Chapiter i Fumin. U odsjeku Souville-Tavaunes bilo je bombardovanje prilično žestoko, ali bez sudjelovanja pješadije.

Italija.

Rim, 8. Službeni izvještaj od 7. lipnja:

U gornjoj Voltellini proširili su naši alpinci zaposjednuti prostor na alpinskom masivu Volontari (3042 m), Ortleru (3359 m) i Hochjochhütte (3930 m). U dolini je Chiese napalo neprijateljsko odijeljenje naše položaje od Scorzade nizbrdo od Daona, ali je bilo protunavalom raspršeno. U srezu ečavske doline topovski dvoboj. Teški su neprijateljski topovi opstreljavali jučer naše položaje južno od potoka Cameras i na Pasubiju. Naše je topništvo raspršilo mala neprijateljska izvidnička odijeljenja na sjeveru od Marca (Lagarinska dolina), i u Vallarsi, te je pucalo uspješno na neprijateljske baterije u Pozzachiju.

Na fronti Posina-Astico od časa do časa topovska djelatnost. Na visoravni Sette Comuni traje na čitavoj fronti bijesna bitka. Na veče je od 6. o. mj. opetovao neprijatelj po snažnoj topovskoj pripravi svoje napadaje protiv naših položaja na jugozapadu i na jugu od Asiaga. Borba je potrajala s ogorčenjem kroz čitavu noć pred 7. o. mj. te se je dovršila drugog jutra porazom navaljujućih četa. Jučerašnje je popodne poduzeo neprijatelj ponovno žestoke pokušaje protiv našeg centruma i lijevog krila. Guste su mase pješadije navaljivale po običnoj žestokoj topovskoj pripravi po više puta protiv položaja na jugu od Asiaga i na istoku od Val Campo Mulo, ali su bile svakog puta suzbijene s ogromnim gubicima.

Na ostaloj fronti sve do mora topovski podhvati i obične provale naših odijeljenja. U srezu brda Sv. Mihovio prouzročila je dobro upravljana naša vatra eksplozije i požare u neprijateljskim linijama.

Vijesti iz osvojene Srbije.

Nove naredbe za putovanje u Srbiju. U pogledu prekoračenja granica po austro-ugarskim četama zaposjednutog područja Srbije u trgovačko-poslovne svrhe, izdao je c. kr. putovnički ured u Beogradu slijedeće odredbe: Pošto se je ispostavilo, da u Beograd dolaze trgovci i agenti, čije poslovanje ne stoji u razmjerju sa trgovačkim prilikama, odredjuje se, da trgovci i obrtnici, odnosno njihovi punomoćnici iz područja kraljevine Hrvarske i Slavonije, koji žele putovati u Beograd, a u iznimnim slučajevima i u unutrašnjost Srbije, imadu svoju molbu za dozvolu putovanja podnijeti trgovačkoj i obrtničkoj komori u Zagrebu. Izvan područja ove komore obitavajuće stranke imadu tu molbu predati kod nadležne im komore. Putničkom uredu neposredno podnešene molbe za dozvolu putovanja u Srbiju i trgovačke ili obrtne svrhe ne će se uzimati u obzir. U molbi valja točno razložiti svrhu putovanja uz priklop propisne, po nadležnoj kr. redarstvenoj oblasti ispostavljene iskaznice, providjene zaporkom za putovanje u Beograd, odnosno u Srbiju. Zagrebačka komora kao središnjica zatražit će od putovničkog ureda vazda brzojavnim putem dozvolu, a izvorni će odgovor tog ureda, ako bude povoljan, vrijediti kao dozvola za prekoračenje granice. Troškove intervencije nosi stranka.

Domaće Vijesti.

Velika operna večer gospodjice Enenkel iz Trsta. Sutra 14. lipnja, pod zaštitom njezine Preuzvišenosti Helene pl. Chmelarž, dati će se u „Kazalištu Ciscutti“ velika operna večer u korist Ratne pripomoći i Crvenog križa (Pulska podružnica), na kojoj će blagohotno sudjelovati gdjica Grete Hondrey, i gg. Willy Gerstorfer, Karlo Ivich, Karlo Geor i Otto Hauser. Režiju vodi g. W. Gerstorfer; glazbom ravna g. A. Illersberg. Raspored je slijedeći:

1. Odlomak iz prvog čina „Bohème“ od G. Puccinija.
2. Drugi čin „Traviate“ od G. Verdija.
3. Minuet iz „Manona“ od Masseneta.
4. Treći čin Manona.

Početak u 6 pop., konac u 7 i pol pop.

Iz Dalmacije.

Rekvizicija zvona u Dalmaciji. U zadnje vrijeme šire se glasovi, da se i u Dalmaciji obaviti rekvizicija zvona. Svakoj pojedinoj crkvi ostavit će se trećina zvona, pomnjom, da se i dalje sačuva njihovo suglasje. Sve što se uzme, bit će procijenjeno, dok će župnici dobiti odnosne priznanice. Za prijenos zvona mislit će vojna uprava. U zvona, što su salivena prije 1800. godine ne će se dirati, jer su smatrana kao historična.

Središnji uredi se vraćaju u Zadar. Uslijed više naredbe povratit će se tečajem ovog mjeseca svi središnji pokrajinski uredi iz Knina i Drniša u Zadar.

Samoubojstvo. Iz Zadra javljaju: Prepoznato je mrtvo tijelo, koje je bilo nadjeno u moru izmedju Dikla i Mikulina rta. To je Ivan Smiljan, rodom iz Zagreba. On je vratar hotela „Bristol“. Na 21. pr. mj. otpušten je iz službe. Sva je prilika, da je iz očaja kidisao na život.

Razne Vijesti.

„Rat je donio mir granicama Hrvatske i Slavonije“. Iz Münchena javljaju: U sjednici srednjo-evropskoga gospodarskoga udruženja od 5. i 6. o. mj. prisustvovao je kao zastupnik saveza hrvatsko-slavonskih industrijalaca njegov potpredsjednik Vilim pl. Reiner. Za općenitih primanja bio je gosp. Reiner predstavljen takodjer kod Njegova Veličanstva bavarskoga kralja Ljudevita. Kralj je kod ove prilike izrazio svoje zadovoljstvo nad tim, što kod kongresa sudjeluje Hrvatska i Slavonija, a zatim je rekao: „Rat je donio mir granicama Hrvatske i Slavonije“. Živo žali, što još ne poznaje Hrvatsku, ali je čuo za njezine ljepote, naročito o tom, da je Zagreb lijep, čist i moderan grad.

Visoko priznanje Hindenburgu. Kad je pred nekoliko dana car Vilim boravio u glavnom stanu Hindenburga, držao je Hindenburg caru govor, u kome ga je uvjeravao u ime svoje i svojih četa, da je geslo starih otaca: „Naprijed s Bogom za kralja i domovinu“ vodilo cijelo njihovo mišljenje i djelovanje, te je zaželio, da tako bude sve do zadnjeg daha.

U odgovoru kazao je car: „Mi boj bijemo protiv premoći. To nije ništa nova. Već veliki kraljevi prednjačili su nam sjajnim primjerom. Providnost je sada tako htjela, a to je bilo i dobro, jer smo tim bili prisiljeni, da pregnemo za posve iznimnim djelima i trudima. Moje će vojske i sada pobjedonosno odoljeti, te nam izvojštiti Božjom pomoću potpuno časni mir, kako što ga mi za nas želimo“. Iza ovog govora naglasio je car velike trude i djela Hindenburga, kojega je narod narodnim herojem njemačkoga naroda. U cijeloj se Njemačkoj svijetle obrazi i igraju oči kad se samo spomene Hindenburgovo ime. Na koncu kliknuo je car u čast Hindenburga trokratni „živio!“

Groblje u morskim valovima. Velika englesko-njemačka bitka kod Skagerraka može se okrstiti tužnim imenom: „englesko groblje u morskim valovima“. U toj strašnoj bitci poginulo je iznad šest hiljada najboljih engleskih mornara iz Portsmoutha, koje engleski narod više žali nego to i sam gubitak svojih brodova. To se je u Londonu tako dojmilo, da se groblje u valovima odrazuje u srcu svakog pojedinog Engleza.

Englesko srce. Na glas o velikim engleskim gubicima nastalo je u Londonu takvo uzbudjenje, kakvog nije još nikada prijestolnica Engleza doživjela. Po ulicama sastajali su se ljudi u hrpe i buljuke, da izmjene misli, a u svakom pojedincu izbila je osuda admiraliteta na najrazudaniji način. Svi pokušaji listova, da ublaže njemački uspjeh i utješe englesko srce, ostali su bezuspješni. Englezi misle i čuvstvuju, nije valjda daleko dan da će i progovoriti.

Njemačke kolonije u Africi. Na glavnoj skupštini Wörmanove linije, što se je ovih dana držala u Hamburgu, izjavio je generalni ravnatelj Ballin, da se u buduće mora tako urediti njemački koloneske. Njemačka ne sumnja, da će nakon svršetka rata nijalni posjed, da Njemačka ne bude stanar Engrata biti prisiljena voditi gospodarski rat protiv utakmice, u svrhu da oživi i opeta svoje stare sveze.

Grčka politika. Pariški dopisnik „Basler Nachrichten“ javlja: U Parizu su sada manje rezervirani u prosudjivanju grčke politike, te ne vjeruju više na otpor Grčke, lijepo kad bi Bugari i dalje prodirali. Grčka se posvema pouzdava u njemačke garancije i igra dalje tihu igru sporazuma sa Bugarskom. Vlada kralja Konstantina počela je polagano otkrivati svoje prikrivene misli i tajno nagnuće svoje politike. To stvara položaj jasnim i tako ententa dobiva slobodnije ruke protiv Grčke i za svu svoju politiku na Balkanu.

Italija i Epir. Prema vijestima ruskih listova bila je ententi uvijek jedna od glavnijih zadaća, da izazove čim ozbiljniji sukob izmedju Grčke i Italije. To joj je konačno pošlo za rukom pitanjem Epira. Nego i u tome bila je ententa loše sreće, jer je upravo u času, kad je imalo to pitanje dozoriti nadošla od entente jošte neočekivana austrijska ofenziva, koja je pomrsila sve te račune i ostavila Italiju sa njezinim epirskim pitanjem potpunoma izoliranu.

Sarrailova željezna ruka. Vijest, da su Bugari i Grci zajednički zaposjeli kolodvor Demirhisar, izazvala je u Italiji veliko ogorčenje, jer prelazi u bjesnilo. U Italiji se više ne dvoji, da su Bugarska i Grčka sporazumne i da sporazumno rade. „Secolo“ piše: „U Demirhisaru rade grčke i bugarske čete jedne pored drugih mirno, pri čemu se Grci ni u čemu ne uzbunjuju. To je dogadjaj tako strašan, da izgleda čak i nevjerojatnim.

Pošta za Grčku. Obzirom na poteškoće u otpremanju dozvoljeno je do daljnjih odredba slati u Grčku samo pisma, dopisnice i novine političkog sadržaja.

Pedesetgodišnjica opere „Prodana nevjesta“. Dne 30. pr. mj. navršila se je 50. godina otkako se je u Pragu za prvi puta predstavljala opera „Prodana nevjesta“, djelo slavnog skladatelja Smetane. Tim je djelom proslavljena češka glazbena umjetnost pred čitavim kulturnim svijetom, dok se je maestro Smetana popeo na jedno od prvih mjesta zaslužnih čeških muževa.

Smetana je za češki narod najveći učitelj i kažiput k veličini, a toga je češki narod svjestan, pa stoga je i bila ova pedesetgodišnjica proslavljena od zahvalnog češkog naroda kao znamenit kulturni jubilej.

Fiorenca diže spomenik Oberdanku. Ovih dana otkrili su u Fiorenci na svečani način brončanu spomen-ploču poznatom atentatoru na našega vladara, Oberdanku. Načelnik je tom zgodom izrekao govor, u kojem je na osobiti način istaknuo, da će Istra svakako i bezuvjetno pripasti Italiji.

Žetva u Ugarskoj i Njemačka. Od žetve, što će za tri do četiri tjedna započeti u Ugarskoj, moći će Ugarska ustupiti Njemačkoj veće zalihe. Njemačka je jur izjavila, da će poslait u Ugarsku kao žeteoce 100.000 ruskih zarobljenika, koji će se iza dovršenog rada i opeta vratiti u Njemačku.

Posl. br. U 53.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Ane Maljavac radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optužence koja se nalazi na slobodi nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu predloga učinjenoga od tužitelja, se uporabi zakon

sudio je:

Anu Maljavac ženu Josipa, trgovkinju mlijeka u Roču, već kažnjenu radi prekršaja o hrani,

krivom:

da je dne 2. prošloga veljače u svrhu prodaje otposlala iz Roča u Pulu mlijeko, koje je bilo navodnjeno, te tako uslijed vlastite nepažnje metnula u promet hranive predmete, koji su u svrhu zavaravanja bile izvana prepravljene, dakle prekršaja § 12 Z. 16.-1.-1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89. te biva zato na osnovu § 12 obz. na § 21 notom spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

osudjena

na sto (100) kruna globe pretvorive za slučaj neutjerivosti u deset (10) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova, medju kojima za analizu mlijeka iznos od K 5 i možebitnih troškova ovršne kazni.

Na osnovu 1. alineje § 21. spomenutog zakona, proglasiti će se nazočna presuda na trošak optuženice u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 29. ožujka 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

47

Njega nogu.

Mnogo je i mnogo takvih, koji sasma zaboravljaju, da su noge sastavni dio njihova tijela, pa im posvećuju vrlo malenu ili čak nikakvu pažnju. Za takove i netakove ne će biti na odmet slijedeće upute o njegoi nogu, pa će pametno uraditi, da ih pročitaju, prouče i upamte, te da se prema njime ravnaju.

Na njegu nogu treba osobito paziti i to ne samo za vrućih dana, već i za studenih mjeseci, jer je to u velikom interesu našega tjelesnog zdravlja. Noge treba često prati i banjati u mlakoj vodi; one osobe, koje nose teške kožnate cipele ili čizme, pa im noge zaudaraju, nek upotrebljuju pri tome i sapun. Oni, koji trpe od nenaravnog izlučivanja znoja, moraju osim višekratnog dnevnog pranja mienjati takodjer najmanje jedanput dnevno i čarape, pa ako ne bi ni to koristilo, nek usipiju u čarape mješavinom od jedne trećine salicilove kiseline i dvije trećine škrobova brašna (Stärkmehl). Ako je koža na nogama osjetljivija, pa se kod dulјeg hodanja upali ili se svrbež, nek se nožu umotaju noge u mokro, što u najviše slučajeva vrlo dobro djeluje. Noge se takodjer jačaju i uzdržavaju mekanima češćim natiranjem s razredjenom tinkturom od arnike.

Kod izraslina na nogama i prstima, žuljeva, kurjih očiju, nateklina, koje su nastale uslijed kratke ili uske obuće, visokih peta ili neprikladnih čarapa, treba prije svega takvu obuću odstraniti. I u ovakvim slučajevima ublažuje sve ovo tako, da se ranjenu nogu noću u mrzle obloge, što takodjer znatno pomaže i pripravlja nogu na upotrebu raznih sredstava za odstranjivanje gori navedenih izraslina. Medju ta sredstva ubrajamo: polaganje na bolna mjesta krišku luka ili citrona. To smekšava izrasline, pa ih može lako odstrugati s nožem za rezanje kurjih očiju, a da nije odviše oštar. Tko se boji rezanja nožem, nek dnevno oprezno kapne na izraslinu kap octove kiseline, pa pazi da ne kapne na kožu, što se će moći noktom odstraniti. Nokte na nogama treba redovito podrezivati, jer inače lako zadju u meso. Nije medjutim upotno rezati ih kratko na rubu, na krajevima zaobljeno, već se nokat odreže ravno, ili bolje tako, da su mu krajevi nešto viši od sredine.

Zaštita protiv mokrih nogu. U kakav zemljani, glazirani lonac metne se maleni dio dobre pakline i nešto na tanke pruge izrezane gumi-elastike, koju treba prije smekšati na parama vruće vode. Na to se postavi lonac na umjerenu vatru i ta se smjesa miješa drvenom žlicom, pri čemu se mora paziti, da paklina ne prekipi. Čim se je gumija posve rastopila, mažu se tom smjesom pomoću kista ili četke tabani, dok nastaju nije debela poput ljepenke. Nogama nužno isparivanje proslijediti će nesmetano kroz gornju kožu.

Mrzle noge. Protiv mrzlih nogu, što je više puta uzrokom teških bolesti, preporuča se, da se noge na veče otaru vlažnom spužvom, pa da se odmah nakon toga dobro frotiraju grubim ručnikom, a onda u vunenu krpu ili pokrivač zamotaju. Svako jutro treba obući čiste vunene čarape, pa ako su preko dana noge i opeta mrzle, treba ih na suho frotirati i opet obuti čiste čarape. Za vlažnih vremena valja odmah u obuću uložiti jagne uloške od pluta ili pusti ili barem komad debele bugačice. Stara je riječ, da hladna glava, a tople noge drže zdravlje čovjeku.

Znojna nogama ne smije se odstranjivati na kakvi brzi način, jer bi to moglo uroditi vrlo zlim posljedicama. Protiv znoja preporučuje se vlažno banjanje nogu, što se na veče prije spavanja, iza česa može tad nakon nekog vremena ječnici marljivo mijenjanje vlažne obuće, često slijediti polijevanje nogu mrzlom vodom ili uronjivanje u nju, košto pranje nogu s rakijom, olovnom vodom, rastopinom alauna, vodom iskuhane hrastove kore, mazanjem nogu svake večeri s finom ne debelom kašom od lončarske zemlje, trenjem tanina, usipavanjem praška od kamena u čarape i češćim izmjenom pretoplih obuća s hladnom. Protiv znojenja nogu preporuča se dnevno pudranje s praškom od birsine kiseline (Weinsteinsäure), nakon što su prsti oprani i natrti 20-postotnim borvaselinom. Mnogo se preporuča jednokratno otiranje tabana i kože medju prstima s pamukom za povoje, što se pomoću kakvog drška ili motvice umoči u 10-postotnu rastopinu kromove kiseline. Gdje se noge osrednje znoje, treba to činiti u razmacima od 6 do 8 tjedana. Kod ranjavih nogu preporuča se najprije nekoliko dana redomice uporabiti 5-postotnu rastopinu i tek kad se koža oporavi, jaču rastopinu.

Ranjave noge zahtjevaju vanredne mjere čistoće kao prvi uvjet ozdravljenja; postizavaju se, ako se usipava u čarape pulverizirana birsa ili se maže s tijestom od salicila.

Godina II. — Broj 335.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 14. lipnja 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Promjena Salandrinog ministarstva.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na Prutu smo, južno od Bojana, suzbili ruski napadaj. U Zadagoru, Snjatin i Horodenku unišlo je neprijateljsko konjaništvo. Kod Burkanova na Stripi izjalovili su se mnogi neprijateljski napadaji. Sjeverozapadno Tarnopola nalaze naše čete bez prestanka u boju. Kod Sapanova je bio osujećen ruski napadaj našom topovskom vatrom. Na jugozapadu smo od Dubna suzbili neprijateljski konjanički zbor. U Voliniji je dospjelo neprijateljsko konjaništvo u područje Torčina, te je vladao najvećim dijelom mir. Kod Sokula je na Stiru neprijatelj poslao svoje čete na navalu, te je bio suzbijen. Tako i kod Kolkija su se izjalovili svi ruski pokušaji da predju preko rijeke. Broj je ovdje uhvaćenih zarobljenika porasao na 2000.

Talijansko bojište.

Izmedju Ečave i Brente i na Dolomitama bili su topovski bojevi kadkada vrlo živi, čim bi se prilike vidjela popravile. Talijani su ponavljali svoje besplodne navalne pokušaje na mnogim mjestima.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

12. su u jutro unišle tri neprijateljske torpednjače u Porečku luku. Bile su protjerane obrambenim baterijama i lijetalima. Njihova je topovska vatra ostala bezuspješna, samo što su lahko oštetili zid i krov. Ranjena nema nikoga. Naše su baterije i lijetala jedamput pogodile.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Protiv dijela naših novih položaja na vrhovima na jugoistoku od Yperna u toku su mjestimični napadaji Engleza. Na desnoj obali Moze, na jednoj i na drugoj strani gorske kose koja ide od tvrdje Douaumont prama jugozapadu, pomaknuli smo svoje linije na naprijed.

Istočno bojište.

Na Dvini je, jugozapadno od Dubene, rastjerala vatra naših baterija rusku brigadu konjaništva. Na sjevero je istoku od Baranovići bila neprijateljska topovska djelatnost življa. Bothmerova je vojska suzbila neprijateljske napadaje na zapadu od Przevloke. Kod Podhajca prisilili su njemački letioci na zračnu borbu rusko lijetalo, zarobili su upravljača i motritelja (koji je francuski časnik) a lijetalo su spasili.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

U mjestimičnim smo bojevima na desnom i na lijevom krilu uhvatili neki broj zarobljenika, te smo zaplijenili veliku silu pušaka, telefonskih sprava i ogradnog materijala. 5 je neprijateljskih lijetala izbacilo pedesetak bomba na gradsku četvrt Smirne, te je ubilo i ranilo nekoliko muških, ženskih i djece i zazorilo nekoliko kuća.

BRZOJAVI.

Rat.

Francuzi bombardovali tvrdju Rupel.

Solun, 12. (D. u.) Havas. Francuska su lijetala bombardovala prošle noći više bugarskih postojanka, medju njima tvrdju Rupel.

Gubici kanadskih časnika kod Hooge i Zillebeke.

Amsterdam, 11. Zapovjednik je prve kanadske divizije, general Meroer u bojevima oko Hooge pao. Njegov je nasljednik general Lisset. Vodja je jedne brigade iste divizije, general Williams, zarobljen, te ga je zamijenio general Hughes. Sveukupno su izgubile kanadske čete u bojevima kod Zillebeke i Hooge preko 300 časnika.

Nova zračna navala na Egipat.

London, 13. (D. u.). Ratni ured naznanjuje, da su neprijateljska ljetala bombardovala Alkantaru i Romani u Egiptu. Šteta je neznatna, a u Romani nikakva.

Na istočnoj granici kotara Katia uspješni okršaji izmedju ophodnja.

Balkan.

Ruska odijeljenja prešla rumunjsku granicu. Riješenje spora.

Bukarešt, 12. (D. u.). Iza kako je bilo dospjelo prekjučer na rumunjsko zemljište četrdesetak ruskih konjanika i bilo tamo razoružano, prešlo je i noćas rusko odijeljenje preko Pruta na rumunjsko područje. Nato su rumunjske čete u Botošanima dobile zapovijed, da zatraže od Rusa ili da ih prisile, da izadju iz zemlje.

Rumunjska je vlada prosvjedovala u Petrogradu protiv povrede njezinog zemljišta.

Bukarešt, 12. (D. u.). Po službenom je listu „Vittorulu“ saopćio zapovjednik ruskih četa, koje se nalaze preko Pruta, da on ne zna, da li je odijeljenje njegovih četa prešlo na rumunjsko zemljište, te je izjavio, kako je odmah, čim je za to doznao, poduzeo sve nužne mjere, da pogriješku popravi i da zapriječi svako ponovljenje takvog slučaja.

Po najnovijim vijestima, koje su ovdje stigle, već su otišle ruske čete iz Mamomice i njezine okolice.

Francuzi zaposjeli otok Thasos.

London, 11. Reuter javlja iz Atene, da su prema jednoj brzojavci iz Kavale zaposjeli Francuzi otok Thasos.

Beč, 12. Prema odredbi solunskog glavnog stana otputovala je četa od 40.000 ljudi u smjeru prema Kavali. U Seres je pošlo 30.000 ljudi, a 10.000 su zauzeli daljnje bojne pozicije. Srpske čete, koje su već prije poslane bile u Seres, obavljat će etapnu službu i podizati provizorične barake. U taborima u Solunu izabrano je 6000 srpskih vojnika, koje će izobraziti za posluživanje gorskog topništva.

Genf, 11. Pariški listovi označuju djelomični otpust mobilizovanih grčkih četa kao posljedicu koraka, koji su posljednjih dana poduzeli bili zastupnici entente u Ateni. Posljedica toga da je povratak velikog broja izbornika Venizelosevih u domovinu, koji kod posljednjeg glasovanja nijesu mogli glasovati, jer su bili pod oružjem. Jedna vijest pariškog lista „Matin“ iz Atene veli, da je pretprošle noći Skuludis dugo vijećao sa kraljem Konstantinom, iza česa da je bila ministarska sjednica.

Ententa.

Englesko Irsko pitanje.

London, 13. (D. u.) Reuter. Unijonističko je vijeće opunovlastilo vladu da nastavi pregovore o Irskoj u tom smislu, da se izluči od ostale zemlje 6 ulsterskih grofovija.

Parnica radi smaknuća irskih „talaca“. Umobolni časnik.

Amsterdam, 11. Kapetan Colthurst, koji je stajao pred dublinskim ratnim sudom pod optužbom, da je tri Irca, medju njima novinara Skeffingtona, na svoju ruku kao „taoce“ dao ustrijeliti, premda nijesu bili ni u kakovom savezu sa ustankom, bio je glede ubojstva radi umobolnosti riješen od optužbe.

Osveta za Kičenera.

Berlin, 12. List „Berliner Zeitung am Mittag“ javlja iz Kopenhagena: Kako „Politiken“ iz Londona saznaje, došlo je u sjevernim dijelovima Londona do nemira. Svjetina je provalila u trgovine njemačkih posjednika i tražila osvetu za Kičenerovu smrt. Redarstvo je rastjeralo svjetinu.

Interpelacije radi Verduna.

Genf, 11. Broj na francusku vladu upravljenih interpelacija glede zemaljske obrane povećao se je prema izvještaju pariške komore opet za jednu, koju je podnesao jedan od najžešćih protivnika Briandovih, Accambray sa drugovima. Obrazloženje je te interpelacije isto kao kod svih dosad podnešenih upita glede istog predmeta. O interpelaciji će se u tajnoj sjednici komore dne 16. juna raspravljati.

Prema vijesti lista „Times“ ovlastio je carinski odbor svoga predsjednika Reville-a, da izrazi ministru trgovine želju, neka vlada što brže ukine sve dosadašnje trgovačke ugovore, sklopljene sa stranim narodima, na kojima se nalazi klauzula o ma bilo kakovoj pogodnosti, e da se tako pruži Francuskoj potpuna gospodarstvena i trgovačka sloboda. Velik je broj zastupnika podnio u komori zakonsku osnovu, u kojoj se radi o ustanovljenju općenite prehrambene službe u Francuskoj i u inozemstvu. Ova organizacija imala bi posredovati kod svakog nakupovanja živeža, koji služi za prehranu vojske i civilnog pučanstva za vrijeme rata i prve godine iza demobilizacije. Prema toj se osnovi ne bi samo na novo organizovalo opskrbe vojske i civilnog pučanstva, nego bi se imala ustanoviti i narodna pomoćna sredstva i uvesti općenite mjere proti poskupljivanju živeža.

Promjena Salandrinog ministarstva.

Cürich, 13. (D. u.) Talijanska je zastupnička kuća održala jučer samo polsatnu sjednicu, koja je imala ipak vrlo burni razvoj. Ministar je predsjednik Salandra izjavio, da je ministarstvo uslijed jučerašnjeg glasovanja predalo kralju svoju ostavku, koji si je pridržao konačnu odluku. Zamolio je komoru, da odgodi svoje djelovanje.

Predsjednik je komore priopćio predlog zastupnika Turati, da se komora odmah sastane deset dana najkasnije po riješenju ministarske krize. Prosio je ipak predlagatelja, da ne ostane kod svojeg predloga. (Živahno prosvjedovanje kod socijalističkih skupina. Medjusobno psovanje izmedju pojedinih frakcija).

Po obrazloženju je svojeg predloga izjavio Turati, da se ne smiju više opetati nekakvi manevri i nasilja, što je vlada znala da uprizori, primjerice svibnja 1915.

Socijalist je Modigliani uzeo riječ u prilog Turatovog predloga, srijed živahnog prekidanja. I zastupnik se je Rubini pridružio Turatijevom predlogu, ali je preporučio radi toga da se ne podade inozemstvu znak slaboće, da se sastanak komore odredi u sporazumu s predsjedništvom.

Turati je na to svoj predlog povukao. Istaknuo je opetovno, da komora ne će da vidi više povratak vlade, koja bi uprizoravala nezakonitosti i plijenjenja, kao što je Salandra činio.

Iza toga je nastala velika buka protiv Salandre i ostalih ministara, koji su vikali uzbudjeni: „Laž, laž!“, te su tako ostavili dvoranu sjednica, gdje je potrajala buka, dok nije predsjednik sjednicu zaključio.

Italija će dobiti nacijonalno ministarstvo.

Lugano, 13. (D. u.) Talijanski je kralj stigao u Rim. Primio je Salandru, predsjednike senata i komore, pa dekana komore Bosellija. Boselli je preuzeo na se zadaću, da stvori takozvano nacijonalno ministarstvo, da se očuva tako uzdržanje narodne sloge.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 12. Službeni izvještaj od 13. lipnja u 3 sata popodne:

U Argonama bojevi s minama za nas povoljni. Na sjevernoj verdunskoj fronti žestoki topovski bojevi na jednoj i drugoj strani Moze. Na lijevoj su se obali Moze izjalovila 2 neprijateljska napadaja protiv naših položaja kod vrha 304. U šumi kod Apremouta bila su dva malena neprijateljska odijeljenja prodrla u naše pomaknute jarke, ali smo ih suzbili s gubicima po boju na bodove. U Vogezima je prodro neprijatelj po žestokom opstreljivanju u naše jarke na jugu od St. Marie, ali je bio odanle protjeran protunavalom naših četa.

U 11 sati pop. Na verdunskoj fronti nije tekom dana došlo do nijednog pješadijskog podhvata. Francusko je topništvo ušutkalo njemačke baterije, koje su pucale osobito na kraj južno od dvorca Thiaumont i na jugozapadu od tvrdje Vaux. Na ostaloj je fronti dan mirno prošao, osim u Šampanji, gdje je topovska borba znatno porasla, osobito u srezu Tahure.

Italija.

Rim, 12. Službeni izvještaj od 11. lipnja:

Tekom je jučerašnjeg dana usredotočio neprijatelj svoja naprezanja protiv kratkoga dijela fronte na jugozapadu od Asiaga. Po žestokom su se opstreljivanju bacale neprijateljske mase, silom jedne divizije, više puta na navalu protiv naših položaja na Monte Lemerle, ali su bile protunavalama suzbijene s velikim gubicima. Izmedju Brente i Astica ofenziva je naših pješadija, snažno podupria topovskim učinkom, postigla znatne uspjehe, tako na vrhovima južno od doline Posina, u Val Freno i na visoravni kod Asiaga.

Na sočkoj fronti topovski boj i izvidnički pohodi naših četa.

Neprijateljski su letioci bacili bomba na Fonzaru, a da nijesu štete napravili.

Ratni položaj.

Pomorska bitka kod Skagerraka. — Kičenerova smrt. — Ruska ofenziva. — Bojevi kod Verduna.

Na svim su se frontama opeta rasplamsali ljuti bojevi. Svuda se pokazuje potreba i želja za odlukom. Najjasnije se je ta potreba pokazala na engleskoj strani i to u pomorskoj bici u sjevernom moru, jer uništenje njemačkog brodovlja bi vrlo uplivalo na pomorski rat Engleske protiv naše obale i na zatvorenje Sjevernog i Istočnog mora. Uništenje bi njemačkog brodovlja bilo nadalo i glavni uvjet za aktivnu djelatnost ruske flote. Obzirom na odnošaj u jakosti obiju brodovlja i na mogućnost, da će se njemačko brodovlje morati boriti i protiv francuske i ruske mornarice morala se je njemačka pomorska strategija postaviti na stanovište defenzive. Ta je defenziva bila ali u tom slučaju provedena u ofenzivnom duhu, koji je doveo do pomorske pobjede.

Kičenerovom smrću bijaše bez dvojbe pokopanih mnogo engleskih nada u uspjeh. Rusiji ne bi on valjda mogao pomoći. On ne bijaše strateg, već muž sposoban, da vodi kolonijalni rat: bezobziran, tvrd i grozan, a uz to smion, oprezan i bez srca. On bijaše izvrstan organizator, ali kao takav bi on prekasno došao u Rusiju, jer se ofenzive ne može organizirati, ako je ona već počela.

Velika ruska ofenziva započela je ondje, gdje se je moglo očekivati ali u takvom opsegu i sa takvim masama, koje nijesu išle preko očekivanja. 4. su lipnja započeli Rusi bojeve u velikom stilu na cijeloj fronti od Rafalovke pa sve do u Bukovinu. Koliko se danas može vidjeti, napali su Rusi cijelu austro-ugarsku frontu valjda sa namjerom, da cijelu frontu privežu na sebe, te da se tekom bojeva osvjedoče, gdje bi pritisak njihove ofenzive mogao postići najveće uspjehe. Svakako nijesu udarili krivim putem, ali taj put pretpostavlja ogromne mase i omalovažavanje najvećih gubitaka. Čini se, da ima kod Rusa i jednoga i drugoga. Rusima je razmjerno lako, da na svojoj zapadnoj fronti pokažu izvanredne snage. Rusija se zapravo bori samo na jednoj fronti, jer su u Armeniji takvi odnošaji, da eventualan ruski uzmak ne bi ugrožavao ruskog carstva. Nije nevjerojatno, da su jače ruske sile bile prenešene sa armenske na evropsku frontu.

Glavna točka ruskog napadaja jest na sjevernoj fronti okolice Olyke, a u južnome dijelu okolice medju Černovicama i Dnjestrom. Težišta ofenzive leže dakle na obim krilima, a bojevi u sredini imaju da zapriječe neprijateljsko prenašanje četa na oba krila.

Ne bi bilo pametno ne priznavati ruskog uspjeha, ali ipak nije od potrebe nikakva ozbiljnija bojazan. Hötzendorf se je znao snaći i u mnogo težim i pogibeljnijim položajima te preokrenuto sve u svoju korist.

Ruska je ofenziva uplivala na položaj u Armeniji u toliko, u koliko se opaža turska ofenziva protiv ruskog centruma. Ako su ruske čete bile zbilja prenešene sa armenske na europsku frontu, onda je shvatljivo e je ta činjenica ponukala tursko vojno vodstvo na jače napredovanje. To dakako ne će razbremeniti Austrijanaca, ali se time mogu opeta osvojiti važne izgubljene zemlje.

Turska ofenziva u smjeri Mamahatum-Erzerum ima kako Turci javljaju uspjeha. Oni su došli u sredini do Aškale (50 km zapadno Erzeruma), dok krila uz žestoke bojeve napreduju. Turci imadu pred sobom još 4 ljetna mjeseca, tekom kojih se u operativnom obziru može još mnogo dogoditi.

Njemačka je ofenziva kod Verduna opet za korak uznapredovala. Oklopna tvrdjava Vaux te ozemlje desno i lijevo od nje u njemačkim je rukama. Konačnim oduzećem šume Caillette dne 2. juna utisnuto bje lijevo krilo francuskih položaja kod Vauxa. Isti je dašnje stigao i desno krilo oduzećem čvrsto izgradjenog sela Damloup. Time je Vaux dozrio bio za napadaj. Pao je, gotovo istodobno s ova dva njemačka uspjeha, žrtvom smjeloga podhvata mladoga jednoga njemačkoga časnika. No trebalo je još nekoliko dana, dok je tvrdjava bila posve očišćena od žilavih i ustrajnih njezinih branitelja. Uzrok su tomu mnogobrojni podzemni hodnici i prostorije, sjegurne pred bombama, u kojima su se branitelji mogli još držati pod zemljom, sve ako i jest sama tvrdjava već bila pala. Već u mjesecu martu pao je bio Vaux u njemačke ruke uslijed nenadanog napadaja, no Nijemci su ga morali napustiti, jer tad nijesu bili osvojili ujedno i susjednog ozemlja, kako je to eto sad bilo. Općeniti je položaj car karakterizovao značajnim riječima: „Pred Verdunom počinje neprijatelj polagano da malakše“.

Engleska odteretna ofenziva još nije započela. Nasuprot, Nijemci su sami počeli navaljivati na englesku frontu. Englezi su izgubili proširene pozicije jugoistočno od Yperna i uza sve protunapadaje nijesu mogli da ih ponovno osvoje. Ta njemačka ofenziva bez sumnje smeta engleske osnove. Ako je vijest, koja potječe iz Amsterdama, istinita, htio je Kičener dovesti u sklad rusku i englesku ofenzivu. Obje bi naime ofenzive imale bile istodobno započeti. Pošto Englezi još nijesu udarili, može se samo uzeti, da je ruska ofenziva uslijed talijanskih vapaja za pomoć ranije počela, nego li je bilo namjeravano. Ili su Englezi, uznemireni uslijed njemačke ofenzive kod Yperna, promijenili svoje osnove glede vremena i mjesta napadaja?

Krivulja rata diže se u najstrmijem smjeru prema gore.

(Frankfurter Zeitung).

Mrtvi Mljeci.

(Tužne prilike u gradu na lagunama.)

Rimski dopisnik amsterdamskog lista „Algemeen Handelsblad“ javlja:

Prije nekoliko je dana držao ministar predsjednik govor, prvi, otkako je započela vojna, u Mljecima. U jadnim Mljecima! Kako li je moralo slušateljima biti pri duši, kad je ministar predsjednik uskliknuo: „Na sreću se gospodarstveni utjecaj rata u većem dijelu zemlje ne osjeća tako žestoko kao evo ovdje u Mljecima. Zemlja radi, napreduje i uspjeva u svakom pogledu“. Uspjevanje, napredovanje! Gradjani nekadašnje „kraljice mora“, koje su se duždovi vjerili sa modrom vodom time, što su sa prekrasne državne ladje, sa „Bucintora“ bacali prsten u vodu, nijesu već čitavu godinu dana vidjeli ulaziti u luku a ma ni ciglog trgovačkog broda. Još prije nego li je Italija Austro-Ugarskoj navijestila rat, mirovalo je brodarstvo u Jadranu, jer su Austrijanci položili bili mine, da zadržavaju Francuze i Engleze od svojih obala. Te je mine struja tjerala prema talijanskoj strani, te je mnogo ribarskih čamaca i drugih manjih brodova nastradalo.

Uvijek lokoumni Mlječani shvaćali su tad tu stvar sa komične strane i prisizali u šali, e ne će šetati na trgu pred crkvom sv. Marka od straha, da se ne bi spotaknuli o minu. Tad još nijesu znali, da mogu iz zraka padati nešto pogibeljnije sprave. Kad je buknuo rat i u Italiji, nijesu se više smijali. Mljeci su bili kao ratna luka neposredno povučeni u najstrože ratno područje, radi toga posvema izolovani i zastrti tamom. Svi važniji su spomenici i zgrade pokrivene vrećama, napunjenim pijeskom, a preko njih krov od dasaka, da zavaraju neprijatelja u zraku. More je ostalo zotvoreno. Samo ratni su brodovi ulazili. Inače nikakvog znaka života. Nijednoga trgovca, nijednoga stranca. Kako grad na lagunama živi, doista je zagonetka. Prije se je uzdržavao poglavito od prometa stranaca. Tko ne bi rado žrtvovao bio i posljednji cent, samo da može što dulje uživati blaženi mir palača na lagunama. Koliko li je tisuća novovjenčanih parova dolazilo na godinu! Stoga i nije čudo, što je velik dio od onih 150.000 stanovnika mogao da živi tek od stranaca, koji su se oduševljavali za ljepotu čarobnog tog grada, koji je preostao još iz velike one prošlosti.

Ali i trgovina nije bila neznatna. Brojevi mljetačkog carinarskog ureda iskazuju za godinu 1913 na uvozu oko 250 milijuna franaka, a na izvozu oko 150 milijuna. Istina, prema Genovi je to prilično malo, gdje ti brojevi iznašaju 1000, odnosno 500 milijuna, no iza Genove dolazi samo još Napulj pred Mljecima. Osim toga su Mljeci ratna luka i u njima je arsenal. Ali nesreća progoni jadni taj grad. Dok Genova stiče novaca — štono riječ — poput blata, koli prije toli i sad za vrijeme rata, ostadoše Mljeci potpuno zatvoreni. Dapače i isti arsenal, koji bi inače izvrsno mogao da služi kao tvornica za topove, morao je svoju proizvodnju ograničiti, jer je odviše škakljiva točka i odviše lijep nišan za bombardovanje iz zraka. Tako je propala i mogućnost, da se za vrijeme trajanja rata stvori temelj za bujnu industriju. Salandra je imao pravo, kad je kazao, e Mljeci uslijed rata trpe ponajviše od svih područja i gradova, i to u prvom redu radi svoga položaja. „Nije to dobročinstvo ili potpora“, reče on nego stvar pravednosti, da vlada potakne državne sile i sile pogodovanih područja, da sakupljaju doprinose, kako bi se šteta barem donjekle umanjila. I kasnije će država morati da priskoči u pomoć, a prije svega, da popravi luku. No vlada očekuje, da će pučanstvo tad i samo prionuti uz posao i pomagati, a ne sve očekivati od prometa stranaca, očekuje, da će biti više radionica i manje svratišta nego li dosad, u kratko, Mljeci treba da dobiju „muževnije lice“.

Domaće Vijesti.

Operna večer u kazalištu. Danas u 6 sati davat će se u kazalištu dobrotvorna predstava sa gospodjicom Enenkel iz Trsta u glavnim ulogama. Očekuje se veliki uspjeh.

Otok Krk za IV. ratni zajam. Iz Krka javljaju, da je na cijelom otoku sabrano blizu 800.000 kruna za IV. ratni zajam.

Na znanje. Obzirom na dnevno rastuće cijene svinja te poteškoće nabavljanja istih, namjerava istarsko pokrajinsko kulturno vijeće u svrhu podignuća gojenja i osjeguranja krmadi u Pokrajini, razdijeliti bezplatno medju gojitelje neki broj svinja i prasaca za razplod.

Prijave prima do 22. o. mj. gosp. Giacich u javnoj tržnici. Od kotarske gospodarske zadruge. Pula, dne 14. junija 1916. Potpresjednik: Cella.

Iz Banovine.

Za madžarske škole u Hrvàtskoj i Slavoniji darovalo je ravnateljstvo željeznice Vinkovce—Brčka od svoje dobiti u god. 1915. iznos od 12.000 kruna.

Prodavanje živežnih namirnica na Rijeci. Uslijed odredbe riječkoga magistrata imadu se svi proizvodi, namijenjeni prodaji na tržnici, kao voće, povrće, zelenje, sočivo, pernata živad, jaja, mlijeko, drva, ugljen itd. prodavati samo u tržnicama i na za to odredjenim trgovima. Zabranjeno je dakle prodavanje i kupovanje po ulicama i cestama, te nudjanje po kućama i javnim lokalima, kako se je do sada zbivalo. Uz predhodnu dozvolu živežnog povjerenika bit će dozvoljeno prodavanje istom poslije 11 sati.

Odsvojna zabrana žita. U „Narodnim Novinama“ čitamo naredbu bana kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od S. lipnja 1916. broj VI, – 2877, kojom se prirod pšenice, raži, napolice, prosa, ječma i zobi god. 1916. stavlja pod odsvojnu zabranu.

Koncesije za nove željeznice. „Hrvatski Lloyd“ donosi: Ministar trgovine podijelio je vicinalnoj željezuici Križevac—Bjelovar—Virovitica—Barč predkoncesiju za izvedbu normalnotračne željezne od Tunovca preko gradine, Gračišta, Vaške, Kapinace i Sopja do Noskovaca, te peštanskoj tvrci Gfrer, Schoch & Grossmann za izvedbu normalno-tračne željeznice od postaje Grk do bosanske granice.

Razne Vijesti.

Zašto je Kitchener putovao u Rusiju. Prema vijestima listova iz Le Havre putovao je lord Kitchener u Rusiju glavno toga radi, da skloni rusku vladu na konače koncesije Rumunjskoj. Iz Petrograda imao je poći istom misijom u Bukarešt.

Papinska zastava na moru. Kako ima skorih dana putovati novi nuncij u Argentinu, obavijestio je Vatikan sve vlasti, da će španjolski brod, koji će voziti nuncija, razviti na jarbolu papinsku zastavu u svrhu, da se tako izbjegne svaki nesporazumak. Papina zastava vijala se je zadnji puta na moru god. 1870.

Cigani konačno usidreni. Ugarska vlada izdala je naredbu, koja se proteže na one cigane, koji nemaju stalnog boravišta. Ta naredba glasi: Cigani, koji nemaju stalnog boravišta, ne smiju više seliti. U tu svrhu bit će popisani, pa će se one izmedju 18 i 50 godina, koji su za to sposobni, uvrstiti u vojsku, dok će se ostale obvezati na temelju zakona o ratnom podavanju na prisilni rad. Obitelji unovačenih cigana dobit će ratnu pripomoć, a oni cigani, koji obavljaju kakav rad, dobit će odgovarajuću nadnicu, koja im ali ne će biti isplaćivana, nego će se u prvom redu uporabiti za obskrbu njihovih obitelji. Svaki ciganin iznad 12 godina dobiva legitimaciju, te mu se doznačuje prebivalište, koje se smije bez redarstvene dozvole promijeniti.

Prodaja žigica u snopićima. Živimo u dobi, kad treba na svemu štedjeti, pa je to dalo povoda, da se misli i na žigice, odnosno na škatuljice žigica, kojih se kroz dan na milijune zabaci, a da se to nadomjesti, treba ih naravski isto toliko i izraditi. Radne su sile sve to rjedje i sve to skuplje, pa se je došlo na lijepu zamisao, da se žigice metne u promet u svježnjićima (snopićima) po 25 do 30 komada bez škatulje uz cijenu od 2 filira. Kad netko potroši svoje žigice, a ostane mu škatulja, kupit će samo ovakav snopić žigica, te će njima opeta napuniti škatulju.

Sa dinera prigodom odlaska srpskih četa u Solun. Na dineru, što ga je srpski prijestolonasljednik Aleksandar priredio prigodom odlaska srpskih četa iz Krfa u Solun, izrazio je francuski general Mandesir prijestolonasljedniku želju da bi naskoro „na čelu svoje vojske oslobodio svoju domovinu od njenih osvajača“. Srpski prijestolonasljednik je odgovorio: „Zahvaljujem Vam, generale, za dobrostive riječi. Zahvaljujem u ime svoje domovine, koja u ovom času leži u lancima ropstva. Uvjeren sam, da će se Vaša želja ispuniti. Naskoro ću ja „svoje lavove“ povesti na oslobodjenje njihove zemlje. Još jednoč hvala za Vaše riječi“. Ovaj je govor bio popraćen burnim aplausima i živio-klicima francuskih časnika Srbiji i njezinom prijestolonasljedniku.

Za naše trgovce. U mnogim mjestima osvojene Srbije imadu se popuniti koncesije za veleprodaju monopolskih predmeta, i to duhana, cigaretnog papira, žigica, soli, kamenog ulja (petrolja) i žeste (izuzam rakiju). Vješti okretni domaći trgovci, bezprikorna poslovnog glasa, koji raspolažu glavnicom, te reflektiraju na ta mjesta, neka izvole podnijeti svoju ponudu trgovačkoj i obrtničkoj komori u Zagrebu.

Szienkiewicz nagradjen. Dne 10. t. mj. održala je krakovska akademija znanosti svoju godišnju skupštinu, na kojoj je zaključila podijeliti velikom kjiževniku Henricku Szienkiewiczu nagradu iz milijunskoga fonda zaklade Jerzmanovsky u visini od 40.000 kruna. Ova ga je nagrada zapala za njegov rad „Švajcarskoj oko osnivanja poljskog pomoćnog odbora za Poljake, koji su nastradali u ovom ratu“.

Zastave zajedničke vojske. Kako se s dobro upućene strane javlja, rek bi da je pitanje zastava zajedničke vojske i znakova vojske i mornarice stupilo u stadij ostvaranja. S ovim se je pitanjem bilo u nekoliko zateglo radi riješenja hrvatskih želja glede malog grba, al kako je i to pitanje jur uredjeno, primio je ministar rata Previšnje ovlaštenje i upute glede uredjenja zastava i drugih vojnih znakova. Naredbe, koje su djelomice već izdane i koje će se djelomice doskora svakako još izdati, odredjuju provedenje zapovjesti od 11. listopada sadržano načelno uredjenje, da će tvrdjave i one posade, kojim će ratni ministar podijeliti pravo izvjesiti zastavu, izvjesiti takovu, koja odgovara novoj zastavi vojske, kod koje će se ali na obim stranama uporabiti mali zajednički grb. Isto će se takove zastave imati izvjesivati na zgradama, koje su u porabi zajedničke vojske. Na drugim zgradama može se za vrijeme trajanja rata uporabiti kraj jednako velikih crno-žutih i ugarskih barjaka i barjaci naših saveznika. Kao kod zastava, tako dolazi i kod sviju uredbi u pogledu signalnih barjaka, naramenica i t. d. do izražaja paritetni položaj crno-žute boje za austrijsku državu i madžarskih narodnih boja, koje predstavljaju državu sv. Stjepana.

Njemački glas o ukidanju talijanskih imena u Dalmaciji. „Danzers Armee-Zeitung“ piše: „Mi smo u našim službenim izvještajima opet po pravu uspostavili stara njemačka imena u južnom Tirolu. U Albaniji ukinut je takodjer običaj, da čisto arbanaška imena nazivamo talijanski, pa više ne govorimo: Durazzo i Valona, već Durz i Vlora.

Bilo bi sada vrijeme, da istim radom nastavimo i u Dalmaciji. Dalmacija je napučena Hrvatima i Srbo-Hrvatima (dakle dva naroda? Bit će tako, al mi toga ne shvaćamo! Ur.), u koju talijanski elemenat nije nikada prodro. Jedino na Kobali ostavilo je venecijansko gospodstvo neznatne ostatke talijanskoga plemena. Zadar je pretežno jugoslavenski (čitaj hrvatski, Ur.), grad Šibenik, Split, Dubrovnik, K. Novi, Kotor su skoro čisto slavenski (čitaj hrvatski, Ur.). U svim mjestima uporabljuju jedino vratari u hotelima talijanske nazive, dok pučanstvo nikad ne kaže Zara, Cattaro, Castelnuovo, Spalato, Ragusa, Sebenico i t. d. Ukidanjem talijanskih imena u Dalmaciji žigošemo u isto vrijeme i patvorine, kojima je Italija pokušala da svoje imperijalističke zahtjeve poljepša plaštem nacijonalne ideologije.

Kako nastaje tutnjava groma? Tutnjava groma traje često kroz dulje vrijeme, biva čas jača, čas slabija, te obratno, i to se naizmjence po više puti opetuje. Ta se pojava tumači iz puta, koji munja provaljuje.

Po fotografskim snimcima munja znademo, da se ona ne sastoji samo iz jedne jedine zrake, nego da se od glavne zrake odijeljuju mnogobrojne sporedne zrake, a i ove se sve dalje razgranjuju u još manje zrake. Put je munje dakle sličan velikoj rijeci sa svojim pritocima i pritocima tih pritoka. Na svim točkama toga razgranjenoga munjevnoga sustava nastaje iza električnoga izboja uslijed ponovnoga sudara zračnih masa, koje su se radi izboja raspršile bile jedna od druge, šum, koji zovemo grmljavinom.

Uzmimo, da se glavna zraka munje nalazi nekih 1500 metara okomito nad motriocem, te da je duga oko 4000 metara. Od te se glavne zrake razgranjuju prema gore i dolje nuzgredne grane, a od ovih opet još tanje zrake. Kraj silne brzine elktriciteta (300.000 kilometara u sekundi) zbiva se elktrički izboj gotovo na svim točkama u isto doba. Zvuk se nasuprot širi u jednoj sekundi samo brzinom od 330 metara. Motrioc će dakle ponajprije čuti zvuk s onih mjesta, koja su mu najbliža, nešto kasnije zvuk s udaljenijih itd. i što dalje je koje mjesto, to kasnije će doprijeti zvuk do njegovog uha. A kako su munjevne zrake veoma razgranjene, može se dogoditi, da je više zraka od motrioca jednako daleko, te će prema tomu čuti zvuk sa svih ovih mjesta istodobno.

Predočimo si, da su iznajprije četiri munjevne grane od njega jednako udaljene. Združeni zvuk sa tih mjesta čut će se istodobno, te će prema tomu biti veoma jak. Malo kasnije čut će se možda zvuk samo sa dva druga jednako udaljena daljnja mjesta, te će biti prema tomu nešto slabiji nego li je bio u prvom slučaju. Još nešto kasnije neka bude primjerice pet jednako udaljenih mjesta. Jakost će grmljavine opet narasti itd.

Što veća je razlika u broju jednako udaljenih mjesta, to više će se mijenjati jakost tutnjave groma, te biti sad jača sad slabija, a trajat će to dulje vremena, što veći put ima munja da prevali.

Posl. br. U 54.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Ane Božić radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Anu Božić ud. pok. Antuna, a kćer pok. Josipa Božića i od Antonije Posedel iz Sluma, tamo boraveću a pripadnu u Buzetu, kat. vjere, 40 godina staru, sa malo posjeda, nepismenu, jur kažnjenu radi prekršaja o hrani

krivom:

da je dne 22. prošloga veljače u svrhu prodaje otposlala iz Sluna u Pulu mlijeko, koje je bilo navodnjeno te tako uslijed vlastite nepažnje metnula u promet hranive predmete, koji su u svrhu zavaravanja bili krivo označeni dakle prekršaja § 12 Z. 16.-1.-1896. L. D. Z. iz godine 1897. br. 89. te biva zato na osnovu § 12 obz. na § 21 netom spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

osudjena

na deset (10) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova, i onih ovršne kazni, medju kojima za trošak analize mlijeka iznos od K 20.

Nazočna će se presuda na trošak optuženice proglasiti u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 29. ožujka 1916.

Vivoda v. r. **Dr. Volarić** v. r.

48

Morsko bogastvo.

Ne mislim tu na ono prirodno bogastvo, kao ribe, biser, koralje, sol i t. d., kojima more silno obiluje, te mnogima daje skoro jedini privred, već na ono silno blago, što ga je more tijekom vjekova i vjekova progutalo, te ga još i dandanas krije u svojim njedrima.

Na temelju dosad poznatih brodoloma su učenjaci ustanovili, da u morskim dubinama počiva preko 1600 milijuna maraka vrijednosti tijekom vremena potonulog blaga.

Tako je godine 1588. sa španjolskom „nepobjedivom armadom“ u tobermorškom zaljevu u udaljenosti od 500 metara od obale potonula i oklopnjača „Duque de Florencia“ sa blagajnom u vrijednosti od 600 milijuna maraka. Godine 1799. na nizozemskoj obali potonuli brod „Lutine“ bio je krcat zlatom i srebrom u vrijednosti od 24 milijuna maraka, a god. 1839. kod rta dobre nade potanuli „Royal Charter“ bio je pun blaga u vrijednosti od 300 milijuna maraka. Potonuli „Grosvenor“ imao je istotako blaga u vrijednosti od više stotina milijuna maraka, dok se sa mnogobrojnim u vigškom zaljevu potonulim brodovima potonulo blago cijeni na 560 milijuna maraka. Medju takve blagom krcate brodove ubraja se i u zadnje doba potonule orijaše „Titanic“ i „Lusitania“.

Da se barem jedan dio tog ogromnog blaga otme morskom ždrijelu, nikla su zadnjih godina u Americi u tu svrhu razna poduzeća. Uza sav trud raznovrsnih društava, koja su se u tu svrhu utemeljila, nije se jošte došlo do žudjenog cilja, akoprem se je poduzeće ograničilo na manje dubine, kao na onu „nepobjedive armade“. Uza sve to se poso isplati, kad jednom uspije otstraniti sve tehničke poteškoće, koje stoje tome na putu.

Mnogo tog blaga leži pako u takvim dubinama, da ga još dugo nije moguće doseći usprkos unaprijedjenju današnje moderne tehnike. Za ronioca, koji je providjen samo običnom opremom, je jednostavno nedosežno, jer isti i uz najveću vježbu i dugu naviku ne može nikako da zaroni dublje od neko 60 metara. U većoj dubini postaje pritisak vodenog stupa na njegovo tijelo tako velik, da ga njegov ustroj ne može nikako da izdrži. Često nastupa dapače već i u dubini od 60 tara žestoko krvarenje iz nosa, ustiju i ušiju, tako da leži granica i za iole dulju radnju zapravo već kod 40 metara morske dubine.

Buduć se većina potonulih zlatnih brodova nalazi u mnogo većim dubinama, to vlada kod američkih poduzetnika zadnjih godina na polju izuma živa djelatnost u svrhu da se izumi stroj, koji bi omogućio da se zaroni još dublje pod površinu morsku. Osobitu nadu se polaže u od raznih izumioca ustrojenu ronilačku spravu, kojom se je u zadnje vrijeme u istinu polučilo više uspješnih pokusa. Ta sprava sastoji uopće iz željeznih spremica sa stijenama od čeličnih pločica, te imade odozgo pričvršćen ulazni otvor od čelika. Čim se sprava spusti u vodu, produlji se je sa uvjek novim odozgo privitim jednakim dometcima. Čitava sprava nalići iznutra zapravo sobi sa čeličnim stijenama, kojoj sa svoda viri na morsku površinu okrugli čelični, iznutra ljestvama providjeni tornjić.

Ronioc ulazi odozgo za dolje te može da kroz čelične stijene pomoću debelog stakla kroz zatvorene luknje promatra podrtinu broda. Ujedno može da pomoću osobitih iznutra namještenih sprava na njoj radi. No buduć je u takvim morskim dubinama skoro uvjek tamno, to se mora da se spusti sa svih strana zatvorene električne svjetiljke, koje će radionicu potpunoma razsvijetliti. U nutrinu broda se na taj način dakako ne može zaviriti. To u ostalom nije niti nužno, za na spomenuti način u dubinu spuštenog ronioca je glavno, da na korito broda pričvrsti dostatni broj tlačenim uzduhom napunjenih mješina. Čim se iste dignu na površinu, povuku za sobom i brod poput zrakoplova, kad se s ladjicom digne u više zračne slojeve. Gdje pako nije moguć namještaj mješina, tamo se mora sve luknje pomno zatvoriti i korito broda nakon iscrpljenja vode zrakom napuniti, da se samo digne na površinu.

Sa teoretičkog promatranja nije dakle ni dignuće najvećeg broda poput „Lusitanije“ nikakva tehnička nemogućnost.

Pomisli se pako kakvih li užasnih poteškoća zadaje takav poso i kod manjih brodova, kao n. pr. kod francuske podmornice „Narval“ i koliko uzaludnih pokušaja se mora često puta kušati prije nego uspije, to se mora sasma podvojiti o uspjehu spomenutog izuma uz današnje tehničke poteškoće. Nesmije se ujedno zaboraviti, da se na potonulim brodovima doskora stvore slojevi pijeska i gliba, koji se dadu samo teškom mukom odstraniti. Medjutim se je tijekom rata zaslužilo u Americi toliko novaca, te si ista može lako priuštiti, da u gornju svrhu osnuje nekoliko dioničkih društava na dvojbenoj podlozi. P.

Godina II. — Broj 336.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Cetvrtak, 15. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju

Naše čete junački suzbijaju ruske navale.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Južno od Bojana i sjeverno od Černovica bili su ruski napadaji suzbijeni. Inače na jugu od Pripjatja nema kod nepromijenjena položaja nikakvih osobitih dogodjaja. Sjeverno od Baranovića stajale su jučer prijepodne njemačke i austrougarske čete pod najtežom ruskom topovskom vatrom. Na veče je neprijatelj jurišao na naše položaje, ali je bio svuda sasvim suzbijen. Na koncu je samo rusko topništvo pucalo na uzmičuće se ruske mase.

Talijansko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Naša su pomorska lijetala napala opet željezničku stanicu i vojničke zgrade u San Giorgio di Nogaro, kao što i unutrašnju luku Gradeža.

Jugoistočno bojište.

Mirno bez promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 14. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na vrhovima smo jugoistočno od Zillebeka izgubili u toku jučerašnje bitke dio svojih novih položaja. Na desno smo od Moze osvojili neprijateljske položaje, što se nalaze na zapadu i na jugu od ferme Thiaumont; zarobili smo 793 Francuza i zaplijenili 15 strojnih pušaka.

Istočno bojište.

Južno su od Naročkog jezera razorila naša izvidnička odijeljenja pomaknuta neprijateljska utvrdjenja, te su dovela natrag 60 zarobljenika. Sjeverno od Baranovića prešao je neprijatelj na navalu. Po žestokoj su topovskoj pripravi jurišale guste ruske mase po sedam puta na naše linije. Bile su sasvim suzbijene. Imale su teških gubitaka. Njemačka su ljetala izvela dalekosežna poduzeća protiv željeznica za ruskom frontom. Više su puta zaustavila vlakove s četama i uništila željezničke namještaje.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 14. (D. u.). Izvješće glavnog stana od 5. lipnja:

10. se je o. mj. približilo ušću rijeke Mesta 6 neprijateljskih brodova. O podne otvorilo je vatru protiv obale između te rijeke do Kaleburna 15 neprijateljskih brodova, te su ciljali osobito na sela i na zaseljke u primorskom kraju, kao što i na polja, gdje žito nije bilo pobereno. Po podne napala su neprijateljske brodove 4 naša ljetala s bombama, te su ih prisilila na hitri uzmak u Thasos. Naša ljetala, na koja je pucalo žestoko ali bezuspješno neprijateljsko topništvo i strojne puške, vratila su se neoštećena. Opstreljavanje obale nije učinilo nijedne žrtve. Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 14. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

U smjeru smo prama Felahiji suzbili engleske konjaničke švadrone, napredujuće na desnoj obali Tigrisa, te smo ih prisilili na uzmak. Zaplijenili smo 26 konja. Dvije su topnjače, što ih je vatra našeg topništva pogodila, potonule u Tigrisu posvema.

U južnom Iraku navaljuju, uslijed posljednjih ruskih poraza, perzijski dobrovoljci svakom zgodom na ruska odijeljenja te im zadavaju velike gubitke.

U okolici su Eufrata naši dobrovoljci uništili englesko odijeljenje od 400 ljudi.

Kavkasko bojište.

Jučer se nije dogodilo ništa važna.

BRZOJAVI.

Rat.

Rusko samohvaljenje.

Beč, 14. (D. u.). Iz stana se ratne štampe javlja: Dočim su se prijašnja izvješća ruskog glavnog stana držala čedno, da im se moralo diviti, u to objelodanjuje rusko vojno vodstvo dne 11. o. mj. pobjednički hvalopjev, gdje između ostaloga kaže:

„Ofenziva je naših vojska u Voliniji, Galiciji i Bukovini i dalje praćena dobrim uspjehom. Golemi broj zarobljenika i krvavi gubici čine, da neprijateljskih vojska nestaje.

Velikim smo uspjesima naših četa uhvatili puno tisuća zarobljenika, zaplijenili smo ratnog materijala svake vrsti u tolikom broju, da ga je sada sasvim nemoguće prebrojiti.

Ratni je plijen, što ga je bio neprijatelj spremio za razne radnje, gorostasno velik i svjedoči o zamašaju uspjeha, što smo ga nad neprijateljem izvojštili.

Tekom smo jučerašnjih bojeva zarobili opet jednog generala, 409 časnika i 35.100 momaka, zaplijenili smo 30 topova, 13 strojnih pušaka, 5 bacala mina. Ukupni broj tekom operacija do sada učinjenog plijena iznaša 1 generala, 1.649 časnika, preko 106.000 vojnika, 124 topa, 180 strojnih pušaka i 58 bacala bomba. Naše čete, koje napreduju u prostoru kod Dubna, potukle su neprijatelja, zauzele su grad i tvrdju Dubno. Kada smo protjerali neprijatelja iz glavnih položaja na sjeveru od Bučca, uhvatili smo mnogobrojne zarobljenike i zaplijenili veliku količinu oružja. Neprijatelja smo nagnali u rijeku Stripu. Ma da se je neprijatelj tvrdokorno opirao, zauzele su naše čete ipak neprijateljske položaje na jugu od Dobronuca, te su samo u tom prostoru zarobile 18.000 vojnika, 1 generala i 327 časnika i zaplijenile su 10 topova. Da uspostavi svoje redove poduzeo je neprijatelj tu i tamo bjesnih protunapadaja. Izmedju ostaloga napale su nas kod Kolkija znatno nadmoćne neprijateljske sile, ali su bile suzbijene usredotočenjem naše vatre na desnu obalu Stira. Cjelokupni uspjeh žestokih udaraca, što su ih naše čete zadale neprijatelju, sadržaje se u slijedećem pregledu:

„Naše su vojske probile sva najjača mjesta na čitavoj neprijateljskoj fronti i to od širokog šumovitog područja južne Rusije sve do rumunjske granice."

Na ta se nabrajanja, koja svojim opisivanjem potanjih okolnosti nastoje, da pobude u drugima utisak vjerodostojnosti, mora najprije pripomenuti, da Rusi smiju po miloj volji objelodanjivati vijesti o kolikom im god broju zarobljenika i plijena drago, pošto je teško u sadašnjim prilikama donašati dokaze i protudokaze i pošto im je dosta prozirna i svrha neumjerenog pretjeravanja. Sigurno da nije moguće na natražnjim kretnjama izbjegnuti neprilici, da mnogo ranjenih, a i neranjenih borioca ne padne u neprijateljske ruke, osobito boriaci hrabrih, žilavih i ustrajnih četa. Ali nije ni potreba, da istaknemo, kako naši ukupni gubici na mrtvima, ranjenima i zarobljenicima ne odgovaraju niti blizu onim brojkama, što ih Rusi navode jedino za zarobljenike.

Isto je tako stalno, da krvavi gubici neprijatelja, koji žrtvuje ovog puta svoj ljudski materijal bezobzirnije nego li ikada prije, jesu dva i tri puta veći od naših, tim više što navaljuju ne rijetko u 40 redova.

To prvi put čujemo, da je bio jedan od naših generala zarobljen.

Što se tiče ruskog nabrajanja učinjenog plijena, to je jasno, da ostavljajući svoje položaje nijesmo mogli vas svoj materijal da spasimo, a osobito ne one topove starijeg kova bez uprega i uzidane. Ali i brojke, što ih Rusi o plijenu donose, jesu nad svaku mjeru previsoke.

Koliko se pak ima vjerovati neprijateljskoj tvrdnji, da je on isprobijao čitavu našu sjeveroistočnu frontu, to se očituje iz naših izvještaja od 12. i 13. lipnja sa svojim točno navedenim mjestima. Da smo mi tobože ispraznili Dubno, a da nijesmo hica ispalili, te da je neprijatelj doživio teške poraze kod Kolkija i kod Sokula o tome ne ćemo da pobliže raspravljamo. Ali samo to, što se spominju imena Bučac, Višnjovčik, Kozlov, Vorebjovka, Novo-Aleksinjec, Sapanov, Sokul, Kolki i Čartorijsk, imena, koja su se i dosada uvijek spominjala kroz svih ovih zadnjih 9 mjeseci prilično mira, kao točke naše frontalne linije, dokazuje to dostatno, da su uspjesi, što su ih Rusi izvojevali nagomilavanjem premoćnih masa, ostali bez daljnjeg utjecaja i opasnosti za ostale dijelove naše sjeveroistočne fronte.

Ispravak krivih izvještaja talijanskog glavnog štopa.

Beč, 13. Ratni izvjestiteljski stan javlja: Talijanski službeni dnevni izvještaj od 5. juna sadržava ovo izvješće: „U dolini Daone napali su 3. t. neprijateljski odjeli jednu našu pomaknutu stražu u blizini Malga Stabolette. Kad su stigla pojačanja, bio je neprijatelj protunapadajem natjeran u bijeg".

Na ovo talijansko prikazivanje mora se ovo ustanoviti: Dne 3. t. napala je naša straža od 20 momaka talijansku stražu od 20 momaka koja je stajala na lijevoj obali Chiese kod Pracula. Talijani su odmah pobjegli da lijevu obalu. Jedan je momak bio zarobljen, a jedan ustrijeljen, te od nas zakopan. Neprijatelj nije proizveo nikakvog protunapadaja, nego je potrgao kod Manona brv preko vode i otad se nije više pokazao na lijevoj obali. Mi nijesmo imali nikakovih gubi taka. U blizini Malga Stabolette nije još nikad bilo nijednoga Talijana.

Dne 6. su juna javili Talijani, da je u gornjoj dolini Cordovelo jedna austrougarska kolona, koja je koracala od Prolongije prema Monte Sief, bila uništena vatrom talijanskih baterija.

Ova je talijanska tvrdnja naprosto izmišljena.

Austro-Ugarska.

Grof Tisza o ruskoj ofenzivi.

Budimpešta, 14. (D. u.) Ministar je predsjednik Tisza podao početkom sjednice zastupničke kuće o ruskoj ofenzivi ovu izjavu, te je kazao: „Ta je ofenziva donijela Rusima znatnih uspjeha na dvim mjestima. Ministar je predsjednik kazao, da ne misli dogodjaja zatajivati, ni smanjivati. To bi značilo uvredu za magjarski narod, da bi joj on sakrivao neugodne vijesti. Kazao je, da on smije osigurati kuću sasvim otvoreno i u potpunoj svijesti svoje odgovornosti, kako naše čete nepromijenjenim junaštvom, ustrajnošću i odlučnošću nastavljaju boj za pobjedu. Najveći je dio naše fronte u našim rukama. Poduzete su sve nužne mjere, tako da ministarpredsjednik ima razloga, da izrazi nadu, da će sadašnji neugodni dogodjaji ostati prolaznim slučajem, te da mi smijemo gojiti potpuno pouzdanje u konačnu pobjedu.

Balkan.

Grčka otprema svoju municiju iz Seresa.

London, 14. (D. u.) Havas. Izmedju ophodnja je na desnoj obali Vardara bilo izmijenjeno nekoliko hitaca. Po vijestima, koje nijesu još bile od glavnog stana potvrdjene, otpremaju Grci svoje zalihe municije iz Seresa prama Drami i Kavali.

Grčka odredila posvemašnju demobilizaciju.

Paris, 14. (D. u.) „Petit Journal" javlja iz Atene: Ministarsko je vijeće odredilo napokon pod kraljevim predsjedanjem posvemašnju demobilizaciju.

Ententa.

Neuspjeh ruskog „milijardnog" zajma.

Berlin, 13. Iz Stockholma javljaju listu „Vossische Zeitung":

Ruski bankovni konzorcij, kojemu je bilo dodijeljeno realizovanje posljednjeg ruskog ratnog zajma, saopćio je prošlog ponedjeljka ministru financija, e mu je pošlo za rukom, da sakupi dvije trećine od njega preuzete svote. Ruske su državne štedionice preuzele 237 i pol milijuna rubalja, pošto im je ministarstvo financija propisalo, da od svojih aktiva ulože 200 milijuna rubalja u novi ratni zajam. Kukavni su se rezultati mogli postići tek tad, kad je konačni rok potpisivanja tri puta uzastopce bio odgodjen. Prije mjesec je dana ministar financija Bark dao službeno proglasiti, da je najnoviji ruski ratni zajam već potpisan.

Pogoršanje financijalnog stanja u Francuskoj. Ratni troškovi.

Pariz, 13. Izvjestitelj je francuske ratne komisije Raoul Peret podastro vladi svoje izvješće o financijalnom položaju. Iz njega se razabire, da su troškovi samo za prvih devet mjeseci godine 1916. veći, nego za čitavu godinu 1915. Uz stalni mjesečni poprječni trošak moraju se za godinu 1916. potrebiti sveukupni izdaci procijeniti na više od 31 milijarde. Koncem godine izdat će se prema Peretovu računu oko 63 milijarde od početka rata ovamo, od toga za ratne svrhe 48 i pol milijarda.

Posljedice engleskog poraza kod Skager-Raka.

Amsterdam, 14. (D. u.) Po velikom broju vijesti, koje dolaze, razaslao je engleski admiralitet nalog engleskim ratnim brodovima, koji se nalaze u Atlantičkom oceanu, da se bezodvlačno povrate u Englesku, a osim toga dobili su ratni brodovi, koji se nalaze u Indijskom i u Sredozemnom moru, zapovijed da polovica odmah u Englesku polovicu svojih posada.

Te se mjere stavlja u savez s velikim gubicima, što ih je englesko brodovlje pretrpjelo u bici kod Skager-Raka na materijalu i na momčadi.

Demisija Salandrina kabineta! Dojam u Parizu.

Genf, 13. Koli u člancima pariškog novinstva, koji su posvećeni talijanskoj ministarskoj krizi, toli u privatnim rimskim dopisima, koji stižu u Pariz, polaže se glavna važnost na to, da je odnošaj Italije prema saveznicima posve neovisan o riješenju krize.

Uzroci, koji su doveli da Salandrina pada, imaju se, ne gledeći na zlo raspoloženje, koje je izazvao ratni položaj, tražiti u osobitom onom odnošaju, koji se je razvio kroz posljednjih ovih mjeseci između vlade i parlamenta. Samo posve neznatan je dio parlamenta saznao za najvažnije unutrašnje i izvanjske prilike, a i ovi „odabranici" jedva su mogli imati ma bilo kakov utjecaj na velevažne odluke, koje se tiču zemaljskih interesa.

Uslijed ovog je zapostavljanja pristaša Giolittijevih, socijalista i drugih stranaka vrijalo već dugo u parlamentu. Povod je konfliktu bio, kad se je saznalo za nada sve teške ljudske gubitke u porazima izmedju Ečave i Brente.

Što se tiče daljnjeg razvoja stvari, misle „Temps" i drugi pariški listovi, da se može pretpostaviti, e će buduće koalicijono ministarstvo izbjegavati stanovite pogrješke Salandrine te moći još uspješnije nego li njegov kabinet raditi za ciljeve Italije i četvornog saveza.

Nakane opozicije.

Lugano, 13. Da steknu što odlučniji utjecaj na riješenje kabinetske krize, obnovile su reformno-socijalistička, republikanska, radikalna i lijeva demokratska komorska stranka, koje su kod subotnjeg glasovanja bile zastupane sa 104 opozicijonalna glasa, svoj savez. Za temelj svojoj akciji odabrale su formulu, e mora novi kabinet predstavljati utjelovljenu narodnu slogu, no kako se čini, idu one poglavito za tim, da vodstvo novoga kabineta predobiju za sebe same, bilo to izravno, ili pod predsjedstvom koje praktično bezuplivne ličnosti, kao što je to primjerice osamdesetitrigodišnji dekan komore Boselli, koji se je, kako je poznato, češće istaknuo bio kao prijatelj rata.

Medjutim se pokazuju znakovi, da bi te stranke, kad bi direktno preuzele vodstvo novoga kabineta, bile medjusobno nesložne, te ih osim toga ne bi druge stranke priznale za eksponente ili posredovatelje narodne sloge, jer jedan dio od njih predlaže za budućega ministra predsjednika reformnoga socijalista Bissolatija, drugi dio nasuprot hoće, jer je radikalna stranka mnogobrojnija i narodno parlamentarno uglednija, za predsjednika kojega radikalca i pogoduje Alessiju, koji je medjutim driao u sobu neoprezan govor, u kojemu se je odviše jasno zrcalio strah njegov i strah njegovog izbornog kotara pred skorašnjim ratnom olujom.

Proti prisvajanju rečenih stranaka da bilo pojedince bilo u skupini nastupe u ime narodne sloge, obraćaju se svi listovi, koji su u pobližoj svezi koli sa Salandrom toli sa Giolittijem. Tako primjerice list „Corriere della Sera" u vanredno žestokom članku upravo njima spočitava, da su one htjele kabinetsku krizu, stavile narodnu slogu na veoma škakljivu kušnju i tako izazvali u zemlji teži nemir nego li su ga uzmogli bili izazvati posljednji vojni dogadjaji. Subota da je upravo uslijed njihove krivnje bila najtužniji dan u političkoj povijesti Italije, radi česa bi zasluživale one i po njima predloženi takozvani kabinet najveće nepouzdanje. Uostalom se list prijeti parlamentu sa narodnim ogorčenjem i njegov vodja, Albertini, koji ima svoju senatorsku čast da zahvali Salandri, govori o moralnoj kukavštini parlamentarnih opozicijonalaca, medju kojima se dakako nalazi i posjednik te Rimski zastupnik rečenoga lista, zastupnik Torre.

Socijalistična je komorska stranka sazvala komorske sjednice, da se posavjetuje, kako bi mogla najzgodnije suprotstaviti odlučnom utjecaju intervencijonističke stranke na riješenje kabinetske krize, a prema mogućnosti i na nastavak pustolovne politike Italije. List „Avanti" priopćuje dugu, od cenzure donjekle zaplijenjenu listinu grijeha koli Salandrina kabineta toli i grijeha onih stranaka, te upućuje, e je, ako se odbije 35 socijalističkih glasova, bilo u subotu razmjerje glasova za proti kabinetu Salandra gotovo jednako, radi česa nema najzgodnijih izgleda za sastav koncentracijonog kabineta narodne sloge.

Iz svega je toga jasno, da su i kombinacije glede osoba, koje bi imale izmjeniti Salandrin kabinet, mnogobrojne i „Giornale d' Italia" je za to, da se Salandri i Sonnino opet povjeri sastav kabineta. „Secolo" se ogradjuje proti tomu, jer bi ponovna pojava te dvojice na vladinim klupama uzbunila komoru i parlament. Na drugom mjestu preporuča isti list za novoga ministra predsjednika dosadašnjeg ministra financija Orlanda, no i njegovo ime nailazi na malo odziva, poglavito zato, što se prema svoj prošlosti ne čini zgodnim, da izvede Italiju iz dosadašnjih nevolja do mira. Ozbiljniju pažnju kao sposobni vodje ili članovi novoga kabineta nailaze Boselli, Tittoni, Luzzatti, Alessio, Bissolati, Schanzer i drugi.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 10. Službeni izvještaj od 9. lipnja:

Jučer je primilo Njegovo Veličanstvo, vrhovni zapovjednik, ovaj brzojav francuske republike:

„Velika je pobjeda, koju je stekla Rusija u dobrom operativnom zajedničkom djelovanju sa savezničkim glavnim štopovima, snažan doprinos sveopćem uspjehu. Dok se francuska vojska pred Verdunom hrabro i nepobijedjeno opire ponovnim njemačkim napadajima, zadali su hrabri vojnici Vašega Veličanstva našim neprijateljima krvavi poraz. U radosnoj uzbudjenosti o srećnoj toj vijesti moli Francuska Vaše Veličanstvo, da prihvati moje nasrdačnije čestitke, koli za Vaše Veličanstvo samo, toli i za hrabru vojsku.

Raymond Poincarè.

*

Trupe su generala Brusilova nastavile ofenzivu i progonjenje neprijatelja. U borbi sa neprijateljskim stražnjim stražama prekoračile su naše čete sjev.rno i južno od Lucka rijeku Stir. Čete, koje su rijeku već prešle, progone neprijatelja, koji nastoji da se drži u položajima dalje otraga. U prostoru Hladki-Gebrov sjeverozapadno od Tarnopola bije se i nadalje žestoka bitka o nekoje visove, koji opetovano mijenjaju vlasnika. Belgijski oklopljeni automobili pružaju našim četama izvrsnu službu. Dne 10. t. mj. prodrle su naše čete kod osvitka dana u Bučac. Kod jednog napadaja uzduž rijeke Dnjestra osvojile su selo Scianku (16 kilometara jugozapadno od Jazlovieca).

Francuska.

P a r i s, 12. Službeni izvještaj od 11. lipnja u 3 sata popodne:

Na desnoj su obali Moze upravljali Nijemci po snažnoj topovskoj pripravi kroz čitavi dan jedno za drugom više navala na naše položaje na sjeveru od tvrdje Thiaumont. Usprkos nastupa znatnih sila i žestine njihovog navaljivanja je svuda naša zaporna vatra i vatra naše pješadije napala neprijatelja, čiji su gubici vrlo ozbiljni. Naše se je opstreljavanje proteglo osim toga na čitavo područje na zapadu i na jugu od tvrdje Vaux i na druge neprijateljske redove u srezovima Souvilles i Cavannes. Na lijevoj obali Moze topovska vatra na sjeveru od Chataucourta bez pješadijskih bojeva. Na ostaloj fronti obična pucnjava.

Italija.

R i m, 13. Službeni izvještaj od 12. lipnja:

U dolini Camonica i Judicarijama neprijateljski topovski bojevi protiv naših položaja na Coni Zugna. Potrajale su i jučer u Valle Rosa u srezu Pasubio i na liniji Posina-Astico provale naših pješadija, a da im je vrlo smetala žestoka vatra neprijateljskih baterija. U području Lor..., u pravcu od Forni Alti i u području Campiglio bio je neprijatelj suzbijen s najtežim gubicima. Na visoravni Sette Comuni, jugozapadno od Asiaga traju borbe, kao što na jugu od Monte Cegio, i prama brdima Monte Barco i Monte Busibollo.

Nadalnja izvješća ističu sjajni naš uspjeh od 10. o. mj, na Monte Lamerle. Hrabre su pješadije Forlijske brigade (43 i 44 pukovnija) odolijele junački udaru golemih neprijateljskih masa, koje su bile stigle sve do ruba naših položaja, te su ih po tom same napale i protjerale, goneći ih dugi komad puta s bodovima za bokovima.

U Val Sugani napredovale su naše čete još dalje prama potoku Masso, suzbile su dvije neprijateljske navale blizu Sourella. Uzduž ostale fronte topovski bojevi i djelatnost naših odijeljenja. Neprijateljska su lijetala bacala bombe na Vicenzu, gdje su pogodila vojničku bolnicu i na željezničku prugu Mleci-Mestre.

Conrad Hötzendorf o Rusiji i miru.

„Oesterr. Morgenzeitung" prima iz stana ratne štampe: Pred nekoliko dana govorio je poglavica generalnoga štaba baron Conrad Hötzendorf s dopisnikom švedskoga lista „Aftonbladeta" Nielsom Lago-Lenquistom, koji javlja o tom razgovoru slijedeće: Dopisnik je najprije kušao saznati Conradovo mnijenje o alandskom pitanju. O tome rekao je Conrad: „Ja sam vojnik, a ne politik. Vojnik se ne upušta i ne smije se upuštati u politiziranje. Za mene uostalom kao čovjeka vrijedi kao zakon načelo: da bi morala cijela Evropa željeti, da se Rusi potisnu natrag u Aziju, kamo po svom postupanju i spadaju. Od istoka dolazi jur od starih povjesnih vremena opasnost, koja ugrožava kulturnu Evropu. Kroz stoljeća vladalo je u Evropi vrlo dobro shvaćanje u pitanju potisnuća Rusa iz Evrope. Vi ste u Švedskoj igrali pri obrani Evrope vrlo važnu ulogu. Nego na jedanput vidimo, da su se nekoje kulturne evropske države stale živo zauzimati, da dignu Ruse protiv nas, naroda srednje Evrope. Ne shvaćam, što o tome misle Francuzi, dok sam sasma dobro proniknuo u cilj i žudnje engleske politike. Engleskoj nedostaje, da igra dojakošnju ulogu; boji se takmaca na moru. Toga radi je pripravna na sve, da se otrese tih takmaca, ili drugim riječima, njemačke konkurence. Drugim evropskim narodima, pogotovo skandinavskim, mora biti jasno, da se interesi Rusije nemogu nikako i nikada složiti sa onima ostale Evrope. Držim, da je Azija za Rusiju dostatna, i da je ne smijemo mamiti i otvarati joj evropska vrata, kako se to dogadja u ovom ratu. Ako govorim dakle o nemogućnosti združenja Rusije sa Evropom, razumije se po sebi, da moraju po mojem mnijenju skandinavski narodi neumornom uzornosti onemogućiti sve ruske pokušaje, koji bi mogli dovesti do učvršćenja ruske moći u Evropi. — Glede utvrdjivanja Alandskoga otočja sa strane Rusije, izjavio je Conrad, da je to šaka u obraz Švedskoj. Na pitanje, kad bi moglo doći do mira, odgovorio je Conrad: „To je pitanje, koje bih po mojem mnijenju prepustio odluci naših neprijatelja. Ako ih to zabavlja i ako žele nastavljati ratom, onda, kako im se svidi...." Nadodao je jošte: „Vidjeli ste, da mi niti ne stradamo, niti nam ponestaje vojnoga materijala. Ne bojimo se takodjer, da bi nas mogli izgladnjeti. Dvije smo godine uzdržali, a te dvije bile su najgore. Sada možemo povjerenjem i mirno ustrajati, kako već to odluče naši neprijatelji". Glas je miran, ali iz njega izbija ono zadovoljstvo, s kojim su bili u cijeloj Austriji, u cijeloj monarhiji pozdravljeni ratni dogadjaji u Tirolu. I sa smiješkom na usnama primjetio je poglavica generalnoga štaba polagano i odlučno: „Možemo ustrajati, ta ne mogu nas poraziti!"

Domaće Vijesti.

Operna večer. Jučer se je u ovdješnjem kazalištu „Ciscutti" vršila operna večer pjevačice gčne. Toinon Enenkel pod pokroviteljstvom nj. preuzvišenosti Jelene pl. Cmelarž. Puljskom je gradjanstvu gčna. Enenkel već dobro poznata, jer je nedavno u Puli koncertovala. Kaošto prijašnje večeri tako je i jučer ta vrlo nadarena pjevačica sa svojim zvonkim sopranom nudila slušateljima jednu umjetničku večer. Svojim sigurnim simpatičnim nastupom pokazala je gospodjica Enenkel, da ima i prekrasnih vrlina glumice. Općinstvo je gospodjicu iskreno i burno aplaudiralo. Općenito je mlada pjevačica imala jučer bolji uspjeh nego li u prijašnjim večerima, isto vrijedi i za izvrsnog soprana gosp. Gerstorfera, jakog i temperamentnog baritona gosp. Ivicha kaošto dubokog basa gosp. Georga. Pohvalno je odigrao svoju ulogu i gosp Hauser. Gospodjica je Hondray svoju kratku ulogu riješila na općenito zadovoljstvo. Mornaričkim je orkestrom jučer po prvi put ravnao gosp. prof. A. Illersberg, koji je pokazao sve svoje temeljito poznavanje glazbe i svoju finu umjetnost. Zato mu je općinstvo i na najljepši način pokazalo svoju zahvalnost i zadovoljstvo.

Izdavanje putnih dozvola. Od sada unaprijed primat će se molbe za dozvole putovanja i k tomu potrebitih putnih iskaznica, izim u izvanredno prešnim slučajevima, kod policijskog odjela c. kr. tvrdjavnog povjerenika samo u u t o r a k i p e t a k od 8 sati u jutro do 1 sat poslije podne.

Zatvorena ulica. Radi pošljunčivanja bolničke ulice izmedju ulice Saldame i ulice Milizia zatvara se ista do dalnje odredbe za kolni promet.

Opomena. U posljednje su vrijeme učestali slučajevi, da osobe neopvlaštene nastupaju u vojničkoj odori te na taj način nastoje da počinjaju razne prevare: navodna rekvizicija, sabiranje vojnih kovina itd.

Na to se upozoruje pučanstvo uz primjedbu, e je dužnost svakoga pojedinca, da u sumnjivim slučajevima takove osobe odmah prijavi kod najbliže vojničke ili redarstvene straže.

Kapetan Plašić, drugi zapovjednik na parobrodu „Dubrovnik", što su ga onomadne torpedovali bili Francuzi, umro je u Voloskoj uslijed rana, dobivenih kod katastrofe. Plašić je imao teške unutrašnje ozlijede.

Neobično dijete. Iz Punta na otoku Krku javljaju, da se je dne 8. veljače rodilo Mariji i Matiji Kosir dijete, koje je iza samih 57 dana počelo najednom zvati roditelje „tata" i „mama", što druga djeca „obično" izgovaraju istom iza 6—7 mjeseci.

Književnost i umjetnost.

Milan Ogrizović: Pripovijesti. Nakladom „Humoristične Knjižnice" izašlo je treće izdanje šaljivih pripovijesti ovog poznatog hrv. pisca, budući da su prva dva izdanja posve raspačana. Većinom su to pripovijesti iz narodnog života Like, a jedna iz zagrebačkog društva. Ima ih svega četiri: „Kod sedmorice" (doživljaji ličke deputacije k stolu sedmorice), zatim: Dvije vjere u jednom selu. — Trzanje. — Naši ljudi (tipovi iz ličkoga sela). Naslovni list donosi izvrsnu karikaturu Ogrizovićevu od B. Petrovića. Cijena 30 filira. 50 najboljih svezaka „Humoristične Knjiž." sniženo K 10.— Adresa: „Humoristična Knjižnica", Zagreb.

Razne Vijesti.

Krstitke mladoga princa. Dne 7. t. mj. bilo je u dvoru u Schönbrunnu na svečani način kršteno četvrto dijete našeg prijestolonasljedničkog para. Mladi princ dobio je na krstu ime Feliks, Fridrik, August, Marija Pobjeditelja i Franjo Josip.

Poštanske pristojbe u Njemačkoj i kod nas. Pred nedavno povisila je Njemačka poštanske pristojbe za pisma i voznu poštu, pa je sva prilika, da će se za Njemačkom povesti i Austro-Ugarska, pošto je jednakost pristojbi u medjusobnom prometu izmedju Njemačke i naše monarhije ugovorom utanačena. Nekoje novine donose, da se na tome jur radi, pa da će se pristojba za dopisnice povisiti na 8 filira, za pisma na 15, a za brzojave 8 filira po riječi.

20-krunski papirnati novac (banknote). Javljaju iz Beča pod nadnevkom 9. t. mj.: 20-krunski papirnati novac sa datumom od 31. ožujka 1900., ustegnut uslijed naredbe Austro-ugarske banke od dne 11. lipnja 1908., ne će se više poslije 30. lipnja 1916. ni primati ni mijenjati.

Zaplijenjena knjiga. Kr. sudbeni stol u Mitrovici zaključio je na prijedlog kr. državnog odvjetništva u Mitrovici od 14. svibnja 1916., broj R 117-16 temeljem § 6. zakona od 10. svibnja 1907. o promjeni tiskovnih zakona (glava II.) te § 2. naredbe bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 27. srpnja 1914. broj 4327 Prs., potvrditi zaustavu knjige prve i druge tiskopisa pod naslovom „Ilustrovana istorija balkanskoga rata" od Dušana Slavića, tiskan ćirilicom, a izdan po književnom odboru u Beogradu god. 1913.

Guska za 90 kruna. Iz velike Kaniže javljaju, da je neki seljak tražio za gusku, koja je bila teška 7 kg, ravnih 90 K. Čim je redarstvo za to doznalo, zaplijenilo je gusku, koju je prodalo prema maksimalnoj cijeni za 29 K, dok je seljak bio osudjen na 160 K globe.

Dementi o zapovjedničtvu saveznih vojska na Balkanu. Nekoji francuski i ruski listovi donijeli su vijest, da je zapovjedničtvo saveznih vojska na balkanskom ratištu preuzeo kralj Ferdinand. „Bugarska javna agentura" dementira te vijesti ententinih listova uz izjavu, da nije u organizaciji vrhovnoga zapovjedničtva bugarske vojske i njemačkih četa na Balkanu nastupila nikakova promjena.

Ljetno vrijeme u Francuskoj. U francuskoj komori i senatu prihvaćena je zakonska osnova o uvedenju ljetnog vremena. U noći od 14. na 15. primaknut će se ure u Francuskoj za jedan sat naprijed.

Originalna demonstracija. Kako i kod nas, tako vlada i u Francuskoj velika skupoća. Francuske novine „L' Oeuvre", koje se posebno bave pitanjem o živežu, htjele su dokazati na sasma originalan način, da su maksimalne cijene mesa uistinu previsoke. I doista list je kupio vola teškog 935 kg, dao ga zaklati i raspodavati svojim pretplatnicima po pol kilograma. Meso bilo je prodano 8 posto ispod maksimalne cijene, pa je sa svim tim imalo i uredništvo lista lijepog dobitka.

Potonuli talijanski glazbenici. Talijanski list „Secolo" javlja, da je u velikoj pomorskoj bici kod Jüttlanda potonulo 80 talijanskih glazbenika sa 2 zborovodje. Ti su se glazbenici nalazili na engleskim ratnim brodovima.

Ententina vojska na macedonskoj fronti. Osim jur iskrcanih 45.000 Srba, prispjelo je ovih dana u Solun 3000 Anamita, dok bi imale doskora doći i ruske čete, koje su jur na putu. Macedonska fronta bit će dakle sastavljena od Engleza, Francuza, Rusa, Srba, Senegalaca, Alžiraca, Anamita, Kanadijca, Sikhia, Australaca i Novo Zelandijca. Manjkaju dakle jošte sami Talijani, koji se valjda ne će odvažiti, da sudjeluju i na macedonskoj fronti, pošto imaju sada kod kuće prečeg posla.

Zašto će Grčka demobilizirati? Grčko ministarsko vijeće zaključilo je objelodaniti dekret, kojim će se otpustiti iz vojske 12 posljednjih godišta, koja stoje pod oružjem. Čini se, da je to u savezu sa zahtjevima entente, koja je zatražila od Grčke, prije nego li se je odlučila na trgovačku blokadu, da smjesta demobilizira svoju vojsku.

Grčke kolonije za rat protiv Nijemaca i Bugara. Preko Züricha dolazi vijest iz Pariza, da su grčke kolonije upravile putem svog ureda kongresa na kralja Konstantina slijedeći brzojav: „U ime kongresa helenskih kolonija, koje dijele strašnu uzrujanost svih grčkih patriota, koji se zgražaju gledati, da je na sveto tlo domovine stupio dušmanin helenizma, molim Vaše Veličanstvo, da prištedi tu sramotu junacima obih slavnih ratova i da dade našoj hrabroj vojci odmah zapovijest, da smjesta potjeraju pod svaku cijenu Nijemce i Bugare iz Macedonije i da tako zaštite neodvisnost Grčke i čast naroda. Za ured kongresa: Predsjednik Triantaphilides.

Kičenerov put izdan od špijuna. Engleski listovi pišu, da su Nijemci u potankostima znali za put Kičenera i njegovog stožera, pa da je sva prilika, da je to djelo špijuna. S time u savezu izdane su nove odredbe glede iskrcavanja saveznika u lukama Orkneyskih otoka.

Veliki transporti engleskih četa. Po sudu nekojih novina imala je pomorska bitka u Sjevernom moru za Engleze sasma drugu svrhu nego li se je to u početku mislilo. Englezima nije bilo glavno, da se ogledaju na moru sa njemačkom pomorskom silom, već su oni htjeli zaposliti čim veći broj njemačkih ratnih brodova, da mogu u isto vrijeme prenijeti svoje čete na francusko tlo. Reč bi, da je to Englezima i uspjelo, te da su njihove čete sretno doplovile u Francusku sa 80 do 90 velikih brodova.

Visoke parobrodarske pristojbe. U dokaz kakovu su visinu danas već postigli parobrodarski tarifi, poslužit će nam slijedeći primjeri: Neki neutralni parobrod prevezao je iz La Plate u neku francusku luku 4600 tona žita, što čini uz pristojbu od 172·50 marke 739·50 maraka. Nakon toga je parobrod ukrcao u Engleskoj 4200 tona ugljena, te je ovaj teret natrag otpremio uz pristojbu od 72·50 marke, što čini 304.500 maraka. Ukupno je dakle ovaj parobrod tečajem triju mjeseca za dvije vožnje preko oceana zaslužio 1,098.000 maraka ili po prilici dvostruko od onoga, koliko je stajala njegova gradnja. Nije onda nikakovo čudo, što parobrodarska poduzeća u neutralnim zemljama isplaćuju nečuveno visoke dividende.

Brzojavka cara Nikole Brusilovu. General Brusilov, primio je od cara Nikolaja slijedeću brzojavku: Isporučite mojim vruće ljubljenim četama na fronti, povjerenoj vašem vrhovnom zapovjedničtvu, da sa ponosnim zadovoljstvom pratim njihova junačtva, njihovo napredovanje sa hvalom priznanjem i da im izražavam svoju srdačnu zahvalnost. Neka nam Gospodin Bog dade svoju pomoć, da neprijatelja bacimo iz svoje zemlje. Ja sam uvjeren, da će svi jednodušno vojevati do slavnoga kraja za rusko oružje. — Nikolaj.

Ruski parlamentarci u Rimu. Iz Lugana javljaju, da su ruski parlamentarci bili dočekani u dvorani talijanskog parlamenta na osobito svečani način. Predsjednik Marcora istaknuo je u svom pozdravnom govoru, da je Rusija u srpnju 1914. god. svečano izjavila, da ne će nikada dopustiti, da Austrija dira u narodnu samostalnost Srbije. U tome se ima eto i tražiti pravi uzrok svjetskoga rata. Na taj govor odgovorili su predsjednik dume Protopopov i vodja kadeta Miljukov. Njihovi su govori bili puni fraza o konačnoj sjajnoj pobjedi i t. d., koji su se jur čuli u svim središtima entente i koje bi bilo suvišno donositi i u samom izvatku. Kod svega toga najinteresantnija je ipak vijest lista „Avanti", koji javlja, da je u svrhu, da se Rusi ne uvrijede bilo prekriveno poprsje talijanskog generala Lamamore, koji je u krimskom ratu vodio talijanske čete na Rusiju.

Japanska eskadra u Engleskoj. Nekoji putnici, koji su stigli iz Engleske u Bergen, pripovijedaju, da je ovih dana doplovila u engleske luke japanska eskadra pod zapovjedničtvom admirala Akiyama. Sudi se, da su japanski brodovi pratili ruske transportne čete u Francusku, te da su ih dapače djelomice i dopremili. Glavna svrha dolaska japanskih ratnih brodova bila bi uostalom ta, da započnu zajedničku akciju sa pomorskim ratnim silama entente na evropejskom ratištu.

Amerika za osvojene zemlje. Prema izjavi američkog poslanika Penfielda u ministarstvu vanjskih posala u Beču, odaslala je američka vlada, u sporazumu s ruskom, pet daljnih stručnjaka u osvojene krajeve Poljske, sa zadaćom, da istraže prilike i da prisustvuju razdiobi živeža, što za Ameriku šalje za onamošnje žiteljstvo. Isto je tako započeo američki poslanik u Petrogradu M. Francio velikom i dobro uredjenom akcijom u opskrbljivanju austrijskih i njemačkih zarobljenika u Rusiji i tako mnogo pridonijeo boljitku njihovog dojakošnjeg stanja.

Nova zakonska osnova u ruskoj dumi. Kako je poznato, imali su dosele pravo na nekoja činovnička mjesta u Rusiji samo plemići. Proti toj nepravdi mnogo se je govorilo i pisalo u ruskim i stranim listovima, dok je sada, kako javlja „Berlingske Tidende", podnesena u ruskoj dumi zakonska osnova, koja daje pravo na ta mjesta i onim ljudima, koji su potekli iz nižih slojeva. Sva je prilika, da će osnova biti primljena.

Skore zaruke princa Waleskoga sa Jolandom. Prema vijesti „Tempsa" uslijedit će doskora službeno saopćenje zaruka princa Waleskoga sa talijanskom princesom Jolandom.

Gospodarstvo.

Domaće pravljenje sapuna. Obzirom na veliku skupoću sapuna bave se danas mnogi pojedinci kuhanjem sapuna kod kuće. Iz raznih otpadaka, koji u gospodarstvu preostaju, a kojih se s vremenom dosta sakupi, može se kuhati sapun, koji je za domaću porabu još i mnogo bolji nego kupovni sapun, u kojem se nalaze mnogi pridodaci bez masne sadržine. Vrlo jednostavan recept za kuhanje sapuna jest slijedeći: Na 3 kg masnih otpadaka (otpaci loja, kožice od slanine, pokvareno ulje itd.) uzme se 1 kg sode (Laugenstein) te se u 10 litara vode kroz 2 sata kuha. Dobro je baciti u tu smjesu i žlicu soli. Kad je sapun na taj način skuhan, izlije se u škrinjicu, obloženu mokrom krpom, kroz koju se suvišna voda iscijedi a zatim se iza 24 sata izvadi i reže na komade. Ti komadi mogu biti raznog oblika, a treba ih smjestiti na zračnom prostoru, da se dobro osuše. Čim dulje se sapun suši, tim tvrdji postaje i bude bolji za uporabu. Uopće, da se postigne čim veća tvrdoća sapuna, dobro je u masu, iz koje će se sapun kuhati, baciti nekoliko govedjih kostiju. Spomenuti još treba, da se soda (Laugenstein) mora pomiješati s mrzlom (ne vrućom!) vodom. Na takav način dobiveni sapun služi izvrsno svim svrhama u kućanstvu.

Posl. br. U 55.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Marije Mikac radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se optužbi zakon

s u d i o j e:

Mariju Mikac ž. Jura a kćer Jura i Jelene Božić iz Bresta, tamo boraveću a pripadnu u Buzetu, 24 godina staru, kat. vjere, udatu bez imutka, pismenu, već kažnjenu radi prekršaja o hrani

k r i v o m:

da je dne 22. prošlog veljače u svihu prodaje otposlala iz Bresta u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno, te tako uslijed vlastite nepažnje metnula u promet hranive predmete, koji su u svrhu zavaravanja bili krivo označeni, dakle prekršaja § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz godine 1897. br. 89 te biva na osnovu netom spomenutog §.a.

o s u d j e n a

na deset (10) dana zatvora, te na platež postupalnih troškova, i onih ovršne kazni, medju kojima za trošak analize mlijeka iznos od K 5.

Na osnovu 1. alineje § 21. spomenutog zakona, proglasiti će se nazočna presuda na trošak optuženice u „Hrvatskom Listu" u Puli.

B u z e t, dne 29. ožujka 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

49

Godina II. — Broj 337.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 16. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Naši letioci bombardovali Veronu i Padovu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Južno od Bojana i sjeverno od Černovica suzbile su naše čete ruske napadaje. Iznad Černovica osujetila je naša topovska vatra neprijateljski pokušaj da predje preko Pruta. Izmedju Dnjestra i Pruta nema nikakvih znatnih dogodjaja. Neprijatelj je samo za malo prekoračio liniju Horodenka-Šnjatia prama zapadu. Kod Višnjovčika bilo je skrajno ogorčenih bojeva. I ovdje kao što sjeverozapadno od Ridoma i sjeverozapadno od Kremenjeca bili su suzbijeni svi ruski napadaji. U području na jugu i na zapadu od Lucka položaj je nepromijenjen. Kod Lokača došlo je u boj na jednoj i na drugoj strani konjaništvo, nakon što je sa konja sišlo. Izmedju pruge Rovno-Kovel i Kolki pokušao je neprijatelj s novim divizijama na mnogobrojnim mjestima, da predje preko sreza Stochod-Stir, ali je bio svuda suzbijen i pretrpio je teške gubitke.

Talijansko bojište.

Sinoć su započeli Talijani žestoku topovsku vatru i bacanje mina proti doberdopske visoravni i goričkog mostobrana. A noćas slijedile su protiv južnog dijela visoravni neprijateljske pješadijske navale, koje su već najvećim dijelom suzbijene. Na pojedinim mjestima borba nije još dovršena.

Na tirolskoj fronti nastavlja neprijatelj svoja uzaludna naprezanja protiv naših položaja na Dolomitima, u kraju Peutelsteina i Schluderbacha. Naši su letioci napali bombama željezničke stanice u Veroni i Padovi.

Jugoistočno bojište.

Na Vojusi je smetala naša vatra talijanska utvrdjivanja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Topovski bojevi, podhvati ophodnja.

Istočno bojište.

Bothmerova je vojska suzbila na sjeveru od Przevloke mnogo navala Rusa, koji su nastupali u gustim rojevima.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Bojevi na ruskoj fronti.

Amsterdam, 14. Prema ovdješnjim je vijestima general Brusilov izjavio neutralnim vojnim izvjestiteljima, da se vraća metodi, koju su Rusi upotrebljavali u Karpatima, te da neprestanim pješadijskim navalama pokuša prodrijeti kroz frontu.

Genf, 15. List „Echo de Paris" javlja iz Petrograda: Ovočasni zastoj ruske ofenzive sjeverozapadno od Bučaca opravdava se potrebom, e mora Brusilov radi ogorčenih bojeva predvesti nove čete, a to je radi užasnih nevremena u Volhiniji veoma težak posao.

Nova obrambena linija pred Solunom.

Amsterdam, 15. (D. u.) Ovdješnji list tvrdi, da alijirci postavljaju izvan sadašnjeg obrambenog pojasa oko Soluna, novu pomaknutu liniju utvrda bliže neprijateljskim redovima.

Austro-Ugarska.

Burianove izjave o uzrocima rata i o njegovoj svrsi.

Budimpešta, 14. (D. u.) U izjavi što ju je ministar predsjednik Tisza pročitao u zastupničkoj kući prikazuje ministar izvanjskih posala Burian neprijateljsko držanje Engleske protiv središnjih vlasti od Revalske konvencije ovamo, kaže kako se u toj stvari slažu opažanja naše i njemačke diplomacije, po kojima izlazi, da je Engleska za aneksijske krize huckala u Rusiji protiv središnjih vlasti, kaže kako bi bilo slabo koristilo sredstvo, što ga je sir Grey predlagao, da se sazove konferencija, i ne obazirući se na prijetnju, što je odmah nastupila ruskom mobilizacijom, kojom je doista postalo nemoguće da se na konferenciji misli, tim više što je bio Grey, kao što u balkanskoj konferenciji, postavio naravno opet sasvim na stranu svojih saveznika.

Koncem je julija 1914. Engleska mogla da spasi europski mir samo tako, da nije poduprirala Rusiju, koja je htjela da spriječi opravdani naš nastup protiv Srbije, te da je izjavila svoju neutralnost.

O odgovornosti za daljnje vodjenje rata izjavljuje naš ministar izvanjskih posala: „Mi ne smijemo zapovijediti našim protivnicima, da se priznaju pobjedjenima, ili da odlože svaku nadu, da će im se položaj pripraviti. Ako Grey misli, da ententa nije poražena, to isto smiju i središnje vlasti sasvim čedno ustvrditi, da su tim manje poražene one. Činjenica je to, da se je uspjehom i cijenom nadčovječnih djela naših junačkih četa kazalica ovog svjetskog rata nagnala na svim bojištima u prilog našeg četvornog saveza, te da ne ćemo nipošto dopustiti, da nam se uspjeh otme. Sila nas je samoobrane nagnala u rat. Toga ne ćemo mi da zaboravimo niti iza naših sjajnih pobjeda. Naša je svrha u tom ratu, da krepko i trajno obranimo svoju sigurnost protiv opetovanja takvih zahrptnih navala. Mi ne postavljamo nikakvih previsokih zahtjeva, ali hoćemo da svoju sigurnost kujemo u plamenu svojeg svetog ratnog oduševljenja. Austro-Ugarska ne će zajedno sa svojim saveznicima sustati na teškome putu svojih naprezanja prije, dok ne bude izvojštila konačnu pobjedu.

Naši se neprijatelji nadaju, da će im se ratna sreća preobrnuti velikim sveopćim pregnućem, na koje se oni već dugo pripravljaju, ili pak našim iscrpljenjem. Pouzdavajući se u Boga, nadamo se, da će se neprijatelji prevariti i u tim svojim nadama. Produženjem rata mogu oni da još više bijede navuku na čovječanstvo, ali obustaviti željezni korak sudbine, toga oni ne mogu. Monarhijina ljubav za mirom stoji visoko nad svakom sumnjom. A Greyeve riječi, priudesivši ih na svoj slučaj, smijemo i mi da opetujemo: „Austro-Ugarska i njezini saveznici ne trpe nikakvog mira, kojim ne bi neosvećeni ostali mnogobrojni zločini ovog rata".

Hrvatski sabor.

Zagreb, 14. Danas poslje podne obdržavati će proračunski odsjek sjednicu, dok će se sutra poslije podne svršiti sjednica regnikolarne deputacije radi ustanovljenja financijalnog ugovora medju Hrvatskom i Ugarskom.

Današnju je sjednicu hrvatskog sabora otvorio u 11 sati podpredsjednik Pero Magdić. Od vlade su prisutni: ban Skerlec, Miroslav Brošan, Dr. Stjepan Tropš i Zvonimir Žepić. Predsjednik je dao pročitati kraljevo ručno pismo o sazivu sabora, koji je bio popraćeno burnim živio-klicima svih nazočnih zastupnika.

Predsjednik otvara sjednicu pozdravnim govorom. Spominje koliko se je neprijatelja diglo da unište opstoj naše monarhije, koji su htjeli, da se dočepaju i hrvatskoga mora, toga našega bisera. Poznato je, kako su junačka djela naše pobjedonosne vojske sve to zapriječila, a prolivena će krv naših junaka donijeti ne samo sigurnu pobjedu, već osigurati i mir. U to veliko doba stoji hrvatski narod jednodušno i nepokolebivo uz svog ljubljenog kralja, kojemu i danas hrvatski sabor izvažava čustva hrvatske vjere i odanosti. Predsjednik je svršio živio-klicem na kralja. Slijedili su burni: Živio kralj! Živila naša vojska! Slava palim našim junacima! Predsjednik je zamolio sabor, neka opunovlasti saborsko predsjedništvo, da brzojavno pozdravi Njegovo Veličanstvo kralja, prijestolonasljednika, nadvojvodu Karla Franju Josipa, feldmaršala nadvojvodu Fridrika i generalnog pukovnika nadvojvodu Eugena (odobravanje).

Na dnevnom se redu nalaze: vladino saopćenje o najvišoj sankciji u zadnjem zasjedanju riješenih predloga, predloga o indemniteti do konca god. 1916, o privremenom produženju financijalne nagodbe, kao što i prešni prijedlog zastupnika Dr. Vladimira Prebega i drugova radi ukinuća isključenja zastupnika Dr. Ivo Franka, Dr. Aleksandra Horvata i Ivana Zatluke.

Zastupnik Dr. Vladimir Prebeg (čista stranka prava) utemeljuje svoj prešni prijedlog, veleći, da su imenovani zastupnici bili isključeni iz sabora za 90 sjednica iza burnih prizora, što su se u saboru odigrali nakon umorstva prijestolonasljednika. Pošto je skoro isključenje od tih zastupnici mogli doći usljed tog zaključka u sabor za vrijeme tekućeg zasjedanja, predlaže predlagatelj da se tój zaključak digne.

Zastupnik Stjepan Zagorac (divljak) veli, da je potpisao taj prijedlog jer je u interesu jakog, jedinstvenog nastupa sabora i u općem narodnom interesu, da budu u to teško doba svi zastupnici u saboru.

Zastupnik Dr. Ante Pavelić (starčevićanac), kaže, da će za prijedlog glasovati, jer je protivnik drakonskih mjera. Zastupnik Grga Tuškan (koalicijonaš) glasovati će protiv prijedloga, jer da još uvijek postoje one činjenice, koje su tim zaključćima dale povoda.

Zastupnici: Dr. Vuk pl. Kiš (čista stranka prava), Vinko Lovreković (seljačka stranka) i divljak Marko Mileusnić izjavljuju, da će glasovati za prijedlog.

Nakon govora zastupnika Večeslava Wildera (koalicijonaša), koji je protiv prijedloga, prešlo se je na glasovanje. Glasovalo je 50 zastupnika, od kojih 15 za prešnost a 35 protiv nje.

Obzirom na prešnost indemnitete zamolio je predsjednik, neka se proračunski odbor sastane danas poslije podne, da može svoj izvještaj sutra podnijeti saboru. Predsjednik je na to predložio, neka se drži buduću sjednicu sutra u 10 sati i to sa slijedećim dnevnim redom: Glasovanje o dodijeljenju Dr. Prebegovog prijedloga na odbor. — Sjednica je svršila u četvrt sata poslije podne.

Balkan.

Demobilizacija grčke mornarice.

Ženeva, (D. u.). Po novinskim je vijestima iz Atene potpisao kralj drugi ukaz, kojim odredjuje sveopću demobilizaciju mornarice.

Demonstracije protiv Venizelosa u Ateni.

London, 14. (D. u.). „Times" javlja iz Atene: Iza vojničke je zabave došlo do demonstracija protiv Venizelosa. Demonstranti su išli pred uredništva venizelističkih novina, porazbijali su na njima stakla, te su pošli zatim i pred Venizelosov stan, gdje je bila upriličena bučna demonstracija.

*

Genf, 15. Blokada, koja vrijedi doduše samo za grčke ladje, vrijedit će tako dugo, dok Grčka postoji na zahtijevima četvornog saveza glede potpunog razoružanja i odpusta činovnika, koji su neprijatelji četvornom savezu. Pučanstvu Epira prijeti neposredno glad.

Rumunjsko žito.

Bukarešt, 15. Službeni vladin organ list „Independance Roumaine" ustanovljuje, da je od 15. aprila do 1. juna na temelju drugog ugovora odaslano 250.926 tona žita na vlade centralnih oblasti.

Ententa.

Rusi o upadici na rusko-rumunjskoj granici.

Petrograd, 15. (D. u.) Petrogradski brzojavni ured javlja: Pred kratko je vrijeme prešlo slučajno preko rumunjske granice kod Mamornice neznatno rusko odijeljenje. O toj se upadici, kojoj se ima po svoj prilici u tome tražiti povod, što je tamo granica nejasno naznačena, vodi sada istraga. Ruski je general medjutim izrazio rumunjskom generalu, koji je došao da stvar istraži, svoje sažaljenje, te ga je osigurao, da su ruske čete prešle samo pogriješkom u Mamornicu, te da će biti bezodvlačno povučene.

Novi „Lord Kičener".

Zürich, 15. Iz Londona javljaju: Pošto potonuli ratni ministar Lord Kičener nema nikakovih neposrednih baštinika, prelazi njegov naslov na njegovog brata, pukovnika Henry Elliota, koji preuzima naslov visconta Kičenera. Jedan sin novoga lorda služi kao zapovjednik u engleskoj ratnoj mornarici.

Gospodarstveno vijeće u Parizu.

Paris, 15. (D. u.). Danas se je otvorilo gospodarstveno vijeće alijiraca. Briand je pozdravio odaslanike, koji su došli, da podaju novi dokaz, kako se alijirske vlade slažu u svojim nazorima, da nije dosta pobjediti e da mogu imati pouzdanje u trajnost svojeg saveza, nego da treba takodjer osigurati temeljiti razvitak materijalnih pomoćnih sredstava alijirskih zemalja i izmjenu unutrašnjih proizvoda, kao što i razdiobu njihovu na svjetskomu trgu iza rata.

Talijanska štampa o Salandrovom padu.

Lugano, 14. Dogodjaji sile talijanski narod u gornjoj Italiji na porabu sile.

„Secolo" nazivlje Salandru zlokobnim mužem i zahtijeva, da dodje na čelo ministarstva Bissolati.

„Popolo d' Italia" predlaže takodjer Bissolatija kao novog ministra predsjednika, te grozi u protivnom slučaju s bunom.

Drugi listovi kažu, da je želja Engleske, da bude Salandrovim nasljednikom Sonnino.

Parlamentarna je skupina talijanskih socijalista izdala proglas, gdje ističe, kako će Italija propasti u službi tudjinačkih probiti i saveza, kojima podupire tudji imperijalizam.

Sjednica je talijanske komore od 12. o. mj. bila skrajno bučna. Zastupnik je Turati spočitnuo vladi, da hoće uvesti vojničko ministarstvo, prosvjeduјući, što se je vojništvo poslalo protiv ljudstva, koje je demonstriralo po ulicama.

Revolucijonarni „Fasci" pozivlju lijetacima na pobunu protiv monarhije, u slučaju da bude ona doista preslaba.

Adjutant je ratnog vijeća talijanskog kralja, general Brusati, odstupio.

„Corriere della Sera" ističe, kako sadašnje političke prilike zahtijevaju od Italije, da bude složna.

Druge novine kažu da je Salandra navlaš pospješio svoj pad, jer je uvidio da on nije mogao više popraviti vojničkog i političkog stanja Italije.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 13. Službeni izvještaj od 14. lipnja u 3 sata popodne:

Na desnoj obali Moze ponovili su Nijemci na izmaku jučerašnje večeri svoje napadaje na cjelokupnom srezu na zapadu od dvorca Thiaumont, te su prodrli u nekoliko pomaknutih dijelova naših položaja na istočnim obronјcima vrha 321. Inače njemački su napadaji bili svuda osujećeni našom vatrom. Na lijevoj obali rijeke traje pucajava u okolici Chattancourta.

U 11 sata na veče. Sa sjeverne verdunske fronte nije se javilo takova čitavog dana o nikakvoj pješačkoj djelatnosti. Pucanje je bilo od časa do časa prekinuto na raznim srezovima istočno i zapadno od Moze. Na ostaloj je fronti dan mirno prošao.

Domaće Vijesti.

Kazalište. Danas se na veče opetuje vrlo uspjela glasbena večer gospodjice Toinon Enenkel uz sniženu ulazninu. Početak kao obično.

Obznana. U promjenu 1. točke obznane potpisanog od dne 2. oktobra 1915. br. Allg. 942-2-15, sporazumno sa c. i kr. zapovjedništvom ratne luke u Puli, pronalazim shodnim, da pomakne uru zatvaranja dućana do 30. rujna o. godine od 7 na 8 sati na večer (ljetno vrijeme. — Vlasnici dućana, koji imadu namješteno osoblje, dužni su istomu dozvoliti opodnevni počinak od 12 do 2 sata po podne. — Pula, dne 10. lipnja 1916. C. kr. tvrdjavni komesar: Seiller v. r.

Emisija — Srećaka crvenoga križa. Emisiji je svrha, da austrijskom društvu Crvenog križa u jedan mah pribavi veliki imutak, koji nužno treba za uporabu u svjetskom ratu i da odgovori zamašnim onim zadaćama, kojima se hoće da posveti iza sklopljenja mira.

Oglas natječaja. Kod c. k. kotarskog suda u Puli otvorena su 2 mjesta pomoćnika pisarne sa dnevnicom od K 3·—.

Natjecatelji moraju dokazati podpuno poznavanje zemaljskih jezika te daktilografiju.

Molbe, dovoljno podkriepljene, moraju se prikazati u roku od 4 dana kod ovog suda soba broj 6. — Predsjedništvo c. kr. kotarskog suda u Puli, dne 14. juna 1916.

Vladini povjerenici općina Poreč i Novigrad. Upravljanje opć. posala u raspuštenoj općini Poreč povjereno je c. kr. šum. savj. Bartolomeu Fava, dok u onoj Novigrada (Cittanuova) višem financ. povjereniku Henriku Bartosch.

Iz Banovine.

Nova tarifa na riječkom tramwayu. Iz Rijeke javljaju, da je jur 1. tek. mj. uvedena nova tarifa za vožnju na onamošnjim tramwaya, i to od 10 na 14 i od 20 na 24 filira.

Novi list. Riječki Hrvati kane započeti izdavanjem lista, koji bi izlazio na samoj Rijeci ili na Sušaku.

Podržavljenje gradske policije na Rijeci. Ovih dana bila je održana kod guvernera grofa Wicsenburga konferencija o podržavljenju riječke gradske policije. U tu svrhu došao je iz Budimpešte na Rijeku poglavar pogranične policije Gustav Ilosvay. O konačnom rezultatu nije do sada ništa poznato.

Trkač Ružić u Zagrebu. Dne 11. tek. mjes. trčao je poznati trkač Ante Ružić iz Brežca u Zagreb. Cijeli put od 42 km prevalio je za 2 sata i 10 časaka. Ružić je bio od gradjanstva burno pozdravljen.

Načelnik Josipdolski usmrćen. „Obzoru" javljaju iz Josipdola: Seljak Mihajlo Sabljak, od 29 godina, iz Skradnika, općine Josipdol, sjedio je i pio u Rendulićevoj krčmi skupa s jednim vojnikom, koji se nalazio na dopustu. Načelnik je ovog potonjeg dano prije dao privtorit radi sukoba s ocem, a vojniku to bilo žao. Kad je načelnik-bilježnik Ivan Marković unišao u istu krčmu, zaustavio ga seljak Sabljak, tražeći, da mu dade cedulje e da može podići živežne potrepštine. Načelnik je odbio seljaka, veleći, da on u 7 sati uveče ne uredjuje. I vojnik i seljak složili su se sada u grdjenju načelnika, koji je medjutim bio otišao u drugu sobu. Pisar Kostelić branio je načelnika; a kako je buka bila sve jača, načelnik je izašao iz prve sobe, da umiri razjarenog seljaka i njegovog druga vojnika. Ali u to seljak nasrne na načelnika nožem i premda se je ovaj branio stolicom, uspjelo je Sabljaku, da Markovića zahvati i da mu raspori čitav trbuh, tako te mu je utroba ispala napolje. Načelnik je bio odpremljen u svoj stan u opć. kuću, gdje je sutradan umro, jer su mu crijeva bila presječena na tri mjesta. Došlo je sudbeno-liječničko povjerenstvo, koje je nakon službenih izvida odredilo ukop. Na pogreb su došli iz Ogulina veliki župan barun Zmajić i kot. predstojnik Valjato. Seljak Sabljak je pobjegao ali se nakon nekoliko dana sam prijavio u Ogulinu. Vojnik je bio odpraćen u Karlovac. Istraga je u tečaju.

Iz Slovenije.

Spomenik carici kraljici Jelisavi u Trstu. Tršćanske škole dale su podići u grad. ženskoj školi „Imperatrice Elisabetta“ u ulici Madona del Mare spomenik carici i kraljici Jelisavi. Dne 10. tek. mj. bio je spomenik preuzet po carskom povjereniku dvor. savjetniku vitezu dr. Ivanu pl. Krekić-Strassoldo.

Strašna smrt u Trstu. Iz Trsta javljaju: Željezničar Pavao Dulas, star 44 god., spotaknuo se je i pao pod jureći vlak, koji mu je odsjekao obje ruke i noge. Nesretni Dulas ostao je na mjestu mrtav.

Dalmacije.

Raspuštena dalmatinska društva. Svojevoljno su se raspustila slijedeća dalmatinska društva: „Armonia“ u Sinju, „Banda cittadina farense“ u Havru, zatim „Cyklist-klub“, „Federazione fra lavoratori“, „Biblioteca popolare“ i „Hrvatska Sokolska Zajednica“ u Splitu.

Općinsko zastupstvo u Sućurcu raspušteno. Dalmatinsko namjesničtvo raspustilo je općinsko zastupstvo u Sućurcu. Upravljanje općinskih posala povjereno je g. Mihovilu Franiševiću pok Jurja.

Odlikovanje učitelja. Nadučitelj u miru u Zadru Savo Krist bio je odlikovan po dalmatinskom namjesniku sa počasnom kolajnom za 40 godina vjernog službovanja.

Umrli. Dne 27. pr. mj. umro je u Prčanju kanonik do Cezar Gjurović. — U štajerskom Gracu umro je 5. svibnja kapetan trgovačke mornarice Pavao Krstelj, rodom iz Kučišta na poluotoku Pelješcu. — Na talijanskom ratištu pao je 21 pr. mj. Vicko Tabain Santić, slušatelj trgovačke akademije Bocconi u Milanu. Pokojnik bio je vrlo darovit, te se je i bavio publicističkim radom. Napisao je vrlo lijepih literarnih prikaza iz Milana. — Dneva 26. svibnja pala je udovica Pavica Čarija pok. Ivana iz Segeta u bunar Longova čatrnja i tu nesretna zaglavila.

Domaći umjetnik. „Narodnom Listu“ pišu iz Omiša: Ovih se dana vratio u svoje rodno mjesto mladi naš umjetnik, operni tenorista. gosp. Ivo Škrivanić. Prije malo dana bio je u Budimpešti, gdje je za pokušaj pjevao u kraljevskoj operi. Na probi je bio sam direktor dr. Aurel Kern, grof Banfi i mnogo drugih odličnika. Proba je izvrsno uspjela, te se nadamo, da će naš mladi umjetnik biti angažiran. Mi mu srdačno čestitamo i želimo, da proslavi hrvatsko ime u tudjem svijetu.

Nesreća. Kod iskrcavanja teških predmeta iz jedne maune u Splitu prelomio se najednom jarbol, koji je zahvatio Daripa Derviša iz Dulcinja tako nesretno, da je na mjestu ostao mrtav.

Pokrajinske stvari.

Istarski učitelji čekaju još i danas na ratnu pripomoć, koja im je već u veljači t. g. odlučena bila od zemaljskoga odbora u istoj mjeri i na isti način, kako je vlada učinila za činovnike. Pitanje mora da je zapelo negdje na pokrajinskom školskom vijeću, koje ima izdati dotične doznake na zemaljski računarski ured, te bi po tom zemaljska blagajna odnosno c. k. porezni uredi isplatili dotične iznose.

Ako je igda vrijedila ona starinska: bis dat qui cito dat („brza pomoć vrijedi dvostruko“), to bi se obistinilo sasma u ovom slučaju, jer se ne može tajiti, da istarski učitelji — a valjda i druguda njihovi kolege — uz skupoću koja svagdje vlada ne mogu pravo, sa svojim mršavim plaćama, ni živjeti ni umrjeti. S jedne strane Njegova Preuzvišenost c. k. namjesnik kao predsjednik pokrajinskog školskog vijeća a s druge zemaljska upravna komisija kao nasljednica zemaljskog odbora morali bi maknuti stvar i dodovesti je konačnom riješenju.

Jednom smo spomenuli, da bi se nekoje najvažnije cestogradnje, za koje su sve predradnje gotove, mogle izvršiti putem ratnih zarobljenika. To se mora reći i glede drugih njekojih radnja u pokrajini, te su od životne važnosti za dotične krajeve. Uredjenje rijeka Mirne i Raše, prosušenje Jezera i Luga na otoku Krku, pogotovo prosušenje Čepičkog jezera.

Dok domaći ljudi stoje na granicama carstva u obrani države, pravo bi bilo, da se zaposli u gorenavedenim radnjama baš ratne zarobljenike, kako su isti zaposleni i po drugim krajevima u vojničke i gradjanske svrhe. Stalni smo, da vojnička oblast nebi imala ništa proti tomu, videći opću korist dotičnih radnja, ali treba da se za to zauzmu pozvani čimbenici, kod nas naročito c. k. Namjestničtvo i zemaljska upravna komisija. Ne valja čekati na konac rata sa svim i svačim; što se dade izvesti prije biti će toliko dobivenog i vremena i troška i truda, a narod će blagosljivljati upravu koja ga ne zanemaruje.

Načelo narodne ravnopravnosti, što ga je za svoje djelovanje proglasila zemaljska upravna komisija, ima se provesti u Istri u svačem i posvuda. Glede zemaljskih ureda i zemaljskih zavoda rekli smo već što treba učiniti. Ali to isto načelo mora obvaljati takodjer u općinskim upravama, i to u svima.

Što se moglo u tom smjeru učiniti na političkim, sudbenim i drugim c. k. oblastima, što je faktično učinjeno takodjer kod općinskih glavarstva, gdje su Hrvati i Slovenci na upravi, to se mora provesti takodjer kod onih općina, gdje vladaju ili su dosad vladali Talijani.

Nije pravo da sve općine, kao n. pr. Poreč, Višnjan, Vrsar, Vižinada, Motovun, Oprtalj, Grožnjan, Labin, Plomin, Tinjan, Lovran, Mošćenice, Cres, oba Lošinja, Osor, Svetvinčenat, Vodnjan, Pula ostaju kod isključivosti talijanskog jezika, dočim je skoro u svima većina općinara hrvatske narodnosti. Zemaljska upravna komisija sporazumno sa c. k. vladom ima samo da okružnicom opomene dotična glavarstva, a da se okane dosadašnjeg protuzakonitog sustava te uvedu u svoje uredovanje i djelovanje posvemašnju jednakopravnost.

Neće li se već sada, u općinama kakve su danas, učiniti red, onda je najbolje, da se bezodvlačno provede razdioba općina u Istri, kako je bilo već jednom pokušano pod vodstvom c. k. vlade, ali nije uspjelo uslijed samovolje i tvrdoglavosti talijanske stranke.

Ali pri tome se ne smije zaboraviti na jedno temeljno načelo: odijeljujuć talijanske općine od hrvatskih odnosno slovenskih ima se paziti da takodjer c. k. oblasti (kotarsko poglavarstvo, sud, porezni ured i t. d.) budu jednako odijeljene.

Posao nije težak: u Istri imademo preduvjet za stvorenje dviju narodnih okružja. Talijansko okružje bi imalo obuhvaćati gradove i gradiće: Milje, Kopar, Izulu, Piran, Buje, Umag, Cittanovu, Poreč, Vrsar, Rovinj, Bale, Vodnjan, dakle po prilici veći dio zapadne obale. Sve ostalo, osim Pule, koja bi morala imati posebni položaj, spada u hrvatsko-slovensko okružje, ili ako bi se htjelo u jedno slovensko sa područjem sjeverno od rijeke Dragonje i jedno hrvatsko sa ostalom Istrom i otocima.

Uza sve zlo, koje inače nosi sobom rat, moramo nastojati, da nam pruži barem to dobro, da se poslije rata možemo mirno razvijati svaki na svojem području u očitu korist samih sebe i države.

U njekojim općinama Istre opstoje Družbine škole, koje su bile ustanovljene dozvolom oblasti a na molbu dotičnih ljudi, jer javnih škola sa hrvatskim naukovnim jezikom nije bilo. Zašto da Družba troši i dalje za takve škole, kad je njihova potreba dovoljno dokazana? Uzmimo mjesta kao Kaštelir, Veliki Lošinj, Vinkuran kod Pule, Liganj kod Lovrana, Livade, Lovrečicu, Materadu, Vabrigu i t. d. gdje opstoje škole sa dovoljnim brojem polaznika. Tu bi se moralo odmah pomoći: školske oblasti bi imale same, a da ne čekaju ničijeg traženja, pretvoriti navedene škole u javne i odteretiti tako Družbu, koja bi onda mogla sa svoje strane više skrbiti za uzgoj učiteljskog pomladka, davajuć izdašne potpore.

Naravski, pri tome bi se moralo uzeti u obzir sada namješteno Družbino učiteljsko osoblje, koje nebi smjelo radi toga trpiti, ma radilo se i o vrijednim učiteljicama iz Banovine.

Razne Vijesti.

Brisan iz imenika odvjetnika. Zaključkom vrhovnog sudskog dvora u Beču brisan je iz imenika odvjetnika u Zadru i dr. Ljudevit Milcovich, koji boravi od dulje vremena u inozemstvu.

Italija i životne namirnice za Crnu Goru. Javlja se iz ratnog novinarskog stana: Crnogorski metropolit Mitrofan i predsjednik skupštine Milo Dožić kao i više visokih crnogorskih veledostojnika obratili su se posredovanjem poslanstva u Rimu poslanstvu Sjedinjenih država u Beču sa molbom, da se intervenira kod vlada četvornoga sporazuma, da one dopuste dovoz životnih namirnica za civilno stanovništvo Crne Gore iz skladišta crnogorske vlade u Solunu do pristaništa u Baru. Talijanski ministar izvanjskih posala izvijestio je poslanstvu Sjedinjenih država u Beču, preko amerikanskog poslanstva u Rimu, da talijanska vlada i ne pomišlja da dopusti dovoz crnogorskih životnih namirnica u Bar.

Rumunjska vojska na ruskoj granici. „Novoje Vremja“ prima sa rumunjske granice, da Rumunjska skuplja svu svoju vojsku na ruskoj granici. Na bugarskoj granici ostale su samo obične posadne čete.

Ruska ofenziva. Pišuć o žestini ruskih navala u njihovoj najnovijoj ofenzivi, priznaje petrogradski dopisnik „Timesa“, da su ruski gubici uistinu veliki i da se već u službenim krugovima ne taje. Veći dio ruske armeje — veli dopisnik — polazi na frontu od Brody-a do Černovica, gdje su po svoj prilici Rusi koncentrirali svoje topništvo. Sa municijom su vrlo dobro opskrbljeni, te imadu na raznim točkama upravo neiscrpive zalihe. Nadalje veli dopisnik, da žestina ruske topničke paljbe podsjeća na njemačko-austrijski prodor na fronti Tarnov-Gorlice. Napadajuće čete vodi general Brusilov, koji raspolaže sa jedan i pô milijuna ljudi, tako da nije nužno da štedi na ljudskom materijalu.

Internirani Crnogorci. Čim je Crna Gora slijedila primjer Srbije i uplela se u rat sa našom državom, bio je najveći dio crnogorskih podanika, nastanjenih u Dalmaciji, odaslan u svrhu interniranja u razne krajeve Ugarske. Iza kako je Crna Gora položila oružje, bilo je navodno većem dijelu takvih obećano, da će im povratak u Dalmaciju biti dozvoljen. Kako čujemo, bili su dapače jur i saslušani sa strane kompetentnih oblasti, da se izraze u koliko reflektiraju na povratak. Malo je naravski onih, koji se ne bi rado povratili k svojim zapuštenim ognjištima, pogotovo sada, gdje polja i livade traže marnu ruku svojih gospodara. Ne čudimo se dakle, da nas nekoji saletavaju pitanjima, hoće li se i kada taj narod povratiti svojim kućama. Sve što im možemo reći, bilo bi ovo: ako im je povratak jur obećan i ako su ih oblasti u tu svrhu jur saslušale i popisale, nema svrhe, da se narodu žuri, već neka bude miran i ustrpljiv i nek čeka više naredbe u uvjerenju, da će im se želje, u koliko su opravdane i državnim interesima korisne, stalno ispuniti.

Podupirajte Družbu!

Poučna knjižica za vinogradare. Gosp. Pavao Cesar, učitelj vinogradarstva i voćarstva u Samoboru, napisao je i izdao veoma poučnu knjižicu, koja će i našim vinogradarima vrlo dobro doći, pa je stoga najtoplije preporučamo. Knjižici je neznatna cijena od 30 filira, a može se dobiti u svim hrvatskim knjižarama, košto i kod samog pisca. Sadržaj je knjižici slijedeći: Kada se pojavljuje peronospora kod nas? Po čemu se pozna peronospora? Kako ćemo udesiti obranu proti istoj? Kada i koliko puta da škropimo? Kako se priredjuje perocid za škropljenje? Čim i kako treba braniti grožđje protiv oidiuma? Pošto je knjižica pisana lakim načinom, a prema tome svakomu pristupačna, preporučamo i opeta našim vinogradarima i seljacima, da si ju nabave.

Naredba o zaplijeni žetve u Ugarskoj. Ugarski službeni list donosi naredbu vlade, kojom se u interesu javne potrebe stavlja pod zabranu žetva pšenice, raži, prosa, ječma i zobi iz godine 1916. Izuzeti su proizvoditelji, kojima će se ostaviti 18 kg po glavi za svaki pojedini mjesec, kao i sjeme potrebno do 15. kolovoza 1917. Preostale zalihe ima se prodati ratno-plodinskom društvu.

Živad i nestašice kukuruze. „Hrv. Lloyd“ donosi: U sadanje doba, kada je govedina, teletina i svinjetina tako skupa, bilo bi najprikladnije, da se naročita pažnja posveti gojenju živadi, koja bi se uz odgovarajuće preduvjete mogla stavljati uz mnogo nižu cijenu na tržište, nego li što je cijena drugim vrstama mesa. Živad se mnogo brže rasplodjuje, ne treba tolike njege i pažnje kao stoka, a i manji je riziko, nego li kod gojenja stoke. To su sve razlozi, iz kojih bi meso od živadi moralo biti jeftinije. Tako bi i bilo, da ne postoji jedna velika zaprjeka, a to je pomanjkanje hrane. U selskim gospodarstvima prehrani se živad tako rekuć uzgredice, jer će si ista u travi Kpa onda u dvorištu medju otpadcima od žita i krme uvijek naći nešto hrane. Nu i u tome slučaju to nije dovoljno, nego im se ipak mora kadkada dati nešto kukuruza, kojeg na žalost ima sada tako malo. A kako je tek teško u gradu, gdje si živad ne može naći nikakove hrane, nego se upravo mora izdašno hraniti kukuruzom. Manje imućno pučanstvo rado bi si uzgojilo koju kokoš ili par pilića, da barem kadkada može doći do nešto jeftinijeg mesa, nu to je pomanjkanjem kukuruza posve onemogućeno. Bilo bi dobro, kad bi se te okolnosti na mjerodavnom mjestu uzete u obzir, te kad bi se od ljetošnje žetve rezervirao stanoviti dio u peradarske svrhe.

Med od sladora i vode. Opetovano puta ušlo se je u trag patvorenju i patvaračima meda, pa pošto bi takav med mogao biti štetan po zdravlje, odsjedjeli su jur nekoji i zasluženu kaznu. Patvoreni med sastoji od 80 po sto sladora i 20 po sto vode, uz primjesu stanovitih boja i kiselina. Tako priredjeni med vrlo se slabo razlikuje od pravog, pošto su mu boja i ukus isti.

Cijene sladora kod nas i drugdje. Iz izvješća predsjednika društva za proizvodnju sladora iz repe proizlazi, da su do konca siječnja t. g. poskočile cijene sladora u visini slijedećih procenata: u Austro-Ugarskoj za 19 po sto, u Njemačkoj za 24 po sto, u Nizozemskoj za 18 po sto, u Sjevernoj Americi za 42 po sto, u Rusiji za 45 do 58 po sto, u Francuskoj za 145 po sto, a u Engleskoj za 188 po sto.

Grčka protiv Bugara. Liberalna grčka stranka drži po cijeloj zemlji skupštine protiv Bugara i njihovih aspiracija na grčkom tlu. Zastupnici Venizelosove i Gunarisove stranke razaslali su agitatore po cijeloj grčkoj Makedoniji u svrhu da priprave pučanstvo na veliku zajedničku protestnu skupštinu. Kralj je pozvao k sebi ministra Skudulisa, a poslije toga sazvao je krunsko vijeće. Ministar predsjednik poslao je poziv pouzdanicima sviju pojedinih političkih stranki, da se s njima porazgovori o ovoj novoj neugodnoj situaciji.

Posl. br. U 56.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Antuna Podreka radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženice, koji se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Antuna Podreku pok. Mata i pok. Dinke Brženda iz Merlići, tamo boravećeg, a pripadna u Buzetu, 47 god. starog, kat. vjere, oženjena, pismena, malo posjednika, već kažnjena radi prekršaja o hrani

krivim:

da je dne 22. prošlog veljače u svrhu prodaje otposlao iz Merlići u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno, dakle hranive predmete, koji su u svrhu zavaravanja bili označeni krivim imenom, dakle prekršaja § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz godine 1897. br. 89 te biva zato na osnovu § 12 obzirom na al. 1 § 21 netom spomenutog zakona

osudjen

na deset (10) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova, i onih ovršne kazni, medju kojima za trošak analize mlijeka iznos od K 5.

Osim toga će se nazočna presuda na trošak optuženika proglasiti u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 29. ožujka 1916.

Vivoda v. r. **Dr. Volarić** v. r.

50

Godina II. — Broj 338.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32—, za polugodište K 16—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 16. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Nova nasilja entente prroti Grčkoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Južno od Dnjestra suzbile su naše čete neprijateljsku konjicu; inače u tom kraju sami okršaji. Zapadno od Višnjovčika traje dalje navaljivanje ruskih kolona protiv naših položaja. U rukama su branitelja ostala 2 ruska časnika i 400 momaka.

Kod Tarnopola nema osobitih dogodjaja. U Voliniji se zbivaju na čitavoj fronti novi bojevi.

U odsjeku smo Stohod-Stri suzbili ponovno više pokušaja, kojim je htio neprijatelj da predje preko rijeke i u kojima je pretrpio uvijek teške gubitke.

Talijansko bojište.

Bojevi su se na južnom dijelu doberdopske visoravni dovršili suzbijenjem talijanskih navala. Isto su se tako izjalovili ponovni talijanski napadaji protiv pojedinih naših položaja na Dolomitima. Na visoravni su Asiago u toku živahni topovski bojevi. U području Ortlera zaposjele su naše čete vrhunce Tukett i Hinter-Madatsch.

Jugoistočno bojište.

Ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 16. (D. u.) Jedna je skupina pomorskih lijetala napala uspješno s bombama u noći izmedju 15. i 16. o. mj. željezničku prugu Portogruaro-Latisana, druga skupina željezničku stanicu i vojničke zgrade u Motta di Livenza, a treća neprijateljske položaje kod Tržića, Sv. Kancijana, Pierisa i Bestrinje. Pogodile su više puta željezničke stanice i položaje punim hicem. Opazilo se je jakih požara. Sva su se lijetala vratila neoštećena, a da se je žestoko na njih pucalo.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Lijevo od Moze napadali su Francuzi s jakim silama južnu stranu Mort-Homma. Nakon što im je bilo već uspjelo da privremeno zadobiju tla, bili su kratkim napadajem suzbijeni. Kod toga smo zarobili 8 časnika i 238 momaka te smo zaplijenili više strojnih pušaka. I drugi je neprijateljski napadaj u kasnom popodnevu s pothvatima protiv bližnjih njemačkih položaja na jednoj i na drugoj strani bio sasvim bezuspješan. Protivnik je pretrpio krvave gubitke.

Na desno je od Moze bojna djelatnost, ne računajući manjih za nas povoljnih pješadijskih bojeva kod thiaumontskog ponora, ostala u glavnomu ograničena na jaku topovsku djelatnost.

Istočno i balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 16. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Englezi su pokušali da se iskrcaju na sjevernoj obali Eufrata izmedju Korne i Nasrieha. Ali su se povukli po šestnajstnoj borbi u neredu ostavši 180 mrtvih. Na ostalim dijelovima fronte mir.

U trodnevnim je sukobima s ruskim odijeljenjima u perzijskom pograničnom području na sjeveru od Sulcimanije bio neprijatelj suzbačen prama Bani (Perzija), a po tom je bio i iz Bane protjeran. Kod toga smo zaplijenili top, strojnu pušku i svu silu ratnog materijala.

Kaukasko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

BRZOJAVI.

Rat.

Svrhe ruske ofenzive.

Bukarešt, 15. Konservativni list „La Politipue“ piše o ruskoj ofenzivi, da je ona svakako vrijedno poduzeće, koje pobudjuje počitanje, te da ide za dvojakom svrhom: 1. Rusija hoće da pokaže svojim saveznicima Francuzima i Englezima, koliko je ona sile kadra da razvije; 2. ona ide za moralnom svrhom i želi da popravi politički položaj carevine.

Što se tiče zbiljskoga uspjeha ruskog nastojanja, to Rusi nijesu u stanju, da se upuštaju u pustolovine, pošto njihov položaj na Kaukazu biva sve to teži uslijed velikih uspjeha tamošnjih turskih vojska.

Skageračka bitka.

Berlin, 15. (D. u.) Službeno. Zapovjednik je engleske mornarice u pomorskoj bici kod Skager-Raka Jelicoe izjavio u dnevnoj zapovijedi na englesku mornaricu, kako ne sumnja, da nijesu njemački gubici manji od engleskih.

Proti tomu se podudara ono što je kazano u službenom izvještaju o obostranim gubicima dne 7. lipnja. Po tomu ima na engleskoj strani, protiv 60.720 tona izgubljenih ratnih broda, 117.150 tona, što su ih Englezi izgubili. Računaju se samo oni engleski brodovi, čiji su gubitak Englezi priznali. Ali po iskazu njihovih zarobljenika propalo im je još drugih brodova, medju njima „Warspite“.

A to su brodovi, što su ih Nijemci izgubili: „Lützov“, „Pommern“, „Wiesbaden“, „Frauenlob“, „Elbing“, „Rostock“ i 5 torpednjača.

Prama tomu su i engleski gubici na ljudima za mnogo veći od njemačkih. Englezi su izgubili 342 časnika mrtva ili nestala, 151 ranjenoga. Nijemci 172 mrtva ili nestala, i 41 ranjenoga. Englezi su izgubili 6104 momka mrtva ili nestala i 513 ranjenih, a Nijemci 2414 momka mrtva ili nestala i 449 ranjenih. Osim toga smo mi zarobili 177 Engleza, dok oni nijesu nijednoga Nijemca.

Desetsatni boj izmedju podmornice i ljetala.

Kopenhagen, 16. (D. u.). „Ekstrablatt“ javlja iz Malmoa: Blizu švedske je obale, nedaleko od Ystada došlo do žestokog desetsatnog boja izmedju podmornice i ljetala.

Nije se moglo razabrati, kojemu narodu su borioci pripadali. Bilo je po svoj prilici oštećeno oboje.

Nova postaja ruske mornarice.

Kopenhagen, 16. (D. u.). List „Politiken“ javlja iz Bergena: Govori se, da je već dogotovljena nova postaja ruske mornarice u Kildenu na Murmanskoj obali. Bit će tamo postavljeni lahki krstaši i razarači.

Sa macedonske fronte.

Atene, 10. — Zakašnjeno. — Iz Macedonije se javlja, e se alijirci spremaju, da napuste prve linije kod Kilkisa.

Izmedju njemačkih ribarskih i ruskih ratnih brodova.

Nyköping, 15. Ispad sukoba na moru o kojemu smo več javili nije još poznat. Potrajao je 15 minuta. Njemački je oboružani ribarski brod „Joh Weste“ dospio u Nyköping sa petoricom ranjenika. Momčad nije htjela o bici ništa da kaže.

Noorköping, 15. Ni o drugoj borbi izmedju 13 njemačkih trgovačkih brodova s ruskim razaračima, torpednjačama i podmornicama nije ništa potanjega poznato. U Nyköping je stiglo 6 njemačkih momaka, od kojih su dvojica teže ranjeni. Još je jedan ranjenik iskrcan u Arh.c Sund.

Kopenhagen, 15. „Ekstrabladet“ javlja: Brod što je ranjenike u Nyköping doveo imao je sobom 150 ljudi od potopljenih parobroda. Rusko je brodovlje brojilo 6 razarača i nekoliko podmornica.

Balkan.

Nova ententina nota Grčkoj.

Haag, 15. „Morning Post“ javlja iz Atena, e je vjerojatno, da su poslanici ententinih država dobili nalog, neka predaju grčkoj vladi zajedničko saopćenje, koje sadržaje zaključke ententinog sastanka u Londonu. Ne javlja se ničesa o potankostima tog saopćenja.

Položaj se u Grčkoj pogoršao.

Sofija, 15. Sa grčke granice čuje se, da se je položaj u Grčkoj mnogo pogoršao, otkada je kralj Konstantin otputovao u Larissu. Očekuje se, da će Četvorni sporazum izvesti nova nasilja u Ateni, te da će uzeti u svoje ruke poštu i cenzuru.

Osim toga agitiraju Venizelisti otvoreno u grčkoj vojsci, koja se dijeli u dva tabora. Jedan je od njih za Četvorni sporazum, drugi je za središnje vlasti.

Neumjereno pisanje francuske štampe protiv Grčke.

Kolonija, 15. „Kölnische Zeitung“ piše: Francuska i Engleska kane zadati Grčkoj posljednji udarac. Nikad je pisanje francuske štampe, kakovo nije još nikada bilo. Sigurno da je i vlada sporazumna s francuskom štampom. „Echo de Paris“ kaže: ne smijemo činiti stvari na polovicu; mora se ići s njima do dna. „Radical“ zahtijeva: Kralj Konstantin neka izbire: „ili popustiti, ili zahvaliti se na kruni“.

Drugi listovi kažu: Bude li se grčki kralj dodirnuo Venizelosa, velikog našeg prijatelja, ne će mu dugo ostati kruna na glavi.

Položaj u Grčkoj.

Geneva, 15. „Echo de Paris“ drži, da je politika četvornog saveza prama Grčkoj bila predmetom englesko-francuskih pretresivanja. Do sada nije još ništa poznato o zaključcima dviju velevlasti. Uopće se smatra potrebnim, da Grčka posve demobilizira te da se učini neškodljivima prouzročitelje mjera poduzetih sa strane Grčke protiv alijiraca.

Haag, 15. „Westminster Gazette“ izjavlja, da ententa traži od Grčke više nego samo demobilizaciju. Ona zahtjeva praktični dokaz za to, da ne će neprijatelj na nijedan način bit poduprt od Grčke. To bi bilo, kako se „Westminster Gazette“ izrazuje, važnost uredjenja paroplovidbe, koje se sada izvršuje. Ne radi se o blokadi, već su saveznici htjeli samo preprije̋čiti, da iz Grčke predju kakvegod zalihe k neprijatelju. Neugodnosti blokade ne bi bile nastale, da nijesu Grci iskoristili zgodu, da tjeraju trgovinu, koja je u sadašnjem momentu vrlo unosna.

Rumunjska.

Budimpešta, 15. Vodje rusofilske stranke, Filipescu i Take Jonescu, koji su dospjeli u Bukarešt, namjeravaju poduzeti ponovnu agitaciju za intervenciju Rumunjske na strani Rusije. Glasilo Filipesca ističe, da ne smije Rumunjska prama Rusiji postupati kao strogo neutralna država, jer, da je sklopila ugovor sa Rusijom. Ta ali tvrdnja ne odgovara činjenicama. List hoće time da samo ublaži neugodni utisak, što ga je prouzročila provala ruskih vojnika na rumunjsko područje. Mirniji elementi imadu povjerenje u Bratianu, koji jedini poznaje pravi vojni položaj.

Rumunjski socijalni-demokrati protiv rata.

Bukarešt, 16. (D. u.) Socijalni su demokrati održali skupštinu, u kojoj su povodom upadice na ruskoj granici zaključili, da će se svim silama opirati tomu, da bi se i Rnmunjska upustila u rat.

Ententa.

Vojnički krugovi protiv Brusilova.

Stockholm, 15. (D. u.) Po brzojavci se „Lokal-Anzeigera“ pojavljuje sve to više u petrogradskim vojničkim krugovima, koji su blizu Carevomu dvoru, neraspoloženje protiv generala Brusilova, jer da je u volinjskim bojevima tako rasipavao ljudski materijal, da je nadkrilio taktiku samoga velikog kneza Nikolaja Nikolajevića.

Oprezni sud ruskog časnika kaže, da ruski gubici u prošlom tjednu iznašaju 250 tisuća ljudi.

U Petrogradu imaju dnevnu zapovijed Brusilovu, gdje kaže da je potisnuće neprijatelja i zauzeće većih prostora zemlje glavni cilj Rusa, kojemu mogu mnogo žrtvovati par milijuna ljudi.

Ratni je ministar podnesao u toj stvari izvješće na cara, te je iznio svoje mnijenje, kako je Brusilov zaboravio da Rusija nije u stanju da skupi još treću vojsku.

Kanada na pariškoj gospodarstvenoj konferenciji.

Bern, 15. Istodobno sa zastupnikom Kanade na pariškoj gospodarstvenoj konferenciji, trgovačkim ministrom Fosterom, došao je u Pariz po dogovoru kanadskih trgovaca i industrijalaca i predsjednik trgovačke komore Wood, da istraže, koja bi tržišta ententine države pružale za kanadske proizvode i koje bi blago, koje su prije dobavljale središnje vlasti, te države mogle nadoknaditi.

Utisak odstupa kabineta Salandra u Francuskoj.

Geneva, 15. Dok većina pariških listova pripisuje odstup Salandrinog kabineta nesuglasicama u unutrašnoj politici, zavisti pojedinih vodja parlamentarnih skupina i sličnim, veli „Journal des Debats“ sasma otkrito, da parlamenat smatra Salandru odgovornim za pogrješke vrhovnog vojnog vodstva. Glavnim uzrokom krize, da se mora smatrati njegova preduga šutnja o stanju narodne vojne sile i o izvanredno velikim gubicima. U koliko će se koalicijsko ministarstvo morati odlučiti za promjenu u vodjenju rata, o tom će pariški listovi da se za sada izjave. Oni se samo ogranićuju na proračunstvo, da će buduća vlada još većom energijom nego li njezina predhodnica ići za ciljevima četvornog saveza.

Glavni novi talijanski ministri.

Lugano, 16. (D. u.) Kao glavni članovi novog talijanskog ministarstva spominju se dosad za stalno: Boselli, Bissolati, Sonnino, Orlando. Carcano će ostati po svoj prilici i dalje ministrom financije, a Daneo financijskim ministrom. Za Bissolatija će se stvoriti posebni ured, koji će imati zadaću, da olakša saobraćaj izmedju vojske na bojnom polju i ministarstva. Nositi će naslov glavnog ratnog nadzornika.

Sastavak će se ministarstva dovršiti po mogućnosti već danas.

Salandra žrtva saveznika.

Bern, 15. U koliko se švicarski listovi bave talijanskom kabinetnom krizom, ističu oni od novog ministarstva pooštrenu vojnu politiku. Prema „Neue Züricher Zeitung“ dobiti će saja pobjeda alijiraca prvenstvo pred koristima Italije. Nije isključeno, da će se to opaziti već i na pariškom gospodarstvenom sastanku. Promjena tajijanskog držanja prema Crnoj gori i Srbiji bila bi za potek rata još od veće važnosti. U subotnjim dogodjajima nije teško opaziti upliva engleskog i francuskog poslanika u Rimu.

Neutralne države.

Pitanje izmirivanja u švicarskom nacijonalnom vijeću.

Bern, 16. (D. u.) Na upit, što ga je postavio u nacijonalnom vijeću Scherrer-Füllemann radi toga bi Švicarska posredovala za mir odgovorio je vodja političkog odijela Hoffmann, da se novinske vijesti o posredovanju ostalih neutralaca imaju smatrati upravo kao neosnovane; da se nacijonalno vijeće nalazi od dugo vremena u neprestanom saobraćaju s ostalim neutralcima, ali da ne smije o tomu iznijeti nikakvog potanjeg izvješća. U vršenju prava posredovanja, što ga neutralci imaju, postoji sada pogibelj, da to jedna strana ratujućih uzme kao neprijazno umješavanje.

Sadašnji čas, gdje se vojničke sile što najsnažnije napinju, nije zgodan, da se posredovanja pokušaju. Nacijonalno vijeće osjegurava, da ono prati najvećim zanimanjem dogodjaje te da će se smatrati sretnim, bude li moglo doprinijeti štogod za skorašnji i trajni mir.

Na pitanje da se sazove sveopća konferencija država i da se na njoj riješe sve medjunarodne razmirice odvratio je Hoffmann:

Nacijonalno si je vijeće bilo uvijek svijesno, kako je najprva dužnost neutralne države to, da sudjeluje kod uspostavljanja pogaženih medjunarodnih prava, i kako je za neutralce životno pitanje, da postave na sigurno stajalište svoja sveta, a toliko puta povrijedjena prava, te da odaberu u toj stvari najzgodnija sredstva i najzgodniji čas, da svoj cilj postignu.

Otvorenje skandinavskog mirovnog kongresa.

Stockholm, 15. Danas bijaše tu otvoren skandinavski mirovni kongres. Prisutni bijahu zastupnici mirovnih udruženja triju skandinavskih država, a osim toga i delegacija iz Udruženih država, iz Nizozemske, Švicarske i Poljske.

Amerika.

Wilson i Marshall opet demokratski kandidati.

St. Louis, 16. (D. u.). Reuter. Demokratski je konvenat proglasio opet klicanjem svojim kandidatima za predsjedništvo i potpredsjedništvo Wilsona i Marshalla.

Dogodjaji na moru.

Esbjerg, 15. (D. u.) Kod Ringstedta je bila izvadjena iz mora lješina engleskog mornara od malene engleske krstarice „Carijsfort“.

Nyköping, 15. (D. u.) Šest je oboružanih ribarskih parobroda zapodjelo sinoć pred Havrougeom s neprijateljskim ratnim brodovima boj od 45 časova. Ispad je boja ostao neodlučenim. Jutros je stigao ovamo njemački ribarski parobrod sa 5 ranjenih. — Kako novine pišu 13 je njemačkih trgovačkih brodova, koje su pratile 2 torpednjače, 1 pomoćni krstaš i nekoliko naoružanih ribarskih parobroda, bilo napadnuto od odijeljenja ruskog brodovlja, koje je sastajalo o 6 razarača i torpednjača i od nekoliko podmornica.

Domaće Vijesti.

Sabiranje vune i kaučuka. Danas će kružiti gradom voz mjesne općine u svrhu da gradjani odadu nepotrebnu vunu i odpatke kaučuka za vojnoopskrbne svrhe. Preporučamo svima, koji imadu budi kakovih odpadaka, da takove izruče onima, koji će jih u tu svrhu posjetiti.

Poziv. Pozivlje se gg. odbornici zabave „Viškog boja“, da danas u 7 sati i pol na večer, dodju na odborsku sjednicu. — Predsjednik.

Objava. Sa 9. lipnja o. g. ne primaju se privatni paketi vojne pošte za slijedeće urede vojne pošte: 27, 35, 38, 40, 42, 44, 47, 63, 66, 68, 70, 71, 72, 75, 84, 87, 92, 104, 110, 126, 132, 136, 139, 162, 169, 173, 189, 206, 351, 351-2, 351-3, 352, 353, 507.

Objava. U predjelima Srbije zaposjednutim od austro-ugarskih četa bi otvoren privatnom pošt. prometu c. i kr. etapni poštanski i brzojavni ured u Sjenici.

Za spomenuti ured dozvoljeno je šiljati: dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, tiskanice (novine), uzorci robe, pošt. naputnice i pisma oznakom vrijednosti;

od ovog ureda: dopisnice, otvorena pisma, tiskanice (novine), uzorci robe, pošt. naputnice, uložnice pošt. štedionice te otvoreno predana pisma oznakom vrijednosti.

U koliko ovaj etapni pošt. i brzojavni ured ima da djeluje kao vojni pošt. ured za tu nastanjena zapovjedništva, čete i zavode to se za Sjenicu primaju i otpremaju i privatni pošt. pa-

keti za ova zapovjedništva, čete i zavode te za osobe, koje im pripadaju i to pod uvjetima, koji opstoje za tu vrstu prometa.

Opaža se, da u privatnom prometu sa zaposjednutim predjelom u Srbiji nijesu pripuštene preporučene pošiljke.

Dobrovoljni prinosi:

Za hrv. škole u Puli:

Preko N. R. O. darovaše po 2 K gg. Martin Burić i Srećko Sgrabljić.

Ukupno	K	4.—
Zadnji izkaz	„	316.88
Sveukupno	K	320.88

Iz Banovine.

Hrvatski sabor. U srijedu, dne 14. t. mj., započelo je novo ratno zasjedanje hrvatskog sabora. Predsjeda potpredsjednik dr. Pero Magdić, koji otvara sabor slijedećom izjavom: Visoki sabore! Za koji dan će se navršiti pune dvije godine, otkad je buknuo svjetski rat. Ne trebam tek spominjati, koliko se je neprijatelja tokom ovoga rata diglo, da uništi snagu i opstanak naše monarkije. Ne trebam spominjati ni toga, kako je neprijatelj posegnuo i za našim hrvatskim morem htijući nas lišiti najdragocjenijega našega bisera. Ta, to je nama svima dobro znano, kako i to, da su junačka djela naše hrabre vojske na svim bojnim poljanama dokazala, da su svi neprijateljski pokusi uzaludni i da će prolivena krv naših junaka donijeti ne samo sigurnu pobjedu, nego i trajno osigurati mir. U velikim ovim vremenima hrvatski narod jednodušno i nepokolebivo stoji uz Previšnje prijestolje, uz preljubljenoga našega kralja i vladara, kojemu izražavamo i ovom prigodom ponovno osjećaje naše nepokolebive vjernosti i odanosti. Živio kralj! Slava palim junacima! Počast i duboka harnost našoj nepredobivoj vojci i njezinim vodjama.

Predsjednikovu izjavu popratiše zastupnici burnim poklicima: Živio kralj!

Zatim je predsjednik zatražio i dobio od sabora ovlaštenje, da u ime sabora brzojavno pozdravi Njegovo Veličanstvo kralja, prijestolonasljednika, nadvojvodu Fridrika i nadvojvodu Eugena.

Iza pročitanja kraljevog reskripta, kojim se otvara sabor, čitaju se razni podnesci. Dr. Preber podnaša prešni predlog, da se dokine isključenje zastupnikâ dra I. Franka, dra Aleksandra Horvata i Zatluke.

Prijedlog zagovaraju zastup. Zagorac, dr. Pavelić i zast. Mileusnić, dok su protiv predloga dr. Grga Tuškan i zastupnik Vilder. — Iza debate predlaže zastupnik Zagorac poimenično glasovanje. Kod glasovanja odbijena je prešnost sa 35 protiv 15 glasova. — Sjednica, koja je otvorena u 11 sati i 20 časaka, zaključena je oko po sata poslije podne.

Pokrajinske stvari.

Zadnji redoviti proračun za autonomnu upravu u Istri bio je glasovan od sabora za godinu 1908. Kasnije se je vladalo i upravljalo bez proračuna, kako je htjela i znala talijanska stranka na kormilu. Zaključak računa iliti obračun izdavao je zemaljski odbor iza svake godine, barem pro foro interno, za svoje članove.

Pred sobom imademo takav obračun za godinu 1913. i neće škoditi za općenitu uputu, ako iznesemo nekoliko važnih podataka iz istoga.

Prihoda je pokrajina Istra imala u godini 1913. svega skupa K 2,714.577·63, koju svotu sačinjavaju u glavnom nameti i to: na izravne poreze K 843.791·46, na potrošarinu K 680.347·83, samostalna pristojba na pivo K 343.437·06, državni prinos od dohotka ličnih poreza K 173.516·98, državni prinos od dohotka poreza na žestoka pića K 71.530·79, ini prihodi od nameta K 10.181·41, dakle ukupno K 2,122.805·53. Od ostalih prihoda vrijedno je spomenuti one u rubrici: zdravstvo, gdje je u ime povraćenih bolničkih troškova i prinosa u zdravstvene svrhe unišlo svega K 279.985·31, onda prinose općina k upravnim troškovima i dohodak zemaljske imovine sa K 110.648·54, pak povraćene predujmove kruna 68.510·46, i prihod od škola K 54.849·79.

Ako se dobro promotri pojedine izvore prihoda u odnosu sa brojem pučanstva prama narodnosti i sa stanjem realnog posjeda te sa potrošnjom oporezovanih predmeta, to se vidi na prvi mah da barem dvije trećine prihoda pokrajinskih dolazi od hrvatskog ili slovenskog naroda, a da samo jednu trećinu davaju Talijani.

Taj razmjer treba držati na pameti, da se pri ispitivanju pokrajinskih izdataka vidi ogromnu nepravdu, koju su Hrvati i Slovenci morali trpiti kroz godine i godine na polju autonomne zemaljske uprave.

Izdaci bili su u istom razdoblju realizovani sa ukupnom svotom od K 2,716.742·25, te je uz gorespomenuti prihod od K 2,714.577·63 manjak za upravnu godinu 1913. iznašao K 2164·62. Da vidimo malko pojedine izdatke.

Glavni jesu: zemaljska uprava K 213.760·43, škole K 1,059.831·67, poljodjelstvo K 127.424·50, zdravstvo K 729.603·78, pokrajinski dug kruna 231.303·73, predujmovi K 134.583·13.

Kod zemaljske uprave, gdje su svi činovnici i namještenici Talijani, Hrvati su imali udjela samo sa odštetom, koju su primali njihova dva prisjednika sa godišnjih K 12.000; ostalih K 200.000 i više išlo je isključivo u korist talijanske narodnosti.

Od troškova za škole treba najprije odbiti u korist Talijana stavke za pokrajinsku realnu gimnaziju u Pazinu i za pokrajinski ženski licej u Puli sa ukupnih K 142.552.92 i k tomu iznos od barem K 150.000.—, koje se troši više za talijanske pučke, gradjanske i obrtne škole, obzirom na broj djelatnih i umirovljenih učiteljskih sila, tako da na Hrvate i Slovence pada možda polovica od ostatka, dakle cirka K 380.000 dočim u korist Talijana ide ukupno oko K 700.000. Kod poljodjelstva stoji stvar isto: od ukupnih izdataka Talijani dobivaju najprije cijeli izdatak za gospodarski zemaljski zavod u Poreču sa K 61.485.80 a od ostatka dvije trećine oni sa K 43.958.80 a jednu trećinu Hrvati i Slovenci sa K 21.979.95. I bolnički troškovi (zdravstvo) učinjeni su tako, da možda jedna trećina ide u korist Slavena, dočim dvije trećine sa K 486.402.52 ostaju na korist talijanske strane. Izdatci za pokrajinski dug i predujmovi (većinom podijeljeni talijanskim općinama) mogu se mirne duše računati isključivo u korist Talijana. Tako vidimo da od glavnih izdataka koji iznašaju ukupnu svotu od K 2,596.507.24 skoro tri četvrtine dolaze u talijansku korist sa preko K 1,800.000 dočim na Hrvate i Slovence pada jedna četvrtina sa niti K 700.000. Ostali izdatci sa nješto preko K 120.000 sastavljeni su od tiskovnih troškova, troškova za utjeravanje pokrajinskih nameta i pristojba, za ukonačivanje vojničtva, za oružničtvo, za podupiranje obrta i trgovine, za znanstvene svrhe, za javne gradnje, što se sve skoro izvadja u isključivu korist Talijana.

A pučanstvo Istre sastoji sa od dvije trećine Hrvata i Slovenaca te od jedne trećine Talijana!

Može li biti dvojbe o tome, da se u buduće mora ispraviti dosadašnja nepravda, a da svaka narodnost bude dobivala od autonomne pokrajinske uprave što ju ide po njenom broju, po njenim potrebama i po doprinašanju u skupne prihode?

Razne Vijesti.

General Puhalo o svojoj vojsci. Generalni pukovnik Pavao Puhalo od Brloga je na molbu uredništva „N. F. Presse“ ovako opisao stanje svojih četa:

Moje vrsne čete stoje protiv neprijatelja u čvrstim položajima, potpuno spremne, da neprijatelja krvavo odbiju.

Zdrastveno je stanje vojske izvrsno. Ovome je doprinio ogromni kulturni rad, što su ga čete na čitavom svom prostoru izvršile: iz močvarnih a i blatnih puteva postale su ceste za automobile, željeznice posvuda presijecaju tlo, zanemarena su mjesta pretvorena u lijepa, čista naselja opskrbljena modernim higijenskim uredbama. Skole, u kojima podčasnici djeluju kao učitelji, uspješno rade proti zapuštenosti, koja se je bila rasprostranila medju mladež.

Iz streljačkih jaraka čeka nas sjajna žetva. Na taj je način hrabra vojska olakšala zadaću požrtvovnom pučanstvu, da ustraje do sigurne pobjede.

Neprijateljski avijatici bacaju na Goricu slovenske letke. „Obzoru“ javljaju iz Gorice: Početkom mjeseca lipnja naša je artilerija opet oživjela. Svaki dan pjevaju naši silni topovi već običnu svoju bojnu pjesmu. Svako jutro je najstrašnija grmljavina. Razumije se, da Talijani takodjer ne šute.

Običajni su takodjer postali talijanski letci. U jutro više aeroplana kruže nad gradom. Naše se obrambene baterije skrbi, da ih okruže ognjenim pozdravima sve dok se ne izgube iz našeg obzora. Za svakim se aeroplanom vuče dugi niz bijelih oblaka.

Jedan se talijanski aeroplan vinu u silne visine nad gradom. Upravo se je nad Goricom okrenuo i pod njim se najednom zapazi jato bijelih ptičica . . . bili su to leci. Bog zna, što su htjeli poručiti Goričanima. Možda su htjeli baciti posljednji pozdrav prije odlaska ispred Gorice. Naši vojnici zbijaju šale s ovim talijanskim lecima. Tiskani su u slovenskom jeziku! To je vrlo interesantno. Tako evo Talijani vrlo dobro znadu, da ove krajeve nastava slovenski narod.

Nagodba medju Austrijom i Ugarskom sklopljena. Čuje se iz posve pouzdanog izvora, da je pogodba medju Austrijom i Ugarskom jur sklopljena. Ide se jošte samo za riješenje nekojih potankosti. Pogodba je sklopljena na 20 godina, a ne samo na 10, kako je to dosele bivalo.

Salandra je sam sebi naručio svoj pad. Nekoje talijanske i strane novine ističu, da je Salandra već duže vremena radio na tome, da izazove protiv sebe izraz nezadovoljstva talijanske komore. Da bolje potpali, govorio je hotimice o nedostacima i manjkavoj obrani tirolske fronte, čime je konačno i polučio svoj cilj. Nego ako je Salandra i isticao svoje nezadovoljstvo o bijegu talijanske vojske na tirolskoj fronti, reć bi ipak, da se ga je to uistinu bolno dojmilo i dalo mu povoda, da se sam makne, dok ga drugi ne izbace.

Solun — glavni grad Srbije. U Solunu je zabranio general Sarrail obadva nezavisna lista „Tahidromos“ i „Nouveau“ Siecle“. U isto vrijeme javljaju odanle, da je ententa Srbima otvoreno obećala, da će Solun učiniti glavnim gradom kraljevine Srbije i da će već sada tamo uvesti srpske oblasti.

Koliko će trajati rat. U „Daily Newsu“ saopćuje Gardiner: Kako iz dobroga vrela doznajem, izjavio je lord Kitchener nekoliko dana prije svoje smrti, da sada drugačije sudi o trajanju rata, nego li prije. Prvobitno je mislio, da će rat trajati tri godine, ali sada drži, da je to pretjerano.

Radnički generalni štrajk u Norveškoj. U Norveškoj štrajkuje do 80.000 radnika, a dok istekne otkazno vrijeme od 14 dana, mogao bi taj broj poskočiti i na 120.000 štrajkaša. Sve su lučke radnje posvema obustavljene. Podje li štrajkašima za rukom da povuku u svoje kolo sve pomorce, ložače i mašiniste, mogao bi ovaj generalni štrajk dobiti posvema internacijonalno značenje.

Poginuo talijanski general. Pred frontom je pao bersaglierski general Marcel Prestinari.

Posl. br. U 72.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Katice Dujanić i drug radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženika, koji se nalaze na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

1.) Katicu Dujanić ženu Benjamina, a kćer Vinka Sandalja i Marije Načinović iz Lupoglave, tamo boraveću, a pripadnu u Roču, 26 godina staru, kat. vjere, udatu (sa 1 mldb. djetetom), trgovkinju mlijekom, bez imetka, pismenu, jur kažnjenu radi prekršaja o hrani;

2) Petra Rabak pok. Mata i pok. Dinke rodj. Krulčić iz Ročkog polja, tabo boravećeg, a pripadna u Roču, 56 godina starog, kat. vjere, oženjena (sa 6 djece od 18—31 godinu), malo posjednika, trgovca mlijekom, jur kažnjena radi prekršaja o hrani;

3.) Ivana Štrpin pok. Ivana i pok. Marije Matković iz Draguća, tamo boravećeg, a pripadna u Buzetu, 52 godine starog, kat. vjere, oženjena (sa 8 djece od 11—26 godina), pismena, maloposjednika, trgovca mlijekom, jur kažnjena radi prekršaja o hrani

krivim:

a.)

opt. ad 1) i 2, što su dne 6. prošloga mjeseca travnja otposlali u svrhu prodaje iz Lupoglave u Pulu mlijeka, koje je bilo ne samo blatno nego i navodnjeno, te tako vlastitom nemarnošću postavili u promet kao hranive predmete stvari, čiji je užitak mogao naškoditi ljudskome zdravlju, kao što i u svrhu da zavaravaju u prometu i trgovini, dakle prekršaja predvidjenih u §§ 12 i 14-1 Z. 16-1-1896. L. D. Z. ex 1897. br. 89.

b.)

opt. ad 3).

šta je zgodom ad a) zanemario pretražiti mlijeko koje je bio poslao u svrhu prodaje iz Draguća u Pulu, te tako zavaravao u prometu i trgovini, dakle prekršaja § 12 Z. 16-1-1896. L. D. Z. ex 1897 br. 89., te bivaju zato na osnovu § 12 obzirom na § 14 netom spomenutog zakona (za opt. ad 2) uporabom § 260 b. k. z.

osudjeni

optuženici ad 1) i 2) na 100 (sto K) globe pretvorive za slučaj neutjerivosti u 10 (deset) dana zatvora, opt. a 3) na 80 (osamdeset) K globe pretvorive za slučaj neutjerivosti u 8 (osam) dana zatvora te na uzajmični platež postupačnih troškova i troškova publikacije, te eventualnih troškova ovršne kazne.

Svaki za sebe:

Osim toga, odredjuje se na osnovu § 21. al. 1 javno proglašenje nazočne presude u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 4. svibnja 1916.

Vivoda v. r. **Dr. Volarić** v. r.

53

Rat i medjunarodno pravo.

Nekoliko pozitivnih odredbi medjunarodnog vojnog prava nalazimo već u davnini, no ono se je razvilo tek u godinama poslije Kristova rodjenja, dakako tek u grubim potezima. U obliku pravnih i obvezatnih pogodbi potječe medjutim medjunarodno vojno pravo tek iz najnovijeg doba. Takovih je medjunarodnih dogovora bilo u Parizu (pariška deklaracija o pomorskom vojnom pravu, 16. travnja 1856.), u Ženevi (ženevska konvencija o postupanju s bolesnicima i ranjenicima u ratu, 22. kolovoza 1864.), u Petrogradu (petrogradski dogovor o raspršivim tvarima, 11. prosinca 1868.), u Bruselju (pokus općenite kodifikacije vojnog prava godine 1874.). Uz ženevsku konvenciju, koja u svom bivstvu još i danas vrijedi, bile su za moderno vojno pravo odlučne u prvom redu mirovne konferencije u Haagu, koje su se obdržavale uslijed inicijative ruskoga cara Nikole II., i to prva od 18. svibnja do 29. lipnja 1899. Na ovoj je bilo zastupano 26 država pod predsjedanjem ruskog državnog savjetnika Martensa. Druga je trajala od 15. lipnja do 18. listopada 1907., kod koje je sudjelovalo 44 država pod predsjedanjem ruskog poslanika Nelidova. Austrijski službeni izvještaj zove tu drugu mirovnu konferenciju „svjetovnim parlamentom“. Konačno se je vršila godine 1909. u Londonu još posebna konferenca o pomorskom pravu, no ova je bila više manje priprava za buduću treću mirovnu konferencu u Haagu.

Car je Nikola II. gojio misli o svjetovnom miru, kad je pozivao narode na hašku konferenciju, nu čudnovata je tragika nanijela, te se je Rusija sama prva zaplela u jednu od najkrvavijih borba, naime u onu sa Japanom iza prve, a sad evo u grozan ovaj svjetski rat iza druge mirovne konferencije. Uza sve to su zaključci haških konferencija vijesnik nove dobe u kulturnom razvoju čovječanstva.

Osobito se tri načela prirodnoga prava, koja nijesu bila uvijek posvema jasna, ni od svih priznata, izrazuju i odredjuju u modernom medjunarodnom pravu. Prvo načelo: rat je neko pravno bojno stanje medju državama. Drugo načelo: rat je samo rat izmedju država, a ne izmedju državljana. Treće načelo: rat smije samo ono, za čim ide njegov cilj. A sav smjer u razvoju odredjuje ideja čovekoljubivosti, to jest, sveopća težnja, da se rat što moguće više ublaži („humanizam“, kako kažu moderni). Naravski da se taj razvoj vrši samo u neprestanom boju s militarističkim težnjama država. No ipak se taj razvoj vrši i obje su haške konference stvorile već čitav medjunarodni zakonik, barem za rat na kopnu, a i više odlomaka zakona za pomorski rat. Pošto je druga haška konferencija preuzela i upotpunila zaključke prve konferencije, ogledat ćemo, kako se uvažuju spomenuta načela u zaključcima druge haške konferencije.

Ako je rat neki pravni oblik boja, tad treba pravno da se odredi početak neprijateljstva, omedjašiti bojno poprište, urediti odnošaje prema ostalim nezaraćenim državama. Ako je rat samo rat medju državama, tad treba nastojati oko toga, da rat, što više je moguće, štedi privatnike i privatni imetak. I ako smije rat samo ono, što izizkuje njegov cilj, tad smije biti dozvoljeno u ratu samo ono, što doista nalaže vojna nužda. Prema ideji čovječnosti treba dakle da se izluči iz rata sve, što nepotrebitim načinom povećava muke i patnje: zlo postupanje sa neprijateljskim bolesnicima, ranjenicima i zarobljenicima; uporaba oružja, koje bez potrebe zadaje bol; sredstva, koja čine štetu, bez razlike prijatelj ili neprijatelj, vojniku ili privatniku (primjerice otrovanje bunara). Haška konferancija ima doista glede svih tih točaka posebne odredbe.

Na prvoj su haškoj konferenci ostavili bili još neriješeno pitanje, da li mora rat da se navijesti, ili može odmah da se započne. Doskora iza toga izrabio je Japan to neriješeno pitanje i u noći od 8. na 9. veljače 1904. bez ratnog navještaja napao rusko brodovlje u Port Arturu i na taj način započeo rat. Druga je haška konferencija odredila, da se mora upozoriti na početak neprijateljstva bilo utemeljenim ratnim navještajem bilo barem u obliku ultimatuma uz uvjetni ratni navještaj.

Druga je konferenca ograničila i ratno poprište. U ozemlje se neutralnih država ne smije dirati. Preko tog ozemlja ne smiju da prolaze čete zaraćenih država. Neutralne države toga uopće i ne smiju da dozvole. Sve ako neutralna država takav pokušaj i silom suzbije, ne može se to smatrati kao neprijateljski čin i kao casus belli.

No neutralna država smije dozvoliti provoz municije.

Već prva je haška konferencija imala posebne odredbe glede bojevanja (na kopnu); te je odredbe druga konferencija upotpunila.

Rat ne daje prava, da se upotrebljuju kakovagod sredstva. Ponajpače je zabranjeno: a) rabiti otrov ili otrovano oružje; b) zavratno ubijati; c) ubijati neprijatelja, koji nema više oružja ili ga odbaci te se predaje na milost i nemilost; d) naviještati, da ne će biti nikakova pardona; e) rabiti oružje, koje prouzrokuje nepotrebite bolove; f) zlorabiti zastave, uniforme ili crveni križ. Ratne su varke dozvoljene. Uhodarstvo je kažnjivo, no za uhodu ne smije da se drži vojnik, koji u vojničkoj odori izvidja po neprijateljskom zemljištu.

Godine se je 1868. dogovorilo u Petrogradu 17 država, da ne će rabiti oružja, koje prouzrokuje nepotrebite bolove. No tad još nije bilo svih modernih iznašašća. Kad je prva haška konferencija još posebice zabranila takozvana „dum-dum“ taneta, koja se u tijelu raspršuju i prouzrokuju velike rane, nijesu htjele Engleska i Savezne države sjeverne Amerike te zabrane potpisati. No ipak je Engleska godine 1907. na to pristala. Na drugoj je haškoj konferenciji ta zabrana općenito primljena. Prva je haška konferencija takodjer zabranila bacati strjelivo iz zrakoplova, no samo za pet godina. Druga se haška konferencija nije mogla glede toga pitanja složiti. Izrekla je napokon, da nije dozvoljeno bacati rasprsljivih tvari iz zrakoplova i aeroplana, no ta zabrana vrijedi samo za doba do konca treće mirovne konferencije; no kraj toga se je pridružilo tomu zaključku samo 13 država (medju njima nema ni Austro-Ugarske ni Njemačke, no za to je Engleska). No Rusija je upozorila i one države, koje se nijesu pridružile, da ih veže članak 25. IV. konv., koji općenito veli, da nikakovim sredstvima nije dozvoljeno bombardovati neutvrdjena mjesta, dakle ni sa bombama iz zraka.

(Nastavit će se).

Godina II. — Broj 340.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 18. lipnja 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Rusi će preći preko Rumunjske?

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 17. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na Prutu nema osobitih dogodjaja. Sjeverno od Njezviske izjalovio se je pokušaj Rusa da predju preko Dnjestra. Neprijateljske se navale protiv položaja na zapadu od Vislovčika ponavljaju nesmanjenom žestinom. U Voliniji biju se opet ljuti bojevi na Lipi, u području Lokača i u odsjeku Stohoda i Stira.

Talijansko bojište.

Na sočkoj je fronti opet nastupila sinoć vrlo živa neprijateljska topovska vatra. Izmedju mora i Monte sei busi smo suzbili talijanski napadaj od brodogradilišta Adria protiv naših položaja kod Bagni. Na obroncima je istočno od Trziča došlo do bojeva s bacalima mina i do bojeva s ručnim granatama. Na sjevernom se je odsjeku sočke fronte izjalovio neprijateljski napadaj protiv Mrzlog Vrha. Isto su tako bezuspješna ostala ustrajna talijanska naprezanja protiv naših položaja na Dolomitima. Jučer su se tamo izjalovili napadaji kod Rufredda i pred Croda dell' Ancona. Istu su sreću imale jake neprijateljske provale iz prostora oko Primolana protiv naših položaja kod pograničnog kuta i protiv Monte Meletta. I na našoj fronti jugozapadno od Asiaga bio je suzbijen napadaj znatnih talijanskih sila. U tom je kraju palo u naše ruke 13 talijanskih časnika, 354 momka i 5 strojnih pušaka.

Jugoistočno bojište.

Ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U području Moze znatna topovska djelatnost, koja je bila u prvih satovima jutra dijelomično vrlo žestoka. U Vogezima sjeveroistočno Cellesa zadali su Nijemci neprijatelju lagumanjem znatne gubitke, te su suzbili na zapadu od Sennheima malenu francusku četu, koja je bila prolazno unišla u tamošnje jarke.

Istočno bojište.

Kod vojne Linsingenove skupine bojevi u srezovima Stohod i Stir. Dijelovi se Bothmerove vojske opet bore na sjeveru od Prževloke.

Balkansko bojište.

Uspješni napadaji njemačkih letjelaca protiv neprijateljskih namještaja. Inače ništa osobita.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 17. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Na lijevom smo krilu suzbili 16. o. mj. protunavalom napadaj neprijateljskog bataljuna protiv našeg pomaknutog položaja.

Dva su naša ljetala protjerala dvije neprijateljske torpednjače, koje su kušale da se približe Seddil-Bahru. Neprijatelj, koji se je nalazio od nekoliko vremena na Koestenu, bio je u posljednjim danama prisiljen da otok isprazni, pošto nije mogao više da odoli uspješnoj vatri našeg topništva.

BRZOJAVI.

Rat.

Bojevi pred Črnovicama.

Beč, 16. Iz Černovica javljaju: Odužeće naše fronte izmedju Dnjestra i Pruta imalo je dne 10. t. mj. za posljedicu i prijelazno izpražnjenje naših položaja sjeverozapadno od Črnovica. To je izpražnjenje bilo bez boja sa strane Rusa. Tek je mjestimice došlo do borbe. Pruta mještenjem naših položaja u dolinu rijeke Pruta u najvećoj blizini Črnovica. Grad je odmah počeo da strada radi žestoke borbe. Na uskrsnu je nedjelju upozorilo redarstvo pučanstvo na skorašnju topovsku vatru. Ta je obavijest imala za posljedicu, te je nastao sveopći bijeg iz grada. Doskora iza toga otvorili su Rusi s one strane rijeke Pruta topovsku vatru proti gradu, osobito proti kolodvorskim zgradama.

Na uskrsni je ponedjeljak stajao grad ponovno pod žestokim topovskom vatrom. Kolodvorska bje zgrada oštećena, i južnom su dijelu grada bile tri osobe od šrapnela ranjene, jedno je skladište drva bilo upaljeno.

U noći na utorak htjeli su Rusi grad presenetiti, te su ga napali sa sjeveroistoka tik uz rumunjsku granicu. Oni su kod toga, da obadju našu obranu, prekoračili na rumunjsko zemljište, no ondje su naišli na oboružan otpor rumunjske pogranične straže, s kojom su se upustili u borbu, te su kod toga ranjena 23 Rumunja. Medjutim su naše čete upravile bile razornu vatru proti neprijatelju, odbili njegove napadaje i zadale mu najtežih gubitaka.

U utorak prije podne pokušali su Rusi opet navalu proti jednoj od naših mostovnih glavica, no bili su već unaprijed odbijeni našom topovskom vatrom. Iza kratke je borbene stanke uslijedila prava bubanjska vatra proti našoj mostovnoj glavici Zuczka, no i ova je bila uzaludna, jer je topništvo odgovaralo istom žestinom; branitelji su poduzeli protunapadaj i Rusi su bili uza svu njihovu navalu u 16 redova odbijeni, kod česa je došlo do užasne rukoborbe, te su njihove pričuve bile iz doline rijeke Pruta potisnute daleko preko Sadagore.

Grad su Črnovice uslijed opstreljavanja nešto trpjele, no oni, koji su ondje ostali, čvrstog su uvjerenja, e je postignut vršak bojeva i da je kriza srećno prebrodjena.

Rusi će preći preko Rumunjske?

Amsterdam, 16. U Londonu se računa ozbiljno s time, da će Rusi preći preko dijela Rumunjske, da dodju na drugu stranu Dunava i da tako prekinu svezu sa Turskom.

Ruska je ofenziva morala prijevremeno započeti.

Rotterdam, 17. Pukovnik Repington piše u londonskom listu „Times“: Ruska je ofenziva imala prije da započme nego li je bila nakanjena, da su se Talijani i Francuzi izjavili bili, e ne mogu da svladavaju na njih počinjeni pritisak. Sad se radi o tom, da li će ententa svoje prijašnje mane izbjegavati te da li će u praksi provesti dosad nedostatnu slogu vojnih akcija.

Bojevi pred Solunom.

Amsterdam, 17. (D. u.). Listovi pišu, da je „Times“ donio iz Soluna vijest: Neprijatelj je upravio žestoku vatru protiv položaja alijiraca. Na jednom je mjestu palo tekom dana 200 granata.

Bojevi u kolonijama.

London, 16. (Reuter). Ratni ured saopćuje, da je po jednom izvještaju generala Smutsa sjeverna kolona stigla u Makuyuni i da je Wilhelmstal sad u engleskom posjedu. Tanga je, kako se javlja, prosta od neprijatelja.

Austro-Ugarska.

Ugarski sabor.

Budimpešta, 16. U današnjoj je sjednici prihvatio sabor u trećem čitanju indemnitetni prijedlog, koji se tiče nagodbe sa Hrvatskom.

Na to je zastup. Ludvig Beck (neovisna stranka) utemeljio svoj prijedlog u radikalnoj reformi politike zemljištnog posjeda te je izjavio: Zemljišna bi reforma morala u glavnome polaziti sa dviju stanovišta, da naime povisi proizvodnju i da ugarskom seljaku pribavi zemljište. Govornik moli, da se njegov predlog postavi na dnevni red kod meritornog raspravljanja.

Ministar-predsjednik grof Tisza je izjavio, da vlada polaže na sva ova pitanja najveću važnost, te da se stoga trajno s njima bavi. Sadašnji ali trenutak nije prikladan, da se ovakovo pitanje smatra nužnim. (Živahno odobravanje na desnici.)

Na to je sabor zaključio, da se predlog zast. Becka ne stavi na dnevni red u svrhu meritornog raspravljanja.

Na predsjednikov predlog bilo je na to zaključeno, da se buduća sjednica vrši 4. srpnja. Medjutim vršit će se formalna sjednica u svrhu ustanovljenja dnevnog reda buduće sjednice.

Balkan.

Grčka vojska u Solunu nije demobilizirana.

Amsterdam, 17. (D. u.). „Times“ javlja: Grčka vojska u Solunu nije još primila iz Atene naloga, da demobilizira.

Ententa.

Francusko novinstvo o ruskoj ofenzivi.

Basel, 16. U francuskom novinstvu, koje je podvrgnuto pretjeravalo ruske uspjehe više još nego li sama službena ruska izvješća, opaža se već sada znatno osvješćenje i trijeznije prosudjivanje. Vojnički dopisnici listova postali su dapače tako oprezni, da ne vjeruju niti da su Rusi uhvatili toliko silnih tisuća austro-ugarskih zarobljenika i broja zaplijenjenih topova. Postoji vrhu toga i bojazan, da će Rusi prebrzo rastrošiti zalihe municije, što su ih tolikom mukom dopremili iz saveznićkih zemalja.

„Temps“ priznaje otvoreno, da proizvodnja municije nije na ententinoj strani ni malo dostatna, da se smije kušati općom navalom na središnje vlasti već tekom ove godine.

Neki general piše u radikalnom listu „Bounet rouge“, da Pariz i Francuska ide u susret prepogibeljnom razočaranju, bude li se podala pretjeranom nadanju od ruskih časomičnih uspjeha. To bi joj se moglo kruto osvetiti i dovesti pučanstvo i vojsku do druge skrajnosti, do nesnosljivosti i ratne izmorenosti.

„Oduševljenje, koje je u čitavoj Francuskoj nastalo uslijed prvih ruskih pobjeda, kaže general, prekoračuje svaku mjeru i granicu. Uspjesi su naših saveznika doista veliki, jer su onesposobili njemačko prodiranje kod Verduna i austrijsko u južnom Tirolu. Ali strateška njihova vrijednost nije još takva, da se smije već govoriti o konačnoj pobjedi, kao što je to najavio u svojem kazalištu ravnatelj Guitery. Ništa nema neugodnijega i ubitačnijega od razočaranja. Ruska se ofenziva mora još da razvije, a javnost mora izvoliti, da se ju umoli neka ustrpljivo i mirno čeka.“

Englesko novinstvo o ruskoj ofenzivi.

Amsterdam, 16. U posljednjim je danima pisalo englesko novinstvo s oduševljenjem o ruskoj ofenzivi, te je nagovještalo već o preokretu ratne sreće, a to već danas „Times“ piše umjerenije. List ističe, kako nikada prije nijesu još alijirci skupno nastupili kaošto dosada, ali kaže, da od toga ne smije se bogzna što očekivati, niti podavati se neosnovanim nadama. List savjetuje, da nije vjerovati svim glasinama i misliti, da je rusko konjaništvo već pred Lavovom. Baš protivno: brzo napredovanje nailazi na mnogo strateških poteškoća. A može i Hindenburg od časa do časa preći u ofenzivu, što bi dovelo do krvavih bojeva. Odluka ima se još dugo očekivati.

„Daily Mail“ vidi u bojevima na ruskoj, ypernskoj i verdunskoj fronti dokaz, da je pobjeda ovisna od pitanja municije. A municije se sada ispaljuje u tolikoj silnoj množini, da se nije toga moglo predvidjati niti pred par mjeseci. Nijemci mogu da uzdržavaju noviju i moćniju vatru, nego li što su Englezi po dosadašnjem ratnom iskustvu mogli da sude. To znači, da Engleska još mnogo zaostaje za Njemačkom u proizvadjanju municije, te da će se morati još dugo mučiti, dok ju bude mogla u tome dostignuti.

Izvješće engleskog admiraliteta o potonuću „Hamsphira“ i lord Kičenera.

London, 16. (D. u.) Admiralitet javlja o potonuću broda „Hamsphira“ slijedeće po pričanju dvanaestorice spašenih: O 6 sati je i po udario brod o minu, te je počeo odmah tonuti. Zapovijednik je pozvao sve momke na svoje mjesto, da se ostavi brod. Kušalo se je spustiti čamce za spasavanje. Jedan se je za drugim raskidao na dvoje, a momci su padali u more. Dočim su si ljudi tražili mjesta pojavio se je Kičener u pratnji mornaričnog časnika, koji je vikao: „Mjesta za Kičenera!“ Išli su nasrijed palube, te je zapovijednik ponudio Kičeneru da se ukrca u njegov čamac, koji je bio baš tada u more spušten.

Nijedan nije od spašenih mogao, da kaže je li je Kičener dospio do čamca, ili nije, niti što da se je od čamca dogodilo.

Na koncu se izvješća izriče žalost mornarice radi Kičenerovog potopljenja.

Novi ruski zajam u Americi.

London, 16. List „Daily Telegraph“ javlja iz Newyorka: Sklopljen je novi ruski zajam u iznosu od 10 milijuna funti šterlinga.

Tajna sjednica francuske komore.

Paris, 17. (D. u.) Tajna je sjednica francuske komore bila odgodjena od jučer na danas.

Pariška gospodarstvena konferencija i neutralci.

Bern, 15. Pariški dopisnik genevskog „Journala“ potvrdjuje, da će se gospodarstvena konferencija alijiraca u Parizu baviti ponajviše pitanjem, ne bi li sistem engleske zaštitne carine, koga se želi uvesti protiv središnjih vlasti, mogao biti štetan i za alijirce. „Hoće li se, pita se dopisnik, engleski nacijonalizam, probudjen zaštitnom carinom i militarizmom, sigurno zaustaviti na granicama država alijiraca? Posve je razumljivo, da se ove već sada uznemiruju radi pitanja, koje bi za nekoje moglo postati životnim pitanjem. Čini nam se, da znademo, nastavlja dopisnik, da će se i Švica pozvati na tu konferencije za neutralce, da je Švica i neutralne države uopće, dobila najpomirljivija zasiguranja. Alijirci ne misle dirati u prava naroda, ali dobra volja ne dostaje uvijek. Uznemirenje radi tog gospodarstvenog porotnog suda bilo bi suvišno, ali preporučljiva je budnost i pozornost“.

Pad Suhomlinova.

Berlin, 15. „Vossische Zeitung“ doznaju iz Petrograda: Sudbina htjede, da Suhomlinov sjedi sada u istoj sobi Petropavlovske tvrdjave, u kojoj je svojedobno sjedio toliko slavljeni branitelj Port-Arthura, Stössel. Kao ovaj, tako je i ugladjeni Suhomlinov optužen radi veleizdaje. I u Petrogradu i u Port Arthuru nalazio se je cijeli niz uplivnih i neuplivnih ljudi, koji su znali za zla djela tih izdajnika domovine. Iz Port Arthura poslali su visoki časnici i činovnici svoja opažanja do najviših državnih mjesta, ali uzalud. A u Petrogradu bijaše poznato svakom bogatom trgovcu, da se je od Suhomlinove gospodje moglo isposlovati svjedodžba o nesposobnosti za vojničku službu, kad bi se k njoj došlo sa zlatom natovarenim magarcem.

Bivši vojni ministar bio je uvijek na slabom gledu. O njegovim se je moralnim svojstvima govorilo, da nijesu ništa bolja od duševnih. On bijaše u velike častohlepan. Kokovcev, koji je Suhomlinova u svemu nadmašivao, pokazivao je napram njemu sav svoj prezir. To je išlo tako daleko, da nije htio da se izvan ministarskog vijeća s njim uopće sastane.

Suhomlinovi, Ruhlovi, Pawlovi, Stösseli nijesu u ruskom životu rijetke pojave; ima ih na tucete. Rusko ih društvo vrlo lako snaša sve dotle, dok ih izvanredna kakva glupost pred očima cijeloga svijeta sasma ne obori. Tamo se drže špartanske poslovice, da čovjek može krasti ako ga nitko ne vidi. U ruskom visokom društvu se svaki boji baciti na krivca prvi kamen. U zapadnoj se Europi kamenuje onoga, koji radi protiv zakona i ćudorednosti a u Rusiji onoga, koji je neoprezan i nespretan.

Rusko novinstvo marljivo traži uzroke, koji su Suhomlinova naveli na to, da si je podmićivanjem okaljao ruke. Osim drugih mnijenja moglo se je čitati i to, da je on svoje dobave navlaš predao u ruke takovim ljudima, koji su za to skrbili, da narudžbe ne budu u pravo vrijeme riješene za to, da Nikolaj Nikolajević nebi uspio u svojim ratnim poduzećima. Zašto? Za to, da bi Suhomlinov stupio na njegovo mjesto. Takva vješta spletka se zbilja ne može očekivati od Suhomlinove duševne ograničenosti. On, raskošnik, kojega su se u najfinijim petrogradskim restaurantima baš tako bojali kao i velikog kneza Borisa i Ćirila, jer je stare svoje dugove plaćao novim dugovima, nije kod preprodavanja sigurno mislio na Nikolajevićeve topove, već na svoj žep. Kao što hiljade i hiljade Petrogradjana, koji se u zimi nasladjuju na Naré, a ljeti u Nizzi, tako je i Suhomlinov mislio u prvom redu na to, kako bi se riješio svojih duga i svršio svoj život kao bogataš. To je vjerojatno i naravno.

Japan.

Japanske vojne dobave.

Kopenhagen, 15. Prema japanskim vijestima preuzela je japanska vlada za god. 1916. narudžbu vojnog materijala u ukupnoj vrijednosti od 110 milijuna jena. Od toga će vojna uprava nabaviti za 86 milijuna a mornarica za 10 milijuna materijala. Ostatak od 15·5 milijuna jena predstavlja vrijednost triju ratnih ladja, koje je Japan u rusko-japanskom ratu Rusiji uzeo, a sada Rusiji prodao. Nema tačnih podataka o narudžbama, koje su bile upravljene na japanske privatne industrije, ali se cijeni ukupna vrijednost privatnih narudžba, koje imade da se riješe još ove godine, na 130 milijuna jena t. j. 30 postotaka više nego prošle godine. Svega ukupno dobaviti će dakle u toj godini Japan svojim saveznicima vojnog materijala u vrijednosti od okruglo 240 milijuna jena.

Amerika.

Program američkih demokrata.

St. Louis, 17. (D. u.). Reuter. Izborni program demokratičkog konventa prosudjuje, da je za nacijonalno jedinstvo štetna svaka organizacija, koja hoće da strahovanjem vlade, političkim strankama ili narodnim zastupstvom pospješi kakvegod tudjinačke interese. Program nastupa za to, da bude povećana vojska i mornarica, kao što za to, da se Unija združi s drugim državama na zaštitu naroda i njihovih gradjana. Napokon zalaže se program ponovno za Monroevu nauku: „Amerika Amerićanom“.

Dogodjaji na moru.

Nes (Holandija) 17. (D. u.) Ovdje je bio izbačen iz mora pojas za spasavanje s natpisom „Sunderland“.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

London, 17. (D. u.) Ratni ured javlja: Položaj se u Macedoniji nije promijenio. Na Tigrisu je potopilo englesko topništvo tri ladje.

Francuska.

Paris, 16. Službeni izvještaj od 15. lipnja u noći:

Na lijevoj su obali rijeke Moze osvojile naše čete iza topničke pretpriprave u burnim navalama njemački jedan strijeljački jarak na južnim obroncima brda Mort' Homme. 130 zarobljenika, medju njima 3 časnika, ostadoše u našim rukama. U okolišu od Chatancourta i na uzvisini 304 žestoka topnička djelatnost. Na desnoj je obali rijeke Moze opstrijeljavao nepri-

jatelj velikom žestinom odsječke od Thiaumonta i Sanville. Na ostaloj fronti ovdje ondje topovska vatra.

Domaće Vijesti.

Imenovanje. Mons. Ivan Korsič, superior kod c. i kr. mornarice bivše od porečkog biskupa imenovan konsistorijalnim savjetnikom „ad honorem“.

Glazba. Danas u 6 sati poslije podne svirat će mornarička glazba pred štopskom palačom slijedeće komade: 1. L. Schlögel: Madjarska koračnica; 2. I. Schneider: Alpske ruže, valčik; 3. C. W. Drescher: Bečke pjesme, potpourri; 4. F. Jaksch: Pjesme šaljivke, polka; 5. J. Král: Madjarske narodne pjesme; 6. F. Schmidt: Filipović, koračnica.

Potporno družtvo u vrijeme rata u Puli. Daje se do znanja, da će se bezplatno dijeliti mlijeko za djecu do uključivo navršene prve godine.

Prijave primaju se od 9 do 10 sata prije podne u općinskom uredu za zaštitu nejačadi, Foro br. 1, prizemno, desno.

Poštanske vijesti. Promet je privatnim paketima obustavljen za urede vojne pošte br. 17, 23, 29, 94, 105, 116,-II, 116-III, 164, 166, 171, 197, 182, 208, 209, 213. 214, 350.

Promet je pošt. paketima dozvoljen pod postojećim uvjetima za vojne pošte 140, 168, 187, 345, 513; nasuprot obustavljen je za urede vojne pošte 13, 15, 22, 22-II, 22-III. 24, 36, 50, 54, 56, 62, 74, 80, 86, 89, 100, 101, 102, 111, 118, 141, 144, 145, 156, 163, 172, 172, 174, 202, 204, 225, 227, 231, 253, 355, 503, 505.

Promet sa privatnim paketima dozvoljen je pod sadašnjim uvjetima također za urede vojne pošte 166, 267, 300, 338, 344, 349; nasuprot obustavljen je za urede vojne pošte 12, 19, 19-II, 25, 30, 31, 52, 57, 128, 130, 137, 142, 160, 251, 254, 313, 501, 506.

Iz Banovine.

Odlikovanja u Jelačićevoj pukovniji. Naredbeni listovi za c. i kr. vojsku, br. 107. i 108., saopćuju, da je u Jelačićevoj pukovniji odlikovano uz više časnika i 305 podčasnika i momaka. Odlikovanja sastoje u 8 srebrnih kolajna I. razreda, 94 srebrne kolajne II. razreda i 203 brončane kolajne. Odlikovanja su podijeljena za hrabrost.

Zabrana raširivanja tiskanica. „Narodne Novine“ od 13. tek. mjes. priopćuju naredbu bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 9. lipnja, br. 3961., kojom zabranjuje raširivanje vojničkih tiskanica „Otvorena zapovijed“ (Offener Befehl). Svi posjednici takovih tiskanica, namijenjenih javnom prometu, imadu iste u roku od 8 dana uz potvrdu predati prvomolbenoj političkoj (redarstvenoj) oblasti.

Zabrana posjeda i prometa simpatetičnih tinta. Kako smo jur u našem listu javili, bilo je banskom naredbom od 19. svibnja 1916., broj 33-78-res., zabranjeno raspačavanje tiskovnih proizvoda, spisa i slika, koje sadržavaju opis tajnih tinta itd. — Naredbom bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 10. lipnja 1916., broj 3512-res., zabranjuje se sada i posjed te promet sa simpatetičnim tintama.

Završetak školske godine na pučkim i stručnim školama. Uslijed naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 9. lipnja 1916., ima se škol. god. 1915.-16. završiti u svim javnim nižim i višim pučkim školama te u ženskim stručnim školama 31. lipnja 1916.

Za djake nautika Rijeke i Bakra. Kako je poznato, morali su dosele svi nesvršeni nautičari ili svršeni nautičari bez praktične plovidbe služiti kod kopnene vojske, dočim su mogli služiti kao jednogodišnji dobrovoljci kod ratne mornarice samo oni, koji su apsolvirali nautičke akademije na Rijeci i u Bakru i koji su imali 12 mjeseci praktične plovidbe. Uslijed nove naredbe ug.-hrv. ministra domobranstva smiju sada služiti kao jednogodišnji dobrovoljci kod ratne mornarice i oni nautičari, koji još nijesu mogli odgovoriti navedenim uvjetima.

Iz Dalmacije.

† **Mihovil Zavadlal.** Dne 12. tek. mjes. umro je u Zadru srednjoškolski nadzornik dvorski savjetnik Mihovil Zavadlal.

Parobrod „Lokrum“ — nastradao. Javljaju iz Dubrovnika, da je putničko-trgovački parobrod „Lokrum“, dubrovačke parobrodarske plovidbe, teško nastradao; nu medju osobljem „Lokruma“ nema žrtava. Nadaju se, da će poći za rukom parobrod spasiti.

Iz Slovenije.

Zapljena imetka tršćanskih Talijana. Tršćanski „Osservatore Triestino“ donosi, da postoji na temelju istrage, provedene od vojnih oblasti, sumnja, da su dr. Atilio Tamaro, zatim izdavatelj lista „Il Piccolo“ Teodor Mayer, te gradski asesor i bivši zastupnik na carevinskom vijeću dr. Gjuro Pittacco — počinili zločin protiv državne vojne sile ex § 327. v. k. z. i zločin ex § 58. civ. k. z. Na temelju toga odredilo je pokrajinsko sudište u Trstu, sada u Voloskom, zapljenu njihovog pokretnog i nepokretnog imetka.

*

C. kr. pokrajinsko sudište u Trstu (Voloskom) zaplijenilo je imetak vojnicima Adolfu Klipper-u, Tomi Chuchla i Romanu Grion-u, posjednji iz Koprive u Furlaniji, jer se je dokazalo, da su svojevoljno pobjegli u neprijateljski tabor.

IV. ratni zajam u Trstu. Za IV. austrijski ratni zajam upisano je dosele u Trstu i okolici 80,018.100 K.

Slovenski letci nad Goricom. U potonje vrijeme stali su sa talijanskih aeroplana, koji kruže nad Goricom, bacati letke u slovenskom jeziku. Sadržina letaka nije nam poznata, pa kako ne možemo vjerovati, da su se Talijani najednom odlučili na bratstvo sa goričkim Slovencima, bit će da je to njihov zadnji pozdrav prije bijega ispred Gorice i konačno priznanje, da je Gorica uistinu slovenska. Što bi drugo moglo i biti, dok znadu za veliku ljubav, što je goje napram njima ne samo Slovenci, već uopće austrijski Jugoslaveni.

Trst svojim junacima. Tršćanska općina dala je izraditi lovor-vijenac, koji će visjeti med drugim vijencima kod ulaza u Burgthor u Beču. Vrpce vijenca nose natpis: „Tergeste urbi usque fidelissima civibus qui patriae vitam sacrarunt“ — „Trst, grad uvijek najvjerniji, sugradjanima, koji su žrtvovali život domovini.“

Pokrajinske stvari.

Godine 1863., u početku ustavnog života, izašla je u Trstu tiskom Austrijskog Lloyda knjiga pod naslovom: Istrien — historische, geographische und statistische Darstellung — od neimenovanog auktora, koji ju je posvetio „Oesterreichs hohem Reichsrathe“ (carevinskom vijeću), sa očitom svrhom, kako ističe u predgovoru, da zainteresuje širu javnost i odlučujuće čimbenike u državi na našu tada malo poznatu, a ipak veoma znamenitu pokrajinu Istru.

U ono doba pada donjekle i početak hrvatskog preporoda u Istri; a kako se sada opet nalazimo na pragu povjestnog razdoblja, koje će nastati iza rata, neće biti s gorega, da ovdje iznesemo etnografske podatke iz rečene knjige u točnom prevodu iz njemačkog jezika.

Evo što veli uvaženi auktor o narodnosti i jeziku pučanstva u Istri: Istra je slavenska zemlja, zato je i jezik većine stanovnika slavenski, ali sa raznim narječjima. Uzimlje se, da samo oko tri desetine pučanstva govori talijanski i to većinom samo u gradovima na morskoj obali.

U pojedinim kotarima (sudbenim) razmjer pučanstva stoji kako slijedi:

Kopar. Pučanstvo: 28.135 duša. Po narodnosti ilvije trećine su Slaveni slovenskog jezika i porijetla, jedna trećina Talijani. Ovi zadnji su ograničeni na gradove Kopar i Milje. Ipak jedan dio slovenskog pučanstva razumije talijanski.

Piran. Pučanstvo: 14.873 duša. Od ovih je 12.930 Talijana ili potalijančenih Slavena, koje nastavaju glavno mjesto Piran sa 9033 i trgovište Ižulu sa 3897 duša. Ostali dio kotara napučen je od Slavena, sjeverno od rijeke Dragonje slovenskog, a južno ilirskog (hrvatskog) narječja.

Buje. Pučanstvo: 14.297 duša, od kojih jedna trećina pripada talijanskoj, a dvije trećine slavensko-ilirskoj narodnosti. Prvi su nastanjeni u gradovima Umagu, Brtonigla, Bujama i Novigradu.

Poreč. 8400 duša. Stanovnici Poreča i Vrsara, prvog sa 3000, drugog sa 780, jesu većim dijelom talijanske narodnosti, a u svim ostalim mjestima slavenske i to vlaške („morlachischer“) narodnosti.

Rovinj. 14.514 duša. Ovo su Talijani, u Rovinju sa preko 11.000, koji govore posebno narječje. Inače je kotar napučen od Hrvata.

Vodnjan. Pučanstvo: 13.000 duša, medju njima oko 4500 Talijana, koji stanuju u gradu Vodnjanu, dočim su ostali Slaveni i to vlaškog („morlachischer“) porijetla.

Pula. 6358 duša, od kojih je većina hrvatske (srpske) narodnosti. Samo u gradu Puli, pak u selima Galežani, Fažani i Šišanu stanuju Talijani. Žitelji Peroja jesu crnogorskog porijetla.

Labin. Pučanstvo: preko 12.000 duša i to slavenske narodnosti. Stanovnici Labina i Plomina prihvatili su doduše talijanski jezik i način, ali govore još slavenski.

Volosko. Pučanstvo: 23.217 duša. Cijelokupno pučanstvo ovoga kotara je slavenske narodnosti; narječje, koje se ovdje govori, slično je veoma dalmatinsko-ilirskomu.

Podgrad. Pučanstvo kotara iznaša 16.039 duša, samih Slavena, podijeljenih u dvije obitelji: jugoistočni dio nastavaju Čići (Hrvati), u ostalom su Kranjci, kojima kažu također Brkini.

Buzet. Broj stanovnika: 14.026 duša. Talijani bivaju u gradiću Buzetu, njekoliko obitelji ih imade i u Roču, Draguću, Sovinjaku. Inače je pučanstvo kotara slavenske narodnosti.

Motovun. Imade 14.230 stanovnika, koji su izuzev gradove, gdje stanuju Talijani, sasvim slavenskog porijetla i to dalmatinsko-vlaškog odnosno srpsko-hrvatskog.

Pazin. Skoro cijelo pučanstvo, brojeće 23.570 duša, pripada slavenskoj narodnosti i govori ilirsko-hrvatski jezik. Samo malo obitelji u glavnim mjestima njekojih općina jesu talijanskog porijetla te suse većinom naselile iz Karnije u Italiji. Općine Gradinje, Letaj, Šušnjevica i Grobnik, sa pučanstvom od 960 duša, nastavane su od Vlaha (Rumunja, Ćiribiraca), koji su se tamo naselili te još sada govore, uz slavenski kao općevni jezik, također medju sobom rumunjski, ali uz primjesu tudjih riječi.

Cres. Broj stanovnika iznaša 7540 duša. Žitelji sela i vanjštine jesu isključivo Slaveni, djelomično također oni u jedinom gradu Cresu, koji broji 4829 duša, medju kojima naobraženi stalež hoće da bude talijanske narodnosti, premda su većim dijelom, koštо im već porodična imena kažu, slavenskog porijetla. Približno može se reći, da su četiri petine stanovnika toga grada Talijana i četiri petine Slavena te malo njemačkih činovnika.

Krk. Pučanstvo broji preko 15.200 duša. Sve je skoro isključivo slavenske narodnosti.

Lošinj. Lošinj je razmjerno jako napučen. Broj stanovnika iznaša 11.545. Oni su većim dijelom Slaveni i njihovi kućni običaji, njihove uredbe i navike jesu po bivstvu sasma slavenske. Obzirom na jezik, osobito u gradovima, jesu poligloti, jer osim slavenskog razume i govore također talijanski. U svojoj obitelji govore većinom slavenski (hrvatski) medju sobom.

* * *

Nisu li ovi podatci interesantni? Ne opravdavaju li ono što smo zadnjič naveli glede razdiobe općina? Jer treba znati, da razmjer i danas ostaje isti, akoprem se kod popisa pučanstva iz god. 1880, 1890, 1900 i 1910 može viditi neprirodnih skokova u porastu ili padanju jedne ili druge narodnosti, osobito u zapadnim kotarima, gdje su talijanski općinski organi stvarali preko noći Talijane . . . . . . na papiru.

Gospodarstvo.

Prebrzo tjeranje salate i špinata u sjeme zapriječimo, ako dotičnu gredu granjem ili daskama zasjenimo. Dovoljno je ako podignemo na južnoj strani od dasaka ili granja stjenu, koja mora biti tako visoka, da baci stenu, preko cijele gredice. I češće zalijevanje vodom priječi tjeranje u sjeme.

Puže u vrtu i na polju uništimo, ako po dotičnom zemljištu potrusimo opetovano živo vapno ili cement. I bijeli prah (superfosfat), koji ujedno i gnoji, uništuje puževe.

Mlezivo mlijeko t. j. žuto mlijeko, koje se nalazi u vimenu odmah iza kako se je krava otelila, prvi je lijek za tele. Zato ne rade pametno oni, koji ovo mlijeko oduzimlju teletu, jer ovo mlezivo mlijeko imade tu svrhu, da očisti teletu crijeva od smolave pogani, s kojom je napunjeno.

Korist od pitomog kestena. U jakoj zemlji, gdje bujad i paprat raste i koja je zaštićena od velikih vjetrova, vrlo dobro uspjeva pitomi kesten, koji nam daje ne samo ukusan plod, već ujedno i dobru stelju i izvrsno drvo za kolje, grede i bačve. Kad pomislimo, da imade kod nas dosta mjesta, koja su zaraštena papraću, od koje nam tek slabe koristi, preporučili bi našim ljudima, da takova mjesta kestenovim nasadima korisnije izrabe.

Napajanje blaga. Napajajmo blago po mogućnosti vazda sa čistom vodom, jer kako nam ne prija smradna voda, ne prija niti blagu. Napajajmo ljeti blago barem tri puta dnevno. Ako hranimo blago u staji, to neka napajanje uslijedi nekoliko časaka iza kako se je blago nahranilo. Na prazan želudac ili iza kako je blago svježu krmu pojelo ne valja napajati. Ovo vrijedi osobito za konje. Ka su ovi jako žedni, n. pr. na putu, možemo ih napojiti, ali ne sa prehladnom vodom. Dobro je, ako prije bacimo u vodu nešta sijena ili što drugo, da ne piju odveć preblepno, jer bi im to moglo naškoditi. („Novine“.)

Dopisi.

Svečana proslava 50-godišnjice viške bitke u Pazinu. U Pazinu postoji Odbor za aprovizaciju državnih, zemaljskih i općinskih namještenika. Inicijativom tog odbora pripravlja se u Pazinu slavlje, kakovog možda nije Pazin doživio. Isti je odbor u svojoj sjednici od 30. svibnja zaključio slaviti pedesetgodišnjicu slavne bitke pod Visom, te je priredio za dan 4. lipnja 1916 opću sjednicu, na koju su bili pozvati pretstavnici svinju mjestnih državnih, vojničkih, zemaljskih, općinskih ureda i škola. Sudbena dvorana je bila dubkom puna, pozdravio je pozvane gosp. prof. Monti kao potpresjednik promotornog odbora te je molio da se izvini otsutnost gosp. presjednika istog Odbora Maksa Černe, I. drž. odvjetnika. Nakon toga, lijepim govorom istakao je isti govornik da je cilj današnje sjednice da se sastavi odbor za proslavu pedesetgodišnjice slavne viške bitke. Ova je svečanost izražaj patriotskog čustva a k tomu imade i humanitarnu svrhu. U centrumu Istre, u Pazin gradu, koji je srce iste, eto se dava odražaja pobjedi naše mornarice pred ondašnjim nadmoćnim neprijateljem i baš sada u času, kad naše slavne čete lovorike pobiraju na zemljištu kletog nam nevjernog neprijatelja, koji bi nam hotio otrgnuti mile žale i biserno more, koje spaja pobratimu Dalmaciju sa krasoticom Istrom. U srcu Istre hoće da se proslavi pedesetgodišnjica Viške bitke, jer od onog dana nastala je za našu slavnu mornaricu nova era, iz Tegetthoffa se porodio nov duh u našoj mornarici, koji klica iz uspomena pobjeda njegovih. Svečanost ova cilja da također pokaže u Istri svim narodnostima bratstvo i ljubav za zajednički stvar, rad i korist, te će pružiti priliku svakomu da dade svoj doprinos u svrhu dobru, austrijskog crvenog križa, kojemu pripada velika i teška zadaća u ovom svjetskom ratu.

Da će se cijela Pazinska okolica složiti i odazvati pristupom k svečanosti, koja će se obdržavati u Pazinu dne 23. srpnja 1916 to je sjegurno, jer Pazinska okolica i grad i u prošlosti znadoše dati oduška rodoljubnosti, ali očekuje se također da će se i ovoga puta složiti i odazvati se i cijela Istra.

Kano što „Vis“ stoji ponosno u sredini Jadrana te iz svojeg „Huma“ daje na posprdno ruga vjerolomnoj Italiji, tako Pazin, srce istarsko, onog dana hoće da Viško slavlje svojim učini, hoće i Dalmaciji da pokaže: da je radost viške pobjede, radost ne samo naše posestrime već i naša kako i cijele Monarhije.

Program svečanosti jest u pripremi, te se već unapred predvidja, da će biti jednostavan u trošku ali velik u nakani i utršku, zašto nam jamči sastav odbora i pojedinih skupina.

Odbor za proslavu 50-godišnjice viške bitke, u korist austrijskog crvenog križa u Pazinu sastavljaju: Pokrovitelji: gosp. c. i k. kotarskog poglavarstva Luković sa gospodjom, gosp. c. i k. nadp. i mjestni vojnički zapovijednik Kobal, gosp. načelnik odvjetnik Dr. Kurelić sa gospodjom, gosp. presjednik upravnog vijeća odvjetnik Dr. Costantini. — Odbor: Presjednik: c. k. državni odvjetnik Makso Černe. Potpresjednik: ljekarnik Ghersetich. Tajnici: c. k. predstojnik pisarne okruž. suda Šimun Vitanović, c. k. domobr. evid. asistent Cioli. Blagajnici: veletržac E. Milotich, blagajnik; c. k. uprav. poreznice V. Mrach, revizor; bankovni upravitelj M. Cucančić, računovodja. — Pododbor za sastav gospojinskog odbora: c. k. namjestn. vježbenik Ceolin, kr. ug. dom. nadpor. i zapovj. vojne censure Szaghmeiszter, c. k. nadporučnik Dr. Rainer, c. k. kot. komisar Ernst Karlavaris, c. k. prof. Zv. pl. Doroghy. — Lutrija: tajnik opć. uprav. vijeća Gherbetz, sudski ofic. Grabar, veleposjednik Liberat Runko i c. k. prof. Schaup. — Glazba: prof. Snidersich i c. k. adjunkt željeznički Mišon. — Zabavna pošta, šaljive igre i slično: prof. Kers, želj. adj. Mišon, poštarski ofic. Peschle i prof. pl. Doroghy. — Strjeljarna: c. k. asist. dom. evid. Cioli. — Šator za vino: c. k. sudb. kanz. Covac. — Šator za pivo: posjednik Čiro Raner. — Šator za voće, slastice i cvijeće: c. k. prislušnik S. Rodić. — Tehnički pododbor: gradj. savjet. inž. Dejak, Ing. Geyer, ing. Hohenberger, gradj. poduzetnik Uicich, c. k. cestari Marušić i Orel. — Umjetnički pododbor: prof. Šantel, prof. de Verneda. — Pododbor za pozive: c. k. zamjenik drž. odvjetnik Zorzi, c. k. sudac Körschner, c. k. porez. uprav. Mrach i sudb. ofic. Rodini.

Dok pozdravljamo ovakovo rodoljubno ustrojstvo, želimo dobar uspjeh, uvjerenjem, da će se polučiti žudjeni cilj tim većma, što doznajemo da odbor ne štedi truda, da svečanost čim bolje uspije.

Posl. br. U 258.-15.-6.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Ane Maljavac radi § 12. Z. od 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara drž. odvjet. Bigatto kao javnoga tužitelja u odsutnosti optužence, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Anu Maljavac suprugu Josipa, kćer Antuna Martina i Ane rodj. Ban, iz Roča i tamo pripadnu, 33 god. staru, kat vjere, sa 5 djece od 2 mj. do 9 god., domaćicu i trgovkinju mlijekom, pismenu, bez imanja, već kažnjenu po zakonu o živežnim sredstvima; proglasuje se

krivom:

što je drugom polovicom mjeseca studenoga 1915. iz Roča poslala u Pulu bez predhodne pregledbe 4 vrča mlijeka, koje je bilo dobro navodnjeno, te da je time svojom nemarnošću stavila u promet kao hraniva sredstva stvari krivotvorene, dakle prekršaja § 12 Z. 16-1-1896. br. 89., L. D. Z. iz god. 1897. te biva

kažnjena

na osnovu istoga §.a na 60 kruna globe, promjenljivih u slučaju neutjerivosti u 6 (šest) dana zatvora, te u smislu § 389 kz. na platež parbenih troškova i ovrhe event. izvršenja kazne.

U smislu § 20 spomenutoga zakona se mlijeko zaplijenjenim, dok se na osnovu § 21. osudjuje optuženicu na gubitak obrtne dozvole, te se nazočna presuda ima objaviti na trošak optuženice u listovima „Hrvatski List“ i „Gazzettino di Pola“ iz Pule.

Buzet, dne 9. veljače 1916.

Vivoda v. r. Mogorović v. r.

51

Godina II. — Broj 341.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 19. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Naše čete ponovno zarobile 4351 Rusa.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer smo morali povući pred usredotočenom topovskom vatrom premoćnog neprijatelja posadu mostobrana ispred Černovica. Kroz noć si je neprijatelj izvojštio na mnogim mjestima prelaz preko Pruta, te je unišao u Černovice. Naše su čete ispraznile grad.

U istočnoj je Galiciji položaj nepromijenjen.

Na zapadu smo od Višnjovčika na Stripi osujetili topovskom vatrom ruske napadaje. U Voliniji zadobile su naše čete prostora na sjeveru od Lipe, na sjeveru od Gorohova i blizu Lokačija, te su suzbile ruske napadaje. Prekjučer je i jučer ostalo u našim rukama 905 zarobljenika i 3 strojne puške.

Sjeverno su od sreza Turije uhvatile njemačke sile u uspješnim bojevima 11 ruskih časnika i 3446 momaka, te su zaplijenile 1 top i 10 strojnih puša:a.

Izmedju Kolkija i Sokula bile su opet suzbijene jake ruske navale.

Talijansko bojište.

Na sočkoj su fronti Talijani počeli opet da provaljuju na više mjesta, kao što protiv južnog dijela brda Sv. Mihovila i protiv naših visokih položaja na sjeveru od tolminskog mostobrana. Zaslugom našeg topništva nije se mogla nijedna njihova navala da razvije. U Dolomitima je neprijateljska djelatnost općenito popustila, jedino što je Montecadini bio kad kada izvrgnut vrlo žestokom topovskom opstreljavanju, iza kojega je slijedilo više slabijih odmah suzbijenih neprijateljskih navala. Iz područja kod Primolana i protiv naše fronte na jugozapadu od Asiaga ponovili su Talijani svoje provale, koje su bile opet svagdje suzbijene.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 18. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na mnogim je mjestima fronte izmedju francuske granice i Somme bilo živahne djelatnosti topništva i ophodnja. Na lijevoj je obali Moze došlo po noći do pješadijskih bojeva o pomaknute dijelove jarka na južnom obronjku Mort-Homma. Na desno se je od rijeke izjalovio pred njemačkim položajima jaki francuski napadaj poduzet po višesatnoj topovskoj pripravi. U thiaumontskoj smo šumi noćas opet osvojili maleni jarak u najsprednjoj liniji, što nam ga je bio neprijatelj oduzeo.

Zračna je navala na vojničke predmete u Barleducu bila ponovljena. Oborili smo 3 neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Na sjeveru su se od Prževloke krvavo izjalovile ruske navale već u zapornoj vatri.

Balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 18. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

U odsječku Fellahie bila je neprijateljska konjanička pukovnija kod pokusa, da uznapreduje na desnu obalu Tigrisa, prisiljena da uzmakne. Turski su odjeli pr·tjerali rusko konjaništvo iz mjesta Serpul Zaheb (25 kilometara istočno od Kasrširina); kod Baneha su pak stekle pobjedu nad oštro progonjenim ruskim četama te ih rastjerale prema sjeveru preko mjesta Sakiz Zerdešt. Neprijatelj je izgubio 500 mrtvih i tri strojevne puške.

BRZOJAVI.

Rat.

Obruč oko Verduna se oteže.

Genf. 17. Njemački uspjeh kod Thiaumonta opeta je uznemirio francuske kritičarevještake. „Temps“ veli, da je položaj vrlo uznemirljiv, te daje razumijevati engleskom vrhovnom zapovjedništvu, da ne smije više čekati sa svojom ofenzivom. U odgovor na takva odlična tužakanja saopćuje engleska vlada slijedeće: Napadaj engleske vojske odvisan je samo od zapovijedi Joffrea te se može svaki čas izvršiti.

Prigodom razgovora sa urednikom „Matina“ izjavio je naime Bonar Law, koji sudjeljuje kod pariške gospodarstvene konferencije, slijedeće: Engleska vojska i englesko vrhovno zapovjedništvo jest potpunoma sporazumljeno sa ofenzivom francuske vojske. Naše su čete, odkako je počela bitka pripravljene, da poduzmu svako poduzeće, koje može po mnijenju francuskog generalnog štaba poduprijeti junačke čete, što se pod Verdunom junački bore za zajedničku stvar! U Parizu se ali toj lijepoj izjavi ne daje velike važnosti. „Intransigeant“ misli, da kad bi izjava Bonar Law-ena značila pravo naviještenje neposredno prestojeće engleske ofenzive, ne bi je sigurno cenzura propustila. Položaj kod Verduna pobudjuje dakle još uvijek brigu. Neprijateljski je pritisak svakim danom jači, a obruč oko tvrdjave sve uži. Naše su čete pune hrabrosti i ustrajnosti, ali mogao bi doći trenutak kao kod Vauxa, gdje i najveća hrabrost dolazi do naravne granice.

Senotor Charles Humbert, koji je posjetio verdunsku frontu, daje u „Journalu“ izraza svom pesimističnom mnijenju o opskrbi francuskih četa municijom. Što je francuska proizvodnja municije učinila nazad nekoliko godina nije ništa u prispodobi sa današnjim zahtjevima.

U današnjoj tajnoj sjednici parlamenta bit će sigurno temeljito razjašnjena sva obećanja, brige i nade.

Francuzi izgubili kod Verduna 400.000 ljudi.

Iz Atene javlja pod 11. t. mj. posebni dopisnik lista „Vossische Zeitung“ ovo:

Kako saznajem, izjavio je nedavno u jednom diplomatičkom društvu neki francuski časnik ovo: „Istina je, da smo kod napadaja na Verdun izgubili 400.000 ljudi.“ Doista dragocjeno priznanje!

Gubici engleske trgovačke mornarice u svibnju.

Bern, 17. Pa samom engleskom računanju izgubilo je englesko trgovačko brodovlje kroz mjesec svibanj 165.000 tona.

Pali ruski generali.

Kopenhagen, 17. Ruski gubici kroz posljednje dane odgovaraju besprimjernom načinu, kojim se žrtvuju ljudski materijal. Oni tjeraju svoje vojnike na juriš sa strojnim puškama. Dovukli su na bojište sve pričuve, vrlo starih i vrlo mladih godišta. Ruskim topništvom ravnaju Belgijanci, kao što i genijskim radnjama. Osobita se pažnja posvećuje upotrebi otrovnih plinova.

Ruski je generalmajor Bizjutko podlegao zadobivenim ranama. Zapovijedao je najzad vojsci Semirjetskih kozaka.

Poginuo je takodjer general Radlov. O tim stvarima donaša „Novoje Vremje“ samo kratke bilješke.

Gdje je Nikolaj Nikolajević?

Lavov, 17. Po kazivanju ruskih zarobljenika govori se u njihovoj vojsci, da se veliki knez Nikolaj Nikolajević ne nalazi niti na Kaukazu, niti u Galiciji, nego da ga je na tajnoviti način nestalo.

Od Rusa izmišljeni okršaj na moru.

Petrograd, 15. Službeno. U noći od 13. do 14. o. mj. napale su naše torpednjače u Baltičkom moru neprijateljske parobrode, koji su putovali pod vojničkom pratnjom. Tekom smo boja potopili dvije pomoćne krstarice i zarobili sno njihove posade. Mi nijesmo imale ni gubitka ni ikakvog kvara. Neprijateljski su parobrodi odjurili u švedske vode, da ih nijesmo smijeli dalje proganjati.

Na to se sa nadležnog mjesta primjećuje, da ima u tom službenom izvješću običnog ruskog pretjeravanja. Nije potonula nijedna njemačka torpednjača, niti brod koji bi bio na torpednjačon nalik, a niti ikakvi drugi ratni brod, osim pomoćnog broda „Hermann“, kao što smo javili. Od trgovačkih brodova nije nastradao ni jedan. A momčad je od potopljenog „Hermanna“ bila spašena od vlastitih brodova.

Potonuli talijanski brodovi.

Pariz, 18. (D. u.). List „Petit Journal“ javlja iz Palerma potonuće talijanskog jednog parobroda sjeverno od Palerma uslijed topovske vatre neke podmornice, kao i potonuće velike jedne talijanske jedrenjače.

Njemačka.

Moltke umro od kapi.

Berlin, 18. (D. u.) General je pukovnik von Moltke, poglavica zastupajućega vojnog glavnog stana, podlegao kapi danas u 1 i pol popodne, prigodom žalobnice za feldmaršalom Goltz.

Nemiri radi oskudice i skupoće u Amsterdamu.

Amsterdam, 18. (D. u.) Jučer je došlo u gradu do nemira radi oskudice živeža i velike skupoće; u raznim je gradskim četvrtima bilo i sukoba s policijom, koja je morala da upotrabi oružje.

Balkan.

Blokada se protiv Grčke pooštruje.

Milan, 18. (D. u.) „Corriere della sera“ javlja iz Atene: Blokada će se protiv Grčke pooštriti. Francuski i engleski brodovi ne će puštati, da se uvozi niti žito. Položaj biva sve to gori.

Ententini zahtjevi od Grčke.

Atena, 14. Pouzdano se govori, da će ententa tražiti od Grčke posvemašnje razoružanje i da hoće u svojoj noti na grčku vladu osim toga još zahtijevati, da se Grčka obveže, da će ostati razoružana do konca rata. To bi značilo priznanje potpunog diplomatskog poraza četvornog saveza u Grčkoj, jer nema dvojbe, e je general Sarrail u početku zahtijevao od Grčke sasma druge mjere i da je samo nijekanje Engleske, koja nije htjela sudjelovati kod nenadanih mjera protiv Grčke, prisililo četvorni savez, da krene tim putem. K tome je došlo i to, da je sam Venizelos podigao u taboru četvornog saveza veliku buku nakon nesmislene blokade protiv Grčke. Tamo su se već dogovorili o novim izborima u Grčkoj, ali im je grčko razoružanje prekrižilo račune. Da su i bili raspisani novi izbori i da je Venizelos opeta došao na kormilo, ne bi ententa imala od toga velikih koristi. Kad bi onda Venizelos naredio novu mobilizaciju, tad bi kralj bio protiv njega, a isto tako i narod. Francuska naravno ne bi se nijećkala, da radi protiv dinastičnog vladanja u Grčkoj, ali nato ne bi mogla pristati niti Engleska niti Rusija. Uslijed toga zaključio je četvorni savez, da postavi na Grčku imenovani već zahtjev, koji je grčkom demobilizacijom bio djelomično ispunjen. Blokada Grčke nije dakle mogla da zbaci ministarstvo, čiju će predvidjavnost pokazati tek budući dogodjaji. Govori se, da će blokada biti brzo dignuta, a na njezino će mjesto stupiti stari sistem nadziranja brodova. Ministarski je predsjednik Skuludis dakle opet gospodar položaja.

Grčke financije.

Bern, 18. (D. u.). Pariški list „Mathin“ prima iz Atene: Medjunarodna je financijalna kontrola uskraćena, no zaključena je privola za izdanje novog papirnog novca sa strane grčke narodne vlade. Engleska i francuska je vlada zaključila, da isključi novi grčki zajam iz londonske i pariške burze.

Napadaj na grčkog kralja Konstantina?

Genf, 17. Agence Radio javlja iz Atene: Prošli je ponedjeljak izveden kod svečanosti u stadionu napadaj na kralja. Kod kraljevog je dolaska u stadion izvukao neki individium samokres i njime se zaprijetio kralju. Bio je odmah uapšen. Iza atentatskog bje pokušaja odmah upriličena domoljubna povorka. Mnoštvo se je zaputilo pred uredništva novina, sklonih Venizelosu, a prije svega pred prostorije lista „Patris“. Uz „živio“-usklike na kralja i povike: „dolje s izdajicama“ bjehu porazbijani prozori. Nato se je povorka uputila pred uredništvo lista „Etheos“. Mnoštvo je pokušalo, da razbije glavna vrata, jer su ostala vrata i prozori bili pozatvarani. Slični su se dogadjaji zbili i pred uredništvom listova „Asti“ i „Hestia“ te pred klubom Venizelista. Pred uredom lista „Nea Hellas“ postigle su demonstracije svoj vrhunac. Uzrujana je mnoštvo pucala samokresima na uredničke prostorije.

Ententa.

Gospodarstveno vijeće alijiraca dovršilo svoja vijećanja.

Paris, 18. (D. u.) Gospodarstveno je vijeće alijiraca zaključeno. Prihvatilo je jednoglasno niz zaključaka, koji će se objelodaniti dne 21. o. mj. Članovi su bili na svršetku radnja primljeni od Poincaréa.

Potajno vijeće pariške komore.

Paris, 17. Komora je zaključila sa 412 glasova protivu 138, da se održi tajno vijeće. Javna se je sjednica zaključila u 2 sata i pol, da se tako isprazne galerije.

Francuski ured za vojnu prehranu.

Geneva, 17. Sastanak francuskih gradonačelnika izrekao se je u svojoj sjednici za ustanovljenje ureda za vojnu prehranu. Bijaše ustanovljen parlamentarni odbor iz devet gradonačelnika i pariških prefekta, koji će vijećati o uredjenju pitanja prehrane. Osim toga se je odlučilo, da se ustanovi središnji ured za dijeljenje marve za klanje i za nadziranje rasprodaje.

Kabinet Boselli.

Rim, 15. Listovi javljaju: Iza ponovnog je dogovora sa Bosellijem pridržao Sonnino lisnicu ministra izvanjih posala u novom kabinetu. Orlando će preuzeti lisnicu ministra unutrašnjih posala, a Boselli će preuzeti predsjedništvo bez lisnice. List „Giornale d' Italia“ saznaje, da će Boselli još večeras saopćiti kralju, da prihvaća nalog za sastav kabineta.

Neutralne države.

Sastanak neutralnih socijalista.

Haag, 16. U dogovoru sa socijalističnom strankom Udruženih država priopćuje internacijonalni socijalistični ured, da se obzirom na prilike u Norveškoj prenaša sastanak internacijonalnih socijalista neutralnih država, koji se je imao vršiti 28. lipnja na 31. srpanj.

Na sastanak bit će pozvane slijedeće države: Nizozemska, Švedska, Norveška, Danska, Udružene države, Švica, Španjolska, Rumunjska, Grčka i Argenitinija. Do sada bijahu imenovani slijedeći odaslanici: za Švedsku Branting, za Norvešku glavni urednik „Socijaldemokrata“ Vidner, za Dansku član druge kuće Stauning, za Švicu Robert Grimm, član narodnog vijeća, za Udružene države Morris Hillquist, odvjetnik u Newyorku; broj će se učesnika još povećati. Bilo je zaključeno, da se na odgovornost stranke neutralnih država pripuste na sastanak i zastupnici medjunarodnih centrala rudarskih zadruga. Sastanak neće biti tajan. Na sastanak bit će pozvano nekoliko zastupnika socijalističnih i nesocijalističnih novina, koje će u pisanju izvješća imati slobodne ruke.

Sadašnji je program slijedeći: 1. Otvorenje sastanka, saopćenja o značaju sastanka, ustanovljenje konačnog dnevnog reda; 2. predlog stranke Udruženih država o skupnoj skupštini medjunarodnog soeijalističnog ureda; 3. pretresivanje manifesta na stranke vojujućih država o skopljenju trajnoga mira; 4. pretresivanje predloga nizozemske skupine o sudjelovanju neutralnih država kod sklapanja mirovnog ugovora. Sastanak će sazvati izvršujući odbor komiteja, a vodit će ga nizozemski članovi izvršujućeg odbora, jer se belgijsko odaslanstvo ne može smatrati neutralnim. Prema tome će po svoj prilici predsjedati sastanku Troelstra.

Dogodjaji na moru.

Rim, 18. (D. u.) Stefani javlja: Bili su potopljeni talijanski parobrod „Motia“ i talijanska jedrenjača „Australia“.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 17. Službeni izvještaj od 16. lipnja u noći:

Na lijevoj su obali Moze poduzeli Nijemci više protunavala protiv jaraka na južnom obronku Mort-Homma, koje su jučer Francuzi osvojili. Svi su se njihovi pokušaji izjalovili u našoj vatri. Ukupni broj ovdje uhvaćenih njemačkih zarobljenika iznosi 180 momaka s 5 časnika. Na desnoj obali Moze poduzeli su Nijemci o 6 sati na veče snažnu ofenzivu protiv naših položaja na sjeveru od utvrde Thiaumont i to od vrha 321 do početka vrha 320. Vatra je francuskih strojnih pušaka i pješadije osujetila sve njihove navale, te im je zadala teške gubitke. O 10. na veče pokušali su Nijemci po žestokom opstreljavanju krupnim granatama napadaj više na istoku protiv francuskih jaraka na južnomu rubu od šume Caillette. Francuska im je zaporna vatra zapriječila, da mogu provaliti u njihove jarke. Svuda je na ostaloj fronti topništvo djelovalo na prekide.

U 11 sati na veče. Na obim je obalama Moze bilo tokom prošloga dana od časa do časa topovske djelatnosti. Pješadijska djelatnost nikakva. Potvrdjuje se vijest, da smo navalom, što smo je izveli na južnom obronjku Mort-Homma, postali gospodari neprijateljskih jaraka na fronti od kilometra po prilici. Svi su se neprijateljski pokušaji, da nas iz njih istjera, izjalovili su se sasvim. Broj je zarobljenika poskočio na 200 sa 6 časnika.

Na ostaloj fronti nema važnih dogodjaja.

Domaće Vijesti.

Ispiti za pomorske kapetane i poručnike. Predsjedništvo c. k. pomorske oblasti daje ovim interesentima na znanje, da će se budući ispiti za postignuće svojstva pomorskog trgovačkog kapetana i trgovačkog poručnika održati u Trstu kod c. k. pomorske oblasti, i to u petak dne 7. srpnja 1916., početkom u 9 sati prijepodne.

Molbenice s nužnim prilozima imaju se dostaviti najkasnije do 30. lipnja 1916. To isto vrijedi i za one, koji hoće da ispit opetuju.

Kandidati, kojima nije moguće da dobiju odmah nužnih dokumenata, biti će takodjer pri-

pušteni ispitima, ali će im se svjedodžba izdati tek onda, kada budu prikazali sve dokumente.

Kandidati, koji žele polagati ispite, imaju se bezuvjetno prikazati 7. srpnja 1916. u 9 sati kod nautičke sekcije c. k. pomorske vlasti u Trstu, a da ne čekaju na pismeno ili brzojavno riješenje svojih molbenica.

Mladi pomorski tragaoci poduzeli su pod vodstvom zapovjednika, okružnog povjerenika viteza pl. Lunda, o Duhovima vožnju u Istriju, te su se tom zgodom vozili onim putem, kojim su godine 1813. putovale čete generala Lazarića, osloboditelja Istre od francuske premoći. U Cerovlju su prisustvovali na Duhovsku nedjelju misi i izatoga posjetili mjesto Lindaro, gdje je Lazarić potukao bio francuske čete, a ostatak zarobio. U Lindaru, gdje ih je primio upravitelj okružne oblasti Franjo Luković i vojni zapovjednik, natporučnik Kobal, bio je o podne odmor, kojom su se zgodom istaknuli mještani obilnim doprinosom za pogošćenje kršnih momaka. Ovdje su tragaoci i prenoćili. Drugi su dan posjetili u Vermu glasovitu crkvu Madonna delle Lastre, koja potječe iz 12. vijeka. Saborski je zastupnik župnik Josip Grašić držao veoma zanimivo predavanje o načinu gradnje crkve i o prekrasnim freskama Vincenca di Castua, koje se u njoj nalaze. Iza izvrsnog pogošćenja u svratištu Langhammer zaputili su se u 4 sata natrag u Trst. Za vrijeme čitave ove vožnje tumačio im je njihov zapovjednik historijsko znamenite krajeve i mjesta, a usto ih je upućivao nadmeštar Bartolotti u strukovne vježbe glede vijesničke i bolničarske službe.

Osnova novih srećaka Crvenog križa. Nove će srećke Crvenog križa pružati glavne zgoditke od 500.000, 300.000, 200.000, 150.000 i 100.000 kruna. Prvo će vučenje biti 1. novembra 1916. Glavni će zgoditak tom prilikom iznašati 300.000 kruna, dok će glavni zgoditak od 500.000 kruna biti izvučen dne 1. februara 1917. Do konca godine 1920 bit će godišnje 4 vučenja, do konca 1936 godišnje po 3 vučenja. Glavni zgodici ne će ni do posljednjeg vučenja nikad pasti ispod iznosa od 100.000 kruna. Usto ima i veoma mnogo nuzgrednih dobitaka od K 50.000, 40.000, 30.000, 20.000, 10.000 itd. Sveukupno će se čitavo vrijeme vučenja ižrijebati za 19,800.000 kruna. Svaka srećka, na koju padne zgoditak, mora da se natrag isplati sa najmanjim zgoditkom, i taj najmanji zgoditak raste od početnih 30 K na 48 K. No u iznosu od 30 do 34 K bit će samo manji dio srećaka povraćen, jer će ih većina biti isplaćenih izmedju K 36 i K 48, a poprječno se računa za povratno plaćanje za sve srećke nekih 40.25 kruna.

Iz Banovine.

Hrvatski sabor. U drugoj sjednici, koju je otvorio sab. predsj. dr. Pero Magdić, prisustvovao je priličan broj zastupnika, sa banom i svim odjelnim predsjojnicima. Prvu točku dnevnoga reda, t. j. glasovanje o prijedlogu zastupnika Prebega, da se naime dokine isključenje zastupnika dr. Aleks. Horvata, Dr. Ivan Franko i Ivana Zatluke, koji su svojedobno bili isključena na 90 sjednica, upućuje se verifikacionom odboru. Iza toga predlaže predsjednik, da se metne već u narednoj sjednici na dnevni red zakonska osnona o indemnitetu. Tomu se protive zastupnici Ivan Peršić, Stjepan Radić, Prebeg i Stjepan Zagorac, koji vele, da imade zakonska osnova stojati tri dana prije rasprave na stolu visoke kuće. Predsjednik obrazlaže, da to čini jedino s tehničkih razloga i jer se već danas sastaju u Budimpešti regnikolarne deputacije. Većina uvažuje predsjednikove razloge. Sjednica je zaključena u 11 i pol sati prije podne. U trećoj sjednici saopćuje podpredsjednik, da je na brzojavni pozdrav stigla od Njegove Visosti nadvojvode Eugena brzojavna zahvala, koja glasi: „Iskreno me obradovaše tako toplim riječima izražene čestitke sa prve saborske sjednice. Najtopliju hvalu dajem na toj domoljubnoj izjavi u ime junačkih mi podredjenih četa. — General pukovnik nadvojvoda Eugen.“ Prelazi se na prvu točku dnevnoga reda: Izvješće proračunskoga odbora o indemnitetu. Referent dr. Krišković preporučuje indemnitet do konca prosinca 1916. Osvrće se na prekarni materijalni položaj srednjega stališa i preporuča ratne potpore zemaljskim namještenicima. Predlaže zatim zakonsku osnovu na podlogu specijalne debate. Protiv indemniteta govori zastupnik Jalžabetić. Osnova je konačno po većini prihvaćena. Poslije 12 sati prešlo se je na interpelacije. Zast. Radić: o kontroli kod podijeljivanja drž. potpora; Radić: o živežnoj ratnoj opskrbi u Hrvatskoj. Radić: o uredjenju pravnih odnošaja pučkih učitelja; Vučetić: o kontroli aprovizacionih odbora po Hrvatskoj; Zagorac: o oskudici na radnim silama u Hrvatskoj. Zagorac je najavio i upit: o grubim nepokretnostima oblasnih organa povodom interniranja žitelja. U četvrtoj sjednici, kojoj predsjeda podpredsjednik dr. Lukinić, došao je prvi put u hrvatski sabor i prior vranski dr. Premuž. Medju podnescima nalazi se i odgovor Nj. Veličanstva na brzojavni pozdrav hrvatskoga sabora. Ban priopćuje predsjedništvu: Njegovo ces. i kr. apostolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je poklon, podnesen mu po saboru kraljevine Hrvatske Slavonije i Dalmacije, prigodom nastavka njegova djelovanja, živim zadovoljstvom uzeti na znanje. Njegovo se Veličanstvo rado sjeća tom prigodom nepokolebive i jednodušne vjernosti, koju je hrvatski narod i u sadašnjem, za naš državni opstanak vodjenom i nametnutom nam ratu dokazao, pa najsrdačnije zahvaljuje saboru za ponovni izražaj njegove privrženosti. — Stigla je i zahvala Njegove Visosti feldmaršala nadvojvode Fridrika, koja glasi: Dru. Peri Magdiću, predsjedniku hrvatskoga sabora. — Molim, primite moju zahvalu za podneseni mi u ime sabora kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije patriotski pozdrav cijelokupnoj vojsci, koja se nalazi pod mojim zapovjedništvom — Nadvojvoda Fridrik. Obje su ove brzojavke zastupnici pozdravili poklicima „Živio kralj!“ „Živio nadvojvoda!“

Poslije toga uzima riječ na osobnu primjedbu zast. dr. Pero Magdić. Zast. Vučetić replicira. Nato se prelazi na izbor jednoga člana u hrvatsku regnikolarnu deputaciju za sklapanje hrvatsko-ugarske financijalne nagodbe.

Iza toga se prelazi na dnevni red.

Razne Vijesti.

Roosewelt odustaje od kandidature. Iz Chicaga javljaju, da je Roosewelt brzojavno izvijestio svoje pristaše, da bezuvjetno odustaje od kandidature. U brzojavu nadalje veli: „Ako se već Hughes-ov izbor cijeni kao potrebit i koristan po zemlju, onda nek se moj odustanak od kandidature smatra definitivnim“.

Kažnjen radi povika kralju i Njemačkoj. Grčki kapetan Sarcis kažnjen je zatvorom, jer je u Solunu na ulici vikao: „Živio kralj!“ „Živjela Njemačka!“ Kazna je obrazložena motivacijom, da su časnici dužni izbjegavati svaku političku manifestaciju.

Ruska pomoć Francuskoj. Prema vijestima engleskih novina dolaze brojne ruske čete iz Finske u Archangelsk, odakle će otputovati preko Engleske u Francusku. U Archangesku je jur sabran veliki broj četa, u prvom redu pješadije.

Atentat na engleski kraljevski par. Putnici, koji su prispjeli iz Engleske u Haag pripovijedaju, da je u engleskom ministarstvu za municiju došlo i ponovno do velikih poteškoća. Brodogradilište Norgort pozorištem je velikih radničkih nemira i demonstracija. U Sloughu počinjen je na engleski kraljevski par atentat. U njihovoj blizini planula je jedna ručna granata. Kraljevski par ostao je neozlijedjen, dok je kraljev tajnik lord Satanfordhan ranjen. Počinitelju atentata nije se dosele ušlo u trag. Sumnja se i na Belgijance, koji su zaposleni u tvornici u velikom broju.

Bugari u Grčkoj. Njemački i austrijski izvanji uredi primili su od bugarske vlade obavijest, u kojoj se izjavlja, da Bugarska ne kani poduzimati na grčkom tlu nikakovih daljnih korake te da je ono, što je poduzela, bilo prema okupacijama terena, što ih je izvela ententa, nužno, jer bi ona inače išla i dalje i tako zaposjela glavna uporišta u Grčkoj. Grčka vlada izdala je takodjer svoje saopćenje u kojem priznaje ispravnost poduzetih bugarskih koraka. Sva je prilika, da je Grčka pristala na to u sporazumu sa Rumunjskom. Grčka ujedno izjavlja, da ne će dirati u bugarske posade na svojem teritoriju.

Istraga radi „Tubantie“. „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ saopćuje rezultat, što je dostavljen nizozemskoj vladi o istrazi radi potopljenja parobroda „Tubantia“ Istragom se ispostavilo, da dijelovi torpeda, što su se našli u jednom čamcu „Tubantie“ potječu od njemačkoga torpeda broj 2033, što je bio deset dana prije katastrofe „Tubantie“ u 4 sata 43 časa poslije podne ispaljen u jedan britanski razarač, ali nije pogodio cilja. U izvješću se ništa ne spominje o tom, da li su Englezi možda ulovili torpedo i onda ga ispatili protiv „Tubantie“, ili da li je ovaj još nekoliko dana plovio morem i eksplodirao udarivši o „Tubantiu“,

Kuća trijeznosti. Pred nedavno podignut je u Alstättenu u kantonu St. Gallen zavod za ženske, koje su privikle nešto češćem i dubljem zavirivanju u čaše. Te su ženske pijanice eto dobile upravo prekrasno uredjenu zgradu, na lijepom položaju, u carstvu čistoga zraka, okrenutu prema suncu. Za pijanice iz boljih krugova uredjene su sobe na gospodsku, sa svim gradskim udobnostima, dok će seoske pijanice imati male pristojne sobice. Zamisao je u istinu vrlo sretna, a bi bilo i kod za takove zavode dovoljno kandiatkinja, ne treba istom dokazivati.

Denuncijanti u Tridentu. Tridentski list „Risveglio Austriaco“ piše: Od par mjeseci vladao je u našem gradu žalostan i bolan pojav, koji je bio vrlo neugodan za gradjanstvo i za same oblasti. Oblasti primale su dnevno brojne anonimne prijave protiv jedne ili druge osobe radi čina, koji su osobito u ovo vrijeme imali vrlo teško značenje. Pomnim istraživanjem došle su oblasti redovno do rezultata, da su te prijave tendencijozne i lažne. To je dalo povoda višem komesaru dr. Rudolfu Muck-u, direktoru policije, da je odmah, čim je došao u Trident, izdao slijedeći oglas: „Od prvog dana svog dolaska u Trident dolaze mi redovito anonimne prijave. Obznanjujem, da bacam u koš svako pismo, koje nije potpisano. Svaki dobar gradjanin, koji drži da mora nešto prijaviti, ne smije zatajiti svoje ime.“ Istodobno poduzeo je mjere, da udje u trag denuncijantima. Trud mu nije ostao uzaludan, jer je tridentskom redarstvu uistinu pošlo za rukom, da pronadje nekoje denuncijante, koji su smjesta uhićeni i predani sudu.

Pronalazak tiskarske umjetnosti. U jednom svesku za orijentalsku kulturu priopćen je članak patra Andrije Eckardta, u kojem se nalaze zanimive vijesti o tiskarskoj umjetnosti na dalekom istoku. U tom je članku razloženo, da su Kinezi i Koreanci imali već tiskare i tiskali velike knjige, dok u Europi nijesu a ma još ni sanjali o tiskarstvu. Već hiljadu godina prije rodjenja Gutenberga štampali su u Kineskoj knjige tako, da su na drvenim daskama, velikim poput stranice srednje knjige, izrezivali slova. Svaka je strana sačinjavala cjelinu, a slova su bila nepomična. Kad su Kitajci uveli pomična slova, nije još ustanovljeno. Najveće je djelo s nepomičnim slovima bilo tiskano za vremena cara Songtjonga (982 do 997 po I.) i to budistički katekizam „Tripithaka“, koji broji 1500 knjiga. U Koreji, koja danas, kako je poznato, pripada Japanu, poznavali su takodjer već najmanje 50 godina pomična slova iz kovine. Izumili su ih za doba cara Tajtjonga, koji je umro godine 1400 po I. Kod Kineza i Japanaca je dakako tiskarska umjetnost kud i kamo zamršenija nego li u Europi. Kinezi nemaju slova kaošto kod nas, nego za svaku riječ drugi znak. Dakako da je tih različitih znakova na tisuće te je štampanje radi toga mnogo teže nego li kod europejskih jezika, u kojima se nalaze samo slova alfabeta i interpunkcije.

Pokus o tlaku uzduha. Uzmi što dulje i što plosnatije tanko ravnalo i položi ga na stol tako, da mu polovica viri preko ruba. Onu polovicu na stolu pokrij novinama ili drugim papirom tako, da ovaj siže upravo do ruba stola. Udari sad rukom po slobodnoj polovici ravnala. I što ćeš zamijetiti? Ma još tako jako udario, ne ćeš moći izbiti ravnala sa stola. Uzrok te neobične na oko pojave jest tlak uzduha. Uzduh naime pritište svojom težinom na papir. Udarimo li rukom na prednjem dijelu ravnala, to će se papir nadignuti i pod njim će na stolu nastati zrakoprazan prostor, te tako tlak uzduha odozgo prema dolje nema protutlaka odozdo prema gore. Taj tlak odozgo prema dolje na papir priječi, da ne možemo ravnala izbiti.

Posl. br. U 260.-15.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Marije Mikac radi § 12. Z. od 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara drž. odvjet. Bigatto kao javnoga tužitelja koja se nalazi na slobodi. nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

s u d i o j e:

Mariju Mikac suprugu Jura, kćer Jura Božić i Jelene rodj. Božić iz Buzeta a pripadnu u Buzetu, 24 god. staru, kat. vjere, udatu sa 2 mldb. djece od 2—3 gogine, seljakinju i trgovkinju mlijekom, pismenu, već kažnjenu radi mlijeka

k r i v o m:

što je drugom polovicom mjeseca studenoga 1915. iz Bresta u Pulu jedan vrč mlijeka, koje je bito navodnjeno, te da je time svojom nemarnošću stavila u promet kao hraniva sredstva stvari krivotvorene, dakle prekršaja § 12 Z. 16-1-1896. br. 89., L. D. Z. iz god. 1897. te biva

k a ž n j e n a

a) na osnovu § 12 istoga zakona na 3 dana zatvora te u smislu § 12 istoga zakona te u smislu zatvora, te u smislu § 389 kz. na platež parbenih troškova i onih izvršenja kazne.

b) na osnovu § 20 spomenutoga zakona se mlijeko zaplijenjenim, dok se na osnovu § 21. nazočna presuda ima se objaviii na trošak optuženice u listovima „Hrvatski List“ i „Gazzettino di Pola“ u Puli.

B u z e t, dne 19. siječnja 1916.

Vivoda v. r. **Dr. Volarić** v. r.

54

Rat i medjunarodno pravo.

(Konac).

Glede neprijateljevog vlasništva veli druga haška konferencija: Nije dozvoljeno uzimati ili uništavati neprijateljevog vlasništva, osim ako to odlučno iziskuju ratni obziri. Zabranjeno je napadati ili opstrjeljavati neutvrdjene gradove, sela ili zgrade. Kod opstreljavanja utvrdjenih mjesta valja što više da se štede crkve, znanstveni, umjetnički ili dobrotvorni zavodi, povjesnički spomenici, bolnice, ako ih moguće neprijatelj ne rabi u vojne svrhe. Ako se koje mjesto i uzme na juriš, ne smije se po njemu plijeniti. Isto tako nije dozvoljeno odlučiti, da bi bila prava i tražbine podložnika neprijateljske države ništetna i bez vrijednosti.

Što se tiče bolesnika i ranjenika, prihvatila je druga haška konferencija ženevsko utanačenje. Odredbe su sveopće poznate i priznate. Ovdje je u potpunom opsegu prodrla ideja čovječnosti.

I odredbe glede ratnih su zarobljenika poznate. Moderno je načelo, da zarobljenik nije u zarobljeništvu kazne radi, nego za to, da se oslabi neprijateljeva snaga. Druga haška konferencija poimence naglasuje, da zarobljenici nijesu zarobljenici četa ili kojega pojedinca, nego isključivo zarobljenici države. S njima treba da se postupa čovjekoljubivo. Vlasništvo njihovo ne smije da im se oduzima (osim oružja, konja i vojničkih isprava). Država smije upotrebljavati zarobljenike (osim časnika) za razne poslove, no ovi ne smiju da budu odviše teški niti u savezu sa ratom. Za te poslove moraju da budu plaćani kaošto bi bili plaćani vlastiti vojnici. Glede opskrbe mora postupati država sa ratnim zarobljenicima, ako nema posebnoga dogovora, kao sa svojim vlastitim vojnicima. Časnicima mora da se daje običajna plaća. U svakoj se zaraćenoj državi ustanovljuje posebni izvještajni ured (bureau de renseignement), koji ureduje prosto od poštarine. Isto se tako lako mogu ustanoviti pomoćna društva.

Mnogo veće su se poteškoće pojavile kod dogovora glede pomorskoga rata. U Parizu se je godine 1856. ukinulo pomorsko „gusarstvo“, to jest običaj, da su trgovački brodovi dobili za vrijeme rata pravo hvatati i plijeniti neprijateljske trgovačke brodove. Prva je haška konferencija prihvatila ženevsku konvenciju takodjer i za pomorski rat. No jer je posebna konferencija godine 1906. revidirala ženevsku konvenciju, prihvatila je ovu i druga haška konferencija. U drugim stvarima ima još mnogo neizvjesnosti. No i ovdje se razabire napredak i to uvijek u smjeru, da bi se rat pravnim odredbama ublažio. Druga haška konferencija ima posebne odredbe, kako neka se postupa s trgovačkim brodovima, koji se nalaze u neprijateljskim lukama u vrijeme, kad bukne rat („želi se“, da im se odredi rok za slobodan odlazak). Druga odredba uredjuje, na koji način mogu trgovačke ladje da se promjene u ratne. Druga opet odredba podaje uputе glede neutralne.

Mnogo se je raspravljalo o „kontrebandi“ i blokadi. Dogovori još nijesu zadovoljivi, no ipak je učinjen početak. Kako bi malo po malo uhvatilo korjena načelo o nedirljivosti (i neprijateljskog) osobnog vlasništva i o slobodi neutralnih država i u pomorskom ratu. Engleska je bila za to, da se uopće ukine pojam „kontrebande“ i pravo zaplјene, i doista sadašnji svjetski rat dokazuje, kako neizvjesne su sve pozitivne odredbe o tom, što spada pod „kontrebandu“. No prijedlog na žalost nije još prodro. Pravno vrijede dakle još uvijek načela francuske deklaracije: „Nautralna zastava štiti neprijateljsku robu osim vojne kontrebande“; neutralna se roba pod neprijateljskom zastavom ne smije zaplijeniti“, ali: smiju se zaplijeniti neprijateljski brodovi i neprijateljska roba na neprijateljskim brodovima. Ako neprijateljski brod za vrijeme rata izvjesi neutralnu zastavu, nema to nikakova utjecaja na zapljenu. A da to kao ratna varka ne bi bilo dozvoljeno, o tom medjunarodno pravo šuti. Zaplijenjene neprijateljske brodove valja prevesti u kakvu luku; ako je to nemoguće, slobodno se unište. No od zapljene su prema odlukama druge haške konferencije proste: ribarske ladjice i ladjice za obalnu plovidbu; ladje za vjerske, znanstvene i humanitarne svrhe. I pošta je na neprijateljskom i neutralnom brodu slobodna.

Blokada mora da bude efektivna, to jest, ratni brodovi moraju obalu tako okružiti, da je promet doista nemoguć. U tom se slučaju mogu zaplijeniti i neutralne ladje, koje bi htjele da prodru blokadu.

Na prvoj je haškoj konferenciji bila izražena želja, da bi se i za pomorski rat odredilo, kad se smiju opstreljavati primorska mjesta. Druga je konferencija odredila, da se ni u ratu na moru ne smiju opstreljavati neutvrdjena mjesta. A za neutvrdjena se smatraju i tad, ako su zaštićena podmorskim automatičnim minama. Smiju se pako opstreljavati vojničke uprave u tim mjestima, vojna skladišta ili vojne ladje, ako su u luci. No mora se dozvoliti, ako je to iz vojnih obzira ikako dozvoljeno, potrebita odgoda, da kopnene oblasti same učine sve potrebito. Kod opstreljavanja treba paziti, kao i kod rata na kopnu, da se ne oštete crkve i druge humanitarne naprave.

Poseban je bio dogovor na drugoj haškoj konferenciji glede podmorskih mina. Radilo se je u prvom redu o „prostim“ minama i „otvorenom“ moru. Engleska je predlagala, da se mine, koje prosto plivaju, uopće zabrane radi općenite pogibelji, a istotako da se zabrani polaganje mina na otvorenom moru. Njemačka je oba prijedloga zabacila. Postignut je kompromis, koji dozvoljava „proste mine“, i to dapače i na otvorenom moru, no samo takove mine, koje postaju jedan sat, iza kako su bile položene, neuporabive.

Godina II. — Broj 342.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 20. lipnja 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Sve ruske i talijanske navale junački suzbite.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 19. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U sjevernoj Bukovini i u istočnoj Galiciji nema osobitih dogodjaja. Sjeveroistočno od Lopusna napao je neprijatelj s velikom nadmoći naše položaje. Naš je pješadijski puk, broj 44, suzbio poduprt izvrsnim djelovanjem topništva, devet redova duboke navalne kolone, a da pričuve nijesu ni nastupile. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke. Izjalovila se je i nona navala, što ju je neprijatelj u tom kraju pokušao. Kod Gorohova i Lokača suzbili smo jake ruske protunapadaje. Na gornjem toku Stohoda dobili smo prostora.

Talijansko bojište.

Sinoć su ponovili Talijani vrlo žestoku vatru na naše položaje od mora do Monte sei busi. Neprijateljski se je pokušaj, da prodre kod Selca odmah izjalovio. Na sjevernom je odsjeku doberdopske visoravni došlo do živahnih bojeva s bacalima mina, bodovima i ručnim granatama. Na Dolomitima izjalovio se je noćni neprijateljski napadaj kod Rufredda. Na fronti od Brente do Astica suzbile su naše čete opeta mnogobrojne talijanske provale, a medju njima jaku navalu na sjeveru od Monte Meletta. Južno od Busibolla osvojili smo najbližu gorsku kosu, i tri su se puta ovdje izjalovile neprijateljske protunavale.

Za tih je bojeva zarobljeno preko 700 Talijana, medju njima 25 časnika i zaplijenjeno je 7 strojnih pušaka i 1 bacalo mina.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj je Vojusi bilo kroz posljednje dane topovskih bojeva.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 19. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od belgijsko-francuske granice potrajala je živahna topovska djelatnost. Suzbili smo francuski napadaj s ručnim granatama kod Chavonne. Imalo je lijepog uspjeha njemačko lagumanje na vrhu Fille-Morte (Argone). U području je Moze dosegla noćas pucnjava veliku žestinu na Mort-Hommu, zapadno od njega i srezu fronte od šume Thiaumont do tvrdje Vaux. Osujetili smo svojim pucanjem neprijateljske navalne pokušaje kod šume Thiaumont. Više je noćnih neprijateljskih navalnih pothvata bilo glatko suzbijeno u šumi Fumin bojem s ručnim granatama.

Dva su se engleska dvoplošnjaka strovalila po zračnoj borbi, a bilo je oboreno i francusko ljetalo.

Skupina je njemačkih ljetala napala zgrade željezničke stanice i zgrade vojničke tvornice u Baccaratu i u Raonletapa.

Istočno bojište.

Na sjevernom dijelu fronte nema osobitih dogodjaja. Kod skupine smo Linsingenove vojske suzbili djelomice uspješnim protunavalama ruske navale na Stiru, zapadno od Kolkija i na Stohodu, u kraju željezničke pruge Kovel-Rovno. Na sjeverozapadu od Lucka nalaze se naše čete u bojevima, koji su za nas povoljni, a jugozapadno od Lucka navaljuju Rusi u smjeru prama Gorohovu.

Kod Bothmerove je vojske položaj nepromijenjen.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 19. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Nema nikakove promjene.

Kaukasko bojište.

Na desnome krilu nema ništa važna. Na centrumu tu i tamo izmjena puščane i topovske vatre. Na lijevom su krilu zauzela naša izvidnička odijeljenja nekoliko neprijateljskih izvidničkih postojanka, nakon što smo im posadu s gubicima suzbili.

Dva su naša letioca preletjela preko otoka Tenedos, bombardovala su uspješno tamošnje utvrde te su se vratila neoštećena.

BRZOJAVI.

Rat.

Francuski gubici na ljudima.

Amsterdam, 18. Na nekoj dobrotvornoj skupštini u Londonu, kojoj je predsjedao lord Northcliffe, rekao je ovaj u nekom govoru obzirom na nastojanja Francuske u vojni, slijedeće: Nama je vrlo teško shvatljivo, kako ono razmjerno malobrojno pučanstvo može kao lav sudjelovati u kopnenoj vojni. Ali to je činjenica. Svaki, koji je bio u Francuskoj, znade, da su gubici Francuza u toj vojni veći, nego se nama čini, a i danas, gdje su sve oči okrenute prama Rusiji leži po mom mnijenju žarište vojne u bici oko Verduna, kojoj sam nekoliko dana prisustvovao. Ja ne mogu tajiti, da se Nijemci sve više bližaju Verdunu. Ne smijemo zaboraviti, da se naša vojna sa Njemačkom bije na francuskoj zemlji.

Značenje ruske ofenzive po Francusku.

Stockholm, 17. Vojnički suradnik „Birževija Wjedomosti", pukovnik Šumski, ističe u nekom uvodnom članku, da su Rusi svojom ofenzivom očuvali Francuze od velikog poraza. Od takve je važnosti ruska ofenziva za Francusku, proizlazi uostalom najbolje iz brzojavke, što ju je poslao Poincaré u početku ruskog napredovanja. Sada je nestalo svega onoga nepovjerenja, što je prije u Francuskoj vladalo spram Rusije. Šumski zaključuje slijedećem riječima: „Naši su uspjesi veliki, ali ta ofenziva nije kritični momenat u vojni. Smije se očekivati, da ćemo do mala čuti o znatnijim uspjesima". „Nowoje Wremja" misli, da bi ofenziva morala imati veliki moralni utisak na alijirce. Mi smo napokon ispunili želju naših saveznika. Naravno sa mnogim gubicima, jer je prvi napadaj naše infanterije imao, da, kao obično, zabilježi velike gubitke, pošto je morao da prodre jako utvrdjenu neprijateljsku frontu.

Njemačka.

Car Vilim Moltkovoj udovici.

Berlin, 19. (D. u.). Car je Vilim odaslao sažalnu brzojavku na udovicu generala pukovnika Moltkea, gdje kaže: Sačuvati ću dokle god živim u zahvalnoj uspomeni sve što je bio za mene i za vojsku taj krepki mudri muž sa svojim zlatnim značajem i svojim gorljivim i vjernim srcem.

Nadalje su poslali udovici svoja sažaljenja carica, prijestolonasljednik, više drugih knezova te Hindenburg i Hötzendorf.

Balkan.

Grčka komora i blokada.

Genf, 18. U svojoj se je sjednici grčka komora bavila — prama nekoj atenskoj vijesti „Matina" — o položaju države i o uplivu blokade. Epirskom zastupniku, koji je podnio pritužbe pučanstva, odgovorio je ministar unutrašnjih posala Gunaris: „Komori su poznata sva vladina nastojanja oko opskrbljenja zemlje sa hranom. Žalibože stale su na put tim nastojanjima zapriječke, protiv kojih smo sasma nemoćni. Nijesu prekinute samo sve pomorske sveze, već su zatvoreni i svi kopneni putevi. Medju Florinom i Koricom bijaše od alijiraca zaustavljen transport sa hranom. Zapriječke, koje su postavljene protiv naše opskrbe živežom, jesu jače od naše dobre volje. Da ih svladamo, potrebita nam je vaša pomoć. Ako je istina, da nas protiv Grčke poduzete mjere nijesu mogle zadovoljiti, onda je to dokaz, da su iste bile nemoćne." U debatu su posegli mnogi zastupnici. Misopoulos je izjavio: „Mi ćemo se obratiti na Ameriku, koja nam je pomogla i za vrijeme rata za oslobodjenje.

Lyonski listovi javljaju iz Soluna, da nije od petka naprijed nijedan parobrod ostavio nijedne grčke luke, te da su prekinute sve poštanske sveze sa Atenom. Neprijateljska su ljetala letjela nad okolicom Gumenjes, sjeverno Soluna, da izvidjaju.

Ententa.

Nova ruska postaja za brodovlje na murmanskoj obali.

Kopenhagen, 18. „Politiken" javlja iz Bergena: Govori se, da je sada dovršena ruska postaja za brodovlje Kilden na murmanskoj obali. Ta je postaja odredjena za lake krstaše i lovce torpeda. Većina je ovih brodova bila za vrijeme rata sagradjena u Engleskoj, koja će onamo poslati i više podmornica. Gradnja postaje sa znatnim troškovima dovlje bijaše spojena sa znatnim troškovima Luka leži na Zjerdu Halaf, kroz cijelu je godinu bez leda te stoji u neposrednoj svezi sa murmanskom željeznicom. Lord Kičener imao je da putuje u Semevadu, zadnju željezničku stanicu, te odanle nastaviti murmanskom željeznicom putovanje u Petrograd.

Protiv vojne dužnosti u Engleskoj.

Zürich, 18. Socijalnodemokratskom „Volksrechtu" pišu iz Engleske: Dnevno raste broj vojnodužnih, koji se niječkaju, da idu u rat. Antimilitaristička propaganda se medju vojništvom sve više širi. Neki socijalni demokrat iz Blackburne javlja: Jednog ga je dana pozvao neki časnik na odgovornost, okrenuo se nato prema cijeloj pukovniji, te je pozvao sve one vojnike, koji se slažu sa antimilitarističkom propagandom neka istupe, našto je sva momčad stupila pred njega.

Novo talijansko ministarstvo.

Lugano, 17. Sonnino je primio prijedlog, da ostane u novom kabinetu. Nato ga je tobože sam Salandra sklonuo. Listovi očekuju, da će u subotu uslijediti službena objava o sastavi novog ministarstva.

Odlučujući se je razgovora medju Boselli i Sonninom vršio u četvrtak poslije podne. našto se je Boselli podao u dvorac Savoia ka kralju, da mu javi o rezultatu. Čini se, da kralj nije na Sonnina neposredno uplivao.

Osim Sonnina ostaje iz prijašnjeg kabineta Orlando kao ministar za unutrašnje poslove, Carcano kao ministar riznice, a moguće i vojni ministar i ministar mornarice. Barzilai, nije htio da primi nikakve listnice. On je mislio, da će moći kao običan zastupnik više pomoći novom kabinetu. Razumljivo je, da je već sit neplodnog simboliziranja. Na njegovo mjesto imao bi da stupi u kabinet zastupnik Girardi kao ministar bez listnice i to isto kao simbol ali ne više za Trst, već samo za Friul. To je velik i značajan korak k razboritosti i skromnosti. Prema „Italia" imao bi da stupi u ministarstvo vodja desnice, podpredsjednik komore, Arlotta.

Time bi bila još jače izražena sveza novoga kabineta sa prijašnjim.

„Stampa" javlja, e nije sigurno, da će u ministarstvu ostati mornarički ministar admiral Consi, a ni vojni ministar Morrone. Consi bit će po mogućnosti nadomješten poglavicom admiralnog štaba Tann de Revelom.

„Giornale d' Italia" je protivan misli parlamentarne komisije za nadziranje, t. j. pitanju, u kojemu je Sonnino tobože već popustio te veli, da je jedini ustavni upravni odbor kabinet. List energično pobija tvrdnju, da je tudje neko poslanstvo imalo bilo kakvi upliv kod imenovanja ministra za vanjske poslove.

Dogodjaji na moru.

London, 19. (D. u.) Lloyd javlja: Potonuo je engleski parobrod Gafsa (992 t).

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 16. Službeni izvještaj od 15. lipnja:

Na dvinskoj je fronti, jugozapadno od Naročkog jezera, razvilo neprijateljsko topništvo živahnu djelatnost na mnogim mjestima. Nijemci su pokušali po tom da izadju iz svojih jaraka, ali su bili svakog puta suzbijeni. U okolici se je Baranoviča razvio mjesni okršaj, te smo u njegovom toku zauzeli ponajprije nekoliko neprijateljskih jaraka, a poslije nas je neprijateljska protunavala prisilila da se vratimo u svoje prijašnje jarke. Ofenziva je generala Brusilova trajala i jučer. Na raznim smo mjestima fronte učinili opet zarobljenika i plijena. Neprijatelj nastavlja svoje protunavale na više mjesta, te se učvršćuje u svojim novim položajima.

Po dosadašnjim izvješćima ima dosad ovaj broj zarobljenika i plijena: 1 general, 3 zapovjednika pukovnije, 2467 časnika, 5 pukovničkih liječnika, 150.000 vojnika, 163 topa, 266 strojnih pušaka, 131 bacalo bomba i 32 bacala mina.

Italija.

Rim, 16. Službeni izvještaj od 15. lipnja:

Izmedju Ečave je i Brente napinjao neprijatelj uzaludno svoje sile s krvavim gubicima, da razbije naš otpor, koji se sada već snažno ustaluje uzduž čitave fronte. U lagarinskoj su dolini noći pred 15. o. mj. napale iznenada jake neprijateljske sile naše položaje kod Serravalla i Coni Zugna. Po trosatnoj su žestokoj borbi na bodove bile neprijateljske čete u bijeg natjerane i progonjene točnom vatrom našeg topništva. Na fronti se je Posina-Astico ograničio jučer neprijatelj po obnočnom navalnom pokušaju u kraju Campiglia na snažno opstreljavanje, na koje su snažne baterije odvraćale. Na visoravni su Schlegen napadale neprijateljske mase, koje se procijenjuju na 18 batalijuna, po žestokoj topovskoj pripravi po više puta na našu frontu od Monte Pau do Monte Lemerle, te su kod toga vodile na krilima samo prividnu borbu, dok su tražile odluku na centrumu. Bjesne su se navale neprijateljske pješadije, koje su bile prikrivane i štićene topovskom paljbom, skršile svakog puta o našim linijama, pred kojima ostavio je neprijatelj hrpe lješina. Uspjela nam je protunavala na Monte Lemerle urodila brojem zarobljenika i jednom strojnom puškom. Tekom smo ovih bojeva oduzeli neprijatelju 254 zarobljenika. Na ostaloj fronti sve do mora nije bilo nijednog važnog dogadjaja.

Štetno djelovanje obilja novca.

U normalno vrijeme tužili smo se uvijek na nestašicu kapitala i pomanjkanje pothvatnog duha. Sada naprotiv osjećamo preobilje gotovog novca i nekako preveliko spekuliranje. U Njemačkoj već odavna nastoje kako bi spriječili silno spekuliranje sa vrijednosnim papirima kakovo se nikad u mirno doba nije opažalo, a kako kod nas neima burze, a i bečka i budimpeštanska burza nisu pravo mjesto za spekuliranje, to su se kod nas bacili novi kapitaliste na kupovanje nekretnina i sudjelovanje kod spekulativnih trgovačkih poslova. Jedno i drugo je po naš gospodarski život veoma štetno i ubitačno.

Kupovanje kuća u Zagrebu postalo je neka strast novih kapitalista, a štetne posljedice te kapitalne strasti nositi će stanari, većim dijelom sirotinja činovnici, koji moraju u sadanje teško vrijeme boriti se sa takovim doplatkom, da jedva mogu platiti povišene stanarine, a za ostalu skupoću nikoga nije ni briga, kako će si činovnik pomoći. Kod općeg obilja novca nekako se misli, da i činovnici imadu veće prihode, ili da barem više zaslužuju, što faktično nikako nije slučaj. Kod kupovanja kuća nisu novopečeni kapitalisti gledali na cijenu kuće, niti na rentabilnost Oni su plaćali dragovoljno svaki zatrženi iznos. Kad su ali postali vlasnicima kuća onda su izračunali, da kuća malo nosi, te odmah povisili stanarinu. Zar to nisu mogli prije izračunati i ne platiti bez krzmanja zatraženu svotu. Za njihovu veliku gestu, da ne paze na cijenu i rentabilnost, moraju stanari, kojima udes nije dao da se ratom domognu imetka, nego sasma drugačije, daju svoj tribut državi, snašati veći, sasma nepotrebni teret.

Mnoge kuće mjenjale su u zadnje doba više vlasnika — cijene su sve više nabijane. Nitko proti tome ne može ništa imati, kad bi to ostala interna stvar gospode novopečenin kapitalista, ali kad oni sav teret stavljaju naknadno na ledja stanarina, onda se nabacivanje i igranje sa novcima na tudji račun mora najoštrije odsuditi. U dnevnim novinama bilo je već više puta pisano o poskupljivanju stanova i otkazivanju, te se je obećavalo, da će se iznašati javno ime takovih kućevlasnika, no čini nam se da se dnevne novine boje kućevlasnika, jer se o takovom iznašanju imena ništa ne čita, premda se sa stanarima igra nedolična igra. Mnoga imena, koja čitamo, da darivaju velike svote za dobrotvorne svrhe ili se kako drugačije u javnom životu ističu, pokazuju sasma drugačije lice kada se radi o poskupljivanju stanarine. ne možda mogućnicima nego činovnicima, današnjoj pravoj sirotinji.

Kako se već nekoliko godina ništa ne gradi, to je već za naravni prirast pučanstva današnji broj kuća u Zagrebu premalen, što sve dolazi kućevlasnicima u prilog, jer su stanari kao potpuno u vlasti kućevlasnika. Kod današnjih silnih prodaja kuća uzima se u kalkulaciju mogućnost poskupljenja stanova, te ne ima dvojbe, da ćemo za kratko vrijeme imat u Zagrebu opće poskupljenje stanova uz veliku nestašicu, ako se to ne bude oblasnim mjerama rastojalo spriječiti i predusresti silno izrabljivanje stanara. Ako kuća uz zahtjevanu cijenu vlasnika ne donaša dobro ukamaćenje, neka se kapitalista malo strpi, te neka povjeri predbježno svoj novac u novčani zavod, jer neima nikakove dvojbe, da će odmah poslije rata nastati velika potražba za novcem i on će znatno u cijeni porasti, tako da će si moći sadašnji kamatnjak dobro nadoknaditi. Sve trpiti na ledja konzumentu, kako se nikako ne može braniti, ujevo je neprijateljski čin.

Drugo je veliko štetno djelovanje obilja novca, da se nastoji taj novac upotrijebiti za spekulativno kupovanje bilo kakove robe. Sada najednom kapitalisti, koji prije ne bi bili potpomogli trgovca niti sa par kruna, nudjaju trgovcu silne kapitale za zajednički rad i naravski zajedničku podjelbu dobitka. Ovi kapitali veoma štetno djeluju u trgovini, jer dovode do spekulativnih kupnja, a redovito tjeraju cijene silno u vis, i tako primoraju i one trgovce, da poskupe, da se pokorava visokim cijenama. U trgovinu su se uvukli mnogi razni elementi, koji nemaju ima mjesta u trgovini i koji kvare glas i ugled trgovca, tako da su se za zadnje doba mnogi stari i ugledni trgovci odlučili napustiti poslove, jer im se pod današnjim groznim prilikama upravo ne raditi.

Svi mi silno teško očekujemo čas kada će nastati normalne prilike i kada će se kapital moći privadjati pravoj svojoj svrsi da podiže i oplodjuje pravo narodno gospodarstvo, a ne da novac promeće od ruke do ruke novih kapitalista, te agenata i „veletržaca", a to sve na teret malog čovjeka. Ako kapital u normalno vrijeme zaslužuje, to on daje mogućnost i drugima zaslužiti i zaslužuje svojim radom i spretnošću uporabe, dočim danas kapital zaslužuje samo to jer je kapital.

„Hrv. Lloyd".

Domaće Vijesti.

Osobna vijest. Namjesniški potpredsjednik, gosp. Oskar pl. Lobmeyer, prispjeti će danas iz Trsta u Pulu u pratnji kotarskog glavara g. Geze Minach.

Objava. Uslijed namjesništvene naredbe može se dozvoliti ustup u zemaljsku bolnicu u Puli onim osobama, koje hoće da posjete bolesnike tek onda, ako mogu liječničkom potvrdom dokazati, da su iza početka rata bile uspješno ili ponovno cijepljene protiv kozica.

Uporaba zemaljskih jezika kod zemaljskih ureda u Istri. Zemaljska upravna komisija u Poreču prihvatila je dneva 12. o. mj. zaključak, po kojemu ravnopravnost zemaljskih jezika Istre, zajamčena člankom 19. državnog temeljnog zakona dneva 21. decembra 1867. D. z. L. 42. imade da bude praktično provedena u svim istarskim zemaljskim uredima. Prema ovome zaključku svi podnesci, sastavljeni u hrvatskom jeziku, predani kod rečenih ureda, imadu da već od sada budu po mogućnosti i prama silama vještim hrvatskom jeziku, koje sada stoje na raspolaganje i riješeni u hrvatskom jeziku. Činovnicima ovih ureda, koji nisu jošte vješti hrvatskom jeziku, dan je rok od godine dana da nauče ovaj jezik. Pri promaknuću činovnika će se osobito paziti na poznavanje obaju zemaljskih jezika.

Za družbu. U počast blagopok. ravnatelja Antona Štrka darovao je njegov bratučed pomorski kapetan u Voloskom, g. Viktor Tomičić K 30·—

Gosp. Ante Svrljuga, ravnatelj parobrodarstva na Rijeci, darovao je u istu svrhu K 30·—

Družbeno ravnateljstvo zahvaljuje ovime plemenitim darovateljima!

Iz Banovine.

Zaklada iz ratne invailde. Iz Zagreba javljaju: Zagrebački kanonik Ivančan utemeljio je zakladu od 10.000 kruna za ratne invalide općina Zabok, Stenjevac i Sesvete.

Zabranjeno kupovanje živežnih namirnica izvan tržišta. Kr. redarst. povjerenstvo za grad Zagreb opazilo je, da gradjanstvo unatoč izdanih zabrana o kupovanju živežnih namirnica na kolodvorima i na ulicama, te da nadalje kod svih jutarnjih vlakova dočekuje seljačtvo i na putu kupuje živežne namirnice. Upozoruje se s toga gradjanstvo, da se toga kloni, jer će se prekršitelji kazniti prema banskoj naredbi.

Iz Dalmacije.

Umrla majka kipara Rendića. „Hrvatskoj“ javljaju iz Supetra na Braču, da je ondje preminula majka kipara Ivana Rendića, te braće mu Vicka i Jerka. Pokojnica, rodom Gospodnetić, rodila se godine 1815., a udala 1838. Umrla je dakle u dobi od 101. godine. Pokoj joj duši, dok našem umjetniku Ivanu i njegovoj braći naše saučešće.

† **Dvorski savjetnik Mihovil Zavadlal**, zemaljski nadzornik za srednje škole u Dalmaciji, umro je u ponedjeljnik, 12. o. mj. u jutro u šezdesetoj godini života svoga.

Dvorski savjetnik Zavadlal bijaše čovjek zlatna srca; u životu pošten i pravedan, po ćudi blag i miran, u radu razuman i vješt; sve je ove svoje rijetke vrline prikrivao velikom smjernošću u javnom i sukromnom životu. Slovenac rodom, došao je otrag dvadeset godina iz Pazina odnosno Celja u Dalmaciju i jako je zavoli.

Godine 1898 bi pozvan na jedno od najodličnijih mjesta u školskoj upravi, na uzvisito mjesto zemaljskog nadzornika za srednje zavode u Dalmaciji, gdje je sve do zadnjeg dana svoju službu vršio, savlagjivajući vješto, vrijedno i savjesno teške posle svoga zvanja.

Uvijek je nastojao da, radeći složno s učiteljskim zborovima, postigne u što većoj mjeri vruće željkovanu svrhu, da srednje škole u Dalmaciji budu podavale pokrajini i državi poštene učene i značajne ljude, čestite državljane.

I kao školski nadzornik uživao je Zavadlal poštovanje i ljubav svijeh, koji ga poznavahu, bez razlike stranaka i narodnosti.

S Mihovilom Zavadlalom isčeznula je karakteristična milokrvna ličnost sa školskog polja; ali mnogobrojni njegovi davni učenici spominjat će se uvijek sa zahvalnošću njegovih mudrih nauka i njegova blaga srca: nastavnici, sudrugovi njegovi, neće nigda zaboravit njegovu iskrenost i značajnost, njegovi podložnici njegovu blagost i pravednost.

Radi njegova marna i vješta službovanja u svojstvu zem. školskog nadzornika, na kojem je položaju tako lijepo razvio svoje izvanredne sposobnosti i vrline, bio je 1907. god. odlikovan redom željezne krune III. razreda, a 1913. mu je podijeljen naziv i karakter dvorskog savjetnika; iste god. S. O. Papa podijelio mu je komendu reda Sv. Silvestra.

Na glas o njegovoj smrti, svi koji su ga poznavali okupit će se u duhu oko njegova groba, da zažele mir njegovu pepelu, a duši, zanesenoj za istinom i pravdom, za napretkom i srećom narodnom, da kliknu: pokoj vječni!

Umjesna opaska. „Hrvatska Kruna“ opaža, da se u svim dalmatinskim školama naš jezik službeno nazivlje nastavnim, pa se pita, kada će se konačno nadležni odlučiti na veliko milosrdje, da se jeziku dade ono ime, kojim je pri porodu okršten, te dozvoliti djeci hrvatskoga naroda u Dalmaciji da ga smiju i nauče nazivati hrvatskim?

Razne Vijesti.

Zabranjeni listovi. Iz Sarajeva javljaju: Bosansko-hercegovačka vlada zabranila je raširivanje listova „Sa Suisse“, koji izlazi u Ženevi i „Obrana“, koja izlazi u New-Yorku.

Krune i komadi od 10 i 20 filira. Nekoji listovi donose vijest, da će se sa 1. srpnja povući iz prometa krune i komadi od 10 i 20 filira, te da će biti zamijenjeni novim novcem sa novim grbom.

Posjećivanje vojničkih bolnica. Bečke novine donose naredbu austrij. ministra unutarnjih posala, prama kojoj će biti dozvoljen posjet u vojničke bolnice samo onim osobama, koje dokažu, da su cijepljene proti kozicama u godini 1914., 1915. i 1916.

Pišite zarobjenicima dopisnice. Dokazano je, da pisma, odredjena za zarobljenike, dolaze redovito k svom cilju do dva mjeseca kasnije nego li dopisnica. To je dalo povoda središnjem obavijesnom uredu, da uputi roditelje, znance i prijatelje zarobljenika, da se u svom dopisivanju sa zarobljenicima služe dopisnicama, a ne listovima. Uzrok sporijem putovanju listova leži jedino u cenzuri; dok cenzor naime pročita i otpremi jedan list, može biti gotov sa 6 do 10 dopisnica. Pišite dakle zarobljenicima samo dopisnice, i to sasma ukratko.

Grof Tisza o poljskom pitanju. U ugarsko-hrvatskom državnom saboru iznio je grof Julije Andrassy poljsko pitanje, naglasiv, da protjeranje Rusa s poljskoga područja ne smije značiti osvojenje tih krajeva, već oslobodjenje. Na taj govor grofa Andrassya upozorio je ministar grof Tisza na to, da je i njemački državni kancelar izjavio, da se riješenje poljskoga pitanja more izvršiti jedino sporazumno s Austro-Ugarskom monarhijom. Ministarski je predsjednik uvjeravao, da će se zauzimati svi pozvani čimbenici monarhije, da bude uredjenje poljskoga pitanja u najširoj mjeri odgovaralo željama i interesima eksistence poljskoga naroda. Ova je izjava ministarskoga predsjednika izazvala u zbornici živahno odobravanje.

Lord Kičener poginuo u bici kod Skagerraka? Prema vijesti „Daily News-a“ poginuo je lord Kičener u pomorskoj bici pred Skagerrakom. List veli, da je „Hampshire“ sudjelovao u toj bici, pa da je na njemu Kičener našao svoju smrt, dok da je izjava o nezgodi kod Orknejskih otoka samo zgoljna izmišljotina.

Svrha ruske ofenzive. „Riječ“ piše, da je najglavnija svrha ruske ofenzive, da se pomogne Talijanima. U ruskim krugovima očekuju, da će ofenziva uspjeti u toliko, da se austro-ngarske čete povuku s talijanske fronte u Galiciju. Druga je svrha ofenzivi pritisak na Rumunjsku, koja se je u zadnje vrijeme očito približila centralnim vlastima. Rumunjska će se naime tako naći na raskršću, pa će se od nje zatražiti, da se izjavi, hoće li uz ententu ili ne. Osim toga želi se ovom ofenzivom odrezati Bugarsku od njezinih saveznika zadržav čete centralnih vlasti na drugim frontama.

Transporti municije iz Engleske u Rusiju. Sa ruske granice javljaju, da se saznaje iz posve pouzdana izvora o velikim transportima municije iz Engleske u Rusiju. Transporti odlaze iz manjih nepoznatih engleskih luka, te putuju u Arhangelsk. Sastoje se redovito od 4—5 transportnih brodova, koje prate po dva razarača, a djelomice i podmornice. Takovih transporta stiglo je jur u Arhangelsk 29. Kod iskrcavanja municije rabe se moderni engleski strojevi. Iz Arhangelska otprema se municija u Volodgu, odakle ide što je brže moguće na frontu. Govori se, da su istodobno na putu transporti municije iz Japana u Vladivostok, ali se to ne može sa sigurnošću ustvrditi.

Skorašnja Hindenburgova ofenziva. U Engleskoj ne mogu nikako shvatiti zastoj na 400 milja dugoj ostaloj istočnoj fronti, pa računaju, da je to u vezi s velikim pripremama za nedaleku veliku ofenzivu generala Hindenburga.

Izjava o skupljanju ruskih četa za sadašnju ofenzivu. „Berliner Tagblatt“ donosi o skupljanju ruskih četa za sadašnju ofenzivu slijedeću izjavu majora Moraht-a: „Neki predznaci, da se je Rusija odlučila za ponovnu akciju, opaženi su poglavito na granici Rumunjske, u Besarabiji. Dvojiti se moglo o tom, je li ta koncentracija četa bila odredjena za neodlučnu Rumunjsku, ili opet za staro ratište protiv linije Pruta i Dnjestra, koju drže naši saveznici. Da će ruske novosakupljene čete biti tako mnogobrojne, da će se moći upotrebiti za opću ofenzivu sa frontalnom širinom a okruglo 400 kilometara, to se je po novinskim vijestima jedva moglo očekivati. Mi moramo dakle u tom, što su se Rusi podigli, vidjeti neobičnu energiju. Ako smo optimisti, možemo reći, da se ovdje radi o posljednjim većim silama Rusije. No ako hoćemo oprezni suditi, moramo se sjetiti, da toj zemlji, bogatoj na ljudima, godimice pridodju najmanje dva milijuna mladih, upotrebljivih sila, i da je Rusija bila kadra načiniti od njih vojnike. No uvijek ostaje istina, da novo produženje bojeva na istoku u glavnom treba zahvaliti dopremi municije i topova, koju dopremu ruskomu carstvu vrše Amerika i Japan“.

Manifestacije u Washingtonu. U Washingtonu održana je dne 15. o. mj. mjeseca velika manifestacija za uvedenje dovoljnog broja kopnene vojske i mornarice. U povorci bilo je do 75.000 duša, a na čelu joj sam Wilson, koji je poslije svečanosti izjavio: „Mora se učiniti kraj pokušaju u inozemstvu rodjenih Amerikanaca, da protiv američkih stranaka izvode politička iznudjivanja u interesu strane vlade.“ Wilsonu je narod burno povladjivao. Ovu će se točku ponajbrže uzeti kao glavnu kod demokratske agitacije za izbor predsjedništva.

Prodavaonice duhana i novina u Srbiji. U raznim mjestima na području Srbije zaposjednutom po c. i kr. austro-ugarskim četama, ima se popuniti više koncesija za prodaju duhana i novina. Prednost imadu ratni invalidi i članovi obitelji poginulih ili borećih se vojnika. Domaći interesanti, koji reflektiraju na jedno od takovih ovlaštenja, neka svoje valjano obrazložene i ispravama obložene molbe podnesu trgovačkoj i obrtničkoj komori u Zagrebu.

Nova parobrodarska pruga Arhangelsk-Amerika. „Agence Havas“ javlja, da se na željezničkoj pruzi Petrograd-Arhangelsk grozničavo radi, te da će pruga biti gotova u kolovozu ili najkasnije u rujnu ove godine. Čim bude sve to dovršeno, bit će obrazovana nova parobrodarska pruga izmedju Arhangelska i Amerike.

Izum za spasavanje posada na podmornicama. Francuski inžinir Polliardia izumio je spravu, kojom se može posada potopljene podmornice tako dugo opskrbljivati zrakom, dok joj nedodje pomoć. Izum je kupilo francusko ministarstvo rata.

Uz demobilizaciju i raspust parlamenta. Kako je poznato, zatražile su vlasti četvornoga sporazuma od grčke vlade, da smjesta demobilizira svoju vojsku. Grčka je vlada konačno na to pristala, ali kako nije svoj zaključak odmah i provela, kani sada ententa zatražiti od nje i raspust grčkoga parlamenta.

Novi način brijanja. Nužda i pomanjkanje potrebitog materijala najbolji su izumitelji. Dosele nismo mogli eto ni pomisliti na brijanje bez sapuna, dok su sada naši vojnici dokazali, da je to bilo sasma krivo mišljenje, te da se možemo vrlo dobro brijati, a da nam ne treba pri tome nikakav sapun. Oni vele, da je dostatno natrti lice toplom vodom, al da treba paziti da bude voda čim toplija, makar i vruća i da nije prostor, u kojem se brijemo, hladan, jer da inače suza ne manjka. K tomu će se i nekakva praksa, pa nek sapun voda nosi. Mi smo znali za jedno brijanje bez sapuna, a to je bilo — „jezikom“, pa kako nadolazi eto i drugo, morat ćemo odsele unaprijed u govoru razlikovati „brijanje jezikom“ i brijanje „bez sapuna“.

Posl. br. U 265.-15.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Ane Božić radi § 12. Z. od 16.-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcijonara drž. odvjet. Bigatto kao javnoga tužitelja koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

s u d i o j e:

Anu Božić, udovu pok. Antuna, kćer pok. Josipa Božić i od Antonije rodj. Božić iz Sluma a pripadnu u Buzetu, 40 god. staru, kat. vjere, udovicu sa 5 djece od 4 do 16 godina, trgovkinju mlijekom, nepismenu, sa imanjem, već kažnjenu radi mlijeka

k r i v o m:

što je drugom polovicom mjeseca studenoga 1915. poslala iz Buzeta u Pulu tri vrča mlijeka, koje je bilo veoma navodnjeno, te da je time svojom nemarnošću stavila u promet kao hraniva sredstva stvari krivotvorene, dakle prekršaja § 12 Z. 16-1-1896. br. 89., L. D. Z. iz god. 1897. te biva

k a ž n j e n a

a) na osnovu § 12 istoga zakona na 3 dana zatvora, te u smislu § 389 kz. na platež parbenih troškova;

b) na osnovu § 20 spomenutoga zakona se mlijeko zaplijenjenim, dok se na osnovu § 21. nazočna presuda ima objaviti na trošak optuženice u listovima „Hrvatski List“ i „Gazzettino di Pola“ u Puli.

B u z e t, dne 19. siječnja 1916.

Vivoda v. r. Mogorović v. r.

56

Beograd od 1717. do 1739. godine.

(Izvod iz jedne historijske studije Todora Stefanovića-Vilovskog.)

Poznato je, da je poslije osvojenja Beograda pod princom Evgenijem Savojskim 1717. g. i poslije zaključenja požarevačkog mira 1718. g. Beograd ponova sagradjen i utvrdjen i da je ovaj rad oko restauracije grada i tvrdjave trajao od 1723., kada je pod tadašnjim guvernerom Srbije i predsjednikom tako zvane Srpske Administracije maršalom Aleksandrom Württemberškim položen kamen temeljac ovim utvrdjenjima, pa sve do 1736., kad je pod upravom F. Z. M. grofa Marullija dovršeno ovo djelo. Kako je sad izgledao Beograd pred sam rat od 1737.—1738. i pred gročansku bitku, kojom je završena ova kampanja?

Beogradska utvrdjenja bila su neobično jaka i opasivala su grad i tvrdjavu od Save do Dunava sa čitavim nizom šančeva, bastijona i kapija. Ova utvrdjenja stala su oko 20 milijuna forinti; svota, koja je onda značila vrlo mnogo. Utvrdjenja su gradjena po sistemu čuvenog francuskog generala Vauban-a, a njihovim gradjenjem upravljao je najprije carski inžinirski pukovnik Debof, a docnije general Doxat de Moreuze, koji je kasnije zbog predaje niške tvrdjave stavljen pred ratni sud i osudjen na smrt.

Ovom Doxatu je sadašnji Beograd imao mnogo da zahvali ne samo za svoja čvrsta utvrdjenja nego i za regulisanje čitavog grada. Osnova, po kojoj je od 1723.—1736. gradjen, izradjena je pod rukovodjenjem ovoga neobično sposobnog tehničkog časnika, čiji se predlozi još i sada nalaze u ratnom albumu. Sve važnije javne i privatne gradjevine u tadašnjem Beogradu, izvršene su po njegovim projektima, naime: Velika Aleksandrova vojarna, mala Mauzerova vojarna, gradska kuća, Srpska Mitropolija, katolička parohijska crkva, Velika barutana u tvrdjavi (ona ista što još i sada postoji), vojarna i časnički domovi u gradu i velika komandantova palača u njemačkoj varoši, kuća gradjena u raskošnom stilu baroka, čije su se ruševine pod imenom „Pirinčaul“ mogle vidjeti još prije dvadeset godina u Dušanovoj ulici.

Pojedini dijelovi tadašnjeg Beograda bili su: Tvrdjava, onakva kakva se održala do današnjeg dana, zatim Njemačka varoš, koja je bila opasana pomenutim utvrdama i koja je zauzimala prostor od Kalimegdana do Stambol-Kapije i od Savske do Dunavske obale i najposlije izvan utvrde, Srpska varoš, koja je zauzimala prostor od Varoš-Kapije pa sve do današnje željezničke stanice i do topčiderskog druma i predgradje Karlstal, koje bi po svom položaju i prostoru odgovaralo današnjoj Palilulі. Prostor izmedju Srpske varoši i Karlsala, dakle cijela današnja Kralja Milana ulica i sve pobočne ulice, bio je onda prazan i presijecan raznim putevima, od kojih je najvažniji bio carigradski drum, koji je išao otuda od Württembergquai ili Stambol-Kapija i u pravcu današnje Kralj Milanove ulice, pa pored Batal-Džamije i Markovog trga u pravcu današnjeg smederevskog druma, ka ovom praznom prostoru stajala je samo Batal-Džamija, koja je u svima ratovima s Turcima igrala važnu strategijsku ulogu, i odmah u njezinoj blizini — tamo gdje se sada nalazi kraljeva bašta i velika vojna bolnica sagradjena od prilike izmedju 1720. i 1730. god., koja je ostala i iza Austrijanaca, pa je upotrebljena kao bolnica i za vrijeme njemačko-turskog rata 1790. godine.

U Njemačkoj varoši živjelo je njemačko stanovništvo, koje se bilo u Beogradu naselilo poslije rata. Njemački stanovnici bili su najviše katolici iz oblasti Speiera i Wormsa, ali je bilo medju njima i porodica, koje su zasnovane od nekadanjih carskih vojnika, kojima je kao veteranima podarena povlastica, da se mogu u Beogradu stalno nastaniti i ukućiti. Glavni dio Njemačke varoši, gdje je bila opštinska kuća (Rathaus), nalazi se tamo gdje se sada nalazi t. zv. dunavski kvart „Dorčol“, počevši od Velike Pijace pa sve do same dunavske obale. U gornjem kraju, oko srpske crkve Sv. Arhandjela Mihajla i srpske mitropolije (osnovane i gradjene od mitropolita Mojseja Petrovića, † 1730. god. i Vićentija Jovanovića † 1735.), bilo je osim njemačkih još i nešto srpskih, grčkih i jermenskih kuća, koje su bile u staroj turskoj čaršiji odmah iza Württembergove i Mauzerove vojarne, od prilike na onoj roskrsnici Kralj Petrove i Knez Mihajla ulice. Srpski stanovnici živjeli su u takozvanoj srpskoj varoši izvan gradskih utvrdjenja. Isprva su Srbi živjeli i u varoši, naročito dok je njemački živalj bio brojno slab, ali je već poslije dolaska novopostavljenog guvernera princa Aleksandra Württemberškog, strogo izvršena savijet careva, kojom se dioba beogradskog stanovništva strogo naredjuje. Tad se i veći dio Srba uselio i prešao u Srpsku Varoš, koja se vremenom prostirala od takozvane Varoš-Kapije pa sve do topčiderskog druma, i u kojoj je, sudeći po slikama iz onog doba, dosta lijepih kuća. Srpsko stanovništvo su iz početka sačinjavali oni srpski i grčki stanovnici, koji su se u Beogradu bili zatekli još od Turaka, ali je kasnije znatno povećano pridolaženjem imućnijih ljudi iz unutrašnjosti, pa čak i iz Srijema, Bačke i Banata. (Konac slijedi.)

Godina II. — Broj 343.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 21. lipnja 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Novi usjeh naših četa na ruskom bojištu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini je prešao neprijatelj usrijed borba s našim stražnjim četama rijeku Seret. Izmedju Pruta i Dnjestra, na Stripi i u području Radzivilova prošao je dan prilično mirno. Za uspješnih su obrambenih bojeva na jugo- i sjeveroistoku od Lokača u Voliniji uhvatile dosad naše čete 1300 zarobljenika i zaplijenile 1 ruski top i 3 strojne puške. U kraju se Kisjelina nastavljaju se savezničke navale žilavim hrvanjem. Izmedju Sokula i Kolkija smo suzbili opet jake neprijateljske navale. Kod Gruzjatina, gdje već četvrti put kuša neprijatelj s jakim silama prodre u linije hrabrih branitelja, biju se ljuti bojevi.

Talijansko bojište.

Bojna je djelatnost na sočkoj fronti i na Dolomitima popustila do običajne mjere. Suzbili smo ponovne talijanske provale protiv pojedinih mjesta fronte izmedju Brente i Astica.

Jugoistočno bojište.

Kod Ferasa na donjoj Vojusi okršaji.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Položaj je uopće nepromijenjen.

Istočno bojište.

Na provalama iz fronte na jugu od Smorgona sve do preko Carja i kod Tanočina smo uhvatili 144 zarobljenika i zaplijenili 4 strojne puške i 4 bacala mina.

Bačeno je nekoliko bomba na kolodvorske zgrade u Vilejki; opetovani su bili letjelački napadaji na željezničku prugu u Ljahovičima i Luninjecu. Izjalovili su se s velikim gubicima u našoj zapornoj vatri jaki ruski napadaji protiv položaja uz prokop na jugozapadu od Logišina. Ostala su uopće bez uspjeha ponovna neprijateljska naprezanja protiv stirske linije u blizini i na zapadu od Kolkija. Kod Grozjatina je borba osobito žestoka. Izmedju ceste iz Kovela u Luck i potoka Turije razbile su naše čete na mnogim mjestima žilavi, a kod Kisjelina upravo ogorčeni ruski otpor, te idu naprijed boreći se.

Na jugu su od Turije bile neprijateljske navale suzbijene; te Rusi ne nastavljaju svog prodiranja u pravcu prama Gorokovu.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 20. (D. u.). Službeno. 19. je o. mj. napalo naše pomorsko ljetalo s bombama u Riškom zalivu kod Arensburga 2 ruska razarača, te je jednoga od njih pogodilo jedanput na potpuno.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

BRZOJAVI.

Rat.

Talijansko priznanje.

Beč, 20. (D. u.) Stan ratne štampe javlja: Izvještaj talijanskog glavnog stana javlja dne 18. lipnja: Trajni i ogorčeni boj za položaje, što se nalaze u našem posjedu na južnom rubu kotline kod Asiaga, dokazuje, da neprijatelj provadja tvrdokorno svoj prethodno namisao svoje ofenzivne osnove. Njegovo neprestano i žilavo navaljivanje dokazuje, da dogodjaji na istočnoj fronti nijesu smanjili njegove navalne djelatnosti na južnotirolskoj fronti. Dosad nije on premjestio s ove fronte nikakvih sila, a neće toga smjeti da učini niti u budućem uslijed snažnih napadaja koji su u toku.

Ruski gubici.

Kopenhagen, 19. List „Ruskoje Slovo“ priznaje ogromne gubitke Rusa kod ofenzive proti Austrijancima i primječuje, e je samo po sebi jasno, da su s ofenzivom morali neprijatelju skopčani silni gubici kod navale na neprijateljske položaje. Dokaz je tomu taj, što su mnogo od ruskih pukovnija izgubile sve časnike.

Oštra kritika ruskih navoda brojeva.

Stockholm, 19. Četvornom savezu skloni list „Dagens Nyheter“, kojega je glavni urednik dobar poznavaoc ruskih narodnih osobina, izražava svoju sumnju glede ruskih navoda o broju zarobljenika. Ratni plijen, osvojeni topovi, da ne stoje nimalo u razmjerju prema broju zarobljenika. Potpisto sumnja, da je u ruskim izvještajima uračunano medju zarobljenika i civilno pučanstvo onih predjela, kojima su Rusi prolazili, kako je to i u prijašnjim ruskim izvještajima već bivalo.

Opis kako se je razvijala bitka kod Skager-Raka.

Berlin, 20. (D. u.). Engleski zarobljenici iz skageračke bitke pričaju o kretnjama i gubicima engleske mornarice slijedeće: „U bici je sudjelovalo izvidničko brodovlje Beattyja, koje se je sastojalo od 6 linijskih krstarica, od 4 ili 5 linijskih brodova razreda Queen Elisabeth, od mnogih manjih modernih krstarica i od četrdesetak razarača, i glavno brodovlje pod Jellicoem, koje je sastojalo od triju skupina linijskih brodova po 6 do 9 velikih linijskih brodova, svako najmanje 10 malenih krstarica i 80 do 100 razarača.

Beatty je plovio prama istoku, kada je opazio njemačke izvidničke bojne sile. Izmedju 5. i 6. sata po podne otvorili su Nijemci vatru na 18 km udaljenosti. Tada je već išla u zrak Queen Mary potonuvši u 10 časaka zajedno s 1400 ljudi i jednim japanskim princom. Čim je prispio na ono mjesto nesreće „Indefatigable“ eksplodirao je na mah i on, te je tako hitro potonuo, da se nije spasila ako ne dvojica od jedne tisuće ljudi njegove posade.

Beatty je naložio torpednjačama, da navale, te su Nijemci potopili od njih razarače „Nestor“ i „Nomad“. Za vrijeme se navale torpednjača okrenule linijske krstarice prama sjeverozapadu, te su pobjegle izvan topovskog dohvata.

Brodovi su razreda „Queen Elisabeth“, medju njima „Waspite“ sa širokim otvorom na boku, nastavili borbu. Kasnije je bežični brzojav s engleskog razarača „Turbulent“ javio, da je „Warspite“ potonuo.

Glavno se je Jellicojevo brodovlje prispjevši na bojište postavilo u jedan red s 9 okloplјenih krstarica na čelu. Linijski je brod Marlborough bio terpedovan po svoj prilici od podmornice, a pošto njemačkih podmornica nije biln, to se je moglo raditi jedino o engleskoj podmornici.

Okloplјeni su krstaši otvorili borbu.

Izmedju brodova, koji su se povratili glavnomu brodovlju, nije bilo Defenca, Warrior je imao na po broda dva velika otvora, a Invinaible je poletio u zrak i potonuo. Njemačka je vatra uništila razarače Acasta, Tipperary i Turbulent. Pod mrak je krenulo englesko brodovlje u redovima prama sjeveru. Svi su skoro zarobljenici dali oduška svojoj zlovolji, što nijesu engleski brodovi ništa poduzimali za spasavanje nastradalih.

Ententa.

Englesko prikazivanje grčkog položaja.

Haag, 18. „Times“ je priopćio slijedeći izvještaj nekog očevidca o nemirima u Ateni. Taj je izvještaj izbjegao grčkoj cenzuri. Kako „Times“ piše, prikazuju se nemiri sa poslužbene strane kao izraz narodne zlovolje protiv Venizelosa, koji su bili od redarstva skoro ugušeni. Izvještaj glasi: Kada je u ponedjeljak svršila u stadionu neka vojnička svečanost, sakupila se je na večer u sprovod množina od 300 do 400 ljudi, sastavljena dijelom iz vladinih redarstvenih agenata, a dijelom iz uličnjaka, kojega je pratilo 60 redara u uniformi. Sprovod je krenuo glavnim ulicama. Pred svratištem Grande Bretagna, gdje stanuje francuski poslanik i nekoliko francuskih i engleskih činovnika, čuli su se pogrdni poklici. Nato je sprovod pošao pred englesko poslanstvo i priredio mačju deraču. Nato je množina išla pred uredništva ententi sklonih novina te razlupala prozore i uništila sve, što je došlo pod ruke. Tajni redarstveni agenti bijahu kod psovanja i pljačkanja kolovodje. Redarstvo, koje bi lako moglo rastjerati buntitelje mira, ponašalo se je po svoj prilici uslijed više zapovijedi, pasivno, pratilo je sprovod mirno od uredništva do uredništva te je prekrštenih ruku prisustvovalo pljačkanju. Što se dogodjaji ne smiju smatrati kao prava izjava. Velika većina Grka jest uvijek vjerna ententi. Ona se još više odvraća od današnjih vladalaca u Grčkoj i to kao podanici saveznih država, koji moraju da trpe uvrede, naravno, ne za dugo vrijeme.

Prije nego li je vlada predala Bugarima utvrdu Rupel, bila je otkrito protiv nas. Ali su ju već pred nekoliko dana prestrašile glasine o blokadi Grčke. Nato su ali došle lažne njemačke vijesti o pobjedi njemačkog brodovlja, kojima su slijedila hvalisanja vladi podložnog novinstva, e je vladi uspjelo zasijati neslogu medju Francusku i Englesku te da su bile preprijećene mjere četvornog saveza protiv Grčke. Te su vijesti razjašnjenja tako osokolile vladu, te je ona redarstvu dopustila, da sudjeluje kod mira i psovanja priredjenih protiv Engleske i Francuske od ovdješnjih njemačkih agenata. Velika većina grčkog naroda bila bi zadovoljna sa mjerom, koju bi četvorni savez mogao da poduzme, da oslobodi Grčku od današnjih njezinih vladalaca. Jer ona osjeća, da se vlada neće vratiti k ustavu, već da će izvršivati tlačenja, koja čine život nesnosljivim i nemogućim za one Grke, kojima je stalo do spasa i sreće njihove domovine. Oni su uvijek bili uvjereni, da četvorni savez jamči za narodnu slobodu, te se osjećaju sve više razočaranima, što uzalud čekaju na ostvarenje tog jamstva sa strane četvornog saveza, u kojega se pouzdavaju od onoga vremena, u kojemu je Grčka još bila slobodna država.

„Times“ ističe tu posljednju rečenicu, te izjavlja, da je Gunaris tek jučer zatražio od komore, neka jedinstvenim podupiranjem ministarstva izjavi, da su ograničujuće mjere četvornog saveza uzaludne. List ali izjavlja, da one nijesu uzaludne, ako se ih brzo i energično izvede. Krzmanje i slabost izazvat će samo takve izjave, kaošto je goreopisana.

Način pisanja ententinih listova protiv Grčke postaje sve bijesniji. Nagrdjivanje i iskrivljivanje vijesti, jasno kažu, da se javno mnijenje u Ateni silom obraća protiv tlačitelja, koji danas moljakaju na temelju prijašnjih njihovih zasluga za oslobodjenje Grčke.

Rezultati gospodarstvene konferencije.

Sa švicarske granice, 19. „Agence Havas“ javlja glede gospodarstvene ententine konferencije ovo: List „Petit Parisien“ hoće da znade, e su dogovori gospodarstvene ententine konferencije svršili sa principijelnim sjedinjenjem, te su ti dogovori dolazili do izražaja u posebnim tekstovima i ugovorima, koji će kasnije sačinjavati predmet rasprava kod vlada i u parlamentima različitih zemalja. Nema više sumnje, da zajednička politika saveznika ide za ova tri cilja:

1. Da se formulira već zabrana trgovine izmedju podanika savezničkih država i podanika protivničkih država učini apsolutno obvezatnom.

2. Da se već pobrinu za dalekosežnu izmjenu radnika, kapitala, orudja i materijala, koji je potrebit za gospodarstveno uskrisenje predjela, koji su uslijed rata stradali.

3. Radikalna promjena trgovačkih ugovora, koji su vrijedili prije rata. Isto su tako poduzete neke mjere, koje se moraju dakako tek pokazati praktičnima, da se izbjegne pogibeljima, koje bi se mogle pojaviti u razdoblju od svršetka neprijateljstva do potpisa mirovnog ugovora.

Svrha je tim mjerama, da zaštite tržišta saveznika od poplave robe, koja bi mogla da dodje u silnom mnoštvu iz skladišta središnjih vlasti. Engleski su izaslanici prigovorili vijestima, koje kolaju, kao da će prigovarati nastojanjima konferencije.

Proti Njemačkoj nema gospodarstvenog rata!

Haag, 19. List „Westminster Gazette“ bavi se povodom gospodarstvene konferencije u Parizu u uvodnom jednom članku s osnovom, da se iskorijeni njemačka trgovina. List podsjeća na to, da su se i u Njemačkoj pojavile slične osnove proti Engleskoj, opominje ozbiljno pred pogibelju takovih poduzeća i veli:

Mi svi želimo, da unidje naša trgovina u krugove neprijatelja, no mi ne ćemo nikakove trgovine neprijateljeve u našim krugovima. Mi uzimamo za uvrijedu, kad čitamo o kakvom neprijateljskom listu, da kani Njemačka iza svršetka rata isključiti englesku trgovinu, no mi držimo za posve pravo, kad velimo, da moramo isključiti njemačku trgovinu. Mi si nijesmo svijesni, da je oboje jedno te isto. Mi si predočujemo, e će Njemačka uzaludno pokušati, da dopremi svoju robu u Englesku i da u Englesku te robe ne će pripuštati, dok neka Engleska ponosno odkloni uvoz svoje robe u Njemačku, sve ako Njemačka za to i moli.

No ako ovo pitanje zrelo prosudimo, moramo doći do zaključka, da su čuvstva objiju zemalja ista, te da će i činjenice biti iste, premda su one posve različite od naših čuvstava. Mi ne možemo zaprijećiti, da njemačka roba dolazi u Englesku, a da ne bismo istodobno zaprijećili i uvoz engleske robe u Njemačku, i ne možemo njemačkom trgovcu, koji s nama trguje, zadati udarca, a da ne bismo u isti čas jedne zadali udarca engleskomu trgovcu, koji s Njemačkom trguje. Mogu postojati dobri i odlučni politički razlozi, da se podje tim putem, no smiješno je, kod toga tako postupati, kao da mi mislimo, e će biti još na probitku. Isto tako moramo imati pred očima, da imade misao zatvorenog od ostalog svijeta trgovačkog područja na svaki način istodobno i vojne posljedice, dakle neraздijeljivo od nečuvenih sprema i neprestanih priprava za ponovni rat.

Irsko pitanje i razdor u engleskom ministarstvu.

London, 20. (D. u.) „Times“ javlja: Rasprave o privremenom odstranjenju irskih poteškoća, koje su bile već poprilično napredovale, dovele su do razdora u ministarstvu. Dio je ministarstva odlučno protivan predloga lorda Georgesa. Misli se, dogoditi, da će nekoliko ministara odstupiti.

Talijanski kralj potvrdio novo ministarstvo.

Lugano, 20. (D. u.) Talijanski je kralj potpisao dekret imenovanja članova novog ministarstva pod predsjedništvom Bosellija. Listina se ministara slaže s onom što smo je već objelodanili, samo što su joj pridodana dva ministra bez lisnice, i to senator Vittorio Schialoia i zastupnik socijalističke ljevice Leonardo Bianchi. Mletačka nije zastupana nijednim ministrom.

Talijansko zadovoljstvo s novim ministarstvom.

Lugano, 20. (D. u.) Talijanski listovi poprimaju ponajviše prijateljsko stajalište prama Bosellijevom ministarstu te ga označuju kao nacijonalno i preporučuju ga sveopćoj naklonosti. Ali medjutim očituje se da mu nije u parlamentu osigurana ta ista naklonost.

Novi ljudi u Italiji.

Lugano, 19. Boselli, koji će sada biti na čelu novoj talijanskoj vladi, nailazi u talijanskom novinstvu na bolji doček, nego li se je to moglo očekivati. Ljevica je demokratskog bloka zadovoljna, što su došli u novi kabinet Bissolati i Sonnino. Ljudi oko turinske „Stampe“ obasipaju Bosellija najvećim hvalama. Taj turinski list se nada, da će Boselliju uspjeti, da sačuva narodno jedinstvo i slogu u teškomu vodjenju rata. Boselli im se čini kao izgled zastupnika talijanskog preporoda, kao učenik podalpinske škole, iz koje su izašli najugledniji muževi mlade Italije, koji su se uvijek ravnali po vrhovnom načelu: „Poštivati protivnika i gledati jedino na spas domovine“. Taj list ističe, kako je najveća Salandrova pogrješka bila ova, što je pobudio u inozemstvu utisak, kao da je Italija nesložna i razrovana. A od Bosellija nadaju se, da će on nasuprot biti sposobni muž, koji će zborom i tvorom uspostaviti ono jedinstvo duhova, kojim mogu jedino sve sile zemlje da suradjuju za ostvarenje narodnih ciljeva. Novi se je ministar predsjednik već time pokazao sposobnim za svoju zadaću, što je oko sebe okupio ljude krepke ruke i dalekosežnih ideja, koji će umijeti, da taj rat privedu k željenom cilju. A kad dospije čas, da se raspravlja o velikim osnovama mira, biti će Boselli takodjer kadar, da zajedno sa svojim iskusnim savjetnicima pripravi Italiji onu budućnost, što njezine žrtve i hrabrost njezinih sinova zaslužuje.

„Stampa“ donaša u istom broju takodjer izjavu zastupnika Giolittijeve stranke, koji mnije kako je za talijansko jedinstvo nužno, da bude u novom ministarstvu takodjer predstavnik Giolittijeve stranke. I „Corriere d' Italia“ ističe, kako je dužnost novog ministarstva, da se ono osim za vodjenje rata pripravi temeljito za prevažne mirovne pregovore, koji su za sreću Italije od najveće važnosti i koji će ovisiti jedino od sadašnjeg ministarstva, dočim je vodjenje rata ponajviše zadaća vrhovnog vojničkog vodstva.

Iza duže je vremena cenzura ostavila napokon cio i čitav uvodnik lista „Avanti“, gdje se izrazuje socijalističko mnijenje o novom ministarstvu. List kliče, na sveopće zadovoljstvo, kako se je napokon pojavila na talijanskom obzorju mironosna duga u obliku novog ministarstva. Sve su stranke u njemu zastupane od klerikalca Mede do republikanca Comandinija; i tako je zastupana čitava domovina. Bilo bi zanimivo, kaže list, opisati sve prilike i razloge, kojima je sastavljenje novog ministarstva prošlo, ali nije tomu sada pravi čas. Ako se baš točno uzme, nije novo ministarstvo drugo, nego li staro, te osobito proletarci ne smiju da mnogo očekuju od njega. „Avanti“ se osvrće osobito na činjenicu, što je Sonnino ostao, te kaže, da je to bio teški zalogaj za demokratski blok, koji je osobito isticao potrebu novog ministarstva i koji je to samo s očitom zlovoljom progutao, što je u ministarstvu ostao Sonnino, taj pravi uzrok što se je vlada odadjila od komore i od naroda. Tako nije promjena ministarstva ništa drugo, nego li izbačenje Salandre. „Avanti“ se obara dalje svojom kritikom protiv Orlanda, novog ministra unutrašnjih posala, kojim je zemlja prepuštena hirovima dobro znanih sicilijanskih klubova. Sve u jedno to se mora zaključiti, da se je uz talijanske državne nalazi u istom blatu kao voz talijanskog državnog kao i da ga novi ljudi ne će po svoj prilici upraviti drugim putem, kojim ga je stara bila izići moglo.

„Giornale d' Italia“ pozdravlja Bosellija kao muža vedrog duha, zadojenim pravim domoljubljem, koji ima nepokolebivo pouzdanje i dobar ispad narodnog rata, koji uživa kod svih stranaka neograničeno poštivanje i simpatiju, da je on baš pravi muž, koji će moći da ujedini sve stranke u parlamentu. Boselli je kao ministar predsjednik najbolje jamstvo, da će se nastaviti onom ratnom politikom, koju je već Salandra započeo. On je za saveznike i za protivnike očitim dokazom, da Italija hoće ratovati sve do konačne pobjede.

„Secolo“ tumači činjenicu, što je novom ministarstvu ostao Sonnino, kao najbolji znak, da Italija ne će promijeniti svoju izvanjsku politike. Od njega se očekuje ipak, da će se više osvrtati na savjete svojih drugova te da se ne će opkoliti neprodirnim zastorom izolacije. Sva-

kako će Sonnino uništiti kojekakve nade, što su ih neutralci gojili prama novom talijanskom ministarstvu. Sonninovo ime u svezi sa Bosellijem i Bissolatijem znači potpunu vjernost prama londonskom ugovoru, posvemašnju slogu sa saveznicima te ustrajanje do konca.

„Giornale d'Italia“ opovrgava glasine, kao da je Sonnino ostao uslijed engleskog pritiska.

Izmedju vrlina novog ministra predsjednika spominje se i to kako je dobar poznavalac mornaričkih stvari, kako je on napisao upravo klasičnih zasada o mornarici, tako da je i bio vijećnik u mornaričnom vijeću.

Neutralne države.

Demonstracije u Amsterdamu radi oskudice i skupoće.

Amsterdam, 20. (D. u.). Jučer je došlo opet do velikih demonstracija radi oskudice hrane i skupoće. Bilo je i više sukoba s policijom.

Živežna politika i zatvor granica u Nizozemskoj.

Izjava ministarstva trgovine.

Haag, 19. Dopisnik lista „Berliner Tagblatt“ brzojavlja svomu listu ovo: O položaju glede narodne prehrane u Nizozemskoj razgovarao sam sa predsjednikom kabineta ministarstva trgovine, poljodjelstva i industrije, gosp. Versteegom. Na moje pitanje, bi li mi se mogao izjaviti o razlozima sadašnje nestašice živeža i o mjerama, koje kani vlada proti tomu poduzeti, uputio me je gospodin Versteeg u prvom redu na rasprave u drugoj komori.

Ja sam pitao dalje da li vlada kani konačno zatvoriti granice, i to za izvoz svih vrsti živeža bez razlike.

Gospodin je Versteeg odgovorio na to: „Mi smo već zabranili izvoz zaklane marve, marve, koja daje mlijeko i bredje marve. Danas će uveče proglasiti se zabrana izvoza za sve vrsti sočiva. Izvoz je krumpira zabranjen. Nestašići će se krumpira, čim se popravi vrijeme, doskočiti novom žetvom, koja obećaje biti dobrom i koja će dati zalihe u izobilju. No uza sve to je vlada čvrsto odlučila, da će tako dugo držati granice za izvoz svih vrsti živeža zatvorene, dok se ne uspostave u Nizozemskoj primjerene cijene za živež. To je moguće, jer naša zemlja u izobilju proizvadja ono, što mi trebamo. A i sad ima još dostatno živeža, ali ga ljudi zadržavaju iz pohlepe za novcem. Već je vlada došla do toga, da poduzme zapljene živeža u velikoj mjeri, tako te će za nekoliko dana biti dovoljno na raspolaganje. Izakako se je ispostavilo, da je lihvarstvo sa živežem činilo zloporabe te da su se dapače zadržavale i zalihe živeža, koji je potrebit za prehranu puka i za koji je dakle već prije bio zabranjen izvoz, mora Nizozemska da radi prema općenitom načelu:

„Ponajprije uspostava normalnih cijena u zemlji i nikakva izvoza“, sve ako i postoji suvišak živeža. Mi se kanimo povesti tako daleko za Nijemcima, te da uvedemo karte za sve vrsti živeža. U tom će se pogledu postupati prema potrebi.“

Prema mnogobrojnim mjerama, koje su poduzete u zemljama, u kojima vlada skupoća, za sniženje cijena živeža, pokazuje postupak nizozemske vlade, koja se zrcali u ovoj izjavi, posve novi i zanimivi put. Trgovina u Njemačkoj, koja je Nizozemskoj donašala toliko koristi i koja je naravna posljedica njezina bogatstva na gospodarstvenim proizvodima, bit će prema tomu dozvoljena i nadalje, ali kao nagrada za trgovačko poštenje u Nizozemskoj. U onaj čas, kad nestane čisto spekulativnog stanovišta, a na njegovo stupi trgovačko poštenje, izdat će se i opet sad tako ograničena dozvola za izvoz.

Dogodjaji na moru.

Havre, 20. (D. u.) Havas. Stražarski je čamac „Saint Jaques“ potopljen. Imao je 16 momaka posade.

*

Bern, 20. (D. u.) Pariški listovi donose vijest agencije Havas, da su se u San Remu iskrcale posade engleskog parobroda i 2 talijanskih jedrenjača, koje su bile potopljene od podmornica u Sredozemnom moru.

*

Falkenberg (Švedska), 20. (D. u.) List „Falkenbergs-Posten“ doznaje: Njemački je parobrod „Ems“ iz Hamburga bio potopljen po svoj prilici od engleske podmornice na svojem putu iz Kristianije u Lübeck na sjeveru od Falkenberga, podrugu pomorsku milju daleko od obale. Posada je se ostavila na vrijeme brod te je doveslala do kraja.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 17. Službeni izvještaj od 16. lipnja:

Boj se vojska na jugu od Poljesja nastavlja. Za tih su bojeva zadale naše čete neprijatelju teških gubitaka. Dobili smo slijedeće vijesti o borbi i njezinim potankostima sa raznih odsjeka: U okolici za zapadu i na jugozapadu od Lucka zapodjelo je naše konjaništvo progonjajući neprijatelja po više puta uspješne bojeve. Na sjeverozapadu od Kerzemjenca suzbila su odličenja hrabre vojske generala Saharova po ogorčenom boju neprijatelja snažnim naskokom iz utvrdjenih položaja izmedju Kozina i Tarnovke (3 km jugoistočno od Kozina i Plascevke). Jedna je naša mlada pukovnija pod vodstvom pukovnika Tatarova prešla po ljutom boju potok gazeći do brade u vodi. Jedna je satnija dospjela gdje je bio preduboko te se je utopila. Hrabrost je momčadi i časnika prisilila neprijatelja u bijeg. Zaplijenili smo 2 topa, mnogo strojnih pušaka, na tisuće pušaka, naboja i ogromne zalihe žice. Naša je pješadija osvojila, poduprta snažnim topništvom, u žestokom jurišu šumu Rostoki (10 i pol km južno od Novog Počajeva). Uhvatili smo zarobljenika, zaplijenili strojnu pušku i bacalo bomba. Uslijed junačkih su navala četa generala Terbačeva ispraznili jučer Austrijanci položaje u okolici Hajvoronke i Gnjilovode (8 i pol km na jugoistočno od Hajvoronke na istočnoj obali Stripe). Na sjeverozapadu od Bučca borba s Austrijancima i s pomoćnim njemačkim četama traje dalje. Neprijateljsko je ljetalo bacalo bombe na Tarnopol. Na Dvini i dalje na jugu prama Poljesju pušćana i topovska vatra. Naše je topništvo opstreljavalo jučer žestoko neprijateljske položaje kod Dvinskoga. Navalni su se pokušaji, što ih je neprijatelj u više odsjeka poduzeo, svi izjalovili u našoj vatri.

Pokrajinske stvari.

U jednom proglasu iz Pazina čitali smo ovih dana, da će se pokazati.... „svim narodnostima Istre“ i t. d. Pri tome smo se sjetili, što je njekoč pisao Nijemac profesor Stradner u svojoj knjizi „Rund um die Adria“, govoreć o istarskom stanovničtvu. On veli najprije:

„Stalno u njednom drugom dijelu Evrope nećete naći zastupane na malenom komadu zemlje tolike narodnosti, kano u Istri“.

Onda navadja potanko:

„U Pazinu susrećemo Slovence s dugom kosom, koja se spušta na pleća, i sa širokim klobukom; Čiće s plosnatim nosom i vlasima, crnim kao smola, što no vise uzdolu u uvojcima, prava lica Indijanaca; pak opet plave Čiće sa slovačkim zavinutim nosom, hrvatske Štokavce iz Puljštine, Vlahe sa obala Raše, Crnogorce iz Peroja, Dalmatince iz Motovunšćine, Šćipetare, Brkine, Brežane, Ilirce, Liburnce, Bezjake, Uskoke, posrbljene Hrvate, hrvatske Srbe, pohrvaćene Talijance, potalijančene Slovence....“

Hvala Bogu, da je svršeno, jelte?

Stvar je ista, kao kad se ono njetko hvalio, da poznaje desetak jezika, pa je nabrojao: hrvatski, slavonski, srpski, dalmatinski, bosanski, hercegovački, crnogorski, ilirski, slovinski, bodulski i naški.

Medjutim mi ćemo ostati kod naše:

Krasna zemljo, Istro mila
Dome roda hrvatskog.

A središtu našemu pjevati ćemo i dalje:

Slava tebi, Pazin - grade,
Koj nam čuvaš rodni kraj.

* * *

Domaće Vijesti.

Tijelovski ophod. Sutra u 7 sati odslužit će se u stolnoj crkvi sv. misa, iza koje će izaći svečani ophod sa Presvetim Otajstvom uz more do gata Bellona (u 8 sati), gdje će se obaviti blagoslov mora i ratnog brodovlja. Iza toga će krenuti ophod dalje oko mornaričnog kazina po ulicama Giulia i Carlo Alberto, te će se vratiti preko šetališta Carrara u stolnu crkvu.

Osobito je ove godine dužnost svakoga, da moli za pobjedu i za trajni mir medju narodima.

Poziv. Pozivlju se gg. odbornici zabave „Viškog boja“, da danas dodju točno u 8 sati na večer, na već ustanovljeno mjesto na odborsku sjednicu. — Predsjednik.

Objava. U smislu odredbe ministra trgovine dogovorno sa zanimanim ministrima i sporazumno sa ratnim ministrom, od 28. svibnja 1916. dr. n. e. br. 156, ovčja i mohairska vuna uključno i otpatci vune i umjetna vuna, u surovom stanju, dalje strojene i nestrojene ovčje i janjeće kože te odresci takih koža, ako vuna nije bila još ostrižena, mogu se otpošiljati od skladišta za mjesta izvan općine jedino dozvolom ministarstva trgovine. Poštanski uredi imaju stoga pakete, koji sadržavaju takve predmete te koji su odredjeni za mjesta, koja leže izvan općine predajnog pošt. ureda primiti radi daljnjeg otpremanja jedino u tom slučaju, ako popratnici bude priključena prevozna dozvola izdana od ministarstva trgovine.

Otpošiljatelj takvih pošiljka ima da prevoznu dozvolu preda zajedno sa popratnicom. Na paketu te na popratnici ima da otpošiljatelj sim toga napiše opasku: „Dozvolom ministarstva trgovine od . . . . 1916.“

Sa paketima, koje je predajni ured pogrešno primio bez prevozne dozvole ima da razdatni ured postupa kao nedopuštenim te ima da ih natrag pošlje predatelju bez prijave nedostavljivosti.

Objava. Da se odstrane opažene mnogobrojne neuerednosti u prometu paketima vojne pošte objavlja se slijedeće:

1. Pečat, kojim se pečate novčana pisma vojne pošte, mora da prema propisima, koji vrijede za sva novčana pisma, imaju otiske pečata, koji nosi poseban znak (ime, slova, grbovi). Novčana pisma, čiji pečati nose jedino otisak novca u toku, puca i sl. neće se primati.

2. Zabranjeno je šiljati alkoholna pića u paketima vojne pošte i uzorcima robe te uopće tekućine u paketima vojne pošte u koliko se ne tiče konserva u zataljenim limenim posudama.

3. Za pakovanje paketa vojne pošte ne smiju se rabiti slabe, lomljive, nego jedino dovoljno čvrste drvene kutije, takodjer treba ih dobro začavliti, e da se poštanski službenici ne rane van stršećim čavlima. Paketi vojne pošte, koji ne odgovaraju ovim uvjetima, neće se primati.

4. Za pisanje naslova na paketima vojne pošte ima se rabiti jedino črnilo i crnilna olovka (smočivši mjesto, gdje se ima pisati) te boja, a ne kreda ili olovke bojom.

5. Budući da naslov na paketima vojne pošte često nije tako točno napisan kao na popratnici te često nije naznačen otpošiljatelj, upozoruje se, da i vojno-poštanski paketi imaju biti snabdjeveni točnim naslovom otpošiljatelja i naznakom otpošiljatelja.

6. Na prepisu naslova primatelja, koji se prepis ima priložiti vojno poštanskom paketu, treba naznačiti takodjer ime i prebivalište otpošiljatelja.

Pri tom se općinstvo nanovo na to upozoruje, da je zabranjeno prilagati vojno-poštanskim paketima i uzorcima robe jestvine, koje se lako kvare i predmete, koji se lako zapaljuju, osobito žigice.

Iz Banovine.

Vila pokojnog nadvojvode Josipa na Rijeci. Kako je poznato, poklonio je svojedobno grad Rijeka pok. nadvojvodi Josipu velik kompleks zemljišta. To je zemljište oko vile pok. nadvojvode, pa ga je on dao velikim troškom pretvoriti u prekrasan perivoj. Iza smrti nadvojvode stekla je Ugarska opća kreditna banka pravo prednosti kupnje tog zemljišta ujedno sa vilom za iznos od 1,600.000 K, pa ga sada kani ponuditi gradu na prodaju. O tome se je jur radilo i pred 8 godina, a ponuda je glasila na 1,400.000 K. Grad se nije onda mogao upustiti u takove troškove radi financijalnih poteškoća. Dodje li do kupnje, morat će eto Rijeka kupiti i zemljište, što ga je pokojnom nadvojvodi poklonila.

† Ante Šterk. Čitamo u „Obzoru“, da je na Rijeci umro brodovlasnik g. Ante Šterk, koji je spadao medju najvidjenije i najpoznatije naše pomorce. Pokojnik je bio dobar rodoljub i dobrotvor, te se je uvijek živo zauzimao za javne prilike. Rado je pripomagao ojsvijekim prilikama u prometu i parobrodarstvu. Bio je član ravnateljstva Ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva i jedan od njegovih utemeljitelja. Pokojnik bio je ne samo u krugu svojih prijatelja, već i u širim krugovima vrlo ljubljen i štovan.

Iz Dalmacije.

Gradnja željezničke pruge Knin-Pribudić. Dne 20. srpnja 1914. zabola se prvi put u zemlju lopata za davno željeni željezni spoj Dalmacije s Hrvatskom i monarhijom. Rat nije dao da radnja napreduje kako bi bilo spomena vrijedno; dok napokon uspije staranju c. kr. uprave same gradnje, da se ove godine dobiju ratni zarobljenici, koji bi radili. Ima zaposleno sada njih njih 600, koji su zaklonjeni u daščarama u Kninskom Polju, Pagjenama i Baricama, a pored njih 300 radnika civilne ruke, te duž cijele pruge posao teče življe i gradnja napreduje na oko.

Državna uprava željezničkih gradnja i zastupatelji preduzeća, nadaju se, da će im se u skorije vrijeme povisiti broj ratnih zarobljenika na 900 — za koje su zakloništa već gotova i uvećati kolikoća srestava za lagumanje, i to prozvagjanjem tekućeg zraka u vlastitoj napravi, da se čim prije Dalmaciju stavi u doticaj sa svijetom na sjeveru, jugu, istoku i zapadu!

Sponen-ploča. Iz Knina javljaju: Glavarstvo Knina odlučilo je da ovjekovječi uspomenu prebivanja N. P. namjesnika grofa Attemsa u Kninu spomen-pločom od mramora, koju će postaviti u pročelje općinskoga doma. Odbor se već obratio obrtnoj školi u Splitu, da izradi ploču.

Zaklada Attems u Kninu. Ovih dana ustanovljena je u Kninu zaklada za udove i siročad poginulih vojnika iz kninske krajine. Na uspomenu boravka c. kr. namjesnika u Kninu, prozvana je zaklada njegovim imenom: „Marij prof Attems-Heiligenkreuz“. Za zakladu sabrano je do sada 10.000 K, dok je namjesnik darovao 1000 kruna.

† Marko Sarić. U Šibeniku preminuo je nadučitelj — Marko Sarić u 62. godini života. Bio je vrstan nastavnik, plemenit čovjek i žarki rodoljub. Vječni mu pokoj.

Iz Slovenije.

Boroević začasni član općine Sodražice. Općinski odbor u Sodražicama izabrao je jednoglasno general-pukovnika Svetozara pl. Boroevića svojim počasnim općinarom.

Talijanska granata udarila medju puk za vrijeme propovijedi. „Obzor“ donosi: Dok je slovenski svećenik Anton Bratina držao puku propovijed pred crkvom sv. Petra kod Gorice, udarila je medju nji talijanska granata, koja je usmrtila svećenika i 5 ljudi, a 15 ih ranila.

„Ernani“ zaplijenjen. Tršćansko zemaljsko sudište zaplijenilo je libreto opere „Ernani“.

Razne Vijesti.

Zajmovi za ratne zarobljenike u Sibiriji. Mnogobrojni zarobljenici u Sibiriji primili su zajmove sa strane pripomoćne akcije za njemačke i austro-ugarske zarobljenike u Sibiriji, koja imade svoje sjelo u Tientsinu (Kina), pa ih dobivaju i nadalje. Njihova svojta biva redovito o tome obznanjena je u Tientsinu uz poziv, da pripomoćnoj akciji nadomiri odnosne iznose putem njemačko-azijatske banke u Berlinu. Uplata za Austriju slijedit će kod kreditnog zavoda (Kreditanstalt) u Beču. Osjećaj zahvalnosti prama plemenitim namjerama spomenute akcije s jedne strane, kao i sami interes ratnih zarobljenika u Sibiriji, koji će time biti u stanju, da se i nadalje posluže tom pripomoćnom akcijom, nalažu, da naknada uslijedi sa svom mogućom pospješnošću.

Asquithova izjava. Dne 16. t. mj. držao je engleski ministar predsjednik Asquith u svom izbornom kotaru govor, u kome je naglasio pripomoć ruske vojske, čvrsti talijanski otpor, hrabrost francuskih četa pred Verdenom itd. Nadalje je rekao: Joffreu ponudjena je nova engleska pomoć; koraci, koji će se sad preduzeti diktovani su razlozima zdrave strategije. Prelazeći na strategičku bitku od 31. maja, rekao je Asquith, da je taj dogadjaj dostojan najslavnijih tradicija engleske mornarice, da je neprijatelj odtjeran u njegova pristaništa, a da nije ni smio pomisliti na to, da sačeka sukob sa glavnom snagom engleske velike flote. Sada, veli on, ima neprijatelj još i drskost da nazove pobjedom ono, što je u stvari bilo njegov poraz. Još njekoliko takovih „pobjeda“ pa ne će od njemačke flote ostati ništa, što bi bilo vrijedno pomena.

Marconijevo novo iznašašće. Iz Londona dolazi vijest o novom Marconievom iznašašću, koje će moći da sprečava sukob brodova u slučaju magle i tame.

Godina II. — Broj 344.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 22. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Rusi hvale ustrajnost naših junačkih četa.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 21. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini, istočnoj Galiciji i prostoru kod Radzivilova nema osobitih dogodjaja. U Voliniji su dobile opet austro-ugarske i njemačke čete pod zapovjedništvom generala Linsingena prostora pored najžešće neprijateljske obrane. Kod Gruzjatina suzbile su naše čete posvema žilavom postojanošću i četvrtu navalu ruskih masa, te su kod toga uhvatile 600 zarobljenika iz raznih neprijateljskih divizija. Ukupno smo jučer zarobili u Voliniji preko 1000 Rusa.

Talijansko bojište.

Položaj je nepromijenjen. U srezu je Plöcken došlo do živahnih topničkih bojeva. Na dolomitskoj su fronti suzbile naše čete neprijateljski napadaj, zadavši mu najteže gubitke. Od Brente do Ečave nije došlo do većih bojeva. Izjalovile su se pojedine talijanske provale. Oborili smo dva neprijateljska ljetača.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj su Vojusi ispraznili Talijani prisiljeni našim topovima mostobran kod Ferasa. Razorili smo talijanske utvrde, te smo zaplijenili mnogobrojni opkopni pribor.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 21. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju belgijsko-francuske fronte i Oise vladala je jučer živa djelatnost u bojevima topništva i mina kao što i u letenju. Englesko se je ljetalo strovalilo u našoj obrambenoj vatri, a francusko je ljetalo bilo prisiljeno da se spusti.

Istočno bojište.

Kod bojne su Hindenburgove skupine imale provale naših četa na sjeverozapadu i na jugu od Dvinskoga, na sjeveroistoku od Smorgona i na jednoj i drugoj strani Kreva lijepih uspjeha. Na sjeveroistoku smo od Smorgona preskočili više ruskih položaja, uhvatili preko 200 zarobljenika i zaplijenili više strojnih pušaka i bacala mina. Krvavi su neprijateljski gubici bili teški. Kod vojne je skupine bavarskog princa Leopolda položaj nepromijenjen. Linsingenova vojna skupina: Kod Gruzjatina na zapadu od Kolkija su bile protunavalom suzbijene ruske bojne sile, što su bile pomaknute preko Stira. Na sjeverozapadu od Lucka suprotstavio je neprijatelj našem prodiranju snažni otpor. Navale su ostale u toku. Ovdje i Kod Gruzjatina izgubili su Rusi po prilici 1000 zarobljenika. Napreduje se i na jugu od Turije. Kod četa generala Botmera nema promjene.

Balkansko bojište.

Nikakovih osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 21. (D. u.). Izvješće glavnog stana od 5. lipnja:

Macedonsko bojište.

Položaj je na macedonskoj fronti nepromijenjen. Slabašno medjusobno opstrjeljavanje u vardarskoj dolini traje dalje južno od Dojrana i kod Gjevgjelija. 18. su o. mj. rastjerale naše ophodnje na jugu od Belašice-planine više konjaničkih ophodnja, koje su se bile tamo pojavile, da izvidjaju.

Naše je ljetalo napalo kod Porta Lagos neprijateljski prijevozni parobrod. Jedna je bomba pala na palubu te je nanijela znatnu štetu.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 21. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Ništa nova.

Kaukasko bojište.

Na desnom je krilu položaj nepromijenjen. U nekoliko srezova na centrumu topovska i puščana vatra. Na lijevom se je krilu izjalovio neprijateljski iznenadni napadaj.

18. je o. mj. napalo 9 neprijateljskih ljetala Elariš u 7 sati u jutru. Dva smo od njih oborili, te se je jedno strovalilo sve obavijeno plamenom. Neprijatelj nije prouzročio nikakove štete.

BRZOJAVI.

Rat.

Nečuvena ustrajnost naših četa.

Berlin, 20. Svi ruski listovi opširno javljaju o nečuvenoj ustrajnosti austro-ugarskih četa, koje su počele, da se na jugu sakupljaju. To je na svaki način jasan znak za buduće odupiranje. U svim se ruskim listovima čita, da je to bilo posljednje veliko naprezanje Rusije.

Uspjesi protiv ruskog prodiranja.

Berlin, 20. Vojni dopisnik „Lokalanzeigera“, Georg Wagner, javlja sa volinjske fronte: Ruski napadaj na Lisingenovu vojnu skupinu bijaše dne 17. tek. zaustavljen. Dva dana, koja su tome slijedila, dostojala su, da taj zastoj promijene u ruski uzmak. I posljednji ruski napadaji, izvršeni u noći, bijahu odbiti. I ako su kod toga, kaošto kod svake takve promjene, bile poteškoće u početku vrlo velike, a osobito jer je močvarna okolica bila uslijed kiše neprohodna,' i ako su naše čete nekoliko vremena Rusima podlijegale, ipak je naša sila tako porasla te smo zauzeli znatan prostor.

Nove ruske granate.

Budimpešta, 20. „Az Est“ javlja: Petrogradski dopisnik „Morninposte“ doznaje, da Rusi pucaju granatama nove vrste, koje sada upotrebljavaju u nevjerojatnim množinama i kojima je najviše treba pripisati, što su neprijateljski strijeljački jarci bili tako brzo razrušeni. Za vrijeme posljednjih 12 mjeseci pravili su se u svim kemičkim laboratorijima i sveučilištima Rusije pokušaji, kako bi se povećalo djelovanje do sada upotrebljavanih granata. Ta svim silama poduzeta nastojanja bila su sada, kako se čini, okrunjena uspjehom.

Izostala engleska ofenziva.

Genf, 20. General Verroux priznaje u „L' Oeuvrre“, da javno mnijenje očekuje od lipnja naprijed početak ofenzive Engleza, koji žalibože još uvijek čekaju, što izaziva općenito začudjenje. Verroux moli neka se ustraje, jer bi nestrpljivost mogla sve pokvariti. Englezi bi ponajprije morali natrag osvojiti sve, što je u odsjeku Ypern bilo izgubljeno. Za Francusku dolazi u obzir samo Verdun, gdje svi dijelovi moraju da izmjenično stoje pod vatrom. „Mi imademo tamo teške gubitke, i cijeli se svijet čudi našoj ustrajnosti. Čini se, da to zadovoljava našu taštinu, dok Nijemci idu svaki dan za korak naprijed. Što se Male Azije tiče, vidimo, da je pad Erzeruma i Trapezunta ostao bez učinka. Danas nepovrijedjena turska vojska opeta čvrsto napada te prouzročuje Rusima ozbiljne poteškoće. Općeniti položaj nije dakle najbolji.“

Engleski napadaj na tursko ljetalište u Elarišu.

London, 21. (D. u.) 11 je ljetala napalo jučer bombama novo neprijateljsko ljetalište u Elarišu; uništila su dva ljetala, koja se nijesu nalazila u zgradama i ubila jednog motriocа više mehaničara. Dvije su zgrade izgorene. U 4 je drugim zgradama pokvareno i učinjeno nesposobno za borbu najmanje 5 ljetala. Naši su letioci napali takodjer tabor neprijateljskih četa. Mi smo izgubili 3 ljetala.

Engleske čete u Arhangelsku.

London, 19. Reuterov dopisni ured doznaje, da je prispjelo u Arhangelsk samostalno, posve oboružano englesko četno odijeljenje.

Balkan.

Venizelosa je svjetina napala.

Berlin, 20. Venizelos, koji sada boravi u glavnome gradu Grčke, bijaše od velike množine na ulici napadnut, izviždan, izgrdjen i izlеman. Kod te su prilike protiv njega vikali riječima, kao n. pr. uhoda, izdajica domovine, ti si kriv, da naša djeca gladuju. Venizelos se je moгao tek pomoću redarstva osloboditi od svjetine. On je htio, da u nekom govoru brani svoju politiku, ali je svjetina ponovno napala i izlemala tako da je nije dovršio.

Ententa.

Talijanski se je kralj vratio na frontu

Rim, 21. (D. u.) Kralj je Vittorio Emmanuele, nakon što je talijanska kriza riješena, otputovao opet u veliki glavni stan.

Velike riječi malenoga kralja

Lugano, 20. Kod primanja novih ministra u Rimu je kralj izjavio: Ako se već hoće vrijeđati pretpostavkama, to nam mora dati vjeru u pobjedu već sama misao, da smo saveznici Engleske i Rusije, to znači dviju naroda, koji nijesu nikada bili pobijedjeni, dapače ni onda, ako su prije toga morali da vode duge ratove.

Novo ministarstvo u Italiji.

Lugano, 20. Talijanski listovi ističu, da je po prvi put pravi klerikalac prešao kvirinal kao ministar talijanskog kralja. Vatikanska glasila izjavljuju, da taj zastupa samo sebe i svoje prijatelje. Fina cijski ministar Mada, da ce sigurno prepriječiti svaku neobzirnu mjeru protiv crkve. Na svaki će način vatikan zadržati u tom ratu svoju potpunu nepristranost.

Kao generalni inspektor rata izjavio je ministar Bisolatti, da hoće uspostaviti srdačno i brzo jedinstvo medju svima, koji u ratu sudjeluju kao zapovjednici ili upravitelji. Ne sastoji se njegova dužnost u kakvoj vrhovnoj moći ili u umješavanju u tudja prava te bi on bio zahvalan, da se ga pred javnosti oslobodi od naslova generalnog inspektora osobito radi toga, jer bi on moga da izazove štetna nesporazumljenja sa vojnim vodstvom, vojnim ministrom i ministarskim predsjednikom.

Zamašni požar u luci Madrague.

Marseille, 21. (D. u.) Na barku krcatom mineralnoga ulja, koji je bio usidren unutar luke Madrague, buknula je vatra. Bark je izgorio, a petrolej razlio se je goreći sve na okolo, tako da je vatra zahvatila više drugih brodova i baraka na obali sa zalihama sijena, 3000 bačava punih petroleja i alkohola i 12000 praznih bačava. Izgorjelo je nekoliko stotina čamaca. Vojništvo i vatrogasci ograničili su požar. Ne zna se kako se je nesreća dogodila.

Dogodjaji na moru.

London, 21. (D. u.) Lloyd javlja: Engleski je parobrod „Beachy“ potonuo, kao što i francuski parobrod „Olga“ i talijanski „Poviga“.

Kopenhagen, 21. (D. u.) Listovi javljaju iz Stockholma: Ustanovilo se je da torpedovanje hamburškog parobroda „Ems“ dogodilo se u švedskim vodama. Djelo je počinila ruska podmornica.

Milano, 21. (D. u.) „Corriere della Sera“ javlja: 16. je o. mj. potopila neprijateljska torpednjača kod S. Rema engleski parobrod „Gafsa“ sa 6000 t. ugljena kao što i 3 talijanske jedrenjače. Podmornica je potom napala engleski parobrod „Cledmoor“, koji je protjerao podmornicu topovskim hicem, te je dospio oštećen u Genovu.

17. je o. mj. potopila podmornica talijansku jedrenjaču. Posade su sviju brodova spašene.

Razni brzojavi.

Lipsko, 21. (D. u.) Po listu „Leipziger N. Nachrichten“ strovalio se je pred nekoliko dana nadporučnik Immelmann, poznati letjelac, te je ostao mrtav.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 18. Službeni izvještaj od 17. lipnja:

Zapadna fronta.

Na fronti generala Brusilova opire se neprijatelj žestoko, te je poduzimao tu i tamo protunapadaje, koji su bili svi suzbijeni s uspjehom od naših četa. Borbom smo na bodove i dalje uznapredovali na raznim mjestima. Uhvatili smo zarobljenika i plijena. Sinoć su o 4 sata osvojile čete generala Lečickija mostobran kod Černovica na lijevoj obali rijeke Prut. Po žestokom smo boju za prelaza preko Pruta, čiji je most neprijatelj u zrak bacio, osvojili Černovice. Naše čete proganjuju neprijatelja, koji uzmiče boreći se prama Karpatima. Zaposjednuli smo mostobran kod Černovica, uhvatili preko 1000 zarobljenika, a u gradu smo zaplijenili nekoliko topova.

Čete su generala Kaledina suzbile ogorčene neprijateljske protunapadaje, te su kod toga zarobili Nijemaca, koji su bili dovedeni onamo sa francuske granice. U okolici se sela Godomice na Stiru bio je žestoki boj. Njemački se i austrijski zarobljenici otpremaju na dugim vlakovima. Dosada je uhvaćeno 70 časnika i 2000 momaka i zaplijenjeno 8 strojnih pušaka.

Nijemci su napali velikom žestinom selo Svidniki na sjevernoj obali Stohoda, što smo im ga bili mi oduzeli. Mi smo neprijateljski napadaj suzbili, te mu mnogo naškodili na opstreljavanje iz oklopljenog vlaka. Stotine su kozaka iste pnkovnije napale pod vodstvom svojeg poglavice Smirnova po dva puta neprijatelja, koji je išao na navalu, uhvativši ga s boka, te su uhvatile 2 časnika i broj njemačkih vojnika, više od 5 strojnih pušaka, pobivši veliki broj Nijemaca. Ostali su bili suzbijeni u neredu.

Po raznim su naknadnim izvještajima uhvatile čete generala Kaledina tokom bojeva od 5. do 17. o. mj. 1509 časnika, 10 pukov. liječnika, 70.000 momaka na zarobljenizima, a na plijenu otele su 83 topa, 236 strojnih pušaka i svu silu ratnog materijala.

Na desnoj je obali Stripe, sjeverno od Bučca, prešao neprijatelj na navalu, ali je bio potjeran opet u njegove jarke našom usredotočenom vatrom.

Sjeverozapadna fronta:

Sjeverno od područja šuma i na dvinskoj fronti bilo je topovske djelatnosti na raznim mjestima. Naše je topništvo nanijelo neprijatelju u njegovim jarcima i na njegovim radnjama, kao što u položajima kod Dvinskoga i na jugozapadu od Maročkog jezera velike štete.

Francuska.

Paris, 18. Službeni izvještaj od 17. lipnja u 11 sati na večer:

Izmedju Avre i Oise pokušala su dva neprijateljska odijeljenja po živahnoj topovskoj djelatnosti da napadnu naše linije od sjevera dolje, ali su bila suzbijena. Na lijevoj obali Moze topovski bojevi na prekide, tako kod tvrdje Thiaumont, kao što u srezovima Vaux, Chapitre i Louville. Neprijateljska je skupina ljetala bacila veliki broj metaka na selo na jugoistoku od Verduna, gdje je bio tabor sa njemačkim zarobljenicima. Više je njih bilo što ubijeno što ranjeno. Na ostaloj fronti mir.

Italija.

Rim, 18. Službeni izvještaj od 17. lipnja:

Trajni, ogorčeni boj za položaje, koji se nalaze u našem posjedu na južnom rubu kotline od Asiaga dokazuje, da neprijatelj tjera tvrdokorno dalje svoju ofenzivnu osnovu, kao što ju je s početka namislio. Njegovo neprestano, živo navaljivanje dokazuje, da dogodjaji na istočnoj fronti nijesu nipošto uplivali na njegovu ofenzivnu djelatnost na trentinskoj fronti. Do sada nije on premjestio od nje nikakvih sila, a neće toga ni u buduće smjeti obzirom na našu energičnu protuofenzivu, koja je sada u toku. Od Ečave do Astica djeluje naše topništvo, i naša manja odijeljenja, koja napadaju na promaknute neprijateljske postojanke, koje natjeravaju u bijeg i otimlju im oružja i municije. Na jugozapadu od Asiaga ponovljuje neprijatelj svoje ustrajne i bjesne napore, da si probije otvor u našim linijama osobito izmedju Monte Lamerle i Monte Magnaboschi. Bio je uvijek suzbijen s najtežim gubicima. Izmedju doline Freuzela i Marcesina potrajalo je jučer napredovanje naših pješadija, te je bilo osporeno žestokom vatrom neprijateljskog topništva i jakim neprijateljskim silama, koje su se ugnjezdile u neprohodnim šumama i koje su bile snabdjevene mnogobrojnim strojnim puškama. Iz naknadnih obavijesti proizlazi, da su u bojevima od 16. o. mj. oduzeli neprijatelju naši hrabri alpinci 306 zarobljenika sa 7 časnika, a vrhu već najavljenih baterija još desetak strojnih pušaka. U Suganskoj dolini opet su naše čete uznapredovale na lijevoj obali potoka Maso. Na Soči topovska djelatnost. U srezu kod Tržiča smo suzbili u noći pred 17. neprijateljske protunavale, kojima nas je neprijatelj htjeo da protjera iz položaja što smo mu ih pred kratko oduzeli.

Domaće Vijesti.

Za Družbu. U počast blagopok. veleč. gosp. Franja Gruseta, župnika u Novacima kod Motovuna umjesto vijenca darovali su: obitelj Novak iz Pazina i obitelj Gallo i Matković iz Novaki kod Motovuna K 30.

Žigice „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru“. Više smo se puta začudno propitkivali, koji je uzrok, da nema u prometu naših omiljelih žigica „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru“. Nitko nije znao na ovo pitanje jasno odgovoriti, dok sada saznajemo, da je tom zastoju kriva sama tvornica, koja nije htjela žigica izradjivati, jer da su na kutijama (crveno-bijelo-modro) zabranjene. Družba se je odmah za stvar zauzela i razjasnila, da je to tvornica krivo shvatila, jer da su na žigicama hrvatske narodne boje. Konačno je i samo ministarstvo u Beču izjavilo, da su etikete na kutijicama žigica „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru“ dozvoljene. Nadajmo se dakle, da ćemo se i opeta moći služiti našim žigicama i tako doprinijeti kamičak u korist naše siročadi u Istri.

Iz Banovine.

Hrvatski sabor. (Svršetak četvrte sjednice od 17. o. mjes.) Nastavlja se rasprava o indemnitetu. Zast. Stjepan Radić govori su stajalište slavenskoga nacijonalizma i kršćanskoga socijalizma, a ide za ostvarenjem naših narodnih ideala. Otklanja indemnitet. Traži reforme u školstvu, pravosudju, gospodarstvu i u unutarnjoj upravi. Ističe, da se seljačka stranka temelji na jedinstvu Hrvata, Slovenaca i Srba. Naglasuje, da će iza rata biti Hrvati i Srbi još više sjedinjeni, pa zvali se oni bilo samo jednim ili jednim i drugim imenom. Sada su svi Hrvati i Srbi pod monarhijom, pa će ih to tim lakše združiti. Osvrće se na Madžare, koji rado govore protiv istočnih horda, a za kulturu zapada. Zast. Radić veli, da su bili Madžari uvijek sa istokom, t. j. sa Turcima i Japancima, ali da Rusi i Poljaci nisu nikakva istočna horda. Svoj govor završuje sa izjavom, da se Hrvati i Slovenci nikoga ne boje,

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Ćirila i Metoda!

jer ne gramze za tudjim, već traže samo ono, što je njihovo. Od Madžara su kulturno i brojčano jači.

Sjednica je zaključena u 4 sata poslije podne.

Iz Rijeke primamo: Tko se od nas ne sjeća na onu silnu prašinu, što je bila god. 1914. uzvitlana na Rijeci uslijed eksplozije bombe u vrtu guvernerske palače. Kako je poznato, bio je radi toga zatvoren neki radnik Beleli, koji je svaljivao krivnju na nekog propalog trgovca Svipioni-a, dok se je ovaj opeta branio, da je bio napućen i podmićen od riječke državne policije, jer da je to bilo u prilog guverneru u njegovoj borbi sa riječkim talijanašima. Poznato nam je takodjer, da je neki Rikard Gigante izdao listić „Bomba“, gdje je čitavu stvar iznio na dugo i široko, te da ga je toga radi guverner zajedno sa činovnicima državne policije tužio preko državnoga odvjetništva. Do ovdje nam je bila stvar poznata, dok je riješenje čitavog tog čvora bilo zastalo uslijed početka rata. Kako su medjutim glavni krivci Zanella i drugovi pobjegli u Italiju, sudjeni su sada vlasnik tiskare „Minerva“, koja je štampala „Bombu“ i odgovorni urednik „La voce del Popolo“ Benzan, koji je samo potpisao list, svaki na godinu dana zatvora i tri hiljade kruna globe.

Iz Dalmacije.

Denuncijacije. Zadarski „N. L.“ donosi: Pišu nam iz Omiša, 2. lipnja: Zgodno je rekla ugledna ličnost u našoj okolici, da je ovaj rat iznio na površinu ljude i hrdje; prve da dobro, a druge da zlo čine. Sramotnim denuncijacijama proti poštenim osobama pokazala se je slaba strana nekih elemenata našega naroda, ne samo u političkim već i u privatnim i službenim pitanjima. Ovakovim potajnim udarcima izložene su osobito osobe u državnoj službi namještene. Na temelju ovakovih denuncijacija vodila se je ovih dana kod nas istraga proti sucu M. Politeu, koji od više godina sasvim savjesno vrši svoju službu kod ovoga suda. Ima, regbi, veliku manu u očima nekojih smutljivaca, što ne dopušta, da hram posvećen božici pravde postane pašalukom njihovih špekulacija i intriga.

Gospodarstvo.

Mast od kukuruza.

Pitanje, kako da se narod opskrbi mašću, pomaklo se je svom riješenju za jedan veliki korak, otkako se je riješio probiem, kako bi se vadile klice iz kukuruza. A iz klica se, u kojima ima 16 do 22 posto ulja, dobiva ono bez osobitih poteškoća tijeskom i ekstrakcijom. Klice se pak odlučuju posebnim i novim načinom, kad se kukuruzi melju.

Kukuruzno je ulje vrlo korisna stvar, jer se može upotrebiti kao ulje i kao mast, kad se ulje zasiti vodikom. Osim toga valja ono skoro za sve tehničke poslove, za pripravu masnih kiselina, sapuna, svijeća, glicerina, pače i kao dobar firnis od lanenoga ulja. Još su se u mirno vrijeme dovozile silne množine amerikanskoga kukuruznoga ulja na trgove, pa se je ono upotrebljavalo za sve te stvari.

Nedavno se je u Beču u trgovačkoj komori obdržavala skupština, na kojoj se govorilo o ovoj stvari. Na skupštini je bilo osim službenih organa i 150 velikih mlinara.

Pitanje se je, kako će se klice odlučivati, riješilo iza skoro dvogodišnjih pokusa i proučavanja, i to na poticaj mlinarske industrije i njenih iskustava. Tim se je osobito bavilo dioničko društvo austrijske centrale za mast i ulje, koje se je osnovale na strogoj podlozi za općenito dobro i to pod pokroviteljstvom vlade. Naravno, već se unaprijed moralo označiti, da će samo ona metoda valjati, koja bi bila jednostavna i koja bi radila suhim kojim načinom, te koja bi se mogla primjeniti u svakomu mlinu za kukuruze.

Takovu su metodu našli, pa se može upotrebiti s velikim uspjehom u svakom mlinu, i to uz neke neznatne preinake, koje se mogu obaviti za nekoliko sati. Spomenuta je centrala izobrazila nekoliko ljudi, koji na zahtjev dodju u svaki mlin i to besplatno, te na licu mjesta pokažu, kakov je ovaj novi postupak.

Sada je pak red, da se bez otezanja počme ovim poslom u svim mlinovima, koji kukuruz melju. Jer velika potreba ne dopušta, da se još šta raspravlja. Ne samo da bi se dobila mast nego i brašno bez one masti, radi koje se ono rado k v a r i, pri čem je ovakovo brašno i ukusnije i sladje. Zato se apelira na patriotski osjećaj svih mlinara, da odmah provedu potrebne uredbe u svojim mlinovima. Naravno, da će se dati i plaća za odlučivanje klica. Centrala je osim toga raspisala i nagrade od deset, pet i tri tisuće kruna za tri mlina, koja će polučiti najbolje rezultate. Osim toga će ona u kraće vrijeme objaviti sve potanje uvjete.

I vladini su zastupnici odlučno zagovarali ovu akciju. Ona će zato ozbiljno stvar pomagati i promicati, ali i protivnike bezobzirce krotiti. — Mlinari su svi redom pristali. Osobito se je više puta istaklo, kako je stvar preko svake mjere jednostavna. Neki su mlinovi još prošlih godina odlučivali klice i bacali ih, jer su im smetale, kad bi se mljelo.

Osobito je opet interesantno, da su tirolski mlinovi već 50 godina odlučivali klice i to po jednom sličnom postupku i onda ih prodavali talijanskim uljarskim tvornicama. Odlučilo se je, da će mlinovi slati klice rečenoj centrali u Beč, gdje će ih ona preradjivati.

Razne Vijesti.

Rusi o našim vojnicima. „Tagblatt“ javlja iz Stockholma: Svi ruski listovi suglasuju, da austrijski zarobljenici iz Galicije izgledaju upravo izvrsno; svi su dobro oboružani, mladi i zdravi; branili su se vrlo hrabro, dok nisu došli u takav položaj, da su se morali predati.

Dementi o atentatu na ruskoga cara i carevića. Sa ruske se granice javlja: Vijest o atentatu na ruskoga cara i carevića, koju su donijeli inostrani listovi, izmišljena je iz temelja.

Bombardiranje egejske obale. Iz Soluna dolazi vijest, da je francusko i englesko ratno brodovlje započelo bombardiranjem egejske obale Bugarske od Porto Lagosa do Dedeagača. Pučanstvo bježi u unutrašnjost zemlje.

Nestašica mesa u Rusiji. Norveške novine javljaju, da se u Rusiji silno osjeća nestašica mesa, pa je vlada uvela tri bezmesna dana u tjednu u cijeloj državi. Za sam Petrograd trebalo bi dnevno do dvije hiljade komada rogatoga blaga, dok se ga zakolje samo 100 glava. Veli se, da će vlada preko svetoga sinoda uvesti i nekoliko novih crkvenih postova, u svrhu da i tako uštedi čim više mesa.

Ustanak u Turkestanu. Prema vijestima, što dolaze s ruske granice, pošlo je ruskoj vojsci za rukom da konačno uguši ustanak u Turkestanu, koji je bio poprimio velik opseg. Vodja Turkmena Dženeid pobjegao je u Afganistan iza kako je izgubio zadnju bitku. U Kiri je povješano preko 400 buntovnih Turkmena. Poglavica ruske kaznene ekspedicije i guverner područja Sir-Darja general Gałkin povratio se je u Taškend.

Ruska vojska. Varšavska „Nowa Gazetta“ javlja, da je Rusija od početka rata podigla 15 milijuna vojnika. Sada ih ima na fronti 2 milijuna, u pričuvi iza fronte 2 i pol milijuna, a u posadama 2 milijuna. U njemačkom i austro-ugarskom ropstvu ima ih do 3 i pol milijuna, dok je mrtvih i invalida blizu 5 milijuna.

Uništena ruska municija. U blizini jezera Kilpsa u sjevernoj Finskoj, nedaleko švedske granice, dignuto je u zrak spremište ruske municije. Uništeno je do 80.000 kg municije. Počinitelj je pobjegao.

Novi orijaški Zeppelin. „Berliner Zeitung am Mittag“ priopćuje članak bernskog „Bunda“, u kojemu je novi orijaški Zeppelin ovako opisan: U nedjelju i ponedjeljak imali smo priliku, da se divimo novoj orijaškoj tvorevini Zeppelinovog gradilišta zrakoplova u Friedrichshafenu na Bodenskom jezeru. To je upravo gigantski zračni krstaš, dug 240 m (dosadašnji su bili najduži 168 m.); sa prostornim sadržajem od 54.000 kub. metara (dosadašnji 19.000 kub. m.); te sa četiri (dosada dvije) gondole; a oboružan je poput ratnog broda topovima, strojnim puškama, torpedima, te sa više tisuća kilograma bombi. Trupinu zrakoplova i gondole zaštićuju čvrsti oklopi. Novi zrakoplov nalići ribi, te uza sve svoje orijaške dimenzije vitkog je i elegantnog oblika. Krmilo je posve drugčije no kod dosadašnjih Zeppelina i tvori podpuni krst. Najveća je gondola s prijeda, u sredini su uporedo dvije najmanje, a srednja je straga. Ne opaža se, da bi bile spojene hodnikom, no drži se, da se hodnik nalazi u samoj trupini zrakoplova, a do njega vode ljestve iz svake gondole. Motori razvijaju do 4000 HP, te omogućuju brzinu lijeta od 90 kilometara na sat. Propelera su dva para, da se izbjegne neprilici, ako se koji pokvari. Posada broji do 40 momaka. Kraj sve te ogromne težine uslijed topova, municije, posade i svega ostaloga, postignuti su bolji uspjesi no sa dosadanjim manjim zrakoplovima. Novi se Zeppelin vrlo brzo diže, te dosegne 4000 metara visine. Krmilo je pak pravo čudo tehnike. Za ne punih 30 sekunda okrene se „na mjestu“, a s prednjim krajem nagnut u kutu od 45 stupnjeva leti po više kilometara u horizontalnom pravcu, a da nimalo ne uzkoleba, premda ima svladati silni tlak zraka. To je proračunano u svrhu napadaja na neprijateljske ratne brodove. Kad je novi orijaški Zeppelin lebdio u zraku i spustio se nad tornjeve dvorca u Fridrichshafenu, pričinjao se dvorac poput dječje igračke i sve je očevidce toga prizora hvatala tiha groza, kod pomisli, kako je užasno to novo oružje.

Izjava Sir Edwarda Goshena. Na članak o mirovnom pitanju, koji je izišao u „Neue Zürcher Zeitung“, odgovorio je bivši engleski poslanik u Berlinu, Sir Edvard Goshen, listu slijedeće: „Sigurno je, da engleski narod tako dugo ne će trpjeti mirovnih brbljarija, dok ne bude izgleda, da će se postići oni ciljevi, za koje je velika Britanija ušla u rat, i da bi svaka britska vlada, koja bi se sada usudila raspravljati o mirovnom pitanju, bila smjesta svrgnuta. Oni koji misle, da bi neuspjesi mogli u engleskom narodu oslabiti volju za pobjedu, dokazuju čudnovato nepoznavanje ovoga naroda. Pa i onda, kad bi ententa kakovim čudom izgubila i posljednje topove i puške, ententina bi mornarica bila još uvijek kadra oštetiti temelje cijele njemačke prekomorske trgovine, tako da bi ta trgovina bila spriječena u svakomu svomu proširivanju i da bi Njemačka bila bačena natrag za više od pola stoljeća, t. j. u stanje puke agrarne države. Kad si ovaj puki narod i vlada budu jednoć svijesni — a to će doći — onda će možda biti skloni da nam predlože mirovne uvjete, koji su prihvatljivi za ententu. No ti uvjeti moraju opet popraviti pogriješku (!), što su ih počinile centralne vlasti, i moraju dati sredstva, koja su potrebna da se uspostavi ono, što su one razorile“.

(„Neue Freie Presse“.)

Mirovni uvjeti četvornog sporazuma. Prema vijestima iz Haaga doznao je engleski ratni dopisnik Kenzie, navodno iz dobro upućenih krugova, za uvjete, pod kojima bi četvorni sporazum bio voljan pristati na zaključak mira. Ti bi uvjeti bili slijedeći: ograničenje njemačkoga brodovlja, — ugovor o gradnji podmornica i zrakoplova, zabrana gradnje naoružanih podmornica i zrakoplova, — aneksija njemačke jugozapadne Afrike. — neutraliziranje Helgolanda i Kielskoga kanala, — odreka na ratnu odštetu, — povratak Belgije i Elzas-Lotaringije.

Što se tiče Italije i njezinih zahtjeva, nije jošte u uvjetima četvornog sporazuma točno rečeno, jer ima Italija jošte sklopiti potpun sporazum sa Srbijom. Svakako bi se imali pripojiti Italiji svi talijanski jezični krajevi Austro-Ugarske, Italija se odriče Trenta, al će zato dobiti od Francuske komad zemljišta. Pregovori o zahtjevima Italije još su u tečaju.

Ententa nadalje zahtjeva uspostavu političke neodvisnosti Poljske. Rusija traži posjed ili najmanje neutraliziranje Carigrada. Istotako zahtijeva razdiobu Male Azije i neodvisnost Palestine.

Tunel Dover-Calais. Engleski podtajnik za javne poslove, sir Lionel Earle, savjetovao je, kako pariška „Humanite“ javlja, pri raspravljanju o premještanju londonskog kolodvora Charing Gross na južnu obalu Temse, zastupnicima jugoistočne i chatamske željeznice, da pričekaju, dok se rat svrši. Onda da će promet strašno narasti, jer će se sagraditi tunel ispod kanala. Izjava državnog podtajnika izazvala je veliku senzaciju obzirom na njegov službeni položaj.

Ova vijest potsjeća na godinu 1874., kad je franceska vlada odobrila podmorski željeznički tunel, koji bi proizlazio od Calaisa. Pregovori sa Engleskom i nužne predradnje trajale su do 1882., a tada je osnova zabačena, jer je engleska vlada povukla odobrenje predradnja u Doveru. Naredne godine izjavio je engleski parlamenat, da je podmorski tunel izmedju Francuske i Engleske opasan za odbranu zemlje. Godine 1906. odbila je donja kuća bez pretresanja novi plan o gradnji ovoga tunela. Sporazum sa Francuskom promijenio je sada položaj, a i tehnički napretci čine, da su poslovi oko gradnje tunela lakši i jeftiniji nego 1882. Dakle osnova se može provesti.

Sjećajte se Crvenog Križa!

Beograd od 1717. do 1739. godine.

(Konac.)

Njemačka i Srpska varoš bile su jedna od druge odvojene. Svaka je od njih sačinjavala naročitu općinu; njemačka varoš imala je svoj naročiti magistrat, kojim je upravljao „Bürgermeister“, docnije „Stadtrichter“, a kog je općina birala, a vlast potvrdjivala. Ova opština imala je izvjesna autonomna prava, ali je stajala pod neposrednim nadzorom vojne vlasti. Srpska varoš sačinjavala je takodjer općinu za sebe, koja je birala sebi kneza i četiri porotnika, kojima je bila povjerena uprava varoških poslova. Osim toga imali su stanovnici srpske varoši, koji su pripadali ponajviše trgovačkom staležu, svoj esnaf i svoga esnafskog sudiju, koji je imao izvjesnu vlast nad svojim sugradjanima.

Predgradje Karlstal, koje je bilo naseljeno njemačkim seljacima iz rajnskih i mozemskih predjela, pripadalo je, kako izgleda, opštini njemačke varoši i ako je bilo izvan utvrdjenja. Ovo naročito tvrde izvjesna riješenja zemaljske uprave, u kojima se u ime varoškog magistrata raspolaže sa kućama i vinogradima, koji su pripadali hataru karlstalskom.

U Savskoj dolini, više Srpske varoši, preko puta Ade Ciganlije bilo je cigansko selo, koje je stojalo pod strogim vojničkim zaptom. Pod Turcima stanovali su Cigani tamo, gdje je za vrijeme austrijske vladavine bila srpska varoš i gore oko Batal-džamije i sadašnjeg Markovog groblja. U njemačkoj varoši bilo je osim srpske Saborne crkve i katoličke župske crkve, koja je u isto doba bila i biskupska crkva, sa kojom je bila skopčana dotacija za katoličkog biskupa i za četiri kanonika, i još nekoliko manjih manastirskih crkava, naime crkve jezuita, franciskanaca, kapucina, trilitaraca i minorita. Jermeni su takodjer imali svoju bogomolju i pokušavali su da dobiju svoga vladiku, ali kao da im ovo nije pošlo za rukom, i ako se jermenski vladika Vertobred, koji se tada nalazio u Beogradu, živo zauzimao za njih. Jevreji, naročito oni, koji su se zatekli još iz turskog doba, sačinjavali su naročitu svoju crkvenu opštinu. Za njih su postojale naročite odredbe, živjeli su u naročitom kraju varoši i plaćali su naročiti takozvani jevrejski porez (Juden- oder Toleranzgeld), imali su svoj naročiti dom (Judenhof) o kome se u aktima često govori, ali se ne zna tačno gdje je bio. Njemački i poljski jevreji, koji su došli u Beograd u pratnji vojske bili su iz početka vrlo siromašni, ali su se docnije raznim liferacijama za vojne potrebe i novčanim poslovima naglo obogatili tako, da su neki od njih važili kao najbogatiji ljudi u Beogradu. Jedan od najpoznatijih bio je bankar Samson Wertheimer.

Prema tome može se kazati, da je stanovništvo Beograda od 1717.—1739. bilo mnogobrojno i raznoliko. Isprva dabogme bilo je u Beogradu jedva toliko svijeta, koliko bi bilo nužno da se varoš poslije Turaka počisti. No već poslije zaključenja požarevačkog mira počeo se je naročito njemački svijet živo naseljavati u varoši i okolini, i to tako naglo i u velikom broju, da je carskom naredbom naročito stavljeno u dužnost vojnim i kameralnim vlastima u Beogradu, da obrate pažnju na to: da se ne bi u varoši suviše nagomilalo svijeta, koje bi vremenom moglo biti na smetnji vojnim operacijama u slučaju kakvog rata s Turcima. Iz ovoga se dakle jasno vidi, da je u Beogradu morao biti veliki broj stanovnika, i ako se ne može tačno utvrditi broj, jer je popis ljudstva u ono vrijeme vršen dosta površno, koliko je bio potreban kameralnim činovnicima da se njime posluže pri razredjivanju poreza. Svakojako je Beograd onda bio snažan svojom populacijom i svojim garnizonom. Uz to je i spoljašnji izgled varoši morao biti interesantan. U varoši su se redjale dvokatnice jedna do druge. Sokaci su bili pravi i regulisani. Velika Pijaca, koja je bila za vrijeme Turaka veliko groblje, predstavljala je centar varoši, koja je bila sva izidana i isprekrštana ulicama. Baš na tome mjestu stojala je katolička katedralna crkva i do nje kuća biskupova. Stara srpska saborna crkva, iza koje je bila mitropolitova rezidencija, mogla se vidjeti na daleko u okolini, a naročito od Zemuna. Sa dunavske strane davale su mnoge katoličke crkve i javne državne zgrade, što su gradjene u onda uobičajenom stilu, Beogradu fizionomiju velike savremene evropske varoši. Uz to je radi svojih jakih utvrdjenja bio izašao na glas kao neobično snažna tvrdjava, čije se ime spominjalo sa velikim priznanjem kadgod bi se govorilo o najuglednijim savremenim tvrdjavama u Austriji i Njemačkoj carevini.

(„Beogradske Novine“.)

Hrvati! Zahtijevajte i širite svuda „Hrvatski List“.

Godina II. — Broj 345.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 23. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Uspjesi Nijemaca na ruskom bojištu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer smo suzbili ruske navale kod Gurahumore. Inače nema na jugu od Dnjestra nikakvih osobitih dogodjaja. Na zapadu je od Višnjovčika napao neprijatelj ponovno s jakim silama. Njegove su se navalne kolone skršile dijelom o topničkoj vatri, dijelom u boju s njemačkom i s austrougarskom pješadijom. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke. Naše su čete suzbile kod Burkanova ruske noćne navale.

U Voliniji su napredovale opet savezničke bojne sile na sjeveru od Gorohova, iza istoka od crte Lokač-Kisjelin i kod Sokula. Kao što na tim bojištima, tako i kod Kolki izjalovile su se sve ruske protunavale, što su ih ponavljali najvećom tvrdokornošću.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Istočno od Moze pješadijski bojevi, u kojima smo postigli uspjeha na zapadu od Vauxa. Oborili smo 2 francuska ljetala. Naše su skupine ljetala napale mjesta puna četa na jugu od Verduna, kao što kolodvorske zgrade i tabore četa u Revignyju.

Istočno bojište.

Bacili smo bomba na željeznički most na Pripjetu, na jugu od Luninca. Ruske su se provale protiv položaja uz kanal na jugozapadu od Logišina izjalovile, kao što i opetovani njihovi napadaji na zapadu od Kolkija. Naše su čete uzele ruske položaje izmedju Sokula i Linijevke i održale su ih protiv jakih protunavala. Ustrajni su neprijateljski napori, da nam otmu uspjehe, što smo ih imali na sjeverozapadu od Lucka, ostali bez uspjeha. Na jednoj i drugoj strani Turije, kao što i na čitavoj liniji Svinjuhi-Gorohov, bili su Rusi dalje suzbijeni.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

U srezu Serpo i Zehab, istočno od Kasr-Širina, te istočno i sjeverno od Baneha, nastavljaju naše čete poduprte dobrovoljcima potiskivanje i progan|anje Rusa.

Kaukasko bojište.

Na centrumu prilično znatna izmjena puščane paljbe. Na lijevom krilu izvidnički okršaji. Naša su ljetala preletjela preko otoka Imbros i Tenedos, te su bacala uspješno bombe na tamošnje zgrade ljetala i na 2 torpednjače. Jedna je od njih bila pogodjena na palubi, te ju je druga odvukla u Tenedos. U zgradama je buknuo na dvim mjestima požar. Oborili smo 3 neprijateljska ljetala što su 18. o. mj. bila El-Ariš napala.

BRZOJAVI.

Rat.

Cilj generala Brusilova.

Amsterdam, 21. „Telegraf" brzojavljaju iz Petrograda: Cilj generala Brusilova je neprestano uznemirivanje neprijatelja bez direktne namjere, da osvoji koju stanovitu geografsku točku. U petrogradskim vojničkim krugovima vlada mnijenje, e je kud i kamo važnije prouzročiti neprijatelju pod svaku cijenu štete, nego osvojenje pojedinih mjesta sa zvučnim imenima što bi zahtijevalo velikih žrtva.

Stockholm, 21. „Rječ" piše o zastoju ruske ofenzive: Neprijatelj se je nakon bojeva sa stražama zalaznicama povukao u svoje nove položaje te je tako izbjegao porazu. Ruski se program sastoji u tjeranju neprijatelja i utvrdjenju osvojenih područja. Da smo mogli nastaviti našu ofenzivu, sigurno bismo iznenadili neprijatelja za vrijeme njegovog uzmaka te tako postigli naš glavni cilj: uništenje neprijateljske vojske. Sada je ali žalibože pobjedonosna vojska sama dezorganizovana, a gubici su vrlo veliki. Zalihe municije i hrane već su poslije. Prije nego li idemo naprijed moramo stati, da može dobiti doknadu.

Množina ruske municije.

Zürich, 21. Prema nekoj vijesti „Corriere della sera" iz Petrograda raspolaže sada ruska vojska sa četiri puta više municije nego za svojedobne ruske ofenzive. Osobito je velika zaliha topova, strojnih pušaka, oklopljenih automobila i ljetala. Osim toga je rusko vojno vodstvo ponukano od Engleza i pomoću francuskih i belgijskih inžinira svratilo pozornost na gradnju cesta i željeznica da omogući neprikidan i uredjen dovoz, kojega do sada nije bilo, usljed česa su se izjalovila sva dosadašnja ruska poduzeća.

Njemački general o ruskoj ofenzivi.

Berlin, 21. U „Deutsche Tageszeitung" piše general pješadije v. Blume o položaju na istočnom bojištu medju ostalim i ovo: Bojevi traju na cijeloj fronti dalje. O njihovom daljnjem poteku može se danas reći samo to, da ne postoji nikakvi uzrok za zabrinutost. Bez obzira na mjere, koje se po svoj prilici pripravljaju, ne nalazi se današnja ruska vojska u sustavu, koji je za daljnju ofenzivu nužno potreban. Da je ona opeta mogla nastupati u onom velikom broju, jest svakako priznanja vrijedan čin. Kako sve vijesti podvrdjuju je ona dalekosežnom pomoću Japana i Amerike dobro snabdjevena i naoružana te obilno opskrbljena topništvom i municijom. Ali čete se sastoje skoro isključivo iz sasma nedostatno izvježbanih novaka sa vrlo malenim brojem časnika, koji to ime zaslužuju. Posljedica toga jest, da se čete mogu u bitkama upotrijebiti samo u vrlo gustim masama, koje se u boju sa sposobnijim neprijateljem vrlo brzo razrijede. Omalovažavanje života, što je osebina Rusa, može takvim četama, ako su u premoći, pomoći tu i tamo do uspjeha. Većih se ciljeva nemože s njima postići. Rusi su i sada imali teških gubitaka.

Po svoj prilici nijesu ni gubici saveznika maleni, ali podaci, koje Rusi o tome šire, su bez sumnje vrlo pretjerani. Čini se, da oni odgovaraju dvostrukoj potrebi: da svrate pozornost vlastitog naroda od njemu nanešenih teških žrtava te da u što ljepšem svijetlu prikažu saveznicima veličinu usluge, koju su oni njima učinili svojom rasterećujućom ofenzivom.

Sa brijegova Pruta.

Bukarešt, 21. Vojnički guverner Besarabije naredio je posjednicima u dolini Pruta neka sa brijegova Pruta odaleče sve što bi na brijegovima moglo priječiti promet. Stabla se moraju posjeći, a kuće porušiti.

Položaj na talijanskoj fronti.

Lugano, 21. „Secolo" drži o položaju na bojištima, da je neprijatelj posve iskoristio stanku od dva dana na talijanskoj fronti, te da će sada novim silama ponovno započeti svoje djelovanje. Ne može se znati, gdje će neprijatelj svom silom napasti talijansku vojsku, toliko je ali stalno, da je cilj napadaja Monte Novegni.

„Corriere della sera" ističe poteškoće talijanskih protunavala te opominje narod neka od istih ne očekuje brzih uspjeha.

Ruska provala i rumunjski kralj.

Bukarešt, 21. Rusiji prijazni „Adeverul" donaša izjavu, koju je kralj Ferdinand učinio, kada je došla vijest o provali ruskih vojnika u rumunjsko područje. On je u vrlo razdražnom tonu izjavio, da on nije grčki kralj Konstantin. „Adeverul" žestoko napada vladu, jer da ju „zablude" ruskih vojnika hoće da učini veliko državno pitanje te izjavlja, da se na to može odgovoriti samo jedno: Dolje sa vladom, koja sustavno vara i državu i narod.

Austro-Ugarska.

Talijanski „istinski" izvještaji.

Beč, 20. Iz ratnog se izvjestiteljskog glavnog stana javlja:

Talijanske su novine opetovano tvrdile, da su austro-ugarski ljetači protiv medjunarodnom pravu rabili talijanske boje i da se je ta zloporaba sa bojama dogodila i kod zračnog napadaja na Brindisi.

Ja je tvrdnja zlobna kleveta na naše ljetače. Austro-ugarska ljetala ne nose nikad talijanskih boja, dapače su i ona talijanska ljetala, koja su bila zaplijenjena, bila providjena austro-ugarskim bojnim znakom. Nasuprot bje ustanovljeno, da je na našem jednom ljetalu, koje se je iz nužde moralo spustiti medju neprijatelje i koje su Talijani uporabili kao svoje nad Goricom, ostala oznaka austro-ugarskih ljetala. Toliko istini za volju.

Nove srećke austrijskog Crvenog križa.

Sve će nove srećke austrijskog Crvenog križa biti predložene javnoj bilježbi. Prospekt se ima proglasiti u nedjelju, dne 25. o. mj., upisivanje će započeti posljednjih dana mjeseca juna i svršiti dne 10. jula.

Balkan.

Kriza u Grčkoj.

Lugano, 22. (D. u.) Agencija Stefani donosi pod danom 21. o. mj. iz Grčke 3 vijesti koje su dijelomično u protuslovlju medjusobno.

Prva kaže: U položaju nije nastupilo nikakove promjene. Ministri poriču odlučno sve glasine o ministarskoj krizi.

Druga vijest kaže: Obzirom na blokadu i na prisilne mjere sa strane antantskih sila namjerava vlada odstupiti. Kralj je pozvao Zaimisa na vijećanje.

Treća vijest glasi: Svi su zahtjevi antantskih sila bili prihvaćeni.

Tomu nasuprot doznaje „Secolo" iz Soluna, da četvorni savez nije ništa zatražio od grčke vlade, nego samo da očekuje, neka sama grčka vlada umoli, da se blokada digne, da smije po tom štogod od nje zatražiti. Antanta će zatražiti, da se raspusti sadašnja komora, da se bez novih izbora uspostavi venizelistička komora koja je bila 1915 silom raspuštena, te da se skine poglavica glavnog štaba Dusmanis.

Engleski kontreadmiral podmetnut grčkom ministru mornarice.

Atene, 21. U odnošaju novoga poglavice engleske mornaričke misije, kontreadmirala Greigh Palmera, prama grčkoj mornaričkoj vladi bijaše uvedena važna promjena. Engleski je kontreadmiral sada službeno podvržan grčkom ministru za mornaricu, viceadmiralu Kunduristisu, što do sada nije bilo.

Držanje Rumunjske.

Beč, 21. „Bukarester Nachrichten" smatraju ozbiljnim trajanje velike uzbudjenosti usljed ruskog upada. U posljednjem ministarskom vijeću se je kralj energično izrazio, da ne dozvoljava e bi pogranični grad Marmornica postao rumunjski Solun. Socijalisti priredjuju svake večeri demonstracije protiv vojnih hajkača te su razbili prozore Rusiji prijaznog lista „Adeverul". Općenito se misli, da su se dogodjaji počeli razvijati kao god. 1877. za turskoga rata. Tada je Rusija isto isprosila prolaz, da onda uvuče u vojnu svu zemlju.

Ostavka grčkog ministarstva?

London, 22. List „Daily News" javlja iz Atene: Kabinet je ministra Škuludisa predao ostavku. Na nadležnom mjestu nema o tom nikakove potvrde.

Ententa.

Englezi se nadaju miru.

Rotterdam, 21. U mnogim razgovorima izrazili su se uplivni muževi, da se neovisno od vojničkih dogodjaja smije u pet ili šest mjeseci očekivati mir.

Položaj je francuskog ministarskog predsjednika uzdrman.

Zürich, 21. Drži se, da je položaj Brianda uzdrman. Nabrajanje ogromnih gubitaka Francuza dojmilo se je članova komore posve potišteno te skupina parlamentaraca namjerava podignuti formalnu optužbu protiv vlade i vojnog vodstva.

Dogodjaji na moru.

Potopljen talijanski parobrod.

Kristianija, 22. Parobrod „Aquila" 100 milja od Marsilje torpedovan. Sveukupna momčad spašena. „Aquila" je polazila s ugljenom u Livorno.

Potonuli parobrodi.

Bern, 22. List „Temps" javlja: Parobrod „Deacomet" iz Filadelfije, naišao je na svom putu iz Arhangelskog u London na minu i potonuo.

London, 22. Nizozemski je parobrod „Otis Tarda" potonuo.

Amerika.

Amerikanski rat.

El Paso, 22. (D. u.) Potvrdjuje se vijest o krvavom jučerašnjem sukobu kod Carrizola. Sjevero su Amerikanci izgubili dvadesetak mrtvih i sedamnaest zarobljenika. Mehikanci su izgubili ukupno 40 ljudi zajedno s generalom Gomezom.

Washington, 22. (D. u.) Ovdje vlada najveća zabrinutost. Čini se bez dvojbe, da će Wilson smatrati dogodjaje na mehikanskoj granici kao posljedicu Carranzinog ultimata i kao početak rata.

El Paso, 22. (D. u.) Američko je konjaništvo imalo kod Carrizola sukob s Carranzinim četama. Obje su strane imale teške gubitke.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 19. Službeni izvještaj od 18. lipnja:

Zapadna fronta.

Na fronti je generala Brusilova pokušao neprijatelj protuofenzivom, da zadrži naše prodiranje prot Lavovu. U okolici sela Rogović, 6 km jugoistočno od sela Lokač i 45 km zapadno od Lucka, 6 vrsta južno od velike ceste Luck-Vladimir-Volinski napali su Austrijanci u gustim redovima naše čete, potisnuli su mnoge bojne fronte i osvojili su 3 topa baterije, koja im se je sve do zadnjeg časa žestoko opirala. Pritekla su pojačanja neprijatelja hametom potukla. Odužela su mu 1 top i 2 strojne puške a zarobila su 300 vojnika. U okolici Koritnice, jugoistočno od Svinjuha, 13 km jugoistočno od Lokača, osujetila je izvrsna naša pukovnija neprijateljski napadaj zadavši mu gubitaka. Povorka je naših lahkih baterija išla otvoreno na šumski rub, te je obasula neprijatelja, koji je izmicao izravnom vatrom. Tim smo bojnim podhvatom zaplijenili 4 strojne puške te smo zarobili 100 vojnika i 3 časnika. Istočno smo od Gorohova, 25 km južno od Lokača, osvojili po žestokom opiranju šumu, što je kod sela Borzev, 5 km istočno od Golohova. Zarobili smo kod toga 1000 vojnika i zaplijenili 4 strojne puške. U napadajima blizu Njemjerovske, 5 km jugozapadno od Radzivilova, upotrebljavao je neprijatelj bacala plamena. Tu smo mi zarobili 1800 momaka.

Naše čete što su Černovice osvojile, provalile su na mnogim mjestima dalje proti jugu te su napredovale snažno proti Seretu. Zaposjednuvši su černovički mostobran zarobile čete generala Lečicki 49 časnika i preko 1500 momaka. Osim toga smo zaplijenili 10 topova u blizini Černovica. Proganjajuć smo neprijatelja zarobili kod sela Kurzurmare, 10 km. južno od Černovica, 400 vojnika i zaplijenili 20 teška topa, silu municijskih vozova i 1000 živežnih vozova. Kod sela smo Storozinec, 20 km jugozapadno od Černovica, 2 časnika 85 momaka i smo zaplijenili 1 strojnu pušku. Ukupni je broj učinjenih zarobljenika porasao dne 18. o. mj. za 3000 momaka. Na željezničkoj smo stanici kod Stare Zučke, 3 km sjeverno od Černovica, zaplijenili pijonirsko skladište.

Na sjeveru od šumskog područja i na dvinskoj fronti traju dalje topovski bojevi.

Francuska.

Paris, 19. Službeni izvještaj od 18. lipnja u 3 sata popodne:

Na desnoj obali Moze napali su Nijemci kroz noć tri puta francuske položaje na sjeverozapadu od vrha 321. Vatra je naših strojnih pušaka i zaporna vatra osujetila njihove pokušaje. Žestoka puščana paljba na Vaux, Chapstre i protiv lijeve obale Moze, u srezu Chattan court. U šumi se je Wasgen izjalovila njemačka iznenadna navala protiv naših pomaknutih linija u kraju potoka Meichel, južno od Thauna.

Belgija.

Paris, 31. Službeni izvještaj od 30. lipnja: Na belgijskoj fronti mir.

Napad podmornice na parobrod „Biokovo".

Slijedeći opis napada nekog neprijateljskog podmorskog broda nepoznate narodnosti na parobrod „Biokovo", osniva se na iskazima zakletve date pred sudom od strane ljudstva toga broda, koji je, blagodareći sreći i pomorskoj vještini svojih upravljača, izbjegao sudbini, što mu je bila namijenjena. Potpuno saglasne izjave prostodušnih dalmatinskih primoraca, daju bolju i rjeđniju sliku o načinu vodjenja pomorskoga rata naših protivnika, nego što bi to bilo u stanju da učini i najvještije pero.

Parobrod „Biokovo", jedan već stariji brod, jer je u službi 35 godina, dugačak 39.4 m, sa 229 bruto tona zapremine — dakle tipičan brod za primorsku službu u najužem smislu riječi — bio je 1. juna na putu od Zadra za Spljet. Parobrod je bio bez tovara, koji je imao tek docnije da primi. Ljudstvo broda sastoji se iz 11 lica, osim njih bio je na brodu jedan jedini putnik — žena jedna — što je putovala od Zadra za Spljet.

Ne treba imati nekakvo naročito pomorsko iskustvo — pa da se i bez naročitog uvidjaja samoga broda, odmah zaključi, da brod ovih dimenzija i ovakve starosti ne može biti niti armiran, niti upotrijebljen za prevoz četa.

Oko deset sati prije podne vidjeli su kapetan i dva mornara sa kapetanskoga broda jednu pjenušavu prugu prema brodu, a uskoro zatim mogaše se opaziti i otvorene boje torpeda, koji je išao odmah pod površinom vode. Iz brzoga lijeta torpeda, upoznao je kapetan odmah, da će isti proći ispred broda, koji je torpedo gledao dalje u pravcu odakle je torped došao, predpostavljajući tačno, da će za prvim torpedom doći još i drugi. Prvi torpedo prošao je ispred broda na 4 metra, išao je još jedno 300—400 metara dalje, zatim je, kao što u ovakvim slučajevima, izašao na površinu vode i odmah potonuo. Sada su medjutim kapetan i tri mornara na daljini od 600 do 700 m. sa strane broda ugledali periskop jednog podmorskog broda i odmah za ovim, jedva dva minuta napokon izbačenog torpeda, opaziše ponova drugu pjenušavu prugu od izbačenog torpeda. Ovaj bi posigurno pogodio brod, da kapetan nije brzo krmom upravio brod prema pravcu torpeda, tako da je torpedo na dva metra udaljen od broda projurio sa njegove strane. I ovaj se torpedo mogaše lijepo vidjeti. Kad je prešao parobrod iskočio je iz vode i potonuo. Poslije ova dva uzaludna pokušaja torpedovanja izgledalo je kapetanu, kao da će podmornica goniti brod, stoga je počeo u cik-cak pravcu da plovi, da bi izbjegao

pogodak. No od prilike poslije gonjenja od jedno 6 minuta, potonu podmornica i nestade je.

Ovim golim faktima nema se šta dodati. Brod nije bio ni opomenut, ni pretražen, ljudstvu nije data prilika da se skloni, već je neprijateljska podmornica prosto na prosto u ovom slučaju htjela vršiti vježbanje u gadjanju prema živoj meti.

Zapovjednici podmornica doduše nijesu nigdje stari i izsluženi mornari, već mladji pomorski časnici. Ali za raspoznavanje, da „Biokovo“ nije ni ratna ladja, niti ladja za prevoz četa, i nije potrebna 30-godišnja mornarska praksa; to zna svatko i sa kopna, a zatim jedan časnik, prije nego što dobije zapovjedništvo podmornice, mora da je već 10—15 godina probavio u mornarskoj službi. A kad ovo vrijeme prodje, onda je u stvari pomorski časnik, a to znači, bar po našim pojmovima o časti, da svoju časničku čast ne smije kaljati kojekakvim djećurlijskim podvizima. A da ova vježbanja u bacanju torpeda od strane naših protivnika, i to počevši od „Elektre“ pa do ovog slučaja, nisu ništa drugo do dječurlijski podvizi, o tome ne može biti dvojbe.

Ili misle valjda naši protivnici, pa bilo da su oni podanici narodnosti, što sebe smatra najviteškijom od svih, bilo da su oni podanici naših bivših saveznika, da će torpedovanjem bolničkih brodova i malih primorskih brodova doći bliže svome ratnom cilju i da će time podići ugled časti svome časničkom zboru?

Izvijene i otvorene laži i objašnjenja, kao u slučaju torpedovanja „Elektre“, kada je zapovjednik podmornice izjavio, da je držao „Elektru“ da je zbog toga i odustao da po drugi put izbaci za brod što prevozi čete, da se je tek docnije uvjerio, da brod ima oznake crvenoga krsta, i torpedo — a u stvari je izbacio dva torpeda, samo je drugi torpedo prošao mimo broda — takva izjašnjenja ponavljamo, nijesu dovoljna da svoj sud o postupcima protivničkih zapovjednika podmornica izmijenimo, a koji ubilježen u dvije riječi glasi, niski dječurlijski podvizi. (Beogr. Novine“.)

Domaće Vijesti.

† Franjo Grunt. Iz Motovunski Novaki nam pišu: Prošlih dana je umro naš nezaboravni župnik, vetečasni gospodin Franjo Grunt. S njime gubi opet naša Istra jednoga od onih českih svećenika, koji su život svoj uložili, da naš zapušteni hrvatski narod u svakom pogledu podignu. Budi mu lahka istarska zemljica!

Pedesetgodišnjica naše pobjede kod Kustoce. 24. lipnja 1866. izvojevala je naša vojska sjajnu pobjedu nad Talijanima. Čitavi je dan potrajao ljuti boj od 3 sata u jutro do 10 sati na veče. Bitku otvoriše poljski ulani sa šulicom; potukoše nekoliko bataljuna redom i raspršiše druge, ali ih se povrati samo 200. Isti udes stigne husare, a malo zatim i hrvatske ulane. 130 njih napade kao vihar na talijansku bateriju, rani dva generala, rasprši svu brigadu, prodre dalje kroz druge dvije brigade i uze dva topa; cijeli neprijateljski bataljuni bježahu pred šakom Hrvata, od kojih se natrag vrati samo 44.

Uspjeh naših konjanika bijaše velik. Ono je držalo zatvoreno u Villafranchi 36 neprijateljskih bataljuna, 6 baterija i većinu talijanskog konjaništva.

Boj je bjesnio i dalje po humovima oko Kustoce. Najviše se odlikovahu hrvatski generali Marojčić i Rodić. Više su sati grmjeli topovi na Talijane i tako ih tamanili, da je nadvojvoda Albreht mogao izdati zapovijed u 3 sata popodne, da juriša na samu Kustocu.

Hrvati bijahu prvi, koji su provalili u grad i od kuće do kuće tjerali Talijane natrag. Druge pukovnije primu dušmana s drugih strana i u 6 je sati bila Kustoca naša.

U svim su se bojevima odlikovali po drevnom običaju hrvatski i slovenski junaci.

Ravnateljstvo Družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je od I. svibnja do 16. lipnja o. g. slijedeće prinose: Podružnica Družbe Sv. Ćirila i Metoda u Staromgradu K 15. G. Ivan Gojtan, kr. javni bilježnik i odvjetnik svoj mjesečni prinos K 10. Zupni ured, Brest, sabranih u ime uplate članarine ondješnje podružnice K 40.10. Poglavarstvo slob. i kr. grada Karlovca za godinu 1916. K 500. G. Josip Krmpotić, Pula, sabranih putem „Hrv. Lista“ K 125. Poglavarstvo upravne općine Dvor K 10. G. san. zast. Ivan Markovina, Bojna pošta 88, K 150. G. Vjekoslav Opatić, pravnik, Zagreb, K 30. G. Karlo Pribil, profesor, Kastav, K 20. G. prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb. šalje: K 100, dar preč. g. Janka Barle, kanonika kaptola u Zagrebu, prigodom svoje inštalacije za kanonika dne 29. travnja o. g. te K 324, sabranih po dru. Krunoslavu Jandi na krstitkama sina g. Rudolfa Pilepića, trgovca u Zagrebu, nadalje K 200, dar presvj. g. dra Dominika Premuš, posvećenog biskupa, gen. vikara, apost. protonotara i priora vranskoga; K 100, dar presvj. g. Emilija Strahinšćak, opata protonotara, ravnatelja nadb. sjemeništa. Blagajna i porezni ured slob. i kr. grada Požege K 105. Sakupljeni Hrvati i Slaveni u St. Pöltenu, Donja Austrija, na dočeku nove god. 1916. uz čašicu jabukovog vina, sakupiše u ovim teškim časovima, daleko od mile domovine za hrv. škole u Istri K 32.10. poslanih po g. Aleksandru Srdoč. „Novosti“ d. d., Zagreb, K 42. G. Stjepan Kellek, Djakovo, K 10. G. opć. savjetnik Flego, Buzet K 10. G. Antun Kotlarski, prebendar i kateheta, Zagreb, K 50. Općina Hum na Sutli K 40. Nadporučnik K. Firinger, Bojna pošta 68, K 20. „Narodne Novine“, Zagreb, sabranih po g. Petru Zrelcu, kot. sucu u Gjurgjevcu, u kući g. Franje Götza, K 110. Banka i Štediona za Primorje, Sušak, K 300. „Slov. Narod“, „Ljublj. Zvon“ in „Slov. Dom“, Ljubljana K 13. Društvo za štednju i zajmove, Veprinac, K 100. Gdjica Milly Stanger, Lovran K 150. Općina G. Miholjac K 10. Gradska blagajna Osijek K 198.96. Uprava „Narodnih Novina“, Zagreb, prinos. g. župnika Josipa Bertića K 6 40. G. Viktor Tomičić, Volosko, na uspomenu pokojnog bratučeda Antuna Štrka K 30. G. Antun Šverljuga, na uspomenu pok. Antuna Štrka, K 30. — Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Iz Banovine.

† Antun Cenić. „Hrvatska“ prima iz sjevernog ratišta, da je tamo pao u posljednjim bojevima nadporučnik Antun Cenić, pogodjen od topovskog metka. Pokojnik je sin općinskog bilježnika Josipa Cenića iz Cerniča. Isticao se kao vrli hrvatski otadžbenik. Vječna slava hrvatskom junaku!

Odlikovanja. Njegovo je Veličanstvo podijelilo odjelnom predstojniku unutarnjeg odjela M. pl. Fodrocyu i odjelnom predstojniku za bogoštovje i nastavu dru. Stjepanu Tropschu, u znak za njihovo revno i uspješno službovanje, red željezne krune drugoga razredu uz oprost od pristojba.

Novi rektor hrvatskog sveučilišta. Na sjednici akademičkog senata hrvatskog sveučilišta, što se je držala dne 16. o. mj., izabran je rektorom magnifikom za školsku godinu 1916.—17. javni redoviti profesor juridičkog falkuteta dr. Ernest Miler.

Hrvatski ministar, preuzv. gosp. Imbro Hidegethy, odlikovan je po njemačkom caru krunskim redom I. razreda.

C. kr. 16. pješačka pukovnija za potresom nastradalo Primorje. C. i kr. 16. varaždinska pješačka pukovnija sabrala je u streljačkim jarcima kod Soče svotu od 3000 kruna za nastradalo žiteljstvo u Primorju. Ova svota ima se uporabiti za popravu jedne potresom nastradale zgrade siromašnog vlasnika u Primorju. Na želju darovatelja bit će na zgradi smještena spomenploča od šrapnela.

Teške financijalne prilike grada Rijeke. Riječki magistrat proučava način, kako bi bar donekle sanirao teške financijalne prilike, u kojima se nalazi grad Rijeka. U to ime odlučeno je jur, da imaju svi kinematografi plaćati stanovitu pristojbu od svake pojedine ulaznice.

Premještenje. Ravnatelj kr. realne gimnazije na Sušaku, Ernest Pascher, premješten je u istom svojstvu u Osijek.

Potres na Rijeci. U noći od 18. na 19. o. mj. osjetili su na Rijeci potres.

Osudjen radi pjevanja antidinastičnih pjesama. Sudbeni stol u Osijeku osudio je Kokočačkog (Orahovica) učitelja, radi pjevanja antidinastičnih pjesama, na godinu dana tamnice.

Iz Dalmacije.

Hrvatske općinske objave u Zadru. „Naše Jedinstvo“ javlja, da su se konačno počele davati i u Zadru sve općinske objave za sve odlomke u hrvatskom jeziku. Vrlo pohvalno, ali bi se isto moralo udesiti i za grad, jer je Zadar u ogromnoj većini napučen Hrvatima.

Iz Slovenije.

Zagonetna smrt 16-godišnjeg dječaka. U nekoj mlaki u tršćanskoj okolici nadjeno je mrtvo tijelo šestnajstgodišnjeg dječaka Marijana Starc. U posljednje vrijeme vidjevalo se je s dječakom u blizini mlake neku Viktoriju Maraston, pa se sumnja da je ona počinila zločin. Redarstvo ju je smjesta uapsilo.

Požar u rojanskoj crkvi. Ovih dana nastala je u crkvi u Rojanu kraj Trsta vatra, u času kad je misnik služio sv. misu. Srećom se je u crkvi desio poznati historik msgr. Tomasini, koji je dao odmah skinuti najdragocijenije predmete sa glavnog žrtvenika i tako ih spasio. Spašena je i skupocjena slika Marije i sve ostale umjetnine. Štetu računaju na 5000 kruna.

Gospodarstvo.

„Antisperin“. Bečki tvorničar Crapek pronašao je novo sredstvo protiv peronospore, te ga je okrstio imenom „Antisperin“. Vele, da će to sredstvo sasma dobro nadomjestiti nestašicu dojakošnjih, a bit će ga i dovoljno, pošto se izradjuje iz sirovina, kojih imade u Austriji u obilnoj količini.

Nemiri u Holandiji. Dne 19. o. mj. došlo je u čitavoj Holandiji do velikih ponovnih demonstracija i nemira radi nestašice životnih namirnica. Demonstranti su došli u sukob s redarstvom. Na nekojim mjestima moralo je priteći vojništvo u pomoć redarstvu. Vojništvo je takodjer moralo pratiti kola, u kojima se je vozilo krumpir i povrće na trg. Izdan je oglas, kojim redarstvo javlja, da se već sutrašnjim danom ne će trpjeti javne demonstracije.

Razne Vijesti.

Hrvatsko prikazivanje u Beču. Ravnatelj hrv. opere Albini primio je poziv, da priredi u velikom „Bundestheatru“ u Beču hrvatsko prikazivanje opere „Barun Trenk“.

Hrvatski glumci u Subotici. „Hrvatska Obrana“ javlja: Nekoji ponajbolji dramski umjetnici hrvatskog narodnog kazališta osječkog htjeli su prirediti dva tri gostovanja na hrvatskom jeziku u Subotici za naše Bunjevce, pa su medju ostalim uvrstili u repertoar i jedno Molnarovo djelo. Ondašnji gradski kapetan nije dozvolio to gostovanje, izjavivši, da se u Ugarskoj smije predstavljati samo na madžarskom jeziku.

Potraga za generalom Vešovićem. „Sarajevski List“ donosi: Bivši ministar rata general Vešović je s dva svoja brata iz potaje umorio jednog c. i kr. časnika, na što je s braćom pobjegao. Za ubojicama se vodi potraga, a za uhićenje je postavljena nagrada od 50.000 K. koju će podijeliti c. kr. vojno generalno guvernarstvo na Cetinju.

„Belgradi Hirek“. Uz srpsko-hrvatsko i njemačko izdanje „Beogradskih Novina“ počelo je ovih dana izlaziti i madžarsko pod gornjim naslovom.

Rat protiv vrana i gavrana. Pred nedavno izdalo je prusko ministarstvo poljodjeljstva nanaredbu, kojom odredjuje, da se imaju sistematski ubijati vrane i gavrani i njima srodne kreštelice i svrake. Ovaj je neočekivani boj navjestio toj crnoj svojti pravo za pravo želudac, jer se u Njemačkoj te ptice cijene kao vrlo tečna hrana, dok su mlade vrane podignute u stupnjevanju vrsnoće čak do poslastica.

Zadnja evropska bitka. Francuski senator Beranger piše u „Paris Midi“: Bliža se sat operacija na svim frontama. Približujemo se kulminaciji rata, zadnjoj evropskoj bici. Nikada nisu bile riječi „pobjediti ili umrijeti“ geslo vlada, armada i naroda tako kao sada. Arsenali neka podvostruče svoj rad, armade nek upru svim silama do skrajnosti. Senator se pouzdaje u vodje ententine vojske.

Odredbe glede putovanja u Švajcarsku. Glede putovanja u Švajcarsku izdane su slijedeće odredbe: Austrijskim ili ugarskim državljanima nije dozvoljeno putovati u Švajcarsku preko njemačkih pograničnih prelaza, a isto tako nije ni njemačkim državljanima dozvoljeno putovati u Švajcarsku preko austrijskih pograničnih prelaza. Od te odredbe izuzeti su oni austrijski ili ugarski državljani, koji najmanje od 1. kolovoza 1914. stalno borave u Njemačkoj, dotično oni njemački državljani, koji najmanje od 1. kolovoza 1914. stalno borave u Austro-Ugarskoj monarkiji. Austrijski državljani talijanske narodnosti ipak u tom slučaju mogu samo preko austrijskih pograničnih mjesta putovati. Da tko stanuje u dotičnom mjestu od 1. kolovoza 1914. to se mora straži na granici dokazati svjedodžbom izdanom po mjesnoj redarstvenoj oblasti. Oni, koji iz užeg ratnog područja jugo-zapadne fronte u Švajcarsku ili u drugo koje mjesto blizu Švajcarske, t. j. zapadno od željezoičke pruge Feldkirch-Bregenz žele putovati, imadu prije toga 10 dana ostati u Imstu, Telisu, Silzu ili Zirlu, te ovaj boravak po općinskom uredu ondje dati potvrditi.

Engleski zahtjevi. Engleski listovi zastupaju mnienje, da se mora sa Grčkom učiniti čiste račune“. „Daily Chronicle“ piše: Grčki uzao treba rasjeći. Ententa mora zahtijevati, da grčka vlada opozove opsadno stanje u zemlji, da Skudulis odstupi i da se raspišu novi izbori.

Novi pozivi u Engleskoj. Svi oženjeni muškarci od 36. do 46. godine moraju počamši 24. junijem nastupiti vojničku službu. Isto su tako pozvani pod zastave svi Englezi u inozemstvu od 18. do 46. godine.

Kralj Carol o engleskoj politici. Poznati njemački književnik Paul Lindenberg piše u „Tägliche Rundschau“, da mu je pokojni rumunjski kralj Carol, prigodom audijencije, koju je imao kod njega u Sinaji u jeseni 1909. godine, rekao, da nije toliko Rusija, koliko Engleska hrabrila Srbiju da se i dalje odupire u u aneksijonoj krizi. Engleska je davala Srbiji razumjeti, da nije osamljena. Kralj Carol — veli Lindenberg — tvrdio je tom prigodom, da je savjetovao Srbiji da se ne vjeruje svojim prijateljima, naročito da se nada vojnoj pomoći od Rusije, pošto da je on iz autentičnih izvora saznao, da Rusija ne će Srbiji poslati ni jednog vojnika, da će Njemačka biti čvrsto uz svoju saveznicu, pa da će tako Srbija ostati osamljena i da će iz svega toga morati izvući konsekvencije.

Ekspedicioni zbor indijske vlade. Iz Teherana javljaju, da je ekspedicioni zbor indijske vlade stigao jur do Korine. Pred strahom, da ne bi neprijatelji provalili u Afganistan i Beludžistan i da se uzdrži red u cijeloj okolici do perzijskoga zaljeva, zaposjednute su sve važnije točke provincije. Saveznici drže sada u rukama cijelu svoju interesnu zonu, što ju sačinjava jugoistočni dio Perzije.

J. M. NEKRASOVLJEV.

I. Moje mezimče.

Tamo na malenom brežuljku, sred pustih poljana, golih rupa i kržljavih šumica, daleko od svijeta i ljudi, gdje bog svoga nema, tamo se podiglo seoce malo.

Desetak nemarno porazbacanih kućica, sve samih potleuša slamnatih krovova, neožbukanih, čadjavih.

Uz nje nanizani rasklimani kôci, trošni ovčji hlijevovi i staje volovske, do pod krov obložene gnojnim hrpama.

Put skoro neprohodan: narijetko posut krupnim kamenjem, kaljužav do koljena, pun gnojničnih jezeraca.

Par okrhanih dudova i šljiva — sav seoski ukras.

Tu uspjevaju svadje, kradje nisu rijetkost, cvate praznovjerje.

Svuda naokolo: neznaje, bijeda, glad — —

Pa ipak, ja to selo volim, iznad svega volim oto selo svoje!

2. Žega.

Nesnosna vrućina i sparina.

Sa ražarena, siva stijenja i dubokih raspuklina suhe zemlje odbija se i suklja rijedak dim — očajan taj vapaj zajedničke majke za oblacima i daždem.

Golim, izgorjelim pašnjacima muču mršava goveda, lutaju i bleju gladna krda kudravih ovaca; spuštenijeh, umornijeh glava mjesto paše traže vode, hlada — — —

Na požutjelim brežuljcima i kršnim poljanama mnoštvo krštenijeh crva, gdjeno bijedni, oznojeni gorak služe krušac; očajne i smjerne li su molbe njine: „Dažda, dažda!“

S davna suše već se svija lišće kuruzinje, blijedi šuma, klone groždje, vene pasulj, sahne ino bilje — sav plod mučne muke jadne raje.

„Kiše, kiše!“ plačuć vapi raja, zemlja, živad, bilje — — —

No holo Sunce u kraljevskom se koči ruhu na zenitu te u elementu svome siplje sve to ljuću, žešću žegu kobnu — — —

Suza slabih Silnik ne razumije.

3. Na dušni dan.

Nepregledno groblje prekriveno u crninu zaodjenutim svijetom.

Mračan monah sveta lica vuče se ko magla od groba do groba; na svakome prima obol i za pokojničke moli duše, svaki humak marno škropi blagoslovnom vodom.

Na daleko razliježu se skladni zvuci tužne nadgrobnice; tužna pjesma, štono živom odjekuje bolju.

Shrušen narod ćuti.

Vrele suze i očajna lica; tihe i smjerne molitve i uvele hrizanteme; pa nijemi grobovi i ledeni spomenici; te blijedo modrilo časovita tamjanova dima i nemoćno drhtanje žižaka plahih: sve to stvara čudesnu sliku. te se slijeva u tajanstvenu harmoniju sa beznadnim njihanjem sitnog, blijedog i klonulog granja tugaljivih vrba.

Vjeran odraz neizmjernih slabosti ljudskih.

4. Proljeće.

Prenu se proljet, i otprhnu zimski san.

Probudjelim kršom sve skakuću nevini janjci i krotko pasu sviloruna stada, dok s vrletnih klisura ugodno odzvanja zvonka frula gorskoga pastira.

Slobodne i vesele ptičice miloglasno poju i — uz živahno brujanje bistrijeh izvora i blagoslov ovčjega zvona — marno oživljuju mrtvo lice s krutog leda i nastradale zemlje.

Nerazviti pupoljci promeću se živo u lišće i šareno cvijeće, i golo se stablje i šikarje zaodjeva naglo svečanim ruhom, te dostojno slavi veličajno Vaskrisenje prirode.

A blag i lagan lahor provejava tiho, dok mirisavo smilje i ostalo kršno bilje radosno treperi u svježem i čistom vazduhu, milovani toplim zagrljajem istočnoga sunca — — —

Ko da stijenje, lahor, lišće, cvijeće jedno s drugim skladno klikće: „Darovi, darovi! Marko opet diše!“

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer Polaer „Tagblatt“.

Hrvati! Zahtijevajte i širite svuda „Hrvatski List“.

Godina II. — Broj 346.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 24. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Novo grčko ministarstvo. Blokada Grčke dignuta

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U dolini rijeke Čerenos napreduju Rusi prama Kutiju. Inače nema ni u Bukovini ni u istočnoj Galiciji nikakve promijene položaja. Protiv naših položaja na jugoistoku i na sjeveru od Radzivila vodio je jučer neprijatelj mnogobrojne i žestoke napadaje. Bio je svagdje suzbijen.

Bojne su sile, koje se bore pod zapovjedništvom generala Linsingena, potisnule Ruse na sjeveroistoku i na istoku od Lokača još dalje. Kod Lokača su naše čete uhvatile preko 400 zarobljenika i uzele 4 ruske strojne puške.

U srezu Stohod-Stir izjalovilo se je više neprijateljskih protunavala.

Talijansko bojište.

Jučer bila je topnička paljba na sjevernom dijelu doberdopske visoravni na časе vrlo žestoka. Suzbili smo ponovljene napadaje talijanske pjašadije protiv naših položaja na jugoistoku od Mrzlog vrha. U srezu su Plockena započeli jutros za rana živahni topnički bojevi. Na dolomitskoj se je fronti izjalovio ponovni talijanski napadaj protiv Crode dell' Ancona. Isti je udes pratio pojedine neprijateljske provale iz prostora kod Primolana.

U području su Ortlera zaposjele naše čete više visokih pograničnih vrhova.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi okršaji. Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 23. (D. u.) 22. na veče napala je skupina naših pomorskih ljetala uspješno s bombama neprijateljske položaje kod Tržića.

23. o. mj. za rana napala je skupina pomorskih ljetala Mletke. U tvrdjavi Nicolò Alberoni, u plinari, a osobito u arsenalu mnogo je puta bio nišan ravno pogodjen s teškim bombama, te su bili prouzročeni jaki požari. Neprijatelj je pucao žestoko, ali bezuspješno na ljetala, koja su se vratila neoštećena.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na istoku od Yperna izjalovio se neprijateljski navalni pokušaj. Na njemačkim izvidnim podhvatima u Šampanji bilo je uhvaćeno nekoliko tuceta zarobljenika i zaplijenjeno više strojnih pušaka. Suzbili smo tri francuske navale protiv naših položaja, što smo ih osvojili na zapadu od tvrdje Vaux. Tu smo zarobili 21. o. mj. 24 časnika i preko 400 momaka.

Neprijateljski su letioci napali Karlsruhe, Mülheim i Trier. Navale su učinile niz žrtava izmedju gradjanskog pučanstva, ali nijesu prouzročile nikakve vojničke štete. Napadači su izgubili 4 ljetala, osim kojih smo oborili jučer drugih 5 neprijateljskih ljetala.

Skupine su naših ljetala napale vojničke zgrade u St. Polu i neprijateljske tabore na zapadu i na jugu od Verduna.

Istočno bojište.

Za malene smo provale kod Berežine uhvatili 45 zarobljenika i zaplijenili 2 strojne puške i 2 samokresna topa. Na sjeveroistoku od Osariča idući prama položajima na kanalu smo suzbili krvavo slabija neprijateljska odjeljenja.

Kod Linsingenove su skupine išli naši napadaji usprkos mnogobrojnih neprijateljskih protunavala uvijek naprijed na zapadu i na jugozapadu od Lucka. Na fronti ispred linije Berestecko-Brodi bile su ruske provale glatko suzbijene.

Kod Bothmerove vojske nema ništa nova.

Balkansko bojište.

Nikakovih osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Položaj nepromijenjen. U smjeru prema Paltaku stoječi Rusi bili su potjerani u istočnom smjeru proti Kerinu.

Kaukasko bojište.

Nikakovih važnih dogodjaja. U središtu smo oborili neprijateljsko lijetalo.

BRZOJAVI.

Rat.

Linsingenova protuofenziva.

Kolonija, 22. „Kölnische Zeitung“ piše: Od kada je bila zaustavljena ruska ofenziva, zauzeli smo mi našom protuofenzivom 385 četvornih kilometara, ne uračunavši bojeva pred Kisjelinom.

Berlin, 22. „Berliner Tagblatt“ donaša: Saksonske su čete postigle velikih uspjeha, te su zauzele važne pozicije pred Kisjelinom i zaposjele cestu, koja vodi u Vorončin. Rusi su se s početka žilavo opirali, pa su se dali na bijeg. Naše ih čete proganjaju. Na sjeveru smo osvojili Rajmjesto. Željeznički se most preko Stohoda nalazi u našim rukama zajedno sa Svidnikom.

Austro-ugarske su čete uzele koloniju Perehodi na jugu od Stohoda.

A to je samo početak ofenzive, što ju kani poduzeti Linsingenova vojska. Možda ne ćemo moći da napredujemo onako hitro, kao što smo se povući morali, ali to je sigurno: Rusi će morati da puste iz svojih ruku učinjeni plijen sa još više gubitaka, nego li što su ih Rusi imali da postignu privremeni uspjeh.

General Brusilov o ruskoj ofenzivi.

Amsterdam, 21. Vodja ruske ofenzive, general Brusilov, izjavio je dopisniku „Timesa“, Washburnu slijedeće: „Uspjehe mojih vojska ne smije se pripisati slučaju ili slabosti Austrijanaca. Uspjesi su rezultat naših kušnja nakon dvogodišnjeg rata protiv Njemačke. Kod svake manje ili veće akcije u prošloj zimi i u proljeću nastojali smo, da se prilagodimo modernim metodama. To nam je sada uspjelo. Za prošlih četrnaest dana razvili su se naši uspjesi ponajprije uslјed uzornog sudjelovanja sviju armadnih skupina. Navala je na cijeloj fronti započela u isti čas. Najvažnije mi se čini naše napredovanje u odsjeku Rovna. Tu će naša nastojanja biti naperena osobito protiv Kovela, kojega moramo bezuvjetno imati u našem posjedu, ako hoćemo imati koristi od naših uspjeha“. Nato je general Brusilov kušao da razjasni, da je broj sa ruske strane najavljenih zarobljenika sasma normalan, jer moderna obrana sa svojim dubokim tunelima i mrežom spojnih jaraka teško omogućuje frontalni napadaj a postizava osim toga veliku ustrajnu sposobnost. Ako jedanput uspije opkoljenje, onda ono ne dozvoljava više uzmaka. „Osim toga imali smo u izobilju municije te smo zatvornom vatrom mogli zapriječiti svaki uzmak; tome je slijedila tako strašna granatna vatra, te je većim dijelom bila predaja neizbježiva“.

Pomorska bitka na zapadnoj obali Crnoga mora.

Haag, 22. Kod Sultue, na zapadnoj obali Crnoga mora, vršila se je mala pomorska bitka. Četiri ladje turskog brodovlja napale su rusku ratnu ladju, koja je u smjeru prama Odese pratila nekoje lakše brodove. Vršila se je živahna topovska vatra, koja je svršila bez uspjeha.

Engleske čete u Arhangelsku.

Amsterdam, 21. Druga Reuterova vijest javlja: Engleski okiopljeni automobil, koji se je nalazio na putu u ruski glavni stan, bijaše u Moskvi primljen sa oduševljenjem. Velika je množica veselo dočekala i obasula cvijećem pridošlice, kada su oni stupali kroz grad prama engleskoj crkvi. Usput bijahu svuda veselo pozdravljeni; kolodvor bijaše okičen zastavama. Vojnike su obdarili cvijećem i cigaretama. U kazalištu u Moskvi došlo je do oduševljene izjave i bezbrojna ih je množina otpratila na kolodvor.

Balkan.

Odstup grčkog ministarstva.

Lugano, 23. (D. u.) Agencija Stefani javlja iz Atene: Skuludis je najavio u zastupničkoj kući da će njegovo ministarstvo odstupiti.

Novo grčko ministarstvo. Blokada dignuta.

Rim, 23. (D. u.) Agencija Stefani javlja iz Atene: Nakon što je Zaimis primio od kralja nalog da sastavi novo ministarstvo, išao je na francusko poslanštvo, gdje su bili sabrani svi antantini poslanici. Izjavio je, da on prihvaća u cijelosti sve note četvornog sporazuma.

Nakon je po prihvaćenja svih uvjeta dobilo antantsko brodovlje, koje je krstarilo pred Pirejem, nalog da otputuje.

Zaimisovo je ministarstvo sastavljeno evo ovako: Zaimis ima predsjedništvo i izvanjske poslove, Negris promet i privremeno unutrašnje poslove, general Callaris vojsku i privremeno mornaricu, Kalligas poljodjelstvo, Lidorelkis nastavu, Rhallis financije, Momferrato pravdu.

Novo će ministarstvo raspustiti komoru i raspisati nove izbore, te će provesti demobilizaciju i druge zahtjeve antante.

U čitavoj zemlji vlada potpuni mir.

Atena, 23. (D. u.) Reuter javlja: Novo će ministarstvo, što ga je Zaimis sastavio, položiti zakletvu danas poslije podne. Ministar je predsjednik preuzeo takodjer lisnicu izvanjskih posala. Poslanici su četvornog saveza preporučili svojim vladama, neka sada sa Grčke dignu blokadu.

Solun, 22. „Agencija Havas“ javlja: Brodovlje je alijiraca primilo nalog, da krstari pred Pirejom. Ova će akcija u slučaju potrebe biti poduprta od kopnenih četa, koje bi se imale iskrcati, što ovisi o daljnjim dogodjajima.

Rim, 22. „Agenzia Stefanie“ javlja iz Atene: U luku je Faleron prispjelo veoma mnogo antantinih brodova.

Grčke prilike.

Atena, 22. „Agence Havas“ javlja: Jučer je kralj primio Zaimisa i dozvolio ruskom poklisaru audijenciju. Poslanici su Francuske, Engleske i Rusije predali ministru predsjedniku Skuludisu zajedničku notu. Spis naglašuje, e ne će ove tri vlasti ugrožavati neutralitete Grčke, no spominje, da imade proti sadašnjem kabinetu ozbiljne sumnjive razloge radi dozvoljavanja njemačke propagande u Grčkoj i držanja povodom prodiranja Bugara na grčko područje. Sa druge se strane nije uvijek vjerno pazilo na grčki ustav, a prije svega povodom posljednjih općenitih izbora, koji su bili obavljeni uza svu mobilizaciju mnogobrojnih izbornika. Pošto se drže ugovora i imaju pred očima samo interese grčkoga naroda, zaključile su Francuska, Engleska i Rusija, da od Grčke smjesta zatraže ove mjere: Sveopću demobilizaciju grčke armade; nadoknadu ministarstva Skuludisova kabinetom, koji će ispunjavati sve garancije obzirom na dobrohotnu neutralitetu prema antanti. Raspust komore. Sveopći novi izbori i konačno nadomještenje redarstvenih činovnika. Ako grčka vlada ne bi htjela da udovolji ovim zahtjevima, bit će sama odgovorna za dogadjaje, koji bi se iza toga mogli zbiti.

Antanta hoće Kavalu.

Ženeva, 22. „Eclaix“ piše: Antanta mora da zaposjedne čim prije Kavalu, a da ne padne u bugarske ruke.

Italija protiv Grčke.

Rim, 23. (D. u.) Stefani javlja iz Atene: Talijanski je poslanik izručio 21. o. mj. Skuludisu notu, kojom ističe uzajemnost Italije u sadašnjem času sa njezinim saveznicima. Izjavljuje, da se Italija uslijed zabrinutosti poradi vojničkog položaja u Grčkoj pridružuje saveznićkom zahtjevu, da mora demobilizirati čitavu grčku vojsku i da se ta mjera ima protegnuti ne samo na Grčku, nego takodjer na dio južne Albanije, što ga je Grčka privremeno zaposjela.

Ententa.

Vojna luka na murmanskoj obali.

Kristijanija, 21. Petrogradske vijesti potvrdjuju, da je dovršena postaja za brodovlje na sjevernoruskoj murmanskoj obali. Čini se, e se radi o razmjerno znatnoj luci, koja je stajala nekoliko milijuna rubalja. Nova luka leži u morskom tijesnu na otoku Kildu, koja pruža izvrsnu obranu protiv ledenog mora. Luka vlada ulazom u morski zaljev Kold. Nova željeznica Kole vršit će sada promet sve do gradića Semjonova, 10 km sjeverno Koie. Vojna luka bit će spojena Semjonovom malom željeznicom, koja još nije dovršena. U murmanskoj će se luci već sada nalaziti potrebite vojne ladje. Govori se, da je iz Engleske došlo nekoliko lakih krstaša i razarača torpeda, koje je Rusija kupila. Luka ima i brodovlje naoružanih ribarskih ladja za uništavanje mina. Vojna je luka neposredna posljedica gradnje murmanske željeznice, koja svršava negdje u blizini luke.

„Izgladnjenje“ Njemačke.

Bern, 22. Antanti prijazan dopisnik neki raspravlja u „Berliner Tagblattu“ o pitanju, da li je Njemačka u pogibelji da izgladni te dolazi do zaključka, da ne će doći do ozbiljnog pomanjkanja najvažnijeg živeža t. je: kruha, krumpira i sladora. Tek u bližnjim mjesecima vidjeti će se u ostalom, od kolike je važnosti bilo osvojenje Srbije po njemački potrošak. Ali i bez te nuzgredne pomoći — tako nastavlja dopisnik — bila je pogibelj u istinu odstranjena, te se i za ovu godinu može sa sigurnošću predvidjati, da se ne će odluka pasti na gospodarstvenom polju, već da će odlučiti oružje.

Nova kriza u engleskom kabinetu.

Rotterdam, 21. „Nieuwen Rotterdamsche Courant-u“ javljaju iz Londona o neočekivanim poteškoćama u irskom pitanju, koje ugrožava jedinstvo kabineta, slijedeće: Ministar za lokalnu upravu, Walter Long, je tobože vodja opozicije u kabinetu. Opozicijonalna skupina zastupa mnijenje, da nije kabinet kao cjelina odgovoran za osnovu Lloyda Georga te da protivnici Homerule u kabinetu nijesu nikada priznali brzu nagodbu državnom nuždom. Parlamentarni suradnik „Timesa“ kudi pokušaj, koji ide za izjalovljenjem ove osnove. On veli, e bi odstup ministra Lansdowne bio razumljiv; Lansdowne je uvijek bio u saobraćaju sa južno-irskim nacijonalistima. Ali ostali članovi kabineta imali da odobre izjavu ministra predsjednika od 25. svibnja; oni ne bi sada smjeli, da skrenu sa udarenog puta. Uostalom podupire devet desetina javnoga mnijenja Asquithovu izjavu, e je riješenje irskog pitanja korisno po državu. Stoga ne bi sadašnja nesloga u kabinetu smjela da ozbiljno ugrožava mogućnost riješenja.

Francuska komora.

Pariz, 23. Komora je sa 454 proti 89 glasova prihvatila dnevni red, kojim se vladi izjavlja povjerenje.

Gospodarstveni pritisak antante na Švicarsku.

Bern, 22. „Neue Zürcher Zeitung“ pritužuje se, što antanta nije držala svoga obećanja pogledom na dobave. Odnošaji, pod kojima mora da trpi švicarska tekstilna industrija, postali su upravo nesnosljivi. Pamuk, pamučna predja i pamučne niti dolaze u Švici ili u malenoj mjeri ili pako tako kasno, da prolaze mjeseci prije nego li prispije roba, te može velika množina radnika biti samo djelomično zaposlena dok mnogi strojevi već dugo stoje. Zahtijeva se od saveznog vijeća, neka sjeti Savezne države, da uza sve ispunjenje svakovrsnih formalnosti ipak dovoz u velike zaostaje. Već je skrajnje vrijeme, da se poboljša švicarska opskrba iz Saveznih država. Švica, koja u korist čovječanstva učini sve, da omogući općenje zarobljenika i ranjenika sviju naroda, očekuje sada u znak priznanja osim prijaznih riječi već jednom i čine u obliku susretljivosti prama današnjoj vladi.

Engleske spletke u Holandiji.

Kolonija, 22. Pl. Batocki, predsjednik opskrbnog odbora izrekao je u Düsseldorfu govor, gdje kaže, da su nemiri u Amsterdamu radi oskudice i skupoće bili uprizoreni engleskim novcem, a da bude vlada prisiljena na zabranu svakog izvoza hrane u Njemačku.

Ogorčenje u Italiji.

Lugano, 22. Veliko ogorčenje vlada u Italiji stoga, što je vlada do sada zatajivala velike gubitke trgovačkih parobroda, što su ih Italiji zadale neprijateljske podmornice. „Popolo d' Italia“ zahtijeva od vlade, neka javi, kako ona misli zaštititi talijansko more i trgovinu.

Amerika.

Spor izmedju Unije i Mehika.

Washington, 23. (D. u.) Reuter. Mehikanski je poslanik izručio kod državnog tajnika Lansinga pritužbu za to što je general Pershing zaposjeo Sassogrande, te je kazao da takovo postupanje znači početak neprijateljstva.

* *
*

London, 23. (D. u.) Reuter javlja iz Washingtona: Ima još prilike da će doći do mirnog sporazuma sa Mehikom. Ali je Wilson odlučio poduzeti najstrože mjere u slučaje da se nastojanja za mirno riješenje izjalove.

Neutralne države.

Otpad triju kitajskih pokrajina.

Petrograd, 22. Petrogradski je brzojavni ured primio obavijest, kako su tri kitajske pokrajine odlučile, da neće više priznavati nad sobom pekingske vlade, nego da će vladati neodvisno.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 20. Službeni izvještaj od 19. lipnja:

Zapadna fronta.

Na nekoliko srezova fronte Brusilovih vojska poduzimlju neprijatelji ljute protunavale. Po potpunim su izvještajima o borbama u kraju sjeverno od sela Godonice na Stiru, na zapadu od sela Kolki, uhvatile tamo naše čete dne 17. o. mj. 96 časnika i 3137 zarobljenika, te su zaplijenile 17 strojnih pušaka. Svojom smo vatrom suzbili neprijateljski napadaj, što su ga poduprale njemačke čete u okolici sela Voronozin (8 km sjeveroistočno od Kisjelina), 7 vrsta na sjeveru od velike ceste Luck-Vladimir Volinski. Po netom stiglim su vijestima potisnule naše čete protunavaljen u okolici Rogoviča (5 km jugoistočno od sela Lokač) neprijatelja natrag oduzevši mu 16 časnika, 1200 momaka, kao što i 8 strojnih pušaka. Javlja se, da je vrlo okretno bio naš bataljun strijelaca vrlo okretno manevrirao: napao je neprijatelja ne samo sa čela nego i s boka. Taj je bataljun, koji pripada najslavnijim našim strijeljačkim pukovnijama, prisilio neprijatelja na uzmak, te mu je oduzeo 3 izgubljena topa, o kojima smo bili već javili. Drugi je bataljun uhvatio jučer 300 zarobljenika i zaplijenio 2 strojne puške. Kod željezničke stanice Ohotnikovo (44 km istočno od Sarnja) prisilili smo njemačko ljetalo da se spusti i zarobili smo upravljača i motriоca. Kod Hajvoronke i Višnjovčika na sjeveru od Bučca opire se neprijatelj najogorčenije.

Na krajnom lijevom krilu uzmiče neprijatelj u potpunom neredu, a naše ga čete snažno pro-

Hrvati! Zahtijevajte i širite svuda „Hrvatski List“.

ganjaju. Zaposjeli smo sela Zadovo (33 km zapadno od Černovica), Storozince i Hlibovo na Seretu (22 km južno od Černovica).

Sjeverozapadna fronta:

Na dvinskoj fronti opstreljujemo dalje žestoko neprijateljske utvrdjene položaje. Sjeverno od Spjaglo (na istoku od Višnjeva) pokušao je neprijatelj da se približi našim jarcima. Morao je ustegnuti se pred našom vatrom.

Francuska.

Paris, 21. Službeni izvještaj od 20. lipnja u 3 sata popodne:

Južno je od Somme pokušalo njemačko odijeljenje da se približi francuskim opkopima pred Maucourtom. Bilo je rastjerano puščanom paljbom.

Na sjeveroistoku od Reimsa upalili su Nijemci 2 laguma, te su po tom navalili protiv opkopa na vrhu 108 (južno od Berry-au-Baca), ali su bili suzdržani našom zapornom vatrom. Doživjeli su čitavi poraz. Na jednoj su i drugoj obali Moze razvijala nočas oba topništva prilično velika djelatnost.

U 11 sati u noći. Lijevo od Moze bio je zaustavljen njemački napadaj protiv novih položaja, što smo ih osvojili 15. o. mj. na južnomu boku Mort-Homma. Desno od Moze, po žestokom opstreljavanju s krupnim granatama, koje je potrajalo čitavi dan, vrhu okolice visa 320, Chopitra i šume Fumin, napali su Nijemci naše položaje na zapadu i na jugu od Vauxa. Naša je zaporna i strojna vatra skršila po dva puta jurišanje neprijatelja, kojemu je nanijela jake gubitke.

Na ostaloj fronti jedino topovska paljba.

U noću su 21. o. mj. bacile naše letjelačke skupine 210 granata na željezničku stanicu u Aranvilli i 276 granata na vojničke zgrade i na željezničku stanicu u Metz, t. j. izbacile su ukupno 486 metaka.

Domaće Vijesti.

Poziv. Pozivlju se gg. odbornici zabave „Viškog boja“, da danas dodju točno u 8 sati na veče, na već ustanovljeno mjesto na odborsku sjednicu. — Predsjednik.

Opskrba vodom u Istri. U jednoj je od zadnjih sjednica Zemaljske upravne komisije margrofije Istre izvijestio predsjednik, dvorski savjetnik Lasciac, o pregovorima, koje je on vodio prigodom svog zadnjeg boravka u Beču sa zanimanim centralnim vlastima te sa gospodinom namjesnikom vrhu opskrbe vodom u Istri te vrhu potpore stavljene u izgled od vlade za ovo djelo. Saslušavši ovo izvješće te pretresavši odnosna providjenja, komisija je zaključila, da naredi zemaljskom tehničkom uredu, da izradi općenitu osnovu za opskrbu vodom u Istri i da se pri tomu uzmu u obzir orografske, hidrografske i geološke prilike zemlje te već napravljene osnove za dizanje vode izvora „Gradovlje“ na rijeci Mirni, izvora u dolini Raše i već gotove šume osnove za pojedina mjesta. Ispitavši već sakupljeni materijal te izvršivši još potrebite izvide odrediti će se predjeli i mjesta, za koje će se izvršiti skupni, a za koje pojedini vodovodi.

U istarskoj zemaljskoj službi. Zemaljska Upravna komisija margrofije Istre imenovala je računarskog asistenta kod c. k. primorskog ravnateljstva financija dra Ljudevita Vadnala računarskim revidentom u IX. razredu osoblja istarskih pokrajinskih činovnika.

„Mementhol“ — prevara za kupce ove tvarine. Zemaljska upravna komisija margrofije Istre u Poreču, razaslala je dne 16. lipnja 1916. svim općinama pokrajine ovu okružnicu: „Nudja se na prodaju kao surogat modre galice tvarina zelene boje pod imenom „Mementhol“. Analizom, izršenom u kemičkom laboratoriju Zemaljskog poljodjelskog zavoda u Poreču, dokazalo se, da rečeni „Mementhol“ sadržava živog vapna, pomiješanog sa nekakovim bakrenom rudom samljevenom (bakrenim arsenijurom), koji se ne rastapa nikako, te je ta smjesa bez ikakve vrijednosti za borbu proti peronospori. Prevara za kupca je još očitija ako se uzme u obzir, da se „Mementhol“ prodava uz cijenu od 10 kruna po kilogramu, dočim je cijena modre galice 3·50 do 4 krune po kilogramu.

Iz Banovine.

Državna policija na Rijeci. Riječki gradonačelnik dao je na posljednjoj sjednici gradskog zastupstva opširan izvještaj o namjeravanom uvedenju gradske državne policije. U tu svrhu morat će grad pridonijeti 300.000 K, t. j. 4 krune po prilici na svaku glavu. Gradsko je zastupstvo kušalo doduše podsjetiti ministarstvo spomenicom, da je dojakošnja gradska policija uvijek najsavjesnije vršila svoje dužnosti, što je imalo značiti, da bi uvedenje državne policije bilo suvišno. Molba je medjutim odbijena, jer da viši državni interesi neophodno zahtijevaju podržavljenje gradske policije. I tako eto gubi Rijeka polagano svoje staro autonomno obilježje. Podržavljenje gradske policije imalo bi uslijediti skorih dana.

Strogi ispiti na juristićkom fakultetu. Gg. pravnici, koji žele u srpanjskom roku polagati stroge ispite, imadu se prijaviti najkasnije do 5. srpnja t. g. Na kasnije prijave može će se uzeti obzir samo u slučaju, u koliko će biti raspoloživih rokova.

Hrvatski sabor. U sjednici od 21. o. mj. nastavlja se debata o indemnitetu. Riječ uzima nar. zast. Peršić, koji vidi u žurbi provadjanja rasprave o indemnitetu stanovitu igru grofa Tisze, kome je uspjelo, da to provede u sama dva dana. Podvrgava zatim kritici rad vlade, a naročito, što je ona dosad iznijela pred sabor sve ratne naredbe, da se o njima raspravlja. Veli, da vlada ignorira sabor, a u tome ide tako daleko, da nije naredbe o iznimnim mjerama niti predložila saboru, već jedino njihov prijepis. Bavi se gospodarskim udruženjem, pa ističe, da bi se baš banska naredba glede ovog udruženja trebala dobro ispitati. Pojedinci zaslužuju milijune, a sirotinja strada. Govori zatim o žetvi o jeftinim radnim silama za uzdržavanje našeg gospodarstva, o nezdravom prometu sa kućama i o maksimalnim cijenama, a onda zaključuje, da ne prihvaća indemniteta, jer se banovom politikom ne promiču narodni interesi.

Iza 12 sati prelazi se na interpelacije. Zastupnik Zagorac interpelira glede srijemskih evakuiraca, te osudjuje postupak, kojim se je evakuiralo Srijem i pojedine ljude interniralo, a da sami nisu znali zašto. Iznaša pojedine slučajeve, gdje su stanoviti ljudi bili internirani, a da ih se ipak nije pozvalo za neke tobožnje njihove čine na odgovornost. Pozivlje vladu, da dade o svom trošku podignuti uništene domove evakuiraca, a proti onima, koji su zadržani, nek se postupa, pa ako su krivi neka im se sudi, inače neka ih se pusti na slobodu.

Zatim iznaša isti zastupnik drugu interpelaciju glede namaknuća radnih sila, da se uzdrži gospodarstvo. Interpelant veli, da je u Ugarskoj sama jedna županija dobila 11.000 zarobljenika u svrhu obradjivanja polja i t. d., dok ih je čitava Hrvatska dobila samo 3000. Traži, da se radnici oduzmu industrijalnim poduzećima i porazdijele medju narod bar za neko vrijeme.

Odjelni predstojnik Žepić odgovara, da će nestašici radnih sila biti doskora doskočeno, jer će Hrvatska dobiti jednu desetinu svih talijanskih zarobljenika, a možda će ih se dobiti i iz Crne Gore.

Interpelant se zadovoljava odgovorom vlade.

Zatim podnaša zastupnik Radić slijedećih pet zanimivih interpelacija:

1. Hoće li g. ban temeljem osobite Previšnje oblasti podijeljene mu za ovo ratno vrijeme izdati naredbu, kojom se za doba rata i na pol godine poslije rata bezinimno zabranjuje dražbovanje koli seljačkih nekreknina, toli seljačkih pokretnika za dug ma koje vrsti?

2. Da li je g. ban voljan temeljem posebne Previšnje ovlasti, a s razloga, što je preko sto milijuna seljačkih mjenbenih dugova osigurano uknjižbom uz kamatnjak 10-postotni, 20-postotni pa i viši, izdati naredbu, kojom se svi uknjižbom osigurani mjenbeni dugovi proglašuju za hipotekarne zajmove, te se na nje primijenjuje kamatnjak i način otplate hrvatsko-slavonske zemaljske hipotekarne banke?

3. Hoće seli g. ban sa uplivom svoje banske časti i vlasti i svom snagom svoga hrvatskoga domoljublja na nadležnom mjestu zauzeti, da se još ovaj mjesec riješe svi oprostni prijedlozi pučko-ustaških vojnih obvezanika i to oni, koji su prošli kroz sve četiri hrvatske instancije, da se riješe povoljno; hoće li se istodobno zauzeti za bezinimno podijeljivanje gospodarskih dopusta vojnicima i vojnim radnicima, smještenim sada kod stražarskog odijeljenja u zagrebačkoj topničkoj vojarni?

4. Hoće li g. ban bezodvlačno provesti istragu protiv svih bilježnika, koji su istodobno načelnici i koji se u ovom ratu kažnjivo obogaćuju kao primjerice bilježnik u Doljnjem Miholjcu i u Čermernici?

5. Da li je vlada svratila svoju pažnju na preveliku nestašicu zemljišta u prigorskom dijelu sesvetske općine kraj Zagreba, zatim na to, da seljački narod dobiva u zakup kanonska i kaptolska zemljišta istom iz druge ili treće ruke u premalenim parcelama, a za preskupu najamninu, te da u ovo ratno doba mnoge parcele ostanu neobradjene, a mnoge seljačke obitelji bez ikakvoga svoga kruha, hoće li vlada uzeti u svoje ruke, te ju urediti prema ustaljenim načelima agrarne politike, koli na korist vlasnika, toli na zadovoljstvo prigorskoga seljačtva.

(Slijedi.)

Zvijerske majke. „Hrvatska Riječ“ donosi ova dva upravo grozna slučaja zvijerskih majka, koje su htjele svoj grijeh sakriti usmrćenjem svog vlastitog poroda: Pred ovdješnjim je kr. sudb. stolom odgovarala zbog zločina čedomorstva 22-godišnja Mara Hrgetić, poljodjelka iz Sikirova, inače udata i majka jednog djeteta. Njezin se muž nalazi u Americi, pa je ona za njegova odsuća započela ljubavni odnošaj sa svojim svekrvom Petrom Hrgetićem, koji nije ostao bez posljedica. Da sakrije sramotu, krila je trudnoću i nastojala, da čitavu stvar zabašuri. Kad je ali jednoga dana seljakinja Magda Hrgetić našla kraj potoka golo novorodjeno dijete, te sa nekim ženama odnesla to dijete kući i prijavila stvar oružnicima, povedoše ovi izvide i pozvaše na odgovornost optuženu. Ona je isprva nastojala tajiti, no kad joj je liječnički dokazano, da je nedavno rodila, priznala je, da je već od 15. srpnja 1915. stoji u ljubavnim odnosima sa svojim svekrvom Petrom, da je zatrudila, pa kad su ju 15. ožujka o. g. spopali trudovi, da je porodila kod spomenutog potoka i bacila plod u vodu u nadi, da će tako svemu zamesti trag. — Na jučerašnjoj je glavnoj raspravi po §. 139. k. z. osudjena na 2 godine teške tamnice, te se osudom zadovoljila.

*

Pred ovdješnjim kr. sudb. stolom odgovarala je jučer 22-godišnja seljakinja Bara Bašić zbog čedomorstva. Ona je dne 25. ožujka o. g. porodila posve iznošeno živo muško dijete, pa ga onda odnesla u kuhinju i stala mu bosom nogom za vrat, našto se dijete zadavilo i malo iza toga preminulo. Umotavši slijedeći dan pred zoru trupło mališa u krp bijelog seljačkog platna, zakopala ga u sjeniku u jednu jamu. — Na glavnoj je raspravi optužena priznala čin onako, kako je to ustanovljen izvidima kr. oružničke postaje u Ždenčini, koja je na osnovu anonimne prijave provela izvide i uapsila djevojku i predala u uze ovdješnjeg sudb. stola. Nakon provedenog je kaznenog postupka okrivljena osudjena na 5 godina teške tamnice, te je uložila priziv zbog prestrogo odmjerene kazne, dok se je zamjenik drž. odvjetnika g. Urbany zadovoljio sa osudom.

Iz Dalmacije.

Olib i Ulbo. Zadarski „Narodni List“ javlja: Jedan gospodin iznaša preporučeno pismo iz Oliba. Na poštanskom priljepku pečatano je Olib i talijanski „Ulbo“. Jezična naredba kaže, da se za nekoja mjesta pridržava i talijansko ime kao „historičko“. Još nismo čuli za historičku važnost Oliba, malenog otočića, gdje niti je bilo niti ima i jednog Talijanca!

Iz Slovenije.

Trgovačka škola u Trstu. Ministarstvo za bogoštovje i nastavu podijelilo je dvorazrednoj trgovačkoj školi u Trstu pravo javnosti za školsku godinu 1915.-1916.

Razne Vijesti.

Vijećanje regnikolarnih deputacija. „Keleti Ertösitö“ javlja: „Članovi ugarske i hrvatske deputacije, sabrani radi nove financijalne nagodbe izmedju Hrvatske i Ugarske, nastaviše započete pregovore dne 20. o. mj. u 3 sata poslije podneva. Od strane obiju vlada bili su prisutni ugarski ministri predsjednik grof Stjepan Tisza, hrv. ban dr. Ivan Skerlecz, ministar financija dr. pl. Teleszky i ministar za hrvatsku Imbro pl. Hideghethy. Predsjedao je sjednici tajni savjetnik dr. Aleksandar pl. Plosz. Vijećanje je potrajalo puna četiri sata. U pouzdanom izmijenjivanju ideja s obih su strana na tanko razpredali pojedina financijalna pitanja i način kako se ima s njima postupati. Vijećanje je imalo samo informativni karakter, te je u 7 sati u večer prekinuto. Članovi su se obih regnikolarnih deputacija sporazumjeli o tom, da se članovi hrvatskog kraljevinskog odbora vrate kući, pa da na temelju onoga, što se je tekom dogovora ukazalo, nužno pretresaju sa svojim zastupničkim drugovima sva pitanja, te da u zgodno vrijeme predlože, kad bi se imali odbori opet sastati, da prekinuta vijećanja nastave. Ideje su se s obih strana izmjenjivale uzajamnom susretljivošću i blagohotnošću. U večer bili su članovi obih kraljevinskih odbora gosti kod ministarskog predsjednika grofa Tisze.

Čija je Rijeka? Zagrebačke „Novine“ donose: Radi prijedloga, da talijanska imena riječkih ulica budu zamijenjena drugima, nastala je interesantna polemika nekih riječkih patricija s madžarskim listom „Magyarorszag-om“, u kojem publicista Szattmary dokazuje, da moraju ostati talijanska imena riječkih ulica, jer da nemaju ništa zajedničkoga s talijanskim nacijonalizmom ili možda iredentizmom. On dalje dokazuje, da je potrebno, da Rijeka ostane i dalje nacijonalno talijanska, samo će se morati njezini Talijani u dubini svoje duše osjećati Madžarima. On za to traži, da se riječkim Talijanima dade i dalje mogućnost, da se mogu posve razvijati u talijanskom duhu.

Za naše invalide. „Hrvatska“ prima iz Brüxa u Českoj dopisnicu slijedećeg sadržaja: Slavno uredničtvo: Molimo gornje uredničtvo, da slijedeće uvrsti u svoj list, jer nemožemo propustiti, a da tu tužbu ne stavimo na javnost. Poznato je po cijelom svijetu, da se obavlja izmjena invalida medju zaraćenim državama. Kad smo nedavno došli transportom iz Rusije u Njemačku i Austriju, na stanicima dobivali su invalidi bili koje narodnosti svoje novine za čitati, samo mi, hrvatski, ne. Sasma naravno, svakom hrvatskom invalidu upravo se sažali, kad pomisli, da se je borio kao i drugi, možda i bolje s neprijateljem, a od hrvatskog imena i novina ni spomena nema. Molimo zato odredjenu gospodu i ljubitelje hrvatskih invalida, da se pobrinu, da i naši invalidi dobiju svoje novine, i tim će donekle biti utješeni i veselji. Sa štovanjem

Hrvatski invalidi.

Ratno vijeće u ruskom glavnom stanu. Dne 20. tek. mj. držalo se je u ruskom glavnom stanu važno ratno vijeće pod carevim predsjedanjem. Vijeću su prisustvovali svi komandanti na fronti od Rige do Besarabije, košto i mnogi engleski i francuski časnici.

Demonstracije u Monakovu. Minule subote došlo je u Monakovu do demonstracija žena na Marijinom trgu pred vijećnicom. Kako nisu žene na trgu ništa dobile, zahtijevale su u buci i larmi, da im se izdadu krušne karte. Oko žena sakupilo se veliko mnoštvo znatiželjnica, koje se je na poziv predsjednika konačno razišlo. Pod večer su se demonstracije opetovale, ali su uz žene došli i muževi, pa čak i vojnici. Demonstranti stali su se nabacivati kamenjem na kavanu „Vijećnica“, jer se je navodno bacala na nje iz obližnjih kuća voda. Kad je sakupljeno mnoštvo postajalo sve to veće, bili su prizvani vojnici, da ujedno sa redarstvom rastjeraju demonstrante.

Treće izpražnjenje Černovica. O tom piše „N. Fr. Presse“: „Černovice zadesila je tečajem rata raznolika sudbina. Rusi su ih do sada dvaput zaposjeli. Naša je vojska napustila prvi put glavni grad bukovinski koncem kolovoza 1914. Već 2. rujna udjoše u grad Rusi pod vodstvom jednoga kozačkoga generala. Gradu bude odmah nametnuta kontribucija od 600.000 kruna, koju je kasniji guverner oprostio. Nekoliko nedjelja iza zaposjednuća grada odpremljeni su sveti noći načelnik dr. Weisselberger i druga četiri gradjanina kao taoci. Rusi staviše Černovice pod zapovjedništvo guvernera Efreimova, komu je kao gradjanski pobočnik dodijeljen bio rusofilski odvjetnik dr. Gerovski, koji je kratko prije rata umakao iz istražnoga zatvora. 22. listopada 1914. oslobodiše naše čete Černovice od ruskih četa, ali već 27. studenaga 1914. morale su naše čete grad opet izprazniti. Kad je početkom 1915. započela uspješna ofenziva naše vojske na jugoistoku Galicije uspjelo je Ruse opet ponovno iz Černovica istisnuti; 22. veljače bio je grad ponovno oslobodjen. („Hrv. Riječ“).

Srbi u Solunu. Iz Soluna javljaju, da je tamo jur sabrano do 100.000 srpskih vojnika, koji nose posve nove francuske i engleske odore.

Zajednički proglas entente grčkomu narodu. Iz Atene javljaju, da se je kralj Konstantin preselio u svoj dvorac Dokalia. Atenskim je poslanicima entente naloženo, da izdadu zajednički proglas na grčki narod, u kojem se ima razložiti razloge postupka entente prema grčkoj vladi.

Rumunjski socijalisti protiv rata. Dne 18. o. mj. držali su rumunjski socijalisti skupštinu, u svrhu odlučne izjave protiv huškanja na rat, koje postaje sa stanovite strane sve to glasnije i drzovitije. Rocovski, koji slovi kao vodja socijalista, naglasio je, da je u Rumunjskoj za rat samo nekolicina stanovitih vikača, dok je narod u ogromnoj većini protiv rata. Obara se zatim najoštrije na hajku nekojih novina, koje da su za to plaćene. Iza skupštine došlo je u gradskim ulicama do živahnih izjava za mir. — Istodobno držala se je u svratištu „Dacia“ druga skupština, kojoj je predsjedao svećenik Lucaciu. Sudjelovali su Filipescu, Jonescu i Mandrescu. Toj je skupštini naravski sasma druga tendencija. Namjeravane su manifestacije izostale.

Željeznica od Oba preko Urala na Bijelo more. Prema saopćenju ruskoga trgovačkoga ministarstva, odobrilo je rusko ministarsko vijeće u načelu gradnju željeznice od Oba preko Urala na Bijelo more. Troškovi su proračunani na sto milijuna rubalja. Novozasnovana željeznica ići će preko polarnog područja zapada Sibirije, te će križati velike sibirske rijeke Ob, Irtiš i Jenisej, u koju će se svrhu graditi veliki željezni mostovi.

Nemiri u Rotterdamu. U Rotterdamu došlo je do velikih nemira radi skupoće živežnih namirnica. Redarstvo na konjima bilo je prisiljeno izvući sablje, da rastjera demonstrante, koji su upravo pustošili gradskim ulicama, razbijajući tabla, izloge i sve što im je pod oko palo. Načelniku je predana peticija proti skupoći.

Druga nota Amerike Austriji. „Reuterov“ ured javlja iz Washingtona: Nova jedna nota upravljena Austro-Ugarskoj traži radi navale na parobrod „Petrolite“, podužete po jednoj austro-ugarskoj podmornici, obrazloženje i naknadu štete. Austro-Ugarska je u prvoj noti odgovorila, da je spomenuti brod držala markiranim neprijateljskim brodom i da je kapetan parobroda dragovoljno ustupio svoje zalihe zapovjedniku podmornice. Medjutim da je državni departement dobio od kapetana parobroda izvještaj, prema kojemu je brod „Petrolite“ bio paljbom granata zadržan i onda prinudjen da preda svoje zalihe podmornici.

Veliki knez Mihalj u Bukareštu. Ovih dana stigao je u Bukarešt ruski veliki knez Mihalj, kojega je kralj Ferdinand primio u posebnoj audijenciji. „Magyarorszag“ saznaje iz Bukarešta, da je glavna zadaća velikog kneza riješiti rusko-rumunjsko pitanje i uopće balkansku politiku, u koliko se to tiče Rumunjske i Rusije. U slučaju kad bi Rumunjska odbila ruske prijedloge, bio bi rat izmedju ovih dviju država neizbježiv. Rek bi, da je sakupljanje silne ruske vojske na besarabijsko-rumunjskoj granici u vezi sa ovim novim i, kako nekoje novine pišu, zadnjim pokušajem ruskog pritiska i terorizirania u rumunjsku vladu.

Ruska ofenziva protiv Hindenburgove vojske. „Tagespost“ javlja: „Echo de Paris“ navješta rusku ofenzivu protiv Hindenburgove vojske, što bi morala započeti skorih dana.

Starac od 125 godina. Kod popisa pučanstva u židovskoj četvrti Černovica, što se je pred nedavno vršilo u svrhu izdavanja krušnih karata, javio se i neki starac od 125 godina, koji se je medju svjetinom vrtio kao kakav mladić od 25 godina, dok ih je njemu medjutim jošte stotina više. Gradjanstvo ga je prozvalo: „Moderni Matuzalem“.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Ćirila i Metoda!

Godina II. — Broj 347.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 25. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju

Mirovne demonstracije u Parizu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Kimpolunga u Bukovini bila je jučer žestoka borba. U dolini je Čeremos bacilo zamašno napredovanje austro-ugarskih četa neprijatelja iz grada Kuti. Na sjeverozapadu od Tarnopola skršio se je o našoj topničkoj vatri noćni ruski napadaj. Kod Radzivilova smo suzbili jučer prije podne ponovne ruske juriše. U prekjučerašnjim je bojevima brigada narodnog ustanka, popunjena iz Doljnje i Gornje Austrije i iz Solnogradske, pokazala ponovno svoju valjanost. Njemačke i austro-ugarske bojne sile, koje su bile u Voliniji, oduzimlju neprijatelju korak po korak zemljišta na sjeveru od Lipe, na sjeveroistoku od Gorohova te na zapadu i na sjeverozapadu od Toročina. Svi su protunapadaji, poduzeti djelomice svježim ruskim silama, ostali bezuspješni.

Talijansko bojište.

U srezu je Plöckena poduzeo neprijatelj po velikom porastu njegove topovske vatre svoje pješadijske napadaje protiv naših položaja na prevlaki Lahn i na Malenom Palu. Jedna je i druga navala bila suzbijena. Inače je položaj nepromijenjen. Željeznička je stanica u Ali bila izložena vatri naših teških topova.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 24. (D. u.). Nekoliko je naših torpednjača opstreljavalo dne 23. o. mj. na istočnoj talijanskoj obali kod Giulie nove tvorničke zgrade i teretni vlak. Uslijed opstreljavanja eksplodirala je lokomotiva. Požar je zahvatio četiri željeznička voza, a bilo ih je mnogo još oštećeno. Torpednjače su se vratile, a da ih nije neprijatelj smetao.

U veče je 23. oborio linijski poručnik Beaufield, osam časova nakon što se je podigao da napadne neprijateljsko ljetalo, koje je letjelo prama Trstu, to isto ljetalo u zračnoj borbi nad morem. Motrilac Talijan je mrtav; upravljač Francuz je zarobljen. Ljetalo je „Ba 12“ bilo otpremljeno u Trst. 24. je lipnja bombardovala naša skupina ljetala željeznički most i postaju u Ponte di Pieve, kao što i luku u Grodežu, s vrlo dobrim uspjehom, te je pogodila četiri puta ravno u nišan. Sva su se ljetala vratila neoštećena pored sveg žestokog opstreljavanja.

Sat je kasnije isti linijski poručnik Beaufield oborio po zračnoj borbi u tršćanskom zalivu francusko pomorsko ljetalo tipa Fea, koje je palo u more 4 km pred Gradežom. Pod zaštitom je neprijateljskih baterija uspjelo oboružanom okloplјenom motornom neprijateljskom čamcu, da spasi ljetalo, čija su dba vozioca morala da budu teško anjena.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na desno od Moze jurišale su naše čete na okloplјenu tvrdju Thiaumont, koja je bila osvojena, a vrhu toga su osvojili najveći dio sela Fleury, te su dobile prostora takodjer na jugu od tvrdje Vaux. Dosada smo učinili 2673 zarobljenika sa 60 časnika.

Istočno bojište.

Kod Linsingenove su skupine preneseni naši napadaji sve do linije Zubilno-Vatin-Svinjače i preko nje. Žestoke su se neprijateljske protunavale izjalovile. Broj ruskih zarobljenika raste nepresfano.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Pretpovjest ruske ofenzive.

Bukarešt, 23. Visoki rumunjski časnik generalnog štopa imao je razgovor sa jednim suradnikom„Dreptatea“, za kojega se je slijedeće izjavio o ruskoj ofenzivi: Koliko je poznato rumunjskom štopu imala je ruska ofenziva da svom jakošću započne tek u rujnu. Rusi su ali morali da na pritisak francuske i talijanske vlade sada predju u ofenzivu. Reorganizacija ruske vojske još nije dovršena. Osobito velikih briga prouzročuje ruskom štopu veliko pomanjkanje na časnicima. Da zadovolji engleskoj i francuskoj želji zahtijevala je Rusija časnike od Engleske, Francuske i Japana; ti su došli već u svibnju te sudjeluju kod ofenzive. O uspjehu ofenzive izjavio se je štopni časnik skeptično. Po njegovom mnijenju svršit će ofenziva najkasnije koncem lipnja, te će opeta biti nastavljena početkom rujna, čim četvorni savez započne sa svojom velikom skupnom ofenzivom.

Utvrda Dragotin osvojena.

Sofija, 23. „Mir“ javlja iz glavnog stana: Bugarske i njemačke čete, koje su zaposjele utvrdu Rupel, nastavile su svoje bojne operacije te zaposjele utvrdu Dragotin. Zaposjednuće bijaše izvršeno bez ikakvog osobitog dogodjaja.

Novi vrhovni zapovijednik srpske vojske.

Genf, 23. Lyonskom „Republicainu“ javljaju iz Soluna, da je general Bojević bio imenovan vrhovnim zapovijednikom srpske vojske.

Rusi u Sučavi.

Bukarešt, 23. O zaposjednuću Sučave sa strane Rusa se javlja: 21. lipnja, oko podne, proletio je ruski ljetalac nad gradom, a malo zatim začula se je iz smjeri Kapna jaka topovska vatra. U 1 sat poslije podne unišla je u Sučavu ophodnja sastojeća od 50 momaka i 2 časnika. Bili su primljeni od gradskog zastupstva pod vodstvom rutenskog svećenika, koji im je predao grad. Sve su trgovine bile zatvorene, jer je većina trgovaca pobjegla. Oko 5 sati poslije podne ostavio je dio Rusa grad.

Austro-Ugarska.

Bjegunci iz Bukovine.

Budimpešta, 23. „Az Estu“ javljaju iz Klausenburga dne 22. tek.: Jučer na veče došli su ovamo iz Bukovine sa posebnim vlakovima željeznički činovnici. Od nekog odbora bili su snabdijeveni najpotrebitijim stvarima, a onda su otputovali dalje. Oni putuju neprestano od ponedjeljka dalje. Od Sekany do Palanke putovali su preko Rumunjske. Na prvom rumunjskom kolodvoru dočekala ih je velika množina, koja ih je obdarila hranom, vinom i t. d. Osim toga je svaki dobio bocu mlijeka. Isto se je opetovalo i na ostalim kolodvorima.

Isti list prima iz Bukarešta slijedeću vijest: Bjegunci iz Bukovine dolaze na rumunjsko područje. Oni pripovijedaju, da se je izvršilo ispraznjenje Černovica i dolnje Bukovine u najljepšem redu. Pučanstvo je imalo i prilike i vremena da sobom odnese najdragocijenije stvari. Bjegunci su se djelom sakupili u Sučaiv. Odanle su otišli u rumunjski Burdujeni.

Rumunjska je vlada prama njima pokazala najveću dobrohotnost te je naložila oblastima, neka im i riječu i činom pomognu. Većina bjegunaca putuje preko Rumunjske. Do pograničnе ugarske štacije Gimes. Rumunjska je vlada odlučila, da im metne na raspolaganje posebne vlakove. U tu je svrhu do sada pripravljeno 313 osobnih vozoza. Da olakote položaj bukovinskih bjegunaca ustanovljeni bijahu u Rumunjskoj pomoćni odbori.

Balkan.

Grčka pod pritiskom antante.

Bern, 23. Prama vijestima iz Atena nije htio ministarski predsjednik Skuludis, da uopće primi notu Saveznih država. Kada su se ali skoro istodobno prikazale pred Faleronom antantine bojne ladje, predao je Skuludis kralju molbu za odstup. Zaimis, kojega je kralj pozvao, prihvatio je pod pritiskom odnošaja ultimatum antante te obećao ispunjenje. Od prilike tekom dvaju mjeseci vršit će se novi izbori, o kojih se izlasku ne može upravo ništa stalna tvrditi. Može se pretpostavljati, da će pomoću engleskih bajuneta pripasti macedonski mandati i oni sa strane antante zapovjednutih otoka Venizelosovoj stranci, moguće ne svi, ali veliki dio. Može se dakle računati i sa mogućnosti, da će Venizelos imati u komori većinu i ako ne veliku, to da će pod pritiskom odnošaja moguće i kralj biti prisiljen, da opeta naloži Venizelosu neka on sastavi kabinet. Podučeni političari misle, da će kriza doći do vrhunca tekar onda, kada bude Venizelos imajući formalno u rukama vlast, pokušao, da okupi vojsku za četvorni savez. Tada će kralj kao vrhovni zapovijednik moći tako nastupiti, kako po njegovom mnijenju zahtijevaju grčki interesi. Ima jasnih znakova, da kralj promatra sadašnji položaj sa najvećim mirom i hladnokrvnosti.

Lugano, 23. Milanski listovi javljaju, da je grčkoj vladi bio dan rok od samo dva dana, u kojemu se imala odlučiti o prihvatu antantino ultimatuma. U grčkim je vodama sakupljeno 28 antantinih ratnih ladja.

Antnnta.

Irsko pitanje.

Belfast, 24. (D. u.). Reuter priopćuje: Konferencija je ulsterskih nacijonalista zaključila sa 475 glasova proti 265, da se prihvate predlozi lord Georgesa.

Mirovne demonstracije u Parizu.

Bern, 23. Posljednjih je dana u Parizu došlo do uličnih demonstracija, koje su zahtijevale brzo sklopljenje mira. Sudjelovali su i vojnici iza fronte, koji su se osobno obratili na predsjednika Poincaréa. Francuski listovi uopće ne spominju toga dogodjaja. Te su demonstracije valjda u savezu sa množećim se požarima u Marseillskoj luci kaošto i sa ustrijeljenjem francuskog štopskog liječnika na otvorenoj ulici sa strane nekog tobože pijanog vojnika.

Neutralne države.

U Švicarskoj internirano talijansko ljetalo.

Bern, 24. (D. u.). U jedanaest se je sati i 50 časova spustilo talijansko ljetalo kod Sils Marie (Gornja Engadina). Upravljač, topnik, motrilac i stotnik bili su internirani. Stroj je bio spremljen na pohranu. Ljetalo je došlo iz Brescie, preletjelo je Stilferjoch, te se je dospjevši u vijavicu snijega izgubilo.

Japan u Kitaju.

Haag, 23. „Novoje Vremja“ javlja iz Tokia: Kolovodje su triju najjačih stranaka u Japanu imali vijeće, gdje su zajednički ustanovili, kakovu će politiku u glavnom voditi Japan prama Kitaju. Odredili su, da se ima Japan približiti Kitaju, širiti tamo japanske interese, te da ima pojačati vojsku i mornaricu. Stranke su se združile u jedinstveni blok. da mogu tim lakše svoj program izvesti.

Dogodjaji na moru.

Rim, 24. (D. u.). Stefani javlja iz Madrida, da je neprijateljska podmornica torpedovala blizu otoka Minorke talijansku jedrenjaču „Mario“. Posada se je spasila.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 22. Službeni izvještaj od 21. lipnja u 3 sata popodne:

Na desnoj su obali Moze poduzimali Nijemci po žestokoj topovskoj pripravi ranim jutrom sa velikom silom četa napadaje na frontu od 5 km po prilici, od vrha 321 do na istoku od baterije Damloup. Po svije je uzaludnih juriša uspjelo Nijemcima da zauzmu prvi red naših položaja i tvrdju Thiaumont. Močniji je njemački napadaj, koji je bio dopro do sela Fleury, bio suzbijen živahnom protunavalom naših četa. Bili su posve suzbijeni napadaji na šumu kod Vauxa, na Chapitre, Fumin i Lechenois, kao što i na bateriju Damloup.

U 11 sati u noći. Na obim je obalama Moze potrajalo kroz čitavi dan skrajno žestoko opstreljavanje iz najkrupnijih kalibara. Napadaj, što ga je neprijatelj poduzeo sinoć o 6 sati po vrlo žestokom opstreljavanju s ručnim granatama protiv naših položaja od vrha 304 do potoka Bethincourta, bio je posve suzbijen. Na desnoj smo obali mogli da opet zauzmemo popodne protunavalom najveći dio jaraka izmedju šuma Fumin i Lechenoisa, u koje je bio neprijatelj stupio prošle noći. O 5 je sati popodne postalo topničko opstreljavanje na sjevernoj fronti od jaraka kod Thiaumonta preko šume Vaux do Chopitra nečuveno žestoko. U Vosgima su topnički bojevi uz podnožje brijegova blizu Moze. Na ostaloj fronti prilično živahna topnička vatra, osobito u Šampanji i na brdu Tetu.

Belgija.

Paris, 22. Službeni izvještaj od 21. lipnja:

Na raznim točkama belgijske fronte topnički bojevi, osobito sjeverno od Dixmuidena. Kod Steenstraeta bojevi s ručnim granatama.

Italija.

Rim, 20. Službeni izvještaj od 18. lipnja: Suzbili smo malene neprijateljske provale na donjem kraju doline Genova, gorskih utvrda kod Duona kod rijeke Chiese i u smjeru protiv Monte Cieve u dolini Posina. Na visoravni Sette Comuni potrajao je jučer živahni boj na dijelu fronte sjeverno i sjeveroistočno od Asiaga. Jake su oluje još više otešćale naše provaljivanje. Ustrajne običajne protunavale, kojima neprijatelj kuša da suzbije naše napredovanje, bile su sve suzbijene. Na desnom su krilu alpinci otjeli opet neprijatelju 200 zarobljenika. Na gornjem je djelu Boite napao neprijatelj u noći pred 19. o. mj. po više puta položaje što smo mu ih pred kratko oduzeli, ali bio je suzbijen s osjetljivim gubicima. Naši su krupni topovi opstreljavali željezničku postaju u Toblachu i cestu koja vodi u Landro (dolina Rienze). U Korniji i na Soči nešto topničke djelatnosti.

Iz trgovine pisaćih potrepština.

U ovoj se struci možda još više nego gdje drugdje opaža karakteristika sadanjeg ratnog doba: nestašica robe, koja je u to još mnogo skuplja nego li u mirno doba, a uz to toga lošije kvalitete.

Nestašica robe nastala je vanredno velikom potrošnjom u ovim artiklima, koja se nije mogla nadoknaditi sa sadanjim ograničenim radom, kakav su mnoge tvornice morale uvesti uslijed pomanjkanja radništva i surovina. Broj radništva je uslijed mnogobrojnih stavnja već spao na četvrtinu i manje, a surovine koje se upravo u ovoj struci u velikom dijelu dobavljaju iz inozemstva, ili se uopće ne mogu dobiti, ili su pako vanredno skupe.

Time smo došli do skupoće, na koju se tuže koli mušterije, toli i trgovci. Mušterije za to, što moraju robu sada dvo- i trostruko skuplje plaćati nego li prije, a trgovci opet, što moraju slušati od mušterija posve neopravdane prigovore radi skupoće, kojoj oni nisu posve ništa krivi, pošto i oni moraju robu skuplje plaćati nego li u normalna vremena.

Što se tiče loše kvalitete, to ista ima svoj uzrok u tome, što kraj velike nestašice robe tvornice i veletrči šalju svojim komitentima robu, koja u prijašnja vremena nije imala prodje, te im je godine i godine ležala bez uporabe na skladištu. Kad nisu u stanju komitentu poslati robu kakovu je on naručio, onda mu pošalju u zamjenu ovakovu lošiju robu, a trgovac mora u današnje vrijeme bibi sretan, da uopće do robe dodje.

Velike su neprilike sa papirom, od kojega se mogu sada većinom dobiti samo najobičnije vrsti uz dosta visoke cijene. Mnoge tvornice papira zabavljene su sada proizvodnjom celuloze za vojsku, sa fabrikacijom rotacionog papira za novine i papirnatih tkanina te ne mogu više posvećivati tolike pažnje raznim vrstama pisaćeg i risaćeg papira. Proizvadjaju se samo one vrste koje nalaze brzo prodju te nema više velikog izbora.

Poteškoće su nadalje i kod nabave pisaćih pera, koja su se do sada najvećim dijelom dobavljala iz Birminghama i Londona, te su se i pera tvrtke Kuhn & Co. u Beču prije proizvadjala u Engleskoj. Taj uvoz je naravno sada prestao, postojeće zalihe su svakim danom manje, a kad bismo pera naručivali preko neutralnog inozemstva, došla bi ista vanredno skupo. Pošto je sada većina engleskih tvornica pera zabavljena fabrikacijom municije, to se čak i neutralci obraćaju gleđe pera na nas, pak ima izgleda, da bi se u tom pogledu mogla razviti jedna nova industrija kod nas. Trebali bi samo i mi sami prepnjačiti u tom pogledu, pa i poslije rata ne naručivati više pera iz Engleske.

Olovaka dobiva se takodjer samo u ograničenoj mjeri, naročito od boljih vrsti, te trgovac koji od tvornice naruči nekoliko grosova, dobije od iste pošiljku sa samo toliko tuceta, koliko je grosova bio naručio.

Litra crnila stajala je prije K 1.60 a sada stoji K 3.30; naravno je stoga, da i u maloprodaji cijena nije mogla ostati ista, nego bočica, koja je nekada stajala 20 filira, stoji sada 36 filira.

Otkada su zalihe gume rekvirirane za vojne svrhe, opaža se takodjer velika nestašica gumа za radiranje, te su i cijene veoma znatno poskočile. Osim toga je i izbor znatno ograničen, te se mogu dobiti samo one vrsti, koje su već otprije na zalihi.

Isto je tako znatno u cijeni poskočio i pečatni vosak, a osim toga moraju trgovci, ako se veća količina naruči, čekati na robu dva do tri mjeseca, dok ju dobiju.

Arapska guma, glede koje smo sasvim upućeni na uvoz, te sindeticon, poskupili su takodjer za 100 posto po prilici.

Tako dugo dok traje rat, te nije moguća izmjena dobara izmedju pojedinih dijelova svijeta, te dok ne nastupe u fabrikaciji opet sasvim normalne prilike, tako dugo nema izgleda, da bi se stanje ove grane trgovine moglo poboljšati, već naprotiv moramo biti pripravni i na daljnje povišice cijena.

H. Ll.

Domaće Vijesti.

Glazba. Mornarička glazba svirat će danas na trgu Tegetthoff slijedeće komade: 1. F. Jaksch: „Eljen a Magyar“, koračnica; 2. F. Schubert: „Na moru“, pjesma; 3. J. Strauss: „Seoske lastavice“, valčik; 4. J. Fuček: Austro-ugarski potpourri. 5. J. Strauss: „Veseli savjet“, polka; 6. F. Scharoch: Dormus-koračnica. — Početak u 6 sati poslije podne.

Promocija. Dne 24. lipnja bio je promoviran u Pragu naš zemljak, Vrbničanin, Niko Slavko Matanić na čast doktora prava. Čestitamo! Otac njegovu gosp. ocu, jednome od prvih naših učitelja u Istri, kao mladom doktoru, koji je bio uvijek odličan djak naše hrvatske gimnazije u Pazinu.

Objava. Upozoruje se općinstvo, da uslijed prometnih poteškoća kad i kada nastaju prekinuće i zakašnjenja u otpremanju pismovne pošte i novina za Grčku.

Objava. Promet uzorcima robe obustavljen je za slijedeće urede vojne pošte: 12, 19, 19-II, 25. 30, 31, 52, 57, 67, 111, 128, 130, 137, 142, 160, 251, 254, 313, 501 i 506.

Narodni blagdani. Na izmaku je treća godina, što hrvatski narod ne slavi svoj narodni blagdan. Uzrok su tome sudbonosni dogodjaji, što su do temelja potresli starim i novim svijetom, osobito našim zemljama. U krvavo kolo uhvatila se i Italija, stara naša neprijateljica. Ona je odavno bacila oko na ove naše lijepe zemlje na

Jadranu i javno i potajno snovala, kako da nam ih otme. Mi smo to znali i sva ova naša velika borba u Istri bila je ako i neizravno — borba protiv Italije i njezinih aspiracija. Najoštriju i najočitiju borbu vodila je protiv nje Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Talijansko društvo „Lega Nazionale" podupirali su Talijani iz Italije bilo preko svojih agenata bilo preko društva Dante Allighieri. Talijani su u ovom svojem podmuklom radu nailazili na potporu i ondje gdje bi bili morali po zdravom shvaćanju stvari naići samo na najžešći otpor. Naši ljudi u Istri, naročito naša Družba, nailazili su pak s te strane na najveće zaprijeke. A danas?

Danas je „Lega Nazionale" pomaknuta na stranu, ona je izvan boja, ali je njezino mnogogodišnje djelovanje ostavilo u našem narodu u Istri dosta korova, koji treba iščupati. To je zadatak naše Družbe; ona je, hvala dobrom srcu hrvatskoga naroda, kod svega ovoga strašnoga orkana ostala čila i zdrava vršeći svoje lijepo i dobro poslanstvo na Kvarneru i onamo na najzapadnijim točkama naše ugrožene Istre.

Medjutim jedno od najglavnijih vrela naše Družbe bilo je pred više godina naš Narodni blagdan. Do njega — do 5. srpnja, dijeli nas još samo nekoliko dana. Družbino ravnateljstvo podsjeća već danas na to naš hrvatski narod i moli sve prijatelje naše Istre, da se što izdašnijim darom tom prilikom sjete naše Družbe, našeg milog, na žalost i već suviše proriredjelog hrvatskog pomladka u Istri.

Iz Hrvatske.

Hrvatski sabor. (Svršetak sjednice od dne 21. o. mj.) Iza interpelacija zast. Radića, prekinuta je sjednica u 3 sata poslije podne, dok je nastavak bio zakazan za 5 sati poslje podne.

Popodnevnoj sjednici predsjeda prvi podpredsjednik dr. Pero Magdić. Od vlade su prisutni ban i sva četiri odjelna predstojnika. — Podijeljena je riječ zast. Vučetiću (stranka prava). Govori protiv indemniteta, protiv cenzure, protiv banovih putovanja, protiv zabrane oružja u Lici i protiv dualizma. Veli, da živimo u ozbiljno vrijeme, pa da je nužno pogledati svakom pitanju do u dno. Ističe, da je opoziciju poslalo u sabor 60.000 izbornika, dok većinu 50.000. Poslije rata, veli, mora biti drugo stanje, nego li je sada. Napada većinu i veli, da je dr. Hinković u antantinim krugovima. (Upadaju mu u riječ zast. Vilder i Vučetić). Predsjednik opominje više puta govornika, da se drži predmeta, dok mu konačno oduzima riječ. — Riječ uzima zast. Zagorac (izvan stranaka). I on je protiv indemniteta. Naglasuje, da je dualizam neodrživ, te najvešta velike borbe protiv nagodbe, koje su na vidiku. Govori o junačtvima Hrvata i o njihovoj vjernosti prema kruni. Osvrće se na banov govor u Osijeku, u kojemu je istaknuo, da čeka Hrvate za njihova junačtva sretnija budućnost. Ne pojmi zašto se onda još uvijek govori samo o Madžarima i Nijemcima, kojih je zajedno u monarhiji samo 42 po sto, dok je Hrvata, Slovenaca i Srba 18 po sto, dakle koliko i Madžara, pa ipak nemaju svoje jugo-slavensko ministarstvo. Naglasuje, da monarhija mora urediti jugo-slavensko pitanje. Ističe položaj hrvatskog sabora, pa mu se čini, da nije to danas nikakova osobita stečevina. Spominje Finsku, koja ima svoje samostalno zakonodavstvo, svoju državnu banku, ingerenciju u vanjskoj politici i t. d. — Zast. Prebeg kritikuje referentove izvode o indemnitetu, te govori protiv indemniteta. Obara se na hrvatsko-srpsku koaliciju, jer da su š njome porasle srpske organizacije, da je sudjelovala sastancima u Beogradu i t. d. Predbacuje dr. Vilderu, da je dao 10 dinara „Narodnoj obrani". Tvrdi, da su Vidovdanskoj proslavi sudjelovali vodje koalicije. Čita listinu darovatelja „Narodne Obrane", pa dolazi i do imena zast. Dušana Popovića. Dr. Popović mu dobacuje, da je to zgoljna laž. Dolazi do burnih scena. Predsjednik oduzima dr. Prebegu riječ, jer da se ne drži predmeta.

Dr. Dušan Popović na osobnu primjetbu ističe, da je dr. Prebegu bila glavna svrha klevetanje, dok mu je indemnitet posvema sekundarna stvar. Tim je ljudima glavno — veli nadalje — pisati prijave i denuncijacije, a dok je tako, bit će naš ustav uvijek u opasnosti. Prelazi na indemnitet, te veli da se svi narodi nalaze jednako u obrani prijestolja. Madžari moraju popustiti u svojoj dojakošnjoj politici, ako žele, da se riješi jugoslavenski problem. U uvjerenju, da će ban doprinijeti korektnim odnošajima medju Ugarskom i Hrvatskom, votira mu indemnitet. — Zast. Vilder izjavlja u osobnoj stvari, da je dao onih 10 dinara, o kojima govori dr. Prebeg, god. 1910. na novinarskom kongresu u Beogradu za sobu, a pošto odbor nije htio, da si sam sobu plati, predao je to za dobrotvorne svrhe, pa nije kriv što je novac išao u blagajnu „Narodne Obrane". — Zast. Radić u osobnoj primjetbi kaže, da je istina, da mu je ban rekao, da nema ništa zajedničkoga s koalicijom. — Ban na osobnu primjetbu kaže, da on toga nije rekao, već je samo izjavio, da prepušta tehničko vodstvo sabora sasvim koaliciji. — Sjednica je zaključena u 11 i tri četvrt u noći.

Iz Trsta.

Zaplijenjen imetak. C. kr. zemaljsko sudište u Trstu (Voloskom) odredilo je, da tršćanski okružni sud izvrši zapljenu svega imetka, koji pripada Marijanu Bez, od 21 god. i Karlu Ogrinu, od 20 god., obojica iz Trsta, pošto je dokazano da su namjerice pobjegli neprijatelju.

Iz Kranjske.

Grozno samoubojstvo. „Slovenec" javlja: Gostioničarka u Obeljsku, gospodja S., skončala je na užasan način svoj život. Ona si je sama čitavo odijelo polila kamenim uljem (petroljem), a onda se zapalila. Njezina lješina, otkrivena tek sutradan, nadjena je u užasnom stanju.

Ljubljana u znak zahvalnosti braniteljima države. Na posljednjoj skupštini općinskog vijeća u Ljubljani prihvaćen je jednoglasno zaključak, da se nekoliko ulica, trgova i šetališta u Ljubljani okrsti u vječni spomen junaka na Soči. Ponajprije uzet će se u obzir imena: „Dalmatinska ulica", Turudijeva ulica" i „Doberdobski trg". Time želi Ljubljana na vidljivi način izraziti vječnu zahvalnost junacima i žrtvama na Soči za obranu države i same Ljubljane.

Razne Vijesti.

Njemačko mnienje o ruskoj ofenzivi. „Kreuzzeitung" oprovrgava vrdjenje novinstva sila sporazuma, da ruska ofenziva znači značajan obrta u ratu i da je početak poraza središnjih vlasti. Hladna i mirna ocjena ruskih gubitaka izdaje svotu od skoro 300.000 ljudi. Ako se na napadnutoj fronti 350 kilometara uračuna broj skupljenih ruskih četa na milijun i po ljudi, to znači da su Rusi do sada već izgubili jednu petinu svoje vojske. Isto tako kao gubitak u ljudstvu, veliki je trošak i u municiji. Takvo trošenje topničkog materijala dovest će neminovno do iscrpljenja municije.

Grčkoj prijeti glad. Prema izjavi talijanskog lista „Secolo" bilo bi u Ateni živeža samo još za desetak dana, dok po drugim vijestima za mjesec dana.

Ruska pomorska stanica na Koly. Ovih je dana dovršena ruska pomorska stanica na poluotoku Koly, oko koje se je već više godina radilo. Otvorom te luke bit će Rusija u direktnoj svezi sa Engleskom i Francuskom preko mora, dok su dojakošnje veze bile vrlo teške. Rusi pripisuju toj stečevini vrlo veliku važnost. U luci su jur smješteni laksi krstaši i flotilja razarača za obranu otvorene obale.

Brzojavni promet u Srbiji i Crnoj Gori. Na zaposjednutom području Srbije nalazeći se vojnopoštanski i brzojavni uredi, i to: u Arangjelovcu, Beogradu, Čačku, Gor. Milanovcu, Kragujevcu, Kraljevu, Kruševcu, Lajkovcu, Mitrovici, Novompazaru, Obrenovcu, Palanci, Prijepolju, Šapcu, Sjenici, Smederevu, Užicama i Valjevu, nadalje u Crnojgori i to: na Cetinju, u Starom Baru, Nikšiću, Podgorici, Kolašinu, Plevlju i Peji, uvučeni su, kako javlja trgovačko-obrtnička komora zagrebačka, i u brzojavni promet. Sa rečenim mjestima mogu se mijenjati ne samo državne i službene, nego i privatne brzojavke. Potonje se smiju sastavljati samo na njemačkom, magjarskom i hrvatskom jeziku, te potpadaju vojničkoj cenzuri. Može se zahtijevati opoziv brzojavki, žurno rukovanje, plaćeni odgovor, sravnjivanje, više naslova, potvrda primitka, nadoslanje, otpremanje poštom i namira. Glede pristojba kao i u drugom pogledu, vrijede tuzemni propisi.

Jules Hedeman pao pred Verdenom. Poznati francuski novinar Jules Hedeman pao u jednom od posljednjih bojeva pred Verdenom 47. godini. U inozemstvu bio je poznat kao urednik pariškog „Matina" za odio vanjske politike.

Krivotvorene krune. U zadnje vrijeme kolaju i opeta krivotvorene krune, pa stoga upozorujemo naše ljude, da dobro pripaze kod primanja novca. Krivotvorenu krunu lako je prepoznati, jer je to grubi krivotvor ugarskoga kova od god. 1915. Kruna nema natpisa na rubu, a prepoznaje se i po boji.

Svršetak rata biti će do pet ili šest mjeseci. „Nation" piše prema izjavi dobrih poznavaoca prilika, koji su u vojničke odnošaje upućeni, da je mir blizu. Nije teško prorokovati, vele oni, da rat ne može trajati više od pet do šest mjeseci.

Ne poznaju rusko-rumunjske granice. Odnosno na znani nam nenadani prijelaz ruskih četa preko rumunjske granice, javljaju iz glavnog stana ratne štampe, da se je zapovjednik ruskih četa, koji je prešao na rumunjsko zemljište u nakani, da napadne austro-ugarsku vojsku s boka južno od Pruta, ispričao, da je granica izmedju Rusije i Rumunjske na onom mjestu netačna i da se teško raspoznaje. U rumunjskim vojnim krugovima smiju se ovoj ispriki, jer na onom mjestu pravi granicu rijeka Prut, koja je dosta široka, a jasno i tačno pokazuje granicu.

Nunciji i internunciji. U posljednjem svesku „Acta Apostolicae Sedis" objelodanjen je dekret državnog tajništva, koji odredjuje, da će se odsele unaprijed svi diplomatski zastupnici Vatikana nazivati „nuncijima" ili „internuncijima", dok se naslove delegata ima dati samo onim zastupnicima, koji nisu ovjerovljeni kod nijedne vlade. Ukidaju se sasvim naslovi „delegat i vanredni poslanik".

Pismo lorda Kitchenera na dražbi. U Londonu prodaju na javnoj dražbi jedno pismo lorda Kitchenera, datirano 10. svibnja 1915, kojim traži 300.000 dobrovoljaca. Natjecatelji su jur podigli svotu sa 1000 guineja, ali cijena još uvijek raste.

Potres u Italiji. Dne 16. o. m. osjetili su uz istočnu talijansku obalu jaki potres. Znatnijih šteta bilo je u gradovima: Ravena, Rimini, Cattolica i u Jakinu.

Vojska kneževine Monaco. U kolu centralnih država nalazi se i kneževina Monaco, pa je knez Albert od Monaka mobilizirao svoju vojsku, koja broji — 500 momaka. Polovinu svoje vojske ostavio je kod kuće, da „čuva granice", dok je drugu polovicu poslao na ratište. Sva ta vojska sastavlja dvije topničke baterije. Pješaštva nema. „Šev glavnog stožera" po časti je pukovnik, a po diplomatskom položaju „ministar rata". Njegov je zamjenik kapetan Dessart, inače zakupnik poznatog „Hotel du Parc" u Monte Carlu, a prije toga bio je ravnatelj nekog svratišta u Berlinu. „Glavni vojni stan" te vojske nalazi se u villi nedaleko od Reimsa, gdje redovno boravi i gospodin Tomaselli, ministar financija, bogoštovlja, pravosudja, prometa i poljodjelstva, dakle „ministar za sve", a uz to kapetan jedne od onih baterija. Budući da knez od Monaka ne boravi na ratištu, o ratnim ga dogadjajima izvješćuje „predsjednik brzojava" Martin, po gradjanskom zvanju knežev — kuhar! Nedavno je u antantinom ratnom vijeću došlo izmedju Joffre-a i šefa stožera vojske od Monaca do spora. Vojska od Monaka imala je „smolu", da su joj Nijemci uništili obje baterije. Francuski je stožer predlagao, da se vojska od Monaka pošalje kao pješaštvo u streljačke jarke, no to nije prihvatio šef stožera te vojske, već je zahtijevao nove topove, ali istog tipa kao što su bili oni uništeni. Bilo je i drugih oprjeka, što je Joffrea silno razljutilo, pa je viknuo, da će cijelu vojsku od Monaka strpati na automobil i poslati kući" . . . . Libreto za operetu je potpun, samo još treba naći skladatelja!

„Hrvatski List" može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola"), gdje se prodaje takodjer Polaer „Tagblatt".

Rijedak junak.

(Iz dnevnika jednog srpskog ratnog invalida.)

Georgi Popov vele da mu je bilo ime, iz varošice Pirdopa, tamo iza Sofije, možda i nije tako. Nijesam još mogao tačno utvrditi, svakako je bio vodni potporučnik mitraljeskog odjeljenja 16. bugarskog pješačkog puka, a što je još izvjesnije, pao je kao junak. U ovome vremenu, koje zbilja nije oskudno u junaštvu, on nam je dao svjetao primjer, kako valja umrijeti za domovinu.

Polako se spuštao mrak na krvlju orošenu kupu Golemog Vrha. Oh, ti suri kameni divu, koliko si mlade krvi već koštao i koliko ćeš još tražiti. Prije dva dana bili smo te već jednom ispustili iz šaka, pa te ponovno zauzesmo na juriš. Tada poginu medju ostalima mladi, bujni Ružić, simpatični, željni života maturant. Hoćeš li sutra u ovo doba biti još u našim rukama, i opet te pitam, koliko ćeš nam zato tražiti novih mladih života, ti hladni, rovovima ispresijecani Molohu?

Bijah postavio stražarski niz, da bih održao vezu sa batalijunom, koji je držao glavni položaj. Daleko jedan od drugoga ležahu sada u kiši, boreći se odmah u početku sa umorom. A čeka ih cijela, strahovita noć, kakvoj smjeni nema ni pomisli. Da, nije to tako prijatno, sa mrtvom stražom od trideset i četiri čovjeka osiguravati front od nekoliko stotina metara. Naredba: Bugari su u neposrednoj blizini, najviše dvjestapedeset metara udaljeni, napad se očekuje najdocnije sutra u jutru; motriti najsavjesnije, čim što šušne — „pali!"

Kad se vratih sa prvog obilaženja stražarskog niza u rovčić, gdje me je očekivalo ono njekoliko ljudi, preostalo za ordonanse i drugo, Bugari već nisu nikako ni krili, da su se ugnjezdili nedaleko od nas. Isprva nam je samo jači šum ašova i pijuka nagoviještao nelagodnu blizinu neprijateljevu. Ali postepeno postadoše sve komotniji, dok najzad ne raspališe njihovu ratnu pjesmu iz 1913. godine:

„Lesno šte mina tova Ovče pole,
„Plno se Srbite
„Lesno šte mina tova Sultan-tepe
„Silno ukrepeno
„Lesno šte mina taja rjeka Vardar
„M'tna i krvava . . ."

Jedan mlad regrut htjede odmah da im odgovori po zasluzi, ali ja mu ne dadoh iz razumljivih razloga.

— „Njeka ih, dijete, neka pjevaju", veli jedan stari rezervista, „trinajste godine im zapržismo čorbu na njihovom Ovčjem Polju, a, ako Bog da, dobiće i sad svoje!"

Sve gušća i gušća magla. I „komšijama" ubrzo prodje volja za pjevanjem; i njima mora da nije baš sve „potaman".

Čudna mu je to stvar, u ovoj pustinji pri takvom „andjeoskom" vremenu obilaziti cijelu noć svoj stražarski niz. Teškom mukom, poslije mnogog tumaranja, spoticaja, pipanja i sasvim laganog zviždanja pronadje čovjek jednog po jednog stražara u pola ukočenog i skroz prokislog, kako grčevito steže pušku u desnici i kako je nepomično upro oči ka neprijatelju; pa kad ostaviš jednog i izgubiš se u gustoj magli, sve se pitaš, hoćeš li naći idućeg stražara još u životu. Pa onda najzad opet istim putem natrag, opet tumarajući uz spoticanje i prigušenu psovku, do rovčića, da se malko pridrijema, pa onda ponovo podje na neprijatnu šetnju. O, da, grozne noći na „Golemom Vrhu".

No i najduža i najstrašnija noć mora imati kraja. Magla postaje sve redja, te najzad sunce nekako plašljivo i ustručavajući se obaspe svojim prvim blijedim zracima pusti, hladnom kišicom orošeni kamenjar.

Sa svanućem povučem svoj stražarski niz i skupljam ljude u mali rovčić na desnom podnožju „Golemog Vrha". Tek postepeno dolaze ljudi k sebi, kao da su poslije strašne urvine tek iskopani iz snijega. Poslije dugog oklijevanja, vidjevši da od napada još nema ništa, dopuštam ljudima, da u najdubljem kutu rova načine malu, dosta zaklonjenu vatricu, te da skuhaju nešto čaja.

Ali mali oblačići dima, koji se uprkos svoj obazrivosti s vremena na vrijeme pojavljuju iz našeg rova i odviše su primamljivi za neprijateljskog osmatrača; oko osam časova u jutro zagrmi iznenada top i prvi željezni pozdrav zasvira kroz vazduh.

„Čestitam", veli mi moj „posilni", „počašćuju vašu mrtvu stražu naročito za nju spremljenom artilerijskom vatrom!"

„Boga mi, hvala na toj časti, ali volio bih sto puta, da su me ostavili još neko vrijeme na miru, dok se bar toliko koliko ne razkravim", odgovorim ja.

No ipak ni najmanje ne izgleda, da je naš čaj bio uzrok artiljerijskoj vatri; to je najviše bio slučajni povod, da se koji minut ranije otvorio, no što je bilo predvidjeno. Jer sad evo već se rasprskava šrapnel za šrapnelom nad glavnim položajem na „Golemom Vrhu". Sad još malo, pa će „bratko" da krene na pješački napad.

„Na puškarnice, tovari spremu!"

Eno već se kao njeka sura zmija vijuga preko kamenjara — bugarski prvi borbeni red. Otvaram paljbu. Žurno, sa nervoznim smijehom gadjaju mladi regruti, smotreno, dobro nišaneći, sa zapaljenom cigaretom u ustima biju stari jedrenski veterani. I „bratko" ne ostaje dužan. Kuršum samo svira oko naših ušiju. Ono čudno svakom ratniku poznato metalično fijukanje, a po katkad kao bolni jauk zrna, kojao tskaču od kamena i prevrću se u vazduhu. Na treštanje naših ruskih „vintovki" odgovara podmuklo „kla-bok" bugarskih manliherki. Eno gdje juri ordonans od komandira čete. (Svršit će se.)

Godina II. — Broj 348.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 26. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Važnost bojeva kod Lucka.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini povukle su se naše čete izmedju Kimpolunga i Jakobenja u nove položaje. Vrhovi su na jugu od Berhometa i Visnica bili od nas ispražnjeni bez neprijateljskog djelovanja.

Na galicijskoj fronti običajna topnička djelatnost; na sjeverozapadu od Tarnopola takodjer bojevi s bacalima mina i s ručnim granatama.

Jugoistočno od Berestečka smo suzbili više neprijateljskih napadaja. Kod Gornjeg smo Holatina uzeli na juriš visove na sjeveru od Lipe. Neprijatelj je tu pretrpio velike gubitke na mrtvima. Na sjeveru su od Torčina prodrle naše čete u neprijateljske položaje, te su suzbile žestoke protunavale.

Na Stiru je od Sokula dalje položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na primorskoj su fronti stajale naše čete od mora do Monte Sabotina od časa do časa pod živahnom topovskom vatrom. Na istoku je od Polazza došlo do borba s ručnim granatama.

Noćas su pokušale tri torpednjače i motorni čamac iznenadnu navalu na Pirano. Kad su naše obalne baterije otvorile vatru, dali su se neprijateljski brodovi na bijeg.

Na koruškoj se je fronti ograničila bojna djelatnost na navale, što su ih naše čete suzbile, a u srezu Plökena na topovsku paljbu.

U Dolomitama skršio se je talijanski napadaj protiv naših položaja na Rufreddu o našoj zapornoj vatri.

Izmedju Brente i Ečave bila je bojna djelatnost maljašna: pojedine su protivničke provale bile suzbijene.

U području se je Ortlera izjalovio napadaj neprijateljskog odijeljenja pred Eiskögele.

Jugoistočno bojište.

Mir.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 25. (D. u.). 23. je o. mj. naša podmornica potopila u Otrantskom prolazu pomoćni krstaš tipa Principe Umberto, kojega je pratio razarač tipa Fourche. Razarač je proganjao podmornicu bacanjem bomba, pa se je vratio na mjesto potopljenja, gdje je podmornica i njega takodjer potopila.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 25. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Neprijatelj je razvio u odsjeku na jugu od prokopa La Bassée sve do preko Somme živahnu djelatnost. Obasipao je Lens teškom vatrom.

Na lijevo od Moze je dosegla neprijateljska vatra prama večeri, veliku snagu osobito kod Mort-Homma. Ponoći je došlo ovdje do manjih za nas uspješnih pješadijskih bojeva. O nove su se naše položaje na istoku od Moze razmahali uz trajno i žestoko obostrano sudjelovanje topništva po više puta ljuti pješadijski bojevi.

Svi su se francuski pokušaji, da opet osvoje protunavalama izgubljeni prostor, izjalovili s najtežim krvavim gubicima; a vrhu toga su žrtvovali preko 200 zarobljenika.

Istočno bojište.

Na sjevernom dijelu fronte okršaji izmedju izvidnih odijeljenja. U njima je dospjelo u naše ruke zarobljenika i plijena.

Kod Linsingenove su bojne skupine ostale i jučer posve bezuspješne nasuprot napredujećem našem navaljivanju jake ruske protunavale osobito na jednoj i drugoj strani Zaturca.

Na jugoistoku od Berestečka bili su s čista suzbijeni neprijateljski napadaji, što ih izvadjao sa znatnim silama.

Kod Bothmerove vojske nije bilo osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 25. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Pomaknuli smo svoja odijeljenja uru puta prama istoku na drugu stranu Sermila.

Kaukasko bojište.

Na desnom krilu mir. Na centrumu samo mjestimično pucanje pješadije. Na lijevom je krilu potrajala i 23. ofenziva, što smo ju započeli 22. na sjeveru od rijeke Čorok. Zauzeće je neprijateljskih položaja dovršeno. Osvojeni se položaji nalaze od 25 do 30 km južno od Ofija i Trapezunta. U tom smo navalnom boju, koji je s velikom žestinom potrajao dva dana na fronti od 50 km, zaplijenili ratni pribor od milijun naboja i 7 strojnih pušuka, te smo zarobili 652 vojnika sa 7 časnika. Ma*da je bilo zemljište povoljno za protivnika imao je neprijatelj po prilici 2000 mrtvih. Naši su gubici razmjerno maleni.

BRZOJAVI.

Rat.

Važnost bojeva kod Lucka.

Bern, 23. Stegemann piše u „Bundu": „Osjeguranje ruskog lijevog krila nije podnipošto dovršeno zauzećem Černovica. Rusi moraju u tu svrhu zaposjesti najmanje dolinu velikog Sereta te kod prevelikog zamršivanja u toj smjeri dolaze u pogibelj, da budu u slučaju ruske protuofenzive potisnuti prema rumunjskoj granici. Ako hoće iskoristiti svoj uspjeh u toj fronti, moraju priposlati jakih sila. Pitanje je, da li oni to mogu učiniti obzirom na čvrsto držanje Bothmerovo. Lavov, operativni cilj ruske ofenzive, nije tako dugo ugrožen, doklegod stoje Rusi u području Lucka pod pritiskom koncentrične protuofenzive, a centrum austrijansko-njemačkih saveznika ima slobodu gibanja. Čini se, da još nije bila odluka u odlučnim bojevima kod Lucka. Prema tome će odluka ovisiti o pridolasku novih pričuva, kod toga valja već unaprijed računati sa jakom ruskom bojnom premoći, koja će ali imati učinka samo u slučaju velikog nerazmjerja.

Kanadske čete u Rusiji.

Kristijanija, 23. Dopisnik „Vossische Zeitung" javlja slijedeće o velikim transportima četa preko Bijeloga mora na sjevernu rusku murmansku obalu: Četiri starija krstaša i dvije engleske podmornice pratile su 21 brod, što engleskih, što neutralnih, od kojih je svaki imao 3000—15.000 tona, preko Atlantskog oceana u sjevernu Rusiju. Na 13 brodova nalazile su se isključivo čete, većinom Kanadijci, kupljene velikom plaćom, koje su time izbjegle radničkoj nezaposlenosti u Kanadi. I ako je vijest, da se radi o cijelom vojnom zboru, nekoliko pretjerana, to mora ipak odgovarati istini, da je ostalih 8 tovarnih brodova imalo na sebi toliko vojnog materijala, osobito topova svakog kalibra, vrlo velikih motornih topova, materijal za gradnju mostova, automobila za čete, konja i ogromne množine municije, koji može zadovoljiti potrebi kud i kamo više od jednog vojnog zbora, te da su brodovi imali na sebi više razloženih podmornica velikog tipa.

Japanske dobave oružja.

Pariz, 23. „Havas" javlja, da je japanski poslanik u Parizu izjavio, e se je u srpnju 1915. god. kao ministar za izvanjs e poslove sporazumio sa ruskim poslanikom o programu narodne obrane. Bili da su potpisani točni dogovori, koji se tiču dobave znatnog broja topova, municije i pušaka Rusiji. Sve japanske talionice i tvornice čelika bile su mobilizirane za Rusiju. U gospodarstvenom je pogledu Japan pripravan, da sudjeluje sa četvornim savezom. — Japanski je vojnički attachè izjavio, da Japan izradjuje moderne puške za sve saveznike, osim Italije, a prije svega za Rusiju.

Englezi i Mazopotamija.

Amsterdam, 23. U srijedu je u gornjoj kući zapitao lord Midleton, kada da će biti objavljen službeni izvještaj o položaju u Mezopotamiji. U svojem je odgovoru govorio lord Islington ponajprije o poteškoćama mezopotomanske zadaće te je onda rekao, da se veći štab bavi sastavljanjem izvještaja, e bi čim prije bio objavljen. On se nada, da će objava uslijediti početkom budućeg mjeseca. Lord Midleton nije bio sa odgovorom posve zadovoljan, te je zamolio za brzu objavu, koja bi bila u interesu vlade, jer izvješća, što s ada dolaze iz Mezopotamije, pokazuju, da osobe, u čijim je rukama opskrba četa živežem, nijesu dorasle svojoj zadaći. Po njegovom bi mnijenju bilo poželjno, da se o tome ne samo raspravlja, već da se uvede i istraga.

Balkan.

Zaimis i antanta.

Atena, 25. (D. u.). Havas javlja: Zaimis je potvrdio i pismeno ono, što je bio već usmeno obećao zastupnicima zaštitnih sila, to jest, da će izvršiti posvema ono, što je antanta tražila u zajedničkoj noti od 21. lipnja.

Antanta.

Mirovne izjave u Engleskoj.

Amsterdam, 24. Iz Londona se javlja, da engleska mirovna propaganda prima sve to više javni značaj. Neovisna radnička stranka drži svuda mirovne skupštine i priredjuje skoro svaki dan ophode, kod kojih ponajviše sudjeluje radništvo. Po Londonu se vidjaju veliki letaci za mir, koji ne bivaju, kao prije, zamazani, raskinuti ili zabranjeni, te takvim i sličnim izjavama uopće ne staje na put niti redarstvo niti druge oblasti, dok su prije bile na dnevnome redu zabrane, sukobi i teške kazne.

Engleska će preuzeti zaštitu amerikanskih interesa u Mehiku?

Amsterdam, 25. (D. u.). „Daily Telegraph" donaša poluslužbenu vijest iz Washingtona, da će sjeveroamerikanska vlada u slučaju rata s Mehikom zamoliti Englesku neka preuzme zaštitu nad amerikanskim interesima u Mehiku.

Amerika.

Republike S. Salvator i Kostarika protiv Sjeverne Amerike.

Amsterdam, 25. (D. u.). Zastupnici su San Salvatora i Kostarike primili iz Mehico-City vijest, da su obe ove republike izjavile sjeveroameričkoj vladi, da će i one sudjelovati u opiranju protiv Sjeverne Amerike u slučaju da provali u Mehiko.

Neutralne države.

Pregovaranja medju sjevernim i južnim Kitajem.

Kopenhagen, 22. Ruski brzojavi iz Pekinga javljaju, da su započela pregovaranja medju zastupnicima vlade i onima južnih pokrajina. Južne pokrajine zahtjevaju, da se opeta sazove prijašnji parlamenat te da se sastavi novi kabinet iz većine parlamenta.

26. tek. mj. vršit će se u Pekingu vjerska spomenslavnost za Janšikaja, na koju će biti pozvan diplomatski zbor.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 22. Službeni izvještaj od 21. lipnja:

Na zapadnoj fronti nastavljaju se žestoke borbe sjeverno Godomieze na Styru. Selo Gruziatyn prešlo je ponovno iz jedne ruke u drugu. Jučer oko podne unišle su naše čete u selo. Tom su prilikom zarobile 11 časnika, 400 vojnika te zaplijeniše 6 strojnih pušaka. Nijemci se bore ustrajnom žestinom u okolici sela Woronczyn (8 km sjeveroistočno Kisielina). Poduprti vatrom svojih teških i lakih topova prešli su ponovno na navalu.

20. tek. pod večer poduzeše naše mlade pukovnije silnu navalu prisilivši Nijemce na uzmak. Zaplijenismo 9 strojnih pušaka te zarobismo vojnike, koji pripadaju raznim pukovnijama. U noći medju 20. i 21. u 3 sata napao nas je neprijatelj sa jakim silama u okolici sela Rajmiosto na Stohodu (23 km sjeveroistočno Woronczyna); došlo je do boja na nož sa Nijemcima, koji nijesu mogli ustrajati te uzmakoše bježeći. Ostaviše u našim rukama ranjenika i vojnika, kojih broj još nije ustanovljen.

Razvili su se žestoki bojevi u okružju Kisielina i dalje prema jugu. Na našem skrajnom lijevom krilu predjoše naše čete tjerajući neprijatelja Sereth. Ukupni broj zarobljenika i ratni plijen učinjen od vojske generala Brusilova od 4. do 17. lipnja iznaša 3350 časnika, 169.134 momaka, 198 topova, 150 strojnih pušaka, 189 bomba i bacala mina, 119 municijskih vozova za topove, 35 reflektora te ini mnogobrojni vojni materijal. Broj zarobljenika i plijena pomnožili su bojevi od 17. do 21. lipnja. Na fronti Dune njemačko topništvo žestoko opstrijeljava okolicu mostobrana Uexkuell te položaje u području sjevero Jakobstadta. Nakon žestoke topničke vatre napali su Nijemci u noći od 19. na 20. naše položaje južno Smorgona. U jednom je odsjeku neprijatelju uspjelo te je unišao u naše strijeljačke jarke. Naša ga je protunavala poduprta topovskom vatrom opeta potjerala; morao se je povratiti u jarke iz kojih je došao.

U drugim djelovima toga područja izjaloviše se sve neprijateljske navale i pokušaji. Neprijatelj bijaše djelomice suzbit našom topovskom vatrom, djelomice bajunetima.

Neprijateljski letioci bacili su od prilike 40 bomba na kolodvor Wileyka.

Na kanalu Ogynski vršili su se nekoji pješadijski te žestoki topovski bojevi.

Službeni izvještaj od 23.

Nijemci su kušali po topovskoj pripravi da napadaju na više odsjeka fronte na jugu od Rige, ali bez uspjeha. Jučer su izbacila neprijateljska ljetala četrdesetak bomba na kolodvorske zgrade u Molodečnu. Večerom 21. o. mj. razvili su se na Oginskom prokopu bojevi, koji su sinoć još trajali. S jedne su se i s druge strane izjalovili napadaji poduzeti, da se predje prokop na gredama.

U tim su borbama bili ranjeni hrabri general Siegelmann i pukovnik Berghenstrole. Potonji je ranama podlegao. Na čitavoj fronti Brusilove vojske mjestimični okršaji na starijim i novijim bojištima osobito kod Radzivilova. Neprijatelj dobiva sve to daljnja pojačanja s francuske i s talijanske fronte. U Bukovini naše navale napreduju. Zauzeli smo Gurahumoru (31 km južno od Radanca), Strazu (26 km južno od Radanca) i Visnicu kod Kutja (1 km istočno). Proganjajući neprijatelja, koji uzmiče u Karpate, uhvatili smo, po prilici, 300 zarobljenika.

Kaukaska fronta.

Prama Diarbekiru pobili su naši izvidničari iz zasjede neprijateljsku četu, koja je htjela, da izgnjezdi prednju našu stražu.

U pravcu su prama Mosulu imale naše pred kratko sastavljene pukovnije sretan sukob sa mnogobrojnom bandom Kurda, koji su morali pobjeći ostavivši mnogo mrtvih.

Prama Bagdadu iznenadna navala kozaka bacila je Turke natrag iz okolice Kasr-i-Širim.

Domaće Vijesti.

Otpušteni istarski pokrajinski činovnici. Istarska upravna komisija odredila je, iza provedene disciplinarne istrage, da se otpuste iz službe odsutni pokrajinski činovnici: primarij dr. Sbisà, računarski oficijal Andrija Rocco i docent Donat Libutti.

Brisani iz odvjetničke liste. Iz istarske odvjetničke liste brisani su odvjetnici Dr. Stjepan Derin u Kopru, te dr. Pierartonio, Gambini i dr. Dominik Fragiacomo u Piranu.

Iz Hrvatske.

Barun Skerlecz začasni gradjanin Bakra. U sjednici gradskog zastupstva od 19. o. mj. izabran je hrvatski ban, dr. Ivan Skerlecz, začasnim gradjaninom grada Bakra.

Hrvatski sabor. (Sjednica od 23. o. mj.). Sjednicu otvara u 10 i tri četvrt sata prije podne prvi saborski podpredsjednik dr. Pero Magdić. Zapisnik vodi saborski bilježnik dr. Zbierzhovski. Sjednici prisustvuju ban i svi odjelni predstojnici.

Čita se i ovjerovljuje bez prigovora zapisnik prošle sjednice.

Predsjednik čita podneske na sabor, a iza toga prelazi se na raspravu o indemnitetu. Prvi govori dr. Poljak. On je za indemnitet sa gospodarskoga gledišta. Osvrće se na aprovizaciju zemlje i uzima u zaštitu opskrbno udruženje pred navalama opozicije. Na osobnu primjetbu uzimlje riječ zast. Holjac, koji se osvrće na upadicu zast. Prebega glede njegova boravka u Beogradu. Veli, da nije išao iz političkih razloga u Beograd. — Zast. Ribar ispravlja pisanje „Hrvatske" od subote, koja je iznijela, da mu je Mileusnić doviknuo, da bi on prosjačio, kad ne bi imao peštanske štipendije. — Predsjednik veli, odnosno na ispravak zast. Ribara, da će morati postupati protiv svakog izvjestitelja, koji bi u saborskim izvještajima navadjao ono, što se nije dogodilo. — Prelazi se na interpelacije. Dr. Kraus interpelira bana glede pristojbe, taksa i ratne dohodarine, koje se plaćaju u Ugarskoj mjesto u Hrvatskoj. Ban veli, da vladi nisu poznati takovi slučajevi, ali da će stvar izviditi i zamoliti od Ugarske onaj dio, koji otpada na Hrvatsku. — Zast. Vučetić brani „Hrvatsku", jer je Marko Mileusnić doista izrekao onu upadicu protiv zast. Ribara. Zastupnik Mileusnić veli da je doista dobacio spomenute riječi, no ne zast. Ribaru, već nekomu drugomu.

Iza toga prekida predsjednik sjednicu, a nastavak najavlja za pet sati poslije podne.

Popodnevnoj sjednici predsjeda dr. Lukinić. Riječ uzimlje zast. Novak, koji govori o gospodarskim prilikama Hrvatske. Prispodablja našu državu sa snagom rimske države, pa veli, da smo zaostali daleko od Rimljana. Predsjednik ne dozvoljava da o tome govori i oduzimlje mu riječ. — Zast. dr. Krišković uzimlje zaključnu riječ, te preporuča saboru na prihvat zakonsku osnovu o indemnitetu. Osnova je prihvaćena većim dijelom glasova. — Kod specijalne debate govore zast. Radić i Zagorac. Uz razne upadice sa strane oporbe prihvaćeni su §§ 2., 3., 4. i 5., i tako je osnova prihvaćena i u drugom čitanju. Iza toga slijedi debata o dnevnom redu. Zast. Radić govori protiv dnevnog reda. Većina usvaja dnevni red sjednice tako, kako ga je predsjedništvo predložilo.

Na to je sjednica zaključena.

Sjednica od 24. o. mj.

Predsjednik dr. Pero Magdić, koji otvara sjednicu u 11 sati prije podne. Prisutni su ban i četiri odjelna predstojnika. Zapisnik vodi dr. Simeonović-Čokić. — Čita se i ovjerovljuje zapisnik prošle sjednice. Na sabor je prispjelo više molba i podnesaka za izručenje zast. Tome Jalžabetića. — Dr. Prebeg uzimlje riječ na osobnu primjetbu i reflektira na jučerašnji govor zast. Holjca. Veli, da nije htio prikazati posjet zast. Holjca u Beograd kao kakav zločin. On je htio samo žigosati rad hrv.-srpske koalicije. Po tome se prelazi na dnevni red, naime na treće

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

čitanje osnove zakona o indemnitetu. — Osnova je prihvaćena, a predsjednik javlja, da će je poslati na Previšnu sankciju. — Dolazi na red rasprava o financijalnoj nagodbi. Bilježnik čita zakonsku osnovu i protuprijedloge zast. dra. Vladimira Prebega i Stjepana Radića. Kod generalne debate u tom pitanju uzimlje riječ izvjestitelj dr. Krišković, da obrazloži prijedlog odbora. Govornik veli, da će se na protuprijedloge dra. Prebega i Radića osvrnuti na koncu debate, akoprem upozoruje već sada, da stajalište oporbe nije na zakonu osnovano i ne će da dovede do onog rezultata, kojeg bi oporba htjela polučiti. Preporuča saboru, da prihvati osnovu zakona za podlogu specijalne debate. — Zastupnici Prebeg i Radić govore protiv produljenja financijalne nagodbe, te traže financijalnu samostalnost. Glasovati će protiv prijedloga odbora. (Slijedi.)

Grad Zagreb za zapuštenu djecu. Zagrebačko poglavarstvo izdalo je ovaj oglas: S obzirom na životne prilike gradskoga žiteljstva u ovo teško vrijeme, naročito na periferiji grada, odlučilo je gradsko poglavarstvo u školskim praznicima ove godine urediti za djecu ispod školske dobe zabavišta ad hoc, u koja će moći pod nadzor zabav. učiteljica sva djeca, čiji roditelji, skrbnici, pazitelji i ini moraju u dnevno doba radi posla, zarade ili inoga zanimanja boraviti izvan kuće i ostavljati djeću bez dostatne pažnje.

Kruh na Rijeci. S razloga jer je pomanjkalo obične ratne muke za kruh, prodavaju pekari na Rijeci, dok ne dodje nova zaliha, bijeli kruh po 88 filira kilogram. Mukom ih opskrbljuje aprovizacijoni odbor.

Iz Trsta.

Priznanje. Nadporučnici Dr. Brnčić i Josip Bučar kod transenog odjela u Trstu, dobili su najviše pohvalno priznanje.

Zapljena imetka. Tršćansko pokrajinsko sudište zaključilo je zapljenu imetka bivšega c. kr. notara u Gorici dr. Antuna Ballabena, jer postoji sumnja, da je počinio zločin proti ratnoj sili države po §. 327. v. z.

Pokrajinske stvari.

Pitanje vode jest u Istri životne važnosti i pravo je učinila zemaljska upravna komisija, što ga je opet iznijela i makla. Vodnjanski, Rovinjski, Porečki, donekle Motovunski, Bujski, Piranski sudbeni kotari, a da i ne spominjemo drugih krajeva, čekaju već odavna, da se nješto učini u tom pitanju. Ali ne da se učini samo na papiru: jer i do sada se je trošilo za ispitivanje zemljišta, za razna pregledavanja i komisije, pak osobito za nacrte i osnove i stotinu tisuća kruna, a nije se učinila niti jedna šterna, niti jedan vodovod, niti su se uredili razni izvori, zdenci i bunari širom pokrajine.

Dobro je, da se proučava i pripravlja stvar na veliko; ali medjutim bi se moralo priteći u pomoć općinama, koje za to odavna mole, za gradnju šterna i vodnjaka. Takvih molba leži sijaset na zemaljskom odboru, osobito iz općina Kastavske, Pazinske, Žminjske, Boljunske, Buzetske i drugih te se mora samo preporučiti zemaljskoj upravnoj komisiji, da ih uzme u pretres i svrsishodno riješi, kakono je riješila, ne čekajući dalje, n. pr. sva neriješena pitanja za ustanovljenje škola.

A ne samo glede pitke vode za ljude, nego i one za životinje, trebalo bi čim prije učiniti što se može. Mnoga sela nemaju niti jedne prave lokve, a u drugima su lokve tako loše ili nečiste, da ili vode ne drže dugo ili se u njima namah usmradi. Na zemaljskom odboru imade i takvih pitanja za potporu iz raznih krajeva Istre te je uputno, da se priskoči takodjer u tome općinama u pomoć i to koli novčanim potporama — pokrajina dobiva i od države stanovitu svotu za promicanje marvogojstva — toli izašiljanjem strukovnjaka iz gradjevnog odijela, koji bi općine uputili o najboljem smještenju, iskopavanju, ogradjivanju, cementovanju lokvi odnosno napajališta za blago.

To se apsolutno nesmije pustiti s vida, dok će se u pokrajinskim uredima proučavati, udešavati i prekrojivati razne velike osnove, kako su ih pripravili namjesništveni i zemaljski tehničari, pak barun Schwarz, inžinir Schiavoni i profesor Friedrich itd.

*

Više puta smo rekli u našim crticama o pokrajinskim stvarima, da ne valja odgadjati za vrijeme iza rata, što se već sada može učiniti: gradnje cesta, škola, uredjenje voda itd. Ovdje ćemo spomenuti jednu drugu stvar, koja nam se čini važnom.

Pazin je bio uvijek pravo središte, srce Istre, a dandanas, gdje su tamo usredotočene i oblasti kao okružno sudište, trgovačka komora i druge, poskočila je znamenitost grada u velike. Zato je Pazin već prilično zadobio gradsko lice, ali još mu treba koješta u tom smjeru. A jedna od prvih stvari imala bi biti, da se ulicama i trgovima u Pazinu dadu i postave zgodna imena. Rodoljubno općinsko zastupstvo, kojemu pripada odnosno pravo po istarskom općinskom redu (§ 27. t. 3.), znati će riješiti tu stvar na opće zadovoljstvo.

Ono je već pokazalo, slijedeći primjer drugih mnogobrojnih hrvatskih zastupstva, da zna cijeniti starinske tradicije i voditi narod k boljoj budućnosti. Koliko će veselje biti u narodu, kad silazeć od kolodvora u Pazin bude znao i čitao, da ide kroz „Šetalište Franje Josipa I.“ ili kad dodje na trg pred talijanskom gimnazijom, da je to n. pr. „Trg generala pukovnika Boroevića“. Tako će se moći čitati po ulicama i trgovima slavna imena nadvojvode Eugena, admirala Montecuccoli, koji je takodjer gradjanin pazinski, i drugih; moći će se oživjeti uspomena baruna Lazarića, bana Jelačića, pomorskog lava Tegetthoffa, a iz starijeg doba Krsta Frankopana, koji je za cara Maksimilijana vojevao u Istri proti Mljecima, te Vuka Frankopana Trsatskog, koji je to isto činio sto godina kasnije, kad je Venecija htjela biti gospodarica naših primorskih krajeva, kako to danas sanja Italija.

Sad je doba, da se to provede i narod pazinske općine očekuje od svoga općinskoga zastupstva, da ne časi časa, već da se čim prije lati ovog posla, koji se mora izvršiti na dičnu uspomenu junačke obrane Istre od pohlepnog prekomorskog dušmanina i baš u oči naumljene proslave pedesetgodišnjice slavne bitke pod Visom.

*

Pišuć zadnji put o pokrajinskim stvarima u „Hrvatskom Listu“, izazvali smo olovku gospodina cenzora, koji nam je š njome brisao nekoliko redaka. Šta ćete? Kad se piše o pokrajinskim iliti „provincijalnim“ stvarima, čovjek postane i sam „provincijalac“ te se ne razumi u njeka pravila finoće i reda, kako oni u glavnim gradovima. Kazati: popu pop, a bobu bob — to je u provinciji posve prirodno; ali mislimo, da niti u glavnom gradu se nebi smjelo reći: popu bob, a bobu — pop.

S druge strane možemo i smijemo dihati takodjer i mi, istarski Hrvati, i to baš kao takovi. Bog sačuvaj, da bi nam bila nakana ogriješiti se o red i pravilo; ali kad u dobroj namjeri dišemo, govorimo, pjevamo . . . . kakono se borimo, jurišamo, u smrt srćemo na svim bojištima — tad molimo bar onoliko slobode, koliko je dostatno da nas se vidi i čuje i pozna. Mi tražimo i zastupamo samo korist države i hrvatskoga naroda, a osvjedočeni smo, da se na ovim obalama Jadranskoga mora jedna s drugom pokriva.

Gospodarstvo.

Žetva u centralnim državama. Za nekoliko će dana započeti u Ugarskoj žetva, i o njezinom rezultatu ovisi u prvom redu opskrba monarkije za narednu gospodarstvenu godinu. Dosadašnji se izgledi mogu nazvati kao veoma dobri, te postoji nada, da će ljetošnju žetvu natkriliti one prije jednu i dvije godine. Dosadašnje vremenske prilike bile su povoljne, a nenadana promjena vremena mogla je malo mijenjati na konačnom rezultatu. Dosadašnje je vrijeme bilo povoljno.

Isto tako su povoljni izgledi u Austriji, gdje su vremenske prilike veoma zgodne za uspjevanje žita

U Njemačkoj je bilo vrijeme u posljednjim ovim danima nešto hladnije, no mnogi tvrde, da je ono usjevimu više koristilo, nego bilo na štetu, jer, kako je poznato, u Njemačkoj žetva kasnije dozrijeva. Za sad se može reći, da je stanje žetve u Njemačkoj izvrsno, i to ne samo kod žita, nego i kod ostalih vrsti živeža (krumpira itd.). Osobito se ukazuje pretečak ječma i zobi, tako te ne će biti pomanjkanja na krmi.

Mnogo obećavaju i vijesti iz Rumunjske i Bugarske. Ne samo jesenske, nego i proljetne su sjetve u Rumunjskoj dobro uspjele, što je za centralne vlasti za vrijeme rata od velike važnosti. A prema privatnim vijestima imade Rumunjska uza sav svoj izvoz u Austrougarsku i Njemačku još predostatnu zalihu stare žetve. Za nas je dakle pogibelj glada otklonjena.

Pogledajmo sad Francusku.

Ovdje se je obradjeno zemljište u ovoj prema prošloj godini umanjilo za okruglo 950.000 hektara, čemu kao uzrok navadja francuski uredovni izvještaj nestašici radnika.

Procjene žetve u Udruženim državama cijene se na 18 milijuna tona prema 25 milijuna u prošloj godini, a razlika iznosi upravo toliko, koliko su Udružene države prošle godine izvezle bile. No te su Udružene države opskrbljavale antantu pšenicom, dok je Argentinija slala kukuruzu. Sad će moći Udružene države slati tek rezerve od prošlogodišnje žetve, a u Argentiniji je jako mršava žetva kukuruze. Prema tomu bi mogli oni, koji hoće nekoga da ubiju gladom, biti sami ubijeni gladom.

Razne Vijesti.

Rusi pucaju na svoje vlastite čete. „Neue Züricher Nachrichten“ tvrdii, da je van svake sumnje, da rusko topničtvo puca na svoje vlastite čete. kada ove pokušavaju, da se vraćaju.

Proslava sedamdesete godišnjice Sienkiewicza. Prigodom navršenog sedamdesetog rodjendana Sienkiewicza čestitalo mu je društvo poljskih novinara u posebnoj spomenici, na koju je on zahvalio kao kolega „kolegama i kao drug iste zastave“ u borbi za oslobodjenje Poljske. Za proslavu sabralo se u mjesec dana 224.570·30 kruna, koju će se svotu uporabiti kao potporu za ratom opustošenu kongresnu Poljsku.

Zaklana goveda u sadašnjem ratu. Od početka rata zaklano je za samo vojništvo četiri milijuna goveda. Govedari i preprodavatelji zaslužili su pri tome nad 200 milijuna kruna.

Francuzi i Verdun. Kakovo raspoloženje vlada u Francuskoj. dade se zaključiti i iz slijedeće izjave pariškog lista „Bataille“: Pošto su nas nedjeljama uvjeravali i zavaravali nas, da je napad na Verdun jedno ludjačko djelo Nijemaca, počinjeno da uvidjamo, da je taj napad pravo remek-djelo Njemačke. Verdun nam sve većma donaša čas, kada će Francuska morati, da izbaci svoju posljednju kartu.

Srpski zarobljenici vraćaju se svojim kućama. „Hlas Naroda“ javlja: Iz zarobljeničkog tabora u Broumovu poslano je ovih dana 14.000 srpskih zarobljenika natrag u Srbiju, gdje će biti zaposleni kod raznih radnja. U Broumovu ima jošte 4000 Srba.

Maksim Gorki vraća se na otok Capri. Vijest, da će se Maksim Gorki vratiti na otok Capri potvrdjuje se ručnim pismom Gorki-ja, upravljenim ruskom učenjaku, koji radi u rimskim knjižnicama i arhivima. U pismu veli, da se vraća na otok radi slaboga zdravlja, odakle će izvješćivati nekoje velike ruske novine o talijanskom ratu.

Iz talijanske sudbene dvorane. Neki Alazetta bio je ugarski državljanin, ali sin talijanskih roditelja. U početku rata odmaglio je u Italiju i dobio tamo mjesto kod ratne pošte, gdje je pronevjerio poštanskih pošiljaka u vrijednosti od 700 talijanskih lira. Ratno sudište priznalo je za uzrok tog čina goruću domovinsku ljubav mladoga čovjeka: svi njegovi nesretni slučajevi izviraju iz toga, što nije htio zatajiti svojega talijanskoga podrijetla. S tog razloga bio je riješen kazne radi dokazane i priznate kradje.

Zanimiva polemika. „Obzoru“ pišu iz Rijeke: Madžarski publicista Szatmari. koji je nedavno u madžarskom listu „Magyaroszag“ oštro osudio zaključak riječkog gradskog zastupstva, da se ukinu ulične table sa imenima talijanskih kulturnih velikana — ponovno se u istom madžarskom listu obara na riječko-madžarskog grad. zastupnika dra. Gjuru Fesüsa, kr. javnog bilježnika, koji je fungirao kao tajnik odbora za promjenu uličnih naziva i koji još i sada sabire od gradjanstva dragovoljne doprinose za trošak novih tabla. Madžarski publicista zastupa stanovište, da je u interesu Madžara i države, da se uzdrži talijanstvo grada Rijeke i da se dosljedno tome Riječanima talijanskog jezika dade što veća sloboda, da se mogu odgajati u talijanskom jeziku. Slično nekako izjavio se nedavno i ugarski ministar unutarnjih posala prilikom konferencije o podržavljenju riječke gradske policije, ali tom razlikom, da se to talijanstvo ima svesti u uže i strože granice. Iz riječkih „Talijana“ hoće se stvoriti Talijane samo po jeziku i kulturi, a inače na srcu Madžare. — Toliko po „Obzoru“, dok bismo mi imali tome nadodati: recept bio bi zgodan, kad bi bio i izvediv. Nego stvarati jezikom Talijane, a srcem Madžare, nije tako lak posao, kako se to možda publicisti Szatmari-ju u prvi mah čini. U ostalom on stalno ne zaboravlja, da je Rijeka nastanjena i velikim brojem Hrvata, koji su tu prvosjedioci, pak kad uzmemo to u obzir, onda će nam gosp. Szatmari oprostiti, ako mu sasma otvoreno kažemo, da je njegovo zanimanje za riječke „Talijane“ skroz neiskreno. Ide se tu za nečim drugim, što gosp. publicista sasma dobro znade, a nije ni nama tudje. Vara se takodjer, ako misli, da je takva stupica podesna za riječke „Talijane“ sa trga „Dante Alighieri“.

Talijansko milosrdje. „Ideja Nazionale“ donosi iz pera nekoga F. V. Tatti-a članak, iz kojega vadimo slijedeće crte: „Austrijski ranjenici koje naši skupljaju — a i svi su skoro ranjeni bajonetom — imaju isti onaj neprijatno hladni pogled kao i oružje kojim su probodeni. Jednako kao za ofenzive na Soči mrmljaju oni danas „životinje, zvijeri!“ . , . Doista zvijeri su oni talijanski vojnici, najsvetije zvijeri, koji osvjećuju palež, razbojstvo, ubijstvo, oskvrnuće i sramotu. Moguće da su još premalo zvjerski, treba da postanu još više. Svi to moraju osjećati, pa i oni, koji još nijesu bili u vatri, oni u etapama, oni koji još gazduju daleko u kojem gradu, svi ovi to moraju osjećati, cio narod, kako mi moramo mrziti naše neprijatelje“.

Nove ruske ponude Rumunjskoj. Kako javljaju, bio je ruski veliki knez Mihajlo u Bukareštu, te je bio primljen od kralja Ferdinanda u posebnoj audijenci. Prema vijestima iz Bukarešta ovlašten je Mihajlo definitivno riješiti sva rusko-rumunjska pitanja. Nekoje rumunjske novine drže, da bi značilo casus belli, kad bi Rumunjska odbila ruske prijedloge. Rusija ima navodno koncentriranu na besarabijskoj medji silnu vojsku, pa Rumunjsku upravo terorizira. Ruske medje proti Rumunjskoj su jur desetak dana zatvorene Antantini krugovi šire u Bukareštu vijest, da će se doskora započeti ofenziva takodjer i na Balkanu.

Milijun potpisa za mirovni memorandum u Engleskoj. Donosimo po „Obzoru“: „Vorwärts“ javlja: „Labour Leader“ traži milijun potpisa na mirovni memorandum i veli, da s manje potpisa se ne mogu zadovoljiti pokretači ove akcije. Ali onda će djelovati ovaj memorandum kao jaki faktor, da se ubrza svršetak rata u Evropi. Ako ga ne potpišu toliki ljudi, to će imati upravo protivan uspjeh. Onda će on vladu ohrabriti, da i dalje nastavi rat, te će pobuditi u pristaša militarizma i reakcijonaraca vjeru, da samo neznatan dio engleskog pučanstva želi mir. Reakcijonarci će u tom slučaju nastaviti svoju razornu politiku. Medjutim je već započela propaganda u velikom stilu za ovaj memorandum. Dva milijuna letaka već su razdijeljena, a isto tako oko 100.000 formulara s prostorom za 2500 potpisa. Prva skupština, na kojoj se govorilo o mirovnoj adresi, održala se dne 3. lipnja. Na ovoj skupštini bio je izvjestitelj socijalista Snowden. Za 8. i 9. lipnja zakazane su slične skupštine u Manchesteru i Liverpolu. Odbor za propagandu osnovao se u Birminghamu, Bristolu, Glasgowu, Edinburgu, Leicesteru, Southhamptonu, Portsmouthu i Swansei. Naročita propaganda je započeta u seoskim kotarima, gdje poljodjelski radnici vrlo marljivo rade za mir.

Pobjegli zarobljenici. Iz zarobljeničkog tabora u Cvikavi u Saksonskoj pobjeglo je 28 francuskih zarobljenika, iza kako su si iskopali 90 m dug podzemni rov.

Iz trgovine pisaćih potrepština.

(Konac.)

„Saginji se, budalo, hoćeš baš da pogineš ludo!“ dovikuju mu njeki.

„Naredba komandanta odsjeka: Svi položaji da se održe po svaku cijenu!“

Po svaku cijenu!

Koliko su značajne ove tri riječi u mršavom riječniku vojničkih zapovijesti! Po svaku cijenu, to znači, dok ijedan traje, dok ijedan može da puni pušku i da okida, to znači, ili odbiti napad ili do posljednjeg naći grob na mjestu, koje po svaku cijenu valja braniti . . .

Borba je na vrhuncu svoje siline. Besprekidno grme topovi uz stostruki odjek gole planine. Sad se iz daleke pozadine čuje i naša haubica, gdje sije smrt medju napadačima.

„To je peta baterija sa Basarskog kamena, kapetan Roksandić, taj će već naučiti „bratka“ pameti“, veli moj kaplar.

Najednom se opet spušta gusta magla. Njeko vrijeme izgleda, kao da će se prekinuti borba. No to je samo zatišje pred burom.

Pod zaštitom magle su se Bugari privukli glavnom položaju, da bi sada, kad se magla opet razredjuje, u ogromnoj brojnoj nadmoćnosti pošli na juriš.

Strahovita mitraljeska i brza pušćana paljba, poslije grozno urlikanje, isprekidano potmulim, otsječnim pucnjima eksplodirajućih bombi; njeko vrijeme bijesni tamo gore više naših glava borba prsa o prsa, zatim najedared tišina — „Golemi Vrh“ nije više naš!

Šaljem ordonansa komandiru i tražim novih instrukcija uslijed promijenjenog položaja. Pozicija, čiji sam desni bok imao da štitim, ne drži se više . . . Ali dokle god ne dodje odgovor, moram se ovdje održati, pa šta bude neka bude!

„Oni ispred nas još za dva sata ne će moći da nam pridju“, veli jedan, „ali ako nas oni odozgo spaze, lijepo će nas urediti“.

Tek što je izustio, kad eto ti jednog Bugarina, gdje silazi sam. Šta hoće, kuda hoće? K nami? Zar su nas opazili? Šta hoće sam? Parlamentar? Nije! Zar radi jedne jadne mrtve straže, parlamentar! Tako se pitaju svi. Svi pogledi su upravljeni gore, zaboravljajući, da imamo neprijatelja i pred sobom. Dvojica su, nije jedan. Časnik sa jednim vojnikom, sad se već lijepo vide. Sve bliže i bliže k našem zaklonu; nemaju pojma o našem prisustvu.

„Elate, elate na sam, dobre došli, g. potporučnik!“ dovikne mu iznenada dugački zaječarski kazandžija Rada, koji ji uvijek „pun djavola“ i koga ni u ovakvim momentima ne napušta humor. U tome momentu trideset i četiri pušćanih cijevi okreću se bugarskom časniku.

On se prenerazi, ali samo jedan sekund; odmah se pribere, izvuče revolver i dovikuje nam snažnim glasom:

„Puške dolu!“

Tako prirodnim tonom, kao da u kasarnskom krugu komanduje sopstvenom vodu.

Posmatram ga njekoliko trenutaka sa divljenjem. Lijep, stasit, mlad čovjek, crnih, potkresanih brkova i garavih, sijevajućih očiju.

Dodje mi žao za hrabrog mladića. Nehotice mu odmahujem rukom, neka bježi, dok je vrijeme. Čudna situacija! K njemu, da ga zarobimo, ne možemo. Ako bi izašli iz rova, spazili bi nas oni gore i zbrisali bi nas jednim plotunom, ta ima ih gore čitav batalijun. Vojnik, što je pratio časnika, shvati situaciju. Za tili čas zbaci sa sebe pušku, fišekliju, torbu i „šinjel“, i četveronoške brz kao mačka, vješto se zaklanjajući kidne uz brdo. Onaj drugi stoji nepomično kao kip; gleda smrti pravo u oči — ni okom da trene!

„Puške dolu!“ grmne opet.

Naši ga gledaju, drže prst u obarači, ali niko od njih ne će da puca na njega bez komande.

„Oca mu, sila je čovjek!“ šapće podnarednik Čeda.

Jednom rukom naperio je revolver na nas, a drugom sad nješto barata po džepu. E sad već nema šale, ako pričekamo još koji čas, dobit ćemo bombu.

„Pali!“ komandujem teškim srcem. Trideset i četiri pucnja kao jedan, formalno streljanje.

Jedan momenat kao da se isteže njegov visoki stas; njegove garave oči zvjeraju u nas, kao da hoće da nas probodu svakog posebice, pošto nam oružjem ništa nije mogao. Usne prkosno i nekako triumfirajući naprćene, kao da hoće da umre sa trećim pozivom na predaju na usnama. Još jedan sekund stoji uspravljen kao zid; zatim polako pada na stijenu, što je iza njega, kao da hoće da se nasloni, da otpočine — ali njegovo junačko srce više ne kuca . . . .

Georgi Popovu, ili kako ti je inače bilo ime, neznani delijo, bio si nam neprijatelj, bio si od onih, koji nam zabodoše kamu u ledja, ali si bio cio čovjek. Poginuo si krasnom, stoičkom vojničkom smrću; tako mora da je prije preko dvjesta godina u nekom zaboravljenom bosanskom ili dalmatinskom selu okončao svoj burni život Ernest Mansfeldski; stojeći na nogama u punoj ratnoj opremi sa riječima: „Ratnik umire na nogama!“

Ako Bog da, poslije rata ću lično pisati tvojim milim i dragim, kakav si nam lijep, muški primjer čojstva i junaštva dao. Hvala ti! Neka ti je svijetao spomen medju nama!

Po „Beogradskim Novinama“: M. A.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 349.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 27. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Ponovni uspjeh Njemaca na ruskom bojištu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini nema osobitih dogodjaja. Na visovima su sjeverno od Kutija bili ruski napadaji suzbijeni s teškim gubicima za neprijatelja. Na ostaloj je fronti u Galiciji protekao dan mirnije. U Voliniji ograničila se je bojna djelatnost ponajviše na pješadijske bojeve. Zapadno od Sokula uzele su njemačke čete na juriš prvi neprijateljski položaj u širini od 3 kilometra, te su potom suzbile ljute protunavale. Dalje je na sjeveru položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Da si očuvamo potpunu slobodu gibanja, skratili smo na navalnom prostoru od Brente do Ečave na nekim mjestima svoju frontu. To se je izvršilo neopazice, bez neprilika, ni gubitaka.

Na Dolomitama, na koruškoj i na primorskoj fronti traju nadalje topovski bojevi.

Dva su naša pomorska ljetala napala bombama brodogradilište u Adriji.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Oba je posljednja dana bila znatna bojna djelatnost na fronti pred engleskom vojskom i na sjevernom krilu francuske vojske.

Na zapadu od Mort-Homma izjalovile su se noćne neprijateljske navale u našoj topovskoj i strojnoj vatri. Desno od Moze bio je suzbijen s velikim neprijateljskim gubicima napadaj vrlo jakih sila protiv njemačkih položaja na gorskoj kosi Froide Terre.

Skupina je njemačkih ljetala napala s bombama engleski tabor kod mjesta Pas, na istoku od Doullensa.

Istočno bojište.

Na sjevernom dijelu fronte ništa osobita. Na zapadu od Sokula i kod Zaturca traju ljuti za nas uspješni bojevi. Iza 16. o. mj. je uhvaćen 61 časnik i 11097 zarobljenika, a zaplijenjena 2 topa i 54 strojne puške.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 26. (D. u.) Izvješće glavnog stana od 5. lipnja:

Macedonsko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Omanji okršaji ophodnja na čitavoj fronti i običajna topovska vatra u vardarskom odsjeku. Izmedju mjesta Petka i Palmić rastjeralo je naše topništvo neprijateljski bataljun.

Neprijateljska su ljetala bacala bez uspjeha bombe na polja po dolini rijeke Meste te izmedju Portolagosa i Tepedjika.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijsko bojište.

U južnoj Perziji, na istoku od Sermila, napale su svakovrsne ruske čete dne 23. o. mj. naša odijeljenja, koja su bila zaposlena utvrdjivanjem, a da nijesu ipak ništa postigla uza sve svoje znatne gubitke. Rusko odijeljenje, koje nas je tjelo opkoliti, bilo je prisiljeno protunavalom da se vrati od kuda je došlo. Naše čete, koje djeluju više na jugu, približile su se okolici Gilana. Rusi su se manili boja, ispraznili su ispiti i povukli su se prama sjeveru.

U sjevernoj su Perziji naišle naše čete, koje napreduju prama Sinahu, na rusku konjaničku pukovniju, te su ju porazile i zadale joj znatne gubitke. Proganjući neprijatelja približile su se Sinahu.

Kaukasko bojište.

Na desnom krilu i centrumu neznatno mjestimično paljenje. Na desnomu krilu sjeverno od Čoroka navaljivamo utvrdjivanjem položaja, što smo ih Rusima oteli.

BRZOJAVI.

Rat.

Najnovije junaštvo naših podmornica.

Pariz, 26. (D. u.). Havas, 23. o. mj. ranim jutrom bio je potopljen od podmornice pomoćni talijanski krstaš „Città di Messina" u Otrantskom kanalu. Razarač „Fourche", koji ga je pratio, napao je podmornicu, a ta je uronila. Malo zatim bio je „Fourche" torpedovan i potopljen na istom mjestu. Skoro čitava je posada bila spašena.

(Razarač je „Fourche" bio moderni ratni brod od 746 tona; bio je porinjen u more 1910., te je imao brzinu od 32 morske milje.)

Balkan.

Grčki izbori.

Atena, 26. (D. u.). Izbori su u grčku komoru ustanovljeni za 7. kolovoza.

Antanta daje Grčkoj predujam.

Atena, 26. (D. u.). Havas javlja: Antanta je privolila, da podijeli Grčkoj za pokriće najprešnijih potreba do izbora novi predujam od zajma, o kojem se je već prije ugovaralo.

Antanta.

Strah pred njemačkom žetvom.

Rotterdam, 25. Londonski „Daily Mail" pozivlje iz straha pred njemačkom žetvom na najoštriju blokadu i protiv neutralaca. List se poziva na neku vijest „Nieuwe Rotterdamsche Courant", prema kojoj opskrbljuje Frankfurt svoje pučanstvo američkom mašću, te misli, da kad bi blokada bila dostatna ne bi mogao niti gram američke masti prispjeti u Njemačku. „Nieuwe Rotterdamsche Courant", koji donaša taj poziv „Daily Maila" pripominje k tome, da ima Frankfurt ogromnih ledenica, koje mogu kroz više godina očuvati meso i mast; kada su članovi bugarskog sobranja nedavno boravili u Frankfurtu, bijahu im te ledenice pokazane. „Daily Mail" oštro napada Nizozemsku, veleć, da je nizozemski izvoz krumpira nastao samo radi toga, jer nizozemski trgovci izvažaju krumpir u Njemačku, gdje ga skupo prodavaju.

Rusko društvo za trgovački mir.

Stockholm, 25. Prošlog ponedjeljka vršila se je u Petrogradu ustanovna skupština „društva za približenje Rusije drugim narodima". Predsjednik, odvjetnik Kremlow rekao je u drugom svom govoru, e je zadaća novoga društva, da Rusiju i ruski narod približi drugim državama i narodima na svim poljima duševnog i gospodarstvenog života. Dok traje sadašnji rat moći će se naravno to približenje izvršiti samo sa onim narodima i državama, koje nijesu zaraćene sa Rusijom i njezinim saveznicima. Mora se ali razumjeti i zapamtiti, da ne će neposredno poslije svršetka rata biti smatrani oni narodi i države, koje se sada protiv nas bore, više našim neprijateljima te je ustanovljenje takvog društva sasma shodno sada, gdje Europa stoji pred svršetkom općeg narodnog mesarenja. Prije nego li je taj govor bio držan, bijaše predložen petrogradskoj policiji i vojničkoj cenzuri. U predsjedništvo novoga društva bijaše medju ostalima izabran senator Iwanow, poznati petrogradski psihijatar i akademičar Behterew, član dume Adšemow, sveučilišni profesor Grusenberg i odvjetnik Plancon. Rusko se je ministarsko vijeće već izjavilo pripravnim, da odobri ustanovljenje novoga društva.

Engleska kritika pariških zaključaka.

Amsterdam, 25. Reuter je u svojim izvadcima iz engleskog novinstva o rezultatu pariške gospodarstvene konferencije posve zaboravio na liberalno novinstvo, koje je mnogo skeptičnije, nego li konservativni listovi. „Daily Cronicle" drži, da su pariški zaključci dvorezni, jer će samo nekojim saveznicima donijeti koristi, dok će po ostale biti štetni. Tako će n. pr. radi ograničenja paroplovidbe najviše biti oštećena Belgija. List upozorava na činjenicu, da se nije ništa odredilo glede zaštitnih carina.

„Daily News" upozoravaju pred svakim pretjeravanjem, o tim da je osnovama ovisna budućnost cijele države, dapače cijeloga svijeta. Za vrijeme rata ne smije se poduzimati mjera, koje će vrijediti i poslije rata. Bolje bi bilo povadjati se za Njemačkom, koja si nije stvorila svjetskog svog položaja carinama, već ozbiljnim znanstvenim životom, marljivošću i sposobnošću prilagodjivanja, boljim konzularnom službom i dobrim trgovačkim metodama.

„Manchester Guardian" je protivan tome, da se neprijateljstva nastavljaju i iza rata. Ako saveznici ne budu htjeli kupovati od središnjih vlasti cijenih proizvoda, ne će se time gospodarstveno ojačati, već će oslabiti. Te će onda proizvode kupovati neutralci, koji će time na sebe privući trgovinu, što ju je prije imala Njemačka. List zaključuje: „Mnogi se zaključci temelje na posve krivim gospodarskim principima, i mnogi bi njihovi rezultati mogli biti vrlo štetni za Englesku".

Irske urote.

Haag, 25. Nizozemski trgovci vraćajući se iz Engleske javljaju, da su Irci bacili u zrak nedaleko Dublina veliko skladište taneta, u kojemu je bilo 800.000 puščanih fišeka i 6000 taneta za teške topove, nakon što su iznenada napali na engleske stražare. Dio je engleskih vojnika bio privabljen u bližnju gostionu, pod koju su Irci ponajprije postavili mine a onda je bacili u zrak. 16 je vojnika mrtvih a 13 teško ranjenih.

Selbone odstupio.

London, 26. (D. u.). Ministar je poljodjelstva Selbone odstupio.

Tittoni o miru.

Bern, 26. U pariškoj Sorbonni vršila se je priredba, kod koje su držali dugačke govore Anatole France, Louis Barthon i talijanski poslanik Tittoni. Jedini je Tittoni konačno govorio o miru, kojega on želi, ali svakako takvoga, da bi središnje vlasti bile potpunoma iscrpljene i nesposobne, da „ponovno ugrozavaju Europu vojnom". Nije točno opisao, kako si on to predstavlja, samo misli: „Središnje bi vlasti danas rado svršile rat, ali sve toga ne mogu, niko toga ne može, ni mi sami, jer ima nešto, što je jače od čovječje volje, a to je sudbonosna i neumoljiva logika dogodjaja".

Neutralne države.

Gospodarstveno pridruženje Skandinavije.

Kopenhagen, 25. „Berlingske Tidende" javlja, da će se 6. srpnja vršiti u Kristijaniji skupština u svrhu zajedničkog postupanja nordijskih država na gospodarstvenom polju. Skupština će se sastojati iz zastupnika najvažnijih trgovačkih organizacija triju nordijskih država.

Dogodjaji na moru.

Madrid, 26. (D. u.). U Barcelonu su stigli čamci podmornicama potopljenih talijanskih brodova „Chicchera" i „Saturnio Fanni", talijanske škune „S. Francesco" i talijanskog parobroda „Giuseppina".

Amsterdam, 26. (D. u.). Novine javljaju iz Singapora: U Bataviju je prispio 14. svibnja parobrod od 4000 tona, koji je unišavši u luku razvio njemačku trgovačku zastavu. Ustanovilo se je, da su bili časnici Nijemci. Parobrod je bojadisan bojama englesko-indijskog parobrodarskog društva, te je bio oštećen od engleske topovske vatre. To je njemački brod, koji je pobjegao od kojegod luke, u koju se je bio utekao.

Amerika.

Amerika medju mirom i ratom.

New-York, 25. Državni je tajnik Lansing objavio izjavu, da namjeravaju Udružene države u slučaju rata sa Mehikom samo zapriječiti ogrožavanje mira i sigurnosti američkih državljana. Ta je objava uslijedila radi toga, jer vlada u latinskim republikama velika zabrinutost te se zahtijevaju jasne izjave, da ne će Udružene države niti osvojiti niti anektirati nijedne pokrajine u Mehiku niti stvoriti takve odnošaje kao što na Kubi.

Dvoji se, da će se latinske republike zadovoljiti Lansingenovom izjavom.

Posljednje vijesti o boju medju Američanima i Mehičanima kod Carrizala govore, da je bilo usmrćenih samo 12 Američana, ubrojivši zapovjednika, a 17 zarobljenih. Vijest spominje, da se ćete ne bi bile smjele maknuti dok su trajala pregovaranja sa Washingtonskom vladom. Ipak je Carranza izrazio svoje sažaljenje, a Wilsonovi prijatelji izjavljuju, da se mora uvesti pomna istraga te da se ne smije ništa zanemariti, e bi se uzdržao mir. Raspoloženje pučanstva i kongresa jest bojevito. Novačenje se marljivo izvršuje.

Neki brzojav iz Detroit veli, da je prijatelj mira, Henry Ford, saopćio onima, koji su zaposleni u njegovoj tvornici automobila, da će za njihove odsutnosti isplaćivati nikakve plaće onima, koji pripadaju domobranstvu, i koji se budu odazvali pozivu pod oružje, te da ih i kašnje ne će više primiti u svoju tvornicu.

Njemačko-američka pukovnija.

St. Louis, 22. Tu se govori, da će biti odmah okupljen regiment sastavljen iz njemačkih stanovnika St. Louisa, kojega će, ako bude od potrebe, poslati u službu na mehikansku granicu. Govori se, e bi Nijemci željeli izraziti, da ne bi bili pripravni pomoći Udruženim državama, ako bi bili pozvani pod oružje.

Nota Sjedinjenih država Mehiku.

Washington, 26. (D. u.). Nakon razgovora izmedju Wilsona i Lansinga bila je Mehiku odaslana nota, kojom se traži bezodvlačno otpuštenje američkih konjanika, koji su bili zarobljeni kod Carrizala. Nota veli, da Sjedinjene države zahtjevaju od Mehika, kojega odgovor odmah, kojim se putem namjerava uputiti. Tvrdi se dalje, da Sjedinjene države ne će moći da smatraju drugo nego li formalnim priznanjem neprijateljskih namjera, zapovijed što je Mehiko izdao svojim četama, neka zapriječe unijskim vojnicima svako napredovanje u drugom pravcu, osim prama sjeveru.

Roosewelt i Hughesa.

New-York, 25, (D. u.) Roosewelt otklanja u jednom pismu kandidaturu za predsjedništvo i upućuje naprednu stranku, da glasuje za Hughesa. Roosewelt je osvjedočen, da bi Wilsonov poraz državi koristio. Većina će naprednjaka slijediti Roosewelтov savjet.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 25. Službeni izvještaj od 24. lipnja u 3 sata popodne:

U Belgiji je uništila naša razorna vatra njemačke utvrde u kraju prudova. U Šampanji su navaljivali Nijemci prama večeru nakon što su opstreljavali odsjek izmedju Maisons de Champagne i Mont Metu na frontu u 1200 m, ali su bili suzbijeni ručnim granatama ili zapornom vatrom. Jedno je odijeljenje prodrlo u pomaknuti dio jarka, ali je bilo odmah potjerano navalom na bodove, te je ostavilo desetak zarobljenika. Kroz noć su bila suzbijena iznenadjenja njemačkih četa protiv manjih postojanka na sjeveroistoku od humka Le Mesnil.

Na lijevoj obali Moze Nijemci su ponavljali svoje napadaje. Kod vrha 304 izjalovila su se dva njihova napadaja s ručnim granatama o vatri naših strojnih pušaka. Kroz noć bilo je pucanje žestoko u avoucourtskoj šumi i kod Mort-Homma. Srezovi su Esnes i Chattancourt bili kruto opstreljivani. Na desnoj obali bila je topovska djelatnost vrlo žestoka od Moze do Moulainsvilla, osobito pak na zapadu i na jugu od tvrdje Vaux. Nijemci su obilno upotrebljavali granate, koje prouzrokuju suzenje. Kod Les Espargesa izjalovio se je posve maleni njemački napadaj.

U petak na večer: Na lijevoj je obali Moze potrajalo dalje kroz čitavi dan opstreljavanje s granatama krupnog promjera okolice vrha 304, Mort-Homma i naših opkopa na drugoj liniji chattaucourtskog odsjeka. Na desnoj su obali Moze nastavili Nijemci po žestokom topovskom opstreljavanju po noći od 8 sati dalje niz napadaja u veliko) širini, na fronti od 5 km po prilici, od vrha 321 sve do istočno od baterije Damloup. Te su navale bile poduzete velikom silom četa sve jedna za drugom s izvanrednim ogorčenjem, pored sviju gubitaka, što ih je neprijatelju zadavala naša zaporna vatra i vatra naših strojnih pušaka. Poslije više je uzaludnih navala uspjelo Nijemcima, da nam oduzmu prvi red naših jaraka i tvrdju Thiaumont. Snažna je njemačka navala, koja je bila prodrla do sela Fleury, bila suzbijena živahnom protunavalom naših četa. Bili su djelovanjem naše vatre skršeni i posve suzbijeni i napadaji na šume kod Vauxa, Chapitra, Fumina i Le Chenoisa te protubaterije u Damloupu.

U ravnici Woevre prilično živahna topovska vatra u odsjeku Moulainville. Na ostaloj fronti nije se dogodilo ništa.

Italija.

London, 22. Službeni izvještaj od 21. juna:

U dolini Ledro napao je neprijatelj u noći pred 21. naše položaje na južnom obronjku brda Monte Peroune. Po živahnoj je borbi bio posve suzbijen.

Od gardijskog jezera do Astica topnička borba i okršaji malenih odijeljenja. Oduzeli smo neprijatelju pušaka, municije, strojnih pušaka. Na visoravni Asiago držao se je neprijatelj osim malenih napadaja u pravcu proti Monte Magnabolo i u svezi Mandrielle na zapadu od Marcesine posve u defenzivi, te je nastojao da suzdrži korak po korak napredovanje naših četa. Naši su teški topovi opstreljavali željezničku postaju u Toblachu. Na Soči nije se dogodilo ništa važna.

Vijesti iz osvojene Srbije.

Sa beogradske realke. Hrvatske novine primaju iz Beograda: U početku školske godine 1916-17. otvara se u Beogradu realna gimnazija sa internatom za hiljadu djaka. Taj učevni zavod pod vojničkom je upravom, te mu je zapovjednikom i upraviteljem c. i kr. major Ribiczay. Od osječkih srednjoškolskih nastavnika dodijeljeni su ovoj realnoj gimnaziji: c. i kr. nadporučnik Penjić, c. i kr. poručnik u p. Sokolović, zatim profesori Mato Krmpotić, dr. Kasumović, dr. Metelka i Šplait. Za prostoručno crtanje imenovan je bivši dvorski slikar kneza Wieda Lipa.

Domaće Vijesti.

Junačka smrt. 8. t. mj pao je na jugozapadnom bojištu junačke smrti zastavnik u pričuvi kod nekog poljskog lovačkog bataljuna Vjekoslav Tonsa, kod nekog juriša na neprijateljsku visinu. Zastavnik je Tonsa rodom iz Pule te je nakon svršetka pulske gimnazije [illegible] upisan kao pravnik na bečkom sveučilištu. [illegible] mah u početku rata ustupio je kao jednogodišnji dobrovoljac u gradačku pukovniju, u čijim

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

je redovima sudjelovao kod više bojeva u Galiciji i Bukovini te si tamo stekao hrabrostnu kolajnu I. i II. razreda. U prvoj polovici rujna bio je ranjen te je došao u neku gradačku bolnicu. Čim je ozdravio, povratio se je odmah na bojno polje, gdje je ponajprije sudjelovao kod bojeva na sočkoj fronti, dok nije koncem ožujka došao u Tirol, gdje je u junačkom boju pao.

Jadranska banka za našu Družbu. Ravnateljstvo Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru primilo je od slavne Jadranske banke u Trstu K 1000.— u ime dara. Družbino ravnateljstvo prihvaća već ovu priliku, da našem rodoljubnom zavodu najsrdačnije zahvali.

Obznana. Uslijed punovlašćenja sa strane c. kr. namjestništva u Trstu te na temelju § 51. obrtnog reda ustanovljuje se za grad Pula slijedeće cijene za meso od 27. ovog mjeseca do daljnjih odredaba:

Volovina: prednji dio K 6·44 zadnji dio: K 6·80. Cijene za teletinu, praščevinu i janjčevinu ustanovit će se od slučaja do slučaja polag cijene nakupa. — Pula, dne 25. lipnja 1916. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeldt.

Izgubljeno. Jedan siromašni radnik c. kr. arsenala, izgubio je u subotu, hodeći sa radnje kući, u okolici istog arsenala, novčarku sa 60·— kruna i dvije male knjižice sa svojim imenom. Pošto živi samo od njegove zasluzbe njegova obitelj sa puno djece, moli poštenog druga koji je našao, da bi uz nagradu nadjenu svotu predao upravi lista.

Ispravak. U jučerašnjem broju je pomutnjom stavljen krivi naslov podlistku i to: „Iz trgovine pisaćih potrepština" dočim bi morao glasiti: „Rijedak junak".

Pozor! Predbilježite se na nove srećke crvenog križa kod ovog kreditnog i eskompnog društva. — Trg Kustoca br. 45.

Dobrovoljni prinosi:

Preko N. R. O. položeno bijaše za „Družbu sv. Cirila i Metoda" K 4·43, sakupljenih u veselom društvu na prijedlog poznatog „gnjavatora" Zadnji izkaz K 320·88. Ukupno K 325·31.

Iz Trsta.

„Riva Custozza" u Trstu. Povodom 50. obljetnice bitke kod Custozze odredio je c. kr. komisar u Trstu, da se ulica „Ottaviano Augusta" prekrsti u „Riva Custozza".

Talijanske mine u tršćanskoj luci. C. kr. tršćansko namjesništvo upozoruje, da se je jur dignulo iz mora, u neposrednoj blizini lučkih obala u Trstu, više talijanskih mina, koje su se otrgle i tamo doplivale. Poziva pučanstvo, da prijavi najbližoj redarstvenoj ili vojničkoj postaji čim bi opazilo koju minu, jer je to u interesu osobne sigurnosti i izbjegavanja od pogibelji, koje bi mogle nastati.

Odjek velike kradje na tršćanskoj pošti. Protekle su jur dvije godine, da je na tršćanskoj pošti pošao netragom novčani omot od 127.000 kruna, namijenjen Austro-ugarskoj banci. Radi kradje bili su osumnjičeni više pošt. oficijal Franjo Bjebar te pošt. namještenici Hočevar i Filinič. Prvi je jur umro, dok je drugi pušten na slobodu. Bjebar je bio predan porotnom sudu, koji ga je riješio. Tom se je stvari bavio i disciplinarni senat, koji ga je ovih dana takodjer proglasio nevinim.

Iz Dalmacije.

† **Dr. Petar Dešković.** Ovih dana preminuo je u Beču poznati splitski odvjetnik dr. Petar Dešković, rodom iz omiške općine. Pokojnik bio je na glasu kao gorljiv rodoljub. Živo je sudjelovao u narodnim borbama u Dalmaciji, a pogotovo u borbama za osvojenje bivše talijanske općine u Splitu. Čim je općina pala u hrvatske ruke, bio je Dešković biran kao prvi tajnik narodne uprave. Pisao je mnogo u „Narodnom Listu" i u drugim dalmatinskim novinama, polemizujući s organima autonomaško-talijanske stranke. Isticao se i kao vrstan odvjetnik, pa se je njegova kancelarija ubrajala u zavode najprvih odvjetničkih u Dalmaciji. Vječni mu pokoj!

Začasni gradjanin Opuzena. Dalmatinski namjesnik Grof Attems imenovan je začasnim gradjaninom općine Opuzen.

Dopusti u ratarske svrhe. Ministarstvo poljodjelstva javlja, da je c. kr. Više vojno zapovjedništvo odredilo, da se mogu udijeliti dopusti u ratarske svrhe pouzdanoj momčadi na otocima Rabu, Pagu, Pašmanu, Braču, te u cijeloj sjevernoj Dalmaciji do ušća Neretve, zajedno sa Metkovićem, izuzevši nezaštićeno obalno područje izmedju Šibenika i Splita.

Zapljena imanja. Zadarski „Narodni List" donosi: C. kr. zemaljski sud u Zadru odredio je zapljenu imanja Ilije Mudrić Gjurova iz drniške općine, te dra Ivana Petkovića pok. Antuna iz Blata na Korčuli, a to za osiguranje državnoga traženja naknade za štetu prouzročenu državi izdajničkim djelom, počinjenim u ratno doba.

Iz zadruge „Hrvatski Dom" u Zadru. Na glavnoj skupštini zadruge „Hrvatski Dom", što se je održala dne 18. o. mj. u prostorijama „Hrvatske Čitaonice" u Zadru, izjavio je predsjednik, ing. J. Alačević, da je „Hrvatski Dom" kupio kuću, u kojoj se sada nalazi hotel „Bristol", ali je u tu svrhu morao jako jeftino prodati zemaljskom odboru svoje prostrano zemljište na zapadnoj obali Zadra. Pri toj kupoprodaji zemaljski odbor uzeo je na se obvezu, da će sagraditi kazališnu dvoranu za kulturne potrebe zadarskih Hrvata. Svjetski rat je zapriječio, da dvorana bude do sada sagradjena.

Šećer i jaja. C. kr. dalmatinski namjesnik izdao je naredbu, po kojoj se u gostionama, kavanama itd. smije pojedinoj osobi davati šećera kao dodatak crnoj kavi najviše dva komada običajnih kocaka, a kao dodatak drugim pićima ili jelima najviše tri komada. Zabranjeno je takodjer upotrebljavanje jaja za pripravljanje pića, kao i davanje takovih pića u svim gostioničarsko-krčmarskim obrtima kroz vrijeme od 11 sati prije podne do 7 sati poslije podne.

Gospodarstvo.

O uporabi ulja savjetuje ljubljanski „Slovenec": Pošto je cijena ulju visoko poskočila, a višeputa ne možemo do njega ni uz koju cijenu, samo se po sebi razumije, da ga treba rabiti na takav način, kako će nam ga najmanje ići u kvar, a da bude hrana isto tako tečna i probavljiva. Preporučamo stoga, da se ne začinja salata samim uljem, već nek se ulju pridoda potrebita količina octa, što treba onda dobro miješati, dok smjesa ne zadobije boju mlječne tekućine. Zatim moramo odmah salatu začiniti, jer bi se inače ulje odijelilo od octa. Na takav način pripravljena salata vrlo je ukusna, fina i lahko probavljiva.

Razne Vijesti.

Velika ofenziva na svim frontama. Engleski vojni stručnjak „Timesa" tvrdi, da će uz rusku ofenzivu započeti i velika ofenziva na azijskoj fronti, dok „Daily Chronicle" navješta skori početak ofenzive na svim frontama.

Riječke talijanske novine o gostovanju kr. hrv. zem. kazališta na Rijeci. „Obzoru" pišu: iz Rijeke: Riječki list „Il Giornale" osvrnuo se je na vijesti, koje su izašle u „Obzoru" glede želja riječkih Hrvata, da na Rijeku dodje na gostovanje zagrebačko hrvatsko kazalište. Isti ovaj list donosi od 21. o. mj. slijedeću bilješku: „Jedan madžarski novinar imao je prilike razgovarati sa predsjednikom „Teatra Fenice" gdje će po svoj prilici gostovati zagreb. kazalište. Predsjednik inž. Celligoj izjavio je, da još nije primio nikakove ponude, ali ako će se zatražiti uporaba kazališta, kod upraviteljstva ne će biti nikakovih zaprijeka za hrvatske predstave. „Teatar Fenice" je dioničko društvo, koje prihvaća ponude bilo s koje strane, ako je to korisno za kazalište. Kako se doznaje, već se u Zagrebu vode pregovori glede sastava umjetnika, koji će dostojno predstavljati umjetnost. Hrvatsko kazalište dalo bi niz opera i opereta. Na Primorju je živo zanimanje da se zagrebački gostovi dostojno prime na Rijeci".

Bethmann-Hollweg protivnik osvajalačkih planova. Šest njemačkih gospodarskih udruženja podnijelo je njemačkom državnom kancelaru Bethmann-Hollwegu spomenicu, koju je on otklonuo uz izjavu, da ne će imati ništa zajednička sa osvajalačkim planovima, što se u spomenici iznašaju. Spomenica tih šest gospodarskih udruženja tražila je aneksiju Belgije, pograničnih francuskih primorskih područja do Somme, ugljeničkih područja u departmanima du Nord i Pas de Calais, aneksiju dijelova ruskih provincija na Istočnom moru i područja, koja leže južno odatle. Ove neumjerne osvajalačke planove — veli „Lokalanzeiger" — državni kancelar nije doista nikada prihvatio, kao što to izlazi iz njegovih opetovanih izjava u Reichstagu.

Barzilaiove utjehe. Bivši ministar nespašenih područja, Barzilai, upravio je na svoje pristaše, kod istupa iz ministarstva kao njihov vodja, slijedeće pismo: Ja sam se osvjedočio, da mogu zajedničkoj stvari bolje poslužiti izvan vlade. Moj odstup ne smije izazvati ni žalosti u redovima mojih prijatelja, a ni radosti na bečkom dvoru i u austrijskim listovima. — Na koncu svoga lista naglasuje, kako on to običaje, da će Italija bez sumnje postići svoj cilj. Kraj svijuh krilatica, kojima hoće Barzilai da utješi svoje pristaše, izbija iz lista njegova potištenost i razočaranje.

Jedno je ipak mogao isturani ministar Barzilai zamučati, a to je ono o veselju na bečkom dvoru i kod austrijskih listova. Zar si on uistinu utvara, da je netko pred njime strepio? Podsjećamo ga na našu poznatu narodnu: Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba!

Naši zarobljenici na otoku Asinari. Talijanski list „Popolo e Liberta" donosi, da je švicarski župnik Noseda posjetio u drugoj polovici svibnja austrijske zarobljenike na otoku Asinari, te im donio uz duševnu utjehu i novčanih potpora. — „Osservatore Romano" izvješćuje, da je papa poslao našim zarobljenicima mons. Cassani-a. Cassani je na povratku izvjestio papu, da je našim zarobljenicima tamo dobro. Blagoslovio im je dvije kapelice, koje su naši zarobljenici sami sagradili.

Oduševljenje i zabrinutost u ruskoj dumi. U jednoj od posljednjih sjednica ruske dume predložio je jedan član, da se klikne Brusilovu: Hura! Njegov je predlog prihvaćen velikim oduševljenjem i u ruskoj je dumi zaorio urnebesni: Hura! Odmah iza toga sjetili su se zastupnici ruskih palih junaka, te su se u znak žalosti digli sa svojih sjedala. Spopada ih nato briga, kako da se spriječi, da neprijatelj ne zasjedne nove pozicije. Došli su konačno do zaključka, da je to vrlo teška zadaća za golemu rusku vojsku, iza koje se proteže tren do u beskrajnost. Da bude konac ipak utješljiv, zaključili su „jednoglasno", da se ima sadašnju ofenzivu smatrati kao prvu periodu velike navale.

Municija ruske vojske. „Corriere della sera" prima iz Petrograda, da raspolaže sada ruska vojska sa četiri puta više municije, nego li je to bilo kod njezine prve ofenzive. Pogotovo ima velike zalihe topova, malokalibarskih pušaka, aeroplana i oklopljenih automobila. Kao glavni uzrok dojakošnjih ruskih neuspjeha navadjale su se nedostatne i slabo uredjene komunikacije, pa se je sada i tome doskočilo tako, da je omogućen neprekidni i besprikorni uvoz.

Nikolaj Nikolajević na fronti u Volinju. Iz Ismaila dolazi vijest, da će veliki knez Nikolaj Nikolajević preuzeti zapovjedništvo na fronti u Volinju, kamo je jur stigao sa Kavkaza.

Početak konca. Neki je vojni ruski stručnjak rekao: Rusi, Austrijanci i Nijemci pripravljali su se za sadašnju bojnu periodu kroz više mjeseci. Nagomilali su golemi materijal i zalihe. Svi su predznakovi, da bi bitka mogla biti odlučna, a mogla bi dapače značiti i početak konca.

Zabranjene novine. Bosanska vlada zabranila je u smislu § 18. zakona o štampi čitanje i širenje novina „The Literary Digest", što izlaze u New-Yorku.

„Hrvatski List" može se dobiti u prodavaonici Dinka Sirolića Buzetu.

Marsilja.

Marsilja je najveća i gotovo jedina francuska trgovačka luka na Sredozemnom moru te kao takova igra u ovom ratu ne malu ulogu. Ne samo da je središte i opskrba čitave južne Francuske, već služi i kao taborište francuskih i engleskih kolonijalnih četa na prolazu za zapadno bojište, odnosno za Egipat i Solun. Tako imadosmo opetovano prilike slušati o iskrcavanju raznih kolonijalnih četa počam od Australaca, žutosmedjih tonkinaca, gorostasnih indijskih Gurkosa, pa sve do afričkih crnaca i senegalskih strijeljaca, te o njihovom svečanom dočeku. Da bude slika potpuna, stiglo je nedavno onamo preko Sibirije i nekoliko hiljada Rusa na putu za francusko bojište. Zimi imade i onako osim ranjenika i u Marsilji i na rivieri puno tropskih četa, koje nemogu da se priviknu na sjeverno studeno podneblje. Sudeći po svemu, mora da sada tamo vrlo živo i šareno izgleda.

Akoprem je mnogom našem pomorcu Marsilja osobno poznata i jošte stalno u pameti, neće biti na odmet, ako je nešto pobliže opišemo.

Marsilja, jednom ribarsko mjestance, broji danas 500 hiljada stanovnika, te podržava sa raznim parobrodarskim društvima glavnu pomorsku svezu sa afričkim kolonijama i istokom. Sijelo čitave pomorske trgovine nalazi se u 1844. izgradjenoj novoj luci, dok se stara, prirodna luka, široki konao, pun parobrodića, jedrenjaka i ladjica, nalazi baš u srcu mjesta. Poput gotovo svih primorskih mjesta imade i Marsilja svoje staro mjesto, koje leži na brežuljastom poluotoku. To je smrdljivo gnijezdo, gore nego li „riječka gomila", sa svojim smradnim, uskim ulicama i sijelo kojekakvih skrovišta „soutenera", besposlica i razbojnika najgore vrsti. Nesamo tude, već i u pokrajnim ulicama novog dijela grada, osobna je sjegurnost gotovo nikakva, a javna čistoća svakako na najnižem stepenu. Tu se ne čeka možda, dok prodje voz sa smećem, već se ostanci jela i ini otpadci jednostavno preko prozora pobacaju na ulicu, da ih pometač sutradan sam pomete.

Prodješ li ulicom, vidiš svako toliko kakvog psa ili mačka gdje mirno glodje kakvu kost, a ma baš kao da si u kakvom orijentalnom mjestu. Često se pojavi iza ugla kakav otrcani sabirač kostiju sa vrećom preko ramena te dugačkim štapom u ruci, pretražujući pomno svako smetište. Sutradan se onda napusti voda u sve kanale, a što ne smogne ni ta da odnese, mora konačno pometač da pomete.

Novo mjesto, poznato sa svojih širokih ulica, prostranih drvoreda i sjajnih palača, sa lijepim visokim prozorima, je sijelo najotmenijih svratišta i javnih zavoda. Osobito je živa i na veće sjajno rasvijetljena glavna ulica „La Cannabière" sa svojim sjajnim, zelenilom okićenim, kavanama, gotovo uvijek dupkom punih najotmenijeg svijeta. Marsiljani stoga svoje rodno mjesto s pravom nazivaju „malim Parizom". Tu je zaista tako živo, da se skoro jedva možeš maknuti. Dosta da staneš na uglu ili sjedneš u kavanu, pa da se diviš toj bujici šarolikog svijeta. Osim častnika i najfinijih dama spaziš koli u kavani toli na ulici svakovrsnih tipova istočnih naroda — od arapa do kineza — u narodnoj nošnji. U kavanama vole gostovi zbog blage klime i usred zime sjediti vani na pločniku. Ako nešto bolje zahladi, to se postavi na pločnik male crvenkaste peći, oko kojih se vrze hrpa konobarčića.

Iz te ulične vreve čuješ svaki čas viku malih djevojčica, gdje prolaznicima nude na silu na prodaju raznih novina, voća il cvijeća i koješta. Tamo opet leti ulicom hrpa djećurlije, sa preko ramena obješenim malim šupljim stolčićem sa četkom i nešto mastila, te napastuje prolaznike, nudjajući im svoju službu baš za novčić (un sou). Ako se samo slučajno zaustaviš, već klekne pred tobom na koljenima s kefom u ruci. Na glavnim raskršćima, gdje je najveći promet kola, kočija, automobila i električnih vozova, stoji obično jedan stražar, za čudo omašna ljudeskara, sa debelim štapom mjesto sablje za pasom, te daje rukom znak sad jednom, sad drugom, kako ima proći, a da se ne sukobi. Osobito znadu biti dugačke karavane krcatih kola, što voze robu iz nove luke. To su — kod nas nepoznata — obično male četverouglasta kola na samo dva visoka kolesa, koja bivaju upregnute mazge sa zvončićem; katkada ih se šest njih, al nikada uporedo, već jedna za drugom.

Nešto dalje sa stare obale ili sa glavnog tržišta, dopire ti do ušiju zvuk pučkih svirača, takozvanih provencalskih trubadura! Jedan obično udara u harfu, a drugi svira na gusle, dok treći pjeva krasne narodne popijevke i ujedno prodaje tiskane polukrugu svojih obično brojnih slušaoca. Za čudo ne pjeva francuski, već u skoro sasma nerazumljivom pučkom provencalskom narječju „patois". Kreneš li dalje u Rue de Rome ili koju drugu od glavnih ulica, naidješ na brojne restauracije sa izvješenim jestvenikom na ulazu. To je naravski za svakog stranca vrlo zgodno, jer može da se tako ravna polak svog žepa i želudca prije nego li uopće zaviri u pojedine gostione. Da ne pregledaš postara se već dotični podvornik, koji pred ulazom dijeli prolaznicima letake, kao ono pred našim kinematografima. Život je u mirno doba bio tamo uopće vrlo jeftin, moguće jeftiniji nego li u ikojem drugom primorskom mjestu. Objeda si uopće nijesi mogao pomisliti bez pol litre jeftinog i dobrog rumenca.

Naprotiv su tamo sjegurnostne prilike gotovo nikakve; osim na spomenutim raskršćima nećeš naći nigdje jednog stražara.

Uzmeš li pako juirom u ruke „Le petit Marseillais", „L'Ebdomadeire" ili koji drugi marsiljski dnevnik, naći ćeš gotovo uvijek na posljednjoj stranici čitave stupce oglasa kradja i razbojstva, počinjenih sa strane nepoznatih zlikovaca. Općinstvo se u istinu nalazi u brizi za svoju osobnu sjegurnost, te nećeš nikada ni ne izlaze bez pratnje na ulicu.

Toga radi se drže kućna vrata i danju uvijek zatvorena. Svaki stanar posjeduje ključ, pa strancu naravski nema slobodnog ulaza. Vrata su naravski automatična, te se sama zatvaraju. Osim toga su providjena ovećim zvoncem i škrabicom za listove, te su sa svakim pojedinim katom žicom spojena. Tko dakle hoće da pohodi kakvog stanara, mora da toliko puta potegne zvoncem, prema broju katova, na kome se stranka nalazi. Poznali stanar svog gosta, o čem može da se smjesta sa prozora uvjeri, potegne žicu, našto se kućna vrata sama otvore i opet zatvore. To isto vrijedi i za listonošu sa poštanskom pošiljkom, samo što isti ne čini nikad stuba, već se stanar mora da sam potrudi dolje. Radi li se samo o pismu, to listonoša baci pisma jednostavno u škrabicu, nakon što je zvoncem obavijestio dotičnoga stanara, te krene dalje za svojim poslom.

(Nastavit će se).

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 350.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 ctm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 28. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Odnošaji izmedju Sjedinjenih država i Mehika sve to ozbiljniji.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Jakobena, na sjeveru od Kuta i na zapadu od Novog Počajeva bili su ruski napadaji suzbijeni. Neprijatelj je pretrpio svagdje velike gubitke. Kod Sokula navala Nijemaca napreduje. U ostalom je položaj nepromijenjen, niti ima važnijih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Skraćivanje naše fronte u navalnom prostoru izmedju Brente i Ečave bilo je jučer dokončano. Sve vijesti što su ih tim povodom Talijani širili o tobožnjim osvojenjima i o drugim uspjesima, su potpuno neistinite kao što to dokazuje slijedeći prikaz, što ga smijemo tek danas donijeti iz vojničkih razloga:

U noći je pred 25. o. mj. započelo od jednog tjedna pripravljeno dijelomično ispražnjivanje najprednjih položaja što smo ih svojom ofenzivom osvojili, a koji su se nalazili na nepovoljnom zemljištu. Drugo je jutro nastavio neprijatelj opstreljavanje položaja, što su ih naše čete bile ostavile. Tekar o podne počela su talijanska odijeljenja da kušajući amo tamo napreduju na pojedinim dijelovima fronte izmedju Astica i Suganske doline. U srezu izmedju Ečave i Astica potrajalo je spomenuto opstreljavanje dugo već praznih položaja kroz čitavi dan, kroz slijedeću noć, a gdjegod dapače i slijedeće jutro.

Oba dana nije bilo borbe na čitavoj toj fronti. Naše čete nijesu izgubile ni zarobljenika, ni topova, ni strojnih pušaka, niti drugog ratnog pribora. Sada se već Talijani približuju našim novim položajima. A tek današnjeg su jutra napali Monte Testo, gdje su bili suzbijeni s teškim gubicima.

U Posinskoj dolini prisilila je naša topovska vatra više neprijateljskih batalijuna na bijeg.

Na primorskoj fronti izjalovio se je neprijateljski napadaj kod Krna i protiv Mrzlog Vrha.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na engleskom i na sjevernom je francuskom krilu došlo više puta do okršaja izmedju izvidnica. Mnogobrojno oblaka plina i dima vuklo se je prama njemačkim četama, ali im nije naškodilo, nego je krenulo djelomice natrag u neprijateljske jarke. Osobito je žestoka neprijateljska vatra bila uperena protiv naših položaja na jednoj i drugoj obali Somme.

Desno od Moze ostale su francuske navale bez uspjeha na sjeverozapadu i na zapadu od tvrdje Thiaumont, kao što i na jugozapadu od tvrdje Vaux. U šumi je kod Chapitra bila zarobljena neprijateljska četa od 2 časnika i nekoliko tuceta momaka. Bio je oboren u zračnoj borbi engleski dvoplošnjak na istoku od Arrasa, a njegova posada zarobljena.

Istočno bojište.

Njemačka su odijelenja, koja su prodrla u ruske položaje na jugu od Kekave, odnijela sobom 26 zarobljenika, strojnu pušku i bacalo mina, a na sjeveru od Mjadzjolskog jezera časnika, 188 momaka, 5 strojnih pušaka i 4 bacala mina. Teretna je željeznička stanica u Dvinskom bila obasuta obiljem bomba. Na jugozapadu od Sokula uzele su naše čete na juriš ruske linije, te su uhvatile više stotina zarobljenika. Neprijateljske protunavale nijesu imale nigdje uspjeha.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 27. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Nikakove promjene. U području su Eufrata napala naša odjeljenja neprijateljske čete i prevoze, te su prekinula njihove brzojavne sveze. U južnoj Perziji, na istoku od Sermila, ljuta izmjena vatre.

Kaukasko bojište.

Na sjeveru od Čoroka došle su naše čete, koje proganjaju neprijatelja, u dodir s njegovim četama, koje su gradile utvrde.

Izvidno je odijeljenje zarobilo ranjenog časnika i tri vojnika.

25. je lipnja naše pomorsko ljetalo napalo s uspjehom bombama neprijateljske brodove blizu otoka Tenedos i u njegovim lukama.

BRZOJAVI.

Rat.

Zračni boj u tršćanskom zaljevu.

Trst, 27. Motrilac neprijateljskog ljetala, koje bijaše sastrijeljeno, zove se Crisicegulo, rodom iz Kopra, koji je u svoje doba pobjegao u Italiju da izbjegne vojničkoj dužnosti. Pilot, francuski pomorski zastavnik, bijaše lako ranjen na glavi.

Srbi u Bukovini.

Bukarešt, 26. Javlja se sa pouzdane strane, da se medju ruskim četama u Bukovini nalaze i dvije srpske pukovnije.

Rusi ne praštaju Nijemcima.

Berlin, 27. (D. u.) Službeno. Nekoji ruski vojnici 208. i 210. pukovnije, koji su bili zarobljeni u borbama Lisingenove bojne skupine, kazali su, kako su dobili izričitu zapovijed, da ne zarobljuju niti jednoga Nijemca, nego da ih sve bez iznimke ubijaju.

Rusko je vojno vodstvo po njihovom kazivanju, tvrdilo u dnevnoj zapovijedi od 22. lipnja, da ruske čete ne će da nikomu praštaju, jer da Nijemci rabe eksplozivne naboje.

Nije potrebno osiguravati, da je ta tvrdnja, ako hoćemo da vjerujemo tim zarobljenicima, a ma bašt prosta laž. Rusko bi vojno vodstvo ispričavalo time jedino zapovijedi ruskih zapovijednika, radi srama pred svijetom i javnosti.

Boj oko Verduna.

Kopenhagen, 26. „Politiken“ javlja: Neki je časnik izjavio da si nitko ne može predstaviti prizora, koji se je odigrao, kada su Nijemci napredovali u sedam formacija, dok je odjekivala najstrašnija topovska grmljavina, što ju je ikada svijet čuo i dok se je neprestana oluja žarkog olova sasula na borioce. Niti francusko novinstvo niti francuske oblasti ne prikrivaju ozbiljnosti položaja, kojega su stvorili sadašnji dogodjaji. Potpuno osvojenje Fleury-a. Chapitre i šume Fumin moglo bi Nijemcima omogućiti, da i sprijeda i straga navale na utvrde Douville, koje tvore saveznu točku medju Verdunom i Vauxom.

Njemačka.

Državni kancelar i tajni savjetnik Kapp.

Königsberg, 27. Ponovni izbor tajnog savjetnika Kappa, koji je poznat radi svadje s Bethmann-Hollwegom, za generalnog ravnatelja istočno-finskih pokrajina, nije bio potvrdjen. Kapp je već ostavio svoje mjesto te se nekom okružnicom rastao od pučanstva istočne Pruske. Kao ravnatelj istočne pruske pokrajine započeo je Kapp akciju za razdužívanje. Svi stanovnici istočne Pruske žale što je Kapp odstupio, a i to, što se je državni kancelar poslužio prava da ne predloži u potvrdu izbor toga vrlo zaslužnoga muža.

Balkan.

Trgovački odnošaji medju Austrijom i Rumunjskom.

Beč, 26. Nedavno sklopljeni ugovor o medjusobnom olakočenju trgovačkog prometa medju Austro-Ugarskom i Rumunjskom ustanovljuje samo glavne temeljne točke. Izradjenje praktičkih pojedinosti bijaše prepušteno mješanom odboru u Bukareštu. „Neue Freie Presse“ doznaje, da je taj odbor već dovršio rad i da će se trgovački promet od 1. srpnja naprijed vršiti po novim temeljima.

Došao je red i na Rumunjsku?

Budimpešta, 27. Bukareštska „Minerva“ raspravlja u nekom članku o odnošaju, što postoji medju kabinetom Bratianu i rumunjskom vojnom strankom. List ističe, da Take Jonescu širi po cijeloj Rumunjskoj vijest, da će on vladu prisiliti na odstup. Četvorni je savez konačno odlučio, da izvrši na Rumunjsku takav pritisak, koji će prisiliti vladu da zauzme jasno stanovište. Antanta će dakle sada pokušati, da i protiv Rumunjske poduzme ono, što je učinila protiv Grčke.

Zaštita rumunjskih granica.

Beč, 26. Listovi iz Bukarešta javljaju: Krunsko vijeće, koje se je vršilo u kraljevom dvoru, zaključilo je, da se mobilizira 4. rumunjski vojni zbor u svrhu zaštite rusko-rumunjske granice. Tom zboru pripadajući časnici, koji su sada na dopustu, dobili su nalog, da se odmah povrate k svojim pukovnijama. Vlakovi, koji idu prema ruskoj granici, su prepuni reservista.

„Obračun“ sa kraljem Konstantinom.

Genf, 27. Glasilo francuskih vojničkih krugova „Petit Journal“ izjavlja, e je sada došao čas obračuna sa grčkim kraljem Konstantinom. Domala će doći čas, u kojem će nastupiti otvoreno nesuglasje medju kraljem i narodom. Ako kralj neće da izgubi prijestolja, ostaje mu samo jedno, da se naime pokori Venizelosovoj volji. Kralj se je silno prevario, ako je mislio, da će moći upotrijebiti željeznicu Solun-Atene za to, da savezníke napadne u ledja; on je zaboravio, da su teški topovi saveznika napereni baš protiv željezničkih pruga.

Antanta.

Ruski ministar vanjskih posala protivan mirovnim pregovaranjima.

Kopenhagen, 27. Američki listovi javljaju: Iz Petrograda javljaju o uskom razgovoru, što ga je vanjski ministar Sasonov imao sa nekim američkim dopisnikom. Ministar je medju drugim izjavio: Pošto idu sada Rusi u susret pobjedi, bilo bi po njih preuranjeno, ako bi se upuštali u mirovna pregovaranja, a to tim više, pošto snaga Njemačke vidno pada, dok pomoćna vrela Rusije i njezinih saveznika dnevno rastu, što pokazuju dnevni dogodjaji kao n. pr. položaj pred Verdunom, ruska ofenziva, pomorska bitka u Sjevernom moru i ruski uspjesi u srednjoj Aziji. Mir nije moguć sve dok neprijatelj ne napusti sva zaposjednuta područja i dok se ne ispune svi naši zahtjevi. Nikada, zaključio je Sasonov, nijesu saveznici tako jedini i nikada tako jaki. I mi želimo mir, ali nakon zbilja častnog sklopljenja mira, čija će posljedica biti uništenje pruskoga militarizma.

Srpski posjet kod pape.

Rim, 27. „Osservatore romano“ javlja. Papa je primio u privatnoj audijenciji zastupnika srpske vlade u Vatikanu.

Skupoća u Galacu. Radnički nemiri.

Bukarešt, 27. (D. u.) Pošto su oblasti jučer zabranile u Galacu skupštinu organiziranih radnika, proglasili su ti sveopći nerad. Jutros je išla povorka od nekoliko stotina radnika plinare, tramvaja i mlina Stean kroz gradske ulice. Napali su svojim štapovima vojništvo, koje im je htjelo da demonstraciju zapriječi. Kao što službene vijesti kažu ispalili su takodjer nekoliko hitaca iz samokresa na vojnike, te je tada njihov zapovjednik naložio da se trubljom dade mnoštvu znak, nek se razidje, a pošto ono nije htjelo da posluša, zapovjedio je neka vojništvo ispali vatru. 4 su radnika ostala mrtva, a 5 ih bilo ranjeno. Jedan je vojnik bio teško ranjen iz samokresa.

Uzrok je radničkoj demonstraciji skupoća i nedostatak živeža.

Neutralne države.

Upliv grčke kapitulacije na Nizozemsku.

Amsterdam, 26. Konačna grčka kapitulacija pred grožnjama antante, prouzročila je u Nizozemskoj, koja se već jednom nalazila u sličnom položaju, mnoga razmišljanja, te se u novinstvu o njoj raspravlja sa velikom srdžbom. „Handelsblad“ piše u uvodnom članku: „Postupanje protiv Grčke uči nas slijedeće: nedajte se zastrašiti niti od jednoga niti od drugoga. Konačno je sasma jedno, da li te konačno ugrizne pas ili mačka“.

Amerika.

Mehikanci razorili konzulat Sjedinjenih država.

New-York, 27. (D. u.). Kako brzojavljaju iz Eagle-Passa pripovijedali su bjegunci iz Torreona, da je tamošnji konzulat Sjedinjenih država bio razoren od civilista i od Carranzovih vojnika.

Wilson označio položaj ozbiljnim.

Amsterdam, 27. (D. u.). „Times“ javlja iz New-Yorka: Wilson je pozvao k sebi odbore za izvanjske poslove iz jedne i druge komore kongresa, te im je saopćio, da je položaj izvanredno ozbiljan. Kazao im je, kako se on boji, da nije moguće drukčije prisiliti Carranzu da popusti, nego li silom, te da bi se moralo odaslati proti njemu više četa i provesti blokada Mehika što snažnije. Kako što se opaža raspoloženje u Mehika protiv Sjedinjenih država biva sve to neprijateljskije.

Američki glasovi protiv pariških zaključaka

New-York, 25. Trgovački list „Journal of Commerce“, raspravljajući o pariškoj gospodarstvenoj konferenciji, osudjuje nastojanja, koja idu za tim, da se Njemačku poslije rata gospodarstveno bojkotira, te označuje takva nastojanja ludima, kaošto je luda osnova središnjih država, da stvore srednju Evropu, koja će u gospodarstvenom obziru sebi zadovoljiti. List veli: „Nije moguć uspjeh niti kod jednoga niti kod drugoga poduzeća. Oba proizlaze iz srednjevjekog shvaćanja odnošaja naroda. Savezníci mogu bojkotirati njemačke proizvode, ali ostali svijet neće istoga učiniti iz bilo kakvog čisto sentimentalnog razloga. Raspravljanje o metodama gospodarstvene blokade Njemačke, pokazalo je, do medju saveznicima postoje o tome različiti nazori. Stoji činjenica, da će saveznici sebi štetiti sebi nego li Njemačkoj, ako su raspravljanjem o tim pitanjima htjeli onemogućiti gospodarstveni preporod Njemačke.

Ostali američki listovi odobravaju doduše politiku, kojom su saveznici htjeli ići za vrijeme rata, ali su protivni mjerama, koje se hoće protiv njemačke trgovine poduzeti poslije rata.

Uopće se osnove saveznika smatraju kao negospodarske, te se misli, da će time biti rat produžen.

Dogodjaji na moru.

London, 27. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Lowestofta: Bio je potopljen parobrod „Astrologe“. Od posade spasilo se je samo 8 ljudi.

— Lloydov ared javlja iz Kartagene: Razbio se je grčki parobrod „Hitsa“. Posada se je spasila.

— Bile su potopljene talijanske jedrenjače Santo, Cima, Sagrado i Famiglia, francuska jedrenjača Chinchella i jedrenjača Jago-Anspera nepoznate narodnosti.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 26. Službeni izvještaj od 25. lipnja u 3 sata popodne:

Na lijevoj su obali Moze bili zaustavljeni našom vatrom neprijateljski napadaji protiv opkopa na južnoj strani Mort-Homma. Na lijevoj su obali Moze trajali dalje kroz noć boјevi u području tvrdje Thiaumont. Svojim su protunapadajima osvojili Francuzi nekoliko opkopnih dijelova na zapadu od tvrdje. Navalom s ručnim granatama postigli su Francuzi nekoliko uspjeha takodjer u selu Fleury.

Na veće. Ni na jednoj, ni drugoj obali Moze nije bilo po dana pješadijske djelatnosti. Na desnoj obali, u srezovima Froide Terre i Fleury, bilo je kroz večer topovsko opstreljavanje dvaput žešće.

Italija.

Rim, 24. Službeni izvještaj od 23. lipnja:

U dolini Brend zaposjele su naše čete nove položaje na drugoj strani potoka Romini (istočno od Cime di Mezzana) i na Costone di Lora (zapadno od Monte Pasubio). Oduzeli smo neprijatelju oružja, municije i bomba. Na fronti Posina-Astico djelatnost neprijateljskog topništva. Suzbili smo napadaje neprijateljskih odijeljenja u prostoru od Campiglie do Monte Spin. Na visoravni Schlegen nastavljamo svoj pritisak protiv neprijateljskih položaja. U Karniji i na Soči topovska djelatnost, osobito na gornjem Butu. Naše je topništvo prouzročilo eksplozija i požara na mnogim točkama neprijateljskih redova.

Službeni izvještaj od 24. U odsjeku smo Pasubio pomaknuli svoje redove naprijed na zapadu sve do doline Piazza, na sjeverozapadu sve do gornjeg kraja doline Val del Pruche.

Na fronti Posina-Astico topovski dvoboj. Malena odijeljenja neprijateljske pješadije, koja su kušala da se približe našim redovima, bila su suzbijena od naše vatre i od naših izvidnih četa. Na visoravni Asiago žestoka topovska djelatnost na našoj strani, koja je olakotila uspješna protiv neprijateljskih položaja na Monte Cengio i u dolini Canaglia, koji su bili oštećeni i razoreni na više mjesta. Sa ostale fronte javlja se o topničkim podhvatima i o čito uspješnim provalama naših odijeljenja protiv neprijateljskih položaja na gornjem Butu. Neprijateljski su letioci bacali bombe na mjesta uz donju Soču; štete nijesu nanijeli. Naša je vatra pogodila neprijateljsko ljetalo, koje je palo u plamenu dolje kod Merne južno od Gorice.

Domaće Vijesti.

Iz Hrvatske.

Hrvatski sabor. (Sjednica od 26. o. mj.). Sjednicu otvara podpredsjednik dr. Edo Lukinić u 11 sati prije podne. Od vlade prisustvuju ban i odjelni predstojnici Fodroczy i Tropsch. Zapisnik vodi bilježnik Večeslav Vilder. — Iza pročitanih podnesaka pozivlje predsjednik na red zast. Radića, koji je u svom potonjem govoru rekao: „ako ne dodje do financijalne samostalnosti dočiće iza svjetskog rata do hrvatsko-madžarskog rata, tako da će sve prasnuti“. — Prelazi se na dnevni red. Riječ ima zastup. Hrvoj, koji izlavlja, da će glasovati protiv zak. osnove o produljenju hrvatsko-madžarske nagodbe, jer da radi o podredjenosti Hrvatske Ugarskoj. U ostalom narod, koji ne raspolaže svojim imetkom nije ni narod. Govornik spominje promicanje madžarske agrikulture i zapuštanje Hrvatske. O banu kaže, da više zastupa i u samom hrvatskom saboru interese madžarstva nego hrvatstva. (Predsjednik ga opominje). Nastavljajući veli, da je g. ban morao ustati na obranu hrvatskoga naroda, kad je Barzilai rekao, da etnografski položaj traži okupaciju ... (Predsjednik ga prekida i veli mu, da to ne spada na stvar.) Kao zastupniku stranke narodnih ideala dužnost mi je reći bez ikakve zavisti ili mržnje, kako se našega naroda doimlje rad sadašnje većine i vlade. Mene bi veselilo, kad bi hrv.-srpska koalicija nastavila svoju prvašnju politiku. Baš naši vojnici na fronti kategorički zahtijevaju, da se već jednom dade hrvatskom narodu ono, što ga ide: da dobije svoju samostalnost, koju je zaslužio. (Pljesak kod opozicije. Predsjednik zvoni i poziva govornika, da se drži predmeta.) Zastup. Hrvoj nastavlja govoriti uzvišenim glasom uz pljesak cijele opozicije. Predsjednik mu konačno oduzimlje riječ, uz izjavu, da će glede njega na koncu sjednice metnuti prijedlog.

Zastup. Peršić citira glasove madžarske štampe o zahtijevima financ. samostalnosti Hrvata, koji da su po sudu tih novina nezakoniti. Peršić veli, da se je Hrvatska osnivanjem novčane centrale odrekla financ. samostalnosti. On drži, da većina nebi ipak smjela ništa definitivna stvarati, a da se prije ne obrati na hrvatski narod. Glasovat će protiv osnove.

Zastupnik Pavunić govori protiv osnove i naglašuje potrebu finac. samostalnosti, kao i podupiranje tekstilne industrije. Kad je kušao govoriti o političkoj supremaciji na Jadranu, oduzeo mu je predsjednik riječ.

Zast. Radić veli, da će naše prilike i odnošaji zahtijevati vanredno intenzivni i gospodarski rad. Jadransko more postalo je ono, što je bilo, kad se još nije otkrila Amerika. Rijeka nam je živi dokaz, kako bi moralo napredovati cijelo naše Primorje. Njemu nije toliko stalo do natpisa i zastava, ali on vidi u Primorju najdarovitiji i najradiniji narod, koji je ali i najsiromašniji. Sjedinjenje Dalmacije i Hrvatske nije samo pitanje političko nego i financijalno. Govori nadalje o pošti i pošt. štedionicama. Veli, da bi morali biti hrvatski natpisi na svim poštanskim tiskanicama, jer da ovako ulazimo u svijet madžarskim posjetnicama. Pitanje našega razvitka jest financijalna samostalnost, koju je on uvijek tražio i traži.

Predsjednik podjeljuje riječ izvjestitelju i prekida sjednicu do 6 sati poslije podne.

Štrajk riječkih prodavačica. Javljaju iz Rijeke: Uvedenje maksimalnog cjenika dalo je riječkim prodavačicama povoda da stupe u štrajk. Njihov se štrajk sastoji u tome, da odustaše od donašanja živežnih namirnica na riječke tržnice, a to opravdavaju time, da su maksimalnim cjenikom odredjene preniske cijene. (Riječki list „Il Giornale“ savjetuje oblastima, da uskrate onim prodavačicama koje svoje stvari nose odsele radije na Sušak nego na Rijeku, knjižice, s kojima mogu podizati živežne potrepštine na gradskoj aprovizaciji. — Da se može doći do neumjesnih prijedloga, nije ništa čudnovata, al da jedno javno glasilo dolazi do zagovaranja ovakvih nečovječjih mjera, to je ipak malo previše. Uskratom hrane tjerati nekoga na prisilnu prodaju nije stalno u duhu vremena i kulture, a još manje časno za one, koji se kreću oko lista „Il Giornale“. Držimo, da bi bilo mnogo pametnije, da oblasti ispitaju prilike u kojima se prodavačice nalaze i da li je njihov štrajk uistinu osnovan na opravdanim razlozima, pa da se stvar uredi tako, da budu barem donekle zadovoljne i prodavačice i općinstvo.

Razne Vijesti.

Za bosansko-hercegovačke invalide. U Zagrebu kane postaviti na dva mjesta velike škrabice u obliku granata od 42 cm u svrhu sabiranja milodara za bosansko-hercegovačke invalide.

„Tu smo opet!“ U jednom od posljednjih brojeva „Berliner Tagblatta“ piše njegov glavni suradnik: „Neki je francuski crtač nacrtao kozaka i stavio pod njega riječi: „Tu smo opet!“ Mi smo i bez toga znali, da su oni još tu, i sigurno su se o tomu varali samo oni blaženi optimisti kod čaše piva i kod pisaćeg stola, koji već gotovo kroz dvije godine svakoga neprijatelja uvijek nanovo proglašuju pobijedjenim. Ovi su optimisti već prije rata bili to sigurniji u svojim sudovima, jer nisu točno poznavali ni Engleske ni Francuske, ni Rusije, i jer im je i na putovanjima sasvim izbjeglo sve, što je bilo pod površinom ili daleko od njihova vlastitoga ja. Protivnici još nisu gotovi, i ruski romani nemaju kraja, i uvijek s nova počinju. Stoga je gosp. Bethmann-Hollweg imao sigurno pravo, kad je u svom predposljednjem govoru vrlo skeptično govorio o izgledima mira. Medjutim je on upotrebio rečenice, koje su se u neprijateljskom inozemstvu, većinom hotimice, krivo razumjele. Njegovu su primjedbu, da se mir može izgraditi samo na temelju današnjega ratnoga položaja, ili ratne karte, protumačili su tako, kao da on hoće zadržati sve, što je danas u rukama njemačkih četa. Dapače francuski socijalist Dubrenih piše u „Humanite“: To znači da njemačka sila misli zadržati sve, što je uzela. Francuska je amputirana, i ima takva ostati. Belgija i Srbija izbrisane su iz knjige života, i nemaju više uskrsnuti. To je mir, što ga predlaže njemački državni kancelar, da skrati strašne muke naroda, kako on kaže.“ I Dubrenih poziva francuske socijaliste na borbu do noža. Ovdje je već kod ratnih prilika primječeno, da bi jasno i nedvolično napuštanje izvjesnih ratnih ciljeva trebalo željeti već zato, jer će svijet poredjivati ono, što se konačno postigne, sa onim, za čim se navodno išlo. Izjave, koje su s obzirom na ovo i ono mnogostruko formulirane, nisu do sada koristile stvari mira. No i onaj mir, koji bi narodu dostajao, očito se još ne može postići, i samo protiv toga moramo ustati, što neumorni ne — borci, koji se ne umaraju, nastoje da mir unaprijed zatvore put. Medjutim vani zatvaraju u golemim naporima neumorni borci, praćeni sa tisuću bolnih pozdrava žudnji iz domovine, Rusima put sa svojim srcima, sa svojim tijelima“.

Crna Gora i Albanija proglašene prostima od kolere. C. i kr. vojno-glavna gubernija u Crnoj Gori javlja, da je Crna Gora 24. maja proglašena prostom od kolere. Na temelju toga otpada potvrda na putnicama vojnika, koji su privremeno otpušteni na dopust, provedenom o bakteriološkom pretraživanju. Po brzojavnoj prijavi XIX. zbora od 20. maja 1916. isto vrijedi i za Albaniju.

Dvije izjave o rumunjskoj neutralnosti. Otkako je započela nova ruska ofenziva, ispoljilo je življe na površinu pitanje rumunjske neutralnosti, pa se tim bave mnogi antantini listovi, u prvom redu francuski. Iznašamo slijedeće dvije izjave uvaženijih francuskih listova: „Petit Parisien“ piše: „Čas je odluke za Rumunjsku došao, ako ne će da dodje u opasnost, da će morati do konca rata ostati neutralna. Bratianuov kabinet igra opasnu igru, ako se jednoj od ratujućih stranaka hoće priključiti tek poslije pobjede, a prije mira. Takova uloga gledaoca može neko vrijeme biti korisna, ali samo će učesnici u ovom velikom boju moći tražiti pravo na nagradu“. — Oštrije piše „Echo de Paris“: „Francuska štampa neka sada prestane tražiti olakotne okolnosti za neutralističko bukareški kabinet, koji nije ispunio svoje dužnosti prema Srbiji. Saveznici ne smiju biti predusretljivi prema onima, koji se boje odgovornosti. Jer ove usluge — svršava „Echo“, podsjećajući na Bugarsku — moraju se plaćati krvlju naših vojnika.

Za zaštitu rusko-rumunjske granice. U posljednjem rumunjskom krunskom vijeću došlo je do jednoglasnog zaključka, da se ima četvrti vojni zbor za zaštitu rusko-rumunjske granice držati u mobilnom stanju. Časnici tog zbora, koji su na dopustu, dobili su nalog, da se smjesta vrate svojim pukovnijama.

Četiri milijuna ruske vojske na fronti od Rige do rumunjskih granica. Prema izjavi japanskog potpukovnika Sukobe, koji se je vratio sa ruske fronte u Tokio, ima Rusija na fronti od Rige pa do rumunjskih granica najmanje četiri milijuna nove vojske. Na svako 120 momaka dolazi 1 časnik.

Uskraćena dozvola za držanje sveruskoga slavenskoga kongresa u Petrogradu. Iz Petrograda javljaju, da je ministarski predsjednik Stürmer uskratio održanje sveruskog slovenskoga kongresa u Petrogradu. Povod zabrani ima se tražiti u točki programa kongresa: Suzbijanje njemačkoga svjetskoga gospodstva i zaštita slavenskih interesa u slučaju buduće diobe balkanskoga poluotoka. Zabrana je došla neočekivano, pa su priredjivači ponovno zamolili Stürmera, da bi dozvolio održanje kongresa, no Stürmer je opeta dozvolu uskratio.

Ruska spijunaža u Rumunjskoj. Sa ruske granice dolazi vijest, da je posve sigurno te je rusko ministarstvo vanjskih posala poslalo ruskom poslaniku u Bukareštu velike svote novaca. Novac je odredjen za propagandu u čitavoj Rumunjskoj, u svrhu da Rumunjska stupi u kolo antante, a namijenjen je takodjer i ruskim špijunima, kojih je sada vrlo mnogo u Rumunjskoj, Rusija je organizovala u Rumunjskoj vrlo dobro obavijesnu službu, tako da su joj znana sva poduzeća centralnih vlasti, rumunjske vojne uprave i Bugara u Srbiji i Macedoniji.

Zastupnik Malik u ruskom zarobljeničtvu. Parlamentarna korespondencija javlja: Prigodom zauzeća Przemysla pao je zastupnik Malik u rusko zarobljeničtvo, te se sada nalazi medju zarobljenicima u Irkutsku. Predsjednik zastupničke kuće dr. Silvester obratio se na vladu s molbom da poduzme korake glede izmjene zastupnika Malika. Ministar predsjednik grof Stürgh saopćio je predsjedniku dr. Silvestru, da će ratno ministarstvo poduzeti preko ministarstva vanjskih posala korake, pošto bi izmjena bila moguća u slučaju, ako je zastupnik Malik vojno nesposoban. Pošto je nedavno zast. dr. Heilinger saznao od jednoga izmjenjenoga invalida, da je Malik obolio teško na vratu, zamolio je predsjednika Silvestra, da poduzme daljnje korake.

Essad-paša osudjen na smrt. Kako je poznato, bio je Essad-paša pozvan pred ratno sudište u Carigradu, jer je optužen, da je radio zajednički sa neprijateljima turske i njezinih saveznika. „Politička Korespondenca“ javlja, da je ratno sudište osudilo Essada na smrt i istodobno zaplijenilo njegov kiosk kod Erenkina.

Molbe za oprost od vojne službe. Budimpeštanska trgovačka komora upozoruje, da se molbama za oprost od vojne službe onih obvezanika, koji kod smotre budu sposobnima pronadjeni, imade priložiti pučko-ustaški iskazni list i propisani popis u dva, a kod austrijskih državljana u 4 primjerka. Poduzeća, koja traže oprost za svoje namještenike, imaju još priložiti i iskaz o tome, koliko je namještenika poduzeće imalo prije rata, koliko je od njih za vrijeme rata pošlo u vojničtvo, koliko namještenika poduzeće sada imade i kako dugo je koji u službi poduzeća. Molbe, koje ne će imati takovih priloga, jednostavno će se odbiti po ministarstvu. (H. L.)

Nove ruske čete za Francusku. Prdma vijestima ruskih novina imali bi naskoro stići u Francusku novi kontigenti ruskih četa, koji su na putu.

Reorganizacija ruske baltičke flote. „Abendzeitung“ javlja, da se reorganizacija ruske baltičke flote, koja je počela u martu, može smatrati gotovom. Došlo je do promjena u admiralskom stožeru i na višim zapovjedničkim mjestima. Englezi su preuzeli vodstvo podmornica, dok je vodstvo artiljerije povjereno englesko-francuskim misijama.

Jedna izjava o izostaloj ofenzivi antante na Balkanu. Na sve to neustrpljivije zahtjeve antantine štampe, da se započne ofenzivom na Balkanu, piše pukovnik Egli u „Basler Nachrichten“, da su svi ti zahtjevi preuranjeni i nepromišljeni. On veli, da bi se bugarske i njemačke čete, koje sada miruju, počele micati pod vrlo povoljnim uvjetima, čim bi Sarrailova vojska samo kušala, da stupi u ofenzivu. Da se privele operacijama antante i Rumunjsku, naravski, da se nije smetnulo s uma, ali do oživotvorenja toga moglo bi se doći istom onda, kad bi poduzeća saveznika uspjela. Kad bi bila Sarrailova vojska potučena, što se ne smije isključiti, ako se uzme u obzir jakost i sposobnost bugarske vojske, postao bi čitav položaj antantine vojske na Balkanu već i u Maloj Aziji vilo kritičan. Nu i pobjeda savezničke balkanske vojske ne bi značila ništa odlučnoga, jer bi centralnim vlastima bio još uvijek otvoren put do Carigrada.

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjanu kod prodaje duhana Detoto već rano ujutro.

Marsilja.

(Konac.)

Marsilja, sa ono par tvrdjavica na ulazu stare luke, posjeduje i vojništva, osobito alžirskih spahija, al ne pobudjuje nikakva osobitog dojma. Časništvo u crnom haljetku i crvenim hlačama ide gotovo uvijek bez sablje, već sa štapićem u ruci. Disciplina mora da je vrlo labava, jer momčad ne pozdravlja uvijek časništva; a i čete, kad idu na vježbe, stupaju u neredu pokrajnim ulicama, dok ih časnici slijede svojim putem. Kad je ono 1907. za pomorskih vježba u Biserti potonula francuska podmornica „Narval“, bio sam prisutan vojničkom pogrebu njezinih 12 žrtava. Sa gata, gdje je dočekalo ratni brod sa lijesovima pored ostalog općinstva časništvo sa momčadi, krene povorka glavnim ulicama sa glazbom prema kolodvoru. Dok su mornari upregli topovska kola sa lijesovima, povrstaše se časnici i ostale oblasti iza lijesova, a vojnici koracahu uz bok povorke jedan za drugim. Sa kolodvora, nakon ne baš jednodušno ispaljenog zadnjeg počastnog pozdrava, razštrka se momčad bez glazbe svojim posadama. Tu sam se morao i nehotice sjetiti na onaj naš uzoran vojnički red i onu veselu mladež što uz svirku veselih koračnica znade otpratiti vojništvo sa glazbom na čelu sve do vojarne.

Marsilja imade prekrasno groblje, kome ćeš teško premca naći, te lijepe crkve, s kojima se može kod nas valjda samo bečka prijestolnica usporediti. Osobito je glasovita zavjetna crkva „La notre Dame de la Garde“ na jednom brježuljku poput Trsatskog, otkuda ti se pruža najdivniji vidik na čitavo mjesto i njegovu okolicu. Na podnožju vijuga ti se podmorska obala posuta vilama, zelenim bašćama i morskim kupalištima, dok ti se tamo dalje na otvorenom u moru gube mali otočići sa poznatim „Monte Christo“. Nakon otcijepljenja crkve od države su tamo crkveni redovi raspušteni, mnoge crkve zatvorene, a svećenici moraju da žive od svojih crkvenih zaslužaka. Vlada je, koliko se sjećam, kanila zatvoriti dapače sve crkve, al se ipak pobojala izgreda pobožnog puka, koji je i onako ogorčen, što mora sada dapače i za krštenje da plaća visoke cijene. Zadješ li u crkvu, to skoro uvijek naidješ na samo otmjenije općinstvo. U crkvi nema klupa kao kod nas, da se stariji ljudi mogu sjesti, već čitave hrpe malih pletenih četverouglastih stolica. Iste su inače vrlo lake i sgodne, jer možeš da na njima — prema tome, kako ih okreneš — sjediš ili klečiš. Hoćeš li pako da sjedneš, moraš da podvorniku platiš za nju novčić (5 filira). Isti obilazi čitavo vrijeme crkvom sa par stolica u ruci, nudeći ih na sav glas pobožnicima. Ovo je tim smješnije, što ti ima u svakoj crkvi po jedan zvonar u svečanoj odori, sa trouglatim napoleonskim šeširom na glavi i visokim štapom u ruci. Za vrijeme mise i blagoslova obilazi isti par puta crkvom, udarajući štapom o pod, dok ga slijede do tri crkvenjaka, pobirući škrabicama milostinju i razne namjene. Sami svećenici nose uvijek dugu crnu haljinu, široki šešir i bijelu kravatu.

Od više kazališta je bez dvojbe najzgodnije ono operno. Tu nema stajaćih mjesta, već sama sjedala i na galerijama. Publika za galeriju mora da čeka do otvorenja na ulici i to u parovima. Stražari paze na to, da kašnje nadošli budu i posljednji na redu. Publika se pušta hrpimice k blagajni, dok se sva mjesta ne rasprodaju. Time se predusretne onom nepotrebnom turanju i prenakrcanju kazališta, koje sam u drugim mjestima imao često prilike opaziti.

Medju mnogim javnim zavodima, kojima Marsilja obiluje, su najznamenitiji glazbeni konservatoriji i trgovačka akademija, na kojoj su najbolje zastupane sve moguće narodnosti, kao Grci, Bugari, Rumunji, Armenci i drugi. Sveučilište za medicinske i pravne nauke nije potpuno; tu opstoji samo takozvana medicinska škola i škola za trgovačko i pomorsko pravo. Pravno sveučilište nalazi se u sat udaljenom mjestancu Aix sa bogatom knjižnicom, dok se medicinski fakultet nalazi u glasovitom Montpelliere. Medju djacima ima tamo i preko 800 Rusa obojeg spola. Oni živu i tamo svojim običajima u zajednici; stoga se mnogi nastane u Marsilji, dok nauče dobro francuski. Obično su vrlo prevratničkog duha. Kad se moraju da prijave svome konzulu radi putnice, ne skidaju pred njim gotovo nikada šešira, tvrdeći ponosno, da se nalaze u slobodnoj republici francuskoj, a ne u despotskoj Rusiji.

Akoprem je Francuska demokratska zemlja, mislim da su visoke škole za siromašnije slojeve gotovo isključene, jer se pomisli, da sama školarina stoji preko 700 franaka godišnje. Pravnici mogu da već nakon 3 godine usmenim i pismenim ispitom svrše svoje nauke, a nakon jednogodišnje prakse da postanu odvjetnicima. Ideal je gotovo svih svršenih djaka, da se dočepaju kakve masne službe u kolonijama.

U javnih vrtova su svakako najkrasniji „Longchamp“ sa bogatim muzejom i zvjerinjakom i 4 kl. dugačko šetalište „Prado“ sa visokim drvoredima i lijepim villama. Tu se gotovo godimice drže konjske utrke i izložbe. Prigodom jedne kolonijalne izložbe gospodarskih i obrtničkih proizvoda imao sam prilike upoznati silno bogastvo francuskih kolonija, te opaziti, koliko iste leže Francuskoj na srcu. Prekrasno izloženo grožđje u svim mogućim prirodnim bojama i veličinama, sjetilo me i nehotice onog iz obećane zemlje.

U Marsilji živi osim Francuza nešto Grka i Španjolaca, te preko 100 hiljada Talijana, većinom zanatlija i tvorničkih radnika. Gotovo svaki parobrod ih doveze iz Genove čitavu hrpu, nakon što su im pri ukrcanju „carabinieri“ pomno pregledali putnice. Francuzi ne trpe te čeljadi, što dolazi trbuhom za kruhom, a još manje talijanski novac. To isto vrijedi još u većoj mjeri za grčki i španjolski novac, svatko nastoji da se ga bilo kako riješi i drugome turne.

Talijani nauče dobrza natucati nešto francuski, te se začudo sile govoriti francuski, akoprem ne govore neg mješavinu talijanskog i francuskog jezika. Njihova djeca govore već samo francuski. Na taj se način pomalo pofrancuzuju i oni krajevi, gdje je jednom sasma vladao domaći talijanski živalj, kao na Korsici te na rivieri od Nice sve do talijanske granice. Kraj toga francuska vlada ne dozvoljava talijanskih javnih škola.

Stoga je baš nepojmljivo, kako su mogli iredentisti i njihova vlada da puste s vida te krasno čisto talijanske krajeve, te posegnuti rukom za našim ubavim primorskim krajevima, koji im nijesu nikada pripadali, ni po pravu ni po prirodi.

P.

Godina II. — Broj 351.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 29. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Grčka pred revolucijom.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Kutija je ponavljao neprijatelj svoje napadaje istim neuspjehom, kao što i prijašnje dane. Inače nema ni u Bukovini, ni u istočnoj Galiciji ništa nova.

Na jugozapadu od Novog Počajeva suzbile su naše prednje čete pet noćnih ruskih napadaja. Na zapadu od Torčina izjalovio se je o našoj topovskoj i puščanoj vatri jaki ruski napadaj. Na zapadu od Sokula uzele su njemačke čete na juriš dvorac Sinijevka i mnoge druge položaje.

Talijansko bojište.

Jučer su napadali Talijani mnoga mjesta izmedju Ečave i Brente, i to Val dei Fossi, Pasubio, Monte Rasta i prostor prvi Monte Zebiom. Sve su njihove navale bile krvavo suzbijene. Za navale, što ju je neprijatelj poduzimao s jačim neprijateljskim silama protiv Monte Rasta, palo je u naše ruke 530 zarobljenika i 15 časnika. Na koruškoj je fronti ponavljao neprijatelj svoje bezuspješne napore u odsjeku Plöcken. Njegove su navale bile uperene osobito protiv Freikofela i Velikog Pala. Na mjestima je došlo takodjer do hrvanja na bodove. Vrijedni su branitelji ostali u čvrstom posjedu svih svojih položaja.

Na primorskoj je fronti bio topovski boj tu i tamo vrlo živ.

Naši su letioci napali s bombama kolodvorske stanice i vojničke zgrade u Trevisu, Monte Bellunu, Vicenzi i Padovi te brodogradilište Adria u Tržiću.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Od La Basse-skog prokopa do južno ispod Somme opstreljavao je neprijatelj djelomično vanredno žestoko našu frontu ili potpaljivao mine, a onda provaljivao u izvidničke svrhe. Sve ove pokušaje neprijatelja suzbili smo na brzu ruku. I u Šampanji osujetismo podhvate slabijih neprijateljskih odijeljenja sjeveroistočno Le Mesnila. Na lijevoj obali Moze odbili smo na Morte Homme neprijateljska odijeljenja, koja su noću navalila s ručnim granatama. Na desnom brijegu Moze navališe jučer Francuzi iza dvanaestsatne vanredno žestoke topničke pripreme sa jakim, djelomično tek u boj dovedenim silama na naše položaje na sljemenu Terre Froide, selo Fleury te istočno priključene položaje. Sve su se navale skršile uz strašne gubitke u zapornoj vatri našeg topništva ili u borbi sa našom junačkom pješadijom.

Dva smo neprijateljska ljetala sastrjeljali.

Istočno bojište.

Osvojili smo na juriš Linjevku. Inače nema bitne promjene.

Balkansko bojište.

Osim topničkog dvoboja izmedju Vardara i Dojranskog jezera ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 28. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Nikakve promjene. Na istoku od Semile napale su opet ruske bojne sile, razdijeljene u malene čete, sa raznih strana naše sprednje položaje. Navale su bile suzbijene našom vatrom.

Kaukasko bojište.

Na desnom je krilu uspjelo našim izvidnim odijeljenjima uspješnim operacijama, da otmu neprijatelju nekoliko gorskih kosa i položaja. U centrumu i na lijevom krilu nema ništa nova.

BRZOJAVI.

Rat.

Bitka kod Lucka.

Rotterdam, 27. „Daily Telegraph" javlja iz Petrograda: Bitka na zapadu od Lucka traje neprestano nesmanjenom žestinom. Ruski vojni stručnjaci boje se iznenadjenja i očekuju doskora vrlo velike ratne dogodjaje.

Odesa—Černovice.

Bukarešt, 27. „Universul" javlja: Prošle je nedjelje na večer prispio u Odesu prvi vlak iz Černovica; inače su u prometu na toj pruzi skoro isključivo vojnički vlakovi. Zapovjednik je u Černovicama naložio gradskim trgovcima, neka otvore do opredijeljenog roka svoje trgovine, pod prijetnjom, da će ih inače na to prisiliti. Ali skoro svi trgovci volješi su da pobjegnu, nego da tamo ostanu.

Iz Macedonije nema vijesti.

Genf, 28. „Figaro" i „Echo de Paris" se tuže što posve manjkaju vijesti iz područja Kavala-Drama, jer da je prekinuta brzojavna i telefonska sveza. Toga radi valja oprezno prihvaćati vijesti o zaposjednuću svih graničnih utvrda sa strane Bugara.

Talijanske laži.

Beč, 28. (D. u.) Nasuprot izvještaju agencije Stefani, da su tobože potopili talijanski brodovi dne 25. o. mj. pred Dračem dva naša parobroda, jednoga od 5, drugoga od 3 hiljade tona, krcata oružja i municije, ustanovija naš dopisni ured, da je bio potopljen samo prazni jedan brod od 560 tona. Sve je ostalo puka maštarija talijanskog dopisnog ureda Stefani.

Talijanske nagrade onima, koji unište neprijateljsku podmornicu ili ljetalo.

Lugano, 28. (D. u.) Četiri su talijanske trgovačke kuće u Livornu izručile ministarstvu na raspolaganje 8000 tisuća lira, da s njima nagradi one, koji bi uništili ili zaplijenili neprijateljsku podmornicu ili ljetalo.

Potopljeni talijanski parobrodi.

Lugano, 28. Talijansko je novinstvo uzrujano radi potonuća talijanskih parobroda „Faturnino", „San Francisco" i „Giuseppina".

Gradsko vijeće u Livornu je raspisalo nagradu od 10.000 lira za onoga, koji zaplijeni ili potopi austro-ugarsku podmornicu.

Austro-Ugarska.

Hrvatsko-ugarska financijska nagodba produžena za godinu dana.

Zagreb, 28. Sabor. Zakon o produljenju za godinu dana financijske nagodbe s Ugarskom bio je prihvaćen u trećem čitanju.

Njemačka.

Pobjeda radikalaca na sastanku njemačkih socijalnih demokrata.

Berlin, 27. Novi izbor predsjednika socijalnih demokrata, koji se je izvršio u nedelju na generalnoj skupštini socijalno demokratičnih zbornih društava Berlina i okolice, znači potpuni uspjeh radikalne struje, koju u državnom saboru zastupa skupina socijalno-demokratične radne skupine. Veliko berlinski predsjednički izbori prouzročili su, nakon burne debate, u kojoj se je dosadašnjim vodjama medju ostalom predbacivalo, da su predali narod pruskoj vladi, mjesto da ga pozovu u boj protiv rata, poraz dosadašnjeg predsjedništva i izbor cijele liste radikalnih kandidata. Predsjednikom stranke bijaše izabran zastupnik u zemaljskom saboru Adolf Hoffmann. U strankin odbor bit će medju ostalima izabrani zastupnici Stadthagen i Rosa Luxemburg, koji obojica zastupaju skrajni radikalizam.

Konzervativci za državnog kancelara.

Berlin, 27. Kod neke oprosne večeri slobodne konzervativne skupine držao je vodja stranke, barun v. Zedlitz govor, u kojemu je osudio akciju naperenu protiv državnog kancelara. Izjavio je, da pobjeda ovisi mnogo i od poduzdanja u vojno vodstvo i ono političko. U tom su se ali smjeru opazila nastojanja, koja su u najvećoj mjeri pogibeljna. I ako se misli, da ne može uvijek odobravati sve mjere vodja naše politike, značilo bi raditi protiv mira medju strankama, kad bi se neobazirajući na sadašnji teški položaj, namjeravalo mijenjati vodju državne politike. Nastojanja takve vrsti ne možemo odobravati.

Balkan.

Grčka pred revolucijom.

Sofija, 27. Iz Grčke dolazi veliki broj bjegunaca na bugarsku granicu. Svi opisuju položaj u Grčkoj kao skrajno ozbiljan. Sprema se revolucija protiv venizelističke stranke, koja je skrivila sadašnji položaj u Grčkoj. Samo vojnici četvornog sporazuma su spriječili, što nije dosada došlo do revolucije.

*

Ženeva, 28. Grčki ministar predsjednik Zaimis je predložio poslanicima četvornog sporazuma listinu činovnika, kojima se imaju nadomjestiti oni, što ih je antanta skinula sa njihovog mjesta. Poslanici su prihvatili s malenim promjenama predložene im osobe.

Prijašnji je ministar Gunaris uzeo osobno u svoje ruke vodjenje izborne borbe protiv venizelista. On obećaje, da će biti na dan izbora u Solunu, da zapriječi svaki pritisak na izbornike.

Antanta za Venizelosa.

Genf, 27. „Le Journal" javlja, da antanta želi ukinuti cenzuru protiv Venizelosovog novinstva.

U nekom je razgovoru Venizelos izjavio zastupniku „Journala", da je antantina nota zapriječila u Grčkoj gradjanski rat.

Iz Rumunjske.

Bukarešt, 27. Stvara se nova politička grupacija, koja je pozvana, da vrši veliki politički upliv. Ima da se stvori liga za obranu narodnih interesa, a pod vodstvom Carpa, Marghilomana, nekadašnjeg ministra Batarena, koji je istupio iz stranke Take Jonescu, radi njegove vanjske politike, i mnogih drugih antanti neprijateljskih političara. Liga hoće, da svim sredstvima radi protiv demagogičkih, ne arodnih spletaka Filipescu i Take Jonescu.

Posebni odaslanik grčke vlade putuje u Paris i London.

Atena, 28. (D. u.) Havas. Misli se, da će grčki poslanik u Parizu doskora otputovati iz Atene sa posebnom misijom kod francuske i kod engleske vlade, da postigne s njima povoljni sporazum na ozbiljnim temeljima.

Antanta.

Mirovni uvjeti u engleskom listu.

Rotterdam, 27. „Economist" postavlja slijedeće mirovne uvjete:

1. Zemljovid Europe nema se promijeniti. 2. Svaka država neka nosi sama svoje ratne troškove osim Belgije, kojoj se mora isplatiti odšteta. 3. Po ratu ne smije biti gospodarskog rata. 4. Ograničenje naoružavanja i obvezatnost obrambenog sudišta.

Engleski pacifisti smatraju te uvjete vrlo razbornim i posve prihvatljivim.

Slavije milanskog novinstva.

Lugano, 28. Milanske novine pjevaju već slavopjeve o tobožnjoj talijanskoj pobjedi i kažu, da je nadošao čas obračuna. Ali „Secolo" opominje ipak, da se ljudi čuvaju od grkog razočaranja. Taj list veli: Neprijateljski uzmak ima samo razmjernu vrijednost. Austrijanci su htjeli samo da zaposjednu jaču obrambenu liniju za svojim novim položajima, e da se mogu tamo puno lakše braniti.

Talijanski narodni zajam.

Lugano, 28. Službeni izvještaj o uspjehu trećeg narodnog zajma, koji je donio 3014 milijuna lira, priznaje, da u gotovom novcu nije bilo potpisano više od jedne milijarde.

Barzilajev govor.

Lugano, 27. Barzilai je započeo svoje informativno putovanje u ratnom području, govorom u gradskoj vijećnici u Vicenzi, gdje je označio austro-ugarski uspjeh kod ofenzive u južnom Tirolu kao dokaz, da ima Italija pravo, da vodi rat u svrhu promjene tako nečuvenih granica.

Neutralne države.

Holandska šalje na dopust godište 1913.

Haag, 28. (D. u.) Podčasnici i momčad pričuvnog godišta 1913. ide dne 9. srpnja na dopust.

Amerika.

Mehikanski parlamenat ima proglasiti narodni rat.

Rotterdam, 27. Londonski listovi primaju iz Mehika: Carranza i Villa izdali su zajedničku odredbu, kojom se sazivlje na okup mehikanski parlamenat za dne 15. srpnja. Očekuje se, da će Mehiko tada navijestiti narodni rat proti Sjedinjenim državama.

Unija i Mehiko

Genf, 27. Iz Washingtona se javlja: Posljednja trećina sveukupne organizovane milice bijaše pozvana pod oružje.

Amerikanac o našem topništvu.

Rotterdam, 27. Amerikanski novinar Aleksandar Povell dobio je skoro najprvi dozvolu, da si ogleda englesku frontu u Flandriji, te opisuje sada utiske, što ih je dobio, u američkim i skandinavskim novinama. Evo što piše o Škodinim mužarima: Sila kojom eksplodiraju ogromni njemački topovi nadmašuju sve, što si može čovjek na svijetu predstaviti; ali još strašniji su od njemačkih topova austrijski mužari od Škodine tvornice, takozvani „Plzenci". „Plzenac" teži 1400 kg, uzleti do 8000 metara visine i ukopa se gdje padne, od 30—40 nog dubljine. Ne eksplodira odmah, nego dva sekunda poslije, nego li se je u zemlju ukopao, i pobija sve što se nalazi 300 metara naokolo; sve se željezo i puščane cijevi rastale, kao da je u nje grom udario. Gdje „Plzenac" padne tamo nema više ništa, da se pokopati može, jer nema ljudskim tjelesima niti traga, jer je sve postalo „tabula rasa".

Dogodjaji na moru.

Rim, 28. (D. u.) Stefani prima iz Barcelone: Bili su potopljeni u Sredozemnom moru engleski parobrod „Cardiff" i francuski parobrod „Fournel". Posade su spašene.

Madrid, 28. (D. u.) Iz Melille javlja se, da je tamo prispio parobrod „Emanuel" sa 41 mornarom posade japanskog parobroda „Daixeteu Maru", koji je bio potopljen od neprijateljske podmornice u visini Barcelone.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 25. Službeni izvještaj od 24. lipnja:

Njemačko je topništvo opstreljavalo velikom žestinom više odsjeka blizu Rige. Jača je njemačka četa kušala na zapadnoj obali Babitskog jezera, da se približi našim položajima; bez uspjeha! Na Drini, od Jakobstadta do Dvinskog, neprijateljsko je topništvo uzdržalo takodjer ljutu vatru. Neprijateljska ljetala bacila su 20 bomba na kolodvor u Skaločanju (15 km južno od Molodečna).

Neprijatelj oborio je topovskom vatrom presmiono naše ljetalo, koje se je spustilo u naše redove. Na Štiru kod Čartorijska uzeli smo na juriš vrlo utvrdjeni položaj, čija nam se posada kruto opirala. Pobili smo ju bodovima. Zaplijenili smo tamo dva topa krupnog promjera. Sjeverno od sela Zaturce suzbili smo neprijateljsku navalu ručnim granatama. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke.

Sjeverno od Pustomitija (10 km jugoistočno od Diminića) napao je neprijatelj sinoć naše položaje. Proti našoj usredotočenoj vatri uspjelo, mu je da prodre u jarke, što ih je bio sam razorio. Ali neprijatelj nije mogao u njima da se održi radi silnih gubitaka, nego je morao da se povuče na čitavoj fronti. Uhvatili smo 800 neranjenih zarobljenika; od njih polovica Nijemaca. 15 strojnih pušaka dopalo u naše ruke. Veliki je broj mrtvih i ranjenih bodovima napunjao naše jarke. Na sjeveru od Radzivilova kod sela Redkova (21 km na sjeveru od Radzivilova) naše su čete napale neprijatelja, prodrle u njegov pomaknuti jarak. Na zapadu su od Sujatina naše čete napredovale.

Zauzeli smo sela Kilihov i Tulukov. 23. smo na večer osvojili po ogorčenoj borbi Kimpolung, uhvativši 60 časnika i zaplijenivši 7 strojnih pušaka i željezničke vozove na kolodvoru. Osvojenjem je Kimpolunga i Kutija u našim rukama čitava Bukovina. Žurnim je neprijateljskim uzmakom palo u naše ruke kod Ickanja 88 praznih željezničkih vozova i 17 vagona punih kukuruza, kao što i sva sila krme, gradjevnog drva i inog ratnog pribora.

Francuska.

Paris, 26. Službeni izvještaj od 25. lipnja na veče:

U Šampanji je uništilo naše topništvo neprijateljske radnje na sjeveru od Wille-sur-Turbe. Na verdunskoj fronti nije bilo nikakve pješadijske djelatnosti. Tokom je dana topovska djelatnost na jednoj i drugoj obali Moze i u okolici vrha 304 popustila.

Antantina nasilja u Grčkoj.

„Neue Zürcher Nachrichten" piše:

Napokon se može antanta pohvaliti uspjehom. Engleska, Francuska, Rusija i Italija u zajednici su prisilile malenu Grčku. Pošto su već od po godine počinjali nasilje za nasiljem, pravnu povredu za pravnom, povredom protiv te siromašne državice, pošto su već mjesece i mjesece nametnule zemlji i narodu pravo mučeništvo, pošto su već konačno nesmiljeno morili gladom narod, kapitulirala je grčka vlada… Kapitulacija je potpuna i ministarstvo je Skuludisa otstupilo i dalo mjesta kabinetu Zaimisa, koji se već potpunoma pokorio notama antante, prije svega zahtjevu potpune demobilizacije grčke vojske, kojom je za sada Grčka naprama antanti nesposobna za svaku obranu. Zaimis će sigurno potpuno ispuniti i daljnje zahtjeve, to jest raspustiti komoru i raspisati nove izbore, koje će imati zadaću stvoriti venizelističku većinu, pa čekala će na mjesto Zaimisa opet stupiti Venizelos, koji će iznovice mobilizirati i stupiti u rat uz bok antante. Kralj Konstantin pak mora da se prilagodi ili može da ide… Kako su već kazali, antanta se može hvaliti uspjehom, ali povijest će ga svrstati medju tamne čine nji, koji se neumorno sami hvale, da su „zaštitnici malih država".

Nasilnije nego je antanta postupala s Grčkom, nije se nikada postupalo s malenim narodom. Za sada je taj dogodjaj vojnički bez važnosti, nu nije politički. Kralj Ferdinand rumunjski i njegov ministarski predsjednik Bratianu valja da se upravo nadčovječno napreže, ako ne će i njihova politika morati kapitulirati pred onom rusofila u Bukareštu, kao i ona u Grčkoj. Tim bi ujedno započeo i novi odsječak svjetskoga rata.

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

Bugari o Grčkoj.

Vijesti, koje dolaze iz Grčke, daju naslućivati, da veći dio naroda osudjuje venizelistički pokret. Sve više raste narodna simpatija za kralja. Tome doprinašaju i glasine, koje se od nekoliko dana šire, da će naime kralj ostaviti zemlju, koju će pretvoriti u republiku, a na čelu joj biti Venizelos. To naravno nije ništa drugo, nego raširivanje glasina, koje ali imadu protivni učinak. Značajno je, da i u Bugarskoj vlada velika simpatija za kralja Konstantina, pa i općenito uvjerenje, da bi s bugarskom pomoću mogla triumfirati moć grčkoga kralja. Oficijozna „Kambana" piše, da se grčki narod i grčki kralj zaista bore za pravednu stvar i da ih Bugarska ne smije u tom zadržavati. Naprotiv drugi listovi i više kompetentnih krugova stoje na stajalištu, da Grčka može, ako hoće, pomoću Bugarske stresti jaram antante, ali ako će dalje poći putovima antante, i potpuno doći pod diktaturu Venizelosovu, onda da će je Bugarska smatrati očitim neprijateljem. Naravno da će se novi grčki izbori svršiti pobjedom Venizelosa, jer su raspisani od agenata antante i njezinih vojnika.

Eksploatisanje djece.

Ovaj članak prenosimo iz zagrebačkog „Obzora", jer ne sumnjamo, da su i kod nas prilike iste, a u mnogim provincijalnim gradićima možda čak i gore, i jer je nužno, da se i naši pozvani faktori u ovo zamisle i poduzmu u smislu članka shodne korake dok ne bude prekasno. „Obzor" piše:

Naš se je list već više puta osvrnuo na prilike naše djece u ovo ratno doba i upozorio na neke neugodne i opasne pojave, koje bi mogle loše djelovati na omladinu poslije rata, kada će zdrav i čio podmladak biti nada sve potreban narodu. O ovom pitanju povela se diskusija u našem novinstvu, koja je urodila lijepim plodom, da su se mjerodavni faktori zainteresovali za ovo pitanje i pokrenuli akciju za zaštitu djece.

Opazili smo medjutim, da se u glavnom položila važnost u ovoj stvari na moralni i duševni odgoj djece, dok se nije uzelo u obzir, da se baš u današnje vrijeme djecu upotrebljava za takove stvari, koje mogu silno škoditi zdravstvenom razvitku naše omladine. Jer nije glavna stvar disciplinarnim putem ukloniti raskalašenost omladine i provesti izvjesnu stegu, nego treba ukloniti uzroke tome i prave krivce pozvati na red. Nije dosta oboriti se samo na omladinu, koja u mnogim slučajevima i nije kriva svom nedostojnom položaju, nego baš zaštititi djecu od onih, koji ju bezdušno iskorišćuju i koji su i ovako sramotnim i nedostojnim sredstvima otkrili nova vrela za sticanje kapitala.

U današnje vrijeme, kad je dosta teško doći do radnih sila, sve se više upotrebljavaju djeca kao radnici. S jedne strane, jer se djecu daleko jeftinije plaća, a s druge, jer se djeci dade lakše zapovjedati nego odraslima, a i lakše ih je iskorišćavati. Pri tom se djeca upotrebljavaju za poslove, koji mogu naškoditi njihovom zdravlju i fizičnom razvitku, a pogotovo za takove poslove, koji nisu u skladu s moralnim odgojem djece.

Najviše se djeca danas upotrebljavaju za podvorbu i tu se djeci daju tako teški poslovi, da bi ih jedva i odrasli svladavao. Nedavno smo vidjeli djevojčicu od kojih deset godina, kako nosi na glavi tešku posudu s vodom, da je sirotica sva stenjala od napora. A za ovakav rad znadu djeca biti plaćena tek s nekoliko filira, komadom hljeba ili kakovom drugom neznatnom odštetom.

Koliko nam je poznato, zabranjeno je djeci pušenje i posjećivanje gostiona. Ali onda bi trebalo ujedno zabraniti, da djeca dvore u gostionama ili sličnim lokalima i da ovakovu službu vrše do kasno u večer. Naročito ženska djeca, jer se dosta često dogadja, da se za ovakav posao uzimlju djevojčice u dobi od 14—16 godina. Suvišno je naglasiti, da se ovakove djevojčice nalaze kraj takovoga rada u vrlo opasnom položaju za svoj moral.

Roditelji, naravno, nemaju vremena, da se brinu za ovakove stvari, a s druge strane im je drago, da im djeca nisu na vratu i da bilo što zaslužuju. Trebale bi zato oblasti strogo pripaziti na poduzetnike, koji uzimaju djecu za radnike. Svakako bi se tu otkrilo koješta, a naročito bi se pronašli mnogi izvori današnjem zlu i pokvarenosti omladine.

Ovakove se stvari ne dadu urediti samo naredbama i strogim disciplinarnim putem. Djeci se mora poći u susret blago i prijateljski, a ne ostaviti ih bez prava i zaštite. Na djecu možemo djelovati jedino kao odgojitelji i zaštitnici, a ne kao redarstvenici.

Gospodarstvo.

1. Gdje se ima graditi pčelinjak?

Na ovo pitanje nije tako lahko odgovoriti, ako ne znamo položaj zemljišta, gdje bi se imao sagraditi pčelinjak. Ja pčelarim već preko 40 godina, a za džirzonke nemam posebnoga pčelinjaka; one su sve smještene na stalku (1 m nad zemljom), a svaka ima svoj krov. Samo za obične pletare košnice imam pčelinjak zajednički kim natkrovom, jer je sa sjeverne strane daskama zatvoren. Naravno da se tako smješteni pčelci i dobro čuvati moraju, a moji su pčelci u vinogradu, gdje imam posebnog čuvara, pa mi za toliko godina nikada još ništa nije nestalo. Medjutim nije to svagdje moguće, pa su mnogi upravo prisiljeni, da si sagradi pčelinjak, u komu mogu biti pčelci zatvoreni i proti kradji donekle bar osjegurani. Obično se pčelci ne smještaju u dvorište, nego ponajviše u vrt, jer u dvorištu smetaju pčele ukućanima. U blizini šupe, gdje se obično vrši, ne valja smještati pčelce, jer neprestano drndanje vršećeg stroja uzbunjuje pčelu a to, osobito zimi, može biti po nju vrlo ubitačno. Pčele, koje se često uznemiruju, obole grižom, pa tako mnogi pčelci stradavaju. Tu ima obično i dosta miševa, koji se uvuku u ulište i silne štete počinjaju; oni ne samo što ne uznemiruju pčele, nego jedu pčele i med, te uništuju voštanu gradnju, pa tada pčelac mora stradati. Pa ni svaki vrt nije zgodan za pčelinjak, osobito ako je pokraj prometne ceste, jer se i tu pčele uznemiruju. Najzgodnije mjesto za pčelinjak jest svakako voćnjak, osobito ako je taj voćnjak gdjegod na sunčanoj strani, pa se pčelci od promaje zaštititi mogu, jer promaja ubija pčelu, najpače za rana proljeća. Uopće moraju pčelci, ako je iole moguće, biti zaštićeni od sjevernih, zapadnih i istočnih vjetrova. Sve, što sam ovdje spomenuo, neka u obzir uzme onaj, koji kani graditi pčelinjak. Od velike je takodjer važnosti, da pčelinjak može biti što više pred očima pčelara, pa neka se ne gradi na močvarnom vlažnom tlu, nego uvijek samo na otvorenom zračnom i suhom mjestu.

2. Kako treba da bude nutarnji uredjaj pčelinjaka?

1. Pčelinjak mora biti prostran. Nema ti gadnijeg poslovanja, nego kad se u pčelinjaku nitko ne pravo okrenuti ne možeš. U pčelinjaku mora biti dovoljno prostora za jedan stol, stolicu, okvirnjaču i štelažu za smještanje okviraca.

2. U pčelinjaku mora biti dosta svjetla. Najviše vrijedi svijetlo ozgora nad vratima ili još bolje sa krova. Sve to mora biti tako udešeno, da se, u slučaju potrebe može svijetlo na brzu ruku odstraniti iz pčelinjaka, bilo zastorima ili daskama.

3. Pčelinjak mora biti tako spretno udešen, da su u njemu pčelci zaklonjeni od vrućih sunčanih zraka i zaštićeni od snijega i kiše. Ljeti se pčele od sunčane žege ulijene, a zimi ih opet sunčane zrake, ako upiru u leto, jako uznemiruju i izvabe na prerani izlet. Snijeg i kiša pako stvaraju pljesan i truloću. Ako su ti pčelci smješteni u pčelinjaku u dva reda, moraš se k onima u gornjem redu penjati po lojtrama, a to zadržaje u poslovanju i nije ništa ugodnoga, pa zahtijeva pomoćnika, kog ne može svaki tako lako imati. Pčelinjak mora biti dakle uopće tako udešen, da se u njemu sve poslovanje lako i ugodno obaviti može.

4. Najbolji su pčelinjaci, sagradjani od materijala, koji se računa medju slabe vodiće topline. Zidani i crijepom pokriveni pčelinjaci su zimi prehladni, a ljeti pretopli. Za rana proljeća stradavaju u takovim pčelinjacima mnoge pčele, jer u nje teško prodire proljetna toplina. Najbolji materijal za stijene pčelinjaka jest drvo, a za krov trska. U takovim je pčelinjacima zimi toplije, a ljeti ne može sunčana žega prodirati. Gdje nema trske, može se pčelinjak pokriti i jednostavnim hrastovim ili čamovim daskama, a da bude takav krov trajniji, treba ga prevući za to već udešenom ljepenkom, koju valja barem svake druge godine okrečiti. Crnom smolom prevučena ljepenka nije tako praktična. U pčelinjaku, koji je crijepom pokriven, ne da se ljeti, uslijed prevelike žege, ništa raditi; pčelar se mora jako znojiti, a znoj veoma razdražuje pčelu, koja, kad se razdraži, vrlo rado bode. Još je veća tortura za pčelara, koji radi u rukavicama i pčelarskom kapom na glavi, jer se taj znoji, poput paripa, a to je upravo nesnosljivo. Svim tim neugodnostima se dade izbjeći, ako je pčelinjak prostran i dosta visok, pak pokriven trskom, daskama ili mahovinom.

5. Kod gradnje pčelinjaka treba se malo obazirjeti i na estetiku, pa da taj pčelinjak bude ujedno i uresom u vrtu ili voćnjaku. Neka je lijepo i harmonički poredanim bojama obojodisan. Pčelaru se mora dopasti iz vana, a u njem neka rado boravi. Boravak u pčelinjaku neka mu bude što ugodniji i izvorom plemenitoga veselja i zadovoljstva. Naravno je, da takav pčelinjak, koji svim tim zahtjevima odgovara, stoji i dosta novaca.

6. Napokon pčelinjak mora biti i popodjen. Cement cigla nisu zgodan materijal, jer je takav pod prehladan; najbolje su daske. U nepopodjenom pčelinjaku ne može biti dosta čisto; pčela, koja kod poslovanja padne na pod, zamrlja se u prašini i pogine; padne li saće na zemlju, umrlja se i eto štete.

Ja sam vidio lijepih i upravo uzorno udešenih pčelinjaka i paviljona, osobito u Češkoj, a ovo par redaka posvećujem onima, koji žele par krunica izdati na gradnju pčelinjaka, pa neka grade tako, da ugodno uživati.

Bogdan.

(„Hrvatska.")

Domaće Vijesti.

Smrt izdajice. Neki odlični iredentaš iz Kopra pobjegao je odmah u početku rata u Italiju, gdje je stupio u talijansku ratnu službu. Ovih dana bio je sa nekim talijanskim pilotom nad Kopar. Naši su meci dobro gadjali i zrakoplov je pao. Deserter je bio mrtav, dok je pilot ranjen i zarobljen. Ranjenoga pilota odvezli su u nedjelju u Ljubljanu.

Objava. Promet uzorcima robe obustavljen je takodjer za slijedeće urede vojne pošte: 40, 42, 47, 63, 66, 68, 71, 72, 75, 84, 87, 110, 126, 136, 139, 162, 169, 173, 189, 206, 351, 351-2, 351-3, 352, 353.

Iz Hrvatske.

Hrvatski sabor. (Sjednica od 26. o. mj.). U 6 sati poslije podne otvara podpredsjednik dr. Magdić sjednicu i podijeljuje riječ izvjestitelju drу. Kriškoviću. Zast. Krišković osvrće se na protupriedlog zast. Radića i Prebega obzirom na osnove o produženju hrv.-ugar. financ. nagodbe. Financijalna samostalnost države, veli govornik, nije ujedno i gospodarska samostalnost iste, jer je kućanstvo tek jedan dio. Financijalnoj samostalnosti ne pripada samo odredjivanje poreza izravnog i neizravnog, nego da može upotrijebiti i carinarski tarif, da može sklapati sa drugim državama carinske ugovore, ona znači potpunu slobodu u poljodjelskoj i industrijskoj politici. Pogledamo li prilike u našoj monarhiji, vidjet ćemo, da u njoj ne može biti zemlje, koja bi imala takvu samostalnost. Gospodarstvo Hrvatske mora se udesiti prema interesima čitave monarhije. Ako mi ne produžimo nagodbu, odstupit ćemo od zakona i onda ne bi nastupila financ. samostalnost, nego borba, a mi u ovo ratno doba nemamo nikakovih garancija, da bi ta borba ispala u našu korist. Pošto se većina slaže sa izvjestiteljem, otpada glasovanje o protuprijedlozima zast. Radića i Prebega. Sjednica je zaključena u 8 sati na večer.

Sjednica od 27. ov. mj.

Sjednicu otvara prvi podpredsjednik dr. Pero Magdić u 11 sati prije podne. Zapisnik vodi bilježnik dr. Rybar. Od vlade prisutni su ban i odjelni predstojnici. Zapisnik posljedne sjednice ovjerovljuje se bez prigovora. Prijavljeno je 12 interpelacija. Prelazi se na dnevni red.

Čita se tekst produženja nagodbe na godinu dana. Većina prima osnovu i u trećem čitanju, te će se sada podnijeti na previšnju sankciju.

Prelazi se na čitanje osnove o sudjenju. Izvjestitelj dr. Šilović razlaže kako bi se morale urediti sudske uze, da ne bude u njima leglo zla i nabraja razne sisteme kako bi se moglo to urediti.

Zast. Radić ističe, kako sve nove socijalne reforme dolaze kod nas prekasno. Naglasuje, da su najveće mane našega pravosudja općinske tamnice, koje se moraju sa zdravstvenoga stanovišta najstrože osuditi, jer izgledaju kao razbojničke špilje. Govori o istražnom zatvoru, gdje se strpavaju svakakovi zločinci, i kako to pritvorenje štetno djeluje. Po njegovom mnijenju ne bi smio istražni zatvor trajati više od 3 mjeseca. Veli da valja promijeniti čitavo sudstvo, ali i njegovu glavu. Sudac je rob poslovanja, koji je upravo izmrcvaren. Samica je najveća kazan. Prima osnovu.

Zast. dr. Peršić govori o političkom deliktu. Prihvaća osnovu, a tako isto i Dr. Prebeg.

Odjelni predstojnik dr. Broschan preporuča prihvat osnove.

Zaključnu riječ prima dr. Šilović, koji veli odnosno na izjavu dra. Radića „da je sudac rob poslovanja", da Radić širi pogibeljnu misao, uslijed koje ne treba da se sudac drži zakona. Zast. Radić protestira, jer da on nije tako rekao ni tako mislio.

Sabor prima ovu zakonsku osnovu.

Zast. Radić interpelira o postupku cenzure glede zapljene raznih članaka u „Domu" i glede cijena kukuruza i brašna. U svojoj trećoj interpelaciji traži, da se ukine matura na srednjim školama još tečajem školske godine 1915.—16.

Zvijeri se množe! I opeta nam je zabilježiti jedan slučaj zvjerske ljudske pohote, što je u potonje vrijeme učestalo u tolikoj mjeri, da uistinu zabrinjuje. — Nekoji radnici na riječkoj Delti začuli su neke večeri vrisak i zapomaganje djeteta, te su odmah potrčali k onoj strani, odakle je glas dolazio. Iza jedne naslage dasaka našli su nekog nepoznatog zlikovca, gdje drži u rukama osamgodišnju djevojčicu s namjerom, da je oskvrne. Zlikovac je umakao, dok je djevojčica odvedena kući. Oblasti nastoje ući u trag toj zvijeri u ljudskoj spodobi.

Mljekarna na Rijeci. Riječko je aprovizacijino povjerenstvo zaključilo, da će na Rijeci osnovati vlastitu mljekarnu za opskrbu gradjanstva mlijekom. U to ime nabavit će 250 koza i oko 25 krava muzara.

Novi zajednički grb. Javljaju iz Varaždina: Novi zajednički grb opažamo već gotovo na svim zgradama, u kojima su smještene naše vojne oblasti, susrećemo ga čak već i na štambiljama poštanskih cenzura na ratištu, pak nam se i nehotice nameće misao, zašto na našim zajedničkim uredima nisu novi grbovi u zakonito propisanom obliku još sveudilj postavljeni.

Morski psi u blizini riječke luke. Ovih dana opažena su u blizini riječke luke dva velika morska psa. Riječki lučki ured upozoruje općinstvo, da ne pliva na otvoreno more.

Iz Dalmacije.

Listovna cenzura. Početkom mjeseca srpnja prenaša se listovna cenzura iz Knina u Split.

Imenovanja. Kotarski povjerenik dr. O. pl. Grisogono, dodijeljen ministarstvu unutarnjih posala, imenovan je tajnikom kod c. kr. namjesništva u Zadru. Nadalje su imenovani P. Afrić i P. Gasparin financijskim povjerenicima.

Zapljena imanja. Čitamo u „Narodnom Listu": C. kr. zemaljski sud u Zadru odredio je zaplijenu cijelog pokretnog i nepokretnog imetka Stefana Srzentića pok. Filipa iz Budve, posjednika i bivšeg općinskog načelnika, koji se imetak nalazi u Austriji, a to na osiguranje državnoga traženja naknade za štetu kao takovu, prouzročenu državi zločinom od njega počinjenim, u ratno doba, zbog kojega je bio i osudjen, te i odštete za povrijedjeno pravo.

Razne Vijesti.

Evakuiranje Petrograda. Petrogradski burzovni vijesnik doznaje, da je ustrojen posebni odbor pod predsjedanjem pomoćnika ratnog ministra, senatora Carina, kojemu je zadaća, da se poskrbi za djelomično evakuiranje Petrograda.

Lavov izvan pogibelji. „Gazeta Lwowska" javlja: Saznajemo iz najmjerodavnijih vojnih krugova, da nema povoda nikakvoj bojazni za Lavov. U nedjelju stigli su u grad sa popoldašnjim brzovlakom namjesnik general Dieler i zemaljski maršal dr. Niezabitowski. Bili su dočekani na svečani način. Namjesnik ostat će u Lavovu osam dana; posjetit će krajeve istočno od Lavova.

Izmjena zarobljenika medju Italijom i Austrijom. Švicarski listovi javljaju, da je za sada isključena mogućnost dogovora u svrhu, da bi Austrija i Italija započele izmjenjivanjem teško bolesnih i invalidnih ratnih zarobljenika. Italija neće naime da čuje o izmjeni austrijskih zarobljenika, koji su došli iz Srbije, jer da je takvih vrlo malo, a i srpska se vlada tomu protivi.

Kako je zaglavio Kičener? Kad su ovih dana raspravljali u zastupničkoj zbornici u Londonu o potonuću Hampshire, upitao je unionista Coopera, da li je Macu Namara znano, da od onih, koji su se kod potonuća Hampshire spasili, nisu svi mnijenja, da je brod naišao na minu. Vlada nije na ovo pitanje odgovorila.

Ruski list o bugarskoj armadi. „Utro Rossij" piše, da tvori bugarska armada snagu, s kojom mora antanta ozbiljno računati. Sastavljena je od sasma odmorenih i ratobornih četa, koje kao rezerve izvrsno poslužuju centralnim vlastima.

Italija i Grčka. Talijanski poslanik u Ateni izjavio je grčkoj vladi, da je Italija solidarna s antantinim zahtjevima. Grčka mora demobilizirati takodjer i u onom dijelu južne Albanije, što ga drži privremeno u posjedu.

Rumunjska odbija ruske ponude. Rumunjski listovi pišu, da je Rusija, prije nego li je započela svojom najnovijom ofenzivom, iznovice opetovala svoje ponude Rumunjskoj. Rumunjsko ministarsko vijeće otklonilo je ruske ponude i zaključilo da ostaje kod svoje dojakošnje politike neutralnosti.

Venizelos o položaju. „Secolo" javlja iz Atene: Venizelos je izjavio, da je intervencija antante prištedjela Grčkoj revoluciju. Listovi njegove stranke pozdravljaju intervenciju kao oslobodjenje. Naprotiv ističu listovi „Akropolis", „Skrip", „Hronos" i nekoji drugi, da je to, što je učinila antanta, najcrnija mrlja svjetske povjesti i pravi zločin, izvršen na malenom narodu, koji se ne može braniti.

Ruska ofenziva protiv Hindenburga. Prema vijesti iz Pariza izvadjaju Rusi kod Dvinskoga velike artilerijske priprave. Računa se, da će do nekoliko dana napasti veliku Hindenburgovu armadu.

Bugari kod Bitolja. Dopisnik lista „Secolo" u Solunu javlja: Na grčkoj granici miču se bugarske čete. Govori se, da kane Bugari sabrati kod Bitolja 60.000 vojnika. Prema poluslužbenoj vijesti stupaju Bugari u smjeru prelaza Demirhisar.

Rumunjski darovi za Srbe u okupiranoj Srbiji. Ovih dana ima doći u Trst 50 vagona sa mukom, kondenziranim mlijekom i odijelom, kao darovi za stanovništvo u okupiranoj Srbiji. Darovi bit će po našoj vladi prema potrebama porazdijeljeni.

Htjele ga pokrstiti. Nekoje žene, sabrane u crkvi u Lodzu u ruskoj Poljskoj, htjele su na silu krstiti kovalskoga biskupa. Biskup je kušao žene umiriti, ali kako nijesu imale njegove riječi nikakva uspjeha, nije mu preostajalo drugo, već da pobjegne glavom bez obzira. — Pred 10 godina bio je biskup iste sreće, pa će i on valjda u sebi promišljati: do tri puta Bog pomaže!

Suhomlinov je pronevjerio 320 milijuna rubalja. Istragom protiv bivšega ratnoga ministra Suhomlinova ispostavilo se, da si je prisvojio 320 milijuna rubalja, koja je svota bila namijenjena za isplatu naručenog ratnog materijala. Suhomlinov svaljuje krivnju na generala Karavajeva.

Akcija za mir u Engleskoj. Prema vijestima iz Londona zauzima propaganda za mir u čitavoj Engleskoj sve to veći opseg. Na čelu je akcije nezavisna radnička stranka, koja priredjuje skoro svuda javne mirovne skupštine. Na dnevnom su redu velike povorke po gradskim ulicama i manifestacije za mir. Po svim uglovima u Londonu vide se veliki oglasi, kojima se pozivlje pučanstvo da radi za mir. Značajno je, da redarstvo ne poduzimlje protiv toga nikakovih mjera, dok znamo, da su se u početku i sami pokušaji takovih propaganda najstrože kaznili.

Nevjera Italije. U dokaz da je Italija bila jur u početku rata sklona antanti i da je jur tada znala za svoje buduće vjerolomstvo, poslužuje izjava talijanske izjava Herve-a u svom listu „La Victorie": Salandra je uživao u Francuskoj velike simpatije i mi ne ćemo nikad zaboraviti, da nam je on u početku rata dao takova jamstva za neutralnost, da smo mi mogli mirno povući sve naše čete iz Algira u Francusku i odmah postaviti sve naše čete u Elzas.

Ruska izjava o Brusilovom položaju. Izvjestitelj „Timesa" u Petrogradu obznanjuje slijedeći opis sadašnjega ratnoga položaja: Njemački protunapadi na lijevom krilu Brusilove armade zaslužuju najveću pozornost. Time hoće Nijemci da zakrile Kovel i Vladimir Volinski. Napadaji su iz smjera Vladimir Volinski na cesti, koja vodi u Luck. Lijevo njemačko napadajuće krilo zaustavljeno je kod sela Voročin, koje leži 22 milje istočno od Vladimira Volinskoga. S desnim krilom ratuju kod Rogoviča.

Francuski general zahtijeva ofenzivu. U listu „Eclair" piše general Perrot: U prvom redu moraju sada Talijani započeti sa jakom ofenzivom protiv Austrije, da tako osujete Austrijancima priliku utvrdjenja i zaposjednutim položajima. Italija se ne može više pozivati na terenske poteškoće, jer je Austrija eto dokazala, da se dade sve to lako prebroditi.

Godina II. — Broj 352.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 30. lipnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Novi bojevi na svim frontama.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Izvora u Bukovini raspršila su naša odijeljenja ruski konjanički puk. U prostoru istočno od Kolomeje ponavljao je jučer neprijatelj na širini fronte od 40 km svoje navale s masama. Došlo je do ogorčenih bojeva s izmjeničnom srećom. Na mnogobrojnim je mjestima uspjelo požrtvovnom nastupu pričuva, koje su u pomoć priskočile, da bace premoćnog neprijatelja borbom na bodove. Ipak smo morali na svršetku u večernjim satovima da povučemo dio svoje fronte prama Kolomeji i na jugu od nje. U zavoju Dnjestra na sjeveru od Obertina suzbile su austro-ugarske čete dvije nadmoćne ruske navale. Isto tako izjalovili su se svi protivnički pokušaji, da izbace odijeljenja Eperješkog pješadijskog puka broj 67 iz njegovih opkopa na zapadu od Novog Počajeva.

U Voliniji protekao je dan prilično mirno.

Talijansko bojište.

Jučer popodne počeli su Talijani da živahnije opstreljuju pojedine dijelove naše fronte na doberdopskoj visoravni. Sinoć su pucale mnogobrojne teške baterije protiv brda Sv. Mihovila i okolice Sv. Martina. Nakon što se je to opstreljavanje na čitavu visoravan proširilo i poraslo do najveće snage, prešla je neprijateljska pješadija na navalu. Tada su se razvili osobito na brdu Sv. Mihovila, kod Sv. Martina i na istoku od Vermeljana vrlo ljuti bojevi, koji još traju. Sve su neprijateljske provale bile suzbijene dijelom protunapadajima.

Na goričkom su mostobranu napali Talijani južni dio naših položaja kod Podgore i prodrli su u naše najprednje jarke, ali su bili opet protjerani.

Izmedju Brente i Ečave krenula su neprijateljska odijeljenja razne sile na više mjesta protiv naše nove fronte. Takve su provale bile suzbijene u prostoru kod Monte Zebbija, na sjeveru od Posinske doline, kod Monte Testa, u Brandskoj dolini i na obroncima Zugna. U tim bojevima uhvatile su naše čete do 200 zarobljenika.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Cjelokupno je stanje na engleskom i na sjevernom francuskom krilu u glavnom jednako kao što jučer. Provale su neprijateljskih ophodnja i napadaji s plinom postali mnogobrojniji. Protivnik je bio svagdje suzbijen. Topnička je vatra dosegla dijelomice veliku žestinu na sjeveru od Aisne i u Šampanji. Izmedju Auberiva i Argona razvijali su Francuzi živahniju paljbu. I tu su bili slabašni napadaji lahko suzbijeni. Desno od Moze, na sjeverozapadu od tvrdje Thiaumont, manji pješadijski bojevi.

Istočno bojište.

Ruski su se napadaji izmedju Dubotovke i Smorgona izjalovili u našoj zapornoj vatri. Kod Gnješića, na jugoistoku od Ljupča uzelo je njemačko odijeljenje na juriš neprijateljsko uporište na istoku od Njemena, te je zarobilo 2 časnika i 55 momaka i zaplijenilo 2 strojne puške i 2 bacala mina.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 29. (D. u.). Izvješće glavnog stana od 29. lipnja:

Macedonsko bojište.

Položaj je u Macedoniji ostao nepromijenjen. U vardarskoj dolini i na južnim bokovima Belašice-planine traje dalje, svaki dan slabija topovska pucnjava.

24. smo o. mj. prisilili svojom vatrom Francuze da isprazne svoje položaje na sjeveru od Gornjeg Poroja.

Jučer je razvila naša topnička vatra na desnoj vardarskoj obali 2 neprijateljska topa i prouzročila eksplozije u skladištu municije.

Na čitavoj se fronti odigravaju skoro svakog sata izmedju ophodnja okršaji, koji ispadaju povoljno za nas.

Neprijateljska ljetala bacaju neprestano požarne bombe na njive po okolicama sela Kara-Göslue-Kirköi, Orasli, Zinelli Gendzerli.

Uzduž donje Meste pojavilo se je 6 neprijateljskih ljetala. 26. je o. mj. napalo neprijateljsko ljetalo bez uspjeha selo Mrzenci.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 29. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Ništa važna. Iza dviju očajnih navala protiv naših položaja na istoku od Sermila, ostavili su nam Rusi, pošto nijesu mogli da postignu nikakvog uspjeha i iza kako su pretrpjeli velike gubitke, dne 27. o. mj. svoje utvrdjene položaje na istoku od Sermila, te su se povukli prama Keriudu. Naše ih čete proganjaju.

Kaukasko bojište.

Ništa važna.

BRZOJAVI.

Rat.

Rusi se služe njemačkim zastavama.

Berlin, 28. Iz pisma nekog ruskog pomorskog časnika proizlazi, da se ruske bojne ladje u istočnom moru služe često njemačkim zastavama, e bi zavaravale bezazlene trgovačke brodove.

Zračna bitka nad Riškim zaljevom.

Berlin, 28. (D. u.). Službeno. 26. o. mj. borilo se je naše pomorsko ljetalo na ulazu u Riški zaljev protiv 5 ruskih ljetala i prisililo je jedno da se spusti. Tokom je daljnje zračne borbe, koja se je isto tamo odigravala izmedju 5 njemačkih i isto tolikih ruskih ljetala, morala su 2 od njih, da se teško oštećena spuste.

Jedno je od naših ljetala palo uslijed kvara na vijku te je potonulo u moru. Posada mu je bila spašena od ostalih njemačkih ljetala i odvedena u domaća ljetališta. Ma da su neprijateljski razarači žestoko pucali na naša ljetala, vratili su se neranjeni svi letioci i motrioci.

Žestoki topovski bojevi na fronti kod Rige.

Kopenhagen,. 28. Ruski listovi javljaju o žestokoj topovskoj grmljavini na rigajskoj fronti, tako, da se i u Rigi samoj tresu stakla na prozorima, a pučanstvo je vrlo uzrujano. „Novoje vremja" označuje neistinitima sve vijesti o velikim bojevima u tom odsjeku te veli, da se čuje samo neprijateljsko topništvo.

Bavarski princ ranjen.

Monakov, 29. (D. u.). Hofmanova korespondencija javlja: Bavarski je princ Henrik bio na bojištu ranjen na lijevoj ruci. Njegovo stanje ne daje povoda zabrinutosti.

Lešičky-Rennenkampf.

Bern, 28. General Lešičky, zapovjednik ruskih četa u Bukovini, nije, prama ovamo stiglim vijestim, nitko drugi, no general Rennenkampf, koji je svoje ime promijenio u rusko.

Brzo i uspješno napredovanje Bugara u Grčkoj.

Zürich, 28. „Matin" javlja iz Soluna, da se bugarsko napredovanje u Grčkoj razvija brzo i uspješno. Kori se generala Sarraila, koji je već četiri puta dobio nalog da predje u ofenzivu, a nije ga još izvršio.

Austro-Ugarska.

Izjave ministra predsjednika Tisze.

Budimpešta, 28. (D. u.). U zastupničkoj je kući izjavio ministar predsjednik Tisza o vojničkom položaju slijedeće: Što se bojišta u Voliniji tiče, bilježimo protuofenzivu s naše strane, koja napreduje korak po korak, te se nalazi već opet u našim rukama znatan dio onog područja, što su ga bili Rusi u svojoj ofenzivi zauzeli.

U Bukovini morale su vojske, koje se tamo bore, da uzmaknu pred premoćnim neprijateljskim silama. Ali su ipak zadale neprijatelju znatne gubitke. Naša se je vojska povukla u potpunom redu, te je još danas netaknuta, savsim spremna na boj i zaposijeda jake položaje.

I na bukovinskom jugoistočnom galicijskom bojištu razvija se razmjer sila u naš prilog. Nema razloga da gubimo potpunog pouzdanja u povoljnost položaja u najskorijoj budućnosti. (Pljeskanje.)

Balkan.

Grčka demobilizacija nastupila.

Amsterdam, 29. (D. u.) „Times" doznaje iz Atene, da su francuski i engleski poslanik savjetovali svojim vladama, neka podijele Grčkoj zajam.

Sveopća je demobilizacija u Grčkoj nastupila prošle subote.

Venizelisti se vraćaju na stara mjesta.

Atena, 29. (D. u.). Pukovnik je Zymbrakakis imenovan generalnim ravnateljem policije. On je vršio tu službu već pod Venizelosom.

Izvanredno zasjedanje bugarskog sobranja.

Sofija, 29. (D. u.). Sobranje se je sastalo na izvanredno zasjedanje.

Antanta.

O nemirima u Galacu.

Bukarešt, 28. (D. u.). Listovi kažu: U jučerašnjem sukobu radnika s vojništvom, bilo je ubijeno 9 radnika, a 25 ranjeno. Jedan je vojnik bio ranjen udarcem štapa. Nije istina, što službeno izvješće kaže. Svi se listovi slažu u tomu, da je mladi poručnik, zapovjednik četa, dao nalog, da se puca, a da nije prije dao propisani znak, da se mnoštvo razidje. Nije takodjer istina, da bi bio kogod od mnoštva pucao na vojništvo.

Promjena u engleskoj trgovačkoj politici.

Kristijanija, 27. „Dagebladet" piše o pariškoj gospodarstvenoj konferenciji: U početku su se rata Englezi hvalili, da će se oni boriti „za slobodu i mir, a protiv militarizma". Kod toga ali nijesu zaboravili, da nije Englezima tudj militarizam na moru. Sada Engleska nastoji iz svih sila, da nadoknadi što je zanemarila. Na isti je način Engleska, bijaše prije država slobodne utakmice, kojoj ima ona da zahvali svoju gospodarstvenu silu, i na trgovačkom polju posve promijenila svoj kurs; jer ono što je zaključila pariška konferencija jest izvor najsilnije politike zaštitnih carina. Trgovina ne bi imala prema tome biti mirna i prijateljska izmjena dobara, već boj na nož. Posljedica će toga na svaki način biti nesnosna trgovačka špijunaža i trošenje gospodarskih sila, uslijed česa će osobito trpjeti svi oni, koji nijesu dosta jaki, da sačuvaju svoju neovisnost, dok će prekomorske zemlje na štetu staroga svijeta imati od toga najveće koristi.

Otvorenje talijanske komore.

Zürich, 29. (D. u.). Rimska se je komora opet sastala. U programnom je govoru rastumačio Boselli cilj novog ministarstva, te je kazao da mu je velikodušna zadaća to, da privede pobjedi prava naroda i prosvjete. U tu će se svrhu uzdržati tijesno i trajno zajedništvo sa saveznicima sve do konačne pobjede.

Ministar je predsjednik napomenuo zle muke i teške žrtve, što ih podnosi talijanski narod držeći se stroge stege.

Izrazio je zahvalnost domovine zaposjednutim talijanskim gradovima i krajevima. Pohvalio je napokon junaštvo borilaca za narodno odrješenje, koji napreduju neodoljivo.

Nakon oduševljenog klicanja kralju bila je sjednica zaključena.

Zbliženje dviju narodnih crkvi.

Lugano, 28. Anglički je biskup Bari otputovao u Rusiju, da po nalogu engleskih biskupa radi za zbliženje medju angličkom i ruskom crkvom.

Neutralne države.

Mirovno pitanje.

Bern, 28. U izjavi socijalističke stranke, danoj prigodom glasovanja o državnom proračunu, vidi „Temps" misao na mir. List pozdravlja izjavu, koja se slaže sa mnijenjem svih dobrih Francuza, da valja sve žrtvovati, e bi se uspostavila cjelokupnost francuske države i u godini 1871. ozlijedjeno pravo na Alzaciju i Lorenu, kaošto i zasigurala posvemašnje političko i gospodarstveno uspostavljenje Srbije i Belgije i da bi konačno došlo do sigurnog i trajnog mira. Francuska i njezini saveznici jednodušno vide u tome bistveni temelj riješenja, koji će junaštvo vojska podati konfliktu. O pitanju postignuća jamstva za trajni značaj mira ne može se sada raspravljati. Ne smije se zaboraviti, da nije samo Francuska kod toga interesirana, već da londonski ugovor sili države antante, da kod sklapanja mira nastupe kao jedna jedina skupina te da su sve jednakomjerno odlučne, da svojom potpunom slogom čuvaju zajedničke i posebne svoje interese. Mi očekujemo mir samo od naših vojničkih nastojanja. Ta nam moraju dozvoliti, da diktiramo naše uvjete. Ne koristi ništa, ako se sada nekako indirektno o tome govori od tribine do tribine. Iz izjava londonskih odgovornih krugova proizlazi, da je mir za alijirce sve dotle nemoguć, dokle god se ne postignu glavni vojni ciljevi. Niko neće na to misliti, da stupi u pregovaranja sa Njemačkom, dok carske čete drže u posjedu i pedalj alijirske zemlje. Nakon posvemašnjeg ispražnjenja zaposjednutih područja moći će se tek govoriti. Ne radi se o sistematskom uništenju slobode Njemačke ili njezinog gospodarstvenog života, već se radi samo o tome, kako bi se zapriječilo, da ne bi još jednom pruski militarizam mogao postaviti u pogibelj političko uredjenje Europe te da se ne bi stvorila napadajuća sila u štetu našega blagostanja.

Papa posrednik za mir?

Bukarešt, 28. Talijanska je vlada dozvolila, da se zastupnici Pruske, Bavarske i Austro-Ugbrske vrate u Rim k vatikanu.

Rumunjski list „Treptatea" vidi u tome prvi korak k sklopljenju mira ili najmanje početak mirovnih pregovaranja sa papom.

Amerika.

Carranza i Villa.

Genf, 28. „New-York Herald" javlja, da je Villa prihvatio ponudu amnestije sa strane Carranze, te da je sve svoje bojne sile sjedinio sa Carranzinim četama.

Nadalje se „Tempsu" javlja iz Washingtona, da je američka kolonija grada Mexika ostavila glavni grad.

Brazilški ministar vanjskih posala, Lauro Muller, otputovao je u Washington, da sa vladom Unije raspravlja o položaju u Mexiku.

Izmedju Mehika i Sjevernih država.

London, 28. (D. u.). „Morning Post" javlja iz Washingtona: Prije nego li se taj tjedan svrši, moralo bi se riješiti pitanje, je li će doći do rata sa Mehikom. To je bio zaključak Wilsonovog vijećanja sa članovima kongresa, da ne će doći samo tada do provale u Mehiko, ako bude Carranza prihvatio amerikanske predloge, pustio na slobodu zarobljenike i izjavio, da ne će više poduzimati neprijateljstva.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 27. Službeni izvještaj od 26. lipnja:

U nekojim pododsjecima položaja Jakobstadt-Dünaburg žestoka topovska vatra. Istočno od Gorodiszcza (23 km sjeverno od Baranovića) napao je neprijatelj nakon dobre pripravе naše položaje kod dvorca Skrobova (6 i pol km istočno od Gorodiszcza); bijaše suzbit. U isto je vrijeme bilo našom vatrom odbijeno neko odijelenje, koje je duž cestu u Sluck htjelo napredovati protiv naših položaja kod Ščara. Sjeveroistočno jezera Wygonowsko izjalovio se je jučer njemački napadaj protiv dvorca Zalucze (5 vrsta jugozapadno Lipska). Oko podne ponovio je neprijatelj napadaj na tom mjestu u večem opsegu pod zaštitom vatre iz lakih i teških topova. Jučer u jutro mriješe junačke smrti letioci Krasnov, nadporučnik i Wlaimirow, podčasnik.

U odsjeku Styr, medju Kolkijem i Sokulom, opstrijeljevali su Nijemci naše položaje najtežim topovima te su poduzeli nekoliko navala mjesnog značenja, koje su ali sve bile uspješno odbite. Ponovni, i stisnutim redovima poduzeti napadaji kod Linievke na Stohodu izjaloviše se u našoj vatri. Kod toga je jedna od naših satnija proganjala neprijatelja preko otvorenog bojišta te je zarobila 45 Nijemaca, medju kojima 1 časnika. Na cesti u Luck i južno od nje je položaj nepromijenjen. Djelomični neprijateljski napadaji na Zaturce bijahu odbiti.

Galicija i Bukovina. — U zavojima Dnjestra prešli su naši donski kozaci boreći se preko rijeke kod Snovidova (21 km jugozapadno Buczcza), potjeraše dijelove neprijateljskih predstraža, zaposješe sela Siekierczyna (4 km zapadno Snovidova) i Piotrov (3 i pol km južno Snovidova) te zarobiše 5 časnika i 350 momaka. U odsjeku Kimpolung zaposjelo je naše konjaništvo nakon bitke neprijateljske položaje kod Pozoritta (6 i pol km zapadno Kimpolunga). Prema novijim vijestima zaplijenismo na željezničkoj pruzi Gurahumora-Kaszika (10 i pol km sjeverno od Gurahumora) na kolodvorima velika skladišta drva i 31 od neprijatelja ostavljenih željezničkih vozova. Napredujući prema jugu, došli smo na putu, koji vodi u Transilvaniju, sve do brda.

Italija.

Rim, 26. Službeni izvještaj od 25. lipnja:

Snažno i uspješno djelovanje našeg topništva podupiralo je jučer 24. energično napredovanje naše pješadije od Vall' Arse do visoravni Sette Comuni. Pred našom odlučnom ofenzivom povukao se je neprijatelj što brže. Opirao se je dosta još na najzgodnijim točkama, ali smo ga mi svagdje svladali svojim burnim progonom. Osvojili smo Raossi i jako utvrdjeni južni obronjak Monte Lemerla. Neprijatelj je digao u zrak most kod Foxi, te je zapalio Aste, St. Annu i Staineri. Na fronti Posina-Astico suzbili smo manje neprijateljske napadaje na gornjem kraju doline Val del Pruche. Naše su čete počele prodirati protiv dolinskog dna Posine.

Još smo više uspjeha imali na desnom krilu, gdje smo zauzeli položaje na vrhu Priafora i

pomaknuli malena odijeljenja sve do povrh kuća u Arsieru. Na visoravni Sette Comuni, na jugozapadu od crte Lagara-Galleo-Asiago-Cesuna, koja se već nalazi u našem posjedu, zauzeli smo sjeverni bok Monte Busibolla, Belmonta, Panoccia, Barca i Cengia. Na sjeveroistoku smo osvojili Monte Cisman, Castellaro i delle Contese (na istoku od Cinia delle Caldiere). Na čitavoj smo fronti nalazili pune jarke neprijateljskih lješina i svu silu oružja, živeža, municije i ratnog materijala, što ga je bio neprijatelj na svojem naglom bijegu ostavio. Akcija tjera se snažno dalje.

U Karniji i na Soči osobito žestoka topovska djelatnost; isto na gornjem Butu, gdje smo razorili neprijateljske redove i prouzročili požare i eksplozije.

Neprijateljska su ljetala bacila nekoliko bomba blizu Ale i na Padovu, Fonzaso, Primolano i Grigno. Nije bilo ni ljudskih žrtava, ni materijalne štete. Naša su ljetala napala bombama neprijateljske parke na Monte Porre, jugoistočno od Caldonazza i skladišta u Dellachu (Drava), prouzročila su svagdje požara i vratila su se neoštećena.

Domaće Vijesti.

Proslava 50-godišnjice pomorske bitke pod Visom. Hrvati i Slovenci grada Pule došli su do sretne zamisli, da na dostojni i svečani način proslave 50-godišnjicu pomorske bitke pod Visom, kad se je naime našem krvnom neprijatelju dokazalo, da smo uvijek spremni braniti i obraniti naše pitome žale, biserno more i onu svetu grudu za kojom ga od vajkada želja mori. Sada, kada nam je vjerolomna Italija i ponovno dobacila rukavicu i time nam dovikla mačem u ruci, da njezina stara rana u pohlepi za našim obalama, sveudilj krvari, naići će bez dvojbe ova hvalevrijedna zamisao o proslavi naše viške slave kod gradjanstva Pule na onakav odaziv i razumijevanje, što ga ne radja ni običaj ni želja za zabavom, već živo osjećanje u srcima vjernih državljana.

Geslo „Viribus Unitis" združit će tog dana naše gradjanstvo, bez obzira na stališ i jezik, u jednoj misli, u oduševljenoj manifestaciji nepokolebive vjernosti i odanosti caru i državi te u priznanju nepobjedivog oružja naše slavne monarhije.

Čitava svečanost vršit će se pod protektoratom Njezine preuzvišenosti Helene pl. Chmelarž, a pod predsjedničtvom našeg znanog starine Nikole viteza Mardešića.

Kako čujemo pripreme su za tu svečanost jur u toku, priredit će se dne 23. julija.

Čista dobit namijenjena je udovama i siročadi palih junaka naše pomorske i kopnene bojne sile.

Njemački jezik u Istri. „Neue Freie Presse" opaža k znanoj odluci istarske zemaljsko-upravne komisije glede jednakopravnosti uporabe zemaljskih jezika, da će se u buduće kod podjeljivanja zemaljskih služba davati prednost onima, koji se mogu iskazati takodjer sa potrebitim znanjem njemačkoga jezika. „N. Fr. Presse" veli nadalje, da je spomenuta odluka zemaljsko-upravne komisije uredila autonomno jezikovno pitanje po uzoru za državne oblasti pravovaljanih odredba i tako vrijede u Istri četiri zemaljska jezika: njemački, talijanski, slovenski i hrvatski. K tomu nadovezuje, da ima njemački jezik jur odavna priznato mjesto o uporabi jezika sa strane oblasti. Tako je n. pr. običaj u djelokrugu rovinjskoga sudišta, da izlazi zemaljski zakonik uz talijanski i slovenski takodjer u njemačkom jeziku.

Iz Hrvatske.

Hrvatski sabor. (Svršetak sjednice od 27. o. mj.). U četvrtoj interpelaciji iznaša zast. Radić pitanje ceste u selu Strabinje općine Krapina; petom traži bezodvlačnu istragu protiv sedmorice bilježnika; šestom, ukinuće svih kazna po vladinoj naredbi za narodno gospodarstvo od 18. studenoga., dok sedmom pita bana, da li mu je poznato, da pojedine kotarske oblasti sile seljačke gospodare, da pod izlikom ratnoga podavanja oru i siju pojedinim vlastelinima, u prkos tome, što sami sebi nisu ni poorali ni posijali. Pozivlje bana, da izda bezodvlačnu shodnu odredbu, da se u buduće tako ne postupa.

Zast. Josip Milković i Fran Novak povukoše svoje interpelacije.

Zast. Jalžabetić interpelira glede postupanja kr. kot. veterinara Dušana Ogrizovića, koji prigodom sajmova ljude tuče, vrijedja zastupnike i ne pušta vagati za prodaju odredjene svinje. Traži, da se Ogrizovića pozove na odgovornost i da ga se disciplinarno kazni.

Iza 15 časaka odmora prelazi se na specijalnu debatu o zak. osnovi o uvjetnoj osudi. Bilježnik čita osnovu.

— Zast. Radić preporuča svoj ispravak k § 1. — Zast. Badaj otklanja ispravak zast. Radića. Glasovat će za osnovu, jer ju smatra najliberalnijom u monarkiji. — Kod zaključne riječi zast. dra. J. Šilovića odbija većina ispravak dra. Radića, te prima 1. i sve ostale paragrafe po prijedlogu odbora. Time je ova zakonska osnova prihvaćena i u specijalnoj debati.

Sjednica je zaključena u 3 sata poslije podne, dok je nova urečena za ponedjeljak, dne 3. srpnja.

Natječaj. U „Narodnim Novinama" raspisan je natječaj za podijeljenje potpora iz zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, na što se upozoruju aktivni i umirovljeni zemaljski gradski imovno-općinski šumarski činovnici, te šumarski činovnici upravnih općina i zemljišnih zajednica, šumarski činovnici pl. opć. Turopolje i profesori kr. šumarske akademije zagrebačke, kao i udove i siročad šumarskih činovnika tih službenih kategorija.

Vojnička cenzura na Rijeci preporuča gradjanstvu, da dopisuje u hrvatskom, talijanskom, francuskom i engleskom jeziku, jer samo takova pisma bivaju odmah cenzurirana, dok se pisma hebrejska, stenografirana i ostala šalju na cenzuru na drugu postaju i tako stizavaju na svoja odredišta sa znatnim zakašnjenjem.

Sa sjednice gradskog aprovizacijonog odbora na Rijeci. Na jednoj od posljednjih sjednica gradskog aprovizacijonog odbora upitao je jedan odbornik, zašto se još uvijek ne vidi na tržnici povrće sa zemljišta obradjenog po gradskoj općini. Na to pitanje dobio je odgovor, da se ti proizvodi prodaju privatno pojedincima, jer da ne bi za cijeli grad dostajali. Ova je izjava izazvala u gradu živo komentiranje.

Družbine žigice. Lanjske godine prosuo se bio glas, da su družbine žigice zabranjene i to radi trobojne vinjete na kutijicama. Družbino je Ravnateljstvo odmah poduzelo shodne korake kod nadležnih oblasti dokazavši da odnosna vinjeta ne sadržaje ništa, što bi se protivilo našim zakonima. Sada se je ispostavilo, da se odnosna zabrana nije ticala družbinih žigica, nego drugih etiketa, kojima je raspored boja nalik na ruske ili srpske trobоje. U tom smislu glasi odluka c. k. redarstvenog ravnateljstva u Beču od 10. lipnja 1916. br. 28214.

Upozorujemo sve družbine prijatelje, da naručuju za sada žigice izravno kod tvrtke „Solo" Beč, I. Hohenstaufengasse 6.

Iz Trsta.

Odlikovanje. Gosp. Ivo Sancin, natporučnik kod 57. pješ. pukovnije, rodom iz Trsta, dobio je „signum laudis" za svoje izvrsno službovanje pred neprijateljem.

† Franjo Žagar. 26. t. mj. umro je u Opatiji veletrgovac iz Trsta, g. Franjo Žagar stariji, vlasnik poznate tvrtke za drveni obrt u Markovcu kod Staroga trga. Njegovo će truplo prevesti u njegov domaći kraj Markovec.

Cijenjenoj obitelji iskreno sažaljenje!

Angelo Fabris. učitelj u Terpu kod Ogleja u Furlaniji prebjegao je k neprijatelju te skrivio zločin veleizdaje. S toga je vojnički sud izdao nalog, da se ga uhvati.

Razne Vijesti.

Rat protiv alkohola u Norveškoj. Pred nedavno predložila je norveška vlada parlamentu nacrt zakona, koji odredjuje, da moraju biti vojnici, željezničari, tramwajski namještenici i šoferi apstinenti. — Vrlo pametno, al bi možda bolje bilo, da se je odmah obračunalo sa alkoholom na čitavoj liniji, jer bi se inače moglo dogoditi da ostane norveška vlada ako i ne bez vojnika, a to barem bez željezničara, šofera itd., što bi značilo da je alkohol ipak konačno pobijedio.

Ruski guverner u Bukovini. Bivši legacijski savjetnik ruskoga poslaničtva u Bukareštu, viceguverner Besarabije Arsenijev, imenovan je novim guvernerom u Bukovini.

Ruski put kroz Rumunjsku. „Ruskoe Slovo" piše: Naš interes zahtijeva samo to, da nastupimo na Balkanu sa većim silama. Naravno je, da moramo toga radi kroz rumunjsko zemljište, i to ne samo preko Dobrudže, već takodjer kroz Moldavu. Rumunjska se ne smije opirati, jer nemamo neprijateljskih namjera.

Novi pozivi u Engleskoj. Dne 25. o. mj. bili su pozvani pod oružje zadnji odjeli engleskih ratnih obvezanika. Sad se nalaze pod oružjem svi za oružje sposobni Englezi od 18. do 41. godine.

Izjava grčkog kralja. Pariški listovi javljaju iz Atene, da se je grčki kralj izrazio: Pošto dio moga naroda drži, da naša politika nije više takova, kakova bi morala biti, nisam se mogao i na dalje opirati raspustu sabora i novim izborima. Uvijek sam štovao ustavnu slobodu. U sporove i zadjevice stranaka nisam se upuštao. Nek se vrši volja moga naroda.

Nove ruske granate. U sadašnjoj ofenzivi upotrebljavaju Rusi neku novu vrst granata japanskog porijetla. Te su granate napunjene nekom novom rasprsnjivom tvari, te su se u praksi pokazale kao vrlo dobre; njihovo da je djelovanje navodno natkrililo sve vrsti dojakošnjih granata.

Srpska vojska. Njemačke novine donose, da se cjelokupna srpska vojska računa na 120.000 momaka. Od tiju iskrcano ih je u Solunu 105.000, dok ih je 15.000 ostalo na Krfu kao rezerva. Srpski prijestolonasljednik boravi još uvijek na Krfu, gdje će ostati do povratka ministra Pašića, koji sada putuje u financijalne i vojničke svrhe. Vrhovno zapovjedničtvo pod srpskom vojskom u Solunu preuzet će sam prijestolonasljednik, a dodijeljen bit će mu generalissimus Petar Bojović. Vojska je razdijeljena na tri vojna zbora, kojima zapovijedaju pukovnik Vasić, Stjepan Stefanović i Pavao Šturm. Stožer smješten je u austrijskom i njemačkom konzulatu. Srpska artiljerija upotpunit će se sa portugiskim topovima.

Sazonov u razgovoru sa američkim dopisnikom. Američki listovi javljaju: Iz Petrograda se izvješćuje o razgovoru ministra Sazonova sa jednim američkim dopisnikom. Ministar je izmedju ostaloga izjavio: Kako Rusi sada idu u susret pobjedi, za njih je preuranjeno ulaziti u rasprave o miru, tim više, što se moć Njemačke očito umanjuje, dok pomoćni izvori Rusije i njezinih saveznika dnevno rastu, kako dokazuju dogadjaji: tako položaj kod Verduna, ruska ofenziva, pomorska bitka u Sjevernom moru i ruski uspjesi u centralnoj Aziji. Konac rata neće biti moguć prije, nego li neprijatelj ne isprazni zaposjednute krajeve i dok ne ispuni sve naše zahtjeve. Nikada, zaključio je Sazonov, nisu saveznici bili tako složni i nikada tako jaki. I mi želimo mir, ali doista časni mir, kojega će posljedica biti nestanak pruskog militarizma. („Pester Lloyd".)

Bugarske čete u Bukovini. Iz glavnog se ruskog stana saznaje, da je neuspjehu ruskog napredovanja u istočnoj Galiciji krivo to, što su u zgodan čas došla tamo dva njemačka vojna zbora i dvije bugarske divizije.

Novi izbori u Grčkoj. Izbori za grčki sabor raspisani su za 7. augusta.

Novi rektor češke univerze u Pragu. Novim rektorom češke univerze u Pragu izabran je ove godine profesor dermatologije dr. Janovsky.

Granata spasila mu život. Neki njemački vojnik pripovijeda, da je pao u Flandriji u neku močvaru, te je bio jur izgubio svaku nadu, da bi se mogao spasiti, jer je kod svake i najmanje kretnje sve dublje u močvaru propadao. Na njegovu sreću udarila je engleska granata u močvaru, te ga je silni pljusak vode izbacio napolje. — Eto da nijesu ni sve granate istoga „temperamenta"!

Tražbine u Crnoj Gori. Hrvatska trgovačka i obrt. komora u Zagrebu javlja: C. i kr. vojni generalni gouvernement na Cetinju proveo je u Crnoj Gori uvedenje valute, a namjerava dokinuti, odnosno odviti i moratorij. U tu svrhu poželjno mu je znati, koji novčani zavodi, industrijska poduzeća, trgovci i obrtnici iz austro-ugarske monarkije imadu u Crnoj Gori neuredjenih tražbina i s kojeg naslova. Upućuju se stoga interesenti iz Hrvatske i Slavonije, da dotične svoje podatke izvole najdalje do 4. srpnja t. g. priopćiti trgovačkoj i obrtničkoj komori u Zagrebu.

Zanimljiva trgovačka osuda. U ugarskim sudačkim i trgovačkim krugovima pobudila je veliku senzaciju osuda kr. kurije, kojom je ujedno načelno riješeno pitanje: da li je rat „vis maior" u pitanju ugovorenih dobava. Predmet je parnice spor, što je nastao izmedju segedinskog trgovca Ljudevita Spitzera i segedinske predionice. Spitzer je u maju 1914. naručio kod segedinske predionice 25 vagona užarske robe s dobavnim rokom do konca augusta 1914. Zbog nastalog rata nije mogla tvornica udovoljiti ugovoru do konca 1914, a tada je već cijena užarskoj robi poskočila znatno iznad ugovorene cijene. Stoga su se obje stranke dogovorile, da će pričekati, kako će se u tom pogledu razviti pravna praksa. Početkom god. 1915. zahtijevao je Spitzer od tvornice, je udovolji preuzetoj obvezi, no tvornica je to odklonila, pozivajući se na rat kao na „vis maior". U to je već cijena užarskoj robi toliko poskočila, da je nastala diferencija od 800.000 kruna u korist Spitzera. Stoga je ovaj podnio tužbu, koju je segedinski sudbeni stol odbio, no dopitao mu je odštetu od 780.000 kruna. Tvornica je uložila utok, ali ipak ponudila nagodbu, te izjavila, da će platiti 100.000 kruna odštete. Spitzer je odklonio nagodbu, pa je priziv došao pred kr. kuriju, koja je izrekla ovu osudu: Sklopljeni ugovor ostao je u načelu i za vrijeme rata, pravovaljanim, no tvornica je dužna Spitzeru naknaditi samo diferenciju, koja je postojala koncem 1914. Ujedno se obje strane osudjuju da nose svaka polovinu troškova, koji iznose 80.000 kruna.

Trgovačka prepiska za inozemstvo. Trgovačka i obrtnička komora u Zagrebu upozoruje domaće trgovce i tvorničare, da u svojim dopisivanjima sa inozemstvom ne napominju vojne narudžbe, potrepštine na pojedinim sirovinama i pomoćnom materijalu, te slične podatke gledom na potrebe za vojne dobave, jer to štetno upliviše na interese ratovanja. U tom pravcu po pojedincima počinjene pogrješke imadu za posljedicu, da će se trgovačka prepiska strože cenzurirati, te otprema iste trpjeti velika zakašnjenja.

Engleska bojazan. Engleski listovi, a na čelu im „Times", opominju najozbiljnije, da je vrlo pogibeljno procijenjivati ruske uspjehe, kako se je to činilo, kad su Rusi napredovali u Galiciji. Tada se je držalo zauzeće Budimpešte i Beča kao pitanje dana. U ovom ratu, veli „Times", nema puta, koji vodi neposredno pobjedi. Ne smije se takodjer zaboraviti, da su centralne vlasti neizmjerno jaki i opasni protivnici. S demonstracijama i manifestacijama treba prestati, dok na istočnoj fronti ne nastupi štogod odlučna, čega do sada nije bilo.

Dan mrtvih kod Skagerraka. Pred nekoliko dana isplivale su na norveškoj obali lješine poginulih junaka u pomorskoj bici kod Skagerraka. Taj bi se dan mogao punim pravom nazvati: „plivajuće groblje" ili „dan mrtvih kod Skagerraka". Većina je potopljenih njemačkih i engleskih vojnika imala na sebi pojase za spasavanje. Lješine se pobiru i pokapaju.

Žive li duže žene ili muškarci? Amerikanski su statističari izračunali, da se do 8. godine broj djevojčica naprama dječacima odnosi kao 1000 prema 1076; muških se dakle rodi više. Sve do 50 godina dolazi 1183 muškarca na 1000 žena, ali iza toga broj muškaraca brzo pada. Oko 44. godine se razlika redovno izjednačuje, zatim dolazi u 60. godini ovaj razmjer: 1033 žena na 1000 muškaraca, a u 100. godini 1576 žena na 1000 muškaraca. Pošto u Sjedinjenim državama živi u svemu 2,692.288 muškaraca više nego li žena, proizlazi, da žena poprijećno doživljuje veću starost. Liječnici i stručnjaci drže, da je tome uzrok suzdržavanje od pušenja, jer muški organizam poglavito truje nikotin.

Lazar uskrsnuo! Radnica Marija Knupfmüller bila je osudjena po bečkom vojnom sudištu na dva mjeseca jednostavne tamnice, jer je sakrivala u svom stanu vojnog bjegunca Leopolda Hocka. U času, kad je imala doći vojna izvidnica, sakrila je radnica svog ljubavnika u ormar, zanijekavši, da je u njezinom stanu. Nu kad je vidjela, da ide stražmeštar s nabijenim samokresom prema skrovištu njezinog ljubavnika, ustoboči se ova usplahirena pred njim i zaviče: „Leopolde, izadji!" Vrata ormara se otvore, a blijedi Leopold pomoli uznojenu glavu izmedju sukanja i haljetaka i pokorno stupi pred stražmeštra. Vojni je sud uzeo u obzir uzbudjenje optuženice, pa je koli njojzi, toli ovom novovjekom Lazaru sudio vrlo blago.

Godina II. — Broj 353.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 1. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Vodja irskih ustaša osudjen na smrt.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 30. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na sjeveroistoku od Kirlibabe suzbila su naša odijeljenja ruske navale. Jučer je došlo opet kod Pistina, na sjeverozapadu od Kutija do ogorčenih bojeva. Uslijed pritiska ovdje nastupajućih, nadmoćnih neprijateljskih sila bile su naše čete povučene u prostor na zapadu i jugozapadu od Kolomeje.

Na sjeveru od Obertina skršilo se je o našoj vatri s teškim gubicima više napadaja ruskih konjanika. Na zapadu od Sokula na Stiru kušao je neprijatelj uzalud da opet osvoji položaje, što su ih Nijemci dan prije osvojili.

Talijansko bojište.

Bojevi u odsjeku doberdopske visoravni traju nadalje. Bili su po noći osobito žestoki u prostoru kod Sv. Martina. Naše su čete suzbile opet sve talijanske navale. Samo na istoku od Selca je još u toku čišćenje nekoliko jaraka. Gorički se je mostobran nalazio pod žestokim opstreljavanjem topovima i minama. Izjaloviše se pokušaji neprijateljske pješadije, da napreduju protiv naših položaja kod Podgore. Na koruškoj su fronti bili osujećeni neprijateljski napadaji na Veliki i Mali Pal kao što i na Freikofel. U Pusterkoj dolini stoje pod vatrom dalekosežnih, teških topova mjesta Sillian, Innichen i Toblach. U području medju Brentom i Ečavom nije se slika talijanskog djelovanje ništa promijenila. Na mnogobrojnim su točkama fronte bezuspješno napadala manja i veća neprijateljska odjeljenja. Kod jedne takve navale na naš položaj kod Borsole talijanska je artilerija žestoko pucala na vlastite pješadijske linije, koje su krzmajući napredovale. U jučerašnjim su bojevima naše čete zarobile 300 momaka, medju kojima 5 časnika te zaplijeniše 7 strojnih pušaka i 400 pušaka.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi bojevi prednjih straža. Inače ništa osobita.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 30. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

I jučer i danas suzbile su naše čete engleske i francuske napadaje. Na mnogim se mjestima ponavljaju bez uspjeha neprijateljski napadaji s plinom. Trajala je dugo topovska djelatnost s malenim prekidima. Na jugoistoku od Tahure i kod dvorca Maisons de Champagne bila su krvavo suzbijena napredujuća francuska odijeljenja. Lijevo od Moze postigli smo uspjeha kod vrha 304. Desno od rijeke nije bilo nikakve pješačke djelatnosti. Ukupni broj zarobljenika uhvaćenih za naših uspjeha od 23. i za suzbijanja velikih francuskih protunapadaja iznaša 70 časnika i 3200 momaka, oborili smo 3 neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Na jugoistoku od Linijevke ostale su bez uspjeha protunavale Rusa, koje su naše čete ponovno izbacile iz onih položaja. Uhvatili smo preko stotine zarobljenika i zaplijenili 7 strojnih pušaka.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Ruske bojne sile, koje su se bile povlačile na istoku od Sermila nijesu mogle uslijed snažnog turskog progona da se održe kod Kerinda. Turske su čete protjerale ruske stražnje čete, te su napredovale dalje od Kerinda i proganjaju neprijatelja u pravcu prama Kermanšahu.

Kaukasko bojište.

Na centrumu okršaji ophodnja. Na lijevom su krilu zaposjele turske čete po uspjelim bojevima druge još neprijateljske položaje. Neprijateljski je bataljun bio rastjeran od našeg topništva.

BRZOJAVI.

Rat.

Ruska pretjeravanja.

Beč, 30. (D. u.). Iz stana ratne štampe javlja se: Nasuprot petrogradskog izvještaja od 27. o. mj., gdje se kaže, da su Rusi zarobili 194.041 zarobljenika i zaplijenili 219 topova i 644 strojne puške, u stanju smo danas da bez neprilike podamo slijedeću sliku naših gubitaka: Ako se pomisli, da u modernom boju spadaju medju izvanredne slučajeve ukupni gubici od 25 posto, to ne pruža nikakvog povoda za uznemirenje obavijest, da su naše bojne čete izgubile kroz tri tjedna teškog hrvanja od 12 do najviše 20 posto na mrtvima, ranjenima i zarobljenima. A od tog postotka otpada sigurno prilično veliki broj na zarobljenike i nestale. Ipak da smo doista izgubili 200 tisuća ljudi na zarobljenicima, to nam ne bi bio mogao ostati, odbivši i razmjerni postotak na krvavim gubicima, a ma ni jedan vojnik ni u Voliniji, ni na Dnjestru. Od naših je modernih topova dospjelo u neprijateljske ruke samo 36, a i ti su bili rasprsnuti ili uništeni. Nešto je veći broj uporabljivih topova, koje smo Rusima prepustili, od starijeg kova. Gubici strojnih pušaka, što su ih naše bojne formacije pretrpjele, ne iznašaju niti šesti dio od broja, što ga Rusi navadjaju.

Nikomu doista nit' ne pada na um, da porekne neprijatelju uspjehe u Voliniji, kojima se smije da ponosi. Ta javnost znade već, iza dvije godine ratovanja, da shvaća kako treba neizbježive ratne promjene i da se snadje takodjer i u kritičnim ratnim zgodama. Stoga niti nema potrebe, da joj se štogod sakrije. Ali kada neprijatelj upadne u smiješna pretjeravanja, tada i sâm tim istim pokazuje, da je istina ostala mnogo natrag za onim, što je neprijatelj očekivao i što je on stavljao u razvitak dogodjaja.

Taktika naših napadaja.

Gradačkoj „Tagespost" javlja njezin ratni dopisnik o bojevima u Voliniji i Bukovini doznaje slijedeće potankosti od časnika, koji su kod tih bojeva sudjelovali: Kod svojih su napada upotrijebljavali Rusi novu metodu, koja je mješavina posve moderne navalne taktike i staroruske metode.

U područjima, gdje su imali napasti, sakupiše oni mnogo topova i ogromnu množinu municije. Tekom jedne godine omogućio je Japan, Engleska i Amerika, da se nadoknadi ruski artilerijski park te su Rusi tako nagomilali veliku množinu municije. Temeljita topovska priprava bijaše moderni elemenat. U smislu svoje taktike i da povise djelovanje svoje artilerije, uzeli su oni valjda i topove sa bojnih ladja, jer se je posvuda ustanovilo i djelovanje topova sa ladja.

Pješadija su upotrijebili po pravoj ruskoj metodi. Iza topovske priprave, koja je na većem dijelu napadajuće fronte trajala po 36 sati i koja je samo u Voliniji stajala 3 milijuna granata, napadala je pješadija. Napadaji su se započeli u vlastitoj bubanjskoj vatri. Prvi napadajući valovi, koji su se sastojali iz šest do četrnaest vrsta, bijahu bačeni naprijed već za vrijeme bijesne topovske vatre. Strojne puške i topovi tjerali su naprijed ruske pješake. Časnici su pratili jurišajuće kolone te su revolverima i knutima silili svoje ljude, da idu naprijed u našoj i njihovoj vlastitoj topovskoj vatri. Za frontom su stajala kozačka odijeljenja, koja su opeta nagajkama naprijed gonila vraćajuće se ruske mase.

Prve vrste jurišajućih kolona nijesu na nekojim mjestima imale kod sebe pušaka, već su bile oboružane samo štapovima i ručnim granatama, koje su posljednje bile napunjene otrovnim, omamljivim plinovima što prouzročuju kašljanje i boli u očima. Te na smrt osudjene jurišajuće kolone morale su navaljivati kroz našu zatvornu vatru te prodrijeti u naše položaje, koji su još stajali u bubanjskoj vatri. Oni su imali strašnih gubitaka, te je samo malen dio dospio do naših položaja.

Sada bi se razvili bojevi iz bliza, uslijed česa su naši vojnici morali da ostave položaje sigurne pred granatama e bi napadače opeta izbacili iz položaja, gdje se su Rusi borili sa našim četama.

Rusko je topništvo neštedice pucalo na vlastite čete, da pogodi i naše i nakon takvog nečovječnog opstrijeljivanja išli bi naprijed slijedeći napadajući valovi, koji su većim dijelom sastojaše od 12 do 20 vrsta.

Ustanovilo se je, da je ruska pješadija morala napredovati u vlastitoj bubanjskoj vatri; ustanovilo se je, da je ruska artilerija pucala na iz bliza se boreće ruske čete. Taj način napadanja, kojemu nema primjera u modernim ratovima, zahtijevao je i strašnih gubitaka. Ruske četne skupine, koje su sudjelovale kod tih bojeva, izgubile su prema pouzdanim ocijenjivanjima i računu zarobljenika 50 do 60 postotaka, a mnoge su pukovnije bile posve uništene.

Rusi su se služili i svim mogućim varkama. Ruska se su odijeljenja dignutim rukama približavala našim položajima te su kušala, da napadaju sa ručnim granatama iznenada naše čete. Zarobljeni su ruski časnici ispovijedali, da nije bila Brusilova ofenziva dostatno pripravljena obzirom na dopošiljanje četa i na etapnu službu. Topništvo, municija i train nije mogao, da radi nedostatne priprave slijedi napadajućim četama i time hoće oni da kažu, da uza sve ogromne gubitke nijesu mogli postići cilja, svoje ofenzive. Reklo im se je, da su ciljevi Kovel, Vladimir, Volinsky i Lavov.

Ogromni gubici na ruskim časnicima.

Kopenhagen, 30. Petrogradski listovi javljaju, da je kod ruske navale izgubilo 70 pukovnija 50 do 70 po sto svojih časnika, dok je 8 pukovnija izgubilo sve svoje časnike. Toga se radi valja bojati časničke krize.

Berlin, 29. Središnji informativni odbor javlja, da je palo žrtvom ruske ofenzive najmanje 105.000 mrtvih. Gubici časničkog zbora jesu strašni. Do sada je javljeno da je palo dotično bilo ranjenih 23 generala, medju kojima i 3 zborna zapovjednika. Osim toga i 28 zapovjednika pukovnija.

Opća ofenziva četvornog saveza.

Rotterdam, 29. „Manchester Guardian" izjavlja: Opća ofenziva četvornog saveza mora sada započeti. Kod budućih se bojeva radi o biti i ne biti.

Engleska ofenziva.

Lugano, 29. Napadno je što pariški dopisnici lijonskih listova još uvijek predstavljaju, da je Verdun vrlo ogrožen. Nema sumnje, da time namjeravaju ponukati Engleze na skorašnju opću ofenzivu.

Talijansko iznenadjenje.

Ženeva, 29. „Guerre mondiale" veli: Kada je započela ruska ofenziva, počeše austrijanske čete, da na južnoj fronti grade defenzivnu liniju. Kada je ova bila dovršena, dobile su čete nalog, da se povuku u nove položaje. 26. tek. u jutro opazili su Talijani, da su neprijateljski položaji prazni. Zaposjeli su ih bez boja, što dokazuje, činjenica, da nisu zarobili nijednoga vojnika. Neka se Cadorna zahvali Brusilovu, čija je ofenziva dala povod austrijanskim defenzivnim mjerama.

Cadornove krive optužbe.

Lugano, 29. Talijansko novinstvo nastavlja, da u običnim već superlativima opisuje austro-ugarski uzmak, kao jednu od najvećih pobjeda, što ih povijest poznaje i ako Cadorna ne može da navede niti jednoga zarobljenika.

Zato on optužuje austro-ugarske čete, po načinu belgijskih pisaca, s najnečuvenijih grozota. Tako se pripovijeda, da su Arsiero i Asiago porušeni. Ne smije se ali zaboraviti, da su se do sada Talijani u službenim svojim izvještajima sami hvalisali, da su ove gradove, nakon što su od neprijatelja bili osvojeni, držali više dana pod žestokom vatrom, a onda da se je našlo više golih trupla talijanskih vojnika.

Talijansko novinstvo, naravno, hvata se željno tih optužbi, da ih iskoristi u svrhu nečuvenog skrivljenja neprijatelja.

Balkan.

Naručeni vladin proglas.

Berlin, 29. Ponukana od antante objavilo je ministarstvo Zaimis proglas na grčki narod, u kojemu su razložene namjere i ciljevi grčke politike. Proglas, koji jasno kaže. tko ga je naručio, bijaše od novinstva žestoko napadnut.

„Zahtijeva se dakle moja kruna!"

Atene, 29. Iz službenih se izvještaja doznaje, da je Venizelosova stranka na dan predaje antantinog ultimatuma pripravila sve potrebito, da za svaki slučaj i silom postigne svoje ciljeve. Notu je predao kralju ruski poslanik. Kralj je silno problijedio, te je pročitavši notu rekao: „Zahtijeva se dakle moja kruna!" Na to se je poslanik šuteći i ostavio dvorac.

Iz Rumunjske.

Bukarešt, 29. Vlada namjerava proglasiti opsadno stanje u svim onim mjestima, gdje se pokazuju velika gibanja. Zato je već vlada dobila punomoć od parlamenta. Jučer su se u Galacu opeta vršile velike manifestacije, koje je priredila rusofilska stranka. Socijalisti su priredili protudemonstracije.

Antanta.

Casement osudjen na smrt.

London, 30. (D. u.) Roger je Casement bio osudjen na smrt radi državne izdaje.

Lansing protiv posredovanja.

Genf, 29. „Petit Parisien" priopćuje brzojav iz Washingtona, prema kojemu je Lansing zabacio posredovanje južne Amerike. Najprije da mora Carranza popustiti i pustiti tekom jednoga dana zarobljenike na slobodu.

Nestalo je nade, da bi se rat mogao zapriječiti. Vlada u Washingtonu pripravlja proglas, koji će budućeg petka biti raširen po svim državama saveza, i u kojemu će se zahtijevati, obzirom na pogibelj u kojoj se domovina nalazi da se skupi 200.000 dobrovoljaca.

Rat će započeti, bez naviještenja, kao i rat na Kubi. Formalno naviještenje rata imalo bi da uslijedi tek tjedan dana iza prvog boja.

Amerika.

Vojničke priprave Sjedinjenih država.

Washington, 30. (D. u.) Reuterov ured javlja: Kongres je prihvatio zakonske osnove, kojima se pripadnici domobranstva prenašaju u redovitu vojsku, te je odobrio 27 milijuna i pol dolara za njihov prevoz na granicu, što će se hitro provesti.

Mehikanska kriza.

New-York, 29. Jutranji listovi izjavljaju, kad bi i drugi dobrovoljci imali da budu pozvani, da će i Roosewelt zamoliti, da bude imenovan generalmajorom e bi smio povesti u boj 12.000 posve oboružanih momaka. Novačenje je već u teku.

Bolivia i S. Salvador kušaju izmiriti spor.

Washington, 30. (D. u.) Poslanici su Bolivije i republika S. Salvador ponovno ponudili svoje posredovanje. Lansing im je odvratio, da je samo onda pripravan da raspravlja o posredovanju, ako su doista pušteni na slobodu zarobljeni pripadnici Sjedinjenih država.

Lansing je kazao da je stigao Carranzov odgovor na notu Sjedinjenih država.

Znak izmirenja.

El Passo, 30. (D. u.) Reuter piše: Državljani Sjedinjenih država, koji su bili zarobljeni kod Carrizala, dospjeli su na granicu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

London, 26. Službeni izvještaj od 25. lipnja:

Prošle smo noći poduzimali na raznim točkama fronte veći broj uspješnih operacija. Neprijateljske su linije bile probijene na deset raznih mjesta. Naša su odijeljenja nanijela neprijatelju znatne gubitke i uhvatile mnogo zarobljenika. Naši su gubici nasuprot svagdje maleni. U svezi je s tim operacijama vladala na jednoj i drugoj strani vrlo živahna topovska djelatnost. Naše je topništvo pucalo s velikim uspjehom. Neprijateljski su prohodni jarci bili na mnogo mjesta vrlo oštećeni. Naše je teško topništvo prouzročilo 4 velike eksplozije u stražnjim neprijateljskim linijama izmedju Vozieresa i Montaubana.

Istočna Afrika.

Englezi su zadali 24. o. mj. na obalama rijeke Lukigare, 40 milja na jugu od Handena, veliki poraz neprijatelju, koji je imao jaku poziciju u gustoj šumi.

Francuska.

Paris, 28. Službeni izvještaj od 27. lipnja popodne:

Na lijevoj obali Moze topovski bojevi. U odsjecima Avocourta i Chatancourta je došlo do okršaja s ručnim granatama kod vrha 304 i na Mort-Hommu. Na desnoj su obali bile suzbijene s ručnim granatama, njemačke protunavale protiv naših napadaja na sjeverozapadu od vrha 321. Protunapadaj protiv sela Fleury i ruba šuma kod Vauxa i Chapitra bio je odmah obustavljen pucanjem naše zaporne vatre. Na ulazima u tvrdju Thiaumout bilo je kroz noć vrlo živih bojeva.

Na veče. Po živahnoj je topovskoj vatri uspjelo Nijemcima da prodru u nekoliko malenih postojanka na izbočini kod Tahure. Ali su bili odmah potjerani našom protunavalom.

Italija.

Rim, 27. Službeni izvještaj od 27. lipnja:

Izmedju Ečave i Brente prodrli smo dalje proganjajući neprijatelja. Neprijatelj nastoji da ospori naše prodiranje usredotočenom vatrom iz velike daljine i žilavim opiranjem stražnjih četa koje su ugnjezdene na najtežim točkama neprohodnog bojišta i snabdjevene strojnim puškama. U Vallarsi svladale su naše čete jake utvrde na Mattossanu i Anchedeniju i sudjelovale su osvojenje Monte Lemerla. Na posinačkoj fronti bila su protjerana posljednja neprijateljska odijeljenja sa visova na Monte Aralta. Po tom su prešli naši rijeku te su zaposjeli Posinu i Arsiero i počeli su prodirati na vrhove na sjevernoj strani doline. Na visoravni Sette Comuni dospjela je naša pješadija, pred kojom su išla smiona odijeljenja pješadije, na liniju Punta Corbin-Tresse-Conca-Fondi-Cesuna. Na jugozapadu od Asiaga prešli su dolinu Noce i zauzeli Monte Fiara, Lemerle, Spitzkögele i Cima della Sette. Na desnom su krilu zaposjeli hrabri alpinci po ogorčenom otporu Cima della Caldiera i Cima della Campanella na jugu od prijašnje. Na čitavoj fronti, što smo ju zaposjeli, ustanovili smo vrlo slična barbarstva, koje je neprijatelj prirodjeno. Arsiero je bio uništen od požara, Asiago i druga cvatuća su mjesta pretvorena u gomile ruševina. U blizini Monte Magnaboschi našli smo u kaljužama blata po prilici stotinu golih lješina naših vojnika.

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

U Suganskoj je dolini položaj nepromijenjen. U dolini Banio osvojili smo brdinu Tonale. Na ostaloj fronti nema nikakvog važnijeg dogodjaja. Naša je skupina od 10 ljetala bacila jučer 50 teških bomba na željezničku stanicu u Calliagnu u Logarinskoj dolini s očito najuspješnijim ispadom, te se je vratila neoštećena. U zračnoj smo borbi oborili jutros austrijsko ljetalo nad Veronom.

Domaće Vijesti.

Mladomisnik. Javljaju iz Kastva: Do nekoliko dana svršit će u Ljubljani bogoslovne nauke bogoslov Ivan Dukić, rodom iz grada Kastva. Mladu misu reći će u župnoj crkvi sv. Jelene u Kastvu dne 2. julija o. g.

Eksplodiranje šrapnela u Piranu. U Piranu našli su dječaci Antun i Eugen San neraspršnuti šrapnel, te su se stali s njime igrati. Šrapnel je eksplodirao i djećake teško ozlijedio. Prevezeni su u tršćansku bolnicu.

Iz Hrvatske.

† **Dr. Fridrich Adelsfeld.** Na Rijeci je umro je mladi riječki odvjetnik dr. Antun Friedrich-Adelsfeld, koji je kroz više godina obnaša čast gradskog zastupnika i pravnog savjetnika općinske blagajne. Bilo mu je istom 37 godina. Kuratorom njegove pisarne imenovan je dr. Julije Mogan.

Odlikovanje. Riječki liječnik dr. Marko Burić, koji od početka rata liječi vojnike u riječkim bolnicama, odlikovan je zlatnim križom za zasluge.

„Primorske Novine" na Sušaku. Iz Rijeke javljaju, da će od 1. srpnja t. g. izlaziti na Sušaku mali hrvatski dnevnik pod naslovom „Primorske Novine". List pokreće upravitelj „Riječke Dioničke Tiskare" gosp. P. Ljubić.

Dozlogrdio mu život. Dnn 26. p. mj. objesio se na riječkom groblju neki Petar Lazarić, nazvan Skalamera, rodom iz Mošćenica.

Nova pošta. U mjestu Sveti Jakov Šiljevica u modruško-riječkoj županiji otvorila se danas kr. ug. pošt. agencija, koja će se baviti sveukupnom poštanskom, poštansko-štedioničkom, posredovnom cheque te clearing službom. Promet agencije posredovati će se putem plovitbe Fiume-Crikvenica-Novi u oba smjera. U urudžbeno okružje spomenute pošt. agencije spadaju slijedeća mjesta: Sv. Jakov Šiljevica, Šiljevački Klošťar, Katun i Smokovo.

Požar na Sušaku. Dne 26. pr. mj. pojavila se u dućanu delikatesa Josipa Smerdela na Sušaku vatra, koju su ugušili nakon dva sata gašenja. Šteta je znatna. Dućan bio je osiguran za 35.000 kruna.

Konferencije u Budimpešti o riječkim stvarima. „Obzoru" javljaju iz Rijeke: Ministerijalni savjetnik Pekari i glavar ug. drž. pogranične policije dr. Islovay, koji su bili izaslani u Rijeku, da ispitaju troškove za novu državnu policiju na Rijeci, koja će se uvesti odmah nakon glasovanja u parlamentu, te da se ustanovi u kolikoj bi visini imao grad plaćati doprinos, — vratili su se u Budimpeštu, te su ministru unutarnjih posala podnijeli svoj potanki izvještaj. Ministar Sándor sazvao je u Budimpešti konferenciju, u kojoj su učestvovali osim gore imenovane dvojice još i riječki guverner dr. Stjepan grof Wickenburg, načelnik dr. Ant. Vio jun. i riječki nar. zastupnik na zajedničkom saboru Ossoinack. Riječani su dobili dojam, da je ministar povoljno raspoložen prama zahtjevima grada Rijeke. Ministar Sándor obećao je, da će nastojati da doprinos grada ne bude odviše visok; da će se po mogućnosti uzeti u službu činovnike i redare gradskog redarstva, koje se ukida, i da će se imati obzira na talijanski jezik. U ponovnoj konferenciji sudjelovao je i ministar predsjednik grof Tisza, koji je opširno govorio o podržavljenju gradske policije, te obećao naklonost prema željama Rijeke. Riječki guverner, načelnik i nar. zastupnik povratili su se na Rijeku, te dali ove informacije.

Za kandidate esterniste realne gimnazije u Zagrebu. Ravnateljstvo realne gimnazije u Zagrebu javlja: Kandidati, koji kane u svojstvu esternista polagati ispit zrelosti u jesenskom roku 1916. u kr. I. realnoj gimnaziji u Zagrebu, imadu svoje propisno biljegovane i valjano obložene molbenice kod ravnateljstva rečenoga zavoda predati najkasnije do 10. srpnja o. g.

Za siročad palih junaka. „Središnji zemaljski odbor za zaštitu mobilizovanih i u ratu poginulih vojnika iz kraljevina Hrvatske i Slavonije" primio je od gosp. Radivoja Hafrer-a iznos od 10.000 kruna, što on poklanja „Fondu za siročad palih hrvatskih junaka".

Privremeni vladin povjerenik. Veliki župan Dragutin vitez Trnski imenovan je privremenim povjerenikom županije srijemske i grada Zemuna.

Komisionari za preuzimanje žita. Zemaljska opskrba d. d. u Zagrebu poziva sve one trgovce, koji su bavili trgovinom žita na veliko, a žele da budu komisionari za preuzimanje žitarica, da se brzojavno prijave do uključivo 4. srpnja t. g. Zemaljskoj opskrbi d. d. u Zagrebu, Mihanovićeva ulica br. 2.

Marvinski sajmovi u Zagrebu obustavljeni. Zagrebačko poglavarstvo izdalo je slijedeći oglas: Budući da se je medju govedima pojavila u ovogradskom području pošasnim značajem slinavka i šap, to se ovim povodom kao i gledom na osobitu priljepčivost te bolesti, proglašuje na temelju §. 36. zakona od 27. kolovoza od god. 1888. o uredjenju veterinarstva cijelo ovogradsko područje kužnim okolišem, pa se uslijed toga do daljnje odredbe zabranjuje obdržavanje marvinskih sajmova, kao i svaki slobodni trgovački promet s papkarima (govedima, svinjama, ovcama i kozama).

Štipendij. Za škol. godinu 1916.-17. raspisan je jedan štipendij od godišnjih 700 kruna za polazak kr. zem. obrtne škole u Zagrebu. Pravo na ovaj štipendij imadu u Hrvatskoj zavičajni sinovi neimućnih obrtničkih roditelja, koji se žele posvetiti bravarskom ili stolarskom, klesarskom i dekorativno-slikarskom zanatu. Natjecatelji imadu dokazati, da su dobrim uspjehom svršili barem opću pučku školu. Potanje upute daje Trgovačka i obrtnička komora u Zagrebu.

Iz Dalmacije.

Premještaj podružnice Austro-ugarske banke. Iz Beča javljaju, da je zadarska podružnica Austro-ugarske banke premještena iz Knina u Zadar.

Razne Vijesti.

Bugarski glasovi o Grčkoj. Bugarski su listovi uvjereni, da bi kralj s bugarskom pomoći mogao triumfirati nad svojim neprijateljima. „Mir" veli, da Bugari ne kane više čekati, pošto se kralj i grčka vlada bore za pravicu.

Velika kradja u Premyslu. Na glavnoj pošti u Premyslu bila je ukradjena vrećica, u kojoj je bilo 126.000 kruna. Sumnja je pala na nekog Kočijaša i na jednog poslužnika.

Jeftinoća novca. Jedna od najneočekivanijih potreba ratnoga doba jest svakako vanredno niski kamatnjak, koji je već postigao takav niveau, kakav se prije nikada nije poznavao. U posljednje doba kretao se je privatni diskont u Beču oko $^{17}/_{8}$ posto, pošto nije bilo nikakove potražbe za novac. Takav kamatnjak je prije u vremena osobitog obilja novca postojao samo u Londonu, dok sada tamo notira $^{11}/_{16}$ posto.

Osamdeset ruskih napadaja. Franjo Molnar piše odnosno na ruske gubitke na istoku, da su Rusi imali kod napadaja Brusilove armade neizmjerno velike gubitke. Rusi su napali osamdeset puta.

U Bugarskoj sumnjaju o iskrenosti Grčke. „Az Est" prima iz Sofije: Zadnji dogadjaji u Grčkoj, a pogotovo prihvat ultimatuma vlasti antante po Grčkoj vladi pobudjuje u Bugarskoj veliku pozornost. Grčka je doduše izjavila i izjavlja, da su odnosi medju Grčkom i Bugarskom korektni, ali te izjave nemaju nikakvu apsolutnu vrijednost, jer se za korektnost i besprikornost odnosa traži u prvom redu nužno pravo samoodredjenja. Pravo samoodredjenja u Grčkoj postalo je medjutim iluzorno. Držanje se usporedjuje s držanjem Bugarske god. 1886., ali se držanje Bugarske može moralno mnogo više ocijeniti. Uz svu blokadu mogla je Grčka održati svoju samostalnost jer je uz svoju vojsku vojsku te uz onu Bugarske centralnih vlasti mogla lako zapriječiti nasilno sputavanje Grčke. U Sofiji su medjutim mnijenja, da bi pritisak antante samo prolazna epizoda, pa bi imao trajati dok traje umjetno forsirana ruska ofenziva, koja je jur prešla vrhunac svoje djelatnosti.

Tittoni o miru. Prigodom svečanosti, što su je dne 23. o. mj. priredili u Parizu u čast Italije, govorili su književnik Anatole France, bivši ministar predsjednik Louis Barthon i talijanski poslanik Tittoni. Tittoni je na koncu svoga govora spomenuo i mogućnost mira. Naglasio je, da bi mir morao imati blage uvjete, al bi ipak morale biti centralne vlasti iscrpane, da im bude nemoguće i opeta ugroziti evropejski mir. Tittoni nije potanko razložio, kako si to on zamišlja, rekao je samo: Centralne države htjele bi, da se rat dokonča; toga ne može uopće nitko, lijepo kad bi mi i htjeji, jer je u tome nešto jačega, nego sama i ljudska volja, a to je usudna, neumoljiva logika činjenica.

Srpski pohod kod pape. „Osservatore Romano" javlja: Sv. otac primio je dne 25. o. mj. poslanika srpske vlade kod apostolske stolice u posebnoj audijenci.

Nagodba u irskom pitanju. Iz Amsterdama javljaju, da je skupština irske stranke zaključila sa svima protiv dva glasa, da prihvaća predloge Lloyd Georgea o privremenoj nagodbi u irskom pitanju.

Rumunjske tegobe. U Bukareštu izazvao je postupak antante protiv Grčke veliko negodovanje. Tamo se sada sve boji, da je uslijed klonulosti Grčke i Rumunjska u mnogo većoj opasnosti, da bude upletena u rat, ili da doživi sudbinu Grčke. Opasnost je tim veća, što ima i u samoj zemlji agitatora, kao primjerice Take Jonescu, Filipescu i dr., koji su dali Rusiji razumjeti, da je vojnička sila protiv Rumunjske neopasno poduzeće i da će se kralj na koncu konca pokoriti gotovoj činjenici. U rumunjskim se vojničkim krugovima ne sumnja, da je provala ruske vojske na rumunjsko tlo bila naručena. To nije ništa drugo već odraz Venizelosova postupka, koji je pozvao antantu da iskrca svoje čete u Solunu.

Obećanje velikog kneza Nikolajevića caru Nikolaju. Prodavači novina viču po ulicama Lavova: „Veliki knez prelomio je zadanu riječ". Raširena je naime riječ, da je Nikolajević obećao caru, da će do 22. junija opeta osvojiti Lavov.

Zanimiva vijest ruskoga službenoga lista. Službeno glasilo ruske vlade „Pravitelįstveni Vjesnik" iznaša: Rumunjski list „Dreptatea" javlja, da je talijanska vlada dozvolila zastupnicima Prusije, Bavarske i Austro-Ugarske da se vrate na svoja mjesta kod Vatikana. „Dreptatea" drži, da je to prvi korak k zaključku mira.

Rumunjska protiv Rusije. Prema vijestima rumunjskih novina zaključilo je za posljednje rumunjsko ministarsko vijeće, da se mobilizira prvi rumunjski vojni zbor, koji će biti odaslan na rumunjsko-rusku granicu kao straža. Ujedno su pozvani s dopusta svi časnici tog zbora.

Francuska bojazan za Verdun. Regbi, da su najnoviji njemački uspjesi kod Verduna rastrijeznili i samo francusko novinstvo, koje je bilo vično prikazivati položaj kod Verduna u najljepšim i najizrazitijim bojama. Uzme li se to u obzir, onda je još značajnije, da se je jedan „Journal des Debats" odvažio na slijedeću izjavu: „Općinstvo mora s užasom shvatiti, da se Nijemci već bore jedan kilometar pred zadnjom prirodnom obrambenom linijom Verduna, koja je ali takodjer već prodrta gubitkom Fleurya."

Ekshumacija smaknutih poljačkih ustaša. „Obzor" donosi: Krakovska „Nowa Reforma" javlja iz Vilnog: Na ovdašnjem Lukičkom trgu, gdje je godine 1863. ruski gubernator Murajev-Vješčiatjel nakon poljskog ustanka protiv Rusije dao smaknuti sve vodje tog pokreta, našto su lešine bile pokopane na jednom tajnom mjestu, našli su radnici prigodom kopanja zemlje kostur, uz koji su se nalazili ostaci odore i dugmeta, što bez sumnje potječu od haljina jednog smaknutog poljačkog ustaše. I na brdu dvorca navodno su pokopani smaknuti poljački ustaše. Mjesto označuje drveće, koje je u obliku križa posadila nepoznata ruka. S poljačke se strane sada namjerava ekshumirati smrtne ostanke te ih pokopati u počasni grob.

Zarobljenik sila sporazuma.

U „Beogradskim Novinama" čitamo:

Prije 26 godina naimenovan je tada pedesetgodišnji austrijski podanik Julian Schumlanski, iz Lavova, po odluci bugarskog parlamenta, za profesora prirodnih nauka bugarske gimnazije u Solunu. 26 godina djelovao je on kao profesor u sada tako izmijenjenom Solunu, i uvijek je bio najintimniji prijatelj i savjetovalac svih konsula, koji su monarhiju u toj varoši zastupali.

Uskoro po svom dolasku u Solun oženi se Šumlanski jednom bugarskom učiteljicom iz Bitolja. U austro-ugarskoj i bugarskoj koloniji bio je ovaj par ljudi zbog svoje patriotske djelatnosti ubrzo od svih zavoljen; on je radio za austrijske interese, ona pak bijaše neustrašivi i neumorni borac za oslobodjenje Makedonije i kao predsjednica bugarskog dobrotvornog društva u Solunu stekla je sebi velikih zasluga za pritješnjene tamošnje Bugare.

Sa ovim dobrim ljudima govorio sam danas na dan njihovog dolaska sa dalekog puta iz ropstva u Misiru, na podnožju piramida.

Zamolio sam, da mi pričaju, kako su tamo došli, i kako su se izbavili robovanja, i ta njihova dirljiva priča interesantna je već i po tome, što Šumlanski dolazi iz onog austrijskog zarobljeničkog logora, o kome se u monarhiji po gotovo ništa nije ni čulo, a ne manje interesantna je njihova priča i po tome, što su ovo dvoje pri svom povratku prošli kroz Solun i kroz grčki dio Makedonije, što su za zaposjele englesko-francuske čete.

Polako, birajući svaku riječ, priča nam ovaj 76-godišnji starac svoju priču, koji osim bugarskim govori još i njemačkim, francuskim, grčkim i turskim jezikom.

„30. decembra bijahu konsuli četvornog saveza nasilno iz Soluna odvedeni. Odmah sutradan postiže ista sudbina dvadeset i jednog člana austro-ugarske kolonije u Solunu, kao i sve podanike Njemačke, Bugarske i Turske.

U moju kućicu dodje od prilike dvadeset, do zuba naoružanih francuskih vojnika, koji rekoše, upravljajući revolvere na mene i moju ženu, što sjedjaše u sobi: „Ne bouquez pas et faites vite!" (Ne mičite i žurite!) Ne dozvoliše nam zbilja ni da mrdnemo. Ja se usudih da primjetim: „Messieurs, vous ne venez pas dans un sabaret de brigands" (Gospodo, Vi ne ulazite u razbojničku krčmu), ali dobih zato udarac kundakom, koji me je do zida odbacio. Nijesam čak ni svoj gornji kaput sa klina smio da uzmem. Ja i moja gologlava žena bijasmo ubačeni u jedan teretni automobil. Zatim smo proveli nekoliko časova na smrdljivoj slami u „komandaturi"; po tom nas natovariše na jedan francuski brod, a zatim na jedan engleski transportni brod, koji nas je nosio na Mudros i za koje smo vrijeme na brodu čitava tri dana gladovali.

Za ovim moradosmo prijeći na drugi jedan veliki engleski brod, koji je bio natovaren sa 2000 australijskih vojnika i 400 konja. Taj je brod išao u Aleksandriju. Nas dvoje nismo bili jedini; bilo je osim nas još zarobljenih putnika; tako izmedju ostalih izbrojio sam oko 19 austro-ugarskih državljana iz Soluna, medju kojima se nalažahu: dopisnik „Neue Freie Presse" Grohmann, vicedirektor Banque de Salonique Kaufried, inžinjeri Lupy i Pavličević, preuzimač mina baron Ende, kapetani dvaju trgovačkih brodova i četiri žene.

Brod je prispjeo u pristanište aleksandrijsko i kroz špalir zaprepašćenog stanovništva — mi smo bili prvi zarobljenici u Aleksandriji — odvedoše nas u zarobljenički logor Ras el Tin, koji leži čak na drugom kraju varoši i gdje se uskoro bijahu pod stražom engleskih vojnika iskupili oko 260 Austrijanaca i Madjara, Nijemaca, Turaka i sumnjivih Grka, koje su englesko-francuske čete uhapsile. U čast Engleza moram priznati, da su oni sa nama uvijek dobro postupali, dok su Francuzi pri svakoj prilici sa grubošću nas predsusretali. Dobijali smo obilnu hranu, kao što sam docnije doznao ne iz nekakvih humanih pobuda, već iz čisto političkih razloga, da bi docnije o Englezima mogli samo lijepo govoriti. Iz jutra smo dobijali čaj sa mlijekom, prije podne sira sa marmeladama: u podne govedjine i hljeba i to svega, koliko smo htjeli. Svima nam bijaše dozvoljeno da pišemo kući. Da li je pak i jedno pismo stiglo onamo, kuda je poslano, stoji pod pitanjem, jer nijednog odgovora nijesmo na naša pisma dobili.

Poslije kraćeg vremena sve nas odvedoše u Kairo, a odatle poslije mjesec dana u Mehadi, odakle smo kroz 24 dana otišli u Gizeh, gdje nas je čuvala arapska policija. Tu naidjosmo na 25 Senussija. Kad oni čuše, da smo Nijemci, odušesviše se ovi ljudi, koji su o svima ratnim dogadjajima bili dobro obaviješteni toliko, da su i kraj vrlo nepovjerljive engleske straže svaki trenutak grabili, da nam ukažu svoje simpatije. Razumije se, da je ovo naše započeto bratimljenje ubrzo primjećeno od Engleza i nas stoga opet vratiše u Ras el Tin. Pri rastanku izadjoše svi Senussi da nas pozdrave i podižući ruke kao da nas hoće blagoslivljati, uzvikivahu: „Jaša Alemanija! Jaša Austrija!" (Živjela Njemačka! Živjela Austrija!)

U Ras el Tin-u razbolismo se ja i žena od velikih napora. I za ovo, što smo sada u Sofiji imamo ja i žena da blagodarimo jedino velikodušnom ameyrikanskom konzulu u Aleksandriji Mr. Arthuru Braels-u. Vrlo često dolažaše on u naš logor pun duvanom i knjiga, da bi se uvjerio kako se sa nama postupa. On je vidjeo naše patnje i muke i s obzirom na naše godine, preduzeo je kod engleskog komandanta korake, da isposluje naše puštanje, pri čemu je garantovao da ćemo se vratiti u Austriju. (Konac slijedi.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 354.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 2. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Naše čete zarobile 23.075 Rusa.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Tlunca napala je austro-ugarske čete vojske generala grofa Botmera konjanička masa široka 3 km i 6 redova duboka. Neprijatelj je bio rastjeran, te je pretrpio teške gubitke. Inače nema u istočnoj Galiciji i u Bukovini ništa važna.

U Voliniji prodiru dalje napadaji savezničkih vojska, koje su bacile neprijatelja natrag na jugu od Ugrinova, na zapadu od Torčina i kod Sokula.

Od početka smo lipnja zarobili na jugu od Pripjatja 158 ruskih časnika i 23.075 momaka i zaplijenili smo više topova i 90 strojnih pušaka.

Talijansko bojište.

Na doberdopskoj je visoravni popustila znatno bojna djelatnost na sjevernom odsjeku iza žestokih bojeva, u kojima su naše čete održale sve svoje položaje. Na južnom su odsjeku nasuprot nastavili Talijani svoje napadaje i nakon što su im bili ti suzbijeni nastavili su vrlo živahnu topovsku vatru. Zarobili smo im 5 časnika i 105 momaka. Na koruškoj su fronti uzaludo napadala odijeljenja alpinaca na sjeveru od doline Seebach.

Izmedju Brente i Ečave izjalovile su se neprijateljske provale protiv naših položaja u kraju Cima Dieci i Monte Bezio, pa protiv Monte Interrotto na Passubiu, u Brandskoj dolini i na vrhovima Zugna. Arco je stajao pod vatrom talijanskih topova.

Naša su pomorska ljetala napala obilno s bombama Sv. Kancijan, Bestrinju, Starancano i brodogradilište Adria.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Englesko-francuske provale, što su bile ponovljene na više mjesta u svrhu opipavanja, bile su svagdje suzbijene. U našim je rukama ostalo zarobljenika i ratnog materijala. Jutros je znatno porasla bojna djelatnost na obim obalama Somme. Na sjeveroistoku od Reimsa i na sjeveru od Le Mesnila izjalovila su se manja poduzeća neprijateljske pješadije. Na zapadu od Moze mjestimični pješadijski boji. Na istočnoj je obali pokušao neprijatelj da opet osvoji naše položaje na Terre Froide i na oklopljenoj tvrdji Thiaumont, te je slao na juriš jake mase. Njegovo se je napadanje svagdje izjalovilo s najtežim gubicima, a njegovi ljudi, koji su bili doprli na pojedinim mjestima sve do naših položaja, bili su zarobljeni. U prijašnju su oklopljenu tvrdju stupili opet Francuzi jedino kao zarobljenici.

Poručnik Wintgens, koji je jučer oborio francuski dvoplošnjnk na jugozapadu od Chateau Salins, bio je odlikovan od cara redom „Pour le merite“. Neprijateljsko je ljetalo bilo oboreno kod Brasa, a drugo u okolici Thiaumonta. Napadaj neprijateljske skupine ljetala na Lillu nije prouzročio vojničke štete, ali je ipak pokosio medju pučanstvom 50 žrtava što ranjenih što mrtvih. Isto tako bilo je ranjeno ili ubijeno mnogo francuskih stanovnika francuskim i engleskim pucanjem ili ljetalskim bombama.

Istočno bojište.

Na zapadu od Kolkija, na jugozapadu od Lucka i Sokula, te kod Vičinja osvojili smo ruskih položaja. Na zapadu i na jugozapadu od Lucka u toku su za nas uspješni bojevi. Jučer su ovdje izgubili Rusi 15 časnika i 1356 zarobljenih momaka.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 1. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Položaj nepromijen. Na perzijskoj su granici kušali Rusi, što smo ih iz Kerina prognali, da nam se opru na zapadu od Kesrevabada na putu, što vodi u Kermaušah. Po osmosatnoj borbi, u kojoj su Rusi pretrpjeli velike gubitke, bili su prisiljeni da pobjegnu prama Harunabadu. Naše ih čete proganjaju.

Kaukasko bojište.

Na lijevom je krilu pokušao neprijatelj sa dijelom njegovih bojnih sila napadaj protiv položaja, što ga je bio prije napustio. Napadaj mu se je izjalovio. Naše su čete zauzele protunapadajem vrlo važni vrh i zaplijenile su 3 strojne puške.

BRZOJAVI.

Rat.

Ruski gubici

Stockholm, 30. U Petrogradu se govori, da su Rusi za vrijeme prvih triju sedmica svoje ofenzive izgubili na mrtvima i ranjenima i dimećim okruglo pol milijuna momaka. Da se pučanstvo ne bi uznemirilo, naložila je vlada, da ne smije nijedan transport sa ranjenicima doći više u Petrograd.

Ispravak talijanskog izvješća od 27. pr. mj.

Beč, 1, (D. u.) Stan ratne štampe javlja: Talijanski izvještaj od 27. lipnja navadja kao dokaz nama prirodjenog varvarstva, što smo pretvorili u dimeće hrpe ruševina Asiago i druga cvatuća mjesta. Prama toj tvrdnji mora se ustanoviti, da su u bojevima oko Asiaga doista trpjele od našeg topništva nekoje kuće u gradu i okolišnim mjestima. Ali teške je štete zadalo Asiagu tek talijansko topništvo, koje je nakon zauzeća grada po našim četama držalo sustavno čitave gradske dijelove pod teškom vatrom, te ih je posve porušilo, tako je sada Asiago doista jedna hrpa ruševina.

To je dakle svijesno iskrivljivanje činjenica, što talijansko vojno vodstvo hoće sada da prikaže kao dokaz našeg varvarstva (!!); razorenje grada, što ga je samo talijansko topništvo porušilo. Istom mjerom imadu se procijeniti i ostale tvrdnje u Cadorninom izvješću. Tako se sva tobožnja talijanska „zauzeća“, imaju razumijevati kao zaposjednuća „od nas“ ostavljenog područja bez nikakvog opiranja sa naše strane ili najviše uz puškaranje ophodnja, što smo ih tamo ostavili. Do većih je bojeva došlo tekar na novoj obrambenoj liniji, koju smo si mi izabrali, a ti su bojevi ispali posve nesretno za Talijane.

Zajednička brodovna akcija četvornog saveza

Bern, 30. Iz Turina se javlja: Engleski podadmiral Robeck otputovao je u Francusku sa štabom pomorskih časnika. Govori se, da ima Robeck posebnu misiju, koja ide za zajedničkom pomorskom akcijom četvornog saveza.

Njemačko-ruski pomorski okršaj.

Berlin, 1. (D. u.). Službeno. U noći od 29. do 30. lipnja napale su njemačke torpednjače torpedima ruske bojne sile i to krstaricu, zaštićeni krstaš i 5 razarača izmedju Häfringa i Landsorta. Po kratkom su se boju ruske bojne sile sustegle. Pored najžešćeg opstreljavanja nijesu imali Nijemci nikakvog gubitka.

Austro-Ugarska.

Otvorenje ratne izložbe u Beču.

Beč, 1. (D. u.) Danas se je otvorila ratna izložba. Cara je zastupao nadvojvoda Franjo Salvator. U otvornom je slovu izrazio nadvojvoda u carevo ime svim zastupnicima monarhije i vjernih savezničkih država hvalu na sudjelovanju na tom podhvatu, koji ima visoko čudoredno značenje, koji ne samo da pruža pogled u način kako se rat vodi, nego će služiti takodjer i svrhama ratne pripomoći, koja je caru osobito na srcu. Na koncu je zaželio nadvojvoda izložbi potpuni uspjeh.

Slijedio je po tom duži ophod po izložbi.

Njemačka.

Njemačka jedinstvena stranka.

Litomjerice, 30. Na skupštini u Litomjericama, na kojoj je njemačko radikalni zastupnik Hummer izvjestio o svom radu, bijaše jednodušno prihvaćen slijedeći zaključak: „Skupština uzima zahvalnošću na znanje izvještaj zast. Hummera, odobrava njegovo dosadašnje držanje te ga moli, da čvrsto ustraje na dosadašnjim temeljima i pravcu njegove politike. Skupština očekuje jedinstveno, zajedničko postupanje svih njemačkih liberalnih zastupnika, smatra ali osnovanje jedinstvene stranke uz istodobni raspust dosadašnjih strankinih skupina neshodnim.

Balkan.

Ugnjetavanje Grčke.

Sofija, 30. General Sarrail izdao je proglas na pučanstvo, u kojemu se veli, da će za vrijeme rata biti dignuta suverena prava Grčke u području, što ih drži u posjedu četvorni savez. Grčko je pučanstvo stoga prisiljeno, da se pokorava mjerama francuskih i engleskih oblasti te će za vrijeme ratnoga stanja englesko-francuski vojnički sudovi postupati protiv svih onih, koji će se protiviti naredbama vojničkih oblasti.

Bern, 30. „Echo de Paris“ javlja iz Soluna: General Mosehopulo bijaše imenovan zapovjednikom oružničkih četa i policajnim organom u području zaposjednutom od alijiraca. Uslijed tog imenovanja uredit će sve medju antantom i Grčkom nastale prepirke Sarrail i Mosehopulo.

Beč, 30. U odgovoru na razne u inozemstvu se šireće vijesti ustanovljuje se, da se austro-ugarski i njemački poslanik sa njihovim osobljem nalaze u Ateni te da ne misle ostaviti grada.

Kralj Petar teško bolestan.

Kopenhagen, 30. „Novoje Vremja“ javlja, da leži srpski kralj Petar na smrtnoj postelji.

Antanta.

Ponovno novačenje nesposobnih u Italiji.

Rim, 30. (D. u.). Za 10. srpnja bit će pozvano u vojničku službu: treća kategorija godišta 1882. i 1883., nesposobni koji se imadu pregledati iz godišta 1882. do 1885. i 1895., oni, koji bijahu proglašeni nesposobnima radi mana u hrptenjači i prsnom košu iz godišta 1886. do 1894. i oni nesposobni iz pomorskih okružja godišta 1889. do 1894.

Talijanska komora.

Zürich, 30. U jučerašnjoj sjednici talijanske komore rekao je zastupnik Carniani, da talijanski vojni troškovi iznašaju 10 milijarda. Socijalistički je zast. Treves izvadjao, da kad bi ostao ministar Sonnino u kabinetu, ne bi bilo nade, da će ministarstvo dozvoliti veću javnu slobodu, češće i ozbiljnije sudjelovanje parlamenta. Pitanje je, da li će Italija naći u četvornomu savezu zaštitu i pravedno poštovanje svojih interesa i prava. Nakon rata morala bi ostati otvorena tržista, koja su potrebita za trgovački razvitak Italije. Italija ne smije postati orudje gospodarskog i političkog imperijalizma Engleske, te ne smije da bude tako iskorištena od Engleske kao engleske kolonije. Talijanski proizvodi ne nailaze u Francuskoj i Engleskoj na prodju već na konkurencu te trebaju tržišta središnje vlasti. Neka Italija u pravo vrijeme preuzme historičku misiju uspostave sloge i mira medju narodima, koja joj pripada i po geografskom njezinom položaju.

Republikanski zastupnik Coloianni prekida govornika vičući: „To bi bio njemački mir!“ Socijalistički zastupnici nadvikali su Coloiannia i naskoro je nastala galama, u kojoj su se čuli povici: „dolje sa ratom!“ „Živjela Italija!“ i medjusobno dovikivanje: „Austrijci, Francuzi, glupani, lopovi!“ Buka je trajala 10 minuta, a na to je uzeo riječ katolički zast. Miglioli. On je izjavio, da je protivnik rata, sa svim tim, da je sada postao ministrom, zastupnik, koji ima istog vjerskog mišljenja kao i on. Temeljna protuslovlja medju članovima sadašnje vlade isključuju svaku njezinu radnu mogućnost.

Neutralne države.

Švedska brani svoje suverensko pravo.

Stockholm, 1. (D. u.) Istragom je utvrdjeno da je njemački parobrod „Ems 1916“ bio torpedovan od engleske podmornice u švedskim vodama. Švedski je poslanik u Londonu podigao s toga prosvjed njegove vlade.

Amerika.

Wilson i izbori.

Rotterdam, 20. Američki poslanik u Petrogradu, Frangis, izjavio je dopisniku „Ruskoga Slova“, da je Wilsonov ponovni izbor osiguran.

Razni brzojavi.

Milan, 1. (D. u.) „Corriere della Sera“ piše: Ovog će se tjedna održati u Parizu vijeće financijskih ministara antante.

Lugano, 1. (D. u.) Nagla je tuča uništila malo ne posve dozrelu već ljetinu u dvadesetak općina.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 28. Službeni izvještaj od 27. lipnja:

U položajima riške fronte i kod ükskülIskog mostobrana topovski boj. Na jednom je srezu kušala da napadne i neprijateljska pješadija, ali je bila lahko suzbijena. Kod Dvinskoga napadao je neprijatelj bez uspjeha. U jednom se je odsjeku odlikovao osobito poručnik Norkin i podčasnik Konomenko, kao što javlja zapovjednik njihovog odsjeka. Poručnik je Norkin zadobio 15 rana.

Neprijateljska su ljetala bacala bombe na više mjesta grada Dvinskoga. Sinoć su opstreljavali Nijemci naše položaje na sjeveru od jezera Miadziol iz teških i iz lahkih topova a od časa do časa takodjer kraj izmedju jezera Dolša i Vališca (26 km na jugu od Vigonovskoga jezera), pa su prešli na navalu, ali su bili suzbijeni našom vatrom. Neprijatelj je opetovao navale, ali su mu se uvijek izjalovile te je svakog puta iznova prognan u jarke od kuda je bio došao. Napokon morao je da napadaje napusti. Na cesti iz Slucka kušali su Nijemci u noći pred 26. da napadnu po kratkoj topovskoj pripravi; bili su suzbijeni našom protunavalom. Neprijatelj je napao kod dvorca na zapadu od Lipskoga i na sjeveroistoku od Vigonovskog jezera, te mu je uspjelo da dodje do obale rijeke Ščare. Ali je uspjelo suzbiti ga. Po tom smo mi zauzeli svoje stare položaje na fronti Kolki-Boguscovka.

Na Stohodu puca neprijatelj neprestano iz krupnih topova na naše položaje. Južnije je došlo do topovskih i pješadijskih bojeva. U kraju kod Njezvica (15 km zapadno od Lucka) oborilo je naše topništvo austrijsko ljetalo; upravljač i motrilac pali su ranjeni u naše ruke. Na srednjoj Stripi puca neprijatelj na više mjesta iz krupnog topništva. 25. je o. mj. oborio ljetalački poručnik Orlov, koji je tog dana letio tek za drugi put, neprijateljsko ljetalo u visini od 2400 m. u zračnoj borbi i prisilio ga je, da se spusti u blizini sela Podhajce. U kraju na zapadu od Černovica protjerale su naše čete neprijateljske preko potoka Dubovce, koji utječe u Prut s južne strane blizu Zablotova.

Po poslijednjem je izvještaju porasao broj zarobljenika, što ih je uhvatila vojska generala Brusilova i dobiveni plijen na 4031 časnika, 194.041 momka, 219 topova, 644 strojne puške, 196 bacala bomba, 146 topničkih vozova i 38 reflektora.

Na Baltičkom je moru u morskom tijesnu kod Irbena došlo do boja izmedju 3 naših pomorskih ljetala i 4 kopnenih neprijateljskih ljetala. Pogodili smo neprijateljsko ljetalo koje je palo u vodu; neprijatelj je uzalud kušao da ga spasi. Uništili smo ga bombama i strojnim puškama. Naša su se ljetala vratila neoštećena u svoje pristanište.

Dodatak: Kao primjer smionosti naših donskih kozaka javlja se još slijedeći slučaj: Kod prelaza preko Dnjestra blizu Snoviova preplivao je dio kozaka rijeku posve gol, noseći jedino pušku u ruci. Kad su doplivali na drugu stranu, napali su neprijatelja na bajonetu, pobili su dio neprijateljske posade i obranili zauzete položaje dokgod su dobili pojačanja.

*

28. lipnja. U noć pred 27. izveo je neprijatelj s jačim silama napadaj kod Pulkarna (na jugoistoku od Rige), što ga je bio pripravio bubnjarskom vatrom i oblacima dima. Djelom pravodobno stiglih pojačanja i pomoću našeg topništva uzmogli smo da Nijemce suzbijemo s teškim gubicima. Na Dvini i kod Jakobstadta pušćana i topovska vatra. Neprijateljska su ljetala preljetala često naše redove i bacala bombe. Kod noćnog napadaja na Dvinsk 27. o. mj. bacila su njemačka ljetala 68 bomba, koje nijesu ipak nikoga ranile. Materijalna je šteta neznatna. Neprijateljski je navalni pokušaj na jugu od Kreva bio suzbijen našom vatrom. Večerom je 26. bio napao neprijatelj selo Linijevku na Stohodu, te je bio suzbijen. Ali žestoka vatra neprijateljskog topništva traje dalje.

U Galiciji i u Bukovini napinje se neprijatelj tu i tamo svim mogućim sredstvima da našu ofenzivu zaustavi. Izgradjuje položaje, da nam se iz njih opre i kuša neprestano uništiti mostove. Ali naši mostari i drugi pijoniri pored svju poteškoća vrše svoju zadaću upravo divno.

Francuska.

Paris, 29. Službeni izvještaj od 28. lipnja popodne:

U Šampanji, kod Tahure, zapadno od humka Le Mesnil, uspjelo je Francuzima sretnim iznenadjenjem, da prvu liniju neprijateljskih jaraka prodište i da prodru na više mjesta u drugu liniju. Tamo su lagumima dignuli u zrak neprijateljska skrovišta. Na lijevoj obali Moze topovski boj kod vrha 301; do pješadijskog boja nije došlo. Na desnoj su obali Moze napali Nijemci po žestokoj topovskoj pripravi, koja je trajala čitavi dan, oko 8 sati a veće francuske položaje na sjeverozapadu od tvrdje Thiaumonta, ali su bili suzdržani zapornom i strojnevnom vatrom, te nijesu mogli da dosegnu svojem cilju. Nijemci su imali osjetljive gubitke. U okolici Chenoisa trajala je topovska vatra čitavom noći.

Na veće: Od Soissonsa smo do Reimsa poduzeli jutros iznenadnu navalu protiv njemačkih jaraka na sjeveroistoku od Savigneula. Uhvatili smo zarobljenika. U Šampanji je naša vatra uništila na Monte Tetu, na humku Le Mesnil i na sjeveru od Tahure više njemačkih opkopa. Na lijevoj obali Moze poduzeli su Nijemci poslije 4 sata popodne po živahnoj topovskoj paljbi napadaj na naše položaje na zapadu od vrha 304, ali smo ih svojom vatrom suzbili. U šumi kod Avocourta došlo je kroz popodne do živahnih bojeva s granatama. Na desnoj obali Moze nije bilo, kao što se javlja, nikakvih pješadijskih bojeva. Djelatnost je topništva bila i nadalje živa u odsjecima sela Fleury, šume kod Vauxa, Chapitra i Lechenoisa.

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

Paris, 1. (D. u.) „Službeni izvještaj od 30. lipnja:

Na lijevoj su obali Moze bili osvojili Nijemci na istoku od vrha 304 utvrdu prvog reda, čija je posada bila sasuta opstreljavanjem. Sjajnom smo im protunavalom utvrdu opet oduzeli. Na lijevoj obali Moze zauzele su opet naše čete o 10. uri prije podne sjajnom navalom tvrdju Thiaumont proti najžešćoj neprijateljskoj zapornoj vatri. Popodne je uspjelo Nijemcima da tvrdju opet osvoje, ali jakom je protunavalom došla tvrdja opet u naš posjed.

Italija.

Rim, 29. Službeni izvještaj od 28. lipnja:

Od Ečave do Brente raste žilavost i živahnost neprijateljskog otpora protiv potiskujuće sile našeg napredovanja i oslanja se na položaje, koji vladaju na okolo i koji su jako učvršćeni za obranu. Ipak su i jučer izvojštile naše čete znatne uspjehe. U Lagarinskoj dolini i u Vallarsi snažna topovska djelatnost. Mi smo pucali na neprijateljske položaje na Monte Trappola, Testo i Col Santo.

Osvojili smo vrlo utvrdjeni jarak blizu Malge Zugne. Na fronti Posina-Astico osvojile su naše čete neprijateljske položaje na Monte Gamonti sjeverno od Fusina i na Monte Cairolu, koji obvladjuje Arsiero sa sjevera. Smiona su odijeljenja konjice prodrla na putu kroz dolinu Astico sve do Pedescala. Na asiaškoj smo visoravni zauzeli južnu stranu doline Val d' Assa i dospjeli smo do brijegova Monte Rasta, Interrotto i Nosciach, gdje su se držale jake neprijateljske zalaznice. Dalje smo prama sjeveru osvojili položaje na Monte Colombaro. Naše su se čete približile dolini Galmarara. Na ostaloj je fronti uz Brentu položaj nepromijenjen. U Karniji slijedile su po jakoj topovskoj pripravi sjajne navale naše pješadije, koje su zauzele neprijateljskih jaraka i uporišta u srezu kod Freikofela. Na sočkoj fronti topnička djelatnost i provale naših odijeljenja. Uhvatili smo 353 zarobljenika, sa 7 časnika i zaplijenili smo 2 strojne puške.

Domaće Vijesti.

Glazba. Danas poslije podne u 6 sati obdržavati će se koncerat c. kr. mornarice sa slijedećim rasporedom: 1. F. Rezek: „Tiroler Landsturm", koračnica. 2. J. Strauss: „Vino, žene i pjevanje", valčik. 3. J. v. Zajc: Dvopjev i konac iz opere „Zrinjski". 4. Th. Koschat: „Herzfenstrl", koruška narodna pjesma. 5. C. W. Drescher: „Wiener G'schichten", karišik. Berkes Lajos: „Csardas" pjesme. Koncerat će se obdržavati na trgu Custoca.

Iz Pazina nam pišu: Dječjem zabavištu u Pazinu darovao je g. Hubad iz Trsta, da počasti uspomenu pok. M. Mandića K 10, g. dr. Šebesta, obć. liječnik u Pazinu u istu svrhu K 20·—, g. Ujčić N., Pazin K 20·82, N. N, K 2·50, g. Orebić, ljekarnik u Trstu, da počasti uspomenu pok. Lojza Kinkele, ljekar. u Voloskom, K 20·—, N. N. u Pazinu K 110·—.

Živili darovatelji i ugledali se ostali u njih.

Dobrovoljni prinosi:

Preko naše uprave, položio je gosp. mag. pharm. Ivan Dorčić iz Pazina K 30·— a to, mjesto vijenca na odar blagopokojnom šefu mag. pharm. M. Grkiniću i kolegi Ivanu Knezu.

Gospodarstvo.

Gojenje kunića.

Profesor Rätiger, upravitelj bakteriološkog instituta u Halle, napisao je u 23. broju njemačkoga medicinskoga tjednika zanimiv članak o značenju mesa od kunića kao pučke hrane.

On piše medju drugim, da meso od kunića ako se dobro priredi, ne zaostaje ni u tečnosti ni u hranivosti za telećim ni pilećim mesom. Mnogi su prije rata gojili kuniće samo od zabave, a meso im se rijetko upotrebljavalo za hranu, ali sada su se mnogi mogli uvjeriti, da je njihovo meso vrlo dobra i razmjerno jeftina hrana. Osobitu vrijednost ima gojenje kunića za to, što se te životinje mnogo brže množe nego druge i jer se mogu gojiti svagde, u svakom dvorištu i u najmanjem vrtu. Vrlo ih je lako hraniti, a da se ne troši nikakovo žito. Otpadci iz kuhinje, bašče, ostaci u trgovinama povrćem, izmetine sa trga, osobito ljuske od krumpira, trava i drač svake vrsti, sve se to dade korisno upotrebljivati ako se hrane kunići, a trošak je posve neznatan u razmjeru prema koristi, koju oni daju. I ne samo da nisu izbirljivi u hrani, već ni sa njihovim stanom nije teško, jer iako podnose zimu, samo ih se mora držati u suhom, čistom mjestu, bez propuha. Ako se uzme u obzir, da kunići u 6 mjeseci narastu tako veliki, da ih se može klati, to se može zaključiti, da se ne isplati samo gojiti ih za privatnu porabu, već se gojenje na veliko dobro rentira. Kako je i korisno, razumno i dobro uredjeno gojenje kunića, pokazuju podaci, koji se odnose na kraljevinu Sasku. Kako kazuje jedan list za higijenu, bilo je tamo god. 1916. 56.000 kunića. Tijekom godine bilo je zaklano i u kući upotrijebljeno, ili na trg odneseno 51.500. Ako računamo mjerom za težinu, znači to za Sasku potrošak od 20.000 kg u spomenutoj godini.

Spomenuta statistika računa cijenu (u mirno doba, kada je funta po 40 feniga) 165.000 maraka. Za krzna je ušlo još 40.000 maraka.

Za god. 1915. iznosi broj kunića u Saskoj 653.824. Vrijedno je pažnje, da se je u ovakovoj nestašici hrane ovako velik broj tih životinja mogao preko zime othraniti.

Kako kod nas nije u običaju, osobito na selu, da se meso kunića upotrebljava za hranu, pače i neki ne bi htjeli pokušati, da tu hranu uvedu u običaj, to treba uzeti na um, da se uvijek mogu kunići prodati i dobro unovčiti, a na selu pogotovo hrana za njih ne stoji gotovo ništa, njege ne trebaju nikakove a mogu se držati u staji kraj drugoga blaga, pa mi to našim gospodarima preporučamo.

Za sada o toj vrsti trgovine ne može u Hrvatskoj biti ni govora, jer se gojidbi kunića ne posvećuje gotovo nikakva pažnja. Tek sporadično postoje gojilci većinom kao diletanti, ali ti prolaze vrlo dobro, jer kuniće lako unovčuju. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka tražila je nedavno putem javnih glasila ponude za dobavu kunića za prehranu i medicinsko-znanstvene svrhe, dakle životinja plemenite i posve obične pasmine, nu kako doznajemo, stiglo je samo par neznatnijih ponuda, pa su se dotični kupci morali drugamo obratiti, gdje se gojidba kunića, osobito sada, sustavno njeguje i postizava lijepa privreda. Iz Rogatca nudjalo se je na primjer u mjesecu veljači ove godine jednog kunića belgijske orijaške pasmine, 14 mjeseci stara, a 7 kg teška, uz cijenu od K 26. Iz Graca se tražilo za jednu ženku sa četiri mlada ovih dana 80 do 90 K. Kod nas u Hrvatskoj nudjaju par kunića za K 20. To su razmjerno još visoke cijene, ali u Austriji, a pogotovo u Njemačkoj raste cijena kunića zbog skupoće krme i mesa izvanredno. Kako čitamo u strukovnom listu „Der Kaninchenzüchter" Leipzig, traži se za čistokrvne bjelce, mršave, 16 mjeseci stare, 11 i pol funti teške, 100 maraka, dakle K 145. Cijene za rasplodne životinje u Njemačkoj od 15 do 70 maraka posve su obične, što nije na posljetku ni čudo, ako se uvaži nestašica mesa. U Zagrebu bavi se diletantskim gojenjem kunića Rudolf Zikmundovski, bankovni činovnik, koji slovi kao osobiti stručnjak. („Novine".)

Razne Vijesti.

Nove nade u Italiji. Talijanski su listovi izvan sebe od veselja uslijed skraćenja austro-ugarske fronte izmedju Brente i Adiže. U nekojim je listovima podignuto slavlje do vrhunca smješnosti, dok „Corriere della Sera" jur bunca o nekakvoj odmazdi. Jedini „Secolo" motri taj najnoviji ples nekako iz prikrajka i opominje narod, da se čuva iluzija, jer da se uzmak ne smije uzimati onako, kako se ga u Italiji uzimlje i sudi. Konačno kaže: uzmak neprijatelja ima samo relativnu vrijednost, pošto se je on istom povukao u svoje obranbene linije.

Austro-rumunjski sporazum. Na osnovu dogovora zaključenog izmedju Austro-Ugarske i Rumunjske o zamjeni robe otvara se u Beču „Austrijski ured za promet robe", a u Bukareštu područnica istoga ureda. Osim toga stavlja rumunjska vlada u izgled, da će u Beču otvoriti ispostavu u Rumunjskoj jur osnovane „Commission Centrale d' Importation" (središnje povjerenstvo za uvoz robe), koja će stajati u tijesnoj vezi sa gore imenovanim austrijskim uredom. Ovi će uredi voditi u glavnom brigu za brzo izdavanje dozvola za uvoz i izvoz a osobito i za ubrzani prijenos robe sa odredjenih stanica na mjesto opredjeljenja pomoću naročito za to ustanovljenim transportima. Od 1. jula izvoz robe za Rumunjsku željeznicom i parobrodom vršit će se isključivo preko pomenutoga ureda za promet robom.

Novi balkanski savez? „Utro" donosi iz Bukarešta, da se je u čitavoj Rumunjskoj razmahao pokret, koji ide za tim, da se odmah sklopi grčko-rumunjski-bugarski savez pod vodstvom Rumunjske. Savezu bi bila glavna svrha, da se obezbijedi neodvisnost Balkana i balkanskih vlasti.

Zabrana izvoza municije iz Amerike. Vlada Sjedinjenih država kani izdati zabranu izvoza municije, ponajprije na 6 tjedana, ako se slijedećih dana ne s manji vjerojatnost rata sa Mehikom.

Velika prodaja sirovih koža u Sofiji. Iz Sofije se javlja: U rekvizicijonom uredu ministarstva financije izvršit će se 10. jula prodaja 571.840 ovčjih i ovnovskih i 117.321 komad telećih sirovih koža. Početna je cijena prodaje 3·50 Frcs. od klg. za prve kože i Frcs 2·50 od komada telećih koža. Jamčevina je 5 po sto. Kupac će zajedno s robom dobiti dozvolu za izvoz.

Engleski ministar o blokadi Njemačke. „Pester Lloyd" donosi po „Tempsu" slijedeću izjavu engleskog ministra za blokadu, lord Robert Cecila: „Vrlo malo brodova može izbjeći pažnji blokirajuće mornarice. U slučaju da kojem i uspije da pobjegne prvoj stanici naših brodova, ne će stalno biti propušten od slijedećih brodova. Ako izuzmemo nešto malo umjetnih prozora, što ih Njemačka šalje Sjedinjenim državama i nešto farmac. produkata, možemo reći, da je izvoz iz Njemačke potpunoma zastao. Direktnoga uvoza u Njemačku više nema. Sve što nam se čini sumnjivo, zaplijenimo bez obzira. Danska i Holandija dobivaju mnogo više uvoza nego god. 1913. U svrhu da se spriječe nestašicu u vlastitoj zemlji, moraju obje ove vlade ograničiti izvoz mnogih artikla. Sa marvom mogu Njemačkoj slabo pomoći, jer nisu ni njihove zalihe neiscrpljive. Američki eksporteri mogu si kod engleskih oblasti pribaviti dozvole za izvoz, ako dokažu, da roba nije odredjena za Njemačku. Sa Norveškom postupa Engleska po drugoj metodi: Kupila je cijeli ovogodišnji rezultat norveškog ribolova. Engleska proriče, da će blokada u skoroj budućnosti postati još oštrija, pa će centralne vlasti i bolje osjetiti cijeli teret rata.

Sudbina Rnmunjske. Iz Bukarešta javljaju da je Take Jonescu izjavio, da će u roku od mjesec dana prisiliti vladu, da napusti svoje mjesto. Po cijeloj Rumunjskoj širi glasine, da su vlasti antante konačno zaključile, da na Rumunjsku izvedu pritisak, koji će vladu prisiliti, da otvoreno zauzme stajalište i da otkrije svoje karte. Protiv Rumunjske upotrabit će antanta one iste mjere, što ih je uporabila protiv Grčke, pa je stoga i čeka ista sudbina, koja je zadesila Grčku.

Nove ruske metode. Njemački listovi opažaju, da se sadašnje navale ruske infanterije i artiljerije vode po sasma drugoj metodi, nego li je to prije bilo. Ta se promjena pripisuje francuskim instruktorima. Sadašnje navale ruske vojske cijene se kao najveći vojnički napor, što ga je ikada Rusija poduzela.

Ruska zapovijed i njemački dementi. Službeno se saopćuje: Zarobljeni ruski vojnici pukovnija br. 209. i 210. od 53. ruske divizije suglasno su izjavili, da su dobili izričitu zapovijed, da Nijemce ne zarobljuju, nego da ih bez iznimke ubiju. Ova konstatacija razjašnjava, da rusko vojno vodstvo u svom službenom izvještaju od 22 lipnja tvrdi, da ruske čete ne daju pardona, jer da Nijemci rabe eksplozivna sredstva. Ne treba istom istaknuti, da je ova tvrdnja, ako je došla ruskoj vojnoj upravi, bezočna laž. Sama službena ruska izjava ispričava dakle zapovijed ruskih zapovjednika, koji se boje svijeta javnosti.

Štrajk u Rumunjskoj. Pošto je vlada zabranila držanje skupštine organizovanih radnika u Galacu, proglašen je opći štrajk. Tom ogorčenju dalo je radništvo oduška navalom na vojništvo, na koje je ispaljeno i nekoliko revolverskih hitaca. Kad se mnoštvo na poziv vojničkoga zapovjednika, da se razidje, nije odazvalo, ispaljena je jedna salva, pri čemu su 4 demonstranta usmrćena, petorica ranjena, a jedan vojnik teško ranjen hicem iz samokresa. Kao povod demonstracijama navadja se pomanjkanje hrane.

Engleski ministar Carl of Selbourne odstupio. Uslijed konflikta, koji je nastao u engleskom kabinetu zbog Homerula, odstupio je ministar za gospodarstvo Carl of Selbourne. Sva je prilika, da će ga slijediti i nekoji drugi.

„Liga za obranu narodnih interesa". U Rumunjskoj kane osnovati ligu protiv antante pod nazivom „Liga za obranu narodnih interesa". Na čelu ligi bio bi Carp.

Francuska i mir. Dne 25. o. mj. prihvatila je pariška komora proračunski provizorij do konca rujna ove godine. Tom je prigodom rekao predsjednik Deschanel, da Francuska, a niti jedan Francuz ne mogu dozvoliti, da se sklopi primirje, jer da bi to značilo uzmak pred povrjedama postojećih prava. Socijalisti su izjavili, da će primiti sve kredite, samo da osiguraju pobjedu otadžbine.

Što je Italiju utjeralo u rat? O pristupu Italije u svjetski rat, izjavio je zastupnik Bevionne: Najnoviji dogadjaji u Grčkoj moraju potaći na razmišljanje, jer nam oni pokazuju strašnu opasnost bezuslovne neutralnosti. Mi ne bismo bili doduše nikada dopustili, da nas tudja mornarica prisili, da raspustimo vladu, parlamenat i vojsku, ali ne bi nam bilo ipak ništa drugo preostajalo, već da se složimo s Njemačkom i Austrijom, a takav bi rat bio u Italiji nada sve nepopularan.

Prijetnje kineskog admirala. Predsjednik kineske republike primio je od vrhovnog zapovjednika kineske mornarice, admirala Litingšin-a, brzojav, u kojem admiral u svoje ime, kao i u ime čitavog svog stožera prosvjeduje protiv uspostave provizornoga ustava staroga parlamenta, uz prijetnju, da će se mornarica proglasiti nezavisnom, ako se ne osnuje novi kabinet. Pod zapovjedništvom Litingšina stoji 26 ratnih ladja.

Sporazum izmedju Engleske i Švedske. Nakon dugotrajnih pregovora izmedju engleske i švedske vlade utanačio se je konačno sporazum, prema kojemu se odgadjaju sva prijeporna pitanja izmedju obiju zemalja do svršetka rata o valjanosti engleskih mjera o poštanskoj službi, odnosno radi zaustave engleskih pošiljaka u Rusiju. Ovaj spor imade riješiti medjunarodni obrani sud. Naproti tomu neće Švedska niti u buduće dopuštati transitni promet, dok se ne budu na zadovoljstvo Švedske uredile prilike sa zapadnim vlastima.

Dementi bukareštanskih glasina o grčkom kralju. U Bukareštu raširuju se glasine, da su venizelisti umorili grčkog kralja, dok bi po drugoj verziji bio kralj odveden na jedan engleski brod i otpremljen. Ove se glasine iz Atene službeno demantiraju te se kaže, da ne postoji izmedju kralja i Venizelosa nikakva napetost.

Zarobljenik sila sporazuma.

(Konac.)

I jednoga lijepoga dana — bio je to 18. mart — pozva me engleski komandant i reče mi: Vi i vaša žena slobodni ste. Imat ćete samo da čekate na brod, koji će vas odvesti kući. Kad pak dodjete kući, onda pričajte kako vam je dobro bilo kod nas i recite, da mi Englezi želimo, da i naši zarobljenici kod vas ne budu gore sudbine.

Radost naša bila je neizmjerna, mislili smo da sanjamo. Ne manje od čitavih 36 dana čekali smo na brod što je išao iz Aleksandrije u Solun, i jedva 23. aprila podjosmo, poslije žalosnog oproštaja od naših sapatnika, na put za kući. Mr. Braels došao je lično na brod. Za mene i moju ženu uzeo je on dvije karte drugog razreda za Solun, za koje je platio 19 engleskih funti.

Jedanaest dana trajao je put do Soluna, kuda smo 4. maja stigli. Morali smo se prijaviti amerikanskom konsulu Mr. Keaf-u, koji se je pokazao isto tako prijateljski raspoložen kao i Mr. Braels. On nam je dao putnu ispravu za Kavalu i do bugarske granice isplatio nam je put do Okčilara. On i Mr. Braels dostojni su najveće hvale i poštovanja.

U Solunu smo smjeli ostati čitavih 14 dana, gdje sam svoju kućicu upola praznu našao: stolove i ormare razbijene, jedna mala čelična kaseta sa 20 turskih funti i dragocijenostima bješe naravno nestala. Sa amerikanskim pasušom snabdjeveni, živjeli smo mirno u onom sadanjem solunskom kaosu i mnogi od naših prijatelja mogahu nas bez straha posjećivati.

U Solunu sam mnogo šta čuo a malo vidjeo. Životne se namirnice teško nabavljaju. Oka (pet četvrtina kg) mesa stoji 15, hljeba 4, šećera 11 groša, ako i u samome Solunu sada nema više od 8000 do 10.000 engleskih i francuskih vojnika, koji su vrlo nedisciplinovani. U bescjene prodaju starinarima marmelade, konserve, ogrtače za kišu, čak i svoje košulje. Oni su gospodari u varoši i tiraniziraju grčko stanovništvo. Zaprepašćeno gledaju sve ovo Grci u Solunu, čija riječ već ništa više ovdje i ne vrijedi. Francuzi više gospodare od Engleza. Francuzi se ponašaju bezobzirno i kao gazde od kuće i ako im nije nepoznato da je stanje oko Verduna kritično. Medjutim mržnja grčkoga naroda upravljena je više prama Englezima, zato što ovi na moru hvataju sav dovoz životnih namirnica što je namijenjen stanovništvu Soluna i okoline i što od svega propuštaju po svojoj volji vrlo male količine.

Neznam da li ću ikada još jednom vidjeti kućicu u kojoj sam proveo čitavu četvrtinu vijeka. 15. maja jedva jednom dodje brod, praćen grčkom policijom za Kavalu; odatle smo se vozili na bijednim seljačkim kolima dvadeset časova do Drame i opet dvadeset časova od Drame do Okčilara na bugarskoj granici u Makedoniji. Mi nismo mogli upravo da shvatimo, da smo sve teškoće izbjegli, ali zato na posljedku razumjedosmo, što nam en prave nikakve naročite smetnje: znali su, da Bugari kod Okčilara na granici nikoga ne propuštaju preko granice i stoga su bili držali kao posigurno, da ćemo se mi opet istim putem u Solun vratiti. Tako su nam Grci u Drami na primjer rekli: „Isključeno je, da ćete preći granicu; jer u Drami čekaju osobe već više od 5 nedjelja što žele da putuju za Carigrad a nijedan od njih nije još dobio dozvolu za put.

Na cijelome putu nije bilo mnogo čega interesantnijega da se vidi: svuda samo utvrdjenja, koliko se okom može dogledati, na svima visovima topovi i mnogo, vrlo mnogo preprijeka od žica, koje su Francuzi i Englezi dobili gotove od Grka, koji su se prema Bugarima utvrdjivali. Po dojranskom jezeru plove engleski motorni čamci, natovareni engleskim vojnicima i robom. Sve ovo moraju da gledaju Grci, koji gotovo ne mogu da sačekaju trenutak, koji će im donijeti oslobodjenje.

Po vijestima posvijećenih ličnosti svega ima na cijelom zemljištu oko Soluna 70.000 Engleza i 150.000 Francuza. Ako uračunamo i 40.000 Srba onda se dobiva 260.000 ljudi, koji ni u kom slučaju nijesu dovoljni za jednu ofenzivu. Glavna masa Anglo-Francuza nalazi se izmedju Lerina, Gjevgjelije i Dojrana, manji jedan dio je u zalivu Langasa ljetnjem kupalištu otmene solunske gospode. U pristaništu solunskom bježe bolnički i prevozni brodovi, odredjeni prvi da prime ranjenike, a drugi da prevoze trupe u slučaju bjegstva.

U Okčilaru primiše nas raširenih ruku i kad osjetismo pod nogama bugarsko zemljište, padosmo na koljena, blagodareći usrdno Bogu.

U Okčilaru primiše nas raširenih ruku i kad osjetismo pod nogama bugarsko zemljište, padosmo na koljena blagodareći usrdno Bogu.

U Xanti ugostio nas je austro-ugarski konsul gospodin Marsoun sa pravim austrijskim gostoljubljem i fotografirao je nas dvoje, kako reče kao naročito interesantne putnike.

Ostadosmo njekoliko dana u Sofiji, gdje naidjosmo na dobre prijatelje iz prošlih dana. Sad ćemo u Prag kod kćerke. Ali dom nam je u Solunu i ako nam Bog podari još koju godinu, to ćemo se opet tamo vratiti, ali samo ne prije, nego što posljednji Englez i Francuz napuste ovo mjesto.

Ernt Roth (Sofija).

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 355.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 2. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Englesko-franceska navala na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini nije se desilo ništa osobita te je položaj ostao nepromijenjen. Zapadno Kolomeje i južno od Dnjestra razviše se novi žestoki bojevi. Sjeverozapadno od Tarnopola osvojiše austro-ugarski i njemački bataljuni opet uzvišinu kod Vorobijovke, za koju su se vodili ljuti bojevi. Zarobili smo 982 momka, 7 strojnih pušaka i dva bacala mina. Navala bojnih sila, stojećih pod zapovjedništvom generala Linsingena, napredovala je i jučer znatno na mnogim mjestima. Broj zarobljenika i plijena se je povisio.

Talijansko bojište.

U južnom odsjeku doberdopske visoravni nastavljaju Talijani žestoku topničku paljbu i navale protiv prostora istočno od Selca. Ova naprezanja neprijatelja, potrajajuća i preko noći, ostala su radi žilavog otpora branioca bez uspjeha. I izmedju Brente i Ečave obnovile su se uzaludne provale protiv mnogobrojnih točaka naše fronte. U području Marmolate suzbile su naše čete više navala talijanskih odijeljenja. U području Ortlera izvojštile su si jedan vrh kristalne planine. Jučer smo zarobili preko 500 Talijanca, od kojih 10 časnika.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U širini od 40 kilometara po prilici započeo je jučer kroz više mjeseca neograničenim sredstvima pripravljeni napadaj englesko-francuskih masa i to nakon najoštrijeg sedamdnevnog djelovanja topništva i plinova na jednoj i na drugoj obali Somme i pritoka Ancre. Od Gommecourta do okolice Laboissella nije neprijatelj postigao nikakvih znatnih uspjeha, pretrpio je pače vrlo teške gubitke. Nasuprot je neprijatelju uspjelo u najsprednijim redovima odsjeka divizije, koja se prostire do Somme, da prodre u pojedine položaje, tako da smo voljeli povući te divizije iz posve razorenih najsprednjih jaraka u zaporne položaje izmedju prvih i drugih redova. U najsprednjim redovima čvrsto uzidani materijal i drugi, što je bio neporabljivim učinjen, izgubljen je.

U svezi s ovom velikom bojnom akcijom odigrali su se na priključnim frontama te zapadno i jugoistočno od Tahure mnogobrojni iznenadni napadaji topništva, kao što i razni manji navalni podhvati svagdje su se izjalovili.

Na vrhu 304 osvojili smo dijelove francuskih jaraka. Francuzi, koji su napadali ponovno po više puta s jakim silama jučer i jutros rano visinu Terre Froide, osobito blizu okloplјene tvrdje Thiaumont, morali su da se vrate srijed zaporne vatre s najvećim gubicima.

Ponajviše na napadnutoj fronti te u području Moze oborili smo 15 neprijateljskih ljetala, a mi nijesmo izgubili nijednog ljetala.

Istočno bojište.

Napadaj je Linsingenove bojne skupine napredovao. Broj je zarobljenika porasao na preko 1400. Neprijateljske su protunavale bile glatko suzbijene.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

U južnoj Perziji nastavljaju naše čete svoje napredovanje istočno Otuta te tjeraju ruske zalaznice pred sobom. Sjeverno rijeke Čorok turske su čete suzbile Ruse za osam kilometara sjeverno natrag prama obali te su ponovno zaposjele vladajuće uzvisine. U zadnoj smo sedmici potopili na kaukaskoj obali četiri velika ruska parobroda, izmedju kojih i transportne brodove. Jedan je brod bio krcat četama. Osim toga naišao je drugi parobrod, natovaren municijom, na minu te potonuo.

BRZOJAVI.

Rat.

Zürich, 1. Bojevima u kolomejskom prostoru primjećuje se u ovdješnjim stručnjačkim krugovima. da je to bio ponovni pokušaj ruskog vojnog vodstva, da probije austrijsku frontu. Kako su Rusi na Strypi i na sjeveru uz Dnjestar naišli na jak otpor, uperiše svoju navalu na Kolomeju. Opet su Rusi raspolagali sa nadmoćnim silama, velikim masama pješadije i mnogobrojnim topništvom. Uslijed toga morala se austrijska fronta povući. Ovdje prevladava mnijenje, da će austrijskom vodstvu i sada uspjeti, da zaustavi neprijateljsko napredovanje. Uopće čine zadnji dogodjaji utisak, da je ruska ofenziva počela malaksati.

Amsterdam, 1. Vojnički suradnjk „Timesa“ izjavljuje, da se njemačka navala sjeverno Lucka nastavlja, dok se otpor u odsjeku Stira i Stohoda danomice jača. Velika se opasnost po rusku vojsku sastoji u tome, da bi neprijateljsko topništvo uzmoglo, u slučaju da budu Rusi bačeni još nekoliko kilometara natrag, pucati na željeznicu Kovel-Luck, a time bi postao mostobran na Stohodu upravo neodrživim. Suradnik bavi se nadalje osvojenjem Linijevke po Nijemcima te se nada, da će Rusi moći održati Sokul, za koji se grad bije već sada ljuti boj.

Amsterdam, 1. Ovdjašnji se list bavi puno sa sveopćom ofenzivom entente. Prema najnovijim vijestima, neće ni doći do engleske ofenzive. Bubanjska vatra, koju otvori englesko topništvo na čitavoj fronti od La Bassee-a do Somme, nije bila uvod pješačkoj akciji. Englezi pišu jur, da je slabo vrijeme, osobito neprestane kiše, spriječilo svaki pokušaj navale, koji bi bio ostao uslijed trenutno nepogodnih prilika ta sigurno uzaludan. Vijesti iz Pariza i iz Italije navješćuju početak ofenzive na orijentalskom bojištu a time da će započeti odlučna faza u svjetovnom ratu.

Lugano, 2. Poznati engleski vojnički kritičar brzojavlja „Timesu“ iz talijanskog glavnog stana: Pošto sam jučer motrio austrijske dispozicije i držanje njihovih zalaznica, ne može se smatrati austrijsku vojsku oslabljenom. Austrijska je vojska izgubila samo neznatan broj zarobljenika te se povukla na jake položaje; tim je uzmakom bila znatno skrćena njezina fronta. Treba dakle ozbiljno računati sa tim neprijateljem, tim više, što raspolaže sa brojnom artilerijom i sa mnoštvom strojnih pušaka. Zadat će nam sigurno još dosta briga. Ne treba da ističem, da su austrijski obrambeni položaji vanredno dobri te se baš radi toga ne možemo nadati skorim uspjesima talijanske vojske. Pred sobom imademo izvrsne austrijske čete, koje su, sudeć po zarobljenicima, dobro obučene i još bolje hranjene.

Lugano, 2. U oduljem članku opisuje Barzini talijansku protuofenzivu: Cadorna je stvorio za svoju protuofenzivu novu vojsku, koja se je digla 22. svibnja prama ugroženom djelu fronte. Vojska je brojila pol milijuna vojnika, 20.000 časnika, preko 40.000 teretnih vozova i mnogo konja. 2. lipnja stajala je pred Arsierom i Asiagom. Jedna je divizija bila tijekom jedne noći sa automobilima premještena sa koruške granice u odsjek Pasubia, a tamo pretrpjela gubitaka od preko 60 po sto. Kod forta Lisser raspršila se austrijska granata, koja je skoro pogodila Cadornu, koji je tamo dijelio naloge svojoj vojsci.

Kopenhagen, 2. Kaukaska je vojska morala predati svoje najbolje pukovnije generalu Brusilovu a na tom je bojištu ostala samo slaba, poluizvježbana vojska. Pošto je pučanstvo u ovim pokrajinama potrošilo gotovo čitavu hranu, rastu danomično poteškoće za opskrbu ove izložene vojske, tako da se kaukazka vojska, prema mišljenju u petrogradskim krugovima, neće više moći dugo održati u svojim položajima.

Podaci o njemačko-ruskom okršaju kod Haefringa.

Berlin, 2. (D. u.) O pomorskom okršaju kod Haefringa javlja se službeno ovaj dopunjak: U noći od 29. do 30. lipnja ugledale su naše torpednjače dvadesetak milja južno od Haefringa 3 neprijateljska razarača. Neprijatelj je odmah krenuo natrag, te se je izgubio s vida u gustomu pljusku dažda. Sat kasnije nadošla su 2 neprijateljska krstaša i 5 razarača. Čim su se pokazali na istoku naše su torpednjače pošle odmah na navalu, te su se borile protiv neprijatelja s torpedima i s topništvom. Opazilo se je sigurno kod neprijatelja više detonacija. Na početku je navale uzeo neprijatelj naše torpednjače žestoko pod vatru iz svih kalibara. Vatra je odmah popustila poslije onih detonacija. Kod nastupa je magle dospio neprijatelj izvan vida.

Balkan.

Demonstracije protiv Venizelosa.

Bern, 2. (D. u.). Kako javlja „Temps“ iz Atene, došlo je zadnje srijede u Ateni i u brojnim drugim gradovima Grčke do manifestacija, kojima su na čelu koracali otpušteni pričuvnici. Osobito su velike bile demonstracije u Korintu, gdje je veliko mnoštvo pučanstva obilazilo ceste uz povik „Dolje sa Venizelosom, izdajnikom domovine, podmićenikom inozemstva!“ Pučanstvo je krenulo glavnim ulicama te razbilo stakla dućana, pripadajuća sumišljenicima Venizelosa.

Iz Rumunjske.

Budimpešta, 2. „Az Est“ javlja: Vodja socijalista u Galacu, dr. Racovceanu, koji je bio uslijed zadnjih demonstracija uapšen, bi pušten na slobodu uz uvijet, da ostane u Galacu. Pogreb žrtava demonstracija u Galacu održao se je danas. Obitelji poginulih uzdržavati će se na državne troškove.

Uslijed izgreda u Galacu održalo se je dva puta ministarsko vijeće, koje je odlučilo, da se imadu disciplinarno kazniti podnačelnika grada Galaca Milescua i višeg državnog odvjetnika Emandija, jer su lakoumnošću sakrivili krvoproliće. Višeg su državnog odvjetnika za kazan premijestili dok su podnačelnika grada odstavili. Posebnom se je odredbom zabranilo svaku manifestaciju u čitavoj Rumunjskoj uz prijetnju, da se proglasi opsadno stanje. Dozvoljeni su samo sastanci u zatvorenim prostorijama.

Bukarešt, 1. Nesretni dogadjaji u Galacu biva iskorišten od pripadnika ruske stranke protiv vlade. Rusofilno novinstvo, koje je još jučer huškalo protiv bezdomovinskih socijalista, koje traže jednakopravnost sa boljarima, kao što Filipescu i sa parvenijima, kao što Take Jonescu, koji neće ništa da čuju o sudjelovanju Rumunjske sa autokratskom Rusijom, hucka ih danas protiv vlade. Na sreću, rumunjski su si socijalni demokrati svijesni ove igre te traže sporazum sa vladom, koja im je takodjer sklona. Nacrt se je dakle ruskih vodja odmah izjalovio. Socijalni demokrati održali su u svom klubu sastanak, sojemu jo prisustvovalo do 2000 radnika. Kako javlja organ socijalista „Lupta“ učinile su energične mjere protiv krivaca u Galacu, osobito odstavljenje galackog podnačelnika, u radničkim krugovima dobar utisak.

Antanta.

Talijanska komora.

Zürich, 1. U sjednici talijanske komore izjavio je po jedan reformist i socijalist svoje simpatije za osudjenog njemačkog socijaldemokratskog zastupnika Karla Liebknechta.

Klerikalci Tovini, Ciriani i Nava govorili su o humanitarnom djelovanju Sv. Oca i o njegovom pravnom položaju, koji da je tobože dostatno definiran talijanskim zakonom o garancijama, te su kazali da pristup klerikalca Meda u ministarstvo ne znači nipošto kakav kompromis kojim bi Sv. Otac štogod dobivao nasuprot Italije ili ostalih sila ni u drugim, ni u aktuelnim političkim pitanjima, kao što je sudjelovanje na budućem mirovnom kongresu.

Ministar je Carcano govorio po tom o financijalnom stanju te je kazao: Željeznice iskazuju deficit pored svih vojničkih prevoza. Skupoća ugljena i uzdržavanja željezničkog osoblja prisilile su upravu, da povisi tarife. Povišenje je poreza urodilo većim dohodcima, tako da je moguće plaćati kamate ratnih zajmova.

Neproračunani izdatci u jučer navršenoj (30. lipnja) poslovnoj godini iznašaju 7800 milijuna lira, od kojih 7022 milijuna otpadaju na ratno ministarstvo, 384 na mornaricu, 223 na ministarstvo državne riznice a 171 milijun lira na ostala ministarstva.

Troškovi za vojsku i mornaricu rastu sve to više i iznašaju mjesečno 619 milijuna više, nego li u mirno doba. Obiteljima mobiliziranih vojnika podijelilo se je dosad 450 milijuna potpore, koja sada iznaša 60 milijuna mjesečno.

Italija je primila ratnim zajmovima oko 3400 milijuna, rizničkim bonovima 1300 milijuna u tuzemstvu a po prilici 2400 milijuna zajmovima u tuzemstvu. Savezom s bogatijim zemljama i drugim financijskim operacijama pribaviti će si Italija nužna sresstva da može dovršiti taj rat. Morati će naravno povisiti svoje poreze, da može kamate isplaćivati. Država cijeni svoje radništvo, koje je zaposleno u 1000 tvornica oružja i municije.

Socijalist je Turati obrazložio svoj dnevni red, koji pokazuje doista načelnu oporbu protiv vlade, ali sadržaje takodjer nešto pouzdanja u nju i u nove ministre.

Predsjednik je na koncu saopćio smrt ljetalačkog poručnika Facta, sina bivšeg ministra, koji je našao junačku smrt sa neprijateljskim redovima.

Neutralne države.

O miru i ratu.

Umoljen od konferencije neutralaca u Stockholmu napisao je Georg Brandes ovaj članak o miru i ratu, gdje pozivlje neutralce na posredovanje za mir. Na vrlo osobni način crta dogodjaje i raspoloženje raznih zaraćenih država. Taj je njegov poziv naišao na polemiku sa strane njegovog engleskog prijatelja W. Archera, koji je po slijedećem brzojavu kazao:

Kopenhagen, 29. William Archer poriče Brandesu pravo, da prosudjuje prilike sa neutralnog stanovišta, te zahtijeva od njega, da se postavi odlučno na stranu pravice i miroljubivosti, t. j. na stranu alijiraca, a protiv nepravice i sile t. j. protiv Njemačke.

Georg Brandes obara dvim dugim člancima protiv neprihvatljivog stanovišta W. Archera i piše u „Politikenu“ izmedju ostaloga: „Gdje je takva protivnost izmedju Engleske i Njemačke, da je potreba radi izgladjenja vojevati još treću godinu?... Brandes kaže: Ako su izjave Bethmann-Hollwega i sir Greya od 5. i 10. travnja iskrene, to ima u njima temelja, na kojima se može začeti ugovaranje o miru. Nijemci ne taje, oni se bore za moć koja im po njihovom shvaćanju pripada.

Engleska i Francuska nasuprot, čini se, pretvaraju se, kao da se bore zajedno s Rusijom za slobodu i pravicu i za jednakopravnost manjih naroda pored većih naroda, u kratko za ideale čovječanstva.

Bilo bi interesantno, pita Brandes, dragi moj Archer, da nam Vi kažete za koje se ideale Rusija bori, ili Engleska, kada prepušta gladu toliko maljašne njemačke djece i uzdržaje opsadno stanje u Irskoj, a uništava slobodu Perzije, predaje Rusiji toliko malenih naroda, da ih progutne. Za kakav ideal bore se Engleska i Francuska, kada tlače i pritišću malenu Grčku?

Još danas je za obe zaraćene skupine taj rat sveti rat. Pravo je posve na strani domovine, krivo na neprijateljskoj strani. Taj je rat logička posljedica desetgodišnjeg, strastvenog i neumornog natjecanja izmedju središnjih sila i antante.

Brandes kaže, kako on već od početka rata sudi, da ne će doći ni do odlučne pobjede, ni do posvemašnjeg poraza. A to su dokazali i dogodjaji čitavih dviju dugih godina ratovanja. Po sili morati će da dodje do riješenja mirnim načinom, kada ratovanju nema nikada kraja ni konca. A pošto je rat nastao radi politike i gospodarstva, to će morati doći do političkog i do gospodarskog izmirenja.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 1. Podmornica, koja se je netom vratila sa krstarenja u Sredozemnom moru bi 27. svibnja napadnuta istočno Baleara od velikog parobroda, koji je pucao na nju u udaljenosti od 10 kilometara, a da nije bila ona navalila na brod. Podmornica osta neoštećena.

London, 2. (D. u.). Neoboružani je parobrod Windermore bio potopljen; isto tako talijanska jedrenjača „Carlo Alberto“.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Italija.

Rim, 30. Službeni izvještaj od 29. lipnja:

A da je bilo neprijateljsko opiranje u položajima zgodnim za obranu, koje si je bio neprijatelj od prije najpomnije utvrdio, vrlo žestoko, ipak smo jučer izmedju Ečave i Brente napredovali. U Vallarsi osvojili su naši alpinci po ljutom hrvanju tvrdju Mattassone na jugozapadu od istoimenog mjesta, dok su istodobno pješadijska odijeljenja zauzela vrhunac brda Monte Trappola. Da zaustavi naše napredovanje poduzeo je neprijatelj u odsjeku Zugna žestoku navalu, koja je bila suzbijena s najtežim gubicima. Na briježu smo Passubio osvojili neprijateljske jarke kod Malga Cosmagon. Na fronti od Posine i Astica zadobismo daljnjih zemljišta i osporile su našu ofenzivu neprilike zemljišta i paljba teškog topništva iz Borcole; ipak prodrle su naše čete boreći se za svaku hridinu sve do Grisa, te su osvojile jake položaje na Colle Betta i na obronjcima od Monte Majo. U dolini smo Astico zaposjeli Pedescala. Na visoravni Sette comuni utvrdio je neprijatelj moćno sjevernu stranu doline Assa, vrhove na lijevome boku doline Galmarara i njezin uži dio sve do Passo dell' Agnella. Neprohodna je šuma zgodna za namještanje strojnih pušaka dok opeta iz dalekih položaja pucaju već i srednji neprijateljski topovi neprestano na prelaze. Ipak vode se položaje. Jučer smo osvojili čitavu južnu stranu doline Assa i zauzeli jake opkope u blizini Colle Zebio i Zingarella. Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen sve do kraske visoravni. Na Krasu je prodrla naša pješadija u jarke neprijateljske jarke, te ih je nekoliko i osvojila. Neprijateljska su ljetala bacila jutros 3 bombe na Vidim, od kojih je pala jedna na gradjansku bolnicu, te je dva bolesnika ubila a jednoga ranila.

Domaće Vijesti.

Proslava 50-godišnjice viške bitke u Pazinu. „Odbor za proslavu 50-godišnjice viške bitke u korist austrijskog „Crvenog križa“ u Pazinu, pod predsjedanjem vrlozaslužnog gosp. I. državnog odvjetnika Maksa Černe, odredio je za dan 23. srpnja. Raspored: 1.) 5·55 sati ju-

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

trom svečani doček po odboru c. i kr. vojničke harmonije učtivo za svečanost ustupljene. 2.) 6 sati jutrom c. i kr. harmonija obići će gradom svirajuć vesele koračnice, dok pod c. kr. kotarskim poglavarstvom odigrati će carevku. 3.) 9 sati jutrom svečani primitak u svečano okićenom gradskom perivoju gospode pokrovitelja uz sviranje carevke, zatim svečana sv. misa na otvorenom polju uz sudjelovanje c. i kr. vojne harmonije, a poslije sv. mise blagoslov uz molitvu i proslov palim junacima god. 1866. i onim, koji dadoše svoju krv u ovom svjetskom ratu na obranu naše mile domovine. 4.) 3 sata popodne javna tombola u gradskom perivoju uz sudjelovanje c. kr. vojničke harmonije, zatim koncerat uz otvorenje 12 šatora za pivo, vino, mrzla jela, slatkiše, voće, cvijeće, šaljive igre, šaljiva pošta, utrka u vrećama i slično. 5.) 8 sati na večer oprost sa c. kr. vojničkom harmonijom na odlasku u Pulu.

Grad Pazin i gradski perivoj bit će svečano okićeni.

Razne Vijesti.

Venizelos kandidat u Ateni. Prema vijestima iz Milana ponudjena je Venizelosu kandidatura u Ateni, koju je on navodno i prihvatio.

Poštansko-štedionički promet s Crnom Gorom. Iz Beča se javlja: Već je svojedobno bilo javljeno, da je vrhovno vojno zapovjedničtvo u sporazumnu s poštansko-štedioničkim uredama uvelo čekovni promet u okupacionom dijelu Poljske i Srbije. Sada se ova uredba proširuje i na crnogorsko okupaciono područje, jer su etapni poštanski uredi na Cetinju, u Kolašinu, Nikšiću, Peji, Pljevljima, Podgorici i u Starom Baru ovlašteni, da od 1. srpnja počmu primati uplate uz pologovne listove poštarskih štedionica. Tako će se sada i u Crnoj Gori omogućiti privatnim osobama, da vlasnicima poštansko-štedioničkih računa podmiruju uplate na najudobniji način, pomoću pologovnih listova.

Proročica Madama de Thebes o trajanju rata. Poznata francuska proročica madame de Thébes izjavila je pariškom dopisniku „Berlinske „Tidende“ o trajanju, odnosno svršetku rata, slijedeće: „Njemačka je svijetu otvorila oči i dala mu dobru nauku u vojničkom pogledu: Uvijek će biti rata! Nema dvojbe, da je lijepo sanjariti o miru, propovijedati razoružanje. Ali to su samo utopije! Dok bude dva muškaraca na svijetu, jedna žena i jedan pedalj zemlje — dotle će uvijek biti borbe! A to vrijedi i za čitave narode. Ratovi ne će nigda prestati, jer oni spadaju u red na svijetu. Ovaj će rat uputiti i male narode da moraju biti uvijek spremni na borbu i na obranu, inače vuk razdere janje. Ja sam prorekla, da će rat još ove godine svršiti i tvrdim to nadalje unatoč svih protivnih nazora. Rat će svršiti prije Novog ljeta, i to u času kad ćemo se miru najmanje nadati i kad će svijet biti na to najmanje pripravan. Do ponovne zimske vojne ne će doći. I opet Vam kažem, da će posve mali, neznatni i gotovo neshvatljivi dogodjaj završiti rat. Zrnce pjeska — i svi će topovi i puške s obje strane fronte zašutjeti. Sudbina je već uhvatila za zaponac puške.

Žrtve plamena. U Schillerdorfu kod Breslave dogodila se je ovih dana velika nesreća. Kopač Olscher otrovao je, navodno u nastupu ludila, četvero svoje djece, a zatim je zapalio kuću u kojoj je sve petero izgorilo.

Grčka posada u Makedoniji. Akoprem je Grčka dobila od antante nalog, da mora provesti sveopću demobilizaciju, javljaju sada iz Ženeve, da je antanta naknadno naložila Grčkoj, da ostavi u Makedoniji laku posadu, koja će bobiti eventualno prijateljske savjete sa strane antante, kad bi Bugari kušali prodirati prema Kavali. Venizelos je navodno prijedlog podupro.

Utisci jednog neutralca o današnjoj Srbiji.*)

Od majora du Bois (Bern).

Carigrad, 1. juna 1916.

Opšte je mišljenje, da su neutralci bolje obaviješteni no zemlje, koje su u ratu, jer mogu, čitajući novine sviju naroda, da imaju odredjeno mišljenje. Ali, na žalost, oni neutralci, koji čitaju inozemne novine, biraju prije svega lektiru, koja odgovara njihovim osjećajima; druge pak novine i ne čitaju. No znatan broj novina neutralnih zemalja, neutralan je samo po imenu; one su primjetno prišle jednoj ili drugoj strani zaraćenih država. Njihovi im čitaoci sljeduju, te se malo po malo stvaraju mišljenja pristrana po osjećaju, a ne po razumu i po stvarnosti.

I Švajcarska nije izmakla ovoj sklonosti, koja, što traje rat, sve više uzima maha; s toga se ne treba čuditi, ako su članci njenih listova prema jednoj od zaraćenih grupa ponjekad pristrani i nepravedni.

Često se čitaju pretjerani i neobični izvještaji o Srbiji, o užasnoj gladi, koja tamo vlada, o očajnom položaju srpskog naroda, koga ugnjetavaju austro-ugarske vojne vlasti. Posljedica je toga, da Švajcarac, koji dolazi u Srbiju, očekuje da će tamo vidjeti vrlo neobične stvari. No, srećom, stvarnost je sasvim drugojača.

Prije svega, da bi mogli tačno suditi o sadašnjem stanju u Srbiji, moramo imati jasan pojam o njenom položaju u momentu poraza.

Srbija, u kojoj se poglavito bave zemljoradnjom, koja je na primitivnom stupnju kulture, u kojoj je nastava slabo razvijena, ne može se urediti sa drugim zemljama, na primjer sa Švajcarskom, koja je prava suprotnost Srbiji, pošto je industrijska zemlja sa naprednom civilizacijom, gdje nepismenih i nema i u kojoj javno mnijenje igra veliku ulogu. Mora se imati na umu i opšta, snažna kriza, koja je vladala u Srbiji u momentu njenog poraza; ona je oslabljena trogodišnjim ratovima, uslijed kojih su skoro svi sposobni ljudi bili pod oružjem; ovi su ratovi smanjili sva materijalna srestva i onemogućili normalni poljoprivredni rad; osim toga vladala je u zemlji užasna epidemija, tako da je cijeli nacijonalni život deorganizovan. Treba još dodati, da je cijela zemlja bila pozornicom krvavih vojnih operacija. Ona je imala dvostruko da pati od rata, prvo povlačenjem srpske vojske, pa zatim nastupanjem carsko i kraljevske vojske. Potrebno je, da sve ove činjenice imamo pred sobom, da bi mogli stvoriti o njima sliku, kakva može biti sadašnja Srbija. Tako ćemo moći shvatiti veličinu zadatka, pred kojim se našla vojna gubernija u momentu njenog ustanovljenja.

Može se reći, da ničega bilo nije, sve je trebalo stvoriti i to pod veoma teškim okolnostima, u momentu kada je i sama Austro-Ugarska morala da sa najvećom energijom upotrebi svu snagu naroda, da bi svoj opstanak branila protivu neprijatelja, koji su jednovremeno udarili sa više strana.

Zadatak, koji je vojna gubernija za ne punih šest mjeseci izvršila, prevazilazi sve, što bi se iole moglo očekivati i potvrdjuje nevjerojatni rad i predanost svih njenih organa; interesantno je iznijeti njeke pojedinosti.

Kad noću stignemo u Beograd, u prvi nas mah iznenadjuje, da je grad potpuno osvijetljen. To dokazuje, da je poslije zle kobi opsade otpočeo život. Danju se ovaj prvi utisak pojačava; kad vidimo zaostale ostatke bombardovanja — ove svjedoke drame — možemo suditi, koliko je rada trebalo, da bi se gradu povratio život; počevši od kloaka da kanalazizacije vode, opravljanja razrivene kaldrme i jako oštećenih kuća. Jednom riječju vidi se, koliko je trebalo truda, da se sve opet dovede u red — sve do tramvaja, koji su uvijek puni putnika — sve su to dokazi, da je život opet otpočeo.

Pri svemu tom je ovdje u pitanju srazmjerno lak rad, materijalni rad obnavljanja, medjutim još većma iznenadjuje nova organizacija svih upravnih grana. Treba se diviti predvidjanju, točnom staranju o svim pojedinostima, a prije svega taktu, kojim se uprava služi, da ne bi povrijedila osjećanja stanovništva.

Otišao bih suviše daleko, kad bih sve naveo, što se čini za materijalno i moralno dobro stanovništva; stoga ću nabrojiti samo njekoliko stvari, koje su me naročito iznenadile.

Na prvo mjesto dolaze škole, kako u gradu tako i u selu; one čine najbolji utisak i na one, koji su navikli da vide samo najbolje organizovane školske uprave. Čistoća učionica i djaka zadivljuje i dostojna je najkulturnijeg naroda; dobro raspoloženje učenika, koji veoma pažljivo prate nastavu, dokazuje, da su njihovi učitelji umjeli da zadobiju dječiju ljubav, i da im uliju povjerenje, ma da su ona u početku bila malo plašljiva. Ovako dobro uredjene škole su bez sumnje jak faktor za poboljšanje moralne situacije cijeloga stanovništva.

Kad se putuje kroz plodnu Srbiju, čovjek se mora čuditi kad vidi, kakve se zastarjele zemljoradničke sprave upotrebljavaju u poljoprivredi; poboljšanjem ovih kulturnih sredstava znatno će se podići bogatstvo zemlje. Ovaj cilj će se sigurno postići praktičnim poljoprivrednim školama, koje je vojna gubernija osnovala u svakom okrugu. Jedna ovakva škola, koju sam posjetio, ma da je tek bila u začetku svoga uredjenja, pokazuje, da se vodilo računa o stanju zemlje i njenim potrebama.

Teorija je svedena na minimum, bitni dio pripada praktici. Škola će obrazovati mlade ljude, koji će, izučivši u njoj različite zanate, naročito poljoprivredne, mnogo doprinijeti razvitku zemlje, i u isto vrijeme njima se omogućava zadovoljenje ličnih potreba.

Onaj, koji dodje u Srbiju, osjeti izvjestan strah, kad misli na sve epidemije, koje su zemlji donijele već toliko mnogo nevolja. Ali se gotovo umiri kad utvrdi, da stanje nije više isto, od kada je sanitet glavne gubernije preduzeo energične mjere; u ostalom i statistički brojevi svjedoče o osjećaju sigurnosti i pouzdanju, koji je sve slojeve obuzeo. Vojna gubernija je upotrijebila svu svoju snagu, da bi se tačno sprovele mjere higijene čistoće.

Dalje se moramo diviti odličnom uredjenju ustanove za izdavanje pomoći, koja ima — s obzirom na sadašnje teško materijalno stanje — veliki djelokrug. Razdavanje velikih količina hrane nevoljnima u Beogradu, ustanovljavanje stanica za dijeljenje životnih namirnica u najudaljenijim krajevima zemlje, omogućili su, da se zemlja spas[e] od gladi, da sačeka iduću žetvu i da podigne potpuno obnovi ekonomski život njen. Ovim pred vidljivim mjerama treba zahvaliti, što se na uli[ca]ma nevolja malo da osjetiti i što je vrlo rijetk[o] vidjeti prosjaka. Isti utisak se dobija na selu, gdj[e] se, zahvaljujući staranju vlade, najveći dio obra[]djenog tla mogao obraditi; žetva obećava doba[r] prinos, tako da će ove jeseni zemlja biti izva[n] svake opasnosti od gladi.

Vrlo je zanimljivo za stranca, da posmatr[a] držanje civilnog stanovništva u Beogradu. Sit[u]acija je mnogo bolja no što se to obično na stra[ni] predstavlja; veći dio trgovina je opet otvore[n] trgovina je opet otpočela, šta više, trgovci ra[] stoje u vezi sa vojnicima.

Naravno, suviše je rano, da bi se moglo k[a]zati, da postoje opšte prijateljske i stalne ve[ze] izmedju gradjanstva i vojske, no u koliko se mo[že] vidjeti, ovaj je odnos, i ako još uzdržljiv, ip[ak] veoma korektan; nikakav znak jetkosti ne može [se] opaziti kod stanovništva, u svakom slučaju vla[da] potpuna javna bezbijednost i mir. Izgleda, [da] policija nema često povoda da posreduje. To [je] lijep uspjeh, kada pomislimo, da je prije osa[m] mjeseci u Beogradu vladala druga vladavina.

Prije no što završim, izreći ću još želju, da [] kao što je omogućeno meni, omogući i što več[em] broju drugih osoba, da dodju u Beograd, i da [se] uvjere o stvarnom stanju u ovoj zemlji. Ub[je]djenja, do kojih budemo došli na osnovu lič[nog] posmatranja, najbolji su odgovor na nepraved[ne] kritike od strane onih ljudi, koji imaju inte[res] od širenja ovakovih glasova.

*) Pisac je ovoga napisa jedan švajcarski major, koji je proputovao našom zemljom sa po višim nalozima od medjunarodnog značaja, koji je svoje utiske izneo u uglednim švajcarskim listovima, da bi se stalo na put veoma rasprostranjenim lažnim pojmovima o sadašnjem stanju Srbije u zapadnoj Evropi.

Godina II. — Broj 356.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 4. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

7 naših momaka zarobilo 266 Talijana.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini nema zamašnijih dogodjaja. Bojevi kod Kolomeje su se proširili. Jaka neprijateljska provala zapadno grada bi zaustavljena protunavalom. Jugoistočno Tlumača, gdje se bore austro-ugarske i njemačke čete, skršio se je naskok neprijateljske konjice, poduzet u frontalnoj širini od 1 kilometra i pol, u vatri topništva i pješadije. U prostoru južno Lucka zahvatila je navala saveznika opet na prostoru. Zapadno i sjeverozapadno Lucka bile su suzbijene jake ruske navale. Istotako se je izjalovio napadaj neprijateljske konjice u prostoru Zločevska. Sjeveroistočno Baranovića suzbiše austro-ugarske i njemačke čete jake, žestokom topniškom paljbom pripravljene navale. Bojevi nijesu još posve dovršeni.

Talijansko bojište.

Živahna djelatnost neprijateljskih topova i bacala mina protiv doberdopskog zaravanka, osobito protiv odsjeka južno Monte dei sei busi traje. Mjestimice je došlo takodjer do ljutih bojeva sa ručnim granatama. U području Marmolate te na našoj fronti izmedju Brente i Ečave suzbili smo na novo više neprijateljskih navala. U prostoru od Monte Interrotto zarobio je poručnik Kaiser sa ophodnjom od šest momaka pješačke pukovnije 26. na uspjelom poduzeću protiv neprijateljskih strojnih pušaka 266 Talijanaca, od kojih četiri časnika. Na drugim smo mjestima zarobili jučer 14 časnika i 336 Talijanaca.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Nastavljanje englesko-francuskih napadaja na jednoj i drugoj obali Somme nije postiglo na sjeveru rijeke ugoće nikakvog uspjeha. Neprijatelj je tu pretrpio izvanredno visoke krvave gubitke. Na jugu od rijeke povukli smo po noći diviziju, kojom smo bili jučer uzmakli u zaporne položaje, u druge položaje. Na vrhu 304 je bilo manjih pješadijskih bojeva. Na istoku od Moze iscrpljivao se je neprijatelj nadalje uzaludnim navalama protiv tvrdje Thiaumont i vrha Terre Froide. U jednoj je od tih navala bio prodro za čas u naše prednje položaje, ali je bio odmah izbačen. Na jugoistoku od tvrdje Vaux nalazi se visokoždmaloupska baterija od noćas u našim rukama. Tamo smo dobili 100 zarobljenika i više strojnih pušaka.

U mnogobrojnim smo jučerašnjim, zračnim borbama oborili 7 neprijateljskih ljetala, 2 dvoplašnjaka, a kod Verduna 2 francuska privezana baluna.

Istočno bojište.

Ruske su torpedinjače i linijski brod „Slava“ pucali uzalud na kurlandsku obalu na istoku od Raggasema. Obalne su baterije i skupine ljetala pucale na neprijatelja i pogodile „Slavu“. Na mnogim je mjestima Hindenburgovih vojska poduzeo neprijatelj provale, koje su dovele do bojeva u našim redovima jedino na sjeveru od Smorgona, te je bio odmah neprijatelj iz njih izbačen izgubivši 243 zarobljenika i jake krvave gubitke.

Kod vojne skupine bavarskog princa navalili su Rusi po višesatnoj topovskoj pripravi na istoku od Gorodišća i na jednoj i drugoj strani željezničke pruge Baranoviči-Snov. Protiv odijeljenja koja su prodrla na sjeveroistoku od Gorodišća u toku je protunavala. Drugdje je bio neprijatelj prisiljen na povrat ostavivši mnogo mrtvih i ranjenih.

Linsingenova skupina: Jake ruske protunavale na sjeveru i na jugozapadu od Lucka nijesu mogle da zadrže naše napredovanje. Velike su navale konjaništva jadno propale.

Broj je zarobljenika porasao po prilici za 1800 momaka.

Bothmerova vojska: Na jugoistoku od Tlumača nalaze se naše čete u povoljnoj borbi.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Nema nikakove promjene.

Kaukasko bojište.

Na desnomu krilu mir. Na centrumu tu i tamo topovski dvoboj. Na lijevoj obali napreduje naša ofenziva na sjeveru od rijeke Čoroka uspješno korak po korak prama obali. Jučer su zaposjele naše čete, koje proganjaju neprijatelja, ponovno druge neprijateljske položaje, te su time proširile opseg osvojenog područja.

BRZOJAVI.

Rat.

Ženeva, 2. Stručnjaci francuskih novina tumače u svim novinama vojničku djelatnost saveznika te ističu, da poslije 23-mjesečnog rata nastupaju saveznici prvi put istodobno u navalu, ali opominju općinstvo, da ne bude nestrpno. „Rapel“ piše: Hoćemo sasvim mirno dočekati konac manevra, čija će dugotrajnost biti faktor od osobite važnosti. Ide se za tim, da se probije golemi bedem. „Gaullois“ ističe, da je njemačka fronta vanredno jaka i da je opremljena sa čitavim nizom utvrdjenih točaka i obrambenih centara. Tako svjedoče tvrdjava Hohenzollerna kod Lensa i Labirint kod Soucheza, kakvi su Nijemci majstori u izgradjivanju svojih položaja. U očigled tih činjenica može se zamisliti samo metodično i polagano napredovanje saveznika. „La Bataille“ konstatira, da vlada u upućenim krugovima bojazan, e neće biti moguće postići u kratko doba brzih i odlučnih uspjeha, kako to očekuje javno mnijenje te se baš radi toga opominje narod, da bude ustrpljiv.

Stockholm, 2. Ruske novine donose prigodom napredovanja njemačkih četa u Volhiniji članke, kojim kušaju pomiriti pučanstvo. Pukovnih Šumski piše u „Börsenzeitung“ da su Nijemci bezdvojno postigli uspjehe u Volhiniji ali da su njihove provale samo nuzgredne operacije bez odlučne vrijednosti. „Riječ“ piše, da postaju bojevi danomice žešći. Saveznici otvaraju bubanjsku vatru, protiv koje je isključen juriš ruskih četa. Iz ruskog se glavnog stana javlja, da je Austrijancima žestokim otporom uspjelo, da posve isprazne Černovice, prije nego li su napustili grad. I most preko Pruta je tako razoren, da se ne može ni pomisliti na novogradnju.

Ruski gubici.

Beč, 3. (D. u.). Stan ratne štampe javlja: Po izkazima zarobljenika, po uhvaćenim vijestima i drugim podacima može se dobiti približni pojam o ruskim gubicima, što su ih pretrpjeli u posljednjoj ofenzivi. Ne će se puno pogriješiti, ako se uzme, da se je za svakim voj. ruskim zborom nalazilo drugih 50 do 75 po sto pričuva. Tako je na primjer 53. ruska pješ. pukovnija brojila dne 6. lipnja 3250 ljudi, a 4 dana kasnije ne više od 800; izgubila je dakle 2450 ljudi ili 75 po sto svoje momčadi. 14. lipnja bila je popunjena je pričuva sa 2200 ljudi, tako da je bila pukovnija skoro jednako jaka kao s početka. Ali već 21. lipnja bilo je potpuno uništeno 5 od 8 njezinih satnija, te su i 3 preostale brojile samo po 20 do 50 pušaka svaka.

Takvi se slučaji dogadjaju uslijed ubitačne taktike ruskih vojskovodja kod većine vojnih zborova, što se nalaze pod Brusilovom zapovijedi. Svi se podaci, primljeni iz pouzdanih izvora, slažu u tomu, da ruskoj vojsci ne zadostuju više ni pričuve od 75 po sto što ih je imala spremne u zaledju, da se njima popune odmah proriredjeni redovi. Morat će se privesti iz nutrinje Rusije na bojište još nova krma za topove.

Ruska je jugozapadna vojska izgubila u mjesec dana ratovanja ne manje od 500 tisuća ljudi što mrtvih, što ranjenih.

Austro-Ugarska.

Naše čete bile prešle rumunjsku granicu.

Beč, 3. (D. u.) Vijest koja se raširila pred 3 dana, da su prešle na rumunjsko područje čitave austro-ugarske pukovnije, mora se nešto ispraviti. I samo po sebi razumije se da nijesu mogle preći u Rumunjsku čitave pukovnije; ali niko se ne će čuditi poznavajući prilike tamošnjeg zemljišta, što je skrenula preko medje izvidna i zaštitna odijeljenja u cjelokupnoj jakosti od 3 satnija po prilici. Ponašanje je rumunjskih oblasti naprama našim četama bilo odlično i korektno, a da su točno izvršile sve ustanove medjunarodnog prava.

Balkan.

Grčka se demobilizacija oteže.

Pariš, 3. (D. u.) „Petit Parisien“ javlja iz Atene: 30. je lipnja izjavio ministar predsjednik Zaimis, prigodom posjeta engleskog poslanika, da se izvršenje sveopće damobilizacije ne smije, po shvaćanju svih antantskih sila, otezati do 31. kolovoza. Iste vlasti predlažu kao rok, kada ima biti demobilizacija dovršena, konac mjeseca srpnja. Zaimis je odvratio da Grčka želi demobilizirati hitro, ali da nema za to dovoljno ugljena, ni prevoznih sredstava.

Drugi je dan saopćio engleski poslanik Zaimisu, da će alijirci pomoći Grčkoj, da provede demobilizaciju. Na to je kralj privolio da se najstarija godišta pričuvnika imaju odpustiti do 31. srpnja.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 30. Službeni izvještaj od 29. lipnja:

Zapadna fronta.

Čete su generala Lečicki napale jučer neprijatelja po topovskoj pripravi u prostoru izmedju Dnjestra i Pruta te su mu zadale usprkos njegovog očajnog opiranja teški poraz. Osvojena su 3 reda njegovih položaja. Ogorčeni su bojevi nastupili na fronti Čortovjeca, pritoka rijeke Dnjester i Černjave pritoka rijeke Prut.

Isto su tako zadale naše čete protivniku teških gubitaka u okolici grada Kuti smionim svojim napadajima, poduprtim sudjelovanjem svakovrsnog oružja. Do 7 smo sati na veće nabrojili kroz dan uhvaćenih zarobljenika 221 časnika i 10.285 momaka, i zaplijenili osim toga veliki broj strojnih pušaka. Naša je Rjazanska pukovnija osvojila u bitci čitavu tešku bateriju od 4 topa sa cijelokupnom opremom.

Tim je uspjesima porasao broj njemačko-austrijskih zarobljenika na 205 tisuća, zajedno sa časnicima.

Na ostaloj fronti u Bukovini i u Galiciji odigravaju se topovski bojevi na mnogim mjestima. U Voliniji u okolici sela Linijevka na Stohodu bije se dalje ljuti boj. Na Dvini puca neprijateljsko topništvo na Ikskullski mostobran, na frontu kod Jakobstadta i na položaje kod Liwenhofa. 20. lipnja navalili su Nijemci u praskozorje po topovskoj pripravi na naše opkope u prostoru kod sela Rakovci i Sjelce u šumi Bogusce na sjeveru od Kreva. Bili su suzbijeni našom puščanom i strojnom vatrom.

Kaukaska fronta.

Prama Erzingjanu kušali su Nijemci kroz noć da nas napadaju, ali su bili našom vatrom suzbijeni. Na putu u Bagdad napali su Turci s jačim silama naše položaje kod Kerinda. Već je naša topovska vatra obustavila njihove čete.

Bilješka: U borbi na sjeverozapadu u Pulkarna na fronti pri Rigom odlikovala se izvanredno satnija slavnih naših sibirskih četa. A da je bio neprijatelj uništio svojim topništvom i minama sve opkope i žičane zapreke te satnije, ipak je ona obranila svoje položaje pod poručnikom Obertkijskem, te je suzbijala na bodove neprijateljske sve nasrtaje, dok su stigla pojačanja. Satnija je izgubila u toj borbi 2 časnika i skoro polovicu svoje momčadi. Poručnik je Solovodnikov iz iste satnije bio ranjen. Pukovnik je Ivanov pao, a Mujemjev, koji je borbu vodio, bio je ranjen, ali nije ostavio svoga mjesta.

Francuska.

Paris, 2. Službeni izvještaj od 1. srpnja popodne:

Na sjeveru je od Somme bijesnio čitavu noć ogorčeni boj. Nijemci su provaljivali u žestokim protunapadajima protiv novih francuskih položaja kod Hardecourta, ali su morali uzmaknuti u neredu. Francuzi su prošlih postignuti uspjeh. Na desnoj su obali rijeke osvojili posve selo Eurlu. Kroz dan razvijala se je bitka u naš prilog na sjeveru od Somme, kod mjesta Hardecourt i Eurlu. Na jugu smo od Somme stupili na mnogim mjestima u drugu neprijateljsku liniju izmedju rijeke i Esservillersa. Donji je dio sela Frise i šuma Mereaucourt pala u naše ruke.

Broj zarobljenika, što su ih Francuzi uhvatili dne 1. i 2. o. mj., nadvisuje 6000. Vrhu toga palo je u naše ruke i topova i mnogobrojnog materijala.

Na desnoj obali Moze bili su lahko suzbijeni razni njemački podhvati protiv tvrdje Thiaumont, gdje su se Francuzi čvrsto utvrdili.

Engleska.

London, 2. Službeni izvještaj od 1. srpnja:

General Haig javlja: U okolici smo Fricourta znatno napredovali, te smo to mjesto popodne zauzeli. Ukupni je broj uhvaćenih zarobljenika narasao na 3500 ljudi.

Domaće Vijesti.

Ausrijski veleizdajnik u talijanskom zrakoplovu. Kako smo jur javili, bio je nedavno u blizini Trsta oboren talijanski zrakoplov. U zrakoplovu bila su dva avijatičara, i to jedan Francuz a drugi domaći irredentista iz Kopra. O tom domaćem veleizdajniku saznajemo, da je sin kot. liječnika u Kopru dr. Gramaticopolo. Kad je naime Francuz bio odveden u Gradac, a drugi avijatičar teško ranjen u tršćansku bolnicu, izjavio je ovaj potonji, da bi želio prije smrti vidjeti svog oca. Upitan, tko je njegov otac, izjavio je tko je i odakle je, i tako su se naše oblasti dosjetile, da imaju u svojim rukama desertera. Želji bilo mu je udovoljeno. Pokopan je bez vojničkih počasti, jer se je njegovo ime našlo ubilježeno u crnoj knjizi veleizdajnika.

Iz Hrvatske.

Iz hrvatskog zemaljskog kazališta u Zagrebu. Dna 30. pr. mj. zaključilo je hrv. zem. kazalište u Zagrebu svoju ljetnu sezonu. Kao posljednji komad davala se patriotična prigodnica „Za kralja i dom“. Predstava bila je besplatna, te su se prodavale samo lože i mezzaninu i sjedala u cerclu u korist hrv. ratnih invalida.

Za hrvatsko Primorje. Odbor za potresom postradalo hrvatsko Primorje primio je do sada putem Prve hrvatske štedionice sveukupni iznos od K 140.058·91.

† Ferdinand Budicki. Iz Varaždina javljaju, da je dne 28. pr. mj. tamo preminuo umirovljeni željeznički činovnik Ferdinand Budicki u 79. god. života. Pokojnik je sudjelovao u talijanskom ratu g. 1859.—1866., naročito u bitci kod Custozze, te je bio i odlikovan za hrabrost. Počivao u miru!

Nova župa u Rakovcima. Ovih dana osnovana je u Rakovcima u Srijemu nova župa.

Iz senjske biskupije. Na prijedlog senjskog biskupa drа. Josipa Marušića povisila je vlada plaću umirovljenim svećenicima senjske biskupije. Povišica počinje s proračunskim godinom 1915.—1916.

Iz Dalmacije.

Diploma. Zadarskom „Narodnom Listu“ pišu iz Orebića: Općina pelješka u Orebiću bila je svojedobno imenovala N. P. gosp. dalmatinskog namjestnika Marija grofa Attemsa začasnim gradjaninom iste općine. Izradba odnosne začasne dipiome bila je povjerena c. kr. stručnoj obrtnoj školi u Korčuli. Radnja je tako neobičnom vještinom i savršenosti izvedena, da upravo služi na čast školi i njezinim nastavnicima, koji zaslužuju svaku pohvalu.

Zaklada Beno Kotruljić. U Dubrovniku osnovana je zaklada za siromašnu mladež u novoj trgovačkoj školi pod imenom Beno Kotruljić. Beno Kotruljić bio je ministar napuljskog kralja, koji je prvi u Evropi napisao knjigu o trgovini, oko polovice XV. vijeka.

Vodovod u Šibeniku. Dne 27. o. mj. bio je na svečani način otvoren novoprošireni vodovod u Šibeniku.

Staro zvono. Jedno izmedju najstarijih zvona u Dalmaciji jest po svoj prilici ono u zvoniku matice sv. Vide u Trstenu kod Dubrovnika. Zvono je okićeno grbom i označeno god. 1457. Narod ga zove „staro“. Drugo, nešto manje zvono je na kapeli Gospe od Navještenja; potječe iz godine 1632.

Izmišljotine. Pred nedavno počeli su se po svijetu širiti glasovi, da je Šibenik često napadan od Talijana i da je jur u dobrom dijelu srušen. Ti glasovi vrlo neugodno djeluju na odsutno dalmatinsko pučanstvo, a pogotovo na vojnike Šibenčane, kojih imade po svim našim frontama. Bilo bi stoga vrijeme, da se tim izmišljotinama jednom svrši. Šibenik izgleda danas upravo onako, kako je izgledao prije rata. Jer nije bio do sada napadnut ni s mora ni iz zrakoplova. Ovoliko smo bili dužni istaknuti, da se povišavac smiri i da ne vjeruje onima, kojima je laž svakidanja hrana.

Historička zvona. U crkvi sv. Barbare u Šibeniku našli su pohranjeno zvono sa crkvice sv. Grgura, koje potiče iz godine 1383., dok je u samostanskoj crkvi sv. Lovre u Šibeniku župno zvono iz Šepurina od god. 1600. To je zvono okršteno „Karagjorgjević“, a potiče iz Srbije.

Iz Trsta.

Novi c. kr. porezni ured u Trstu. Sa 1. tek. mj. 1916. ustanovljen je za grad Trst i okolicu novi b. kr. porezni ured sa sjedištem u Trstu, (Piazza Chiesa evangelica br. 2. I. kat).

Iz Goričke.

Našao smrt na rodnom pragu. „Slovenski Narod“ javlja iz Gorice: Jedan vojnik, rodom iz Podgore, koja je sva razrušena, došao je na front Soče, pošto se već borio na sjeveru i jugu. Sudbina je htjela, da je došao u pozicije kraj Podgore. Išao je da pogleda razvaline svog rodnoga doma, kad li doleti granata i ubije ga. Pokopaše ga blizu rodne kuće.

Granate u Gorici. „Slovenski Narod“ javlja: Granate udaraju na Gorici gotovo svaki dan. Ima doduše dana, da ne padne niti jedna, al je zato slijedećih dana kiša granata gušća, te ruši stanove, dok su vrtovi puni rupa. Ljudske žrtve se množe.

Razne Vijesti.

Američki transporti municije za Rusiju. Sa ruske granice javljaju, da osim engleskih odlaze u potonje doba u Arhangelsk i veći američki transporti municije, koji su u najviše slučajeva praćeni po engleskim torpiljarkama. Iz Amerike

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

šalje se u Arhangelsk najviše topova i šrapnela, a onda japanskih škrinja, automobila i aeroplana.

Rat ne će svršiti ove godine. „Temps“ sudi, da rat ne može svršiti ove godine, i to s uzroka, jer antantine tvornice nisu u stanju producirati toliko municije, koliko je potrebno za svladanje centralnih vlasti, pa da je i treća zimska vojna neizbježiva.

Pašićeva misija. Prema vijestima pariških listova prispio je srpski ministar Pašić dne 26. p. mj. u Pariz. Kako je donio vrlo važnih novosti iz Petrograda i Londona, zatražio je smjesta audijenciju kod Brianda. Iz Pariza vratit će se Pašić u London.

Rumunjska ne će direktno istupiti. „Popolo d'Italia“ javlja iz Bukarešta: Ruska ofenziva nije dosada nimalo utjekla na Nijemcima prijateljsku struju u rumunjskoj vladi. Stranke antante nastavljaju doduše svoju agitaciju za intervenciju Rumunjske na strani antante, no u vodećim rumunjskim krugovima ne nailaze na odaziv. Pokret prijateljski antanti gleda narod doduše sa simpatijom ali da Rumunjska direktno istupi, o tom nitko ni ne misli.

Skora opća ofenziva. Njemački listovi donose, da će opća ofenziva doskora započeti. U tim bojevima radit će se o konačnoj odluci.

Treći zimski rat? Izmedju vojnih vodstva antante te izmedju njenih ratnih pomorskih ministara od vremena se do vremena vode pregovori o potrebama buduće zimske vojne. Engleski vojni stručnjaci drže, da su Rusi u svojoj vojnoj ofenzivi uzeli stanku za odmor, da dopreme nove čete i municiju. Engleska je različne dijelove Egipta zatvorila zbog širenja kuge i tamošnje je čete izolirala. I u Tunisu i Maroku širi se kuga. Sablašću poskupljivanja bavi se posjednjih dana cijelokupna švicarska štampa. Savjetuju se izvanredne mjere, da se spriječi prijeteći glad. Općeniti je strah pred izgladnjenjem zbog pooštrenog gospodarskog rata i zbog očekivanja treće zimske vojne. Predlažu se mjere, kakove su poduzete u Njemačkoj, dapače i živežna diktatura. („H. R“.)

Antanta i zabrana izvoza ratnoga materijala iz Amerike. „Kako je poznato, kani vlada Sjedinjenih država zabraniti izvoz municije, i to u početku na 6 tjedana. Rek bi, da je ta nakana antantu kruto zamislila, pa će se ovih dana sastati u Parizu ratno vijeće, da zauzme stajalište proti toj eventualnoj zabrani, koja prijeti uslijed meksikanske krize. Toj će konferenciji sudjelovati i antantini ministri municije.

Ponovno povišenje glavnice ug. parobrodarskog društva. Ugarsko riječko i pomorsko parobrodarsko družtvo, koje je već početkom rata povisilo svoju dioničku glavnicu od 10 na 15 milijuna kruna, povisuje sada istu za daljnjih 5 milijuna kruna, te će sada imati ukupno 20 milijuna kruna dioničke glavnice. Ovo povišenje provedeno je s obzirom na veći promet, koji se ima očekivati nakon prestanka rata. („Hrvatski Lloyd.“)

Engleski rudari prijete sveopćim štrajkom. Iz Hamburga dolazi vijest, da engleski rudari prijete sveopćim štrajkom, jer se je počelo u engleskim rudnicima namještavati kitajske i japanske radnike.

Francuska kolonijalna vojska. Na temelju španjolskih informacija imala bi početkom tek. mjeseca stupiti na zapadnoj francuskoj fronti u akciju francuska kolonijalna vojska od 200.000 potpunoma opremljenih i dobro izvježbanih momaka. „Tagespost“ donosi, da su te čete već iskrcane u Toulonu.

Strašna topovska vatra. O strašnoj topovskoj vatri na ruskoj fronti piše „Köln. Zeitung“: „Kroz 36 sati sipalo je na ruskoj fronti ubojitu vatru na naše položaj 4000 ruskih topova. Brusilova nova taktika sastoji u tome, da za bubnjarske vatre topova šalje napred pješadiju. Ovog su se puta dopuzali potrbuške do pred same naše položaje čitavi bataljuni, te su dižući ruke vikali da se predaju. Prvi je ovo puta u ovom ratu, da borba nimalo ne naliči modernoj bitci.

Neuspjela ruska ofenziva — Brusilov u nemilosti. Iz Petrograda se javlja: „Rječ“ doznaje sa oficijozne strane, da je u ruskoj ofenzivi na jugozapadnoj fronti nastupio zastoj. Prvi čin je svršen. Jučeranji broj ovoga lista priznaje, da se potpuno izjalovio sveukupni plan ove ofenzive. Pošto nije postignuto da se razdruže njemačke vojske od austrijskih, to uopće nije postignut glavni cilj ofenzive, nego se mogu samo zabilježiti manji uspjesi. Operacije su zastale na pojedinim mjestima pojedinim uspjehom. Rusi će počekati zgodniji čas za nastavak ofenzive. Današnji broj ovoga lista doznaje, da se u službenim ruskim krugovima smatra prvi čin ruske ofenzive potpunim neuspjehom. Zato je general Brusilov pao kod visokih mjesta u nemilost i u Petrogradu već se govori o njegovom otstupu. Umjesto njega imao bi doći general Ruskij. („Obzor“.)

„Šareni Francuzi“. Neki senegalski vojnik ušao je pred nekoliko dana u bolesničku dvoranu lazareta Antenila. Čim je došao u odjel, gdje su ležali ranjeni francuski časnici, povukao je svoj dugi engleski nož i umorio dvojicu časnika. Predveden pred ratni sud, izjavio je Senegalac, da se je odvažio na taj korak jedino toga radi, jer da su časnici porugljivo i drsko govorili o njemu i njegovim zemljacima, nazivajuć ih „šarenim Francuzima“.

Izjava jednog rumunjskog nacijonaliste. „Beogradske Novine“ primaju iz Bukarešta: Vodja rumunjskih nacijonalista, poznati profesor Nikola Jorga, za koga se je do sada držalo, da je solidaran sa pristašama rata na strani sila sporazuma, veli sada u jednom članku, koji je privukao na sebe veliku pažnju, da Francuskoj nije do sada pošlo za rukom, da protjera neprijatelja iz zemlje, da talijanska vojska ne će ići u Beč, da se zastave sila sporazuma ne će vijati po Bugarskoj, a Rusiji da ne će nikać uspjeti, da povrati izgubljene oblasti. Doklegod položaj Austro-Ugarske i Njemačke stoji tako povoljno, Rumunjska mora ostati kao do sada — neutralna.

Novo rusko eksplozivno sredstvo. „Magyarország“ javlja iz stana ratne štampe, da kod Tarnopola nisu uspjele ruske navale, premda su se Rusi već služili svojim novim eksplozivnim sredstvom. To je nekakovo strašno oružje, sastojeće od plinskih bombi. Osim toga imadu Rusi navodno neki novi pušćani prah, koji je pronašao američki inžinir F. W. Pugsley i nazvao ga je rohamboit. Šrapnelski naboj, napunjen tim rohamboitom, razvija, kad bude izbačen, oko 1400 stupnjeva C topline. Kod takove se topline šrapnelski naboj više ne rastrgne na komade, nego se rastopi, a vruće ocielne kapi padaju kao kiša na razmjerno velike prostore, paleći sve, kamo dopanu. Kod pokusa, izvršenih u prisutnosti engleske i francuske vojne komisije u Betlehemu (Pensilvanija), jedna je takova bomba u pravome smislu riječi spalila polje sa površinom od jedno 160 četvornih metara i za čas usmrtila 8 krava, koje su ondje pasle. Izradba je ove tvari navodno posve bez opasnosti, i sada se iz nje izradjuju bombe različne veličine i ručne granate. Medjutim nije ni otkale potvrdjeno, da bi se Rusi dosada bili služili ovim oružjem, ako uopće doista postoji. („Hrv. Riječ“.)

Izborna borba u Grčkoj. U Grčkoj je jur razmahana ogorčena izborna borba. Skudulisova stranka javno ispovijeda, da Venizelos znači rat, dok on i njegova stranka znače: uzdržavati neutralnost i blagostanje mira. Značajno je, da je generalnim direktorom policajne službe imenovan Venizelosov intimus Zymbrakakiv, koji je jur bio na tom mjestu za Venizelosova ministarstva. Isto su tako u provinciji namješteni kao okružni prefekti u pretežnom dijelu pristaše Venizelosove stranke.

Rusi kod Verdena. Preko Curiha dolazi vijest, da se nalazi na bojnoj liniji izmedju Verdena i engleske bojne linije 60.000 Rusa.

Pojačana djelatnost engleske artiljerije. Govoreć o položaju na ratištu, ističu francuske novine pojačanu djelatnost engleske artiljerije na sjevernoj francuskoj fronti. U tome vide početak engleske navale, koja se očekuje golemom napetošću. Engleska raspolaže osobito jakom pripremom topova i municije uopće, pa saveznici polažu u to velike nade. Glavna navala imala bi uslijediti u najbližoj budućnosti.

Nutarnji neprijatelji Rusije. Iz Stockholma javljaju, da je knez Trubeckoj izjavio u ruskom državnom vijeću, da se zemlja ne može veseliti pobjedama, jer je ogorčenje radi korupcije i nesposobnosti birokracije preveliko.

Urota na ruskom dvoru? Pred nedavno usmrtila se je u Carskom selu, u stanu svog rodjaka, grofa Hendrikova, caričina dvorska dama, Hljebnikova, pa se to dovadja u vezu sa otkritom urotom na carskom dvoru.

Opsadno stanje u Rumunjskoj. Rumunjska je vlada nakanila proglasiti u svim krajevima, u kojima se opaža znatnije gibanje, opsadno stanje, te su u to ime poduzete jur sve potrebite mjere. Dne 28. o. mj. priredila je rusofilska stranka u Galacu velike demonstracije, proti kojima su nastupili socijalisti sa protudemonstracijom.

Grčki poslanik u Parizu dolazi u Atene. Iz Atene dolazi vijest, da će grčki poslanik u Parizu stići skorih dana u Atene, da provede sporazum izmedju Francuske, Engleske i Grčke na ozbiljnijem temelju.

Životne namirnice za Evropu. Londonski listovi donose, da je australijska vlada kupila 15 parobroda, svaki od 3000 tona, za transport životnih namirnica iz Australije za Evropu.

Veliki dogadjaji na vidiku. Prema vijestima „Vossische Zeitung“ donosi francuska štampa, da je napokon došao čas, kad će se odigrati veliki dogadjaji uslijed opće ofenzive antante. Sa velikim pouzdanjem računaju u Francuskoj na englesku ofenzivu, koja sada mora doći. S time da su u savezu sastanak ministra-predsjednika Brianda sa engleskim generalissimusom Haighom i put francuskoga ministra na frontu. „Echo de Paris“ veli, da je ruska ofenziva tek u početnom stadiju, al da se priprema mnogo veća bura na centralne vlasti. Čini se, da je došao njihov posljednji sat. Herve pozivlje englesku vladu, neka sada konačno pašalje sve raspoložive sile na francusku frontu, jer da je jur kucnuo zgodan čas.

Ciganin na stavnji. Prigodom posljednje stavnje u Požunu doveden je pred komisiju neki vrlo sramežljivi ciganin. Pozvan, da se svuče, nije nikako htio na to pristati. Iza dugotrajnog nagovaranja uspjelo je ipak komisiji da ga nagovori i da se svuče. Nemalo je ostala komisija iznenadjena i začudjena, kad je mogla ustanoviti, da je tobožnji ciganin krepka i lijepo razvijena mlada djevojka. Ciganka je izjavila, da nosi jur od djetinstva muške haljine.

Talijanska požrtvovnost. U Italiji raspisana je nagrada od 80.000 talijanskih lira za one, koji unište ili zaplijene neprijateljske podmornice ili aeroplane. Tu su svotu požrtvovno doprinijele četiri velike talijanske kuće u Livornu.

Novi ministar mornarice u Grčkoj. U Grčkoj je imenovan novim ministrom mornarice admiral Damianos.

Golemi ruski gubici. Sudeć po najnovijim izvještajima s ruske fronte, raste broj ruskih ranjenika do u neizmjernost. Broj sadašnjih ruskih gubitaka nadmašuje čak i brojeve iz karpatskih bojeva.

Sir Casamente osudjen na smrt. Iz Londona se javlja, da je Sir Casamente osudjen radi državne izdaje na smrt.

Godina II. — Broj 357.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 5. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi, Nefrankirana pisma se ne primaju.

Uspješne borbe na svim frontama.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini suzbile su naše čete osamljene ruske naskoke. Kod Kolomeje borba traje nesmanjenom žestinom. Navale, što su ih Rusi izvodili na zapadu od grada, nijesu uspjele. Na sjeveru i na jugoistoku od Tlumca uznapredovale su s usspjehom njemačke i austro-ugarske čete. U Voliniji kušao je neprijatelj da suzdrži naše napredovanje navaljujući s masama, a bio je svagdje suzbijen s teškim gubicima.

Talijansko bojište.

Naša fronta od mora do brijega Monte sei busi stajala je sinoć i noćas pod najjačom topovskom paljbom, te je bila neprestano napadana. Najljući su neprijateljski napori bili upravljeni ovog puta protiv visine na istoku od Tržiča, a naši su je pučki ustaše svukoliku obranili protiv sedam napadaja. Talijanske navale protiv naših položaja kod Bagni, na brijegu Kosič i na istoku od Selca bile su takodjer suzbijene djelomice borbom na bodove. Pred brdom Sv. Mihovila zapriječilo je napredovanje talijanske pješadije već naše topovsko pucanje. Na sjeveru od Suganske doline izjalovili su se talijanski nasrtaji protiv naših položaja na gornjem toku potoka Maso. I na sjeveru gornjeg toka doline Posine suzbacile su naše čete više jakih neprijateljskih naskoka. Jučer smo zarobili 157 Talijana. Nadporučnik je Ivan Foind oborio svoje treće neprijateljsko ljetalo.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Dočim nije ponovio neprijatelj svojih napadaja na sjeveru od potoka Ancre postavio je on jake sile izmedju Ancre i Somme protiv fronte Thiepval-La Boiselle i šumice na jugu od Somme i protiv linije Barleux-Belloy.

Velikom broju ljudi odgovaraju i njegovi gubici. Svi su napadaji bili suzbijeni. Francuzi, što su bili prodrli u selo Hardecourt, suzbijeni su. Na sjeveroistoku od Yperna, na zapadu od La Bassee i na jugozapadu od Lensa su bile suzbijene mjestimične neprijateljske navale, a na istoku od Moze bile su lahko suzbačene snažne navale protiv baterije na Damloupu.

Ponovna službena francuska izvješća, da su opet osvojili tvrdju Thiaumont i bateriju Damloup, jesu isto takove izmišljotine kao što i navodi o broju zarobljenih za dogodjaja na Sommi.

Njemačke su ophodnje prodrle na istoku od Armentieresa u engleske, a izvidnička odijeljenja na zapadu od Mühlhausena u francuske položaje. Tu smo zarobili 1 časnika i 60 lovaca. Oborili smo 9 neprijateljskih ljetala.

Istočno bojište.

Hindenburgova vojna skupina: Rusi su poduzimali navale na mnogim mjestima fronte od Naročkog jezera do Smorgona i na istoku od Višnjeva, ali si nijesu izvojštili nikakovog uspjeha, nego su pretrpjeli teških gubitaka.

Vojna skupina bavarskog princa Leopolda: Moćne protunavale naših četa urodile su na mjestima, gdje je bilo Rusima s početka uspjelo da napreduju, potpunim uspjehom: kod toga su zarobile 13 časnika i 1883 momka.

Linsingenova vojna skupina: I jučer suprostavili su se Rusi s jakim masama četa našem napredovanju; bili su suzbijeni, a naša je navala zadobila novog zemljišta.

Bothmerova vojska: Jugoistočno od Tlumca potisnule su naše čete Ruse hitrom kretnjom na širini fronte od preko 20 kilometara i u dubljini od preko 10 kilometara.

Balkansko bojište.

Nikakovih osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 4. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

U južnoj Perziji prošli su Rusi 28. lipnja na svojem uzmaku iz Kostevabada ponoći preko Harunabada te su pobjegli s glavnim silama što brže prama Mahideštu. Na desnom krilu utvrdile su naše čete položaje što su ih poslijednjih dana oduzele Rusima na sjeveru od rijeke Čorok. Na istočnom dijelu ovih položaja na sjeveru od odsjeka izjalovio se navalni nasrtaj što su ga Rusi pokušali. Pokušaji iznenadjenja, što ih je neprijatelj poduzimao na raznim točkama primorske fronte, bili su suzbijeni s velikim gubicima.

BRZOJAVI.

Rat.

Ljetalo nad Sofijom.

Sofija, 4. (D. u.) Bugarska agencija javlja: Jutros se je rano pojavilo nad Sofijom neprijateljsko ljetalo te je bacilo 8 bomba na razne predjele grada, a da nije prouzročio nikakove štete. Čim su počeli opstreljavati ga obrambeni topovi dalo se je ljetalo odmah na bijeg.

Turci u Kermanšahu.

Carigrad, 4. (D. u.). Po ogorčenim su se bojevima zapadno od Kermanšaha povukli Rusi iz Kermanšaha, jer se nisu mogli više tamo održati. Drugi su dan zaposjeli grad Turci.

Njemačka.

Sputavanje neutralnog izvoza.

Berlin, 1. Engleska vlada raspravlja, prema „Vossische Zeitung“, sa zastupnicima neutralnih zemalja o prekidu svakoga uvoza u zemlje središnjih vlasti. Neutralne države bi bile odštećene na taj način, da bi Engleska svu žetvu i izvoznu robu neutralaca kupila za sebe i za svoje saveznike. Neutralci pak se moraju obvezati svu kupljenu robu na vlastitim brodovima u Englesku i Francusku prevesti, a na povratku moraju ukrcati na svoje brodove englesku robu. Ako se ne će neutralci s tim predlozima sporazumjeti, zaprijetit će im sa represalijama.

Basel, 1. (Priv. Tel.) Havas javlja iz Pariza: U četvrtak i petak su se dogovarali zastupnici saveznika sa švicarskim zastupnicima. U toku ovih dogovora bilo je stanovište saveznika na slijedeći način formulirano: S jedne strane opstoji iskrena želja, da se poštuje u švicarskom puku sve, što mu je potrebno za njegovu opskrbu, s druge pak strane ne može se nikako dozvoliti, da se pomoću Švicarske opskrbljuje Njemačka i Austro-Ugarska sirovinama, koje direktno ili putem tranzita iz savezničkih država dolaze.

Švicarsko odaslanstvo misli da mora da ustanovi, da se nalazi u vrlo teškom položaju koli radi savezničkih mjera toli radi zahtjeva središnjih vlasti, e bi moglo udovoljiti takvim zahtjevima. Ono je predložilo saveznicima takodjer predloge na pretresanje, kao što su i odaslanici saveznika nekoje druge predloge učinili. Iza zajedničkog sporazuma bi zaključeno, da se koncem buduće sedmice ponovno sastanu, a medjutim vlade predloge proučavaju.

Balkan.

Iz Rumunjske.

Bukarešt, 3. Četvrti je vojni zbor na ratnoj nozi, te se nalazi na bukovinskoj granici.

Vojnička liga protiv antante.

Izgredi u Solunu.

Bern, 4. (D. u.) Po vijestima iz francuskih novina ustanovila se je u Grčkoj pored privrženičkih saveza, koji su upereni protiv Venizelosa, druga još vojnička liga nalik na časničku. Vojnički savez hoće da podigne sveopći prosvjed protiv povrjeda grčkih prava i sloboda sa strane antante.

U Solunu je došlo do demonstracija protiv Venizelosa djelom grčkog časničkog zbora. Dvadeset je časnika prodrlo u uredništvo venizelovog lista „Rizospatis“, pozvali su urednika na odgovornost radi članaka pisanih u prilog antante, sabljama su zadali više udaraca njemu i drugim suradnicima te su demolirali takodjer vas namještaj. Francuske su vojničke oblasti odredile istragu.

Antanta.

Duma odgodjena.

Petrograd, 4. (D. u.) Carskim ukazom bila je duma odgodjena do 14. prosinca.

Rusija i Japan.

Stockholm, 1. Službena japanska novina „Ferne“ javlja, da ruska vlada odstupa Japanu jedan dio istočne kineske željeznice od Charbina do Kuan Fsehtve?, a to je veli od velike političke i gospodarstvene važnosti. Vrijednost toga odstupa iznaša 250 milijuna Yena. Pitanje osnovanja rusko-japanskog bankovnog sindikata je u načelima riješeno (ova vijest valja tek da se potvrdi).

Engleska pitanja.

Haag, 1. Reuter javlja iz Londona: Kongres radničkih udruženja je zabacio s pretežnom većinom glasova prijedlog da povede proti obaljenju zakona vojne službe budi kakvu akciju.

London, 2. Reuter javlja: Kralj je Casementu oduzeo njegov viteški naslov i njegovu čast Bachelora of Arts i izbrisao ga iz redova odlikovanih redom sv. Mihajla i sv. Djure.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 2. Službeni izvještaj od 1. srpnja:

Zapadna fronta.

Na jugu od Dnjestra proganjaju naše čete neprijatelja. Austrijanci uzmiču i puštaju u našim rukama vozove i ratni materijal. Broj zarobljenika raste dalje. Po stiglim vijestima ustanovilo se za sigurno, da je iza boja bila zauzeta varoš Obertin i sela na sjeveru i na jugu od nje. Kod sela Pistin na sjeverozapadu od grada Kuti došlo je do boja. Za posljednja je boja bio ranjen hrabri general Keller. Kod sela Solovin izmedju Stohoda i Stira (11 km zapadno od Sokula) spremili su Nijemci napadaj, kojega su započeli naganjanjem plinova. Njemački je napadaj bio suzbijen topovskom vatrom. 29. su lipnja bacila njemačka ljetala 30 bomba na Luck. Kod kolonije Kovban (6 km istočno od Zvinjavca, sjeverozapadno od utoka rijeke Lipe u Stir) unišlo je naše odijeljenje pod vodstvom nadporučnika Grembetskija neopaženo u koloniju i istoimeno selo. Posada je bila sva pobijena. Pred odijeljenjem, koje je u selo prodrlo, pobjegao je neprijatelj na vrat na nos natrag. Uhvatili smo zarobljenika.

Na Dvini pucao je neprijatelj na nekoliko podosjeka na položajima na jugoistoku od Rige i Ükskülllski mostobran. Sinoć se je izjalovio na sjeveru od Illuksta njemački navalni pokušaj u vatri naših baterija.

28. lipnja pucalo je poljsko i teško njemačko topništvo žestoko na naše položaje u odsjeku Njemena na sjeveroistoku od Novog Grodeka. Pod zaštitom je ove vatre prešao neprijatelj rijeku Njemen i osvojio komad šume na istoku od sela Gnjesići.

Petrogradska brzojavna agencija javlja: Kolomeja, gdje se sastaju najvažnije željezničke pruge iz Bukovine, nalazi se u našim rukama.

*

30. lipnja na veče. Čete sa lijevog ruskog krila zauzele su danas Kolomeju, gdje se sastaju najvažnije željezničke pruge iz Bukovine. Neprijatelj ide dalje prama zapadu te se utvrdjuje u pripravljenim položajima. Na sjeverozapadu od Kimpolunga kuša neprijatelj s jakim silama protuofenzivu. Čete generala Lečicki moraju izvoditi svoje napadaje u izvanredno teškim prilikama, pošto su strašni pljuski kiše skoro uništili i onako vrlo zle puteve na tom području.

Na sjeverozapadu od ušća Lipe uz rijeku Stir, med Luckom i Brodijem, napao je neprijatelj po dobroj pripravi vatrom iz težeg i lakšeg topništva u liniju kolonija Gajenke, (13 km sjeverozapadno od Lipe) i Nutalin (8 km sjeverozapno od Lipe). Naše su čete pustile u svojem nepokolebivom miru da neprijatelj dospije sve do naših zapreka, te su sada istom otvorile vatru. Na Lipi pripravlja se potučeni neprijatelj na novu navalu. Po najnovijim vijestima iznaša ukupno broj zarobljenika uhvaćenih od 4. do 28. lipnja zajedno s časnicima 212 tisuća, a taj broj raste neprestano.

U okolici Lipe puca neprijatelj neprestano iz težih i lakših topova na naše položaje. Novo dovedene njemačke čete napale su ovdje s ogorčenjem. Mi smo ih ipak suzbili s velikim njihovim gubicima, te smo još zarobili 9 časnika i 419 momaka.

U Galiciji uzdržavalo je neprijateljsko topništvo kod sela Glatki i Vorobijovka takodjer ljutu baljbu.

Na dvinskoj fronti opstreljuje neprijateljsko topništvo nekoliko odsjeka naših položaja kod Jakobstadta, na desnoj obali Dvine u blizini kolodvora u Livenhofu i nadalje prama jugu.

Na čitavoj fronti od Dvinskoga do Rakitničkih blata biju se pješadijski bojevi.

Crno more.

Naše su torpednjače potopile 29. lipnja uz anatolsku obalu 54 neprijateljske jedrenjače.

*

1. srpnja. Naše lijevo krilo potišće neprijatelja sve to dalje. Na jugu smo od Dnjestra osvojili mnogo mjesta. Po vrlo ljutom boju bacile su naše čete neprijatelja prama visovima kod Berezova (17·5 km jugozapadno od Kolomeje). Nekoliko je tih vrhova već na juriš osvojeno. Neprijatelj, koji je napadao na sjeverozapadu od Kimpolunga bio je suzbijen prati zapadu. U tom su kraju naše čete neprijatelja istisnule i osvojile su nekoliko čvrsto utvrdjenih položaja.

Lečickijeva je vojska uhvatila 28. i 29. lipnja 305 časnika i 14.574 vojnika. Zaplijenjena su 4 topa i 30 strojnih pušaka. Od 4. do 30. lipnja zarobljeno je svemu s časnicima 217.000 vojnika.

U prostoru izmedju Stohoda i Stira uzdržavao je neprijatelj žestoku topovsku vatru. Bije se osobito ljuti boj o položajima kod Zaturcaja, gdje su naše čete jednu za drugom suzbile 9 navala zadavši neprijatelju teških gubitaka. U jednom su od tih odsjeka Nijemci mnogo pretrpjeli od vlastitog topništva, koje ih je opet u boj natjeralo. Tlo je tamo prekriveno neprijateljskim lješinama.

*

1. srpnja na večer. Neprijatelj je nastavljao svoje ogorčene napadaje protiv više odsjeka izmedju Stira i Stohoda. Sinoć nas je neprijateljsko topništvo iznenadjivalo u krajevima kod Kobca i Helenovke (6 i 7 km od Sokula) i kod Kuhara (9 km sjeverozapadno od Sokula). Došlo je po tome do snažnog napadaja, kojega smo mi suzbili. Na sjeveroistoku smo od Kisjelina zamjetili na vrijeme neprijateljska okupljanja, te smo ih razagnali svojom topovskom vatrom. Neprijatelj je udario u bijeg. Na jugoistoku od Kisjelina zaustavili smo napadaj, što ga je neprijatelj s gustim masama započeo kod sela Semerinki (5 km jugoistočno od Kisjelina). U istom kraju kod sela Zubilno bije se žestoki boj. 9 km južno od sela Zaturci, kod sela Koscevo zaustavili smo austro-ugarsku provalu. Osujetili smo neprijateljske pokušaje, da predju Ščaru na jugozapadu od Lipska i na jugu od Baranoviča.

Baltisko more.

30. lipnja. Naše odijeljenje krstarica i torpednjača, koje je tražilo neprijateljske sile izmedju Gotlanda i švedske obale, nije moglo da ustanovi prisutnost nijedne veće neprijateljske jedinice. Ali u zoru drugog jutra bio je naš krstaš napadnut od neprijateljskih torpednjača. Navala je bila lahko suzbijena. Topovskom smo vatrom zadali neprijatelju čutljivi gubitak. I napadaji neprijateljskih podmornica su ostali bez uspjeha. Naše se je odijeljenje vratilo u svoje iskodište bez gubitaka i štete.

Francuska.

Paris, 4. Službeni izvještaj od 3. srpnja popodne:

Na sjeveru od Somme nijesu Njemci ništa kušali, da štogod poduzmu protiv položaja što smo ih osvojili. Na jugu od Somme zauzeli smo obe linije njemačkih položaja na sjeveru od Moreaucourta, a selo se nalazi u našim rukama, pa selo Herbecourt te smo prodrli dalje prama jugu protiv Asservillersa, čije se sjeverni i jugoistočni rub nalazi u našim rukama. Na desnoj obali Moze bili su Nijemci osvojili tvrdju Damloup, koju smo im mi ipak protunapadajem oduzeli.

Službeni izvještaj od 11 sati naveče. Na sjeveru od Somme položaj je nepromijenjen. Na jugu od Somme su osvojile naše čete šumu Chapitre i selo Feullies, a dalje prama jugu zauzeli smo sjajnim jurišem Asservillers. Na jugu od Asservillersa prodrli smo kroz popodne preko drugih njemačkih položaja. Osvojeno zemljište je 5 kilometara dubljine. Broj je zarobljenika prekoračio već 8000.

Engleska.

London, 4. Službeni izvještaj od 3. srpnja: Na jugu od Ancre držimo se u svim položajima, što smo ih osvojili 2 o. mj. Engleske su čete prodrle u selu Boiselle, gdje boj jošte traje. Kod Avillersa razvija se boj raznom srećom.

London, 3. srpnja. Službeni izvještaj od 1. srpnja.

General Haigh javlja: Cijeli je dan trajao žestok boj medju Somme i Ancre. Na sjeveru Ancrea do uključivo Dommecourta žestoko se vojuje na cijeloj fronti. Na našem desnom krilu zauzeli smo labirint njemačkih jaraka i frontalnoj duljini preko 7 milja i u duljini od 1000 yarda, te jurišem osvojili sela Montauban i Mametz, što ih je neprijatelj žilavo branio. U centrumu smo na fronti od preko 4 milje osvojili različite jarke. Na drugim se točkama neprijatelj još drži. Boj je još svejednako žestok. Isto se tako ogorčena bitka bije sjeverno od Ancre-a do Dommecourt-a. Neke točke, što smo ih osvojili u ovom predjelu kod prve navale, nijesmo mogli održati, dok su drugi odsječci ostali u našem posjedu. Dosle smo zarobili preko 2000 ljudi, medju kojima dva pukovnika zapovjednika i jedan cijeli pukovnijski stožer. Na bojištu smo našli vrlo mnogo mrtvih neprijatelja, a to dokazuje, da su Nijemci pretrpjeli znatne gubitke, naročito u predjelu Fricourta. Poslije podne su odjeli naših četa na različitim točkama izmedju Soucheza i Yperna provalili u njemačke jarke i nanijeli posadama teške gubitke. Jedan je od naših odjela sa sobom dopremio 16 zarobljenika. Unatoč jakom vjetru vladala je jučer živahna i vrlo uspješna djelatnost u zraku. Bačene su mnogobrojne bombe na neprijateljska skladišta, željezničke točke itd. Iza današnjega se je boja živo radilo u zraku. Naši su avijatici navalili na vlak izmedju Dousla i Cambraya, jedan se je aeroplan spustio do 9 stopa nisko i razorio jedna teretna kola. Drugi su zabilježili vidjeli, kako gori cijeli vlak i čuli su više eksplozija.

Sjećajte se Crvenog Križa!

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

Domaće Vijesti.

Poziv. Pozivlju se sva gg. odbornici zabave „Viškog boja“, da danas u 8 sati na večer nefaljeno dodju na odborsku sjednici, na već poznato mjesto. Predsjednik.

Odlikovanje. Luka Kirac iz Medulina, kad. asp. kod 87. pješ. puk. u Celju, u svom civilnom zvanju najpôslije činovnik-enolog kod tvrtke Kupelwieser u Brionima, odlikovan je ovih dana srebrnom kolajnom crvenog križa za zasluge na vrpci hrabrosti sa ratnom dekoracijom. Bio je već početkom rata teško ranjen boreći se hrabro.

Brisan iz odvjetničke liste. Izmedju odvjetnika, koji su na temelju § 14. naredbe od dne 24. decembra 1915., jer su napustili austrijsko tlo, izbrisani iz liste odvjetničkih zbornica i sudišta, nalazi se takodjer i dr. Dinko Trinajstić bivši odvjetnik u Pazinu.

Prigodom Narodnog Blagdana preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: Obitelj Jos. Krmpotić K 50, obitelj dr. M. Krmpotić K 25, obitelj dr. J. Vesel K 25, obitelj Filip Barbalić K 10, g. M. Buzolić K 10, obitelj Hain K 10, obitelj Baselli K 5; sakupljeno bijaše na Nj. V. B. Erzh. Stephanie K 13.98, darovaše: po K 4 Ferica Pann; po K 1, Josip Grdović, Juraj Galović, Nikola Carić, Jurom i Handla; po 60 fil.: Nikola Buovac, Juraj Stepančić, Andrej Pertot; po 50 fil.: Pavo Popić, Blaž Stevinović, Božidar Tonk[illegible]; po 40 fil.: Drago Rosandić, Mihovil Novak; po 30 fil.: Nikola Borovac; po 20 fil.: Petar Jakaša, Frano Jaklić; po 18 fil.: Nikola Knežević; po 10 fil.: Ivo Sotošek. Slijedili ih i drugi!

Iz Hrvatske.

Konferencija za zaštitu mladeži. Dne 2. o. mj. održala se u zagrebačkoj gradskoj vijećnici konferencija pedagoga i karitativnih društava. Konferenciji je bilo svrha, da se nadje način i sredstva kako da se čim bolje zaštite djeca za koju roditelji bilo s kojih razloga ne mogu ili ne će da skrbe. U debati je sudjelovalo više govornika sa vrlo lijepim i korisnim prijedlozima. Već na ovoj prvoj konferenciji, kojoj će slijediti daljne, bile su prihvaćene izmedju inih i ove dvije resolucije: 1. Prijeka je potreba, da se zakonskim putem zaštite djeca, za koju se roditelji ne mogu, ne će ili ne smiju brinuti. — 2. Konferencija izražava nuždu, da se uredi posebno sudovanje za mladež. Osim toga prihvaćen je zaključak, da se ima poduzeti mjere protiv polaska gostiona sa strane mladeži, da se poduzmu mjere, kako bi se odstranila knjiga lascivnog sadržaja, kao i slike. Ima se takodjer onemogućiti donašanje novinskih oglasa stanovitog sadržaja. Djeci se ne smije davati novac u ruke. Traže se stroge mjere protiv zalagaonica. Valja stati na put izrabljivanju djece, te im zabraniti posjet kinematografa, izuzev naročitih predstava. Vrlo lijepo i pohvalno!

Spor radi slučaja nepriznavanja vjeroispovjesti. „Obzor“ donosi iz iz Rijeke slijedeći zanimivi slučaj o nepriznavanju vjeroispovijesti, stoga ga u cijelosti prenosimo: Pred tri godine bio je upisan u jednu riječku gradsku pučku školu dječak, čiji su roditelji bili civilno vjenčani, a nisu svoje dijete pokrstili, jer su htjeli ostaviti djetetu na volju, da, kad odraste, po vlastitoj volji izabere sebi vjeroispovijest. Kad je vjeroučitelj doznao, da dječak nije kršten, nije ga htio ocjeniti u vjeronauku, a jer je školsko vijeće, na koje se ravnateljsvo obratilo, zatezalo riješenjem spora, dječak je bio pripušten u više razrede. Tako je ove godine svršio treći razred, a ravnateljstvo se opet obratilo na školsko vijeće za savjet, jer vjeroučitelj nije htio ocjeniti dječaka, premda je pribivao obuci o vjeri. Konačno je ovih dana izreklo školsko vijeće svoju odluku. Pozivajući se na zak. čl. XLIII. § 26. ex 1895. i zak. čl. LIII, § 1. i 2. od god. 1868., školsko vijeće je naložilo ravnateljstvu škole, da ne smije dječaka pripustiti u viši razred tako dugo dok ne bude kršten i ocjenjen u vjeronauku, buduć da navedeni zak. članci odredjuju da svaki učenik mora prihvatiti vjeroispovjest, a tek nakon 18 godine dopušta se slobodna volja u vjerskom pogledu. Roditelji učenikovi uložili su utok na ministra nastave.

Iz Slavonije.

Spomenik Nj. Veličanstva u Osijeku. U Osijeku postavit će u domu za rekonvalescente spomenik Nj. Veličanstva, koji će biti doskora gotov. Oko njega bit će postavljen nasad cvijeća, a kako je spomenik lijepo izveden, bit će to pravi ures gradu. Otkriće spomenika bit će po svoj prilici dne 18. augusta.

Iz Dalmacije.

Viško vino. Iz Visa javljaju, da ima tamo jošte dostatno vina, i to dobre vrsti. Cijene su prilično umjerene. Naredna berba ne kaže dobro.

Gospodarstvo.

Djetelina kao predusjev za pšenicu. Kod nas i drugdje ustanovljeno je, da se poslije djeteline posijana pšenica bolje razvija i bolje zrno dade, nego iza bilo kojeg drugog predusjeva. Bolje je barem to, da ne treba polje nakon zaoranja djeteline gnojiti stajskim gnojem, pošto je već uslijed djeteline bogato dušikom, dočim fosfornu kiselinu treba nadoknaditi Thomasovom droskom u razmjeru od 5—6 q na hektar. Poljodjelci, koji paze što rade, pospu Thomasovu drosku po djētelištu prije zaoravanja djeteline. Čine to radi toga, da se Thomasova droska uslijed nužnog višekratnog oranja dobro smješa sa mekotom. Potreba gnojenja sa fosfatičnim gnojem vidi se iz toga, što n. pr. u 1000 kg Thomasove droske ima toliko fosforne kiseline, koliko u 7.500 kg stajskog gnoja. Buduć za razvitak zrna treba mnogo fosforne kiseline, tako i popelike, dobro je ova hraniva sredstva podati svakoj žitarici u shodnoj količini. („Hrvatska“.)

Stanje usjeva u Bosni. Iz Sarajeva se javlja: Bosanska vlada objelodanjuje prikaz usjeva iz kojega u glavnome vadimo: Ozimna su se žita popravila prema predjašnjem mjesecu. Ozima pšenica je srednja dobra. Zimska raž lijepo se je razvila. Kasnije sijana ponešto je rijetka. Ozimi ječam srednje dobar, lijepo se izvlatao, a i zrno je lijepo. Jari ječam i zob, kojih je mnogo posijano stoje dobro. Za sadnju je kukuruza bilo vrijeme pogodno, te je svagdje lijepo nikao. Krumpir pokazuje zdravo lice. Duhan se je sadio do konca svibnja, a uslijed povoljnog vremena razvija se dobro. Košnja trave i djeteline dale su dobre rezultate. Voće: trešnje i jabuke obilno ponijele, orasi, kruška slabo, dočim se kod šljiva imade računati sa srednjim rodom. Vinogradi u Hercegovini pružaju zadovoljavajući izgled.

Književnost i umjetnost.

„Podzemna Rusija“. Pošto je prvo izdanje Stepnjakove „Podzemne Rusije“ bilo već posve rasprodano, a općinstvo svejednako naručivalo to djelo, „Moderna Kjižnica“ išla je na ruku hrvatskoj publici, koja čita, i opremila eto drugo izdanje ove vrlo zanimljive knjige. U okviru informativnih poglavlja o pojedinim znamenitim ličnostima iz ruskog revolucijonarnog pokreta iznosi poznati ruski novinar cjelokupnu sliku toga pokreta, te ta knjiga naročito danas ne može biti bez interesa za one, koji se tim pitanjem i uopće Rusijom zanimaju. Broširanoj je knjizi cijena 1 kruna, vezanoj K 1·50, a dobiva se u svakoj boljoj knjižari.

Razne Vijesti.

Žir, zamjena za kavu. Kako pouzdano saznajemo, u krilu se vlada u monarhiji pretresa pitanje, — a jednako i kod nas na mjerodavnome mjestu, da se dio priroda žira stavi pod odsvojnu zabranu. te da se upotrijebi kao zamjena za kavu (Eichelkaffe). Mislimo koliko god je važno, da se nadje zamjena kavi, to bi bilo od nedoglednih posljedica kada bi se ovaj plod hrasta, koji je izvrsno sredstvo za tovljenje svinja upotrijebilo za nadomještavanje kave, jer je na koncu dobivanje masti i masnih tvari važnije i teže pitanje danas no što je namaknuće pridotaka za kavu ili zamjena za ovaj proizvod kod kojeg na koncu imade jošte vrlo velikih zaliha u zemlji.

Rusko voće na njemačkim tržištima. Pošto je voće u zaposjednutim krajevima Rusije vanredno lijepo urodilo, to je tamošnja vojna uprava poduzela potrebne korake, da se isto što bolje unovči. Jedan dio tog voća doći će do uporabe u samim zaposjednutim krajevima, dok će se ostatak tovariti na vagone i poslati na njemačka tržišta, čime će biti mnogo učinjeno za pučku prehranu.

Dva milijuua maraka za prehranu pučanstva u Berlinu. Berlinsko gradsko poglavarstvo zaključilo je od gradskog zastupstva zatražiti svotu od dva milijuna maraka u svrku izvedenja gradjevnih radnja i drugih naprava, koje su potrebne za pučku prehranu.

Na gradskom području imao bi se sagraditi čitav niz centralnih kuhinja, iz kojih bi se jelo imalo u velikim posudama razašiljati na mjesta za izdavanje jela, te bi se isto tamo imalo razdijeliti. Računa se, da će se još tijekom ljeta moći pristupiti izdavanju od 250.000 litri gotovog jela. Ovo izdavanje jela ne bi imalo karakter dobrotvornosti, već bi se pučanstvu jelo prepustilo uz originalne troškove bez ikakovog dobitka.

Engleska i — mir. „Zürcher Posta“ donosi, da pokret za mir u Engleskoj sve to većma raste, tako da će biti vlada prisiljena povesti mirovne pregovore. U Wilsonovo posredovanje ne vjeruje već nitko, dok broj njegovih neprijatelja u Engleskoj dnevno raste. Uostalom ne bi u Engleskoj htjeli ni vidjeti Wilsona kao mirovnog posrednika. Prema engleskom shvaćanju morat će mir u Evropi sam od sebe doći, a svako strano umješanje u stvar saveznika biti će sigurno odbijeno. Pošto su svi saveznici obvezani Engleskoj, to će sigurno Engleska prva moći ostvariti mirovnu misao. Do toga će doći istom onda, kad ideja za mir uhvati čvrsti korjen i kod širih masa i kad bude pučanstvo uvjereno, da su polučeni uspjesi dovoljna garancija, da se spriječi ponovno krvoproliće.

Željeznica na Lovčen. Pred nedavno bila je dovršena žična željeznica, što ju je austrijska vojna uprava dala sagraditi iz Kotora na Lovćen. Sve što treba za naše vojničtvo u Crnoj Gori otpremaju sada po toj željeznici.

Zapljena radi zločina veleizdaje. Iz Praga javljaju, da je prijašnjem uredniku lista „Česke Slovo“, Emilu Spatny-u zaplijenjen imetak radi zločina veleizdaje.

720.000 kruna za kaminom. Ima tomu trideset godina, da je neki engleski financier dobio ček za englesku banku na 720.000 kruna. Kad je nekom prigodom izašao iz kuće, pustio je ček na kaminu, al je ostao nemalo razočaran, kad se je kući vratio, a čeku ni traga. Kasnije je financijer umro, a da nije čeka nikada našao. Nakon njegove smrti bila je kuća prodana. Kod popravljanja kuće našao je novi vlasnik ček za kaminom, kamo ga zanio propuh. — Eto, da nisu ni financijeri najbistrijeg vida, kako se to obično misli i sudi.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

BIJEDA.

Poprhnuo sniježak za dobar opanak, ali se jarcima još razabire vriština, ova lička žalost crna, kovrčasta, Ljeskovo se granje ponegdje okitilo praškom mlada snijega. Tih je, vedar, dosta studen dan — ta uoči Bogojavljenja. Sio ja na lovačku tronožicu iza šiblja ojačega trna, da me, ako zekan otkle bane, ne opazi namah. Daleko zamaknuli psi, valjda starijim tragom, a troje ih je živom žurbom odmaglilo dolje k podaljemu rukavu Like. Nego i kraj mene, dražicom uzbrdo — nizbrdo k vodi te kako ustragao plahi noćobdija . . . Sjedi pa sjedi: nit se čuje lovca koga odsječeni halal, niti šteket brzonoge vižladi. Ho-hoo! — oglasim se jednom, drugi, treći put: ni otkle odziva. — A sunašće milo škilji iza rasporena oblaka tamo prema starcu Velebitu, pa s njegova sijerka hoće bisernom bjelinom da proplane pusta vriština. Zagledam se prema timor-gori, a pameću mi zažubori, kao tihi romon razdragane ličke duše, čustvena klanjalica staroga zemljaka:

Divno li si, moje sinje more!
Divno jesi:
I kad šumiš i kada počivaš.
Velja li si, golema planino!
A biju te iz neba gromovi,
Grom odbijaš, a prkosiš moru;
Samo ti se čelo natmurilo,
Velebite, visoka planino:
Stoga su te vile zavoljele,
Te ubave vile planinkinje,
Jer si velja, jer si ponosita . . . .

Još u misli, da ponovim posljednje riječi „jer si velja, jer si ponosita“, a ako mi zapne, pa zastane o gola golcata rebra strmih oni stijena preko vode Jadove. Štrlji stijenje, plahom kišom izderano pa ispresječeno, a onud su pred dvjesta godina u debelu gorskom sklopu sred česte bukovine prohodile, zasjedale turske potjernice! Gle onamo ponadesno opet: onuda je pred domala stotinu godina slavljeni vojskovodja slavnoga cara velike Francuske, maršal Marmont, i vješto i mudro izmicao, da mu hrabre čete ne suzbije, ne pobije lička nepromaša. S lijeva gore, ponajviše moje ujčevine, na Ljubovu šumovitu brdu, prekrivenu bujnom sočnom travom, stotine se ovce u jednoga kuće-gospodara janjilo i po deset muzara telilo malne svake godine, a brdski konjici u mješini prtili žeženu kapljicu pustoga dalmatinca svako toliko. Naokolo Krbavom i Likom bijeljeli se gospodski dvorovi i kočili tvrdi gradovi, i junačka se popijevka orila brdom i dolom iz junačke grudi. A danas sve gluho i pusto; sve — svecato ili goli kamen ili mrtva vriština, sve ti se nekud kanda sticalo, da se suzbije svaku stopu oraču i kopaču, novijemu poteklièu mučenice ličke majke. Danas, danas bi se zapravo Jadovom imala zvati sva „Lika ravna i Krbava slavna“; jer i jest živa jedna, jadna Jadova, kojoj malo ko, osim dragoga Boga, pravo vjeruje, kako joj je teško, tjeskobno i tijesno, tavoreći crne dane na onoj suhoj, iscijedjenoj grudi zavičajnoj.

Trgnem se iz ovih tužnih misli i čisto me neka jeza podidje, a u taj mah kao da iz zemlje nikoše dvije ljudske podobice, pa će odozdo i za ljeskara dražicom pravce k momu trnu gore. Djevojčica, smedje kose mala kuštra, lijeno klima, valjucka se regbi — za stopama ojačega momčića, a veseo ih stoji razgovor i hihot.

— Šta vi tu, djeco, radite, je li? — počnem ja.

— A ništa, — reče maleš — dolje uz vodu ovčice mi nešto čupkaju kopnicom, a Milka došla, da joj ne ima kod kuće matere pa ne zna, šta bi sama.

— Gle. Gle, je li to ta momica iza tebe? — ja ću, a ona popostane, pa se bistrim, slatkim pogledom veselo osmjehne.

— Da gdje ti je mati, Milka, amo-de pa mi kaži? — opet ću ja, a dijete rado doskakuta k meni i malo pozastane, povržući podug kožunčić s dlakom k prsima.

— Je l' moja mati? — prihvati mala, a modrikasto, mrvučak vlažno oko joj zasja kao vedro sunašce.

— E, tvoja, da čija.

— Otišla u grad, u Gospić, znaš, na sajam, pa će mi, reče, kupiti i donijeti pašanicu, — veli mala, a s mršava joj se lišca vedra povoljica smješka.

— Bre i treba, gle kako si raspojasa!

— E, ne imam ja druge robice; ovu kikljicu jednom mi majka donijela, negdje lani ili onomlani, a ovaj kožunčić, znaš, ovo je, kaže mati, pokojna baka nosila, dok je mala bila, znaš, pa onda mati moja, pa sad ga nosim ja. Evo se je sav odr'o, gle, — uzme mala pokazivati.

Zagledam se u to milolikо, miloguko dijete: glava gola čupava, na tilelu stara, mrljava suknjica, na nogama čarapice u dosta još dobrim opančićima, i to ti je sve. A ja sjedim u zimskom kaputu, šubara na glavi, debele zimske rukavice na rukama, a tople, dugačke, bijele navlake na nogama.

— Nije ti zima, milka? — nastavim.

— Ta i nije, da vidiš, — reći će ona, a pomodrile joj od studeni ručice, pa se treskole.

— Da šta ršćeš?

— A tako, znaš, studen je na dvoru.

— Pa bježi kući.

— Bome ne ću, šta ću tamo sama; otac u svijetu, brat i on negdje za poslom. Stara strina za se u svojoj pregradi, a moja mati ne će prije noći doći. Pa šta bih tamo sama?

Onda popomuči, zagleda se uzdatljivo u me, čučne kraj mene do trna, pa će opet:

— Ja sam mislila, da si ti pop.

— Bog s tobom, dijete: ta na meni ne ima ništa popovsko.

— E znaš, u prvi sam tren pomislila: ima dugačke gornje haljine, to će biti pop. A ko si ti? — opet će ona.

— Ja sam župan.

Ahà, to si ti tamo od Šerićâ. —

— Slatko se nasmijem, jer sam znao, da imade župâna u zaselku Šerića kraj sela Barleta.

— A da zašto ne nosiš opanke?

— Nemam ih.

— Pa kupi!

— E kupio sam ove dugačke navlake za čizme.

— Bolji je naš opanak, dà; gle, ja imam nove opančiće, — poizdigne suknjicu, da vidim — ove mi je mati proljetos kupila. — A gdje su ti rtovi?

— Negdje se izgubili za zečjim tragom.

— A á, ne će ti ga uloviti; jer su, znaš, — amo iza naših kuća Vrepčani ojutros več dva zeca ubili. A treći im je utekao, gle, onom dolinicom kraj vode.

— Pa tako bi oni smjeli loviti, kad ne plaćaju ništa?

— Bogme lova i prava imaju; a šta bi plaćali? Dosta im je — kažu ljudi — plaćanja carstvu i popu i općini. Nego plate njima trgovci u Gospiću, kad ih koji zeca ubije. A i ti ćeš ga prodati, jel', ako uloviš zeca?

— Ne ću, sâm ću ga pojesti.

— Gle, a što bi ti pečena zečevina? Da je lâja, hajde de, Bolje ti je prodati ga pa kupiti naše hrane, ako 's i bijela kruva, pa duvana, znaš.

— Uloviti ga valja najprije.

— Pa dá, ako ga doždenu psi i ti ga ubiješ, e. — A gdje je tvoja kuća?

— U Gospiću.

— Je li drvena ili slamena?

— Ni drvena, ni slamena, već kamena.

— Idi, ne budali, kakva kamena? — A imaš li ti šparert (štednjak)?

— Imam.

— Imaš li sobu, gdje ženskad radi i čeljad spava?

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 358.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 6. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Venizelosove izjave.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na visinama sjeveroistočno Kirlibabe u Bukovini okršaji sa neprijateljskom konjicom. Zapadno Kolomeje prisilismo topničkom vatrom rusku brigadu, koja je opodne polazila u navalu, da se povuče i bježi. Na večer navalio je neprijatelj južno Sazdavke sa jakim silama, ali bi svuda suzbijen, na nekojim mjestima iza ljute borbe. Kod Bariša, zapadno Bučca provališe Rusi prolazno u naše položaje. Protunavalom osvojismo na novo prijašnje naše položaje. Kod Verbena, na gornjem Stiru zarobiše austro-ugarske čete na sretno izvedenoj provali 11 ruskih časnika i 827 momaka, a zaplijeniše 5 strojnih pušaka. Kroz nekoliko se je dana isticala na tom bojištu valjana subotička pješačka pukovnija broj 42. Jugozapadno i zapadno Lucka izjalovile se opet brojne provale neprijatelja uz teške gubitke po nj. U području Stira niz rijeku od Sokula dalje do preko Rafalovke obnoviše Rusi svoje navale. Zapadno Kolkija kuša neprijatelj sa jakim silama, da se ustali na sjevernom briježu rijeke. Na brojnim drugim mjestima fronte suzbili smo ruske navale.

Talijansko bojište.

U doberdopskom odsjeku potrajala je topnička paljba, koja je u glavnom uperena protiv južnog djela zaravanka. Suzbili smo pokušaje Talijanaca, da navale na naše položaje istočno Tržića i Selca. Na fronti izmedju Brente i Ečave poduzeo je neprijatelj uzaludne provale protiv naših položaja kod Roane i sjeverno doline Posina. Kod Malborgeta i u dolini Sugane sastrjeljasmo po jedno neprijateljsko ljetalo.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Od obale do potoka Ancre, ne računajući manjih izvidničarskih okršaja, bilo je samo topničke djelatnosti i bacanja mina. Broj neranjenih engleskih zarobljenika na desnoj obali Ancre iznaša 48 časnika i 867 momaka. Na fronti s jedne i s druge strane Somme jesu od jučer popodne opet u toku teški bojevi. Neprijatelj nije smogao nigdje da postigne ozbiljnih uspjeha. Na desnoj su obali Moze pokušali Francuzi opet, ali uzaludno, da napreduju s jakim silama protiv naših položaja na sjeverozapadu od Thiaumonta.

Istočno bojište.

Kurlandska je obala bila bezuspješno opstreljavana s mora. Neprijatelj je nastavljao svoje podhvate osobito na jednoj i drugoj strani Smorgona. Njemačke su skupine ljetala napala obilno bombama kolodvorske zgrade i okupljanja četa kod Minskoga.

Vojna skupina bavarskog princa: Rusi ponavljaju svoje napadanje na fronti od Zirna sve do jugoistočno od Baranoviča. Bili su, djelomice žilavim borbama na bodove, suzbijeni i pretrpjeli su najteže gubitke.

Linsingenova vojna skupina: Na sjeverozapadu od Čartorijska ima bojeva u toku. Ruska odijeljenja, koja su bila prešla rijeku Stir na zapadu od Kolkija, suzbijaju se. Na mnogim mjestima na zapadu i jugozapadu od Lucka sve do okolice Verbena (na sjeveroistoku od Berestecka) izjalovili su se svi pokušaji neprijatelja, da nam s jakim silama otme postignute uspjehe. Rusi su izgubili, osim teških krvavih gubitaka, 11 zarobljenih časnika i 1130 momaka. Naši su letioci napali kolodvorske zgrade i okupljanja četa u Lucku.

Bothmerova vojska: Naš je uspjeh na jugoistoku od Tlumca bio proširen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 5. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Naše su čete unišle 1. srpnja ujutro u Kermanšah, nakon što su suzbile Ruse iz njihovih utvrdjenih položaja zapadno Kermanšaha u bojevima, koji trajahu do 30. lipnja. Operacije protekle su na ovaj način: 29. lipnja potjerale se Rusi pod pritiskom naših četa od Mahidešta u prije već pripremljene položaje zapadno Kermanšaha. 30. lipnja ujutro zaposješe naše čete, nakon što su bile suzbile neprijateljsku zalaznicu, Mahidešt te su se dale u potjeru za neprijateljem. Preko noći morade neprijatelj opet napustiti svoje nove položaje te se povući prama Kermanšahu. Ujutro 1. srpnja unišle su naše čete u Kermanšah te ponovno prisiliše neprijatelja na bijeg.

Kaukaska fronta.

Sjeverno Čoroka prenerazili smo sa uspješnom navalom neprijatelja te bacili ga posve iz njegovih položaja. Kod toga smo zaplijenili 6 topova i 1 strojne puške.

BRZOJAVI.

Rat.

Rusi pale žito.

Bukarešt, 5. (D. u.). Sve novine javljaju iz rumunjske granice, da su Rusi nažgali kod Ickanja tri velika skladišta žita. Požar se je raširio po čitavom gradu, koji se nalazi u plamenu. Bili su priposlani u pomoć vatrogasci iz Burdujenija.

Talijanski general pao na bojištu.

Lugano, 4. Zapovjednik brigade general Karlo Giordano je pao na južno-tirolskom ratištu.

Austro-Ugarska.

Hrvatski sabor odgodjen.

Zagreb, 4. Treće je ratno zasijedanje hrvatskog sabora bilo danas kraljevskom odredbom odgodjeno, nakon što je hitro i glatko obavilo sve što je moralo.

Balkan.

Talijansko-grčki spor radi sjevernog Epira.

Lugano, 4. „Baseler Nachrichten“ javljaju iz Milana: Talijansko novinstvo zahtijeva jednoglasno, neka Italija izruči Grčkoj ultimatum, da ju tako skloni, kako bi čim prije odstranila grčke čete iz sjevernog Epira.

Iz Grčke.

Budimpešta, 3. Iz Atene javlja medjunarodni brzojavni ured, da je ministar unutrašnjih posala povratio Zaimisu ministarsku lisnicu. Zaimis je ponudio tu lisnicu bivšem grčkom poslaniku u Parizu, pukovniku Kolumbisu, koji će ovih dana podati svoju prisegu u kraljeve ruke.

Bern, 3. „Temps“: U vojničkim krugovima je zavladala agitacija protiv demobilizacije. Časnici i vojnici okupljaju se u saveze, kojima hoće da ostanu u dogovoru i poslije eventualne demobilizacije. Časnici preporučuju odpuštenim, da glasuju protiv Venizelosa i njegovih kandidata.

Atena, 2. „Athinai“ piše: Venizelisti su se bili ponadali, da će im dignuće blokade dobro doći kao preporuka kod skorih izbora. Ali mjesto blokade pritište nad Grčkom tako stroga kontrola, da je u svemu osim imena jednaka s blokadom. Ni demobilizirani vojnici ne će sigurno pridonijeti Venizelosovoj pobjedi.

Ženeva, 3. Lionske novine pišu: U Ateni demonstriraju otpušteni vojnici protiv Venizelosa.

Venicelos za ententu.

Paris, 5. (D. u.) Havas. Atenski suradnik pariškog „Journala“ imao je pogovor sa Venicelosom, koji je izjavio, da liberalna stranka neće kod dojdućih izbora ništa propustiti, da se prosvjetli stanje u Grčkoj. Venicelos će pitati svoje izbornike, da li su sada saveznici Bugara i Turaka, proti kojim su se dvaputa borili kao svojim krvnim neprijateljima, da li hoće grčki narod postati neprijatelj država antante, koje su oduvjek branile i podupirale slobodu Grčke. Venicelos je izjavio, da njegov povratak moći znači pristajanje Grčke uz antantu.

Antanta.

Englesko-francuske razmirice.

Zürich, 4. U dobro upućenim krugovima govori se, da je bilo vrlo ozbiljnih razmirica izmedju Joffre i Haiga prije nego li se je mogao odrediti rok, kada se ima započeti s francuskoengleskom ofenzivom. Po shvaćanju francuskog glavnog stožera englesko topništvo nije bilo još dovoljno jako, da može već sada započeti ofenzivu protiv njemačke fronte. Joffre je tvrdio, da su se morala očekivati daljnja pojačanja iz Engleske i to malo žurnije. Medjutim to je Englesko-ruska ofenziva, a to je prisililo toliko Rusiju, koliko Italiju, da poduzme u Londonu sve nužne korake, da bi napokon i Englezi započeli ozbiljnu akciju. Haig se je podvrgao odmah zapovijedi, što ju je od engleskog ministarstva primio; ali Joffre je izjavio uzbudjenim načinom, da on odklanja od sebe svaku odgovornost, bude li englesko-francuska ofenziva neuspjela uslijed nepripravnosti.

Svrha englesko-francuske ofenzive političa.

Ženeva, 4. Lionski „Progres“ tvrdi, da englesko-francuska ofenziva na zapadnoj fronti ima ponajpače političke namjere. Neutralci imali bi se njome zavarati te bi se morali privesti do čvrstog uvjerenja, da je pobjeda na strani četvornog sporazuma. To uvjerenje neutralaca nastojati će po tom antanta da izrabi u gospodarske i vojničke svrhe. Osobito se očekuje od Grčke i Rumunjske, da pomogne Sarrailu i vojnički.

Engleska opreznost.

London, 4. Reuterov ured opominje neka se ne očekuje od ofenzive omašnjih uspjeha. Jasno je već, kaže dalje, da se može napredovati samo malo po malo i da se mora računati sa žilavim neprijateljskim otporom. Reuterov ured moli na koncu javnost, da bude ustrpljiva.

Pooštrenje pariške cenzure.

Ženeva, 4. Da ne bude pariško gradjanstvo zavedeno pretjeranim nadama odredilo je francusko ministarstvo, neka cenzura pazi, da budu vojnički i politički izvještaji stvarni i umjereni pišući o engleskoj ofenzivi od 2. o. mj.

Henderson protiv mira.

London, 4. Brzojavna unija javlja: U svojem govoru za pospjeh bolnice u Raundsu osvrnuo se je engleski ministar nastave i vodja radničke stranke Henderson takodjer na pitanje mira te je kazao:

Dan za danom govori se javno ovdje u Engleskoj kao što i drugim državama o miru. Govori se o preranom i o prekasnom miru, kao što i o bezodvlačnom miru. Svagdje se osjećaju žrtve rata i krute boli srijed kojih se svjetovna tragedija razvija. A ja želim, kazao je Henderson, da, uvažujući ova zla, što ih sobom rat nosi, izjavim, kako je svaki govor o miru ne samo bez svrhe, nego dapače vrlo pogibeljan. Ko ima najviše koristi da o miru govori? U prvom redu naši izvanjski neprijatelji, koji se hvale, da je tobože četvorni sporazum poražen. A k njima su se nažalost pridružili mnogi engleski državljani, koji nijesu skoro ništa učinili, da se poraz četvornog sporazuma zapriječi. Mi moramo nastojati, da sklopljeni mir bude trajan i zasnovan na pravednosti i časti, a ne na sramoti. Mi se moramo uvjeriti u našoj nutrinji, da se mora sve poduzeti, e da se od naše djece ukloni takva nesreća. Svim silama moramo zapriječiti bešćasni kompromis. Dokle god bude Engleska opojena neodoljivom žudnjom za premoći, nema ni govora o miru. Mi možemo kazati, da smo svojeg dušmanina zatvorili i da ga stišćemo čvršće nego ikada. Nikad nisu bile naše vojske jače i bolje naoružane, nego li sada. Nikada nije vladao u našoj vojsci bolji duh nego li u sadašnjem ratu. Složniji i čvršći, nego li početkom rata, drže se svi saveznici jedan uz drugoga. U ime svih alijiraca smijem da ustvrdim, da ima četvorni sporazum čvrstu odluku, da se mora ustrajati, dok ne bude Njemačka posve poražena i svladana.

Eksplozija u Speziji.

Spezia, 5. (D. u.). Sinoć je eksplodirala u blizini luke škrinja baruta, te su time bila zapaljena tri željeznička voza krcata eksplozivnim stvarima. Ima mnogo ubijenih, i bilo je oštećeno više brodova u blizini. Vodi se istraga.

Stromboli djeluje. — Potres u Italiji.

Lugano, 5. (D. u.). Talijanske novine javljaju: Vulkan Stromboli djeluje. Izbacio je silne mase lave. Štete su na poljima i kućama znatne. U Anconi i bližnjim mjestima osjetio se jučer prije podne potres zemlje.

Neutralne države.

Švedski glas o ratnom položaju

Stockholm, 1. „Aftonbladet“ piše: Sve kaže, da je odluka svjetskoga rata blizu. Odluka ima pasti na zapadnom bojištu, a Rusima ne će uspjeti da oslabe francusku frontu. Mjesto da se razvije snažna ruska ofenziva na čitavoj fronti, sve je ostalo pri osamljenim provalama. Rusi su pretrpjeli silnih gubitaka. Njemačka je nasuprot sada jača, nego li igda. Za bitke kod Skager-Raka nemaju Englezi više nade da će dovršiti blokadu Njemačke, zatvorivši joj Istočno more. Ne daleka nam budućnost krije sudbonosne dogodjaje.

Prosvjed Nizozemske i Holandske protiv engleskog nasilja.

Amsterdam, 4. „Telegraphenunion“ saopćuje: Omedjivanje, koje mora da trpi nizozemska trgovina uslijed samovoljne cenzure poštnih pošiljaka sa strane Engleske, osjeća već svatko u Holandskoj kao nesnosan teret. Osobito oteščava engleska metoda svaki saobraćaj izmedju Holandske i Sjedinjenih država. Pošto su amerikanski prosvjedi imali do sada samo teoretski uspjeh, odlučila je ovdješnja amerikanska trgovačka komora, da sama prokuša, da li bi se moglo promijeniti ovo nesnosno stanje. Na poziv trgovačke komore održao se je ovdje jučer sastanak sviju uglednih trgovačkih izvoznih tvrtka, u kojem se je jednoglasno odlučilo, e se ima prosvjedovati protiv takvog nasilja. Zahtijevat će se, da Engleska propusti svu robu, koja se nalazi u Engleskoj a koja je namijenjena Nizozemskoj a da Engleska u buduće na nikakav način ne spriječava saobraćaja izmedju Holandske i Amerike.

Alandsko pitanje.

Stockholm, 4. Ruski je zastupnik Čikačev bio pred kratko u Stockholmu, te se je izrazio o Alandskom pitanju uvredljivo protiv Švedske. List mu „Dagblad“ odgovara: Mi neznamo do koje su se točke pregovaranja o tom pitanju razvila, ali vrlo dvojimo iz dobrih razloga, da je sve baš tako kako se je Čikačev pohvalio: „da je Švedska u tom pitanju popustila u strahu pred ruskim prijetnjama“.

Amerika.

Hollandski i američki trgovci protiv Engleske

Amsterdam. 4. „Brzojavna unija“ piše: Neprilike što ih holandska trgovina trpi neprestano od engleskog plijenjenja i kontroliranja trgovačke pošte i robe, ne daju se dalje podnositi. Ta engleska kontrola oteščuje osobito trgovački saobraćaj sa Sjedinjenim Državama. Sada je i američka trgovačka komora odlučila, da se ne će držati više spram Engleske tako teoretski, kao što dosada. A holandske izvozne tvrdke odlučile su na zajedničkom vijeću u Amsterdamu, da će se dignuti sve složno protiv engleskog nasilja svakim načinom prigovaranja. Tražiti će da se nemaju u buduće praviti nikakve neprilike holandskoj trgovini s Amerikom, ni pregledavanjem pošte, ni drugim trgovine.

Mehikanski odgovor.

Washington, 4. Reuterov ured javlja: Stigao je mehikanski odgovor na dvije poslijednje note Sjedinjenih Država. Vele, da je nota pisana miroljubivim načinom, te da ima nade za mirno riješenje spora.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 3. Službeni izvještaj od 2. srpnja:

Južnozapadna fronta:

Čete su generala Lečicki uzele na juriš po ogorčenom boju neprijateljske položaje na zapadu od Kolomeje, te su uhvatile dosad po prilici 2000 zarobljenika, koji su pripadali četama što su bile ovamo od drugud priposlane.

Na Volinskoj fronti nastavlja neprijatelj svoje ogorčene navale. Zaustavili smo njemačku ofenzivu izmedju Stira i Stohoda u okolici sela Kobece i kolonije Ezgari (18·5 km na jugozapad od Kobeca). Suzbili smo čitavi niz neprijateljskih napadaja u kraju na jugozapadu od Kisjelina (Zubilno-Kosovo), te smo prisilili neprijateljske strijelce, da hitro uzmaknu pretrpjevši vrlo teške gubitke. Mnoštvo je neprijateljskih ljudi popadalo, kad su se oni, koji su uzmicali, poduprti pričuvama, opet okrenuli i započeli novi napadaj, e da budu ponovno suzbijeni.

Sjeverozapadna fronta:

Na Dvini i na fronti južno od Dvinskoga sve do pinskovskih blata pješadijska paljba.

Engleska.

London, 4. Službeni izvještaj od 3. srpnja:

Neprijatelj nastavlja svoj vanredno žilavi otpor protiv naših četa. U okolici La Boiselle boriše se naše čete noću velikim junaštvom protiv važnih navala neprijatelja, koji je osvojio na novo mali dio obrambenih položaja južno sela.

Teške oluje i kiše spriječavahu donekle ofenzivu. Položaj je južno Ancre uopće nepromijenjen. Bojevi preko dana imali su samo svrhu da sa lokalnim poduzećem održimo osvojeno područje.

Italija.

Rim, 2. Službeni izvještaj od 1. srpnja:

Izmedju Ečave i Brente nastavile su naše čete neumorno ofenzivu. U Brandskoj dolini napala je pješadija neprijateljske položaje izmedju Zugna Torte i Toppiana. Naše je topništvo streljalo žestoko na tvrdju Pozzacchio. Kod Pasubia opirao se je neprijatelj žestoko iz utvrdjenih položaja od Monte Spila do Cosmagona. Na fronti Posina-Astico proširili smo osvojeno zemljište na Monte Maju, te smo zauzeli južne bokove Monte Seluggia. Neprijateljska odijeljenja, koja su se bila ugnijezdila na sjeveru od Pedescale, bila su jurišem natjerana u bijeg ostavivši nam oružje i municiju. Na visoravni Asiago izvidnički okršaji u sjevernom dijelu Val d'Asse. Na ostaloj fronti sve do kraške visoravni nije bilo važnijih dogodjaja.

U odsjeku izmedju Selca i Tržića osvojile su naše čete sjajnom navalom novih jaraka te su zarobile 126 vojnika. Neprijateljske se je pro-

tunavala skršila s vrlo teškim gubicima. Neprijateljska su ljetala bacala bombe po mnogim mjestima uz donju Soču. Nije bio ranjen nijedan. Šteta je na stvarima neznatna.

Domaće Vijesti.

Počasna diploma generalu-pukovniku dru. Sv. pl. Borojeviću. „Zagrebačke Novine“ primaju iz Pazina: Na sjednici zastupstva grada Pazina 10. V. o. g. bio je imenovan naš dični general i branič granica hrvatskoga kraljevstva pl. Borojević od Bojne časnim gradjaninom. U tu svrhu povjerila je općina izradbu diplome poznatomu našemu slikaru prof. Saši Šantelu. Neki dan sam vidio istu diplomu, koja je već dogotovljena i doista je lijepa. U donjem dijelu prikazane su različne grupe: rastanak hrvatskog vojaka Istranima sa svojima, polazak junaka na bojište pod hrvatskim stijegom, a nad njima raširila grane slavenska starodrevna lipa. Iza pojedinih grupa vide se istarska vinorodna brda i gotovo cijela panorama grada Pazina.

Na čistom polju ispisan je zlatnim slovima tekst dipjome. Uopće je cijela diploma puna života sa skroz istarskim obilježjem. Bila bi šteta, kada se ne bi reproducirala, da je može nabaviti na uspomenu svaka hrvatska kuća. Doista može se zastupstvo ponositi, što će ovako ukusnu diplomu poslati našemu dičnomu Borojeviću. Prof. Šantel osvjetlao si je pak i ovom umjetninom lice, jer mu doista služi na čast.

Tekst diplome: Preuzvišene gospodin dr. Svetozar pl. Borojević od Bojne, general-pukovnik.

— Zastupstvo ove mjesne općine Pazin u Istri imenovalo je Vašu Preuzvišenost u sjednici od 10. V. 1916. radi posebnih zasluga kao vojskovodju u obrani cara i domovine začasnim gradjaninom Pazin-grada, i zato si potpisano glavarstvo, vršeći nalog zastupstva i svoju posebnu dužnost, smatra osobitom čašću, da izda Vašoj Preuzvišenosti ovu začasnu diplomu. Glavarstvo općine. U Pazinu, 27. VI. 1916. Načelnik: Dr. Šime Kurelić.

Naša Družba. Bliža se konac školske godine, ali ono družbinih 35 škola i zabavišta nastavit će i kroz velike praznike svoj blagotvorni rad u narodu našem u Istri. Taj rad je doista blagotvoran, jer sadašnja teška vremena postavljaju danomice sve težih zahtjeva na naše škole i naše domoljubno učiteljstvo. Tako su mnoge naše škole primile s više strana lijepih pohvala za svoj rad u ratne svrhe. Istarske majke, kojima su muževi na bojištu, blagoslivlju naše učitelje i učiteljice, koje se u ovo teško vrijeme brinu za život i odgoj njihove djece, pa i one najmanje. Gotovo u svim družbinim školama otvorene su takozvane narodne pisarne, u kojima Družbino prižrtvovno učiteljstvo vrši jednu lijepu i hvalevrijednu službu. Onamo dolaze naime nepismene majke, žene i djeca, da čuju, što im njihovi dragi s bojišta pišu. Tu se pišu pisma dalekim ratnicima, jer u mnogim našim selima uboge majke i žene ne bi mogle ni znale da to same učine. I drukčije idu naši učitelji i učiteljice narodu na ruku, dakako sve besplatno. Evala im! bit će ovo jedna od najljepših stranica njihova rada.

Neka je naša Družba svima našima najtoplije preporučena, naročito sada u mjesecu narodnog blagdana!

Prigodom Narodnog Blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: Niko vitez Mardešić K 25, Rudolf Brnobić K 10.

Iz Hrvatske.

Hrvatski sabor. (Sjednica od 3. o. mj.) Sjednicu otvara drugi potpredsjednik dr. Lukinić u 10 i tri četvrta prije podne. Sjednici prisutvuje ban i odjelni predstojici. Čita se i ovjerovljuje zapisnik posljednje sjednice. Predsjednik javlja, da je stiglo 19 interpelacija i jedan prutuprijedlog na drugu točku dnevnog reda. Iza čitanja molba i podnesaka prelazi se na dnevni red.

Osnova o uvjetnom sudjenju prihvaća se i u trećem čitanju, te će biti podastrta na previšnju sankciju.

Prelazi se na izvještaj odbora za saborske poslove. Izvjestitelj zast. dr. Wilder kaže, da su računi točno pregledani. O uredjenju saborskih dnevnica govorit će se kod budućeg zasjedanja, pošto je to sada nemoguće.

Zast. Radić ne odobrava, što se ovo pitanje odgadja na buduće zasjedanje. Stavlja večini na srce, da se to zaista uredi u budućem zasjedanju.

U zaključnoj riječi ističe zastupnik Wilder, da su svi računi svim zastupnima otvoreni u saborskoj pisarni a ne stavljaju se u proračun. Isključeni zastupnici primaju dnevnice, ali samo ne za sjednice. Većina prima izvještaj odbora za saborske račune.

Prelazi se na raspravu o zakonskoj osnovi o krčmarskoj vjeresiji. Bilježnik čita osnovu, a umjesto izvjestitelja govori dr. Rošić.

Zast. Rošić prigovara, što se ne ukida u cjelosti krčmarska vjeresija, već se ide samo za tim, da se je ograniči na 5 do 10 kruna.

Zast. Radić veli, da se je s tom osnovom došlo malko prekasno. Osobito ne odobrava, što se prepušta banu, da specijalizuje pojedine svote.

Osnova se konačno prima.

Prelazi se konačno na interpelacije.

Zast. Novak interpelira o propadanju vinograda, o patvorenju modre galice i t. d., dok zastupnik Radić o protuzakonitom ratnom prodavanju privatnim poduzećima, ob opasnostima pred vukovima i t. d.

Zast. Pavunić interpelira o poplavi Drave i o porezovanju poplavljenih zemljišta, o dražbi otoka u Dravi i o naredbama ug. ministra zem. obrane, koje bi se imale slati u hrvatskom jeziku, a ne kako se je to dosele desilo, da bude na desno madjarski, a na lijevo hrvatski tekst.

Zast. Milković interpelira o koncesijama za trgovinu jajima strancima. Traži od vlade, da koncesiju ove trgovine ukine. Interpelira zatim o madžarskim pobunjenim ustašama kao oružnicima po hrv. Zagorju. Hrvatske oružnike šalje se na ratište, a madžarski ostaju mirno u Hrvatskoj.

Zast. Mileusnić slaže se sa predgovornikom.

Ban veli, da mu nije poznato, da bi bili madžarski ustaše opredijeljeni u Hrvatskkoj. Bit će to Medjumurci, koji govore bolje hrvatski nego li madžarski.

Zast. Popović opaža, da se u hrv. saboru govori u ovo ratno doba tako, kako se ne govori u nijednom drugom saboru na svijetu.

Zast. Radić: Dajte bombardirati sabor! Što se govori u Pešti? Traže personalnu uniju!

Zast. Jalžabetić interpelira o povišenju cijena šiškama i sabiranju kožnih otpadaka za Hrvatsku, dok zast. Radić o potrebi hajke na vukove u modruško-riječkoj županiji, o protekciji dobavljača Hafnera, protiv kot. oblasti u Sisku i o djelovanju finance, koja pazi na prilike pojedinih seljaka kod rekvizicije.

Kod večernje sjednice bio je dnevni red: Specijalna debata o ograničenju krčmarske vjeresije. Osnova je prihvaćena bez debate. Iza toga je sjednica zaključena.

Sjednica od utorka 4. t. mj.

Sjednicu otvara prvi podpredsjednik dr. Magdić u 11 sati i četvrt prije podne. Prisutni su ban i odjelni predstojnici. Zapisnik vodi bilježnik dr. Marković. Čita se i ovjerovljuje zapisnik posljednje sjednice. Javljeno je 11 interpelacija.

Prelazi se na treće čitanje zakonske osnove o krčmarskoj vjeresiji. Prima se.

Iza toga daje ban predsjedniku Previšnji reskript, kojim je s a b o r o d g o d j e n.

Bilježnik čita Previšnji reskript:

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar austrijanski, kralj češki itd. i apoštolski kralj kraljevina Ugarske, Hrvatske i Dalmacije.

Velmožama, dostojanstvenicima i zastupnicima naroda, sakupljenim na saboru kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije kraljevski Naš pozdrav!

Časni, poštovani, poglaviti i velemožni, ugledni i plemeniti, mudri i obzirni, ljubljeni i vjerni Naši!

Temeljem ustanove § 3. zak. članka II. od godine 1870. glede uredjenja sabora kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, obnalazimo sjednice sabora kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije do daljnje Naše odluke o d g o d i t i.

U ostalom ostajemo Vjernosti Vašima Našom kraljevskom milosti i prijaznosti blagonaklonjeni.

Dano u Beču, dne trećega srpnja godine hiljadu devetsto i šestnaeste.

Franjo Josip v. r.
Imbro pl. Hideghethy v. r.
Dr. Ivan barun Skerlecz v. r.

Sabor ga stojećke saslušao i na svršetku popratio poklicima: „Živio kralj!“ — „Živio hrvatski kralj!“

Zast. Vučetić: Živili saveznici! Dolje antanta!

Odgoj hrvatske mladeži u Ugarskoj. „Narodne Novine“ donose natječaj kr. ug. ministarstarstva za bogoštovlje i nastavu, koje je voljno pobrinuti se u škol. god. 1916.—17. za odgajanje dvojice eventualno i više hrvatsko-slavonskih mladića u nekojim ugarskim pokrajinskim gradovima. Kr. ugarskim ministar za bogostovlje i nastavu preuzima na se sve troškove opskrbe: obuke u iznosu od 1000 kruna.

U natječaju se znanja radi priopćuje, da je pogodnosti ove ustrojio kr. ug. ministar za bogoštovlje i nastavu mjesto ukinutog hrvatskog-slavonskog državnog internata u Budimpešti, a u svrhu unapredjenja i odgajanja hrvatsko-slavonski mladića. Nadalje se saopćuje, da će hrvatsko-slavonski mladići dobivati posebnu obuku iz hrvatskoga jezika i književnosti.

Razne Vijesti.

Ruska proklamacija na stanovništvo Černovica. Čim su Rusi zaposjeli Černovice, upravila je njihova komanda na stanovnike proklamaciju, u kojoj pučanstvu zahvaljuje za tobožnje pouzdanje, koje je pokazalo prema Rusima. U proklamaciji uvjerava se pučanstvo, da će ga ruska uprava štititi i zauzimati se za sigurnost njihova života i vlasništva. Pozivlje se zatim trgovce, pod prijetnjom dražbe, da u roku od 24 sata otvore svoje dućane. Ova prijetnja ruske komande naišla je na vrlo slabašan odziv, jer se je većina trgovaca još prije ulaza Rusa u Černovice iselila. Dućani bez gospodara bili su potvarani, a roba prodana u smislu komande.

Antanta osniva novu banku. Prema bilješki „Magyarország“ zaključilo se na posljednjoj pariškoj konferenciji i ob osnutku velike antantine banke pod imenom „Banque Internationale“. Ta bi banka imala služiti gospodarskim interesima antante. Svaka pojedina država antante doprinijet će velike uloške, tako da će „Banque Internationale“ imati ogromnu miljardersku glavnicu. Na čelu banke bit će postavljen najveći autoritet u engleskom bankarstvu sir Holden.

Zajednička akcija. Talijanske novine donose, da će skorih dana započeti zajednička akcija Rusije, Francuske, Engleske i Italije, kao jedinstveni pritisak na centralne države. Ovoj će se akciji pridružiti i istočna vojska. Nazivaju buduće dogadjaje „odlučne sedmice svjetskoga rata“, veseli se talijansko novinstvo, da je konačno krenuo čas, kad će se ostvariti davne želje Italije.

Demobilizacija u Grčkoj. Antanta zahtjeva od grčke vlade, da se ima demobilizacija provesti čim brže. Grčka je vlada usvojila sve te prijedloge i zahtjeve tako, da će demobilizacija grčke vojske biti potpunoma dovršena koncem ovoga mjeseca.

Antanta prijeti zaposjednućem Pireja i Atene. Na kakav će se način voditi i svršiti novi izbori u Grčkoj najbolji nam je mjerilom izjava antante, koja je prema pisanju atenskog lista „Embros“ izjavila, da će smjesta zaposjesti Pirej i Atenu, ako Venizelos ne pobijedi kod novih izbora. — Razni listovi donose, da je kralj Konstantin jur potpisao dekret, kojim se raspušta grčka komora i odredio nove izbore za 23. ovog mjeseca.

Njemački list u Sofiji. U Sofiji poćeo je ovih dana izlaziti dnevnik u njemačkom i bugarskom jeziku pod naslovom „Bulgarische Handelszeitung“.

Razna mnijenja o koncu rata. O toli željkovanom koncu rata po svim narodima Evrope, ili bolje od cijelog svijeta, čuli smo već toliko različitih mnijenja, prorokovanja, računanja i t. d., da bi se od toga dala složiti debela knjiga. Da toj knjizi nadodamo jošte polovicu stranice, čujmo i slijedeća nagovještanja:

U Kopenhagenu razgovarao je ravnatelj Ballion s jednim suradnikom onamošnjeg uglednijeg lista, kojemu je izjavio, da se doduše nalazimo u teškom gospodarskome ratu, al da mir ne može ipak biti dugo, jer da je rat postao bez svrhe za austrijske i njemačke protivnike. On misli, da ni jedna neprijateljska sila nema toliko ljudi i financijalnih sredstava, da bi vodila rat tako dugo, dok potisne Njemačku i Austro-Ugarsku natrag u njihove granice i tamo ih pobijedi. On je mnijenja, da se rat sada nastavlja samo radi nekoliko desetaka onih, koji imaju vlast u rukama, pa bi se željeli iz čitave te motanice časno izvući.

„Times“ je mnijenja, da bi rat ipak mogao svršiti sadašnjim velikim ljetnim bojevima, ali da to ne mora biti. Dvoji, da će antanta moći postaviti protiv centralnih vlasti toliko vojske i materijala, koliko treba, da se im sada zadade smrtni udarac. Treba stoga nastavljati sa pripremama, da se nakupi koliko toga treba, jer ovaj rat i nije drugo, već utakmica produkcije. Rat će biti dokrajčan, a centralne vlasti skršene tek onda, kad nastupi velika bitka od Dünkirchena do Bagdada.

Rusko-japansko bratstvo. U potonje vrijeme poplavili su japanski agenti ne samo azijsku, nego i evropsku Rusiju. Do tog zbliženja izmedju ovih dviju država došlo je navodno uslijed obećanja Rusije Japanu, da će naime Japan iza rata dobiti polovinu Sahalina i Wladivostoka, pa čak i morsku obalu južno od Amura do Šarbina. Značajno je, da ustupa Rusija i obalu, jer je to bilo u prvašnjim vremenima držano kao životna potreba Rusije.

Engleski ratni ministar. „Daily Chronicle“ donosi, da je sada konačno zaključeno imenovanje Lloyda Georgesa ratnim ministrom. Ujedno je postignut potpuni sporazum izmedju njega i velikoga generalnoga stožera britske države.

Bugarske i turske putnice u Ateni uskraćene. Iz Atene se javlja, da bugarsko i tursko poslaništvo ne izdaju više putnice za Bugarsku i Tursku.

„Već je dosta — već je previše.“ Ovim riječima otvara pariški list „Bleu Petit“ oštru borbu protiv neutralaca. „Već je dosta — već je previše“ više onima, koji nisu voljni skučiti glavu pod antantin jaram, a u prvom redu Rumunjskoj. Zatim nastavlja: Mi smo skončali Grčku, jer se nije dragovoljno htjela pokoriti našim zahtjevima. Što je nama stalo do neutralnosti Grčke! Takve izgovore ne trpe saveznici. Oni se ne dadu otpraviti lažima i doskočicama. Uzmite si Grčku kao strašni primjer, vi drugi neutralci! Zapamtite si: Već predugo traje vaše krzmanje i kolebanje! Nit strpljivosti mogla bi se prekinuti — a onda jao si ga vama!

Demobilizacija u Grčkoj. Prema vijestima iz Atene uslijedio je dekret o demobilizaciji grčke vojske jur u srijedu, dok se je u subotu demobilizacija započela provadjati.

Italija će otkazati trgovački ugovor s Njemačkom. U Italiji radi se već odavno na tome, da se otkaže Njemačkoj trgovački ugovor. O tome se je nedavno razpravljalo i na pariškoj konferenciji, pa je rek bi došlo do zaključka, da će Italija otkazati Njemačkoj ne samo trgovački već i sve ostale ugovore.

Sudbina Perzije u ruskom zrcalu. „Novoje Vremja“ ističe, da ne zaslužuje Perzija ni u kojem slučaju, da ostane nezavisna, pa će se stoga razdijeliti izmedju Engleske i Rusije. Turski list „Ikdam“ veli na to, da je to račun bez krčmara, jer da će te osnove osujetiti najnoviji turski uspjesi u Perziji.

Tuča u Italiji. Iz Lugana se javlja, da je jaka tuča uništila u 20 općina gornje Italije svu žetvu. U nekim je mjestima bila tako krupna, da je pobijala sve guske i kokoši, što ih je zahvatila.

Antantin zajam Grčkoj. Obzirom na velike financijalne neprilike i nove troškove za buduće izbore, pristala je antanta da se dade Grčkoj oveći zajam.

Konac rata? Po vjerodostojnim izvještajima iz Pariza bilo je ministru Briandu od parlamenta izrečeno povjerenje uslijed toga, jer je vlada izjavila, da će biti najkasnije do konca godine izvojštena pobjeda i konac rata.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

BIJEDA.

— Imam sedam.

— Odlazi, što to govoriš, Bog te vidio, — nasmije se Milka, a usne joj od studeni njiđe.

— Ma, dijete, prozepsti ćeš, — opet ću ja, a ne mogu oka da skinem s glagoljive male veselice. Taj šuplji, izdrti kožunčić ništa ne vrijedi, a košuljica i suknjica slabo zimi na snijegu brane od studeni.

— E ništa to, gle; ali imam ja drugu, još jednu košulju kod kuće, pa kad mati onu opere, onda ću ovu svući, — pohvali se mala i pozaklima s dražesne povoljice glavom, tumačeći:

— Kaže majka, da će mi još dvije otkati, tamo znaš, kad bude tkala, pa ću onda imati još dvije, e. . .

— A dotle ćeš biti i jača, pa kad odrasteš, onda ćeš se udati, je li Milka?

— Pa i hoću gle, ako me isprosi momak, znaš. Sad se je iz našega sela Jelica zaručila za Obrada, baš tamo od Šerića kuća, pa ću i ja tako, kad budem velika, najprije zaruke i onda ću se vjenčati, znaš, — puti me bezazleno dijete.

— A koliko ti je sad godina?

— U sedmu sam ušla, kaže mati.

— Oho, to ćeš ti naskoro u školu?

— Hoću, ako me mati dade; i ovaj je Petar bio u školi, — dopomene, upirući prstom u momčića, što je pognute glave slušao naš razgovor.

— Bio dakle, je si l'?

— Jesam, gospodine.

— Koliko?

— Molim, četiri godine.

— Svršio posve.

— Molim, jesam, — ozva se Petar i uze pritezati kožunčić.

— Prikopči to, dijete, — reći ću, videći da je i njemu zima. On pritegne jednu stranu kožunčića, ali nema kopče, pa mu košuljica crna, mrljava upokak zja. Kao da se zastidje, nešto mu se blijedjušno lice pozažari.

— Nu on i mlju, — uplete se mala.

— Imam, ali nije pokrpana, odvraća nekud tužno mali, a rukom se tare po dugoj kosi.

— Pa što ti mati ne pokrpi? — ja ću.

— Dâ, gdje je moja mati, — onda će — u trećem selu tamo.

— Kako to?

— Molim, udala se za drugoga čo'eka.

— Pa i ti dakle bez oca?

— Jesam, molim, već osma godina.

— E, njegov je otac umr'o tamo u Gospiću, kod suda, — opet ću mala, tiskajući se bliže Petru, a zubići joj se zabijelišće i čupavu kosicu nadiže povjetarac.

— Da nije, jadan, u zatvoru? . . .

— Jest bo'me, — žalostivim će glasom Petar, a usne mu zadrhtaše.

— Pa rad šta.

— Znate, ono kad su ona dva objesena, njega dopalo 18 godina, pa ga prekinula bolest i žalost, — Petar će, i mrke mu se oči ukočiše, a lice kao da je zahvatio grč.

— Sjetim se teškoga zločinstva, grabežnoga umorstva, te okrenem snuždena momčića kao tješiti: — Pa, sinko, Bog mu se je smilovao.

— E moj gospodine, — prostenja dječak — gled'te, kako se mrznem samo kao tudje ćobanče i gô i gladan i jadan. — Grunuše mu suze.

— Moli se Bogu, dijete moje, i budi pošten dobar, pa ćeš po vremenu biti pravi čovjek.

— I molim se, ali to ne pomaže dobri Bog. Turkaju me, tuku me; na sloti i snijegu moram se po vazdan verati po snijegu i griču, a kad kući dodjem, što me čeka: kora eljdova kruha i koji bôbac, žalosna mi majka! — Usnice mu na plač zatreperiše.

— Pa što te mati drugamo ne smješti, sirotanče moje? — ja ću, a kao da mi se magla na oči navlači.

— Šta ja znam, molim? Niko za me nit pita nit mari . . . očajno će Petar, otiruć suze, pa pristupi k meni.

Pokušam ga gladiti po licu i u se nešto porazbere, pa uzme kazivati:

(Nastavit će se.)

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

Godina II. — Broj 359.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak. 7. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Uzaludne ruske navale protiv njemačke fronte.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini nema ništa zamašna. Bojevi na jugu od Dnjestra traju dalje. Kod Sazdavke je uspjelo neprijatelju da prodre s premoćnom bojnom silom u naše položaje. Mi smo zaposjeli u prostoru od 6 km drugu liniju 3000 koračaja više na zapadu. Odonud smo suzbili sve daljnje napadaje.

Na jugozapadu i na sjeverozapadu od Kolomeje održali smo svoje položaje protiv svih neprijateljskih naprezanja. Na jugozapadu od Bućca povukli smo svoju frontu po ljutim bojevima na potok Koropjec.

U zavoju Stira sjeverno od Kolkija bilo je i jučer ogorčene borbe.

Talijansko bojište.

Na jugozapadnom je bojištu bila jučer bojna djelatnost neznatna.

Jugoistočno bojište.

Okršaji na donjoj Vojusi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 6. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Od mora do potoka Ancre ojačala bi topovska djelatnost od časa do časa; inače nikakove promjene. Od potoka Ancre do Somme i južno od nje trajala borba je dalje. Maleni engleski napredak kod Thiepvala bio je protunavalom izjednačen. U pomaknutom rtu, sto ga jarci prave nešto južnije uzmogli su oni, da se utvrde. Zaseljak je Hem u dolini Somme bio od nas ispražnjen. Francuzi su osvojili Belloyensanterre, a za Estrees traje još bitka; francuske su se navale s plinom izjalovile bez uspjeha. U području Aisne pokušao je neprijatelj uzaludno protiv uske fronte južno od Ville-aux-boi napadaj, koji ga je stajao ozbiljne gubitke. Lijevo je od Moze došlo do malenih za nas povoljnih pješadijskih bojeva. Desno od rijeke bili su suzbijeni neprijateljski napadaji u šumi na jugozapadu od tvrdje Vaux, isto tako kao što pokušaji kojima je neprijatelj htio osvojiti jučer najranijim jutrom vrhove Damloupske baterije. U bojevima u okolici tvrdje Thiaumont uhvatili smo prekjučer 274 zarobljenika.

Istočno bojište.

Hindenburgova vojna skupina: Na jugoistoku od Rige te na mnogo mjesta fronte izmedju Postavija i Višnjeva došlo je do daljnjih ruskih djelomičnih napadaja i bili su suzbijeni. Na jugoistoku od Rige bilo je za protunavale uhvaćeno 50 momaka.

Vojna skupina bavarskog princa: Borba, koja je bila osobito žestoka u kraju istočno od Gorodišća i južno od Darova, ispala je svagdje nama u prilog. Ruski su gubici opet vrlo znatni.

Linsingenova vojna skupina: Okršaji kod Kostjuhnovke i Kolkija nijesu se još umirili. Češće skršio se je ruski juriš o njemačkim redovima na obim stranama Chocimirza, jugoistočno od Tlumca.

Balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 6. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

U Perziji nema nikakove promjene.

Kaukasko bojište.

Na kaukaskoj smo fronti zarobili u toku uspješnih bojeva 100 momaka i to u odsjeku Čoroka. Na sjeveru od Čoroka položaj nepromijenjen. U primorskom su odsjeku bili suzbijeni razni neprijateljski noćni napadaji.

BRZOJAVI.

Rat.

Englezi o svojoj prvoj navali na Sommi.

London, 6. (D. u.). Dopisnik Reuterovog ureda u glavnom stanu u Francuskoj opisuje prvu navalu na izbočeni odsjek fronte kod Gommecourta i kaže, da su Nijemci, čim su Englezi započeli topničkom paljbom, otvorili odmah užasnu zapornu vatru, da zapriječe dovodjenje pojačanja. Razmak izmedju jednih i drugih rovova iznaša po prilici 200 jardova, neobičnu širinu za jurišanje. Isto je engleska pješadija, na zapovijed da juriša mirno, ostavila svoje jarke, te je krenula naprijed srijed paklene vatre. Tada su izvršili Nijemci veliko junaštvo: sami su stupili na područje, što su ga engleske granate obasipale, namjestili su tamo svoje strojne puške i otvorili su na Engleze razbojničku vatru, premda je i njih same englesko topništvo kosilo.

Njemačka podmornica B 35 vratila se iz Španjolske u Njemačku.

Berlin. 6. (D. u.) Podmornica B 35, koja je odnijela vlastoručno pismo njemačkog cara španjolskom kralju, izvršivši svoju zadaću, vratila se je u Njemačku. Putem je potopila izmedju ostaloga i naoružani francuski parobrod „Herault", te je zaplijenila 1 top.

Antantino tajno ratno vijeće.

Zürich, 5. Kao što doznaje novinarski dopisnik djeluje sada stalno ratno vijeće četvornog sporazuma, čiji se zaključci drže u najstrožoj tajnosti. Predsjednik je tog vijeća zastupnik Rusije veliki knez Nikolaj Nikolajević.

Rusija upućena na inozemstvo.

Stockholm, 5. Prije nego li je bila duma odgodjena održalo se u Petrogradu vijeće, koje se je bavilo pitanjem municije. Sa žalošću morali su ruski patres patriae ustanoviti činjenicu, da Rusija nije u stanju da proizvodi kod kuće više od desetog dijela svoje sadašnje potrebe.

Japanska pomoć Rusiji.

Rotterdam, 5. Ruska je vlada primila dosad od Japana 800 milijuna maraka ratnog materijala. Ali u posljednje vrijeme nijesu više japanske tvornice u stanju, da izvrše ugovorene narudžbe topova, jer nemaju dovoljno ocjela, od kada je Engleska zabranila njegov izvoz.

Balkan.

Francuzi na otoku Thasos.

Ženeva, 4. — Kao što francuske novine javljaju iz Atene francuska je vojnička oblast na otoku Thasos prognala tamošnjeg suca i bilježnika, koji se nalaze sada u Kavali. Prije odlaska morali su izručiti Francuzima sudski arhiv i gruntovničke knjige.

Nemiri u Mitileni.

Paris, 6. (D. u.) Havas. „Journal" javlja iz Atene, da je došlo na Mitileni do ozbiljnih nemira. Francuske su čete zapriječile da ne dodje do medjusobnih bojeva. Prefekt je bio prisiljen da ostavi otok.

Venizelos na ladanju.

Atena, 6. (D. u.) Havas. Venizelos je otputovao u Tutroki na ladanje.

Četvorni sporazum protiv Rumunjske.

Budimpešta, 5. "Pester Lloyd" javlja iz Bukarešta: Rumunjska je zatražila od pariške i londonske vlade, da joj dopusti prevoz municije, što joj se nalazi u Marsilji i u Solunu, koja nije mogla biti prevezena dalje uslijed toga, što je rat buknuo. Obe su vlade izjavile, da ne mogu udovoljiti rumunjskoj želji.

Antanta.

Proganjanje Nijemaca u Rusiji.

Frankfurt, 4. „Frankfurter Z." javlja iz Petrograda: Duma je prihvatila, prije nego li je bila odgodjena, dvije zakonske osnove za pobijanje nijemstva u Rusiji. Guverner je črnomorskog područja raspolao okružnicu na sve trgovce i industrijalce molbom, da predlože, koja su po njihovom shvaćanju najzgodnija sredstva za sprječenje njemačkog upliva. Mnogo ih je odgovorilo, da treba takodjer stati na put grčkom, armenskom i bugarskom uplivu.

Iz Italije.

Lugano, 4. „Stampa" javlja da će doskora govoriti u senatu Vilim Marconi. Vijest je pobudila tim veće zanimanje, što se znade, kako Marconi nije samo za to postao ministrom, što se je digao prošlog prosinca protiv engleskog lihvarstva i izrabljivanja svojih saveznika.

Lugano, 4. Salandra je doputovao u sjevernu Italiju, da pregleda bojište.

Lugano, 4. Nova će ministarska mjesta stajati Italiju po milijuna lira na godinu.

Talijanski senat.

Zürich, 5. Talijanski je senat započeo raspravu o vladinoj izjavi od 28. pr. mj. Senator se je Marconi potužio, što alijirci ne uvažuju Italiju po njezinoj zasluzi. Engleska, Francuska i Rusija smatraju Italiju siromašnom zemljom. Samo je jedna država dobro shvatila talijanske prilike. Ali će i ona ipak morati da napusti svoju nadu, da će tobože vladati nad Italijom. Italiji nedostaje ponajviše žita, ugljena i kovina. Engleska mora i Italiji da podijeli pogodnosti, što ih je Francuskoj podijelila. Marconi je na koncu izjavio, da on goji povjerenje u ministarstvo.

Senator je Fracassi zatražio, da parlamenat dobije od vlade više podataka o toku rata, nego li ostala javnost. Kada je govornik prigovorio, da su saveznici umijeli da provode svoje želje, prigodom promjene ministarstva, doviknuo mu je Sonnino: To nije istina! A Boselli je izjavio: Ne smije se ni ustvrditi, a ni pomisliti, da mogu djelovati na nutarnje talijanske poslove inozemska umješavanja, ni pritisci.

Senator se je Novellist potužio protiv Engleske, što zabranjuje uvoz talijanskih proizvodnja. Prigovorio je vladi, što mirno pusti, da razni slavenski odbori spletkare protiv talijanskih interesa.

Senator je Macciotti izrazio vladi želju, da bude izmedju vojnog vodstva i vlade više sporazuma i dogovora o ostalim stvarima i u sklapanju ugovora, od kojih će ovisiti talijanska budućnost.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 6. (D. u.) Službeno: 4. je o. mj. potopila naša podmornica u južnom dijelu Sjevernog mora neprijateljski razarač podmornica.

Amerika.

Ratna pogibao otklonjena.

Washington, 6. (D. u.) Reuterov ured javlja: Lansing je predao Carranzinu notu te je smatra pomirljivom. Istiće želju, da se sve poteškoće odstrane u miru. Obećaje medjutim da će sve porabiti, e da ne dodje do sukoba.

Carranza prihvaća u načelu posredovanje predloženih zastupnika država latinske Amerike. Očekuje da se Sjedinjene Države izjave, jesu li spremne, da prihvate posredovanje ili pak vole li upustiti se u izravna pregovaranja.

Javno mnijenje je u tome složno, da Sjedinjene Države mogu da prihvate note i da je zasad ratna pogibao otklonjena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 3. Službeni izvještaj od 2. srpnja:

Južno od Stohoda traju na širokoj fronti bojevi. Neprijatelj upotrebljava svaki trenutak, da poduzme energičnu navalu. Osobito su žestoki bojevi u okolici sela Trystena i Kijaza, istočno Kisjelina, južno Zubilna i kod sela Vola Satovska. U svim smo bojevima suzbili neprijatelja.

Petrograd, 4. Službeni izvještaj od 3. srpnja:

Izmedju Stira i Stohoda bije se dalje ljuti boj. Zaustavili smo neprijateljsku navalu južno sela Linijevka, zarobili 16 časnika i preko 800 momaka, a zaplijenili nekoliko strojnih pušaka. U prostoru Zubilno-Zaturzi suzbismo gusto nagomilane navale austro-ugarskih četa te im otesmo više od 700 zarobljenika i tri strojne puške. 13 kilometara sjeveroistočno Zvinjača, izmedju Gorohova i Lucka moradosmo ustaviti uslijed opasnosti, da nas neprijatelj sa svježim silama ne opkoli, našu navalu. Neprijatelj, koji je kod toga provalio, bio je pregažen od naše konjice te većim dijelom sasječen. Na ovom smo mjestu zarobili preko 8000 momaka. Na desnom brijegu Dnjestra navalio je brojno puno nadmoćniji neprijatelj kod Izakova, 16 kilometara jugoistočno Nižnjiova i 10 kilometara sjeveroistočno od Tlumača. Suzbili smo ga protunavalom. Pena nakanadnim vijestima zaplijeniše čete vojske generala Lečickoga u bojevima na Pečenicinu, 10·5 kilometara zapadno Kolomeje, 7 topova i 4 kola za topničku municiju. Na desnom je krilu pacalo naše kopneno i pomorsko topništvo na neprijateljske položaje. Neprijateljski je ljetač bacio bez uspjeha 20 bomba na naše ratne ladje, ali je odmah nestao, čim se je naš hidroplan dignuo u potjeru.

Francuska.

Paris, 5. Službeni izvještaj od 4. srpnja popodne:

Sjeverno i južno Somme prošla je noć mirno. Neprijatelj nije kušao protunavale. Francuzi su se jučer utvrdili u novim položajima. Potvrdjuje se, da je mnoštvo materijala, zaplijenjeno po Francuzima, znatno. K več brojenim baterijama (7) dolaze još tri, od kojih dvije teške. Više i više se ustanavlja dobar rezultat francuske razorne vatre. U jednom jedinom skloništu našli smo 40 neprijateljskih lješina. Nijemci pretrpiše goleme gubitke osobito u ponoru sjeverno Assservillera i na sjevernim obroncima kod Herbecourta. Francusko je ljetaio zapalilo neprijateljski privezni balon sjeverno Frise-a. Izmedju Avre i Aisne provališe spretne francuske izvidnice u neprijateljske položaje do druge linije te se vratiše sa zarobljenicima. Na lijevom brijegu Moze izjalovio se je neprijateljski pokušaj, da navali na ušančenja na južnim obroncima Morte Homme-a. Na desnom je brijegu trajao ljuti boj sav dan. U okolici tvrdje Thiaumont osujetili smo 6 sujedećih neprijateljskih navala. Kod potonje upotrijebiše Nijemci paleće tekućine. Nijemce smo pokosili topničkom i mitraljeskom vatrom te mu zadali goleme gubitke. Francuzi su održali sve svoje položaje. Tijekom noći postigli su Francuzi nekoje uspjehe na jugoistočnom rubu šume Fumin. Bacili su Nijemce iz malog opkopa sjeverozapadno baterije Damloup. U gornjem Elzasu suzbili smo lakom rukom neprijateljsku navalu na utvrdjenje zapadno Aspacha.

Večerni izvještaj. Sjeverno Somme prošao je dan u čitavom od Francuza zaposjednutom području mirno. Južno Somme prosirili smo naše položaje unatoč nepogodnog vremena na jug i istok. Osvojili smo dvorce izmedju Asservillersa i Barleuxa te selo Belloy-Santerne, koje je potpunoma u našem posjedu. 1 Estree palo je u naše ruke, izuzevši mali otočić, u kojem se još Nijemci brane. Na tom smo mjestu zarobili 500 momaka. Na lijevom brijegu Moze topnički bojevi kod Avocourta i kod uzvisine broj 304. Na desnom su brijegu Moze Nijemci povišestručili svoje napore protiv oklopne tvrdje Thiaumont, koju su opstreljivali sa sviju kalibra. U dva sata popodne obnoviše nakon nekoliko osujećenih pokušaja svoju navalu te im uspje, da opet zauzmu Thiaumont i to već četvrti put. Naše su čete ostale u neposrednoj blizini tvrdje. Protiv baterije Damloup i protiv La Lauffee žestoko je djelovalo neprijateljsko topništvo. Na ostaloj fronti nema dogodjaja.

Engleska.

London, 5. Službeni izvještaj od 4. srpnja:

Borba traje. Radi se ponajpače o lokalnim bojevima za jače točke. Ovo je uspjeh, da smo na nekim mjestima lahko uznapredovali i da nijesmo izgubili ni malo zemljišta. Njemački su gubici bili danas izvanredno teški. Ukupni broj zarobljenika nadmašuje sada 6000.

Italija.

Rim, 4. Službeni izvještaj od 3. srpnja:

U odsjeku Ečave pucao je neprijatelj jučer žestoko na naše položaje od Serravalle do Pasubija. Nekoliko je metaka palo u Alu. Naše je topništvo uspješno uzvratilo vatru. Pješački boj na sjevernim obroncima Pasubija traje sa velikom žestinom. U dolini Posine zaposjeli smo podnožja sjeverozapadno Monte Bruche, Molino u dolini Zara i Scatolan na Ruffredu. Nastavili smo operacije protiv neprijateljskih uporišta u tom odsjeku: Monte Coston, Monte Seluggio i Monte Cimone. Na asiaškom zaravanku potisnuli smo neprijateljska odijeljenja preko sjevernog ruba Val d' Asse. Na ostaloj fronti priličan mir, da se spremi navalna sredstva u neprohodnom području. U dolini Brente bore se naša odijeljenja na obroncima Monte Cicarona. Zadali smo neprijateljima znatne gubitke te zarobili nekoliko momaka. U dolinama gornjeg Buta i Felle živahni topnički dvoboj. Na kraškom zaravanku napao je neprijatelj naše nove položaje istočno Selca. Iza ljute borbe suzbili smo neprijatelja. Naši su ljetači posjetili gornju dolinu Assa te se vratili neoštećeni.

Domaće Vijesti.

Proslava viške bitke. Hrvatsko-slovenski odbor, koji se je sastavio u Puli u svrhu da proslavi 50godišnjicu viške bitke, šalje nam slijedeći poziv sa molbom, da objelodanimo:

Viribus unitis! Ovo geslo našeg Premilostivog Vladara sakupiti će na 23. mj. sve gradjane u Puli bez razlike narodnosti i zvanja, u šumici iza novog kupališta ratne mornarice. Hrvati i Slovenci u Puli prirediju povodom 50godišnjice viške bitke svečanost, čiji prihod je namijenjen na polovicu udovicama i siročadi palih junaka ratne mornarice i vojske.

Njezina Preuzvišenost gospodja Jela pl. Chmelarž preuzela je s pripravnom susretljivošću pokroviteljstvo nad ovom svečanosti, koja, nastavši pod najboljim poticajima, postići će bez dvojbe sjajan uspjeh.

Ovaj sjajni uspjeh zajamčuje nam i činjenica, da je ovogodišnja proslava viške bitke simbol složne volje, da odalečimo iz Adrije svako neprijateljsko i protivničko gospodstvo. Otrag 50 godina mala austro-ugarska ratna mornarica, jedva jedvice utemeljena, potukla je, pod vodstvom neumrlog Tegetthoffa, talijansko brodovlje, koje je bilo kud i kamo jače.

Danas narodi Austro-Ugarske monarkije stoje pred istim glavnim dušmaninom.

Naša ratna mornarica, premda brojčano manja od neprijateljske, natkriljuje ipak protivničku hrabrošću, valjanošću i sposobnošću njezinih častnika i momčadi; opreznošću, pripravnošću, bistroumnošću i ženijalnošću njezinih vodja. Sjajna djela naše ratne mornarice u sadašnjem ratu dostojno se pridružuju viškoj pobjedi.

Naš podmukli dušmanin može jošte doživjeti drugi viški poraz. Hrabrost i moć nam ne manjkaju, anstro-ugarski morski junaci pripravni su, a sa sjedinjenim silama može se lahko izvršiti i najtežu zadaću. Ovo je smisao viške proslave!

Naravno je, da mi, Hrvati i Slovenci Primorja, želimo proslaviti ove godine godišnjicu viške pobjede na posebno svečani način. Mi smo u ovim krajevima, na medji Austrije, neposredni susjedi njezinog dušmanina, mi dugujemo našu

grudu, naše imanje, našu budućnost. naš narodni i ekonomski opstanak samo uspješnoj obrani protiv pohlepnog neprijatelja.

Ovo je dakle smisao ovogodišnje proslave viške pobjede: Volja, moć i pouzdanje u nove pobjede i u pobjedonosan mir, kojeg žele postići narodi Austro-Ugarske, složni i sjedinjeni pod habsburškim žezlom.

Viribus unitis! Hitimo svi dne 23. t. mj. na mjesto zabave i postavivši se u službu humanitarne i patriotičke stvari, predstavljene simbolično po viškoj svečanosti, pokažimo, da duh neumrlog Tegetthoffa i njegovih slavnih nasljednika i dalje u nama živi i da hranimo vječnu i zahvalnu uspomenu našim morskim junacima radi njihovih djela i zasluga.

Predsjednik: Niko Mardešić.

Prigodom Narodnog Blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: gg. Dinko Pindulić, kanonik iz Barbana K 20; Ivo Sancin, nadporučnik K 10.

Istarski učitelji i ratni doplatak. Ovih dana bili su kod upravne komisije u Poreču učitelji Venturini i Zorzenon, koji su molili u ime cjelokupnog istarskog učiteljstva, neka se obzirom na teški položaj učiteljstva Istre čim prije doznači ratni doplatak. Dvorski je savjetnik Lasciac izjavio, da ima odnosne spise u rukama jur od 19. maja tek. god. c. kr. zemaljsko školsko vijeće, sa nalogom da isplati zaključeni doplatak, koji se računa od 1. siječnja tek. god. Obećao je ujedno, da će stvar odmah urgirati.

Žensko učiteljište u Pazinu postalo javnim zavodom. Dne 28. lipnja primili su u Pazinu vijest, da je onamošnja ženska preparandija postala javnim zavodom. Od kolike je to važnosti za naš narod u Istri, ni treba nam istom istaknuti.

Dok se od srca veselimo ovom našnm uspjehu i hulturnoj tečevini, ne možemo a da ne požalimo, što moramo ovakve stvari, koje se zbivaju u našoj vlastitoj kući, prenašati iz slovenačkih i hrv. zagrebačkih novinama.

Iz Hrvatske.

Za našu „Družbu“. Poznati trgovac i dobavljač za vojsku u Zagrebu Radivoj Hafner predao je uoči narodnoga blagdana u ruke predsjednika „Družbe“, veleuč. prof. Vjekoslava Spinčića, iznos od 5000 K. — Prvi potpredsjednik hrvatskog sabora, veleuč. gosp. dr. Pero Magdić, predložio je na zadnjoj sjednici sabora, od utorka: Budući je sutra narodni blagdan sv. Ćirila i Metoda, predlažem, da se od saborskih sjednica odbije svakomu zastupniku po 50 K, te od toga iznosa dade polovica za „Družbu“, a polovica za ratne invalide. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen sa živio-poklicima „Družbi“ i ratnim invalidima

Iz osječkog hrvatskog kazališta. „Hrv. Riječ“ donosi, da je za buduću sezonu angažiran bariton g. Primužić, koji je s osobitim uspjehom pjevao prošle godine u tršćanskom kazalištu. — Bogata gospodja Matilda Gimling otkazala je gradu najamninu zgrade hrvatskog narodnog kazališta.

Zagrebački tramvaj d. d. prešao u vlasništvo grada Zagreba. Već preko 11 mjeseci vodili se pregovori za kupnju dionica Zagrebačkog tramvaja d. d. Nu u posljednja tri mjeseca došli su pregovori u ozbiljniji štadij kad je te pregovore sporazumno sa zagrebačkim gradonačelnikom g. Jankom Holjcem provela „Peštanska ugarska komercijalna banka“. Konačno je ovih dana došla putem spomenute banke Zagrebačka gradska štediona u posjed sviju dionica i obveznica Zagrebačkog tramvaja d. d., koje imadu nominalnu vrijednost od 3 milijuna kruna za iznos od 3 milijuna 200.000 krunâ. Povrh toga biti će oko 150.000 kruna troškova. Prema tome će iskup stajati 3,350.000 K. Dionice se sve nalaze sada u rukama gradske štedionice izuzev 10 komada, koje se nalaze u rukama g. Pongraca. Na 12. o. mj. sazvana je izvanredna godišnja skupština dioničara na kojoj će se provesti izbor ravnateljstva i nadzornog odbora, a time će i formalno preći uprava u ruke novih vlasnika.

Iz Trsta.

Deputacija tršćanskih državnih činovnika kod namjesništva. Pred nekoliko dana bila je kod namjesništva deputacija državnih činovnika u Trstu, te je molila za 30-postotni ratni doplatak za sve državne činovnike, podčinovnike, sluge i radnike u Trstu i okolici. Dvorski savjetnik dr. Glaz, koji zamjenjuje odsutnoga namjesnika, primio je deputaciju i izjavio, da su jur poduzeti koraci za poboljšanje položaja državnog činovništva, služinčadi i t. d. u Trstu i okolici, koji u neposrednoj blizini ratnih operacija požrtvorno vrše svoje dužnosti. Zajamčio je cijelu pomoć namjesništva, da se koliko je samo moguće ispune opravdani zahtjevi činovništva.

Brisani odvjetnici. Izmedju odvjetnika, koji su na temelju §. 14., naredbe od dne 24. prosinca 1915., jer su zapustili austrijsko tlo, brisani iz listine dotičnih odvjetničkih zbornica i sudišta, nalaze se takodjer odvjetnički kandidat dr. Josip pl. Jedlowsky u Trstu; dr. Giovanni Stechina i dr. Bruno Luzzatto u Gorici te dr. Bonavia u Trstu.

Odštetni proses protiv Lloyda radi potopljenog parobroda „Baron Gautsch“. Jur prijavljenim osobama, koje zahtijevaju od Lloyda odštetu, prijavilo ih se opeta novih šest. Stvar tužitelja zastupa odvjetnik dr. Mandel, kao zamjenik dr. Shapire. Nadošlo je novih dokaza o krivnji „Gautschove“ posade. Kapetan Winter bio je primjerice otklonio pilota, koji je imao voditi parobrod kroz opasnu zonu; kod same katastrofe oduzimali su mornari putnicima pojase za spasavanje. Lloydov zastupnik dr. Martinolich niječe svaku krivnju društva i ostaje kod tvrdnje, da je društvo u smislu zakona ispunilo sve svoje dužnosti. Rasudba prve inštance ne će biti izrečena prije nove godine 1917.

Iz Goričke.

Sudbina slovenske gimnazije u Gorici. „Slovenec“ piše: Misao, da će se otvoriti slovenska gorička gimnazija u Kromerižu u Moravskoj, nije se oživotvorila. Kako smo se informirali kod upućenih krugova, obećalo je ministarstvo za bogoštovlje i nastavu, da će se početkom školske godine otvoriti u Trstu za gimnaziju tečajevi, združeni sa konviktom, kojega će vlada subvencijonirati. Nadalje kani se u nekojim krajevima pokrajine otvoriti pripravni tečaji za ustup u prvi gimnazijski razred. Ova potonja misao nije loša! Nastaje pitanje, zašto samo tečajeve u Trstu a ne potpuna slavenska gimnazija? Jednu su godinu naši djaci jur izgubili. Tim pitanjem pozabavit ćemo se jošte.

Gospodarstvo.

Nošenje spisa na put. Hrvatska trgovačka i obrtnička komora u Zagrebu javlja, da se uslijed privole vrhovnoga zapovjedništva vojske od izvozne zabrane spisa i tiskanica prigodom putovanja iz Austrije, Ugarske i Hrvatske u inozemstvo, izuzimlju oni spisi, tiskanice i slično, koje na to ovlaštene vojničke oblasti službeno zatvore, odnosno zapečate. Ova odredba pruža mogućnost osobama, koje putuju u interesu domaćeg javnog gospodarstva i obrta, da mogu sobom ponijeti potrebita pomoćna sredstva, kao račune, cjenike, preporuke, nacrte itd. — Za preispitivanje službenog zatvaranja takovih spisa ovlaštene su slijedeće oblasti, i to: 1. Kod putovanja iz naše monarhije u inozemstvo odsjeci c. i kr. ministarstva rata, vojnička zapovjedništva i po njima ovlaštena zapovjedništva, zapovjedništva tvrdjava i ratne luke u Puli. 2. Kod putovanja iz inozemstva u našu monarkiju c. i kr. diplomatska zastupstva i pravi konzulati.

Iz trgovine žigica. Dioničarsko društvo za prodaju žigica u Budimpešti, koje zastupa četiri petine od cjelokupne produkcije žigica u Ugarskoj i Hrvatskoj, obavijestilo je trgovačku i obrtničku komoru u Zagrebu, da je s razloga, što se cijena žigica u predprodaji neopravdano povisuje, odredilo za proizvode svojih tvornica stalne cijene, i to do daljne odredbe ove: 1. Za trgovce, koji nabavljaju žigice od veletršca: za društvene žigice (družbe Ćirila i Metoda, radničke i dr.) K 325·—, za neutralne švedske K 310·—, za sumporače K 425·—, po 100 velikih zamotaka. 2. Kod prodaje na malo: za društvene i neutralne švedske žigice 4 filira po kutiji, omot sumporača 5 filira, ljepljene žigice 40 filira po kutiji.

Pomenuto dioničarsko društvo obvezalo je veletršce, da samo onim maloprodavaocima izdavaju žigice, koji ove prodavaju općinstvu uz označenu stalnu cijenu, dok će svako prekoračenje tih cijena imati za posljedicu, da će se dotičnom maloprodavaocu od strane veletržaca uskratiti nabava.

Tom se prilikom primjećuje, da su tvornice žigica u položaju nesmetano opskrblivati domaće tržište žigicama, te se ne treba bojati nestašice. Nema dakle razloga nabavljati robu uz skuplju cijenu, niti nagomilovati zalihe.

Zašto poskupljuje ulje i petrolej? Upravo su nečuvene cijene, koje moraju konsumenti danas plaćati za ulje, a nije tome dugo, da smo i za petrolej plaćali cijenu, kakove dosele još ne pamtimo. Ispitujemo li razloge ovom neopravdanom povišenju, to dobivamo suhoparni odgovor: „Ratne su prilike to skrivile“. Nu proniknemo li dublje u velekapitalističku spekulaciju, prikazuje nam se slika u posve drugoj formi, a mi dolazimo do uvjerenja, da je rat samo sredsvo za iskorišćivanje stanovite klase ljudi na štetu cjelokupnosti. Najsjajniji dokumenat za to pružaju nam bilance raznih akcijonih društava, koja nikada od postanka svoga nisu plaćala tako visoke dividende na dioničku glavnicu kao u ovo ratno doba.

Tako je n. pr. zaključeno na glavnoj skupštini industrije ulja u Austriji, koja je polučila čistu dobit od K 1,136.868, isplatiti na dionicu dividendu od 80 kruna (prošle godine 50 K). U poslovnom se izvješću naglasuje, da je uslijed svjetskog rata produkcija udruženja bila u toliko stegnuta, buduć su tvornice bile upućene u glavnom samo na izradbu domaćih surovina, dočim je uvoz takovih iz neutralnih inozemstva u neznatnoj količini uzslijedio. Ovoj nestašici doskočilo se time, da je uspjelo znatne količine biljevnog ulja iz neutralnog inozemstva povući, uslijed česa se polučila živahnija produkcija rafinerija jestivog ulja. Ovo se dakle iskoristilo, kako vidimo, samo na dobrobit dioničara.

Pravi rekord polučilo je česko akcijonarno društvo za rafineriju petroleja u Kolinu, koje je u ovo ratno doba doseglo 137 postotaka dioničke glavnice. Bilanca ovog poduzeća zaključuje sa čistim dobitkom od K 2,064.409. Ovo je svota, koja za K 564.409 nadmašuje cjelokupnu dioničku glavnicu. Na očigled ovog „rebaha“ zaključio je nadzorni odbor, da će budućoj glavnoj skupštini predložiti, da se podijeli dividenda od 30 postotaka, t. j. 60 kruna na svaku dionicu. Kapitalisti se čvrsto drže načela „svoj k svome“. Ove činjenice nam ujedno jasno dokumentiraju, kako se velike količine novca promeću uskim krugom kapitalističkih gavana, dok mase naroda faktično stradaju, jer nemaju niti najnuždnijih sredstava za životne potrebe u ovo teško ratno doba. Svakako bi vrijeme bilo, kada bi se s mjerodavne strane ovoj ratnoj lihvi stanovitih elemenata stavile granice, koji na nevolji naroda grade svoju lagodnu egzistenciju, te ih tako možemo smatrati pravim neprijateljima našim. („Hrvatska“)!

Razne Vijesti.

Premještaj bukovinskih oblasti. „Tagespost“ javlja, da su se sve oblasti iz Dornavatre preselile u Koloszvár. Bukovinski zemaljski šef ostaje i nadalje u Dornavatri.

Raspis natječaja za crnogorske pučke škole. C. kr. vojna uprava u Crnoj Gori namjerava popuniti ispražnjena mjesta na osnovnim (pučkim) crnogorskim školama sa izvrsnim učiteljima i učiteljicama iz Austro-Ugarske monarkije. Svi oni, koji bi htjeli biti namješteni na tim školama kao učitelji (učiteljice), ovime se pozivlju, da čim prije uprave svoje molbe „C. i kr. ratnomu gereralnomu zapovjedničtvu u Crnoj Gori, etapna pošta Cetinje“ — Molbi, koju se ima odaslati službenim putem, treba priložiti: 1. Krsni list. 2. Svjedodžbu svršenih škola i učevnih zavoda. 3. Svjedodžbu o položenim ispitima. 4. Domovnicu. 5. Svjedožbu, kojom politička oblast dotičnoga bivališta potvrdjuje, da ne postoji nikakovih zapreka, da molitelj (moliteljica) stupi u učiteljsku službu pod c. kr. vojnom upravom Crne Gore. 6. Opis života (Curiculum vitae). Učitelji primati će, po kvalifikaciji i po godinama službe, godišnju platu od K 1400 do K 3400, a osim toga stan u naravi ili odnosni paušal za stanarinu. One učiteljske osobe, koje bi mogle djecu obučavati i u njemačkom jeziku, primat će osim svojih redovitih beriva takodjer posebni doplatak od godišnjih 240 kruna. Vojna uprava pobrinuti će se osobito, da se moteljima osigura pravo, što ga imadu na mirovinu, i za možebitni povratak u njihovu dojakošnju službu.

Treći zimski rat. Vijest, da se Engleska sprema na treći zimski rat, izazvala je u Italiji veliko negodovanje. Novinstvo navaljuje, bez zaprijeke cenzure, na Englesku, spočitujući joj, da se ona brine samo za svoje vlastite interese. Novinstvo ističe imperativnim tonom, da mora antanta poduzeti sve potrebite korake, da se rat svrši još prije zime, jer je u Italiji zavladala medju pučanstvom velika bijeda, s kojom mora vlada ipak računati.

Sasonov sud o krivcima svjetskog rata. Ruski ministar izvanjskih posala izjavio je suradniku lista „Rusko Slovo“ glede žudnje njemačkoga kancelara, da svali krivnju za pokrenuće svjetskoga rata na druge, slijedeće: Stvarni politički položaj jest ovaj: Francuska i Rusija zaključile su uz svu svoju dobru volju za mir, da moraju bezuvjetno slomiti drzovitost Njemačke, da je tako odvrate od zle navike, da staje drugima na prste. Rat su skrivili svenjemački huckači: kancelar bio je preslab, da nastupi protiv njih; ultimatum Srbiji sastavio se je pod uplivom nekoga njemačkoga diplomata i predložio caru na odobrenje iza hrpta njemačkoga kancelara.

Bark o trajanju rata. „Frankfurter Ztg.“ javlja iz Petrograda: Ruski financ. ministar Bark upozorio je ostala ministarstva nek se troši trijezno, u koliko je samo to moguće, jer breme kamata sve to većma raste, dok su otpali svi prihodi od krajeva zaposjednutih po neprijatelju. Proračun mora se sudarati sa okolnostima, jer će rat moguće potrajati i u god. 1917.

Srpske čete na srpsko-grčkoj granici. „Wr. Allg. Ztg.“ javlja iz Carigrada: Prema vijestima, što dolaze u posljednje vrijeme iz Soluna, odlučilo je vodstvo antantine vojske u Solunu, da se imaju srpske čete smjestiti na bivšoj srpsko-grčkoj granici. Zbog toga su srpske čete napustile svoj tabor u Lesinu. Kralj Petar imao bi navodno takodjer premjestiti svoju rezidenciju u Lesin.

Bijeg židova. „Hrv. Riječ“ prenosi iz „Zeita“: „Zloczow, koji leži na željezničkoj liniji prema Tarnopolu, već je prvih dana ruske ofenzive osjetio ratne dogadjaje, jer su mase iz istočnih krajeva prolazile kroz grad. Naročito su to bili židovi iz grada Sassow, Biely, Kamien i Olesko. Ove su mase židova uznemirile i židovsko pučanstvo u Zloczowu, a razlog je ležao u tomu, jer su se prošle godine iz ovih krajeva potjerani Rusi zaprijetili, da ne će ostaviti ni jednoga židova na životu, ako opet dodju u Zloczow. Posljedica je bila, da je židovsko pučanstvo brzo počelo ostavljati grad. Za kola u Lavov plaćalo se po 200 kruna i više. Kad je konačno odlazak zahvatio još veće dimenzije, bjegunci su transportirani na partije. Više od 70 postotaka trgovina je zatvoreno. Cijene su živežnim sredstvima pale. U gradu vlada mir i svi uredi ureduju normalno dalje.“

Proslava Vidovdana u Londonu. Srpski list „La Serbie“, koji izlazi u Ženevi, javlja, da se je u Londonu svečano proslavila vidovdanska uspomena propasti srpskoga carstva na Kosovu. Svečanosti su predsjedali dr. Elsic Inglis i Seton Watson (Scotus Viator).

Izjava francuskog književnika Anatole France. „P. Lloyd“ donosi, da je francuski književnik Anatole France izjavio: Misao, koja se goji u Americi, da je sada došlo vrijeme, da se svrši rat, u Francuskoj ne nailazi na odobravanje. Prisižem: Mi Francuzi smo u tom potpuno složni, da ćemo se boriti dotle, dok izvojujemo konačno pobjedu.

BUDE BUDISAVLJEVIĆ.

BIJEDA.

(Konac.)

— Samo kao kroz maglu se sjećam, kako me je, djetešce nejačko, majka odvezla u Gospić i unijela u veliku kuću, da još vidim živa oca. On ležao nauznačice, nekud siv u licu, a velike mu se oči iskolačile. Prinijela me majka, a otac me stao dragati, milovati drhtavom, znojnom rukom po glavi, i debele mu suze škronuše niz lice. Ništa nije kazao, ni riječi. Mati me zatim iznijelu u dvorište, pa se k njemu vratila. Pod noć smo se kući odvezli. Dalje se toga ne sjećam; već kad sam nekoliko godina poslije pošao u školu, mati bi češće znala spomenuti, kako ju je otac na smrti zaklinjao: neka me u školu dade, da se naučim Božjemu strahu i poštenu životu, pa da budem dobar, bolji čovjek. I ja sam se dobro učio, dobro vladao; ali mati našla priliku, pa se udala u drugu, siromašnu kuću, a mene uboga turnuli u službu amo u ovo selo.

Petar se na stranu okrene i uzme gorko plakati, a mala se brže k njemu vine i stane ga ručicama po prsima milovati i rukavom suze mu otirati. Došlo mi i samu, da zaplačem s njima.

— Vidiš, Petre, kad moj ćakan kući dodje, on će tebe bolje paziti, k sebi će te uzeti, vidjet ćeš ti, ne boj se ništa . . .

— A gdje je tvoj ćakan? — priupitam malu, samo da zabašurim svoju tjeskobu.

— E daleko, daleko, preko devet morâ i visokih gora, visokih kolik ovaj naš Velebit, jest dâ, kopa zlato, znaš, pa će kući donijeti dosta blaga, — sve u slast cijuče mala. — Sad smo siromaški, al' onda, onda ćemo svega imati, znaš.

— Nešto mi glavom mune.

— A kako se zove ta zemlja?

— Ne znam ja, nekud čudno, ne znam; je l' Petre, ti ćeš znati.

— Nu Petre, znaš li, kamo joj je otac otišao?

— U Ameriku, gospodine, molim, na zaslužbu. — Mala zinula i sluhti.

— A kad?

— Pred dvije gogine.

— Pa je li što kući slao, pisao?

— Jest, dobila je mama lani pismo, — voljko kazuje Milka. — Petar ga je čitao materi.

— A kad će kući doći?

— Je l' moj ćakan? Ne znam ja, — kaže Milka — ali kad dodje, lijepo će nam biti, i tebi, Petre; ne boj se ti, moj nebore, ništa . . . Od same joj se dragovolje zarudila lišca, pa će skokom na brdašce, da vidi, gdje su ovce.

— Znaš li ti, Petre, kad će joj otac kući?

— Znam.

— Reci dakle.

Momčić se k meni gotovo prilijepi, pa će tihano: — Pisao je njegov kum, što je s njime otišao bio u Ameriku, da joj je otac ubila vrućica.

— Kako ubila?

— Ta umr'o je, molim, još lani; ali Milki ne smijemo reći, — sve to tiše šapnta Petar, a suza mu se suha ustavila na trepavici.

Mutnim okom pogledam nu brdašce i naglo odskočim s tronožice, pa ću nešto glasnije: „Idem ja tražiti lovce i pse, zbogom, djeco! — A sve mi srce trne na pogledu sirotica ličkih bez oca i sreće i nade . . .

— Zbogom, zbogom! — ozva se Milka, mašući ručicom jednom, a drugom hvata pramen čupave kosice. Petar prileti i segne, da će mi poljubiti ruku, pa prione moliti me prigušenim glasom: Nemojte, gospodine dobri, Bog Vam dao — nemojte nikomu kazivati o mojem, a ni o Milkinom ocu. Joj, joj; kuku nama!

I zamine sumoran niz dražicu k svojim ovčicama, a Milka iz svega glasa, dašto djetinjega, s brdašca pojko zapjeva: „Oj Jelena, oj goro zelena“ . . .

Godina II. — Broj 360.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 8. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Jelicoev izvještaj o bici kod Skageraka.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 7. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini su dobile jučer naše čete u uspjelim bojevima 500 zarobljenika i 4 strojne puške. U južnoj Galiciji izmedju Djelatina i Sadzavke, osujetile su alpske domobranske pukovnije junačkim opiranjem mnogobrojne ruske navale. Više prama sjeveru sve do okolice Kolkija položaj je bio nepromijenjen bez znatnih dogodjaja. Austro-ugarske čete, koje se bore kod lakta rijeke Stira na sjeveru od Kolkija i koje su se držale kroz četiri tjedna protiv tri i pet puta jačoj neprijateljskoj sili, primile su jučer nalog da povuku natrag svoje najprijednje redove, koji su bili izloženi opkoljenju sa dviju strana. Poduprta nastupom njemačkih četa na zapadu od Kolkija i požrtvovnim držanjem poljske legije kod Kolodije išla je operacija za rukom, a da im neprijatelj nije smetao. Kod austrougarskih četa, koje se nalaze na sjeveroistoku od Baranovića prošao je jučerašnji dan mirno. Neprijatelj je pretrpio u svojim poslijednjim navalama protiv tamošnjih položaja naših saveznika izvanredno teške gubitke.

U području Ikvinog izvora pucao je neprijatelj iz topova na našu poljsku bolnicu, a da je nosila najočitije svoje znakove. Bude li se opetovao takav postupak, koji se protivi medjunarodnom pravu, a mi ćemo upraviti svoje topove protiv Novopočajevskog samostana, koji se diže u tom kraju i kojega smo skoro kroz godinu zaposjednuća najbrižnije i najbogoljubnije štedili.

Talijansko bojište.

U doberdopskom je odsjeku oživjela opeta topnička djelatnost. Na istoku od Selca je došlo do pješadijskih bojeva, koje su naše čete završe održavši potpuno svoje položaje. Na jugu od Suganske doline napale su vrlo jake talijanske sile našu frontu izmedju Cima dieci i Monte Zebio. Neprijatelj je bio svagdje suzbijen djelomice borbom na bodove.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 7. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na jednoj i drugoj strani Somme živahni i kroz noć nastavljeni bojevi, koji nijesu ispali za nas nepovoljno. Na istoku od Moze izjalovili su se jaki francuski napadaji protiv njemačkih položaja na gorskoj kosi Terre Froide, kao što u šumi na jugozapadu tvrdje Vaux.

U bojevima kroz mjesec lipanj izgubili su Nijemci ukupno 7, a Francuzi i Englezi 37 ljetala, od kojih 22 ih se nalazi u našim rukama.

Istočno bojište.

Suzbili smo bez muke jake ruske napadaje na sjeveru od Naročkog jezera, na sjeveroistoku od Smorgona i na drugim mjestima kod Hindenburgove vojne skupine. Rt, koji je stršio prama Čartorijsku, bio je pod premoćnim pritiskom napušten, sve do njegove podložnice blizu Kozjuhnovke na zapadu od nje, a bila je odabrana kraća obrambena linija. Na jednoj i na drugoj strani Sokula skršili su se ruski napadaji s velikim gubicima.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 7. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Ništa nova.

Kaukasko bojište.

U odsjeku Čoroka osvojiše naše čete protunavalom opet uzvisinu, nalazeću se u položajima, što se prostiru prama zapadu, a koju je neprijatelj osvojio bio. Neprijatelja smo potjerali opet u njegove stare položaje. U primorskom smo odsjeku osvojili komad zemljišta. Sjeverno Čoroka suzbili smo na brzu ruku neprijateljske ienadne navale, te mu oteli strojne puške. Na lijevom je krilu neprijatelj ponovno kušao, da nas, kao što i obično, preneraz. Kod okršaja, susljedećim tim pokušajima, digli smo u zrak skladište municije za topništvo.

BRZOJAVI.

Rat.

London, 7. (D. u.) „Times" pišu: Nije vjerovatno, da ćemo sada opet tako uznapredovati, kao u početku ofenzive. Nama se radi o tome, da smanjimo broj zarobljenika. Na svim frontama postaje rat žešći, žrtve veće, gubici osjetniji ali ipak smijemo ustvrditi, da se zvijezda saveznika polagano diže.

Žestoki bojevi u čitavoj Bukovini.

Bukarešt, 6. Pored velike vrućine razvijaju se u čitavoj Bukovini izvanredno ljuti bojevi. Rusi su primili velika pojačanja u dolini Prutne, te su iza toga napali s novim masama austro-ugarske položaje. Razorna ih je vatra naših topova i strojnih pušaka suzbila s velikim gubicima. Mnogo ih je bilo zarobljeno. Bitka traje već 24 sata, te se je već pretvorila na nekim mjestima u strašno klanje s bajonetama. Grmljavina se topova čuje u Ickanju, gdje se zemlja neprestano trese. Borba je još neodlučena.

Žestoki bojevi u Voliniji.

Bern, 6. Najveću se pozornost obraća sada bojevima u Voliniji. Bojevi su to, kojima nema u povijesti prilike. Bukovina nema strateške važnosti, a i bojevi na Stripi i kod Tarnopola podredjene su važnosti. Ali o liniji Luck-Kovel obara se sva strastvenost bojeva, te se koli Nijemci, toli Rusi napinju do skrajnosti i ulažu u boj sve svoje sile. Rusi hoće na svaki način da uzmu Kovel, jer od onud vodi velika željeznička pruga Brest-Litovsk. Na liniji Luck-Vladimir-Volinski austro-ugarske su čete zaustavile već rusko prodiranje. Fronta je Dubno-Radzivilov od više dana u neprestanoj vatri. Prostor titanske bitke širi se sve to više. Ovdje mora da jedan od protivnika propane.

Zürich, 6. „Temps" ustanovljuje, da središnje vlasti postizavaju kod Lucka sve to većih uspjeha pomoću svojeg jakog topništva. Ostalo francusko novinstvo kaže, da je došlo protiv očekivanja do zastoja u ruskoj ofenzivi. Pojedini listovi kažu, da u Petrogradu razmišljaju o putu i načinu, kako bi se stalo na put vrevelikim ruskim gubicima.

Veliki ruski gubici.

Berlin, 7. (D u.). „Lokal-Anzeiger" prima iz Stockholma, da su ruski gubici od početka ofenzive tako veliki, da će biti Rusija prisiljena preurediti posve svoje navaljivanje. Broj ruskih ljetala, što su bili oboreni, je 127. Najveći je dio francuskih i engleskih ljetalaca našao svoju smrt na ruskom bojištu.

Golemi bojevi u Francuskoj.

Rotterdam, 6. Reuter javlja iz francuskog stana ratne štampe: Borba na jugu i sjeveru od Somme je po broju borilaca najveća što se je ikada odigrala na zapadnoj fronti. Nijemci dobivaju svu silu pojačanja. Razvitak bitka odgovara brizi, kojom je bio zasnovan bojni plan. Francuzi medjutim mogu dokazati proti njemačkom dementiju, da su oni zbilja uhvatili 8000 njemačkih zarobljenika.

Odlučna ofenziva.

Amsterdam, 6. Iz Londona javljaju da iz listova visokog francuskog časnika izlazi, kako je to odlučni pokušaj antante da izvojšti konac rata sadašnjom ofenzivom u Belgiji. Časnik kaže doslovno: „Mi smo sve učinili što smo mogli, te će započeti do četiri tjedna vrlo ljuti boevi. Ispad im je nesiguran, ali mora se ipak pokušati.

Prekid englesko-francuske ofenzive?

Ženeva, 6. Nova vijest Havasovog ureda javlja, da će u najskorije vrijeme nastupiti odmor u bojevima da Sommi, te da će Francuzi i Englezi upotrijebiti to vrijeme, da pojačaju silu svojeg topništva, prama željama generalissimusa Joffrea.

Novi ogromni topovi za Englesku.

Rotterdam, 6. „Wallstreet Journal" javlja, da je engleska vlada naručila u Bethlehemskoj tvornici veći broj ogromnih topova nalik na njemačke Kruppove „krupne Berte". Radi se po svoj prilici o topovima od 42 cm s motornom posluzbom.

Jelicoe o pomorskoj bici kod Skager-Raka.

London, 7. (D. u.) Izvješće admirala Jelicoe o pomorskoj bici kod Skager-Raka bio je sada objelodanjen, te potimlje na slijedeći način:

„Njemačka je bojna mornarica bila privedena u borbu dne 31. svibnja na zapadu od Jütlandske obale. Brodovlje je naše velike mornarice imajući pred očima da krstari po Sjevernom moru bilo zapustilo 30. svibnja svoju bazu prama mojim nalozima.

Izvješće tvrdi da je englesko brodovlje kroz čitavu bitku sačuvalo pokretnu slobodu. Jedini je joj cilj bio da se neprijatelju priklopi, te da mu zada što veće gubitke.

Prvi se je čin bitke započeo poslije 4 sata i pol popodne, tim što je Beatty susreo 5 bojnih krstaša i veći broj brodova i napadnuo ih. Neprijatelj je krenuo hitro prama jugoistoku te se je držao uz bok s nama vraćajući svojem glavnom brodovlju.

U sata 4 sata i 42 časaka, kad se je pojavilo njemačko bojno brodovlje, započeo je drugi čin bitke. Admiral je krenuo prama sjeveru, da privede neprijatelja k engleskoj bojnoj mornarici.

Već u tom stadiju, kad je bio razmjer sile za toliko Nijemcima u prilog bili su ti nemilo zlostavljeni i prisiljeni, da krenu prama istoku. Čeoni brodovi engleskog linijskog brodovlja došli su na vidik u 5 sati i 36 časaka. Na to je krenuo Beatty što brže prama istoku, da je tako skratio udaljenost od neprijatelja. Čitava je njemačka bojna sila krenula tada ponajprije prama istoku, pak prama jugozapadu, dok su Englezi išli za njima u sjeveru.

U 6 sati i 17 časaka stupila je bitka u treći stadij. Bitka je linijskog brodovlja trajala na prekide do 8 sati i 20 časaka. Sve to veći mrak činio je sve to težim, da se ostane u doticaju s neprijateljem, koji je neprestano pod zaštitom krstarica napadao i manevrirao.

Četvrti je stadij bitke sastojao u noćnim napadajima engleskog brodovlja razarača protiv dijelova neprijateljske mornarice, što su se pronači mogli, te im je zadalo ozbiljne gubitke, ali je i samo imalo vrlo teških gubitaka. Na granuće prvog dana mjeseca lipnja ostali su Englezi sami gospodari na bojištu bez protivnika. Englesko je brodovlje stajalo sve do 11 sati prije podne u blizini bojišta, ali neprijatelju ni glasa. Pretražili smo vode od širine Homa sve do bojišta, ali neprijateljskim brodovima ni traga. U 1 sat i 15 minuta bilo je njemačkom brodovlju uspjelo da se vrati u luku.

Izvješće upućuje što se engleskih gubitaka tiče, na ono što je već javio, a njemačke gubitke procijenjuje na 2 linijska broda tipa dreadnought i razreda Deutschland, na 5 lahkih krstaša, 6 razarača i 1 podmornicu. Kako je sve to potonulo vidjelo je se.

2 linijska krstašu, 1 linijski brod i 3 razarača vidjelo se je, kako su bili tako teško oštećeni, da je vrlo nevjerojatno, da su se mogli u luku povratiti. Od njih su sami Nijemci priznali, da je „Lützov" propao.

Izvješće priznaje neprijatelju hrabrost, kojom se je borio, te ističe ponos, kojim ga napunjuje duh za mornaricu.

Balkan.

Unapredjivanje turskog gospodarstva.

Berlin, 5. U turskom se je gospodarstvu uvelo mnogo modernih sredstava i načina. 130.000 je gospodarskih strojeva bilo porazdijeljeno po državi. Mnogo gospodarstva je snabdjeveno parnim plugovima. Njemački stručnjaci navijestili su i vode pravi rat protiv skakavaca, kojih su nabrali preko 13,000.000, da zapriječe njihov rasplod. U Carigradu je ustanovljena posebna centrala za uništavanja štetnih kukaca, kao što i šumarski odio na ministarstvu.

Iz Rumunjske.

Bukarešt, 6. „Dreptatea" bilježi vijest, da je antanta naznanila Rumunjskoj, da će ona uzeti kao neprijateljski čin, ako bi Rumunjska prodala središnjim vlastima svoju ovogodišnju žetvu.

List predlaže, neka se ispita istinitost te vijesti, jer bi što takvoga značilo neodpustljivo umješavanje u rumunjske stvari i veliko poniženje za Rumunjsku.

Antanta.

Rusija treba novca.

Amsterdam, 6. Sada je sabrano u Parizu vijeće antantinih financira, kojemu je zadaća da pribavi Rusiji nužne joj milijarde. Na tom je vijeću zastupana Engleska, Francuska, Italija i sama Rusija, te će tražiti zajedno zajam od najmanje 10 milijarda franaka.

Novi engleski ministar rata.

London, 7. (D. u.) Lord je Derby bio imenovan podtajnikom ratnog ministarstva, Lloyd George ratnim ministrom, a Grey je bio uzdignut u stalež peera.

„Timesove" laži.

Beč, 7. (D. u.). „Times" donaša vijest, koja navodno potječe iz Budimpešte, i hoće kazati, da je izmedju Austro-Ugarske i Njemačke bio tobože sklopljen potajni ugovor, da se izjednači vodstvo vojničkih i izvanjskih poslova. Dopisni je ured opunovlašten od nadležnog mjesta, da izjavi, kako je ta vijest, koja je došla navodno s njemačke strane opovrgnuta, posve izmišljena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 6. Službeni izvještaj od 5. srpnja popodne:

Na sjeveru od Somme osvojili su Nijemci prošle noći protunavalom dvije malene šumice na sjeveru od Hema, a Francuzi su osvojili drugu šumu na sjeveroistočnom rubu od Hema. Njemački je protunapadaj protiv Belloya bio lahko suzbijen. Preko dana skršio se je o našoj vatri na sjeveru od Moze niz njemačkih protunavala protiv naših novih linija na sjeveru od Hema, a da nije neprijatelj postigao ni najmanjeg uspjeha. Na jugu od Somme bili su suzdržani njemački protunapadaji na naše položaje izmedju Estressa i Belloya.

Broj topova, što su ih Francuzi uzeli je 76, a strojnih pušaka više stotina.

Engleska.

London, 6. Službeni izvještaj od 5. srpnja:

Kod Thiepvala opet smo nešto uznapredovali te zarobili broj momaka. Južno prekopa La Bassee poduzesmo uspješne napadaje na neprijateljsku frontu. Na jednom smo mjestu zarobili 40 momaka, zaplijenili jedan opkopni mužar i jednu mitraljezu. Osim toga smo proveli uspješne napadaje na neprijateljske opkope zapadno Hullucha, uništili uzidinu za mitraljeze, poubili brojne Nijemce te zarobili nekoliko njih.

Ruska ofenziva.

Od kada traje rat prvi se je put antanta ustručila, da poduzme opsežnu ofenzivu na svim frontama. U tim se je bojevima do sada iskazalo samo jedno, da je naime Rusija najopasniji i najglavniji naš vojnički neprijatelj, vojna sila, sa kojom smo morali ozbiljno računati i poslije krvavih poraza, koje je pretrpjela od slavnog savezničkog oružja. Poznato je, da bi porazi, slični onom ruskom u svibnju prošle godine, bili skršili silu svake druge europske velesile. Jednu godinu kasnije je Rusija postavila novu vojsku na noge, obnovila je zalihe municije, obnovila je topništvo, koje je bilo gotovo posve izgubila u onom golemom podhvatu naše i njemačke vojske te započela novu, opsežniju navalu.

Za vrijeme, kad je naša monarkija bila zaposlena svojim neprijateljem na jugozapadu, mislila je Rusija, e je nadošao zgodni trenutak, da sa golemom silom navali na našu vojsku. Jasno je, da naše čete, koje su bile ne samo brojno već i artileristički slabije, morale prepustiti neprijatelju nekoje zaposjednute i vlastite predjele, da polaganom i žilavom obranom, a izbjegavajuć svakoj odlučnoj akciji oslabe neprijatelja i da na taj način barem donekle izjednače uzajamne sile.

Glavna značajka ruskog bojišta su malobrojne komunikacije, osobito željeznice, koje baš radi toga postajaju važnim faktorom svake ratne operacije. Može se dapače ustvrditi, da se na sjeveroistoku vodi samo boj oko željeznica i cesta.

Ciljevi ruske ofenzive bili su Kovel i Lavov. O tome nema više dvojbe. Zato svjedoče i činjenice, da su Rusi poduzeli navalu u Voliniji i u Bukovini. Kovel i Lavov imadu veliku važnost za rusku vojsku kao važna stjecišta željeznica. Iz Kovela vodi važna željeznica na njemačku frontu kod Čartoriska na Styr, u Lavovu se sastaje čitavi željeznički sistem velike naše kronovine, tako da se može kazati, da je Lavov živčani sistem naše fronte, koji vlada svakom kretnjom naše vojske na fronti, u kojem se sastaju čete dolazeće iz unutarnjosti i kroz koji se izvršuje svako premještanje četa iz jednog odsjeka na drugi. Lavov imade na jugoistoku i na jugu dva pomoćna centara željeznica i to u prvoj liniji željeznički trokut: Kolomeja-Stanislav-Delatyn i drugi Styr. Lavov je prama tome središte dviju obrambenih linija i to prve izmedju Delatyna i Brodyja, a druge izmedju Stryja i Stojanov-Sokala.

Ruska navala na Lavov uslijedila je u dvjema smjerovima: Preko Dubna i Brodyja i preko Černovica i Kolomeje. Ruska provala u Voliniji imala je dvije po tome svrhe: osvojiti Kovel i osvojiti Brody. Osvojenjem Dubna su Rusi donekle oslobodili željeznicu, koja vodi u Brody te su bili u stanju, da navale na prostor sjeveroistočno od Brodyja direktno s obje strane željeznice. Provalom sa Dnjestra na jug otvorili su si zaposjednućem Černovica željeznicu, koja vodi iz Besarabije u Kolomeju. Bilo je posve jasno, da će Rusi nastaviti svoju navalu protiv stjecišta željeznica u trokutu Kolomeja-Delatyn-Stanislav, koje je uslijed toga važno, što tuda prolazi željeznica iz Ugarske u Lavov i u Černovice. Pošto su Austrijanci imali pred sobom golemu premoć, držali su se strogoj defenzivi te uzmicali, gdje je nužno bilo, da se spriječi krvoproliće, korak po korak. Ova uspjela defenzivna taktika postigla je u jednom mjesecu već toliko, da se je tempo ruskog napredovanja znatno osporio, a da nije Rusima još uspjelo baciti savezničke vojske iz prve lavovske defenzivne linije u drugu, niti prekinuti željezničkog spoja sa Ugarskom, koji vodi kroz Delatyn i Stanislav.

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

Da padnu Delatyn ili Stanislav našli bi saveznici u Styru isto tako jaku potporu u željezničkom stjecištu Stryj; ova bi linija bila za obranu donekle još podesnija nego li današnja, pošto bi se glavna obrambena fronta znatno skrčila. Ali to su sve tajne našeg vojnog vodstva, koje ima napose odlučiti, da li će se nastaviti taj metodički strateški uzmak još dalje ili ne. Svakako se može već sada ustanoviti, da ruska ofenziva nema više one sile kao u početku i da je znatno smalaksala.

U Voliniji su se Rusi nadali, da će u prvom poletu osvojiti Kovel a time prisiliti na uzmak čitavu njemačku vojsku na Styru. Ali to im nije išlo za rukom. Postigli su, to se im mora priznati, znatnih uspjeha, osvojili su prilično područje ali promašiše cilj. Saveznička protuofenziva zaustavila je doskora neprijatelja i otela mu dosta osvojenog zemljišta. Ali glavno je to, da nijesu Rusi mogli postići nikakvog strateškog uspjeha, kojemu su se nadali i da su njihovi uspjesi ostali taktički uspjesi bez gorih posljedica. Fronta na Styru nije bila prisiljena opkoljujućim manevrom, da napusti svoje položaje, što su Rusi namjeravali postići osvojenjem Kovela. Pošto se je ruska ofenziva zaustavila na pol puta postala je baš ova fronta na Styru opasna točka na ruskom boku te su se Rusi morali odvažiti i ovdje na frontalnu navalu. Ovu fazu frontalne navale na Styru doživljamo baš u sadašnjem trenutku. Ova prisiljena navala tvori dvostruko iznenadjenje za ruske vojskovodje: 1. Nadali su se, krvavim navalama u prostoru Lucka prisiliti i savezničku vojsku na Styru bez boja iz dobro utvrdjenih pozicija na uzmak, dakle prištediti svojoj vojsci na toj točki teže gubitke, kakvi su neuklonivi kod jurišanja na stalne položaje, a to nije uslijedilo, a 2. morali su iz defenzivnih razloga navaliti na ove položaje.

Zašto su postigli Rusi nekoje uspjehe protiv savezničke fronte i zašto nijesu mogli postignuti zaželjenih ciljeva? Rusi su u toj navali iskoristili sva iskustva dosadanjeg rata, te su došli do osvjedočenja, da nije moguće kod normalnih prilika probiti dobro ušančene fronte, ako se navala poduzme na uskom odsjeku. Radi toga je ruska ofenziva zahvatila polovicu savezničke fronte u širini od preko 400 kilometara. Na čitavoj su ovoj fronti bile naše i njemačke čete zaposlene sa brojno jačim neprijateljem. Ni se dakle moglo braniti jedan odsjek sa pričuvama susjednog jer su sve točke lebdjele u istoj opasnosti. Pomoćne su dakle čete mogle biti premještene samo iz sjevernog ruskog bojnog odsjeka ili iz drugih bojišta. Tako su zaista javili Rusi. (točnost ovih podataka ne možemo kontrolirati) da su nadošla našim četama pojačanja sa talijanskog a Nijemcima sa francuskog bojišta. Može se predmnjevati, da je vojska Linsingenova bila djelomično pojačana njemačkim silama sa sjevernog djela ruskog bojišta, tako, da je bila u stanju, da proširi svoju obrambenu frontu i da odtereti našu vojsku. Protunavala je uslijedila baš sa strane Linsingenove vojske a to nam kaže, zašto ruska vojska nije postigla zaželjenih strateških ciljeva. Jer je izostala ruska navala protiv vojska bavarskog princa i Hindenburga a izostala je sigurno samo radi toga, jer nije ruska vojska imala dostatne sile, da proširi ofenzivu na čitavu frontu. Ovu bi nedostatnost htjeli sada Rusi da izjednače s navalom na sjevernu njemačku frontu. O tome, kao što i o francusko-engleskoj ofenzivi ćemo raspravljati u posebnim sljedećim člancima.

Domaće Vijesti.

Prigodom narodnog blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: gg. dr. Ivo Zuccon K 30·—; Lacko Križ K 30·—; Jakob Puhalj K 20·—; Ivo Rajčić K 10·—; obitelj Matka Poropata K 10·—; Fran Barbalić K 5·—; dr. Pero Kirac K 4·—; profesor Bekar K 3·—; Drag. Favetti K 3·—; Josip Raspulić K 3·—; Petar Popović K 3·—; Gržinić K 2·—; Antun Udovičić K 2·—; mala Dragica Poropat i mala Lucka Baselli K 2·—. Ukupno K 127·—. Zadnji izkaz 213·98. Sveukupno K 340·98.

Sudbena dražbena dvorana. (Via Arena br. 2.) Danas dne 8. srpnja obrdržavati će se u 3 sata poslije podne dražba stolice, rabljeno rublje, t. j. čarape, košulje, brodni haljetci, ovratnici, svitci, hlače, različiti zlatni i srebrni predmeti.

Iz Hrvatske.

Protuslovne oporuke. Javljaju iz Rijeke: Kako je poznato, ostavio je riječki dobrotvor pok. Ant. Branchetta imetak od milijun kruna u dobrotvorne svrhe. Sada su se najednom našle dvije oporuke, u kojima su odredbe glede podijeljenja baštine sasvim protuslovne, pa su uslijed toga uslijedila razna uapšenja. Daljna je istraga u tečaju.

Iz Dalmacije.

Izložba slika u Zadru. Iz Zadra javljaju, da će tamošnja slikarica I. Bogdanović prirediti izložbu svojih slika u biblioteci Paravia.

Bacio se s prezora. Zadarski „Narodni List" prima iz Dubrovnika: Dne 23. pr. mj. u 3 sata poslije podne bacio se s prozora sa trećeg kata svojeg stana, iz kuće Bubalo u ul. „Izmedju Polaca", Božo Cassani, ljekarnik, sada mobilizovan i kao takav dodijeljen vojničkoj bolnici u Ercegnovome. Nesretnika je žena držala rukama, te zapomagala, ali sve bijaše uzalud. Pao je sa zadnjom stranom života, te je zadobio unutrašnje razdrmanje i oštetio nogu. Prenesoše ga u vojničku bolnicu u Mostar. Zašto je sebi kidisao, nije još poznato.

Crne kozice u Trogiru. U okolišu Trogira pojavila su se tri nova slučaja crnih kozica. Doselе bilo je 15 slučajeva.

Napadaj na profesora talijanske realke u Zadru. Dne 28. pr. mjes. bio je napadnut u Zadru, na čošku kod „Grand Hotela", profesor zadarske talijanske realke Grisogono. Uzrok tog bezdušnog napadaja bio je taj, što je profesor u svjedodžbi nepovoljno ocijenio nekog nemarnog djaka. Djak, neki Duka, dočekao je profesora ujedno sa svojim ocem na spomenutom mjestu, pa navališe na nj: otac sprijeda, a sin straga. Pritrčali prolaznici obraniše profesora pred tim divljačkim napadajem propalog djaka i bezglavog oca.

Razne Vijesti.

Major Morath o engleskoj ofenzivi. Major Morath sudi, da je najbolji dokaz o neuspjeloj engleskoj ofenzivi taj, što sami Englezi javno pišu, da Nijemci poduzimlju protunavale. Konačno veli: „Uspjesi neprijateljske ofenzive poslije tako ogromne pripreme ne iznenadjuju, ali protunavale dokazuju, da su naše pričuve bile pri ruci poslije prve bubnjarske vatre i da se nisu dale preplašiti neprijateljskom topničkom paljbom.

Blok protiv Venizelosove stranke. Prema pisanju „Journala" složile su se Skudulisova, Ghunarisova, Rhallisova i Mikeledakisova stranka protiv liberalne Venizelosove stranke, te će izdati zajednički proglas na grčki narod.

Njemački vojnici i ruski zarobljenici. Zemaljski savjetnik u Insterburgu dao je izvjesiti ovaj oglas: Opetovano se dogodilo, da su posjednici zemljišta, koji su molili za radne sile, otpustili od sebe njemačke vojnike, jer bi voljeli ruske zarobljenike. Dajem na opće znanje, da posjednici, koji odbiju pomoć njemačkih vojnika, ne smiju računati ni na to, da će im biti dodijeljeni zarobljenici.

„Berliner Tagblatt" nadodaje: „Što je uopće bio potreban takav oglas, treba odlučno požaliti. Taj oglas potpuno jasno pokazuje, kako su dotični posjednici zemljišta malo svijesni svojih domoljubnih dužnosti. Premda je vrlo poželjno namještati brojne ratne zarobljenike na primjereni način, razumije se samo sobom, da oni ne smiju istiskivati njemačke radne sile."

Jednakost gradjanskih prava u Rusiji. Ruska duma prihvatila je zakonsku osnovu, kojom se podjeljuje seljacima ista prava, što ih uživaju ostali staleži.

Dvije lozinke u grčkoj izbornoj borbi. „Secolo" javlja iz Atene: Korak, što ga je poduzela antanta, da se naime svrgnu svi nesigurni prefekti, te zapovjednici redarstva i oružničtva u Grčkoj, temelji na neprekidnom i potajnom trajanju živahne djelatnosti sa stanovite Njemcima sklone grčke stranke. Prijatelji Nijemcima, koji stoje pod vodstvom Ghunarisa, Izdali su za predstojeće izbore lozinku, da se ima birati izmedju slavnoga kralja Kostantina i Venizelosa, dok lozinka antante glasi: „Želi li grčki narod nastavak neutralne politike ili rat na strani antante?" Jedan kralju skloni list piše, da se politika ne će izvesti i svršiti pod kraljem Konstantinom, ako bi kojim slučajem izbori ispali u prilog Venizelosove politike.

Žito iz Bukovine kao hrana ruskih konja. List „Dziennik Narodovi" javlja, da je ruski komandant u Bukovini general Lešicki dao pokositi oko Černovica sve žito i otpremiti ga iza fronte za hranu ruskim konjima.

Djelomična demobilizacija u Rumunjskoj. Najnovije izvješće talijanskog glasila „Giornale d' Italia" kosi se u srčiki sa onim ratobornim glasinama iz Rumunjske, uslijed kojih bi imala biti Rumunjska jur jednom nogom na strani antante. List donosi, da je rumunjska vlada odlučila obzirom na predstojeću žetvu otpustiti na tri mjeseca kućama jedan dio podignute vojske. Sa rumunjske da su granice povučene sve njemačko-austrijske čete, a kao straža ostali su samo financijalni stražari, kojima doduše ne manka posla, jer je kriomčarenje iz Rumunjske u Ugarsku vanredno poraslo. Pošto je vlada dozvolila preveliki izvoz blaga za klanje, prinuždena je sada uvesti cedulje za meso. Ista se nestašica opaža i kod kruha, što je prouzročila jedino velika prodaja muke obim ratujućim skupinama, pa se kani uvesti i cedulje za kruh.

„Stampa" opaža, da je djelomična demobilizacija rumunjske vojske igra opreznosti rumunjske vlade, da se naime na eventualni zahtjev antante može izreći, da je ponovna mobilizacija skopčana sa velikim poteškoćama. List drži sigurnim, da će antanta poduzeti u Bukareštu iste korake, što ih je poduzela u Grčkoj.

Brusilov u nemilosti? Najnovije petrogradske vijesti, da je Brusilov u nemilosti, potvrdjuju se. Mirovna stranka, što je vodi carica, upozoruje, da uspjesi ofenzive ne odgovaraju ni iz daleka strašnim gubicima. Pripovijeda se, da je carica osobno zahtijevala od cara, neka brezobzirno obustavi strašno krvoproliče. U krugovima ruskoga visokoga plemstva vlada takodjer veliko nezadovoljstvo protiv Brusilova, jer da je pao veliki broj časnika plemenitaša. Vele, da je car otputovao na frontu jedino toga radi, da se uvjeri, ne bi li bilo moguće doći do istih uspjeha sa manjim gubicima.

Engleske dosjetke o Njemačkoj i Austriji. „Times" saznaje navodno iz Budimpešte, da je njemački kancelar stupio u pregovore s austrijskim poslanikom u Berlinu, da se naime sklopi izmedju Njemačke i Austrije pogodba na 25 godina uz obvezu za zajedničko postupanje u vojničkim i izvanjskim pitanjima. Monakovski list prima iz vjerodostojnog izvora da se ta vijest ne temelji na istini.

Englez o koncu rata. Lord Derby držao je u Manchesteru govor, te je izmedju ostaloga rekao: Ne dvojim o konačnom uspjehu rata. Smatram, da naš sadašnji položaj mnogo obečaje. Ne znam kazati, kada će biti konac rata, al sam medjutim uvjeren, da će doći konac evropejskog koncerta sasma neočekivano.

„Po njemačkoj metodi". „Times" piše, da će Englezi postupati u svojoj najnovijoj ofenzivi po pripravljenom i promozganom nacrtu i po istoj metodi, kako to rade Nijemci kod Verdena. Ta se metoda temelji u načelu: Polagona ali sigurno.

I tako Englezi nehotice priznavaju, da njemačko prodiranje protiv Verdena ide doduše polagano, ali k sigurnoj pobjedi.

Veleizdajnici. Tršćansko zemaljsko sudište u Voloskom proganja kao veleizdajnike, radi izručenja austrijskog parobroda „Alice" od „Austro-Americane" neprijatelju, zapovjednika parobroda „Alice" Ulixesa Cherubinija, rodj. 1876. u Malom Lošinju, Marijana Sćuku, rodj. 1880. u Trstu, mašinistu istog parobroda i Antona Cosulicha, zastupnika parobrodarskog društva „Austro-Americane" u Buenos Airesu.

Hrvatski jezik na školi u Ugarskoj. Na višoj trgovačkoj školi u Velikoj Kaniži uveden je hrvatski jezik kao poseban predmet.

Englezi cijene cigane kao branitelje otadžbine. Cigani su u Engleskoj vrlo cijenjeni kao branitelji otadžbine, pa ih ratno ministarstvo uvrštava u vojsku svuda gdje ih samo može naći. To se novovjeko odlikovanje cigana po engleskim vlastima temelji na tome, što su cigani vrlo dobri poznavatelji konja i vrlo dobri konjanici. Cigan ocijeni na jedan pogled vrijednost pojedinoga konja, Ništa ne izbjegne njegovom oku. Zato engleski konjanički časnici osobito cijene cigane kao novake. Osim toga upotrebljavaju ih u vojsci kao kovače i potkivače, al su ih bogme podignuli i na čast konjaničkih instruktora.

Obustavljeni dnevnici u Madridu. Kako svuda, tako je i u Španjolskoj papir za novine ponovno znatnije poskupio. Toga radi prestalo je 1. o. mj. izlaziti u Madridu osam dnevnika, medju kojima je i vrlo uvaženi i rašireni „Radical".

Otac.

Norveški napisao Björnstjerne Björnson.

Čovjek, o kojem se ovdje pripovijeda, bio je najbogatiji u svojoj crkvenoj općini, zvao se je Thord Oeveraas. Jednog je dana stajao u radnoj sobi župnikovoj, uspravan i svečano ozbiljan.

— Ja sam dobio sina — reče on — i hoću da ga krstite.

— Kako da se zove?

— Finn, po mom ocu.

— A tko su kumovi?

Thord spomene njihova imena, a bili su to najugledniji muževi i žene u crkvenoj općini, te svi očeva rodbina.

— Imaš li inače još štogod da kažeš? upita župnik i pogleda ga.

Seljak je stajao neko vrijeme šuteći.

— Ja bih rado, da ga krstite posve samoga, — reče on.

— To znači: u radni dan?

— Naredne subote, o podne u dvanaest sati.

— Imaš li još štogod? — upita župnik.

— Drugoga ne bih ništa znao.

Seljak okrene šešir u rukama, kao da hoće otići. Tad se digne župnik.

— Ded, da Vama dadem još jednu želju na put, — reče on, popodje do Thorda, prihvati njegovu ruku, zagleda mu se u oči i progovori:

— Bog dao, da ti bude dijete na blagosov!

Šesnaest je godina iza ovoga dana stajao Thord opet u župnikovoj sobi.

— Dobro se držiš, Thorde, — kaže župnik, koji nije zamijetio na njemu nikakove promjene.

— Ta ja nemam nikakvih briga, — doda Thord.

Župnik je ušutio. Iza nekog vremena upita:

— Što želiš večeras?

— Večeras dolazim radi svoga sina, koji ima sjutra da primi sv. potvrdu.

— On je valjan mladić.

— Ja nijesam htio Vaših pristojba da platim prije, nego li saznam, kakovo će mjesto dobiti u crkvi.

— Ja sam mu dodijelio prvo mjesto.

— Dakle se ipak nijesam varao, i evo ovdje deset talira za Vas.

— Želiš li još štogod? — upita župnik, pogledavši Thorda.

— Drugoga ne bih ništa više znao.

Thord ode.

Opet je bilo prošlo osam godina, kad se jednoga dana začuje pred župnikovom radnom sobom glasna buka, jer došlo je mnogo muževa, a Thord je bio na čelu povorci. Župnik digne glavu i prepozna Thorda.

— Večeras dolaziš uz veliku pratnju.

— Ja hoću da se objavi vjerenje moga sina; on ima da se vjenča sa Karenom Storliden, kćerkom Gudmundovom, koji evo ovdje stoji.

— Ta to je najbogatija djevojka u čitavoj crkvenoj općini!

— Tako vele, — odvrati seljak, gladeći si jednom rukom kosu.

Župnik je sjedio neko vrijeme udubljen u misli; ne govoreći ni riječi upiše nato imena u svoje knjige, a ljudi su potpisali. Thord položi na stol tri talira.

— Meni pripada samo jedan, — reče župnik.

— Ja znadem, što imate da tražite, no on je moje jedino dijete, te bih rado svoju stvar dobro da obavim.

Iza te izjave uzme župnik novac.

— Sad stojiš evo radi svoga sina već po treći put ovdje, Thorde!

— No, a sad sam ja ujedno konačno i sve obavio za njega kao otac, — odvrati Thord, zauzla svoju kesu, pozdravi i podje, — a ljudi su polagano išli za njim.

Četrnaest su dana poslije toga veslali otac i sin uz mirno vrijeme preko vode u Storliden, da se dogovore radi svatovskih svečanosti.

— Klupa za veslanje ne leži čvrsto ispod mene, — reče sin dignuvši se, da ju popravi. U isti se tren oklizne daska, na kojoj je stajao; on zahvati rukama oko sebe, iz grla mu se izvije očajan krik i on se strovali u vodu.

— Drži se čvrsto za veslo! — povikne otac, skoči na noge i pruži mu veslo. Ali kad je sin nekoliko puti posegnuo bio za njim, ukoče mu se ruke.

— Čekaj, čekaj! — povikne otac i zavesla prema njemu. No sin se prevrne na ledja, pogleda oca dugim pogledom i potone.

Thord nije htio pravo da vjeruje, zaustavi čamac i zagleda se u mjesto, gdje mu je sin potonuo, kao da mora sad na eto opet izroniti. Podiglo se je nekoliko zračnih mjehurića, još nekoliko, tad jedan jedini veliki, koji se je rasprsnuo — i more je opet bilo posve mirno. Tri su dana i tri noći vidjevali ljudi veslati oca oko tog mjesta, a da nije ni jeo ni spavao; on je tražio svoga sina. Tek ujutro ga je trećega dana našao i sam ponio preko brdina u svoj dvor.

Od onoga je dana moglo proći godinu dana. Tad začuje župnik još u kasno jedno jesensko veče, kako se netko vani na hodniku pred vratima kreće i traži kvaku od vratiju. Župnik otvori vrata i kroz nje udje visok, prema unaprijed sagnut čovjek, mršav i bijele kose. Župnik ga je dugo promatrao, dok ga nije prepoznao; bio je Thord.

— Dolaziš li tako kasno? — reče župnik i zaustavi se pred njim.

— Nažalost, kasno dolazim, — odvrati Thord i sjedne.

Pun isčekivanja sjedne i župnik; dugo je vladala tišina. Konačno progovori Thord.

— Imam nešto kod sebe, što bih rado dao siromasima; ja kanim ustanoviti dobrotvornu zakladu, koja bi nosila ime moga sina.

On se digne, položi novac na stol i opet sjedne. Župnik ga prebroji i reče:

— To je mnogo novaca.

— Polovica je to cijene od moga dvora, koji sam danas prodao.

Dugo je župnik šuteći sjedio; konačno upita blagim glasom:

— Što kaniš sad početi?

— Nešto boljega!

Opet su sjedjeli kroz neko vrijeme šuteći, Thord upirući pogled u tla, dok ga je župnik radoznalo promatrao. Tad reče župnik najednom tiho:

— Sad eto mislim, da ti je sin konačno postao blagosovom.

— Da, sad sam i ja o tom uvjeren, — doda Thord, podigne oči i dvije su se suze klizale polagano niz njegovo lice.

Preveo B.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 361.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 9. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Uzaludno jurišanje Rusa na Baranoviće.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini suzbacile su naše čete neprijatelja u gornju dolinu Moldave. Na gornjem Prutu i na jugu od Dnjestra bila je jučer bojna djelatnost neznatna, a na sjeverozapadu od Bućca izjalovilo se je više napadaja, što su ih Rusi izvodili s velikom žestinom. Jugozapadno od Lucka bile su neprijateljske linije ponovno potisnute. Bojne sile što smo ih povukli van iz zavoja rijeke Stira na sjeveru od Kolkija stigle su u odredjene im položaje. Neprijatelj ih je proganjao samo na pojedinim mjestima.

Protiv austro-ugarskih i njemačkih četa na sjeveroistoku od Baranovića napadao je jučer neprijatelj ponovno nastupom velikih masa. Svi su mu se napadaji izjalovili. Naše su sedmogradske pukovnije suzbile Ruse, boreći se češće u posve razorenim položajima na bodove. Na tisuće Rusa pokriva bojište.

Talijansko bojište.

Na sočkoj se fronti proteže topovska borba takodjer na gorički i na tolminski mostobran. Protiv gorske kose iznad Tržića upravili su Talijani noćas po jakoj topovskoj pripravi više napadaja, koji su bili krvavo suzbijeni.

Na jugu od suganske doline traje dalje navala 20. i 22. talijanskog zbora protiv naše fronte od Cima dieci i Monte Zebio. Šest je tih pješadijskih divizija i više skupina alpinaca bilo i jučer svuda suzbijeno s vrlo teškim gubicima.

U području Ortlera izjalovio se je neprijateljski napadaj protiv naših položaja na Malenom Eiskögelu.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na jednoj i drugoj strani Somme spremilo je junaštvo i ustrajnost naših četa protivnicima čitavi dan potpunih razočaranja. Veliki je broj uvijek iznova poduzimanih napadaja bio krvavo suzbijen. Bezbroj Engleza, koji su pali pred odsjekom Ovillers-Contal Maison-Bezentinle-grand, kao što i Francuza pred frontom Blaches-Soyescourt, svjedoči o masi neprijateljskih sila, koje su bile poslane u boj, a takodjer i o razornom djelovanju našeg topništva, strojnih pušaka i pješadijske vatre.

Na desno od Moze žrtvuje se neprijatelj neprestanim navalama protiv visa Terre Froide, ali nije mogao dobiti ni pedlja zemljišta. Više je stotina Francuza bilo zarobljeno. Suzbili smo lahko slabije navale na bateriju u Dumloupu.

Istočno bojište.

Suzbijajući ponovne navale na jugu od Naročkog jezera zarobili smo 2 časnika i 210 momaka. Na drugim smo mjestima suzbili slabije provale. Pokušaji, što ih jake ruske sile ponavljaju protiv fronte od Zirina do južno od Gorodišća i na jednoj i drugoj strani Darova, svršili su se potpunim neuspjehom. Pred našim položajima leži na tisuće mrtvih; osim toga izgubio je neprijatelj znatne brojeve zarobljenika. Novi su bojevi u toku. Na jugozapadu od Lucka izvojštili smo nekoliko uspjeha. Na sjeverozapadu od Bućca ostali su ruski navalni pokušaji bezuspješni.

Balkansko bojište.

Topovski bojevi izmedju Vardara i Dojranskog jezera nemaju osobite važnosti.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 8. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

U odsjeku rijeke Čorok mjestimični bojevi. Na sjeveru od rijeke otele su naše čete na sjevernom krilu opet neprijatelju dio njegovih položaja. Protunavale su bile suzbijene s ogromnim gubicima za neprijatelja.

BRZOJAVI.

Rat.

Bazileja, 7. „Baseler Nachrichten" su doznale, da se je doselilo iz Lorene u Franche Comtè mnogo obitelji iz Lorene. Na zapovijed francuskog vojnog vodstva morale su ostaviti bezodvlačno svoje kuće, a da nijesu smjele odnijeti sobom ništa od najnužnijih stvari. U njihove su se kuće naselili vojnici. Prama tomu zaključuje se, da će i tamo Francuzi pokušati, da poduzmu ofenzivu protiv njemačke fronte.

Ženeva, 7. Atenski „Embros" kaže: Antanta je proširila epirsku frontu sve do zapadno od Korice, tako da je Grčka posve odrezana od svake susjedne države.

Austro-Ugarska.

Stürgkh u Budimpešti.

Budimpešta, 8. (D. u.) Ovdje je prispio ministar predsjednik Stürgkh, da raspravlja s nadležnim ministrima o pitanjima aprovizacije.

Balkan.

Englez o Grčkoj.

Amsterdam, 7. U London je stigao jučer engleski političar, koji je bio u Grčkoj po nalogu svoje vlade, da ispita pravo raspoloženje i opći položaj u Grčkoj. Njegovo izvješće je vrlo nepovoljno za Englesku. Pouzdanik kaže, da antanta nije još dovela Grčku do nikakove odluke. Venizelos nije ono, što engleske novine pišu. nego baš protivno, lukavi mistifikator. Venizelova pobjeda znači doista revoluciju, ali ne protiv Venizelosa, nego baš protiv antantinih vojnika.

Antanta.

Bazileja, 7. U gradu čuje se silna grmljavina na fronti od Sundagave prama švicarskoj granici.

Lugano, 7. Milanske novine javljaju, da Portugalska odpušta kući jedno za drugim godišta svoje vojske.

Iz Engleske.

Rotterdam, 8. (D. u.) „Nieuwe Rotterdamsche Courant" javlja iz Londona: Tennant, na čije je mjesto došao kao parlamentarni ratni podtajnik lord Derby, postati će kancelorom vojvodine Lancaster i dobiti će mjesto u ministarstvu.

Neutralne države.

Berlin, 7. „Baseler Nachrichten" javljaju iz Berna: Zastupnici Švicarske su iznijeli u Parizu novi predlog, da bi antanta dozvolila izvoz iz Švicarske u Njemačku neizradjenog pamuka, da može dobiti na izmjenu od Njemačke isto toliko gotovih tkanina, koje trebaju švicarskim konsumentima. Bude li joj antanta odbila predlog, tada ne će imati više svrhe daljnja gospodarska ugovaranja u Parizu.

Ženeva, 7. Španjolski su željezničari proglasili sveopći izostanak po čitavom kraljevstvu za 11. o. mj. Ima ipak nade, da do izostanka ne će doći.

Kolonija, 7. „Kölnische Zeitung" doznaje iz Švicarske: Savezno se vijeće bavi sada pripravom sastanka svih neutralnih država. Budu li ostale države prihvatile tu namisao, očekuje se kongres već u drugoj polovici ovog mjeseca. Raspravljati će se o gospodarskim pitanjima.

Dogodjaji na moru.

London, 8. (D. u.) Lloydov ured javlja: Bio je potopljen engleski nenaoružani parobrod „Gaunet".

Stavanger, 8. (D. u.) Norveški je parobrod „Prunelle" bio napadnut od podmornice u blizini rta Kap Lindesnaes. Parobrod nije se zaustavio, jer se je nalazio u teritorijalnim vodama. Norveške su podmornice išle u potjeru za podmornicom, koja je izbjegla prama zapadu. Misli se da je to bila engleska podmornica.

Amerika.

Washington, 8. (D. u.) Reuterov ured. Vlada je prihvatila Carranzov predlog da se razmirice izmedju Sjevernih Država i Mehika odstrane neposrednim pregovaranjem.

Ženeva, 7. „Herald" prima iz Washingtona: Senatori prosvjeduju protiv Wilsonovog štićenika Draza. Ne smije imati vjere u nijednog mehikanskog generala. Nastupi li u Mehiku još druga kriza, ko da bude tamo predsjednik, tada će postati ratna pogibao još gora. Neka samo Wilson popusti i opozove čete, kad je već Carranza pripravan na izmirenje.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 5. Službeni izvještaj od 4. srpnja:

Od Stira do Stohoda i dalje prama jugu bitka traje velikom žestinom. Svi su neprijateljski protunapadaji ostali bez uspjeha. Na donjoj Lipi potišću naše čete neprijatelja, koji se opire ogorčeno i žilavo. Suzbili smo pokušaj neprijatelja da prodje preko Stira blizu sela Lipa. Protunavalom smo kroz noć dobili u svoje ruke po prilici 1000 vojnika i 5 strojnih pušaka. Na desnoj je obali Dnjestra kušao neprijatelj triput da nas napadne iz sela Izakov, ali je bio našom vatrom suzbijen.

Kod Kolomeje naše su čete bacile neprijatelja iz nekoliko manjih položaja, pa su išle u potjeru za njim i osvojile su selo Potok-Černi, zaplijenivši 4 topa i zarobivši nekoliko stotina neprijatelja. U borbi, koja traje na jugu od Zirina, 32 km sjeveroistočno od Baranovića, probili smo dvije linije neprijateljskih utvrda. Broj kroz jučerašnje borbe u tom kraju uhvaćenih zarobljenika iznaša 72 časnika i 2700 vojnika, dok plijen broji 11 topova i veći broj strojnih pušaka i bacala bomba.

Za jučerašnjih su juriša pali slavno junački pukovnici Govorov, Mihajlov i Syrtlanov, a podlegao je svojim ranama i pukovnik Adijejev.

U bitki koja traje na sjeveroistoku od Baranovića, opire se neprijatelj žestoko i kuša opet, nebi li mogao suzdržati naše napredovanje. O selo Jekimonovice, 9 km istočno od željezničke stanice kod Baranovića, neodlučno naginjala je pobjeda amo tamo, dok nije napokon ostalo selo u našim rukama. U mnogo je odsjeka bila topnička vatra kadkad osobito žestoka. U tim su bojevima bili ranjeni general Karpov i pukovnik Percov.

Na sjeveroistoku od željezničke stanice kod Čartorijska blizu sela Volka Galuciskaja izvele su naše čete jurišni napadaj na čvrsto izgradjene neprijateljske položaje, te su uhvatile zarobljenika. Na zapadu od Kolomeje uzele su naše čete prvi red jaraka kod sela Tumon, 12 km zapadno od Kolomeje.

Na Stohodu uzduž čitave fronte topovska djelatnost i pješadijski bojevi sve do obale Lipe.

U Galiciji: Na toj se fronti odigravaju tu tamo topovski bojevi. Na skrajnom dijelu lijevog krila borimo se protiv neprijateljskih zalaznica na Karpatima.

Izvještaj od 5. Zapadno od Stira do Stohoda i dalje na jugu sve od donje Lipe zbivaju se ogorčeni bojevi. Kod Volke Galuciskaje probili smo 3 reda žičanih zapreka, kojima su bile privezane automatične mine. Na Stiru zapadno od Kolkija bio je neprijatelj suzbijen tek iza izvanredno žestokih bojeva, u kojima smo uhvatili preko 5000 zarobljenika sa 170 časnika i zaplijenili 3 topa, 17 strojnih pušaka, 2 reflektora i nekoliko tisuća pušaka. Na sjeveru od Zaturcija i kod Volke Galuciskaje osvojile su naše čete prvi red neprijateljskih položaja. Neprijateljski je napadaj protiv Sklina, 3 km na zapadu od Vugrizova, bio suzdržan topovskom paljbom. Na donjoj je Lipi napadao neprijatelj vrlo snažno, ali bezuspješno. Neprijatelj, koji je bio prešao preko Stira blizu sela Persiml, gdje se Lipa izlijeva u Stir, bio je napadnut i bačen preko rijeke. Tu smo dobili u svoje ruke 7 časnika, 357 momaka i 2 strojne puške.

U Galiciji: Na toj fronti na karpatskim ograncima topovski bojevi. Naše lijevo krilo potišće neprijatelja sve to dalje. Na cesti Kolomeja-Djelatin osvojili smo selo Sadzavka, uhvativši 300 ljudi po prilici i zaplijenivši 2 strojne puške. Borba traje na sjeveru i na jugu od Baranovića. Gdje i gdje smo osvojili prvu obrambenu neprijateljsku liniju.

Kod Volke Galuciskoje poduzeo je neprijatelj sa znatnim silama protunapadaj, ali je bio suzbijen. Razvojem neprijateljskog napadaja protiv sela Kostijuhovke, 8 km istočno od Rafalovke, suzbila je naša pukovnija neprijatelja snažnim napadajem. Neprijateljske su zalaznice bile poubijane; zarobili smo 2 časnika i 257 vojnika. Po jednoj je vijesti bio neprijatelj suzbijen i natjeran u bijeg. Razvojem smo bojeva osvojili neprijateljske položaje na zapadu od crta Izakov-Zidacov, uhvativši nekoliko stotina zarobljenika. U srednjem smo odsjeku pruge Djelatin-Körösmezö osvojili selo Mikulići. Na sjeveru, jugoistoku i istoku od Baranovića borba traje dalje. Po najnovijoj je vijesti zarobila naša divizija 1000 vojnika i 27 časnika.

Engleska.

London, 7. Službeni izvještaj od 6. srpnja:

Naša je pješadija dobro poduprta topništvom napala jutros strašno jake opkope „Leipzig" na jugu od Thiepvala, te si je prokrčila put u Ovillers, gdje traje žestoka borba. Protunapadaj pruske garde, koja je bila poslana u vatru u 10 sati prije podne na istoku od Contal Maisona, skršio se je u našoj vatri. Neprijatelj je uzmakao na sjever, ostavivši 700 zarobljenika. U podne uzela naša pješadija na juriš selo Contal Maison, ali ga je morala isprazniti uslijed žestokih protunapadaja.

Ruska ofenziva.

II.

Rusi su prama zadnjim vijestima proširili svoju navalu i na sjeverni dio istočne fronte. Ruske mase napadaju Hindenburgovu vojsku na južnom krilu izmedju Naročkog jezera i Višnjeva i vojsku bavarskog princa izmedju Višnjeva i južno Baranovića. Izmedju Naročkog jezera i Rige nije došlo do nikakvih bojeva. Zato je u riškom zaljevu nastupila i ruska flota te počela bombardirati njemačku obalu, da time prisili Nijemce, da drže na obali jako topništvo.

Od Rige do Dvinskog ide usporedo sa ruskom frontom željeznica uz Dvinu. Iz Dvinskoga vodi ova željeznica u Vilnu. Kod uzmaka prošle godine uspjelo je generalu Hindenburgu, da genijalno zasnovanim ratnim nacrtom potjera Ruse iz Vilne i da ih suzbije do iza Molodečna. Ruska je vojska lebdjela onda u velikoj opasnosti, da bude posve odrezana od svojih željeznica, a to bi bilo značilo poraz čitave tamošnje ruske vojske. Protunavalom je ipak uspjelo generalu Ruskome, da odvrati pogibao te da opet izjednači rusku frontu, u koju je bio Hindenburg zabio duboku zagozdu. Premda mu je uspjelo, da spriječi uništenje čitave jedne ruske armije, general Ruski ipak nije uzmogao, da osvoji opet Vilnu i željeznicu Dvinsk-Vilna, nastavak željeznice Riga-Dvinsk, glavnu potporu ruske vojske na Dvini. Tako se ova željeznica nalazi sada u njemačkim rukama, a ruska vojska lebdi još sada u močvarnom području izmedju brojnih jezera, daleko od svakog željezničkog spoja. Osvojenje Vilne bio je najvažniji uspjeh njemačke vojske prošle godine, a posljedice tog poraza osjeća ruska vojska još sada. Prama prvotnom defenzivnom nacrtu imala je uzmičuća ruska vojska, da zauzme položaje izmedju Dvinskog, Vilne i Baranovića, da se tako može oslanjati na usporedo sa frontom tekućom željezničkom linijom. Ruska je fronta izmedju Dvinskog i Baranovića izvan ruskog željezničkog sistema, te je baš radi toga nesposobna, da odlučujući sudjeluje u velikim sadašnjim bojevima te je već iz označenih razloga i defenzivno slabija. Na tom mjestu možemo, jer je aktuelno, istaknuti, da je Hindenburg kod Molodečna i Smorgona u opsežnoj svojoj operaciji prvi put upotrebio konjicu u velikim masama, uvažujući prilike područja te, da je samo na taj način mogao polučiti veliki onaj uspjeh i prisilili Ruse na napuštanje Vilne. U najnovijim su ofenzivnim bojevima upotrebili Rusi iskustva velikog njemačkog vojskovodje te su bacili na savezničke vojske goleme konjičke mase, koje su se u nekojim slučajevima pokazale podesnima.

To, što je Hindenburg proveo u velikom stilu, uspjelo je i bavarskom princu kod Baranovića te je tamo Ruse potisnuo za 20 kilometara iza tog važnog stjecišta željeznica, tako, da sada ne mogu Rusi prevažati vojske preko Minska na južnorusko bojište, već samo po dalekim stranputicama.

Iz svega toga proizlaze slijedeće činjenice: Izmedju Rige i Dvinskog je defenzivni položaj Rusa posve povoljan te se ne bi ni isplatilo poduzeti na tom mjestu ozbiljne ofenzive, jer bi se djelomičnim uspjesima položaj ruske vojske samo pogoršao. Ruska defenzivna linija izmedju Dvinskog i Višnjeva nalazi se u nepovoljnim prilikama, jer se mora braniti daleko od svakog željezničkog spoja. U istoj neprilici nalazi se i ruska vojska, koja vojuje protiv bavarskog princa, jer se Baranovići nalaze u njemačkim rukama, a time je spoj izmedju sjevernih i južnih ruskih vojska bez ispravne sveze.

Radi toga su Rusi poduzeli najprije navalu na Baranoviće, jer su na ovom mjestu mislili, da će najprije obistiniti svoju nakanu. Baranovići nalaze se samo 20 kilometara zapadno ruske fronte, a posjed tog mjesta osjegurava ruskoj vojsci znatne pogodnosti. Protiv Hindenburga će po svoj prilici navaliti Rusi, ako dodje na toj fronti do velike ofenzive, samo izmedju Dvinskog i Višnjeva. Ova bi ofenziva služila samo defenzivnim ciljevima, jer nakon tolikih poraza ne osjećaju Rusi više potrebe, da dodju na domak istočnopruskih željeznica.

Na njemačkim frontama nijesu do sada Rusi postigli nikakvog uspjeha.

Domaće Vijesti.

O Narodnom blagdanu. Svečane mise, povorke, zastave, koncerti i šarolike zabave prošlih godina — sve nam to igra pred očima u času, dok ovo pišemo. Sve je to još dosta blizu a ipak tako daleko! I odjeci one velike narodne slave kao da su negdje utonili, zamrli. Na dnu duše ostalo još samo spominjanje na Družbu, na Istru, na tešku borbu za očuvanje narodnog podmladka. Jest, taj je spomen ostao — vidi se to iz prinosa, što družbinom ravnateljstvu u Opatiju stizavaju pod starom lozinkom: O narodnom blagdanu za Družbu !"

Evo prvih imena onih, koji se sjećaju: G. G. Martinić, Ilok mjesto proslave narodnog blagdana K 250.28, Klub „Tuča", Petrinja K 200, gosp. Berdo Rešetar, kr. sudb. vijećnik u m. Požega K 10, g. Aleksander Radošević, kr. nadinžinir, Petrinja K 10, Klub Domorodaca po g. Luji Zadroviču, učitelju u Virovitici K 100, g. Milan Krešić, Zagreb, član čete od 1000 K 100, g. Vjekoslav Karlavaris, Opatija za nar. blagdan K 50, Podružnica Jadranske Banke, Opatija za nar. blagdan K 50.

Nadalje je Družba primila od 17. lipnja do 5. srpnja o. g. još i ove prinose: g. prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb, K 103.— sabrano po činovnicima slob. i kr. grada Karlovca u znak radosti, što je dosadanji gradski načelnik g.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Gustav Modrušan izabran ponovo jednoglasno gradskim načelnikom, K 20 dar preč. g. Antuna Starec, kanonika stoln. kaptola Zagreb, K 100 dar g. Artura Machnik, ravnatelja nadbiskupskih dobara u Zagrebu, K 60 što ih je poslao g. Marijan Hlača sabranih kod krštenja Vlaste kćerke g. dra. Jura Rendulića, odvj. u Jastrebarskom, K 50 sabranih na dan sv. Trojstva 1916. za stolom g. Viktora Bučara, župnika u Granešini, g. Antun Švarić, Odra K 5, Gradska blagajna, Petrinja K 49.54, g. Stanko Landr sabranih u V. razr. gimnazije na Sušaku K 13.47, abiturijenti kr. vel. gimnazije, Gospić K 34, Kr. porezni ured, Karlovac u ime zapisa blagopok. Janka Bišćan K 34.54, g. Jure Bačić, Rijeka da počasti uspomenu pok. Ant. Šterka K 50, Poglavarstvo upravne općine, Brod Moravice K 10, gdjica. Dragica Havel, Lupoglava dar g. dr. Milića iz Buzeta za izgubljenu okladu K 10, g. Ivo Mrčić, Metković u počast uspomene blagopok. Antuna Sterka K 30, g. Ivan Paleček, abitur., Vukovar za izgubljenu okladu K 5, Gimnazija Senj u ime sabranih prinosa na koncu školske godine K 40 i to: gg. profesori K 11.75, gg. djaci K 28.25, učenici preparandije, Arbanasi sabranih prigodom zaključka škol. godine K 46, g. Jos. Kelšin r. učitelj Ivanićgrad sabranih na župnom dvoru prigodom godiš. proštenja i proslave imendana veleč. g. Petra Cimermanovića, župnika K 20, Općina Novigrad Podravski K 20.

Živjeli plemeniti darovatelji! Hrvati i Hrvatice! Darujte Družbu!

Prigodom narodnog blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: gg. Slaveni pri I. Seebaon. I. Marschkomp. K 35; Grga Basletić K 20; N. N. preko g. Leskovca K 10·—; Andrija Orlić K 7·— S. Žikić sa Nj. V. B. „Planet“ preko g. Matka Poropata K 2·—. Ukupno K 74·—. Zadnji izkaz K 340·98. Sveukupno 414·98.

† **Ivan Vranić.** Dne 27. lipnja o. g. preminuo je na Vrhu kraj Buzeta umirovljeni župnik Ivan Vranić. Najveći dio svoje svećeničke službe odslužio je pokojnik kao župnik na Vrhu, gdje je ostao i poslije svog umirovljenja. Isticao se u našoj narodnoj borbi kao vrstan rodoljub i otac onomašnjeg našeg puka. Pokoj mu duši!

General Boroević začasni gradjanin buzetske općine. Na sjednici općinske uprave u Buzetu od 26. svibnja t. g. bio je vojskovodja Boroević jednoglasno izabran začasnim gradjaninom buzetske općine.

Isključeni učiteljski pripravnici. Ministarstvo za bogoštovlje i nastavu, u sporazumu sa ministarstvom za javne radnje, isključilo je učenike I. tečaja c. kr. učiteljske škole u Kopru, Petra Jurzu i Stjepana Petrisa iz sviju ministarstvu za bogoštovlje i nastavu i ministarstvu za javne radnje podredjenih, iznad pučkih škola sizajućih državnih učevnih zavoda, kao i iz sviju privatnih učevnih zavoda jednake kategorije sa pravom javnosti.

Objava. U području Poljske zaposjednutom od austro-ugarskih četa bili su otvoreni privatnom poštanskom prometu c. i kr. etapni pošt. i brzojavni uredi u Bialobrzegi, okružje Radom i u Szydlowice.

Na spomenute urede dozvoljeno je šiljati: dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, tiskovine (novine), uzorci robe, paketi bez oznake vrijednosti do težine od 5 kg (pouzećem do 1000 K), pisma oznakom vrijednosti, poštanske naputnice i brzojavke.

Od ovih ureda pak: dopisnice, otvorena pisma, tiskovine (novine), uzorci robe, paketi bez oznake vrijednosti do težine od 5 kg (pouzećem do 1000 K), otvoreno predana pisma oznakom vrijednosti, poštanske naputnice, položnice poštanske štedionice i brzojavke.

Opaža se, da u privatnom prometu sa zaposjednutim područjem Poljske ne mogu se šiljati preporučene pošiljke.

Iz Hrvatske.

Ispiti na zagrebačkom sveučilištu. Iz Zagreba javljaju, da će se državni ispiti za slušače šumarske akademije obdržavati dne 24. i 25. srpnja o. g. počevši od 8 sati izjutro u prostorijama kr. sveučilišne biblioteke. Prijave za ispite prima pročelničtvo kr. šumarske akademije do 22. srpnja o. g. Nadalje ispiti za magisterij farmacije bit će predispit iz botanike dne 12. srpnja o. g., a predispit iz kemije dne 26. srpnja o. g. svaki put počevši od 8 sati izjutra u dekanatskoj uredovnici.

† **Petar Mrzljak.** Dne 5. tek. mjes. umro je u Zagrebu naglom smrću, udaren od kapi, župnik sv. Marka Petar Mrzljak.

Uskrsnuta zvona. Na molbu senjske biskupije, dozvolilo je vojno zapovjedništvo u Zagrebu, da se odsele može zvoniti, ali samo nedjeljom i u blagdanske dane.

Hrvatska za bugarski „Crveni Križ“. Hrv. zem. odbor za sakupljanje milodara za bugarski Crveni Križ javlja, da je do sada sakupljeno i otpremljeno u Bugarsku 69 167 K.

25-godišnjica misnikovanja. „Obzoru“ javljaju iz Trsata: Dne 5. srpnja 1916. proslaviše svoju 25-godišnjicu misništva svećenici senjske i modruške biskupije: Mate Balas, začasni kanonik i kateketa gradskih škola itd. na Rijeci, Mihovil Banić, župnik u m. i privremeni administrator u Palanki, Vjenceslav Potočnjak, konzistorijalac i župnik u Dragi, Mihovil Štimac, župnik u Sv. Roku i msgr. Ivan Vidas, opat sv. Križa, kanonik pojac stolnoga kaptola senjskoga.

Redarstveno povjereničtvo za grad Križevac ukinuto. U službenom listu čitamo naredbu vlade, kojom se stavlja izvan snage naredba kraljevskog povjerenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji od 3. travnja 1912., broj 1603 - Pr., u pogledu ustrojenja kr. redarstvenog povjereničtva za grad Križevci.

Položili mandate. Hrv. dalegati dr. Šilović i dr. Šumanović upravili su na zajednički sabor dopise, kojima izjavljuju, da polažu svoje mandate u financijalnom odboru.

Mjerite riječi! U Osjeku predan je sudu dnevničar Milan Statijević, jer je prikazivao stanje u našoj državi teškim, dokazivajući to neistinitim tvrdnjama.

Trojci. Supruga Izidora Popijača, Marija Popijač, zavičajna u Jarovcu, rodila je dne 16. pr. mj. u gradskoj bolnici u Varaždinu troje zdrave djece, i to dvoje muško i jedno žensko.

Banove dnevnice u dobrotvorne svrhe. Iz Zagreba javljaju, da je ban poklonio svoje saborske dnevnice u iznosu od 720 k u dobrotvorne svrhe. Taj je iznos podijeljen u tri jednaka dijela: 25. domobranskoj pukovniji za spomen-ploču poginulim junacima, 23. domobranskoj dalm. pukovniji za siročad poginulih vojnika i „Ligi za zaštitu djece“.

Novi banski savjetnici. Njegovo Veličanstvo imenovalo je banskim savjetnicima Adolfa pl. Mihalića i Milana Radančevića.

Razne Vijesti.

Novčane pošiljke za okupirana područja. Poštanske pošiljke te zamotci, koji su upravljeni za zaposjednuta područja, ne smiju imati u sebi nikakvih pisama ili bilo kakvih pismenih saopćenja. Na odrescima poštanskih doznačnica ne smije biti nikakvih pripadnih dopisivanja. Listovi sa vrijednotama koje se šalju na etapne pošte, moraju prema odredbama ministarstva od 5. listopada 1914. biti uredjene kao pošiljke upućene u inozemstvo. Sadržaj pošiljke morat će se pokazati najprije poštanskom činovniku. Tek kada se ovaj uvjeri, da pošiljka ne sadržaje nikakvih pismenih saopćenja, može se pismo zapečatiti. Znak i pečat udarit će pošta. Marke za pristojbu mogu se tek onda prilijepiti, kad je pismo zapečaćeno.

Pokret protiv Venizelosa. Prema pisanju francuskih listova osnovano je u Grčkoj protiv Venizelosa vojničko udruženje, koje je nalik na časničku ligu. Kraj jur osnovanog udruženja vojničkih pričuvnika, ovo je drugo udruženje, koje se ima boriti protiv Venizelosove stranke za predstojeće izbore. Časnička se liga sprema takodjer, da priredi sveopći prosvjed protiv kršenju prava i sloboštine Grčke sa strane vlasti četvornoga sporazuma.

Engleski protektorat nad Grčkom. U Sofiji saznaju, da je Engleska nakanila proglasiti svoj protektorat nad Solunom i zaposjednutim područjem grčke Macedonije, što bi iza rata imalo pripasti Srbiji.

Za pomilovanje Casementa. „Courant“ javlja: U Engleskoj i Irskoj potpisuju molbu za pomilovanje Casementa.

Sudbina Perzije. „Utro Rossiji“ javlja, da su Engleska i Rusija sasma tiho zaposjele Perziju. Na nekoj londonskoj konferenci ugovoreno je o interesnim područjima jedne i druge stranke, dok su sada ta interesna područja prave province. Rusko je područje jur zaposjednuto po ruskim, dok englesko po engleskim četama. Englezi su zaposjeli Kirman, da čuvaju perzijske granice protiv Anfganistana i Beludžistana. Akoprem ima Perzija jošte uvijek svoju vladu, ona je sasma iznemogla, te ne može sama po sebi poduzeti nikakve akcije. Kao samostojna država izginut će Perzija istom iza rata, dok uistinu ne postoji već do danas. Perzija nije ništa drugo, već ruski i engleski kolonijalni posjed.

Svrgnuće emira u Meki. Pošto je dokazano, da se je dosadašnji emir u Meki upustio u potanje spletkarenje s Englezima, bio je skinut sa svog mjesta posebnom sultanovom iradom. Porta je odlučila učiniti jednom za uvijek kraj rovarenju i spletkama na svetim mjestima.

Crnogorski kralj Nikola želi imati Kotor i Skadar. „Frkfrtr. Zeitung“ javlja, da je kralj Nikola crnogorski izjavio nekom suradniku lista „Temps“, da su Kotor i Skadar davna želja njegova naroda, pa da se nada, da ne će antanta kao pobjednica zaboraviti kod diobe njegova naroda i prezreti te njegove želje.

Pruski princ Vilim — poručnik. Berlinski vojni naredbeni list javlja, da je najstariji sin prijestolonasljednika, pruski princ Vilim, prigodom navršetka svoje 10-godišnjice rodjenja bio imenovan poručnikom 1. gardijske pukovnije.

Švedski glas o svjetkom ratu. Štockholmski „Aftonbladet“ piše, da su jur na vidiku svi predznaci o konačnoj odluci u svjetskom ratu. Ruska ofenziva išla je za tim, da oslabi Nijemce na zapadnoj fronti, gdje se činilo da ima velikog izgleda za uspjeh. Sva je prilika, da će se odlučne bitke odigrati na zapadu. Ali što će se dogoditi bez očekivanog slabljenja njemačke fronte, to leži u krilu budućnosti. Ofenzivna je snaga Rusa rek bi slomljena, a gubici golemi. Pobližim proučavanjem ratnog položaja može se uviditi, da je položaj središnjih vlasti jači nego ikada. Za konačnu odluku ima Njemačka pretežnost u svojoj ruci. Tomu je doprinijela i skršena engleska navala kod Skageraka.

Hindenburgovo latinsko geslo. Nekomu sveučilišnomu profesoru, koji je pozdravio Hindenburga s Tacitovim riječima Arminiju, odgovorio je maršal: Mentem bello, cor regi, sanguinem patriae, gloriam Deo. (Razum vojsci, srce kralju, krv domovini, slava Bogu).

Predavanje o Hrvatima u Innsbrucku. „Novine“ donose: U velikoj dvorani njemačkog konzulata održao je ovih dana o. Kurzmann predavanje o Hrvatima s osobitim obzirom na vjerske i kulturne prilike. Predavač je proboravio više godina u Hrvatskoj i Bosni. Istaknuo je, kako bi hrvatski narod uz poboljšanje vjerskih prilika mogao postati vrlo snažnim i naprednim narodom. Na koncu je neki ugledni govornik nazvao Hrvate najvjernijim narodom ove monarhije, te naglasio, da je već vrijeme, da bude taj narod nagradjen.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

Prije više godina pozva me neki moj prijatelj, vlastelin, na selo u berbu. Rado se odzvah njegovu pozivu, da se naužijem malko slobode. Al čovjek snuje, a Bog boguje. Jedva došav u njegov dvor, opazih, da se nebo silno oblači i ubrzo udari kiša, a ja jadan nedočekah se kroz punu nedjelju dana vedra neba. Eto jada, eto me na selu u gorem škripcu, nego li u gradu! Što da radiš? Gospoda sjede, puše, piju vino, pa igraju taroka, a gospodje sjede, pletu, piju kavu, pa čavrljaju. Da zdvojiš!

Na sreću ne stajaše dvor moga pobratima na osami, bijaše susjeda dosta, i kako je moj prijatelj bio veseljak, kako mu je gospodja vrla kuharica bila, a gorica zlatnom kapljicom rodila, često bi zašli susjedi u prijanov dvor, da si razigraju srdce. Jednoga mutnoga popodneva bilo se skupilo baš vrlo društvance. Župnik, velik politik; sudac, bijesan voćar; sudinja, dobra duša, premda ponešto spore pameti i — neka lijepa, crnooka mlada gospodja, u crno zavita, udova susjednoga vlastelina, kako mi poslije rekoše.

Velečasni gospodin župnik stao je na široko razvijati Napoleonove misli; poglaviti gospodin sudac dokazivao ushićenim glasom, kako mu je rodila kruška, koju je prije dvije godine cijepio; dobra sudinja primijeti kroz božanstven posmjeh, kako je cijeli dan rublje gladila; pobratim moj bubnjao prstima po stolu, a domaćica nudjala nas bez kraja jelom i pilom. Nije li to divna zabava? Nu mene je od svega toga slabo bolila glava. Budući za onda neženja, slabo sam mario i za Napoleona i za kruške i za sve drugo, kad bi mi se oči namjerile na kakvu lijepu žensku glavicu. A tako i onaj put. Sav moj pozor osvajaše crna udovica. Sjedeći u prikrajku do prozora čitkala ona neke stare njemačke modne novine, kakovih ima obilje po našim kućama. Pristupih k udovici, a ona zaklopivši novine, prignu polagano glavu.

„Vi čitate, milostiva gospodjo?“ zapitah ponešto naivno.

„Čitam“, odvrati prostodušno, „jer baš ne marim puno ni za župnikova Napoleona ni za sučeve kruške“.

„Na sreću ne može ni mene ni jedno ni drugo ushititi.“

„Na sreću?“

„Svakako. Jer iz naše zajedničke antipatije proti Napoleonu i kruškam mora svakako postati neka vrst simpatije medju nama.“

„Vi umujete brzo, gospodine! nu ne protivim se vašoj logici, jer me može zabavljati. Književnik ste, a ne pišete, koliko je meni znano, gramatike; znat će te dakle i sa ženskom govoriti.“

„Kad me moga zanata sjetiste, gospodjo, dozvolite, da vas upitam, što čitate?“

„Humoresku iz lanjskih modnih novina.“

„A kod kuće?“

„Čitam romana, putopisa, novela, gospodarskih knjiga i toga više.“

„Sve njemački?“

„Dakako, ponešto i francuski.“

„A hrvatski?“

„Gotovo ništa.“

„A ipak ste — Hrvatica!“

„Nevaljana Hrvatica, — htjedoste reći, jelte? I opet brzo umujete. Ovaj put se varate, gospodine! Vazda sam se ponosila ženskim srcem, koje je, kako nam vi, učena gospodo, dokazujete, premašnije od našega uma. I pošto znamo, da i zvijer svoje duplje, divljak svoju šumu nada sve ljubi, to nisam ni ja zaboravila, da me je hrvatska majka rodila.“

„Vaše su misli vrlo plemenite, milostiva gospodjo, al zato ipak ne razumijem —“

„da malo hrvatskih knjiga čitam, jelte? Kazat ću vam zašto. Neupišite mi moje iskrenosti u grijeh, znam, da su gospoda vitezi svetoga duha vrlo osjetljivi, nu nadam se, da će vas moja iskrenost donekle umiriti. Ja vam malo hrvatski čitam, jer sam odviše hrvatski čitala. Vam se to čudno čini, al jest tako. Naš vrijedni župnik, kako je velik rodoljub, kupuje sve hrvatske knjige i novine te ih šalje redovito meni već od više godina. Ja najvolim čitati pripovijedke, te sam hvala Bogu silu toga u raznim jezicima pročitala, dakako i hrvatski. A čitajući sve te moguće naše pripovijedke, do zlovolje sam ih se nasitila. Zašto, pitate? Kazat ću vam. Ženska je ćud strasna, fantazija bujna, misao živa i brza kao ptica. A kakvu hranu davaju naši noveliste toj nestašnoj ptici, koja leprše od mjesta do mjesta, koja, vječne promjene željna, nikad ne miruje! Vazda jedno te isto. Dvoje se mladih zavoli, al im se nameću kojekakve vrlo obične prepone, kojih vrlo običnim načinom uklone, pa budu, hvala budi Bogu, svoji. K tomu malo sunca, mjeseca, cvijeća, suza — i pripovijest je svršena. Samo katkad udje komu piscu u glavu, te se junak ili junakinja moraju otrovati, probosti, pače umrijeti od suhe bolesti. Vječna idila, vječna monotonija! Time se naša strasvena ćud ne može zadovoljiti; samo u borbi nalazi nam duša mira, a fantazija nam se popinje do plamtećih zvijezda. Nu ne shvaćajte me krivo; ne bijedim ja naših književnika: opisuju vam ono, što u svom zavičaju nalaze, odnošaje malene, neznatne, kako smo i mi maleni. Jesu li pisci krivi, da u nas nema velikih katastrofa, koje znadu uzdrmati dušu? Jesu li pisci kadri naslikati u malenu okviru velike divske slike, može li u našim okolnostima postati kakov zanimiv junak romanu? To su vam sve pitanja, na koja mi duša, premda s velikom mukom, mora odgovoriti „ne“ i s toga ne čitam gotovo nikakvih hrvatskih knjiga.“

„Plamna vaša rječitost, milostiva gospodjo, zanosi čovjeka nehotice i skoro bi ga prevarila. Maleni smo žalibože, slava naša ne ori se svijetom, da, i ono, što smo pošteno zaslužili, otimlju našemu imenu. Žalosno je to, muka hvata čovjeka, pravo velite. Al ipak ne sudim, ko što vi. Upravo okvir naše maljušnosti, koja sapinje često smjelu dušu i žarko srce, rodi toliko borbe, toliko sukoba, da će dušu silno potresti, i povijest ljudskoga srdca u nas je toli razlika, toli živa, da našim piscima ne treba, nego prepisat je, pa su napisali najljepši roman. Al da vam pravo kažem, mnogi naši pisci pišu o naravi ne motreći naravi, pišu o ljudskom srcu, ne poznavajući ga.“

„To je sve teorija“, nasmiješi se lijepa gospodja, „a ja ću se vašim riječim tek onda pokoriti, kad mi pokažete živ primjer, kad mi pokažete pravog junaka za roman.“

„Hoću! gospodjo!“ odvratih joj. Naš razgovor bivao je sve glasnijim i življim, te je župnik zaboravio Napoleona i sudac svoje kruške. Sve se oko nas sakupilo bilo, svi su htjeli slušati o junaku romana.

(Nastavit će se.)

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

Godina II. — Broj 362.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 10. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Uspješni bojevi naših četa u Bukovini.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 9. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini izvojštile su si naše čete, a na čelu sviju pješadijski puk broj 13. prelaz preko Moldave blizu Breaze. Na jugozapadu od Kolomeje uhodare ruska odijeljenja preko Mikuličina. Inače je položaj u istočnoj Galiciji nepromijenjen, te nema osobitih dogodjaja.

U Voliniji i kod Stobihve na Stohodu bili su ruski napadaji suzbijeni. Na sjeveroistoku od Baranoviča propale su opet pred frontom savezničkih četa jake ruske navalne kolone.

Naši su letioci bacili na sjeverozapadu od Dubna bombe na dvorac, gdje se je nalazio, po sigurnim dokazima, samo ruski zborni štap. Neprijatelj je razvio odmah nad ugroženim kućama ženevsku zastavu.

Talijansko bojište.

Topovska djelatnost na sočkoj fronti traje dalje. Gorica su i Renče bili u večernjim satovima žestoko opstreljavani.

U posljednjem si je mjestu odabralo neprijateljsko topništvo za glavni cilj jasno označenu poljsku bolnicu.

Manji su se neprijateljski navalni pokušaji protiv goričkog mostobrana i gorske kose na istoku od Tržiča izjalovili.

Noćas je napala skupina naših pomorskih ljetala s bombama Pieris, Sveti Kancijan, Bestrinje i brodogradilište Adria.

Naša je fronta na jugu od suganske doline stajala pod jakom topovskom vatrom. Do pješadijskih bojeva nije jučer u tom odsjeku došlo.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi ima od nekoliko dana opet više topovske djetatnosti, a gdjegod pucaju i teški topovi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 9. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme nastavljali su se englesko-francuski napadaji. Bili su na fronti Ovillers, šuma kod Mameza, kao što na jednoj i drugoj strani Hardecourta svuda vrlo krvavo suzbijeni. Protiv šumice kod Tronesa napadao je protivnik po šest puta uzaludno, dok mu je uspjelo da prodre u selo Hardecourt.

Na jugu od Somme podigli su Francuzi topničku vatru do najveće žestine, dijelomične su se navale izjalovile.

Na ostalој je fronti došlo tu i tamo do živahnih topovskih bojeva, do neprijateljskih akcija s plinovima i do ophodnjiskih bojeva, u kojima smo uhvatili nekoliko zarobljenika.

Poručnik Mulzer je oborio veliko englesko bojno ljetalo, te je bio odlikovan od cara sa redom „Pour le merite". Drugo je neprijateljsko ljetalo bilo oboreno na jugoistoku od Arrasa, a treće na jugozapadu od Arrasa, gdje ga je uništila topovska paljba.

Istočno bojište.

Kod vojne skupine bavarskog princa propali su opet s najvećim gubicima jači ruski napadaji protiv jučer spomenutih fronta.

Kroz oba su posljednja dana bila uhvaćena 2 časnika i 631 čovjek.

Kod Linsingenove su bojne skupine bili suzbijeni neprijateljski napadaji.

Ruske čete, koje su bile kod Molodečna već pripravne da budu prevezene, bile su obasute obilnim bombama.

7. je o. mjeseca bilo oboreno u zračnoj borbi istočno od Rozovna na Stohodu rusko ljetalo.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 9. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Vlada mir. Naše su izvidne ophodnje došle u dodir s ruskim bojnim silama, koje su protjerale iz Kermanšaha, na 25 km istočno od tog mjesta na putu, koji vodi u Hammadan.

Ruske su bojne sile kod Siunena bile napadnute, potučene potpunoma od naših dobrovoljaca i prisiljene da pobjegnu u Sineh, gdje ih mi opsjedamo.

Kaukasko bojište.

U odsjeku se je Čoroka sasvim iscrpila ruska navalna djelatnost protiv boka naših bojnih sila. Protuofenzivom smo osvojili opet razne dijelove područja lokalne važnosti, koji su bili dospjeli u neprijateljske ruke. Zaplijenili smo mnogo ratnog materijala i municije.

Ratni su naši brodovi Javouz i Midilli napali kod kaukaske obale neprijateljske prevozne brodove, te su potopili 4 parobroda i više jedrenjača. Bombardovali su takodjer nove lučke uredjaje u Tube. Na jugoistoku su od Novorosijskog zapalili zalihe petroleja i druga skladišta materijala u istom mjestu.

BRZOJAVI.

Rat.

Kolonija, 8. Petrogradski je dopisnik pariškog „Journala" javio, da se na fronti kod Dvinskoga biju takovi bojevi, koji tvore zajedno ogromnu bitku. I na Stiru bijesne ljuti bojevi. Rusi tjeraju bezobzirno svoje mase dalje. Kako je pripovijedao ruski ljetač 65.000 je Rusa po strašnoj topovskoj pripravi moralo navaliti na bajonetu kod Lucka. Rusi su pretrpjeli ogromne gubitke od njemačkih strojnih pušaka.

Hamburg, 8. Petrogradska „Rječ" javlja, da je prolilo svoju krvu za cara jedan milijun Židova. Ta vijest podaje nam sliku, koliko gubitaka mora da je pretrpjela čitava Rusija, ako sami Židovi su tamo imali tako ogromne gubitke.

Frankfurt na M. 8. „Frankfurter Z." prenaša iz francuskog lista „Gazette des Ardennes", koji izlazi u zaposjednutoj sjevernoj Francuskoj, da je broj francuskih zarobljenika u Njemačkoj porasao na 345.000.

Rotterdam, 8. „Times". Uslijed strašnih neprilika, na koje nailazi englesko-francuska ofenziva, nastao je odmor u operacijama. Francuzi upotrebljuju to vrijeme, da sakupe na Sommi četa, ratnog materijala a osobito teških topova. Nijemci napadaju strahovitom žestinom na Hem i Belloy.

Ženeva, 8. Pariški listovi priznavaju, da njemačko topništvo je još moćnije od francuskoga i nakon što je bilo ovo mnogo pripravljeno. Nije dosta opstreljavati njemačke položaje cijeli tjedan, a da se može potom izvesti uspješni juriš protiv njemačkih položaja. Englezi se spremaju na novu ofenzivu.

Austro-Ugarska.

Djelatnost naše mornarice.

Beč, 8. Poslovni je odbor ratne izložbe izdao izvješće, gdje ima zanimivih podataka o mornaričnom paviljonu. Skoro svi predmeti, što se tamo nalaze, bili su priposlani od službenih krugova. Osobitu pažnju zaslužuje pomorska karta Jadranskoga mora, koja prikazuje djelatnost naše ratne mornarice sve do konca svibnja ove godine, usporedjujući istu sa neprijateljskom djelatnošću. Više je za nas povoljnih dogodjaja moralo biti izostavljeno iz vojničkih razloga.

Naše je brodovlje izgubilo od početka rata do 31. svibnja o. g. od neprijateljske ruke samo 5 jedinica (ukupno 4500 t), dok su neprijateljska brodovlja izgubila istodobno 22 jedinice (85.085 t). Još se ima uračunati i to kako francuska izvješća taje potonuće velikog svog ratnog broda kod Otranta dne 20. prosinca 1914., što ga je pogodila dvim torpedima naša podmornica „Broj 12". Mnogo neutralaca, više vijesti talijanske štampe i privatne vijesti slažu se u tomu da je taj francuski ratni brod potonuo na 20 milja od rta Saseno, dok je kušao da se spasio. To potvrdjuje indirektno iz riječi francuskog izvješća, gdje kaže, da se admiral sa 400 momaka posade spasio. Činjenica je da se je francusko brodovlje od sada dalje uvijek čuvalo Jadranskog mora. Usudili bi se u nj samo pojedini razarači i podmornice.

Izmedju brodova, što ih je neprijatelj na Jadranu izgubio, broje se na dalje dvije veće jedinice po 4200 tona svaka, brza krstarica i torpednjača. O tim je porobrodima bilo mnogo puta službeno javljeno, da su ih potopile neprijateljske podmornice. Jasno je, pošto znamo da tamo ti brodovi ne fale, da su francuske podmornice potopile ili vlastite ili talijanske brodove.

95 je uspjelih napadaja izvelo naše brodovlje protiv neprijateljskih obala, a neprijatelji bilježe samo 19 takih podhvata, računajući na njegovoj strani i slavno poduzeće sa svijetionikom na Pelagružu, dok mi nijesmo stavili u taj broj borbu iz Boke kotorske protiv Lovćena.

Istotako moramo zabilježiti 189 navala naših pomorskih ljetala — ne uračunavši mnogobrojnih napadaja protiv Lovćena — a pored toga samo 9 neprijateljskih navala, a medju ove nijesu ubrojeni napadaji na Trst, Opčinu i Nabrežinu, jer nijesu sudjelovale pomorske sile, da ih potjeraju. Kod svih su 189 napadaja bila prisiljena neprijateljskom obrambenom vatrom da se spuste samo 3 ljetala, a nijedno nije bio svladano od neprijateljskog ljetala, premda Mleci n. pr. imaju vlastitu obrambenu skupinu ljetala. A neprijatelj je izgubio do konca svibnja 1916 g. u samih 9 navala 1 veliki zrakoplov i 1 ljetalo obrambenom vatrom, a drugi veliki zrakoplov u zračnoj borbi.

Veliki niz slika prikazuje uzorito junaštva naše mornarice. 18 lijepih brodovnih modela okružuje lijepim utiskom pojedine skupine ratnih trofeja. Povoljni utisak ostavlja slobodna, otvorena izložba, šareni nakit raznih zastava, prikaz trofeja. I čedni ti izloženi predmeti pobudjuju veliko zanimanje brojnih posjetnika, koji izrazuju svoje zadovoljstvo, pribivši novi čavao u model vitke podmornice.

Položaj u Ugarskoj.

Budimpešta, 7. Sjednice su zajedničkoga sabora odgodjene do utorka. Odgodjene su u času, kad se baš započela rasprava o porezu na ratne dohotke. Vidjelo se po tom, što je ministar financija pozorno slušao glavnoga govornika oporbe Belu Földeša, da se nešto sprema.

Budimpešta, 7. „Magyarorszag", koji stoji blizu grofu Mihajlu Karolyju, nije zadovoljan sa razvojem stvari glede opozicionalne parlamentarne kontrole, na koju je u predposljednjoj sjednici zajedničkog sabora pristao u načelu grof Tisza, na upit grofa Julija Andrassya. A nijesu zadovoljni ni drugi, jer ukratko vlada bi mogla učiniti samo ono, na što pristane oporzicija. Za bolje razumijevanje ove primjedbe i za osvježenje eventualno potamnjenih uspomena neka bude spomenuto, da je doista grupa oko „Magyarorszaga" prije rata zagovarala sporazum sa Rusijom i da je taj list dapače neko vrijeme nastajao lansirati misao političkoga izleta u Petrograd.

Budimpešta, 7. U nezavisnoj stranci je došlo do raskola. Mnogo je članova iz nje istupilo, na čelu im grof Karoly, koji vijeća sa oporbom o izvanjskoj madžarskoj politici.

Njemačka.

Beč, 9. (D. u.) Princ je grada Bonna Adolf Schaumburg, šurjak njemačkoga cara umro od srčane kapi.

Balkan.

Iz Grčke.

Bern, 9. (D. u.) Francuski listovi javljaju iz Atene, da se ima očekivati odstup Zaimisevog ministarstva, jer je ono dospjelo u škakljivi položaj uslijed solunskih dogodjaja, osobito s toga što je odobrio saveze pričuvnika kralj, koji smatra antantu neprijateljicom, koja radi protiv njega i protiv izborne slobode.

Antanta.

Iz Engleske.

London, 9. „Daily Chronicle" je doznao, da su bili imenovani slijedeći ministri: Montegu je postao ministrom za municiju, Teunant tajnik za Škotsku, Mackinonwod kancelar vojvodine Lancaster, a tajnik rizničkog ureda Arthur Lec civilnim lordom admiraliteta.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 9. (D. u.). Službeno. Njemačke su pomorske ratne sile potopile od 4. do 6. ovoga mjeseca kod engleske obale ove ribarske parobrode: „Quebec", „Ani Landerson", „Papoday", „Watchful", „Nancy", „Human", „Petuna", „Cirrel-Bessi", „Newark" i „Castle". Na tri smo ribarska parobroda morali da pucamo iz topova, jer su kušali da pobjegnu usprkos da smo im dali znak da se zaustave.

London, 9. (D. u.). Bio je potopljen parobrod „Lisa" iz Helsingborga. Posada spašena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 7. Službeni izvještaj od 6. srpnja popodne:

Na desnoj obali Moze postao je boj tekom dana kod tvrdje Thiaumont vrlo živahan. Nijemci su poduzimali mnogo navala, nakon što su opstreljavali naše položaje. Kod jedne im je navale uspjelo, da prodru u naše najisprednije položaje, ali nam je protunavalama uspjelo, da uspostavimo opet svoje linije. Svi su ostali neprijateljski položaji bili suzbijeni vatrom naših strojnih pušaka.

Izvještaj od sinoć: Na sjeveru od Somme poduzeli smo juriš na sela Hardecourt, Mamelon i Nord. Dok je engleska vojska napadala na svojoj strani šumu Thron i fermu na jugoistoku od nje, osvojila je naša pješadija u 35 časaka ta čvrsto utvrdjena mjesta. Suzbili smo takodjer dvije njemačke protunavale protiv osvojenog Mamelona.

Domaće Vijesti.

Odlikovanje. Nadvojvoda Fran Salvator podijelio je častni znak 2. reda crvenog križa sa vojnom dekoracijom liječnika dru. Albertu Botteri (sada u Przemyslu) te dru. Justu Pertotu (sada u Brovinyu). Čestitamo.

Poštni promet. Glede pošiljanja proizvoda tiska, litografije, autografije ili sličnih mehaničkih tvorenina po pošti u savezničko i neutralno inozemstvo — bez obzira na opremu i način pošiljanja ovih proizvoda (u pismima, paketima, pod ovojem i slično) — vrijede slijedeće odredbe:

1. za Njemačku pošiljanje tiskovnih proizvoda nije ograničeno;

2. za ostalo savezničko te neutralno inozemstvo pošiljanje tiskovnih proizvoda sa strane privatnika uopće je zabranjeno. Od ove su zabrane izuzeti:

a) pošt. putem predbrojeni te od novinskih uredništva (otpravništva) neposredno kod pošt. ureda predani istisci novina;

b) tiskovni ili slični proizvodi trgovine knjigama, umjetninama i muzikalijama predpostavivši, da ih trgovac neposredno preda na poštanskom pretincu;

c) cjenici trgovačkih tvrtka, čije pošiljanje leži u interesu domaćeg trgovačkog svijeta, ali jedino za Bugarsku i Tursku pod uvjetima:

a) da tiskovine ne prekorače opseg normalnog arka papira;

b) da budu predani na pošt. pretincu od namještenika tvrtke, koja ih šalje i

c) da budu u tako malom broju, da cenzuriranje ne bude mnogo otešćano (pošiljke u velikom mnoštvu su zabranjene);

d) pozivi na subskripciju ratnog zajma pod uvjetom, da dolaze od banaka i financijskih zavoda te da budu predani od namještenika ovih banaka i financijskih zavoda na pretincu pošt. ureda, koji će unaprijed biti za to odredjeni.

Iz Dalmacije.

Glavni grad Dalmacije. U jugoslavenskim političkim krugovima pretresuje se ponovno pitanje, ne bi li bilo umjesnije, da se dade značaj glavnoga grada Dalmacije Splitu ili Dubrovniku, pošto su ti gradovi kud i kamo zgodniji kao glavni grad, nego li Zadar.

Iz Trsta.

40.000 kruna za ratno-opskrbne svrhe. Ivan barun Economo u Trstu podario je na uspomenu svoga sina, koji je pao na ratištu, 40.000 kruna za ratno-opskrbne svrhe u Primorju. Polovica svote izručit će se fondu za udove i siročad u ratu palih Tršćana, dok je druga polovica namijenjena fondu za potporu tršćanskih obitelji, koje su potrebne uslijed rata.

Dar ranjenoj goričkoj djevojci. Javljaju iz Trsta: „Neue Freie Presse" prima od predsjedništva tršćanskog namjesništva zahvalu na sabranoj svoti od 26.150·78 K kao dar teško ranjenoj djevojci u Gorici Petrini Kočanič. Namjesnikova supruga, barunica Lucy Fries-Skene, izručila je dar sirotnoj djevojci.

Iz Kranjske.

Nova banka u Ljubljani. „Slovenski Narod" javlja: Dr. Ivan Susteršič i drugovi dobili su dozvolu za osnutak dioničkog društva pod firmom „Ilirska banka u Ljubljani" (Illyrische Bank in Laibach) sa sijelom u Ljubljani.

Etbin Kristan, pisac i bivši urednik nekadašnjeg lista „Zarja" preselio se kratko vrijeme pred ratom u Ameriku. Iz Ljubna u Štajerskoj dolazi sada vijest, da je Etbin Kristan u Americi umro. Vijest nije jošte potvrdjena, al je na žalost vjerojatna, jer ima u Ljubnu više radnika, koji su se svojedobno vratili iz Amerike, pa su do danas održali prijateljske i rodbinske sveze sa onima, koji u Americi borave, a po njima valjda i primili tu žalosnu vijest.

Gospodarstvo.

Trgovački promet sa Srbijom. Dne 1. lipnja t. g. ustrojen je, kako javlja trgovačka i obrtnička komora zagrebačka, u krilu c. i kr. vojnog gouvernementa u Srbiji poseban organ pod imenom „Središnjica za promet robe" (Warenverkehrs-Zentrale). Ova uredba nema nista zajedničkoga s medjutim napuštenim Središnjim skladištem robe (Zentralwarenlager).

U djelokrug rečene uredbe spadaju ovi poslovi: Ustanovljenje potreba zaposjednutog područja u uvoznim artiklima iz monarhije i neutralnog inozemstva, osiguranje tih predmeta ishodjenjem potrebitih izvoznih i provoznih dozvola od strane nadležnih središnjica putem kontingenata ili pojedinih dozvola. Razdioba kontingenata za pojedine krugove prema potrebama istih, koje će se ustanoviti kod običnih potrošnih artikla po glavi, a za druge artikle po osobitim prilikama okružja. Ispostava za takav uvoz potrebitih svjedodžbi i prenešenom djelokrugu nadležnih ministarstva. — Razdioba za izvoz iz zaposjednutog područja dozvoljene količine robe interesentima i ispostava odnosnih izvoznih svjedodžbi na temelju prethodnih odluka vojnog glavnog gouvernementa. — Vodjenje statistike o prometu robe. — Sudjelovanje kod svih pometnih pitanja sa trgovačkog gledišta. — Orijen-

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

tacija javnosti, središnjica, te trgovačkih korporacija monarkije o trgovačkim prilikama zaposjednutog područja proglašivanjem obavijesti i naputaka, izdavanjem perijodičnih tiskopisa, te proglašivanjem u dnevnicima; a isto tako orijentacija trgovačkih krugova i upravnih oblasti zaposjednutog područja o trgovačkim prilikama u monarkiji. — Izdanje pismenih i usmenih obavijesti interesentima glede putnica, otpremnog, osobnog i poštanskog prometa, te carinskih stvari, dobavnih vrela, mogućnosti prodje itd.

(„Novine“).

Razne Vijesti.

Permanentno ratno vijeće antante. Iz Züricha se javlja, da funkcionira sada permanentno ratno vijeće antante, kojemu predsjeda veliki knez Nikolaj Nikolajević. Ratnom vijeću pripadaju: za Englesku maršal French, za Francusku general Pau, za Italiju general Porro, za Srbiju i Crnu Goru srpski prijestolonasljednik Aleksander. Osim toga zastupane su države: Japan, Belgija i Portugal.

Engleski dozreli plodovi. Prema pisanju „Vossische Ztg.“ drže u Engleskoj, da je napokon nadošao čas, da se pobere plodove, što su dozreli iz krvlju zalijevanog sjemena engleskih intriga protiv Njemačke. Engleska je vlada neslužbeno zatražila od Holandije, da suvišak svoje produkcije živeža izveze u Englesku i antantine zemlje. Osim toga ima se Holandija obvezati, da ne će dozvoliti preko Njemačke živežnih sredstava u Luxenburg i Švicarsku. Sve što ide u Švicarsku ima biti otpremano preko Francuske, dok se u Luxenburg ima slati samo uz odobrenje Engleske. Holandija se u strahu za svoju neutralnost obraća na Ameriku, što Englesku nimalo ne zabrinjuje znajuć, da je Amerika i suviše zabavljena Mexikom, a da kraj toga uzme u zaštitu i interese Nizozemske.

Početak ofenzive na Balkanu. U Solunu su mnijenja, da se ima očekivati skori početak savezničke ofenzive na Balkanu. General Sarrail otputio se je navodno sa svojim stožerom i sa srpskim prijestolonasljednikom na frontu.

Rekviriranje tvornica ratnog materijala u Rumunjskoj. Rumunjske novine donose, da je rumunjska vlada zaključila, da će rekvirirati sve tvornice ratnog materijala, da tako zapriječi štrajk radnika. Uprave tvornica dolaze pod vojno vodstvo, dok radnici pod vojnički zapt.

U predvečerje velikih dogadjaja. „Berliner Tagblatt“ prima preko Amsterdama slijedeći engleski izvještaj: Mi stojimo u predvečerje velikih dogadjaja: Vijesti iz engleskoga glavnog stana našle su općinstvo u grozničavoj napetosti. Novine su izdale posebna izdanja, koja su za čas razgrabljena. I ako se računa sa žilavim otporom Nijemaca, ipak se očekuju veliki dogadjaji. Poznato je, da neprijatelj imade velike bojne sile u pripremi. Činjenica, da su engleske izvidnice mogle ustanoviti, da Nijemci ni jednoga čovjeka ne mogu povući s engleske fronte, dokazuje, da su se Nijemci u potpunom opsegu pripremili i da ozbiljno uzimlju nove engleske čete.

Rumunjska i antanta. Iz Bukarešta javljaju: „Dreptatea“ donosi vijest, da je antanta upozorila rumunjsku vladu, da će smatrati prodaju ovogodišnje ljetine centralnim vlastima kao neprijateljski akt. List zahtijeva potanje razjašnjenje.

Venizelos o položaju u Grčkoj. Preko Ženeve javljaju: „Le Journal“ objelodanjuje razgovor s Venizelosom, koji smatra, da će doći u Grčkoj do ljute izborne borbe. Liberalna (Venizelosova) stranka mora pobijediti ili propasti. Venizelos je izdao opsežan agitacioni nacrt; sazvat će na stotine sastanaka i izdati bezbroj manifesta. Sa svom strogosti mora se pobijati izborna abstinencija kao zločin, jer je svaki grčki državljanin dužan sudjelovati pri riješenju grčkoga životnoga pitanja. A to je pitanje: Hoće li Grčka sudjelovati u ratu? Venizelos želi skloniti vojnike na rat. „Svakako izjavljam jur danas“, rekao je Venizelos, „da znači moj povratak na državno kormilo pridruženje Grčke k antanti“. Venizelos je naime uvjeren, da će dobiti njegova stranka ogromnu većinu glasova.

Konačna pobjeda antante osigurana. Engleski konzul u Rotterdamu dao je prilijepiti na svim javnim trgovima oglas, kojim iznosi, da su započeli na svim frontama jedinstvenom ofenzivom i da su sve te ofenzive u medjusobnoj svezi. Bojnu spremu, za koju je trebala Njemačka 40 godina, postigla je antanta u same dvije godine. Već su prvi dani zajedničke ofenzive dokazali, da je antanta na čistu glede svoje vojne snage i konačne pobjede. (!?)

Politička borba u Grčkoj i činovnici. Grčki ministar unutarnjih posala zabranio je činovnicima uz prijetnju najteže kazne svako sudjelovanje kod političkih borba. Redarstveni činovnici dobili su najstroži nalog, da budu u izvršivanju svoje službe nepristrani.

Švicarska u škripcu. Kako je poznato dobavlja Njemačka preko Švicarske vunu i pamuk, dok Švicarska prima u zamjenu iz Njemačke u prvom redu ugljen, kojeg dobiva za trećinu jeftinije nego iz Francuske i Engleske. Antanta je sada zaprijetila Švicarskoj, da joj neće više dobavljati meke robe, ako bude i dalje propuštala pošiljke za Njemačku. Već nekoliko dana nalazi se u Parizu švicarska delegacija, u svrhu da spriječi ovu zabranu antante, ali sada se javlja, da četvorni sporazum neće da popusti, te da je voljan provesti blokadu Švicarske. Kraj svih tih prijetnja nadaju se u Švicarskoj povoljnom riješenju spora.

Englesko žito u Rumunjskoj. Svojedobno bio je sklopljen medju engleskim kupovnim društvom u Bukareštu i rumunjskim odborom za izvoz žita ugovor, uslijed kojega je engleska vlada dužna preuzeti i isplatiti kupljeno žito do 14. o. mj. Pošto je rok vrlo kratak, komunikacije slabe a sile nedostatne, dvoji se, da li će Engleska moći do tada preuzeti žito, kojeg je do 30.000 vagona.

Žrtve generala Vešovića. Kako smo u našem listu javili, bila je izdana za generalom i bivšim crnogorskim ministrom Vešovićem tjeralica, jer je iz zasjede usmrtio jednog c. i kr. poručnika. U tjeralici bilo je takodjer rečeno, da se Vešović sam prijavi, jer će se inače vješati njegovog oca i trećeg brata. — Tjeralica ostala je bez uspjeha, pa čitamo sada u „Hrv. Dnevniku“ slijedeći brzojav iz Cetinja: „Budući se nije pronašao zločinac Radomir Vešović, koji je umorio iz zasjede jednog našeg oficira, to je vojnička uprava izručila krvniku njegovog trećeg brata, koji je bio kao taoc zadržan. Vešovićevom ocu, jer je 70-godišnji starac, posebnom milosti, poštedjen je život.

Kanal od blatnoga jezera do Drave. Veliki župan Bela pl. Balas, koji vodi regulaciju Blatnoga jezera, predložio je vladi, da izgradi kanal, koji bi spajao Blatno jezero sa Dravom i Murom.

Petrograd u ratno doba. Putnici, koji se vraćaju iz Petrograda pripovijedaju, da je zavladala u tom gradu velika raskošnost i rasipnost, kako nikad prrje. Kazališta su uvijek dupkom puna, a plaća se po predstavi 18 do 50 rubalja za sjedalo. Luksus je na svom vrhuncu. Par cipela košta 40 rubalja, soba sa pokućtvom 100 rubalja mjesečno. U hotelu „Astoria“ stoji čaj s pecivom 5 rubalja, a dvorane su uvijek pune. Ženski je svijet u najskupocjenijoj svili. Za biserje i dragocjenosti plaćaju se ogromne svote.

Tri evropske skupine. „Ruskoe Slovo“ saznaje navodno iz vjerodostojnoga izvora, da se jur sada radi na tome, da se iza rata razdijeli Evropa na tri skupine. Dosele se je znalo, da opstoje dvije skupine: Srednja Evropa centralnih država, koja bi imala čuvati neutralce u borbi medju gospodarskom četverosvezom i srednjom Evropom. Pogotovo je zavladala bojazan u Skandinaviji, u Nizozemskoj i u Švicarskoj, da bi jih gospodarski rat velikih država mogao lako udušiti, ako se na vrijeme ne osiguraju. Pogadjanja za neutralnu svezu su jur u toku.

* **Nesuglasice izmedju Haiga i Joffrea.** Prema vijestima iz Pariza došlo je izmedju Haiga i Joffrea do nesuglasica radi preuranjeno započete ofenzive. U Londonu su na to pristali jedino na molbe talijanske i ruske vlade. Joffre je izjavio, da će svakom neuspjehu biti krivi Englezi, koji su počeli ofenzivom prije nego li su se na nju ozbiljno pripravili, jer engleska fronta nije još bila posve opskrbljena topništvom.

Poziv unovačenih ustaša. Bečke novine donose, da će pučki ustaše, koji su unovačeni na posljednjim stavnjama, biti pozvani na djelatno službovanje iza navršene žetve. Prema tomu će mlada godišta do 36 godina biti pozvana istom oko polovice kolovoza.

Zvonovi za ratne svrhe. Ovih su dana jur postavili pred stolnom crkvom u Solnogradu skele u svrhu, da skinu zvonove, koji su odredjeni za ratne svrhe. U ovim tornjevima razbili su zvonove i predali komade vojnoj upravi.

Ruske brige. „Ruskoe Slovo“ piše, da nisu neopravdane nade Nijemaca, da će prodrijeti kroz rusku frontu kod Stochoda, kako je to Mackensen učinio prošle godine na Dunajcu, a to u glavnom toga radi jer nije došlo do odlučne bitke kod Kowela. Naše su operacije, veli nadalje rečeni list, prema Lavovu uveliko ugrožene uslijed njemačkih manevra s boka. U tom leži jedan od razloga, da su jenjali bojevi na jugozapadnoj fronti. Kako ruski listovi, tako i štampa saveznika i neutralaca svejednako saopćuje iscrpljive izvještaje o bitkama na ruskoj fronti. Ratni izvjestitelj „Timesa“ naglašuje, da su ovo najogorčenije i najkrvavije bitke u dojakošnjem ratu, te da je nužna najveća opreznost obzirom na obrambenu akciju njemačkih i austro-ugarskih armeja.

Lovci podmornica. Prema engleskim vijestima dobit će sada i podmornice svoga novoga ljutoga neprijatelja. To je neka vrst posve malenih brodica, što će se uporabljati samo u lovu na podmornice. Izum je engleski, pa je Engleska jur naručila u Americi 130 takvih ratnih brodova. Brodovi su 18 metara dugi, dok im deplacement iznosi 14 tona. Idu brzinom od 5 kilometara na sat. Svaki je brod opskrbljen su tri benzinmotora, a svaki motor radi sam i posve nezavisno od drugoga. Motori mogu se smjesta staviti u gibanje. Na svakom je brodu po jedan brzometni top. Takvih je brodova posvema gotovih stiglo jur 18 iz Amerike u Englesku.

Sjećajte se Crvenog Križa!

Proslava viške bitke.

Viribus unitis! Ovo geslo našeg Premilostivog Vladara sakupiti će na 23. mj. sve gradjane u Puli bez razlike narodnosti i zvanja, u šumici iza novog kupališta ratne mornarice. Hrvati i Slovenci u Puli priredjuju povodom 50godišnjice viške bitke svečanost, čiji prihod je namijenjen na polovicu udovicama i siročadi palih junaka ratne mornarice i vojske.

Njezina Preuzvišenost gospodja Jela pl. Chmelarž preuzela je s pripravnom susretljivošću pokroviteljstvo nad ovom svečanosti, koja, nastavši pod najboljim poticajima, postići će bez dvojbe sjajan uspjeh.

Ovaj sjajni uspjeh zajamčuje nam i činjenica, da je ovogodišnja proslava viške bitke simbol složne volje, da odalečimo iz Adrije svako neprijateljsko i protivničko gospodstvo. Otrag 50 godina mala austro-ugarska ratna mornarica, jedva jedvice utemeljena, potukla je, pod vodstvom neumrlog Tegetthoffa, talijansko brodovlje koje je bilo kud i kamo jače.

Danas narodi Austro-Ugarske monarkije stoje pred istim glavnim dušmaninom.

Naša ratna mornarica, premda brojčano manja od neprijateljske, natkriljuje ipak protivničku hrabrošću, valjanošću i sposobnošću njezinih častnika i momčadi; opreznošću, pripravnošću, bistroumnošću i ženijalnošću njezinih vodja. Sajna djela naše ratne mornarice u sadašnjem ratu dostojno se pridružuju viškoj pobjedi.

Naš podmukli dušmanin može jošte doživjeti drugi viški poraz. Hrabrost i moć nam ne manjkaju, anstro-ugarski morski junaci pripravni su, a sa sjedinjenim silama može se lahko izvršiti i najtežu zadaću. Ovo je smisao viške proslave!

Naravno je, da i mi, Hrvati i Slovenci Primorja, želimo proslaviti ove godine godišnjicu viške pobjede na posebno svečani način. Mi smo u ovim krajevima, na medji Austrije, neposredni susjedi njezinog dušmanina, mi dugujemo našu grudu, naše imanje, našu budućnost. naš narodni i ekonomski opstanak samo uspješnoj obrani protiv pohlepnog neprijatelja.

Ovo je dakle smisao ovogodišnje proslave viške pobjede: Volja, moć i pouzdanje u nove pobjede i u pobjedonosan mir, kojeg žele postići narodi Austro-Ugarske, složni i sjedinjeni pod habsburškim žezlom.

Viribus unitis! Hitimo svi dne 23. t. mj. na mjesto zabave i postavivši se u službu humanitarne i patriotičke stvari, predstavljene simbolično po viškoj svečanosti, pokažimo, da duh neumrlog Tegetthoffa i njegovih slavnih nasljednika i dalje u nama živi i da hranimo vječnu i zahvalnu uspomenu našim morskim junacima radi njihovih djela i zasluga.

Predsjednik: Niko Mardešić.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

„Čujmo!“ zaviknu velečasni gospodin izbočiv se za mojim stolcem, a ja nastavih:

„Ne nadajte se, gospodo moja, da ću vam dokazati pričicu, složenu po pravilima umjetnosti; ne mislite, da ću dozivati u pomoć oštru dosjetljivost ili bujnu maštu. Nipošto, što vam evo kazujem, živa je i prosta istina. Učio sam prava i zakone na sveučilištu praškom. Nekoliko godina nebjeh vidio hrvatskoga si doma; stoga podjoh god. 186* božićevati u Zagreb. Sve se bilo prevrnulo, slobodnije se tuj disalo, sretnije živjelo. Praznici mi letili i odletili neopazice. Toliko je toga bilo gledati, slušati, govoriti. Nije dakle ni čudo da sam praznovao preko reda. Napokon valjade se otkinut od doma, vratit se na nauke. Pod kraj mjeseca siječnja sred čiče zime vrati me večernji povoz smrtva i ledena u Prag. Raspremiv se malko, pohitim medj hrvatsku braću. Da, braća bijasmo, gospodo, kao da nas je jedna majka rodila. Bijaše nas lijepa šaka Hrvatića u češkoj prijestolnici, bijaše pravnika, liječnika, mjernika, jezikoslovaca, bijaše sinova sa svih strana roda hrvatskoga. Pa da ste nas vidjeli, slušali. Lijepe li zadruge ponositih, živih mladića! Bijasmo kao prst uz prst, svi za svakoga, svaki za sve. Dijelismo radost, dijelismo žalost, i radost bude vedrija, žalost lakša. Ne pomagati brata, bijaše grijeh; bijasmo komuniste medj sobom. A ta živa zadruga iskrenih, mladih duša pazila, motrila, slušala na svaki kucaj srca hrvatske majke domovine. Ma se i kako razigrala mašta, ne će si stvoriti ljepše poezije, nego što je živovanje slobodne djačke obćine na sveučilištu. Doživio sam onih godina mnogo gorke nevolje, al ne doživih nikad poetičnijega doba. Hrvatska braća sastala bi se svaki dan u kavani, da čitaju domaće novine, jer nije bilo hrvatskoga lista, ni hrvatske knjige, koja bi nam utekla bila. Nu redovite sastanke imasmo svake subote. Kao da vidim sada pred sobom tu vatrenu četicu. U posebnoj sobi praške neke gostione sjedjahu veseli, vedri mladići hrvatski. Nad stolom drhtaše plinska svjetiljka, prostirući što jasnije, što slabije svijetlo nad glavami mladića. Oko dugačkog stola junaci. Veselo je tuj bilo i preveselo. Ne bijaše to pijanka njemačkih djaka, ne ozivahu se tu blatne pjesme. Tu se deklamovale pjesme, čitali sastavci, pjevalo u četvero, nazdravljalo po običaju hrvatskom sve u slozi i ljubavi.

Kanarinac, vele, niti je vanjskim licem lijep, niti grlovit u svojoj djedovini, na atlanskim otocima, nu kad dodje u široki svijet, požuti mu perje poput zlata, otvori mu se grlo u mile pjesmice. Tako i naša mladež. U svom je domu mladić plah, veže ga rodbina, vežu znanci i drugi obziri. Al kad zadje u svijet, plane mladić i razvija se kao cvijet, tu ga možeš učiti i proučiti. A koliko raznolikih značaja, koliko protivnih slika — al sve samo jedno srdce. U tudjinstvu treba učiti razlikost tipa našega naroda, kad mu se sinovi skupe sa svih strana u jedno kolo. Tu ti izlaze na svijet flegmatična dosjetljivost Zagorca, žive vragolije okretnoga Dalmatinca, anakreontična nebriga šijaka i epigramatična odvažnost krajišnika. Zato su me ti naš isastanci vrlo zanimali. Često bih se zavuko u zakutak, te sam motrio to šareno kolo. Al bilo, prošlo. Razidjosmo se u svijet, kao što se rasplinu zlatni oblaci na nebu.

Nu eto zadjoh stranputice, zanese me duša u minule dane, a ja obećah pričati vam o junaku romana. Oprostite. Hoću.

Pohitim, kako rekoh, med hrvatsku braću u prvi kat prve praške kavane. Ne prevarih se. Nadjoh braću, kao da sam ih jučer ostavio. U zadnjoj sobi kavane bijaše hrvatsko taborište. U večer dolazile s juga novine, valjalo ih u prvi mah proučiti, te najvažnija pitanja raspravljati, a raspravljalo se vrlo glasno. Ljudi sjevernjaci čude se našemu glasnomu govoru, a penzionirci, čitkajuć po dva sata augsburške novine, mrzili naša glasovita grla od srca. Ja u kolo, a svi na mene kao pčela na med.

„Ta mani novine,“ podviknu šijak čitajućemu si susjedu, „evo ti iz Zagreba najnovijih živih novina!“

„Servus, dragi brate!“ pozdravi me Zagorac.

„Kad si krenuo iz Zagreba? — A što radi ovaj? A što veli onaj? Pa je li to istina? Kazuj nam ti pravo! Jesi l' vidio Tinku? Je l' se zaručila Minka?“ I tako dalje bez kraja i konca.

„Mir, djeco!“ otresoh se ljudski, „da sam zdrav i čitav, morao bih imati deset glava i jezika kao indijski bog, da smirim vašu radoznalost, a eto vidite, prevalih preko sto milja sred tvrde zime, i više sam ledena svijeća nego čovjek. Dajte da mi se duša mrvu ogrije, pa sam vaš sluga!“

Da se otmem bratinskoj nalozi, sjedoh u kut do znanca svoga, bradata Bodula, koji je na sveučilištu prežvakao helensku besmrtnost.

„Eto vidiš, i opet se nadjosmo!“ prihvati moj krčki apostol, pogladiv svoju dugačku bradu, „pa ni besjedice nisi pisao iz Zagreba.“

„Nisam imao kada, brate.“

„Nu“, prihvati Bodul na novo, „evo nam nova prijatelja“, te mi pokaza prstom čovjeka s naočarima, koji no za istim stolom naproti nama sjedjaše.

Novi prijatelj pridignu se, pokloni se svečano i predav mi svoju posjetnicu gracijozno, reče u kratko: „Lovro N., profesor jezikoslovja.“

Svečani taj naglas s prvine me nešto zabunio, a ja mu ga odvratih isto tako, po svoj prilici nespretno. Od kraja govorasmo malo, tek nekoliko običnih riječi. I bilo mi je vrlo drago. Imao sam kad motriti novoga znanca. Po naglasu sudeć bijaše pohrvaćen Slovenac. Da vam ga u kratko opišem. Bio čovjek srednjeg stasa, koščat, širokih plećiju. Glava neobično velika naličila posve krugliji; čelo mu bilo široko, visoko, reć bi uglasto, lice osuho, blijedo, u srijedi široko, s dola posve šiljasto, nos fin, usne tanke, stisnute, brčići slabi, kosa crna i glatka, duga, pravilno u dvoje razdijeljena, a oči male, tamne, žmirkave, al i vrlo žacave. Gledajuć ga, smetoh se nešta. Opazio sam na tom čovjeku nekakov nesklad. Posavski šešir bijaše mu nov, siva surka sa srebrenimi dugmeti fina, ovratnica svilena, košulja tanka; vidjelo se, da se taj čovjek ukusno odijevati mari, al sva ta finoća bijaše nespretna. Kao da sam vidio školnika ili kapelana pred sobom. A i kretanje bilo mu neobično. Sjedio je ponosito osovljene glave, stisnutih usnica, sve ispod oka motreći čovjeka, nasmjehnuv se kadšto porugljivo, kimnuv kadšto glavom. Jednom rukom držaše rukavicu, a drugom popravljao si neprestance ovratnicu. U svem je htio biti fin, elegantan, dostojanstven, al po svem si vidio, da je taj čovjek doduše mnogo općio s finim svijetom, al da je kraj svega toga ostao ponešto neugladjen. Govorio je s prvine polagano, svečano, kratko poput epigrama, al i apodiktički, preplićuć govor francuskimi dosjetkami. Bio je pod silu miran, odavao je, da je čovjek strastven. Kad bi se zapodjela živahna prepirka o kakovoj neznatnoj stvarci — a toga je bilo za onda dosta — šutio Lovro mramorkom, te bi samo pod kraj govora ironičkom izrekom izvrnuo cijelu raspravu na šalu. A kad se je govorilo o važnu poslu, planulo bi mu blijedo, pristalo lice, sijevnule male oči, i zabadajuć kažiprst u zrak, govorio je kratko, oštroumno, rado pobijajuć tudje pravo mnijenje doskočicom a braneći svoje krivo, kad je trebalo, i sofizmom.

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 363.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 11. srpnja 1916.

„HHVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

„Novara" potopila pet engleskih parobroda.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 10. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučerašnji je dan prošao prilično mirno. Pojedine su neprijateljske provale bile suzbijene.

Talijansko bojište.

Na sočkoj se je fronti ograničila bojna djelatnost na topovsku paljbu i na zračne bojeve. Naša su pomorska ljetala bacala opet bombe na brodogradilište Adria. Izmedju Brente i Ečave bile su borbe na mnogo mjesta ogorčene. Protiv naših linija na jugoistoku od Cima dieci podzele su jake sile alpinaca više napadaja, koji su bili suzbijeni od odijeljenja naših pješadijskih pukovnija broj 17 i 70 s najtežim gubicima za neprijatelja. Preko 800 mrtvih Talijana leži pred našim jarcima. Po noći se je izjalovio neprijateljski napadaj u području Monte Interotto. U odsjeku na istoku od Brandske doline napadali su alpinci kod Val Morbie i Monte Corna, te su bili i osvojilibrijeg Meses, ali su ga opet izgubili protunapadajem naših hrabrih tirolskih zemaljskih strijelaca, kojima se je ovdje predalo 455 Talijana.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 10. (D. u.) U svanuće naišla je krstarica „Novara" u Otrantskom tijesnu na skupinu od 4 ili, kako svi uhvaćeni zarobljenici kažu, 5 naoružanih engleskih stražarskih parobroda. Uništila ih je sve topovskom vatrom. Svi su parobrodi potonuli u plamenu, a troje nakon što im je kotao eksplodirao. Od njihovih je posada uzmogla „Novara", da spasi jedino 9 Engleza.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 10. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na obim brijegovima Somme traje teški boj. Uvijek iznova šalju naše junačke čete napadača natrag u njegove jurišne položaje i tamo, gdje su morale prolazno prepustiti mjesto neprekidno susljedećim se njegovim navalnim talasima, suzbiše ga opet brzim protunapadajem. Tako smo opet oteli na juriš šumicu od Trones i dvorac La Maisnonette Englezima, a selo Barleux Francuzima te smo si prokrčili put u smjeru prama neprijatelju u Hardecourtu. Za Ovillers traje neprekidno boj prsa o prsa. U selu Biaches ustališe se Francuzi. Izmedju Barleuxa i Belloy skršiše se njihove brojne navale bez iznimke uz goleme gubitke. Zapadno Warneto (istočno Armentieresa) u okolici Tahure i na zapadnom rubu Argona suzbili smo provale francuskih odijeljenja. Zračni je boj bio na obim stranama veoma živahan. Sastreljali smo 5 neprijateljskih ljetala i 2 privezna balona.

Istočno bojište.

Na sjevernom dijelu fronte osim uzaludne ruske navale istočno Gorodišta nije se desilo ništa bitnoga. Neprijatelj, koji se je oprezno promicao Stohodskoj liniji, bio je svuda suzbijen. Isto tako su se izjalovile njegove provale zapadno i sjeverozapadno od Lucka. Kod Bothmerove vojske djelatnost patrulja i uspješni bojevi u predpolju.

Balkansko bojište.

Naše su predstraže suzbile paljbom neprijateljska odijeljenja južno Dojranskog jezera.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 10. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Suzbili smo rusku navalu protiv centruma kaukaske fronte uz velike gubitke. Istotako smo potpunoma osujetili neprijateljske slabašne navale na lijevo krilo. Inače ništa znatnoga.

BRZOJAVI.

Rat.

London, 9. 5. i 6. o. mj. izgubili su Englezi 111 časnika, medju njima brigadira Charles Prowsea.

Njemačka.

Njemačka protiv engleskih nasilja.

Berlin, 9. Njemačka je vlada izručila zastupnicima neutralnih država spomenicu, gdje prosvjeduje poradi engleskih nasilja protiv neutralnih tvrdki.

Nova nasilja antante.

Milan, 10. „Secolo" javlja iz Atene: Engleski admiral, koji zapovijeda brodovlju usidrenom u Sudaskom zaljevu (Kreta), prisilio je njemačkog konzula i čitavo osoblje konzulata, da zapusti Kandiju. Konzul je otputovao u Atenu.

Balkan.

Vrućina i bolesti u Solunu.

Bern, 10. (D. u.). Zastupnik „Journala" u Solunu brzojavlja, da je vrućina u Solunu nesnosna. Griža, malarija i živčana groznica dale su zdravstvenom odijelu vojske dosta posla. Zatražilo se je liječnike i sanitetno osoblje iz Francuske.

Antanta.

Francuski senat.

Paris, 10. Senat je svršio svoje raspravljanje tičuće se narodne obrane te je sa 251 glasom protiv 6 prihvatio dnevni red, u kojem izriče vladi povjerenje.

Pašić u Rimu.

Rim, 10. (D. u.). Pašić je jučer stigao ovamo te bio primljen od Sonnina.

Japansko-ruski savez.

Haag, 7. „Times" javlja: Povoljni je razvoj rusko-japanskih odnošaja za vrijeme rata i vojnička pomoć Japana dobavljanjem oružja i municije doveo, kako se čuje, pred krato vrijeme do formalnog ugovora izmedju ruske i japanske vlade. Taj je ugovor posve sličan, kao što nam saopćuju, formalnom savezu. Svrha je tog rusko-japanskog ugovora obrana zajedničkih interesa i prava na Skrajnom Istoku. Tekst će se ugovora doskora objaviti.

Rusko-japanski ugovor.

Ženeva, 9. Objelodanjenje je rusko-japanskog ugovora pobudilo senzaciju u Parizu. Novine ne znaju kako da si stvar zapravo protumače. „Temps" tvrdi, da će se tim ugovorom ustaliti mir u Kitaju. Kaže, da Francuska smije mirne duše taj ugovor pozdraviti, jer da ona nema tamo toliko interesa, koliko ih imaju bližnji susjedi Kitaja. „Le Journal", „Matin" i „Echo de Paris" misle takodjer, da će ugovor osigurati uzdržanje sadašnjeg stanja na skrajnomu Istoku.

Drugi listovi žele doznati, što će na to Engleska kazati, a što sami Kitaj, gdje su sve stranke u tome složne, da se njihovoj starodrevnoj državi približuje nova pogibao sa sjevera i sa istoka. Glavnu će važnost imati englesko držanje. Moglo bi se dogoditi, da Engleska promijeni uslijed tog ugovara svoju europsku politiku. Za sada nemaju još smisla razna moguća razglabanja bez temelja.

Francuski list o miru.

Basileja, 10. U francuskoj postaje želja za mirom svaki dan jača. Novine sve češće pišu o miru, a sama nada, da će ova zadnja ofenziva ipak uspjeti, sprječava, da opća nada izbije na površinu. Francuska se dandanas bori za čim brži mir. To proizlazi i iz najratobornijih članaka, u kojima se odklanja svaki govor o miru. I „Temps" je već dosta toga napisao, o tom aktuelnom pitanju, te se prigodom izdanja knjige kneza Bülova opeta zabavlja s njim: „U sadašnjem trenutku, kad saveznici upinju sve svoje sile, da poraze Njemačku, ništa nije moglo doći više u horu — piše „Le Temps" — nego li knjiga Bülova. „Temps" u tome nazrijeva izjavu njemačkog naroda. Pored tako oprečnih nazora o budućnosti, veli nadalje „Temps", može mir biti dugotrajan samo onda, kad bude sklopljen nakon posvemašnjega poraza Njemačke. Bülov nam kaže, da su njemački militarizam i njemački narod jedno te isto. To nam nameće dužnost, da udesimo svoje držanje i svoju obranu za budućnost ne samo protiv njemačke vojničke organizacije, već i protiv njemačkog naroda, koji se s njom poistovjetuje. Bülov je jasan. Ne budemo li na komade razbili grozno oružje, koje on naziva militarizmom, bit će mir samo puko primirje. Budemo li dali Njemačkoj, da se poslije rata može slobodno kretati, ojačat ćemo militarizam, koji će biti njezin budući program. Mi ga možemo jedino skršiti tako, da ga iz korijena iščupamo. Rat je vrlo skupocjen. Da Njemačkoj onemogućimo ratovanje u budućnosti, moramo je lišiti novčanih sredstava tako, da ju prisilimo, neka plati, što je rat stajao antantu, te joj izruči one milijune, koje bi ona inače godišnje upotrebila za troškove svoga naoružavanja. To je jedino sredstvo, s pomoću kojega bismo mogli prisiliti Njemačku na mir, što bi trajao jedno stoljeće. Mir će ostati financijalno pitanje, mir, koji će prisiliti Njemačku na platež odštete ili uopće ne će biti nikakvoga mira.

Neutralne države.

Engleska nasilja protiv neutralaca.

Haag, 8. Nizozemska je vlada zabranila, da se upotrebi domaće žito za proizvadjanje rakije i žešte. „Telegraf" opaža, da se nizozemska rakija i žešta izvaža skoro isključivo u Njemačku. S toga ne će ni Engleska da dopusti uvoz engleskog žita u Nizozemsku, da ostane tako Njemačka bez žeste.

„Nieuwe Rotterdamsche Courant" piše: Naša vlada nije mogla naravno da se drukčije odluči, nego li to Engleska hoće, koja se uvijek hvali slobodom mora, te ju uvijek izrabljuje u svoje svrhe. Tako ne dozvoljava Nizozemskoj, da žito što ga je u Americi za svoj novac kupila preveze u svoje luke. Na nijedan način ne može se opravdati engleski postupak i nasilje, koje nam Engleska čini.

Dogodjaji na moru.

London, 9. Lloyd. Bili su potopljeni engleski parobrodi „Caunett" i „Heron" (27 i 825 t).

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 7. Službeni izvještaj od 6. srpnja:

Zapadna fronta.

Na fronti južno od močvara, koje se oko Pinska nalaze, postigle su jučer naše čete znatne uspjehe; u okolici smo Kožjuhnovke zaplijenili neprijateljsku bateriju. Zarobili smo 22 časnika i 350 vojnika. Na sjeverozapadu od Ražnjića na Stiru, sjeverno od Kolkija, zaplijenili smo jučer 2 topa, 3 strojne puške i uhvatili preko 2300 zarobljenika. Na sjeverozapadu od Gruzjatina osvojili smo takodjer nekoliko neprijateljskih jaraka, te je palo u naše ruke 300 zarobljenika i strojna puška. Izmedju Stira i Stohoda, na zapadu od Sokula i dalje prama jugu otvorio je neprijatelj topovsku paljbu i poduzimao je neuspješne protunavale.

U Galiciji prešle su naše čete po snažnoj topovskoj pripravi ofenzivu na zapadu od donje Stripe i na desnoj obali Dnjestra. Neprijatelj je bio suzbijen, te se je povukao natrag. Naše su se čete približile rijekama Koropjec i Suhodolek, pritocima rijeke Dnjestar. U toku smo jučerašnjeg dana uhvatili skoro 5000 zarobljenika i zaplijenili smo 11 strojnih pušaka. Od štaba smo izgubili hrabrog satnika Bogoljupskoja, koji je pao u bici. Tokom su napadaja na selo Berniki, na istoku od Monasterciske, dočekali Nijemci naše čete škropcem užarenih tekućina. Odmah čim smo selo osvojili zatukli smo sve Nijemce bajonetama, osim toga smo uhvatili preko 1000 zarobljenika. Bilo srijed borbe, a to su naši hrabri Kozaci iz Krima napali iznenada Nijemce i nagnali su ih u bijeg. Dvadesetak je krepkih Kozaka preplivalo Dnjestar kod sela Dolina, te tu na drugoj obali zarobili 5 časnika i 108 vojnika i zaplijenili su 1 top.

Kod Rige poduzimali su Nijemci protunavale u onim odsjecima, gdje smo im mi jučer oduzeli nekoliko položaja. Naše su se čete povukle u svoje prijašnje položaje sa zarobljenicima i plijenom. Na Dvini, kod Dvinskoga i dalje na jugu bilo je na mnogo mjesta žestoke topovske paljbe. Kod Bojarda na Dvini, iznad Friedrichstadta, postavilo se nije lahko topništvo izvan borbe. Njemački pokušaj, da odvedu sobom svoje topove, nije im uspio, a artilerijski upreg, koji je htio da se približi neporabivom topu, bio je postreljan zajedno s momčadi. Do noći bili su svi topovi ostavljeni od Nijemaca. Prama Baranovičima razvijali su se daljnji bojevi nama u prilog. Neprijatelj je poduzimao, da opet osvoji dijelove svojih izgubljenih položaja i ponovne napadaje. Svaki smo ga put suzbili. Ukupno smo zarobili od 3. do 5. srpnja 74 časnika, 4 pukovnijska liječnika i blizu 3040 vojnika.

Kaukaska fronta.

Kod Platane naše čete napreduju ponovno izmedju Taurusa i Čoroka. Neprijateljske smo protunavale suzbili. Suzbili smo i turski protunapadaj na jugu od Čoroka, gdje su naše čete zauzele okruglu tvrdju kod Majsiva. Kod svojih su napadaja upotrebljavali Turci granate sa zagušljivim plinovima. Zauzevši dijelove neprijateljskih jaraka kod Baiburta zaplijenili smo svu silu oružja, patrona, ručnih granata i drugog ratnog pribora. Prama Diarbekiru i u istočnoj dolini Eufrata dočekale su naše čete na bajonete Turke, koji su ranim jutrom stupili u ofenzivu, te su ih bacili daleko na zapad. Neprijatelj je ostavio na tom mjestu više od stotine mrtvih.

6. u 8 sati na veče. Broj zarobljenika, koje smo uhvatili 4. i 5. srpnja na zapadu od Stira ispod Kolkija, iznaša preko 300 časnika i 7415 za boj sposobnih vojnika, a vrhu toga veliki broj zarobljenika. Zaplijenili smo 6 topova, 23 strojne puške, nekoliko tisuća pušaka, 2 bacala mina, 11 bacala bomba i 77 škrinja municije. Suzbili smo žestoke njemačke navale kod Gruzjatina. Ogorčena se bitka bije na desnoj obali Dnjestra kod Zivacova i Chocimjerza. Žestoki topovski boj traje na mnogim odsjecima fronte sjeverno od Pinskovskih močvara. Istočno od Baranovića razvio je neprijatelj više ogorčenih protunavala, a mi smo ih suzbili. Neprijatelj je otvarao više puta bubnjarsku vatru protiv okolice sela Labuci pucajući iz teških i lahkih topova. Na jugu je od Baranovića poduzeo neprijatelj pod zaštitom te vatre dvije snažne protunavale. Oba smo puta neprijatelja suzbili, zahvativši ga vatrom topova, strojnih i pješadijskih pušaka.

Francuska.

Paris, 7. Službeni izvještaj od 9. srpnja na večer:

Sjeverno Somme nema dogodjaja. Južno Somme započeli smo tijekom dana ofenzivno poduzeće istočno Flaucourta na fronti širokoj do 4 kilometra, ispod rijeke do sjeverno Belloy. Na čitavoj navalnoj liniji naše su čete osvojile neprijateljske položaje u dubini od jednog do dva kilometra te zauzele selo Biaches.

Engleska.

London, 9. Službeni izvještaj od 8. srpnja:

Malo prije ponoći pohodila su neprijateljska ljetala jugoistočnu obalu te su bacila 5 bomba po prilici. Dosad nije se javilo o nikakovoj šteti. Obrambeni su topovi preuzeli borbu protiv tih ljetala.

Italija.

Rim, 10. Službeni izvještaj od 8. srpnja:

U dolini rijeke Ečave neobična djelatnost neprijateljskog topništva: nekoliko je taneta palo na Lezzeccu. U Lagarinskoj su dolini teški neprijateljski topovi bombardirali jučer naše položaje na desno od Ečave i u kraju kod Zugna. Naše je topništvo rastjeralo neprijateljske pješadijske čete u dolini Terragnolo, te su prouzročili eksplozije kod Rovereta. U dolini gornjeg Astica pojačale su naše čete svoje položaje pomaknuvši više odijeljenja protiv bližnjih neprijateljskih linija. Na visoravni Asiago živahni podhvati uzduž čitave fronte. Na gornjem Butu žestoko neprijateljsko opstreljavanje protiv položaja na Zelbon-Kopfelu. Na Krasu pucao je neprijatelj u noći pred 7. na naše položaje kod Tržića. Kod Alde poslao je neprijatelj protiv nas dva pješadijska napadaja, koji su bili odmah suzbijeni.

Naša su ljetala opstreljavala neprijateljske položaje i čete južno od Callisma u Ečavskoj dolini i u dolini gornje Asse. Vratila su se neoštećena.

Domaće Vijesti.

Ukinuće pokrajinskog ženskog liceja sa talijanskim nastavnim jezikom u Puli. Zemaljska upravna komisija margrofije Istre službeno nam javlja: Vidiv da je u pokrajinskom ženskom liceju sa talijanskim nastavnim jezikom u Puli već gotovo od dvije godine potpuno obustavljeno podučavanje te, da sve kad bi se ovaj zavod nanovo otvorio, a to bi moglo da bude tek kasnije, nije se baš nadati uspješnom podučavanju, nakon što je prekinuće potrajalo više godina te se prvašnje učenice raštrkale, uvaživ nadalje, da radi ovog razloga znatan trošak, što pokrajina i puljska općina podnose, nije više opravdan, zemaljska upravna komisija odlučila je, da ponovo ove školske godine i baš dnevom 30. rujna 1916. ukine rečeni zavod. — Nakon što se povrate normalne prilike, zemaljska upravna komisija će izviditi, da li bi ustanovljenje dvogodišnjeg trgovačkog tečaja za djevojke u Puli bila dovoljna naknada za ukinuti licej. — Predsjednik: Lasciac v. r.

Prigodom narodnog blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: g. Iveša pošt. asist. K 5. U družtvu poznatog „gnjavatora" položio g. Ivo Hasl K 2, k tome nadodao g. Mijo Poropat K 1. Ukupno K 8.—. Zadnji izkaz K 414.98. Sveukupno K 422.98.

Iz Hrvatske.

Svečanost u dobrotvorne svrhe na Rijeci. Na kraljev rodjendan priredit će se na Rijeci, na inicijativu grofice Wickenburg, veliku svečanost u dobrotvorne svrhe. Sudeć po pripremama, bit će ovo jedno od najvećih i najljepših svečanosti, što ih je doživjela Rijeka.

Nova vrst cipela u Zagrebu. „Hrv. Riječ" piše: Zagrebčanin gosp. Stjepan From izradio je novu vrst cipela. Poplat je od tankog drva t. zv. „keder", na koji je pričvrsten dvostruki plavi poplat od linoleuma. Peta je takodjer od drveta sa linoleumovim naglavcima. Gornji dio cipela sastoji se od jakog platna u smedjoj ili sivoj boji, cipela je lagana, a što je glavno ne lupa kod hodanja. Tko želi da mu poplat dulje traje, može upotrebiti željezne pločice. Cijena ovim cipelama bit će K 10, 6, i K 2, već prema veličini, a što je najglavnije, popravci, koje će sam izumitelj obavljati, stajati će za poplate K 1, a naglavci do K 2. Kako smo se informirali, ove će cipele biti stavljene u promet već polovicom

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

ovoga mjeseca, a ovih će dana biti izložene u Ilici.

Madžarska ženska gimnazija na Rijeci. Javljaju iz Rijeke: Ove školske godine bio je otvoren VIII. razred madžarske ženske gimnazije na Rijeci, koju je pohadjalo 13 učenica. Koncem školske godine držani su prvi ispiti zrelosti na toj gimnaziji. Madžarske i talijanske službene novine tom prilikom zahvaljuju guverneru grofu Wickenburgu i školskom referentu minist. savj. Kankowskom, koji su se najviše zauzimali, da je madžarska vlada podigla na Rijeci madžarsku žensku gimnaziju.

Treća smotra pučko-ustaških obvezanika. Čitamo u zagrebačkim novinama: Ministar domobranstva barun Hazay izdao je municipijima odredbu, prema kojoj će se treća iznovična smotra pučko-ustaških obvezanika godišta 1877. do 1866. obdržavati od 29. kolovoza do 31. rujna 1916., a ne kako je prvobitno bilo odredjeno od 21. kolovoza do 12. rujna.

Vihor na Rijeci. Dne 6. o. mj. provalio je na Rijeci i u nekojim drugim krajevima hrv. Primorja silan vihor, uz strahoviti šum i lomljavu, koji je uzvitlao oblake prašine i rušio sve, što mu se nije moglo oduprijeti. Srušeno je mnogo dimnjaka, dok su stakla porazbijana. More je bilo silno uzburkano, te se moralo čvršće privezati parobrode uz obalu, da ih valovi ne otkinu. Ima takodjer znatnih šteta u kupalištima, pogotovo u kupalištu „Quarnero“, i u perivojima.

Afera radi hrvatske zastave na Rijeci. „Obzoru“ javljaju iz Rijeke: „Dne 27. pr. mj. doplovio je na Rijeku parobrod Ungaro-Croate „Lika“. Na njemu je doputovao senjski biskup dr. Marušić. Kao obično, kad se na parobrodu vozi ban, veliki župan ili biskup, tako je i ovaj put na prvom jarbolu bila izvješena hrvatska zastava. Putnici, čim je parobrod pristao uz obalu, izkrcaše se na kopno, a medjutim je mornar, koji se nalazio na zapovjedničkom mostu, spustio dolje hrv. zastavu. Jedan financijalni nadstražar stupio je u to na brod, te je od zapovjednika parobroda kap. Randića zahtijevao, da mu se izruči hrvatska zastava. Ovom financijalnom nadstražaru priključio se i jedan stražar od pograničnog redarstva. Oni izjaviše kapetanu, da nije smio dozvoliti, da brod unidje u luku sa hrvatskom zastavom, nego da ju je morao skinuti dok je još parobrod bio izvan luke.

Kap. Randić odlučno je odbio financ. nadstražara i redara, veleći im, da je njihovo uredovanje protuzakonito, te ih uputio da se obrate na lučki ured, ako drže, da se je zapovjedničtvo parobroda ogriješilo o naredbe pomorske oblasti. Svaka oblast, koja hoće da uredjuje na parobrodima, mora to uvijek činiti kroz lučku oblast, pa tako je i ovaj puta moralo biti. Ob ovom slučaju podnešena je prijava na nadležne oblasti, koje su već poduzele istragu, a valjda i mjere, da se ovakvi slučaji, nastali iz neukosti odnosnih nižih funkcionara, više ne opetuju. Znamo, da je lučka oblast, povodom čestih demonstracija u luci i na parobrodima, poduzela bila stanovite mjere, da spriječi nemire, ali tim mjerama nije uslijedila zabrana izvješivanja hrvatske zastave, pogotovo kad na parobrodu putuje koja hrvatska visoka zvanična ličnost ili crkveni dostojanstvenik, kaošto je to bilo u ovom slučaju. Naša se javnost nema radi toga nimalo uzrujavati, jer se tu radi samo o slučaju krivog tumačenja prijašnjih naredba lučke oblasti.“

Odnosno na taj dogodjaj donose „Narodne Novine“ slijedeće poluslužbeno saopćenje: U popodnevnom listu „Obzora“ od 3. srpnja t. g. izašla je notica pod naslovom: „Afera radi hrvatske zastave na Rijeci“. U istoj stvari htio je u današnjoj saborskoj sjednici gosp. narodni zastupnik Guido pl. Hreljanović interpelirati. Pošto uslijed odgode sabora ova interpelacija nije mogla biti više iznešena i vlada nije bila u stanju, da na istu odgovori, to se priopćuje ovim putem slijedeće: Vlada se je na nadležnom mjestu zainteresovala za ovaj slučaj i konstatiralo se je, da se je cijeli slučaj sastojao u jednom razgovoru izmedju jednog podredjenog organa financijalne straže i kapetana dotičnoga broda. Na upit dotičnoga financijalnoga organa dobio je isti od kapetana takav odgovor, kakav pripada svakomu, tko se pača u stvari, koje se njega ne tiču i tim je bio cijeli slučaj svršen. Ujedno se je izjavilo od strane nadležnog mjesta, da se od nadležnog mjesta uopće ne namjerava ništa promijeniti u dosadanjoj praksi glede izvješivanja hrvatske zastave kod putovanja hrvatskih dostojanstvenika.

Iz Dalmacije.

Velika baština. Dne 7. o. mj. umro je u Šibeniku bogati trgovac Gjuro Jović, grčko-istočne vjere. Jović nije imao svojte, pa je čitav svoj imetak u iznosu od 400.000 kruna ostavio svome slugi.

Sapun od gnjile. Uslijed pomanjkanja sapuna kopaju u Šibeniku, kraj kapelice sv. Jurja, gnjilu, koja izvrsno nadomješćuje sapun za svako pralo suknene robe. Komad gnjile zapada samo jedan novčić više, nego li je to bilo u mirno doba.

† Dr. Niko Marinković. U Splitu umro je dr. Niko Marinković, koji je slovio kao izvrstan liječnik i gorljiv rodoljub. Od gradjanstva bio je uvelike cijenjen i štovan. Pokoj mu duši!

Lisice u okolici Vrlike. Javljaju iz Zadra, da se je u okolici Vrlike pojavila množina lisica, koje uvelike tamane raznu domaću perad, što se već nije dogadjalo u tolikoj mjeri čitavih petnaest godina. Oni, koji su dobili dozvolu za nošenje pušaka nemaju gdje da kupe baruta i sačme, pa bi trebalo da dobiju i toga barem seljaci, čiji su stanovi u šumi i gdje se mora braniti od te zvjeradi i sam čovjek.

Dvije zabrane. Splitsko „Naše Jedinstvo“ javlja: C. kr. poglavarstvo zabranilo je nošnju i raspačavanje kolajna sa talijanskom zvijezdom („La stella d' Italia“), a osobito one, koje imaju u sredini glavu pjesnika Dante Alighieri i na rubu natpis: „Sempre Italiani, Trento XI. Ottobre 1896“. Dalje zabranilo je raspačavanje historičkog romana „Urota Zrinjsko-Frankopanska“ od dr. E. Kumičića. Prekršitelji bit će strogo kažnjeni.

Iz Trsta.

Mjere za slučaj dolaska aeroplana u Trstu. Javljaju iz Trsta: Na opetovne opomene, da se gradjanstvo odmah povuče u zatvorena mjesta, čim se pojave neprijateljski aeroplani, rek bi da se je malo tko obazirao, pa su oblasti bile konačno prisiljene izdati ovih dana nalog, koji obvezuje na to cjelokupno gradjanstvo Trsta. Bilo je takodjer slučajeva, da su kućni vratari sprječavali prolaznicima, da se zaklone u veže, zatvarajuć ključem kućna vrata. Sada je i tomu doskočeno, jer su oblasti izdale oglas, kojim zabranjuju zatvaranje kućnih vrata kod pojave aeroplana.

Vihor u Trstu. Dne 8. o. mj. provalio je u Trstu vihor sa strašno uzburkanim morem. Valovi su razrovali i raznijeli žal opć. kupališta kod Lanterne, pa će kupalište biti kroz nekoliko dana zatvoreno, dok se opet ne uredi žal.

Razne Vijesti.

Briand o ratu. Dne 4. julija, na dan blagdana američke neodvisnosti, držao je francuski ministarski predsjednik Briand kod proslave pariške američke trgovačke zbornice govor, u kojemu je rekao: Od početka velike kušnje, što je svijetu nametnuta zločinskim častohlepljem, upoznalo je javno mnijenje Združenih Država tko brani svetu stvar naroda i slobode. Uz svu pretjeranu viku propagandista postavili su se Amerikanci na stranu slobode. Sinovi američke revolucije ćute, da je sadašnji rat zadnji strašni pokolj medju slobodom i tiranijom. Aliirci pišu svojom vlastitom krvi listinu oslobodjenja svijeta.

Novi rat za 10 do 20 godina. Ruski general Skugarevski napisao je u petrogradskom „Ruskoe Slovo“ članak. Iz tog članka, što ga prenosi „Zeit“, vadimo slijedeće: Kako i kada će svršiti rat, ne može se točno proreći. Tim lakše je stvoriti sliku o budućem ratu, koji će doći poslije sadašnjega. Čim budu sadašnji uspjesi antante u ovom ratu manji, tim će prije doći do novog rata. Ako Njemačka ne bude konačno pobijedjena, onda će za 10—20 godina biti novi rat neizbježiv. Države će se za to vrijeme starati za pojačano naoružanje. Taj će rat biti tako strahovit, da je sadašnji rat prema njemu samo dječja igračka. Za deset će godina imati Rusija 200 milijuna duša, a Njemačka još ne će imati 100 milijuna. Ako se uzme, da će biti sposobnih za oružje 20 posto od cjelokupnog pučanstva, onda će moći Rusija metnuti pod oružje 40 milijuna vojnika, dok Njemačka još ne 20 milijuna. Za rusku vojsku trebat će 300.000 časnika, a da se to dostigne, bit će obvezani svi mladi ljudi, koji imadu makar i nepotpunu srednjoškolsku obrazovanost, da služe kao časnici. Službu u zemlji obavljale bi djevojke i udovice bez djece. Vojska bit će sastavljena od 25 do 30 milijuna pješadije, 1 do 2 milijuna konjice, 1 milijun pijonera i tehničko-specijalnih četa, dok će se 5 milijuna uporabiti za etapnu službu. Vojska će imati 100.000 topova, 1 milijun strojnih pušaka i 10.000 automobila. U početku rata bit će pripravno artilerijske municije barem za 50 milijuna hitaca, dok infanterijske za 5 miljarda hitaca. Da se svemu tomu na vrijeme doskoči, bit će obrazovano ministarstvo vojne spreme.

Vojna obvezatnost i brak. „Liverpool Daily Post and Mercny“ bilježi slijedeću veselu zgodu: Neki poznati časnik u Liverpoolu izjavio je nedavno, da mu najveću brigu u njegovom poslu zadavaju žene, koje mu upravo opsjedaju vojarne i ljute se na vojničku obvezatnost, jer moraju svi muškarci svaki tjedan četiri večeri biti u vojarni. Jedna od žena je došla u njegovu službenu sobu i počela ga psovati, da kako to, da muž mora svoje noći žrtvovati u vojarni. Šta si zapravo mislite, reče mu, čemu me je oženio? Časnik joj je mirno odgovorio: Ja si apsolutno ne mogu toga protumačiti.

Talijani i Slaveni. „Neue Freie Presse“ donosi: Talijanski senator Novellis rekao je u talijanskom senatu: „Vlada prekrštenih ruku gleda, kako slavenski odbori vode čitavu vojnu protiv talijanskih interesa. Nadam se, da su ove interese priznali barem saveznici, inače bi Salandrin kabinet bio počinio zločinstvo. Talijanski se položaj u Sredozemnom moru mora poboljšati.“

Preludij solunske ofenzive. Kako je poznato, prekinuta je brzojavna veza izmedju Bugarske i Grčke, pa su obje vlasti upućene jedino na radiotelegrafski saobraćaj. Pronosi se vijest, da je to prekinuće uslijedilo jedino toga radi, jer da proširuju Englezi i Francuzi zapadno krilo svoje balkanske fronte, u svrhu, da se združe s talijanskim četama. Drugi su opeta mnijenja, da idu Francuzi i Englezi za tim, da svojim vlastitim četama pojačaju svoje zapadno krilo, jer da je general Sarrail mnijenja, da je podesnije započeti ofenzivom na tom mjestu nego li u istočnoj Makedoniji. Bugari medjutim ne prestaju utvrdjivanjem rupelske fronte, pa je već tim osujećeno to najnovije poduzeće antante.

Kriminalnost nedoraslih. Pitanje očuvanja mladeži osobito je važno danas, kad su djeca največim dijelom lišena odgoje, ili što je ta odgoja vrlo nedostatna. Sigurno je, da je za normalan odgoj djeteta potreban otac i majka, jer opažamo, da se djeca, koja nemaju oca, jednostrano odgajaju, osobito ako su muška djeca i ako im je majka uzorna žena, koja se mnogo za njih žrtvuje. Medjutim danas jedva majke dospijevaju, da odgajaju djecu, kojih su ocevi na bojnom polju, jer većim dijelom moraju da rade i zaradjuju, a djeca su prepuštena sama sebi.

U stranom se svijetu mnogo piše i mnogo radi, kako bi se sačuvala mladež od pokvarenosti i razuzdanosti. I u nas Hrvata, hvala Bogu i božiću, počelo se nešto micati. Nedavno je ugledala svijetlo brošura pod naslovom: „Kako da se suzbija kriminalnost u nedoraslih“. (Prinos kriminalnoj pedagogiji. Priopćio dr Djuro Basariček. Cijena 50 fil. Zagreb 1916.) Pisac govori ponajprije o porastu kriminalnosti u nedoraslih, zatim o unutrašnjim i izvanjim razlozima kriminalnosti u nedoraslih, o kazni zatvora i njezinom djelovanju, o učinku pedagoških sredstava, o uredbama za popravak pokvarene mladeži. — Svakako je ova brošurica pažnje vrijedna već stoga razloga, što se o sličnom predmetu u nas do sada nije pisalo. Dr Basariček je imao na umu u brošurici iznijeti samo neke misli, a nije kanio stvar sustavno izraditi. Kod unutrašnjih razloga kriminalnosti odviše je naglašen nagon u djeteta, kao da uz njega nema ništa drugoga.

Pisac veli, da je glavni faktor, kojim se suzbija zlo, dobra odgoja. Treba istrgnuti djecu iz pokvarene okoline. Odgoj djece ne će državu i društvo toliko stajati, koliko veliki procenat zločinaca, koji godine i godine proživljuju u zatvorima. No ako dijete već posrne, ne bi smjelo doći pred sud za odrasle zločince, a uz to dolazi ono u zatvorima u dodir s pravim zločincima, koji na njega zlo utječu.

Najljepše bi se riješilo to teško pitanje, kad bi se uveli posebni sudovi za mladež, kakovi već opstoje u Americi. Uz pravno obrazovane suce sude tu pedagozi, svećenici i liječnici. Oni pomno prouče čitavu dušu djeteta, kad je potrebno, kazne ga. Dalje govori pisac o zavodima, koji su pod pedagoškim nadzorom uredjeni kao male republike, u kojima sama djeca paze na red i pravednost. Pisac na koncu poziva svu hrvatsku javnost, da se već jednom počne zanimati pitanjem odgoja mladeži, u kojoj je naša budućnost.

Poruke iz uprave.

G. D. Sirotić — Buzet. Družbine žigice možete izravno naručiti kod tvrtke „Solo“ — Beč I. Hohenstaufengasse 6.

Pretplatnicima do znanja!

Svim onim pretplatnicima, koji nijesu platili pretplatu za prošli mj. lipanj, sa 14. o. mj. obustaviti ćemo šiljanje lista.

UPRAVA.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Po prvom razgovoru razabrah, da je Lovro vanredno darovit čovjek, da mnogo, veoma mnogo znade. Kraj svih tih vrlina ne bijaše mi Lovrin prvi pojav prijazan. Nešto me odbijalo od njega. Kad nam se jezik ponajbolje razigrao bio, izvadi Lovro sat, pa reče vrlo važno: „Kasno je gospodo!“ Dignuv se, pogladi si kosu pred velikim zrcalom i pruživ mi tri prsta pokloni se svečano: „Meni je bila osobita čast! Klanjam se!“ Odvratih mu poklon na isti način ponešto zabušen, pa stoga valjda opet nespretno. Razidjosmo se, a ja dugo razmišljah u postelji: Kakav je to čovjek taj Lovro!

Na skoro saznadoh, kakav je. Sastajasmo se često kod moga pobratima Bodula. Lovro se bavio knjigom, bavio i ja. Pobratismo se i napokon izjavi Lovro: „Našao sam lijep stan za trojicu. Jednoga sam već druga zakapario; dodji i ti; rad sam s tobom zajedno stanovati.“

„Valja“, rekoh, „bit ću ti pagat ultimo.“

Za kratko udjosmo u novi stan i to kod kapelnika opere, te se namjestismo, kako smo bolje znali, u svom novom šatoru. Treći medju nami bijaše 2. tehnik, valjan i vrijedan sin hrvatske kajkavštine. Nu taj treći svat bijaše obično van kuće: vezala ga vatrena ljubav za neku prašku mladicu.

„Hvala Bogu“, prihvati Lovro razrediv pod svojom bijelom puhovom kapom pokućtvo po svojoj voljici, — „gotovi smo; sad imamo salon i alkov; sad stanujemo gospodski i možemo bar pohode primati.“

Poznavajući svojeglavost brata Lovre, nisam dirnuo u razredbu njegovu, samo se nasmijah u duši njegovoj aristokratičkoj primjetbi. Tako bude Lovro muče priznan glavarom naše malene zadruge. Sad se tekar pobratismo od srca, sad smo bili prijatelji i ne rastasmo se, dok Lovro ne ostavi sveučilišta.

Za zimskih večeri sjeli bismo Lovro i ja za peć, da učimo. Vatra praskala u peći, lule nam se dimile. Lovro razglabao „Ostromirovo evandjelije“, ja „enciklopediju prava“. Lazila tako ura za urom, al napokon bi se dignuo Lovro, natukao svoju puhovu kapu, očiti biljeg glavarstva, a to je bio znak da je učenje svršeno, i da je hora „akademičkomu čaju“ i razgovoru. Čaj je kuhao Lovro sam; u taj se posao nije smjela miješati živa duša; kuhao ga je točno reć bi matematičkim redom. Kad bi sasuo čajevo lišće, izvadio bi Lovro svoj časomjer, te brojio minute, koliko ih treba. Pijući lulu, srčući čaj, čavrljasmo od srca o svem i svačem. U takovim prilikama kazivao mi Lovro o svojoj kući, o svojoj mladosti.

Lovro se rodio od seljaka, malo imućnih kod Postojne. U onim stranama gospodarstvo malo vrijedi, zemlja je suha, kamena. U kući bilo više djece i ženske i muške; nevolja da ih podigneš na noge. Starci pobožni željeli, da im se bar jedno čedo podigne do sreće, do gospodstva. A može li za njih biti veće gospodstvo, veća sreća od svećeničke haljine? Kad mi sin poraste, mišljaše starica, majka, bit će mi župnikom, susjedi ljubit će mu ruku, sudac će mu se klanjati, jesti će svaki dan mesa na bijelu pladnju, imat će od čega živjeti do groba, pa što još više, molit će za moju dušu, a njegova je molitva bolja od druge molitve. Ima li veće sreće? Starci uglavili, da im jedan od sinova bude popom. Kocka pala na Lovru. Sve je selo znalo, da je bistra glavica. Umio on na pamet sve crkvene pjesmice. Tim bolje po njega, bit će mu poslije manje muke. — I neka je, Lovro nek bude popom, reče otac. Al eto bijede! Za popa treba školanja, a u selu školnik jedva bio za orguljaša; školi u gradu hoće se bogme troška — a otkud?

„Eto sreće!“ dosjeti se brzo starica. „U Ljubljani nam je kum zvonar. Kako bi bilo, da Lovru smjestimo kod kuma, nek se što ranije priuči svetomu poslu. Vidiš dobre pameti i bolje sreće. I kumstvo valja.“

„Pravo majko“, reče otac, „Lovro nek ide zvonaru. Valja ti pamet.“

Sudski pisar napisao za Lovrina otca pismo kumu. I dobro pogodi pisar. Zvonar bio dobar kum, te zajavi, da je Lovri prosto doći k njemu u Ljubljanu, jer on sam da je već oslabio, pa će mu kumče biti u pomoć. Pa tako i bilo. Jednoga jutra blagoslovi majka Lovru, tisnu mu u ruku dvogrošku, u torbu dva bijela sira, a za kumu povjesmo. — „Idi sinko“, reče maja, „da si mi valjan i pošten. U svijetu je mnogo zla, al ti mi budi dobar. Pratio te Bog i njegovi andjeli. Pa dadne li sreća i milost božja, čitat ćeš novu misu pred našim velikim oltarom. Idi, pa moli za majku svoju.“

Lovro je dakako od svega toga malo razumio. Znao je da ide u velik grad kumu si, I veselilo ga. Al kad je vidio, kako je iz majčinih očiju udarila kiša, svilo mu se oko srca, pa udri i on plakati. Nu otac otkinu sina od majčine grudi, te povede Lovru kumu zvonaru.

Tu je dakako drugčije bilo. Kad je Lovro vidio velike kuće, silu ljudi, visoke tornjeve, kad su mu prvi puta zagrmile velike orgulje, razigra mu se mlado srce preko reda. Nije se Lovro plašio kao drugi seoski dječaci. Hitra mu pamet primila se brzo svega. Dadoše mu i knjige. Eto veselja. Po vas dan sjedio maličak u školi, samo večerom zvonio bi mjesto kuma „Zdravu Mariju“. Ne bijaše mu to dužnost, to bijaše njegovo pravo, kojim se je ponosio.

(Nastavit će se.)

„Hrvatski List“ može se dobiti u prodavaonici Dinka Sirotića u Buzetu.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 365.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 12. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Njemačka podmornica prebrodila Ocean.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 11. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini nema osobitih dogodjaja. Kod Zabije na Ceremosu suzbile su naše čete ruske napadaje. Dalje prama sjeveru sve do gornjeg Stohoda traje, osim uspješnih podhvata naših lovačkih zapovjedništva kod Burkanova, odmor u bojevima. Kod Sokala su se skršili pred našim zaprekama nadmoćni ruski napadaji. Uzalud je kušao neprijatelj da vatrom vlastitih topova i strojnih pušaka zaustavi bijeg svojih masa. Kod Hulevica na Stohodu bio je neprijatelj suzbačen po ogorčenim promijenljivim bojevima od njemačkih i austro-ugarskih četa. Razni su se još neprijateljski napadaji u području Stohoda takodjer posve izjalovili.

Talijansko bojište.

Jučer nije bilo važnijih pješadijskih bojeva. Neprijateljske pribjeglice potvrdjuju, da su Talijani imali osobito teške gubitke u njihovim navalama u prostoru na istoku od Cima dieci.

Naša su pomorska ljetala napala vojničke zgrade i željezničku stanicu u Latisani obilno s bombama, koje su tamo prouzročile velike požare. Neprijateljska su ljetala bacila bomba u Judicarijama na Tione.

Jugoistočno bojište.

Osim časomičnih okršaja na donjoj Vojusi nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 11. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju Ancre i Somme bile su postrijeljene jake engleske čete, koje su napadale na sjeverozapadu od ceste Bapaume-Albert. Izjalovili su se s velikim krvavim gubicima ponovljeni neprijateljski pokušaji, da opet osvoje šumicu Trones. Francuski crnci, koji su navalili na jugu od Somme, bili su dočekani nadvladujućom vatrom. Sve su se neprijateljske namjere da navali izmedju Belloya i Soyecourta izjalovile. U području Moze vrlo živahni topovski bojevi. Kod Leintreya (u Loreni) prodrli su Nijemci po zamašnom lagumanju u teško oštećene francuske položaje, te su zarobili 60 ljudi.

U mnogobrojnim zračnim bojevima nad Sommskim područjem izgubio je neprijatelj 5 ljetala.

Istočno bojište.

Do Pinskoga nema ništa osobita. Ruska je vijest o ispražnjenju Pinskoga izmišljena. U uzaludnim čestim navalama protiv stohovske linije izgubili su Rusi preko 700 zarobljenika i 3 strojne puške.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Na jugu od Čoroka bili su suzbijeni svi napadaji, što ih je neprijatelj pokušao. Rusi, koji su bili prodrli u pomaknute jarke u nekoliko odsjeka, bili su iz njih istjerani po krvavoj borbi na bajonete. Na sjeveru od Čoroka i na lijevom krilu okršaji.

BRZOJAVI.

Rat.

Njemačka zračna navala na Dover.

Berlin, 11. (D. u.). Službeno. Dva su njemačka pomorska ljetala napala s bombama u noći od 9. na 10. srpnja lučke uredjaje i obalne zgrade u Harwichu i Doveru.

Englezi osvojili Tango u Africi.

London, 11. (D. u.). General Smuts javlja iz Istočne Afrike: 7. je o. mj. bila zauzeta Tanga iza slabog neprijateljskog opiranja.

Austro-Ugarska.

Talijanski ljetaci.

Beč, (D. u.) Talijanske ratne štampe javlja: Talijanska ljetala bacaju u posljednje doba redovito na poljedjelce na jugozapadnoj fronti u konservnim kutijama i bocama omote ljetaka za austro-ugarske vojnike, gdje im javljaju „da dočim se oni bore protiv Italije i prolivaju svoju krv, medju tim prodiru Rusi pobjedonosno u Ugarsku, stupaju u njihove kuće i siluju im takodjer i žene“.

Ti ljetaci sadržavaju najkrupnije laži o dogadjajima na našim frontama, te pozivaju naše vojnike, da izbjegnu stalnome uništenju uslijed pobjedonosne talijanske ofenzive time, da pobjegnu ispod svojih zastava.

Tvrde, da su naše progonjene čete izgubile tobože preko 200 tisuća ljudi. A svako znade, da su naše čete dobrovoljno i bez gubitaka povukle u svoje sadašnje položaje.

I sam nositelj naše krune načinjen je predmetom podlih napadaja, te se otrovne strijele nabacuju takodjer protiv saveznika ali otpadaju same o savezničkoj vjeri, kojom je zadojen svaki od onih muževa.

Protivno nego li u nas i naših saveznika, to je bilo u krugovima antante od početka rata glavno obilježje najprostije ocrnjivanje i klevetanje neprijatelja u svakidanjim novinama i u knjigama. Do pred kratkog vremena vodeći vojnički krugovi nijesu sami obavljali takve podlosti koje nijesu dostojne vojnika, nego su te lovorike prepuštali d' Anunziju. Sada je doista iz razgranjenosti te pojave jasno, da ti ruglospisi potječu od vojnog vodstva. Od pariške konferencije ovamo antantino vojno vodstvo nema više — očito je — toliko srama. Ali će utjecaj takvih ljetaka na naše vojnike biti sasvin drugi, nego li si to Talijani predstavljaju. U ostalom istina je od svega toga samo to, da Rusi, gdjegod se pokuzuju, svuda ubijaju, pale, siluju i pretvaraju u pustinju čitave krajeve. To se samo slaže s činjenicama.

Njemačka.

Njemačka trgovačka podmornica u Baltimoru.

London, 11. (D. u.). Listovi objelodanjuju brzojavku iz Londona, gdje se kaže, da je u Baltimore stigla njemačka podmornica sa skupocjenim tovarom boja. Na 20 km od obale proganjale su podmornicu engleske i francuske krstarice, te su tako spriječavale njezin dolazak kroz 4 dana.

*

Berlin, 11. (D. u.). Prekooceanska vožnja prve njemačke trgovačke podmornice „Deutschland“ i njezin sretni dolazak u Ameriku je pozdravljen od novina kao epohalni dogodjaj, koji je posve uništio legendu engleske blokade.

„Vossische Zeitung“ javlja: Prošle je jeseni bilo ustanovljeno u Bremenu društvo, koje je htjelo da oživotvori promet s trgovačkim podmornicama. Mnogo je podmornica u gradnji, te najprve od njih plivaju na oceanu: „Deutschland“ i „Bremen“.

Veličina brodova iznaša po prilici 2000 tona. „Deutschland“ je izgradilo brodogradilište „Germania“, pod vodstvom kapetana Koenig.

*

Baltimore, 11. (D. u.). Reuter. Ovdje prispjela njemačka podmornica „Deutschland“ tvrdi, da je naoružani trgovački brod, koji prevaža robu. Njezin je teret adresiran na tvrtku Schumacher und Comp. u Baltimoru, te se sastoji od boja i lijekarija. Časnici podmornice „Deutschland“ poriču, da su podmornicu proganjale neprijateljske podmornice, i kažu, da nijesu vidjeli ni engleskih ni francuskih ratnih brodova.

Kutter, koji vrši obalnu stražu, išao je za „Deutschlandom“, koji je otplovio u zaliv Chesapeak. Nije mu bilo poručeno, ali govori se, da će podmornica ostati pod pažnjom.

*

Baltimore, 11. (D. u.) Reuter. Podmornica se je „Deutschland“ usidrila jučer pred Baltimorem nakon putovanja od 4000 milja preko čitavog Oceana. Podmornica je stigla u luku prošle nedjelje ranim jutrom pod zaštitom mraka vozeći izmedju rta Charles i Henry. Dala je na to znak iz sirene, da provali na sebe pozornost pilota. Opazio ju je remorker Timnis, koji je tamo dva tjedna stražario, da isprati podmornicu u luku. „Deutschland“ nije nosila zastave, ali kada je vlastitom silom u luku ulazila razvila je njemačku zastavu. Pilot, koji je podmornicu pratio kaže, da podmorničina posada sa časnicima broji ukupno 30 ljudi, koji nose uniformu njemačke trgovačke mornarice. Kapetan je kazao pilotu svrhu svojeg puta, koji je trgovanje sa Unijom. Čim bude iskrcao teret, da će ukrcati nikel i surovu gumu.

Podmornica mjeri 305 noga, a u najširem mjestu 30 noga širine. Tjeraju je 2 Dieselova motora.

Reuter javlja, da se mora uslijediti odluka na državnom odjelu poradi pribivanja „Deutschlanda“ u američkim vodama, čim se dokaže, da se brod mora radi budi kojeg razloga smatrati kao brod njemačke mornarice ili da radi po nalogu njemačkog mornaričkog ureda.

Balkan.

Važan bugarski predlog.

Sofija, 10. „Kambana“ stavlja u važnome članku predlog, neka svi saveznici ustanove interparlamentarni ili stalni ured u Beču ili Berlinu, gdje bi se usredotočila opskrba hranom Njemačke, Austro-Ugarske, Bugarske i Turske.

Rumunjska pred odlukom?

Bukarešt, 10. „Universul“ ima vijest, po kojoj se čini, da se Rumunjska nalazi pred odlukom.

Iz Rumunjske.

Budapest, 9. Sa ruskom ofenzivom oživljela je u Rumunjskoj rusofilna stranka te počela sa punom parom rušiti prilićan mir, koji je zavladao u rumunjskoj politici poslije ruskih i srbskih poraza. Zadnji neuspjesi rusofilskog udruženja prisilili su iste da predbježno napuste namjeru održavanja pučkih skupština. Federalisti morali su uvidjeti, da je narod za takovu vrst agitacije potpunoma nepristupačan. Prošle su nedjelje potrošili 250.000 lea i mogli su, uračunav i pokrajinu, jedva skupiti 2000 ljudi, a ti su prisustvovali potpunoma ravnodušno skupštini i ostali su hladni kod raznih izjava. Entuzijazam fuzijonista oslabljen je takodjer činjenicom, da je Filipescu izostao od svih zadnjih agitacija. Znatnu ulogu kod napuštanja tih beskrajnih agitacija igra i činjenica, da je ruska ofenziva zastala. Niko, a niti rusofili, a najmanje Filipescu poslije iskustva svoga puta u Rusiju, ne vjeruju, da će Rusi zaista odnijeti pobjedu. Osim toga pridolazi još i engleska ofenziva sa svojim neznatnim uspjesima, o kojima rusofilska štampa u Bukareštu radje šuti. Čini se dakle, da će do jeseni potrajati mir.

Bukareštanski dopisnik, „Niuewe Rotterdamsche Courant“ poslao je svojom listu obilni značajni članak, iz kojega donosimo slijedeće: „Navodno je prije početka ruske ofenzive upravila ruska vlada rumunjskoj vladi notu, u kojoj se tuži, da s podčasnici centralnih vlasti upotrebljavaju od rumunjskoga vojnoga vodstva kao učitelji topništva i da su dapače u tu svrhu dobili rumunjske odore. Iz toga da se mora zaključiti, da je Rumunjska svoje ekonomsko zbliženje centralnim vlastima proširila i na političko područje. Na temelju toga ne dvoji antanta, da je rumunjska izjava, da će uz sve okolnosti ostati neutralna, ozbiljna, i Rusija stoga zahtjeva da se otpuste ovi učitelji topništva. Ako Rumunjska ne bi na to bila pripravna i ako ne bi dala glede svoga budućega političkog držanja izjave, koje bi zadovoljile, onda bi vlasti antante ovlastile Rusiju, da u ime svih zaveznika, a u znak nepovjerenja skuplja čete na besarabijskoj granici.

Ujedno su engleski agenti neslužbeno saopćili, da bi antanta bila pripravna doprinijeti svaku žrtvu, da bi se Rumunjska ponašala sklonije antanti, naime da bi joj se ustupio jedan dio Besarabije, koji leži južno od Dnjestra i zapadno od Kovilnika, tako da bi Kišenev i Mogilev bili ruska granica. Nadalje bi Rumunjska dobila jedan dardanelski otok kao stanicu za ugljen. To da je onaj isti posao glede kojega je putovao lord Kitchener u Rusiju i radi kojega je imao kasnije poći i u Bukarešt, gdje su već bile u srpnju naručene u svratištu za njega i njegovu pratnju sobe. No dopisnik drži, da ma koji bio posljedak petrogradskih dogovora, i na ma što da se antanta obvezala da se ipak Rumunjska ne bi dala sklonuti na slom sa centralnim vlastima, jer gospodarski odnos Rumunjske apsolutno nužno iziskuje dobre prijateljske odnošaje sa centralnim vlastima, dapače i prkos zadbjih uspjeha ruske vojske. Odmah poslije negativnog odgovora Bratianu, u kojem je isti ponovno istaknuo apsolutno neutralnost svoje zemlje, pomaknute su dvije ruske brigade — a ne dvije satnije, kako se kasnije kazalo — kod Mramornice preko rijeke, da navale Austrijancima kod Černovica iza ledja. Kako i zašto je to Rumunjska dozvolila i kako i zašto je vijest o tomu istom dva dana kasnije stigla u Rumunjsku, nije jasno, kao ni to, da li će se Rumunjska zadovoljiti sa ruskom izjavom, da je prelaz preko granice bila zabluda. Ta ipak je Prut kao široka rijeka dosta vidljiva granica.

Antanta.

Rusko-japanski savez.

Stockholm, 10. Rusko-japanski ugovor je očito uperen protiv Engleske. Dodatak k prvomu članku kaže, da sadašnji politički položaj nema prednost pred novim ugovorom. Isti članak zabranjuje kontrahentima, da sklapaju ugovore sa trećima i da im priznaju kojegod pravo na skrajnom Istoku. Po drugom članku odredjuje se Mongolska kao rusko područje, a Japanu se priznavaju njegova prava i južnome Kitaju. Rusija garantira svojem savezniku njegove buduće aspiracije u Hongkongu i Kvangčuvanu.

Ugovor nema ni najmanje utjecaja na sadašnji konflikt u Europi, ali je s druge strane ruska priprava za čas, kada se bude mir sklapao, da Rusi ojačaju položaj nasuprot Engleske.

Amerika.

Atentat na predsjednika argentinske republike.

Buenos Aires, 11. (D. u.). Po smotri četa ispalio je neki individuum, koji se je izjavio anarhistom, hitac iz samokresa na predsjednika republike, koji se je nalazio na prozoru svoje palače, te ga je ranio.

*

Buenos Aires, 11. (D. u.). Havas. Čovjek, koji je izvršio atentat protiv predsjednika republike, je argentinski anarhist Ivan Mandrini.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 8. Službeni izvještaj od 7. srpnja:

Bojevi na zapadu od donjeg Stira traju dalje s velikim uspjesima za naše čete. U okolici Galuzije (18 km na zapadu od Rafalovke), Optove (13 km jugozapadno od Rafalovke) zauzeli smo utvrdjene njemačke i austro-ugarske položaje. Neprijatelj je pobjegao pod našom topovskom vatrom. Mi smo opet uhvatili veliki broj zarobljenika, medju njima zapovjednika pukovnije s njegovim pobočnikom. Naše je konjaništvo proganjalo neprijatelja, protjeralo ga je sve do okolice Votčeka te mu je oduzelo kruppovsku bateriju od 6 topa, koja nije bila mogla da ispali više nego li par hitaca. Kasnije smo osvojili po žestokoj borbi selo Komarov (10 km na jugozapadu od Čartorijska) i Gradje (22 km jugozapadno od Čartorijska).

Javlja se o zauzeću kolodvorske stanice Manjevice (23 km sjeverno od Kolkija) sa strane našeg hrabrog konjaništva. Proganjajuć neprijatelja oduzeli smo drugu bateriju od 4 topa, a osim toga još 3 topa velikog promjera. Na jugu od Stohoda i u području donje Live topovska paljba.

U Galiciji: Kod Hladkija pokušao je neprijatelj da ide naprijed. Bio je suzbijen pripravljenim lagumanjem. Po najnovijim vijestima iznaša ukupni broj zarobljenih kroz 4. i 5. o. mj. na zapadu od donje Stripe 270 časnika i 9900 vojnika. Zaplijenili smo dosad 29 strojnih pušaka, 6 bacala bomba, 3 bacala mina, preko 5000 pušaka i vatromet. Na sjeverozapadu od Kimpolunga prešao je neprijatelj snažno na navalu; svakog smo ga puta suzbili.

Na Dvini živahna pješadijska paljba. U okolici na jugu od Dvinskoga sve do Pinskovskih močvara na mnogim mjestima živahna topovska paljba. Na jugozapadu od Naročkog jezera zauzeli smo po ljutom boju na bajonete dio pomaknutih njemačkih jaraka. Neprijatelj je stupio ovdje u protunapadaje. U odsjeku je fronte istočno od Baranovića neprijatelj više puta uzaludno napadao.

„Goeben“ i „Breslau“.

Jošte je svima u živoj uspomeni odiseja spomenutih dvajh brodova, kad se na početku rata moradoše probiti kroz obruč engleske ratne mornarice. Uza sva nova junaštva, ostati će taj junački čin, čije potankosti su općinstvu dosele slabo poznate, neizbrisiv i skoro besprimjeran u ratnoj povjesti.

Za vrijeme arbanaške krize pred Dračem usidreno medjunarodno brodovlje, razišlo se netragom već nakon prekinuća diplomatskih odnošaja izmedju pojedinih velevlasti. Vijest o ratnom naviještenju zateče dakle „Goeben“ i „Breslau“ već u Sredozemnom moru. „Goeben“ bijaše slučajno upravo potrošio i zadnje zalihe ugljena. U mesinskoj luci bijaše doduše usidren engleski parobrod „Wilster“ tvrdke Stinne skraat ugljenom za njemačko sredozemnu diviziju, no ugovor sa tvrdkom je imao baš minuti. Budući „Wilster“ nije znao ništa znao za englesko ratno naviještenje, ovisilo je sve o tome, kako da se gа drži daleko od engleskog konzula. U tu svrhu zaključi kapetan Busse u sporazumu sa talijanskim zastupnikom tvrdke Stinnes, da engleskog kapetana na glasu pijaća, opije te da si podmićenjem njegovog prvog časnika ishodi izručenje ugljena, što je potpunoma i uspjelo.

Dok se je Englez, dvoren od talijankog konobara doskora Whiskyom pošteno nakresao i na divanu zaspao kô zaklan, razgovarao je njemački častnik sa njemačkim poslanikom u Rimu, da ishodi propust ugljena iz carinskog okružja. Prvi časnik izruči doduše konačno ugljen, al sad najednom na pritisak engleskog konsula zabrani talijanska vlada, njegovu daljnje dodavanje na njemačko ratno brodovlje. Stoga se moralo čitav ugljen prevesti tekar na tržište ugljena tvrdke Stinnes. Ali iz tik ležećeg skladište ugljena talijanske mornarice otplovilo je jošte iste noći više čamara najljepšeg kardifskog ugljena uzan luke k njemačkom brodovlju. Električno svjetlo bijaše po dogovoru ugaslo te carinski stražari postadoše na kritičnom mjestu posvema nevidljivima... Svi pomažu pri ukrcavanju navukav modru bluzu dok usredarme, prašine i sparine svira glazba do momčad ojunači. Treba se žuriti! Polak raznih vijesti približava se neprijateljsko ratno brodovlje, od kakvih 8 jedinica, sa juga i sjevera. Kapetani dadu nastupiti momčad u čistoj odori i rubenini, te joj službeno objave englesko ratno naviještenje. Jedan od njih nadoda: „Vani vreba na nas dvoje neprijateljsko brodovlje; nas imade samo dva broda, al ipak hoćemo da pokušamo sreću, sjetite se samo potonuća Nj. V. B. „Iltis“! Nato zaori zrakom tro-

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

struki hurra i svirka glazbe. Svatko je sad znao dosta, najme, da je nepriiatelj zatvorio mesinsko tijesno, te da će to biti plovitba na život i smrt.

Admiral Souehon bijaše već stvorio svoju osnovu, kadno dobije na moru brzojavni nalog: „Njegovo Veličanstvo očekuje da će si „Goeben“ i „Breslau“ s uspjehom prokrčiti put“.

Šestog kolovoza 1914 točno u 5 sati popodne ostavi „Goeben“ uz „Breslau“ i general, koji su ga imali u razmacima slijediti, mesinsku luku. Dok je glazba svirala, mornari pjevaju mašući kapama i rubcima, al mnogi od njih na pogled svog druga pomisli „Da li ću te sutra opet vidjeti? — i ušuti. Svi znadoše da se treba probiti, al mišljahu: u Jadran!

Onome, koji spazi prvi neprijatelja dopita admiral jedan talir. Jedva se bijaše brod maknuo iz tijesna, kadno je jedan mornar već zaslužio svoj talir.

„Lijevi bok broda naprijed“, „jedan krstaš ua vidiku“, „da bude brod spreman na boj“, čule se odmjerene zapovjedi.

Engleski krstaš bijaše onaj isti „Gloucester“, čija je momčad 8 dana prije u Draču igrala nogomet sa mornarima sa „Breslau“ te se približi na ravnih sto hektometara. Konačno je svatko očekivao, da će se svaki čas otvoriti pucnjavu na Engleze, a ruke već poigravehu sa nabojima. Poput upregnutih vatrenih ždrijebaca iščekivaše momčad i častništvo sa najvećom neustrpljivošću na znak: vatra! — Svatko se pita što da čekamo? Stalno brzojavlja već svome brodovlju, da smo tude! Zapovjednik se popita kod admiralja, da li se ima otvoriti vatru? — Ne! — ne? glasio je odgovor; svi se snebivaju od čuda. Brzojavni časnici pogotova ne pojme admiraljevu nakanu. Oni poznaju već po zvuku, da ih taj brod upravu najavljuje. Akoprem ne razumiju tajnih riječi, ipak opažaju po pitanju i odgovoru, da ih se iščekuje i da je sve pripravno. Krstaš je davao znakove u troslovčanim skupinama. Osobito često se ponavljala skupinama: „Wumufu“, koja je po broju slova odgovarala riječi „Goeben“. Polak položaja zaključivao je brzojavni častnik sa svom stalnošću, da dani znak sa neprijateljskog krstaša glasi: „Goeben kreće prema Jadranu“.

Smetati! — pomisli častnik — da, smetati ga moram i popita se u admiralja. Istodobno zapita i zapovjednik broda po drugi put, da li imade pucati. Ne — nitko — osim štopa ne razumije admiralja dok taj šuti i snuje: To je jedino sredstvo koje im ima javiti, što mi radimo! Eno ga gdje plovi, da nas spasi, dok naprotiv misli da će nas uništiti. Neka dakle svoj posao obavi; ja neću stoga ni da pucam, ni da ga smetam. U tom trenutku nebi nam mogao ni najbolji prijatelj iskazati veće ljubavi od broda koji svojem brodovlju stalno javlja, da Nijemci plove put Jadrana, dok oni zapravo kreću put Dardanela.

Već je bilo tamno i 10 sati na večer kad nas stigne i „Breslau“. Tad na jednom zaori sa mosta zapovjed: „Desno kren! Okreni krmu pravcem prema rtu Matapan!“ U tom trenutku htjede i neprijateljski hrod svom brodovlju javiti, da krećemo prama istoku — al admiralj zapovjedi najednom: „Smetaj! Iz petnih sila smetaj!“ To smetanje je trajalo bez prestanka čitava dva sata, dok je neprijatelj uzalud kušao da se sporazumi sa svojim brodovljem.

Dok se englesko brodovlje nalazilo stalno kod Malte i u oltrantskom tijesnu, da Nijemcima zakrči put u Jadransko more, bili su se isti već probili prema istoku, a kritični časovi bijahu jur minuli.

Najednom nadodje nova pogibelj najme brzojavna obavijest, da je ulazak u Dardanele privremeno nemoguć. Admiralj bio je kao iskusan pomorac sve proračunao pa hoće da pokuša milom ili silom; ta car je naložio.

Osamljen u egejskom moru, bez svake sveze sa domovinom i sa Turskom i u neznanju o pravom stanju njemačko-turskog sporazuma naloži admiralj svom trećem brodu „Generalu“ da smjesta otplovi put Smirne te uspostavi svezu sa Carigradom. Medjutim bijahu „Goeben“ i „Breslau“ minnvši rt Matapan tamo po dogovoru našli jedan parobrod ugljena te ga odveli na najpusteniji i diviji otočić. Denusu, da se snabdjeve ugljenom. Sveza sa Carigradom bijaše osobitom spretnošću zapovjednika doskora uspostavljena. No kad se 10 kolovoza u 5 sati popodne pojavi na vidiku rt Helles stajao admiralj na mostu još uvjek u neizvjestnosti, da li plovi u susret prijatelju ili neutralcu, od koga se uskraćeni ulaz imade tekar silom iznuditi. Opazivši uz obalu nekoliko čamaca dade znak: „Pošljite mi jednog vodiča!“ Odmah zaleprša preko jedna zastava u znak: „Dobro došli, slijedite me!“

I nakon 10-dnevnog progona po Sredozemnom moru od neprijateljskog brodovlja odahne konačno u večernjem rumenilu dvije hiljade srdaca, s ponosom, da im je uspjelo probiti se, kako je car zapovijedio. **P.**

Domaće Vijesti.

Oglas. Kod redarstvenog odjela, prizemno, leži na uvid pučanstvu deseta tabla fotografija kao što i lični opis nepoznatih na bojnom polju palih vojnika i civilnih osoba, što su se nalazile u pratnji vojske.

Dražbena dvorana (ulica Arena br. 2). Danas u 3 sata poslije podne obdržavat će se dražba različitog posudja za slastičarnu; te istog dana u 5 i pol sati poslije podne na licu mjesta ulice Kandler br. 13 (slastičarna Salvadori) stolova sa mramornim pločama, ormara za izlog, te više različitih predmeta.

Iz Dalmacije.

Pomanjkanje ribe u Zadru. Zadarski „Narodni List“ opaža, da je na onomašnjem tržištu svakim danom sve to manje ribe, premda je sada najpovoljnije doba za ribolov, te bi se ribom moglo prehraniti čitavo pučanstvo dalmatinske obale. Kao glavni uzroci pomanjkanju navadja se to, što ima premalo ribara i što se riba većim dijelom soli.

Iz Trsta.

Zapljena. Tršćansko zemaljsko sudište odredilo je zapljenu imetka u Trstu nadležnoga akademičkoga slikara Ivana Marina, jer postoji sumnja, da je počinio zločin protiv vojne sile države, odnosno zločin veleizdaje.

Bilanca Austro-Americane. Javljaju iz Trsta: Dne 29. o. mj. održana je u Beču glavna skupština Sjedinjenog austrijskog parobrodarskog društva, prije Austro-Americana i Braća Cosulick u Trstu. Poslovanje društva bilo je nepovoljno, te se je sastojalo jedino u neznatnoj obalnoj plovidbi, te u iznajmljenju od nekoliko parobroda u vojne svrhe. Uslijed toga iskazuje bilanca gubitak od K 5,737.297. Pretprošla poslovna godina zaključila se takodjer sa gubitkom od preko 5 milijuna kruna, tako, da ukupni gubici iznašaju sada blizu 11 milijuna kruna.

Pokrajinske stvari.

Mlada misa. Dne 2. o. mj. prikazao je veleč. g. Ivan Dukić u crkvi sv. Jelene u Kastvu prvu sv. misu Svevišnjemu. Tom svetom čini prisustvovalo je veliko mnoštvo naroda iz grada i okolice. Mladomisniku su kumovali stric mu i veleuč. gosp. prof. Vjekoslav Spinčić, koji se je odsutnosti radi dao zastupati po načelniku grada Kastva, gosp. Kazimiru Jelušiću. — Bilo mu obilata ploda u radu za vjeru i domovinu!

Proslava 50-godišnjice viške bitke u Pazinu. Sugradjani i zemljaci! Pazin, rodoljubnog osjećaja radi, bez ine namjere, pripravlja za dan 23. srpnja o. g. proslavu nastajuće godišnjice jednog slavnog dogodjaja u austrijskoj povjesti. Nastupa 50-godišnjica odkada je naša c. i kr. ratna mornarica potukla i raspršila brodovlje, koje je Italija bila poslala da osvoji naš Vis, ključ Jadrana, i pokrajine, koje oblijeva njegovo talasje. Ovom pobjedom ne samo bijaše odalečena pogibelj neprijateljske invazije, već zablista velikim sjajem mornarička moć našeg carstva.

Danas, nakon trideset i šestgodišnjeg savezničtva, isti naš krvni neprijatelj napinje pohlepno oko na ove naše mile domaće krajeve i cilja da postigne prvenstvo nad Jadranskim morem, dok naša slavna c. i kr. ratna mornarica divnim junačkim djelima osujećuje napor talijanskih sanjarija. Kako što je onda veličanstven lik admirala Vilima pl. Tegetthoff gospodovao nad duhom dobrih mu mornara, bodreć ih k pobjedi, dok ratne ladje, poslušne njegovom migu, izvojevaše pobjedu, tako i danas njegov duh oživotvoruje se u jednodušnom junačtvu naše c. i kr. ratne mornarice mudro vodjenu od c. i kr. velikog admirala Antona Haus. Pravedno je dakle proslaviti ovaj slavni čin osobitom svečanošću.

Ova svečanost cilja za tim, da dade prigodu istarskom narodu da iskaže pouzdano čuvstvo vjernog podaništva Njegovom Veličanstvu, našem premilostivom caru i kralju Franji Josipu I. i da obilatim doprinosom olakoti zadaću dobrotvornog austrijskog Crvenog križa. Ovaj rane liječi i boli ublažuje našim borcima koji već od dvije godine pobiraju slavne lovorikom ovjenčane pobjede, izlagajuć na kopnu, na moru i po zraku svoje tijelo majci domovini: Ovaj krijepi, hrabri, tješi, obdahnjuje duhove naših boraca; on je milosrdje, koje posred užasa i okršajnih pokolja rasiplje obilno blago svojeg humanitarnog rada.

Navrvite svi k svečanosti domovine i dobrotvornosti, podkrijepite uspješno namjere odbora i dokažite činom ono, što i faktično jeste: Vjerni podanici, te izkažite plemenitost vašeg srca, pružeć vašu pripomoć austrijskom Crvenom križu, koji skrbi i pazi našu braću ranjenu i zdravu.

Sugradjani! Da se poluči što uspješnije cilj svečanosti, potpisani se odbor vama obraća molbom, da doprinosom novčanim i inim darom, izvolite potkrijepiti njegov rad. Svaki iznos pa bio kako čedan i svaki ini dar, bit će blagodarnošću primljen, u koju će svrhu odredjene gospodjice i djaci doći k vašem kućnom pragu.

Suzemljaci! Svečanost, koju potpisani odbor priredjuje, nije gradska svečanost, već je svečanost čitave Istre, istoj se i vi pozivljete. Ako vam ne uspije osobno da pristupite, akoprem od želi živo da vas vidi, budite duhom vašim združeni: Upravite vaše molitve Previšnjem Bogu, molite za duše palih junaka godine 1866. i onih, koji podaše svoju krv u ovom ratu na obranu naše mile domovine. Nek odboru stignu obiljni doprinosi bogatih, čednih siromaha, a jedan dar svakoga.

Natjecajte se, da potpomognete austrijski Crveni križ, nek uzmogne što bolje ublažiti boli, liječiti rane: otaca, sinova, braće i susjeda vaših.

Odbor za proslavu 50-godišnjice „Viške bitke“ u korist austrijskog Crvenog križa. — Predsjednik: Černe, tajnik: Vitanović.

Program svečanosti jest slijedeći: 1) 5.55 sati jutrom svečani doček c. i k. vojne harmonije puljske, učtivo ustupljene. — 2) 6 sati jutrom obilaz gradom c. i k. vojne harmonije, polazkom iz Stacije željezničke k gradskom perivoju, c. k. Kotarskom Poglavarstvu, Općinskom Uredu, Vrtišće, Kuli i povratak glavnom ulicom do vojarne c. k. domobranstva. C. i k. vojna harmonija svirat će gradom vesele koračnice, dok će pred c. k. kotarskim poglavarstvom odigrati „Carevku“. — 3) 9 sati jutrom: svečani doček na ulazu gradskog perivoja gospodja i gospode pokrovitelja svečanosti, zatim sveta misa na otvorenom polju sudjelovanjem c. i k. vojne harmonije, a poslije sv. mise proslov i blagoslov palim junacima na obranu doma god. 1866. i u ovom ratu dok će c. i k. vojna harmonija odigrati „Molitvu“. — 4) 3 sata popodne javna „Tombola“ sa slijedećim dobitcima: K 50.— četvornica (kvaderna), K 100.— petina (cinkvina), K 200.— tombola. Cijena pojedine igraćice ustanovljena je sa 50 helera. — 5) 4 sata popodne (nakon tombole) uz koncerat c. i k. vojne harmonije otvorit će se šaljive igre, šaljiva pošta, luka sreća, utrka u vreći, dok će za vrijeme tombole biti otvoreno 12 šatora za pivo, vino, jelo mrzlo, slastice, voće i slično. — 6) 8 sati večeri oprost sa c. i k. vojnom harmonijom na odlazku za Pulu.

Podružnica Crvenog Krsta u Pazinu. Uslijed poziva c. kr. kotarskog poglavarstva u Pazinu, uz sudjelovanje mnogobrojnog gradjanstva, obdržala se je dne 7. tek. mj. javna skupština u svrhu da se konstituira „Podružnica zemaljskog pripomoćnog društva Crvenog Krsta za Trst i Istru sijelom u Pazinu“.

Pozdravio je prisutne upravitelj kotarskog poglavarstva c. k. kot. povjerenik gosp. Luković, koji je nastavio u njemačkom jeziku lijepim govorom razlagati o cilju, radu i svrsi Crvenog Krsta, te je zaključio svoj govor pozivajuć nadošle, prije u hrvatskom pak u talijanskom jeziku, da odobre pravila društvene osnivajuće se podružnice, koja je pravila pročitao gosp. kot. povj. Karlavaris, dok je zapisnik vodio gosp. c. k. namj. vježb. Ceolin.

Nakon što su bila pročitana pravila, gosp. gradonačelnik, odvj. dr. Šime Kurelić, formalnim upitom na gosp. c. kr. kot. povj. Lukovića, tražio je, da bi se pravilnik preveo na hrvatski i talijanski jezik i postavio na raspoloženje članova u po istim žudjenom jeziku, koji je prijedlog odmah i prihvatio gosp. c. kr. kot. povj. Luković i nadodao, da se to razumije po sebi, ali da radi pomanjkanja vremena do sjednice se nije moglo pripraviti iste prevode. Nakon toga je tražio riječ gosp. Šimun Vitanović, koji je predlagao popunjenje pravilnika u onoj točki, koja se odnosi na legitimaciju pojedinih članova i glasi: „Društveni članovi bit će opskrbljeni društvenom iskaznicom“ time, da se nadodaju istom članku riječi: „u jednom od zemaljskih jezika“ i obrazložio je isti predlog time, što u pravilniku nema govora o zvaničnom jeziku društvene podružnice te bi voditeljima iste to moglo služiti podlogom, da se posluže jezikom, koji bi se mogao kositi pravima pojedinih učlanjenih drugova, dočim obratno takovim prihvatom bilo bi jasno, da se prava u jezikovnom pitanju svakog člana moraju poštivati i time bi se izbjeglo nepovoljnostima, koje su se u zadnje vrijeme zbile, naime kad su se neki sugradjani, na poziv tršćanskog društva Crvenog Krsta, istom prijavili kao članovi u njemačkom jeziku, od istog su društva dobili iskaznice u talijanskom jeziku, akoprem su njihova imena bila čisto hrvatska.

Gospodin kotarski povj. Luković je ponovno izjavio, da je princip ovog društva, da služi svakog člana u onom jeziku, koji je njegov kućni jezik i da poštuje prava svačija, da o tome nema ni govora, te je istaknuo, da kad bi prijedlog bio prihvaćen, da bi bio štetan, jer da bi time bilo skopčano zakašnjenje, prouzročeno od ponovnog podastrenja na potvrdu pravilnika c. kr. namjesništvu, koje je pročitani pravilnik već odobrilo. Predlagatelj Vitanović prima na znanje izjavu gosp. Lukovića, moli da njegov prijedlog bude protokoliran ujedno sa podatim odgovorom gosp. Lukovića, a da ne osujeti rad Crvenog Krsta i da se poluči čim skorije djelovanje ove podružnice, izjavljuje, da prijedlog za popunbu društvenog pravilnika ustiže.

Pogovora radi, da se imenuju odbornici, gosp. Luković prekida skupštinu za 10 časaka. Kad je prijerečeni ponovno otvorio skupštinu, gosp. načelnik dr. Kurelić prediaže, da se izaberu slijedeći odbornici: Luković Frane, c. kr. uprav. kotarskog poglavarstva, Karlavaris Ernst, c. kr. kot. povjer., Kos Ivan, c. kr. školski savj. i uprav. Družbine gimnazije, Dellapiccola Pio, upravitelj zemaljske realne gimnazije, dr. Š. Kurelić, gradonačelnik, dr. Kosto Kostantini, predsjednik gradskog upravnog vijeća, Don Ante Kalac, župnik dekan, prof. Don Valerijan Monti, Vitanović Šimun, c. kr. dir. pisarne Aur. Luda, Peručić Ernst, c. k. sudac. Postavljena na glasovanje prijerečena listina, bila je jednoglasno prihvaćena, našto se je gospodin Luković u hrvatskom i talijanskom jeziku zahvalio te je preporučio nadošlim i odsutnim, da se zauzmu za stvar e da se pomogne zadaći Crvenog Krsta. Diže skupštinu i moli izabrane odbornike da ostanu za sastav pojedinih odborskih časti.

Pošto su se odbornici sastali, isti su u smislu pravilnika za trajanje rata sa svoje strane nadopunili broj odbornika sa imenovanjem gosp. c. kr. gradj. savjetnika Dejaka, inž. Ernesta i sveštenika prof. dra Kevića Mate.

Nakon debate, prešlo se je na izbor pojedinih lica upravnog odbora, te su bili izabrani: Gosp. Luković Fran, predsjednik; župnik dekan Ante Kalac, potpredsjednik; Šimun Vitanović, tajnik; prof. Monti, blagajnik, dok svi ostali odbornicima.

Ukinuće zemaljske realne gimnazije u Pazinu? Pišu nam iz Pazina 11. o. mj.: Jučer se je gradom prosuo glas, da je zemaljska upravna komisija u Poreču ukinula zemaljsku realnu gimnaziju u Pazinu i to ekonomskih razloga radi. U talijanskim krugovima vijest je učinila nepovoljan utisak. (Ta vijest odnašati će se valjda na jučer donešenu vijest o ukinuću zemaljskog liceja u Puli. — Op. Ur.)

Razne Vijesti.

Nikolaj Nikolajević predao caru molbu za otpust? Napredovanje turske ofenzive do Kermanšaha naišlo je u Rusiji na ozbiljno razmišljanje. U petrogradskim vojnim krugovima vlada pesimističko raspoloženje, te se vrlo lošo prosudjuje položaj na frontama protiv Turske. Veliki knez Nikolaj Nikolajević vrlo je ozlovoljen, da se nije slušalo njegove savjete i prosvjedovanje protiv velikoga odašiljanja ruskih četa s kaukaske na galicijsku frontu. To je nezadovoljstvo poraslo kod njega i stoga, što se svi zahtjevi Brusilova na dvoru uvažuju, a to je bio glavui povod, da je predao caru svoju molbu za otpust. Car je molbu odbio, dok je Nikolajević u drugoj brzojavci na cara svalio za sebe svaku odgovornost za sve daljnje dogodjaje.

Zimski rat? Prema pisanju pariških i milanskih dopisnika u švicarskim listovima, ne čine se ni u Italiji niti u Francuskoj nikakve pripreme za treći zimski rut.

Ustrajnost Nijemaca pobjedjuje. Neki engleski ranjeni časnik koji je stigao u London, rekao je kod opisivanja strašnih borba u engleskoj ofenzivi: Požrtvovanje i ustrajnost Nijemaca triumfiraju nad topničkom pripremom, nad napadajima sa plinovima i nad svima pomoćnim sredstvima moderne ratne tehnike.

Antantina ofenziva na Balkanu. Prema solunskom listu „Macedonia“ izjavio je general Sarrail, da ne će antantina ofenziva na Balkanu započeti tako dugo, dok ne bude demobilizacija grčke vojske u cjelosti provedena.

Kandidati Venizelosove stranke. Venizelosova je stranka zaključila da je stranka zaključila, da postaviti svoje kandidate u svim izbornim kotarima. Da bude izbor samog Venizelova osiguran, bit će proglašen kandidatom u devet kotara.

Jedan izmedju glavnih ciljeva Francuza. Berlinska „Tägliche Rundschau“ donosi: „Times“ javlja, da je zauzeće Peronnea jedan od glavnih ciljeva Francuza u sadanjim bojevima. Jer su zauzeli Flancourt, odaljeni su od Peronnea samo jošte 5 kilometara. Uslijed gubitka Flancourta postao je položaj za Nijemce težak, jer im preostaju samo tri dovozne ceste s juga, a i te su izložene vatri francuske artiljerije. Sve je ovisno o tome, kako će ispasti bojevi kod Assevillersa i Estrée-a.

Holandski glas o militarizmu. Bivši holandski ministar predsjednik Knyper piše u „Standard-u“ podulji članak o militarizmu. Izmedju inoga veli: Kako se samo može tvrditi, da Engleska ima dužnost, da se stara za svoju sigurnost na moru, kad se Njemačkoj predbacuje, što se stara za svoju sigurnost na kopnu. Flotnim militarizmom u Engleskoj dotjerano je mnogo dalje nego vojnim militarizmom u Njemačkoj.

Pretplatnicima do znanja!

Svim onim pretplatnicima, koji nijesu platili pretplatu za prošli mj. lipanj, sa 14. o. mj. obustaviti ćemo šiljanje lista.

UPRAVA.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 366.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 13. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Naš ljetač bombardovao ratnu luku Spezia.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Položaj nije ni jučer pretrpio nikakovih promjena. Na vrhu Hordie, jugoistočno od Mikuličina suzbile su naše čete sedam ruskih navala. I na donjem su se Stohodu, izjalovile opet mnoge neprijateljske navale. Savezničke su bojne sile, koje se bore na Stohodu uhvatile kroz posljednja dva dana 2000 ljudi i 12 strojnih pušaka.

Kod Obertina u istočnoj Galiciji oborio je austro-ugarski letjelac ljetalo tipa Fahrmann.

Talijansko bojište.

Na jugu od suganske doline suzbile su naše čete jučer prije podne jaku neprijateljsku navalu protiv Monte Rasta. Neprijateljska pješadija, koja je bila ostala ležeći u malenoj udaljenosti od nas, bila je topovskom našom vatrom s boka prisiljena da se popodne još dalje povuče, izgubivši kod toga preko tisuće ljudi. Na čitavoj je ostaloj fronti ostala bojna djelatnost u običajnim granicama.

Naše je ljetalo napalo bombama brodogradilište u Speziji, te se po tom vratilo neoštećeno.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi topovski boj.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 12. (D. u.) 11. o. mj. ranim jutrom pucala su 3 talijanska razarača na grad Poreč iz vrlo velike udaljenosti i na kratko vrijeme. Oštetila su dvije privatne kuće i toranj pokrajinske sabornice. Nema inače nikakove štete. Nije bio nitko ranjen. Naše su obalne baterije pogodile jednom ravno u cilj. Na to su se razarači odmah udaljili.

Popodne bacalo je nekoliko naših pomorskih ljetala bombe na grad Ravennu i na baterije Corsini. Vratila su se neoštećena pored vrlo žestoke obrambene vatre.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 12. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Nastavljaju se ogorčenom žestinom bojevi s jedne i druge strane ceste Bapaume-Albert-Contal Maison i u šumi Mametz, kao što novi bojevi u šumi kod Tronesa i na jugu od nje.

Na jugu su od Somme pretrpjeli Francuzi za navale, što su ju na veliko poduzeli protiv fronte Belloy-Soyecourt, osjetljivi poraz; njihova se je navala posve skršila u našoj vatri. Isto tako pobjegle su s velikim gubicima natrag u položaje, iz kojih su bile izašle, slabije sile odaslane protiv La Maisonette-Barleux. Na mnogim su mjestima šampanjske fronte bile suzbijene francuske djelomične navale.

Na lijevoj su se obali Moze odigrali samo manji bojevi. Na desno od riječe pribliziļi smo svoje položaje utvrdama oko Souvilla i Laufea, te smo kod toga zarobili 39 časnika i 2106 momaka. Jake su protunavale bile lahko suzbijene. Tri su neprijateljska ljetala bila stavljena izvan borbe. Naša su ljetala oborila privezani balon.

Istočno bojište.

Pokušaj slabijih ruskih četa, da predju preko Dvine na zapadu od Fridrichstadta, izjalovio se je, kao što i napadaji na jugu od Naročkog jezera. Na stohodskoj je fronti položaj u glavnom nepromijenjen. Ruska odjeljenja, koja su htjela, da se učvrste na lijevoj obali kod Jonovke, bila su od nas napadnuta, te nije niko od njih došao na južnu obalu.

Balkansko bojište.

Ništa osobita.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 12. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko bojište.

Nema promjene.

Kaukasko bojište.

Na desnome krilu nije se dogodilo ništa važna. Na centrumu je opetovao neprijatelj protiv naših položaja na jugu od Čoroka svoje napadaje, kojima nije ipak postigao ni najtežim gubicima nijednog znatnijeg uspjeha.

BRZOJAVI.

Rat.

Beč, 12. (D. u.) Talijani su izgubili prama pouzdanoj privatnoj statistici do 2. srpnja o. g. 6 generala, 77 pukovnika i podpukovnika, 125 majora, 660 stotnika, 586 nadporučnika, 2121 poručnika.

Brojevna ruska premoć.

Berlin, 11. Mnoge švedske novine računaju, da su ruske vojske, koje se nalaze protiv Nijemaca i Anstrijanaca na istočnoj fronti tri četiri puta brojnije, nego li čete središnjih vlasti.

Ruske čete u Solunu?

Lugano, 11. „Secolo" je primio iz Soluna glas, da je u Solun stiglo ruskih četa.

U okolici se Humo bije topovski boj.

Austro-Ugarska.

Sa ugarsko-hrvatskog sabora.

Budapest, 12. (D. u.) U zastupničkoj je kući izjavio zast. Rakovskij, nakon što je govorio o zakonskoj osnovi poreza za ratne dobitke, da bi bilo dobro, kad bi se kuću iza riješenja ovog i manjih zakonskih osnova odgodilo do 9. augusta, jer je sada velik broj zastupnika zaposlen sa radom oko žetve. Opozicija je principijelno pristala na zakonske osnove ali je predložila, da se ih obravnava tek na novom zasjedanju sabora, jer nije sporazumna sa nekojim detaljima zakonskih osnova. Tisza je pristao na taj predlog te zaključio sjednicu.

U sastanku, održanom na večer, primila je neodvisna stranka na znanje izstup grofa Mihaila Karolija i daljnih 14 drugih zastupnika iz stranke. Stranka je nato izabrala Aponija svojim predsjednikom.

Raskol u slovenačkoj kršćansko-socijalnoj stranci.

Ljubljana, 11. Gradačka „Tagespost" piše: „Šestoga se je ovog mjeseca održalo u pokrajinskoj sabornici pouzdaničko vijeće slovenačke pučke stranke za Kranjsku. U velikom su broju bili sabrani državni i pokrajinski zastupnici, kao što i predstavnici svećenstva. Iza referata pokrajinskog glavara dra Šusteršiča o unutrašnjim strankinim poslovima izjavila je skupština potpuno pouzdanje dru. Šusteršiču, dok je odglasala nepouzdanje i dr. Kreka i prof. Jarca. Istodobno je bilo odlučeno, da se ta dva zastupnika ne smiju više smatrati članovima izvršujućeg strankinog odbora.

Nesuglasja su i razmirice izmedju dra Šusteršiča i dra Kreka, tih kolovodja slovenačke pučke stranke starijeg datuma, ali su se za vrijeme rata još gore pooštrile uslijed raznih narodnih i gospodarskih pitanja. Radikalna je četa oko dra. Kreka nastupala posljednjih mjeseca otvoreno protiv službenog strankinog vodstva, te si je tražila gorljivo pristaša osobito izmedju mladjega svećenstva i ostale kršćansko-socijalne inteligencije. Dr. je Krek osudjivao slabašnu politiku dra Šusteršiča, te je pokrenuo jaku akciju u prilog ideje hrvatsko-slovenačke uzajamnosti.

Povod je krizi bilo ustanovljenje nove ilirske banke, na čijem se čelu nalazi dr. Šusteršič, dok su Krek i drugovi, koji imaju u svojim rukama slovenačko zadrugarstvo, sastavili pravila za Zadružnu banku.

Več je duže vremena bilo očito, da se nije dao više sprječiti prelom izmedju konservativnih i radikalnih elemenata u slovenačkoj pučkoj stranci. Zato nije nikoga iznenadila nepouzdanica, koju je dr. Krek primio. Državni pak zastupnik profesor Jarc je jedan od najgorljivijih Krekovih pristaša.

Govori se, da je biskup Jeglič oduzeo dru Kreku predavanje moralne teologije u ljubljanskom sjemeništu radi njegovih političkih ideja."

Strašna oluja u Bečkom Novom Mjestu.

Beč, 12. Uz prugu južne željeznice bijesnijela je jučer, kao najstrašniji momenat oluje, ogromna vijavica. Porodila se je o šest sati popodne na sjevernoj strani Bečkog Novog Mjesta, te je imala katastrofalne posljedice. Ima mnogo žrtava: muškaraca, žena i djece. Bili su ponajviše ranjeni. I materijalna je šteta znatna. Predgradje je Josefstadt bilo teško poharano.

Vijavica je nanijela štete takodjer vlaku, koji je u 5 sati i 44 časa otputio iz Bečkog Novog Mjesta. Baš je ulazio vlak u predgradje, u to ga je vijavica zahvatila. Dok se je u mjestu sve rušilo, izgulila je vijavica s velikim komadima tla veliki brzojavni stup koji je pao baš na jednu od dviju lokomotiva. Strojevodja je ostao teško ranjen. Vlak se je morao obustaviti, a oštećena je lokomotiva bila odstranjena. Bilo je ranjeno i nekoliko putnika.

Njemačka.

„Deutschland".

Kolonija, 12. (D. u.) „Kölnische Ztg." javlja iz Washingtona: 9. je ovog mjeseca bilo nametnuto državnom uredu Sjedinjenih Država ozbiljno pitanje. Engleski je poslanik ustrajao na stanovištu, da se njemačka podmornica ima smatrati kao ratni brod, te da je smjela kao takova ostati u luci samo 24 sata. Lansing je nasuprot izjavio pred nekoliko dana, da će smatrati brod trgovačkim brodom, bude li pokazao obilježja trgovačkoga broda. Dolazak podmornice „Deutschland", o kojem se je toliko dvojilo, pobudio je jutros najveću senzaciju.

Washington, 12. (D. u.). Riznički je odio saopćio državnom uredu, da je podmornica „Deutschland" neoboružani teretni brod, koji ne može da se upotrebi u navalne svrhe, a da se prije ne preuredi čitava njegova konstrukcija.

Balkan.

Talijani hoće Valonu.

Berlin, 11. Lokal-Anzeiger javlja iz Lugana: „Lombardia" piše da talijanska vlada pripravlja utjelovljenje Valone.

Nasilja protiv Grčke.

Magdeburg, 11. „Embros" piše, da će grčki prefekti u Mitileni i Chiosu morati da ostave svoje otoke.

Venizelovi dobrovoljci.

Berlin, 11. „Vossische Zeitung" piše iz Ženeve: Venizelisti prave od pričuvnika ispuštenih iz grčke vojske dobrovoljačke čete, koje će na svoju ruku protjerati Bugare iz grčke zemlje.

Antanta.

Pobjeda proturuske stranke u Finskoj.

Berlin, 11. Izbori za finski sabor su se dovršili pobjedom proturuske stranke. Izborni čin se tako vrši, što birač napiše za zidom ime svojeg kandidata. Pored ruskih oružnika i nezakonitosti mogao je ipak da pobijedi finski elemenat. Petrogradsko je ministarsko vijeće odlučilo da se imaju opeta pooštriti mjere protiv Finske, gdje se kani uvesti kao službeni ruski jezik.

Londonske oklade o koncu rata.

Hamburg, 11. Oklade Engleza, da će rat svršiti ove godine porasle su znatno osobito od 1. do 5. o. mj. Oklade iznose 72 i pol po sto, dok su 1. lipnja iznašale 69. a 1. svibnja 48 po sto. Dakle probabilnost da se mir približuje raste sve to više.

Konferencija u Londonu.

Rim, 12. (D. u.) Ministar riznice Carcano i general Dall' Oglio, podtajnik municijskog ureda, otputovali su u London na financijsku konferenciju.

Dogodjaji na moru.

Stockholm, 12. (D. u.) Ruske su torpednjače uhvatile po noći kod Bjurgkluna njemačke parobrode „Lissabon" i „Worms" i odvezle su ih u Finsku. Dvadesetičetvorica je od posade parobroda „Wormsa", medju njima kapetan i švedski pilot bio odveden. Ostaloj je trinaestorici i čitavoj posadi „Lissabona" uspjelo da pobjegnu u Skelleften.

Beč, 12. (D. u.) Mjeseca je lipnja bio potopljen 61 neprijateljski trgovački brod sa okruglo 101.000 tona, i to nešto podmornicama, nešto na minama.

London, 12. (D. u.) Njemačka je podmornica potopila ribarski čamac „Staffa"; posada spašena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 8. Službeni izvještaj od 7. srpnja na večer:

Zapadna fronta.

Okoriščujući se dosadašnjim uspjesima kod Čartorijska na Stiru osvojile su naše čete sela Dolčica (na putu u Kolki), Manjevice i Gruzjatin.

Istočno od Monasterciske (17 km zapadno od Bučca) i na potoku Koropjec potiskujuo naše čete neprijatelja uvijek dalje. Zapadno od Sadzavke osvojili smo neprijateljske položaje i uhvatili njemačkih zarobljenika.

*

8. po podne: Na donjem Stiru, zapadno od Čartorijska naše su čete suzbile neprijatelja i dospjele su na liniju Gorodok-Manjevice-Okonsk-Zagorovka-Gruzjatin. Zarobljeno je bilo 75 časnika i 2000 vojnika. Progonjajući neprijatelja napali su Kozaci kod Optove jake austrijske sile i poubijali ih sabljama. Uhvatili su 600 zarobljenika, a zaplijenili 5 topova, 6 strojnih pušaka, vrhu toga 3 strojne puške sa potpunim upregom i mnogo materijala i živeža. Osvojili smo sela Lešnjevka, Griva (17 km sjeverno od Gorodoka) i Hrehorov (na istoku od Monasterciske), uhvativši 1000 zarobljenika. U okolici sela Mikuličin neprijatelj od Djalatina i Körömező poduzimao je neprijatelj više protunapadaja, koje smo mi suzbili.

*

8. na večer: Busilove se čete približuju Stohodu i suzbijaju svagdje neprijatelja, koji se ljuto opire, uzmičući na donji Stohod. Naši su konjanici tjerali neprijatelja sve do okolice Novaje-Hrude, na jugozapadu od Lešinevke i južno od Trojanovke. Naše su čete osvojile sve položaje na istoku od sela Ugli (10 km sjeverno od Sokula) i Mamoče na Stiru. Osvojili smo 3 haubice. Dijelovi su naših četa prešli Stohod kod Uglija. Tokom je tih bojeva zarobljeno 300 časnika i učinjen veliki plijen (45 strojnih pušaka, veliki broj topova i drugog oružja).

Francuska.

Paris, 11. Službeni izvještaj od 10. srpnja na večer:

Na sjeveru je od Somme prošao dan mirno. Na jugu od Somme imali smo tekom dana par uspjeha u kraju izmedju Biaches, Barleux i Pande. U posljednjem smo selu uzeli omanji opkop, gdje se je još branilo neprijateljsko odijeljenje. Zarobili smo 103 vojnika s 10 časnika. Na jugoistoku od Biachesa osvojili smo u sjajno izvedenom položaju vrlo utvrdjenu neprijateljsku visinu i tamošnju šumicu. Nekoja se neprijateljska odijeljenja još opiru na najzadnjem kraju šumice. Na fronti sjeverno od Verduna opstrieljavalo je neprijateljsko topništvo, kojemu je naše sjajno odgovaralo, s najskrajnijom žestinom područje Ferre Froide, Fleury i šumicu Fumin. Na ostaloj fronti nema važnijih dogodjaja.

U području su Somme napadala naša ljetala kroz jučerašnji dan mnogobrojna njemačka ljetala, te su strovalila 4 od njih u neprijateljske redove. U noći pred 10. napala je skupina naših ljetala s velikim brojem granata kolodvore u Hamu i Palaucourtu.

Paris, 12. (D. u.) Službeni izvještaj od 11. srpnja:

Na obim je obalama Somme bio dan razmjerno miran. Na desnoj su obali Moze ponavljali Nijemci napadaje na frontu željezničke stanica Le Fleury-šuma kod Vauxa-šuma Chapitre-Le Chenois. Po mnogim je bezuspješnim pokušajima uspjelo neprijatelju, da stupi u bateriju Damloup i u pojedine dijelove naših linija u kraju šume Fumin.

Engleska.

London, 11. Službeni izvještaj od 10. srpnja:

Naša je pješadija zauzela opet Contal Maison na juriš. Žestoki je njemački protunapadaj bio suzbijen s teškim gubicima za neprijatelja.

Italija.

Rim, 11. Službeni izvještaj od 9. srpnja:

U dolini gornjeg Astica imala je naša pješadija, kao što se javlja, novih uspjeha u kotlini kod Moline, pa uz Astico sve do Fornija. Zaplijenili smo oružja, municije i materijala, što ga je bio neprijatelj ostavio. Gusta je magla priječila jučer topovsku djelatnost na visoravni Sette Communi. Na sjevernom smo odsjeku fronte osvojili neprijateljske jarke na sjeveru od Monte Chiesa, te smo zauzeli Agnella, gdje smo uhvatili 40 zarobljenika. U gornjoj su dolini Campelle zaposjele naše čete Col di San Giovanni.

Na sočkoj fronti bilo je neprijateljsko topništvo osobito žestoko u tolminskom i plavskom odsjeku, kao što i na vrhovima sjeverozapadno od Gorice. Naše ga je topništvo svagdje suzbijalo. U odsjeku kod Tržiča suzbili smo u noći pred 8. o. mj. dva ponovna neprijateljska napadaja protiv položaja, što smo mu ih pred kratko uzeli.

Domaće Vijesti.

Pedeset-godišnjica pomorske bitke pod Visom.

Dne 20. o. mj. navršuje se 50 godina otkako je naša c. kr. ratna mornarica, predvodjena pronicavim okom, bistrinom uma i junačkim srcem heroja admirala Tegetthoffa izvojštila sjajnu pobjedu nad talijanskim brodovljem, koje je bilo odaslano da nam otme naše biserje na Jadranu, a u prvom redu otok Vis, što se ga cijenilo ključem Jadranskog mora.

U tom su se ratu napose odlikovali naši junački Dalmatinci, kojima htijaše srce iskočiti živo od želje, da se ogledaju sa neprijateljem, kad im dojaviše, da ih vode u boj na obranu njihove divne Dalmacije. Sada je 50 godina proteklo, pa da osvježimo uspomenu na taj slavni dogodjaj i da se dostojno oduživo sjenama junaka, koji su život svoj dali, da očuvaju nama što je naše, odslužit će se 20. o. mj. u 8 sati u jutro u Puli sv. misa za upokoj njihovih duša.

Iza sv. mise položit će dalmatinski Hrvati, nastanjeni u Puli, srebrni umjetnički izradjeni lovor-vjenac na spomenik neumrlog Tegetthoffa, kojom će prigodom biti izrečeno i spomen-slovo u slavu viških junaka.

Vijenac nosi natpis:

„Admiralu pl. Tegetthoffu, besmrtnom heroju Helgolanda i Visa, velikom imenu sjajnih uspomena na 50-obljetnicu viškog boja, dalmatinski Hrvati, nastanjeni u Puli, klanjajući se pepelu, nabožno polažu" — Potpisi: Jakov Scracin, Niko Mardešić, Blaž Paskojević, Ante Dominis, Šimun Vodanović, Josip Jurković, Ante Erga, Tomo Mestrov, Šimun Matijević, Dalma-

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

tinski Skup, Ivan Dorotić, Ante Kuljiš, Jakov Radešić, Juraj Novak, Ante Alzić, Miho Zagoreo, Niko Alaić-Alačević, Grga Basletić.

Pozivlje se p. n. gradjanstvo, da tom prigodom iskiti svoje stanove mnogobrojnim zastavama te da prisustvuje sv. misi i polaganju vijenca na spomenik u čim većem broju, da tako i vanjskim načinom pokažemo, da smo vrijedni potomci naših otaca i djedova, koji su se mačem u ruci borili za cara i dom „za krst časni i slobodu zlatnu“. — Niko vitez Mardešić.

Objava. Usljed odluke c. kr. ministarstva trgovine od 24. svibnja 1916. br. 18997-P ex 1916., c. i kr. etapni pošt. i brzojavni uredi Cholm i Grubieszow nazvati će se od sad unaprijed „Chelm“ i „Hrubieszow“.

Iz Hrvatske.

Za siročad palih hrvatskih junaka. Na zamolbu središnjeg zemaljskog odbora za zaštitu porodica mobilizovanih i u ratu poginulih vojnika iz kraljevine Hrvatske i Slavonije“ doznačila je ugarska banka za kolonizaciju i parcelaciju d. d. u Budimpešti „kr. hrvatsko-slavonskoj zemaljskoj blagajni“ u Zagrebu K 20.000 za siročad palih hrvatskih junaka.

Hrvatski operetni pjevači na turneji u pokrajini. „Hrv. Riječi“ javljaju, da polaze naši operetni pjevači: gdja Irma Polak, te gg. Arnošt Grund i Aleksander Binička na umjetničku tourneju u veće gradove i kupalište pokrajine kao: Bjelovar, Viroviticu, Daruvar, Lipik, Novu Gradišku, Brod, Vinkovce, Karlovac, Varaždin i t. d., te jedan dio dohodka ustupaju i ratne dobrotvorne svrhe.

Žega na Rijeci. Javljaju iz Rijeke, da je tamo već nekoliko dana pritisla strašna vrućina. Živa se u toplomjerima diže do 42 stupnja Celsiusa. Morska su kupališta prepuna gradjanstva.

Riječka zvona. Na poziv vojne oblasti zatražio je riječki guverner od općine točni popis zvona. Iz popisa je izvidno, da ima na Rijeci 40 zvonova u ukupnoj težini od 7000 kilograma. U slučaju, da dodje do rekvizicije zvonova, zadržat će se samo ona, koja najnužnije trebaju,

Za opustošena karpatska sela. Za obnovljenje opustošenih karpatskih sela u Ugarskoj sabrala je zemaljska komisija 6 i pol milijuna kruna. Osim toga obratila se je komisija na vladu s molbom, da je čim izdašnije podupre u nastojanju oko sagradjenja kuća i domova karpatskog nastradalog stanovničtva.

Razne Vijesti.

Dr. Tresić riješen. „Hrvatski Dnevnik“ javlja, da se je u štajerskom Gracu vodila dvadeset dana rasprava protiv dra. Ante Tresića-Pavičića radi veleizdaje. Riješen je.

Metoda antantine ofenzive. Izvješćujuć o napredovanju Rusa kaže petrogradski zastupnik „Le Journala“ izmedju inoga i slijedeće: Mora se francusku publiku odvraćati od pretjeranih nada, koje bi mogle crpsti iz sretnih dogodjaja na svim frontama. Protivnik je još jak i stoga će naši glavni stožeri postupati metodički, ali sa izdržljivošću i sa sigurnošću.

Japanski ratni brodovi za Rusiju. Berlinski listovi primaju iz Ženeve, da je Japan nedavno odstupio Rusiji dvije svoje oklopljene ladje i jednu križarku.

Talijanska centrala za ratnu propagandu u inozemstvu. „Corriere della sera“ javlja, da je vlada zaključila ustanoviti službenu centralu za propagandu u inozemstvu u prilog talijanskog rata. Novi ured biti će podredjen ministarskom predsjedniku Boselliju, a bavit će se objavama u saveznim i neutralnim državama o uzrocima talijanskog rata, o vojničkim krijepostima talijanskog vojnika, o gospodarskom položaju Italije, o duševnom raspoloženju i patriotičkom oduševljenju talijanskog naroda.

Ruske čete na rumunjskom tlu. „Hrv. Riječ“ prenaša iz bečke „Neue Freie Presse“: Rusofilska bukareška „Epoca“ javlja iz Burdujenija: „U noći od srijede na četvrtak tri su odjela ruskih četa prošla kroz Sučavu. Odjeli su sastojali od infanterije, kozaka i brojne japanske artilerije pod vodstvom japanskih časnika. Rusko vojno vodstvo kani forsirati prelaz preko bukovinskih Karpata i u tu svrhu čini opsežne pripreme. Ruska je artilerija četiri dana neprekidno bombardovala austro-ugarske pozicije. No nije mogla postići željeni cilj, jer su austro-ugarske čete sa velikom preciznošću odvraćale na rusko bombardovanje. Bojevi kod Kirlibabe bili su vrlo krvavi. Austro-ugarske su čete pucale beskrajno“.

Njemački listovi o engleskoj vojsci. Njemački listovi pišu: Engleska vojska ocijenila se u sadanjim napadajima sasma nedovoljnom ofenzivnom vrijednosti, što su jur ustvrdile i mnoge neutralne, Englezima prijateljske novine. Svi dojakošnji uspjesi u englesko-francuskoj ofenzivi imaju se priznati jedino francuskim četama, jer se sjeverno od Somme, gdje se engleske čete bore, nije ništa postiglo. To je i dalo povoda francuskim listovima, da traže, nek bi Englezi u buduće išli naporedo sa Francuzima.

Pričuvnička udruženja u Grčkoj i Zaimis. Francuski listovi primaju iz Atene, da se očekuje odstup Zaimisova kabineta. Veli se naime, da je Zaimis došao, radi dogadjaja u Solunu i radi toga što je kralj odobrio pričuvnička udruženja, u vrlo delikatan položaj, jer se drži, da je ovo potonje napereno protiv slobode grčkih izbornika i protiv antante.

Grčki princ Andrija raspuštenim pričuvnicima. Iz Atene dolazi vijest, da je grčki princ Andrija držao prigodom raspuštanja pričuvnika svoga konjaničkog puka govor, u kojemu je rekao: „Ne treba da zaboravite, šta smo sve propatili i iskusili u Solunu; vi ćete to pričati svojoj djeci, da bi se uspomena na te dogodjaje sačuvala docnijim pokoljenjima. Vi ste uvijek bili vjerni kralju, najuzvišenijem predstavniku vaše otadžbine, koji sada vodi tešku borbu u korist domovine. Nemojte da vas buni razvitak spoljnjih prilika. Gdje se slab čovjek bori sa jačim, on može podleći tjelesno, ali nikako umno.

Pašić zahvaljuje ministru Briandu. Prema vijestima iz Lugana upravio je srpski ministar predsjednik Pašić pismo Briandu, u kojemu mu uz birane fraze najtoplije zahvaljuje na zauzimanju Francuske, Engleske i Rusije za nesretnu Srbiju. — Rek bi, da je ta zahvala talijanskom listu „Secolo“ skroz nepoćudna, pa je stao dokazivati nezahvalnost ministra Pašića i srpskog naroda do Italije, koja da je najviše učinila, da sa svojom mornaricom spase srpsku vojsku od propasti. List veli, da nije slučajno, što je Pašić ispustio Italiju, nego da je to hotomično, a to je dokaz da medju Italijom i Srbijom i dalje postoje nesporazumljenja, kojima nije kriv ni srpski ni talijanski narod ni njihove vojske, već oni, koji su kod Srba izazvali sumnju o osjećajima Talijana i o čistoći njihovih nakana. „Secolo“ završuje, da je skrajno vrijeme da se tim nesuglasicama i neugodnostima doskoči.

Pašić u Rimu. Iz Lugana se javlja, da je srpski ministar predsjednik Nikola Pašić stigao u Rim. Bio je primljen od ministra izvanjskih posala baruna Sonnino.

Joffre-ova zapovijed verdunskim četama. „Frankfurter Zeitung“ javlja, da je Joffre izdao dne 2. o. mj. verdunskim četama slijedeću zapovijed: „Ruski uspješi u Galiciji, djelo četa, koje su u iskustvu sazrele, sada se potpunoma ostvaruju. Verdunski vojnici! To treba zahvaliti Vašemu junačkom otporu! Taj otpor je bio potrebni uvjet uspjeha. Na njemu počivaju i naše posljednje potrebe, i on je na svim ratištima stvorio položaj, iz kojega će izići konačni triumf naše stvari“.

Obecanje Nikolaja Nikolajevića. Jedna ruska novina donosi, da će ruska vlada doskora izdati proglas na Poljake, u kojemu će biti iskupljeno obećanje velikog kneza Nikolaja Nikolajevića, što ga je na početku rata dao Poljacima, t. j. da će Poljska dobiti autonomiju u najširoj bazi. Pošto ministar predsjednik Stürmer zastupa stajalište, da je poljsko pitanje unutarnja stvar Rusije, ne traži se sudjelovanje Poljske kod izradbe toga plana. Rusija će to sama riješiti.

Talijanske tužbe. Iz Lugana se javlja, da se je Marconi u sjednici talijanskoga senata od 4. o. mj. potužio na antantu, koja da smatra Italiju siromašnom zemljom jer da tobož vazda moljaka za pomoć. Italija, naglasio je Marconi, nije nikada pravila u inozemstvu za sebe reklamu, košto to čini Francuska. Značajno je, zašto nije nitko smio govoriti, da su kod Dardanela bila zaposlena tri talijanska bolnička broda sa personalom i liječnicima, i da su ta tri broda prevažala ranjenike u Englesku, i zašto se nigdje ne spominje 300.000 pušaka, što jih je Italija otpremila Rusiji. Bilo je to valjda sve toga radi, savršio je Marconi, da se ne izazove u Njemačkoj loši dolam.

Knez Adolf Friedrich Schaumburg-Lippe preminuo. Preminuo je pašanac njemačkoga cara Adolf Friedrich Schaumburg-Lippe od klijenuti srca. Knez je nekoliko dana bolovao od upale pluća.

„Nedelje“. U Beču počeo je izlaziti tjednik pod gornjim naslovom na ruskom jeziku, a namijenjen je zarobljenicima u Austro-Ugarskoj monarhiji.

Ustrijeljen ruski vojnik. U Škofcah kod Ptuja opro se je neki ruski zarobljenik na radu vojničkoj straži. Straža je na mjestu Rusa ustrijelila.

Kompromis glede aretiranih časnika. Preko Ženeve javljaju: U pitanju grčkih časnika, koji su bili u Solunu aretirani, došlo je medju generalom Sarrailom i grčkom vladom do kompromisa: Aretiranim časnicima sudit će mješano grčko-francusko ratno sudište.

Umjesto talijanskih, njemačke škole. Iz Merana u južnoj Tirolskoj se javlja: Na posljednjim sjednicama općinskih zastupstva u Grümu u sv. Mihalju u području Adiže odlučeno je jednoglasno, da se umjesto dojakošnjih talijanskih osnuju njemačke škole. U to ime odaslane su jur molbenice na etapno zapovjedničtvo, da odobri ovaj zaključak. Uz pučke škole osnovat će se u Grümu i sv. Mihalju takodjer i večernji njemački tečajevi za odrasle.

Dogovor o dunavskoj konferenciji. Dne 7. o. mj. držao se je u Budimpešti pod predsjedanjem načelnika dra. Stjepana Barczya dogovor o budućoj dunavskoj konferenciji, te je odlučeno da će se prirediti prvih dana mjeseca rujna u Budimpešti. Dogovoru su prisustvovali načelnici Beča i Regensburga i zastupnici vlade. Predmeti buduće dunavske konferencije bit će razvitak dunavske trgovine, internacijonala pitanja dunavskog prometa, kao i privatna pitanja dunavskog brodarenja. Na konferenciju bit će pozvani svi gradovi, koji leže na Dunavu te razne trgovačke i industrijalne organizacije.

Selidba srpske provizorne vlade. Iz Bukarešta javljaju, da se u onamošnjem antantinim krugovima pronosi vijest, da će se srpska proprovizorna vlada doskora preseliti iz Krfa u Toulon ili Marsilju.

Car Ferdinand brisan iz listine francuskih zoologa. Francusko društvo zoologa u Parizu brisalo je jednoglasnim zaključkom bugarskoga cara Ferdinanda iz listine svojih članova.

Roosewelt dolazi u Evropu. U Berlinu se glasa, da će Teodor Roosevelt doskora doći u Evropu, i to najprije u London. Iz Londona imao bi otputovati na francusku frontu, gdje bi u glavnom stanu djelovao kao dopisnik američkih listova.

15.000 ruskih časnika palo u posljednjoj ofenzivi. „Tribuna de Geneve“ javlja, da je palo u zadnjoj ruskoj ofenzivi 15.000 ruskih časnika.

Ruski car dolazi u Černovice. Iz Bukarešta dolazi vijest, da se u Černovicama čine velike pripreme za doček ruskoga cara.

Velika nesreca u talijanskom rudniku. Talijanski list „Corriere della Sera“ javlja, da se je u rudniku Castel Termini u Siciliji srušio potkop, pri čemu je zaglavilo preko sto rudara. Dosele je spašeno 18 ranjenika.

25 milijuna franaka za potkupljivanje novina. U francuskom saboru izjavio je zastupnik Bon, da je kredit od 25 milijuna franaka odredjen za potkupljivanje švicarskih i drugih novina u neutralnim državama, u svrhu da pišu prijateljski i u prilog antente.

Madžari na poslu. U prvoj polovici tek. godine ustanovljeno je samo u Budimpešti 50 novih poduzeća, banka, komercijalnih, industrijalnih i spedicijskih poslovnica. Za samo ustanovljenje sabrana je glavnica od 67.000.000 kruna. Pet budimpeštanskih banka povisilo je dioničke glavnice zajedno na 22 milijuna kruna, dok druga dionička društva od 56 na 90 milijuna. U provinciji bilo je ustanovljeno šest novih banka sa kapitalom od 10.300.000 kruna i 22 trgovačka i industrijalna poduzeća s kapitalom od 6.200.000 K. Ti su milijuni naravski ratni dobici.

Željezni novac. Ugarski ministri trgovine i financije primili su od peštanske trgovačke i obrtničke komore podnesak, u kojem upozoravaju na poteškoće, koje nastaju iz pomankanja bakrenog sitniša u prometu. Dosljedno tome preporuča komora kovanje sitnog novca iz željeza.

Antanta i Rumunjska. Talijanski list „Stampa“ donosi, da je antanta savjetovala Rumunjskoj nek bi slijedila primjer Grčke, t. j. neka se odluči na razoružanje; ako nije voljna da se i sada uplete u rat. Vidi se dakle, da antanta ne goji nikakve nade, da će joj poći ga rukom privući Rumunjsku u svoje kolo, pa hoće da je zatjera u kut, kako je to uradila sa Grčkom. Bratinau nije još odgovorio na tu notu. S tom notom su navodno u savezu velike ruske pripreme na rumunjskoj granici. — Službeno se javlja, da je rumunjska vlada odredila razoružanje godišta 1891. i 1892.

Mir? U razgovoru izjavilo je više nizozemskih zastupnika i nekoliko nizozemskih diplomata. Opće je mnijenje u nizozemskim diplomatskim krugovima, da su sadašnji francuski napori kod Verdena, i napori Engleza zadnji veliki pokušaji, kojima je svrha da dodje do odluke. Iza dovršene ofenzive počet će mirovno posredovanje. Nizozemci drže, da će se mirovna pregovaranja vršiti u Haagu.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Uz glasove zvonova, razlijegajućih se u daleki svijet, kan da se okrilio Lovrin duh, prezajuć sve dalje i dalje. Za ono doba dočekala bi se slave školske samo gospodska djeca; ta kako da ne budu pametna, dobra, kad su gospodska, mišljahu učitelji. Seljačko bogče, ne znajući ni zapeti njemački, moralo se stisnuti u kut ma i kako pametno bilo. I Lovro bijaše takovo bogče, al se on nije dao. Mali taj bogčić obori oštrim umom, zrelim i smjelim sudom u toliko predsude svoga doba, da mu se učitelji čudjahu, gospodska djeca klanjahu, da, neki učitelj reče o njemu: „Nad glavom toga dječarca sjaje vatreni jezik svetoga duha.“ Svaki zavod ima djaka, koji se i poslije spominju kao neobičan pojav. Tako bijaše i Lovro. Nu dosta o tom djakovanju. Svršiv srednje škole znao je Lovro više, nego većina njegovih učitelja, pa ako je nekad majčica mu mislila, da će joj sin dočekati župničku slavu, tvrdili su sadj i pismeni ljudi, da će jamačno postati mladim kanonikom. Dodje hora da se Lovro zapopi. Srdce mu ne kucaše veselo; žarkomu srdcu mladića bijaše i svijet preuzan, prezalo ono preletjeti preko svijeta, više svijeta, a ovamo ustadoše kidat ga od svijeta, zatvorit ga u sebe. Ima duša mirnih, krotkih, pobožnih, u kojima je snage, da metnu sav svoj život na oltar božji, a da ne požale nikada žrtve. Al ne bijaše Lovro tolik junak. U njemu je sve kipilo, vrelo, plamtilo. Bijaše preslab, da si sam slomi krila. A ipak se dao zapopiti. Navukoše mu crnu halju, obrijaše tjeme. Neizmjerna žalost osvoji mu srdce. Pamet mu bludila u sumraku. Crna haljina činjaše mu se oklopom orijaša na prsima patuljka. Al junački on sprezao svoje jade, zakopao ih na dnu srca svoga. Nu ne bijaše to junačtvo oduševljena ratnika, koji plamnim srcem srće u boj; bijaše to nijema odvažnost vojnika, koji prisiljen nositi pušku mirno izlazi pred neprijatelja, ne mareći hoće li ga probosti sablja il sa zemljom sastaviti zrno. A tko ga je silio na to neželjeno zvanje, na taj sveti, za njega preteški jaram? Tko me sili? upitao bi se često i sam Lovro. Ta nitko, baš nitko. A zašto da ne raskinem svetih veriga? Silio ga, silio posmjeh majčin, majčine suze radosnice. Pred tim osmjehom nabranog starog lica pred tim sjajnim biserom spalo mu sve junačtvo na ništa. Lovro ljubljaše majku van reda, a ta ljubav zaustavila bi mu svaki prigovor u grlu, svaku oporu misao u glavi.

Pod večer nekoga jesenskoga dana — u vrijeme praznika — povrati se Lovro rodnoj kući — prvi put u svećeničkoj haljini. Nad oštrimi pećinami pustoga Krasa drhtala večernja rumen. Sred kamenite pustare sjajila zelena osama, a sred nje kamena kućica. Župno zvono zvonilo „Zdravu Mariju“. Pred ogradom stajaše mlada ženska, puna, jaka. U dvorištu moljaše stojeć starac, na čeli mu sjali zadnji traci sunca, zaplićući zlato svoje u srebrne mu sjedine. Pred kućom na kamenoj klupi sjedjaše starica sklopljenih ruku. I ona moljaše.

„Isuse!“ pljesnu mlada rukama, opazivši, gdje se mladić u crno odjeven uz brdo primiče kućištu. „Mamo, mamice! Evo gosta! Lovro ide! Duše moje! Lovro, mamice!“ i pobrza niz brdo pred došljaka. Otac podje za njom, a majka osovi glavu i spusti ruke u krilo. Drhtala je. Za čas doleti pred nju mlad bogoslovac, klekne i spusti glavu u staričino krilo. A ona? Raskrilila ruke, tiho plačući i smijući se gledala ukočenim okom mladu glavu. Napokon spusti i ruke i glavu na sinka svoga. U taj par ne bijaše na svijetu u jedan mah veće žalosti i radosti nego na tom mjestu.

Za večerom bio Lovro vedriji. Sloboda, svježi zrak, mila mu lica i prizor mjesta, gdje je ugledao svijet, — sve to ga je bilo zanijelo, da je i zaboravio svoju crnu haljinu. Govorio s ocem i svakom o koječem, govorio razborito, oštroumno al i priprosto po duši priprostih si rodjaka.

Otac raspravljao s njim kao sa svojim vršnjakom, nudeć ga neprestance primorskim vinom. Svâk, ljudina, upleo bi se kadšto u govor, a i sestra rekla bi časom kroz šalu svoju krpicu, držeći dijete na prsima. A majka? Stvorila se mramorom. Nijema, blažena sjedjaše na kraju klupe, šapćući molitve i gledajući crnu haljinu sina si.

„E Lovro!“ prihvati crnooka jedra sestra, „vi ste muške glave pile za svačije zdravlje, al je Lovro zaboravio, da nije samo sin i brat, već i ujak. Hodider bliže, brate, gledj ti moga dječka i taj nešta valja, ne budi mu uroka“, doda mlada žena, skinuvši maramu s glave svoga jedinčeta.

„Gle ga no! Lovro!“ nasmija se svak, „pa reci po duši, nije li se taj mali debeljković vrgo na mater. Pun je kao jabuka, pa to ti nisu miši dovukli, je l Kato? I poljubi muž mladu ženu i crnomanjasto čedašce, koje se je toli pametno i milo smiješilo ujaku.

„Idi, pogani jezičе!“ lupnu žena pecavoga si muža lako po ruci, „vidi ti se, da nisi na tašte. Misliš ti, da nam je brat došao iz grada, da tvoje bajke sluša? Prodike ti treba i prodike.“

I svi se od srdca nasmijaše. Brzo minu smijeh Lovru. Čelo mu se zamrači. Zamislio se. Sretnih li ljudi! Tu je života, prava, zdrava život. A on? Pogledao crnu haljinu, zadrhtalo mu srce, pogledao majku, i smirio se.

Prodjoše praznici, a Lovro da se vrati u grad. „Pusti mene“, reče majka sestri spremajući Lovrinu robu, „pusti mene, sama ću. Što ti znaš!“ I plačući na tiho skladala prtljagu. Na polasku uhvatila Lovru za ruku i tarući si suze govorila: „Moli za me sinko, moli. Lijepo umiješ govoriti, kao da je štampano, znat ćeš i lijepo moliti. Oj sretna sam i presretna! Oprosti, ti si već sad gospodin — al ja sam ti majka, majka!“ (Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 367.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 14. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Četvorni sporazum i trgovinski saobraćaj pod morem.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini i na jugu od Dnjestra položaj je nepromijenjen bez nikakovih osobitih dogodjaja. Na zapadu i sjeverozapadu od Bučca gonio je neprijatelj opetovno u navalu jake sile protiv savezničkih četa, kojima zapovijeda general Bothmer. Dok je dio njegovih navalnih kolona propao već pred našim zaprekama, uspjelo je drugomu dijelu, da prodre u uski dio naših položaja. Ipak je i ovdje nastup njemačkih i austro-ugarskih pričuva neprijatelja odmah izbacio, tako da su se potpuno izjalovile sve neprijateljske navale. Uhvatili smo veliki broj ruskih zarobljenika. Na Stohodu su suzbile naše čete na jednoj i na drugoj strani željeznice, koja vodi iz Šarnja u Kovel neprijateljsku navalu. Inače nema ništa zamašna.

Izvještaj ruskog glavnog štaba od 11. o. mj. tvrdi drsko, da je bojna sila generala Brusilova uhvatila od početka ruske ofenzive 266 tisuća zarobljenika. Premda je nepouzdanost ruskih izvještaja dugo već dosta poznata, ipak osvrnimo se još jednom na nju: Broj zarobljenika, što ih Rusi nabrajaju dosiže skoro jakost sveukupnih četa, što ih na onoj sjeveroistočnoj fronti imamo i koja je uzdržala kroz poslijednjih pet tjedana u ozbiljnoj borbi.

Talijansko bojište.

Na fronti izmedju Brente i Ečave bila je jučer bojna djelatnost opeta življa. Na Pasubio smo suzbili noćnu talijansku navalu. U Posinskoj su dolini bile suzbijene pod trajno jakom neprijateljskom vatrom ponovne navale mnogobrojnih ophodnja. U tim smo bojevima zarobili 1 časnika i 103 vojnika. Po skrajno jakoj topovskoj pripravi napale su sinoć jake neprijateljske sile opet naše položaje u prostoru Monte Rasta i Monte Interrotto. Kao što i prošlih dana izjalovile su se i ovog puta sve navale s najjačim gubicima za Talijane. I dalje prama sjeveru bili su svi protivnički napadaji, da prodru u naše položaje, besplodni.

Jugoistočno bojište.

Nema promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru je od Somme uspjelo Englezima, da se učvrste u Contal Maisonu. Topovska paljba traje velikom žestinom. Na jugu od Somme nijesu imali Francuzi ni jučer s njihovim napadajima, što su ih češće poduzimali na jednoj i drugoj strani Barleuxa, te kod Estressa, nikakovog uspjeha; morali su ponajčešće već u našoj uspješnoj zapornoj vatri da se vrate s najtežim krvavim žrtvama.

Na istoku od Moze bila je topovska djelatnost i dalje živahna. Naši su plešadijski položaji postali bolji. Broj je zarobljenika porasao na 56 časnika i 2349 vojnika.

Na sjeveru od Soissonsa prisilili smo francuski dvoplošnjak, da se spusti u naše redove.

Istočno bojište.

Kod vojske grofa Bothmera bili su zamašnom protunavalom njemačkih četa suzbijeni Rusi, što su bili prodrli kod Oleše na sjeverozapadu od Bučca. Kod toga je uhvaćeno 400 zarobljenika.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 12. (D. u.). Izvješće glavnog stana od 11. srpnja:

U položaju na macedonskoj fronti nije nastupilo nikakove promjene. Slaba vatra obostranog topništva i česti okršaji izmedju ophodnja i izvidnićara traju dalje. Bio je suzbijen napadaj francuskih odijeljenja protiv motrilačke postojanke na jugu od Dojranskog jezera. Neprijatelj je ostavio 4 mrtva, 4 topa i više komada opreme.

Neprijatelj je s mnogo zagriženosti zaposlen, da uništava plodove rada prijateljskog pučanstva u dolini donje Mese, te baca svaki dan požarne bombe. Uslijed uspješnih mjera, što smo ih mi poduzeli, nije neprijatelj mogao ništa da postigne. Djelovanje, što ga naši letioci razvijaju biva svakim danom sve to važnije.

BRZOJAVI.

Rat.

Nova ruska taktika.

Berlin, 12. „Berliner Tagblatt" javlja: Vrlo su često nastupale konjaničke navale u najužoj svezi sa pješadijskim navalama. U odsjecima, gdje bi se austro-ugarske čete pomakle u nove položaje, slijedila bi njima u takvim slučajevima ponajprije neprijateljska pješadija u gustim vrstama. Kada se je ona približila na 3 km, zaustavila bi se, iskopala bi privremena zakloništa, te bi tu čekala. Naravno, da su takvi položaji odmah došli pod vatru austro-ugarskog topništva. Kada su ali Rusi opazili, da su baterije počele gadjati, nije pješadija moguće išla naprijed, već je morala da ustraje u kiši topovskih taneta, dok je konjaništvo, koje se je do onda držalo straga, u divljoj trci iznenada preletjelo vrste vlastite pješadije. Neposredno pred austrijskim položajima, razjahali bi kozaci svoje konje, bacili ih na zemlju, te bi za ovim zakloništima otvorili u najbližoj blizini vatru. To se je u pojedinim odsjecima opetovalo šest do sedam puta. U koliko je kod toga iznenadjenje igralo ulogu, Rusima je žbila uspjelo, da tom taktikom, koja je kod njih zahtijevala izvanredno mnogo žrtava, gdjekada osvoje na prostoru.

Osobitu je tehniku neprijatelj na nekojim mjestima upotrebljavao, kada je htio da isili prelaz rijeke. Pošto je u vatri austrijskog topništva bila gradnja mostova vrlo otešćana, bijahu često pripravljeni splavi, koji su u svojoj dužini odgovarali širini rijeke, koji su ali bili vrlo uski (oko 1 metar). Po tim su splavima mogli da idu jedan uz drugoga najviše 2 vojnika. Kada se je smrknulo, spustili bi te splave u vodu tako, da se to uopće nije opazilo. Kada je došao trenutak, da se predje rijeku, učvrstili bi na jednoj strani splave, dok je voda drugi kraj tjerala na drugu stranu. U malo časaka moglo je na taj način biti postavljenih do trideset mostova. Kada je ali austro-ugarskim četama bila već poznata ova taktika, znale su je pobijati bacalima mina i drugim sredstvima.

Grčki vojnici stupaju u bugarsku vojsku.

Berlin, 12. „Berliner Tagblatt" javlja iz Lugana: Prama vijestima, stiglim iz Soluna, prešli su grčki vojnici granicu kod Doirana te stupili u bugarsku vojsku. „Secolo" piše, da je četvorni sporazum veoma nezadovoljan sa Grčkom, jer se demobilizacija prepolagano provadja. Tamo, gdje se je demobilizacija uistinu provela, ostala je bez posljedica uslijed udruženja pričuvnika u takozvanim pričuvnim zborovima. „Nea Imera" se boji, da će doći do novih zapletaja sa vlastima sporazuma.

Nove ruske čete za Francusku.

Bazileja, 12. Ovdašnje novine donose iz Petrograda, da su ruske čete, nalazeće se na visokom moru, dobile, uslijed promjene prilika u Grčkoj, zapovijed, da se iskrcaju u Francuskoj, a ne u Solunu. Borit će se na francuskoj fronti.

Tri srpske divizije u ruskoj vojsci?

Lugano, 12. „Messageru" javljaju iz Petrograda, da će se dvjema srpskim divizijama, borećim se u ruskoj vojsci, priklopiti doskora još treća, koja je posve novo opremljena sa puškama i topništvom. Po tome će se boriti u ruskoj vojsci 60.000 (?) Srba. Pama inim vijestima vode ruske navale srpski podčasnici.

Austro-Ugarska.

Istup 15 zastupnika iz neodvisne stranke.

Budapest, 12. U krugovima ozbiljnih političara sudi se o krizi nastaloj u neodvisnoj stranci ovako: Radikalna struja opozicije, na čelu joj Karoli i Just, nijesu nikako htjeli, da se upuste , dogovorenu izmedju ministra predsjednika Tisze i grofa Aponija, koja je kulminirala u poznatoj izjavi grofa Aponija u ugarskom parlamentu. Kako je grof Tisza u svojim separatističkim težnjama naišao na veliki otpor u Beču, naručio si je u ugarskom parlamentu efektnu u svim detaljima proračunanu manifestaciju ugarske opozicije, koja je u formi bila veoma blaga, u suštini medjutim oštro i dalekosežna Odgovor Tisze izgledao je kao veoma fina politička finta protiv opozicije ali u istini bio je samo zajedno sa opozicijom dogovorena politička akcija, da se još više utvrdi pretežnost translajtanske političke pole, koja leži u Budimpešti već radi toga, jer Ugarska imade svoj parlamenat a austrijski ne zboruje. Centar naše monarkije je danas zaista Budimpešta, a to po zaslugi ministra predsjednika Tisze, koji je u tom trenutku znao ostvariti iz ugarske zastupničke kuće jednu složnu cjelinu izbjegavajući svakoj sitnici, koja bi mogla narušiti taj mir. Premda je taj politički uspjeh velik, veoma je dvojbeno, da li će koristiti našoj monarkiji, koja se u zadnjim godinama brzo razvijala u modernu državu u velikom stilu. A Tisza je samo vanredno sposoban zastupnik oligarhije, koja vlada u Ugarskoj uslijed primitivnijih prilika u onoj poludržavi. Premda su Just i Karoli opozicioni političari, idu ipak njihove težnje uporedo sa razvojem austrijske države i austrijskih zemalja, oni traže pošteno opće pravo glasovanja, moderniziranje države i državnih instituta, dakle zdravo demokratiziranje države a to vodi — to su Just i Karoli naravno nijesu svijesni — do ujedinjenja austro-ugarskih zemalja u jednu cjelinu, do centralizacije u korist svakog naroda, do Josefinizma u novom izdanju, sa vremenu primjernim ciljevima.

Vremenska katastrofa u Wiener Neustadtu.

Beč, 12. Broj do sada sklonjenih lješina osoba, koje su zaglavile uslijed grozne oluje, koja je razorila Josipovski dio grada u Wiener Neustadtu, je 31. Osim toga je ranjeno do 200 osoba, od kojih 30 teško. Najvažnije su tvorničke nasade u gradu ostale neoštećene, tako i ljetalište, koje nije pretrpjelo nikakve štete. Gradsko zastupstvo je otvorilo pomoćnu akciju sa 100.000 K. I u Beču je nastalo uslijed oluje oko 100.000 K štete.

Njemačka.

„Deutschland".

London, 13. (D. u.). Reuterov ured javlja iz Washingtona: Engleski je poslanik imao već prije dolaska „Deutschlanda" pogovor sa državnim uredom, te je razložio stanovište Engleske, pozivajući se na novinske vijesti, da se takav brod nalazi na putu u Englesku.

I francusko se je poslaništvo obratilo na državni ured. Alijirske su vlade nazora, da se takvi brodovi već radi samog načina, kako su gradjeni i kojim se mogu ukloniti svakoj pretrazi, moraju izlučiti iz razreda trgovačkih brodova, i da se te trgovačke podmornice, pošto nijesu sagradjene u suglasju sa zahtjevima medjunarodnog prava i da se moraju stoga smatrati kao neprijateljski ratni brodovi, koji se smiju uništiti, čim se pojave.

Balkan.

Kupnje rumunjskog vojnog ministarstva.

Bukarešt, 13. Rumunjsko vojno ministarstvo nakupilo je u Njemačkoj za 3 milijuna željeznog blaga, ljekarija i drugih potrebnih artikla.

Zatvorenje granice protiv Rumunjske dignuto.

Sofija, 13. Bugarska je vlada dignula zatvorenje granice protiv Rumunjske.

Rumunjska i Rusija.

Bukarešt, 12. Prekjučer je stigao ovamo rumunjski poslanik u Petrogradu, Diamandy, te se prikazao ministru predsjedniku. Diamandy će dobiti po svoj prilici nove instrukcije od politike rumunjskog ministarstva.

Bukarešt, 12. Iz Petrograda su prekjučer doputovali u Bukarešt knez Urusov i državni tajnik u ruskom ministarstvu spoljašnjih posala knez Gagarin. U ovdašnjim se političkim krugovima misli, da će knez Gagarin zamijeniti dosadanjeg ruskog poslanika u Bukareštu Poklevskog.

Antanta.

Francusko priznanje Immelmannovoj majci.

Köln, 12. „Kölnische Zeitung" donosi: Bonnet Rouge piše o Immelmannovoj smrti: To što je junačkoga kod neprijatelja mora se priznati. Majke, klanjajte se pred junačkim majkama, neka budu njemačke, francuske ili turske. Immelmannova je majka izjavila, da se neće zaviti u crninu zbog smrti svog sina. Nije to germanska oholost; jer da je to izjavila francuska majka, kazali bi, da je to izražaj plemenitosti francuskog plemena te bi vas bilo duboko ganulo. Divili ste se supruzi francuskog generala, koja je bez tužakanja primila obavijest, da joj je sin junačke smrti umro. Klanjajte se dakle germanskoj majci, koja, ojačana svojim ponosom, neće da nosi spoljašnjeg znaka žalosti, jer su ove majke u svojoj odanosti i svom ponosu jednake u svim zemljama.

Promjena francuskih osnova?

Haag, 12. Lord Derby je izjavio dopisniku nekog brooklinskog lista, da se apsolutno ne može smatrati odlučnom ofenzivom sadašnje navaljivanje francusko-engleske vojske. Zadaća, da se Nijemce pobijedi, jest tako velika i teška, da se samo vojničkim napinjanjem ne može postići taj cilj. Bitka je sada tek u svome početku te će nuditi najbolje, što može dati engleska muževna snaga.

Talijanski glasovi o bici na zapadu.

Lugano, 13. „Secolo" javlja: Poduzeće u Pikardiji napreduje vrlo polagano. Ipak neće ta ofenziva da ostane tako bezuspješna kao prijašnja u Artois i Champagni. Tada se je samo pokušalo, da se na stanovitim mjestima otvori prolaz, koji je ali bio za prelaz preuzak. Danas se radi o tako jakom pritisku na široki dio fronte, te će cijela fronta biti promijenjena. Taj novi način jest polaganiji, jer moraju čete, koje lakše napreduju, čekati na one, koje teže napreduju. Osim toga se mora topništvu dati vremena, da može napredovati, što nije tako jednostavno, jer se napredovanje vrši u velikoj širini. Prijašnje su ofenzive mogle trajati samo nekoliko dana te svršiti brzom pobjedom ili brzim napuštanjem. Sadašnja ofenziva trajati će više mjeseci.

„Tribuna" misli, da neće središnje vlasti moći uzdržati kroz cijelo ljeto i jesen trajno napadanje na njihove fronte bez štete za njihovu općenitu obrambenu organizaciju. Na svaki način ima čvrsta borba na svim frontama i po saveznike teških posljedica i žalosnih gubitaka. Ali oni moraju pobijediti, jer raspolažu sa kud i kamo bogatijim pomoćnim sredstvima i svježim četama.

Hotel Lido izgorio.

Lugano, 13. (D. u.) Veliki je kupališni Hotel na Lidu blizu Mletaka posve izgorio pored svega truda, da se požar ugasi pod osobnim vodstvom tvrdjavnog zapovjednika admirala Tahon de Revela. Uzrok je požara nepoznat.

Neutralne države.

Danski zapadno-indijski otoci.

Berlin, 12. „Lokalanzeiger" javlja iz Haaga: „Times" javljaju, da će Udružene Države vec u bližnjim danima kupiti danske zapadno-indijske otoke. (Danska zapadna Indija, sa 357 četv. km i 30.500 stanovnika, sastoji se iz otoka sv. Tome, sv. Ivana i sv. Križa. Op. ur.).

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 11. Službeni izvještaj od 10. srpnja popodne:

Južno Pinskih močvara tjeraju naše čete neprijatelja natrag. One i dalje prelažaju na više mjesta rijeku Stohod boreći se. Kod svoga je uzmaka neprijatelj bacio u zrak više mostova. Na lijevom brijegu Stohoda žestoka borba. Tu smo zarobili Nijemaca. Medju Kisielinom i Zubilnom prisilili smo nenadanom akcijom neprijatelja da je pobjegao. Čete generala Kaledina zarobile su od 4. do 8. srpnja 341 časnika i 9145 za boj sposobnih vojnika te su zaplijenile 4 strojne puške, 16 bacala mina i bomba, 7930 pušaka, 62 kovčega puna municije, 3 reflektora te skladište za vojni materijal. Ovome treba dodati još trofeje iz jučerašnjeg večernjeg izvještaja, naime 300 časnika, 12.000 vojnika, 35 topova i drugo. U Galiciji topovski bojevi, koji su bili osobito žestoki u odsjecima na obim brijegovima Dnjestra. U odsjeku fronte Dünaburg navalio je neprijatelj jugozapadno jezera Swenten. Bio je odbit te se je povukao u svoje jarke. Istočno od Baranoviča, u okolici sela Odochowszyno, poduzeli su Nijemci novu protunavalu, koju smo odbili topovskom i puščanom vatrom.

Na mnogim mjestima cijele fronte živahna djelatnost letioca. Najmanje 6 neprijateljskih ljetala preletjelo je Molodeczno te je izbacilo 40 bomba, koje su pale u neki stog, što je počeo gorjeti.

Baltičko more.

Kod običajnog krstarenja potopila je jedna podmornica u Baltičkom zaljevu veliki njemački parobrod, natovaren željeznim rudama.

10. srpnja, u večer. Tekom bojeva na Stohodu, kušao je neprijatelj da stane na lijevi njegov brijeg. Neprijatelj kuša svim sredstvima, da zadrži

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

uspjehe naše ofenzive. U Voliniji i u Galiciji topovski bojevi. Neprijateljsko je topništvo opstrijeljavalo velikim kalibrom okolicu Hledkija i Cebrona, 16 km sjeveroistočno Tarnopola.

(Opaska c. i k. vojnog tiskov. stana: O poteku ruskih prelaznih pokušaja u području Stohoda, davaju naši i njemački izvještaji točnija razjašnjenja nego li ruski).

Francuska.

Paris, 12. (D. u.) Službeni izvještaj od 11. srpnja:

Na fronti na Sommi nema šta da se javi. Na desnoj obali Moze poduzeli su Nijemci jutros snažni napadaj u smjeru protiv tvrdje Souville. Po žestokoj je topovskoj pripravi slijedio jaki napadaj od 6 pukovnija protiv sela Fleury i šume kod Vauxa i Chapitre. Pored žestokih navala u masi uspjelo je neprijatelju samo uz cijenu ogromnih gubitaka da dobije nešto malo tla a ulazima u crkvicu St. Fine i na raskršću cesta, koje vode u Fleury i Vaux. U čitavom se kraju Souville-Chenois-Lauffee nastavlja vrlo žestoko opstreljavanje.

Engleska.

London, 13. Službeni izvještaj od 12. srpnja:

U šumi Mametz osvojili smo opet sve zemljište, što smo ga izgubili posljednu noć. Držimo sada čitavu šumu. Napredovali smo u šumi Trones. Izjalovila su se posvema dva jaka njemačka napadaja protiv Contal Maisona.

Domaće Vijesti.

Ukinuće pokrajinske realne gimnazije u Pazinu. Službeno primamo: C. kr. državna realna gimnazija sa talijanskim nastavnim jezikom u Puli, podignuta godine 1898, a usavršena školske godine 1914-15. sa otvorenjem osmog razreda, te c. kr. državna gimnazija u Kopru, takodjer sa talijanskim nastavnim jezikom, udovoljavaju potpuno potrebi srednjoškolskog poučavanja u Istri. Daljnji opstanak zemaljske realne gimnazije, sa 7 razreda, u Pazinu ne ukazuje se radi toga više potrebitim, kako potvrdjuje takodjer i pojava hiperprodukcije opažena zadnjih godina u zemlji, srednjoškolskih djaka, od kojih mnogi dovršiše a mnogi i ne dovršiše nauke. Jer se znatni troškovi potrebiti za uzdržavanje ovog zavoda ne ukazuju za to više opravdanim, zemaljska upravna komisija je odredila, da se rečeni zavod ukine sa koncem ove školske godine t. j. sa dnevom 15. septembra 1916.

Zemaljska upravna komisija će uzeti u pretresanje pitanje ustanovljenja niže poljodjelske škole u Pazinu. — Predsjednik: Lasciac m. p.

Privatna ženska učiteljska škola u Pazinu. Na tom zavodu, kojemu bi dodjeljeno pravo javnosti po odluci c. kr. ministarstva za bogoštovlje i nastavu br. 13742, polagalo je od ponedjeljka do srijede svih 16 kandidatica IV. tečaja zrelosni ispit pod predsjedanjem g. pokrajinskog školskog nadzornika Frana Matejčića te bijahu proglašene zrelima s odlikom: Ladavac Marija, Mogorović Bogoslava i Trampuž Ida; zrelima: Albaneže Anka, Braidotti Marija, Dražčić Jelisava, Eleršić Marija, Finderle Vofganga, Gašparini Antica, Iskra Marija, Kinkela Emira, Kocijan Mare, Kraljić Jelka, Matanić Katica, Stanić Marija i Zidarić Marija.

Prijamni ispiti za I. tečaj obdržavat će se polovicom rujna na početku školske godine 1916.-17.

Prigodom narodnog blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: na Nj. V. Torpiljarci „52 T": Josip Matetić K 5, Josip Petrović K 5, Antun Lizul K 3, Jakov Bacinić K 2, Ivan Musap K 2, Petar Cmikievic K 2. Ukupno K 19.—. Zadnji izkaz K 422.98. Sveukupno K 441.98.

Ravnateljstvo Dražbe sv. Cirila in Metoda za Istru primilo je od 6. do 10. srpnja o. g. slijedeće prinose: G. I. Španjol, Ićići, za narodi blagdan K 5; g. Jos. Grašić, župnik, Beran, K 20; Družbina Podružnica, Beran, K 30; g. Ivan Milčetić, realac. Varaždin, K 10, kao dar Var. realaca povodom nar. blagdana; g. Dr. Adolf Scherzer, kr. kot. liječnik, Senj, za nar. blagdan K 30; g. M. Poschich, Senj, za nar. blagdan K 20; g. Miroslav Štiglić, c. kr. vojno opskrbni ofic., Rijeka, K 10; Sabor Kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, Zagreb, svojim zaključkom od 4. srpnja o. g. od ustegnutih dnevnica gg. narodnih zastupnika za mjesec srpanj o. g. K 2175; g. Josip Linić, trgovac, Trsat, K 50, g. Mihovil Ivšić, vojni kurat, Ruma, K 20; g. Dinko Vlakančić, Feldkurat, Bojna Pošta 91 K 20; Prigodom ispita zrelosti na c. kr. muškoj učit. škoji u Kastvu, sjetili se Družbe učitelji: Brnobić Josip, Ličan Vjekoslav, Strgar Jakov, Turato Ivan i Žiganto Josip, sabravsi izmedju sebe K 10; g. Lt. i R. Božo Frančić, Celovac, za družbin dan K 50; gosp. Ivan Gojtan, advokat i kr. javni bilježnik, Gospić, svoj mjesečni prinos K 10, g. djaci VIII. razr. realne gimnazije na Sušaku darovaše jednu obveznicu ratnog zajma na K 50, isti sakupiše tijekon godine K 116, a na večeri maturanata trgovačke akademije i realne gimnazije na Sušaku sabraše K 81, g. Fran Gapit, učitelj, Sv. Križ za nar. blagdan K 3; g. Dr. Ivan Pošćić, Volosko kao član čete od 1000, K 100; g. Blaž Lasser, soboslikar, Volosko za nar. blagdan K 10; gdjica. Ivanka Sajević, sabranih prigodom nar. blagdana K 70·50; N. N., Beč, sabranih prigodom nar. blagdana K 10: g. Ambrož vitez Haračić, Mali Lošinj dar za nar. blagdan kao član čete od 1000, K 100; gg. časnici Hrvati oporavilišta u Lovranu sabranih za školu u Lignju K 130.

Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Iz Hrvatske.

Zabranjena knjiga. „Narodne Novine" donose naredbu bana, kojom se na temelju § 11. naredbe od 27. srpnja 1914., izdane na osnovu Previšnje ovlasti od 22. srpnja 1914. o iznimnim mjerama za slučaj rata, zabranjuje raširivanje tiskopisa pod naslovom „Ratne pjesme iz evropskog rata 1916.", izdanog po knjižarnici Sr. R. Ognjanovića u Novom Sadu i štampanog u zadružnoj štampariji u Novom Sadu, budući da se sadržajem tog tiskopisa ugrožavaju interesi ratovanja. — Tko taj tiskopis bude raširivao, kaznit će se zbog prekršaja po političkim (redarstvenim) oblastima globom od 600 kruna ili zatvorom do 2 mjeseca dana.

Dokinuće ratnog doplatka glumica hrv. kazališta. „Zagrebačka Korespondencija" javlja, da da je kazališnim članovima dokinut ratni doplatak, što su ga prema naredbi vlade uživali do konca lipnja. Kazališna uprava vodi sa vladom pregovore, da se ta naredba produlji, te da se i unaprijed plaća i onako vrlo skromni ratni doplatak članovima hrvatskog kazališta.

Saborske dnevnice zast. Križa. „Hrv. Riječ" donosi, da je narodni zastupnik čabarskog kotara, gosp. Fran Serafin Križ, koji leži teško bolestan, darovao svoje saborske dnevnice za mjesec svibanj 1916. u iznosu od K 804·70 za pogorelce u Gašparcima (kotar Delnice), a one za mjesec srpanj 1916. god. u iznosu od K 778·70 Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, kao svoj doprinos za Narodni Blagdan.

Otkriće spomenika. Otkriće spomenika Nj. Veličanstva u Osijeku uslijedit će u nedjelju 23. o. mj. u okviru skroz vojničke svečanosti. Ulazna vrata u prostorije, gdje je spomenik smješten, providjena su hrvatskim i mjemačkim natpisom. Hrvatski tekst glasi: „Srce vjerno u grudima nek vam bije, — Budnim okom dužnost nek se vrši, — Desnica vam mač tok spremno drži, — Dok vam tama oko ne pokrije."

Tuča u Petrinji. Javljaju iz Petrinje: Dne 5. o. mj. naganjali su se vjetrovi i oblaci čitavo poslije podne. Istom okolo 8 sati na večer vjetar se ponešto smirio. Taj zastoj vjetra ustupio je mjesto kiši, iza koje se je oborila dosta jaka tuča, koja je na sreću kratko trajala, ali je na žalost ipak dosta štete nanijela.

Obustavljena prodaja riže na Rijeci. Kako se je ušlo u trag velikom kriomčarenju sa rižom, obustavljena je daljna prodaja.

Iz Trsta.

„Željezni mornar u Trstu. Javljaju iz Trsta, da je u nedjelju otkriven na tamošnjem Velikom trgu simbolični kip „Željeznog mornara". Tom je prigodom tršćansko društvo „Austria" objelodanilo na gradjanstvo apel, kojim pozivlje na zabijanje čavala u kip, pošto je prihod od prodanih čavala namijenjen ratno-dobrotvornim svrhama, a u prvom redu zakladi za udove i siročad u ratu palih tršćanskih vojnika.

Iz Goričke.

Bombardovanje Gorice. Potonjim je bombardovanjem Gorice potpunoma razorena bolnica milosrdne braće. Soba više nema. Crkveni tornjevi ostali su uz svu kišu granata neporušeni. Pogodjen je osjetljivije zvonik evangeličke crkve, pa je sva prilika, da će se doskora složiti sa zemljom. — Granata je pogodila u prsa vatrogasca Slavoljuba Šavlia, koji je u Gorici trinaest mjeseci djelovao; ostao je na mjestu mrtav.

Razne Vijesti.

Talijanski jadi. Talijanska javnost ne može nikako da proguta jugoslavenske zahtjeve, pa tim svojim jadima daje oduška u svojim novinama i na javnim sastancima. Torre napao je direktora „Timesa" Steeda u „Corriere della Sera", jer da brani i zagovara zahtjeve južnih Slavena, premda se rado ističe kao prijatelj Italije. Na te upadice odgovara Steed, da to čini, ne premda se rado ističe prijateljem Italije, već stoga, jer je u istim prijatelj Italije. Svoje prijateljstvo do Italije temelji na tome, da bi nasilno zaposjednuće jugoslavenskih područja naišlo kod Jugoslavena na očitu mržnju, koja bi bila kao glavna zapreka proširenju talijanske kulture i trgovine, a to bi došlo u prilog samo Nijemcima i njihovima nastojanjim na Jadranu. Torre kaže, da se jadransko pitanje ne da riješiti po narodnom načelu. Konačno pita, što bi ostalo od britske svjetske države, kad bi se narodno načelo strogo provelo.

Glavna je ruska ofenziva sada započela. „Berliner Tagblatt" donosi po Timesu: Glavna je ruska ofenziva sada započela. Posljednji udarci, što su jih zadali Rusi Austro-Ugarskoj na jugu, bio je samo preuranjeni uvod glavne ofenzive, da se Talijane u Trentu odtereti, a nipošto glavna svrha ruske ljetne ofenzive. Dok su Rusi ovaj cilj potpuno postigli, nisu nikada smetnuli s uma Hindenburga, već su mu dapače posvećivali najveću pažnju. Na sjeveru ne smijemo medjutim očekivati jednako čudesne rezultate, kao na jugu. U glavnom teku stvari i na istoku dobro. Priprave Nijemaca na zapadu bile su iste dalekosežnosti kao i naše. Jedino tako dade se pretumačiti izvanrednu ogorčenost bitke.

Najnovije engleske vijesti glase medjutim ohrabrujući, jer ovo dokazuje, da je započela druga faza ljetne vojne.

Rumunjska pred odlučnim zaključcima. Iz Bukarešta dolazi vijest, koja se medjutim ne potvrdjuje, da kani Rumunjska vlada sazvati parlamenat na izvanredno posjedanje. Rusofilski list „Universul" vidi u tom koraku Rumunjsku pred odlučnim zaključcima. I nekoje druge novine javljaju da će u najskorije vrijeme doći do bitnih promjena u rumunjskom diplomatskom zboru.

Izjava o antantinoj ofenzivi na Balkanu. Neki antantin diplomata, koji je na putu iz Soluna u Petrogradd stigao u Bukarešt, izjavio je o namjeravanoj antantinoj ofenzivi iz Soluna: „Iz mojega posljednjega razgovora sa generalom Sarrailom dobio sam uvjerenje, da će ofenziva iz Soluna započeti buduće sedmice. Ofenziva će se povesti sa najvećom energijom. Na pitanje kakav uspjeh očekuje Sarrail od te ofenzive, odgovorio je general: „Vjerujem, da ću brzo biti u Sofiji".

Rusko-japanski ugovor. Novim ugovorom vezane su Rusija i Japan istim vojničkim i političkim vezom, kojim i ostale antantine države u Evropi. U tom vezu ima se takodjer tražiti novo sredstvo, kojim će se poslije rata nastaviti gospodarska borba četvornoga sporazuma protiv centralnih vlasti. Time je u prvom redu zapriječen Njemačkoj put u istočnu Aziju.

Venizelosova izjava. Prigodom neke velike skupštine u Ateni rekao je Venizelos slijedeće: „Ja sam odrasao u planinama Krete kao revolucijonarac, ali danas vjerujem, da slobodne države trebaju za svoj razvoj mir. Zastoj nije mir, kako to očito drže moji protivnici. Njihova bi se politika dovršila predajom neprijatelju, dok ja hoću samostalni helenizam. A taj hoću da tražim uz zaštitu velikih naroda, koji se bore za slobodu."

Nova naurużanja u Australiji. Iz Haaga se javlja, da je u Australiji naoružan novi zbor, potpunoma izvježban, od 10.000 momaka. Čete su jur pregledane po australskom generalnom guverneru.

Oluja u Beču i okolici. Dne 11. o. mj. u 5 sati posl. podne spustilo se je nad Bečom veliko nevrijeme, koje je prouzročilo velikih šteta. Mnoga su stabla iz korijena isčupana, brzojavni stupovi leže srušeni, dok su mnoge osobe ranjene crijepovljem, koje je padalo s krovova. Naročito je veliku štetu nanijelo u Bečkom Novom Mjestu; u radničkoj četvrti Josefstadta dogodila se prava katastrofa. U Wöllerdorferstrasse odnijela je bura krovove sa mnogih kuća; više je kuća posvema razoreno. Tvornica lokomotiva pretrpjela je takodjer veliko štetu. Brzojavne su sveze sa mnogim mjestima okolice prekinute uslijed srušenja brzojavnih stupova. Iz više mjesta Donje Austrije dolaze vijesti, da je bura prouzročila prave katastrofe. Dosele je ustanovljen broj usmrćenih i ranjenih na 59.

Zadnja želja rodoljuba. Ovih dana umro je u Beču češki rodoljub i pobornik za narodna prava dr. Josip Karasek. Na pogreb došla je iz Jičina u Českoj takodjer pokojnikova 78-godišnja majka, te je ujedno ispunila zadnju želju nada sve ljubljenoga sina: donijela je sa sobom u marami pest češke domaće zemlje, na kojoj je želio sin joj snivati vječni san. Ta je zemlja položena pokojniku pod glavu — zemlja, koju je tako žarko ljubio, za koju je živio i radio, i koju nije nikada zaboravio.

Druga Sarah Bernhardt. Londonski listovi donose čitave članke o maloj Betty Bolton, desetgodišnjoj djevojčici, u kojoj otkrivaju jedinstveni glumački talent. Te su vijesti pobudile u Londonu veliku senzaciju, pa je jur mala Betty okrštena novom zvijezdom na engleskom kazališnom nebu.

Premda je tako mlada, govori ova glumica četiri jezika i to: njemački, engleski, franceski i talijanski. Gluma male Betty je izvrsna i savršena u čem se slažu svi londonski kritičari. Svakako je manje slavno, da mala glumica. kojoj se divi čitav London, još ne zna čitati ni pisati. Mala Betty je prvi put nastupila u londonskom Vaudeville-kazalištu i tvrde, da je ona jedina žena na svijetu, koja imade isti glas, kao i Sarah Bernhardt.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Poslije tih vedrih dana nastade u Lovrinoj duši noć, tamna noć, burna noć. Dugi hodnici sjemeništa zijevahu na nj kao otvorena ždrijela. Lovro se odbi od drugová. Bivao sve bljedji. Stao je moliti, moliti pritiskujuć čelo na molitvenik. Al dim njegove žrtve ne vinuo se uz nebo, dim se gubio po tlima. Zakopao se u Augustina, Hrisostoma i druge svete oce, zadubio u psalme. Badava, badava! Duh mu se vraćao na Berangera, Göthea, Byrona i Mickievića. Tu je nalazio sebe. Duša mu bijaše kao Byronov Mazeppa, privezan krutom sudbom na bijesna hata — na vrijeme. Vrijeme, mladost leti, duša ranjena, krvava. Lovro stao čitati, učiti u noć. Ali nije učio svetih otaca. Učio povijest, jezike, matematiku. Ne bijaše Lovro pjesnik, to jest ne imaše tvorne pjesničke sile. Al mu duh bijaše ognjevit zmaj. Primiv toliko slika pjesničkih velikana, toliku silu razlikih misli i osjećaja u sebe, buktilo mu srce kao vatrena gora. Bivao sve bljedji, sve suši, a oči sve plamnije. Nadjoše u njega Kanta, nadjoše Rousseauove „Confessions". Mrko ga gledaše predstojnik od onoga dana. „Vas je opsio nečisti duh, Vi ste pust svjetovnjak pod svetom haljinom!" Od onoga dana nije bilo mira. Predstojnik mu bude krvnim neprijateljem. „Vi ste husita, heretik!" ukori ga; „čita li se vječna mudrost u tim krivovjernim stihovima?"

„Ne", odvrati mu Lovro, „ja sam sveti Lavrencij, Vi me pržite na roštilju!"

„Propast tvoja od tebe samoga!" zagrmi predstojnik, ne spadajući ni po što u red krotkih, pobožnih pastira stada Kristova.

Lovro stisnuo zube, pohitio u vrt, čitao Tomu od Kempisa al odmah zatim Prešernove sonete. I skoro bude posve robom Petrarkinih zvonkih lanaca.

Za vrijeme drugih praznika povede neki drug bogoslovac Lovru sa sobom u rodno si mjesto. Bijaše to seoce u krasnoj gorskoj krajini. Nedaleko sela stajaše vlastelinski dvorac. Domaćina, čovjek vrlo naobražen i prijazan, pozvao bi često mlade bogoslove k sebi. U kitnjastom perivoju, na lijepim brežuljcima bilo do volje zabave. U vlastelina bila ljepušna jedinica, crnooka, i zlatokosa, bujna i vesela, a pametna, van reda pametna. Umjela ona više jezika, umjela crtati, udarati u glasovir i više toga. Osobito je rado govorila francuski, pa je francusku knjigu i dobro poznavala. I Lovro bijaše tomu jeziku vrlo vješt. Nije dakle ni čudo, da su mladi svetac i crnooka plavka mnogo medju sobom čavrljali o cvijeću, o suncu, o glazbi, o Berangeru i o koječem. Mladica bijaše živa, vrlo živa. Dosjetljivost i oštroumlje mililo se Malvini — tako joj bijaše ime — nada sve ino. Stoga je i rado govorila s Lovrom. Oko joj pri tom sipalo iskre; al kad je govor udario u življe, prenula bi se Malvina, oko joj budne ozbiljnim. Jedno ljetno poslije podne uputi se Lovro sam u dvorac, koji no je samo razi zemlje gradjen bio. S daleka ozivali se zvuci glasovira. Lovro zaviri na prozor u kuću. Malvina sjedjaše za glasovirom. Zavjese bijahu na polak spuštene, samo nekoliko sunčanih zraka dopiralo u polutamnu sobu, al te zrake titrale nad zlatnom glavicom Malvine. Prava Rembradtova slika. Igrala Schubertovu pjesmu. Lovri kao da su se noge uštapile u zemlju, al napokon udje u kuću, u salon, gdje je Malvina sjedila. Kroz smijeh kimnu djevica dva tri puta, pa je dalje prebirala tipke. Lovro sjede u prikrajak nijem, zanesen. Bog zna o čemu je razmišljao. Čelo mu bilo sad glatko, sad mrko, oči sad sanjive, sad vatrene. Malvinine ruke kao da su prebirale njegovo srce. Najednom problijedi, skoči. Malvina se lecnu, glasovir umuknu.

„Za Boga, šta vam je?" upita djevojka.

„Ništa, ništa", istisnu teškom mukom Lovro. „Govorite, molim vas".

„Da govorim? U istinu? Da govorim?" zapita muklim glasom bogoslov.

„E da!"

„Ja — vas ljubim", odvrati u pó glasa mladić.

Za jedan čas zašutiše oba. Lovro osta kao kamen, djevojka se osvijesti, lagano podje k mladiću, ustavivši se pred njim uhvati ga za obje ruke i progovori od srca:

„Lovro! Vi ste pametan, ljubezan čovjek. Vjerujte, da umijem cijeniti vrelo vaše srce, genijalni vaš duh, al na vaše riječi ne znam vam odgovoriti, ne smijem. Crna vaša halja nije mi dala ni misliti o tom. Al s bogom — inače bih stala razmišljati — s bogom, prijatelju moj!" I nesta djevojke.

„S bogom!" dahnu Lovro. „Gospode, budi volja tvoja!"

Laganim korakom odmicao se mladić od dvorca. Kraj šumice sjedne na panj. Sunce zašlo, stada se vratila, zanoćila nojca i sinule zvijezde, a Lovro sjedjaše poniknute glave na panju. Hladan vjetar duhnu s gore. Lovro zadrhta, ustade. „S bogom!" šapnu još jednom i nesta ga šumicom.

Drugoga dana vrati se Lovro u Ljubljanu, a Malvina podje u Trst.

Odsada gotovo nestalo misli iz Lovrine glave. Samo jedno mjesto u njegovu tijelu bijaše živo, mahnito: — samo srce bijaše mu živo, a sve ostalo tijelo mrtvo. Al srce ga je bolilo; bijaše mu da ga isčupa iz grudi. Po cijele dane znao Lovro po svojoj sobici koracati amo tamo nijem, blijed, bez svijesti. Glas orgulja činjaše mu se olujom, gdje bjesni na uzbibanom moru, sveta pjesma bijaše njegovu uhu izdisanje umirućih, a riječi njegove molitve ne bijahu nego zrna, padajuća na pust, neplodan kamen. Al koliko je puta zavidio mramornim svecima u crkvi njihovo mjesto. „Zašto nisam ja na vašem mjestu? U vas je mozak i srdce, u vas je sve od hladna mramor-kamena." Malo kada je Lovro spavao. A kad je usnuo na časak, mučili ga snovi. On da je bio ptica podrezanih krila, zatvorena u gajbi. A vani u zelenu lugu sjedio na grančici slavuljak, slažući mile pjesme. I htio poletjeti iz gajbe, poletjeti svomu slavuljku u zelenom lugu. Tri puta razmahnuo krila, tri puta lupi glavom o gajbu i iz glave mu poteče krv. Strašna li sna!

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 368.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 15. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Izgorjela kraljevska palača u Ateni.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini stoje naše čete, nakon što su izvršile povjerenu im zadaću, opeta u starim položajima na vrhovima zapadno od gornje Moldave. Jučer su nastavljali svoje napadaje na zapadu i na jugozapadu od Bučca. Dvije na široko poduzete navale bile su popodne suzbijene. Na večer uspjelo je trećoj neprijateljskoj navali da prodre na sjeverozapadu od Bučca. U ogorčenoj je borbi na bajonete bio protivnik opet posve istjeran od njemačkih i austrougarskih četa. Na sjeveru od željeznice, koja vodi iz Šarnja u Kovel, bila su ruska odijeljenja, što su se bila ugnijezdila na lijevoj obali Stohoda na kasnu večer od naših četa iznenadjena i protjerana; kod toga je ostalo u našim rukama 160 zarobljenika i 2 strojne puške. Inače je položaj posve nepromijenjen, te nema ništa nova.

Talijansko bojište.

Živahna bojna djelatnost na fronti izmedju Brente i Ečave traje dalje. Po topovskoj vatri nastupili su ponovni napadaji vrlo znatnih talijanskih sila protiv više položaja naših obrambenih odsjeka izmedju Cima dieci i Monte Rasta. Osobito je tvrdokoran bio boj na sjeveroistoku od Monte Rasta, gdje je neprijatelj pokušao 10 napadaja. Naše su čete suzbile opet svekolike napadaje pod najtežim protivničkim gubicima, te su održale sve svoje položaje. Naši su redovi na sjeveru od Posinske doline stajali pod žestokom topovskom vatrom. Kod Pasubio je bio suzbijen neprijateljski noćni napadaj.

Jugoistočno bojište.

Nema promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 14. (D. u.) Naša je podmornica potopila 10. o. mj. na Otrantskom tijesnu talijanski razarač tipa „Indomito". U noći pred 14. o. mj. napala je skupina pomorskih ljetala obiljnim bombama i vrlo uspješno vojničke predmete i kolodvorske zgrade u Padovi. Ljetala su se vratila neoštećena, a da su ih opstreljavale žestoko obrambene baterije.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 14. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na obim se je obalama Somme rasplamtio opet žestoki boj. Englezi su jutros napali u odsjeku Mametz-Longueval, te su ponovljali svoje napore u šumici Trones, gdje ih je bio jučer osjetljivo pogodio hitro protunapadaj naših pričuva. Nakon što smo krvavo suzbili prve pokušaje u toku su sada novi napadaji.

Francuzi su dodali svojim uzaludnim napadajima u okolici Barleux i na zapadu od Estreesa mnogobrojne neuspjehe kroz posljednje dane novo razočaranje. Ni oni, ni njihovi crni prijatelji nijesu mogli da osvoje ni koraka zemljišta.

Na istoku od Moze izjalovili su se francuski pokušaji, da opet osvoje položaje u okolici tvrdje Souville i tvrdje Laufee.

Na ostaloj fronti uspješni ophodnijski okršaji.

Istočno bojište.

Na stohodskoj smo liniji suzbili protunapadajem kod Zareča (sjeverno od željezničke pruge Kovel-Šami) Ruse, koji su u odsjek prodrli; zarobili smo 160 ljudi, zaplijenili 2 strojne puške.

Kod Bothmerove je vojske bio neprijatelj jučer opet prodro u najprednjiju obrambenu liniju, ali je bio protunavalom suzbačen sa znatnim gubicima.

Balkansko bojište.

Ništa osobita.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 14. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko bojište.

Na desnom krilu suzbila su naša pomaknuta odijeljenja jake neprijateljske izvidničke čete, te su ih potjerale opet u položaje iz kojih su bile izašle.

Na centrumu popuštaju bojevi u nekoliko odsjeka u žestini, a da nijesu ipak ispali na potpunu korist jedne ili druge strane.

Na lijevom krilu na sjeveru od Čoroka nije pretrpio položaj nikakove promjene. Ovdje suzbijamo mi lako iznenadne navale što ih neprijatelj od časa do časa poduzimlje.

Sredozemno more.

Pokušaji nekoliko neprijateljskih ratnih brodova, da se približe raznim obalnim odsjecima u području Dardanela i u vodama kod Smirne, bili su osujećeni vatrom našeg topništva.

BRZOJAVI.

Rat.

Austrijski Talijani zarobljeni.

Innsbruck, 14. Prijašnji zastupnik grada Trienta u drž. saboru dr. Cezarij Battisti, koji je odmah nakon buknuća rata prebjegao u kolovozu 1914. iz Trienta u Italiju, te se tamo postavio na čelo vojne stranke protiv Austrije i koji bijaše sa strane Austrije progonjen kao veleizdajnik, bijaše u posljednjim bojevima u dolini Sugana zarobljen. On se je borio kao satnik na čelu neke satnije Alpinaca. Predali su ga vojničkom sudu u Trientu.

Teški bojevi na Sommi.

London, 14. (D. u.). Haig brzojavlja: Jutros navalio sam na drugi neprijateljski obrambeni sistem. Naše su čete provalile u neprijateljske položaje u širini od 4 milje te su osvojile nekoliko jako utvrdjenih točaka. Teški bojevi traju.

Rusko vojno vijeće.

Kopenhagen, 14. Najvećom se uzbudjenošću očekuje u Petrogradu predidućе izvanredno krunsko vijeće u glavnome stanu, kod kojega će učestvovati ne samo članovi najvišeg vojnog vodstva, već i ukupni kabinet Stürmer kaošto i cijeli niz visokih vojničkih i civilnih činovnika. Predsjedovati će sam car.

Tom će krunskom vijeću slijediti vijećanje zastupnika saveznika u ruskom glavnom stanu, na koje da je kao zastupnik Francuske mjesto bolesnog generala Paua već otputovao niski neki francuski časnik.

Na dnevnom redu krunskog vijeća stoje pitanja važnih promjena u ruskom vojnom vodstvu, pitanje brzog preprječenja prijeteće gladi u ruskom zaledju, a da se time ne naškodi opskrbi vojske, kaošto i daljnje izvedenje vojničkih operacija obzirom na neprestane ogromne gubitke, na osjetljivi potrošak municije i obzirom na potek vojnih poduzeća na bojištima protiv Turske. Program vijećanja sa zastupnicima saveznika imao bi se odnositi na jedinstvo fronte i na sudjelovanje ostalih saveznika osobito kod nabavljanja vojnog materijala za Rusiju.

Predležeći izvještaj pokazuju, da je razvoj vojnog položaja na svim frontama prouzročio u Rusiji postepeno ozbiljno razočaranje i uvjerenje, da je pobjeda nad središnjim vlastima nemoguća.

Rastuće nepovjerenje i nemir u narodu kuša vlada da pobija najoštrijim sredstvima. Prema nekoj vijesti „Novoje Vremja" bijaše iz Petrograda ponovno protjeranih 60 uvaženih osoba radi „nepouzdanosti".

Kako se sada doznaje, dovele su velike demonstracije u Moskvi do odstupa guvernera. Novim namjesnikom u Moskvi bijaše imenovan dvorjanik N. A. Tatištev.

Prema nekoj vijesti iz Petrograda pozvao je car u glavni stan predsjednika dume Rodzianka.

Austro-Ugarska.

Unutrašnji uredovni jezik kod sudova u Češkoj.

Beč, 14. Češko-njemačka korespondenca javlja: U nekoj naredbi, što je sa strane predsjedništva višeg pokrajinskog suda došla pred neko vrijeme na sve sudove u području praškog višeg pokrajinskog suda, strogo se zapovijeda svim justičnim oblastima, da se već u službi oblasti nalazeći činovnici, namještenici i sluge ne smiju u njihovim osobnim odnošajima sa oblastima smatrati kao stranke te da se moraju u tom obziru samo njemački jezik upotrebljavati kao jezik unutrašnjeg službovanja.

Njemačka.

Putovanje njemačke podmornice u Ameriku.

Rotterdam, 14. Londonski „Central News" javljaju, da razmatra neki američki konzorcij, kako bi se, nakon posvemašnjeg razjašnjenja slučaja „Deutschland", počelo graditi u američkim brodogradilištima stanoviti broj podmornica, da bi se i iz Amerike moglo na taj način tjerati trgovinu sa Njemačkom.

„Deutschland".

London, 14. (D. u.). „Times" javlja iz Washingtona: Pretraga se je podmornice „Deutschland" sa strane triju časnika dovršila zaključkom, da je ona nenaoružani trgovački brod, koji se ne može pretvoriti na visokom moru u ratni brod. Vlada priznaje, da je nemoguće zaustaviti i pretražiti brod na visokom moru. Kaže, da ona ne će prosvjedovati, budu li alijirci sakupili brodovlje na visini od zaliva Chesapeake izvan zone od triju milja.

„Bremen".

London, 14. (D. u.). Escehange telegram compagny javlja iz Rio de Janeira: Novina „Rua" javlja, da se je tamo raširila vijest, da se tamo u 10 dana očekuje dolazak podmornice „Bremen".

Balkan.

Kraljevska palača u Ateni izgorjela.

Atena, 14. (D. u.) Reuter. Nakon što je kroz više sata bijesnio požar u šumi Tatoi, zahvatila je vatra na veće i kraljevsku palaču, koja je izgorjela zajedno s obližnjim vojarnama. Kod toga je poginulo više osoba i časnika. Kralj, kraljica i kraljevska obitelj zaklonili su se u Kaphissiju u rezidencu princa Nikole. (Kaphissia se nalazi na sjeveroistoku od Atene).

Uzbudjenje u Grčkoj.

Genf, 14. Bonnet Rouge doznaje, da bi Grčka mogla uslijed uzbudjenja grčkih vojničkih krugova postati za Sarraila neslućenom pogibelji.

Novi izbori u Grčkoj.

Frankfurt, 14. „Frankf. Zeitung" javlja iz Pariza: „Temps" priznaje, da se antanta misli usprkos svim zasiguranjima ipak umiješati u grčku izbornu borbu. Ona ne može dozvoliti, da se narod, kojega je ona oslobodila ispod turskog jarma, tjera u njemačko ropstvo.

Grčki princ u Petrogradu.

Lugano, 14. „Secolo" javlja iz Atena o putovanju grčkih prinčeva Andrije i Nikole u Petrograd. List poriče tom putovanju svako političko značenje. Prinčevi idu u posjete kraljici majci Olgi.

Buduća izborna borba u Grčkoj.

Bern, 13. Pariški listovi javljaju, da se je Skuludis sada odlučio za odlučnu opoziciju. On da hoće kandidirati u Atici. Dragumis je bio postavljen za kandidata u Solunu. Liberalna stranka organizira najžešću borbu predavanjima u svim gradovima države.

Uapšenje bivšega bugarskoga ministra.

Bukarešt, 13. Bijaše uapšen bivši bugarski financijski ministar Liapčev, koji je nakon Malinova bio najuvaženiji član demokratske stranke u Bugarskoj. Uapšenje bijaše izvršeno u predvečerje zasjedanja sobranja, u kojem je imao da bude prihvaćen proračun. Liapčev je navijestio, da će zajedno sa Genadijevom, koji je, kako je poznato, bio već uapšen i opeta pušten na slobodu, pobijati proračun. Nakon uapšenja Liapčeva odrekao se je Genadijev svoga govora, našto bijaše proračun prihvaćen bez prigovora. Demokratska je stranka podnijela pitanje radi uapšenja Liapčeva.

Antanta.

Francusko godište 1888.

Genf, 13. Francusko vojno ministarstvo pozivlje zadnju kategoriju godišta 1888 za 1. kolovoz.

Engleska diže blagdane za radnike.

London, 14. (D. u.). Prvi je ministar Asquith najavio u donjoj kući, kako je vlada predložila radi potreba, što ih imaju vojska i mornarica, da se ukinu za radnike sve do daljnjega svi blagdani opće i mjestimične naravi. Kazao je, da su pregovaranja u tom pitanju već u toku.

Istom je prigodom izjavio Asquith, da je ofenziva netom započela, te da treba za njezin uspjeh velikih količina municije. Neprijatelj mora da znade, kako će se nastaviti, bude li nužda, sve do skrajnosti sadašnja oštrina topovske i pješadijske vatre. (Pljeskanje.)

Ratno vijeće u Londonu.

London, 14. (D. u.). Jučer se je održala u ratnom uredu prva sjednica novog municijskog odbora. Ratni je ministar Lloyd George predsjedao, a bile su takodjer zastupane Francuska, Rusija i Italija.

Engleski izvještaj o ladjama, što ih je „Novara" potopila.

London, 14. (D. u.). Engleski admiralitet javlja, prama izvješću engleskog admirala na Jadranu: 9. je o. mj. naišla austro-ugarska krstarica „Novara" na skupinu engleskih ribarskih ladja, koje su vršile stražarsku službu. Ladje su „Astrumspej" i „Clavis" bile potopljene. „Frigadebiro" i „Bembul" su bile oštećene, ali su mogle povratiti se u luku. Posada je „Astrumspeja" bila zarobljena. Od ostalih je ladja bilo ubijeno 10, a 8 ranjeno.

Engleske zabrane uvoza.

Lugano, 14. Posljednje engleske zabrane uvoza, koje su osobito raspršile sve nade u napredak talijanske industrije sa automobilima prouzročiše u Italiji takvu zlovolju, te je englesko poslanstvo u Rimu izdalo pomirljivi komunike, u kojem se osigurava, da će se zabrana obzirom na Italiju primijećivati najvećom obzirnošću.

Izbori u finski pokrajinski sabor.

Petrograd, 14. U pokrajinski sabor bijaše kod posljednjih izbora izabrano 103 socijalnih demokrata, 33 starih Finaca, 22 mladih Finaca, 21 Šved, 19 zastupnika agrarne stranke i 1 radne stranke.

Ministarsko vijeće u Rimu.

Lugano, 14. U Rimu se je vršilo četverosatno ministarsko vijeće. Bavilo se je mjerama, koje su postale potrebne obzirom na novo sastavljenje trgovinskog i željezničkog ministarstva kod prenešenja poslova ministarstva rada i gospodarstva.

Talijansko novinstvo javlja takodjer, da se je nakon referata Sonnina vršilo važno vijećanje o pitanjima vanjske politike, o kojem se još nije ništa potanje izvjestilo.

„Messaggero" naviješćuje na temelju rezultata tog ministarskog vijeća mjere u svrhu razjašnjenja odnošaja Italije prema njezinim saveznicima. Rečenica se tumači u smislu otkazanja trgovačkog ugovora sa Njemačkom.

Talijani se tješe.

Lugano, 14. Antantino novinstvo u Italiji kuša, da u tehničkom obziru umanji vrijednost putovanja podmornice „Deutschland" tvrdnjom, da je deset engleskih podmornica već prošle godine učinilo isto putovanje iz Kanade u Englesku.

Japansko zdravstveno odaslanstvo otputovalo iz Pariza.

Bern, 14. (D. u.) Po pariškom „Journalu" japansko je zdravsteno odaslanstvo, koje je od 17 mjeseca djelovalo u uzornoj bolnici u hotelu Astoria, otputovalo iz Pariza, da se najkraćim putem povrati u domovinu. Na smjernu molbu francuske vlade neka odaslanstvo ostane u Parizu odgovorilo je ono da ju japanski crveni krst treba.

Neutralne države.

Španjolski kralj dignuo ustavne garancije nad čitavom Španjolskom.

Madrid, 14. (D. u.) Havas. Kralj je dignuo odredbom, što ju je jučer o podne izdao, ustavne garancije u čitavoj Španjolskoj.

Željezničarski štrajk u Španjolskoj.

Madrid, 14. (D. u.). Havas javlja: Izostaja je željezničara od djela traje još uvijek. Promet je samo djelomice održan. Na stotine je željezničara bilo otpušteno i uapšeno. Kralj se je povratio sa ladanja.

Švedska prosvjeduje protiv Rusije.

Stockholm, 14. (D. u.). Švedski je poslanik u Petrogradu primio nalog, da prosvjeduje kod ruske vlade protiv povrede švedske neutralnosti uhvaćenjem parobroda „Lissabon" i „Worms" te da postavi na rusku vladu one tražbine, na koje medjunarodno pravo ovlaštuje.

Dogodjaji na moru.

London, 14. (D. u.). Bile su potopljene 4 ribarske ladje. Posade su od trojice njih stigle u Whitby.

Domaće Vijesti.

Zaklada za siročad i udove palih dalmatinskih junaka. Prigodom 50-obljetnice pomorske bitke pod Visom ustanovit će dalmatinski Hrvati, nastanjeni u Puli, zakladu za siročad i udove palih dalmatinskih junaka pomorske i kopnene vojske. Zaklada bit će okrštena imenom „Tegetthoff"; sjelo bit će joj u Dalmaciji.

Objava. Zemaljska upravna komisija Margrofije Istre u Poreču izdala je sliedeću objavu: Svim općinama Istre. Sa razloga javnog interesa potrebito je, da se odstrane sva imena javnih ulica i trgova, koja se protive austrijskoj državnoj misli. Radi toga se pozivlje to glavarstvo da kroz osam dana obavi odstranjenje rečena imena i da ih zamjeni sa drugima, koja su podesna da jačaju osjećaj odanosti prama dinastiji te ljubav pučanstva prema domovinskim ustanovama.

Prigodom narodnog blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: prof. Niko Milačić priposlao nam je K 50.— da počasti uspomenu nezaboravne si majke i sestre. U kavani „Narodnog doma" našao „piccollo" Jože Horvat, a vlastnik se dulje vremena ne oglasio K 8.20; k tome isti darovao K 1.80.

Službena prodaja predmeta ratnog pripomoćnog društva. Pred više od godine i pol dana metnuo je ratni pripomoćni ured c. kr. ministarstva unutarnjih poslova u promet razne predmete u korist službene akcije za ratnu pripomoć, te su osobito u zadnjem polugodištu nadodani raznim znakovima i razglednicama, na koje je prvotno rasprodaja bila ograničena, takodjer

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

mnogobrojni ukusno izradjeni predmeti, kaošto i niz umjetno izradjenih uspomena na svjetski rat. Sveukupni promet prekoračuje već iznos od 3 i pol milijuna kruna, kod kojeg iznosa su Primorje i Dalmacija saučestvovale iznosom od ravnih 100.000 K.

Izvanredno trajajući veliki zahtjevi, koji se postavljaju na tri uredovne ratne pripomoćne akcije, zahtijevaju nužno, da se prodaja službenih znakova proširi posvuda, a osobito u Primorju.

Pošto je dobitak prodaje svake pokrajine baš odredjen za ratnu pripomoć iste pokrajine, zasluži da se i sa stanovišta mjesnog patriotizma toplo preporuči rasprodaju ovih predmeta.

Uslijed odredbe ratnog pripomoćnog ureda c. kr. ministarstva unutranjih posala od dne 1. svibnja 1916. br. 1816. K. H. B. povjerena je glavna rasprodaja raznih predmeta u korist akcije za ratnu pripomoć za puljski kotar gospodinu Ahne Oskar „Alt Austria“, Pola, Via Sergia broj 47., koji ima takodjer pravo, da utemelji u gradu ili vani druge prodavaonice, koji će u tom slučaju od njega primati sve predmete za rasprodaju.

Obznana. Da se predusretne početku i štetnim posljedicama pasje bjesnoće u ovo ljetno doba, preporučuje c. i kr. tvrdjavni komesar, da se pučanstvo Pule drži slijedećih mjera:

1. svi psi, koji nemaju sigurne brnjice i koji nijesu vodjeni na uzici bit će pohvatani i ubijeni i ako nose znak, koji svjedoči, da je za njih bila plaćena propisana taksa;

2. pozivlju se svi vlasnici otvorenih gradskih dućana i trgovina, da drže pred svojim dućanima posudu sa čistom vodom za napajanje pasa;

3. strogo je zabranjeno voditi pse u javne lokale.

Kršenje ove odredbe bit će kažnjeno u smislu zakona od 6. kolovoza 1909. L. C. N. br. 177.

Iz Hrvatske.

Ban Skerlecz u Beču. Hrvatski ban barun Skerlecz otputovao je u Beč. Pratio ga njegov tajnik dr. Havliček. Dne 11. o. mj. bio je ban primljen u audenciju od Njeg. Veličanstva.

Veliki šumski požar kod Velike Gorice. „Hrv. Riječ“ javlja: Dne 10. o. mj. porodio se veliki šumski požar kod Velike Gorice. Zapalila se šuma izmedju sela Buševca, opć. Bukovina i parne pilane Turopolje. Šuma ima opseg od 200 jutara, od čega je u požaru bilo 50—60 jutara. Oko lokalizovanja požara radili su vojnici i vatrogasci.

Nove poštanske pristojbe. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka javlja, da je povišena ekspresna pristojba za listove od 30 na 60 filira, a za vozno-poštanske zamotke od 50 filira na 1 krunu. Ekspresna pisma mogu se slati u Hrvatsku, Ugarsku, Austriju, Bosnu i Njemačku, dočim se ekspresni zamotci predbježno ne preuzimaju se na otpremu. Općenito povišenje poštanskih tarifa bit će riješeno skori dana.

Samoubojstvo inžinira na Rijeci. Inžinir Ivan Kreglić, zaposlen u brodogradilištu „Danubius“, otrovao se, te je malo zatim preminuo u bolnici.

Dozvoljen uvoz papkara iz Bosne i Hercegovine u Hrvatsku i Slavoniju. Službeni list donosi: Budući da je cijelo područje Bosne i Hercegovine prosto od slinavke i šapa, dozvoljava se do daljnje odredbe uz obdržavanje postojećih veterinarno-redarstvenih propisa, goveda, ovce i koze dopremati iz cijeloga područja Bosne i Hercegovine u područje kraljevine Hrvatske i Slavonije.

Iz Dalmacije.

Trkač Ante Bužić. „Hrv. Riječ“ prima iz Splita: Trkač Ante Ružić, koji je bio natrag nekoliko dana u Zagrebu i producirao se u trčanju prevalivši za 2 sata i 10 časa 42 klm., opet se je istakao u Splitu poduzevši jedan novi veliki pothvat. Na povratku iz Zagreba kući trčao je Ružić u nedjelju dne 2. o. mj. iz Trogira u Split (put od 27 km), te je prevalio u 1 sat i 50 časa sasvim tim što je put ružan i velika vrućina, koja ovdje vlada, dosta mu je smetala. Ružić je dotrčao na obalu kod kavane Gašpić; putem od Soluna išlo mu je dosta svijeta u susret, te ga pozdravljalo. Na obali pak dočekala ga je velika masa naroda i burno ga pozdravljala. Zaista zaslužuje, da mu se ide u susret, te ga se sokoli da ne sustane. Početkom drugog mjeseca putuje Ružić u Beč, Graz i Budimpeštu, da tamo poduzme nekoliko velikih utrka. Ovdje se svak zanima za ovo trčanje unatrag, jer će se tu istaknuti u brzini, premda znamo da ta ne ide tako lako.

Izgorjela šuma. Iz Splita javljaju, da se je ovih dana zapalio na brdu Marijana jedan dio mlade šume. Ta je šuma bila pravim biserom grada Splita, pa se je na vijest da gori skupio veliki broj gradjana, da pripomogne pri gašenju. Izgorjelo je u svemu do 400 č. kv. mlade šume privatnog vlasničtva i 100 č. kv. općinske šume i mladih nasada.

Osudjen na smrt. Javljaju iz Zadra: Dne 3. o. mj. vodila se pred zadarskim proširenim sudbenim senatom rasprava proti Jovanu Torbici i njegovom sinu Saku iz Kistanja radi zločina naručenog umorstva. U jednoj parnici izmedju Jovana Torbice i njegova brata Marka, radi naknadne štete, sudjelovao je proti Jovanu Sava Torbica Boškanov. Jedne nedjelje, kad je Sava izlazio iz krčme, dočeka ga Sako i iz osvete probode mu nožom trbuh, tako, da je sutradan preminuo. Nakon provedene glavne rasprave riješen je Jovan Torbica, jer se nije moglo dokazati, da je on naručio sinu umorstvo, dok je njegov sin Sako osudjen na smrt. Bilo je predloženo pomilovanje.

Iz Trsta.

Činovnička mjesta u Trstu za časnike, nesposobne za ratnu službu. „Slovenski Narod“ donosi: Opetovno čitamo u njemačkim listovima, da se ima popuniti na tišćanskom magistratu više dobrih činovničkih mjesta sa invalidnim časnicima i vojničkim činovnicima. Traži se poznavanje talijanskog jezika. Molbe treba podastrijeti tršćanskom namjestništvu. „Slovenski Narod“ pita: Što je sa poznavanjem slovenskoga jezika?

Zapljena imetka. Tršćansko zemaljsko sudište odredilo je zapljenu imetka Antuna Camaura, profesora kiparstva na državnoj obrtnoj školi u Trstu, jer postoji opravdana sumnja, da je počinio zločin protiv vojne sile države po § 327. v. d. z.

Iz Kranjske.

Vihor u Ljubljani. Silni vihor, što je bijesnio dne 5. o. mj., rek bi da nije poštedio ni naše Ljubljane. Od tamo nam dolaze vijesti, da je vihor bio neobičnо jak, tako da je lomio zeleno stabalje ko krhte suharke, trgao prozore, natpise na dućanima i t. d., dok je poljske urjeve na mnogim mjestima sasma uništio. Najviše su trpeli krovovi. Šteta je velika.

Gospodarstvo.

Gospodarstvo nakon rata. Jedan gospodarski stručnjak, govoreći o prilikama, koje će nastati poslije rata, veli, da on iste podnipošto ne gleda u ružičastom svijetlu. Već sam prijelaz od ratnog gospodarstva u mirovno, biti će prilično težak. K tome se pridružuju još razne druge poteškoće, kao nabava sirovina, pitanje novčane vrijednosti, predvidljiva skupoća novca poslije rata, pitanje nadnica i plaća z ozirom na ogromnu skupoću i tako bi se redom moglo izbrojiti još više pitanja, koja će biti od upliva na gospodarski razvitak poslije rata. Od najvećeg će pako upliva biti razni državni tereti, koji nas čekaju iza rata, te koji će imati za posljedicu, da sadanja skupoća ne će niti poslije rata prestati.

Obležani gnoj od peradi. Gnoj od peradi dobar je za gnojenje povrtnjaka. Bolji je, ako je obležao, nego da je svjež. Izmetine peradi treba izmiješati sa otpacima iz kuće i vrta te nešto zemlje. Takav gnoj upotrebljuje se tečajem zime.

Sumporanje vinograda. Pošto ove godine ne možemo dobaviti potrebnu količinu sumpora za sumporanje vinograda, koji nam dolazi iz Sicilije i Sjeverne Amerike, ne bi bilo loše da se okuša jedno sredstvo koje preporuča ugledni vinogradarski list „Neue Wiener Weinzeitung“, a to je utamanjivanje bele mače (luga, oidiuma) krečom. Kako je poznato ova vrsta mače nanese najveću štetu, kada se pokaže na još zelenim grozdovima, ona prevuče bobe lugastim praškom, bobe ne mogu, da se dalje razvijaju, te u sušnim godinama se jednostavno osuše, a u vlažnim popucaju i struhnu. Do sada imali smo sama jedno sredstvo protiv ovoj bolesti, a to je bilo često sumporanje, no kako sumpora nemamo, to se mora tražiti naknada, a to je kreč. Krečom se branimo protiv mači ovako: Kada se na grozdovima opazi bolest to valja grozdove običnom špricaljkom politi (okupati) sa rastopinom od 3 po sto kreča (na 100 litara vode 3 kg kreča). To špricanje treba bar dva puta ponoviti. Kreč oduzima bobama vlagu, te se na taj način bolest ne može da širi, jer joj je glavni uslov života vlaga. Osim ovoga načina preporuča se još grozdove prašiti sa sitno istučenim cimetom. Prvi navedeni način je već prilično okušan, te je uspjeh bio povoljan.

Za vinograde. Veći dio štetnika, koji upropašćuje lozu, gnijezdi i se i leže na samom trsju, u pukotinama kore. Medju ostalim sredstvima za tamanjenje ovih neprijatelja naše loze, nalazi se i struga kore, odnosno uništavanje legla i jaja ovih štetnika. Nu mnogi naši vinogradari vrše taj posao na neumjestan način, jer često puta gvozdenim orudjem ili hrapavim drvetom stružu trs. Taj je način nepodesan i danguban. Za ovaj rad osobito se uspješno upotrebljavaju čelične rukavice Sabate, koje si može nabavati svaki vinogradar, a moguse uporabiti u istu svrhu i za voćke.

Razne Vijesti.

† Hinko Lučić. Na otoku Asinaro u Italiji umro je, kao srpski zarobljenik, Hinko Lučić, apsolvent praške tehničke visoke škole.

Pristup u solunsko ratno područje zabranjen. Pošto su u toku velike pripreme za skoru Sarrailovu ofenzivu, zabranjen je ratim izvjestiteljima pristup u solunsko ratno područje.

Grčka demobilizacija. „W. Allg. Ztg,“ javlja iz Sofije, da će Grčka od 160.000 vojnika, što ih ima pod oružjem, pustiti na slobodu njih 100.000, dok će ih 60.000 dobiti samo dopust. Časnici i liječnici ne će biti pušteni iz vojske. Rekvirirani materijal ne će se takodjer vratiti.

Veliko rusko krunsko vijeće. Njemačke novine donose vijest iz Petrograda, prema kojoj su svi članovi ruske vlade otputovali u glavni stan, gdje će se održati veliko krunsko vijeće.

Uspomena na sočansku bitku. „Hrv. Riječ“ piše: Preuzvišeni g. gosp. general pješ. Svetozar pl. Boroević poslao je ovih dana s talijanske fronte nadbiskupu dru. Antonu Baueru svog posebnog izaslanika g. satnika Dragutina Cvitkovića, Hrvata iz Pule, da u znak poštovanja sa vlastoručnim pismom uruči jednu najvećih granata, što su ju talijani bacili na našu frontu. Granata potječe od topa s kalibrom od 26 cm., visoka je 80 cm., a važe 425 kg. Pala je dne 28. prosinca 1915. na poznato proštenište i franjevački samostan Sveto Brdo (Monte Santo) ali se nije rasprsnula. Na mjedi srednjeg oboda do je g. general Boroević urezati ove riječi: „1915.-16. Prijatelju sočanske vojske od njenog zapovjednika Boroevića“. Na podnožju urezane su ove riječi: „Monte Santo, 20. XII. 1915. XVI. Korps“. Granata stigla je u Zagreb dne 10. o. mj., pa ju je pet momaka odnijelo u nadbiskupski dvor, gdje je smještena na glavnom hodniku kao spomen slavnih dana naše sočanske vojske. Izaslanik Njeg. preuzvišenosti gosp. satnik Cvitković, bio je dva dana gostom preuzv. gosp. nadbiskupa, pa se je dne 10. o. mj. poslije dinera vratio natrag na talijansku frontu.

Raspoloženje u Grčkoj. U Ateni su demonstracije protiv antante a u prilog centralnih vlasti na dnevnem redu. Osobito vlada veliko ogorčenje protiv Venizelosa. U mnogim su mjestima polupani prozori pristaša Venizelosa, a sami su pristaše antante zlostavljani na javnoj cesti. Venizelos je izgrdjen od pričuvnika na ulici u pô bijela dana, pa se je samo brzim uzmakom spasio od gorega i konačno otišao iz Atene. Mnogi su se časnici zavjerili, da će zatražiti svoj otpust, ako bi imao Venizelos kao budući ministar predsjednik odlučiti sudbinom Grčke. Pristaše su Venizelosove stranke kraj svega toga uvjereni, da će iz buduće izborne borbe izići kao pobjeditelji.

Travnička gimnazija zadobila pravo javnosti. „Hrvatski Dnevnik“ donosi, da je nadbiskupskoj gimnaziji u Sarajevu podijeljeno pravo javnosti.

Englesko velikodušje. Na skupštini englesko-američkih udruženja držao je bivši engleski poslanik u Washingtonu Brncea govor, kojim je htio dokazati, da nije Engleskoj nimalo stalo do njezinog povećanja već je ušla u rat jedino za slobodu drugih naroda, za kršćanstvo i t. d.

Taj govor, što ga „Novine“ donose po kopenhagenskoj „Politiken“ glasi: „Mi ne mrzimo Njemačkog naroda, mi ne želimo uništiti Njemačke, razoriti njezino narodno jedinstvo, niti joj nanijeti trajne štete. Mi hoćemo samo da istjeramo zao duh i da proizvedemo nepovjerenje u vojničku snagu, koja ne prijeti samo Evropi nego i Americi. Njemačka vlada, nije zadovoljna, da sama bude medju drugim narodnostima velika narodnost, hoće da zavlada svijetom. Jedini izlaz, da se u svijetu stvori sigurnost, jest poraz Njemačke i tim uništeje pouzdanja u vojničku snagu i vojnički sistem koji je njemačkom narodu nanio na izmjernih tegoba. Ništa drugo ne može njemački narod da oslobodi od toga tereta osim poraza. Jer kad bi njemački narod morao opet steći slobodu, tada bi se odrekao svih agresivnih misli i živio bi u miru sa susjedima. Engleska nije stupila u rat, da što za se dobije, već samo da osigura svoje prekomorske posjede; da oslobodi Belgiju i Francusku i da na istoku stvori takove prilike, da onemoguće Tursku, njemačkom saveziniku, da ikada više kolje svoje podanike kršćane i da ne bude više nijemački vazal ili njemačko orudje.“

Odlazak srpskog konzula iz Bukarešta. Iz Bukarešta se javlja, da je onamošnji srpski konzul Svilоković otputovao ovih dana iz Bukarešta. Glasa se, da njegov odlazak nije bio sasvim dragovoljan. Svilоković je takodjer uredjivao rusofilski rumunjski list „Gazetta“, koji je bio pred kratko vrijeme osnovan.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Lovro ginuo od dana do dana. „Malvina bi mojom bila, da me ne sapinje crna haljina.“ Ta misao osvajaše mu cijelu dušu. Predstojnik nije mario ispitivati ranu mladog pitomca, ne bijaše on dobar pastir. Vanjski obredi vrijedili u njega više, nego skrušenost srca, nego čista duša. Stoga je Lovri bilo svaki dan od njega ukora. Za svaku malicu znao uštinuti jadnika. Lovro da zdvoji.

„Ne zabadajte ošinu si nokata u moje srce“, vrisnu jednoga dana Lovro, „tako mi spasa moga, poludit ću.“

Mladić obolje. Lovro bijaše medju svećenstvom poznat kao vele uman mladić, osobito mu je volio neki starac kanonik, vrijedna, pobožna glava. Dočuv o Lovrinoj bolesti, podje u sjemenište. Bolest išla na bolje, al mladić bijaše slab. Kanonik sjednu do njegove postelje.

„Sinko!“ reče dobri starac, „dojavise mi da boluješ. Zato me evo ovdje. Kako ti je? Kazuj mi, što te boli. Govorili mi ljudi, da si od više vremena blijed, žalostan. Kazuj bez obzira, kao da govoriš svomu ocu, svomu ispovjedniku.“

„Hvala vam, prečasni oče“, odvrati bolesnik slabim glasom, „hvala za vašu očinsku brigu. Da vam sve kažem? Bože! mogu li?“

„Kazuj, sinko!“

„Dobro. Hoću. Al molim vas, ne ljutite se na me. Nesretan sam, srce mi boluje.“

„Kako srce?“

„Velika je stvar, sveta je stvar služiti sav smrtni vijek Bogu — i samo Bogu. Al tomu se hoće, oče, jakosti, junačtva. Ne može to svatko. Mnogi su pozvani, rijetki izabrani. I mene je kob krenula na taj sveti put. Nu žalibože podjoh krivim putem. Nisam ja izabranik. Srce mi kipi, duša preza u svijet, a nisam junak, da se svladam. Sveta haljina gori na meni, spalit će me. A šta ću ja? Budući slugom božjim, htio bih mu služit svim srcem. Ne ću da budem pol čovjeka. A ne mogu. To mi je bolest. Sudite mi i neka mi Bog sudi, ja nisam kriv.“

„Nesretan si, sinko moj, razumijem: ti izabranik nisi, vidim. Žao mi te je. Nadah se, da ćeš puku vjeran pastir biti. Ne će te koriti, kao što bi drugi možda činio. Bolje da budeš valjan svjetovnjak, nego li nevrijedan svećenik. Znam da se svetomu zvanju mladić posvetio, a da mu je srce boluje. Ljubiš li možebit ženu?“

„Ljubim, oče!“

„Ako je samo to, proći će taj san mladosti.“

„Nije samo to. Proći će taj san, jer mora proći, al nelijeći te mene. Duša gine za širokim svijetom, u mome srcu ne bude nikad svetoga mira.“

„Kad je tako, ne ću te više nutkati. Idi u miru, ja te blagoslivljem. Čudni su putevi providnosti, razni su putevi zvanja. Ali, kuda te želja vuče, i tim putem možeš doći do spasa. Govorit ću, da te otpuste, pa ustreba li ti poslije moje pomoći, zadji pod moj krov, naći ćeš oca.“

Sretan spusti mladić bolnu glavu na starčevu ruku i nakvasi je vrelim suzama.

Za nedjelju dana otvoriše se jednog jutra vrata sjemeništa. Iz kuće izadje blijed mladić u svjetskim haljinama — Lovro. Uzdahnu. „Slobodan sam“, mišljaše i zaboravi na sve. Sunce je sjalo, sve bijaše živo, zeleno. Lovro podje iz grada. Šetao i šetao po zelenim gajevima. Na obronku brežuljka vrh grada sjede mladić. Oči mu letile po gorama, po dolinama. Uživao je ne misleći ništa. Napokon shrva ga san, sladak san. U snu je gledao Malvinu, gdje sjedi za glasovirom. Oko glave drhtalo joj sunce. „Malvino!“ kliknu mladić, „gleđaj, nestalo je crne haljine. Dodji, dodji!“ I raširi ruke i — probudi se. Večernja zvona sjetila ga sbilje. Sad je tek počeo razmišljati. Kamo sad? Pogleda prama strani, gdje mu stoji dom. Čelo mu se zamrači. „Šta će moji reći? Mogu li k njima? Mogu li? — Moram.“ Odvažno se dignu Lovro i podje znancu si u grad. U rano jutro drugoga dana već je koracao Lovro cestom put Postojne. Idući dobru uru dodje do vrška. Naprama njemu idjahu kola, vitlajući za sobom silnu prašinu. Lovro zadje na brdašce do ceste, da se ukloni prahu. Projurila laka kola. Srce zazeblo mladića. U kolima sjedjaše fin, mlad gospodin, do njega mlada gospodja. Opazivši putnika problijedi mlada. Bijaše Malvina. Dugo gledaše Lovro za plavetnom koprenom, koja se je vijala na jutarnjem suncu. Zatim sjedne na brežuljak. —

„S bogom!“ šapnu. „Dakako, ludjače, dakako! Vlastelinska kći i ubog seljanin! Naravski! Pa čemu i dalje misliti. Srce ne umuje. Ludo srce, tko te pita? Šuti, trpi! S bogom!“ Hitrim korakom nastavi Lovro putovanje. Napokon opazi rodno si mjesto, opazi očevu kuću. Bilo mu teško, kao da se je valjalo popeti na ledovito brdo. Dodje bliže. Ah da je ta kuća još sto milja udaljena! Badava — nužda mijenja zakon. Putem se sreo sa seljaci iz svojega sela. Ljudi bi postojali, u čudu gledali. Otkud mladomu svećeniku svjetske haljine? Je li šta skrivio, te ga otjeraše? Bog zna. Dodje pred kuću. U dvorištu nikoga. Valjda bijahu ljudi na polju za poslom. Uzidje na pristrešak. Vrata bila pootvorena. U sobi sjedila starica i gledala je mirno žibajući dijete. Lovro stade, zatim koraknu. Starica pridignu glavu.

„Za rane božje!“ vrisnu srušiv kolovrat, „sine! sine! Što je od tebe?“ Pritisnuvši ruke na srce pade na stolicu. Spopade ju drhtavica. Dijete u zibci stade vikati. Lovro stojao smeten. Napokon se dosjeti, skoči potražit oca, te stade starici trti slijepe oči. Majka pootvori oči i pogleda sina s pogledom tužnim, korečim, da mu je srce pucalo.

„Majko!“ prihvati u pol glasa Lovro stojeći kao kip od mramora, „oprostite, ne smijete mi krivo. Ne mogu inače. Bog mi je svjedok.“

„Šta si uradio, sine?“ nastavi starica kroz plač, „pomozi nam, bogorodice! Ubio si nas svih. Našoj kući nema više blagoslova. Kako sam si to lijepo smislila bila, a sada — od svega ništa.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 369.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 16. srpnja 1916.

„HHVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Teški bojevi na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. srpnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jugozapadno od Moldave bila su rastjerana ruska odijeljenja, koja su se usudila protiv naših položaja. Kod Jablonice, na jugoistoku od Zabije, uhvatili smo uspješnim četovanjem 200 zarobljenika. Kod Djelatina je bilo povećane bojne djelatnosti. Neprijateljske predstraže, koje su bile prodrle u grad, bile su potisnute u južni rub grada. Izjalovio se je u našoj vatri napadaj, što su ga pokušali na jugozapadu od Djelatina. Inače nema na sjeveroistoku ništa nova.

Talijansko bojište.

Jučerašnji je dan protekao i na fronti izmedju Brente i Ečave mnogo mirnije. Uopće ograničavala se bojna djelatnost na topovsko pucanje. Bili su suzbijeni pojedini neprijateljski napadaji protiv naših položaja na sjeveru od posinske doline i veća navala protiv klanca Borcola.

Jugoistočno bojište.

Nema promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. srpnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Engleske navale na sjeveru od Somme, što su ih nastavili i zašto su bili prvog puta krvavo suzbijeni, dovele su do teških bojeva. Izmedju Pozieresa i Longuevala uspjelo je protivniku sa ovdje nagomilanim silama, usprkos najtežih gubitaka, da prodre u naše redove i da dobije potom zemljišta, kao što i da se učvrsti u šumici Trones. Protumjere su poduzete; boj se danas nastavlja.

Na jugu od Somme nema pješadijske djelatnosti. Sa ostale fronte nema važnih dogodjaja, da se o njima javi.

Istočno bojište.

Hindenburgova vojna skupina: Bila su suzbijena ruska odijeljenja, koja su kušala da predju Dvinu kod Lennewadena. Bacili smo veliki broj bomba na kolodvore na pruzi Smorgon-Molodečno, gdje ima jakog prometa.

Bojna skupina bavarskog princa: Prama Skrobovi bili su na juriš opet osvojeni dijelovi položaja prve obrambene linije, što ih je neprijatelj još držao od njegovog prvog naskoka od 3. o. mj., kod toga smo zarobili 11 časnika i preko 1500 momaka.

Linsingenova bojna skupina: Položaj je nepromijenjen. Protiv prevažanja četa na kolodvoru Kiweroy (sjeveroistočno od Lucka) postigle su skupine naših ljetala svojim gadjanjem lijepih uspjeha.

Bothmerova bojna skupina: Nema osobitih dogodjaja.

Balkansko bojište.

Neprijateljsko odijeljenje, koje je napalo pomaknute bugarske postojanke na jugozapadu od Gjevgjelija, bilo je suzbijeno. Opstreljavanjem su Gülemenlija (na sjeveroistoku od Dojranskog jezera) bili ubijeni sedmorica grčkih stanovnika, medju njima četvero djece.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. srpnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračko i perzijsko bojište.

Nema nikakve važne promjene.

Kaukasko bojište.

Na desnom je krilu položaj nepromijenjen. Bojevi na centrumu nijesu još doveli do nikakvog odlučnog dogodjaja. Položaj je na sjeveru od Čoroka nepromijenjen. Neprijateljski su napadaji na lijevom krilu bili posve suzbijeni.

Naše su podmornice potopile opet na Crnom moru tri velika neprijateljska prevozna broda, te su prilike još četvrti da pobjegne kraju.

BRZOJAVI.

Rat.

Odbijanje ruske navale na Stohodu.

Berlin, 14. Ratni dopisnik „Berliner Tagblatta javlja: Promaknuće fronte na Styru, na obim stranama željezničke pruge Kovel-Sarny za rijeku Stohod pojednostavljuje našu liniju u toliko, u koliko je fronta sjeverno zavoja Styra od Czartoryska i Rafalovke uslijed neprohodnosti močvarnog područja bila i bez toga natraške savijena od donjeg Styra do donjeg Stohoda. Ona slijedi tok Stohoda sve do ušća u Pripjet, a odavde do Strumena istočno Pinske. Na tim se pripjetskim položajima na obim stranama Strumena i duž Jassioldu i Oginskog kanala te Szezaru pa sve do važnog željezničkog križišta Baranoviči, nije — kako ističe službeni izvještaj u protuslovlju sa fantastičnim ruskim vijestima — u glavnome ništa promijenilo. Ruske navale u masama protiv pješčanih jaraka i močvarnih sančeva pred Baranovičima prodrle su samo na pojedinim točkama obrambenu liniju njemačkih i sedmogradskih divizija. Protunavalama bijaše šteta poravnana. Rokitničke močvare zajedno sa glavnim željezničkim prugama Baranoviči-Sarny-Kovno i Pisk-Gomel drži zatvorene treća ruska armada pod generalom Lešom. Glavni stan generala Leša jest grad Sluzk u sjevernom dijelu rokitničkog područja. Njega imenuje sada ruski izvještaj po prvi puta zapovjednikom skupine, koja ima da napade donji Styr i donji Stohod. Time je Brusilova vojska bila znatno ojačana, jer Leš raspolaže sa 6 do 10 infanterijskih divizija i sa tri konjaničke divizije, dakle od prilike sa 150.000 momaka. Lisingenove protunavale u smjeru Lucka, prinukale su rusko vojno vodstvo, da rastereti navalom vojne skupine Leš, koja je do onda bila pod zapovjedništvom Ewertha, ugroženu Kaledinovu vojsku. Njemačke i austro-ugarske čete odbile su sve pokušaje Lešove vojske, da predje Stohod te su zarobile u dva dana 2000 momaka i zaplijenile 12 strojnih pušaka.

Nad velikom huzulskom općinom Mikuličin drže austro-ugarske čete zatvorenu željezničku prugu i prelaz koji vodi u Ugarsku. Uzaludno su Rusi 7 puta bijesno navalili iz doline Mikuličina na šumoviti gorski greben Liszniswskih gora sa najvišim brdom Hordie (1478 m). Svaki pokušaj jurišanja neprijateljskih rojeva oslabio je u položajima c. i kr. čete i u jakim daščanim ogradama ogradjenim gorskim pašnjacima Huzule uslijed brze vatre branitelja, na što su ih oni odlučnom protunavalom bacili sa obronka u nizinu.

General Sarrail uvijek krzma.

Genf, 14. „Gaulois“ ponovno zaklinje vladu, neka naloži generalu Sarrailu, da odmah navali. Čekanje na rezultat izbora moglo bi donijeti neočekivanih zaprijeka. Zlovolja Grčke protiv četvornog saveza može se utišati samo pobjedama.

Francuski zapovjednici u bici na Sommi.

Genf, 14. Operacije francuske vojske u području Somme, koje kako je poznato stoje pod vrhovnim vodstvom Focha, vode, kako javlja lijonski „Nouvelliste“, 4 divizijska generala: Balfouries, Verdoulat, Blandlat i Berthelot.

Prve portugalske čete u Bordeauxu.

Bern, 15. (D. u.). „N. Züricher Z.“ javlja iz Haaga, da su bile iskrcane u Bordeauxu prve portugalske čete, koje su odredjene za zapadnu frontu.

Prama „Tempsu“ ostaviti će do nekoliko dana prva portugalska divizija od 22.000 ljudi svoje taborište Taucos. Sada se mobilizira druga divizija, koja mora da bude u dva mjeseca pripravna da odmaršira. Toj ima da slijedi iz Tankosa još i treća divizija.

Suradnik „Tempsa“ ističe, kako se u nekojim portugalskim krugovima gleda očito nekakvom hladnoćom na to umiješavanje u rat, koje nema svrhe, da neposredno brani portugalsko zemljište.

Rad njemačkih podmornica.

Berlin, 15. (D. u.). Službeno: 11. je o. mj. uništila naša podmornica u Sjevernom moru englesku pomoćnu krstaricu od 7000 tona po prilici. Istog su dana napadajima podmornica uništene na istočno engleskoj obali 3 naoružane engleske ladje. Posade smo zarobili i zaplijenili jedan top.

Neuspjesi Cadorne.

Lugano, 14. Cadorna razjašnjuje svoje neuspjehe i zastoj njegovih operacija povratkom austro-ugarskih ojačenja sa ruske fronte u Italiju. Dio talijanskog novinstva zahtijeva ponovnu ofenzivu na Soči protiv Gorice.

Austro-Ugarska.

Madjarski sabor odgodjen.

Budapest, 15. (D. u.). Nakon što je prihvatio manje nekoje predloge, zaključio je madjarski sabor, da se obzirom na žetvu sjednice odgode. Naredna će se sjednica održati 9. kolovoza.

Balkan.

Kako se je grčki kralj spasio iz svojeg ljetovališta.

Lugano, 15. (D. u.). Agencija Stefani i talijanske novine javljaju o požaru, što je uništio Tatoi, ljetovalište grčkoga kralja, još slijedeće: Požar je buknuo istodobno na raznim mjestima šume. Svaki je pokušaj, da se vatra pogasi, ostao bezuspješan. Strava je obuzela kralja Konstantina i članove kraljevske obitelji, kao što i druge osobe, koje su bile u neposrednoj opasnosti. Mnogi su od njih poginuli ili bili ranjeni. Kraljica je pobjegla noseći u naručaju maljašnu princesu Katarinu. Kralj je izdavao zapovijedi do zadnjega časa. Potom je i sam skočio preko mosta; kod toga je pao, te je zadobio ozlijedu. Bio je opkoljen plamenom, dok nije bio napokon podignut i prevežen automobilom u Atenu.

Putovanje grčkih kneževića.

Kopenhagen, 14. O putovanju grčkih kneževića Nikole i Andrije, koji tobože hoće da posjete svoju majku, kraljicu udovicu Olgu u Petrogradu, se glasa, da je knežević Nikola uzeo sobom ručna pisma na cara Vilima, na ruskoga cara i engleskog kralja.

Antanta.

Trst, Istra, Rijeka i Zadar.

Berna, 15. (D. u.). U listu „Giornale d' Italia“ polemizira Caburi protiv držanja urednika za izvanjske poslove kod lista „Times“, u jugoslavenskom pitanju. Opominje ga, da ne propovijeda umjerenost samo Talijanima, nego takodjer i Slavenima. Kaže, da Italija mora nastojati, da dobije nadmoć na Jadranu. Kaže, da su istočna obale Jadrana vrata, koja vode na istok, a ta vrata da moraju postati talijanska.

Italija je započela taj rat, veli Caburi, radi ovih vrata. Kako mogu dakle Jugoslaveni zahtijevati, da se Italija zahvali baš na ono, što sačinjava cilj i korist njezinog rata. Italijani moraju da prosvjeduju na najenergičniji način protiv takvog shvaćanja njihovih prijatelja u inozemstvu. Jugoslaveni se ne smiju da se podavaju nikakvim varkama: Italija ne smije da pusti Trst, Istru, Rijeku i Zadar.

Italija protiv Grčke.

Lugano, 13. Sonnino je imao dugi razgovor s ruskim poslanikom Giersom i s grčkim poslanikom Koromilasom.

„Tribuna“ piše, kako Grčka nije ni započela još demobilizirane vojske, što ju ima u Epiru, kao što je to bio Zaimis obećao. Je li to odgovara dostojanstvu sila četvornog sporazuma, da se tako puste voditi za nos od malene Grčke.

U Rimu vlada doista nezadovoljstvo i nepovjerenje napram Grčkoj i politiki, što ju tamo vode Englezi i Francuzi.

Neutralne države.

Nizozemska ne dozvoljava, da se je ugnjetava.

Haag, 14. „Courant“ priopćuje poluslužbenu notu, u kojoj se izjavlja, da će Nizozemska odbiti svako englesko umiješavanje u nizozemsku trgovinu te da se neće dati upotrijebiti kao orudje gospodarskog rata protiv Njemačke.

Neovisnost kitajskog brodovlja.

Haag, 14. „Times“ javljaju iz Šangaja: „North China Daily News“ sadržaje važnu izjavu admirala Li Ting Hsena, koja se tiče ultimatuma, što ga je nedavno brodovlje postavilo na Peking. Admiral je izjavio, da je brodovlje postupalo sasma samostojno i bez ikakvih odnosa na koju političku stranku te da nije neprijateljsko raspoloženo protiv predsjednika. Brodovlje je ali čvrsto odlučilo, da prepriječi da ne bi zavladali Kitajem militaristi i monarhisti, koji nadziru predsjednika i ministarskog predsjednika.

Admiral tvrdi, da su bez važnosti sve koncesije, što ih je nedavno podijelio Peking. U svakom slučaju hoće brodovlje, da toliko vremena održi svoju neovisnost, dok se 1. kolovoza ne sastane parlamenat, da onda vidi, kojim će političkim putem krenuti.

Tang Ahai Ji, koji još uvijek boravi u Šangaju, ne će da ide u Peking i da tamo preuzme ministarstvo vanjskih poslova.

Amerika.

Villa ide na granicu?

Kolonija, 14. „Kölnische Zeitung“ prenaša iz švicarskih novina vijest, da je Carranza odstupio i da je njegov korak pobudio u Washingtonu najdublje razočaranje.

Druge brzojavke vele, da se Villa nalazi na čelu jakih bojnih sila na putu protiv granice Sjedinjenih Država. Ako Pershing ne dobije prije nalog, da se povuče, doći će stalno do bitke izmedju njegove i Villove čete.

Carranza odstupa.

Ženeva, 14. Pariško izdanje lista „New York Herald“ izjavlja, da još nemaju nikakve potvrde vijesti o namjeravanom Carranzovom odstupu. Vijesti su iz Mehika vrlo nejasne. Ni u samom Washingtonu ne znaju, što se doista zbiva izmedju Carranze i Ville. Svakako mora general Pershing da uzmakne sa svojim četama do same granice, želi li Sjedinjene Države da izbjegnu ratu s Mehikom.

Dogodjaji na moru.

London, 15. (D. u.) Bio je potopljen engleski parobrod Silverton.

Norveški je ribarski parobrod „Erlingmar“ iskrcao u Blythu posadu ribarskog parobroda „Lungby Castle iz Northshieldsa. Potopila ga je neprijateljska podmornica.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 12. Službeni izvještaj od 11. srpnja popodne:

Zapadna fronta.

Bojevi na Stohodu traju dalje. Neprijatelj, koji je dobio ojačanja i pomaknuo naprijed silno topništvo, tvrdokorno se opire. Neprijateljski su letioci letjeli nad kolodvorom Zadvorne na željeznici Minsk-Baranović te su izbacili 66 bomba. Brojenje zarobljenika i ratnoga plijena, koje smo učinili tekom operacija generala Brusilova protiv njemačko-austro-ugarske vojske od 4. lipnja do 10. srpnja pokazalo je slijedeće brojke: 5620 časnika, 266.000 momaka, 312 topova i 886 strojnih pušaka.

Službeni izvještaj od 11. t. mj. na večer.

Zapadna fronta.

U području Stohoda bori se dalje. Protivnik pokazuje tu veliku jakost. Istodobno preletjeću neprijateljski letioci područja za frontom naših četa, kod česa izbacuju mnogobrojne bombe i strijeljaju strojnim puškama. Inače je položaj nepromijenjen.

Služb. izvještaj od 12. posl. podne. — Na cijeloj fronti od rigajske obale pa sve do Pinskih močvara topovska i pješadijska vatra.

Na Stohodu traje žestoki boj dalje. Zarobili smo 24 časnika i 745 austro-ugarskih i njemačkih vojnika. Na istočnoj su obali naši razarači zaplijenili tekom svojih vožnja u botniškom zaljevu dva velika njemačka parobroda, od kojih je jedan bio natovaren željeznom rudom, a drugi prazan. Naše su torpedovke dovele parobrode u luku.

Italija.

Rim, 12. Službeni izvještaj od 11. srpnja:

Uslijed našeg trajnoj pritiska u Trentinu i naših jakih protunavala u dolini Boita i Buta kaošto i na drugoj strani Soče, morao je neprijatelj da povučene dotično na istočnu frontu poslane čete opeta posalje na našu frontu. To vrijedi za 3. vojni zbor (6., 22. i 28. diviziju), koji je već bio povučen iz prve linije te pripravan, da otputuje, kaošto i za 9. diviziju i za 187. pučko-ustaško brigadu, koje su već bile na putu. Ponovno bijaše ustanovljena prisutnost tih skupina. Jučer intenzivni topovski dvoboj u dolini Ečave. U Pasubio osvojismo položaje sjeverno Monte Corno, ali je neprijatelj uspjelo, da nam ih je žestokom protunavalom opeta zauzeo. Zarobismo 34 momka. Na visoravni Asiaga opeta su napala odijeljenja alpinaca neprijateljske položaje u odsjeku Monte Chiesa te su postigle uspjeh. Sjeverno Col San Giovanni zaposjeli smo Col degli uccelli na sjevernom rubu doline Cia (Vanoi). U području Tofana pokušao je neprijatelj nenadanu navalu protiv položaja, što smo ih osvojili 9. t. mj.; bijaše ali uz teške gubitke potučen te je opeta ostavio u našim rukama 30 momaka i jednu strojnu pušku. Na sočkoj fronti topovska djelatnost i bojevi sa bombama.

Poljska državna misao.

Pod naslovom „Nove zadaće“ donaše „Kurjer Poznanski“ nekoja uvaženja vrijedna razmatranja o budućoj poljskoj politici. List misli, e se smije predmnijevati, da će iz rata niknuti poljska država. Toga se radi dosadanja narodna politika mora promijeniti u državnu. Narod bez političke samostalnosti je prisiljen, da svoja politička nastojanja upravi u pravcu, koji ide za održanjem i pomnoženjem njegove biološke i gospodarske snage i vlastite narodne kulture. Pošto u tudjoj državi nijesu većim dijelom podani zato uvjeti, stoga nosi narodna politika značaj borbe. Iz toga se razvija draženje, koje se obično pretvara u mržnju. Snaga ali kaošto i nemoć svake narodne politike potječe iz toga čustva te je stoga kod naroda bez vlastite državne uvijek jednostrana i negativna. Kod samostalnih naroda izgubi politika na svojoj oštrini već radi toga, jer vlastita država omogućuje razvoj narodne osebine. Sreća i nesreća države ne može više biti odvisna od samo instinktivnih narodnih poticaja, već ju naprotiv vode trijezna politička razmišljanja. Taj pojam poljske državne misli mora se u Poljaka tek roditi; za sada im je još tudj. Onda veli list doslovno: „Oni Poljaci, koji će imati, da organiziraju državu, moraju se osloboditi od velikih broja preživljelih pojmova i čuvstava. Novi vodje

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika!

države morat će odrediti smjer politike bez predrasuda, bez obvezujućih dogma, i bez jednostranih simpatija i antipatija. A i oni, koji će ostati izvan države, morat će prilagoditi svoja nastojanja interesima nove države“.

Domaće Vijesti.

Za družbu Sv. Ćirila i Metoda. Gosp. Josip Medic, rač. podčasnik, priposlao nam je K 40, sabranih prigodom narodnog blagdana medju Slovencima i Hrvatima (a i naše „Krašovke“ su se odlikovale).

Objava. Promet privatnim paketima vojne pošte obustavljen je takodjer za slijede urede vojne pošte: 6, 10, 14, 20, 28, 37, 41, 43, 76, 78, 81, 85, 91, 103, 109, 119, 138, 146, 148, 210, 228, 230, 301, 301-II, 301-III, 303, 305, 306, 309, 310, 311, 312, 314, 320, 321, 322, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 609 i 614.

Iz Hrvatske.

Profesor optužen radi zločina veleizdaje. Zagrebačke novine javljaju, da je pred onamošnjim sudbenim stolom započela dne 10. o. mj. glavna rasprava protiv Pavla Aršinova, rodom iz Velikoga Bečkereka u Ugarskoj, 69 god. starog, nadležnog u Beograd, grčko-istočne vjere, profesora u miru. Državno odvjetničtvo podiglo je protiv njega obtužnicu radi zločina veleizdaje označene u § 58. slovo c. kaz. zakona.

Gospodarstvo.

Naš seljak poslije rata. — Rat sa svim svojim grozotama približava se svome kraju, pa već sada treba misliti na uredjenje onih prilika, koje će nastati poslije rata, kao i na poboljšanje svega onoga, šta je ratom zanemareno i uništeno.

U prvom dakako redu treba ovdje misliti na naš najjači privredni stališ i to je seljački stališ. Nema sumnje da smo svi ovim ratom štetovali, da smo se svi žrtvovali i dali šta smo mogli, da država poluči one sjajne uspjehe, koje je do sada polučila. No ipak kraj svega toga tajiti se nada, da je ratom najosjetljivije pogodjen naš seljački stališ. Naš seljak je u ovo ratno doba svoju dužnost u svakom pogledu savjestno izpunio. Nije dao samo krvi, već i živeža, da smo mogli uzdržati.

Ovaj veliki rat, kojeg evo već vodimo drugu godinu u mnogočem nam je bio velika i dobra škola. On nas podučio prije svega u jednom, da će iza rata trebati najveću pažnju posvetiti našem seljačkom staležu, da će on i u buduće biti kadar da samostalno, neodvisno od tudjine uzdržava i vojsku i pučanstvo. Nije se uzalud govorilo da je seljak glavni stup domovine i da on snašajuć sve terete hrani bogatog i siromaka. Imade li seljak imade i gospodin, izda li žetva seljaku, strada i gospodin. Dakle je sada više nego jasno da sve ovisi o poljoprivredi i da za njezino unapredjenje treba učiniti najviše šta je moguće. Da nije naša država poljoprivredna država, kuda bi mi dospjeli ovim ratom. Ovako zatvoreni od cijelog svijeta ipak smo bili kadri da se hranimo prirodom svoje zemlje i da otkidajuć od usta dademo i našim saveznicima, koji, buduć industrijalna država, nisu mogli da obrade ono i onoliko, kako je to kod nas moguće.

Zato nas upravo ovaj rat podučava kako je pogrješna nauka socijalne demokracije, koja ide za time, da se naša država industrijalizira, prometne u velike tvornice, a da živež nabavlja iz tudjine. Razumije se, da do ostvarenja ove namisli ne može doći u nijednom pogledu, jer je danas posvema jasno, da bi probitci ne samo pojedinih mjesta, već i čitave države štetovali. Zato valja, podučeni sadanjim ratnim iskustvom, poraditi oko toga, da nam se seljački stališ što više ojača.

Ovdje dakako treba sada živo uprijeti i mnoga narodna zla što jače, što brže liječiti. U prvom redu treba pomisliti na to, da se što više zapriječi izseljivanje s rodjene grude, a onda će trebati da se uredi dobro organizovana obskrba zemlje i da se na gospodarskim školama uvede tečajeve za invalide. Sada obradjivanu zemlju valja izrabiti što je više moguće, a iza rata treba nastojati da komasacijom privredimo što više zemlje. Umjetna gnojiva valja što više rabiti. No jedno od najglavnijih pitanja i skrbi iza rata jest, kako da pridignemo naše živinogojstvo. Ovake i slične misli već sada razvijaju prijatelji naroda po austrijskim zemljama, pa ne će biti s gorega, da se naši mjerodavni faktori takodjer pobrinu što i kako će poslije rata.

Svakako valja već sada poraditi na jakoj seljačkoj organizaciji i nastojati da se naš seljački stalež što jače pridigne. U tom valja u prvom redu imati na umu, da ga se poduči u razboritu modernu obradjivanju polja, a u drugu opet ruku da ga se zaštiti od besavjesne konkurencije iz inozemstva i kojekakovih spekulativnih banka. Zato treba da se naš seljak pridigne na noge, da bude kadar da dade onake iste proizvode, kakove nam narivavaju iz vana. Čim će ojačati naša gospodarska snaga, ne samo da ćemo kadri biti izdržavati sami sebe, već ne ćemo biti upućeni na one, koji nas u ovo ratno doba nisu poznali, a ako su nas poznali išli su zatim da naš položaj što više izrabe u svoju korist.

Naš seljak je bistar i uman. On rado poprima svaki dobar savjet, pa će jamačno tako i u buduće, jer je napokom samo u njegovu korist, da ga se poduči što i kako će, da mu zemlja odbacuje dobru naplatu njegove muke. („H“).

Gnojnicom ili mokraćom postupa naš šeljak još uvijek nerazborito, premda je gnoj dobar za sve gospodarske bilige i brzo djeluje. Vrijednost gnojnice znatno povećajemo, ako na svakih 100 litara dodamo 5 kg bijelog praha (superfosfata) i 3 kg sumporno-kiselog amonijaka. Osobito dobro isplati se gnojenje mokraćom, kad su nam livade, polja, vrtovi, vinogradi i t. d. u blizini kuće, uslijed česa je dovoz jeftiniji. (Hrvatska).

Razne Vijesti.

Novi engleski topovi. Preko Rotterdama dolazi vijest, da je engleska vlada dala izraditi nove 42 cm motorne topove, koji su slični njemačkim topovima.

Poslanici neprijateljskih država u Bugarskoj. Rusofilski krugovi u Bukareštu raširili su vijest, da je bugarska vlada kraljevskim ukazom odredila interniranje sviju podanika neprijateljskih država. Bugarska je brzojavna agentura ovlaštena, da tu vijest odlučno oprovrgne kao iz temelja izmišljenu.

Ruske čete u Solunu. „Secolo“ prima vijest iz Soluna da se tamo očekuje skorih dana ruske čete.

„Muzej strahota“. „Pester Lloyd“ donosi, da kane u Parizu urediti muzej pod imenom „Muzej strahota“, kojemu će biti svrha da bude i potomcima Francuza trajnim kažiputom u mržnji protiv Njemaca. U taj muzej namjeravaju Francuzi smjestiti ne samo razbite kipove i umotvore iz belgijskih i francuskih gradova, nego i kipove djece, koja su uslijed rata izgubila ruke ili noge, te kipove onih muškaraca, koji su uslijed vojne izgubili oči, uši ili druga uda. U odboru za ovu ustanovu nalaze se i francuski ministar nastave Painleve, predsjednik francuske komore Deshanel, bivši višekratni ministar predsjednik Bourgeois i pjesnik Henri de Regnier. — Sličan će muzej punim pravom moći urediti svaka pojedina država, pa će se kod putovanja Francuzi u Njemačkoj, Njemci u Francuskoj i t. d. uvjeriti, da je takav muzej opravdan ne samo u pojedinim državama, već i u srcu svakog pojedinog čovjeka, što bi konačno moglo uroditi sasma drugim plodom nego li si to Franeuzi zamišljaju.

Izjave o miru. List engleskih novčara „The Economist“ piše: Mir, koji se temelji na časnim uvjetima, a koji ispunjava sva razumna očekivanja, bio bi više nego popularan. On bi izazvao općenito radost. Niti u Cityu (poslovno četvrt Londona) niti igdje drugdje ne želi narod, da za tašte fantazije, kojih još ima jedino u retorici uzbudjenih novinara političara, dade posljednjeg čovjeka i posljednji novac. Ako su politici i diplomati nesposobni, da sklope mir, tad valja tražiti drugu vrst posrednika. Jedino stalno jest, da na koncu svakog mjeseca stojimo u tom gore, nego na početku... Mir bi mogao biti blizu, i kad bi City ili vojska mogla glasovati, tada bi novine izgubile svaki kredit kao vodji javnog mišljenja. Princ Aleksandar Hohenlohe, sin bivšeg državnog kancelara, opaža k izjavi „The Economista: „Englezi ne mogu doista zatajiti, da postoji i u velikom dijelu engleskog pučanstva ista želja za mirom kao i drugdje naravski za „časnim“ mirom. Moguće je, da je grupa pristaša mirovne ideje, koja stupa u englesku javnost, malena, ali broj njezinih pristaša u zemlji raste svaki dan.

„Münchener Neueste Nachrichten“ je protivnoga mnijenja, te drži princa velikim optimistom u sudjenju Engleza, jer da se Englezi ne osjećaju uzdrmanima, te da je daljnje ratovanje jedino u njihovoj vlasti.

Talijanski kolonijalni zahtjevi. „Tribuna“ od 2. julija priopćuje dugi članak iz „Riviste Colonijale“, koja polemizira s tajnikom Fidelom Ligne Coloniale Francaise radi vojnih ciljeva u orijentu. Fidel ustupa Talijanima samo maleni komad zaledja Adalije proti Koniji. Smirna spada u područje francuskih interesa. Francuska mora dobiti cijelu Siriju s Taurusom i Alexandretom. Italija ne može dobiti u Libiji put do jezera Čad, već samo malenu regulaciju granice medju Gadamesom i Gatom, a mogla bi se priznati Italiji medja i medju Gatom i Tumom. U Etiopiji mora se Italija držati ugovora iz g. 1906. Više joj se ne može dozvoliti. Što se tiče etiopsko-somalskoga i engleskoga zaledja, na tome se ne može ništa promjeniti. Ne može se uzeti takodjer u obzir zahtjeve Italije u Jemenu i na arapskoj obali, jer ima Francuska do tih pokrajina veću pravicu. Članak išao je zatim, da oprovrgne te francuske zahtjeve.

Za nasljednike žrtava parobroda „Titanic“. „Obzor“ javlja: C. i kr. generalni konzulat u New-Yorku sklopio je, na zamolbu kr. zemaljske vlade u stvari odštete nasljednika na parobrodu „Titanic“ nastradalih nagodu, te je parobrodarsko društvo „White Star Line“ već uplatilo prvi obrok od K 104.589. Ta je svota već stigla kr. zemalskoj vladi, pa će se odmah razdijeliti medju ovozemaljske nasljednike, čim stigne listina, po kojem se razmjerju imade porazdijeliti novac.

U kojim je godinima žena najljepša? U stanovitim krugovima nastavljaju se još uvijek mišljenja o pitanju u kojim je godinama žena najljepša i do kojih godina raste njena ljepota. Ovo se pitanje poglavito kreće oko toga, da se vrhunac ženinog života sve više pomješta u docnije godine. Tako misli i gospodja Desti, koja slovi kao poznavalac u oblasti njegovanja ljepote. Njeno je mišljenje, da žena dostigne tek onda najbolje doba, kad čini najbolji utisak, kada ima i sama največeg zadovoljstva od života. Tek kada dostigne vrhunac, kad je ušla u zrelo doba i stekla životno iskustvo. Do 36. godine po mišljenju gospodje Desti ženske ljepota stalno napreduje, pod predpostavkom naravno, da žena sa ovim skupocjenim dobrom postupa pametno i brižljivo. Izmedju 35. i 38. godine su njene najbolje godine. Tada je njena tjelesna snaga na vrhuncu, njena radljivost največa i ona je u stanju da razvije svoju najveću draž. Uglovi i ivice, koje je njeno biće možda imalo u mladosti, izoštrile su se, i ona poznaje svoju sopstvenu ličnost i jačinama i u slabostima. Ranije su smatrali ženu da je ljepša i srećnija što je mladja. Ali je mladost zavisila kod žene tako mnogo samo od spoljašnosti, dok docnije njena ličnost i njen karakter imaju mnogo veću važnost.

Ako mlada djevojka nema nikakvih drugih osobina i sposobnosti, nego da se dopadne zbog ružičastih usana i zlatne kose, onda će ona vrlo brzo svršiti, dok se zreloj ženi sve više i više okreću vjerni pogledi interesovanja, koje ona zacijelo i zaslužuje. Cijeli niz modernih žena su sjajni primjeri za pojavu, da privlačna snaga žena godinama samo dobiva. Čovjek, koji je toga uvjerenja, da je njegova žena poslije desetgodišnjeg braka stara, nalazi se u velikoj zabludi i zacijelo je zaostao. Poslije desetgodišnjeg braka, pravilo je, da je žena stupila samo u novu glavu svoga životnog romana, i upravo ušla u ono vrijeme, kada počinje njena snaga i čar njene ličnosti da dostiže svoju največu moć.

Poznavalac literature. Sluga nekog engleskog plemića mnogo se bavio knjigom, te bi za slobodna vremena neprekidno čitao. Plemić, koji je inače bio predsjednik prizivnog sudišta, nije branio svom slugi čitanje, al je, otkad je rat započeo, pomno pazio, da ne bi sluga čitao djela auktora antanti neprijateljskih država.

Jednoga dana uze plemić knjigu iz ruku sluginih i ogleda je:

„Što vi čitate Tolstoja? To zabranjujem! Ne znate li, da je taj čovjek Njemac, dakle naš neprijatelj“.

Ne, on je Rus — naš saveznik“, odgovori sluga učenom plemiću.

„E dobro, — onda možete i dalje čitati“.

Rukopis za 240.000 franaka. Rukopis engleskog ministra lorda Kitchenera, kojim je pozivao na dobrovoljački pristup u vojsku, prodan je kao vrlo zanimiv dokumenat za 240.000 franaka.

Kažnjena ljubav. U Bütowu u Njemačkoj osudjena je neka Berta Schulz, supruga strojevodje, na godinu i pô tamnijje i 100 maraka globe, jer je stupila u intimnije odnošaje sa nekim ratnim zarobljenikom. Kćerka je valjdâ htjela slijediti primjer svoje majke, pa se je i ona zaljubila u nekog ruskog zarobljenika i radi toga osudjena na šest mjeseci tamnice.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

„Al zaklinjem vas, slušajte me! Kazat ću —“

U to se pojavi na pragu otac i svak. Otac se zapanji.

„Ti Lovro?“

„Jesam, oče!“

„Pošto? U tim haljinama? Gdje ti je crno ruho?“

„Ostavio sam ga u sjemeništu.“

„Zar te otjeraše?“

„Otidjoh svoje volje.“

„Lude volje! A zašto?“

„Bijah nesretan. Nisam rodjen za sveto zvanje svećenika.“

„Nesretan? A koja te sreća sada čeka? Zašto si —?“

„Svijet će mi sreću dati. Učio sam nešto.“

„Valjda ćeš preko mora — u Ameriku?“

„Ne ću.“

„Da kamo?“

„Ostat ću medju svojima.“

„Kod nas? Ne ćeš. Bez djela nema jela. A kod nas djela nema van plugom i motikom.“

„Ne ću da se hranim vašim znojem. Vratit ću se u grad. Naći ću pomoći. Al bar za prvi čas dajte mi zakloništa.“

„Nedam. Idi, kud ti drago.“

„Taste!“ uplete se Lovrin svak, „ne naglite. Slušajte ga barem, Bog zna šta je.“

„Šuti, zete moj! Lovro! Svijeta si željan. Idi u svijet. Sretan put. Prenoćit možeš slobodno, al sjutra zorom čisti mi kuću.“

„Oče?“

„Ništa. Rekoh. A tako će biti.“

„Dobro, oče! Ići ću.“

Starac izidje iz kuće — u selo, mrk, zamišljen. Sin se zavuče u komoru, baci se na postelju. Tu ležaše nijem. Prsa mu se nadimahu, usne drhtahu. Najednom zaškrinu vrata. Unidje starica majka.

„Lovro! Ču li me? Lovro!“ zapenta stara.

„Što je, majko?“ pridignu se Lovro.

„Kazuj mi sve, kako je bilo.“

Starica sjedne na postelju kraj Lovre, a ovaj razgali roditeljici svoju ranjenu dušu.

„Lijepo govoriš, krasno govoriš“, zakima starica kroz suze, „ah kako bi ti lijepo propovijedao bio. Pa kad je tako, neka bude božja volja, al — ta mi rana zacijeliti ne će.“ Pri tom si starica otrla pregačom suze.

Drugog dana u zoru krenu Lovro natrag u grad, oprostiv se sa sestrom i svakom. Majke ne nadje nigdje. Došav do mjesta, gdje se staza stiče s drumom, opazi staricu gdje sjedi podno crvenoga raspela.

„Dočekah te, da te ispratim, Lovro, komadić puta. Evo ti pogače. Sama ju spekoh. I to uzmi“, reče majka stisnuvši sinu pet škuda krstaških u ruku; „znam, trebat ćeš.“

Mučeći idjahu časak oboje drumom. Tu se oprostiše. Treba li vam kazati kako?

Došav u grad, podje Lovro ravnim putem starcu kanoniku.

„Prečasni dobrotvore!“ reče, „otac me otjera iz kuće, dodjoh k ocu.“

„U dobar čas, sinko. Vladin predsjednik izabra te na moju preporuku odgojiteljem svoga sina. Sutra ti valja seliti k njemu.“

Na ovaj glas iz ustiju starca dobrotvora uskliknulo srce Lovrino od radosti. Biti ću slobodan, bit ću sretan, odzivalo se u njegovoj duši, i jedva se dosjetio, da se valja kanoniku zahvaliti. Tako je negdje kukavnoj ribi, koju voda izbaci na suho, a plima opet ponese u rodni joj stakleni stan, u vodu, gdje se može naplivati od srca. Lovro se lično pokloni vladinu predsjedniku. Bijaše to grof, dakle aristokrat i birokrat u jedno, nu ni jedno ni drugo, kako se obično piše i razumijeva. U njega bijaše finoće i dovoljno nauke, pače i smisla za znanosti i umjetnosti. Svojim uredskim poslovima vješt, pokazivao on mnogo zdrava razuma, te je zazirao od činovničkog cjepidlačarenja, koje se rado ističe kao nepogriješiva premudrost. Bijaše prijatelj puka, a puk njemu. Od srca je mrzio na činovnike, koji su se višim sve do crne zemlje klanjali, a na općinstvo pozirali prezirno kao polubogovi. Što više, vladin predsjednik ljubio je svoju obitelj od srca, a takav čovjek ne može biti tvrd ni u svojim uredskim poslovima. Htio je, da mu sin bude u svemu čitav čovjek, koji ne smatra predsude zakonom naravi. Zato se vele uzradova, da je stekao Lovru za učitelja. Mnogi mu to dakako zamjeravali u potaji, jer molim vas, raspop pa učitelj djeci! To malda nije grijeh. Medjutim se predsjednik nije obazirao na šaputanje svijeta, te pozdravi Lovru ovako:

„Da ste mi zdravo, gospodine! Veseli me, da sam našao, što sam dugo vremena tražio. Da vam iskreno kažem svoje mnijenje. Vi ne ćete biti mojemu sinu školnikom, vi ne ćete biti samo gouverneur, već upravo mentor, kako ga biskup Fenelon shvaća. Znam, da ste čovjek iskren, da je u vas značaja. Vidite, to ja želim svomu sinu. Meko je to momče, sakujte mi od njega čelik-čovjeka. Bez naravi nema u životu računa, a mjerilom u naravi mora da je značaj; ne poznavajte naravi, zlo ste prošli. Vi ćete meni, momu sinu, mojoj obitelji biti prijatelj, i kao prijatelj živjet ćete u mojoj kući.“

Tako je po prilici govorio grof. Lovre se dojmiše te riječi milo, novo mu zvanje bude stoga sto puta milije. Mladi raspop preseli se s mjesta u predsjednikovu kuću. Tu mu dakako pred očima puče nov svijet, gospodski svijet. U kući ga pazili kao svoga; udobe i povoljice nudjalo mu se na sve strane, brizi ni traga. Učenik mu ne bijaše razmažen gospodičić, već zdrav, uman, povodljiv dječak, koji se je znanjem svoga mentora ponosio. Učiteljevanje nije dakle Lovru stajalo mnoge muke, te je uz največe revnovanje mogao odbiti dosta vremena za vlastite nauke. Učio je mnogo, čitao i suviše i svašta. Duh brz, pronicav, vatren ne ide vazda jednom jedinom omjerenom putanjom, ne kopa samo sistematički po jednoj znanosti; nalazeći savez medju svim granama nauke i radeći uspjeh njezin spojiti sa živim praktičnim životom, siže takov duh u sve ljudsko znanje i kuša ga obuhvatiti, koliko mu sile dadu. Takov duh ne poznaje medjaša. To je biljeg genijalnosti. Takov bijaše i Lovro. Vrlo rado učio matematiku, prirodne znanosti i filosofiju; dobro je poznavao povijest, a osobito mu bijaše milo jezikoslovje i učenje stare i nove svjetske književnosti. Poznavanje jezika — a on je sve glavne evropske jezike temeljito poznavao — smatrao je Lovro samo sredstvom, kako i valja, a učeći ih nije si razbijao glave premudrim sitnicama bez svrhe, već je on učio postanak, filosofiju, naravi jezika. Zavirio bi kadšto i u političke znanosti. Šteta, da nije duboko zavirio u nje; oštri bi mu um bio našao mnogo hrane u toj struci. Lovrina nauka ne bijaše pusto pamćenje, svagda je stvari promatrao kritički; sudio je oštro, izvorno, razlagao jasno, kratko. Tako prolazilo vrijeme Lovri voljko, udobno, prosto nenaravskih stega i dužnosti, protivnih njegovoj volji i želji. Mladi se grof priljubio uz njega kao uz starijega brata, revnovao učeći, te lijepo uspijevao. A i Lovro nije smatrao učenika van bratom. S njime zimi zimovao u gradu, proljetovao na putu, a ljetovao u seoskom dvorcu.

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 370.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 17. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Ogorčeni bojevi oko Thiamonta.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. (D. u.). Službeno se javlja:

Talijansko bojište.

U Bukovini napao je jučer neprijatelj ponovno naše položaje na visu Capul i kod pastušnice Lučina. Bio je suzbijen u boju na bajonete. Broj zarobljenika, što smo ih pod Jablonice uhvatili iznaša 3 časnika i 316 momaka. U prostoru Novog Počajeva izjalovio se ruski noćni napadaj protiv naših prednjih straža. Na jugozapadu od Lucka jesu opet u toku jači bojevi. Na zapadu od Torčina suzbile su naše čete navalu, što su ju Rusi izvodili po žestokoj topovskoj pripravi.

Talijansko bojište.

Na našim je položajima u području klanca Borcole pritiskala brojna teška topovska vatra. Neprijateljski su letioci napali uzaludno s bombama Folgariju. U kraju Tofane propale su opetovne talijanske navale.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi topovski bojevi i okršaji

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Na jednoj i drugoj obali Somme jaka topovska djelatnost. Kroz popodne izjalovile su se pred našim linijama četiri jake engleske navale u odsjeku Ovillers-Bazentin le petit isto tako bez prenstanka, kao što i prije podne napadaj, što ga je neprijatelj poduzeo na istoku od Bazentina. Blizu i istočno od Biachesa živahan boj. Zauzeli smo opeta dio sela i uhvatili preko stotine zarobljenika. Francuske su navale kod Barleya i u okolici Estreesa i na zapadno od njega bile suzbijene s velikim neprijateljskim gubicima.

Jake francuske navale na istoku od Moze protiv Terre Froide i Fleury nijesu imale popodne nikakovog uspjeha. Na večer ponovili su Francuzi naskok, te su prodrli na jugozapadu od tvrdje Thiamont u malene dijelove naših najprednjih redova, za koje traje boj još dalje.

Istočno bojište.

Ruski protunapadaji protiv linija u okolici Škrobove, što smo ih opet osvojili, ostali su bezuspješni. Zarobili smo 6 časnika i 114 momaka. Na jugozapadu od Lucka nalaze se njemačke čete u protunapadaju protiv navaljujućih ruskih sila.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Bojevi u Pikardiji.

Kolni, 15. „Kölnische Zeitung" javlja sa Zapadnog bojišta: Englezi sami navadjaju začudjenjem i strahom kao glavni uzrok njihovih neuspjeha strašan učinak njemačke topovske zatvorene vatre, koju mi na početku jurišanja naperimo na nlihove strijeljačke jarke i neposredno za nje, a osim toga i vatru naših sigurno ukopanih strojnih pušaka, iz njemačkih jaraka, koji bivaju smatrani razrušenima.

Južno Somme bijahu posvuda suzbiti ponovni Francuski napadaji, poduzeti crnačkim četama. I sjeverno nekojeg ofenzivnog područja na Arraku su bojevi porasli, te su se i tu izjalovili svi pokušaji neprijatelja, da prodre u naše vrste.

Talijanska jurišanja.

Lugano, 15. Ratni dopisnik „Secola" javlj u dugom članku o malenim uspjesima talijanske protuofenzive, da su austro-ugarski opkopi sagradjeni izvanrednom vještinom te da je osim toga cijela Krupnogorica Sedam općina pretvorena u jednu samu neosvojivu tvrdjavu. Što smo mi Talijani zauzeli u jedan dan, opet su nam Austrijci i Ugri u 14 dana oduzeli. Ratni dopisnik konačno drži, da će Talijanima uspjeti, da opeta osvoje izgubljeno zemljište.

Austro-Ugarska.

Poziv godišta 1897.

Beč, 16. (D. u.). Slijedećih će dana biti upozvani kod sadašnjih novih prebiranja za sposobne proglašeni austrijski i ugarski narodni ustaše godišta 1897. i to oni, koji su bili prebirani do uključivo 22. srpnja za 1. kolovoz 1916., a oni prebrani poslije 22. srpnja za 10. kolovoz.

Bukovinske zemaljske oblasti.

Beč, 16. C. kr. zemaljsko predsjedništvo za Bukovinu saopćuje, da je usljed pritiska vojničkih dogodjaja preuzelo svoje sjedište iz Dorne Watre u Kolozsvar u Sedmogradskoj.

Njemačke podmornice u turskim vodama.

London, 16. (D. u.). „Times" javljaju iz Konstance, da se sa svih strana javlja o prisutnosti novih njemačkih podmornica u turskim vodama.

Njemačka.

Budite oprezni u govorima.

Berlin, 14. I opet se je ustanovilo, da u razgovorima, listovima i slično, saopćuju Nijemci činjenice ili sudove, koji znatno škode njihovim ratnim interesima. Takvo lakoumno postupanje ne potječe iz zle namjere, niti iz nedostajanja domoljublja, nego iz nepromišljene bezbrižnosti, a češće iz taštine i ponosa. Ali je domovinska dužnost svakoga, da bude vrlo oprezan govoreći o ratu sa nepoznatima, osobito za boravka u inozemstvu. Neprijateljska uhodarska služba vreba osobito na izjave njemačkih pripadnika, koji putuju u inozemstvo, te se točno popituju za gospodarske i vojničke prilike u Njemačkoj. Kod toga posljužuje se neprijatelj posrednika najraznijih narodnosti, koji se približe njemačkom pripadniku, hinjeći prijateljstvo prama Njemačkoj. Informiraju se o njegovoj rodbini što u vojsci služe, koliko im je godina, kakvim četama pripadaju, na kojoj se fronti nalaze, ili su se nalazili itd. S toga mora svaki Nijemac načelno maniti se svakog govora o vojničkim stvarima budi iz sadašnjosti, budi iz novije prošlosti. Isto tako ne smije govoriti ni o gospodarskim prilikama, jer bi neprijatelj lahko mogao još više učvrstiti svoje kakvo uvjerenje, da stojimo gospodarski vrlo zlo.

„Deutschland" je trgovački brod.

Washington, 16. (D. u.). Reuter javlja: Državni je departement formalno zaključio, da je „Deutschland" trgovački brod. Polk je izjavio, da ta odluka ne stvara nikakvog precedenčnog slučaja. Budući će se slučaj odlučiti prama njihovoj posebnoj naravi.

Balkan.

Venizelosova garda.

Berlin, 16. „Lokalanzeigeru" brzojavljaju iz Haaga: „Times" javlja iz Atene: Obzirom na izbore se izjavlja, da ne želi Venizelosova stranka kralja umiješavati u stranačku borbu. Liberalci žele, da Njemačka podlegne, jer bi pobjeda Njemačke značila istodobno i pobjedu Bugarske i Turske, grčkih krvnih neprijatelja.

Venizelos je u Ateni organizovao zbor pričuvnika. Jedan zbor broji već 100 muževa. Nova je stranka pozvala svoje članove, da prigodom francuskog narodnog blagdana obdržavaju svečanu službu božju.

Antanta i Rumunjska.

Bukarešt, 14. Poslanici su četvornog sporazuma obavijestili Bratianua, da je sveopća ofenziva protiv srednjih vlasti započela. Posjetili su ministra-predsjednika na njegove vlastite izjave, da on hoće ustvariti u zgodnome času rumunjske narodne težnje bok uz bok s četvornim sporazumom. Pozvali su ga zato neka se sada odluči, jer je zgodni čas nadošao. Inače da ne će biti više primljena u zajedničko kolo.

Bratianu je odgovorio, da u načelu ne odbija antantin predlog. Čekati će prije svega na uspjehe započete ofenzive. Mora prije dobiti u ruke svoju municiju i topove, što ih je naručila u Americi i drugdje i što se sada nalaze u Marsilji i u Solunu. I Rusija mora prije posla u Rumunjsku obećano topništvo.

Bratianu kaže, mi ćemo marširati čim nam dade municiju. Antanta veli, mi ćemo vama dati municiju, čim odmarširati. I tako kolo na okolo.

Na koncu obećali su antantini poslanici, da će kroz prvih 40 dana izručiti Rumunjskoj baren dio municije, što se u Rusiji nalazi. Pregovara se dalje, noće li se Rumunjska upustiti u rat.

Utisci o pregovorima su vrlo različiti. Talijanski se je poslanik Faschiotti izrazio vrlo povoljno o Bratianovim izjavama.

Francuski poslanik nije tako optimista; sudi Bratiana po istočnjačkoj mjeri, i boji se, da će on voći stvari vrlo na dugo.

U ostalom antanta i Bratianu nisu još složni niti o formi, kako da uslijedi eventualno sudjolovanje Rumunjske na strani antante. Rumunjska želi neka Rusi marširaju preko nje protiv Bugara, a Rumunjci bi onda marširali u Sedmogradsku. Ali Rusija ne će, da navuče na sebe mržnju slavenskoga naroda. Rumunjska hoće da vojuje samo na jednoj fronti i to ne na Balkanu, nego samo za oslobodjenje svojih sunarodnjaka. Kao uvjet za svoje sudjelovanje hoće da antanta započne prije ofenzivu iz Soluna protiv Bugarske, jer da je ovo sada prejaka na Dunavu. Bratianu zahtjeva mnogo toga, te može naći kolikogod isprika hoće, da stvar zavlači. A hoće li on ipak iz tih isprike traži to ovisi o toku bojeva na istočnom bojištu. Federalisti, ili konservativci kako se sada zovu (Filipescu) i demokratski konservativci (Take Jonescu), ne razlikuju se dosta od Bratiana. Izmedju njega i njih vlada u taj sudbonosni čas primirje. To je plod rumunjske politike razdijeljenih uloga u drami koju zajedno glume intervecijonisti i antiintervecijonisti (philoboches), kao razne stranke, ministri i novinari.

Antanta.

Poincare i mir.

Pariz, 16. (D. u.). Predsjednik je Poincare držao prigodom narodnog svetka govor, u kojem se je nekoliko riječi dotaknuo pitanja o miru, izjavivši, da središnje vlasti uzalud gledaju na ratnu kartu, na koju su se pozivale. Mora se gledati i na kartu vojske. Snaga ratujućih vlasti ne procjenjuje se toliko po geografskom položaju streljačkih jaraka, koliko po stanju četa, po otpornoj i ofenzivnoj sposobnosti te po moralnom raspoloženju naroda i država. Za velike se europske narode ide za biti i ne biti.

Ententa prosvjednje radi „Deutschlanda".

Genf, 16. „Paris Midi" javlja, da hoće antanta prosvjedovati radi vožnje podmornice „Deutschland" kod norveške vlade i kod vlade u Washingtonu. Norveški trgovački brodovi su tobože na otvorenom moru opskrbili „Deutschland" hranom.

Dogodjaji na moru.

Engleski parobrod potopljen.

London, 16. (D. u.). Prema Lloydu bio je potopljen engleski parobrod „Antigua".

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 13. Službeni izvještaj od 12. srpnja popodne:

Na Dvini nad i pod Fridrichstatom poduzesmo nekoliko dobro uspjelih izvidničkih potkvata. Na Stohodu topovska vatra. Nekoliko lata neprijateljskik letioca bacalo je bombe za naše vrste te je strijeljalo iz stojnih pušaka.

Galicija.

Žestoki bojevi na nekojim mjestima u okolici zapadno donje Strype. Neprijatelj žestoko navaljuje. Zarobili smo preko 2000 momaka zaplijenili 1 top i strojne puške.

Rusko-japanski savez.

Portmoutškim mirom bijaše Rusija u Istočnoj Aziji potisnjena iz ofenzive u defenzivu. Ali prijašnji neprijatelji Japan i Rusija počeli su se naskoro jedan drugome približavati, što je osobito pospješio i razvoj političkog položaja u Evropi, kao što i činjenica, što su te dvije države htjele, da Mandžuriju bez sudjelovanja trećih medju sobom podijele. Engleškoj je prijateljstvo medju Rusijom i Japanom vrlo dobro došlo, jer je isto postalo njezininu orudjem protiv Njemačke.

Rusko-japanski odnošaji bijahu za cijelo vrijeme ovoga rata vrlo srdačni. Već odmah u početku rata povukla je Rusija sve svoje čete iz istočnih svojih granica, a ize neuspjeha velike ruske ofenzive stupili su prijateljski odnošaji medju obim državama u posve novi stadiji. Rusija je trebala novu vojničku opremu, a Japan je postavio sve svoje vojničke arzenale i veliki broj privatnih poduzeća u službu ruske vojne dobave. Te su dobave usljed velikog svog opsega prouzročile takvih poteškoća u plaćanju, te se je mogao naći neki modus, da poslovi ne stanu. U zimi izjavio je Sasonov u dumi, da su japanske dobave vojnog materijala bile izvršene pod nekim uvjetima. Razmatranja o tim uvjetima razjasnila su, da se hoće putem vojnih poslova doći do uredjenja raznih političkih pitanja, e bi se time postigla baza za ostvaranje političkog saveza. Japan je želio, da se Rusiji približa, jer mu je prijetila pogibao izoliranja sa strane zapadnih velevlasti. Stoga nije bilo za očekivati, da će Rusija budućeg saveza radi morati učiniti opsežnih popusta. Potek pregovaranja nam je i zaista pokazao, da je Japan zahtievao od Rusije, da mu samo dodije u sjeveru iz ribarskim, carinskim i trgovačkim pitanjima, dok je sjeverna Mandžurija ostala isključivim interesnim područjem Rusije.

U posljednje se je vrijeme mnogo govorilo i o željezničkoj pruzi Harbin—Kvangćengtsc, koja do danas pripada Rusiji, premda ju je Japan zahtijevao za sebe kod mirovnih pregovora u Portsmouthu. Čini se, da nije Rusija ni sada dozvolila proširenja japanskog željezničkog pruda do Harbina. Taj grad mora ostati u rukama Rusije, ako želi ona i dalje gospodovati nad kitajskom istočnom željeznicom, koja je glavna životna žila Wladiwostoka. Rusija bi se ali mogla bez ozbiljnih političkih posljedica odreći južnoga dijela pruge Harbin—Kwangćengtse. To bi imalo neku gospodarsku važnost, ali samo u području u kojemu je Japan već odavna u gospodarskom obziru.

Sadržaj saveznog dogovora nije još poznat. Prama dosadašnjim vjestima obvezale su se Rusija i Japan, 1) da neće sklopiti nikakvog političkog ugovora, koji bi bio naperen protiv druge ugovarajuće stranke; 2) da će si medjusobno pomagati u slučaju ogroženja uzajamnog područja i uzajamnih interesa u Istočnoj Aziji. Prva obveza pobudjuje začudjenje, jer jednaku nalazimo i u japonsko-engleskom savezu, koji je bio naperen protiv Rusije.

Od velike je važnosti pitanje na kojega su neprijatelja Rusija i Japan mislile kod skopljenja toga saveza. Engleski listovi vele, da je rusko-japanski savez logička posljedica englesko-japonskog i rusko-engleskog saveza, koji pravi željezni obruč oko zajedničkog neprijatelja, oko Njemačke. Toj se tvrdnji ne može pripisati nikakve ozbiljnosti, jer je jasno. da Njemačka i ako bi natrag zahtijevala Tsingtau, ne bi tako ogrožavala niti ruskih niti japanskih interesa u Istočnoj Aziji, te bi bilo nužno, da se samo radi ove mogućnosti sklopi takov jedan savez. U posljednjim su se mjesecima pokazale u Istočnoj Aziji velike opreke medju Japanom i Engleskom. Japan je na dalekom istoku došao do političke premoći te želi, da iz tog svog položaja crpe koristi htijući učiniti Kitaj svojim državnim dobrom. Tom se nastojanju protive Engleska i Amerika. Sada je već poznato, da je Rusija za pregovaranja, što su se vršila pred sklopljenjem saveza, prepustila Japanu u Kitaju slobodnu ruku i može se predumijevati, da se pod japanskim interesima u Istočnoj Aziji, koje se je Rusija obvezala, da će ih štititi moraju razumijevati i zahtjevi Japana na skrbništvo nad Kitajem. Kad bi se Engleska usprotivila japanskim željama, moglo bi se dogoditi, da će Rusiju naći na strani Japana. Na svaki način obvezuje englesko-japanski ugovor i Japan i Englesku, da ne smiju sa trećim vlastima sklapati saveza, koji bi se protivio ciljevima englesko japanskog saveznog ugovora. Ali su izjave japanskih listova dokazale. da nije Japan nikako stupijo u savez sa Rusijom bez sporazuma sa Engleskom. Da usutka Engleze bilo bi Japanu dostatno da pokaže na nastojanja Amerike u Kitaju, protiv kojih nastojanja nije Japan zastćen u savezu skopljenjom sa Engleskom.

Za Njemačku ne znači rusko-japanski savez za vrijeme rata nikakve promijene položaja. Taj se savez ne smije sa svjetskog stanovišta podcijenjivati. On će preživjeti svjetski rat te će stoga upliavtigna nove političke formacije poslije rata. On omogućuje Rusiji i Japanu, da stvaraju nakane, koje su neovisne od volje Engleske, te može stoga, da odlučno djeluje na skopljenje mira.

Domaće Vijesti.

Iz Hrvatske.

Požar u grobničkoj šumi. Neopreznošću nekog prolaznika, koji je medju suho lišće i travu bacio ispušenu cigaretu ili goruću žigicu, porodila se je u grobničkoj šumi velika vatra. Šteta iznaša oko 20.000 kruna.

Iz Dalmacije.

Od „Jugoslavenskih" naziva nikakva nam ugleda ni koristi. Zadarska „Hrvatska Kruna" tuži se, kako knjige „Jugoslavenske Akademije" u Zagrebu u Dalmaciji vrlo slabo prolaze.

Donosi zatim slijedeći popis pretplatnika iz Dalmacije:

Od osamdesetosam općina pretplaćene su samo dvije; od mnoštva čitaonica samo četiri; od samostana samo pet; od tolikih župnih ureda niti jedan; od velikih brojeva svećenika, koji su vazda širili hrvatsku knjigu, samo četvorica; od dalmatinskih biskupa i opata samo jedan; od veleposjednika, posjednika i trgovaca samo trojica; od dosta odvjetnika samo jedan; od liječnika samo jedan; od narodnih zastupnika samo jedan; od općinskih činovnika samo jedan; a nije pretplaćen ni jedan državni, pokrajinski ili privatni činovnik; niti jedan sudac, bilježnik, učitelj pa ni profesor!

„Hrvatska Kruna" veli, da je svemu tomu kriva sama Akademija, pa ako želi uhvatiti korjena u Dalmaciji, potrebno je, da Jugoslavenska Akademija prestane biti svojim imenom, kao što je za to mnogo vremena bila i svojim duhom, anakronizam u Hrvatskoj. Od „Jugoslavenskih" naziva nikakva nam ugleda ni koristi. Prodajemo svoje, a pod ničijom firmom, a najmanje pod svojom.

Iz Goričke.

Bacili kolere u Vipavi. Oblasti u Ljubljani upozoruju vojništvo i civilno pučanstvo u Goričkoj, da ne piju vodu iz Vipave, jer kako je Vipava bila lanjske godine zaražena bacilima kolere, nije isključeno, da će ove godine od njih prosta.

Razne Vijesti.

Štipendije za polazak kr. nautičke škole u Bakru. U „Narodnim Novinama" raspisan je slijedeći natječaj: Kr. zem. vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, podijelit će u školskoj godini

U nedjelju, 23., svi na proslavu 50-godišnjice viškog boja!

1916.-17. šest štipendija iz zemaljskih sredstava od 400 kruna na godinu. Za ove štipendije, koje će se podijeliti oskudnim, zdravim i u svakom pogledu vrijednim mladićima, pripadnicima kraljevina Hrvatske i Slavonije, raspisan je natječaj do 15. kolovoza o. g. Prednost će se dati mladićima iz Primorja, sinovima pomoraca. Na kr. zem. vladu, odio za bogoštovlje i nastavu, upravljene molbenice imadu se obrazložiti: 1. krsnim listom, 2. domovnicom, 3. školskim svjedodžbama o zadnjem polasku škole, 4. liječničkom svjedodžbom, izdanom po liječniku, da je natjecatelj duševno i tjelesno posve zdrav, za pomorski život dovoljno jak, da mu je vid normalan i da može i na veću daljinu razlikovati razne boje, 5. iskazom o imućtvenom stanju i obiteljskim prilikama.

Hrvatskomu narodu. „Središnji zemaljski odbor za zaštitu porodica mobilizovanih i u ratu poginulih vojnika iz kraljevina Hrvatske i Slavonije“ obraća se proglasom na hrvatski narod, neka se kr. hrv.-slav. zem. blagajni pošalju pod naznakom „za siročad u ratu poginulih hrvatskih junaka“ novčani prinosi za svrhe odbora. Ta je svrha najplemenitija: opskrba žena, djece i starica majki onih junaka, koji su žrtvovali život ili postali nesposobni za rad u borbi za kralja i dom. Proglasi su po Zagrebu izvješeni u trobojnom okviru.

Mjesto prefekte u internatu „Jelisavinog doma“ u Zagrebu. „Obzor donosi, da je u djevojačkom internatu „Jelisavinog doma“ u Zagrebu ispražnjeno od 1. rujna 1916. mjesto prefekte. Gospodjica ima biti ispitana učiteljica, ako moguće sa licejskom maturom. Pobliže upute daje ravnateljstvo zavoda u Opatičkoj ulici 14.

Veliki požar na pustari „Adolfovac“ kraj Djakova. Javljaju iz Djakova: U nedjelju, 10. o. mj. oko 3 sata poslije podne porodila se na pustari „Adolfovac“ kraj Djakova velika vatra, prouzročena varnicom sa lokomotive. Upalilo se žito, a kako se je vatra nevjerojatnom brzinom širila, zahvatila su i susjedna polja. Izgorjelo je do 50 krstova žita.

Salandra dekan rimskoga sveučilišta. Iz Lugana se javlja, da je bivši ministar predsjednik Salandra izabran dekanom pravoslavnoga fakulteta na sveučilištu u Rimu.

Ofenziva na Balkanu u drugoj polovici srpnja. Prema pisanju raznih francuskih i engleskih novina, imala bi započeti ofenziva antante na Balkanu u drugoj polovici ovog mjeseca. Uz Sarraila, koji bi imao navaliti protiv Bitolja i Epira, uslijedila bi istodobno i talijanska ofenziva iz Valone prema sjeveru i istoku. Ujedinjena mornarica navalila bi protiv Drača te bi pokušala iskrcati svoje čete u Baru i Kotoru. Ova potonja akcija bila bi povjerena engleskom admiralu Roberu.

Kitchener i mir na Balkanu. U jadnom članku „Vitoire“ iznaša Herve, da se zakašnjenje Sarrailove opće ofenzive ima pripisati poginulom lordu Kitcheneru. Veli se naima, da je Kitchener imao sasma krive pojmove o važnosti balkankoga pitanja, pa da su sva Briandova nastojanja, da ga o protivnom uvjeri, ostala bezuspješna. Kitchener je živio u bojazni, da će mu oduzeti njegove egipatske divizije i poslati ih u Solun. On je držao pred očima jedino Egipat i englesku frontu u Francuskoj. Predrasude njegovog nasljednika Lloyda Georga sasma su druge: on drži, da ne bi Soluna bio vrijedan napora, kad ne bi imao postati bazom jedne ofenzive.

Antanta bori se u Grčkoj samo protiv kobnoga upliva centralnih vlasti. Atenski list „Patris“ donosi izjavu ruskoga poslanika u Ateni, kojom izjavlja, da svaki onaj, koji vjeruje, da antanta želi zavesti Grčku u rat, počinja veliku pogriješku. Još je nezgrapnija tvrdnja, da antanta namjerava Venizelosa okruniti za kralja. Antantina politika ide jedino protiv kobnoga upliva centralnih vlasti u Grčkoj, pa će joj biti zemlja doskora zahvalna za uslugu, koju joj je učinila.

Ispiti za javne škole na njemačkom jeziku. Javljaju iz Sarajeva: U rujnu ove godine imao bi se stvoriti tečaj za poduku u predmetima niže realne gimnazije na njemačkom jeziku, jer da će učenici i učenice toga tečaja moći polagati na nižim javnim školama ispite na njemačkom jeziku.

Sudbene rasprave u „Gracu“. Dne 16. o. mj., vodila se je pred delegiranim tršćanskim sudbenim senatom u Gracu (Štajerska) glavna rasprava protiv bivšem uredniku splitske „Slobode“ g. N. Bartuloviču. Pod konac o. mj. vodit će se pred istim sudbenim senatom rasprava protiv nar. zast. Lupisu.

Venizelosove čete. Juvlja se iz Atene, da su pristaše Venizelosove stranke započele izmedju otpuštenih pričuvnika osnivanjem tako zvanih „Venizelosovih četa“, koje bi imale vojevati protiv Bugara i istupiti u vrijeme izbora za osiguranje Venizelosove većine.

Antanta kani iskrcati svoje čete u Pireju. Prema vijestima iz Milana i Pariza, čini se, da antanta radi na tome, da se odstrani sadanji ministarski predsjednik Zainis. Kao uzrok navadja se, da nije Zaimis podložan Antanti u onolikoj mjeri, kako se to od njega isčekivalo. — „Neue Züricher Zeitung“ primu iz Milana, da tamo okrivljuju Zaimisa, da su ga prijatelji centralnih vlasti samo turali naprijed, da dobiju vremena. U Italiji zahtijevaju, da se u Pireju smjesta iskrcaju antantine čete.

Vojni stručnjak o razvoju bojeva. O razvoju daljnih bojeva piše vojni stručnjak „Frankfurter Zeitunga„: „Najskoriji dani“ donijeti će najžešće bojeve i protiv Francuza i protiv Engleza. Francuzu ćemo spriječiti, da svoje taktično napredovanje pretvore u strategičku operaciju, dočim Englezima ne ćemo dopustiti ni taktični dio prodora. Stanoviti dio štampe pobudjuje dojam, kao da su dogodjaji u trokutu Peronne — Albert — Bapanne za nas malenkost. Mi se tom jeftinom optimizmu ne priključujemo, već ga prepuštamo onima, koji su daleko od bojišta. Cijela engleska i cijela francuska vojska stoje protiv jednoga dijela naših četa. To ne a se u domovini ne zaboravi i neka se sa lakim „Ta stvar je sasvim jednostavna“ i sa smiješkom ne prelazi preko najtežih zadaća naše vojske. Pouzdanje u naše čete ne smije izbrisati priznanje poteškoća u njihovu zadatku.

Kitchenerova oporuka. Londonske sudbene oblasti otvorile su ovih dana oporuku pokojnog ministra rata lorda Herberta Kitchenera. Sveukupna ostavština lorda Kitchenera iznaša oko četiri milijuna kruna. Univerzalnim baštinikom označen je u oporuci lordov nećak Henry Franklin Kitchener.

Papa za pomilovanje Casamenta. Papa je na intervenciju uplivnih američkih krugova upravio engleskoj vladi molbu za pomilovanje Casamenta.

Mjesto u Teresianumu. Zadarski „Narodni List“ javlja: Na c. k. terezijanskoj akademiji u Beču raspoloživo je početkom školske godine 1916—17, jedno od državnih zakladnih mjesta ustrojenih previšnjom odlukom 16. kolovoza 1911. za mladiće, koji su rodom iz Dalmacije, u njoj zavičajni i potječu iz onih porodica, koje su za niz godina bile nastanjene u Dalmaciji, te su navršili 8. a nisu prekoračili 10. godinu života. Natječaj je raspisan do 20. o. mjeseca.

Talijanski aeroplani bacaju hrvatske letake. „Slovenec“ prima iz Rateče p. Bela Gora: Na 30. lipnja i 1. srpnja bacali su Talijani iz svojih aeroplana letake u raznim bojama. Čitali smo u hrvatskom jeziku razne laži o našem položaju Jedan drugi aeroplan trusio je iz zraka fotografije, koje pokazuje život naših zarobljenika u Italiji. — Kako vidimo, htio se je eto rat, da se Talijani konačno uvjere te su krajevi i zemlje za kojim oni žedjaju nepučene Slavenima. Značajno je ipak, da ih kraj te spoznaje žele jošte uvijek skučiti pod svoj jarom.

Atentata na Dusmanisa? Iz Atene javljaju, da je počinjen na šefa grčkoga generalnoga štaba, Dusmanisa, atentat. Atentator strijeljao je samokresom te je šefa lako ranio. Glasa se, da je atentator pristaša Venizelosove stranke.

Rumunjska na raskršću. Prema vijesti rumunjskog lista „Universul“ nalazi se Rumunjska na raskršću, te bi se imala doskora odlučiti da li će uz antantu ili protiv nje.

Raspuštena sveza čeških društava. C. kr. češko namjesništvo raspustilo je odlukom od dne 30. junija t. g. svezu nogometnih čeških društava (Svaz foot ballovy).

Ciljevi ruske ofenzive. „Daily Telegraph“ saznaje iz Petrograda, da su ciljevi sadašnje ruske ofenzive osvojenje mjesta Baranoviči, Kovel i Stanislavov. Vojna grupa Kuropatkina nije stupila u ofenzivu, već čeka na rezultate ovih akcija, pa će se istom onda odlučiti na istup.

Nova Austrija. Praška „Union“ piše, da je u zadnje vrijeme koli u njemačkom toli u slavenskom taboru sve to više političara, koji uvidjaju, da treba doći do združenja naroda preko glave sviju šovinista. Isto je tako uvijek veća i literatura, koja odlučno zagovara sporazum medju Nijemcima i Slavenima. U knjizi „Nova trosveza“ piše Ivan Köhler: „Nije nam zadaća, kako se to na žalost još danas čuje, da potisnemo natrag slavenska plemena s Nijemcima i Madžarima u boju protiv Rusije. Velika je pogrješka bila, da smo u Slavenima općenito gledali kao u nepopravljive prijatelje Austrije i Njemačke. Da li nismo mi djelomice i sami krivi ponašanju Poljaka u Rusiji? Na cijelom svijetu ne bismo mogli dobiti potpunijega prijateljstva od onoga sa zapadnim Slavenima i Mohamedancima, koji imaju zdrav ljudski materijal i prostranu zemlju, koja čeka na razvoj. To prijateljstvo moramo tvrdo držati za sva vremena kao dragocjeni dar ovoga rata“.

Slične nazore zastupa odlučno njemački pisač Pavao Rohrbach, koji je našao oduševljenoga zagovornika u znanom piscu „Srednje Evrope“ Naumannu. U zadnje vrijeme zastupa te nazore osobito oštro znani pedagog profesor dr. Förster. Od prijeke je potrebe, da se takodjer austrijske stranke sviju naroda počnu pobliže i na vrijeme baviti s tim pitanjima i sa preuredjenjem monarhije i za rata, da ne budu postavljenje pred gotove činjenice, kao god. 1867. Za to se treba i stoga tim više starati, da ne budu interesi cijele monarhije, kako je nedavno izjavio vodja čeških agraraca zastupnik Svehla, postali žrtva interesa samo jedne od obiju državnih polovica“.

Proslava viške bitke.

Viribus unitis! Ovo geslo našeg Premilostivog Vladara sakupiti će na 23. mj. sve gradjane u Puli bez razlike narodnosti i zvanja, u šumici iza novog kupališta ratne mornarice. Hrvati i Slovenci u Puli priredjuju povodom 50godišnjice viške bitke svečanost, čiji prihod je namijenjen na polovicu udovicama i siročadi palih junaka ratne mornarice i vojske.

Njezina Preuzvišenost gospodja Jela pl. Chmelarž preuzela je s pripravnom susretljivošću pokroviteljstvo nad ovom svečanosti, koja, nastavši pod najboljim poticajima, postići će bez dvojbe sjajan uspjeh.

Ovaj sjajni uspjeh zajamčuje nam i činjenica, da je ovogodišnja proslava viške bitke simbol složne volje, da odalečimo iz Adrije svako neprijateljsko i protivničko gospodstvo. Otrag 50 godina mala austro-ugarska ratna mornarica, jedva jedvice utemeljena, potukla je, pod vodstvom neumrlog Tegetthoffa, talijansko brodovlje, koje je bilo kud i kamo jače.

Danas narodi Austro-Ugarske monarkije stoj[e] pred istim glavnim dušmaninom.

Naša ratna mornarica, premda brojčan[o] manja od neprijateljske, natkriljuje ipak protiv[...]ničku hrabrošću, valjanošću i sposobnošću nje[...]zinih častnika i momčadi; opreznošću, pripravnošću, bistroumnošću i ženijalnošću njezini[h] vodja. Sjajna djela naše ratne mornarice u sa[...]dašnjem ratu dostojno se pridružuju višk[oj] pobjedi.

Naš podmukli dušmanin može jošte doživje[ti] drugi viški poraz. Hrabrost i moć nam ne man[j]kaju, austro-ugarski morski junaci pripravni s[u] a sa sjedinjenim silama može se lahko izvrši[ti] i najtežu zadaću. Ovo je smisao viške proslav[e].

Naravno je, da i mi, Hrvati i Slovenci Pri[...]morja, želimo proslaviti ove godine godišnjic[u] viške pobjede na posebno svečani način. Mi sm[o] u ovim krajevima, na medji Austrije, neposred[ni] susjedi njezinog dušmanina, mi dugujemo na[š] grudu, naše imanje, našu budućnost. naš narod[ni] i ekonomski opstanak samo uspješnoj obra[ni] protiv pohlepnog neprijatelja.

Ovo je dakle smisao ovogodišnje proslav[e] viške pobjede: Volja, moć i pouzdanje u nov[e] pobjede i u pobjedonosan mir, kojeg žele p[o]stići narodi Austro-Ugarske, složni i sjedinje[ni] pod habsburškim žezlom.

Viribus unitis! Hitimo svi dne 23. t. mj. n[a] mjesto zabave i postavivši se u službu human[i]tarne i patriotičke stvari, predstavljene simbo[...]lično po viškoj svečanosti, pokažimo, da du[h] neumrlog Tegetthoffa i njegovih slavnih nasljed[...]nika i dalje u nama živi i da hranimo vječnu zahvalnu uspomenu našim morskim junacim[a] radi njihovih djela i zasluga.

Predsjednik: Niko Mardešić.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Lovro disaše slobodno, sretno. Što više, Lovro se posve prevrnuo. A nije ni čudo. Kako je gledao taj svijet ubogi zvonarski dječak, krotko djače, niklo iz seoske kolibe, snuždeni mladi bogoslov? Zvonarski dječak vidio s tornja svoga da imade visokih, gospodskih krovova, al Bog zna, što se pod tim krovovima taji; ubogo djače gledalo čudom svijetle visoke prozore gospodskih palača i brze bogate kočije, a snuždenomu bogoslovu odzivala se vjekovita jeka sred pustih zidina: „Ti se moraš odreći svijeta.“ A sad? Sad je Lovro koracao po glatkom parketu palače, sjedio na mekoj sjediljci gospodskoj, blagovao na srebrnom pladnju kao i gospoda, gledao i dijelio sav gospodski život, sve njegove spletke, velike malice, ozbiljno i smiješno takmenje, učio prazne velikane i umne patuljke, ukratko sad je virio u dušu svijetu, koji vlada svijetom. S prvine bio se nekako smeo, budući neuk svjetskomu običaju, jedan časak drijemala mu kritična sila, al mu se duh ubrzo oporavi, te je zvao novi taj svijet pred sud svojega uma. Gospoda mu se klanjala dva puta: kao prijatelju predsjednika i kao čovjeku vrlo umnu. Kad glavari štuju vrline duha, padaju pred njom mali velikani na koljena, jer im se gospodsko to štovanje čini tek pravim pečatom božjega dara.

Jedne večeri bio u predsjednikovim dvorovima „thé dansant“. Skupilo se lijepo društvo, nu s veće strane birokratičko, dakle ponešto ukočeno. I Lovro dijeleći tu zabavu gledao je to medjusobno klanjanje. Kad se pojavi predsjednik te baci nekoliko pošalica, nasmiješi se društvo po dužnosti i budne za čas živahnije. Al kad predsjednik Lovri stisnu prijateljski ruku, nastade šaputanje i gospoda stadoše oblijetati Lovru. U jedan put se pojavi pred njim mlad, vrlo nacifran gospodičić. Poklonivši se lagano predstavi se, govoreć kroz nos: „Ferdinand N., kotarski predstojnik.“

„Osobita mi je čast“, odvrati Lovro ravnodušno.

„Oprostite mi smjelost moju, veleštovani gospodine!“ nastavi predstojnik igrajuć svojim očalima, „nu htjedoh svakako doviti se sreće s vama se upoznati prije, nego vas pozdravim u svojoj kući.“

„U vašoj kući?“

„Ah! ne znate? Tim bolje. Superbe! Njegova preuzvišenost gospodin vladin predstojnik izvolio je primiti moj smjerni poziv, da mu mladi gospodin grof dodje budućih praznika na moje imanje u L. Divna krajina.“

„Poznata mi je. Krasna je“, odvrati Lovro i sjenka proleti njegovim čelom.

„Jelte? Krasna. Veseli me, da mi to i vi, veleštovani gospodine, kao čuven poznavalac krasote potvrdiste. Nadam se tvrdo, da ćemo ondje veselih dana proživjeti.“

„Lijepa vam hvala unaprijed!“

„Al kad se naše poznanstvo toli sretno zametnulo, dozvolite, da ga dopunim, da vas predstavim svojoj gospodji. I ona ljubi osobito umjetnost.“

„Bit će mi velika čast. Molim vas za to, gospodine predstojniče!“

Cinovnik uhvati Lovru pod ruku, i povede ga u drugi salon. Na pragu se ustavi Lovro. Predstojnik ćutio, da mladi učenjak drhće.

„Šta vam je?“ upita predstojnik.

„Ništa“, odvrati Lovro, „izvolite me predstaviti.“

U kutu salona na mekanu naslonjaču odjevena plavetnom svilenom haljinom sjedjaše bujna plavokosa crnooka gospodja. Koketno spustila bila lijepu glavu na naslon sjediljke, te hladila bijele prsi lepezom. Oko nje titralo nekoliko mladih činovnika u crnom fraku i mladjih poručnika u bijeloj uniformi.

„Gospodin Lovro N., učenjak i gouverneur mladoga gospodina grofa! — Moja gospodja, Malvina rodjena plemenita L.,“ predstavi predstojnik Lovru svojoj gospodji. „Nu gospodine filosofe“, nastavi kroz nos, „prepuštam svoju gospodju Vašoj dosjetljivosti. Jurišajte živo, pravite joj „cour“ po volji. To joj budi kazna za nesretnu migrenu. Moram da igram četvorku sa savjetnicom M., pa eto već je i glazba započela. Adieu m' amie! Adieu monsieur le gouverneur!“ I otkliznu mladi predstojnik glatkim podom.

Na prvi pojav Lovrin bila se Malvina stresla kao list o večernjem vjetru. Zatim obori oči i nakloni se dostojanstveno! Lovro problijedi na smrt i stojaše časak nijem.

„Milostiva gospodjo!“ upiete se mladi poručnik, „spasite nesretnika, učinite me najsretnijim čovjekom, igrajte sa mnom četvorku!“

„Hvala! glava me boli!“ odgovori ukratko predstojnica.

„Dakle sans pardon?“ priskoči golobradi vježbenik karnoga suda.

„Sans pardon“, završi Malvina.

Lakokrilo činovništvo i časništvo rasprši se ubrzo izpred očiju lijepe okrutnice, tražeći drugdje plesačice.

„Oprostite, milostiva gospodjo!“ osvijesti se Lovro, pokloniv se ponešto nespretno. „Zla sreća vrgla me je pred vas, te umjesto zanimiva kola mlade gospode evo mene ovdje, da vam svojom nevještinom dosadjujem. Nu ja nisam tu krivac. Samo sam nesretan quid pro quo, što ga je vaš gospodin suprug izvolio postaviti ovamo, da straži vašu migrenu. Ispričajte moju nevještinu, nema tomu dugo, te izidjoh iz sjemeništa, a takov mlad svetac ne zna za gospodski običaj.“

„Sjednite do mene, gospodine Lovro!“ progovori žacavo Malvina, lupkajući lepezom po svilenoj haljini, „sjednite do mene; ne pomaže n[i]kakva isprika, gospodine stražaru moje migre[ne]. Moj muž povjerio me je vama. Vršite svoju dužnost. Ples, kako vidim, slabo vas zanima. A propos! Rekoste mi, da ste se ostavili svećeničt[va], al vi ste, vjerujte, velik jezuita.“

„Ja?“

„Dà, vi gospodine! Svoj vatreni duh, svo[ju] živu dosjetljivost zaklanjate tobožnjom nevještino[m] samo da me se riješite.“

„Varate se, milostiva gospo! Vi me smatra[te] slabim čovjekom. Jak sam. Evo sjedoh do va[s]. Zapovijedajte!“

„Dobro! Kažite mi, šta radite sada?“

„Uzgojitelj sam grofova sina“, odvrati Lov[ro] hladno.

„Znam. Nepitam vas za vaš putni list, gd[je] je osoba potanko opisana. Pitam vas kao čovje[ka] umna, naobražena, komu duh nikad ne miru[je]. Šta radite sada?“

„Učim botaniku.“

„Poznavati bilje i cvijeće?“

„Dà.“

„Kako to?“

„Velik sam prijatelj prirode. Već se oda[vna] bavim biljarstvom; kupim travu i cvijeće i prešam ih u knjigu. Zbirka mi je doduše malena, al[i] poučna.“

„Zbilja?“

„Nedavno nadjoh ljubicu stisnutu u takov[u] staru knjigu. Bože, kakve promjene! Kad ju pr[vi] put vidjeh, cvjetaše divna, svježa pod zeleno[m] travom; sad je stisnuta, suha bez života.“

„Čemu ta vrlo obična biljarska opaska?“

„Da, ljubica duše nema.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 371.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za pologodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 18. srpnja 1916.

„HHVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Naši ljetači bacili 90 bomba na Treviso.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 17. (D. u.). Službeno se javlja:

Istočno bojište.

U Bukovini ostali ostali su ponovni ruski napadaji protiv naših položaja na jugu i na jugozapadu od Moldave bezuspješni, kao što kroz prijašnje dane. Neprijatelj je pretrpio velike gubitke. U šumskom području na sjeveru od Prislopskog sijedla stupila su u boj na jednoj i na drugoj strani izvidnički odijeli i četaška zapovjedništva. Kod Žabja i Tatarova bile su ruske provale suzbijene. Na sjeverozapadu od Burkanova osujetile su naše prednje straže neprijateljski pokušaj, da pomakne svoje jarke k našim položajima. Na jugozapadu od Lucka napali su Rusi s nadmoćnim silama. Dio fronte kod Šklina ugnuo se je na prostor istočno od Gorohova.

Zaštićene na zapadnom krilu protunavalom njemačkih bataljuna bile su na to savezničke sile, koje se bore kod Lucka povučene iza doline Lipe, a da ih nije neprijatelj priječio. Na zapadu od Torčina bio je suzbijen noćni ruski napadaj.

Talijansko bojište.

Traje dalje topovska vatra protiv naših položaja na Borcoli. Topovska je paljba vrlo živahna i u bližnjem odsjeku sve do doline rijeke Astico. Na dolomitskoj su fronti stajali pod žestokom paljbom naši položaji na sjeveru od doline Pellegrino i područja Marmolatte, a na koruškoj odjeci Seebach i Raibel. Odijeljenja talijanske pješadije, koja je nastupila u dolini Seebacha, bila su suzbijena.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 17. (D. u.) Skupina je pomorskih ljetala je bacila vrlim uspjehom na kolodvorske zgrade i na vojničke predmete u Trevisu 90 krupnijih i lakših bomba. Jednog ljetala nema.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Od mora do Ancre povisili su Englezi na mnogim mjestima svoju paljbu do veće žestine. U području je Somme ostala topovska djelatnost na obim stranama vrlo znatna. Došlo je do djelomičnih navala, u kojima su Englezi dalje prodrli kod Ovillersa, i koje su dovele do živahnih bojeva na jugu od Biachesa. Te su ipak izjalovile već u našoj zapornoj vatri, ili nijesu mogle radi nje da dodju do potpunog razvitka. Broj je zarobljenika porasao na 4 časnika i na 366 momaka.

Veće francuske navale, koje su započele 15. o. mj. na istoku od Mozc, trajale su do jutros. Protivnik nije postigao o krvavoj borbi uspjeha, dapače na nekojim mjestima izgubio zemljišta.

Na ostaloj fronti nema osobitih dogodjaja. 15. o. mj. stavili smo izvan borbe još dva neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Hindenburgova bojna skupina: Pojačana je pucnjava bila uvod ruskih podhvata na zapadu od Rige i na dvinskoj fronti. Kod Katarinenhova južno od Rige razvila se je živahna bitka.

Bojna skupina bavarskog princa: Nema osobitih dogodjaja.

Lisingenova bojna skupina: Na jugozapadu od Lucka bio je zadržan neprijateljski napadaj njemačkom protunavalom. Tamošnje su čete na to, da se obrambena linija skrati, bile odvedene iza Lipe, a da im nije neprijatelj smetao. Na zapadu su mjesima bili Rusi glatko suzbijeni.

Bothmerova vojska: Položaj je nepromijenjen.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 17. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom su se krilu vršili za nas ugodni boji. U centrumu se je bitka promijenila u kadkada prekidajuće se topovsku vatru. Na lijevom su se krilu izjalovili svi neprijateljski navalni pokušaji usljed naših protunavala, kod česa su Rusi pretrpjeli znatne gubitke. Kod jednoga je od tih protunapadaja bio opkoljen i posve uništen neprijateljski bataljun.

BRZOJAVI.

Rat.

Ruski upravitelj u Bukovini i Galiciji.

Stockkolm, 16. — „Ruskoje Slovo" piše, da će biti imenovan upraviteljem novoosvojenih područja u Bukovini i iztočnoj Galiciji generalni pobočnik Trelov, koji posredovati medju pučanstvom i vladom.

Vilim na bojištu Somme.

Berlin, 17. (D. u.) Veliki glavni stan javlja dne 16. t. mj.: Car je opeta danas boravio na bojištu Somme, primio je od vrhovnog zapovjedništva vojske izvještaj o izvršenim operacijama te je usput razgovarao sa načelnikom generalnog štaba. Kod posjeta vojničkih bolnica odlikovao je teško ranjene željeznim križem. Car je hrabrim četama izrekao pohvalu i priznanje.

Ruske grozote u Voliniji.

Stocholm, 16. Dopisnik berlinskog „Lokalanzeigera" doznaje za spomenicu ruskog vojnog ministra na unutrašnjeg ministra, koja se bavi pustošenjem u zauzetoj Voliniji, počinjenim sa strane ruskih četa. Prema toj spomenici bijaše za posljednjih četiriju sedmica posve opustošeno 18 sela i uništeno 11.000 kuća. 11 sela bijaše uništenih nakon osvojenja sa strane ruskih četa. Broj od ruskih vojnika posiljenih žena iznaša 17.000.

Spomenica veli, e je sveta dužnost, da se šteta nadoknadi.

Ententa ne stupa još u Macedoniji u ofenzivu.

Bern, 16. „Coriere della sera" javlja iz Soluna, da je nedavno iz Egipta onamo došao veliki transport engleskog konjaničtva u svrhu pojačanja Sarrailove vojske. Premda sada saveznici raspolažu u Macedoniji sa vrlo znatnim vojničkim silama, ipak se sada ne namjerava preći u ofenzivu. Na granici se vrše samo neznatni topovski okršaji i ljetalačka poduzeća.

Balkan.

„Tatoi".

Bern, 14. „Corriere della sera" opisuje ovako požar, koji je uništio ljetovalište kralja Konstantina:

U šumi što okružuje kraljevsku palaču buknuo je na više mjesta požar, koji je doskora zavladao čitavim krajem. Iza nekoliko je sati zahvatilo i samo ljetovalište sa obližnim vojarnama. Plamen je sizao visoko u nebo, koje se je zastrlo tamnim oblacima dima kojim se je dizao u zrak bezbroj izgarajućeg lišća. Silna žarina u vrtljaju paliska, zaglušno buktanje vatre, pucketanje gorećeg grmlja pribiližavalo se sa više strana ljetnoj rezidenciji junačkog grčkog kralja. A on ustrajao na svom mjestu spasavajući što se spasiti dalo. I doista dospjelo se odpremiti u Atenu na vojničkim automobilima skoro čitavo pokućtvo, spise i dragocijenosti kraljevske porodice. Plamen se je u Atenu, te je donio tamošnjem pučanstvu prvu vijest.

Mnogo je ljudskih života od požara nastradalo, osobito vojnika, koji su bili zaposleni njegovim gašenjem. Drži se, da se je nesreća dogodila bez ljudske zlobe, uslijed sparine, koja je mjerila kroz posljednje dane do 60 stupnjeva.

Tatoi je bio najmilije pribavište kraljevske obitelji još od vremena kralja Gjuraja, koji je ondašnju seosku palaču preuredio, pa darovao ju tadašnjem prijestolonasljedniku sadašnjem kralju. Od Atene do Tatoia nema željezničke sveze, te se promet vrši kočijama ili automobilima. Od Atene do Tatoia vozi uvijek uzbrdo aumomobil čitavi sat, jer se Tatoi nalazi na brežuljku, koji je po prilici 550 metara nad morem srijed ubavih šuma. U ljetovalištu nije bilo sabrano skupocijenih umjetnina, jer je to bila seoska vila bez osobitog sjaja i raskoša. Skoro jedini je spomenik tamo monument kralja Gjurja. U ljetovalištu su se nalazile slike članova kraljevske obitelji, ali nijesu imale osobite vrijednosti ni kao umjetnine ni kao rijetkosti. Ljetovalište bilo je nešto intimno obiteljskoga, te nijesu se tamo primali niti posjeti, nego li po danu, budući nema tu dosta prostorija za prenoćenje gostova. Osim ljetovališta bilo je tamo jedino još par gospodarskih zgrada, ali nijednog hotela. Kraljevska se obitelj nalazi sada u Kephisiji 14, km od Atene, a kralj će po svoj prilici boraviti u prijestolnici, da može lakše obavljati svoje vladalačke poslove.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 14. Službeni izvještaj od 13. srpnja popodne:

Crno more.

11. t. mj. zaplijenile su naše torpedovke u zapadnom dijelu Crnoga mora parobrod „Itšrhad", koji je bio natovaren petrolejem i ječmom, te su ga nesmetano dovukle u našu luku. Druge su torpedovke razrušile 12. t. mj. na ušću rijeko Milan (45 klm. zapadno grada Eregli) parobrod sa dvim ladjama za vučenje.

Kaukaska fronta.

Naša navala zapadno Erzeruma napreduje. Na nekojim mjestima poduzimaju Turci bezuspješne protunavale.

Služb. izvještaj od 13. t. mj. na večer:

Nakon bojeva muž protiv muža bacili smo Turke sa visina istočno Baiburta. Oni uzmiču. Napadaj naših četa se zapadno Mamachatuna uspješno nastavlja. Nakon žestokog noćnog boja zauzesmo niz visina. Jugoistočno Mamachatuna pokušali su Turci napasti, ali smo ih odbili. Potiskujući neprijatelja natrag zaposjeli smo selo Iebdakoi (45 klm.) i Ahnalu (35 klm.) jugoistočno Mamachatuna.

Engleska.

London, 17. (D. u.) General Haig javlja: Teško uzajamno opstrijeljavanje. U zauzetim položajima nailaze Englezi neprestano na velike množine materijala. Oni su zaplijenili pet teških haubica i četiri 7·7 cent. topova. Odijeljenje, koje je u šumi Fouren uspješno krilo oko utvrdjivanja novih položaja baveće se čete, povuklo se je jučer nesmetano od neprijatelja.

Juanšikaj i konac dinastije Mandžu.

Predsjednik Juanšikaj, kod zbačenja dinastije Mandžu sa kineskog prijestolja igrao je vrlo važnu ulogu. Njegovo zagonetno iščeznuće sa poprišta po svoj prilici na onaj tajinstveni način, koji je samo na istoku u običaju, podsjeća nas i nehotice na tajinstvenu smrt posljednjeg cara nekdašnjeg carstva, nesretnog Kuang-Siü-Hoang-Ti X. godine 1908. Strane poslanike obavijestilo se ironično, da je Njegovo Veličanstvo Kuang-Sin preminuo 4 studenog u 5 sati popodne od bolesti, na kojoj je više godina bolovao.

Taj vladalac je preko 10 godina predstavljao samo sjenu svoje moći živeći u pravom mučeništvu. Do godine 1889. kad je preuzeo vladavinu u svoje ruke sproveo je život u krugu svojih priležnica i eunuha. Po pripovjedanju više Evropljana, koji su imali zgode vidjeti tog nesretnog vladaoca na dvoru, bio je isti visokog stasa i vrlo otmjene vanjštine. Njegova carska tetka vjerila ga u dobi od 27 godina sa jednom vrlo ružnom kneginjom, koja se nalazila posvema pod uplivom carice udove. Kad bi se ista pritužila svojoj tetci nad ravnodušnošću i slabim raspoloženjem svog supruga, bio bi od iste vlastoručno išćuškan.

Kuang-Siu je kanio provesti razne evropske reforme, al je imao tu manu, što bi odviše rado čavrljao te svoje osnove bez promišljanja povjeravao svojoj okolici. Carica udova, kao protivnica svih novotarija htjela je imati utjecaja i na državne poslove. Stoga je držala na dvoru svu silu svojih pouzdanika koji bi se na caričin mig najžilavije oprijeli svim carevim reformama. Da taj otpor konačno slomi, odluči se car na jedan odvažan korak.

On pozove k sebi Juanšikaja, koji je onda pred vratima Tiensina zapovjedao četama od 800 hiljada na evropejsku izvježbanih momaka, povjerivši mu, da je nakanio svoju tetku zatočiti u judnu palaču daleko od Pekinga, te mu ujedno naloži, da njegovu osnovu i provede. Juanšikaj je cara uvjeravao o svojoj odanosti te mu za čas obećao, da će njegovu zapovjed i izvršiti, no kako je car bio neodlučan te sa izvršenjem svoje osnove nekoliko dana krzmao, oda Juanšigaj njegovu osnovu carici udovi, koja se nato odmah na oprez.

Kad je konačno car odaslao nekolicinu svojih privrženika carici udovi, da je zatoče, budu isti poubijani. Nato provali carica na čelu svojih vojnika u careve odaje te ga dade odvesti u jedan dvorac na jednom otočiću. Medjutim dogone se Juanšikaj najpoznatijih reformista te ih dade pogubiti. Car je time ne samo izgubio carske časti, već sam život. Na temelju toga udova cara da potpiše jedan dekret, u kojem je moli, da svojim bogatim iskustvom preuzme vodjenje državnih posala, kako bi je breme za njegova pleća preteško

To je bio njegov posljednji vladalački čin. Kod svečanog primanja, gdje je njegova prisutnost bila neobhodno potrebita, povukao bi se u kut na onisko sjedalo te ne bi bez caričine dozvole smio nikada govoriti, čemu bi se uvjek bez otpora pokoravao. Al prisutnosti nezahvalnog Juanšikaja nije mogô trpjeti; kad bi ovaj kod javnoga primanja unišao izašao bi car za prkos va... U tom pogledu nije mu carica ni prijetnje ništa pomogle.

Juanšikajevo izdajstvo, pomoglo mu do sreće. Time postade on caričinim ljubimcem koja ga je smatrala najčvršćim oslonom dinastije te ga imenovala ministrom izvanjskih posala i dvorskim maršalom. U tom svojstvu znao je on svojom osobitom spretnošću reformistički pokret posvema ugušiti, što je carici savjetovao, da sama postavi na čelo pokretu. Stara carica se tako najednom odluči za reforme koje su prije od Kuang-Siu bile zasnovane protiv nje same Car postade još nesretnijim videći, da su mu djelo, kome se bijaše svom dušom podao, izrabili njegovi najljući neprijatelji te je nazrijevao u tome drugu izdaju Juanšikaja. U svome bijesu izrazio se car jednom prema svojoj okolici, naime prema eunusima, da će biti prva njegova zadaća, domogne li se opet svoje moći, da smakne začetnika svoje nesreće.

Juanšikaj je to dobro osjećao, te nije mirovao dok nije od carice udove ishodio osjeguranje, da će nezin nećak već onog dana izdahnuti, čim bude osjećala, da se njezina smrt približuje, da tako bude Kuang-Siu poštedjena bol, da je vidi mrtvu.

Kad je godine 1906. carici udovi teško pozlilo te se je već držalo mrtvom, javiše čuvari caru sa kineskom ravnodušnošću caričino stanje. Car je dobro znao, da je caričina smrt njegova smrtna osuda te sprovede svoje vrijeme u dokolici i očekivanju smrti. Kadgod bi se carica udova nalazila u smrtnoj opasnosti odbio bi svako jelo i lijek, dapače i sam toli obljubljeni opij iz pukog straha da je pomiješan otrovom.

Pred svojom smrću 12. studenog sazove carica udova veliko vijeće, koje nakon odulјeg vijećanja, budući Kuang-Siu nije imao muških potomaka, proglasi nasljednikom njegovog trogodišnjeg nećaka Pu-Yi, a njegovim regentom do navršene punoljetnosti kneza Tschina. U užem vijeću, sastojećem iz carice udove, Juanšikaja, stareg kneza Tsinga, seniora carske kuće i prvog eunuha carske palače bi zaključeno, da je cara, koji je već dulje vremena neurasteničan nenadano zadjela srčana kap.

Slijedećeg dana zaputi se nadeunuh sa dva povjerenika u mali dvorac, u kome se je nalazio car zatočen. Odstranivši njegovu okolicu obavijesti cara, da je carica udova na umoru te da je mora pratiti. Istodobno metne predanj nekoliko opijskih kugljica i žutosvilenu vrpcu. Nato se povuče izjavivši, da će se o podne ponovno vratiti; pa ne bude li car poslužio spomenutim sredstvima to bi on uza sve veliko sažaljenje i poštovanje, što ga goji spram carske osobe, bio prisiljen po svojim pouzdanicima zagušiti ga svilenom vrpcom.

Istodobno je Juanšikaj izdao nalog, da se zaposjednu sva gradska vrata te nikoga ne propusti, Tako nije mogao nitko od carevih priležnica i eunuha pobjeći, da podigne prevrat u carstvu. Kuang-Siu ostade nato sam sa dvojicom vojnika, koji su ga imali nadzirati; a kad se je nadeunuh opet povratio, bijahu opijske kuglice već iščezle, a car ležaše na svojoj postelji skoro bez daha, dok nije u 5 sati popodne izdahnuo.

Za njegovog maloljetnog nasljednika znao je Juanšikaj svoj položaj tako izrabiti, da je pomoću revolucije carska porodica Mandžu zbačena sa prijestolja, a Juanšikaj imenovan predsjednikom novoproglašene republike. To je bilo samo sredstvo kako da se podigne sam na carsko prijestolje, što mu je konačno i uspjelo. No kad je pokušao, da učini prijestolje nasljednim u svojoj porodici, naišao je na mnogo neprijatelja i na samom dvoru. Stoga nije nevjerojatno, da je i on otrovan po gornjem primjeru.

P.

Domaće Vijesti.

Iz Hrvatske.

Prodaja vile nadvojvode Josipa na Rijeci. U gradačkim novinama izašla je ovih dana vijest prema kojoj je ovu vilu zajedno sa pripadajućim krasnim parkom kupila Riječka podružnica Ugarske sveopće kreditne banke, koja je u navodno odmah dalje prodala jednom konzorciju, te se predmnjeva, da će isti ovaj posjed razparcelirati. Ova vila je gradjevina od velike umjetničke vrijednosti, a bila je znamenitošću Rijeke naročito radi svog prostranskog i krasno uredjenog parka.

Koliko smo mi upućeni, ova transakcija još nije perfektna. Glede prodaje tog posjeda vode se još uvijek pregovori, te na istima učestvuje i jedan ugledni naš primorski novčani zavod.

Iz Trsta.

Jubilej ukinuća „Slobodne luke" u Trstu. „Fremdenblatt" podsjeća u članku na jedan jubilej Trsta. Dne 4. o. mj. navršilo se naime 25 godina, otkako je u Trstu ukinuta t. zv. „slobodna luka" ili „Portofranco". U prvi mah mislilo se, da će to značiti propast, ali naprotiv

U nedjelju, 23., svi na proslavu 50-godišnjice viškog boja!

bilo je ukinuće „slobodne luke“ nova snažna evolucija na industrijskom polju, jer je mjera bila diktirana promjenom duha vremena. Na taj način prestale su razne lake zaslužbe, naročito konterbandon duhana, kave, šećera i druge kolonijalne robe. Ali medjutim grad se uputio novim putevima u modernu budućnost; država je ulagala goleme glavnice za procvat grada izgradivši medju ostalim i drugu željeznicu i novu luku. Trst sad ne čeka nego na mir, da krepko nastavi zamah, koji odgovara njegovoj misiji kao prve i najveće trgovačke luke u monarhiji.

Razne Vijesti.

Nesnosna vrućina u Solunu. „Journal“ prima od svog dopisnika u Solunu slijedeću brzojavnu vijest: Vrućina je ovdje postala i suviše nesnošljiva; iznosi 45 stepena u hladovini. Dizenterija i nervne groznice zadaju mnogo posla vojnom sanitetu. Liječnici i liječnički pomoćnici iz Francuske, traže da se vrate u svoju domovinu.

Probijena engleska blokada. Zastupnik „Lokalanzeigera“ iznaša izjavu direktora Lehmanna od njemačkoga parobrodarskog društva „Ocean“. U izjavi se veli: Put podmornice „Deutschland“ u Ameriku probio je konačno englesku blokadu. Ta činjenica mora da prisili neutralce, da promijene svoje nazore, jer blokada, koja nije efektivna, ne treba se više priznavati. Posljedica toga mora biti, da engleski plijembeni sudovi već nemaju nikakva prava proti neutralnih zemalja, koje graniče sa Njemačkom.

Razbojnice u Varšavi. Ovih dana smaknute su u Varšavi dvije žene, koje su počinile u više navrata razna razbojstva.

Bojevi lokalnog značaja na bukovinskoj fronti. Madžarski list „Az Est“ javlja iz Černovica: Akoprem je položaj u zapadnoj Bukovini u vezi s prilikama u istočnoj Galiciji, ipak traju na bukovinskoj fronti operacije od lokalnog značenja. Svoje smo položaje, prelazom preko Moldave, pomakli za 30 kilometara naprijed, uz sve to da su nas Rusi istodobno spriječili, da posjednemo putove, koji preko Pristopa i klanca Borgo vode u Ugarsku. Na brdima južne Bukovine našle su ruske vojne sile svoj grob, isto onako, kao i godine 1915. Na ovom području nema danas niti jednog ruskog vojnika.

Silni vihari u Francuskoj. Dne 12. o. mj. harali su u departementu Cote d' Or silni vihari, koji su nanieli ogromne štete. Usliled velikih kiša rijeke su nabujale i poplavile pobočna polja. Žetva je u pojedinim mjestima posvema uništena.

Francuska za crnogorski dvor. Prema vijesti „Pester Lloyda“ sadržaje francuski državni proračun takodjer i stavku od 23.000 franaka godišnje subvencije za crnogorski dvor u Francuskoj.

Kardinali — veleizdajnici. Kraj tolikih veleizdajnika u Engleskoj dolaze eto na red i kardinali. Londonski tjednik „Nation“ optužuje tri katolička kardinala iz Amerike kao sukrivce irske revolucije, jer su podpredsjednici društava, koja su u mjesec dana za revolucije u Irskoj sabrala jedan i pol milijuna dolara.

Rusko-japanski ugovor. Poluslužbeni japanski list „Ddiren“ donosi o potankostima rusko-japanskog ugovora slijedeće: Pripadnicima obiju zemalja dozvoljava sve posvemašnja sloboda nastavania u Sibiru kao i u japanskoj i ruskoj interesnoj zoni Mongolije. Parobrodarstvo na Zungari, do sada privilegij Rusa, dozvolit će se i Japancima. Pravo sticati koncesija za gradnju željeznica u istočnoj Kini dobiva i Japan. Najvažnija tajna klauzula ovoga ugovora sadržava uzajemne vojničke obveze. Defenzivni karakter ovoga ugovora utanačuje rusko-japanski savez protiv prodiranja drugih vlasti u Kitaju. Ugovor vrijedi deset godina.

Rumunjski list u Ugarskoj. Prema vijesti iz Budimpešte, počet će još tečajem ovoga mjeseca izlaziti u Karansebesu rumunjski list pod imenom „Vitorul“. Program je toga lista, prikazivati socijalni-kulturni život Rumunja što nastavaju Banat, dok je politika isključena.

Ukinuće njemačkog jezika u ruskim školama. Trgovačko udruženje u Moskvi odlučilo je, da se ima obustaviti podučavanje njemačkog jezika u svim skolama, i zamijeniti ga učenjem engleskoga jezika.

Rusija i Rumunjska. Švajcarski listovi donose izvješće ruskog lista „Ruskoje slovo“, koji piše da je jur čitava rumunjska granica prema Rusiji zaposjednuta rumunjskom vojskom. IV. rumunjski zbor u potpunoj ratnoj jakosti, zauzeo je sve položaje, koje ima zauzeti u slučaju mobilizacije. I onaj dio bukovinske granice, gdje se nalaze ruske čete, zaposjednut je takodjer po jakim vojnim odjelima rumunjske vojske. Sve su čete dobile strogi nalog, da se imaju s oružjem oduprijeti svakom eventualnom pokušaju prijelaza po stranim četama u rumunjsko područje.

Položaj na bojištima. „Petit Journal“ donosi slijedeći Berthautov resume o položaju na bojištima: Francuzi i Englezi dobili su doista prostora, ali strateški uspjesi nisu još uvijek jasni, košto su nejasni i ciljevi neprijateljske vojne uprave. Na ruskom bojištu napreduje Brusilov. Lešicki zaposjeo Delatyn, ali time još uvijek nisu neprijateljske čete odrezane od Ugarske.

Diplomatski pregovori u Rumunjskoj. Već nekoliko dana vode se u Rumunjskoj važni diplomatski pregovori. Držanje vlade ozlovoljuje opoziciju. U jednoj je dapače konferenciji opozicije bilo predloženo, da se parlamenat demonstrativno napusti. Prijedlog opet nije prihvaćen.

Berlin — Kitchener. Dopisni ured „Radio“ javlja iz Pariza, da je grad Berlin u Kanadi promijenio svoje ime u Kitchener.

Rodjen u vojničke svrhe. „Liller Kriegszeitung“ pripovjeda pismo nekoje matere na župnika s molbom, da joj pošalje krsni list njezin sina: Velečasni gospodine župniče! Molim Vas za krsni list mojega sina Henrika, koji je bio rodjen dne 16. siječnja 1915. u vojničke svrhe. Pozdravlja Vas gospodja Scheman.

D'Annunzio — odlikovan. Dne 9. o. mj. pripeli su u Mlecima d'Annunziu na hrabre prsi hrabrosnu svetinju. D'Annunzio je u svom oduševljenju izrekao govor pun običnih praznih fraza. Da bude učinak veći, pripovijedao je sakupljenoj svjetini, kako centralne vlasti tjeraju svoje vojnike u boj sa samokresom, bičem i zamamljivim sredstvima. Laž je vjerna družica talijanskih junaka.

Rusko-japanski ugovor i Engleska. Brzojavne vijesti o rusko-japanskom ugovoru prouzročile so u Londonu veliku zabrinutost, jer će sada Rusija biti slobodnija u svojim osvajalačkim žudnjama na nekoj drugoj, za Englesku vrlo pogibeljnoj strani.

Skori odstup kabineta Zaimis. Francuski listovi primaju iz Atene, da se onamo očekuje skori odstup kabineta Zaimis. Kao uzrok navadja se antanti nepoćudna dozvola obrazovanja udruženja pričuvnika.

Duhan za naše zarobljenike u Italiji. „Društvo za istraživanje iščezlih ratnika“ u Zürichu javlja, da je spremno primati narudžbe za duhan i cigarete za naše zarobljenike u Italiji. Oni, koji se žele poslužiti susretljivošću švicarskog udruženja, neka pošalju novać na društvo i navedu točnu adresu zarobljenika, kojemu žele, da se pošalje duhan. Ujedno neka naznače da li žele poslati jeftiniji ili skuplji duhan i u kojoj količini.

Nove poštanske marke u Njemačkoj. U svezi sa povišenjem poštanskih pristojba u Njemačkoj, izdat će se tamo doskora nove poštanske marke, i to ponajprije doknadne marke u iznosu 2 i pol phenniga za dopisnice i mjesna pisma, za koje je pristojba povišena od 5 na 7 i pol phenniga. Ove će marke biti izvedene u svjetlo-sivoj boji. Kasnije će se izdati biljezi i dopisnice po 7 i pol pheniga, te biljeg od 10 pheniga za pisma izvan mjesta predadbe do težine od 20 grama.

Mir u listopadu? Od sviju neutralnih država čnti Švičarska najosjetljivije gospodarski rat, što su ga vlasti četvornog sporazuma povele protiv Njemačke. U velikom vijeću u Zürichu htjeli su raspravljati o posljedicama, koje je svjetski rat nanio Švicarskoj. Rasprava je medjutim odgodjena na prijedlog vijećnika Hartmanna, koji je izjavio, da nije nužno pozabaviti se tim pitanjem, jer da će rat i onako svršiti koncem listopada.

Krivitvorenje mjenica u Milanu. Ovih dana bio je uapšen veleindustrijalac Spertli, jer je dokazano da je krivotvorio i stavio u promet dva i pol milijuna mjenica.

Sudbina engleskih antimilitarista. „Vorwärts“, organ berlinskih socijaldemokrata, donosi, da su vojne engleske oblasti osudile u svemu 1374 antimilitarista, od kojih 34 na smrtnu kazan. Ta se je kazan medjutim promijenila u deset-godišnju tešku tamnicu. 80 optuženih pušteno je na slobodu.

Proslava viške bitke.

Viribus unitis! Ovo geslo našeg Premilostivog Vladara sakupiti će na 23. mj. sve gradjane u Puli bez razlike narodnosti i zvanja, u šumici iza novog kupališta ratne mornarice. Hrvati i Slovenci u Puli prirednju povodom 50godišnjice viške bitke svečanost, čiji prihod je namijenjen na polovicu udovicama i siročadi palih junaka ratne mornarice i vojske.

Njezina Preuzvišenost gospodja Jela pl. Chmelarž preuzela je s pripravnom susretljivošću pokroviteljstvo nad ovom svečanosti, koja, nastavši pod najboljim poticajima, postići će bez dvojbe sjajan uspjeh.

Ovaj sjajni uspjeh zajamčuje nam i činjenica, da je ovogodišnja proslava viške bitke simbol složne volje, da odalečimo iz Adrije svako neprijateljsko i protivničko gospodstvo. Otrag 50 godina mala austro-ugarska ratna mornarica, jedva jedvice utemeljena, potukla je, pod vodstvom neumrlog Tegetthoffa, talijansko brodovlje, koje je bilo kud i kamo jače.

Danas narodi Austro-Ugarske monarkije stoje pred istim glavnim dušmaninom.

Naša ratna mornarica, premda brojčano manja od neprijateljske, natkriljuje ipak protivničku hrabrošću, valjanošću i sposobnošću njezinih častnika i momčadi; opreznošću, pripravnošću, bistroumnošću i ženijalnošću njezinih vodja. Sjajna djela naše ratne mornarice u sadašnjem ratu dostojno se pridružuju viškoj pobjedi.

Naš podmukli dušmanin može jošte doživjeti drugi viški poraz. Hrabrost i moć nam ne manjkaju, anstro-ugarski morski junaci pripravni su, a sa sjedinjenim silama može se lahko izvršiti i najtežu zadaću. Ovo je smisao viške proslave!

Naravno je, da i mi, Hrvati i Slovenci Primorja, želimo prosaviti ove godine godišnjicu viške pobjede na posebno svečani način. Mi smo u ovim krajevima, na medji Austrije, neposredni susjedi njezinog dušmanina, mi dugujemo našu grudu, naše imanje, našu budućnost. naš narodni i ekonomski opstanak samo uspješnoj obrani protiv pohlepnog neprijatelja.

Ovo je dakle smisao ovogodišnje proslave viške pobjede: Volja, moć i pouzdanje u nove pobjede i u pobjedonosan mir, kojeg žele postići narodi Austro-Ugarske, složni i sjedinjeni pod habsburškim žezlom.

Viribus unitis! Hitimo svi dne 23. t. mj. na mjesto zabave i postavivši se u službu humanitarne i patriotičke stvari, predstavljene simbolično po viškoj svečanosti, pokažimo, da duh neumrlog Tegetthoffa i njegovih slavnih naslijednika i dalje u nama živi i da hranimo vječnu i zahvalnu uspomenu našim morskim junacima radi njihovih djela i zasluga.

Predsjednik: Niko Mardešić.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Malvina problijedi, te sakrije svoje smeteno lice za lepezu. Za malen časak osovi glavu, kao da je pribrala nove snage.

„Gospodine!“ prihvati Malvina, „vi mi govorite tu o bilju, o cvijeću, nu ja čutim otrov toga bilja, samo trnje toga cvijeća. Razumijem vas predobro. Čim vas opazih, domislih se odmah, da će medju nama biti razgovora o minulim danima. Vi ste nekako nestrpljivi. Ne ćete li me slušati?“

„Hoću, milostiva gospodjo!“

„Nekad se vidjesmo, ja nevino djevojče poznavajući samo narav, vi mlad bogoslovac, idealista. Vi ste me ljubili — a ja? i ja sam vas ljubila, a to čuvstvo prema svećeniku činilo mi se tolik grijeh, da sam ga po svojoj djetinskoj domisli morala okajati svojim životom. Odlučih poći za neljubljena, odlučih slijediti trpeći, šuteći put naših društvenih predsuda, koje bacaju čuvstvo pod noge, te tako budem suprugom gospodina predstojnika. Ljudi me cijene sretnom, al uistinu nije moja sreća nego komedija pod svilenom haljinom, za finim čipkama.“

„Nemam prava, nemam razloga, milostiva gospodjo, pitati za sve, što mi evo dokazaste. Žalim, ako sam povodom bio, da ste svoju sreću promašili, ali ne mogu, da vam se ne zahvalim —“

„Na čemu?“

„Na čuvstvu, što ga u meni probudiste, na čuvstvu, što me rasplamti do kraja, da skinem verige sa sebe, koje mi namjetnuše. Ljubeći vas strasno, skinuh crnu halju, te izidjoh slobodan na svijet. Nu, pustimo tu raspravu. Čemu tražiti lijeka rani, koja je već zacijelila.“

Malvina si grizmu usnice. Dobro bijaše opazila, da joj je romantična domoljubica pramalis cilj.

„Dà, dà!“ nastavi nazlobno. „Morala je zacijeliti. Sudbina je tako htjela. Il sam možebit ja kriva, da se rodih kao kćerka bogata vlastelina, a vi —“

„A ja kao ubogo seljače?“ nasmjehnu se Lovro, i krv uvrijedjena ponosa skoči mu na lice. „Niste krivi, lijepa gospodjo. To je čista, prosta istina, i vaša žrtva nije nego obična posljedica naših društvenih okolnosti. Ja medjutim ne žalim toga. Romantična ova epizoda — ne mogu je po uspjehu inače krstiti — sjetila me je živo, da po svom porodu nisam ništa na tom svijetu, bar ljudi dan danas tako misle. Romantična ota epizoda sjeti me, da sakupim svoje vlastite sile i stanem na svoje noge. Čim je više čovjek po sebi zaslužio, tim više valja. Vaš moral, lijepa gospodjo, i opet me nuka, da vam se zahvalim. Gledat ću, da budem čovjek — čitav čovjek.“

„Vi ste zlobni, preko mjere zlobni, gospodine Lovro.“

„Ja prevodim idilu u prozu.“

„Vi se samo rugate pojavu svoje prve ljubavi.“

„Prvi čin te ljubavne pričice postaje smiješnim, osvrne li se čovjek na prozaičko riješenje. Tà smiješnost pobija tragedija ujar iz kontrasta.“

„Gle, gle!“ doklisnu predstojnik, „gospodin gouverneur liječi valjano mirgenu moje gospodje. Čini se, da mi se dobro zabavljaš, Malvino!“

„Gospodin mi pripovijeda vrlo zanimivih crtica iz botanike“, nasmjehnu se Malvina pod silu. „O ljubicama bez duše, gospodine predstojniče!“ doda Lovro.

„Zar ima u cvijeću duše?“ zapita u čudu predstojnik.

„Ima kadšto“, odvrati Lovro.

„To vi kao učenjak morate bolje razumjeti“, zapenta predstojnik.

„Al u bodljike nema duše“, doda Malvina, „jer znade čovjeka raniti do krvi.“

„Bodljika je prosta biljka, prezirana od svakoga; možda se osvećuje svojom oštrinom svijetu, koji ju je posve zavrgao“, odvrati Lovro brzo.

„Ja od svega toga, duše mi, ni mrve ne razumijem. Ma fol, ništa!“ nasmija se predstojnik kroz nos. „Vaša biljarska rasprava mi je postala zagonetkom. Raspravite stvar, kako vam je drago, ja perem ruke, pa idem srknut časicu čaja.“ Gospodina predstojnika nesta.

„Bodljivi moj gospodine!“ započe Malvina, „da vidite, da vas se nimalo ne bojim, evo moje ruke, povedite me glasoviru u drugi salon. Bojite li se?“

„Bog sačuvaj! Ja poznajem samo lijepu gospodju predstojnicu i ništa više. Pa kako je ta dama vrlo zabavna, slast mi je prikratiti vrijeme kraj nje. Ona boluje na sreću s aristokratičke bolesti migrene, a ja sam seljački porod pa mogu umjeni plesati. Les extremes se touchent. Izvolite, evo ruke.“

Lovro povede mladu gospodju do glasovira. Malvina sjedne.

„Šta da igram, šta da pjevam?“

„Sve po vašoj volji, milostiva gospo.“

„Zar Schubertovu pjesmu?“ Ne, ne! Znam, da vam Nijemci nisu dragi. Hoćete li Prešernovu: „Luna sije?“

„U taj par ne bih mogao slušati tih pjesničkih uzdisaja.“

„Dakle?“ lupne predstojnica ponešto ljutito po glasoviru.

„Ritornel iz „Rigoletta“.

„Ha, ha, ha! nasmija se Malvina, „oprosti vam Bog taj grijeh! Budi po vašem!“ Brzo prebirala tipke i zapjeva lijepim zanesenim glasom:

„La donna è mobile
Qual piuma al vento
Muta d' accento
E di pensier!“

Lovro se nasmjehnu i nastavi deklamovati u pô glasa:

„Sempre amabile,
Leggiadro il viso
In pianto ed in riso“

„E — menzogner! Živili! To vam ide od srca!“

„Ferdinande!“ viknu Malvina, skočivši ljutito „Šta zapovijedaš, dušo?“ dotrči predstojnik. „Ajdemo kući. Laku noć, gospodine Lovro!“ i pokloniviši se tako ode sa mužem si.

„Klanjam se, gospo predstojnice!“ zahvali se Lovro.

U onoj noći dozri u njemu nova misao. „Ja da nemam snage, da duhom ne natkrilim te velikane? Kukavica bih bio, da se vratim za predstojnikovom srećom. Više, više leti mi dušo!“ Lovro stade ozbiljno razmišljati o svojoj budućnosti, te se odluči posvetiti višim državnim zanostima, kad dovrši svoju zadaću u predsjednikovoj kući.

U ono vrijeme izmiri se Lovro sa svojom rodbinom. Predsjedniku bilo po uredskim poslovima putovati po okolici postojnskoj. Posjetit će starca kanonika, kako i zašto se Lovro povadio bio sa ocem si, odluči starca udobriti. Došav dakle u onaj kraj, pozva preda se Lovrina otca, te mu reče: „Moj dragi kume! Valjda znate, da je Lovro u mojoj kući, da je moj sina. Bog vas je doista blagoslovio davši vam takova sina, jer je pošten uman i učen čovjek. Dika vam je i čast cijeloj vašoj kući. Znam, da vam se na žao daje, što se je Lovro raspopio. Nu ne srdite se zato. Bog je dao čovjeku volju, a svaki čovjek ima svoju. Vjerujte mi, da će danas sutra Lovro i bez crne haljine biti velikim gospodinom. Ufam se, da ćete se od njega te sreće nadočekati. Dakle pomirite se, poslat ću vam ga na Uskrs. S bogom“.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 372.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 19. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Rusko jurišanje na Hindenburgovu vojsku.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. (D. u.). Službeno se javlja:

Istočno bojište.

U Bukovini i u području sjeverno sedla Prislop prošao je jučerašnji dan bez spomena vrijednih dogodjaja. Kod Zabie i Tatarova su Rusi potisnuli natrag naše pomaknute straže. Napadaji na naše glavne položaje izjaloviše se uz velike neprijateljske gubitke. I sjeverno Radziwilowa kao što i jugozapadno Lucka bijahu odbijeni neprijateljski napadaji.

Talijansko bojište.

U području Ortlera bijaše suzbijen neprijateljski napadaj na gorski lanac Thurwiese. Grad Riva, naša fronta medju prelazom Barcola kaošto i pojedini odsjeci u Dolomitima stajahu pod živahnom topovskom vatrom. Na koruškoj fronti traju dalje topovski bojevi u odsjeku Fella i Raibler. Noću bijaše i Malborghet opstrijeljavan od talijanskog topništva. U prokopu Fratten (sjeverozapadno Pontebe) čula se je u večer jaka bojna grmljavina. Sa naše se strane nije su tamo nalazile nikakove čete. Na sočkoj je fronti neprijateljsko topništvo razvilo življu djelatnost osobito protiv goričkog mostobrana.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

U sjevernom dijelu fronte bijahu na mnogobrojnim vijestima odbijene neprijateljske patrule. Jedna je naša patrula zarobila u engleskom jarku istočno Vermellesa jednoga časnika, četiri podčasnika i jedanaest momaka. Na obim stranama Somme upotrijebili su naši protivnici dan u pripravе za boj. Jake navale, koje su noću bile poduzete proti Pozieresu i položajima istočno istoga, protiv Biaches-Maisonnette-Barleux i protiv Soyecourta bijahu svuda osujećene uz velike neprijateljske gubitke. U području Moze otkad dokad živahna vatra i manji bojevi sa ručnim granatama.

Istočno bojište.

Rusi nastavljaju južno i jugoistočno Rige svoje jake navale, koje bivaju krvavo skršene pred našim položajima dotično suzbijene našim protunavalama ondje, gdje su one dolaze u naše jarke. Ruski napadaji zapadno i jugozapadno Lucka bijahu glatko odbijeni.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 18. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na jugu od Čoroka na jednom odsjeku centra izgubile su ruske navale kroz posljednje dane od svoje žestine, nakon što su bili Rusi od nas krepko suzbijeni s teškim gubicima.

Na ostalim frontama nema promjene.

BRZOJAVI.

Rat.

Car sili Rumunjsku da napadne.

Bern, 16. Petrogradski dopisnik „Giornale d'Italia" javlja, da je car brzojavio rumunjskom ministarskom predsjedniku Bratianu, e bi u taj čas posredovanje oružjem sa strane Rumunjske bilo vrlo dobro došlo; kašnje ne bi takvo Rumunjsko posredovanje više zanimalo Rusije. Tom se brzojavu osobito radi toga pripisuje velika važnost, jer bi daljnje čekanje sa rumunjskom intervencijom bilo smatrano beskorisnim, te bi ga Rusija odbila.

Rusija i Japan.

Ženeva, 17. Francuske novine javljaju, da je Japan preuzeo na sebe skrb za izgradnju močne ruske mornarice. To bi se imalo izvesti time, da Japan vrati Rusiji sve brodove, što joj je zaplijenio u rusko-japanskom ratu, osim toga imao bi Japan prodati Rusiji dva starija, ali posve modernizirana oklopljena broda i posve novu modernu krstaricu. Postepeno oboružati će Japan čitavu rusku mornaricu novim teškim topništvom.

Engleski dementi.

London, 17. (D. u.) Admiralitet javlja, da nema nikakvog temelja vijest njemačkog admiralskog štaba, da je dne 11. o. mj. bila potopljena u Sjevernom moru engleska pomoćna krstarica. Stražarski brodovi, koji su bili po istom izvješću potopljeni, nijesu bili drugo negoli ribarski parobrodi.

Požar u talijanskom glavnom stanu.

Lugano, 18. (D. u.). „Secolo" javlja, da je u noći od 15. o. mj. buknuo požar u neposrednoj blizini kuće talijanskog kralja na glavnom stanu, te da je uništio zgradu i štale. Kralj je osobno vodio radnje spasavanja.

Balkan.

Časnici proti Venizelosu.

Haag, 17. „Daily Telegraph" javlja iz Lutraki: U cijeloj se vojsci tjera jaka propaganda protiv Venizelosa. Časnici nastoje, da nagovore pričuvnike, koji se vraćaju kući, da glasuju protiv Venizelosa. Venizelosa, koji boravi u kupalištu Lutraki, posjetio je dopisnik lista, ali ne smije da priopći izjave, što mu ih je podao Venizelos. Venizelos nije ali nikako uplašen, te se čini, e ne može ništa oslabiti njegovog pouzdanja, da će mu grčki narod po treći put povjeriti vladu.

O požaru u grčkom ljetnikovcu.

Atena, 18. (D. u.). U požaru, što je uništio (Dekelia), izgorjeli su osim drugih službenih spisa takodjer spis, kojim je antanta tražila promjene u raznim policijskim uredima i od kralja potpisana odredba, kojom su se poduzimale još druge promjene medju činovnicima.

Požar u Kaphissiji.

London, 17. (D. u.) Times javlja iz Atene, da su čete pogasile požar u šumi Tatoi. Poginula su 3 časnika i 8 vojnika; osim toga je izgorjelo 20 ljudi. Kažu, da je buknuo požar i u Kaphissiji, te je na to nastala strava. Bio je odmah pogašen.

Požari u Grčkoj.

Paris, 18. (D. u.). „Petit Parisien" javlja iz Atene: U šumi su Tatoi pronašli druge 3 lješine. Broj ranjenih iznaša po prilici 200. Novi je požar buknuo u šumi Villa, treći opet u šumi Kinetta na Kitheronu, koja je potpuno uništena. Šteta je znatna.

Antanta.

Stavnja mornara u Italiji.

Rim, 18. (D. u.). Oni mornari iz godišta 1882. do 1888., koji su bili proglašeni nesposobni, morat će stupiti pred novu preglednu komisiju, da otputuju odmah u slučaju sposobnosti u vojsku.

Ratna sedmica u Engleskoj.

London, 17. (D. u.) — Reuterov ured javlja da je započela sedmica šteduje u ratne svrhe. Po čitavoj zemlji opominju propovjednici u crkvama kako je vrlo nužno štediti i potpisati ratni zajam. RizničKi je kancelar Mackenna upravio na odborskog predsjednika, koji vodi akciju, pismo da misli čitavog naroda moraju biti uperene na ofenzivu alijirаca. Ne radi se o bici od nekoliko dana, nego tek o početku boja, za koji treba dugotrajna strpljivost i žilavost. Riznički kancelar pozivlje pučanstvo na najveće financijalne žrtve. To znači prama engleskoj povjesti vježbati se u samoprijegoru.

Mezopotamska tajna.

Amsterdam, 16. — U donjoj je engleskoj kući došlo žestokve prizora radi pitanja, tko je odgovoran za englesku pustolovinu u Mezopotamiji i za poraz kod Kut-el-Amare. Kada je vlada ponovno izjavila, da još nema dovoljnih izvješća, e bi se o stvari moglo raspravljati, htio je kapitan Herbst znati, dali može vlada dolučiti jedan dan za raspravljanje. Asquith je opeta odgovorio, da još nije vrijeme zato. Sir Edvard Carson je doviknuo: „Žar neće kuća i narod nikada doznati, što se je u Mezopotamiji dogodilo? Ja pitam, dali se izvješća hotimice zadržaje i dali ministarski predsjednik ne zna, da vlada u narodu vrlo nezadovoljstvo radi nemarnosti, kojom su se vodile operacije u Mezopotamiji".

Sir A. Markham je zaviknuo: „To je još slabije nego Dardanele!"

Asquith je odgovorio, da je pripravan otvoreno govoriti, ali da sada nije zato zgodan čas. Uzroka tome, da on nesmije navesti.

Carsom je izjavio, da će se tekom jedne sedmice povratiti na to pitanje, i da će u slučaju, da ne dobije odgovora, predlagati odgodjenje kuće.

Istoga je dana „Times" raspravljao o istom pitanju. List je izjavio, da engleske čete u Tigrisu gladuju i da trpe žedju te misli, da se hoće vlada valjda ekspediciji temeljite istrage u mezopotamskoj ekspediciji. Mora se razjasniti, kako je došlo do toga, da se nije Townshenda spasilo, i dali je da kaže, što je bilo, što on u Mezopotamiji traži, posto nije znala što traže kod Dardanela. Vlada bi konačno morala držati često već dano obećanje, da objavi, dokumente, koji bi razjasnili tajnu nesretnog marša Townshenda prama Ktesifonu.

Dogodjaji na moru.

Stockholm, 17. (D. u.). Po saopćenju, koje je noćas stiglo na uredništvo dnevnika u Skelleftea torpedovala je prošle nedjelje ruska ili engleska podmornica pred Bjuröklubbom u švedskim pograničnim vodama njemački parobrod „Cyria", dok je vozio prama jugu te je parobrod u nekoliko minuta potonuo. Posada, koja se je sastojala od 28 ljudi, spasila se je na švedsku torpednjaču Kapella, koja se je u blizini nalazila, te je bila iskrcana u Skellefteu. Cyria je potonula na mjestu, gdje je more tek 21 metar duboko. Jarboli se parobroda vide iz vode. Vojnici na Kapelli opazili su, kako su se približavala Cyriji tri torpeda, ali podmornice nije se vidjelo ni iz Kapelle ni iz Cyrije. Po daljnjim se je vijestima torpedovanje dogodilo po svoj prilici na istom mjestu, gdje su bili zaplijenjeni parobrodi Worms i Lissabon, dakle u švedskim vodama.

*

Dragoer, 18. (D. u.). Nijemci su zaplijenili na jugu od Dragoera tri švedska parobroda krcata papirnom masom i amerikanski škuner na četiri jarbola, koji je krcat po svoj prilici petroleja. Brodovi su bili odvedeni u Swinemünde.

Amerika.

Novi sukob sa Amerikom.

Genf, 16. Periškom izdanju „New-York Herald" brzojavljaju iz San José, da se očekuje sukob medju Udruženim državama i Costaricom. Sudbeni stol središnje Amerike, koji zasjeda u San José, usprotivio se je ratifikaciji ugovora medju Unijom i Nikaraguom, kojim ugovorom bijaše Uniji podijeljena koncesija za gradnju jednoga kanala u Nikaragui.

Godine 1913. sklopile su Udružene države sa Nikaraguom ugovor, uslijed kojega dobiva Unija prama plaćanju od 3 milijuna dolara isključivo pravo na gradnju medjuoceanskog kanala koji vodi kroz nikaraguanski tjesnac. To si pravo hoće Udružene države osigurati, e bi zapriječile da drugi koji gradi takav kanal, koji bi se takmio sa tjesnacom Panama. Malo pred sklopljenjem spomenutog ugovora, tvrdilo je američko ...ovinstvo, da namjeravaju nekoje europske države, osobito Njemačka i Engleska, započeti gradnjom kanala kroz Nikaraguu. Iz gornje se vijesti može zaključiti, da Costarica, a možda i ostale srednjoameričke države, osim Nikarague, pobijaju ugovor, oni po svoj prilici misle, da ta kanalski plan se ne tiče samo Nikarague, već cijele srednje Amerike. Kod tog stanovišta igra veliku ulogu strah, da bi sjeveroamerička Unija mogla nekog dana graditi kanal u Nikaragui, uslijed česa bi ona došla do veće gospodarske premoći u srednjoj Americi, nego što je sada ima.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 16. Služb. izvještaj od 15. posl. podne.

Zapadno bojište.

U noći na 14. t. mj. navalili su Nijemci nakon jake topovske vatre protiv naših žičanih zapreka u području sela Ljubaniči (9 klm. sjeverno Zirina) na Serveču (pritoku rijeke Njemena). Napadaj bijaše ali skršen u našoj topovskoj i pješadijskoj vatri. 14. t. mj. opstrijeljavali su Nijemci žestokom topovskom vatrom cijeli dan naše položaje istočno Gorodišća (sjeveroistočno Beranvviča). Napadaji, koji su na to slijedili kod Skrobove, bijahu našom vatrom odbijeni uz najteže gubitke po neprijatelja. Ponovni mjesni neprijateljski pokušaji, da napreduje južno sela Skrobova, su se jednako izjalovili u našoj vatri.

Sjeverozapadna fronta:

Jugoistočno Rige bijaše zaustavljen njemački napadaj protiv odsjeka Sobrjance (15 klm. sjeverozapadno Pulkarna) našom topovskom i pješadijskom vatrom te vatrom ručnih granata.

Francuska.

Paris, 17. (D. u.) Službeni izvještaj od 16. srpnja:

Južno od Somme prodrli su jučer na večer Nijemci zaštićeni maglom duž kanala te su silovito napadali Maisonette i selo Biaches, kojega su u nenadnoj navali i zauzeli. Žestokom francuskom protunavalom bijahu ali opeta osvojena oba sela kao što i malena šuma, gdje su se nekoji Nijemci opirali. U blizini Faulmessa prodrlo je njemačko odjeljenje nakon opstrijeljavanja u prvotne strijeljačke jarke prve vrste sjeveroistočno Ohillya. U protunavali bacili smo ih odmah natrag. Sjeverno Aisne kod Ulchesa istjerali su Francuzi Nijemce iz jedne iz jednog njihovog strijeljačkog jarka. Na desnom brijegu Moze kušala su jaka njemačka izvidnička odjeljenja, da se približe francuskim jarcima medju rijekom i Cotte de Poivre, ali su našom zatvornom vatrom bila potjerana. U odsjeku Fleury branilo je francusko topništvo prelaze zapadno i južno od sela. Topovska je djelatnost još uvijek na obim stranama u ovoj okolici i kod Chenoisa i Laufee vrlo jaka.

11 sati u noći. — U Champagni živo djelovanje ruskih i francuskih patrula. Na lijevom brijegu Moze dosta živahno opstrijeljavanje u okolici Chatancourta, Istočno od visine 304 zauzesmo nekoliko komada neprijateljskih strijeljačkih jaraka. Na desnome brijegu upotpunile su naše čete svoje napredovanje te su zarobile nekoliko momaka. Topovski je boj bio u toj okolici dosta žestok. Inače je dan prošao na fronti mirno.

Engleska.

London, 18. Službeni izvještaj od 16. srpnja:

Na sjeveroistoku od šume Bazentin-le-petit uzeli smo na juriš drugu njemačku liniju i osvojili smo položaja u širini od 1500 jarda.

Na istoku od Longlevala proširili smo više prodor u drugoj njemačkoj liniji osvojivši jako učvršćenu točku Waterloofarm.

Na svojemu lijevom krilu zauzeli smo još preostale neprijateljske utvrde u Ovillersu i La Boiselli. Čitavo je selo sada u našim rukama.

Službeno izvješće od 18.

Magla i gusta kiša spriječavale su bojnu djelatnost. Danas neimade ništa važna, da se javi.

Italija.

Rim, 17. Službeni izvještaj od 16. srpnja: Na fronti Posina nastavljahu se jučer žestoki bojevi usprkos jakih oluja, koje spriječavahu topovsko djelovanje. Naše su čete na raznim točkama postigle znatnih uspjeha: u blizini prelaza Barcola, na južnim obroncima Sogli bianchi i vrha Coston, u dolini Dritta, gdje su zaposjele Vanzi te na sjevernom obronku brda Seluggio. Neprijatelj, koji je u tom području bio znatno ojačan, poduzeo je žestoke protunavale, koje su naše čete odbile zadavši mu vrlo teške gubitke. U odsjeku Tofana bijaše odbijen novi neprijateljski napadaj protiv Castelletta. Duž ostale fronte sve do mora za nas ugodni okršaji manjih odijeljenja. Na visini Peuma bijaše u protunavali napadnuta i raspršena neprijateljska kumpanija, koja je htjela da se približi našim položajima

Domaće Vijesti.

Viška proslava. Prilog k dnevnoj zapovijedi lučkog admiraliteta od 18. o. mj. donaša slijedeće upute o viškoj proslavi:

A. 19. o. mj. u 7 sati popodne položiti ću u prisutnosti štapskih osoba, koje su od službe slobodne, vijenac na Tegetthoffov spomenik. Kod toga odigrati će mornarička glazba „Molitvu" i carsku himnu. Potom će glazba igrajući Tegetthoffovu koračnicu odmarširati i pohoditi svojim veselim zvukovima slijedeće ulice: Franje Ferdinanda ulicu, kai Franje Josipa (zaustaviti će se i igrati pred štampskom palačom), Jelisavin drvored, Albrechtovu ulicu. Metastasijevu ulicu, Parksku ulicu do Paradskog trga. Glazba će tu odigrati još jednom carsku himnu, pa će otići.

20. o. mj. glazba u 5 sati rano na Paradnom trgu. Potom obići će mornarička glazba veselo igrajući kroz ove ulice: Perivojsku, Tegetthoffovu i Franje Ferdinanda ul., nabrežje Franje Josipa, Jelisavin šetalište, Albrechtovu ulicu, Custozin trg, Julijevu i Zarovu ulicu do Tegetthoffovog spomenika, gdje će odigrati carsku himnu, pa otići.

U 8 sati prije podne podići će se na svim brodovima kod Arsenalskog kraja, kao što i na svim c. i kr. zastavom providjenim zgradama c. i kr. zastava, koja će se vijati sve do zapada sunca.

Isto u 8 sati održati će se za Tegetthoffovim spomenikom poljska sveta misa sa „Tebe Boga hvalimo".

Kod toga izaći će satnijam ornarskog zbora, koja će se postaviti ispod spomenika. Štopske će se osobe razmjestiti s jedne i s druge strane spomenika. Na istom će mjestu stupiti i veterani iz godine 1866., koji su u Puli prisutni.

Po svetoj misi slijediti će postavljenje srebrnog vijenca sa strane dalmatinskih Hrvata, koji pribivaju u Puli. Kod toga će konac defilirati će prisutna satnija.

O podne ručak za viške veterance tadašnje momčadi u podčasničkom domu u mornaričnoj vojarni.

Od 6 do 7 sati poslije podne koncerat mornarične glazbe na Tegetthoffovom trgu.

B. U slučaju kiše biti će sveta misa u 8 sati i pol u mornaričinoj crkvi. — v. Chmelarž v. r., admiral.

Srebirni vijenac što će ga dalmatinski Hrvati, nastanjeni u Puli, položiti na Tegetthoffov spomenik, izložen je u dućanu Fränkel, u ulici Sergia.

Uredjenje prodaje povrćem. Da se postigne pravedna razdioba povrća, kojeg je proizvod jako malen uslijed trajajuće suše, odredio je c. kr. tvrdjavni komesar, sporazumno sa ratnim lučkim zapovjedništvom, da se osnuje na trgu Comizio tržište za povrće, gdje će se isto prodavati isključivo vojničkim osobama, dok će se

U nedjelju, 23., svi na proslavu 50-godišnjice viškog boja!

na gradskom tržištu prodavati povrće gradjanskim osobama.

Pojedini prodavaoci (prodavačice) dobit će uredovne legitimacije, kojima će biti obvezani (obvezane) prodavati svoju robu na jednom ili drugom tržištu. Zabranjeno je skrivno prodavanje iz vrta ili iz drugih mjesta. Razdioba uslijediti će na način, da će po prilici trećina svih proizvoda stići na gradsku tržnicu, a dvije trećine na tržište za povrće na trgu Comizio.

Objava. Prama odredbi primorskog namjesništva u Trstu od dne 14. 7. 1916. br. IX. 115-18.-15. bili su povišeni pokrajinski porezi na pivu od K 3.40 na 7.40.

Po tom biti jesu povišene cijene svih piva od 14. o. mj. za K 4 po hektolitru, i to privolom c. kr. tvrdjavnog komesara, budi u skladištima, budi a gostionama.

Iz Hrvatske.

† **Biskup dr. Ivan Krapac**. Dne 12. o. mj., u noći od subote na nedjelju, umro je u Zagrebu djakovački biskup dr. Ivan Krapac u 73. godini života. Vrativ se u subotu iz Rogatičke Slatine, odsio je u svojoj kući u Gajevoj ulici, gdje ga je udarila kap. Dr. Ivan Krapac rodio se je u Karlovcu 14. lipnja 1843. Zaredjen je za svećenika god. 1877. Službovao je u Sisku i u župi sv. Marka u Zagrebu kao duhovni pomoćnik. Iz Zagreba išao je kao župnik u Svetice, a iz Svetica u Breze kod Ivanića, odakle je ponovno došao kao župnik k sv. Petru u Zagreb, kojom je prigodom bio takodjer imenovan ravnateljem nadbiskupskoga sjemeništa. God. 1890. imenovan je kanonikom prvostolne crkve zagrebačke, a već god. 1896. promoviran je na budimpeštanskom sveučilištu na čast doktora kanonskoga prava. Za biskupa beogradskoga i smederevčkvga bio je imenovan godine 1903., malo zatim vikarom kaptola zagrebačkoga, dok konačno god. 1910. biskupom djakovačkim ili bosanskim i srijemskim. Dr. Ivan Krapac obnašao je takodjer čast narodnoga i gradskoga zastupnika.

Tijelo biskupovo je balzamovano, dok je juče odvezeno u Djakovo na vječni počinak. Akoprem nije jošte oporuka otvorena, govori se ipak, da se je u njojzi sjetio lijepim darovima hrvatskih narodnih institucija. Pokoj mu duši i vječna uspomena u narodu!

† **Opat Ivan Šabarić** Dne 10. srpnja umro je u Djakovu u 70. godini života kanonik-opat Ivan Šabarić.

Hrvatski zastupnici u Budimpešti. „Hrvatska Korespondencija" javlja: Hrvatski delegati, koji borave u Budimpesti: T. Pejačević, dr. Lorković, dr. Šurmin, dr. Rošić i dr. Rybar viječali su danas prije podne s ministrom za Hrvatsku, a onda su pošli k ministru pravde dru. Eugenu Baloghu, s kojim su se savjetovali glede provedene klauzule § 16. novele biljegovnog i zakona o pristojbama. Kasnije su viječali delegati ob ovom pitanju glede kojega je postignut sporazum s ministrom pravde i ministrom financija dr. Teleszkyem. Pošto do konca večernje sjednice nije ovo pitanje još posve razbistreno, ostaju delegati još 16. o. mj. ovdje, da pregovaraju s ministarskim predsjednikom grofom Stjepom Tiszom.

Otkriće ratnog spomenika u Osjeku. Dne 9. o. mj. otkrili su u Osjeku ratni spomenik uz svečanu sv. misu, govore, pjevanje domoljubnih pjesama i glazbu. Spomenik je blagoslovio mjesni župnik. Još istoga dana donijelo je zabijanje čavala preko 4600 K u korist ratno-pripomoćnih institucija.

Sankcija zakona o indemnitetu. „Narodne Novine" donose: Njegovo cesarsko i apostolsko kraljevsko Veličanstvo blagoizvoljelo je Previšnjim riješenjem od 30. lipnija t. g. premilostivo podijeliti Previšnju sankciju osnovi zakona, kojim se snaga zakona od 30. lipnja 1915. o odlasti kr. hrv.-slav.-dalm. Zemaljske vlade za pokrivanje potreba unutarnje samouprave kraljevina Hrvatske i Slavonije za vrijeme od 1. srpnja do 31. do 31. prosinca 1916.

Sankcija zakona o produljenju financijalne nagodbe. „Narodne Novine" donose: Njegovo cesarsko i apostolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je Previšnjim riješenjem od 30. lipnja t. g. premilostivo podijeliti Previšnju sankciju osnovi zakona, kojim se krepost zakona od 29. srpnja 1906. o inartikulaciji financijalne nagodbe, ugovorene medju kraljevinom Ugarskom i kraljevinama Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom, ponovno produljuje na jednu godinu.

Popravak luke u Crkvenici. Sudeć po natječajnom oglasu riječke pomorske oblasti, nakanio je tehnički ured te oblasti da preuredi krajnu stranu crkveničkog mola.

Stavnja na Rijeci. Iz Rijeke javljaju, da će se dne 20. o. mj. obdržavati tamo naknadna stanja i revizija, na koju su dužni doći svi oni, koji se dosele zbog bilo kojih razloga nijesu prikazali na redovite i naknadne smotre.

Natječaj za župu sv. Marka u Zagrebu. U zagrebačkom „Katoličkom Listu" raspisan je natječaj za župnu nadarbinu kod sv. Marka u Zagrebu, patronata slob. i kr. glavnog grada Zagreba, koja je smrću župnika Petra Mrzljaka ostala izpražnjena. Natječaj je raspisan do 1. kolovoza 1916.

Novi plemić. Viječniku stola sedmorice, Emanuelu Thalleru podijeljeno je povodom njegova umirovljena od Nj. Veličanstva, u znak priznanja za mnogogodišnje vjerno i odlično službovanje, plemstvo sa pridjevkom „od Drave" uz oprost od pristojba. Plemstvo se odnaša i na njegove zakonite potomke.

Iz Dalmacije.

Dr. Ercolano Salvi uhapšen Javljaju iz Splita: U Štajerskom Gracu uhapšen je dr. Ercolano Salvi, odvjetnik iz Splita, ugledni član autonomaške (talijanske) stranke u Dalmaciji, bivši zastupnik na pokrajinskom saboru u Zadru i upravitelj podružnice „Banca Commerciale Triestina" u Splitu. Dr. Salvi preselijo se u Štajarski Gradac pred nekoliko mjeseci.

Za zaštitu djece. Ovih dana biran je u Spljetu odbor gospodja za zaštitu djece u onom gradu. Izradjena su jur i pravila.

Vihar u Dalmaciji. Iz Dalmacije stižu vijesti, da je u više mjesta na otoku Korčuli debela tuča koja je nanijela silne štete. Iza tuče slijedio je vihar, te je u nekojim mjestima iscupao stabla iz zemlje.

Ulje u Zadru. Posredovanjem opskrbnog odbora, prodava se ulje u Zadru: pol litre na obitelji do 3 osobe, a litar na obitelji od 4 osobe dalje. Cijena je 6 K i 20 para litar.

Uništena osuda. Zadarski „Narodni List" donosi: Vrhovni sud u Beču prihvatio je prizive dubrovačkih bilježnika gg. dr. A. Pugliesa i Luka markiza Bone proti osudi disciplinarnog senata na prizivnom sudištu u Zadru, kojom su oni bili osudjeni na globu, te dokinuo osudu i naredio novu raspravu. Prizivi državnog nadodvjetničtva bili su odbiveni.

Ribanje na Visu. Javljaju iz Visa: Srdjela se svaki dan lovi. Posolilo bi se dosta ribe, ali nema — soli. Pokusi gospodina Frana Mardediša za ribanje srdjela električnom svijećom pod morem uspjeli su dosta dobro. Kad se poprave neki nedostatci, moguće će se moći ribariti s ovom svijećom za vrijeme dok rat bude trajajo. Manje bi ribarske ladje ulovile mnogo srdjelja, da more nije puno dupina, koji im silno oštećuju mreže.

Iz Kranjske.

Sherlok Holmes u Ljubljani Ovih dana uhvatili su u Ljublani nekog dječka, koji je hodao po crkvi sa električnom džepnom svjetiljkom i napastovao ljude. Kod uapšenja ostao je dječak posvema indiferentan, te je na upit kako se zove ponosno odgovorijo: „Sherlok Holmes". Po njegovim izjavama ustanovilo se, da je dječak šenuo umom, pa je odvežen u ludnicu. Identitet dječaka nije ustanovljen. Sva je prilika, da je i ovaj bijednik žrtva „šundliterature".

Gospodarstvo.

O ovogodišnjoj suši.

„Hrvatski Lloyd" piše: Ne dade se zatajiti, da je ove godine nastupila suša, koja ne bi bila ugodna ni u normalno doba, a kamo li u ova teška i skupa vremena.

Iz ovogodišnje suše se može jedna velika nauka crpsti za budućnost. Diljem čitave Hrvatske se osjeća suša najteže tamo, gdje su posijane jarine i kasne ozimine. Zakašnjenje sjetve osvećuje se sada tako, da su okasno zasijane kulture uslijed suše posve propale, kojima niti kiša više ne može pomoći. Naprotiv rano i pravodobno zasijane žitarice odoljevaju dosta dobro toj velikoj suši. To se dade tako raztumačiti, da su se rano zasijane žitarice pravodobno dobro razvile i odoljevaju bolje svakoj nepogodi nego žitarice, koje su zasijane kasno, pa su morale već u prvom razvitku trpjeti od nepogode suše i time u svojoj rezistentnosti znatno trpjeti. Ta nauka se dakako dade više primjeniti u mirna vremena nego sada, jer je sada fizični i tehnički nemoguće bilo svu sjetvu uslijed pomanjkanja radne i sprežne snage pradobno dovršiti, a osim toga je prošla jesen bila kišovita.

Do danas je palo po prilici do 354 mm. oborina a prosječno pada godišnje 800—900 mm. oborina, tako da razlika do sada iznaša 450 milimetara i to imade ove godine još pasti.

U mjesecu lipnju palo je u svemu 35 mm. i to zadnji put 27. lipnja prije podne, i to vrlo malo. Oborina tog mjeseca u prosjeku od 1866—1895. iznosila je 100.5 mm., a najniža je bila godine 1867. sa 357 mm., tako da se samo ta godina u pogledu oborina može mjeriti sa ovogodišnjom malom oborinom.

Iz ratnih prilika ne možemo se upustiti u detailno obrazlaganje podataka za čitavu zemlju. Slika oborinskih prilika zemlje dade se mutatis mutandis ocjeniti prema onoj grada Zagreba.

Iza ovih podataka vidimo još dalje i to, da nas još uvijek čeka velika oborina (500 mm.) i ako ta ne padne normalno prema 36 godišnjem prosjeku u srpnju 83, kolovoz 85, rujnu 75, listopadu 113, studenom 78, i prosincu 66 milimetara, onda se može očekivati mnogo jesenskih kiša, tako da već sada sa sigurnošću možemo sve mjere opreznosti upotrebiti, da se pripravimo za brzu i pravodobnu sjetvu, jer smo vidjeli, da je to vrlo važno kod ovakove sjetve.

Obzirom na sušu opazit će se doskora pomankanje sijena. Jedino livade providjene branom i naravnom naplavi rode neumanjeno sijenom.

Više nam o tome nije moguće pisati.

Jaje

je skoro sasvim nestalo sa tržišta. Držimo, da je tome krivo odredjenje maksimalnih cijena za jaja. Mora se reći, da u razmjeru prema poskupljenju svih ostalih artiklova cijena jaja nije tako porasla, da bi se mogla cijena pretjeranom nazivati. Kad se je u normalno doba prodavalo jaje po 10 filira, kako da se sada mogu prodavati po 14 filira? Kako se za naša jaja polučuje vani cijena od 26 filira po komadu, naravski da jaja imade sve manje na tržištu, što se jako neugodno doimlje, jer konačno se jedna osoba može recimo sa dva jaja za večeru najesti, a večerati za 40 filira (uzmimo da jaja plaćamo i sa 20 filira) u današnje doba skoro je nevjerojatno. Nadamo se, da će uspjeti osnova vlade, da se nekako uredi trgovina jaja, te da ipak dodje pučanstvo do jaja, a da kod toga producent i trgovac nadje svoju zaslužbu.

Razne Vijesti.

Engleski listovi o miru. Nekoji engleski listovi oštro napadaju vladu, jer da nema tobož drugog mirovnog cilja. vać samo uspostavu Belgije. Listovi traže, da se ima kršiti pruski militarizam, kako se je to u početku rata isticalo, jer je pod svim drugim uvjetima novi kasniji rat neizbježiv. Pobijaju mišljenje, da je mir potreban radi financijalnoga stanja Engleske i vele, da takovo mišljenje proširuju njemački trgovački krugovi u Cittyju, gdje imaju još uvijek velik upliv. Završuju, da se mir mora sklopiti razdiobom njemačkih kolonija medju saveznike, jer bi svaki drugi mir samo ojačao Nijemce i postavio ih za gospodare drugim narodima Evrope.

Brisan iz listine odvjetnika. Službeni list bosanske vlade javlja: Advokat dr. Milan Šiškič brisan je iz listine advokata za Bosnu i Hercegovinu, pošto je osudjen na gubitak bosansko-hercegovačkog pripadništva.

Tko je pronašao trgovačku podmornicu? „Niewe Rotterdamische Courant" primio je od umirovljenog časnika holandijsko-indijske vojske, Sandwerka, izjavu, u kojoj tvrdi, da je još pred godinu dana saopćio admiralu pl. Tirpitzu ideju trgovačke podmornice, pa da je to njegov pronalazak.

Dar za suzbijanje sušice. Austrijska i Ugarska sekcija za suzbijanje sušice primiše od nadvojvode Fridrika i supruge mu Izabele u ime dara K 150.

Zabrana nemoralnih knjiga i „Šundliterature". Austrijsko ministarstvo unutarnjih poslova podsjeća na svoju naredbu iz god. 1912., kojom je zabranilo svim trafikama prodaju ne samo nemoralnih knjiga, već i takovih, koje spadaju u tako zvanu ‚Šundliteraturu' a bave se pripovjestima o detektivima, indijskim pričama i slično. Trafikama je zabranjeno, da lektiru te vrste drže u svojim izlozima i da je prodaju.

Opće vrijenje u Rusiji. Iz Berlina javljaju: U svim većim gradovima Rusije uhvaćeni su pododbori jedne nove ruske revolucijonarne stranke, koja za sada radi naročito dijeljenjem letaka protiv rata, te koja je izdala proskripcijonu listu sviju glavnih pristaša rata.

Talijani i Srbi. Talijanski knez Colomba objelodanjuje članak, u kojemu zahtijeva, da se moraju Rusija i Italija združiti u svrhu, da se prepriječi ustanovljenje Velike Srbije. — Praška „Union" čudi se, zašto su Rusi započeli sa ofenzivom, da rasterete Italiju. To je dokaz, da Rusija već ne zna, što bi započela. Pašić, koji je nedavno boravio u Petrogradu, razjasnio je Sasonovu, da je najveći interes Jugoslavena, da ostane sva istočna jadranska obala u posjedu monarhije. Ta u svoje je vrijeme sam kazao: Mi Srbi mogli bismo se boriti uz bok monarhije proti Italiji . . .

Ako Italija zaposjedne Trst . . . „Tribuna" oštro odgovara engleskom publicisti Steedu, koji je zahtijevao, da se Italija nagodi sa Jugoslavenima glede Jadrana tako, da popusti od svojih zahtijeva, koje je označio kao pretjerane, i to radi njemačke opasnosti. „Tribuna" pita Steeda, da li je Engleska zaboravila, da će njemačka opasnost izginuti, ako Italija zaposjedne Trst.

Zavjera protiv grčkoga kralja. Švicarski listovi javljaju, da pripravlja antanta zavjeru protiv grčkoge kralja Kostantina i njegovih prvih savjetnika. Za to će priskrbiti ljude Francuzi, jer u grčkom časničkom zboru raste raspoloženje protiv Venizeloza, i to u takvoj mjeri, da nije isključena mogućnost, te bi u budućem saboru mogla biti većina Venizelosovih protivnika.

Milanski listovi javljaju, da se u političkim i vojničkim krugovima množe grožnje protiv antante na takav način, da ih nije moguće zadušiti ni u samom Solunu.

Pašić obolio. Kako je poznato, doputovao je Pašić u Rim. Sada dolazi iz Lugana vijest, da je Pašić u Rimu obolio. Ne prima ni prijatelja ni novinara, a to, kako se čuje, na Soninovu izričitu želju.

Naši zarobljenici u Francuskoj. Francuski listovi javljaju, da je iskrcano u toulonskoj luci 750 austro-ugarskih ratnih zarobljenika, koji su bili zarobljeni u Srbiji. Pošto su većim dijelom bolesni ili ranjeni, otpremljeni su u bolnicu Saint Madrieg.

Zajednička sv. pričest. Dekretom sv. oca Benedikta XV. naloženo je biskupima cijeloga svijeta, da uzrade na tome, da se dne 30. srpnja priredi zajednička sv. pričest. Sveta pričest biti će po namjeri sv. oca posvećena, da se izmoli što skoriji mir.

Najbolji časnici. U vojničkim krugovima u Engleskoj raspravljalo se često, iz kojih se gradjanskih staleža dadu rekrutirati najbolji časnici. Na upit izvjestitelja „Daily Maila" odgovorio je jedan aktivni časnik, da su se glumci pokazali najsposobnijim časnicima. "Oni daju zapovjedi kratke a jasne, te su puni temperamenta a znaju, da svojom osobom uplivaju na vojnika. Dajte mi jednoga glumca i ja ću ga u kratko vrijeme učiniti besprijekornim časnikom". Učitelji su i činovnici od ureda bolji kao garnizonski časnici, a najslabijim su se pokazali trgovci, koji se ne znaju snaći ni prilagoditi se. Drugi je neki štopski časnik mnijenja, da u ratu nije dosta davati odsječene zapovijedi, već zavisi i o oštrom daru opažanja. Po njegovom su iskustvu za ovo najsposobniji novinari.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Starac se vrlo razveseli. Kako ne će? Kad glavar zemlje kaže, da je Lovro valjan i učen, i da će biti gospodinom, kad je Lovro dapače toli učen, da može podučavati sina milostivoga gospodina predsjednika, onda mora da je istina. „Vidiš, vidiš", reče si starac, „Lovro je dakle junak, nije šeprtlja". Kad on svojim susjedom dokazao, radšta ga je predsjednik preda se pozvao bio, i kako mu je sina hvalio, govorili su seljani: „Ej lako Lovri, kad ima svetoga Petra za kuma". A tek u kući! Majka da se rastopi od radosti. Sestra i svak veselili se Lovrinu dolasku.

„Vidi mamo", reče otac, „da mi je to koji kum i susjed govorio za dječaka, bio bih mu odgovorio, da ludo baje; al kad mi je stao sam milostivi gospodin udarat u hvalu Lovrinu, omekšalo mi se srce, te pomislih, pa ako ne bude pop, može biti po vremenu dična glava".

„Da Bog da, pa hvala Bogu!" odvrati starica.

„Amen, mamo", nasmija se starac; „ako ti ne bude zlatna kapa sjala na Lovrinoj mladoj misi, a ono će na gospodskom piru".

O Uskrsu zagrlio Lovro od srdca svoje mile. Svi mu se nemalo čudili. Bio odjeven u crno, odjeven ljepše nego kotarski sudac. Divili se zlatnomu lancu, sjajnomu prstenju, svjetskim cipelama i visokomu klobuku. Svakomu donio Lovro kakov dar. Ocu srebren sat s lancem, majci svilen zobun, sestri finu haljinu, pače i crnooki maličak dobio dvije tvrde škude i sijiu paprenjaka. Kod kuće bilo Lovri malo mira. Zalazilo amo ljudi sav božji dan, da se napita mladoga mudraca o ratu, o miru, o porezu, o žetvi, o vojsci; jer kako ne bi za sve to znao čovjek, koji jede s predsjednikom za jednim stolom. Lovrinim starcem bila ta radoznala naloga po volji. Ponositi oni navijali jadnoga Lovru kao uru sviralicu, nek svoju mudrost pokaže, Mladić se medjutim nije nimalo srdio. Bijaše vedar, veseo. Za Malvinom ga nije više srce bolilo. Neprirodna joj koketerija bijaše mu dapače odurna. Uvjeren tvrdo, da će se doviti dičnomu cilju, podao se posvema prostodušnosti svojih ljudi, puštajuć, da ga se nauživaju do mile volje. Samo bi se katkad popeo na samotnu glavicu vrh sela. Tuj je znao ležati po više ura sam te sam, tu je u svojoj duši radio i gradio budućnost. Povrativ se u grad doču, da je dobričina kanonik preminuo. Živo se kosnuo taj glas njegove duše. Po više dana bijaše žalostan, vrlo žalostan. Nu i ta se tuga utiši po vremenu. Ta sgoda bude medjutim Lovri novom ponukom, da se sjeti Malvininih riječi, da misli o svojoj budućnosti.

Da govori o tom grofu? Bilo mu je mučno o tom zapodjevat riječ; al se napokon osokoli. Jednog se dana prijavi kod predsjednika. Ovaj ga dočeka prijazno u svojoj pisaćoj sobi.

„Čim vam mogu služiti, dragi prijatelju?" pozdravi ga grof. „Imate li možda tužbu protiv mojega sina?"

„Ni najmanje, gospodine grofe", odvrati Lovro, vaš je sin valjan mladić. Molba se tiče mene".

„Izvolite mi kazati što je?"

„Gospodine grofe", nastavi Lovro, „ne znam, imam li vječnoj providnosti ili vašoj plemenitoj duši više zahvaliti, da me je sreća smjestila u vašu kuću. Po me je to svakako sreća. Zapuštena mladića primiste me u svoje krilo. Ne mislim samo na svakdanji hljeb, na matrijalnu udobnost, koja me po vašoj dobroti zapade; mislim na onu slobodu, što mi ju dadoste, da sam se, premda službujuć, mogao ćutiti slobodnim čovjekom, da mi se je mogla razvijati duša. Ne pišite mi u grijeh, što ću vam sada kazati, al čovjek slobodnjak govori vazda po misli, po duši svojoj. Za malo vremena svrših zadaću svoju kod vašega sina. Griješio bih proti vašemu pouzdanju, da podučavanje preko vremena, preko svojega znanja produljim. Kucnut će sat, a meni će biti dijelit se od vaše kuće. Da sam učiteljevao kao obični pogodjeni učitelji, poklonio bih se na prosto, pošao bih slušati prava, da budem činovnikom, ili medicinu, da budem liječnikom, sve hraneći se podučavanjem drugih djaka. Ali vaša mi kuća bijaše — oprostite mi tu smjelu riječcu — očinskom kućom. To me ohrabruje. Duša gori za radom, hoću da tvorim, da svoju budućnost udesim prema svojoj želji i volji, da ne gazim običnim putem života, na kojem čovjek nije van karika u povorci ljudstva, gdje tvorna sila zadrijema. Reći ćete, da je to ponešto drzovito, al ja vam kažem, gospodine grofe, da ćutim sile u sebi, i ta samosvijest ispričava moju smjelost. Zato se utičem k vama. Vi ste čovjek uman, sdušan, kavalir u lijepom smislu; uputite me, pomozite me, recite, šta da radim?"

„Vaša me iskrenost veseli, dragi prijatelju, ona je posve prema vašemu duhu i što vi nazivljete drzovitošću, nije nego vaše pravo. Rad moga sina hvala vam od srca. Znam, da je takvomu duhu, kao što ste vi, neprilika baviti se školničtvom. Vi ste medjutim svoju zadaću lijepo riješili. I opet vam hvala, vaš sam dužnik za svu budućnost. Vi ne ćete da budete činovnikom, bar običnim ne. Razumijem. Tvorna sila klone pod prašinom uredskom. Duša je vaša rada sterati krila u široki svijet. Domislih se nečemu. Osobit ste vještak jezikom. Da vidimo. Slaven ste. Zaista će vas zanimati istočni svijet. Je li tako?"

„Zacielo, gospodine grofe."

„Dobro. Posvetite se diplomatskim naukom. Imam prijatelja kod ministra Buol-Schauensteina. Kušat ćemo, da dodjete u orijentalnu akademiju. Je li vam to po volji?"

„Jest, gospodine grofe. Tisuć puta vam hvala za to."

„Dakle gledat ćemo, da dodjete u domovinu Harun al Rašida i lijepe Šeserade. Ondje će biti dosta hrane vašemu duhu."

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 373.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 20. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Njemački uspjesi na Sommi.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. (D. u.). Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Nema promjene. Jugozapadno od Moldave bilo je opet suzbijeno više ruskih provala. U bregovitom i šumovitom području Moldave razdrobio se boj u veliki broj pojedinih okršaja. Jugozapadno od djelatina potjerale su naše čete opeta preko rijeke ruska odijeljenja, koja su bila prešla na zapadnu obalu Pruta. Kod toga su zarobile 300 vojnika i zaplijenile 2 strojne puške. Dalje na sjeveru nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Iza ponovne žestoke topovske priprave napadali su Talijani naše položaje na jugoistoku od klanca Barcole po tri puta s jakim silama. Te su navale bile krvavo suzbijene ručnim granatama, vatrom iz strojnih pušaka i spuštanjem kamenja. Na koruškoj fronti traje živahna topovska paljba u odsjecima Fella i Baibl. Noćna se je navala odijeljenja alpinaca izjalovila u području Mittagskofela nakon tvrdokorne borbe o žilavosti branitelja, koji su dobili u svoje ruke neprijateljsku strojnu pušku. Trbiž je stajao na večer pod topovskom vatrom. Na sočkoj je fronti djelovalo neprijateljsko topništvo osobito protiv doberdopske visoravni.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

U području Somme oteli smo sinoć Englezima, u ljutoj borbi selo Longueval i šumu Delville, što graniči s istočne strane sa selom. Englezi su osim velikih krvavih gubitaka izgubili 8 časnika i 280 zarobljenih momaka, te su ostavili u našim rukama znatan broj strojnih pušaka. Neprijateljske navale protiv naših položaja na sjeveru od Ovillersa te protiv južnog ruba od Pozieresa nijesu imali nigdje ni najmanjeg uspjeha. Na jugu od Somme izjalovile su se francuske djelomične navale sjeverno od Barleuxa i kod Belloya, a na drugim mjestima nijesu dospjele dalje od prvih začetaka.

Desno od Moze nastavljao je neprijatelj svoje uzaludne pokušaje protiv naših linija na Terre Froide.

Istočno bojište.

Hindenburgova bojna skupina: Na jugu i na jugoistoku od Rige učinile su naše hrabre pukovnije da propadnu s izvanredno visokim gubicima za neprijatelja ponovne s pojačanim silama izvodjene ruske navale.

Bojna skupina bavarskog princa: Položaj je nepromijenjen. Naše su skupine ljetala bacile uspješno veliki broj bomba na kolodvore u Horodzjeji i Pogorelcima na pruzi Minsk prama Baranovičima, koja je puna četnih prevoza.

Linsingenova bojna skupina: Djelomice živahnija neprijateljska pucnjava osobito na Stohodu te zapadno i jugozapadno od Lucka.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

18. o. mj. napala su njemačka pomorska ljetala s bombama neprijateljske krstarice i torpednjače u ratnoj luci Reval kao što i druge vojničke predmete. Neprijateljske su bojne sile bile više puta nesumnjivo pogodjene, tako jedna sama podmornica četiri puta. U brodogradilištu bilo je prouzročeno velikih požara. Ma da ih je neprijatelj jako opstreljavao i kušao poduzeti svojim ljetalima protuakciju, vratila su se sva naša pomorska ljetala neoštećena bojnim pomorskim silama, što su ih čekale pred Finskim zaljevom. Premda je potonje neprijatelj vrlo rano opazio s kraja i razmotrio obljetanjem svojih ljetala, ipak neprijateljske pomorske sile nijesu se pokazale.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

BRZOJAVI.

Rat.

Novo japansko topništvo u ruskoj vojsci.

Bukarešt, 18. Japansko topništvo pod vodstvom japanskih časnika dolazi neprestano u rusku vojsku. Pred nekoliko su dana prošla kroz Rušavu tri ruska odijeljenja, oboružana japanskim topništvom.

Potopljene engleske ladje.

London, 19. (D. u.) — Lloydu javljaju iz Malte: Engleski parobrod „Virginia“ 4279 tona bijaše potopljen od podmornice. Iz Lowestofta se javlja, da su bile potopljene 3 ribarske ladje.

Austro-Ugarska.

Brbljanje o austro-ugarskom separatnom miru.

Haag, 18. Petrogradska vijest „Morning Posta“, što ju Reuter širi u napadno udešenom obliku, glasi:

„Petrograd, 12. Otputovanje sveukupnog ministarskog vijeća u carski glavni stan dalo je povoda najživahnijemu raspravljanju u svim društvenim krugovima. Od početka rata bijaše samo jedamput održano takvo izvanredno ministarsko vijeće. Tada je bilo posvećeno u prvome redu važnom pitanju unutrašnjeg službovanja te je stvorilo precedenčni jedan slučaj u ruskoj povijesti. U sadašnjem slučaju, moglo bi se, kako se glasa, raditi o promjenama, kao što na primjer radi ustanovljenja ministarstva za vojni materijal. Čini se ali vjerojatnije, da posljednji ratni dogodjaji sile na osobita uvaženja. Po drugi puta bi u ovome ratu Austro-Ugarska teško napadnuta. Po prvi put u ovome ratu nalazi se Njemačka u isto vrijeme i na istoku i na zapadu u stisci, a nedavno se je u Parizu vršio gospodarski sastanak. Javna je pozornost bila svraćena na sve tri činjenice, a pošto o tome manjkaju informacije, rado se to ministarsko vijeće stavlja u savez sa svakom od ovih triju činjenica. U mnogim uplivnim krugovima vlada, što se prve točke tiče, živo uvjerenje, da bi pripravnost Austro-Ugarske za sklopljenje posebnog mira bila simpatično prihvaćena od saveznika, jer nijedan od njih ne osjeća protiv Austro-Ugarske ono, što osjećaju svi ukupno protiv Njemačke. Druga točka daje povoda osvjedočenju, da savezne vlade moraju odmah sada razjasniti linije, na temelju kojih je svaka od njih pripravna da otvori temelje za uvjete mira, koji mora prije ili kasnije doći. Za svakoga je člana koalicije došao čas, da stvori zajedničku bazu za buduće njezino postupanje, jer će inače Njemačka naći koaliciju baš tako nepripravljenu na mir, kaošto ju je svojedobno našla nepripravljenu na rat.

Zahtjevi nove madžarske neovisne stranke.

Budimpešta, 18. Nova neovisna stranka i stranka 48, koju vodi zastupnik grof Mihajlo Karoly objavila je danas svoj program. U njemu se izjavlja, da stranka ostaje na stanovištu čiste personalne unije. Ona kod toga uvažuje pragmatičnom sankcijom ustanovljenu dužnost uzajamne obrane. Program zahtijeva nadalje samostalnu ugarsku vojsku i buduću organizaciju vojske na narodnom temelju honvedske vojske i pučkih ustaša; dalje opće izborno pravo, uspostavljenje slobode tiska, zakonom zasigurano pravo udruživanja i sakupljanja, samostalno carinsko područje i samostalnu ugarsku ustavnu banku, opsežnu narodnu zemljišnu reformu, opsežno parceliranje, da se zapriječi iseljivanje pučanstva; konačno intenzivan razvoj pučkoškolske nastave. Što se Hrvatske i Slavonije tiče, želi stranka, da se s njima održe bratski odnošaji.

Antanta.

Predlog ruskog zioniste.

Roterdam, 19. Ruski zionista Jabotinsky predlaže u „Timesu“, neka se inozemski, u Engleskoj živući Židovi, sakupe u poseban židovski zbor, koji neka se pošalje na frontu, da se tamo bore za interese svojih jednovjernika.

Dardaneli i Mezopotamija.

London, 19. (D. u.) — Službeno se javlja: Asquith je u donjoj kući izjavio, e je vlada po savjetu vojničkih i diplomatskih krugova zaključila, da ne objavi dokumenata o operacijama u Dardanelama i Mezopotamiji, jer bi potpuno objavljenje istih moglo dati neprijatelju škupocijenih razjašnjenja. Pozvao je na opće raspravljanje obiju pitanja dne 20. t. m., kod kojega će on odgovoriti na sve prigovore.

Casementov priziv.

London, 19. (D. u.) — Reuter javlja: Casementovom prizivu protiv smrtne osude nije bilo udovoljeno.

London, 19. (D. u.) Reuter javlja: Casement misli uložiti priziv na gornju kuću vrhovni sud, ako u to privoli generalni odvjetnik.

Neutralne države.

Štrajk u Španjolskoj.

Pariz, 19. (D. u.) — „Petit Parisien“ javlja iz Madrida: Ministarski je predsjednik Romanones dao novinama saopćiti, e su štrajkujući radnici načelno privolili, da se stvori obranički zbor.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 17. Službeni izvještaj od 16. posl. podne.

Zapadno bojište.

Na desnom krilu naših položaja kod Rige uznapredovale su naše čete pomoću topništva i na kopnu i na moru u području zapadno Kammerna. Na ostaloj su se fronti vršili nekoji okršaji, koji nijesu promijenili općeg položaja.

Crno more.

Tekom posljednjeg krstarenja potopila je jedna naša torpedovka 26 jedrenjača.

Petrograd, Službeni izvještaj od 16. na večer.

Zapadno bojište:

U Voliniji, jugoistočno kraja Svininety, napale su na mnogim mjestima jeke neprijateljske sile. U energičnim protunavalama suzbile su naše neprijatelja te su uspješno išle naprijed. U nekojim odsjecima kod Ostrowa i Hotina (7 km. istočno Ostrowa) bacili smo nakon vrlo žestokog otpora neprijatelja natrag. Prema došlim mjestima zaplijenila je jedna naša pukovnija jednu tešku i jednu laku bateriju. Osim toga smo zaplijenili još neke pojedine uzidane topove. Ukupni broj u tih bitci zarobljenih vojnika nije još ustanovljen. Do sada smo ih nabrojili 3000.

Tegetthoff.

K pedesetgodišnjici bitke kod Visa.

Imade dogodjaja u životu država, koje se potpunim pravom može označiti preokretom u njihovoj povjesti. Naša monarkija ima se zahvaliti genijalnosti jednog muža, da joj je onaj trenutak, u kojem se je radilo o opstanku naše države kao velevlasti, donio povoljnu odluku. Poznato nam je, da je tadašnja talijanska flota bila i po broju brodova i po njihovoj kakvoći mnogo silnija od naše. Bojna vrijednost naše flote, koja je tada bila tek u povojima, bijaše veoma skromna. Sukob sa talijanskom flotom morao je svršiti po svima predmnijevima sa porazom slabije naše mornarice. Razmjer izmedju austro-ugarske i talijanske flote bio je onda u mnogome nepovoljniji za nas nego li razmjer izmedju njemačkog i engleskog brodovlja kod Skager-Raka. Pobjeda njemačke flote kod Skager-Raka bila je istotako rezultat njemačkog organizacijonog talenta i njemačke industrije kao što i valjanog vodstva. Ali ne može se ustvrditi, da je austrijsko brodovlje imalo ma ikoju tehničku prednost pred neprijateljem. Uspjeh naše flote mogao je dakle biti samo djelo sretnog slučaja. Taj sretni slučaj posjedovala je naša mornarica u osobnosti, koja je vojničkom svojom inteligencijom nadvisila sve savremenike. Admiral Tegetthoff imao je sposobnost, da pretvori pomanjkavost naše flote u krijeposti i baš ova svijesnost nadmoći talijanske flote postala je u zamisli pobjedničkog admirala važnim faktorom svije pobjede. Topnička pretežnost talijanske mornarice silila je Tegetthoffa, da pronadje novo srestvo neodvisno od artilerije, koje mu je moralo zajamčiti uspjeh. Poznato je, koju je metodu upotrebio Tegetthoff, da oslabi odmah u početku bitke neprijateljsko brodovlje, tako, da se usrijed boja nije više mogao ni služiti svojom topničkom nadmoći. Kad se je bitka zametnula, naše je brodovlje odmah jurnulo u neprijateljsku bojnu liniju te uništilo vodeći brod. U manjim dvobojevima, koji su se nato razvili, nijesu mogli više Talijani, da nadjačaju pojedinačnim brodova, tim više što su i podzapovjednici Tegetthoffovi upotrebljavali novu njegovu taktiku te spretnim manevriranjem kušali, da jednim mahom, jurnuvši punom parom u neprijateljski brod, unište neprijateljsku bojnu jedinicu. Taktika Tegetthoffa imala je samo momentano značenje, jer je bila uz dane prilike samo pomoćno srestvo našeg vodje, jer je bila taktika nužde, da bi morala računati sa preneraženjem neprijateljem. Ali i dandanašnji vidimo, da taktika, koja se je uobičajila, nema više vrijednosti, jer imade jedna i druga strana za nju protumjere ali i to, da genijalni vojskovodje i admirali pobjedjuju samo presenećenjem neprijatelja, iznenadiv ga novom taktikom i novom strategijom, koja je medjutim samo kratkotrajna, jer je proračunana na dane prilike a prilike se na bojištima svaki dan mijenjaju. Naš je admiral imao dakle ne samo prisutnost duha, koja je odlučujući faktor u svim ratnim dogodjajima, već i vanredne sposobnosti uma, a ovome se divimo još i danas, poslije 50 godina.

Za prosudjivanje bitke, bit će dobro, da se sjećamo nekojih činjenica ovog slavnog dogodjaja, da njima razjasnimo bivstvene razlike izmedju onog boja i pomorske bitke u današnjim danima.

Na dan 20. srpnja godine 1866. bila je prva bitka na moru, u kojoj su sudjelovali oklopljeni brodovi. Austrijska je mornarica izvojštila sjajnu pobjedu pod kontradmiralom von Tegetthoff. Talijanskim je brodovljem, koje je bilo brojem pretežnije, zapovijedao admiral Persano. 27 je austrijskih brodova stajalo protiv 34 neprijateljska broda. Austrija je imala samo 6 oklopljena broda, Italija 12. Austrijski su brodovi brojili 532 topa, talijanski 746. Tegetthoff je napao Talijane da pomogne viškim tvrdjavama, na koje su Talijani pucali od 19. srpnja. Bitka nije dugo potrajala: Od 10 i tričetvrta prije podne do 1 i četvrt poslije podne. U malo vremena imali su Talijani mnogo gubitaka. Naš je linijski drveni brod „Kaiser“ naletio oklopljenu fregatu „Re di Portogallo“ te ju teško oštetio i učinio za boj nesposobnom. „Ferdinand Max“ probio je i potopio oklopljenu fregatu „Re d'Italia“. Oklopnjena je korveta „Palestro“ bila dignuta u zrak. Talijani su imali mrtvih 38 časnika i 574 momka, ranjenjih 4 časnika i 32 momka. Od posade potopljenog „Re d'Italia“ zarobili su naši 186 ljudi. Mi smo imali ove gubitke: 3 časnika i 35 momaka mrtvih, a 15 časnika i 123 momka ranjena. Od brodova bio je teže oštećen jedino linijski brod „Kaiser“. Najveći su brodovi u višku bici bili od 5700 tona („Re d'Italia“ i „Re di Portogallo“), a današnji ratni brodovi dosegli su već strašni objam od 20 do 30 tisuća tona.

To je u 50 godina ogromni napredak!

Sva su 34 talijanska broda imala tada ukupno 14.160 konjskih sila, a 27 austrijskih brodova 10.344 konjskih sila. Dandanas imade jedan jedincati ratni brod do 30.000 konjskih sila, dakle više nego li oba brodovlja, što su se pod Visom jedno s drugim potukla.

Brzina je tadašnjih ratnih brodova teškom mukom dostizala 12 pomorskih milja, a današnji moderni brodovi ture bez muke od 20 do 30 morskih milja.

Sedma nedjelja ruske ofenzive.

Navršilo se šest nedjelja, kada je 3. lipnja sa velikim masama i potrošnjom mnoge municije započela ruska ofenziva. Danas se već može jasno pregledati, koje je ciljeve nastojala ova ofenziva da postigne, a koje je uspjehe ona na raznim mjestima i u razno vrijeme postigla, do stanke, koja je danas nastupila.

I ako se mora priznati i ne smije da zaboravi, da su mirni dani nastupili, jer neprijatelj skuplja nove snage i da je završeno samo prvo poglavlje ove velike borbe, smijemo ipak ustanoviti neke činjenice. Poznato je naime iz svih ofenziva dosadašnjeg rata, da najveća pogibao prijeti napadnutome i u slučaju najveće neprijateljske snage samo u periodi prve navale. Ako prvi napad, kod kojega se upotrebljavaju najveće snage i troši najviše municije, ne svršuje potpunim prelomom, kao na primjer kod Gorlice-Tarnova prošle godine, mora napadač u daljnjoj borbi da računa sa činjenicom, da je protivnik upoznao pravac udara i da su mu poznati najpogibeljniji dijelovi fronta. Ova činjenica sili neprijatelja, da promijenjuje svoju osnovu i već time gubi svu svoju snagu. Isto se ne smije zaboraviti, da je protivnik, kojemu su takodjer poznati ovi momenti, odmah kod prvoga napada upotrijebio najveće snage i potrošio toliko municije, da časom pauze za retabilitaciju već je prekoračio i najvišu snagu svoga napada. Na ruskom bojištu još ne predleže ostale točke, da li će se ovo pravilo moći da primijeni i na ofenzivu generala Brusilova. Ali poslije šest nedjelja ofenzive može se ipak utvrditi, da će Rusi jedva moći da prodru preko linije austro-ugarske i njemačke fronte, koja je zauzeta u istočnoj Galiciji, Bukovini i Voliniji poslije prvog udara. Rusi su doduše neznatno prodrli u području Dnjestra i Pruta, ali su istovremeno izgubili mnogo na prostoru u Voliniji, pa se prema tomu daljnji razvoj prilika može ovako ocijeniti:

Iz zapovijedi generala Brusilova doznato je autentički, da je cilj njegove ofenzive Lavov i ugarska nizina. Ovom cilju stoji naprotiv činjenica, da su Rusi velikom svojom premoći i neizmjernom potrošnjom municije prisilili vojske središnjih vlasti, da dijelove svojih položaja u srednjoj Voliniji, jugoistočnoj Galiciji i Bukovini povuku natrag, ali su Rusi kod toga pretrpili neizmjerne gubitke. Pod borbama, koje služe samo zaštiti odstupanja, naši su povučeni dijelovi već u prvim danima ofenzive u Voliniji dostigli liniju na Stohodu-Kisjeln-Lokač-Gorohov-Lobačewka, a u jugo-istočnoj Galiciji i u Bukovini od prilike liniju Horodenka-Sniatyn-Kuty-Izvor te gornju dolinu Moldave istočno od Kirlibabe i istočno od Jakobenia do rumunjske granice. U srednjem odsjeku od Dnjestra pa do fronte Ikve prvi ofenzivni nalet nije ništa izmijenio u položaju fronta. Poslije toga došlo je uslijed angažovanja pričuva na cijeloj fronti do silnih borbi. U toku ovih borbi Rusi su u Voliniji od njemačkih i austro-ugarskih četa vojske generala pl. Linsingena postepeno potisnuti do linije Trojanowka-Bulevicze (na gornjem Stohodu)- Sokul na Styru, te prema istoku kod

'U nedjelju, 23., svi na proslavu 50-godišnjice viškog boja!

Gruziatyna i Kolky na sjevernoj obali Styra, te prema jugu do Torczyna, Ugrinowa, Zloczewka, Novosjelki-Verben njekoliko kilometara na zapad od srodnjeg odsjeka Styra i Lucka. Time je kljun fronta u Voliniji silno potkresan. U produženju provlačio se ruski front, koji se povlači istočno od Brodya na ruskom zemljištu jugozapadne Volinije te dalje prema jugu u oblasti zapadno do Tarnopola u sjeveroistočnoj Galiciji ide od prilike do Burkanowa. Na tom dijelu fronte Rusi su svakodnevno napadali velikim snagama pod grdnim gubicima, govoreći jednako u svojim izvještajima o napadu na Lavov, ali pri tome na cijelom tome frontu nijesu mogli zadobiti ni stope zemljišta. Na slijedećem dijelu fronte austro-ugarskih i njemačkih četa vojske grofa Bothmera zapadno od Strype prenešen je jedan mali odsjek fronta u natrag zapadno od Buczacza do potoka Koropjec, t. j. u okviru istog glavnog obrambenog sektora nije ni najmanje izmijenio položaj sjeverno od Dnjestra. Najzad je jedan pogled na mapu dovoljan, da nas uvjeri o tačnosti tvrdjenja, da Rusi i južno od Dnjestra, na Prutu kao i u Bukovini, izuzev neznatan dobitak u prostoru nijesu mogli prodrijeti dalje od obrambenog sektora, koji se samim sobom nameće poslije upuštanja bukovinske ravnice. Naime svakom poznavaocu prilika jasno je, da pri sadašnjem položaju izmedju Pruta i Dnjestra, gdje napada znatno nadmoćniji protivnik, veza austro-ugarskog bukovinskog fronta sa susjednim galicijskim odsjekom može da se održi samo ako se zauzmu obrambeni položaji na padinama Karpata. Naime izmedju Dnjestra i Pruta i na samom Prutu morale su austro-ugarske čete s obzirom na bolje prilike za obranu da se pod ogorčenim borbama postepeno povuku do odsjeka Tlumacz-Chodzimiera-Delatyn, te zatim do istočno od prilaza prevoju Jablonica, pa zatim linijom odmah zapadno od Mikolicyna, te istočnom obalom gornjega Pruta planinskim grebenom Lisniow do visa Hordie pa dalje grebenom od Zabie u gornjoj dolini Czeremosza; u zapadnoj Bukovini front se povlači zapadno od gornje doline Moldave, kuda su se austro-ugarske čete, odbivši Ruse, vratile kao na svoje položaje odredjene i zgodne za obranu, i kao što je to unaprijed naredbom bilo predvidjeno. Jednom riječju, Rusi u šestoj nedjelji ofenzive stoje samo i jedino na položajima, koji su im se morali ustupiti odmah prvoga časa uslijed siline prvoga naleta, a medjutim duž cijele te linije oni u prkos najsilnijim napadima nijesu mogli postići daljeg značajnijeg dobitka u prostoru. Borbe se doduše još vode, ali se već na osnovu sadašnjeg položaja može reći, da je položaj manje povoljan za Ruse. Prvi je udar izvršen ne postigavši željenu svrhu. — Njemačke i austro-ugarske čete stoje i sjeverno od Pripjatskih blata nepokolebivo, a nisu nigdje izgubile vezu. Njihovi su položaji veoma zgodni za obranu, koja teče gore označenim tokom.

Navještaj rata prije šezdeset godina.

Ovog je proljeća, kako nam je još svima u živoj pameti, bila u Parizu konferencija generala, ministara i diplomata neprijateljskih nam država. U koliko je ona slična konferenciji, koja se je obdržavala prije šezdeset godina u dvorani svratište „Ure“ (de l' horloge), danas se još ne zna, jer je glede rezultata i zaključaka iste još sve u potpunoj magli.

Od onoga se je vremena stajalište sviju vlada temeljito promijenilo. Prije pedeset je godina (1866) bio rat izmedju Austro-ugarske i Njemačke, gotovo prije četrdeset je godina 1878 Austrougarska oduzela Turskoj putem okupacije dvije veoma važne pokrajine, i eto nijesu prošle još ni cigle tri godine, otkako su bugarske čete stajale kao neprijatelji pred Carigradom. Tad su Bugari bili saveznici Srba, pomoću ovih su mogli da zauzmu Drinopolje.

Promatramo li sastav država u godinama 1859, 1866 i 1870, opazit ćemo spojne niti u držanju Austrije i Pruske u krimskom ratu, gdje je Rusija ratovala proti Turskoj. Profesor Heigel, koji je prije kojih dvadeset godina popisovao klupko tih dogadjaja, danas bi bez sumnje našao opet kakovo nit, koja bi bila u savezu izmedju krimskog rata i današnjih krvavih dogadjaja.

Prije šezdeset su godina bile Engleska, Francuska i Italija saveznice proti Rusiji. Tečajem tog se je rata takodjer činilo, da ne će doći do svršetka i mira.

Povijest, nas uči, da se države iza vojne posve drukčije grupiraju, negoli se grupiraju tijekom same vojne.

Engleska, koja je podjarivala rat proti Rusiji, bila je godine 1878. spremna na obranu Carigrada dapače i na navještaj rata Rusiji, tako su uzalud bili žrtvovani vojnici i milijuni, jer je Carigrad ostao Turskoj.

Rat prije šezdeset godina, koji je svršio na temelju pariške pogodbe, sadržavao je u sebi klicu budućem ratu. Mjeseca je februara 1853 zaključio je car Nikola I. učiniti kraj samostalnosti Turske. Taj car, koji se je držao načela „suum cuige“ („svakom svoje“), ukrotio je pobunjene Madžare (1848), a Turskoj nije htio da priušti tu svoju „milost“. Huckao je Turskoj podvignute, a neprijateljske joj države na ustanak, e bi tako postala malo po malo Turska sama ovisna od pokroviteljstva Rusije te bi se ova tijekom vremena mogla na laku ruku dočepati Carigrada. S francuskim carom Napoleon III. došao je u sukob radi posjeda Božjeg groba u Palestini. U tom se je sukobu nadao, da će Austrija mirovat iz zahvalnosti, što ju je spasio od ugarskog ustanka, Pruske se nije bojao, jer je u ono doba vladao ondje njegov šurjak, Friderik Vilim IV., a sklonost Engleske nadao se je steći na bilo koji način. Engleskomu je poslanikom upravo začudnom iskrenošću otkrio svoj novi nacrt, kojom je zgodom predlagao i obećao Engleskoj Egipat i Kretu, a kao naknadu je dakako tražio za sebe pokroviteljstvo nad podunavskim državama Rumunjskom i Srbijom, te nad Carigradom. Glede Carigrada se je izjavio, da ga ne će kao svoje vlasništvo, nego hoće da ga preuzme za Evropu. Francuska je kod tog posve smetnuo s uma. No došlo je drukčije.

Dne 2 marta 1853. pisao kasniji car Vilim I. generalu pl. Natzmeru: „Za nas je vojnike, koji bismo takodjer rado vidjeli rezultate tolikih pregovora, vrijeme dugačko“. A za ultrakonservativnog voditelja austrijske politike kneza Feliksa Schwarzenberga vele, da je onom zgodom kazao: „Mi ćemo u svijetu svojom velikom nezahvalnošću izazvati preneraženje.“ To je cara presenetilo. Pojavila se je europejska istomišljenost i sklonula Njemačku, da je spomenula Rusija na suzdržljivost.

Austrija, Rusija, Engleska i Francuska tražile su 5. decembra 1853, e mora iza rata da bude suvereniteta Turske netaknuta, a tako isto i njezin opseg neumanjen. Dne 12. marta 1854. sklopile su Francuska i Njemačka s Turskom savez glede ofenzive i defenzive, te se nadale, da će se tomu priključiti i Austrija i barem ponuditi svoju neutralnost; ova je zaposjedovala bila podunavskim kneževinama. Francuske i Engleske su čete ustale na zaštitu Carigrada, na Galipolje i Pirej odoslan bi odio vojnika, koji je imao svrhu, da ukroćuje Grke.

Taj je kasniji njemački kralj, princ pruski, pisao dne 12. aprila 1854. pl. Natzmeru: „Žudim za onim trenutkom, kad će Pruska i Austrija posegnuti u to pitanje („nesretno, istočno pitanje“) rukom s ruku sa Njemačkom, t. j. „stvarati“ mir na obje strane, u koliko se to slaže sa čašću, onaj, koji će biti neposlušan, teško će to osjetili. Pobijedi li Rusija, mora joj se vratiti mir, da tamošnji vladini krugovi ne iskoče, pobijede li drugi, valja tima zapovijediti, da ne posegnu za Rusijom, jer mogao bi da bukne kakav sedmo- ili tridesetgodišnji rat, jer prava ona sila Rusije leži u njezinoj defenzivnosti, a možda u kakovoj zimi (Napoleonov poraz).

Pošto nije uspjela osnova Napoleona III., da izazove ustanak kaukaških plemena proti Rusiji, stali su se dizati burni valovi proti Krimu. Iza nada sve slavne obrane Sevastopolja po ruskom generalu Totlebenu, i za golemih gubitaka Francuza. Engleza i Pijemonteza uslijed kužnih bolesti pade ta trdnjava. U ono je vrijeme umro — po svojoj prilici nasilnom smrću — Nikolaj I., a njegov se je sin Aleksandar II., veoma rado upustio u mirovne pregovore.

Pod predsjedanjem je francuskog punomoćnika bio prije šezdeset godina sastanak Francuske, Engleske, Rusije, Turske, Austrije, Sardinije, dok su Njemačku prepustili tek na zahtjev Austrije. Mirovni su uvjeti bili: po velesilama zajamčena nedirljivost Turske; sultan se je morao obvezati na uvedenje reforma, slobodu plovidbe po Dunavu, neutralnost Crnog mora i autonomiju podunavskih kneževina, te se pobrinuti, da bude Dunav učinjen što plovnijim.

Nastojali su, da riješe čitav niz još danas neriješenih pitanja. Nije začudo je, što pobijedjena Rusija nije htjela da doprinese a na gotovo nikakovih žrtava. Francuska je nastojala da se sporazumije sa Rusijom htjela je s Austrijom slobodne ruke, te ju potisnuti iz Italije. Želji Engleza, da se rat nastavi, protivio se je Napoleon III. te pružio Rusiji najbolje uvjete za uspostavu mira. A u neutralnim su državama francuski diplomati još za vrijeme vojne medjusobno rovarili. Napoleona je njegova suzdržljivost uza svu pobjedu učinila privremeno sucem Europe.

Važna se je osnova internacijonalnog narodnog prava, koje je još i danas na snazi, nastojala učvrstiti. Države su osim toga zaključile ukinuti kaperstvo (ribarski divlji lov); nadalje smatrati blago, koje se vozi pod neutralnom zastavom, slobodnim; blokadu priznati valjanom tek tad, kad je doista od uspjeha; kroz Dardanele se i Bospor ne smije prevažati vojni materijal nijedna država osim Turske. Konačno je car napustio takodjer nakanu — sporazumno s Engleskom i Francuskom — da se utvrdi Alandsko otočje, koje medjaši sa Švedskom, što danas, kako vidimo, ne vrijedi više, jer su ga Rusi ipak bili utvrdili uza sve prosvjedovanje Švedske.

Kaošto već češće, tako se je ovdje poveo bio govor o predpriječenju budućeg rata. Na prijedlog bje Engleske izražena želja, da se u eventualnim slučajevima države, prije negoli će se mašiti oružja, posluže blagohotnim posredovanjem ove ili one države.

Tako je bilo 30. marta 1856 u Parizu kod utanačenja mira.

A danas?

Domaće Vijesti.

Viška proslava. U prisutnosti vojničkih i gradjanskih oblasti, položio je sinoć u 7 sati Nj. Peuzvišenost zapovjednik ratne luke iza kraćeg proslova vijenac s bijelocrvenom vrpcom na spomenik admirala Tegetthoffa.

Sve je pohrlilo da prisutvuje riječkoj slavi. Perivoj je bio dupkom pun vojništva i gradjanstva. Po tome je glazba obišla gradske ulice prateći ju oduševljeno mnoštvo ljudi sve do trga pred mornarskom vojarnom, gdje je glazba na koncu odsvirala carsku himnu, te je tako sinoćna slava svršila.

Prigodom viške proslave položio je kod naše uprave gospodin Pavle Pavelić, gradjevni poduzetnik u Puli, 100 kruna za narodni blagdan. Zahvaljujući srdačno gosp. darovatelju, želimo, da bi se takovi Pavelići u Puli umnožavali! — U istu svrhu sabrali su na brodu „Vulkan“ u Šibeniku 20 kruna, koje darovaše: Stari Ivan, K 5, Furač Ivan, Straha Janko i Vlasić Toma po K 3, Marčetić Marko, Paukarić Petar i N. Z. po K 2.

Iz Dalmacije.

Iz stranke prava u Dalmaciji. „Hrvatska Kruna“ javlja: U prošli četvrtak održana je sjednica uprave naše stranke. Na sjednici se raspravljalo opširno o svim političkim, socijalnim, kulturnim i ekonomskim pitanjima, koja zasjecaju u pokrajinske i sveopće interese cijelokupnog našeg naroda i stvorene su odnosne odluke. Raspravljalo se i o pitanju sloge u javnom radu, te su izabrani u odbor za dogovore gg. Ivo Prodan, dr. Ante Dulibić i dr. Miho Skvrce. Potanje izvješće ne donosimo obzirom na sadašnje prilike.

Iz Trsta.

Trbušna pošalina u Trstu. Ovih dana bilo je u Trstu nekoliko slučajeva trbušne pošaline (tifusa). Akoprem nema povoda zabrinutosti, objelodanio je tršćanski magistrat oglas, kojim opozoruje općinstvo da se strogo drži odredjenih sigurnosnih mjera za očuvanje zdravlja.

Pučke kuhinje. Aprovizacijono povjerenstvo priopćuje: Dne 24. t. mj. započet će svoju djelatnost pučke kuhinje od aprovizacijonog povjerenstva. Broj predbilježenih za hranu A (objed 60 fil. i večera od 30 fil.) iznosi dosele 3200, a za hranu B (objed i večeru od 20 filira) 2150. Ali, privremeno, ne će moći kuhinje, koje su postavljene na trgu Sv. Ivana, Bolničkom trgu i u ulici Tintore zadovoljiti toliki broj predbilježeniko, nego će se morati ograničiti na 4000. Iskaznice za one, koji će uzimati hranu od pučkih kuhinja. Dijeljenje objeda traje od 11 s. prije podne do 1 sat po podne, a večere od 5 do 7. s. u večer.

Iz Goričke.

Obnova Gorice. Javljaju iz Gorice: Tršćanski namjesnik barun Friest-Skene izjavio je prigodom svog posljednjeg boravka u Gorici poklonstvenoj deputaciji pučanstva i stvenstva, da će grad uskrsnuti iz ruševina ljepši nego li je bio, i to čim uspije suzbiti neprijatelja, da ne bude više mogao nanašati štete gradu. Ponajprije će pomoći i namiriti štete onima, koji su izgubili sve. Kuće će se graditi na novo ili pozidati, a pri tom će se uzimati u obzir želje stanovnika. Obnovom grada upravljati će sam namjesnik, te će, dok budu radnje trajale, boraviti u Gorici.

Iz Kranjske.

Obrtna škola u Ljubljani. Početkom naredne školske godine otvorit će se na c. kr. obrtnoj školi u Ljubljani obuka samo u strukovnoj školi za kiparstvo, u ženskoj obrtnoj školi i u jednoj risarskoj školi. Ostali odsjeci ne će biti otvoreni uslijed zapremljenja prostorija u vojničke svrhe.

Razne Vijesti.

Francuzi žele, da se ruski generalni štab preseli u Francusku. „B. Z. a. M.“ javlja iz Madrida: Ruski general Ivanov pripovijeda, da su englesko-francuski izaslanici zamolili cara, neka bi premjestio ruski generalni štab u Francusku, da se tako omogući zajednički rad sporazuma. Car je to otklonio.

Venizelos protiv kralja. Venizelos je u svom listu „Kyri“ ponovno napao kralja, koji je na izjavu odanosti otpuštenih pričuvnika odgovorio tako, da bi se to moglo lako tumačiti kao bodrenje. „Times“ saznaje, da pričuvnici uistinu priredjuje demonstracije protiv antante, al je ministar rata ipak svim časnicima strogo zabranio svako miješanje u politiku.

Rumunjska se ne će odlučiti. Na posebno pitanje odgovara dopisnik švicarskih listova u Bukarešto, da su pogotovo po Švicarskoj raširene vijesti o pripravama rumunjske armade i skoroj odluci Bratianuove vlade potpunoma izmišljene.

Katastrofa u Spezii i proklamacija rata Njemačkoj. Povodom velike katastrofe u Spezii, piše „Secolo“, da je to posljedica njemačkog atentata. „Secolo“ ide očito za tim, da iznudi proklamaciju rata Njemačkoj.

Nove marke u Bosni. Ovih dana stavljene su u Bosni u promet novemarke po 7 i 12 filira. Te su marke radjene za promet sa Bosnom i Hercegovinom, cijelom monarhijom, i sa područjem generalnoga gouvernementa Lublin, Beograd i Cetinja, Suvišak od 5 na 7 i od 10 na 12 filira ide za fond bosansko-hercegovačkih invalida.

Grčki princevi u Petrogradu. „Secolo“ donosi vijest iz Atene, prema kojoj su grčki princevi Nikola i Andrija, braća kralja Kostantina, otputovali dne 10. o. mj. u Petrograd.

Engleskinje za rat. Javlja se iz Berlina: U Londonu održati će se u nedjelju u Hyde-Parku velika skupština engleskih žena, koje će postaviti rezoluciju, u kojoj će se od vlade zahtijevati, da se radi snažnije produženja rata još većma zapne i da se provede privredni rat, košto je to utvrdila pariška privredna konferencija. Engleskoj mornarici ima se dati puna sloboda, da Nijemce uništi i da provede blokadu protiva Njemačke u najširim razmjerama.

Poziv pučkih ustaša 15. kolovoza. Javljaju iz Beča, da će pučki ustaše do 36. godine, koji su pri zadnjem naknadnom pregledanju pronadjeni sposobnima za vojnu službu, biti pozvani pod oružje za den 15. kolovoza.

Za naše djake. Uslijed naredbe Ministarstva za bogoštovje i nastavu, mogu djaci onih zavoda, gdje je radi ratnih prilika bilo promjena profesora ili prekinuća u satnici, polagati popravni ispit i u slučaju, da su u dva ili više obvezatnih predmeta dobili nedostatnu ocjenu.

Žrtve francuskog napadaja na Karlsruhe. Kako je poznato, napali su francuski aeroplani neutvrdjeni njemački grad Karlsruhe. Prigodom tog barbarskog čina palo je žrtvom 257 osoba, medju kojima je najviše malene nedužne djece.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Lovro bijaše s obećanja grofova presretan. Istok! Divni bajni istok! U snu i na javi lebdijaše pred njegovom dušom bijeli Carigrad sred plavetna mora, Ninive, Memphis, Jerusolim, Ganges; pred njegovom dušom sjalo novo sunce. Tim žeškim mukom čekaše jadnik da dovrši učiteljsko zvanje u predsjedničkovoj kući. Vršjaci mu bijahu već činovnici, kapelani, časnici. Valjalo ih je dostići. Svijet obično ne sudi mladića po duševnim vrlinama, već po školskim svjedočbama ili kasnije po većem ili manjem zvanju. Često se klanjaju ljudi plitkoj glavi, jer je uvrštena u red javnoga zvanja, često se rugaju umniku, jer je „ništa“, jer ne spada u koju od dvorištvenih kasta. Osobito u malim okolnostima vidi se ovo pusto idolopoklonstvo. A takovo očito vrijedjanje umnih vrlina boli i čovjeka duhovita, ma se i neprovodio za ludilom svojega vijeka. Na istok! klicaše Lovrina duša, van iz ovoga kola neprirode, previjanja i himbe; na istok! prema izvoru vječnoga svjetla. Mladi grof dovrši prve nauke. Poslaše ga u Beč učiti pravo, da za koju godinu stupi u red visokih činovnika, premda su mu visokorodjene tetke tvrdile, da bi mu bolje dolikovalo bijelo odijelo dragunskoga poručnika. „Spašen sam!“ uzdahnu Lovro, oprostiv se po pismu s mladim učenikom. Grof u istinu ne poreče riječi. Pisao on na sve strane pisma radi Lovre, ne bi li se dovinuo mjesta u orijentalnoj akademiji. Poslao i samoga Lovru na svoj trošak u Beč, da se predstavi gospodi. Plahe duše stupi mladić u kuću, gdje se kuje sreća države — u ministarstvo vanjskih poslova. Svuda prostrti sagovi, svuda zelenim suknom obavita vrata, da ne može škripljući dubokih misli diplomatičkih glava, svuda u vratima okanca, da mogu vidjeti tebe prije, nego ti njih. Prijatelji grofovi pozdravili Lovru slatko i glatko, izjavili mu, da im je predsjednik pisao o njegovu zvanju i umu, i da se nadaju, da će mu za rukom poći zadobiti traženo mjesto. Lovru je to ponešto veselilo, al mu sve bijaše preslatko, preglatko. Lovro položi napokon ispit, da bude primljen u akademiju, položi ga sjajno. Rekoše mu, nek pođe kući, da će dobiti odluku, sudeći po ispitu, povoljnu. Osvojen lijepom nadom stupi u predsjednikovu kuću, gdje je imao dočekati odluku. Nije ni najmanje sumnjao, da će ga primiti u zavod, gdje se othranjuju mladići za diplomatičku službu na istoku.

Jednoga dana dade ga predsjednik pozvati k sebi. Bijaše neveseo. Na pisaćem stolu ležaše smotak papira.

„Zapovijedate, gospodine grofe?“ progovori Lovro prvi.

„Sjednite, dragi gospodine. Pišu mi prijatelji iz Beča, da ste si ispitom osvjetlali lice, da ste bili predloženi na prvom mjestu, da budete primljeni u akademiju —“

Neki nemir osvoji Lovru.

„Medjutim“, nastavi grof, „čovjek snuje, a Bog boguje. Grof Buol mi je prijatelj, al ima u njega drugih prijatelja, moćnijih prijatelja. Na preporuku carskoga poslanika u Carigradu, baruna H., primljen je drugi pitomac u akademiju, a i sami znate, da je samo jedno mjesto prazno bilo.“

„Dakle ništa?“ jedva istisnu Lovro blijed na smrt.

„Žalibože ništa, jadni prijatelju moj! Al ne gubite nade. Učite prava, budite činovnik! Skrbit ću za vas.“

„Hvala, gospodine grofe, ne mogu.“

„A zašto?“

„Oprostite, da vam i opet iskreno govorim.“

„Govorite slobodno.“

„Utekoh iz sjemeništa, da se dokopam slobode. Nisam bio jak u njemoj zabiti probaviti nekoliko godina, a da budem svezan za svoj vijek! Gledao sam to živovanje po više godina. Vi ste k tomu blag i pravedan, al ima i drugojačijih glavara. Ne mogu, gospodine grofe, ne mogu! I najbolja služba bila bi mojemu duhu, što je Herkulu bila Nessova haljina. A sada još više, gdje mi je lijepa nada prevarila.“

„Što kanite dakle, prijatelju?“

„Što? Znam li ja? Vijest, koju evo razumih, ošinula me kao grom iz vedra neba. Nemam site ni mjesta, al samo to znam, da ne ću biti činovnikom.“

„Ohrabrite se, prijatelju. Vi znate puno jezika, poznajete razne književnosti. Budite učitelj. Sta velite na to?“

„Pravo rekoste, gospodine grofe! Sila mi se vraća. Da, bit ću učiteljem za sve, što sam bio za vašega sina. Svratit ću svoju tvornu silu na istruju, i kad mi nije dano, da budem sam čitavim čovjekom, othranjivat ću bar čitave ljude.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 374.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 21. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Dvije podmornice i tri ljetala uništena.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. (D. u.). Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U Bukovini i na sjeveroistoku od Prislopskog klanca nema važnih dogodjaja. Kod Žablja i Tatarova potrajala je i jučer bojna djelatnost s izmjeničnom žestinom. Na galicijskoj fronti sjeverno od Dnjestra tu i tamo ophodnijski okršaji. U Voliniji suzbile su njemačke čete neprijatelja na zapadu od doline, koja vodi iz Zvinjača prama sjeveru. Kod zavoja rijeke Stohoda, na jugoistoku od Kosovke, zaskočila su austro-ugarska odjeljenja pomaknuti ruski jarak.

Talijansko bojište.

Bojna je djelatnost bila općenito maljašna. Samo pojedini odsjeci istočne tirolske fronte i koruškog pograničnog područja stajali su od časa do časa pod živahnom vatrom neprijateljskog topništva.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi okršaji. Posada je južnodalmatinskog otoka oborila talijanskog letioca. Ljetalo je izgorjelo; posada mu bila je zarobljena.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 20. (D. u.). U noći od 14. na 15. o. mj. uništile su naše torpednjače na srednjem Jadranu talijansku podmornicu, a 12 sati kasnije na južnom Jadranu drugu podmornicu nepoznate zastave. Od obih podmornica nije se mogao niko spasiti. Na našoj strani nema gubitaka.

Dne 19. o. mj. ranim jutrom preletjela su 3 talijanska pomorska ljetala preko sjevernog područja otoka, te su bacila nekoliko bomba protiv zaseljaka te usidrenih i vozećih parobroda, a da nijesu nanijela ni najmanje štete. Dva su ljetala bila prisiljena, da se spuste. Od njih bilo je jedno sasvim neoštećeno uhvaćeno od torpednjače. Posadě obiju ljetala, 3 časnika i 1 podčasnik, bili su uhvaćeni neranjeni.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Izmedju mora i Ancre vrlo živo topovsko opstreljavanje i veliki broj ophodnijskih podhvata. Sa znatnim silama napadali su Englezi naše položaje na sjeveru i na zapadu od Fromellesa. Bili su suzbijeni, a gdje im je bilo uspjelo da prodru, odanle su bili suzbijeni protunapadajem. U naše je ruke palo preko 300 zarobljenika, medju njima veći broj časnika. Na obim su stranama Somme u toku novi teški bojevi. Započeli su na sjeveru od rijeke jučer po podne jakim engleskim navalama protiv Longuevala te šume Delleville, kamo je bio neprijatelj opet prodro, ali je morao popustiti pred našom protunavalom. On zaposjeda još samo dijelove sela i šume.

Jutros su rano započeli na čitavoj fronti šume od Foureaux do Somme englesko-francuske navale. Prvi je jaki napadaj skršen. Na jugu od rijeke napali su Francuzi kroz popodne dvaputa u okolici Belloya, te su bili jutros rano već triput krvavo suzbijeni u odsjeku Estrees-Soyecourt. Iz pomaknutih jaraka kod Soyecourta bili su suzbijeni bojem na bajonete. Topništva razvilaju na obim obalama Somme najveću silu. Kod Arrasa, Perona. Biachesai i Vermanda bila su oborena neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Ni jučer nije imao neprijatelj sa svojim navalama što ih je popodne opet započeo na obim stranama ceste Ekar-Kekkaj na jugoistoku od Rige, nikakvog uspjeha. On je samo povisio svoje velike gubitke. Ruske navale u okolici Skrobove bile su glatko suzbijene. U zavoju su rijeke Stohoda poduzele austro-ugarske čete kratki napadaj, bacile su Ruse iz najprednjih linija, te su se vratile prama osnovi u svoje položaje. Na jugozapadu Lucka promaknule su opet njemačke čete svoje položaje na glavnu liniju Tereskovec-Jenizarov. Neprijatelj je ojačao opstreljavanje na donjoj Lipi i u okolici Verbena.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 20. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijsko bojište.

Na istoku od Kermanšaha nema nikakve promjene. Ruske četaške sile, koje su napale na naša odijeljenja na istoku od Sineha, bile su suzbijene. Ostavile su veliki broj mrtvih.

Kaukaska fronta.

Na desnom su krilu poduzela naša pomaknuta odijeljenja uspješnu navalu protiv neprijatelja.

U centrumu i na lijevome krilu nema, osim izmjeničkog pucanja, nikakvih važnih podhvata.

BRZOJAVI.

Rat.

Čudna talijanska dnevna zapovijed.

Beč, 20. (D, u.) Stan ratne štampe javlja: Kod zarobljenog se talijanskog podčasnika pronašla dnevna zapovijed, gdje se obećaje za svakog zarobljenog vojnika austro-ugarske vojske 20 lira, za svakoga podčasnika 30 a za svakoga časnika 70 lira nagrade. Ta zapovijed, koja se baš slaže s poznatim trgovačkim duhom, koji je talijanskoj naciji prirodjen, ide tako daleko u svojim računima, da kao da dovikuje vojnicima: Idite oprezno naprijed! Kao da ste na lovu, nastojte da neprijateljsku ophodnju opkolite i da zapovjednike oborite, ostali će se tada odmah predati. Vi ćete time istina, izgubiti 30, odnosno 60 lira od zapovjednika, ali tim bolje za vas, jer ćete dobiti toliko puta po 20 lira, koliko god vojnika budete doveli sa sobom!

O srčanosti talijanskih vojnika, čini se, da to je krivo, ne drži ta zapovijed baš mnogo, jer im upravlja na koncu još ove riječi: Osim toga imate još jedan korist: Neprijateljsko topništvo ne može ništa protiv nekoliko ljudi koji umiju napredovati kako što treba; dapače ono niti ne puca na pojedinca. Za to podjite na lov na Austrijance!

Ta zapovijed dolazi na dostojno mjesto uz druge podatke, što smo ih sakupili o odnošajima, što vladaju u talijanskoj vojsci izmedju njezinih vodja i prostih vojnika.

Bitka kod Skageraka.

Berlin, 20. (D. u.) — Wolffbureau javlja: Pomno ispitanje izvješća admirala Jellicoe o pomorskoj bici pred Skagerakom dovelo je do zaključka, da njemačkim službenim izjavama nema da se išta više dodaje. Jellicoev izvještaj pravi utisak jednog za javnost pripravljenog i prema tome okićenog izvještaja, koji hoće, da prešuti velike njemačke uspjehe. Obzirom na važnost, koju očevidno iz političnih uzroka engleska vlada tom izvještaju pripisuje, valja sa njemačke strane ponovno ustanoviti, da njemačko brodovlje visokog mora nije bilo izazvano da se bije, već da je za cijele bitke napadalo. Tvrdnji engleskog izvještaja, da se je njemačka taktika nakon dolaska engleskog ratnog brodovlja ograničila nato, da izbjegava daljni boj, oprovrgava Jellicoev izvještaj sam, jer veli, da je bitka medju obim ratnim brodovljima trajala više od dva sata. Obzirom na tvrdnju, da nijesu Englezi uspjeli u svojoj namjeri, da njemačkom brodovlju visokog mora pruže 1. lipnja novu bitku, jer da je njemačko brodovlje izmaklo, ustanovljuje se, da je englesko teško brodovlje izgubilo u noći od 31. svibnja na 1. lipnja ne samo dodir sa našim brodovljem, već i vlastitu svezu. Njemačko se je brodovlje nalazilo u jutro 1. lipnja još u Sjevernom moru. Ustanovljenje jednog našeg zrakopiova, da je Jellieve 1. lipnja u jutro krenuo sa dijelom svog brodovlja prama zapadu, dakle prama engleskoj obali, daje povoda za predmijevanje, da su ga gubici tekom dnevne i noćne bitke kaošto i osvjedočanje, da je izgubio vodstvo svojih skupina, ponukali, da se ukloni daljnjemu boju. Na koncu engleskog izvještaja navedeni angleski gubici jesu netočni, a nabrajanje njemačkih gubitaka jest plod mašte. Wolffov ured navadja konačno još jednom objestrane gubitke te veli da engleski iznašaju 169.200 tona, a njemački 60.720 tona.

Engleska ne dozvoljuje uvoz lijekarija u Njemačku i Austro-Ugarsku.

Washington, 20. (D. u.). Državni tajnik Grey je upravio Sjedinjenim Državama notu, u kojoj ne će da privoli na to, da američki Crveni krst dobavlja Njemačkoj i Austro-Ugarskoj lijekarija.

Grey poriče to, da je blokada alijiraca protiv ženevske konvencije, do čijih je odredaba Engleska uvijek toliko držala, jer da nema nikakve temelja da se drži, e bi Njemačkoj i Austro-Ugarskoj nedostajalo robe za Crveni krst. Po svoj prilici je baš protivno istina. A budi i da nema nekoje robe u dovoljnoj mjeri, to se ima pripisati okolnosti, što središnje vlasti upotrebljuju u druge svrhe robu, o kojoj se govori; tako bi središnje vlasti upotrebile u ratne svrhe takodjer i materijal, što bi ga dobile. Stoga nije engleska vlada u stanju, da stvori takav praecedens, kao što bi bio, da se postavi nadzorni odbor po predlogu američkog Crvenog krsta.

Austro-Ugarska.

Pedesetgodišnjica bitke kod Visa.

Beč, 20. (D. u.) Prigodom pedesetgodišnjice bitke kod Visa priopćuju listovi spomenčlanke, u kojima ističu, da su 20. srpnja 1866. g. Tegetthoffov genij i hrabrost austrijskih mornara odlučno potukli kod Visa kud i kamo jače talijansko brodovlje, te mu time oduzele vlast nad Jadranskim morem. Listovi vele, da je pred 50 godina usljed careve brige bilo podignuto novo brodovlje te ustanovljuje, da se danas, nakon 50 godina, ne mogu Talijani, kao ni tada, nadati u Jadranu nikakvom uspjehu. Listovi se kod toga spominju najnovijeg oružja; podmornica i hidroplana, koji su strah i trepet za neprijatelja. Duh je moderne austro-ugarske mornarice, koji omogućuje te uspjehe. Kao za vrijeme Tegetthoffa tako i danas ispunjuje srce svakog pomorca, od zadnjega mornara pa sve do najstarijega admirala duh plemenitosti i neustrašivosti koji svi su pripravni, da žrtvuju sve, e bi očuvali ono, što bijaše kod Visa postignuto.

Njemačka.

Njemačko-talijanski trgovački i svibanjski ugovor.

Berlin, 20. (D. u.) „Norddeusche Z." obara se protiv pokušaja talijanske štampe, da zavadja talijansko javno mnijenje neistinitim ili izvrgnutim tvrdnjama o njemačkim mjerama na polju privatnog prava. List navadja čitavi niz povreda što su ih Talijani počinili protiv trgovačkog ugovora i protiv sporazuma od 21. svibnja 1915. što su ga Nijemci i Talijani medjusobno sklopili za slučaj rata i koji govori o postupanju sa pripadnicima jedne i druge države i njihovim imetkom, kao što se nalaze u lukama obiju država. Njemačka je vlada nasuprot i poslije tih povreda, doklegod se je činilo, da ima izgleda, e da će se održati svibanjski sporazum, uvijek brižno nastojala, da ga očuva, sve dok je talijanska vlada izjavila, kako ona smatra suvišnim svako dalnje raspravljanje. Obzirom na takvo postupanje Italije, nije mogla ni njemačka vlada da i nadalje prijeći njemačkim bankama, da postupaju prama prilikama s talijanskom imovinom, a tim manje šalju novac Talijanima, koji živu izvan Njemačke. Odluke dotičnih banaka i zadruga bile su prihvaćene iz njihove slobodne volje. Zabrana isplaćivanja o kojoj je talijanska štampa govorila, nije bila nikada izdana. Dakle nije Njemačka, nego Italija prekršila njemačko-talijanski trgovački ugovor i svibanjski sporazum, te ako talijanska štampa drukčije prikazuje stvar, to je grubo i zlobno zavadjanje talijanskog javnog mnijenja.

Njemačko-talijanska napetost.

Lugano, 20. (D. u.) Talijansko je ministarstvo izdalo odredbu, kojom se proširuju protiv svih nepritateljskih i svih saveznićkih pripadnika one mjere, što ih je talijanska vlada bila poduzela protiv Austro-Ugarske dne 24. lipnja 1915. i 13. travnja 1916.

Antanta.

Rusi pustili kući švedskog pilota.

Kopenhagen, 20. (D. u.). Švedski državni pilot, koji je bio odveden s dijelom posade sa njemačkog parobroda Worms bio je od Rusa pušten na slobodu, te je prispio u Haparandu. U mjestu Abo bio je preslušan.

Nekadašnji talijanski dopisnici u Beču.

Beč, 19. U „Giornale d' Itilia" priopćeno pismo Caburija na Steede o „Italiji i Slavenima na Jadranu" je, kako „Pol. Korespondenciji" javljaju sa talijanske granice, zanimivo, ne samo radi objašnjenja oštrih opreka, koje u tom obziru postoje medju Italijom i njezinom saveznicom Engleskom, već i radi slike, koje to pismo daje o djelovanju nekadašnjih dopisnika u Beču. „Gostoljubiva" kuća prijašnjeg zastupnika „Timesa", u kojoj su se sastajali ti dopisnici, bila je ognjište neprijateljskog djelovanja protiv Austro-Ugarske. Gospodin je Steed svojim govorima podupirao težak posao tih dopisnika, koji su bili opkoljeni zlobom. Caburi misli, da su Steedove simpatije za stvar Jugoslavena bile većim dijelom posljedice pravog poznavanja položaja, što ga je Austrija svojim okolišanjem stvorila na Jadranu. Steed je izvješćivao talijanske dopisnike o pogibeljnom njemačko-madžarskom prodiranju u talijanska područja te je pokazivao na bečke banke, koje bijahu pod kojekakvim izlikama ustanovljene u Trstu i drugim točkama „dell' altra sponda", dalje na parobrodarska društva, industrijska i trgovačka poduzeća, hotele itd., koji su služili u istu svrhu. Dapače i u gradove i malene krajeve talijanske obale prodro je lukavi i oholi austrijski i madžarski gradjanin. Mletački Lido, Rimini i Cattolica bijahu krajevi, u kojima su se ljeti oporavljali peštanski židovi i Bečlije iz Leopoldstadta. Mi smo ih tada razumjeli, piše Caburi. U Italiji su gledali na Madžare u svijetlu krivih legenda iz dobe revolucije od 1848. god. Mi smo ali nastojali da uvijek opetujemo, da se Italija ne smije pouzdati u takozvani „viteški" madžarski narod, čija se je velikodušnost sastojala u ugnjetavanju drugih narodnosti u Ugarskoj. Otkad dokad dolazio je u Italiju bolni odziv drzovitosti, koje su Hrvati počinjali na štetu Talijana. Mi smo ali nastojali, da našim dnevnim radom utvrdimo u talijanskom narodu uvjerenje, da su najljući neprijatelji talijanstva u jadranskom području austro-ugarska vlada i „njemačko-madžarska kamora". Nije moguće, da je Steed zaboravio na marljivo djelovanje svojih drugova, koji su kroz dugi niz godina zastupali u Beču talijansko novinstvo. On će se stalno sjećati, da je Caburi i u vrlo škakljivim i teškim časovima nastupao za sporazum medju Talijanima i Slavenima u jadranskom području.

Taj opis, koji klasično svjedoči o djelovanju zastupnika talijanskog novinstva u Beču, medju inim i novine, koje su se uvijek izdavale za prijatelje trojnog saveza, jest važan prinos u obilježenje spletaka, koje je Italija pod krinkom saveznice kovala protiv Austro-Ugarske kaošto i besprimjerne nevjere, koja je konačno dovela do izdajničkog napadaja Italije na monarhiju, čija je ona saveznica bila kroz više od 30 godina.

Eksplozija u talijanskoj barutani.

Lugano, 20. (D. u.). „Stampa" javlja: Prošle je noći eksplodirala tvornica baruta u Borgofranco d' Ivrea. Ima 13 mrtvih, 24 ranjenih.

Dogodjaji na moru.

London, 20. (D. u.). Lloyd. Sluti se, da je parobrod Evangelistria potopljen. — Podmornica je potopila talijanski parobrod Angelo. Posada se je spasila na kraju.

Reuter javlja iz Christianstada: Njemački su razarači uhvatili jučer popodne engleski parobrod „Ados", koji je dolazio iz Innlandske.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 18. Služb. izvještaj od 17. posl. podne.

Zapadna fronta.

Volinija: U području istočno i jugoistočno kraja Svinjuhi slomile su junačke čete generala Saharova neprijateljski otpor. U bici kod sela Pustomiti (10 km jugoistočno Svinjuha) zarobili smo više od 1000 njemačkih i austrijskih vojnika, zaplijenili smo tri laka i dva teška topa i strojnih pušaka, a osim toga učinismo i brojni plijen. U tim je bojevima bio na nozi ranjen od šrapnelskih komada hrabri general Dragomirov. U okolici donje Lipe napreduje naša navala uspješno. Tu se neprijatelj žestoko opire. Tekom bojeva u tom području zarobile su naše čete 226 časnika, 5872 momka te su zaplijenile 24 topa, od kojih 12 teških, kaošto i 14 strojnih pušaka, dalje nekoliko hiljada pušaka i drugi ratni materijal. Osim toga smo tu zarobili 51 časnika i 2165 momaka. Ukupni broj dne 16. srpnja učinjenih zarobljenika porasao je na 317 časnika i 12.637 momaka. Plijen je postigao broj od 30 topova, medju kojima 17 teških od 10 cm, kaošto od 6 i 9 palaca, veliki broj strojnih pušaka i mnoštvo drugog plijena.

U okolici Rige vršili su se na obim stranama po nas povoljni bojevi. Zauzeli smo neprijateljskih jaraka i zarobili vojnika. Jedan je zeppelinovac letio iznad Rige te je bacio na razne dijelove grada 13 bomba.

U Bukovini, jugozapadno Kimpolunga, uznapredovala su naša konjanička odjeljenja na cesti Kirlibaba-Marmaros-Sziget.

Kaukaska fronta.

U noći na 16. srpnja osvojile su čete naše hrabre kaukaske vojske grad Baiburt, važnu točku svjetskog prometa. Ratno se bojište širi dalje u Armeniju. Na mnogim su se točkama Turci povukli u najvećoj brzini te su ostavili svoja skladišta. U Taurusu i u području rijeke Čoroka su naše čete ponovno znatno napredovale, dogradivši Turcima u boju zauzete položaje. Jednom riječi: naša je junačka kaukaska vojska izvršila u zadnjim danima vlastitom srčanošću i hrabrošću pobjedonosno niz bitaka kod Baiburta, Mamahatuma i Mariha (Muša?).

Domaće Vijesti.

Duša dalmatinskih Hrvata u Puli prigodom 50-obletnice pomorske bitke pod Visom. Jučer, na dan 50-obletnice pomorske bitke pod Visom odslužila se u 8 sati i pol u crkvi Majke božje od Mora svečana sv. misa za upokoj duša junačkih branitelja našega Jadrana, koji su god. 1866. izvojštili u pomorskoj bici pod Visom sjajnu pobjedu, nad talijanskom nadmoćnom pomorskom bojnom silom. Misi su prisustvovali

U nedjelju, 23., svi na proslavu 50-godišnjice viškog boja!

Nj. Preuzv. admiral Chmelarž i tvrdjavni komisar grof Schönfeldt, podadmiral Chiari, kontraadmiral barun Mayer-Hohenberg. Feldmarschalleutnant Hlavaček, predstavnici civilnih oblasti, brojni štopski časnici pomorske i kopnene vojske, veliki broj vojnika, počasna satnija pod oružjem, veterani viškog boja i cjelokupni odbor dalmatinskih Hrvata za polaganje srebrnog lovor-vijenca na spomenik admirala Tegetthoffa. Iza sv. mise uslijedio je blagoslov vojske i pjesma zahvalnica (Te Deum). Na to se uputiše svi k spomeniku admirala Tegetthoffa, da prisustvuju polaženju vijenca, tog simbola harnosti i vjernosti dalmatinskih Hrvata. Kad su bili svi učesnici na okupu, pozvana je vojska „na pozor“, dok je odbornik gosp. Paskojević uručio gosp. vitezu Mardešiću vijenac.

Gosp. Mardešić primio je vijenac i okrenuv se licu spomenika izrekao ove riječi.

„Božanski Tegetthoffe, dalmatinski Hrvati, nastanjeni u Puli, pridružuju se vjernim sinovima ljubljene nam domovine, klanjaju se velikom imenu tvome, te poniznošću polažu pred tvojom veličinom ovaj vijenac.“

Kod ovih riječi položio je gosp. Mardešić vijenac na spomenik, a onda nastavio svoj govor slaveć Tegetthoffa i ostale junake kopnene i pomorske vojske. — Mardesić je govorio u pomladjenom zanosu, govorio je iz duše, kako on to lijepo znade i umije. Za govora je trajao je groban muk, počasna satnija kao da je iz mramora isklesana, a na usnama Tegetthoffa kao da je zatreptio lagani smiješak, kojim je iza potjeranja ostanaka talijanske pomorske sile pod Visom stiskao desnice časnicima i junačkoj momčadi. Zadrhtao glas i našem Niki, kad je stao veličati našu višku slavu i spominjati svoje obranjene krši, svoju milu Dalmaciju. A stari čempresi proniknuli nježno svoje vrške i slušali ljupke zvukove, što su ciliknuli iz duše rodoljuba: sitne iglice na borovima zatreperile, dok se u daljini čuo podmukli tutanj, ko da se je tamo negdje preko Jadrana navalio težak kamen na grudi griješnice. Gospar Niko govorio je iz srca k srcu, govorio je dostojno velikih uspomena naše opjevane slave.

Na svršetku govora pozvao je govornik sve prisutne, da okrenu svoja srca puna vjernosti našem premilostivom i viteškom vladaru caru i kralju i gospodaru našem i da mu u svom oduševljenju uskliknu trokratni živio. Iz srca prisutnih zaori trokratni živio, a glazba zasvira carevku.

Iza govora čestitao je admiral Chmelarž gosp. Mardešiću i drugovima, te je svima redom stisnuo desnice i zahvalio im najtoplije na rodoljubnom činu, kojim su osvježili uspomenu viške pobjede.

Slijedilo je zatim defiliranje pred admiralom Chmelaržom, koji je sebi o desnu postavio g. Mardešića.

Ovime bila je svečanost zaključena, ostaviv u srcima naših Dalmatinaca uz zadovoljstvo nad ispunjenom svetom dužnosti i udivljenje nad ljubkom susretljivosti prisutnih visokih ličnosti.

Možemo ustvrditi, da je odbor izvršivši ovu prvu točku svoje uzvišene zadaće u potpunom redu i skladu, pa ne dvojimo da će biti isto tako sretne ruke i kod osnivanja zaklade za siročad i udove palih dalmatinskih junaka, čime hoće, da okruni svoj rad domoljublja i humanitarnosti u ovim težkim vremenima krvi i suza. Evala našem Niki i njegovim drugovima!

Objava. C. k. tvrdjavni komesar pozivlje sve u poreznoj općini Pula bivajuće posjednike konja, volova, krava, mazga, magaraca i koza, da do uključivo 26. t. mj. prijave kod općinskog ureda, soba br. 19, broj takvih u njihovom se posjedu nalazećih životinja kaošto i množine sijena, kojim raspolažu.

Svaka promjena u broju i u vrsti tih životinja morat će takodjer biti odmah prijavljena tom općinskom uredu.

Prestupnici bit će u smislu zakona strogo kažnjeni.

Prigodom narodnog blagdana. Preko ove uprave darovaše za Družbu sv. Ćirila i Metoda: Obitelj Remeta 10 K, jer nije mogla prisustvovati sprovodu punice gosp. Ivana Monfreda.

Prigodom viške proslave poslao je našoj upravi za narodni blagdan 20 kruna g. Matko Koren, trgovac u Pazinu, sada vojnik u bolnici Gradac-Liebenau. Srdačna hvala!

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda ze Istru primilo je od 11. do 17. srpnja o. g. slijedeće prinose: G. prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb, šalje K 5000, dar g. Radivoja Hafner, veletržca u Zagrebu, te K 835, što su ih prigodom narodnog blagdana darovala slijedeća gospoda: Dr. Vladimir Nikolić K 100; N. N. K 10; A. Kurka, vlastnik brijačnice K 10; direktor Ivan Rabar K 10; Milan Kundić, trgovac K 200; Dr. Josip Marušić, biskup K 20, J. pl. M. kod blagoslova grunteka Dra. Rad. Markovića K 100; sabranih hod istoga blagoslova K 227; Presvj. Vladimir Mažuranić K 20; prof. Stjep. Serkulja, sakupljenih prigodom rastanka sa jednim kolegom K 48; tvrdka Ivan Grgurina i sinovi K 50; Dr. Boleslav Bolè K 20; Dr. Edvard Risek, župnik u Varaždinu K 20; Saborska pisarna, Zagreb, dar narodnog zastupnika g. Frana Serafina Križa K 778·70; presvj. gdja. Ivka barunica Ožegović, Zagreb, sabranih prigodom narodnog blagdana K 646; g. Ivan Nežić, nadučitelj, Cres, sabranih prigodom narodnog blagdana K 221·60; gosp. Nikola pl. Košcec, ljekarnik, član čete, Našice K 100; gdica. Josipa Hribar, članica čete, Velika Gorica K 100; g. Josip Bastijanić, župnik Sv. Ivan od Šterne, sabranih od škol. djece u Fapcima uz prinos pomoćnih učitelja za proslavu narodnog blagdana K 16·50; sabrano u lčičima izmedju škol. djece i odraslih za nar. blagdan K 50·16; g. Jerko Milković, župnik Sv. Ivan Žabno K 25; g. Dr. Fr. Brnčić, Trst, sabranih K 123·20; g. Mato Gavrilović, član čete, Petrinja, K 100; „Novosti“ d. d. Zagrebu ime stiglih prinosa K 62; g. G. Matija Sokolić, Rijeka, sabranih prigodom nar. blagdana K 12, gdjica Hermina Rutzner, učiteljica, Ripenda, sabranih prigodom nar. blagdana K 35, G. Andro Kalajzić, Ercegnovi za nar. blagdan K 20; Uprava „Narodnih Novina“, Zagreb, prinos g. Bogdana Koritnika iz Čabra K 67·90; g. Nikola Repanić, Ercegnovi K 10; g. Rikard Katalinić Jeretov, Grafendorf K 10.

Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Iz Hrvatske.

Ljetina. Hrvatske novine izvješćuju, da će ovogodišnja ljetina u Hrvatskoj i Slavoniji biti ispod srednje ruke. Tome je ponajviše kriva voda, pod kojom su se u jeseni nalazili veći kompleksi zemljišta. Mnogo se je nade polagalo u proljeću zasijano žito, al je žega, koja sveudilj traje, na to vrlo lošo djelovala i odnijela najbolje nade. Što je izbjeglo vodi i žegi, bičevano je u nekim krajevima bičem tuče, pa se izgledi u ovogodišnju ljetinu ne mogu ocijeniti utješljivima.

Talijanski zarobljenici u Hrvatskoj. „Srijemske Novine“ donose, da je u Vukovar prispjelo 150 talijanskih zarobljenika, koji su odredjeni za obavljanje poljskih poslova. Svi su malena stasa i dosta mladolika lica. Osim talijanskog ne znaju nijedan drugi jezik. Očekuje se daljne transporte zarobljenika.

Nagriženi od bijesne mačke. Pišu iz Vukovara: Dne 15. o. mj. nagrižene su ovdje od jedne mačke dvije osobe, i to supruga jednog financijalnog činovnika i tamničar ovdašnjeg kotarskog suda. Mačka je ustrijeljena, te je razudbom kod nje ustanovljena bjesnoća. Nagrižene osobe otpravljene su u Pasteurov zavod. Redarstvo poduzelo je sve nužne mjere, da se daljna takova nesreća ne bi dogodila.

Iz Dalmacije.

† Josip Micheli de Vitturi. Dne 14. o. mj. umro je u Zadru onamošnji pučki učitelj Josip Micheli de Vitturi u 82. godini života. Pokoj mu duši!

Štipendiji. „Smotra Dalmatinska“ donosi: Za školsku godinu 1916.-17. raspoloživa su dva štipendija za dalmatinske učenike realka, i baš jedan štipendij od godišnjih 300 kruna, a drugi od godišnjih 200 kruna iz dotacije bivšeg Zadarskog pitomišta. — Natječaj je otvoren do 1. kolovoza 1916.

Početkom školske godine 1916.-17. raspoloživo je petnaest štipendija od kojih šest od godišnjih 300 kruna, a devet od godišnjih 200 kruna, iz dotacije bivšeg zadarskog pitomišta, za dalmatinske gimnazijske učenike. — Natječaj je otvoren do 31. srpja 1916.

Natjecatelji moraju prikazati odnosne molbe c. kr. kotarskoj političkoj oblasti njihovog boravišta, za c. i kr. Namjesništvo, dokazujuć zakonitim ispravama.

1. dobu, rodno mjesto i stojbinu, stalež roditelja, broj braće i sestara naznačujuć takodjer da li koji od njih uživa ili je uživao štipendij ili pripomoć iz javnih zaklada;

2. biće natjecatelja i njegove obtielji;

3. naukovni napredak, prikazujući školske svjedodžbe ili barem one dvaju zadnjih semestara, kao i

4. pripadnost jednoj občini ove pokrajine, a to pridruženjem redovite svjedodžbe izdane od dotične općine.

Prošnje koje ne bi bile prikazane kod gorispomenute oblasti do utanačenog roka, ili ne bi bile obložene svim propisanim ispravama, ne će se uzeti u obzir.

Odgovorni urednik „Prave Crvene Hrvatske“ osudjen. Javljaju iz Dubrovnika: Dne 14. o. mj. izrečena je osuda u kaznenoj parnici Kunjašić-Schick, te je ovaj potonji, kao odgovorni urednik „Prave Crvene Hrvatske“, priznat krivim. Osudjen je sa četiri mjeseca zatvora i na isplatu troškova. Schik-ov branitelj uložio je ništovnu žaobu.

Tuča na Korčuli. Prošle sedmice otukla je tuča na otoku Korčuli više mjesta, te je nanijela poljskim usjevima i vinovoj lozi dosta štete. Iza kako je tuča svršila svoj posao, slijedio je vihor vjetra, koji je lomio grane i čupao stabla iz zemlje.

Ulovili morskog psa. Zadarski „Narodni List“ donosi: Prekojučer u jutro jedan morski pas, prelazeći uz otok Uljan, opazio je u Prekomu gdje se nešto bijeli. To je bilo rublje. Zaletio se je prema kraju i kako je zorom dojurio, udario je glavom o stijenje i smeo se. Pritrčaše ribari i vojnici stražari kabela, te ga dotukoše. Donešen je u Zadar. Dug je oko 3 mtr., a teži preko 150 kg. Plivači, oprez je nuždan!

Književnost i umjetnost.

Veliki roman F. M. Dostojevskoga „Zločinstvo i kazna“. U novom i vrlo lijepom izdanju izašlo je najslavnije djelo Fjodora M. Dostojevskoga u prijevodu Ise Velikanovića. Nakladna knjižara Mirka Breyera u Zagrebu trsila se, da veliki ovaj roman izadje u dostojnom ruhu. Štampano je na vrlo dobrom papiru, te je razdijeljeno na 2 knjige s ukupno preko 600 strana. Kao uvod u roman štampan je literarni prikaz autorova rada i lijepa slika njegova. Prvi je dio doštampan dok se drugi štampa, pa će izaći koncem kolovoza. Cijena za oba sveska K 6.—. Tko izvana pošalje nakladnoj knjižari K 6.60 (za potpuno djelo), dostavit će mu se odmah franko poštom prvi dio, a drugi, čim izadje. Djelo će izaći i uvezano u ukusnim platnenim koricama, takodjer u 2 sveska, uz cijenu od K 8.— (poštom franko K 8.60). Dobiva se i u ostalim hrvatskim knjižarama.

Razne Vijesti.

Dvije izjave o iredenti. Prigodom boravka c. kr. tirolskog namjesnika u Inomostu, dotaknuo se je gradonačelnik Greil u svom govoru iredente, te je rekao: „Hoćemo, da ostane Tirol neprikraćen i nerazdijeliv. Zahtijevati pako moramo, da se iza zaključka mira urede prilike u našoj zemlji, tako, da ne će biti u tajnašom krvlju branjenoj zemlji nikakva mjesta za iredentu i da se mora ova zemlja za uvijek pročistiti od svih nepatriotičnih elemenata.“

Namjesnik je odgovorio:

„Sunce mira zasijat će na moćnu, sretnu Austriju i na neosvojeni svijesni Tirol. Moram izjaviti, da za „neoslobodjene“ kod nas ne će biti mjesta i da su skrivili napadaj na naše medje. Vi i svi stojimo jednom mišlju protiv njih“.

Ove riječi imale bi vrijediti kao budući program austrijske vlade ne samo za Tirol, već za čitavo Austrijsko Primorje i za našu Dalmaciju.

Kolera u Carigradu. Prema izjavi generalne direkcije zdravstvene službe u Rumunjskoj, bilo je u Carigradu nekoliko slučajeva azijatske kolere. Putnici iz Carigradu imadu se podvrći petdnevnoj karanteni, pa je zabranjen izvoz živeža iz Carigrada.

Ruske želje za intervencijom Rumunjske. „Frankfurter Zeitung“ donosi izjavu petrogradskog izvjestilja lista „Giornale d' Italia“, prema kojoj je ruski car Nikolaj brzojavno izrazio rumunjskom ministru predsjedniku svoje mnijenje, da bi naime oružana intervencija Rumunjske sada vrlo dobro došla, dok kašnja takova intervencija ne bi više Rusiju interesovala. Ovoj se brzojavci pripisuje velika važnost, jer da nema smisla, da Rumunjska i nadalje odgadja sa intervencijom, a kasnija intervencija bila beskorisna i od Rusije zabačena.

Engleska kavalerija u Solunu. „Corriere della Sera“ prima iz Soluna: U svrhu pojačanja Sarrailove vojske, stigao je dne 13. o. mj. iz Egipta amo veliki transport engleske kavalerije. Akoprem ima sada antanta okupljeno u Makedoniji znatni broj svojih četa, ipak ne će doći tako skoro do njezine ofenzivne akcije. Topničkim čarkanjima i zrakoplovnim lijetovima na granici ne pripisuje se osobita važnost.

Organizacija i nadzor škola u Crnoj Gori. Iz Dubrovnika javljaju, da je upravitelju c. kr. gimnazije, gosp. Posedelu povjerena organizacija škola u Crnoj Gori kao i nadzor nad njima.

Strašna tragedija jedne porodice u Beogradu. „Obzor“ piše: Dne 12. o. mj. u dva sata u noći čula se u Skenderbergovoj ulici u Beogradu strahovita eksplozija. Stanovnici kuce br. 17, probudjeni detonacijom, vidjeli su kako kroz noćni mrak bježe po dvorištu kuće četiri osobe potpuno u plamenu, žive upaljene u strahovitom očajanju, urlajući od bolova. Stanovnici pokušali su da uguše ove žrtve plamena, ali bez uspjeha. — Slučaj se desio ovako:

Leposava Jevtić, učiteljica u jadranskoj Lešnici, trebala je da otputuje u Lešnicu, gdje je ponovno dobila mjesto učiteljice. Muž ove jadne žrtve, koji je bio takodjer učitelj u istom mjestu, poginuo je kao rezervni časnik u ovom ratu i posilje sebe ostavio dvoje nejake djece. Leposava bila je ostavljena bez ikakvih sredstava za cijelo vrijeme rata, pa su joj se, dobivanjem ponovnog učiteljskog mjesta otvarali novi dani. Sa velikom radošću spremala se ona na put. Tom prilikom riješila se da ponese i izvjesne životne namirnice. Medju stvarima, koje su bile spremljene za put, bio je i gas (petroleum), koji je svu ovu nesreću i prouzročio.

Bilo je oko 2 sata u noći, kada je gdja. Leposava sa svojom tetkom Stojnom i zaovom gdjicom. Darinkom Jevtić zatvarala kantu puno gasa. Nevješti u ovom poslu, mislili su da se i kanta sa gasom može zapečatiti toplim voskom. Čim je toplota dohvatila gas, kanta sa gasom je eksplodirala strahovitim praskom i za tili čas čuo se vrisak triju nesretnih žrtava, koje su bile već potpuno u plamenu. Nesretna majka Leposavina, koja je bila u drugoj sobi sa djecom Leposavinom, čuvši strahovit prasak i groznu vrisku, izletila je iz sobe, ali odmah za tim i ona je bila sva u plamenu. Sve četiri žrtve odmah su prenjete u bolnicu, ali i sva staranja liječnika, da ih spase od smrti ostala su bezuspješna.

Čudnim slučajem djeca pok. Leposave ostala su nepovrijedjena.

Unutrašnjost sobe, gdje se desila eksplozija, sva je izgorjela.

„Srpski dan“ u Engleskoj. „N. Fr. Presse“ izvješćuje: „U Engleskoj spremaju slavje „Srpskog dana“, koji ima Engleze orijentirati o značenju srpskoga naroda. U službu ove stvari stavlja se takodjer crkva i škola u cijeloj zemlji. Nadbiskup u Canterbury služit će službu božju u katedrali sv. Pavla. Molitve za kralja Petra i kralja Nikolu izreći će na stotine tisuća vojnika u engleskim crkvama. Toga dana držat će se muškoj školskoj omladini u čitavoj zemlji predavanje o značenju i povijesti Srbije.

Diktat zastupnika Caberina. Talijanski zastupnik Caburino osvrće se u „Giornale d' Italia“ na izvanjsku politiku „Timesa“. U članku veli, da bi se moralo Talijanima mjeriti istom mjerom, kojom se mjeri Slavenima, te propovijedati i istu umjerenost, koju se propovijeda Talijanima. Talijani, veli nadalje Caburino, ne će se nikad dati zastrašiti prijetnjama Engleza, da će se Slaveni obratiti za pomoć Nijemcima, ako im se ne bi oživotvorile njihove težnje. Caburino je spreman, da se istim sredstvom posluže i Talijani, ako se u pitanju Jadrana ne dodje do sporazuma. Da uzmogne Italija nesmetano voditi svoju trgovinu, nužna joj je premoć na Jadranu, jer je istočna obala Jadrana ključ prolaza na istok. Toga radi je Italija i zapodjela rat sa Austro-Ugarskom, pa kako da se sada na želju Slavena toga odreče. Dok su to tražile samo pojedine hrvatske usijane glave nije se na to Italija obazirala, al kad se je jur počelo o tome i u inozemstvu raspravljati, mora Italija najenergičnije prosvjedovati. Talijanska vlada ne može se odreći svojih zahtjeva, ako ne će da nanese krivicu čitavom talijanskom narodu. Ako Jugoslaveni pročitaju talijansku zelenu knjigu, moći će se uvjeriti, što je Italija tražila od Austro-Ugarske za volju mira. Italija ne će nikada Zadar, Trst i Rijeku izručiti Jugoslavenima. Na koncu preporuča Caburino nek urednik „Timesa“ dade to do znanja Jugoslavenima i nek ih o tome uvjeri.

Odbor za mir. Pred nedavno ustrojio se je u Berlinu narodni odbor za mir, kojemu pripadaju predstavnici znanosti, industrije, trgovine i ladanjskih zvanja. Odboru predsjeda knez Wedela, nekadašnji poklisar u Beču i bivši namjesnik u Elsasu. Zadaća je odboru, da probudi u njemačkom narodu jedinsveno shvaćanje za časno utanačenje mira, koji će obezbijediti budućnost carstva.

Prošlu srijedu obdržavao je odbor svoju prvu sjednicu, na kojoj se je povela živa rasprava o konačnom cilju sadanjog svjetskog rata.

Sudeć po pisanju nekojih berlinskih novina, izazvao je osnutak ovoga odbora u nacijonalističkim njemačkim krugovima uzrujanje, jer se se drži, da će svijet misliti, da je odbor obvazovan na naročitu želju vlasti. Pogotovo nije im milo, da je na čelu odbora knez Wedel, jer bi to moglo izazvati u inozemstvu dojam, da je Njemačka umorna od rata te da žedja za mirom.

Izjava Enver-paše. „Beogradske Novine“ donose: Enver-paša govorio je sa jednom ličnošću o položaju na englesko-ruskom bojištu. Veli, da turska protuofenziva stajno napreduje, ma da se nalazi tek u začetku svoga razvitka. No već su izravnani svi raniji ruski uspjesi. Rat će se voditi do časa, kada će i posljednji ruski vojnik biti potisnut sa turskoga područja. Nitko u Turskoj sada ne misli na mir.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Ćirila i Metoda!

Godina II. — Broj 375.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 22. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Neuspjeh velike englesko-francuske provale.

Austro-ugerski ratni izvještaj.

Beč, 21. (D. u.). Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na vrhu Capul u Bukovini bili su suzbijeni ponovni ruski napadaji. Vrhovi na sjeveru od Prislopskog klanca bili su pročišćeni. Bojevi kod Tatarova traju dalje. Kod Jamne, na jugozapadu od Djelatina, skršilo se je više ruskih navala. U kutu rijeke Lipe na njezinom ušću navalio je neprijatelj po višednevnoj topovskoj pripravi. Njegov je napadaj preko Verbena bio suzbijen. Ipak smo mi povukli svoje pomaknute položaje u okolici Berestečka pred ponovnom opasnošću da budemo opkoljeni. Dalje prama sjeveru nema u položaju promjene.

Talijansko bojište.

Naši položaji na istoku od klanca Borcole nalaze se trajno pod teškom topovskom vatrom. Jake neprijateljske sile, koje su se bile približile na tom odsjeku pod zaštitom magle k našoj fronti, bile su suzbijene s velikim gubicima. Na fronti Fleimske doline jačalo je talijansko topništvo očevidno svoju vatru. Inače nema važnijih dogodjaja.

Jugoistočno bojište.

Ništa novoga.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 21. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Engleski napadaj u okolici Fromellesa, o kojem smo jučer javili, bio je izveden od dviju jakih divizija. Hrabra bavarska divizija, protiv čijeg je odsjeka fronte udario, nabrojila je više od 2000 neprijateljskih lješina na bojištu ispred sebe, te je spremila dosada 481 zarobljenika, medju njima 10 časnika, te zaplijenila 16 strojnih pušaka.

Na obim obalama Somme krenuli su jučer neprijatelji, kao što se je očekivalo, na glavni udarac. Taj im se je izjalovio. Navale su nastupile po najžešćoj pripravi na fronti od blizu 40 km od južno od Pozieresa do zapadno od Vermand-Ovillersa u velikom broju rojeva. Tu se je borilo preko 17 divizija sa više od 200 tisuća ljudi. Vas slabašni protivnički uspjeh je to, da su potisnuli prvu liniju jedne njemačke divizije na širini od 3 km po prilici južno od Hardecourta iz najprednjih opkopa u najbliže straga, koje ostaju 800 m za njima, i to da su neprijateljska odjeljenja prodrla u odmaknutu šumicu na sjeverozapadu od Vermand-Ovillersa. Na svoj ostaloj fronti razbili su se bijesni naskoci o preziranju smrti i o zdušnoj vjernosti naših četa s izvanrednim neprijateljskim gubicima. Niti nastup engleskog konjaništva, koji je u opkopnom ratovanju začudan, nije mogao, naravno, da od toga ništa promijeni. Dosada smo zarobili 17 časnika i okruglo 1200 momaka.

Sa ostale fronte nema osobito važnih dogodjaja da se o njima javi.

Istočno bojište.

Hindenburgova bojna skupina: Na jugoistoku od Rige usudio se je neprijatelj jedino na slabašni navalni pokušaj, koji je bio već u klici zagušen. Ruski napadaji na jednoj i na drugoj strani Friedrichstadta, da predju Dvinu, bili su osujećeni. Na sjeveru od Dvetena doseglo je maleno odijeljenje zapadnu obalu. Na sjeveroistoku od Smorgona ugnulo se su naše pomaknute poljske straže nadmoćnoj neprijateljskoj navali.

Bojna skupina bavarskog princa: Stanje nepromijenjeno.

Linsingenova bojna skupina: Nakon što smo bili izvršili zastavili izmedju Verbena i Korsova rusku navalu, povukli smo pomaknuti luk pred očekivanim opkoljivanjem.

Bothmerova vojska: Ne računajući manjih bojeva na predpolju, nema nikakvih dogodjaja.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Opaska: Nasuprot bajkama, što se na englesko-francuskoj strani šire o njemačkim gubicima na području Somme, a osobito protiv toga, da je jedan bataljun 119. pričuvne pukovnije od svojeg stanja od 1100 ljudi izgubio 960 ljudi, te da su još dva druga bataljuna te iste pukovnije izgubili preko polovice svojeg stanja, primjećuje se, da ukupni gubici te švapske pukovnije iznašaju kroz posljednje tjedne malo više od 500 ljudi, dakle po prilici četvrti dio onoga, što Englezi navadjaju.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 21. (D. u.) Glavni stan javlja: Na raznim frontama nema ništa da se javi.

BRZOJAVI.

Rat.

Neuspjeli plan opkoljenja.

Bukarešt, 20. U diplomatskim i političkim krugovima vlada veliko ogorčenje radi novog ruskog kršenja granice. Na visinima južno Stulpkanija i Cimale htjeli su Rusi preći preko rumunjskog područja, da dodju za ledja braniteljima Kirlibabe. Ruska je ali osnovu osujetila budnost rumunjskih pograničnih četa.

Austro-Ugarska.

Viška proslava.

Trst, 20. (D. u.). Prigodom pedesetgodišnjice slavne pomorske bitke kod Visa održala se tu ustanovna sjednica odbora, koji se je sastavio inicijativom tršćanskih gradjana i koji hoće da podigne u Trstu spomenik našoj ratnoj mornarici, na koji će se postaviti kljun talijanskog zastavnog broda „Re d' Italia", koji je bio kod Visa probušen. Namjesnik je barun Fries-Skene pozdravio tu namisao, da se u prvoj trgovačkoj luci države podigne spomenik nezaboravne zahvalnosti našoj ratnoj mornarici, na koju mi svi gledamo opravdanim ponosom i najvećim udivljenjem. Samopouzdanje i žarko domoljublje omogućilo je viškim boriocima, da s najčednijim sredstvima počine najveća djela. A tu su silna svojstva, koja se nikada ne iznevjere, ono, čime smo mi sada slavno izdržali najteže kušnje protiv čitavog svijeta neprijatelja. Ono, što smo stekli bojevnim hrvanjem, to moramo čuvati si čvrsto takodjer u budućim dnevima, a mogu doživjeti svoj nastavak isto dostojnim djelima mira slavni čini, koje smo u ratu izvršili i do kojih na kraju.

Kao što su se u času opasnosti zajedno priključile državi sve njezine bogate sile, tako ćemo mi i u buduće, više negoli ikada trebati, da zajednički nepomjenjeno prama osnovi sve svoje sile u službi za blagostanje i ugled države. Imati ćemo pred sobom veliku zadaću, da prokrčimo sebi put u daljnja područja i da odolimo zahtjevima svjetske gospodarske konkurencije, koji su se bez sumnje znatno pomnožili. Iz Trsta mora austrijska trgovina, krepko zaštićena našom ratnom mornaricom, da se nanovo rascvate. Odavle uputiti će se austrijski trgovac po novim krajevima. A spomenik naše slavne ratne mornarice biti će nam prilika nove te Austrije. Od njega neka nam govori uvijek, budeći nas na veseli i blagoslovljeni rad, ona stara krilatica: „Austrija vrhu svega, samo da hoće!"

Bile su odaslane pozdravne brzojavke caru, prijestolonasljedniku i velikom admiralu Hausu.

Njemačka.

Njemačke tovarne podmornice.

Stockholm, 20. Petrogradski burzovni list javlja: Pošto je Amerika konačno priznala, da je njemačka trgovačka podmornica trgovački brod, diplomatski je spor medju antantom i udruženim državama neizbježiv. Saveznici ne mogu nikako da priznaju takvo stanovište te imadu na svojoj strani medjunarodno pravo.

Balkan.

Ujedinjenje u Bugarskoj.

Sofija, 20. Bugarska brzojavna agentura javlja: Ministarski predsjednik Radoslavov podao je jučer u sobranju izjavu, kojom se čini, da je konačno došlo do sporazuma medju vladom i opozicijom. Vladina je izjava odalečila neprijatelji nezivjesnost, što ih je u političkom položaju prouzročilo držanje Genadijevih prijatelja, koji su se od početka tog izvanrednog zasjedanja sobranja držali daleko od vladine većine i stvorili neovisnu skupinu.

Antanta.

Rusija krši švedsku neutralnost.

Stockholm. 20. Listovi svijih smjerova najstrože osudjuju kršenje švedske neutralnosti sa strane Rusije.

„Socialdemokraten" veli: Švedsko javno mnijenje najjače će uznemiriti okolnost, da je novo kršenje neutralnosti neposredno slijedilo našemu prosvjedu radi zaplijene parobroda „Warms" i „Lissabon".

Djela su jača nego riječi i nikakva isprika nemože nadoknaditi učinjene štete. Toga se radi mora i zahtijevati, da ruske oblasti poduzmu odmah mjere, koje će zapriječiti opetovane takvih dogodjaja.

Tu se opaža nastup protiv nas, koji je u nalvišoj mjeri izazivajuć. Nerado se predmnijeva, da se tako namjerice postupa. Ali je teško ne imati dojma, da se tu svijesno mimoilaze švedska prava. Zar se hoće na bilo koji način iskušati švedsku skromnost?

Barkov šest milijardni uspjeh.

Bazel, 20. Petrogradska brzojavna agentura javlja, da je bilo zvanično ministarstvo obavješteno o povoljnom poteku pregovaranja medju ruskim financijskim ministrom Barkom i financijskim ministrima Francuske i Engleske. Barku je uspjelo dobiti odprilike šest miliarda rublja, da uredi račune inozemskih dobavitelja i da pokrije druge troškove.

Talijanska protestna nota protiv Njemačke.

Genf, 20. O tonu note, što će ju Italija poslati Njemačkoj i koja se odnaša na nerješena financijalna pitanja i na povratak u Njemačkoj se nalazećih vojnoobvezatnih Talijana, piše „Journal des débats" slijedeće: „Talijanska je vlada do sada na sve strane korektno i oprezno postupala. Stoga se može predmnijevati, da neće njezin prosvjed protiv njemačkih mjera sadržavati nikakvih osornosti". Clanak u „Journal des débats" svršava zasiguranjem, da saveznici Ilalijana poznavaju i odobravaju put i cilj talijanske diplomacija. K tome opaža „Temps", da je medjutim Italija sklopila sa Engleskom poseban financijalni ugovor, koji se obazire i na potrebe opskrbe Italije hranom. Moguće je dakle, da se tu činjenicu hoće uzeti u Berlinu kao ishodnu točku poteškoća, učinjenih talijanskoj vladi. Možda se ali radi o njemačkom bluffu, koji bi opeta imao jamčiti za uspjeh toliko već upotrijebljene metode zastrašivanja. Sumnjivo je, dali će i toga puta uspjeti.

Dogodjaji na moru.

Aberdeen, 21. (D. u.). Reuter. Četiri ribarska parobroda pretvorena u stražarske ladje bila su potopljena od njemačkih podmornica. Spasilo se u svemu samo 11 momaka.

Amerika.

Američko gibanje protiv Engleske.

London, 21. (D. u.) „Daily Telegraph" javlja iz New-Yorka: U Sjedinjenim Državama opaža se raspostranjeno gibanje protiv Engleske, zato što nastoji da zapriječi trgovanje s neprijateljem. Američko novinstvo prosvjeduje protiv tih pokušaja i traži od Wilsona, neka on odašalje u London radi obrane američkih interesa najoštriju notu od svih što ih je ikada sastavio.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

London, 21. (D. u.). Službeni izvještaj od jučer:

Na sjeveru smo od linije Bazentin-Longueval išli naprijed usprkos tvrdokornog opora blizu 1000 jarda. Teški bojevi traju na sjevernim krajevima sela Longueval i šume Delville.

Francuska.

Paris, 20. srpnja Službeni izvještaj od 19. srpnja:

U 11 sati u noći: Južno Somme omogućilo nam je malo, od nas južno Estreesa provedeno poduzeće, da zauzmemo nekoliko strijeljačkih jaraka i da zarobimo 60 momaka. Na verdunskoj fronti opstrjeljavanje naše prve i druge vrste u odsjeku visine 304. Živahna topovska djelatnost bez pješadijskih bojeva u odsjeku Fleury.

Zračni bojevi. U okolici Brene bijaše njemačko ljetalo zastupljeno od vatre naših obrambenih topova. Letioce smo zarobili.

Italija.

Rim, 19. Službeni izvještaj od 18. srpnja:

Topovski bojevi na Stilfferjochu i u odsjeku Tonale. U dolini Arsa bijahu suzbiti manji neprijateljski napadaji protiv naših položaja kod Foppiano. Na obroncima Posubia započela je naša pješadija da opeta napreduje uza sav tvrdokorni otpor protivnika. Nastavljeni bijahu živahni bojevi u odsjeku Posina-Astico, gdje neprijatelj kuša, da žestokim ali uzaludnim protunavalama zadrži naše napredovanje. U dolini Sugana po nas povoljni okršaji kod Mesolo. Neprijateljsko je topništvo opstreljavalo sela, uslijed česa je došlo do požara u Villi, južno Strigna. Na ostaloj je fronti narasla topovska djelatnost u Koruškoj i u gornjoj dolini Fella do veće žestine. Neprijateljski su letioci bacali bombe na Ospedaletto, a da nijesu nanijeli štete. Naši su nabaciji i pogodili bombama kolodvor Sv. Andrije, južno Gorice.

Domaće Vijesti.

Sazivna obznana. Osobe podložne austrijskom i ugarskom narodnom ustanku, za koje se kod pregledovanja nadje, da su sposobne za službu pod oružjem u narodnom ustanku, a rodjene su u godini 1897., valja da dodju pod barjak, ako nijesu već uzete u službu pod oružjem ili ako nijesu radi obzirâ javne službe ili javnog interesa na odredjeno ili neodredjeno vrijeme riješene od te službe, i treba da se najdu kod c. i kr. popunidbenoga kotarskog zapovjedništva, dotično c. kr. domobronskog popunidbenoga zapovjedništva (popunidbenoga kotarskog zapovjedništva zemaljskih strijelaca), što je naznačeno u njihovoj iskaznici narodnoga ustanka i to vsobe pregledane inkluzivno do 22. jula 1916. dne 1. augusta 1916.; osobe pregledane poslije 22. jula 1916. dne 10. augusta 1916.

Osobe, koje su rodjene u gore naznačenoj godini i za koje se kod naknadnih pregledavanja poslije posljednjega spomenutog roka za dolazak pod barjak nadje, da su sposobne, imaju doći pod barjak za 48 sati poslije svojega pregledavanja.

Za one osobe, koje radi prolazne bolesti imaju doći pod barjak tek u kasnijem roku, nego što za njih vrijedi po gornjim odredbama, vrijedit će rok, što je zato odredjen i što se vidi iz iskaznice narodnoga ustanka.

Osobe rodjene u godini 1897., koje su na temelju vojnoga zakona asentirane putem dobrovoljnoga pristupa u zajedničku vojsku, ratnu mornaricu ili domobranstvo, valja da također dodju pod barjak, i to ako su već pregledane, prema danu njihova pregledavanja, a inače prema danu njihova asentiranja dne 1., dotično 10. augusta 1917.

Osobe, koje imaju doći pod barjak, valja da u dan, što je odredjen za njihov dolazak pod barjak, dodju u opće najkasnije do 11 ura prije podne. Eventualna pomanja prekoračenja te ure dopuštena su samo onda, kad se mogu obrazložiti saobraćajnim prilikama.

Ako je c. i kr. popunidbeno kotarsko zapovjedništvo, dotično c. kr. domobranstko popunidbeno kotarsko zapovjedništvo (popunidbeno kotarsko zapovjedništvo zemaljskih strijelaca), što je naznačeno u iskaznici narodnog ustanka, medjutim promijenilo svoje sjedište, mogu osobe podložne narodnom ustanku, što su upućene na to zapovjedništvo, doći pod barjak takodjer k c. i kr. popunidbenom kotarskom zapovjedništvu, dotično c. kr. domobranskom popunidbenom kotarskom zapovjedništvu (popunidbenom kotarskom zapovjedništvu zemaljskih strielaca), koje je najbliže njihovu boravištu.

U interesu je svake osobe podložne narodnom ustanku, koja ide pod barjak, da ponese jedan par jakih postola valjanih za upotrijebu na vojni, vunenoga rublja, po mogućnosti obojaka od ovčje vune, najmanje dvije garniture rublja dobroga za upotrijebu (svaka garnitura valja da sastoji od jedne košulje, jednih gaća, jednoga para obojaka ili čarapa, jednoga ručnika i jednoga džepnog rupca), zatim posudu za jelo, žlicu, nož i vilicu, pa potrepštine za čišćenje. Za donesene postole i za rublje dati će se naknada prema cijenama, što će u mjestu u običaju, ako se nadje, da su ti predmeti dobri za vojničke svrhe. Predmeti, što ih za plaću preuzme vojna uprava, postaje erarsko vlasništvo. Takodjer se preporuča, da se ponese hrane za dan dolaska, a za to će se dati utvrdjena naknada.

Iskaznica narodnoga ustanka daje, kad se ide pod barjak, pravo na besplatnu vožnju željeznicom — izuzevši brze vlakove — a prije početka toga putovanja valja dati na putničkoj blagajni početne stanice udariti na nju biljeg.

Tko se ne pokori ovoj sazivnoj zapovijedi, kaznit će se strogo po zakonima, što postoje.

Od c. kr. kotarskog poglavarstva.

U PULI, dne 18. srpnja 1916.

Svi na proslavu 50-godišnjice viškog boja! Od ove proslave, koja će biti jedna od najvećih i najljepših što ih je ikada u Puli bilo, dijeli nas još samo jedan dan. Kako čujemo, sprema se na proslavu silno mnoštvo civilnog gradjanstva i vojništva, da svojom prisutnosti uzveličaju dan. koji je namijenjen uspomeni onih slavnih dogodjaja, koji su zlatnim slovima ubilježeni u povjesnici naše države. Sudeći po pripremama što se njima uzmanjkati na mjestu proslave ni jela ni dobrog pića, a sve to bit će zasladjeno skladnim pjevanjem vrsnog zbora, tamburanjem, glazbom itd. Sutra dakle svi na proslavu, da nam tako ostane taj dan u ovim teškim danima nezaboravljiv, dok dušmanima onkraj Jadrana odjek žive slavenske duše, kojoj su toliko vremena u potaji brusili bodove, da joj zadadu smrtni udarac. — Svi na proslavu!

Gospodari pozor! C. kr. tvrdjavni komesar javlja: Dotičnici, koji su se prijavili bili za sumpor kod puljske općine, neka dodju po istog u srijedu 25. o. mj. u hotel „Due Mori", gdje će im biti izručen.

Raspust opć. vijeća. Javljaju iz Trsta, da je općinsko vijeće u Materiji raspušteno. Upraviteljem općine imenovan je g. Eduard Bubnić, posjednik i trgovac u Slivji.

U nedjelju, 23., svi na proslavu 50-godišnjice viškog boja!

Objava. Promet privatnim paketima vojne pošte za ured vojne pošte 239 trajno je dozvoljen kao za urede vojne pošte 11, 39, 51, 125, 149 i 186, za urede vojne pošte br. 335, 510, 514 i 517 dozvoljen je na običan način; obustavljen je za urede vojne pošte br. 115, 170, 180, 234, 264, 265, 274 i 341.

Razne Vijesti.

Nove bankovne note po 10 kruna. Prema vijestima iz Beča u Budimpešte, započeti će Austro-ugarska banka danom 24. o. mjeseca kod njezinih glavnih zavona u Beču i Budimpešti izdavanjem novih bankovnih nota po 10 kruna sa datumom od 2. siječnja 1915.

Kako i kada će se započeti sa uvlačenjem sadanjih nota po 10 kruna, sa datumom od 2. siječnja 1904., bit će na vrijeme oglašeno.

Ugarska izvan opasnosti. Ug. brz. dopisni ured izvješćuje iz Marmaroszigeta: Veliki župan Nyegre dao je u sjednici upravnog odbora od 18. o. mj. vrlo umirljivu izjavu o ratnom položaju. Naglasio je, da je položaj, obzirom na sigurnost županije, sada potpuno umirujući i da onaj koji misli na bijeg griješi protiv vlastitog mira kao i mira svoje obitelj i zemlje. Najprvi je i najveći interes mirni razvitak žetelačkih radnja, a ugrozio bi ga onaj, koji bi uzrujao susjedne županije izazivanjem bestemeljnog straha. Ova je izjava velikog župana učvrstila kod pučanstva pouzdanje i mir.

Kulminacija ofenzive. „Baseler Nachrichten“ veli, da se sud vojnih kritika, koji se nalaze kod generala Brusilova, slaže u tome, da je ruska ofenziva jur postigla svoju kulminaciju, te da je prema tome porast u žestini bojeva isključen.

Slučaj kolere u Ilidži. „Hrvatski Dnevnik“ javlja: Kako doznajemo, u srijedu je u jutro na Ilidži od kolere umro jedan vojnik. Poduzete su sve mjere, da se spriječi širenje bolesti. U koliko nam je poznato, od srijede nije bio nijedan daljnji slučaj.

Pooštrene diferencije izmedju Sarraila i pučanstva. Iz Ženeve javljaju, da su se diferencije izmedju Sarraila i pučanstva znatnije pooštrile, te da je general Sarrail ponudio svoju demisiju. Govori se, da je bio na taj korak prisiljen i toga radi, jer da je nemoguće provesti po njemu izdane odredbe. Nakanio je takodjer poslati predsjedniku Poincareu spomenicu, kojoj će biti svrha, da bude predsjednik informiran o kobnim posljedicama francuskog nezadovoljstvo na vojničke prilike.

Poincare o miru. Dne 14. o. mj., prigodom proslave narodnog blagdana, držao je Poincare govor, te se je izmedju drugih pitanja dotaknuo i pitanja o miru. Osobito je naglasio, da se središnje vlasti, govoreći o mogućnosti mira, uzalud pozivlju na geografsku ratnu mapu, jer treba uzeti u obzir i tabele vojnih snaga zaraćenih država. O ratnom položaju treba računati manje po sadašnjoj geografskoj karti, nego li s obzirom na stanje četa, njihovu otpornu snagu i spremnost na ofenzivu, košto i na njihovo moralno raspoloženje. U ovom ratu ide se za velike narode biti ili ne biti.

Englesko-francuska ofenziva. Prema izvještaju „Courant-a“ ima se svesti čitav uspjeh englesko-francuskoga napadaja na osvojenje 20 do 25 sela, ili bolje mjesta, gdje su nekada sela stajala. Ako se uzme u obzir, da imadu Francuzi osvojiti 2554 svojih općina, što su sada u posjedu njemačke vojske, mogao bi se dojakošnji uspjeh ofenzive ocijeniti sa ništicom. „Courant“ veli, da se nalazimo istom u početku opće antantine ofensive. Na njemačku liniju na Sommi'izvesti će se mnogo jači pritisak; dosele došlo je tu i tamo samo do manjih prodora. Pitanje je kakav će utjecaj ovoj pritisah imati na njemačku liniju i koja će sredstva saveznici uporabiti da postignu veće uspjehe. Pješadijski napadaji u Champagni i Argonu su jur započeli. Ne može se predvidjeti, da li su to samo početni manevri ili se radi na proširenju fronte.

Tvornica trgovačkih podmornica u Americi. Iz New-Yorka javljaju, da su se u pitanju fabrikacije velikih trgovačkih podmornica složili društva „Lake Torpedoboat Company“ i nova newyorška Kruppova tvornica. Podmornice imat će sadržaj od 5000 tona.

Uništenje triju ruskih divizija. Prema izjavi „Daily Expressa“ uništene su u posljednjim bojevima na rusko-austrijskoj fronti tri ruske divizije.

Glasovi o miru. Iz Ženeve se javlja: Djelomični uspjesi na zapadnoj fronti opet su oživjeli u Parizu diskusije o miru. Akoprem francuska vlada sveudilj izvješćuje, da je konačna pobjeda četvornoga sporazuma posve sigurna, mnogi francuski listovi ne dijele tog mnijenja u cijelosti, pa oprezno izjavljuju, da su sadašnje operacije samo kušnja otporne snage centralnih vlasti, jer je o njenom završetku ovisno, da li će četvorni sporazum diktirati mir, ili će se morati prilagoditi pregovorima na osnovi uzajamnih koncesija.

Diplomatski su krugovi u nizozemskoj uvjereni, da su sadanje operacije koli Engleza toli Francuza zadnji veliki pokužaji, koji idu za tim, da izazovu odluku. Čim bude rezultat jasan, zapodjeti će se pregovori o miru.

Prema pisanju Baurelle u „Petit Journalu“ imao bi rat svakako svršiti do konca ove godine, o čem su takodjer uvjereni i najpesimističniji Francuzi.

Srpski časnik sukrivac sarajevskog atentata. „Salzburger Chronik“ javlja: Ima već preko godine, da se u zarobljeničkom logoru u Grödingu kod Salzburga nalazi do 200 srpskih zarobljenih časnika. Prigodom zauzeća Niša, našla se je opsežna korespondencija, iz koje je razvidno, da je neki srpski časnik, imenov Radović, sudjelovao kod sarajevskog atentatu. Točnim istraživanjem otkrilo se, da je dotični časnik, pukovnik interniran u zarobljeničkom taboru u Grödingu. Radović je odmah dopraćen u Sarajevu i predan sudu u ruke.

Njemačka oporbena štampa i državni kancelar. Njemačka oporbena štampa ne može se nikako složiti sa politikom njemačkog državnog kancelara u pitanju uvjeta zu mir. „Deutsche Tageszeitung, glasilo nacijonalističke stranke, oštro napada kancelara radi popuštanja Engleskoj, ocjenjujući istodobno njegove tobožnje savjete za mir kao ponizujuće, jer nijesu ni izdaleka u skladu sa željama i žrtvama njemačkog naroda. Na ove napadaje konstatira glasilo državnog kancelara „Nord. Allg. Ztg.“, da je državni kancelar za rata govorio s mnogim državnicima svih njemačkih stranaka, kojima je pouzdano rekao svoje ciljeve, pak da se nije ni jedan od njih odijelio od njega ili ostao protiv njega.

Druga njemačka podmornica na putu u Ameriku. Prema vijestima iz Haaga očekuje se u Americi druga njemačka trgovačka podmornica imenom „Bremen“. Do sada nije poznato u koju bi luku imala podmornica doći i koji joj je daljni cilj.

Velika katastrofa u Spezii. „Basler Nachrichten“ javljaju iz Milana: Kod eksplozije u Spezii poletila je u zrak velika tvornica municije. Poginulo je 480 radnika. Na obali morskoj u Spezii kupala su se djeca i odrasli, pa je više od 300 njih ubijeno. Kroz tri dana izbacivalo je more žrtve na obalu.

Lombardiranje našeg ratnog zajma u Njemačkoj. Prema vijestima iz Berlina stvorila je glavna uprava predujmovnih blagajna zaključak, da se četvrti austrijski te ugarski ratni zajam može primati u zalog kod predujmovnih blagajna. Ujedno je ustanovljeno, da se na obveznice ratnog zajma može dati kao predujam maksimalno 40 posto od nominalne vrijednosti.

Gospodarska konferenca neutralnih država. Englesku blokadu ćute i neutralne države, dok još više razmišljaju, šta će biti s njima, ako se obistini gospodarsko združenje vlasti četvornoga sporazuma, zašto se osobito Engleska zauzimlje. Neutralci računaju s time, da će ratu s oružjem slijediti ogorčeni gospodarski boj izmedju antante i centralnih država, pa stoga pripravljaju, pogotovo u Švicarskoj, sve što treba, da se osigura jedinstveno i solidarno postupanje sviju neutralnih država.

Wilson — gladiator. „Obzor“ donosi po „Boston Heraldu“ iz Washingtona: Neobičan slučaj raspravljaju sada američki sudovi: Podignuta je naime optužnica protiv jednoga trgovca u Pensilvaniji, koji je izložio karikaturu predsjednika Wilsona, gdje se Wilson prikazuje kao gladijator s krvavim mačem. Optužnica je obrazložena time, da se ova slika protivi policajnom zakonu, jer je u Americi zabranjeno izlagati slika zločinaca košto i takve, koje podkazuju zločinstvo. Kopija karikature nalazi se u rukama sudišta, a trgovac sjedi još uvijek u zatvoru.

Preslaba krila. Da si predstavimo udaljenost mjeseca, zvijezde večernjice i sunca, navadjamo slijedeći primjer: Kad bi se avjatičar htio dignuti na mjesec, trebav bi da plovi neprekidno čitavih pet mjeseci i da kraj toga prevali u sekundi 28 metara. Do zvijezde večernjice trebao bi uz istu brzinu 5800 godina, dok do sunca 17.000 godina. Doista preslaba krila napram brzini svijetla, j dok bi aeroplan trebao do sunca, kako rekosm 17.000 godina, prevale taj put zrake sunca u sam 8 i pol časaka.

Zabrana uvoza i provoza dinara i perper Prema odredbi bosansko-hercegovačke vlade z branjen je uvoz i provoz bankovnih nota srps narodne banke kao i crnogorskih perper-nota.

Raszviljena srca javljaju potpisani rodbini, prijateljima i znancima tužnu vijest, da je njihova nezaboravljena

Ljubica Grakalić

potkrijepljena otajstvima sv. vjere, preletjela u naručaj Svevišnjemu danas u 5 sati poslije podne u cvijetu mladosti u devetnaestoj godini, odtrgnuta narodu i roditeljima od pogane ruke.

DÜRNLEIS, (Kamersdorf, N. Ö.), 18. srpnja 1916.

Ivan, otac; **Luca,** druga majka; **Ivan, Josip, Zvonimir, Dušan,** braća; **Milka, Dragica,** sestre.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

„Dobro! Napišite odmah molbu na ministarstvo! Sam ću je popratiti da vam se podijeli štipendij. Što grof reče, Lovro i učini. Valjalo je čekati, čekati. Lovro se bavio pisanjem književnih slavenskih rasprava. Minula tri mjeseca, ne bude odgovora. Grof se tomu čudio. Zdravlje mu bijaše slabo. Preokret se pripravljao po svoj državi. Grof odluči ostavit se službe i poći na godinu dana putovati po Italiji, po Švajcarskoj. Lovri valjade poći kući, nije mu se dalo samu besposličiti o tudjoj hrani. Starci slušali, kako će Lovro biti profesorom, starci bili zadovoljni, samo bi se starici kadšto iz oka izvinula suzica. Sve će biti dobro, tješio se Lovrin otac. Ta nije li sam predsjednik rekao, da je Lovro valjan, pošten, učen čovjek, a takav mora da bude velikim gospodinom. Lovro pričao, kako će tri godine morati boraviti u Beču. Starci se divili. Naš će Lovro učit u samom carskom gradu. Mladiću čekanje dodijavalo. Znanje mu smetalo. Šta će sa filosofijom, sa svim evropejskim jezicima u maloj kolibi sred pusta kamena? Šta hasni bogastvo, kad ga ne možeš potrošiti? Nujan se verao po cijele dane po goloj vrleti čitkajuć sad Byrona, sad Berangera, sad Göthea. A kakva mu korist od toga čitanja? Bijaše nemiran, zabrinut. Jednog dana, kadno se je vraćao kući, izleti sestra pred njega.

„Lovro, Lovro“, poviknu mu, „evo ti ovog smotka. Donio ga uredski sluga. Vidi, šta je.“

„Napokon!“ uzdahnu Lovro, i stade brzo skidati uredski pečat. Pogleda pismo, problijedi, pusti smotak na zemlju, pokri si rukama lice, i vrati se hrlim korakom u goru.

„Isuse kriste!“ zavapi sestra, „šta je Lovri? Mora da je zlo. Snebio se jadan, progledav pismo.“

Otac uze pismo i podje ravno u krčmu, da potraži starog sudskog pisara, jer je pisar umio njemački, da mu ljudskim jezikom protumači zlokobne artije.

Pisar nataknuv naočare poče kroz nos čitati natpis na molbi Lovrinoj: „Ova se molba vraća molitelju, jer je ministarstvo zatraženu potporu drugomu podijelilo.“

„To bome nije dobro, dragi kume“, stade pisar tumačiti Lovrinu starcu, „to vam znači naški: Lovro ne će ništa dobiti, ne će u Beč u velike škole.“

Tako je i bilo. Stari državni sustav bijaše na domaku, al su jošte stari doglavnici vršili vlast. Lovro bio raspop, tu nije mogao ni predsjednik pomoći. A kako i bi? Grof putovaše, nije se znalo gdje, po južnoj Italiji. Starca kao da je ujela guja. Govorio nije ništa. Nijem strpa pisma u džep, namrgodi čelo, stisnu usne i podje laganim korakom prema svojoj kući.

„Odje je Lovro?“ zapita ušav u kuću, u kojoj je rodbina u strahu sjedila.

„Ne znamo, tato!“ odgovori sestra drhćući, cijeli dan ga nije bilo kod kuće. Da si nije učinio zla! Poslah muža si i nekoliko pastira, da ga traže po gori.“

„Izbavi nas od napasti!“ moljaše starica u kutu sve suze roneći.

„Dobro“, reče otac, „kad se sin povrati kući, recite mi.“

Starac zašav u svoju komoru zaključa za sobom vrata. Izvadio račune, brojio, slagao, klimao glavom. Medjutim protekoše tri puna sata.

„Bogzna, što otac u komori snuje“, prihvati sestra, pošto je već deseti put pred kuću izašla bila, da vidi, vraća li se brat. „Čuste li, mamo? Da pogledam, što otac radi?“

„Opčuvala te gospa nebeska“, zapenta kroz plač starica, ne poznaješ li oca? Ne dirni u njega. Žestok je. Moglo bi biti zlo.“

Pod kraj dana dovede svak Lovru. Nadjoše ga sjedeć kraj bezdna na strmu kamenu o najvećoj žegi, gdje ko mahnit preda se bulji. Do njega ležaše knjiga. Da su dobri ljudi umjeli čitati, bili bi razumjeli, da je knjiga Byronov „Don Juan“ Lovro nije ništa govorio. Bijaše blijed, drhtaše kao šiba. Staviše ga na postelju. Nimalo se nije branio. Na plač majke izadje otac iz komore.

„Lovro! Kako je?“ zapita starac nadnesav se nad sina.

„Zlo, oče!“ odvrati sin i zaklopi oči.

„Strpi se, sinko“, prišapnu mu starac, „bit će dobro.“

Lovra spopala ljuta vrućica. Čelo mu gorilo kao usijano gvoždje. Bila mu letila brže od munje.

„Idite mi po doktora“, zapovjedi otac. Do doktor, to jest seoski ranar. A što zna taj čovje Kroz svoje debele naočare nije vidio ništa. I hva Bogu na njegovoj sljepoći, jer inače Lovro ostade živ.

„Gospodine doktore!“ reče mu starac ošt „pazite, da mi sin ne pogine“. Seoski Esku izbrblja, taruć si modrim rupcem naočare, nekol latinskih ludorija, odredi da bolesnik ne smi vina piti, turnu svoju tvrdu škudu u džep i o

Vrućica potegla jače. Valjalo je mladića d i kako, da ne skoči iz postelje. I otac i svâk mučili se dosta. Sva živa duša Lovrina kano je radila provaliti. Vikao kao bijesan, plakao dijete. Noževi starici srce parali, a otac nijem kamen. Mladiću se stalo tlapiti. Crna ga hal u ludilo sapinjala, postajala sve uža i uža, će Lovri zagušiti srce. „Zraka! Zraka!“ ruk bolesnik. I puknu haljina. Bilo mu lakše. I bud orlom; rastu mu krila, zlatna velika krila. kako žamore! On leti, leti daleko, visoko! „ vidim? Piramide sred puste Sahare! A ond Carigrad se diže kao labud iz mora? Vidiš onu ljepotu djevojku pod sjenom lovorike? A ona! Andjeo! Malvina, divna, krasna! Ha! ha! Gle, gle! Na vrpci se okreće! Lutko! Drven šarena lutko! Skoč! Skoč!“ I rastu mu kri Sada će k suncu! Jaoh! Tresnu nebeska strijel orlovo krilo — — —!

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 376.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 23. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Nakon francusko-engleskog poraza.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. (D. u.). Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Od jučer do danas nema nikakove promjene u položaju. U Bukovini su opet ostala bez uspjeha protivnička nastojanja, da osvoje brijeg Capul. Vrh Magura blizu Tartarova, što ga je bio neprijatelj privremeno zauzeo, bio je od naših četa opet osvojen. U prostoru kod Obertina razvila su neprijateljska izvidnička odijeljenja veću djelatnost. Kod Bariša protjerao je honvedski lovački komando rusku glavnu stražu naoružanu strojnom puškom. Uništi smo u nove položaje na jugozapadu od Berestečka. Neprijatelj, koji je bio tu i tamo za nama u nje prodro, bio je izbačen. Na zapadu od Lucka i na Stohodu nema ništa zamašna.

Talijansko bojište.

Više se je odsjeka zapadne i istočne tirolske fronte nalazilo jučer pod živahnom neprijateljskom topovskom vatrom. Na vrhovima sjeverno od Posine zaposjele su naše čete motriliste i odbile su jaku talijansku protunavalu. Na bojištu ispred utvrda kod Paveneggia bili su suzbijeni pojedini talijanski bataljuni. Na jugu od klanca Rolle uspjelo je neprijatelju da zauzme pomaknutu postojanku u motrilačke svrhe. Na sočkoj fronti tu i tamo živahni topovski boj.

Jugoistočno bojište.

Okršaji na donjoj Vojasi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

U području Somme morali su naši protivnici po porazu i velikim gubicima posljednjeg dana maniti se velikih jedinstvenih navala. Pojedini djelomični napadaji bili su bez truda suzbijeni ili zagušeni već u zametku. Ispraznivši englesko gnijezdo u šumici Foreaux uhvatili smo nekoliko desetaka zarobljenika i zaplijenili smo 9 strojnih pušaka. Živahni topovski bojevi nastavljaju se s prekidima. Na sjeveru od Massigesa ostao je na uskoj fronti bez uspjeha francuski napadaj. Izjalovili su se neprijateljski napadaji u odsjeku Fleuryja.

Mnogostruki napadaji neprijateljskih ljetalaca nanijeli su samo neznatne vojničke štete, ali su pokosili žrtava izmedju gradjanskog pučanstva. Oborili smo u zračnoj borbi 7 neprijateljskih letala.

Istočno bojište.

Na jednoj i drugoj strani ceste Ekave-Kekave izjalovile su se jake navale ruskih masa s najvećim neprijateljskim gubicima.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta:

Rusi su pretrpjeli u svojoj navali na istoku od Sineha, kao što je bilo ustanovljeno, ozbiljne gubitke i odnijeli su sobom na uzmaku veći broj ranjenika. U okolici Bane bilo je sa Rusima za nas uspješnih okršaja. Uslijed navala, što smo ih poduzeli protiv ruskih bojnih sila, koje su se bile od malo vremena jako učvrstile od Revanduzu, morali su pobjeći u neredu na istok. Ostavili su u Revanduzu veliku silu opremnih predmeta i živeža. Mi proganjamo neprijatelja energički, te smo mu sada za petama na 20 km istočno od Renvanduza.

Kaukaska fronta.

Ustrajni napadaji, što ih neprijatelj uz cijenu teških gubitaka poduzimlje protiv našeg centralnog odsjeka, bili su našim protunavalama, koje su slijedile po osnovi jedna za drugom, dovedeni do mirovanja, a da nije sveopće stanje na toj fronti bilo u glavnom promijenjeno.

Suecki prokop.

Naša su pomaknuta odijeljenja potjerala na zapad neprijateljski konjanički odio, koji se je bio pojavio kod Katije.

BRZOJAVI.

Rat.

Rusi i turski crveni mjesec.

Petrograd, 22. (D. u.). Izvanjsko ministarstvo saopćilo je preko američkog i španjolskog poslaništva turskoj vladi, da se ne će od sada unaprijed, naprama turskim bolničkim brodovima obazirati na haašku konvenciju od godine 1907., koja se odnosi na upotrebljavanje načela ženevske konvencije u pomorskom ratu.

Balkan.

Neutralnost Rumunjske.

Bukarešt, 21. Na engleskom poslaništvu vršila su se danas vijećanja zastupnika antantinih država. Kako se glasa, bit će naskoro kod rumunjske vlade poduzeti zajednički koraci svih zastupnika antante.

Bukarešt, 21. Načelnikom rumunjskog generalnog štaba bijaše imenovan pouzdani prijatelj ministarskog-predsjednika Bratianu, general Iliesen, bezuvjetni pristaša neutralnosti.

Rusija izručuje Rumunjskoj zadržanu municiju.

Posebni dopisnik „Berliner Tagblatta“ javlja iz Bukarešta: Prvih trideset vagona rumunjske municije, što su ih Rusi zadržali, došli su, kako javlja „Adverul“, jučer iz Unghenija u Jassi. Iz Petrograda, da su otišla 2 druga vlaka sa 39 vaguna. Municija će doći do Jassija, gdje će biti iskrcana. Komisija rumunjskih časnika otišla je već na lice mjesta, da preuzme municiju. Imenovani dopisnik piše, da vijest nije nevjerojatna obzirom na već javljeni sporazumak medju Bratianu i poslanicima četvornog saveza u pitanju municije. Vijest je od neke stanovite važnosti obzirom na odnošaj Rumunjske prama antanti.

„Tatoi“.

Bern, 22. (D. n.) Po „Tempsu“ odredio je grčki kralj, da se opet sagradi izgorjeli dvorac Tatoi.

Antanta.

Odstup ruskog poljodjelskog ministra. — Sasonov obolio.

Kopenhagen, 21. „Ruskoje Slovo“ javlja, da je poljodjelski ministar Naumow zamolio za odstup. Pitanje o njegovom nasljedniku nije još riješeno. Posio bi ali uslijed zdvojnog stanja ruskog poljodjelstva i uslijed prijeteće slabe žetve bilo teško moguće naći novog ministra, preuzet će ministarski predsjednik Stürmer i tu lisnicu te će se ujediniti istodobno sa budućom diktaturom za hranu.

Ruski izvanjski ministar Sasonov imao je nervozni napadaj. Ministar, koji je za vrijeme vijećanja u glavnom stanu bio posve svjež, sada je za radnju posve nesposoban. Prema petrogradskoj burznoj novini, morao je po nalogu liječnika biti odveden posebnim vlakom u sanatorij. On trpi na teškom narušenju vida i govora. Mogao bi i na umu oboljeti. U Petrogradu se ozbiljno sumnja, da će se moći povratiti na svoje mjesto.

Zahvala ruskog ministra.

Kopenhagen, 22. (D. u.) „Ruskoje Slovo“ piše: Ministar je poljodjelstva predao svoju ostavku, a car ju je primio.

Engleski ratni zajam.

London, 22. (D. u.). Službeno. Bio je naznanjen drugi popudbneni zajam u ratne svrhe od 450 milijuna. Time je narasla cjelokupna svota za godinu 1916.-17. na 1050 milijuna.

Holandeski ribari i Engleska.

Rotterdam, 22. (D. u.). Odbor brodovlasnika, koji je bio odaslan u London, da raspravlja sa zastupnicima engleskih ribara i engleske vlade o budućnosti holandskog ribarstva, dostavio je vrlo ozbiljan izvještaj o engleskim zahtjevima. U Rotterdamu je bila sazvana sveopća skupština brodovlasničkog saveza u svrhu, da se posavjetuju o položaju.

Izdajnik Battisti, talijanski narodni junak.

Lugano, 21. U Rimu se je vršio bučan sprovod iredentističnih, narodnih, demokratičnih i drugih društava, sa zastavama i glazbom, koja su prošavši pred palačom Venezia išla na kapitol, gdje je gradonačelnik knez Colonna stavio Battistijevo djelovanje u korist narodnog gibanja i rata. Četvorica drugih govornika pozivala je na mržnju i na osvetu protiv Austro-Ugarske i njemstva.

U Milanu je zaključila skupština brojnih društava pod predsjedništvom senatora Mangiagalli, da se sabire novac za Battistijev spomenik u Trentu te da se predlaže, da dvije milanske ulice nose imena Battisti i Oberdank. U općinskom milanskom zastupstvu sjetili su se Battistia mnogi općinski zastupnici i socijalistički gradonačelnik te su govorili proti austro-ugarskom tiranstvu.

Tunel pod La Manchom.

Haag, 20. — Kako je već bilo javljeno, pojavilo se je u Engleskoj opeta živahno gibanje, za gradnju tunela medju Francuskom i Engleskom i to pod kanalom. „Daily Cronicle“ prosvećuje tome dugi članak u kojemu se veli, da bi bila opasnost kod prevažanja četa a sada u prvome redu kod prevažanja ranjenika kad i kamo manja, kada bi sada postojao pod kanalom tunel medju Calaisom i Doverom. Obični bi se transporti mogli u potpunoj sigurnosti izvršiti tekom 40 minuta. U tom bi slučaju bile isključene katastrofe „Sussex“ i druge nesretne nezgode, a i opskrbljivanje vojske hranom bilo bi mnogo lakše. Na hiljade kila povrća, koje bijaše prevedeno u Francusko pohvarilo se je putem. Od mnogo je ali veće važnosti to, da bi mogla velika vojska biti u Francusku i Belgiju prevedena u mnogo kraće vrijeme i što je glavno uz mnogo manje troškove. U Francuskoj su tako uvjereni, e neće Engleska kroz kanal nikada napasti Francuske, da Francuska ne bi imala ništa protiv toga, da se postavi štacija za snagu u svrhu tjeranja vlakova o Doveru, i da ona ostane u engleskim rukama. Tako bi Engleska mogla učiniti tunel neupotrebivim, čim bi zaprijetila kakva pogibao. Osim toga bi se tunel mogao tako sagraditi, da bi se od neke stanovite udaljenosti prolazilo sasma pod vodom ili da bi se ga moglo ispuniti otrovnim plinovima, tako, te bi svaki promet kroz tunel bio isključen. U Doveru bi se moglo postaviti topove, koji bi vladali ulazom u tunel. Maleni broj topova na Francuskoj strani bio bi dovoljan, da lakotom zapriječi svaki upad u Francusku.

Previdjena jesu dva tunela za odlazak i za povratak, koji su drugi ukupno 46 i pol km, od kojih bi 35 i četvrt km išlo pod vodom. Troškovi za tunel računaju se na 16 milijuna funta, a godišnji dohoci na 1.538.000 funta.

Dogodjaji na moru.

Kopenhagen, 22. (D. u.). Velike američke škune na četiri jarbola „Prince Waldemar“, „Philadelphia“ i „Treeleborg“, krcate uljenastim hlijepcima, bile su uhvaćene od njemačkih torpednjača. Tri danska parobroda, što su ih Nijemci uhvatili u poslijednje dane, „Hermio“, „Agnets“ i „Alice“, bila su opet puštena na slobodu i nastavljaju svoj put u Francusku.

London, 22. (D. u.). Lloyd javlja: Bio je potopljen engleski parobrod „Yser“, a osim njega parobrodi „Lugre“, „Loch“ i „Newin“. Posade spašene.

Amerika.

Izgradnja američke mornarice.

Washinton, 22. (D. u.). Senat je prihvatio predlog o mornarici. Gradjevna osnova za prve tri godine, da se sadržaje u izgradnji od 4 dreadnougta i 4 linijskih krstarica. Ti će se brodovi graditi odmah.

Wilson za Poljake.

Washington, 22. (D. u.) Wilson je kazao odaslanstvu poljačkih društava, da će se sam osobno zauzimati za to, da se pomogne gladnim Poljacima.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 21. srpnja Službeni izvještaj od 20. srpnja:

U 11 sati u noći. — Sjeverno Somme utvrdjujemo jutros osvojene položaje. Južno Somme proširili smo poslije podne našu navalnu frontu te smo posve zauzeli prve njemačke položaje od Estreesa sve do visine Vermand-Villers. Tokom bojeva toga dana zarobili smo na obim bregovima oko 2000 vojnika, medju kojima i 30 časnika. Zaplijenili smo tri topa, 30 strojnih pušaka i znatan materijal.

Na desnom brijegu Mose nastavili smo naše napredovanje u boju sa ručnim granatama zapadno utvrde Thiaumont. Ukupni broj u odsjeku Fleury od nas jutros zarobljenih vojnika iznaša 300, medju kojima 8 časnika.

Zračni boj evi. Naši za bacanje bomba dolučeni letioci izvršili su u noći od 20. t. mj. više poduzeća. Bili su mnogo puta pogodjeni kolodvori Thonville, Montmedy, Brienlles te taborišta kod Azannes i kod Amiensa. Drugi je letioc bacio 8 granata teškoga kalibra na vojničke naprave kod Loerrach, sjeveroistočno Basela.

Paris, 22. (D. u.). Službeni izvještaj od 21. srpnja:

Južno od Somme poduzeli su Nijemci prama izmaku dana protunapadaj na nove francuske položaje Soyecourtu na jugu. Jurišajući je njemački bataljun morao ipak, da se povuče u neredu s teškim gubicima. Noć je mirno protekla na jednoj i drugoj obali Somme.

Večernji izvještaj kaže, da nema popodnevnom izvješću šta dodati.

Engleska.

London, 22. (D. u.). Službeni izvještaj od 21. srpnja:

Bitka izmedju Lipskog opkopa i zapadnog kraja delvillske šume traje bez prekida dalje. Na sjeveru od crte Bazentin-Longueval protjerali su Englezi neprijatelja iz šume Foreaux; ipak je neprijatelju uspjelo da opeta prodre u sjeverni kraj iste šume.

Italija.

Rim, 20. Služb. izvještaj od 19. t. mj.

U dolini Ledro i Lagarina držalo je neprijateljsko topništvo naše položaje pod živahnom vatrom ali je bilo od našega žilavo suzbijano. U Pasubiju navalila su jaka neprijateljska odijelenja u noći na 18. t. mj. na naše linije, ali bijahu sa velikim gubicima odbijena.

Na gornjoj Posini su nakon topovske priprave naše čete ponovno navalile na obronke Corno di Coston. Neprijateljske baterije, koje su za vrijeme našega topovskog opstrijeljavanja šutjele, počele su, da nas nabacuju intenzivnom živom vatrom. Uza sve to je našoj pješadiji uspjelo, da je zauzela nove položaje na neprohodnim strmim obroncima.

Na ostaloj fronti živahnija topovska djelatnost, na gornjoj Boiti, na gornjem kraju doline Seisera, gdje je neprijatelj počeo djelovati novim teškim topništvom te na visinama zapadno Gorice.

Neprijateljski je ljetač bacio 2 bombe na Marostica te je prouzročio nekoliko čovječjih žrtava i malo štete.

Mečnikov.

Francuska je izgubila pred malo dana jednog od najslavnijih svojih naučenjaka. Eli Mečnikov bio je doista rodom Rus, ali je on živio poslјednja desetgodišta u Francuskoj i bavio se je tamo svojimi znanstvenim istraživanjima. Postavio si je bio osobitom zadaćom, da prouči sve prilike i neprilike, koje život ljudski produžuju ili prikraćuju. Na to su ga istraživanja dovela njegova opažanja u životu najsićušnijih bića.

U bakterijama koji dolaze zrakom i hranom u čovječiji organizam uvodio je Mečnikov put, kojim se život ljudski produžuje i uništava. Često nijesu ga razumijeli, često posve krivo shvatili, misleći da on tvrdi i nastoji, da bi svaki pojedinac mogao postići starost od 80, 100 ili 120 godina. Ali toga nije on tražio, nego nastojao je jedino da povisi prosječno ljudsko življenje, uklonivši osobito bolesti mladjeg doba.

Tokom godina, što je djelovao na Pasteurovom zavodu u Parizu (1888-1895), mijenjao je više puta svoje nazore o dugom življenju. Napokon je došao do teorije, koju je iznio u svojim predavanjima na akademiji godine 1912. Tada je prvog puta progovorio stalnim tvrdnjama, te je kazao da se pomoću nekog bacila može život produžiti. Od godine je 1903 tvrdio, da je glavni uzrok staranju štetni bakcil, koji poput otrova rastava tkivo i tjelesne organe. Da se taj bakcil uništi preporučivao je Mečnikov uživanje mlijeka, pronašavši da ima u njemu dobrih bakcila. koji štetne uništavaju, kao n. pr. u bugarskom yoghurtu. Zanimajući se dalje korisnim bakcilima dospio je napokom da jednoga odgoja i dobro prouči, promotrajući njegov život i djelovanje u pasjim crijevima. To je svoje otkriće iznio on u znanstveni svijet u spomenutim predavanjima godine 1912. Ta je njegova nauka dobila priznanje osobito s toga, što je dokazana druga njegova nauka, da su zli bakcili i gnjilenje, koji prouzročuju i silno pospješuju slabenje i staranje našega tijela.

Domaće Vijesti.

Gradsko kazalište Ciscutti. Porad domoljubne više svečanosti na Monte Cane, javljam slavnomu općinstvu, da ću danas držati kazalište, zatvoreno e da bude time doprinešeno za uspjeh plemenite svrhe iste proslave. Sa štovanjem: Tošo Matijašević.

Dar. Primili smo za „Družbu“ K 14·— na proslavu doktorata gosp. Dušana Senčara u Buzetu od gospodjice Zorice Špehar učiteljice K 10·—, te K 4.— od gosp. Janka Gregorec.

Iz Hrvatske.

Provizorna uprava djakovačke biskupije. Provizorna uprava djakovačke biskupije povjerena je posvećenom biskupu gosp. Andjelku Voršak.

Barake za tuberkuloze na Sljemenu. U jednoj od poslijednjih sjednica samoupravnoga odbora zagrebačkoga prihvaćen je prijedlog grad. regulatornog odbora za podignuće baraka za tuberkuloze na Sljemenu. Vojna uprava je jur započela dovažanjem potrebitog materijala, pa će barake već za koji tjedan biti gotove. Podignut će se šest baraka sa okolo 400 kreveta. U ove barake bit će smješteni tuberkulozni vojnici, koji se sada nalaze u zgradama pučkih škola.

Strašno samoubojstvo na Sušaku. Javljaju iz Sušaka: Poznati most na Sušaku „samoubojica“ na sv. Ani, broji eto i opeta jednu žrtvu više. Djevojka Ana Skok, od 22 god. pošla je na most u času kad je dolazio vlak i bacila se u

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika

vrlo duboki željeznički prokop. Pala je na krov jednog vagona, te je bila opažena od željezničara istom kad se je vlak približavao bakarskoj stanici. Skinuta s vagona, podlegla je iza nekoliko časaka groznim ranama.

Otkriće spomenika Nj. Veličanstva u Osijeku. Javljaju iz Osijeka: Ovih dana stigla iz kabinetske pisarne Previšnja dozvola zaotkriće spomenika Njegovom Veličanstvu hrvatskomu kralju, koju je podignut u domu za vojne rekonvalescente.

Otkriće spomenika izvršit će se u nedjelju, dne 23. o. mj. osobitom svečanim načinom.

Izbori u Osijeku. Osječki list „Drau" javlja da će se koncem oktobra ili početkom novembra provesti u Osjeku izbori 20-torice gradskih zastupnika, kojih su mjesta sada ispražnjena.

Tuča u Osijeku. Javljaju iz Osijeka: Dne 15. o. mj. u 2 sata poslije nadvili su se silni oblaci nad Osijek i okolicu. Oluja je porušila u Tenju daščaru, kamo su se sklonuli ruski zarobljenici, od kojih su neki lakše ranjeni, te su im na mjesto nesreće izašli vojni liječnici pružili prvu pomoć. Tuča je do temelja uništila usjeve u Ernestinovu te vinograde u Dalju, Aljmašu i Bidutu. U Osijeku nije bilo tuče.

I opeta požar. Nedaleko stanice Zvečaja, na željezničkoj pruzi Zagreb—Rijeka, zapalila se šuma uslijed varnica iz lokomotive. Požar je prouzročio štetu od više hiljada kruna.

Iz Dalmacije.

Požar šume. Javljaju iz Zadra: Požar na otoku Pašmanu bio je zahvatio velike dimenzije, sve od uvale sv. Antuna do Oružina, u odlomcima Marljane, Nevidjane i Pašman. Šuma je gorjela od ponedjeljka pa sve do srijede u jutro, kad je pošlo za rukom izolirati vatru. Izgorjelo je ukupno 35 hektara lijepe crnikove šume. Šteta se računa na kakovih 150.000 kruna. Pri gašenju sudjelovali su težaci i vojnici obalne obrane u Biogradu. Ustanovljeno je, da je vatra nastala uslijed nepažnje čobana, koji su pekli ribu. I u Tunju pdkraj Filipjakova zapalila se šuma, te je tu izgorjelo 15 hektara.

Kupovanje kave na cedulje. Javljaju iz Dubrovnika: Dne 24. o. mj. uvesti će se prodaja kave na cedulje. Prodaja je dovoljena u količinama od jedne osmine kilograma pržene kave po osobi, a sirove 150 grama, i to za četiri tjedna. Djeci ispod četiri godine ne pripada kava.

Crne kozice u Dalmaciji. Javljaju iz Trogira: U gradu ima jošte samo pet slučajeva crnih kozica. Zdravstvene su oblasti pravovremeno poduzele sve potrebno, da se bolest uguši. I ove su mjere uistinu urodile dobrim uspjehom, jer bolest pomalo iščezava.

Općina Komiža, otok Vis, opunovlastila je gosp. Niku Mardešića, da položi vijenac pod spomenik viškom junaku Tegetthoffu sa slijedećom popratnicom: „Općina komiška neumrlom narodnom heroju". Vijenac, iz svježeg cvijeća, bit će položen danas u 10 sati u jutro.

Iz Trsta.

Izvršivanje brijačkog obrta po — ženama. Pozivom sviju sposobnih muških sila pod oružje, čuti se u Trstu velika nestašica brijača, pa su taj obrt u dobrom dijelu preuzele žene. Ne dvojimo, da će im to uspjeti.

Riva Tegetthoff. Povodom 50-obljetnice pomorske bitke pod Visom odredio je c. kr. komesar, da se obala Mandracchio i dei Pescatori okrsti imenom Riva Tegetthoff.

Iz Bosne.

Povratak evakuiraca u Sarajevo. Uslijed naredbe redarstvenog ravnateljstva za Bosnu i Hercegovinu dozvoljen je besplatan željeznički povoz u svrhu povratka u Sarajevo još samo do 1. kolovoza tek. god,, i to onim stanvnici grada, koji su svojedobno uslijed odredbe oblasti otišli iz Sarajeva. Rok povratka vriedi za privatne osobe, kao i za činovničke obitelji.

Iz osvojenje Srbije.

Jedno smaknuće. Javljaju iz Beograda: Hasan Ukić, musliman nadležan u Bos. Mitrovici, ispalio je na jednog seljaka mjeseca novembra 1915. jedan metak u namjeri, da ga ubije, ali ga je ranio na ruci. U ovom pokušaju ubijstva učestvovao je i musliman seljak Ramo Azemović, koji je u isto vrijeme u društvu nekoliko drugova pucao na seljaka Jovana Mladojevića iz Bovilja, koji je poslije četiri dana umro od rana. Obojica su od strane okružnog suda osudjeni na smrt vješanjem. Smrtna kazna je prvome putem milosti zamjenjena pooštrena kaznom robije od 15 godina, prema drugome pak je ona izvedena.

Zabrana pohadjanja kavana. Ovih dana uslijedila je zabrana c. i kr. redarstvenog zapovjedničtvo u Beogradu, kojom se zabranjuje mladićima ispo 18 godina pohadjanje gostiona i kavana osim kada su na putu. Iznimke u neophodnim slučajevima dozvoljavat će c. i kr. zapovjedničtvo redarstva u Beogradu.

Atentat bombama u Srbiji. „Beogradske Novine" pišu: Seljak Gvozden Tanić iz Dragosnice, kotar Kraljevo, dogovorio se sa Stanimirom Boškovičem, da će mu on uz platu od 50 dinara pomoći kod jednog atentata. U noći na 24. janura bacio je Tanić jednu ručnu granatu kroz prozor u sobu seljakinje Milene Tašić u namjeri, da ovu ubije. Granata je eksplodirala, pa je seljakinja teško ranjena, dok je Radmila Tašić, koja je spavala u istoj sobi ubijena. Sud okružnog zapovjedništva u Čačku osudio je Tanića radi zločina umorstva na tešku tamnicu u trajanju od 15 godina.

Razbojništvo i prikrivanje oružja. „Beogradske Novine" javljaju: Ibrahim Kajzerović, seljak iz Zabare, kotar Mitrovica, star 46 godina, musliman, učinio je dvostruki zločin. Uprkos objavljenog poziva, da se ove oružje najdulje do 16. marta preda, našli su kod njega organi vlasti oružje. Osim toga napao je on jednog seljaka i pod prijetnjom mu oduzeo svu gotovinu i ostale stvari. Za ova dva zločina, razbojništvo i prikrivanje oružja, osudjen je na smrt vješanjem, no ova mu je kazna putem milosti zamijenjena teškom tamnicom.

Razne Vijesti.

Imenovanja. Nj. Veličanstvo je najvišom odlukom od 18. o. mj. podijelilo kotarskim poglavarima u Primorju, Gvidonu Polley-ju, barunu Antunu Schmidt-Zabierowu i dr Bernardu Karminsskomu, naslov i značaj namjesničtvenih savjetnika uz oprost od pristojba.

K riješenju dr. Ante Tresića-Pavičića. Bečki listovi donose, da je narodni zastupnik i hrv. književnik dr. Ante Tesić-Pavačić pušten odmah iza proglašenja osude iz zatvora. Nije medjutim pušten na slobodu, već je i na dalje interniran u odredjenom mjestu, gdje se nalazio od početka rata sve do svog uapšenja.

„Deutschland" na putu. Iz Amsterdama javljaju, da je prema vijestima newyorških novina otputovao „Deutschland" dne 20. o. mj. iz Baltimora sa 1200 tona nikla i kaučuka. Pred zaljevom Chesapeaka vide se engleski krstaši.

Fata morgana u Českoj. Iz Pirha javljaju: 14. o. mj. u jutro od 6—7 sati moglo je pučanstvo gledati prekrasan i zanimiv pojav. Odjednom su izčezle šume u okolici Pirhe u maglí, a mjesto njih pojavio se prekrasan alpinski kraj, s brijegovima, drvećem, malim seoskim kućicama i prekrasnim dvorcem. Pojedini poznavaoci alpinskih krajeva prepoznali su u zračnoj slici poznati dvorac u alpinskom području.

Japaneki zarobljenici. „Pesti Naploa" javlja, da je medju ruskim zarobljenicima, koji su ovih dana došli s vlakom na kolodvor u Kašovi, bilo i 400 Japanaca. Japanci izrazuju jasno svoje zadovoljstvo, da su zapali u zarobljeničtvo. U svim daljnim transportima zarobljenika vidi se veliki broj Japanaca.

Što stoji rat? O tome smo jur govorili u našem listu, al smo onda uzeli u pretres samo Engleze, Ruse, Francuze, Talijane i Nijemce. Iz izjave ugarskog ministra financija saznajemo sada da Ugarsku stoji rat popriječno 450 do 470 milijuna kruna mjesečno. Ti su izdaci u potonje doba porasli do 600 milijuna kruna, ili 20 milijuna na dan. Po nagodbenom ključu dadu se izračunati troškovi Austrije.

Engleska kupuje cijelu rumunjsku žetvu. Rumunjski list „Minerva" javlja, da je engleska vlada nakanila kupiti cijelu rumunsku žetvu, te da je u to ime jur osnovana po engleskom poslaničtvu u Bukareštu posebna kancelarija, kojoj je zadaća najmiti sve teretne ladje.

Dolazak ruskih četa u Solun. Javlja se iz Ženeve, da su prema pisanju „Secola" prispjele u Solun ruske čete. Njihov broj nije poznat.

Brzojavna čestitka ruskoga cara. Prigodom francuskog narodnog blagdana brzojavio je ruski car predsjedniku francuske republike, te je medju inim izrazio svoje pouzdanje u pobjedu Francuske i njene junačke vojske.

Nove ruske operacije na trapezuntskoj fronti. Kako je poznato, vladao je na trapezuntskoj fronti, zapadno od Trapezunta već duže vremena razmjerno mir. „Novoje Vremja" sada javlja da su i na toj fronti započeli Rusi sa novim operacijama protiv turskih pozicila.

Vojni stručnjak o ruskoj ofenzivi. „Hrv. Riječ" donosi po „N. Freie Prssse: „Dogodjaji posljednje nedjelje pokazuju rusku ofenzivu sa novo dopremljenim znatnim četama. „Naprijed" i „natrag" može iznenaditi i razočarati samo one prosudjivače, koji ne vjeruju, da neprijatelj ima izvjesnu mjeru aktivnosti, koje se dive našim naporima sila, a zaboravljaju, da i neprijatelj ima rezerve u svojoj zemlji, a taj je protivnik daleko rusko carstvo sa golemim brojem pučanstva, iz kojega je, s pomoću englesko-francuskoga novca i američko-japanskih fabrikata. formirana operaciona vojska od dva milijuna vojnika. Doprema još traje, kako dokazuju viijesti o bacanju bombi naših i njemačkih avijatičara na transporte. Mjera onoga što naše i njemačke čete čine prema ovoj poplavi, tek će se kasnije pravo ocijeniti".

Doprema ruskih četa za Besarabiju i Francusku. Rumunjski listovi javljaju, da se doprema iz Rusije preko Hotina na Dnjestru nova ruska vojska. U Besarabiju dolaze neprekidno danju i noću puni vlakovi vojničtva.

Isto se tako javlja iz Pariza, da su u Brestu iskrcane nove ruske čete za francusku frontu.

Černovičko gradsko zastupstvo u Pragu. Čitamo u „Hrv. Riječi": Černovičko gradsko poglavarstvo saopćuje u praškim listovima: Provizorno je gradsko zastupstvo zemaljskoga glavnoga grada po nalogu ministarstva unatarnjih posala premjestilo svoje sjedište u Prag i počelo svoj uredovni rad u prostorijama, koje mu je praško gradsko zastupstvo stavilo na raspolaganje. Gradski činovnici, namještenici i učiteji pozivaju se, da saopće svoje adrese gradskom zastupstvu u Prag.

Žene u hlačama. Pruska je željeznička uprava naredila, da moraju sve žene, koje su zaposlene kao kondukterice, nositi posebnu vrst hlača. To se je uvelo toga radi, da se izbjegne opasnost, koja prijeti uslied lepršanja suknje. Hlače će se nositi samo u službi.

Pitanje mira. Na izjave nekojih njemačkih novina, koje su mnijenja, da će iza neuspjele antantine ofenzive na zapadnoj i istočnoj fronti doći u krugovima same antante do moralnoga sloma i da će to dati povoda razmišljanju o konačnom sklopljenju mira, opaža Theodor Wolf u „Berliner Tageblattu": Govori se, da će poslije neuspjeha neprijateljskih ofenziva sa zapada i na istoku doći jamačno na protivničkoj strani do moralnoga sloma i da će se približiti mir. To je svakako moguće, ali nipošto nije sigurno, pa je jednako moguće, da će tamošnjim vladama uspjeti novim obećanjima uzdržati nadu naroda i rat dalje zavući.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Sumrtav se sruši mladić na postelju. Već ga nije trebalo držati. Drijemao je slabo, slabahno. Jedva da diše. Al hvala Bogu! šest dana jedva da Lovro živio. Život mu bijaše svjećica, kojom vjetar poigrava. Oporavljao se pomalo. Ni da rukom makne. Jedva dvije, tri da za dan progovori. Seoski doktor bubnjao po svijetu, da je čovjeka spasio. Na čast mu spasenje, mišljaše otac. Jedno lijepo po podne sjedne do sina:

„Lovro! Je li ti bolje?"

„Ponešto, oče."

„Imam s tobom razgovora. Je si li dosta jak, da me slušaš?"

„Govori, oče."

„Ti ćeš u veliku školu u carski Beč." Bolesnik rastvori oči.

„Dà, Lovro, u Beč. Tebe su od nekad krstili gospodinom. Budi tako. Popom nisi htio biti. Zbilo se. Božja je volja. Učen si, pametan si, reče predsjednik. Mora da je istina. Kako si inače mogao učiti mu sina? Htio si u Beč. Ne dadu ti novaca. Na čast im novci. Ja ti velim, ti ćeš u Beč. Pa baš! Gle tvrdi su moji žuljevi, tvrda i naša zemlja, al mrva ostane vazda. Pa po što sam se mučio? Star sam, preživjet je čime ovu šaku dana. A da im dokažem, da ne tvori samo dobra ruka milosnica već i ruka radilica, dat ću ti ja troška, dà ja. Skucao sam kroz pô vijeka koji grošić, a susjed Ivan daje mi na kuću novaca. Trebat će plaćati kamate, al bolje i to, nego obijati tudji prag. Da vidimo, nismo li svoji ljudi! Dà, dà, sve sam sračunao. Ti ćeš u Beč!"

„Oče!" šapnu bolesnik poljubiv starčevu ruku, „nemoj, nemoj!"

„šuti! Spavaj! Miruj da se ne pokvariš! Ja ti velim, ti ćeš u Beč, na moj trošak, na moj trošak, na trošak siromaha seljaka."

Tri mjeseca iza razgovora s ocem uputi se Lovro u Beč. Bolest, slabost ne dala mu prije krenuti od kuće. Ponosito mu kucaše srce, kad je ulazio u taj grdni grad. „Evo me na izvoru nauka, ne tudjom milosti, već dobrotom mojega roditelja. Ne treba mi se nikomu klanjati." Lovro se uhvati obječučke nauka. Učio je slavensko i klasično jezikoslovje, budne filologom, kao mnogo naših mladića, koji bi možda u drugim okolnostima odabrali drugo zvanje. Ćutio Lovro jezikoslovje kao nekakov jaram, koji mu steže živu krilatu dušu, nu junački žvalio svoga Pegaza, sjetiv se, da ga pomaže otac, da mu valja što prije do kraji i zvanja doći. Kraj sve revnosti za zvanični nauk, kupio Lovro i drugoga znanja, te zalazio u kolo književnika. Živjet mu je dakako dosta mučno bilo. Obično se misli, da mladić može u svijetu prokuburit sa njekoliko kruna i uz to postati učenjakom. To je užasna varka, koja upropašćuje mnogoga mladića. Žitelji velika grada smatraju svakoga stranca svojim plijenom, koga smiju globiti i oglobiti do zadnje pare. Bečlije su u tomu osobiti vještaci. Sto i sto briga navali na jadnog mladića, a duša da mu bude kraj toga mirna, mareći samo za nauk, kad često ni korice hljeba nema? Lovro nije doduše imao državne potpore, otac mu slao redovito novaca, al je žalibože samo kapalo, da upravo ne pogineš od gladi. A tko je to starcu u grijeh upisati mogao? Što je on znao za život velikog grada, njemu bijaše grdna glavnica, što jedan bečki pustolov potroši za jednu noć. Tako se je Lovro učeći borio dvije pune godine. Naučio mnogo. Ne ću da vam o tom vremenu na široko pričam. Malo bidte marili saznati kukavno živovanje uboga jezikoslovca u prijestolnici, a ne bih vam za tu dobu Lovrina života ni znao mnogo kazati. Moj pobratim mi dokazao o tom vrlo malo. Na kraju druge godine budne zlo. Od kuće stigne Lovri pismo, gdje mu otac na veliku svoju žalost javiti dao, da ga više pomagat ne može, da se je kroz te dvije godine preko sile istrošio, da je kuća pala duboko u dug. To je bio grom iz vedra neba. Ne moći produžiti nauka a opet biti povodom propasti očinske kuće, to je Lovri cijepalo srce. Stajao je kao vojnik na bojištu, komu ustrijeliše konja, a četa mu odmiče dalje. Grofu ne htjede pisati, ta velika gospôda imaju pune šake drugoga posla, pa se je teško sjetiti kukavna filologa. Što sad? U Beču mu ne bijaše opstanka. Na sreću umio Lovro dobro hrvatski govoriti; mnogo drugovao s hrvatskim djacima u Beču. „Idi u Hrvatsku", reče mu jedan. „Kod nas upravo protjeraše proroke velike Germanije s učiteljskih stolica. Treba nam silâ vještih našemu jeziku. Idi u Hrvatsku." — „Zle sam sreće", odgovori Lovro. — „Kušaj!" odvrati mu mladi Hrvat.

I uspjelo djelo. Lovro bude imenovan namjesnim učiteljem na primorskoj hrvatskoj gimnaziji. Tu je učiteljevao godinu dana. Napokon mu dozvoli zagrebačka vlada potporu, da svrši treći tečaj sveučilišta i da položi učiteljske ispite. Baveći se slavistikom, odabra si Lovro Zlatni Prag, gdje se, kako već prije čuste, upoznasmo i pobratismo. Kazivanje Lovrino za naših akademičkih večeri dirnulo me osobito; cijenio sam ga sve više. Lovro je o tim stvarima malo s kim govorio. Bijaše na oko cjepidlaka, satirik. Svijet ga je takovim i smatrao, te ga se na neki način i bojao. Ja mu zavirih dublje u dušu. Uvidih da pod tim bodljivim, na pola kavalirskim, na pola neuglađenim likom gori plemenita, žarka duša, da pod tom priprostom puhovom kapom stoji velik um. Kad je govorio o svome životu, o svojim prevarenim nadama, bijaše mu glas mekan, žalobau, kanda mu je na srcu neiscjeljiva rana

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 377.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 24. srpnja 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Grof Andrassy u Berlinu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. (D. u.). Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Ugroženi jakom ruskom navalom, pomakli smo na visini Magura boreće se čete prema glavnom grebenu Karpata. Inače je položaj nepromijenjen te nije ništa novoga.

Talijansko bojište.

Nakon nekoliko trajućeg i odnošajima odgovarajućeg mira, došlo je jučer na fronti južno doline Sugan opet do vrlo žestokih bojeva. Poduprti trajnom topovskom vatrom izvanredne žestine su Talijani na mnogim mjestima ponovno napali. Bijahu posvuda odbiti s najvećim gubicima. Poljsko-lovački bataljun br. 7 i dijelovi pješadijske pukovnije br. 17, protiv čijih položaja bijaše naperen glavni neprijateljski juriš, su se u toj borbi izvanredno odlikovali. U odsjeku Paneveggio se bojevi šire. Bijaše krvavo suzbit napadaj talijanske brigade na visine jugozapadno Paneveggio. Na visinama sjeverno sela takodjer se je izjalovio napadaj neprijateljskog bataljuna. Odsjeci naše tirolske fronte, u kojoj se jučer nije borilo, većim su dijelom stajali pod žestokom neprijateljskom topovskom varom. Na sočkoj fronti bijaše teško opstreljavana gora Sv. Mihaela.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Medju morem i Anercom u pojedinim odsjecima živahni topovski boji. U okolici Richebourga bijahu snzbijena jača neprijateljska izvidnička odjeljenja. Medju Anercom i Sommom došlo je podnoć i u noći nakon kroz dan rastućeg topovskog djelovanja ponovno do pješadijskih bojeva na fronti Thiepual-Guillemont. Tu započete engleske navale ostale su bez uspjeha uza svu bezobzirnu uporabu ljudi. Kod i zapadno Pozieresa, kod šumice Foureaux, te na zapadnom rubu Longuevala dovele su do žestokih bojeva čovjeka sa čovjekom. Neprijateljski navalni pokušaji medju Guillemontom i Sommom bijahu već u izlaznim jarcima ugušeni zatvornom vatrom. Južno Somme pojedine francuske navale, koje su se izjalovile. Bijaše zarobljeno preko 160 vojnika, medju kojima i nekoliko časnika. U području Moze, južno Damloupa, u smjeru dvorca Dicourt zauzeli smo zemljišta, imali smo zarobljenika i učinismo plijena. Jučer su francuska jata bacala bombe na gradove Mühlheim, Baden te sela blizu njih. U zračnom boju sastrijelismo 2 neprijateljska ljetala te na tu zračnu navalu odgovorimo teškom vatrom na grad Belfort.

Istočno bojište.

Jugoistočno Rige izjalovio se je na večer u našoj zatvornoj vatri neprijateljski napadaj. Njemačke su baterije zapriječile pokušaje prelaza preko Styra, jugozapadno Beresteczsa.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. (D. u.). Glavni stan javlja: Ruske bojne sile, koje su, kako bijaše jučer javljeno, u neredu bile prognane prema istoku, kušale su, da se 30 km istočno Revandusa uzdrže, ali nisu mogle prihvatiti boja, jer su bile od naših četa energički proganjane te su se povukle prama granici. U posljednjim smo bojevima zaplijenili 2 strojne puške.

BRZOJAVI.

Rat.

Njemačka pobjeda na Sommi.

Berlin, 22. (D. u.) Wolffov ured javlja: Silna bitka, što je posljednjih dana bjesnila na Sommi, došla je do vrhunca. Rezultat tog silnog naprezanja naših neprijatelja bijaše prema njihovim ogromnim krvavim gubicima više nego kukavan. Oni su pretrpjeli težak poraz. Položaj na Sommi, počinje se uslijed pobjede Nijemaca postepeno mijenjati njima u prilog. U bici na Sommi se se potpunoma izjalovile silne napadajne osnove naših neprijatelja.

Ljuti bojevi kod Rige.

Berlin, Wolffov bureu javlja: Jurer se je jugoistočno Rige odigrala jedna od najljućih bitka, što su dosada bijesnile na istočnoj fronti. Nakon petsatne izvanredno žestoke topovske priprave, koja se je promjenila u bubanjsku vatru najveće žestine, prešla je jaka ruska pješadija u 3 sata poslije podne u uvijek novim valovima k prvom napadaju. U 5 sati i to poslije podne bijaše napadaj odbit. Nakon ponovne 1 i pol satne silne topovske priprave, započeo je u 7 sati na veče drugi ruski napadaj, koji se je izjalovio nakon polsatnog boja. Nakon kratkog odmora započeše oko 8 sati na veče uvijek novi ruski napadaji u masama od do sada valjda nevidjene žestine. U 10 sati na veče bijahu svi napadaji odbiti. Iscrpljeni Rusi nijesu danas imali nikakve snage, pa ponovno navale. Položaji Nijemaca ostali su u njihovom potpunom i sigurnom posjedu. Poraz Rusa je težak, krvavi gubici ozbiljni.

Engleski gubici.

London, 23. (D. u.) Popisi gubitaka od 19., 20. i 21. t. m. sadržavaju imena 78.147 momaka, 410 časnika, od kojih 184 palih.

Antanta.

Stürmer, ruski ministar vanjskih posala.

Petrograd, 23. (D. u.) Ministarski predsjednik i ministar unutarnjih posala, Stürmer bijaše imenovan izvanjskim ministrom te ostaje i dalje predsjednik ministarskog vijeća. Ministar pravde Chostow bijaše imenovan ministrom za unutrašnje poslove, a nekadašnji ministar unutrašnjih poslova Makarow, ministrom pravde. Bijaše odobrena molba vanjskog ministra Sasonowa za odstup.

Požar u Bordeauxu.

Pariz, 23. (D. u.) Prema „Petit Journalu" buknuo je u alkoholnim skladištima u Bordeauxu iz dosad nepoznatih uzroka veliki požar, koji je zahvatio i blizja skladišta robe te upepelio mnogo kuža, čiji su stanovnici bili teškom mukom spašeni. Šteta iznaša 10 milijuna franaka.

Neutralne države.

Kršenja švedske neutralnosti.

Stockholm, 23. (D. u.) Prema „Aftenbladetu" prošle su noći kod ulaza u luku Culea, dakle u švedskom području, proganjali dva ruska rušioca četiri njemačka tovarna broda te su zahtijevali, da se zaustave. Švedska je torpedovka „Virgo" zaplovila protiv ruskih rušioca, koji su odmah pobjegli. „Virgo" je pripravna na akciju proganjala bježeće ruske brodove. Njemački su brodovi prispjeli u luku.

Amerika.

Nesreća u San Francisco.

San Francisco, 23. (D. u.) Reuter. Kod svečanosti u prilog propagande za oboružanje eksplodirala je bomba, uslijed česa bijaše 6 osoba ubijenih i 29 ranjenih. Bomba bijaše sakrivena u kovčegu. Kuća, pred kojom se je bomba rasprsnula, je porušena. Različite su osobe bile prije dopisnicama upozorene. Redarstvo je uapsilo osumljene mornare.

Razni brzojavi.

Andrassy u Berlinu.

Berlin, 23. (D. u.) Madjarski je državni zastupnik Julije Andrassy prispio je u Berlin.

Imenovanje.

Monakov, 23. (D. u.) Bavarski je kralj imenovao prijestolonaljednika Ruprehta generalom feldmaršalom.

Pobjeda austrijske industrije kod Visa.

(Povodom pedesetgodišnjice pomorske bitke)

Osim vojničkog i političkog značenja imade slavna pobjeda naše mornarice nad talijanskom „armadom" još i treće, veoma važno značenje, naime pobjeda austrijske industrije nad engleskom i francuskom i američkom.

Kod Visa je naime godine 1866. naša industrija sjajno nadvladala industriju Engleske, Francuske i Amerike, koje su Italiji uz teške novčane žrtve opskrbile bile oklopnjačama te topovima sustava Armstrong, dok su austrijski ratni brodovi i oružje na njima pojecali iz domaćih tvornica. Ti ratni brodovi, sagradjeni u austrijskim brodogradilištima pod vodstvom i uputom austrijskih mjernika, u domaćim tvornicama salivenі topovi, kod nas načinjeni strojevi i ostala oprema brodova — sve je to daleko nadmašivalo talijanske brodove. Svi vještaci tadašnjega doba jednoglasno hvale vrsnoću i spremu austrijskih radionica i tvornica, kojima pošlo bilo za rukom te su stvorile tako izvrstan materijal, uslijed kojega je bilo moguće našoj smjeloj mornarici, da izvojšti tako sjajnu pobjedu nad dvostrukom premoći. Doista bi već i to bilo za nas veoma mnogo, kad bi naša mlada industrija bila u ono doba na istoj visini poput one u Engleskoj, Francuskoj i Americi, a kad tamo, naša su brodogradilišta i tvornice te države nadaleko nadmašile, premda su one imale kod gradnje i oboružavanja ratnih brodova više nego li stogodišnje iskustvo, dok je naša industrija na tom polju bila pedeset godina tako rekavši tek u povojima. A i naši su troškovi bili znatno manji od onih koje je primierice Italija morala da plati prvom engleskom brodogradilištu tvrdke William Penn & Sons te brodogradilištu Mansley itd.

Najviše je udjela od brodogradilišta i tvornica strojeva imala kod gradnje brodova naše mornarice od Strudthoffa svojevremeno kao tvornica strojeva utemeljeno i pretvoreno kasnije u dioničko društvo, s gorostasnim brodogradištem spojeno t. zv. „Stabilimento tecnico triestino", te brodogradište i tvornica strojeva Josipa Tonella na putu u Škednju kod Trsta na tadašnjem „Squero San Marco" Tvrdka je „Stabilimento tecnico Triestino" sagradila strojeve za 28 ratnih brodova: Taurus, Andrija Hofer, Erzherzog Fridrih, Dandolo, Donau, Kaiser, Krka, Narenta, Ausluger, Deutchshmeister, Pelikan, Gemse, Grille, Sansego, Ranfbold, Speiteufel, Uskok, Scharfschütze, Wespe, Wildfang, Drache, Salamander, Kaiser Max, Don Juan d'Austria, Priz Eugen, Novara, i Habsburg, koji su se po izjavi admiralata u Puli dostojno mogli staviti uz bok u ono vrijeme sagradjenim strojevima u engleskim tvornicama. Oklopna fregata „Habsburg" bila je sagradjena na brodogradilištu San Rocco kod Muggie. Ta je fregata morala bila radi ratnih dogadjaja biti dovežena iz Trsta u Pulu samo sa 33 željezne ploče. Uz mučan te danju i noću neprekinuti posao pošlo je za razmjerno veoma kratko vrijeme fregatu u toliko upotpuniti i dogotoviti, tako te je mogla sudjelovati kod glasovite Tegetthoffove izvidničke vožnje u Anconu, a kasnije i u bici kod Visa uz topničke brodove Gemse, Grille, Hum, Velebit i Dalmat, koji svi potječu od gore spomenute tvrtke.

I u brodogradilištu i tvornici strojeva ugledmoga tršćanskoga gradjanina Josipa Tonella sagradjeno je mnogo brodova, koji su se ovjenčali slavom u bici kod Visa. Tako primjerice najveća tadašnja austrijska oklopna fregata „Erzherzog Ferdinand Max", koja je u pomorskoj viškoj bici uništila talijansku admiralsku ladju „Ré d'Italia" a na njezinoj se je palubi nalazio sam Tegetthoff. I trupovi su oklopnih fregata Kaiser Max. Prinz Eugen, Don Juan d'Austria, Drache, Salamander, zatim trupovi velikih topovskih brodova Seehund, Wall, Streiter i Reka svojedobno bili ovdje dogotovljeni. Ista je tvrtka sagradila i opremila izvan Trsta parobrode Lucia i Volta, fregate Donau i Adria te linijski brod Kaiser. Sjajno je bilo djelo te tvrdke popravak u luci u Puli uslijed požara teško oštećene fregate Novara za nevjerojatno kratko vrijeme u roku od 28 dana.

Kod izgradnje i opreme bojnih brodova, koji su sudjelovali u bici kod Visa, odlikovalo se je još nekoliko naših domaćih tvrtka, tako erarska ljevaonica željeza u Neubergu, ljevaonica c. kr. željezničkog društva u Rešici, tvornica oklopnih ploča grofa Henekela von Donnersmark u Zeltivegu, tvornica strojeva na Rijeci, tvornice platna Gromann u Sternbergu i Butschek u Brnu. Drvo kao i željezo za kotlove dopremalo se je iz Štajerske, — domovine Tegetthoffove.

Tako je eto već prije 50 godina naša domaća ratna industrija slavila slavlje nad onima, koji su nam i danas neprijatelji. Pa ako ih je ona već i u ono doba natkriljivala, kako li ih ne će tek danas! Zato i jest svaki trud i svako nastojanje naših neprijatelja, da nas preteku, oslabe i unište, — jalovo. Svojim vlastitim silama, bez tudje pomoći, odoljevamo buri i oluji, naša vlastita nas snaga na polju ratne industrije — uz ono ostalo — vodi do konačne sjajne pobjede.

Opsada Beograda 1789.

Beogradske novine donašaju:

Opsada i Zauzeće Beograda po četama maršala Laudona 1789. god., često je bilo opisivano. Prirodno je, da je dogadjaj od tolike povjesničke važnosti, moramo naći odmjeka u kronikama. Već mnogi od samih učesnika htjeli su svoje uspomene sačuvati svojoj porodici i docnijim pokolenjima, pa su ih manje ili više opširno ispisivali. Drugi pak nijesu se zadovoljavali ovakim prostim bilješkama iz ratnog dnevnika, već su se trudili, da dadu što je moguće potpuniju sliku kako svojih djela, tako i cijeloga doba, u kojem su živili i radili. Na taj su način postali radovi, koji, ma koliko i po njeki put i bili dobri, bijahu namijenjeni u prvom redu uskom krugu porodice i njenog potomstva, pa su samo rijetko objelodanjeni. Samim tim pak oni su često zaboravljeni, i tako veći značaj, nego što su gdje u svojoj stvarnoj vrijednosti. I zbilja njeka su se od tih djela manje ili više vrijadnih, možda pogavito zbog imena piščevog, možda pukim slučajem prenijela od pokoljenja do pokoljenja, pa su se tako do dan danas sučuvala od potpunog zaborava. Ali je ipak u toku vremena progutala pomrčina zaborava najveći dio takovih radova i to ne baš najslije spise te vrste.

Tako je 1789. god. izašao takav jedan rad u Pragu, koji nosi naslov: „Volständige Geschichte von der Belagerung und Einnahme der Festung Belgrad durch k. u. k. Feldmarschall Freiherrn von Laudon, von einem k. u. k. Offizier, der dieser Belagerung beiwohnte". To je tanka neugledna knjižica, starih požutjelih listova, koji pokazuju, kroz koliko je trnu ta knjiga u ono vrijeme prošla. Danas je pak možete naći zaboravljenu pod debelim slojem prašine tek u ponjekoj biblioteci, a ko zna, kad ju je posljednji put njeko prelistavao. A ipak baš je to djelo zasluživalo bolju sudbinu. Njegov je pisac ostao anoniman i nepoznat, možda zato što je knjigu pisao za uski krug poznanika i drugova, a možda pak i iz razloga, što pisac nije bio svjestan vrijednosti svoga rada, zato što nije znao, da je stvorio jedan napis od vrijednosti, koji daje tako potpunu i jasnu sliku onoga vremena, da se može uračunati u najbolje stvari, koje su se pojavile na tom polju. Jezik je tako prost i jasan, opis zbijen i stvaran, a od jedinstvene plastike, da mora zainteresovati svakoga, koji ga čita. Stoga da ostavimo riječ piscu, pošto će biti korisno uporediti posljednje zauzeće Beograda sa zauzećem njegovim u ranijim vremenima. Pošto pak baš ovaj opis daje tako jasnu sliku tadašnjih prilika, dogadjaja i borbenih sredstava, to ćemo ga ovdje saopćiti u izvodu. Čitaoc mora imati utisak, da prisustvuje jednoj modernoj bici. u kojoj poslije topničke pripreme, razvijene do bubnjarske vatre, nastaje pješački napad.

28. septembra pozva maršal barun Laudon sve generale i reče im: „Prijatelji, ovdje je mjesto, gdje nam valja pobijediti ili umrijeti. Ja se odavde ne ću maći. Imam naredbu, da neprijatelju oduzmem Beograd. Upotrijebit ću sve snage, da izvršim postavljeni mi zadatak. No ja tražim i od sviju ostalih, da učine svoju dužnost. Tražim od svakoga, da bude pripreman, da pobijedi ili umre".

Utvrdjena linija bila je već gotova. Reduti, izgradjeni u njenom opsegu, — snabdjeveni su opsadnim topovima, te je 29. septembra u 7 sati u jutro počelo bombardovanje predgradja bombama i granatama, koje je trajalo četiri sata, dok su baterije, namještene na ušću Save, tukle beogradsku tvrdjavu. Paljba je zatim ponovno otvorena poslije podne od 4 do 6 po podne. U veče dobila je c. i kr. dunavska flotila naredbu, da nadre u toku noći u pravcu Ratnog Ostrva, sve dok ne bude mogla dohvatiti svojim topovima. Prema ratnoj osnovi, tom se divizijom sa Dunava imao neprijatelj vezati i natjerati da cijepa svoje snage. Tako su u toku toga dana izvršene sve pripreme, da bi se sutradan mogao izvršiti juriš na predgradja. U toku noći otišli su bataljuni, odredjeni za napad, na svoja mjesta. Vojnici su gorjeli od nestrpljenja, da izvrše juriš, te su jedva mogli sačekati slijedeći dan, kada će pod Laudonom i njegovim dostojnim potčinjenima pokazati gordim Turcima na beogradskim bedemima, da ništa nije nezauzimljivo, na šta se Laudon okomi.

30. septembra u jutro naredio je Laudon otvaranje topničke vatre. Obice i mužari brisale su prazni prostor izmedju srpskoga grada i palisada, da bi otežavali protivniku, da im se primakne. Iz kamenih prangija bacani su dżakovi, napunjeni barutom, kamenje i mala djulad na same palisade, da bi se one očistile od Turaka. Šesnaest topova djelovalo je na podnožje palisada, tako da su ove na četiri mjesta tako pokošene, da su ubrzo strčila četira otvora dosta širokih, da propuste po jedan vod. Najedared na dat znak umukoše baterije. Dok se oko utvrdjenja polako dizao gust dim, prodjoše pet minuta punih svečane tišine i očekivanja... Bataljuni ubrzanim korakom u četiri kolone krenuše provaljenim palisadama. Samo naprijed, samo hrabro, djeco!... sokolio je Laudon iza baterije grenadire, koji su s nožem na puški nastupali. A ovi su jurili što su mogli brže ka palisadama, prodriješe kroz otvore njihove, sršćano napadoše i neprijatelja otjeraše poslije ogorčene borbe iz njegovih rovova iza palisada. Tako je zauzet cio gornji di predgradja, cio srpski grad, koji leži izmedju brijega i Save, te zatim ulica, koja vodi od Save ka šabačkoj i novoj kapiji, kao i jedan dio pristaništa, pa je sve to osigurano od protivnapada. Toga se dana naše topništvo prvi put pokazalo u svoj svojoj sili i sposobnosti. Grozna je bila paljba oko Beograda, metci su pljuštili jedan za drugim, brzinom, kojom udara dobos, tako da uho nije bilo u stanju odvojiti pucanj od pucnja. U toku noći izvršiše Turci tri protivnapada, ali su u prkos svojoj očajnoj hrabrosti, sva tri puta vraćeni krvavih glava. 1. oktobra podignuti su paralelnorovi, propusnice i saobraćajnice, te uopšte svršene sve pripreme za glavni juriš na tvrdjavu. Toga dana naredio je Laudon, da se istakne bijela zastava u znak privremene obustave borbe. Kad je na to i neprijatelj prestao sa paljbom, poslat je jedan zarobljenik sa jednim trubačem u grad, da tamo isporuči slijedeći poziv: „Pošto je paši i onako poznato istjerivanje Turaka iz Banata, to se on sada izvještava o stvarnoj pobjedi, izvojevanoj nad velikim vezirom, te mu se iskreno saopštava, da cilj akcije, naredjene za sutradan,

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika

nikako ne će biti samo zauzimanje predgradja, već izvojevanje potpune pobjede. Posada neka se ne nada oslobodjenju od strane Abdi-pašine vojske, pošto je i prema njemu već poslana jedna c. i kr. vojska, da ga potuče. Paši dakle ne ostaje ništa drugo nego da preda grad, ako želi da sačuva svoj i svojih ljudi život, te imovinu stanovnika, pošto će mu se u tome slučaju dozvoliti slobodan odlazak. Ako pak paša ne bude voljan, da primi ovaj blagonakloni prijedlog, ne će biti milosti ni za koga, i sve će biti uništeno ognjem i mačem“. Paša je odgovorio: „Ne sumnjam u istinitost vijesti o porazu velikog vezira, za koju mi se javlja u pozivu, ali za to mi ipak nije moguće da se predam, pošto sam za čitave godine snabdjeven hranom i municijom, a pošto pored toga još imam i pouzdanih izvještaja, da će mi skoro doći u pomoć seraskijer Abdi-paša. Ako bi se pak i njemu dogodila nesreća, da bude potučen, ja se nadam, da će gospodin maršal imati toliko čovječnosti i velikodušnosti, da ne dopusti da se svirepo postupa samnom i sa posadom“. Odmah po stizanju odgovora ponovo je otvorena vatra te preduzeta najvećom žestinom. Vatra je bila upravljena najviše na onaj dio pristaništa, što još nije bio posjednut od naših. Zapali se temišvarska kapija i mlin u blizini, te je još na njekim mjestima buknuo plamen. 2. oktobra u 8 sati u jutro formiraše se pukovi za napad. Glavni vojni sveštenik očitao je u nadvojvodinom šatoru svečanu misu, te najzad otpjeva „Te Deum“. Topovi 24-funtaši i i 12-funtaši, namješteni iza nadvojvodinog logora, opališe po trostruki plotun, a poslije svakog od tih plotuna opalila je cijela vojska brzom paljbom. Poslije ove u njeku ruku počasne paljbe s ove strane rijeke opali i zbor prinea de Ligne u Zemunu i dunavska flotila, razvijena od Bežanije do Pančeva. Poslijednja je djelovala na sve, što je mogla dohvatiti, kao god i pomenute savske baterije.

(Svršit će se).

Domaće Vijesti.

Viška zabava na Monte Cane. U prirodi, kod mora, koje oplakuje i slavne hridi Viškog biser-otoka, ispod čempresa, usrijed lovorike sastalo se sve što ima u Puli najotmenijeg i najdomoljubnijeg. Vrijeme prekrasno, dan iza kiše, vedro, mirno i ugodno. Na livadi šator do šatora, red stolova do drugog reda, desno, lijevo, na sve strane. Najveći se dio gradjanstva i vojništva tamo ispraznio. Tramvaj po tri četiri voza ne mogu da narod nose; na svim stanicama mnogo ih ostaje! Ne ostaje, nego svatko ide na Monte Cane kočijama, autima, piješice! Sve hrli kao na pir! Srce širi se onima, koji su se neuspjeha bojali; a kad tamo dodju, oživi im srce u općem veselju. Prijan traži prijana, drug druga da s njime dijeli rijetku radost.

Lijepo je bila zabava organizirana, a lijepo je bogme i ispala. Nikada nije bilo još tako dobro sa jelom i pićem, kao ovog puta. Nijedan gost nije imao šta da se potuži. Raspoloženje je bilo vrlo oduševljeno. Zabava je tekla neprisiljeno i dostojanstveno.

U 5 sati dospije pokroviteljica zabave Njezina Preuzvišenost milostiva gospodja pl. Chmelarž u pratnji Njegove Preuzvišenosti gospodina podadmirala Löffera. Malo iza toga pojavio se je i sam gosp. zapovijednik ratne luke Njeg. Preuzv. admiral pl. Chmelarž sa linijskim kapetanom g. Prica. Visoke je gostove dočekao odborski predsjednik g. Niko vitez Mardešić, a dražestna malica Alda Šorli izručila je Preuzvišenoj pokroviteljici krasnu kitu cvijeća, prativši je milim kiticama pjesme. Visoki su gostovi pošli po tome u oprijedeljeni im šator, gdje ih je dočekala najotmenija svita, izmedju ostalih i tvrdjavni komesar grof Schönfeldt, Njeg. Preuzv. podadmiral Njegovan, Nj. Preuzv. g. feldmaršalajtnant Hlavaček sa svojim štabom, admiralski liječnik dr. Okunijevski, superior mornarice prečasni g. Koršić sa mnogo vojničkih svećenika, savjetnik Peručić, pokr. odb. g. dr. Cukon i mnogo drugih ličnosti.

Bio je vrlo jako zastupan časnički zbor tvrdjavne topničke pukovnije. Njemačka ratna mornarica koliko časnici, toliko momčad prisustvovala je svečanosti skoro korporativno. Svojem srdačnom sudjelovanju dali su samonikli odušak poletnim govorom njemačkog botsmansmata g. Rampfa. U ono par junačkih, jezgrovitih rečenica progovorio je duh hrabrosti, samosvijesnosti i sloge, na temelju medjusobnog poštivanja: duh se je Tirpitza poklonio uspomeni našeg Tegetthoffa. Urnebesni je trokratni ura završio savezničko slovo, koje će ostati svakomu u pameti, kao lijepi dio svečanosti:

Često je za zabave igrala glazba naše mornarice, te su se zvukovi carske himne spajali sa narodnim hrvatskim melodijama. Uz državne i carske zastave vijala se hrvatska trobojnica i lepršala se nad ljudstvom, srijed veselog glazbenog udaranja, pjevanja hrvatsko-slovenskog zbora i trzanja tamburaškog zbora. Mnogo su doprinijeli glazbenom uspjehu zabave kapelnik mornarske glazbe gosp. Panoch, dirigent hrvatskog pjevačkog zbora g. Rud. Matè i ravnatelj tamburaškog zbora na linijskom brodu Erzherzog Friedrich g. Kovačević.

Duša zabave bili su svakako mili naši hrvatski mornari, kršni Dalmatinci i Primorci sa svjesnim svojim podčasnicima. Oni su napunjali sav humak bijelim svojim odorama. Veseo, srčan, svako od njih junak i sin od junaka. Hrvatski je mornar jezgra naše pomorske sile, srce takodjer i duša svake narodne slave. Svakako najoduševljeniji i najsvečaniji su časovi bili kada je pjevački zbor zapjevao „Carsku himnu“ i „Lijepu našu“. Pobožno je svako stajao, otkrite glave i ganutog srca, do konca, dok je mogao da kliče caru i domovini: „Živio!“ „Živjela!“.

U pjesmi i glazbi trajala je tako zabava do 9 sati, pa se je svijet razišao, veseo svako i ushićen nad neočekivanim uspjehom. R.

Gospodarstvo.

Polijevanje vrta.

Svatko, tko je i malo upućen u gospodarstvo, imade pojma o vrtlarstvu, o sadjenju zelenja i povrća i o velikoj koristi, koju čovjek od tog imade. Ali sada u ljetno vrijeme moramo još napose opomenuti naše gospodare, da će im se slabo trud oko vrta isplatiti, ako ga ne polijevaju vodom. Često puta vidimo lijepo obradjenu bašćicu ali ništa u njoj nije napredno, pa se gazda čudi, kako to more biti. A tu je baš uzrok taj, što, osobito za sušnih dana, bašće nikad ne zalijeva. U Americi, gdje su najnapredniji vrtlari cijelog svijeta, prvo je kod podizanja bašće, da se onamo navede voda.

Zato je vrtlarstvo najprednije tamo, gdje je vrt u blizini kakva potoka ili rijeke, da se može voda navesti. Bugari su poznati i čuveni bašćovani. Pa šta oni rade? Oni uzimaju za obradjivanje samo onu zemlju, koja je blizu vode. Sagrade veliki točak sa kantama te navode vodu kroz žlijebove napravljene od daske iz potoka u bašću. Kad sunce zadje eno ih gdje vuku vodu i natapaju svoju bašću. Pa eno svak se može na trgu uvjeriti, kakvo je njihovo povrće i zelenjem nogo krupnije, ljepše nego u drugog svijeta, a glavni je uzrok baš taj, da oni polijevaju svoje bašće što drugi svijet ne radi. Ta svak zna, kako poslije kiše sve povrće oživi i napreduje, pa kad nema uvijek kiše, treba da čovjek sam, koliko može, kišu napravi, da sam polijeva.

Za malu kućnu bašćicu ne treba mnogo vode, da se ona navečè il jutro rano zalije. Za polijevanje je bašće potrebna ljevena kanta sa dudicom, a na kraju dudice da je nataknuta rešetka, te kad se polijeva, ono upravo dolazi kao da kiša pada na biljku. Za polijevanje najpodesnije su plosnate kante, a da nisu prevelike nego srednje ili malešne, da čovjek može lakše rukom upravljati kantom. Za polijevanje usjevnih gredica treba da je na kanti sasvim fina rešetka, jer inače debeli mlazovi vode raznose sjemenje, dok je još u klici. Dobro je, imati dvije tri vrste kanti, a svakako imati bar dvije rešetke za svaku kantu, jedna nek je sitnija, a jedna krupnija, sitnija za posijano bilje, a krupnija za već jače izraslo bilje. Kad se zalijeva posadjena stabla ili grmlje, onda se to radi kantom bez rešetke, a dudu od kante treba uprti sasvim uz zemlju, jer iz visine lijući može se zemlja previše razmočiti tako da korjenje izmili napolje.

Poslije svakoga polijevanja treba kante okrenuti dolje, da voda z njih izcuri napolje, da se izsuše, jer onda ne će rdjati. Zato je dobro da se gdjegod iza kuće namjeste ljestvice, na kojima ćemo slagati kante. Ako već nijesu pod krovom, onda se načini mali krović. Pod tim krovićem mogu se onda spremati i druge stvari: alati, pruće, kolje itd. (Hrvatska.)

Razne Vijesti.

Trzavice u Rumunjskoj. U Rumunjskoj postaje položaj svakim danom sve to mutniji i zapleteniji. Prilike su promijenljive i nesredjene, pa akoprem rumunjski i strani listovi raznoliko sude i prorokuju, ne može se do danas ništa proreći, da li će Rumunjska i nadalje ostati neutralna ili će se metnuti uz bok jedne ili druge ratujuće grupe. Dok je vlada sklona neutralnosti, nastavljaju Filipescu i Jonescu svoj agitatorni rad, koji ide za intervencijom. U skupštini, održanoj 16. o. mj., koju je posjetilo više stotina ljudi, izjavio je Filipescu, da je Bratianuova politika neiskrena. On da je prevario i antantu i centralne vlasti. Na mjesto Bratianove vlade mora doći narodni kabinet. Jonescu je na skupštini napao vladu, jer da potiskuje slobodni izražaj narodnoga mišljenja. Zaprijetio je, da će opozicija segnuti za drugim sredstvima, a najprvo će biti, da se zatraži od kralja ratna objava. Skupštinari išli su iza skupštine manifestirajući po ulicama, te se konačno mirno razišli bez da je došlo do sukoba.

U Bugarskoj misle, da ne će ipak antanti uspjeti uplesti Rumunjsku u rat, dok u Njemačkoj ne isključuju, da bi moglo ipak i do toga doći. „Berliner Tageblatt“ piše: Rumunjsko pitanje, koje je poslije priključka Bugarske centralnim vlastima moralo biti svakomu jasno, barem se sada u Njemačkoj prilično općenito posmatra sa potrebnom trijeznoćom. Rumunjska, čije udaljivanje od Njemačke i Austro-Ugarske pripada medju mnogobrojne, još nerazjašnjene potankosti ratne predhistorije, priklanja se doista sa osjećajem i računom na stranu antante, a sve ostalo stvar je prigode. Da predusretnemo takove slobode, bit će do konca rata jedna od najvažnijih zadaća.

Konferencije rusofilskog unijonističkog saveza u Rumunjskoj. Rumunjski list „Dimineata“, što izlazi u Bukareštu javlja, da se već kroz nekoliko dana obdržavaju u Rumnnjskoj političke konferencije, kod kojih sudjeluju Filipescu, Jonescu i mnogi članovi rusofilskoga unionističkoga saveza. Konferencije bave se u glavnom držanjem vlade i pitanjem akcije, koja bi se imala poduzeti protiv kabineta. Nekoji su govornici predlagali, da se u znak prosvjeda ostavi parlamenat. Rek bi, da nije o tome stvorena konačna odluka.

Kupalište na Lidu izgorjelo. Talijanske novine javljaju iz Mletaka, da je na Lidu izgorjelo poznato veliko kupalište svjetskoga glaša.

Druga ruska zavjera. Listovi javljaju, da se je ušlo u Rusiji u trag drugoj zavjeri, koja siže od Petrograda preko Moskve u Sibiriju. Urotnici su ovaj puta izabrali za središte svoga djelovanja sibirsku guberniju Tomsk. Tamo ih je uhapšen veliki broj. Zavjera išla je za tim, da pripravi u Rusiji i Sibiriji podlogu za veliku revoluciju.

Samoubojstvo kanonika. Iz Temešvara javljaju, da je tamo samoubojstvo kanonika Antona Wittenbergera izazvalo veliku senzaciju. Wittenberg se je minule nedjelje u svom stanu ustrelijo iz samokresa u glavu. Ostao je na mjestu mrtav. Već duže vremena bio je vrlo tužan, pa se računa, da mu je to poremetilo mozak, te da je u tom stanju počinio samoubojstvo.

Ciljevi ruske ofenzive. Saopćujuć o ratnom položaju, ustanovljuje „Ruskij Invalid“, da ima ruska ofenziva tri velika strategička, idejalna cilja, i to prodor u Ugarsku, zauzeće Lavova i osvojenje Bresta-Litovska.

Akoprem je ruska ofenziva polučila više uspjeha, stupila su u najnovije vrijeme prva dva cilja u pozadinu, a ide se u glavnom za osvojenjem Bresta-Litowska. Da se to poluči ovisno je o sudbini Kovela i okolice. Padom Kovela bio bi put u Brest-Litowsk otvoren.

Mir — do dva mjeseca! Prema pisanju holandijskih listova vlada u Londonu mišljenja, da će rat trajati još najviše dva mjeseca. U to vrijeme imalo bi se naime pokazati, da li je Njemačka skršena, a ne bude li, onda je znak da je u opće nije moguće svladati. „Lloyds“ javlja, da su u Londonu na dnevnem redu oklade o svršetku rata. Velika je stranka, koja zastupa mišljenje, da će do konca godine doći barem do primirja.

„Deutschland-u“ prijeti opasnost. U New-Yorku kola vijest, da je njemački državni tajnik von Jagov rekao, da bi Amerika, u slučaju kad bi Englezi bili tolike kukavice, te potopili njemačku trgovačku podmornicu, morala ustati na obranu. Da se očuva brod od potopljenja, nakanio je kapetan podmornice uzeti na brod jednoga američkoga državljanima.

Pojačanje austrijskih i njemačkih četa na svim frontama. „Deutsche Tagespost“ javlja iz Rotterdama: Sada se ratuje na svim frontama, Nijemci i Austrijanci pojačali su svuda svoje čete. Gdje su ih uzeli? Gdje se nalazi takorekuč neiscrpljivi reservoar centralnih vlasti? To je ono veliko pitanje, koje tako kruto zabrinjuje državnike i stratege u Parizu i Londonu! Gdje se krije neiscrpivo vrelo reserva centralnih vlasti?

Bugarski jezik na školama u Ugarskoj. Prema naredbi ministra nastave ima se u škol. godini 1916.-17. na svim trgovačkim školama u Ugarskoj podučavati bugarski jezik kao neobligatni predmet. Učenicima je medjutim pušteno na slobodu, da biraju izmedju francuskoga i bugarskoga jezika.

Štete uslijed rata u Galiciji. „Kuryer Lwowski“ javlja: Uslijed rata bilo je u 60 galičkih krajeva porušeno 69.216 kuća i 119.815 gospodarskih zgrada. Posvema je razrušeno 15 katoličkih i 20 pravoslavnih crkvi, a teško oštećeno 48 katoličkih i 31 pravoslavna.

Grčka demobilizacija. „Corriere della sera“ javlja, da se je takodjer u Epiru počelo sa demobilizacijom. Oružje spremaju francuske oblasti, koje su protjerale više Grka radi uhodarslva. — „Esti Ujsag“ javlja iz Atene, da je demobilizacija uzbudila veliko ogorčenje medju časnicima 8. divizije, koji su molili za otpust iz službe.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Jednoga po podne podjosmo šetati pred gradska vrata. Idjasmo duž Vltave. Dodjosmo na gô vršak nad velikim selom, komu već ne pamtim imena. Divna li prizora! Nad nama zeleni brežuljci i dolovi, medju kojimi se vijuga srebrna Vltava. Pred nama gomila starih, orijaških palača, sto šiljastih tornjeva, kitni otoci, pred nama kameni most Karla četvrtoga, strmi Višegrad, negda „sunce česko“, ovjenčano kraljevskimi dvorovi i zlatnimi kulami, sada — austrijska tvrdjava ovjenčana topovima, na kojoj sred pusta groblja stoji vrlo neukusna crkva sv. Petra. To bijaše Zlatni Prag. Sjedjasmo na vrh brijega, na kojem je, kako se priča, stajao „Djevin grad“, gdje da je junakinja Vlasta sa svojom amazonskom četom branila slobodu ženskoga spola protiv nasilja muževa. Branila, al neobranila.

Sjedjasmo dugo mučeć, diveći se krasnomu prizoru.

„Koliko je bilo nada sred toga grada!“ prihvatim ja, — „koliko je bura bjesnilo u njemu! Prava je to kamena elegija.“

„Reci, tu se od jada okamenila jedna orijaška duša“, odvrati mi Lovro. — „Život se i neživot izmjenjuje. Kamen dobiva dušu, a čovjek postaje kamenom.“ I opet se zamisli Lovro časak, spustiv glavu — „Kaži mi“, nastavi: „nije li Jean Jaques Rousseau istinu govorio, odgovoriv dijonskoj akademiji, da znanosti čovjeku više škode, nego li hasne? Jest, vjere mi. Gledji preda se, evo ti Praga, evo ti primjera. Da nije bilo toliko prosvjete u tom gradu, da nije bilo u njemu Husa, bio bi sretniji, Bijela gora ne bi bila postala crnom. I ja sam živi atom te istine. Šta je meni trebalo stablo spoznanja? Volio bih se znojiti za očevim plugom, nego broditi s Akilom pred Troju ili uzvitlati prah junaka Igora. Buditi znanjem želje u sebi, a ne dovit se činu, letjeti mišlju preko mora, preko zvijezda, a tijelom biti prikovan do groba na jedno mjesto, to je prokletstvo. Blaženi slaba uma ljudi!“

„Odakle tebi danas takve misli, Lovro?“ zapitah ga.

„Od prilike tako! Odakle? Nosim ih uvijek sa sobom, brate, kao rob svoje verige. Samo jednog bremena da se mogu riješiti, bar bi mi verige lakše bile.“

„Kakvog bremena?“

„Hoće li to breme pasti s mene u vodu Vltavu, ako ti dokažem, šta je?“

„Ne kaže li Rimljanin, da je dobro imati u nevolji supatnika?“

„Ne marim za te mudre izreke, većim su se dijelom već istrošile. Kazat ću ti što me peče, jer si mi prijatelj.“

„Kaži, brate!“

„Dobivam pisama od kuće, gdje mi svâk javlja, da je u kući očevoj velika nevolja. Podupirali me, zadužili se. Djedovina da dodje zbog mene na bubanj. Veli mi svâk, da se žurim, da što prije stečem kruh, a oca da dignem iz nevolje. Imam i sam za sebe duga u Beču. To je, to je“, lupnu Lovro šakom o kamen. „Razumiješ li? Odrekoh se svojih visokih snova, moram se odreći ljubavi i gledati da korisnom ženitbom izbavim oca i majku, da spasim kuću. To je, to je, brate moj teška, preteška nevolja. Meni je, kao da mi zla sreća zabada usijan gvozden ostan u srce. Život mi nema više svrhe. Al vidiš, kasno je; ajdemo kući!“

Idući kući ne govorismo ni besjedice. Lovro potiho pjevucao staru slovensku crkvenu pjesmu, lupajuć nemilo štapom grmlje kraj puta.

Naši večernji razgovori ne ticahu se vazda našega života; obično govorasmo o književnosti. Lovro imao riješiti zadaću o staroj slovenštini. Kraj domaće tuge bijaše mu to najvažniji predmet. O tom pitanju govorio mi je opširno. Često bi me puta upitao, da li mu je uspjeh istraživanja temeljit, logičan. Dogodilo bi se ne jedan put, da na večer ni ne zapalismo svijeće. Svaki ležaše na svom divanu pušeć i u mraku raspravljajuć bud književna bud socijalna pitanja u sav glas. Lovro je često branio paradoxa. Ne znam kakovim se povodom zapodjenula jednoć medju nama prepirka o teoriji svjetla. Ja sam branio Newtonovo mnijenje, da svjetlo postaje gibanjem etera, Lovro dokazivaše bijesno svom mogućom sofistikom, da je svjetlo tvar. Tri puna sata prepirasmo se o svjetlu vičući i ležeć u mraku. Drugog jutra zapita me služavka plaho, da li sam se već pomirio sa gospodinom Lovrom. „Zašto?“ zapitah je. „Ta Bog Vas vidio, gospodine mladi, niste li se sinoć ljuto svadili?“ — „A dà, draga moja, to bijaše tek prijateljski razgovor.“ — U politici mislio Lovro vazda na široko. Bijaše živ, iskren rodoljub, al se često srdio i smijao domaćim dogodjajima. — „Ludorija!“ viknuo bi često u kavani, baciv domaće novine. „To da čovjek čita! Uvodni članak o novoj čitaonici u kukavnom selu! Zar ti ljudi nemaju boljega posla nego skakati i piti u slavu domovine? Već sam tih malica sit; konobaru, dajte mi: „Independance belge“. Jednom čitah kod kuće „Le contrat social“ od Rousseau-a. Lovro me pozva, nek mu kažem ukratko smisao rasprave, u kojoj glasoviti Francuz dokazati radi, da država postaje medjusobnim ugovorom državljana.

„Nije istina“, viknu Lovro, „Rousseau krivo sudi. Silom postaje velika država. Samo sila tvori velika djela, sila u ruci veleumna pojedinca. Ljudi su ludi. Ugovarajući medju sobom o državi, poklali bi se. Nas takova teorija upropašćuje, mi smo vječni pravdaši.“

Najviše se zabavljasmo večerom čitajući pjesničke plodove. Pročitasmo zajedno Danteovu „božansku komediju“, Ariostova „bijesnog Orlanda“, Mickievićeva „Walenroda“, Byrona, Heinea, Nekrasova, Berangera, Čelakovskog i mnogo drugih pjesnika. Za takovih časova bijaše Lovro van sebe; oko mu blistalo, na lica bi mu skočila krv. Kad mu pročitah „Alpuharu“ od Mickievića, malda nije poludio od zanosa. Meni su te rasprave osobito mile bile. Kad se ovako u dvoje čita, kad dva zanesena prijatelja razabiru misli pjesnikove, javlja ti se krasota pjesmotvora jasnije pred očima. Lovro sam ne bijaše nipošto pjesnik, nikad za života nije napisao stiha; al je duboko ćutio osjećaje, bistro pronicao misli pjesmotvora. Radovao sam se Lovrinu drugovanju tim više, jer je bio ujedno i kritik plodovom moje vile Odijevao sam za ono doba ljuvene uzdisaje u sonete, a gradio satirične feuilletone prozom. Ni slovce ne dodje mi u šake zagrebačkoga slagara, a da nije Lovro rekao „imprimatur“. Našim peroracijama najviše se srdio treći list našega trolistka — bradati ljubovnik Žigec. Skoro ne vidjeh toli flegmatična čovjeka, skoro ne vidjeh toli zaljubljena „mačka“. Bijaše tehnik. Dva predmeta osvajahu njegovu dušu: gospodarstvena lučba i bistrooka Dragoila. Nije mario slušati dugačkih pjesama. Kad mu se koji pjesmotvor milio, znao bi kimnuti glavom, žmirnuti lijevim okom i ukratko promrmljati: „Mhm!“ A kad bi mu čija vila dosadila, rekao bi zijevnuv: „Ajdmo spati!“

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 378.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 25. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Novi bojevi na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Na vrhovima sjeverno od Prislopskog sedla i kod Lebačevke u Voliniji bile su suzbijene ruske navale. U istočnoj Galiciji na jugu od Dnjestra bilo je osujećeno topovskom vatrom približenje neprijateljskih odjeljenja. Na sjeveru od Dnjestra izvele su naše prednje čete uspješne noćne zaskoke.

Talijansko bojište.

Protiv naših položaja na jugu od Suganske doline i protiv oniz kop Paneveggia i Pellegrina nastavljao je neprijatelj svoje žestoke navale bez nikakovog uspjeha. U ranim satovima prešlo je više talijanskih bataljuna dva puta na navalu iz Cima Maore pa uzduž pogranične gorske kose. Svakog je puta morao neprijatelj pobjeći natrag s najtežim gubicima. U području Monte Zebbia izjalovila su se tekom prijepodneva četiri napadaja. Popodne su Talijani ponovili još dvaput napadaj protiv sjevernog krila naše fronte, a bili su opet suzbijeni s najvećim gubicima. Na visinama sjeverno i istočno od Paneveggia bila su suzbijena tri napadaja. Kroz noć izjalovio se u našoj vatri još po jedna neprijateljski napadaj protiv Fedaje i protiv vrhova na jugu od Pellegrina. Na koruškoj i na sočkoj fronti nije bilo nikakovog važnog dogodjaja.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 24. (D. u.). Skupina je pomorskih ljetaja obasula noćas vrlo uspješno s težim, lakšim i požarnim bombama vojničke predmete u San Giorgio di Nogara, Gorgu i Tržiču. Opazilo se je više jakih požara. Uza sve najžešće opstreljavanje vratila su se sva ljetala neoštećena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Kao što se je moglo ustanoviti bili su engleski napadaji protiv fronte Thiepval-Guillemont, o kojima smo jučer javili, izvedeni od dijelova 11. engleske divizije, od kojih su mnogi bili su dopremljeni iz drugih fronta. Jedini uspjeh, što ga je mogao neprijatelj postići na čitavoj liniji i što ga mi nijesmo još opet popraviti mogli jest to, da je prodro u nekoliko huća u Pozieresu, a morao ga je platiti teškim krvavim gubicima. U Longuevalu izbacio ga je iz njegove pjeskovite jame sa snagom izvedeni protunapadaj. Na jugozapadu od Gullemonta, gdje se je bio neprijatelj privremeno ugnijezdio, uhvatili smo neranjena 3 časnika i 141 momka.

Ne jugu od Somme izjalovile su se u našoj vatri tri manja francuska pothvata kod Soyecourta i na zapadu od Vermanovillersa. Bilo je samo prolazno slabašnih topovskih bojeva.

Naš plijen iz bojeva od 15. o. mj. iznaša po onomu, što se je dosad ustanovilo, 68 strojnih pušaka.

Na desno od Moze narasao bi češće obještrani topovski boj do velike žestine.

Istočno bojište.

Na sjevernom dijelu fronte nema nikakovih dogodjaja. Sjeverozapadno od Berestečkoga bili su glatko suzbijeni jaki ruski napadaji.

Balkansko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

Jedan naš monitor napao je na Eufratu dva neprijateljska monitora, te je prouzročio na jednom od njih požar. Neprijateljski su brodovi morali pobjeći.

Perzijska fronta:

U odsjeku Kermanšah stanje je nepromijenjeno. Ruske bojne sile, koje su se nalazile u okolici Bane, bile su energičnim napadajima suzbijene na istok. Naše su čete dospjele na 35 km istočno od Revandusa. Neprijateljske su stražnje čete pretrpjele od žestoke naše vatre ozbiljne gubitke.

Kaukaska fronta.

Ni na toj ni na ostalim frontama nema ništa važna.

Crno more.

Krstarica je Midilli naišla 22. o. mj. na jugu od Sevastopola na jaku neprijateljsku bojnu silu, koja je pokušala da mu put zakrči. Midilli je bio prisiljen, da vodi kroz četiri sata boj s novim ruskim ratnim brodom i sa četiri razarača. A da je neprijatelj nesmetano dovadjao pojačanja, ipak je Midilli probio obruč, što ga je opkoljivao te se je vratio neoštećen.

BRZOJAVI.

Rat.

Pred balkanskom ofenzivom?

Chiasso, 23. Pariški dopisnik „Secola" naslućuje skorašnju balkansku ofenzivu. Portogalci i Rusi, koji su prispjeli u Brest, bit će prevezeni u Solun. Portugalska pomoćna vojska bijaše ponajprije odredjena za zapadnu frontu, ali je Engleska željela, da se ih upotrijebi na Balkanu.

Pomorski sukob ispred Themse.

Berlin, 24. (D. u.) Službeno. — U noći pred 23. o. mj. poduzele su njemačke torped. jače iz Flandrije provalu sve do samog ušća rijeke Themse, a da nijesu naišle tamo na nikakve neprijateljske pomorske sile. Ali na povratku jutrom 23. naišle su na više malenih engleskih krstarica razreda „Aurora" i na više razarača. Razvio se je kratki topnički dvoboj. Tokom ovoga bio je neprijatelj djelotvorno pogodjen. Naše su se torpednjače vratile neoštećene.

Njemačka.

Velika nesreća na Spreji kod Berlina. 20 mrtvih?

Berlin, 24. (D. u.) — Na gornjoj Spreji u berlinskoj okolici sukobio se je osobni parobrod s izletničkim prekrcatim motornim čamcem, od čijih su gostova mnogi nastradali. Govori o dvadesetku mrtvih, ali ipak nije to još bilo službeno potvrdjeno.

Balkan.

Iz Grčke.

Bern, 23. Prema jednoj vijesti Havasa iz Atene, zapovijedio je grčki vojni ministar svim zapovijedajućim generalima, da se pobrinu za to, e bi svi vojnici, koji imadu da se otpuste, dobili svoje otpusnice pred 31. srpnja.

Grčki mornarički ministar je prema „Tempsu" poslao svim parobrodarskim društvima popis požara na obali, koji moraju biti pogašeni. Uzrok te mjere, čini se da leži u pomanjkanju pilota.

Haag, 23. Reuterov ured javlja iz Atene: Njemcima prijateljska „Nea Himera" kuša da prestraši izborničke izjavom, da će Njemačka i Bugarska navijestiti Grčkog rat, ako glasuje za Venizelosa. Javno je mnijenje ogorčeno, što njemačka stranka prijeti Bugarskom, da ubije političku slobodu grčkog naroda.

Antanta.

Sva moć u rukama Stürmera.

Amsterdam, 24. (D. u.) Ovdjašnji list donosi iz Petrograda: Najnovije promjene u kabinetu posljedice su želje vodećih krugova, da polože svu moć u ruke Stürmerove. Spoljašnja je politika Rusije ne mijenja.

Sasonov odstupio.

Petrograd, 24. (D. u.) Petrogradski brzojavni ured javlja: U ukazu što ga je car upravio na Sasonova ističe gorljivost, kojom je ministar slijedio careve upute vodjene pravednosti i domovinskom čašću, te kaže, kako on žali, što ga ministrovo zdravlje sili, da prihvati njegovu ostavku.

Francuski novac za saveznike i prijatelje.

Bern, 24. (D. u.) Financijski je ministar Ribot predložio francuskoj komori zakonsku osnovu, kojom traži ovlaštenje, da isplati iz državne riznice saveznićkim i prijateljskim vladama do 30. rujna 1916. razne predujmove u visini od 1547 milijuna franaka. Dosadašnji predujmovi iznašaju 2327 milijuna.

Politika Portugala.

Bern, 23. Vodja nekog madridskog lista podao je suradniku „Tempsa" tu važnu izjavu o portugalskoj politici: Predsjednik Costa našao je pod sadašnjim odnošajima shodnim, da ojača novu vladu te je stoga predložio, da se pošalje u boj na stranu Engleza jednu diviziju. Kad bijaše učinjena ta ponuda, bila je Engleska posve zaposlena svojim vojničkim pripravama te nije zahtijevala ljudi, već oboružane vojnike. Sada bi mogla Engleska i sama naoružati ojačanja, koja joj se pošalju. Predsjednik Costa nije ali usprkos protivljenja više ili manje otkritih neprijatelja vlade napustio svoje osnove. Prije ili kasnije izaći će Portugalci na megdan. Sve to ali nije treba da Španjolske uznemiruje.

Belgija za svoju trgovačku mornaricu.

Paris, 24. (D. u.) Havas. Belgijska je vlada zaključila, da će ustanoviti parobrodarsko društvo. Brodovlje kraljevskog belgijskog Lloyda, koje broji sada 60 parobroda, povisiti će se na 100 parobroda sa ukupnom tonažom od 600.000 tona.

Italija i Njemačka.

Lugano, 23. Listovi govore o vojnom stanju medju Italijom i Njemačkom, kao o već izvršenoj činjenici.

„Messagero" čini se kao da priznaje, da se Italija pušta voditi od obzira na mirovnu konferencu. Samo u bezuvjetnom priključenju Italije četvornom savezu leži jamčenje za ispunjenem talijanskih želja kod razdiobe ratnoga plijena. Promijenjeno držanje Njemačke prema Italiji opaža se iza gospodarske konference, koja je dokazala, da će Italija biti u budućnosti zatvorena za njemačku trgovinu i industriju.

„Corriere della Sera" donaša izjavu neke neimenovane političke ličnosti. Ne može se predvidjati, tko će navijestiti rat. Nije vjerojatno, da će se sukobi povećati. Držanje Italije prama Njemačkoj, moći će se nakon naviještenja rata prispodobiti sa držanjem Francuske prama Austriji.

Neutralne države.

Dan mira u Danskoj.

Kopenhagen, 23. Na dan mira, dne 1. kolovoza, obdržavati će se na svim danskim (100) pučkim visokim školama mirovni sastanci.

Švedska za svoju neutralnost.

Stockholm, 24. (D. u.) Po službenoj objavi doznaje se, da je vlada pooštrila zabranu iz g. 1912., prama kojoj ne smiju da voze ili da se zadrže u švedskim vodama neprijateljske podmornice

Druga službena objava kaže, da se imaju pojačati straže, koje obavljaju pograničnu službu osobito u nekojim krajevima obale, e da se tako očuva švedska neutralnost.

Amerika.

Podmornica „Deutschland" sretno isplovila iz Baltimora.

London, 24. „Daily Chronicle" javlja iz Newyorka od 20. srpnja: Jutros rano nestalo je trgovačke podmornice „Deutschland".

Turska i Amerika.

Haag, 23. Reuter javlja iz Wachingtona: U odnošajima medju Turskom i Udruženim državama nastupila je ozbiljna napetost. Udružene države razmišljaju tobože o ekspediciji vojnih ladja u istočni dio Sredozemnoga mora. Odgovor Turske na američku notu, koja je prosvjedovala protiv zaplijene vlasništva misijona i protiv lošeg postupanja sa konzularnim agentima u Damasku, nije zadovoljio američke vlade.

Amerika i gospodarski rat.

New-York, 20. Javlja se iz Washingtona, da smatra vlada potrebnim, da u pravo vrijeme poduzme mjere u zaštitu Udruženih država protiv u Parizu sklopljenog antantinog gospodarskog saveza. U jučerašnjem vijećanju senata rekao je senator Stone, da je glavni zajednički plan gospodarske vodjenje trgovačkog rata protiv Njemačke iza njezinog poraza. Nije se nikako kušalo, da se ta namjera prikriva. Senator Lodge je rekao, da treba držanje središnjih vlasti na isti način uvažiti kao držanje alijiraca. Trebalo bi sakupiti sve informacije o Njemačkoj i Austro-Ugarskoj, u koliko se one mogu uzeti iz izjava u javnome životu stojećih muževa i iz pismenih rasprava mjerodavnih krugova.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 20. Služb. izvještaj od 19. posl. podne.

Zapadna fronta.

Jučer u jutro bacila su 4 neprijateljska ljetala 13 bomba na Reval. U području kod Rige traje dalje topovska borba. Kod jezera Miadziol poduzela je naša pješadija uz dobro sudjelovanje brodovlja poručnika Olševskija noćnu navalu na Njemce, koja je medju njima prouzročila veliku stravu. Južno Dvine sve do Pinskih močvara je neprijateljska djelatnost vrlo živahna.

Na Stohodu razvili su se mjestimice topovski bojevi. Sjeverno močvara izazvala je naša vatra neprijateljski napadaj kod Obzyra.

19. na večer. Položaj je nepromijenjen.

Petrograd, 21. Službeni izvještaj od 20. srpnja popodne:

17 neprijateljskih letioca preletjelo je 18. t. mj. kolodvor Somirje i kolodvor Horodzieja. 42 km. sjeveroistočno Baranoviča, izbacilo je 28 bomba na poljsku bolnicu te ubilo 3 a ranilo 5 momaka od sanitetnog osoblja i usmrtilo 10 i ranilo 23 vojnika, koji su tamo bili u njezi. U području na Stohodu kušao je neprijatelj, da navali kod sela Ugly i Arsenović, 5 dotičn 6 km. jugoistočno Kasowke, ali bez uspjeha. Zadržali smo neprijateljsko napredovanje u okolici sela.

20. na večer. Na fronti Dvine i u Voliniji mjestimice topovski bojevi. Neprijateljsko je topništvo ponovno opstrijeljavalo područje Zwiniacze, istočno Gorochova i naše položaje istočno od ovoga, na Lipi i na Styru.

Galicija.

Petrograd, 20. Službeni izvještaj od 19. posl. podne:

Prema došlim vijestima digao se je usljed kiše vodomjer Dnjestra za 2 i pol metra. Rijeka je odnijela sve potpore mostova i prevoze Austrijanaca.

Lijevo krilo. U odsjeku medju Czarnyom i Bialy na Czeremocsu, jugozapadno Kutya je naša pješadija nekoliko napredovala prema brdima.

*

20. poslije podne. Vodomjer Dnjestra se još uvijek diže. Sve uz njega ležeće doline su poplavljene te stoga skoro neprohodne; mostovi su dijelom bili odnešeni.

Petrograd, 21. Službeni izvještaj od 20.

Kaukaska fronta.

Kod Djevizlika bijahu od naših četa zauzeti čvrsto izgradjeni turski položaji i to od istih četa, koje su 18. t. mj. zaposjele znatno zemljište. Zapadno Baiburta poduzeše sibirski kozaci protunavalu, poubiše množinu Turaka sabljama i bajonetama te zarobiše više stotina momaka. 18. t. mj. zaposjeli smo grad Kighi Kasaba (55 km. južno Mamakhatuma), najvažnije križište cesta Erzirnjan-Karput i Erzerum-Karput. Tamo nam je pao u ruke lazaret sa ranjenicima. Prema popunjujućim vijestima o bojevima jugoistočno Muša, bijaše tamo posve potučena iz Armenije onamo dovedena turska divizija. Kod ulaza u prolaz Kulp, 28 km jugoistočno Muša zaplijenismo veliko skladište. U smjeru prama Mosulu napali su Turci kod Revanduza u noći od 17. t. mj. jačim silama naše odijeljenje, koje je uzmaklo u novi položaj.

Perzija.

Kod Sineha živahan pješadijski boj sa Kurdima. U okolici Kermanšala okršaji medju izvidnicama. Kod Ispahana bijaše dijelom uništena, dijelom raspršena četa nama neprijateljskih perzijskih momaka.

Služ. izvj. od 20. t. mj. na večer.

Kaukaska fronta.

Napadaj desnoga krila kaukaske vojske uspješno napreduje. Nekoja od naših hrabrih odijeljenja prodriješe 18. t. mj. neprestano se boreći za 15 vrsta naprijed te učiniše zarobljenika.

Opsada Beograda 1789.

(Svršetak).

3. i 4. oktobra produžen je rad na utvrdjivanju napadnih linija i dovedene su u red baterije. Dotle je izgledalo, kao da će posada na svaki način još njeko vrijeme dati otpora. No neprekidna paljba iz svižu baterija sa srpskog grada i savskog rta stvarala je takvu pustoš iz grada, da su imućni Turci već 5. oktobra htjeli natjerati pašu na predaju grada. Ali je za sada ipak nadvladao paša i njegove pristalice. Još se vijao krvavi barjak sa bedema, a pored njega krvavo koplje, a na njemu natakn̄uta odsječena glava. 5. oktobra u jutro došao je Laudon sam u rovove i naredio je lično baterijama da otpočnu sa napadom. Tada nastade pravi pakao. Na sve strane se tresla zemlja od užasne grmljavine, a već poslije jednog sata bile su demontovane sve neprijateljske baterije, puškarnice i merloni razoreni, a osmatračnica uništena i zapaljena. Paljba je obustavljena u 2 sata. Pašin konak se njekoliko puta zapalijo, ali svaki put požar opet ugušen. Protivnik nikako nije davao ni glasa od sebe, tako da nam je se činilo da se borimo sa mrtvim bedemima. Laudon izdaje i novu naredi da se popusti sa paljbom. Ali u pet sati dodje opet nova naredba, da se otpočne s paljbom, da se topovima sve do sada pokazalo nemoćno. Samo s vremena na vrijeme zasviralo bi koje tane manjeg kalibra sa njihovog položaja, kada bi im naši meci dali malo da odahnu.

6. oktobra, pošto su dovršene sve baterije i montirani svi teški topovi, otpočelo je jednovremeno bombardovanje grada iz svižu baterija. U podne je već najveći dio neprijateljskih topova bio demontiran neprijatelj usljed naše vatre na njekoliko mjesta otjeran iz njegovih klonjenih položaja, tvrdjava na više mjesta zapaljena od bombi i granata. Paljba je bez prestanka sa baterija na savskom rtu i dalje nastavljena, da bi se potpuno ubio moral kod protivnika. Oko podne poslao je paša pismo, u

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika

kojemu traži primirje od petnaest dana; za to se je vrijeme po njegovom prijedlogu trebala obustaviti paliba da bi mu se dalo vremena da sasluša beogradsko gradjanstvo o tome, treba li se Beograd predati ili ne. Ali sa naše je strane tim življe nastavleno bombardovanje, da bi se što prije došlo cilju. Jer gospodin maršal je bio premjetio, da u gradu sada već počinju razmišljavati o predaji, te da je najbolje konačno ih skloniti na kapitulaciju najžešćom topničkom vatrom. On je mislio da naročito potkrijepi odgovor, koj je mislio dati na njihov neumjesan prijedlog, time što će prije odašiljanja odgovora prvo odgovoriti uraganskom topničkom vatrom. Sve topničko osoblje, kako na baterijam na savskom rtu i ratnim brodovima, a tako naročito i na baterijama na već osvojenim položajima s ove strane Save, dobi naredjenje, da od 9 sati u veče pa do sutradan u devet sati prije podne svom snagom, ni najmanje ne štedeći municiju, zaspe grad što strašnijim pljuskom granata, karteča, „barutnih džakova“ te drugih projektila sviju kalibara. Da bi utisak toga bombardovanja bio još silniji, naredjena je kratko vrijeme prije devet sati svima baterijama obustava vatre. Tačno u devet sati najednom grmnuše plotunom složno sve ovostrane baterije, te je poslije nastavljena pojedinačna paljba svaka baterija za se. Čak i najnaviknutije vojničko uho bučilo je od silnoga grmeža; ovaj strašni razgovor topovima preilazio je čak i očekivanja samih topdžija. Često se jednog te istog sekunda sustizalo po pet-šest metaka u vazduhu.

Bio je to jednovremeno veličanstven i užasan prizor, gledati sijevanje bomba, granata, falkonetske djuladi itd., koje se ukrštavahu nad gradom, gledati plamenove sa mnogih zapaljenih kuća i kula, te slušati pisak i lelek očajnoga neprijatelja; ovaj je i dalje pokazivao apatičnu nemoć i ograničavao bi se na to, da s vremena na vrijeme i sa svoje strane odgovori po kojim topovskim metkom na naš pljusak od granata.

Najzad prodje i ta strašna noć i osvanu 7. oktobar. Došao je čas, kada ja zastrašenim Turcima valjalo još jednom punuditi milost u odgovoru na njihov prijedlog, predat uoči toga dana. Zbilja uskoro dodje u rovove naredba, kojom se pod smrtnom kaznom zabranjuje ispaljivanje ma i jednog metka u toku slijedećih šest sati. Sada dobismo vremena da podrobno razgledamo užasno razorno djelovanje našega bombardovanja. Kule su sve bile porušene, kuće zapaljene granatama, već su bile pretvorene u zgarišta, iz kojih je samo još kuljao rijedak dim; samo pašin konak butkao je još u plamenu. Grudobrani, izorani vatrom, bijahu pretvoreni u bezobične zemljane gomile, iza razvaljenih puškarnica strčali su sumorno demontirani topovi. Samo same gradske zidine poštedjene su prema naročitoj naredbi s naše strane. U takvom se stanju nalazio Beograd, kad iz naših rovova izadje jedan potčasnik sa bijelom sastavom te praćen tumačen, izadje turski parlamentar. I ovaj se uskoro pojavi sa bijelom zastavom. Preko tumača mu je saopšteno sjijedeće: „Maršalu Laudonu već je dosta njihovog ponosa i upornosti, te im on kao jedinu, posljednju milost daje, u mjesto petnaest dana, rok od šest sati za razmišljanje kao odgovor na njihov jučerajšnji prijedlog. Ako se u tome roku ne bi predali, maršal će smatrati, da nije vezan više nikakvim obavezama i uslovima odnosno milosti. Oni i sami svakako uvidjaju, da se akcija snažnim koracima primiče kraju — posljednjem odlučnom jurišu“. Pošto predadoše ovo saopštenje, parlamentari se opet rastadoše, a njihove bijele zastave istakoše se u znak primirja na obostranjm položajima.

Poslije dva sata pojaviše se dvojica Turaka, koji zatražiše, da govore sa kakvim višim časnikom. Izidje im u susret major Rouroi, te primi od njih pismo, upućeno maršalu. Oni zamoliše za dopust, da lično pregovaraju sa maršalom. Major Rouvroi ishodio im pristanak i saopšti im to. Za to vrijeme opravljene su bile dosta oštećene.

Rok od šest sati već je bio istekao, a nigdje još nije bilo Turčina da se pojavi. Već su baterije bile dobile naredbu, da se prigotove za novu paljbu, kada se poslije podne u 4 sata pojaviše dvolica otmjenih Turaka, kojima maršal Browne lično podje u susret. Poslije kratkoga razgovora rukovaše se. Zatim otpočeše pregovori o predaji, koji su ubrzo i završeni, a kapitulacija utvrdjena.

Beograd, prijestonica Srbije, kraljica Dunava, silna turska tvrdjava, bila je dakle opet u carskim rukama, pošto je gotovo opet po vijeka bila pod turskim jarmom. Silni laudon uzdrmao je tz temelja tvrdi grad i natjerao ga je na predaju. Besmrtni junak, uzvišeni maršal dao je tim uspjehom zadivljenoj Evropi divan primjer svoga ratničkog genija.

Razne Vijesti.

Njemačka za bezobzirni rat. Monakovski listovi javljalu, da se je u sobotu držala velika skupština sviju stranka i zvanja, na kojoj je zasiupnik dr. Schlirtenbauer u ime 163.000 bavarskih seljaka zahtijevao najodlučniji boj protiv Engleske i čvrsti mir proti istoku i zapadu. U brzojavkama na bavarskoga kralja i na cara zahtijevali su bezobzirnu uporabu sviju ratnih sredstava.

Bečka „Reichspost“ nadodaje k vijesti: Da je u čitavoj sjevernoj njemačkoj to mnijenje vrlo rašireno, razabire se iz novina. Osim službenih, senzacijonalnih i Mossejevih novina („Berliner Tagblatt“) zastupa skora sva javnost nazore monakovske skupštine, tako da dolaze na zadnji apel „Kölnische Zeitung“, kojim se zahtjeva pouzdanje u politiku kancelara, vrlo oštri odgovori.

Hoće li Njemačka gospodarski izdržati. Pod ovim naslovom donosi „Obzor“ vijest iz Amsterdama: Engleski su političari izjavili, da će se za dva mjeseca moći ustanoviti, da li će Njemačka moći gospodarski izdržati. Sada je pritisak blokade najjači od početka rata. U Njemačkoj da su sve zalihe potrošene, no usprkos svega njuškanja engleske štampe, još se dosada iz Njemačke nije javijo do sada nijedan slučaj smrti od gladi. Ako Njemačka za 4 sedmice spremi žetvu, onda nije postignuta ni gospodarska pobjeda saveznika. Za dva mjeseca morat ćemo ozbiljno i trijezno pitati, da li se mora rat dovršiti, jer ga se ne može dalje voditi, kao čin ludjaka.

Promjena u ruskom kabinetu. Prema pisanju ruskog lista „Ruskoje Slovo“ rek bi da se radi na promjenama u ruskom kabinetu. Te bi promjene imale biti od velikog upliva po unutarnju i izvanjsku politiku vlade. Ministar predsjednik Stürmer predlaže, da bi bilo vrlo uputno, kad bi se za uredjenje i dobavu životnih namirnica imenovalo posebnog povjerenika sa ministarskom neograničenom ovlašću. Sazonov je predlagao o novom manifestu na Poljake. Nije poznato koje bi se ministre imalo zamijeniti novim silama.

Rodjendan kralja Petra. Švajcarska brzojavna informacija javlja: Ove je godine proslavio kralj Petar svoj sedamdeset i drugi rodjendan skromno u tišini na otoku Challisu. Savezni vladari odaslali su mu brzojavne čestitke.

Što sve ljudi danas ne jedu. „Obzor“ donosi: Ugarski listovi javljaju, da je ovih dana u Temešvaru jedan seljak na trgu kupio tri jaja od patke, pa je s njima nasadio patku. Kada su se jaja izlegla, nijesu iz njih izišli pačići nego rode. Seljak je ovo prijavio policiji, da u buduće pripazi, da se gradjani Temešvara ne hrane rodinim jajima. Jedan list, koji reproducira ovu priču, pridodaje, da je sva sreća, da u Temešvaru nema krokodila, jer bi drukčije siromašne pat·e odjedared i krokodile izlegle.

Rusko ministarsko vijeće. Javlja se iz Stochkolna: Iz Petrograda dolazi vijest, da se je ministarsko vijeće održalo ponovno u carevom glavnom stanu. Raspravljalo se o ugrožavanju sveukupnog dovoza na rusku frontu. Prema izjavi ministra željeznica Trepova postalo je pitanje dovoza streljiva na jednotračnoj željeznici Arhangelsk-Moskva neriješivom zadaćom, jer se po njojzi ne može opskrbiti frontu niti sa jednom petinom potrebite municije. Rusija je ovisna od inozemstva. Neprekidni transporti ranjenika zatvaraju promet na fronti. Trepov je takodjer istaknuo, da je neophodno nužno upotpunjenje željezničkih pukovnija pošto su mnogi premješteni k pješadiji. — Šuvajev se je silno uzrujao i protuslovio Trepovu. Naglasio je, da pomanjkanje streljiva znači napuštanje dosele polučenih uspjeha. Početno oduševljenje na frontama spalo je medju vojnicima jedino radi pomanjkanja živeža. — Na izvješće Sazonovo o prosvjedu rumunjske vlade glede zaustave streljiva, odgovorio je Šuvajev, da se to ne može nikako dozvoliti, a streljivo da je u dobrom dijelu jur podijeljeno ruskim četama. Vijeće se je razišlo bez da bi stvorilo kakav zaključak.

Ruski zahtjevi. Javljaju iz Stockolma: Prema izjavi zastupnika Miljukova opstojao je izmedju Rusa i saveznika sporazum, na temelju kojega bi se imale obje obale i dardanelski morski tjesnac ustupiti Rusiji. Akoprem nije taj sporazum saopćen, nastojala je Rusija, da se ta vijest ipak svagdje raširi. Isto je tako u jednom govoru izjavio Sir Eduard Grey, da imade pitanje morskih tjesnaca za Rusiju istu važnost, kao pitanje Alzacije i Loraine za Francusku. Engleska štampa nije ipak u tom pitanju jednodušna. Nekoji su listovi mnijenja, da bi se Njemačkoj morao dozvoliti izlaz u Malu Aziju, da se tako izbjegne buduće sporove s njome. Rusija medjutim naglasuje, da su Dardaneli narodno pitanje Rusije.

Za čim sve žude! Englezi su sve prije, nego li skromni. Tako zahtijava „Poll Mall Gazette“ glede mirovnih uvjeta, da mora Njemačka za svaku po njemačkim podmornicama potopljenu ladju odstupiti Engjeskoj po jednu trgovačku ladju istoga opsega, dok za ladje „Lusitania“ i „Imperator“ sve njemačke ladje. List je mnijenja, da su to sasma opravdani zahtjevi, jer da su Nizozemska, Švedska, Danska i Norveška imale tečajem rata od svojega brodovlja ogromnih dobitka, te bi se iza rata mogle lako takmiti s Engleskom, ako joj ee uspije, da si prisvoji njemačke ladje.

Zabrinutost u Francuskoj radi izumiranja obitelji. Kako listovi javljaju, sprema francusko ministarstvo pravde novi zakon, koji glasi: „Ako zadnji muški zastupnik jedne obitelji padne pred neprijateljem, imaju njegovi najbliži rodjaci pravo, da pridodaju njegovo ime k svojemu. Kćeri imaju i po udaji nositi ime svoga oca, kako bi spriječile, da obiteljsko ime ne izumre“.

Ruski vojni krugovi o položaju kod Verduna. U potonje doba izražavaju se ruski vojni krugovi vrlo pesimistički o položaju Francuza kod Verduna. „Ruskoje Slovo“ javlja iz Pariza, da u francuskim upravnim krugovima jur razmišljaju o planu napuštanja Verduna. Neprekidna vatra Njemaca nanosi velike štete, zbog čega je probitačnije zauzeti povoljnije položaje, koji se nalaze u pozadini.

Nagrade za austrijske zarobljenike. Znali smo doduše za nagrade za pohvatane ili postrijeljane vukove, lisice, morske pse itd., al da će talijanska civilizacija tako daleko poći, pa da će raspisati ucjenu i na austrijske zarobljenike, o tomu nismo mogli doista ni sanjati. — Ovih dana objavljena je u Italiji vojna zapovjed, prema kojoj svaki talijanski vojnik dobiva 20 lira za vojnika, 30 lira za potčasnika, a 40 lira za časnika, kojega zarobi u bojevima s austrijskom vojskom. — Neka dakle svaki naš vojnik metne u džep umjesto 20 dajbudi 21 talijansku liru, pa može biti siguran da će ga talijanski vojnik pustiti na slobodu.

Sud ruskog vojničkog kritičara o ruskoj ofenzivi. Ruski vojnički kritičar „Riječi“ sudi, da ako se i hvale ruski uspjesi, mora se ipak priznati, da je nad sva očekivanja jaki otpor austrijskih četa zabranio, da nisu ruske čete probile neprijateljske bojne linije, pa da se sada o kakvoj pobjedi ne može govoriti. Obzirom na hrabrost ruske armade i obzirom na premoć, s kojom raspolaže Rusija, ruski narod očekuje u doglednom vremenu pobjedu, dok bi sada bilo preuranjeno o tome govoriti, jer dok jošte austrijska bojna crta čvrsto stoji i dok se je ustegla samo na pojedinim točkama, ne može nepristrani motrilac govoriti o kakvoj odlučnoj pobjedi.

O požaru u Tatoju. Javlja se preko Ženeve: U Grčkoj su uvjerenja, da su kraljevu palaču Totaj zapalili grčki urotnici. Policija je aretirala sedam Grka, koji su došli iz Turske. Broj žrtava iznaša preko stotine. Uništena je takodjer palača kraljice udove Olge. — Naknadno se izvješćuje, da iznaša broj dosele pronadjenih mrtvih 32, medju kojima je 28 vojnika kraljeve garde.

Velike demonstracije u Parizu. Prigodom poziva godišta od 1884. do 1887. pod oružje, koja su se nalazila na dopustu, došlo je u Parizu do velikih demonstracija protiv nastavka rata. Na zahtjev radništva obustavile su tvornice rad za 48 sati. Redarstvo bilo je zaposleno sa odstranjivanjem proglasa za mir, što su bili u više stotina istisaka izvježeni na Place de la Cour.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Ne bijaše on dionikom naših književnih rasprava. Zavuko bi se Žiga pod pokrivač i hrkao. Samo kad se je debata o Ariostu ili Danteu preživo razigrala bila, kad je Lovrina puhova kapa na hero stojala, znao je kadšto planuti ispod mekanog zaklona: „Mračnjaci! Niste li ste dosta nakukurikali? Dajte bijesu mira! Idite spati! Nemam li pravo?“

Komičan bijaše Lovro u našem gospodarstvu. Nisam za života vidio većeg pedanta. Deset puta znao je u red postaviti knjige, duhan, lulu, kesu itd. Gospodarica se kraj njega naužila dosta muke. Sad mu bijaše kava prebijela, sada precrna; sad mu bijaše peć pretopla, sada prehladna. Jednoč plamenom planuo na debeljastu drugaricu opernog ravnatelja. Staviše nam za večeru na stol suhe kobasice. „Bar su nam mogli dodati hrena“, primijeti ravnodušno naš Žigec. „Istina je“, skoči Lovro, „to je bezobrazluk! Toga ne smijemo propustiti!“ Po večeri podjoh sa Žigom u šetnju. Lovro reče, da ne može rad posla s nama. Kad se povratismo, pruži nam Lovro papir. „Potpišite!“ „Šta je to?“ — zapitah. — „Ultimatum!“ odvrati Lovro. „Komu?“ — „Našoj gospodarici!“ — „Zašto?“ — „Radi nanesene nam uvredo, rodi hrena!“ Zapanjih se, a moj Žigec stao sa strane griskati cigaru, da mu se brci živo micali. „Pa nemam li pravo? Nije li to pravi škandal?“ perorirao moj Lovro. Ja uzeh čitati papir; bome pune četiri strane samih finih, dosjetljivih fraza, kao da je Gorčakov pisao notu caru Napoleonu. Lovro medjutim koracao pod puhovom kapom po sobi, a hulja se Žigec zavuko kradomice u postelju. Drugog jutra dokazasmo Lovri s teškom mukom, da je svakako bolje staviti ultimatum ad acta.

U to vrijeme po prilici govorio mi Lovro, da je našao obitelj slovensku, a u njoj dvije ženske, vatrene domorotke. Nisam baš mnogo za to mario; ta svaki djak na sveučilištu ima znanaca a osobito znanica. Nisam ni s daleka mislio, da bi tomu moglo važnijih posljedica biti. Lovro kao da se je odrekao ljubavi, to jest prave ljubavi. Nije, da ne bi bio mario za ženske, al sve to bijaše amour sans consequance. Za neko vrijeme nešto me iznenadilo na Lovri. Došao bi četiri do pet puta na dan kući, da se počešlja i pomadizira. Stojao je pol ure pred zrcalom, sve cifrajuć se. Sad bi svuko kaput a obuko surku, sad svuko surku pa obuko kaput. Ja sam po podne obično ležeć na divanu čitao pandekte, al od Lovre mi ne bijaše mira.

„Auguste, zakopči mi rukavice!“ Zakopčih je. — „Auguste, bi li uzeo surku ili kaput?“ — „Što te godjer volja.“ — „Al reci mi svoje mnijenje!“ — „Dakle uzmi surku!“ — I obukav surku ode prijan. Za pet se časova povrati. — „Predomislih se, reče, obuć ću kaput, bolje mi dolikuje!“ I pô sata gladio i kefao Lovro kaput. Akademičke rasprave bivahu sve rjedje. Lovro dolažaše sve kasnije kući. Meni se to čudnovato činilo, al ga ne htjedoh ispitivati. Kraj svega gospodarismo mirno u medjusobnoj slozi. Al najednom se skupi bura nad našim mirnim stanom i strijela puče!

Naši mili gospodari bijahu nekako negospodari, to jest, u kući ne bijahu financije u redu. Mi smo taj nered kod svakog ručka, kod svake večere najbolje ćutili. Gospodari dobivahu od nas redovito mjesečnu plaću, ne ostasmo im za čudo ni pare dužni, al gospodin kapelnik bijaše velik čudak, navlastito što se nas tiče. Za nas hrvatske djake mišljaše taj trbonjasti germanski Orfej vazda: čovjek ne živi samo o hljebu, no za sebe znao je za naše hrvatske novce smotati svake večeri pet pržolica i tri puta toliko čaša piva. To nam se svakako krivo činilo. Lovro stao oštriti pero, ja stadoh kašljucati, a Žigec griskati brkove. Kapelnik bi došao obično pred zoru kući, i gotovo nikada trijezan. Od njegova stana dijelila nas samo vrata, i tako imadosmo ne jedamput priliku slušati burne dialoge medju gospodarom i gospodaricom radi nevaljala gospodarstva. S prvine se smijasmo toj komediji od srca. Jedne noći razglabao Lovro pod puhovom kapom narav tankoga jera. Ja i Žigec spavasmo. Najednom nas probudi strašan štropot. U sobi naših gospodara bjesnila oluja. Iz krike i vike razabrasmo, da u susjedstvu padaju debeli jerovi i krupne note na gospodju kapelnikovicu. Bijaše to andante furioso iz neke paklene simfonije, što ju je kapelnik izvodio na nježnim ledjima svoje zakonite drugarice. Lovro sjeo pisati ultimatum, Žiga stojao kao kamen sred sobe, držeći svijeću, a ja uhvatih jedan svezak Rotekova „naravskog prava“, te primaknuv se vratima uzeh u sav glas čitati poglavje o moralnom značenju braka. Na čarobne riječi njemačkoga državnika utaloži se bura. Drugog jutra pročita nam Lovro svoj ultimatum pun hrena, mi ga potpisasmo, poslasmo gospodarici i ostavismo kuću. Žigec se odijeli od nas. Ja i Lovro smjestismo se u sobu trećega dvorišta i četvrtoga kata nekog „hotel garni“, — gdje je stanovala sama učena i umjetnička fukara, kao što djaci, urednici, pjesnici, slikari, glumci itd. Nemalo se razveselismo, dočuv da nam je najbliži susjed Hrvat, filolog, kršni Bodul, koga ćemo nazvati Macanom Gladibradićem, jer bi sbilja žmirnuo kao Macan, kadgodj je opazio koju ljepoticu, te je pri tom gladio svoju lijepu bradu. Živući tako osamdeset i šest stepena više površja zemlje, odlučismo po prijedlogu prijana Lovre svakog jutra piti čaj, tako da će ga svaki dan jedan od nas trojice izmjenice kuhati. Jadni Bodul bude unatoč dogovoru našom žrtvom, našim vjekovitim kuharom. Kad je bio red na mene il na Lovru, mi ni makac iz postelje, već na oko hrči, dok ne zaviri u sobu Macanova brada. Bodul sve mrmljajuć kuhao čaj, a kad je bio gotov, skočismo smijuci se, da posrknemo svoju čašicu. Pri tom je Lovro dokazivao Macanu po svim pravilima logike, da ne umije nitko živ na svijetu skuhati čaja, van Boduli, a Macan bi se mahnuv lijevom rukom otresnuo; „Id', kukavče!“ Medjutim Lovro bivao sve više zamišljen; računao, računao svejednako govorio o financijalnim operacijama, o svojoj mladosti ništa ne govorio, kasno dolazio kući.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 379.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 26. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Ojačana topnička djelatnost na Soči.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na jugu od Dnjestra i na zapadu od Obertina skršio se je o našoj vatri neprijateljski napadaj. Ruske su izvidničke provale na jugozapadu od Lobačevke bile suzbijene. Uostalom je dan protekao mirno. Od jutros razvijaju se bojevi na jugu od Berestečkoga.

Talijansko bojište.

Na jugu od suganske doline nastupa neprijatelj uvijek ponovnim napadajima. Iz okolice Cima Maora krenula je prijepodne jaka talijanska pješadija tri puta naprijed, a bila je svakog puta, djelomice na bajunete, krvavo suzbijena.

U prostoru kod Monte Zebija slijedio je popodne novi snažni napadaj, te je bilo neprijatelju uspjelo, da prodre u jedan od naših jaraka, ali je bio opet posve izbačen. Uvijek iznova napadaju Talijani sa svježim odpočinutim silama u tom odsjeku gradačkog zbora. Kao u prošlim bojevima besprimjerno hrabro držanje četa toga zbora čini uzaludnim svaki neprijateljski napor.

Talijansko je topništvo poraslo za navala do neobične sile. Ali sve uzalud! Neprijateljski su gubici svakog dana izvanredno teški. Kod prevlake Stilfer-Joch bio je suzbijen napadaj satnije alpinaca protiv vrha Nagler-Spitze. Na jugoistoku od Borga izjalovile su se dvije noćne talijanske navale. U području klanca Rolle oslabila je znatno bojna djelatnost nakon talijanskih neuspjeha kroz posljednje dane.

Na sočkoj fronti najteža topovska paljba protiv Sv. Lucije i mostovnog opkopa na jugu od Podgore. Bile su suzbijene neprijateljske navale protiv naših položaja na visinama iznad Tržića.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Hefer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 25. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme, nakon neuspjele engleske navale od 22. o mj., sabrale su se jučer englesko-francuske sile na fronti Pozieres-Maurepas na odlučni udarac, koji se je opet izjalovio, ponajčešće u vatri, tu i tamo iza ljutih bojeva na bajunete, kao na primjer na istoku od Pozieresa, kod šumice Foureaux, kod Longuevala i blizu Guillemonta. Istodobno na jugu od Somme poveli su Francuzi na juriš jake sile u odsjeku Estrees-Soyecourt, kojim su dobili privremeno zemljišta samo na jugu od Estreesa, a inače se je juriš rasplinuo s najtežim krvavim gubicima za neprijatelja.

U području Moze od časa do časa žestoki topovski bojevi. Na lijevoj obali rijeke neznatni bojevi s ručnim granatama. Na desnoj obali iste rijeke bili su suzbijeni u zapornoj vatri ponovni neprijateljski pokušaji, da opet osvoje izgubljene položaje na gorskoj kosi kod Terre Froide.

Istočno bojište.

Provale slabijih ruskih odijeljenja na jugoistoku od Rige i na Dvini bile su suzbijene. Kod Linsingenove bojne skupine prodrle su neprijateljske navale na fronti kod Stonovke, na jugu od Berestečkoga, u uskoj širini sve do najprednje obrambene linije.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 25. (D. u.) Glavni stan javlja: Od raznih fronta nema ništa osobita da se javi.

BRZOJAVI.

Rat.

Turska pobjeda.

Bern, 24. Dopisnik lista „Giornale d' Italia“ veli da se Talijani nalaze sada u Tripolitaniji na istom mjestu, kao na početku rata godine 1911. Samo je jedna razlika, da su onda Talijani napadali, a sada moraju se braniti. Svi su se Arapi u istočnoj Tripolitanji listom podigli protiv neprijatelja. Tako su Talijani izgubili skoro sve, što su bili tolikom krvi osvojili.

Položaj u Arapskoj.

Englesko bunjenje. Turske protumjere.

Frankfurt n. M., 24. Dogodjaji u Hedžasu poprimaju sve to veće značenje. Sveopći arapski ustanak, kao što si ga Engleska želi i ustanovljenje velike arapske države ostati će uvijek prazna utopija. Izvrsni imam Jahia i druga njegova plemena u Jemenu i u okolici Nedjdado Bassore, pa arapska plemena u Hadramutu i njegovom zaledju ostati će uvijek vjerni osmanskoj državi. Neprijatelju se je pridružio šejik Ibn Idris izmedju Mekke i Assira, stari neprijatelj imama Jahije. On se drži u Akiku. Nadalje se je pobunio i šejik Ibn Saud sa svojim pristašama u južnome kraju Nedjda. U Sibiriji, u toj kuli arapske kulture, koja je središte arapskih interesa, vlada mir. Tamo nema ni traga, da bi se tkogod htio upregnuti pod jaram egoističkih engleskih interesa. A isto vrijedi i o sjevernom dijelu Hedžasa. Plemena u okolici Medine pridružila su se otvoreno Turcima. I sama Medina, glavno mjesto Hedžasa, nalazi se čvrsto u turskom posjedu; isto tako željeznička pruga, što vozi i nesmetano funkcionira sve do svojeg izhodišta Medine. Brzojavi do Medine rade takodjer nesmetano, kao u vrijeme mira. U bojevima za Medinu pala su oba sina bivšeg tamošnjeg emira u Meci Husseina. Hussein, koji u svetim turskim mjestima nije imao drugog ugleda osim onoga, što mu je bio od sultana zajedno sa službom opredijeljen, smatra se sada mužem bez upliva. On će moći da vrši svoju izdajničku zadaću samo dotle, dok bude Engleska držala u svojoj vlasti nezaštićene luke na Crvenom moru i dok bude mogla da iskrcava u svoje svrhe municiju za buntovne Arape.

Kalifat bez osmanske velesile, da ga štiti, ne da se ni pomisliti, još manje održati.

Mirno i obzirno poduzimlje Turska široke vojničke priprave, da u dogledno vrijeme povrati u svetim mjestima mir i red. Nitko ne dvoji, hoće li ona svojom namjerom i uspjeti. Novi emir Ali Haidar paša, kojega je sultan imenovao na mjesto svrgnutog Husseina, nalazi se već na putu iz Damaska u Medinu. Rodio se je od ugledne urodjeničke obitelji, koja uživa od više stoljeća i u Medini i u čitavoj okolici najveći ugled i upliv, te ima mnogo pristaša. Računa se, da će i sama njegova pojava u Medini, i bez vojničkih mjera, stati na put protiturskomu pokretu u Arapskoj.

Područje, što su ga buntovnici zauzeli, nalazi se južno od crte Medina-Rabigh (na obali Crvenog mora); ali se ova dva grada nalaze uvijek u turskim rukama. Buntovničko područje ide po tom dalje prama jugu, sve do područja gdje gospodari imam Jahija u njegovom svojstvu i do Assira i Jemena, gdje se nalaze turski vojnici. Ti se drže još hrabro u Taifu (na istoku od Meke). Ima prilike, da će engleska doskora izigrati i izgubiti partiju, što ju je započela proglasom emira Husseina.

Jakost bugarske vojske.

Genf, 24. Pozzi izjavlja u „L' Oeuore“, da Sarrail ne će nikada moći preći u ofenzivu, jer danas antanta znade, da broji bugarska vojska 700.000 momaka. Bugari su mobilizirali pol milijuna momaka te su izgubili na mrtvima i invalidima jedno 50.000. Novih novaka iz godišta 1914-1917 ima 150.000. K tome dolazi još oko 100.000 dobrovoljaca iz Macedonije iz albanskih komiteta. Bogato su opskrbljeni topništvom i municijom.

Engleski izvještaj o pomorskom okršaju pred Themsom.

London, 25. (D. u.) Admiralitet javlja: O ponoći 22. o. mj. opazili su nekoji naši laki brodovi na visini plivajućeg svjetionika Noordhinder 3 neprijateljska razarača, koji su uzmakli prije, nego li im se je moglo išta naškoditi. Kasnije bijo je ipak blizu Schouvenbanka 6 neprijateljskih razarača upleteno u boj, koji se je vršio vozeći na svu paru. Neprijatelj je bio više puta pogodjen. Ali mu je uspjelo, da stigne belgijsku obalu. Neprijatelj je pogodio jedamput naš brod te je lahko ranio po jednog časnika i momka. Osim toga nema ni gubitaka, ni kvara.

Engleski ratni troškovi.

London, 25. (D. u.) U donjoj je kući zatražio Asquith zajam od 450 milijuna šterlina. Time će doseći ratni dugovi ogromnu svotu od 2832 milijuna šterlina. Asquith je kazao da su dnevni ratni troškovi narasli na 5 milijuna i 50 tisuća šterlina kroz vrijeme od 25. svibnja do 22. srpnja 1915., te su tako troškovi za vojsku, mornaricu i municiju dosegli vrhunac. Ali za razdoblje od 1915. do srpnja 1916. bit će ti troškovi još veći, te će na toj visini ostati kroz skorašnju budućnost, ne bude li nastupila kakva god velika promjena u politici. Zajmovi saveznicima i dominijama iznose dnevno prosječno 13.200 šterlina.

Novo japansko naoružanje na moru.

Kopenhagen, 23. — Prema nekom ruskom brzojavu iz Tokija, zaključila je japanska vlada, da znatno pomnoži pomorsku bojnu snagu države. U budućem državnom proračunu bit će za gradnju novih ratnih ladja predložena svota od 254 milijuna jena, koji bi se imali razdijeliti na šest godina. Na godinu 1917 otpalo bi od vse svote 45 milijuna.

Balkan.

Rumunjska žetva.

Budimpešte, 23. — Bukareštsko glasilo rumunjskih agrarnih veleposjednika „Agraul“ ističe, da je rusofilsko novinstvo namjerice pretjeravalo štetu žetve usljed nevremena, da upliva na vladu e bi ona zabranila izvoz žita. Prema pouzdanim vijestima lista iznaša nanešena šteta ponajviše 5 do 10 po sto.

Antanta.

Stürmer i mir.

Koln, 24. Prigodom Sasonovog odstupa piše „Köln. Zeitung“: Značajno u promjeni ruske vlade jest očito izmjena Sasonova sa Stürmerom u ministarstvu vanjskih posala. Zašto je Sasonov odstupio neposredno iza sklopljenja rusko-japanskog ugovora, koji bijaše u Londonu i Parizu pozdravljen tako sumnjivim odobrenjem, ostaje za sada još bezuvjetno jasno, iako se možemo bi se brzo doznati. Stürmer se je pokazao kao djelatnim i taktičnim mužem, kojega se može označiti kao oportunista. Mi Nijemci ne možemo za sada žaliti te promjene, već moramo opetovati, da ne leži u Stürmeru ništa šovinističkoga i ništa ratobornoga. On neće stati na put čežnji za mirom, koja se u Rusiji pojavlja.

Antantin zajam od 20 milijarda.

Genf, 24. Otkako je „Temps“ navijestio, da Ribot misli o novom ratnom zajmu, nije isti list mogao da ništa potanjega doznađe o vladinim namjerama na financijalnom polju. Rimska vijest, da će Francuska sa jednom petinom sudjelovati kod 20 milijardnog ratnog zajma alijiraca, o kojem bijaše u Londonu zaključeno, čini se da se slaže sa stanovitim, nedavno u francuskom novinstvu objavljenim namigivanjima, da će od prilike polovica zajma ostati u Engleskoj. Što se tiče dosta dugotrajnog pregovaranja radi ruskog sudjelovanja, koja se vrše medju engleskom riznićkom kancelarijom i ruskim ministrom Barkom, ne će francusko novinstvo da izrazi svoga mnijenja.

Irsko pitanje.

London, 25. (D. u.): U donjoj je kući izjavio irski prvak Redmond: Ne bude li se zakon o izjednačenju Irske držao uslova, o kojima su se dogovorile obe irske stranke s Lloyd Georgeom, to će se nacionalisti usprotiviti čitavom zakonu. Lloyd je George odvratio, da pošto unionisti ostaju kod svojeg zahtjeva, da se promijene prilike obzirom na to, što nacionalisti sudjeluju u državnom parlamentu iza uzakonjenja homerula, da stoga ne može ni on predložiti zakon, ako ne prihvate tu promjenu i nacionalisti. Nacionalisti su podigli buĉni prosvjed protiv toga. Lloyd George je izrazio svoje duboko sažaljenje, što ostaju bez uspjeha sva nastojanja vlade, da privede pitanje do izmirenja.

Luzzatti o francuskim financijama.

Lugano, 23. „Corriere della Sera“ je donio vrlo važni članak o stanju francuskih državnih financija, gdje kaže: Duže vremena već upoznao je g. Ribot, da nema u francuskim financijama pravog ravnoteža. Prevreć se je papirnog novca izdalo, a premalo se poreza utjerava. Ministar je za to tražio novih poreza osobito na ratne dobitke u ukupnom iznosu od 900 milijuna. A nije ni mogao do manje od parlamenta tražiti, kada kola u zemlji čitavih 15 milijarda papirnatog novca, kada su državni dugovi nabujali do goleme svote od 60 milijarda. Ali ipak francuska je komora odbila mudre predloge svojeg financijskog ministra. On sam uvidja sada da je predugo krzmao, da predloži svoje osnove. U daljnjem krzmanju leži svakako najveća pogibao za francuske financije.

Francuska nije smjela, da se tako lahkoumno privikne na prekomjerno izdavanje papirnatog novca, čija je količina porasla od 4 na 15, a sad novim zakonom od 15 na 16 milijarda. A već se medju zastupnicima širi namisao da se postepeno pokrije sav državni dug, na koji se treba kamate plaćati, a papirnati novac, na koji se ne plaća kamata, a to sve nanašajući se na neograničen kredit, što ju uživa francuska državna blagajna. Ali je to doista pogibeljno pretjeranje. I francuska je banka podvrgnuta općim gospodarskim zakonima. Bolja je svakako engleska financijska politika. Za Francusku jest od prave sile, da osjegura novim porezima isplaćivanje kamata na svoje dugove. Jao si ga narodu, koji ogadja ono, što je učiniti odmah. A da je vojnički slom Francuske za sada uklonjen, mogao bi ju doskora zadesiti gospodarski slom.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 23. Služb. izvještaj od 22. posl. podne.

Zapadna fronta.

Na lijevom krilu položaja kod Rige traju dalje bojevi protiv njemačkih četa. U okolici sela Natyszki (11 km sjeveroistočno Smorgona) uspjelo nam je, da uspješnim noćnim poduzećem zauzmemo dio neprijateljskog jarka. Njemačko teško topništvo opstrijeljavalo je izvanrednom žestinom odsjek istočno Baranoviča.

Južno Lipe bacile su naše čete neprijatelja daleko natrag. Napredovale su preko sela Beresteczko te osvajaju i dalje zemljište prema zapadu. Četе generala Sacharowa zarobile su 20. i 21. t. mj. preko 300 časnika, medju kojima jednoga generala i jednoga pukovnika te preko 12.000 momaka, tako da iznaša ukupni broj od 16. t. mj. učinjenih njemačkih i austro-ugarskih zarobljenika, ubrojivši časnike, 26.000. U okolici sela Werben i Plaszewo, 5 i pol km južno Werbena, na desnom brijegu Styra, južno ušća Lipe, bijaše opkoljena 13. austrijska domobranska regimenta. Cijela se je regimenta predala.

Galicija.

U okolici sela Vorachta, na cesti Delatyn-Marmaros-Sziget, istrgli smo jučer neprijatelju nekoliko visina, zarobili vojnika te smo zaplijenili 3 strojne puške. U istoj okolici, zapadno Jaremcze zarobismo jednu austrijsku kumpaniju sa strojnim puškama.

Služ. izvj. od 22. t. mj. na večer.

Zapadna fronta.

Na lijevom krilu položaja kod Rige imali smo više žestokih okršaja sa neprijateljem. Naše su bojne sile na više mjesta prodrle u neprijateljske položaje prve linije. Objestrana topovska vatra bijaše žestoka. Na lijevom brijegu Lipe, u okolici sela Swiniacze, izvršile su naše izvidničke patrule smionu izvidničku provalu, kod koje su zarobile njemačku poljsku stražu, sastojeću od 1 časnika i 42 momka.

Kaukaska fronta.

U prostoru Djevizlika osvojile su naše čete opeta zemljišta te su zarobile 1 časnika i 63 turska vojnika. Grad Günüškane, na cesti Trapezunt-Erzinijan, bijaše nakon boja od nas zauzet. Sjeverozapadno grada Kelkid Chifllick (60 km zapadno Baiburta) zarobili smo 30 turskih časnika, 1 pukovničkog liječnika i 400 momaka, osim toga smo Turcima uzeli nekoliko trenskih kolona. Odbili smo neprijateljski napadaj u području istočno Revanduza.

Francuska.

Paris, 23. (D. u.). Službeni izvještaj od 22. srpnja:

Na fronti Somme topovski bojevi. Južno Soyecourta izjalovio se je u noći njemački napadaj. Na desnom brijegu Somme topovska vatra u odsjeku Fleury i bojevi sa ručnim granatama na pristupima kod Chapelle sein Fine. Kod Evargesa bijaše vatrom iz strojnih pušaka odbijen njemački navalni pokušaj.

11 sati u noći. — Osim dosta živahnog opstrijeljivanja sjeverno Somme nema da se javi nikakvih važnih dogodjaja.

Italija.

Rim, 21. Služb. izvještaj od 21. t. mj.

Pošto je neprijateljsko topništvo neprekidno Rivu, Arco i Rovereto, gdje je prouzročilo požar i zapriječilo njegovo gašenje zastovornom vatrom. U gornjoj dolini Posina kušao je neprijatelj, da neprestanom djelatnošću manjih odijeljenja priječi naše čete kod ojačanja zauzetih položaja, ali bijaše uvijek odbit uz teške gubitke. Zauzeli smo daljnje neprijateljske jarke na sjevernom obronku Monte Majo. Neprijatelj je topništvom žestoko opstrijeljavao naše položaje na gornjem kraju Rio Bosteana (gornja dolina Boite), a da nam nije nanio štete. Na Soči topovski dvoboj. Neprijateljsko je topništvo opstrijeljavalo Tržić, za uzvrat opstrijeljavalo je naše topništvo Doberdob, Iamiano, Flondar i Sv. Ivan,

Domaće Vijesti.

Namjesnik barun pl. Fries-Skene u Puli. Gosp. namjesnik barun pl. Fries-Skene bio je prekjučer u Puli u pratnji dvorskog savjetnika baruna Glanza. Dočekao ga je na kolodvoru tvrdjavni komesar grof Schönfeld. Posjetio je najviše vojničke oblasti u gradu. Po tome je išao u palaču kotarskog poglavarstva, gdje je primio čitavu vrstu raznih ličnosti te se je zadržao sa poslovodjom puljskog aprovizaci skog odbora g. Ivanom Lirussijem, u osobito dugom razgovoru, tokom kojega se je povoljno izrazio i priznao njegovu djelatnost. Jučer se je g. namjesnik vratio u Trst.

Skližalište Crvenog Krsta. Danas u 5 sati bit će koncerat u dobrotvorne svrhe. Poskrbljeno je za dobro pivo i za hladna jela.

Raspušteno društvo. Naredbom c. kr. Namjesništvo u Trstu raspušteno je društvo „Circolo di lettura“ u Buzetu.

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika

Iz Hrvatske.

Oporuka biskupa dra. Krapca. „Hrv. Riječi“ brzojavljaju iz Djakova: Juče je kod ovdjašnjega kotarskoga suda otvorena oporuka pok. biskupa dra. Krapca. On je izvršiteljima oporuke imenovao ravnatelja biskupskih dobara g. Čefutu, koji i dalje ostaje ravnateljem, i ravnatelja biskupske pisarne, kanonika Pejačića.

Universalnom baštinicom je odredio zakladu, koja se ima osnovati za uredjenje djačkoga biskupskoga sjemeništa u Djakovu. Imutak mu iznosi okruglo 1 milijun kruna, u koji spadaju i njegove dvije privatne palače u Zagrebu. Doživotno uživanje ovih palača imade biskupova rodbina. Osim toga je ostavio 200.000 K legata u korist kulturnih, dobrotvornih institucija u Djakovu, te u Hrvatskoj i Slavoniji.

Službeno nazivlje mjesta. Okružnicom predsjedničtva kr. banskoga stola br. 1878-914. upućuje se sve sudove u Hrvatskoj, da se ima u buduće strogo paziti na to, da sva mjesta u Ugarskoj i uopće izvan područja kraljevine Hrvatska i Slavvnije budu u službenom dopisivanju i pošiljkama nvijek označena ispravnim službenim nazivom. Ta je odredba uslijedila uslijed pritužba poštanske uprave, da pisma i pošiljke, na kojima je odredište u Ugarskoj označeno hrvatskim nazivom, često dugo lutaju, a budu odašiljaču i vraćena na korektnu oznaku dotičnog mjesta, jer ondješnjim poštanskim uredima nije poznato hrvatsko nazivlje mjesta u Ugarskoj.

Pošto je opaženo, da u razloženom pravcu griješe mnogo i ovozemni trgovački i prometni kaugovi, smatra trgovačka i obrtnička komora zagrebačka shodnim upozoriti domaće trgovce, obrtnike, novčane zavode, tvornice i druge prometne interesente, da vazda bezuvjetno i dosljedno poštivaju službenu nomenklaturu gradova i mjesta u Ugarskoj, te da analogno tomu, bez obzira na jezik, u kojem dopisuju, za oznaku gradova i mjesta u Hrvatskoj i Slavoniji upotrebljavaju službeno Hrvatsko nazivlje, kojim se od 1. srpnja 1914. isključivo služe ne samo sve gradjanske i vojničke oblasti, uredi i njihovi organi, nego i svi inteligentni žitelji uopće.

Iz Dalmacije.

Morski pas. Javljaju iz Zadra: Putnici, koji su pred nekoliko dana putovali parobrodom iz Raba u Zadar, pripovjedaju, da su blizu Paga vidjeli velikog morskog psa, koji je projurio mimo njih. U prvi mah pobojaše se, da je podmornica, ali čim su uočili rep, uvjeriše se da je to veliki morski pas.

Udario grom. Zadarski „Narodni List“ javlja: U noći izmedju subote i nedjelje, za kratke oluje, udario je grom u jednu kuću u Arbanasima, u komšiluku Krstića blizu Jara. Grom je udario u krov kuće, prošao kroz ošit i izišao na vrata. Zapalio je snopove žita, nešto sijena i slame, te ubio jedno magare, koje se nalazilo u oboru.

Iz Trsta.

U smrt od straha pred aretacijom. Od straha pred aretacijom skočio je u Trstu iz trećega kata 31-godišnji L. Rok. Bio je zatečen, kad je htio provaliti u tudji stan. Kod skoka slomio je obje noge, te je prenešen u bolnicu.

I danas samo talijanski. Tršćanska „Edinost“ donosi, da je privremena uprava u Trstu zaključila, da se imadu u tršćanskoj okolici izmijeniti natpisi na pučkim školama. Kako je poznato, bili su do sada na tim školama samo talijanski natpisi, dok će odsele uz te biti i slovenski. List veli, da bi trebalo isto tako izmijeniti i školske formulare, koji su takodjer samo talijanski. Trebalo bi i tome stati na kraj, što se pod raznim izlikama slovenski učenici meću u talijanske odsjeke. Osim toga opaža list, da se je na početku rata prijetilo jednoj učiteljici „raportom“, što je na učiteljskoj konferenciji predložila da se dozvoli slovenskim učiteljicama slovenski jezik na raznim njihovim sastancima.

Književnost i umjetnost.

Natječaj Jugoslavenske akademije. Po zaključku skupne sjednice Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu dne 9. Jula 1916. raspisuje se natječaj za radnju iz glavnice u spomen blagopokojnom Petru Dragutinu barunu Turkoviću uz ove uvjete, 1. Akademija prima za taj natječaj samo one rukopise, koji vrstno, naučno i izvorno obradjuju „izključivo pitanja narodnih hrvatskih financijalnih ili ekonomijskih drobitaka“ te se time može postići bilo kakovo unapredjenje hrvatskih financijalnih ili političko-ekonomskih pitanja ili prilika. 2. Takove će rukopise, pronadje li ih Akademija vrijednim, sama ona izdavati uz nagradu piscu; veličinu nagrade će u svakom slučaju napose odlučivati Akademija. Nagradjen može biti ili samo jedan rukopis ili više njih. 3. Rukopise za ovaj natječaj prima Akademija najkasnije do konca 1919. godine.

Razne Vijesti.

Život u Translaitàniji i kod nas. Čitamo u „Hrvatskom. Lloydu“: „Ne treba se nikome isticati kako je danas život u pogledu opskrbe i skudoće nesnosan, te danas i imućni ljudi ćute skupoću. Jedino još oni, koji su na laki način došli do silnog novca, ne osjećaju teške prilike, jer mogu razbacivanjem novca sve si pribaviti. No i u ovoj sveopćoj nevolji moramo se tješiti, da su kod nas ipak bolje prilike nego li drugdje. Kod nas je sve skupo, ali se ipak može svega dobiti, te ako se u kojem artiklu za čas pokaže neprilika, to se ipak kasnije izjednači. Nabavljati si zalihe nije moguće, jer su uvedene za skoro sve potrošne artiklove karte i time mogućnost nabavljanja zaliha onemogućena. Kod nas je samo neko vrijeme bila veća navala kod aprovizacija, dočim se drugdje moraju konzumenti za nabavu kruha već rano u jutro nastaviti pred pekarnama te čekati nekoliko sati za kruh. U zadnje doba uvedene su i u Austriji i karte za kavu, a slijediti će prema njemačkom uzoru i druge karte. Zanimivo je, samo, da se osjeća nestašica cigara i cigareta, koja je više puta tako velika, da se ne može dobiti niti jedne cigarete. Kako je potražba za cigarama i cigaretama u ratno doba znatno veća, to ova nestašica neugodno djeluje, daleko gore, nego nedavno dosta visoko poskupljenje duhanskih tvorina. Mi imademo poteškoća, ali smo u takvom položaju, da si možemo svega po malo nabaviti, pa nam već i to mora da pruža barem nekakovu utjehu i zadovoljstvo.“

Samoubojstvo krivotvoritelja novca. Javljaju iz Budimpešte: Pred nedavno ušlo se u trag družbi, koja je već duže vremena krivotvorila novac. Izmedju osumnjičenih bio je i neki učitelj, koji je pred sucem istražiteljem priznao svoju krivnju. Kad su ga vodili u uze, skočio je kroz prozor u dvorište i ostao na mjestu mrtav.

Mirovna manifestacija u Danskoj. Dne 1. kolovoza priredit će se u Danskoj mirovna manifestacija. Danski odličnici izdali su proglas, kojim pozivlju cijelokupni danski narod, da se priključi toj manifestaciji. Toga će dana biti crkvene molitve i ophodi uz zvonjavu. U proglasu se takodjer pozivlje narod da tom prigodom manifestira za mir i da se priključi općem protestu protiv svjetskoga rata.

Brusilov traži novu vojsku za produženje ofenzive. Engleske novine donose, da je Brusilov zahtijevao u posljednjem ratnom vijeću, u svrhu produženja ofenzive, još jednu vojsku od 500.000 vojnika.

Zatvorene škole u Italiji. U gornjoj je Italiji zatvoreno 1050 pučkih škola, dok u cijeloj Italiji preko 2000 pučkih škola.

Tripolis za Italiju izgubljen. Javlja se iz dobro upućenih krugova, da su francuski mjerodavni krugovi mnijenja, da je Tripolis za Italiju izgubljen. Ustanak se u zemlji naglo širi. Talijansko ratno zapovjedničtvo javilo je guverneratoru Ameglio, da mu ne može posiati zatraženih pojačanja.

Raspušteno društvo. Koruška zemaljska vlada raspustila je na temelju § 24 zakona od 15. novembra 1867. društvo „Drava“ u Beljaku.

Potrošak engleskih granata od početka julija. „Eclair“ javlja: Englezi su potrošili od početka mjeseca julija na zapadnoj fronti 11 milijuna granata. To je i uzrok, da će sa nastavkom ofenzive morati počekati više mjeseci.

Raspoloženje u Grčkoj. Javljaju iz Berlina: Dopisnik „Manchester Guardiana“ u Grčkoj, opisuje u tom listu svoje putovanje željeznicom od Atene do Soluna. U željeznici bilo je mnogo grčkih časnika, koji su na svim stanicama priredjivali burne manifestacije za kralja, a protiv Venizelosa. Vagonski zidovi bili su puni plakata sa natpisima: „Živio kralj! Dolje Venizelos!“

Rusi su i opeta htjeli preko Rumunjske. U rumunjskim političkim i diplomatskim krugovima vlada veliko uzbudjenje radi kušanja prijelaza preko rumunjske granice po ruskim četama. Rusi su naime htjeli preći južno od Stulphanyja i Cimalena preko visina rumunjske zemlje, da dodju tako iza hrpta braniteljima Kirlibabe. Rumunjska jih je straža protjerala.

Stanje engleske vojske u Mezopotamiji. Kako iz Haaga javljaju, opisuje „Times“ zlo stanje engleske vojske u Mezopotamiji. Redakciji stiže dnevno veliki broj tužbi od strane vojnika i njihovih rodjaka, u kojima se ističe, da trpe čete oskudicu u najvećim potrebama. Količina i kakvoća snabdjevanja napada se najoštrije. Bolesti ima na pretek, dok su sanitarni uslovi nedovoljni. „Times“ veli da je odluka osvojiti Mezopotamiju jednim dijelom indijske vojske, jedna od najnepametnijih, što su ih ikada donijeli engleski potitičari i vojskovodje.

Jedan milijun minuti. Dne 1. srpnja 1916. u 8 sati i 40 časaka prije podne proteklo je ravno jedan milijun minuta, što traje svjetski rat.

Zasnovana akcija brodovlja antante. „Fremdenblatt“ prima iz Brna: Sudeć po pisanju engleskih i francuskih novina, zasnovana je velika akcija brodovlja Antante u savezu s ofenzivam na kopnu. U isti mah kada započne ofenziva na svim frontama, imalo bi brodovlje antante navaliti na Kotor i kušati sa iskrcanjem četa kod Bara. Zapovjedničtvo imao bi preuzeti engleski generali.

„Times“ o engleskoj ofenzivi. „Times“ bavi se u uvodniku opširnije o engleskoj ofenzivi, te izmedju inoga veli: Sliku naših gubitaka daje nam tužni imenik u našim stupcima. To uostalom utvrdjuje narod u njegovu uvjerenju, da tako velike žrtve moraju uroditi dobrim plodom. Skupocjen je rad za čete, da navaljuju na položaje, što ih je neprijatelj tako dugo učvršćivao. Jedini je stoga put do pobjede: sav prostor, što ga osvoje Englezi, moramo zadržati u svojim rukama. Navala na druge neprijateljeve linije uslijedit će uskora. Možda i ne će ova navala biti tako teška, ali mnogi znakovi upućuju na to, da se ne smijemo previše u to pouzdati. Nijemci pribiru sve više sila, da zaustave ofenzivu Engleza, pa će nam oni osporavati svaki pedalj zemljišta. Sasma je stalno, da će neprijatelj pojačati i svoje topničtvo. Zemljišne prilike još su sveudilj u prilog Nijemcima. Kroz nekoliko dana bilo je vrijeme za operacije skroz nepovoljno. Brzina naših operacija u početku ofenzive ne će se ponoviti, pa se mora očekivati mnogo sporiji i tegotniji rad, prije nego li Francuzi budu na nekojim točkama dalje uznapredovali preko Biachesa. Duž cijele linije na koju sada navaljujemo okopan je neprijatelj u svim ugroženim mjestima. Ako se i mogu obranbene utvrde brzo improvizirati, ipak sa je već više mjeseci radilo oko položaja, što su ih dosele saveznici osvojili. Posve je sigurno, da će druga bitka na Sommi biti mnogo žešća. Do konačnog rezultata doći će se s ustrpljenjem i lagano.

Skupna pričest djece po čitavoj Europi dne 30. srpnja za svršetak rata. Motto: „Ostavite malene i ne zabranjujte im dolaziti k meni jer je njihovo kraljevstvo nebesko!“ — Sveti Otac Benedikto XV. izdao je dekret dne 26. lipnja 1916. na sve biskupe Europe, za bi na dan 30. srpnja 1916., kadno se navršuje dvije godine užasnog ratovanja — odredili u župama svojih biskupija skupnu pričest djece, ne bi li ova svojom nevinom molitvom isprosila što skoriji svršetak svjetskog rata.

Katolički roditelji i Vi učitelji, učiteljice i uzgojitelji mladeži, uvažite ovu želju Kristovoga namjesnika. te nastojte, da i Zaša djeca dostojno pripravljena pristupe na taj dan zajedničkoj presv. pričesti, da tako i ona u zajednici isprose tako željeni mir Vama, domovini i cijelomu svijetu! U Zagrebu, dne 23. srpnja 1916. Društvo za sveudiljno klanjanje presv. Oltarskog Otajstva i za potporu siromašnih crkvi.

Najskuplje drvo na svijetu jest t. zv. Cabole-drvo. koje potječe od jednog drveta iz takozvane familije Rhizofora. To drvo raste na obali zapadne Afrike, a osobito ga mnogo ima na otoku Sv. Tome. Na južnom je dijelu toga otoka ovo drveće tako blizu obale, da niegovo korje viri u vodu, no ponajbolje uspijeva na južn gorskim obroncima. Pojedina stabla dosižu visi od 120—140 stopa, a promjer im tik uz tlo naša do 4 stope. No većina je drveća uostal manja, jer su starodrevna visoka stabla r nasada sladorne trstike oborena. Cabole-drvo žućkaste ili svjetlosmedje boje s tamnijim p gama. Veoma je tvrdo i trajno, no dade se sve to lako obdjelavati i izradjivati. Specifič mu je težina 0.780. Od njega prave najfinije p kućtvo i skupocjene rezbarije. S otoka ga S Tome izvažaju već od godine 1885. no na eur pejskim je tržištima veoma rijetko radi viso svoje cijene.

Velika vrućina u New-Yorku. „Basler Nac richten“ prima iz New-Yorka: U New-York okolnim mjestima vlada od nekoliko dana straš vrućina; u sjeni ima do 40 stupnjeva Celsius Oko 200 osoba poginulo je usled sunčanice.

Židovska republika u Palestini? „Gazette Lausanne“ javlja, da su se medju Turskom Sjedinjenim državama vršila pogadjanja za ust novljenje židovske republike u Palestini.

Lažni vitez. Ovih dana zaustavili su u Isc automobil, u kojem su sjedjela dva časnika dvije dame. Zamoljeni, da se legitimiraju, jed se je od časnika legitimirao kao „Henrik vit vitez Gorup“, dok se ostali nisu mogli legitim rati. Ispostavilo se medjutim, da je lažni vit deserter i varalica Karlo Stöhr, koji je sa svoj družbom počinio u posljednje vrijeme preva do 100.000 kruna.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

„Čuj“, reče mi jednog krasnog ljetnog popodne, „dodji pod večer na bedeme, da vidiš!“

„Dobro, doći ću.“

Bedemi, vijući se oko Praga i nasadjeni drvećem i cvijećem, iza kojeg viri po gdjekoji pavillon ili ljetna kavana, prelijepo su šetalište. S njih možeš poviriti u srce grada, s njih pregledati cijelu okolicu van grada.

Podjoh na bedem. Bijaše lijepa, jasna noć, zlatni mjesec sterao čarobito svjetlo na drveće i grmlje. Brzo nadjoh Lovru.

„Ajdmo“, reče, „gledaj, motri, pazi!“

Zamakosmo za ćeminovo grmlje, i eto nas pred ljetnom kavanom. Oko bijelih stolova srkao je tuj otmeni svijet sladoled, u zatku svirala glazba ouverturu „Semiramide“. Pred jednim se stolom ustavi Lovro, pokloni se nekom prisiljenom finoćom, i predstavi me slovenski družtvu. Aha, to je ona slovenska obitelj, pomislih si, da vidimo! Čelo stola sjedjaše debeo starac, bijele kratke kose, tupa nosa, široka, obrijana i kozičava lica. Dugački mu kaput bijaše zakopčen do grla, visok šešir pomaknuo se bio natraške, a objema rukama držao medju nogama debeo štap sa zlatnom kitom. Starija gospodja, bez sumnje majka, bijaše žena maljušna, oštra lica, oštrih očiju. Zagrnuta crnom svilenom beduinom i pokrivena šeširom od tamne kadife, brbljala starica slatko, lukavo al glasom tankim, pronicavim, sve klimajući glavom, sve mašući rukama. Napokon svrnuh okom na kćer. Ta na nju je valjalo najviše paziti. Bila se namjestila, da si ju mogao samo sa strane gledati, da joj je čas mjesečina sinula licem, čas sjenka bagrena zaklonila obraz. Možda hotimice. Na prvi mah se smetoh ponešto. Nisam znao, da li je mlada, da li prizrela djevojka. Bijaše visoka, tanka, gibka, blijedjana lica, krasna profila, tamne kose u ovojke spletene, i tamnih, žarkih očiju. Iza širokih rukava tamne svilene haljine virile bijele drobne ruke, a nad čelom treptila zvijezda od brušene ocjeli. Uprla bješe glavu o ruku, da joj je mjesečina padala na sjajnu kosu, i iskrama se prelijevala u tamnim očima. Lijepa je, mišljah u prvi mah. — To društvance pozdravi nas van reda radosno, pače preradosno. Samo kći kao da je poslije prvog veselog pozdrava nekako ćutljiva, sjetna bila.

„Osobita mi je čast! No, kako, gospodine Lovro?“ zapita starac pouzdano, pruživ momu prijatelju ruku.

„Lijepo ste nas prevarili“, zabrblja starica, „niste po podne došli; i Minka se srdi na vas. Jelde?“

„Ali majko!“ mlada će na to. „Gdje ste bili, gospodine Lovro?“ nastavi mekanim glasom, „nu šta vas pitam, šta tražim računa? A vi ga ne ćete odati?“ okrenu se koketno prema meni.

Govorasmo o svem i svačem, kao ljudi, kad se prvi put vide. Mene za čudo hvalili na veliku moju nepriliku. Lovro govorio mladoj sve u pol glasa u kratkim riječima, a ona mu isto tako odgovarala. Starci se kriomice gurkali gledajući ispod oka Lovru. Govorilo se slovenski, al tako, da mi se je činilo, da ti mili ljudi ne govore obično svojim jezikom.

Sve čavrljajući sa starcima o bledskom jezeru, o bohinskoj dolini, o Prešernovu rodnom mjestu, slušah na jedno uho kćer. Govorila je priprosto, stidljivo, čas planuv, čas umuknuv, govorila je glasom mekim, čuvstvenim. Slagao sam njezin glas s divnim zvucima Rossinijeve Semiramide. Srce mi osvajalo neko čudno čuvstvo. Ćutio sam kontrast medju Minkinim glasom i romonom glazbe. To me je mučilo. Napokon mi sinu istina dušom. U glasu te djevojke nema naravi, prišapnu mi tajinstven glas, ta čuvstvenost, ta prostota i stidljivost je varka. Možda Minka nije van koketa. Munjimice svrnuh okom na djevojku. Mjesečina mi pokaza cijelo joj lice. Zadrhtah. To ne bijahu cvatući obrazi mladosti. Od nosnica prema kraju usnica pružile se dvije crte, svjedočice zrelijih ljeta, usnice bijahu vehle, pod očima si vidio nagrešpanu kožicu; cijelo lice bijaše osuho, uvehlo. Ne, to nije rascvala ruža — to je usidjelica, koja doziva pomoć mjesečinu, da joj pozlati uvehlo lice. Mink se prepade s moga pogleda i okom joj sinu iskr demonske ljutine, al ubrzo me zapita smije se: „Šta ste zamukli?“ al Minkin posmjeh ne bija smiješak andjela od šesnaest godina.

Umuknu glazba, svjetina se razidje, i mi o pratismo Minkinu obitelj kući. Oprostiv se od nj ne govorih do naše kuće s Lovrom ni besjedic Putem sam razmišljao o riječima Shakespearov Julije: „Ne kuni mi se mjesecem, jer lažac ti je Kod kuće legoh u postelj. Lovro navuče puhov kapu, sjednu na moju postelj; sjedio kao kam i kao da će mi očima probosti dušu.

„Nu?“ zapita me muklim glasom, „šta veliš?

„Sada ništa.“

„Govori, molim te.“

„Strpi se, ta jedva ju vidjeh, gotovo i govorih s njome.“

„Meni se — mili. Zemljakinja mi je, vatre rodoljupka, — lijepa je, umna i imade dvana tisuća kruna imetka — a ja — moja obitelj stráda

„Dobro, kad je tako — — —“

„Laku noć!“

„Laku noć, Lovro!“

Drugoga jutra probudiv se, ne nadjoh Lovr Ostavi mi pismo, da je s Minkinom obitelju poš na dva dana na selo.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 380.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 27. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Veliki engleski bojni brod torpedovan.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Izvidničke provale, što su ih Rusi pokušali na sjeverozapadu od Rozišća i navale, što su ih poduzimali na jugu od Lobačevke, izjalovile su se posvema. U našim je rukama ostalo 100 ljudi i 2 strojne puške.

Na jugu od Lešnjova povukli smo svoje čete pred moćnijim neprijateljskim pritiskom iza odsjeka Bolduzke.

Vrlo žestoki s jakom topničkom vatrom pripravljeni ruski napadaji na jednoj i drugoj strani od željezničke pruge kod samog Radzivillova nijesu donijeli neprijatelju, nakon promjenljive bitke, koja je bila za njega izvanredno puna gubitaka, drugo do neznatnih koristi.

Na ostaloj fronti nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Iza teških gubitaka u posljednjim bojevima na jugu od suganske doline manili su se Talijani svakog daljnjeg napadanja. Naši su položaji ipak još trajno stajali pod neprijateljskom topovskom vatrom.

24. je o. mj. izgubio neprijatelj pred jednim samim odsječkom svoje fronte od 1200 do 1300 mrtvih i ranjenih, te se sprema, da ih sada sahrani.

Na svim je ostalim frontama položaj nepromijenjen. U nekojim je odsjecima došlo do žešćih topovskih bojeva.

Jugoistočno bojište.

Na Vojusi topovski bojevi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kod prokopa Comines-Ypern bio je uništen njemačkim lagumom veliki engleski čardak zajedno s njegovom posadom.

Na sjeveru od Somme održali su se Englezi u Pozieresu nakon žestokog boja. Dalje na istoku od šume Foureaux i bližu Longuevala bile su suzbijene manje neprijateljske provale.

Na jugu od Somme zadržali smo na jugozapadu od dvorca La Maisonette zemljište, što smo ga posljednje noći osvojili, protiv svih francuskih pokušaja, da ga opet osvoje. Na jugu od Estreesa bilo je jučer još žestokih bojeva na bajunete.

Na vrhu La Fille Morte (Argonne) zauzeli su Francuzi minsku rupu, što su ju izgubili, ali je ona bila odmah opet zasuta njemačkim protulagumom.

Na lijevo od Moze išle su naše čete nešto naprijed na vrhu 304.

Na desno od rijeke bilo je po noći topničke borbe.

U okolici su Thiaumonta bila oborena 3 neprijateljska ljetala. Ustrijelili smo francuski dvoplošnjak iz obrambenih topova.

Istočno bojište.

Na zapadu su od Rige prodrla naša izvidnička odjeljenja u prednje ruske položaje, te su ih razorila. Naši su letioci prisilili na pruzi Dvinsk-Polock i na istoku od Minskoga neprijateljske prevoze četa, da se zaustave.

Sinoć i noćas poduzimali su Rusi, kako se je ustanovilo, sa tri divizije, protiv fronte na istoku i na jugoistoku od Gorodišća, više napadaja, koji su se izjalovili, kao što i svi prijašnji, s najtežim gubicima za neprijatelja. Na jednom je mjestu bio neprijatelj suzbijen protunavalom.

Skupine su njemačkih ljetala bacale s uspjehom bombe na željezničke stanice Pogorelci i Horodzijeja, krcate prevoza, kao što i na čete, što su bile utaborene u blizini. Na sjeverozapadu od Lucka nijesu imali pothvati neprijateljskih izvidničkih odjeljenja nikakvog uspjeha. Na sjeverozapadu od Berestečkoga bili su suzbijeni jači ruski napadaji. Osim toga bio je okršaja između pomaknutih odjeljenja.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

Položaj je nepromijenjen.

Perzijska fronta.

Na istoku od Kermanšaha prilike su zastale. Rusi, koji su bili suzbijeni iz Revanduza prama istoku, bili su potisnuti preko granice.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu okršaji između ophodnja. Na centrumu i na lijevom krilu uzvratile su naše čete snažno napadaje neprijateljskih izvidničkih odjeljenja.

Egipatska fronta.

Na zapadojugozapadu od Katije suzbile su naše ophodnje, što su pomaknute naprijed proti prokopu, neprijateljsko odijeljenje konjaništva, te su mu zadale gubitaka.

BRZOJAVI.

Rat.

Bojevi na Istoku.

Berlin, 26. „Berliner Tagblatt" javlja sa fronte kod Rige: Naše čete moraju, da se tu bore sa peterostrukom neprijateljskom premoću. Ali im ta sa svim tim nije mogla da istrgne najmanji dio jarka. Neprijatelj šalje u boj uvijek nove divizije.

Njemačka podmornica pogodila engleski linijski brod.

Berin, 26. (D. u.) Službeno. Naša je podmornica napala 20. o. mj. pred uporištem engleske podmornice Scapaflov na otočju Orkney veliki engleski linijski brod te je torpedima pogodila dva puta svoj cilj.

Navala njemačkih ljetala protiv Zerela.

Berlin, 26. (D. u.) Službeno. Naša je skupina pomorskih ljetala napala bombama dne 25. o. mj. na veće rusko ljetalište Zerel na otoku Ösel, te je pogodila hangare i ruska ljetala, koja su bila spremna da odlete. Ma da su ih neprijateljske torpednjače i bojna ljetala opstreljavala, mogla su ipak da prama osnovi svoje napadaje izvedu. Sva su se ljetala vratila svojem ishodištu.

Talijani u Epiru.

Sofija, 25. Četvorni je sporazum zaključio, da će zaposjesti čitavi sjeverni i južni Epir i da će postaviti na čelo uprave talijanske inspektore.

Srpski bataljun u južnoj Albaniji. Englezi na Kreti.

Milan, 26. „Corriere della Sera" saznaje da je u Koricu u južnoj Albaniji stigao bataljun srpskih vojnika sa topništvom i ženijskim četama i prošao gradom pjevajući srpsku himnu. Isto tako da se je nastanio prije nekoliko dana u Korici jedan od srpskih činovnika, koji je dosad bio dodijeljen srpskom poslanstvu u Ateni.

Na Kreti su si prisvojili Englezi u zatonu Suda grčku jednu državnu zgradu te ju upotrebljavaju u svoje svrhe.

Austro-Ugarska.

Torpedovanje austrijskih parobroda „Biokovo" i „Albanija".

Prosvjed naše vlade.

Beč, 26. C. i kr. je ministar. za spoljašnje poslove upravilo diplomatskim zastupnicima saveznčkih i neutralnih vlasti ovu notu:

„Beč, 21. srpnja 1916. Okružnom je verbalnom notom od 15. svibnja o. g. c. i kr. ministarstvo za spoljašnje poslove prosvjedovalo kod saveznčkih i neutralnih vlada proti torpedovanju parobroda „Daniel Ernö", „Zagreb" i „Dubrovnik". Od onoga su vremena ovamo poduzele neprijateljske podmornice dva slična i isto tako ničim ne opravdana napadaja, što se dade dokazati iz ovih, svom sigurnošću ustanovljenih i od očevidaca pod prisegom potvrdjenih činjenica:

Dne 1. lipnja o. g. vozio je parobrod „Biokovo", vlasništvo parobrodarskog društva „Dalmatia", brod 35 godina star, 39·4 metara dug, sa sadržinom od 228 tona, iz Zadra u Spljet. Na njemu nije bilo nikakvog tovara, a imao je na palubi jedanaestero ljudi posatke i jednu ženu, koja je putovala u Spljet. Razumljiva se samo po sebi, da brod niti je bio naoružan, niti je mogao voziti vojne čete. Oko deset sati pr. p. opazili su kapetan i dva mornara sa zapovijedničkog mosta u moru blizu rta Blanca bijelu pjenastu prugu, koja se je brzo približavala parobrodu, a kratko vrijeme iza toga vidješe, kako je pod vodom proletio sivi torpedo, po prilici četiri metra ispred prove parobroda. Jedno dvije minute iza ovoga hica ispalila je torpedo. Jedno dvije minute iza ovoga hica ispalila je torpedo, podmornica, koja je se periskop mogao vidjeti kakovih 600 do 700 metara daleko, drugi torpedo proti brodu. Hvala spretnoj manovri ladje promašio je i taj torpedo svoj cilj, te je proletio dva metra daleko kraj desnog boka broda. Na to je podmornica stala progoniti parobrod, koji se je medjutim spasio tako, što je neprestano plovio amo tamo. Iza bezuspješnog je lova od kakovih šest minuta nestalo podmornice. Taj zavratni napadaj na maleni parobrod, koji može da služi samo u svrhu lokalnoga prometa, ne može se ni na koji način opravdati.

Dne 4. srpnja t. g. bio je parobrod „Albania" austrijskog Lloyda oko 6 sati 45 minuta izjutra kod otoka Dolfina takodjer bez ikakve predbježne opomene dva puta za nekoliko sekunda od neprijateljske podmornice torpedovan. Oba puta pogodjena na desnoj strani, potonula je „Albania" za 10 minuta. Kod toga su poginula tri čovjeka od posatke, dok su drugi mogli uteći u čamcima za spasavanje. Neposredno iza ispaljenja opažen bi u udaljenosti od kakovih sto metara periskop podmornice, koji je iščeznuo opet u onaj tren, kad je „Albanija" propala. Ta podmornica pripada bez sumnje talijanskoj ratnoj mornarici, kako se razabire iz jedne vijesti „Agenzie Stefani", prema kojoj da je talijanska jedna jedinica dne 4. srpnja o. g. pr. pod. blizu dalmatinske obale torpedovala jedan neprijateljski parobrod. „Albanija", koja se je upotrebljavala isključivo za lokalni promet, bila je 66 metara duga i imala 1122 tona sadržine. Na brodu su bile 22 osobe, medju njima 2 putnika; nije bio oboružan, niti je vozio ratni materijal.

C. kr. vlada prosvjeduje najodlučnije proti ovim zločinačkim napadajima, koji su opetova.je kukavnih i odurnih navala, kojima se neprijateljske mornarice u sadašnjem ratu bez prestanka služe.

Njemačko-austrijsko-ugarska gospodarska vijećanja u Beču i Pešti.

Beč, 26. (D. u.) Vijećanja o carini i gospodarskim političkim pitanjima, koja su se nastavila 21. o. mj., dospjela su jučer privremeno do svršetka, te su postigla radosni sporazum između našeg i njemačkog stanovišta.

Da upotpune svoj rad, otputovat će svikolici njemački i austrijski delegati u Beča i Budimpeštu. Na raspravama će sudjelovati i njemački poslanik Tschirschky.

Njemačka.

Njemačke odredbe na polju pomorskog prava.

Berlin, 26. (D. u.) Državni je kancelar objelodanio odredbu, koja naredjuje promjenu postupka sa pomorskim plijenom. U uvodu se odredbe kaže, da je sada njemački car odobrio za trajanja sadašnjeg rata obzirom na ratno pomorsko pravo, druge propise, kao silu protiv onih promjena, što su ih Engleska i njezini saveznici proglasili protiv londonske deklaracije.

Novi propisi sadrže nove listine apsolutnih i relativnih kontrabanda, kao što i novu listu slobodne robe, pa dalje nove odredbe o slučajevima, kada se ima smatrati nešto kao neprijateljski čin.

Balkan.

Narodni mir u Bugarskoj.

Sofija, 25. Vlada se je sporazumila u svemu sa strankama. O tome je Radoslavov izvijestio osobno kralja Ferdinanda, i takodjer o koncesijama, što ih je stranama morao da učini. Kralj je te koncesije odobrio.

Izmedju vlade, stranaka i ostalih vodećih krugova u Bugarskoj nije bilo dosad takve sloge i harmonije.

Rumunjska mobilizacija.

Kolonija, 25. „Kölnische Zeitung" donosi sa švicarske granice: „Neue Züricher Zeitung" javlja iz Bukarešta: Potvrdjuje se, da se predradnje za općenitu mobilizaciju rumunjske vojske nastavljaju uza sve poricanje. Pripadnici su godišta 1917. službeno pozvani na natpregledbu, koja će se doskora obdržavati.

Vojnička liga u Rumunjskoj na zaštitu prijestolja.

Bukarešt, 25. General je Mustatz ustanovio izmedju pričuvnih časnika ligu na obranu domovinskog prijestolja. U poklonstvenoj brzojavci kralju Ferdinandu navadja kao razlog ustanovljenju lige pobijanje navala protiv vojničkih i monarhijskih načela.

Izborna borba u Grčkoj.

Atena, 26. Izborna je borba u punom toku. Venizelosova je stranka već imenovala sve svoje kandidate. Veliki broj agitatora putuje zemljom, da stvori raspoloženje za Venizelosa. Ministarski predsjednik Skuludis kandidira u Ateni, Dragumis u Solunu. Članovi kabineta Gunaris, koji su iz kabineta istupili, odlučili su, da sastave listu kandidata, koji će prihvatiti boj protiv Venizelosa.

Huckanje protiv grčkoga kralja.

Atena, 24. „N. Wiener journal" donosi vijest iz Atene, da „Nea Himera" pozivlje ministra predsjednika Zaimisa, neka upita kralja, koliko je istine na glasinama, što se šire, da će kralj tobože suspendirati ustav u Grčkoj. Taj venizelistički list pita, je li ta mjera već sada pripravljena za slučaj, da na izborima pobijedi Venizelos; dalje tvrdi, da će Grci svekoliko prije žrtvovati, nego li svoj ustav.

Antanta.

Rusija porabila sama rumunjsku municiju.

Berlin, 25. „Lokalanzeiger" javlja: Nije se ispunila vijest, štd se bila pronijela, da će Rusija propustiti 30 željezničkih vozova rumunjske municije. Tih 30 vozova išlo je ne u Rumunjsku, nego zapravo na jugozapadnu rusku frontu, te je po svoj prilici već i većim dijelom potrošeno.

Na važne pregovore, što su se u Petrogradu o toj stvari vodili, bio je otposlan s rumunjske strane general Maksium. Njegova je misija propala. Rusko je ministarstvo tražilo kao protuuslugu prolaz Rusa uz sjevernu Moldavu. Maksium je to odbio, jer Rumunjska hoće, da ostane strogo neutralna. Medjutim su Rusi zaplijenili onih 30 željezničkih vozova municije, za koje je bilo rusko ministarstvo javilo, da se nalaze već u Rumunjskoj.

Pad Sasonova. — Pobjeda dvorske stranke.

Berlin, 24. „Tägliche Rundschau" javlja iz Stockholma: Nova imenovanja u ruskom ministarstvu ne iznenadjuju, jer ih je već pred nekoliko dana rusko novinstvo proricalo. Izbor u osobama jest ali vrlo neočekivan. Sva imenovanja govore za pobjedu dvorske stranke, koja se okuplja oko mlade carice i koja biva označena imenima, kao n. pr. Rasputin. Mjerodavne odluke bijahu privaćene tek nakon dolaska carice u glavni stan. Sve postojeće osnove bijahu zabačene uslijed njezina umiješavanja. Uspjelo joj je, da je postigla imenovanje njezinih štićenika. Stürmer, koji je carici veoma odan, morao je preuzeti ured vanjskih poslova, da zajedno sa Chwostowom, koji je preuzeo ured unutrašnjih poslova, odlučno upliva na vanjsku pplitiku. U prvoj se je vrsti htjelo učiniti konac žalosnoj i nesigurnoj politici Sasonova. Stoga je Sasonov morao, da iz zdravstvenih obzira zamoli za odstup.

Da mu se dade drugi posao, bijahu mu tobože dane važne vojničke punomoći. Makarow je na glasu kao reakcijonaran, ali vrlo radin muž. Chvostov vrijedi za muža izvrsna i čista značaja. Već je odavna bio pozvan od Stürmera, da savjetuje kod riješenja svijų važnih pitanja. Već je pol godine što je njegov upliv neprestano raste.

Svi ti muževi zastupaju u vanjskoj politici umjereno stanovište. Novi ruski kabinet mogao bi svijet približiti miru za korak bliže.

Talijanska štampa protiv Rumunjske.

Lugano, 25. Štampa pozivlje četvorni sporazum, neka prisili i Rumunjsku, da demobilizira. kao što je i Grčka morala da učini. Rusija mora biti sigurna, te ne smije gubiti i nadalje toliko sila, da čuva od iznenadjenja rumunjsku granicu.

„Popolo d' Italia" piše: Rusija mora biti u svojim kretnjama posve slobodna i sigurna od svakog iznenadjenja. Serenade Take Jonesca moraju već jednom prestati. Neka dakle četvorni sporazum nastupi konačno i protiv Rumunjske, jer je diplomatskih doskočica dosta. Ne ćemo trpjeti još daljnje odgadjanje.

Vijećanja u Rimu.

Lugano, 26. Jučer je izvanjski ministar Sonnino primio u konsulti rumunjskog poslanika kneza Ghika i ruskog poslanika baruna Giersa te je s njima duže vremena vijećao. Ministar Bisolatti, koji se je vratio sa fronte, imao je duži razgovor sa ministarskim predsjednikom Boselliem.

Pašić na Krfu.

Lugano, 26. (D. u.) Pašić je otputovao iz Rima, te je išao na otok Krf.

Portugalska vlada i njemački brodovi.

Zürich, 26. (D. u.) — Novine javljaju da je portugalska vlada konačno uzela u svoji posjed 63 njemačka trgovačka broda, što ih je zaplijenila.

Neutralne države.

Jakost španjolske vojske.

Madrid, 26. Španjolski ratni ministar uložio je reformni predlog, kojim se zahtijeva, da se stalna vojska pomnoži za 42.000 momaka i 12.000 konja. Posadna vojska u Maroku imala bi se pojačati na 50.000 momaka.

Razni brzojavi.

Beč, 26. (D. u.) — Poručnik je Parschan vitez reda „Pour le merite" pao na bojištu dne 22. o. mj.

Lugano, 26. (D. u.) Ministar se je Aisolatti vratio sa ratišta. Dosadanji guverner Libije general Ameglio, koji je bio pozvan u Italiju, odaslan je opet u Tripolis.

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika

Budimpešta, 26. (D. u.) Ministar je predsjednik Tisza otputovao u pratnji svojeg tajnika u komitate Marmaros i Besterczemaszod.

Amerika.

Wilson za gladne Poljake.

Washington, 26. (D. u.) Predsjednik će se Wilson obratiti po svoj prilici na engleskog kralja, francuskog predsjednika i ruskoga cara s ručnim pismom, gdje će ih moliti, neka dozvole uvoz hrane iz Amerike za gladno stanovništvo Poljske. Wilson je zamolio državni ured, da mu naznani, koji je put zato najzgodniji.

Sjedinjene države kupile dansku zapadnu Indiju.

Washington, 26. (D. u.) Službeno se javlja, da su Sjedinjene države kupile za 5 milijuna šterlina dansku zapadnu Indiju. (Danska je zapadna Indija mjerila 359 četvornih kilometara, brojila je 27.026 stanovnika (75 po četvornom kilometru), glavni je grad Charlotte Amalie sa 8.247 stanovnika.)

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. Služb. izvještaj od 23. posl. podne.

Zapadna fronta.

U položajima kod Rige žestoka izmjenična topovska vatra. 10 km sjeveroistočno Smorgona kod sela Marczyski kušali su Nijemci, da sa svojim u strijeljačkim jarcima pripravljenim četama navale u namjeri, da opeta zauzmu dan prije izgubljene položaje. Naša ih je zatvorna vatra prisilila, da se povrate u svoje jarke. Svi daljnji pokušaji da provali, bijahu osujećeni vatrom našeg topništva i pješadije. Na Stohodu u okolici Zarecze-Pereznica (10 km sjeverno željeznice Sarny-Kovel) navalio je na nas neprijatelj u 9 sati na večer, ali smo ga odbili. Jučer smo u okolici Vorochta-Tatarov na cesti Delatyn-Marmarosz-Siget zarobili 5 časnika, od kojih 1 zapovjednika bataljuna i 483 momaka, zaplijenili 3 topa i 4 strojne puške. U Karpatima sniježi i kiši.

Engleska.

London, 23. (D. u.). Službeni izvještaj od 22. srpnja:

Izuzevši daljnju obojestransku tešku topovsku vatru, bila je noć razmjerno mirna. Ni ponovne teške protunavale neprijatelja nijesu mu donijele nikakve koristi. Naša topovska vatra i vatra iz strojnih pušaka zadala mu je vrlo teških gubitaka. Zauzeli smo nekoliko zemljišta kod šumice Foureaux i u smjeri prema Guillemont. U okolici Pozieresa imale su naše čete uza sav tvrdokorni neprijateljski otpor znatnih uspjeha. Veliki je dio grada u našem posjedu. U toj smo okolici zaplijenili 2 topa i zarobili preko 60 momaka.

London, 24. General Haire javlja: Bitka u selu Pozieres traje dalje. Ukupni broj od australskih četa zarobljenih vojnika porasao je na 6 časnika i 145 momaka. Na drugim odsjecima bojne fronte znatna obostrana topovska djelatnost. Medju Ancre i morem nije se dogodilo ništa osobita.

Italija.

Rim, 23. Služb. izvještaj od 22. t. mj.

Medju Ečavom i Brentom na obim stranama živahna topovska djelatnost i trajan pritisak naše pješadije. Javlja se o sjajnim akcijama naših odijeljenja u teškom visokom odsjeku Dolomite medju Brentom i Piave. U povoljnim okršajima na gornjem kraju doline Cia, Vanoi, Cismon zarobismo 253 vojnika, medju kojima 9 časnika te zaplijenismo nekoliko strojnih pušaka. Prelaz Rolle došao je u naš posjed. U dolini Sekste, gdje se stječu potoci Boden i Pacher popeli su se naši na vrhunac Einser (2669 m) te su se tamo utvrdili. U gornjoj Piave bijaše zaposjednućom najvišeg vrhunca posve zauzeta Cima Valone. Jučer je neprijateljsko topništvo opstrijeljavalo Cortina d'Ampezzo. Za uzvrat opstrijeljavali su naši teški topovi Toblach i Sillian u dolini Drave. Na Soči jučer intenzivnija djelatnost neprijateljskog topništva, kojega je naše suzbijalo.

Domaće Vijesti.

Ispravak k članku o viškoj zabavi na Monte Cane. Zborovodja tamburaškog društva na ratnom brodu Erzh. Friedrich nije gosp. Kovačević, već kako nam je isto društvo izvoljelo javiti, gosp. Kozjak.

Tom prilikom ne može „Hrvatski List" a da ne zahvali u ime Hrvata, što su prisustvovali dičnoj, nezaboravnoj zabavi, vrlom tamburaškom zboru na lijepom igranju, kojim je razigralo mnogo hrvatsko srce divnim udaranjem na milim našim narodnim glazbalima.

Iz Hrvatske.

Kraljev dar seljaku. U Gorjanu kod Djakova živi seljak Ivan Bramstein, koji imade na bojištu osam sinova. U znak priznanja podaren je ovih dana od kralja sa pet stotina kruna i srebrnim satom sa inicijalima vladara i sa krunom. Dar će biti uručen seljaku na osobito svečani način.

Zanimiv slučaj. Čitamo u „Hrvatskoj:" Kod kotarskoga suda u Vinkovcima dogodio se ovih dana zanimiv slučaj. Prilikom jedne rasprave preslušana su dva pučko-ustaška vojnika. Jedan se je zvao Madžar, a nije znao ni riječi madžarski nego samo hrvatski, dok se drugi zvao Horvat, pa nije znao ni riječi hrvatski, nego samo madžarski.

Invalidska škola za vrtlarstvo u Zagrebu. Izmedju dvadeset različitih tečaja, što su otvoreni na invalidskoj školi za naobrazbu ratnih invalida, svakako je najzanimivija škola za vrtlarstvo. Do sada upisano je 25 učenika. Podučavanja vrši se u botaničkom vrtu, a trajat će godinu dana. Voditelj je sveučilištni profesor dr. Vale Vovk, a učitelj nadzornik vrta V. Durhanek. Invalidi uče sve potrebito, pa će učiti i vinogradarstvo. Vrtlarskomu tečaju pripojeni su tečajevi za svilogojstvo i pčelarstvo.

Odlikovanje. Službeni list objavljuje, da je ministru i sl. Gezi pl. Josipoviću, podpredsjedniku ugarskoga društva Crvenog križa, podijeljen Leopoldov red I. razreda.

Kandidati za djakovačku biskupiju. Osječka „die Drau" javlja: Premda je još preuranjeno pitanje popunjenja djakovačke biskupske stolice, to se ipak već sada iznose imena kandidata. Kao nasljednici spominju se sveučilištni profesor dr. Hugo Mihalovich, biskup dr. Premuš, opat i prelat Josip Horvat, zagrebački kanonik dr. Lovro Radičević i drugi. Dakako da su to tek glasine, ali se prije godine dana ne može očekivati popunjenje djakovačke biskupske stolice.

Rekvizicija zvonova na Rijeci. Na Rijeci popisano je u svrhu rekvizicije 40 zvonova. Riječki župnik dr. I. Kukanić odaslao je popis biskupskom Ordinarijatu u Senj s molbom, da se zadrže sva zvona, jer da su uistinu potrebita. U slučaju da se ne bi moglo molbi udovoljiti, predlaže, da bi se od 6 zvonova u župnoj crkvi, koja teže 3024 kg., izručila samo tri, od crkve sv. Jeronima isto tri, dok od crkve sv. Vida i Modesta dva. Zvona, što bi se po prijedlogu riječkog župnika imala eventualno izručiti, teže ukupno 1456 kg.

Iz Trsta.

† **Alojzij Bunc.** Dne 20. o. mj. umro je u Proseku kraj Trsta umirovljeni školski inšpektor Alojzij Bunc. Pokojnik se je isticao kao vrstan učitelj i uzgojitelj i značajan rodoljub. Pokoj mu duši!

Iz Dalmacije.

Zlatarsko remek-djelo. Splitsko „Naše Jedinstvo" javlja: Ovih će dana u izlogu jednog dućana na „Narodnom trgu" biti izložen nov ostensorij od samoga zlata, srebra i dragoga kamenja, što ga je u filigrani izradio naš zemljak, poznati majstor Splićanin Josip Botta. Ostensorij je na kojemu je majstor neumorno radio punu godinu dana, visok 75 cm. i sastavljen od 40.000 komadića, a teži od prilike 3 kg. U glavnome je sličan onomu, što ga je izradio prije dvije godine, samo što je od njega veći (prvi ima 30.000 komadića, a visok je 73 cm.); i bečke su se kao i domaće novine u svoje vrijeme o djelu izrazile najpovoljnije, toliko da je po prof. Modriću bio pokazan Njegovu Veličanstvu, a zatim od prejasnih nadvojvodkinja Marije Terezije i Marije Annunziate osobno i svečano uručen kardinalu-nadbiskupu dru. Piffl-u kao dar za novu euharističku crkvu, koja se ima sagraditi u Beču.

Ako je onaj prvi naišao na toliko priznanje i udivljenje, na koliko će naići ovaj, koji za onim ni malo ne zaostaje, već ga natkriljuje u svakom umjetničkom obziru. Ako se još pomisli, da je zlatar Botta samouk i da radi u veoma primitivnoj radionici bez modernog alata, tada tek odskače njegov vanredni talenat i žaliti je, da takav majstor nije nastanjen u kojemu većem centrumu, gdje bi se njegovo umjeće bolje isticalo i više cijenilo.

Kupovanje parobroda. Splitske novine donose: U zadnje vrijeme kupuju neka parobrodarska društva i poduzeća parobrode gdje samo mogu. Bit će, da se nadaju te bi se ipak moglo doskora čuti riječ o miru.

Razne Vijesti.

U sedam dana 200 grama mesa na glavu. Uslijed sve to manje količine svježeg mesa, odredili su u Berlinu, da će se davati za vrieme od 17. do 28. o. m. samo 200 grama mesa na svaku pojedinu glavu. Umjesto mesa pripada svakom stanovniku isto tolika količina sala.

Njemačka zabranjuje jela od jaja. Iz Berlina se javlja: Ratni ured za prehranu izdao je ovu odredbu: U gostionama, krčmama, kavanama, hotelima, slastičarnama ili sličnim lokalima, zabranjuje se pripravljanje jela od jaja za doručak. Samo za ručak ili za večeru smiju se takva jela priredjivati. Upravne oblasti su ovlaštene, da ustanove satove, kad se smiju ovakva jela prodavati.

Talijanska tvornica baruta poletila u zrak. Javljaju iz Lugana, da je nne 20. o. mj. u noći dignuta u zrak tvornica baruta u Porto Franco. Ispod ruševina izvučeno je dosele 13 mrtvih i mnogo ranjenih. Za pretežniji dio ranjenika nema izgleda, da bi se mogli spasiti. Oblasti su odredile strogu istragu, ali do sada bez uspjeha. Pučanstvo je silno uzbudjeno.

Krunsko vijeće u Rumunjskoj. Iz Bukarešta javljaju, da će se ovih dana držati važno krunsko vijeće, na koje su pozvani ministri i drugi odlični rumunjski političari, medju kojima su takodjer Jonescu i Filipescu.

Najveće šume na svijetu. U čitavoj Evropi nema iše nijedne zemlje, u kojoj bi bilo pravih gorostasnih šuma. Slabo je gospodarenje uništilo na milijune vrijednosti i prouzročilo povrh toga obzirom na klimatske odnošaje velike štete. I u Saveznim su državama u Sjevernoj Americi kroz godine i godine pustošili na najbezumniji način na milje dugačke i široke šume, a da se nijesu brinuli za podmladak. No uza sve to ima ipak još golemih šuma, tako primjerice neprekinuta šumska površina u širini od 1600 i u dužini od 2700 kilometara, koja se prostire u pokrajinama Quebeck i Ontario, te siže sve do poluotoka Labradova. Najveća se šuma u Africi proteže od Konga do izvora Nila i Zambezija, a i u Aziji se nalazi gorostasna šuma, bez sumnje najveća na svijetu, dugačka 4800, a široke 2700 kilometara, i to u sjevernoj Sibiriji od rijeke Oba do Jane, te je dosad večim dijelom još posve neistražena, jer rijetko kad zalazi dublje u nju čovječja noga.

Rusija je izručila Rumunjskoj municiju. Posebni dopisnik „Berliner Tagblatta" javlja iz Bukarešta 20. julija: „Adeverul" javlja, da je juče prispjelo na postaju Ungheni „prvih 30 vagona rumunjske municije, što se je nalazila u Rusiji. Dva su daljnja vlaka sa 39 vagona na putu iz Petrograda. Posebna rumunjska vojna komisija išla je u Ungheni, da preuzme municiju. — Izvjestitelj „B. T." nadodaje: Obzirom na javljeni dogovor medju Bratianom i poslanicima četvornoga sporazuma glede pitanja municije, ne može se visoko vrednovati. Za odnošaje medju Rumunjskom i antantom je svakako značajna.

Talijanska štampa i smaknuće dr. Battistija. Kako smo jur javili, bio je ovih dana smaknut tirolski veleizdajnik dr. Battisti. Talijanska štampa digla je protiv te osude kuku i motiku, te je dr. Battistija uvrstila u redove mučenika Italije. Ministar Bissolati tješi publiku time, da je dr. Battisti počinio samoubojstvo i da je mrtav dospio u ruke Austrijanaca, koji su ga mrtva i vješali.

Skorašnja ofenziva kod Soluna. Novinari različitih država bježe iz Atene u Solun u strahu pred skorašnjom ofenzivom antante. Reč bi medjutim, da su još veći strah pobudile kod vlasti antante njemačke podmornice, jer su ladje, što voze iz Pireja u Solun promijenile svoj vozni red. Odlazak parobroda drži se tajnim, da se tako izbjegne opasnost od podmornica. Antanta naime ne sumnja, da imadu centralne vlasti izvrsno uredjenu obavjesnu službu, pa je to i pobudilo kod nje veliki oprez.

Konferencija saborskih predsjednika centralnih vlasti. Iz Beča javljaju, da će se konferencija saborskih predsjednika u parlamentima centralnih vlasti, koja se imala držati 11. o. mj., držati početkom septembra u Berlinu.

„Gazetta Narodowa" u Poznanju. U Poznanju počet će izlaziti dne 15. augusta novi veliki politički poljski list. List će imati dnevno dva izdanja, a zvat će se „Gazetta Narodowa" (Narodni List). Utemeljitelji su poznati konservativni plemići, koji su uložili u to poduzeće dva milijuna maraka.

„Unione economica nazionale di Trieste". U svrhu uskrisenja „Unione economica nazionale di Trieste" obrazovan je ovih dana u Rimu novi odbor. Unijti bit će svrha, da se bavi narodnim i gospodarskim interesima u Trientu, Gorici, Trstu, Rijeci, Puli, Zadru i u svim „neoslobodjenim" mjestima. Osim toga bit će joj dužnost, da ide na ruku talijanskoj vladi kod riješavanja svih tamošnjih problema. Sijelo Saveza ostaje zasada u Rimu, gdje će se dne 20. augusta držati utemeljiteljna skupština.

Proslava narodnog mučenika Battistija u Rimu i Milanu. Iz Lugana javljaju da je dne 21. o. mj. obilazila u Rimu gradskim ulicama velika povorka demonstranta iredentističkih, nacijonalnih, demokratskih i sličnih društava, koja je pred palačom Venezia žvižđala i vikala: na Kapitol, da se uprizori proslava mučenika Battistija i obruži Austrija i Njemačka. Na Kapitolu držao je načelnik Colonna govor, u kojem je slavio Battistijev rad za raširenje narodnoga gibanja i njegovu hrabrost u ratu. Osobito je naglasio, da je triumf za toliko bliže, koliko je mučeničtvo groznije. Daljni govornici pozivali su demonstrante k mržnji i osveti nad Austro-Ugarskom i germanstvom. Govornicima je divlja masa burno povladjivala.

U Milanu držala se pod predsjedništvom senatora Mangiagalli skupština brojnih društava u svrhu priprema za veliku javnu proslavu Battistija. Medju inim bilo je takodjer zaključeno, da se ima sabirati novčane prinose za spomenik Battistiju u Tridentu i predložiti, da se dvije ulice u Milanu okrste „slavnim" imenima: Battisti i Oberdank. U milanskom općinskom vijeću držani su socijalistički načelnik i nekoji drugi savjetnici govore u kojima su spominjali Battistija i napadajući austro-ugarsko izvadjanje zakona i tiranstvo. Načelnik se je ograničio protiv tendencijoznoga izrabljivanja i pretjeravanja Battistijeva slučaja.

Rusi će zadržati dosadašnju ofenzivnu taktiku. „Pester Lloyd" donosi po francuskom izvoru: U ruskom krunskom vijeću prihvaćeni su svi prijedlozi generala Brusilova, koje je dapače i sam car zagovarao. Dosadašnji postupak generala Brusilova naišao je u vodećim ruskim vojničkim krugovima na obće odobravanje. Konačna odluka pala je u tom smislu, da se i nadalje zadrži dosadašnja taktika, koja se smatra da obećaje najviše uspjeha. Žale se velike žrtve, koje traži ova ofenziva sa masama, ali se put, kojim se pošlo, smatra ispravnim. Izjavljuje se, da su još raspoložive rezerve, koje su već izvježbane ili se izvježbavaju, znatne. O nestašici vojnika nema govora. U svrhu da se doskoči nestašici časnika, bit će veći broj podčasnika promaknut na časnike.

Evakuiranje Reimsa Javlja se iz Reimsa: Odredbom francuskog vrhovnog vojnog vodstva odredjeno je evakuiranje grada Reimsa. Drži se, da je ova zapovijed u vezi sa predstojećom ofenzivom u Champagni.

Sjećajte se Crvenog Križa!

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

Pohitih, da dojavim Macanu, šta to s našim Lovrom biva. Naš Bodul upravo raščinjao starca Homera na najmanje čestice, te je, koliko se sjećam, grdio grdobnog Terzita. Čuvši da je Ljeljo okupio Lovri glavu, namršti čelo, primaknu lijevi kažiprst rtu svoga nosa, te odreza kao junak Akil: „Viš! pasja vjerica!"

Drugog dne na večer podjosmo ja i Bodul na sastanak mladih Hrvata. Bijasmo van reda veseli. Na opće zahtijevanje otpjeva nam stidljiv filolog, koji se zvao u našem celu „osječki dijevic", Tordinčevu pjesmu: „Gdje ptičice milim glasom pjevaju", i to jasnim i zvonkim glasom, da je neki Šijak sve zibajuć se od milja kliknuo: „Oh brate, ala je to lijepo, to duše mi vrijedi više nego turska cigareta!" te me nakon toga usklika i zagrlio. Upravo stade „Uskok Ive", miroljubiv potomak ratobornih Senjana, tankim glasom razlagati važnost senjske željeznice na veliko nezadovoljstvo prisutnih Riječana i Kraljevčana, kad se u jedamput otvoriše vrata, i svečano, lagano, olimpijski smješeći se uvidje Lovro. Braća zaboraviv senjsku željeznicu, udare grmiti: „Živio Lovro!" Samo Žigec gurnu Macana, a ovaj smiješeći se lopovski u kutu gladio bradu.

Na taj rogoborni pozdrav pokloni se Lovro „dostojanstveno", otre si očale, i sjednuv do mene uze razabirat jestvenik. Pogledmuh ga sa strane. Bijaše nekako uzvišen, vedar i ponešto gjorout.

„Konobaru!" viknu glasom diplomatičkim; „Befsteak!" „Dakle", okrenu se prama meni, ja se ženim."

„Zbilja?"

„Sve je gotovo. Konobaru, jošte kiselih krastavaca! Za četiri nedjelje", prihvati opet meni, „biti će vjenčanje. Ti ćeš mi biti kum."

Ne prigovorih ništa. Tko će i prigovarat u takvom slučaju? Lovro bijaše veseo, reć bi mahnit. Ne vidjeh ga nikad takova. Iznenada skoči, uhvati čašu i stade malne drhćućim glasom govoriti govor dug i širok u slavu starih hrvatskih kraljeva, o kojima je u onaj blaženi čas više znao nego stari arcidjakon Toma i hrvatska kronika. Presenetih se nemalo, nu poznavajući njegovu ćud, volio sam šutjeti. Idući kući nije govorio ni riječce o ženitbi, već je sve pjevuckao staru slovensku pjesmu o svetoj Barbari.

Kad bjeh legao, ispravi se Lovro pred mojom posteljom, dakako pod puhovom kapom, te mi reče:

„Stavljam ti alternativu, ili si ti lud, ili sam ja?"

„Ja si toga baš ne želim", odvratih mu kroz smijeh, „budi ti lud."

„Beno", reče, „al ja sam uza sve to ipak pametan, jer se — ženim."

Od onoga dana bivao Lovro sve rjedje kod kuće. Svršiv pismene ispite imao je kada probaviti cijeli dan kod Minke. Dolazio kasno u noć kući, i često netrijezan. Hvalio mi prijaznost Minkinih ljudi, hvalio im dobro vino, al ništa više. Ne poznavajući s prvine pobliže ćudi Minkine, stao sam gatati, da je ženska od srca, glava pametna, a i nešto zrelija bila, a tim da je osvojila Lovru. Moj prijan gradio i gradio svejednako kombinacije, kako će sebe i oca izbaviti duga, a ta ga je misao toliko obmanula bila, da je bistroumni taj čovjek posve oslijepio, te je zbilja mislio ljubiti djevojku. Minka i roditelji joj snubili me više puta, neka ih s Lovrom često pohodim. Samo dva tri puta odazvah se pozivu. Nešto me od njih odbijalo. Ljudi živijahu dosta udobno. Otac bijaše viši činovnik. U Minke ne nadjoh ni iskre pravog djevojačkog života. Gradila se, da ljubi glazbu, a vrlo rdjavo igrala, da ljubi pjesništvo, a ništa o tom ne razumjela; da je vatrena domorotka, al zna se, da se usidjelice često domorodstvom ističu, kad ne mogu ničim drugim zanimive biti. Lovru ti ljudi na oko ninali i mazili, na da mi je rodjeni sin, al u istinu držali ga gvozdenim klieštama. I sami si možete misliti, kako mi je bilo pri duši. Nisam smio govoriti. Starac bi često pokazao Lovri državne papire od veće vrijednosti, govorio o sretnoj budućnosti. Zvali ga na kratko „gospodin Lovro". Pače više. Jednom starci pošli na ladanje bez Minke, koja da boluje. Lovro dakako nije pratio roditelja. Čemu? Na večer mi pripovijedao, da je bio kod djevojke. Ne bijaše nikoga kod kuće. Minka da je plakala, kako se stvar zavlači, da ne treba dočekati zadnjega ispita, sve nek se ubrzo svrši. Lovro privoli. To je starce vrlo veselilo. I oni rekoše: Brzo! brzo! Pisali po krsni list i papire, samo da bude brzo, jer bi inače djevojku ubila tuga. Ta preša činila mi se sumnjivom. Zašto rade ti ljudi oženiti Lovru prije, nego steče učiteljsko mjesto? Lovro me zapita, kakovih papira ženidbi treba. Rekoh mu, kakovih. Sastavih mu i molbu, da bude oprošten od redovitog oglašivanja crkvenog. Sve brzo.

Jedne večeri šetasmo Lovro i ja kraj Vltave.

„Hvala Bogu", reče prijan, „gotovo sve je u redu. Sve me glava boli. Bio sam danas kod popnika. Triput me pitaše, jesam li zdrav. Ta što se mene. Šta ćeš? Kad djevojka želi. I bolje je."

„Al čemu ta preša?"

„Rekoh ti, da djevojka i roditelji žele."

„Ima li možda razloga, s kojega običnoga vjenčanje brzo slijediti mora?"

„Kunem ti se, nema."

„Oprosti, brate, da te pitajuć mučim. Valja sve promisliti, kad sklopiš savez za cijeli život."

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 381.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 28. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Upjesi naših četa sjeverno Prislopskog prelaza.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na zapadu od Berestečkoga bio je suzbijen noćni ruski napadaj. S teškim su se gubicima izjalovili ponovljeni žestoki napadaji, što ih je neprijatelj jučer popodne poduzimao izmedju Radzivillova i Stira. Na obim su stranama ceste, koja vodi u Lešnjov, nastavljali Rusi svoje napore i po noći, ali su bili suzbačeni nakon ogorčene borbe, te su u našim rukama ostavili 1000 zarobljenika.

Na sjeveru od Prislopskog klanca započele su naše čete napredovanje, prešle su Čarni Čeremoš te smo s odjelima osvojili vrhove preko rijeke i odbili sve protunavale protiv njih.

Talijansko bojište.

Dok je na bojnom području na jugu od suganske doline potrajao jučer mir, bilo je kod Paneveggia opet ljutog boja. Od 7 sati prije podne stajali su položaji naših četa na vrhovima jugozapadno od Artesa pod skrajno žestokom vatrom takodjer teških topova. O podne slijedio je protiv tog odsjeka jaki talijanski napadaj, koji je bio do drugog sata popodne listom suzbijen s teškim neprijateljskim gubicima. Potom je opet nastupilo jako topovsko opstreljavanje, a o šestom je satu popodne krenuo neprijatelj iznova na navalu sa svježim četama. U ljutom je boju na bajunete bio i tog puta posve suzbijen. Izjalovio se je na isti način i ponovni napadaj oko 11 sati u noći. Naše su hrabre čete održale u svojem posjedu sve svoje položaje. Na vrhovima sjeverno od tog mjesta bio je u toku kroz čitavi dan topovski boj.

Na koruškoj i sočkoj fronti gdjegdje živahnija topovska djelatnost.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 27. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Od Aucre do Somme sve do u noć jaka topovska djelatnost na obim stranama. Suzbili smo neprijateljske navale s ručnim granatama na zapadu od Pozieresa. Na jugu od Somme izjalovio se je francuski napadaj sjeveroistočno od Barleuxa.

Prošle je noći bilo suzbijeno u okolici Terre Froide-Fleury više jakih francuskih napadaja. Na pojedinim mjestima traju borbe nadalje. Bila su suzbijena jaka engleska izvidnička odijeljenja na jugozapadu od Warnetona. Francuski se je zaskok na sjeveru od Viene-le-Chateauxa u zapadnim Argonama izjalovio.

Oborili smo u zračnoj borbi francuski dvoplošnjak istočno od Reimsa.

Istočno bojište.

Sinoć su Rusi jurišali uzalud na naše položaje na Ščari. Bili su krvavo suzbijeni na jugozapadu od Ljahovića i takodjer na zapadu od Berestečkoga. Drugih dogodjaja nema.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 27. (D. u.) Glavni stan javlja:

Malazijska obala.

27. je o. mj. iskrcao neprijatelj pod zaštitom nekolicine ratnih brodova na sjevernoj obali Tuzladere zapadno od Aiwalija preko stotine bandita, koji su se iza sukoba s našim četama te izgubivši mrtvih i ranjenih vratili na brodove. Medjutim su dva naša ljetala napadala ratne i prevozne neprijateljske brodove, te su zadala neprijatelju gubitaka bombama i strojnim puškama.

Egipatska fronta.

Kod Katije došlo je do sukoba izmedju ophodnja.

Sa ostalih fronta nije prispjelo nikakvih važnih vijesti.

BRZOJAVI.

Rat.

Ogromni engleski gubici.

Hamburg, 27. (D. u.) „Fremdenblatt" javlja iz Haaga: Dobro upućeni su politici, koji su se vratili iz Francuske, ustanovili proti svakoj dvojbi, da su Englezi od početka svoje velike ofenzive otpremili ća do polovice srpnja od 70 do 80 tisuća ranjenih. Iz Francuske je bio porazmješten po improviziranim bolnicama u Francuskoj veliki broj teško ranjenih. Engleski gubici kroz malo dana do polovice srpnja procijenjuju se na puno više od 100 tisuća. Dosada mora da je dosegao ukupni broj gubitaka najmanje 150 do 200 tisuća ljudi. Oduševljenje je četa posljednjeg časa posve klonulo poradi slabih uspjeha.

Turske čete na galicijskoj fronti.

Berlin, 26. (D. u.) Wolfov ured javlja: Kako se javlja, treba u kratko vrijeme računati sa nastupom turskih četa u bojevima protiv Rusa u Galiciji. Ta činjenica može biti dokazom vojničke spremnosti Turaka i jedinstvenosti bojne fronte kod središnjih vlasti.

Pred balkanskom ofenzivom?

Berlin, 25. „Ruskaja Vjedomosti" javljaju iz Soluna, da je zadnjih dana opet iskrcan u Solunu veći dio ruskih četa. Čete ima da služe za pojačanje srpske vojske. Rusija hoće tim, da dokaže Srbima, da car nije zaboravio srpskog narod ni u časovima, u kojima je i sama Rusija duboko zapletena u svjetski rat. Iskrcane Ruse opremaju francuskim oružjem.

Ženeva, 26. srpnja. Kako lionski „Progres" iz Soluna javlja, prisustvovao je general Sarrail k otvorenju tamošnje francuske učione i tim povodom izrekao govor, u kojem je opomenuo pučanstvo, da bude mirno i strpljivo, jer da će doskora početa balkanska ofenziva antante.

Kolonija, 26. „Kölnische Zeitung" javlja, da će biti prevezeni u Solun i Rusi, koji se u Brestu nalaze, i Portugalci, što su željeli, da se bore na zapadnoj fronti.

Englezi poriču vijest o torpedovanju linijskog broda.

London, 27. (D. u.). Službeno. Napram berlinskoj brzojavki, što je prispjela u Amsterdam, da je njemačka podmornica napala torpedima i dva puta pogodila dne 20. o. mj. na visini otočja Orkney engleski linijski brod, izjavlja engleski admiralitet, da je spomenutog dana bio napadnut od neprijateljske podmornice maleni pomoćni krstaš na visini sjeverne Škotske, ali da nije bio niti pogodjen.

Austro-Ugarska.

Bukovinski bjegunci u Rumunjskoj.

Beč, 26. „L. Anzeiger" piše: Iz Bukovine prebijega u Rumunjsku mnogo austro-ugarskih Rumunjaca. Rusi nastoje, da ih u tome priječe, ali uzalud. Ne koristi im niti to, što za njima pucaju.

Novi generalni guverner Srbije.

„Beograd, 26. „Beogradske novine" javljaju: Gen. pješ. Adolf Rhemen, barun Barenfeld prispio je u Beograd te je 24. t. m. svečano ušao u grad. Kod njegova dočeka bili su prisutni: zamjenik generalnog guvernera, generalpukovnik pl. Babich, pokr. civilni komesar Thalloczy, zapovjednik mostobrana gen.-puk. Kuchinka, zasupnik ministarstva vanjskih poslova grof Szecheny, gen.-puk. Röhn, načelnik gen. štaba pukovnik Kerchnawe, podpuk. gen. štaba Gellinek, pukovnik Spitzko i kapetan Stentrup, austro-ugarski i njemački zapovjednik kolodvora, dalje zapovjednik grada Beograda pukovnik Rendulić, zapovjednik oružništva potpuk. Pohle, kotarski zapovjednik major Franz i zapovjednik redarstva. Nakon predstavljanja i razgledanja četa, pošao je generalni guverner u palaču austro-ugarskog poslanštva u Poslaničku ulicu, gdje mu je upravitelj vojničkih zgrada, podpuk. Fey predao palaču.

Balkan.

Turski predujam u Njemačkoj.

Carigrad, 25. Službeni list objelodanjuje zakonska osnovu, kojom je vlada ovlaštena da sklopi u Njemačkoj predujam od 2.359.000 turskih funata (funta 21·69 kruna). Tako je dosegao treći njemački zajam Turskoj dosad 9.599.000 funata.

Opskrbna područja u Turskoj.

Carigrad, 25. Službeni list objelodanjuje zakonsku osnovu, kojom se vlada ovlašćuje, da podijeli čitavu državu u područja, e da može opskrbljivati hranom vojsku i pučanstvo gdje to treba. Zabranjuje se izvoz žita. Trgovina će se žitom usredočiti u rukama navlašnog odbora pod predsjedanjem samog ministra trgovine i poljodjelstva. Vlada će mu staviti na raspolaganje e da može započeti svoju djelatnost, tri milijuna franaka.

Izborna borba u Grčkoj.

Atena, 26. Izmedju Sarraila i antanta došlo je radi izbora do nesuglasica. Zaimis traži, da pošalju svoje zastupnike u grčki sabor i otoci, što ih je antanta zaposjela: Krf, Mitilene, Tenedos i drugi. A antanta toga ne će.

Milan, 26. „Secolo" javlja iz Atene: Pod vodstvom generala Dauglis, Lapatiotis i Mylliotis, te admirala Gini ustanovila se je nova časnička liga, koja će podupirati Venizelosa i boriti se na izborima protiv vladinovskih pričuvničkih liga.

Arhivi grčkog glavnog štaba u Larissi.

Atena, 26. Atenski listovi javljaju, da su vojnički arhivi grčkog glavnog štaba bili prevezeni iz Atene u Larissu. Tu se nalazi takodjer šef glavnog štaba Dusmanis sa svojim pobočnicima.

Grčki bjegunci u Francuskoj.

Zürich, 26. „N. Züricher Z." piše: U Moutiers je u Savoji prispjelo 110 grčkih bjegunaca. Drugi je prevoz od 200 duša prispio u Grenoble. Pobjegli su jedni pred Bugarima, što su zaposjeli turska mjesta na granici, a drugi iz maloazijske obale.

Grčka vlada i talijanske aspiracije u sjevernom Epiru.

Zürich, 26. „N. Züricher Z." prima iz Valone: Austro-ugarske čete zapodjevaju neprestane okršaje na donjoj Vojusi, da zapriječe Talijanima, da se ne bi učvrstili u južnoj Albaniji. Talijani hoće zato da se utvrde u sjevernom Epiru.

Zaimis je o sjevernom Epiru izjavio, da je uistinu Grčka odredila demobilizaciju i u Epiru, ali da će ona ipak ostaviti tamo jake posade stabilne vojske, da stane na put opasnosti, što prijeti sjevernom Epiru iz južne Albanije. U je svrhu poslala Grčka posebne odbore u Argyrocastros, Koricu i Premete, da obrane grčka prava.

Držanje je Italije s Grčkom u protuslovju sa držanjem Engleske i Francuske. Ona čini Grčkoj poteškoća na gospodarskom polju osobito kod kupovanja sumpora u Siciliji.

Iz Rumunjske.

Haag, 26. Sasonov je potrošio dosta znatnu svotu novaca za nakup rumunjskih novina i za podmićenje rumunjskih parlamentaraca te je vodjama vojne stranke u Rumunjskoj učinio cijeli niz obećanja, koja su sada uslijed njegova odstupa posve izgubila na vrijednosti.

Antantina nota Rumunjskoj.

Stokholm, 26. „Rusko Slovo" javlja iz Bukarešta, da je antanta predala Bratianu notu, kojom traži što je moguće brže razbistrenje odnošaja izmedju nje i Rumunjske. Nota ističe osim ostaloga, da bi zahvat Rumunjske u rat bio poslije 2. kolovoza sasma nepotreban, pače i interesima četvornoga sporazuma štetan. Zato neka Rumunjska izvoli saopćiti odmah svoje posebne tražbine za saveznički ugovor.

Ruski su političari saopćili, da je Bratianu odgovorio na to, da Rumunjska ne misli napustiti svoje neutralnosti.

Rumunjska hoće da ostane neutralna.

Lipsko, 26. „Leipziger N. Nachrichten" donašaju iz Bukarešta povjerljivu uputu, što ju je rumunjska vlada saopćila svim novinama, moleći ih, neka stanu na put glasinama, što su se kroz zadnje dane raširile, da će se Rumunjska tobože uplesti u rat.

U uputi kaže, da su te glasine posve neistinite. Neka se dakle ne uznemiruje pučanstvo bez uzroka. Da Rumunjska odbija od sebe sramotno sumnjičenje, kao da ona kani samo izvrebati zgodni čas, da zajedno sa pobjednikom zaskoči pobjedjenoga. Da su vladi na srcu samo interesi zemlje. Da se u posljednje vrijeme nije ništa dogodilo, što bi moglo vladino držanje promijeniti te da će ona stoga i nadalje ostati kod sadašnjeg držanja i stroge svoje neutralnosti.

Rumunjska municija u Rusiji.

Bukarešt, 26. „Jassul" piše: Federalistički listovi podižu silnu galamu povodom tobožnjih vlakova municije, što ih hoće Rusija da dade Rumunjskoj. Od svega je toga istina, da je Rumunjska dobila samo nekoliko vozova amorfne salitre za tvorenje municije, a i taj je materijal star kov i neuvjeran. Što je najboljega, to je Rusija za sebe zadržala.

Drugo ratno područje u Rumunjskoj.

Bukarešt, 26. Novine javljaju: Rumunjska je proglasila rijeku Dunav ratnim područjem, te je zabranila, da se prolazi po noći ispod mosta kod Černe Vode.

Opomena Rumunjskoj.

Berlin, 26. „Lokalanzeiger" javlja iz Bukarešta: Nema sumnje, da se u rumunjskim vladinim krugovima živo raspravlja o budućem stavalištu Rumunjske. Sigurno je, da se uplivne ličnosti opiru rusofilskoj struji i opominju javnost, da ne precijenjuje prolaznu vojničku situaciju. U ovim krugovima znadu, da nije jedino položaj na ruskoj fronti odlučan za završetak rata.

Bugarski poslanik kod rumunjskog ministra vanjskih posala.

Bukarešt, 26. Novine pišu: Bugarski je poslanik u Bukareštu razgovarao dulje vremena s rumunjskim ministrom vanjskih posala. Vijećali su o trgovačkim i gospodarskim odnošajima izmedju jedne i druge države.

Rumunjska i odstup Sasonova.

Bukarešt, 27. Demisija Sasonova i imenovanje Stürmera ministrom izvanjskih posala, prouzročilo je tu veliku pozornost. U širokim krugovima javnoga mnijenja postavlja se Sasonov odstup u savez i sa nepovoljnim uspjesima dosadašnje ruske politike u Rumunjskoj. Govori se, da se može predvidjati, da će se promjena u vanjskom ministarstvu odraziti i u oštrijoj politici Rusije prama Rumunjskoj.

Lugano, 27. Talijansko novinstvo ističe velike zasluge Sasonova za talijansko-rusko zbliženje. „Giornale d'Italia" je uvjeren, da će Stürmer tjerati istu politiku do konačne pobjede. „Corriera d'Italia" imenuje Sasonova najpouzdanijim prijateljem Italije u Rusiji. „Tribuna" se nada, da neće u ruskoj politici nastupiti nikakve promjene. „Corriere della sera" pokazuje na duboko sažaljenje, kojom bijaše primljen u Londonu, Parizu, i Rimu odstup Sasonnva, jer je Sasonov ruska duša vojske. Sasvim tim su saveznici tvrdo uvjereni, da će Rusija svom tvrdokornošću nastaviti rat.

Antanta.

Engleska snizila Italiji vozarinu na ugljenu.

Lugano, 26. (D. u.) Talijanski listovi javljaju iz Engleske: Vozarina na ugljenu za porabu talijanskih željeznica bila je snižena od 90 na 26 šilinga po toni.

Irsko pitanje. Kriza u engleskom ministarstvu.

Rotterdam, 26. (D. u.) „Nieuwe Rotterdamsche Courant" javlja iz Londona: Riješenje irskog pitanja, koje se je toliko očekivalo, ima se smatrati propalim. A nema niti za budućnost mnogo izgleda, da će se sporazumak postići na kakvoj novoj podlozi.

Položaj je vlade, ponajpače Asquitha i Lloyd Georga, pretrpio od toga novi udarac. Šire se glasi, da je Lloyd George poradi irske krize ponudio svoju ostavku. U tom bi slučaju odstupio po svoj prilici i Asquith.

Irsko pitanje.

London, 26. (D. u.) „Daily Mail" javlja, da će se smaknuće lorda Casementa izvršiti 3. kolovoza u tamnici Petonville.

Neutralne države.

Dansko-norveško ogradjivanje povodom ukinuća londonske deklaracije.

Kopenhagen, 27. (D. u.) Danska, norveška i švedska vlada saopćile su preko svojih zastupnika u Londonu engleskoj vladi, kako si one pridržavaju pravo, da podignu eventualne prigovore, kojima bi mogle dati povoda odredbe pomorskoga prava, što ih je engleska vlada proglasila iza ukinuća londonske deklaracije.

I kod francuske vlade poduzele su spomenute države slični korak.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. Služb. izvještaj od 23. posl. podne.

Kaukaska fronta.

Na kaukaskoj obali u Crnome moru osvojile su naše čete tekom boja grad Fol (60 km zapadno od Trapezunta) te su zauzele dosta zemljišta južno grada. Tu smo zarobili mnoge vojnike i zaplijenili zelenu svetu zastavu neredovitih turskih četa. U kotlini Kelkid Irmaka zaposjeli smo grad Kelkid Kiflik (60 km zapadno Baiburta).

U smjeru prema Erzinijanu prešle su naše čete zapadni dio Eufrata južno Kotur Köpri (8 km jugozapadno Mamakhatuna). U smjeru prema Mosulu, istočno Revanduza bore se naše čete sa jakim turskim silama.

Služ. izvj. od 23. t. mj. na večer.

Kaukaska fronta.

Naša ofenziva napreduje. Prema novijim vijestima, nijesmo kod zauzeća Gümüškane zaplijenili 2 topa, već 6 topova. Zapadno grada, na visinama Balnebel, 25 km jugozapadno Gümüškane i Andalari, zarobili smo 200 turskih vojnika i zaplijenili oružja. U smjeru prema Bagdadu okršaji naših patrula sa Kurdima.

Petrograd, 25. Službeni izvještaj od 24. posl. podne:

Zapadna fronta.

Jučer smo potjerali Nijemce iz sela Halliczany (16 km zapadno Lipe), učinili smo zarob-

Sjećajte se siročadi za domovinu poginulih vojnika

ljenika i zaplijenili jednu strojnu pušku. Kod Kolmova (8 km istočno Haliczanya na Lipi) predala se je 21. t. mj. našim četama jedna austro-ugarska kumpanija od 193 momka, u punoj jakosti.

Dodatak: Javljaju se slijedeće potankosti o junačkoj smrti pukovnika Tatarova, kojega spominje izvještaj od 21. t. mj.: Pogodjen od jedne šrapnelske kugle u blizini srca, viknuo je pukovnik: „Umirem!“ Odmah zatim je skočio na noge kliknuvši: „Naprijed, pukovnijo!“ te je umro.

Služb. izvj. od 24. na večer.

Zapadna fronta.

Tekom dana nije se dogodilo ništa važna.

Francuska.

Pariz, 26. srpnja. Službeni izvještaj od 25. srpnja u 11 sati u noći:

Osim žestokog opstrjeljavanja u okolici La Laufee (desni brijeg Moze) nema da se sa cijele fronte javi o kakvom znatnom dogodjaju.

Italija.

Rim, 24. Služb. izvještaj od 23. t. mj.

U dolini Lagarina žestoka topovska djelatnost. Neprijateljsko je topništvo opstrijeljevalo Avio i oštetilo gradsku bolnicu. U odgovoru na to obnovili su naši topovi velikog kalibra opstreljevanje Rive, Nago i Rovereto, prouzročivši požare. Na fronti Posina i na visoravni Sette comuni traje dalje pritisak naše pješadije, koja je uznapredovala na obroncima Monte Zebio, gdje su naši „bersaglieri“ u sjajnoj navali zauzeli jarak u dužini od 300 m, zarobili 120 vojnika i zaplijenili 1 strojnu pušku. U području Dolomita, medju gornjim krajem doline Travignolo i doline Cismon, osvojili su naši jake položaje na Cavallazzi (2362 m) i na Colbricono (2736 m), zarobili su 142 vojnika, medju kojima i 3 časnika te su zaplijenili 2 topa, nekoliko bacala i mnogo oružja i municija. U gornjoj Boiti bacalo je neprijateljsko topništvo ponovnim granate na Cortina d'Ampezzo. Naše je uzvratilo opstrijeljevanjem Toblacha, Sillama i Innichena. Na ostaloj fronti nema nikakovog znatnog dogodjaja.

Domaće Vijesti.

Obznana. Obzirom na izvanredne prilike, c. kr. tvrdjavni komesar u Puli, sporazumno sa c. i kr. ratnim lučkim zapovjedništvom u Puli, pronalazi da do daljnje odredbe povisi za 50 posto pristojbinu za kočije, što bje odobrena namjesništvenim otpisom od dne 18. veljače 1907. broj Gew. III-1970/2. — Pula, dne 26. srpnja 1916. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeldt.

Obznana. Civilno pučanstvo ovime se upozoruje, da u svim slučajevima u kojima se neka osoba ogriješi radi uhodarenja, dužnost je svakoga, da istu osobu uhvati i preda oblastima, kao što i to, da je svaki prolaznik obvezan, da kod ulovljenja zločinca sudjeluje.

Obzirom na ovo upozoruje se na činjenicu, da su gradjanske osobe, koje se ogriješe radi kažnjivih djela protiv ratne sile države u smislu naredbe sveukupnog ministarstva od dne 25. srpnja 1914. br. 164. L. D. Z. podložne vojnoj kaznenoj sudbenosti i da je obznanom prijekog suda c. i kr. lučkog admirala i zapovjednika ratne luke u Puli izmedju drugih i radi zločinstva uhodarstva odredjen prijeki sud i da u smislu § 323. V. K. Z biva sukrivac zločinstva uhodarstva i svaki onaj, koji hotimice opusti da zapriječi to uhodarstvo, akoprem ga može spriječiti vrlo lako i bez pogibelji bilo svoje osobe, bilo svojih domašnjih ili osoba, koje su pod njegovom zakonitom zaštitom, kao što biva sukrivac i svaki onaj, koji hotimice opusti da prijavi oblastima čin uhodarenja, koji mu je poznat ili osobu, čije je djelovanje uhodarenja njemu poznato. — Pula, dne 24. srpnja 1916. C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeldt.

Odlikovanja u c. i kr. ratnoj mornarici. Naredbeni list za c. i kr. ratnu mornaricu br. 33. od 22. o. m. saopćuje medju ostalima i ova odlikovanja: Odlikovani su: Ponovnim previšnjim pohvalnim priznanjem za hrabro držanje pred neprijateljem: linijsko-pomorski poručnik Gjuro Kvekić; zlatnim krstom za zasluge na vrpci kolajne za hrabrost u priznanje izvrsnog službovanja pred neprijateljem, mornarički kadet u mornaričkom ustanku Josip Juričević; u priznanje osobito dužnovjernog službovanja pred neprijateljem stožerni nadbootsmann Nikola Miletić.

Otrovne gljive. Akoprem se neprekidno naglasuje, da se ljudi čuvaju gljiva i da jih ne jedu, ako im nisu dobro poznate, ipak ima još takvih, kojima se to ne može nikako utuviti u glavu, pa jedu sve što im pod zube dodje. Takvu nesmotrenost bila bi ovih dana skoro glavom platila čitava obitelj Jurkovića u Matuljama. Majka i djeca jela su gljiva, a malo zatim pozlilo svima. Djeci se je nakon nekog vremena stanje poboljšalo, ali majci je bilo tako zlo, da su ju morali odvesti u riječku gradsku bolnicu. Ima se zahvaliti brzoj liječničkoj pomoći, da je i majka izvan pogibelji.

Iz Hrvatske.

Kraljeva saučešća povodom smrti biskupa dra. Ivana Krapca. Hrvatski ban barun Skrlecz otposlao je stolnom kaptolu u Djakovu slijedeći brzojav: „Njegovo ces. i kr. apostolsko Veličanstvo udostojilo se vijest o smrti Njegove preuzvišenosti, preč. gospodina biskupa djakovačkoga, tajnog savjetnika dra Ivana Krapca uzeti do znanja sa dubokim sažaljenjem i kaptolu premilostivo izraziti svoje duboko saučešće. — Čast mi je ovim prečasnom kaptolu ovo staviti na blagohotno znanje. — Barun Skerlecz“.

Željeznička sveza Koprivnica – Varaždin. Kako je poznato, mislilo se je jur duže vremena na izgradnju željezničke pruge, koja bi spajala Koprivnicu sa Varaždinom. Rek bi, da će se konačno i to oživotvoriti, jer čitamo, da je društvo lokalne željeznice Bjelovar—Virovitica—Barč dobilo koncesiju za izgradnju nove normalnotračne lokalne željeznice, koja bi vodila od Koprivnice preko Kimovca, Subotice, Cvetkovca, Čukovca, Globočeca, Ludbrega, Poljanca, Martijanca, Vrbanovca, Šemovca, Štefanca i Trnovca do Varaždina. Kako „Hrv. Lloyd“ javlja, predvidjena je i varijanta, da bi naime pruga poslije Martijanca uzela smjer preko Vrbanovca, Jalžabeta, Kelemena, i Kućana do Varaždina. Nadalje je uzet obzir na odvojak od Ludbrega preko Slanja i Svibovca do Varaždinskih Toplica.

Trgovački tečajevi za djevojke na Rijeci. Ravnateljstvo kr. ug. trgovačke škole na Rijeci javlja, da je uslijedila dozvola ministra trgovine, kojom se dopušta, da se u budućoj školskoj godini drže trgovački tečajevi za djevojke u talijanskom nastavnom jeziku.

Poskupljene zagrebačke novine. Uslijed poskupljenja radnih sila i papira, povisile su zagrebačke novine „Novosti“, „Novine“ i „Jutarnji list“ svoju dojakošnju cijenu pojedinom broju od 6 na 8 filira.

„Primorske novine“. Na Sušaku počeo je izlaziti dnevnik pod imenom „Primorske novine“. Uredjuje ga gosp. Peroslav Ljubić.

Nova palača „Riječke pučke banke“. „Obzor“ javljaju iz Rijeke: Riječki magistrat odbio je osnovu, koju je predložila na odobrenje „Riječka pučka banka“ glede izgradnje palače na raskršću izmedju Jelisavinog trga i ulice Negozianti, i to s razloga, jer se osnova gradnje na temelji na regulatornoj osnovi.

Iz Trsta.

Spomen kip u Trstu. Javljaju iz Trsta: Na tršćanskom glavnom trgu postavljen je drveni spomen-kip kao spomen na ona vremena, kad je Austro-Ugarska morala i opeta povući mač, da se obrani protiv vjerolomne Italije. Kip je vrlo lijepo izradjen a predstavlja mornara sa puškom u ruci; pogled mu je okrenjen prama Italiji. Stanovništvo zabija u kip čavle u ratnodobrotvorne svrhe. Kip je položen u paviljonu, okolo kojeg su postavljena dva talijanska topa, a straga dvije strojne puške.

Iz Dalmacije.

Griža. Zadarski „Narodni List“ prima iz Silbe: Ovdje narod mnogo trpi od griže. Umrlo je i nekoliko odraslih osoba.

Razne Vijesti.

Strah talijanskih irredentista. Prema pisanju talijanskog lista „Corriere della sera“, rek bi da je Battistijeva sudbina uvelike uplašila talijanske irredentiste, koji se bore u talijanskoj vojsci, pa pa su upravili na vladu molbu, da ih povuče iz prvih redova. — Talijansko junaštvo.

Prošireno ratno područje. Peštanska korespondencija javlja: Vlada je protegnula u okvir užega ratnoga područja županije Marmaros i Bestercze Nazsod. Za putovanje u one krajeve nužna je posebna dozvola vojne vlasti.

Razna mnijenja o svršetku rata. Vojni atašeje antantinih država primili su od „Giornale d'Italia“ upit, da se izraze, kada bi se po njihovom mnijenju mogao rat dokončati. Odgovorili su ruski, engleski i francuski atašeje. Evo kako si to oni zamišljaju: Ruski je vojni atašej knez Volkonskij izrazio mišljenje, da se rat primiče svojemu konačnomu stadiju, ali da je još daleko do svršetka. Engleski je vojni atašej general Lamb naglasio, da se je Engleska dvije godine spremala za rat i da će sada i dvije godine ratovati. Francuski je vojni atašej Francis izjavio da je otpor Njemačke vanredno jak, a sve stoji do toga, da Njemačka ne bude u stanju, da tako velikim elasticitetom otprema svoje čete od jedne fronte na drugu. — Ovako atašeje, a da li je i želudac s njima sporazumam, to se nigdje ne iznaša. Njihov će valjda i biti, al je želudaca više nego ili atašeja, pa bi se moglo dogoditi, da budu upravo želuci pozvani da diktiraju mir.

Ministra Sazonova udarila kap. Prema vijestima iz Kopenhagena, udarila je ministra Sazonova kap, u času kad se je vraćao iz vijećanja, što se je održalo u glavnom stanu ruskoga ministra vanjskih poslova. Bio je automobilom odvezen u sanatorij. Listovi javljaju, da ministar od kapi teško vidi i čuje, ali da je duševno posvema svjež.

Asquith o njemačkim grozotama. „Berliner Lokalanzeiger“ osvrće se na govor ministra predsjednika Asquitha, koji je u londonskom Alberthallu iznio cijelu priču o tobožnjim njemačkim grozotama u Belgiji. List piše: Povodom svečanosti proglašenja belgijske nezavisnosti, govorio je i ministar predsjednik Asquith, koji je izmedju ostalog rekao: Njemačke operacije u Belgiji bile su hotimice praćene klanjem i pljačkanjem na štetu gradjanja. Engleska to ne može i neće zaboraviti, već si je ona preuzela brigu za uspostavljenje Belgije. Primjer belgijskoga naroda jača vojske saveznih naroda. Čas oslobodjenja nije dugo. Na javu izbile su mnogobrojne činjenice, da su njemačke operacije bile praćene sistematskim klanjem i pljačkanjem civilnoga pučanstva u velikom stilu, hotimičnim iskorjenjivanjem muževa, žena i djece i razaranjem vrijednih spomenika. Tim činima povratili su se Nijemci u doba 30-godišnjega rata. Ni zub vremena ne će moći toga izbrisati iz uspomene Belgijanaca, košto ni sa grba Njemačke. Prisutni Belgijanci neka poruča svojim zemljacima, da savezniči saučestvuju sa njihovim patnjamu i da se iskreno dive njihovoj strpljivosti i hrabrosti. Ponos Engleske bit će sudjelovanje kod uspostave slobode i nezavisnosti Belgijanaca. — „Berliner Lokalanzeiger“ nezivlje ovaj Aspuitov govor: „Priča o njemačkim grozotama“.

Trajni mir ili još jedan rat. Pod ovim naslovom objelodanjuje ugledna engleska revija „Fortninghtly Review“ raspravu, u kojoj ističe, da se je mirovni program engleske javnosti u zadnje doba restringirao na zahtjev restitucije Belgije, dok se sada o „uništenju pruskoga militarizma“ ne govori mnogo. Iz sviju krajeva dolaze vijesti o skorašnjem miru. Osobito financijalni krugovi, med kojima igra njemački upliv još uvijek vrlo važnu ulogu, izrazuju želju, da bi se rat čim skorije dokrajčio, jer da će Engleska biti inače financijalno iscrpljena. Na stvari je, da moraju antantine države dobiti dostatnu odštetu samo onda, ako bude Njemačka potpunoma poražena. Ne samo da moraju biti njemačke armade protjerane iz okupiranog zemljišta, već mora biti takodjer uništena njemačka vojna sila i njemački ponos na samom njemačkom tlu! Visoki su financijalni vojni krugovi interesirani u tome, da njemački vrijednosni papiri, kojih imade upravo mnogo, ne izgube iza rata na vrijednosti. Tomu naprotiv treba istaknuti, da bi bio potpunim porazom Njemačke svjetovni mir za dugo vremena osiguran, a engleska trgovina i obala slobodna svakoga ozbiljnoga ugrožavanja. Ako se ii ne dobilo od Njemačke nikakve odštete, bilo bi uništenje njemačke države veliki dobitak, jer bi se dalo njezino prirodno bogatstvo u Šleskoj opteretiti s hipotekama i razdijeliti njezine kolonije. Engleska mora protiv svake propagande za preuranjeni mir energično nastupiti. Oni, koji vele, da je brzi mir u najvećem interesu Engleske, su pravi veleizdajnici. Preuranjeni mir bio bi nesreća za engleski narod i neopisivo veliki uspjeh za Njemačku, koja bi na taj način bez obzira na ratne uspjehe postala pobjediteljicom. Taj bi udarac najteže zadesio Englesku. „Fortnightly Review“ dolazi do zaključka, da je nužno pregarati i najveće žrtve, boriti se, ako ustreba, još godine, dok ne bude Njemačka uistinu potpunoma poražena, jer će si Evropa na taj način osigurati trajni mir i izbjeći novom još strašnijem ratu u njezinoj daleknjoj budućnosti.

Demonstracija jednog invalida. „Beogradske Novine“ donose slijedeću vijest iz Londona: Pred londonski redarstveni sud predveden je jedan čovjek pod optužbom, da je razbio prozore na kući ministra predsjednika Asquitha. Optuženi je izjavio, da je htio privući pažnju na se, pošto ima da se potuži vladi, što mu je prije dvije godine bez ikakva povoda amputirana desna ruka.

Smaknuće dr. Battisti-ja. Tirolski listovi javljaju o objesenom dr. Battisti-ju, da je bio jedan od najljućih irredentista, akoprem socijalista. Ima već valjda godina dana, otkako je bio osumnjičen kao veleizdajnik, pa je utekao preko granice u Italiju, gdje je govorio na mnogobrojnim sastancima za oslobodjenje „nespašene bratce“. U talijanskoj armadi popeo se do časti kapetana bersagliera. U suganskoj dolini prodrli su naši u talijanske jarke, gdje su našli nekoliko mrtvih. Neki poručnik iz južnoga Tirola pogledao je na mrtvace i kad mu je oko palo na talijanskoga kapetana, koji je na zemlji nepomično ležao, uskliknuo je: „To je dr. Battisti. Taj mora svakako s nama u Trident“. Na to je odmah dao zapovjed dvjema nosačima, da odnesu prividnoga mrtvara. Kad ga htjedoše vojnici dignuti na nosiljke, kapetan najednom uskrsne i naperi samokres na poručnika. Vojnici ga uhvati se i svezaše mu ruke, te ga tako dopijaše u Trident, gdje ga je ljudstvo pozdravilo sa „Pfui!“ i „Abbasso Battisti!“ Dne 13. o. mj. bio je objesen po bečkom krvniku Lang-u.

Sjećajte se Crvenog Križa!

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Nastavak).

riječi: „Utile dulci! Korist i slast!“ Tko me može zato bijediti? Praktičan razum, kad imaš uza nj srca, nije grijeh. Djevojka će dobiti 12.000 kruna u državnim papirima. Tisuću kruna namijenjo sam ocu, tisuću će trebati meni za vjerovnike, a ostalo će biti dobra pripomoć, da mogu živjeti bez brige, jer hoću da radim, mnogo radim.

„Dvanaest tisuća dobit će djevojka? Tko ti to reče?“

„Ta, Bog te vidio, otac, još prije nego ju zaprosih.“

„Prije! A poslije?“

„Ne govorasmo o tom ništa.“

„Ništa?“

„Ta čemu? Tomu će biti vremena poslije vjenčanja.“

„Lovro, oprosti mi! Teško mi je govoriti, al moram. Govorim ti kao brat bratu, jer je bolje čuvati kuću od vatre, nego li je gasiti, kad gori.“

„Govori jasno! Ne razumijem te.“

„Je li starac upravo tebi obećao 12.000 kruna?“

„To jest, upravo nije. Samo reče, kad bi se jednom Minka udala, dobila bi po prilici toliko i toliko.“

„A što, da starac ne može Minki toliko dati?“

„Ne budali! Ta vidjeh novce na svoje oči —“

„Hvala ti, brate. Pače mi je drago, da pitaš Promislio sam sve. I meni je ta preša draga, da budem što prije siguran. Znam, da će mnogi kazati, Lovro se oženio s kesom svoje žene. Neka ih, srce mi govori drugčije. Ako tražim nešto novaca, rad mojeg je oca, rad moje slobode, da se otresem brige. Vjerovnici su jakrepi, muče čovjeka do smrti, ne možeš spavati, ne možeš raditi. Budi onda učenjak. Na zdravlje! Ja se držim Horacijevih

„U njegovim rukama. Minkin otac ima više djece, ima šestero djece, a koliko sam opazio od drugih ljudi, ne zna se ništa o njegovu bogatstvu.“

Lovro se zapanji. Tomu se nije dosjetio bio. Bio sam opazio po govoru, da Minkin otac spada u vrst onih ljudi, s kojima valja učiniti čist ugovor, a pred očima lebdila mi uzarsa tugaće sudbine, koju bi Lovro s nesretne ženitbe pasti mogao. Mišljah, da mi je prijateljska dužnost, radi tim.

„Pravo veliš“, reče mi Lovro, „u nedjelju, za pet dana, ima se ženidba oglasiti. Poći ću sutra k starcu; stvar se mora svakako izvesti na čistac.“

Drugog dana povrati se Lovro nemiran kući.

„Bio sam kod starca, u uredu“, reče prijan, baciv se na divan.

„Pa šta?“

„Šta znam ja. Gradio se ponešto uvrijedjen. Čemu takova pitanja, reče mi, ne kanimo li sklopiti prijateljstvo? Ili mislite, da ću svoje dijete prikratiti? — Ni s daleka, odgovorih mu, al brak je, kako i sami znate, savez na sreću i nesreću, na sav život, pa se tu hoće svakako ozbiljna razgovora. Vi znate, da nisam imućan čovjek, pače da imam nešto duga, a učiteljska plaća nije bogato vrelo. Stoga mi morate oprostiti da govorim iskreno. — Starac na moje ove objektivne opaske nešto porumeni, nu malo zatim udari u smijeh: „Gle, otkad je gospodin Lovro postao računarom? Idite, ne budite dijete! No da vas mlada čuje! Hajdmo k meni na objed, uhvati me ispod ruke, sutra pri crnoj kavi pravit ćemo račune. I podjosmo objedovati. To je sve.“

Drugog dana po podne dodje Lovro još nemirniji kući. Baci ljutito šešir na postelju.

„K vragu!“ istisnu ljut.

„Šta je?“

„Šta mi govorio! Poludit ću.“

„Jesi li govorio sa starcem?“

„Nisam, nije ga bilo kod kuće. Al sam govorio s djevojkom. Bijaše zaplakana, kanda se je ljutila, a kad pristupih k njojzi, odbijala me rukom. Trebalo je dosta riječi da se udobri. Napokon mi pokaza vijenac smiješeći se kroz plač, i zagrli me viknuvši: „Lovro! Ta umijete ujesti za srce?“ — Na to me je poljubila.“

„Smiješila ti se, veliš? Lovro! Zar se Minka smiješila, kao što nekad prvi put Malvina?“

„Malvina? Malvina?“ zapita Lovro sagnuv glavu, „šta me pitaš? Nije, nije. Sija li mjesec kao sunce? Al zaludu je govoriti. Tvoja me pitanja ujedaju kao zmije. Ne mogu takova šta vjerovati.

„Brate! Ti me držiš sotonom, moje riječi su ti djavolske? Naravski. Riječ hladna razbora smatra se često djavolskom misli; razum je često mraz, koji nam opali cvijeće naše mašte. Ti o tome sada i ne možeš suditi. Obujmilo te. Al vjeruj mi, samo me bratinska ljubav nuka, da ti govorim kroz hladni razum. Ili nemam li pravo? Kuća ti je nevolji, ti u neprilici. Dugovi dosadjuju. Zgaiti se kaniš, da sebe i kuću duga riješiš. Nije to pusta sebičnost, jer znam, da ti je srce vruće za tu djevojku, jer znam, da bi potpore, radiš živjeti bez brige, radiš za presvjetu naroda. Lijepo je to, krasno. Pred tvojim očima sjaji zora. Al, Lovro, pomisli, ako se sve to protiv tvoje nade izvrne, ako umjesto zore budne noć? Ako umjesto imetka dobiješ siromašnu ženu, naučenu na gospodski život? Ako dodiješ djece, nove brige, nove skrbi? Ako ti propadne otac od te brige, ako se sve dubljie u dug? Ako se ljubav prama ženi pretvori s te nevolje u mržnju, koja te do groba mučit će ne. Jer si s tom ženom do groba svezan. Šta onda. Brate? Noć, vječna noć. A ti toga ne smiješ. Bog ti je dao sjajan talenat, da ga množiš na korist naroda svoga. To ti je dužnost, a ja ti to govorim, jer ne ću da budeš vjekovitim robom.“

Spuštene glave sjedio Lovro na divanu. Kad završih, ustade i sjede za stol pisati. Pisao je preko tri četvrta sata. Svršiv pismo predade mi ga.

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 383.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·— u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 30. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer je neprijatelj opet započeo svoje napadaje na prostranim odsjecima fronte. Na jugu od Dnjestra bio je ruski udarac zaustavljen pred drugom našom linijom, koja teče istočno od Tlumca.

Na sjevero- i jugoistoku od Monastercijske vodio je neprijatelj neprestano dan i noć svoje navalne kolone protiv položaja austro-ugarskih i njemačkih četa. Bio je suzbijen svagdje. Bojište je prekriveno mrtvim i teško ranjenim Rusima. Tako su se isto izjalovili svi neprijateljski pokušaji, da prodru kod Zvinjača. Na zapadu od Lucka dobile su natrag savezničke čete znatni dio zemljišta, što su ga bile jučer napustile. Izmedju Turije i pruge što vodi iz Rovna u Kovel, nakon što su suzbili više juriša branitelji, koji su još stajali preko Stohoda, bili su povučeni za rijeku.

Napadaj ruskih masa, što su ga poduzeli jutros na sjeverozapadu od Sokula, izjalovio se je s velikim neprijateljskim gubicima.

Talijansko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Na jugozapadu od Paneveggia bio je suzbijen noćni napadaj.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi bojna je djelatnost porasla.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U području je Somme došlo do živahnih topovskih bojeva. U okolici Pozieresa izjalovili su se jaki engleski napadaji. Tik na sjeveru od Somme bili su svi napadaji i pokušaji vatrom ugušeni.

U području je Moze protekao dan bez pješadijske djelatnosti.

Istočno bojište.

Hindenburgova bojna skupina: Na toj fronti nema osobitih dogodjaja.

Bojna skupina bavarskog princa: I bojevi na fronti Skrobova-Vigoda, koji nijesu bili još jučer prije podne dovršeni, odlučili su se posve nama u prilog.

Linsingenova bojna skupina: Rusi su prošerili svoje navale i na dijelove odsjeka na Stohodu te fronte na sjeverozapadu od Lucka. Jaki napadaj, što su ga Rusi poduzeli na sjeverozapadu od Sokula, bio je suzbijen s teškim neprijateljskim gubicima. Slabije provale na drugim mjestima stohodske fronte izjalovile su se isto tako. Na sjeverozapadu od Lucka je neprijatelj po više puta jurišao zaludo; uspjelo mu je, da prodre u naše linije u okolici Tristen te da nas prisili, da napustimo one položaje, što smo ih još držali dalje od Stohoda. Na zapadu od Lucka zadržana je ruska provala našom protunavalom. Kod Zvinjača bio je neprijatelj lahko suzbijen.

Balkansko bojište.

26. o. mj. neprijateljski se letač strovalio iza zračne borbe nad Dojranskim jezerom.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 20. (D. u.) Generalni stožer saopćuje: Uzduž čitave macedonske fronte traje danomice slabašna topnička pucnjava i povoljni po nas okršaji. Neprijateljski bataljun, opremljen sa strojnim puškama i pod zaštitom dviju baterija, kušao je, da navali na naša pomaknuta odjeljenja na fronti Bahovo-Zborsko (sjeverno Vodene). Sve smo navale suzbili uz velike gubitke za neprijateljski bataljun. Zatim su naše čete prešle u protunavalu te zauzele neprijateljske opkope. Neprijateljska odijeljenja, koja su kušala osvojiti uzvisine sjeverno sela Požar (sjeverozapadno Vodene) bila su suzbijena pravodobnom protunavalom te bačena u ravnicu. Pretrpjela su teške gubitke dok su naši gubici posve neznatni.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 28. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

U odsjeku Felahieje nema bojnih operacija. U odsjeku Eufrata zaplijenili su kod Korna naši vojnici nekoliko sa hranom natovarenih neprijateljskih ladja. Sa perzijske fronte nije došla nikakva vijest.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu pokušala su neprijateljska izvidnička odjeljenja, da se približe našim strjeljačkim jarcima, ali su posvuda bila potjerana od naše vatre. Naša je topovska vatra natjerala u bijeg neprijateljska konjanička odjelenja. U centrumu i na lijevom krilu nema ništa osobita.

Egipatska fronta.

U okolici Katie po nas povoljni okršaji patrula.

Carigrad, 29. (D. u.). Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Uslijed ruskih napadaja protiv položaja našeg centra na jugu od rijeke Čorok povukle su se naše čete u redu po snažnom otporu. Na to su se svojevoljno povukle i čete lijevoga krila postavljene uz obalu na sjeveru od Čoroka. Uslijed toga pala su u neprijateljske ruke mjesta Baiburt, Gümüškane i Erzinjan. Uspjesi, što su ih tu Rusi postigli uz cijenu krvavih gubitaka, ne mogu zlo uplivati na svepći položaj na toj fronti.

Nasuprot pretjeravanju ruskih vojnih izvještaja, koji nastoje da prikažu našu kretnju kao bijeg, mora se primjetiti, da naša vojska, ne računajući 2 uzidana topa, koje je neprijateljska vatra uništila, nije ništa ostavila. Za vrijeme smo ove bojne akcije poduzimali protunavale na drugim odsjecima i uhvatili veliki broj zarobljenika. Gubitak je Erzinjana doista žalostan, ali pošto je otvoreni grad, ne će gubitak imati nikakvog utjecaja na naše sveopće operacije.

Na desnom je krilu, u odsjecima Muš i Bitlis, položaj nepromijenjen. A ruske bojne sile, koje su mogle prispjeti do odsjeka Revandus, bile su suzbijene već od granice. Rusi proglasuju kao veliki uspjeh, taj maleni uzmak na lijevome krilu kod triju vojska, što ih imamo na fronti, koja se proteže od južne Perzije do Crnoga mora. Naša vojska na desnome krilu medjutim neprestano napreduje u južnoj Perziji, a i vojska što operira na centru obvladjuje posve odsjeke Czerbeidžan i istočne krajeve te pokrajine. Skorašnje će operacije pokazati koliko su se Rusi prenaglili širenjem glasina o velikim tobožnjim gubicima.

BRZOJAVI.

Rat.

Zračni njemački napadaj na Englesku.

Berlin, 29. (D. u.) Službeno. U noći od 28. do 29. srpnja napala je skupina naših ljetala srednji dio engleske obale, te je bacila bomba na kolodvorske zgrade u Lincolnu, industrijske zgrade kod Norwicha, ljetališta u Grimsbyju i Imminghanu, kao što i izvidničke parobrode pred Humberom. Svetionik na ušću rijeke Humber bio je uništen. Pored opstreljavanja s požarnim metcima vratila su se sva naša ljetala neoštećena u domaće luke.

Zračna navala na Lebaru.

Berlin, 29. (D. u.) Službeno se javlja: Ruska ljetalačka štacija Lebara na Zerelu bijaše 27. t. mj. ponovno dva puta napadnuta od jata naših pomorskih letioca i to rano u jutro i na večer. Usprkos jake obrane bijahu protiv štacije postignuti lijepi uspjesi. Moglo se je jasno opaziti učinak u pogodjenim barakama. Jedna je kuća ljetalačke štacije izgorjela.

Nijemci uhvatili neprijateljski brod.

Berlin, 28. (D. u.) 27. o. mj. u 1 sat rano susreo je njemački pomoćni krstaš 15 pomorskih milja na jugoistoku od Arendala naoružani parobrod Eskimo. Nakon borbe bio je parobrod uhvaćen.

Zaplijenjeni engleski parobrod.

Landskrone, 28. (D. u.) Četiri su njemačke torpednjače zaplijenile u medjunarodnim vodama pred Landskrone dva engleska tovarna parobroda.

Antantske čete u Macedoniji.

Sofija, 27. Englesko-francuske čete i srpski komitaši pustoše grozno po Macedoniji. „Kambana“ piše: Čitavi je kraj u plamenu, izgorjelo je mnogo ljudi. Stanovnici su sela Sborski i Truptmo bili poubijani. Mnogima su odrezane ruke, uha ili nos, drugima su iskopane oči. Bugarske ih bolnice primaju da ih jadnike liječe.

U kotarima Vodena i Kostur gnjije pšenica na njivama, jer boji se svako, da ju sprema. U solunskoj je okolici odnešeto seljacima sve blago.

Francuski i engleski gubici.

Ženeva, 28. (D. u.) Kako se govori ima sigurnih podataka, da se u francuskoj vojsci osjeća pomanjkanje vojnika. Kako se govori iznose francuski gubici pred Verdunom 350 tisuća, a na Sommi 50 tisuća ljudi. Englezi su izgubili na Sommi najmanje 150 tisuća ljudi.

Osudjen na smrt jer je napao njemačku podmornicu.

Berlin, 28. (D. u.) Vojni je sud pomorskog zbora u Brüggeu osudio kapetana Charles Fryattz sa engleskog parobroda, što je bio kao plijen dovezen u Brusseles, na smrt, jer je pokušao dne 28. ožujka 1915. da probije njemačku podmornicu broj 33, akoprem ne pripada oboružanoj sili. Osuda je bila potvrdjena i izvedena ustrijeljenjem.

Nijemci uhvatili dva engleska parobroda.

Helsingborg, 28. (D. u.) „Helsingborg Post“ javlja: U Kategatu su bila zaustavljena danas o podne dva velika engleska parobroda. Popodne su prošla praćena od trih njemačkih razarača prama jugu vozeći u Nölle.

Balkan.

Krunsko vijeće u Bukareštu.

Budimpešta, 27. „8 Uhr Blatt“ javlja iz Bukarešta: Kralj je Ferdinand naložio Bratianu, neka sazove krunsko vijeće, koje ima da stvori odluku o izvanjskoj politici Rumunjske. Na vijeću će sudjelovati kolovodje svih rumunjskih stranaka.

Pitanje municije u Rumunjskoj.

Bukarešt, 26. „Adverul“ piše: Jedan od preduvjeta, da se Rumunjska zarati jest, da ima dosta municije. Državnici i vojskovodje moraju predusretnuti nesreći, koja bi Rumunjsku uništila. Rusija je g. 1915. bez municije, a da nije propala, to može zahvaliti ne hrabrosti svojih četa, već beskrajnim prostorijama svojih pokrajina. Ali Rumunjska nije zemlja bez kraja ni konca, kao što Rusija. Ne smije se zaboraviti: od Karpata do Dunava ima samo 20 kilometara.

Rumunjski rusofilski dopisnici u Bukovini.

Bukarešt, 26. Poklewski je Kozjel doznačio raznim rumunjskim novinama znatne svote, da odašalju u Bukovinu dopisnike, koji će izvješćivati na rusku korist.

Hajka je ovdješnjih rusofilskih novina postigla sada svoj vrhunac, te su sredstva njihove agitacije upravo izabrana.

Rumunjski socijalisti i socijalistički sastanak.

Haag, 29. (D. u.) Tajništvo medjunarodnog socijalističkog ureda primilo je brzojav, da su dva zastupnika rumunjske socijalističke stranke uslijed ozbiljnog medjunarodnog političkog položaja u Rumunjskoj zapriječeni, da sudjeluju kod socijalističke konferencije.

Rumunjske gospodarske mjere.

Budimpešta, 27. „Pester Lloyd“ javlja iz Bukarešta: Vlada je privolila, da nacijonalna banka podijeli kotarima i gradovima kredit od 20 milijuna, e da mogu nabaviti žita i goveda za njihovu potrebu. Središnji je izbor zaključio, da se pšenica ne će izvoziti prije mjeseca rujna.

Dobave središnjih vlasti Rumunjskoj.

Bukarešt, 27. Dne 22. o. mj. stigao je u Rumunjsku vlak Carmen 47 sa slijedećim tovarom: 2 voza pokućtva, 1 voz sumpora, modrę galice, ultramarina i fotografskih stvari, te 30 novih cisterna vozova.

Rumunjski izvoz u Austro-Ugarsku, Njemačku i Tursku.

Bukarešt, 26. „La Politique“ javlja: Središnji je odbor dozvolio izvoz od 80 željezničkih vozova krumpira u Njemačku. „Astra Rumana“ prodaje Njemačkoj 800 vozova petroleja, a Austriji 250 vozova distiliranog petroleja. Rumunjska će izvesti u Tursku 100 tona papira za pakovanje.

Sonnino o držanju Rumunjske.

Berlin, 27. „Berliner Tagblatt“ javlja iz Lugana: U današnjem je ministarskom vijeću govorio Sonnino o izvanjskoj politici te je kazao o držanju Rumunjske, da se ona približava sve to više antanti, ali da će tek onda stupiti u rat, kad budu Englezi i Francuzi na zapadu, a Rusi na istoku postigli većih uspjeha.

U Bugarskoj prate mirno dogodjaje u Rumunjskoj.

Zürich, 26. Vijesti iz Sofije kažu, da se tamo prati potpunim mirom dogodjaje u Rumunjskoj. Ne podcjenjuje se važnost rusofilske agitacije, ali Bugarska čeka mirno na svaku mogućnost.

Tendenzijozna vijest o Grčkoj.

Berlin, 26. „Lokalanzeiger“ javlja o vijesti što su je švicarske novine donijele iz „Morning Posta“.

Grčki poslanik u Parizu Romanos dobio je od Zaimisa nalog neka saopći francuskoj i engleskoj vladi odluku grčke vlade, da se Grčka želi čvršće priključiti vlastima četvornog sporazuma. Ta se promjena u držanju grčke vlade postavlja u svezu s putovanjem princeva Nikolaja i Andreja u Petrograd.

„Lokalanzeiger“ primjećuje, da ta vijest odgovara jedino želji očeva izmišljenja.

Nove tvornice u Turskoj.

Carigrad, Turski poduzetnici misle o osnutku tvornice žigica i pivovare. Trgovačko je ministarstvo osnovalo u Kreči Bournou tvornicu sumpora, koja će preradjivati 5 milijuna kilograma sumpora na godinu. Strojevi dobavljeni iz Njemačke, nalaze se već na svojem mjestu. Tvornica će raditi u ratne svrhe, a i u poljodjelske, proizvadjanjem modre galice.

Njemački se kapital zalaže takodjer za iskapanje ruda. Mnogo njemačkih poduzetnika i mjernika proučava rudnike na licu mjesta, osobito u Anatoliji.

Antanta.

Požar u Francuskoj.

Pariz, 29. (D. u.) „Matin“ javlja, da je u državnim šumama u blizini Bordeauxa, gdje se nalazi tabor crnačkih četa, buknuo veliki požar, koji se je vrlo proširio. Pol hektara šume nalazi se u plamenu.

Neutralne države.

Nezgode norveškoga kralja.

Kopenhagen, 29. (D. u.) Kada je kralj iz grada Marselisborg kod Quarhusa išao u malenoj jedrenjači sam na izlet, prevrnuo je udarac bure ladjicu. Kralj se je spasio. Pomoću kralja dovukli su mornari, što su onamo doplovili, jedrenjaču do obale, otkuda se je kralj na motornoj ladjici povratio u Marselisborg. Nezgoda i dugo stajanje u vodi nijesu kralju ništa naudile.

Nizozemski brodolomci.

Haag, 29. (D. u.). Dopisni ured javlja, da pregovaranja odaslanstva udruženja nizozemskih brodovlasnika u Londonu nijesu dovela do nikakvog zadovoljiva rezultata. Društvo brodovlasnika namjerava nastaviti vijećanja.

Razni brzojavi.

Washington, 28. (D. u.) Engleski je poslanik javio državnom uredu, da nije u zaliv Chesapeak stupio nijedan engleski ratni brod, kao što se je pogriješno javilo.

*

London, 28. (D. u.) Lord je Lytton bio imenovan civilnim lordom admiralitete na mjesto vojvode Devonshiera.

*

Bern, 28. (D. u.) Vojnički letjelac Chaput, kojega je hvalilo francusko pomorsko izvješće od 24. o. mj. bio je teško ranjen u zračnoj borbi nad vrhovima uz Mozu, prisiljen da se spusti te je bio odpremljen u vrlo ozbiljnom stanju u parišku bolnicu.

*

Carigrad, 28. (D. u.) „Sabah“ objelodanjuje proglas na Alžirce, gdje ih pozivlje da se pobune protiv Francuza.

Amerika.

Amerikansko-mehikanski spor riješen.

Washington, 29. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja: Mehikanski poklisar saopćuje, e je postignut sporazum u mehikansko-amerikanskom sporu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 26. Služb. izvještaj od 25. posl. podne.

Zapadna fronta.

Naše brodovlje na jezeru Niadziel opstrjeljavalo je tekom noći neprijateljska zakloništa na brijegu jezera. U okolici Skrobove (22 km sjeveroistočno Baranovića) bijahu našom vatrom suzbite oprezno naprijed iduće neprijateljske čete. U smjeru prema Lucku i okolici Sezernyki (35 km zapadno Lucka) odbili smo neprijateljski napadaj. Tekom jučerašnjega napadaja na selo Haliczany vršili su se novi poulični bojevi, za kojih smo zaplijenili još 2 strojne puške i zarobili 77 što Nijemaca što Austrijanaca. U noći na 25. t. mj. prodrle su junačke pukovnije generala Saharova neprijateljske žične zapreke na brijegu Slonovke u okolici Leszniova. Vrši se ljuta bitka.

Služ. izvj. od 25. t. mj. na večer.

Prelaz naših četa preko Slonovke na ušću iste u Styr vrši se bez prestanka pod neprijateljskom vatrom. Kod današnjeg napredovanja zarobismo 100 vojnika i zaplijenismo 4 topa i 5 strojnih pušaka, koje smo naperili protiv neprijatelja.

Petrograd, 27. Službeni izvještaj od 26. posl. podne:

Zapadna fronta.

U okolici Kemmerna (8 km zapadno Šloka) su Nijemci nakon topničke priprave dvaput napali. Na nekojim su točkama prodrli natrag naše prednje vrste, ali su se onda morali povući uslijed naše koncentrične vatre te napustiti osvojeno zemljište uz velike gubitke na mrtvima i ranjenima. Sjeveroistočno Baranovića na obim stranama žestoka topovska vatra. Tekom cijeloga dana bojevi prednjih četa, za vrijeme kojih su naši na nekojim mjestima malo napredovali. 6 neprijateljskih ljetala bacilo je 36 bomba na kolodvor Samirje (42 km sjeveroistočno Baranovića). 11 neprijateljskih ljetala bacilo je 71 bombu na kolodvor Pogorjelzy (22 km sjeveroistočno Baranovića). U okolici sela Vonki (2 km jugoistočno Baranovića) prešla je neprijateljska kumpanija u noći od 25. t. mj. rijeku Ščaru, te se je približila našim žičnim zaprjekama, ali ju je odbila pješadijska vatra i vatra iz strojnih pušaka. U

okolici rijeke bijaše neprijatelj uz vrlo velike gubitke potisnut natrag. Zarobili smo 63 časnika i 4000 momaka i zaplijenili 5 topova i 6 strojnih pušaka, 12 kovčega sa municijom i drugi bojni materijal. Broj zarobljenika raste.

Francuska.

Pariz, 28. srpnja Službeni izvještaj od 27. srpnja u 3 sata posl. podne:

Južno Somme su Francuzi zapadno Estreesa nekoliko uznapredovali. Na pristupcima Soyecourt dosta živahna pješadijska vatra. Sjeverno Aisne napali na više mjesta Nijemci nakon žestoke topovske vatre naš pomaknuti kut u šumi Buttes, u okolici Ville an Bois. Napadaj su izjalovile naše strojne puške. U Champagni slijedile su oko 10 sati na večer opstrjeljavanju položaja zapadno Prosnesa jake njemačke navale na fronti od 1200 m. Bijahu zaustavljene zatvornom vatrom uz teške gubitke. Nekoji dijelovi prodrli su u komade pomaknutih strijeljačkih jaraka, ali ih je protunavala opet iz njih izbacila. Na verdunskoj fronti oživio je u noći dosta jaki topovski boj u odsjeku visine 304 i u okolici Fleury i La Laufee. Pomoću ručnih granata postigli su Francuzi uspjehe zapadno Thiaumonta.

U 11 sati u noći:

Na većem dijelu fronte obična topovska vatra. Žestoka topovska vatra na desnom brijegu Moze, osobito u odsjecima Fleury, šuma Fumin i Chenois.

Zrakoplovstvo. Prije podne bacila su neprijateljska ljetala bombe na Grepy en y Valois, usljed česa bijaše 1 žena ranjena i 3 djevojke ubite.

Engleska.

London, 26. General Haig saopćuje: Čitav se Pozieres nalazi sada u našim rukama. Zapadno sela opet su naše čete napredovale, zauzele su 2 jaka spojna jarka zarobivši više vojnika, medju kojima i 5 časnika. Uostalom nema nikakve promjene.

Italija.

Rim, 27. Služb. izvještaj od 26. t. mj.

U dolini Lugarina i u odsjeku Borcola iznenadilo je naše topništvo vrlo uspješno neprijateljske čete, koje su maršírale. Na fronti Posina-Astico odbili smo u noći na 25. t. mj. dvije jake neprijateljske navale protiv vrha Cimone. Nastavljamo čišćenje neprohodne guštare, koja se vuče od Cimone prema Tonazzi, od neprijatelja. Na visoravni Asiago jačaju naše čete zauzete položaje. U manjim okršajima zarobismo od prilike 30 vojnika. U dolini Travignoto bombardirali su naši letioci skladište kod Belamonte. U Koruškoj je naše topništvo opstrjeljavalo kolone teretne marve i vozova na cesti Kreuzberg. Neprijatelj je bacio nekoliko granata na krajeve u gornjoj dolini Degano, koje su medju pučanstvom zahtijevale žrtava. Na sočkoj fronti nema dogodjaja osobite vrijednosti. Neprijatelj nastavlja, da sve opsežnije upotrebljava eksplozivna puščana taneta.

Položaj u Rumunjskoj i Grčkoj.

O položaju u Rumunjskoj nema ništa da se doda onomu, što smo već javili. Samo za to, što se štampa silno bavi rumunjskim pitanjem i što je berlinska burza reagirala na zabrinutost štampe povišenjem rumunjske valute kazati ćemo par riječi.

Očito je, ratni dogodjaji ovog mjeseca, sveopća ofenziva četvornog sporazuma, ponajviše dogodjaji u Bukovini podavaju diplomaciji naših neprijatelja novih argumenata, podmetne da u Bukareštu sve poluge, kako bi i Rumunjsku podigla protiv nas.

Rumunjska je za čitavog rata slijedila politiku čekanja, a mi ne dvojimo, da se ta njezina politika nije ni sada bivstveno promijenila. Ali da je antantina ofenziva postigla odlučniji uspjeh, vidjeli bismo Rumunjsku u neprijateljskom taboru. Uspjeh se je antanti iznevjerio na zapadu posve, na istoku takodjer, osim što u Bukovini. Ali i tu preokrenuti će se doskora stvari nama u prilog. Preokret će onda uvjeriti Rumunjce, da ostaju neutralni i nadalje. Odluka će na bojnom polju odlučiti i o rumunjskoj odluci.

Vidimo sada kako je u Grčkoj. Veliki dogodjaj što je svrnuo na Grčku poglede čitavog svijeta bio je požar u Tatoi. Krivilo se antantu, da je ona vatru podmetnula, ali takva bi sredstva postigla baš protivnu svrhu, jer bi okružila kralja simpatijama. A i s druge je strane sigurno, da je požar nastao slučajno za dana kad je vrućina iznašala 71 stupanj; u tim je prilikama bila malena iskra dosta, da požar zahvati čitavu šumu.

Više od požara utječe na grčku politiku držanje Rumunjske. Zaimis nastoji, da ostane što duže neutralan. Ali kroz tjedne i mjesece mora da se i potitičko mišljenje mijenja usporedo s uvijek novim dogodjajima. Grčka nije na svijetu sama, ne može činiti što hoće. Grčki su neutralisti radosno pozdravili trgovački ugovor Rumunjske sa središnjim vlastima u nadi, da će Rumunjska ostati neutralna do konca, a s njome i sama Grčka. Iz vrlo oskudnih vijesti što iz Grčke dolaze, vidi se, da grčki političari drže, da će doskora nastupiti zastoj u englesko-francuskoj i ruskoj ofenzivi, koja nije mogla ništa da postigne ni najogromnijim sredstvima.

O unutrašnjoj grčkoj politici ima malo vijesti i o izborima i o njihovom ispadu. Grčke su financije trpjele radi mobilizacije, a s druge strane imalo je grčko parobrodarstvo upravo zlatne dvije godine, jer su dva sama parobrodarska društva zaslužila golemu svotu od jedne milijarde. Kurs je grčkog novca visok te plaća sa 81 Fr., 96 Mar. i 24 Šterl.

Domaće Vijesti.

Danas veliki koncerat na umjetnom sklizalištu Urs de Margina ulica! Početak u 5 sati poslije podne.

Kolodvorska restauracija u Puli biti će od 1. kolovoza dalje zatvorena radi raspisa zakupnika te preuredjenja prostorija.

Objava. Promet privatnim paketima vojne pošte dozvoljen je pod poznatim uvjetima takodjer za slijedeće urede vojne pošte: 8, 16, 32, 34, 46, 48, 61, 64, 65, 98, 106, 165, 177, 181, 188, 200, 217, 218, 221, 223, 224, 242, 269, 277, 278, 304, 307, 316, 323, 511, 512.

Za siročad i udovice palih junaha na Soči darovao je g. Lulić, mašinista na torpedobotu broj 4, K 4.

Iz Hrvatske.

Smrt hrvatskog avijatičare. U noći od 16. na 17. o. mj., prigodom uzleta naših hidroplana na talijanskom ratištu, jedan se hidroplan — kako je poznato iz izvještaja našeg admiralata — nije povratio. Iz talijanskog izvještaja saznaje se, da su hidroplan Talijani srušili, te da su toli vodilac koli njegov spomatrač usmrćeni. Vodilac hidroplana bio je zagrepčanin Andrija Živanović, isticao se kao jedan od najsmionijih austrougarskih bojnih avijatičara, te je bio jur odlikovan velikom i malom kolajnom. Avijatički zapovjednik Banfield zvao ga je: „Der schneidigste Bursch, den ich bis jetzt bei der Flugstation gehabt habe“.

Pečuhska biskupija i pogreb biskupa Krapca. „Die Drau“ piše: Susjedna pečuhska biskupija, kojoj su u virovitičkoj županiji još uviek podredjene neke župe, nije bila zastupana kod pogreba biskupa dra. Ivana Krapca, a niti je kaptolu u Djakovu izrazila svoje sažaljenje.

Spomenik Nj. Veličanstvu u Osijeku. Javljaju iz Osijeka: Dne 23. o. mj. otkriven je svečanim načinom u domu za vojne rekonvalescente na vukovarskoj cesti spomenik Nj. Veličanstvu. Otkriću je prisustvovao časnički zbor, podčasnici i momčad osječke posade.

Iz Dalmacije.

Tajnik Taljeran riješen. Dalmatinski službeni list donosi: Vojnički je sud u Mostaru odustao od svakog daljnog proganjanja protiv tajnika općine Babinopolja na Mljetu, g. Ljube Taljerana.

Za nautičku školu u Kotoru. Javljaju iz Kotora: Sa sviju strana Boke upravljaju se molbe na kompetentne oblasti, da bi se na početku nastajuće skolske godine 1916.—1917. otvorila kotorska nautička škola, koja je bila god. 1914. radi ratnih prilika u Boki privremeno zatvorena. Otkad je Lovćen u našim rukama, poboljšale su se prilike tako, da je danas Kotor jedan od najsigurnijih gradova Dalmacije.

Štipendiji. Za dalmatinske mladiće, koji bi se htjeli posvetiti nautičkoj nauci raspisano je 8 štipendija od 300 K svaki. Isto je raspisano više štipendija od 210 do 630 K za sveučilišne nauke. Potanje uvjete donosi „Smotra Dalmatinska“.

Zapljena imanja. Čitamo u zadarskom „Narodnom Listu“: C. kr. zemaljski sud u Zadru, na temelju carske naredbe od 9. lipnja o. g., naredio je zapljenu imanja Mila i Mitra Radanovića pok. Marka iz Višnjeva, te Vasa i Drage Stojković iz Gjenovića u Boki kotorskoj, a to na osiguranje državnih traženja naknade za štetu počinjenu državi izdajničkim djelom.

Iz Kranjske.

Boginje. Iz Velike Doline u Kranjskoj javljaju, da je ondje oboljelo od boginja od 9. do 15. srpnja 11 osoba.

Razne Vijesti.

Proizvodnja municije u Engleskoj. Nedavno je u Londonu predavao član donje kuće Kellaway o silnom porastu i napretku proizvodnje municije u Engleskoj. „Sad je tek“, kazao je govornik „Engleska na onoj točki, sa koje je Njemačka započela rat. Njemačka je bila dobro opremljena i valjano snabdjevena municijom, dok se je glede Engleske za ova dvadeset i dva mjeseca svjetskog rata radilo samo o tomu, kako bi zadobila vremena, da zakašnjeno i propušteno nadoknadi dalekosežnom proizvodnjom municije. Za to su vrijeme požrtvovnost Francuske i Rusije spasavale položaj. Sad je postigla industrija municije svoj vrhunac. Od 4000 unešenih tvrtka nije njih prije rata 95 postotaka nikad, a ma ni patrone ili granate načinilo. Sad iza deset mjeseci prave više rasprsljivih tvari nego li svi državni arsenali zajedno u početku rata. Nanovo je podignuto 90 tvornica. Nedjeljno se producira na milijune puti više patrona nego 'li se je producíralo prije rata“. Predavač primjećuje, da se je kod ruske ofenzive upotrebljavala engleska municija i da mnoge tvornice rade samo za ruske vojne svrhe. I Francuska, Belgija i Srbija dobivaju englesku municiju. Broj u tvornicama zaposlenih radnika iznaša sad 3,500.000 prema 1,986,000 njih u godini 1914. Broj je zaposlenih ženskih porastao od 184.000 na 660.000 te rade u 471 tvornici, a od toga je 19 tvornica za zračna ljetala. Dvije trećine od 62 tehničke radnje, koje sad obavljaju ženskinje, obavljali su prije godinu dana isključivo muški. Engleska je znanost nastojala, da nasljeduje i oponaša njemačke patente te je naročito na polju optičkih sprava postigla velike uspjehe, koji su joj omogućili, da proizvodnju početnaesterostruči, a ima nade da će ju moći i podvaseterostručiti. Ministarstvo se je municije pobrinulo za radničke stanove, kantine i bolnice. O uskrsnim je blagdanima radi svetkovanja radnika bila izgubljena čitava jednonedjeljna proizvodnja, dok je proizvodnja o Duhovima bila normalna, te je upravo radi toga predavač za to, da se svi daljni blagdani za vrijeme rata ukinu.

Priprave za normalno (zimsko) doba na željeznicama. Ovih je dana bio u Stuttgartu dogovor zastupnika svih njemačkih državnih željezničkih uprava, više zastupnika austrijskih i ugarskih uprava te švicarske savezne željeznice, da se dogovore o načinu, kako će se urediti i obavljati željeznički promet od 30. septembra na 1. oktobra ove godine kod prijelaza iz ljetnog u srednjeuropejsko računanje. Medju ostalim vijećalo se je o promjenama zimskog voznog reda, a osobito o odstranjenju nastalih neprilika.

Imenovanje praškog nadbiskupa. Za nadbiskupa u Pragu imenovan je dosadanji biskup u Brnu, grof Pavao Huyn, koji je podrijetlom Nijemac.

Rusija otprema municiju na zahtjev francuskog poslanika. Kako smo jur javili, stigla je prva pošiljka municije iz Rusije u Rumunjsku. Ova je predusretljivost Rusije izazvala pažnju i u samim rumunjskim rusofilskim krugovima. Nekoje novine izjavljuju, da se ima ta susretljivost Rusije u glavnom pripisati francuskom poslaniku u Bukareštu, koji je to od Rusije zahtijevao, u svrhu, da odmah kod svog nastupa zajamči u Rumunjskoj prijazno raspoloženje. Novi poslanik košto i novi atašej stigli su u Bukarešt dne 25. o. mj.

Srbi pjevaju. Preko Lugana stiže vijest, prema kojoj javlja „Corriere della Sera“ iz Atene, da je u južnoj Albaniji, u grad Koricu, prispio jedan srpski bataljun sa topovima i ženijskim četama, koji je prešao gradom pjevajući srpsku narodnu himnu.

Koncentracija ruskih četa na Rumunjskoj granici? Budimpeštanski listovi javljaju iz Galaca: Putnici pripovjedaju, da koncentriraju Rusi kod Očakovskoga kanala mnogobrojne čete, što može biti jedino napereno protiv Rumunjske. Rusi su zatvorili kanal s minama i obustavili izvoz surovina u Rumunjsku.

Ruska ufanja. „Vossische Ztg.“ piše o položaju u Rumunjskoj: Od različitih vijesti, što su u posljednje doba dolazile iz Rumunjske je sada činjenica, da je Rusija izručila protizakonito zadržanu municiju, od koje je jur došlo u Rumunjsku 30 vagona. Krivo bi bilo, kad bi se na temelju toga zaključilo kakovu pozitivnu intervenciju rumunjske vlade u prilog antante. Nema medjutim dvojbe, da se Rusija i opet ufa u rumunjsku pomoć i da će zbog toga pospiješiti prijevoz municije. Po našim informacijama ne može se uopće zaključiti, da će se Rumunjska u ovom času definitivno odlučiti, akoprem se neda poreći, da će na konačnu odluku Rumunjske bivstveno uplivati budući dogodjaji na istočnoj fronti.

AUGUST ŠENOA.

Prijan Lovro.

(Konac.)

„Molim vas, ostavite se te rasprave“, prihvati Lovro, „već mi je dosta toga. Jedva što sam se jedne riješio. Svaka je ženska Evina kći.“

Šjor Antonio veoma se čudio Lovrinu neprijateljstvu protiv ženskoga spola.

„Kazat ću Vam, šta je u stvari“, odvrati mu Lovro, te mu ispripovjedi Minkinu varku na moje veliko čudo.

„E!“ nasmija se šjor Antonio lukavo, „dodjite vi k nama u Dalmaciju. Tu imate šta vidjeti. Izvrsne djevojke. Ima tu kod nas u S. neka mladica lijepa i puna zapre. Jedinica je i sirota bez oca i majke, samo ima strica skrbnika, a imetka do 80.000 kruna. Dodjite, a ja ću gledati, da bude vaša.“

Lovro stao Antuna ispitivati potanje za tu bogatu siroticu, a mi se nasmijasmo od srca. Zamalo nas ostavi Antun, obaviv svoj ispit za pô gimnazije. Gabavo se vrati bogatu Dalmatinku.

Jedne večeri dodje Lovro veselije k nam.

„Za osam dana odlazim!“ reče, pokazav mi dekret, kojim bješe imenovan učiteljem neke hrvatske gimnazije. „Prije svega idem pohoditi roditelje.“

Dodje taj nesretni osmi dan. Valjalo se dijeliti. Meni bijaše mučno, mučno i Lovri. Kao braća probavismo toliko veselih i tužnih dana, a sada se dijelit! Ispratih ga na kolodvor. Izljubismo se.

„Dao Bog, opet se sretno u našem kraju vidjeli“, rekoh.

„Da Bog dâ!“ odvrati Lovro. Zvono zazvoni drugi put i prijan moj ode.

Za neko mi vrijeme pisa, da je bio kod roditelja. Malda se nije pokajao s toga puta. Majka oslabila, iznemogla. Otac mrk, tvrd, neveseo. Nevolja u kući.

„I sam si možeš misliti, brate“, pisa mi, „kako mi je pri duši bilo; da svisneš!“

Od onoga vremena ne dobih već pisma od prijana Lovre. Nisam se tomu ni najmanje čudio. I tadi književnici nerado pišu pisma. Najednom dočuh o nekakvoj novinarskoj polemici, u kojoj je Lovro zapleten, i o dvoboju se govorilo. Opitah se pobliže. Na novom mjestu svojem zamilovao Lovro ljepotu djevojku. Bijaše visoka, bjeloputna, crnooka, crnokosa — pravi istočni biser. Al koliko je u nje bilo ljepote, toliko nemala srca. Demonski taj pojav, obožavan od svih, razapinjao svoje mreže bez obzira proti svakomu mladiću, nu kad bi „mramorna ta nevjesta“ opazila, da mladić luduje od ljubavi, odbila bi ga hladnim posmjehom. I Lovro bude žrtvom te bogate nesmiljenice. Strastven, kako je bio, zaplete se u polemiku sa nekim nuzljubom. Porodi se škandal. Lovri ne bijaše već opstanka u onom gradu.

Toliko vam dokazah u kratko, više nisam mogao saznati. Šta će jadnik sada? upitah se zabrinut. Ne prodje dugo vremena, i eto u službenim novinama: „O. Lovro N. imenovan je profesorom gimnazije u S. u Dalmaciji“. Zapanjih se. Zašto je Lovro ostavio Hrvatsku? Zašto? Al dâ! Ne reče li mu šjor Antonio: „Dodjite u Dalmaciju!“ Lovro traži Dalmatinku, mislih si. I nisam se prevario. Neki mi prijatelj javi malo zatim, da Lovro ženi bogatu onu siroticu, za koju nam je Antun bio govorio. Nije li to čudan slučaj? A ipak istina, cijela, prava istina! Dobro, mišljah si, napokon poslije čitave jedne Odiseje!

Povratih se u Zagreb. Treći dan poslije svoga dolaska sretoh se na ulici s nekim znancem pravnikom iz Postojne.

„Jeste li čuli za Lovru?“ Zapita me.

„Jesam. Ženi se.“

„Dodjite, da vam kažem“, uhvati me znanac pod rukom. „Kako vidim, čuli ste, da se je u S. upoznao s bogatom djevojkom. Stvar se je brzo razvila. Lovro je ljubio žestoko, jer bješe našao pravu, zdravu, nepokvarenu i naravsku djevojku. A i valjalo je brzat. Vjerovnici naumiše proti Lovri oglasiti stečaj, a ocu mu je imala kuća prodana biti javnom sudbenom dražbom. Stric i skrbnik volio mladomu profesoru od srca. Ljubio sinovku van mjere, a ona ljubila Lovru bez kraja. Sve bijaše već pripremljeno za svatbu. Profesor Antonio L. imao je biti svjedok. Jednoga dana sjedjaše Lovro sretan u svom stanu. Pisao je majčici o svojoj ljubavi, o sreći, o slobodi, Upravo htjede zamotati pismo, al netko kucnu na vrata.

„Slobodno!“ odzva se Lovro.

Vrata se otvore nagło. Pred njim stojaše blijeda zaplakana vjerenica.

„Andjelijo? Ti! Šta si došla? zapanji se Lovro.

„Lovro! Lovro!“ progovori teškom mukom djevojka, „zlo po nas! Doglasili tajnim pismom momu stricu, da si propao čovjek, a mene da uzimlješ, da si riješiš propasti. Stric me neda. Zaklinjala sam ga. Badava. Nisam te već nikad imala vidjeti. Sjutra mi valja parobrodom poći u Zadar. Jao nama jadnima!“

Kao kamen slušao Lovro te užasne riječi.

„Čekaj!“ reče mirno i pohiti u drugu sobu. Za jedan čas izleti.

„Na, eto me imaš!“ viknu mladić divljim glasom i prereže si britvom grkljan. Bez svijesti se sruši djevojka na mrtvog, krvavog zaručnika.

Toliko saznah od znanca si.

„To je moj prijan Lovro, milostiva gospodjo!“ obratih se crnoj udovici. „Čovjek, koji bi u velikim, sretnim okolnostima bio postao velikim čovjekom, koji je u našim malim okolnostima postao žrtvom, šakom praha i pepela; stablo, koje bi bilo nosilo rodu zlatna ploda, da ga ne bude oborila nemila bura. Je li to junak romanu?“

„Jest!“ odvrati mi udovica snuždena.

„Pitate me možda, zašto ne napisah sam o njemu romana? Ljudi toga nepisanog romana živu još. I onako previše rekoh. Ova moja pričica budi samo sveta suza na grobu vrloga prijatelja, nesretnog genija. Njegovoj uspomeni posvećujem ove riječi.“

Iz oka se vinula udovici sjajna suza niz lice. Mučeć razidjosmo se.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 384.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 31. srpnja 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 30. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Borbe u istočnoj Galiciji i u Voliniji traju dalje nesmanjenom žestinom. Bilo je ogorčenih bojeva u istočnoj Galiciji osobito kod Molodilova (sjeverozapadno od Kolomeje) te zapadno i sjeverozapadno od Bučca. Neprijatelj je nastavljao svoje napadaje i obdan i obnoć. Svi su se njegovi napori izjalovili s najtežim gubicima. Tako nijesu mu, pored največeg rasipa ljudi, donijeli nikakvog uspjeha ni navale što ih je poduzeo izmedju Beresteckoga i Stobihve na Stohodu. Ponajčešće je već topovska i pušćana paljba branitelja zaustavila neprijateljske navalne kolone. Gdjegod je Rusima uspjelo, da privremeno prodru u naše jarke, kao na primjer zapadno od Lucka, kod vojske generala pukovnika pl. Terstyanskyja, bili su svuda protunavalom suzbijeni. Kod Kašovke na Stohodu bila je obrana, nakon što smo suzbili više ruskih napada, premještena u zavoj, gdje tvori Stohod zamašni luk.

Talijansko bojište.

Na vrhovima jugozapadno od Paneveggia bio je suzbijen napadaj talijanskog bataljuna. Osim toga živahniji topovski bojevi na pojedinim odsjecima fronte.

Jugoistočno bojište.

Stanje nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. **Höfer**, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 30. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Neprijateljska je vatra izmedju potoka Ancre i Somme porasla do največe žestine. Engleske su djelomične navale kod Pozieresa i Longuevala protekle bez uspjeha. Na jugu od Somme i na istoku od Moze živahni topovski bojevi. Bila su oborena tri neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Napali smo uspješno s bombama željezničke uredjaje na pruzi Vilejka-Molodečno-Minsk, gdje ima puno prijevoza, te kolodvore u Pogorjelcima Horodziješ. Na veće izjalovio se je bez učinka ruski napadaj na jugu od Skrobove. Neprijateljske navale na fronti Stobihva do zapadno od Berestečka izjalovile su se s ogromnim gubicima za napadače.

Balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na različitim frontama ništa novoga.

BRZOJAVI.

Rat.

Nakon 2 godine rata.

Berlin, 30. Wolffbureau javlja: Prigodom svršetka druge godine rata bit će dobro, da se navede nekoliko brojaka o dosadašnjim rezultatima rata. Sada drže središnje vlasti u Europi u svome posjedu od neprijateljskog područja u Belgiji od prilike 29.000 četr. km. u Francuskoj 21.000, u Rusiji 280.000, Srbiji 87.000, u Crnoj gori 14.000, ukupno oko 431.000 četr. km. Neprijatelj je zaposjeo u Albaniji oko 1.000 čtr. km., u Galiciji i Bukovini 21.000, ukupno 22.000 čtr. km. Koncem prve godine rata bijaše odnošaj 180.000 : 11.000 čtr. km. Ukupni broj ratnih zarobljenika iznašao je koncem druge ratne godine u četiri državama četvornog saveza 2,658.283, a koncem prve godine rata 1,694.400. Broj ruskih zarobljenika iznaša 13.294 časnika i 1,981.631 momaka. U Njemačkoj se nalazi slijedeći ratni plijen: oko 11.000 topova sa od prilike 5 milijuna hitaca, preko 9000 municijskih i drugih vozova, 1 i pol milijuna pušaka i karabina, preko 4000 kubura i revolvera, preko 3000 strojnih pušaka. U taj plijen nije ali uračunan nepregledni broj topova, strojnih pušaka itd. koje se je odmah počelo upotrebljavati. Konačno je ustanovljeno, da je više od 90 postotaka u njemačkim bolnicama njegovanih vlastitih vojnika bilo pogodjeno sposobnima za službu.

Zračni napadaj na istočnu englesku obalu.

London, 30. (D. u.) — Kod posljednjeg su zračnog napadaja na englesku istočnu obalu sudjelovala tri zrakoplova i izbacila 32 bombe. Materijalne štete nema, niti je tko ranjen. Obrambenim je topovima pošlo za rukom, da odvrate zrakoplove od cilja, za kojim su išli.

Balkan.

Svršetak grčke demobilizacije.

Genf, 29. Grčki vojni ministar saopćio je poslanicima antante, da je demobilizacija posve svršena. Bugarski poslanik u Ateni javio je — kako „Temps“ piše — ministarskom predsjedniku Zaimisu, da je bilo naredjeno bugarskim oblastima, neka otpuštenim grčkim rezervistima olakote povratak u Bugarsku i Rumuniju. U tu su svrhu već pripravljeni posebni vlakovi. „Matinov“ brzojav iz Atene kaže, da je srpski poslanik Balugić žamolio grčkog ministra financija, Rallisa, za polakšice pogledom na opskrbu hranom srpskih četa, koje su polakšice bile dozvoljene.

Grčki izbori.

Amsterdam, 27. „Times“ javlja iz Atene: Vlada je odlučila da će se izbori održati najzadnje nedjelje mjeseca rujna. Parlament će se sastati iza praznike koncem kolovoza do polovice studena.

Rumunjska neodlučna.

Berlin, 29. Naročiti izvjestitelj „Berliner Tagblatta“ u Bukareštu javlja: Unatoč daljnjem dovozu municije za Rumunjsku kroz Rusiju i različitim vijestima o vojničkim pripravama ne može se očekivati, da će se u skoro vrijeme odigrati u Rumunjskoj kakav izvanredni dogodjaj. U krugovima vlade još uvijek prevladava uvjerenje, da će rat još dulje trajati.

Njemačka

Scheidemann o općem štrajku.

Frankfurt, na M. 28. Na jednoj dobro posjećenoj skupštini članova socijalnodemokratskog društva govorio je njemački drž. zastupnik Scheidemann o predmetu „državni sabor i ratni ciljevi“. U početku došlo je na skupštini do nemira. Vodstvo stranke je naime zaključilo, da se dozvoli pristup na skupštinu samo članovima socijalnodemokratskog društva u Frankfurtu. Usprkos tome je kušao socijalist. drž. zastupnik za Stettin Vogherrr, kojega je socijalnodemokratska radnička općina izabrala svojim govornikom, da pomoću nekojih prijatelja dodje u dvoranu. Došlo je do uzbudjenja i on se je odalečio. Prije prelaza na dnevni red predložio je Mütllich, da se Voghterru dozvoli, da sudjeluje kod skupštine. Predlog bijaše odbit velikom većinom glasova. Opozicija je kušala, da neprestanom bukom onemogući i osujeti skupštinu. Mir bijaše uspostavljen odstranjenjem opozicije. Nato je uzeo riječ Scheidemann, koji je medju drugim izjavio: Dugo trajanje rata i pomanjkanja hrane prouzročile su zlovolju. Zahtijevati zato pod svaku cijenu mir, bila bi za Njemačku najveća nesreća. Govori se i o općem štrajku. Posljedica sadašnjeg općeg štrajka bila bi ta, da bi svi štrajkujući bili prisiljeni, da kao uznici rade i to naravno uz znatno manju plaću. Na to je Scheidemann slikao strašnu bijedu u vojnom području Belgije i sjeverne Francuske, te je govorio i o frazi osvajalačkog rata. Scheidemann se je opširno bavio i nesuglasicama u stranci. Namjere stranke su čiste i jasne. Ona može mirnom savješću stupiti pred narod, pred socijalnodemokratsko radništvo, a i pred internacionalu. Dosta burno raspravljanje prisililo je još jednom Scheidemanna na zaključnu riječ. Radnička politika neće se u budućih godina smjeti tjerati na ulicama, već u parlamentu. Ona ne smije biti ovisna od fraze. Skupština bijaše zaključena prihvatom resolucije u smislu Scheidemanovog prijedloga.

Požar u Dünkirchenu.

Berlin, 30. (D. u.) — Prema „Tempsu“ porodio se je u Dünkirckenu u skladištima konoplje (jute) velik požar. Šteta iznaša do dva milijuna maraka.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 27. Služb. izvještaj od 26. posl. podne.

Zapadna fronta.

U noći od 26. t. mj. napala je neprijateljska kumpanija u odsjeku južno jezera Volčine i sjeverno jezera Miadziol. Mi smo ju protjerali u jarke, iz kojih je izašla. U okolici sela Labuzy, 12 km jugoistočno od Baranoviča, topovska vatra i okršaji sa prednjim četama.

U području rijeke Slonovke, 27 km. sjeverno Brodya, razvili su se na rijeci Boldurka bojevi za posjed prelaza. Naše su čete na mnogim mjestima napredovale.

Prema naknadnim vijestima narasao je ukupni broj u brojevima od 25. t. mj. zarobljenih vojnika na 128 časnika i 6250 momaka; plijea je narasao na 5 topova i 22 strojne puške podne.

Večernji izvještaj veli: Tekom bojeva od 16. do 25. srpnja zarobile su čete generala Saharova u svemu više od 34.000 njemačkih i vojnika te su zaplijenile 45 topova i 71 strojnu pušku.

Italija.

Rim, 28. Služb. izvještaj od 27. t. mj.

Jučer je neprijatelj topništvo i raznim odjecima počelo da puca na mjesta. Bijahu bombardovana nekoja sela u kotlini Asiaga, u gornjoj dolini Boite i u gornjoj dolini Degano kao što i u dolini Soče; uspjeh bijaše: malena šteta i nekoliko žrtava medju civilnim pučanstvom.

U dolini Arse i u okolici izvora potoka Posina odbili smo neprijateljske navalne pokušaje, izvršene u noći na 26. t. mj. protiv naših položaja na desnom brijegu Lena i na obroncima Corno del Coston. Na visoravni Tonezza se čvrsto ukopani neprijatelj u šumi sjeverno Monte Cimone čvrsto opire napredovanju naših četa, ali je jučer uspjelo, da smo postigli nekoje uspjehe.

U dolini Travignolo opstrijeljavao je neprijatelj od nas nedavno zauzete položaje.

Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen.

Plutokracija i rat.

Zagrebačke „Novine“ pišu: Budući da mi nemamo većega kapitala, a ono, što mi nazivamo „bogataši“, zaista još nijesu „kapitalisti“ u pravom značenju te riječi, — to nam termin „plutokracija“ zvuči nekuda strano i začudno, a gdjekoji izvod svjetskih listova o vezi plutokracije sa sadanjim ratom pretjeranim fanatizmom. Medjutim, hoćemo li prozreti u jezgru dogodjaja sadašnjosti, moramo medju velevažne faktore ubrojiti baš i tu „aristokraciju novca“, što je postala despotom i tiranom Evrope. Možda će se mnogima ta tvrdnja činiti smjelom, jer smo previše navikli na široko raspravljati o ministrima i diplomatima, kao jedinim stvarateljima politike, čitajući o nošama Salandre i Sonnina, filozofirajući o moći Brianda i Sazonova itd. — pa ipak su svi ti ministri manje više tek marionete, lutke što ih tamo odozgo povlače nitima, štono ih ne vidi publika, jer su crne. Govoreći o vlasnicima tih marioneta, prečesto zaboravljamo nabrojiti magnate burze, bankare i članove raznih kartela i trusta, koji, kada su na samu, govore o ratu i miru s većom samosvješću, no što su to činili vladari u grimiznim i zlatnim togama. Oni medjusobno vijećaju: bili Italiji ili Grčkoj predujmili koji milijun, bi li se rentiralo, da udje Rumunjska u rat, da li je zgodno, da dadnu novaca Španiji, da mobilizira itd.

Plutokrati su kovači današnje povijesti — vele sami — a ta se plutokracija skupila ponajpače baš tamo, gdje su kovačnice evropske povijesti. Newyorški saradnik nekih bečkih novina pokazuje, kakvi su kabinet američki trustovi natisnuli Wilsonu, koji je u povijesti bio idealista-profesor. Tajnikom financija mu dadoše čovjeka iz velike banke Kuhn, Loeb & Co., sekretarom trgovine postade poglavar jednoga trusta, tajnik poljodjelstva stipendist Rockefellerove zaklade, ratni sekretar povjerenik društva penzilvanske željeznice itd. — U Engleskoj su od vremena materijalističnoga, realnoga politika Disraelita, t. j. počevši od Eduarda VII. vladali plutokrati. Većinu donje kuće sačinjavaju sve sami bogatuni, a kralj Eduard VII. ko princ od Wales bijaše čovjek s mnogo skupih pasija, a s malo novaca, i tako posta najprije dužnik, onda pobrati i napokon oružje baruna Hirscha, sir Cassela, lorda Rotschilda, lorda Sassoona i dr. Ovi pak ljudi poput sir Alfred Breita, Cecil Rhodesa, lorda Paarbrigta, lorda Rooseberya, sir Carsona i mnogih drugih postadoše kormilari povijesti Engleske. Chamberlain se za to ruga svim promjenama liberalnih i konzervativnih kabineta i svim debatama u gornjoj i dolnjoj kuči engleskoga parlamenta, pa ih naziva komedijama, jer sceptar drže i onako novčari. U nedavno na novo otisnutoj brošuri A. v. Peeza „Engleska i kontinenat“ upozoruje autor na kolosalnu ovisnost engleske aristokracije o kapitalistima, pa doslovno citira Anatola Franca, koji je onomadne rekao za Francusku: „To nije republika, već država finansijera, jer četiri petine svih politika, sva štampa i sama drževna vlada ovisi o plutokraciji“. Čini se, da ove riječi, rečene pred četvrt vijeka, vrijede i danas, jer je Poincaré pokorno pružio ruke okovima kapitalista u času, kada je ušao u rat, koji treba „novaca, novaca i opet novaca“.

Daleko bi nas vodilo, da iznosimo premnoge primjere iz najnovije povijesti, koji jasno dokazuju, da su ratovi za Kubu i Philipine, za Transval i Tripolis sve sama brutalna kapitalistička popuzeća — a i sadanji rat uz isticanje nekih ideja narodnosti sve nekud previše govori o konkurenciji u industriji, o željezničkim, paroplovnim i trgovačkim vezama, o kapitalu novcu, — o zlatnom teletu, kojemu se poklonio svijet ko jedinom božanstvu — razbivši prave ploče.

Domaće Vijesti.

Dr. Ante Defar, natporučnik-auditor, sin poznatog rodoljuba Šima Defara iz Tinjana, umro je dne 28. o. mj. u Trentu. Bolovao je nekoliko tjedana od rana, što mu ih je zadala talijanska granatama. Blagom pokojniku vječni pokoj a rastuženoj obitelji naše saučešće.

Dar. Mjesto proslave narodnog blagdana daruje za našu „Družbu“ K 20 g. B. Ukušića, pošt. asistent. Bojna pošta 319.

Naš novi podlistak. Sutrašnjim danom donašamo podlistak pod naslovom: „O kokošima u Hanspärsgardsu“ kog je iz švedskoga preveo naš suradnik gosp. Čiča Jozo.

Objava. C. kr. ravnateljstvo državne željeznice u Trstu, daje, počamsi od 1. rujna 1916, ponudbenim putem, u najam kolodvorsku gostionu u Puli i Herpelju-Kozini.

Ponude ujedno sa prilozima imadu se, pojedinice za svaku od dviju gostiona, podnijeti najkašnije do 10. kolovoza 1916 u 12 sati o podne, kod glavne pisarne c. k. ravnateljstva državne željeznice u Trstu, sa sjedištem u Welsu i to u zapečaćenom omotu sa napisom „Ponudba N. N. u . . . . . . za kolodvorsku gostionu u Puli, odnosno Herpelju-Kozini. Kašnje prispjele ponude neće se uzeti u obzir.

Ponude moraju sadržavati brojkam izraženu ponudu o najmu, koji bi se plaćao za svaku kolodvorsku gostionu, te biti priloženo:

1. dokaz o austrijskom državljanstvu;
2. svjedožbe dosadašnje službe;
3. dokaz o poznavanju jezika.

Otvaranje ponuda slijedi u nejavnoj sjednici.

Za rukovodje kolodvorske gostione mjerodavni su uvjeti za rukovodjenje kolodvorskih gostiona na stanicama c. k. austr. državnih željenica, koji se uvjeti mogu dobiti kod c. k. ravnateljstva državne željeznice u Trstu sa sjedištem u Welsu ako se pošalje jednu poštarsku marku od 10 filira.

Mjeseca srpnja 1916.

C. k. ravnateljstvo države željeznice u Trstu.

Iz Hrvatske.

† **Zvonimir Butković.** Čitamo u zagrebačkim novinama, da je ovih dana pao na ruskom bojištu kadet Zvonimir Butković. Pokojnik bio je već više godina sarudnik zagrebačkog „Obzora“. Pokoj mu duši!

Smrt hrvatskog avijatičara. U noći od 16. na 17. o. mj., prigodom uzleta naših hidroplana na talijanskom ratištu, jedan se hidroplan — kako je poznato iz izvještaja našeg admiralata — nije povratio. Iz talijanskog izvještaja saznaje se, da su hidroplan Talijani srušili, te da su toli vodilac koli njegov posmatrač usmrćeni. Vodilac hidroplana bio je zagrepčanin Andrija Živanović, isticao se kao jedan od najsmionijih austro-ugarskih bojnih avijatičara, te je bio jur odlikovan velikom i malom kolajnom. Avijatički zapovjednik Banfield zvao ga je: „Der schneidigste Bursch, den ich bis jetzt bei der Flugstation gehabt habe“.

Pečuhska biskupija i pogreb biskupa Krapca. „Die Drau“ piše: Susjedna pečuhska biskupija, kojoj su u virovitičkoj županiji još uvijek podredjene neke župe, nije bila zastupana kod pogreba biskupa dra. Ivana Krapca, a niti je kaptolu u Djakovu izrazila svoje sažaljenje.

Spomenik Nj. Veličanstvu u Osijeku. Javljaju iz Osijeka: Dne 23. o. mj. otkriven je svečanim načinom u domu za vojne rekonvalescente na vukovarskoj cesti spomenik Nj. Veličanstvu. Otkriću je prisustvovao časnički zbor, podčasnici i momčad osječke posade.

Rekvizicija kave. Ovih dana objelodanjen je na Rijeci oglas, koji se tiče ministarske naredbe glede ograničenja trgovanja, rekvizicije i dužnosti prijave zalihe kave, koja se nalaze kod trgovaca i vlasnika javnih radnja.

Mlijeko badava. Javljaju iz Rijeke: Odlučena su dva dana, kad će se na magistratu dijeliti izkaznice, s kojima će siromašne žene moći dobivati badava mlijeko za svoju nejačad. Iskaznice će uvijek imati vrijednost za budući mjesec, pa ih treba obnoviti prije početka svakog novog mjeseca.

O gostovanju zagrebačkog kazališta na Rijeci. „Obzor“ piše iz Rijeke: Pitanje gostovanja kr. zem. kazališta na Rijeci još je uvijek predmetom pregovora, pa možemo javiti, da se je stvar dosele tako povoljno razvila, da bi se to gostovanje imalo održavati se u privatnom kazalištu „Fenice“, nego baš u samom gradskom kazalištu. Sadašnji načelnik dr. A. Vio je već time, što je nedavno podijelio dozvolu za gostovanje u gradskom kazalištu jednoj madžarskoj kazališnoj družini, porušio stanovište, kojeg su se prijašnji riječki autonomaši tako ljubomorno držali, da se naime ne smije na pozornici gradskog kazališta čuti nego sama talijanska riječ; — a kako uopće čitav stav nove vlade na Rijeci pokazuje tendenciju, da se stišaju u vladanju načelnikovom tendencija, da se stišaju narodnošna trvenja izmedju gradjanstva, pogotovo u ovo vrijeme, kad to zahtjevaju općeni interes i kad se sve narodnosti sada zajednički bore za jedan cilj, podnašajući složno sve ratne patnje i terete, to se onda može lako rastumačiti njegova susretljivost prema hrvatskom dijelu riječkog gradjanstva, koju pokazuje time, što je kako se čuje, spreman, da se odluči hrvatskom kulturnom zavodu, kazalištu, za slučaj gostovanja na Rijeci, baš dolično mjesto, to jest prva kazališna zgrada, koja je vlasništvo grada. Živa je želja riječkih Hrvata, da do ovog gostovanja zbilja dodje; a i svi ostali krugovi vrlo se zanimaju za ovaj prvi nastup potpuno zagrebačkog kazališta na Rijeci.

Bijeda kazališnih članova hrv. zem. kazališta. U skupštini zagrebačkog gradskog zastupstva, što se je držala dne 24. o. m., interpelirao je zastupnik Wilder gradsko zastupstvo o bijednom položaju kazališnih članova uslijed ukinuća ratnih doplata, što je uslijedilo 1. srpnja o. g. Uzeto im je 40 po sto od njihovih plaća, akoprem je kazalište imalo 190.000 kruna dobitka. Interpelant traži, da grad, kao jedan od suvencijonara, traži od kazališta bilancu, koja nije već dvije godine izdana, pa da se doista pokaže je li je doista potrebno, da se tako sa članovima postupa.

Procvao kesten po drugi put. „Primorske Novine“ donose: Jedan od kestena, što su zasadjeni pred kućom Hinka Bačića (Hotel Continental) na Sušaku procvao je nedavno po drugi

puta. Šteta je samo, što su neki od tiju lijepih mladih kestena počeli i ginuti.

Požar u Virovitici. Dne 25. o. mj. pojavila se u općinskom pašnjaku u Virovitici vatra, koja je nanjela velike štete. Izgorjelo je žita, slame i strojeva u ukupnoj vrijednosti od 26.000 K, bez da je bilo išta osigurano.

Karte za kruh i brašno u Zagrebu. Ovih dana počet će se na gradskom poglavarstvu u Zagrebu dijeliti karte za kruk i brašno.

Iz „Matice Hrvatske“. Dopuštenjem kr. zem. vlade u sporazumu s c. i kr. vojnim zapovjedničtvom obdržavala se u subotu dne 15. o. mj. sjednica zajedničkoga odbora „M. H.“, u kojoj je odbor odobrio rad uprave kao i pripravne radnje učinjene za izdanja. U istoj je sjednici odbor „M. H.“ odlučio o natječajnim radnjama za god. 1915., te je nagradio nagradom i zaklade Ivan N. Draškovića u iznosu od 2000 K prvi dio veliko sasnovane kritičke Povijesti hrvatskog naroda od dra. F. pl. Šišića, koji obuhvaća hrvatsku povijest do propasti kraljeva hrvatske krvi; nagradom iz zaklade Adolfa Vebera Tkalčevića za g. 1914. u iznosu od 900 K historijski roman „Pod sumnjom“ od Viktora Cara Emina; nagradom iz iste zaklade za g. 1915. u iznosu od 900 K „Novele“ Marina Bega; nagradom iz zaklade Zovkove „Priče iz davnine“ od Ivane Brlić-Mažuranić, koje će biti jedno od najljepših djela naše omladinske knjige; nagradom iz zaklade Köglove „Pjesni ljuvene“ od Vl. Nazora; napokom nagradom iz Bubanovićeve zaklade literarno kritičku studiju o Franji Markoviću od Krste Pavletića i roman „Listovi prijeko“ od Zovke Kveder. Nijesu mogla biti nagradjena, ali su za štampu prihvaćena ona djela: roman „Erna Kristen“ od nepoznatoga pisca, crtice i pripovijesti „Iz Završja“ od od Mirka Jurkića s ilustracijama Gabrijela Jurkića i prijevod drame Wyspianskoga „Boleslav smjeli“ od Julija Benešića. Sva ova nagradjena i prihvaćena djela priredit će se za izdanja, te će sa već doštampanim knjigama izaći, kad nastupe redovne prilike. „M. H.“ će onda svojim članovima biti podobna dati književni dar, kojim će ih potpuno naknaditi za sve vrijeme, što su izdanja nuždom prilika izostala.

Iz Dalmacije.

Odlikovanje dalmatinskog namjesnika. Kako saznajemo odlikovan je c. kr. namjesnik grof Marij Attems od Nj. Veličanstva čašću dvorskog komornika.

Glavna skupština parobrodarskog društva „Dalmatia“. Dne 15. kolovoza držat će austrijsko parobrodarsko društvo na dionice svoju VII. redovitu glavnu skupštinu u Voloskom. Iza prikaza bilance za prošlu godinu, birat će se članove upravnog vijeća.

Tajnik Taljeran riješen. Dalmatinski službeni list donosi: Vojnički je sud u Mostaru odustao od svakog daljnog proganjanja protiv tajnika općine Babinopolja na Mljetu, g. Ljube Taljerana.

Za nautičku školu u Kotoru. Javljaju iz Kotora: Sa sviju strana Boke upravljaju se molbe na kompetentne oblasti, da bi se na početku nastajuće skolske godine 1916.—1917. otvorila kotorska nautička škola, koja je bila god. 1914. radi ratnih prilika u Boki privremeno zatvorena. Otkad je Lovćen u našim rukama, poboljšale su se prilike tako, da je danas Kotor jedan od najsigurnijih gradova Dalmacije.

Štipendiji. Za dalmatinske mladiće, koji bi se htjeli posvetiti nautičkoj nauci raspisano je 8 štipendija od 300 K svaki. Isto je raspisano više štipendija od 210 do 630 K za sveučilišne nauke. Potanje uvjete donosi „Smotra Dalmatinska“.

Zapljena imanja. Čitamo u zadarskom „Narodnom Listu“: C. kr. zemaljski sud u Zadru, na temelju carske naredbe od 9. lipnja o. g., naredio je zapljenu imanja Mila i Mitra Radanovića pok. Marka iz Višnjeva, te Vasa i Drage Stojković iz Gjenovića u Boki kotorskoj, a to na osiguranje državnih traženja naknade za štetu počinjenu državi izdajničkim djelom.

Boginje. Iz Velike Doline u Kranjskoj javljaju, da je ondje oboljelo od boginja od 9. do 15. srpnja 11 osoba.

Iz Trsta.

Pučka kuhinja. U Trstu je konačno uredjena i otvorena toli željkovana pučka kuhinja. Time je odlanulo mnogim i mnogim siromašnim obiteljema, da ne moraju na satove i satove čakati pred dućanima i prodavaonama, da kupe štogod za prehranu sebe i obitelji.

Zdravstvo.

Tko je zdrav neka se kupa u hladnoj vodi i ljeti i zimi. Zimi se istina čovjek malo strese u prvi mah, ali to je od koristi. Krv nam počne brže po žilama kolati a prsa lakše dišu. Tko je slabašan neka se pere u mlakoj vodi i nek pazi da se ne prehladi. Kupanje je osobito zdravo ljeti. Čovjek se ljeti mnogo znoji i zato je dobro, da taj znoj skine sa kože. Sa znojem izilazi iz krvi otrov i svaka nečist, koja se u tijelu nakupila. Za to je znojenje zdravo, jer sve što ne valja izilazi napolje. I sada ako se čovjek ne pere opet ono nevaljano na koži ostaje i natrag se upija. Za to se ljeti kupaj, a ako nemaš potoka ili rijeke kupaj se u banji ili koritu u koje češ izjutra vodu nanijeti, da se preko dana na suncu ugrije. Poslije kupanja treba uvijek malo prohodati.

*

Za oči je veoma škodljiva prašina. Za to kad dodješ kući izbriši oči vlažnom krpom ili pamukom (vatom). Pamuk treba namočiti u mlakoj ili u ostaloj vodi.

Mnogi ljudi ne mogu spavati bilo od brige bilo od velikog umora, a ima ih, koji ne mogu zaspati i od velikog dobra, jer puni želudac rado smeta u snu. Ima i tome lijeka!

Tko ne može spavati, neka pokuša uzeti dva komadića vate, koju može jeftino dobiti u ljekarni. Tu vatu neka zamoči u hladnu vodu i turi u svaku nosnicu po komadić. Hladna vata ne će ništa škoditi, a može puno koristiti. Naš nos je u svezi sa moždjanima. Hladnoća iz vate dolazi u mozak i osvježi ga. Tako čovjek može vrlo lako zaspati. („Hrvatska“).

Razne Vijesti.

Pripreme u Rumunjskoj. „M. N. N“. javlja iz Züricha, da se u Rumunjskoj unatoč raznim dementima nastavlja predpripremama za opću mobilizaciju. Godišnjak 1917. bio je službeno pozvan k naknadnom novačenju. Rumunjsko poslaničtvo u Bernu izjavilo je odnosno na potanju vijest, da o kakvim pozivima ništa ne zna.

Novi navještaj rata Njemačkoj. Kralj indijanskog plemena Ibara na rijeci Amazonki u Americi, „Nj. Veličanstvo“ Ukašima II. navijestio je Njemačkoj rat. Poluslužbeni list donosi točan tekst kraljeve proklamacije, u kojoj se izmedju ostaloga veli, da je kralja prisilila „njemačka zloba“, da im se navijesti rat, a ti su Nijemci kolonisti u Braziliji, što su u susjetstvu sa s njegovim kraljestvom. Vojska mu je oboružana s kopljima, sulicama, lukovima, a i modernim puškama. Francuski se listovi ne mogu donačuditi odlučnosti kralja Ukašime, koji se je odlučio ustati na obranu pravde, slobode i civilizacije, a ne stoji postrance poput mnogih neutralnih naroda, što gledaju, kako Njemačka nekultura hoće da uništi kulturnu Englesku, Rusiju itd. — Alaj će se negdje Njemačkoj tresti gaće!

Antanta i „Mare Nostro“. Prema vijesti, što je prima „Neue Freie Presse“ iz Haaga, rek bi, da nisu u Parizu i Londonu nimalo skloni, da udovolje želji Italije obzirom na njezine aspiracije na Jadran, ili kako to u Italiji ljepše kažu: „Mare Nostro“. Antanta je u tom pitanju više sklona zahtjevima Srbije, a kako se ti sa onima Italije upravo kose, bilo bi pitanje Jadrana za Italiju izgubljeno. — Ovdje vrlo lijepo pristaje ona naša: „pripravljali ražanj za zeca“.

Izmjena invalida sa Rusijom. Iz Beča javljaju: Dne 20. o. mj. prispio je na istočni bečki kolodvor povećí broj transporta izmjenjenih ratnih invalida iz Rusije. Medju invalidima nalazi se 18 lako i 103 teško ozlijeđenih Austrijanaca. Kolodvor bio je iskićen zastavama, cvijećem i zelenilom. Transport su dočekali: general-inspektor dobrovoljne sanitatske službe nadvojvoda Franjo Salvator i nadvojvoda Karlo Stjepan, te nadvojvotkinja Izabela sa kćerkom nadvojvotkinjom Gabrijelom.

Veliki knez Nikolajević dignut sa službe vrhovnoga zapovjednika. Javlja se sa ruske granice: Velikom knezu Nikolaju Nikolajeviću oduzeto je zapovjedničtvo kavkaske vojske, te je povjereno generalu Judeniću, dok je poglavicom njegovoga generalnog stožera imenovan general Januškević. — Veliki je knez dignut sa službe vrhovnoga zapovjednika na Kavkazu posve tiho, ali je ipak ostao carskim namjesnikom na Kavkazu i u zapovjednutim područjima istoka.

U Petrogradu kolaju vijesti, da opstoji izmedju cara i velikoga kneza Nikolajevića ozbiljna napetost. Ta je napetost pogotovo izbila, kad je car prigodom zauzeća Bajburta upravio brzojavnu čestitku generalu Judeniću, a ne Nikolajeviću.

Upaljujuće bombe za uništenje žetve. „Corriere della Sera“ javlja, da su upaljujuće bombe, kojima se poslužuje Francuska, da uništi bugarsku žetvu u bitoljskom području, izum Talijana. Te su bombe vrlo lagane, a imadu u sebi tvar, koja, kad pade bomba na zemlju, gori plamenom četvrt sata. Ministar izvanjskih posala pohodio je svojedobno izum Srbiji, a zatim Francuskoj, u svrhu da se uništi neprijateljska žetva. Ipak je se za nabavom bomba zakasnilo.

Srbi u ruskoj vojsci. Dne 13. o. mj. javio je strojoslagar Dragutin Reister sa sjevernog ratišta: Ozdravio sam i opet sam u ratištu pred Tarnopolom zajedno s Hrvatima iz Bosne. Tu su Rusi jako nemirni, a ima medju njima puno Srbijanaca, koji se pokazuju vrlo hrabrima. Ali se ni naši hrabri Hrvati iz Bosne nedamo. Neprestano držimo stražu na oprezu.

Talijanske čete u Solunu. „Journal de Geneve“ javlja, da čini general Sarrail velike pripreme za doček jednog talijanskog ekspedicionog zbora, koji ima skorih dana doći u Solun.

Bugarski glas o požaru u Grčkoj. Glasilo bugarskoga ratnoga ministarstva „Vojeni Izvestija“ piše o požaru kraljevskoga dvorca u tatojskoj šumi. Takozvani zaštitnici htjeli su spasiti grčki narod pred njegovim vladarom te su užgali tatojsku šumu. Andjeo čuvar obranio je kralja od zlih duhova. Za crnim oblacima tatojskoga požara opazio je grčki narod dvije velike sjene: duhove Machiavellija i Nerona, dve figure latinskoga plemena. Visoko su držali trunku čovječjih idejala i načela neodvisnosti malih naroda za ruko novodano antanta ratuje. Tatojski dogadjaj ostat će svim balkanskim narodima u spomen kao znak politike, koja nosi krinku civilizacije.

Rumunjski rusofilski list o predaji naše vojske. C. i kr. ratni stan štampe saopćuje: „Rumunjski list, poznat sa svojih rusofilskih simpatija, donosi vijest, da su se za posljednjih bojeva na sjeveroistočnoj fronti predale tri češke pukovnije sa svojim pukovnikom i jedan slovenski bat. kao i 30.000 Rumunja, koji vojuju u c. i kr. vojsci. Da spomenuti list nema skrupula, primajući bajke, koje mu idu na ruku, to mu se ne će nitko čuditi. No do neke se mjere ipak moramo čuditi, što se rumunjski list u kraljevini Rumunjskoj ne žaca pred očima cijeloga svijeta ponižavati svoje suplemenike, koji živu u monarhiji, hrabre vojnike, koji su i nedavno opet, kako u bojevima kod Asiaga, tako i kod odbijanja teških ruskih navala kod Baranoviča, dali pokaza svoga rodoljubnoga mišljenja i svoje vojničke pouzdanosti“.

Njemačka imat će doskora 12 trgovačkih podmornica. „New-York Herald“ javlja, da je zapovjednik „Deutschlanda“ navodno izjavio, da će Njemačka imati za par tjedana 12 gotovih trgovačkih podmornica. Nijemci ne će medjutim ostati kod tog broja, već će svoj rad u tom pravcu nastaviti.

„Schulverein“ u južnom Tirolu. Na glavnoj skupštini nanovo oživjele podružnice njemačkoga „Schulfereina“ u Tridentu u južnom Tirolu, naglasio je podpredsjednik Rössler, da će iza rata biti u južnom Tirolu dosta široka polje za njemačko narodno djelovanje. Uz „Schulverein“ imat će dosta posla takodjer i druga obrambeno-narodna društva. „Südmark“ imat će se baviti sa važnim pitanjem useljivanja te će se morati vladi predložiti zahtjev, da se sva zemlja i posjed, što ga bude država uzela pobjeglim Talijanima, ustupi za naseljivanje i da se njemačkim poljodjelcima i obrtnicima, koji su proljevali krv za domovinu, osnuju domovi na zemlji, koja im nije tudja.

Propisnik glede izmjene bankovnih nota od deset kruna. Generalno vijeće Austro-Ugarske banke zaključilo je izmjeniti odnosno djelomično nadoknadjenje neuporabivih ili oštećenih bankovnih nota po deset kruna izdanih u god. 1915., te odredilo slijedeći propisnik:

Postupak, koji se imade slijediti kod izmjenjivanja za opći promet neuporabivim postalih bankovnih nota po 10 K od god. 1915. razlikuje se prema tome, da li je neuporabivost istih prouzročena:

a) istrošenjem,

b) slučajem ili

c) hotomičnim oštećenjem,

U dvojbenom se slučaju ima se predmnijevati da je bankovna nota slučajno postala neupotrebljivom.

Usled jednostavnog istrošenja neupotrebljivim postale, no u svakom dijelu cijele bankovne note, i koliko ne predleži dvojba glede toga, da li su bankovne note prave, svikoliki bankovni zavodi primaju, ili ih na zahtjev u potpunoj nominalnoj vrijednosti izmjenjuju.

Oštećene bankovne note, na kojima manjkaju pojedini dijelovi narisa, ispisanog polja ili ruba, izmjenjuju se samo sa onom svotom, koja otpada na neoštećene dijelove bankovne note. Bankovne note, koje su na taj način oštećene, da samo na jednoj strani (na madžarskoj ili njemačkoj strani) manjkaju pojedini djelovi cjelokupne slike, imadu se rukovati tako, kao kad bi svi dijelovi manjkali na obim stranama.

U svrhu ustanovljenja svote naknade, pripadajuće izda oštećenih bankovnih nota od 10 kruna, razdijeljuju se iste na 100 jednakih polja.

Razdijeljenje bankovnih nota na ta polja biva uporabom takve mrežice, površina koje potpuno odgovara obliku bankovne note od 10 kruna. Ta je mrežica vodoravna i okomito povučenim potezima podijeljena na po deset medju prostorne jednake širine tako, da sa time tvori četverokutna polja jednake veličine, široka 15 milimetara, a visoka 8 milimetara.

Proročanstva madame de Thebes. Iz Züricha se javlja: Madame de Thebes, poznata Pitija francuske republike, zadnjih se je mjeseci upravo temeljito blamirala. Njezina proročanstva za god. 1915. i 1916. nijesu se ispunila. Pošto je za god. 1914. neke dogadjaje dobro prorekla, jer i slijepa kokoš naidje na zrno, postala je suviše ohola, te je za god. 1915.-1916. prorekla najkurijoznije stvari. Na najveću radost Francuza prorekla je šovinistička Pitija svemoguće i nemoguće pobjede. Izgleda, da ovi neuspjesi nijesu gospodju de Thebes uskolebali u njezinom uvjerenju. Baš nasuprotno proriče i dalje još više nego do sada i pariški reporteri intervievišu ovu brbljavu gospodju skoro svaki dan. Njezino najveće proročanstvo tiče se dovršenja rata. Pariška proročica izjavljuje skromno, da se njezin pogled u budućnost nije nikada varao i što ona proreče, to je sušta istina. Ona je sve prorekla, što se je do sada dogodilo: Tragedija u Sarajevu, pad Varšave, smrt lorda Kitchenera i put trgovačke podmornice. Ona znade sve i ne zašućuje ništa. I tako je na pitanje kada će se svjetski rat svršiti, odgovorila kratko i jezgrovito: „Prije svršetka godine 1916. bit će ovomu ratu kraj. Novoga zimskoga rata ne će uobće biti“. Tako je rekla premudra pariška proročica. Svakako bi bilo dobro, da se najmanje ovo njezino proročanstvo ispuni.

Kakova je fronta u istini. Izvjestitelj engleskog lista „Daily News“ opisuje takozvanu „frontu“ ovako: fronta nije ni u kojem pogledu kakova crta u matematičkom smislu riječi, nego je ona u istinu široka pruga zemljišta. Široka je kakovih dvanaest kilometara, i na toj površini ne može ništa drugo da se vidi osim opustošenog tla, na kojem smrt neprestano vreba na plijen. Da čovjek uzmogne doći na frontu, može putovati na milje daleko u automobilu, ali što se bliže dolazi do fronte, to više je svako selo kraj ceste napunjeno vojnicima. Na svim glavnim i pokrajnim cestama vlada strahovita stiska vozila, koja dovažaju provijant i municiju na frontu. Konačno izlazi čovjek kod kakove hrpe napola razorenih kuća, kamo je automobila, koji odmah odpremaju u kakav udaljeniji kut i onđje ga sakriju. Dok je čovjek još na cesti, eto granate, koja se rasprskava, pomislio bi, e je to posve blizu, a kad tamo — najmanje pet stotina metara daleko. I tad se polazi dalje. Pratioc, koji poznaje — tako rekavši — svaki kamen, savjetuje i upućuje, da se ide skučeno i sagnuto, te da se ne odstranjuje odviše na desno. I iznenada ugleda čovjek u spojnom jarku otvorenu brazdu, u nju treba da se zavuče i potrči dalje. Jarak postaje sve dublji, dok se čovjek iznenada ne nadje u ruskom hodniku sa stijenama od zemlje; jedva što u nj dopire odozgo nešto malo zraka i svjetlosti. Ovakovi su hodnici dugački kakovih tri do četiri kilometra, dok se ne dodje do prave fronte, ova ova „šetnja“ znade čovjeka dobrano ugrijati, a osim toga iziskuje od njega naporno gibanje tijela, kakovo se teško dade zamisliti. Teda negda eto ga do mjesta, sa kojega bi se moglo lijepo razmotriti neprijatelja, kad bi se htio pokazati. Čovjek proviruje kroz ovaj ili onaj otvor izmedju raznih vreća sa pijeskom, ili pako uporabljuje periskop, da razmogne gledati izrad prsobrana. A iza opustošene pruge, takozvane „zemlje bez vlasnika“, široke oko sto metara, vidi se žućkasta nepravilna pruga od zemlje i od vreća sa pijeskom, a ispred nje kojekako isprepletene i ispremiješane bodljikave žice. Iza ove pruge nalazi se, kako vele, neprijatelj. Katkad ugleda on periskop i tad udari tane u prsobran, i kad ono žviždukajući dolijeta, čine se čovjeku, kao da čuje zvižđanje biča . .

Trajanje života kod naroda u Europi. Prema strukovnom je francuskom listu „Revue medicinale“ iznašala posljednjih godina u europejskim zemljama poprječna doba stanovnika, računajući dakako za čitavu Europu, 39 godina. Za pojedine je države na temelju statističkih podataka ustanovljena ova poprječna starost: Švedska i Norveška 50 godina 2 mjeseca, Danska 48 godina 2 mjeseca, Irska 48 godina 1 mjesec, Engleska i Škotska 45 godina 5 mjeseci, Belgija 44 godine 11 mjeseci, Švicarska 44 godine 4 mjeseca, Nizozemska 44 godine, Rusija 43 godine 7 mjeseci, Francuska 43 godine 6 mjeseci, Pruska 39 godina 4 mjeseca, Italija 39 godina 2 mjeseca, Portugalska 36 godina, Rumunjska 35 godina 11 mjeseci, Grčka 35 godina 4 mjeseca, Austro-Ugarska 34 godine 2 mjeseca, Bugarska 33 godine 7 mjeseci, Turska 33 godine 5 mjeseci, Španjolska 32 godine 4 mjeseca. Prema tome je srednje ili poprječno trajanje života u Španjolskoj gotovo za 18 godina kraće nego u Švedskoj i Norveškoj. Istina, u Španjolskoj imade isto tako sto-, osamdeset- i šezdesetgodišnjih staraca kao i u ovim i ostalim državama, no u njoj je pomor djece izvanredno veći. Pošto je statistički utvrdjeno, da u Švedskoj svojim mlijekom doji 89 postotaka matera svoju novorodjenčad (u Nizozemskoj 65, Francuskoj 61·5, Pruskoj 58·5, Italiji 57, Austro-Ugarskoj 56 postotaka), a u Španjolskoj samo 52 postotka, to je poprječno trajanje života, kako profesor Dr. Hinko Pudor u strukovnom jednom listu upućuje, ovisno u načinu prehrane dojenčadi. Isto tako ovisi poprječno trajanje života i o napretku i poboljšanju zdravstvenih prilika. Tako je primjerice u razdoblju godina 1870—1880 bilo to poprječno trajanje u Austro-Ugarskoj 24 godine 11 mjeseci, a u desetgodištu 1900—1910 je poskočilo na 31 godinu 2 mjeseca, dakle za 25 postotaka. Slično vrijedi i za ostale napredne države:

Ugapšenje varalice Fellnera. Budipeštanski „Az Est“ javlja, da je zagrebački agent Makso Fellner, koji je svojedobno bio draguljarom u Novoj Gradiški, uapšen u Budimpešti. Varalina Fellner počinio je u Budimpešti niz prevara, kojih svota iznaša nad 100.000 kruna. Izdavao se pukovnijskim liječnikom, pa je posječivao razne osobe, od kojih je izmamljivao novac pod izlikom, da će ih uz dosta otkupnine osloboditi iz vojničtva. Ugapšen je u času, kada je i opet uhvatio jednu takvu žrtvu. Predan je sudu.

Skidanje zvonova u Hrvatskoj. Ovih dana uslijedila je odredba vojnog zapovjedničtva u Zagrebu, kojom se naredjuje skidanje zvonova u Hrvatskoj i Slavonji, u tu svrhu popisanih, i to prema jednom posebnom ključu. Raspisan je ujedno natječaj za radnike oko skidanja.

Hrvati i Hrvatice sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda!

Godina II. — Broj 385.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 1. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Sve ruske navale suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 31. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na vrhovima od Kirilbabe suzbile su predprošle noći čete Pflanzer-Baltinove vojske rusku provalu. U jugoistočnoj Galiciji protekao je dan razmjerno mirno.

Na zapadu i sjeverozapadu od Bučća nastavlja neprijatelj svoje napadaje sada kao doduše najvećom žilavošću. Bilo je tu i jučer ogorčenog i tvrdokornog boja. Savezničke su čete održale sve položaje.

Na neposrednom zapadu od Brodija izjalovilo se je više noćnih protivničkih napadaja.

Takodjer u Voliniji žrtvovao je jučer neprijatelj opet bez svakog uspjeha nebrojene tisuće borilaca. Gdje je god jurišao svuda su propale njegove kolone: kod Zvinjača, na zapadu i sjeverozapadu od Lucka, i na obim stranama pruge, što iz Šarnija vodi u Kovel; na jugu od Stobihve, gdje je bio prolazno stupio na lijevu obalu Stohoda, bio je opet protjeran. Savezničke čete, koje se bore u Voliniji zarobile su jučer više ruskih časnika i 2000 momaka i zaplijenile 3 strojne puške.

Talijansko bojište.

Na Dolomitima je bio jučer krvavo suzbijen u području Tofane napadaj mnogih bataljuna alpinaca. Zarobili smo 135 Talijana, medju njima 9 časnika, te zaplijenili 2 strojne puške.

Na sočkoj fronti podržavalo je neprijateljsko topništvo žestoku paljbu protiv tolminskog i goričkog mostobrana, kao što i protiv naših položaja na brdu Sv. Mihovila.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 31. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Engleska poduzeća kod Pozieresa Longuevala protegla su se do jučerašnjeg dana. Bila su uvod k novom velikom englesko-francuskom napadaju, koji se jutros zajednički zbio izmedju Longuevala i Somme nastupom od najmanje 6 divizija, dok je onaj izmedju Pozieresa i Longuevala bio kroz čitavi dan zadržavan našom zapornom vatrom; samo navečer je došlo do izvedenja pojedinačkih navala takodjer s vrlo jakim silama. Neprijatelj je bio svuda suzbijen teškim krvavim gubicima i nije dobio ni noge zemljišta; gdje je došlo do bojeva na bajunete, odlučili su se svi nama u prilog. Zarobljeno je 12 neprijateljskih časnika i 769 momaka, zaplijenjeno 13 strojnih pušaka.

Na jugu od Somme topovski bojevi.

Na istoku od Moze ojačala bi češće topovska paljba do veće žestine. Jugozapadno od tvrdje Thiaumont odigrali su se maleni bojevi s ručnim granatama.

Skupina francuskih ljetala, što je nastupila protiv Mühlheima u B., bila je kod Neuenburga natjerana u bijeg od naših Fokkera i prognana. Zapovjedničko je ljetalo bilo oboreno na sjeverozapadu od Mühlhausena; osim toga bila na raznim mjestima postavljena izvan boja 4 neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

S jedne i druge su strane Friedrichsstadta bila suzbijena ruska izvidnička odijeljenja. Navale protiv naših položaja na prokopu zapadno Logišina i kod Nobela, jugozapadno od Pinskoga, izjalovile su se.

Lisingenova bojna skupina suzbila je i jučer pobjedonosno nepresiane jake navale ruskih četnih masa. Napadač je imao opeta najveće gubitke. Dobro pripravljenom protunavalom suzbili smo neprijatelja, koji je bio prodro kod Zarečja, južno od Stobihve. U koliko se je do sada ustanovilo bilo je jučer zarobljeno 1889 Rusa, medju njima 9 časnika.

Bothmerova vojska: U navalama nastavljenim u odsjeku sjeverozapadno i zapadno od Bučća uspjelo je Rusima da na pojedinim mjestima prodru u najprednju obrambenu liniju. Bili su suzbijeni, sve su navale uspješno odvraćene.

Balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 31. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Nakon što smo potjerali ruske bojne sile iz Revanduza preko granici, nastavlja se borba nama u prilog. Rusi su bili prisiljeni, da pobjegnu iz mjesta Sakiz prama sjeveru, a mi ih tjeramo.

Kaukaska fronta.

U odsjeku je Bitlis položaj nepromijenjen. Naše su čete jurišem otele protivniku brijeg Antuk, koji se je nalazio 20 km. na jugoistoku od Muša u neprijateljskim rukama i koji vlada na okolišnjim područjem. U protunavali suzbili smo posve bajonetama žestoke neprijateljske napadaje protiv naših položaja u odsjeku Ognott (30 km. jugoistočno od Baškoja), te su Rusi pretrpjeli kod toga teške gubitke. Broj mrtvih nadmašuje 1000. Naše čete, koje su se zadržale na 10 km. zapadno od Erzinjana, osujetile su snažnom protuakcijom pokušaje napredovanja neprijateljskih bojnih sila, koje su se opkopale na 13 km. jugozapadno od Gumiškine. Naše su ih čete napale, izbacile iz njihovih položaja i potisnule su ih prama istoku.

Egipatska fronta.

Naša pomaknuta odijeljenja suzbijaju svuda u okolici Kotura neprijateljska izvidnička odijeljenja te dobivaju korak po korak tla prama zapadu.

BRZOJAVI.

Rat.

Srpske čete na Balkanu.

Karlsruhe. „Neue Züricher Zeitung“ javlja iz Atene: Srpska vojska, koja sastoji od tri vojna zbora, pod englesko-francuskim vrhovnim vodstvom otpremljena je preko Florine na sjevernu granicu. Izuzevši sukobe u okolici Kikindira i klanca na obim stranama željezničke pruge Seres, nije dosele došlo nigdje do većih operacija. Sarrail čeka navodno još uvijek na ruska pojačanja.

Austro-Ugarska.

Carevo ručno pismo prigodom dvogodišnice rata.

Beč, 31. (D. u.) Premilostivi je car upravio prigodom dvogodišnjice rata ručno pismo na ministre predsjednike Stürgkha i Tiszu. (Pošto je brzojavka preduga i došla nam je prekasno donijeti ćemo je u sutrašnjem broju.)

Poljski zarobljenici pušteni na slobodu.

Beč, 31. „Polnische Stimmen“ javlja: Obzirom na želju izraženu sa poljske strane, pustila je austro-ugarska vlada na slobodu dio ruskih zarobljenika, rodjenih u Poljskoj. 21 t. m. prispjelo je u Pietrkow 64 zarobljenika, koji su većim dijelom rodjeni u Pietrkowu ili njegovoj okolici. Njihov je dolazak izazvao veliku radost u svim krugovima pučanstva.

Balkan.

Iliescu posjetio bugarsku granicu.

Bukarešt. Državni tajnik u ratnom ministarstvu Iliescu zaputio se, u pratnji dvajih visokih časnika, na inspekcione putovanje u Pazardžik. Odanje će posjetiti rumunjsko-bugarsku granicu. Prije svoga odlaska je Iliescu podulje konferirao sa ministrom predsjednikom.

Radoslavov o položaju.

Budimpešta, 31. Sofijski dopisnik „Pester Lloyda“ imao je razgovor sa ministarskim predsjednikom Radoslavovom. Ministarski predsjednik ocijenjuje sa pouzdanjem izvan politički položaj. Položaj na istočnoj i zapadnoj fronti ostao je povoljan uza sve ogromne sile, koje su naši neprijatelji tamo upotrebili. Položaj će svakim danom biti bolji. Neprijatelji će konačno ipak morati uvidjeti, da je bezuvjetno nemoguće oteti nam pobjedu.

Obzirom na Sasonovu demisiju je ministarski predsjednik uvjeren, da je predstojeća katastrofa ruske vojske i njezino poremećenje vrlo djelovalo na ministra. I ako neće u političkom položaju nastupiti nikakve promjene, to neće barem sudbina Rusije biti više u zlokobnoj ruci Sasonovoj.

Odnošaji prama Rumunjskoj potvrdjuju pouzdanje. Bugarska, izjavio je Radoslavov, hoće sve poduzeti, e neki došla u konflikt sa susjedima, te će učiniti sve, e bi Rumunjskoj dokazala, da ima za budućnost što najbolje namjere. Politika Bratiana nije dosada obrodila nikakvim plodom, jer se odgovorna mjesta nijesu dala zanesti od ententinih vaba, te nema nikakvih znakova, koji bi dali povoda pesimističkom naziranju.

Ni položaj u Grčkoj ne smije se radi toga smatrati pesimističkim, jer je ententa zajedno sa Venizelosom uspjelo, da je predobila za svoje osnove stanovite muževe i stranke. To naime još nije dokaz, da se je i grčki narod pustio ententinim vabama zavesti u propast.

Municijski transporti za Rumunjsku.

Berlin, 31. Lokalanzeiger doznaje iz Basela: „Ruskoje Slovo“ veli, da ne odgovara istini vijest, da su rumunjski municijski transporti prešli rusku granicu. Izvoz množine municije, koja već nekoliko mjeseci leži u Ruskoj kaošto i uspostava prevažanja municije tvore predmet pregovaranja, koja su započela tek 20. t. m.

Golemi požar u Valoni.

Lugano, 31. (D. u.) Po novinskoj vijesti iz Barija, buknuo je u Valoni golemi požar, koji je uništio 130 skladišta robe. Šteta iznaša više milijuna.

Antanta.

Pozivi u Rusiji.

München, 31. „Münchner Neusten Nachrichten“ javljaju, bit će u Rusiji pozvani pod oružje svi muškarci od 17. do 51. godine, koji stoje još na raspolaganje. U Finskoj se, u protuslovlju sa pravicama Finaca, poduzimlju priprave za poziv u vojnu službu isto muškaraca od 17.—51. godine. Očekuje se, da će to novo nasilje ruskih oblasti prouzročiti u Finskoj nemire.

Casement.

Berlin, 31. „Lokalanzeigeru“ brzojavljaju iz Kopenhagena: „Berlingske Tidende“ javlja iz Londona: Govori, da nema nikakvih nada, da će kralj pomilostiti Casementa, prem će dakle slijedeće sedmice biti osuda izvršena.

Ustreljenje kapetana Fryotta.

London, 31. (D. u.) Grey je svratio pozornost američkoga poslanika u Londonu na njemačku vijest o ustreljenju kapetana Fryatta. Ako je njemačka vlada, kaže Grey, počinila takov zločin na engleskom zarobljeniku, koji se je nalazio u njezinom zarobljeništvu, time je očito postao položaj skrajno ozbiljan. Da Grey moli s toga, da se izvoli preko američkog poslanika u Berlinu provesti prešnu istragu, je li istinita novinska vijest o Fryottovom ustreljenju. Kao odgovor dostavilo je poslanistvo Greyu izvještaj američkog poslanika u Berlinu o njegovom posredovanju u toj stvari.

Zatvorenje Francuske granice.

Genf, 31. Jučer u 4 sata bijaše na zapovijed vojničkih oblasti zatvorena francuska granica prema Švici. Bijahu zadržani svi brzojavi, dapače i službeni ratni izvještaji francuski, engleski i belgijski.

Italija i Njemačka.

Lugano, 31. Boselli je po prvi puta posjetio glavni stan. On hoće, da u pitanju držanja Italije prema Njemačkoj dodje do jedinstva medju vladom s jedne strane i krunom te Cadornom s druge strane.

Talijansko ratoborno novinstvo, koje sluti, da neposredno ne predstoji naviješčenje rata Njemačkoj, napada vladu, što ona previše polemizira, a malo radi.

Amerika.

Eksplozija dinamita kod New-Yorka.

New-York, 31. (D. u.) Od eksplozije dinamita u tvornicama municije na malenom otoku kod New-Yorka nastradao je veliki broj ljudi. Bila je nanešena i velika materijalna šteta. S početka ponadali su se, da ima medju radnicima samo maložrtava. Ali već dosad je bilo dopremljeno u bolnicu 75 osoba. Govori se, da je vatra porodila u skladištu municije, pa da je zahvatila maonu krcatu šrapnelima. Taneta su eksplodirala a granate su potom upalile, drži se, dinamit na teretnim vozovima. Čitav je otok prekriven gomilama ruševina.

London, 31. (D. u.) Reuterov ured javlja iz New-Yorka: Od eksplozije na otoku u newyorškom zaljevu izgubilo je život samo malo ljudi. Ali materijalna je šteta vrlo velika. Procijenjuje se na 5 milijuna šterlina. Od eksplozije je uništeno takodjer 40.000 tona surovog sladora u vrijednosti od 3·5 milijuna dolara, pa 8 željezničkih vozova krcatih usoljenog svinjskog mesa i municije. Oštećeno je 13 skladišta i 6 pontona za prekrcavanje. Lahkih je ošteta zadobio i kip slobode.

Razni brzojavi.

Prag. Kako ovdješnji listovi javljaju, moraju u Kutnoj Gori u Češkoj žene, koje budu noću uapšene sbog prostitucije, sliedeći dan mesti ulice. Kad su neke žene „boljih“ porodica prosvjedovale protiv ove sramote, ali zdrave kazne, naloženo im je, da barem peru stepenice i podove općinskih i drugih javnih zgrada.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 28. Služb. izvještaj od 27. posl. podne.

Istočno more.

25. srpnja bacio je neprijateljski zepelinac na izlazu iz finskog zaljeva i na Alandsko otočje po prilici 50 bomba. Nije napravio nikakove štete. Pred opstreljavanjem naših brodova nestao je zepelinac na jugu. Istog je dana napalo 8 pomorskih ljetala naše pomorsko ljetalište na otoku Oesel, te su izbacila preko 100 bomba. Dva su se naša pomorska ljetala upustila u boj, te im je uspjelo, da obore neprijateljski stroj, koji je uhvatio vatru.

Kaukaska fronta.

U saperskom skladištu u Sipikoru 20 vrsta sjeverno od Erzinjana zaplijenili smo do 5000 ručnih granata, preko 1000 pušaka i 600 škrinja naboja. U Hestahanu smo zauzeli bolnicu s 800 kreveta. U Erzinjanu smo našli skladišta pušaka, samokresa, bodova, topničke municije, petroleja i benzina. Grad Erzinjan nije ništa pretrpio.

Engleska.

London, 27. Službeni izvještaj od 26.

Sjeverno od crte Pozires-Barentin-le-Petit osvojili smo 200 jardova važnih neprijateljskih jaraka. Neprijatelj ih je opet osvojio odmah drugo jutro, ali bezodvlačnom smo protunavalom ponovno stupili u južni kraj. Na desnom smo boku protjerali neprijatelja iz istočnog i sjeveroistočnog dijela šume Delville, te smo osvojili opet sjeverni dio Longuevala. Danas teški topovski boj na sjeveroistoku od Pozieresa i u blizini jarka Longueval, šuma Delville. Noćas smo zauzeli Pozieres i Bazentin, te smo odoljeli dosad svakoj protunavali. Drugo jutro oteo nam je neprijatelj opet nakon ljutog topovskog opstreljavanja sa boka čitavi jarak, ali nam je snažnom protunavalom uspjelo, da opet u njega stupimo. Traje ljuti boj u prostoru kod Delvilla i Longuevala. Za malene je neprijateljske navale prodro odio u jarke na zapadu od ceste Ypern-Pilken, ali je bio odmah izbačen. Dalje na jugu krenulo je englesko odijeljenje protiv neprijateljske linije, te je našlo Nijemce kod njihovih žičanih zapreka. Pobilo je u boju tridesetorici od njih. U jarcima našli su Englezi mnogo Nijemaca, koje je bilo poubijalo prijašnje bombardovanje.

Engleska su ljetala izvršila u srijedu lijepu službu, čim su ustanovila neprijateljske baterije. Danas je bila radi magle njihova djelatnost malena; dviju je ljetala nestalo.

Popisi gubitaka od 24., 25. i 27. srpnja bilježe imena 608, 405 i 216 časnika; palo ih je 314.

London, 28. Po ogorčenoj borbi potisnule su naše čete petu braniborsku diviziju iz položaja, što je zaposjedala u šumi Delville. Čitava je sad šuma u našim rukama. Suzbili smo dvije protunavale uz velike neprijateljske gubitke. Napredovali smo još nešto u selu Longueval i blizu Pozieresa. Topovski boj noćas na raznim odsjecima fronte.

London, 29. Osvojili smo i posljednje čardake u Longuevalu i uhvatili smo kod toga nekoliko zarobljenika. U okolici Pozieresa potrajao je boj čitavi dan po na bajonete. Na drugim mjestima znatna topovska djelatnost. Izvidnička je ophodnja uništila kod Bapauma dva neprijateljska ljetala.

Francuska.

Paris, 31. (D. u.). Službeni izvještaj od 30. srpnja:

Na sjeveru od Somme je bio dan obilježen nizom krvavih bojeva na odjelu fronte izmedju vrha 139, na sjeveroistoku od Hardecourta, i rijeke. Naše su čete prešle na navalu te su osvojile jile kroz prije podne čitave sustave neprijateljskih jaraka po 300 do 800 metara dubljine. Doprli smo do ulaza u selo Maurepas i držimo šumu na sjeveru od stanice Hem, trkalište na sjeveru od te šume i imanje Monacu. Popodnevne su njemačke protunavale bile suzbijene našom vatrom, i mi smo održali čitavo osvojeno područje.

Domaće Vijesti.

Zahvala.

Prigodom dne 23. srpnja o. g. na Monte Cane obdržavane pedesetgodišnjice Viške proslave istaknule su se opet nekoje tvrtke i osobe svojom darežljivošću, koju su posve posvetile svrhi humanitarne i patriotične svrhe. Opravdanim ponosom može grad naglasiti to, da je u njemu mnogo gradjana, koji su u ovim časovima dokazali, da njihovo srce bije za drugoga, a ponajpaće za one, kojih su oci i sinovi žrtvovali za domovinu, a prema tomu i za nas svoje najbolje, svoj život i svoj krv. Grad je time očitovao svoja plemenita čuvstva i pridonesao tomu, da je slava protekla lijepo i sjajno. Da-

pače i isto je sunce sa zlatnim svojim zrakama i narav, koja kao da se je smiješkala, ugodila ovoj proslavi!

Mnogi su poklonili u novcu, drugi opet u živežnim sredstvima, drugoj robi i proizvodima, odnosno su plemenitoj svrsi posvetili rad svojih ruku. Osobito su se istaknule dame paviljona Crvenog križa: gdja. dr. Rebentisch, gdja. Rammetsteiner, djica. Marija i Alice Scracin, gdjica. Vera i Stana Vidmar, gdjica. Paula Mezzar; od „luke sreće": gdja. Bekar, gdja. i gdjica. Krmpotić, gdjica Stefi i Minka Stopar, gdjica. Drahosch; od paviljona za prodaju cvijeća, znakova i pjesama: gdjica Risi Müllner, gdjica. Emilia i malena Laura Dorotić, gdjica Flora Grubišić, gdjica Kandušer; od kavane Tegetthoff: gdja. Ulbing, gdja. dr. Šorli sa kćeri, gdja. Flo, gdja. Pfeiffer, gdjica. Kinkela i gdjica. Novak. Naročita hvala neka bude izrečena za neumorno djelovanje gospode Hinka i Daniela Antonini, Aleksandra Kanduscher, Bradašić, Viktor i Milan Hellmann, Reitmann, Schaffer, Weiska, pjevačkom zborovodji Rudolf Matè, tamburaškom zboru S. M. S. „Habsburg", kao i čitavom zboru.

Najusrdnija hvala nadalje gospodi: dr. Zucconu, dru. Flegu, dru. Šorliju, Josipu Krmpotiću i gospodi, koja su sudjelovala.

Nadalje su na robi, dragocjenostima, priborima za odore, sitnim predmetima i piću darovali ova gospoda i tvrtke: Kupelwieserowa uprava dobara, gradsko aprovizacijono povjerenstvo, tvrtka Tominc (model Kruppovog mužara u vrijednosti od 300 K).

Dom. Sec. Benussi (5 hektolitara pive); tvrtka Dreher (5 hektolitara pive); tvrtka Dejak (3 hektolitra pive); Ivan Ispirovich (200 boca sinalka); gdja Dr. Ciotti, Bernard Johann, Droguerija Antonelli, tvrdka M. Mardešić, zlatar Haffner, Ivan Zimolo, Karlo ..., pomodna kuća Löbl, tvrtka F. W. Schr... Ahnes „Alt Austria", Nikola Mardešić, Jakov Scracin, Adolfo Fischer, Ivan Höss, gdja Žunić i tvrtka Jos. Krmpotić.

U novčanim su darovim po gospodinu Mardešiću darovali: Tvrtka braća Maraspin 200 K, po 100 K: droguerija Tominz, Nik. Mardešić, Leopoldo, Rojatti; Mile Pavelić 60 K; po 50 K: Karlo Mattelich, Giorgio Benussi, Kreditno i eskomptno društvo, tvrtka L. Dejak, Kavana Rauch (vlasnik) Gregorije Vratovich, (Kavana Miramar), Giacomo Scracin, Ignacio Steiner, Franjo Scala (Kavana Eden), Speisenmeister Matijević (S. M. S. „Custoza"), gdja Sanzin, Rudolf Marincovich, (Fasana); obitelj Demori 40 K; po 30 K: tvrtka Ett. Suppan, Jozefina Blasich, Rudolfo Novak; Serafin Gelletich 25 K; slastičar Jankovich 24 K 80 h; po 20 K: Braća Žic, Dr. Agostini, Antun Martina, Josip Pecorari, poduzetnik Polla, obitelj Cozzio, Proviantmeister Stepcich, Speisemeister Holzer, Speisemeister Sandalić, tvrtka E. Poduje, Pavao Triscoli, Kontreadmiral Holub, Don Frane Ivanišević, Dr. Karl Ciotti, Kancelista Kučera, administracija „Il Gazzettino di Pola"; zbirka kod Polizeiposten I. kroz gosp. kancelistu Kučeru i Petra Pavlović 16 K; po 10 K: tvrtka Frühauf, Dr. Schiavuzzi, Pavao Turina, parfumerija Karl Zottig, Joso Pavelić, Speisemeister Goriup, Ivan Pauletta, Speisemeister Delise, Mihovil Lucchich; Roberto Knez 6 K; Ukupno K 1771 80 h.

Ukupno je unišlo: na ulaznicama K 2360·—; na pivi, vinu i ostalom piću K 7411·35; na mesu, šunki i kruhu K 1266·33; na cvijeću, pjesmama i razglednicama K 690·—; na kugljani K 626·—; šaljiva tombola (luka sreće) kruna 354·—. Dar na licu proslave: po kavani Tegetthoff K 250·—; po Crvenom križu K 283·30; po kavani „Narodni dom" K 200·—; po zajutarkovaoni Sillich K 104·—; po gospodinu Skulinu K 100·—: po gospodi Petanjek i Kerec unišlo K 49·—; po gospodinu Jurkoviću K 30·—; tomu zbirka gospodina Mardešića K 1771·80. Ukupno K 15.495·78. Za nakupovanu robu i pivu, vino, šunku, brašno (kruh) itd. izdano bje K 6364·32, tako te je postignut čisti dobitak od K 9131·46 i usto od tvrtke Tominc poklonjeni model mužara u vrijednosti od 300 kruna.

Da se taj čisti dobitak postigao, nije malo doprinijela susretljivost c. i kr. pomorskih oblasti kao i ličnosti iz njihovog kruga, koje su priredjivačima u svakom pogledu išle na ruku.

Konačno izričemo hvalu i ovdješnjem novinstvu i to listovima: „Hrvatski List", „Polaer Tagblatt" i „Il Gazzettino di Pola", za njihovo snažno podupiranje.

Stoga u ime udovica i sirota, koje će uslijed sjajnog rezultata viške proslave, godišnjice pomorske bitke, u kojoj je austrijska ratna mornarice po našem neumrlom Tegetthoffu stekla pobjedu, zapasti znatna potpora. Neka bude priredjivačima dozvoljeno, svima zajedno, koji su sudjelovali kod proslave, a ponajpače visoko štovanoj pokroviteljici presvijetloj gospodji Chmelarž, izraziti najiskreniju zahvalu.

PULA, 30. srpnja 1916.

Za odbor:

Nikola Mardešić.

Gospodarstvo.

Dobra krma za stoku.

Lišće sladorne repe vrlo je hranivo za stoku. Nu pri krmljenju repinog lišća mora se uzeti u obzir veliki postotak soli u njima, osobito oksalne kiseline. Daje li se stoci previše toga lišća, to se oksalna kiselina spaja sa vapnom kostiju. Uslijed toga može stoka zapasti u razne bolesti. Lišće uživano u većoj mjeri, prouzrokuje lijavicu, s toga ne treba dati najedamput puno. Da predusretnemo bolestima kosti, daje se stoci na 100 kg. lišća oko 100 grama stučene krede. Lišćem sladorne repe valja hraniti samo odraslu stoku, mladoj stoci škodi.

Gnojenje vinograda.

Kalijeva sol od velike je važnosti za gnojenje vinograda, polja i livada. Osobito oni, koji običavaju već više godina gnojiti Thomasovom troskom ili superfosfatom, moraju gnojiti i sa kalijevom solju, ako hoće imati obilan prirod. Ovako pognojena zemlja podnaša laglje sušu. Kalijevom solju najbolje je gnojiti već u zimi ili rano u proljeću. Na vrganj zemlje uzme se 50—70 kgr. 40-postotne kalijeve soli, koja je vrlo jeftina, a dobiva se u trgovinama s umjetnim gnojivima.

Sadite bagreme (akacije) za kolje u vinogradu.

Vinogradarima zadaje mnogo brige i troška nabava dobrog kolja za vinograd, buduć je kolje dobrog i trajnog drva mnogo skuplje od običnog drva. U takovim će se slučajevima razumam vinogradar poslužiti najbolje gajenjem bagrema. Bagrem daje vrlo dobro kolje, koje je trajno, koja se trajnost još više povećaje, ako se prije uporabe impregnira s modrom galicom. Gajenje bagrema ne zadaje gospodarima nikakovih muka, jer dobro uspjeva svagdje, osim na mokrom i močvarnom tlu, dapače uspjeva i na kamenitom tlu. Nasadi bagrema se brzo razvijaju, trajni su, te vinogradar nalazi u njima svake godine u izobilju kolja za svoj vinograd. Općenito je poznato, da bagrem daje izvrsno kolje za vinograd, te se u vinorodnim krajevima u velike sadi. Tako u gornjoj Italiji, u Ugarskoj, Njemačkog i drugdje. „Hrvatska".

Razne Vijesti.

Prijetnje u izbornoj agitaciji u Grčkoj. Atenska „Nea Himera" donosi, kakor Reuterov ured javlja, da se u Grčkoj agitira u potonje doba krilaticom, da će, u slučaju da ostane Venizelos kod predstoječih izbora u manjini, navijestiti Njemačka i Bugarska Grčkoj rat. Javno je mnijenje ogorčeno, da se Bugarsku miješa s Njemačkom u svrhu da se utuče politička sloboda grčkoga naroda. Prema izjavi „Frankfurter-Zeitunga" ne kane se Njemačka i Bugarska umiješati u Grčke izbore. Usuprot namjerava antanta, prama priznanju vlastite štampe, vršiti pritisak na izbornike. Svrha je Reuterove vijesti, da sumničenjem prikrije nasilja antante.

Tri prijedloga glede autonomije Poljske. Kako se iz Stockholma javlja, predložena su u ruskon. ministarstvu vanjsih posala tri prijedloga glede autonomije Poljske. Jedan je izradjen po moskovskim političarima i zahtijeva, da se smjesta proglasi državna autonomija Poljske. Druga je osnova ona ministra predsjednika Stürmera, koji ne daje Poljskoj državnu, već samo pokrajinsku autonomiju na širokoj podlozi. Treću je osnovu sastavio Sazonov, i ta sadržaje samo općenitosti i želi, da se proglas autonomije Poljske odgodi na vrijeme, kad se istjera (!?) neprijatelja iz Poljske.

Izjava potpredsjednika bugarskoga sobranja. Izvjestitelj „Pester Lloyda" u Sofiji imao je razgovor sa potpredsjednikom bugarskoga sobranja drom Momčilovim, koji je izmedju ostaloga rekao: „Bugarsku ne može ništa više rastaviti od centralnih vlasti. Pobjeda centralnih vlasti je i naša pobjeda, dok bi njihova propast bila i propast bugarskoga naroda. Mi smo uostalom uvijek vjerovali u pobjedu centralnih vlasti, koje ćemo biti i mi sudionici. Jaka Njemačka i Austro-Ugarska uvjetuju i jaku Bugarsku."

Austrijski Franklin. Dne 1. augusta t. g. navršuje se 220 godina, otkako se je rodio jedan od onih mnogih i mnogih veleuma, kojima bi se danas slava orila čitavim svijetom, da im je koljevka tekla u drugom kojem kraju i da je pripadao drugom kojem narodu. Taj učeni, nadareni i dalekovidni se čovjek zove Prokop Diviš, rodjen dne 1 augusta 1696 u Senftenbergu u Češkoj. Bio je priprost seoski svećenik, a umro je godine 1765.

Ime je toga znamenitoga muža danas slabo poznato. On, koji je bio po svojim idejama dapače i od samoga Franklina veći i koji je na području elektriciteta izumio ono, što su iza njega kasnije čitave dvije generacije morale „ponovno izumiti i otkriti", on nema danas nigdje na svijetu, a ma ni najjednostavnijeg spomenika, da, niti priproste spomenploče.

Tako je Diviš primjerice već godine 1730. čitao i radio kod električne svjetlosti — dakle čitavih sto godina prije negoli je „otkrivena" električna žarulja. Nadalje je preporučao ubijanje životinja električnim putem, a on je ujedno prvi, koji je stao upućivati na elekroterapiju (liječenje pomoću elektricitete). Kod kuće je upotrebljavao ograde od žica, kojima je prolazila električna struja, za obranu proti provalnicima, a ovo su sredstvo počeli upotrebljavati u ratu tek godine 1904. kao nešto posve nova. Godine 1753. izumio je sasvim neovisno od Franklina munjovod, no taj su mu praznovjerni seljaci razorili. Godine 1750. sagradio je električki orkestrion, koji je svirao bez čovječje pomoći. A koliko li bi toga taj čovjek još bio izumio i kako li bi danas bio slavljen, da nije bio tako skroman i da nije bio — Slaven.

C. kr. austr. vojnička pripomoćna zaklada za udovice i siročadi

pod Najvišim pokroviteljstvom Njeg. c. i kr. Apost. Veličanstva.

Riječ k ratnom osiguranju.

Ocalno-krvavi ples se vrti dalje. Dalje i dalje grmi zgoda strašnih dogadjaja, dalje i dalje zapovijeda neisprosan usud narodima Austrije! Život! Cvjetući, kipeći i ustvarajući život leži uništen na tlima pod teškim kladivom ratne borbe. Žene, majke, djeca čeznu gledajući na borište za svojimi — našimi vojnici, gledaju tamo, gdje bjesni smrtna kosa nad dragima njihovog srca. On, koji je doma marljivih rukû, skrbnog srca ustvarao i radio za njihov dobrobit, za dobrobit drage domaje! Jeli se povrati, kada zazvone zvonovi mira preko razbijenih, od ratnog bijesa rastrganih poljana? I ako se ne povrati nikada više? Tko će donesti tada pomoć ubogima i zapuštenima?

„Pomozi si sam i biti će ti pomagano!"

To je geslo u tom teškom, žalosnom času. I k toj samopomoći je pružala utješljivu ruku **c. kr. austrijska vojnička pripomoćna zaklada za udovice i siročadi pod Najvišim pokroviteljstvom Njeg. c. i kralj. Apost. Veličanstva.** — U svojoj dalekovidnoj skrbi ustanovila je temelj, da čovjekoljubnije, opsešnije uopće nije bilo moguće ustanoviti.

Komu nije poznata blagodarna djelatnost tog skladа? Komu nije poznato, koliko dobra je prispjelo sve iz njega i koliko jih je bilo dionicima dobročinstva njegovog u teskoj stisci i skrbi, kada se nije već povratio onaj, koji je tako savjesno skrbio za domaju i svoje?

Kako ugodno nudi pomoć taj zavod, slijedi već iz toga, da bez svakakih neprilika, bez pisarija, bez liječničke pregledbe i drugih listina dolazi pomoć u sili. Tko se ne će poslužiti te pomoći, ako je rodjak ratnika ili nije, kojeg osigura, te si tim putem ustanovio temelj za sebe svoju djecu! Stotisuće jih je bilo već, koji su bili dionicima tih blagodati, a mora ih biti jošte na milijune, koji se združe na tom velikom čovjekoljubnom radu!

Naši hrabri junaci, koji se vani na bojnim poljanama bore za veličinu i slavu naše domovine, oni će Vam biti zahvalni za tu brigu, jer jer je za nje na ratištu najteža savjest, šta će biti sa njihovom djecom, ako pogodi smrtan oštrac njihovo srce!

Uistinu je mnogo takovih, kojima se upire ćut, da bi osigurali život onih u korist svoju i svoje djece. A takodjer za takove slučajeve je primjerna riječ na mjestu. Uistinu posjeduje taj ili onaj toliko, da mu nije treba misliti na pomoć, ipak će ista pomoć dobro doći u trenutku, kada će željeti, da se truplo svojeg dragog priveze sa ratišta u domovinu i ovdje položi u domaću zemlju te mu postavi na grob njega vrijedan spomenik. Ali to stoji mnogo novaca, kojeg svatko ne smogne.

Kakav će biti plemeniti rad, ako tu potporu obrne za troškove prevoza svojega u domovinu i za njegov spomenik, na kojeg će još djeca i od djece djeca gledati s ponosom!

Ne ustručavajte se dakle, dokle je jošte čas, dokle nije prekasno!

Obavijesti kojemu drago vrsti daje

Josip Krmpotić

kotarski poslovodja za kotar Pulu c. kr. Austrijske vojničke pripomoćne zaklade za udovice i siročadi u Puli, Trg Custoza

O kokošima u Hanspärsgardsu.

Švedski napisao August Bodenson.

Sören Sven i Kristens Kalle u Hanspärsgardsu od vajkada su se slagali i živjeli kao doista dobri susjedi. Nikad ne bi Sören Sven propustio, kad bi u nedjelju poslije podne pio svoju običajnu rakiju, a da ne bi pozvao Kalleja, da bratski dijeli s njim tu žarku kapljicu. A kad bi se Kalle vraćao iz grada ili iz krčme, dovikivao bi već iz daleka Svenu i mahao bocom, punom rakije. A o svim onim zdjelicama kave, kojima bi nutkala Sörenova Stina Kallejevu Börta ili pako Kallejeva Börta Sörenovu Stinu, ne ću ovdje ni da govorim — jer ove su žene bile već kroz svojih dvadeset godina ovamo naviknute, da jedna drugu časti. A osim svega toga bilo je još sveopće poznato, e se Svenov sin i Kallejeva kći Ivana vole i da će se doskora vjeriti, jer u ovom su slučaju bili stari posve istoga mišljenja kao i mladi. Tako je došlo, te je u tom dvorištu vladao takav mir i takova sloga, kao u ptičjem gnijezdu.

Da, prebrodili su dapače i najgoru napast za susjede, koji stanuju izbu uz izbu — napast, koja se je sastojala u tom, što su jedni i drugi imali kokoši, a da se ipak radi jaja nijesu nikad još bili zavadili. I sve je to bilo dobro i lijepo, dok su imali prave domaće seljačke kokoši.

No iznenada se je uzmutila lijepa ta sloga i blaženi taj mir medju njima.

A evo, kako je došlo do toga!

Jedne je nedjelje iza Duhova došla Kallejeva Börta u župni stan i donijela pastorovici krasan komad teletine. Pastorovica je dakako htjela da joj se oduži i dala Börti devet rijetkih jaja od nevjerojatno velikih, lijepih njemačkih kokoši, koje su se kočile po pastorovom dvorištu.

Börta je bila puna radosti, tako te bi najradje bila skočila u zrak. I čim je došla kući, podmetne jaja pod kokoš, koja je već sjedjela u gniezdu.

I — da li je itko već čuo o takovoj sreći, kakovu je imala Börta! — sedam se je kokoši i jedan pijetao izlegao iz devet jaja — samo jedno je jedino bilo prazno. Börta je skakutala oko pilića, ma upravo tako kao i sama kvočka. Jedva te bi kod kuće i izvan kuće o čem drugom govorila. I kvočka je smjela sa svojim podmlatkom da šeće po sobi poput druge matere. Pa ako bi se zaletjela i na sam veliki stol, ne bi Börta ni riječi kazala.

A ni Kalle ne bi radi toga ništa rekao, dok su pilići bili maleni. Ali kad su poodrasli te mogli skakutati, znao bi spomenuti:

— Ti imadeš doista odviše obzira prema pilićima, Börto! Da ih tako ostavljaš u sobi! Ta oni ne štede ni stola ni klupe!

Ah, što! — slegne Börta ramenima. — Ti jamačno hoćeš, da maleni ovi crvići padnu u ždrijelo svraki, ili vrani ili jastrebu? A što se tiče stola i klupa, to i ti, u koliko znadem, ne pazíš mnogo na njihovu čistoću. Što?

— Ništa, no čovjek mora svaki put oprezno da se ogleda, prije nego li hoće da sjedne — reče Kalle.

— A čemu uopće i imaš oči, ako ne za to, da se ogledaš? — odvrati Börta. — Pilići ostaju ovdje unutra, dogod ja hoću, zapamti si to! Zar ja nikad ne smijem da imam ma bilo kakovog veselja, ja?

— Hm! Doista možeš mnogo veselja da doživiš evo s ovim ovdje! — mrmljao je Kalle. — Neka se nitko tako čvrsto ne veže o zemaljske stvari, jer iz toga nastaje kumirstvo, — reče on tad pobožno.

— Da se čvrsto ne veže! Kumirstvo! Samo se ti odviše čvrsto ne veži! Pogledaj ded na ovaj ormar u kutu! Ovdje imaš ti svoje kumirstvo! Jesi li danas već podigao oči do svoga kumira? — raspali se Börta.

Na ove se riječi nije Kalle mogao suzdržati od smijeha.

— Grom i pakao, ne, nijesam, jer taj je prazan! Ta to znadeš ti upravo tako dobro kao i ja!

— Uh! A zar nijesi možda ti prazan, ti? Ali zapamti si, pilići su moji. I ovdje u sobi ostaju, dok je mene volja. Zapamti si dobro! — odvrati Börta.

Time ode u kuhinju i prekine rječkanje.

— Hm! Proti ženama i pilićima teška je borba, mrmljao je Kalle u brk i pošao na cestu.

No i Kalle bi se znao ražestiti, a to se je jednom i zbilo, i to prilično, kad mu naime je Börta sakrila duhan, koji je bio stavio na klupu kraj vratiju, dok je sjedio kod stola. Tad se je na nju razgoropadio Kalle i upitao, što do bijesa imade s njegovim duhanom. Tom je zgodom postala Börta nervozna i stala se izgovarati, da je mislila, e je kokoš ondje nešto ostavila bila. Ali od tog se je vremena pomno čuvala, da ne dira u Kallejev duhan.

Ondje prijeko kod Sörenijevih su imali trista zabava sa Börtom i njezinim pilićima. Ta nije bila nikakova osobita umjetnost čuti, što se govori u susjednoj sobi, ponajpače, kad bi se Kalle i Börta nešto malo prepirali, jer tad bi njih dvoje vikalo, što glasnije je moglo. Tad bi se znala smijati Sörenova Stina, a Sven još više. I Stina je nasadila bila kokoš, koja je izlegla priličnu hrpu pilića, no to su bili samo potomci čestitih starih domaćih kokoši i zadovoljavali se sa nuzgrednim prostorijama — s njima nije bilo neprilika.

Ali poslije, u kasno ljetno doba, kad je Börta konačno mislila, e su sad pilići već dosta dorasli da uzmognu napolje, i kad ih je pustila u dvorište, tad ipak zamalo te se Stini nije pričinilo, kao da ju je nešto kroz tijelo probolo, jer prekrasno ih je bilo pogledati, kad su dotrčali iz sobe, visokih nogu, dugačkih vratova i lijepog crnog, ovdje ondje s bijelim pomiješanog perja. I kad je nato pogledala svoje vlastite piliće, koji su lepršali i lijetali poput mladih zeba, tad je osjetila nešto od onoga, što se zove zavist. — Zar nije i ona mogla iz župnog dvora da nabavi jaja poput Börte? Da, ali ona je bila već podmetnula toliko jaja pod kokoši, koliko je ovog ljeta uopće kanila — prije nego li je Börta dobila blagoslovljena jaja od pastorovice, — tako te nije radi ničesa imala da se kaje. — I Sven je stajao prilično dugo u blizini i promatrao Börtine piliće.

— Prekrasni! — izjavi konačno.

— Da, zar ne, ovi ti se svidjaju! — reče Börta sva blažena.

Sörenova Stina podje na ove riječi u sobu, jer nije mogla više da sluša.

Tako se je približila zima. Börta je poklala sve svoje stare kokoši, osim njih dvije, koje će ostati za Božić, jer je htjela da ima odsad samo jednu vrst. Bila su samo tri ili četiri prošlogodišnja pileta, koja su imala da prežive zimu. I čim je počelo bivati studeno, uzela je svu perad u sobu i stavila ju ispod kreveta. Kalle je morao da sačini novi kokošinjac sa dostatno velikim prijećkama za te Nijemce, kad bi ispružili vrat i htjeli da jedu iz korita. A proti tomu nije Kalle imao ništa da kaže, jer je i on vidjevao u svoje i svojih roditelja vrijeme, kako za stroge zime zatvaraju uvijek perad u sobu. Hoće li kokoši da legu, moraju imati i dostatno topline — to je bilo jasno.

Sad je morao i Sören Sven misliti na to, da pregleda stare kokošinjce ispod postelja. Jer kad je već Börta svoje kokoši uzela bila u sobu, to je morala i Stina svoje u njoj da ostavi, premda nijesu već koju tu zimu prezimile u sobi. No nju bi boljelo, kad bi Börtine kokoši prije počele leći jaja nego li njezine vlastite.

A ipak — tako je bilo. Upravo osam je dana iza Božića prva mlada njemačka kokoš izlegla prvo jaje u posteljinu na podnožju Börtina ležaja.

Kako velika li je postala Börta, kad je ugledala prvo jaje! Bilo je žuto. Smjesta je pozvala Kalleja i Ivanu te im ga pokazala.

— Grom i pakao, kako je lijepo! — izjavi Kalle te gotovo kao da se je posve izmirio sa svim onim nevoljama i jadima, koje je imao sa pilićima, dok su bili maleni.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 386.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 2. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

18.000 zarobljenih Rusa u mjesecu srpnju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojevi kod Melodilova, sjeverozapadno od Kolomeje, dovršili su se i jučer potpunim neuspjehom za neprijatelja. Njegove su se navale izjalovile. Kod Bučca bojna je djelatnost nešto o podne oslabila. Kod Velešnjova bio je glatko suzbijen noćni napadaj, što su ga Rusi poduzeli. I na jugozapadu i zapadu od Lucka pustio je neprijatelj, prisiljen svojim izvanredno visokim gubicima, da nastupi odmor u njegovim navalama. Nastavljao je nasuprot nesmanjenom žestinom svoje juriše na sjeveru od najgornje Turije, pa u koljenu rijeke Stohod kod Kasovke i sjeverno od ceste, što vodi iz Šarnja u Kovel. Bio je svuda suzbačen, gdje samom vatrom, gdje borbom na bajonetu.

Na sjeveroistočnoj smo fronti južno od Pripjata uhvatili kroz mjesec srpanj ukupno 90 ruskih časnika, 18.000 momaka i 70 strojnih pušaka.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme odigrali su se prostorom ograničeni, ali ogorčeni bojevi, kao nastavak velikih napadaja od 30. srpnja. Englezi, što su bili prodrli na uskoj fronti na zapadu od šume Foureaux, bili su izbačeni. Neprijateljski napadaj, što je bio poduzet u osam rojeva u okolici Maurepasa, bio je glatko suzbijen. Francuzi što su provalili sinoć na samom zapadu od Moze, kod dvorca Monacu, bili su listom suzbijeni. Na jugu od Somme i desno od Moze živahna topovska paljba. Opsežnim smo lagumom uništili francuske položaje na sjeveru od Fleuryja u širini od 200 m po prilici. Oborili smo tri neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Protiv fronte na Stohodu iscrpljuju se i nadalje Rusi u bezuspješnim napadajima. Uhvatili smo preko 200 Rusa.

*

Englesko-francuska ofenziva postigla je do sada na prostoru od 28 km po prilici dubljinu od . . . Ali neprijatelji sami ne će po iskustvu iz posljednjih bojeva tvrditi, da je bila uslijed njih uskolebana njemačka linija na nikakvom mjestu. Taj je „uspjeh" stajao neprijatelja, prama vrlo obzirnom računanju, po prilici 350 tisuća ljudi, dočim naš gubitak nije brojčano s njime niti za usporediti. Osim toga imali smo mi uslijed polaganog razvoja ofenzive posve dosta vremena, da uspostavimo opeta svoje linije iza naših sadašnjih najprednjih linija, što smo ih u njoj izgubili.

Više je skupina pomorskih ljetala napalo u noći pred 1. kolovoza grad London i istočne engleske grofovije, te su s očitim uspjehom nabacile obiljno bombama obalne utvrde i obrambene baterije, kao što i vojnički važne industrijske zgrade. Sva su se ljetala vratila neoštećena pored žestokog postreljivanja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 1. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Nije bilo važnijeg poduzeća.

Neprijateljski se je brod nasukao na obali jednog od otoka na zapadu od Aivalika.

Perzijska fronta.

Naše izvidničke su kolone imale uspješnih bojeva s neprijateljskim ophodnjama. Na sjeveru od Kutije strovalilo se je neprijateljsko ljetalo, što ga je naša vatra oštetila.

BRZOJAVI.

Rat.

Ruske čete prevežene iz Francuske u Solun.

Lugano, 1. (D. u.) Stefani. Čete ruske vojske, koje su bile iskrcane u Francuskoj, stigle su u Solun, te je Sarrail održao nad njima smotru.

Ruske priprave za treću zimsku vojnu.

Basel, 31. Listovi javljaju iz Petrograda: Novinstvo saopćuje prve ruske zaključke, koji se nanašaju na treću zimsku vojnu. Vlada je razdijelila municijskih dobara od listopada 1916. do travnja 1917. Od ovih otpada opeta 450 milijuna rubalja na Japan.

Trajanje odlučne ofenzive.

Lugano, 31. „Corriere della sera" javlja iz Pariza: Prvi dio ofenzivne bitke na zapadu je već svršio. Saveznici su proračunali, da će trajati odlučna ofenziva najmanje 2, a najviše 3 mjeseca.

Krvavi bojevi medju Rusima i Perzijancima.

Basel, 31. „Novoje Vremja" javlja, da su kod Ispahana započeli novi teški i po obje strane vrlo gubitonosni bojevi medju ruskom vojskom Daratova i jakim buntovničkim četama. Buntovnici su za malo vremena ponovno prodrli u Ispahan, kojega ozbiljno ugrožavaju. Buntovnici su uništili brzojavnu svezu sa onim krajem, gdje se nalaze engleske čete.

Tripolis izgubljen.

Zürich, 31. „Tagesanzeiger" prima iz Milana: Privolom cenzure izjavlja „Corriere della sera", da je Italija posve izgubila koloniju Tripolis.

Austro-Ugarska.

Previšnje ručno pismo na svršetku druge godine rata.

Beč, 31. Sutrašnji „Wiener Zeitung" saopćiti će slijedeće Previšnje ručno pismo:

Dragi Stürgkh! Dvije su godine prošle, otkako nas je nepomirljivo neprijateljstvo naših protivnika prisililo na rat. Kako mi je duboko žao što ta čovječanstvu naložena kušnja tako dugo traje, to Me ispunjuje visokim zadovoljstvom pogled na teške borbe, koje ponovno opravdavaju Moje pouzdanje u nesavladivu snagu monarhije. Vrijedni svojih hrabrih sinova, koji se u srdačnoj svezi sa vojskama naših slavnih saveznika junački opiru ponovnim udarcima nadmoći, pokazuju Moji mili narodi u največoj vjeri, kako znadu sa oduševljenjem vršiti svoje dužnosti, kako to odgovara velikome času. Ujedinjeni čvrstom voljom u pobjedu, doprinašaju muževnom odlučnosti svaku žrtvu, koju zahtijeva sigurnost budućeg trajnog i časnog mira. U pravom razumijevanju mjera, koje zahtijeva dobrobit domovine, podnašaju uslijed rata nužno ograničenje gospodarskog života te osujećuju zavratne namjere naših neprijatelja, koje idu za dobro promišljenim ugrožavanjem opstanka mirnog pučanstva. Moje srce dijeli u očinskoj žalosti sa svakim od Mojih podanika brige, koje njih teže i što ih oni tako postojano podnašaju: tugu za palima, tjeskobu za milim svojim na bojištima, smetanje plodonosnoga, mirnoga rada, znatno oteškočenje svih životnih uvjeta; ali ja, oslanjajući se na velike kušnje dviju godina rata, gledam punim pouzdanjem u polaku se bližajuću budućnost u uvjerenju, da Moji junački narodi u istinu zasluživu pobjedu i u pouzdanju punom vjere, da im neće providnost uskratiti svoje milosti i pravednosti.

Prigodom tog spomendana, koji nam srca ispunjuje nadom, koju, da Moje pučanstvo ponovno doznaje, da me njegova nepokolebiva požrtvovnost ispunjuje ponosnom radošću te da zahvalnim srcem priznajem njegovo držanje što jamči za konačni uspjeh. Nalažem Vam, da to u Mojem imenu saopćite pučanstvu.

Beč, dne 31. srpnja 1916.

Franjo Josip v. r.

Stürgkh, v. r.

Sutrašnji ugarski službeni list objavit će jednako vlastoručno pismo na ministarskog predsjednika grofa Tiszu.

Njemačka

Car Vilim prigodom ratne dvogodišnjice.

Berlin, 1. (D. u.) Njemački je car upravio na državnog kancelara Bethmann-Hollwega, prigodom dvogodišnjice odkada je rat buknuo, ukaz, gdje ističe besprimjerno junačtvo njemačkoga naroda u djelima i u podnašanju. Vojska su si i mornarica stekle, ujedno s vjernim i hrabrim saveznicima, i u navali i u obrani, najveću slavu. Njemački car spominje po tom vrlo slavni dan Skager-Rakka, kao što i junaštvo što je kod kuće pokazalo muško i žensko, mlado i staro, da ublaži ratne nevolje, i takodjer rabotu onih, koji se dan i noć neumorno trude, da opskrbe braću, što se bore u jarcima i na moru, svim potrebnim. Nadanje je neprijatelja, da će nas natkriliti u proizvodnji ratnog materijala ali izjalovio se je na isti način, kao što i osnova, da njemački narod izglade. Na njemačkim poljima doziva božja milost marljivost poljodjelca obiljnijim plodom, nego bi što smo smijeli da se ponadamo. Zaključuje: još ima teškoga pred nama. Doista pobudjuje se po tužnim dvogodišnjim ratnim bojevima u svakom srcu čežnja sunčano svjetlo mira, ali rat ipak traje, jer je i danas zadaća neprijateljskih vlasnika, da unište Njemačku. Samo na naše neprijatelje pada krivnja, što se i nadalje prolijeva krv. Njemačka je mostavilo čuvstvo pouzdanje, da je Njemačka nepoaživa uza svu protivničku nadmoć i svaki me dan učvršćuje ponovno u uvjerenju, da njemački narod znade, da se radi o njegovom bivanju. A on znade svoju moć i pouzdaje se u Božju pomoć. Tako ne može ništa da uskoleba njegovu odlučnost i ustrajnost. Sigurno, da mi krepko hoćemo pribivati izmedju naroda na kruglji svijeta. Toga nam prava ne smije i ne će nitko oduzeti.

Car je Vilim izdao taj proglas na njemačku kopnenu i pomorsku obrambenu silu ističući sjajne pobjede protiv golemoj neprijateljskoj nadmoći i izriče nadu, da će prevladati duh vjerne dužnosti napram domovini i neslomljiva volja da se pobjedi, kao što prvoga dana rata.

Balkan.

Milijun za grčko brodovlje.

Rotterdam, 31. U Egiptu preminuli Grk, A. K. Vatikiotu ostavio je svoje imanje u vrijednosti od preko milijun drahma za gradjenje grčkog brodovlja.

Antanta.

Postupak protiv Suhomlinova

Genf, 31. „Temps" javlja iz Petrograda: Kazneno postupanje protiv bivšeg vojnog ministra Suhomlinova bijaše preložено do konca rata. Suhomlinov ostaje u zatvoru.

Rumunjsko vojničko odaslanstvo u Italiji.

Lugano, 31. Prispjelo je u Italiju rumunjsko vojničko odaslanstvo, koje sastoji od časnika.

Tunel pod kanalom La Manche.

Kopenhagen, 31. Danski inženir, koji se usljed vijesti antantinog novinstva o gradnji tunela pod kanalom obratio na mjerodavna mjesta u Francuskoj, te ponudio svoje sudjelovanje kod gradnje, primio je sada ne baš povoljan odgovor. Taj veli, da vodeći francuski krugovi ne mogu za sada misliti na ostvarenje te osnove.

Vijest antantinog novinstva o predstojećoj gradnji tunela jest samo rekiamna vijest, koja ide za tim, da odvrati pozornost svijeta od novog triumfa njemačke znanosti i tehnike kod uspješne vožnje trgovačke podmornice „Deutschland".

Neutralne države.

Govor sv. Oca kako treba moliti za mir.

Rim, 1. (D. u.) Prigodom primanja 3000 djece, što su se molila za mir, održao je sv. Otac govor, gdje je kazao, kako su ostale dosad bez uspjeha sve njegove opomene, da se oružje odloži, te da se potraži sporazumak putem razbora i pravednosti, tako da bude moguće učiniti konac tom sramotnom ljudskom klanju. Da on ne formulira nikakovih osnova, na koji način da može čovječje društvo učiniti konac mržnji i klanju i posvetiti se opet djelima mira, rada i probraćenja, jer da se on boji da njegovi predlozi ne bi bili jednako dragi svim njegovim sinama. Da se on zadovoljava time, što opetuje svoje želje, prepuštajući tu zadaću Svemogućemu, koji upravlja ljudskim djelima.

Dogodjaji na moru.

London, 1. (D. u.) Lloydov ured javlja: Bio je potopljen talijanski parobrod „Dandolo" (4977 t.)

Haag, 1. (D. u.) Kod ponesrećenja parobroda „Königin Wilhelmina" bilo je ranjeno 7 osoba; 3 suložača poginula.

Haag, 1. (D. u.) Putnički je parobrod „Königin Wilhelmina" naišao na minu i potonuo. Spasio se je 41 putnik i 60 mornara posade, Ranjeno je 26 osoba.

London, 1. (D. u.). Lloyd javlja. Bili su potopljeni engleski parobrod „Claudia" i norveška ladja „Mars".

Milano, 1. (D. u.). „Corriere della sera" javlja iz Tunisa: Talijanski parobrodi „Angelo" (5500 t.) i Sirra bili su potopljeni u blizini Balearskog otočja. Japanski parobrod, koji je uzalud pucao na podmornicu, dok je pretraživala parobrod „Angelo", bio je takodjer potopljen 2 dana kasnije pred Alžirom.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 29. Služb. izvještaj od 28. posl. podne.

Zapadna fronta.

Zapadno od Lucka prešle su naše čete na navalu te su razbile čitavu neprijateljsku frontu. Naša vojska progania neprijatelja, koji se u neredu povlači. Zaplijenili smo u tom kraju 46 topova, medju njima 6 mužara i strojnih pušaka. Zarobili smo tridesetak časnika, medju njima 2 generala i 2 zapovjednika pukovnije i više od 9000 vojnika. 28. smo srpnja u 6 i pol sati osvojili Brody.

29. srpnja poslije podne. Čete generala Lešickoga bacile su neprijatelja snažnom navalom prama Stanislavi. Divizija je urodjeničkih kozačkih četa osvojila Jezerčane, 10 km istočno od Tlumca.

29. srpnja na veče. Uz željezničku prugu Kovel-Bozišće traje napredovanje naših četa. Neprijatelj je bio suzbačen preko rijeke Stohod. Na jugu od Dnjestra pokuša neprijatelj, kojega naše čete gone u smjeru prama Stanislavi, da se održi u položajima, što ih je već prije izgradio. Dosad se je nabrojilo od zarobljenika što su ih uhvatile čete generala Brusilova od 28. do 29. srpnja: 2 generala, više od 681 časnika i 32.000 vojnika, medju njima veliki broj Njemaca, a plijena 114 topova, medju njima 29 teških. U ukupnom je broju zarobljenika uračunan i dio zarobljenika i plijena, što smo ga uhvatili u tronedjeljnim bojevima kod Brodyja, t. j. 126 časnika, 9 topa, 40 strojnih pušaka i 15.000 pušaka.

Italija.

Rim, 30. Služb. izvještaj od 29. t. mj.

U dolini Astico kušao je neprijatelj, da u noći na 28. t. mj. iznenadi našu posadu na Monta Cimone, ali smo ga odmah odbili. Jučer je neprijateljsko topničto djelovalo protiv mjesta u kotlini Asiago i protiv crte Spera-Trigno u dolini Sugana. Bijaše prouzročeno nekoliko požara. U dolini Travignolo su naše čete usprkos slabog vremena uznapredovale na obroncima Col Bricona prema dolini Ceremana te su odbile dvije protunavale.

Na Soči topovski dvoboj. Neprijateljsko je topničtvo bacilo nekoliko granata na krajeve zapadno Gorice. Na kraškoj visoravni bacalo je naše ljetalo bombe na ljetalačko taborište u Opatjewselu. Neprijateljska ljetala, što su se pojavila za vrijeme akcije, bijahu napadnuta i izgorjela. Jedno je od ovih palo na zemlju i izgorjelo. Javlja se, da neprijatelj sve više upotrebljava eksplozivna taneta.

Domaće Vijesti.

Zahvala. U jučerašnjoj zahvalnici, potpisanoj po gosp. Mardešiću, ispalo je slagaru navesti da je kod proslave sudjelovao i konsumni magazin mornarice kao takodjer, da je gosp. Domenik Gorlato darovao 400 boca praskavica. Koli predstojništvu konsumnog magazina mornarice toli osobama, koje su sudjelovale kao i g. Gorlatu budi rečena srdačna hvala.

Raspuštena društva. C. kr. Namjesničtvo u Trstu raspustilo je slijedeća društva: „Gabinetto di lettura" u Balama, „Gabinetto di lettura" u Kanfanaru, „Circolo operaio" u Rovinju, „Uniti" u Pramanturi, „Unione Istriana" u Banjolama, „Circolo di coltura" u Pomeru, „Società della biblioteca popolare" u Vodnjanu, „Gabinetto di lettura" i „Circolo Nazionale" u Nerezinama, „Circolo popolare di lettura" u Osoru i „Gabinetto di lettura Algarotti" u Krku.

Objava. Promet uzorcima robe dozvoljen je pod poznatim uvjetima takodjer za slijedeće urede vojne pošte: 8, 16, 32, 34, 46, 48, 61, 64, 65, 73, 79, 88, 95, 98, 106, 165, 177, 178, 181, 188, 200, 217, 218, 221, 223, 234, 239, 242, 269, 277, 278, 304, 307, 316, 323, 511, 512, 514, i 517.

Objava. Promet privatnim paketima vojne pošte dozvoljen je pod poznatim uvjetima takodjer za slijedeće urede vojne pošte: 20, 28, 37, 43, 76, 133, 138, 146, 148, 252.

Javna sudbena dražba. Dne 2. augusta 1916 na 3 sata poslije podne obdržavati će se dražba na licu mjesta ul. Alberto br. 29, kuća Domenico Malusà, više vrsti dasaka, greda te 500 m parketa.

Iz Hrvatske.

Zabrana izvoza. U novije vrijeme uslijedile su, kako javlja trgovačka i obrtnička komora zagrebačka, ove zabrane izvoza, i to: iz Njemačke za sva mirisava sredstva, kao vanilju, anathol, kolonjsku vodu, vodu za usta i zube,

prašak za zube, bjelilo i puder; iz Nizozemske za sve vunene latke u komadu, za žigice, te za predmete iz četinje; iz Bugarske za grahoricu za hranu; a iz Rumujske za janjeće kože i za prženi ječam (surogat kave).

Kupnja pakračkog dobra. Javljaju iz Zagreba: Pakračko dobro kupio je konzorcij, sastavljen od Wiener Bank-Vereina, Exploatacije drva u Budimpešti te zemunske tvrdke Binder i Polgar, za okruglih 10 milijuna kruna. Exploatacijom bukovih stabala već se otpočelo.

Osudjen radi denuncijacija. Riječki tribunal osudio je financijalnoga savjetnika Smokvinu na 5 mjeseci tamnice i 600 kruna globe, jer se je dokazalo, da je anonimnim pismima prijavio i potvorio vladinog tajnika Jekelfalusija i još neke više činovnike, da su podmićeni.

Rekvizicija zvonova u Hrvatskoj. Prema vijesti iz Zagreba provesti će se rekvizicija zvonova u Hrvatskoj i Slavonji tečajem mjeseca kolovoza. U četiri najveća grada Hrvatske i Slavonije skinuti će se 84 zvona u težini od 32.182 kilograma, i to: u Zagrebu 31 zvono u težini od 13.748 kg, u Osijeku 23 zvona u težini od 7778 kg, u Varaždinu 11 zvona u težini od 5160 kg i u Zemunu u 19 zvona u težini od 5496 kg.

Provala i villu riječkog guvernera. U petak u noći provaliti su u vilu riječkog guvernera neki nepoznati zlikovci, te su pokrali raznu robu i druge predmete, a nisu poštedjeli ni dragocjeno oružje, koje potiče iz srednjeg vijeka. Šteta je znatna, a o zlikovcima dosele ni traga.

Riječke školske oblasti protiv skitanja djece. U svrhu, da se školska djeca ne skiču za vrijeme školskih praznika, osnovala je riječka školska oblast posebno sklonište (Ricreatorio), te poziva roditelje, da budu u trajnom doticaju sa skloništem i da nastoje da ga djeca redovito polaze.

Iz Dalmacije.

Radnje obrtne škole u Splitu. U Splitskoj obrtnoj školi dogotavljuju model Boke s Lovćena, što će biti izložen na ratnoj izložbi u Beču. Osim toga izradjena je jur krasna grupa iz kamena sa Dinare a na njoj borić i planinski cvijet. Kamen, borić i cvijet donio je sa visa Dinare osobno c. kr. poglavar Bandel, te dao izraditi u obrtnoj školi upravo majstorski izradjenu grupu, što će pokloniti „Dinari", torpiljarki naše ratne mornarice.

Oslobodjenje za gospodarsko-šumarske svrhe. „Smotra Dalmatinska" donosi: U zadnje doba broj molba, što ih stranke direktno upravljaju ratnom ministarstvu, tako je narastao, da se već ne mogu sve rješevati.

Neka se stoga još jednom zna, da se molbe za oslobodjenje imadu prikazati bez izuzetka preko političke kotarske oblasti. Molbe upravljene direktno ratnom ministarstvu i ministarstvu za zemaljsku obranu ne će se uzeti u obzir.

Molbe pak, što se šalju neposredno na ministarstvo poljodjelstva, mogu samo odgovarajuće riješenje, budući da ministarstvo poljodjelstva ne može takve molbe odmah proslijediti, nego mora tek pričekati izvještaj kotarske političke oblasti.

Iz Trsta.

† **Rudolf Čuk.** „Edinost" javlja, da je na sjevernom ratištu pao učitelj Rudolf Čuk, koji je slovio kao jedan od najuzornijih učitelja tršćanske okolice. Pokoj mu duši!

Urednik „Piccola" pao u boju protiv Austrije. Čim se je počelo naslućivati, da će doći do rata izmedju Italije i naše Monarhije, prebjegao je iredentistički novinar Tevini, koji je pripadao uredničkom savezu „Piccola", u Italiju. Stupiv u talijansku vojsku borio se je „junački" protiv onih, koji su ga kroz toliko godina u Trstu hranili, dok nije konačno pao u jednom od posljednjih bojeva.

Državna pučka škola u Trstu. Tečajem minule školske godine pohadjalo je državnu pučku školu u Trstu (ulica Fontana) 1183 učenika. Po narodnosti bilo je: 366 Slovenaca, 431 talijanskog jezika, 319 njemačkog jezika i 6 drugih narodnosti.

Pučke kuhinje u Trstu. Ovih dana posjetio je pučke kuhinje, što ih je osnovalo aprovizacijono povjerenstvo, tršćanski namjesnik barun Fries-Skene. Namjesnik se je uvjerio o dobrom djelovanju i dobroj hrani, koju kuhinje pružaju siromašnim slojevima pučanstva. Kuhinje opskrbljuju dosele dnevno 4000 ljudi.

Ubojstvo! Ovih dana pozvao je neki nepoznati zločinac vlasnika ondašnjeg buffeta, Carbonzina na ulicu, gurnuo mu dugi nož u prsa i onda utekao, ostavivši mu dugi nož u prsima. Carbonzin izvadio je nož iz rane i srušio se na zemlju. Rek bi, da se radi o osveti, jer je neznanac tražio od Carbonzina 20 kruna, što mu ovaj nije htjeo uzajmiti. Stanje Carbonzina je teško.

Iz Goričke.

Strašan zločin. Čitamo u ljubljanskim listovima: Na lijevoj obali Soče, na putu prema Trenti, nalazi se kuća „pri Matevžu" u kojoj su stanovali „Kaconovi" bjegunci iz Kala. Stara majka Katarina, kojoj je bilo 75 godina, stanovala je u posljednje doba sama u kući, dok se je ostala obitelj nastanila malo više prama Trenti. — Ovih dana našli su staricu mrtvu; bila je prebačena preko kreveta. Kakovih 30 koračaja od staje našli su ubijenog 15-godišnjeg dječaka, slugu obitelji. Vrat i glava bila mu prignječena velikim kamenom. Za zločincima izdana je potjera.

Razne Vijesti.

Papa za zarobljenike. Papa je svojedobno predložio. da se zarobljeni oci porodica, koji imadu najmanje troje djece, te se nalaze preko 18 mjeseci u zarobljeničtvu, smjeste u Švicarsku. Službeni vatikanski list saopćuje, da je prijedlog prihvaćen sa strane Njemačke Francuske i Engleske.

U Njemačkoj kane davati i pivo na karte. Kancelar Bethmann-Hollweg primio je od njemačkoga sanitetskoga savjetnika dr. Bonne-ja otvoreno pismo, poduprto u 80.000 Nijemaca, u kojemu ga upozorava, kako se veliko mnoštvo ječma troši na izradbu piva. Prema njegovim računima troši se u Njemačkoj dnevno do 42.000 metričkih centi ječma na pivo, a od toga bi se moglo nasititi 10 milijuna ljudi. Traži konačno, da se pivo toči na hljebne karte. — Mnogi su listovi pristali uz mnijenje dr. Bonneja, jer da htjela treba u Njemačkoj više nego li piva.

Peti ratni zajam u Njemačkoj. Prema vijesti bečke „Neue Freie Presse" započele su u Njemačkom ministarstvu financija predradnje za peti njemački ratni zajam. Potpisivanjem tog zajma imalo bi se započeti u rujnu. Sva je prilika, da će se za ovaj zajam odabrati novi tip.

Rad neutralaca za mir. U „Kreutzzeitungu" piše profesor visokih škola u Poznanju i Berlinu: Može sa za nekom stalnošću ustvrditi, da će, ne uspije li ofenziva antante na zapadu, neutralne vlasti započeti mirovnom akcijom. Čim se bude vojnička situacija i malo promijenila, računati ćemo sa mirovnim pokretom, kojemu je nedavno rusko-japansko utanačenje dalo novi povod.

Iskaznice za mast. „Fremdenblatt" javlja, da se na kompetentnom mjestu radi na tome, da se urede karte za mast. Prema toj naredbi otpadalo bi na glavu za sedmicu dana četvrt kilograma masti, ulja ili maslaca.

Gospodarski rat protiv Njemačke. Kako se iz Pariza javlja, počeo je dne 23. o. mj. u Lyonu kongres jugoistočnih Nijemcima neprijateljskih udruženja, koji se je medju inim bavio i pitanjem o zdruśenju industrijalaca i trgovaca u boju protiv gospodarske nadmoći Njemačke.

Žetva u Italiji. Talijansko ministarstvo za gospodarstvo objelodanilo je provizorni izvještaj rezultata ovogodišnje žetve u Italiji. Prema tome donijela je žetva 52 milijuna dvostrukih centi žita, dok je prosječni rezultat prošle godine bio 48 milijuna dvostrukih centi.

Bojevi u Africi. Prema vijesti iz dobro upućenog carigradskog izvora navijestio je emir Darfura, Ali ihn Binar, Engleskoj „sveti rat". Rat je jur započeo, pa je Binar sa svojim plemenima, koja je skupio u redovnu vojsku, uspješno napao i protjerao Engleze, i tako zaposjeo sav gorovit kraj. Cilj je daljnih emirovih operecija, da se sjedini sa Senusima, pa da ujedno s njima prodre u Sjevernu Afriku.

Osamnaest milijuna cipela za Rusiju. Prema vijesti „Kolokol-a" dospjelo je u Moskvu 18 milijuna američkih cipela, tako da su sve moskovske trgovine odmah snizile cijenu cipelama za polovicu. Svi su izlozi puni cipela, i to uz polovičnu cijenu.

„Klub pristaša poljske države". "Kurier Poznanski" javlja, da su njemačke oblasti u Varšavi dozvolile ustrojenje „Kluba pristaša poljske države". Tako je u Poljskoj, što je zaposjednuta od nijemaca, ostvarena politička organizacija onih poljskih krugova, koji idu zatim, da u smislu pravila rečenog kluba podignu poljsku državu pod zaštitom centralnih vlasti.

„Cetinjske Novine". Dne 18. kolovoza o. g., bivša na rodjendan N. Veličanstva, izaći će u Cetinju prvi broj lista pod naslovom „Cetinjske Novine". List će biti štampan u njemačkom, madžarskom, albanskom i hrvatskom jeziku.

Ugroženje položaja neutralnih vlasti. Uslijed krize, što je izazvana svjetskim ratom, boji se „Neue Zürcher Zeitung", da je ugroženje položaja i egzistencije neutralnih vlasti silno ugrožena, ako se velevlasti odluče, da protegnu ratovanje i na treću godinu.

Zadnje sredstvo. U antantinim se i njoji prijateljskim rumunjskim krugovima naglasuje, da bi bilo najuspješnije sredstvo za definitivno podjarmljenje Rumunjske pod jaram antante, kad bi Sarrail započeo sa ofenzivom u Makedoniji. Poznato je medjutim, da se Sarrailu neda započeti sa ofenzivnom akcijom, jer je unaprijed uvjeren, da ne bi imala nikakvih uspjeha.

Reforma viših djevojačkih škola u Ugarskoj. Ugarsko ministarstvo nastave objelodanilo je dne 25. pr. mj. naredbu, kojom se reformira organizacija viših djevojačkih škola. Viša djevojačka škola prestaje kao takva te ostaje samo do četvrtoga razreda u dosadanjem obliku. Iza četvrtoga pa do osmog razreda pretvara se škola u djevojačku gimnaziju. Uveden je takodjer ispit zrelosti.

Italija i Njemačka. Talijanski reform. social. zastupnik Raimondi, koji žurnalističi izbora misli Bissolatti-ja, piše u „Messaggeru", da bi navještaj rata Italije Njemačkoj imao smisla istom onda, ako Italija raspolaže sa potrebitim četama za druga bojišta. Drukčije dostaje sadanji platonički položaj. što ga je ustvario pristup k londonskom dogovoru i odreknuće njemačko-talijanske nagodbe. Članak ostavlja utisak, da se nema očekivati neposredni navještaj rata sa strane Italije.

U Milanu zahtijevaju navještaj rata Njemačkoj. Sa talijanske granice dolazi vijest, da je nedavno uručena prefektu u Milanu spomenica, kojom se zahtijeva bezodvlačni navještaj rata Njemačkoj. „Giornale d'Italia", glasilo ministarstva izvanjskih posala, izjavlja k toj spomenici, da je izričiti ratni navještaj Njemačkoj kod sadašnjih odnošaja suvišan, te da bi značio samo formalnost. Kod sadanjih je naime odnošaja sasma jasno, da nema ni za Njemačku ni za Italiju nikakvih zapreka, da se susretnu na jednom ili drugom bojištu licem o lice, kad bi to zahtijevale ratne potrebe.

Pitanje mira. Madžarski političar i bivši ministar grof Andrassy koji boravi sad u Berlinu, došao je tamo u doticaj i u razgovor s raznim službenim osobama. Jednomu je novinaru izjavio: Sada nije vrijeme, da se govori o miru. Dok je antanta uvjerenja, da će nad nama održati pobjedu, ne bi naravski nikako pristala na mirovna pogadjanja. O miru govorit ćemo istom onda, kad suzbijemo Ruse. — Na pitanje novinara, da li se možemo ove jeseni nadati miru, odgovorio je Andrassy: Nikako ne, ako ne postanemo u ovogodišnjem ljetu pobjeditelji.

Bliži priključak Grčke k vlastima antante. „Morningpost" izvješćuje iz Atene po švicarskim listovima: Zaimis je naložio grčkomu poslaniku u Parizu, Romanosu, da saopći engleskoj i francuskoj vladi, da je Grčka vlada zaključila zatražiti bliži priključak vlastima antante. Ova se izjava o promjeni u držanju Grčke dovodi u vezu sa putovanjem princa Nikole i Andrije u Petrograd.

Izgorjela ruska luka. Javlja se iz Stockholma, da je izgorjela najznamenitija ruska luka Raumo u Finskoj. U luci je bila najmodernija pilana na čitavom sjeveru, al je i ta sasvim izgorjela.

Ruski transporti. Prema vijesti „National Tidende", prošlo je dne 25. o. mj. mimo Malmoa deset engleskih parobroda iz Rusije sa švedskim momčadi. Parobrodi držali su se švedske obale, dok su ih izvan granice švedskoga suvereniteta pratile njemačke torpiljarke, u svrhu da ih uhvate, čim napuste zonu švedskoga suvereniteta.

O pozivima reklamiranih. Na temelju vijesti ugarskog vojničkog lista „Külügy-Hadügy" izišlo je u budimpeštanskim i zagrebačkim listovima saopćenje o ograničenju oproštaja od pučkoustaške službe, te o nekoj reviziji reklamanata. Sada budimpeštanske novine javljaju, prema „Budapester Korespondenz", da ta vijest odgovara prema saopćenjima s mjerodavnog mjesta tim manje činjenicama, jer se ti oproštaji prema izjavi resortnih ministara tako strogo prosudjuju, da nije nužna općenita revizija niti je potrebno kakvo ograničenje.

O kokošima u Hanspärsgardsu.

Švedski napisao August Bodenson.

(Nastavak.)

— Sad ne trebamo uskrsna jaja da kuhamo u sjemenu od sijena, jer su eto već sad žuta, — reče Ivana.

No Börta nije mogla obastati u svojoj kući s tim jajetom, ona je na svaki način morala susjedima, da ga pokaže.

Sörenova je Stina bila upravo zabavljena sa kotlićem od kave, kad je Börta unišla. A ispekla je i čitavu zdjelu uštipaka i stavila ih onamo na stol.

— Jesi li ikad u svom životu vidjela tako lijepo jaje? Izlegla ga je jedna od njemačkih kokoši, — reče Börta i pruži Stini jaje.

Stina ga pogleda, ali ga ne uze u ruku. Kazala je samo: „ne-e!" — i stala svom žestinom čeprkati po žaru izpod kotlića.

Börta je mirno stajala i još kroz neko vrijeme pružala Stini jaje. No kad ova sa svojim čeprkanjem po žaru nikako nije htjela da prestane, vrati se u svoju sobu. Zbilo se je eto prvi put, što je jedna od susjeda došla drugoj, kad je bila kava priredjena, a da ju nije njom ponudila.

Börta se ugrize za usnice, no ne kaza kod kuće ni riječi.

Sad su doskora počele sve njemačke kokoši kod Börte nesti jaja. Sandučić za sadnučićem jaja mogla da je šalje u grad. A gradski su se stanovnici upravo trgali za lijepa jaja i nadmetali se u cijeni, tako te je Börta za posljednji sandučić primila dapače i banknotu.

To je Stinu silno poparilo. Njezine kokoši nijesu odavale još ni najmanjim znakom, da će nesti, ma kolikogod ih opipavala i uza svu toplinu ispod postelje i uza sav žitak i kruh, koji su potajice dobivale. Kadgod bi Börtu ugledala, okrenula bi se iti otišla. I njih obadvije, koje su prije toga u isto vrijeme muzle, nijesu se susretale a ma ni jedamput, kad bi dolazile ili odlazile iz staje. Stina je tako htjela. A Börta je opet bila mnijenja, e ne osjeća ni najmanje potrebe, da se sastaje sa Stinom.

Tad dodje jednog dana Kalle Sörenovima i htio da uzajmi četvrt rakije. Stari općinski je krojač Bocken bio došao do njega prije nego li su ga očekivali — što se uostalom tako često ne zbiva — a takove ljude treba dvoriti jelom i rakijom od onoga trena, kad udju kroz vrata sve do tad, kad se ova iza njih zatvore — ako naime čovje hoće da zadrži pošteno ime i dobar glas u okolici.

Dok je bio Sören Sven vani u komori, da natoči rakije, reče Stina Kalleju:

— Ta to je upravo ludo, koliko novaca dobiva Stina za svoja rijetka jaja, — i stisne usnice.

— Da, oni u gradu plaćaju dobro, — primijeti Kalle.

— Da, ali ako nešto ide u slast, to je ono i skupo — kaže Stina. — Promisli samo, koliko hrane trebaju tako velike lijepe kokoši! Ta tuj se radi o žitku!

— Da, razumije se, jesti moraju imati, ako hoće da nesu. No žitka se mnogo ne potroši. Börta kuha vodu i ukuhava u njoj sijeno i sjemenje od sijena i lupine od jabuka te sve to miješa i miješa, tako te ima više muke sa hranom za kokoši nego li sa našim vlastitim jelom.

— Da, to je sve lijepo i dobro. Ali ono, što ona kuha i miješa, posve je nešto drugoga nego li sjećka i lupine od jabuka, da uzmogne dobiti jaja u ovo doba, kad kokoši jedva mogu da se namjere na zeleno kakovo vlakance ili crva. Zaviri samo u škrinju za žitak i vidjet ćeš, što treba davati kokošima, da uzmognu nesti jaja. A usto tako velike kokoši . . . . . Kakove li koristi, ako krava daje mlijeko, a kod toga prevali čabar. Isto bih mogla da kažem o kokošima. Kakav li blagoslov leži na njezinim jajima, ako kokoši sav probitak pojedu! . . . . . Moji maleni patuljci nijesu iznesli još nijednog jajeta, ali zato i njihova hrana ništa ne stoji.

Kalle nije dospio da odgovori, jer upravo u onaj je čas ušao Sven u sobu i stavio preda nj rakiju.

Ali čim je kod kuće krojaču ponudio bio čašicu rakije u ime dobrodošlice, popeo se je odmah na tavan, da zaviri u škrinju sa žitkom. Grom i pakao, ta tuj nije više mnogo žitka preostalo! Dakako da ga uostalom i nije moglo biti više tako mnogo — ta varili su slad i mljeli žitnu krupicu za Božić, dakle —

Ali kad je sašao bio u kuhinju, nije se ipak mogao suzdržati, a da ne kaže Börti:

— Börto! Ta to je užasno, kako malo je žitka ostalo u škrinji! Ti ne smiješ kokošima da podaješ toliko žitka?

— Jesi li me ikad vidio, da dajem kokošima toliko žitka? — skoči Börta sva raspaljena.

— Ne, ali . . . . . .

— A tko ti je dakle rekao, da dajem kokošima toliko žitka?

Kalleju je bilo, kao da ima punu šaku otrovnih mravi.

— Tko je to kazao? — stala je Börta vikati.

— Reci mi, tko je to kazao?

Kalle nije htio ni za živu glavu da izazove izmedju susjeda razmiricu, jer je dobro znao, e bi radi toga imali svi ukućani da pate. No on je ujedno znao, da Börta ne poznaje šale, a sam nije htio da dospije u škripac.

— Tko je to kazao? — vikala je Börta podjednako.

— Nitko nije kazao, — lane Kalle posve malodušno i počele su mu se po glavi. Bilo je samo, kad sam eto boravio ovdje prijeko kod susjeda da si uzajmim rakije, te je Stina rekla . . . . . .

— Ta prisegla bih bila, e je ona to kazala! Pfuj, takova mrcina od susjede! Gola zavist! Pfuj, takova mrcina! Hm! Da, da, kad sam ono došla s prvim jajetom i htjela da joj ga pokažem, nije htjela ni da ga uzme u ruku, nego se je okrenula i netremice počela duvala u žar i po njemu čeprkala. A nije me pozvala ni da sjednem na zdjelicu kave, premda je imala kotlić sa kavom na vatri. A uštipaka je bila na stolu puna zdjela. Jesam li se ikad ja prema njoj tako ponijela, a? Pfuj! Ali kaži joj samo, neka iznajprije zaviri u svoju vlastitu škrinju, koliko joj je žitka preostalo, umjesto da si zadaje nepotrebne brige radi drugih! Pfuj, mrcina! Izazivati neslogu izmedju muža i žene! Pfuj!

Kalle se je češao i sprijeda i straga. Ej, da se samo nije umiješao u sve ovo i da nije nikad zagledao u škrinju sa žitkom! Tako eto biva, kad čovjek sluša ženske brbljarije!

No Börta još nije popustila.

— Kukavna škrta blebetuša! Žitak! Da dajem kokošima odviše žitka? Kao da se ne mučim i ovako i onako i ne sakupljam i ne sabirem na sve strane, samo da uštedim na žitku. Ta neka vidi, e ima ovdje slada i krupice i brašna za uštipke u izobilju, a ona nema možda ni toliko žitka, kolika ga treba za kuhanje kave. I ti, ti magarče, ne mogu drukčije da kažem, ti ludo, ti! Dakle da pregledaš žitak, zato si bio gore na tavanu, je li? I mislio si, e nijesam čula, kako škripi poklopac od škrinje, sve ako i jesi strugao nogama i kašljucao. Pfuj! Ima li to da bude hvala, što sam opskrbila bila kuću i gledala na svoje, u koliko sam samo mogla.

— Börto! — molio je Kalle tako lijepo.

— Da, Börto! To i jesam! — vikala je ona. — Ja ću se za vas brinuti, kako se eto vi brinete za mene! Idite svi zajedno do bijesa!

Time je otvorila vrata od sobe i unišla u nju. Ovdje je sjedio krojač usrijed velikog stola, noge unakrst i zaškiljio ispod naočara na nju. Ovaj nije, dakako, tobože ništa čuo od prepirke, tako te Kalle uopće nije imao zgode, da kaže ma i riječ u ime razjašnjenja i obrane.

Sad je nestalo u dvorištu mira, a to sve samo radi kukavnih kokoši — uza sve to, što one nijesu počinile a ma nikomu nikakova kvara.

(Nastavit će se.)

kakovu je imala Börta! — sedam se je kokoši i | — Uh! A zar nijesi možda ti prazan, ti? Ali | — prije nego li je Börta dobila

Godina II. — Broj 387.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 3. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Talijanska podmornica zaplijenjena.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nema promjene u položaju. U istočnoj Galiciji izjalovilo se je na jugozapadu od Bućca, kod Višnjovčika, te na jugu, jugozapadu i zapadu od Brodija, više djelomice jakih ruskih navala. Isto su se tako izjalovili svi protivnički napori da probiju savezničku frontu izmedju najgornje Turije i pruge, što vodi iz Rovna u Kovel, o obrani njemačkih i austro-ugarskih četa, koje se tamo bore. Istu je sudbinu doživjelo napokon i više jakih protivničkih provala u koljenu rijeke Stohod kod Kasovke.

Talijansko bojište.

Položaj nepromijenjen. U Dolomitama, istočno od sedla Sief, bio je suzbijen napadaj dviju talijanskih satnija.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 2. (D. u.) 1. kolovoza u 7 i pol sati prije podne provalila je skupina od 14 talijanskih velikih bojnih ljetala preko Pirana u Istru. Linijski poručnik Banfield podigao se je u Trstu, te s jednim pomorskim ljetalom zaslijedovao neprijateljsku skupinu preko čitave Istre. Stigao je njezinu glavnu silu, 7 Caprona, nad Rijekom u visini od 2700 m, te je oborio veliko bojno ljetalo. Upravljač je mrtav, 2 su motrioca zarobljena. Banfield i njegovo ljetalo ostali su neoštećeni.

Beč, 2. (D. u.) Službeno se javlja: Talijanska podmornica „Giacinto Pullino" pala je u sjevernom Jadranu gotovo neoštećena u naše ruke te smo ju doveli u Pulu. Zarobili smo čitavu neranjenu momčad, sastojeću se od 3 časnika i 18 momaka.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme napadao je neprijatelj sinoć s vrlo jakim silama uzaludno odsjek od Maurepas do Somme. Nakon što je bio pretrpio već popodne za djelomičnog podhvata protiv dvorca Monacu krvavi poraz uslijed brze protunavale njemačkih batalijona, prodro je na putu od Maricourta do Cleryja sve do naših posve izjednačenih opkopa. Neprijateljski su gubici opeta znatni. Na jugu od Somme, kod Belloya i Estreesa, mjestimični boj evi. Na desno od Moze napredovali smo sjeverozapadno i zapadno od tvrdje Thiaumont te smu osvojili gorski nos na sjeveroistoku od tvrdje Souville i potisnuli neprijatelja znatno u gorovitoj šumi, kao što i u šumici Laufee. Zarobili smo 19 časnika i 923 neranjenih momaka. Zaplijenili smo 14 strojnih pušaka. Obrambenom smo vatrom oborili 3 neprijateljska ljetala, a jedno u zračnoj borbi.

Istočno bojište.

Na sjevernom dijelu fronte nema osobitih dogodjaja. Na jugozapadu od Pinskoga opetovala se je ruska poduzeća na jednoj i na drugoj strani Nobelskog jezera s jačim silama i proširila su se takodjer na okolicu od Lubješova (na Stohodu). Bila su glatko suzbijena. Više napadaja u luku Stohoda propalo je posve već u zapornoj vatri. A uvijek iznova jurišao je protivnik ne obazirajući se na svoje velike ljudske gubitke, protiv naših položaja izmedju Vitonježa i Turije. Svi su njegovi napori ostali bezuspješni.

Kod Bothmerove su se vojske izjalovili djelomični neprijateljski napadaji u kraju na zapadu od Višnjovčika i blizu Velešnjova (na Koropjecu).

Balkansko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rat.

Srpska ofenziva započela.

Ženeva, 1. Prema vijestima iz Soluna, otpočela je srpska ofenziva protiv Bugara. Napadaj je uslijedio 12 km južno od grčko-srpske granice, na grčkom teritoriju. Bugarsko topništvo razvija žestoku djelatnost.

Njemački zračni napadaj protiv Engleske.

London, 1. (D. u.) Službeno. Veći je broj neprijateljskih ljetala prošao pred ponoći nad istočnom i jugoistočnom obalom, te je bacao bombe nad ušćem rijeke Themse. Noćas su krstarila ljetala u očito znatnom broju nekoliko vremena nad Linconshire, Norfolkom, Suffolkom, Cambrige, Essescom, Kentom i Huntingdonom. Bacala su na slijepo bombe na vojnički neznatna mjesta. Na jednom su mjestu stupili, kako se drži, dobrim uspjehom u djelatnost, obrambeni topovi. Potanjih vijesti nema.

Sueski kanal u opasnosti.

Basel, 2. — „Baseler Nachrichten" javlja iz Rima, da su osim u Milan takodjer i u Rim doputovale mnogobrojne obitelji iz Sueza, koje donašaju sa sobom veoma ozbiljne vijesti.

Englezi o posljednjoj njemačkoj zračnoj navali.

London, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja: Zračnom navalom od prošle noći nije ubijena nijedna osoba.

„Mi imamo u pripremi nova ratna sredstva i novu snagu".

Köln, 30. Listu „Kölnische Zeitung" pišu iz Berlina: Mi se nalazimo u odlučnim bojevima koli vani toli kod kuće usrijed teških upravnih ratnih poslova. Još se ne zamjećuje svršetak borbe i nitko ne može da kaže, kako dugo ćemo još u trećoj godini rata morati da nastavljamo s dokazom, e nam se pobjeda ne može više istrgnuti iz ruku, i da se može više stati na put novoj zemljopisnoj karti Europe, koju su neprijatelji i proti svojoj volji izazvali. Kako smo mi i naši saveznici proti svemu, što su neprijatelji bili poduzeli, ostali puni pobjede, tako te oni nisu nikad postigli bili više od prolaznih korista, i kako je za povoljan po nas svršetak rata odlučni uspjeh neprestano na našoj strani, to imamo u pripremi nova ratna sredstva i novu snagu, pomoću koje ćemo oboriti sve, što će protivnici sa ili bez novih pomoćnika proti nama poduzeti. Kako dugo mi još čekali na nj, mir i nove stečevine i novi red odredjivat ćemo mi i to će biti politička posljedica onoga, što su uradili bili naši junaci.

Nestašica živeža u zaposjednutoj Bukovini.

Bukarešt, 2. — Radi velikih kiša ovih posljednjih dana nijesu mogli Rusi u Bukovini da uspostave razorenih mostova. Radi toga nijesu mogli dopremiti u Bukovinu živež, te se samo na taj način tumači čudnovata i neobična pojava, da žitelji iz Bukovine dolaze na rusku granicu i mole za kruh i brašno.

Austro-Ugarska.

Osuda čeških zastupnika.

Beč, 2. (D. u.) Pred bečkim divizijskim domobranskim sudom bio je dne 30. srpnja po četrnaestdnevnim trajanjem, dovršen u javnoj raspravi proces protiv državnih zastupnika Choc, Buržival, Vojna i Netolicky poradi zločina sukrivnje u državnoj izdaji. Temeljem su istražnog postupka, što ga je državno odvjetništvo izvršilo, služili vlastoručni od spomenute oblasti osobitim postupkom dobiveni zapisci u inozemstvo pobjeglog, radi državne izdaje progonjenog profesora Masaryka o njegovom dogovoru sa optuženicima. Optuženici bili su pronadjeni krivim u potpunom opsegu optužbe, te osudjeni na tešku pooštrenu tamnicu i to: Choc na 6 godina, Buržidal na 5, Vojna i Netelicky svaki na 1 godinu. Branitelj je dr. Ambros iz Olomuca podnesao ništovnu žaobu i priziv.

Madjarski političari u Beču.

Beč, 2. — Izgleda, kao da će grof Apponyi i Stjepan pl. Rakovszky koncem ove sedmice zamoliti za audijenciju kod cara.

Njemačka.

Novi pruski feldmaršali.

Berlin, 2. (D. u.) Bavarski prijestolonasljednik princ Leopold Bavarski i vojvoda Albrecht Würtemberški su bili imenovani pruskim generalima feldmaršalima.

Balkan.

Držanje Rumunjske.

Budimpešta, 1. Bukareštski list „Draptatea" ne isključuje, — na temelju informacija iz političkih krugova, da će kabinet Bratianu odstupiti. Značajno za politički položaj jest to, što je vodja konservativne stranke Marghiloman bio prošle sedmice tri puta u audijenciji kod kralja, za slučaj Bratianovog odstupa slijedio bi kabinet Marghiloman, Majorescu, Carp. Nova bi vlada proglasila u manifestu rumunjsku neutralnost.

„Seara" zapitala je političke i vojničke ličnosti, da li je sadašnji trenutak zgodan za nastup Rumunjske. Vojnički su krugovi to zanijekali, jer da Sarrail raspolaže sa samo 300.000 momaka protiv 400.000 Bugara, 200.000 turskih, njemačkih i austro-ugarskih četa, te je prisiljen da ostane u defenzivi. Kad bi Rumunjska sada stupila u rat, mogle bi nastupiti eventualnosti, koje bi za Rumunjsku bile porazne. Dok se ne razjasni Sarrailov položaj, ne može se precizirati ni držanje Rumunjske.

Lugano, 1. Vijest „Corriere della sera" veli, da stojimo pred neposrednim nastupom Rumunjske, jer da su pregovaranja sa antantom bila nedavno opet započeta i da su već i svršila.

Bukarešt, 2. — Žestoka je agitacija rusofila donjekle popustila, jer su uvjereni, da se mora u sadašnjem štadiju prepustiti izvanja politika odgovornim ličnostima. Kralj se je Ferdinand zaputio opet u Sinaju.

Bukarešt, 2. — Kralj i više političara otputovalo je opet iz Bukarešta. Velika se je bura, koju su izazvali rusofili, slegla i prijatelji četvornog saveza ne će dan 14. augusta slaviti kao praznik.

Lugano, 31. „Berliner Tagblatt" donosi iz Lugana: Rimska brzojavka „Stampe" kaže na kategorički način, da je dopisnik u stanju uvjeriti, da je Rumunjska pristupila antanti i da je zaključila navijestiti rat Austro-Ugarskoj. Rumunjska će vojska ući u boj tokom mjeseca rujna, čim nastupe izvjesni dogodjaji.

Antanta.

Stürmer prigodom ratne dvogodišnjice.

Petrograd, 2. (D. u.) Petrogradski brzojavni ured doznaje iz dobro upućenog vrela, da će Stürmer prigodom druge godišnjice otkada je Njemačka navijestila rat izdati slijedeći proglas: U času, kada mi alijirci stupamo u treću godinu rata, carska je vlada na isti način, kao što njezini saveznici, više nego li ikada odlučena, da vodi do konačne pobjede alijiraca taj rat, što ga je neprijatelj izazvao. Dvije su dosadašnje godine rata još tješnje spojile antantske vlasti pobratimstvom oružja alijirskih četa, njihovim junaštvom i krvlju prolivenom za oslobodjenje ugrožene Evrope od njemačke premoći. Na svim frontama zadavaju alijirske čete udarac za udarcem. Ja sam uvjeren, da će alijirci pomoću Svemogućega uspjeti, da neprijatelja poraze i da privedu svoju stvar do pobjede.

Nova ruska glavna željeznica.

Haag, 2. O novoj velikoj željeznici, koja će spajati Bijelo more s Uralom, javljaju stručnjački listovi ove potankosti: Pruga započinje kod Arhangelskoga i vodi preko istoka do rijeke Oba. Kod prijelaza preko Urala bit će priključene nuzgredne željeznice. Ukupna duljina iznaša 1609 kilometara, a troškovi su gradnje, koju će izvadjati radnička poduzeća, proračunani na deset milijuna funti sterlinga.

Pooštrena napetost izmedju Švedske i Rusije.

Zürich, 2. — Prema suglasnim vijestima švicarskih listova iz Stockholma ima da se zabilježi pooštrenje napetosti izmedju Švedske i Rusije, jer Rusija još uvijek ne će da preda onih trideset parobroda, koji leže u ruskim i finskim lukama. Sva su dosadašnja nastojanja švedske vlade, da dobije te parobrode, ostala uzaludna, tako te bi švedska vlada mogla da se prihvati protumjera.

Kako Talijani tumače strah pred Njemačkom.

Lugano, 2. Zaključak je talijanskog ministarskog vijeća, da se Njemačkoj ne navijesti rat, izazvao kod ratnih izazivača i njihovih pristaša žestoku negodovanja. Uzrujanost je tih krugova tako velika, e im se je Sonnino morao povjerljivo izjaviti, da ih umiri. U tim se izjavama veli: U Italiji je sveopće poznato, da je vlada samo odgodila navještaj rata Njemačkoj, koja dakle ima u rukama oružje, kaje bi u danom slučaju mogla da izrabi proti Rumunjskoj, koja bi ako ne već sad, a ono ipak kasnije navještajem rata Njemačkoj, morala biti povučena u vojnu.

Budućnost Italije.

Lugano, 1. „Avanti" razvija žalosnu sliku talijanske budućnosti: Od Njemačke bit će Italija za uvijek odijeljena. Od Jugoslavena može se očekivati — kao što to izlazi iz njihovog novinstva — za sada samo mržnja i zavist, a uslijed uskog prijateljstva, što postoji medju Jugoslavenima i Rusijom, uplivati će konačno ta mržnja i na odnošaje medju Italijom i Rusijom. Što se Francuza tiče, to je „Journal des Debats" ponovno izjavio, da se Francuska manje boji njemačkoga imperijalizma, nego li talijanskog, a uostalom Francuska predobro znade, kako su ustrajno Talijani od nje zahtijevali zaledje Tripolisa i područje na obali jezera Čad. Ostaje još samo Grčka, čija su čuvstva prema Italiji žalibože opće poznata. Ona će se još više pooštriti, ako bude budući mirovni kongres protjerao Grke iz Epira te Epir ustupio Italiji. K tome dolazi još i to, što je najbogatija i najnaprednija država svijeta, naime Udružene države, zatvorila Burnettovim zakonom Talijanima pred nosom vrata, smatrajući Talijane za nekulturne i analfabete. O Engleskoj nije „Avanti" rekao ni riječi. Valjda stoga, što od Engleske ne očekuje većeg prijateljstva nego li od drugih država. Ali Englesku smije talijansko novinstvo samo hvaliti, a toga radi „Avanti" šuti.

Dogodjaji na moru.

Ymuiden, 1. (D. u.) Kao što kapetan Fisch Leggers izvješćuje potopile su 2 njemačke podmornice engleski ribarski parobrod. Posada je spašena.

Baltimore, 1. (D. u.) Reuterov ured javlja: Trgovačka je podmornica Deutschland nastupila danas popodne svoj put u Njemačku.

Bremen, 2. (D. u.). „Bresmannsbüro" javlja, da je zapovjednik trgovačke podmornice „Deutschlad" kapetan König naznanio u listu datiranom u Baltimoru dne 13. srpnja, da je otputovanje prošlo bez neprilika i da se nakrcavanje podmornice zbiva tako brzo, koliko to okolnosti dopuštaju, te da se on pouzdano nada odlasku iz Baltimora i sretnom dolasku u domovinu.

Berlin, 2. (D. u.). Službeno. 28. srpnja potopila je naša podmornica kod istočne engleske obale 8 engleskih jedrenjača na motor i 1 ribarski engleski parobrod.

Neutralne države.

Otvorenje kitajskog parlamenta.

Petrograd, 2. (D. u.) Petrogradska agencija javlja iz Pekinga: Otvoren je parlamenat. Predsjednik je Lyuenhung položio prisegu vjernosti prama republikanske konstitucije.

Amerika.

Sjedinjene države kupuju nove otoke.

Haag, 2. List „Observer" saopćuje, da kane Sjedinjene države kupiti otočje Galapagos od republike Ecuador. Pobliži uvjeti još nijesu poznati.

(Ti otoci leže u Tihom oceanu s jedne i druge strane ekvatora, 950 kilometara zapadno od obale republike Ecuadora. Ima ih na broju 13 većih i mnogo manjih u ukupnoj površini od 7643 četvornih kilometara. Najveći je otok Albemarle. Otoci su gotovi svi vulkanski, djelomice 970, a dapače i preko 1500 metara visoki. Duboke su ravnice (do 200 metara) slabo obraštene; u visini od 200 do 600 metara je vegetacija bujnija. Zemljišta izmedju 250 i 600 metara su zgodna za bašće i polja. Marva se je ovih 40 godina znatno raspodila, no podivljala. Za poljodjelstvo je prikladno samo 700 četvornih kilometara. Samo otok Hatam je napučen od nekih 200 žitelja, no na otočje dolaze često ribari iz Južnog mora, jer ima ondje mesa i soli. Otočje su otkrili u 16. vijeku Španjolci, no nijesu ga zaposjeli, a i kasnije su na nj dolazili gusari i ribari. U 17. su ga vijeku posjećivali Englezi, a godine je 1832. prešlo u vlasništvo republike Ecuador. Op. ur.)

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 1. Službeni izvještaj od 31. srpnja u 3 sata posl. podne:

Sjeverno Somme pomnožili su Nijemci kasno u noć i tekom noći svoje protunavale protiv šume Hem i dvorac Moncu. Osobito je žestoka bila borba za dvorac. Za časak su Nijemci u njega prodrli, ali su im ga Francuzi odmah natrag zauzeli. U šumi Hem odbili smo sve napadaje. Francuske baterije na lijevom brijegu pucale su iz boka na njemačke čete, te su im za vrijeme toga boja zadale teške gubitke.

Na lijevom brijegu Mose izjalovio se je u našoj vatri njemački napadaj na uzvisine sjeveroistočno visine 304. Na desnom brijegu dozvolila je Francuzima malena operacija, da poprave prijašnji jugozapadno Fleurya te da zarobe 20 momaka. Bijaše odbita njemačka navala sa ručnim granatama izmedju Vauxa i šume Chapitre.

11. sati u noći. Sjeverno Somme nastavili su Nijemci svoje protunavale u šumi i protiv dvorca Monacu. Svi su se njihovi pokušaji izjalovili uz velike gubitke po neprijatelja. Uzdržali smo se u osvojeni položajima.

Na desnom brijegu Mose nastavlja se najvećom žestinom topovski boj u odsjeku utvrde Thiaumont i u odsjeku Thury. Na ostalim frontama nema nikakvog dogadjaja. U noći na 31. srpnja

opstrijeljavalo je jato naših ljetala vojničke tvornice u Thionville, kolodvore u Conflansu i Audin te Roman kaošto i taborište u okolici Etaina.

Engleska.

London, 31. srpnja. Službeni izvještaj od 30. srpnja:

General Haig javlja: Prošle noći smo žestoko bombardovali neprijateljske spojne jarke i položaje pričuva medju Ancre i Sommom. Uslijed naše vatre eksplodiralo je neprijateljsko municijsko skladište u blizini Courcelette.

Danas u jutro su Englezi, surađeći sa Francuzima, nepredovali na fronti od šume Delville sve do Somme. Uznapredovali smo i istočno seljačkog dvorca Waterloo, šume Trones i seljačkog dvorca Maltzorn. Neprijatelj bijaše vrlo jak te je u jakome boju morao imati teške gubitke. Zarobili smo 52 vojnika. I Francuzi na našom desnom krilu su pomaknuli naprijed svoje linije. U okolici Pozieresa, gdje smo dan upotrijebili u svrhu utvrdjenja u prošloj sedmici osvojenog područja, nema nikakve pješadijske djelatnosti. Jučer smo uništili tri neprijateljske zrakoplove, a nekoje smo oštetili i prisilili, da se spuste. Medju Ancre i morem nema ništa važna.

Italija.

Rim, 31. Služb. izvještaj od 30. t. mj.

U dolini Lagarina živahna obojestrana djelatnost topništva. Naše je topništo uspješno opstrijeljavalo točke na željezničkim prugama, gdje je bio najavljen živahan promet. Nakon topovske priprave napala je naša pješadija na visoravni Tonezza neprijateljske linije. Sjeverno Monte Cimone razvila se je ljuta borba u vrlo gustoj šumi, koja je branjena od cijeloga niza jaraka i mnogobrojnih zapriječaka. Našim je četama ipak uspjelo, da su nekoliko napredovale. U području Tofana zauzeli su naši „alpinci" šumovitu visinu te su preganjali neprijatelja sve do doline Travenanze. U dolini Rienze lakotom smo odbili neprijateljski navalni pokušaj protiv naših položaja na Monte Piano. Naši topovi velikog kalibra bombardovali su kolodvor Sillian u Dravškoj dolini. Na ostaloj fronti nema važnih dogodjaja.

Taktika generala Brusilova.

Neki ruski časnik, koji je u zadnjim bojevima bio zarobljen, izjavio je jednom suradniku bečke „Neue Freie Presse" što i kako on misli o taktici ruskog vojskovodje Brusilova. Na temelju tog razgovora donosi „N. F. P." slijedeće:

Gubici Rusa — govori ruski časnik — bili su takvi, da su se bojne formacije morale do dva i tri puta popunjavati. Tako se je i opeta dobrano iscrpilo ruske reserve, koje su u zadnje vrijeme teškom mukom sakupljene i organizovane. Uspjesi generala Brusilova svakako ne odgovaraju tol golemoj žrtvi, koju je morao pretrpjeti ruski narod. Ipak može ogroman ljudski materijal, koji može staviti Rusija na raspolaganje svojoj vojnoj upravi, donekle popraviti, — naravno uz velike poteškoće — strašne rupe, koje su nastale u njihovim zborovima. Naročito upada u oči veliki gubitak časnika. Dok je naime u početku rata bila izdana zapovijed, da časnici čim više čuvaju svoj život, naloženo je sada, da časnici, ne isključivši ni više časnike, moraju ići na čelu svojih četa na juriš. Napadaje vode pukovnici, pa se stoga ne smijemo čuditi, da su Rusi kod zadnjih bojnih operacija izgubili mnogo pukovnika i nekoliko generala. Kod jednog od zadnjih juriša izgubio je jedan bataljun sve svoje časnike. Ovo je tim kobnije, što se gubitak časnika ne može nadoknaditi onako brzo, kao gubitak momčadi. Da se ti gubici bar donekle nadoknade, podižu se jur podčasnici na časnički čin. Posljedice tog postupka odmah su se opazile. — Uz sve te ogromne gubitke drže mjerodavni krugovi, da su takove žrtve potrebne, jer je razočaranje u Rusiji došlo jur do svoga vrhunca. Ruski mjerodavni krugovi drže, da Rusija nije bila dorasla centralnim vlastima u njihovoj velikoj industriji, koja im pruža upravo nevjerojatna sredstva na raspolaganje. Austro-ugarskom i njemačkom topništvu nije Rusija dorasla, i zato mora ona tući neprijatelja s onim, u čemu je premoćna: neprijatelja pritisnuti i upravo zadaviti. Do Brusilova se mnogo drži, pošto je polučio izvjesne uspjehe nakon teških poraza zadnje godine. Vijestima dakle o njegovom odstupu ne smije se pripisivati nikakva vjerojatnost. Obzirom na ovako velike žrtve, vlada u Rusiji ipak veliki skepticizam, da će se ovom ofenzivom doći do konačna uspjeha. Ja sam takodjer mnijenja, da ne će ofenziva polučiti svoj cilj, završio je ruski časnik.

Domaće Vijesti.

Zahvala. Pučka svečanost, upriličena dne 23. pr. mjes. po gospodinu Nikoli Mardešiću prilikom viške proslave na starom topničkom pucalištu, postigla je u korist udovica i sirota zajedničke vojske i ratne mornarice znatan čisti iznos od 9131 K 46 fil., koji je izručen potpisanom gospojinskom odboru za ratnu pripomoć u svrhu daljnje otpreme.

Predsjedništvo se toga gospojinskoga odbora ganutim srcem ovim putem zahvaljuje u ime preostalih naše slavne obrambene sile, a ponajpače neumornom u pripremama i sabiranju u dobrotvorne svrhe gospodinu Nikoli Mardešiću kao i ostalim članovima odbora i pospješivačima u svakom obziru veoma uspjele proslave.

Gospojinski odbor za ratnu pripomoć.

Pula, mjeseca augusta 1916.

Predsjednica:
Jelena pl. Chmelarž v. r.

Darovi za hrvatske škole:

Sakupio je Josip Kirac u Medulinu dne 30, srpnja K 59.20, a darovaše po K 2: Josip Kirac, Grgo Kirac, Ivan Lorenčić, Stipan Kirac, Ivan Drušetić, Niko Tentor, Anton Kirac, Antica Kirac, Kirac, Josip Mihac, Stipan Vojak; po K 1: Grgo Lorencin, P. Radošević, Mate Lorencin, Marija Radošević, Katica Lorencin, N. N., Rojnić, G. Grakalić, Šante Jukopila, Matko Kirac, Niko Kirac, Martin Privrat, Anton Vojnić, Toma Lorencin, Petar Privrat, Jakov Privrat, Josip Lorencin, Ivan Lazarić Bijondin, Ivan Vojak, Ivan Triještin, Luka Lazarić, Josip Radošević, Luka Lorenzin, Ivan Kirac, Jakov Filipov, Grgo Vojnić, Anton Lorencin, Blaž Radošević, Miho Mihovilović, Alfons Radošević, Josip Mihaljević; Šime Vojak 80 fil., Luka Kirac 60 fil.; po 50 fil.: Ivan Vojnić, Anton Lorencin, Jakov Privrat, Martin Marinović, Frane S. Sironić, Blaž Privrat, Anton Vojak, Josip Radošević; po 30 fil. N. N., N. N.; po 20 fil. Josip Zorić, Anton Mihaljević, Josip Kirac, Josip Urti, Jure Čukon, Jakov Lorencin.

Iz Dalmacije.

† **Dujam Baranović.** Javljaju iz Zadra, da je u Benkovcu umro posjednik i trgovac Dujam Baranović, rodom iz Šibenika. Pokojnik se je za života iskazao brojnim dobrim djelima, a oporučno pustio je javnoj dobrotvornosti u Benkovcu 25.000 K. Pokoj mu duši.

Izmjena imena u Zadru. Upraviteljstvo općine zadarske izmjenilo je imena trgova „Piazza Dandolo" u „Piazza Conrad Hetzendorf" a „Piazza Delaurana" u „Piazza Tegetthoff". Put što vodi od obrtničke škole do Arbanasa okršten je imenom: „Viale Arciduca Eugenio", dok najnovija obala: „Riva Arciduca Federico".

Naknadna pregledba. U Dalmaciji vršiti će se naknadna pregledba dne 17. augusta i to za sve one vojničke obvezanike godišta 1866. do 1897., koji se nisu budi skojeg razloga prikazali kod posljednjeg pregledavanja.

Splitski zvonik. Prema vijesti iz Zadra morat će se porušiti zvonik u Splitu, na kojemu je gradski dobnik (ura), radi opasnosti, da se sam ne sruši. Na istom mjestu gradit će se novi.

Neredi pri dijeljenju vojničkih pripomoći. „Narodni List" donosi: U listopadu prošle godine bili su otkriveni neki neredi pri dijeljenju vojnih pripomoći na c. k. kotarskom poglavarstvu u Zadru. Neki su činovnici bili obustavljeni i uapšeni, pa kasnije pušteni. Sudska je oblast povela istragu. Sada doznajemo, da je c. kr. državno odvjetništvo za četvoricu odustalo od postupka, dočim je proti ostaloj trojici izdalo optužnicu.

Razne Vijesti.

Kralj Ljudevit o njemačkoj ratnoj mornarici. Kralj Ljudevit brzojavio je njemačkomu caru prigodom posjeta njemačke ratne mornarice u Wilhelmshavenu: Utisci, što sam ih ovdje dobio, ukrijepili su u meni iznova pouzdauje u nepobjedljivu snagu njemačkoga oružja na moru i na kopnu i moje tvrdu uvjerenje, da će Tvoja mornarica, koja je prožeta jakim duhom, u zadnjoj bici na moru izvojštenim uspjehom uvrstiti nove pobjede nad našim neprijateljima. Ljudevit.

Car Vilim odgovorio je medju inim: Otkritosrčno me raduje, da si posjetio ratnu mornaricu i dobio tamo dobre utiske. Ufam, da će Tobom mornarica i u buduće izvršiti svoju muževnu dužnost. Vilim.

„Boccacico" u Petrogradu. U petrogradskom operetnom kazalištu imala se je uprizoriti poznata opereta „Boccaccio". Rusko šovinističko novinstvo napalo je toga radi upravitelja kazališta, koje si je medjutim znalo odmah pomoći. Priopćio je naime članak, u kojem je razjasnio, da je Francois Suppe rodjen u Dalmaciji, a kako i Dalmacija spada u jugoslavenske ciljeve antante, mora se takvu operetu uprizoriti. Ratoborni elementi bili su ovim razjašnjenjem smireni te je opereta bila predstavljana vrlo lijepim uspjehom.

Konačni pokop Lava XIII. „Corriere della sera" javlja: Zemni ostanci pape Leona XIII. dignuti su u svoj tišini iz provizornog groba u San Pietro, gdje su sahranjeni 1903., te su postavljeni u grobnicu, koja je sagradjena u lijevoj ladji bazilike, Pogrebu je prisustvovao kardinal Mery del Vali i nekoliko prelata.

„Odluka ovoga rata leži na ratištima zapada". Neki talijanski novinar zapitao je engleskog generalissimusa Haig-a, gdje bi se po njegovom mnijenju imao rat odlučiti. — Haig je odgovorio: „Velike odluke ovoga rata leže na ratištima zapada. No mi moramo diktirati mir, koji će naplatiti troškove, jer mi smo mnogo izdali".

Zagonetna izjava. U odužem članku piše „Vossische Zeitung" izmedju ostaloga slijedeće: „Vrlo je dobro znano, da se o cijelom nizu ratnih ciljeva ne može danas još raspravljati. Ne samo toga radi, jer bi se stime oslabio položaj naših pregovarača prema neprijatelju, nego i zato, jer se stime na žalost ne bi koristilo ni našim prijateljstvima. Mi kažemo nažalost, jer držimo, da bi barem riješenje ovih pitanja, koja se naših neprijatelja tiču tek u drugom redu, morala doći već dalje nego li je to doista slučaj. Upravo na takove točke odnosi se veliki dio zabrinutosti i tjeskobnoga pitanja mnogih suplemenika.

Izjava generala Linsingena. Neki dopisnik amerikanskih novina razgovarao je sa generalom Lissingenom, koji mu je izjavio: Ako koncentriraju Rusi na uskoj fronti sve, šta mogu, i ako uzmu k tomu Engleze, koji su na uskoj zapadnoj fronti združili 17 divizija u napadu, onda je posvema jasno, da će prodrijeti na jednoj ili drugoj točki u našu frontu, dok i opeta ne sakupimo naše rezerve i ne obustavimo njihovo prodiranje. Ne mogu vjerovati, da će Rusima poći za rukom definitivni prodor kroz našu frontu.

O kokošima u Hanspärsgardsu.

Švedski napisao August Bodenson.

(Nastavak.)

Stina i Börta bojale su se jedna druge više od kuge. Nijesu se gledale i nijesu se pozdravljale. Dapače ni u istom sjedalu u crkvi nijesu više mogle da sjede. No ni do očite velike kavge nije još došlo — jedna je samo čekala, kad će ona druga kazati prvu riječ, a tad —!

Sven i Kalle nijesu marili ni za što i ostali upravo tako dobri prijatelji kao i dosad. Ali u unutrašnjosti su se svojoj zasi ... tih neprestanih ženskih zadjevica; jer jasno je samo po sebi, da su čuli sve, što je kipjelo u Stini i u Börti i zašto one nijesu imale zgode, da jedna drugoj kažu u oči.

I Ivan i Ivana bili su na jednako dobroj nozi kao i prije. I neprestano su razgovarali o zadjevicama izmedju matera i što imaju da učine, da se one opet izmire. I za mlade je ljude počelo bivati nepriličnо. Jer ako bi ih vidjela Stina, kako stoje i razgovaraju, pozvala bi odmah Ivana i uvijek bi znala naći štogod, što valja odmah da učini za nju. A ako bi zamjetila Börta njih dvoje, smjesta bi povikala:

— Što stojiš ovdje i ljenjariš, Ivano? Nemaš li nikakova druga posla? Ustaj, za presliču! Ja ne mogu da trpim, ako mladi ljudi ovako postajkuju, ništa ne rade i govore gluposti.

Tako je prošla zima. Počelo se je spremati na proljeće. Kokoši majke Stine morale su sad da se zadovolje svojim kokošinjcem vani u staji. Preko dana mogli su već na dulje vrijeme u dvorište i čeprkati po buništu. Njihov maleni bijeli pijetao sa velikim srpastim perima na repu i velikom ružom, koja je od zimske studeni zadobila sivi malen bijelomodri rub, kočio se je u gnoju, bio dobar otac i kukurikao svoj glasni „kukuriku" tako lijepo, da nije mogao nijedan seljački pijetao ljepše kukurikati. A svaki bi put primio odgovor, jer iz Kallejeve bi sobe vikao veliki njemački pijetao majke Börte duboki „kokokro", tako te je odjekivalo u staroj uzidanoj postelji, a zavjese su na prozorima lepršale.

Stinino je lice u posljednje vrijeme poprimilo bilo nešto blaži izražaj. Jer tri, četiri od njezinih su kokoši sad teda negda počele takodjer u sobi u krevetu posve lijepo nesti, tako te je bilo nade, e će biti za Uskrs bod kuće jaja. I to ju je tješilo.

Börta se još uvijek nije mogla odlučiti, da ispusti kokoši napolje. Hranila ih je u kući. A nesle su — da je bilo milota. Izgledalo je, kao da će snesti čitav imetak.

No osvanuo je krasan dan u mjesecu martu. Sunce je pripicalo, tako te voda sve u šesnaest curila sa krova. Tad je Börta podigla vratašca od kokošinjca i otvorila kuću. Sad neka Nijemci izadju i neka se pokažu.

Pijetao je stupao prvi ukočenim koracima i oprezno se razgledavao, a kokoši su doskakutale iza njega. Kad je došao do kućnog praga, skočio je na nj i zakukurikao jedamput, a tad još jednom.

To je čuo Stinin pijetao, koji je boravio u dvorištu uz ogradu. Smjesta je odgovorio i dotrčao i svom silom dojurio, da vidi, tko se to usudjuje ovdje vani u dvorištu kukurikati. I sad su se njih dvojica opazila. Jedan kukuriče bijesnije od drugoga. Sad skoči Börtin Nijemac sa praga u dvorište. Stinin bijelac ispruži vrat, a perje mu se nadune. Rep i krila vise mu prema dolje. I Börtin Nijemac ispruži vrat. Hopsa! Eto ih zajedno! Još jednom hopsa! Noge udaraju o noge, a krila lupaju o krila. Perje leti i krvca curi. Stinin bijelac ne će da se preda, sve i ako mu jest ruža sva rastrgana.

Börta sve to gleda sa smijehom, jer dobro znade, tko će izvući kraći kraj.

Sad su se na trenutak rastavili. Bijelac zakukurikne i zagrebe nogom po zemlji, kao da će sad na naići na zrnce, koje će ga okrijepiti.

I Nijemac zakukurikne i zagrebe. Tad navale opet jedan na drugoga. Sad je bijelac na svaki način pobijedjen. Nijemac tuče krilima i udara kljunom, tako da bijelac nije više bijel, nego neka crna i crvena krpetina je zemlje i krvi. Börta pohiti u kuhinju, da izlije čabar vode na borce.

No dok je Börta bila u kuhinji, izadje Stina i opazi, što i kako je s njezinim bijelcem. I u onaj tren, kad je osvanula Börta sa vodom, bila je već Stina na bojištu, gurnula nogom Nijemca takovom žestinom, da je ovaj naprečac odletio na krov, i pograbila svoga pijetla.

— Ah! — reče ona. — Jadni moj pijetlić! Ta ti zamalo te nijesi mrtav!

Tad ugleda Börtu.

— Zar imaš ti tvog kletog oholog pijetla samo za to, da ubiješ moga? — stala je vikati dršćući čitavim tijelom od bijesa.

— Zar sam ja naputila jednoga na drugoga? Tvoj je počeo i poletio na „moga! — odvrati Börta nekako nesigurnim glasom.

— Da, samo tvoja je oholost uzrok svemu! vikala je Stina dalje. — Nabaviti si takove nakaze od kokoši, gospodskih kokoši, dakako. Ti, gospodja, njemačka kokoš! Da, tako ćeš se zvati, njemačka kokoš!

— Sotona neka te što prije uzme. Evo ti to za njemačku kokoš, ti ružna vještice! Pomisli samo na žitak, koji si pružila bila Kalleju pod nos, samo da me zavedeš u nepriliku! Pfuj, kukavice! — goropadila se je Börta i pružala proti Stini stisnutu šaku — Kad bih htjela da postupam s tobom onako, kako si zaslužila, evo ovako bih te — ...

— Ej da, dakako! Ti si najkukavnija ženetina na svijetu, ti mrcino!

I njih dvije su posve blizu jedna drugoj.

— Ah! Moj pijetao, moj pijetao! Evo, kako je krvav i blatan! — jadikovala je Stina. — To je tvoja krivnja, kukavice! — vikala je ona. — I ti se još smiješ, je li . . . . ? i ona udari sa pijetlom Börtu, tako te joj bilo čitavo lice zaprljano od krvi i zemlje.

Börti je bilo, da pobijesni. Iznajprije si obim rukama otare obraz. Nato se zaleti u Stinu i pograbi ju za kosu.

— Ji-i-ih, ti besramnice! Ti podlo stvorenje! Ji-i-ih!

— Pusti me ili će izgrepsti do smrti! — vikala je Stina i baci iz ruku pijetla, koji je ostao ležati na mjestu, kuda je pao.

— Ji-i-ih, mrcino! Ja ću ti dati za gospodju njemačku kokoš, i za žito, i za ji-i-ih!

— Ti podla gospodjo njemačka kokoš! Š-š! Grebi samo! Š-š! Ja ću te naučiti, kako se grebe! Koprcaj se samo, jadna kukavice! Ja ću te naučiti i koprcati se, da ćeš za tvoji krakovi čitavo sjetiti . .

— Ji-i-ih!

— Š-š!

I pograbile su se za kose i greble i gurale i vikale, što su mogle i nikako nijesu htjele da prestanu.

Sven i Kalle i Ivan i Ivana dotrčaše na tu viku svaki s druge strane.

— Jeste li s uma sašle, žene? — povikne Kalle.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 388.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 4. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Navala naših torpednjača na talijansku obalu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Velešnjova izbacile su naše čete listom neprijateljsko odijeljenje, koje je bilo prodrlo na uskom dijelu fronte u naše jarke. Vojska je generala pukovnika Böhm-Ermollija suzbila navalne pokušaje na jugozapadu i zapadu od Brodija. Izjalovili su se i ruski napadaji na pruzi, što vodi iz Šarnja u Kovel i na donjem Stohodu. Inače se je ponašao jučer neprijatelj znatno mirnije, što se ima pripisati pred svime njegovim nad svakom mjerom visokim gubicima.

Talijansko bojište.

U manjim uspješnim podhvatima bilo je jučer zarobljeno u odsjeku Borcole 140 Talijana, medju njima 2 časnika, a zaplijenjene 2 strojne puške. Na vrhovima jugozapadno od Paneveggia bila su opet suzbijena 2 talijanska bataljuna s vrlo teškim gubicima. Inače nema osobitih dogodjaja.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 3. (D. u.) Naša je skupina torpednjača opstreljavala jutrom 2. kolovoza vojničke predmete u Molfetti. Ljetalište je bilo uništeno, jedna tvornica upaljena, druga oštećena. Na povratku imale su te torpednjače i k njima pridruženi krstaš Aspern kratki topovski okršaj s odijelom koji se je sastojao od 1 krstarice i od 6 razarača.

Nakon što smo na našoj strani pogodili u cilj, okrenule su neprijateljske jedinice na jug, te su izčeznule. Naše su se jedinice vratile neoštećene.

Kroz jutrašnje satove istoga dana progonilo je naše pomorsko ljetalo koje se je odmah podiglo, 5 neprijateljskih pomorskih ljetala, koja su bila bacala bombe na Drač, a da nijesu nanijela nikakve štete. Jedno je od neprijateljskih ljetala bilo prisiljeno da se spusti nekoliko milja južnije od našeg pomorskog ljetala (Vodja pomorski zastavnik pl. Fritsch, motrilac pomorski zastavnik Severa) i sam lahko oštećeno bilo je zaplijenjeno. Od dvaju vozioca, što su se bila dala na bijeg, bio je kasnije od naših četa jedan časnik uhvaćen.

Torpednjača je Magnet bila dne 2. kolovoza prije podne torpedovana od neprijateljske podmornice i oštećena na krmi torpednim hicem. Kod toga bila su 2 momka ubijena i 4 ranjena, a 7 ih je nestalo. Brod je bio dopremljen u luku.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme učinilo je neprijateljsko pripravljanje jakom topovskom vatrom izmedju potoka Ancre i Somme, da očekujemo veliku odlučnu navalu. Uslijed naše zaporne vatre došlo je samo do vremenom i prostorom odijeljenih, ali teških bojeva. Na jednoj i drugoj strani ceste Bapaume-Albert i na istoku od šume Trones propale su jake engleske navale. Izmedju Maurepasa i Somme ponavljalo se je francusko jurišanje do 7 puta. U žilavom su hrvanju ostale naše čete gospodarice svojih položaja. Neprijatelj je prodro jedino u dvorac Monacu i u dio jaraka njemu na sjeveru.

Na jugu od Somme bile su suzbijene francuske navale kod Barleuxa i Estreesa.

Na desno od Moze stupio je neprijatelj s jakim silama na navalu protiv Cote de Poivre i na širokoj fronti od tvrdje Thiaumont do sjeverno od tvrdje Laufee. Stupio je opet u zapadni dio Cote de Poivre i u jugozapadne dijelove, što ih je jučer izgubio. Kod tvrdje Thiaumont na jugoistoku od Fleuryja bio je neprijatelj lahko suzbijen; u gorskoj je šumi, nakon što je prolazno napredovao, bio protunavalom suzbijen s teškim gubicima.

U zračnoj su borbi i obrambenom vatrom bila oborena po dva ljetala.

Istočno bojište.

Fronta generala feldmaršala Hindenburga: Na sjevernom dijelu fronte nema osobitih dogodjaja. Ruske su se provale na jednoj i drugoj strani Nobelskog jezera izjalovile. Propao im je jaki napadaj na jugozapadu od Lubiesova. U šumi kod Ostrova (sjeverno od Kisjelina) bilo je uhvaćeno preko 100 zarobljenika. Neprijateljske navale, što ih je neprijatelj po svoj prilici snovao s jedne i s druge strane Brodske pruge, došle su do izvršenja samo protiv Ponikovica i bile su suzbijene. Inače je vladala na fronti manja bojna djelatnost.

Bothmerova vojska: Na jugozapadu od Velešnjova pročistili smo manja ruska gnijezda.

Balkansko bojište.

Nema ništa važna.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 3. (D. u.) U noći pred 3. kolovoza napala je opet veća sila naših pomorskih ljetala jugoistočne engleske grofovije, te je napala dobrim uspjehom velikim brojem bomba osobito London i mornaričino uporište Harwich, pa kolodvorske zgrade i vojnički važne industrijske zgrade u grofoviji Norfolk. Pomorska su ljetala bila na dolasku napadnuta od lahkih neprijateljskih bojnih sila i ljetala. I dok su napadala bila su žestoko opstrjeljavana, ali su se ipak vratila neoštećena.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

Položaj je nepromijenjen.

Perzijska fronta.

Proganjajući Ruse, što su iz Sakiza pobjegli, dospjele su naše čete u Bukan.

Kaukaska fronta.

U odsjecima Bitlis i Muš mjestimični topovski bojevi. Tvrdokorni napadaji, što ih neprijatelj zadnjih 5 dana poduzimlje s jakim silama protiv naših pomaknutih, samo slabo branjenih položaja u odsjeku Ognott, bili su krvavo suzbijeni, te je neprijatelj izgubio kod toga preko 3000 mrtvih. Naši su gubici razmjerno maleni.

1. kolovoza napao je neprijatelj s dovučenim pojačanjima ponovno te položaje, te je pretrpio kod toga goleme gubitke. Pošto se je držalo daljnje ustrajanje naših pomaknutih odijeljenja u tim položajima bezuspješnim, bila su povučena nešto natrag. Na centru i na lijevom krilu nije bilo znatnije operacije. Neprijatelj je zauzeo Polathane. Na obali Crnog mora bilo je oboreno rusko ljetalo. Vozioci su zarobljeni, a ljetalo zaplijenjeno.

Dogodjaji na moru.

Carigrad. 3. (D. u.) 30. srpnja iskrcalo se je istočno otoka Samos pod zaštitom neprijateljskih ratnih brodova po prilici 500 razbojnika na obali Diriburun, ali su se morali sklonuti s gubicima na svoje brodove. Pomoćna su krstarica i oboružani prevozni parobrod unišli u zaljev Akaba, bombardovali su Akabu i okolicu i kušali su da iskrcaju čete. Ali morali su se povući s ozbiljnim gubicima uslijed naše vatre.

BRZOJAVI.

Zračna navala na Rijeku.

Budimpešta, 2. „Az Est" je imao razgovor s načelnikom dr. Barcosy, koji je tekar došao iz Rijeke i koji je bio slučajno prisutan, kada su Talijani navalili na grad. Barcsy je pripoviedao slijedeće: U 9 sati naveče došao sam iz Opatije. Najednom opazili smo talijansko ljetalo. Malo zatim bacilo je dvije bombe, ali nijesu napravile nikakove štete, jer nijesu eksplodirale. Kad sam se drugo jutro u 11 sati vratio na Rijeku, vidio sam djelovanje talijanske navale. Kvar ne značí u glavnom ništa, te da nijesmo znali o navali nebismo bili ništa opazili. Letioci su ciljali očito samo na nekoje tvorničke zgrade i na željezničku stanicu, u čije je blizini eksplodiralo ništa manje, negoli 6 bomba. Ali nijesu bile oštećene ništa tračnice. samo je tlo bilo izrovano. Palo je bomba i u blizini mlina, te su pogodile kuću u kojoj se je nalazija kod ognjišta jedna ženska. Bomba ju je ubila. Druga je kuća bila porušena. Posjetio sam s liječnikom ranjenike u bolnici. Njihove ozlijede nijesu teške. Naši su letioci protjerali neprijateljske, te su ih prisilili na borbu. Neprijateljsko je ljetalo bilo pogodjeno od našeg zrna, te sam jasno vidio, kako je strašnom brzinom palo u špirali. Kasnije sam doznao da je pao na stablo i ostalo visjeti na njegovim granama. Drugo se je ljetalo pogodjeno strovalilo u more.

Zaplijenjena talijanska podmornica.

Beč, 2. (D. u.) Službeno. Talijanska podmornica „Giaciuto Pullino" pala je na sjevernom Jadranu u naše ruke, te je bila posve neoštećena dovučena u Pulu. Čitava je posada od 3 časnika i 18 momaka bila uhvaćena neranjena.

Ruska ofenziva i Lavov.

Kopenhagen, 2. Ovdješnji vojnički krugovi očekuju, da će se dojdućih dana vršiti najljući bojevi u području zapadno Brody, kamo će general Saharov bez dvojbe poslati sve čete, što mu stoje na raspolaganje, samo da izili toliko željeni prodor prema Lavovu. Govori se, da su mu u tu svrhu došla nova znatna pojačanja, osobito na topništvu, tako te će moći nastaviti svoju dosadašnju taktiku neograničene uporabe municije i jurišanja u masama bez obzira na zalihu municije i na ljudske gubitke. Ovdješnji vojnički krugovi iskreno priznavaju junačko držanje austro-ugarske vojske Böhm-Ermolli. Smatra se udivljenja vrijednim to, što austro-ugarske čete mogu u tvrdokornim bojevima suprotstaviti se i zadržavati takvu premoć. Samo izvrsnim vojničkim sposobnostima moraju središnje vlasti zahvaliti, što je Rusija uza sve svoje strašne gubitke imala do danas tek neznatnih uspjeha.

11. grčka divizija premještena iz Soluna u Larissu. — Grčki kralj imenovao nove prefekte.

Paris, 3. (D. u.) Havas javlja iz Atene: Jedanaesta je grčka divizija bila premještena na zapovijed ratnog ministra iz Soluna u Larissu. Samo jedan bataljun ostaje u Solunu.

Kralj je nadalje odredio osobne promjene medju prefektima, te je imenovao ličnosti, koje podavaju jamstvo za iskrenost narodnih izbora.

Državni kancelar vratio se u Berlin.

Berlin, 3. (D. u.) Državni kancelar, koji je proveo posljednji tjedan u velikom glavnom stanu, vratio se je u Berlin.

Srpski prijestolonasljednik u Solunu.

Solun, 3. (D. u.) Havas. Srpski je prijestolonasljednik prispio u Solun.

Englezi o posljednjoj zračnoj navali na Englesku.

London, 3. (D. u.) Službeno. Kod posljednjeg je zračnog napadaja u noći pred 1. o. mj. sudjelovalo od 6 do 7 zepelinaca. Po dosadašnjim je izvještajima bilo izbačeno 60 bomba u gusto napučenim kotarima. Jedan je zrakoplov bio napadnut od ljetala i od obrambenih topova. Vidilo se je. kako se je niže spuštao i kako ga je u magli nestalo.

Iz Rumunjske.

Beč, 2. „Moldava", list Petra Carpa, piše: Ima se jedino dati si truda, da se promatra. Ovdje naznanja ministar svojem pouzdanom prijatelju skorašnju provalu Rusa u našu zemlju. Označuje se točno dan i mjesto, gdje će tudjinska vojska provaliti. Ondje opeta kazuje drugi ministar zastupniku tudje vlasti, da Rumunjska, budu li Rusi provalili, ne će imati snage, da se opre. U sadašnje se doba mogu gledati uz dunavsku obalu priprave, što ih Rusi poduzimlju, da prodru u našu zemlju. Te grozničave vojničke priprave, što se čine kad se očekuje neposredno sudjelovanje naše vojske s ruskim četama, jesu značajne. U vojsci znade se, da su bile već poduzete razne mjere, da je bio ratni materijal spremljen na mjestu, što je unaprijed odredjeno, da su ambulance pripravne, te da su gotova stada goveda, koja imaju služiti vojsci. Opondje se pobratimstvo opaža na željeznicama izmedju naših visoka te ruskih željezničarskih činovnika u očekivanju četnih prevoza. Ali to je najznačajnije, što u vojničkim krugovima vlada uvjerenje, da mi idemo zajedno s Rusima, da će doći doskora do mobilizacije, te da je sve pripravno za nastup Rumunjske na ruskoj strani. Uostalom je i zadovoljstvo u redovima rusofila zuak, koji ne vara. Oni se raduju. Ni rumunjski poslanik u Petrogradu ne može da sakrije svoju radost. On je pobijedio, mi ćemo poći s Rusima.

Hindenburg glavni vodja svih savezničkih četa na istoku.

Beč, 2. (D. u.) Službeno javlja se: Za boravka N. Veličanstva njemačkog cara na istočnoj fronti izvršilo se tamo u sporazumu s Nj. c. i kr. Apostolskim Veličanstvom preuredjenje zapovjedničkih odnošaja, obzirom na položaj stvoren sveopćom ruskom ofenzivom. Pod generalom feldmaršalom pl. Hindenburgom bilo je združeno više savezničkih bojnih skupina, da budu jedinstveno upotrebljavane nakon dogovora obiju najviših vojnih vodstva.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 31. Služb. izvještaj od 1. posl. podne.

Zapadna fronta.

Više od 12. njemačkih ljetala letjelo je nad Dünaburgom te izbacilo od prilike 40 bomba. Usprkos neprijateljskom bombardovanju prihvatilo je 12 naših ljetala s njima boj te ih natjeralo u bijeg. Letioc, konjanički kapetan, Kosokov sastrijelio je nakon žestoke borbe jedno njemačko ljetalo. Mi nijesmo ništa izgubili. Naše je jato bombardovalo kolodvor Lelovka. Istočno Baranovića oborili smo neprijateljsko ljetalo te zarobili njegovu posadu, koja pripada 35. njemačkom ljetalačkom odijeljenju. Oboreno je ljetalo izgorjelo.

Na Stohodu se naše čete još uvijek utvrdjuju na lijevom brijegu rijeke. U smjeru Kovel-Brody kaošto i u okolici južno Dnjestra su naše čete tjerajući neprijatelja uznapredovele.

Kaukaska fronta.

U okolici zapadno Gümüshane prešli su Turci dvaputa u ofenzivu. Bacili smo ih natrag. U smjeru Sivas-Karput istjerasmo ponovno Turke iz niza utvrdjenih položaja.

8.20 sati na večer.

Zapadna fronta.

Na Stohodu su naše čete imale uspješne bojeve. Tijekom 29. srpnja smo tu zarobili 21 časnika i 920 momaka te zaplijenili 4 strojne puške. U smjeru Kovel, južno željezničke pruge Rozizefe-Kovel napreduju naše čete, koje su probile neprijateljsku frontu. Zarobili su 19 časnika i 300 momaka te su zaplijenile 4 strojne puške. Kumpanija strijeljačkog regimenta, koja je prodrla u neprijateljsko zaledje, navalila je na neprijateljsku bateriju, odbila je njemačku konjaničku navalu te je zarobila zapovjednika jedne regimente. Nato se je sretno povratila. Tekom ofenzive u okolici južno sela Postomity zarobili smo preko 100 Nijemaca.

Italija.

Rim, 1. Služb. izvještaj od 31. t. mj.

U noći na 30. srpnja navalio je neprijatelj u dolini Ečeve na naše položaje kod Castione i Zugna. Bijaše odmah suzbijen. Jučer djelatnost neprijateljskog topništva u cijelom odsjeku od Ečave do Pasubija. U dolini Astach traje još uvijek naš pritisak sjeverno Monte Cimone. Jučer je neprijateljsko topničtvo teškoga kalibra opstrijeljavalo Arsiero; bijaše prouzročena šteta, nekoliko je ljudi palo žrtvom opstrijeljavanja. U dolini Travignolo (Avisio) kušao je neprijatelj, koji je primio ojačanje u četama i topništvu, da napadne redom 3 navale proti položajima što smo ih nedavno zauzeli, svaki je put bio energički suzbijen. U dravskoj je dolini naša vatra ponovno pogodila kolodvor u Sillianu. Na ostaloj fronti nema znatnih dogodjaja. Neprijateljska su ljetala bacila nekoliko bomba na Alu i Fiera di Primiero, nije bilo niti žrtava niti štete.

Francuska.

Paris, 2. Službeni izvještaj od 1. t. mj. u 3 sata posl. podne:

Sjeverno Somme ponovili su Nijemci tekom noći svoje napadaje. I sjeverno Avre kušali su oni, da nakon žestokog opstrijeljavanja poduzmu u okolici Liton dva poduzeća, koja su se ali izjalovila u našoj vatri. Na desnom brijegu Moze topovski boj, koji je tekom noći porastao do osobite žestine u okolici utvrde Thiaumont. Šumice Fumin i Laufee bijahu opstrijeljavane od topova velikog kalibra. Zapadno Pont-a-Mousson u odsjeku Flirey upalili su Nijemci tri mine pred svojim strijeljačkim jarcima. Na ostaloj je fronti noć mirno prošla. Potčasnik Lenoir sastrijelio je sjeverno Verduna njemačko ljetalo. To je njegovo peto ljetalo. Drugi jedan njemački letioc bijaše oboren zapadno Etaina.

11. sati u noći. Južno Somme zauzeli smo tekom jednog jedinog poduzeća jedan njemački jarak. Zarobili smo 60 vojnika. Na desnom brijegu Moze bijaše nastavljeno žestoko opstrijeljavanje. Prije podne napali su Nijemci naše položaje zapadno i južno utvrde Thiaumonta. Padoše odmah u nišan naše zatvorne vatre. Vatra iz strojnih pušaka osujetila je sve neprijateljske pokušaje. Nekoje dijelove neprijateljskih četa, koji su stigli do naših jaraka, bacile su natrag živahne naše protunavale. Pred noć smo uslijed napadaja sa ručnim granatama južno od Thiaumont nekoliko uznapredovali. Istodobno su Nijemci poduzeli navalu na fronti Vaux-Chapitre-

Chenois. Ustanovili su se samo u nekojim pomaknutim položajima posljednje točke. Malo kasnije smo ih ali odanle izbacili. Njihovi su napadaji bili svuda zaustavljeni našom vatrom te su ih stajali teških gubitaka.

Paris, 3. (D. u.) Službeni izvještaj od 2. kolovoza.

Na sjeveru od Somme nije bilo tekom dana nikakvog pješadijskog poduzeća. Na desnoj smo obali Moze izveli više odijeljenih napadaja izmedju Moze do južno od Fleurijja: u šumi na istoku Vacherauvilla, zapadno i južno od tvrdje Thiaumont i u ponoru na jugu od Fleuryja. Naše su čete osvojile više njemačkih jaraka i utvrdjenih uporišta, zarobile su do 600 momaka i zaplijenile 10 strojnih pušaka. Nijemci su dobili nešto zemljišta u šumici kod Vauxa, kod Chapitra i Chenoisa. Razni su navalni pokušaji na drugim mjestima bili zadržani.

Paris, 3. (D. u.) „Times“ javlja: Portugalska je vlada stavila na raspolaganje raznim parobrodarskim društvima 32 od 72 njemačka broda, što su se nalazili u tamošnjim lukama.

Domaće Vijesti.

Izložena diploma generalu Boroeviću u Pazinu. Javljaju iz Pazina, da je ovih dana izložena u knjižari g. Iv. Novaka umjetnički izradjena diploma gen. Boroeviću, što ju je izradio profesor na hrv. gimnaziji u Pazinu g. Š. Šantel. Ta vrlo uspjela radnja nailazi na opću hvalu i priznanje. Čestitamo!

Vino na prodaju. Mjesna aprovizacija javlja, da imade na prodaju vino na veliko i to: Jabučnjak po 65 h; štajersko vino po 1 K 28 h; istarski teran po 1 K 18 h; vino sa otoka Krka po 1 K 18 h. Stranke imadu vino odnijeti u svojim posudama.

Opskrba Opatije i Lovrana električnim svjetlom. Tvrtka Skanari u Lovranu zamolila je na kompetentnom mjestu, da bi se električna centrala u Opatiji, od koje je ovisan i Lovran, opskrbljivala riječkom elektr. energijom. Pregovori su jur povoljno zaključeni, dok će ovih dana uslijediti i konačno riješenje riječkog gradskog zastupstva.

Iz Hrvatske.

Privatna trgovačka škola. Prvim rujna otvara se u Zagrebu, Ilica 45, I. kat, privatna, po vladi koncesionirana, trgovačka škola, koja se dijeli na 5-mjesečni i 10-mjesečni tečaj. Podučavat će se: sve trgovačke predmete, krasopis i stenografiju. Obučavaju profesori.

Školska mladež za IV. ratni zajam. Školska mladež u Hrvatskoj i Slavonji upisala na IV. ratni zajam 154.300 K.

Junaštvo okićkog učitelja. Pred nekoliko dana kupao se u Petrovini kraj Jaske općinski pisar Slavko Ivčec. Nevješt plivanju zašao je nešto doblje i potonuo. Na viku nekog dječaka, koji je sve to motrio, pritrčao je okićki učitelj g. Miha Mahečić, koji je odmah skočio u vodu, da spaki utopljenika. Kako je voda na onom mjestu brza, ponijela je tijelo Ivčeca kojih 10 metara dalje, te je učitelj Mahečić bio prinuždan zaroniti do tri puta, dok mu nije konačno uspjelo naći bijednog mladića. Uz pripomoć nekojih ljudi, koji su se tu sakupili, uspjelo je Ivčeca privesti k životu, i to umjetnim disanjem. Dosta junačko i požrtvovno djelo učitelja Mahečića, koji je srnuo i sam u pogibelj, da spasi život drugolja.

Za postradalo hrvatskog Primorje. Za pripomoć potresom postradaloga hrv. Primorja sakupljeno je dosele putem Prve hrv. štedionice 152.577·69 K.

Posluga u kavanama i restauracijama u Zagrebu. Zagrebačke se novine tuže, da se uslijed pomanjkanja muškog personala uvadja u zadnje vrijeme u zagrebačke kavane i restauracije konobarice, koje su većim dijelom Nijemkinje iz Gradca i Beča, pa su naši ljudi više puta na čudu, da se s njima sporazume. — Sasma umjesna opaska, jer bi bilo već jednom vrijeme, da se može čovjek barem u našem glavnom gradu proturati svojim jezikom.

Vlakovi Dugoselo-Novska. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka javlja, da su opet uspostavljeni osobni vlakovi br. 5566 i 5503 na pruzi Dugoselo-Novska sa redovitim dnevnim kretanjem.

Popravak luke u Crikvenici. Ovih dana održan je kod riječke pomorske oblasti natječaj za izvedenje radnja oko popravka crikveničkog mula. Natjecale su se dvije tvrtke: Tomašić i Manestar u Crikvenici za K 13.604 i 69 fil. i Achel i dr. za K 18.769 i 74 fil. Odlučit će ministarstvo.

Kr. real. gimnazija u Mitrovici. Početkom naredne školske godine otvorit će se mitrovička realna gimnazija, i to prva četiri razreda. Peti i šesti razred otvorit će se, ako se prijavi dovoljan broj učenika.

Provalne kradje na Rijeci. Provalna kradja u vili guvernera grofa S. Wickenburga rek bi da je služila kao kažiput onim noćnim majstorima, koji se tim poslom bave. Od onog dana dogodila se čitava brojanica sličnih kradja, tako da već Riječani ne znadu, da li su sigurniji pred bombama ili pred tom četom noćnih posjetitelja.

Uzgojilište u Vrginmostu. Početkom rujna o. g. otvorit će se u Vrginmostu kr. zemaljsko uzgojilište. Za sada bit će to uzgojilište otvoreno samo kao poseban odio kr. zemaljskog popravilišta u Glini za 40—50 nedoraslih djevojaka.

Iz Slavonije.

Ratni spomenik u Osijeku. Javljaju iz Osijeka: Doknadni bataljun c. i kr. pješačke pukovnije odlučio je podići u Osijeku spomenik vojsci. Sva je prilika, da će biti spomenik smješten na Gajevom trgu, nasuprot Šokčevićevu spomeniku.

Iz Trsta.

Pripravni tečaj za slovensku gimnaziju u Trstu. Odnosno na vijest da će se u jeseni otvoriti u Trstu tečajevi goričke slovenske gimnazije, u koju svrhu su jur ovih dana otvorena u Goričkoj tri pripravna tečaja, pozivlje upraviteljstvo dječačke škole družbe sv. Ćirila i Metoda u sv. Jakobu u Trstu roditelje one djece IV. i V. razreda dječačkih družbinih škola u sv. Jakovu i u Acquedottu, koji bi čeljeli svoju djecu svojedobno upisati u gimnaziju, da se prijave čim prije u školskoj pisarni u ulici Giulja 44 radi eventualnog ustanovljenja pripravnog tečaja.

Iz Dalmacije.

Orkan na otoku Visu. Javljaju iz Visa: Minulih dana bio je otok Vis pohodjen od takvog orkana, kakvog još nitko ne pamti. Orkan je potrajao čitavi sat i nanio golemih šteta. Na nekojim je kućama oštećen krov, a od drugih sasma raznesen. U mnogim je vrtovima pokidao grozdje, dok je nekoje vinograde sasma polomio, izgulio mlade divljake i uništio navrtak na amerikansku lozu. Šteta je ogromna, a za jadne seljake upravo očajna.

Trkač Ante Ružić u Splitu. „Hrvatskoj“ pišu iz Splita, da je glasoviti trkač Ružić trčao dne 23. prošl. mjes. od Hotela Bellevue do svjetionika devet puta gore i dolje i tako prevalio put od 40 km kroz vrijeme od 3 sata neprestanog trčanja.

Gospodarstvo.

Gospodarske radnje u kolovozu.

Staje, koci i kokošinjci neka se čiste i posiplju vapnom ili sadrom. Živadi treba dati dosta vode.

Na podrume neka se pazi, da budu dosta hladni.

Polje se priredjuje za zimske usjeve, a neka se, gdjegod je to moguće, siju krmne smjese za jesensko ili rano proljetno zeleno krmljenje.

U vinogradu neka se još zadnje mladice prikrate. Kad groždje počne dobivati boju, neka se više ne sumpori. Trava u vinogradu neka se požanje. Lucnji neka se povežu.

Voće, koje pada, neka se pokupi i iz njega neka se pravi piće ili neka se suši.

U vrtu neka se sakuplja sjemenje povrća.

Pčelama neka se pomogne odstraniti trutove, koji u ovom mjesecu najviše ubijaju.

Književnost i umjetnost.

Nove cijene knjigama „Zabavne Biblioteke“. Od uredništva primamo: U želji, da hrvatskim čitaocima namaknu što ljepše i što jeftinije štivo iz svjetske književnosti, izdavači bili su odlučili ne dizati cijene svojim knjigama, dok povišica na papir ne skoči preko 100 po sto od cijene, za koju se dobivao prije velikoga rata. I te su se odluke dosad savjesno držali. Budući pak da je sada papir poskupio već za 130 po sto, pa bi se knjiga, koja je prije 2 godine stajala 1 K, već po vrijednosti papira morala povisiti na K 2.30, primorani su izdavači — da se uklone deficitu — povisiti cijenu knjigama bar za 20 po sto. T. j. odsad će se sve nove i sve stare jednostruke knjige prodavati po K 1.20 (dvostruke po K 2.40). Uvezanim svescima cijena je za 50 fil. veća (jednostrukom K 1.70, dvostrukom K 2.90).

Ivan Johler: O potresima. Ovu malu knjižicu, koja je izašla u Ogulinu, izdao je pripomoćni odbor za potresom nastradale u Primorju, a cijena joj je samo 50 filira. Knjižica pokazuje, što je potres, koliko su mu istraženi uzroci, kakvih vrsti potresa ima, kako se mjeri jakost, smjer i ishodište seismografom i dr. Kraj toga ima i mali historijat o povijesti znamenitih potresa sedam slika, koje prikazuju razna mjesta iza velikih potresa.

Kako je čist prihod namijenjen nastradalim našim Primorcima, preporučamo.

Razne Vijesti.

Neutralni sud o ruskoj ofenzivi. Vojnički saradnik amsterdanskoga lista „Tijd“ piše: Općenito se jur sudilo, da Rusija, iza velikih poraza lanjske godine, nije više sposobna za veliko potezne operacije. Što se tiče oružja i municije, raspolaže Rusija sa svom japanskom tehničkom industrijom, a Japan ne teži za ničim drugim, već da u ovom ratu zasluži čim više ruskih rubalja. Sa svim tim nastaje ipak pitanje, da li će se u žurbi izvedeno novačenje nove ruske armade moći uzdržati dovoljno vremena, odnosno di li će Rusi moći nastavljati s uspjesima. Ako se obazremo na ratne operacije, polučili su ruski napadaji dosele samo polovicu onoga, koliko se je od njih iščekivalo. Izmamili su doduše čete centralnih vlasti na istočnu frontu, al ipak nijesu uspijeli sa katastrofom tiju vlasti na istoku, a nijesu ih niti na zapadu toliko oslabili, da ne bi mogli zapriječiti prodiranje antantine.

Reforma školstva u južnom Tirolu. Prema vijesti bečkih novina, odstranilo je školsko vijeće u Tridentu iz školskih soba, učila i knjižnica sve, što spominje na nazivanje „Trentino“ ili na umjetno skalupljenu političku razliku izmedju njemačkog i talijanskog dijela Tirolske. Djecu ovih krajeva ima se uputiti, da se nazivaju „pravim austrijskim državljanima“.

Tiskarska pogrješka. Kakve sve neugodnosti može prouzročiti jedna tiskarska pogrješka poslužit će nam u dokaz i slijedeći primjer: Ovih dana donio je neki amsterdamski list slijedeću službenu vijest: „Ministar rata i narodnog gospodarstva ovog tjedna ne će primati posjete. Sasma naravski, da obojica sjede onkraj brave.“ Posljednja rečenica, koja spada k sasma drugoj notici, bila je pomutnjom slagara dodana k prvoj vijesti. — Kraj velike neugodnosti mogla bi ovakva pogrješka uistinu spraviti čovjeka onkraj brave.

Kobasice za puk u Pragu. Prema pisanju čeških listova namjeravaju u Pragu uvesti nove vrsti kobasica za puk, što će se prodavati na bezmesne dane po 30 filira komad. Kobasice će vagati 100 grama, a bit će napravljene iz krvi, kože i masti.

Rat i radne sile u Americi. Evropejski rat počela je osjećati i Amerika sve to više. Iseljivanje u Ameriku znatno je spalo, pa su radne sile, kojih Amerika svakim danom sve to više treba, sve to rjedje. Dok se u mirno doba selilo u Ameriku godišnje do jedan milijun i 250.000 ljudi, pao je god. 1915. taj broj na 325.000 ljudi. Najmanje je došlo Hrvata, Čeha, Rusina, Poljaka i Rusa, od kuda Amerika dobiva najviše radnih sila. Uslijed toga poskočile su i plaće služinčadi upravo strašno. Obična sobarica prima mjesečno 180 kruna plaće, dok kuharica 260 do 300 K. Mnoga su poduzeća i tvornice bile prisiljene ograničiti dojakošnji rad.

Pomično kazalište na francuskoj fronti. Na zapadnoj fronti dolaze engleski i francuski glumci i pjevači vrlo često zabavljati vojništvo. Naravski, da su priredjivali predstave bilo gdje i da nijesu imali nikakvih pomoćnih sredstava. Pariške dame došle su medjutim na sretnu misao, te su sabrale oveću svotu novaca, s kojom su izgradili pomično kazalište. Taj odar je 17 metara širok, 9 metara dubok i 7 metara visok, te će ga prenašati s automobilima na razne strane fronte; sastaviti može se za jedan sat, a pošto je opskrbljen sa svime, što treba za lijepu predstavu, bit će to uistinu vrlo dobro sredstvo za razvedrivanje vojnika.

Iskopani srpski topovi. Iz Arada javljaju: Na nekom aradskom posjedu zamolili su srpski ratni zarobljenici svoga časnika, da ih pusti kući, jer ih ubija tuga za domovinom. Obećali su ujedno, da će se zato odužiti otkrićem jedne tajne. Pripovijedali su, da su prigodom velikog srpskog uzmicanja zakopali 61 top, da ih tako sakriju pred austrijskim četama. Časnik je to odmah dalje javio, pa su već iza nekoliko dana dopeljali zarobljenike u Srbiju, i to onamo, gdje su, po njihovom pripovedanju, topovi zakopani. I uistinu se iskopalo u Smederevu 5 a na brijegu Morave 55 topova. U Nišu našli su takodjer u zasutom bunaru jedan francuski teški top.

Ukidanje protjerivanja u sibirsko progonstvo. Prema zakonskoj osnovi ministra predsjednika Štirmera ukida se protjerivanje u Sibir kao kazna za političke i vjerske krivce, te za prosjake i skitalice.

General Ruskij izvan službe. Prema vijesti „Frankfurter Zeitunga“ otputovao je general Ruskij u neke finske toplice, jer je bilo definitivno odlučeno, da ne će preuzeti nikakvog novog zapovjeduičtva.

O kokošima u Hanspärsgardsu.

Švedski napisao August Bodenson.

(Nastavak.)

— Ta prestanite s time! — reče Sven.

— Ali draga majko, ne natežite se! — molio je Ivan.

— Majko, majko! — vikala je Ivana i htjela medju nje, da ih rastavi.

No to je bilo posve nemoguće. Jer još neprestano se je orilo „Ji-i-ih“ i „Š-š“, dok se nijesu obje žene strovalile u zasnježenu močvaru.

To ih je malo ohladilo i otpuzale su jedna od druge. Ali bogo mili, kako li su izgledale! Kosa im je visjela sa glave kao vješticama, lica su bila izgrebena, marame su oko vrata visjele na stranu, a kaputići i košulje razderane, tako da su se vidjela gola prsa. To je bilo doista paklensko natezanje!

Ali izakako su se bile rastavile, nijesu više mogle da se navlače i da psuju, no zato su obje vikale na sve grlo, a iz očiju im je kapalo poput destilata iz kotla za pečenje rakije. Sven i Ivan povedoše svoju majku u kuću, a Kalle i Ivana otpremiše svoju u sobe. I tad je nastao mir — barem vani na dvorištu.

Za prvi je početak sakupio njemački pijetao sve kokoši oko sebe, koli Stinine, toli Börtine. I on se je sagibao nadesno i sagibao nalijevo te stresao nogama i krilima oko sebe i ponašao se kao pravi vlastelin.

A maleni je bijelac ležao, gdje je ležao. Ne samo, što je primio bio pošten dio od Nijemca, nego je bio za one tučnjave tako gnječen i gnječen, da nije bilo više nikakove nade, e će preboljeti.

Kad je Ivan izašao poslije nekoga vremena, uhvati bijelca za krila, ponese ga do drvarnice i otsiječe glavu mu.

Ali kad je nato došao s njim u sobu i htio, da Stina od njega iskuha juhu, uzavre u ovoj iznovice bijes te izjavi, neka to učini sam nečisti, a ne ona — iza tolikog jada! No ipak je o podne stajala na stolu velika zdjela dobre juhe od pijetla — jer razumije se samo o sebi, e je to pravo gospodsko jelo.

No rasplamćena je bila Stina.

— Jesi li ti sporazuman s time, da ova kukavica, gospodja njemačka kokoš, smije ovdje na dvorištu uzgajati perad, koja ubija mog malenog pijetla, a? — reče Svenu. — Ali ti ne veliš ni crne ni bijele! Ti si budala! Ti nijesi nikad ni čestito ljutit, ni čestito dobar. Da ti je a ma išto stalo do tvoje žene, pošao bi onamo unutra i kazao onima ondje u kukavnoj toj škulji istinu u brk! Kako li ta bagra diže nosove! — Zar da smije njihov pijevac sad ovdje naokolo smetati, da mi bude ta nakaza uvijek pred očima i da me ljuti od dana u dan? — Kad bi mi se lice samo donjekle oporavilo, pošla bih u Hjulebärg i kupila največeg gospoštinskog pijetla, kojega ondje imaju, pa ma platila za nj deset državnih talira. Jer pijetao gospodje njemačke kokoši neka se koči ovdje poput gazde u kući. Zato moraš ti to da učiniš, Sven! Ti moraš da podješ kupiti pijevca! Jesi li čuo?

— Ne, toga nikako ne ću da učinim. Da još i mene povuku u kavgu. Ta meni je već i ove preko grla, — javi se Sven.

— Eto na, gle ti njega! Ti dakle hoćeš, da zaostajem za gospodjom njemačkom kokoši. Za njom zaostajati! Ti dakle ne cijeniš svoje žene više od stare metle? — Ti moraš pijetla da kupiš, velim ti, jer inače ne ćeš čuti iz mojih ustiju a ma nijedne lijepe riječi! Zašto da mi nemamo pijetla kao ona što ga ima? Nemamo li sredstava za to, hej? Ti moraš da ga kupiš, velim ja! Čuješ li?

Ali Sven kao da nije htio čuti, jer je posve mirno izjavio, da je bilo već dosta buke radi onoga pijetla, kojega je imala, te dodao, e može sad Börtin pijetao dostajati za sve kokoši.

— Aha, mi dakle valja da se ulagujemo gospodji njemačkoj kokoši, kako bi nam prepustila pijetla za naše kokoši? — plane Stina. — Ali to ti evo kažem, Svenu . . . . . ne podješ li do gospoštije i ne kupiš največega pijevca, kojega možeš da dobiješ, jao si ga tebi . . . . . Novac ću ti vratiti od prodanih jaja, čim kokoši stanu da nesu . . . . . Ne učiniš li toga, do smrti ti ne ću oprostiti . . . . . Zar ne smijemo i mi barem jednom da imamo dobroga pijetla, pitam te još jedamput?

Tomu nije mogao Sven prigovoriti, jer je i on bio istoga mnijenja. No uza sve to nije htio da podje kupovati pijetla.

Stina pristupi ognjištu, nalije zdjelicu kave i pozove Svena, da si priredi dobar „gök“ (kava sa rakijom), prije nego li će otići. I doista si je Sven priredio dobar „gök“, no uza sve to nije ni u snu mislio na polazak.

— Ta Ivan može da ide — izjavi on.

— Ne, pfuj, toga bi mi bilo treba — reče Ivan. Ni htio da čuje ni riječi o tom.

No ipak je Stina u toliko mogla djelovati na Svena, te je ovaj kasnije, popodne, ipak pošao u gronji sprat, obukao svečano odijelo i zaputio u po milje udaljeni gospoštinski dvorac, a da Ivan nije ništa o tom saznao. A uveče se povrati i zatvori pijetla u staju. Sve se je to zbilo tako tiho i mirno — a usto se je uvukao bio kroz stražnja vrata — tako te ni živa duša nije slutila, e je u kući veliki bijeli španjolski pijevac — ni živa duša osim Svena i Stine. Dao je za nj čitavih petnaest talira, — nečuvena dosad cijena za jednoga jedincatoga pijetla, — no zato i jest bio velik poput lijepe omanje guske.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 389.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista, trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 5. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Nadvojvoda prijestolonasljednik vodi našu vojsku na sjeveroistoku.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na najgornjoj Moldavi i na Čarnom Čeremošu, na desnom krilu bojne fronte, što je bila sastavljena pod vrhovnim vodstvom feldmaršala poručnika nadvojvode Karla Franje Josipa, razvijaju se novi bojevi, koji povoljno prolaze za savezničke čete. Na centru i na lijevom krilu nadvojvodove bojne fronte nije bilo osobitih dogodjaja. Kod Zalošca napao je neprijatelj naše položaje; bio je suzbijen. Bojevi traju dalje. Kod vojske generala pukovnika Terstyanskoga suzbilo je naše konjaništvo jedan napadaj na bajonete.

Naš je ljetalac oborio na tom prostoru prekjučer neprijateljski Farmanov dvoplošnjak.

Na zapadu od Kasovke na Stohodu propao je jučer prije podne jaki napadaj. Po podne je neprijatelju uspjelo, da prodre u naše linije kod Rudke. Pritekli su njemački i austro-ugarski bataljuni i dijelovi poljačke legije i suzbili Ruse posvema. Na jugu od pruge Šarni-Kovel suzbile su čete generala Fath jaki ruski napadaj.

Talijansko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Na više odsjeka sočke fronte razvijalo je jučer neprijateljsko topništvo živahnu djelatnost.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju Ancre i Somme traje nadalje topovska borba nesmanjenom žestinom. Bile su suzbijene snažne neprijateljske navale na sjeveru od Ovillersa, na jugozapadu od Guillomonta i na sjeveru od dvorca Monacu. Na jugu od Somme izjalovio se je noćni neprijateljski napadaj kod Barleuxa.

Francuzima je bilo uspjelo, da dodju sinoć u posjed našib položaja kod sela Fleury i na jugu od tvrdje Thiaumont. Protunapadaji, što smo ih jutros poduzeli, doveli su nas opet u potpuni posjed sela Fleury i položaja na zapadu i sjeverozapadu od Fleuryja. Neprijateljske navale sjeverozapadno od tvrdje Thiaumont i protiv naših položaja u šumi Chapitre i Gorskoj šumi bile su jučer podvečer suzbijene s velikim neprijateljskim gubicima. Položaj je sada opet onakov, kakov je bio prije navale, što su ju Francuzi poduzeli s izvanredno jakim silama. Bilo je postavljeno izvan borbe 7 neprijateljskih ljetala.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Na sjeverozapadu od Postavija prisilili smo neprijatelja svojom vatrom, da napusti pomaknute položaje, te smo suzbili izmedju Naročkog i Višnjevskog jezera provale protiv položaja naših poljskih straža.

Na istoku Gorodišća i na jugoistoku od Baranovića živahni bojevi s ručnim granatama. Kod Lubjesova izjalovile su se opet jake neprijateljske navale. U odsjeku Sitovice-Vjelik razvijaju se žestoki bojevi, kod kojih je bio neprijatelj prodro u selo Rudka Marinska i u bližnje linije. Protunavalom dobili su njemački i austro-ugarski bataljuni, kao što i dijelovi poljačke legije, čitavo izgubljeno bojište natrag, te su uhvatili 361 zarobljenika, zaplijenili više strojnih pušaka i suzbili glatko ponovljene ruske napadaje.

Dalje prama jugu, kao što i kod Ostrova i u okolici na istoku od Svinjuha nijesu neprijateljska poduzeća došla dalje od najprvih navala.

Fronta feldmaršala poručnika nadvojvode Karla: Kod Bothmerove vojske nema osobitih dogodjaja. Njemačke su čete dobile tla u Karpatima u okolici Kopilas.

Balkansko bojište.

Pred položajima na jugu od Bitolja odigrali su se za bugarske prednje straže uspješni okršaji sa srpskim odjeljenjima.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 4. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

U odsjeku Felachie nema promjena.

Perzijska fronta.

U bici kod sela Bukan bio je neprijatelj prinuždėn da uzmakne prama sjeveru, kod česa je ostavio za sobom 200 mrtvaca. Zaplijenili smo 3 strojne puške i množinu municije i pušaka.

Kaukaska fronta.

U odsjeku Bitlis i Muš nema nikakve promjene. Odbili smo rusku navalu na dio naših položaja u odsjeku Ognot, od prilike 80 km južno Erzeruma. Na ostalim odsjecima fronte uopće mir. Ruska je torpedovka opstrijeljavala otvorena obalna mjesta Tirebol i Kiržeson. Nekoje kuće bijahu razrušene, nekoje civilne osobe ubijene ili ranjene.

Egipatska fronta.

U okolici Katia neprestano čarkanje.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 4. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na macedonskoj fronti nema nikakove promjene. Nakon okršaja, o kojima smo javili 27. srpnja nije se zbilo nijednog važnog dogodjaja. Osim svagdanjih slabih topovskih bojeva bilo je samo neznatnih izvidničkih okršaja. Neprijateljski su se gubici na mrtvima podigli u bojevima 25., 26. i 27. srpnja na dvostruko od brojka, što su se u posljednjem izvještaju najavile. Izmedju mrtvih prepoznala su se 4 časnika. Zaplijenili smo strojnu pušku i veliki broj francuskih pušaka gradjenih god. 1905.

BRZOJAVI.

Hindenburgovo zapovjedničko područje.

Berlin, 4. List „Berliner Zeitung“ am Mittag“ piše o proširenju zapovjedničkog područja generalfeldmaršala pl. Hindenburga: U čistom se je vojničkom obziru tim imenovanjem povisilo jedinstvo vrhovnog zapovjedničtva. Naredbe će se za čitavu frontu izdavati sad jedinstveno. Time će se omogućiti zajedničko djelovanje pojedinih vojnih skupina. Imenovanje je nadalje na daleko vidljiv znak, koji može i inozemstvo jasno spoznati, o povjerljivom bratstvu oružja, koje združuje Njemačku s Austro-Ugarskom.

Dva velika talijanska zračna lijetala izgubljena.

Lugano, 4. Talijani priznavaju, da su nad Rijekom i Dračem izgubili po jedno veliko zračno ratno lijetalo sustava Caproni. Italija će prosvjedovati proti opstreljavanju grada Bisceglie u Apuliji sa morske strane, jer da je isti navodno posve nezaštićen.

Osamnaest talijanskih parobroda nestalo.

Basel, 4. Prema listu „Corriere Mercantile“ nije stiglo u luke Genui i Savonu od 15. jula osamnaest parobroda. Od toga je javljeno tek za pet ladja, da su potopljene.

Rumunjska.

Zürich, 4. Rumunjski djaci na švicarskim visokim školama nijesu primili dosad nikakvih vojnih poziva. Rumunjski konzulati u Švicarskoj nijesu posljednja dva mjeseca izdali uopće nikakovih novih naloga za vojnu stavnju.

Tendencijozne izmišljotine o srpsko-crnogorskom ustanku u zapadnoj Macedoniji.

Sofija, 2. Bugarska brzojavna agentura javlja: U posljednje su vrijeme izašle u novinama četvornog saveza tendencijozne vijesti o tobožnjem srpsko-crnogorskom ustanku u zapadnim krajevima Macedonije. Prema tim vijestima da je ustašama pošlo za rukom te su se ustalili u nekojim selima u okolici Ohridskoga jezera, koja da su uporabili kao bazu za napadaje na naše vojničke transporte; nadalje da su se albanski i turski prebjeglice pridružili buntovnicima itd. — Generalni vojni štap oprovrgava kategorički sve te izmišljotine te je izjavio, da u novo stečenim područjima nema nikakova pokreta, nego da nasuprot da vlada posvuda mir i red.

Važne odluke kod Verduna?

Genf, 4. Izvjestitelj lista „Petit Journal“ javlja, da su generali Joffre i Haig dospjeli na frontu kod Verduna, da pripravе važne odluke.

Njemački zepelinci preko sjeverne Holandske.

Amsterdam, 4. (D. u.) Sa mnogih mjesta sjeverne Holandske zapadno Friških i Overskih otoka javilo se je o prolazu zepelinaca. Često su puta na njih pucali holandski vojnici.

Engleski izvještaj o posljednjoj zračnoj njemačkoj navali.

London, 4. (D. u.) Službeni izvještaj od 3. U noći od 2. do 3. kolovoza pojavilo se je nekoliko neprijateljskih zrakoplova nad istočnim i jugoistočnim grofovijama. Po prvim vijestima čini se, da ih je bilo 6. Njihovo je napadanje potrajalo po prilici pol sata. Zrakoplovi nijesu prodrli daleko u nutrinju, nego su se zadovoljili izbačenjem nekoliko bomba na mjesta blizu mora, koja leže dugo jedno od drugoga. Na jednom su mjestu stupili na djelo obrambeni topovi, ali je zrakoplov, koji se je tamo nalazio, pobjegao. U svezi s tom navalom smjerao je drugi zrakoplov prama kentskoj obali, te mu je po svoj prilici i drugi slijedio. Obrambeni su topovi stupili na posao, te su se opazila jedan ili dva hica protiv prvog zrakoplova. Nanešena je šteta sve skupa začudo malena. Devet je konja bilo ubijeno, a 3 su bila ranjena.

Veliki engleski gubici.

London, 4. (D. u.) Popisi gubitaka od 31. srpnja te 1. i 2. kolovoza sadržavaju imena od 1028 časnika, od kojih su 233 mrtva.

Asquitov odstup?

London, 4. (D. u.) „Manchester Guardian“ piše: Asquith je u donjoj kući pobudio znatnu pažnju, kada je izjavio, da nezna, tko bi mogao kod budućeg zasjedanja biti odgovoran za razdiobu poslova kuće. Mnogi trijezni motrioci parlamentarnog položaja drže, da neposredno predstoji rekonstrukcija kabineta. Morat će doći i drugi ministarski predsjednik, jer se Asquith uslijed irskog ustanka nalazi u teškom položaju. Asquitov bi nasljednik mogao biti samo liberalac i to Lloyd George, na čije bi mjesto imao da stupi Carson, kao državni tajnik za vojne.

Casement smaknut.

Rotterdam, 4. (D. u.) „Maasboden“ priopćuje vijest Central News, koja veli, da je Casement bio obješen. Općinstvu nije bilo dozvoljeno, da prisustvuje smaknuću. Pred zatvorom u Pentonwille sakupila se je velika množina općinstva.

Savez izmedju Japana i Chile.

Basel, 4. List „Baseler Nachrichten“ javljaju posrednim putem iz Tokija: Ministar je financija obavijestio donju kuću o skorašnjem sklopljenju saveza sa Chile. U Chile će otpremiti dvadeset japanskih brodova, medju njima tri ratne ladje.

Kriza u Japanu.

Stockholm, 4. Uza sve nijekanje japanske vlade o padu ministarstva Okuma govori japansko novinstvo u dugim člancima o toj stvari kao gotovoj činjenici te već i nagadja o vjerojatnom nasljedniku Okume.

Jedinstvena fronta proti Senusima.

Bern, 2. Prema jednoj vijesti lista „Agenzia Stefani“ raspravlja novinstvo sa zadovoljstvom o talijansko-engleskom ugovoru glede Senusa. „Giornale d'Italia“ veli, da imade ugovor politično značenje prvoga reda. On da učvršćuje srdačni, dragocjeni savez izmedju Italije i Engleske. Ugovor oduzima Senusima svaku nadu u njihove težnje i uništava osnove Nijemaca, koje su išle za tim, da se suprotstave u Sjevernoj Africi suglasnim interesima Italije i Njemačke. Ugovor s Engleskom, da će olakotiti sličan ugovor sa Francuskom.

Bern, 2. Prema listu „Giornale d'Italia“ obdržavaju se sad rasprave izmedju Italije i Engleske glede potpunog otstupa luke Kismaju u britskoj Istočnoj Africi Italiji.

(Kismaju leži nešto na jugu od utoka rijeke Guba, koja je odsad sačinjavala granicu izmedju talijanske Somalije i britske Istočne Afrike. Op. ur.)

Irsko pitanje.

London, 4. (D. u.) U donjoj je kući kazao Asquith u raspravi o Irskoj: U više je krajeva zemlje došlo do znatnog obnovljenja pokreta Sinn-Fein u agresivnoj formi. U nekim je mjestima došlo do žalosnih javnih demonstracija za Njemačku. Ali su vojničke i policijske sile dostajale, da spriječe novu pobunu.

Dogodjaji na moru.

London, 4. (D. u.) Lloydova agentura javlja: Potopljen bijaše engleski parobrod „Britanic“ (2240 tona), koji pripadaše liniji Coeken, zatim engleska jedrenjača „Margaret Sutten“, engleski parobrod „Heighington“, talijanski parobrod „Le Timbro“, talijanska jedrenjača „Rozario“ i norveške ribarske ladje „Einar“ i „Erling“.

Kopenhagen, 4. (D. u.) „Nationaltidende“ javlja: Danski parobrod „Katholn“, krcat ugljenom, bijaše na putu iz Newporte na Maltu potopljen od njemačke podmornice. Posada je riješena.

Vlissingen, 4. (D. u.) Norveški parobrod „John Wilson“, koji je plovio iz Rotterdama u London sa živežnim sredstvima, bio je 2. o. mj. prije podne torpedovan blizu svetionika pred Mozom od njemačke podmornice, nakon što se je njegova posada iskrcala u čamce za spasavanje.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 30. Služb. izvještaj od 31. posl. podne.

U okolici na sjevero- i jugoistoku od Baranovića žestoko objestrano pucanje. Na Stohodu naše su čete boreći se napredovale. Na pritoku svoje rijeke Stohod zarobili tokom svoje navale osim ostaloga čitavu 31. honvedsku pukovniju zajedno sa zapovjednikom i pukovnijskim stožerom. Na drugim smo mjestima Stohoda zarobili 21 časnika i 914 vojnika te smo zaplijenili 4 strojne puške. Ogorčeni bojevi traju u smjeru prama Kovelu. Proti Brodiju dospjele su naše čete proganjajući neprijatelja do rijeka Graberka i Seret.

Služb. izvj. od 31. srpnja na večer.

Naše napredovanje na Stohodu traje nadalje. Gdjegdje otvarao bi neprijatelj iznenadno topovsko pucanje. U okolici Brodija opstreljavao je neprijatelj iz najtežih topova sam grad Brodi i prelaze preko Boldurke. Na čitavoj se fronti odigravaju krvavi bojevi. Neprijatelj napinje sve sile, da svoje linije održi. U tu svrhu zgrće od svih strana četa, đapače i pojedine bataljune.

*

Petrograd, 31. Službeni izvještaj od 1. popodne:

Na liniji Sjelce-Vjelick-Kuhari u luku rijeke Stohod suzbacile su naše čete neprijatelja, te su po borbi doprle na zapad preko te linije. Na cesti Kovel-Luck bili su suzbijeni svi neprijateljski protunapadaji. Za navale na selo Dubjenko (5 vrsta južno od Monasterziske) išle su naše hrabre pukovnije do vrata u vodu preko močvarnog Koropjeca, pošto je neprijatelj uništio svekolike mostove. Na zapadnoj smo obali zarobili preko 1000 austro-ugarskih vojnika, te su se tamo namjestile.

*

Služ. izvj. od 1. t. mj. na večer.

U prostoru Stobihva-Smolari napala je njemačka pješadija vrlo žestoko naše čete, koje se nalaze na zapadnoj obali Stohoda. Naše su hrabre čete suzbile neprijatelja s velikim njegovim gubicima. Boj traje dalje.

Francuska.

Paris, 2. Službeni izvještaj od 1. t. mj na večer.

Djelo istočne vojske od 16. do 31. srpnja. Srpske su prednje straže suzbile 24. srpnja bugarska odijeljenja, koja su bila zaposjela visove Kovil (u dolini gornje Moglenice) te su zauzele 25. srpnja selo Zborsko, gdje su se smjestile uza sve neprijateljsko opstreljavanje. 26. su pr. mj. napredovale sjeverno od Požara i Srupine iza okršaja, u kojima su mnogi Bugari in uzmaknu, ostavivši kod toga 10 mrtvih na bojištu. Srpski gubici iznašaju 2 mrtva i 3 ranjena. Na ostalim dijelovima fronte istočne vojske vladalo je od časa do časa opstreljavanje koje bi kadkada postajalo žestoko u vardarskoj dolini.

Paris, 4. (D. u.) Službeni izvještaj od 3. na večer.

Na desnoj je obali Moze osvojila naša pješadija nastavljajući svoje navale kretnje na fronti Thiaumont-Fleury nizom susljednjih napadaja kroz dan sve jarke izmedju jednog i drugog mjesta sve do jugoistočno od tvrdje Thiaumont i do blizine humka broj 320. Selo Fleury, koje je bilo istodobno napadnuto od naših četa sa sjeverozapada i jugoistoka, bilo je po sjajnom boju posve osvojeno. Kod toga smo uhvatili preko 650 zarobljenika.

Engleska.

London, 1. Službeni izvještaj generala Haiga: Danas nije nastupila promjena u općem položaju. Na sjeveru od Bazentin-le-Petita bio je s uspjehom suzbijen neprijateljski navalni pokušaj protiv naše linije. Kroz čitavu noć žestoka topovska paljba s jedne i s druge strane. Na ostaloj engleskoj fronti mir.

London, 2. Položaj nije promijenjen izmedju Ancre i Somme; nema važna dogodjaja ni na ostalim mjestima engleske fronte.

Egipatska fronta.

London, 31. srpnja. U Egiptu bilo je 28. srpnja više okršaja izmedju ophodnja. Za jednoga su od njih zadali novozelandski strijelci na konju gubitak od preko 50 ljudi. Naši su ukupni gubici bili tog dana vrlo lahki.

Domaće Vijesti.

Zahvala. Nije mogla dostojanstvenije, dirljivije ispasti uspomena na junake pale pod Visom, niti uspjeti zadojenija većim rodoljubstvom i oduševljenjem svečanost na proslavu pedesetgodišnjice viškog boja, koja se je držala u Pazinu dana 23. srpnja 1916. Oduševljenom očitovanju odgovara i znatni novčani uspjeh, izvještaj, kojeg se još ne može objelodaniti, pošto odboru danomice dolaze doprinosi i listine doprinosioca.

Svi su, bez razlike, prema svojim silama, doprinijeli, da se je postigao ovaj lijepi moralni i novčani uspjeh.

Potpisani se odbor osjeća dužnim, da i ovim putem izrazi najodaniju i najtopliju zahvalu za prijazno i uspješno sudjelovanje svim sugradjanima, suzemljacima, odličnim gospodjama i gospodjicama i uopće svim onim, koji su svojim djelom, prisustvom i dobrovoljnim doprinosom novčanih potpora i darova doprinijeli i kojima ide zasluga, da je svečanost ispala tako sjajno, kakove Pazin ne pamti.

Odbor za proslavu pedesetgodišnjice viškog boja.

U Pazinu, dne 1. kolovoza 1916.

Predsjednik: Černe. Tajnik: Vitanović.

Za Družbu. Za narodni blagdan sabrao je g. Kirac 13 K., koje su darovali: 4 K. Joso Jurković, gostioničar; 2 K. Marija Koraca; po 1 K: Antun Iveša, Ivan Šajina, Ivan Maršić, Ivan Draščić, Josip Žmak, Aleksa Kandušer, Antun Vlah. — Momčad Nj. V. B. „Erzh. Franz Ferdinand" polaže 26 K., koje darovaše: Zvonimir Ranogajec 3 K; po 2 K: Jurašin Nikola, Žic Ivan, Kučan Franjo, Salamunić Nikola, Vjekoslav Spinčić, Zemunik Mate, Mošunić Mate; po 1 K: Medvedić Andreja, Smolica Ivan, Tabain Nikola, Mikuličić Andjeo, Škarić Ivan, Stručić Krsto, Gladić Jakov, Kuzma Golac, Kopajdić Venceslav.

Javna sudbena dražba održavat će se danas u 3 sata poslije podne na licu mjesta u Via Sissano br. 1 prizemno, cijeli dućan sa posudjem (pasticeria).

Gospodarstvo.

Sol kao hrana za blago.

Životinje doduše primaju bilinskom hranom, krmom svu onu množinu soli, koja im je potrebna za život, no ipak je dobro, da se osim toga još posebno daje blagu soli. Time se kod životinja pospješuje probava, a osim toga postaje teško probavljiva krma s pomoću soli laglje probavljiva. Sol u ostalom povećaje uopće tek životinja, pak one iza davanja soli radije jedu. Najmanje soli od svega blaga potrebno je konjima. To se tumači tako, da je kod konja probava hrane dosta jaka i uvijek posvema redovita zato, što se on mnogo giba kod rada. Ako se konjima sol daje, onda je najzgodnije, da se ona daje u obliku grude soli, koja se pričvrsti na zid, da je konji mogu lizati kadgod im se svidi. Kravama muzarama daje se zimi svaki dan kod svakog obroka krme po prilici 15 grama živinske soli; ljeti toga ne treba, ako se blago hrani, krmi s djetelinom. Svinjama je dobro pomiješati s hranom svaki dan pet grama soli. Ista se količina daje ovcama i kozama.

Čuvajmo ovogodišnju slamu.

Kako se iz nekih krajeva javlja o pomanjkanju krme, bit će od potrebe, da se uporabi za krmu ovogodišnja slama. Upozoravamo toga radi gospodare u onim krajevima, kojima prijeti pomanjkanje krme, da ne uporabe slamu za kojekakove manje vrijedne potrebe, nego da ju čuvaju za krmu.

Kako ćemo osvježiti meso, koje vonja.

Poznato je, da meso počinje neugodno vonjati, ako dulje vremena stoji, i ako se još i nije pokvarilo. Da se taj neugodni vonj odstrani, preporuča se oprati takvo meso u čaju od kamilica. Meso na ovaj način osvježeno ne gubi ni najmanje od svoje naravne boje, no izgubi, kako kažu, posvema neugodan vonj. Tim sredstvom služe se i za odstranjenje neugodna vonja i kod divljači, ako dulje vremena leži.

Orahovo lišće i ljupine proti gamadi.

Marvogojci mogu orahovo lišće i orahove ljupine vrlo dobro uporabiti kao dobro sredstvo protiv uboda muha, obada i protiv druge gamadi, koja uznemiruje blago. Orahovo se lišće i ljupine sabiru, suše i spremaju, a ljeti, kad je potreba, skuhaju se u vodi, pa se tom vodom blago škropi. To sredstvo bolje pomaže, nego li razna ona sredstva, koja preporučaju po ljekarnama i trgovinama, a povrh toga su još i skupa.

Stare kokoši.

Nije korisno, da se stare kokoši hrane cijelu zimu do u proljeće. One zimi uopće više jaja ne legu, pa ne donose nikakove koristi. No, kad je kokoš prestara? Na to pitanje nije baš tako lako odgovoriti. Nekorisne su kokoši svakako već onda, kad jaja, koja one legu, ne pokrivaju trošak za hranu, koju trebaju. Poprijeko možemo smatrati starima one kokoši, koje su navršile četvrtu godinu. Naravno, nije isključeno, da i medju jedno- i dvogodišnjim kokošima imade pojedinih, koje obzirom na potrošenu hranu ne zaslužuju, da ih čuvamo; takve valja zaklati ili prodati.

„Hrvatska".

Razne Vijesti.

Koliko se mesa potroši u Evropi. Iz podataka profesora dra. Kirschnera u Leipzigu trošeno je god. 1910. mesa po osobi u kilogramina ovako: Austro-Ugarska 28.9; Njemačka 52.6 kg; Engleska 47.6 kg; Rusija 21.6 kg; Italija 10.9 kg. Prema tome troše Nijemci (52.6) najviše mesa, najmanje Talijani (10.9). Interesantno je, da glede potroška mesa u Njemačkoj nije pitanje još definitivno riješeno, jer drugi statističari tvrde, da potrošak mesa u Njemačkoj iznaša čak 61.89 kg. Dakako u tome je uračun i konzum riba, divljači (mesa 59.99 kg, divljač 1.9 kg.)

Sin zarobio oca. „Slovenec" donosi slijedeću bilješku: Prigodom našeg prodiranja prama Arsieru dogodio se slijedeći zanimiv slučaj: 28-godišnji Talijan iz sjevernog Tirola, Alojzij Gentili, zarobio je sjeverno od Arsiera u jednoj šumici 12 Alpina, medju kojima je bio i njegov otac. Stari je na početku rata utekao u Italiju, dok je mladi bio oduševljen za Austriju i dragovoljno stupio u austrijsku vojsku. Sastanak sina s ocem bio je ujedno veseo i žalostan. Otac i sin se izgrlili i poljubili, a na to se opet rastali. Sin je kao četovodja naložio patruli, da mu oca odvedu natrag iza fronte. Obazro se za zarobljenim ocem a onda se nadalje borio.

Lloyd George o engleskom vojništvu. U engleskoj zastupničkoj kući rekao je ministar Lloyd George o njemačkoj armadi: Dogodilo se u ovoj ili u onoj bici što mu drago, mi ne dvojimo o konačnoj pobjedi. Meni je i vodećim muževima zadavala briga samo jedna stvar: znali smo da moramo u tako kratkom roku oboružati i opremiti veliku armadu, u kakvom roku nije toga još nikada i nigdje na svijetu bilo. Nastalo je takodjer pitanje, da li će ljudi, koji su se vježbali samo šest mjeseci, znati takvu opremu izrabiti i baratati s izvrsnim topovima tako, da ne promašuju cilj na tri i četiri milje. Naša je bojazan ispalila. Sada je dokazano, da su engleski vojnici napeli sve svoje tjelesne i duševne sile, da su izvježbani i da obećavaju svojoj domovini izvojštenje pobjede. To me naodušeljuje potpunim uvjerenjem, da ćemo pobijediti. Veći je broj na našoj strani a imamo takodjer i više sredstava nego li Nijemci. Jedina nas je briga morila, da ne ćemo moći nadvladati dugogodišnja izvježbanja i pripravljanja naiveće vojničke snage. Engleski su vojnici medjutim dokazali, da je naša bojazan bila neopravdana.

Švicarski kritičar o ruskoj ofenzivi. U „Baseler Nachrichten" piše švicarski kritičar pukovnik Egli: Govoreći o raspoloženju austro-ugarskih vojnika i časnika na bukovinskom bojištu, ne može se ga ocijeniti inače, već sa vrlo dobro. Sve su to zdravi i snažni ljudi. Proti ovakovoj vojsci mogu Rusi izvojevati samo časovite i mjesne uspjehe.

Japanski časnici u ruskoj vojsci. Javlja se iz Stockholma, da se je japanska vlada vrlo teško odlučila, da pošalje svoje časnike u rusku vojsku. Sa Engleskom bilo je drukčije, jer je Japan ponudio još u decembru 1915. engleskoj vladi, da je dragovoljna poslati svoje časnike u englesku vojsku. Engleska je to kratko odbila.

„Sloga iznutra, a odlučnost prama vani." Na sjednici njemačkog odbora, što se je održala dne 29. pr. mjes., prihvaćena je slijedeća rezolucija: Zadatak je odbora, da se na domu kod naroda održi vjera u uspjeh i time stvori pouzdan moralni oslon za borce na fronti. Odbor smatra za svoju dužnost, da stane na put težnjama, koje ne shvaćaju ozbiljnost ovih trenutaka, već idu za tim, da metnu u pitanje onu divnu slogu, koja nas je dosad vodila i koja će nas voditi pobjedi. U duhu principa „sloga iznutra, a odlučnost prama vani", odbor će, kad bude došlo vrijeme, ustati za onakav mir, kakav odgovara žrtvama i koji pruža izvjesne garancije, da će biti trajan.

Predstoji ustanak u Anamu. U francuskoj koloniji u istočnoj Indiji, u Anamu, počeo se je narod sve to većma buniti. Ova buna je po sudu nekojih novina predigra revolucije, koja bi imala doskora izbiti. Stanovnici Anama hoće da uporabe priliku, te da otresu sa sebe francuski jaram, a ta im se sada pruža uslijed slabosti onamošnje francuske posade. Prema sudu japanskih novina bit će Francuska preslaba, da uguši ustanak, pa joj japanska vlada već unaprijed nudja svoju pomoć. Japan izjavlja, da je na to spreman, jer da je Anam jedan od najboljih japanskih trgova, pa je u njegovom interesu, da tamo vladaju sredjeni odnošaji. — Da li je to iskrena otkritosrčnost japanske vlade ili možda samo njezin apetit, o tome su načisto koli Japan toli Francuska.

Znakovi predstojeće akcije na makedonskom bojištu. Prema vijesti iz Lugana donosi „Secolo", da je XI. grčka divizija napustila Solun, pa s[e] to tumači kao znak predstojeće vojne akcije n[a] makedonskom bojištu.

Tripolis za Italiju — izgubljen. Kako se i[z] Rima javlja, ima Italija da zahvali jedino gene[-]ralu Amegliu (koji se je medjutim ovih dan[a] kao bivši guverner u Tripolisu vratio u do[-]movinu), ako je uopće i najmanji dio Tripolisa u njezinim rukama. Isto tako se ima zahvalit[i] generalu čvrstu nadu, da će Tripolitanija i opet biti osvojena po talijanskim četama.

Iza kako je eto igra doigrana, za Italiju na[-]ravski sa gubitkom do prazne kese, izbijaju na javu zanimivi dogadjaji, što su se dosele vješto sakrivali i prešućivali. „Corriere della sera" pri[-]mjerice javlja, da je kod pokušanja, kako bi se ustaški urodjenici u Kasr-Buhadin podjarmili, 4000 vojnika, koji bili unovačeni iz osvojenih krajeva, odmah nakon početka bitke prešli k ustašama. Unatoč očajnom otporu bile su ta[-]lijanske čete protjerane iz Libije sve do naj[-]skrajnih obala. Talijani da su morali napustiti Misurat, Sliten, Zuaru, Beni-Ulid, Tarhunu i či[-]tavo obalno područje. Kako vidimo, mogu se Talijani punim pravom pohvaliti, da su i u naj[-]zadnjoj tančini poprimili rakovu metodu.

Ruska ofenziva. „Corriere della sera" prima od svog petrogradskog dopisnika, da je dosele uslijedio samo preludij ruske ofenzive, pa da se ima očekivati daljni razvoj u najvećem stilu. Zasnovana širina navalne fronte nije jošte ni iz[-]daleka polučena. Ruske su čete brojčano daleko veće, nego li se to dosada navodilo. Brusilov se brine za neprekidnu dopremu municije i ar[-]tilerije. Broj teških topova neprestano raste. Na jednom jedinom odsječku fronte konstatovano je u jednom danu ne manje od 600 topova. Uz sve to, da ofenziva traje jur mjesec i pol, može se reći — veli dopisnik — da su koli municija toli tehnička sredstva ruske vojske takorekuć netaknjene.

„Armada već komad čeka". „Lokalanzeiger" javlja preko Bazileje: „Ruskoje Slovo" donosi, da je najbolji dokaz, kako stoje stvari u Ru[-]munjskoj taj, što je rumunjska vlada morala iz[-]dati proklamaciju na armadu, kojom pozivlje rumunjsko vojničtvo, nek se ustrpi. — Odviše jasno, a da ne bi tendencijoznost vijesti bila najprozirnija i najkratkovidnijem oku.

O kokošima u Hanspärsgardsu.

Švedski napisao August Bodenson.

(Nastavak.)

Nijedna od obiju domaćica nije ove noći mnogo spavala. Börta se je pijenila od bijesa. Takova kukavica, ta Stina! I nju, Börtu, da je sa odurnim, gnjusnim pijetlom udarila bila a ma upravo po licu. Prema jutru, kad je njezin pijetao počeo ispod postelje kukurikati, začuje na dvorištu nekoliko ružnih, promuklih glasova: „ohohooh!" U prvi je čas pomislila, e je to Stina, koja da u svojoj ljutini nastoji da oponaša njezinog pijetla, jer nikako to ne može da bude možda „sablast" malenoga, bijeloga jadnoga pijetlića. — Stina je ležala u krevetu i žestila se, no još više se je pijetao srdio. Radovala se je već, kako će njezin novi pijetao primiti ujutro ružnoga Nijemca. I kad bi do njezinoga uha dopirli promukli grubi glasovi iz staje, igralo bi joj srce od radosti.

Stina je bila vani u staji, prije nego li su Kallejevi otvorili vrata. No kokoši još nije ispustila napolje, ma koliko se one vrpoljile i gakale.

Kratko vrijeme iza toga začuje napokon Stina lupati Börtine drvene postole po kamenitom tlu u Kristenovu predvorju. I Börtine su kokoši stale gakati. U isti tren bje odrinut i zavor sa gornjega dijela vratiju. A njemački pijetao skoči na donji dio vratiju, udari krilima i zakukuriče: „kokokro!"

— „Oholost!" zaorilo se je grubo i ružno iz staje Sörena Svena, tako te je Börta otvorila i oči i usta. Ona otvori i donja vrata. Nijemac skoči na tla, a kokoši izadju ponosno na dvorište.

Sad otvori Stina vrata od svoje staje, a napolje izleti jato njezinih kokoši, na čelu im veliki žuti španjolski pijetao.

„Ohohooh!" halabučio je Španjolac.

„Kokokro!" vikao je Nijemac.

Jedan su se trenutak gledali, a tad poletjeli jedan proti drugomu.

Börta nije mogla da zatomi krika, kad je ugledala velikoga žutoga, kako izlazi iz Sörenove staje.

— Takova briga!

Poput munje brzo zaletješe se jedan u drugoga. Perje je zalepršalo na sve strane, krvca je pokcala.

Nijemac se je Börtin iz početka držao dobro, premda je bio manji. U kretanju bio je brži od velikoga španjolskoga. I Börta se je morala i proti volji nasmjehnuti, kad je vidjela, kako je nekoliko puti uzastopce preskočio preko onoga gorostasa.

— Kalle! Dodji ded ovamo, Kalle!

Kalle je izašao u samim donjim hlačama.

— Grom i pakao! — uskliknuo je, kad je ugledao španjolskog diva.

No ubogi se je Nijemac skačući umorio. Španjolac je sveudilj jednako ukočeno stajao na svojim jakim žutim nogama. Najednom je naskočio i povalio Nijemca poda se. I, jao, kad je stao udarati krilima i lupati kljunom.

— „Hihihi!" zaorilo se je sa vratiju Sörenove staje. I Stina izadje i udari u smijeh, da ju je savilo nešto oko crijeva. I Sven je pomolio glavu na vrata od dvorišta te i on udario u smijeh.

To je Börtu silno ražestilo. A i Kalle nije bio upravo dobre volje. Börta skoči na dvorište i poleti do pijetlova. Kalle podje za njom.

— Pograbi tu nevolju za šiju i baci ju u stran! Ta ubit će moga pijetla! — dovikne Börta Kalleju.

— Ostavi ga! — izdere se Stina i priskoči visoko uzdignutim vilama za sijeno. Sven dohrli iz kuće.

No prije nego li je njih dvoje stiglo onamo, uhvatio je Kalle Španjolca za šiju — kako se ono hvataju zloćudne guske — te ju nekoliko puti čestito okrenuo.

— Hoćeš li mu da okreneš šiju? — stala je Stina vikati.

— Zašto ne? — javi se Kalle i preokrene ju još više. — Što kanite s ovim ovdje?

Kalle se je bio raspalio, otkako se je i on umiješao u kavgu.

— Što hoće gospodja njemačka kokoš ovdje sa svojim Nijemcem? — povikne Stina. — Ostavi pijevca!

— On se je ovdje rodio, zato i ostaje ovdje, dogod živi, gospodjo Španjolko! — siktala je Stina i grčila pijesti.

— Ostavi ga, velim ti! — vikala je Stina i htjela da ga istrgne Kalleju iz ruku.

— Tako, evo ti ga! — povikne Kalle i zavrti rukom, tako te je Španjolac odletio daleko onamo na zid od staje.

— Kad ubijaš već moga, neka bijes stane i tvoga! — raspali se Stina, podigne vile i stane mlatiti po Nijemcu. Ovaj je samo nekoliko puti stresao s nogama — i ostao ležati.

— Moj pijevac! — zajauče Börta te umalo što ne pade u nesvijest.

Ali i Španjolac je imao dosta. Vrat mu je bio skrhan. Okrenuo se je u okolu poput kolesa, a glava mu se je udesila i uznjihala. Stina priskoči do njega i stane udarati po njemu.

— Ti ne trebaš više da trpiš! Moj veliki, lijepi pijetle! Čitavih petnaest talira! — vikala je.

I Ivan i Ivana izadjoše. Ivana je u brzini prebacila bila preko sebe donju suknju, a na Ivanu su bile tek drvene papuče. Ivana je plakala. A Ivan je stajao i uzdrhtao, kad je vidio, koliko će neprijateljstvo i mržnja evo sad iza svega toga nastati.

— Toga nijesi trebao bio da učiniš! reče Sven

(Konac slijedi.)

Godina II. — Broj 390.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 6. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojne sile bojne fronte nadvojvođe Karla Franje Josipa, koje se bore na Karpatima, dobile su i jučer tla. Bilo je zarobljeno 325 Rusa i 2 topa zaplijenjena. Bojevi su se protezali sve do okolice Djelatina. Na sjeverozapadu od Zalosca na južnom krilu generala feldmaršala pl. Hindenburga uspjelo je neprijatelju, da predje na nekojim mjestima preko Seretove doline, pa bacili smo ga. Samo na jednom je mjestu protunapadaj naših četa već u toku. Dalje prama sjeveru nema dogodjaja od zamašaja.

Talijansko bojište.

Na južnom dijelu doberdopske visoravni došlo je jučer do žestokih bojeva. Neprijateljska topovska vatra, koja je bila porasla već u prošlim danima u jakosti, nastupila je u odsjeku Monte sei basi — gorski hrbat kod Tržiča — u 10 sati prije podne s najvećom žestinom. Prekinuvši sveopću vatru, koja je potrajala neprestano četiri sata, počeli su u 2 sata popodne napadaji talijanske pješadije. Prvi protivnički pokušaji, da izadju iz njihovih opkopa, izjalovili su se o izvrsnom djelovanju valjanog topništva. Ipak je neprijatelju uspjelo u toku popodneva da prodre na više mjesta u naše položaje. Hvala hrabrom držanju naše pješadije, bio je ipak svuda izbačen u borbi na bajunete, tako da su u 7 sati navečer bili svikoliki stari položaji u našem posjedu. U taj je čas topovska vatra popustila te je do nastupa mraka posve oslabila. U toj je neušpjeloj navali sudjelovalo najmanje 7 talijanskih pukovnija. Uhvatili smo 230 neranjenih zarobljenika i zaplijenili 2 strojne puške. Sjeverni dio visoravni i gorički mostobran stajali su takodjer preko dana u jakoj topovskoj vatri. U Koruškoj na Plöckenu bila je krvavo suzbijena provala od 3 talijanske satnije, a na tirolskoj istočnoj fronti napadaj jedne brigade protiv vrhova na sjeveru od Paneveggia.

Naši su letioci napali uspješno s bombama Bassano.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kako se naknadno javlja, odigrali su se jučerašnji bojevi sjeverno Somme na širokoj fronti i prama jakim engleskim silama. Djelomično su trajali preko dana. Englezi, koji su napredovali u području sjeverno Ovillers do šume Foureaux, bijahu nakon tvrdokornih bojeva na nekojim mjestima odbijeni uz velike gubitke po njih. Danas se vrše novi bojevi kod Pozieresa. Poslije podne bijaše suzbita djelomična francuska provala južno Maurepas. U području Aisne ostala su bez uspjeha brojna poduzeća francuskih patrula. Desno Mese smo kod jučerašnjih protunavala u području Fleury zarobili 468 vojnika. U okolici utvrde Thiaumont su se jučer razvili novi ogorčeni bojevi. U području Somme smo sastrijelili 2 neprijateljska dvokrovca.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta kod Dwetena: bili su osujećeni ruski pokušaji prelaza preko Dvine. Na Seretu, sjeveroistočno Zalosce, bijahu odbiti mnogobrojni ruski napadaji. Ruska odijelenja, što su kod Ratysce prodrla preko Sereta moralo su opet uzmaknuti pred jednom protunavalom. Kod Miedzygorya i Czystopadya održao se još neprijatelj na južnome brijegu.

Fronta nadvojvode Karla: U uspješnim bojevima u Karpatima zarobili smo do sada 325 Rusa i zaplijenili 2 topa.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 4. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka i perzijska fronta

Nikakovih dogodjaja.

Kaukaska fronta.

Na desnom su krilu napale naše čete polute položaje neprijatelja, koji je bio ukopan na visovima južno od Bitlisa, što vladaju okolicom, te su zaposjele jarke prve neprijateljske linije. Bile su takodjer izbačene iz njihovih položaja ruske čete utaborene na jugu od Muša i potisnute prama istoku. Na centru smo zadržali svojom vatrom neprijateljske napadaje protiv naših položaja na zapadu od Erzinjana i Gümüškane. Na ostalim frontama nema dogodjaja.

BRZOJAVI.

Car Vilim na zapadnoj fronti

Berlin, 5. (D. u.) Car je Vilim na prolasku kroz Berlin sa istočne na zapadnu frontu proboravio ovdje kratko vrijeme, te je pogovarao sa državnim kancelarom Bethmann-Hohlwegom, državnim tajnikom Helffenchom, sa Röderom i predsjednikom opskrbnog ureda Batockijem.

Turci marširaju prama Sueškom kanalu.

Haag, 4. „Daily Mail“ javlja iz Romani na Sueškom kanalu: Turci su na svom maršu duž karavansku cestu El Ariš napredovali prema Kantani na Sueškom kanalu, koliko je uopće bilo moguće. Turci su se ojačali te su prispjeli 81 milju pred Romani. Gibali su se vrlo oprezno na fronti dugoj oko dvije milje. Taj je marš poduzelo 12.000 momaka, koji mogu biti sada osvjedočeni o stanju naše obrane. Do jedne stanovite točke su Turci vrlo dobro napredovali. Marširali su po noći, a kroz dan su počivali u sjeni paoma. Mi smo ali njihove položaje mnogo prije opazili, nego što su oni mogli iznenaditi naše čete.

Nepobijediva snaga Njemačke.

Bern, 4. Gustav Hervè uspoređuje u svojem listu rusku jednomjesečnu ofenzivu sa englesko-francuskom ofenzivom, pa priznaje, da je napredak na zapadnoj fronti vrlo malen. U Francuskoj daje svako godište samo 200.000 momaka, dok daje u Njemačkoj jedno godište najmanje 500.000 izvrsnih vojnika. Kraj takvog vidika nije budućnost Francuske osobito ugodna. „Mi teško napredujemo za 5 km. usredotočivši svu našu snagu na frontu od 25 km. Svojom su ogromnom brojevnom premoći potisli Rusi Austrijce natrag, dok su naši polovični uspjesi dozvolili Nijemcima, da pritegnu svoje pričuve. Sada je prodor fronte nemoguć. Francuska ima samo 1 i pol milijuna djećaka od 12 do 17 g., Njemačka nasuprot 5 milijuna pričuva. Zato je snaga Njemačke nepobjediva. Spas Francuske leži u engleskim milijunima.“ Četvorni bi savaz sigurno pobijedio, kad bi Njemačku ostavili njezini saveznici na cjedilu.

Potankosti o zračnoj navali njemačkih pomorskih zrakoplova.

Berlin, 5. (D. u.) Wolffov ured doznaje o napadajima njemačkih pomorskih zrakoplova od 2. i 3. o. mj. slijedeće potankosti:

U Harvicku je bilo izbačeno obilno bomba na jedinice ratne mornarice usidrene u luci, na brodogradilište i na kolodvorske zgrade.

Na grofoviji Norfolk bile su uspješno napadnute reflektorske baterije u Norwichu i Winvertonu, a u blizini Lowestofta je bila zapaljena veća tvornička zgrada. Za dohoda pokušalo je englesko pomorsko ljetalo, izišavši iznenada nad Hoofdonom iz sloja oblaka po tri puta da napadne njemački pomorski zrakoplov, ali je bilo vatrom iz strojnih pušaka prisiljeno, da okrene, te se je izgubilo prama zapadu. Kod Jarmoutha naišao je takodjer njemački pomorski zrakoplov na englesko ljetalo, koje je bilo takodjer natjerano u bijeg.

Sa egipatske fronte.

London, 4. (D. u.) Reuter. Službeno. Zapovjedajući general u Egiptu izvješćuje: Jutra 3. kolovoza napala su 2 neprijateljska ljetala brodove na jezeru Timsah i grad Ismailu. Veliki je broj bomba bio izbačen. Nije nanešeno nikakove štete. 2. kolovoza prisililo je naše ljetalo kod Salmanije neprijateljsko ljetalo, da se spusti, te ga je oštetilo.

Turska vijest o rumunjskom držanju.

Carigrad, 2. Po dobrim informacijama iz Bukarešta, što su danas ovamo dospjele nastupila je bez svake sumnje u tamošnjem diplomatskom položaju promjena na bolje. Ona je visoka napetost od prošle subote ošito popustila.

Bugarske izjave.

Budimpešta, 5. „Az Estu“ brzojavljaju iz Sofije: Bugarski gradjevni ministar Petrow podao je u „Utru“ slijedeću vrlo oštru izjavu o Rumunjskoj: Domala će doći vrijeme i za Rumunjsku. Na svim se bojištima sada vrše dogodjaji od najveće važnosti. Nitko ne može više ostati gledaocem tih dogodjaja, a ponajmanje Rumunjska. Ta država stoji pred dvim alternativama: ide li ona s nama, bit će nam to vrlo drago, ali neće nas naći nepripravne i ako krene protiv nas.

Iliescu u inozemstvu.

Budimpešta, 1. Bukareštanska „Epoca“ javlja, da državni tajnik na ratnom ministarstvu Iliescu putuje u inozemstvo s važnim poslanjem.

Mir u Bukareštu.

Budimpešta, 2. „Az Est“ javlja iz Bukarešta, da se je u glavnom gradu opet vratio politički mir, otkada je otputovao kralj i drugi vodeći političari kao što na pr. Marghiloman. I rusofili smatraju već svoju agitaciju dovršenom. Što je bio Take Jonescu od kralja primljen, tomu ne podavaju nikakove važnosti niti njegovi prijatelji. On je sam iza primanja kazao pola gorko, pola šaljivo: Nijemci su nas opet nadmudrili.

Rusofili pokunjeni.

Budimpešta, 2. „Eclair des Balcans“ pregledava dogodjaje posljednjeg tjedna, te iz njih zaključuje, da su rusofili morali već uvidjeti to, da je kralj Ferdinand pravi kralj, koji ima volje i sposobnosti, da brani korist svoje zemlje. Priče o dobrom, malenom kralju, koji sluša tudje zapovijedi, rasplinule su se namah, a zbilja ukazuje kralja energičnim, domoljubnim vladarom, koji ne će da kraljevstva izvrgne propasti i koji osudjuje rusofilske kolovodje. 14. će dan kolovoza zapasti, a da ne svane drugog jutra rat, kako si to Filipescu i Jonescu žele. Nakon što su ih nade iznenadile, vikat će oni sada protiv ministra predsjednika, te kriviti Bratiana, da nije riječi održao.

Rumunjska zadržala austrijska željeznička kola.

Milan, 4. „Corriere della sera“ javlja iz Pariza prema vijesti „Agencije Radio“, da je austrijski poslanik u Bukareštu zahtijevao, od rumunjske vlade, da povrati onih 1100 željezničkih kola, koja su služila za vrijeme ruske invazije za otpremu bukovinskih bjegunaca, i da ih natrag pošalje u Ugarsku. Rumunjska je vlada zahtjev otklonila i zadržaje željeznički materijal za sebe. S druge opet strane stižu mirni glasovi, da je kriza prešla najakutniji stadij i da se možemo nadati mirnomu riješenju. Nama se i danas čini ispravnim mišljenje urednika uglednoga lista „Münchener Neueste Nachrichten“, da će se u Rumunjskoj odigravaju isti prizori kao ono u Italiji prije izdajničkoga napadaja.

Talijanski bjegunci.

Lugano, 4. Talijanski listovi govore o tobožnjem koraku središnjih vlasti u Bukareštu sa vidljivom bojazni, da bi mogli kralj i Bratianu uza sva pretjeravanja ruskih pobjeda u Galiciji ipak ostati na starom stanovištu.

Talijanska osveta u Tripolisu.

Lugano, 4. Švicarski listovi donašaju upravo strahotne vijesti o načinu vladanja, što ga je u Tripolisu uveo talijanski general Ameglio. Čim je prispio u grad dao je smaknuti veliku množinu mladih Arapa, jer su bili osumnjičeni zbog špijunaže, i to bez ikakvog postupka. Smaknuće bijaše izvršeno u dvim skupinama. U prvoj skupini bijahu smaknuta 32 Arapa, a u drugoj 25, medju kojima bijahu i mnogi poznati i ugledni činovnici i trgovci.

Dogodjaji na moru.

London, 5. (D. u.) Lloydov ured javlja: Bili su potopljeni talijanski parobrod „Citta di Messina“, engleska škuna „Cradwell, japanski parobrod „Cochinamaru“ i engleski bark „F 2“ iz Londona. Po svoj je vjerojatnosti potonuo i danski parobrod „Katholm“.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 2. Služb. izvještaj od 1. t. mj. 8.45 na večer.

Zapadna fronta.

U okolici sela Stobyhva i Smolary je njemačka pješadija žestoko navalila na naša odijeljenja na zapadnom brijegu Stohoda. Bila je odbita od naših hrabrih pukovnija uz velike gubitke po neprijatelja. Bitka traje dalje.

Kaukaska fronta.

Na fronti Sivas, zapadno Erzinijana, su naše čete ponovno napredovale.

Italija.

Rim, 3. Služb. izvještaj od 2. t. mj.

Daljnje vijesti o boju u dolini Astica, koji se vršio na večer 31. srpnja, postavile su tek u pravo svjetlo ozbiljni neprijateljski poraz. Nakon intenzivnog opstrijeljavanja cijele naše fronte medju dolinama Tovo i Assa poduzeo je neprijatelj intenzivne navale protiv Monte Selluggio i visoravni Castelletto, dok je sa ogromnim silama napao Monte Cimone. Bijaše svuda odbit uz vrlo velike gubitke. U području Tofana naperio je jučer neprijatelj ponovno svoja uzaludna napinjanja protiv naših položaja na Forcella Bois, te je uzeo pod vatru teškog svog topništva Cortina d'Ampezzo, na što su naši teški topovi odgovorili opstrijeljavanjem krajeva u dolini Drave. U gornjoj dolini Degano pucalo je neprijateljsko topništvo sa požarnim bombama na Forni Avoltri. Za uzvrat razrušili su naši dio kraja Mauthen u dolini Gail. 27. srpnja su neprijateljski letioci bez ikakvog vojničkog cilja napali naše nebranjene gradove u donjem Jadranu. Jučer je jako jato naših ljetala tipa Caproni bacilo na tvornicu torpeda i podmornica Whitehead (3 km. zapadno Rijeke). Smioni naši letioci, koji su bili ispostavljeni žestokoj vatri obrambenih baterija, bijahu napadnuti od mnogobrojnih neprijateljskih letioca. Caproni su izbacili na objekt za 4000 kg. vrlo eksplozivnih bomba te su prouzročili mnogobrojne požare. U zračnoj borbi nad Miljama bijaše sunovraćeno neprijatelsko ljetalo. Jedan je od naših Caproni sišao kod Voloskoga. Ostali su se povratili neoštećeni.

Rim, 4. Služb. izvj. od 3. t. mj.

U dolini Adiže nastavlja se jako opstrijeljavanje sa strane neprijateljskog topništva uz sudjelovanje ljetala. Jedno je od ovih bacalo bombe na Aju, a da nije prouzročilo ni štete ni žrtava. U području gornje Posine odbili smo jučer navalu na naše položaje u dolini Coldiera. U dolini Travenansos su naše čete ponovno napredovale i ako se je neprijatelj tvrdokorno opirao. Neprijateljsko topničtvo i dalje opstrijeljuje Cortina d'Ampezzo, a naše krajeve u dolini Drave. Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen.

Francuska.

Paris, 5. (D. u.) Službeni izvještaj od 4. na večer.

Na desnoj je obali Moze potrajala borba čitavi dan u okolici Thiaumonta i Fleuryja. Na sjeverozapadu i jugu od tvrdje Thiaumont ostali su bezuspješni svi neprijateljski pokušaji, da nas bace iz osvojenih položaja. U protunavali uspjelo je našim četama po drugi put u roku od 24 sata da osvoje tvrdju Thiaumont, koja je ostala u našoj vlasti usprkos više neprijateljskih protunapadaja. Bila se je takodjer tvrdokorna borba o selo Fleury. Nakon što je bilo čitavo selo prijepodne ispražnjeno uslijed njemačkih napadaja, osvojili smo mi popodne po drugi put s bajonetama najveći dio sela, gdje se je neprijatelj još tvrdokorno opirao.

Domaće Vijesti.

† **Franjo Grunt.** Dne 17. pr. mjes. umro je u Motovunskim Novacima onamošnji župnik, vlč. g. Franjo Grunt u 52. godini života. Na dan sprovoda sakupio se je narod iz mjesta i čitave okolice, da isprati do groba svoga duhovnoga pastira i narodnog savjetnika. Pokoj mu duši!

Koncerat na Pasjem Brdu. Danas u 2 sata poslije podne, biti će na Pasjem Brdu zabava sa koncertom. — Dobivati će se piva i hladnog jela. — Igre će biti nove i zanimive.

Sklizalište Crvenog krsta. Danas u 5 sat dati će se na korist ratne pripomoći koncerat ostalo kao obično.

Iz Hrvatske.

† **Dr. Vladimir Frank.** Dne 1. o. mj. preminuo je u bečkom sanatoriju djakovački odvjetnik i kr. javni bilježnik dr. Vladimir Frank. Pokojnik bio je najstariji sin nekadanjeg vodje čiste stranke prava, dra. Josipa Franka, u kojoj stranci je i sam zauzimao jedno od prvih mjesta. Počivao u miru.

Ratna izložba u Zagrebu odgodjena. Javljaju iz Zagreba: Ovih dana zaključio je odbor „Ratne izložbe“, da se ratna izložba u Zagrebu odgod na proljeće, pošto su ratne sile sada zaokup ljene žetvom, pa se do jeseni ne bi moglo ure diti izložbeni prostor.

Doplatak za kazališne članove. Zagrebačk korespondencija javlja: Nastojanja su vlade, d se kaz. članovima vrati ukinuti ratni doplatak urodila vrlo povoljnim rezultatom. Članovi do bivat će počamši 1. rujna 25 po sto doplatk na svoju plaću. — Uzev u obzir, da pokusi kazalištu počinju jur ovaj mjesec, držimo, d je ono „povoljni rezultat“ moglo bez grijeh izostati.

Ratni doplatak za osoblje „Ungaro Croate“ Ravnateljstvo Ugarsko-hrvatskog parobrodarsko društva na Rijeci povisilo je svojem osoblj ratni doplatak, i to za neoženjene od 20 na 40 K dok za oženjene od 30 na 60 K.

Naknadni izbori u Osijeku. Gradski naknad izbori za popunjenje 20 mandata gradskog za stupstva u Osijeku, bit će koncem oktobra početkom novembra o. g.

Zaplijena knjiga. „Hrvatska Obrana“ donos Od prodavača kalendara Ivana Guzija u Ba novoj ulici 56 u Osijeku zaplijenjeno je vi pjesmarica nedopuštena sadržaja, štampanih knjižari Ognjanovića u Novomesadu.

O krivotvorenoj oporuci milijunaša Branchett Kako smo jur u našem listu javili izazvalo na Rijeci veliku senzaciju otkriće, da je oporu riječkog milijunaša i dobrotvora Branchette kr votvorena. Sada javljaju iz Rijeke, da su odma iza tog otkrića uhićene dvije žene, i to služavk i jedna bivša radnica tvrdke Dubravčić. Njiho je preventivni zatvor po kr. tabuli potvrdjen, do je istodobno odredjeno uhićenje još jednog s krivca, i to bivšeg upravitelja Branchettinih po sjeda, kod kojeg je nadjen jedan eksemplar op ruke, posve oprečan onome, na temelju kojeg baština bila razdijeljena.

Nestašica duhana na Rijeci. Javljaju iz Rijek da se je ovih (dana) koli u samom gradu to u okolici osjetila velika nestašica duhana. Po duzeti su koraci, da se nestašici smjesta do skoči.

Poziv njemačkim podanicima. Poglavarstvo grada Osijeka izdalo je ovaj oglas: „Pozivaju se svi izmedju god. 1869. do 1897. rodjeni u koje mjesto njemačkoga carstva (carevine Njemačke) nadležni vojni ili pučko-ustaški obvezanici, da se ovdje prijave kod ovogradskog vojničkog izvjestitelja, radi očevidnosti, u roku od 8 dana, t. j. najduže do 6. kolovoza o. g."

Iz Dalmacije.

Pridonesak dubrovačkog kotara u ratne svrhe. Javljaju iz Dubrovnika: U razne ratne akcije i supskripcije na ratne zajmove pridonio je naš grad sa cjelokupnim dubrovačkim kotarom, u opsegu dubrovačke biskupije, od 1. augusta 1914 do 30. juna 1916. K 4,569.588·—.

Zabranjeno pohadjanje kinematografskih predstava. C. kr. kotarsko poglavarstvo u Dubrovniku javilo je zasebnim oglasom, da se u interesu odgoja djece, a na temelju § 7. carske povelje 20. IV. 1854. d. z. l. br. 96, bezuvjetno zabranjuje pohadjanje kinomatografskih predstava svoj djeci, pa i u pratnji roditelja ili skrbnika, dok su obvezana na pohadjanje škole, biva do navršene četrnaeste godine. Dopušteno je djeci jedino posebno poučna prikazivanja, koja kinematografska poduzeća upriličuju u dogovoru sa školskim upraviteljstvima izključivo za školsku djecu.

Vlasnicima je kinematografa naredjeno strogo poštovanje ove zabrane, pod prijetnjom kazne predvidjene u § 11. spomenute carske povelje.

Iz Kranjske.

Strašna smrt. Neka Ružica Plantarić iz Ljubljane kuhala je ponajviše na samovaru sa špiritusom. Kad je ovih dana i opeta kuhala, samovar je najednom eksplodirao, te je jadna žena u isti čas ostala u plamenu. Prestravljena, potekla je u dvorište, gdje su ljudi na njozji pogasili vatru. Odmah je prevežena u bolnicu, ali je doskora podlegla užasnim opeklinama. Bila joj je istom 32. godina.

Iz Trsta.

Daljnje zapljene imetka. Javljaju iz Trsta: Osim jur najavljenih, uslijedile su uslijed naredbe tršćanskog zemaljskog sudišta u Trstu zapljene imetka ovim osobama: Oktaviju Devescovi, iz Trsta, djaku, u posljednje vrijeme jednog. dobrovoljac nasl. desetnik kod četa u Kopru; Josipu Moso, trgovačkom agentu, u posljednje vrijeme pučki ustaša u Kopru; Ljudevitu Divora, iz Kopra, pjevaču; Nikoli Martissa, djaku preparandije, iz Kopra; dru. Otiliju Hortisu, iz Trsta, knjižničaru. Sve te osobe tereti sumnja, da su pobjegle k neprijatelju ili su počinile zločin protiv državne sile.

Zabranjeni znakovi. Ovih dana objelodanio je c. kr. namjesničtveni savjetnik u Trstu slijedeći oglas: Ponovno se upozoruju roditelji i skrbnice djece na svojedobno izdani oglas, prema kojemu je zabranjeno nositi na kapama vrpce sa napisima, grbovima i imenima, koja se odnose na mornarice neprijateljskih država. Prekršitelji bit će podvrgnuti kaznenom postupku u smislu carske naredbe od 20. travnje 1854.

Za nastradalo pučanstvo Goričke i Gradiške. Zemaljsko povjerenstvo za pripomoć nastradalom pučanstvu Goričke i Gradiške održalo je sjednicu, na kojoj je dopitalo najvećem dijelu molitelja zajmove uz povoljne uvjete. Raspravljalo je takodjer o preliminarnim mjerama za podignuće Gorice. Namjesnik je obećao potporu vlade.

„HRVATSKI LIST" može se kupiti u Vodnjanu kod prodaje duhana Debeto već rano ujutro.

Razne Vijesti.

Sarajevski atentat. „Beogradske Novine" primaju iz Sofije: Pronadjeno je jedno pismo, i to rukopis u Beogradu naprasno umrlog ruskog poslanika Hartviga. Pismo se tiče sretno izvršenog zadatka srpskih atentatora u Sarajevu. Prema ovomu dokumentu izlazi nepobitno, da su u Petrogradu na mjerodavnom mjestu još nekoliko dana ranije očekivali vijest o izvršenom atentatu.

Stirmer o svojoj politici. Ruski ministarski predsjednik Stirmer izjavio je prigodom povratka iz glavnoga stana slijedeće: Sva naša čuvstva mora se podrediti jednomu velikomu uskliku: Rat do konačne pobjede! Njemačka je izazvala rat, i sve kobne posljedice, što iz rata izviru, neka sama snaša. Kao ministar izvanjskih posala učiniti ću sve, što odgovara velikomu cilju današnjega rata.

Radko Dimitrijev o ratu. Preko Kodanja javljaju: General Radko Dimitrijev, zapovjednik ruske armade kod Tarnopola, izjavio je nekom izvjestitelju: Rusija će se protiv centralnih vlasti boriti tako dugo, da će i opeta osloboditi svojih 18 gubernija, što su ih zaposjele Njemačka i Austrija.

Talijanski apetit. Kako iz Lugana javljaju, zabrinuta je i opeta „Idea Nazionale" uslijed engleskih makinacija na štetu Italije u Arabiji. List naglasuje neka se već jednom za uvijek potvrdi, da ima Italija u Jemenu osnovnih interesa. Jemen mora biti i ostati dopuna talijanske kolonije Erithreje, jer je to historijsko pravo Italije.

Japanska municija za Rusiju. Švicarski listovi javljaju, da su Rusija i Japan sklopile novi ugovor o nabavi strjeljiva u iznosu od 45 milijuna rubalja, što mora biti izvršeno do aprila 1917.

Učitelji u pruskoj vojsci. Prema izvješću njemačkih listova služi u njemačkoj vojsci do 50.000 učitelja, od kojih je do sada palo na bojištu do 4000.

Grčka i Rumunjska. Dogadjaji u Rumunjskoj prate se u Grčkoj sa najvećom napetošću. Nije naime za Grčku ravnodušno na koju će stranu prevagnuti Rumunjska, jer ne stoji sama u svijetu, i ne može uvjek raditi ono, što hoće. Zaimisova politika ide uistinu za tim, da uzdrži neutralnost, al nema dvojbe, da bi na nju uplivalo umješanje Rumunjske u svjetski rat i da bi prema tomu udesila svoje daljnje držanje.

Podzemni rat. „Lokalanzeiger" donosi slijedeći prikaz izvjestitelja „United Press" o verdenskom ratištu: Bitka kod Verdena je danas pravi podzemni boj. Cijelo je bojište jama do jame, iz koje bljuje vatra. Izuzam baterije, koje su sakrite iza humaka i nasipa, izginulo je sve sa zemskoga površja. Na nekojim su mjestima strjeljački jarci 10 do 15 metara duboki. Podzemne su sveze tako mnogobrojne, da su se za posjed jedne ili druge razvile jur prave bitke. Sa opazovališta vidjeli smo njemački klin, koji je uperen proti fortu Sonville i na Torre froide. Ima časova, kad nad nama lete njemačka ljetala ko bijele muhe, al su u podzemnom vojevanju vojnici nevidljivi, a baterije sakrite. U svrhu da se vojništvo može sakriti, opskrbljena je svaka pojedina baterija sa nekoliko podzemnih skrivališta. Na čitavom bojištu vlada najveća djelatnost. U neprekinoj su kretnji vojnici, automobili i kola. Na drugim krajevima počivaju čete, dočim se po obližnjim brežuljcima vježbaju rekruti u bacanju ručnih granata. Maleni srpski konji nose na hrptu strojne puške. Iza fronte radi se dan i noć, jer armade ne znadu za spavanje. Na poljima rade francuske žene, dok djeca vrludaju po ulicama, ili provadjaju na kućnim pragovima vrijeme u igri.

Raspoloženje u Engleskoj. „Lokalanzeiger" saznaje iz posve pouzdanog izvora: Nema dvojbe ob ozbiljnom raspoloženju u engleskoj vladi. Haig-ova neuspjela ofenziva urodila je velikim iznenadjenjem. Naš povjerenik, koji je tri nedjelja prije započete bitke na Sommi govorio sa mjerodavnim ličnostima u Londonu, uvjeren je, da će Engleska uvidjeti besmislenost daljnih napadaja na njemačke linije i da će poslušati glas razuma i, u slučaju da daljni bojni u Piquardiji ne budu dali za četiri do šest tjedana veće rezultate, povući sve konzekvence.

Svrha francusko-engleske ofenzive. Teodor Wolff piše u „Berliner Tagblattu": Njemački otpor ostao je neslomljen i neoslabljen i kraj silne engleske navale. Mi se ne smijemo varati, da ovaj čin tragedije još nije sasvim gotov i da se na drugom mjestu sprema novi komad, za sada možda još ne sa apsolutnom sigurnošću izvedbe. Iza pobjede i proširenja Bugarske Rumunjska samo čeka na zgodni čas. Ne treba pronicavosti, jer i slijepci vide, da ima engleska ofenziva izmedju ostaloga i tu svrhu, da zadrži što više njemačkih četa na zapadu, i da njemačke čete povuče sa istoka na zapad. To je toga radi, jer se hoće Ruse podupirati, a Rumunjsku prisiliti na odluku. Vrijeme je medjutim dokazalo, da se je njemački vojnik znao oduprijeti i najjačem neprijateljskom viharu, pa ne sumnjamo, da će tako i unaprijed.

Vojni stepen u vojnom sudstvu. Iz Beča javljaju, da će se u vojnom sudstvu uvesti novi stepen, i to stepen vojno-sudstvenog kadeta i vojno-sudstvenog zastavnika. Ovaj stepen dobit će eni jednogodišnji dobrovoljci, koji su temeljem vojno-liječničkog nalaza pronadjeni sposobnima samo za pomoćnu službu i koji su najmanje šest mjeseci na opće zadovoljstvo obnašali službu perovodje kod kojega vojnog suda.

Srebrnina kralja Petra. „Berliner Tagblatt" pišu iz Danziga: „Kako se odmah kod početka rata protiv Srbije saznalo, srpski je kralj ostavio svoj konak u takovoj žurbi, da nije mogao ni svoju srebrninu sklonuti na sigurno mjesto. Pješačkoj pukovniji br. 129, što u mirno doba garnizonira u Graudenzu, uspjelo je zaplijeniti svu srebrninu. Pošto se ova pukovnija, kojoj je šef generalni maršal pl. Mackensen, osobito odlikovala, to je ovaj dragocjeni plijen stavljen častništu ove pukovnije na raspolaganje i prenešen u Graudenz. Odanle će sad biti prenesen u Danzig, da se izloži na njemačkoj ratnoj izložbi, što će se ondje otvoriti početkom rujna".

Izjava grofa Tisze. Grof Tisza izjavio je u klubu madžarske narodne stranke o položaju na bukovinsko-ugarskoj granici: Držanje i raspoloženje naših četa, koje vjerno straže Karpate, uistinu začudjuje. Svi daljni pokušaji ruske vojske, da prodre u Ugarsku, naići će na neprebrdiv most odlučnosti i hrabrosti naših pobjedonosnih četa. Rusi nisu došli u ugarskoj zemlji nigdje do napučenih krajeva i nisu prouzročili nikakve štete". Ove u svakom obziru pomirljive izjave ministra predsjednika primili su zastupnici s velikim odobravanjem.

Izborno komešanje u Grčkoj. U najnovije doba došlo je u Grčkoj do osnutka samostalne stranke, što je sačinjavaju demobilizirani vojnici okružja Demirhisar, Serres i Drama. Ta stranka stoji u uskoj vezi sa takozvanim stranačkim blokom, a svrha joj je voditi boj protiv Venizelosa. Dok se Venizeliste dižu proti kralja i govore javno o proglašenju republike, okuplja se stranački blok oko kralja. Venizelosova stranka napada žestoko putem štampe, u čemu je naišla na najveću zaštitu sa strane Sarraila.

Odlučna savjetovanja. Prema vijesti iz Bukarešta pozvao je Bratianu brzojavno predsjednika sabora i senata, koji se nalazi na ljetovalištu, nek se odmah vrati u Bukarešt. U Bratianovom stanu vršilo se je ministarsko vijeće. Krunskom vijeću bit će pozvani zastupnici svijų rumunjskih stranaka.

Tajna rusko-švedska nagodba? „Gazette de Lausanne" javlja iz Pariza, da opstoji medju Švedskom i Rusijom tajna nagodba, kojom se je Rusija obvezala, da će iza svršetka rata odstupiti Švedskoj Alandske otoke, i to bez naplate. Kakve je usluge obećala Švedska Ruskoj, nije poznato.

Grčka i antanta. O Grčkoj i iz Grčke dolazi samo malo direktnih vijesti u srednju Evropu. Grčka je jur tako pod jarmom antante i takvu presiju čine na nju, da računaju, te će doskora doći čas, kad će Grčka ne samo pasivno napuštati, već i aktivno činiti sve ono, što joj antanta naloži.

Francuska „žuta knjiga". Prema vijesti iz Berna sprema francuska vlada „žutu knjigu", kojom kani informirati neutralne države o „barbarskom" postupanje Nijemaca sa stanovnicima u zaposjednutim krajevima.

Mirovina za Battistijevu udovu i djecu. U talijanskoj je komori predložio poslanik Torre, da se udovici i djeci nekadanjeg austrijskog poslanika dr. Cezara Battistija, koji je zbog izdaje domovine vješan, dade penzija iz državnih sredstava.

Ruski agitatori u Bukovini. Iz c. kr. ratnoga stana javlja Roda Roda bečkoj „Neue Freie Presse": Iz Kijeva došao je u Bukovinu veliki broj ruskih agitatora, koji dijele pučanstvu letke. U lecima se pozivlje pučanstvo da bude prema Rusima lojalno, jer kako je nedaleko slom centralnih vlasti, bit će pučanstvo nagradjeno time, da će car doskora dopustiti povratak austro-ugarskih ratnih zarobljenika, koji potječu iz Bukovine svojim kućama. Uz ovaj melem uštrcavaju Rusi istodobno otrov u srca rusinskoga pučanstva, zatvarajuć njihove škole i društva. Nije se dakle čuditi, da je broj onih koji bježe iz zaposjednutoga područja u naše redove, unatoč ruskim mjerama, još uvijek znatan.

Podupirajte Družbu!

:: **Danas u 2 sata poslije podne** ::

svečanost na „Pasjem brdu".

O kokošima u Hanspärsgardsu.

Švedski napisao August Bodenson.

(Konac.)

— Toga nijesi trebao bio da učiniš! reče Sven Sören Kalleju i pokaže na žutoga Španjolca, što no je mrtav ležao.

— Meni se čini, i ti nijesi trebao da kupuješ pijetla! Ta Nijemac bi bez sumnje bio dostatan za čitavo dvorište, — odvrati Kalle.

I time ode Kalle u kuću. Sven ne reče ni riječi, nego se vrati u svoju sobu. Ta oni su bili muževi.

Ali zato su žene počele psovati, što žešće su mogle, i stiskale šake jedna drugoj pod nosom. No ovaj put nijesu navalile jedna na drugu — ta imale su još posve dosta od posljednje tučnjave jučerašnjega dana.

Ivan je htio da podigne pečenku.

No Börta je poviknula:

— Bacimo ga na bunište! Ja ne jedem ubijenih pijetlova!

— Ni ja, gospodjo njemačka kokoši! — uzvrati Stina.

— Oho, ti gospodjo Španjolko! Ti ćeš vidjeti, ti . . . . .

— Draga majko, idite sa mnom u sobu! — stala je Ivana lijepo moliti i uhvati Börtu za ruku.

I sad se vratile i obje žene svaka u svoju kuću. No psovale su, dok su bile u sjenku jedna druge.

A u objem je kućama bijesnila oluja čitav božji dan. Svi su bili razljućeni, muževi i žene.

Kod Kalleja je bilo barem štogod za jesti, jer je Ivana prionula uz kuhanje. Börta je bila odviše uzrujana, a da bi mislila na takova što. Samo je plakala za svojim njemačkim pijetlom i grdila neprestano Stinu, koji su slabim tekom jeli. — Stina je bila tako bijesna, e je morala da legne i omota si glavu vlažnom maramom. Ne radi onih petnaest talira, nego jer joj je eto uskraćena radost, koju je očekivala od velikoga Španjolca. Bože mili, da ga nije odurni taj Kalle ubio, što bi taj sve učinio bio njemačkoj onoj okolici. — Konačno je morao Ivan da zanijeti vatru i skuha kavu. A Sven si je priuštio a ma baš pošteni „gök", što se okrijepi. — Tek pred večer osjetila se je Stina u toliko bolje, te je mogla da se pridigne, da pripremi muževima večeru. Ognjište je bilo puno pepela. Ona pokupi ugljen i pepeo u čabar te ga ponese u kuhinju prije nego li je pod loncem s krumpirom naložila vatru.

No nije bilo dobro, što je Stina bila gnjevna, dok je vadila pepeo. Iza burnoga je ovoga svanula grozna noć. Oni nijesu još dugo spavali, kad Svena Sörena probudi glasno pucketanje i šuštanje. U kući se je bila porodila vatra. U pepelu je bilo žara, uslijed kojega se je upalio čabar i izatoga čitava izba. Izba je bila puna dima, a vatra je prodirala oko sebe i plamsala u gredama kraj stijene od kuhinje. Ljudi su svi kao izvan sebe poskakali iz kreveta i za tren oka iznijeli ono, što je spasiti dalo.

— Moramo da probudimo Kallejeve! — povikne Sven, kad su izašli bili na dvorište.

Strašno li je to bilo presenećenje kod Kallejevih, kad su začuli bili kucanje na vratima i viku:

— Vatra u kući!

I digoše se munjevitom brzinom, da izvuku napolje svoje stvari.

Vatra se je dizala sa drvenog krova visoko gore u zrak. Duvao je južnjak, tako te je plamen prelетio odmah na krov od staje. Iznajprije je moralo da izadje blago. Sa susjednih su dvorova došli ljudi da spašavaju. No vatra se je već tako bila razmahala po starim drvenim zgradama i krovovima od slame, da je mnogo toga u njima postalo žrtvom plamena.

Vani na polju stajali su pogorelci. Ormari i kuhinjsko posudje i stolice i posteljina — sve je to bilo ispremiješano. — Krov i svodovi se urušiše. Vatra je lizala izmedju gorućih stijena kao u kotlu sa smolom. — Stina je tihano plakala.

— Isuse, Isuse! Vatra je bila u pepelu, štono sam ga sinoć bila iznijela. U kuhinji je započela, gospodine Isuse!

I pošla je do Börte i Kalleja, koji su stojeći slagali svoje stvari.

— Dragi ljudi, ne ljutite se na mene! Ja ne mogu ništa za to! — stala je jadikovati.

— Ta tko može što za to, ako nesreća navali na čovjeka! — odvrati Kalle pobožno.

— Ti ne smiješ da se ljutiš na mene radi kokoši, Börto! . . . . . Börto! reče ona i ispruži prema njoj ruku.

— Radi kokoši! . . . . . . Ta sad nemamo nikakovih kokoše više, zato i ne treba ništa više o tom da se govori! — odvrati Börta napola gorko.

Ta u kući je izgorjelo toliko toga važnijeg nego li što su kokoši. Sad nije preostalo ništa osim ugljena i pepela koli od Nijemaca pod Börtinom posteljom toli od starih švedskih kokoši u Stininoj staji.

— Draga moja, ne ljuti se na mene! — stala je Stina opet moliti.

— Ne, Gospodin nas je dostatno kaznio za naš prepir, — odvrati Börta. — Sad trebamo jedni druge više nego li prije. Mi se ne ćemo nikad više svadjati! Ta eto odmah prokletstva u kući, ako se ukućani prepiru!

Obje su si tada pružile ruke, otvoreno i pošteno.

— Sad ćemo graditi zajedno i imati zajedno kokoši — reče Stina. — Bogu hvala, ta kuće su bili tako stare, e bi ih doista bilo trebalo pregraditi za Ivanu i Ivana. Sad neka si njih dvoje odmah iz objiju dvorišta učine jedno, a mi ćemo starci stanovati svaki u jednom kutu kuće.

— Da, tako neka bude, jer dvije kuće na malenom ovom garištu ne možemo da gradimo! — potvrdi Börta.

I kod toga je ostalo. Jer što su žene htjele, htjeli su i muževi, a Ivana se nije tomu opirala.

I prije nego je bilo ljeto na domaku, dizala se je lijepa novogradnja u Hanspärsgardu. Bila je to kuća sa sobama i izbama i komorom na svakom kraju gradjevine. I staja za marvu, tako velika i krasna, da joj nije bilo premca na daleko.

I dobro hranjena marva prolazila bi dvorištem idući sa ili na pašu. No o kokošima ni traga. Jer Ivan je kazao starima:

— Znadete li, e ne mogu kokoši više ni da vidim? Ako ste istoga mnijenja, kaošto sam eto ja, uredimo si lijepu baščų, tad imamo baščų, tad ne možemo gojiti kokoši.

Doskora se je obavilo vjenčanje uz bučno veselje i svirku. A Ivan i Ivana useliše se u kuću, a stari, Sven Sörenovi i Kristen Kallejevi svaki u svoju komoru. I sad su tako složni, kako nijesu bili složni ni u vrijeme prije ove zgode s kokošima. Jedu gotovo svaki obrok kod istog stola, sve tri obitelji, jer je uvijek bolje kuhati u jednom loncu nego li u tri. Jedino, radi česa se znade katkad poroditi neznatno pregovaranje, jest, kod koga će maleni Sven Karlo, sin Ivanov i Ivanin, biti preko noći. No sad su se sporazumjeli, da će svake noći bit kod drugih, uvijek lijepo po redu.

A o kokošima više ni traga u Hanspärsgardu, ni o švedskim, ni njemačkim, ni španjolskim, jer se Ivan čvrsto drži svoje riječi, te je dapače već i okolo zasadio oko bašće. Preveo B.

Godina II. — Broj 391.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 7. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 6. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojna skupina bojne fronte feldmaršala poručnika nadvojvode Karla Franje Josipa: U području Capula izjalovilo se je mnogo ruskih napadaja. Na jugu Jablonice i Tartarova napreduju austro-ugarske i njemačke čete uz žestoko neprijateljsko opiranje.

Vojska je generala pukovnika Kövessa suzbila na jugozapadu od Djelatina jake ruske provale. Dalje prama sjeveru nema osobitih dogodjaja.

Hindenburgova bojna fronta: Kod Zalošća bije se na zapadnim obroncima Seretove doline ogorčeni i vrlo promjenljivi boj.

. Savezničke su čete pod generalom Fathom uhvatile u već pobjedonosno dovršenim bojevima kod Zareča, južno od Stobihve, 4 ruska časnika i 300 ljudi, te su zaplijenile 5 strojnih pušaka,

Talijansko bojište.

Na sočkoj fronti trajala je dalje nesmanjenom žestinom jaka topovska vatra protiv goričkog mostobrana i doberdopske visoravni. Bile su suzbijene pojedine navale protiv naših položaja na istoku od Redipuglije i kod Selca. Od jučerašnjeg je opstreljavanja morao grad Gorica mnogo da trpi; bolnica je milosrdne braće bila porušena punim hicem; više je osoba ubijeno.

Na istočnoj tirolskoj fronti nalaze se naši visoki položaji u kraju kod Paneveggia trajno pod žestokom topovskom paljbom. Razne su se provale talijanskih batalijuna izjalovile s najtežim neprijateljskim gubicima. Na jugu od Suganske doline uhvatili smo kratkom provalom naših odijeljenja 2 časnika i 76 vojnika i zaplijenili smo 5 strojnih pušaka.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 6. (D. u.) 5. o. mj. popodne letio je neprijateljski zrakoplov, što je dolazio iz jugozapada, držeći se u velikoj visini, prama otoku Visu. U blizini je otoka pao goreći u more, te je potonuo. Brodovlje torpednjača, koje je bilo odmah na mjestu nije moglo više da izvadi više od nešto podrtina, medju njima ostatke zrakoplovskog omota i mješinu za spasavanje. Pored dugog traženja nije se moglo pronaći i spasiti nikoga od posade.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 6. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bojevi kod Pozieresa traju dalje. U večer se je izjalovio neprijateljski djelomični napadaj kod šume Foureaux i tik sjeverno Somme. U području Moze jaka topovska djelatnost. Vrše se ogorčeni pješadijski bojevi za nekadašnju utvrdu Thiaumont. Broj zarobljenika u području Fleury porasao je na 16 časnika i 576 momaka. U šumi Chapitre smo jučer ponovno uznapredovali. Tu smo zarobili 3 časnika i 227 neranjenih momaka. Sastrijelili smo 2 neprijateljska ljetala.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Očistili smo od neprijatelja zaposjednutu pješčanu prud južno Zarszeze, na Stohodu. Neprijateljski napadaji bijahu suzbiti, zarobljeno 4 časnika i 300 momaka te zaplijenjeno 5 strojnih pušaka. Kod sjeverozapadno Zalacza su Rusi došli na zapadni brijeg Sereta.

Fronta nadvojvode Karla: Kod Bothmerove su se vojske vršili pretpoljski bojevi bez osobite važnosti. Uspjesi njemačkih četa u Karpatima su porasli.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 6. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

U središtu ponovne ruske navale na naše položaje, koji se prostiru u crti, štono teče 22 kilometra zapadno od Erzinjana do 14 kilometara zapadno od Kilkitte po prilici u sjevernom smjeru te imadu frontu oko 60 kilometara široku. Borba je bila na nekojim odsječcima ogorčena. Napadajem smo pomoću bajuneta ponovno osvojili dio položaja, u koje je neprijatelju pošlo bilo za rukom doprijeti. Na lijevu krilu ništa osobita.

Egipatska fronta.

Dne 3. augusta zaposjele su naše promaknute čete crtu Elb en Elrabin-Katia-Abutell i došle u dotjecaj s izvidničkim odjelima sve do okolice Ronani, 8 kilometara sjeveroistočno od Katia. Istočno od Sueza došlo je do manjeg okršaja izmedju jedne naše predstraže i neprijateljskog konjaničkog odjela.

BRZOJAVI.

Oborena neprijateljska zračna lijetala.

Berlin, 6. (Wolffov ured.) Jučer prije podne izazvano je blizu flandrijske obale jedno neprijateljsko ratno lijetalo po našem jednom pomorskom ljetalu iza podužeg proganjanja na mejdan, oboreno i potpuno uništeno. Time je pomorski poručnik Bönisch uništio četvrto neprijateljsko lijetalo. Iz pomorskog je lijetala prisilio prije nekoliko dana drugoga jednoga protivnika dobro pogodjenim hicem iz strojne puške, da se je morao spustiti neposredno iza neprijateljske bojne crte.

U Crnome moru.

Budimpešta, 5. Prema nekoj vijesti iz Bukarešta prispio je iz Carigrada pred nekoliko dana u luku Konstanca grčki parobrod „Kerkyre“, za kojega se već 10 dana nije ništa znalo. Parobrod su proganjale ruske ratne ladje. Bježeći pred ruskom podmornicom nasukao se je u blizini Servesa. Mornari su na ladjici doplovili u Mediju, gdje su zahtijevali pomoć. Poslije dva dana prispio je carigradski parobrod „Stambul“, koji je oslobodio nasukani parobrod.

Amerikanski parobrod „Letimbro“ potopljen po podmornici

Washington, 6. (Reuter). Amerikanski su konzuli u Italiji primili nalog, da ispitaju prilike, pod kojima je parobrod „Letimbro“ potopljen po podmornici.

Italija otkazala trgovački ugovor sa Njemačkom.

Lugano, 5. Otkaz trgovačkog ugovora sa Njemačkom sa strane Italije, kojega je talijansko novinstvo po nalogu cenzure dosada posve prešutilo, biva tek sada nagoviješten kao novost. Mi smo otkaz izričito naveli već prije više sedmica u našem dopisu o pooštrenju talijanskonjemačkih odnošaja. Uostalom dospijeva otkazni rok i prema ugovoru koncem godine 1916. Talijansko novinstvo tumači tu činjenicu na slijedeći način: Italija je otkazom opeta došla do gospodarske slobode gibanja, koju je trebala obzirom na zaključke pariške konferencije, te daje razumijevati, da će gospodarskim mjerama protiv Njemačke slijediti i vojničke. Konačno nastoji da prikaže posljednje, gospodarske mjere Njemačke protiv Italije kao odmazdu za otkaz trgovačkog ugovora, dok u istini nije ništa drugo nego odgovor na mjere, koje je Italija proti ugovoru poduzela.

Ruski odgovor na prosvjed Švedske.

Stockholm, 5. Odgovor je ruske vlade na švedski prosvjed glede njemačkih parobroda „Lissabon“ i „Worms“ sad ovamo stigao.

Preduzetom prije odaslanja prosvjeda istragom ustanovljeno je za švedkku vladu, da su brodovi bili uhvaćeni u švedskim visokim vodama. „Worms“ je ispustio čamac za spasavanje, u kojem je 13 ljudi stiglo na obalu. Rusi su nastojali to da osujete pucanjem iz karabinka; da li su hici bili oštri i upereni proti čamcu za spasavanje, nije se moglo ustanoviti. Posatka se je „Lissabona“ dovezla u čamcima za spasavanje do kopna. Nasuprot su Rusi odveli sa sobom 27 ljudi od posatke „Wormsa“, medju njima i kapetana te švedskog pilota.

Ruska je vlada dne 16. jula saopćila, da je bio zatražen od dotičnoga zapovjednika izvještaj. U odgovoru, koji sad predleži, navadja se onaj izvještaj, prema kojemu su bili parobrodi napadnuti, a čamci za spasavanje progonjeni izvan propisne granice od tri milje. No ipak se dopušta mogućnost, da su prestrašeni hici zašli u švedske vode. Takodjer se tvrdi, da se je posatka „Wormsa“ i „Lissabona“ kratila slušati ruske ladje, ja da je parne kotlove ispraznila i strojeve oštetila, što se sve uzima kao znak za to, e si je posatka bila svjesna, da se nalazi izvan švedskih voda. Ruska se vlada žali, što su promašeni hici pogodili švedsko vodeno područje. Vrhovni je zapovjednik mornarice Istočnog mora ukorio odgovornog časnika, a svi su časnici ruske mornarice primili nalog, da izbjegavaju povrjedu švedske neutralnosti.

Iza predanog je prosvjeda švedska vlada nakon dvaju preslušanja iz Rusije povratvšeg se pilota kao i svjedodžbama osoblja svjetionika i ostalih pilota na licu mjesta, nadalje nakon preslušanja švedskog kapetana Bonneviera, koji se je nalazio na „Lissabonu“, saznala, da se je napadaj zbio unutar švedskih voda. Dopisivanje o tom nije još dovršeno. Glede torpedovanja parobroda „Syria“ i pokušaja torpedovanja „Elbe“ ima se skorašnjih dana očekivati povoljan ruski odgovor.

Revolucijonarne prijetnje u Italiji.

Zürich, 5. Sa veoma dobro upućene talijanske strane javljaju listu „Neue Züricher Zeitung“: Uslijed mjera, koje su poduzele njemačke banke proti talijanskim podanicima, postala je narodu, koji se je zasitio već rata, ponovno jasna katastrofalna mogućnost rata i sa Njemačkom. Time je još više znatno usplamtio bijes puka proti ratu. Revolucijonarno je raspoloženje postalo tako glasno, e je ministarsko vijeće od 18. jula našlo za shodno, da ustanovi novinarski odbor, koji bi imao zadaću miriti puk. Uslijed intenzivne propagande socijalista i uslijed žrtava na fronti je medjutim raspoloženje medju masama preotelo takova maha, da se može ovdje ondje čuti mnijenje, kako mora doći do revolucije, ako ne bude vojnih uspjeha. Vojnici nastoje na kojekakove načine, da izbjegnu vojnoj svojoj dužnosti. Značajna je ova zgoda: 70 bi momaka moralo iz tvrdjave Gaeta na frontu. Od toga su 42 njih uskočila. Seosko pučanstvo štiti takove bjegunce.

Oprijeke izmedju Engleske i Rusije radi Perzije.

Frankfurt na Majni, 6. (D. u.) „Frankfurter Zeitung“ prima iz Carigrada: Prema povjerljivim vijestima pojavile su se različite oprjeke u mnijenju izmedju Engleske i Rusije glede Perzije. Kratko vrijeme iza kapitulacije generala Townstenda namignula je Engleska u Petrogradu. kako je njezina čvrsta želja, da se povuku ruske čete iz južne Perzije, gdje imade Engleska svoj uplivni pojas. Sasonov je na to privolio uza sav veliki otpor sa ruske vojničke strane izanajprije nekako oklijevajući, a konačno bez ikakvih obzira. Stürmer je uznastojao iza Sasonova pada, da osujeti izvedenje Sasonovog obećanja. Niie puki slučaj, što je englesko poslanstvo u Teheranu prije nekoliko sedmica po prvi put prenijelo svoje ljetno sjedište u Ispahan.

Rusko spletkarenje u Rumunjskoj.

Budimpešta, 4. Bukareštska „Politique“ piše, da vodi Rusku propagandu u Rumunjskoj u prvoj vrsti ruski poslanik, što da je za Bratianu stvorilo neugodan položaj. Drugo je središte agitacije u Reni, gdje podržava ruski admiral Visolkin neposredne sveze sa ruskim unionističkim društvom, koje otvoreno zahtijeva rumunjsku vojničku akciju. Visolkin šalje Take Jonescu odlučne upute, te s druge strane navaljuje putem skupine Filipescu na ruskoga poslanika Poklekovskija, pošto smatra njegovu politiku prema rumunjskoj vladi za vrlo mlitavu. Reni i Galac jesu središta ruskog djelovanje. Tu se za federaliste kuje oružje, kojim se oni bore protiv odgovornih ličnosti.

Englesko izvješće iza Casementovog smaknuća.

London, 6. (D. u.) Službeni izvještaj izdan iza Casementovog smaknuća kaže, da je vlada došla nakon rasprave u posjed dokaznih sredstava, da je Casement sklopio s njemačkom vladom ugovor, koji je izričito odredjivao, da je irska brigada, što ju je Casement nastojao da sastavi od zarobljenika, imala biti upotrebljena u Egiptu.

Poljski činovnici.

Stockholm, 4. „Riječ“ saopćuje, da ministarstvo za unutrašnje poslove proučava pitanje, kako bi na odgovarajuća mjesta unutrašnje Rusije namjestila činovnike, koji su prije služili u poljskim gubernijama. Predlog je u svezi sa zaključcima o budućoj organizaciji Poljske. Ako budu ruske čete opeta zaposjele poljske gubernije, bit će tamo uvedena isključivo vojnička uprava, jednako onoj u Bukovini.

Financijsko je ministarstvo konačno odredilo dražbu željeznice Systerbaekker. Dugovi željezničkog društva iznašaju šest milijuna rubalja. Prihod će dražbe jedva dostajati za isplaćenje obveza.

Dogodjaji na moru.

London, 6. (D. u.) Bili su potopljeni engleski parobrodi „Tottenham“ i „Savonian“, talijanski parobrod „Siena“ i grčki „Tricoutis“. Lloyd javlja bile su potopljene golete „Ermenilde“ i „Fortuna“ te parobrodi „Badgerchalan“ i „Ivo“. Posade su spašene.

Lugano, 6. (D. u.) Na putu iz Livorna u Benghasi bila je potopljena talijanska jedrenjača „Rosarina“ krcata drva.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 3. Služb. izvještaj od 2. t. mj. posl. podne:

Zapadna fronta.

Na nekojim mjestima topnička i pješadijska vatra. Sve smo napadaje neprijateljskih odjela, da napadne naše bojne crte, odbili svojom vatrom. Neprijateljski je jedno lijetalo bacalo kod Uzice (18 km. zapadno od Lucka) na prostoru Vladimir Volinsk-Luck bombe na transport ranjenika, kod česa je opet više od 20 ljudi ubijeno ili ranjeno, i na divizijoni lazaret u Uzici, gdje je ubijen jedan bolničar, a drugi su ranjeni.

Kaukaska fronta.

Naše se napredovanje nastavlja.

Službeni izvještaj od 2. t. mj. na večer:

Zapadna i Kaukaska fronta.

Položaj je nepromijenjen.

Engleska.

London, 3. Službeni izvještaj od 2 t. m. na večer:

Položaj je nepromijenjen. Neprijateljsko je topništvo djelovalo u šumici od Tronesa. Inače je dan bio razmjerno miran. Naše je topništvo zajedno sa ljetačkim odjelom u 24 sata razorilo sedam topničkih položaja i šest skladišta municije blizu Grandecourta i topničke položaje na drugim dijelovima fronte. Nekoliko je neprijateljskih lijetala preletjelo kratak put preko naših položaja i bilo brzo protjerano natrag. Jedno se je lijetalo srušilo, drugo je bilo oštećeno. Čini se, kao da neprijatelj hotomice izbjegava zračnu borbu.

Službeni izvještaj generala Haiga: Istočno smo Pozièresa prodrli unaprijed.

Domaće Vijesti.

Družbine žigice. Pred jedno mjesec dana bilo je javljeno u ovom listu, da je uprava naše „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ za Istru ishodila kod c. k. ministarstva unutarnjih posala, da se je dignula zabrana glede otisnutih narodnih boja (etiketa) na škatuljicama žigica, koje su se izradjivale i prodavale u korist Družbe, te su se ujedno upozorili naši trgovci, da mogu opet naručiti Družbine žigice.

Poveselili smo se na ovu vijest, da nam je naime tako opet pružena prilika, da dodjemo do dobrih Družbinih žigica i da ujedno pripomognemo u ovim teškim prilikama sa malim prinosom našu Družbu.

Nu nažalost bilo je prerano ovo naše veselje, jer je odnosna tvrtka „Solo“ u Beču, koja izradjuje Družbine žigice, odgovorila na narudžbe naših trgovaca, da odnosnih Družbinih žigica uopće nema na skladištu i da odnosnim narudžbama ne će moći udovoljiti za dulje vrijeme! Ovo postupanje opravdava rečena tvrtka time, da je naime svojedobno uništila papir (etikete) odnosnih narodnih boja na škatuljicama družbinih žigica, a za nabavu novog papira (etiketa), da joj je sada otešćano radi teških prilika u samoj proizvedbi odnosnog papira.

Iznašamo to ovim putem do znanja upravi naše Družbe, da poduzme shodne i odlučne korake kod rečene tvrtke u Beču, da bi se tako obistinila želja sviju nas, da što prije dodjemo do rečenih željenih žigica.

Unapredjenje gojenja svinja u Istri. Pokrajinsko Poljodjelsko Vijeće namjerava, da dobavi okolo 480 svinja za rasplod, koje bi se povjerile odgajačima u pokrajini, za unapredjenje gojenja svinja u Istri. Da se povede ova važna akcija, potrebita da se poveća broj svinja u ovoj zemlji, koji je usljed ratnog stanja znatnog spao, Poljodjelsko Vijeće, koje se raspolaže sredstvima za ovu svrhu, (120.000 kruna) obratilo se na c. k. Ministarstvo poljodjelstva te na Zemaljsku upravnu komisiju Istre radi pripomoći iz državnih odnosno zemaljskih sredstava. Komisija se u načelu izrazila pripravnom da doprinese iz zemaljskog fonda za namjeravanu akciju te je uj dno gospodin predsjednik dvor. svet. Lasciac osobno umolil Referente kod c. k. Min. za poljodelstvo, i P. n. gosnodina Namjesnika, za podupiranje molbe Poljodjelskog Vijać; očekuje se, da će moćni zagovor P. n. gospodina namjesnika uroditi obilatom veledušnom državnom pripomoći, kojom će namjoravana akciju moći da bude sprovedena. — Presjednik: Lasciac v. r.

Iz Dalmacije.

Slikar Murat. Zadarskom „Narodonom Listu“ pišu iz Luke Šipanjske, da se je tamo sklonuo naš poznati slikar Marko Murat, te da marljivo radi oko nekoliko radnja iz Novoga Zavjeta. Imali smo priliku da vidimo malu studiju za glavu Hrista Spasitelja, koja nam se vrlo svidja, jer je jako izrazita.

Zapljena imetka. Odredbom tršćanskog zemaljskog sudišta uslijedila je zapljena imetka dr. Vj. Serraglia u Dubrovniku, poručnika 37. pukovnije, jer je osumnjičen, da je pobjegao neprijatelju.

Pučka kuhinja u Zadru. Tečajem mjeseca srpnja razdijelila je pučka kuhinja u Zadru 46.580 Obroka, dok besplatno 7330 obroka.

Kradja. U obrovcu pokrali su nepoznati zlikovci blagajnu carinarskog ureda. Oblasti su poduzele shodne korake, da udju zlikovcima u trag.

Lov srdjela. „Nar. Listu" javljaju iz Sućurja na otoku Hvaru, da je ondje lov srdjela obilat. Pošto im manjka soli, obratiše se financijalnom ravnateljstu u Zadru, da ih čim brže time opskrbi, a da im lovina ne ide u kvar.

Zdravstvo.

Ocat. Medju mirodijama, kojima se začinja hrana, da bude tečnija i da se lakše probavlja, od velike je važnosti ocat. Ocat osobito voćni ne samo da daje mnogomu jelu pravi tek, nego čini da se već u ustima, a još više u želucu izlučuje mnogo soka, koji pospješuje probavu. Uživanje octa pospješuje takodjer raztvaranje bjelančevine i škrobi i pretvaranje ovih u slador. Budući da ocat hladi i steže, to se rabi kao ljekovito kućno sredstvo. Ocat je smjesa octene kiseline i vode. U trgovini se dobiva vinski ocat i ocat od voća, obje ove vrsti dobivaju se t. zv. kiselim vrijenjem iz vina ili voća. Za pravljenje octa upotrebljava se i voda pomiješana žestom ili drvenim octom, koji nije baš najzdraviji. Ovaj se rabi mnogo. Nu kao što svagdje, tako je i ovdje veoma važna stvar: umjerenost. Tko odviše octa uživa, želudac će mu se napuniti kiselinom, ćutit će se 'grozničav, a bilo će mu polako kucati; ako pak organizam dulje vremena odviše octa u sebi prima, razvit će se bljedobolja. Najzdraviji je voćni ocat, a najbolji je vinskt ocat.

Limun kao lijek. Kod nas se limun ni iz daleka ne rabi u onoj mjeri kako to zaslužuje, a to stoga, jer širim slojevima pučanstva nije poznato djelovanje limunova soka za zdravlje ljudsko. Osobito u kućanstvu mogao bi se mnogo rabiti umjesto octa, koji, kako je poznato izuzevši voćni ocat, štetno djeluje na organizam. Razne šalate priredjene limunovim sokom bit će tečnije, nego ako se prirede octom, a i varivo kojemu se dodaje octa može se prirediti limunovim sokom, koji nek se doda onda kada je jelo gotovo. Limunov sok je izvrsno sredstvo za čišćenje krvi, a uspješno se rabi i kod reumatizma. Jaka glavobolja popustiti će ako se metne na sljepočice kriška limuna. Čista limunova kiselina rabi kao ljekovito sredstro kod vratobolje, dapače i kod difterije. Kod groznice i kod hunjavice mnogo se pije limunada, jer rashladjuje i prema tome gasi žedju. Topla pak limunada pije se proti nahladama i kašlju. Kao jednostavno, a uspješno sredstvo rabi se limun i kod želudačnih grčeva.

U tu svrhu uzme se po jedna trećina sitnosasječena limuna zajedno sa koricom ujutro, o podne i na večer. Ne samo bolesnima, nego i zdravima se preporuča da što češće uživaju limun. „Hrvatska".

Gospodarstvo.

Za zaštitu peradarstva.

U ovo doba rata, gdje su i najobičniji vojnici hrvatskog naroda pokazali toliko domišljatosti i hitroumnosti, da im se svatko mora diviti, oni, koji su ostali kod kuće pokazuju u mnogim slučajevima začudnu plitkoću i površnost. Treba ispitati uzroke raznih nedaća, pa mudro nastojati, da se ti razlozi uklone. Ovdje u prvom redu oni, koji su zvani, koji su stručnjaci, treba da upute neupućene. Čulo se u mirno doba, bi se moglo na djubrištima priugotoviti jame, koje bi bile legla crvi, da bi to moglo služiti kao hrana kokošima. Onda se zato nije nitko htio brinuti, jer je bilo hrane u hambarima, pa se šakom bacalo kokošima. Ali sada, u ovo doba, da je prave pouke, ljudi bi pokušali. Može kokoš uspjevati i vani, ali jer imade slabu hranu, nesti će i malo jaja. Dakle slaba hrana velik je neprijatelj nase peradi. No imade još jedan veći dušmanim, a to je kolera „krepa" kako ju narod zove. Sada, osobito ljeti na hiljade i hiljade kokoši, pilića i ostale živali pocrkalo je od raznih bolesti. Ljudi liječili, kako su čuli, da bi moglo pomoći, a kad tamo, ništa ne pomaže. I daj tanina, daj sumpora, da češ zaustaviti kobni proljev kod kokoši, ali nema pomoći. Narod hoće pouke, hoće pomoći, nema je. Neki se savjetovaše i pokušaše gore navedene lijekove, ali sve uzalud. Kako se radi o važnoj grani gospodarstva, a i o tečnoj hrani, osobito za bolesnike, valja se u to zamisliti. Dakako da u prvom redu valja podučiti narod o slijedećem: da se bolest u najviše slučajeva širi radi nečistoće, osobito od nečiste vode. Kokoši imadu slabo razvijen njuh, voda se ljeti pokvari i usmrdi, kokoši piju tu smrdljivu vodu, dobiju bolest i gotovo je! Upamtite dakle vi svi na selu: nečista voda, gotova bolest kokošima.

Stvar je važna i mi smo uvjereni, da se ne će dopustiti, da tolike hiljade narodne imovine propadaju, a da se niti ne pokuša, da se spase i da se tolika hrana uništava, gdje treba da štetimo i do posljednjeg zrna.

Kako treba čistiti kokošinjak od gamadi.

Za čišćenje kokošinjaka od gamadi preporuča se kao veoma dobro sredstvo vapno. Vapno se stuče u sitan prah, pak se baca u kokošinjak, da se u njemu napravi gust oblak prašine. Vapnena se prašina prihvati na zidove i na strop kokošinjaka, te ubija gamad svake vrsti. Ako se to češće ponavlja, ne treba rabiti nikakvoga drugoga sredstva za čišćenje kokošinjaka od gamadi. „Hrvatska".

Razne Vijesti.

Kolera u Bosni, Ugarskoj i Moravskoj. Zagrebačke „Narodne Novine" od dne 1. o. mj. donose: Prema službenom saopćenju ustanovljena su bakteriološki 10 (3) slučaja kolere u Turskim kolibama kraj Bos. Broda i 2 slučaja u Bos. Brodu. — Prema službenom saopćenju oboljela (umrla) je u Ugarskoj na azijskoj koleri od 9. do 15. srpnja t. g. 1 (1) gradjanska osoba u općini Csepel županije Pest-Pilis-Solt-Kiskun. — Prema službenom saopćenju obolila je u Austriji od 9. do 15. srpnja t. g. jedna strana osoba na azijskoj koleri u Javorniku, kotar Göding u Moravskoj.

Zastupnik Rakowski o bečkim pregovorima. O berlinskoj i bečkoj konferenciji nije dosele prodrlo u javnost ništa autentična. Prvoj je prisustvovao grof Andrassy, dok drugoj uz njega takodjer i predsjednik madžarske pučke stranke, zast. Rakowsky. Ovaj je potonji izjavio jednom svom znancu: „O meritornom sadržaju bečkih pregovora i dogovora ne mogu se nikako izjaviti. Smijem reći samo toliko, da se je radilo o stvarima od najveće važnosti".

Parnica protiv generala Ratka Dimitrijevića. Kako je poznato, stoji bugarski general Ratko Dimitrijević u službi ruske vojske. Radi tog veleizdajničnog čina, odlučila je bugarska vlada, da će u najkraće doba dati provesti protiv njega, i u njegovoj odsutnosti, parnicu po jednomu vojnomu sudu.

Berlinski profesori za nastavak rata. Pred nedavno objelodanili su rektor i profesorski zborovi berlinskog sveučilišta proglas na narod. U tom se proglasu medju inim kaže: „Njemačka ne smije prije zatakniti mač u korice, dok ne bude osiguran mir i neprijatelji zadržani. Ali ovo se ne može postići, ako se ne proširi naša sila i moć i ako njemačka volja ne bude odlučivala o ratu i miru. Naši neprijatelji još nisu spremni, da nam dopuste mir i zato ćemo mi izdržati i biti nepokolebivi sve do pobjede, jer sami sebe ne ćemo nikada napustiti. Drugačije ni ne može pravi Nijemac".

Rusija i Švedska. Prema vijestima iz Stockholma odbila je Rusija zahtjev švedske vlade, da joj vrati onih 30 parobroda, što leže u ruskim i finskim pristaništima. Time se je sukob znatno pooštrio, pa je vjerojatno, da će Švedska pristupiti represalijama.

Bratianu o položaju. „Dreptatea" javlja Bratianu je izjavio, da ne postoji nikakva sumnja, da se je englesko-francuska ofenziva izjalovila i da ruska ofenziva samo polagano napreduje. Uvjeren je, da će doći do novoga zimskoga rata. O nastupu Rumunjske ne može biti za sada ni govora, moguće kasnije.

Srpski prijestolonasljednik o budućnosti. „Matin" je pozvao srpskoga prijestolonasljednika, koji sada boravi na Krfu, neka prigodom druge obljetnice rata izjavi što misli i drži o budućnosti. Prijestolonasljednik je odgovorijo: „Mi ćemo se boriti! To su ćuvstva, kojima sam sada prožet ja i moja vojska. Zatim ćemo izvojštiti slobodu za svu svoju braću. To je moje mnjenje o budućnosti".

Nova talijanska ofenziva. Nekoji listovi sude, da je boravak ministra predsednika u talijanskom glavnom stanu očiti znak, da predstoji nova talijanska ofenziva, koja bi imala biti sa strane Talijana zadnja i najjača.

Zašto antanta traži prolaz kroz Rumunjsku. Javlja se iz Sofije, da antantini zastupnici u Bukareštu nastoje na svaki način sklonuti Rumunjsku, pa dozvoli prolaz ruskih četa kroz njezino područje. Antanta sudi, da ne bi centralne vlasti nikako mogle mirno gledati takav postupak, pa da bi na taj način bila Rumunjska povučena u svjetski rat.

Mir nije daleko. Iz Stockholma dolazi vijest, da je ruski državni vijećnik Vasiljević, koji se je vratio sa puta sa ruskim parlamentarcima iz Londona, Pariza i Rima, izjavio je uredniku „Riječi", da prema dojmovima, što ih je dobio u inozemstvu, ne može biti mir daleko. O tome čuo je raspravljati od mnogih uvaženih političara. Italiji je jur rat do grla, a i Francuzi i Englezi vrlo su skloni tome, da se rat čim skorije svrši.

Madžarski agitator izagnan iz Rumunjske. „Die Zeit" donosi prema listu „Giornale d'Italia", da je ovih dana izagnan iz Rumunjske madžarski agitator centralnih vlasti Rakovski. „Giornale d'Italia" sudi, da je to najbolji znak, da je Rumunjska sklona politici antante.

Engleski „mirovni" uvjeti. Njemački listovi javljaju, da je lord Cramer objavio spis, u kojemu se bavi s mirovnim uvjetima. Gorostasnost tih „mirovnih" uvjeta razvidna je iz slijedećeg zahtjeva lorda Cromera:

Njemačka mora biti tako poražena i ponižena, da bude morala bezuvjetno prihvatiti sve, što joj bude antanta diktirala. — Otkuda će dobiti četverosveza tolike moći, da ustvari takav položaj, to je lord Cromer zaboravio navesti.

Rumunjski kralj. Javlja se iz Bukarešta, da je rumunjski kralj i opeta uvelike zaposlen. Ministre nastoji uvjeriti, da interesi Rumunjske zahtijevaju, da se sačuva prijateljstvo s centralnim vlastima. To svoje stanovište istaknuo je kralj otvoreno i prigodom primanja tudjih diplomata.

Zagonetni nacrti Rumunjske. Neki ruski diplomat piše u „Birževjim Vjedomostima", da je nacrt Rumunjske taj, uplesti se u rat istom pol godine pred njegovim definitivnim svršetkom. — Kako će Rumunji izračunati, to običnim smrtnicima nije znano.

Bijeg iz Egipta. Javljaju iz Rima: Zadnjih dana doputovalo je sa talijanskim trgovačkim brodovima mnogo engleskih obitelji iz Egipta u Cataniju. Medju njima ima i takvih, koji su bili već 20 do 30 godina nastanjeni u Egiptu. Iščekuje se daljnje engleske transporte iz Egipta u Cataniju i Tarento.

Nemiri u Pekingu. U Pekingu su nemiri poprimili takav značaj, da je očekivati intervenciju tudjih četa. U gradu imade 2000 američkih, 1000 francuskih, 100 engleskih, 500 ruskih, 550 japanskih i 500 austro-ugarskih i njemačkih vojnika. Kad bi došlo do većih nemira, tvorile bi antantine čete ujedno sa amerikanskima jednu, dok čete centralnih vlasti drugu skupinu. Osim tiju četa ima u Pekingu još i 30.000 kitajskih vojnika.

Vrućina u Sjevernoj Americi. U New-Yorku i okolici zavladala je takva vrućina, da umire dnevno do 40 osoba od sunčanice. Vrućina u sjeni iznaša do 40 stupnjeva. Ljudi spavaju pod vedrim nebom. U Chicagu je jedan crnac uslijed vrućine poludio i ubio pet osoba, dok ih je više teško ranio. On se je sakrio u nekoj kući, pa kako se nije moglo nikako do njega, bili su prisiljeni dignuti kuću u zrak.

Dijamantni rudnici u Pretoriji. Prema vijesti iz Londona otkrili su u Pretoriji nove i vrlo bogate dijamantne rudnike.

Odlikovana junakinja Morceau. Francuske su novine svojedobno donijele vijest, da je neka Emilienne Morcean ubila bombama i revolverskim mecima pet Nijemaca. Kako se je to dogodilo kod Loosa, bila je za to svoje junaštvo prozvana „Junakinja od Loosa", dok je sada odlikovana jednim engleskim i jednim francuskim ordenom.

Vrijednost komada po 20 filira. Komadi od 20 filira iz nikla vrijede u privatnom prometu samo do 31. decembra o. g, Na njihovo mjesto dolazi, kako jur javljano, novi željezni novac.

Za suzbijanje tuberkoloze. Njeg. Veličanstvo car i kralj Franjo Josip podario je iz svojih privatnih sredstava za akciju suzbijanja tuberkuloze u Austriji, koja stoji pod protektoratom nadvojvotkinje Isabele, 100.000 K.

Čovjek od čelika. Neki njemački ratni dopisnik, koji je posjetio pristajališta naših zračnih ljetala, piše: Čini se, kao da su piloti poprijeko ljudi bez živaca. Barem se je meni tako činilo, kad nam predstaviše dva podčasnika. Dva mlada momka: jedan Bečanin, drugi Hrvaćanim, koji bijaše odlikovan zlatnim i srebrnim kolajnama hrabrosti u priznanje njegovog junačkog lijetanja. Ovdje stoje oni u pozor-stavu (Habt-Acht-Stellung). Priznasmo im sjajne čine, ali oni ostadoše mirni i ravnodušni, kao da se govorilo o nečemu, što se samo po sebi razumijeva. Zaista oni su hrabri vitezovi, a ništa si ne umišljaju, nit ne će to da znadu. Oni uradiše vanredna djela, jer njihova zdrava, krepka priroda bez živaca — sve što čini, temeljito izvršuje. Pa kao što je Hrvat u miru težio svoju zemlju, a Bečlija pravio potplate na cipelama, tako su se sada u ratu temeljito i pouzdano zalijetali na neprijatelja. To su ljudi, koji bez živaca krenuše u boj, te će se takvi i iz rata kući vratiti.

ČIĆA JOSO.

Savjesno uredovanje.

— A sad, slavna gospodo, dolazimo do posljednje točke — govorio je gospodin Bolto Zvrk, načelnik slavne općine Kozlište, na sjednici slavnog općinskog vijeća. — Niža pučka škola u Tikvici moli, da slavno ovo općinsko poglavarstvo dade popraviti trošnu drvenu ogradu oko školskog vrta. Dakle, gospodo, što mislite? — i gospodin načelnik podigne glavu i zaokruži pogledom po vijećnicima.

— Hm, hm! — nakašljaju se dvojica trojica od gospode vijećnika, dok je inače zavladala u prvi mah u vijećnici grobna tišina, kako je to obićavalo bivati kod svake nove točke dnevnoga reda.

— Dakle, gospodo, što mislite? — ponovi gospodin načelnik. Stvorimo brzo zaključak, jer vrijeme odmiče.

— Ja mislim — javi se općinski vijećnik Trubilo iz Tikvice, — da se našoj školi jednostavno izda dozvola, da ogradu na svoju ruku dade popraviti, te da podnese ovamo račun na isplatu. Istina, ograda je na toliko mjesta oštećena, kako sam mogao jutros, polazeći ovamo na sjednicu, na svoje oči vidjeti, da to ošteta nije bog zna kako velika. Mislim, da će dostajati nekoliko kruna za sav popravak. To bi bilo po mom mnijenju najjednostavnije.

— Jok! — skoči vijećnik Krtica. — Mi ne ćemo da imademo posla s mačkom u vreći! Poznam ja veoma dobro učitelja u Tikvici!

— I ja tako mislim! — umiješa se vijećnik, krojač Kudelka i značajno pogleda gospodina Trubila. Mi moramo da radimo savjesno, moramo da se držimo svoje zavjere, kojom smo se zavjerili bili, da će nam prva i najpreča briga biti dobrobit slavne naše općine!

— Živio, tako je! — javi se nekoliko glasova.

— Zato nijesam nipošto za prijedlog prijatelja Trubila! Kao savjesni ljudi ne možemo da samo onako na slijepo vjerujemo učitelju u Tikvici. Čemu da razbacujemo općinski novac, stečen krvavim našim žuljevima? Ta mi ne znamo, u koliko je ta ograda oštećena i da li ju uopće i treba popravljati! A plaćati bismo dakako svejedno morali, i to masno plaćati, pa bio popravak još tako neznatan. Ta učitelj i majstor Luka, koji je i dosad popravljao plotove po Tikvici, pušu u isti rog, te bi dakako na račun općine htjeli, da . . . .

— Dakako da bi htjeli! — prekine ga nekoliko glasova.

— Kudelka mi govori iz duše! — usklikne vijećnik kovač Poskurica. — Zato predlažem, a mislim, e govorim svim nama iz duše, da se odašalje na lice mjesta u Tikvicu u tu svrhu posebno povjerenstvo, koje će stručnjački ustanoviti, što i kako se ima na rečenoj ogradi da popravi, te da se s majstorom Lukom ugovori cijenu, koja ne će biti pretjerana. Ta sveta je naša dužnost, da što više štedimo s općinskim novcem, hoćemo li, da bude naša savjest čista i mirna pred bogom i pred ljudima.

— Jest, tako je, povjerenstvo neka pregleda školsku ogradu u Tikvici i odredi sve nužno i potrebito! — čuli su se glasovi gospode vijećnika. I „povjerenstvo" je bilo brzo sastavljeno. Predsjednikom mu je bio po običaju načelnik, a kao „vještaci" krojač Kudelka i umirovljeni blagajnik Kukuruzić. Izbor te dvojice vještaka nije zadavao nikakovih poteškoća niti iziskivao dangubu vremena, jer je u slavnoj općini Kozlište bilo običaj, da vijećnici sve dva a dva uzastopce sudjeluju kao „vještaci" ili „stručnjaci" u povjerenstvima, kojih je dakako bilo prilično, pogotovo, što ta povjerenstva nijesu bila besplatna . . . . .

* * *

Oko dva sata eto povjerenstva u osam kilometara udaljenoj Tikvici. Dovezla se je konjima i kolima gospodina načelnika, koji se je čitavim putem tužio, kako ga nešto bocka i smeta u grlu. Kudelki opet nije bilo pravo nešto u želucu, a blagajnik se je Kukuruzić bome tužio na silnu žedju iza onog „preslanog" kupusa, kojeg kao da je žena danas po dva puta posolila.

Koje dakle čudo, što je „povjerenstvo" zakrenulo kolima u dvorište krčmaru Mozesu, koji se je pred gospodinom načelnikom duboko naklonio, kako to već običavaju ljudi Mozesova kova.

— Koja li vas sreća, gospodo, vodi ovamo u naše selo, ako smijem da zapitam?

— Ah, kakova sreća! Nevolja! Služba, služba! — načelnik će gotovo nekako zlovoljno.

— Da, da, služba, teška i odgovorna služba! — potvrde „stručnjaci" važno.

Mora da je gospodina načelnika silno bockalo i smetalo u grlu, mora da je Kudelkin želudac bio posvema pokvaren i mora da je blagajnikova žena barem tri puta osolila bila kupus, jer je „slavno povjerenstvo" kao za okladu stalo „udarati" po Mojzesovu vinu, a da im bolje ide u slast, morala je Mozesova žena da pokaže svoju kuharsku vještinu na pečenoj kokoši. Zabavljeni vinom i pečenjem kao da su „savjesni" izaslanici posve smetnuli bili s uma svoju „tešku i odgovornu službu", a možda bi bili i posve zaboravili, da nije oko pet sati došao iznenada u krčmu stolar Luka.

Njegova je pojava podsjetila gospodina načelnika i „stručnjake" na pravu svrhu njihova dolaska u Kozlište.

— Grom i pakao! — usklikne gospodin načelnik mrko, — skrajnje je vrijeme, da idemo do škole!

— Hm! — javi se Kudelka.— I ja tako mislim!

— Ah, što još! — skoči umirovljeni blagajnik. — Čemu da idemo do škole, do koje ima odavle još dobar četvrt sata! Eno nam majstora Luke! Čestita duša! Uputimo ga, što ima da učini i neka sam podje onamo da ogleda ogradu, te se povrati do nas i javi nam, što je na stvari i koliku plaću kani da traži za svoj posao! Čemu da dřemo usrijed najljepše zabave? Ta eno, tek što smo došli!

Ostali su članovi „povjerenstva" bili dakako posve zadovoljni s tim zgodnim predlogom, pogotovo, što je na stolu bila boca vina gotovo još posve puna, a i nekoliko se je komada kokoši i tjestenine još kočilo na tanjurima.

Majstor je Luka bio posve spuštenu. Smjesta se uputi prema školi, a „povjerenstvo" neka čeka na nj, jer da će se što prije vratiti.

I slavno je „povjerenstvo" nastavilo svoje liječenje. Nestalo je kokoši i peciva, a gazda Mozes je smiješkajući se već tkozna po koji put morao u podrum po onu „najbolju kapljicu za gospodu". Što češće je Mozes dolazio i odlazio do svojih „odličnih gostiju", kako ih je uvjeravao, to bolnije je bilo povjerenstvo, to više su rumenila lica, iskrile oči i zaplitao jezik.

(Konac sliedi.)

Godina II. — Broj 392.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 8. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Uspjesi saveznika u Karpatima.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 7. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Fronta nadvojvode Karla Franje Ferdinanda: U Bukovini je položaj nepromijenjen. U isto galicijskim je Karpatima doveo jučerašnji dan do osvojenja visokih ruskih položaja kod Jablonice blizu Vorohte i na zapadu od Tartarova. Vojska je generala Kövessa suzbila u prostoru na jednoj i na drugoj strani Djelatina veliki broj navala od znatne jakosti. I na zapadnom su se krilu Bothmerove vojske izjalovile pojedine protivničke provale.

Hindenburgova bojna skupina: Kod Vertelke i Zalošča bije se ogorčeni boj za svaki pedalj zemljišta. U bojevima za vrlo prijeporno imanje Troscjanec, što leži na zapadu od Zalošča i koje se nalazi od jučer popodne opeta u našim rukama, dospjelo je u naše ruke veliki broj zarobljenika. Na jugu od Stobihve na Stohodu izjalovio se pokušaj Rusa da predju rijeku.

Talijansko bojište.

Jučer je rano opet nastupila žestoka topovska paljba na sočkoj fronti od talijanskog mostobrana do mora. Nakon višesatnog skrajno žestokog opstreljavanja napali su Talijani u 4 sata popodne na velikom broju mjesta goričkog mostobrana i doberdopske visoravni. Tako su se razvili kod gore Sabotin, kod Pevme, i na brdu Sv. Mihovila ogorčeni bojevi, koji su potrajali kroz čitavi dan, te nisu ni još sada dovršeni. Protunavale su naših četa dovele opet u naš posjed najveći dio najsprednjih posve raspucanih položaja, što ih bio protivnik zauzeo u prvom zaletu. Za pojedine položaje borba još traje. Dosad su bila zarobljena 32 časnika i 1200 momaka.

Gorica stoji trajno pod teškom topovskom paljbom, koja je gradu prouzročila više požara. Iz dalekosežnih je topova bio jučer opstreljavan i Sešljan.

Na istočnoj tirolskoj izjalovili su se opetovani napadaji protiv visokih položaja na sjeveru od Paneveggija.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 7. (D. u.) 6. o. mj. prijepodne oborio je linijski poručnik Banfield s pomorskim ljetalom po odužoj zračnoj borbi u visini od 2700 m. nad tršćanskim zaljevom veliko talijansko bojno ljetalo (Caproni). Time je svladao četvrto neprijateljsko ljetalo. Ljetalo je palo dolje kod Šešljana, te je izgorjelo. Jedan je poručnik mrtav, jedan podčasnik teško, a drugi podčasnik lahko ranjen.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 7. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bili su opet oduzeti Englezima dijelovi jaraka što su ih bili prolazno zauzeli kod Pozieresa. Od sinoć novi su bojevi u toku izmedju Thiepvala i Bazentin-le-Petita. Na sjeveru od dvorca Monacu bio je sinoć lahko suzbijen slabiji francuski napadaj, a jutros vrlo jaki. Bojevi su o Thiaumontski gorski hrbat dospjeli do zastoja, a na neprijatelj nije imao uspjeha. Na istočnom rubu gorske šume suzbili francuski napadaj.

Više je napadaja neprijateljskih letjelaca na području iza bojišta ostalo bez osobita učinka. Pomoću je bacanje bomba na Metz nanijelo nekoliko štete.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Ruske navale na sjeverozapadu i zapadu od Zalošča protiv piješčane pružine na jugu od Zareča (na Stohodu), što smo ju prekjučer pročistili,' ostale su ruski napadaji bez uspjeha. Na jugu odavle ima borbe na desnoj obali Sereta.

Skupine su naših ljetala bacile ustanovljenim uspjehom veliki broj bomba na čete sakupljene na pruzi Kovel-Šarnji i sjeverno od nje.

Fronta nadvojvode Karla Franja Josipa: U Karpatima osvojile su naše čete vrhove Plajk i Dereskovata (kod Čeremoša).

Balkansko bojište.

Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 7. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

Nema ništa važna.

Perzijska fronta.

Na ruskoj je fronti u Perziji bio suzbijen neprijateljski napadaj protiv naših položaja na sjeveru od Bukana s velikim gubicima za neprijatelja, koji je morao da uslijed našeg protunapadaja uzmakne ponovno prama sjeveru.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu od odsjeka Bitlis zauzeli smo proti ogorčenom neprijateljskom opiranju brdo Nebatt. I naša navala na jugoistoku od Bitlisa ide uspješno naprijed. U odsjeku Muša završio se je naš napadaj protiv brda Kozma nesredjenim neprijateljskim bijegom. Dio naših bojnih sila, što su ga proganjale, unišao je u mjesto Kizil-Agač. Razvojem smo boja zarobili 200 vojnika i zaplijenili smo 7 topova i 6 strojnih pušaka. Na centru i na lijevom krilu nije bilo nikakvog važnog djela.

Egipatska fronta.

Nema nikakove vijesti.

BRZOJAVI.

Upadice na bugarsko-rumunjskoj granici.

Bukarešt, 4. O pograničnim upadicama na Dunavu javlja se poluslužbeno, da je rumunjski ministar izvanjskih posala poduzeo sve shodne korake, e da svrati pažnju bugarske vlade na to, kako se te upadice prečesto opetuju, i da ne odgovaraju dobrim medjusobnim odnošajima obiju vlada.

Nove ruske čete u Brestu.

Basel, 4. Havas javlja iz Bresta, da se je tamo iskrcalo novih ruskih četa, koje su bile primljene s velikim oduševljenjem.

Držanje Rumunjske.

Berlin, 6. Posljednjih je sedmica neutralno i neprijateljsko novinstvo mnogo govorilo o neposrednom predstojećem ustupu Rumunjske u svjetski rat te se je gdjekada pisalo i o stanovitom roku, u kojemu bi imala rumunjska vojska da se pridruži ruskoj. Ti su rokovi djelomično već prošli, a da se nija vlada Bratianu pridružila antanti i koliko je nama poznato, nema uzroka, koji bi dozvoljavao predmnijevanje, da je nastala kakva promjena u očekivajućem držanju Rumunjske. Baš tako netočne su, koliko je nama poznato, vijesti i glasine, da se je rumunjska vlada na bilo kakav način obvezala, e da aktivno posreduje. Ostaje dakle kod onoga, što smo mi ponovno pisali, da naime rumunjska vlada pozorno prati bojni položaj, o kojemu će ovisiti njezina odluka. Kod toga je naravno Rumunjska osobito interesovana kod dogodjaja na istočnoj fronti, a da se je na tome bojišu položaj središnjih vlasti bistveno poboljšao ne može da niječe niti samo neprijateljsko novinstvo. Sigurno je da su i u Bukareštu odgovarajuće uvažili činjenicu, što je vrhovno zapovjedništvo na istočnoj fronti bilo predano Hindenburgu, a na isti će način i dvoumicima biti jasno, da, uslijed uspješnog nastupa njemačkih četa u Karpatima, još nije vojnička snaga središnjih vlasti oslabljena usprkos općenite ofenzive naših neprijatelja.

Budimpešt, 6. Kako javljaju iz Bukarešta, nastupili su posljednjih sedmica u Rumunjskoj mnogobrojni antantini agenti. U Bukarešt, Jassi i Galac prispjelo je mnogo tudjih novinara, pisaca i poslaničkih činovnika, koji agitiraju za rumunjsku intervenciju. Samo francusko poslaništvo ima već tri vojnička attachea. Poslaništvo samo po sebi tvori znatnu koloniju. U Sinaji igra svaku večer kazališna družba Comédie Française.

Rumunjska napetost.

Sofija, 6. „Vossische Zeitung" brzojavljaju: Posljednje, iz Rumunjske dolazeće vijesti kažu jednodušno, da se kriza u držanju Rumunjske ima smatrati svladanom te da Rumunjska, barem za sada, ne odustaje od svoje neutralnosti. Vodeći bugarski krugovi promatrali su položaj prošloga tjedna uza sve namjerice raširene uznemirujućih vijesti posve mirno i hladnokrvno te su sumnjali u mogućnost, da će se Rumunjska prije odlučiti, nego li nastupe na istočnom bojištu odlučni ili najmanje važni dogodjaji. Kako probija iz ovdašnjih rumunjskih diplomatskih krugova, drže odgovorni muževi u Rumunjskoj, da bi eventualna vojnička pomoć sa strane Rusije bila nedostatna, da bi se Rumunjska mogla odlučiti, da zbiljski stupi na stranu četvornog saveza. Smatra se vrlo naivnom tobožnju izjavu nekog rumunjskog diplomata, po kojoj bi Rumunjska mogla navijestiti rat samo Austriji, nikada ali Bugarskoj ili Njemačkoj. Sasvim tim znade tu svaki, što bi Rumunjska učinila, kad bi joj okolnosti dozvolile, da se odluči, a to se tu naravski ne pušta iz oka.

Austrijski promet blaga sa Rumunjskom.

Beč, 6. Austrijski ured za prevažanje blaga u Beču, koji postoji od 1. srpnja i koji ima nalog, da izvrši sav promet blaga sa Rumunjskom, ima za sobom već vrlo živahnu djelatnost, uza sve poteškoće kod organiziranja svoje službe. Do 3. kolovoza bijaše za Rumunjsku najavljeno i postavljeno u promet 1134 tovara. Očekuje se daljnjih 5000 vozova. Prvi „Merkurovi" vlakovi su već otišli. Ti su vlakovi išli iz Beča u Plojesti u tri dana. Sudjelovanje svih interesiranih oblasti sa trgovcima i obrtnicima, i ne manje sa domaćim spediterima, jamči za daljnji brzi razvitak „Merkurovih" prevoza.

Novi irski potkralj.

London, 7. (D. u.) Službeno. Irskim je potkraljem bio imenovan lord Wimborne.

Turski ured o kutelamarskim zarobljenicima.

Carigrad, 7. (D. u.) Sultan je dopustio muslimanskim indijskim časnicima, što su bili u Kut-el-Amari zarobljeni, da mogu nositi svoje oružje, jer su bili silom prisiljeni da se bore proti kalifata.

Nasuprot engleskoj tvrdnji, da su tobože izgubili u Kut-el-Amari samo 8970 ljudi sa 600 časnika, ustanovljuje Agence Milli, kako broj Engleza, što su bili u Kut-el-Amari zarobljeni, iznosi 12.597 momaka i 615 časnika.

Neprijateljski potrošak municije.

Hamburg, 6. Lijepu siku o opsegu potroška municije kod francusko-engleske ofenzive na zapadnoj fronti podaju nam brojevi o u Havru iskrcanim municijskim tvarima, koji su imali da nadopune francusku proizvodnju municije. Od početka lipnja pa do 28. srpnja prispjelo je iz Amerike u Havre 32 velikih parobroda sa municijom za Englesku. Koncem veljače rekao je Lloyd George na nekom sastanku sa zastupnicima municijskih radnika, da tri petine municijskih proizvoda cijeloga svijeta stoje na raspolaganje alijiraca; ali to, da nije dovoljno, jer da će potrošak na municiji biti uvijek veći. Mora se računati time, da će se sada u dva mjeseca potrošiti više municije, negoli u cijeloj prvoj godini rata.

Požar kod Genove.

Genova, 7. (D. u.) Golemi je požar u šumi kod Savone nanio ogromne štete. Mogao se je ograničiti tek onda, kada je došlo preko 2000 vojnika.

Dogodjaji na moru.

London, 7. (D. u.) Lloydov ured javlja: Bio je potopljen danski parobrod „Jägersborg"; 20 se je ljudi spasilo. Bio je takodjer potopljen engleski ribarski parobrod „Agyption Prince". Od njega se je spasila devetorica.

London, 7. (D. u.) Admiralitet javlja: Bio je torpedovan i potonuo je dne 3. kolovoza u istočnom dijelu Sredozemnoga mora pomoćni tražilac mina Clacton.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 4. Služb. izvještaj od 3. t. mj. 3 sata posl. podne:

Zapadna fronta.

U noći od 2. t. mj. izvršio je neprijatelj pomoću zagušljivih plinova napadaj u okolici Smorgona. Napadaj je započeo oko 1 sat u noći, a plinovi su bili u razmacima od 1 sata 6 puta potjerani medju izlijevima naprijed. Napadaj je svršio oko 6 sati u jutro. Oblaci plinova bijahu u pravo vrijeme otkriti, a Nijemci, koji su kušali napasti pod njihovom zaštitom, došli su u vatru naših strojnih pušaka, te su se morali brzo povući u svoje streljačke jarke, kod česa su imali velikih gubitaka, a da nijesu prešli žičanih zaprijeka.

Kaukaska fronta.

U smjeru prema Kanputu napredovale su naše čete u selu Nurik, nakon što su potjerale neprijatelja iz jednoga utvrdjenoga položaja na desnom brijegu Eufrata kod Murad-Čaćá.

8 sati na večer:

Zapadna fronta.

Na Stohodu su se vršili ogorčeni bojevi u okolici sela Lubescow i Hulewicze. Tekom bojeva kod Gorovići na Seretu, 20 km. uz rijeku prema Tarnopolu, bijaše ranjen hrabri zapovjednik regimente, pukovnik Voronov. U okolici Worobiowke, istočno Iczierne preletjelo je 9 neprijateljskih ljetala preko našega tabora. Tekom bojeva južno Dnjestra u smjeru prama Stanislavu bijaše ranjen pukovnijski propovjednik Katorški.

Kaukaska fronta.

U smjeru prama Diarbekiru zauzeli smo u žestokoj bajunetnoj navali turska utvrdjenja kod Ogluta, medju Mušom i Mamahatumom. Zarobili smo 7 časnika i oko 300 vojnika. Jedna se je čitava kumpanija predala. Zaplijenili smo 1 top i 3 strojne puške. Naša odijelenja nastavljaju svoju ofenzivu. Broj zarobljenika neprestano raste.

*

Petrograd, 5. Služb. izvještaj od 4. na večer:

Na jugu od Brodyja nastavljaju se ogorčeni bojevi na Seretu. Neprijatelj je poduzimao više protunapadaja protiv naših odjeljenja, koja su bila prešla rijeku kod Penjka-Čistopada. Sve su im se te protunavale izjalovile, i naše su čete utvrdile svoje novoosvojene položaje. U okolici Bijelog Čeremoša, na jugozapadu od Kuta, napao je neprijatelj silama u jakosti od triju divizija po prilici, slaba naša pješadijska odijeljenja, koja su zaposjedala gorske prelaze, te ih je prisilio, da se postave u položaje, što se nalaze nešto straga.

Kaukaska fronta.

Naše su čete išle dalje naprijed u okolici Kilkita. Bili su suzbijeni turski napadaji u prostoru kod Kighi.

Francuska.

Paris, 7. (D. u.) Službeni izvještaj od 5. popodne:

Na Sommi protekla je noć prilično mirno. Izmedju Avre i Aisne rastjerali smo više njemačkih ophodnja, te smo uhvatili nekoliko zarobljenika. Na desnoj je obali Moze vladala na čitavom odsjeku Thiaumont-Fleury živa topovska djelatnost. Nijemci su kušali bijesnim protunavalama, da nas istjeraju iz tvrdje Thiaumont, koja se nalazi čvrsto u našim rukama. Hrvanje je trajalo od sinoć do jutros, te je zadalo neprijatelju teških gubitaka. Svi su napadaji bili suzbijeni. Isto je tako ogorčena bila borba u selu Fleury. Položaj je medjutim ostao u glavnom nepromijenjen. Francuzi su se utvrdili u položajima, što su ih osvojili neposredno na zapadu od ceste Thiaumont-Fleury i u selu Fleury, čiji južni dio oni zaposjedaju. Nakon žestokog opstrjeljavanja, koje je potrajalo kroz čitavi dan, poduzeli su Nijemci dva snažna napadaja protiv šume Vaux-Chapitre. Jedan od napadaja nije uopće došao do izvedenja uslijed djelovanja francuskog topništva. Nijemci, kojima je bilo tekom drugog napadaja uspjelo da prodru u nekoliko dijelova jaraka francuskih položaja, bili su namah istjerani protunavalom.

Italija.

Rim, 5. Služb. izvještaj od 4. t. mj.

U dolini Ečave trajna djelatnost neprijateljskog topništva, osobito protiv naših linija južno potoka Camaras. 2. t. mj. napao je neprijatelj naše položaje istočno Griso, ua fronti Posina. Bio je odmah suzbit. Jučer je djelatnost topništva medju Monte Selluggio i Monte Cimone bila jača. U noći na 4. t. mj. kušao je neprijatelj, da iznenada navali na od nas osvojene položaje u dolini Travignolo. Mi smo napadaj odbili. Kod toga je nama uspjelo nekoliko uznapredovati u dolini Drave. Na gornjem toku potoka Digon (gornja Piave) proširili smo posjed položaja na vrhuncu Vallone i smjeru prema Monte Cavallino. Na Soči borbe sa topovima velikoga kalibra.

Domaće Vijesti.

Objava. Preporučene privatne pismovne pošiljke u prometu sa zaposjednutim područjem Polske i Srbije.

Od sada unaprijed pripušteno je šiljati preporučene privatne pošiljke u prometu sa c. i k. zaposjednutim područjima u Poljskoj i u Srbiji pod slijedećim uvjetima.

1. Primanje i razdavanje prijeporučenih pismovnih pošiljaka povjerava se c. i k. zaposjednutom području za sada jedino etapnim pošt. uredima I. razreda.

2. Mogu se preporučiti sve pripuštene vrste pismovnih pošiljaka (pisma, dopisnice, tiskovine, uzorci robe) izuzev novine, koje se šalju po sniženom novinskom cijeniku.

3. U zaposjednutom području moraju se preporučene privatne pismovne pošiljke predati na pošti otvorene, iz monarhije za zaposjednuto područje mogu se poslati otvoreno ili za-

4. Preporučene pismovne pošiljke podvržene su općim uvjetima pošiljanja kao za obične pismovne pošiljke iste vrsti.

5. Naslov ima pisati crnilom ili crnilom olovkom ili mora biti napravljen tiskom ili pisaćim strojem. Pošiljke šifrovanim naslovom ne mogu se preporučiti.

6. Zabranjeno je priključiti vriednosne papire ili novac. Pošiljke u kojim bi se našao takav sadržaj biti će natrag poslane otpošiljatelju.

7. Opterećenje pouzećem, ekspresno dostavljanje na vlastite ruke, povratnice i primnice nijesu za sada pripuštene.

8. Pristojbina za preporučenje iznaša 25 p. te mora da bude uplaćena neposredno pri predaji kao i prevozna pristojbina.

9. Preporučene pošiljke dostavljaju se u zaposjednutom području. Prispjele preporučene pošiljke bivaju najavljenje izručenjem predatnice onome koji na to imade pravo. Prijavna pristojbina iznaša 4 pare.

10. U slučaju da se jedna preporučena pismovna pošiljka izgubi, to će pošiljatelju ili na njegov zahtjev primatelju biti isplaćena ošteta u iznosu od 50 K.

11. Rok reklamacije iznaša 6 mjeseci od dana predaje pošiljke. Zanemarenjem ovog roka prestaje zahtjev odštete.

Etapni poštanski uredi, na kojima je dozvoljeno šiljati preporučene privatne pošiljke, jesu po stanju od 1. jula 1916 slijedeći.

U području lublinske generalne gubernije: Bialobrzegi (okružje Radom), Bilgoraj, Busk u Poljskoj, Chelm, Dabrowa u Poljskoj, Dzialoszyce Dzialoszyn, Granica, Hrubieszów, Janow u Poljskoj, Jedrzejów, Kielce, Konsk, Kozienice, Krasnik, Krasnostaw, Lubartów, Lublin Miechów, Noworadomsk, Olkusz, Opatów u Poljskoj, Opoczno u Poljskoj, Ostrowiec, Piotrków, Pinczów, Pulawy, Radom, Sandomierz, Skarzysko, Staszów, Szczekociny, Szydlowiec, Tomaszów, Wierzbnik, Wloszczowa, Wolbrom, Zamosć.

U području biogradske generalne gubernije: Arangjelovac, Biograd, Čačak, Grn. Milanovac, Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Lajkovac, Mitrovica na Kosovu, Novi Pazar, Obrenovac, Palanka, Požega, Prijepolje, Šabac, Smederovo, Sjenica, Užice, Valjevo.

Iz Hrvatske.

Riječki „Il Giornale" o gostovanju zagrebačke opere na Rijeci. Kako smo jur u našem listu javili, bio je riječki gradonačelnik u neku ruku sklon, da se zagrebačkoj operi ustupi općinsko kazalište („Teatro Comunale"). Protiv te nakane ustao je list riječke gubernije „Il Giornale". Čim se je pako pročulo, da se gostovanje hrvatskog kazališta ne bi imalo održavati u gradskom (općinskom), već u privatnom kazalištu „Fenice", udario je „Il Giornale" u sasma druge žice. U listu se doslovno kaže:

„Odnosno na vijest, koju smo donijeli neki dan obzirom na tečaj predstava zagrebačkog narodnog kazališta, doznajemo, da je odnosni odbor zaključio, da se predstave imaju obdržavati u „Teatru Fenice" i da su već s ravnateljstvom ovog kazališta povedeni pregovori. Kako smo informirani od kompetentne strane, narodno kazalište zagrebačko je pravi gojitelj umjetnosti. Izmedju opera, koje se izvadjaju dobrim uspjehom, davati će se one od Wagnera, Smetane, Puccinia, Verdia i dr. I orkestar je sastavljen od izvrsnih članova. Tako će i Rijeka imati prilike gledati hrvatsko kazalište".

Razne Vijesti.

Mišljenje ruskog novinara. Dopisnik „Birževija Vjedomosti", Insarov, izjavio je uredniku bugarskog rusofilskog lista „Gazeta", da je on za vrijeme svog boravka u Rumunjskoj stekao uvjerenje, da Rumunjska neće stupiti u akciju, dok ne nastupe na bojištu odlučni dogodjaji, osobito na ruskom bojištu.

Iz Bukarešta javljaju, da se ovo mnijenje ruskog novinara potpunoma podudara sa mišljenjem rumunjskih kompetentnih političara, te da je buka, koju je podigla štampa silā sporazuma, imala samn svrhu, da uvjeri javnost, da je rumunjska vlada ovo svoje dosadanje stanovište napustila i da se na taj način prisile središnje sile na kakav nepromišljeni korak.

Vojnička konvencija izmedju Rumunjske i Rusije. U „Az Est-u" piše njegoov dopisnik iz Bukarešta: Sadašnja naprezanja četvornog sporazuma kod rumunjske vlade idu za tim, da stvore vojničku konvenciju izmedju Rumunjske i Rusije za slobodan prijelaz ruskih četa kroz Dobrudžu i Moldavu. Dopisniku nije poznato, da li je to četvornom sporazumu uspjelo, ali ističe, da vlada nema pravo sa stranom državom sklopiti ovakovu vojničku konvenciju, jer se takav ugovor može sklopiti samo znanjem i privolom parlamenta.

Ruske čete na rumunjskoj granici. Transporti ruskih četa iz nutarnje Rusije na rumunjsku granicu još su uvijek na dnevnom redu. Nekoje novine iznašaju, da je na rumunjskoj granici skupljeno jur preko 200.000 prvorazredne vojske, koju će voditi sam general Ruskij, dok se iz Soluna javlja, da oveća ruska flotilja krstari u blizini dunavskog ušća. U Bukareštu su u sumnji, da li je medju tim brodovljem i takvih, koji namjeravaju iskrcati ruske čete za navalu na Bugarsku. Vojnički promet u Reniu je vrlo živahan.

Putovanje grčkih prinčeva. „Secolo" prima vijest iz Atene, prema kojoj putuju grčki prinčevi u Evropu, da ustanove kakvo će biti držanje antantinih vlasti poslje grčkih izbora. Princu Andriji izjavio je Poincare slijedeće: „Saveznici ne će trpjeti, da tko drugi dodje na vladu nego Venizelos, ako bi dobio kod izbora većinu. Ne samo, nego i u slučaju kad bi Venizelosova stranka podlegla, ne bi trpjela niti koje drugo ministarstvo, koje bi bilo sastavljeno od muževa, koji nijesu skloni antanti."

Ruske čete u Solunu. O prvim ruskim četama, koje su stigle u Solun piše „Gazetta del Popolo", da su marširale kroz špalir antantinih vojnika. Čete bile su dočekane velikim slavljem i glazbom. Rusi su defilirali pred generalom Sarrailom i savezničkim glavnim stožerom, pri čemu su bili pozdravljeni sa poklicima „Živjeli Rusi". Dolaskom ruskih četa u Solun je prema mnijenju lista „Srbie" riješeno i porodično pitanje medju Srbima i Bugarima, pa se stoga pripisuje njihovoj prisutnosti velika važnost.

Pogodba medju Ruskom i Danskom? Engleski „Economist" javlja, da se pripravlja medju Ruskom i Danskom zasebna proti Njemačkoj naperena pogodba. Rusija obećaje(!) Danskoj, da će ona dobiti iza rata sav tranzito-promet medju Engleskom i Ruskom, ako svoje medje protiv Njemačke potpunoma zatvori.

Zaustavljenje rumunjske municije. Nekoji grčki listovi donose, da je daljnja otprema rumunjske municije obustavljena. Ruska je naime vlada navodno izvijestila rumunjsku vladu, da će daljnja otpreme predbježno izostati. Kako je poznato prispjela su dosele u Rumunjsku samo tri vlaka municije. Uslijed ove odredbe bila bi dakle Rumunjska lišena ne samo one municije, što leži u Vladivostoku, već i one, što je u Francuskoj kupila. „Dreptatea" donosi da su ove mjere u vezi sa nepotpunim ugovorom, što ga je Bratianu dao ruskom poslaniku na zadnje prijedloge antante. Istodobno javlja „Epoca", da je rumunjski državni tajnik u ratnom ministarstvu otputovao ujedno sa Iliescuom u Petrograd, da konačno uredi prijevoz municije.

Sarrailova ofenziva. U Parizu nisu jošte na čistu, kada će započeti ta vječno prorokovana Sarrailova ofenziva na makedonskoj fronti. Tu nesigurnost ističe i „Le Temps" pa odmah nadodaje: „Napadaj mora svakako uslijediti, jer vojnički interesi antante to zahtjevaju. To će značiti veliki korak naprijed u planu vojska antante, te će imati za posljedicu, da će istodobno djelovati na otpornu snagu Njemačke, Austro-Ugarske i Bugarske. — Kakva će biti ta otporna snaga, nije ništa rečeno!

Izjava kanadskog ministra na banketu u Londonu. „Hrv. Riječ" donosi: „Münchener Neueste Nachrikten" javljaju iz Haaga: Kanadski ministar trgovine Foster izjavio je uz živo odobravanje na banketu u Londonu, koji je bio priredjen njemu u čast, da bi bar za jednu generaciju morali biti isključeni od britske države svi Nijemci, sve veze sa njemačkim lukama, njemačke firme i pošta. Njemcima se mora ostaviti dugo vrijemena za kajanje. A poslije toga bi mogli zamoliti, da opet budu primljeni u društvo pristojnih civilizovanih ljudi". Što se babi snilo itd.

Rusi u Bukovini. „Universul" donosi iz Jassya, da se po pripovijedanju osoba, koje dolaze iz Černovica, sakupljaju u Bukovini silne ruske čete. Iz unutarnje Rusije stizavaju neprekidno vlakovi krcati vojskom. Drži se, da je to u vezi sa novom ruskom navalom, što je kane poduzeti pravcem prama karpatskim klancima. Svrha tom novom naporu jest jedino ta, da se izvede ponovni jači pritisak na Rumunjsku.

Italija i Srbija. Urednik „Timesa" Steed nastavlja u „Giornale d' Italia" svoju polemiku o jadranskom pitanju. Steed ustraje kod svoga stanovišta, da Italija ne smije kršiti jugoslavenskih pravica te veli: Engleska ne daje nauka Iialiji. U Londonu se branimo takodjer proti slavenskim pretjerivanjima. Ako ustreba, svladati ćemo talijanski šovinizam upravo tako, kako smo svladali srpski. — Sva je prilika, da ne će ta polemika zbližati srpsko-talijanskih odnošaja.

Engleski ratni troškovi. Na skupštini u Oxfortu rekao je engleski socijalist Sidney Welb, govoreći o ratnim troškovima: Troškovi za rat su veliki; oni su toliki, da bi za ovaj novac svaki pojedini Englez mogao imati svoj vlastiti ljetnikovac.

ČIČA JOSO.

Savjesno uredovanje.

(Konac.)

Nešto iza šest sati eto majstora Luke.

— No? — zine gospodin načelnik.

— Dakle? — otvori usta Kudelka.

— A? — lane umirovljeni blagajnik.

— Hm! Hm! — nakašlja se majstor Luka. — Ogradu sam zajedno sa gospodinom učiteljem pomno pregledao. Trebat će oko stotinu čavala i sedam novih dasaka.

— Zar toliko? — začudi se gospodin načelnik.

— Hm! Dakako! — odvrati majstor Luka. — Trebalo bi ih dapače i više, no gospodin će učitelj dati sam sa svoje strane nekoliko starih dasaka.

— A što će sve to stajati? — javi se Kudelka.

— Hm! Sedam novih dasaka, jedna stotina čavala i posao . . . . .

— Dakle? Brzo!

— Hm! Deset kruna ne će biti nikako odviše! — smjerno će majstor Luka.

— Šta-a-a? — skoči „slavno povjerenstvo". — Deset kruna? Jeste li sašli s uma? Stid vas bilo, gulikožo! Hoćete li na račun siromašne naše općine da obogatite, a? Stidite se! Zar mislite, da novac samo onako iznebuha pada u našu općinsku blagajnu?

Jadni je majstor Luka bio u stotini neprilika. Što li sve nije morao da čuje iz ustiju slavnoga povjerenstva! Teda negda se nekako nagodiše. Majstor će Luka popraviti ogradu za osam kruna odmah sjutradan prije podne, a poslije podne će ju pregledati i opet posebno povjerenstvo, pa ako ne bude prigovora, moći će majstor Luka na biljegovanu namiru podići svoju zaslužbu iz općinske blagajne.

Umirovljen je blagajnik smjesta napisao zapisnik te „stručni nalaz i mnijenje". Pisanje mu je doduše teško išlo od ruke i slova su izgledala nekako čudnovato i neobično, no na sreću je zapremao taj „zapisnik o očevidu" tek dvadeset i dva na široko i veliko pisana retka. Zapisnik potpisaše gospodin načelnik kao predsjednik, Kudelka i Kukuruzić kao „vještaci", te majstor Luka.

U sedam je sati Mozes složio račun za okrepu „slavnoga povjerenstva", koje je izatoga nekako nesigurnim koracima pošlo do upregnutih kola.

Upravo je htio gospodin načelnik da se popne na kola, kad dojuri u dvorište gazda Stevo sav usopljen i uznojen.

— Bogu hvala, gospodine načelniče, što sam Vas još ovdje zatekao, jer sam upravo nešto prije bio saznao, e ste u Tikvici.

— A što je opet takova? — okosi se na nj gospodin načelnik.

— Općinski je bik, koji se nalazi kod mene, obolio. Već dva dana ne će ništa da jede . . . . . .

— Pak? — prekine ga gospodin načelnik.

— Ta eto, htio sam, da Vam to javim, jer je to moja dužnost, te Vas molim, da si ga ogledate i odredite shodno.

— Šta-a-a? — razgnjevi se ovaj. — Zar je bik moj? Zar sam ja općina? Javite Vi to propisnim putem, to jest posebnim pismenim podneskom slavnom općinskom poglavarstvu u Kozlištu, a ono će već znati, što ima da učini. Takav je propis.

— Hm! — počeše se gazda Stevo iza uha. — No ja mislim, da bi gospodin načelnik ipak mogao da ogleda bika, kad je već ovdje, jer se bojim, e će skoro biti prekasno. Najbolje bi bilo, da općinsko poglavarstvo još večeras izvijesti o tom kotarskog veterinara, koji bi . . . . .

— Šta-a-a? ! Vi ćete mene još učiti, kako treba da postupam! Gle ti njega! Zar mislite, da ću ja obaviti u jedan dan odmah dva naporna povjerenstva? Ludo jedna, zar mislite, e sam ja iz kamena ili željeza? Što još! — i gospodin se načelnik uspne na kola, a za njim Kudelka i Kukuruzić. — Sjutra ujutro smjesta pismeni podnesak! — dovikne presenećenom gazdi Stevi, kad su kola stala već odmicati.

Sjutradan je gazda Stevo doista donio ranim jutrom pismenu obavijest, da je općinski bik, koji se nalazi kod njega u selu Tikvici na njegi, obolio. Obavjest bi propisno zaprimljena u urudžbeni zapisnik, providjena poslovnim brojem, popraćena sa nekoliko riječi i upravljena na deset kilometara udaljenu kotarsku oblast, kamo ju je morao gazda Stevo radi žurbe sam da odnese, jer je općinski pandur onaj dan morao da pomaže kositi sijeno gospodina načelnika.

Poslije podne odvezlo se je povjerenstvo i opet u Tikvicu. Uz gospodina načelnika bili su ovaj put kao „vještaci" postolar Krtica i Poskurica. Za pet je dobrih časaka bio „očevid" dovršen, te zapisnik o tom spisan u krčmi Mozesovoj. Prigovora, barem velikih prigovora poslu majstora Luke nije bilo.

I opet je morao Mozes da trčkara neprestano u podrum, i opet je jedna kokoš sa njegova dvorišta morala da plati glavom . . .

Oko šest sati eto i kotarskog živinara. Sav zlovoljan i ljutiti podje gospodin načelnik na živinarov poziv u staju gazde Steve, gdje je „povjerenstveno" ustanovilo, e je općinski bik — parnuo.

Sjutradan je majstor Luka primio iz općinske blagajne na biljegovanu namiru osam kruna. Potrošio je doduše na posao oko popravka jučer čitava dva sata prije podne, a jutros bome i čitavo prije podne, no „novac je ipak novac", kako ga je gospodin načelnik uvjeravao, te mu po nekoliko, ako i ne posve jasno, natuknuo, da je i ovih osam kruna stekao na posve laku ruku, premda je morao da dade i svoje daske i svoje č . . .

No zato nijesu ni gospodin načelnik ni četiri „vještaka" na posve laku ruku „zaslužili" ovih svota, kako su ih razvrstali bili u „putnom dnevniku", te odmah i predujmili bili iz općinske blagajne.

Evo tih putnih računa:

Prvidan.

Gospodin načelnik: Dnevnica K 5.— Kilometrina iz Kozlišta u Tikvicu i natrag iznosi 2 × 8 km × 40 filira — K 6.40.

Vještak Kudelka: Dnevnica K 5.—. Pristojba za vještački nalaz i mnijenje K 6.—.

Vještak Kukuruzić: Dnevnica K 5.—. Pristojba za vještački nalaz i mnijenje K 6.—.

Ukupno K 33.40.

Drugi su dan bili putni troškovi dakako isti, samo što su mjesto Kudelke i Kukuruzića bili „vještaci", kako spomenusmo, Krtica i Poskurica.

I tako je eto popravak ograde oko školskog vrta u Tikvici, to jest: jedna stotina čavala, sedam dasaka i posao od dva sata, stajao slavnu općinu Kozlište 8 + 33.40 + 33.40 jednako K 74.80 uz svu štednju gospodina načelnika.

Pa da to nije bilo savjesno uredovanje! Dva povjerenstva na „licu mjesta"! A kraj toga su bile, svaka čast i hvala gospodinu načelniku, uštedjene dapače i čitave dvije krune, jer je majstor Luka tražio za posao deset kruna, a „povjerenstvo" mu je dopitalo tek osam kruna.

— A općinski bik?

Hm! O njemu ovdje ne govorimo, jer on nije ni u kakovom savezu sa školskom ogradom.

* *

Opaska pisca. Ovo, što ovdje ispripovijedih, dogodilo se je u slavnoj općini Kozlište. Da li se je i u kojoj drugoj općini možda slično što zbilo ili se zbiva, ne znam i zato ne mogu da kažem.

Godina II. — Broj 393.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 9. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

2700 Rusa zarobljeno.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojna fronta nadvojvode Karla Franje Josipa: Karpatske su čete dobile zemljišta na visovima istočno od Jablonice i kod Vorohte, te su uhvatile preko tisuće zarobljenika i zarobile 4 strojne puške.

Na jugozapadu od Djelatina odbile su opet bojne sile generala pukovnika Kövessa jake ruske napadaje. Na istoku od Otiniji i Tlumca napadao je neprijatelj jučer prije podne velikim masama. Jedna je od njegovih navalnih skupina bila prodrla na zapadu od Otinije sve do preko naše prve linije, ali je bila posve suzbijena protunavalom austro-ugarskih sila. Kod toga je ostalo u našim rukama preko tisuće zarobljenika. Kod Tlumca bila je obrana ispred nadmoćnog neprijateljskog pritiska premještena u prostor na zapadu od mjesta. Na jugu od Vertelke pročistile su naše čete lijevu obalu Sereta. Zarobili smo preko 700 Rusa i zaplijenili 5 strojnih pušaka.

Hindenburgova bojna fronta: Kod Zalošća protekao je jučerašnji dan prilično mirno. Na jugozapadu od Torčina u Voliniji suzbila je jutros vojska generala pukovnika Terstyanskoga vrstu žestokih ruskih napadaja; neprijatelj je bio suzbijen djelomice protunavalom.

Čete su generala Fatha osujetile opet na jugu od Stobihve više ruskih pokušaja prelaza.

Talijansko bojište.

Ogorčeni bojevi za gorički mostobran traju dalje nesmanjenom žestinom. Čete, što se bore u goričkom mostobranu na zapadu od Soče, suzbile su krvavo 6. o. mj. popodne veliki broj vrlo nadmoćnih neprijateljskih napadaja. Kod toga su uhvatile 2932 Talijana, medju njima 72 časnika. Da se valjana posada mostobrana, protiv koje su uperene nove bijesne talijanske navale, očuva od velikih gubitaka, bila je ona jutros uzmaknuta na istočnu obalu Soče.

Na doberdopskoj visoravni izjalovili su se s najtežim neprijateljskim gubicima svi neprijateljski napadaji kod brda Sv. Mihovila i kod Sv. Martina. Isto tako propale su posve u našoj vatri i dalje na jugu jake talijanske navale. Svi su ovdješnji položaji u posjedu naših četa.

Na koruškoj i tirolskoj fronti tu i tamo živahni topovski bojevi.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 8. (D. u.) Skupina je pomorskih ljetala napala u noći od 7. na 8. o. mj. obilno i uspješno s najtežim, srednjim i požarnim bombama neprijateljske položaje baterija na ušću Soče i neprijateljsku stanicu pomorskih ljetala Gorgo. Neprijatelj je pucao žestoko na naša pomorska ljetala, ali ona su se ipak vratila neoštećena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od prokopa La Bassee sve do okolice od Lossa vladala je živahna topovska djelatnost. Izmedju Thiepvala i Somme, osobito kod Pozieresa, Bazentin-le-Petita južno od Maurepasa, nastavljao je neprijatelj žestoke svoje napadaje. Ti su doveli na pojedinim mjestima do ogorčenih bojeva na bodove, koji su se odlučili u glavnom nama u prilog.

Na jugu od Somme bili su suzbijeni napadaji francuskih odijeljenja s ručnim granatama kod Estreesa i Soyecourta.

U području Moze bio je topovski boj vrlo živahan na jednoj i na drugoj strani rijeke. Na sjeverozapadu, zapadu i jugozapadu prijašnje tvrdje Thiaumonta propale su posve neprijateljske navale u našoj vatri. Južnije bile su navalne neprijateljske namjere u klici ugušene. Uhvatili smo više stotina zarobljenika.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: U odsjeku Serveča bili su suzbijeni pojedini neprijateljski napadaji. Opetovani ruski pokušaji kod Zareča (na Stohodu) da zadobije zemljišta ostali su bez uspjeha. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke.

Na zapadu od Lucka su od jutros u toku novi bojevi.

Na sjeverozapadu od Zalošća izjalovili su se neprijateljski napadaji. Na jugu od Zalošća zaustavili smo protunavalom zajedno s četama generala Bothmera rusko napredovanje. Tu smo zarobili 9 časnika i preko 700 momaka i zaplijenili smo 5 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla Franja Josipa: Na jugu od Dnjestra krenule su jake ruske sile u napadaj protiv crte Tlumač-Otinija. Savezničke su čete zauzele pripravljene položaje straga.

U Karpatima proširili smo uspjehe, što smo ih izvojštili na jednoj i drugoj strani od doline Bijelog Čeremoša.

Balkansko bojište.

Osim ophodnijskih okršaja u okolici Ljumnice (na zapadu od Vardara) nema nikakovih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 8. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Navala, što smo ju poduzeli u jutro 5. kolovoza u trim odjelima protiv ruskih bojnih sila na istoku od Kermanšaha potrajala je do večera 6. o. mj. Rusi su bili na koncu suzbijeni prama Kengaveru, u pravcu proti Hamadanu. Te su se dvodnevne operacije razvijale ovako:

Naša kolona, koja je djelovala protiv Sahne, osvojila je na juriš neprijateljske jarke, te se je morao na to neprijatelj uslijed našeg pritiska povući u smjeru prama Sahni. 6. je kolovoza bilo djelovanje snažno nastavljeno, tako da neprijatelj nije mogao, da se održi niti u Sahni, nego je morao da uzmakne prama Kengaveru.

Medjutim su naše kolone na desnome i lijevome krilu takodjer suzbijale neprijatelja i osvojile su mjesta Songur (60 km na sjeveroistoku od Kermanšaha) i Manos (19 km jugoistočno od Sahne). Naše su se čete na centru našle 6. o. mj. uveče 15 km istočno od Sahne.

Kaukaska fronta.

Ofenziva, što smo ju poduzeli iz odsjeka Bitlis, Muš i Oghon, napreduje polagano nama u prilog. Svi neprijateljski položaji na jugu od Bitlisa, što su vladali nad gradom, pali su nam u ruke. I neprijatelj, što se je nalazio na gorskim lancima južno od Muša, bio je suzbijen prama Mušu. Naše su čete dospjele do Muradsua. Zaplijenili smo 1 top i uhvatili 200 Rusa. Na centrumu opiru se naše čete žilavo neprijateljskim navalama protiv raznih mjesta naše fronte na zapadu od Erzinjana i od Kilkita.

Egipatska fronta.

Naše izvidničke čete, koje su prodrle prama Romani, provele su uspješno usprkos snažne vatre iz četiriju neprijateljskih ratnih brodova, smionu izvidničku provalu protiv jakih neprijateljskih četa, te su se zatim povratile u svoje položaje, što se nalaze u okolici Katije. Neprijateljski pokušaj, da navali protiv naših četa u okolici Katije, bio je suzbijen s neprijateljskim gubicima.

Neprijateljsko konjaništvo, koje je 4. o. mj. napalo klanac Abudjerak na istoku od mjesta Suec, bilo je suzbijeno po osamsatnoj borbi.

BRZOJAVI.

Austrijske pomorsko-trgovačke mjere.

Beč, 8. (D. u.) Službeni je list objelodanio odredbu, po kojoj se zabranjuju svi pravni poslovi, koji imaju svrhu, da otpremaju po moru robu izmedju inozemskih luka na austrijskim trgovačkim ladjama ili predaju se brodovi inozemcima. Mogu se dozvoliti izuzeci osobito za otpremanje robe, koja se smije uvažati u ugovoreno carinarsko područje austro-ugarske monarhije, ili koja se iz toga područja smije izvažati.

Iz Rumunjske.

Budimpešta, 7. Bukareštski dopisnik lista „Az Est" javlja, da je njemačka kupovna komisija u Rumunjskoj došla u trag zloporabama. Mnogi su Rumunjski trgovci prodali u Rusiju blago, što je sa Merkurovim vlakom prispjelo iz Njemačke i Austro-Ugarske. Rumunjska uvozna komisija povela je uslijed pritužbe istragu, našla pritužbu opravdanom te je naložila, da se granicu straži, e se ne bi slične stvari više dogodile.

Bukarešt, 7. „Dreptatea" javlja: Nakon saziva parlamenta k izvanrednom zasjedanju, za vrijeme kojega će biti održane mnoge tajne sjednice, podati će ministarski predsjednik Bratianu parlamentu razjašnjenja o stanovitim političko-vojničkim i gospodarskim nagodbama.

„Secolo" javlja: Vlada vodi pregovaranja sa zastupnicima, koje je vodio prijašnji ministar pravde, Stetion, i koji su istupili iz vladine stranke, da prosvjeduju protiv vladine odlučnosti u vanjskoj politici. Čim budu pregovaranja dovela do nekoga uspjeha, izvršit će se reorganizacija kabineta Bratianu i to valjda još prije, nego se parlamenat sastane.

Bukarešt, 7. U Ungheni je opeta prispio iz Rusije jedan municijski transport, kojega su odmah poslali put Jassya. Municija dolazi u vagonima sa natpisom Arhangelsk i Vladivostok.

Bukarešt, 7. Radi pomanjkanja tvrdoga novca započeti će narodna banka naskoro izdavati papirnati novac za 1, 2 i 3 leja.

Bukarešt, 7. Francuski poslanik grof Saint Aulaire predao je danas kralju svoje vjerodajno pismo. Dosadašnji poslanik Blondel rastao se je jučer od kralja.

Beč, 7. Rumunjsko trgovačko ministarstvo poslalo je u Beč odaslanike u svrhu provedbe ugovora radi izmjene blaga, koji imadu da tu zastupaju rumunjsku centralnu uvoznu komisiju te da dijele dozvole za uvoz u Rumunjsku.

Srbi zaposjeli Florinu.

Genf, 7. „Le Journal" javlja iz Atena: Srpske su čete bile poslane u Florinu te su tamo zaposjele sve javne zgrade. Zapovjednik Srba je izjavio, da su pritužbe grčkih oblasti bez vrijednosti. Srbi su samo obećali, da će zgrade štediti.

Poulični nemiri u Tiflisu.

Stockholm, 7. Pretprošle nedjelje morala je nastupiti vojničtvo, da uguši u Tiflisu vrlo ozbiljne nemire pučanstva. Pomanjkanje živeža dalo je povoda pouličnim demonstracijama, kod kojih je sudjelovalo preko 10.000 ljudi. Pred palačom namjesnika, velikoga kneza Nikolaja Nikolajevića je množina vikala: „Objesite razbojničke ekscelence!" Na to je u glavnim ulicama započelo pljačkanje. Oko podne došlo je na ulicu vojničtvo. Po ulicama je ležalo 28 mrtvaca i preko 100 ranjenika.

Opoziv francuskog i engleskog poslanika iz Atene?

Paris, 8. (D. u.) „Petit Journal" javlja iz Atene: Štampa raspravlja o skorašnjem odlasku francuskoga poslanika iz Atene. Više listova pita, je li se radi o dopustu ili opozivu. Šire se dapače glasovi, da će i francuski i engleski poslanik ostaviti posve Atenu.

Engleski militarizam.

Rotterdam, 7. „Daily Mail" javlja, e je engleski vojni ministar naredio, neka se uvrste u vojsku oni muškarci medju 41. i 60. godinom, koji su već prije bili vojnički izvježbani.

Engleska kupuje čitavu zalihu zapadnonorveške marve za klanje.

Kristijanija, 7. Kako se tu govori, bijaše na račun engleske vlade prodana čitava zapadnorveška marva za klanje u koliko ova dolazi u obzir kod jesenskog izvoza.

Predlog američkog senatora.

Washington 8. (D. u.) Dopisnik Wolffovog ureda javlja bežičnim brzojavom: Član je kongresaa Gallivan iz države Massachusetts iznio u zastupničkoj kući predlog, gdje traži da se prekinu diplomatski odnošaji s Engleskom, a to zato, što Engleska nije htjela propustiti dva američka državljana Tomu Huga Kelly i Josipa Smith, koji su htjeli da donesu novčanu pomoć potrebnim Ircima. Predlog razlaže, kako je držanje Engleske uvredljivo obzirom na američke putnice i na osobna pisma, što ih je bio sam Lansing izdao.

Francuske crne listine.

Paris, 8. (D. u.) Iz vanjsko ministarstvo obnarodjuje u službenom listu prvi službeni popis tvrtka, koje se smatraju kao neprijateljske ili, nalaze li se u neutralnim državama, koje se imaju smatrati kao neprijateljske posredovaonice. Zabranjuje se svako trgovanje s njima. Trgovačke se kuće na toj crnoj listini razredjuju po zemljama.

Novi ruski admiral crnomorskog brodovlja

Petrograd, 8. (D. u.) „Vjesnik" javlja: Podadmiral je Kolčak bio imenovan zapovjednikom crnomorskog brodovlja namjesto dosadašnjeg odstupljenog admirala.

Zeppelinovcem u Ameriku?

Genf. 7. „Information" doznaje iz New-Yorka: U Americi se širi vijest, da se jedan Zeppelinovac nalazi na putu u Ameriku, te da će 15. kolovoza prispjeti u Udružene države.

Ruski zajam u Švedskoj?

Stockholm, 7. Na povratku u Rusiju viječao je financijski ministar Bark duže vremena sa ravnateljem privatne banke u Štockholmu te se glasa, da će Rusija uzeti u Švedskoj veći zajam.

Novi grčko-istočno-rumunjski metropolit.

Budimpešta, 7. Državni zastupnik Vasilije Mangra bijaše imenovan metropolitom grčko-istočno-rumunjske crkve u Ugarskoj. K tome se opaža: Taj je izbor kod sadašnjih političkih prilika vrlo značajan znak. Mangra pripada užim prijateljima grofa Tisze, s kojim on već dugo vremena radi oko sporazumka sa rumunjskim nacijonalistima, česa je radi bio vrlo žestoko napadnut od huskača. Još su u uspomeni djačke demonstracije protiv njega, kada je 16. svibnja 1914. došao u Bukarešt kao član rumunjske akademije, da tamo drži predavanje. Ako je sada Mangri bila podijeljena najviša čast grčko-istočno-rumunjske crkve u Ugarskoj to je znak potpune promjene u raspoloženju. Konačno je Mangra postao iz Saula Pavao, jer je i on u početku pripadao nacijonalističkoj stranci.

Dogodjaji na moru.

London, 8. (D. u.) Bio je potopljen ribarski parobrod „Locklamond". Posada je prispjela na kraj. Bio je takodjer potopljen norveški parobrod „Naranda", a govori se da je nastradao i engleski parobrod „Espiral".

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 6. Služb. izvještaj od 5. t. mj. 8 sati na večer.

Bojevi na rijekama Graberka-Seret, južno Brodija, razvijaju se po nas uspješno. Naše čete, koje su se ustanovile na desnome brijegu, osvojile su smionim poduzećem još dva sela, dio šume jugoistočno jednoga od tih sela i visoki greben medju njima. Boj bijaše osobito žestok u jednome od sela, gdje je neprijatelj morao biti izbačen skoro iz svake pojedine kuće. Neprijatelj je poduzeo deset protunavala na bližnju šumu. Sve su protunavale bile odbijene uz velike gubitke po neprijatelja. Zarobili smo 1200 momaka. Broj zarobljenika raste.

Petrograd, 7. Služb. izvještaj od 6. t. m.

Na jugu od Brodija trajala je kroz čitavi dan ogorčena borba za posjed sela i vrhova. Neprijatelj se je snažno opirao, te je poduzimao od časa do časa protunavale. Našim smo napadajima suzbili neprijatelja uza sve njegove protunapadaje, te smo slomili njegovo opiranje. Naše su čete zauzele nekoliko sela, kaošto i vrhove izmedju njih. U okolici Dore, Jaremca i Jablonice na rijeci Prut (južno od Djelatina) poduzeo je neprijatelj napadanje, koje je bilo našom vatrom zaustavljeno.

Kaukaska fronta.

Na jugu od Erzinjana uzeli smo tri jarka. Na zapadu od Agnutha pomaknuli smo naše redove za nekoliko vrsta, te smo osvojili dvije uzvisine. U kraju kod Muša i Bitlisa poduzeo je neprijatelj navalu, ali je bio našom vatrom suzbijen.

Crno more.

Naše su torpednjače potopile 42 jedrenjače.

Italija.

Rim, 6. Služb. izvještaj od 5. t. mj.

Sa Trentinske se fronte javlja o živahnoj topovskoj djelatnosti osobito u odsjeku medju Ecavom i Pasubijom. Ustanovilo se je, da neprijatelj upotrebljava granate sa zagušljivim plinovima. Na monte Cimone nastavili smo svojim pritiskom, kojim namjeravamo zauzeti daljnji postor sjeverno vrhunca. Neprijatelj se čvrsto opire. Jučer smo glatko odbili dvije jake neprijateljske protunavale. U malenom okršaju u području Zellenkofelsa, u gornjoj dolini Buta, zarobili smo od prilike 20 vojnika. U gornjoj dolini Dogne (Fella) oštetila je neprijateljska topovska vatra nekoliko kuća te ubila nekoliko civilnih osoba. Na kraškoj visoravni su naše čete jučer započele žestoku navalu u odsjeku istočno Tržiča. Zarobili smo 145 vojnika, medju kojima 5 časnika. Neprijateljski je letioc bacao bombe na kolodvor Bassano te na nekoj

nićke vozove. Jedna je osoba bila ubijena i jedna ranjena. Talijansko jato ljetala bacilo je 35 bomba na kolodvor Nabrežina sa vidljivim uspjehom.

Engleska.

London, 7. Službeni izvještaj od 6 t. m. Kroz posljednje smo dane pomaknuli svoje redove na sjeveru i zapadu od Pozieresa od 400 do 600 jardova po prilici na prostoru od blizu 3000 jardova. U tim su podhvatima sudjelovale australske čete te su se u položajima umjestile usprkos pogubne topovske vatre, koja je bila osobito žestoka na cesti iz Pozieresa u Baupaume. Naše je topničtvo opstreljavalo Courcellet i Miraucourt, te je prouzročilo silnih eksplozija u jednom i drugom mjestu. Uništilo je 10 topovskih podloga i 3 skladišta municije. Neprijatelj se je silio da zauzme lagumski lijak kod Souchesa, ali je bio protjeran vatrom minskih bacala. Na sjeveru od Arrasa bio je neprijatelj, misli se, uzbunjen jednom od naših ophodnja, te je otvorio teško opstreljavanje, koje je potrajalo 15 časaka. Položaj je tamo ostao nepromijenjen.

Francuska.

Paris, 7. Služb. izvještaj od 6. popodne. Na Sjeveru od Somme omogućila su nam dva laguma, da idemo naprijed prama njemačkim jarcima na jugozapadu od Souchesa. Na sjeveru od Aisne izjalovio se je nenadani napadaj, što ga je neprijatelj poduzeo protiv visorvani Vauclerc time što je topničtvo pravodobno stupilo u boj. Na desnoj obali Moze zapadno od tvrdje Thiaumont proširili smo u toku teških bojeva dobijeno zemljište. Kod Fleuryja i u srezovima Chapitre i Chenois topovska borba traje, a nema pješadijskog djelovanja.

Domaće Vijesti.

Naš podlistak. Današnjim danom počimljemo donašati zanimiv podlistak „Vladimir“, kog je napisao pok. August Šenoa, jedan od starijih najboljih hrvatskih pisaca, kojeg se djela danas nemogu više u knjižarama dobiti.

Sudbena javna dražba. Dne 9. kolovoza 1916. u 3 sata poslije podne obdržavat će se na licu mjesta, Via Nettuno br. 6, dražba brijačnice te predmeta ovoj pripadajućih.

Iz Hrvatske.

† Lazo Mamužić. Dne 25. pr. mj. umro je subotički gradonačelnik Lazo Mamužić, koji je upravljao gradom 18. godina. Stekao si je osobitih zasluga svojim nastojanjem oko podignuća osnovne škole, gradske bolnice i gimnazija.

Utopila se. Ovih dana utopila se u Brodu na Savi nećakinja majora Rakasovića, 15-godišnja Feodora. Lješina je još istoga dana izvučena iz rijeke.

Nadbiskupski orfanotrofij u Požegi otvoren. Prema objavi nadbiskupskog orfanotrofija u Požegi, primat će se naredne školske godine učenici gimnazije opeta u taj zavod, i to oni uz plaću, kao što i oni, koji su ondje badava na stanu i opskrbi. Potanje obavijesti daje ravnateljstvo zavoda.

Velika svečanost na Rijeci. Dne 15. kolovoza o. g. priredjuje supruga riječkog guvernera, grofica Wickenburg, veliku svečanost u ratnodobrotvorne svrhe. Svečanost će se prirediti u „Giardino pubblico“. U tu svrhu sabire jur odbor medju gradjanstvom dobrovoljne prinose.

Kupnja vile nadvojvode Josipa. Javljaju iz Rijeke: Vila i veliki perivoj nadvojvode Josipa tik perivoja guvernerove palače prešao je u vlasničtvo Gradske štedionice (Cassa comunale). Ta je kupnja zaključena na sjednici ravnateljstva banke, u kojoj je sudjelovao i podnačelnik izž. Celigoj. Prije toga je magistrat zaključio, da se obzirom na financijalne prilike općine ovlasti ravnateljstvo banke, da ono riješi stvar sa ug. kreditnom bankom, te je ovo zaista kupilo vilu za 1,600.000 K. Kod sklapanja pogodbe pridržala je ug. kreditna banka pravo, da može od prodanog posjeda kupiti 4000 četvornih metara uz cijenu od 75 K po svakom metru. U vilu se ne će dirati, dok će se zemljište oko nje parcelirati.

Opomena gradjanstvu Rijeke. Nakon zadnjeg pohoda talijanskog aeroplana izdale su riječke oblasti slijedeću objavu na gradjanstvo: Upozoruje se stanovničtvo, da prigodom dolaska i kruženja aeroplana nad okolišem ne smije stajati po ulicama i otvorenim mjestima, već je uputno, da se svatko ukloni u kuće, u niže spratove i konobe. Redarstveno osoblje je upućeno, da svakog neposlušnika opomene i prijavi radi neposluha. Osobito se upozoruje roditelji, da ne puštaju djecu na ulicu, gdje uz razne povike prate kruženje aeroplana i bježe za njegovim pravcem. Djeca se moraju odmah pozvati u kuću, čim se aeroplan opazi.

Motorni čamac naletio na morskog psa. Dne 3. o. mj. dogodio se na Rijeci skroz neobičan, a možda čak i nečuven slučaj. Tog dana poslije podne isplovio je iz pristaništa motorni čamac tvornice torpeda Whitehead, kad iznenada udari na moru o neku tvrdu plutajuću masu. Osoblje motornog čamca ostalo je iznenadjeno i preplašeno, je ubrzo razbistrilo, kad je opazilo, da se je ta masa počela gibati — bio je to ogroman morski pas. Da li je taj sudar morskom psu i ukoliko naškodio, nije poznato, jer je isti mah zaronio u morske dubine.

Trogodišnja djevojčica ubojica. Javljaju iz Krapine: Trogodišnja djevojčica, kćerka Franje Kranjca u Krapini, udarila je dne 1. o. mj. petgodišnjeg dječaka Petra Kranjca kamenom tako po glavi, da mu je prebila tjemenu kost, od čega je dječarac nakon dva dana umro.

Tragičan sastanak sinova s ocem. Pučki ustaša Mijo Jambrečina iz Jakšinca došao je dne 22. o. mj. pred južni kolodvor u Zagrebu, da dočeka svoja dva sina, koji su takodjer u vojništvu. Pred kolodvorom je tramvaj prešao preko tijela jadnog Jambrečine, koji je na mjestu ostao mrtav. U isti čas stigao je vlak, te su sinovi pohitili, da zagrle svog oca. Videć uokrug tramvaja gužvu svjetine, priskočiše i oni bliže, al kad tamo — ugledaše mrtvoga oca.

Iz Dalmacije.

Počasni gradjanim. „Narodni List“ javlja, da je općinsko vijeće u Rabu izabralo c. kr. namjesnika, grofa M. Attemsa, počasnim gradjaninom.

Jelsa za ratno-pripomoćne svrhe. Općinsko upraviteljstvo u Jelsi sabrale je prigodom 50-godišnjice Viške bitke 600 K, koju namijenilo ratnom pripomoćnom uredu je svotu c. kr. namjesničtva.

Samoubojstvo poštanskog činovnika. „Primorskim novinama“ pišu iz Dubrovnika, da se je 24 pr. mj. bacio u Sv. Jakobu zavezanih očiju iz velike višine na morske klisure Zeno Lasztovitz, poštanski činovnik, te ostao na mjestu mrtav. Bilo mu je 30 godina. Ostavio je dva pisma, no u nijednom se navadja, što ga je nagnalo na taj korak. Bio je zaručen, pa se jednim pismom oprašta i od zaručnice.

Bordo iz dalmatinskog vina. O pravljenju Bordo-vina iz dalmatinskog običnog vina donose češke stručne novine slijedeću vijest: „Na poticanje, da se, radi zabrane uvoza iz Francuske, uvoze vina iz Istre u Njemačku, carski je konzulat u Trstu upozoren, da su za to osobito zgodna dalmatinska vina, što su prije nekoliko godina u velikoj množini izvažana baš u Francusku za pravljenje bordoa. Kako uvjerava upravitelj c. kr. gospodarske učione i kušajne stanice u Splitu, u Dalmaciji ima na raspolaganje za izvoz znatna količina zadnje berbe, oko 50.000 hl. On savjetuje, da se njemački trgovci obrate za to direktno na spomenuti zavod u Splitu.

Kupalište Srebrno. Češko društvo „Dubrovnicka lazenska o hotelova společnost - Praze“ gradit će u lijepoj uvali Srebrno, u župi dubrovačkoj, kupalište, koje bi imalo biti atrakcijom putnike. Početnu glavnicu od 59.200 K podiže sada društvo na 200.000. Vrlo bi pametno bilo, kad bi se tom poduzeću pridružili i domaći kapitalisti.

Iz Trsta.

Nova naredba za gostioničare. Javljaju iz Trsta: C. kr. namjesničtvo u Trstu naložilo je putem c. kr. kotarskih poglavarstva svim općinama, da mora dosele visiti u svakoj gostioni na stijeni slika Njegova Veličanstva. Isto tako mora svaka gostiona imati carsku zastavu, koja se ima razviti prilikom carskih i patriotskih svečanosti.

Iz Goričke.

Pitomci i pitomkinje goričkih učiteljišta, koji su u šol. god. 1914-15 svršili treći tečaj, te se nisu mogli bilo s kakvih razloga podvrgnuti ispitima zrelosti, što su se iznimno održali u juliju tek. god. u Ljubljani neka se odmah prijave — radi eventualne dozvole naknadnog ispita u drugoj polovici mjeseca septembra o. g. u Ljubljani — kod ravnateljstva goričkoga muškoga učiteljišta u Ljubljani, Dunavska ulica, br. 38, II. U svojoj molbi nek navedu uzrok, zašto se nisu podvrgli ispitu u juliju tek. god. i neka prilože dvije zadnje godišnje svjedodžbe.

Razne Vijesti.

Pojačanja na ruskoj fronti. „Magyarorszag“ donosi prema pariškom „Journal-u“, da je Brusilova vojska sada pojačana sa preko 200.000 ljudi, te će sada vojske generala Saharova, Ščerbačeva, Kaledina, Leša i Lešičkog napadati na čitavoj fronti istodobno. Prema tome bit će nova bitka u Galiciji i Volinju svojim dimenzijama tako velika, kao za vrijeme najburnijih ruskih ofenziva.

K vijestima o poljskoj autonomiji. „Dzijennik Poznanski“ javlja po petrogradskoj „Rječi“: Vijest „Ruskoga Slova“, da će car izdati manifest o poljskoj autonomiji, je u cjelosti netočna. U zadnjem ministarskom vijeću u ruskom glavnom stanu nije došlo poljsko pitanje niti na dnevni red. Grofa Wielopolskoga pozvao je car samo na zajutrak, a onda je s njime govorio u vrtu. U razgovoru je car rekao Wielopolskomu, da će ruska vlada obećanja velikoga kneza Nikolajevića Poljacima „držati pred očima“, i da je odnosno na to izišla objava vlade, u kojoj su predvidjeni temelji autonomije za Poljsku.

Sveukupni srpski gubici. „Indipendence Roumaine“ javlja iz Lyona, da sveukupni srpski gubici iznašaju okolo 1 milijun duša, što bi bilo okruglo 20 po sto od cijelokupnog stanovničtva. U tim gubicima ubrojeni su i smrtni slučajevi medju civilnim stanovničtvom i vojničtvom uslijed kolere i tifusa.

Herve o njemačkim pričuvama. Herve izjavlja, da njemačka fronta nije probita, jer da treća linija stoji uvijek nepomično. Uspjeh je istom polovičan, a računati na kakva uspješna iznenadjenja, bilo bi nekoretno i presmiono. Pisuć o njemačkim pričuvama, veli: Nijemci raspolažu još s posljedna tri godišta, što znači sa milijun i pol mladih ljudi. Mi imamo mnogo više starih, a mnogo mladih ljudi, nego li Njemačka. Osim toga zgraža se Herve kod druge prispodobe: Njemačka ima preko 4.600.000 dječaka izmedju 12 do 13 godina, dok ih u Francuskoj ima samo 1.800.000. Herve završuje nadom u neskrvnjenu englesku vojsku.

Nove njemačke granate. Iz engleske fronte u Francuskoj piše ratni dopisnik „Daily Chronicle“, da su učinci njemačkog topničtva izvanredni, al se je još više čuditi njemačkim novim granatama, što su ih uporabili u zadnjim bojevima na francuskoj fronti.

Raspoloženje u Rumunjskoj. Prema vijesti iz Bukarešta, vlada jur par dana u rumunjskoj javnosti mirnije raspoloženje. Uvidja se konačno, da je buka u tobožnjoj ratnoj spremi Rumunjske bila podignuta po rusofilskim agitatorima na naročiti mig iz Petrograda. U Rumunjskoj se neprekidno radi na tome, da se održi, bude li to ikako moguće, dojakošnja neutralnost.

Engleske tvornice municije. Javlja se iz Londona, da je prema izjavi ministra za municiju, Montage, stavljeno pod državnu kontrolu novih 134 municijonih tvornica. Sadanji ukupni broj tvornica i radionica za municiju iznosi 4052.

Poljsko pitanje. „Dzienik Narodowy“, što izlazi u Piotrkovu, javlja iz Varšave dozvolom cenzure slijedeće: Ovdje se govori, da će riješenje poljskog pitanja uslijediti u najkraćem roku. Guverner u Vloclavcu odgovorio je nekoj osobi, koja je htjela predavati, slijedeće: Prenesite predavanje za dva tjedna, pa onda ne ćete više trebati moje dozvole. — Poljaci će dobiti samoupravu. Druga guvernerova izjava veli, da će centralna uprava biti do dva tjedna u poljskim rukama. Šefu policije, koji je molio za dopust, rekao je nek se povrati još pred 20. augusta, jer da će se do tada dogoditi važne stvari. Cijela je Varšava uslijed tih izjava kao elektrizirana.

Ratna imena za austrijske državljane u talijanskoj armadi. Korespondenčni ured izdao je opširniji tumač o odredbama, što ih je izdalo zapovjedništvo talijanske armade glede onih austrijskih državljana, koji su stupili u talijansku armadu. Iz zapovjedi talijanskoga armadnoga zapovjedništva od 9. decembra 1915., broj protokola 4609, proizlazi, da austrijski bjegunci, ako i služe kao Battisti i Filzi u talijanskoj armadi, ne postaju uslijed toga i talijanski državljani, tako da se ih u Austro-Ugarskoj potpunoma zakonito smatra za veleizdajnike i kao takve osudi. Kod primanja austrijskih bjegunaca u talijansku armadu, odlučeno je uslijed rečene zapovijedi, da se moraju svi takovi dobrovoljci okrstiti novim ratnim imenom i to samo za trajanja rata i ne da bi uslijed toga postali talijanski državljani; promijeni se datum rodjenja i rodni kraj s obzirom na narječje, koje dotičnik govori.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

I.

U Mletačkoj ulici u gradu Zagrebu stajala je g. 1846. razizemna kućica na pol zidana, na pol drvena, podignuta negdje prošloga vijeka. Kućarica, postavljena širinom uz drvena vrata, imala je prema ulici samo dva prozora ili bolje reći okna, za kojima je živovala stolarica Jagica, odavna udovica i gospodarica kući. U dvorištu dakako bilo je više prozora, a u zadnjoj sobici išao je jedini prozor prema nekakvoj krpici zemlje, ogradjenoj graškom i pasuljem, gdje je cvalo nešto ruža, karanfila i dvije tri georgine. Jaga je zvala tu zelenu krpicu od nekoliko hvati svojim vrtljem. U toj sobici stanovahu za onda dva zagrebačka pravnika, Vladimir Milković i Eugenij Petrović, sinovi plemićkih obitelji iz križevačke županije. Imanjca njihovih porodica stajahu od davnine jedno do drugoga, ocevi im bijahu županijski časnici; djeca su dakle od malenih nogu zajedno boravila i prijateljevala. Roditeljem je to vrlo drago bilo, jer su Milkovići i Petrovići od pamtivijeka zajedno u slozi živjeli. Kad je dakle trebalo djecu dati u glavni grad, u latinske škole, smjestiše ocevi oba dječaka kod udove Jage u Mletačkoj ulici u onu malu sobicu. I kad minu robovanje gimnazijsko, kad im osvanu sloboda, te ih profesori počeše krstiti „gospodom“, ne mogahu se nikako otkinuti od Jage, koja se sklapajući ruke i klimajući glavom čudila, kako dandanas djeca brzo rastu. Gdje parviste, tu boravljahu sada i juriste, samo što su mjesto žganaca i kisela pasulja dobivali frigane piliće i što se metla gospe Jage sada već nije mogla smatrati žezlom.

Sobica bijaše, kako rekoh, vrlo malena i čedna: jedva si se mogao u njoj okrenuti. Uz dvije silno nakrcane postelje stajahu dvije škrinje, velika peć, vjesila s odijelom, polica s knjigama, velik stol, dva stolca i starinski kanape sa drvenim gotskim naslonom. O prozoru visijaše tamburica, o zidu slika Ljudevita Gaja i Kraljevića Marka. Na kanapetu ležaše Vladimir pušeći dugu lulu, dočim je Eugenij sjedeći na stolu vrlo hladnokrvno motao medju prstima debelu cigaru.

„Ne razumijem te, dragi Eugenije,“ reče Vladimir, krasan crnokos mladić, velikih očiju, „ti vidiš, da se sve važnije stvari oko nas zbivaju, kako se narod sve to jače budi i diže, a ti šutiš, čudno se kadšto posmjehuješ, kanda sve smatraš igrarijom i dječarijom.“

Eugenij, čovjek jak, smedje kose i blagih modrih očiju, komu je bradica već dobrahno bila osula blijedo lice, upre oči u svoga prijatelja, te će, odbiv dim svoje cigare:

Varaš se, brate! Tvoje korbe nijesam zaslužio. Klanjam se istim svetinjama kao i ti, samo ponešto drugačije. Čudim ti se, bar me dobro poznaješ, od djetinstva smo prijatelji, gotovo braća, a još me u dušu prepoznao nijesi. Ja sam čovjek prozaičan, ti si pjesnik; ja miran, možda kadšto trom, u tebi kipi krv. Eto, to ti je.“

„Ali to nije nikakov odgovor na moje pitanje,“ odvrati Vladimir. „Ima nas dakako kojekakvih, ali kad se ustrese čitav narod do dna, onda i mirnije duše planu. Ili si se možda iznevjerio našemu bilјegu, ilirskomu mjesecu sa zvijezdom? Jesi li možda bijelu i zelenu kokardu prišio na svoje srce?“

„Zar si tako kratke pameti, te se ne sjećaš, da me je lani u srpnju na Markovu trgu ranio bajonet vojnika od regimente Wimpfen, da sam i ja bio jedan od onih, koji su u potjeru išli za razbanom Hallerom, kad je jedva iznio glavu krišom po noći u vozu sijena. Misliš li ti, kad čovjek prolije krv za svoju stvar, da se ta rana može zaboraviti? Krst je krvi najjači.“

„Pa?“

„Pa rekoh ti, da sam prozaista.“

„Dobro, radi ti prozom, što mi pjesmom. Ali ti se tudjiš i od djačkoga društva, ti ne polaziš domorodnih zabava.“

„Aha, — domorodnih zabava! — Ti kaniš, čini mi se, citirati Blažeka. Ja slabo pamtim stihove. Kako ono veli naš Tirtej: — Pustimo anda plaho — biće i polumrtvo ono žiće u živućoj naravi“ et caetera; tako će nekako biti. Je li?“

„Ti mi se rugaš.“

„Nipošto. Premda sam kakov takov jurista, opet mi se matematika nada sve mili. Ja ti računam i vazda računam, ne radi sebe, jer nijesam sebičnjak, nego upravo radi one svetinje, za koju se svi borimo, za narodnu slobodu. Ja pazim na mogućnost rezultata.“

„A taj ne može biti bolji.“

„Misliš li zbilja?“

„Ne prodire li naša stvar u sva društva? Nije li mladež raspaljena domorodnom vatrom? Ne prianjaju li i žene i djevojke naše uz narodni jezik? Nemamo li lijepu literaturu, vrsnih pjesnika, novina, nemamo li — Maticu: — odvažnu četu hrabrih kolovodja? Ne čuješ li sve junačnije glasove po županijskim skupštinama, ne čuješ li mili naš materinski jezik i u kazalištu?“

„Tko veli, da nije bolje, nego je prije bilo?“

„Dapače vrlo dobro. Skora budućnost mora nam donijeti sigurnu pobjedu. Slavenstvo je oživjelo. Jesi li zaboravio Gajevu divnu parabolu o gorostasu?“

„Komu glava siže do ledenog, a noge do sinjega mora? Je li? Vidiš, da nijesam. Al taj gorostas za sada je Prometej. Jesi li i sračunao, s kim sve imamo posla, tko nam sve o gla ...

„Dakako! Znam, da nas sa svih strana oblijeću vrane.“

„Da imamo u vlastitom gnijezdu silu kukavica, koje nam najviše škode. Ja nedam ništa za deklamacije. Ja se pače bojim vikača, koji nijesu nego prazni zvonki praporci. To se obično prevjeri preko noći, a najveći vikač postat će najpodlijom huljom, prodat, izdat će sve. Nije uvijek dobro jurišati. Umorit ćeš se, suzbit će te neprijatelj. Mi smo i onako mnogo jurišali, ali sad bi trebalo, da ono što imamo, ljudski utvrdimo, pa da korak po korak otmemo neprijatelju zemljište, da možemo o sebi reći: „Mi stojimo stalno, čvrsto kao klisurine.“ Vidiš, i ja se miješam u poeziju. Ne budemo li takovi, klonut ćemo od prve navale, pa ćemo svoju kukavštinu zaklanjati krinkom domorodnih jadovanka; ja pako mrzim na sve pjesnike, koji plaču, koji bijelo pjesmom slave, a crno rade.“

„Misliš li možda, da ću i ja krenuti vjerom?“ dignu se Vladimir naglo.

„Sačuvaj Bože! Ti ćeš ostati vjeran svomu principu, premda si idealista.“

„Zar je grijeh biti idealistom?“

„Nije grijeh, već nesreća.“

„Zašto, molim, brate Eugenije?“

„Zato, brate Vladimire. Idealista leti kao Faeton, dok ostali ljudi krepko koracaju; idealista će polomiti krila, i dok ostali ljudi napreduju k onomu cilju, on će ostati na mjestu, prevaren nadom, ležat će kao ranjen soko. I takovih ljudi mora biti; zlo bi bilo, da ih nema, — ali oni su samo prednje straže velike narodne vojske, koje lako mogu poginuti. Općemu napretku korisni, sami su obično nesretni, a ja bih htio, da budeš uz narod i ti sretan, jer si skroz poštena duša.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 394.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 10. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 9. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Neprijatelj je bio suzbijen prama sjeveru. Na gornjem su Prutu osvojile naše čete vrhove na istoku od Vorohte. Uslijed prekjučerašnjih bojeva bile su i sile, koje se bore kod Otinijesa povučene u položaje pripravljene na zapadu. Bojna je djelatnost potrajala i jučer u tom prostoru kroz čitavi dan nesmanjenom žestinom. Na južnom krilu Bothmerove vojske suzbile su c. i k. pukovnije više jakih napadaja. Broj je zarobljenika, što smo ih uhvatili na jugu od Zalošća, narasao na 12 časnika i 966 momaka.

Hindenburgova bojna skupina: U Voliniji porasli su bojevi ponovno do najveće žestine, kao što i kod Terstyanskove vojske, gdje su bili Rusi tu i tamo suzbijeni u protunavalama, kao što kod Kisjelina i u koljenu Stohoda. Kod Kasovke poveo je neprijatelj u boj svoje gusto poredane mase, medju njima sibirske i gardijske čete. Bio je svuda, često puta borbom na bodove suzbijen. Kako što nije ni drukčije moguće samoubitačnim načinom, kojim se neprijatelj bori, tvori bojište pred našim položajima veliko polje lješina. Na jugu od Stobihve izjalovili su se opet ruski pokušaji, da predju preko rijeke.

Talijansko bojište.

Žestoki bojevi u području Gorice traju dalje. Jučer su popodne dospjela u grad pojedina neprijateljska odijeljenja. Kod brda Sv. Mihovila i Sv. Martina suzbile su naše čete ponovljene napadaje uz najteže talijanske gubitke. Istaknuo se je kod toga osobito honvedski pješadijski puk broj 17 iz Szekesz-Fehervarja.

Jugoistočno bojište.

Stanje nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 9. (D. u.) U noći od 8. do 9. t. mj. napala je skupina pomorskih ljetala vrlo uspješno s bombama neprijateljsku bateriju na ušću Soče i neprijateljsku stanicu pomorskih ljetala Borgo blizu Gradeža. Pogodili smo više puta u cilj. Pored žestokog neprijateljskog opstreljavanja vratila su se naša ljetala neoštećena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 9. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bili su slomljeni englesko-francuski napadaji na sjeveru od Somme protiv čitave fronte od šume Foureaux do Somme, o kojima smo jučer javili. Englezi su izgubili 384 zarobljenika i 6 strojnih pušaka, te su pretrpjeli teške krvave gubitke. Isto se je tako u noći izjalovio jaki engleski napadaj iz linije Ovillers-Bazetin-le-Petit. Mnogi su se znatni francuski napadaji u odsjecima Thiaumont i Fleury, kao što i u šumi Chapitre i gorskoj šumi izjalovili s najtežim gubicima.

Njemački gubici kroz mjesec srpanj u zračnoj borbi iznašaju ukupno 19 ljetala. a englesko-francuski ukupno 81 ljetalo, od kojih je 48 u njemačkom posjedu.

Istočno bojište.

Osujećeni su pokušaji prelaza na istoku od Friedrichstadta. Izjalovili su se neprijateljski napadaji u okolici Skrobove. Suzbili smo ponovljene jake napadaje na Stohodu. Bojevi na zapadu od Lucka bili su odlučeni nama u prilog. Odlučnom protunavalom austro-ugarskih četa bili su posve opet osvojeni izgubljeni dijelovi položaja na istoku od Szelvova. Dobili smo 350 zarobljenika i više strojnih pušaka.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 9. (D. u.) Službeno se javlja: Od 31. srpnja do 5. kolovoza potopila je njemačka podmornica u Sjevernom moru 13 engleskih ribarskih parobroda i engleski vladin ugljenarski parobrod.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 9. (D. u.) Glavni stan javlja:

Ruske bojne sile, koje su bile mogle uslijed neprohodnosti cesta i prometnih puteva, te uslijed nepogoda godišnjeg vremena ustaliti se od nekoliko časa u okolici Bitlisa i Muša, bile su žestokim napadanjem i pritiskom, što ga naše čete uspješno izvršuju od jednog tjedna ovamo na desnom krilu, prisiljene, da nastupe uzmicanje. Kod toga su u našim rukama ostavili topova, pušaka i zarobljenika. Gorske kose na jugu od Bitlisa i Muša, što ih je bio neprijatelj najsavršenije utvrdio, i koje je žilavo branio, bile su od nas posve osvojene. U noći od 7. do 8. kolovoza zauzeli smo opet mjesto Bitlis. 8. kolovoza rano predale su se na jugu od Bitlisa dvije neprijateljske pješadijske satnije s oružjem. Mi smo proganjali neprijatelja, koji bježi prama Muradu. Na centrumu i na lijevom krilu nije bilo nikakovog bojnog podhvata od važnosti. Sa ostalih fronta nije dospjelo novih vijesti.

*

Carigrad, 9. (D. u.) Turske su čete unišle u Muš i u Bitlis.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 9. (D. u.) Službeni izvještaj od 8. Svaki se dan zbivaju više manje jaki topovski bojevi. Pomaknute su naše straže na sjeveru od sela Ljumnice malko napredovale. Jedna je naša ophodnja prodrla u selo, istjerala je neprijateljske straže, što su se tamo nalazile, te se je ovršivši naložene joj izvide povratila u svoje sijelo. Od živahnog topovskog opstreljavanja pretrpjela je samo lahke gubitke.

BRZOJAVI.

S madjarskog sabora.

Budimpešta, 9. (D. u.) Zastupnička je kuća započela danas opet svoju djelatnost. Prije nego što se je prešlo na dnevni red ogradio se je grof Mihovil Karoly protiv mišljenja, što su ga raširili pojedini inozemski organi, kao da bi on bio pristaša mira pod svaku cijenu i istodobno posebnog mira s Rusijom i kao da je to bio jedan od razloga, radi kojeg je došlo do raskola u neodvisnoj stranci. Kazao je, kako njegova stranka želi, da rat postigne s vremenom takove uspjehe, koji bi omogućili trajni mir na demokratskoj podlozi. Karoly se potom ogradjuje protiv tvrdnje, kao da je raskol u neodvisnoj stranci izazvao rumunjsko pogibao. On izjavljuje: Kako se god držanje Rumunjske odlučilo, neka čitavi svijet za sazna, kako, bude li Rumunjska napala Madjarsku, oko bude i jednog Madjara na živolu, će se svaki napadaj suzbijati s najvećom odlučnošću. U sedmogradskim gorama da ne će napadač naći ljudi nego tigara. (Burno pljeskanje.)

Grof Appony izjavljuje, kako on želi trajni mir koji bi pružao najveće jamstvo za daljnje bivanje madžarske države i koji bi joj osiguravao sva sredstva moći. A to da je moguće jedino putem uvršćenje i ukorjenjenja onog saveza vlasti, kojemu je i dosad Madjarska pripadala, te koji nije nikada imao navalnih namjera, nego je bio, kao što i sam Karoly priznaje, obranbene naravi. Govornik je kazao, kako on to nalazi jamstvo budućeg bezbrižnog opstojanja Madjarske u učvršćenju sadašnjeg saveza, a kako se samo po sebi razumije bez ograničenja vlastite suverenosti. (Burno pljeskanje).

Ministar predsjednik Tisza ističe, da se raskol u neodvisnoj stranci tumači u inozemstvu zlobno, te da je proizveo u rumunjskom javnom mnijenju i kod antante znatni utisak. Ministar se predsjednik priključuje Karolyjevim izvidima, da će madjarski narod dok bude živio i jedan Madjar, nastupati do zadnjega protiv svakog napadaja protiv njegovog integriteta. Mi nijesmo rata započeli, ali ća mo ga nastavljati, da branimo svoj integritet. Govori li se i danas sasma otvoreno o raskomadanju monarhije, a osobito Madjarske, to su krvavi udovi našeg tijela, koje hoće si da svojataju. A dok se to dogadja, u toj kući ne smije biti ni govora o miru, nego samo o borbi (Dugo trajno pljeskanje). Ta samo pobjeda može obezbijediti mogućnost budućeg trajnog i počasnog mira. Mi smo svi pripravni, da skloplmo častan, pristojan mir, ali u tom času nema razlike mnijenja, ni tu u kući, ni u čitavoj zemlji: naša je dužnost da se svim silama borimo dalje sve do pobjede (Burno pljeskanje. Klicanje: eljen!)

Kuća je po tom prešla, da raspravlja o poreznim osnovam.

Asquith o „pravednom ratu".

London, 5. Prigodom druge ratne godišnjice bila je održana pod predsjedanjem lorda Derbyja velika skupština u dvorani Queens Hall. Asquith je stavio na glasovanje slijedeću rezoluciju:

„Na drugu godišnjicu ovog pravednog rata daje ta skupština londonskih gradjana izražaja svojoj nepromjenljivoj odluci, da nastave do konačne pobjede ovu borbu, koja se vodi za ideale, za slobodu i pravednost."

Potom je Asquith izrekao govor, gdje je kazao izmedju ostaloga i ovo: „Neprijatelj se nalazi svuda u defenzivi. Na nijednom ratištu nema on inicijative u svojoj ruci, niti kuša, da ju u ruci zadrži. Ima znakova o znatnom oslabljenju ili o iscrpljenosti. Najnoviji načini borbe u neprijatelja odavaju, po mojem mnijenju, nastup očajnog raspoloženja. Smjeram time na podivljanje i na dobro promišljenu okrutnost'. Neprijateljskim pučanstvom, koje ne će, da sudjeluje kod uzdržanja i popravljanja vojničkih položaja tlačitelja njegove zemlje, postupa se u pravom smislu riječi kao s robljem. Strahote odvadjanja velikog dijela gradjanskog pučanstva iz Lille i iz drugih gradova sjeverne Francuske, noćna nahrupljenja u privatne kuće i odganjanje masa žena i djece predstavljaju skupa takovu povjest, koja će biti sramotna ljaga takodjer za vrlo blatne stranice povjesti njemačke vojske. Mi ovdje u Engleskoj ne možemo, da zaboravimo niti najnovije zločina počinjenog protiv nas samih, to jest umorenje kapetana Fryatta, koje ogorčuje čitavi svijet, da se svačija savjest za tu sramotu uvrijedjena uzbunjuje. Mi razmišljamo dogovorno sa saveznicima o sredstvima, koja da upotrebimo protiv počentnika takvih infamija i protiv naroda, koji im sve pušta i dapače povladjuje im. Ali ne zaboravimo na preduvjet za sve to, to jest, treba da prije rat dobijemo. To neka bude naš najprvi cilj, i sve ostalo moramo da mu podredimo. Opetujem, treba rat dobiti. Mislim, to je uvjerenje svih savezničkih glavnih stožera, da nisu još nikada bili izgledi za pobjedu tako sjajni, kao što su sada, niti nijesu toliko obećavali."

Stürmer okreće koplje.

Stockholm, 7. Petrogradske „Birževije Vjedomosti", koje valja sada smatrati službenim organom novoga ruskoga vanjskoga ministra, ministarskog predsjednika Stürmera, priopćuje na uvodnom mjestu poluslužbenu izjavu, koja je u stanovitom obziru originalna. U toj se izjavi raspravlja naime o odredbi naperenoj protiv sve češćih kršenja švedskih saveznih prava sa strane Rusije i Engleske, kojom se zabranjuje boravak tudjih podmornica u švedskim teritorijalnim vodama, te dolazi do slijedećega komentara:

„Odredba švedske vlade naperena je bez sumnje protiv Njemačke, jer je ruska ratna ladja tekom cijeloga rata bila samo jednom prisiljena, da prestupi područje švedskih teritorijalnih voda i da tamo istrijeli nekoliko hitaca, koji nijesu uostalom Švedima prouzročili nikakve štete.... Švedska odredba ne spominje doduše izričito njemačkog pomorskog gusarstva, koje Švedima zadaje osjetljivih gubitaka, ali jasno dokazuje, da je sada u Švedskoj nestalo njemačkog hipnotizirajućeg upliva. Može se predmnijevati, da se u propćenju zabrane sa strane Švedske odrazuje raspoloženje cijeloga skandinavskoga bloka, koji sve više dolazi do uvjerenja, da valja jednom učiniti konac njemačkom pritisku."

Ne ćemo razmatrati, kako će to osobito službeno rusko shvaćanje švedske odredbe tumačiti ovdješnja mjerodavna mjesta; na svaki je ali način novi ruski ministar vanjskih poslova time dokazao, da se još nalazi u povojima diplomatske tehnike.

Darfurski sultan skinut.

Bern, 8. Dopisnik lista „Secolo" javlja iz Kaira, da je engleski generalni guverner u Sudanu Sir Wingaten-paša izdao naredbu, kojom se skida Ali Dinar, darfurski sultan, radi bune protiv engleskih oblasti. Sultanat se sada nalazi pod upravom i neposrednim nadzorom sudanske vlade.

Po drugoj je vijesti iz Kaira veliki šerif u Meki imenovao šerifa Sajefa Omara svojim zastupnikom u Egiptu.

Odstup Hendersena.

London, 9. (D. u.) Reuter. Predsjednik ureda za poduku, Henderson je odstupio, pošto mu je bilo nemoguće, da vrši istodobno dužnosti ministra za poduku i svoje zadaće, koje su u vezi sa radnom strankom. Govori se, da će Henderson ostati u kabinetu kao savjetnik radne stranke.

Skupština francuskih socijalista.

Pariz, 8. Skupština socijalističke stranke i francuske skupine medjunarodne radničke organizacije sastala se je u nedjelju prije podne. Kod rasprava su bila prisutna trojica socijalističkih ministra. Skupština se ponajprije bavila pitanjem uspostave medjunarodnih odnošaja i trajnoga mira. Pressemane je kod toga zahtijevao zajedničku skupštinu socijalista savezničkih država, da se vlade prisili, da točno označe ratne ciljeve. Protivnici uspostave medjunarodnih odnošaja prouzročili su nuždu obrane samostalnosti naroda. Cachin je spomenuo, da je Asquith dovoljno označio ciljeve vojne. Brizon je uložio predlog, u kojemu izjavljuje, da se slaže sa Kienthalovom rezolucijom.

Rat na moru.

London, 9. (D. u.) Lloyd javlja iz Stockholma: Kod svjetionika je Sinngrundet potopila njemačka podmornica danski bark. Čini se, da je bio potopljen i engleski parobrod „Trident".

Kopenhagen, 9. (D. u.) Ritzauov ured javlja iz engleskog vrela, da je maleni engleski parobrod nepoznatog imena nabasao u polju mina jugozapadno od Falsterba na minu i potonuo.

London, 9. (D. u.) Lloyd javlja: Podmornica je potopila dne 5. kolovoza grči parobrod „Achilleos" na visini od Rta Bagur.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 8. Služb. izvještaj od 7. t. m.

Neprijatelj je poduzimao ofenzivu na više mjesta rijeke Stohod, ali je bio suzbijen. U području rijeka Graberka i Seret traje naša navala dalje. Naše su čete osvojile utvrdjene položaje u okolici sela Zvojin i Kostinijec. U tom su se šumovitom području odigrali žestoki napadaji na bodove. Naše napredovanje zbiva se pod vrlo teškim neprilikama, pošto su cestovne sveze prekinute, a zemljište je pretvoreno u močvare. Na Koropjecu poduzimao je neprijatelj niz snažnih napadaja u prostoru kod Velešnjova. Svi su ti napadaji bili suzbijeni, te je neprijatelj kod toga pretrpio teške gubitke.

Kaukaska fronta.

U okolici Kilkid-Ćiflika i Erzinjana napredovale su naše čete za više vrsta. Na sjeveru od rijeke Murad-Čaj potrajale su navale kroz čitav dan, ali su bile suzbijene. U okolici Muša nastavljaju Turci svoje tvrdokorne navale, te kreću bliže k našim četama, koje su se povukle malo prama sjeveru. U okolici Bitlisa bile su neprijateljske sile, koje su poduprte odjeljenjima Kurda prešle u napadaj, uspješno suzbijene vatrom pušaka i ručnih granata te protunavalama.

Francuska.

Paris, 8. Služb. izvještaj od 7. t. m. 11 s. u noći.

Sjeverno Somme zauzele su naše čete kasno u noći na sjajan način crtu njemačkih strijeljačkih jaraka medju šumom Hem i rijekom, istočno dvorca Monacu. Zarobili smo 120 vojnika i zaplijenili od prilike 10 strojnih pušaka. Južno Somme bijaše naše topničtvo vrlo djelatno te je naperilo uspješnu uništujući vatru na neprijateljske baterije kod Lihonsa. Na desnom brijegu Moze smo tekom jednog jedinog poduzeća uznapredovali južno utvrde Thiaumont. Zaplijenili smo 5 strojnih pušaka. U osvojenom smo dijelu našli mnogobrojne lješine njemačkih vojnika. Nakon dosta živahnih bojeva zauzeli smo nekoliko kuća u zapadnom dijelu sela Fleury.

Pariz, 9. Služb. izvj. od 8. t. mj. na večer.

Prodrli smo ponovno u utvrdu Thiaumont.

Engleska.

London, 7. Vrhovni zapovjednik u Egiptu javlja o slijedećim potankostima boja u okolici Romani, što se je vršio 4. t. mj.: U svezi sa bočnim napadajem na naše južno krilo poduzeo je neprijatelj frontalni napadaj na engleske jarke upotrijebivši zato 14.000 momaka i teške haubice. Frontalni se je napadaj izjalovio. Pred frontalnim je napadajem naše konjaničtvo polako uzmaklo. dok nije neprijatelj na večer 4. t. mj. došao u pješčane prudine. Tada su sve vrsti naših četa poduzele protunavalu, koja je imala potpuni uspjeh te je u zoru 5. t. mj. započelo žilavo proganjanje uzmičućeg se neprijatelja, koje se proganjanje kod pisanja toga izvještaja nastavlja. Neprijatelj je imao teških gubitaka te smo do 8 sati na večer 5. t. mj. zarobili 2500 neranjenih vojnika, medju kojima i nekoliko Nijemaca i zaplijenili 4 gorska topa i broj strojnih pušaka. Naši gubitci nijesu teški. Novozelandski i australski su konjanici pokazali veliku žilavost kod držanja jakoga bočnoga napadaja, a kod proganjanja najveće hvale vrijednu energiju i poduzetnost. Sudjelujuće teritorijalne čete ponijele su se izvrsno, osobito kod gibanja preko dubokog pjeska uza svu veliku vručinu. Monitori su znatno podupirali operacije svojom vatrom iz zaljeva Tina, dok je djelatnost kraljevskog ljetalačkog zbora bila odlična.

London, 9. Službeni izvještaj od 8 t. m.

Boj traje dalje. Neprijatelju je uspjelo, da je kod ulaza u Guillemont, sjeveroistočno Pozieresa, zaposjeo jarke u opsegu od 50 jarda.

London, 8. Službeni izvještaj od 7. t. m.

Proganjanje Turaka na istoku od Sueca traje dalje. Mi smo zadali neprijatelju teške gubitke, te smo uhvatili 3145 zarobljenika.

Italija.

Rim, 7. Služb. izvještaj od 6. t. mj.

Duž fronta medju Ečavom i gornjom Sočom nastavio je neprijatelj žestoko opstrijeljavanje naših linija i krajeva, kojemu su na mnogim točkama slijedile pješadijske navale. Jučer je neprijateljsko topništvo bilo osobito djelatno na lijevom brijegu potoka Leno di Valarsa u od-

sjeku Pasubio te kod izvora potoka Posina. U dolini Sugana i u gornjem Cordevole vršile su se pješadijske operacije, koje su se istakle osobitom žilavošću na obroncima Monte Sief, gdje su se izjalovile tri neprijateljske navale protiv naših položaja. Kod izvora potoka Cantena u odsjeku Falzarego obasuli su neprijateljske baterije naše linije sa više od 500 granata, a da nijesu slomile našeg čvrstog otpora. U dolinama Chiasso i gornje Dogne je neprijatelj ponovno opstrijeljavao krajeve. Naše je topništvo odgovorilo opustošenjem neprijateljskih tabora u Raiblu i u dolini Seebach.

Na donjoj Soči živahan topovski dvoboj. Naša su taneta zapalila skladišta u Nabrežini i na udaljenijoj strani brda Kosič. Kod navale, što bijaše izvršena 4. t. mj. u odsjeku Tržić, bilo je ustanovljeno, da je neprijatelj ostavio u strijeljačkim jarcima, što smo ih mi osvojili, osobitu vrst bomba sa zagušljivim plinovima.

Domaće Vijesti.

Iz Hrvatske.

† Olga pl. Marochini. U Krasici umrla je onamošnja učiteljica Olga pl. Marochini. Bila je na glasu kao vrsna učiteljica. Pokoj joj duši!

Nove odredbe na Sušaku. Kr. je kot. oblast na Sušaku izdala slijedeća pravila za kućni red: 1. Glavna kućna vrata smiju u zimsko doba biti otvorena od 6 sati ujutro do 9 sati uveče, a u ljetno doba, od 5 sati ujutro do 10 sati na večer. Čišćenje odijela, postejjine itd., te ispraŝivanje sagova smije se obavljati samo od 7 sati ujutro do 11 sati prije podne. 3. Strogo se zabranjuje stanarima izlagati i ispraŝivati rubeninu i sagove na prozore i na balkone naprama ulici, već se to može učiniti u kućnom dvorištu ili balkonu. 4. Na ulicu nije dopušteno bacati nikakvih stvari. 5. Zabranjeno je puštati pse po stubištu i predvorju bez nadzora. 6. Strogo se zabranjuje držati na tavanu pogibeljne i upaljive stvari, kao i na večer golom svijećom onamo zalaziti. 7. Ne smije se bacati u zahode smeće, razne krpe i druge stvari. Šteta koja bi otuda nastala, imat će krivac nadoknaditi. 8. Svaka se halabuka, te pjevanje i muziciranje u stanu iza 10 sati uvečer strogo zabranjuje.

Početak sezone u kr. hrv. zem. kazalištu. Javljaju iz Zagreba: U „Hrvatskom kazalištu“ počeli su pokusi za narednu sezonu, koja će se otvoriti 1. rujna remek-djelom kajkavske literature, komedijom „Matijaš, drabancijaš djak“ Tita Brezovačkoga.

Kunići iz Hrvatske u znanstvene svrhe. „Hrvatski Lloyd“ donosi: Doznajemo da je zemaljska kaznionа u Lepoglavi prodala jednom bečkom znanstvenom zavodu u svrhu istraživanja i pravljenja seruma 70 kunića uz cijenu od 5 kruna po komadu. Mi ovoj prodaji ne prigovaramo, jer je uslijedila u znanstvene svrhe, ali ne smijemo prešutjeti, da je taj kup odavlje ponudjen, kao da se ti kunići ne bi mogli u druge svrhe upotrebiti ako i ne za direktni konzum, a to barem za rasplod. Ako se uzme u obzir, da su ti kunići teški oko 2 do 2 i pol kilograma, te je cijena veoma niska i mnogi bi se bio za kup odlučio, da su na našem tržištu ponudjeni.

Nadamo se stoga, da će zemaljska kaznionа, kad će opet imati veću količinu kunića, dati iste kod nas na prodaju, jer je u austrijskoj poli kuničarstvo dobro razvijeno, pa si znanstveni zavodi mogu veoma lako iz bližih krajeva nabaviti kuniće. Naši kunići neka ostanu kod nas.

Drugi puta procvala jabuka. „Hrv. Riječ“ donosi: U Retfali (kraj Osijeka) prolistala i procvala je jabuka, u dvorištu kuće Šandova Bakoa, koja je bila prigodom posljednje velike vatre u dobroj polovini izgorjela.

Iz Dalmacije.

Preinaka u nazivlju mjesta u Dalmaciji. Brzojavlja se iz Beča: Kompetentni su faktori — uvaživ hrvatski značaj Dalmacije i dosadanju krivdu, koja je omalovažavala taj karakter — naložili, da se moraju imena pojedinih mjesta, gradova i otoka u Dalmaciji nazivati njihovim pravim imenima t. j. kako ih nazivaju Hrvati dotičnog kraja.

Ta je vijest dne 7. o. mj. službeno potvrdjena i razglašena. — Da se otklone nesporazumci, imadu se do 30. juna 1917. uz hrvatska nazivlja donositi u zaporkama i potalijančena nazivlja, a nakon toga se imadu upotrebljavati samo hrvatska nazivlja.

Poštansko ravnateljstvo u Dalmaciji. Kako je poznato, bilo je poštansko ravnateljstvo premješteno svojedobno iz Zadra u Knin, dok se je sada i opeta vratilo u Zadar.

Vojničke potpore u Dalmaciji. U juniju o. g. bilo je isplaćeno rodbinama mobiliziranih vojnika u Dalmaciji vojničkih potpora u iznosu od 5,104.720 K; od početka mobilizacije 77,320.126 K.

Morski pas. Javljaju iz Velikoga Rata, da su dva ribara ulovila u mreže morskoga psa, dugoga 3 m. 60 cm., a teškoga 300 kg.

Cijena krumpiru u Zadru, koju su špekulanti u zadnje doba povisili na 1 K po kilogramu, snižena je na 68 filira.

Razne Vijesti.

Junaštvo Hrvata. „Tiroler Soldaten Zeitung“ donosi: Pričuvni narednik Antun Rogelić-Lukić jedne pješačke pukovnije, koji se od početka rata nalazi na bojištu, iskazao se kod svibanjske ofenzive u Italiji toli hrabro i požrtvovno, da je odlikovan zlatnom kolajnom za hrabrost. On je svoj odio toli uspješno vodio, da je zarobio 8 časnika i 250 momaka, dva talijanska bacala mina sa potpunom opremom i 25 škrinja municije. Prama tome mogao se je zarobljeni materijal odmah uporabiti protiv neprijatelja. Osim ovog odlikovanja dobio je hrabri podčasnik čitavi niz visokih i odličnih priznanja.

Privatni tečaj za sredn je škole u Beču. Na srednjoškolskom zavodu za bjegunce s juga u Beču, u petom kotaru, Reinergasse, br. 39, otvorit će se sredinom augusta pripavni tečaj za one dječake, koji žele pohadjati koju srednju školu. Upisivanje vrši se svaki dan kod ravnateljstva zavoda.

Italija ne će Njemačkoj objaviti rat. Javljaju preko Ženeve, da je zaključak tal. ministarskoga vijeća, uslijed kojega se nema Njemačkoj objaviti rat, pobudio medju ratnim agitatorima veliko uzbudjenje. Sonnino bio je prisiljen dati pouzdana objašnjenja. U izjavi je naglasio, da je objava rata samo odgodjena, kako bi uplivisala na Rumunjsku. U Rimu se naime nadaju, da će Rumunjska doskora stupiti u rat.

Izjava kralja Ferdinanda o položaju. Kako se iz Bukarešta javlja, primio je kralj Ferdinand dne 2. o. mj. rumunjskog poslanika u Beogradu, Filalitija, koji sada boravi u Krfu, u privatnu audijenciju. U razgovoru povedena je riječ i o položaju na Balkanu, te o postupanju sila sporazuma prama Grčkoj. Kralj je rekao, da je to sramota, kojm će i historija kao takvu zabilježiti. Povodom pronešenih glasova, da će ruske čete bit propuštene kroz Dobrudžu, rekao kralj: „Dok sam ja na ovom mjestu, ne ću dopustiti, da tudje čete prodru na moju zemlju. Svaki takav pokušaj spriječit ću kako ja znam.“

Udruženje njemačkog naroda. Članovi njemačkog narodnog udruzenja, kao pododbor njemačkog narodnog saveža, održali su dne 1. o. mj. sjednicu, u kojoj su pretresali pitanje budućih političkih organizacija Nijemaca u Austriji.

Aktivno učestvovanje Portugala u svjetkom ratu. Prema vijesti „Timesa“, imao bi se doskora sastati portugalski kongres na izvanrednu sjednicu. Svrha je sastanka, da se odluči o aktivnom učestvovanju Portugala u svjetskom ratu.

K izborima u Grčkoj. „Beogradske Novine“ donose: Jedan nepotvrdjeni brzojav iz Atene „Petit Parisiena“ javlja, da članovi kabineta Zaimisa, u svrhu da dadu dokaza o svojoj neutralnosti, ne će kandidirati prigodom novih izbora za komoru.

Suhomlinov obolio. „Novoje vremja“ javlja, da je ratni ministar Suhomlinov u tamnici obolio. Vojna je oblast dozvolila, da se pregleda od triju liječnika, medju kojima je bio i tjelesni liječnik Sirotiniev. Liječnici se složiše u izjavi, da je bolest opasna, tim opasnija, jer su se pojavile komplikacije radi velike duševne uzbudjenosti. Čini se, da je sve to učinjeno samo za oslobodjenje Suhomlinova.

Borbe na grčkom području. Prema vijesti „Secola“ traju već nekoliko dana borbe na grčkom području. Srpske čete razvijaju svoju djelatnost, a svrha im je, da bace Bugare iz njihovih položaja, što su ih u travnju zaposjeli. „Secolo“ naglasuje, da su Srbi jur osvojili niz vojnih položaja, te da su ih, usprkos snažnog bombardovanja neprijateljskog topničtva, i zadržali. Zarobljeno je više Bugara, dok su srpski gubici neznatni.

Eksplozija u tvornicama municije. Iz New-Yorka stižu vijesti, da je u tvornicama National Storage Company u New-Yorku odletjelo u zrak stotinu vaguna i više ladja krcatih municijom. Eksplozija osjetili su i u New-Yorku. Dosele nije poznato, da li je vatra podmetnuta ili je eksplozija slučajno nastala.

Kazna za Bugare. „Corriere della Sera“ piše, da se iskrcanje ruskih četa u Solun ne smije smatrati samo kao dokaz o jedinstvenosti fronte saveznika, već da to znači ujedno i kaznu za Bugare. Bugarska koja je stvorena po Rusiji, dok se je sada priključila centralnim vlastima, bit će po svome oslobodilju kaćnjena.

Američka legija. Kanadski listovi javljaju, da će sa narednim transportom kanadskih četa za antantu otputovati takodjer američka legija, koja je sastavljena isključivo od državljana Sjedinjenih država.

Novi francuski topovi. Francuski senator Bérangér izjavio je pariškomu dopiniku „Daily Newsa“, da je Francuska do sada izgradila 12 topova od 40 cm. Za transportiranje topova napravljene su posebne tračnice, koje su tako konstruirane, da se dadu brzo sastaviti i rastaviti. Za poslugu nužno je 24 vojnika.

Za mir. Dne 1. augusta zvonila su u čitavoj Danskoj cijeli četvrt sata sva zvona u svrhu izmoljenja ponovnoga svjetskoga mira. Sve crkve bile su vjernima otvorene. Održane su brojne skupštine, na kojima su prihvaćene resolucije za skorašnji mir.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Idi, Eugenije, tvoje su riječi hladan pljusak na žarko domorodno srce. Ti mi tu prodičeš kao kakov stari fratar ili ćelavi filozof. Žao mi te je. Mi ćemo ostati prijatelji, do smrti prijatelji, al u tom se nikad ne složismo. Ja tvrdo na tom stojim, da nam cvate skora sretna budućnost, jer svim žilama naroda protiče krv domorodnim zanosom: nikad nijesu Hrvati toli dobro stajali, kao što sada. Ti vidiš same crne oblake.“

„A ti samo rumenu zoru. Ti čuješ samo stihove, ti vidiš samo andjele; svaki ti je čovjek najbolji prijatelj, svako nagadjanje kupuješ pod gotovu istinu, a nadaš se već sutra onoj sreći, koja će istom, ako Bog da, za pedeset godina osvanuti.“

„Ali molim te, Eugenije, odakle tebi ta mudrolija, te govoriš, kao kakav starac?“

„Od moga strica, župnika, koji je preklani umro. Velik dio svakih praznika probavio bih, kako i sam znaš, kod njega tamo u gorama varaždinske županije. Bijaše to vrlo čudan čovjek, gotovo pustinjak. Malo si kada vidio na njegovu licu smijeha. Njegovo čelo bijaše mrko košto i šuma oko njegova župnog dvora; njegovo tijelo bijaše suho, žilavo, čvorasto kao stari grabar. Malo je kada govorio, mnogo čitao, puno razmišljao. Često sam ga pratio po gori, gdje je pomno učio prirodu i njezine pojave. Učio je i o njemu koješta buncali, njegovi pa drugovi zvali jakobincem, premda je vrlo pobožan bio, ali samo svako ropstvo. Kod tih gorskih šetnja otvorila bi mu se često preda mnom duša, a iz istiju izlažahu tada promuklim glasom kratke iz-presjecane riječi: „Pazi sinko, što ti velim,“ reče jednom. „Kuha se. To je dobro. Mlado se vino miče. Al čuvaj se pjene. Mnogo će trebati vremena, dok se sve u narodu pročisti, dok bude jasno i krepko. Sad je to mladi most, poezija. Proza mora doći, tvrda proza. Tvrd kamen, sinko, tvrd, komu ne može dlijeto ništa, gdje ne može svaki bijes urezati svoje ime. Ne računaj prebrzo. Prevario bi se. Ja to znam. I ja sam bio poeta, ali — — —“ tu starac umuknu i nastavi poslije časka: „Ja toga doživjeti ne ću; možda ćeš ti, možda i ne ćeš, jer se tomu hoće puno, puno vremena. Al bilo što bilo, ti mi stoj uvijek uza svoj narod, uz pravicu; ozbiljno i razborito vrši svoju dužnost za narod. Budi čitav čovjek!“ Još mi je više toga govorio starac. Kad umre, ostavi mi oporukom dosta veliku svotu novaca, krasnu knjižnicu i omašan rukopis, pisan njegovom rukom. Čudom bi se čudio, prijane, da vidiš tu knjižnicu hrvatskoga seoskog župnika; ni u snu ne bi mislio, da je taj starac u pozutjeloj popovskoj haljini skupio toli divnu skladbu čovječjeg znanja i umjeća od zadnjih 300 godina. Svrnuv okom samo na naslove njegovih knjiga, upitah se plaho: Kakav je bio čovjek taj tvoj stric? Ali tek kad sam što čitkati po njegovu rukopisu. Ne znam, kako da ti ga opredjenim. Nit je to životopis, niti su zapisci, nit učeno djelo, al jest nešto, što se mojega srca primilo toli silno, toli jako, toli strogo i čisto, što mi je dušu pretreslo do dna. Čitao sam plemenite govore Mirabeau-a; al ne, to nije tako bilo. To je bilo kratko, ispresjecano, bodljikavo, toli logički, kao da ti je mraz pao na vrelo srce, kao da ti je sjevrna bura dohlapila čelo, dok liješ u žilama; al opet je u ovim recima klilo. Bilo mi je, kao da iz svakoga retka vire te sive, ozbiljne oči mojega strica, nepomične i strašne, ko one oči egipatske mumije; — samo katkad, katkad sjevnulo bi u njima, al onda bi sjevnulo poput munje. Taj rukopis posta mojim evandjeljem.“

„Gdje ti je?“

„Kod kuće pod ključem, što ga kod sebe nosim.“

„A šta, šta je za Boga u tom čarobnom rukopisu?“

„Puno, — toliko toga, da ti ne umijem reći, šta je. Al prekrstio me je, pretvorio me je, stvorio me drugim čovjekom. Da, jedne se izreke sjećam: „Tu smo; — što li će od nas biti? Hoće li biti dobra, hoće li biti zla, hoće li nas izjesti? Ne će. Istina, u našim žilama ohladnjela je krv. Koliko je toga kremenja postalo blatom! Ali kad nijesmo ni kroz toliko stotina godina izginuli, ne ćemo ni unapriјed. Samo kad će nam biti bolje? Prije ili kasnije? Kad budemo tvrdji, da! Kad bude čovjek zbilja čovjek, onako od glave do pete. Srce nam je živo, o da je toli živa i pamet! Mi smo plima i osjeka. To je naš smrtni grijeh. Znanje i poštenje, to su dva stožera našega spasa; svaka hinjena krika kuga je za nas. Tko si naš, onako ljudski naš, kao što je dren drenom, ne kipi, ne buni se, ne budi pjenušicom, budi octom u rani naroda svoga, — čovjek, u kom svaka žila dršće pravicom, u koga je mozak hladan, vrlo hladan, u koga je srce staklena leća, što skuplja nebesku vatru. Komedije će puno biti, mora biti i kritike. Mislite li, da je svaki pokret himbena lića sjajući obraz istinskog proroka? Mislite li, da svaki glumac gradi povijest svijeta? To je crno, vrlo crno i ljuto, ali je logički. Koliko sam ja vidio krabulja — smatrao sam ih idealima — pa sam ih bacio na smetište. Lutke, na čija usta drugi lažu! Ništa zato. Takov je svijet. Ne smisbivaj se nikad! Ne sanjaj, da si na nebu ili u paklu, dok si na zemlji. Diagonala budi tvoj smjer, to je smjer sve djece Adamove. Al ne izlazi iz kola, koje je tvoje, koje ti je srodno. Bit ćeš kao zvijezda, koja se je odmaka od svoje kolotečine, koja se mora rasprsnuti!“

„Dosta, dosta Eugenije,“ viknu Vladimir skočiv na noge, „tebi se tlapi, ti buncaš iz vrućice. Šuti za Boga!“

„Varaš se, brate,“ nasmiješi se Eugenij mirno, „moje bilo bije posve po pravilu, ja sam samo stričeve riječi naučio na pamet, pa ti ih kazujem.“

„Tvoj stric — ma tvoj stric je bio lud, Eugenije.“

„To rekoše Židje prorocima.“

„I ti to sve uzimaš za istinu?“

„Za svetu istinu.“

„Nazdravlje, brate!“

„Da, to je zdravlje, pravo istinsko zdravlje.“

„Ti bi mi se htio nametnuti liječnikom po receptu svojega strica.“

„Dakako.“

„Od koje bolesti da me liječiš?“

„Od pjesničke vrućice.“

„Zar je pjesničtvo grijeh?“

„Nije. Maštanje je samo bolest, prava poezija je sestra istine.“

„Ja da sam sanjar?“

„Najplemenitiji, al ti ćeš to biti i u praktičnom životu.“

„Pustimo budućnost, pustimo i politiku, dragi Eugenije,“ trznu se Vladimir nešto zlovoljno. „Ti me, brate, ne ćeš prekrstiti, a ni ja, kako se čini, ne mogu svladati tvoje malodušnosti. Mladi smo jošte, pa ćemo, ako Bog da, svojima očima vidjeti tko je govorio pravo. Nu da ti povjerim novicu kojoj ćeš se zaista čuditi.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 395.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 11. kolovoza 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Navala naših ljetala na Mletke.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 10. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojna fronta nadvojvode Karla Franje Josipa: Na visovima južno od Žabja suzbile su austro-ugarske čete ruski napadaj s teškim gubicima. S vojskom generala pukovnika Kövessa upušćao se je jučer neprijatelj samo u prostoru kod Djelatina u oštrije bojeve. Na sjeveru od Nižnjova napadali su Rusi opeta uzaludno te su bili svuda suzbijeni i to na više mjesta borbom na bodove.

Hindenburgova bojna fronta: Na jugu od Zološča rasplamsali su se od jutros novi bojevi. Na zapadu i sjeverozapadu od Lucka ponašao se je neprijatelj nakon teških neuspjeha od 8, o. mj. mirnije. Nasuprot tjerao je na sjeveru od pruge, koja vodi iz Šarnja u Kovel, opeta svoje mase obdan i obnoć na navalu preko Stohoda. Njegove su jurišne kolone propale ponajviše već pred našim zaprekama i pretrpjele su svuda teške poraze. Ruski su gubici opet vrlo veliki.

Talijansko bojište.

Obzirom na položaj, koji je nastao uslijed ispražnjenja goričkog mostobrana bio je grad napušten i bio je izvršen, nakon što smo krvavo suzbili ponovne talijanske navale protiv doberdopskoj visoravni, shodni ispravak naših položaja, a da nas nije neprijatelj spriječio. U tom su prostoru zarobile naše čete kroz posljednje dane 4100 Talijana. Kada je neprijatelj probio u gorički mostobran nijesmo mogli više da spasimo 6 topova. Jučer su bila upravljena najjača talijanska nastojanja protiv plavskog odsjeka. Po dvanaestsatnoj općoj topovskoj vatri napala je neprijateljska pješadija po četiri puta Zagoru, a vrhove istočno od Plave po tri puta. Svi su se ti jurišl skršili o čvrstom opiranju naših četa, medju kojima su se opet odlikovala odijeljenja pješadijskih pukovnija 22. i 52.

Na tirolskoj se je fronti izjalovilo više neprijateljskih navalnih pokušaja u Dolomitima i 3 navale protiv naših položaja u području Pasubia.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 10. (D. u.) Na posjet velikih talijanskih bojnih ljetala na Rijeku dne 1. o. mj. odvratile su naše skupine sa ukupnim 21 pomorskim ljetalom napadom na Mletke u noći izmedju 9. i 10. o. mj., te su bacile razornim uspjehom bomba u ukupnoj težini od 3 i pol tone na arsenal, kolodvor, vojničke predmete i tvorničke zgrade. Bilo je prouzročeno desetak požara, a medju njima tri vrlo opsežna kod tvornice pamuka i u gradu, koja su se još vidjela iz udaljenosti od 25 milja. Žestoka je obrambena vatra baterija bila posve bez uspjeha. Sva su se ljetala vratila neoštećena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 10. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Topovski se boj izmedju Ancre i Somme nastalja velikom silom. Broj zarobljenika neranjenih od 8. o. mj. Engleza porasao je na 13 časnika i 500 momaka. Izmedju Maurepasa i Somme izjalovilo se je na veće i kroz noć 8 žestokih francuskih napadaja. Na desno od Moze nije bilo pješadijske djelatnosti. Bilo je oboreno 5 neprijateljskih ljetala.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Višekratni ruski napadaji na Strumjenu kod Dubčice, na Stohodu kod Lubješova i Berezica, kod Smolarja, Zareča i Vitonjeca bili su krvavo suzbijeni: Kod Zareča smo u protunapadajima zarobili 2 časnika i 340 momaka. Neprijateljski pokušaj da nas zaskoči u Stohodskom luku na istoku od Kovela ostao je bez uspjeha. Na jugu od Zološča razvili su se jutros rano novi bojevi.

Fronta nadvojvode Karla Franje Josipa: Na jugozapadu od Velešnjova bili su, djelomice novom protunavalom, suzbijeni ruski napadaji. Tu i na jugu od Dnjestra bile su zaposjednuti na našu zapovijed novi položaji prama osnovi.

Balkansko bojište.

Nema dogodjaja od osobite važnosti.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 10. (D. u.) Skupina je naših pomorskih ljetala napala 9. o. mj. o podne uspješno s bombama engleske monitore i lahke bojne sile, koje su se nalazile pred flandrijskom obalom, te je pogodilo bez dvojbe više puta u cilj.

Istog je dana više njemačkih skupina ljetala napalo s dobrim uspjehom ruska ljetališta Arensburg i Lebaru na Öselu. Ustanovilo se za stalno, kako su više puta pogodile. Ljetališna je zgrada u Arensburgu teško oštećena. Njezin je krov propao. Od neprijateljskih ljetala, što su se na obranu podigla, bilo je jedno prisiljeno da se spusti.

Sva su se naša ljetala vratila neoštećena uza sve žestoko opstreljavanje ruskih i engleskih bojnih sila.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 10. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Desno krilo naše vojske nastavlja proganjanje neprijatelja prema Hamadanu. Neprijatelj, koji je kušao, da se u Klancu istočno Sachne čoroto brani, bio je prisiljen, da uzmakne prema Genkaveru, kod česa je palo u naše ruke mnogo zarobljenika.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu napredovale su naše čete dalje prema klancima sjeverno Bitlisa i Muša. Ofenziva, što smo ju započeli protiv neprijateljskih položaja u okolici sela Ognott, sjeverozapadno Muša, napreduje uspješno po nas. Kod toga smo zarobili 140 vojnika.

Egipatska fronta.

Nema osobitih dogodjaja.

BRZOJAVI.

Njemački državni kancelar u Beču.

Beč, 10. Sutra stižu u Beč državni kancelar Bethmann Hollweg i državni tajnik spoljašnjih posala Jagov, da se sa ministrom Burianom, kako je to već običaj izmedju državnika saveznićkih država, o raznim aktuelnim pitanjima dogovore. Njemački će kancelar biti primljen od cara.

Predstojeća talijanska provala — južni Tirol.

Lugano, 10. Listovi javljaju, da neposredno predstoji sveopća ofenziva Talijana. Bojevi na Soči imali bi zasjeniti talijanske nakane, koje smjeraju proti Trentinu, a ponajpače proti gradu Rofereitu. Te vijesti potvrdjuje i list „Italia" koja izvodi, da stojimo u predvečerju velikih dogodjaja. Neprijatelj se drži posve u defenzivi, a i njegovi napadaji da imadu defenzivni značaj. Povećana djelatnost austro-ugarskog topništva da imade samo svrhu, kako bi veliku ofenzivu Talijana što dulje mogla da sprječava. List piše nadalje, e se mora priznati, da su na austro-ugarskoj strani izvanredno bogato snabdjeveni materijalom i da veoma oprezno s njim postupaju.

Sjednica njemačkog saveznog odbora za izvanje poslove.

Monakov, 10. (D. u.) Kaošto su bavarske službene novine doznale, podao je državni kancelar u sjednici odbora saveznog vijeća za izvanjske poslove, što se je jučer u Berlinu održala, i ovog puta potanju sliku cijelokupnog političkog položaja, te se je raspravljalo o svim nerješenim pitanjima. Odbor se je saveznog vijeća slagao s državnim kancelarom u nepokolebivom pouzdanju u pobjedu te je izrazio svoje podpuno zadovoljstvo s politikom, što ju državni kancelar zastupa.

Holandski list o padu Gorice.

Rotterdam, 10. (D. u.) „Rotterdamsche Courant", pišući o položaju na talijanskoj fronti, kaže: Ne smije se pustiti s vida, da su bili austro-ugarski položaji na zapadnoj obali Soče odmaknuti od ostale obrambene linije i da opći položaj Austro-Ugarske nije oslabio povučenjem onih četa na lijevu obalu u položaje, koji se priključuju ostalim austro-ugarskim položajima. Zauzeće same Gorice ne će odlučiti sočke bitke.

Nazori Take Jonesca.

Bukarešt, 10. Bukareštanski dopisnik „Birževije Vjedomosti" imao je razgovor sa Take Jonescu, za kojega je taj izjavio: Ja smatram sudjelovanje Rumunjske na strani Rusije u ovom svjetskom ratu neizbježivom i predstojećom činjenicom. Rusko javno mnijenje ne govori povoljno o Rumunjskoj. Rusi zaboravljaju, da je Rumunjska u početku rata bila saveznica Austro-Ugarske, Njemačke i Italije i to od prije 31 godinu. Oni zaboravljaju, da se je Rumunjska odrekla saveza s tim državama te da od onda plovi u vodama četvornog saveza. Sadašnji je položaj Rumunjske takav, da mora što prije moguće stupiti u akciju. Vojna će još veoma dugo trajati, te neće za nas biti laka. Morat ćemo, da osobito sa Ugarskom (?) svladamo goleme poteškoće. Austrijci i Nijemci ne podavaju se obzirom na Rumunjsku velikim samoopsjenama te se nadaju samo, da će moći velikim uspjehom na bilo kojemu bojištu zapriječiti navalu sa strane Rumunjske. Mislim ali, da će se i u tom obziru prevariti. Ne poznajem rumunjskog ratnog plana, znadem ali, da će pokratiti trajanje rata. Čini mi se takodjer, da bi uslijed brzog i potpunog poraza Bugarske morao rat svršiti nekoliko mjeseci prije. Moje je mnijenje, da bi saveznici morali velikom premoći napasti Bugarsku, e bi je sasma uništili. Tome bi neposredno morala slijediti izolacija i pad Carigrada, a time i otvorenje morskih užina i konačni uspjeh.

Ruske mjere opreznosti u Besarabiji.

Ungheni, 10. Dnevno prolaze najvećom žurbom znatne ruske vojne sile, koje su se dosad nalazile izmedju Renija, Ismaile i Kilijete, a bile odredjene za buduću rusku akciju na Balkanu. Tvrdi se, da je Brusilov zatražio bio priposlanje tih četa, jer predvidja snažnu austro-ugarsku i njemačku protuofenzivu. U Besarabiji se očekuju veliki dogodjaji. Željeznički je promet za privatne osobe posve obustavljen. List „Journal de Balcan" javlja, da su se u Solunu iskrcale nove ruske čete.

Sporazum izmedju Engleske, Rusije i Perzije.

Petrograd, 9. Prema jednoj vijesti petrogradske brzojavne agenture izmijenili su poslanici Rusije i Engleske u Teheranu, te perzijska vlada dne 6. kolovoza note, prema kojima je postignut izmedju tih triju zemalja sporazum, koji konačno utvrdjuje prijateljske odnošaje izmedju Engleske, Rusije i Perzije te za sve stranke povoljno rješava različita pitanja glede financijalne i vojničke organizacije Perzije. Što se ove potonje tiče, ustanovit će se u sjevernoj Perziji perzijska brigada pomoću ruskih učitelja, a u južnoj će se Perziji urediti dovoljno jaki vojnički odjeli pomoću engleskih učitelja.

Rumunjska trgovina sa centralnim vlastima.

Budimpešta, 7. Mnogobrojni su rumunjski trgovci, kako iz Bukarešta javljaju, prodali dalje u Rusiju robu, koja je bila uvezena iz Austro-Ugarske odnosno Njemačke. Njemački je ured za kupovanje sabrao konkretne podatke te ih stavio na raspolaganje rumunjskom povjerenstvu za uvoz. Ovo je ustanovilo žalosne te slučajeve, koji su na štetu rumunjskoj trgovini i zaključilo, da se roba, uvezena od centralnih vlasti ne smije izvesti iz zemlje. Carinskim uredima i pograničnim su postajama podijeljene odnosne upute.

Iz Grčke.

Bern, 9. Prema jednoj vijesti pariškog lista „Journale" iz Atene javlja list „Ethnos", da počinje Venizelos sad rovariti i proti dvjema članovima kabineta Zaimisa, i to proti ministru rata Kallarisa i ministru unutrašnjih posala, te da im spočitava, e su slušali utjecaj generalnog štopa, nijesu se ravnali prema obvezama Zaimisovim.

Grčka i kralj Petar.

Berlin, 10. „Vossische Zeitung" javlja: U dobro podučenim carigradskim krugovima se glasa, e je četvorni savez zagrozio grčkoj vladi, da će od četvornog saveza zaposjednuto područje grčke Macedonije predati do oslobodjenja Stare Srbije kralju Petru, kao njegovo suvereno područje, ako se grčka vojska ne bude pridružila Sarrailovoj vojsci kod njezinog napredovanja. S tom je osnovom u savezu i dolazak prijestolonasljednika Aleksandra u Solun. Grčki je ministarski predsjednik Zaimis izjavio, da će na taj zahtjev četvornog saveza moći odgovoriti tek nakon provedenja izbora.

Prepirka u francuskoj socijanoj demokraciji.

Bern, 10. Prema vijestima je francuskih listova o zasjedanju nacijonalnoga vijeća socijalističke stranke u Francuskoj primljena većinom od 1824 protiv 1085 glasova odluka, kojom se očituje protiv predlogu obnovi medjunarodnih odnošaja. Manjina se je kod glasovanja veoma burno ponašala i konačno ostavila dvoranu.

Govornik je većine, Renandel, izjavio, da će sloga sa njemačkim socijalistima biti tek tad moguća, ako se ovi oslobode odgovornosti, koju nose glede rata i umjesto carstva osnuju republiku.

Pressemans je kazao: Uvjeravali su nas, e je pobjeda blizu, no danas moramo promatrati položaj, kakav on u istinu jest. Mi hoćemo uporabiti sva sredstva, da se rat što prije dovrši. Mi želimo, da socijalistička stranka ne odbije nijednoga sredstva, da se sklopi mir, ako je to moguće na častan način. Mi moramo našu vladu upitima prisiliti, da se izrazi o ratnim ciljevima.

Rusi žele ići preko Rumunjske.

Bukarešt, 10. Ruska je vlada opeta poduzela korake, da isposluje prolaz ruske vojske preko Rumunjske. Taj zahtjev utemeljuje se obvezatnošću Rumunjske. Taj zahtjev utemeljuje se obvezatnošću Rumunjske, da zasigura održanje od rumunjske vlade pokrenutog bukareštskog ugovora, kojega je Bugarska prekršila. Dopuštanje vojskinog prelaza ne znači niti ustupa u vojsku, niti kršenja neutralnosti. Rumunjska vlada još nije odgovorila.

Iz Mexika.

Köln, 10. Iz New-Yorka javljaju: Carranza je poslao u subotu amerikanskoj vladi notu, u kojoj traži obzirom na skorašnje mirovne sudbene rasprave, da se povuku amerikanske čete iz Mexika. U službenim su krugovima u Washingtonu mnijenja, da Savezne države ne će udovoljiti tomu zahtjevu.

Velika eksplozija u barutani blizu Bukarešta.

Bukarešt, 10. (D. u.) U barutani Dudešt blizu Bukarešta dogodila se je velika eksplozija. Po vijestima koje nijesu još bile potvrdjene, bilo je ubijeno i ranjeno mnogo časnika i vojnika. Kralj i ratni ministar išli su odmah na mjesto nesreće. Uzrok je eksploziji još nepoznat.

*

Bukarešt, 10. (D. u.) 9. t. mj. u jutro dogodila se je nesreća u tvornici baruta Dudeštu kraj Bukarešta. Reservoir etera prouzročio je nakon što je gorio 2 sata eksploziju drugoga reservoira etera i vatru u raservoiru alkohola. Materijalna je šteta neznatna. Rad se u tvornici nastavlja bez prekinuća. Broj žrtava iznosi 62 mrtvih, medju kojima je i ravnatelj tvornice, i 108 ranjenih.

Rat na moru.

Kopenhagen. 10. (D. u.) Ovdješnji je pomorski ured primio od kapetana parobroda Daisy iz luke Aguilos u Španjolskoj brzojavku, da su bile tamo iskrcane posade obiju torpedovanih engleskih parobroda Newburne i Trident.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 7. Služb. izvještaj od 6. t. mj. na večer.

Zapadna fronta.

Na rijekama Graberka i Seret upravlja neprijatelj žestoku topničku vatru proti ozemlju, koje smo mi nedavno osvojili. Prema dopunjenim vijestima narastao je broj dne 4. i 5. kolovoza zarobljenih na 140 časnika, medju njima jedan pukovnijski zapovjednik i više od 5500 vojnika; broj zarobljenika raste još neprestano. Osim toga je zaplijenjeno strojevnih pušaka bacala za mine.

Kaukaska fronta.

Bojevi traju i nadalje.

Francuska.

Paris, 9. Služb. izvještaj od 8. t. m. na večer.

Na sjeveru od Somme proširili smo jučer prostor dobivenog zemljišta time, što smo zauzeli malenu šumu i čitavi, od neprijatelja jako utvrdjeni jarak na sjeveru od dvorca Hem. U sve smo osvojili kroz posljednja dva dana na sjeveru od Somme čitavu liniju njemačkih jaraka na fronti od 300 do 500 m. U Šampanji uzeli smo jučer pod svoju vatru i rastjerali jaka neprijateljska odijeljenja, što su kod jakih topovskom opstreljivanju bila prešla u navalu. Na desnoj obali Moze traje borba na čitavoj fronti Thiaumont-Fleury s ogorčenjem i tvrdokornošću. Naše su čete odolijele te su tu krenule proti neprijatelja, koji je kušao protunapadajima, da nas istisne iz zemljišta, što smo ga bili kroz posljednje dane zauzeli na sjeverozapadu i na jugu od tvrdje Thiaumont. Potom smo prešli u ofenzivu, te smo opet osvojili sve dijelove jaraka, u koje je bio neprijatelj stupio tekom borbe, te su prodrle ponovno u tvrdju Thiaumont. Na fronti Baux-Chapitre-Chemois oduzeli smo neprijatelju jedan red jaraka, a na pojedinim mjestima i dva. U jednom je od tih jaraka ležalo što mrtvih, što ranjenih 100 Nijemaca. Kod raznih smo ovdješnjih podhvata uhvatili blizu 200 neranjenih zarobljenika, sa 6 časnika i zaplijenili 6 strojnih pušaka.

P a r i s, 10. (D. u.) Službeni izvještaj od 9. t. mj.

Nakon što smo bili suzbili veliki broj njemačkih napadaja, stupili su Nijemci ponovno u tvrdju Thiaumont, a Francuzi drže i nadalje u svojem posjedu najbliže puteve u tvrdju.

Italija.

R i m, 7. Službeni izvještaj od 7. t. mj.

Medju Ečavom i gornjom Sočom trajna topovska djelatnost. Na ravnici Schlegen razrušio je neprijatelj minama jedan naš strjeljački jarak na obroncima Monte Zebio. Poduzeo je odanle navalu, koju je vatra našega topništva lako zadržala. U području Tofana zauzele su naše čete jak položaj, koji prevladjuje spojne linije medju dolinom Travenanzes i potokom Sare (dolina Garde). Traje dalje neprijateljsko bombardovanje napučenih krajeva u visokoj Dogni, kaošto naše bombardovanje vojničkih zgrada u Trbižu, Raiblu i Tolminu. Na donjoj Soči navalile su jučer naše čete na raznim točkama na jake neprijateljske položaje, dok su u odsjeku Tržič nastavile svoju 4. t. mj. započetu ofenzivu u smjeru prema visinama 85 i 121. Nakon topovske priprave i nakon uslijed svoje brzine i točnosti divnog opstrjeljavanja prešla je naša pješadija k zanosnom jurišu te je zauzela razne neprijateljke linije i opkope jednoga za drugim. U odsjeku Tržič zaposjeli su bersaglieri i koturaši 3., 4., i 11. bataljuna u krvavoj, rijetkim poletom provedenoj bici skoro cijelu visinu 85 te su ju održali uza sve žestoke neprijateljske protunavale. Zarobili smo 3600 vojnika, medju kojima od prilike 100 časnika. Medju tima se nalazi jedan pukovnik, zapovjednik regimente i jedan major generalnoga štaba. Pao nam je u ruke bogat plijen, medju kojim se nalazi baterija, sastojeća iz 3 topa, oko 10 strojnih pušaka, velika množina pušaka, municije i drugi vojni materijal. Jato naših capronija je jučer uz neugodno vrijeme bombardovalo željezničko križište Opčina te je kod toga raspršilo neprijateljske hidroplane, koji su kušali, da se opru, sunovrativši jedan hidroplan. Jedno se od naših ljetala nije vratilo, ostala su čitava.

Domaće Vijesti.

Za družbu Sv. Ćirila i Metoda darovao je gosp. Filip Barbalić K 9.20, primljenih od mense c. k. poštanskih časnika za pozajmljenu sliku Nj. Veličanstva.

Stupština Austro-hrvatskog parobrodarskog društva. Dne 2. o. mj. održala se u Omišlju izvanredna skupština Austro-hrvatskog parobrodarskog društva. Skupština je odobrila nova pravila, koja su odaslana vladi na odobrenje. Pošto se je član nadzornog odbora E. vitez Rode zahvalio na časti, bio je umjesto njega biran veleč. gosp. Franjo Žic, župnik u Puntu.

Iz Hrvatske.

Izložba slika. Mladi hrvatski slikari i kipari (absolventi zagrebačke umjetničke škole) izložili su u umjetničkom salonu Antuna Ulrika u Zagrebu svoje radnje. Prema pisanju zagrebačkih novina, pokaziju radnje, da su ti mladići vrlo talentirani, te da će, ako ustraju u svom radu, postati pravi umjetnici, slikari i kipari.

Grad Rijeka poručniku Banfieldu. Gradski zastupnik Superina-Jačić iznio je u posljednjoj sjednici riječkog gradskog zastupstva prijedlog, da grad pokloni odvažnom austr.-ug. avijatičaru, pom. poručniku Banfieldu zlatnu kolajnu. Kako je poznato, poručnik je Banfield prigodom talijanskog zračnog napadaja na Rijeku oborio svojim hidroplanom jedan veliki Capronijev aparat.

Isplata mirovina ispod 10 kruna. „Grazer Volksblatt" donosi, da je umirovljenom osoblju, koje prima mirovinu ispod 10 K, u zagrebačkim poštanskim uredima, bilo isplaćeno 1. o. mj. u pošt. markama.

„Ožegovićianum" u Senju. Početkom školske godine 1916.—17. imade se u bisk. konviktu „Ožegovićianumu" popuniti više plaćenih mjesta. Umoljavaju se roditelji odnosno skrbnici, koji žele svoju djecu dati u taj zavod, da se na vrijeme prijave kod ravnateljstva zavoda, koje daje na zahtjev pobliže upute.

Ravnateljstvo „Ožegovićianuma".

Iz osječkog sirotišta. Uprava dječačkog sirotišta u Osijeku javlja, da će 1. rujna biti u sirotištu 18 praznih mjesta (15 za dječake i 3 za djevojčice). Pravo na ova besplatna mjesta ima siročad grada Osijeka, zatim iz virovitičke, srijemske i požeške županije. Molbe treba upraviti na naslov: Uprava dječačkog sirotišta u Osijeku I., Strossmayerova ulica.

Obilje riba. Javljaju iz Rijeke: Pred nekoliko dana donijelo je ribarsko društvo „Nekton" na tržište 4000 kilograma ribe, pa usprkos toga obilja, prodavalo je ribu po K 2 i 80 filira kilogram.

Utopili se. Pišu iz Lačarka: Djeca, Tuna Jovanović od 5, Anka Mladenović od 14, Svetozar Jovanović od 9 i Ilka Jovanović od 14 godina švrljali su besposleni i bez nadzora svojih starijih uz obalu Save. Pošto je bilo toplo, dogovore se, da se kupaju. Kako su bili neuki u plivanju, osobito nejaki Tuna, za čas se izgubiše u dubini vode. Ribari, koji se u taj čas nadjoše nedaleko mjesta nesreće, spasiše Svetozara i Ilku, dočim se Tuna i Anka utopiše. Treći dan nadjeni su mrtvi, te su sahranjeni kao žrtve roditeljske nepažnje.

Grom. U selu Bukovac kraj Sriem. Karlovaca udario je dne 25. pr. mjes. grom u krstine žita nekoga seljaka, te mu je zapalio i uništio 70 krstina žita. Pod krstinama bila je jedna žena, koja se je sakrila pred kišom. Za čudo ostala je živa, al je od straha dobila drhtavicu.

Razne Vijesti.

Vojničke vježbe za bosanske djake. Kako se iz Sarajeva javlja, uvesti će se početkom naredne školske godine za sve djake bosanskohercegovačkih srednjih škola redovite vojničke vježbe.

Ličko-dalmatinska željeznica. „Novine" donose: Usprkos neprilikama radi ratnog stanja, živo se radi na ovoj željeznici, koja bi napokon imala spojiti Dalmaciju s Evropom. S hrvatske strane već je izradjeno 70 po sto pruge od Ogulina do Pribudića. Prvi dio: Ogulin-Plaški (35 klm.) već je predan i prometu. I na dalmatinskoj strani radi se ustrajno i žilavo. Poduzeće, u kojemu su i domaći ljudi: inžinirl Matošić, Šakić i drugi, nastoje svim marom, da radnja ne zapne, a i vlada im ide na ruku, brineći se, da ne ostane bez radničkih mišica i nužnih teretnih životinja. Ne nastupe li kakove izvanredne zapreke, bit će ova željeznica da odredjenog roka 1. travnja 1917. gotova.

Junačtvo varaždinske pukovnije. Izvješća ratnih izvjestitelja o bojevima na Dnjestru bilježe i opeta velika junačtva 16. varaždinske pukovnije. Ova se je pukovnija osobito odlikovala u žestokim bojevima za mjesto Molodylov, pa je ide ponajveća hvala, da je navala bila suzbijena a mjesto ostalo u našim rukama.

Bugarska i držanje Rumunjske. Bugarska štampa i javnost bave se velikim zanimanjem sa rumunjskim pitanjem. Dok su pred nekoliko dana donašali listovi uznemirujuće vijesti, udarili su zadnjih dana u mnogo mirniji ton. Službeni krugovi izjaviše nekom sigurnošću, da od strane Rumunjske ne prijeti nikakova pogibelj, tim više, jer je Rumunjska zajamčila, da će se držati uistinu korektno.

Talijani za višegodišnji rat. U svojim člancima o početku treće ratne godine naglasuju talijanski listovi jednoglasno, da je mir jošte dugo. Treća ratna godina ne će po svoj prilici biti zadnja; jer je rat četverosporazuma istom započeo. Do pobjede je jošte dug put i nade u potpuni poraz neprijatelja ne će još dugo biti ispunjene. Svakim godištem, koje mine, naraste novi rod, koji ne popunjava samo pukotine u armadi četverosporazuma, već takodjer i u onoj neprijatelja.

Talijani protiv Engleza. „Idea Nazionale" napada nečuveno bijesno glavnoga urednika „Timesa" Steeda, koji se zauzima za srpske zahtjeve Jadranskoga mora. List piše: Taj Englež birao se je u toj svojoj posebnoj ulozi sam za višega suca Evrope i ne videć, kako je to smiješno. Italija si zabranjuje neopravdano umješavanje. „Popolo d'Italia" upozoruje Steeda, da ne može nijedna talijanska vlada donijeti u vlastiti dom mir, koji bi Italiji nudio manje zemlje od onoliko, koliko joj je nudila Austrija u svibnju 1915. Ako daje Engleska prednost Srbiji na štetu Italije, potjerala bi Italiju na silu u naručaj Njemačke.

Engleski gubici kod Dardanela. Prema vijesti iz Haaga iznašaju engleske listine, da je u bitkama kod Dardanela nestalo 290 časnika i 9700 momaka. Iz poduzete se kontrole američkog poklisara u Carigradu medjutim razabire, da je na Galipolju dospjelo u tursko sužanjstvo samo 378 Engleza, tako da se može zaključiti, da je ostalih 10.000 palo.

Izjava talijanskog zastupnika. Talijanski list „Avanti" donosi iz pera socijalno-demokratskoga zastupnika Treves-a o izgledima treće godine rata: „Ja ne vjerujem, da će biti koji mu drago zaraćeni narod bačen na koljena. Pobjeda je na centralnim vlastima utopija i izgleda za talijansko pučanstvo upravo bezutješno".

Loša žetva u Italiji. „Ruskoje Slovo" prima iz Rima, da se ove godine računa u Italiji sa vrlo lošom žetvom. Dok je žito osrednje rodilo, to se žetva kukuruza i zeleni sasvim izjalovila. Stanovništvo je vrlo zabrinuto te se boji gladi. Ministar za poljodjelstvo umirio je stanovništvo obećavši, da će se poskrbiti za izdašan uvoz iz Sjedinjenih država i Argentine. Talijanska se vlada stavila u sporazum s velikim kućama u Argentini i u Sjedinjenim državama glede dobave od 12 do 15 milijuna hektolitara žita za Italiju. I glede nabave kukuruza poduzela je talijanska vlada nužne korake.

Tripolis-Perzija-Egipat. Turski poslanik u u Berlinu Hakki paša izjavio je saradniku „Berliner Zeitung-a": U Tripolitaniji doživjeli su Talijani od Araba odlučni poraz. Arabi su zarobili 6000 Talijana, dok su druge potukli, tako da je čitavi Tripolis očišćen od Talijana.

Upravo sjajan je naš položaj u Perziji. Dok je Rusima prije uspjelo, da su prodrli do 70 km pred Bagdad, bacili smo ih sada do 300 km natrag. Najškaklivija je točka Suez. Već mjesece počivaju zbog silne vrućine sva djela na obim stranama. Nego i na toj točki imamo očitu premoć nad Englezima, da smo i nad Suezom strašilo, najboljim je dokazom najnoviji ljetalački napadaj na Suez.

Neka rade Englezi sa svojim zlatom, ipak neće moći rat pobjedonosno svršiti. Hakki paša navadja one riječi Gladstona: „Dok koran ne izgine sa svijeta, do tada ne će biti mira na zemlji." Poslanik je zaključio, da rat proti Engleza znači za čitavi Islam biti ili ne biti.

„Centrala za lumpe". Grof Tisza, koji je pred nedavno proputovao nekoje krajeve Ugarske, zgražao se je nad lahkomišljenošću muškaraca iza fronte, koji piju i rasipiju novac u tolikoj mjeri, kao da žive samo za jedan dan. Razmišljajuć kako bi se dalo tome doskočiti, oglasi se poznati šaljivdžija Geza Pap i reče: Ništa lakšeg od toga. Ustanoviti trebu „Centralu za lumpe". To je isvrsno sredstvo ako se hoće nešto utamaniti. Kad se ustanovila centrala za slador — nestalo je najednom sladora, kad se ustanovilo centralu za žito — nestalo je žita; ustanovimo centralu za lumpe i nestati će i njih. Šala je bila popraćena burnim pljeskom.

Povišenje putnih dnevnica. Uslijed odredbe ministarstva povisuju se državnim činovnicima, za vrijeme dok rat traje, putne dnevnice („diete"), i to: za činovnike od IX. do XI. razreda 50 po sto, od VI. do VIII. 40 po sto, V. 35 po sto, a od I. do IV. 30 po sto. Ako boravak u drugom mjesto traje više vremena, onda, ova pivišica vrijedi samo za prvih 14 dana.

Uživanje alkohola u Engleskoj. O tom velikom unutrašnjem neprijatelju Engleske piše „Daily Chronicle": „Svi se nadamo pobjedi, a nitko ne vrši savjesno svoju dužnost. Od dana do dana množi se broj nezaposlenih, što proizvodi u pučanstvu slutnje neosnovane nade u buduće dogadjaje. Osobito se razvila težnja za uživanjem alkohola koji preuzimlje u zemlji sve više maha kao još nikada. Zli su ovo znaci, koji ne slute dobro, a ne potisne li se u najkraćem vremenu sveopće uživanje alkohotnih pića, to je uzalud prolivena krv vojnika na svim bojiština, kad ih u vlastitoj kući čeka najveći unutrašnji neprijatelj — alkohol.

Najpogibeljnije ratne ladje. Inžinir Julijan Treitel priopćuje u njemačkom listu „Prometheus" članak, u kojem veli, da pripravlja ratna tehnika sgradnju p o d m o r s k i h k r s t a š a. Takav se jedan krstaš jur gradi, a bit će 126 metara dugačak sa 5000 tona sadržine. Imat će tako jak oklop i toliko oružja, da će moći stati uz bok srednjih običnih krstaša. Jakost strojeva — do 18000 konjskih sila — omogućit će brzinu krstaša na sat 27 pomorskih milja na moru i 16 pomorskih milja ili 33.000 do 37.000 kilometara. Drugim riječima: Podmorski krstaš mogao bi prevaliti put iz Baltičkoga mora okolo cijele Evrope do Japana, bez da bi se mogao opskrbljivati na potu sa gorivom, živežom ili drugim potrepštinama. Krstaš bit će providjen sa 90 torpeda i brzometnim topovima lakoga i srednjega kalibra. Najstrašnije oružje tiju krštaša bit će medjutim mine, kojih će imati do 150. Nije isključeno, da će u buduće ratovati samo pod morem.

Smrt nedužne žene. U Požunu je 26-godišnji radnik, Adolf Kubišta, ustrijelio svoju ženu, jer da mu se je iznevjerila, kad je služio u vojsci. Strijeljao je na nju tri puta, dok je nije konačno usmrtio. Sustanari izjavljaju, da je bila ustrijeljena žena poštena, dobra i radina i da se je jur duže vremena htjela rastaviti od muža, kojemu je smrdio rad i koji je neprestanu tražio od nje novaca, de ih zapije. Iza svršenog nedjela dao se Kubišta u bijeg, al je ubrzo uhvaćen i predan sudu.

Pismo talijanskog nadbiskupa o modi. Moda je u Italiji, pogotovo kod ženskog svijeta, postigla baš u ovo ratno doba svoj vrhunac. To je svećeničkom stalažu palo u oči u tolikoj mjeri, da se je protiv te rasipnosti počelo govoriti i iz propovijedaonica, dok je turinski biskup upravio na svoje vjernike čak i pastirsko pismo, u kojemu kaže: „Rimske su matrone običavale u ratnim vremenima nositi korotu, te se uopće malo pokazivati na ulici. Današnje pak gospodje odijevaju se poput plesačica: kratke suknje, visoke cipele, prozirne čarape, otkriven vrat i prsa, oličeno lice i najčudnovatije frizure, kako može samo glupim guskama pasti na pamet". Nego nije tamo samo u Italiji, već se mogu s njome u tome uspješno takmiti i mnogi naši gradovi, mi ne ćemo naše gospodje i gospodjice uazvati glupim guskama, al bi ipak dobro bilo, da se sjete današnje skupoće životnih namirnica i svojih milih i dragih na frontama, pa ako već ne će da nose korotu, poput rimskih matrona, a to neka barem nose pamet!

12.000 kruna za dva vola. Prema vijesti iz Budimpešte bilo je ovih dana prodano na sajmu u Pečuhu par volova za svotu od 12.000 K.

Požar u Valoni. Prema vijesti iz Lugana, buknuo je pred nekoliko dana u Valoni veliki požar, koji je uništio 130 skladišta živeža. Šteta iznaša više milijuna lira.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Da čujemo!"

„Jutros me pozva profesor Nijemčić, prijatelj naše kuće, k sebi u stan. Ponajprije mi je govorio laskavih riječi, kako me sav svijet hvali i kako se negdje roditelji mojemu napretku vesele, i da ću danas sutra biti vrlo sretan. Što, mišljah, zar gospodin gimnazijalni profesor nema drugoga posla, nego udvarati se mladomu pravniku? Naskoro razumjeh, kamo taj exordium smjera. Upita me, koliko mi roditelji na mjesec šalju novaca. Rekoh mu, koliko, al će on na to, da je to za skupoću zagrebačku vrlo malo. Meni je dosta, odvratih, ja sam se sa svojim pobratimom kod neke starice udovice vrlo jeftino smjestio. Nu profesor reče: „Dosta, dosta! dragi Vladimire! Šta je danas dosta? Vi nijeste više dječak, Vas pače i profesori zovu „gospodinom", Vama se hoće rekreacije, zabave, a potpora roditelja omjerena je li za svakdanji život. Dobro bi bilo, da vrh toga imate još koju krunu za zabavu. Vi dolazite u domorodna društva, gdje se morate pokazati plemićem, Vi ste prijatelj domorodne literature, Vi ste i ljubitelj domaće glazbe, a svemu tomu hoće se novaca. Predložit ću Vam nešto, dragi Vladimire, na Vašu korist i mislim, da ne ću time Vašeg ponosa uvrijediti. Ja sam davni prijatelj Vaše porodice, od mene morate dakle i ovu ponudu prijateljski primiti."

„A kakav je to predlog bio?" zapita Eugen nješto pozornije.

„Čuj! Profesor nastavi: „Plemeniti gospodin Dobranić, asesor banskoga stola, zamolio me je, da mu potražim za njegova sina učitelja, koji i francuzki umije. Sjetih se odmah Vas, Vladimire. Dobranić je bogat, plaćat će Vam na mjesec četrdeset kruna, što je napokon lijepa svotica za mlada gospodina. Kuća je odlična, ugledna, gospodin vijećnik banskoga stola ima znamenitih prijatelja, te bi Vam s vremenom mnogo mogao koristiti, a on će to i učiniti, jer je čovjek predobra srca. Prihvatite tu priliku, ne će Vam biti žao" . . . . Tako mi govoraše profesor."

„A što si mu ti odgovorio, Vladimire?"

„Oklijevao sam, ne htjedoh mu namah odgovoriti, htjedoh tebe upitati za savjet. Nu kad me je Nijemčić sve življe nagovarao, te rekao, da je Dobraniću obećao, da će me predobiti, te da bi na neki način ostao na sramoti, ne pristanem li, bijaše mi dakako teško izvinuti se profesoru. Dadoh mu dakle ruku i rekoh: Da, pristajem."

„Dobranić! Dobranić! šapnu Eugenij, gledajući poniknute glave u zemlju; zatim se trznu: „Poznaješ li, Vladimire, tu obitelj?"

„To jest, po čuvenju i vidu. Gospodju vidjeh nekoliko puti u ekvipaži i na konju, gospodina sam čuo nekoliko puta u skupštinama."

„Gdje je sigurno proti narodnoj stvari govorio i glasovao."

„Da, sjećam se, da je lani, kod one kobne reštauracije u banskim dvorovima, svoj votum dao madžarskoj stranci."

„Pa nijesi li to možebiti rekao i profesoru Nijemčiću? Ne zna li Dobranić, da si medju djacima jedan od glavnih kolovodja ilirstva?"

„Dakako. Izjavio sam svoju bojazan. Dobranić", rekoh Nijemčiću, „ne ide s narodom; kako ću ja polaziti njegovu kuću? I Bog zna, bi li me i primio, da mu je moje političko mnijenje poznato." Na to se nasmjehnu Nijemčić nekako čudno, da me je gotovo uvrijedio. „Zato se ne bojte, mladi prijatelju," reče profesor, „i o tomu sam govorio s Dobranićem, i on je možda bolji, nego što mislite. Ja Vam svega toga ne mogu onako tanko rastumačiti, jer su to poslovi, koje ćete istom pravo razumjeti, kad dozrijete do potpuna muža. Vi posve pravo činite, da svim žarom mlade duše pristajete uz narod i njegove svetinje; u politiku se sada ne razumijete, ni ne pačajte se za sad u nju. Najprije učite za domovinu, onda istom radite za domovinu. Oprostite mi tu prispodobu, ali je istinita: iz puške može samo ruka pucati, koja je snažna i izvježbana. Kad se prije vremena puca, možeš lako i najboljega prijatelja ubiti. Ne mislite za boga, da je vikanje i pjevanje domorodnih pjesama sva politika, sve spasenje naroda. Takva vika umine često kao hitac iz topa, koji ne ostavlja za sobom nego dim." Na tu lekciju bio sam se već rasrdio i malda nijesam profesoru okrenuo ledja."

„Al profesor je posve pravo govorio," potvrdi Eugen. „I u zapiscima moga strica ima takovih misli. E pa što je Dobranić rekao?"

„Još je Nijemčić rekao i to: „Naši se starci ne mogu nikako smjestiti u taj novi nenadani svijet. Boje se odmaknuti od stoljetne kolotečine u neznani tobož kraj, što ga samo zračnom prikazom drže. Ima dakako puno sebičnjaka, koji ne mare nego za svoju klasu, za svoju osobu, nu Dobranić, čini mi se, nije takav. U ostalom ne žacajte se općiti s njime zato, što ne misli kao i Vi. stara je riječ: „Sto ljudi, sto ćudi," a opet smo svi u ljudskom društvu i moramo zajedno živjeti. Razno mišljenje ne smije nas priječiti da medju sobom općimo pristojno. Bjesnoća u socijalnom životu jest biljeg divljačtva i nekulture, a pravi, iskreni radikalizam, slobodnjačtvo do groba naći ćete prije pod glatkim rukavicama nego u mrljavu kaputu. Dobranić zna, da ste ljuti Ilirac, zna, da pjevate gromorne davorije, zna i to, da učite ruski, ali zna i to, da ste pametan, prosvijetljen mladić, da, dragi prijatelju, karakter, pa Vas hoće za učitelja. Pače on bi Vas htio uzeti u kuću."

„U kuću?" prenu se Eugenij i pogleda Vladimira.

„Ne, ne boj se, dragi brate," nasmjehnu se Vladimir, „na taj uvjet ne htjedoh nikako pristati. Dok smo slobodne akademičke ptičice, ne ću ostaviti našega Tuskuluma kod stare Jage u Mletačkoj ulici. Tu smo od dječaka postali mladići, ove su zidine čule najskrovnije tajne našega srca, ovdje smo se krijepili i bodrili. Ovdje ćemo i ostati, dok nas sudbina ne prikuje na stalno mjesto u ovom svijetu."

„Kad ćeš dakle, Vladimire, poći k Dobraniću?"

„Sutra me pred podne očekuje. Nu reci, poznaješ li ti te ljude?"

„Onako," kimnu Eugen.

„Pobliže zar?"

„To jest — —" zape Eugen. „Bijah kod tetke Belavičke na soirè-u. Ti znaš, da je ta stara tetka puna etikete, vrlo osjetljiva, da se moram odazvati njezinu pozivu, jer bi me inače odmah tužila ocu. Moj otac pako je u tom vrlo ceremonijozan i želi bi, da svim rodjacima i kumovima u glavnom gradu, kojih ima cijela vojska, pravim bar svakoga mjeseca jednu vizitu. Na sreću daje Belavička samo svake pol godine soirèe. Tu nadjoh i Dobranićeve. Ima tomu, čini mi se, godina dana."

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 396.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 12. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 11. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Fronta nadvojvode Karla Franje Josipa: Naše su karpatske čete suzbile punovno na jugu od Žabja jake ruske napadaje. Na sjeveroistoku od Stanislava i na jugozapadu od Monasterčijske navaljivao je neprijatelj iznova s nadmoćnim silama, te si je izvojštio doista nekoliko mjesnih uspjeha, ali je bio na koncu po krutoj borbi zaustavljen. Bojne sile, što se u tom prostoru bore, pripravljaju se, da dosegnu one položaje, što su im bili opredijeljeni obzirom na premještenja protivničkih četa. Rusi su zauzeli Djelatin i Tismjenice; mi smo bez boja ispraznili i Stanislav.

Hindenburgova bojna fronta: Na jugozapadu od Zalošća bili su protunavalom suzbijeni napadaji ruskih masa. Neprijatelj je bio krvavo suzbijen takodjer kod Trošćanica. U Stohodskom luku kod Kasovke zauzelo je austro-ugarsko odjeljenje neprijateljski prednji položaj. Kod četa generala Fatha ponovno su pokušaji protivnika da predje preko rijeke bili ugušeni u zapornoj vatri našeg topništva.

Talijansko bojište.

Na primorskoj su fronti ponavljali Talijani svoja svoja nastojanja protiv plavskog odsjeka, te su navalili sa znatoim silama i na naše nove položaje na vrhovima istočno od Gorice. Svi su ti napadaji bili suzbijeni.

Izjalovilo se je takodjer više neprijateljskih napadaja na Dolomitima.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi okršaj; inače ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 11. (D. u.) U noći od 10. i 11. opetovale su skupine naših pomorskih ljetala navalu na Mletke. Bacile su obilje bomba na arsenal, kolodvor, te na izvanjske utvrde i tvrdjave. Mogli smo nedvojbeno ustanoviti nedvojbeno ustanoviti dobri uspjeh i požare u arsenalu i u kolodvorskim zgradama, usprkos kišovitog vremena, koje je vladalo. Pogodili smo ravno u cilj na ljetalištu Campalto. Nadalje su bile uspješno napadnute s bombama baterije u Gradežu i na sočkoj liniji. Usprkos vrlo nepovoljnom vremenu i žestokom obrambenom pucanju vratila su se sva ljetala neoštećena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 11. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme izjalovio se je engleski napadaj i često ponovljeni francuski juriši.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Ruski je napadaj dobivao s početka zemljišta izmedju Bjale Golove i Horodišća, ali je bio zaustavljen njemačkom njemačkom protunavalom.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu zauzele su naše čete sav kraj na zapadu, sjeveru i istoku od Bitlisa. Naši tjeraju neprijatelja, koji uzmiče prama zapadnoj obali Vanskog jezera. Uhvatili smo zarobljenika na sjeveru od Muša. Proganjanje neprijatelja u odsjeku Ognot traje dalje. Naše su čete zauzele Kighi. Na centru i na lijevom krilu bio je neprijatelj izbačen iz dijela njegovih marljivo utvrdjenih položaja.

BRZOJAVI.

Bethmann-Hollweg u Beču.

Beč, 11. (D. u.) Državni kancelar Bethmann-Hollweg i državni tajnik Jagow išli su danas u 10 sati i pol u izvanjsko ministarstvo, gdje su vijećali 2 sata s izvanjskim ministrom Burianom.

U 1 sat i po popodne uzeli su obojica ručak u palači Stöckel i u Schönbrunnu, kao Burianovi gosti.

Beč, 11. (D. u.) Car je danas primio Bethmann-Hollwega u audijenciju. Malo za tim primio je takodjer državnog tajnika Jagowa.

Hindenburg u Lavovu.

Beč, 10. U četvrtak, 3. t. mj. u 7 sati u jutro prispio je Hindenburg na kratko vrijeme u Lavov. Nakon vožnje u automobilu pošao je generalni maršal u palaču vojnoga zapovjedništva, gdje je ostao duže vremena. Nato je Hindenburg posjetio njemačkog poslanika Heinze te je u 1 sat poslije podne otputovao dalje.

Potopljenje talijanskog parobroda „Letimbro".

Beč, 11. (D. u.) Reuterov je ured objelodanio pred nekoliko vremena slijedeći izvještaj iz Malte: Talijanski poštanski parobrod „Letimbro" bio je od podmornice potopljen. 28 je putnika, koji su jučer ovdje na kraj prispjeli, pripovijedalo, da je parobrod putovao iz Benghasija u Sirakuzu. Posada je brojila 50 duša; a osim njih je putovalo 113 putnika, medju njima žena i djece. Podmornica je ispalila hitac za opomenu, te se je približavala pucajući neprestano sve to više parobrodu. Za pol ga je sata uhvatila, te je onda parobrod ispustio u more čamce za spasavanje. Podmornica je pucala neprestano, te je razbila 5 čamaca za spasavanje, a ljudi su se na njima ili potopili ili su bili tanetima ubijeni: Govori se, da su 2 čamca stigla ipak u Sirakuzu.

Kako mi doznajemo iz nadležne strane, stvar je protekla ovako: 29. srpnja u jutro ugledala je naša podmornica parobrod od 2000 tona po prilici, koji je izgledao poput tovarnog parobroda. Da zaustavi parobrod približila mu se je podmornica na 8000 m po prilici, te je opomenula parobrod ispalivši mu hitac pred provu. Parobrod nije stao, nego je dapače odmah skrenuo i otvorio vatru iz dvaju topova, te je kušao, da bržom vožnjom i skretajući amo tamo pobjegne. Podmornica dala se je na potjeru za njim te je odgovarala na pucanje s parobroda, a da ga nije s početka pogodila. Po topovskoj borbi, koja je trajala dvadesetak časaka, obustavio je parobrod vatru, te je počeo da spušta jedan za drugim 5 čamaca. Ni sada ni prije nije učinio nikakvog znaka, niti je razvio ikakve zastave, a nije toga ni kasnije učinio. Podmornica je bila uslijed topovske vatre i ostalog ponašanja parobroda, na kojem se je vidjelo više ljudi u uniformi, uvjerena, da ima pred sobom četni prevoz; zato se je ona oprezno sve to više približavala, i pošto su se čamci udaljili, pucala je, da ne ostane na brodu nikakve topničke momčadi i ne otvori potom iz malene daljine vatru na podmornicu. (U tom obziru usporedi slučaj Baralong). Prvih se ga je puta pogodilo izdaljenosti od 3000 m po prilici, nakon što su se bili udaljili od parobroda svi čamci za spasavanje. Napokon približila se je podmornica na 800 m, uvjerila se je, da nema više na parobrodu nikoga, i potopila ga je torpednim hicem. Potopivši ga približila se je podmornica jednom čamcu, da ustanovi ime, značaj i narodnost parobroda. Na čamcu je bilo 30 ljudi, od kojih je dvadesetak nosilo uniforme khaki sa ramenicama. Po iskazima se je ljudi ustaeovilo, da je parobrod putovao iz Benghasi u Sirakuzu i potvrdilo se je mišljenje zapovjednika podmornice, da se je radilo o parobrodu, koji je prevažao čete i to talijanski parobrod „Letimbro".

Neprijateljsko ljetalo u Würtembergu

Berlin, 11. (D. u.) Wolff. Neprijateljsko je ljetalo bacilo u noći pred 8. o. mj. više bomba na Rottweil i Würtembergu. Jedna je kuća bila pogodjena, a više osoba ranjeno.

Kuropatkin ide u Turkestan.

Petrograd, 11. (D. u.) General Kuropatkin, vrhovni zapovjednik na sjevernoj fronti bio je imenovan generalnim guvernerom u Turkestanu.

Antantski pregovori sa Švicarskom.

Bern, 11. (D. u.) Pregovori švicarskih odaslanika sa zastupnicima alijirskih vlada u Parizu izjalovili su se. Želji Švicarske, da smije propustiti robu, što spada u kontreband i koja se nalazi u njemačkom i austro-ugarskom posjedu, da dobije na izmjenu drugu robu, nije se udovoljilo. Isto tako otklonilo se je švicarske predloge, da smije izmijenjivati sa središnjim vlastima neke surovine za tvorničke proizvode iz iste robe.

Engleski dugovi.

London, 11. (D. u.) U donjoj je kući kazao Mac-Kenna za rasprave o proračunu: Naši će dugovi iznašati koncem ožujka 1917. godine 3440 milijuna šterlina. Odbivši zajmove, što smo ih dozvolili našim saveznicima i dominijima ostaje čistih dugova 2640 milijuna šterlina, a to natkriljuje svaku mjeru onoga, što smo mogli ikada misliti. Čitavi je državni dug po prilici jednak godišnjim narodnim prihodima.

Eksplozija kod Bukarešta slučajna.

Bukarešt, 11. (D. u.) Službeno se ustanovljuje, da se je eksplozija barutane u Dudeštima dogodila slučajem, a ne zločinačkom rukom.

Bukarešt, 11. (D. u.) Broj je mrtvih uslijed eksplozije u Dudeštima narasao na 115. U bolnicama nalazi se po prilici 130 ranjenika. Pogreb će se žrtava obaviti sutra, kojemu će prisustvovati i sam kraljevski par.

Rumunjska pošta prevarena.

Bukarešt, 11. (D. u.) Predsjednik burze Filotti, koji je počinio ogromne prevare na štetu rumunjske pošte, isčeznuo je netragom.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 10. Služb. izvj. od 9. t. mj. Istočno Svinjahi napale su naše čete neprijateljske položaje, zauzele su dio neprijateljskih strijeljačkih jaraka te su zarobile 13 časnika i mnogo momaka. Na Koropjecu smo protjerali neprijatelja iz njegovih položaja. Naše su se čete ustalile kod izlijeva Koropjeca u Dnjestru. Južno Dnjestra nastavljaju čete generala Lešickija proganjanje neprijatelja. One su potjerale neprijatelja iz mnogih sela i visira kod ušća Tlumča u Dnjestar. 8. su kolovoza zaposjele naše čete grad Tysmjenica. Ukupno su bojevima zarobile naše čete do 9. t. mj. 86 časnika i 7400 momaka.

Engleska.

London, 9. Služb. izvj. od 8. t. mj. Jugozapadno Guillemonta pomakli smo naše čete za 400 jarda naprijed. Boj kod kolodvora Guillemont traje još uvijek dalje. Sjeverozapadno Pozieresa napao je neprijatelj bacalima plamena. Tri su napadaja bila suzbita; kod četvrtog napadaja je neprijatelju uspjelo te je zauzeo 50 jarda naših strijeljačkih jaraka.

London, 10. Služb. izvj. od 9. t. mj. U okolici Guillemonta se položaj od jučer nije promijenio. Sjeverno smo Pozieresa nekoliko uznapredovali te smo zarobili 5 Nijemaca. U odsjeku Ypern je neprijatelj žestoko opstrijeljavao naše položaje te je poduzeo bezuspješne napadaje sa plinovima.

Francuska.

Pariz, 10. Služb. izvj. od 9. t. mj. poslije podne. Jučerašnji je dan bio oznamenovan protunavalama, što ih je neprijatelj poduzeo protiv položaja sjeverno šumice Hem, što smo ih mi zauzeli. Sve su te navale propale u našoj vatri, kod česa je neprijatelj imao teških gubitaka. Samo na jednoj točci uspjelo je neprijatelju, da je opeta zauzeo jedan strijeljački jarak. Francuske protunavale, koje su neposredno slijedile, uzmogle su opeta zaposjesti izgubljeno područje. Na desnom brijegu Moze, u okolici Thiaumonta, djelomični noćni napadaji, koji su ponovno bili suzbiti. U boju sa ručnim granatama smo u selu Fleury nekoliko uznapredovali. Na fronti Vaux-Chapitre poduzeo je neprijatelj protiv naših položaja jednu navalu, koja je oli bila suzbita.

9. t. mj. na večer. Sjeverno Somme su Francuzi natrag zauzeli sve one položaje sjeverno šume Hem, u koje su prošle noći Nijemci mogli unići. Tekom poduzeća smo zarobili 50 Nijemaca. — U tom smo području postigli i daljnjih uspjeha u živahnim bojevima, koji se razvijaju uspješno po nas. Na desnoj obali Moze velika djelatnost obiju topništva u odsjecima Thiaumont-Fleury, Vaux-Chapitre-Chenois. Na ostaloj je fronti dan općenito mirno prošao.

Domaće Vijesti.

Služba božja za pravoslavne vršit će se sutra u 8 sati u crkvi Sv. Nikole.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda bijaše pridignuto iz škrabica u kavani „Narodnog Doma" K 28·10. Svota bijaše uložena u „Istarsku Posujilnicu" na Družbinu knjižicu.

Milodari za „Družbu sv. Ćirila i Metoda". Preko ove uprave polaže gosp. Ivo Sancin, nadporučnik K 10·— i to: Mesto brzojavne čestitke Dr. Dušanu Senčaru u Buzetu, prigodom promocije K 5·— i na uspomenu blagovelezaslužnih rodoljuba, župnika Vranica na Vrhu, te skolskog ravnatelja Bunca u Dolini K 5.

Objava. C. k. tvrdjavni povjerenik saopćuje: Sve nevakuirane osobe, koje stanuju u Puli i koje posjeduju ili u gradu samome ili u njegovoj okolici oranice, polja, vrtove i vinograde, pozvane su, da se prijave kod ove općine, u općinskoj dvorani dne 14. t. mj. u 9 sati prije podne.

Sudbena dražbena dvorana. Via Arena br. 2. Dne 12. augusta 1916. u 3 sata poslije podne obdržavat će se dražba različitih zidnih te žepnih satova, više stvari srebrnina, naočala.

Uredjenje prodaje jaja. C. k. tvrdjavni komesar u Puli javlja: Obzirom na postojeću nestašicu jaja, odredjuje se dogovorno sa c. i kr. zapovjedništvom ratne luke u svrhu što pravednije razdiobe robe, što se ovdje nalazi ili što se ima uvažati, te da se dokine nepoštena preprodaja, slijedeće: Sva jaja, što stignu u Pulu, prima jedan organ aprovizacijone komisije, te odredjuje jednu polovicu za tržnicu, a drugu za trg na Comizio.

Tržnica služi samo za kupovanje po civilnom pučanstvu, dok trg na Comizio po vojničkom osoblju. Prodavanje je izvan ovih dviju trgova zabranjeno. Prestupnici bit će kažnjeni u smislu ministarske naredbe od 30. rujna 1857. D. Z. L. br. 108 globom do 200 K odnosno zatvorom do 14 dana te oduzećem legitimacije.

Obznana. Daje se na javno znanje, da od ponedeljka 14. o. mj. unaprijed komisija za nabavu hrane početi će u ulici Promontore br. 1 sa dijeljenjem mlijeka djeci.

Mlijeko će se izdavati u mjeri propisanoj po općinskom liječniku: a) ubogoj djeci besplatno; b) bolnoj djeci uopće; c) drugoj djeci do 2 godine. Onoj pod b) i c) navedenoj po 40 filira litar. Roditelji morati da se prijave u uredu sirotinskog vijeća (sgrada općinskog poglavarstva pozemni sprat na desnoj ruki) donoseć sobom krsnicu djeteta i za besplatno dobivanje i dokaz siromaštva. Isti ured izručiti će onoj osobi, koja imade pravo, dotičnu iskaznicu, zloraba iste oduzimlje pravo na dalnje dobivanje mlijeka. Komisija za nabavu hrane nada se susljedice moći i odraslim bolesnicima izdavati mlijeko, kad njoj bude moguće dobivati veću količoću istog.

Pola, 10. kolovoza 1916.

C. k. tvrdjavni komesar.

Iz Hrvatske.

† **Krešimir Bobek.** U Tirani (Albanija) umro je dne 3. o. mj. član zagrebačkog glazbenog kluba „Lisinski" u Zagrebu, bank. činovnik" i nadporučnik bos. herc. lov. baona, br. 1. Pokoj mu duši!

„Otrovni" Zagreb. „Hrv. Riječ" piše: Pabirčeći po pokrajinskim novinama, opet smo, nakon dužega vremena, naišli, da poneki ljudi još uvijek imadu ambicije do govora o otrovnom Zagrebu i o Zagrebu, koji truje mladež. Dokaza nam dakako ovi nepoznavači Zagreba za tu svoju tvrdnju nijesu iznijeli. I mi samo neznamo, kakovu svrhu mogu imati, u današnja ozbiljna vremena, takove sasvim netačne tvrdnje o trulom Zagrebu....

Proces radi grabežnog umorstva na Rijeci. Za dne 21. o. mj. urekao je riječki tribunal proces protiv onih osoba, koje su u noći od 12. na 13. listopada umorile i sažgale trgovkinju Fanicu Mileusnić. Za ovaj proces vlada medju riječkom publikom velik interes.

Natječaj. Raspisan je natječaj za nabavu 1000 kg drvenih čavlica za cipele, štoga raspisuje glavno skladište uniforma kr. ug. pješačtva u Budimpešti. Natječaj traje do 21. o. mj. u 9 sati prije podne. Potanje upute daje tajničtvo trgovačko-obrtničke komore na Rijeci.

Otvorena pozornica u Osijeku. U Osijeku kane podignuti u garnizonskom perivoju terasu sa stubama, koja bi imala služiti kao pozornica za priredjivanje kazališnih predstava i koncerta. Time bi Osijek dobio svoj „Odeon". Ta je za misao gradskog načelnika uistinu hvalevrijedna.

Meso u Osjeku. Javljaju iz Osjeka, da je onamošnji komisijonar Emil Krausz stavio gradskoj općini ponudu, da je pripravan dobavljati meso za civilno pučanstvo uz cijenu od 6·80 K po kilogramu, ali samo uz uvjet, da se moraju svi po gradskoj aprovizaciji imenovani mesari držati i unaprijed cijene od 7 K.

Bijesno pseto u zagrebačkoj okolici. Zagrebačke novine donose, da se selima zagrebačke okolice skiće veliki bijesni pas, crnošarene boje, koji je već nagrizao više ljudi. Vidilo ga se još i u samom Zagrebu, pa se opominje ljude, da budu na oprezu.

Iz Dalmacije.

Pametna odluka „Našeg Jedinstva". Splitski list „Naše Jedinstvo" donosi pod naslovom „Samo hrvatski": „Od današnjega broja donositi ćemo u listu oglašivanja samo hrvatski. Do sada smo se držali pravila za „Javne zahvale", da svak, koji je htio talijanski, mora najprije tiskati dotičnu zahvalu hrvatski, ali od danas donositi ćemo i to samo hrvatski."

Iz Trsta.

Trbušna pošalina u Trstu. Javljaju iz Trsta: Obzirom na mnogobrojne slučajeve trbušne pošaline u Trstu, objelodanjen je s nadležne strane oglas na pučanstvo, kojim se ovo upozoruje na mjere, kako da se očuva od oboljenja. Ujedno su oblasti izdale odredbu protiv izvažanja voća i povrća, e da se i tako zapriječi širenje ove bolesti. Od 29. srpnja do 5. o. mj. bilo je 46 novih slučajeva oboljenja.

Pukovnik Vladimir Laxe odlikovan. Pukovnik glavnog stožera, Vladimir Laxe, dobio je ovih dana za svoje hrabro i uspješno držanje pred neprijateljem previšnje pohvalno priznanje. Ovo je već drugo priznanje otkako zapovijeda jednoj pješačkoj brigadi na bojnom polju.

Razne Vijesti.

Putovnice za Njemačku. „Pester Lloyd" pripoćuje, da su od 1. kolovoza stupile na snagu nove odredbe o putovnicama iz naše monarhije u Njemačku. Dosadanji su propisi donakle pooštreni, što je po saopćenjima njemačkih oblasti učinjeno iz vojničkih i gospooarskih ratnih interesa Njemačke. Prema novim propisima nastupit će stanovite poteškoće i zavlačenja. S njemačke se strane nadalje javlja, da su se dosadanji nedostaci kontrole kod prelaza granice mogli po uhodoma neprijateljskog inozemstva izrabiti na štetu centralnih vlasti.

Spremajmo se na treću godinu rata! „Hrvatska" donosi po „Frankfurter Zeitung-u": Riješenje pitanja budućnosti ovisi o tome, koliko će vremena proći, dok se naši neprijatelji o tome uvjere, da se s ratnoga zemljevida ne da ništa više izbrisati, a nama da preostaje toliki prepretičak ratnih uspjeha, što će se morati kod mirovnih pregovora bezuvjetno uzeti u obzir i u račun. To dakako ne znači, da ćemo kod naredbenoga mira premjestiti svoje granice onamo, kud se sad vuku naši streljački jarci, jer eto ni godine 1871. nismo zadržali ni Pariza ni polovine Francuske. Hoćemo samo upozoriti na to da možemo zaposjednuto područje politički iskovistiti. Dokle Engleska jošte mišli, da nas može protjerati s one strane Rajne, dotle će i Francuska, koja nije više gospodarica svoje volje, morati sudjelovati u toj vojničkoj igri. Ta staro je ratno skustvo, da onaj, koji uzalud navaljuje, mnogo kasnije dolazi do uvjerenja, da ne može dalje, nego li njegov uspješniji protivnik. Vojnički nema dakle nikakovog povoda misliti, da bi ta beskrajna ofenziva na Sommi mogla donijeti Englezima i Francuzima povoljni uspjeh. Spremajmo dakle sve svoje materijalne i duševne rezerve za treću godinu rata. Zateče li nas mir, biti će vojničke priprave za treću ratnu godinu daleko manja šteta, nego li bi bile prevarene nade u mir, kojima bi smo žrtvovali svoju unutrašnju i vanjsku snagu.

Najveća bitka od pamtivijeka do danas. Prema izjavi američkog dopisnika Wiegand-a bije se izmedju Somme i Ankre oko 1 i četvrt milijuna momaka sa oko 7000 do 10000 topova. To nije samo naiveća bitka u ovom ratu, već najveća izmedju sviju, što ih je dosele povjesnica zabilježila, i to što se tiče broja i upravo špartanskih junačtva i ustrajnosti u navalama i protunavalama.

Geografsko ispitivanje Srbije. Kako je poznato, bila je odmah iza osvojenja Srbije odaslana po Bečkom Geografskom Društvu posebna ekspedicija, kojoj je bila zadaća, da geografski svestrano ispita osvojene krajeve. Vodjom ekspedicije bio je imenovan profesor dr. Norbert Krebs kao geograf, kome je kao pomoćnik bio dodijeljen profesor Othenio Abel, geolog. Sada se iz Beča javlja, da se je profesor Krebs povratio i da je podnjo Geografskom Društvu svoj privremeni izvještaj.

Cadorna i političari. „Neue Züricher Nachrichten" javlja, da je general Cadorna izvojevao novu pobjedu — nad talijanskim političarima. Oni su naime, dogovorno sa Parizom i Londonom, silili na to, nek Italija navjesti Njemačkoj rat, dok se je Cadorna tomu sa svom odlučnošću opro, i to s vojničkih obzira jer da prilike na austrijskoj fronti nikako ne dozvoljavaju, da bi išle talijanske čete Francuzima kod Verdena u pomoć. Cadorna je pobijedio tom lakše, jer je pozivao na to, kako daleko bi bila lako prodrla austrijska ofenziva u Mletačkoj, kad bi bio jošte prije nje prihvatio zahtjeve talijanskih političara i poslao Francuskoj pomoć. Opravdanost argumentacije generala Cadorne priznali su koli kralj toli političari i tako mu se podložili. Kako dugo će to potrajati, nije moguće dakako proreći.

Nove željeznice na Balkanu. „Hrv. Lloyd" saznaje, da kani naša monarhija stvoriti u Srbiji, Crnojgori i Albaniji željezničku mrežu, koja bi sastojala iz triju glavnih grupa. Prva glavna pruga odvojila bi se od pruge Budimpešta—Beograd, te bi vodila kroz Srijem preko Bjeline u Bosnu i onda dalje dolinom Drine do njenog izvora. Odatle preko Podgorice u Skadar, nadalje kroz Albaniju do Lješa, te duž morske obale do Valone. — Druga glavna pruga vezala bi Skoplje preko Prizrena sa Svetim Ivanom Meduanskim. — Treća glavna pruga išlo bi od Soluna do Jadranskog mora, te je dio od Soluna do Monastira već izgradjen. Od Monastira vodila bi se pruga preko Babunaklanca, preko Resne kod Galičice u Ohridu, te konečno duž rijeku Skumbi.

Zabranjena knjiga. „Slovenski Narod" donosi: Prije nekoliko godina izdana knjiga dra. Karla Kramara o češkom državnom pravu sada je zaplijenjena.

Razočaranje u Francuskoj. „Berliner Lokalanzeiger" prima iz Ženeve brzojav prema kojemu su u Francuskoj vanredno razočarani radi krzmanja Rumunjske, da intervenira u ratu na strani antante. To se rumunjska neodlučnost dovadja u vezu sa nedostatnim uspjesima ruske ofenzive. Medju zastupnicima komore čuo se je po više puta nazor, da je zauzeće Lavova imalo biti znak za istup Rumunjske. Sada se pak stavljaju sve nade u ofenzivni postupak solunske vojske. Na navještenje rata Rumunjske Austriji ne smije se ni pomisliti, dok ne započne ta ofenziva i dok se ne vide njezini uspjesi. Usprkos toga antanta ne gubi nade i kuša svim mogućim sredstvima, da skoni Bratianov kabinet na intervenciju.

Crkvica u strjeljačkom jarku. Pariški dopisnik amsterdamskoga „Tijda" javlja: U Champagni su vojnici odmah iza fronte sagradili crkvicu u samom strjeljačkom jarku. Crkvicu su okrstili „Naša draga Gospa strjeljačkih jaraka". Crkva ima i zvonik s urom, po kojoj se ravna čitava pukovnija. Dvije patrone granata služe kao zvona, dok se limeri pjetao vrti na zvoniku na staroj bajuneti. Zidovi su iz valovitoga kositra. Nad žrtvenikom je obluk, koji nosi stavu pukovnije.

Žalosna ratna uspomena. Neki bečlija imenom Oto Kraus došao je ovih dana sa bojišta kući, te je donio sa sobom na uspomenu — šrapnelu. Iz radoznalosti kako je sve to u šrapnelu izradjeno i posloženo, pokušao je šrapnelu otvoriti. Kraj njega je stajalo osamgodišnje dijete. Kod otvaranje je šrapnela eksplodirala te Krausa i dijete smrtno ranila.

Izvanredni slučaj spavanja. Talijanski listi javljaju o slijedećem slučaju trajnog spavanja, koji nije doduše osamljen, ali svakako rijedak: Čim je bio rat sa strane Italije naviješten našoj monarhiji, dobio je postolar u Leveranu, Antun Fusso, poziv, da dodje pod bajrak. Rek bi, da nije taj poziv Fussa toliko uzbudio, pa umjesto da podje u vojarnu, legne spavati. Spavao je čitavu noć i čitav slijedeći dan, spavao je čitavi tjedan i čitavi mjesec i spava još i danas. Pozivnicu imade pod uzglavljem i tvrdo spava. Drmali ga, premetali na sve moguće načine, boli iglama i mučili, ali on sve to ne čuje i mirno spava čitavih trinaest mjeseci. Koliko je liječnika u mjestu i okolici, trsili su se, da bi ga probudili, ali Fusso spava te spava. Liječnici su napokom odredili, da se ga ima umjetno hraniti. (Kako će Fusso raskolačiti oči, kad se jednom pobudi i sazna da njegovi zemljaci uistinu nisu spavali, al da bi bili bolje uradili, kad bi bili slijedili njegov primjer).

Ciganin — harambaša. „Obzor" donosi slijedeći brzojav iz Budimpešte: U mjestu Alsoledva bio je prije nekoga vremena uzet na stavnji ciganin Karlo Markovics, koji je, da izbjegne vojničtvu, uskočio u šume. Od onda započeo je u okolici bezbrojna umorstva. Razbojnik dočekivao bi seljake, koji se vraćaju sa sajmova, ubijao ih sjekirom ili revolverom, a zatim orobio. Nekoje su lešine pronadjene užasno iznakažene. Sva ta nedjela počinio je jedan jedini čovjek. Ovih je dana uapšen po oružnicima, te okovan teškim lancima, priznao sudcu izražitelju, da je počinio sva grabežna umorstva u okolici posve sam, no da je htio sakupiti družinu i postati harambašom, ali ga oružnici pretekoše.

„Bog je kažnjen". U nekom francuskom gradiću blizu njemačke fronte napisano je na vratima jedne crkvice: „Dieu est puni", što hrvatski znači: „Bog je kažnjen". Evo kako je došlo do tog bogohulnog natpisa: God. 1906. dogodila se u rudniku Courrieresa velika nesreća, kod koje je zaglavilo 20 rudnika iz pomenutog gradića. Bjesomučna svjetina učini Gospodina na nebesima odgovornim za tu nesreću, te provali u crkvu i razbi sve, što joj je došlo pod ruke. Od tada ostala je crkva nepopravljena, jer se općina nije ni mnogo brigala, da dolično obnovi kram božji. Iz Courrieresa dolazi sada vijest, da su bogobojazni Nijemci zagradili za one stanovnike, koji ne otpadoše od Boga, malu crkvicu, u kojoj se sada služba božja služi.

Novi orijaški dalekozor. U sjevero-američkom gradu Clevelandu, u državi Ohio, uredjen je za zvjezdarnu Viktorijinu orijaški dalekozor. Taj dalekozor teži 1100 centi, dok mu je promjer reflektora 180 cm. Dalekozor se kreće elekričnom snagom.

Najskuplja putna karta. Bogataši više puta ne znadu, kuda bi s novcem. To se najbolje ističe kod američkih milijunara. Akoprem je zapovjednik „Deutschlanda" razglasio, da ne će uzeti nikojeg putnika sa sobom, našao se je Američanin, kako javlja „New-Herald", koji je ponudio 200.000 maraka za kabinu, da se uzmogne voziti poput junaka u Julij Verneovom romanu 20.000 milja pod morem. Naravski, da je zapovjednik „Deutschlanda" ponude odbio.

Poruke iz uprave.

G. Kraljić, Nj. V. B. „St. Georg" polučismo kako navedeste.

Gospodu predplatnike, kojima dugujemo odgovor ili razjašnjenja, molimo nek se za kratko vrijeme ustrpe.

†

Duboko ožalošćeni potpisani javljaju svim rodjacima, prijateljima i znancima prežalosnu vijest, da im je sin, odnosno brat

Aleksandar Stiglić

jučer dne 11. kolovoza u 7 i pol sati prije podne nakon duge i teške bolesti u 23. godini života svoga, providjen svetotajstvima umirućih, blago u gospodinu preminuo.

Sprovod milog pokojnika bit će danas, dne 12. kolovoza u 6 sati po podne iz ulice Emo broj 9 na ovdašnje civilno groblje.

Pula, dne 12. kolovoza 1916.

Ivan i Ignac braća. **Katarina** majka. **Marija** sestra.
Olga, šogorica i obitelj **Jović**.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Pa kakvi su to ljudi?"

„Otac pristar konzervativac, pristar, jak, debeo, na nogu slab, jer trpi od uloga. To su valjda posljedice onoga doba, kad je, budući juratom, s našim poslanicima išao na požunski sabor. Vele, da je dobar jurista, ne pije nego staro vino, igra sa starim gospodjama rado marijaš. Rekao bih, da je Hrvat iz prošloga vijeka. Gospodja je pokvaren husarski oficir, a i ljubi husarske oficire. Nosi kratku kosu, puši cigare, pije samo šampanjac, tjera sama konje, ne će svilenu haljinu obući nego jedamput. Spava danju, a bdije noću. Najmilija joj je zabava „Makao" i „Pol dvanaest." Gospodja kanda nema muža, a muž kanda ne vidi gospodje. Pravi gospodar jest tvoj budući učenik, dječak od 14 godina. Majka bi ga stavila na tortu; ako razbije komu kamenom prozor, tvrdi majka, da joj je sin „genie". Dječak tuče služinčad batinom; ako šta skrivi, zaplače, i majka ga moli za oproštenje. Divlji je ždrijebac na madžarskoj pusti."

„Ta to je pogibeljan individuum."

„Nije najpogibeljniji."

„Već tko?"

„Kći."

„Kakova je?"

„Pogledaj ju sam. Al se čuvaj!"

„Zašto?"

„Brate! Ti si lako upaljiv. Ti si već imao sto ružnijih ideala od Dobranićeve kćeri."

II.

Gospodin plemeniti Dobranić sjedjaše za svojim pisaćim stolom pušeći veliku lulu od stive i premećući spise velike parnice, koju je pomno proučavao. Katkad bi posegao za omašnim zakonikom, katkad bi se i nasmjehnuo, kad je naišao na kakovo ludo mnijenje branitelja. Dobranić bijaše visok, krupan čovjek. Njegovo tijelo sjećalo te je starih hrvatskih junaka, prsa mu bijahu jaka, ramena široka, noge i ruke velike, glava velika ponešto šiljasta, a kosa kratko pristrižena. Čovjek ne bijaše sada lijep, ali se nije moglo reći, da je ružan, dà, u mladosti je možda i lijep bio. Cijelo lice imalo je jake, krupne crte, bijaše žutkasto, nabuhlo, isprekrižano borovima, a i kraj debelih usnica, kraj jaka nosa, na visokom uskom čelu bijahu upisane one oštre crte, koje nijesu biljegom radosti. Smedja kosa počela se gdjegdje bijeliti, nu guste obrve i spušteni brkovi ne pokazivahu još znaka starosti. Malena soba gospodina Dobranića stajala je na kraju hodnika njegove kuće, te je bila posve odijeljena i odaljena od ostaloga stana. Gotovo bi čovjek rekao, da je to udobna, ali vrlo neredna izbica pustinjača. Pokućvo, prevučeno žutim damaskom, dalo se po svojoj spodobi starinsko i gdjegdje izlizano. Valjda se je prije jedno 30 godina sjajilo u paradnoj sobi; visoki ormar od hrastovine kao da polazi iz Napoleonovih vremena, dočim te je gvozdena, gunjem pokrivena postelja sjećala kasarne. Nad posteljom je visjela dvocijevka, srebrom okovana sablja krivošija, grb Dobranića i malo raspelo od bjelokosti; podalje kod peći stojalo je tiršćo čislo dragocjenih lula od stive, a po podu, na stolu, na peći, na policama ležale i stajale zaprašene knjižurine u najvećem neredu. Izim gospodara živio je u toj sobi još jedan živi stvor, stara zelena papiga, koja je kraj pisaćeg stola na stolici sjedjela. Inače bijaše tu malo života. Bilo je tu pače vrlo tjeskobno čovjeku stranu, jer je duha od stare hartije i duhana napunjala zrak. Gospodin Dobranić kao da je to svetište krio od ostalog svijeta, dà i od zraka i sunca, jer su zelene zavjese bar danju uvijek bile na pol spuštene. Gospodin Dobranić zvao je taj svoj zaklon kroz šalu sam: „refugium peccatoris," a to i pred ostalim svijetom. Ljudi bi se tomu nazivu svaki put nasmijali, al nijesu nikako razumjeli zašto, da je soba gospodina Dobranića: „utočištem grješnika." Malo bi kada izašao iz te izbice i to samo za poslom ili k objedu. Inače je tu sjedio, učio, pisao, pušio, s papigom razgovarao. Gospodin Dobranić nije bio prijatelj šetanju, jer su ga pođale ostavljati noge, crni kožnati naslonjač pred stolom bio mu je, kako pjesnik veli, „najmiliji zakutak na ovom svijetu"; tu je i poslije objeda drijemao. Samo pod večer kanda je oživio, kanda se je u njegove kosti povratila mladost. Kad se je počelo mračiti počelo, kad je zvijezda za zvijezdom skočila na nebo i napokon o pol neba i mjesec planuo, otvorio bi g. Dobranić prozore svoje širom. Pred njim se prostiraše o noćnom svjetlilu divna krajina, zagrebački vinogradi, zaseoci i čabrona gora. Tu je znao dugo i dugo stajati kraj prozora. Njegovo se oko gubilo u čarobno svjetlo, njegovu je uhu godila ona tajnovita noćna tišina, kroz koju bi se samo pokadšto čuo kakov uskrik čovjeka ili žubor šumskog potoka. Bilo mu je kanda je van svijeta, a to je njegovoj duši godilo. Onda se opet šetao amo tamo po mračnoj sobi skrštenih ruku, oborene glave, brzim korakom, šapćući po tiho nerazumljive riječi. Znali su ukućani za taj njegov čudni običaj, ali mu nijesu smetali, pače ni pitali za razlog tomu vladanju. Gospodja Dobranićka, koja gotovo nikad nije zafazila u taj zaklon, ne bi o tome svome mužu ni riječi spomenula. Bud nije imala kada za takove prigovore, bud da je imala osobita razloga ne dirnuti u minule uspomene. Nu svijet se je tomu samovanju vrlo čudio. Dobranić bijaše čovjek po svoj Hrvatskoj vrlo dobro poznat još od mladosti svoje. Svatko se je živo sjećao toga mladića herkulična stasa, aristokratskih običaja, koji se je sa svojimi profesori živo prepirao o najtežim pravničkim pitanjima te ih znao zatjerati u škripac; koji je budući najboljim plesačem i udvoračem svakome mladiću oteo dragu; koji je ne jedamput u dvoboju ranio protivnika vojničkog časnika; koji je izvrsno igrao šah, wist, klavir; koji nije mogao živjeti bez šampanjca i vesela društva. Već za rana pratio je grofa . . . . . ića na požunski sabor, te je tom prilikom ulazio u najotmjenija društva. Madžarske grofice čudjahu se okretnosti, dosjetljivosti mladoga Hrvata, a on je sve njihove poklone primao s kavalirskom nekom nebrigom. Još većma čudjahu se saboraši, otkud grofu . . . . ić, koji u privatnom razgovoru nije pokazivao mnogo duha, ti klasični govori u saborniсi. Velikaši dakako nijesu znali, da je taj klasični slog plod Dobranićeva pera, nu stari grof mu se klanjao i često veleći: „Vi ćete biti znamenit čovjek, Dobraniću, Vam ni vrag ništa ne može!"

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 307.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 13. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Fronta generala konjaništva nadv. Karla: Napadaj u Karpatima borećih se njemačkih i austro-ugarskih četa uspješno napreduje. Jučer su neprijatelju uzele 700 zarobljenika i 3 strojne puške. Jugoistočno Worohte bijahu čisto odbite ruske protunavale. Inače je u području nadvojvodine fronte samo na donjoj Zlotoj Lipi i južno Zalošća došlo do živahnije bojne djelatnosti.

Hindenburgova fronta: Armada Böhm-Ermollia odbila je zapadno Zalošća više jakih ruskih napadaja. Zapadno Kaszowke bijaše kod iznenadne navale na neprijateljsko pretpolje zarobljeno 170 vojnika i zaplijenjene 3 strojne puške. Južno Stobihve su se ponovno izjalovili ruski pokušaji prelaza.

Talijansko bojište.

U odsjeku medju morem i Vipavskom dolinom je naša vatra osujetila mnoge pokušaje Talijana, da se približe našim novim položajima. Na visinama istočno Gorice odbile su opeta naše čete jaku navalu. Tom su prilikom zarobile 10 časnika i 140 momaka. Sveta Gora bila je nišanom žestoke neprijateljske topovske vatre. Kod manjih poduzeća na tirolskoj fronti zarobismo 89 vojnika, medju kojima 5 časnika te zaplijenismo 1 strojnu pušku.

Jugoistočno bojište.

Nema dogodjaja od osobite važnosti.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 12. (D. u.) Hidroplani su u noći od 11. na 12. kolovoza vrlo uspješno bombardovali neprijateljske baterije na ušću Soče, neprijateljsku ljetalačku štaciju Borgo i brodogradilište Adria kod Tržiča te su se usprkos vrlo žestokog opstrjeljavanja vratili neoštećeni.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 12. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju Thiepvala i šume Foureaux te blizu Guillemonta napadale su jake engleske sile. Na sjeveru od Ovillersa i kod Pozieresa bile su suzbijene borbom na bodove i protunavalom, a na sjeveru od Bazentin-le-Petita i blizu Guillemonta izjalovile su se navale u vatri topova, pješadije i strojnih pušaka. Izmedju Maurepasa i Somme propao je žestoki francuski napadaj. Prodrli su na sjeveroistoku od Hema u maleni dio šume. Na jugu od Somme izjalovio se je djelomični neprijateljski napadaj kod Barleuxa. Na desno od Moze suzbili smo u noći pred 11. o. mj. napadaje s ručnim granatama, na sjeverozapadu od tvrdje Thiaumont, sinoć jake pješadijske navale protiv iste tvrdje s teškim gubicima za Francuze.

Hindenburgova fronta: Kod Dubčice na Strumjenu, na zapadu od Nobelskog jezera i na jugu od Zareča napadala su ruska odjeljenja uzaludno.

Skupine su njemačkih ljetala napadale kroz posljednje dane obiljno bombama na pruzi Kovel-Sarnji i na sjeveru od nje prostorna taborišta.

Fronta nadvojvode Karla Franje Josipa: Na jednoj i na drugoj strani vrha Capul stupile su u borbu njemačke čete.

Istočno bojište.

Jučer su izumrjeli hitro u našoj topovskoj vatri ponovljeni slabašni protivnički izlični napadaji na jugu od Dojranskog jezera.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Bethmann-Hollweg ostavio Beč

Beč, 12. (D. u.) Bethmann-Hollweg primio je prije podne poldrugsatni posjet ministra predsjednika Tisze.

Beč, 12. (D. u.) Njemački državni kancelar i državni tajnik Jagow ostavili su Beč s današnjim večernjim vlakom. U dvodnevnim razpravama izmedju vodja izvanjske politike obiju država moglo se je jedino da ustanovi potpuno suglasje u svim stvarima o kojima se je raspravljalo.

Rat na moru.

Atena, 12. (D. u.) Na parobrodu se je „Eleutheria“ izmedju Soluna i Volo nakrcan petrolejem i sa dvanaest stotina putnika, ponajviše demobilizovanih grčkih vojnika, porodio požar. Strojevi su eksplodirali. Četrdeset mrtvih i mnogo ozlijedjenih. Parobrod se je konačno nasukao.

*

London, 12. (D. u.) Škuner „Demaris“, francuska jedrenjača „Anette Marie“, francuski parobrod „Henricisa“, parobrod „Robert“, parobrod „San Bernardo“ iz Glasgowa potopljeni su. Momčad je „San Bernarda“ spašena.

*

London, 12. (D. u.) Prema „Daily Telegraphu“ javlja „Temps“, da je u Tuluzi španjolski parobrod „Genekogortamendi“ (3061 tona) potopljen. Momčad od 24 lica iskrcala se je u Portvendresu.

*

Kopenhagen, 12. (D. u.) Danski je parobrod „Dannewang“ u Istočnom moru potopljen po podmornici. Momčad je spašena.

Bojevi na egipskoj fronti.

Carigrad, 10. (D. u.) — Agencija Milli objavljuje izvještaj o boju u Romani-Katia, 4. i 5. t. mj., u kojemu izvještaju stoji i slijedeće: Naša pomaknuta odjelenja, koja su imala da provedu navalu u izvidničke svrhe, poduzele su navalu protiv jakim neprijateljskim položajima, zauzele su prve neprijateljske vrste jaraka, te su prema večeru došle do žičnih zaprijeka neprijateljske glavne linije. Medjutim su pješčani vihori zapriječili gibanja našeg lijevog krila, koju je okolnost neprijatelj iskoristio navalivši iznenada u ledja našega lijevoga krila. Dio tamošnjih naših četa pao je nakon dugog otpora u neprijateljske ruke. U noći na 5. t. mj. bile su naše čete uslijed tih neprijateljskih operacija povučene u smjeru preme Katiji. 5. t. m. poduzeo je neprijatelj sa svim svojim četama i došlim ojačanjima navalu na naše čete u Katiji, ali je bio suzbit protunavalom te je imao teške gubitke. Da postignemo našom izvidničkom navalom namjeravani uspjeh, povukli smo u noći na 6. t. m. naše čete na crtu istočno Katije.

Francuski glas o opstrijeljivanju Gorice.

Genf, 11. „Petit Parisien javlja: Opstrijeljavanje je Gorice bilo u nedjelju u jutro strašno žestoko. Kolodvori sv. Petra i sv. Andrije su gorjeli. Austro-ugarske čete su se junački opirale. Francuski listovi otkrito priznavaju teške talijanske gubitke te govore o novim teškim bojevima, jer da je zauzeće Gorice tek početak talijanske ofenzive.

Izjave generala Joffrea.

Genf, 11. Generalissimus Joffre kazao je jednom amerikanskom novinaru još i ovo: Bojevi bivaju sve očajniji, no pošto je sad kod savezničkih armada potpuno jedinstvo u postupku, shvatit će čitav svijet, da će se sad kolo sudbine kretati prema našim željama. Znak budućnosti može svaki da odgoneta. Značajno je obilježje sadašnje vojne jedinstvenost dogadjaja na svim frontama. Sa svih se strana stišću neprijateljske bojne crte. Velike one žrtve, koje su morali Francuzi doprinijeti kod Verduna, dale su saveznicima vremena, da svoje pripreme dovrše i dovedu do dozrelosti. Rusija je sa svojim golemim ljudskim pričuvama imala zgode, da stavi na noge armade, koje sad neprijatelju zadaju trista jada u Galiciji, Volhiniji i Armeniji. Engleska je tekom dviju godina imala vremena, da pokaže svijetu svoje bogatstvo i različita svoja pomoćna sredstva, a sad pokazuju njezine čete takodjer i svoju odličnu vrsnoću kod Somme. Italija imade tešku i ograničenu ulogu na ograničenoj fronti, no njezine čete izvršuju udivljenja vrijedno svoju zadaću. Konačno se počinje i srpska vojska boriti većom snagom nego li ikad, iza kako je sabrala svoje posljednje pričuve.

Kako dugo će rat još potrajati, ne znam, no to nije važno. Mi znademo, da se približava slom, mi smo stigli do obratišta. Petmjesečni je otpor Francuza kod Verdena osujetio nacrte neprijatelja. Za sad se još ne može zamijetit omlitavljenje neprijateljskih sila na zapadnoj fronti. Dvije trećine najboljih njemačkih sila stoje ondje, 122 najbolje njemačke divizije bore se proti Engleskoj i Francuskoj, a proti Rusiji 40 njihovih divizija. No naša je armada jača nego ikad i Francuska je čvrsto odlučila, da će voditi borbu do pobjedonosnog kraja.

Upitan o osobnim nakanama, izjavio je Joffre, da imade samo dva cilja: On hoće izvojevati konačnu pobjedu, a izatoga se zahvalit na službi. Svoju starost da kani provesti na palubi koje ladje „štono vozi kvasnim rijekama Francuske.

Sarrailova ofenziva još daleko.

Genf, 10. „Petit Parisien“ javlja iz Soluna, da su Sarrailove čete poduzele na lijevoj obali Vardara laka čarkanja, dok su Bugari na desnoj obali poduzeli jaki sunak. Medjutim da je ofenziva na tom ratištu još veoma, veoma daleko.

Vijećanja u Bukareštu.

Bukarešt, 10. Svi su ministri zastupnici prekinuli svoje ljetne dopuste. Kralj je Ferdinand primio razne poslanike, medju kojima i austro-ugarskoga. Ministarski je predsjednik Bratianu jučer dva puta primio ruskoga poslanika. Nato je na večer svršilo ministarsko vijeće. Ovamo su dospjeli razni posebni dopisnici da sudjeluju kod tobože predstojećih dogodjaja na rumunjskoj strani.

Bukarešt, 10. Listovi javljaju, da je kralj Ferdinand odlučio provesti ljeto u Bukareštu te da neće ostaviti glavnoga grada.

Rumunjski glas o Sarrailu.

Bukarešt, 11. „Dreptatea“ javlja, da je odličan rumunjski državnik, na pitanje zašto Rumunjska ne stupi pod oružje, odgovorio slijedeće: Dok nije Rumunjska sigurna, da neće sa južne svoje fronte biti iznenadjena, ne može ozbiljno mjsliti, da na sjeveru stupi u akciju. Sadašnji položaj u Solunu sakupljenih savezničkih četa ne jamči Rumunjskoj, da bi Sarrail mogao biti sposoban, da na Balkanu uspješno operira. Dugo zatezanje ofenzivom dokazuje potpunu nesposobnost. Njegove čete nijesu niti u stanju da potjeraju bugarske čete sa grčkoga područja medju Dojranom i Gevghelijem. S druge strane nijesu ni Rusi u stanju da navale na Bugarsku. Medju dvim vatrama ne može Rumunjska da bez kakova jamstva ostavi svoju neutralnost.

Englesko-ruska napetost.

Monakov, 10. Listovi javljaju o rastućoj napetosti medju Rusijom i Engleskom iza nesvojevoljnog istupa Sasonova iz vlade. Engleski državni vodje imadu malo povjerenja u Stürmera. Oni se boje, da bi uza svu pogodbu moglo pod tim nepostojanim ministarskim predsjednikom doći do sklopljenja posebnoga mira, ako mu se ne zajamče daljnji milijardski zajmovi.

Odstup ruskog ministra financija?

Stockholm, 11. U Petrogradu se izjavlja, da se ministar financija Bark neće nakon svog povratka sa putovanja povratiti na svoje mjesto, pošto se je iz Engleske vratio konačnim otkazom, da je tako njegova zadaća riješena. Njegov će nasljednik biti po svoj prilici sadašnji državni kontrolor Pokrovski.

Dogovor francuskih i engleskih ministara u Parizu.

Paris, 12. (D. u.) — Havas javlja: Lloyd George imao je jučer sa Briandom i drugim ministrima dugi dogovor, kod kojega je sudjelovao i Joffre. U mnijenju se je pokazao potpun sporazumak izmedju obje vlade u pitanju glede tijeka zajedničkih vojnih operacija.

Francuski zahtjevi glede Italije.

Genf, 11. List „Temps“ govori u uvodnom članku o budućnosti Italije obzirom na njezinu današnju ofenzivu. Italija imade, veli list, prava na stanovita područja, koja njezini saveznici priznavaju, no Italija se mora obvezati, da će stalno i točno urediti svoj medjunarodni položaj, dakle i Njemačkoj navijestiti rat.

Bojna crta saveznika kod Soluna.

London, 10. Listu „Daily Telegraph“ javljaju iz Soluna, da se sad proteže bojna crta saveznika od jezera Prespa sve do Strume. Time neka ne bude rečeno, da imadu saveznici i posjedu neprekinutu liniju izmedju obje te točke, nego da strategički njihovi položaji štite medjašno područje, kojemu je Solun središte. Srpska se vojska nalazi na zapadnom krilu bojne crte.

General Sarrail vrhovni zapovjednik savezničkih četa u Solunu.

Pariz, 12. (D. u.) — Na želju generala Sarraila dodijeljen mu bje general Cordonnier, koji će neposredno zapovijedati francuskim divizajama. Sarrailu je povjereno, da preuzme vrhovno zapovjedništvo zajedničkih savezničkih četa u Solunu.

Engleski novac i Venizelosov izbor.

Atene, 11. Četvorni je savez postavio do sada na raspolaganje 5 milijuna maraka u izborničke svrhe,svrhe, te ne trpi u sa njegove strane zaposjednutom području nikakve izborničke protuagitacije. Vojska, narod i trgovački stalež jesu odlučni protivnici Venizelosa.

Novi vojnički pozivi.

Beč, 11. (D. u.) — Pozivaju se pod oružje za dan 28. o. mj. austrijski pučki ustaše g. 1896. do 1893., kaošto i 1889. do 1885, koji su bili pronadjeni sposobnima u općim ponovnim pregledbama, što su se pred kratko dovršile. Sadašnje isključenje godišta 1892., 1891. i 1890. obrazlaže se shodnim hranjenjem pričuva za vojsku na bojnom polju. Oni pučki ustaše tih godišta, koji su bili pronadjeni sposobnima biti će prigodimice pozvani u buduće.

Crnogorska kraljevska obitelj u Parizu.

Pariz, 12. (D. u.) — List „Temps“ javlja; Crnogorska je kraljica sa princesama Ksenijom i Verom te princom Petrom prispjela u Pariz. Kralj i njegova obitelj nastanit će se možda konačno u okolici Pariza.

Eksplozija u Dudešti u Rumunjskoj.

Bukarešt, 12. (D. u.) — Prije podne bio je pogreb 118 žrtava eksplozijone katastrofe u tvornici baruta u Dudeški, kod kojega su sudjelovali kraljevski par, prijestolonasljednik te ministri.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 11. Služb. izvj. od 10. poslije podne. Sjeverno Somme smo tekom noći nekoliko napredovali sjeverno šume Hem, zarobili smo oko 200 vojnika te zaplijenili 6 strojnih pušaka. Južno Somme raspršili smo našom vatrom neprijateljska izvidnička odijeljenja, koja su kušala, da se bacalima vatre približe našim položajima.

10. t. mj. na veče. Izuzevši dosta jaku topovsku djelatnost sjeverno Somme i u okolici utvrde Thiaumont, prošao je dan na cijeloj fronti mirno. Operacije sprječava nevrijeme.

Engleska.

London, 10. Služb. izvj. od 9. t. mj. Sjeverozapadno Pozieresa su australske čete pomakle naše linijeu širini od 600 jarda naprijed. U ostalom je dan mirno prošao.

Služb. izvj. od 10. t. mj. poslije podne. Posljednja je noć prošla na našoj fronti uopće mirno; samo jugo-istočno šume Trones opstrijeljavao je neprijatelj naše linije sa granatama. Sjeverozapadno Pozieresa uznapredovali smo u mjestnim poduzećima te smo se učvrstili u sadašnjim položajima. Zarobismo 72 vojnika. Južno Arrasa smo razrušili neprijateljske rovove te smo zadali neprijatelju gubitke. Slično neprijateljsko poduzeće protiv naših jaraka sjevero-zapadno Hullucha nije imalo nikakova uspjeha. Jedno poduzeće minama južno Loosa ostalo je bez učinka.

Ratne varke naših neprijatelja.

Njemački je natporučnik Strölin izdao za službenu poduku veoma zgodnu knjižicu, u kojoj opisuje način borbe naših neprijatelja. Pod konac navadja nekoliko ratnih varka, koje su od općenitog interesa. Mnogima se je od ovih varka služilo isključivo civilno žiteljstvo, koje je dakako radi toga potpalo pod ratno pravo ili je pako na licu mjesta bila osuda nad njim izvršena. Dapače i viši se neprijateljski zapovjednici nijesu žacali, da organizuju varke, koje se protive medjunarodnom pravu; oni, koji su te varke upotrebljavali, bili su tužnom žrtvom ovakovih odredbi.

Evo najglavnijih ratnih varka, koje jasno pokazuju prepredenost, a i podlost naših neprijatelja:

1. Znakovi pomoću tvorničkih zviždalica, mlinova na vjetar (prema položaju krila), zvonova, kazalima na uri, pomoću svjetiljaka, otvaranja i zatvaranja prozora, dizanja dima, dizanja ili spuštanja zastava.

2. Preokretanje putokaza.

3. Motrilišta, često u središtu naših linija, sa sakrivenim telefonskim spravama u posteljama, podrumima, u šupljem drveću, poljima sa žitom, dapače i u ovojima prividno ranjenih.

4. Pokušaj, da se dodje do spoja s našim telefonskim redovima, kako bi se uhvatile govorene vijesti ili pako, kako bi se dalje slale krive vijesti i zapovijedi.

5. Zračni letači s krivim znakovima ili našim modelima. Neprijateljski se letači na oko medjusobno u zraku bore, puste, da na nj puca njihovo vlastito topništvo ili brzim spuštanjem zavadjaju, kao da su pogodjeni. Pod zaštitom tih varka ispituju naše pozicije, spuštaju se iza naše fronte, iskrcavaju golubove pismonoše ili civilne osobe.

6. Ljetači bacaju ljetake s krivim vijestima o našem vojnom položaju ili zamamljivim ponudama (dobar postupak u zarobljeništvu!), slične vijesti izvješuju na pločama pred streljačkim jarcima, bacaju omotane oko kamena u naše jarke ili ih učvršćuju na našim žičanim zaprijekama, da tako djeluju na zlo raspoloženje naših četa.

7. Oponašanje znakova, zapovjedi, lozinka; zazivanje imena časnika, e bi ove namamili u zasjedu.

8. Bezbrojne krinke, prividne utvrde, čitavi redovi sa naslikanim glavama i telećacima, drvene strojevne puške i drveni topovi, iz kojih se razvija dim.

9. U streljačkim jarcima pokazuju se zrcala za opažanje, visoko podignute kape i lopate na raznim mjestima; ori se buka i vika i daju zapovjedi, kako bi se time zavaralo, e je u jarku jaka posada. Na cestama, koje vode do pozicija, diže tek po nekoliko ljudi silnu prašinu, kao da dolaze silna pojačanja. Da se zataji polagane mina ispod zemlje, izvadja često neprijatelj na površini osobito bučne radnje oko utvrdjivanja.

10. Da se ustanovi stanje naših pojačanja ili povlačenja četnih odjela sa fronte, bile su točno nasuprot naših spojnih jaraka smještene lagane drvene stijene, koje su hvatale zvuk, štono je poticao od koracanja naših odjela. I željezničke su tračnice nerijetko upotrebljavali kao vodič zvuka.

11. Držanje predmeta u vis iz streljačkih jaraka, kako bi naši bili izazvani da pucaju i time podali cilj za gadjanje neprijateljskog topništva.

12. Položaji topništva pod zaštitom crkve i umjetničkih zgrada; topovi u kućama.

13. Najprednji se streljački jarci često bez borbe napuštaju, a neprijateljsko je topništvo i pješadija već odavna na nje uperila svoje gadjanje.

14. U sakrivenim streljačkim jarcima ostavljaju pred glavnom pozicijom strijelce, koji će kod juriša navaliti na naše čete iza hrpta. Zaostali

neprijateljski strijelci pričinjaju mrtvima ili ranjenima, da tad uzmognu iz zasjede pucati.

15. Mahanje bijelim rupcima ili držanje ruku u vis kao znak predaje, a tad vatra iz strojevnih pušaka na naše ljude, koji se približuju. Pomicanje prema unaprijed sa puškom, sakrivenom pod kabanicom, ili bez puške; tad iznenada navala sa ručnim granatama. Sklapanje poznanstva u jarcima, zloraba njihova; pokušaj kod pokapanja mrtvih, da se sazna za naše pozicije.

16. Napadaji čitavih neprijateljskih bataljuna u našim odorama.

17. Napredovanje pod zaštitom sanitetskog osoblja; crveni križ na štopskim stanovima i skladištima municije; strojevne puške u bolničkim kolima.

18. Vojnici se oblače u civilno ili žensko odijelo; uhodarenje po civilnim osobama; propusnice, potpisane po našim generalima; uhode u našim odorama i automobilima.

19. Straže i izvidnice sakrivaju se vješto po drveću, kupovima slame ili sijena, živicama, grmlju, kućama itd.; pucaju iz zasjede na najbližu udaljenost; propuštanje straža i prednjih četa, a tad tek otvorena vatra na štopove i kolone. Neprijateljske čete pucaju na naše pozicije, da zavedu posatku na uzvraćanje vatre i time na odavanje svoje jakosti. Indijci su bacali kamenje preko glava njemačkih straža, koje su se okretale za šumom i bile tad napadane iza hrpta.

20. Radoznalost se naših straža izazivlje lutkama iz slame, u kojima su bile sakrivene lako upaljive ručne granate. U napuštenim su pozicijama bili položeni vodovi posve sličnim telefonskim žicama, te su kod prerezivanja upaljivali mine.

21. Nad neprijateljskim su jarcima i žičanim zaprjekama bile razapete mreže od žica, sa kojih su naše ručne granate natrag do nas otskakivale.

22. U noći prije neprijateljskog juriša osobito žestoka pješadijska vatra; izbacivanje žarkih vatrenih kruglja; tad prijelaz pojedinih momaka na glavnu navalu, da se time zavara, kao da se borba nastavlja. U stankama izmedju vatrenih kruglja, koje bi imale nas da zablješte, šuljaju se do nas neprijateljski strijelci i izvadjaju juriš. Žestoka vatra proti jednom dijelu naših pozicija, kako bi se naša pažnja svratila onamo; a medjutim tiho i bezglavno napredovanje na drugom mjestu i nenadani napadaj s bodovima.

23. Kod neprijateljske navale preskoči često prvi val naš jarak i u njemu se ugnijezdi; kad drugi val navali, tad ga podupre onaj prvi sa našeg hrpta.

24. Uzmaci na oko, kako bi nas zaveli na slijepo priganjanje te namamili u vatru sa boka ili na polja sa minama.

25. Žitelji, koji bježe, ostavljaju jela, koja su otrovana. Otrovani bunari. Okužene i zaražene žene šalju u krajeve, koje smo mi bili zaposjeli, da zaraze naše vojnike (bolničarke ili „dame" u crnoj korotnoj odjeći!).

Domaće Vijesti.

Koncert mornarske glazbe. Danas u 6 sati popodne izvršiti će glazba c. i k. mornarice na keju Franja Josipa slijedeći raspored: Jaksch: Pod crveno-bijelo-crvenom zastavom. — Hofmann: Razuzdana mašta. — Strauss: Čvrsti duhovi. — Wagner: Pjesme i glazbe iz Štajerske. — Kretschmann: Straža na Dunavu. — Šebek: Oj banovci!

Za našu „Družbu". Kako je poznato, namijenio je blagopok. dr. Ivan Banjavčić sav svoj imetak, izuzam nekoje zapise svojim rodjacima, „Matici Hrvatskoj" i „Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru". Od te ostavštine prodale su se ovih dana dvije pokojnikove kuće u Zagrebu za svotu od 138.000 K, te će prema tomu dobiti naša „Družba" okó 70.000 K.

Obznana. Daje se na javno znanje, da od ponedeljka 14. o. mj. unaprijed komisija za nabavu hrane početi će u ulici Promontore br. 1 sa dijeljenjem mlijeka djeci.

Mlijeko će se izdavati u mjeri propisanoj po općinskom liječniku: a) ubogoj djeci besplatno; b) bolnoj djeci uopće; c) drugoj djeci do 2 godine. Onoj pod b) i c) navedenoj po 40 filira litar. Roditelji morati da se prijave u uredu sirotinskog vijeća (sgrada općinskog poglavarstva pozemni sprat na desnoj ruki) donoseć sobom krsnicu djeteta i za besplatno dobivanje i dokaz siromaštva. Isti ured izručiti će onoj osobi, koja imade pravo, dotičnu iskaznicu, zloraba iste oduzimlje pravo na dalnje dobivanje mlijeka. Komisija za nabavu hrane nada se susljedice moći i odraslim bolesnicima izdavati mlijeko, kad njoj bude moguće dobivati veću količinu istog.

Pola, 10. kolovoza 1916.

C. k. tvrdjavni komesar.

Iz Hrvatske.

† **Ferdo Vukić.** Dne 4. o. mj. umro je gradski vijećnik u miru i bivši načelnik kr. i slobodnog grada Križevci.

Vlastelinstvo djakovačke biskupije. „Hrv. Riječ" donosi: Djakovačko biskupsko vlastelinstvo obuhvata 36.750 jutara. Od toga otpada na šume 28.689 jutara, na oranice 5855 jutara, na livade 1131 jutro, na pašnjake 600 jutara, na vinograde 117 jutara, na vrtove i voćnjake 64 jutra, 61 jutro zapremaju dvorišta i razni objekti, 115 jutra su močvare, a neplodno tlo obasiže 118 jutara.

Rijetka starost. Ovih dana umre je u Bijelom Brdu seljak Rade Trbić u dobi od 102 godine. Za bolest nije pokojnik nikada znao, a ponio je sa sobom u grob i sve zube.

Izložba slika. Učitelj u Kostajnici, gosp. Zvonimir Šprem otvorit će dne 18. o. mj. svoju kolektivnu izložbu slika. Šprem je pur poznat sa svojedobne izložbe u Osijeku, pa će bez sumnje njegove slike steći i sada zasluženo priznanje.

Naredba za djecu na Rijeci. Na Rijeci je strogo zabranjeno djeci ispod 14. godine, da budu na ulici iza 9. sata bez pratnje i nadzora. U slučaju da zateče policija koje dijete na ulici, bit će roditelji strogo kažnjeni.

Morski pas. Dne 9. o. mj. uloviše ribari u tunolovu kod sv. Margarite u Bakru morskoga psa, koji je bio dug 3 metra i 60 cm, dok je težio oko 5 kvintala.

Vukovi. Iz Starog Petrovog Sela javljaju, da se je u općini Ombica i okolici pokazalo ovih dana nekoliko vukova, koji su poklali ždrjebadi, svinja i teladi u vrijednosti od 5000 K.

Ubio oca. „Primorske Novine" javljaju: Pred osječkim sudbenim stolom stajao je ovih dana Pavao Vuković iz Popovca, jer je dne 6. o. mj. u svadji na oranici ubio vlastitog oca. Otac mu je bio vrlo svadljive naravi, a i on vrlo nagao, pa je eto tako počinio teško zlodjelo. Osudjen je na 5 godina teške tamnice.

Bagrem procvao po drugi put. Na Baroševoj cesti u Zagrebu ima više bagrema, koji su ovih dana po drugi puta procvali. Stariji ljudi dovadjaju to u vezu sa vrlo strogom navodnom zimom,

Iz Kranjske.

Za bivše pitomce goričkoga sjemeništa. Bivši pitomci knež. nadbiskupskoga maloga sjemeništa u Gorici, koji su dosele polazili koju slovensku gimnaziju, kao takodjer oni, koji su svršili kakvu pripravnicu za gimnazije, primaju se pod običnim uvjetima u zavod sv. Stanislava u Sv. Vidu kraj Ljubljane. Odnosne molbe sa nužnim svjedodžbama treba upraviti do 20. o. mj. preuzv. knezo-biskupu dr. Franji B. Sedeju u Zatočinu.

Opomena gradjanstvu Ljubljane. O dolasku i prisutnosti neprijateljskih zrakoplova bit će gradjanstvo upozoreno danju sa hicima iz topova (dva hica) na Rožniku, dok u noći sirenom tvornice u Donjoj Šiški. Na neprijateljska će se ljetala strijeljati s Rožnika i s Grada, pa je toga radi za općinstvo, koje se nalazi na cesti, opasnost velika. Stoga je primoran svatko, — da izbjegne kazni, — da se odmah sakrije u bližnjoj kući.

Iz Trsta.

Neprijateljska ljetala nad Trstom. Javlja se iz vojno-obavijesnog stana, da su bila nad Trstom sama dva talijanska aeroplana, dok je bilo bačeno sedam bombi manjega kalibra. Jedna je bomba pala u luci u more, druga na obalu, gdje je napravila manju rupu; bila je to užigajuća bomba. Treća je pala u more kod mula Sv. Karla. Četvrta je udarila u ulicu Commercio te oštetila dovodnju brzojava i plina. Dvije su pale u vrtove u predgradju. Materijalna šteta je neznatna, ranjen nije bio nitko.

Iz Goričke.

Zadnji dani Gorice. Danas je Gorica kup razvalina. Dani od utorka bili su upravo strašni, te je stanovništvo neizmjerno trpjelo. Osobito su padale žene i djeca, pogodjeni od puščanih taneta, topovskih metaka, šrapnela itd. Po ulicama i medju ruševinama ležalo je sve puno dok je po cestama i ulicama tekla krv na potoke. Bilo je zapovijedano, nek bježi i nek se spasi tko može. Ljudi su bježali iz grada, kamo je tko mogao, prama željeznici, da se otpeljaju u sigurnije krajeve, ili su se na čas zaustavljali gdjegod bliže. Bijeg iz Gorice bio je općenit, isto tako iz Solkana.

Razne Vijesti.

Papa za Rusine. „Reichspost" saznaje, da je papa Benedikt XV. dao za Rusine iz Galicije, u svrhu ublaženja njihova položaja, iznos od 13.000 kruna.

Samostalnost rumunjskog kralja. Prema vjestima rumunjskih listova ovlastio je kralj Ferdinand doduše ministarskoga predsjednika Bratiana, nek se pogadja s političkim zastupnicima u Bukareštu, al se ujedno drži, da ne bi kralj, na eventualni Bratianuov predlog, dao mobilizirati nijedne armade protiv centralnih vlasti. Kad bi Bratianu kraj svega toga ostao kod svog prijedloga, ne bi mu preostalo drugo, već da se zahvali. Kralj bi imenovao drugoga ministarskoga predsjednika i oživotvorio svoje stanovište.

Koncentracija četa u Rumunjskoj. Rumunjski list „Steagul" saznaje iz pouzdanoga izvora, da se je umjesto općih vježbi dne 8. o. mj. odredila koncentracija četa. Ta se koncentracija tiče svih zapovjedništva, pa je stoga općenitoga značaja.

Grčka i ruske nade. „Gazette de Bourse" pripisuje veliku važnost posjetu mladjega brata grčkoga kralja u Petrogradu. Tome takodjer pripisuje znatno poboljšanje odnošaje izmedju Rusije i Grčke. U Petrogradu je to izazvalo nove nade, da će naime Grčka ispuniti svoje obećanje i vratiti se na put sa kojega je malodane zašla stranputice.

Grčka i Italija. Prema vijestima iz Atene, opaža se daljno pooštrenje talijansko-grčkih odnošaja. Atenski list „Nea Hellas" javlja, da je kralj Viktor Emanuel poručio grčkim princevima Andriji i Nikoli, da ih radi prevelike zaposlenosti ne može primiti.

Izjava generala Bertheaux-a o položaju. „Petit Journal" donosi izjavu generala Berthеаuxa, kojom izjavlja, da je ofenziva saveznika ostala dosele na svim točkama bez vidljivog rezultata. Nijemci se bore kao lavovi, da osujete svaki korak saveznika. Na engleskoj je fronti napredovanje redovito i metodično, a sadanji je cilj tamo visina kod Tiepwala i one gorske točke, koje se prostiru kod Pozieresa-Bazentina Le Petit i u okolici šume Foraux. Nijemci napadaju šumu Delleville sada sa opkopa Waterloo, sada sa šume Tronesa, dok su navale protiv naših pozicija kod Hema i Monacua uspješno suzbijene. Njemačke navale idu za tim, da ponovno osvoje izgubljene položaje na desnoj obali Maase, što dokazuje, da hoće bezuvjetno uniči u Verdun.

Opasnost ruske invazije. Marghilomanov list „Steagul" donosi: Bratianu nije možda jošte preuzeo napram Rusiji nikakovih obveza. Time ipak nisu dane garancije, da se Rusi, iza prijateljskih pogadjanja, koja su se vršila, ne bi usudili izvršiti invaziju na vlastitu ruku. S tom eventualnosti moramo računati svaki dan.

Kralj Nikola crnogorski i Esad. U Parizu primio je crnogorski kralj Nikola Esada Toptanija, s kojim je držao višesatnu konferenciju. Putovanje kralja Nikole u Pariz imalo je navodno medju inim i tu svrhu, da uvjeri na kompetentnom mjestu o sudjelovanju Crnogoraca kod budućih dogadjaja na Balkanu.

Novo rusko ratno vijeće. Bugarski listovi javljaju, da će se u ruskom glavnom stanu doskora i opeta sastati novo rusko ratno vijeće, kojemu će prisustvovati i francuski generali, u svrhu da izravnaju nesuglasice i trvenja medju generalima Brusilovim i Ruskim.

Zasjedanje srpske skupštine. Prema vijesti „Le Journal-a" sazvana je srpska skupština za 8. septembra na zasjedanje na Krf. Srpski je poslanik u Ateni stupio sa Zaimisom u pregovore, da dozvoli zasjedanje na Krfu.

Iskrcane ruske čete u Francuskoj. Nekoji švicarski listovi donose vijest iz Pariza, prema kojoj se je prošle sedmice iskrcalo u Francuskoj 6000 do 8000 Rusa. Te kaošto i prije iskrcane čete upotrebiti će na fronti kod Verdena.

Talijani kod Verduna? „Kölnische Volkszeitung" javlja iz Švicarske: Razni znakovi pokazuju, da je Boselli prigodom svog posljednjeg posjeta kod kralja i Cadorne isposlovao, da se pošalje 60.000 Talijana na zapadnu frontu, da preprijeće pad Verduna.

Deutschland — prijevara. „Daily Telegraph" prima iz Pariza: Iz krugova plovitb. poduzetnika u Havru dolazi vijest, da je bilo putovanje takozvane trgovačke podmornice „Deutschland" još veća prijevara, nego li se je to dosele držalo. Drži se, da podmornica nije uopće prispjela preko oceana, već da su se prenijeli u pojedinim komadima sa neutralnim brodovima u neko udaljeno i nenapučeno američko pristanište. Tamo su bili dijelovi složeni, a zatim su spustili gotovu podmornicu u američku luku Baltimore. Ovoj izmišljotini nadodaje „Kölnische Zeitung" kratku opasku: Kako su ipak ljudi antante prefrigani! Dolaze eto do najspretnijih izmišljotina!

O konačnoj odluci. Gdje će pasti konačna odluka? Ovim se pitanjem bave u potonje doba mnoge novine antante i centralnih vlasti. Neke novine izražaju na to pitanje slijedeći odgovor: „Prema našemu nazoru samo jednom pobjedom na zapadu. Sve što Rusi poduzimlju, tek neizravno može da utječe na pobjedu. Središnje su vlasti predvidjele ovu rusku ofenzivu, ali se pričinja da nijesu cijenile, kakvom se pokazala. Ipak je nevjerojatno, da će oni išta izravno doprinijeti odluci. Središnje vlasti još nisu na Visli, gdje je njihova snaga. Karpati? Poznati su iz prošlosti. Ako se dakle na bojnim poljanama očekuje odluka, ona mora da pada na zapadu, a tamo se još nije nista odlučna zbilo, dapače je tako povoljan položaj na obje fronte, da saveznici mogu mirno daljnom razvitku ići u susret".

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Stari je grof bio istinu govorio. Dobranić je ušao u pravi život, kao što ladja s razapetim jedrima. Njegovo znanje ozbiljno i temeljito, združeno sa društvenom finoćom i vještinom, k tomu još i znatni imetak, naslijedjen po ocu, učiniše toga mladog čovjeka nedobitnim Akilom. Ni ljudi strogi i učeni ne mogahu mu prigovarati, da je površna lutka, a „zlatna mladež," kojoj su pustolovine, pijanke i noćne gungule bile ponajglavnijom zabavom, morala je kapu skidati pred tim vitezom, koji se medjutim nije upuštao u prostačko razbijanje, već se dao samo na genijalne vratolomije finije vrsti. Odrešitost i vještina prokrčiše Dobraniću brzo put i do javne časti, do koje mu je bilo samo zbog časti, te je kod županije „honoris causa" bez plaće služio. Tu se je u skupštinama razvijao njegov neobični talenat, sa aristokratičkom ironijom znao je svoga protivnika bockati na veći bijes, a kad taj provali, kosio je Dobranić britkom logikom, mlatio je po neprijatelju žestinom svojih riječi, ne štedeći ni starijega. Tako iznuka taj čovjek neko počitanje, neki strah i od svojih neprijatelja, dà, svijet ga se toliko plašio, da mu nitko nije ni u najmanjoj stvarci prigovorio, te je postao diktatorom društva, kumirom gospodja, mezimcem sreće, i dok su se drugi s velikom mukom popinjali od službice do službice a pri tom kadšto posrnuli kod županijskih izbora, Dobranić je za kratko postao od maloga velikim bilježnikom, od velikoga bilježnika podžupanom, časnikom, koji nije na svačijim vratima prosjačeći kupio glasove, već koga su birači molili, da tu čast primi. Njegovo mišljenje bijaše neovisno, brzo, njegovi razlozi neoborivi. Posve je naravski, da su mile matere ne jedamput isticale pred njim svoje kćeri, da mu se je nudjalo sto i sto srdaca, nu on je sve ozbiljne ponude djevojaka delikatnom rukom uklanjao, sreća gospodja lakoumno primao i kadšto je bivao veliki škandala, te tako postao strahom i trepetom dama. Nu ujedamput se pokaza, da i on ima Akilovu petu, u koju ga smrtno rani žena.

Dobranić je bio vikao vazda pobijediti; nitko nije ni mislio, da bi se kakova gospodja ili djevojka mogla opirati Dobranićevoj sili, ma i grofica bila. Samog Dobranića toliko bjehu zanijele njegove pobjede, da je i sam uvjeren bio o svojoj nepobjedivosti. Jednog dana dobi poziv u Hrastovac k vlastelinki Kamenićevoj, koja mu je po majci bila daleka rodjakinja. Gospodja Kamenićka pozivala je vrlo rado goste na svoje seoske zabave — „soirée de village" rekla bi sama — i Hrastovac bijaše u istinu ročište plemstva cijele okolice. Poziv njezin, upravljen Dobraniću, bijaše ovaj puta nešto neobičniji, pun pazna, pitan i usklika. Medju ostalim reče: „Dà, à propos! Ti si, mili rodjače, ta velika pristaša kojekakvih kuriozitetá, bilo, ako su ženskoga spola. Ne pišem ti toga u gijehu. Takova pasija posve je naravska. K meni će doći takov ženski kuriozitet, djevojka u istinu neobična. Zove se Klara plemenita Klemenićeva, jedinica u bogata oca. Ne varaj se, ne misli, da je to od mene samo varka, da te primamim u Hrastovac. Nipošto. Klara je djevojka bez para, ter je nepobjediva. Prije dvije godine izašla je iz varaždinskog samostana, a dosele je bila kod svoje tetke u Baranji i Ugarskoj. Premda je mlada, prava je salonska dama, ima hira, kao kakova velikašica, ukratko zagonetka. Za tebe vele, da si Herkules, — — — da vidimo! Kušaj svoju silu; ja sumnjam o tvojoj pobjedi, premda bi ti je od srca željela. Dakle adieu do vesela sastanka u Hrastovcu." Dobranić je u prvi mah bacio tetkino pismo na stran. Bijaše nekako blaziran, k tomu vrtila mu se misao oko neke mlade udovice, bješe povrh toga opazio na plesu dražesnu djevojku, toli dražesnu, da je ozbiljnije počeo razmišljati o potrebi ženidbe, koju mu je rodbina toli silno preporučivala. Sjedio je, sjedio, razmišljao, ljutio se. Udovica i djevojka bijahu u njegovu srcu ljut boj. Al dok su se te dvije slike u njegovoj duši komešale i medjusobno se istiskivale, pojavi se treća — Klara. Hrlo skoči na noge, uhvati tetkin poziv, pročita dva, tri puta zadnje retke. Zatim sjede pisati dva pisamca. U prvom izjavi udovici, da ne može sutra doći na rendez vous, u drugom zamoli lijepušnu djevojku, neka mu oprosti, što ne može s njom na preksutrašnjem plesu igrati prvu kadrilu, jer da mora rad važnih obiteljskih poslova tetki na više dana u Hrastovac. „Tako", reče, zapečativ oba pisma, „sad je borbi kraj, i neka počne nova borba. Šta? Udovica neoporna, i djevojka mi je po svoj prilici u mom sklona bila: te provincije toli lako predobive nisu za moju vratolomnu narav. Hajdmo u Hrastovac! Da vidimo, je li tetka Kamenićka slagala."

Dobranić, bojeći se sam svoje nestašnosti, otpremi odmah oba pisamca i da ga možebiti ne zateče usmeni odgovor od udovice, naruči po sluzi smjesta kola, te kad je poslije jedno dva sata udovica zbilja pokucala na njegova zaključana vrata, da mu stavi ultimatum i zahtijeva rok vjenčanja, letio je mladi Dobranić daleko za Maksimirom put imanja svoje tetke. Gospodja Kamenićka čudila se je nemalo, da se je Dobranić toli brzo odazvao njezinu pozivu, te je za tri dana prerano došao; nu „Herkules", ni ne dočekav odzdrava vlastelinke, pokloni se duboko, poljubi vlastelinku u ruku i reče smiješeći se:

„Evo me, draga tetko! Ne bacite me napolje, što sam prerano došao. Svojim ste pismom postigli, što ste htjeli, a ja kanim postići, što Vi držite nedostiživim, to jest onaj ženski kuriozitet po imenu Klara. Da vidimo! Nikad ne bijah toli ratoboran, kao sada. Ne znam, je li vrijedno, da sam se toli ljuto naoružao. Vi me valjda pitate, zašto sam Vam prije reda na nepriliku došao? Evo zato: Vama je bez sumnje poznato, da u Zagrebu imam kojekakvih galantnih koneksija, koje bi me bile odvratiti mogle od ekspedicije u Vaš čarobni Hrastovac. Ja ne bih imao sreću poljubiti svoju premilu teticu u ruku, niti pokušati svoje junačtvo proti nepobjedivoj Vašoj Klari. Pomislite, koliko bih nesretan bio! Zato otresoh sav zagrebački prah i sve gradske koneksije i evo me ovamo k Vam, gdje ne vreba na me ni Circe, ni Ariadna, ni Medea kakova. Preporučam se Vašoj zaštiti."

Tetka se nasmija od srca, lupnu Dobranića po ramenu uvjeriv ga, da joj je dobro došao i da nije majka rodila toli preglednja i dosjetljiva prevejanca, kao što je on. Hjede mu sjedeći kod užine u vrlo povjerljivoj formi opisati Klaru, nu on mahnuv rukom: „Nemojte tetice! Ne govorite mi ništa o gospodjici Klemenićevoj. Ja sam plemić, čovjek viteške ćudi. Bilo bi nepravično, da mi pobliže opišete gospodjicu Klaru, da mi poput špiona opišete njezine slabosti, ne bi li ju lakše svladao. Ja tražim najveće zapreke. Meni će ponajprije ona na pozornici zateče. Borba će tako biti jednaka, ona ne poznaje mene, ja nje ne poznajem: dvije nepoznate vojske srazit će se iznenada. Vi joj valjda ne rekoste, da ću ja doći, da me valjda i ne poznaje?"

„Sačuvaj Bog!" nasmjehnu se Kamenićka. Dà, dà, tako će dobro biti. Dvije nepoznate vojske, a ja ću tu borbu gledati iz prikrajka. Meni će to biti zaista haut gout."

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 398.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 14. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojna skupina nadvojvode Karla: Jugoistočno od Vorochte održale su naše čete svoje položaje protiv ponovnih žestokih navala. Neprijatelj je doživio potpuni neuspjeh. Na samom zapadu od Stanislavova bile su suzbijene ogorčenim bojevima, koji su potrajali dan i noć dva dana, dvije ruske divizije. Na sjeveru od Dnjestra stajali su na našoj strani u borbi samo dijelovi čěta podredjene jakosti.

Hindenburgova bojna skupina: Na zapadu i sjeverozapadu od Zalošća suzbila je Böhm-Ermollijeva vojska opet napadaj ruskih masa. U kraju kod Brodija upalilo je svojim pucanjem c. i k. bojno ljetalo neprijateljsko ljetalo sustava Albatros. U Voliniji i na Stohodu boj je popustio. Ustanovilo se je, da su u poslijednjim velikim, posve izjalovljelim neprijateljskim navalama protiv stohodske fronte sudjelovala i sva odijeljenja ruske garde, te da su ta pretrpjela još teže gubitke, negoli ostali neprijateljski vojni zborovi.

Talijansko bojište.

Talijani su se približili s jakim silama k novoj našoj fronti izmedju mora i brda Sv. Gabrijela. U odsjeku istočno od doline Dol suzbile su naše čete više napadaja. Do vrlo ljutih je bojeva došlo na vrhovima istočno od Gorice, gdje se je izjalovilo 7 jakih neprijateljskih juriša s najtežim gubicima za njega. Od početka je talijanske ofenzive ostalo u našim rukama 5000 zarobljenika s preko 100 časnika.

Jugoistočno bojište.

Osim običajnog čarkanja na donjoj Vojusi nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 13. (D. u.) U noći pred 13. o. mj. bili su zrakoplovski hangari u Campaltu blizu Mletaka posve uništeni od skupine naših pomorskih ljetala. U jednom je hangaru eksplodirao zrakoplov s 500 m visokim plamenom. Drugi hangar izgara bez eksplozije. Istodobno napala je druga skupina naših pomorskih ljetala s vrlo dobrim uspjehom ljetalski hangar u Gorgu, namještaje u Gradežu, baterije na ušću Soče i brodogradilište Adria. S više su hitaca bili pogodjeni ljetalski hangar i baterije, te je bio bez sumnje ustanovljen desetak požara. Treća je skupina pogodila više puta baterije na ušću Soče te vojničke predmete u Pierisu i Sv. Kancijanu. Pored žestoke obrambene vatre kod svih navala vratila su se sva ljetala neoštećena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju Thiepvala i Somme sabrali su jučer naši savezani protivnici svu svoju silu za zajednički napadaj, koji je noćas, nakon početnih ograničenih bojeva kroz popodne u odsjeku Ovillers-Pozieres, buknuo na čitavoj fronti.

S najtežim gubicima za napadača propao je napadaj izmedju Thiepvala i Guillemonta. Južnije sve do Somme bilo je kroz čitavu noć teških bojeva na bodove s Francuzima, koji su uvijek jurišali, te su bojevi još u toku kod Maurepasa i istočno od Hema.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. (D. u.) Glavni stan javlja

Perzijska fronta.

Protjerali smo Ruse iz njihovih položaja na zapadu od Genkavera i bacili smo ih na istok. Neprijatelj uzmiče s glavnim svojim silama prama Asahabatu na cesti od Hamadana, a mi ga progonjamo. Naše su prednje čete dospjele u Rahmedabad, 17 km sjeveroistočno od Genkavera, i Hussinabad, 10 km od Genkavera. Naše bojne sile, koje su 6. o. mj. protjerale neprijatelja iz Sungura, suzbile su ga takodjer iz klanca Elnis, 23 km istočno odanle, te su same zauzele klanac.

Kaukaska fronta.

Na desnom smo krilu iznenadnom navalom kod Tatvake suzbili prama sjeveru ruske sile, koje su bile još ostale na zapadnoj obali Vanskog jezera, i pročistili smo krajinu, koja se prostire na sjeveru od Muša sve do rijeke Murad. Neprijateljske čete nastavljaju uzmicanje u odsjeku Ognot i zapadno od Kighija prama raznim stranama.

Egipatska fronta.

9. o. mj. napali su Englezi naše položaje u okolici od Katije. Trinaestsatna se je borba dovršila nama u prilog.

*

Carigrad, 12. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijiska fronta.

Na desno je krilo nastavljalo ofenzivu, protjeralo neprijatelja iz mjesta Essadeabad, napredovalo je i napalo Ruse u pozicijama prije utvrdjenim sjeverno od opomenutog mjesta. U centrumu i na lijevom krilu naše su čete suzbile protunavalom Ruse proti istoku i proti sjeveru, u odsjeku Sunneh-Baneh i Satiz.

Kaukaska fronta.

Na desnom su krilu zanzele naše čete vrhove koji vladaju nad krajem sjeverno od Bitlisa, prešle su rijeku Murad i utvrdile su se čvrsto na sjevernoj obali rijeke.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 11. (D. u.) Glavni stan javlja:

9. o. mj. pucalo je neprijateljsko topništvo kroz čitavi dan neprekinjeno na naše pomaknute položaje na jugu i jugozapadu od Dojranskog jezera.

10. o. mj. prešao je neprijatelj pod zaštitom trosatnog žestokog opstreljavanja na navalu protiv spomenutih položaja, ali su njegove kolone, što su naprijed išle, bile rastjerane zapornom vatrom, te su kod toga pretrpjele znatne gubitke. Po tom je bilo neprijateljsko topništvo ušutkano. Popodne ponovio je neprijatelj izlično opstreljavanje nih položaja. Na ostajoj fronti slaba topnička vatra i ophodnijski okršaji.

BRZOJAVI.

Razgovori sa Karolyjem i Apponyjem.

Budimpešta, 12. Upitan o uzrocima raskola u madjarskoj neovisnoj stranci, izjavio je grof Karoly, da je on protivan novom obliku srednje Euvrope, kakvoga hoće Fridrik Naumann. ja cijenim, rekao je Karoly, vrlo visoko Naumannovu knjigu, kao književno djelo i kad bi ja bio rodom Nijemac, mislio bi, kaošto misli Naumann, ali srednjoevropska misao, kakvu goji moj prijatelj Appony, sadržava u sebi, za razumijevanje neovisne stranke, dvije pogibelji: u prvome se redu bojimo. da bi takva srednja Evropa, kakvu zastupa Naumann, tvorila tako veliku polituku jedinicu, uslijed koje bi mogla ttpjeti državnopravna suvereniteta Ugarske; dalje se mi bojimo gospodarskih pogibelji gospodarekoga bloka cijele srednje Evrope, jer bi mi time ovjekovječili gospodarski rat medju obim državnim skupinama. Takvog ali gospodarskog rata ne možemo si ni poslije vojne nikako željeti, već moramo raditi oko toga, da dodje ne samo do političkog već i do trajnog gospodarskog mira za drugom skupinom države. Što se tiče moje opaske obzirom na Rnmunjsku, upleo sam ju u moj govor u parlamentu samo radi toga, e bi antantine države znale, da predstavlja Sedmogradska za svakoga Madšara, dakle i za moju stranku nedodirljivoga. Onaj, koji dira severenu grunicu bugarske i dragulj u našoj kruni, Sedmogradšku taj je naš smrtni neprljatelj, proti kojemu ćemo se boriti do smrti.

Grof je Appony izjavio, da se u svom govoru nije dotaknuo primanja triju vodja opozicija kod cara Franja Josipa, jer nije ni Karoly spomenuo te točke, ali čini mu se vrijednim ustanoviti, da se opozicijonalne stranke neće dati takvim primanjima ograničiti u svom političkom djelovanju; primanja ne znače nikakvog priključenja opozicije politici vlade, štoviše, opozicija si pridržaje potpunu slobodu gibanja. Naravno, da neće ni on niti njegovi politički prijatelji popustiti u jednoj očci, naime da će ustrajno ostati kod saveza i kod gospodarskog zbliženja sa svojim vojnim drugovima, e bi bio trajno i konačno postignut i zasiguran zajednički cilj. I ako od sada obje skupine neovisne stranke koracaju svaka za sebe, to bi se ipak zajednički borile, kad bi se išlo zatim, da se i za vlas prihvate suverena prava ugarske države.

Grof Julije Andrassy — ministar izvanjskih posala?

Budapešt, 10. „Vossische Z." javlja iz Budimpešte: Grof Stjepan Rakovsky, opozicijoni pouzdanik, izjavio je danas uredniku lista „Az Est", da vrlo ozbiljne i uplivne ličnosti zagovaraju kandidaturu za grofa Julija Andrassyja za ministra izvanjskih posala. Za sada je nemoguće objelodaniti sve potankosti.

Car na zapadnoj fronti.

Berlin, 13. (D. u.) Nakon svog povratka na zapadno bojište pregledao je car dijelove kopnene vojske i mornarice što se nalaze na flandrijskoj obali, te je nato otišao u područje Somme, da izrazi svoje zahvalno priznaje vodjama i četama, koji se tamo bave. Car je tom prilikom pozdravio čete, što su se baš vraćale iz boja.

Nove pomoćne čete u Francuskoj.

Rotterdam, 12. U Francuskoj se osim 7000 Rusa očekuje još veliki broj četa, koje su sad na putu. Te sveukupne ruske čete imale bi doći u Verdun.

Portugalske čete na zapadnoj fronti.

Genf, 12. Vijesti francuskih listova iz Lisabona potvrdjuju, da sad konačno predstoji prema posljednjim zaključcima portugalske komore izaslanje portugalskih četa na njemačku zapadnu frontu. Radi se o dvije divizije u jakosti od kakvih 40.000 ljudi.

Prema jednoj vijesti lista „Temps" iz Madrida predsjedao je kralj Alfonzo u utorak dugotrajnoj sjednici, u kojoj se je raspravljalo o španjolsko-portugalskim odnošajima. Vijećanja su nastavijena u privatnim sastancima ministra u palači ministra predsjednika, kralj ostaje u Madridu, da potpiše eventualne zaključke ministerija.

Zaključci francuskih socijalista.

Amsterdam, 12. Prije zaključka nacijonalne konferencije socijalistične francuske stranke bio je, kako Havas javlja, sa 1824 primljen zaključak, da se ne prihvate više medjunarodni odnošaji, t. j., da ne će sudjelovati kod nijednog kongresa, kojima će biti pripušteni i izaslanici njemačkih socijalista. Nadalje bje zaključeno, da se, što prije je moguće stvori savez socijalista iz savezničkih zemalja, koji bi stvorio temelj za gospodarstvene i političke uvjete trajnoga mira. Opet se je dokazala čvrsta odlučnost, da se sve sile posvete narodnoj obrani, dok se ne postigne oslobodjenje zaposjednutih područja i uspostava slobodne i neodvisne Belgije i Srbije.

Dogodjaji na moru.

Barcelona, 13. (D. u,) Na 40 milja od Rta Sv. Sebastijana potopila je podmornica talijanski parobrod „San Sebastiano". Njegova se je posada iskrcala u Barceloni.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Službeno izvješće od 9. kolovoza popodne.

Kaukaska fronta.

Zapadno od Gülmikšane zarobile su naše čete, izakako su protjerale Turke od jedne vrlo važne stratigične uzvisine, 5 časnika, medju njima jednog zapovjednika bataljuna, kao i 38 askarisa, te zaplijenile oružja. Napadajni je pokušaj Turaka u okolišu od Kighi (40 kilometara južno od Mamaghatuna) bio suzdržan. Naše su čete napale i izbacile neprijatelja iz njegovog položaja. On je zaposjeo selo Hagos (? Halagos) južno od Kighija. U okolišu se Muša, Bitlisa, Vana, Urmije i Sinneha, kaošto i izmedju Kermanšaha i Hamadana vojuju žestoki bojevi. U okolici Muša i Bitlisa povukosmo se natrag prema sjeveru uslijed pritiska neprijatelja.

Petrogad, 12. Služb. izvj. od 11. poslije podne. Na Stohodu traje boj dalje. Na rijeci Serethu su naše čete napredovale usprkos zdvojne neprijateljske obrane. Potjerale su neprijatelja iz sela i šumica na desnomu brijegu te su osvojile vladajuće visine. Novi se je boj razvio pred selom Troscianiec. Jedna od naših konjaničkih pukovnija napala je u gustim redovima Nijemce u bok te ih je u neredu potjerala natrag. U okolici željezničke pruge Monasterczysko-Nizniow nastavljaju Rusi svoje napredovanje. Jedna je od naših pješadijskih pukovnija provalila u južni dio Monasterczyska, gdje se boj nastavlja. Tom prilikom bijaše zarobljeno 2500 vojnika. Naše su čete prešle na lijevi brijeg Zlote Lipe, zauzeše Lazarovku te zarobiše 1000 što Nijemaca što Austrijanaca. Jedna si je naša konjanička pukovnija isilila prelaz preko Zlote Lipe te je došla do lijevoga brijega Dnjestra, južno sela Uscic Zelonie. U smjeru prema Stanislavu stiglo je naše desno krilo do Dnjestra, južno Mariampola te do desnoga brijega Bistrice, preko koje smo sagradili most.

Francuska.

Pariz, 12. Služb. izvj. od 11. t. mj. poslije podne. Sjeverno Somme podržavalo je naše topničtvo uspješnu razarajuću vatru protiv neprijateljskih utvrdjenja. Tekom manjih operacija u šumici sjevero-istočno Hardecourta zarobismo mnogo vojnika te zaplijenismo 2 strojne puške. Zapadno Moze smo za uspjelog poduzeća istočno visine 304 uhvatili broj zarobljenika. Istočno rijeke vladala je umjerena djelatnost objestranog topničtva, a sjevero-zapadno utvrde Thiaumont vršili su se bojevi sa ručnim granatama. Na ostalom dijelu fronte privremeno topovsko opstrijeljavanje.

11. t. mj. na veče. Sjeverno Somme izvršila je francuska piešadiia sjajnu navalu, koja ie posve uspjela. Bijahu jurišem osvojeni mnogi njemački jarci te su se Francuzi ustalili na visini južno Maurepasa i na cesti što iz toga sela vodi u Hem. Sjeverno šume Hem pao je u francuske ruke jedan kamenolom i dvije šumice. Za toga su poduzeća zarobili 150 vojnika i zaplijenili 10 strojnih pušaka. Južno Somme žestoki topovski bojevi. Na verdunskoj fronti bijaše opstrijeljavana prva i druga francuska linija u okolici Chattancourta te u odsjeku Fleury-Thiaumont. Na ostaloj fronti nema nikakvog važnog dogodjaja.

Italija.

Rim, 10. Službeno izvj. od 9. t. m. Danas su naše čete ukoracale u Goricu. Jučer ujutro je naša pješadija iza jake topničke usredotočene vatre upotpunila posjed visa Oslavije i Podgore, te protjerala odavle posljednje ugnjiježdene neprijatelje. Strjeljački su jarci i kaverne bile pune neprijateljskih lješina. Posvuda je ležalo oružje, municija i ini materijal, koji je neprijatelj u brzini ostavio bio. Prema predvečerju priješli su odjeli brigade Casale i Pavia Soču, čije je mostove neprijatelj digao u zrak, te se ustalili na lijevoj obali. Kolona konjaništva i odio berzaljeri-vozača poslana bje preko rijeke, da progoni neprijatelja. Pune volje do rada počele su neumorne ženijske čete uza svu protivničku topovsku vatru praviti nove mostove, a one od neprijatelja oštećene popravljati.

Na kraškom su zaravanku novi neprijateljski napadaji proti vrhuncu brda Sv. Mihovila suzbijeni i u blizini mjesta San Martino daljnja krića osvojena. Dosad ustanovljeni broj zarobljenika prekoračuje 10.000. Daljnjih zarobljenika ima od dana u dan sve više. Dosad nije bilo moguće, da se ustanovi množina nebrojenog ratnog materijala.

Rim, 11. Služb. izvj. od 10. t. m. Jučerašnji je dan bio označen ponovnom sjajnom pobjedom našeg oružja. Sve to većim poletom osvajale su naše čete od treće vojske dne 9. kolovoza u žestokom jurišu protiv odsjeka brda Sv. Mihovila i Sv. Martina sve neprijateljske položaje na Krasu izmedju Vipave i gore Kosić. Neprijatelj se je povukao u potpunom uzmaku na istočnu stranu Dola, te je ostavio jake stražnje čete na Debeliću i na vrhu 121 istočno od Tržića. Naše su čete zauzele Rubiju, Sv. Martin i čitavu doberdopsku visoravan, te su stigle do iznad Dola sve do Crnog Vrha. Na istoku od Gorice opire se neprijatelj žestoko u čvrsto utvrdjenim položajima na crti brdo Sv. Gabrijela-brdo Sv. Marka. Naše su čete osvojile zapadne obronjke ovih položaja i liniju potoka Vrtojbice. Na ostaloj su fronti bila svuda suzbijena obična izlična poduzeća. Broj zarobljenika i plijen rastu neprestano.

Neprijateljska su ljetala napala bombama gradešku lagunu i Mletke. Ne žalimo žrtava. Bilo je nešto štete na zgradama. Naša je skupina ljetala bacila bomba na kolodvor u Prvačini.

Engleska.

London, 11. Služb. izvj. od 10. Položaj je na čitavoj engleskoj fronti ostao nepromijenjen.

London, 11. Služb. izvj. od 10. na veče. Na sjeveru od Bazentin-le-Petita smo napredovali nešto, osvojili smo kratke dijelove jarka i suzbili smo napadaje, što ih je neprijatelj poduzimao protiv položaja što smo mu ih oduzeli. Blizu Neuvilla-Sv. Vaasta potpalili smo noćas lagum i zaposjeli smo njegov lijak, kao što i maleni položaj u blizini.

Zdravstvo.

Protiv bljedobolje. Vrlo naravno ljekovito sredstvo za to su suhe kruške u crvenu vinu meko kuhane; isto tako preporuke je vrijedno ovo sredstvo: Razmiješa se jaje, da bude posve pjenušavo i doda mala žličica šećera; na to se nalije čaša dobra crvena vina i danomice uživa se u razmacima po jedna čaša tako pripravljena vina. Odmah će se osjetiti dobro djelovanje.

Ljekovitost crvenog luka. Neki engleski list piše, da je crveni luk izvrsno sredstvo protiv ne spavanja. Fino isječen i postavljen na dvije tanke hostije iz apoteke ili na odresku kruha, crveni luk podražuje na tek. Jede li se sirov, mora se dobro skosati (zgristi), ali je bolje sok iscijediti i uživati kao umaku. Tako uživan, pokazuje se luk kao vrlo dobro sredstvo protiv poteškoće džigerice, a u savezu s time, čisti i poljepšava put. Kod opeklina ublažuju oblogi s lukom boli i izvlače vrućinu. Da se napravi takov oblog, rastuče se luk, natare se medju dvije platnene krpice i postavi se na ranu. Lučni sirup proti kongestiji pripravlja se na slijedeći način: Dva sirova luka izrežu se u okruge, koji se pospu šećerom i tada se iscijedi sok. Od ovoga soka dade se bolesniku svako četvrt sata puna mala žličica dok ne nastupi poboljšanje. Takodjer kod katara ovaj se sirup mnogo upotrebljuje.

Gospodarstvo.

O spremanju voća.

Da se voće čim bolje i čim dulje uzdrži potrebno je, da se ono pažljivo i baš u pravo vrijeme ubire. Naravno, da se gdjekoja vrsta sama po sebi dulje drži, već prema naravi domaćnoga voća. Pored svega toga važno je i mjesto kamo se voće sprema i način, kojim se ono

sprema. Prostorije, u kojima ćemo spremati voće, ne smiju biti odviše tople, ali se ne smije voće u njemu ni smrzavati. Najbolje odgovara za spremanje voća toplina od 3 do 5 stupnja po Celsiju. Nagla promjena neka se izbjegava po mogućnosti, jer jednomjerna toplina najbolje prija voću. Za spremanje voća sgodne su tamne ili bar polutamne prostorije. Zrak treba da je u tim prostorijama čist, u početku ne prevlažan, a kasnije ne odviše suh. Svakako se to sve najbolje postizava u posebno u tu svrhu gradjenim sgradama. No kako obično u gospodarstvu baš nema posebnih sgrada za spremanje voća, odabrat će se one prostorije, koje spomenutoj svrsi najbolje odgovaraju. Prije nego što se voće donese u spremište, treba ga valjano očistiti i prozračiti, a zidove u sgradi okrečiti. Da se unište, ubiju sitne gljivice, koje se možda nalaze u spremištu, zapali se u njemu kod zatvorenih prozora nekoliko komada sumpora. Gnjilo, pokvareno povrće ili druge stvari, od kojih se širi neugodan vonj, ne spada u spremište za voće, jer voće lako prima taj neugodan vonj, te gubi svoj ugodni tek. Nema li posebnog spremišta ili podruma, tad treba izabrati kakovu hladnu komoru.

Kao podloga voću preporuča se drvena strugotina ili čista ražena slama. Ako je prostor dosta velik, tad se meće voće jedno do drugoga, i to kod jabuka tako, da je čaška odozgo, a kod krušaka peteljka gore. No ima li mnogo voća, tad je potrebno, da se voće slaže jedno na drugo. Posvema dobro je i prirodno sredstvo protiv plijesni i protiv isparivanja vode iz voća, onaj tanki sloj voska, koji se nalazi na voću. Radi toga se ne smiju nikako plodovi krpom otrti, očistiti, prije nego što ćemo ih spremiti. Kad smo voće već spremili u spremištu, dobro je bar u početku, da kadgod pustimo, da svježi zrak prostruji kroz prostorije, kako bi nestalo vlažnoga zraka. Kasnije ne valja toga više činiti. Ako su prostorije, gdje je voće spremljeno, presvijetle, tad treba spremljeno voće pokriti čistom tkaninom ili čistim papirom. Ovako spremljeno voće treba pregledati od vremena do vremena; prezrelo i gnjilo voće mora se odmah povaditi, te nadomjestiti drugim voćem, no svakako treba izbjegavati nepotrebno premetavanje. Vrlo hladno voće, koje je bilo spremljeno u prostorijama hladnim 2—3 stupnja po Celsiju, ne smije se naglo donijeti u toplu sobu, nego se ono mora polagano ugrijati. Sprema li se voće u podrumu, tad se mora za blagog, toplog vremena uvesti u podrum svježi zrak, da plodovi ne primu neugodan tek. Dobro je kadgod u podrumu paliti i sumpora. Pod kraj zime počinje i dobro, nepokvareno voće venuti, te polagano gubi svoj dobri tek i svježost. Da se to po mogućnosti spriječi, dobro je smočiti kadkada pod u podrumu, da se time povisi vlaga u spremištu.

Razne Vijesti.

Novi pozivi u Grčkoj? Grčki listi javljaju da će godište 1915. biti pozvano u drugoj polovici augusta pod oružje.

Štürmer i mir. Prema vijesti, što je prima „Corriere della Sera“ iz Petrograda, dobio je Štirmer portfelj ministra izvanjskih poslova jedino toga radi, jer ga smatraju za najsposobniju osobu, koja bi mogla za vrijeme budućih pregovora o miru zastupati interese Rusije.

Reservat generala Brusilova. U Berlinu saznaju s ruske granice, da je general Brusilov izdao reservat, prema kojem moraju zapovjednici brigada, a poimence pukovnici, voditi svoju momčad lično u boj, da mogu tako uvijek imati pod očima svoje podčinjene. Ta je zapovjed uslijedila stoga, jer Brusilov mnijenja, da bi pogriješke mogle dovesti ne samo do neuspjeha, već bi mogla i momčad izgubiti pouzdanje u svoje vodje.

Sarrailova ofenziva. Sudeć po pisanju nekojih engleskih novina, imala bi Sarrailova ofenziva započeti već iduće sedmice. Solun je upravo prenatrpan prispjelom municijom, dok su velike količine bolničkog materijala još na putu. Sarrail je doduše javio u Paris, da bi htio začekati rezultat grčkog izbora, al mu je Joffre odgovorio, da je njegova ofenziva neophodno potrebna za osnovu saveznièkih planova. Od nužne je potrebe, da bude upravo sada neprijatelj privezan uz makedonsku frontu. Kraj svega toga htio bi Sarrail počekati sa ofenzivom, jer su njegove svježe čete izmijenjene sa izinorenim četama sviju bojišta. Joffre medjutim ne će da o tome čuje, pa je na njegovo urgiranje sasvao Sarrail sve svoje generale na ratni savjet. Na tom sastanku imalo bi se riješiti pitanje, da li je ofenziva uopće moguća.

Antanta prijeti Grčkoj blokadom. Iz antantinih krugova u Ateni dolazi vijest, da bi pad Venizelosa na izborima bio za antantu dovoljnom garancijom o prijateljstvu Grčke naprama Njemačkoj. U tom bi slučaju antanta kaznila Grčku blokadom i vatrom svojih topova.

Nastavni jezik u srpskim školama. „Reichspost“ prima od svog beogradskog dopisnika: Po jučer objelodanjenom dekretu vojnoga guvernera glede pučkoga školstva u okupiranim krajevima, odredjuje se na temelju naredbe vrhovnoga vojnoga vodstva: Nastavni je jezik hrvatsko-srpski. U nastavi se upotrebljava isključivo latinica. Staroslavenska se ćirilica poučava u vezi sa grskoistočnom vjerom.

Bugarska agitacija u Dobrudži. Rumunjski listovi tvrde, da bugarski agitatori razvijaju u rumunjskoj Dobrudži živahno djelovanje, te raširuju proklamacije, koje pozivaju Bugare, nek se bore za skorašnje ponovno združenje sa Bugarskom.

Anarhisti u Rusiji. Djelo ruskih konservativaca, koje ide za tim, da izazove revolucionarce za čim ostriji nastup, naišlo je uistinu na odlučan otpor. Anarhisti su i opeta počeli sa propagandom čina. Množe se napadaji na vojnička važna poduzeća. U Odesi bilo je užgano skladište žita te je izgorjelo, dok su sada anarhistička udruženja počinila atentat na skladišta Išora kod Neve. Skladište ocala bilo je sasma uništeno, dva bunaraza naftu izgorena.

Nova demarša antantinih poslanika u Ateni. Preko Sofije javljaju: Poslanici antante pozvali su grčku vladu neka Grčka obzirom na ugodni položaj napusti neutralnost i nek se pridruži četvornom zavezu. Pomoću grčke armade izagnat će Sarrail definitivno čete centralnih država sa Balkana. Iza primitka ove demarše bio je Zaimis preko jednog sata kod kralja, dok se je nato vršilo ministarsko vijeće, koje je zaključilo otkloniti zahtjeve antante. Zaimisova vlada temelji svoje otklonidbeno stanovište na tome, da je samo provizorna i da se na temelju toga ne smatra pozvanom zakonito zaključivati o tako dalekosežnim odlukama, kakova je ta, što je zahtjeva antanta. To će biti zadaća novoga parlamenta i nove definitivne vlade. Sudi se, da će antanta kušati iza tog neuspjeha strovaliti Zaimisa, al da kralj Konstantin ne će popustiti nikojem pritisku. Grčka će do sastanka novoga parlamenta (u oktobru) održati svoju neutralnost.

Austrijski vojnici u Jerusolimu. „Pest. Lloyd“ javlja: Pred nedavno prošla su dva odjela austrijskih vojnika kroz Jerusolim, gdje su ih srdačno dočekali. Grad je bio ukrašen turskim, njemačkim i austrijskim zastavama. Pred gradskim vratima bili su sabrani turski časnici, austrijski konzul Kraus i gradjanstvo. U kiši cvijeća stupale su čete pjevajući kroz grad. Kod Jaffavratiju bile su pozdravljene od vjerske općine i školske mladeži. U po noći otputovale su čete dalje.

Avijatički zbor za uništenje njemačke žetve. Zapovjedništvo 7. vojnog zbora objavljuje: Kako doznajemo iz pouzdanog izvora, smjera posebni francusko-engleski avijatički sbor, da bi žito nabacao bombama, koje upaljuje usjeve i tako uništio našu žetvu.

„Iza oluje“. „Tagblatt“ piše pod tim naslovom: Ozbiljnost položaja ne smijemo poljepšavati. Bolje je, da gledamo opasnosti u oči i stoga moramo misliti o rumunjskom nastupu i ubrajati razloge za i proti.

Današnji je položaj na vlas sličan onomu, kad je Italija stupila u rat. Neki je državnik izjavio, da si mogu raskošnost, da počne svake minute novi boj, dozvoliti samo velike države, dok moraju male države deset puta prije pomisliti, nego li poduzmu korak, koji odlučuje o njihovom opstanku i propasti. To vrijedi takodjer za Rumunjsku. Prividni ruski uspjesi zasjenjuju i moramo istaknuti, da nisu njihovi uspjesi nikada bili trajni. Pred nedavno tvrdilo se od ove i one strane, da je rumunski pristup k antanti gotova činjenica. Danas smo jur prekoračili tu umjetnu oluju. Ta je oluja medjutim u toliko razvedrila obzorje, da se svuda uvidja, te je još daleko do definitivne odluke Rumunjske.

Nove francuske podmornice. Francuska je vlada navodno naručila u Sjedinjenim američkih državama 200 brzih podmornica sa brzometnim topovima i strojnim puškama, što će ih uporabiti u svojim vodama u svrhu obrane protiv njemačkih podmornica. Izim toga naručila je francuska vlada kod američkih brodogradnja još 5 podmorskih ladja. Vrijednost cijele narudžbe iznaša preko 40 milijuna maraka.

Rumunjske pripreme. Ruski listovi javljaju iz Bukarešta: Austro-ugarski monitor približio se rumunjskomu pristaništu Kalafat, istočno Vidina; rumunjska pogranična straža kušala je monitor zadržati, te ga je opstrijeljavala. Monitor je neoštećen otplovio na bugarsku obalu. Rumunjska je vlada odredila, da ne smiju kupališta i ljetovališta u Karpatima i Transilvanskim Alpama od 1. augusta primati nikakvih novih gostova. Sve osobe, koje se nalaze u tim krajevima na ljetovanju, moraju čim prije otputovati.

Žalost za izgubljenim Tripolisom. Službena talijanska obavijest, da su morali Talija napustiti Tripolitaniju, djelovala je u čitavoj Italiji upravo porazno. Već duže vremena govorilo se u Rimu, da su u najnovijoj talijanskoj koloniji učestali ljuti bojevi sa urodjenicima. Općenito se je pak sudilo, da će Talijanima posi za rukom svladati situaciju, pa je stoga i presenećenje bilo tim veće, kad je stigla u Rim vijest, da je Tripolis potpunoma izgubljen.

Lloyd George vidi jasniji cilj. Prigodom druge godišnjice rata brzojavio je Lloyd George senatoru Humbertu: „U ovom času vidimo cilj jasnije, jer je već bliže. Izgledi rata okrenuli se u našu korist i na istoku i na zapadu“.

Ponude Rumunjskoj. Kako se iz Bukarešta javlja, primio je Bratianu od diplomata antante ponudu, prema kojoj bi antanta, kad bi Rumunjska bila sklona uplesti se u rat, izručila municiju, koju je Rumunjska naručila u Engleskoj i Francuskoj. Osim toga dobila bi Rumunjska zajam, Engleska obećaje materijalnu potporu i kupnju cjelokupnog rumunjskog žita, koje bi se imalo dopremiti u Odesu, gdje bi ostalo utovareno do konca rata.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

I dodje dan zabave, krasan jesenski dan. Gosti se bjehu već prilično skupili u Hrastovcu, sve ljudi obične vrste, vlastela, suci, podžupani, župnici, stare načičkane vlastelinke i krotke im kćerke, k tomu dva tri barunića i stara neka grofica, koja je vrlo ponosito škiljila na rt svoga nosa. Dobranić se dao po svojoj tetki predstaviti svim velecijenjenim gostovima, od kojih je svaki znao po koju laskavu reći mladomu gospodinu. Dobranić je kraj tih hvalospjeva griskao svoje brkove klanjajući se dosta drveno. Svi ti pokloni bijahu mu dosadni navlaš sada, gdje mu je neka nestrpljivost mučila dušu. Kad su bile gospodje udarile u najžešće preklapanje a gospoda se skupila bila oko barunića, koji je se upravo iz Pariza povratio bio, umaknu Dobranić neopazice, te krenu uz šumsku stazicu, koja se nad cestom vijugala. Na povišem brdeljku sjede Dobranić pod sjenu starodrevna hrasta, gdje ga nitko nije mogao opaziti.

Sjedeći gledaše divnu brežuljastu krajinu, koja se je pred njim prostirala, sve one pitome bijele dvorce sred šumskog zelenila, gdje su stare hrvatske porodice kroz stotine i stotine godina u sreći i nesreći boravile. Bilo mu je čudno u toj šumskoj samoći, kroz koju je prodirao samo glasan, veseo smijeh od Kameničkina dvorca; pa ako taj krasni prizor prirode i nije raznježio njegova srca, opet se je u njemu budilo ozbiljnije čuvstvovanje. Bio se je zadubio u čudnovate misli. U jedan put probudi ga štropot. Pogledav nizbrdo spazi silnu oblačinu praha, iz kojega se izvi visoka, tanka engleska kočijica, koja je strelovito cestom jurila. Četiri vatrena bjelca skakutahu pred njom zagrabce, a žvalila ih vodjicami krepka ali nježna ruka tanahne, al pune djevojke, crnooke, crnokose, fina, gotovo španjolskoga lica. O madžarskom naherenom šeširiću vijala se u zraku siva svilena koprena, a guste kite sjajne kose bijahu straga u klupko savite. Kraj gospodjice na baku sjedjaše odebeo sjedokos gospodin aristokratična lica, a straga na kožnatu sjedalu engleske kočije jahao je sluga obučen na madžarsku. Kako je cesta išla nizbrdice, valjalo se voziti polaganije, i po tom je Dobranić imao kada promatrati goste na kolima. Nu njegovo je oko malo marilo i za starca i za slugu, već za plemenitu kočijašicu, koja je s tolikom vještinom tjerala i uspregala vilovite bjelce. Slutnja mu reče, da je to onaj ženski kuriozitet, da je to Klara.

Ta znao je, da su u dvoru svi gosti sakupljeni, samo Klemenićevih još nije bilo. Nema sumnje, to su oni, otac i kći. To je dakle Klara, ta neosvojiva tvrdjava! Dobranić se lako nasmjehnu. Istina, forme su joj savršene, reč bi salivene, mišice kanda su gvozdene; to se poznaje po krepčini, kojom drži vodjice; glava je ponosita, crte pravilne bez prigovora, vrat, sva je vješta, vita, gipka — ali svega toga ima i u drugih. Na engleskim bakrorezima vidiš dosta takovih djevojaka na konju i na baku lake kočije. Kočija bješe već uminula ispred očiju „Don Juana“, te zakretala u dvorište hrastovačkoga dvorca. Dobranić se poćeo ljutiti. Bio je tvrdo uvjeren, da se je milostiva tetka samo pošalila, da je samo izmamila bila u dosadno društvo, kojemu će on morati biti „maitre de plaisir.“ Klara, mišljaše, nije nego jedna od onih stotina plemićkih djevojaka sans consequance, koje će iz samostanske školske klupe skočiti na konja, iz uršulinskog vrta na parket plesne dvorane, gdje se djevojka po pazaru vrte, dok ne dodju pod kapu i krov plemićkog dvorca, da ondje rode takvih kćeri, kakve su same bile.

Za nekoliko časova spusti se nizbrdo i krenu prema Hrastovcu, zadje na stražnja vrata kraj pčelinjaka u vrt i podje prema dvorcu, pred kojim je u sjenatoj brajdi od bršljana sjedilo društvo.

„Lijep si ti čovjek, Lacko!“ doviknu mu izdaleka tetka, „evo se gosti skupili, a ti bludiš kojekuda po svijetu. Dala sam te već dva puta tražiti; al tebe nigdje.

„Oprostite, draga tetko,“ reče mirno mladić pokloniv se ostalomu društvu, „milostive gospodje i plemenite gospodjice oprostit će mi. Istina, ponešto sam pogriješio. Nu bila me je glava zabofjela, te podjoh u šumu na svježi zrak a vraćajući se zaustavih se kod vašega pčelinjaka, da razmatram revnost tih krilatih, žutih živinica.“

„Ele, ele, gospodine podžupane,“ reći će neki debeli vlastelin, „vidi vam se, da ste varošanin. Vi valjda još nijeste vidjeli pčela, pa ovdje kraj njih zaboravljate na ljude.“

„Ovaj puta nijesam, jer mi je društvo odviše milo. Nu ja sam pčele već često promatrao i čudio se, kako je njihovo društvo slično ljudskomu: ima radilica, koje kupe med, ima i besposlenih trutova.“

„A matica, gdje je ostala matica?“ zapita uljedljivo stara sudinja.

„O njoj i ne treba govoriti, milostiva gospodjo, krasni spol apsolutno je potreban na svijetu. Bez njega nema svijeta, kako, i sami znadete.“

„Molim, molim,“ ražesti se domaćica, „pustimo peće. Gospodine Klemeniću, gospodjice Klaro, čast mi je predstaviti vam svoga rodjaka Lacka pl. Dobranića, podžupana zagrebačkoga.“

„Ah, grata praesentia, magnifice,“ izmuca Klemenić, koraknu prema Dobraniću, te mu stisnu ruke.

Dobranić se pokloni starcu i Klari, koja mu ozbiljnim poklonom odzdravi.

Klarino fino lice ostalo je pri pojavu Dobranića posve ravnodušno, pače kad mu se je poklonila s gracijom mramorna kipa, okrenu se odmah k svojemu susjedu mladu grofiću te poče uz smijeh živo čevrljati, kada je došljaka pozdravila s puke učtivosti prema domaćici, bez obzira na samu osobu. Bijaše u tom nehajnosti nešto hinjena, nenaravna. Tà svaka mlada djevojka, kad pred nju stupi mlad čovjek, omjeri ga s nekim interesom od glave do pete, kao po prilici kapetan novaka, a uspjeh te smotre ili je ironičan posmijeh, što znači, da je mladić posve propao u njezinoj milosti — ili dražestan poklon, što opet znači, da ga je zapisala u čislo onih sretnika, koji smiju moliti za kadrilu, možebit i za najveću djevojačku milost — za kotillon. Klara ne učini ni jedno ni drugo, dapače se njezino vladanje moralo tim nenaravnije činiti, jer je bez sumnje čula bila — a to ponajprije od gospodje Kameničke — za ljubavnu slavu i plesno junačtvo podžupana Dobranića; dà, kad je došao u društvo, povukla se Klara u zakutak brajde, te si je jedva mogao vidjeti. Nu tim bolje mogla je ona iz zakutka svojih crnih očiju vidjeti sve u podžupana. Dobranić je s odlučnim i urednim nehajstvom slušao staroga Klemenića, koji je gladeći svoju zlatnu burmuticu neustrašivo brbljao „de omnibus et quibusdam aliis.“ Na svako njegovo mnijenje pristajao je Dobranić klimajući glavom, jer uopće nije čuo ni riječ tuli, što Klarin otac brblja. I njegovo nehajstvo bijaše vrlo čudnovato. Gledao je svejednako u zemlju, te zabadao svoj štapić u travu. Katkad bi neopazice šinuo okom prema društvu i tom prilikom uhvati pol Klarina pogleda, al se brzo okrenu, uhvati Klemenića pod ruku i krenu prema vrtu, da tobože raspravlja važno gospodarsko pitanje, sa čega je starac toli blažen bio, da mu je trbušina drhtala od ushita. Tako se sastadoše prvi put Dobranić i Klara, al i on i ona ne očuti u svojoj duši nipošto kakovo osjećanje, već neku slutnju, da su njih dvoje imali biti na tom ročištu glavne osobe pripravljene komedije ili tragedije.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 399.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 15. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Fronta nadvojvode Karla Franja Josipa: Na jugu od Dnjestra nema osobitih dogodjaja. Na vrhovima istočno od Marjampolja bila je jučer našom vatrom rastjerana brigada ruskog konjaništva, koja nas je napala. Jutros je neprijatelj stupio na čitavoj fronti od Dnjestra do kraja na jugozapadu od Zalošća opeta u uži bojni dodir sa savezničkim bojnim silama. Na jugu od Horozanke izjalovio se je ruski napadaj. Na zapadu od Kozove protjerale su naše čete pustošeća odijeljenja. Kod Augustova i u prostoru kod Zborova suzbili su naši bataljuni veliki broj ruskih navala. Učinili smo 300 zarobljenika.

Hindenburgova bojna skupina: Böhm-Ermollijeva je vojska suzbila na jugozapadu od Podkamjena navalu s masama uvedenu mnogosatnom bubnjarskom vatrom i poduprtu porabom plinovitih bomba. Bojište pred našim položajima prekriveno je mrtvim i teško ranjenim Rusima. U toku su novi bojevi. Kod Hulavica na Stohodu izjalovio se slabi ruski napadaj. Na jugu od Stobihve zauzeli smo humak, što ga je bio neprijatelj osvojio i zarobili smo posadu tog uporišta.

Talijansko bojište.

Jaka je neprijateljska sila napala sedam puta naše položaje na istoku od Dola izmedju Lokvica i Vipave, ali je bila svakog puta opet posve suzbijena od naših četa. Pješadijski su se pukovi 43 i 36 opet sjajno iskazali. Vrhovi su na istoku od Gorice, brdo Sv. Gabrijela i Sveta Gora, stajali pod žestokom topovskom paljbom. U suganskom su odsjeku propala u našoj vatri dva neprijateljska napadaja na Civaronu.

Jugoistočno bojište.

Ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 14. (D. u.) U noći od 13. do 14. o. mj. napala je skupina naših primorskih ljetala vrlo uspješno s bombama kolodvor u Ronchi, vojničke predmete i položaje u Pierisu, Vermeglianu, Selcu i Sv. Kancijanu, kao što i neprijateljske baterije na ušću Soče, te je pogodila više puta ravno u cilj. Sva su se ljetala vratila neoštećena, a ma da ih je neprijatelj najžešće opstreljavao.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 14. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kod Guillemonta i južno od linije njemu na jugu bili su suzbijeni napadaji neprijateljskih masa s najtežim gubicima za njega. Tako su propale i vrlo jake francuske navale u odsjeku Maurepas do istočno od Hema. U noći su pred 13. kolovoza napali Francuzi selo Fleury i naše položaje njemu na istoku. Bili su glatko suzbijeni. Na prokopu La Bassee i južno od njega vladala je živahna topovska djelatnost. Na sjeverozapadu od Rheimsa napadala su uspješno po uspješnoj topovskoj pripravi jača izvidnička odijeljenja.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta. U kraju kod Skrobove i na Oginskom prokopu, južno od Vigonovskog jezera, bili su suzbijeni neprijateljski napadaji. Njemačka su odijeljenja rastjerala na istoku od prokopa ruske prednje čete zadavši im znatne gubitke. Jake neprijateljske navale protiv srezova Luh i Graberka, na jugu od Brodija, bile su krvavo suzbijene. Tu su u toku nove navale.

Fronta nadvojvode Karla Franja Josipa: Na zapadu od Monasterčijske napadao je neprijatelj uzaludno, te je pretrpio velike gubitke.

Balkansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Iza više bojeva bili su Rusi protjerani iz Hamadana i iz hamadanske ravnice, i prisiljeni da pobjegnu prama sjeveroistoku. U tim smo bojevima uhvatili 315 zarobljenika, medju njima 1 časnika. Mi smo zadali neprijatelju samo u boju za utvrdjene položaje po prilici 1000 ljudi gubitaka na mrtvim i ranjenim, zaplijenili smo do 2000 škrinja municije s pješadijskom municijom i silu pušaka.

Kaukaska fronta.

Na sjeveru od Bitlisa nije se pokazao nijedan neprijatelj u širini od 30 km. Neprijateljsko je odijeljenje konjaništva, na koje smo naišli sjeverno od Muša, bilo suzbijeno prama Kumu.

BRZOJAVI.

Rat na moru.

Milan, 13. (D. u.) „Secolo“ javlja, da je austro-ugarska podmornica napala 4 milje daleko od kraja, blizu francuske granice, talijanski parobrod „Plata“, koji je ipak mogao da joj izbjegne, ispalivši na nju 48 topovskih hitaca. Podmornica je istodobno napala i potopila engleski parobrod, nakon što je bila sišla njegova momčad u čamce za spasavanje.

*

Hoeck van Holland, 13. (D. u.) Parobrod, koji je stigao iz New-Castla, javlja, da je na zapadu od svjetionika pred Mozom engleski razarač, koji ga je pratio, udario na minu i potonuo. Posada je bila spašena od drugih engleskih razarača.

*

London, 13. (D. u.) Službeno. Dva su neprijateljska pomorska ljetala bacila popodne na Dover 4 bombe, a da nijesu nanijela nikakove štete. Bio je lahko ranjen 1 časnik i 6 momaka. Pomorska su ljetala bila protjerana prama moru.

*

Paris, 14. (D. u.) Novine javljaju iz Havra: Bili su potopljeni francuski parobrod „Marie“ i norveški parobrodi „Credo“ i „Sora“. Po „Tempsovoj“ vijesti bio je potopljen takodjer engleski parobrod Antiope (2973 t.).

*

Berlin, 14. (D. u.) Wolffov ured javlja: Naša je podmornica potopila dne 13. o. mj. prije podne u Engleskom kanalu engleski razarač „Lassoc“.

*

Berlin, 14. (D. u.) Wolffov ured javlja: Naša je podmornica potopila u Engleskom kanalu u razdoblju od 2. do 10. kolovoza 7 engleskih i 3 francuske jedrenjače te 3 engleska i 2 francuska parobroda.

Držanje Rumunjske.

Budimpešta, 13. „Az Est“ doznaje iz Bukarešta, da se je rumunjska vlada u posljednjem ministarskom vijeću pobliže bavila pitanjem nove izjave o neutralnosti. Kako se govori, zahvaćuje vlada takvu izjavu. Prema mnijenju ministarskog vijeća morala bi Rumunjska, da i dalje ustraje na današnjem stanovištu čekanja.

Budimpešta, 13. Vijest iz Bukarešta veli, da je liga za domovinu i krunu na nekoj svojoj skupštini raspravljala o potankostima akcije, koju se ima poduzeti. Sudjelovali su mnogi generali, pukovnici i pričuvni časnici. Zaključilo se je, da se akcija započne skupštinama, predavanjima i novinstvom, da se radi samo mirnim sredstvima te da se sazove skupštinu pričuvnih časnika. O politici neće se ništa govoriti, radit će se samo proti korupciji, klevetanju i za obranu kralja i domovine.

Iz Rumunjske

Bukarešt, 13. „Steagul“, glavno glasilo rumunjske konservativne stranke, javlja: Admiral Visolkin, zapovjednik ruskih četa u Reni, posjetio je ovih dana u pratnji mnogih ruskih časnika, grad Galac. U Galacu se glasa, da je ruski admiral u pratnji ruskih časnika razgledao i tržište Dancea te nekoja sela u okolici Galaca. Česti posjeti toga ruskoga admirala u Galacu i njegove okolice padaju tako u oči, te bi Bratianuova vlada morala posvetiti veću pozornost toj neprijaznoj ljubavi nepozvanih ruskih gostova.

*

Budimpešta, 13. „Dreptatea“ javlja: Ruski je poslanik poduzeo kod rumunjske vlade korake, da isposluje prolaz ruskih četa. Zastupnici središnjih vlasti upozorili su rumunjskog ministarskog predsjednika, da se bečki i berlinski kabinet u tom slučaju ne bi zadovoljio time, da se rumunjska vlada ograniči na jednostavan prosvjed, već da zahtijevaju, da rumunjska vlada odbije svaku rusku invaziju oružanom silom.

Bukarešt, 13. Izdavač „Adeverula“, Konstantin Mille, koji dosta dobro poznaje ruske namjere, piše: Držanje četvornog saveza prama Rumunjskoj se je promijenilo. Krzmajuća i lažljiva politika Bratianua prouzročila je, da su konačno dozrijeli žalosni plodovi njegove politike. Prije nas je četvorni savez opkolio i vrstao se oko nas, dok je sada protiv nas sasma indiferentan. On nam veli: ako hoćete posredovati, onda posredujte brzo. Mi od vas ništa ne zahtijevamo, ali vi ne smijete od nas isto ništa očekivati. Vi imadete vaš ugovor sa Rusijom, na temelju kojega ćete dobiti rumunjski dio Sedmogradske i Banata. Vi možete osvojiti ta područja na vlastitu pogibao i riziko. Osvojite ih i ostavite nas na miru, ne dosadjujte nam sa vašima zahtjevima i uvjetima, vašim lažima i vašom cincarskom politikom. Mi nemamo pouzdanja u Rumunjsku. Konačno mi ne trebamo Rumunjske, da dodjemo do konačnog uspjeha. Vi trebate saveznika, da možete ostvariti vaše narodne čežnje.

Rusija i poljsko pitanje.

Stockholm, 13. „Ruskoje Slovo“ javlja obzirom na poljsko pitanje, da smatra ministarski predsjednik Stürmer potvrdu obećanja velikoga kneza Nikolaja Nikolajevića bezuvjetnom potrebom te da je naprotiv posve zabacio Sasonovovu osnovu. Sadržina je proglasa već ustanovljena. Sastavio ga je državni tajnik Krešanovskij zajedno sa petoricom ministra.

Razne vijesti iz Ruske.

Stockholm, 12. Princ Nikola grčki učinio je duži posjet ministru izvanjskih posala, kojemu se pripisuje u diplomatskim krugovima veliko značenje.

Podpredsjednik Protopopov, koji je proboravio s ruskim odaslanicima 6 tjedana u Engleskoj, bio je primljen u glavnom sijelu u audijenciju kod cara. Govorilo se je, kao što „Djen“ javlja, o rusko-engleskim odnošajima.

Sadašnji državni kontrolor Pokrovski, koji je na pariškom vijeću zastupao energično ruske interese protiv Engleske dobiti će vrlo važnu zadaću u vodstvu ruskih financija. Pokrovski je mnogo suradjivao i izradnji Kohovcove financijske osnove.

„Novoje Vremja“ donaša pod naslovom „Od Potsdama do danas“ popis Sasonovovih grijeha. Medju ostalim kaže: pristao je na gradnju njemačke bagdadske željeznice, otvorio je Njemačkoj rusku interesnu sferu u Perziji, dopustio je Njemačkoj da se ustali na Bosporu, i da postavi svoje časnike na čelo turskih četa; Rusija je proigrala svoj ugled na Balkanu; vlade balkanskih država, nijesu bile sastavljene po Sasonovoj volji, nijesu htjele da prime ruskog pomirbenog suda; drugi balkanski rat; uništenje ruske prosvjete na Cetinju; porast Turske; procvat izdajničke Bugarske; smetanje alijircima filozofskim mirovnim osnovama. Taj se je popis, Bogu hvala, svršio Sasonovovim odstupom.

Ruske čete u Brestu.

Bukarešt, 13. „Independance Roumaine“ javlja: U Brest su prispjele nove ruske čete, koje su bile primljene velikim veseljem.

Rusko-engleski ugovor sa Perzijom.

Haag, 13. Reuter javlja iz Teherana: Poslanici Ruske i Engleske na jednoj strani te perzijska vlada na drugoj strani izmjenile su medjusobno note, koje su dovele do povoljnoga zaključka i pregovaranju medju trim državama i na temelju kojih je došlo do saveza, koji konačno uredjuje prijateljske odnošaje medju Engleskom, Rusijom i Perzijom. Došlo je do riješenja financijalne i vojničke organizacije Perzije, koje zadovoljava sve tri stranke. U vojničkom će se obziru osnovati u sjevernoj Perziji perzijska brigada. U južnoj će Perziji biti podignuti dovoljno jaki kontingenti.

Venizelosova zvijezda potamnjuje.

Lugano, 12. „Giornale d' Italia“ je primio vrlo zanimivo pismo iz Atene, te je po njemu tiskao članak pod naslovom „Venizelosova zvijezda potamnjuje“, gdje kaže, da se svom stalnošću smije ustvrditi, da više nema Venizelos u grčkome narodu one svoje prijašnje goleme većine. Ne vjeruje se više slijepo, kao u članak vjere, da je on politički veleum, a njegova je popularnost, sada puno manja. Već za izbora u prošloj jeseni bio je broj njegovih glasova za polovicu manji. Za dugu i nesretnu mobilizaciju grčke vojske, koja je napunila nepovjerenjem i prijatelja i neprijatelja, koja je sunovratila zemlju u nezadovoljstvo, glad i bijedu, te koja je upropastila opremna i živežna sredstva grčke vojske, za sve to se sada okrivljuje Venizelosa. On se istina brani, da je odmah zatražio, da se demobilizira, kada je postalo jasno, da Grčka ne će sudjelovati u ratu, te da sada krivo čine oni, koji pretrpjevši svašta od mobilizacije, drže svojim glavnim neprijateljem i njegovu ratnu politiku odgovornim za sve što se je dogodilo te se opiru svim silama, da se ne bi povratio na vladu. U crkvama zaziva svećenstvo s neba božje prokletstvo na izvanjske i nutrašnje neprijatelje kralja, a jasno je, na koje nutrašnje neprijatelje smjeraju. U posljednjim se je danima, kaže se, došlo na trag vojničkoj uroti, koja radi Venizelosu o glavi. Već da su dva prijašnja venizelistička zastupnika podigla kod kralja optužbu protiv Dusmanisa, kojega smatraju začetnikom urote. O Skuludisu niti se ne govori; on je politički mrtav. Izbori će se provesti na slijedećem temelju: Vjera ustavu u nutrašnjosti i rat prama vani. Uostalom Grčka da ne dolazi više u obzir kao saveznica kojegod zaraćene stranke u Evropi, pošto je njezina vojska posve neuredjena i nema materijala. Stoga, kaže „Giornale d' Italia“ to je najbolje, da antanta preuzme obzirom na Grčku politiku posvemašnjeg dizinteresiranja, e da se očuva od daljnjih razočaranja, te da pusti neka Grčka sama bude odgovorna za sretnu si ili nesretnu budućnost.

Caillaux o pitanjima budućnosti.

Haag, 13. Nekadašnji francuski ministar financija Caillaux razložio je zastupniku „Daily Telegrapha“ u Parizu svoje nazore o financijalnom pitanju. Rekao je, da su mogućnosti velikog konflikta medju Engleskom i Francuskom bile god. 1914 poravnane, te da si broji u čast što je kod toga sudjelovao. Ali nakon rata, rekao je Caillaux, morat će se ublažiti množinu najraznijih interesa i žestokih strasti. Bit će takodjer od potrebe, da se zadovolji zahtjevima razuma i slavohleplja, da se pomire drugi zahtjevi, koji će doći u medjusobni konflikt i da poravnaju općenite razmirice. U povijesti Europe nijesu nikada postojali takvi zapletaji, koji bi zahtijevali toliko opreznosti i toliko državničku mudrost. Sadašnji bi se momenat morao upotrijebiti zato, da se oranice posije.

Talijanske čete ostavile Afriku.

Zürich, 13. "Tagesanzeiger" javlja iz Milana, da su talijanske čete bile povučene iz Afrike.

Nove engleske divizije.

Bazel, 13. "Baseler Nachrichten" javljaju, da iz službenih engleskih listina o gubicima proizlazi, e je iza 1. kolovoza stupilo u boj još 8 novosakupljenih do sada još nespomenutih divizija.

Francusko godište 1917.

Zürich, 13. Prama vijestima francuskih listova bilo je već poslano na bojište godište 1917.

Bijela knjiga o Baralongu.

Berlin, 14. (D. u.) Reichstagu je bila predložena bijela knjiga o slučaju Baralong. Bijela knjiga sadržava spise, koji se na slučaj odnose.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 12. na večer. (D. u.) Na sjeveru od Somme prešli su Francuzi po pripravnim borbama kroz prošli dan na navalu protiv treće njemačke obrambene linije, koja se prostire od Hardecourta sve do širine od Bouscourta. Na fronti od 6 km i pol zauzela je francuska pješadija sjajnim poletom sve jarke i čvrsto utvrdjene položaje u dubljini od 600 do 1000 m. Francuzi su prodrli u selo Maurepas, te se nalazi u njihovom posjedu južni dio sela, kao što i groblje. Francuzi su postavili svoju novu liniju na obronke na jugu od vrha 109 uzduž ceste iz Maurepasa u Clery i na gorski hrbat na zapadu sela. Učinili su veći broj zarobljenika i zaplijenili su 30 strojnih pušaka. Protunavala, što su ju Nijemci poduzeli izmedju Cleryja i Maurepasa, izjalovila se je u francuskoj vatri. Na jugu od Somme topovska djelatnost; u okolici od Verduna i na fronti Fleury-Vaux-Chapitre žestoki topovski bojevi. Prilično mirno protekao je dan na ostaloj fronti.

Engleska.

London, 11. na večer. (D. u.) Izmedju Ancre i Somme ostao je položaj nepromijenjen. Na ostaloj fronti obični okršaji.

12. popodne. Neprijatelj je ponavljao svoje napore, da nam odudme jarke, što smo mu ih netom oteli. Na vrhu južno od Pozieresa poduzimao je jučer po žestokoj topovskoj pripravi pješadijskih navala, koje su bile sve suzbijene. Neprijatelj nije nig. je uspjelo da prodre u naše položaje. Na ostaloj fronti nema promjene.

Domaće Vijesti.

Pretplatnicima do znanja! Svim onim pretplatnicima, koji nijesu podmirili pretplatu za prošli mjesec srpanj, od 20. o. mj. bit će bez daljnjega obustavljeno šiljanje lista.

Uprava.

Zadušnice. Pozivlju se prijatelji i znanci obitelji Aleksandra Alunić-a, da bi prisustovali misi, koja će biti odčitana prekosutra dne 17. o. mj. u 8 i pol sati u jutro, za duše njegovih sinova Aleksandra i Emilija, koji su našli hrabru smrt u jadranskim valovima prigodom potopljenja Nj. V. B. „Zenta“.

Prigodom rodjendana Njegovog Veličanstva cara i kralja Franja Josipa I. obdržati će se dne 18. o. mj. poslije podne u logoru Sladonja na alturskoj cesti velika svečanost.

Čisti dobitak pripasti će crvenom križu i fondu za udovice i siročad.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je od 18. srpnja do 9. kolovoza o. g. slijedeće prinose: G. Ivan Gojtan, kr. javni bilježnik i advokat, Gospić, svoj mjesečni prinos K 10; putem Prve Hrvatske Štedionice, Zagreb: Srećko Kolesarić, Bjelovar, sabranih prigodom oproštaja preč. g. Ivana Göszla, K 31; obitelj Rojc, Bjelovar, mjesto vijenca na odar pok. Zlate Lakser K 25; G. Nikola Igić, kr. sudb. vijećnik, Bjelovar K 35; G. Martin Gurić, sudb. vieć., Bjelovar, umjesto vijenca na odar pok. Thallera K 20; g. prof. Andrija Ribar, Bjelovar, sabranih prigodon nar. blagdana K 526·12; gdjica Stanka Trinajstić, Volosko, sabranih prigodom dječje predstave dne 16. VII. o. g. K 12·06; g. Kdt. Asp. Stanislav Magdić, K 40; darovaše gg. po K 10, poručnik Slavko vitez Mašek, zastavnik Božidar pl. Filipović, kadet Ivica Winter; po K 5, kadet Zvonimir Kralj i kadet aspirant Stanislav Magdić; Šime Defar, trgovac Tinjan, sabranih u škrabici K 10·20, g. Grgo Andreis, Metković, sabranih prigodom nar. blagdana kao član čete K 114; gdjica Milly Stanger, Lovran II. obrok zapisa blagopok. Dragutina pl. Persicha K 150; g. Jos. Kelšin, ravnajući učitelj Ivanićgrad, sabranih u domu ljekarnika g. Zlatka Agnesia na 19. t. mj. povodom proslave njegova imendana K 18; Blagajna hrv. slav. gosp. društva, Zagreb, mjesto vijenca na odar nekadanjega potpredsjednika biskupa dra. Ivana Krapca K 50; gdjica Ivka Šoštarko, sabranih prigodom nar. blagdana K 209; g. dr. Ignjat Katalinić, c. k. zem. sud. savjetnik, Zadar, K 10; g. prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb, šalje K 357 i to od kupona dd. 1. 6. 1916. obveznice ratnog zajma baruna Turkovića od K 10.000 K 275; od uštednje vojnih ljekarnika kužne bolnice u Brodu na Savi po ljekarniku Vlatku Bartulić, Zagreb, K 42·30; od presvj. g. Matija Stepinac apošt. protonotara u Varaždinu K 20; od g. Ivana Čefuta, ravnatelja biskup. vlastel. dobara u Djakovu K 20; uprava „Narodnih Novina“, Zagreb, prinos g. dr. Gorjanovića, Zagreb, mjesto vijenca na odar preuz. gosp. dra. Ivana Krapca K 40; gosp. Josip Ivanišević, Krilo, Jesenice, sabranih prigodon nar. blagdana K 60; g. Marij Maričić, M. Lošinj, sabranih prigodom nar. blagdana K 270; Posujilnica, Mali Lošinj, K 100; Općinsko poglavarstvo. Antunovac, K 20; potpore i sabranih K 30·20; gosp. Ivan Mraković, župnik, Lubenice K 35, darovaše: dr. L. K 15, partija kugla K 9, g. Iv. Mrakovčić K 11; Poglavarstvo upravne općine Ogulin, K 49·42; gosp. Dr. Machaček, opć. liječnik, Virje, K 20; gosp. Vinko Šepić, Buzet, sabrano prije i poslije nar. blagdana K 109; gosp. Šandor Kosmemhuber, Varaždin, K 500, gosp. Juraj Mihalić, učitelj, Rabac, K 5; gdjica Ruža Ružić, učiteljica, Kaštelir, sabranih prigodom nar. blagdana K 37·70; Gradska blagajna, Koprivnica K 100; gosp. Ivan Benigar, profesor, Zagreb, K 28; Dionička tiskara, Zagreb, sabranih putem „Obzora“ K 1033·62; Družbina podružnica, Split, K 1000; G. D. G. Topić, Svinišće K 20 i to sakupljeno medju seljacima K 12, a K 8 dar g. D. G. Topića; g. Dn. Miho Tomasović, Kučiće, K 100; uprava „Narodnih Novina“, Zagreb, K 251; g. Zlata Kovačević, Zagreb, K 40; Društvo Dr. Lončarek, Čazma K 50; Uprava „Dana“, Spljet, K 15, sabranih po gosp. don Jakovu Matulić, župniku u Dolu na Braču prigodom nar. blagdana; „Cvijet“ za proslavit promaknuće svog počasnog člana K 3·30; Poglavarstvo upravne općine Novigradske Notretić K 10; gosp. Ivan Gršković, feldkurat, za nar. blagdan K 20. — Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Iz Hrvatske.

Predaja diplome karlovačkoga začasnoga gradjanstva banu. „Hrv. Kor.“ javlja: Dne 10. o. mj. u pol 1 sat o podne primio je preuz. gosp. ban dr. Ivan barun Skerlecz izaslanstvo gradskog zastupstva grada Karlovca, koje mu je predalo prekrasno izradjenu diplomu začasnog gradjanstva slobodnog i kralj. grada Karlovca. Deputacija, koju je predvodio načelnik i narodni zastupnik Gustav Modrušan, sastojala se od podnačelnika M. Horvata te grad. zastupnika dra. Edmunda Lukinića, dra. Vatr. Reinera, dra. Ivana Tuškana i dubovačkog župnika Veslaja.

Skidanje zvonova u Zagrebu. Javlja se iz Zagreba, da se je ovih dana započelo skidanjem zvonova sa zagrebačkih zvonika. Zvona se spuštaju većim dijelom kroz prozore zvonika na ulicu, gdje su jur pripravljena kola, da ih odvezu na kolodvore.

„Hrvatska komercijalna banka“ u Zagrebu. Zagrebački listovi donose, da namjerava „Budimpeštanska ugarska komercijalna banka“ doskora osnovati u Zagrebu svoju podružnicu pod nazivom: „Hrvatska komercijalna banka“.

Rekvizicija predmeta iz kaučuka na Rijeci. Riječko gradsko poglavarstvo izdalo je proglas, kojim se poziva vlasnike automobila i kočija, da prijave sva koja, koja su gumom obložena. Ostali predmeti od gume mogu se predati najzgodnije 16. o. mjeseca.

Požar. Dne 10. o. mj. buknuo je u tvornici pokućtva g. Strichlera iz Cernika u Novoj Gradiški silan požar, te je izgorjela čitava zgrada do temelja ujedno sa strojevima i dogotovljenim pokućtvom. Steta je vrlo velika.

Razne Vijesti.

Jugoslavensko pitanje. U „Giornale d'Italia“ dotaknuo se je urednik lista „Times“ Steed i opeta jugoslavenskoga i jadranskoga pitanja. Steed piše: To će se pitanje lako riješiti, jer Jugoslaveni ne postavljaju velike zahtjeve. Upravo tako morala bi postupati Italija. Po njegovom mnijenju nije talijansko pučanstvo započelo rat toga radi, da bi pridobilo nešto zemlje, već samo zato, jer je htjelo zauzeti mjesto medju velikim osloboditeljnim narodima Evrope, uslijed česa je zadobilo pravicu živjeti u svojim naravnim i narodnosnim granicama te se slobodno i bez svake pogibelji razvijati.

Na to odgovara Caburi u istom broju: Upravo zato, da možemo živjeti i slobodno se razvijati u našim naravnim i narodnosnim granicama, zahtijevamo, da se jadransko pitanje riješi u smislu naših životnih interesa. Za Jugoslavene nema Adrija takve temeljne važnosti kao za nas. Velika Srbija, koja združuje svojim medjama Bosnu, Hercegovinu, Hrvatsku i Slavoniju, Kranjsku i dijelove Koruške, Štajerske i Dalmacije, može se lako odreći Furlanije, Istre i jednog dijela Dalmacije. Najprije treba medjutim poraziti zajedničkoga austrijskoga neprijatelja. (Ako nije Caburi nikadı pametna rekao, ova mu je potonja zlatom okovana).

Ruske nakane na Balkanu. Neki bivši diplomata izvješćuje u „Bukarester Tagblattu“ o ruskim nakanama na Balkanu, te kaže: Glavna je zadaća ruske vojske u Bukovini, da slomi u gorovitim krajevima otpor austro-ugarskih četa. Kad bi im to pošlo za rukom — što je vrlo nevjerojatno — bacile bi jedan dio svojih četa, koje dnevno u masama stizavaju na rumunjsko tlo, da odatle prodru u Bugarsku. Izvedenje ovoga plana ovisno je medjutim o toku ratnih dogodjaja u Bukovini i Voliniji. Rusija drži, da se rumunjska vlada ne bi opirala toj akciji, koja bi imala uslijediti istodobno sa Sarrailovom ofenzivom.

Demonstracije u Milanu. Švicarska brzojavna agentura u Milanu javlja: Dne 7. o. mj. bile su ovdje velike demonstracije protiv Njemačke. Skupine demonstranta obilazile su po ulicama, vičuć: „Rat Njemačkoj!“ Drugih pojedinosti nema. jer je sada talijanska cenzura vrlo stroga.

Izvanredne ruske pripreme. Iz Kopenhagena dolazi vijest, da poduzima rusko vojno vodstvo u smjeru na Kovel izvanredne pripreme, te se sudi, da kani ondje izvesti glavni udarac. U ruskim se naime vojnim krugovima drži, da su uspjesi u Bukovini i Galiciji bez posjeda Kovela dvojbeni, pa da treba stoga Kovel zauzeti pod svaku cijenu.

Talijanski način ratovanja. O načinu ratovanja talijanske vojske, javljaju iz glavnoga stana za ratnu štampu: U talijanskim se službenim izvještajima često optužuje austrijsku vojsku radi surovog vodjenja rata. Za talijanski način vodjenja rata govori sada jasno jedna zaplijenjena zapovijed zapovjedništva prve talijanske vojske od 10. novembra 1915., a upućena zapovjedniku trećeg i petog talijanskog vojnog zbora. U zapovjedi se veli: „Vrhovno zapovjedničtvo ponovno obraća pažnju na potrebu, da se stane na put svima aktima vandalizma od strane talijanskih četa na zaposjednutim područjima. U buduće, ako bi se zaposjeli novi gradovi ili sela, treba donijeti odredbe, koje će spriječiti tako nezgodne izgrede. Pri tome treba se poslužiti i karabinijerskim odredima, pridodatim četama“. Podpis: Brusatti, vojni zapovjednik.

Humor u engleskim streljačkim jarcima. Engleski listovi donose slijedeću istinitu zgodu: Prošle zime nadzirao je u nekom taboristu u Egiptu bataljun Australaca neki časnik, koji je imao braniti sueski prokop proti Turcima. Ljutito je konstatirao, da nosi jedan izmedju njegovih vojnika umjesto propisanog klobuka iz kakija, običnu kapu. Junačkim glasom odredio je: „Kada ću vas u jutro opet nadgledati, da nisam više opazio ove kape. Učinite šta hoćete i možete, sutra morate imati klobuk. Kad se drugo jutro opet vojnici postaviše u red, opaze pred šatorom gologlavog majora, gdje viče u sav glas: „Gdje je to prokleto magare, koje mi je ukralo moj klobuk?“

Ugarska povisila brzojavne pristojbine. Prama pogodbi sklopljenoj s kr. ugarskim trgovačkim ministarstvom povisuje se od 15. o. mj. unaprijed cijenik brzojavnog prometa s Ugarskom. Evo novih pristojbina: Obične brzojavke 8. p. po riječi; najniža pristojbina 1 Kr. Novinske brzojavke: 4 p. po riječi; najniža pristojbina 1 Kr. Paušalirane novinske brzojavke: za prvih 500 riječi, koje se brzojavljaju 15 K, za svaku daljnju stotinu, što se ju započne 3 K.

Spletke antante. Iz Bukarešta javljaju, da su prispjeli u Rumunjsku mnogobrojni agenti vlasti četvornog sporazuma, novinari, spisatelji, diplomatični činovnici, koji razvijaju osobito u Bukareštu, Sinaji, Jasi-ju i Galacu živahnu intervencijonističku agitaciju. Samo francusko poslaničtvo ima već tri vojnička atašeja. Bivši francuski poslanik Blondel ostaje u Rumunjskoj te će se posvetiti neoficijelnoj agitaciji antante. U Sinaji priredjuje posebno francusko kazališno društvo predstave.

Kužna bolest medju Francuskim vojničtvom u Solunu. Javlja se iz Carigrada: Kroz zadnje sedmice hara medju francuskim četama u Makedoniji strašna kuga, na kojoj oboli svaki dan popriječno 300 do 400 ljudi. Osobito umire mnogo časnika. Sarrail je zahtijevao od grčke vlade dozvolu, da smije slati bolesne i iznemogle u Katerinu, koja ima zdraviji položaj. Grčki je general Moskopulos izjavio, da ne može na to pristati, jer prijeti pogibelj, da se okuže i grčke čete. Kod Engleza nije bolest raširena u tolikoj mjeri. Epidemija je najraširenija medju četama na vardarskoj fronti.

Obznana.

Opazilo se, da ima još uvijek djece, ko nose na vrpcama šešira natpise, embleme i imen koja se odnose na države, koje s nama ratuj

Upozorava se stoga na zabranu izdan 8. oktobra 1915. nošenja ovakvih vrpci, ko nijesu u skladu sa patriotičkim čuvstvima prouzročuju javnu sablazan.

Roditelji će i skrbnici, koji prestupe ov zabranu biti strogo kažnjeni.

Pula, dne 10. kolovoza 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar
Schönfeldt m. p.

Obznana.

Za očuvanje vojničkih i inih javnih interes zabranjuje se u smislu §. 7. Ces. odredbe 2 IV. 1854. D. Z. L. br. 96 pohrana neprijateljski letaka.

Tko nadje ili inače dobije neprijateljski letal dužan je da isti u svakom pojedinom slučaj odmah preda najbližoj vojničkoj ili policajno oblasti ili ophodnji.

Prestupci bit će, bez obzira na eventualn sudbenokazneni postupak, kažnjeni u smisl §. 11. navedene car. nar. globom od 2—200 ili zatvorom od 6 sati do 14 dana.

Pula, dne 10. kolovoza 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar:
Schönfeldt m. p.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Lacko bijaše čovjek oštrovidan, vješt svim malim zamkama društvenog života, razumio je dakle i doskočicu posve dobro, te ju je vješto obilazio. K tomu nije mu se činilo, da je Klara, u koliko ju je dosele vidio bio, osobita zanimanja vrijedna, te je tetkino hvalisanje smatrao tajnom urotom, ugovorenom medju domaćicom i starim Klemenićem. Stoga prodje dobrahan dio te seoske zabave, a da se nije približio Klari. I on i ona kanda su bili okruženi osebnim čarobnim krugom, koji im nije dao, da se jedno primiče drugomu. Zakoni etikete ipak su na selu manje strogi nego li u salonu, navlaš u patriarkalno doba Dobranićeve mladosti, gdje se je živahnije i veselije igralo nego li danas. Klara se zabavljala najviše s mladim grofićem, koji je iz Pariza došao bio. Bijaše još van reda mlad, gotovo mladji od Klare, a ona proti njemu toli udvorna i velezborna, da je mladić bio ponešto u neprilici, ne znajući, kakovu mu ulogu namjenjuje Klara; stari Klemenić pako primjeti, da je njegova Klarica danas van reda nervozna i grozničava, na što mu Dobranić odgovori, tako da je to Klara čuti morala, — da njegova milostiva tetka ima čudotvorne kapljice, koje se na šećeru uzimlju i koje bi sigurno ohladile krv gospodjice. To bijaše ljuta strijela u Klarinu dušu. Dobranić je pogleda ispod oka, da vidi, je li otrov dosta jak. A što spazi? Ranjenu lavicu. Klara kanda je porasla, tamna rumen obli joj lice, zjenice joj se povećavahu, a iz njih skoči živa iskra mržnje prema Dobraniću, koji stisnu usnice na neopaziv gotovo posmjeh.

„Klarice!“ reče starac, „ti si, dušo, boležljiva. Evo mi reče gospodin podžupan, da gospodja Kamenička ima čudotvorne kapljice. Jelte, magnifice?“

Ne dočekav Dobranićeve potvrde, planu Klara vrlo strastveno:

„Boležljiva, papà, tko vam je dao pravo, da to ustvrdite? Ja sam dapače zdrava, zdravija no ikad. Vi imate, dragi papà, katkada — blago rečeno — vrlo bizarne misli. Molim, nemajte straha za mene, govorite samo udilj s gospodinom podžupanom o repici. Hvala mu na čudotvornim kapljicama .... Gospodine grofe!“ okrenu se zatim prema mladiću, „dajte mi ruku, potražimo bolju zabavu; bježimo, ta gospoda mogla bi i vas i mene otrovati svojom prevelikom dobrotom!“ Zatim provuče svoju pod grofovu ruku i odvuče ga hrlo u drugi kraj.

Dobranić je u čudu gledao za djevojkom. Klarin bijes bijaše dražestan, u toj djevojci bijaše obilje elektro-magnetične sile, a taj strastveni njezin prezir bijaše ljepši nego ma kakav umiljat posmjeh, te u istinu nefine riječi zvonile su ugodnije, nego li kakov čuvstveni uzdah. Sad se je to razmaženo, prpošno dijete činilo podžupanu posve drugčije nego li ono na baku. To ne bijaše više grandezza običnog, engleskog bakroreza, već dražestan capriccio, „koji je mesom postao.“ Zato upravo odluči podžupan, da bude dva puta hladniji.

Pod večer se plesalo u palači dvorca. Podžupan bijaše vanredan plesač, Klara je plesala za čudo dražesno. Nu Dobranić ne potraži Klare, a kad dodje „izbor gospodja“ nije ni Klara došla po Dobranića. Ljudi se čudjahu, kako najbolji plesač ne igra sa najboljom plesačicom. „Šteta,“ reče sudinja, „to bi zaista divno bilo.“ Veliko društvo sjede večerati, uz Klaru dakako grofić; gospodin Dobranić daleko od nje medju stariju gospodu. Od silne rpe punih boca, cvijeća, torta i svijeća nije Klare ni vidjeti mogao. Dobranić se zabrblja strastveno sa starom gospodom o politici, o gospodarstvu, o zapletenim parnicama, na što sudinja prišapnu susjedi: „Ja sam o galanterijama i pustolovinama toga Dobranića silu toga čula, i bila sam uistinu željna vidjeti ga na svoje oči. Nu sad sam se uvjerila, koliko se u tom Zagrebu laže i maže. Moguće da je pametan, izvrstan je plesač, ali nikakav Adonis, koji bi kojoj djevojci mogao biti opasan, pače ni meni. Ta ne govori nego o duhanu, o repici, o velikoj i maloj skupštini.“ Možda je gospodin podžupan tu prezirnu opasku gospodje sudinje čuo, jer je poniknute glave vrlo karakteristički uzvinuo svoj brk, a poslije časka reče glasno svojoj tetki:

„Vi ste, draga tetko, vrlo nepravedni. Koliko cijenim svoje velepoštovane susjede, to volim opet u društvu krasni spol. Gospoda će mi to oprostiti. Trebalo je izmiješati pri stolu gospodu i gospodje, te čovjeku prilike dati, da se pokaže galantnim prema krasoticama, jer će inače dame misliti, da čovjek ne zna nego o repici govoriti.“

Sve društvo udari u smijeh.

„Eh,“ reče tetka, „dragi Lacko, ti si sebi sam kriv.“

„Pa to se može popraviti,“ reče Klemenić, promijenimo mjesta.“

„Izaberite mjesto, gospodine podžupane!“ viknu župnik.

Cijelo društvo dignu glavu, svačije se oči upriješe u stojećega Dobranića, koji okom omjeri društvo. Klara rastvori svoje crne oči te promatraše mirna lica Lacka, samo se vidjelo, da joj usnice drhću. I o njoj zape Dobranićev pogled, al minu u hip dalje, kanda Klare i ne vidi, i jasnim glasom reče podžupan:

„Ja biram mjesto kod gospodje sudinje.“

Stara, krezuba sudinja poniknu nikom, po društvu se razliježe pridušeni kikot, gdjekoji susjed bocnu susjeda prstom u rebra, neka djevojka izleti napolje i prasnu pred vratima u smijeh, samo Klara se okameni, njezino lice problijedi a oči igrahu kao žeravice. I zbilja sjede Dobranić do sudinje, gotovo naprama Klari.

„Milostiva gospodjo,“ prihvati podžupan, kad se je društvo malko stišalo bilo, „oprostite, da vam do sada nijesam posvetio više dužnog poštovanja. Nu vi ćete mi sigurno tu nestašicu udvornosti oprostiti, ako uvažite moju situaciju. Kao sokol zavezanih očiju dodjoh u ovo men s veće strane nepoznato društvo, gdje mi skinuše s očiju zavoj, te me pustiše u zrak, tako da jošte pravo ne razabiram nježnoga plijena. Gospodja generalica Benkovička pripovijedala mi je puno za vas na svojim soirèe-ima.“

„Vi ju poznajete?“ odmuca sudinja, kojoj su dosad lica od stida i bijesa gorila i koja je Bogu hvalila, da je našla put iz toga nemilog tjesnaca.

„I kako,“ nastavi Dobranić, „dražesna gospodja, prava, pravcata dama. Njezine su mi zabave najmilije. Čovjek zaboravlja sav ostali svijet te misli gotovo, da je u raju. Na mojem polasku podjoh generalici u pohode, i ona mi strogo naloži, da vas svakako pozdravim, jer ćete, reče bez sumnje i vi biti u tom društvu, a ona da ne može propustiti da vam, prijateljici svoje mladosti pošalje na moja živa usta pozdrav.“

„Ah! Da, da! Prijateljica moje mladosti,“ uzdahnu sudinja, ni ne sluteći, da je sav taj pozdrav prijesna laž bila, i da uputa gospodje generalice nije ni po što laskava bila po gospodju sudinju. Ali možebit je ipak sudinja nešto slutila jer nije susjeda dalje pitala za svoju „dragu prijateljicu,“ već je okrenula odmah o koječem drugom govoriti. „A gospodine sokole,“ nastavi brbljavo, „kako vam se mili naš kraj? Kako naše krasotice? Vas nije još nikad ovdje bilo? E, da kako, Zagreb nije. Vi varošani ne marite za selo.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 400.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 16. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nadvojvodina fronta: Na zapadu od Moldave u Bukovini i u području brda Tamnatik naše su čete još dalje napredovale. Kod zauzimanja žilavo branjenih položaja oteli smo neprijatelju 600 zarobljenika i 5 strojnih pušaka. Bataljuni, koji se bore na jugu od Tartarova, povukli su pred napadanjem nadmoćnih ruskih sila, svoje položaje na Tartarski klanac. Kod Stanislavova i na jugu od Jezupola suzbila je vojska generala pukovnika Kövessa pojedine napadaje. Kod Horozanke i na zapadu od Monastercijske srtao je neprijatelj kroz čitavi dan protiv naše fronte; poduzimao je gdje i gdje jedan za drugim po 6 i više napadaja sa svojim masama, ali je bio suzbijen s vrlo teškim gubicima. Na jugozapadu od Kozove osujetile su austrougarske čete svojim protunapadajem rusku provalu, a blizu Zborova i na jugu od njega ostali su posve bez uspjeha svi neprijateljski napori da zabiju otvor u našim linijama, te ih je sam platio najvećim žrtvama.

Hindenburgova fronta: Kod vojske generala pukovnika Böhm-Ermollija odustao je neprijatelj, po vrlo teškom porazu što ga je doživio na jugozapadu od Podkamjena, od daljnjeg navaljivanja. Ni u Volinji nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Talijani su nastavljali neprestano s velikim masama svoje napadaje i na fronti Solkan-Miren protiv visova na istoku od Gorice i na odsjeku južno od Vipave do Lokvica, a bližnje su krajeve držali pod jakom topovskom vatrom. Naše su čete suzbile krvavo sve juriše i ostale su, često po ljutoj borbi na bodove, na čitavoj fronti u posjedu svojih položaja. Domobransku pješadiju iz istočne Galicije i Dalmacije, kao što i pješadijskom honvedskom puku br. 3 ide znatni dio zasluge na jučerašnjem uspjehu. I blizu Plave i Zagore, pa na dolomitskoj fronti, kod Crode dell' Ancone, bilo je suzbijeno neprijateljskih napadaja.

Jugoistočno bojište.

Stanje nepromijenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 15. (D. u.) Skupina je naših pomorskih ljetala napala u noći pred 15. o. mj. vrlo uspješno s bombama neprijateljsku bateriju na ušću od Soče, vojničke predmete u Ronchi, Vermeglianu i Selcu, pogodila je u cilj i prouzročila požare. Sva su se ljetala vratila neoštećena pored najžešćeg opstreljivanja.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Napadajima, što su ih Englezi nastavljali velikom žilavošću izmedju Ovillersa i Bazentin-le-petita, stupili su u onaj dio našeg najprednjeg jarka, iz kojega smo ih mi jučer prijepodne opet izbacili. U ostalom propali su posve i vrlo krvavo svi mnogobrojni njihovi napadaji. Francuzi su opetovali po dva puta svoje uzaludne napore izmedju Maurepasa i Hema te izmedju potoka Ancre i Somme. Kao što na tim odsjecima, topovska borba i življa bojna djelatnost traje i na jugoistoku od Armentieresa te na pojedinim mjestima u Artoisu i na desno od Moze.

Jugoistočno bojište.

Južno od Dojranskog jezera bio je suzbijen od bugarskih prednjih četa po prilici napadaj od jednoga bataljuna.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

Čete sastavljene iz Mučahida napale su u okolici Šeih-Seids, istočno Kut-el-Amare dvije neprijateljske jedrenjače, poubile su dio momčadi, zaplijenile su tovar te su potopile ladje.

Perzijska fronta.

Na ruskoj fronti bijahu našom protunavalom suzbite ruske bojne sile sastavljene iz raznovrsnih četa, koje su izvršile napadaj 12. kolovoza u okolici Mebranköi, na cesti iz Hamadana u Kaswin te su se morale povući ostavivši za sobom zarobljenike. Na cesti iz Hamadana u Teheran došli smo opeta u dodir sa bježećim neprijateljem. Neprijatelj je 10. t. mj. ponovno napao naše položaje u okolici Sakhiza, ali bijaše odbit našim protunavalama te je imao strašne gubitke. Jedno je od naših ljetala pogodilo bombom križarku, koja je bila opažena u luci Imbros.

BRZOJAVI.

Rat na moru.

London, 15. (D. u.) Admiraliteta saopćuje, da se je dne 13. t. mj. uslijed mine ili torpeda potopio engleski razarač „Lassoo" u visini nizozemske obale. Jedan je časnik i jedan momak bio ranjen, izgubila su se dva časnika i četiri momka.

London, 15. (D. u.) Prema nekom brzojavu iz Genue bijaše od podmornice potopljen škuner „Neptun". Posada je mnijenja, da su tom prilikom bile potopljene i 2 talijanske jadrenjače.

London, 15. (D. u.) Bijaše potopljen francuski škuner „St. Gasten", talijanske jedrenjača „Ina" i talijanski parobrod „Nersus".

London 15. (D. u.). Bijaše potopljen engleski parobrod „Torbart". Od posade je umrla četvorica momaka. Momčad norveških parobroda „Eredo" i „Dora", koji su bili potopljeni kod Barfleura, prispjela je u Le Havre.

London, 15. (D. u.) Parobrod „Jorkhiro" iz Liverpola sukobio se je kod Holyhouda sa parobrodom „Kernahon", koji se je potopio.

Beč, 15. (D. u.) Od podmornica središnjih vlasti ili od mina nastradalo je kroz mjesec srpanj 74 neprijateljčkih trgovačkih brodova sa okruglo 103 tisuće brutto tonaže.

London, 15. (D. u.) Njemačka je podmornica upalila u Sjevernom moru švedski parobrod Pepeta. Posada se je spasila.

Amsterdam, 15. (D. u.) Dosad su engleski ratni brodovi zaplijenili 99 holandeskih ribarskih brodova.

Njemački car na istočnoj fronti.

Berlin, 15. (D. u.) — Njemački je car pošao opet na istočnu frontu, nakon što je bio koncem svojeg višednevnog boravka na zapadnoj fronti posjetio i bojnu skupinu prijestolonasljednika u pratnji vrhovnog zapovjednika razne dijelove vojske za frontom.

Rumunjsko pitanje.

Budimpešta, 14.— U „Az Estu" su se mnogi madžarski politički vodjeizjavili o rumunjskoj krizi. Grof je Khuen-Hedervary rekao: „Popraćajući rumunjsku politiku, koja se vodi prema časovitim državnim interesima, ne dajem sadašnjim agitacijama velike važnosti. Budućnost ali nije posve jasna. Toga radi računamo svakojakim mogućnostima. I kako bi ententino rovarenje bilo okrujeno uspjesima, to ćemo ipak odoljeti neprijatelju.

Albert Berzeviczy, predsjednik izvan političke komisije ugarske delegacije, izjavio je: „Držanje Rumunjske je najinteresantnije pitanje ratnoga doba. To, što Rumunjska nije htjela da igra ulogu Grčke i Italije, znači, da je ta država jača i pametnija, nego obje prve. Mi imademo dosta uzroka, da se nadamo, e će nas susjed i dalje ostati neutralan, moramo ali ipak biti spremni".

Grof Albert Apponyi piše: „Ne mogu vjerovati, da će Rnmunjska krenuti putem samoubojničke politike. Jer Rumunjska bi počinila samoubojstvo, kad bi se odrekla neutralnosti ber obzira na to, dali kašnje pobjedi ili bude pobijedjena. Ako nas Rumunjska sa svim tim napadne, onda će to podvostručiti obrambenu snagu madžarskog naroda."

Grof Aladar Zichy i grof Teodor Batthany opatuju opomene, koje je na naslov Rumunjske izrekao u parlamentu grof Mihailo Karolyi.

Protiv Venizelosa.

Genf, 14. — Francuski listovi javljaju iz Atene: U srijedu na veče, vršile su se u kazalištu Panellinion za vrijeme nekog patriotskog komada živahne demonstracije proti Venizelosu. Došlo je do krvavih sukoba medju Venizelistima i njihovim protivnicima. Bijahu ranjene mnoge osobe, medju kojima i pobočnik vojnoga ministra. Bilo je uapšenih 7 osoba.

Engleski parlamenat.

London, 15. (D. u.) Ministarski predsjednik Asquith predložio je u donjoj kući zakon, kojim se djelovanje parlamenta produžuje do 31. svibnja 1917.

Mehikansko pitanje.

London, 13. „Times" javlja iz Washingtona: Predsjednik je Wilson prihvatio Carranzov predlog, da se ustanovi zajednički odbor, koji ima da riješi mehikansko pitanje. U prvome se redu mora da razjasni pitanje povučenja američkih četa. Onda će se raspravljati o unutrašnjim pitanjima Mehika. Nema mnogo nade, da će pregovaranja uspješno svršiti. Uopće se misli, da se radi samo o tome, kako bi se zategnulo riješenje mehikanske krize sve dotle, dok se političko obzorje ne razjasni.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 11. na veče: Naš je uspjeh na Seretu prisilio protivnika, da napusti svoje vrlo utvrdjene položaje. Istodobno prešle su naše čete u napadaj na sjeveru od Monastercijske i zauzele su ju. Naša se je kolona automobila dovukla sa strojnim puškama iza bataljuna trećeg njemačkog pričuvnog puka, koji je uzmicao. Pošto je naišla na otpor, uništila ga je vatrom iz oklopljenih strojnih pušaka. U kraju ušća Zlote Lipe postigle su naše čete velike uspjehe. Naše su čete osvojile po ljutoj borbi u okolici od Stanislava 10. kolovoza u 7 sati i 45 časaka popodne grad Stanislavov i išle su u potjeru za neprijateljem.

•

12. popodne: U području srednjega toka rijeke Seret proganjaju naše čete neprijatelja, koji je ostavio utvrdjeni položaj, i idu dalje. U kraju na sjeveru od Jezjerne napreduju naše hrabre čete sve to dalje, te su prešle na mnogo mjesta potok Koropjec. Neprijatelj je ispraznio Stanislavov, te je podigao u zrak više skretaljki željezničke pruge, dok je grad sam ostao neoštećen i u redu.

•

12. na veče: Proslava rodjendana velikog kneza prijestolonasljednika Alekseja, koji se nalazi na ratištu, sa strane naših četa, došla je zajedno sa sjajnim zauzećem na juriš posljednjeg odsjeka na pripjatskom boku sve do granice, što ga je bio neprijatelj jako utvrdio. Uhvativši sa dviju strana, oduzeli smo neprijatelju sjajnim svojim napadajem čitavi odsjek, što ga je bio kroz zimu temeljito učvrstio.

•

Opaska ureda naše ratne štampe: I njemačko vojno vodstvo i mi prestali smo, dugo je vremena tomu, da ikako polemiziramo sa lažima i pretjeravanjem preobilnih izvještaja ruskog glavnog stožera. Ipak je vrijedno da se primijeti, kako Rusi nijesu ni napali, a kamo li „osvojili" stalne položaje izmedju Tarnopola i Bučca. Ispražnjenje je te linije uslijedilo više poradi sveze s onim premještajima četa, o kojima su javili službeni njemački i austro-ugarski izvještaji od 11. kolovoza.

Italija.

Rim, 14. Ogorčenim smo bojevima napredovali u plavskom odsjeku. Treća vojska koraca neprestano dalje izmedju Tolmina i Gorice i približava se okolici Tolmina, koju su već Austrijanci započeli, da izprazniju. Austrijske čete, koje su ostavile Goricu, utvrdile su se na brdu Sv. Gabrijela, protiv kojega su Talijani počeli već da navaljuju.

Francuska.

Paris, 14. popodne: Na sjeveru od Somme vladao je uopće mir. Naše su se čete umjestile u osvojenim položajima. Strojnim smo puškama zaustavili njemačke protunavale u pravcu proti Combresu; neprijatelj je tu pretrpio teške gubitke, u našim je rukama ostalo 80 zarobljenika. Na desnoj smo obali Moze napredovali nešto južno od Fleuryja. Neprijatelj je pokušao nekoliko manjih napadaja, koji su bili svi suzbijeni.

•

14. na veče: Na sjeveru od Somme nijesu jučer poduzeli Nijemci nikakove protunavale. Bilo je manjih bojeva kod vrha 109 i na jugoistoku od Maurepasa, te u odsjecima Barleux i Chennes. Na lijevoj se je obali Moze izjalovio u nošu zapornoj vatri jaki njemački napadaj južno od avocourtske šume. Od časa do časa topovsko opstreljavanje na desnoj obali Moze. Na ostaloj je fronti dan mirno protekao.

Bojevi na istoku i na zapadu.

Najvažniji dogodjaj na istoku u zadnje doba bezdvojno je imenovanje Hindenburga vrhovnim zapovjednikom na istočnoj fronti. Sa Hindenburgom nastao je preokret u toku operacija. Na Karpatima započele su čete ofenzivnom akcijom, u istočnoj Galiciji izmedju Delatyna i Tarnopola napustile su naše čete bez boja svoje prijašnje položaje, a sve to izdaje nove ciljeve vojnog vodstva. „Frankfurter Zeitung" piše o tim kretnjama saveznićkih četa: „Velika se bitka na istoku razvija sve ugodnije po nas. Rusi navaljuju žestoko i sa velikim gubicima u namjeri, da što prije stignu do svojih ciljeva Kovela i Lavova, dok kušaju savezničke vojske, da što defenzivnim što ofenzivnim (karpatska fronta) operacijama održe ravnotežu te pridobe na vremenu. Novo okupljanje savezničkih četa, naredjeno uslijed smještanja ruskih sila, u daljnjem je razvoju. To daje naslućivati Hindenburga. On ne običaje navijestićivati svojih poduzeća, ali već sama činjenica, da je preuzeo zapovjedništvo, svratila je pozornost sviju na nj, tako da se sve pita: Što će on pokrenuti. Da će se nešto desiti, o tome ne dvoji nitko."

Neutralni stručnjaci su još uvijek oprezni i suzdržljivi u promatranju položaja na ruskom bojištu. Tako piše vojnički kritičar „Bunda": „Koliko su god veliki Brusilovovi uspjesi, koliko je god duboko provalio u njemačku-austrijsku frontu i premda su veliki gubici, koje je on kod toga zadao neprijatelju, ipak mu nije uspjelo da potpunoma prodre frontu te ju prisili na uzmak. Čini se, kao da se rusko vojno vodstvo sve brže i bezobzirnije žuri, da okupi plodove te silne ofenzive. Te neprestane i obzirom na gubitke bezobzirne frontalne napadaje, koji tek tu i tamo dozrijevaju do taktičnog opkoljenja, moći ćemo možda razumijeti, ako pretpostavimo, da hoće Brusilov svojim neprestanim pritiskom onemogućiti neprijatelju novu grupaciju u svrhu protuudarca. Taj je postupak velikopotezan, ali nije bez pogibelji, jer slabi više bojnu snagu napadača negoli branitelja te sili napadača da nastavlja poduzeće, što ga je dosada sjajno vodio, koje ali kod daljnjeg napredovanja sve više otešćaje vlastito novo grupiranje u slučaju da bi neprijatelj, imajući na raspolaganje pričuve i slobodu gibanja na unutrašnjoj liniji, iznenada počne operacijama, te postavlja nove strategičke probleme. U tome će se pokazati, da li su Brusilove vojske, koje se vuku od Pripjeta do Moldave u premoći." „Bund" misli, da će se sigurnošću moći suditi o sadašnjem bojnom položaju tek nakon nekoliko sedmica, kada se bude znalo, dali stoje središnje vlasti samo u defenzivi proti neprestano rastućenu pritisku napadača, ili pako dali one namjeravaju umoriti neprijatelja i sakupiti svoju žetvu, te u danom trenutku opeta preći u ofenzivu.

Francusko-engleska ofenziva na Sommi nije imala očekivanog uspjeha. Nije joj pomogla niti diverzija Francuza kod Verduna, gdje su svi njihovi napadaji ostali više ili manje bezuspješni. Na Sommi se neprijateljsko vojno vodstvo u svojim navalama tvrdokorno drži prvotne ratne bojne osnove. Ti se napadaji dijele u tri skupine: jedamput su naperene proti sjeveroistoku. To su engleski nasrtaji medju Thiepvalom i šumom Foureaux sa ciljem Bapaume. Druga skupina napadaja, medju Guillemontom i Clery-em ide prama istoku. Tu djeluju Francuzi i Englezi zajednički. Treća: Francuzi sami kušaju, da južno Somme prodru prama jugoistoku. Tako se je ofenziva svuda ukočila te je prešla u ljute bojeve u jarcima. Poznati švicarski vojnički kritičar ovako se izrazuje o tim bojevima: „Pred tjedan dana smo se pitali, dali je sa francuskog stanovišta bilo dobro, da se radi momentanog uspjeha, koji može imati tek malene ili nikakve posljedice, upotrijebe takve sile, koje su po svoj prilici mogle biti bolje upotrijebljene na Sommi kod nastavljanja glavne navale. Dogodjaji posljednjeg tjedna su potvrdili tadašnje mnijenje, da se naime nenadanim poduzećima mogu postići pojedini uspjesi, ali da ti uspjesi nijesu dostatni, da se neprijatelja potpunoma prevlada. Danas su Francuzi opeta izgubili dobar dio uspjeha svojih srpanjskih navala kod Verduna, dok se može na Sommi zabilježiti tek malo osvojenje prostora. Posljednji bojevi kod Verduna bili su samo mjesnoga značenja. Drukčije nije bilo ni moguće, jer Francuzi nijesu sada u stanju, da kod Verduna umetnu toliku snagu, te bi navala postala akcijom odlučnog značenja, koja bi se i kod takva mogla nastaviti.

Bojevi se mogu još dugo vremena nastaviti na dosadašnji način, a da ne dodje do velikog udarca. Takav je udarac moguć samo onda, ako se upotrijebe jake svježe sile. Na francuskoj strani teško da ima takvih. Tome se naprotiv može predmnijevati, da je doduše englesko vojno vodstvo sve sposobne bojne jedinice barem jedamput upotrijebilo kod navale, da ali još uvijek raspolaže odmorenim četama za veliku navalu. Koliko pričuva imade još njemačka vojska na zapadnom bojištu, toga se nezna. Iz načina, kakvim su do sada Nijemci odbijali englesko-francuske navale, ne proizlazi, da bi oni bili već nastupili velikim masama. Čini se, kao da je vojno vodstvo istupilo samo tolikim snagama, koliko ih je trebalo, da se borba nastavi. Da se takvom obranom ne može doći do pobjede znadu Nijemci baš tako dobro kao i njihovi protivnici. Mora dakle da postoji neka stanovita, još nepoznata namjera. Moguće, da je glavna misao ta, da se protivnika pušta neka ponajprije dulje vremena navaljuje i neka se slabi, prije nego li se predje na navalu. Do onoga časa moraju čete prve linije da ustraju do zadnjega trenutka."

Budućnost zlata.

Prenosimo iz „Hrv. Riječi": Pad mjeničnog tečaja marka i inozemstvu smatra se danas sasma slučajnim. Njemačka je sasma odsječena od medjunarodnog prometa, ne može svoju robu izvoziti u inozemstvo, ne može ubrati ne samo svoje inozemne tražbine, već ni kamate od njih. Radi toga je nastala oskudica u inozemnim plaćevnim sredstvima, koja će sama po sebi prestati, čim rat prestane.

Obično i veoma rašireno mišljenje pobija Gustav Casel, profesor nacionalne ekonomije na štockholmskom sveučilištu, u svom djelu „Njemačka otporna gospodarska snaga". On veli, da je i engleska funta na njujorškoj burzi pala za 20 posto ispod dolara pokraj 20 posto pada marke. I ostale zaraćene, pa čak i neutralne države bilježe pad valutnog tečaja. To jednostavno nije više nikakovo mjerilo povjerenja neutralnih tržišta u budućnost zaraćenih zemalja.

Profesor Casel analizira potanko ovaj pojav, pa dolazi do zaključka, da pad valute stoji u

izravnom savezu s umnoženjem plaćevnih sredstava u opticaju. „Kad bi Njemačka bila jedina zemlja, čija se valuta pogoršala, tad bi ovo običajno tumačenje još vrijedilo. No pošto se pogoršala valuta i svih ostalih zaraćenih, pa i neutralnih zemalja, to nije uzrok sasma jasan; povoljna plaćevna bilanca na jednoj i nepovoljna na drugoj strani, nije uzrok padu tečajeva.“ Na temelju ovog shvaćanja prelazi onda profesor Casel na posljedice pada mjeničnog tečaja poslije rata. Taj problem poslije rata biti će veoma zamršen: Na jednoj će strani biti orijaška potreba izdavanja novca, pa će ju se nastojati odgoditi. Uz to će ratni tereti biti nerazmjerno teži, ako bi se valuta podigla na staru visinu. Stvarni teret rentovnog plaćanja od jedne milijarde mora se udvostručiti, ako novčana jedinica ima dvostruko jaču kupovnu snagu. Zato će se budući ministri financija radje držati niskog nego li visokog tečaja.

S druge se strane ne smije predvidjeti, da nekoje zemlje postavljaju osobito težište na popravak svog tečaja. Medju njih spada i Njemačka. Ako bi se samo zadovoljili s jednostavnim podizanjem tečaja na staru visinu, tad je problem još razmjerno jednostavan, pošto je i drugim valutama smanjen tečaj, to izmedju njih ne će biti teško postići paritet. Ako Njemačka, Francuska i Rusija poslije zaključka mira, budu morale izdati veće količine svojih zlatnih zaliha, tada može vrijednost zlata znatno pasti. To će se osobito onda dogoditi, ako neutralne zemlje, poput Švedske, odbiju dalje primanje zlata. Pod takovim prilikama će obezvrijednošćene valute evropskih država lahko uspostaviti paritet sa zlatom, pošto će vrijednost zlata jednostavno pasti na njihov nivo. Doduše, može se dogoditi i obratan slučaj, da države nastave gomilanje zlata, pa da uslijed toga vrijednost zlata poraste. Tad će naravno, uspostava pariteta sa zlatom biti veoma tegotna. Sad se ni blizu ne da predvidjeti, kojim će putem udariti evropske države poslije rata. Budućnost zlata obvijena je tamom, pa je njegov odnošaj prema valuti takovo pitanje, na koje sad nitko ne može dati temeljiti odgovor.

Domaće Vijesti.

Za narodni blagdan, naknadno položio gosp. Jakob Mallig sa Nj. V. B. „Vulkan“ K 2.

Premještenje hrvatske gimnazije iz Pazina u Volosko? Kako se čuje, premjestit će se hrvatska gimnazija iz Pazina u Volosko. Upravna komisija za Istru bi se prama istim glasinama preselila u Pazin.

Iz Hrvatske.

Svečanost u korist „Crvenoga križa“. Za svečanost u korist „Crvenoga Križa“, što će održati dne 15, o. mj. u gradskom Giardino na Rijeci, čine se velike priprave. Sudeć već po tome, bit će ovo jedna od najvećih zabava, što ih je dosele na Rijeci bilo.

Poziv vojnim obvezanicima. Gradska uprava u Budimpešti objelodanjuje, da se svi vojni obvezanici od 19. do 50. godine, koji su na zadnjim stavnjama proglašeni sposobnima, moraju prijaviti na dan 28. kolovoza na odredjena im mjesta.

Za ribare i vlasnike čamaca. Javljaju iz Rijeke: Vojnička oblast upozoruje pučanstvo, da svi ribarski i privatni čamci moraju u noći biti providjeni svjetiljkom, bili onim luci ili izvan nje. U protivnom će slučaju pucati na njih vojničke straže.

Iz Dalmacije.

Zahvala Nj. Veličanstvu pučanstvu Dalmacije. „Smotra Dalmatinska“ donosi slijedeće priopćenje: „Njegovo c. i k. apostolsko Veličanstvo s osobitim je zadovoljstvom premilostivo primilo na previšnje znanje osjećaje nepromijenljive vjernosti, privrženosti otažbbeničke ljubavi pučanstva Dalmacije, izražene brzojavno prigodom 50. godišnjice slavne pomorske pobjede pod Visom, te se udostojilo premilostivo narediti, da se svima saopći najtoplija prevjšnja zahvalnost.

Iz Hvara javljaju, da je pred nekoliko dana doplovilo na njihovu obalu: tri sanduka dobro pakovanog finog engleskog sapuna, do 120 kg finog čistog voska. Sva je prilika, da je ova roba od kakve nastradale neprijateljske ladje u južnome Jadranu, koju je struja i južina bacila do Hvara.

Oskudica na pitkoj vodi u Dubrovniku. Dalmatinske novine javljaju, da vlada u Dubrovniku i okolici, uslijed presahnuća mnogih izvora, oskudica na pitkoj vodi. Ista nestašica vlada i u Cavtatu, akoprem je mjesto opskrbljeno novosagradjenim vodovodom.

Ustrijeljen. Javljaju iz Ercegnovoga: Dne 29. srpnja o. g. bio je ovdje ustrijeljen Gjuro Zenović iz Budve, osudjen na smrt od ovog c. i kr. vojnoga suda radi veleizdaje. Za vrijeme crnogorske okupacije bio je Zenović guverner u Budvi.

Razne Vijesti.

Njemački gorostas u zraku. Iz Amsterdama javljaju po ovamošnjim informacijama, da će dobiti novi gorostasni „Zeppelin“ takodjer ime „Deutschland“. Dizati će se do nevjerojatne visine, ne će mu se neprijateljski aviatičari moći nikako približiti. Grof Zeppelin je navodno jur letio s tim novim gorostasom do obale Engleske.

Rusofili i Bratianu. Organ Filipescu-a „Epoca“ spočituje Bratianu, da sam lansira sensacijonalne vijesti o intervencije Rumunjske u novine, dok da misli i radi sasma drukčije. Njegovo da je ponašanje do skrajnosti sumnjivo, pa je nužno samo jedno: protjerati čovjeka, čija je politika sama jaž.

Manifest ruskog cara Poljacima. Prema vijesti iz Petrograda izaći će manifest cara Nikole Poljacima sredinom augusta. O sadržini obećanja, što će ih car dati Poljacima, kolaju razna mnijenja. Pred par se je dana javilo, da će manifest obećati opširniju autonomiju, dok se sada javlja, da će biti koncesije mnogo skromnije, negoli je to bilo projektirano po bivšem ministru Sazanovu. Ruski reakcijonarci protive im se jur sada vrlo oštro pa su izručili min. predsjedniku poseban memorandum, u kojemu se ističe, da je opasno dati Poljacima autonomiju, jer će to kasnije zahtijevati i drugi neruski narodi.

Engleska u Rusija. Uplivni konservativni engleski zastupnik sir John Rolleston piše u „Morning Post“ uvodni članak, u kojemu se zauzima za ponovnu ustanovu prave konservativne stranke, koja bi imala segnuti u svojoj izvanskoj politici i opeta na temeljna načela Disraelija. Kod toga ističe izričito načelo, da mora Engleska sa svim silama prepriječiti, da se u Maloj Aziji raširi kakva velesila, koja bi mogla biti u buduće neprijatelj Engleske. Jasno, da misli time Rollenstom na Rusiju i da već sada računa s vjerojatnošću, da će doći medju Engleskom i Rusijom do velikoga konflikta.

Take Jonescu moli za oproštenje. Nekoji njemački listovi bilježe, da je Take Jonescu zamolio u svom listu „La Roumanie“ kralja za oproštenje radi zanesenih mu uvreda u posljednjoj rusofilskoj skupštini. U listu slavi kralja osobitim načinom i iznaša njegove zasluge za Rumunjsku. Na koncu ističe, da je dinastija u Rumunjskoj visoko štovana i ljublena.

Proslave u Italiji. Vijest o zauzeću Gorice uzbudila je u Italiji veliko oduševljenje. Svuda su se držale manifestacije, koje su se nekojim mjestima svršile s krvavim sukobima i paležom. U Viareggio napala je masa hotel, na kojemu je bila razobiješena austrijska zastava. Došlo je do krvevih tučnjava sa policijom.

Izjava generala Beljajeva. Ruski šef generalnog stožera imao je ovih dana razgovor sa generalom Beljajevim, koji je izjavio: Možda da će rat potrajati još godinu dana, a možda i poldrug godine. Svakako još nije došao čas, da se sklopi mir. Da dodje sada do mira, mi bismo ga opet imali samo za nekoliko godina. Zato se i bijemo u ovaj čas za mir, i to za pravi, trajni mir. Na koncu je izjavio general Beljajev o odnošajima izmedju Švedske i Rusije, da sa švedske strane Rusiji za cijelo ne prijeti nikakva pogibao.

Brige kralja Nikite. Iz Pariza javljaju, da je bio posjet crnogorskog kralja Nikite kod predsjednika Poincare više negoli formalnoga značaja. Kralj je bio u posljednje vrijeme u svom francuskom progonstvu svakim danom sve to uznemireniji uslijed izostale, tako često navještavane ofenzive saveznika na Balkanu, koja bi mu imala i opeta vratiti izgubljenu zemlju. Toda radi smatrao je potrebitim razgovor s Poincarom.

Kako se u Parizu tvrdi, obećao je Poincare kralju svečano, da će antanta Crnogoru isto tako kao i Belgiju opeta obnoviti. Kada i kako će se to dogoditi, toga nije Poincare rekao.

Zatvorena ruska granica. Iz Bukarešta dolaze vijesti, da su ruske čete potpunoma zatvorile granicu naprama Bukovini. Svim rumunjskim pograničnim činovnicima zabranjen je istodobno prilelaz u Bukovinu. Otprema rumunjskih listova u Bukovinu sasma je obustavljena. Osim kod Renija, zatvorena je ruska granica i na svim ostalim točkama Rumunjsk. Kontrola je kod Renija vanredno pooštrena.

Odsutnost ili opoziv? Atenska se štampa bavi skorim odlaskom francuskog poslanika u Ateni pa se pita, da li je u tome po srijedi sama odsutnost ili se možda radi čak o opozivu. Uporno kruži vijest, da će poslanici Engleske i Francuske uopće napustiti Atenu.

Požar u Italiji. Preme vijesti iz Ženeve izbio je u području Savoje ogroman šumski požar. Uz sva nastojanja velikog broja vatro-gasaca i vojničtva nije dosele uspjelo požara ni lokalizirati, već naprotiv zauzima sve veće di-menzije. Vojnicima je uspjelo zaštititi od požara tek nekoja sela i imanja.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Tko vam to veli, milostiva,“ osmjehnu se podžupan. Ja još nijesam bio u tom kraju, zato mi je zanimiv, za mene bar Amerika. Zagreb ostaje uvijek Zagreb, a ja na nesreću poznajem svaki zakutak Zagreba, poznajem na tanko životopis svega krasnoga spola zagrebačkoga, poznajem paće i koledar svih krasotica, a to je svakako mnogo. Po tom vidite, da me naš glavni grad ne može toliko zanimati, jer zanimivo je samo, što je nepoznato. Ovdje sam tudj, ovdje me sve zanima bez razlike vjere, stališa, spola i dobe.“

„Idite, idite!“ zagrozi mu se na pol pomirena sudinja prstom. „Ako smo mi vama nepoznati, nijeste vi nama. Glas vašega imena dopro je i u našu županiju.“

„Je li moguće? A šta veli taj glas?“

„Ja vam to mogu reći, nijesam mlada djevojka. Vele, da se vaše srce mijenja kao mjesec, da svaki dan jurišate na drugo žensko srce.“

„Molim,“ odvrati smiješeći se Dobranić, „mjesec je uvijek cijel, samo što ga ljudi vide pod razlikom spodobom. Dosad nije nitko proučio mojega srca, dosad nema nitko prava suditi o njemu. Toliko vam mogu reći, da je cijelo, netaknuto.“

„Idite, vi se šalite, gospodine podžupane, vi valjda nećete reći, da još nijeste imali drage.“

„Jesam, dakako, to jest, što svijet dragom zove; što ja dragom zovem, nikad. Ja sam mnogo srdaca osvojio, al moje srce nijedna.“

„Ne vjerujem.“

„Vjerujte! Sigurno mi možete to vjerovati, jer da je koja moje srce osvojila, sjedila bi danas uza me moja žena.“

„Ah zar vi ljubav toli ozbiljno shvaćate?“

„Što nije ozbiljno, puka je igra. Ljubav mora ozbiljna biti.“

„Nu to čudo od ženske bih htjela vidjeti, koja bi vas mogla svladati.“

„Vjerujte, i ja, jer jošte ni ja ne vidih takove ženske, a takovo samotno živovanje već mi dosadjuje.“

„Takova ženska morala bi valjda biti krasna, bogata, zanimiva, naobražena, okretna, fina, kreposna i tako dalje.“

„Prestanite, molim. Takove ženske, koja bi u sebi imala sve te vrline, nema na svijetu. Samo lud zatravljenik može letjeti za takovim fantomom. Moja žena moći će imati mana, ali morat će biti takova, da me zahvati kao pauk muhu, da se ne mogu maći; moja žena morat će me svladati jednim pogledom, u kratko — ja vam toga ne mogu opisati — moja buduća žena morat će biti takova, da ću reći: Bila ti kakva mu drago, ti moraš moja biti, izvan tebe nema žene na svijetu. Imao sam dosad sto ropkinja; ja tražim ženu, kojoj ja moram robom biti.“

„Ja vas ne razumijem, al se bojim, da biste se prevariti mogli, ne proučiv buduće svoje žene.“

„Ljubav ne smije studije praviti, ona nema kada to činiti.“

„Jeste li možda i amo došli, tražiti nenadanu ženu?“

„Možebit; — ali ću se sutra vratiti u Zagreb.“

„To jest, ovdje nema ništa za vas?“

„Ništa, žalibože.“

„To nije galantno.“

„Istina nije nikad galantna.“

Taj je razgovor tekao toli živo, da je i glasan bio, te je Klara svaku riječ mogla razumjeti. Djevojka je čevrljala doduše s grofićem te praznila za čudo brzo šampanjske čaše, al jedno uho bijaše joj okrenuto prema Dobraniću. Prisluškivala je pomno. Kod riječi „ništa“ strese se i pogleda velikim očima podžupana kao čarobna zmija.

Dobranić je odgonetnuo taj zmijski pogled, ili je bar posve pravo slutio, da je svojim razlaganjem uvrijedio tašto žensko srdce. Nu ovoj raspravi bio bi skoro kraj, jer se gosti digoše na poziv klavira iz obližnje sobe. Klara reče posve glasno:

„Hvala Bogu! Carstvo Baha prestaje i sa njime ludo čevrljanje o koječem i ničem. Terpsihori vraća se stara vlast.“

Društvo dižući se uskomeša se na sve strane. Klara poleti u sobicu pred veliko ogledalo, da kosu pogladi; nu kad se povrati u dvoranu, gdje je najmljeni muzikaš silovitim lupanjem po tipkama upravo oglasivao bio uvod kadrile, ne bijaše već grofića, s kojim je Klara engažovana bila. Djevojka omjeri očima dvoranu i zapovijedi otcu vrlo oštro, neka potraži plesača. Stari se Klemenić motao zabrinut po dvorani kao usplašeni patak, zaplićuć se medju parove, koji su se uprav počeli razredjivati. Badava, grofiću ni traga. Tad poleti starac upravo k domaćici, od koje sazna, da je grofićeva mati poslala ekipažu uz posve kategoričku zapovijed, da dodje smjesta kući, a mladić stideći se toli oštra tutorstva, umaknu kradomice poljubiv samo gospodaricu u ruku. Eto nesreće! Stari se Klemenić poče česati za uhom te plaho pozirati prema kutu palače, gdje je Klara gnjevna lica, podvinutih ruku stajala i nožicom bijesno po podu lupkala.

„Al za pet rana božjih, moja Klarica ostat će bez kadrile,“ bjedovaše starac, „to je kukavno, to nije kavalirski.“

„Ah! Ah!“ sklapaše Kamenička ruke, „ne, ne, to ne može biti, to ne smije biti. Ah ta vidite! Eto pomoći. Ta moj Lacko stoji ondje za igraćim stolom u drugoj sobi. Ala ću ga! Lijep kavalir. Ajdmo, ajdmo po njega!“

Po tim riječima povuče Kamenička za sobom starca, koji je od užasa brisao znoj sa čela.

„Lacko!“ reče gospodarica.

„Izvolite tetko?“ odvrati podžupan kren[u] glavom.

„Magnifice!“ jecaše Klemenić sklapajući ruk[e].

„Lacko!“ ponovi tetka, „gospodjicu Klaru i[zi]nevjerio je plesač. Budi mu ti zamjenikom.“

„Magnifice, rogo humillime,“ propenta gotov[o] kroz plač starac.

Dobranić se nešto lecnu, ali se brzo poklo[ni] rekav: „Drage volje!“ i podje s tetkom i starcem pred Klaru, kojoj domaćica razjasni sv[u] nepriliku.

„Dopustite, gospodjice,“ reče Lacko mirn[o], „da budem zamjenikom kavalira, komu je ispr[va] tolika čast i slast namijenjena bila. Nadam [se] tvrdo, da ćete unaprijed oprostiti, mojoj slab[oj] sposobnosti, koja je u ovaj par tim slabija, j[er] me je nenadani slučaj zavukao od karata u ko[lo] Terpsihorino i k tomu dodijelio prvakinji ples[ne] vještine.

„Primam vašu ponudu, gospodine podžupan[e]“ odvrati Klara kratko s nekim zloradim zadovo[lj]stvom. „Opraštam vam unaprijed sve mane, što imate i nemate. Uostalom je ta isprika pos[ve] suvišna, jerbo je kadrila toli kratak ples, da n[i]je ni vrijedno pardonirati. Ako ste od zagrebačk[ih] silnih plesova zaboravili koju figuru, poprav[it] ću vas. Izvolite!“

Klara stavi posve junački svoju pod Lacko[vu] ruku i podje s njim u red. Kadrila otpoče on[im] lijenim taktom, koji kod plaćena dremovna mu[zi]kaša poslije večere drugačije biti ne može. N[e]uredno se preplitahu parovi smijući se, čevrljaju[ći,] griješeći, dok su stara gospoda u drugoj so[bi] pušila i pila uz tarok, a nabubrene, načićka[ne] matere ponešto glupo smiješeći se s kraja slijed[ile] svaki korak svojih razmaženih švigarica. Klara [je] lebdila dvoranom, a podžupan je stupao za nj[om] nehajnim korakom.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 401.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 17. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nadvojvodina fronta: U kraju kod Capule učvrstile su savezničke čete svoje uspjehe osvojenjem vrha Stara Vipičina. Bojevi u tom kraju su izvanredno ogorčeni. Kod Horozanke, na zapadu od Monastercijske suzbile su opet austro-ugarske čete žestoke ruske napadaje. Na jednom mjestu, gdje je bilo neprijatelju uspjelo da prodre u naše položaje, bio je on protunapadajem izbačen.

Hindenburgova fronta: Odijeljenja su poljačke legije napadala uspješno na jugu od Huljevica na Stohodu.

Inače nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

U Goričkoj ponavljao je neprijatelj svoje žestoke napadaje na naše visoke položaje istočno od crte Solkan-Vrtojba i blizu Opačjeg Sela. Svuda skoro mogli smo da suzbijemo juriš već samom vatrom. Ali na pojedinim mjestima, gdje je bilo Talijanima uspjelo da stupe u naše najprednje jarke, bili su odmah protunavalom izbačeni. Tako su ostali svi položaji čvrsto u rukama naših četa, koje su zadale neprijatelju najteže gubitke i otele mu 480 zarobljenika sa 1 nadporučnikom i 7 drugih časnika, te 6 strojnih pušaka i 2 bacala mina. Batalijun poljskih lovaca broj 2 i odijeljenja pješadijskih pukova broj 24 i 48 zaslužili su u tim bojevima osobitu pohvalu. Kod Zagore izjalovio se je napadaj od jedne satnije o zaprekama pred našim položajima. Na dolomitskoj je fronti suzbila posada naših položaja na Rufreddu borbom na bodove jedan napadaj. Protiv odsjeka Monte Zebio i Monte Interrotto navaljivala su slabija neprijateljska odijeljenja po živahnoj vatri topova i bacala mina, te su bila lahko suzbijena.

Jugoistočno bojište.

Ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 16. (D. u.) U noći od 14. do 15. o. mj. poduzela je skupina naših pomorskih ljetala napadaj protiv Valone. Pogodila su obalnu bateriju, kuću u taborištu i nekoliko brodova. Prouzročeno je više požara. Pored žestoke obrane vratila su se sva ljetala neoštećena.

14. prije podne napalo je 7 većinom francuskih neprijateljskih pomorskih ljetala pod zaštitom triju francuskih bojnih ljetala i uz obranu neprijateljskih torpednjača i motornih čamaca, što su se držali na visokom moru, grad Trst. Nekoliko se je naših ljetala podiglo na obranu. Linijski je poručnik Banfield prisilio u zračnoj borbi neprijateljsko ljetalo da se spusti nasrijed zaljeva, a njegovi vozioci morali su biti ranjeni. Potom je odmah išao u potjeru za drugim ljetalom, te ga je doveo do naglog pada kod Miramara. Njegova je posada našla tu svoju smrt, a mi smo izvukli sasma razlupano ljetalo „Sba 308". Neprijateljski su letioci bacili više bomba u luku, a da nijesu napravili znatne štete. U koliko se znade bile su ubijene 2 osobe, i po jedna je bila teško i lahko ranjena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

I jučer je bila bojna djelatnost živahna na fronti jugoistočno od Armentieresa i u Artois-u. U okolici Pozieresa nastavljali su Englezi svoje bezuspješne napadaje sve do jučerašnjeg jutra. Na sjeveru od Ovillersa izjalovio se je noćni napadaj. Suzbili smo jača neprijateljska izvidnička odijeljenja na istoku od Reimsa.

Istočno bojište.

Od mora do okolice na sjeveru od Dnjestra nema osobitih dogodjaja. Odijeljenja su poljačke legije poduzela u okolici Huljevica kratku uspješnu navalu. Njemački su četaši uhvatili na istoku od Kisjelina rusku prednju stražu, te su zarobili 1 časnika i 163 momka. Na sjeveru od Dnjestra napadali su Rusi jučer po krvavim porazima od 14. o. mj. samo na pojedinim mjestima sa slabim silama, a bez svakog uspjeha.

U Karpatima došle su naše čete u posjed vrha Stara Vipičina na sjeveru od Capula.

Balkansko bojište.

Na jugu od Dojranskog jezera suzbili smo lahko svojom vatrom navalne pokušaje nekoliko francuskih batalijuna.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 16. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom su krilu protjerale naše čete neprijateljske izvidničke kolone, a kod nekojih klanaca neprijateljska odijeljenja, što su radila, kako se čini, na utvrdjivanju, te su na taj način pripravile svoje napredovanje. Na centrumu, desnom krilu i primorskom odsjeku nije bilo drugo do ophodnjiških okršaja i tu i tamo mjesnog pucanja.

U ostalim frontama nikakove važne operacije.

BRZOJAVI.

Njemački car u Kolinu.

Kolin, 16. (D. u.) Njemački je car prispio danas poslije podne ovamo. I toga je puta pošao u stolnu crkvu, gdje je ostao četvrt sata, našto se je vratio na glavni kolodvor. Sa prozora vlaka zahvaljivao se je car mnogobrojnoj množici, koja se je medjutim sakupila na kolodvoru.

„Leonardo da Vinci" potonuo.

Pariz, 16. (D. u.) „Petit Journal" javlja iz Turina: Ličnost iz mornaričkih krugova, koja se je povratila iz Taranta, potvrdjuje gubitak naddreadnoghta „Leonardo da Vinci". Nije ali pao žrtvom neprijateljske akcije. Ladja, koja je imala na krovu 1200 momaka naidrala se je u Mare piccolo, gdje je bila opkoljena od mnogobrojnih ratnih ladja, medju kojima i jednom engleskom oklopnjačom, kad je oko ponoći nastao u kuhinjskim prostorijama požar, koji se odmah vrlo proširio te je zahvatio i odjele za barut. Kod brzoga pokušaja, da se ladja spusti u more, bijaše bok ladje oštećen usljed česa se je ista prevrnula. Veliki je dio momčadi pao u vodu. Potopilo se je oko 300 ljudi, medju kojima i mnogo časnika.

„Leonardo da Vinci" imao je deplacement od 22.000 tona i brzinu od 22 milje te je bio naoružan sa 13 topova od 30.5 cm.

Rat na moru.

London, 16. (D. u.) Talijanski parobrod „Tetis" bio je 4. t. mj. potopljen od njemačke podmornice u Sredozemnom moru. Bijaše potopljen talijanski parobrod „San Giovanni Battista" i talijanska jedrenjača „Rosario".

Bilbao, 16. (D. u.) Njemačka je podmornica potopila španjolski brod „Pagasarri". Posada je spašena.

Rim, 16. (D. u.) Bile su potopljene talijanske jedrenjače „Saverio" i „Gina" te talijanski parobrod Hereus. Taj je bio potopljen u blizini Marsilje. Posada je spašena.

Bitka kod Some.

Paris, 16. Clemenceau naglašuje u listu „Homme Enchainé", da nije bitka kod Some, sve ako i jest poprimila drugo obličje, ipak ništa izgubila od svoje žestine. Nijemci se brane, veli odnosni članak, najvećom snagom, i oni potpuno računaju sa vrijednošću položaja, koje sad drže, i sa ozbiljnim posljedicama, koji bi gubitak njihov po nje mogao da ima. Sve kad bi saveznicima i pošlo za rukom da osvoje zaposjednute uzvisine kod Peronne i Bapaume, bila bi njihova zadaća još znatna, jer Nijemci su majstori u obdjelavanju zemljišta.

Vojna u Mezopotamiji.

London, 14. „Times" govori u nekom uvodnom članku o ponesrećenoj ekspediciji u Mezopotamiji. List piše, da vlada dodaše nastoji iz svih sila, da stvar uredi, da ali kod toga ne kreće uvijek pravim putem. Nadzor, što ga vrši vojni ured, da nije dosta strog; osobito kod otpora viših vojničkih ličnosti u engleskoj Indiji, da se nije dosta strogo postupalo. List zahtijeva, da se vodstvo mezopotamske vojne prenese u Bombay, a prije svega da se napusti dosadašnje pritajivanje.

Engleski kralj u Francuskoj.

London, 16. (D. u.) Reuter. Kralj je Georg boravio posljednjej tjedna u Francuskoj, gdje je posjetio opkope i bojište. Kralj se je sastao sa belgijskim kraljem, Poincareom i Joffreom.

Novi načelnik Gorice.

Zürich, 16. „Neue Züricher Zeitung" javlja, da su Talijani imenovali načelnikom grada Gorice odvjetnika Viktora Cescutti. Cescutti, koji je prije živio u Gorici, gdje je bio podnačelnik grada, pobjegao je par dana prije početka rata u Italiju te je boravio u Firenci.

Iz Rumunjske.

Bukarešt, 16. (D. u.) Moratorij je za izvanjske zapale novčane obveze produljen na četiri mjeseca.

Bukarešt, 16. (D. u.) Kralj je primio posljednje subote u audijenciju Majorescu.

Bukarešt, 16. Prošle je nedjelje bila u Bukareštu velika skupština socijalne demokracije, u kojoj su svi govornici žestoko prosvjeđovali proti ratu i proti strankama, koje huškaju na rat. Osobito su bili žestoki napadaji sa strane socijalista proti ministarskom predsjedniku Bratianu, kojemu podmeću nepoštene stvari. Postoji mnijenje, da je vlada u roku od 24 sata mogla ugušiti ratno nahuškavanje, kad ne bi sama bila sa rusofilima istoga mnijenja. Švicarska da je primjer, kako se može održavati neutralitet.

Bukarešt, 15. Kralj je Ferdinand jučer poslije podne primio bivšeg ministarskog predsjednika Carpa u audijenciju. Prema tomu bi bili svi odličniji članovi konzervativne stranke primljeni kod kralja.

Uvoz u Rumunjsku.

Bukarešt, 16. Rumunjsko ravnateljstvo financija upravilo je na podložne mu carinarske urede okružnicu, kojom se carinarskim uredima nalaže neka strogo paze na to, da blago, koje je došlo u državu vlakovima „Carmen" i „Merkur", ne ide više iz rumunjskog carinarskog područja. Dozvole za izvoz ne smiju se izdavati u nijednom slučaju.

Federalistički sastanci u Bukareštu.

Bukarešt, 16. (D. u.) Federalistička je unija održala 14. o. mj. pod predsjedanjem Filipesca sastanak, na kojem se je, raspravljajući o izvanjskom položaju, ustanovio posvemašnji sporazum svih prisutnika. U petak sazvat će se drugi sastanak.

Rumunjski ugovor sa njemačkim talionicama.

Bukarešt, 16. (D. u.) Rumunjske su državne željeznice sklopile sada s njemačkim talionicama ocjela dobavni ugovor o 25 do 30 tisuća tona.

Frolov preuzeo vodstvo ruskog ratnog ministarstva

Kopenhagen, 16. (D. u.) Dopisni ured ruskog ministarstva unutrašnjih posala razaslao je svim petrogradskim listovima slijedeću vijest: Ratni ministar Šuvajev, koji je u dogovoru s carem nastupio podulje službeno putovanje, predao je vodstvo ratnog ministarstva svojem pobočniku generalu Frolovu.

Iz Švicarske.

Bern, 15. Isti „Gazette de Lausane", koji se posve suglašuje sa savezom socijalista, ustanovljuje, e je neuspjeh rasprava izmedju Švicarske i savezom u čitavoj Švicarskoj izazvao veliku žalost, na koju ne će zaboraviti zastupnici saveza obzirom na prijateljska nastojanja. Mi ne smatramo, piše isti list, držanje saveznika prema nama za neprijateljsko, no uza sve to ipak stoji, da je tumačenje članka 11 njihovog trustovog ugovora začudo manjkavo i naša gospodarstvena sloboda prekomjerno sužena, proti čemu smo češće prosvjedovali, jer je to proti medjunarodnim pravima.

Iz Grčke.

Bern, 14. Pariški list „Temps" objelodanjuje službeno izvješće grčke vlade, u kojemu oprovrgava vijest o novim zahtjevima saveznih država na Grčku. U tom se izvješću veli: Grčka se vlada ograničuje na to, da prema svomu programu od 21. juna lojalno izvrši svoje obveze i da radi u potpunom sporazumku sa zastupnicima saveznih država u Ateni. Ove se potonje drže strogo granica svoga programa. Njihovi česti sastanci sa ministrom predsjednikom Zaimisom nemaju druge svrhe, nego da jamče za potpuno izvedenje obveza, primljenih kod sastave novoga kabineta.

Potres u Italiji.

Lugano, 16. (D. u.) Listovi javljaju, da je bilo jučer u sjevernoj i srednjoj Italiji više sunaka potresa od srednje sile. O štetama nema još nikakvih vijesti. U Pesaru boravi pučanstvo pod vedrim nebom.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 15. Služb. izvj. od 14. t. mj. poslije podne. 13. t. mj. na veče navalio je neprijatelj na zapadni brijeg Stohoda, južno Stobychve, ali smo ga protunavalom opeta bacili natrag. Na gornjem Seretu nastavlja se naše napredovanje. Neprijatelj uzmiče zapadno svojih utvrdjenih položaja, iz kojih smeta naše napredovanje topovskim opstrijeljivanjem. U području srednje Strype i na Koropijecu nastavljaju Rus[…] proganjanje neprijatelja. Mjesni napadaji u šumo[…] vitom području Karpata bijahu suzbiti.

Francuska.

Pariz, 15. Služb. izvj. od 14. t. mj., 3 sat[…] poslije podne: Sjeverno Somme dosta živahna to[…] povska vatra u okolici Maurepasa. Južno Somme su Francuzi znatno proširili svoje položaje jugo[…] zapadno Estreesa, osvojivši mnoge dijelove jaraka duž željezničku prugu Fay-Demicourt, koje čes[…] su doveli i zarobljenika. Medju Oisom i Aisnom živahni topovski bojevi kaošto u području Moulai[…] sous Touvent. Na lijevom brijegu Moze nekoliko bojeva sa ručnim granatama kod pristupa ka utvrd[…] Avocourt. Njemački pokušaj napadaja protiv fran[…] cuskih jaraka istočno visine 304 bijaše zadržan vatrom iz strojnih pušaka. Na desnom brijegu Moze su Francuzi ručnim granatama lakotno odbil[…] dvije njemačke navale i to jednu u selu Fleury a drugu jugoistočno istoga. Na ostaloj fronti otka[…] dokad opstrijeljavanje.

11 sati u noći: Zlo vrijeme sprječava podu[…] zeće na većem dijelu fronte. Dosta živahan to[…] povski boj na raznim odsjecima južno Somme [i] na desnom brijegu Moze. Inače posvuda isprekidana topovska vatra.

Zračni bojevi. Jučer na večer bacali su neprijateljski letioci bombe, medju kojima mnoge upaljivih bomba, na grad Reims, dok su neprijateljske baterije pucale na razne dijelove grada. Bijaše razrušena gradska bolnica u blizini baziliko sv. Remya i jedna ljekarna te ubijeno 6 civilnih osoba. Noviji izvještaj, koji opisuje položaj od 13. tek., veli, da broj u to vrijeme sjeverno Somme zarobljenih vojnika iznaša preko 2000; zaplijenism[…] 70 strojnih pušaka. U isto smo vrijeme zarobili [u] verdunskom odsjeku 600 vojnika te smo zaplije[…] nili 12 strojnih pušaka.

Italija.

Rim, 13. Služb. izvj. od 12. t. mj. Na Kras[u] su jučer naše čete prešle Dol te su osvojil[e] istočne obronke Nad Lagom (visina 212) kaošto [i] vrhunac Crnoga vrha, koje je neprijatelj ljut[o] branio. Danas, rano u jutro, zaposjele su Opat[je] selo, kojom su prilikom zarobile 270 vojnika i za[…] plijenile 3 poljska topa i veliku množinu municij[e] za srednje i teško topništvo. U goričkom odsjek[u] se je neprijatelj, koji je dobio pojačanja, još uvije[k] opirao na bregovitom pojasu istočno Gorice, pod[…] uprt vatrom teškog topništva, sa visoravni Bajni[…] zica. Na ostaloj fronti topovski bojevi i neprija[…] teljska djelatnost u podizanju obranbenih radnja. U gornjoj dolini Boi osvojile su naše čete nov[i] jedan položaj na drugoj Tofani. Posljednje su noć[i] ponovili neprijateljski letioci napadaj na Gradež[…] nema ni oštete ni ljudskih žrtava.

Rim, 14. Služb. izvj. od 13. t. mj. Naše ne[…] umorne čete imale su jučer na donjoj Soči novi[h] sjajnih uspjeha. U odsjeku Monfalcone osvojil[e] su nakon dvodnevnih ljutih bojeva visinu brežuljk[a] 121 i Debeli vrh. Malo sjevernije proširile s[u] svoj posjed, napredujući u cijeloj dužini Dol[…] sve do 1 km pred Opatje selo.

Na zapadnom rubu Krasa bijaše od 23. divizij[e] jurišem zauzeta veoma jaka uzvisina Nad Lagom (visina 212), koju je neprijatelj branio izvan[…] rednom snagom. Zarobismo 1565 vojnika, medj[u] kojima 57 časnika, te smo zaplijenili 2 topa sred[…] njega kalibra kaošto i nekoliko strojnih pušaka. Na ostaloj fronti obični demonstrativni neprija[…] teljski manevri, koji su svuda bili odbijeni. Iz[…] operacija od 6. t. mj. do danas zarobili sm[o] 15.393 vojnika, od kojih 330 časnika. Ratni plije[n] sastoji se iz 16 topova, mnogih strojnih pušak[a] i vojnog orudja svake vrsti, što je bilo pokupljen[o] na bojnom polju i u goričkim skladištima. Prošl[e] su noći bacala neprijateljska ljetala bombe n[a] Gradež i Campalto, koje su ranile 3 mornara. Jedan je naših manjih upravljivih zrakoplova iz[…] gorio, nekoje su privatne kuće bile oštećene.

Domaće Vijesti.

Na carev rodjendan. U 8 sati služit će s[e] sveta misa u crkvi Svetih srdaca, a u 10 sati [u] stolnoj crkvi. Obe će se svete mise pratiti sve[…] čanim pjevanjem. Iza svetih misa otpjevat će s[e] zahvalnica „Tebe Boga hvalimo".

Rodjendan nasljednika prijestolja. Danas 1[7.] kolovoza uoči kraljevog rodjendana slavi sv[oj] 29. rodjendan nadvojvoda Karlo Franjo Josi[p] koji se nalazi na fronti na ruskom ratištu.

Iz Hrvatske.

† **Andrija Kolarić-Kišur.** Ovih dana umro [je] u Zagrebu sveučilišni pedel Andrija Kolarić-Kiš[ur] u 72. godini života. Prigodom promocije na[d]vojvode Eugena i generala Borojevića borav[io] je pedel u zoni ratišta, gdje se je prehladio. O[d] prehlade je nastupila bolest, dok eto konačno […] smrt. Pokojnik je otac poznatog hrvatskog knj[i]ževnika gosp. Rudolfa Kolarić-Kišura. Pokoj m[u] duši!

„Nova Jugoslavija". Znan i nama dr. Ljubi[…] koji se rado nazivlje Ild Bogdanov i koji [je] opetovano puta nastupio kao propagator „novi[h] ideja", pokreće u Zagrebu list pod naslovo[m] „Nova Jugoslavija, neo-ilirski omladinski žurna[l] za sve zemlje na jugu monarhije". Zagrebač[ki] listovi javljaju, da si je Ild Bogdanov sam po[…] bojadisao pročelje svoje redakcije u svim mo[…] gućim bojama nebeske duge, pa pozivlje ulič[…]

policiju i zdravstvenu oblast, da umiješa u to čudovište svoje prste.

Proglas gradskog načelnika u Osijeku. Javljaju iz Osijeka, da je onamošnji gradski načelnik dr. Pinterović izdao proglas, u kojem poziva gradjane, neka na rodjendan Njegovoga Veličanstva pokažu svoju odanost sakupljanjem prinosa za branitelje kralja i domovine. Ujedno ih poziva, da grad okite hrvatskim barjacima i da prirede uoči rodjendana iluminaciju.

Ruski zarobljenici u Osijeku. Javljaju iz Osijeka: Povodom pritužbe kr. redarstvenoga povjereništva u Osijeku, da ruski ratni zarobljenici — koji su predani pojedinim gospodarima — idu okolo bez propisane pratnje, te da je u više slučajeva protiv zarobljenika uredovalo radi pijanstva, noćnoga skitanja i sličnoga, te da spavaju baz nadzora, obnašlo je c. i kr. vojno postajno zapovjedništvo u Osijeku odrediti, da će se u navedenim slučajevima kao i onda, ako se ratnoga zarobljenika na ulici zateče besposlena i bez pratnje, odmah uhapsiti i pridržati u zarobljeničkom taboru, a da se na njegovo mjesto ne će poslodavcu drugi zarobljenik predati.

Treća iznovična stavnja za godišta 1877.-1866. obavit će se u Hrvatskoj od 29. kolovoza do 20. rujna ove godine.

Iz Dalmacije.

Lijepi primjer požrtvornosti. Iz Komiže na otoku Visu nam pišu: Prigodom netom prošle proslave pedesetgodišnjice viškog boja dokazala je komiška općina, kojom upravlja velezaslužni gospodin Leopold Bakos, veoma lijepi čin humanitete time, da je ustanovila po zamisli imenovanog gospodina upravitelja zakladu besmrtnog Tegetthoffa. Ta zaklada nositi će godimice 500 K, koji će se iznos svake godine dijeliti medju veterane viškog i ovog svjetskog rata. Osim te zaklade sakupio je gosp. upravitelj prigodom viške proslave 1045 kruna i 90 filira za gradnju podmornice. Ako se pomisli, da je malena Komiža mogla ustanoviti tako lijepu zakladu i žrtvovati još lijepi iznos za podmornicu, tada se mora ne samo čestitati sakupljaču i darovateljima nego dapače postaviti za primjer svim onim općinama, koje takove zaklade za siročad naših boraca u ovom svjetskom ratu još nisu ustanovile.

Iz Trsta.

Cijela obitelj osudjena na smrt. Tršćanski listovi javljaju: Pred nadležnim vojničkim sudištem bili su osudjeni na smrt na vješala: Marij Visintini radi dezertacije; njegova 18-godišnja supruga Anka, njegov otac Josip i njegova majka Franica, jer su ga kod toga podupirali. Pomilovani su Marij Visintini na 8 godina tamnice; njegova žena, otac i majka svaki na 5 godina tamnice. Josip Visintini bio je seoski glavar u Barkovlju. Obitelji je pošlo za rukom, da je cijelu godinu dana držala u kući sakritoga sina Marija, dok se nije konačno za to doznalo. Marij je bježao pred oružnicima, koji su došli da ga aretiraju, al je bio ubrzo uhvaćen.

Zapljena imetka. Zemaljsko sudište u Trstu odredilo je zapljenu imetka Josipa Zorica, rodjenog 1890. u Kimnima, desetnika (kaprala) u 23. pjesač. pukovniji, jer je osumnjičen, da je svojevoljno pobjegao u neprijateljski tabor.

Razne Vijesti.

Englez o mirovnim zahtjevima. Jedna grupa Engleza, medju kojima je i sir Edward Frey, koji je zastupao Englesku na drugoj mirovnoj konferenciji, objelodanila je proglas, u kojemu iznosi, da bi dobro bilo, kad bi se javnost upoznala sa mirovnim zahtjevima. Mir je još dođuše daleko, al bi ipak bilo vrlo uputno da se o njemu povedu svestrane diskusije, pa da se tako razbistre pojmovi prije nego li dodje do konačnog pregovaranja. Najmanji zahtjevi, što bi se stavili glede mira, bili bi, da se uspostavi geografski status quo, t. j. da sve države uzajamno povrate što su jedn drugoj zaposjele uključivamo i kolonije.

Gorica. „Slovenski Narod" piše: Bjegunci, koji dolaze iz Gorice, pripovjedaju strašne stvari. Svi su prožeti grozotama rata. Gust dim, koji siže do neba, dizao se je od Podgore do sv. Valentina na desnoj obali Soče. U gradu je gorjelo na svakoj pojedinoj točki. Zgrade su se rušile, dok se je svuda čuo plač i zapomaganje djece i žena, koji su padali na ulicama kao snoplje ili umirali pod ruševinama. U nijednoj ulici nije već bilo niti jedne kuće koliko toliko cijele, sve je podrlo, porušeno, razbijeno, zidovi raznešeni na sve strane, ulice zasute, zvonici se nagiblju na bok i padaju na tla uz zaglušni štropot. Ispod razvalina pokopano je veliko množtvo ljudi. Drži se, da je mrtvih oko 160 osoba, dok ranjenih nad 800. Ljudi su ustrajali do zadnjega časa, zatim su bježali kamo je tko mogao, sa zadušljivog dima, prama Ajdovščini ili prama Prvačini na sigurnije mjesto. Ali i prama Volčjojdragi, Prvačini i Dornbergu strijeljali su Talijani najvećom žestinom i prouzročili velike štete. Posvuda po širokoj ravnini okolo Gorice, od Solkana do pod Kraška brda, kod Mirna i Sovodnja i tamo prama Vipavskoj dolini bijesnilo je talijanko divljačtvo i gonilo ljude ispred sebe. Sa Goricom trebalo je isprazniti takodjer i svu bližnju okolicu. Nesretni su ljudi bježali sa prenatrpanim vlakovima. Otišli su zadnji oni koji su ustrajali u gradu i blizini grada u svojim lijepim selima; još jedan pogled natrag na razvaline, i sbogom lijepa gorička pokrajino! Svi su uostalom ponijeli sa sobom uvjerenje, da će se opeta i vratiti na svoju rodjenu grudu. Bjegunci iz grada i okolnih sela: iz Solkana, koji je tako porušen, da nije ostala niti jedna kuća cijela, iz Štandreža, Šempetra, Vrtojbe, Bilja, Renča, Volčjedrage i Šempasa bili su otpeljani vlakovima u Lipnicu. Nekoji bjegunci došli su u Kranjsku iz Ajdovšćine. Kako je tko samo mogao, tako si je pomagao, na vojničkim vozovima, običnim vozima, dvokolicama i t. d. Nekoji su mogli spasiti samo ono, što su imali na sebi. Oblasti išle su u Ajdovščinu. — O talijanskim se patrulama pripovjeda, da su trčale za ljudima i vikale im nek ne bježe, nek ostanu. Izgleda, da je moralo oslati u gradu još mnogo ljudi, jer nisu mogli bježati, pogotovo iz središta grada, kamo su padale granate ko gusta tuča. Ta kako da i bježe u onom silnom dimu, gdje se sve oko njih ruši.

Politika Rumunjske. O politici Rumunjske raspravlja poznati češko-njemački političar dr. Thurnwald ovako: Držanje Rumunjske slično je barometru ratnoga položaja. Kako već nadvladjuje ova ili ona stranka, tako se mijenja i držanje Rumunjske u rusofilsko i obratno. Jaka Bratianu-va ruka zadržala je dosele te navale, a to stalno ne iz naklonosti do centralnih vlasti ili do Rusije, već radi sigurnosti, da udari pravim putem. U trenutku, kad bude ratno ravnotežje palo uslijed nadteže jedne ili druge ratujuće stranke, možemo sa stalnošću računati, da se ne će ni Bratianu ni ikoji drugi rumunjski ministar otimati priključenju pobjedonosnoj vlasti i navjestiti rat jednoj ili drugoj. Drugo je naravski pitanje, da li će Rumunjska s takvom politikom doći na svoj račun; jer pobjedonosna stranka ne će trebati niti će tražiti intervenciju Rumunjske. Takva stranka ne će dakako imati povoda, da kod sklapanja mira isplati kakav rumunjski dug zahvalnosti, a to tim manje, jer je Rumunjska u času, kad je ova ili ona država žedjala za njezinom potporom, mirno stala s puškom o boku!"

Pukovnik Stegemann u trećem zimskom ratu. U jednom od posljednih brojeva „Bunda" piše pukovnik Stegemann, da se sada radi o odluci bojnog položaja, u koju su svrhu zaraćene stranke napele sve svoje sile. Sa trećim zimskim ratom može se računati samo u slučaju, ako se i opet umiri bojna djelatnost u pozicijonim bojevima, a to će biti, bude li moguće njemačkoj vojsci, da odašalje svoje reserve na bojno polje i da ih tamo dobro uporabi. Pošto su izgledi u usjpeh antantine ofenzive sve to manji, počela se je pariška vojna uprava baviti pripravama za zimski rat, i ako nalazi na poteškoće u pitanju municije i ljudi. Francuskoj bila bi u tom slučaju nužna izdašna pomoć Engleske, jer uvidja da bi jedino uspješni i veliki prodor mogao povoljno riješiti položaj njima u prilog. Glavni je uzrok bojazni Verden, jer se na jednoj njegovoj strani nalaze Njemci samo pet kilometara daleko od njega.

U razgovoru sa jednim novinarom, izjavio je japanski poslanik u Stockholmu, da je naglo prodiranje prama njemačkim linijama držao uvijek isključenim, jer je Njemačka tamo uložila velike sile. Dok ne dodje do potpunoga iscrpljenja jednoga od protivnika, rat ne može i ne će prestati, a valja priznati da je antanta isto tako jaka kao i Njemačka. Tko bude mogao više vremena izdržati, njegova će biti i pobjeda.

Spomenica „Poljskog Kola". U ruskom glavnom stanu predalo je „Poljsko Kolo" caru Nikolaju spomenicu pod naslovom „Mjere, koje valja poduzeti prije ulaska ruske vojske u kraljevinu Poljsku". „Zeit" saznaje, da se u spomenici traži, da ruski car i vlada potvrde ujedinjenje poljskih zemalja, posebni ustav, da dadu Poljskoj vlastitu vladu, političku amnestiju itd.

150 ruskih divizija na bojištu u Galiciji. „Baseler Nachrichten" javlja iz Petrograda: „Ruski Invalid" započeo je priopćivanjem preglednih opisa ruske ofenzive protiv Galicije, te iznaša, da se ondje bori 150 ruskih divizija.

Rumunjska traži garancije za napuštenje neutralnosti. Neki rumunjski državnik piše „Dreptatei" pod naslovom: „Zašto Rumunjska ne mobilizira?" slijedeće: Dok ne bude Rumunjska na svojoj južnoj fronti i pred svakim presenećenjem zaštićena, tako dugo ne može ozbiljno misliti na akciju na sjeveru. Sadanji položaj u Solunu koncentriranih antantinih četa ne nudja Rumunjskoj uopće nikakve garancije, da je general Sarrail uistinu u stanju započeti s uspješnom ofenzivom na Balkanu. Njegovo dugo i neprekidno odgadjanje dokazuje najbolje njegovu nemoć i nesposobnost. Čete antante niti ne mogu protjerati Bugare iz grčkoga područja medju Dojranom i Gjevgjeli, dok ni Rusi ne mogu na drugoj strani napasti Bugarsku. Nalazeć se izmedju dva ognja i bez garancija, Rumunjska ne može napustiti svoje neutralnosti. Rumunjska je opkoljena od susjeda, koji mogu lako postati njezini neprijatelji. To je ovisno od našega držanja, pa kako nije položaj još uvijek jasan, a kraj toga nemamo nikakvih garancija, ne može Rumunjska nastupiti neprijateljski protiv nijedne ratujuće stranke.

Bojevi na fronti Sueza. Engleska je javnost vrlo uzrujana uslijed nesuglasnih izjava londonskih listova o bojevima na fronti Sueza. Prema tvrdnji engleskog ratnog vojnog izvjestitelja, poduzeli su Turci tobožnja napredovanja za navalu. Dok se listovi ne slažu u navalnoj sili turske vojske, tvrdi se naprotiv, da su turske pripreme za navalu uslijedile posve neočekivanu i da su engleski vodje uvelike zatečeni. Prema „Timesu" započele su na fronti Sueza već odavna velike ofenzive, akoprem su ratni izvjestitelji drugih listova izvješćivali o čarkanjima predstraža. U izvješću se „Timesa" takodjer javlja, da so Turci jakim silama napali engleske položaje, te da ih u tome potpomože dalekometno topničtvo. Prema pisanju nekojih listova ne nalaze se na fronti Sueza samo njemački časnici, već i čitave njemačke čete. Opće je mnijenje, da je sada započela turska ofenziva protiv kanala Sueza.

Gimnazijski ispit pred vojničkim sudom. Ruski ratni zarobljenik Benjamin Dovosov, koji govori perfektno njemački, vršio je u svojem zarobljeničkom taboru službu tumača, te je uživao velike pogodnosti. Sa stražom postupao je kao predpostavljenik, pa se je jednom tako izrazio, da je morao odgovarati radi uvrede Veličanstva pred divizijskim sudištem. U raspravi je optuženik odlučno nijekao, da je izrekao riječi, radi kojih je tužen. Pozivao se na svoje simpatije naprama Austriji i na svoju izobrazbu, jer da je svršio gimnazijalne nauke i položio maturu, pa da ne bi stoga mogao nikada što takva izreći. Više pučko-ustaških vojnika potvrdilo je naprotiv prisegom, da se je uistinu tako izrazio, kako stoji u optužnici. Pošto je sudbeni dvor dvojio o izobrazbi optuženika, podvrgnuo ga je voditelj rasprave ispitu. Zahtjevao je, da mu sklanja latinsku imenicu mensa; kandidat šuti; isto tako nije znao sklanjati imenice filius, homo i t. d. Voditelj je prekinuo ispit bez klasifikacije. Sudište je osudilo optuženoga na tri godine teške tamnice. (Imat će barem vremena, da prouči latinsku gramatiku.)

Relief generala Sarkotića. Po nalogu zagrebačkog sveučilišta otputovao je u Sarajevo kipar profesor Robert Frangeš, da ondje izradi relief bosansko-hercegovačkog poglavice generala Sarkotića. Isto će tako poći u Sarajevo akademijski slikar Iveković, da naslika portret generala.

Filipesku teško obolio. Prema vijestima iz Sofije obolio je Filipescu na svom imanju Kalimenesti. Njegovo je stanje opasno. Liječnici izjaviše, da boluje na srčanoj bolesti.

Veliki radnički štrajkovi u sjevernoj Americi. Javlja se iz Haaga, da su u New-Yorku izbili veliki radnički štrajkovi tramvajskih i željezničkih namještenika. Radničtvo traži povišicu plate za 50 postotaka. Gradom obilazi do pol milijuna nezaposlenih radnika.

Panamski prokop ugrožen. Francuske novine donose, da je panamski prokop, uslijed neprestanog rušenja obale, ozbiljno ugrožen. U svrhu da se obave najnužniji poslovi, zatvoren je kanal po četiri dana kroz sedmicu. Američka vlada jur pomišlja, da ga napusti, pa je u tu svrhu dala pregledati tlo u Nikaragui, ne bi li se tamo dalo iskopati novi kanal.

Smrtna usuda. Ovih dana bio je osudjen na smrt po honvedskom divizijskom sudištu u Szegedinu pučki ustaša Andrija Nagyandrias, koji je dne 5. aprila ustrijelio svoju zaručnicu Beatricu Bogyar. Osudjeniku je istom 21 godina. Izgovara se, da se odvažio na taj korak, jer da se Beatrica nije htjela s njim ženiti.

Pretplatnicima do znanja! Svim onim pretplatnicima, koji nijesu podmirili pretplatu za prošli mjesec srpanj, od 20. o. mj. bit će bez daljnjega obustavljeno šiljanje lista.
Uprava.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Strašna sparina," reče navlaš podžupan.

„Uistinu strašna," odvrati Klara.

„Takt nevalja."

„Pravo velite, užasan."

„Navlaš kod valcera."

„Jelte? To sam i ja oćutila. Gospodine podžupane! pazite. Sad ide: „Tour de mains."

„Ah dà! Pardon! Već sam i zaboravio ples."

„Zbilja? Od silne teorije o svijetu. Je l'?"

„Kako to?"

„Ta vi ste staroj sudinji govorili silno predavanje."

„Ah da! Vi ste čuli?"

„Dakako, svaku riječ, jer ste žestoko govorili."

„Oprostite sto puta, da sam vašu zanimivu zabavu s grofom bunio."

„Pazite za Boga! Double etè! Bunili? Ni najmanje. Zabava ne bijaše toli ozbiljna. Grofić mi je pripovijedao o svojim doživljajima."

„Ah, što velite? Vi ćete bez sumnje zapisati te pričice u svoj dnevnik."

„Žalim, da ne mogu."

„A zašto?"

„Jer je već prepun. Zabilježila sam već unj sve vaše galanterije."

„Koje sudinji rekoh? Vrlo sam vam zahvalan."

„I vaše teorije o ženitbi."

„A što sudite o njima?"

„Ja? Ništa, jer nijesam o njima razmišljala. Al koliko ih se sjećam, slažem se s vama bar u nekim točkama."

„U kojima na primjer?"

„Šta ono pod zadnje rekoste? 'Ništa'. Je li? Chaine des dames, gospodine. Dà, dà, u tom se posvema slažem. Ronde! Uh! Taj klavirač. Hvala Bogu; kadrila je svršena."

„Ja ne velim hvala Bogu! Ja velim hvala lijepa!"

„Valcer! Valcer! vikahu mlada gospoda po palači. Klavirač zažagri kroz očale očima, istrusi čašu vina i poče opet lupati po tipkama. Ne pitavši mnogo ovinu Dobranić svoju ruku oko Klarina stasa, koja kanda se je otimala. Ali krepka muška ruka stisnu to jedro tijelo djevičino te ga ponije u manitim zavitlajima preko poda, da su Klari treptile svijeće pred očima kao okrijesnice na nebu.

„Ah!" klonu Klara na sjedalo, stavivši svoju ručicu na burne grudi, jeste li čuli, gospodine podžupane, vi ste, vidim, zbilja zaboravili ples. Ne govori se zaludu za vas . ."

„Što se o meni govori?"

„Dah me izdaje. Ha, ha, ha! Dakako! Sad razumijem vašu teoriju — onako po prilici dakako."

„Šta se o meni govori, molim vas?"

„Radoznali ste?"

„Dakako, jer se to mene tiče."

„Govori se za vas, da ste izvrstan plesač."

„To je sve?"

„Za drugo i nijesam pitala."

„Vi ste pitali za me?"

„Nipošto. Za zagrebačke plesove uopće, pa se tu slučajno i vaše ime spomenulo. Molim vas, povedite me k ocu. Nešto mi je pozlilo."

„Drage volje, gospodjice."

Klemenić je zdvajao, čuvši, da je njegovoj kćeri zlo, ali djevojka ga riješi skoro te zdvojnosti, veleći posve kategorički:

„Papà, ja ne znam, kako se vladate u društvu. Molim vas, pazite na se! Papà, dajte mi novaca, idem se kartati."

„Zar nijesi ponijela novaca?"

„Jesam, ali premalo; ja želim danas hazardirati."

„Ali Klaro, što ti je?"

„Molim vas, ne pitajte, papà."

Klemenić preda svojoj kćeri poveću svotu novaca, a Klara zadje u sobu, gdje gospoda i gospodje oko okrugla stola igrahu „pol dvanaest". Tu sjede kraj domaćice i viknu gospodinu sudcu, koji je upravo banku imao:

„Molim i meni kartu."

Klara poče strastveno igrati, a pri tom je gledala podžupana, koji je pozorno motrio igru i igrače, ali sam nije igrao. Dobranićevo oko ne zape nikad na Klari. Sve veće i veće svote stavljala je djevojka, al svaki puta dobi, dà, rastepe sučevu banku. Bila je zle volje.

„Ja dajem banku!" reče bacivši kup novaca nasred stola i uhvati karte. Oči joj sijevahu kao od vrućice. Ruke drhtahu. Sve više dobivaše Klara, banka postajaše sve veća. Klara je gledala na mjesto podžupanovo. Bio je otišao i ne povrati se više. Domaćica reče sudinji, da ga strašno boli glava, te da je morao ostaviti društvo. Klara to ču, zadrhta, baci karte na stol i viknu:

„To je preluda sreća! Papà, hajdmo kući."

Gospodja Kamenička izjavi poslije zabave svomu rodjaku, da se je vrlo čudno ponio, Klemenić da se čudom čudi, a Klara da se ljuti do zla boga, našto Dobranić kroz smijeh odvrati, da mu je to osobito drago, i da svojoj miloj tetkici želi laku noć.

Dobranić ne održa riječi, Dobranić se ne popovrati drugi dan u Zagreb. Rano skoči s postelje. Za dva tri časa bješe obučen, te zamoli tetku, neka mu dade osedlati konja jahača, jer da će pohoditi Klemenićeve. Domaćica izvali silno oči, pristane od srca na Dobranićevu molbu, obećavši, da će po objedu i sama doći za njim. Zagrapce odjuri Lacko i za po ure eto ga kod Klemenićeva dvorca, za kojim se prostirao krasan perivoj.

„Milostivog gospodina nema kod kuće," reče sluga, „odvezao se gospodinu župniku, ali je rekao, da će svakako oko podne doći."

„Zar nema nikoga kod kuće?"

„Ima. Milostiva gospodjica."

„Spava li jošte?"

„Ah, što bi spavala! U šumici je za kućom već jedno dva sata, pa gadja u nišan."

„Gadja u nišan!" začudi se Dobranić skočiv s konja, koga sluzi predade. „Nà konja", reče „povedi mi ga u staju, nahrani ga, a kad se milostivi gospodin vrati, dodji po me."

Zatim krenu podžupan hrlim korakom prema vrtu. Prostrani, inostranim drvećem i cvijećem zasadjeni perivoj širio se za kućom po ravnici, ali dalje se uspinjao prema brežuljku, obraštenu gustom jelovinom. Od časa do časa ozva se hitac iz puške, a Dobranić krenu prema strani, od koje je to puškaranje dolazilo. Čim se je svomu cilju bliže primicao, tim je koracao polaganije, oprezније. Napokon dodje do raskršća, odakle se vidjelo do dna šumice. Dobranić stane. Zaklonjen grmom jorgovana gledao je, šta se tu zbiva. Pred šumicom se prostirala lijepa čistina, a sred nje stajala je velika granata lipa, na kojoj bijaše pribita bijela daska u spodobi srca. Jedno pedeset koraka do lipe stajala je Klara. Bijaše odjevena u sivu haljinu sa zelenim rubovima. Preko ramena visjela joj lovačka torba, na glavi joj stajao zelen lovački šeširić, a u travi do nje ležao je krasan bijel bjelcati hrt. Neprestano je Klara punila pušku, mjerila i pucala u bijelu dasku. Sve je činila brzo, živo, reć bi, da se ljuti. Dobranić se zamisli časak, kanda u njegovoj glavi dvije protivne misli boj biju. Napokon kanda se je odlučio. Ne krenu ravnim putem prema djevojci, već stranputice kroz grmlje. Već se je bio na jedno deset da joj dodje za ledja. koraka primaknuo. Upravo htjede djevojka namjeriti, al u to naćuli pseto uši, dignu glavu i zalaja skočiv na noge. Klara odmaknu pušku i krenu glavom. Pred njom stajaše Dobranić. Na prvi pogled trznu se djevojka, licem joj munu zagonetan plamen što s radosti, što s ljutosti.

„Dobro jutro, gospodjice Klaro!" pokloni se Lacko.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 402.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 18. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

18. kolovoza.

Već po treći put za vrijeme ovoga velikoga rata slave austro-ugarski narodi na bojnome polju rodjendan svojega vrhovnog vojskovodje.

Narodi Austrije dokazali su tekom stoljeća, kako su vjerni svome kralju i caru, svome vladaru i svome vojskovodji ponajpače sada, kada se je cijeli niz neprijatelja, punih srdžbe dignuo, da navali na naše granice, kada smo na strani vjernoga saveznika krenuli u veliki boj.

Tada su naši neprijatelji u svojoj slijeposti mislili, da će se u temeljima svojima uzdrmati stara podunavska država te da će se raspasti kao stara, klimava gradjevina. Dogodilo se je protivno. Na jedan su se poziv odazvala jednodušno sva srca te je bojna trublja okupila oko slavnih barjaka milijune vojnika.

Okupiše se sinovi deset naroda, i stvoriše neoborivi bedem — hapsburški zid, koji se je u drugoj godini rata produžio usljed izdajničkog nastupa nekadašnjega saveznika. Ali izdaja nekadašnjeg saveznika nije, mogla, da skrši otpornu snagu naših naroda i naših vojnika. Bili smo brojem slabiji ali zato duhom jači, a taj se je naš duh proslavio na svim bojištima, na sjeveru i jugu, na istoku i zapadu. To će biti najveća zadovoljština za našeg premilostivog vladara, da vidi, kako su narodi ojačali pod njegovom vladom, kako je narasla snaga njegove države, od kada ju je On zavladao, kako stvara u borbi protiv sijaset neprijatelja čudesa, kojima se dive i prijatelji i neprijatelji. Vladavina našeg cara bilo je vrijeme trijeznog i ozbiljnog rada, brzog i sjajnog razvoja zemlje i naroda, a taj rad očituje se sada u golemoj borbi naše domovine. Želja je dakle sviju naroda naše monarkije, da se taj plodonosan rad u prospjeh domovine nastavi pod očinskom pažnjom našeg cara, kojemu danas svi narodi od Jadranskog mora do prekokarpatskih ravnica žele dug i sretan život na blagodat mile domovine.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 17. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nadvojvodova fronta: U području Capula bila je osvojena visina Stara Obćina. Izjalovili su se ruski napadaji na jugu od Moldave i na gornjoj Bistrici. Inače nema kod te bojne fronte iza navala kod Horozanke, o kojima smo već jučer javili, nikakovih osobitih dogodjaja.

Hindenburgova fronta: Kod vojske generala pukovnika Böhm-Ermollija došlo je jučer izmedju Perepelnika i Pišnjaka do bojeva od najveće žestine. Neprijatelj je tjerao neprestano kod više od 12 sati svoje mase protiv naših položaja. Najveći se je dio njegovih juriša izjalovio već pred našim zaprekama, gdje je neprijatelju, kao što kod Manojlova, privremeno uspjelo da prodre u naše jarke. Bio je suzbijen od naših pričuva. Za pobjedonosno suzbijenje ruskog napadaja moramo se zahvaliti toliko vrsnom djelovanju njemačkih i austro-ugarskih baterija, koliko i hrabrom držanju pješadije, osobito zapadno-ugarskim pukovima broj 12 (Komaron) i 72 (Požun). Naši su gubici neznatni, a neprijateljski izvanredno teški. Dalje na sjeveru nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Dok su jučer Talijani ograničavali svoju djelatnost na fronti izmedju Plave i Vipave na živahnu topovsku djelatnost, napadali su oni u dubokim rojevima naše položaje izmedju te rijeke i Opatjesela do pet puta. Samo na jednom mjestu morale su naše čete da suzbiju neprijatelja u borbi na bodove; osim toga propali su njegovi juriši sa osobito teškim gubicima već u našoj vatri. Na tirolskoj su se fronti izjalovili manji neprijateljski podhvati kod Monte Piana i Civarona.

Jugoistočno bojište.

Osim običnog čarkanja na donjoj Vojusi ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Beč, 17. (D. u.) Na uzvrat za napadaj neprijateljskih ljetala protiv Trsta, napala je u noći od 16. do 17. o. mj. skupina naših pomorskih ljetala Mletke. Bacila su obilje teških, lahkih i požarnih bomba na kolodvor, skladišta, arsenal i na vojničke predmete. Mnogo su puta pogodila ravno u cilj.

Druga je skupina napala uspješno nutrašnji dio gradeške luke, bateriju na donjoj Soči i vojničke predmete u Tržiću.

Pored najžešće obrane vratila su se sva ljetala neoštećena.

Vodstvo c. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Poslije engleskih navala iz linije Ovillers-Pozieres i na zapadu od šume Foureaux, što smo ih prije podne suzbili, prešli su Englezi popodne po najjačoj pripravnoj vatri sa vrlo znatnim silama na juriš izmedju Pozieresa i šume Foureaux, a Francuzi izmedju Guillemonta i Somme. Juriš se je izjalovio, kaošto i noćni napadaji, što su ih Francuzi pet puta opetovali.

Neprijatelj, koji je bio prodro na zapadu od šume Foureaux i na jugu od Maurepasa, je opet potisnut. Neprijateljski su gubici veliki.

Francuzi su stupili kod Belloya u širini od 500 m. po prilici u naše najprednje jarke. Na zapadu od tog mjesta i blizu Estreesa bili su Francuzi suzbijeni.

Na jednoj i na drugoj strani Moze veća topovska djelatnost.

Jugoistočno bojište.

Jugozapadno od Dojranskog jezera suzbile su slabe bugarske prednje čete neprijateljska odijeljenja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 17. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na raznim frontama nema ništa nova da se javi.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 17. (D. u.) Glavni stan javlja:

14. o. mj. na veče otvorilo je neprijateljsko topništvo žestoku paljbu na naše pomaknute položaje na jugu i na zapadu od Dojranskog jezera. Pod zaštitom je ove vatre napala neprijateljska pješadija ponoći te položaje, a bila je suzbijena. Na to je neprijateljska pješadija nastavila opstreljavanje.

15. o. mj. prije podne napadao je neprijatelj opet pomenute položaje sa znatnim silama, ali je bio opet suzbijen i prisiljen, da se povuče u velikom neredu. Na ostaloj fronti slabo topovsko pucanje i okršaji med ophodnjama.

BRZOJAVI.

Rat na moru.

Ymuiden, 17. (D. u.) Danska je škuna na motor „Santo" bila upaljena hicima od njemačke podmornice. Posada spašena.

Ribarska ladja, koja je prispjela u tu luku, pripovijeda, da su tri njemačke podmornice napale tri engleska trawlera. Trawleri su pobjegli, progonjeni od podmornica. Malo za tim opazio se veliki stup dim na onoj strani, kamo su bili trawleri pobjegli. Po svoj je prilici jedan od njih bio pogodjen i upaljen. O ostalim 2 nije se ništa ni vidjelo, ni čulo.

Haag, 17. (D. u.) Jučer su dovezli ribarski brodovi društva Lotes u Schweningen posade norveških parobroda Restip i Freward, što ih je zapalile njemačka podmornica.

Rumunjska otklonila ruske zahtjeve.

Berlin, 16. „Ruskija Vjedomosti" javlja iz Henija: Moramo se priviknuti činjenici, da su središnje vlasti opeta gospodarice položaja u Rumunjskoj. Prevozi su municije iz Rusije obustavljeni; stara municija leži u Kijevu. Ruskom je poslaniku izjavio Bratianu, da Rumunjska ne može krenuti protiv središnjih sila, doklegod ne bude Rusija zaposjela najmanje polovicu Sedmogradske. Rumunjska ne može niti to, da dozvoli ruskoj vojsci prolaz, jer bi joj središnje vlasti navijestile rat, te bi tako Rumunjska došla, uslijed svojeg nepovoljnog strateskog položaja, u vrlo tešku nepriliku.

Rumunjsko krzmanje.

Bukarešt, 16. Položaj je po starom. Ovdje hoće da čekaju na uspjehe, što se od Rusije traže. Zauzeće Gorice je imalo vrlo malo upliva na Rumunje, a dogodjaji ih na zapadnoj fronti opominju na što veću opreznost.

Rusija se sprema na prolaz kroz Rumunjsku.

Bukarešt, 16. „Bukarester Tagblatt" javlja: Rusi pripravljaju kod Renija pontone, da bace preko rumunjskog Dunava 4 mosta. Ti će mostovi služiti za prolaz ruske vojske.

Bugari ne idu na francusku frontu.

Buarešt, 16. Carsko njemačko poslaništvo zamolilo je list „Independance Roumaine", da objelodani dementi o vijesti, što ju je raširila rumunjska agencija, da se vode tobožnji pregovori izmedju bugarske i njemačke vlade, da se odašalju bugarske čete na francusku frontu. Vijesti su, kako poslanik tvrdi, bez svakog temelja.

Rumunjska prodaje nam ječmen i grašak.

Bukarešt, 17. (D. u.) Bio je sklopljen kupoprodajni ugovor izmedju središnjih vlasti i Rumunjske, koja im prodaje ječmena za pivo i graška.

Njemačka dobavlja Rumunjskoj tračnice.

Bukarešt, 16. Rumunjske su državne željeznice sklopile s njemačkim ocjelnim društvom ugovor o 25 do 30 tisuća tona željezničkih tračnica. Rumunjska kani graditi novu prugu Bukarešt-Krajova.

Ruski, zapovjednik sjeverne fronte.

Petrograd, 17. (D. u.) General adjutant Ruski je bio imenovan vrhovnim zapovjednikom sjeverne fronte.

Nezadovoljstvo američkih željezničara.

Washington, 17. (D. u.) Reuter. Wilson je izradio osnovu, kako da se odstrani nezadovoljstvo željezničara. Računa im dan rada sa 8 sati i odredjuje im redovito isplaćivanje daljnjih satova.

Požar u francuskom taboru.

Paris, 17. (D. u.) „Petit Journal" javlja, da se je porodio u velikom taboru kod Bloisa požar, koji je uništio sve šatore. Ljudskih žrtava nema, materijalna je šteta znatna.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 14. Služb. izvještaj od 13. t. mj. poslije podne: U okolici Novog Grodeka, Gorodicza i Stolskya letjela su neprijateljska ljetala preko naših linija. Bijaše bačeno 10 bomba na neki poljski lazaret kod dvorca Adamow, zapadno kraja Mir. Njemačko ljetalo, što se je prikazalo nad gradom Nosvige bijaše u zraku napadnuto od kapetana Krutena, koji ga je nakon kratkog boja oborio. Zarobili smo neprijateljske letioce i zaplijenili ljetalo. Na donjem toku Sereta su čete generala Saharova razvijajući svoje uspjehe potjerale neprijatelja iz niza izgradjenih položaja te su zauzele liniju Swijen-Olejow-Bžomica-Bialkovče. Prolom fronte na Strypi prisilio je neprijatelja, da napusti svoje jako izgradjene položaje. Proganjajući neprijatelja su čete generala Čerbatova zauzele grad Jezierna te pomakle naprijed svu tu frontu. Na zapadu su došle do gornjega toka Strype od sela Plavuše-Volka do Plotyšova, gdje su prešle na zapadni brijeg. Južno Plotyšova stigosmo do linije sela Sloboda. Zloda i Kozije te se približismo gradu Podhajice i selu Molohočio. Naša odjeljenja, koja su prešla donji Koropijec, zaposjela su proganjajući neprijatelja njegove izgradjene položaje na visinama medju rijekama Koropijec, Zlota Lipa i Goronkaja te su stigla do zapadnog Dnjestra kod Mariampola.

11. t. mj. operirao je belgijski oklopni automobil sa osobitim uspjehom u okolici Zebrova. Na rijekama Bistrica Nadvornijanska i Bistrica Solotwinska nastavljaju naše čete gradnju mostova i prelaženje na zapadni brijeg. Neprijatelj je opstrjeljavao naše radnje i naše čete, koje prelaze rijeke i uzvisine na zapadnom brijegu Bistrice Solotwinske. Južno Djelatyna, u okolici šumovitih Karpata traje naše napredovanje dalje u području Vorohte, Magure i Jablonice. Tu smo utvrdili stanovite visine te smo odbili sve neprijateljske ofenzivne pokušaje. U svijesti si važnosti jučerašnjega pada zadnjega dijela izgradjenih neprijateljskih zimskih utvrda, nastoje sve naše vojske, da u svojim izvještajima nabroje plijen, što su ga učinile tekom zadnjih operacija. Tako je jedan zbor generala Saharova zarobio od 4. do 11. t. mj. 304 časnika, 16.594 momka i zaplijenio 4. topa, 47 strojnih pušaka i 16 bacala bomba; čete generala Čerbačeva zarobile su od 4. t. mj. do danas 1263 časnika i 55.168 momaka te su zaplijenile 55 topova, 21 strojnu pušku, 29 bacala bomba i 128 vozova za topovsku municiju. Vojska generala Lešickoga zarobila je od 1. do 10. t. mj. 141 časnika, 10.450 momaka te zaplijenila 9 topova i 77 strojnih pušaka.

Kaukaska fronta.

Na zapadnom brijegu jezera Wan poduzesmo jednu protunavalu te smo bacili Turke natrag.

Večernji izvještaj:

Zapadna fronta.

Nastavlja se prelaženje preko rijeka: Strypa, Koropijec, Zlota Lipa. Zauzeli smo grad Podhajce, a na Dnjestru je naše konjaništvo zaposjelo grad Mariampol. U području Bistrice bacili smo neprijatelja na lijevi brijeg Bistrice Solotvinske. Za vrijeme toga boja zarobila je jedna od naših pješadijskih pukovnija 12 časnika i 1000 momaka te je zaplijenila 7 strojnih pušaka i jedan top.

Francuska.

Pariz, 17. (D. u.) Službeni izvještaj od jučer: Na sommskoj smo fronti prešli jučer popodne po žestokoj topovskoj pripravi na juriš, koji nam je donio znatni dobitak na sjeveru od Maurepasa. Naše su čete zajedno sa engleskima zauzele čitavu liniju njemačkih jaraka na fronti od blizu 1500 m, te su stigle na nekoje točke na cesti Guillemont-Maurepas.

Na jugu od Maurepasa bili su po vrlo ogorčenom boju na fronti od 2 km u dubljini od 300 do 500 m osvojeni svi neprijateljski položaji, kaošto i na istoku od ceste Maurepas-Clary. Istodobno išle su naše čete na juriš na jugu od Somme i osvojile su južno od Balleyensauterne sustav čvrsto utvrdjenih njemačkih jaraka u dužini od blizu 1500 m.

Domaće Vijesti.

Proslava rodjendana Njeg. Veličanstva obavit će se danas poslije podne neopozivo u štanciji Sladonja.

Iz Hrvatske.

Svečano otkriće kraljevog spomenika u Zagrebu. U nedjelju, dne 20. o. mj. uslijedit će u Zagrebu svečano otkriće kraljevog spomenika. Spomenik je podigla momčad zagrebačkog momčadskog domobranskog oporavnog odjela, kao vidljiv znak svoje sinovske odanosti i ljubavi prama svom uzvišenom kralju i vrhovnom zapovjedniku. Ovaj vrlo lijepo izradjeni spomenik predstavlja našeg vladara u naravnoj veličini. Oko njega namještene su biste feldmaršala nadvojvode Fridrika, prijestolonasljednika nadvojvode Karla Franje Josipa, general-pukovnika pl. Borojevića i general-pukovnika Hötzendorfa.

Spomen ploča našem vladaru u Novom. U Novome otkrit će se na rodjendan Nj. Veličanstva svečanim načinom spomen-ploču vladaru, koja je izradjena po zamisli i nacrtu našeg majstora prof. Menci Kl. Crnčića.

Usmrćen mladi Whitehead. Javljaju iz Rijeke, da je onamo stigla vijest, prema kojoj je prigodom posljednjeg napadaja njemačkih Zeppelina na London, ondje usmrćen nećak pok. Roberta Whiteheada John Whitehead. Robert Whitehead osnovao je, kako je poznato, tvornicu torpeda na Rijeci, koja je bila ciljem napadaja talijanskih aeroplana.

Poziv mornarima. Ovih dana objelodanjen je u riječkim listovima slijedeći prešan poziv riječke lučke oblasti mornarima: Obvezani su, da se smjesta prijave na lučkom uredu (soba br. 11) na Rijeci (i donesu sa sobom svoje civilne i vojničke dokumente), svi trg. pom. kapetani, poručnici, strojari i sve druge osobe, koje vrše bilo kakovu službu na palubi i kod strojeva, (mornari, ložači, kuhari i t. d.), uopće sve osobe, do 60. godine, koje posjeduju mornarsku službenu knjižicu (matrikulu), a koje se nalaze ili pripadaju u pomorski krug riječke luke.

Talijanski letaci. Javljaju iz Rijeke: Talijanski zrakoplovci bacaju prigodom letanja letake, koji su potpunoma neistiniti. Toga radi izdale su oblasti nalog, da se ima letake odmah predati najbližoj vojničkoj oblasti ili patruli. Prestupci kaznit će se globom do 200 k i zatvorom do 14 dana.

Zapljena imetka. Odredbom zagrebačkog sudbenog stola, kao kaznenog suda, zaplijenjen je čitavi pokretni i nepokretni tuzemski imetak Milutina Čavića iz Zemuna, jer je temeljna sumnja, da je za vrijeme rata prešao k neprijatelju kao djelatno služeći vojnik, te ga potpomagao raznovrsnom službom i tako počinio zločin veleizdaje.

Oprost poštarine. Čitamo u „Obzoru": U Zagrebu djelujući „Zemaljski odbor za liječenje i naobrazbu hrvatsko-slavonskih ratnih invalida", može uporabiti portooprost u isto takovoj mjeri kao i bezuvjetno portoproste oblasti, uredi. Osim toga mogu se ovom odboru slati prosto od poštarine obični (ne preporučeni) listovi. Po privatnicima i po bojno-pripomoćnim povjerenstvima odaslane novčane pošiljke i zamoci osakaćenim i hromim vojnicima, ne trebaju se frankirati — izuzev mjesni promet.

Ujedno je dan ograničeni porto-oprost provincijalnim odborima za skrb invalida, naročito hrvatskom društvu za pripomoć ratnih invalida u Osijeku.

Maksimalne cijene? „Primorske Novine" donose: U pokrajinskom mjestu K. naše domovine, koje je sjedište nižih oblasti, našli smo u jednom svratištu (gostioni) ovaj cjenik: Cijena soba: Soba sa 1 krevetom 3 K, soba sa 2 kreveta 6 K, svijeća K 1.20, čišćenje cipela K 1.30 čišćenje odijela K 1.30, ručnik K 1.40 i dovoz sa kolodvora K 2.—.

Kada su naši stari Hrvati sačinjali ugovore, tada su pored godine u brojkama naveli iste i

slovima. Po tom primjeru, jer vrijedi crnila, navest ćemo, da je taj cjenik iz godine hiljadu devet sto i šesnaeste i da je potpisan po političkoj oblasti i g. gostioničaru.

Komentar glede specificiranja stavaka i visine pojedinih cijena — prepuštamo višim oblastima.

Iz Dalmacije.

† Kanonik don Antun Pavlović. Dne 11. o. mj. umro je u Zadru začasni kanonik stolne crkve don Antun Pavlović. Isticao se kao uzoran svećenik i čovjek zlatna srca. Pokoj mu duši!

Ratni spomenik u Zadru. Javljaju iz Zadra: Inicijativom vojnog mjesnog zapovjednika, podpukovnika Sertića, pokrenuta je ovdje misao, da se u Zadru podigne ratni spomenik, koji će biti namijenjen ne samo glavnom gradu, već i cijeloj zemlji.

U to ime održala se jur konstituirajuća sjednica i odabrao odbor, koji se je odmah dao na posao. Nacrt za spomenik izradio je umjetnik školski savjetnik B. Bersa. Otkriće je odredjeno za 2. prosinca o. godine.

Osudjeni radi pretjeranih cijena. „P. C. Hrvatska“ javlja, da su se ovih dana vodile pred c. kr. kotarskim sudom u Dubrovniku mnogobrojne rasprave radi pretjerivanja cijena, kao i sbog patvorenja mlijeka. Većina je njih bila osudjena na zasluženi zatvor.

Iz Trsta.

Za pripravni tečaj za slovensko učiteljište u Trstu. Trščanska „Edinost“ donosi: Interesirani roditelji molimo, da se čim skorije ustanovi za našu učeću se mladež obojega spola tečaj u Trstu. Ne dvojimo, da će se ih odmah prijaviti dostatni broj, i to izvrsno učeće omladine iz slovenskih i njemačkih zavoda, koji su svršili 5., 6. i 7. razred pučko-gradjanskih škola i koji nemaju drugih škola, u koji bi mogli stupiti. Nestrpljivo čekaju koli roditelji toli omladina vijest o skorom upisivanju u tu školu, da budu tako riješeni mnogih briga i skrbi.

Pretplatnicima do znanja!

Sutrašnjem listu priložit ćemo poznatim ličnostima položnicu, moleći ih, da se svojoj dužnosti odazovu i pretplatu nam pošalju. Kako jur javismo, preksutra ćemo ustaviti list svim onima, koji nam pretplatu za prošli mjesec ili više duguju, kojih žalibože ima više, nego smo se tome nadali. Uprava.

Razne Vijesti.

Rusi i Hindenburg. Petrogradski dopisnik „Corriera“ Larco, piše da je vijest o preuzeću vrhovnog zapovjedništva po Hindenburgu na ruskoj fronti, primljena u ruskom javnom mnijenju najvećim mirom. Prema mnijenju dopisnika ruska je vojska sada znatno ojačala svoje položaje, te su sada prilike posve drukčije, nego li su bile prošle godine. On je takodjer mnijenja, da je sada i duh ruske vojske bolji od onoga u njemačkoj vojsci, a priznaje, da bi moglo i nastradati sadanje rusko prodiranje, jer su Nijemci kod Kovela skupili silne mase vojske, a Rusi ne mogu radi nepogodnog terena smjestiti onamo toliko četa. Konačna će pobjeda medju tim ipak biti ruska, kako to dopisnik shvaća, jer su Nijemci imenovanjem Hindenburga izigrali svoju zadnju kartu. S time mogu saveznici sa svom stalnosti računati.

U Solunu očekuju pojačanja iz Francuske. Prema vijesti petrogradskog lista „Russkija Vjedomosti“ iščekuju se u Solunu dan za danom nova pojačanja iz Francuske, pa da se onda odmah započne operacijama. Već se 14 dana očekuje dvije divizije iz Marsilje, koje su sastavljene iz ruskih i engleskih formacija. U Solunu računaju, da su te čete, koje su svakako odredjene za kedonsko ratište, zadržane u Francuskoj uslijed nenadanih promjena prvašnjih zaključaka.

Nikola Karković — viški junak. Iz Trsta pišu zadarskomu „Narodnomu listu“: Medju junacima, koji su se odlikovali u bici pod Visom, ne smijemo zaboraviti Nikolu Karkovića, koji živi sada u Trstu te mu je 78 godina. Onom prigodom bio je Karković na oklopnjači „Ferdinand Maks“. Kad je ta navalila na neprijateljsku oklopnjaču „Palestro“, imao je Karković toliko srčanosti, da je sa svoje ladje pograbio sa neprijateljske oklopnjače zastavu te je donesao Tegetthofu, koji je uskliknuo: „Hvala ti, junače!“ Za taj svoj odlični čin bio je Karković predstavljen caru, koji mu je okitio prsi zlatnom medaljom i podignuo ga na čast podčastnika. Dalmatinski junak uživa takodjer u visoj koj starosti lijepo zdravlje, pa je ovih dana kao član odbora pilota pristupio k „željeznomu mornaru“, da ujedno sa svojim drugovima zabije nekoliko čavala u ime svojega staleža.

Velike ostavštine za bolesnu djecu. Bogataš J. V. Heynau u Berlinu ostavio je mjestu Krefeld 1,250.000 maraka za podupiranje bolesne djece Essena, dok je dr. Karlo Hofman, isto iz Berlina, ostavio milijun maraka za uzgoj nezakonite djece.

Nikaljni novac od 20 filira. Uslijed naredbe min. fin. ima se povući sav nikaljni novac od 20 filira iz prometa. Taj novac stupa sasvim iz prometa 1. januara 1917.

Nemiri u Tiflisu. U Tiflisu bili su pred nedavno tako veliki nemiri, da je moralo posredovati vojništvo. Pomanjkanje hrane potaklo je na demonstriranje preko 10.000 ljudi. Demonstranti su pred palačom namjesnika, velikoga kneza Nikolaja Nikolajevića, vikali: „Objesiti lupeške ekscelence!“ Mnoštvo je nato plijenilo i razbijalo po ulicama. O podne moralo je intervenirati vojništvo: 28 mrtvih i nad 100 ranjenika ležalo je po gradskim ulicama.

Čuvajte se džepokradica. Javljaju iz Budimpešte: Kapetan Markovisz, poglavica budimpeštanskog redarstva, upravio je na vladu dopis, da se odstrane ploče na budipeštanskim kolodvorima, koje nose natpis: „Čuvajte se džepokradica!“ Svoj dopis obrazlaže time, da se Budimpešta tim pločama kompromitira u inozemstvu, same pak ploče ne služe nikakvoj svrsi, budući da je u 6 mjeseci bilo u gradu samo devet slučajeva džepnih kradja. Istodobno ističe, da su njemački vojnici, poradi kojih su bile stavljene ploče, okradjeni na kolodvorima drugih gradova, dok u Budimpešti nije bilo takvih slučajeva.

Telefon u vlaku. Najnoviji izum tehnike jest svakako telefon, što su ga uveli u Americi na vlakovima. Pokušajnu vožnju izveo je sam izumitelj željezničkih telefona Macfarlane. Iz vlaka razgovarao je 20 minuta sa nekom pisarnom u New-Yorku. Vlak je jurio od 80 km na sat u Pensylvaniju. Vele, da je taj izum sasma jednostavan. Kao vodići služe željezničke tračnice. U nutarnjem dijelu lokomotive pričvršćene su dvije otvorene metalne pločice, spojene s tračnicama. Od tuda spajaju se žice sa telefonskim aparatom u vlaku. Sveza s centralom uredjena je na svakoj postaji.

Sigurno sredstvo protiv crvenila — nosa. U nekom je ruskom listu bio objelodanjen slijedeći oglas: „Dolje sa crvenilom nosa! Nesretnicima, kojima pači crvenilo nosa, može se takodjer pomoći. Ako pošalju tri rublja, upoznat ćemo ih sredstvom, koje će im — ako ga budu savjesno uporabljali — trajno odstraniti crvenilo nosa!“ — Odazvalo se je mnogo takovih nesretnika, odnosno molitelja za pomoć. Jedan izmedju njih dobio je odgovor: Braćo i sestre — supatnici! Pijte samo dalje, jer onda postane nos modre boje!

Književnost i umjetnost.

Za mjesec dana ruski bez učitelja. Pod ovim naslovom napisao je V. Choma-Dowski vrlo sgodnu i s obilnim sadržajem sastavljenu vježbenicu. — Iza kratke upute u pisanju i čitanju, prelazi pisac na gramatički dio s osobitom pažnjom na hrvatski jezik. Na pojedine ruske riječi bilježi naglasak izgovaranja, što je od velike važnosti. Zatim dolaze vježbe, razgovori, trgovačko dopisivanje, a na koncu ruska čitanka. Knjiga je u svakom pogledu vrlo spretno sastavljena. Izišla je nakladom hrv. knjižarnice J. Merhauta u Zagrebu, Marovska ulica 23, a može se dobiti u svakoj boljoj knjižarnici. Ciena je knjigi 2 K, poštom K 2·20.

Gew. 606/2-15.

Obznana.

Da se zapriječi pretjerivanje cijena, ponovno se odredjuje, da bude u svakoj gostionici, i to na vidljivom mjestu za svakog gosta, izložena tablica, na kojoj ima biti označena vrst i cijena pive, koja se toči.

Osim toga treba u lokalu izvjesiti cijenik raznih vrsti pive.

Prekršitelji bit će najstrože kažnjeni.

Pula, dne 16. kolovoza 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar:
Schönfedt m. p.

Obznana.

Buduć da se množe slučajevi, da rodjaci ili poznanci vojnika znadu, da su zarobljenici i da budu obilježeni kao mrtvi ili izgubljeni iz uzroka, jer to nije vojničkim oblastima poznato, pozivlju se svi oni, koji primaju poštanske dopisnice, listove itd. od istih, da ih putem političke oblasti prve molbe predadu c. kr. kotarskom popunitbenom zapovjedništvu Trst, sada u Radkersburgu.

Za izbjegavati nepotrebno pisanje moralo bi se naznačiti na dopisnicama, listovima itd. godinu rodjenja, tijelo četa, točno i cijelo ime i po mogućnosti pripadnost zarobljenika.

Gradsko poglavarstvo.

U Puli, dne 6. kolovoza 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar:
Schönfeldt.

Podupirajte Družbu!

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer „Polaer Tagblatt“.

Sjećajte se Crvenog Križa!

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Dobro jutro, gospodine podžupane!“ odzdravi djevojka nešto smetena.

„Oprostite, što sam iznenada navalio, što vam smetam u velezanimivoj zabavi.“

„Ni najmanje, gospodine podžupane!“

„Evo sam prvi puta došao u ovaj kraj na zabavu moje tetke. Tom prilikom upoznah se s mnogo vrlo ljubezne gospode, navlastito s vašim gospodinom ocem. Ne znam, hoću li skoro imati prilike, da se ovamo svratim i zato mi nalaže dužnost, da se svoj gospodi susjedom moje tetke, a navlaš gospodinu Klemeniću poklonim. Moram iskreno priznati, da me ovamo vuče neki osobiti interes — — to jest uzorno gospodarstvo gospodina Klemenića, što ga sav svijet u velike hvali. Služinčad mi reče, da je gospodin otac otišao od kuće, ali da će se oko podneva vratiti. Stoga se moram dakako vama uteći, milostiva gospodjice, moleći vas smjerno, da mi dozvolite kratak boravak do povratka vašega gospodina oca.“

„Vrlo rado, gospodine podžupane! Dobro nam došli,“ odvrati djevojka s prisiljenom udvornošću. Ponudila bi vam mjesto — —“

„Da imate ovdje stolac,“ nasmija se Lacko. „Molim! molim! Odviše ste dobrostivi.“

„Izvolite! Podjimo u kuću.“

„Nipošto, gospodjice. Pomislite, da me ovdje nema. Nastavite samo junačku zabavu.“

„Ne, to ne može biti.“

„Ali ja samo pod tim uvjetom ostajem ovdje.“

Djevojka slegnu ramenima, i kanda joj je čudna misao sinula glavom, namjeri pušku, odape i zrno probi drveno srce nasred srijede. Klara da će kliknuti, ali se spregnu te se obrati brzo podžupanu:

„Vaše mi prisustvo nosi sreću. Već dva puna sata mučim se, ne bi li probila sredinu toga drvenog srca. Sad dodjoste vi — i evo pogodila sam je.“

„Vi ste zbilja kraljica Amazonkâ!“

„Molim! Nu sad podjimo, podjimo.“

„Kamo?“

„Ah!“ reče Klara od neprilike. „Što ću vam ja? Vi ste došli, da vidite gospodarstvo, ma ja se u to ne razumijem, ni najmanje ne razumijem. To je posao moga oca. Ja znam samo toliko, da se žito žanje a sijeno kosi.“

„Pardon! Ne tražim ja od vas nikakova predavanja o gospodarstvu. Oprostite, da sam vam na nepriliku. Ali eto! Taj perivoj je u istinu divan. Engleski nasad, to mi se mili. Sigurno vaš ukus?“

„Na svaki način.“

„Pokažite mi dakle svu divotu vašega perivoja, gospodjice. Vi ćete mi zaista biti najboljim tumačicom.“

„Od srca rado, gospodine podžupane. Znate li što? Podjimo ovom jelovom šumicom na vrh. Ondje stoji mali glorijet. Odanle možete pregledati ne samo naš perivoj, već i cijeli okoliš. Sve ćete pred sobom vidjeti kao na zemljovidu.“

„Eto prelijepe misli! Molim, dajte mi ruku! To jest prije mi dajte pušku, da je nosim, bit će vam preteška.“

„Ni pod kakav način. Nijesam ja slaba kukavica, pa uvažite: kako će kraljica Amazonkâ svoje oružje dati iz ruku, kad je muškarac prisutan; kako će ga muškarcu dati?“

„Ta ja nijesam mitički heros.“

„Ništa za to. Izvolite moju ruku!“

Podžupan i Klara krenuše uzbrdicom kroz šumu. Malo, vrlo malo je riječi palo medju njima. Ta nijesu pravo ni znali, o čemu da govore. Klara je znala za ujedljivost podžupanovu, podžupan pako za ljutost Klarinu. Dva tri puta poče okretni inače Lacko buncati o krasoti vidika, ali mu se Klara brzo zaleti u riječ veleći:

„Ta tu je gusta šuma, tu se ne vidi ništa, već je ta jelovina poredana kao kakov bataljun vojnika.“

I dodjoše na vrh u kinezku kućicu. Tu im puče pred očima čarobita krajina. Oni divni pitomi brežuljci, po kojima se vije živa zelena loza, one tamne šumice, koje pokazuju toli jasno svijetlo i sjenu, one mile dolinice, kojimi se vijuga potok, one kućice, prilijepljene uz brijeg, oni bijeli plemićki dvorci, rasijani po kraju i okruženi kolom vitih jablana. Jutarnje se sunce steralo po tom kraju toli živo, toli jasno, kanda je rado istaknulo svaku najmanju malicu krasnoga kraja.

Dobranić se bio zadubao u svu ljepotu, dočim mu je Klara tumačila svako brdo, svaki dvor, svaki dol živom zanositom riječi. Dobranić je gledao i slušao; samo katkad bi mu oko uteklo prema Klari. Stajala je tu navrh brda, obasjana jutarnjim suncem, djevojka puna, čila, gipka, zanosita. U njezinim očima sijevala je čudesna vatra, na njezinim je licima gorjela živa rumen. Taj muški šešir, ta lovačka puška, taj viti tanani hrt do nje, podavao joj je neobičnu draž, a čudni fini profil odbijao se od plavetnoga neba. Sad već Dobranić nije gledao kraja, nego djevojku, samo djevojku, pa onda sjedne na klupu, spusti glavu te je zurio u zemlju.

„Nu, gospodine podžupane,“ reče napokon djevojka, spustivši se na klupu do njega, „nije li naš kraj divan? Nema li i van Zagreba prirodne ljepote?“

„Ima, gospodjice!“ dignu se Lacko brzo ni nepogledav djevojke. „Jeste li se nadali, da ću doći?“

„Nipošto. Mišljah, da ćete se odmah vratiti u Zagreb. Tako bar sinoć rekoste sudinji.“

„Znate li, po što sam došao danas amo k vama?“

„U pohode, da pregledate naše gospodarstvo.“

„Nije istina,“ odgovori podžupan ponešto nedelikatno. Zatim se stavi tik pred djevojku, koja je glavicu prema njemu dizala. „Došao sam k vašemu gospodinu ocu, koji dobro poznaje sve obitelji okolice, da mi bude posrednikom.“

„Posrednikom?“

„Da. Ženim se.“

„Vi? Odje?“ zadrhtnu djevojka.

„U tom kraju.“

„Ta jučer rekoste, da nijeste ništa našli.“

„Znate li, koga sam našao?“

„Koga, molim?“

„Vas.“

Djevojka se naglo dignu, Lacko uzmaknu za dva koraka. Klara gledaše jedan časak podžupanu oštro u oči.

„Kako ste tako iznenada došli na tu temu? Vaš način je nekako neobičan.“

„Najbolji, jer je najkraći.“

„Znate li, kakova sam djevojka?“

„Za to ne pitam. Ja gledam vazda cijelu sliku, ne razabirem nikada potankosti. Za mene vrijedi vazda prvi dojam.“

„Al ipak, ipak.“

„Molim, nikakve analize. Vi poznajete od jučerašnje zabave moju teoriju.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 403.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 19. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Fronta nadvojvode Karla Franja Ferdinanda Kod zauzeća brda Stara Općina uhvatile su savezničke čete 200 zarobljenika i zaplijenile 2 strojne puške. Na jugu od Horozanke izbacili su austro-ugarski bataljuni neprijatelja iz pomaknutog jarka. Carske otomanske čete, koje su pridijeljene Bothmerovoj vojsci, suzbile su navalnih pokušaja.

Hindenburgova fronta: Kod Böhm-Ermollijeve vojske zadobio je protivnik kroz posljednje dane tako teške udarce, da je jučerašnji dan ostao posve u miru. Na volinijskoj fronti uspješno četovanje.

Talijansko bojište.

Neprijateljska topovska paljba protiv naše nove goričke fronte traje dalje. Osim suzbijene talijanske navale protiv vrhova na jugozapadu od Sagrada i Mirna nije došlo do nikakvih pješadijskih bojeva.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. četa nema promjene.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 18. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme nastavlja neprijatelj svoje jake napore bez obzira na teške žrtve. Englezi su dopremili za to na novo više divizija. Na jugozapadu od Martinpuicha uspjelo im je da potisnu na malenoj širini našu prednju liniju u drugu iza same nje. Naprotiv bili su oni glatko suzbijeni na sjeveru od Pozieresa i na zapadu od šume Foureaux. Jake su francuske sile krenule o ponoći protiv naših položaja između Guillemonta i Maurepasa, te su bile najkrvavije suzbijene. U proleknutom dijelu naše linije na sjeveroistoku od Hardecourta bilo je ljute borbe, a dosad bez odluke. Djelatnost je topnika bez prestanka vrlo žestoka. Na desno od Moze napadao je popodne neprijatelj na širokoj fronti između tvrdje Thiaumont i šume Chapitre, a više puta i na zapadnom kraju.

Kod sela Fleury boj je još u toku. Drugdje bila je neprijateljska navala svuda suzbijena.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Osim malenih živahnih okršaja na zapadu od Nobelskog jezera odigrali su se samo sukobi između prednjih straža.

Nadvojvodina fronta: Na bojnoj fronti generala Bothmera suzbile su turske čete ruska navalna odijeljenja. Na Karpatima bio je uspjeh na Staroj Općini proširen.

Balkansko bojište.

Nakon što je posljednjih dana antanta uzaludno napadala, stupile su sada u protuakciju savezničke čete. Iza bitke protiv srpske dunavske divizije bila je zauzeta Florina.

Njemačka su ljetala napala uspješno ruske razarače i podmornicu na sjeveroistoku od Kara-Buruna.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Prigodom carevog rodjendana.

Beč, 18. (D. u.) Poljski je maršal nadvojvoda Fridrih izdao slijedeću zapovijed vojnog vrhovnog komanda:

„Vojnici i ratni drugovi! Njegovom sam Veličanstvu, premilostivom vrhovnom vojskovodji svijū nas, podastro u vaše ime slijedeću brzojavnu čestitku:

Vaše Veličanstvo, Premilostivi gospodine: Austro-ugarska vojska i mornarica svetkuju po treći put rodjendan Vašeg Veličanstva srijed topovske grmljavine. Prvog je puta upao velikidan u čas baš pred samo krštenje ognjem. Pred godinu je dana bio taj dan pun sretne radosti uslijed jedne od najpobjedonosnijih pobjeda, što ih svjetska povjest znade. Ove ga godine slavimo srijed borbe protiv nanovo nagomilane nadmoći naših neprijatelja, koji se još uvijek podavaju nadi, da će moći brojem privezati pobjedu uza sebe.

Vaše Veličanstvo! Krute su bojeve imale opet u posljednjim tjednima, da podnose bojne sile najmilostivije povjerene mojoj vrhovnoj zapovijedi. Sa žrtvama, kakovih nije nikada bilo, pokušao je neprijatelj, da nam otme pobjedu, ali nas je baš ispad tog hrvanja, uza svu vojničku čednost, napunio najponosnijim pouzdanjem — kada usporedimo sile, što su protiv nas postavljene, kada usporedimo nade s kojima su neprijatelji podali na udar, kada usporedimo i uspjehe, na koje se smijemo obazrijeti kroz dvogodišnje ratovanje i na kraju i na moru.

Dan osvještenja doći će za naše protivnike! Ne daju se nigdje i nikada slomiti austrougarska i njemačka vojska i mornarica, koje su zajedno spojene na smrt i život kao ni vojske njihovih saveznika. Vaše je Veličanstvo bilo pred dvije godine prisiljeno, da izvuče u teškom času mač, a pobjedonosno i časno hoće ga takodjer i opet turiti u korice, budi da je taj čas već blizu, budi da je on još daleko. Ta ponovna sigurnost napunjuje današnji dan, više nego li ikada naša srca, koja sva u jedno kucaju na sjeveru i jugu, na moru i na kraju i združuju se na skupnu vruću molitvu, proseći Božju milost za Vaše Veličanstvo, Božji blagoslov za našeg najljubljenijeg cara i kralja!“

Njegovo se je Apostolsko Veličanstvo dostojalo odgovoriti: „Kako su mi duboko zašle u srce čestitke sreće i blagoslova, koje ste mi izrazili Vi, moj dragi feldmaršale na moj imendan u ime moje kopnene i pomorske bojne sile, što se nalazi u ljutim bojevima, tako radosno pozdravljam pouzdanje, kojim Vi i sve naše bojne sile idu u susret budućim dogodjajima golemog hrvanja.

Austrougarske bojne sile, u svjesti vlastite vrijednosti, okrjepljene osjećajem čvrste sloge sa svojim slavnim saveznicima i bračom na oružju, te praćene željama pobjede domovine, koja podnosi sve terete teškog ratnog vremena, stoje neslomljive naprotiv neprijatelja, čiji će se zamašni napadaj skršiti o njihovoj postojanosti i čežnji za odlučnim uspjehom.

Tako ja stupam s Vama, moj dragi feldmaršale, u treću godinu rata, pouzdavajući se u moju bojnu silu, u njezinu moć i ustrajnost i s molbom, da bude Bog uza nas.

Srcem punim zahvalnosti pozdravljam svoju vjernu, junačku bojnu silu. Franjo Josip.“

Ja sam sretan što smijem saopćiti vam tu poruku našeg Premilostivog Gospodara, i ponosan sam što znadem, da ste vi dostojni riječi Njegovog Veličanstva.

Da živio naš car i kralj!

Nadvojvoda Fridrih
poljski maršal.

Proslava rodjendana Nj. Veličanstva u monarkiji.

Beč, 18. (D. u.) Osamdeset i šesti je rodjendan Franje Josipa proslavljen u čitavoj monarkiji izvanredno svečano jutarnjim budnicama, svečanim službama božjim i mnogobrojnim svečanostima u korist ratne pripomoći. Osim javnih su izvanredno mnoge privatne zgrade po svim gradovima okičene zastavama u državnim i zemaljskim bojama, a kraj njih se viju zastave saveznika. Listovi bez razlike stranaka slave cara, kojega ličnost savija ujedinjujuću vezu oko njegovih naroda, koji neumanjenim pouzdanjem i vjernošću mole za pobjedonosni svršetak titanske borbe, narinute najmiroljubivijem od svih vladara uz vruće blagosovne želje za njega u nadi, e će mu biti priušteno, da će u razdoblju iza rata doživjeti porast na novo pojačane monarkije.

Car je ujutro prisustvovao u Schönbrunskom dvorcu tihoj misi i primio prije podne čestitke članova carske kuće. Poslije podne je običajni obiteljski objed kod monarha.

Stožernik je nadbiskup Piffl celebrirao u crkvi sv. Stjepana svečanu službu božju, kojoj su prisustvovali svi ministri, visoki državni dostojanstvenici, zastupnici autonomnih oblasti i korporacija te veoma brojno općinstvo.

Za vojne su se posade vršile po čitavoj monarkiji svečane službe božje, a tako isto i za školsku mladež po crkvama i bogomoljama svih obreda, kojima je prisustvovalo veliko mnoštvo vjernika i koje su se sve završile pjevanjem pučke himne.

Odlikovani naši generali.

Beč, 18. (D. u.) „Wiener Zeitung“ saopćuje: Previšnja ručna pisma na general-pukovnike Krobatina i Georgija te generala pješaštva Hazaja, u kojima im car u ponovnom zahvalnom priznavanju uspješnog djelovanja glede uzdržanja i podizanja bojne spreme armade u polju podijeljuje ratnu dekoraciju velekrsta Leopoldova reda.

Odlikovanje amerikanskog poslanika u Beču.

Beč, 18. (D. u.) Car je dao uručiti amerikanskom poslaniku Penfieldu svoju sliku s vlastoručnim potpisom.

Iz Rumunjske.

Stockholm, 17. — „Rječ“ javlja prema vijestima, prispjelim u Petrograd, da uspjesi entente na ruskim, talijanskim i engleskim frontama sve više učvršćuju položaj entente u Rumunjskoj. Rumunjski su političi krugovi živahno pratili vijesti sa bojišta i radili sporazumno prema tomu. Rasprave da su između Rumunjske i Saveznih država, koje se neprekidno vrše, u ovaj tren osobito živahne.

Bukarešt, 17. — Austrougarski, njemački i bugarski su radnici, koji su dosad bili zaposleni u rumunjskim tvornicama municije, odpušteni. I domaći su židovski radnici odstranjeni.

Bukarešt, 17. — Vladini listovi proglašuju vijest, e su u arsenalu prije nekoliko nadjene dvije bombe, krivom. Radi da se o praznim bakrenim kuglama, koje su bile donešene prigodom rekvizicije bakra. Žaliti se valja, što se pučanstvo u sadašnjim prilikama bez ikakove potrebe uzrujava takovim senzacijonalnim vijestima. Slične su one vijesti takističkih listova, e su dan prije eksplozije u tvornici municije u Dnješti primili svi strani radnici nalog, da ostave službu. Jasna je svrha tih vijesti, da se pučanstvo nahuškava proti strancima.

Socijaliste su dne 15. t. m. obdržavali javnu skupštinu u kojoj su se ogradili proti ratobornim namjerama federalista i zatražili od vlade, da poduzme shodne mjere proti skupoći.

Bukarešt, 17. — „Steagul“: Ne dodje li do odluke do dva tjedna, onda ne će se Rumunjska upustiti u rat sve do proljeća, jer nijesmo nimalo pripravni za zimski rat.

Bukarešt, 16. Izvozni je odbor povisio cijene ječmena i zobi od 1500 do 1800 leja po željezničkom vozu. Njemačko je austrijski konsorcij saopćio istom odboru, da je on pripravan kupiti svu staru pšenicu, koja je ostala slobodna nakon 15. o. m. minulog ugovora s Engleskom.

Bukarešt, 16. — Središnji je odbor zabranio svaki izvoz ječmena i zobi godišnje ljetine.

Berlin, 17. Medjunarodnom je klubu umjetnika u Berlinu saopćila rumunjska vlada, da Rumunjska zabranjuje do daljnje odredbe dolazak u Rumunjsku svakom inozemskom umjetniku i umjetnici. Ta se zabrana obrazlaže brigom za rumunjske umjetnike i bojazni pred uhodarenjem.

Bukarešt, 17. „Dimineata“ javlja: Prekjučer pojavila su se nad Konstancom dva njemačka ljetala, koja pripadaju njemačkoj ljetalskoj postaji u Varni. Poto su se držala previsoko nije se na nje ni pucalo.

Köln, 17. „Kölnische Zeitung“ piše: U Bukareštu, koji je inače za vrućih ljetnih mjeseci kao izumro, vlada živahan politički život kao ono u augustu 1913, kad je Rumunjska na mirovnoj konferenciji balkanskih država isto tako bez muke ubirala političke plodove, kao ono što je prije kod svog ulaska u Bugarsku brala vojničke lovorike. Gospodin Bratianu, koji danas isto tako, kao i u ono vrijeme, vodi izvanjsku politiku Rumunjske, nalazi se u napasti, da ponovi istu igru, koja mu je onaj put tako dobro pošla bila za rukom. No on još uvijek oklijeva, jer dobro znade, da je ustup u svjetski rat posve nešto drugoga nego li umiješavanje u balkansku vojnu. To je utisak, koji prima čovjek iz svih suprotnih ovih vijesti glede položaja u Rumunjskoj. Te vijesti, koje dolaze ponajviše iz Budimpešte i Milana, moraju da se primaju sa velikim oprezom, jer su jednostrane. Koliko je dosad uznapredovala službeno još ne proglašena mobilizacija, ne da se točno ustanoviti, toliko tek stoji, e je rumunjska vlada sad kao i prije čvrsto odlučena, da, upirući se u spremnu vojsku, povuče u zgodnom po njezinom mnijenju mač iz korica, a kako za sad stvari stoje, ne će to biti na uhar četvornog saveza.

Nema mirovnih pregovora.

Haag, 17. „Daily Telegraph“ javlja iz New-Yorka: Berlinskom je dopisniku lista „New-York Times“ bilo dozvoljeno da brzojavi kabelom svojem listu, kako u Njemačkoj prevladava mnijenje, da čas za mir nije još došao. Državni podtajnik Zimmermann ovlastio je dopisnika u ime njemačkog izvanjskog ureda, neka dementira sve vijesti da bi se igdje pregovaralo o miru. Gospodin je Zimmermann kazao po tom: Antanta podaje se utvari, da se njezine prilike popravljaju sadanjom ofenzivom, ali mi smo osvjedočeni, da neprijatelj nije u stanju probiti nam željeznog zida na zapadu, a na istoku očekujemo mi novih uspjeha. Mi moramo čekati, dok se antantine utvare razhlape; na svoju smo sreću do tada opskrbljeni i pripravljeni u svakom pogledu. Izvrsna ljetina, što smo ju imali, uvjeriti će i same Engleze, da nas blokada ne će izgladnjeti. Zimmermann je tumačio dalje, da su alijirci krivi strašnog krvoprolića, a Engleska da rat nerazborito produljuje u nadi da će blokadom postići ono, što oružjem ne može. Na pitanje, da li misli, da je Engleska poslala na bojište sve svoje pričuve, odgovorio je Zimmermann: „To je sjegurno, te smo uvjereni, da je svaki drugi govor o novim milijunima engleske vojske puko čavrljanje. Engleska je izrabljivala ponajpače svoje saveznike i vodila je na klanje njihove vojske, ali su i njezini vlastiti gubici već toliki, da za Englesku postoja svakim danom sve to manji izgledi, da će moći rat još dugo vremena nastavljati“.

Bitka u zraku u Istočnom moru.

Berlin, 17. (D.u.) Wolffov ured javlja: Dne 15. i 16. o. mj. napalo je jedno od naših pomorskih ljetala ponovno na uzletište Pappenholm na Oeselu te na neprijateljska ljetala, koja su se nalazila na žalu otoka Runö sa dobro upravljenim rasprsljivim požarnim bombama. Uza svu žestoku obrambenu vatru i uslijedivšom bitkom u zraku povratiše se naša ljetala neozledjena.

Iste su noći proizvela četiri neprijateljska ljetala na jezeru Angeru napadaj, no on je prouzrokovao samo neznatnu štetu.

Kako Francuzi shvaćaju talijanske zahtjeve na Dalmaciju.

Basel, 17. U „Revue Hebdomadaire“ raspravlja suradnik lista „Journal des Débats“ za izvanju politiku, Gauvain, o budućnosti četvornog saveza iza rata sa stanovišta diplomatičkog programa, na koji mora Francuska već sad za vrijeme iza rata da svrne oči. Njegovo je temeljno načelo, da se u tu svrhu uzdrže svi sadašnji savezi između Francuske i vlasti, koje se bore na njezinoj strani. Veoma krasno prolazi kraj toga Italija, kako si naime pisac tumači ispunjenje obećanja, danih Italiji za njezin ustup u rat, a koja se tiče austrijske Dalmacije. On piše o tom:

Današnje prijateljstvo s Italijom mora da ostane ujedno i prijateljstvom od sjutra u interesu obiju zemalja. Razlike u mnijenjima, koje se tiču južnih Slavena, mogu i moraju da se izglade. S naše strane nema glede tog pitanja nikakovih interesa. Mi želimo, samo prijateljsko, pravedno i praktično riješenje, koje je kadro, da učvrsti općeniti mir i pobjedu nad Nijemstvom. Uzrujanost, koja se je javljala od jedne godine ovamo u stanovitim talijanskim krugovima, već se je znatno umirila. Kraj pobližeg su razmišljanja odlični muževi Italije priznali, e bi se isto tako protivilo interesima i predajama iz Risorgimenta nastalog kraljevstva kao i elementarnoj dužnosti prema susjednom narodu, da se utjelove silom područja, a koja u velikoj većini nastavaju slavenski narodi. Tako stečeno gospodstvo da bi kao težak teret ležao na talijanskoj politici, jer bi se Italija samo radi posve vanjske zadovoljštine za uvijek otudjila narodu, je dostojan velike pažnje i koji je osudjen na sve veće i veće neprijateljstvo proti državi, koja si je prisvojila Trst i Pulu.

Kitajci protiv Japana.

Tokio, 17. Reuter. U Čengčatungu u Mandžurskoj, 31 milju od Mukdena, došlo je do krvavog puckaranja između kitajskih i japanskih vojnika. O tom javljaju japanske novine čudnih potankosti. Kako pričaju krvoproliće se je začelo time, da je kitajski vojnik napao japanskoga. Jedini japanski policijski činovnik u Čengčatungu išao je u vojarnu, da prosvjeduje, a kitajski ga je vojnik ubio hicem iz puške. To je bilo uzrokom, da je krenulo protiv kitajske vojarne odijeljenje japanskih vojnika. Kitajci su otvorili vatru i pobili 17 Japanaca sa njihovim zapovjednikom podporučnikom. Listovi javljaju da kitajsko pučanstvo u Čengčatungu ugrožava Japance, koji tamo stanuju.

Propali talijanski brodovi.

London, 18. (D. u.) Prema Lloydovim vijestima potonule su talijanski jedrenjače „Iva“ i „Giuseppe Petrarca“.

Nove ruske čete u Francuskoj.

Paris, 18. (D. u.) Prema vijesti lista „Matin“ prispjele su nove ruske čete u taborište kod Mailly-a.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

14. augusta na večer. Na Seretu napreduje napadaj naših četa opet uspješno. Na odsječku Zlote Lipe bacile su naše čete neprijatelja i prešle na lijevu obalu rijeke Tsenionje (?), pritoka Zlote Lipe. Sama Zlota je Lipa bila na nekojim mjestima prekoračena i zadobljena desna obala. Naša ofenziva uzduž Dnjestra u smjeru prema sjeverozapadu napreduje. Iza tvrdovratnog bje boja zauzeto selo Toustobabi.

15. augusta popodne. Naše se napredovanje zapadno od gornje Stripe vrši i nadalje. Prijelaz preko Zlote Lipe i Bistrice-Solotvinske prema zapadu napreduje.

15. augusta na večer. Naše su čete nastavile prijelaz preko Zlote Lipe uz vatru neprijatelja, koji je mjestimice sprečavao gradnju mostova, izakako je upravio na naše radnje vatru svoga teškoga topničtva i svojih strojevnih pušaka. Ovdje smo zarobili 7 časnika i 413 momaka te osvojili 3 strojevne puške. Kod izlaza rijeke Pruta iz Karpata ispraznio je neprijatelj pod našim pritiskom Jablonicu, koju smo mi zaposjeli. Ondje smo opet ukoracali u Vorohtu i u Ardzeluzu na Prutu (6 i pol kilometra jugoistočno od Vorohte), gdje smo zarobili 32 časnika i 1006 momaka. Naša ofenziva traje i nadalje.

Žigice i njihovo proizvadjanje.

Jedno od najvažnijih i valjda najnuždnijih pomoćnih sredstava u kućanstvu i dnevnom životu su bez dvojbe na oko tako neznatne žigice. Život bez žigica si čovjek dan danas ni ne može ni zamisliti; zato mu i doba kad su još naši pradjedovi čekićem iz kremena iskre vadili, zvuči kao kakva sredovječna bajka, akoprem se stariji ljudi onog doba jošte sasma dobro sjećaju.

Prve žigice, takozvane ribane fosforne žigice, izumio je kemičar Ivan Fridrik Kammerer u Karlsruhe, koji je 1857 u ludnici umro. Za odsje-

danja jedne kazne u tvrdjavici Hohenaasberg uspjelo mu dozvolom velikodušnog zapovjednika u svojoj ćeliji urediti kemičnu radionicu, gdje je onda 1835 na stijeni ćelija svoju prvu žigicu upalio. Akoprem su se iste svuda brzo udomaćile, budu doskora poput svih tadanjih novotarija zbog opasnosti vatre zakonom svuda zabranjene. Konačno uvidiše sve evropske države blagodat novog izuma te dozvoliše proizvadjanje žigica. S početka se upotrebljavalo samo te otrovne fosforne žigice, no pomalo ih takozvane „švedske" žigice posve potisnuše. Najdulje su se obdržale kod lauanjskog svijeta, kome je bilo mnogo udobnije par žigica u žep turiti te ih na stijeni ili na hlačama upaliti.

Kammererove žigice pravilo se iz bijelog fosfora, koji se na zraku posve lako upali. Toga radi se ga lako natrlo u toploj vodi arapskim ljepilom, da nedodje u neposredni dodir sa zrakom. Primijesom kiselih tvari, kao salitre, omogućilo se kod trijenja napovršini njegovo upaljenje. Zbog razvitka otrovnih fosfornih plinova je proizvadjanje takvih žigica zdravlju vrlo pogibeljno, pak je toga radi dandanas zakonom od 1908 zabranjeno.

Da se toj manjkavosti tih žigica predusretne izumio je god. 1848 frankfurtski kemičar i prof. Dr. Böttcher spomenute švedske žigice bez fosfora. Upaljiva masa tih žigica je obično tvornička tajna. Akoprem ište bilježe bitni napredak, udomaćiše se u Njemačkoj sasma polagano. Najljepše je cvala ta industrija u švedskom gradu Jönköping, koji je svoje žigice izvažao na veliko i u susjedne zemlje. Nakon tog iskustva razvila se ta industrija i u Njemačkoj i Austriji i to na sasma novim načelima sa usavršenim strojevima.

S početka pravilo se žigice iz jablana, vrbe, borovice il jelve. Najprikladnije je zato jasenovo il topolovo drvo zbog ravnog rasta i lake upaljivosti, stoga se ga prije rata u velikoj množini izvažalo na splavama i brodovima iz Rusije.

Trupla stabla se dulje vremena drži na skladištu te se i ih onda olupi i raspili u 50 centimetara dugačke blokove. Ovakvi blokovi dolaze onda u stroj, koji iste razreže u 2 milimetra debele sveske. Slijedeći stroj razreže iste poprijeko u gotove štapiće. Jedan takav stroj može da zgotovi na dan oko 20 milijuna štapića. Te žigičino štapiće se onda osuši na paru u posebnim sobama očisti a u jednom sitastom valjku te konačno impregnira. Na to se iste automatično posve posebnom stroju uredi u posebne okvire, od kojih svaki broji preko 2 milijuaa luknjica dok se istima sve ne napune. Tekar nato se sve stisne da ne ispadnu i u takozvanom usavršenom stroju po 130 štapica najednom providi glavicom tekuće upaljive tvari, koja na nje kaplje iz stanovite posude, a onda se u ponebnom prostoru osuše.

Ovako posve zgotovljene žigice dolaze onda u poseban stroj, koji napuni nutarnje škatuljice sa oko 65 komada žigica, koje onda automatično utisne u vanjske škatuljice. Konačno se iste drugim strojem namažu sa strane većinom crvinom crvenim fosforom i osuše.

Kako se iz toga vidi je na tom polju ručna radnja skoro posve iščezla a tehnika dotjerana do najveće savršenosti. Samo jedan takav stroj može da na dan posvema zgotovi do 50 hiljada škatuljica punih žigica. R. R.

Domaće Vijesti.

Carev rodjendan u Puli. Več u predvečerje rodjendana okitila se čitava Pula, i kopneni grad i onaj drugi ocjelni, što u luci pliva, zastavama i sagovima. Na veće izašlo je i gradjanstvo i vojništvo, da dočeka glazbu, koja je prošla gradom i igrala na više mjesta, uz urnebesno klicanje Njegovom Veličanstvu. Na sam rodjendan obavila se svečanost svetim misama po svim crkvama i govorima po vojarnama i raznim časničkim i činovničkim mensama. Kiša nije dopustila izvanjskog sjaja svečanosti. Glazba, povorke i zabave bile su odgodjene na prvu nedjelju. Svako je srce bilo ovog dana uz sijedoga vladara. Svako je u čitavom gradu održao najsvetiji blagdan — vojnik i gradjanin, privatnik i činovnik. Čitavi je dan bio posvećen ljubavi prama caru i državi.

Gospodari u Puljskom kotaru — pozor! Poljodjelski odsjek tvrdjavnog komesara u Puli objavljuje, da moraju gospodari zemljišta, koje se imade obradjivati, providiti napadnim tablicama, na kojima je označeno ime vlasnika zemljišta, kako ne bi ista bila obradjivana po vojništvu. Tko propusti tako označiti svoje zemljište, bit će sam kriv, ako će izgubiti svako pravo na odštetu, u koliko bi vojnici obradili i ubrali usjev na korist c. i kr. erara.

Sudbena dražbena dvorana Via Arena br. 2. Danas dne 19. kolovoza 1916. u 3 sata poslije podne obdržavat će se dražba ormara, umivaonika, stolova, ormarića, stolica, okvira, šivaćih strojeva i ostalih kućnih predmeta.

Razne Vijesti.

Njemački glas o padu Gorice. Njemački vojnički stručnjak piše u „Berliner Lokalanzeiger-u": „Nije dozvoljeno ni umanjivati ni uvećavati važnost gubitka goričkog mostobzana. Ispražnjenje mosne glave po austro-ugarskim četama znači gubitak jedne točke za zapad. ali kad bi Talijani pokušali odanle pasirati visočine oko Soče, značila bi ta točka za njih bezizgledno poduzeće. Ispražnjenje Gorice je žalosna posljedica napuštanja mostobrana, ali Talijani će se imati zgode uvjeriti, da je njihov uspjeh samo prividan.

Ponovna opomena Rumunjskoj. „Dreptatea" javlja: Ruski je poslanik intervenirao kod rumunjske vlade, da postigne dozvolu za prijelaz ruskih četa preko Rumunjske.

Zastupnici centralnih vlasti opomenuli su rumunjskoga ministra predsjednika, da se bečki i berlinski kabinet ne mogu u očigled moguće ruske invazije zadovoljiti time, da se rumunjska vlada ograniči na jednostavni protest, tim više zahtijevaju, da se Rumunjska opre svakoj ruskoj invaziji oružanom silom.

O prolazu ruske vojske kroz Rumunjsku. Neki madžarski list bilježi slijedeću vijest iz Bukarešta: „Ruska vlada je poduzela korake, da isposluje prolaz svoje vojske kroz rumunjski teritorij. Ovaj zahtjev je obrazložen obvezom Rumunjske, da će čuvati bukareštanski ugovor, koji je Bugarska prekinula. Dopust za prolaz vojske ne znači, da će Rumunjska uči u rat, a ni provedbu neutralnosti. Odgovor rumunjske vlade još nije uslijedio".

S drugih strana nema još potvrde ove vijesti.

Nemoral u Parizu. Rek bi, da su se napokon i pariški listovi sjetili, da se treba osvrnuti na činjenice, koje su svakim danom jasnijim dokazom o propadanju morala u Francuskoj, a u prvom redu u Parizu. Pariški „Oeuvre" piše: Pariški su kolodvori svi puni djevojaka sumnjiva zanimanja, koje čekaju vojnike i časnike, koji se vraćaju s dopusta. Poštenim djevojkama i ženama teško je doći takodjer onamo, da koga svoga dočekaju, a koga nitko ne čeka, taj dolazi ovima u ruke, te polaze s njima na Montmartre, gdje se vode orgije, kakovih nikada ni u Parizu nije bilo. Bulonjska je šuma tako prepuna sličnih ljudi, da je nemoguće solidnim elementima da poslije sedam sati na večer u nju Franceski list žali, da je umro senator Berenger, koji je predlagao mjere protiv pokvarenosti, jer ako su mu se onda svi smijali, sada osjećaju na protiv svi potrebu promjene sadanjega stanja.

Portugizi na fronti kod Somme. U francuskim se listovima potvrdjuje vijest, da su portugalske čete upućene na frontu kod Somme. Te čete sastoje od dviju divizija od ukupno 40.000 ljudi.

Talijanska skromnost. „Idea Nazionale" objavlja skromni nacrt nacijonalista odnosno na aneksiju u istočnom Sredozemnom moru. Zahtijevaju za Italiju iza rata osim Trsta i Rijeke takodjer cijeli Levant sa Dodekanesom i skoro cijelu Malu Aziju sa Smirnom. List veli, da moraju saveznici tu „malenkost" Italiji pripoznati i odobriti.

Veliki štrajk u Americi dovršen. Kako smo jur u našem listu javili, došlo je u Sjedinjenim Sjevero-američkim državama do velikog štrajka; štrajkovalo je preko 400.000 željezničkih namještenika. Ovih je dana štrajk dovršen, pošto su se namještenici zadovoljili sa novim uvjetima.

Portugalska i antanta. Pariški „Temps" javlja iz Lisabona: Financijalni ministar Castro iznio je u sabornici, da će vlada izdati u smislu načela pariške gospodarske konferencije odnosne zakone. Engleska vlada želi kupiti za tri milijuna funta sve brodove što ih je Portugalska zaplijenila, al će ih uzeti samo u najam i preuzeti jamstvo za slučaj da se izgube. Portugalska momčad dobivat će istu plaću, kakvu dobiva engleska. Engleska dati će Portugalskoj predujmove za sve izdatke, koji su u svezi s ratom. Ministar izvanjskih posala Saares pročitao je izjavu, glasom koje pozivlje Engleska Portugalsku na veće ratno sudjelovanje, u koliko se to Portugalskoj čini moguće.

Etbin Kristan živi. „Slovenec" piše: Čovjek, koji je čitao nekrologe o svojoj smrti jest sudrug Kristan u Americi. Etbin Kristan je živ i zdrav, ako se odbije, da je takodjer i u Americi skoro još veći fantasta nego što je bio u Evropi. Medju njim i američkim Slovencima došlo je do spora, jer Etbin Kristan zahtjeva jugoslavensku republiku, dok oni, koji se s njime svadjaju, ne žele republike, već samo združenje Jugoslavena. Toga radi je Kristan umuknuo. Clevelandska „Amerika" oštro napada Kristana i soc. dem. list „Proletarec".

Književnost i umjetnost.

Hrvatski biografski rječnik. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu nakanila je izdati „Hrvatski biografski rječnik". Djelo će izići potporom generala Marka pl. Czerliena.

U uvodniku ogledńog arka veli se ovo: „U „Hrvatski biografijski riječnik" ući će životopisi ili bar kratke životopisne napomene — ako radi nestašice gradje ili radi manje važnosti ne budu životopisi mogući — svih onih ljudi (plemena i porodica), koji su se u opsegu hrvatskih zemalja počevši od najstarijih vremena, da sve do danas, makar čime istakli i — malo ili mnogo — sudjelovali u narodnom razvoju: kraljevi, velikaši, vojskovodje, svećenici, politici, upravnici, učenjaci, književnici, umjetnici, glasbenici, veliki trgovci i brodari, veliki dobrotvori, knjižari itd.; ovamo pak pripadaju i oni domaći ljudi, koji su djelovali u tudjini, ali i oni tudji ljudi koji su radili u krilu naroda hrvatskoga. Po utvrdjenoj osnovi akademije imao bi se sav rukopis dovršiti do konca 1919. godine, a god. 1920. imao bi se izdati taj „Hrvatski biografijski rječnik", koji će obasevati oko 80 tiskanih araka. Uzmognu li se ti rokovi pokratiti, učinit će se i to.

Članci će biti obsežniji, srednji ili kratki, već prema važnosti lica, koje se obradjuje, a i prama obilju ili oskudici pouzdanih vijesti o tim licima. Razumije se, da ni samo uredničtvo rječnika, — koliko mu se i mora dopustiti sloboda pokraćivanja i nadopunjivanja poslanih mu članaka — ne će moći potpuno simetrički ujednočiti duh i shvaćanje; tu će mnogo odlučivati individualnost i shvaćanje pisaca tih članaka, naših suradnika. Ovom pak prilikom molimo sve naše stručnjake ili dobre poznavaoce dotičnih materija, ako ih s kojega god razloga ne stigne naš posebno njima upravljeni poziv, da se sa adresom na Jugoslavensku akademiju što prije jave: jesu li voljni preuzeti obradjivanje kojega članka, a ujedno da nam označe i to, koji bi to članci bili; u isti mah molimo i sve hrvatske rodoljube, koli imaju kakovu gradju, prikladnu za ovo naše djelo, neka nam to jave. U ovaj smo ogledni arak uvrstili izbor iz onih rukopisa, koji su napisani u ova prva dva mjeseca našega rada; to je i razlog, da je zastupan samo neki broj struka.

Posl. br. U 259/15/3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao tužitelja protiv Marije Zlatić radi §. 12. Z. 16. I.-1896. br. 89 l. d. z. iz 1897., u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva Bigatto kao tužitelja optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon i prijedloga ućesnika

presudio je:

Marija Zlatić udova Blaža, kći Andrije Božića i Katarine rodj. Božić iz Sluma, a pripadna u Buzet, 28. god. stara, kat. vjere, udovica sa 3 djece od 2 i pol do 4 god., trgovkinja mlijekom, bez imanja, pismena, već kažnjena po zakonu o živežnim sredstvima,

kriva je:

što je drugom polovicom mjeseca studena 1915. poslala iz Buzeta u Pulu 2 vrča mlijeka, koje je bilo dobro navodnjeno, te da je time svojom nemarnošću stavila u promet kao hraniva sredstva stvari krivotvorene — dakle prekršaja po §. 12. Z. 16. I. 1896. br. 89 l. d. z. iz 1897.

te biva kažnjena:

a) na osnovu § 12. istoga zakona na 60 K globe, promjenljivih u slučaju neutjerivosti u 6 dana zatvora, te u smislu § 389 kp. na platež parbenih troškova i onih izvršenja kazne;

b) na osnovu §. 20. spomenutoga zakona proglašuje se mlijeko zaplijenjenim; te se na osnovu istoga §. st. 1. ima objaviti nazočna presuda u „Hrvatskom Listu" u Puli na trošak optuženice.

Ommissis.

Buzet, dne 19. siječnja 1916.

Vivoda v. r. Mogorović v. r.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„I sami ste rekli, da sam kraljica Amazonkā."

„Jesam. Onda ću ja heros biti, koji je Amazonku svladao."

„Protestiram. Uzmimo, da pristajem, čega još ne velim. U tom slučaju reklo bi se: Amazonka je nadvladala. Neprosim ja vas, već vi mene. A takvu frazuište povrh toga i galanterija."

„Dobro! Budi po vašem. Molim, odgovorite."

„A da ne odgovorim?"

„Uzeo bih vas udvorno pod ruku, doveo do mjesta, gdje vas nodjoh, poklonio bih se duboko, povratio u Hrastovac, u Zagreb."

„Bi li vam žao bilo?"

„Na svaki način."

„Zašto baš mene hoćete?"

„Jer ste takova, kakove nijesu druge."

„Jesam li dobra ili zla?"

„Za to nijesam pitao."

„Kakve su druge?"

„Ne pitajte za to, ja sam ih sit."

„Druge su dakle stari svijet, a ja Amerika?"

„Vrlo dobro, a ja Kolumbo."

„Pardon, gospodine Kolumbo, oprostite Americi još jedno pitanje. Uzmimo, da sam pristala, čega još ne velim. Bi li vi pristali, da u našem kućanstvu ne bude razlike spola?"

„Ne razumijem toga pitanja."

„Čekajte! govorit ću jasnije. Ne mislim na obične posljedice ženidbe. To su promjenljivi zakoni prirode. Ja mislim samo na jednako pravo. Ja da smijem moj karakter razvijati kao i vi."

Dobranić se malko zamisli, zatim udari u smijeh:

„Klaro! Vi ste" — —

„Molim, nikakve analize. „Da" ili „ne"?"

„„Da"! Ali sad molim ja svoje strane „Da" ili „Ne"."

„Da", reče Klara krepko i poda Lacku ruku.

„Mi ćemo dakle biti muž i žena. Posljedice imate dakako sebi pripisati. Ali molim jedno pitanje."

„Izvolite."

„Kod takovih dogovora na život i smrt govori se obično o jednoj točki."

„Molim, o kojoj?"

„Ta valjda o ljubavi. Nadam se, da me ljubite."

„O toj je točki, čini mi se, suviše govoriti. Ponajprije ljubi se ondje najmanje, gdje se o ljubavi govori. Osobito kod mene. Uvažite, da sam dosele bio pravi pravcati Don Juan. Sam nijesam slao cvijeća ni ljubavnih pisama, vas prosim onako kao iz vedra neba grom. Nije li to posve jasno? Nu da vas posve umirim, obavit ćemo i taj formalitet. Dà, poštenja mi, ja vas ljubim. Nu ljubite li vi mene?"

„Dozvolite, da odgovor na časak odgodim. Idimo, idimo sad. Na cesti se nešto praši. Dà, to je kočija moga oca."

„Izvolite."

Klara i podžupan spustiše se niz brdo. Na čistini dovede djevojka Lacka do lipe.

„Pogledajte to," reče Klara pokazavši na pobijeljenu dasku.

„Šta da gledam? vaš nišan?"

„Kakvu spodobu ima nišan?"

„Spodobu srca."

„Čijega?"

Podžupan slegnu ramenom.

„Tvojega," nastavi Klara strasno, „tvojega, nesretni sine! Čula sam ja za te, znala sam, da si Don Juan. Veselih se tvojemu dolasku. Ah, al ću ga zgrabiti, kazniti, uništiti, rekoh sama sebi, jer da znaš, ja sam već mnogim prevrnula pamet. Spazih te, gledah te, a ti ništa, upravo ništa. Kamen, kamen. Toga još nisam doživjela. Naoštrih bodež. To bijaše još pasija. Zatim tvoje vladanje, tvoje besramne teorije, tvoje uvrede. Bilo mi je, da pobjesnim. Jesi li vidio, kako su mi kod banke karte u ruku drhtale? Dobivala sam, sve dobivala, i zato se ljutila, jer se veli: „Sreća u igri, nesreća u ljubavi", a ja sam te onda, čini mi se, već ljubila. Vozeći se kući tukla sam konje nemilice bičem — ja ih nikad ne tučem — ali tlapilo mi se, da su ti konji podžupan Dobranić. Nijesam cijele noći stisnula oka, a kako sam željela sam, željela sam, da te u snu probodem. Rano se digoh. Dadoh izrezati to drveno srce. To je Dobranićevo srce, rekoh. Gadjala sam, pucala sam, da to srce probušim usred srijede. Nisam ga pogodila, dok ti ne dodje; sad mi je lakše, sad mi je dobro. Dodji amo, viknu Klara uhvativ objema rukama Lacka za glavu, dodji amo, da obavimo taj formalitet. Ljubim te, dà! Nesretni sine!" Uz te riječi dignu se Klara na prste i poljubi Dobranića, da mu je krv sunula u moždane.

„Kolumbo je osvojio Ameriku!" kliknu podžupan privinuv djevojku k sebi.

„Prijesna laž! Amazonka vodi sužnja u svoje dvorove. Dodji, molim te, nesretni sine, tu nije časa gubiti. Moram svomu starcu izdati shodne zapovijedi."

Na ulazu vrta sretoše Klemenića. Dobranić htjede da progovori, Klara mu zaklopi rukom usta i viknu:

„Papà! Šutite! Ja govorim. Posegnite u kesu, duboko papà! Mi se ženimo, to jest ja se udajem za njega, on za me; on ženi mene, ja njega. Tako je ugovoreno. Liberte, egalite, fraternite! Tako ugovorismo. A to mora biti, odmah biti. Popovi neka mi mnogo ne zanovijetaju, jer sam nervozna. Papà, Vi znate dakle svoju dužnost."

Klemenić se kamenio od prepasti i radosti; nasloni se na bagrem, usta mu zinuše, izvali oči, a na njegovu licu pojavi se najglupiji posmjeh ovoga svijeta. Istom za časak povrati mu se toliko svijesti, da je modrom maramom mogao utrti suze i znoj, našto Klara udari u silan grohot. Za mjesec dana postade Klara na opće čudo svijeta podžupanicom, našto stara sudinja od ljutosti izgubi predzadnji zub. To bijaše prvo poglavlje Dobranićeva romana.

Je li ljubav spojila Dobranića s Klarom? Ta barem jedno drugomu reče, da se ljube. Nitko im ne mogaše prigovoriti, da se uzimlju koristi radi; Dobranić bijaše bogat, bogata i Klara, duhovit on, duhovita ona, oboje doduše ponešto čudna značaja, jer je Dobranić slovio i Don Juanom i ratoborcem na političkom poprištu, Klara pako bijaše savršena Amazonka. Ali čudna ta historija ljudskoga srca pokazuje nam često, da se dvije protivne žive duše, planuvši u jednu iskru, svežu u najdivniju slogu, da mirna, trajna ljubav struji vjekoma po njihovu srcu te se čini, da je upravo taj siloviti proplamaj uništio prekomjernu strast i sve osjećanje sveo na pravu zdravu mjeru. Je li ljubav spojila Dobranića s Klarom? pitaše se zabušeni svijet zagrebački. Vijest o podžupanovoj ženidbi dirnula je društvo glavnoga grada kao grom iz vedra neba; po svim se sastancima govorilo o tom živo i žestoko i u mnogo slučajeva prodje gospodin Dobranić naravski veoma zlo. Sve majke, koje imadjahu kćeri za udaju, sve gospodje, kojih je ime zapisano bilo u debelim ljubavnim zapiscima zagrebačkoga Don Juana, srotiše se sad u zbor bjesnećih furija, da operušaju Dobranića, na kojem ne osta ni krpica. Vojvodicom te hajke bijaše uvrijedjena udovica, koja je po svim babjim kutovima kupila vijesti o grijesima Dobranićeve mladosti. Po svem tom gradivu sastavi kroniku vrlo drastičnu, dodavši silu vrlo bijesnih opazaka, te ju otpremi poštom, gospodji Klari. Tim načinom htjede uništiti nenadanu ženidbu. Nu za nekoliko dana dodje joj od Klarine ruke pismo: „Štovana gospodjo, pisa Klara, „dužnost mi je, da vam se zahvalim. Vi ste grijehe mladosti moga zaručnika vrlo drastički, vrlo zanimivo opisali. Hvala vam za tu neobičnu točnost i marljivost. Ja sam te zapiske tri, četiri puta pročitala, poslije sam ih mojemu Lacku dala, neka se i on tim štivom osladi. Smijući se od srca — t. j. Lacko i ja — bacismo plod vaše muke u vatru. Sada se tekar ponosim svojim zaručnikom, jer mi je pošlo za rukom tolikoga Don Juana potpunoma svladati. Zahvaljujući se još jednom, nadam se, da ćete i vi s osobitom prijazni pratiti sreću vaše pokorne službenice Klare pl. Klemenićeve."

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 404.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 20. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 19. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nadvojvodina fronta: Zapadno od Moldave u Bukovini uzeli su na juriš honvedski pješadijski i njemački bataljuni vrlo prijeporni vrh Magura. Rusi su ostavili 600 zarobljenika i 2 strojne puške u rukama napadača. Ruski su se protunapadaji izjalovili. Na zapadu od Žabja povukli smo, iza ljutih bojeva protiv gorske kose Crna Hora, svoje pomaknute čete. Na samom sjeverozapadu od Stanislavova suzbili su naši lovci ruski napadaj.

Hindenburgova fronta: Naše su čete suzbile ruski napadaj kod Šelvova. Bio je suzbijen kod Tobola na Stohodu napadaj, kojim je bio došao neprijatelj sve do naših jaraka. U toku je novi ruski napadaj.

Talijansko bojište.

Jučerašnji je dan protekao prilično mirno i na primorskoj fronti. Na sočkom toku, sjeveroistočno od Plave, pročistile su naše čete lijevu obalu rijeke od slabašnih neprijateljskih odijeljenja, koja su se bila ugnijezdila blizu Globne i Britofa, te su uhvatile 50 zarobljenika. Noćni napadaj Talijanaca protiv dijela fronte na jugu od vipavske doline bio je glatko suzbijen. Na fronti Fleimske doline uhvatili smo podhvatom protiv neprijateljskih prednjih položaja na jugoistoku od Cima di Bocche 60 zarobljenika i 2 bacala granata. Talijanski odijeli, koji su na veće krenuli protiv naših položaja u području Monte Zebia, bili su suzbijeni.

Jugoistočno bojište.

U Crnoj Gori i u Arbaniji nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 19. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Snažnom su naporu sila združenih naših protivnika odoljele jučer pobjedonosno naše hrabre čete svojom požrtvovnom ustrajnošću. Skoro istodobno stupile su popodne na juriš, iza pripravnog opstreljavanja, koje je poraslo do najskrajnije žestine, i englesko-francuske mase, na sjeveru od Somme na dvadesetak kilometara širokoj fronti Ovillers-Clery, te vrlo znatne francuske sile na desno od Moze protiv odsjeka Thiaumont-Fleury, kaošto i protiv naših položaja u šumi Chapitre i u Gorskoj Šumi. Na sjeveru od Somme bijesnio je boj do kasne noći. Na mnogo je mjesta prodro neprijatelj u našu najprvu liniju, te je bio opet suzbijen.

S jedne i s druge strane Guillemonta, koji je ostao čvrsto u našim rukama, drži on zaposjednute djelove opkopa, što je zauzeo. Između Guillemonta i Maurepasa skratili smo noću na zapovijed prama osnovi svoju izbočenu liniju. S ogromnim krvavim žrtvama platio je neprijatelj svoje napore, koji su mu se u glavnom izjalovili. Garda, renske, bavarske, saksonske i virtemberške čete drže nepokolebivo svoje položaje. Na desno od Moze bio je ponovljeni francuski juriš po ogorčenoj dijelomičnoj borbi skršen s najvećim gubicima za neprijatelja. Kod sela Fleury borba traje još nadalje. U šumi smo Chapitre uhvatili 100 zarobljenika. U Gorskoj Šumi prepustili smo protivniku dijelove posve raspucanih pomaknutih jaraka.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Zapadno od Nobelskog jezera bio je listom suzbijen ruski napadaj. Uhvatili smo 320 ljudi, a 3 strojne puške zaplijenili. Na stohodskoj fronti topovska je vatra znatno porasla. Na jednoj i drugoj strani Rutke-Cerevišće mjesni bojevi.

Balkansko bojište.

Protunapadaj na jugu i na istoku od Florine nastavlja se. Na jugozapadu od Dojranskog jezera trajni okršaji kod bugarskih prednjih položaja. Na istoku od Strume prešli smo Vrundi-Balkan.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 18. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

Dio je engleskih bojnih sila pokušao pod zaštitom dviju topnjača i triju motornih čamaca da napadne naše odijele kod mjesta Nassirie, ali je morao, po četverosatnoj borbi, da nastupi uzmak.

U odsjeku Felahije nema ništa nova.

Perzijska fronta.

Sa ruske fronte u Perziji nema novih vijesti.

Kaukaska fronta.

Uza sve poteškoće, koje zadaje narav zemljišta, proširile su naše čete od desnog krila svoje pomaknute navalne položaje za 40 km. prama sjeveru, te su uspostavile dodir sa neprijateljskim zalaznicama.

Na centrumu smo suzbili više dijelomičnih napadaja.

Na lijevom krilu i u primorskom srezu odigravaju se za nas povoljni izvidnički bojevi.

Egipatska fronta.

Ništa važna.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 18. (D. u.) Glavni stan javlja:

Jučer su naše čete, uslijed ofenzive što su ju Srbi poduzeli na fronti između Ostrova i jezera Preza, suzbivši neprijatelja išle za njim u potjeru i zauzele su grad Florinu. Nakon duge topovske priprave napao je sinoć neprijatelj naše prednje položaje na jugu i na zapadu od grada Dojrana, te našu postojanku blizu sela Dolčeni; ali je bio suzbijen i prisiljen, da pobjegne u neredu, te je kod toga pretrpio znatne gubitke. Kasnije je neprijatelj navalu opetovao a da nije ipak postigao većeg uspjeha. Na ostaloj fronti slabi sukobi između ophodnja.

Skupina je njemačkih ljetala napala uspješno željezničke namještaje i više neprijateljskih tabora. Sva su se ljetala vratila u svoju postaju.

BRZOJAVI.

Carev rodjendan.

Beč, 19. (D. u.) Carev se je rodjendan proveo na sijelu vrhovnog vojnog zapovjedništva upravo svečano. U 2 sata popodne održao se je kod vrhovnog zapovjednika svečani diner, koji je dobio osobiti sjaj prisutnošću njemačkog cara. Car, koji je nosio uniformu austro-ugarskog poljskog maršala prispio je prije 2 sata u c. i kr. glavni stan s ovećom pratnjom, medju kojom su bili poglavica glavnog stožera Falkenhayn i ratni ministar Wild von Hohenborn. Car je bio dočekan uz zvukove njemačke narodne himne na ulazu u gradić od poljskog maršala nadvojvode Fridriha, koji ga je ispratio odmah u čador, gdje je bilo prostrto, srijed parka, gdje su bili već okupljeni oko stolova svi gostovi. Car si je uzeo mjesto na desno uz poljskog maršala nadvojvodu Fridriha, dok je poglavica glavnog stožera Konrad von Hoetzendorf sjeo na njegovu ljevicu. Za ručka izrekao je nadvojvoda slijedeću nazdravicu, koja je bila s oduševljenjem primljena:

„Radosna srca provadjamo mi rodjendan našeg vladara u skupu s tako vjernim saveznikom i suboriocem moćnim vladarom njemačkog carstva radujući se njegovoj premilostivoj prisutnosti u našoj sredini, jer je time zadobio današnji blagdan posebnu svečanost. To je treći put, što slavimo na bojnome polju 18. kolovoza, taj dan radosti i časti austrougarske velesile. S opravdanim ponosom sjećamo se minulih bojeva, s radosnim pouzdanjem gledamo mi u budućnost, jer u našim srcima bukti sveoživljujuća ljubav i vjernost k našemu Previšnjemu vojskovodji, te je ona vrelo, iz kojeg naša obrana crpi uvijek novih sila, da se odupre pogibeljima, što joj prijete naokolo. Ta neprolazna ljubav i vjernost neka postane našim zavjetom ovog svim nama svetog dana Njegovog Apostolskog Veličanstva. Neka nas ona upravlja i vodi, dok se neprijateljsko jurišanje posve skrši i dok se izvojšti pobjedonosni mir. Močan poput osjećaja, kojima smo oduševljeni, neka zagrmi usklik: Naš dobri, viteški, plemeniti, previšnji vojskovodja car Franjo Josip živio! živio! živio!"

Po ručku prošetao se je car Vilim po perivoju, te je odlikovao više ličnosti svojim nagovorom. Nakon skoro trosatnog boravka otputovao je car iz dvorca uz oduševljeno klicanje sviju prisutnika i uz sviranje njemačke narodne himne. Kada je prolazio cestom, bio je car najtoplije aklamiran od pučanstva, koje je stajalo u gustim redovima s jedne i s druge strane.

Knez umro uslijed rana na bojištu.

Berlin, 19. (D. u.) Naslijedni knez od Salm-Salma Emanuel, sinovac vrhovnog vojnog zapovjednika nadvojvode Fridriha, podlegao je teškim ranama na glavi, što ih je zadobio kod Pinskoga od granatnih komada.

Iz Njemačke.

Berlin, 17. „Berliner Tagblatt" javlja: Civilni predsjednik kraljevskog doknadnog povjerenstva za njemačke kotare Niederbarnim I. i II. odredio je upravo sad novu stavnju. Predstojnici su općina bili pozvani, da sve u njihovim kotarima boraveće vojničke osobe i neizvježbane pučke ustaše godišta 1897 do 1869 — uključivši i u godinama 1895 do 1876 rodjene bivše trajne vojne nesposobnike, — koji su kod prijašnjih novačenja bili proglašeni privremeno za vojnu službu sposobni, privremeno za posao sposobni odnosno nesposobni ili kao privremeno nesposobni za onaj put bili odbijeni, predoče kraljevskom doknadnom povjerenstvu. Na tu se stavnju imadu uputiti i oni vojni obvezanici i neizvježbani pučki ustaše (uključivši one u godinama 1895 do 1876 rodjene, bivši trajno nesposobne), koji su propustili, da pridodju na ma bilo koju ratnu stavnju. Reklamacije radi obiteljskih prilika imadu da sačine općinski predstojnici te moraju biti providjene propisanom redarstvenom potvrdom i predadu ih civilnom povjereniku, no najkasnije do roka stavnje. Temelje li se reklamacije na radnoj i nadzornoj nesposobnosti člana obitelji, to imadu i oni pridoći na stavnju. Oni, koji bolesti radi ne bi mogli pristupiti na stavnju, moraju priposlati lječnički svjedodžbu sa potpisom, ovjerovljenim po redarstvenoj mjesnoj oblasti. Oni, koji ne pridodju na stavnju bez dostatna razloga, bit će kažnjenei, odnosno kao nepouzdani vojni obvezanici zatvoreni. Stavnje počinju 21. augusta.

Odlikovanje kapetana Fortsmanna.

Berlin, 19 (D. u.) Wolffov ured saopćuje prigodom odlikovanja kapetana Fortsmanna sa redom Pour le merite, da je on potopio do sada ništa manje od 100 neprijateljskih brodova objamom od 250 tisuća tona, a medju njima i više ratnih brodova. Mnogo je puta podnosio najgore okršaje s oboružanim trgovačkim brodovima. Obranio se je uvijek uspješno protiv vrlo lukavih napadaja engleskih podmornica. Vrijednost ratnih i trgovačkih brodova, što ih je kapetan Fortsmann potopio, i njihovih tovara iznaša okruglo 600 milijuna maraka.

Raspoloženje u Bugarskoj.

Sofija, 19. (D. u.) U posljednjoj skupštini zastupnika vladinovske stranke izjavio je ministar predsjednik Radoslavov o stanju Bugarske, da je ona danas pripravna, e da suzbije svaku navalu, odkuda dodje da dodje. Bugarska da se nalazi u najsrdačnijim odnošajima sa svima svojim saveznicima, koji lijepo cijene bugarsko prijateljstvo, te su poput Bugarske gotovi da će izaći časno iz sadašnje borbe. Položaj je na svim frontama povoljan, te nema uzroka, da se bude nemirno. Opće je antantina ofenziva dokazala opet, da nije moguće slomiti moć središnjih vlasti i oteti im pobjedu. Ne smije se ni misliti, da bi se Bugarska mogla za vrijeme svjetskoga rata odijeliti od njezinih saveznika. Ona će ustrajati s njima sve do konca, jer pobjeda naših velikih saveznika sačinjava najbolje jamstvo za očuvanje naših dosadašnjih osvojenja i političke neodvisnosti.

Iz Rumunjske.

Bukarešt, 18. Kralj se je jutros rano odvezao u Sinaju. Kroz to vrijeme ne će dijeliti audijencija. Rusofilski listovi šire vijest, da se austro-ugarski poslanik Czernin sprema na odlazak te da je svoju djecu već poslao u Beč. Sve su te vijesti neistinite te su ih rusofilski listovi iz lako shvatljivih razloga izmislili. Samo radi škrleta, koji vlada u okolici Sinaja, otpremio je grofovski par svoju djecu u Beč, dok su se odrasla kćerka, poslanik i supruga mu povratili u Sinaju.

Bukarešt, 18. „Stengul" javlja, da je bilo prekjučer u ratnom ministarstvu vijeće, kod kojega su sudjelovali ministarski predsjednik Bratianu, njegov brat general Illiescu i zapovjednik trećega vojnog zbora. List očituje: Ovakova potanja vijećanja samo uznemiruju puk, a javno se raspoloženje takovim neshvatljivim postupkom ministra predsjednika sve više uzdiže do sveopćeg straha i bojazni.

Bukarešt, 19. Kako list „Politique" javlja, zaplijenio je ratni ministar žito za vojne oblasti i to one količine, koje je lani engleski ured kupio bio, a nije podigao.

Švedska, Danska i Norveška ne primaju njemačkih promjena pomorskog prava.

Stockholm, 17. Švedski dopisni ured javlja: Povodom njemačke naredbe od 22. srpnja, kojom se mjenjaju njemački propisi o kontrebandu pridržale su si švedska, danska i norveška vlada pravo, da kroz svoje poslanike u Berlinu stave druge predloge, jer su one ovog mnijenja, da se njemačke promjene u mnogočem ne slažu sa odredbama medjunarodnoga prava i to u više bivstvenih točaka.

Zašto je išao Kuropatkin u Turkestan?

Stockholm, 17. Otpis, kojim se imenuje Kuropatkin generalnim guvernerom u Turkestanu, proglasuje istodobno opsadno stanje nad čitavom pokrajinom. Tumačenja ruskih listova kažu, da su žalosne prilike u toj buntovničkoj zemlji prisilile vladu, da se utječe vojničkim mjerama i da se umirenje zemlje povjeri ništa manje, nego li krepkoj ruci iskušanog generala. „Novoje Vremje" saopćuje, da će kod sjednica ruskog ministarskog vijeća sudjelovati i buduće prokušani bivši ministri i političari, koji se svojim iskustvom ističu. Tako će n. pr. sudjelovati trajno kod ministarskog vijeća bivši cestovni ministar Ruonlov, kada se bude radilo o riješavanju željezničkih pruga, pa Krivošin i dumin član Aleksejenko u pitanjima opskrbe, i Dimitrijev u financijskim pitanjima.

Grčki izbori 27. rujna.

Paris, 19. (D. u.) Prama „Tempsu" odigrati će se grčki izbori dne 27. rujna.

Alandsko pitanje.

Stockholm, 18. U švedskom novinstvu vlada veliko ogorčenje radi jednog članka u službenom ruskom listu „Državni vijesnik", koji najnovije švedske brige glede Alandskog otočje predočuje kao posljedicu utjecaja ruskog novca i time okrivljuje vodeće novine sa podmićenja. Uostalom izjavlja pisac rečenog članka, e je Alandsko pitanje prazna slama. List „Stockholms Daglad" primjećuje tomu, da su rasprave u rajhstagu dne 17. maja pokazale, e Švedska drži Alandsko pitanje za suštu istinu, no da možda u Rusiji ipak dolaze u trag i ovdje ruci njemačkog poslanika u Stockholmu i djelovanju njemačkog novca. Dapače i liberalni list „Stockholms Tidningen" uzima u obranu aktiviste proti službenom ruskom okrivljivanju te se zaboravija spomenuti, da su listovi „Socialdemokraten" i „Dagen Nyheter" sami optužili svoje ljude sa podmićenja i tako izazvali ruske vijesti.

Amerika gradi ratne brodove.

Amsterdam, 16. Američka je zastupnička kuća prihvatila mornarični program, što ga je nedavno izradio senat, t. j. da se izgrade 4 glavna broda i 4 linijska krstaša.

Prodaja danske zapadne Indije.

Kopenhagen, 17. Sjednica lansthinga, koji se je konstituirao kao odbor, da uzme u pretres osnovu zakona o prodaji danske zapadne Indije, prekinula se je poslije podne, kad je ministarski predsjednik sazvao vodje parlamentarnih stranaka na konferenciju. Nakon konferencije općenito se je pogovaralo u parlamentu, da će skorih dana ostvariti misao o sastavu koalicionoga ministarstva. Različite su političke stranke sazvane na sjednice, koje će se održati skorih dana. Za sada je prekinula raspravu o kupoprodajnom ugovoru.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 17. augusta. 3 sata popodne. Na fronti kod Somme djelovalo je naše topništvo. Upravilo je opsežnu razornu vatru na neprijateljske uredjaje. Broj po nama učinjenih zarobljenika tijekom jučerašnjega dana sjeverno od Somme prelazi 200. Zaplijenili smo pet strojnih pušaka.

Na ostaloj fronti običajna topovska vatra.

Italija.

Rim, 16. augusta. Na kraškom zaravanku i u bregovitom odsječku istočno od Gorice žestoka navalna vatra sa topovima i bacalima mina. Napadaji naše pješadije doveli su nas u posjed neprijateljskih krića uzduž obronaka Počinke na sjevernom rubu kraškoga zaravanka i u blizini Sv. Katarine i Sv. Marka. Neprijatelj je izgubio 353 zarobljenika, medju njima 11 časnika. Na ostaloj su fronti bili običajni neprijateljski napadaji odbiti. Na zaravanku kod Asiaga uspjelo je vlastitim odjelima, te su prodrli u nekoje neprijateljske strijeljačke jarke na obroncima brda Mosciš. Uzeti od neprijateljskog topništva pod zapornu vatru vratili smo se u svoje jarke, kod česa smo sobom poveli mnogo zarobljenika. Skupina od 14 ljetala sustava Caproni bombardovala je u zajednici lovačkih sprava sustava Nieuport kolodvor i vojničke objekte u Prvačini i Dornbergu. Izbačeno bje oko 2 i pol tona raspršljivih tvari velike eksplozivne snage sa vidljivo veoma velikim uspjehom. Uza sve žestoko opstreljavanje iz mnogobrojnih obrambenih baterija povratila su se sva ljetala na uzletište.

Domaće Vijesti.

Osuda prijekog suda u Puli. Osudom vojnog ratnog suda c. i kr. lučkog admiraliteta i zapovjedništva ratne luke u Puli, kao prijekog suda, od dne 10. kolovoza 1916. bio je osudjen na smrt na vješalima kapetan Nazario Sauro, rodjen u Kopru i tamo pripadajući, i to radi zločina državne izdaje, koju je počinio time, što je kao austrijski državljanin stupio u neprijateljsku talijansku ratnu mornaricu kao bojovnik, što je u tom svojstvu sudjelovao u neprijateljskom poduzeću upravljenom protiv domaće obale, i što je time neposredno surađivao u podhvatu, koji ide zatim, da se odkine od jedinstvenog državnog saveza ili od opsega zemalja austrijske carevine jedan njezin dio.

Osuda je bila izvršena istoga dana.

To se ima objaviti ukupnoj momčadi također u njihovom materinskom jeziku.

Zabava u stanciji Sladonja, koja se nije mogla održati uslijed nevremena dne 18. o. mj., održati će se danas popodne sa poznatim rasporedom.

Koncerat mornarske glazbe odigrati će se po navadi na Tegetthoffovom trgu. Započeti će u 6 sati popodne. Raspored mu je slijedeći: K. Komzák: „Nadvojvoda Albrecht“ koračnica; J. Strauss: „Veselite se životu“ valčik; F. von Blon: „Pozdravite mi plavokoso dijete na Reni“; C. W. Drescher: „Poutpourri bečkih popijevaka“; F. Strauss: „Zvijezdica“, polka; J. F. Wagner: „Austro-ugarski pučki napjevi i koračnice“.

Iz Hrvatske.

Otvor kr. nautičke škole u Bakru. Kr. nautička škola u Bakru otvara se 1. rujna, dok će se upisivanja vršiti kroz tri zadnja dana kolovoza; radi prometnih prilika i opravdanih razloga — i kasnije.

Dobrotvorne priredbe na Rijeci i Hrvati. Čitamo u „Obzoru“: Javljaju iz Rijeke: Na svim ratnodobrotvornim svečanostima, koje se prirediju na Rijeci, sudjeluju i Hrvati i izdašno doprinašaju za što veći materijalni uspjeh. Na vokalno-instrumentalnim koncertima sudjeluju hrvatski umjetnici, pjevači i glazbari, posjet hrvatske publike uvijek je mnogobrojan, najveće svote padaju od strane hrvatskih imućnika. Pa u prkos svemu tome priredjivači dobrotvornih svečanosti na Rijeci nemaju nikada a ma baš ni malo obzira naprama hrvatskom jeziku i hrvatskim narodn. obilježjima. Jednom prilikom kad se slična svečanost održavala u „Giardino pubblico“ pozvaše priredjivači i jedan tamburaški zbor, ali uz uvjet da skine sa tambura hrvatske vrpce. Naravno tamburaški zbor nije htio pristati.

Tako su i plakati za posljednju veliku pučku svečanost, koja je bila priredjena pod pokroviteljstvom supruge riječkoga guvernera grofice S. Wickenburg u „Giardino pubblico“, tiskani samo u madjarskom, njemačkom i talijanskom jeziku!

Tom prilikom konstatiraju „Primorske Novine“ od 15. t. mj., da se Hrvati dakle ne pozivlju na tu svečanost, te da se taj postupak i medju gradjanstvom osudjuje, pa da će se većina Hrvata prama tome pozivu i držati.

Ruski general pobjegao iz ratnoga zarobljeništva. C. i kr. vojno zapovjedničtvo u Zagrebu priopćuje ovo: Ruski general-poručnik Lovre Kormylov i njegov poslužitelj Franjo Mrenak pobjegli su iz ratnoga zarobljeništva. Kormylovu je 45 godina, srednje je veličine, ima smedju kosu, bradu poput koze, crne oči, crnomanjaste je puti, pljosnatog nosa, a na lijevoj podlaktici ima ranu od hica. Franjo Mrenak je star 28 godina, lijeva mu je ruka uzeta od reume, jednim prstom ne može micati, govori češki, ruski i loše njemački. Dva sumnjiva Rusa prošla su dne 13. o. mj. izmedju 8 i 9 sati prije podne općinu Sirač, te su nastavili put po svoj prilici prama Dragoviću ili Buču. Oba su odjevena u rusku momčadsku odoru. Svako se opaženje ima dojaviti vojnom zapovjedničtvu u Zagrebu i zem. oružničkom zapovjedničtvu u Zagrebu. Obojica se imaju uhititi. Premija za uhićenje ustanovljena je s 1000 K.

Razne Vijesti.

Prijestolonasljednik — general konjaničtva i admiral. Nadvojvoda prijestolonasljednik Karlo Franjo Josip, kako je razvidno iz službene obavijesti, imenovan je od cara za generala konjaničtva. Svoju vojničku službu počeo je kod konjaničtva i to kod ulanske pukovnije br. 1, gdje je onda nosio ime svog oca nadvojvode Otona. Godine 1905. bio je premješten dragonskoj pukovniji br. 5, gdje je postao ritmajster. Iza dužeg službovanja kao major i pukovnik kod pješ. pukovnije br. 39. bio je iza smrti nadvojvode-prijestolonasljednika imenovan pukovnikom pješ. pukovnije br. 1. Toga zapovjedničtva nije medjutim obnašao, jer su ga zvale više dužnosti u glavni stan vrhovnoga zapovjedničtva. Mjeseca julija god. 1915. bio je imenovan general-majorom, a već sredinom marta 1916. podmaršalom. Kao takav zapovjedao je armadnoj skupini, koja je u maju začela pobjedonosnim prodiranjem protiv Italije. Kad se je uslijed velike ruske ofenzive moralo tim prodiranjem prekinuti, nije se o prijestolonasljedniku duže vremena ništa čulo, dok se nije najednom pojavio kao zapovjednik južnoga dijela ruskoga bojišta, gdje uspješno vodi bojeve protiv Rusa u Karpatima i u Bukovini. Sada ga je car, kako jur rekosmo, promaknuo na čast generala konjaničtva i ujedno imenovao admiralom.

Držanje Rumunjske. O držanju Rumunjske može se po prilici reći ono, što i prije dvije godine. Evropejsko se novinstvo doduše natječe, da iznese nešto nova i nepoznata o Rumunjskoj i njezinoj politici, ali su rek bi sve to samo maštanja pojedinaca i bestemeljna nagadjanja. Rumunjska čeka i ne će da se veže na bilo koju stranu. O njezinom držanju odlučit će jedino položaj na ratištu, akoprem je pritisak na nju sa strane antante svakim danom sve to jači. Kralj je preki..uo svoje ljetovanje i vratio se u Bukarešt, gdje je primio austro-ugarskoga i njemačkoga poslanika, te vijećao s Bratianu-om. Dunav je proglašen rumunjskim ratnim područjem, dok su na rumunjsko-ruskim granicama zamijenjene dojakošnje civilne sa vojničkim oblastima. Nekoje novine vide u tome približenje Rumunjske antanti, što se sa službene rumunjske strane odlučno oprovrgava.

Rusko-rumunjski ugovor. „Hrv. Riječ“ donosi po „Münchener Neueste Nachrichten“, da su Bratianu i Rusija sklopili ugovor, po kojemu se je Rumunjska obvezala ući u rat ako Rusi postignu konkretnih uspjeha protiv Hindenburga; ako njemačko-austro-ugarske vojske iz Galicije budu potisnute u Karpate; ako se Rusija obveže sa 200.000 momaka pomagati Rumunjskoj; ako Rusija obeća da će Rumunjsku dovoljno podupirati sa municijom, kao i sa svim ratnim potrebama, kao i novcem. Za sada se ne može ustanoviti, je su li ove vijesti ispravne. U Bukareštu se osporava, da je došlo do ugovora sa Rusijom“. Münchenski list ističe, ako se daljni dogadjaji na galičko-volinjskom ratištu razviju, kako se očekuje, u korist centralnih vlasti, onda će otpasti preduvjet za rumunjski priključak antanti.

Iredentisti se vraćaju u Goricu. Bivši gorički načelnik Cescutti, koji je odmah u početku talijansko-austrijskog rata pobjegao u Italiju, vraća se u Goricu, da organizira talijansku upravu grada.

Bujna talijanska fantazija prigodom pada Gorice. Talijansko novinstvo iščekuje, da će pad Gorice sasma promijeniti evropski položaj. Grčka je jur sklona, ako to i ne ispovijeda, da se umješa u svjetski rat. Engleska će pristati na financijalne zahtjeve Italije, Francuska će potvrditi razdiobu Austrije i. t. d. Talijanski vojnički krugovi kušaju ograničiti prorokovanja i zaključke bujne talijanske mašte, te upozoravaju na jakost i žilavost austrijske vojske istočno od Gorice.

Ovogodišnja žetva u Češkoj i Austriji. Ovogodišnja žetva, kako se je čekalo nekom zebnjom i strahom pred ove godine u nekojim krajevima upravo harajućom olujom, tučom itd., svršit će se u Češkoj i Austriji jošte tečajem ove sedmice. Prema raznim izvješćima urodila je raž vrlo lijepo, a i ječma ima dosta. Pšenica urodila je srednje, dok žito stoji na posljednjem mjestu. Ipak ima i toga nešto više nego što ga je bilo prošle godine.

„Aderevul“ o bugarskoj opasnosti. Poznati rusofilski političar, K. Mille objelodanjuje u „Adeverulu“ članak, u kojemu raspravlja o najnovijim rumunjsko-bugarskim pograničnim incidentima, te veli: „Bugari traže spor za svaku cijenu. Znam pozitivno, da nas Nijemci ne će napasti, jer bi to bilo politički nepametno. Oni žele radije, da budu napadnuti. Znam dobro, da nije Bratianu još uvijek sa svojim pogadjanjima gotov i da ugovori sa četvornim sporazumom nisu jošte uvijek potpisani. Budemo li sada napadnuti, doći će nam antanta u pomoć, a onda već ne ćemo moći metnuti takvih zahtjeva kao prije, kad se je u nas tražila pomoć. Velika je bila pogrješka, da nismo strmoglavili Bratianovu vladu, dok je sada jur prekasno. Ako bugarski incidenti nisu prouzročili težih posljedica, ima se to pripisati činjenici, da računaju u Beču i Berlinu još uvijek s našom neutralnosti. U času pak, kad se ne budu više centralne vlasti pouzdavale u našu neutralnost, moramo očekivati da će nas u prvom redu napasti Bugari, umjesto da mi napadnemo Sedmogradsku.

Rumunjska municija. „Tagespost“ javlja, da je u Ungheni stigao daljni transport municije za Rumunjsku, te da je smjesta otpremljen u Jassy. Vagoni u kojima se doprema municija, nose natpis: Arhangelsk i Vladivostok.

Životne namirnice za Grčku. Prema vijesti „Temps-a“ saopćili su poslanici sporazuma grčkoj vladi, da će se uslijed odredbe njihovih vlada uvažati u Grčku slijedeće: žita i brašna 36.000 tona mjesečno, šećera 2000 tona, kukuruza 3000 tona, ugljena 25.000 tona. U tome nisu uračunane potrebite količine za grčku vojsku i mornaricu. Pirinča uvažat će se mjesečno 17.000 vreća, dok kave ništa, jer je ima u zemlji dovoljno.

Veliko pronevjerenje u Rumunjskoj. Prema brzojavci iz Bukarešta otkrio je glavni ravnatelj pošta i brzojava ogromno pronevjerenje u Bukareštu. Pronevjerenje je počinio član vijeća na burzi Filotti, koji je odaslao u inozemstvo mnogo doznačnica, a da novac uistinu nije stigao na svoje odredište. Na taj način pronevjerio je Filotti ogromnu svotu od 5.100.000 leva. U zemlji vlada velika uzrujanost.

„Nijemci jedu svoje u boju pale junake“. U „Egyptien Gazetti“ priopćuje neki Henrich Hansen, koji živi u Aleksandriji, strašnu vijest, kojom tvrdi, da Nijemci jedu svoje u boju pale junake. I taj Hansen ima još srčanosti nazivati se doktorom filozofije sveučilišta u Jeni! Jao si ga djacima po takvom učitelju!

Veliki novi dnevnik u Rusiji. „Frankfurter Zeitung“ javlja, da namjerava podpredsjednik dume Protopopov pokrenuti veliki dnevnik, koji bi zastupao interese banki i tvorničara. Gorki, Andrejev i Korolenko obećali su svoju saradnju. Ustonovitelji lista napadaju list „Utro“, jer im je spočitnuo, da će biti list prijateljski Nijemcima i da su ga ustanovili njemačkim novcem.

U 38/16/16.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. k. kotarski sud u Pazinu, odio IV. odlučujući po c. k. sucu E. Peručić, sudjelovanjem zapisničara c. k. prisl. Fr. Slokovića po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva, kao javn. tužitelja protiv Ivana Godina trgovca u Pazinu radi prekršaja §. 14/1 C. N. 7/VIII/15 L. D. Z. Br. 228 u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva c. k. prisl. Raffaelli kao javn. tužitelja i optuženika, koji se nalazi na slobodi, te branitelja mu odvj. Dr. C. Costantini, — nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, če se uporabi zakon i prijedloga privatnih učesnika na odštetu,

presudio je:

Ivan Godina pok. Antuna i pok. Marije rodj. Bakarčić, rodjen dne 15. travnja u Bakru (Hrvatska) pripadnik i stanujući u Pazinu, katolik, oženjen, sa djecom, trgovac, pismen, sa imanjem vrijednim oko 200.000 K, neporočan,

kriv je,

što je u drugoj polovici mjeseca siječnja i u prvoj polovici mjeseca veljače t. g. u Pazinu, koristeći se izvanrednim prilikama, prouzročenim ratnim stanjem, prodavao „crno obojenu kožu za gornji poplat“ (corametto scuro) i „kalavu smedju gornju kožu“ (vacchetta spacata bianca) po K 20 kg, te „lako tamno tkivo“ (stampatina) „Indiana“ po K 1.80 m, te time tražio očito previsoku cijenu za predmete od prijeke potrebe, dakle prekršaja po § 14 I C. N. 7/VIII/15 br. 228 L. D. Z. te biva toga radi u smislu istog § s uporabom §§ 266 i 260 b. kz.

osudjen

na globu od K 600 (šesto kruna) pretvorivih u slučaju neutjerivosti u 6 (šest) dana zatvora, na platež parbenih i eventualnih ovršnih troškova kazne, kao i na gubitak zaplijenjene robe.

Presuda će se iza pravomoćnosti javno oglasiti na troškove krivca u puljskim novinama: „Hrvatski List“, „Polaer Tagblatt“ i „Gazzetino di Pola“. Privatni se učesnici odpućuju svojim zahtjevima na redoviti put pravde.

Obrazloženje.

73 Ommissis.

C. kr. kotarski sud odio IV.

Pazin, dne 27. maja 1916.

E. Peručić v. r. F. Sloković v. r.

Podupirajte Družbu!

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Ovaj odgovor probudi u udovici bijes, a kod ostalih ljudi radoznalost. Kakova to može biti ženska glava, koja se donjuanstvom svoga zaručnika hvali i ponosi? Te logike ne mogahu shvatiti mile Zagrepčanke, a konac cijeloga umovanja bijaše: Eh sirota! Zablenula se, Dobranić ima djavolski jezik, te umije otrov svoje duše zasladiti šećerom finih riječi. Sirota Klara, kajat će se. Nek samo prodje neko vrijeme, pa će Dobranić biti gori nego je prije bio.

Željno očekivahu ljudi mladence, da vide to novo čudo. Ali se prevariše; Dobranić dade poslove svoje u Zagrebu po nekom svom prijatelju obaviti, ishodi dopust, oženi se posve na tiho u putnom odijelu u seoskoj crkvici kraj imanja svoje tetke i podje s mladom svojom ženom mimo Zagreba u Mletke, a Zagrepčanke zinuše opet od čuda i ljutosti. Tjedan dana govorilo se na sva usta, za mjesec brbljalo se manje, za dva mjeseca umuknu preklapanje, a za četvrt godine povratiše se mladi u Zagreb, gdje se Dobranić smjesti sa svojom Klarom u privatnoj kući gornjega grada, koju je kupio i što udobnije uredio bio. Dobranić i Klara pohodiše sve znatnije poznate obitelji i za kratko vrijeme idjaše po Zagrebu glas, da zaista nema u gradu elegantnije i finije gospodje od gospodje podžupanice, dočim nitko nije mogao odgonetnuti čuda, kako je taj pretjerivi raskošni Dobranić mogao postati solidnim uzornim suprugom i uopće čovjekom posve ozbiljnim, koji bi svoja čuvstva odao samo prijaznošću i nježnošću prema svojoj ženi.

Je li ljubav spojila Dobranića s Klarom? Jest, odgovoriše ljudi u jedan glas; eto kakva čudesa ljubav stvara! Tako moradoše dakako umuknuti i najgore klevetnice po gradu.

Dobranić je pazio svoju ženu kao sveticu. Svaka željica, koju je na njezinu licu mogao odgonetnuti, postade za kratak čas istinom: nije se on samo brinuo kao muž za svoju ženu, već kao majka za svoje čedance. Klari je to milo bilo, svejednako življaše u njezinu srcu živa ona posvema svijest, da je očarala i zarobila najzanimivijeg čovjeka glavnoga grada, za kojim se je sto srdaca otimalo bilo, čutila se na neki način kraljicom družtvaᵢ pošto su oboje k tomu vrlo imućni bili, nije ni znala, što znači briga, kolik katkad već i prve dane braka smućuje; najglavnija skrb bijahu joj toaleta i zabave. Dobranić bijaše sada dakako više poštovanim nego zanimivim čovjekom, jer prava zanimivost muškarca prestaje u onaj čas, kad pred vjenčanim oltarom reče „Da“. Radio je sada neumorno, jer je znao, za koga radi; njegovi poslovi bijahu savršeni, duhoviti, bolji no prije. Sad ga već nijesu pustolovine mamile u svijet, jer već nije jarila ona ognjica promjenljive strasti ili nesvjestica duševnoga umora. Što bijaše želio, eto je postigao. Duh njegov bijaše očišćen, jasan, miran. Njegovima žilama strujila je krv voljko i mirno. Ukratko, Dobranić bijaše sada čitav čovjek. Sad ga se već nijesu ljudi plašili, ali su ga duboko poštivali, visoko cijenili.

Na vedrom nebu njegove domaće sreće treptio je samo jedan jedini oblačak, od kojega se pokašto njegovo umno čelo lako namrači. Da, često kad je Lacko sjedio za svojim stolom radeći revno i živo, uteklo bi mu oko na krasnu akvarelnu sličicu njegove Klare, koja je u zlatnu okviru pred njim stajala. Pero bi mu palo iz ruke, glava klonula, a iz prsa izvinulo bi se dubok uzdah. Godina dana bijaše minula od vjenčanog dana, a Klara mu još ne poda čeda. To je bio taj oblačak.

A Klara? Cvala ji i rasla u tom družtvu, kao što se stablo puna bujna lišća a bez ploda širi na sve strane. Kadno je ugovarala pod lipom ljubavni ugovor s Ladislavom, bijaše joj ponajglavniji uvjet, da bude za se gospodaricom u kući, da smije razvijati karakter po svojoj volji. Ladislav nije ni u čem povrijedio te točke. Mlada gospodja Dobranićka nije imala djeteta, ponajglavnije zabave mlade udate žene, muž joj iman pun ozbiljna posla, za koji nije marila ni pitala, s jedne strane jer nije u to razumjela, a s druge jer ni ona sa svoje strane nije htjela pokvariti dogovora. Valjalo je dakle tražiti zabave drugdje, a tko ima novaca, lako će naći i zabave. Klara nabavi prelijep engleski kabriolet sa vilovitim četveropregom. Divno li bijaše gledati, kad je krasna Amazonka u fantastičnu odijelu, sjedeći visoko na bašu, tjerala vrance put maksimirskoga perivoja, dočim je do nje čučio bijeli hrt. Ljudi bi stali i divili se toj gotovo čarobnoj pojavi. Ne bijaše to više ona energična djevica stroga lica, već umiljata, reč bi koketna žena djavolske ćudi, koja je na kolima letjela i letjela, kanda je rada dokučiti se cilju, a po strasti, po brzini bio bi čovjek rekao, da je cilj na kraju svijeta. Klarina ćud postajaše sve to nemirnija, strasnija. Da prikrati kod kuće duge časove, dade si u svome vrtu medju drvećem objesiti viseću mrežu. U njoj se je zibala po dva tri sata pušeć male cigarice, čitkajući Balzaca i Paul de Kocka, a pušila je silovito strasno kao čovjek, koga muči neka silna a nepojmljiva čežnja za nepoznatim ciljem.

Klara je rado zalazila u družtva, tà bila se upoznala sa cijelim otmenim svijetom. Njezina prijaznost, ljupkost, njezina dosjetljivost osvoji svačije srce, dà, Klara postade gospodaricom družtva. Po njezinoj volji, po njezinoj osnovi priredjivahu otmenici zabave svoje, dà, ubrzo postade i idealom žena — a to je rijetkost, velika rijetkost. Klara postade i kraljicom mode. „Dragi majstore!“ znale bi vazda zagrebačke gospodje reći svomu krojaču, „moja haljina da bude točno takova, ko što haljina gospodje podžupanice na zadnjem plesu,“ ili bi rekla prijateljica prijateljici: „Jesi li vidjela coifuru Dobranićkinu prošloga četvrtka u loži? Božanstvena! I ja takovu naručih.“ Klara je to vidjela, Klara je čula; brzo neopazice mijenjala je modu za modom, da zabuši družtvo. Njezine kombinacije bijahu smjele, izvorne, ali dražesne i ukusne. Zagrebačke gospodje ne mogahu dostići razlikost, novost, skupocjenost Klarinih moda. Ladislav je šutio, Klemenić je skakao od veselja, znojio se i znojio i znojeći se slao silne novce Klarici. U dražesnu boudoiru, urešenu plavetnom svilom, u postelji načičkanoj paučinom dragocjenih čipaka ležala je obično Klarica do podneva i smišljala nove zabave, nove pustolovine, a svaki dan točno u jedanaest sati stupila bi u sobu sobarica noseći na srebrnom pladnju jedan par parfimiranih rukavica, jedan par finih dragocjenih cipelica te rekla: „Ovo šalje milostivi gospodin!“ Klarica bi se nasmjehnula pri tom često te odvratila: „Dobro je, Pavlino! Reci milostivomu gospodinu, da ga ljubim u srce. Pavlino, uzmi slobodno ružičastu svilenu haljinu, što sam je prekjučer imala kod baronice X. Da, i moj bijeli šešir uzmi!“ Slavan li bijaše u kasnu jesen lov na imanju oca, po šumama muža! Slavan lov, a božica Diana bijaše tu Klara, za kojom je grnula četa od četrdeset — petdeset lovaca. Da ju vidjeste, kako je strasveno jurila na konju za zvjeradi, kako je junački stajala, držeći dragocjenu pušku, u šumi na dočeku! Malo je koji lovac imao toli dragocjenu zbirku pušaka kaošto Klara, malo tko toliko i toli lijepih pasa kaošto Klara. Sama ih je hranila, hranila izabranim mesom. Pa tek kad bi se svršio lov, u kom je Klara ubila mirne duše jelena ili srnu, kad bi kraljicu lova uveli u dvorac, koliko slavlja! Ej kako su čepovi šampanjskih boca letjeli nebu pod oblake, kako su veselo trubile trublje, koli živo drhtaše njezino srce, koli strasveno plamtijaše njezina duša. „Gospodo!“ kliknula bi, „ja primam vaše poklone, al vam velim, ne govorite mi o slabom spolu. Žena je ravna muškarcu! To je moje uvjerenje!“ i moj muž štuje to uvjerenje!“ I zabava je šumila, bučila u šampanjske čaše, a Klara je dijelila u veselu družtvu karte, banka je slijedila za bankom, pred lijepom podžupanicom sijevali kupovi od zlata i srebra i prnjave desetače i stotinjače. Sad dobivala, sad gubila, svejedno! „Žena je ravna muškarcu!“ vil'nula bi Klara i zapalila desetomu cigaricu. Jednom se nahladi Klara pri lovu, ter ležaše dva tri tjedna u postelji. Jednog dana unidje Ladislav u boudoir.

(Nastavit će se.)

... svoju je imala Buria! — ... se je kokosi ... — Uh! A zar nijesi možda ti ...

Godina II. — Broj 405.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 21. kolovoza [illegible].

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Bojna skupina nadvojvode Karla Franja Josipa: Kod Magure, na zapadu od Moldave, suzbili smo više napadaja. Njemačke su čete uzele u svoj posjed brdo Kreta. Na sjeveroistočnim obronjcima Crne Hore bije se boj nadalje. Na sjeveru od Tartarskog klanca izjalovili su se jači neprijateljski napadaji. Na jugu od Horozanke rastjerala je naša topovska vatra napredujuću rusku kolonu.

Hindenburgova bojna fronta: Kod Kisjelina protjerala su njemačka odijeljenja neprijatelja iz nekoliko pomaknutih jaraka. Kod Rudke-Cervišće, gdje su Rusi prodrli na zapadni brijeg rijeke, u uspješnom je toku protunapadaj. Neprijatelj je ostavio u našim rukama 6 časnika, 367 momaka i 6 strojnih pušaka.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme popustila je malo po malo bojna djelatnost. Kod Ovillersa potrajali su bojevi na bodove sve do večeri. Pojedine engleske navale bile su suzbijene sjeverozapadno od Pozieresa i s obje strane šume Foureaux. Po dosadašnjim vijestima sudjelovalo je 18. o. mj. u borbi najmanje 8 engleskih i 4 francuske divizije. Na desno od Moze ponovljao je neprijatelj sinoć svoje napadaje u odsjecima Thiaumont i Fleury, te je stupio opeta u selo Fleury, a drugdje bio je suzbit. Sjeverozapadno od tvrdje Thiaumont i u šumi Chapitre ostale su neprijateljske navale s ručnim granatama bez uspjeha. Kod Fromellesa i na sjeverozapadu od Lievima bile su suzbijene engleske ophodnje. Kod Leintreya smo uhvatili nekoliko zarobljenika.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Na Berežini, sjeveroistočno od Djeljatiča, izjalovili su se ruski pokušaji, da predju rijeku. Obostrano Rudke-Cervišće na Stohodu u toku je još okršaj sa neprijateljskim četama, koje su prodrle na zapadnu obalu. Uspješnom smo tu protunavalom zarobili 6 časnika i 367 momaka i zaplijenili 6 strojnih pušaka. Istočno od Kisjelina izbacili smo Ruse iz nekoliko pomaknutih jaraka.

Nadvojvodina fronta: Sjeverno od Karpata nema osobitih dogodjaja. U šumovitim gorama zauzele su njemačke čete brdo Kreta, južno od Žabja, te su suzbile jake neprijateljske protunavale kod Magure.

Balkansko bojište.

Kod Bikliste (južno od jezera Prespa) bila je srpska drinska divizija protjerana od važnih vrhova Dzematjeri i Meterio-Tepesi. Protunavale su bile suzbijene.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 20. (D. u.) Naše su podmornice uništile 19. o. mj. u vodama do istočne engleske obale maleni neprijateljski krstaš i jedan razarač i oštetile su teško torpednim hicem drugi maleni krstaš i linijski brod.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 18. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta:

Tursko je ljetalo bacalo 16. o. mj. uspješno bombe na neprijateljski tabor i na most preko Tigrisa.

Perzijska fronta.

Na lijevom krilu bili su Rusi na istoku od Revandusa natjerani prama granici i prisiljeni da se povlače prama Sauč-Bulaku.

Kaukaska fronta.

Naše su čete zauzele zaskokom vrh Karmiš, koji se nalazi na važnoj gorskoj kosi, 28 km. na sjeveroistoku od Muša.

*

Ruski ratni izvještaj od 12. o. mj. javlja na temelju tobožnjih iskaza zarobljenika, da su naše čete zarezavale vrške svojih naboja, da su naši vojnici na zapovijed pukovnijskih zapovjednika bili opskrbljeni posebnim spravama, e da načinjaju naboje takove vrsti. Mi niječemo kategorički takove tvrdnje, koje su posvema izmišljene.

Carigrad, 19. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka i kaukaska fronta:

Ništa važna.

Perzijiska fronta.

Ruska je fronta fronta bila prisiljena našom navalom u okolici Zuke (25 km. južno od Ohnu i 15 km. istočno od granice), da se povuče u smjeru prama Ohnu, te je kod toga ostalo na mjestu po prilici 150 Rusa.

BRZOJAVI.

Bugarsko sobranje odgodjeno.

Sofija, 19. (D. u.) Pred zaključenjem parlamentarnog zasjedanja dao je ministar predsjednik Radoslavov u sobranju izjavu, u kojoj je kazao: Politika Bugarske prama njezinim saveznicima i prama neutralnim državama ostaje takova, kakova jest, a osobito ostaju odnošaji prama Rumunjskoj i Grčkoj jednaki, kaošto su bili prije, nego li je bugarska vojska stupila u rat. Pošto su bile bugarske čete na južnoj fronti predmetom neprestanih navala sa strane antantinih četa naložilo je vrhovno vojno vodstvo protunapadaj, da si osigura najbolje položaje. Vlada nada se, da ne će to prouzročiti drugih zapletaja. Ministar je predsjednik predložio, da se izruči hrabrim četama i njihovim vodjama najljepšu hvalu, a sobranje je to prihvatilo oduševljenim pristajanjem.

Srbi na Krfu.

Paris, 20. (D. u.) Prema vijesti pariškog ista „Matin“ umolila je srpska vlada gradske oblasti na Krfu, da joj prepusti gradsko kazalište, u kojemu bi se imala ovih dana sastati skupština na zasjedanje.

Torpedovanje „Rjemkjika“.

Amsterdam, 20. (D. u.) List „Handelsblad“ javlja: Na ministarstvo je izvanjskih posala stiglo izvješće, kojim njemačka vlada dopušta torpedovanje parobroda „Rjemkjika“, te da je spremna na uzvrat štete.

Švedska „modra knjiga“.

Stockholm, 20. (D. u.) Švedska vlada upravo sad izdaje „modru knjigu“ o diplomatskoj izmjeni nota, koje se tiču obostranih poštanskih zapljenba, da iz svih spisa, koji su se o tom predmetu izmedju švedskog poslanika u Londonu i Greya u ime njihovih vlada izmijenili, proizlazi, da švedska vlada zaplijenjene engleske poštanske pakete bez zaprjeke izdaje, no pitanje glede odštete predaje medjunarodnom povjerenstvu iza rata.

Nove vojničke pregledbe u Francuskoj?

Bern, 20. (D. u.) „Petit Journal“ drži, da ratno ministarstvo pripravlja zakonsku osnovu, po kojoj moraju se podvrći ponovnoj vojničkoj pregledbi svi oni, koji su bili dosad oprošćeni ili koji nijesu bili na stavnji uzeti. Prama spomenutom listu morali bi se opet pokazati pred pregledni odbor svi oni, koji nijesu bili unovačeni prije nego li je rat buknuo na stavnjama koncem g. 1914 ili početkom 1915. Ali za to mora komora da prihvati novi zakon.

„Petit Parisien“ misli nasuprot, da o takvom izvanrednom koraku ne smije se za sada ni misliti, pošto s ovom mjerom ne bi se dobio, nego li vrlo malo novih vojnika. Da ratni ministar ne će sigurno poseći za mjerama, po kojima bi jedino porasao broj vojnika, koji bi se morali opskrbljivati u bolnicama na štetu francuskog gospodarstvenog života.

Razni brzojavi.

Beč, 20. (D. u.) Rumunjski je poslanik u Carigradu Mano otputovao u Bukarešt uslijed smrti svoje majke.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 17. Služb. izvj. od 16. kolovoza u 2.50 sati popodne:

Zapadna fronta.

Na rijeci Zlota-Lipa u okolišu od Brzezany zaposjele su naše čete na različitim mjestima zapadnu obalu rijeke. Neprijatelj je poduzeo protunapadaje, koji sprječavaju naš daljnji hod. U okolišu izmedju rijeka Zlota-Lipa i Dnjestra napredovale su naše čete uz borbu. Neprijatelj se ovdje ogorčeno suprotstavlja. Na Bistrici zaposjeli smo mjesto Polotvinu i selo Manicavu, jugozapadno od Zolotine. U smjeru se Delatin-Vorohta povlači neprijatelj pod našim pritiskom prema zapadu. Naše su čete osvojile čitav niz visina zapadno od Volothe-Ardzemosa. U smjeru Kirkibuba prema brdu Capul odbili smo svojom vatrom neprijateljske pokušaje, da se prihvate ofenzive.

Prema konačnom broju iznaša plijen kod četa generala Brusilova, Kaladina, Lešnickog i Čerbačeva od 4. svibnja do 13. kolovoza ukupno 7757 časnika i 350.845 vojnika, kao i 405 topova, 1326 strojevnih pušaka te 338 bacala bomba i mina. Osim toga bje zaplijenjeno mnogo pušaka kao i 36 versta željezničkog materijala za uskotračne željeznice, telefonski materijal, skladišta municije, ženijski materijal itd.

(Kako se iz ovih brojaka i naroda razabire, Rusi su po starom svom običaju veoma loši račundžile, a veoma dobri fantaste — dakako u svoju korist. Ta zdrav razum dokazuje, da su toliki naši gubici apsolutno nemogući, jer inače ne bi gotovo ni bilo više na toj fronti naše obrambene sile! Op. ur.)

Kaukaska fronta.

Odbili smo ofenzivu protivničkih četa zapadno od Kalapasove u Perziji i južno od jezera Urmija.

Petrograd, 16. na veče: Položaj nepromijenjen.

17. popodne. Na čitavoj fronti topovska i puščana vatra. Tu i tamo suzbili smo svojom vatrom od protivnika poduzete protunavale. Zepelinac je preletio preko kraja Kemmeru, na zapadu od Rige, te je bacio tu bomba. Po naknadnim su vijestima uhvatile Brusilove čete u najposljednjim poduzećima 198 časnika i 7308 vojnika, te su zaplijenile 29 lahkih. 17 teških topova, 79 strojnih pušaka, 29 bacala bomba i preko 14.000 pušaka. Te se brojke imaju dodati još jučerašnjem popodnevnom izvještaju.

Da se objasni sudjelovanje naših i savezničkih vojska moraju se od časa do časa staviti u kratko pred oči i uspjesi, što ih i naši saveznici postigeu, e da se dobije jasnu sliku, kako se operacije razvijaju. To možemo učiniti sada kada su naše i talijanske čete probile neprijateljske fronte. (Slijedi kratki izvještaj o operacijama na francuskoj i na talijanskoj fronti.)

17. na veče: Položaj nepromijenjen.

18. popodne. Na fronti na Zloti Lipi, zapadno od Podhajca poduzele su znatne neprijateljske sile ofenzivu, koja nije ipak imala nikakovog uspjeha. Neprijatelj je bio suzbijen s ogromnim gubicima. Na Bistrici smo Solotvinskoj zaposjeli Stari Lisjec. Na zapadnoj obali u pravcu prama Ardzeluzi zauzele su naše čete niz visova. U smjeru prama Körömezu nastavljala su naša odijeljenja svoje napredovanje, te su se približila vrhuncu planine kod Köresmeza.

18. na veče. Položaj je nepromijenjen. Na Istočnom moru napala su naša pomorska ljetala uspješno neprijateljsku ljetalsku postaju kod Angerskog jezera.

Engleska.

London, 17. augusta. Kao posljedicu bojeva u posljednjoj noći pomaknuli smo svoju bojnu crtu zapadno i jugozapadno od Guillemonta unaprijed. Zapadno od visoke šume osvojili smo 300 jarda neprijateljskih jarka.

Prošle noći i danas rano jutros poduzeo je neprijatelj niz odlučnih protunapadaja sjeverozapadno od Pozieresa u širokoj fronti sa znatnim silama. Šest je linija neprijateljske pješadije prijeślo na napadaj, no uzmaknule su pod veoma teškim gubicima. Topovi i topovske su puške počinile silna pustošenja. Ni u jednom slučaju nije pošlo neprijatelju za rukom, da prodre u naše crte. Sjeverozapadno od Bazentina zaposjeli smo oko 100 jarda strijeljačkih jaraka. Jedan je protunapadaj bio suzbijen i zarobljeno nekoliko momaka. Jedno je njemačko lijetalo bilo iza naših bojnih crta oboreno.

Belgija.

Paris, 17. augusta. Neprijatelj je pokazao malo djelatnosti. Danas su na našoj fronti u odsječku od Ramscapelle i Boesinghe upravili naši topovi svih kalibara uspješnu razornu vatru na obrambene neprijateljske naprave.

Mir na groblištu.

„Information“ donosi pod gornjim naslovom: Grof Mihael Karoly oprovrgava energički sve pokušaje, e je on tobože tako državnički govorio, kako mu to podmiće ugarska državna štampa. No toliko ipak priznaje, da je on državnički šutio. Kraj temperamenta se plemenitoga grofa i kraj visokog tečaja zlata ne može šutnja oporbenoga lava dosta visoko procijeniti.

Mi konstatujemo dakle, da grof Karoly nije govorio o separatnom miru sa Rusijom i da je uopće šutio glede pitanja o miru. Uzroka njegove šutnje ne marimo ispitivati, ta veli se: „De internis non judicat praetor,“ te prema tomu se[ ] ne može javno raspredati o onom, što se zbiva u nutrini grofa Karolyja. Cinjenica, što se u ugarskom parlamentu nije podigao bio nijedan glas, koji bi samo izdaleka natuknuo o tom, e je naša dosadašnja politika zastranila od dosadašnjega svoga pravca, ostaje radosnom činjenicom, koju ne može oslabiti oprovrgavanje grofa Karolyja. Ništa ne bi bilo neumjesnije, nego u času, kad je moguća samo jedna „politika s drugim sredstvima,“ sadašnju nemoguću politiku baciti kao jabuku svadje u ugarsku politiku. Ta sad znade već svako dijete, da do mira ne može da dodje, sad ne za to, kao da ga mi ne bismo htjeli, nego jer su naši neprijatelji čitavu svoju politiku sagradili temeljitom pripravom za ovaj rat. Ako je gospodin Izvolskij hvaleći se kazao bio u Parizu, e je sadašnji rat njegov rat, to nije govorio istine. Ovaj rat je rat svih izvanjskih antantinih pisarna, samo način, kako je taj rat dosad prošao, ne odgovara nakanama onih, koji su ga bili izazvali. Prema tomu stoji dakle našoj poštenoj volji za mirom već od prvog početka nasuprot čvrsta volja antante za ratom, te je prema tomu bilo kakova nagoda nemoguća, osim da se prema intencijama ratnih izazivača izjavimo, e smo pobijedjeni. Da pako toga grof Karoly ne će, vjerujemo mu, sve ako i šuti. Inače prestaje svako govorkanje o miru prema onoj ugarskoj poslovici, da ne treba trčati za kolima, ako znademo, da nas ne će na nje ukrcati. Hoćemo li se voziti na takovim kolima i ne ćemo li, da kola u bijesnom jurenju pogaze usjeve i plodove, ima samo jedno sredstvo, a to je, da uhvatimo za uzde i čvrstim si skokom na kola upravljamo uzdama. Ako i ova jednostavna poslovica ne bi bila dovoljan argumenat za naše prijatelje mira, neka se obrate na bilo kojega istražnoga suca, koji će im potvrditi, da je kod ustanovljivanja krivnje prvo pitanje „Cui prodest?“ („komu koristi?“). Komu ima ovaj rat da koristi, tko je htio iz ovoga rata izvući kakvu korist? Može li najzagriženiji antantista kazati, e smo mi čeznuli za tudjim posjedom? A tomu nasuprot stoji eto ono, za čim su antanti porasle bile zazubice: Bosna, južna Ugarska pomoću nahuškane Rumunjske, Erdelj, Banat, Rijeka, Trst, Dalmacija, južni Tirol, Galicija, Bukovina, Elzas-Lotringija, Porajnska, njemačko jedinstvo, jednom riječju sve, što se zove Njemačka i podunavska monarkija, sva naša je egzistencija bila ratni cilj antante. A sad možemo da se za tu egzistenciju ili borimo ili ju napustimo, o njoj se ne da raspravljati.

Mi trebamo mir za život, glede mira na grobljištu, kakav nam je namijenila antanta, ne ćemo raspravljati, dok bije ma i jedno srce u tim zemljama. A Bogu hvala, bije još milijun srdaca bez umora, bez malaksalosti u čvrstom pouzdanju na pobjedu naše pravedne stvari.

Domaće Vijesti.

Sazivna obznana.

O-2. Osobe podložne austrijskom narodnom ustanku, za koje se kod pregledavanja do dolje utvrdjenoga roka za dolazak pod barjak nadje, da su sposobne za službu pod oružjem u narodnom ustanku, a rodjene su u godinama 1896., 1895., 1894., 1893., zatim 1889., 1886., 1887., 1886., 1885., valja da dodju pod barjak, ako nijesu već uzete u službu pod oružjem ili ako nijesu radi običnog javne službe ili javnoga interesa na odredjeno ili neodredjeno vrijeme riješene od te služe, i treba da se 28. augusta 1916. nadju kod c. i kr. popunidbenoga kotarskog zapovjedničtva, dotično c. kr. domobranskog popunidbenoga kotarskog zapovjedništva (popunidbenoga kotarskog zapovjedništva zemaljskih strijelaca), što je naznačeno u njihovoj iskaznici narodnog ustanka.

Osobe, koje su rodjene u gore naznačenim godinama i za koje se kod naknadnih pregledavanja poslije spomenutoga roka za dolazak pod barjak nadje, da su sposobne, imaju doći pod barjak za 48 sati poslije svojega pregledavanja.

Za one osobe, koje radi prolazne bolesti imaju doći pod barjak tek o kasnijem roku, nego što za njih vrijedi po gornjim odredbamu, vrijedit će rok, što je to odredjen i što se vidi iz iskaznice narodnoga ustanka.

Osobe, koje su rodjene u godinama 1896., 1895., 1894., 1893., zatim 1889., 1888., 1887., 1886., 1885., a na temelju vojnoga zakona asentirane su putem dobrovoljnoga pristupa u zajedničku vojsku, ratnu mornaricu ili domobranstvo, valja da dodju pod barjak takodjer 28. augusta 1916.

Osobe, koje imaju doći pod barjak, valja da u dan, što je odredjen za njihov dolazak pod barjak, dodju u opće najkasnije do 12 ura prije podne. Eventualna pomanja prekoračenja te ure dopuštena su samo onda, kad se mogu obrazložiti saobraćajnim prilikama.

Ako je c. i kr. popunidbeno kotarsko zapovjedništvo (popunidbeno kotarsko zapovjedništvo zemaljskih strijelaca), što je naznačeno u iskaznici narodnoga ustanka, medjutim promijenilo svoje sjedište, mogu osobe podložne narodnom ustanku, što su upućene na to zapovjedništvo, doći pod barjak takodjer k c. i kr. popunidbenom kotarskom zapovjedništvu, dotično c. kr. domobranskom popunidbenom kotarskom zapovjedništvu (popunidbenom kotarskom zapovjedništvu zemaljskih strijelaca), koje je najbliže njihovu boravištu.

U interesu je svake osobe podložne narodnom ustanku, koja ide pod barjak, da ponese jedan par jakih postola valjanih za upotrebu na vojni, vunenoga rublja, po mogućnosti obojaka od ovčje vune, najmanje dvije garniture rublja dobroga za upotrebu (svaka garnitura valja da sastoji od jedne košulje, jednih gaća, jednoga para obojaka ili čarapa, jednoga ručnika i jednoga džepnog rupca), zatim posudu za jelo, žlicu, nož i vilice, pa potrepštine za čišćenje. Za donešene postole i za rublje dat će se naknada prema cijenama, što su u mjestu u običaju, ako se nadje, da su ti predmeti dobri za vojničke svrhe. Predmeti, što ih za poslije preuzme vojna uprava, postaju erarsko vlasništvo. Takodjer se

preporuča, da se ponese hrane za dan dolaska, a za to će se dati utvrdjena naknada.

Iskaznica narodnoga ustanka daje, kad se ide pod barjak, pravo na besplatnu vožnju željeznicom — izuzevši brze vlakove — a prije početka toga putovanja valja dati na putničkoj blagajnici početne stanice udariti na nju biljeg.

Tko se ne pokori ovoj sazivnoj zapovijedi, kaznit će se strogo po zakonima, što postoje.

Od c. kr. kotarskoga poglavarstva.

Umrla. U cvijetu mladosti od 16 godina preminu 18. t. mj. u Zagrebu milovidna kćerka gosp. Aleksandra Perka, poslovodje tiskare M. Laginja i drug. Cijenjenoj obitelji naše iskreno saučešće.

Počast junačkom ljetaču Banfieldu. Na veoma je misaon način počastilo danas tršćansko pučanstvo junačkog ljetača, poručnika linijskog broda Banfielda. U gradskoj su se palači sakupili o podne zastupnici osam tršćanskih talijanskih društava, medju njima i zastupnici trijuh radničkih društava te predali linijskom poručniku Banfieldu umjetničku plaketu sa posvetom. U nagovoru su bile istaknute zasluge slavljenoga junaka po obranu grada proti neprijateljskim zračnim napadajima i izražena duboka zahvala pučanstva. Kad je Banfield ostavljao gradsku palaču, stala mu je klicati mnogobrojna svjetina, koja se je medjutim ondje sakupila bila, dok su mu nekoje mlade dame predale cvijeća.

Pokrajinsko poljodjelsko vijeće javlja: Za iznose sjemena, koji se ne mogu pokriti u pojedinim općinama iz vlastitog proizvoda, imadu se općine obratiti na odnosna kotorska poglavarstva, koja će poduzeti potrebite korake glede dobave sjemena.

Poštanska vijest. Promet sa privatnim paketima dozvoljen je pod poznatim uvjetima takodjer za urede vojne-pošte br. 9, 239, 250, 273, 282, 298 i 400; nasuprot je obustavljen za urede vojne pošte br. 28, 43, 46, 61, 83, 149, 216, 233, 300, 344, 349, 606 i 610.

Sudbena dražbena dvorana Via Arena br. 2. Danas dne 21. kolovoza 1916. u 3 sata poslije podne obdržavat će se dražba ormara, umivaonika, stolova, ormarića, stolica, okvira, šivaćih strojeva i ostalih kućnih predmeta.

Iz Trsta.

Trst prijestolonasljedniku. Namjesnik barun Fries odaslao je povodom imenovanja nadvojvode Karla Frana Josipa generalom konjaničtva i admiralom, brzojavku, u kojoj je izrazio u svoje ime i tršćanskoga stanovničtva najtoplije čestitke i neograničeno pouzdanje u pobjedu austrijskoga oružja. Na tu je čestitku nadvojvoda oogovorio: „Namjesnik barun Fries, Trst. Za prijazne čestitke, izražene mi u Vašem i u imenu tršćanskoga stanovničtva, zahvaljujem se Vašoj ekcelenci najsrdačnije.

Samo ne slovenski. „Edinost" donosi: U čisto slovenskom mjestu stoji ploča s napisom koji se bliješti nasuprot crkve: Villaggio: Cattinara, Comune: Trieste. Ortschaft: Cattinara, Gemeinde: Triest. Samo ništa slovenskoga — pa kako da se čovjek ne veseli!

Iz Dalmacije.

Parobrod „Lokrum". „Prava Crvena Hrvatska", što izlazi u Dubrovniku, javlja: Kako smo u svoje vrijeme izvjestili, ovaj je elegantni i udobni putničko-trgovački parobrod na dotičnom mjestu usljed jedne nezgode teško nastradao. Radošću doznajemo, da će što skorije poći za rukom, da ga se potpunoma spasi.

Iz Kranjske.

Zabranjene igraće karte. C. kr. ravnateljstvo policije u Ljubljani zabranilo je odlukom od dne 14. augusta 1916. daljnu prodaju i širenje igraćih karta: Slava, Primorka i Slovenski tarok — izdanih od Prve slavenske tvornice igraćih karti d. z. o. z. u Ljubljani.

Razne Vijesti.

Što si može dozvoliti ruski poslanik u Rumunjskoj. Medju gospodarstvene grane, koje u Rumunjskoj osobito trpe, spada vinogradarstvo, kojemu prije svega manjka modre galice. Dovoljna se količina drugih nadoknadnih tvari nije dosad mogla niti proizvesti niti iz inozemstva nabaviti. Kriza, koja je uslijed toga nastala, zahvaljuju rumunjski vinogradari u prvom redu Englezima. Uslijed sporazumka obiju vlada kupljena bje veća količina modre galice u Engleskoj. No u posjednji je čas engleska vlada začudo zabranila izvoz ves plaćene robe. Bez sumnje su se dosjetili u Londonu, da se mora pošto poto izrabiti zgodna prilika za iznudjivanje neutralca. Rumunjsko je gospodarstvo iz nevolje spasila po običaju — Njemačka. Poslala je modru galicu, a zato joj bje dozvoljen izvoz triju kola staroga bakra. A sad eto novinstvo koje stoji u službi antante, hoće da načini iz toga državnu aferu. Prema listu „Steapul" upućuje ruski poslanik, kako se ovakova tako potrebita kovina može ne doduše uvesti u Rusiju, no ipak oduzeti rumunskoj državi. On je naime po svojim agentima dao pokupovati 47 željezničkih kola bakra i istovario ga na imanju gospodina Sabareanu. Ovaj je oblasti, koje su kod njega bakar potražívale, uputio na ruskog poslanika, koji se je zagrozio, e će Rusija zaplijeniti rumunjsku robu, koja se prevaža kroz Rusiju. Na to je Rumunjska popustila.

Izjava Jonescua. Ruski listovi priobćuju izjavu Take Jonesca, koju je ovaj podao bukareštanskom izvjestitelju lista „Daily Telegraph": Svaki je pošteno misleći Rumunj, kazao je, mnijenja, e je za Rumunjsku kucnuo sat. Daljnje je oklijevanje teška pogrješka. Četvorni savez nije doduše na nas upućen, no on znade, e bi naš nastup skratio rat. Bez sumnje treba vremena, dok budemo imali dovoljnih količina municije. Dotad mora nam upravo četvorni savez pomagati, kako je već to obveza medju saveznicima.

Velika kretanja ruskih četa. Javlja se iz Beča, da se već nekoliko dana opažaju na liniji Lipkani—Mamaliga—Novosjelica—Črnovice velika kretanja ruskih četa. „Neue Freie Presse" veli, da idu svakih 20 minuta ruski vlakovi iz unutrašnjosti Rusije u Bukovinu. Isto se tako čine i u Besarabiji vrlo velike pripreme. Sa ruskom pješadijom dolazi i veliko mnoštvo kavkaskih kozaka.

Koncentracija bugarske vojske na rumunjskim granicama. Budapeštanski list „Az Ujság" prima vijest iz Bukarešta, da je koncentracija bugarskih četa na rumunjskoj granici konačno dovršena, pa da su Bugari započeli utvrdjivanjem svojih pozicija. Prema drugoj vijesti povukle su se i bugarske i rumunjske čete u unutrašnjost zemlje.

Ratne pripreme Rumunjske. „Independance Roumaine" javlja, da je otplovio rumunjski bolnički parobrod „Prinz Karol" u Galac. Ratni ministar izdao je naredbu, uslijed koje moraju sve državne tvrtke uporabljati sve svoje proizvode isključivo za potrebštine armade.

Srpski duhan u Bugarskoj. Javlja se iz Rotterdama: Bugarski ministar financija objelodanjuje, da će se prodati najboljem nudiocu 1,250.000 kilograma duhana u listovima, što su ga Bugari našli u okupiranim srpskim krajevima.

Najveća ratna kuhinja. Najveća ratna kuhinja je u Berlinu. U toj se kuhinji dnevno skuha, samo za objed, 40.700 litara hrane.

Nestašica papira u Ugarskoj. Kako svuda, tako se osjeća i u Ugarskoj velika nestašica papira. Oblasti su jur izdale naredbu, uslijed koje smiju novine počevši od 15 o. mj. izlaziti samo u točno ograničenom opsegu od najviše 8 stranica. Opseg novina odredjuje se prema cijeni pojedinoga broja.

Jedini ratni plijen. Brazilijanska vlada poslala je ratni brod, da zaposjedne otok Trinidad (ne engleski, već zapadno-indijski), koj spada braziskoj Espirito Santo. Posada broda našla je na otočiću jedino dva metra dugu, i metar široku i kakvih 400 kilograma tešku-želvu. Devet je momaka moralo napeti sve svoje sile, da okrenu želvu na hrbat. Taj ratni plijen dovezli su u Rio de Janeiro, te je predan upravi tamošnjeg muzeja.

Odakle ime Bukovina. Za nas Hrvate nije to teško pogoditi. Ta tko se odmah ne sjeti na bukvu (drvo), kojom su zarašćeni čitavi predjeli naše domovine. Pokrajina Bukovina dobila je svoje ime od nekadanjih bujnih bukovih šuma, kojima je bila bogato zarašćena. Kad je naime Stjepan V., knez moldavski, u ratu protiv Poljaka god. 1496. u ljutoj bici medju Prutom i Dnjestrom kod Hotina i Černovica zarobio 20.000 Poljaka, dao je načiniti veliki plug i upreći zarobljenike te izorati poljane a onda ih posijao bukovim sjemenom. Po izraslim bukovim šumama dobio je tada čitav kraj naziv Bukovina, kako se to medju tamošnjim žiteljstvom još i danas priča.

Nestašica svinjetine za civilno pučanstvo u Njemačkoj. Rasprave izmedju centrala za opskrbu mesom za vojništvo i narod pokazale, da se vojništvu imade osjegurati stanovita količina svinjetine, kako bi ovo uspješnije moglo da vrši svoju zadaću. Istina, ne manjka nužne štedljivosti, ali kako sad stvari stoje, nastupit će narednih sedmica još veće ograničenje u potrošku svinjetine. To se dakako prije svega imade svesti na izvanrednu nestašicu svinja za klanje. Kad je bila izdana naredba glede hranjenja blaga sa krumpirom, nije bilo sumnje, da će ta zabrana imati štetnih posljedica po tovljenje svinja. No nije se moglo bilo inače učiniti. U najvećoj bi mjeri bilo negospodarstveno, kad bi se mršave svinje klale i davale pučanstvu za hranu. Sad zaklane nezrele svinje manjkale bi u jeseni i zimi, koje bi se inače mogle uz sve obilniju hranu dobro utoviti, a tako bi se mogla pokazati i nestašica masti.

Prolom oblaka u Americi. Javlja se iz Chackleona u zapadnoj Virginiji: Dne 10. o. mj. došlo je iznad doline Coal Riger do strašnog proloma oblaka. Tom se je prigodom utopilo na stotine ljudi. Šteta je procijenjena na jedan milijun dolara.

Poruke iz uprave.

Gosp. V. Falešić. Nj. V. B. „Bellona". — Neka se Vaši roditelji obrate sa reklamacijom kotarskom poglavarstvu u kojem se sada nalaze.

Posl. br. U 264/15/3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao tužitelja protiv Petra Rabak radi §. 12. Z. 16. I.-1896. br. 89 l. d. z. iz 1897., u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva Bigatto kao tužitelja optuženika, koji se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon i prijedloga učesnika

presudio je:

Petar Rabak pok. Mata i pok. Dinke rodj. Krulčić, iz Ročkoga Polja, a pripadan u Roč, 58. god. star, kat. vjere, oženjen, trgovac mlijekom, bez imanja, nepismen, već kažnjen po zakonu o živežnim sredstvima,

kriv je:

što je drugom polovicom mjeseca studena 1915. poslao iz Lupoglave u Pulu 3 vrča mlijeka, koje je bilo navodnjeno, te da je time svojom nemarnošću stavio u promet kao hraniva sredstva stvari krivotvorene — dakle prekršaja po §. 12. Z. 16. I. 1896. br. 89 l. d. z. iz 1897.

te biva kažnjen:

a) na osnovu § 12. istoga zakona na 6 dana zatvora, te u smislu § 389 kp. na platež parbenih troškova;

b) na osnovu §. 20. spomenutoga zakona proglašuje se mlijeko zaplijenjenim; u smislu pak §. 21. ima se nazočna presuda objaviti na trošak optuženika u „Hrvatskom Listu" u Puli.

75 Ommissis.

Buzet, dne 19. siječnja 1916.

Vivoda v. r. Mogorović v. r.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Dobar dan, dušo!" reče nježno i ozbiljno podžupan.

„Ti, dragi Ladislave?" upita ga Klara sladogorko.

„Dà, kako ti je dušo?"

„Ne pitaj me, dragane, poginut ću."

„Zar je bolest na gore okrenula?"

„Nije, nije, ali dosada će me ubiti. Gdje su moji vranci, puške, moje partije?"

„Ja sam tu, dušo, tvoj muž."

„Ma da, da! To se razumijeva po sebi."

„Evo ti, Klarice, za utjehu krasna nakita od diamanta."

„Dobro, dobro! Stavi ga na onaj stolčić."

„Al gledaj ga barem!"

„Ne, ne, ne! Oči me bole, nervozna sam."

„Klaro! Draga ženo!"

„Šta je? Šta je za Boga?"

„Klaro! Vidiš! Morao bih te ukoriti!"

„Mene? Molim, zašto?"

„Ti ne paziš na se. Ti si se nahladila loveći lov. Ti si žena, ti bi se imala čuvati za me, ti bi . . ."

„Ladislave, dragi Ladislave," jecaše Klara srdito, „jesi li došao, da me rasrdiš? Ne pamtiš li našega ugovora?"

„Klaro!"

„Ladislave! Ti me srdiš, srdiš! Oh, evo sad ćeš me ubiti. Molim te, dragi Dobraniću, idi, idi!"

I „dragi" Dobranić ode iz sobe.

Dobranić se zavlačio sve više u svoju odaljenu sobu, da se bavi naukom i političkom znanosti. Bio je opazio, da će se boj protivnih stranaka u domovini sve jače razvijati te bez sumnje uroditi velikim posljedicama, a tu je htio biti jedan od prvih boraca. Već bješe postao prisjednikom distriktualnoga suda, pa bude izabran i zastupnikom na požunski sabor. Al za čudo! Koliko je Dobranić oštrouman i učen bio, jošte se ne bješe odlučio, kojoj da pristane stranci i to upravo zato, što je bio pošten, pametan i hladan. On je htio točno omjeriti poštenosti, nade i probitačnost obiju stranaka, a s te bujacni ne bješe jošte došao do stalna zaključka. K svojoj je ženi redje zalazio, bud da su ga priječili poslovi, bud da je s njezina vladanja nešto ohladnio bio. Gospodja Klara nije svomu mužu ni najmanje smetala, te je marljivo polazila soirée, a i u svom stanu je priredjivala bučne zabave. Dobranić je takovom prilikom samo na nekoliko časaka pokazao etikete radi, a poslije bi umakao u svoju sobu. Nu i tih nekoliko časaka svrnuo bi zabrinutim okom na sve što se tu zbiva, i nije mogao tajiti, da sva ta raskoš, sav taj sjaj pristaje više kneževskoj, nego li njegovoj kući. Ali je šutio. Klara je trašila svoje novce. Klara nije imala djece. Po tom s neke strane nije Dobranić ni prava imao prigovoriti Klari, sa druge strane imala je Klara, lišena materinje sreće, donekle pravo prikraćivati sebi vrijeme u bučnim zabavama.

Jednoga dana pred podne, poslije takve zabave, kad je Ladislav upravo proučavao važna neka pitanja o kmetstvu, koja su se imala na bližnjem ugarskom saboru rješavati, otvoriše se naglo vrata njegove sobe, a u sobu stupi gospodja Klara.

Lijaše van reda blijeda i gotovo snuždena. Noćne zabave nijesu obično naudile Klari, te se bijedoća nije mogla pripisati noćnomu bdjenju. K tomu nijesi nikad na njezinu licu vidio plahosti ili snuždenosti.

Podžupan se ponešto začudi. Klara stupaše pomalo k njemu i reče podavši mu ruku:

„Dobro jutro, dragi Dobraniću!" zatim sjede kraj njega na stolac.

„Dobro jutro, draga Klaro!" odvrati Lacko udvorno. „Kako si se ti danas van reda rano digla? Kakov je to povod, te si me potražila u mojoj sobici?"

Klara je za časak šutila, zatim progovori sa teškom mukom:

„Imaš li ti važna posla, dragi Lacko? Imaš li kada slušati me?"

„Čemu to pitanje? Razgovor s mojom milom ženom vazda mi je najpreči posao. Kraj toga ne marim ni za što."

„Dobro, Lacko," propenta Klara, „dodjoh te nešto umoliti. Ne srdi se. To je prva molba, otkad se uzesmo."

„Drage volje, govori!"

„Ti se dakle ne ćeš srditi?"

„Ma ne ću."

„Molim te, daj mi šest tisuća forinti."

„Šest tisuća?" zapanji se Lacko uzmaknuv, „molim te, u koju svrhu. Svota nije malena."

„Istina, velika je; ali je moram imati."

„Al kaži bar, zašto?"

„Reći ću ti," odgovori žena drhćući. „Sinoć bijaše u mene društvo, kako i sam znaš. Bijah van reda dobre volje, gorjela sam od veselja. Plesalo se, pilo se, pa se i — — —"

„Kartalo?!" skoči Dobranić problijediv na noge.

„Dà," poniknu Klara, „imala sam samo dvije tisuće svojih novaca pri sebi. Za kratak čas izgubih svu gotovinu."

„Pa?"

„Pa sam igrala dalje."

„Na vjeru? Za ime božje?"

„Dà, na vjeru sam izgubila 6000 forinti, koju svotu moram položiti za 48 sati. Ne znam, šta mi je bilo, glava mi je gorjela, svijet je preda mnom sijevao, neka me vrućica spopade, ja htjedoh dobiti, puno novaca dobiti, pa izgubih više nego sve."

„Klaro! Klaro!"

„I sam vidiš, da platiti moram. Izim tebe nemam drugoga utočišta. Moj otac slao mi je redovito novaca, puno, vrlo puno novaca; nu u zadnjem pismu pisa mi, da mi za duže vremena ne može poslati ni novčića. Nerodica od više godina da mu je uništila sav gospodarstveni prihod. On da je morao uzajmiti za gospodarstvo znamenitu svotu, pa je morao uzajmiti i za me. Pol svoga imanja založio je na trideset godina. Eto, ne mogoh nego k tebi doći. Vjeruj, meni je bilo, kao da hodam bosonoga po bijelom gvoždju, kad sam iz svoje sobe išla amo k tebi. Oklijevala sam, oklijevala, ali šta ćeš? Mora biti!" završi Klara jecajući.

Ladislav, upirući se o svoj stol, slušao je nijemom zdvojnosti Klarine riječi; mišice njegova lica drhtahu silovito.

„Dakako! Platiti se mora!" reče Klari muklim glasom. Zatim sjede, blijed i nijem, otvori tajan pretinac pisaćeg stola, te izvadi iz njega šest smotaka banaka, te će predav ih Klari mirno reći:

„Evo šest snopića! U svakom ima sto komada desetača. Prebroji ih dobro. Ti si mi prije kratkog vremena natuknula bila, kako bi rado imala onaj krasni vinograd kod svetoga Duha sa villom, to da bi tvomu zdravlju dobro služilo. Ja sam se za taj vinograd već pogodio bio, htio sam podići i krasnu kuću. Novci bijahu već ovdje pripravljeni. To je imao biti dar k tvojemu budućemu godu. Sada dakako moram odustati od ugovora, sada ti ne mogu ispuniti tvoje želje. Nesretne karte odnijele su ti vinograd i villu. To mi je žao, vrlo žao, Klaro!"

(Nastavit će se.)

nazuva je imala Borta! — sedam je kokosi ! | — Uh! A zar nijesi možda ti prazan, ti? Ali | — prije nego li je Borta dobila blagoslovljena jaja |

Godina II. — Broj 406.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 22. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 21. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nadvojvodina fronta: Zapadno od Moldave u Bukovini i na vrhovima jugoistočno i jugozapadno od Žabja, kod čijeg smo osvojenja zarobili 2 časnika i 188 momaka i zaplijenili 5 strojnih pušaka, čini neprijatelj uzaludne napore, da zadobije natrag izgubljeno zemljište. S jedne i s druge strane Tartarskog klanca traju bojevi dalje. Položaj je ostao nepromijenjen. Kod željeznice južno od Zjelone bilo je suzbijeno neprijateljsko odijeljenje. Na Bistrici Solotvinskoj i sjeverno od Dnjestra protekao je dan mirno.

Hindenburgova fronta: Kod Smolara, južno od Stobihve manji uspješni podhvati. Kod Rudke-Červišće propali su s teškim neprijateljskim gubicima svi ruski pokušaji, da prošire svoje položaje na zapadnoj obali Stohoda.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 21. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeverno od Somme bilo je suzbijeno više nesložnih, ali snažnih neprijateljskih pješadijskih napadaja iz Ovillersa i Pozieresa, na zapadu od šume Foureaux i na cesti Clery-Maricon, kaošto i navale s ručnim granatama kod Maurepasa. Na desno od Moze bio je zadržan topovskom vatrom u svojim jarcima neprijatelj, koji je bio već gotov na navalu sjeverozapadno od tvrdje Thiaumont. Kod spomenute tvrdje i blizu Fleuryja bile su jako opstreljavane vatrom pješadije i strojnih pušaka jake čete s ručnim granatama. Veliki je broj poduzeća neprijateljskih izvidničkih odijeljenja ostao bez uspjeha. Uspjele su provale njemačkih ophodnja sjeveroistočno od Vermellesa te kod Festubert i Embermenil. U Argonama s obje strane živahni boj s minama. Na visu Combres razorili smo lagumom neprijateljske položaje u znatnoj širini.

Kod Ostende uništili smo englesko bojno ljetalo svojom vatrom, te smo oborili francusko ljetalo. Iza zračnog se je boja strovalio engleski dvoplošnjak jugoistočno od Arrasa.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Na Stohodu izjalovili su se ruski napadaji jugozapadno od Lubješova. Viša je pokušaja, što ih poduzeo neprijatelj sa znatnim silama, da proširi svoje položaje na zapadnoj obali kod Rudke-Červišće, bilo suzbijeno. Izmedju Zareča i Smolara zarobili smo za uspjelih kratkih poduzeća 2 časnika i 107 momaka.

Nadvojvodina fronta: U Karpatima zauzeli smo gorski lanac Stemanski (zapadno od doline Čarnog Čeremoša). Tu i na brdu Kreta suzbili smo ruske protunavale. Kada smo 19. o. mj. uzeli na juriš brdo Kreta pala su u naše ruke 2 časnika, 128 momaka i 5 strojnih pušaka.

Balkansko bojište.

Jugoistočno od Florine osvojile smo brijeg Vic i gorsku kosu Mala Reka. Istočno od Banice uzela su srpska odijeljenja na juriš Malku Nidzu-Planinu. Sva neprijateljska nastojanja, da opet zauzmu Dzemaat-Jeri ostala su bezuspješna. Kod Ljumnice bio je suzbijen slabiji neprijateljski napadaj. Jugozapadno od Dojranskog jezera živahni topovski bojevi.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 21. (D. u.) Glavni stan javlja:

Naše je lijevo krilo počelo 18. o. mj. opću navalu. U strumskoj smo dolini zaposjeli Demir-Hissar. Nakon borbe blizu grada Serresa suzbili smo englesko-francuske bojne sile na desnu obale Strume, te smo zaposjeli lijevu obalu rijeke izmedju Butkova i jezera Tahinos. Čete, koje djeluju izmedju Strume i Meste, idu naprijed. U vardarskoj dolini navaljuju skupine englesko-francuskih bojnih sila s velikim gubicima uzaludno već deset dana na naše pomaknute položaje na jugu i jugozapadu od Dojrana.

Čete našeg desnog krila zaposjele su, porazivši Srbe kod Florine, kolodvore Banica i Ekšjan. Na pruzi Solun-Florina uspostavili smo željezničku svezu s gradom Bitolj. Na jugu od klanca Prespa zaposjeli smo mjesta Zvezda, Biklista, Bresnica, te smo tako konačno prekinuli svezu izmedju Korče-Florine, te izmedju Korče-Kastorije.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 19. popodne. 18. o. mj. na veče napao nas je neprijatelj po topovskoj vatri kod sela Zvinjače, 15 vrsta jugoistočno od Svinjuha, ali je bio suzbijen. U kraju Nobelskog jezera osvojile su naše čete na zapadu od jezera dio neprijateljskih položaja. U okolici sela Červišće na Stohodu provalile su naše čete po ogorčenom boju u frontalne neprijateljske položaje, zauzele su selo Tobol, dvorac Červišće, pecaru i majur, te su znatno napredovale. Imamo da zabilježimo ovdje od zarobljenika 2 časnika i 220 momaka. U području trgovišta Sokul bacilo je neprijateljsko ljetalo 70 bomba. Kod Kirlibabe poduzeo je neprijatelj ofenzivu s premoćnim brojem sila te je malko potisnuo naše prednje straže.

19. na veče. Položaj je nepromijenjen.

Italija.

Rim, 19. Služb. izvj. od 18. Na tridentskoj fronti nastavlja protivnik svoja izlišna poduzeća i žestoko opstreljavanje naših položaja. U okolici Tonala suzbili smo 16. na veče napadaj protiv naših opkopa na jugu od tog klanca. U dolini Ledra bila je hitro žestokom protunavalom suzbijena u noći pred 17. neprijateljska provala u naše jarke na obronjcima brda Monte Sperone. U dolini Ruffredu (potok Posina) ponesrečio se je jučer protivnički pokušaj, da zaskoči naše obrambene utvrde kod mjesta Scatolari. Iz dolina Ečave i Posine te sa izvora potoka Costeana javlja se o neprijateljskoj topovskoj vatri. Naše je topništvo pucalo jučer na kolodvor u Šiljanu, te je pogodilo ravno u vlak baš za vožnje. Na gornjoj i srednjoj Soči topovski bojevi. U kraju kod Gorice i na Krasu položaj je nepromijenjen. Za provale u Novu Vas uništili smo neprijateljske obrane i uhvatili smo zarobljenika.

BRZOJAVI.

Talijanske pomoćne čete u Solunu.

Grčka granica, 17. kolovoza. 350 je grčkih pričuvnika danas na svom putu kroz Rumunjsku prošlo grčku granicu. Ljudi su to svake starosti, maleni radnici i bolji činovnici. Dopisnik se je lista „Berliner Tagblatt“ vozio njima u susret, da iz njihovih misli čuje, kakovo je sadašnje raspoloženje u Grčkoj, te pripovijeda: Iza prvotne suzdržljivosti, iza kako su čuli, da sam govorio sa kraljem Konstantinom, nijesu mogli dosta da se napripovijedaju. Medju njima je bilo ljudi, koji su preko Šoluna došli iz Atene te kao prvu vijest javili, da su se u Solunu iskrcale talijanske čete. Oni su bili svjedoci, kad su se prvi vojni odjeli iskrcali. Bili su to dakako, kako iznajprije svagdje, karabinieri, kojih je trouglast šešir izazivao sveopću veselost. Cijenili su ih na ne posve 6000 ljudi. Sarrail ih je svečano primio. Srpska i francuska pukovnijska glazba pošla je pred njih, a pod večer su već svirali talijanski vojnici na trgu pred „Bijelom kulom“. „Zvjerinjak postaje od dana u dan šareniji“, rekao je jedan od ljudi. „Sad imamo ovdje Anamite i druge šarene ljude, bez čižama, sa dugačkim noževima na ledjima“. „Jeste li veseli“. upitam ja, „što ste konačno slobodni? Što radi kralj?“ Oni su odgovorili: „Mi kanimo ostati do kraja neutralni. Zabrana je izvoza za vojne obvezanike ukinuta. Nedavno je povezao jedan parobrod 2500 naših pričuvnika u Ameriku. Vi ćete shvatiti, e nije nijednom Grku ugodno, da ostane u zemlji. Zato i jesmo veseli, kad možemo odavle odlaziti.“ I iza toga su nastavili; „Od nekoga vremena ovamo ne primamo nikakovih vijesti iz Njemačke. Antanta osniva i plaća sve više novih novina. Mi smo upoznali njihov značaj i nitko ih nije kupovao. Nato je stala antanta danomice svoje ratne izvještaje po posebnim izdajama besplatno po zemlji dijeliti.“ Ja zapitah: Kako je s izbornom borbom? „Gunaris je“, odgovoriše oni, „nedavno držao u Patrasu govor, koji nailazi svagdje na odjek te se prema stanju stvari i pobija. Antanta je dala na znanje Zaimisu, da ne bi tražila novih izbora, kad bi članovi sadašnje komore obećali bili Venizelosu svoju suradnju. To je dakako uz jednako duboki jaz izmedju stranaku isključeno. Novi izbori bit će za sjegurno početkom listopada. Kako će oni prema dosadašnjem stanju stvari ispasti, teško je vjerovati na uspjeh Venizelosa. Sa navodno sjegurno predstojećim se ustupom Rumunjske u rat tjera velika propaganda. Venizelos je za postignuće svojih ciljeva upotrebio sredstva, koja mu uskraćuju glasove svih poštenih Grka. No nastupit će teško, nedostojno vrijeme, za koje smo bili veseli, da ga obadjemo. „A ako vas opet pozove pod oružje ovaj Venizelos, najveći muž ovamo od Perikla, što tad?“ „Mi ćemo doći“, odvratiše oni, „pod svoje zastave, kad nas kralj pozove, a Vi sami znadete najbolje, kako stvari moraju da stoje, da dodje do toga.“

Iz solunskih se i grčkih listova, koje čitam, dade svom sjegurnošću razabrati, kako se rat proti kralju nesmanjenom žestinom nastavlja. Opet je došlo do tučnjave po kazalištima, opet izjavlja srpski poslanik svakomu, koji hoće da čuje, e Grčka stoji tvrdje nego ikad na ponoru, jer da se ona mora iza ustupa Rumunjske u rat i iza početka ofenzive na solunskoj fronti odlučiti, jer da će inače biti za uvijek isključena iz kruga dobitnika te da se neće smjeti čuditi, ako će se drugi moguće obogatjeti na račun Grčke. Sarrail je primio i mnoštvo novinara, kojima je razložio, e ofenziva može sjutradan da započne i da je nagomilano toliko municije i materijala, da je svaki otpor isključen. Srbe da su velikodušno dopremili na frontu, odakle bi mogli kao prvi prodrijeti u svoju domaću zemlju.

I Venizelos je otvorio usta i prorekao, da Grčka još nije posve izgubljena i da je pun pouzdanja u uspjeh svoje izborne borbe. Inače da ne će ni uz koju cijenu svoj narod dovesti do pobjede. Bijesnije nego ikad radi se proti grčkom generalnom štopu i Gunarisov „hrabri“ govor u Patrasu povlači venizelističku štampu u sve viši i viši divlji bojni krik. Kralj boravi u Dekeliji, Zaimis raspravlja ovdje i onde, a francuski poslanik Guilemin putuje u Pariz, da svojoj zemlji, kako veli list „Patris“, rastumači pravo raspoloženje u zemlji, a to naravski znači izjaviti, e je ona zrela, da bude posve progutana. A doista pokazuje i grčka vlada začudnu indolenciju. Od početka mjeseca kolovoza ovamo nijesu se baš stvari na uhar Grčke promijenile. Kralj ne će tako lako plivati proti rijeci (kako se veli), ako uzmogne antanta razgovorljivošću i prividnim uspjesima te nadom u rumunjsku pripomoć oslabiti uspjeh centralnih vlasti.

Portugalska pomoć antanti.

Breslau, 19. „Schlesische Z.“ javlja iz Amsterdama: Jednoglasno se javlja iz Londona, Pariza i Lizabona, da se je u Londonu prigodom boravka portugalskog ministra predsjednika Coste ugovorilo, da će Portugalska sudjelovati aktivno u ratu. Koncem kolovoza prispjeti će prva portugalska divizija u Bordeaux, odkuda će putovati dalje na frontu. U prvoj polovici rujna, pa koncem istog mjeseca biti će odpremljena druga i treća portugalska divizija. Sve su troškove preuzeli na sebe saveznici, koji su osim toga podijelili Portugalskoj prvi zajam od 150 milijuna franaka. Saveznici će dati takodjer topove i puške.

Rusko pretjeravanje.

Beč, 21. (D. u.) Iz sijela ratne štampe javlja se: Rusko ratno izvješće od 16. o. mj. sadržava neumnu tvrdnju, da su Brusilovove čete zarobile od 4. lipnja do 13. kolovoza na fronti od Pripjeta do rumunjske granice 7767 časnika i 350.845 momaka. Razjašnjenje se te statističke točnosti tumači time što Rusi zaokružuju uvijek broj zarobljenika na stotine ili tisuće. Na primjer pukovnija javlja 200 zarobljenika mjesto 143. Iz tog zaokruživanja nastanu po tom one prekomjerne razlike izmedju zbiljskoga broja zarobljenika i onoga što se navadja. Sada, e da se odvrati sumnju, da se je tako postupalo, donaša se u službenom izvještaju na tanko brojke, koje su se prije javljale okruglo na stotine i tisuće, i to sve do jedinica, u tom slučaju 350.000 donosi potanko 350.845. To isto vrijedi i obzirom na neistinite navode o ratnom plijenu. Stave li se u račun osim navedenog broja zarobljenika takodjer i mrtvi i ranjeni, to bi po načinu Brusilovske statistike bilo netragom nestalo na toj fronti, računajući normalno zaposjednuće raznih linija, svih posada svekolikih odsjeka.

Nasuprot je poznato, da od Pripjeta do rumunjske granice odoljeva snažno željezni zid naših fronta velikoj neprijateljskoj premoći, te dapače zadobiva i zemljišta u teškim bojevima na raznim točkama. Protuslovlje izmedju te činjenice i brojki, što ih Rusi navadjaju, mogao bi se protumačiti jedino, uzme li se, da nam Brusilov stavlja na raspolaganje u odlučnom času, da branimo naše fronte, one zarobljenike, što ih preko broja navodi.

Rusofilske spletkarije u Rumunjskoj.

Bukarešt, 19. Službeni „Vittorul“ bavi se u uvodniku štetom senzacijonalnih vijesti rusofilskih novina u Bukareštu: Smatramo to uzaludnim trudom, kaže, tražiti od federalističke štampe, da se mani svojeg sustava uzbunjivanja javnog mnijenja. Ta mi smo na nju u vrlo važnim pitanjima upravili često razne pozive, a ona nas nije poslušala.

Razne joj koristi propisuju stalno držanje, te je uzaludno obraćati se na nje glasom razbora i zdrave pameti ili domoljubljem.

Ali mi imamo ipak potpuno pravo, da upozorimo javnost, da se ne uzbunjuje uslijed spletkarija nekojih ljudi, koji ne mogu da se ispričaju niti time, da su podvrženi halucinacijama.

Mi imamo pred sobom ljude sa posebnim računima, koje mi samo ne rado istražujemo, a o kojima smijemo kazati da nemaju ništa zajedničkog sa pravim domoljubljem.

Preuredjenje ruske kaukaske vojske.

Hamburg, 20. „N. Hamburger Z.“ javlja iz Petrograda: Brzojavke iz kaukaskog glavnog stana tvrde, da će se čitava ruska vojska na kaukaskoj fronti preurediti kod Erzeruma.

Ruske konzularne čete su ostavile Teheran.

Bratianu na ladanju.

Bukarešt, 21. (D. u.) Bratianu je otputovao na svoje seosko imanje Florica. Vratiti će se odanle u Bukarešt početkom slijedećeg tjedna.

Položaj na ratištima.

Na sjeveroistoku ostao je položaj u zadnje doba gotovo na čitavoj fronti nepromijenjen. Naša fronta na Zloti Lipi dokazala je toliko otporne snage, da su Rusi nakon nekoliko uzaludnih pokušaja posve odustali od daljnjih navala. Zapadno i jugozapadno od Stanislavova doprli su Rusi do riječice Bistrice Slotvinske, koju su na nekojim mjestima i prešli. Inače nema ni ovdje zamašnijih bojeva. Najvažnija je operacija u sadašnjem momentu ona, koja se vodi u karpatskim šumama od jabloničkog klanca do Bukovine. U tom su odsjeku sabrane jake savezničke čete, koje nemaju samo defenzivni cilj, t. j. da spriječe rusku provalu u Madžarsku već i ofenzivnu svrhu. Možda da je to i samo defenziva, koja upotrebljava ofenzivnu taktiku, da primami što više ruskih sila u ovo područje i da otereti ostalu frontu, koja bi inače trpjela uslijed nagomilanja četa u Karpatima. I u tom se predjelu vodi težak gorski boj. Naše su čete započele navalom na 60 kilometara širokoj fronti izmedju Crnog Čeremoša i Kirlibabe u Bukovini. Savezničke su čete postigle uspjehe, osvojivši nekoje uzvisine sjeverno Kirlibabe i zapadno gradića Moldave. Da spriječe daljnje učinke ove ofenzive, bacili su Rusi jake sile izmedju Žabija i jabloničkog klanca u boj sa svrhom, da si otvore put u Marmaros-Sziget i da tamo presijeku željeznički spoj sa našom vojskom, koja operiše u Karpatima. Da osujete tu namjeru, navališe prekjučer Nijemci na ruske položaje južno Žabija te osvojiše važno brdo Kreta, južno Žabija (7 kilometara). Tako ugrožavaju Nijemci ruskim odijeljenjima, koja su prodrla iz Žabija do Carne hore, na kojoj se bije već dva, tri dana ljut boj, stražnje sveze. Rusi kušaju predusresti toj opasnosti time, da poduzimlju jugoistočno i jugozapadno od Žabja oštre protunavale, koje su se medjutim dotle posve izjalovile. Operacije Rusa na Carnoj hori samo su dio navale za osvojenje tartarskog i jabloničkog klanca. Uspije li njima, da svladaju 5 kilometara široko, preko 2 hiljade metara visoko slijeme, mogu ugrožavati željeznički i cestni spoj, koji vodi iz Marmaras-Szigeta u Körézmezo. Dakako da su ova razmatranja momentano samo teoretskog značaja te služe samo jednoj svrsi: objašnjenju bojnih ciljeva prijatelja i neprijatelja.

Dok se na Karpatima vodi boj donekle kompaktno, sa jasno izroženim namjerama i taktički u formi golemih frontalnih navala, rusko vojno vodstvo na ostaloj fronti do Pripjeca ispituje snagu savezničke fronte, kucajuć sada simo sada tamo. Ne uspije li navala na toj točki, neprijatelj ju opetuje na drugom mjestu, ponajprije sa slabijim silama. Uspije li tim odijeljenjima, da poluče ikoji mjesni uspjeh, bacaju se u provalni prostor odmah velike sile, da se uspjeh proširi i iskoristi. Mali bojevi, koji su se nedavno vodili kod Nabelskog jezera, jugozapadno Pinska, bili su nastavljeni kod Ljubašova na Stohodu, nekoliko kilometara jugozapadno imenovanog jezera, a kad nijesu ni tamo uspjeli, navališe nekoliko kilometara južno od Ljubešova kod Rudke Červišće te su na tom mjestu sa malim silama provalili na zapadni brijeg rijeke Stohod. Na ovu su sada točku smjestili jake sile, koje kušaju razbiti jaki obruč savezničkih položaja oko osvojenog prostora. Inače nema na čitavoj ruskoj fronti ništa znamenitoga.

Francusko-engleska ofenziva izgleda kao eksperimentacija novih taktika. Ali ovi su eksperimenti vanredno krvavi i skupi. Premda je neprijatelju uspjelo, da poluči koji maleni mjesni uspjeh, ipak je položaj ostao posve nepromijenjen, a francusko-engleska ofenziva ostala bez posljedica.

Na balkanskoj su se fronti zametnuli novi bojevi, koji se nalaze tek u stadiju razvoja.

Domaće Vijesti.

Iz Hrvatske.

Rasprava protiv ubojice Franjice Mileusnić. Dne 21. o. mj. započela je glavna rasprava protiv ubojice Franjice Mileusnić i sukrivaca. Obzirom na veliki broj poznanih svjedokih svjedoka, trajat će će rasprava više tjedana.

Otvor škola u Hrvatskoj. Prema naredbi školskih oblasti započet će obuka na svim javnim nižim i višim pučkim školama, kao i na ženskim stručnim i šegrtskim školama, dne 1. rujna o. g.

Procvale akacije. Javljaju iz Bakra, da su tamo akacije jur procvale, što je naravski prerano i neobično. Stariji ljudi prorukuju, da će se konačni mir utanačiti na dan sv. Akacije, t. g. 9. tranja 1917.

Nadjena lešina na Kantridi. „Primorske Novine“ javljanju, da je dne 16. o. mj. nadjena na zapuštonam zemljištu Andrije Bujčića na Kantridi lešina nepoznatog čovjeka, kojemu se radi raspadanja ne može ustanoviti doba. Ne zna se, da li se radi o samoubojstvu ili o nesreći.

Popis pasa u Zagrebu. Nedavno provedenim popisom ustanovilo se, da ima u Zagrebu okô 2000 pasa. Mnogi su vlasnici svoje pse „pomladili“, da im je tako plaćati nanju psetarinu, pa je gr. poglavarstvo odredilo posebno povjerenstvo, koje ide od kuće do kuće, da se na vlastite oči uvjeri, da li su zagrebački pri uistinu tako mladi.

Iz Kranjske.

Naredba o uporabi zastava u Kranjskoj. Slovenski listovi donose naredbu c. i kr. zemaljskog predsjednika za Kranjsku od 15. o. mj., kojom se odredjuje, da se imaju rabiti kod raznih manifestacija slijedeće zastave: zastava c. i kr. kuće: crno-žuta; državna zastava: crveno-bijela i kranjska zemaljska zastava, ustanovljena odlukom ministarstva za unutarnje poslove još god. 1848.: bijelo-modro-crvena.

Iz Trsta.

Odlikovanje. Njegovo c. i k. apostolsko Veličanstvo car podijelio je namjesniku za Trst i Primorje, dr. Alfredu barunu Friesu-Skene veliki krst reda Franje Josipa sa ratnom dekoracijom.

Izložena slika Nj. Veličanstva. Domaći tršćanski slikar, g. Velebit Rendić, izložio je u izlogu knjižarnice Štoka u Trstu vrlo uspjelu sliku Nj. Veličanstva. To je djelo naišlo na sveopću hvalu i priznanje. Čestitamo!

Razne Vijesti.

„Cetinjske Novine“. Primili smo 1. broj „Cetinjskih Novina“, što je u oči rodjendana Nj. Veličanstva, dne 17. o. mj., počeo izlaziti na Cetinju. Ovaj prvi svečani broj posvećen je u glavnom Nj. Veličanstvu i nadvojvodi Karlu Franji Josipu. — List će izlaziti svake nedjelje i četvrtka u jutro. Pretplata je listu za četvrtgodište: Za c. i kr. zaposjednuto područje u Crnoj Gori i Albaniji, te za Bosnu i Hercegovinu K 1.50, za monarhiju i po c. i kr. četama zaposjednuta područja Poljske i Srbije, te Njemačku K 2.—, za inozemstvo K 3.—.

Grčki časnici i djaci pod istragom. Prema vijesti „Tempsa“ stavila je grčka vlada pod istragu sve časnike i djake vojne škole, koji su dne 14. jula, na dan francuskog narodnog blagdana, učestvovali u povorci u čast toga praznika i Francuske. Taj je postupak grčke vlade izazvao u Francuskoj veliko ogorčenje. Osobito se napada Zaimisa, kojemu se predbacuje, da je njemački agent, pa se ujedno prijeti i sa anektiranjem Grčke.

Prodaja Palestine. Već duže vremena raširuju antantine novine i stanovita glasila američke štampe fantastične vijesti, tvrdeć da su ih dobili od bivšega veleposjednika u Carigrada mr. Morgenthaua. Taj se je veleposjednik navodno pogadjao sa otomanskom vladom o prodaji Palestine Zionistima. Na temelju vijesti iz istog izvora bio je imenovan veliki rabiner turskim veleposlanikom u Washingtonu, u svrhu utanačenja uvjeta za prodaju; tvrdi se dapače, da rješava većim odnosnih pitanja sa sultanom telefonično, te da mu je konačno turska vlada predložila, neka uz svoje veleposlaničko mjesto uzme takodjer i mjesto ministra poljodjelstva. Cesarska vlada vrlo sumnja, da bi mogao mr. Morgenthau, koji je bio jur pred nedavno na tako važnom mjestu, kakovo je mjesto veleposlanika velesila, što takva izjaviti, jer ne samo, da je to smješno, već je dapače znakom potpunoga poremećenja mozga. Pošto nije dosele mr. Morgenthau htio sam dementirati laži, što su se objavljale u njegovo ime, smatra otomanska vlada za umjesno, da poduči javno mnijenje o o tome da su te vijesti bez svakog temelja i skroz naskroz izmišljene.

„Deutschland“ se vratila? Iz Beča javljaju, dne 18. o. mj.: U ovdašnjim vodećim bankarnim i financijalnim krugovima kružila je juče vijest, da je podmornica „Deutschland“ sretno prispjela u Bremen.

Isto su tako u Berlinu bile juče raširene vijesti, koje medjutim nisu bile istinite. Sedamnaest je dana proteklo, otkako je „Deutschland“ otputovala iz Amerike, a toliko je dana rabila za svoj put u Ameriku. Akoprem se „Deutschland“ nije jošte vratila, tvrde, da je briga za njezin udes bez svakoga temelja.

Poziv neutralcima. „Temps“ donosi članak, u kojemu pozivlje neutralce na intervenciju. Sada je kucnuo zadnji odlučni trenutak. Neutralne države, koje žele intervenirati, neka ne odgadjaju, jer može njihova intervencija protiv centralnih vlasti samo pospješiti konačnu odluku.

Izborni sastanci u Grčkoj. Budipeštanske novine bilježe, da se je ovih dana održao u Ateni sastanak bivšeg Škuladisuvog kabineta. U zaključku izrazio je kabinet svoje simpatije za antantu, što je u Ateni izazvalo veliko iznenadjenje. Skoro istodobno održali su pristaše Gunarisa u Patrasu izbornu skupštinu. Gunaris je u toku svoga govora izjavio, da je Grčka dužna pokazati prama antanti svoju dobrohotnu neutralnost.

50.000 ranjenika. „Daily News“ javlja iz Milana: Sve su bolnice u gornjoj Italiji prenatrpane s ranjenicima. Talijanska vlada kani zamoliti francusku armadnu upravu, nek bi ustupila svoje bolnice na francuskoj Rivieri, da se tako izbjegne odašiljanju ranjenika u južnu Italiju i Siciliju. Javlja se, da je iza pada Gorice prošlo kroz Milan preko 30.000 ranjenika.

Glavna skupština društva „Assicurazioni generali“. Na glavnoj skupštini društva „Assicurazioni generali“, što se je održala dne 8. o. mj. u Beču, bila je predložena provizorna bilanca za god. 1915. Reservni fond osiguranja života povisio se je od K 20.742.104 na 439.773.715, dok iznaša reservni fond u odjelu „elementarne štete“ K 11.597.943. Reservama dionica i dobitaka pripisalo se 2.203.007 K, te se je konačno ustanovio rezervni fond za „štete iza rata“ u iznosu od 4 milijuna kruna. Vrhu ovih doznaka, s kojima je narasao garancijski fond na K 512.890.910, odredila se je dividenda u iznosu od K 680 na dionicu, a isplaćivati će se počamši od 16. augusta unaprijed.

Rekvizicija maka u Austriji. Bečke novine donose, da je izašla ministarska naredba, kojom se stavlja pod zabranu sva količina na zalihama se nalazećeg maka u korist države. Prodajni ugovori, koji su prije 15. o. mj. zaključeni, a nijesu još izvršeni, gube svoju pravovaljanost.

Francuski ratni ministar predsjedniku Poincaréa-u. „Lokalanzeiger“ donosi odgovor francuskog ratnog ministra Roques-a predsjedniku Poincaréa-u, koji je povodom ulaska u treću godinu rata upravio francuskoj vojsci znanu nam pozdravnu poruku. Taj odgovor glasi: U toku su odlučni bojevi. U potpuno smo jedinstvo navalili na neprijatelja, koji će naskoro vidjeti gdje nestaju njegove pobjedničke sanje i koji mora na svim frontama popuštati(?). Naše i saveznčke vojske brižno su naoružane za ove bojeve i providjene sa svime, bez čega su morale biti na početku. One su posve prožete velikim zadaćama, koje imadu u ovaj čas svladati u borbi za slobodu i pravdu. Mi ćemo ovu borbu voditi dalje bez krzmanja. Borba će biti teška, ali će konačno pobijeda pripasti našim slavnim zastavama. U času pobjedosnoga mira, nakon svih teškoća ovoga rata, kojemu slična nema u povijesti, pošto je toliko krvi proteklo za najpravedniji od svih, ciljeva naša će dva naroda, koji su na ratištu svoj savez krvlju zapečatili, od sada vječno biti u savezu“.

Izjava generala Lisingena. Vojni zapovjednik, general Lisingen, izjavio je američkomu dopisniku Bremu, da se Kovel nalazi u tako čvrstim njemačkim rukama, da ga Rusi ne će nikada dobiti. Jedino bi im to moglo uspjeti, kad bi, poput Engleza na zapadnoj fronti, skupili na uskom komadu fronte sve što imaju ljudskog materjala i potjerali naprijed. Nego i na taj način mogli bi samo nešto malo utisnuti njemačku frontu, dok Nijemci ne sakupe svoje rezerve, da predusretnu udarcu. O prodoru fronte ne može biti ni govora.

„Budućnost kongresne Poljske“. Pod ovim naslovom piše bečka „Neue Freie Presse“: Iza kako je kongresna Poljska osvojena po njemačkim četama, može se utvrditi, da je za Rusiju sasma izgubljena. To uvjerenje ne mogu uskolebati nit sadašnji promjenljivi bojevi u Volinju i u Galiciji. Poljska se ne će i ne smije više Rusima povratiti! To su naše oblasti dale u poljskim krajevima sasma dobro razumjeti. One su odredile, da se stanovnici kongresne Poljske nemaju više smatrati ruskim podanicima, nego pripadnicima kraljevine Poljske. Posljednji izraz ruske snage prema Poljskoj bilo je, kako je poznato, razdjeljenje poljskoga područja. Od takovih će djoba Poljska u buduće biti sigurna, što joj jamči konačna pobjeda centralnih vlasti.

Bivši rumunjski ministar rata o bugarskim napadajima. „Universul“ donosi iz pera bivšeg rumunjskog ministra rata Crainicea članak o bugarskim napadajima na Rumunjsku. Crainicea piše, da je već češće vidio, da će Bugarska napasti Rumunjsku, da si tako otme novu i staru Dobrudžu. U ovom slučaju nije za Rumunjsku od najveće važnosti osvojenje Erdelja, već uzdržanje teritorijalnog integriteta, jer se Dobrudža ne smije napuštati niti za čitavu Ugarsku. On je mnijenja, da se ne smije čekati, već da treba Bugarskoj odmah navijestiti rat i pridržati si tako inicijativu.

Malodušje francuske vojske. Hervé javlja o razgovoru s nekim vojnikom, koji veli, da je francuska vojska malodušna, jer ofenziva ne napreduje. Bude li išlo tako i unaprijed, trajat će rat još dvije godine. Hervé veli, da se nalaze u Francuskoj 122 njemačke divizije, tako da saveznici niti skušaju prodriji njemačke fronte, već idu samo za tim, da osujete Nijemcima daošiljanje pojačanja na istočnu frontu.

Posl. br. U 264/15/3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcionara državnoga odvjetništva kao javnog tužitelja protiv Marije Mikac radi §. 12. Z. 16. I.-1896. br. 89 l. d. z. iz 1897., u prisuću funkcionara državnoga odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon i prijedloga privatnoga učesnika

sudio je:

Mariju Mikac, ženu Jura, a kćer Jura i Jelene Božić, iz Bresta, tamo boraveću, a pripadnu u Buzetu, 26 god. staru, kat. vjere, udatu, bez imetka, pismenu, jur kažnjenu radi prekršaja o hrani (opetovano puta)

krivom:

što je koncem prošlog mjeseca prosinca vlastitom nemarnošću otposlala u svrhu prodaje iz Bresta u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno, te tako prodavala hranive predmete pod krivom oznakom, a u svrhu, da zavarava u prometu i trgovini, dakle prekršaja §. 12. Z. 16. I. 1896. br. 89 l. d. z. iz 1897., te biva zato na osnovu §. 12. obzirom na § 21. (al. 1. i 2.) netom spomenutog zakona uporabom § 266. k. z.

osudjena

na 10 dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovršne kazne medju kojima K 15 za trošak pretrage mlijeka. Osim toga će se naročna presuda proglasiti na njezin trošak u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Ommissis.

76 Buzet, dne 24. veljače 1916.

Vivoda v. r. **Dr. Volarić** v. r.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Žena spusti smotak u krilo te udari, pokrivši rukama lice, gorko plakati. Dobraniću nekako odlanu, jer su to gotovo prve suze bile, što ih je u očiju svoje žene vidio, a suze su bar s veće strane biljezi kajanja, osjećanja. Lacko pristupi k svojoj ženi, uhvati je nježno za ruku, te će joj blagim glasom reći:

„Klaro! Ženo moja! Ne plači! Smiri se! Meni je drago, da si mi toli iskreno govorila, meni se povjerila i neupitana. Dozvoli i meni, da iskreno govorim, kako se mužu pristoji. Ti se valjda sjećaš našega prvoga dogovora, kad se u šumi zaručismo. Obećah ti, da ti ne ću nimalo volje obuzdavati, da ćeš biti u kući gospodaricom. A nije li tako? Jesam li te ikad pitao, šta radiš, šta li tražiš, nijesam li pače neumoljen gledao, da ti ispunim svaku želju? Priznaj, da sam se pošteno našega ugovora držao.“

„Jesi! jesi!“ izjeca Klara.

„Ja ću to i nadalje činit, a to ti bud dokazom moje ljubavi, koju bi drugi ljudi možebit slabošću okrstili. Nu kad si sama pokucala na moja vrata, kad se je shilo tvoje srce u slučaj, koji te lišava dugo željene udobnosti, mislim, da sam bar zaslužio toliko prava, da ti reknem nekoliko prijateljskih riječi —“

„Govori, govori, Ladislave!“

„Put, kojim si pošla, ne mili mi se. Ti možeš sretno, udobno živjeti, možeš želje srca svoga namiriti. Ti ćeš u našem društvu uvijek stajati na mjestu, koje ide odličnu damu. Mi smo ugledni, imućni, ali nijesmo milijunaši. Zato bi želje srca tvoga morale imati medju, a ta se zove razum, pa još svetiju medju — ljubav za oca, za muža. Samo to te može općuvati od stranputica, na koje si već zašla. Vjeruj, tko je jednom krivo koraknuo, a ne povrati se poslije prvoga koraka na pravi put, taj je izgubljen, na vijeke izgubljen. Strasti su nerazdružive sestre: kad se posestriš s jednom, uhvatit će te i druge u svoje pogubno kolo. Uvaži, da si već tim, što si lakoumno izgubila 8000 forinti za nekoliko sati, uvrijedila ugled svojega, mojega imena. Ja sam javan zvaničnik, ja se ističem u javnosti. Svojom strasti za karte škodiš meni, jer će me moji neprijatelji bijediti s lakoumnosti, a lakouman čovjek nije ni za zvaničnika ni za politika. Uvaži dalje! Tvoj je otac valjan, pošten čovjek, izvrstan gospodar, koji ima samo jednu mamu, da je prema tebi slab, da će tebi sve, pa i sebe žrtvovati, — ukratko da te je krivo othranio. Ti si ga sada na pol upropastila. S tvoje rastrošnosti izmaklo mu je iz ruku pol krasnoga imanja, njegovo gospodarstvo ide na manje, a pošteni starac, koji bi morao pod kraj svoga života živjeti u miru, morat će se mučiti i znojiti, te će tim znojem, tom mukom prikratiti svoj život. A kako propadne on, tako ću propasti ja, moj imetak, moje ime, moj ugled, moja snaga, moja sreća. To promisli, Klaro! U tebe je dobro srce, ali drač hira, ćudljivosti, lakoumnosti pokrio ga je. Klaro! Klaro! Još jednom ti velim, jedna strast sestra je drugoj. Kad ljudska krv uskipi burom, prevalit će sve medje, sve zakone. Ti si žena, živa vatrena žena. Zapamti to! Ti ne znaješ još vrijednosti toga života, ti ne znaš, kako se čuvati valja. Lakoumnosti čini se sve nedužnim, lakoumnost pasti će ti se zgodan izgovor, lakoumnost pogazit će vjeru.“

„Ladislave!“ kriknu Klara sunuvši u vis i pogleda muža gnjevnim okom, ali u čas se i klonu natrag na stolicu. „Da,“ reče teško dišući, „znam, vidim, ćutim, grješnica sam, velika grješnica. Zlo sam uradila, uvrijedila tebe, uvrijedila oca. Al zašto si ti takov?“

„Kako, Klaro?“

„Ma muž, ma gospodar!“

„Muž? Gospodar? A naš ugovor, na koji ti se zavjerih?“

„Istina. Bijaše lud ugovor.“

„A zašto si ti takova, Klaro?“

„Zašto? Mene ne pitaj!“

„Da koga?“

„Moju nesretnu krv, moje nestalno srce. Ne znam, šta mi je, al me kadšto spopadne vrtoglavica, gorim, poletjela bih, ne znam kuda, kamo. Neka me čežnja uhvati, nešto mi fali, a onda, oh onda nema pameti, nema mjere. Bacim se u svijet, letim za njegovim ludorijama. Eto takova sam ti. Meni nešta fali. Ali Ladislave, ako sam ludo uradila, ako sam zgriješila, nije lijepo, da si rekao onu zadnju riječ, koja mi peče dušu kao žeravica.“

Ladislav uzdahne te blago prihvati:

„Moradoh ti sve reći, jer se sama ne bi dosjetila bila, a najlakše je griješiti nehotice. Nešto ti fali, znam, razumijem žalibože. Idi, dušo, u svoju sobu, razmišljaj sve, što ti rekoh, možda ćeš naći utjehe.“

„Ladislave! Druže! Rješavam te ugovora: budi svojim i mojim gospodarom.“

„Ne ću.“

„Zašto?“

„Prestao bih te štovati. Meni se taj tvoj uvjet milio. Vidjeh u tom punu odvažnosti, junačtva. Dodji sama, slobodna do pune svijesti, do istine. Rastrijezni se sama, bit ćeš većeg štovanja vrijedna. Da te dovedem na vodilji do istine, vrijedila bi manje pred mojim očima.“

„Ladislave! Nemoj tako! Ti znaš, kakva sam. Odustanimo od toga ugovora, molim te!“

„Ne, Klaro! Idi.“

„Idem. S Bogom!“

Za jedno tri mjeseca poslije toga razgovora stupi Klara opet Ladislavu u sobu, te ga zagrli strasveno.

„Ladislave!“ kliknu, „ovaj puta ne dolazim kao grijesnica, kao dužnica, da ti ispovijedam svoje grijehe, ovaj puta dodjoh, da —“

„Šta? Ti drhćeš, gorіš —“

„Da, gorim, drhćem od radosti i veselja. Dodjoh, da ti ispovjedim, da sam — majka.“

„Evo to ti je falilo, Klaro moja!“ kliknu Dobranić zagrliv strasveno svoju ženu. „Sad ćeš istom biti gospodaricom, sad ćeš moći razvijati svoj karakter po prirodi.“

I bilo je tako. To je falilo. Klara je imala samo jednu zabavu, jednu brigu, svoju kćerku, koju porodi iza nekoliko mjeseci iza onoga sretnog sastanka. Njezina čežnja smiri se, njezino srce kanda se je otvorilo, i ta čuvena prvakinja mode, ta nepobjediva junakinja zagrebačkih salona sjedila je sada, nepitajući za sav ostali svijet, kraj zipke svoga čeda, na tom mjestu bi se skupila sva čežnja njezina strasnog srca. Klara je gledala dobro čedance, okruženo svilenim vrpcama i čipkama kao amanet svoga života, Klara je obožavala svoju jedinicu. Već bješe minulo pol godine. Tada stignu iznenada pismo od gospodje Kameničke. Ladislav i Klara neka brzo dodju, gospodinu Klemeniću da je zlo. Bez obzira pohitiše k njemu i prispješe u skrajni čas. Starcu dospjelo mrijeti. Još je bilo kada, da zagrli kćer i zeta svoga, pa kad se Ladislav nadnio bio nad postelju nemoćnoga starca, prišaptnu mu ovaj, da ga Klara nije čuti mogla:

„Ladislave! zakuni mi se, da ne ćeš ostaviti moga djeteta.“

„Kunem se,“ odvrati Ladislav.

„Nikad?“

„Nikad!“

„Ma što bilo, ma što došlo?“

„Ma šta bilo i došlo, kunem se, da je nikad, nikad, dok budem živ, ostaviti ne ću.“

„Hvala, Ladislave!“ stisnu starac zetovu ruku, pak izdahnu na ruševinama lijepoga svoga nekad gospodarstva, zadnji sin svoga plemena.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 407.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 23. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Fronta nadvojvode Karla. Kod Žabije, Bystrzeca i u području Tatarskog klanca bijahu suzbijene mnogobrojne ruske navale. Jugozapadno Zielone su naša odjeljenja zarobila u uspješnim bojevima 100 vojnika i zaplijenila 2 strojne puške.

Hindenburgova fronta. U odsjeku Perepelniki-Pieniaki je neprijatelj opeta započeo svojim navalama protiv vojske gen. pukov. Böhm-Ermolli. Izuzevši uski komad jarka, za čiji se posjed još uvijek bori, ostale su usprkos najtežim ruskim gubicima svi položaji u našim rukama. Na željezničkoj pruzi, što vodi iz Sarnya u Kovel i kod Smolarya izgubio je neprijatelj nekoje pomaknute jarke, kod česa bijahu zaplijenjene 2 strojne puške. Kod Rudka-Czerewiszcze su Rusi i jučer iz svih sila nastojali da na zapadnom brijegu Stohoda zauzmu na prostoru. Bili su svuda glatko odbijeni, izgubiše na hiljade boraca te ostaviše u našim rukama 2 časnika, 270 momaka i 4 strojne puške. Boreći se medju bavarskim konjaničkim regimentama pokazali su se dragunci cara Franje vrijednima svog dobrog glasa.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bojevi na sjeveru od Somme zauzeli su opeta veće prostranosti. Bilo je suzbijeno više engleskih napadaja protiv naše izbočene linije izmedju Thiepvala i Pozieresa. Jedan je stršeći ugao išao izgubljen. Sjeveroistočno od Pozieresa i kod šume Foureaux propale su neprijateljske navalne kolone u našoj vatri. Ogorčeni su se bojevi razvili za posjed sela Guillemont, u koje je bio neprijatelj za čas prodro. Svi su njegovi napadaji bili pobjedonosno suzbijeni. Selo je krepko u našim rukama. Bila su bezuspješna mnoga dijelomična francuska poduzeća izmedju Maurepasa i Cleryja. Francuzi, koji su netom nastupili protiv odsjeka Estree-Soyecourt, bili su suzbijeni. Zarobili smo časnika i 80 momaka.

Istočno bojište.

U odsjeku Luh i Graberka propali su ruski napadaji. Opetovani protunapadaji s obje strane Crnog Čeremoša ostali su bez uspjeha.

Balkansko bojište.

Osvojili smo sve srpske položaje na Malkanjdze planini; naša navala napreduje. Češće je bio krvavo suzbijen neprijatelj, koji je stupao u protunapadaj kod Džemaatjerija i u području Moglene. Izmedju Butkove i Tahinoškog jezera bile su francuske čete bačene preko Strume. Dalje na istoku osvojili smo gorsku kosu Smiljnica-planina.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. (D. u.) Glavni stan javlja:

Nema ništa važna, da se javi.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 22. (D. u.) Glavni stan javlja:

Jučer smo suzbili neprijatelja izmedju jezera Tahinos i Butkovo na desnu obalu Strumę. U tom smo kraju potukli francusku Berthierovu brigadu sastavljenu od 3 pukovnija afričkih strijelaca, 3 batalijuna zuava i odijeljenja topništva. Uhvatili smo 40 zarobljenika, medju njima 1 satnika; predalo nam se i konjaniško odijeljenje. Francuzi su ostavili mnogo mrtvih i ranjenih. U vardarskoj dolini obična topovska vatra. Čete, koje kreću iz Florine prama istoku, zauzele su izvanredno čvrsto utvrdjene položaje na gorskoj kosi Nidze-Planine i selo Gorničevo, što ih je branila srpska dunavska divizija i 2 pukovnije vardarske divizije, te su tu zarobili čitavu satniju s 3 časnicima.

BRZOJAVI.

Dvije engleske krstarice potopljene.

London, 22. (D. u.) Izvještaj admiraliteta kaže: 19. o. mj. razvio je neprijatelj u Sjevernom moru znatnu djelatnost. Njemačka je ratna mornarica visokog mora bila izašla i vratila se izbjegnuvši borbu, kada je doznala, da su bile po svoj prilici u blizini jake engleske bojne sile. Tražeći neprijatelja izgubili smo dva lahka krstaša, „Nottingham“ i „Falmouth“, napadajem podmornica. Časnici sa „Nottinghama“ su se spasili, 38 je ljudi od posade nestalo. Sa „Falmoutha“ spasila se je i momčad i časnici. Jednu smo neprijateljsku podmornicu uništili, drugu naletjeli, te je i ona moguće potonula.

Njemačka je tvrdnja, da je bio uništen engleski razarač, a linijski engleski brod oštećen, je neistinita.

•

Berlin, 22. (D. u.) Wolffov ured: Što se tiče izvješća engleskog admiraliteta, koji tvrdi, da je bila nalećena jedna od naših podmornica, ona je bila samo lahko oštećena, te se je vratila i dobrom stanju u luku. Na englesku tvrdnju, da je bila uništena i druga podmornica, moći će se odgovoriti samo onda, kad budu stigla izvješća svih podmornica. Što se tiče engleskih pokušaja, da zataje, kako je bio uništen engleski razarač, a engleski linijski brod oštećen, upućuje se na službeno njemačko izvješće od 20. o. mj., koje se potvrdjuje u svim njegovim dijelovima.

Navodni uzmak njemačke mornarice visokog mora, što ga engleski admiralitet navadja, pred engleskim bojnim silama visokog mora, koja se nigdje pojavila, je plod puke mašte.

•

Ymuiden, 22. (D. u.) Ribarske ladje, koje su se vraćale doma, kažu, da su u subotu ujutro susrele 2 skupine zepelinaca i 14 do 16 njemačkih ratnih brodova.

•

Rotterdam, 21. Ustanavlja se, da se potopljeni engleski krstaši zovu „Nottingham“ i „Falmouth“. Stručnjak lista „Daily News“ nazivlje to prvim uspjehom njemačke taktike. Nijemci su kombinirali manever s teškim brodovima i s brodovljem podmornica, te im je uspjelo, da unište dvije dragocjene jedinice engleske mornarice, čiji će gubitak ona teško osjetiti.

„Nottingham“ je bio spušten u more travnja 1913., mjerio je 5530 tona. nosio 13 topova i 2 torpedne cijevi. Bio je snabdjeven najnovijim spravama. Posada mu je brojila 400 momaka. „Falmouth“ je bio spušten u more 1910., te je bio skoro jednak s „Nottinghamom.

Podaci o potopljenju engleskih krstarica.

Berlin, 22. (D. u.) K uspješima podmornica o kojima smo jučer javili dodaje se: 19. popodne opažila je naša podmornica 5 malenih engleskih krstarica s jugoistočnim kursom, koje su pratile dvije flotile razarača. Za njima je išlo 6 linijskih krstaša s jakom stražom razarača. Podmornici je uspjelo, da se približi na dohvat razarača od straže vjerojatno tipa Mohave. Malo zatim što je bio pogodjen potonuo je razarač. Kada je odmah na to čitavo englesko brodovlje na se krenulo napala je podmornica maleni razarač tipa Chatham. Opazila su se dva hica jedan na stražnjeg dijelu broda, drugi u prostor strojeva. Brod je morao odmah stati dobivši teški kvar na strani. Teško oštećeni je maleni krstaš bio potom uništen od drugih naših podmornica.

Njemačko-bugarska ofenziva.

Lugano, 22. Njemačko-bugarska ofenziva proti Solunu prouzrokuje ponajpače francuskim i talijanskim novinama, koje su bez sumnje tumači svojih vlada, veliku tjeskobu. Samo s nekim oklijevanjem uzimaju ju one uopće do znanja i sustežu se priznavati, da ne podaje volja Sarrailova, kako je bilo nade, smjer toku dogodjaja. Teško zabrinute, što su se sve nade i pouzdavanja u Rumunjsku mogle izjaloviti, nastoje velikom brzinom, da širenjem krivih vijesti, kako primjerice o buni u Albaniji ili ispražnjenjem Lavova djeluju na ustuk.

U Milanskim se listovima još naglašava, da držanje Grčke nipošto ne odgovara iščekivanjima, jer prisutni jaki kontigenat grčkih četa, najmanje 10.000 ljudi, nije ni najmanje sprječavao Nijemce i Bugare kod prelaženja preko granice, dapače niti na točkama, koje su izvrsno utvrdjene i sposobne za uspješnu vojnu akciju.

List „Corriere della sera“ vidi uspjeh svojih dnevnih nastojanja, koja nastoje dokazati, da je inicijativa na svim bojištima bezuvjetno i potpuno prešla na četvorni savez, teško ugrožen te bi prema tomu htio njemačko-bugarske operacije prikazati kao jednostavnu reakciju na Sarrailovo poduzeće, prema kojemu bi se imao prekinuti spoj izmedju Bugarske i Macedonije, a iza toga provesti odlučna akcija na Balkanu.

Osobito polaže list na srce Rumunjskoj, e je sad doista kucnuo njezin sat te da ona ne smije da radi u zajednici sa čitavom četverosvezom, koja djeluje na Balkanu. Dakako da „Corriere della sera“ odaje neku nesigurnost, bi li za rumunjsku uporabu stvar radije tako prikazao, kao da se Sarrail slabo boji, jer da su njemačko-bugarske čete malene brojem, ili pako radije tako, e su proti Sarrailu vezane mnogobrojne njemačko-bugarske čete, tako te Rumunjska ne bi trebala da se boji, da bi joj barem sa bugarske strane mogla da prijeti ma bilo kakova ozbiljna opasnost.

Bojevi na Balkanu.

Geneva, 21. Pariški posebni izvještaji o boju za Florinu ne kažu ništa o konačnom njegovom uspjehu, naime o ispražnjenju grada sa strane srpskih četa. „Petit Parisien“ veli, da se je vršila jedna od najžešćih bitaka 4 km od Kolodvora u Florini. Izvještaj spominje izričito, da Srbi nijesu bili prepušteni sami sebi. Čini se, da ih je Sarrail pravodobno poduprо francuskim četama, što ali nije ništa uplivalo na uspjeh boja. Istodobno došlo je do sukoba izmedju jednog bugarskog bataljuna i Sarrailovim četama u dolini Molnjika. Niti o konačnom uspjehu toga boja ne govori ništa posebni dopisnik. Brzojav svršava spominjući na kratko operacije u odsjeku Dojran, gdje su se vršile ljute borbe za posjed sela Dolzeli, što se je u vrijeme, kada je brzojavka bila otposlana, nalazilo u bugarskim rukama. Žestoka topovska vatra traje još uvijek.

Iz Rumunjske.

Berlin, 22. Putovničke su pogodnosti rumunjskih diplomata, koje su na svom putu kroz Austro-Ugarsku dosad uživali, obustavljene, jer se je doznalo, da su ih zlorabili. Rumunjska je priznala opravdanost tih novih mjera. Ako dakle prema tomu ne će u buduće rumunjski diplomati putovati područjem monarkije, ne smije tomu da se pripisuje nikakova politička važnost.

Grčka vijećanja.

Milan, 22. (D. u.) Ovdješnji listovi javljaju iz Atene, da grčko ministarsko vijeće je skoro neprestano sakupljeno. Ministarski predsjednik Zaimis vijećao je s šefom i podšefom glavnog stožera. Potom je vijećao s engleskim poslanikom; čini se, da se je govorilo o razjašnjenju i odgovornosti malog otpora sa strane Grčke protiv bugarske provale.

Talijanske čete u Solunu.

Solun, 22. (D. u.) Havas. Iskrcavanje je talijanskih četa započelo 20. o. mj.

Talijanska zaplijena neprijateljskih poduzeća.

Lugano, 21. Prema „Agenzia Nazionale“ stupa odmah u krijepost talijanska zabrana trgovanja sa neprijateljem i njegovim saveznicima. Zaplijena neprijateljskim podanicima pripadajućih poduzeća provesti će se tako, da 6000 u istina zaposlenih radnika ne ostane odmah bez radnje.

Nizozemski parobrod, engleska pomoćna križarka.

Amsterdam, 21. Iza kako se je vremenom doznalo, da je engleska vlada zaplijenila nizozemski parobrod „Statendam“ te s njime služila, zahtijevali su dioničari pruge Nizozemska-Amerika, da ih uprava obavijesti što se je sa parobrodom dogodilo. Čini se, da uprava neće podati nikakve izjave samo da engleskoj vladi ne pravi poteškoća. Tu je općenito poznato, da „Statendam“ već dva mjeseca plovi kao engleska pomoćna križarka pod imenom „Seahorse“.

Eksplozija u engleskoj tvornici municije.

London, 22. (D. u.) U tvornici municije u Yorkshire nastala je eksplozija. Pojedinosti manjkaju. Čini se, da su ljudski gubici veliki.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 20. (D. u.) Popodne. Zapadna fronta: U kraju na zapadu od Nobelskog jezera suzbili smo njemačke napadaje s teškim njihovim gubicima. Na Stohodu osvojile su naše čete u okolici sela Rudka-Červišće više vrhova. Vrući se je boj rasplamtio za posjed sela Tobol, koji je često mijenjao gospodara, dok je ostao konačno u našoj vlasti. Donski su kozaci napali neprijatelja, te su pobili sabljama preko 200 Austrijanaca. U tom smo kraju zarobili 6 časnika i preko 600 momaka, a zaplijenili 15 strojnih pušaka, 2 bacala mina, 1 reflektor i 5 telefonskih sprava.

U pravcu prema Kéresmözu protjerale su naše čete neprijatelja sa vrhova na zapadu od Jablonice, Voronjenke, te su osvojile visove uz Bijeli Čeremoš. Naše su čete potisnule protivnika u okolici Dolhopola i napredovale su proti Ferеskulu. Sjeverno od Kirlibabe napao je neprijatelj visove, što ih zaposijedamo. Bio je suzbijen.

20. na veče. Na zapadnoj fronti položaj nepromijenjen.

Francuska.

Pariz, 21. Služb. izvj. od 20. t. mj., 3 sata poslije podne. Na Sommi je noć mirno prošla. Na desnom brijegu Moze su Nijemci kroz noć živahno djelovali. Nakon jakog višesatnog opstrijeljavanja su ponovno kušali da opeta zauzmu Fleury. Sve su navale, pa i najžešće, propale u našoj vatri. Nijemci su imali znatnih gubitaka te su ostavili u našim rukama zarobljenika. Druga neka njemačka navala sjeverozapadno utvrde Thiaumont bijaše nakon znatnih gubitaka zadržana našom zatvornom vatrom.

11 sati u noći. Sjeverno Somme zauzele su naše čete jako učvršćenu šumicu medju Guillemontom i Maurepasom. U našem je posjedu ostala znatna množina materijala. Na čitavoj fronti Somme pokazale su naše baterije veliku djelatnost. U odsjeku Fleury bijaše selo žestoko opstrijeljavano od neprijatelja.

Italija.

Rim, 20. Služb. izvj. od 19. t. mj. Na cijeloj fronti topovski bojevi. Osobita djelatnost našeg topništva u gornjoj dolini Fella, gdje je bila oštećena željeznička pruga na svršetku doline Seebach. Neprijateljsko je topništvo opstrijeljavalo Goricu te je kušalo da pogodi most na Soči. Na Kraškoj visoravni je neprijatelj jučer na veče počeo da navaljuje nakon žestoke topovske vatre na lijevo krilo naših položaja; uspješnim djelovanjem naših topova bijaše navala odmah zadržana.

Engleska.

London, 18. Vrhovni zapovjednik u Egiptu javlja: Sada je moguće, da si stvorimo točnu sliku o neprijateljskim silama i gubicima, tekom poduzeća u području Katia od 4. do 12. kolovoza. Neprijateljske su sile brojile od prilike 18.000 momaka, od kojih smo zarobili 49 časnika i 3871 momka. Ustanovilo se je, da je neprijatelj izgubio na mrtvima 1251 vojnika. Broj se ranjenika cijeni na 4000, i prema tome ukupne gubitke na 9000. Zaplijenili smo potpunu Kruppovu 75 mm gorsku bateriju od 4 topa, 4000 funti municije, 2300 puška sa 1 milijunom fišeka, 9 njemačkih strojnih pušaka sa 30 kovčega municije i veliku množinu svakovrsnog oružja, osim toga 500 deva i 100 konja i mazga.

Domaće Vijesti.

Prodavaonice duhana u Voloskom i Lovranu. U Voloskom i Lovranu ustupit će oblasti nekoje prodavaonice duhana, pa pozivlju eventualne molitelje, nek se za sva daljnja razjašnjenja obrate na zemaljsku komisiju. Bezuvjetnu prednost imadu, pod stanovitim preduvjetima, vojni ranjenici.

Dražbena sudbena dvorana Via Arena br. 2. Obdržavat će se dražba dne 23. kolovoza 1916. u 3 sata poslije podne raznih obućnih stvari te rubenine.

Iz Hrvatske.

Otkriće spomen-ploče u Novom. Javljaju iz Novog, da je svečano otkriće spomen-ploče Nj. Veličanstvu odgodjeno na prve dane mjeseca rujna.

Najveća restauracija u Osijeku zatvorena. Vlasnik najveće i najotmenije restauracije u Osijeku, Weingruber, javlja, da je danom 16. o. mj. zatvorio svoju restauraciju, dok će se hotel i kavana voditi i nadalje.

Škole u Zemunu. Hrvatske novine donose objavu ravnateljstva kr. realne gimnazije i s njom spojene kr. trgovačke akademije u Zemunu, kojom javlja, da će se školske godine 1916.-17. nanovo otpočeti obukom u svim razredima jednoga i drugoga zavoda. Rok upisivanja objavit će se naknadno.

Natječaj. Od početka škol. godine 1916.-17. ima se popuniti jedno od stipendijskih mjesta od godišnjih 600 kruna iz zaklade supruga Stjepana i Franjice Vranić, rodjene Šikić iz Kostrene sv. Lucije, za koje se ovim raspisuje natječaj do konca mjeseca rujna 1916. Pravo na ovu stipendiju imadu Hrvati katolici, polazeći hrv. trgovačku akademiju na Sušaku.

Odlikovan za hrabrost. Ovih dana bio je odlikovan za svoju hrabrost i srčanost na bojnom polju zagrebački trgovac, pučki ustaša Ivan Matijak. Odlikovan je srebrnom kolajnom za hrabrost.

Cijena kruhu u Zagrebu. Zagrebačko gradsko poglavarstvo objelodanit će ovih dana slijedeće odredjenje glede maksimalnih cijena za prodaju kruha na malo: Kilogram kruha iz bijeloga brašna ustanovljen je sa 76 filira, 35 dkg sa 26 fil., 70 dkg sa 52 filira, a 1 kg 40 dkg sa K 1.40. — Kruh od krušnoga brašna imade se prodavati uz ove ustanovljene cijene: 1 kg sa 56 filira, 35 dkg sa 20 fil., 70 dkg sa 40 fil., a 1 kg 40 dkg sa 80 filira.

Protiv alkoholizma. „Narodne Novine“ od 18. o. mj. donose slijedeću naredbu bana, kojom se ograničuje odnosno zabranjuje prodaja žestokih žganih pića:

Redarstvene (upravne) oblasti ovlašćuju se, da u pojedinim gradovima i općinama, koje leže na području, koje je proglašeno ratnim područjem, mogu u radnjama, koje se bave točenjem i prodajom na malo žganih žestokih pića, točenje i prodaju ovih pića na zamolbu nadležnog vojnog zapovjedništva na izvjesno vrijeme djelomice ili posvema zabraniti ondje, gdje to bezuvjetno iziskuju probici ratovanja.

Protiv ovakovih odredaba prvomolbenih oblasti ne imade mjesta ni pritužbi ni utoku.

U koliko bi pako prvomolbene oblasti mnijenja bile, da se bilo s kojeg razloga ne može udovoljiti zamolbi nadležnog vojnog zapovjedništva — dužne će biti pismeno, a u slučajevima, koji ne trpe odgodu, brzojavnim putem ishoditi moju odluku.

Ova naredba stupa na snagu danom proglašenja u službenom dijelu „Narodnih Novina“.

U Zagrebu, dne 9, kolovoza 1916.

Dr. Ivan barun Skerlecz v. r.

Iz Dalmacije.

Poprsje Nj. Veličanstva u Sutomoru. Javljaju iz Dubrovnika: Stanovnici Sutomora podigli su god. 1904., na dvaset i petu godišnjicu u spomen pripadnosti sutomorskog okružja Austriji, brončano poprsje Nj. Veličanstva cara. U kolovozu 1914. srušili su i bacili neprijateljski vojnici, koji su prodrli u mjesto, to poprsje u more. Stanovništvo je noću izvuklo iz mora poprsje i sakrilo ga, a dne 18. o. mj. i opeta uspostavilo onamo, gdje je prije stajalo.

O nazivlju mjesta. „Narodni List“ donosi: U prošlom broju našega lista zabilježismo vijest iz Beča, da je s nadležne strane odredjeno, da se nazivi mjesta i otoka u Dalmaciji imaju zvati njihovim pravim imenom hrvatskim.

Tu je naredbu izdala vojnička viša vlast za svoje podredjene organe. Očekuje se sada, da jednaku naredbu izdadu i političko-upravne više oblasti.

Osudjen. Ovih dana vodila se je pred sudom u Šibeniku rasprava protiv djaka Šantića iz Splita. Djak bio je optužen radi potvore i teške tjelesne ozlede. Predao je naime neku optužnicu političke naravi protiv profesora i raznih ljudi, za koju se je ustanovilo, da je bez temelja i da se ne osniva na istini. Bio je osudjen na dve godine i pô tam ice.

Nabava krme. Centralni ured za krmu (Futtermittel-Zentrale) u Beču javlja, da mu iz Dalmacije stiže mnogo izravnih potražba za nabavu krme, pak da ne bude suvišnog dopisivanja upozoruje, da mu takve potražbe valja upravljati putem prometne dalmatinske podružnice ratnog žitnog zavoda u Beču (Kriegs-Getreide-Verkehrsanstalt, Dalmatinische Zweigstelle, Wien), jer Dalmacija može dobivati krme jedino kroz pomenutu podružnicu.

Iz Kranjske.

Veliki admiral Haus slovenskoj školi. J. Dimnik, ravnatelj I. šestrazredne škole u Ljubljani poslao je velikom admiralu A. Hausu ovogodišnje izvješće svoje škole uz prigodno popratno pismo. Dimnik primio je slijedeći vlastoručno, u slovenskom jeziku pisani odgovor velikog admirala: „Vaše blagorodje! Za poslano godišnje izvješće 1914-15 i 1915-16 blagoizvolite primiti moju najsrdačniju hvalu, isto tako i za Vaše pismo, koje ste poslali mojoj osobi. Ako se u istom moja djela više cijene nego zaslužuju, moram to pripisivati samo patriotskom oduševljenju, koje napunja i Vaše srce i za koje se tako mnogo trudite da ga i u srcima školske mladeži uzbudite i povećate. Za to neka Vam je hvala i priznanje svima, koji onu lijepu zemlju Kranjsku sa svojim vrlim i hrabrim stanovništvom tako ljube kao ja. Vašem blagorodju odani A. Haus, veliki admiral“.

Iz Trsta.

† Anton Križman. Dne 18. o. mj. umro je u Bregu kod Boršta umirovljeni svećenik veleč. g. Anton Križman u 33. godini života. Pokojnik bio je poznat kao oduševljen govornik. Pokoj mu duši!

Odlikovan Slovenac. Srebrni križ sa krunom na traku hrabrosne svetinje dobio je rač. podčasnik Franjo Tomažič, 5. dom. pješ. pukovnije, dodijeljen jednoj bosanskoj pukovniji.

Odvjetnik dr. Ljubić javio je odvjetničkoj komori u Zadru, da se kani preseliti iz Zadra u Trst.

Iz Goričke.

Ad marginem. „Slovenec“ donosi: Za lakše razumijevanje izvještaja s goričkoga bojišta, podsjećamo, da je brijeg, što ga izvještaji nazivaju imenom „Monte San Gabriele“, čisto naš kronberški brijeg „Sv. Gabrijel“, ili kako ga nazivaju Kronberžani: „Škabrijel“. Toliko, da se izbjegne nesporazumcima.

„Ne treba se bojati, opasnosti nema!“ Kranjski zemaljski predsjednik grof Attems posjetio je ovih dana ekscelencu generala-pukovnika pl. Borojevića. Na pitanje da li prijeti kakva opasnost našem pučanstvu, odgovorio je junački zapovjednik pun samosvijesti i ufanja: „Ne treba se bojati, opasnosti nema!“ Ove je riječi primilo pučanstvo sa najvećim veseljem i zahvalnosti.

Razne Vijesti.

Turci na našoj ruskoj fronti. „Neue Freie Presse“ donosi slijedeću vijest: „Na malenom kolodvoru na podnožju Karpata bio sam svjedokom krasnoga prizora. Oko 5 sati poslije podne prispio je na kolodvor turski vojnički vlak, što se je tu zaustavio 10 časaka. Skup viših časnika, medju njima takodjer njemački, okićeni raznim redovima i odlikovanjima, u zlatom prekitim i s krznom obrubljenim kalpacima istupili su iz vlaka. Bili su srdačno dočekani. Domaće dame podvorile su ih biranim jelima i dobrom kapljicom. Nato je dao neki časnik rukom znak, a iz vlaka istupila je momčad. Svi su krasnog vitkog stasa, u novim uniformama. Mladi su ljudi rastezali uslied duge vožnje omrtvila uda. Nekoliko starijih anatolskih vojnika posjelo je prekrštenih nogu na klupama na peronu. Jedan je povuko od nekalen klarinet i počeo svirati jednoličnu melodiju. U sredini gustoga okruga znatiželjnika, počeo je jedan mladi turski vojnik, bez brkova, plesati, uvijek brže i življe. Bio to ples nalik na madžarski čardaš, sa bezbrojnim na oko bezpravilnim promjenama, al ipak punim ritma. Živahno odobravanje. Mladi vojnik bez brkova i njegov svirač bili su utrudjeni. Na njihova mjesta stupili su drugi vojnici. Izvadjali su drukčiji ples, bez svirke, samo po udaranju ruku svojih drugova, vitlajuć golim bajonetama, sada koracajuć dostojanstveno. poput svećenika u hramu, sada opet strastveno skačući kao fanatični derviši. Najviši prisutni časnik dignuo je ponešto glavu. Ples je prestao, vlak zazviždio. Bojna je slika iz tisuću i jedne noći izginula.

„Ustrajati i ne napasti njemačke ratnike iza ledja“. Pred nedavno bili su rašireni u Berlinu i provinciji bezbrojni leci, kojima su njemački socijalisti pozivali svoje drugove na sveopći štrajk, ne bi li se tako pospješilo konac rata. Listovi su odmah ustali, da odvrate narod od tih letaka, dok je oblastima ubrzo pošlo za rukom, da otkriju auktora letaka, tiskaru, koja ih je štampala, razne širitelje letaka i propagatora te socijalističke ideje.

Pogotovo su se za to brinuli socijaldemokratski listovi, na čelu im „Vorwärts“. Socijaldemokratski zastupnik Scheidemann držao je predavanje o temi: „Rat i mir“, te je najodlučnije prosvjedovao proti svake aneksije, ali i protiv pomisli, da bi socijalisti Njemačke htjeli mir pod svaku cijenu. Istaknuo je, da su oni već desetak puta kušali, da stupe u dogovore sa socijalnim demokratima neprijateljskih država, al da su sva njihova nastojanja ostala bez uspjeha. Kad već tako ne ide, naglasio je Scheidemann, onda mora odsele unaprije glasiti naša lozinka: „Ustrajati i ne napasti njemačke ratnike iza ledja“. Njegov je govor bio primljen burnim povladjivanjem.

Za akciju protiv Bugarske. Prema vijesti „Magyarország-a“ vodé se medju ruskim generalnim stožerom i vojničkim faktorima antante pogovori o započetku akcije protiv Bugarske na kopnu i moru.

Evert — zapovjednik ruske sjeverne vojske. Kako je poznato, imenovan je Kuropaktin glavnim guvernerom Turkestana, dok dolazi na njegovo mjesto, kao zapovjednik ruske sjeverne vojske, general Evert.

Internirani Srbi u Bugarskoj. Kako se iz Bukarešta javlja, pustila je rumunjska vlada opeta na slobodu sve one Srbe, koji su se bijegom spasili na rumunjsko područje i tako bili tamo internirani. Prema izjavi rumunjske vlade, dala je tomu povoda dobrovoljna prijava interniranih Srba za poljske radove.

Pukovnik Rousset o cilju francuske ofenzive. Govoreć o cilju francuske ofenzive, izjavlja pukovnik Rousset u „Petit Parisienn“: Pošto smo za posljednjih dana osvojili zemljište jedva od jednoga kilometra dubljine, a sedam ili osam kilometara širine, možemo čuti, kako pojedini ljudi vele, da je to vrlo malo, što je u ostalom i istina, ali se i ne radi o tome, da se Nijemcima korak po korak otme opet francusko tlo, budući da bi to bio beskonačan rad. Mi jedino hoćemo, da svim sredstvima oslabimo neprijatelja, da ga moralno potlačimo i materijalno uništimo, da jednoč, kad bude došao dan, s njim uzmognemo konačno obračunati. Mora se priznati, da će toga radi biti općinstvo u Francuskoj nestrpljivo i možda klonuti duhom, bude li dalje potrajao sadašnji tempo ratnih dogadjaja.

Sadašnji položaj Talijana. Vojnički saradnik lista „Courant“ piše, da su u taktičnom pogledu zašli Talijani zauzećem Gorice u vrlo neugodan položaj, dok je austrijska vojska zadobila na visinama iza Doberdobske visoravni kud i kamo bolje obrambene položaje. S druge strane imat će Talijani da se bore sa mnogo većim transportnim poteškoćama obzirom na opskrbu sa hranom i vodom na Doberdobskoj visoravni.

Sjedinjene američke države i primirje. Na medjunarodnom sastanku socijalista govorilo je i američki sveučilišni predsjednik Heronne, koji je navijestio nastup Sjedinjenih država, ako se rat ne svrši do izbora predsjednika. Ratujuće stranke bit će pozvane, nek prizinaju da oružje ne može odlučiti. Sjedinjene će države izjaviti, da će nastupiti sa svom svojom vojničkom i gospodarstvenom silom protiv one skupine, koja ne bude htjela pristati na primirje u smislu mirovnih pregovora.

Sabiranje zlata u Americi. „B. Tagblatt“ donosi: Od početka rata otišlo je u Ameriku preko 600 milijuna dolara evropejskog zlata, a samo u mjesecu maju preko 70 milijuna. Prije dvanaest godina iznašalo je čitavo stanje američkog zlata jedva 650 milijuna.

Generalissimus Sarrail. „Secolo“ javlja, da je dobio general Sarrail, zapovjednik četa četvornog sporanuma na Balkanu, naslov „generalissimus“.

Neutralni vojni kritičar o trećem zimskom ratu. Neki neutralni vojni kritičar svjetskoga glasa izjavio je dopisniku „Wiener Mittagszeitung-a“ i ujedno ga ovlastio da objelodani slijedeću njegovu izjavu: Svjetski se rat primiče očito odlučnom stadiju, čim se nikako ne će kazati, da se približava i svome koncu. Može se razvijati u sasma drugim kolotečinama, nego prva dva zimska rata. Prije svega jedva će to biti pozitivna borba, stoga se može računati sa najmanjim brojem gubitaka. Sadanja se situacija može tim označiti, da središnje vlasti imadu tešku zadaću: ono, što su stekle i što im osigurava pobjedu, zadržati.

Ako im to uspije, onda su rat faktično i dobile. Brojna premoć ne igra nikakvu ulogu kod odluke. Mogu se postići doduše nekoje poboljšice, ali se ne mogu promijeniti temelji.

Sarrailova armada. Kako javlja „Štampa“ iz Petrograda, izjavio je znani huckač publicist Gnyda, da francusko-engleska armada u Solunu, se ne boji odlučne akcije, ali bi za to trebala pojačanja od još najmanje 100.000 duša. Rusija ih ne može dati, pa treba da ih pošalje Italija. Kako se razabire iz utiska, što ga je ta vijest izazvala u talijanskoj javnosti, se Italija toj želji udovoljiti. Kad bi imala Italija na raspolagi 100.000 momaka, uporabila bi ih na bližoj točki.

Na vrhuncu vojne snage? Petrogradska brzojavka lista „Corriere della Sera“ glasi, da je u bojevima na fronti u Galiciji došla uporaba četa do vrhunca i da stojimo pred odlukom, jer su sada Rusi poslali u boj sve svoje reserve bez iznimke.

Posl. br. U 263/15/7.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva kao javnog tužitelja protiv Antonije Krbavac radi §. 12. Z. 16./I. 1896. L. D. Z. ex 1897., u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon i prijedloga privatnoga učesnika

sudio je:

Antoniju Krbavac, ženu Ivana, a kćer Ivana Grabara i pok. Augustine rodj. Grabar iz Lupoglave, tamo boraveću, a pripadnu u Roču, 47 godina staru, kat. vjere, udatu, nepismenu, bez imetka, već više puta kažnjenu radi prekršaja o hrani

krivom:

da je jednog bolje neoznačivog dana oko 25. prošlog mjeseca studenoga vlastitom nemarnošću, a u svrhu prodaje otposlala iz Lupoglave u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno, dakle hranive predmete pod krivom oznakom u svrhu zavaravanja u prometu i trgovini, dakle prekršaja §. 12. Z. 16./I./1896. L. D. Z. iz god. 1897., br. 89 te biva zato na osnovu netom spomenutog §. obzirom na 1. i 2. al. §. 21. gornjeg zakona

osudjena

na 10 dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovrhe kazne medju kojima za trošak analize mlijeka K 10.

Osim toga će se nazočna presuda iza svoje pravomoćnosti na trošak optuženice proglasiti u puljskom „Hrvatskom Listu“.

77 **Ommissis.**

Buzet, dne 10. ožujka 1916.

Vivoda v. r. **Dr. Volarić** v. r.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Za dvije sretne godine porodi Klara zdrava djećka, a Dobraniću je oko sjalo, srce cvalo. Nikad, ni za mladih dana, kad je bio prvim junakom zagrebačkim, ne bijaše toli živ, toli duhovit, toli odvažan, kao što sad, dà, ratoboran više no ikad. U njegovu sinu zelenjelo se opet staro stablo njegova plemena, dà, ćutio je, da se je opet pomladio, da njegov život za dva života vrijedi.

U taj čas valjade mu poći za hrvatskoga poslanika na požunski sabor. Premda mu je teško bilo dijeliti se od žene i djece, opet ga je živa želja zavlačila na političko bojište, gdje se je bio žestok boj medju starim i novim svijetom, i gdje je upravo njegovu domovini imala zapasti znamenita uloga. Premda primeli u svem, bijaše Dobranić u teoriji liberalac, dà, on je više puta demonstrativno iznosio ideje moderne države te je pristajao uz onu stranku, kojoj je kasnije četovodjom bio Košut. I u tom se srazi sa svojim zemljacima Hrvatima, koji su se u ugarskom saboru odbijajući centralizatorni smjer madžarskih slobodnjaka držali konzervativne stranke u Požunu. Dobranić postade mezimcem Madžara. Sve ga je tražilo, oblijetalo, pozivalo: Dobranić postade junakom požunskoga društva pokazujući se svagdje kavalirom i trošeći kavalirski.

Ta buka, taj vrtlog politike nije dakako nimalo smanjio ljubav i za ženu i za djecu; Dobranić smatraše štvar toli svetom, da o tom nije ni smjela pasti kakova sumnjiva riječ; — ali po njegovu mnijenju nijesu obiteljski osjećaji spadali u javni život, niti su smjeli ma najmanje obuzdati političke ratobornosti. Političkog pokreta u svojoj domovini nije razumio, nije razumjeti htio. Ladislav je težio vazda za velikim, ogromnim, a pokušaji hrvatski činjahu mu se maleni, fantastički, politika hrvatskih rodoljuba bijaše mu zazorna, jer je u njoj vidio izdajstvo domaćega prava, opozicije proti idejama vieka, jer je i on u svom slobodnjačkom zanosu smatrao, da su Hrvati bešćunim orudjem kamarile.

Gospodja Dobranićka pazeći djecu brižno, nije pitala, kako li se zabavlja njezin drug u saborskom gradu Ugarske, nego samo za to, kakovo mu je zdravlje, a Dobranić poslao bi redovito svaki drugi dan pismo, našto bi mu Klara isto tako redovito odgovorila. Tako su prolazili danci i tjedni u nesmućenu miru i pokoju, pa ako se je ženi kadšto izvinuo uzdah iz grudi, kad se je sjetila muža, koji boravi u daljini, ili oca u grobu, nije trebalo nego okom pogledati na mili djetiću i smjesta se razvedri Klarino lice.

Jednog dana primi Klara pismo. Pečat joj bijaše posve nepoznat, a po biljegu vidjelo se, da je poslano iz samoga mjesta. Klara ga okrenu dva tri puta, zatim otvori pismo. Ruka bijaše strana, svakako muška, a pod pismom nije bilo imena, nego samo potpis: „Vaš iskreni prijatelj.“ Gospodja se zamisli za časak. Tko je to pismo napisao? Znanaca je dosta imala u Zagrebu, al tim zhancem bijaše slobodno dolaziti u kuću, bijahu to prijatelji Lackovi. Zašto nije stavio svoga imena? To Bog zna. Nemoguće odgonetnuti tajne unaprijed, uze Klara čitati: „Milostiva gospodjo! Način, kojim se k Vam utičem, nešto je neobičan. Ja to potpuno priznajem. Klevetnici, da im to pismo dodje pred oči, mogli bi smisliti kojekakve lude klevete, nu da i Vi, milostiva gospodjo, ne mislite, da je to kaka luda doskočica, reći ću Vam, da sam star čovjek, od mladosti prijatelj i sučutnik Vašega oca, i da štujem kreposti njegove kćeri. Više Vam ne mogu reći. A zašto? pitate bez dvojbe. I to ću Vam ispovijediti. U ovom pismu moram Vam otkriti cijelu istinu, nemilu možebit istinu; pa kad čovjek drugomu makar i od srca šta nemila rekne, porodi se proti osobi iskrenog prijatelja antipatija, dà često i mržnja, jer ga je skinuo mrenu obmane s očiju, te uništio — dakako prividnu i lažnu — sreću. Ja pako ne bih nikako ogorčio duše, da me jedinica moga staroga, dobroga prijatelja prijekim okom gleda; srce bi me boljelo.“

Klara je čitala ove riječi drhćući. Čudna tjeskoba osvajala je njezino srce. Naglo se dignu, prodje rukom preko čela, prošeta se nekoliko puta sobom, zatim sjede opet, pa čitaše dalje: „Nu šta da Vas, milostiva gospodjo, mučim dugim uvodom. Reći ću, šta je. Vi ste svoje srce poklonili nevrijedniku, ne srdite se, da, nevrijedniku! Dobranić ima možebit glatkih manira, duhovit je, okretan; to Vam je možebit zavaralo oči. Ali taj čovjek, kojega prošlost ne ću ni opisivati, taj čovjek, koji pred Vama nosi krinku solidnosti, te Vas hinjenim ozbiljem odvaja od društva, taj čovjek vara Vas i sad. Dobio sam od pouzdane ruke vijest iz Požuna, da se je Dobranić bacio u vrtlog razvraćena društva. Da novce sipa, da po zabavama svoje vrijeme trati, ne ću ni spomenuti; ali što je gore od svega toga, ne mogu prešutjeti. Dobranić se upoznao sa ženom lijepom ali lakoumnom, prije glumicom, sada udatom baronicom, koja je ostavila muža svoga. Radi nje zavadio se s većinom svojih prijatelja. To Vam hjede reći Vaš iskreni prijatelj.“ Nož prodje Klarinim srcem, ljuto zavrisnu i baci se plačući na divan. Žena je uopće lakovjerna, navlaš kad joj srce gine za mužem. Klara nije pitala, tko je to pisao, da li je to istina; bačena iskra usplamti njezinu dušu, i kako je strasna bila, ne mogaše ni pomisliti, da se to na kratke hipove mijenjalo u njezinoj duši. Mržnja, strah, bijes, prezir, osveta, očajanje; sve se to na kratke hipove mijenjalo u njezinoj duši. I opet skoči na noge, i opet pročita pismo do kraja, pročita ga dva tri puta, al ivazda nadje one iste zlokobne riječi i čim ih je više vidjela crne na bijelom, tim joj se činjahu vjerovnijimi. Da, toliko bijaše razjarena, da je svoju djecu pogledmu pogledom, u kom je sijevala mržnja. Djeca su onoga izdajice, prišapnu joj njezino srce.

„Oh, ja ću mu reći, što ga ide,“ reče Klara, te uzevši pera i papir, sjede pisati. „Lacko!“ napisa Klara, „ruka mi drhće, kad ovo pišem, glava mi gori, krv mi kipi; i tebi, tebi možda kipi krv u ruku tvoje milosnice — ti si me izdao, — sramotno izdao! — Ma je li to istina? Nije li to laž?“ skoči Klara i za jedan čas razdere započeto pismo. I drugo i treće započe i razdere. Sad je osvoji dvojba, ta ljuta zmija, koja kopa u srcu, taj strašni crv, koji kopa po mozgu. Dan bludjaše po kući kao omamljena, noću se valjala bez sna po svojoj postelji. Klara odluči ne pisati mužu, dok ne stigne od njega pismo. Treći dan dodje pismo iz Požuna, al od Lackove ruke. Drhćući razmota ga Klara. Uze ga čitati; probijdi, protrnu. Dobranić joj kroz šalu javi, da ga je zadesila mala nesreća, koja ga prijeći, da piše pismo, već ga mora kazivati svomu prijatelju u pero. Reče, da se je povadio s nekim baronom a uslijed toga da se pobiše na sablje. On je lako u desnu ruku ranjen, a baron ljudski u lice. Reče to, da joj je zašutiti htio, nu da se je predomislio, jer da će se to ionako u Zagrebu saznati za koje vrijeme, pak će se Bog zna šta pridomisliti. Neka Klara od njega ponajprije dočuje tu vijest, tako da će bar vidjeti, da nema ozbiljne pogibelji. Ustalom neka si za to netare glave, da joj strogo zabranjuje doći k njemu; ako li bi joj to došlo na pamet, neka se za njega brine; ne brine, jer da se ljudi za njega lijepo brinu i da ima oko sebe dosta njege i paske.

(Nastavit će se.)

—— nakovu je imala Borta? — sedam je je kokoši i ... — Uh! A zar nijesi možda ti prazan, ti? Ali ... — prije nego li je Borta dobila blagoslovljena jaja ...

Godina II. — Broj 408.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 24. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na zapadu od Moldave uzele su njemačke čete na juriš druge ruske pješadijske položaje, te su kod toga zarobile 200 ljudi i zaplijenile 2 strojne puške. Kod Žabja smo suzbili ruske napadaje. U području Kukala stalno bijenje. Dalje na sjeveru uz neznatnu bojnu djelatnost i posve nepromijenjeni položaj, nema nikakovih osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na primorskoj je fronti uzdržavalo neprijateljsko topništvo od časa do časa živahnu vatru protiv pojedinih razmaka. Talijanski su letioci razvili živahnu djelatnost. Kod Bohinjske je Bistrice pao dvoplošnjak u naše ruke. Posada zarobljena. U Tirolu donijelo nam je poduzeće na fronti doline rijeke Flenis 80 neranjenih zarobljenika i 2 strojne puške.

Jugoistočno bojište.

U prostoru kod Valone razvio je neprijatelj živahnu djelatnost. Jedno je naše bojno ljetalo oborilo pod vodstvom štopskog narednika Arigi u borbi protiv 4 dvoplošnjaka sustava Farman 2 od njih. Jedan leži blizu ušća rijeke Skubie, a drugi strovalio se u more, te je bio spašen od neprijateljskih razarača.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Izmedju Thiepvala i Pozieresa bili su uzaludno ponovljeni engleski napadaji. Sjeverno od Ovillersa bilo je po noći bojeva na bodove. Istočno od šume Foureaux, kao što i kod Maurepasa izjalovila su se neprijateljska poduzeća sa ručnim granatama. Topništva razvijaju neprestano veliku djelatnost.

Na jugu od Somme bili su pročišćeni kod Estreesa manji dijelovi jaraka, u kojima su se Francuzi držali od 21. o. mj. Kod toga pala su u naše ruke kao zarobljenici 3 časnika i 143 momka.

Na desno od Moze suzbili smo u odsjeku Fleury neprijateljske navale s ručnim granatama. U Šumovitoj Gori odigrali su se maleni za nas uspješni pješadijski bojevi.

Istočno bojište.

Od mora do Karpata nema osobitih dogodjaja. U gorama proširili smo posjed Stare Vipčine zauzećem novih neprijateljskih položaja, uhvatili smo 200 zarobljenika, zajedno s batalijunskim štabom, zaplijenili 2 strojne puške, te smo suzbili sve protunavale. S obe strane Crnog Čeremoša ruski pokušaji, da opet osvoje izgubljeno, nijesu imali uspjeha.

Balkansko bojište.

Čištenje gorskog područja zapadno od Ostrovskog jezera imalo je lijepih uspjeha. Bili su suzbijeni ponovljeni neprijateljski napadaji u području Moglene.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 23. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu bile su posvema suzbijene protunavalom naših četa pojedine neprijateljske navale protiv dijela naših pomaknutih položaja s ogromnim neprijateljskim gubicima, koji su u samom odsjeku Ognot iznašali 3000 ljudi, a u odsjeku smo kod Kighija nabrojili 400 lješina.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 23. (D. u.) Glavni stan javlja:

U području smo Strume posve potukli protivnika, koji se je spasio bijegom na desnu obalu rijeke. Čitavo je područje oko sela Erneköj, Nevolen, Topalovo prekriveno neprijateljskim lješinama. Velika sila opremnih predmeta, koji prekrivaju bojište, dokaz su posvemašnjeg neprijateljskog poraza.

Navale, što ih Francuzi nastavljaju od 10 dana protiv naših položaja na jugu i na zapadu od Dojranskog jezera, izjalovile su se sasvim. Na desnoj vardarskoj obali zarobili smo za navale u okolici Mayadaga neprijateljsko odijeljenje i zaplijenili smo strojnu pušku. Desno krilo nastavlja svoje operacije.

BRZOJAVI.

Podmornica Deutschland vratila se.

Bremen, 23. (D. u.) Njemačko parobrodarsko društvo Ocean javlja, da se je prva trgovačka podmornica Deutschland vratila danas popodne, te se je usidrila pred ušćem Wesera.

Mirovno pitanje pred engleskim saborom.

Rotterdam, 22. U donjoj je kući upitao zast. Beyles, je li je Asquith obratio svoju pozornost izjavama njemačkog državnog podtajnika Zimmermanna, prama kojima je njemačka vlada pripravna, da začne mirovno pregovaranje, dok sporazum nije pod engleskim pritiskom pokazao nikada takove pripravnosti. Dalje upitao je Asquitha, je li svratio svoju pozornost i na rezolucije socijalnodemokratskog sastanka u Lipskomu i na druge slične izjave u Njemačkoj, te hoće li kazati, u koliko je engleska vlada spremna da ispuni želju, koju je neprijatelj istaknuo.

Asquith je odvratio: Njemačka vlada nije dosad pokazala nikakove sklonosti, da dodje do mira, nego ili samo pod uvjetima koji bi bili za nekoje saveznike nepodnosljivi te bi ih ponizili. Tvrdnja, da bi Njemačka vršila pritisak na alijirce, je posve neistinita.

Zast. je Dalziel pitao dalje: „Jesu li takovi uvjeti bili predloženi, da se o njima raspravlja?" Asquith: „Ne, nego su samo novine o njima pisale." — Dalziel: „Dakle nije bilo ništa službena?" — Asquith: „Nije."

Iz Rumunjske.

Bukarešt, 22. Dogodjaji kod Soluna, pobjedonosno napredovanje Bugara na grčkom tlu, pobudjuju u Rumunjskoj najveću pažnju. Rusofilci zahtjevaju uzbudjeno, da se Bugarska kazni. Veliki utjecaj ostavljaju dogodjaji u Bukovini, te postaju od njega opet optimistima neprijatelji rata, jer su uvjereni da će Rusija sve pokušati, e da djeluje na Rumunjsku novim podhvatima.

Lugano, 22. „Secolo": Položaj je u Rumunjskoj vrlo napet. Poduzete su sve mjere, koje slute na ustup Rumunjske u rat. Medjutim postavlja se još mnogo preduvjeta, tako da se sa mnogo strana tvrdi da diplomatske priprave nijesu još dovršene. Antantin je diplomata kazao: Pregovori, što smo ih svojedobno počeli s Bratianom, napreduju povoljno, ali dosad nije ništa obvezatno ugovoreno, te nam ne jamči ništa, da nijesu moguće nove izlike ili prekinuće pregovaranja.

Danas vraća se kralj u Bukarešt.

Naše opiranje kod Gorice.

Basel, 22. „Baseler N." javlja iz Milana: Vojnički stručnjak lista „Secolo" razlaže u dužim izvodima o golemom opiranju Austrijanaca kod Gorice, koje jednim mahom uništuje talijansku sanju o pobjedonosnom pohodu u Posavinu i u srce Austrije.

Izborna borba u Grčkoj.

Atene, 22. Reuter javlja: Pitanje opsadnog stanja u grčkoj Macedoniji za vrijeme izborne borbe bijaše u principu riješeno medju grčkom vladom i diplomacijom antante, koja radi u sporazumu sa generalom Sarrailom. Bit će zajamčena sloboda putovanja kandidata, sloboda tiska i pravo održavanja skupština u zatvorenim prostorijama ali novine ne smiju da aktivno sudjeluju kod izborne borbe i da napadaju vladu alijiraca.

Bern, 22. „Matin" javlja iz Atena, da je grčki ministar nastave izdao na grčke učitelje okružnicu, kojom njima zabranjuje, da se umiješavaju u izbornu borbu.

Izmedju Engleske i Italije.

London, 22. (D. u.) U jučerašnjoj je sjednici donje kuće izjavio Runciman, da su pregovori s Italijom radili o dobavi i cijeni ugljena za Italiju te o ograničenju njezinog trgovačkog prometa s neprijateljem.

Grčki zbor povukao se.

Bern, 23. (D. u.) „Petit Parisien" doznaje iz Soluna, da je četvrti grčki vojnički zbor posve ispraznio zaposjednuto zemljište. Bugari nalaze se sad u Hermanliju.

Engleska pozivlje god. 1897.

Bern, 22. „Echo de Paris" javlja iz Londona: Engleska je vojnička oblast zaključila, da pozove pod pušku godište 1897.

Antanta i Grčka.

Genf, 22. Francusko novinstvo počelo je iznenada da posvećuje svoju pozornost grčkim unutarnjim prilikama. Službeni listovi jednodušno izjavljaju, da će antanta zadovoljiti jasno Venizelosovom pobjedom te ne vjeruju zanijekanjima atenskog dvora, da nema uspjeh izbora nikakve odlučujuće važnosti po grčku politiku. „Temps", „Figaro" i „Journal des Debats" lijepim riječima pripovijedaju o posljednjoj prilici, koja se pruža grčkom narodu kod izbora, da naime očuva čast domovine glasujući za Venizelosa. Revnost, kojom se istodobno govori „o velikim budućim dogodjajima na Balkanu", koji pružaju posljednju sretnu priliku, dokazuje, da nije antanta toliko u brigi radi uspostavljenja ozlijedjene morale Grčke, već da joj je stalo do toga kako bi Venizelosu bila danas zgoda „da sudjeluje kod tih dogodjaja", kako se „Temps" izrazuje. Na svim mjestima, da listove hoće da se pobliže bave tim budućim dogodjajima, nalazi se cenzorska praznina, ali iz cijele sveze tih namigivanja dosta jasno proizlazi, da se hoće u Parizu znati, našto se je Bratianu odlučio, te da se tamo smatraju ovlaštenima, da na temelju te odluke pripravljaju obećanja za Venizelosa.

Novi vrhovni zapovjednik u Indiji.

London, 22. Vlada je zaključila, neka se vrhovni zapovjednik u Indiji, general Sir Beanehamp Duff, vrati u Englesku, da dodje kao svjedok pred komisiju za Mezopotamiju.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 21. Služb. izvj. od 20. t. mj.

Kaukaska fronta.

U smjeru prema Diarbekirn traju još uvijek bojevi. Naše su se hrabre čete popele na visoke, teško pristupne gorske lance zapadno gora Bingöl (70 km sjeverno Muša). Zapadno jezera Nazikgöl (55 km sjeverno Bitlisa) su naša odjeljenja potjerala Turke iz klanca kod sela Kadjykh (Nasjik, 13 km jugozapadno Nazikgöla?) te su proganjajući neprijatelja zarobila vojnika. Jugozapadno jezera Urmia vrše se bojevi u okolici Ušnu.

Engleska.

London, 19. Vojni ured javlja:

Početkom kolovoza nastojale su turske neredovite čete, da se u blizini sela Ain Khidr sukobe sa našim izvidničkim parobrodima na Eufratu. Naše čete i jedno odjeljenje nama prijaznih plemena, poduprti dvim topnjačama, poduzeše dne 15. t. mj. navalu na te razbojnike. Bijaše poubijano od prilike 60 neprijatelja i priličan broj ranjen. Naši ukupni gubici iznašaju 3 mrtva i 1 ranjenika.

Engleska.

London, 20. Prvi služb. izvj. od 19. t. mj.

Održali smo i proširili naše uspjehe, što smo ih postigli prošle noći. Tekom noći poduzeo je neprijatelj različite vrlo odlučne protunavale protiv naših položaja, što smo ih zauzeli. Te protunavale bijahu, osim jedne jedincate na naše skrajno desno krilo, gdje je neprijatelj opeta osvojio nekoliko zemljišta, svuda suzbite. Od šume Foureaux pa sve do točke, gdje se mi sjedinjujemo sa Francuzima, pomakli smo naprijed našu liniju na fronti od više od 2 milje za 200—600 jarda. Sada držimo zapadne rubove Guillemonta i liniju, koja ide odavle prama sjeveru sve do sredine medju šumom Delleville i Ginchy tako isto i vočnjake sjeverno Longueviala. Medju šumom Foureaux i cestom, što vodi iz Alberta u Bapaume zauzeli smo nekoliko stotina jarda neprijateljskih jaraka. Istočno i jugoistočno Mouquet pomakli smo naprijed naše linije za od prilike 300 jarda. Medju Ovillersom i Thieppalom uznapredovali smo na fronti od preko pol milje. Rezultat tih operacija sastoji se u više stotina zarobljenika.

Drugi služb. izvj. od 19. t. mj. — Jučerašnji bojevi na raznim točkama naše fronte od Thiepvala sve do krajnjeg desnog krila južno Guillemonta u udaljenosti od 11 milja bijahu vrlo uspješni. Zauzesmo visinu, što leži jugoistočno Thiepvala te vlada nad njim, dalje sjeverne obroke visokog područja sjeverno Pozieresa, s kojega se pruža opširan pogled prama istoku i sjeveroistoku. Držimo u posjedu zapadni rub Krupnogorice (High Wood) i neprijateljske spojne jarke, koji se zapadno šume vuku u dužini od preko pol milje. Pomakli smo našu liniju sve do polovice pruge Ginchy i do ruba Guillemonta, čije vanjske dijelove držimo u posjedu uključivši kolodvor i kamenolom. Taj je posljednji od znatne vojničke važnosti. Medju 796 zarobljenika što smo ih nabrojili do 4 sata poslije podne, nalazi se i 16 časnika. Sjeveroistočno Pozieresa na obim stranama ceste, koja vodi iz Pozieresa u Bapaume, napredovali smo sjeveroistočno vjetrenjače za drugih 300 jarda. Neprijateljsko je topništvo opstrijeljavalo naše položaje. Neprijateljska pješadija nije napadala. Neprijatelj nas je opstrijeljavao i sa svojih položaja istočno Vierstraata sve do kanala Ypern-Comines te u blizini brežuljka 60, kod Verbrandskih mlinova.

Solun, 20. (Reuter). Ogorčeni boj na bodove za selo Doldzeli, koje su Francuzi zaposjeli 16. o. mj., traje dalje. U noći pred 17. zauzeli su Englezi humak, koji vlada nad Doldzelima. Grčke su čete uzmakle iz Demir Hisara i Starkiste prama bugarskom zahtjevu Bugari su zaposjeli te položaje.

18. o. mj. došle su alijirske bojne sile na solunskoj fronti u tijesni dodir s Njemcima i Bugarima. Na čitavoj zapadnoj fronti na zapadu od Dojranskog jezera opstreljavali su Englezi i Francuzi žestoko položaje neprijatelja, čije su opkoljivanje još više sužili po borbi na bodove. Engleske su čete osvojile vrhove u blizini sela Doldzeli. Izmedju Dojranskog jezera i Strume francuske čete, koje su bile osvojile prijašnjih dana sela Petka, Palmis, Žigovo i Matnicu na podnožju Veleš-planine, otele su neprijatelju selo Gornji Poroj. Na lijevomu krilu povukla je srpska vojska odijeljenje straže, koja se je zadržavala u Florini, da prijeći kriomčarenje i uhodarstvo. Znatne su bugarske bojne sile krenule iz Florine protunavalom protiv Banice. Borba se nastavlja. Neprijatelj je opstreljavao naše položaje na desnoj vardarskoj obali te je pokušao bez nikakovog uspjeha više mjestnih napadaja protiv srpskih i francuskih četa u gorskom kraju sjeverno od jezera Ostrovo i protiv Ljumnice. Neprijatelj je nastavljao opipavanje čitave naše fronte, te je krenuo naprijed u slobodnom kraju od Demir-Hissara dok je došao u dodir s našim prednjim četama.

Srbija.

Solun, 20. Izvještaj od 18. Jučer su napali Austrijanci i Bugari odsjek Moglenu te sela Strubina i Požar. Bugari su bili suzbijeni i bačeni s gubicima u njihove prvašnje položaje. Na strani Florine, gdje se je nalazilo samo nekoliko srpskih motrilačkih postojanki, zauzeli su Bugari grad Florinu i njegov kolodvor.

Neprijateljska je ljetalska skupina bacala bombe na engleske ambulance kod Vrtekopa. 6 je osoba ubijeno. Alijirska su ljetala bacila 8 bomba na neprijateljske hangare u Bitolju. Opazilo se njihovo izvrsno djelovanje.

Italija.

Rim, 21. Služb. izvj. od 20. t. mj. U dolini Astico napadaji neprijateljskog topništva, na koje smo energički odgovarali. Na visoravni Asiago odbili smo manje neprijateljske napadaje protiv naših položaja na lijevom brijegu Ussa, južno Casteletta, te na obroncima Monte Zebio. Na sočkoj fronti je jučer magla i kiša smanjila djelatnost topništva. U odsjeku Plava bijaše suzbit neprijateljski napadaj u okolici Globna, gdje smo zarobili nekoliko vojnika.

Francuska.

Pariz, 22. Služb. izvj. od 21. t. mj. 11 sati u noći. Na fronti Somme ispalile su naše baterije mnogobrojne hice na njemačke radnike opkopa sjeverno i južno rijeke. Tekom dana nije bilo nikakve djelatnosti pješadije. Na ostaloj fronti privremena topovska vatra. Naša lovska ljetala bila su u mnogobrojnim bojevima. Dva neprijateljska ljetala bila su sastrijeljena nad njemačkim linijama.

Reorganizator rumunjske vojske.

Medju rumunjske časnike, koji su u posljednje vrijeme u iščekivanju ili u nadi na ratne dogodjaje ponajčešće spominju, spada glavni tajnik ratnog ministarstva, general Iliescu. Njegov je položaj u svakom slučaju za vojsku od osobite važnosti, a diže se kraj toga još i sve više i više, ako ratni ministar nije u vojnim poslovima stručnjak, kako je to eto upravo sad slučaj. Kako je poznato, imade danas lisnicu ratnog ministra sam ministar predsjednik. Glavni je tajnik zapravo prema tomu pravi ministar rata te je njegov utjecaj, pogotovo što uživa i potrebiti ugled, mjerodavan i u velikom generalnom štopu. Nesumnjivo priznati veliki razvitak i ratna sprema rumunjske vojske iza bugarske se vojne smatra — i to punim pravom — ličnom zaslugom današnjega glavnoga tajnika.

General Iliescu, koji je danas prevalio jedva polovicu četrdesetih godina, proizašao je iz artilerije, iz koje je u kasnijim godinama priješao u generalni štop, te konačno sa Bratianom, koji je prije dvije i po godine došao na kormilo vlade, nastupio današnje mjesto. Za kakvu su ga službu koli njegovi štovatelji toli i javno mnijenje odredili, pokazalo se je, kad je poglavica generalnog štopa, general Zottu, bio radi svoje poodmakle dobe stavljen u pričuvu. Tad se je sveopće očekivalo, e će general Iliescu biti njegov nasljednik, te je zavladalo sveopće razočaranje, kad je Zottu bilo i nadalje povjereno vodjenje posala poglavice glavnog štopa. Medjutim ne gledaju danas samo vojnički krugovi budućeg poglavice generalnog štopa. Posve otvoreno i jasno spominje to ugledan jedan pristaša liberalne stranke u jednom razmatranju o djelovanju generala ovim riječima: „Obzirom na velike njegove zasluge ne žele samo stručnjaci nego i svi rodoljubi, kojima je ljubav prema domovini više od strasti, da zaprema otac moderne rumunjske artilerije veliko ono odgovorno mjesto, za koje je sposoban uslijed svojih nauka, svoga iskustva i sveukupnog svog djelovanja. Ne bi li bila ludost tražiti takovu duševnu i stručnu silu, kad ju već imamo?" Osobitih si je zasluga stekao prema ovdješnjem shvaćanju Iliescu u godinama 1902 do 1904, kad je bilo rumunjsko topništvo oboružano brzometnim topovima iz Kruppove tvornice. Kod toga valja da se istakne, da je on ponudjeni model veoma sgodno dao popraviti te da su ti topa, u koliko je to bilo moguće, imali i kasniji naručici Kruppovih topova, kao Argentinija, Turska, Italija i drugi, koristi. I francuska se je ratna uprava u tom ratu poslužila tim ispravcima.

Za svjetskog je rata svratio svoju pozornost na povećanje rumunjskog teškog topništva. Kao generalni je tajnik našao samo polovicu pukovnije

toga oružja i učinio iz nje čitave četiri pukovnije, iza kojih će slijediti još tri nove. Poljsko je topništvo pomnožio za pet pukovnija, a pet običkih polupukovnija proširio je na čitave pukovnije. Iz polovice pukovnije gorskog je topništva stvorio čitavu pukovniju, a stari su topovi primili nove sprave za brzu vatru. Mirovno je stanje pješadije povisio od 85.000 na 119.000 momaka, pričuvne su polupukovnije pretvorene u čitave pukovnije te uveden još i deseti lovački bataljun. Konjaništvo je zadobilo dvije nove divizije sa jašućim topništvom, koje prema rumunjskom mnijenju nadmašuje sve europejske uzorke. Ranjava je točka rumunjske ratne uprave bila prije uvijek opskrba sa municijom. Smije li čovjek vjerovati uvjeravanjima onih krugova, koji imadu dodira sa ratnom upravom, poprimljene su sad sve mjere, da Rumunjska može biti u slučaju rata opskrbljivana potrebitom municijom iz vlastitih vrela. — Tvornica u Dudešti, gdje se je nedavno sbila eksplozija, zatim ona u Kotročeni, u kojoj se je takodjer dogodila nesreća prije nekoliko sedmica, te arsenal su najveće tvornice municije u zemlji.

Svi ovi podaci dolaze danas u javnost sa liberalne strane s očitom namjerom, da prikažu zasluge generala Iliescu širokim slojevima, kako bi ovi puni pouzdanja gledali u budućega upravitelja operacija. Ako i ima ovdje ondje koješta možda i pretjerana, toliko ipak stoji, da je rumunjska vojska od godine 1913. ovamo znatno pokročila unaprijed i da glede toga imade bez sumnje najvećih zasluga general Iliescu.

Domaće Vijesti.

Svečanost proslave carevog rodjendana obavit će se u nedjelju dne 27. t. mj. na objavljenom mjestu, Sladonja, sa nepromijenjenim rasporedom.

Hrvatska gimnazija. Zagrebačke „Novine" pišu: Govorkalo se, da će se hrvatska gimnazija iz Pazina premjestiti u Volosko. Kako doznaje „Slovenec" sa vjerodostojne strane je utvrdjeno, da o tome nema ni govora, već je to bilo „pium desiderium" nekih stanovitih ljudi.

Raspust opć. vijeća. Općinsko upravno vijeće u Krku bilo je od vlade raspušteno. Vladinim komesarom za upravu općine imenovan je privremeno upravitelj c. k. poglavarstva dr. Emil Mucha.

Učka i Monte Magiore. Obzirom na iskrivljivanje hrvatskih mjesnih imena u Istri bilježi jedan list: „Monte maggiore" je puki prijevod „Učke". „Učka" je keltska riječ, a znači „visoka gora". Krivo je „Vučka" tobože od vuk, jer bi se u duku hrvatskoga jezika moralo reći vučja (gora); vučke i vučki značilo bi kao vuk, to je naime adverb.

Razne Vijesti.

Nezadovoljstvo srpskog prijestolonasljednika Aleksandra. Njemačke novine donose, da se je srpski prijestolonasljednik Aleksander ljuto zavadio sa generalom Sarrailom, kojemu je predbacio, da smatra Srbe za „topovsku krmu", dok medjutim sa Francuzima i Englezima upravo škrtari. U Londonu su sa Sarrailom takodjer nezadovoljni, te su se već opetovano puta pritužili u Parizu. Sada je bio sasma tiho imenovan general Cordonnier zapovjednikom francuskih četa. General Cordonnier, koji je na glasu kao vrstan vojskovodja, nalazi se jur na putu u Solun. Ne varamo se, vele napomenute novine, ako ostvrdimo, da je general Cordonnier izabran nasljednikom Sarraila. To je imenovanje tim značajnije, ako uzmemo u obzir, da kane Rusija, Engleska i Francuska i opeta nastupiti aktivno na Balkanu. Kod toga naravno računaju na pomoć Rumunjske, što je bar za sada ipak preuranjeno.

Madžari i Rumunji. „Az Est" donosi uvodni članak u kojemu veli: Ne znamo što će biti s nama i da li će se Rumunjska pridružiti našim neprijateljima i tako upotpuniti kušnje mučeničkoga madžarskoga naroda. Ne znamo, što nam donaša najbliža budućnost. Od Rumunjske ovisi, da li će se svjetski rat povećati jošte jednim bezprimjernim zločinom i osramotiti do neba vapijućim ratom medju Madžarima i Rumunjima. Ako na erdeljskoj granici zugruva top, ispalit će ga stalno prvi Rumunji. Agitacija u Rumunjskoj postaje sve to veća, a mržnja protiv Madžara se širi. Izbije li rat s Rumunjskom, bit će to pravi madžarsko-rumunjski rat. Dosele smo mi Madžari, braneći svoj opstanak, sudjelovali u ratu bez mržnje, sudjelovali kao plemeniti kavaliri, koji su povukli bez srdžbe i bijesa svoj viteški mač, da djelotvorno iskažu savez icima svoje prijateljstvo. Ako već Rumunjska želi, onda ćemo takodjer i mi dobiti svojega pravoga neprijatelja; ako hoće Rumunji da otrgne komad Erdelja, onda će pasti iskra mržnje i u naše ratovanje. Položaj je danas takav, da nas jur ostavlja ustrpljivost....

„Stabilimento tecnico Triestino" — „Austria Werfte A. G." Ministar unutarnjih posala potvrdio je od glavne skupštine akcijonera akc. društva Stabilimento tecnico Triestino dne 13. maja 1916. zaključenu promjenu društvenih pravila, uslijed koje će se tvrtka družbe odsele nazivati „Austria Werfte A. G."

Bugarska je vojnički spremna za svaki slučaj. Javlja se iz Sofije, da je Tončev izjavio jednom saradniku „Dnevnika", da je Bugarska vojnički spremna za svaki slučaj. Vojska slijedi svaku zapovjed, pa je ne može ništa iznenaditi.

Uvedenje madžarskog jezika na sveučilištu u Berlinu. Dosadanji profesor na ugarskoj pedagoškoj državnoj školi u Budimpešti, dr. Robert Gragger, imenovan je profesorom madžarskog jezika na sveučilištu u Berlinu. Tom prigodom piše „Pester Lloyd": „Za ugarsku naciju otvara se sada profesorom odlične Alma Mater Friderico Wilhelmiana vrlo veliko polje, kamo ga prate naše najbolje želje".

Rekord pomorskog kapetana Forstmanna. Wolffov ured javlja: Pomorski kapetan Forstmann, zapovjednik jedne podmornice, odlikovan je redom „Pour le Merite" i to radi izvanredno uspjelog ratovanja sa podmornicom. Forstmann je do sada potopio ravno 100 neprijateljskih brodova sa sadržinom od 260.000 tona, medju njima i nekoliko ratnih brodova, stražarskih, transportnih i oružanih trgovačkih brodova. U mnogo slučajeva zapao je u borbu sa oboružanim brodovima i znao se ugnuti lukavim engleskim zamkama za podmornice. Vrijednost po Forstmannu potopljenih brodova reprezentira svotu od 600 milijuna maraka.

„Osvojena" Gorica. Naročiti izvjestitelj milanskoda lista „Italia" javlja iz Gorice: Ne smijemo se veseliti, da smo postali gospodari Gorice; sada, kad smo si je prisvojili, moramo je oslobоditi jošte od triju svetaca: Sv. Gore, gore Sv. Gabrijela i gore Sv. Marka, jer su iz njihovih vrhova Austrijanci jošte uvijek gospodari grada. Kako i kolike su sve povorke obredale ulice talijanskih gradova u slavu, da je Gorica pala? A sve visi pod Demaklovim mačem Austrijanaca na visavima istočno od Gorice. Stanovničtvo je preplašeno. Austrijanci su priodlasku obećali, da će i opeta doći. Ipak se ne će više vratiti, a stanovničto računa s time. Dugo podaničtvo vezalo ih je uz Austriju. Izvjestitelj se tuži, da su u Gorici svi prijatelji monarhije. Oni, koji ćute za Italiju, pobjegli su već davno u Italiju ili su ih austrijske oblasti internirale. U Gorici gospodari stoga izdajstvo, uhodarstvo i opasnost. Neophodno je potrebito, da se stanovničtvo potpunoma isprazni iz grada. Izvjestitelj upozorava nadalje na velike poteškoće, što ih tvore gore napomenuta tri utvrdjena sveca; otpor je austrijskih četa tamo nevjerojatno žestok. Svakom napadaju slijedi protunapadaj. Tko, znade, koliko će vremena jošte trajati ovi bojevi? Ne smije se očekivati, da će se bojevi kod Soče doskora svršiti.

Zahtjevi Italije i popuštanje Engleske. Prema vijesti iz Milana izjavio je engleski ministar trgovine Runciman, da će Engleska moći dati Italiji samo ograničenu količinu ugljena. Kod te izjave poviknuo je netko: „Mi moramo dobiti potrebiti količinu ugljena, inače ne možemo nastaviti rata". Neki drugi je tome dodao: „Koji vodimo u korist Engleske." Predsjednik se je požurio, da opomene i ukori publiku, al je time postignuo samo toliko, da je postalo mrmljanje medju prisutnicima sve živahnije, što je bilo dovoljnim dokazom, da se većina slaže s onim povicima. Runciman je morao konečno nešto popustiti i obećati, da će se Italiji dati nešto više ugljena.

Ruski gubici. Ovih dana u Kodanju izašli „Bulletin der Studiengesellschaft für soziale Folgen des Krieges" računa dosadašnje ukupne gubitke ruske armade do 1. augusta 1916. ovako: Ranjenika 4.064.000, po lazaretima bolesnih 1,362.000, mrtvih 1,494.000, zarobljenih 2.000.000. Ruski ukupni gubici iznašali bi dakle 8 i pol milijuna ljudi, od kojih se nije više vratilo armadi 5.181.000. Ukupni broj gubitaka na časnicima ruske armade iznaša prema izjavi ruskoga generalnoga štaba 108.700. — U rusko-japanskom ratu izgubila je Rusija 34.000 mrtvih i 141.800 ranjenih.

Carica protiv generala Brusilova. „Lokalanzeiger" javlja iz Stockholma: Tvrdi se, da će biti generalu Ruskomu opeta povjereno mjesto voditelja; u tu srhu bio je jur primljen u glavnom stanu od cara, te je s njime razgovarao više satova. U glavnom stanu nalazi se takodjer i carica, da izvede glavni udarac protiv Brusilova. Vele, da je namijenila carica Brusilovu vrhovno zapovjedništvo na perzijskoj bojnoj liniji.

Poslovanje naših državljana u Egiptu. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka javlja: Glavno zapovjedničtvo engleske vojske u Egiptu izdalo je naredbu, kojom se ustanovljuju uvjeti, uz koje pripadnici neprijateljskih država mogu ondje izvršavati trgovačko i obrtno poslovanje. Pod neprijateljskim državama razumijeva rečena naredba samo Njemačku i Austro-Ugarsku. Takvim je državljanima zabranjeno vršiti poslovanje bez dozvole, koja se podjeljuje u pravilu samo za žurno provedenje likvidacije ur namještenje nadzornog organa. Glavno je zapovjedništvo ovlašteno dotičnu dozvolu prema svojoj uvidjanosti proširiti ili suziti. Kod provadjanja likvidacije smiju interesenti biti u saobraćaju samo s Vel. Britanijon i njenim saveznicima, a sa ostalim državama samo uz naročitu dozvolu vladinog povjerenika. Utržak se ima polagati samo kod novčanih zavoda u Egiptu, te može služiti jedino za pokriće obveza. Stanovitim poduzećima podijeljena je dozvola za daljnje tjeranje obrta, ali samo u saobraćaju s Vel. Britanijom i njenim saveznicima. Medju poduzećima potonje skupine ima ih desetak hrvatskog imena. Pobliža razjašnjenja i upute mogu interesenti doznati kod gore spomenute komore.

Tegoban put do Trsta. Talijanske novine, očevidno uslijed višeg naloga, opominju, nek se javnost ne prenagli u prosudjivanju pohoda Trstu. — „Tagesanzeiger" javlja, da se je talijanski pohod zaustavio pred novim austrijskim obrambenim linijama. Talijani se sada opskrbljuju svojon novom teškom artilijerijom i proučavaju nove austrijske položaje.

Pristanište u Mlecima neuporabivo. Prema vijesti „A Nap" iz Lugana, pripovijedaju nekoje osobe, koje su došle iz Mletaka, da su bombe naših letača potpunoma uništile tvornicu sukna. U pristaništu prouzročile su bombe toliko štete, da je postalo sasma neuporabivo. Talijansko zapovjedničtvo armade kani prenijeti arzenal i skladišta municije u južnu Italiju.

Stanovničtvo evropske Rusije. „Novoje Vremja" sudi, da broji stanovničtvo Rusije — bez Finske i zapadnih krajeva, što su ih zaposjeli saveznici — 125 milijuna muškarca u dobi od 19 do 50 godina. Od tiju dolazi najmanje tri četvrtine, dakle 18 milijuna na poljodjelsko stanovničtvo. Ovo računanje nije uostalom ispravno. Od god. 1897. nije bilo u Rusiji popisa pučanstva, pa su uslijed toga proračunavanja netočna. Osim toga došlo je uslijed rata do seobe pučanstva, kakove nije dosele nikada bilo. Nadalje veli list, da je svega ukupno milijun i i pol radničkih sila, koje su istom tečajem rata došle u Rusiju i koje stoje na raspolaganje za poljski rad. Od tiju je navodno 580.000 ratnih zarobljenika, 302.000 bjegunaca iz zaposjednitih krajeva, 76.000 Kitajca i 400.000 Perzijanaca.

Gospodarstvo.

Kako se čiste bačve u kojima bijaše ciknutog vina.

Da vino cikne, uzrokom su sitne gljivice, takozvane ocatne bakterije. Ako je u buretu bilo ciknuto vino, to se te gljivice, koje su prouzročile, da je vino ciknulo, zadrže i uvuku u duge od suda. Ulijemo li u ovakovo bure vino, ciknut će i ono. Ovakav dakle sud moramo čistiti, od tih ocatnih bakterija, prije nego što ćemo sud opet napuniti vinom. No, da se sud valjano očisti, nije dovoljno, da ga operemo čistom vodom. Potrebno je, da ocatne gljivice ili bakterije usmrtimo, ubijemo. To ćemo pako najbolje postići kakovom jakom tekućinom. Najbolja tekućina za čišćenje sudova, u kojima je bilo ciknuto vino, jest 10-postotni lug, što ćemo si ga napraviti iz jedkoga natrona, a napravimo ga tako, da na 10 litara vode uzmemo jedan kilogram jetkoga natrona. Na svaki hektolitar sadržine suda, bureta, uzeti ćemo 1 L toga, luga zavrijet ćemo ga, te uliti u bure. Bure se onda čepom dobro začepi, te se na sve strane valja, da vrući lug dospije na sve duge bureta. Za neko vrijeme se lug izlije, a bure nekoliko puta valjano ispere najprije vrućom, a konačno čistom hladnom vodom. Čep se onda iz bureta izvadi, sud se okrene tako, da se sva voda iz njega iscijedi, i osuši. Osušeno bure treba onda valjano sumporiti, te pustiti u miru nekoliko tjedna. Prije nego li ćemo ovako očišćen sud rabiti, moramo ga nekoliko puta pošteno isprati hladnom vodom, da se iz njega odstrani sva sumporna kisellna.

Golubima prija sol.

Neki njemački gojitelj golubova preporuča, da se golubovima daje sol. Najprikladnije je, da se kruhu primiješa soli, pa se onda ovaj zgnjeći u malene kruglijice, koje će golubovi požudno gutati. Nakon nekoliko pokušaja promijenit će se perje golubova, koje postaje mnogo sjajnije. A to je, kako kažu, najbolji znak, da sol golubima prija.

Neprijatelj pčela.

Mnogi pčelari misle, da su lastavice i žabe neprijatelji pčela, pa ih toga radi proganjaju. U istinu pak tome nije tako. Dogadja se doduše, da kadgod i ove životinje koju pčelu progutaju, no to su tako rijetki slučajevi, da i ne dolaze u obzir spram koristi, koje te životinje čine time, da silne količine raznih škodljivih zareznika uništuju. Lastavice i žabe dakle nisu neprijatelji pčela, pa bi pčelari dobro činili, da jih ne samo ne proganjaju, već da ih štite, jer one samo koriste gospodarstvu. „Hrvatska".

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Klaru potrese ta vijest do dna srca. Neopisivo čuvstvo zavlada njezinom dušom. U dnu srca drijemala je ljubav za muža, koji je bio ranjen. Bojala se za njegov život. Nu kako je sumnja i dvojba pratila sve njezine misli, otkako primi ovo nesretno anonimno pismo, drhtao je u njoj svaki živac, da, svaka riječca probudi u njoj sumnju. Već je htjela Ladislavu pisati, al bojazan, da bi mogla izići zlokobna istina, zaustavi joj pero. A i ona ženska radoznalost, koja je najbudnija u najkritičnijih časovih, ona želja, da dodješ kriomce do cijele istine, ne dade joj mira, al i zapriječi, da se povjeri mužu. Pa i njegovo pismo! Koliko tu ima nejasnih, nepojmivih riječi! Tukao se. S kim? S baronom. Nije li to možda zavrgnuti muž one zlokobne baronice? Zašto se je tuko? Pravoda je s njim. Možda radi svoje milosnice! Ona da ne dodje za njim. Zašto? Možda ga je ta ista, da ne zatekne milosnice. Ljudi ga čuvaju, njeguju. Ljudi! Jesu l to muškarci, jesu l to ženske? Je li to žena? Tako se je Klara pitala bez kraja i konca. Razdražena ženska fantazija gradila je najživlje kombinacije, misli se križahu po tom ženskom mozgu poput munje. To je rovalo, kopalo u njoj, to ju je davilo, kao kad jugovina pritiskuje moždane. Da si Klaru dirnuo, bila bi ubila muža, djecu, sebe; da si je samo poglednuo oštrim okom, bila bi se na tebe sasula kao oblak pun vatre. U njezinoj duši bila je prestala razlika medju sumnjom i uvjerenjem, medju lažju i istinom, medju osjećajem i razumom. A napokon bijaše Klara Dobranićka u duši još uvijek Klarom Klemenićevom, ona čudna smjesa krepčine i prevrtljivosti, svojevolje i nehajstva, koja će te poljubiti ali poljubcem otrovati. Visoko dignu glavu, kao carica kakva zaboravi na se, na svijet, na kuću, na pristojnost i reče krepko:

„Veli mi, da ne dodjem k njemu. Al ja ću poći. To pravo daje mi naš ugovor."

Klara se zbilja spremala na put. Naruči mjesto na pošti, dade si donijeti putnu škrinju, postavi je sred sobe i poče u nju trpati sve svoje haljine. U to se otvoriše vrata i u sobu unidje gospodja Ljubička, supruga velikoga suca, žena u svemu vrlo prijazna i slatka, koja je imala jednu jedinu manu, da je pri svakom ljubeznom posmijehu čovjeku neugodnu stvar rekla a zatim ga žalila. Dobranić nije te slatke milosrdne babe trpio, ali je napokon nije mogao tjerati od kuće, jer je Klari nekakva bila „deveta voda kisela". Ljubička, ćuteći tu antipatiju, dolazila je rijetko kad Klari, i to samo na imendan, rodjendan i mlado ljeto, kad si ljudi čestitaju. Zato se je Klara nemalo čudila, kad iznenada pred sobom opazi Ljubičku, kako se slatko i milo smiješi. Nešto ju u taj čas spopade za srce.

„Ah dobar dan, draga moja," klanjaše se Ljubička teško, „no kako je Klaro, Klarice? Koliko te nisam već vidjela. Eh kad čovjek toliko posla ima. Oh te vizite, te vizite još će me ubiti. Ali za pet rana božjih! Šta to vide oči moje? Ova škrinja! Tko to putuje?

„Ja, draga teto," — Klara govoraše Ljubički od navade teto, — „ja sama."

„Ti putuješ, božja dušice, ti? A kamo, ako smijem pitati?"

„Idem k svojemu Lacku."

„K Lacku? K tvojemu Lacku? Ha! Ha! Idi! Idi! Ne zbijaj šale."

„Kakve šale, teto? Živa je istina," reče Klara ponešto uvrijedjena.

„No na zdravlje! Toga jošte nije svijet vidio. Klaro! Klaro! Tebi se, čini mi se, miješa."

„Teto, što mi to govorite?"

„Pa ti ništa, ništa ne znaš?"

„A šta da znam?"

„Oh sirotice, moja sirotice!" poče Ljubička milosrdnim glasom brbljati, tapkajući Klaru rukom po licu. Dobranićka uzmaknu i viknu:

„Govorite! Što me mučite, teto?"

„No, kad baš hoćeš, neka bude. Ja nijesam brbljavica, to valjda i sama znaš. Ja ću ti napokon reći, što cijeli Zagreb zna; i bolje je, da ti tvoja dobra tetica rekne nego kakova zlobna blebetuša.

„Teto! Teto!" kriknu Klara.

„Ti putuješ? Za kim? Za mužem? Za čijim? Je li tvoj? Dakako! Taj ima sad drugu, komedijašicu, baronicu, koja je svoga muža ostavila. Za nju se je tukao, ona mu rane zavija. Pa kakove posla imaš ti pri njemu?"

„Tko Vam to reče, tko Vam to reče," jecaše Klara zdvojno, hvatajući Ljubičku za ruku."

„Tko? Vrapci na krovu, cijeli Zagreb. Jučer na zabavi kod gospodje obrstarice malda nijesam propala u zemlju od sramote. Bilo je tu gospode, koja su došla iz Požuna."

„Iz Požuna?"

„Da, ravno odanle. Kad je sve na njih navalilo, neka pripovijedaju novice, poče jedan podžupan požeški, koji je ablegat, na široko govoriti o škandalu, u kojem je tvoj muž igrao glavnu ulogu."

„Pa zbilja sve tako, kako rekoste?"

„Na dlaku tako, dušice, sirotice moja!"

Klara stajaše sred sobe kao kamen. Bijaše blijeda na smrt, oči joj, sipljući živu vatru, vrtile se neprestano, usne joj drhtale. Mislio bi, da ju je vrtoglavica, vrućica spopala, da će se sad na srušiti, ali u jedamput se premi, stisnu zube i šake te istisnu iz grla promuklim glasom smiješeći se:

„Eh, pa dobro!"

„Što ti je za Boga," viknu Ljubička, „u pomoć! Vode! Octa!"

„Šutite, teto," odreza Klara, „čemu te ludorije?"

„Ti ćeš putovati?"

„Ah!" nasmija se Klara.

„Vidiš! Hvala Bogu, te si se opametila. Kolika po tebe sreća, da sam došla! Sad si barem opametila. Da, da, taj Dobranić nije mi nikada bio po ćudi."

„Da, teto sad sam se opametila."

„Čuješ, Klaro! Ti si bolesna! Ja ću ove noći kod tebe ostati, da ne bude zla."

„Slobodno!"

I Ljubička ostade one noći kod Klare, a Klara one noći ne pogleda prvi put svoje djece.

* * *

Zagrepčani se čudjahu čudom. Klara Dobranićka polazila je opet sve plesove i zabave, Klara bijaše i opet kraljica mode, Klara se vozila opet na četiri konja, Klara je davala sile banke. Na saboru ugarskom plamćaše najžešći boj, gdje je grmio Dobranić; u srcu Klarinu plamćaše demonski bijes, što ga je gasila šampanjcem. Ljubička pako bijaše najvjernija pouzdanica Klarina.

Jednoga jutra, poslije večernje zabave kod gospodje velike sudinje, izletješe laka putna kola iz kuće Dobranićeve. Na njima sjedjaše Klara i mlad husarski časnik. Mladić je pratio gospodju Dobranićku u kupelj, u Rogatac, te se istom povrati kad i ona. Na pragu dječje sobe dočeka je Dobranić, mrk ali miran.

„Dobar dan!" reče ženi.

„Dobar dan!" odvrati mu ona, baciv šešir i mantillu.

„Klaro, što si učinila?"

„Što i ti."

„Ta ne može Boga, laž je i kleveta."

„Ja za se ne prisižem krivo, ja za se velim istina je."

„Klaro!" škrinu Dobranić, „tako mi Boga laž je."

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 409.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 25. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Osim nekoliko malenih, uspješnih poduzeća u pretpolju nema niti kod vojske nadvojvode Karla, niti na Hindenburgovoj fronti nikakvih važnih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Nakon žestokog opstrijeljavanja grebena Fassanskih Alpa i naših položaja na visinama na obim stranama doline Travignolo, poduzeše Talijani protiv fronta Col-rotondo-Cima dieci više navala, koje su bile odbite. Inače nema važnih dogodjaja.

Jugoistočno bojište.

Na donjoj Vojusi čarkanje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme bili su sinoć i noćas osujećeni novi napadaji naših protivnika. Engleski su napadaji bili opet upereni protiv izbočenog luka izmedju Thiepvala i Pozieresa, te protiv naših položaja okolo Guillemonta. Blizu Maurepasa, osobito južno od njega, bile su suzbijene, djelomice po ozbiljnom boju, jake francuske sile. Na desno od Moze porasla je popodne znatno u žestini topnička borba u odsjeku Thiaumont-Fleury, u šumi Chapitre i na Šumovitoj Gori. Propalo je više francuskih navala na jugu od tvrdje Thiaumont.

Posljednjih je dana bilo oboreno u zračnoj borbi kod Bazentina i zapadno od Peronna te u okolici Richebourga i La Bassea neprijateljskih osam obrambenom vatrom po jedno neprijateljsko ljetalo.

Istočno bojište.

Osim manjih uspješnih poduzeća protiv ruskih prednjih četa, u kojima smo uhvatili zarobljenika i plijena nema ništa važna da se javi.

Balkansko bojište.

Na visovima sjeverozapadno od Ostrovskog jezera Srbi odoljevaju još bugarskoj navali. Njihovi su se protunapadaji protiv Džemaat-Jerija izjalovili. Sve vijesti iz neprijateljskog tabora o srpsko-francusko-engleskim uspjesima budi ovdje, budi na Vardaru ili Strumi, jesu proste izmišljotine.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 23. (D. u.) Glavni stan javlja:

Naše čete, koje napreduju na jugu od Florine, zaposjele su jučer Kastoriju. Čete, koje djeluju u stranama Florine-Ostrovskog jezera, napale su Srbe u njihovim položajima Sv. Spiridijon-Čeganska planina, te su dosad zarobile preko 200 momaka i zaplijenile 5 nepokvarenih francuskih brzometnih topova i 6 strojnih pušaka. Bitka još traje. U Moglenskoj je dolini bio suzbijen s velikim gubicima napadaj srpske šumadijske divizije. Lijeva je obala Strume posve pročišćena od neprijatelja. Na svojem pohodu južno od Drame suzbila su naša pomaknuta odijeljenja proti Orfanu i engleskog konjaništva. Zaposjeli smo željezničku stanicu Angista. Željeznička je pruga Okčilar-Ouk-Drama-Angista-Demir-Hissar u našoj vlasti.

BRZOJAVI.

Madžarski sabor i delegacije.

Budimpešta 23. U saboru su saopćili vodje opozicije Apponyi, Andrassy i Rakovsky, da polažu misiju opozicijskih pouzdanika, što su bili preuzeli dogovorno s vladom, jer da im nije dana mogućnost, da dobiju razjašnjenja o važnim ‚stvarima', te da bez njih nijesu mogli da izraze svojeg mnijenja. Mjesto toga da se ih je postavilo pred gotove činjenice.

Zatražili su, neka se sazovu delegacije. Isticali su složno, e da se izbjegne svakom nesporazumku, kako su svi Madžari bez razlike, ako bi bio mir vrlo poželjan, odlučili da se bore do pobjedonosnog, časnog mira.

Ministar je predsjednik Tisza odvratio, da se prigovori vodja opozicije temelje očito na nesporazumljenju. Da niti u delegacijama ne bi bilo moguće u sadašnjim prilikama podati opširnijih razjašnjenja, nego što su ih vodje opozicije dobili. Ministar je predsjednik uzeo kao primjer držanje austro-ugarske vlade, prije nego li je Italija navijestila rat, što ga je Andrassy spomenuo. Ustvrdio je: Da nije onda Austro-Ugarska slijedila držanje, koje je graničilo s poniženjem, to bi bio ratni navještaj pao ili prije proloma kod Gorlica, ili neposredno u slijedeće dane. S toga smije vlada, da s visokim čelom zastupa svoje stanovište, osobito ako se uzmu u obzir posljedice drugog držanja, pošto je bila tada bez posada još i srpska granica. Razložio je, kako je nemoguće, da se sazovu delegacije uslijed odgode austrijskog sabora, te izjavio, da svaki Madžar obžaljuje takovo stanje i želi, da se to zlo odstrani. Da bi ipak bila najveća nepravda, da bi se krivilo austrijsku vladu ili njezine sadašnje vodje radi kroničkog saborskog zlostanja u Austriji. Ministar predsjednik uzimlje u obranu izvanjskog ministra protiv prigovora, da naša izvanjska politika nije bila iskrena, izjavljuje, da mjerodavni faktori ništa više ne žele nego li čas, kad će se podastrijeti čitava politika, što ju Austo-Ugarska slijedi, sudu posve prosvjetljenog javnog mnijenja. Napokon pozivlje ministar predsjednik opoziciju, neka ustraje i unaprijed u svojem dosadašnjem držanju, iz kojega je madžarski narod uvijek crpio najvrednije vrelo svoje snage.

Pitanje mira u madjarskom saboru.

Budimpešta, 24. (D. u.) Odgovarajući na interpelaciju zast. Hollo člana Karolyeve stranke, koji je upitao, da li ne smatra ministar predsjednik da je nadošao čas, da se učine pripravni koraci za sklopljenje poštenog mira, odgovorio je ministar predsjednik kako on potpisuje posve najzadnje izjave grofa Andrassya, kako se čini uslugu neprijatelju govoreći o miru, u času kad gа nije moguće sklopiti, ali da i on misli kako bi bio zločin protiv čovječanstva, zločin protiv domovine, zločin protiv svih naroda, da bi se izgubio samo i jedan hip, čim se može sklopiti pošteni mir, koji bi sačuvao naše bivstvene interese. (Živahno odobravanje i pljeskanje).

Uspjesi njemačkih podmornica.

Berlin, 23. „Lokalanzeiger" piše pod naslovom „Engleski gubici kod posljednjeg podmorničkog boja". Ne će biti suvišno, ako obzirom na protuslovna izvješća engleske admiralitete još jednom opišemo posljednji sukob, što su ga naše podmornice sile imale sa engleskim brodovljem visokog mora. Treba je da još slijedeće ustanovimo: Jedna je od naših podmornica uništila krstaš „Nottingham", što priznaju i Englezi. Druga je podmornica uništila drugi jedan krstaš te je malo zatim dvim hicima teško oštetila krstaš „Falmouth". Kada je kušala, da konačno potopi taj krstaš, bijaše 2 i pol sata kasnije pogodjena od engleske torpedovke, time ali tako neznatno ostećena, te se je mogla povratiti u domaću luku. Trećoj je podmornici naprotiv uspjelo potopiti krstaš „Falmouth", što su ga medjutim engleske bojne sile za sobom vukle. I ta je podmornica bila iza napadaja lako oštećena, ali se je takodjer povratila, kako se čini dapače i bez ikakve oštete. Konačno je četvrta podmornica navalila na liniju engleskog brodovlja visokog mora, te je teško oštetila jednu veliku englesku bojnu ladju. Sve to je nepokolebivo ustanovljeno napram engleskim pokušajima nijekanja.

Amsterdam, 23. Vijeće je brodovlasnika ustanovilo, da je poštanski parobrod „Königin Wilhelmine" naišao na minu.

Lulea, 23. List „Norsken Flamman" javlja, da je njemački parobrod „Desterro" bio 18. kolovoza zaplijenjen od ruske podmornice u udaljenosti od 2 minute unutar švedskih voda i to u blizini Hudiksvale, gdje je bio usidren, te da je bio odveden u Abo.

Povratak „Deutschlanda".

Berlin, 23. Vijest o dolasku „Deutschlanda", koja se je tu poslije podne proširila, izazvala je u gradu veliku radost. Tekom jednoga četvrt sata bijaše grad u zastavama te su svi listovi objavili u posebnim izdanjima veseli taj dogodjaj. I u drugim velikim gradovima Njemačke su bile uslijed toga dogodjaja izvješene zastave te su izašla posebna izdanja novina.

Liebknechtu kazna povišana.

Berlin, 23. U kaznenoj stvari protiv vojnika-radnika Karla Liebknechta odlučio je danas poslije podne viši sud, da se Liebknechta osudi radi pokušanog ratnog izdajstva, teške neposlušnosti i protivljenja protiv državne sile na četiri godine i jedan mjesec tamnice, u što se ubroja 1 mjesec istražnog zatvora, dalje na odalečenje iz vojske te na gubitak gradjanskih počasnih prava za vrijeme od 6 godina. Ako se uzme u obzir da je Liebknecht u ratno doba i za teško ogrožene domovine na najteži način kršio dužnosti vojnika i gradjanina, je povišanje kazne prve instance posve opravdano usprkos okolnosti, koje govore u prilog optuženika. On je i sam priznao, da je širenjem ljetaka i priredjivanjem javnih demonstracija namjeravao oslabiti vojnu silu države. Osim toga bijaše Liebknecht još prije kažnjen radi slično čina na 1 i pol godinu tvrdjavske tamnice. Protiv današnje osude može podignuti reviziju.

Ruska bojna krstarica potopljena.

Kopenhagen, 23. Velika ruska krstarica „Peresvijet" potonula je u blizini Vladivostoka. Zapovjednik je počinio samoubojstvo.

Glasovi o talijanskoj krizi.

Rotterdam, 23. Opeta kruže glasovi o ministarskoj krizi u Italiji. Dio talijanskog novinstva predbacuje kabinetu slabost. Najljuće napada rimski list „Popolo d'Italia", koji tvrdi, da je Bosellijevo ministarstvo neodlučno, kao što je bilo ono Salandrovo. Boselli je odgovorio na posljednje austrijske zračne napadaje prosvjedima agencije Stefani te još uvijek nije navijestio Njemačkoj rata. Prema „Messaggeru" su za posljednji „nemar" odgovorni ministri Orlando i Scialoja.

Bugarska ofenziva.

Bern, 23. O velikoj bugarskoj provali brzojavlja posebni dopisnik „Secola" iz Soluna, da nemože nitko nijekati velike važnosti bugarskog upada na grčko područje. Zagonetno je, kako je taj bio moguć, kada su Grci čuvali svoju granicu sa najmanje 10.000 momaka. Bugarski je upad tim nejasniji, što je čitavo područje bilo dobro utvrdjeno i što leži baš u onome odsjeku moderna tvrdjava Ynager, sa koje ne može vladati dolinom Kavale, a djelom i cestom u Vranju i u Valaltis.

„Temps" vidi u ofenzivi Njemaca i Bugara za sada samo jednostavnu demonstraciju, jer nemaju potrebnih vojnih snaga za veliko poduzeće.

Navala prama Solunu.

Genf, 23. Francuska odjeljenja, što su bila bačena preko Strume, čekaju na zgodan trenutak za protunavalu dok su se raspršene srpske čete okupile u okolici jezera Ostrovo, gdje čekaju na pojačanja iz glavnoga stana.

Lord Cecil o Grčkoj. Donja kuća odgodjena.

London, 24. (D. u.) U donjoj je kući izjavio lord Cecil, da su odnošaji s grčkom vladom pod Zaimisovim ministarstvom posve povoljni.

Donja je kuća odgodjena do 15. listopada.

Odgodjenje grčkih izbora.

Lugano, 23. Grčki list „Hestia" javlja, da namjerava grčka vlada, obzirom na sadašnje dogodjaje, odgoditi na neizvjesno vrijeme nove izbore, što su se imali vršiti 18. listopada.

Posljednji odlomak evropskoga rata.

Berlin, 23. Engleski poslanik u Ateni izjavio je suradniku „Nea Hella", da je po njegovom mnijenju nastupio zadnji odlomak europskog rata te da je time i Grčka dirnuta.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 21. popodne. Na zapadnoj fronti nastavljaju se boji na Stohodu te u okolici Tobola i Rudke-Červišće. Tu su naše čete nastupile još na nekoliko odsjeka. U tom smo kraju zarobili 18. i 19. o. mj. ukupno 16 časnika i preko 1350 momaka, te smo zaplijenili 1 top, 18 strojnih pušaka, 4 bacala bomba i 4 reflektora, te veliku silu topovskih naboja i pušaka. U kraju je Lubjesova na Stohodu zapalilo naše topništvo svojim pucanjem njemački privezani balun. U kraju zapadno od Nadvore napreduju uspješno naše prednje straže, te su zauzele čitavi niz vrhova. U strani Kutija zauzeli smo selo Fereskul i Jablonicu na Čeremošu, kao što i nekoliko vrhova zapadno od prvog sela svojim vatrom suzbili smo sve opetovane protivničke napadaje na vrhovima jugozapadno od gore Tomnatik.

21. na veče. Položaj je nepromijenjen.

Francuska.

Pariz, 23. Službi. izvj. od 22. t. mj., 3 sata posl. podne. — Sjeverno Somme traje dalje djelovanje topništva na velikom dijelu fronte. Francuzi su nekoliko usnapredovali u blizini Clery te su zaplijenili 2 nova topa od 7.7 cm.

U šumici osvojenoj medju Guillemontom i Maurepasom, južno Somme, dozvolila su pojedina poduzeća Francuzima, da zauzmu komade jaraka jugozapadno Estreesa i istočno Soyecourta. — Nekom se je francuskom odjelenju posrećio zaskok na strijeljačke jarke na visoravni Vingre.

Zračni boji. 21. t. mj. oborio je francuski letioc danju jedan „Albatros" kod Longue Voisni. Četiri su njemačka dvokrovnika bila jugoistočno Nesiesa oborena od dviju francuskih protivnika. U noći od 22. t. bacilo je francusko jato ljetala 79 taneta na kolodvore i željezničku prugu Tergier i Lihons.

11 sati u noći. — Topovski boji na obim brijegovima Somme i kod Fleurya. Kod uspjelog naskoka sjeverno Maurepasa zarobismo nekoliko vojnika. Odbili smo napadaje sa ručnim granatama na jedne naše utvrdjenje kod Vauxa i Chapitra.

Engleska.

London, 23. Reuterov ured javlja iz Soluna: Na Doiranskoj fronti nema nikakve promjene. Razrušili smo željeznički most. Na Strumskoj fronti zapriječilo je naše topništvo neprijateljsko napredovanje kod mosta kraj Koprive. Uništili smo i neprijateljska konjanička odjeljenja.

Italija.

Rim, 270. Služb. izvj. od 21. t. mj. — Jako nevrijeme na čitavom bojištu nije moglo da zapriječi živahnu topovsku djelatnost. Neprijateljsko je topništvo djelovalo na Trentinskoj fronti i u gornjoj dolini Buta. Bilo je posvuda suzbito od našega topništva, koje je uspješno djelovalo i prema Dravskoj dolini, gdje je bio spriječen željeznički promet. Vršili su se manji boji u dolini Astico. U odsjeku Plava bio je neprijatelj suzbit te je ostavio u našim rukama od prilike 20 zarobljenika. U Goričkom odsjeku i na kraškoj visoravni jačaju naše čete zauzete položaje. Neprijateljsko je topništvo bacilo nekoliko granata u Gorica i prema mostu na Soči, a da ih nije oštetilo. Na obim stranama neprestana topovska djelatnost u svrhu smetanja radnje oko utvrdjenja. Neprijateljske su baterije opstrieljavale goričku bolnicu i ranile nekoliko sanitetskih vojnika.

Domaće Vijesti.

Za vlasnike zemalja. Svi vlasnici zemalja ležećih u gradu Pule i izvan iste (oranice, sjekokose, vrtli i t. d.) koji borave u Puli i nijesu se još prijavili kod općinskog ureda u Puli, bivaju pozvani u vlastitom interesu, da se prijave kod c. i k. tvrdjavne intendancije do konca tekućega mjeseca u prostorijama bivšeg „Gabinetto di lettura" I. pod. — Pula, dne 24. kolovoza 1916. C. kr. tvrdjavni komesar.

Primamo iz Kanfanara. Prigodom imendana Njegovog Veličanstva, bijaše sakupljeno za crveni križ u ovdješnjim hrvatskim i njemačkim školama K 124.—. Svota se je predala upravi „Polaer Tagblatta".

Iz Hrvatske.

Hrvatski delegati u Budimpešti. Dne 22. o. mj. otputovalo je više hrvatskih delegata u Budimpeštu. Delegati će prisustvovati kod sjednica zajedničkoga sabora, u raspravama o novim poreznim osnovama.

Poginuo zagrebački športaš. Zagrebačke novine donose, da je dne 15. o. mj. poginuo poznati zagrebački biciklista Franjo Gregl kao pilot jednog vojnog aeroplana.

† General Gjuro pl. Tomičić. Dne 19. o. mj. umro je u Beču umirovljeni general Gjuro pl. Tomičić u 75. godini života. Pokojnik bio je rodom iz Račica u gorskom kotaru. Sudjelovao je u ratu god. 1866 u Češkoj. God. 1903. stupio je u mir, dok je već god. 1910. bio biran narodnim zastupnikom i članom ugarske gospodske kuće.

Traže se postolari. Čitamo u zagrebačkim „Novinama": Za jednu vojničku radionicu u Hrvatskoj traži se odmah 80 postolarskih majstora i pomoćnika, a za jednu gradjansku radionicu, u kojoj se izvadja vojnički posao, deset takovih sila uz običajnu plaću. Prijave prima trgovačka i obrtnička komora u Zagrebu.

Traže se zidari. Zidarski radnici, koji bi bili voljni dobiti zarade uz povoljne uvjete, nek se obrate na trgovačko-obrtničku komoru u Zagrebu.

Iz Dalmacije.

Počasni gradjanim. C. kr. namjesnik grof Attems izabran je počasnim gradjaninom u općinama Ercegnovi, Dobrota, Lastovo i Tivat. — Općina Ercegnovoga izabrala je istodobno počasnim gradjanima gen. pješ. pl. Sarkotića, podmaršala pl. Webera i Rollingera, te kot. poglavara Gjupanovića.

Previšnje odlikovanje. „Smotra Dalmatinska" donosi: Njegovo se c. i kr. Apostolsko Veličanstvo premilostivo udostojilo udijeliti grofu Mariju Attemsu-Heiligenkreuz veliki krst reda Franje Josipa s ratnom dekoracijom.

Prodano Bottino remek-djelo. Nekoji pomorci u Vrboskoj kupili su filingranski ostentorij, što ga je izradio Josip Botta, zlatarski majstor u Splitu. To remek-djelo prodano je za 12 tisuća kruna, a naši su ga pomorci darovali svojoj mjesnoj crkvi.

Glavna skupština parobr. društva „Dalmatia". Austr. dioničko parobrodarsko društvo „Dalmatia" održalo je dne 15. o. mj. svoju glavnu godišnju skupštinu u Voloskom. Skupštinari su zastupali 16.000 dionica. Zaključeno je, da se dade dividenda od 5 po sto, t. j. 7 K po dionici.

U smislu štatuta izabrano je novo upravno vijeće. Vlada je imenovala tri člana: podadmirala u m. Zieglera (koji je predsjednik društva), E. Poljća i lin. kap. u m. Katarinića. Dioničari izabraše sedam članova: A. Bogdanović, dr. E. Grgić, P. Negri, D. Medović, V. Rismondo, J. vit. Tomičić i S. vit. Topić. U nadgledno vijeće birani su: D. Makačić, ravnatelj M. Ježina i dr. O. Rybar.

Poziv mornarima. Dalmatinske lučke oblasti izdale su naredbe po kojoj su obvezani da se smjesta prijave na lučkom uredu svi trgovačko-pomorski kapetani, poručnici, strojari i sve druge osobe, koje vrše bilo kakovu službu na palubi i

kod strojara (mornari, ložači, kuhari i. t. d.), uopće sve osobe, do 60 godine koje posjeduju mornarsku službovnu knjižicu (matrikulu).

Štipendij. Dalmatinski zemaljski odbor raspisao je štipendij od godišnjih 300 K za djaka, koji bi pohadjao nautičku školu.

Razvlaštenje zemljišta. „Smotra Dalmatinska“ javlja, da je upućen za vojničke svrhe postupak za razvlaštenje zemljišta, što leže na polutoku Prevlaci i kod Mandaline u Župi dubrovačkoj.

Razne Vijesti.

Prijestolonasljednik vlasnik saske pukovnije. Javlja se iz Beča, da je nadvojvoda prijestolonasljednik postao vlasnikom saske fizilirske pukovnije br. 108.

Nadvojvode uče hrvatski. „Obzor“ donosi: Saznajemo od bosanskog franjevca fra. Augustina Čičića, s kojim smo govorili na njegovu prolazu kroz Zagreb u Bosnu, a koji je u Beču poučavao djecu prejasnih visosti Leopolda Salvatora i Blanke, da mladi nadvojvode uspješno govore hrvatski. Od više godina nazad bio je običaj na dvoru nadvojvode Leopolda Salvatora, da su sinovi njegovi — nj“ pet — učili hrvatski. Fra. Augustin Čičić je počeo instrukciju u mjesecu ožujku o. g., pa je imao trojicu nadvojda: Antona, Franju Josipa i šestgodišnjeg Karla. Ovaj je posljednji istom ove godine počeo učiti i naučio je toliko, du se u običnoj konverzaciji već bez poteškoća snalazi. Uz nadvojvodu Leopolda Salvatora znadu dakle hrvatski i svi njegovi sinovi.

Povišenje skuparinskog doplatka državnim činovnicima. Prvo opće činovničtvo društvo u Beču javlja, da je njegov predsjednik, tajni savjetnik Dr. Bernatzky, dne 7. o. mj. predao ministru-predsjedniku molbu za povišenje skuparinskog doplatka državnim činovnicima u Austriji, njihovim udovicama i siročadi i za podijelijenje potpore pensionircima. Ministar-predsjednik obećao je, da će vlada uzeti u obzir molbu, a da već može kazati, da je poduzela shodne odredbe za doznačenje potpore državnim pensionircima.

Snaga austro-ugarskih pozicija na talijanskoj fronti. Luigi Barzini opisuje u „Corriere della Sera“ položaje naše vojske na talijanskoj fronti, kojih ocenjuje nenadmašivo sigurnima od bombi. O položajima na visoravni Doberdoba kaže: Radi se o izvrsno uredjenim hotelima, u koje se mogu povući cijeli batalijuni. Oni su uredjeni sa svim konfortom, i u sanitarnom su pogledu bez prikora. Ništa im se ne može staviti uz bok.

Izvoz petrolejskih produkata iz Rumunjske obustavljen. „Pester Lloyd“ prima iz Bukarešta, da je rumunjski ministar trgovine odredio obustavu izvoza petrolejskih produkata iz Rumunjske.

Odziv na socijalistički mir. „Vorwärts“, organ socijalno-demokratske stranke, donosi, da je na proglas eksekutivnog odbora njemačke socijalne stranke od dne 11. o. mj., kojim se je proglasila opća peticija za čim skoriji mir bez aneksije, stiglo već prvoga dana u samoj Vratislavi 17.000 potpisa. Uz radnike potpisali su peticiju i brojni trgovci. Činovničtvo se je od potpisa sustegnulo. Iz sviju krajeva dolaze vijesti od velikom uspjehu kod sabiranja potpisa.

Engleska i Švedska. U Londonu očekuju kraljevski proglas, kojim će se zabraniti i izvoz onih predmeta, koji su se dosele smjeli izvoziti u Švedsku. Te mjere bit će poduzete stoga, jer se švedski uvoznici nečkaju dati objašnjenje o daljnoj porabi predmeta, što ih izvoze iz Engleske.

Ustavljeno rusko napredovanje. Iz Petrograda dolazi vijest, da su ruske vojske zadnjih dana samo neznatno napredovale. „National Tidende“ veli, da se to u Petrogradu objašnjava time, što se je naprijatelj smjestio u izvanredno jakim pozicijama, iz kojih se može baciti tek iza dužeg vremena. Te su pozicije tako jake, da ih opkoljuje do pet redova streljačkih jaraka.

Žalosna statistika. Društvo za proučavanje socijalnih posljedica rata, što se je osnovalo u Kodanju u Danskoj, izdalo je pred nedavno statistiku o gubicima na zdravlju i životu, dakako samo u ratujućim vojskama, bez obzira za civilno pučanstvo.

Po ovom iskazu imao je sporazum (Belgija, Englezka, Italija, Rusija, Srbija i Francuzka) do sada 2,853.000 mrtvih, 6,942.000 bolesnih 9,795.000 ranjenih i 2,082.800 invalida. U koliko su ovi podaci pouzdani, to ga nije moguće konstatovati.

Talijanskih listovi o gubicima i troškovima Italije. O velikim gubicima, što su ih Talijani pretrpjeli kod Gorice donose talijanski listovi upravo goleme brojeve. Svi listovi donose osmrtnice, a u samom jednom milanskom imade ili 394. U bojevima kod Gorice, postigli su Talija i, kako to sami ispovijedaju upravo rekord u ovom svjetskom ratu.

Isto su tako nečuveno poskočili i talijanski ratni izdatci. Dok su u prijašnjim mjesecima iznosili troškovi do 700 milijuna lira, poskočili su u lipnju na 1,162.000.000. Dohoci su nasuprot porasli jedva za 600 milijuna.

Zabranjen spis. Bosansko-hercegovačka vlada zabranila je širenje spisa: „Die katolische Moral als Grundlage für die vom hl. Vater gewünschte Friedensaktion“ od P. Mathiesa.

„Titanic“-parnica obustavljena. „Hamburger Fremdenblatt“ javlja iz Rotterdama: Protiv White Star Linie u Saveznim Državama podignuta parnica na odštetu radi potonuća „Titanica“ dovršena je nagodbom. White Star Linie plaća 520.000 dollara (2.600.000 kruna) odštete, a tužba je povučena.

Brisan odvjetnik. Javljaju iz Sarajeva: Na temelju zaključka odbora odvjetničke komore brisan je odvjetnik u Sarajevu dr. Milan Srškić iz listina odvjetnika za Bosnu i Hercegovinu, pošto mu je presudom policajne direkcije oduzeto bosansko-hercegovačko zemaljsko pripadničtvo.

Poljske škole u Pragu. Osim jur otvorenih pučkih škola, otvorena je u Pragu takodjer i ženska i muška gimnazija. Ovih dana otpočelo se je upisivanjem djaka.

Prekiselo grožđje. Ruski listovi potvrdjuju, da je sabrano na putu, koji vodi u Lavov, veliko mnoštvo austrijskih četa. Pokušaj, da se slomi njihov otpor, ne bi se isplatio, kad bi se sve i Lavov i zauzelo, jer bi bile žrtve prevelike. Lavov ima samo političku važnost, dok je bez svake strategične vrijednosti.

Izjava jednog diplomata o Rumunjskoj. Bečka „N. Fr. Presse“ donosi berlinski razgovor sa nekim dobro upućenin balkanskim diplomatom. Položaj u Rumunjskoj nije doduše jasan. Rumunjska ostaje neodlučna u prvom redu radi prepolagane ofenzive na zapadu. Uzak komad zemlje, što ga je antanta osvojila, potpunoma je uništen. Upravo tako dogodilo bi se i Rumunjskoj. Pošto ofenziva saveznika u Karpatima napreduje, bila bi Rumunjska napadnuta s triju strana. Osobito tešku zadaću imala bi sa Bugarskom, koja je upravo sjajno pripravljena. Kad se ne bi Rumunjska htjela oprijeti prelazu ruskih četa, bile bi centralne vlasti prisiljene navjestiti joj rat.

O životu srpskoga kralja Petra. Srpski kralj Petar živi, kako to njemačke novine javljaju, u malom mjestu Halkisu otoku Eubeji u Grčkoj. Živi i stanuje jednostavno: ima jednu spavaću sobu i salon, kuhinju i jednoga slugu. Kako nam je poznato, crtali su novinari kralja Petra kao vrlo bolesnoga i slomljenoga čovjeka. „To je možda bio — piše N. Fr. Presse“ — kad je usred zime g. 1916. morao bježati iz zemlje. No boravak na Eubeji je njegovo zdravlje jamačno tako ojačao, da može dnevno provaliti 40 km. na svojim motornim dvokolicama, što je njegova omiljena zabava. Za politiku se ne brine, nego jo je prepustio svomu sinu, prijestolonasljedniku Aleksandru. Na Halkidi ga ne zovu srpskim kraljem, nego jednostavno „Gospodarom Topole“, pod kojim je imenom 70-godišnji srpskim kralj iznajmio i seljačku kuću na Egejskom moru.“

„Društvo za tvorbu ruske državne karte nakon pobjedonosnoga ruskoga rata. „Hrv. Riječ“ piše pod nadnevkom“ 17. o. mj.: Danas dolazi vijest o osnivanju „Društva za tvorbu ruske državne karte nakon pobjedonosnoga ruskoga rata“. Društvo ima svrhu vršiti „historijske, narodne, državne i slavenske zadatke“ koje će se vršiti pismenom i usmenom propagandom. Članovi su društva senatori, historičari, pravnici, publicisti i, kako tvrdi petrogradska vijest, neprekidno stižu mnogobrojne prijave za pristup u društvo. Čini se, da je ovo društvo — društvo za propagandu ruskih ratnih ciljeva, koji su se po poznatoj nedavnoj Sazonovljevoj riječi obratili iz Azije na Carigrad i prama zapadu.

Poznati kadetski vodja, prof. Miljukov sasvim pristaje uz nacionalističke ruske ratne ciljeve. On, kako kaže vijest „Neue Freie Presse“, zahtijeva „da se rat ne smije svršiti bez osvo-jenja Carigrada. Rusija mora imati morska tijesna i to ne zbog toga da izvrši testamenat Petr Velikoga, niti zbog neke crkvene romantike, neg iz gospodarskih razloga, jer se nada snažnor razvoju, ako bude imala slobodni put u Sredo zemno more i ako bude vladala nad izlazim Crnoga mora“. Uz ovo Miljukovljevo gledišt pristaju uopće kadeti, i kako će se stoga drža prema javljenim spremanim promjenama u rusk vladi, to se još ne zna. Ne treba, uostalom, dodati, da je uvjet za ostvarenje tih ruskih c ljeva pobjeda, pa će se o njima odlučiti na ra tištima, gdje se vojske centralnih vlasti snažn opiru svim antantinim naporima.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Razidjimo se, ako te je volja.“

„Ne, mi moramo do groba ostati zajedno. Prisega me veže.“

Klara slegnu ramenima.

Oboje življahu zajedno za sebe, uz sebe, bez sebe. To bijaše drugo poglavlje Dobranićeva romana.

Sve ove slike nicahu iz dubine Dobranićeve duše, kad se je šetao po svom malenom zakloništu, svi prizori minulih dana prolažahu ispred njegovih očiju, a na njegovu licu pojavio bi se jad i čemer, jer kad je slagao i složio sve račune svojih doživljaja, morao je priznati, da je uspjeh tih računa: „izgubljen život!“, da, izgubljen, da je njegovo srce prostrijeljano nasred srijede. Klara je saznala, da joj se muž nije iznevjerio u Požunu, da su glasovi o ašikovanju sa baronicom pusta laž, da je cijeli povod dvoboju bio skroz političan, da je Dobranić sa baronicom, koja je bila napustila svoga muža, jer je bio pijanica i surov bećar, samo dvije kadrile plesao. Klara je saznala, da je sve to bila samo babja spletka, osveta one zlobne udovice, koja bješe žrtvom Klarine ljubavi postala. Dobranić bijaše opravdan pred svojom ženom, pred očima svijeta. Ali Klara? Strašću zanešena bila je pogriješila, bila je ime svoga muža okaljala. Za nju ne bijaše opravdanja; ona je mogla smanjiti svoj grijeh samo gluhim kajanjem, pravom materinskom brigom. Nu Klara ostade Klarom, i po svom grijehu strasvenom i ponositom. Bučnom zabavom, raskošnim živovanjem htjede zaglušiti glas vapijući svoje savjesti i vazda omamljena odbijati od sebe strašnu zbilju. Djecu svoju njegovala je istina Bog, ali nije s ljubavlju trijezne razborite majke, koja radi da od nježne mladice uzgoji zdravo, čisto stablo, već s onim slijepim, strasvenim maženjem, koje obožava djecu poput kumira, koje se podaje svakoj krivoj volji djece, te sve pogrješke dječije smatra pameću, pa ih i očito odobrava.

Klara bučila je po zagrebačkom društvu i dalje. Karte, konji, kočije, moda, šampanjac ispunjahu joj dane života, a pri tom se topio pod njezinim rukama novac kao snijeg. Šta više, kad je bučni život, kad su hrle godine stale dirati u svježi cvijet njezina lica, te je valjalo posegnuti umjetnim doskočicama, prometnu se Klara formalnom koketom, ističući se hinjenim sjajem i ličilom i ljubakajući na sve strane. Dobranić je gledao, šutio. Videći, da mu ženina raskošnost protiplje imetak, da mu imanje pod teretom duga sve više i više gine, tražio je lijeka u visokim službama, da mu unosna plaća bar donekle zacijeli ljute financijalne rane. Politička samostalnost njegova ode po netragu. Sve življe rastući narodni pokret uvjeri ga, da su želje narodne pravedne, da je domaće pravo ugnjeteno; on je to ćutio, al nije toga ispovjediti, nije se zato boriti smio. Financijalna nevolja učini ga ovisnim, plahim. Jer kako stajaše borba? Velikaši, plemići, državna moć, neuki puk stajaše proti šaci zanositih doduše, ali malo imućnih boraca: sistem od 800 godina sa svima tradicijama i predsudami proti ilirskoj novotariji. „Želje su pravedne, ja sam pogriješio,“ šaptaše sebi Dobranić, „ali te su želje idealne, neizvedive; one nijesu jake oboriti stari ukorenjeni sistem, niti se opirati žilavomu madžarskomu narodu: Ilirci ne će nikad pobijediti. Zato moram šutiti proti volji srca svoga, jer nijesam svoj, jer me je huda sudbina odsudila, da robujem, — inače sam propao.“ Pa ako je u Dobraniću bila zaostala iskra prijašnje odvažnosti, krvavi srpanjski dan 1845., gdje je tekla na Markovu trgu krv ilirskih rodoljuba od pušaka talijanskih vojnika po zapovijedi bana Madžara, utrnu i tu zadnju iskru u Dobranićevu srcu. Ilirci bijahu pobijedjeni, a Dobranić se morao držati mogućnika, da održi svoju službu, da dodje do veće službe. Svijet pako mislio je, da je banskoga stola predsjednik Dobranić vrlo, vrlo bogat. Dobranić bijaše, kako rekosmo, zaduben u omašne spise teške parnice, kad netko pokuca na vrata njegova zakloništa.

„Slobodno!“ reče Dobranić.

U sobu stupi mladić i pokloni se duboko.

„Prepokorni sluga, domine magnifice, čast mi je predstaviti se Vašoj velemožnosti.“

Dobranić dignu glavu i pogleda mladića.

„Tko ste vi?“ zapita mladića.

„Vladimir Milković na vašu službu; — čast mi je ovdje predati preporučeno pismo od gospodina profesora Nijemčića.“

„Ah!“ dignu se Dobranić uzev pismo i pogledav mladića pozornije, „vi ste onaj, što mi ga je profesor Nijemčić preporučio za inštruktora moga sina.“

„Na službu.“

„Lijepo! Lijepo! Gospodin profesor Nijemčić hvalio mi vas je veoma. Da, vi ste i poeta.“

„To jest, magnifice,“ reče mladić porumenivši, „ja katkad pravim stihova.“

„I latinskih?“

„Te sam pravio samo u gimnaziji za zadaće; sada pravim samo ilirske.“

„Ah tako! To jest hrvatske.“

„Da hrvatske, to je svejedno.“

„Pa ih tiskate?“

„Samo nekoje.“

„Gdje?“

„Mi imamo žalibože samo jedan zabavni časopis: „Ilirsku Danicu“.

„A, u Gajevoj „Danici“! Vi ste dakle Ilirac.“

„Jesam, magnifice.“

„Pa vi to meni tako odlučno velite?“

„Dakako. Ja ne mogu tajiti svoga uvjerenja.“

„Ne mislite li, da bi vam ta iskrenost i vaše davorije mogle škoditi? Vi ste pravnik, postat ćete danas sutra sudac, činovnik, odvjetnik, pa gospoda su vrlo stroga.“

„Znam, da se dandanas poglavito na to gleda, što tko misli, a ne, što tko zna. Ja se medjutim nijesam odlučio za kakovo zvanje, istom se pripravljam za život. Ma da sam se i odlučio, ne bi me ta odluka mogla priječiti, da ispovjedim ono, što mislim i za što se borim.“

„Vi tu govorite vrlo odvažno, kanda ste sigurni za pobjedu, mladi prijatelju.“

„Oh, magnifice, i jesam dušom i srcem uvjeren, da će narod pobijediti, jer su njegove želje pravedne.“

„Možete li već prosuditi, što je pravedno, što li nije?“

„To jest, ja dakako još nijesam zrio čovjek, ali moje srce ponukalo me je na to uvjerenje, a ja vjerujem svojemu srcu.“

„Vi ste plemić, mladi gospodine, meni je vaša obitelj poznata.“

„Jesam plemić, magnifice.“

„Znate li, zašto sam to natuknuo? S dva razloga. Za prvo se čudim, da se sin poveljenoga staleža može podati idejam, koje prijete upropastiti plemstvo.“

„Ja nijesam jakobinac, magnifice domine, ja štujem našu prošlost, ponosim se njome; to naše plemstvo davnih vijekova osvjetlalo je narodu lice, obranilo je domovinu. Ali vremena gvozdenih mačeva minula su, sada se bijemo perom, i tu bi plemstvo moralo prednjačiti. Vrijeme je kao rijeka: voda u rijeci teče naprijed, ne može stati. Tko se tomu naravskomu tečaju opire, mora potonuti. Ja želim jedamput prednjačiti.“

„Želim vam dobru sreću, mladi gospodine, ali vi brzo mislite, prebrzo; vidi vam se, da ste pjesnik. Pazite, vrijeme ide naprijed, ali samo pješice; ne leti, jer nema krila. Još jedno. Vi želite dakle biti učiteljem moga sina?“

„Želim i molim, magnifice domine.“

„Profesor Nijemčić vam je uvjete priopćio?“

„Jest.“

„Vi ste zadovoljni?“

„Jesam posve.“

„Primate li se toga posla od nužde?“

„Nipošto, ja dobivam potporu od kuće.“

„Zašto ste se dali skloniti na ovo zvanje? Ne protivi li se učiteljstvo vašoj plemićkoj svijesti?“

„Nimalo. Ja pače mislim, da je uzvišeno i plemenito, da ono malo, što znam, saopćim drugomu, koji manje zna. Moji roditelji stoje dobro, ali nijesu bogati. Ja im ne ću otimati preko mogućnosti novaca, što im treba za gospodarstvo. Privredjujući više, nego mi za svakdanju potrebu davaju, mogu nabaviti sredstva za više naobraženje.“

„A kako kanite moga sina poučavati?“

„Ponajprije učit ću ga, što za školu treba.“

„Ponajprije? A molim vas, što poslije?“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 410.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subta, 26. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nadvojvodina fronta: Na zapadu od Moldave te u području Tartarskog klanca bilo je suzbijeno dijelomice borbom na bodove s velikim neprijateljskim gubicima više ruskih napadaja. Inače uz nepromijenjeni položaj tu i tamo topovska vatra promijenljive jakosti.

Hindenburgova fronta: U odsjeku Torepelnjiki-Pjenjaki otelo se je opet neprijatelju uski dio jarka, što ga je bio zauzeo 22. o. mj., kod toga je bio zarobljen 1 časnik i 211 momaka, i su bile zaplijenjene 3 strojne puške. Sjevernije nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Sinoć je držao neprijatelj naše položaje na jugu od Vipave do Nove Vasi pod živahnom topovskom poljbom. Istodobno je napredovalo mnogo izvidničkih odijeljenja protiv tog dijela fronte. Bila su suzbijena. Na fronti Fazanskih alpa popustila je nakon neuspjelih talijanskih napadaja i djelatnost njihovog topništva.

Jugoistočno bojište.

Jugoistočno od Vojuse tu i tamo okršaji.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 25. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kaošto 18. o. mj. došlo je i sinoć istodobno na čitovoj fronti od Thiepvala do Somme po najžešćem usiljenju vatre do englesko-francuskih navala, koje su bile češće opetovane. Propale su krvavo izmedju Thiepvala i šume Foureaux. Na sjeveru od Ovillersa napustili smo dijelove najprednijeg posve prostrijeljanóg jarka. U odsjeku Longueval-šuma Delville izvojštio je neprijatelj nekoliko uspjeha, te je zasad u njegovim rukama selo Maurepas. Od Maurepasa do Somme nije imao francuski juriš nikakovog uspjeha.

I na desno od Moze prešli su Francuzi opet na navalu, te je boj ostao ograničen na odsjek Fleury. Neprijatelj je bio suzbijen.

Naš je zrakoplov napao u noći pred 24. o. mj. londonsku tvrdjavu. Bila su oborena u zračnoj borbi 4 neprijateljska ljetala po jedno na sjeveru od Somme, kod Pont Favergera, na jugu od Varemresa i kod Fleuryja (posljednje 23. o. mj.), a peto na jugu od Armentieresa obrambenom vatrom. Kaošto češće u posljednje doba na belgijske gradove, bilo je i jučer bačeno bomba na Mons. Osim znatnih materijalnih šteta prouzročenih na belgijskom posjedu, bilo je teško ranjeno nekoliko gradjana.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Protunavala, da opet osvojimo jarke izgubljene 21. o. mj. kod Zvičina, bila je uspješna. Bio je zarobljen jučer i 21. o. mj. na Graberki 561 vojnik.

Nadvojvodina fronta: Kod njemačkih četa nema ništa nova.

Balkansko bojište.

Nema osobitih promijena.

Vrhovno vojno vodstvo.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 25. (D. u.) U noći od 24. do 25. o. mj. napalo je više pomorskih zrakoplova odbino bombama južni dio istočne engleske obale, izmedju ostaloga City i jugozapadni dio grada Londona, baterije kod pomorskih uporišta Harwich i Folkestone, te veliki broj brodova u doverskoj luci. Svagdje opazio se vrlo lijepi uspjeh. Na zrakoplove pucalo se na putu tamo i na povratku iz mnogobrojnih stražarskih jedinica, a za navale iz obrambenih baterija; ali bez uspjeha. Svi su se povratili.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kavkaska fronta:

Neprijateljski navalni pokušaji protiv pomaknutih položaja na desnome krilu bijahu suzbiti. Kod nenadane navale protiv pomaknutih neprijateljskih jaraka na lijevom krilu pade 20 neprijateljskih vojnika i 1 časnik.

Egipatska fronta:

Kod sukoba sa neprijateljskim izvidničkim četama 20 km. istočno od Sueza bijaše neprijatelj prisiljen da pobjegne.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 23. (D. u.) Glavni stan javlja:

U području Moglenice-planine poduzeše tri sile srpske šumadijske divizije u doba od 21. do 23. kolovoza 18 navala na naše pomaknute položaje u odsjeku Kukurus-Kovil. Sve smo navale suzbili, a nato su se Srbi povukli u svoje prijašnje položaje. Njihovi su gubici golemi. Naše lijevo krilo napreduje prema obali egejskog mora te susreta u prodiranju samo na slabašna odijeljenja engleske konjice, koja uzmiču prama Orfanskom zaljevu. 23. kolovoza zauzeli smo Prnarsko slijeme, uzvisine sjeverno Kavale i čitavu ravnicu Sariške željeznice.

BRZOJAVI.

Balkansko bojište.

Zürich, 24. „Tagesanzeiger" javlja iz Rima: Izvješća talijanskih dopisnika u Solunu o položaju na tamošnjoj fronti nijesu više tako puna pouzdanja. Dopisnik „Tribune" govori o teškom položaju talijanskog pomoćnog zbora, koji je netom došao u Solun.

Basel, 24. Prema „Hestiji" su grčke vojničke oblasti izdale na čete u Serresu strogu zapovijed, neka se povuku, da izbjegnu svakom konfliktu. U Kavali su bile ukrcane 3 grčke divizije. U grčkoj su tvrdjavi bili predani bugarskim četama topovi i municija, jer nije bilo moguće, da se ih odnese.

Lugano, 24. Prama „Corriere della sera" širi se u Solunu glasina, da je grčki general Kristodolu pozvao pod oružje sve grčke mobilizirance iz Macedonije, e bi za skrajni slučaj sakupio vojsku protiv Bugara bez obzira na sve zapovjedi iz Atene.

Basel, 24. Havas javlja iz Atena: Njemačka se je vlada pismeno obvezala, da neće njemačke i bugarske čete uniči u gradove Serres, Drama i Kavala.

Odlučna ruska akcija.

Genf, 24. „Le Journal" javlja iz Londona, da vlada tamo izvjesnost, da poduzima sada general Brusilov odlučnu operaciju, koja mora ruskoj ofenzivi dati novi poticaj, jer da mirovanje posljednje sedmice uznemiruje mnoge neutralce.

Engleska povrjedila švedsku neutralnost.

Stockholm, 25. (D. u.) Neprijateljska je podmornica odapela jutros protiv njemačkog parobroda „Schwaben", koji je vozio samo 1·2 morsku milju daleko od kraja, bez opomene jedan torpedo, koji po dosadašnjim vijestima nije na sreću pogodio svojeg cilja. Takav postupak znači ponovnu povredu neutralnih švedskih suverenih voda.

Talijanske čete u Solunu.

Bern, 22. Današnje talijanske novine donašaju službenu vijest o iskrcanju talijanskih četa u Solunu. „Corriere della Sera" kaže da je talijansko odijeljenje poradi njegove jakosti, opreme i sastava posve samostalno. „Popolo d'Italia" opaža, da će se sada Talijani boriti neposredno protiv njemačkih četa, te očekuje od toga politički prelom s Njemačkom.

Držanje Grčke.

Ženeva, 22. Dopisnici pariških novina javljaju iz Atene i Soluna, kako venizelistički krugovi smatraju bugarsku navalu kao bez zamašaja, ali napadaju istodobno žestoko grčku vladu, što dopušta da Bugari prodiru na grčko tlo. Pariške novine daju izraza svojem iznenadjenju i zlovolji, što su i na Balkanu vojske središnjih vlasti pretekle Sarrailovu ofenzivu.

Grčka vlada ustraje po svim nadošlim vijestima u svojoj tihoj politici. Po ministarskom vijeću i po sjednici glavnog stožera, kojima su sudjelovali kralj i prijestolonasljednik Gjeorgje, odaslane su gradjanskim i vojničkim oblastima u ratnom području točne upute. Gradjanske oblasti ostaju na svojem mjestu, a grčke se čete povlačiju iz Macedonije, gdje ih nema uostalom više od 2000. Njemački i bugarski poslanik saopćili su službeno ministru predsjedniku Zaimisu, da su njemačke-bugarske čete prešle na grčko tlo jedino iz strateških razloga.

Rumunjska i solunska ekspedicija.

Amsterdam, 25. (D. u.) Vojnički suradnik „Timesa" piše o bojevima na Balkanu: Ako Rumunjska dozvoli da bude antanta u Solunu pobijedjena, to je ta država izgubila ugodnu priliku te bi time nestalo i povoda za cijelu antantinu solunsku ekspediciju. Moglo bi biti vjerojatno, da će antanta kod takvih okolnosti po svoj prilici povući svoje čete bez ozbiljnijih bojeva, jer bi na Sommi mogle biti bolje upotrijebljene.

Grof Tisza o Rumunjskoj.

Budimpešta, 24. Za današnjeg zasjedanja ugarskoga sabora izjavio je ministarski predsjednik grof Tisza u hodnicima parlamenta jednoj skupini zastupnika, da je vjerojatnost intervencije Rumunjske usljed posljednjih dogodjaja, osobito usljed njemačko-bugarske ofenzive, manja nego pred dvije sedmice.

Osuda protiv Liebknechta.

Berlin, 24. Jučerašnja osuda vojnoga suda protiv Dr. Liebknechta znači bitno pooštrenje prve osude od 25. svibnja. Tadašnja je osuda glasila na 2 godine 6 mjeseci i 3 dana tamnice, ali nije na gubitak gradjanskih prava, jer se je uzelo kao uzrok zločina politični fanatizam a ne nepošteno mišljenje. Sada nije bila samo povećana kazna, već je Liebknecht novom osudom izgubio i gradjanska prava, a time i svoje mandate u državnom i pučkom zemaljskom saboru te istodobno i vršenje odvjetničkog zvanja.

Protiv osude može podignuti reviziju kod državnog vojničkog suda. Dok se je ali prizivna rasprava kod vrhovnog vojnog suda morala još jednom materijalno baviti sa optužbom, ima da se kod revizije ustanovi samo eventualna formalna pogriješka. U slučaju zabačenja revizije moraju se za Liebknichtove mandate vršiti novi izbori.

Srpska skupština.

Lugano, 24. „Corriere della sera" javlja: 10. rujna sastat će se na Krfu srpska skupština, u kojoj će vlada u nekoliko sjednica prikazati položaj.

Engleska vanjska politika.

London, 24. U svom govoru o vanjskoj politici rekao je Lord Cecil u donjoj kući slijedeće: Mogu bezuvjetno izjaviti, da nijesu bila engleskoj vladi učinjena nikakva očitovanja o miru. Postoji samo jedan jedini put, kojim mogu biti podana mirovna očitovanja. To je saopćenje neprijateljske jedne vlade na našu vladu. Kad bi takvo saopćenje bilo učinjeno, to bi se mi, kako ja mislim, ponajprije posavjetovali sa našim saveznicima, ali takvo saopćenje nije bilo u nikakvom obliku učinjeno.

Obzirom na položaj na Balkanu mislim, da su sada u tom obziru od velike važnosti vojničke operacije, koje su u Solunu započele. Za mene je posve jasno, da ne bi bilo podnipošto na mjestu reći išta o njima u ovoj kući. Što se tiče našega držanja prama grčkoj vladi, kuća znade, da je nedavno bilo bezuvjetno nužno, da postavimo na grčku vladu stanovite zahtjeve. Bijahu postavljene u sporazumljenju sa našim saveznicima, a kako kuća znade, bijahu i primljene. Skuludisova je vlada bila otpuštena i bila je pozvana na kormilo druga vlada sa Zaimisom na čelu.

Mjesto porcelana upaljive tvari.

Haag, 24. „Times" javljaju, da je francuska vlada pretvorila poznatu tvornicu porcelana u Seyresu u tvornicu za upaljive tvari.

Povratak „Deutschlanda".

Bremen, 25. (D. u.) U podne uniśla je trgovačka podmornica „Deutschland" u slobodnu luku Bremen.

Bremen, 25. (D. u.) Njemački se je kancelar izrazio u brzojavci svoje čestitke njemačkom oceanskom društvu, kapetanu podmornice i čitavoj posadi, te kaže, da ta pobjeda njemačke tehnike i njemačke srčanosti podaje novo jamstvo neporažljive sile, kojom će si Njemačka prokrčiti svoj put kroz svijet.

Razni brzojavi.

Lugano, 25. (D. u.) „Corriere della Sera" niječe imenovanje odvjetnika Cesciutti za načelnika grada Gorice, te izjavljuje da usrijed vatrenog područja ne može uopće opstojati za sada nikakve gradjanske uprave.

London, 25. (D. u.) „Daily Telegraph" javlja iz Liverpoola, da se je tamo održala skupština mnoštva obrtničkih radnika, koja je provjedovala protiv vladinog nerada, što ništa ne poduzimlje protiv špekulanata, koji pokupuju živežna sredstva.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 23. Služb. izvj. od 22. t. mj. poslije podne. Na zapadnoj je fronti položaj nepromijenjen.

Na kaukaskoj se fronti razvijaju bojevi u pravcu Diarbeku nama u prilog. Zapadno jezera Vau smo neprijatelju uzeli znatan komad zemljišta te smo tamo zarobili čitavu kompaniju 17. pukovnije. Na zapadnom brijegu istočnog Eufrata smo zarobili 10 časnika, 1 puk. liječnika i 215 momaka te zaplijenili 4 strojne puške i 3 laka topa.

U Perziji su naše čete suzbile u okolici Ušnuje tursko konjaničtvo. Kod Kalaposova smo potjerali neprijatelja prama zapadu.

Petrograd, 22. na veče. Na zapadnoj je fronti položaj nepromijenjen.

23. popodne: Na zapadnoj se je fronti odigrao u noći pred 22. južno od Kreva napadaj s plinovima, koji je bio suzbijen s velikim protivničkim gubicima. Na kolodvor u Manjevičima bacio je neprijatelj iz svojih ljetala preko 100 bomba. U području rijeke Sereta, južno od Brodija poduzeo je neprijatelj na više mjesta napadaje, koji su bili svuda suzbijeni našom vatrom. U blizini Prutovih izvora, jugozapadno od Ardzeluze, osvojili smo 2 vrha. Sjeverno i južno od brda Koverla na madjarskoj granici.

23. o. mj. Položaj nepromijenjen.

Francuska.

Pariz, 24. (D. u.) Služb. izvj. od 24. t. mj. na večer veli: Sjeverno Somme zauzele su naše čete jednim jedinim jurišem od Nijemaca još zaposjednuti dio sela Maurepas i susjedne strijeljačke jarke, pomakle su frontu u širini od 2 km. za 200 metara naprijed te su zarobile 200 vojnika i zaplijenile 10 strojnih pušaka.

Engleska.

London, 23. Služb. izvj. od 22. t. mj. Istočno bojište: 21. t. mj. trajao je boj na čitavoj alijirskoj fronti pred Solunom. U centrumu su Englezi i Francuzi žestoko opstreljavali bugarske položaje na obim stranama jezera Doiran. Dok je naša pješadija zaposjela južnu protuutvrdu brda Veles na zapadnom brijegu Vardara, osvojile su naše čete liniju na visinama kod Ljumnice te su se, izuzevši jedan položaj, tamo i održale. Usprkos žestokih neprijateljskih protunavala je srpska vojska nastavila svojim prodiranjem u gorskom području medju Crnom i Moglenicom. Svi ciljevi, koji su bili povjereni pješadiji, bijahu općenito i postignuti. Neprijatelj je uz velike gubitke uspjelo, te je na obim krilima potisnuo natrag naša pomaknuta odjeljenja. S jedne se je strane zaštitno odjeljenje, koje je zapadno od Serresa napalo na bugarske čete što su po svoj prilici brojile više no jednu diviziju, da zadrži njihovo napredovanje, povuklo na Strumu, čiji prelazi stoje čvrsto u rukama alijiraca. S druge se je strane povuklo skrajno lijevo krilo srpske vojske, nakon što se je skoro 2 dana borilo, da ospori prodiranje desnog bugarskog krila, na svoje glavne obrambene položaje u blizini jezera Ostrovo.

Prvi službeni izvještaj od 22. t. mj.

Na fronti Pozieres napredovali smo za polovicu milje, proširili smo naše osvajanje u pomaknutom odsjeku Leipzig, pomakli smo naše položaje za 1000 jarda od Thiepvala i zarobili drugih 100 vojnika.

Drugi služb. izvj. od 22. t. mj.

Medju Martinpuichom i Bazentinom smo osvojili 100 jarda neprijateljskih strijeljačkih jaraka. Južno Guillemonta izvršili smo uspješno poduzeće protiv neprijateljske linije.

Italija.

Rim, 22. Jedno i drugo topništvo nastavlja svoju djelatnost, da si priječi medjusobno djelo utvrdjivanja. Neprijateljske su baterije pogodile bolnicu u Gorici, te su ranile nekoliko sanitetskih vojnika.

Domaće Vijesti.

Imenovanje. Gosp. dr. Emanuel Perčić c. kr. kotarski sudac u Krku, bje imenovan nadporučnikom-auditorom kod c. i kr. vojnog suda u Puli.

Dvorana za sudbene dražbe. Danas, 26. kolovoza te u ponedjeljak, 27., bit će od 9 sati prije podne dalje javna dražba raznog pokućtva i kućnih potrepština, kao takodjer rubenine, zlata, jestvina itd.

„Opacchiasella". Die boches 'aben 'artmannsweilerkopf genommen; wie werden sie ihn in ihre verflukte Sprake nennen!", pitao je, po „Simplicissimusu", jedan, iza kako su Nijemci zauzeli bili pravi Hartmannsweilerkopf u Alsaciji-Lotringiji. — Ova duhovita šala, kojom se pretenzije Franceza na Alsaciju i ime narodnog načela sa par riječi jasnije i uvjerljivije pobijaju, nego li sa kilometričnim profesorskim raspravama, pala mi je na pamet, kad sam i u nekom službenom sastavku pročitao onako iznakaženo ime starog našeg Opatjeg sela.

Poznato je, da se je svojedobno sa stanovite strane sustavno i svijesno prevodilo i iskrivljivalo imena naših mjesta i predjela i upravo u svrhu, da bi se jednom za zelenim stolom uzmogao tim uspješnije tvrditi talijanski karakter naših zemalja. — Ta baš nešto dan vidjeh, kako je i zemaljska upravna komisija u Poreču potvrdila spis, izdan od upravnog vijeća u „Draguccio". Što bi na to rekao stranac, kad bi doznao, da je jedan sud odbio predlog za uknjiženje u poreznoj općini: „Draguccio" sa obrazloženjem, da porezna općina takova imena ne obstoji na kruglji zemaljskoj? Nije dakle samo radi istinske pravednosti i narodnog ponosa, nego je i u interesu uprave i orientacije ako tražimo, da se imena zovu i pišu onako kako ih narod onog kraja nazivlje. Stoga razloga bio je pozdravljen sa zadovoljstvom i zakon o nazivlju mjesta u Hrvatskoj i najnovija naredba vojne oblasti, koja hvalevrijedno u tomu prednjači, o nazivanju dalmatinskih gradova i sela. A da ilustriramo, do kojeg je stepena sizala prevejanost i smiješnost falzifikatora imena naših krajeva, eve nekoliko imena sa geografske karte Istre, naslikane u jednoj sobi lupoglavskog grada, nekadanjeg obitavališta opjevanog uskočkog kapetana Ivana Sinkovića, a u zadnje doba vlasništva jednog podanika kraljevine Italije. Tamo se čita: Avellino (Račjavas), Preparia (Prapovče), Acereto (Klenovšćak) Boccaccio!!! (Podgaće), Montagnano (Brgudac), Cucco (Kuk!!) Granzia (Rakitovac!!!), Olino (Brest), Felicia (Čepić), Vellalta (Gorenjavas), Bassano (Dolenjavas), Acqui (Vodice), Arezzo (Zarečje), Ciriegnola (Čerešnjevica), Piemonte (Podgorje), Negrano (Črnica), Finale (Boljun). Bilo bi zaista vrijeme, da ta komedija dobije svoj — finale.

Iz Hrvatske.

Nadvojvoda Leopold Salvator dolazi u Zagreb. „Hrvatska Riječ" piše: Kako doznajemo, imala bi se u Zagrebu tijekom narednog mjeseca urediti ratna izložba, pa će tom zgodom stići navodno ovamo prejasni nadvojvoda Leopold Salvator, da tu izložbu osobno otvori. Tom zgodom bit će u Zagrebu priredjeno više velikih svečanosti i zabava, medju inim jedna galapredstava u kazalištu, gdje bi imale sudjelovati dame i gospoda iz najboljeg društva.

Odlikovanje. „Hrvatska" donosi: Njegovo Veličanstvo ponovno je u znak Previšnjeg priznanja za izvrsno izvršivanje službe u ovo ratno doba, odlikovalo c. i kr. pukovnika, sada dodijeljenog pripomoćnom uredu ratnoga ministarstva, Antunu Cvitaša, časničkim redom Franje Josipa I. sa ratnom dekoracijom.

Hrvatski jezik na Rijeci. Kako smo jur javili u našem listu, bilo je gradjanstvo prigodom velike pučke svečanosti u korist „Crvenoga križa" na Rijeci pozvano na svečanost samo u njemačkom, talijanskom i madžarskom jeziku, dok o hrvatskom naravski ni traga. — Na tu se netaktičnost, povredu i ignoriranje hrvatskog pučanstva Rijeke i okolice osvrnule „Primorske Novine", koje su bile izmedju inoga napisale: „Sinovi hrvatskoga naroda krvare na bojištima u nadi, da će poslije rata nestati i nepravde, kakove nam se čine sada u ovom teškom i ozbiljnom času. Mi želimo mira i ljubavi sa svakim, poštujemo tudje, ali tražimo, da se poštuje i naše." Riječki madžarski organ „Tengerpart" nije mogao nikako preći preko te umjesne i opravdane opaske, već je odlučno ustao protiv članka „P. N." Ne upuštajuć se u polemiku, kako je to moguće „Tengerpart" očekivao, odgovorile su mu „P. N." slijedeće: „Tengerpartu", što izlazi na Rijeci, nije s voljom naše mišljenje, što ga nedavno iznesosmo u pogledu zapostavljanja našeg jezika na Rijeci. On nas u subotnjem broju radi toga žestoko napada. Mi ne nalazimo razloga, da se upuštamo s „Tengerpartom" u kakovu polemiku, niti je to bila svrha našem članku, u kojem smo tek jasno i glasno izrazili naše stanovište u tom pitanju, kojemu ćemo ostati i u buduće dosljedni, pa makar se „Tengerpart" još više ljutio. Svakako smo tu prvi mi, a onda dolaze tek oni — drugi.

Hrvatske zastave na Rijeci. Na rodjendan Nj. Veličanstva vijala se je hrvatska zastava nesmetano na riječkoj hrvatskoj čitaonici i na mnogim kućama privatnika. Osobito se je isticala ona na knjižarnici Gjure Sikića.

Pomanjkanje vode na Sušaku i Trsatu. Uslijed velike suše bila je Riječina gotovo presahla, pa je tako i trsatsko-sušački vodovod ostao za neko vrijeme sasma bez vode. Čim je bio svoje dobno sagradjen vodovod, zapustili su ljudi svoje cisterne, pa se eto nadjoše iznenada u velikoj neprilici. Iza obilate kiše, što je ovih dana pala, otvoren je vodovod iznovice, ali samo po danu, dok je ljudima preporučeno, da štede s vodom.

Nestašica šećera u Zagrebu. Kako zagrebačke novine javljaju, ostao je Zagreb posljednjih dana malodane bez šećera. Trgovci medjutim uvjeravaju, da će im nove zalihe stići za koji dan.

Iz Dalmacije.

Hrvatska trobojnica. „Hrv. Kruna" piše: Dok hrvatski vojnici iz sviju hrvatskih zemalja ističu sve to jače svoje hrvatstvo, opaža se, da se hrvatski gradjanin, pogotovo u našem gradu, (nije ni u Splitu bolje! O. Ur.) ne ističe svojim narodnim znakovima onako, kako bi to trebalo. Prije rata iskićivao se je grad prigodom sviju državnih i narodnih svečanosti hrvatskim trobojnicama. Nova obala plivala je takorekuć u hrvatskim trobojnicama. Sva hrvatska društva, autonomni uredi i veliko mnoštvo privatnika krasilo je svoje prozore s hrvatskom trobojnicom, dok su je sada većim dijelom zamijenili crveni sagovi. Nekoji se izmedju nas radi krivo tumačenih obzira boje istaknuti svoju narodnu pripadnost. Ako moramo imati danas napram kome obzire, onda ih moramo imati u prvom redu napram onom junačkom vojniku, koji nam straži granice domovine. (Potpisujemo! Ta čemu se bojati onih narodnih znakova, pod kojima su se prolile i sveudilj se liju čitave rijeke hrvatske krvi na obranu prijestolja i države!)

Iz Trsta.

Banfield kod cara. „Edinost" donosi: Naš vrli letjelac, linijski poručnik Banfield, bio je pozvan od cara u audijenciju. Car ga je primio u dvorcu Schönbrunn.

Iz Goričke.

Talijani i naša Slovenka. Neka 73-godišnja Marija Bizjak nije htjela prigodom zauzeća Gorice bježati sa svojim ukućanima, već je ostala na domaćem ognjištu u selu Št. P. Dne 10. o. mj. posjetili su je Talijani te je pozvali u auto, da je odvedu u Italiju. Starica se nije nikako dala na to nagovoriti, već je izjavila, da će radije umrijeti. Kad su je stali vući, uhvatila se za neko stablo. Videć Talijani, da je starica uistinu nakana ustrajati, dozvolili su joj konačno, da smije kroz našu frontu za svojom obitelji. Prije nego li je otišla, dozvolili su joj, da smije pogledati u bivšoj kuhinji seoskog župnika i u drugim kuhinjama, što se kuha za talijanske vojnike. Za poputnicu dali su joj dva hljeba komisa.

Evakuirani gorički krajevi. Kako dolaze u javnost o evakuiranju goričkih krajeva svakojake vijesti, konstatiramo, da su bile ovih dana evakuirane, odnosno se evakuiraju — ako izuzmemo Kras — slijedeće općine: Solkan, Kronberg, Ravnica, Trpavo, Osek, Ozeljan, Šempas, Miren, Vrtojba, Vogersko, Bilje, Renče, Prvačina i Dornberg.

Slovenska siročad iz Goričke. Neka milosrdna gospodja pripravna je primiti četiri od 3 do 5 godina stare djevojčice i jednoga od 3 do 5 godina staroga dječka, bez roditelja, u potpunu opskrbu do konca rata, eventualno i dalje. Potanje informacije daje posredovaonica za goričke bjegunce u Ljubljani, Dunajska ulica 38.

Razne Vijesti.

Brzojavka cara Vilima. „Kölnische Z." javlja iz Fulde: Na pozdravnu brzojavku sastanka poslanika u Fuldi odaslao jer car Vilim kardinalu slijedeću brzojavku: Tamo sabranim njemačkim biskupima moju najtopliju hvalu na prijateljskom pozdravu i vjeri. Na prošnje njemačkoga naroda, koji i na bojnim poljanama i kod kuće ustraje nepokolebivo u borbi za svoj opstanak i slobodu, podijeliti će mu božja pravednost pobjedu.

Položaj u Grčkoj. Javlja se iz Atene: Grčka pošta otklanja pošiljke i pisma za Njemačku, jer ih ne može otpremati. — Grčki ratni ministar izdao je naredbu, koja zabranjuje časnicima i vojnicima baviti se pitanjima unutarnje politike. — Srpska je vlada oslobodila od vojničke dužnosti svoje podanike, koji su svojedobno uskočili iz Makedenije u Grčku. To je učinila na zamolbu grčke vlade. — List „Asty" javlja, da je grčki novinar dr. Sakianski pozvao njemačkoga poslanika grofa Mirbacha na dvoboj.

Pregrupacija ruske armade u Aziji. U Hamburgu saznaju iz Petrograda, da su stigle vijesti iz ruskoga glavnoga stana u Kaukaziji o općoj pregrupaciji ruske armade u opsegu kod Erzerumu. Ruske čete su navodno napustile i Teheran.

Bojevi u istočnoj Africi. Reuter javlja, da su čete engleske mornarice dne 15. augusta zaposjele pristanište Bagamoyo u njemačkoj istočnoj Africi. General van de Vender prodire uz centralnu željeznicu, dok general Northey prodire na jugu te drži neprijatelja medju svojom i glavnom vojskom.

Rumunjska i centralne vlasti. Nekoje novine bilježe, da se je odmah u početku rata održalo u Bukareštu krunsko vijeće, koje se je bavilo pitanjem, mora li se Rumunjska priključiti ratu na strani Monarhije, kad je s njom veže vojna konvencija. U slučaju kad bi se Rumunjska odlučila da navali na Monarhiju morala bi dakle svakako ponajprije otkazati ugovor. Dopisnik „Esti Ujsag-a" veli, da je vrhunac krize prošao i da je situacija bolja, jer se je Rumunjska prevarila u nadama, što ih je imala u posljednje vrijeme prama antanti.

Engleska i ruski separatni mir. Kako je poznato donašale su svojedobno razne novine kraće vijesti i duže članke mogućnosti separatnog ruskog mira. Prema vijesti „Eclaira" osvrnula se je sada engleska o vlada na te glasine, te je prijateljskim načinom zapitala kod vlade u Petrogradu, kakve su Štirmerove namjere o tobožnjem separatnom miru. Štirmer je odgovorio, da niti ne pomišlja, da se ne bi njegova politika u čemu slagala sa Politikom ostalih ruskih saveznika.

Ruski i ruska ofenziva. Pariška štampa pripisuje imenovanju generala Russkoga vrhovnim zapovjednikom ruske sjeverne vojske najveće zmačenje, te dovadja to u vezu sa predstojećim početkom ruske ofenzive na tom dijelu fronte.

Nova pojačanja u Solunu. Ruske čete, koje su bile odaslane u Francusku, otpremljene su jur na Balkan. Izuzete su samo one, koje se bore na champanskoj fronti. Osim ruskih četa otišli su u Solun i dijelovi legije stranaca, koji su se borili na zapadnoj fronti. Time medjutim nije sa prijevozom četa svršeno. Sudeć po živahnosti i djelatnosti u marseljskoj luci i po brojnim parobrodima, koji čekaju u luci pripravni da otputuju put Soluna, rek bi da se radi o velikim transportima novih četa za balkansku ofenzivu. Topovi i potrebiti materijal jur su na putu.

Sarrailova ofenziva i izbori u Grčkoj. U Grčkoj se približavanjem izbora približuje i najozbiljnija kriza za Grčku. U toj će krizi pasti i konačna odluka o držanju Grčke. Neprekidno odgadjana Sarrailova ofenziva jest bez dvojbe u vezi sa izborima, jer je o rezultatu izbora ovisno i držanje antante na Balkanu.

Vijesti o ruwunjskoj demobilizaciji. Vijestima o demobilizaciji rumunjske armade protuslove one, što dolaze iz najpouzdanijega izvora i koje vele, da se tamo na doljnjem Dunavu grčevito radi oko ratnih priprema. Rumunjski kralj hoće da sa potpunoma spremnom armadom brani neutralnost — protiv svakoga. Drugi opeta sude sasma protivno. Svakim je danom medjutim sve to sumnjivije da li Bratianu misli onako kao njegov vladar.

Šiljanje knjiga ratnim zarobljenicima. C. i kr. ratno ministarstvo odredilo je odlukom od 19. o. mj. (N. 3003), II. Abt. 10 (Kgfs) o šiljanju knjiga ratnim zarobljenicima slijedeće: Da se spriječi zloporabe i da se nedvojbeno urede sve moguće sumnje, vrijede slijedeće odredbe za šiljanje knjiga ratnim zarobljenicima: U smislu stockholmske konferencije smiju se jedino onakove knjige slati, koje su prije g. 1913. (uključivo tu godinu) izdane. Ova se zabrana medjutim ne proteže na nova izdanja starih autora, na znanstvene, tehničke i ine udžbenike. Nikako se ne smiju slati ilustrovani časopisi, izašli poslije g. 1913., zatim svi knjiga, koje se mogu odnositi na rat i politiku. Knjige ne smiju sadržati nikakve bilješke bilo kakove priloge. — Knjige, koje se šalju, moraju biti sasvim novi primjerci, koji smiju biti samo broširani (nevezani). Svaki onaj, koji želi, da pošalje koju knjigu ratnom zarobljeniku, treba da ovu naruči i plati kod kojega našeg knjižara, koji će knjige poslati „Pripomoćnom uredu za ratne zarobljenike (Hadifoglyokat gyamoli o es tudosito Hivatal) Budimpešta IK, Üllöi-ut. 1, koji izključivo rukovodi šiljanje knjiga ratnim zarobljenicima. Pošiljke, što ih knjižari šalju pomenutom uredu nisu proste od poštarine, dok su od Budimpešte dalje do mjesta svoga odredjenja prošte od poštarine.

Bečke novine o krizi u Rumunjskoj. Bečka „N. Fr. Presse" donosi članak o rumunjskoj promjenljivoj politici, po kojoj se dade ipak razabrati, da nije još kriza ipak došla do svog vrhunca. Svaki je medjutim dan — veli Presse —, koji daje mogućnost, da se Rumunji ne dadu zavesti u pogrješku, dobitak. No rumunjska je politika tako puna promjena i dosada je imala tako nedostatnu otpornu snagu protiv antante, da svaki sat pokazuje drugo lice i da se od danas na sutra ne da stvoriti sigurni zaključak.

Objavljenje

osude prijekog suda.

„Sud ratnog polja c. i kr. lučkog admiralata i ratnog lučkog Zapovjedništva u Puli kao prijeki sud, osudio je dne 10. augusta 1916.

Nazarija Sauro

(rodjen u Kopru godine 1880., tamo zavičajan, rimokatolik, kapetan kratke plovidbe)

radi zločina veleizdaje, što ga je počinio time, što je kao austrijski državljanin ustupio kao borioc u neprijateljsku talijansku ratnu mornaricu i u ovom svojstvu sudjelovao u pothvatu protiv obale, **na smrt na vješalima.**

Osuda bila je isti dan potvrdjena i izvršena."

To se daje na opće znanje.

Pula, dne 19. kolovoza 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar:
Schönfeldt v. r.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Koliko su mi naše škole poznate, moram iskreno reći, da mladiću treba mnogo više znanja, nego li mu naša škola daje."

„Na primjer ilirsku politiku i poeziju?"

„Nipošto. Politika nije za djecu. Ona im samo smućuje moždane, čini dječake drzovitima. Ako se nezrelu dječaku dade oštra sjekira, pošjeći će bez obzira sve oko sebe. A poezija se neda učiti na silu, niti se dade obustaviti silom. Ako vaš sin, magnifice domine, ima u sebi poezije, provreti će to iz njega od sebe; ako li je nema, ne pomaže mu ni Virgil i Horac niti škandiranje na prste. Pa svaki čovjek ne mora biti pjesnikom."

„Što ćete ga dakle učiti izim školske zadaće?"

„Domaću povijest. Djela starih hrvatskih junaka. Toga nema u našim školama. Zatim domaći jezik; i za to se jošte slabo mari. Pa nije li smiješno, da cijelo svoje školsko vrijeme posvećujemo mrtvu jeziku, a zaboravljamo svoj živi. Bog nas je stvorio za Hrvate, a to moramo i biti."

„Vi dakle mojemu sinu ne ćete ništa saopćivati o vašim idejama?"

„Hoću, koliko djećaku treba. Reći ću mu, da nije ni Švaba, ni Talijan, ni Madžar, već Hrvat."

„Što jošte?"

„Reći ću mu, da mora svoju rodnu zemlju, svoj narod nada sve ljubiti; to jošte nije politika, već plemenito, idealno osjećanje."

„Dobro, ja vam povjeravam sina, ja se uzdajem u vas."

„A ja vam zadajem, magnifice domine, poštenu riječ, da ću raditi revno i postojano, da od njega učinim čovjeka."

„Dobro, predstavite se mojoj ženi, neka vas upozna sa sinom. S Bogom!"

Dobranić dade na rastanku mladiću ruku, a ovaj podje predstaviti se gospodji.

Na večer se nadje Vladimir opet u svojoj sobici s pobratimom Eugenijem.

„E šta je?" zapita ovaj prijana.

„Ugovor je sklopljen. Uzgojitelj sam Dobranićeva sina."

„Zbilja?"

„Htjedoše me posve privezati svojoj kući, da se preselim k njima."

„A ti?"

„Ne htjedoh dakako pristati i to radi tebe."

„A kako je bilo? Što sudiš o tim ljudima?"

Vladimir pripovijedi prijatelju, kako se je sastao sa starim Dobranićem i što mu je ovaj govorio.

„To sam si mogao misliti," reče Eugenij, ali dalje, šta je dalje bilo?"

„Iz samotne špilje Dobranićeve podjoh gospodji u salon. Bilo mi je, kanda sam došao u drugu kuću. Dočim je kod starca sve bilo starinsko, zaprašeno, sijevala je u stanu gospodje sama raskoš po najnovijoj modi. Glatki parket ljeskao se poput zrcala, posoblje je od fina svilena damaska, zastori od najfinije tkanine, slike, satovi, posudje, sve je tu dragocjeno, ukusno i lijepo. Komorkinja me najavi i poslije časka povede me u treću sobu, gdje me je gospodarica dočekala sjedeći u veliku naslonjaču. Vidi joj se, da je nekad vrlo lijepa bila. Crte lica i sad su fine, plemenite, oči žarke i žive, ali je svježost njezina lica iščezla i gospodja Dobranićka hoće neumoljive tragove vremena da prikriva umjetnim kolorom tako, da joj lice naliči donjekle krinci, što me se je vrlo neugodno dojmilo. Smiješkala se i aristokratički i ljubezno, prevraćala oči, skupljala sitne usnice i pokazivala fine nježne ručice. Sve to bijaše kombinacija, koketerija. Sjedjaše nehajno, odjevena svilenom domaćom haljinom pod kapom od bijelih finih čipaka. U prvi čas bijaše sama. Pokloniv se duboko poljubih je u ruku, možda nespretno, jer me je ta njezina naučena finoća ponešto zabušila bila i jer me bješe gospodja omjerila od glave do pete, kadno stupih u sobu."

„Dobar dan, gospodine! Sjednite! kimnu mi glavom i mahnu rukom.

Sjedoh na stolicu podalje od nje.

„Vi dakle kanite biti učiteljem moga sina?"

„Na službu, milostiva gospodjo! Biti će mi zaista velika sreća. Ja sam se već predstavio velemožnomu gospodinu."

„Da, da! On vas je poslao ovamo. Moj je muž odviše zakupljen svojim poslom. Za kuću se moram dakle ja brinuti, i ako u svom budućem zvanju imate šta tražiti, izvolite se samo na me obratiti."

Razumjeh, što je gospodja tim riječima po prilici reći htjela, te odvratih smjerno:

„Ne ću propustiti, milostiva gospodjo."

„Molim vas, nastavi gospodarica, „vi ste iz plemićke obitelji, koliko sam razabrala."

„Na službu, milostiva gospodjo."

„To mi je drago, gospodine. Kod nas ima u istinu vrlo malo domaćih ljudi, koji bi dorasli bili zvanju uzgojitelja. Na to se davaju ponajviše samo seljački sinovi prosta roda, koji po svom podrijetlu ne znaju, kako se u otmenu družtvu živi, koji dakle ni svoga učenika ne mogu naputiti na finije manire. Što ćete, to je već u krvi. Budući da ste vi plemić, nadam se tomu, da ćete momu jedincu dati takov pravac, da će se danas sutra bez moje sramote moći kretati u finom družtvu."

„Trsit ću se, milostiva gospodjo."

„Dobro; — molim vas, umijete li plesati?"

„Umijem."

„Dobro. Jeste li vještak glasbi?"

„Ponešto. Vješt sam gitari i pjevanju."

„Hm! A glasoviru?"

„Žalibože nijesam."

„To mi je žao. Jeste li vješti francezkomu jeziku?"

„Jesam."

„Što čitate?"

„Viktora Huga, Berangera, Lamartina."

„Iskreno moram ispovijediti, da ih ne poznajem. Ja znam samo za Sue-a, Balzaca i Paul de Kocka. Nu molim vas još jedno pitanje."

„Izvolite, milostiva gospodjo!"

„U čem ćete vi moga sina podučavati?"

„Ta u predmetima, koji su mu za školu potrebiti."

„Tu bih imala nešto primijetiti. Molim vas, ne mučite odviše moga djeteta. Moj sin je pametna glavica, shvaća brzo. Al je nešto živé naravi, nešto nestrpljiv, koško i ja. Učitelji zahtijevaju, da djeca premnogo uče, da si knjigama slabe pamet."

„To jest, milostiva gospodjo, gdjekoji učitelji zbilja previše toga tovare na malu glavu zahtijevajući, da dijete samo buba na pamet, a to nije nimalo prudno za mladu pamet, koja se je tekar počela razvijati."

„Posve dobro, gospodine!"

„Po mom mnijenju mora biti zadaća pravoga učitelja, da nauči dijete misliti i osjećati, da mu sve nauke razlaže tako jasno i popularno, da dijete prione uz nauk te zbilja nešto nauči, jer se s veće strane kad nas premalo uči."

„Metoda je posve dobra! Nu molim vas, nemojte opet premnogo. Moj sin bit će danas sutra gospodin, dobit će lijepo mjesto po svom rodu, po našim prijateljima. On će sve to i poslije naučiti."

Ne odgovorih na to ništa.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 411.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 27. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi, Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Osim mjestnih bojeva na predpolju nije bilo osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Neprijateljska je topovska vatra protiv naših položaja na jugu od Vipave bila od časa do časa opet vrlo živahna. U odsjeku Plöckena bili su suzbijeni talijanski pokušaji da se približe. Na fronti južno od doline Fleima izjalovili su se opetovni napadaji od više batalijuna protiv Cauriola, kao što i sve navale slabijih neprijateljskih odijeljenja protiv naših bojnih položaja u području Cima dieci. Kod Luserna oborio je poručnik barun pl. Siedler jedno Capronijevo ljetalo.

Jugoistočno bojište.

Ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Uza žestoke topovske bojeve sjeverno od Somme slijedili su naveče na odsjeku Thiepval-Šuma Foureaux i blizu Maurepasa napadaji neprijateljske pješadije; bili su suzbijeni. Sjeverozapadno od Tahure uhvatile su naše ophodnje u francuskom jarku 46 momaka. U području Moze dosegla je neprijateljska vatra protiv pojedinih odsjeka od časa do časa veliku snagu.

Oborena su vatrom strojnih pušaka 2 neprijateljska ljetala u okolici Bapauma, kod Zonnebeka (Flandrije) jedno obrambenom vatrom, u zračnoj borbi po jedno istočno od Verduna i sjeverno od Fresnesa (Woevre).

Istočno bojište.

Osobito važnih dogodjaja nema. Zbilo se pojedinih slabijih neprijateljskih navala, te su bili lahko suzbijeni. Na raznim je mjestima došlo do malenih okršaja u predpolju.

Balkansko bojište.

Na sjevero-zapadu od Ostrovskog jezera išlo se naprijed navalom protiv Čegenske-planine. Na moglenskoj fronti bili su suzbijeni neprijateljski napadaji.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Bojevi, što se vrše na dijelu naših pomaknutih položaja na desnom krilu, razvijaju se neprestano u naš prilog. Zarobili smo nekoliko vojnika.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

BRZOJAVI.

Sa macedonskog bojišta.

Sofija, 26. Ministarski je predsjednik Radoslavov izjavio zastupniku „Az Esta": Naša ofenziva na južnoj fronti u zapadnoj i istočnoj Macedoniji napreduje sigurno i vrlo zadovoljivo. Naši odnošaji prema grčkom pučanstvu i grčkoj vojsci u zaposjednutim grčko-macedonskim gradovima su posve korektni. Veći gradovi i krajevi ostaju i dalje pod grčkom državnom upravom, jer mi nećemo zaposjesti grčke Macedonije, već si samo prokrčiti put do antantinih četa, koje su prodrle u srce Grčke. Božjom pomoću potjerat ćemo neprijatelja sa Balkana. Čvrsto smo uvjereni, da će se svi naši vojnički planovi ispuniti.

Bern, 25. Prema atenskoj vijesti piše antivenizelistički list „Embros" o iskrcanju talijanskih četa u Solunu: Prama vijestima iz Soluna, su talijanske čete odredjene za sjeverni Epir te su imale biti poslane u Koricu, Trementi i Tepelen, da se tamo združe sa talijanskim predstražama vojske u Valoni, e bi tako posve zatvorile sjeverni Epir i zapriječile svaki diplomatski zapletaj sa Grčkom, do kojega bi moglo doći, kad bi se četi iskrcale u Santi Quaranta.

Lugano, 25. Iskrcanje Talijana u Solunu moralo se je izvršiti 11. ili 12., jer „Corriere della sera" objavljuje brzojav od 13. t. mj. iz Atena, što ga je cenzura zadržala i koji veli, da je vijesl o iskrcanju Talijana prouzročila u Ateni mučno iznenadjenje. Atensko pučanstvo ne skriva duboke svoje srdžbe. Venizelistički se list „Patris" tuži, da je neočekivana intervencija izazvala u grčkom narodu tešku zlovolju i ogorčenost, ali da vlada neće prosvjedovati, kao što nije prosvjedovala protiv iskrcanja Rusa, već da će Italiji priznati ista prava na Solun, koja je priznala ostalim antantinim vlastima.

Lugano, 25. „Stampa doznaje, da će talijanska vlada nastojati, da se talijanske čete sukobe sa njemačkima. Italija će iz položaja nastalog usljed iskrcanja četa u Solunu vući skrajnje posljedice, ali da „za sada" neće preuzeti nikakve diplomatske inicijative protiv Njemačke. Kad bi inicijativa (čitaj navješteni rata) imala doći sa strane Njemačke, onda je Italija pripravljena na svaki dogodjaj.

Lugano, 25. Milanski „Secolo" javlja, da se velike važnosti bugarske ofenzive ne može više poricati. Ona otkriva prije vremena osnove četvornog saveza.

Rotterdam, 25. „Daily Chronicle" javlja, da će osim francuskih, engleskih, ruskih, srpskih i albanskih četa biti poslani na solunsku frontu i Portugalci.

Lugano, 25. Generalni poručnik Carlo Petiti di Roreto, vodja talijanskog solunskog zbora, rodom je Pijemontez, koji se je kao pukovnik borio u Libiji i nedavno u južnom Tirolu. Listovi ističu, da Italija snuje ekspedicijom veće zahtjeve kod riješenja istočnog pitanja, da ima stoga solunsko poduzeće jaki politički značaj, te da čini potpunim sudjelovanje Italije u svjetskom ratu. Listovi spominju takodjer, da se talijanske čete sada neposredno bore protiv Nijemaca. „Messagero" dapače tvrdi, da sada neposredno predstoji navještenje rata Njemačkoj.

Iz Rumunjske.

Kopenhagen, 25. Ruski je poslanik u Bukareštu primio od svoje vlade nalog, da u ime saveznika preda izjavu od kratkoga roka o prelazu ruskih četa preko Rumunjske prema Bugarskoj. Rusi snuju općenitu akciju svojih kopnenih i pomorskih sila, kod koje bi kopnene sile imale da željeznicom idu preko Rumunjske. Obzirom na to obdržavalo se je u Petrogradu vijećanje diplomatskih zastupnika saveznika sa ruskim vojnim vodstvom.

Bukarešt, 25. Ministarski predsjednik Bratianu povratit će se početkom slijedeće sedmice u Bukarešt. Istodobno će prispjeti iz Sinaje i kralj, a nato će se vršiti zajednička sjednica, kojoj se pripisuje odlučujuća važnost.

Haag, 25. U diplomatskim se krugovima govori, da su Rusija i Engleska podnijele rumunjskoj vladi nove predloge, koji se tiču intervencije Rumunjske na strani četvornog saveza i o kojima se sada raspravlja.

Bukarešt, 25. Njemački poslanik barun v. Buche bio je prekjučer primljen od kralja u dužu audijencu.

Koln, 25. Prema nekom brzojavu „Matina" iz Bukarešta povratio se je u ponedjeljak kralj preko svakog očekivanja iz Sinaje u glavni grad.

Bukarešt, 25. Zastupnici saveznika imali su posljednjih dana razgovor sa ministarskim predsjednikom Bratianu, ali ga nijesu sklonili, da se odluči. Govori se, da Bratianu zahtijeva pretjerana obećanja za čuvanje interesa Rumunjske kod sklopljenja mira. Samo se po sebi razumije, da ne će temeljni interesi saveznika treće vrste moći biti potčinjeni općim interesima. Takodjer ne može volja velevlasti biti vezana na Bratianuv „pedantizam".

Dojam bugarskog napredovanja u Rumunjskoj.

Bukarešt, 23. Napredovanje Bugara na macedonskoj fronti predstavlja možda prvi dogodjaj u posljednjim tjednima, koji je kadar, da proizvede temeljitu promjenu u držanju Rumunjske. Solunsko je pitanje tako usko spojeno sa rumunjskom politikom, da svaka promjena na macedonskoj fronti mora sama po sebi da proizvodi najveći dojam u Bukareštu.

Antanta sama je spajala svoju rumunjsku politiku s balkanskom akcijom, te je postavila uski vez izmedju Soluna i Bukarešta. Riješenje solunskog pitanja je dakle riješenje grčkoga pitanja, a i riješenje takodjer rumunjskog pitanja. U riješavanju tog pitanja ravnala se je antanta uvijek ovim shvaćanjem, da navala na macedonskoj fronti ima uslijediti samo u zgodnom času. O tome da bude ovisno riješenje solunskog pitanja takodjer od bugarskih želja, čini se, da Englezi, Francuzi, Rusi i Talijani niti ne misle više, a u Bukareštu ne računaju s Bugarima. S toga prva je posljedica vijest, da su Bugari napredovali kod Florine i Srbije, bila u Bukareštu izvanredno uskomešanje duhova. To se bugarsko napredovanje ne slaže a ni najmanje s očekivanom ofenzivom generala Sarraila, koja bi imala da zatvori gvozdeni obruč okolo središnjih vlasti i da dade Rumunjskoj posljednji poziv, e da se odluči na antantinu stranu. Ali ponajprije to uzbunjuje Bukareštance, što su istodobno s macedonskom akcijom koncentrirali Bugari vrlo visoke kontigente četa protiv rumunjske granice. Vojničkom stanovištu Rumunjske odgovarala bi samo takva akcija generala Sarraila, koja bi odkinula glavnu bugarsku silu od Dunava i odterelila tako rumunjsku granicu. Još pred par dana izražavao se vojnički suradnik „Adeverula" general Gardescu: „Bugari su na balkanskom otoku skoro osamljeni, te im prijeti opasno sa juga solunska vojska. Za nje bi bila prava ludost, da bi ni pomislili na pohod preko Dunava. Takvo bi ih poduzeće preveć odaljilo od vardarske doline, gdje ne bi mogli da nastupe u slučaju pogibelji. Hoću da kažem, da izmedju macedonske i dunavske granice nijesu si Bugari uredili takova prometna sredstva, koja bi im pružala vojničke predmnosti unutrašnje linije. Oni su prisiljeni da svoju vojsku odmah na početku razdijele na dvoje. Ni jedna ni druga od njih ne će biti sposobna da poduzme ofenzivu".

A sad medjutim vidimo protivno, nego li je Gardescu mudrovao, da Bugari nastupaju ofenzivno protiv šarenog saveza njihovih macedonskih protivnika. A oni nijesu za to nimalo oslabili svoju dunavsku frontu. Razumljivo je potom uzbunjenje, što u Bukareštu vlada.

Da pobiju moralni utisak bugarske protuofenzive, kako ju sami čedno zovu, ne znaju više prijatelji četvornog sporazuma, što da započnu. Budući da nemogu zatajiti svijetu važnost bugarske akcije, to nastoje da njezinu opasnost za Rumunjsku čim više povećaju. Stavljaju zemlji pred oči, kao strašilo veliku bugarsku pogibao, kad bi im uspjelo da skrate svoju 500 km. dugu macedonsku frontu na poluokrug od zapadno od Soluna do Orfanskog zaljeva. Čete koje bi si Bugari time prištedili, dostajale bi da izruče Rumunjsku bugarskom maču. Nije ipak vjerojatno, da se rumunjska vlada podaje uslijed ovakvog strašenja antantinih prijatelja politici očajnosti, te da će se uslijed nje predati u antantine ruke.

Takvim razlozima mogu se prijatelji četvornog sporazuma kruto prevariti, za to mnogo toga još mudro taje od svega onoga, šta se u Macedoniji dogadja. Što rusofilski listovi ne čine, toga ne puštaju na strani listovi, koji su središnjim vlastima prijateljski. Oni opisuju vjerno dogodjaje u Macedoniji, a da ih ne poljepšavaju drugim neiskrenim namjerama.

„Minerva" piše: Sarrailov je račun ispao na štetu antante. Sarrail je neoprezno izazvao mirne Bugare i Nijemce, koji su spokojno čekali nehoteći da povrijede grčku suverenost, te ih je nagnao da poduzmu bezobzirnu ofenzivu. A pošto su stupili u ofenzivu, to je znak da su posve sigurni svojeg uspjeha, a iskušana Grčka ne će sigurno po drugi put mobilizirati.

Čeka se sada, što će Rumunjska. Gospodin je Radoslavov istaknuo, da Rumunjskoj ne prijete sa strane Bugarske nikakove opasnosti.

Kriza u Madjarskoj. Odgoda sabora?

Budimpešta, 25. „N. Pester Journal" javlja: Novo pitanje, koje će vladu u škripac dovesti, je zahtjev da se sazovu delegacije. Za buduću je srijedu najavljeno dosada 16 interpelacija. Obzirom na takovo držanje opozicije, koja hoće neprestano da sprema vladi novih neprilika, razumije se samo po sebi, da se mogu ispuniti glasine o raspustu madjarskog sabora.

„Sarrailova ofenziva".

Basel, 23. Francuske novine ne prestaju da i sebe i francuski narod zavaravaju o zamašaju bugarske ofenzive u Macedoniji. Prikazuju je izlišnim manevrima u političke svrhe.

„Petit Parisien" piše: Bugarska je ofenziva puki, očajnički manever, e da napredovanje savezničkih četa pobudi u Bukareštu i Ateni što veći dojam". I vojnički suradnik lista izrazuje se u istom smislu.

Takvo je pisanje francuskih novina. Uvjerenje urednika je po svoj prilici baš protivno. Prostom se puku baca prah u oči. On ne smije saznati za pravo stanje stvari. Žalosna je nužda, da se zataji pred pukom jalovu Sarrailovu ofenzivu.

Ipak osudjuje se vojnički stručnjak „Radicala", da posumnja o neznatnosti bugarskih uspjeha, te priznaje, da su Bugari prekrižili već po koji Sarrailov račun. Piše: „Sarrailova osnova nailaziti će sada najmanje na poteškoće". Ali tješi odmah zatim svoje čitaoce, da će ipak Sarrail pomoći, te da će se ravnati po novim prilikama.

Vrlo je značajno što „Temps" piše: „Bugari su preuzeli inicijativu. Mora se priznati, da bi alijirska ofenziva morala prebroditi silnih neprilika u kraju, koji je posve opustošen. Teško je opskrbljivati toliko vojske morskim putem. Morali bismo raspolagati sa većom vojskom od nekoliko stotina tisuća; a voditi bi ju smio samo najbolji general. I tako bio bi podhvat presmion. Mora se dakle odgadjati i čekati. Budimo zadovoljni što držimo vardarsku liniju."

Po tom svi govori o pohodu na Sofiju nijesu drugo, nego li prosti bluff, kojemu neće niko nasjesti. Srbi, Rusi i Talijani neće spriječiti, e da Englezi i Francuzi dožive u Solunu novo Galipolje.

Zračna navala na Englesku.

London, 26. (D. u.) Službeno se javlja: U noći od 25. t. mj. je 6 neprijateljskih zrakoplova napalo istočnu i jugoistočnu englesku obalu. Jedan je od njih prodro dosta duboko u nutrašnost zemlje. Bacali su bombe i na brodove. Šteta je malena. U jednom je kraju bio oštećen kolodvor i mnogo kuće. Negdje drugdje bijahu razrušene 2 kuće. Do sada je bio sastavljeno, da je ranjeno 9 stanovnika, od kojih dvojica teško.

Ruska torpedovka oštećena uslied eksplozije.

Berlin, 24. Kako javljaju iz Memela, bijaše 22. t. mj. opaženo, kako je bila velika nova ruska torpedovka od prilike 6 morskih milja sjeverno Malog Irbena teško oštećena uslijed eksplozije. Druge su torpedovke odvukle istu na obalu kraj Oesela.

Talijani u južnoj Albaniji.

Lugano, 26. (D. u.) „Agencija Stefani" javlja iz Valone: Da nadziru obalu izmedju Aspriruge i Rta Kephali, gdje je bilo često signalizovano neprijateljskim podmornicama, zaposjela su odijeljenja talijanske vojske i mornarice vrh Kalara i Porto Palermo. (U najjužnijem dijelu Albanije.)

Engleski strah pred nadzepelinovcima.

London, 26. (D. u.) Lord je Montagu saopćio u govoru što ga je držao na saborskoj sjednici, da Njemačka gradi sada nadzepelinovce, te da će u oktobru tri ili četiri komada biti gotova. Dva komada da su već izvan hangara, te jedan da je već vozio nad Sjevernim morem. Novi zepelinovci odlikuju se velikom brzinom, mogu nositi velike terete, mogu djelovati na veće udaljenosti i podignuti se takodjer do veće visine. Mogu nositi sobom 5 tona bomba. Oboružani su strojnim puškama i brzometnim topovima. Montagu je tražio, da se bolje uredi zračnu službu i da obrambeni topovi budu jači.

Danska ministarska kriza.

Kopenhagen, 25. Danas bijahu nastavljena pregovaranja medju ministarstvom i zastupnicima političkih stranaka. Pošto nije moglo doći do suglasja što se tiče prodaja istočno indijskih otoka te sastave novoga ministarstva, zaključio je ministarski predsjednik pregovaranja žaleći, što su pregovaranja dokazala e je nemoguće, da se sastavom novog ministarstva zapriječe novi izbori za državni sabor. Sutra će Landsthing obdržavati sjednicu o pitanju prodaje.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. Služb. izvj. od 23. t. mj. posl. podne: Na kavkaskoj su fronti bili Turci, koji su na fronti Ellen (Eleon?)-Chadimaden (Chodankala?) u obalnom području poduzeli jednu navalu, bačeni sudjelovanjem našega brodovlja natrag u njihove položaje. Zapadno jezera Van se naša ofenziva povoljno razvija. Zarobili smo 3 časnika i 174 turskih vojnika. Proganjajući neprijateljska izmičuća odjeljenja poubilo je naše konjaništvo mnogo Turaka.

Petrograd, 24. popodne (D. u.). Neprijatelj je otvorio 23. o podne žestoku topovsku vatru protiv naših položaja kod Tobolja na zapadnoj obali Stohoda, te su po tom njegove čete prešle na navalu u 4 popodne. Bile su suzbijene vatrom naše pješadije i strojnih pušaka. Na Zloti Lipi mogla se po neprijateljskim zarobljenicima razabrati prisutnost turskih pukovnija.

24. na veče. Na zapadnoj fronti položaj nepromijenjen.

Francuska.

Paris, 24. (Balkansko izvješće.) Pred desnom alijirskom krilu utvrdiše se neprijatelj na lijevoj obali Strume. Na jednoj i na drugoj strani ceste, što vodi u Seres, izmedju Strume i gornje doline Moglenice, suzbili su Englezi i Francuzi bez napora više neprijateljskih pokušaja, da opet zauzmu položaje što su ih zaposjeli na sjeveru od Palmisa, u dojranskom odsjeku i kod Ljumnice. Na čitavoj gorovitoj fronti zapadno od Moglenice razvijaju Srbi svoju ofenzivu. Na skrajnom su dijelu lijevog krila opet zauzeli žestokom protunavalom vrh 1506, na 5 km. sjeverozapadno od Ostrovskog jezera, što su ga izgubili 23. prije podne.

Engleska.

London, 24. Prvi službeni izvj. od 23. t. mj. Odbili smo dvije neprijateljske protunavale južno Thiepvala zadavši protivniku teške gubitke.

Drugi služb. izvj. od 23. t. mj. Južno Thiepvala zauzeše Englezi daljnjih 200 jarda jarka te su učvrstili svoje linije. Neprijateljsko topništvo, koje je pokazalo veliku djelatnost, bilo je ušutkano vatrom naših teških topova. Jučer na veče neprestani zračni bojevi, jer su neprijateljska ljetala razvila neobičnu djelatnost. Uništili smo najmanje 4 neprijateljska ljetala, mnoga druga bijahu prisiljena da se uslijed oštećenja spuste, druga bijahu progonjana do njihovih hangara. Mi nijesmo imali nikakvih gubitaka. Usprkos trajajućeg zračnog boja smo na više važnih mjesta napali sa ručnim granatama.

Englesko solunsko izvj. od 23. t. mj. Časnik, koji zapovijeda engleskim bojnim silama pred Solunom, javlja dne 23. t. mj.: Na Dojranskoj fronti smo jučer opazili 2 neprijateljska bataljuna u blizini Danthija; njihova je predstraža došla do Bynsa. Na Strumskoj se je fronti utvrdio neprijatelj na crti Jeniköj, Culuk, Elissan, Nevolen, Cavardamah, Ormanli. Bijaše odbit napadaj na francuske čete, koje su držale most Kamarian. Srpske čete drže sada liniju u blizini Ostrovskog jezera i kod Pozera.

Istočna vojska: U centrumu su vojske alijirca držale i utvrdile sve medju Maglenicom i Veleškim brdima osvojene položaje. Srbi su dalje napredovali sjeverno Strupine. Na šumovitim obroncima Kukuruza su Francuzi odbili noćnu bugarsku navalu na nedavno osvojeno selo Palmis (na južnom obronku Veleškib gora). Na desnom krilu na Strumi i na lijevom krilu u pravcu prema Ostrovskom jezeru bijaše zaustavljena neprijateljska navala. Kod Bresta (na brijegu Dojranskog jezera) bijaše sastrijeljeno neprijateljsko ljetalo.

Italija.

Rim, 24. Služb. izvj. od 23. t. mj. U dolini Astico je u noći na 22. t. mj. naperio neprijatelj žestoku vatru protiv naših položaja, a da nije napao pješadijom. Iste smo noći zadržali našom vatrom neprijatelja, koji je kušao da napreduje medju Cima Cingarella i Cima Zebio na visoravni Asiago. U odsjeku Tofana osvojila su

pješadijska i alpinska odjeljenja nakon kratke ali uspješne topovske priprave u sjajnoj navali jake neprijateljske položaje na zapadnim obroncima trećeg vrška Tofane i u dolini Travenanze. Neprijatelj je imao teških gubitaka te je ostavio u našim rukama 40 zarobljenika, oružje i municiju. U goričkom odsjeku topovski boјevi. Jučer poslije podne kušalo je neprijateljsko odjeljenje, da se približi potoku Vrtojbica; bilo je potjerano natrag našom krepkom vatrom te je ostavilo na bojištu mnogo vojnika.

Domaće Vijesti.

Margrofija Istra gosp. Namjesniku Fries-Skene. Njegovoj Preuzvišenosti Gosp. Namjesniku prigodom nedavnog odlikovanja Velikim Krstom reda Frane Josipa Zemaljska upravna komisija Margrofije Istre upravila je svoja čestitanja slijedećim pismom:

Vaša Preuzvišenosti!

Veoma obradovana visokim Vladarskim odlikovanjem podijeljenim Vašoj Preuzvišenosti radi velikih zasluga stečenih neizmjernim trudom i neizmjernom brigom za blagostanje ovih zemalja, povjerenim u ovim preteškim vremenima očinskoj skrbi Vaše Preuzvišenosti, ova Zemaljska Upravna Komisija Margrofije Istre časti se ovim prikazati svoja najtoplija, najiskrenija i najponiznija čestitanja.

Vaša Preuzvišenost neka i unaprijeda, kao i do sada, blagoizvoli dijeliti svoju dobrostivu moćnu potporu ovoj našoj preteško iskušanoj pokrajni. Čvrsto smo uvjereni, da će visoko zanimanje Vaše Preuzvišenosti za svako poduzeće na uhar ove pokrajine uroditi za istu srećom i blagoslovom.

Neka Vaša Preuzvišenost izvoli primiti izraz najdubljeg počitanja.

Zemaljska Upravna Komisija Margrofije Istre.
Lasciac, Presjednik, s. r.

Novi odvjetnik u Puli. Glasom objave tršćanske odvjetničke komore bio je gospodin Dr. Mirko Vratović unešen kao odvjetnik sa sjedištem u Puli u listu odvjetnika.

„Prikazanje fasija za prihod najmovine za god. 1917-1918.“ U svrhu pravodobne odmjere stanarine za kuće, skladišta, staje itd. istoj podložne koje se nalaze u gradu Pula (grad, predgradje) za dvogodište 1917-1918 u smislu zakona 12. 7. 1896 drž. zak. 1 br. 120, moraju se podnijeti fasije o najmovini do 30. rujna 1916. Povećanja i razširenja kuća, koja su uslijedila poslije 31. siječnja 1911 i oporezovana prama zakonu od 28. 12. 1911 br. 1, drž. z. 242 ne smiju biti sadržana u fasiji za stare djelove zgrada, nego u posebnoj fasiji. Propisano ispunjene fasije moraju se podnijeti najkasnije do gore označenoga roka kod poreznog odjela c. kr. kotarskog poglavarstva, Obala Franje Josipa, gdje se mogu dobiti besplatno dotični uzorci.

Zemaljska Upravna Komisija Margrofije Istre i cijene grožđja i vina. Sporazumno sa Njegovom Preuzvišenosti Gospodinom Namjesnikom barunom Fries-Skene, presjednik Zemaljske Upravne Komisije Margrofije Istre, dvorski savjetnik Lasciac, sazvao je u dvorani tršćanske Burze sastanak za raspravljanje o eventualnoj rekvizicijі grožđja i vina nastajne jematve; na ovaj sastanak su došla, osim nekolicine proizvoditelja i trgovaca na veliko s vinom, i gospoda c. k. pukovnik Voglhuber, dvor. savj. vit. Scarpa, te tehničari upravitelj Cucovich, upravitelj Trampuš i kulturni inžinir Fontanot.

Nakon podužega raspravljanja učesnici se složiše vrhu predloga, koji se u svoje vrijeme imadu da prikažu c. k. Namjesništvu glede izdanja odnosne naredbe, te zaključiše, da se dne 9. septembra o. g. imade da sastane u Trstu uži odbor, koji će ustanoviti cijene grožđju i vinu. Predsjednik: Lasciac l. r.

Koncerat mornaričke glazbe. Na trgu Kustoca u 6 sati popodne odigrati će c. i kr. glazba slijedeće komade: 1. Rakoczyevu koračnicu; 2. Mornarsku pjesmu (F. pl. Suppé); 3. Valčik „Veseli duhovi“ (E. Strauss); 4. „Madjarske pjesme“ (J. Kral); 5. Polka „Zvijezdica“ (E. Strauss); 6. „Austro-ugarski karišik“ (J. Fučik).

Poštna vijest. C. kr. Ravnateljstvo pošta i brzojava šalje nam ovaj popis ureda vojne pošte koji su pripušteni prometu privatnim paketima vojne pošte:

8, 9, 11. 16, 20, 32, 34, 37, 39, 48, 51, 55, 64, 65, 73, 76, 79, 88, 95, 98, 106, 125, 133, 138, 140, 146, 148, 165, 168, 176, 177, 178, 181, 185, 186, 187, 188, 200, 207, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 236, 237, 238, 239, 242, 250, 250, 252, 267, 269, 273, 277, 278, 282, 298, 304, 307, 316, 323, 323, 324, 335, 338, 345, 400, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 600, 601, 607, 602, 603, 604, 605, 608, 611, 612, 613, 615, 630. (Uredi vojne pošte 11, 39, 51, 125, 149, 186 i 239 trajno su pripušteni prometu privatnim paketima vojne pošte.

Promet u privatnim paketima vojne pošte pripušteni su od sad unaprijed jedino vojni (etapni) pošt. uredi nabrojeni u ovom popisu.

Pošiljanje privatnih paketa vojne pošte za c. i k. etapne pošt. urede oznakom mjesta dozvoljeno je bez ograničenja u sadašnjem opsegu.

Iz Hrvatske.

Za drvotršce. Čitamo u „Obzoru“. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka obavješćuje interesente, da će se dne 11. rujna t. g. u 10 sati prije podne obdržavati kod kr. kotarske oblasti u Osijeku dražba vrhu 709 hrastovih stabala iz šume zemlj. zajed. Bocanjevci, procijenjenih na K 23.456 i 48 hrastovih stabala iz šume zemlj. zajed. Gat, procijenjenih na K 2240. Prva skupina obuhvaća samo tehničko, a potanja sve nadzemno drvo. Žaobina 10 po sto isključne cijene. Kumulativne ponude na obje grupe ne primaju se. Potanji uvjeti kod rečene kr. kotarske oblasti.

Zabranjeni koncerti u osječkim kavanama. Zagrebačke novine javljaju, da je policija zabranila do daljnje odredbe svako koncertiranje u „Hotelu Central“ i „Hotelu Royal“ u Osijeku, jer je u njima dolazilo iza ponoći gotovo redovito do izgreda pripitih elementa.

Zaustava imutka. Odredbom kr. sudbenog stola u Zagrebu uslijedila je zaustava svega pokretnog tuzemnog imutka Nikole Babića iz Iriga, jer postoji temeljita sumnja, da je za vrijeme rata, dospjevši u srpsko zarobljeničtvo, dragovoljno stupio u srpsko oružničtvo, te da je tim počinio zločinstvo veleizdaje. Isto je tako određena zaustava imutka Petra Ninkovića iz Bežanije. Protiv Ninkovića postoji temeljita sumnja, da je za vrijeme rata, prigodom provale srpske vojske u Srijem, odredjivao predprege za srpsku vojsku, a zatim da se je dobrovoljno isti pridružio i prebjegao u Srbiju, gdje je od uredničtva „Balkana“ primao novčane potpore za učinjene usluge i tako počinio zločinstvo veleizdaje.

Upisivanje u školu kućanskoga smjera u Zagrebu. Upisivanje u zem. višu djevojačku školu kućanskoga smjera u Zagrebu vršit će se dne 30. i 31. o. mj. od 8—12 sati prije podne.

Zvjerski nagon. Javljaju iz Osijeka: Dvije siromašne osječke djevojčice bile su pred neko vrijeme dane na opskrbu u Vukovar. Konstatovalo se, da su obje ove djevojčice tamo bile oskvrnute po jednom tvorničkom upravitelju. Jedna djevojčica imade 6, a druga 8 godina. Protiv okrivljenog podnešena je prijava kod drž. odvjetničtva u Osijeku.

Iz Dalmacije.

Zajednička kuhinja u Splitu. Pred nedavno osnovana je u Splitu zajednička kuhinja za željezničko osoblje, koja je ujedno i prva takve vrsti u Dalmaciji. Uprava željeznica dala je 4100 K za namještaj kuhinje. Računa se na 500 objeda i 500 večera dnevno. U tom će slučaju 100 siromašnih namještenika moći dobivati jelo badava. Svaki će se obrok sastojati od mesa, juhe i prismoka. Cijena obrocima nije još ustanovljena, al će svakako biti niska, pošto je odlučeno, da ne smije na hrani biti nikakva dobitka.

Iz Trsta.

Zapljena imetka. Odredbom tršćanskog zemaljskog sudišta zaplijenjen je imetak trgovca Ivana Burgstallera u Trstu, jer postoji sumnja, da se je ogriješio o zločin protiv državne vojne sile.

Razne Vijesti.

Bečki glas o Rumunjskoj. „Esti Ujsag“ donosi iz pouzdane strane autentične informacije: Vojnička pogodba medju Rumunjskom i Austrijom opstoji još danas; i kad bi nas Rumunjska napala, počinila bi to samo uz najodvratnije kršenje nagodbe. Toliko se već može danas reći, da smo prebrdili vrhunac rumunjske krize.

Bugarska obavijest Grčkoj. Bugarski poslanik Pasarov obavijestio je ministarskoga predsjednika, da je započela bugarska ofenziva sa zaposjednućem više strategičnih položaja na grčkom tlu. Čim je stigla obavijest, uputio se je Zaimis odmah kralju. — Poslanici Engleske i Francuske zapitali su Zaimisa, što kani vlada poduzeti obzirom na činjenicu, da bježi pučanstvo u Makedoniji pred Bugarima na sve strane.

Preokret u grčkoj politici. „H. R.“ donosi po „Zeit-u“: Saint-Brice piše u „Journalu“ od 3. o. mj.: Kabinet Zaimisov je opravdao povjerenje, koje mu je iskazano. Demobilizacija je svršena u propisano vrijeme, a agitacija medju vojnicima, koji su se vratili, popušta. Grci već uvidjaju potrebu, da se obaziru na antantu. Karakterističan je zato preokret kod Gunarisa i njegove stranke. Jedina stranka, koja bi bila kadra nastaviti borbu protiv Venizelista, uzela je kao svoj program neutralnost, prijateljsku antanti. Ovaj je preokret karakterističan, jer pada u isto vrijeme sa putem obojice braće kraljeve. Princ Nikola je u Petrogradu, princ Andrija posjećuje druge glavne gradove. Potreba približenja antanti jest znak vremena.

Rumunjski glas. „Minerva“ piše: Ne vjerujemo, da će biti Rumunjska riješena rata. Čekanje ne znači jošte konačne neutralnosti. Opet se narivava pitanje: da li je jur kucnala naša ura? Dobro informirani krugovi odgovaraju: Toga još ne vjerujemo. N. smiju se stoga uzimati ova istinita pogovaranja, da ćemo navaliti u nekom jur dolućenom trenutku.

Talijani u Solunu. Javlja se iz Rima, da je u Solunu iskrcano 24.000 Talijana sa jakom artiljerijom.

Ruski novinari riješeni od vojne službe. „Rječ“ javlja, da je ministar unutrašnjih posala pristao na to, da se riješe od vojničke službe svi saradnici ruskih novina.

Ruske vježbe kod Renia. Prema vijesti iz Bukarešta započele su ovih dana vježbe ruske artiljerije teškim topovima kod Renia. U Tulči se jasno čuje grmljavina topova.

Zabranjena češka čitanka. Odredbom ministarstva vanjskih poslova zabranjena je češka čitanka, što se je rabila u češkim obrtnim školama. Ta je knjiga izašla god. 1911. u c. kr. nakladi školskih knjiga. Čitanku su napisali I. Schrötter i dr. Petar Zenkl.

„Deutschland“ u Bremenu. Madžarski list „Az Est“ donosi na uvodnom mjestu: Prema pouzdanim i vjerodostojnim privatnim vijestima, koje su nam stigle, doplovila je njemačka trgovačka podmornica „Deutschland“ u subotu u neku njemačku luku. Kako privatne vijesti javljaju, ta je luka Bremen. Brod je posve neoštećen. Njegova je plovidba od Baltimora trajala 17 i pol dana.

Veliki knez Nikolaj Nikolajević. Nasuprot vijesti, da nije već Nikolaj Nikolajević vrhovni zapovjednik na Kavkazu, javlja „Ruskoe Slovo“ o izmjeni brzojavki medju engleskim kraljem i velikim knezom, iz kojih je razvidno, da se nalazi Nikolaj Nikolajević još uvjek na Kavkazu kao zapovjednik onamoš..jih četa.

Iza dvogodišnjeg rata. Novine donašaju slijedeće zanimive podatke o uspjesima svjetskog rata od njegovog početka do navršene druge godine:

Središnje vlasti drže sada na evropskom tlu neprijateljskog tla: U Belgiji 29.000 četv. km, u Francuskoj 21.000, u Rusiji 280.000, u Srbiji 87.000 i u Crnoj Gori 14.000; u svemu 431.000 četv. kilometara.

Neprijatelj je zaposjeo u Elzasu 1000 četv. kilometara, Galiciji i u Bukovini 21.000; u svemu 22.000 četv. kilometara.

Na koncu prve ratne godine bilo je ovo razmjerje: 180.000 naprama 11.000 četv. kilometara.

Ukupni broj ratnih zarobljenika koncem druge godine rata bio je slijedeći:

U Njemačkoj 1,663.794, u Austro-Ugarskoj 942.489, u Bugarskoj 38.000 i u Turskoj 14.000 — u svemu 2,658.283. Prije godine dana sav je broj ratnih zarobljenika iznosio u Njemačkoj i Austro-Agarskoj 1,695.000; od zarobljenih Rusa nalaze se u Njemačkoj 9019 časnika, 1,202.872 momka, u Austro-Ugarskoj 4242 časnika 777.324 momka, u Bugarskoj i Turskoj 33 časnika i 1435 momaka u svemu 13.294 časnika i 1,981.631 momak. — U njemačko zarobljeničtvo do sada je zapalo: Franceza 5947 časnika i 348.731 momak, Rusa 9019 časnika i 1,202.872 momka, Belgijanaca 656 časnika i 41.752 momka, Engleza 947 časnika i 29.956 momaka, Srba 23.914 ljudi — u svemu 16.569 časnika i 1,647.225 momaka.

U Njemačkoj je do sada ustanovljen slijedeći ratni plijen: 11.036 topova sa 4,748.038 naboja, 9096 municijonih i drugih kola, 1,556.132 pušaka i karabinka, 4470 pištolja i samokresa i 3450 strojopušaka.

Pri tom valja upozoriti, da je tuj naveden samo onaj plijen, što je dovezen u Njemačku, dok se približno navedeni broj topova, strojopušaka i pušaka s municijonu na bojnom polju odmah mogao upotrebiti.

Od pripadnika njemačke poljske vojske, koji su njegovani u svim bolnicama na području Njemačke prema najnovijoj je statistici 90.2 po sto opet izliječeno sposobnima za službu, 1.4 od sto ih je umrlo, 8.4 od sto ostalo nesposobnima za službu ili se moralo poslati na dopust. Uslijed higijenskih mjera, osobito uslijed provedenih cijepljenja, broj je oboljenja na pošasnim bolestima u njemačkoj vojsci ostao izčezavajući malen. Redovno se radilo samo o pojedinim slučajevima, a nikada nisu voјne mjere bile smetane uslijed pošasti.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Da, još jedno!“ reče gospodja. „U novije je vrijeme naša mladež podivljala, nekakva joj fantazija obuze glavu. Vi me valjda razumijete. Ja mislim ilirske prevratne sanjarije, kojih nijedan uman čovjek ne može uzeti pod ozbiljnu stvar. Taj nesretni krapinski doktor Gaj pokvario nam je eto svojim pjesmicama i novinama svu mladež. Ja ne želim, da i moj sin bude takav fantast, da dodje još u kojekakve pogibelji. Ja hoću, da bude čovjek za se i za družtvo, u kojemu je rodjen, da neslijedi smjera, koji će nam uništiti sve plemstvo i naše prave izručiti prostomu seljaku.“

„I sam si možeš misliti, Eugenije, kako mi je pri duši bilo pri tim riječima. Krv mi se skupi u srcu, krv mi skoči na lice.“

„A ti si šutio?“ trgnu se Eugen.

„Oprostite, milostiva gospodjo,“ odrezah joj, „i ja sam Ilirac.“

„Vi? Ah! Vi se šalite?“ nasmija se Dobranička. „Ta vi ste uljudan, naobražen čovjek.“

„Upravo obrazovanje moje nuka me, da mojemu plemenu ostanem vjeran; ja sam Hrvat, nisam ni Madžar, ni Nijemac.“ Htjedoh govoriti dalje, ali u taj par skoči u sobu divlji dječak, žive naravi i prava prilika majčina te zakriči tako naš razgovor. Mati ga poljubi u čelo, pruži mu ruku na poljubac, okrenu ga licem k meni i reče:

„Evo sinko! Ovaj će gospodin biti tvoj učitelj.“

Dječak me pogleda, mrko me omjeri od glave do pete i ne reče ništa.

„Ti ćeš ga morati slušati,“ nastavi gospodja.

„Slušat ću ga, ako mi bude dobar,“ odreza dječak, zatim će mi: „Znate li se vi loptati, kugljati i jahati?“

Lecnuh se nekako na to čudno pitanje dječakovo, al za čas odgovorih:

„Za te poslove nijesam amo došao, mladi prijatelju moj. Vi ćete to i sami pogoditi; nas dvojica zabavljat ćemo se knjigama.“

„Eh! knjige su dosadne! Šta će mi to?“ otresnu se mali.

„Ali sinko!“ ukori ga majka, „tako ne smiješ govoriti. I knjigom se valja baviti.“

„Al kad je to dosadno, majko,“ reče dječak, „ti si mi sama uzela nekoliko puta knjige iz ruke, kad me je moj bivši učitelj tjerao, da učim.“

Gospodja se zažari na te riječi ne znajući pravo, što će odgovoriti. Ja joj priskočih u pomoć, rekav:

„Djeca se mogu igrati i učiti. A nešto moramo učiti, da možemo u svijetu štogod postati.“

„Što postati?“ nasmija se dječak, „ja sam već sad gospodin, meni ne treba nauke. To mi je i sama majka rekla.“

Sad bijaše neprilika još veća. Digoh se brzo, da se oprostim. Poljubiv gospodji u ruku primijetih:

„Ako dozvolite, milostiva gospodjo, počet ću svoj nauk sutra.“

„Ne biste li k nama posve u kuću htjeli, gospodine? Ja bih to željela.“

„Oprostite, milostiva; ima razloga, s kojih toga učiniti ne mogu.“

„Nikako?“

„Nikako.“

U taj par pojavi se na vratima crnooka djevica, zaista lijepo čeljade. Opaziv me, reče:

„Novi gospodin učitelj! Moja kći!“ reče gospodja. Ja se poklonih, djevojka klimnu, — zatim odoh. Idući hodnikom čuo sam, kako se dječak grohotom smije. To bijaše valjda meni namijenjeno.

„Prijane moj,“ reče Eugen, „ti si se dao na vele težak posao. Čuvati djećaka od zla, a sebe čuvati od djevojke, to nije šala! To gotovo znači, orati kamen.“

IV.

Bilo je već dobrano vrijeme minulo, otkako Vladimir svomu pobratimu ispripovijedi, kako se je prvi puta sastao s gospodjom Dobranićkom: bilo je minulo pol godine, otkako je Vladimir počeo učiteljevati u kući Klarinoj. Jednog popodneva sjedjaše Eugenij sam u svojoj sobi, čitkajući Vrazove pjesme. Mladić se nije doduše bavio poezijom, bijaše trijezan prozaik, ali u ono doba čitalo je sve, što je mlado i narodno bilo, pjesme, pače mnogi Bogom nenadahnuti domorodac zavukao se je u kolo vila, koje se nijesu ni najmanje veselile hromim stihovima. Eugenij ne bješe nikad tako sagriješio proti svojoj naravi, al, kad mu se nije htjelo što posve ozbiljna raditi, posegao bi za „guslama i tamburom,“ da si osladi dušu. U ovaj par očekivao je pobratima, pa da ne sjedi besposlen, čitao je svoga mezimca. Čekao je uru, čekao dvije, ali još ne bijaše Vladimira. Nestrpljivo poče Eugenij išetati i sve jače dimove odbijati iz svoje lule. I njegova trijezna hladnoća uzmanjt se od srditosti. Bud ga je peklo, da mora ovako besposleno sjediti i da mu se je prijatelj iznevjerio, bud da se je u njegovu srcu budio neki ljubomor, jer ga je Vladimir od nekog vremena ponešto odnemarivao. — U jedamput pokuca netko plaho na vrata.

„Slobodno!“ viknu Eugenij, dignuv glavu.

Vrata se pootvoriše polako, a gospa Jagica turi svoju glavu u sobu.

„A! Vi ste, gospodarice!“ reče Eugenij ravnodušno. Što želite? Unidjite!“

Udovica kimnu glavom, zavuče se u sobu i reči će ovako:

„Dobar dan, gospodine Eugene! Sami?“

„Sam.“

„Gospodina Vladimira još nema?“

„Nema. Bog zna, gdje je. Evo ga čekam dvije ure.“

„Eh bit će ondje. Učitelj je, težak posao. Nije to šala, drugoga učiti.“

„Da, bit će ondje,“ potvrdi mrko Eugen. Što želite, gospodarice?“

„Došla sam, oprostite, da Vas za nešto upitam. Ne zamjerite, al nemam mira, dok ne bude čist račun. Vi znate, mladi gospodine, da ste mi vi i gospodin Vladimir kao rodjena djeca, pa kad spazim na vašem ili njegovom licu žalost, pripna se to i mojega srca. Eto od nekoga vremena nije već Vladimir onaj isti. Bijes ga znao, što mu je. Nikad se ne smije, malokad pjeva, pa ako pjeva, nekako to zvoni kao za mrtve dušice. A što me najviše peče, često se ne će večere ni da dodirne. Sad — ili moja kuhinja ne valja, ili mu je duša nešto otrovana. Od toga dvoga jedno će biti, ali bilo štomudrago, srce me svakako boli. Zato sam se dugo smišljala, kako da se dohvatim istine, i evo uvrebala čas, da vas nadjem na samu, pak da mi po istini reknete, što je s njim. Vi to morate znati; ta tko će drugi znati, ako ne vi. Od malih ste mu nogu prijatelj i brat. Ne zamjerite! Lijepo vas molim, recite, šta je.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 412.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mješečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 28. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Italija navijestila Njemačkoj rat.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Nove navale na Cauriol bijahu suzbite uz osjetljive gubitke po Talijane. Ista je sudbina stigla sve ostale neprijateljske napadaje protiv fronte Fassanskih Alpa. Na primorskoj i Koruškoj fronti nema nikakvih važnih dogodjaja.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

26. t. mj. napao je linijski pom. poručnik Konjović sa još 2 druga hidroplana skupinu neprijateljskih nadzirajućih parobroda u Jonskome moru. Jednoga je od ovih pogodivši ga bombom potopio. Ljetala, što su ih neprijateljske nadzirajuće ladje žestoko opstrijeljavale, povratiše se neoštećena.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 27. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeverno od Somme opetovali su Englezi u jučerašnjim prije podnevnim satovima i kroz noć po jakoj topovskoj pripravi svoje navale. Južno od Thiepvala i sjeverozapadno od Pozieresa bili su oni suzbijeni, dijelomice po ogorčenom boju na bodove, za kojega je neprijatelj ostavio zarobljene u našim rukama 1 časnika i 60 momaka. Isto su tako ostali bez uspjeha za neprijatelja napadaji na sjeveru od Bazentina i bojevi s ručnim granatama kod šume Foureaux. U odsjeku Maurepas-Clery poveli su Francuzi po žestokoj topovskoj vatri upotrebljujući bacala plamena jake sile na uzaludni napadaj. Dijelovi, što su bili prodrli na sjeveru od Cleryja bili su suzbijeni brzom protunavalom. Južno od Somme bili su suzbijeni napadaji s ručnim granatama na zapadu od Vermandovillersa. Objestrano Moze poraslа bi topovska djelatnost od časa do časa. Napadaji poduzeti na veće protiv spojne tvrdjave Thiaumont te blizu Fleuryja propali su u našoj vatri. Na zapadu od Craonne i u šumi Apremont bile su suzbijene navale slabijih neprijateljskih odijeljenja. Kod Arracourta i Badonvillersa imale su naše ophodnje mnogo uspjeha. U području Somme bilo je oboreno po jedno neprijateljsko ljetalo kod Bapauma i zapadno od Roisela u zračnoj borbi, a takodjer po jedno obrambenom vatrom na zapadu od Peronna i sjeverozapadno od Nesla. Osim toga pala su u naše ruke ljetala, koja su se sputila sjeveroistočno od Peronna i blizu Ribementa, na jugoistoku od St. Quentina.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Na dvinskoj fronti bili su osujećeni ponovljeni ruski napadaji, da predju u čamcima rijeku istočno od Friedrichsstadta i kod Lenewadena. Jugoistočno od Kisjelina prodrla su mala njemačka odijeljenja sve do treće neprijateljske linije, te su se vratila prama osnovi u vlastite položaje razorivši one jarke sa 128 zarobljenika i 3 strojnim puškama.

Fronta nadvojvode Karla: Osim za nas uspjelih ophodnjiskih bojeva na sjeveru od Dnjestra nema osobitih dogodjaja.

Balkansko bojište.

Bugarske sile, koje napreduju na istočnoj obali Strume, približuju se ušću rijeke. Na Moglenskoj fronti izjalovili su se srpski napadaji protiv bugarskih položaja na Bijuktasu.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 27. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Turci su stigli u Bidjar, 77 km. sjeveroistočno od Sihne, zapadno od Saučbulaka. Na sjeveru i jugu od sela Avinsing napao je turske prednje čete nadmoćni neprijatelj, a bio je suzbijen. Neprijatelj je doveo na to pojačanja, te je napao pomaknute turske čete, koje, budući da su bile izvrgnute premoćnim neprijateljskim silama, povukle su se k glavnim silama, te je kod toga dio turskih četa pretrpio gubitaka.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu turska ofenziva napreduje.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 26. (D. u.) Glavni stan javlja:

Desno krilo nastavlja svoje napredovanje. Kolona, koja napreduje na jugu od Ohridskog jezera, dospjela je do sela Malik 10 km. sjeverno od Korice. U dolini Moglenice pokušali su Srbi 25. o. mj. napadaj u smjeru proti selu Bahovo, a bili su suzbijeni. Lijevo je krilo provalilo iz Prnarske planine, te je zaposjelo egejsko primorje. Sve engleske čete povukoše se prema Orfanu i Tachagazi. Jučer rano bacila su 3 ruska pomorska ljetala nekoliko bomba na Varnu. Nema žrtava; materijalna je šteta vrlo malena. Naša su pomorska ljetala napala 2 puta s očitim uspjehom skupinu ruskih brodova.

BRZOJAVI.

Njemački car u Krakovu.

Krakov, 26. (D. u.) Car je Vilim stigao sinoć ovamo na prolasku iz Vjeličke, gdje je pregledao tamošnje solne rudokope.

Italija navijestila Njemačkoj rat.

Berlin, 27. (D. u.) Službeno se javlja: Kraljevska talijanska vlada dala je saopćiti posredovanjem švicarske vlade carskoj vladi, da se ona od 28. o. mj. smatra s Njemačkom u ratnom stanju.

Krunsko vijeće u Bukareštu.

Bukarešt, 27. (D. u.). Službeno se javlja: 27. t. mj. bit će u palači Cotroceni krunsko vijeće, kod kojega će sudjelovati članovi vlade, prijašnji ministarski predsjednici Carp, Majorescu i Rosetti; vodje stranaka Marghiloman, Filipescu, Take Jonescu; prijašnji i sadašnji predsjednici zastupničkih tijela: Pherekyde, Cantacuzene, Pascheani, Olanesco i Robesco mjesto Missire, koji se nalazi u inozemstvu.

Bukarešt, 27. (D. u.) Krunsko je vijeće bilo odgodjeno na danas u 3 sata poslije podne.

Zastupnik u njem. držav. saboru David o miru.

Nürnberg, 24. U vrlo dobro posjećenoj skupštini govorio je socijalnodemokratski drž. zast. dr. David o „miru“. Izrekao je mnijenje, da kad ne bi uspjela velika opća ofenziva antante, da bi morao doći veliki psihološki momenat, u kojem bi mirovna pripravnost u neprijateljskim državama morala izbiti na javu te bi mogla i pobijediti. Obzirom na to je od velike važnosti, da se u Njemačkoj ništa ne dogadja, što bi išlo na ruku protivnicima mira i prijateljima rata kod naših neprijatelja. Stoga se svom energijom mora stati na put aneksijonistima i spletkarima, koji hoće da bace drž. kancelara, koji je sklon časnom miru. Pokoljenje iz strijeljačkih jaraka znat će si iza rata pribaviti i protiv Heydebrandove volje jednako, a prema tome i narodno izborno pravo u Pruskoj. Ako bude Njemačka taj rat, kojega nije htjela, tako svršila, kao što ga je vodila, naime ne kao osvajalački već kao obrambeni rat, onda se možemo nadati, da je to bio posljednji rat medju kulturnim narodima.

Skupština je u rezoluciji odobrila govornikovo stanovište.

Slutnje o miru.

Bern, 26. „Progres de Lyon“ zahtijeva od francuske vlade, da objavi točne svoje mirovne ciljeve te da novinstvu dozvoli, da raspravlja o tim mirovnim uvjetima. Članak veli, da mora narod pred početkom mirovnih pregovora upoznati sva zamršena pitanja, jer nakon rata, u kojemu su oboružani narodi po prvi put uštali jedan protiv drugoga, morali bi ti narodi biti i u stanju, da dokažu valjanost svojih želja i svoje volje.

Sarrailova ofenziva i Rumunjska.

Bukarešt, 25. „Steagul“ piše o ofenzivi generala Sarraila: Čini se, da je imalo poduzeće generala Sarraila više politički karakter. Ono je imalo da prouzroči gibanje na sjeveru i to sa rusko-rumunjske strane. Što to gibanje nije bilo izvršeno, da je ali zato uslijedila bugarska ofenziva, moglo bi imati za posljedicu potpuni preokret položaja na Balkanu. U času, kada bude Sarrail izgubio nadu na pomoć sa sjevera, morat će se odlučiti ili za ispražnjenje Soluna ili za ustrajanje protiv premoćnih neprijateljskih bojnih sila. Time se mogu protumačiti i nastojanja antante u Bukareštu, jer hoće ista da barem skrene na drugi put bugarsku vojsku. Ispražnjenje Soluna imalo bi najmanje iste posljedice kao ispražnjenje Galipolja. Pritisak četvornog saveza u Bukareštu mogao bi biti samo onda uspješan, kad bi općeniti položaj Nijemaca bio nepovoljan, što medjutim ne stoji.

„Bremen“ na putu u Baltimore.

Koln, 27. (D. u.) Lohmann je rekao zastupniku „Kölnische Zeitung“ da se „Bremen“ nalazi na visokom moru te da putuje opeta u Baltimore krcat boja.

Novi porezi na vidiku.

Beč. 27. (D. u.) Više listova javlja, da će ministar financija iznijeti doskora mjere za postignuće novih prihoda u svrhu pokrića kamata od ratnih zajmova kao i u druge kreditnopolitičke svrhe, čije pokriće zahtijeva okruglih 750 milijuna. Financijska uprava namjerava poduzeti porezne mjere, i to povisiti i neizravne i izravne poreze. Ti će drugi uslijediti putem doplataka. Osim toga drži se da će se povisiti poštanske pristojbine, kao što i cijenik na željezničkim prugama. — „Fremdenblatt“ tumači stvar ovako: Pučanstvo, koje je prožeto uvjerenjem kako je nuždno da se osiguraju kamati od ratnih zajmova, hoće sigurno podnašati domoljubnim osjećajem dužnosti namjeravane poreze, kaošto je to dokazalo za čitavog svjetskog rata i kaošto je to našlo tako zanosno priznanje iz ustiju našeg monarha.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 25. Služb. izvj. od 24. t. mj. posl. podne: Na kaukaskoj se fronti razvija naš napadaj zapadno jezera Van. Sjeveroistočno Muša smo zaposjeli okolicu sela Arindjvank (? Ahudian 10 km ?). U pravcu prama Mosulu porazile su naše hrabre čete u okolici sela Rajat (50 km istočno Revanduza) 4. tursku diviziju. Zarobile su dvije od nje odrezane regimente, od kojih jednu čitavu, uključivši zapovjednika i štab. Zaplijenili smo topova i strojnih pušaka. Broj zarobljenika i plijena bit će ustanovljen.

Služb. izvj. od 24. t. mj. na veče: Na zapadnoj je fronti položaj nepromijenjen. Na kaukaskoj fronti pritištu naše čete neprijatelja u okolici zapadno jezera Van. Provalile su u grad Muš te su tamo učinile zarobljenika. Prema popunjujućim vijestima zarobili smo u boju u okolici Rajeta, gdje smo opkolili dio 4. turske divizije, 11. tursku regimentu, naime zapovjednika, 50 časnika i 1600 vojnika i skoro sve što je preostalo od 10. regimente, naime 2 štabska časnika, mnogo viših časnika i 650 momaka. U tom smo boju zaplijenili i tri strojne puške.

Petrograd, 26. Služb. izvj. od 25. t. mj. poslije podne. 23. t. mj. na veče poduzeše Nijemci u okolici sela Sabilka, sjeverno željezničke pruge Lida-Molodeczno, napadaj sa plinovima. 24. t. mj. oko pol noći poduzeo je neprijatelj u okolici južno Zirina, 32 km sjeveroistočno Baranovića, nakon jake topovske priprave protiv naših jaraka ofenzivu, koju su naše prednje straže odbile. Kod Kovela kušao je neprijatelj da u okolici sela Velicka (?) Wielick (9 km jugozapadno Kaszovke) započne ofenzivu; bio je suzbit.

Italija.

Rim, 26. Služb. izvj. od 25. t. mj. U Fassanskim su Alpama usprkos guste magle, koja je priječila topovsko djelovanje, naša odjeljenja postigla novih uspjeha na obroncima Cauriola te su zarobila oko 40 vojnika. Živahno topovsko djelovanje sa strane neprijatelja protiv naših položaja u gornjoj dolini Degano i u dolini But. U goričkom odsjeku i na kraškoj visoravni je položaj nepromijenjen. Neprijateljsko je topništvo opeta bacalo granate u grad i protiv mosta.

Engleska.

London, 24. Neprijatelj je počinjao prošle noći jake napore, da opeta zadobije zemljište, što ga je izgubio izmedju Guillemontskog kolodvora i kamenokopa. Nakon žestokog opstreljavanja, koje je počelo u 8 sati i 45 časa na veče, poduzeo je on jak pješadijski napadaj, koji je bio izveden tolikom odlučnošću, da je dopro tu i tamo do naših prsobrana. Po oštrom boju bila je navala svuda suzbijena s teškim neprijateljskim gubicima. Nakon što je neuspjeo taj napadaj uzdržao je neprijatelj od 12 sata i 30 časa drugog jutra drugo žestoko topovsko opstreljavanje, ali do daljnje pješadijske navale nije došlo. Blizu Hohenzollernske utvrde pucao je neprijatelj žestoko s granatama na naše linije, te je pokušao provalu, koja se je posve izjalovila. Nije mu ni u jednom slučaju uspjelo da stigne do naših linija. U napadaju, što smo ga poduzeli na sjeverozapadu od La Bassée, prodrli smo uspješno u neprijateljske jarke.

Južno od Tiepvala imali smo popodne novi uspjeh u širini od 300 jardova, te smo zauzeli neprijateljski jarak od 400 jardova dužine. Uhvatilo se mnogo zarobljenika. Bio je prošle noći lahko suzbijen neprijateljski napadaj s bombama protiv novih naših jaraka sjeverno od Bazentina. Na veče opstreljavao je neprijatelj znatno topovima našu frontu, osobito da odvrati na našu paljbu.

Francuska.

Pariz, 25. (Solunsko izvj.) Promjena nije nastupila. Došlo je do ljutog boja na lijevome krilu srpske vojske sjeverno od Ostrovskog jezera. Srbi su imali lahkih uspjeha izmedju Moglene i Cerne. Topovska se je borba nastavljala i na ostalom dijelu fronte. Naši su topovi pucali na sela, koja su podavala uklonu malenim bugarskim četama; opazilo se je kako nekoliko od njih kreće u raznim smjerovima s istočne strane Strume, a okupljanja četa nije se dosad opazilo. Uništili smo željeznički most na Angistri, da zapriječimo Bugarima, da se ne služe željeznickom prugom za opskrbljivanje vojske. Neredovitim srpskim četama, koje su spriječile bugarsko prodiranje protiv Florine, uspjelo je da se opet združe s glavnom srpskom silom.

Srbija.

Solun, 22. Na desnom krilu topovski boj. Na centru razvija se ofenziva uspješno. Postepeno potištemo Bugare proti granici. Zarobili smo 208 momaka od treće divizije. Sve neprijateljske protunavale na granici bile su suzbijene. Na lijevome krilu bili su suzbijeni svi neprijateljski napadaji. Odnosne čete zauzele su položaje, kako im je glavni stan naložio, te ih i drže.

Domaće Vijesti.

Proslava carevog rodjendana u Sladonji uspjela je nad svako očekivanje. A nije ni moglo drukčije da bude uz onakvo uredjenje. Poljska željeznica, automobili, tramvaj i kočije izvršile su svoju službu uzornim redom i tamo i natrag. Svi su ostali u Sladonji vrlo zadovoljni s raznovrsnim zabavama, s jelom i s pilom. Utisak je glazbe imao srijed prirode puno više svečanosti i čara, negoli u gradu. Ta će proslava biti nezaboravna u pamćenju više naraštaja, te će se je naš narod u okolici sjećati radosno i proslave i ljubljenog vladara, čija se je poštovana starost slavila. Uscuvao nam ga Previšnji još duže godina!

Dr. L. Novak, liječnik bolestničke blagajne otputovao je. Povratak javit će se svojedobno.

Razne Vijesti.

Austrijsko zastupničko vijeće. Austrijsko zastupničko vijeće, koje nije zasjedalo od početka rata, izgubilo je u tom roku 35 članova, od kojih: 7 njemačkih nacijonalista, 5 njem. kršćanskih socijalista, 2 njemačka socijalna demokrata, 3 Poljaka, 2 Jugoslavena, 11 Čeha, 2 Malorusa i 1 Talijana. Umrlo ih je 22, medju njima hrv. zastupnik Mandić i slov. Povše; jedan, dr. Pollauf, pao je na ratištu, dva su odložila mandate, izgubili su mandate češki zastupnici Burival, Choc, dr. Kramar, dr. Rašin, Netolicky i Vojna, maloruski zastupnici Kurilović i dr. Markov te koruški zastupnik Grafenauer. Obješen bio je talijanski zastupnik dr. Battisti.

Glas o položaju u Rumunjskoj. Talijanski list „Secolo“ javlja iz Bukarešta: Sadašnji položaj u Rumunjskoj može se ocijeniti najbolje sa izrazom „skrajna napetost“. Sve pripreme, što bi se imale posvršiti prije nego li se Rumunjska uplete u rat, jur su gotove. Ima medjutim još mnogo zapreka, pa se s mnogih strana uvjerava, da su diplomatske priprave još uvijek nedovršene. O toku pregovora rekao je neki diplomat četvrnoga sporazuma: Povoljno teku pregovori, što smo ih prije nekoga vremena počeli s Rumunjskom, ali do danas nije se još utanačila nikakova točna obveza i ništa nam ne jamči za to, da će se možda naći novi izgovori ili da će se prekinuti pregovori.

Švedski sud o dosadanjim uspjesima ofenzive naših neprijatelja. Vojnički suradnik lista „Aftenbladet“ piše o uspjesima dosadašnje ofenzive neprijatelja, koja traje jur dva mjeseca i pol: Brojevi o gubicima engleskih časnika kažu nam, da su po veličini jednaki stanovnišvu Stockholma. Palo je 40 do 50 postotaka časnika, po 140 na dan. Kako otpada na svakoga časnika 70 do 80 vojnika, lako je proračunati i kodjer i gubitke vojnika; brojevi ranjenika su tri i četiri puta veći. Može li antanta optimistično vjerovati, da će na taj način protjerati Nijemce iz Francuske ili imaju pravo Nijemci, koji smatraju zadržanje ofenzive za svoju pobjedu. Može li zaključiti, da je antanta dovoljno jaka, pa da će moći mjesece i mjesece tako nastavljati? Njezine čete nisu jošte zauzele niti najmanjega grada ili željezničkog raskršća. Kod takvog napredovanja neprijateljske vojske mogao bi rat trajati 30 godina, prije nego bi došli do njemačke granice u Lotaringiji, a mnogo prije ostala bi Francuska bez ljudi. Rusi su ušumljeni izmedju Karpata i njemačko-austrijskim bojnim linijama u Voliniji, a njihovo se napredovanje sve to većma skučuje. Tako se možemo isto tako potpunim pravom zapitati, da li odgovara dobitak ogromnim žrtvama ruske vojske.

Zadržanje grčkoga diplomata u Italiji. Engleski listovi javljaju, da je bio novo-imenovani ataše grčkoga poslaničtva u Berlinu Diamantopulos na putu kroz Italiju zadržan od talijanskih oblasti, dok su njegove listine bile pregledane. Grčka je vlada zahtijevala u Rimu razjašnjenje o tom dogadjaju.

Vijećanja o prolazu ruske vojske preko Rumunjske. „Lokalanzeiger“ javlja, da je ovih dana bilo u carevom glavnom stanu iznova krunsko vijeće, koje se je u glavnom bavilo prolazom ruske vojske kroz Rumunjsku. Osobito se pretresalo pitanje, da bi se imao prelaz silom iznuditi. O konačnom zaključku nije ništa poznato. Vijeću su osim ministra prisustvovale i mnoge odlične ličnosti.

Ruske ratne osnove. Pariškoj štampi saopćuju iz Petrograda, da ruska vojska ne namjerava osvojiti Lavova, već da ima druge ciljeve. To potkrepljuju i time, da je naime vojska generala Zaharova iza zaezeća Brodya prenijela svoju

akciju više prama jugu, umjesto da nastavlja svojim navalama na glavni grad Galicije. Ruska vojska smatra svojom glavnom zadaćom, da ugrozi vojsku generala grofa Bothmera na lijevom boku.

Bombardiranje Tripolisa. Iz Lugana stižu vijesti, da su Talijani započeli izpražnjivanjem Tripolisa, jer je arapska i turska artiljerija jur započela bombardovanjem grada.

Obustavljen češki list. Oblasti su zabranile daljno štampanje češkoga lista, što je u Pardubicama izlazio pod naslovom „Osveta Lidu".

Bečki piljari u Srbiji. Bečka „Zeit" donosi pod ovih naslovom, da se je ovih dana povratila iz Srbije jedna grupa bečkih piljara, koji su putovali po Srbiji u svrhu, da od bogatstva ovogodišnje šljivarske berbe priskrbe nešto i za Beč.

Njemačka nazivlja mjesta u Elzasu i Lotaringiji. Dne 2. septembra prošle godine izdan je carski ukaz, kojim se nalaže, da se imadu nazivlja sviju mjesta u Elzasu i Lotaringiji, koja su prije nosila francusko nazivlje, promijeniti. Ovih se je dana stim poslom nastavilo.

Direktni put do Ljubljane nemoguć. General Cherfils misli, da mora Cadorna kušati s nastavljanjem svoje ofenzive na više mjesta, po primjeru Brusilova, jer da je direktni put u Ljubljanu nemoguć.

Kako će dugo još biti kave? „Drau" donosi: Nijedan napitak nema kod nas takove važnosti kao kava, jer Austro-Ugarska par excellence jest zemlja kave. Zato je vrlo interesantno pitanje kako dugo mogu još potrajati zalihe kave. General-direktor centrale kave d. d. Virag izjavio je za direktno pitanje, da smo mi za polovicu godine snabdjeveni kavom. Možda će do onda poći na rukom, da se te zalihe na novo popune. Slaba nada.

Pripomoć umirovljenima. Kako „Wiener Zeitung" javlja, objelodanjena je naredba ministarstva financije o udijeljenju pripomoći, samo za jedamput, državnim službenicima u miru, udovama i siročadi državnih službenika. Ta je naredba uslijedila obzirom na izvanredne prilike, što ih je rat izazvao.

Pozivi u Rumunjskoj. „Tagespost" javlja da su pozvani pod oružje svi rumunjski časnici i vojnici, koji su boravili na dopustu. Željeznički je materijal na svim linijama rekviriran, a personal mobiliziran.

Neutralci i rat. „Morningpost" javlja iz Christianije, da je norveški pomorski list dementirao vijest, polag koje su se škadinavske države složile sa Nizozenskom i Švicarskom, da zajednički nastupe protiv svojevoljnog tumačenja medjunarodnoga prava sa strane zaraćeuih država. Takvo združenje nije dosele izvršeno, a niti se namjerava izvršiti. Skandinavski su se pako narodi odlučili na zajednički protest protiv engleske i njemačke liste konterbande.

Francuski glas o Madžarima. „Hrv. Riječ" donosi po „Pester Lloydu": „U broju „Matina" od 13. o. mj. nalazimo „znamenitih" stvari. Tu se list definitivno izražava o „Madžarskim bojaznima". O ministru predsjedniku se tu kaže: „Grof Tisza, ne obazirući se na interese svoje domovine, kojoj ni jedan narod nije zlo želio, pretvara se u mešetara izmedju pangermanizma i prekuhane taštine Madžara. Ovaj narodić, navikao da tiranizuje mnoge druge, ima već davno taj običaj, da gledajući na austrijsku osrednju sposobnost, o samom sebi čini pretjerane pojmove. Potomci Košutovi, kakovi god bili njihovi motivi, osudjeni su svojim držanjem kroz ove dvije godine, i ne će se nijedan glas dići u njihovu korist na dan obračuna..." Doista je — nastavlja dalje „Pester Lloyd" — strašna nezahvalnost, koju madžarski narod pokazuje prema zapadnim narodima, koji mu apsolutno ne žele zla! Ili zar znači zlo željeti, ako se traži, da se Karpati odstupe Rusiji, Erdelj Rumunjskoj, Srijem i Hrvatska i Slavonija Srbiji, i ako se nešto takovo nastoji postići sa neznatnom silom golemih topova i beskonačne bubnjarske vatre? Mi smo eto nezahvalni narod — no, hvala bogu, nismo izgubili ni pedlja zemljišta."

Centrala za razdiobu krumpira u Ugarskoj. Javlja se iz Budimpešte, da će u najbližoj budućnosti uslijediti naredba ugarske vlade, kojom će se zaplijeniti prirod krumpira, dok će se njegovu razdiobu povjeriti posebnoj centrali, koja se ima osnovati.

Rasputin živi? „Neue Freie Presse" prima od svog amsterdamskog dopisnika: Poznati glasoviti monah Rasputin, savjetnik cara Nikolaja II., koji je kroz više godina utjecao na samodršca svih Rusa, a zatim pao u nemilost, te napokon i zaglavio kao žrtva umorstva iz zasjede — nalazi se prema vijestima „Slova" ne samo na životu već uživa istu milost kao i prije na carskom dvoru. Poznata je činjenica, da je car Nikolaj osjetljive savjesti, te da osjeća neophodno nužnim držati uza se neprestano po jednoga savjetnika. Isti je slučaj kod Kuropatkina, a čini se i kod Suhomlinova. Nije stoga ni čudo, da je Rasputin u vladajućim krugovima, koji se zanose misticizmom i nadprirodnim moćima, bio u tako velikoj milosti. Prema drugoj je vijesti car Nikolaj ponovno odlikovao Rasputina, koji ga je takodjer pratio za posljednjega pohoda na frontu.

Zarobljenici u našoj monarhiji. U našoj monarhiji drži se do sada u evidenciji, kako to nekoji madžarski listovi javljaju, ravno jedan milijun zarobljenika. Za uzdržavanje te silne mase troši se godišnje 860,000.000 kruna. Za rad se upotrebljava 400.000 zarobljenika, a rad svakog pojedinog cijeni se na 3 K dnevno, što iznosi 360,000.000 K godišnje. Kako vidimo, ne dobiva se niti polovica svote, koja je potrebita za uzdržavanje cjelokupnog broja zarobljenika.

Amerikanski izbori u Evropi. „Vossische Zeitung" donosi: Doista je vrlo rijetka pojava, da se u vrijeme ovoga rata provadjaju u Evropi — amerikanski izbori. Na 14. septembra o. g. glasovat će 35.000 dobrovoljaca iz Britske Kolumbije, koji služe u engleskoj vojsci i mornarici, za kandidate zakonodavnih tijela u provincijama Kolumbije, i to u isto vrijeme, dok se obavljaju izbori i u njihovoj domovini. Dosele nije jošte ratno ministarstvo izdalo dozvole, da se ti izbori prenesu čak i u strjeljačke jarke, ali su izborni registri već otposlani u razne bolnice i mornaričke postaje, gdje se nalaze Kolumbijci. U te registre bilježiti će oni kandidate, za koje misle glasovati. Svaki Kolumbijac, koji je navršio 21 godinu, imade pravo izbora.

Nove ruske granate. „Berliner Tagblatt" javlja sa bukovinskog bojišta: Zarobljenici pripovijedaju, da uporabljaju Rusi nove ručne granate, koje se dadu tempirati (mogu se nastaviti za dolučenu daljinu). Te su granate engleskoga izvora. Velike su kao jabuka i potpunoma okrugle; ne bacaju se, već se kotrljaju po tlu. U tu svrhu drže za to uvježbani vojnici u lijevoj ruci užigajućom tvarju namazan remen. Vojnik mora prosuditi udaljenost neprijateljskih pozicija, zatim nastavi granatu i otkotrlja je proti neprijatelju. U bojevima iz bliza ove su granate, vrlo praktične, bolje od običnih granata jer ne zahtijevaju kod bacanja osobite spretnosti. U gorovitim su predjelima vrlo pogibeljne, ako se neprijatelj nalazi na višem mjestu od naših četa. Uostalom te granate nemaju posebne razarajuće jakosti, ali sa svim tim nije najgodnije, kad se onako brojne kotrljaju po našim jarcima.

Propadanje francuskog pučanstva. Na sjednici trgovačke komore, što se je pred nedavno održala u Nancyu, izjavio je presjednik, da iznašaju gubici francuskog pučanstva dva i pol milijuna ljudi. Potraje li rat još dvije i pol godine, bit će broj pučanstva jednak broju iz g. 1871.

Opća školska obvezanost u Rusiji. Javlja se iz Petrograda: Ruski ministar za nastavu predložit će u budućoj sjednici dume zakonsku osnovu za uvedenje opće školske obvezanosti, što se ima provesti još tečajem ovog rata.

Gospodarstvo.

Fini pekmez od suhog voća.

Fini pekmez (marmelada) može se kuhati od voća bez pekmeza: od ošava (suhih krušaka), smokava, hurme (datula). Voće se dobro opere, sitno iskriška te metne u vodu da nabubri. Drugi dan pošto se nakiselilo, metne se na vatru i kuha kao i svaki drugi pekmez, a ne meće se unutra šećera. Kuhajući valja mješati, da se osobito raskuhaju krupniji komadići. Jede se fino nu kruhu i u kolačima.

Kako se jeftino kuha kava.

Skupoća kave mnogome je dotužila, a kako kava čovjeka u istinu ne hrani nego samo sladi, najbolje je ostaviti se kave i kuhati prženi ječam. Ta i naši stari nijesu pili kave, a bili su zdravi i jači nego mi. Nu ko baš ne može da kavu ostavi neka čuje, kako će je kuhati, da ga dodje jeftinije. U nas se kuha kava u vrućoj vodi, ali kako se brzo uzvari, to u kavi ostane mnogo mirisa i slasti, neizvučeno. Zato valja tucanu ili mljevenu kavu najprije u vodi kiseliti i to ovako: U flašu naspeš 3 kašike kave, a onda naspeš hladne vode isto kao da ćeš je kuhati. Flašu začepiš i dobro promućkaš, a pošto se sat kiselila opet ju pronućkaš i tako nekoliko puta. Ostaviš je preko noći kiseliti a u jutro eno u flaši šerbe. Sadi šerbe procijedi i prokuhaj ga na vatri i da vidiš fine kave. Kavu (cijedj) ne baci nego joj primetni jednu kašćicu taze kave i opet zakiseli u flašu i radi kao prvi puta, tako moreš staroj cijedji po dva tri puta primijetati po kašćicu kiseliti i kuhati. Tako ćeš kod tri kašćice kave najmanje jednu kašćicu prištedjeti, a dobit ćeš za popit ljepšu i sladju kavu.

Hoćeš li da ti krava daje više mlijeka?

U njemačkom listu „Milchzeitung" piše jedan gospodar, kako se čestim dojenjem krava može dobiti više mlijeka. On je imao kravu, kojoj je davao dnevno 3 i pol kile krme i 4—5 kila repe i osim toga sijena. Krava je tri sedmice iza kako se otelila davala samo tri i pol kile mlijeka, pošto je na dan tri puta mužena. Iza toga poče on kravu 8 puta na dan musti, a krava je dala deset kila mlijeka na dan, dakle tri puta više. Mlijeko je bilo isto tako dobro kao i prije. Tako je muzao kravu kroz tri sedmice svaki dan 8 puta, a onda je opet poče musti kao i prije tri puta dnevno — i gle krava je i dalje davala 5—6 kila mlijeka; kad je i tu kravu kroz tri sedmice svaki dan sedan puta muzao, poče davati 14 i pol kila mlijeka, a toliko je davala i kasnije, kad ju je opet dojio samo tri puta na dan. „Hrvatska".

Zdravstvo.

Zdravlje i zrak. Čist, svjež zrak najglavniji je uvjet za čovječje zdravlje. Oni, koji to propovijedaju, imadu dosta dokaza, da svoju tvrdnju potkrijepe. Ljudi, koji su po svome zvanju prisiljeni, da budu čitav dan na svježemu, čistomu zraku, mnogo su zdravija izgleda, nego li oni, koji cijeli dan borave u sobama.

Najgore ćute to oni, koji su primorani, da veći dio dana proborave pod zemljom, kao rudari i namještenici podzemnih željeznica. Engleske neke novine pripovijedaju, kako se je pokazao upliv svježega zraka kod namještenika londonske podzemne željeznice. Ta je željeznica bila uredjena na paru. Najviše su dakako ćutjeli pomanjkanje čista zraka i štetan upliv pare i uima strojevodje i ložači, koji su neposredno cijeli dan udisavali nečist dim i paru parostroja. Svi ti nesretnici pokazivahu tužan izgled na svojim sivkasto žutim licima. Kad se pak najednom parna ta željeznica pretvorila u električnu, za čudo promijenio se je i izgled tih namještenika, kao što i uopće njihovo zdravstveno stanje. To je najbolji znak, kako im je prije dim i pokvaren zrak škodio.

Naprotiv opažao se je izvrsni upliv svježega zraka kod namještenika nadzemnih željeznica, koji se baš mogu ponositi svojim zdravljem, jer cijeli dan udišu čisti zrak. To se isto opaža i kod drugih mnogih zvanja, n. pr. kod kočijaša, listonoša, vrtljara, seljaka itd., koji se čitav dan kreću u čistom zraku.

Kad bi svi ti morali najednom zamijeniti svoje zvanje drugim zvanjem, koje im ne bi dozvoljavalo taki boravak u čistomu zraku, bez dvojbe bi to odmah uplivalo na njihovo zdravlje. Iz toga se jasno vidi, kako su korisni dulji izleti onima, koji su vezani po svomu zvanju, da svoj vijek borave u sobama, kao što je to većinom u velikim gradovima i po tvornicama.

Kako se valja čuvati od sušice. Kako danas znamo, da su uzrokom sušice neka posebna vrst sitnih, prostim okom nevidljivih gljivica — bakterija — znademo se i bolje čuvati te bolesti, nego li onda, kad te uzročnike sušice nijesmo još poznavali. U prvom redu treba da se brinemo za zdrav stan, do kojega dopire po mogućnosti čim više svježega zraka i sunčana svjetla. Čuvajmo se prašna i dimom onečišćena zraka i pretjerana tjelesna napora u svakom pogledu, osobito pako ne uživajmo prekomjerno žestoka pića. Ukratko nastojmo oko toga, da što redovitije provodimo život! Tim bo redovitim životom laglje će naše tijelo odoljeti štetnom uplivu uzročnika raznih bolesti, a tako i sušice. Osobita briga ima se posvetiti njegovanju, čistoći našega tijela. Ruke, nokti, neka budu vazda čisti kao što i naše odijelo, rubenina i stan. Osobito se preporuča jačati si tijelo svoje čestim kupanjem i trenjem nakon kupanja. Hrana imade biti jaka i zdrava. Čuvajmo se svake nahlade, a nahladimo li se, najbolje je odmah pitati liječnika za savjet. Nikako ne valja propustiti očistiti usta i zube nakon svakog obroka. Žepni rupčić neka se mijenja svaki dan. Sušičave majke ili dojke ne smiju ni na koji način, ni pod kojim uvjetom dojiti djecu. Isto tako ne bi smjeli sušičavi ljudi njegovati ni bolesnu ni zdravu djecu, niti bi smjeli prodavat hraniva ili uživala ma koje vrsti. Tim se naime načinom mogu najlaglje prenijeti sitni uzročnici sušice sa bolesna čovjeka na zdrava. „Hrvatska".

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Eugenij se digne, prodje dva tri puta po sobi, zatisnu pepeo svoje lule palcem dublje. Napokon se ustavi pred udovicom, polnu žestoko, da je pepeo prhnuo u vis i reče:

„Da, da! Dobre su vam oči, gospodarice. Da, da! Naš je Vladimir objesio nos. Hoda po bijelom danu kao mjesečnjak, i mrmlja koješta preda se. Nije već onakav, kakav je bio. Kanda mu se duša izvrnula."

„Eh!" nastavi Jagica, „ne mislim, da se je vrgao na zlo. Pače mirniji je, tiši je. Dolazi ranije kući, ustaje ranije. Al što je to, što je to? Kad vidim, da se mlado, lijepo lice ne smiješi, sve mi je krivo. Ta kad da se nasmiješ, nego za mladosti? Poslije dodje žena, dodju djeca, briga ti sjedne za vrat: tu se nije kad smijati. Deđerte, božja dušice, deđerte, gospodine Eugene, skinite mi taj strah sa srca! Šta mu je, našemu Vladimiru?"

„Eh! Što me pitate, gospo Jago," otresnu se Eugen ponešto zlovoljan, da se je starica čisto preplašila. Što znam ja? Što znam ja? Nijesam ga ni pitao. Takov je, no. Kao voda, koja kadšto stoji mirna i glatka je kao dlan, kadšto opet kipi i skače, da će te obasuti. Ne reče mi ništa, kao da mu na ustima lokot stoji. Ja ne pitam, i ne ću nikad. Žao mi ga je, ali što ćete. Kad se čovjek u se zatvori, nije dostojno kucati na vrata ili pače prisluškivati."

„Eh da! Pa vi ništa ne znate?"

„Boga mi ne znam."

„Vidi! Vidi! Kako se to prevrnuti može. I ništa ne slutite?"

„Slutiti! Slutiti! To je ništa, to je gore nego ne znati. Dakako da slutim. Valjda i vam vaš mali prst nešto kaže. Tu, tu će biti koji vrag!" viknu Eugen, pokazav prstom na srce.

„Ah da, da!" kimnu Jagica. „Pravo rekoste. I čudo, te se jadu ne dosjetih. Hvala Bogu i Bogorodici. Samo da nije moja kuhinja kriva. Bit će, bit će. Ne jede, ne pije, ne pjeva, ne puši. Sad mi je puklo, ženska je je opčinila, nije čudo. Gospodin Vladimir bijaše već kao na ovoliki dječarac žigica. Dodirni ga se, prsnut će. Eh ženska je glava, samo da znam, koja!"

„Koja? Bože moj? To možete i bez knjige čitati. Ta ona je, ona. Bijes ga je napatio onamo."

„Ah vi dakle mislite, gospodična Dobranićeva je."

„Ma da! Trebalo mu je toga! Recite mi pravo, gospo Jago, zašto se ljubi?"

„Eh, šta me to pitate?" slegnu stara ramenima. „Tako je Bog naredio, pa se ljubi."

„Bog! Dakako! Ali zašto?" Ja velim: Ljubiš, da se ženiš."

„Pravo, Pravo!"

„No vidite. A da se oženiš, moraš se okućiti. Je li tako?"

„Bog zna, da jest. Al znate, gospodine Eugene. Ljubav, ljubav! To je ciganska riječ. Ljubav je i ovo i ono. Što puta nije nego mjehur od sapunice. Da nije tako pri gospodinu Vladimiru, a?"

„Da bi Bog dao! — Ali nije, nije. Mislio sam i ja, kakav je Vladimir, da će planuti, pa Bog! A ja! Zajelo se to duboko u njegovo srce, prži ga. Nije to šala."

„Pa neka — —"

„Šta neka? Šta vi znate? Nije to samo tako, već se pita: Tko? Što? Kako?"

„Kako?" nasmija se Jaga, „Bože moj! To bar nije majstorija. Kod mene je bar čisto kratko bilo. Moj pokojni reče: „A?" a ja rekoh: „Da" i pope blagoslovi."

„Kod vas je tako bilo," rasrdi se Eugen, „al vi ste vi, a Vladimir — —"

„Dakako! Pravo velite. Ne ide svaka čižma na svaku nogu. Eh šta ćemo! Ja velim samo: Hvala Bogu, da nije gore clo. To napast napokon svaku krštenu dušu snadje, jer zašto nas je Bog stvorio? Tko nije pop ili opatica, neka si priveže dušicu za dušicu, inače je tepac. Tako mislim ja. I Bog blagoslovio Vladimira. Baš vam hvala mladi gospodine, čisto sam zadovoljna. Samo da nije moja kuhinja kriva! Idem, idem! Ha! Čujete li? Čini mi se, da me zvao pitić. Službenica!"

„S Bogom! S Bogom!" izmuca Eugenij, kad je već Jage nestalo bilo iz sobe.

Za nekoliko časaka navali Vladimir u sobu. Baciv svoj šešir na postelju, pohiti k pobratimu, da ga zagrli. Eugenij uzmaknu, pogleda ga oštro i zapita hladno:

„Što je?"

„Što je?" kliknovaše Vladimir, grleći i cjelivajući žestoko Eugena, „dobro je, brate, oh dobro! Tako mi nije nikad pri duši bilo."

„Vladimire! Ti si u sima sišao! Tlapi li ti se možda, da sam ženska?" reče Eugen ozbiljno izvinuv se zagrljaju prijatelja.

Vladimir sjedne na postelju. Poniknute glave gledaše u pod, njegove oči sijevahu čudnovatim žarom, na licima igraše čudnovata rumen. Napokon mahnu rukom i govoraše kao van sebe:

„Već sam zdvajao! Ti ne znaš, što je to srce pretrpjelo. Kao da ga je tko šakom gnječio. Ja pedagog, nevaljali dječku pedagog! Dan na dan tesati gramatiku, a u srcu nosiš pjesama stotinu.

To je onaj Schillerov krilati konj pred plugom. Sto puta doviknu mi pamet: „Baci toga vraga!" al srce me šapnu: „Čuvaj! Zašto?" Ja ti ne rekoh ništa, Eugenije, posve ništa! Pogriješio sam proti pobratimstvu. To bijaše prva tajna pred tobom, ali sam si kriv. Ti si me opomenuo, prije no udjoh u kuću, neka se čuvam. Ti si kriv, jer si mi pozor svratio na nju; ti si kriv, što svoje srce sakrivah od tebe, jer joj ne prijaš. Ti, ti si kriv, ali hvala ti za krivnju. Tvoja krivnja moja sreća. Priznaj, da sam sretan."

„Ne znam, o čemu govoriš," odvrati Eugenij mirno.

„Opet taj ledník, opet ta suhoparna proza. Ti me vrijedjaš, Eugene."

„Tvoj krilati konjić ne stoji pred plugom, već bije kopitom zvijezde. Govorix ljudski!"

„Da, da! Zaboravih, da me Eugenij sluša, da tebi govorim. Čekaj! Čuj me! Sve ću ti po redu već bije kopitom zvijezde. Govori ljudski!"

„Logički?"

„Do najtanje sitnice. Bit će mi lakše."

„Molim, kazuj brzo, ako želiš sitnice pričati."

„Rekoh ti, kako se prvi puta poklonih gospodji, kako se na odlasku sukobih s njezinom kćeri. Poslije ti već ne rekoh ništa. Ili me je bilo stid, ili sam se ljutio na te, jer Dobranićevine, kako već spomenuh, nijesi prijatelj. Vrlo se dobro valjda sjećaš, kako sam prvih dana iza toga sastanka odgovarao na tvoja pitanja, kako mi je to novo zvanje nesnosno. Ti mi reče, neka ga se okanim. Ne učinih toga. Kasnije me nijesi više pitao, a to mi je vrlo drago bilo. Rekoh ti samo jednom prilikom, da mi se kuća vrlo mili, jer me paze kao rodjenoga sina. Ti si na to šutio. Valjda si nešto naslutio."

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 413.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 29. kolovoza 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Rumunjsko izdajstvo.

Rat sa Rumunjskom.

„Fremdenblatt“ piše o rumunjskom naviještenju rata: Jučerašnja nota rumunjske vlade je dokaz nečuvene besramnosti, te je Rumunjska doživjela čemernu slavu, da je nadmašila u podlosti dapače i Italiju, koja je barem jednostrano postavila izvan krijeposti saveznički ugovor s Austro-Ugarskom nekoliko tjedana prije nego li joj je rat navijestila. Ali što je sinoć u 9 sati naš saveznički rumunjski kabinet ukinuo saveznički ugovor s nama ratnim navještajem, takav neposredni skok iz saveza u rat stoji u povjesti kao jedini osamljeni slučaj. I okolnost, da se rat započinje zajedno s izručenjem ratnog navještaja, jest dogodjaj, koji je bez primjera u analima diplomacije. Rumunjska je nogama pogazila svaki obzir, što ga pristojnost, samopoštivanje i poštenje nalažu. Jasno je, da izmedju talijanskog navještenja rata Njemačkoj i rumunjskog navještenja rata Austro-Ugarskoj postoji unutrašnja sveza, te da je zajedničko postupanje obiju izdajnika plod zavjere. To je par plemenite braće! Ali kao što talijanska pomoć nije mogla prošle godine da zaustavi austro-ugarskog i njemačkog pobjedonosnog pohoda na istoku, ali kao što vjerolomstvo kralja Vittoria Emmanuela nije spriječilo oslobodjenja Poljske ispod ruske vlasti, tako ni podli, nepristojni zaskok Rumunjske ne će biti u stanju da tezulja rata prebaci na našu nesreću. Ta mi smo dugo već računali s mišlju, da je rat s Rumunjskom moguć. Poduzeli smo sve priprave, da možemo s uspjehom ići u susret novomu neprijatelju. Razjarenim srcem i pravednom srdžbom, ali takodjer s mirnošću i pouzdanošću stupamo mi u novi boj, što nam je nametnut, čvrstom odlučnošću, da potučemo i novog ovog izdajničkog saveznika.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Bojna skupina generala konjaništva nadvojvode Karla Franja Josipa: Na jugoistočnim i istočnim pograničnim bedemima Ugarske izmijenio si je sinoć novi naš neprijatelj, Rumunjska, razbojničkim zaskokom prve hice s našim pograničnim stražama. Kod klanca Roten-Turm i kod klanaca na jugozapadu i na jugu od Brašova stupile su ranim jutrom na oboj strani u boj prednje čete; tu smo učinili prve rumunjske zarobljenike.

U Karpatima suzbili smo sjeverozapadno od brda Kukul jaki ruski napadaj s teškim neprijateljskim gubicima. I sjeverno od Mariampola svršio se je s potpunim neuspjehom za Ruse napadaj, što su ga sinoć poduzeli. Bili su svuda, dijelom protunavalom, suzbijeni, te su ostavili u našim rukama mnogo zarobljenika.

Hindenburgova bojna fronta: Vojska generala pukovnika Tersztyanskoga je osujetila navalne pokušaje Rusa. Inače nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na Cauriolu je bilo opet žestoke borbe. Nakon što se je bio izjalovio neprijateljski napadaj u našoj topovskoj vatri, uspjelo je na veče talijanskoj četi potporom jakog topništva, da prodre u naše položaje na vrhuncu. Jutros rano izbacili smo protunavalom opet neprijatelja. Na primorskoj je fronti opstreljavalo talijansko topništvo žestoko brdo Sv. Gabrijela i okolicu Nove Vasi.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. bojnih sila nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U području Somme učinili su na veče naši zapadni protivnici upotrebom jakih sila, nakon obilate topovske pripreve, nove napore, da probiju naše linije na sjeveru od rijeke. Protiv fronte Thiepval, farma Mouquet i šume Delville-Ginchy jurišali su više puta Englezi, a protiv naših položaja izmedju Maurepas-Clery Francuzi. Navale su se izjalovile što u borbi na bodove, što protunavalom. Jugozapadno od Farme Mouquet i u šumi Delville bije se još nadalje boj u malenim dijelovima jarka. Na ostaloj zapadnoj fronti osim živahne topovske djelatnosti u večernjim satovima s obje strane prokopa La Bassee, te na istočnoj obali Moze nema ništa osobita.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Blizu Lennewadena donio nam je ophodnjski napadaj 2 časnika i 37 momaka kao zarobljenike. Sjeveroistočno od Svinjuha (u luku kod Lucka) suzbile su austro-ugarske čete napadaje ruskih odijeljenja.

Nadvojvodina fronta: Sjeverno od Dnjestra provalile su na veče jake ruske sile na juriš. Početni je neprijateljski uspjeh kod Delejova bio posve izjednačen noćnom protunavalom. Dalje na sjeveru nijesu mogle da se razviju iz svojih položaja za jurišanje izmedju Tolste Babe i Zavala neprijateljske navalne čete od djelovanja naše zaporne vatre. Na Karpatima bili su suzbačeni ruski napadaji protiv visokog šljemena sjeverozapadno od Kukula i na Staroj Vipčini.

Na sedmogradskoj granici uhvatili smo rumunjskih zarobljenika.

Balkansko bojište.

Na fronti Moglene došli su Bugari u posjed visova na jugu od Zborskoga. Na čeganskoj su planini izjalovili srpski protunapadaji.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Rumunjska navijestila Austro-Ugarskoj rat.

Beč, 28. (D. u.) Sinoć je došao rumunjski poslanik u izvanjsko ministarstvo, da preda notu, prama kojoj smatra se Rumunjska u ratnom stanju s Austro-Ugarskom od 27. kolovoza u 9 sati na veče.

Njemačka navijestila Rumunjskoj rat.

Berlin, 28. (D. u.) Službeno se javlja: Pošto je Rumunjska sramotno prelomivši ugovore, što ih je sklopila sa Austro-Ugarskom i Njemačkom, navijestila jučer našemu savezniku rat, bilo je njemačkom poslaniku u Bukareštu naloženo, da zahtijeva putnice te da izjavi rumunjskoj vladi, da se sada takodjer i Njemačka smatra u ratnom stanju sa Rumunjskom.

Rumunjska u predvečerje naviještenja rata Austriji.

Amsterdam, 26. Iz Londona se javlja, e se tamo šire glasovi, da će antanta upraviti na Rumunjsku ultimatum radi dozvole prolaza ruskih četa prema Bugarskoj.

Bukarešt, 27. „Moniteur“ priopćuje zaključak ministarskog vijeća, kojim se izvanredni kredit za vojsku od 600 milijuna povećaje za 200 milijuna. „Universul“ javlja, da je mjesto inženira Saligni bio imenovan municipijskim ravnateljem general Paraskivesce. Generalni nadzornik Popović bijaše na mjesto Overesco imenovan zapovjednikom prve armije.

„Politique“ od 25. t. mj. piše prilikom kraljevog rodjendana: Kratko doba, što nas dijeli od onoga dana, u kojemu je naš vladar obećao narodu, da će odlučnošću i strpljivošću krenuti putem svojih prethodnika u veću slavu naše domovine, dostatno je, da nam se današnji dan čini iz dviju uzroka dobrodošlim: Ponajprije nam daje priliku, da se zahvalimo za način, kojim je ono obećanje bilo izvršeno, a onda, da Providnost molimo, da bude našemu kralju i gospodaru sklona. Danas se više ne radi o učvršćenju onoga, što je bilo već stvoreno, već da se održi ono, što je Rumunjska na veličini, sili i slavi postigla pod Karlom te da se k tome dodaje još ono, što nam dogodjaji mogu donijeti e bi se ugled i područje domovine povećali. Došao je važan trenutak za Rumunjsku, čiji sinovi puni pouzdanja gledaju u onoga, koji vodi njezinu sudbinu, kojom je čvrstom rukom za vrijeme od 48 godina upravljao Karol Veliki. Danas nas na svih strana mame morske vile, a kormilar mora napeti svu svoju silu, mora povući sve nauke iz povjesti, da uzmogne povesti ladju sigurnu i čitavu preko divljeg mora.

Lugano, 27. Dopisnik „Vossische Z.“ javlja: Dok svi listovi javljaju o neposrednom ustupu Rumunjske, opozorava „Giornale d'Italia“ neka se toliko ne jagme za Rumunjskom. U inozemstvu bi se tomu moralo vjerovati, da četvorni savez treba Rumunjsku, jer da inače nebi mogao ništa postići. Mora se naprotiv promisliti, da li su rumunjske usluge vrijedne zahtijevanih protuusluga. Svakako je posve krivo, da se upravlja oduševljene izjave na neodlučnu Rumunjsku i na bezglavu Grčku. Vojnički stručnjaci opetuju tome nasuprot, da se bez rumunjske pomoći ne da na Balkanu ništa učiniti, te kapetan Ranzi ponovno predlaže u „Resto del Carlino“ neka se ne uzima za cilj niti Monastira, niti Niša ili Sofije, već neka se učini liniju Solun-Seres-Drama-Kavala glavnom linijom za navalu. Tu su terenske poteškoće najmanje, sudjelovati mogu i brodovlje te se najlakše može postići združenje kroz Dobruču maširajućih Rumena i odrezanje od Carigrada. Ranzi opaža takodjer, da bi neodlučni svršetak bojeva na Balkanu značio poraz četvornog saveza.

Njemačko savezno vijeće na okupu.

Berlin, 28. (D. u.) Wolffov ured javlja: Pošto je rumunjska vlada navijestila jučer Austro-Ugarskoj rat, sazivlje se odmah na sjednicu savezno vijeće.

Rumunjska podmuklost.

Beč, 28. (D. u.) „Neue Freie Presse“ doznaje sa diplomatske strane, da je Bratianu još u nedjelju u jutro izjavio austro-ugarskom poslaniku, da on može, hoće i da će očuvati neutralnost. Medjutim je ali bilo pismo, što je sadržavalo naviještenje rata već u rukama rumunjskog poslanika u Beču. 26. kolovoza u jutro bio je Czernin primljen od kralja, koji je poslaniku izjavio, da će se krunsko vijeće odlučiti u smislu očuvanja neutralnosti.

Promjena poglavice grčkog glavnog stožera.

Ženeva, 28. (D. u.) „Agence Havas“ javlja iz Atene: Poglavica glavnog stožera Dusmanis i podpoglavica istoga Metaxas bili su dignuti kraljevskom naredbom iz svoje vlasti. General Moschopulos, zapovjednik trećeg grčkog zbora, bio je imenovan poglavicom glavnog stožera. Te odredbe pobudjuju veliki utisak.

Kako obrazlaže Italija svoju nevjeru protiv Njemačke.

Berlin, 28. (D. u.) „Norddeutsche Allgemeine Z.“ objelodanjuje izvornik talijanske note, koja se odnosi na navještaj rata Njemačkoj. Nota razjašnjuje: Neprijateljski čini njemačke vlade protiv Italije slijede jedan za drugim sve to češće: A to su ponovne dobave oružja sa strane Njemačke Austro-Ugarskoj, neprekinuto sudjelovanje njemačkih vojničkih osoba kod vojničkih operacija protiv Italije, podupiranje Austro-Ugarske u najposljednjem vrlo opsežnom poduzeću protiv Italije, izručenje Austro-Ugarskoj talijanskih zarobljenika, što su pobjegli iz austro-ugarskih koncentracijonih tabora u Njemačku, zabrana svake isplate Talijanima kao neprijateljskim inozemcima, obustava rentovnog isplaćivanja talijanskim radnicima, koji su imali na to zakonito pravo. Iz svih tih pojava dokazuje se pravo i sustavno postupanje njemačke vlade protiv Italije. Takovo stanje nije moguće dalje podnositi.

„Norddeutsche A. Z.“ opaža na to, da bi bilo poštenije, da je talijanska vlada odustala od toga, da obrazloži sofističkim argumentima svoje ratno navještenje k Njemačkoj. Ona ne će time razuvjeriti nikog, da je njezina sadašnja odluka ništa drugo, nego li daljnja posljedica nevjere, što ju je prije izvršila i posljedak pritiska, što su na nju kroz više mjeseca vršili Engleska i njezini saveznici.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 26. Služb. izvj. od 25. t. poslije podne. Na kaukaskoj fronti traje dalje naše napredovanje zapadno jezera Van. U smjeru prema Mosulu proganjamo ostatke potučene turske divizije.

Francuska.

Pariz, 26. Služb. izvj. od 25. t. posl. podne. Sjeverno Somme učvrstile su se tekom noći francuske čete sjeverno i sjeveroistočno Maurepasa. Nijemci su upravili protiv sela žestoku protunavalu. Pošto su na visini 121 bili pokošeni topovskom vatrom i vatrom iz strojnih pušaka, nijesu se na nijednom mjestu približili francuskim linijama, već su imali teških gubitaka. Zarobili smo 60 vojnika, medju kojima 2 časnika. Ukupni broj neranjenih zarobljenika, što su ih Francuzi od jučer dalje učinili u tom odsjeku, iznaša više od 350. Medju Ouvre i Aisnom vršio se je tekom noći dosta živahan topovski boj u okolici Roye, Lassigny i Moulin-sur-Touvent. Na desnom brijegu Moze živa djelatnost obiju topništva u okolici utvrde Thiaumont. Oko 2 sata kušali su Nijemci izvesti navalu protiv Fleurya, koja se je sasma izjalovila. U Apremontskoj šumi slijedila je opstrijeljavanju francuskih jaraka njemačka navala, koju je zatvorna vatra lakotom zadržala. Kod Chauvoncourta izjalovio se je u našoj vatri njemačko poduzeće protiv neke malene straže.

Zračni bojevi: Francuski je pilot jučer oborio njemačko ljetalo kod Gremeceya, sjeveroistočno Nancya.

Služb. izvj. od 25. t. mj. na veče. Na fronti Somme nastavili smo tekom dana pucati našim topništvom na njemačka utvrdjenja. Do sada smo u jučerašnjim bojevima zarobili 608 vojnika. Danas smo u osvojenom dijelu Maurepasa našli i drugih strojnih pušaka. Jugoistočno St. Michiela zadržala je naša vatra u noći neprijateljski pokušaj protiv Croix-Sanct-Jean. Drugi jedan napadaj na naše položaje u šumi Ailly dozvolio je Njemcima, da su prodrli u pomaknuti odsjek naših strijeljačkih jaraka, ali smo ih odmah izbacili našom protunavalom. Na ostaloj fronti obična topovska vatra.

Belgijski izvještaj: Na različitim točkama belgijske fronte izmjenično topovsko opstrijeljavanje; naše baterije svoju kalibra su žestoko opstrijeljavale njemačke položaje kod Het Sas. U okolici Boesinghe bol sa bombama.

Paris, 28. (D. u.) (Solunski izvještaj). 25. o. mj. pucala su dva engleska monitora i jedan engleski krstaš na kavalske tvrdjave, koje su, osim jedne, zauzeli Bugari.

Istočno bojište: Istočno jezera Tahinos izbjegla je engleska konjanička patrula neprijateljskoj pozornosti, jašila je uz rijeku Angista te je razrušila više mostova. Gradovi Kavala i Drama jesu još uvijek zaposjednuti od grčkih posada, te nijesu još bili napadnuti. U okolici Strume dosta živahno puškaranje medju predstražama i čarkanja. U okolici brda Beleš, jezera Dojran te na desnom brijegu Vardara živahna topovska vatra. Naše su čete utvrdile osvojeno područje pred Ljumnicom. Na našem lijevome krilu su srpske čete znatno napredovale; u okolici Kukuruza su Srbi odbili živahne protunavale Bugara na naše položaje sjeverozapadno Ostrovskog jezera, te su zarobili više stotina momaka.

Engleska.

London, 26. Prvi službeni izvještaj od 25. t. mj. Na našem desnom krilu smo se združili sa Francuzima, koji su preko Maurepasa bitno napredovali. Vršio se je vrlo ljut boj na istočnom i sjevero-istočnom rubu šume Delville, te smo sada pomakli našu liniju na obim stranama ceste Longueval-Flers za nekoliko stotina jarda naprijed. Kao rezultat tih operacija zarobili smo do jutros u 8 sati 8 časnika i 179 vojnika. Dužine neprijateljskih jaraka, što smo ih jučer zauzeli južno Thiepvala i koji su spomenuti u izvještaju od posljednje noći, siže preko izbočine Leipzig još za 700 jarda. Iza toga bijaše u tom odsjeku postignut navalom sa ručnim granatama još i daljnji uspjeh i kod vrlo malenih gubitaka sa naše strane, zarobili smo osim 62 vojnika, o kojima smo javili posljednje noći, još i drugih 165 vojnika. U blizini kamenoloma istočno Hullacha potpalili smo minu, čiji lijevak sada utvrdjujemo. U prošloj smo noći izvršili nekoliko uspješnih provala te smo prodrli u njemačke linije sjeverno Neuville-St. Vast u blizini Hullacha i zapadno Alberta zadavši neprijatelju nekoje gubitke. U blizini Quinchya uslijedila je mala neprijateljska provala, jedno je odjeljenje prodrlo u jednu našu sapu, ali smo ga ručnim granatama odmah iz nje iztjerali.

Drugi služb. izvj. od 25. t. mj. Zapadno Girenchia bijaše suzbita neprijateljska navala. Topovska djelatnost na raznim djelovima fronte.

Služb. vojni izvj. od 25. t. mj. Na obim stranama ceste Longueval-Flers smo pomakli naše linije za više stotina jarda naprijed te smo se svojim desnim krilom priključili Francuzima, koji su prodirali kroz Maurepas.

Služb. solunski izvj. Naše su čete razrušile tri mosta sjeverno Neohori, medju Pasom, Koprisijem i Kucukom usprkos bugarskom otporu.

Domaće Vijesti.

Pitanje istarskih bolestnika. Obzirom na znatne troškove, koje istarski zemaljski fond podnosti radi Istrana zaklonjenih u gradskoj bolnici u Trstu te u pomoćnoj bolnici u Trstu, Via Pondares, presjednik Zemaljske Upravne Komisije, dvorski savjetnik Lasciac pregledao je augusta mjeseca o. g. rečene bolnice, te je ustanovio, da veliki broj Istrana zaklonjenih u istima, koji nisu više potrebovali liječničke njege u bolnici, nije mogao da bude povraćen u zavičaj, bilo što je mjesto prebivanja bilo evakuirano kad je rat buknuo, bilo što do sada nije mogla da bude ustanovljena općina pripadnosti. Nakon što su bile točno utvrdjene lične prilike spomenutih zaklonjenika, u koju svrhu svaki pojedini je bio ispitan od člana komisije Benzona, bilo je odlučeno da se 35 od njih odpremi u zavičaj, odnosno u kakovo zatočište bjegunaca. Za ostale traju pregovori. Jer se za zaklonjenike, koji više ne potrebuju liječničke njege, troši mjesečno okolo 7—8000 kruna ukupno te ovaj trošak može biti prišteđen od zemaljskog fonda i od općina, Zemaljska Upravna Komisija će energično nastojati da zgodnim mjerama ukloni takove nepodobštine toliko u pogledu gradske bolnice u Trstu koliko one na Rijeci. Svakako je dužnost zavičajnih općina, kako je istima bilo predočeno od Zemaljske Upravne Komisije, da poduzmu shodne korake za povratak u zavičaj spomenutih osoba. Presjednik: Lasciac, s. r.

Imena ulica u Istri. Akcija, po kojoj od Zemaljske Upravne Komisije, da se javnim trgovima i ulicama dadu primjerena imena, nastavlja se u Margrofiji Istri sa uspjehom. Najradje se upotrebljavaju imena naših velikih Vladara i vodja kao n. p. Promenada Frana Josipa I, Ulica Frana Josipa I, Trg Frana I, Trg Cesarice Jelisave, Trg Karla Frana Josipa, Ulica Nadvojvode Eugena, Viška ulica, Tegetthof-ova ulica, Cesarevićeva ulica, Ulica Marije Josefe, Boroevićev trg itd. Bila su takodjer uspostavljena starinska imena lokalne historičke važnosti, koja su zadnjih godina bila zamijenjena sa neprikladnim nazivima, što nisu stali u skladu sa austrijskim državnom misli. Ulice u Trstu i Puli, kako je jošu u toku. Presjednik: Lasciac, l. r.

Milodari za „Družbu“. Preko ove uprave poslaše naknadno za Družbu sv. Ćirila i Metoda, prigodom narodnog blagdana gg. Henrik Stieber iz Lavova K 20; Marijan Šeštić, vodnik i Niko Šmiljan, pješak sa bojne pošte 601 po K 2. Ukupno K 24; zadnji iskaz K 941.98; sveukupno

K 965·98. Cjelokupna svota biva doznačena upraviteljstvu Družbe sv. Ćirila i Metoda.

Maksimalna cijena sijenu. Po naredbi c. kr. Namjesništva od 20. t. mj. br. Pr. 2001-1, koja bijaše izdana u d. z. l. br. 30, naredjuje se cijena za sijeno po 13 K kvintal. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeld, m. p.

Iz Hrvatske.

† **Franjo Šoić.** U Vigu (Španjolska) naglom je smrću preminuo Franjo Šoić, pom. kapetan društva „Adrija“ i c. kr. kadet u pričuvi. Tko god ga je poznavao iznenadila ga i kosnula ga se njegova nagla i prerana smrt. Ta navršio je jedva 35 godina života i kad je najbolje mislio živjeti nemila smrt prekinula je nit njegova života. Franjo Šoić bio je od onih prvih, što su svršili nautičku školu u Bakru, kad je ista produljena na 7 godina, pa je prema tomu pripadao k mladjoj generaciji naših pom. kapetana. Odmah se svom dušom posvetio svomu zvanju, pa položiv ispit poručnički i kapetanski, stupio je u službu gore spomenutog društva, gdje je sve do svoje smrti točno, savjesno i besprikorno službovao. Bio je dobar sin, vjeran supug, nježan otac i ljubljeni brat. Govorio je više jezika; osim materinskog, znao je talijanski, engleski, njemački i španjolski. Rado se bavio hrvatskom politikom, budno pratio razvitak svjetskoga rata i željno isčekivao konac, da se povrati u naručaj svojih milih i dragih, — ali eto toga ne dočeka, već legne u hladan grob daleko od svoje hrvatske domovine, koju je ljubio svim žarom duše svoje. Bila mu lahka zemljica, a duši mu vječni pokoj!

Razne Vijesti.

Hindenburg četama u Mitavi. „Deutsche Warschauer Zeitung“ donosi, da je Hindenburg povodom godišnjice zaposjednuća Libave upravio četama u Mitavi slijedeći govor: „Gubici, koje ste Vi Rusima zadali u svrhu obrane ovoga nanovo nam povjerenoga njemačkoga zemljišta kod Jakobstadta na Dvini i prije nekoliko dana kod Rige, pokazali su caru željeznu volju za ostvarenje carevih riječi: „Dotle neka više ne bije slavenski val. Ovdje će Nijemci uvijek vladati. Zato se borimo i zato umiremo“.

Velike ruske operacije u kolovozu. Ruske novine slažu se u prorokovanju o velikim ruskim operacijama u mjesecu kolovozu (po starom). Nekoje novine ističu, da je operacijoni cilj ruskih ratnih osnova Lavov, dok druge predlažu ofenzivu u pravcu na karpatski kut.

Popuštanje englesko-francuske ofenzive. Clemenceau piše o popuštanju bojeva na Sommi: Briandovo je ministarstvo u zbornici svečano obećalo pobjedu Francuske za početak, ili najkasnije do sredine septembra. Ministarstvu preostaje dakle još samo dvadesetak dana, da ispuni obećanje i baci neprijatelja preko Rajne.

Veliko antantino ratno vijeće. Kako javljaju iz Rotterdama, doputovao je francuski general Pau iz Rusije u Le Havre, odakle je odmah proslijedio put u Pariz, gdje će prisustvovati velikom ratnom vijeću antante, koje će se vršiti idućeg četvrtka.

Politički izgredi u Grčkoj. Londonske novine donose, da je prigodom jedne političke komedije u atenskom kazalištu „Panhelenicon“ došlo do ponovnih političkih izgreda. Kod jednoga prizora, u kojem se prikazuje istup Venizelosa protiv kralja, zaviknuo je netko u galeriji „Živio Venizelos!“ To je dostajalo, da dodje do velikih nereda. Uz poklike: Živio kralj! bacio se veći dio gledalaca, medju njima i časnici na Venizeliste, koji su se bili izdali protivničkim povicima. U velikoj gunguli došlo je i do šaka, dok su časnici dapače povukli i sablje. Bilo je više ranjenih, medju kojima i pobočnik ministra rata Papaphelesas.

Instrukcije generalu Sarrailu. Njemačke novine donose, da je general Joffre dao instrukcije generalu Sarrailu neka naime nastavi navalna kretanja samo u jednom dijelu fronte, pošto će se ratno vijeće doskora i opeta pozabaviti solunskim pitanjem, a u toku su takodjer i pregovori sa rumunskim poslanicima.

Pretjerani ruski računi. Ruski centralni zarobljenički ured u Petrogradu raširio je vijest, da je od početka rata pa do početka Brusilove ofenzive palo u rusko zarobljeništvo više od milijun i 300 tisuća njemačkih i austro-ugarskih zarobljenika. Izvjestitelj „Pesti Hirlapa“ javlja iz Züricha, da je ta vijest vrlo udaljena od istine.

Radiotelegrafska postaja na Long Islandu. Prema vijesti američkih novina nakanilo je neko američko telefonsko poduzeće podignuti na Long Islandu novu radiotelegrafsku postoju, koja bi imala nadmašiti sve dojakošnje. Ta bi postaja dosegla visinu od 307 m, te bi po tom bila za 7 m viša od samog Eiffelovog tornja. Prema osnovi stajala bi postaja u vezi s jednim drugim tornjem u Buenos Ayresu, za koji je argentinska vlada već izdala koncesiju. Električna oprema orijaškog tornja bit će dvostruko veća nego su najbliže i najveće radiotelegrafske postaje, i to po Puolsenovom sistemu. Kako se je jur sa predradnjama započelo, ima nade, da će gradnja biti gotova najkasnije u godinu dana.

Novi aeroplan. Kako iz Clevelanda javljaju, konstruirao je neki Ferdinand Žele u Americi novi aeroplan, koji je bio dne 20. do 25. juna u Clevelandu izložen. Mladi je čovjek Slovenac, a ima mu istom 18 godina.

Ofenziva protiv Sofije. Pod ovim naslovom piše pariški dopisnik „Stampe“ o skoroj ofenzivi Sarrailove vojske, koja će biti navodno upravljena protiv Sofije.

Mirovni uvjeti francuskih nacijonalista. — Prema vijesti Frkfrtr. Ztg.“ resumirao je poznati francuski nacionalistički agitator, Charles Maurras, mirovne uvjete francuskih nacijonalista u ovih pet točaka: 1. Osuda cara Vilima; 2. Uništenje pruske države; 3. Raskomadanje Njemačke; 4. Ratna odšteta, plativa u mjesečnim obrocima; 5. Dodijeljenje lijeve obale Rajne Francuskoj. — Inače nema Maurras drugih boli.“

Dovršena kazna od 104 godine. Ovih dana navršila se 104. godina od onog vremena, kad je za rata u Španjolskoj provalila jedna engleska kopljanička regimenta u podrum nekog samostana i ispila 104 butilje vina. Radi toga nedjela bila je regimenta kažnjena sa 104 godine, a kazna je sastojala u tome, da su svi vojnici, koji su onda, pa sve dok su minule 104 godine, pripadali toj regimenti, morali stajati svake večeri sa glazbom na čelu i prezentirati dok glazba odsvira španjolsku himnu, budnicu, marš princa Valesa i na koncu „God save the King“. Minule su 104 godine, i tako je regimenta sretno riješena te kazne, koja bi bila donekle pravedna jedino za one, koji su se u istinu pogostili sa izvrsnim butiljkama iz podruma španjolskih fratara, al nikako za one jadnike, koji nisu te božije kapljice od pred 104 godine ni okusili.

Rijetki nebeski pojavi. „Astronomische Zeitschrift“ piše: Ovih dana opaženo je u Njemačkoj ponovno čudnovato crvenilo na večernjem nebu. U jutro, ali osobito u večer, u sumraku, pojavljuje se neobična ali neopisivo lijepa igra boja na dalekom obzorju. Slične pojave su zabilježene samo za velike provale Krakataua g. 1883., za katastrofe na Martiniqueu g. 1912. i za provale Vezuva g. 1907. Ova igra prirode započinje od prilike 30 časaka iza zalaza sunca a traje oko sat i pol. S prva je obzor žutkast, onda sjajno crven, zatim intenzivno grimizne boje, koja se polako opet pretvara u žutu i svijetlo zelenu. Iza 50 časaka vidi se široka pruga sastavljena iz narančaste, crvene, i crveno-smedje boje. Jutrom se prizor započinje obratnim redosljedom boja. Začudno je, da se boje tim jasnije odrazuju, što je nebo vedrije. Učenjaci misle, da se tu radi o lomljenju sunčanih zraka u vulkanskim prašnim masama i da je negdje na sjeveru došlo do jake vulkanske provale o kojoj mi, uslijed manjkavih vijesti za vrijeme rata nismo još ništa dočuli.

Gospodarstvo.

Sapun za domaću potrebu.

Sapun je hemični spoj tustila i pepela (luga). Svako je tustilo dobro za tvorenje sapuna: govedji i ovčji loj, svinjska mast, svaki kuhinjski odpadak, svako ulje od uljike, repe, suncokreta itd. I svaki je pepeo za to dobar. Mjesto pepela može se uzeti 5 dijelova vapna i 1 dio sode; dobro je dotati i nešto živoga vapna.

Kod tvorenja se sapuna postupa ovako: Uzme se mast, loj ili ulje ili od svega po malo i metne se ga u po sudu. Tu mast treba zalivati neprestano s lugom (lušijom), koji je od pepela učinjen, i koji mora biti uvijek pripravljen u čabru. Čabar s lušijom može stajati više, da može kapati ili polagano pretakati se u posudu s tustilom. Voda mora uvijek pokrivati pepeo. Od časa do časa treba dodati u čabar novog pepela i nešto živoga vapna, da ostane lug oštriji.

Lug i tustilo prečinjaju se u donjoj posudi sami od sebe bez kuhanja u sapun, koji je istina tekuć, ali ipak dobar za pranje i čišćenje.

Takvi se tekući sapun može osoliti i prekuhati u tvrdi sapun na slijedeći način: U posudu, u kojoj hoćemo prekuhati tekući sapun, nalijemo vode, osolimo ju pošteno, pa prilijemo tekućega sapuna, pa tu smjesu kuhamo. Za par sati pustimo je, da se ohladi i poberemo pjenu. Ta je pjena sapun. Pjenu spremimo u posudu, rastopimo ju na ognju i prelijemo u drugu posudu, da se ohladne i otvrdne. Sapun je gotov; treba ga još samo razrezati na komade.

Smjesi, prije nego li ju prekuhavamo, možemo dodati još čiste smole ili terpentina, da dobije ljepšu boju.

Sapun iz loja može se kuhati i na ovaj način!

Na svakih 10 kg. loja uzmi 3 kg. živoga vapna, 23 litra mehke vode, 3 četvrta kg. sode i 3 kg. soli. Potom stavi vapno u posudu, poškropi ga s nekoliko vode i pokri ga. Poslije 15—20 časaka je vapno ugašeno i raspade se u prah. Na to stresi vapno u sodu. Nakon jednog sata dolivaj vode i mješaj neprestano. Zatim pusti da se tekućina staloži i da gusto padne na dno. Čistu tekućinu koja je zgora i koja je lug stavi skupa s lojem nad oganj. Ta smješa neka kuha 4 do 5 sati; potom uspi u nju spomenuta 3 kg. soli. Na talog vapna i sode nali opet druga 23 litra mehke vode, pomješaj je i pusti da se opet staloži gusto na dno. Sa čistom tekućinom pak zalivaj sapun, kod ga kuhaš. Kada se nabere sapun na vrhu u obliku pjena, poberi ih i stavi ih kuhati u kakvoj posudi, da se rastope. Preli ih u drugu posudu, da se ohlade i da otvrdnu. Tako si dobio sapun, razreži ga kao palentu na komade i spravi ga na hladno mjesto, dok ti bude trebao.

Na koncu spomenuti ćemo našim ljudima, koji ne znaju kako se sapun pravi i koji dapače ni misle da si ga nije moguće samo kod kuće načiniti, samo ovo: Česi, koji su se naselili po Slavoniji čine sami doma sapun i mnogi seljaci naučili su se od njih, pa u svojim kmetskim kućama prave vrlo dobar sapun.

* * *

Da kod ne gnjilju.

Treba onaj dio, koji ćemo u zemlju zabosti, omazati smjesom lanenog ulja i ugljena. Ova se smjesa ovako pripravlja. Vrućem lanenom ulju treba pridodati stučena ugljena sve dotle, dok ne dobije gustinu masne boje; ovom smjesom, još dok je vruća, valja omazati onaj dio koca i začuvati će se mnogo godina, ja ne sagnjije.

Da krmad ne zakržljavi.

Napredni težaci u Englezkoj upotrebljavaju za gornji posao ovo sredstvo, koje i da preporučam, jer sam kušao.

Svaki dan, prije nego što ćeš dati izjutra krmadi hranu, podaj im najprije jednu žlicu lanene proje sa kiselim mlijekom izmiješane, neka poloču. Po prilici i po veličini krmčeta i više. Poslije 8 dana treba im toga više dati, a sve dotle naraćaj, dok ne vidiš, da ti se krmče otrglo i oporavilo. Ako ti je krmče bolesno — ovim češ ga izliječiti.

Čaše i staklenice

na koje se naročito od vode sa bunara uhvatio vodeni talog, možemo najčišće oprati sa solnom kiselinom, koju možeš nabaviti u svakoj ljekarni (apoteki). Na jednu litru vode treba uzeti 10 kapljica rečene kiseline i tom kiselinom dobro isprati oprljane čaše i staklenice. I stakla po prozorima možemo ovom kisalinom vrlo dobro oprati.

Jasenovo lišće kao sredstvo protiv proljeva. Često biva da telad ili janjad, dok se još doje i kad su se počeli prihvaćati i druge hrane, imadu jak proljev. Kao ustuk proljevu preporučuju i jasenovo lišće. Sakupljeno i sušeno ovo lišće može im se davati za brstenje. Ono ima moći, da steže, i to se vrlo opaža kod govečeta, kad mu se u kasnoj jeseni, pri neimaštini druge hrane, pruža jasenovo lišće.

Kako češ postupati sa onim stablom voća, komu je koru blago načelo i nagrizlo?

Je li rana još na mlado, onda je namaži hladnim tečnim voćarskim ljepilom ili ilovačom i kravljom balegom. Nu ako je rana zastarjela i ogrizina se osušila onda je najuharnije, da ranu namažeš katranom.

Smije li seljak prodavati slamu?

Odmah se odgovara: ne smije, jer svaki seljak, koji slamu prodaje, rdjav je gazda. Evo zašto. Ne smiješ slamu prodavati i zbog djubra (gnoja), jer ona slama mora opet u zemlju da posluži kao biljna hrana onim usjevima, koje ćemu u napredak sijati. Seljak mora imati slame u obilju, da prehrani blago, ko i za nastelj (prostirku). Istom onda, jesi li nagrno toliko slame da će ti je i pritećí za godinu dana — možeš višak prodavati. Drugačije pod nijedan način, jer bi onda morao kupovati gnoja, da zemlji nadoknadiš one nuždne sastojine, koje su iz zemlje u slamu prenešene.

Svaki seljak, koji prodaje slamu, prodaje i moć zemlje, a s ovog propada i on sam.

Neka se dobro zapamti ova besjeda!

Nikola Večić.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Pače više,“ kimnu Eugenij.

„Pogodio si, prijatelju. Dobranićev sin Koloman majčin je mezimac, raspušten, prevrtljiv dječak, kome je sve slobodno, nad kojim roditelji nemaju nikakve vlasti. Taj prpošni dječak zlostavlja cijelu kuću, i oca i majku i sestru i svu družinu. Divlji je kao ždrijebac bez uzde. I mene htjede taj mladi nasilnik spraviti pod svoju vlast i kad ga prvi put ukorih, jer nije naučio bio svoje zadaće, upitn me posve mirno, kojim pravom da ga korim; da li ne znam, da je on gospodin, ja samo njegov sluga. U meni uskipi krv. Malo da se ne zaletih na nj. Bio sam tvrdo odlučio ostaviti se učiteljstva, dignem se naglo, da je dječak sav protrnuo od straha i podjem ravno gospodji, te ispripovijedim, što se je sbilo. Rekoh, da moje poštenje toga podnositi ne može i da se zahvaljujem. Domaćica bijaše, čini mi se, uvrijedjena. Koloman da je mlad, te bi buba katkad štošta u vjetar, al da me nipošto nije uvrijediti htio, i neka ne sudim toli oštro o riječima djeteta. Ja ostah tvrd. Gospodja Dobranićka bijaše u očitoj neprilici, kad joj izjavih svoju odluku. „Idem, rekoh, idem pod svaki način. Ako sam i mlad, opet sam zrio te imam plemićkoga ponosa. Vi znate vrlo dobro, da ne postah učiteljem Vašega sina od nevolje. Umoljen, htjedoh da ga po najboljem znanju poučim, da ga uputim na poštenje. Kako da mu budem učiteljem, kad me ne štuje. Idem!“ Gospodja me uze tješiti i nagovarati, ali ja ne popustih. Tad se sretoh s okom njezine kćeri, koja je do svoje majke stajala. Šutila je mramorkom, ali njezino oko govorilo je živo. Kako da ti opišem taj pogled? Bilo je, kanda me djevojka moli, neka ostanem. Pod tim dugim trepavicama sijevala je tolika blagoća, da mi se srce smekša. Neka tajna žalobnost provirila iz te žarke zjenice, mišljah, da će se sad na izvinuti suza ispod vedja. „Dobro, rekoh, milostiva gospodjo, ja odustajem od svoje prvanje namjere, ali dječak mora opozvati, što je rekao, mora moliti za oproštenje!“ Pozvaše dječaka. Mati mu poče govoriti mekim, plašljivim glasom, da me je uvrijedio, da toga više ne smije učiniti i neka joj to obeća.“

Koloman stajaše, gledjuć u zemlju, kao panj; ni da bi trenuo okom. Majka mu progovori dva, tri puta, al on ne odgovori ništa. Tad planu iznenada Lucija, njegova sestra. Lice joj se zarumeni od ljutine, oči zasijevnuše. „A šta ga moliš, majko, viknu, toga nevaljanca! Je li vrijedan, da mu toliko blago govoriš? Ti besramni, nevaljani dječače! Kleknut biš morao pred majku i pred gospodina Vladimira. Hvali mu, da ti je moguće, da se što pametna naučiš. Šta će od tebe biti, ako ostaneš tup i glup i prazan, kao što si sad? Zamoli gospodina učitelja za oproštenje!“ Dječak protrnu. I u istinu, još nikad ne vidjeh toliko odvažnosti, koliko u Lucije. Nije radi riječi, ali to oko, ta usta, taj žar lica, to drhtanje glasa bijaše toli čarobno, toli silno, da se je i moga srca primilo. I Kolomana smekša sestrina filipika. Vojničkim, omjerenim korakom pridje k meni, podade mi ozbiljno i reče u pol glasa: „Oprostite!“ zatim se okrenu k majci i poljubi je u ruku. Gospodja Dobranićka gledala je velikim očima, šta tu biva, a Lucija kimnu mi smiješeći se ispod oka, kanda se veseli našoj zajedničkoj pobjedi. I zbilja pobijedismo divljaka bar na nekoje vrijeme. Bijaše miran i poslušan, počeo me je pače o svačem ispitivati, doćim je prije šutio. Upitah se, odakle Luciji toliko simpatije za me? Ne mogoh si nikako odgovoriti. Radoznalost pekla me je živo. Počeh promatrati djevojku, i začudih se sam sebi, da je, sastavši se s njom toliko puta, pravo ni pogledao nijesam. Krasna je, brate, prekrasna.“

„Vidjeh je već,“ reče Eugenij mirno.

„Ti ne priznaješ, da je krasna?“

„Jest.“

„Ah ti si htio možda samo zapriječiti, da ti je pobliže opišem. Ne boj se! Ne ću ja u pomoć zvati kojekakve pjesničke fraze, da je iskitim. Lucija je djevojka posve naravska, istinska, prava protivština svoje majke. Svako kretanje, svaki pogled i posmijeh dolazi od nje uvijek bez priprave od sebe. Tako pomišljah pravu žensku ćud. Lucija nije jaka zatajiti ni radosti ni žalosti, ni štovanja ni prezira. Kraj toga ima u nje vrlo puno duha. Čudim se katkad, kako tebko pitati umije! To doduše čine i djeca, ali Lucija pita pametno, i zna, zašto pita. Od onog dana počeh se više njome baviti, više s njome govoriti. Spazih, da joj je to živahnije općenje milo. Zamoli me, neka joj donesem knjiga.

„Valjda pjesama?“ upita Eugenij.

„Da, pjesama.“

„Dakako! Tako počinje svako ljubavno poznanstvo,“ nasmiješi se Eugenij.

„Eto opet tvoje proze! Zar se ne možeš okaniti tih krpica?“

„Ja šutim i slušam vrlo strpljivo.“

„Sve što joj dadoh, čitala je vrlo marljivo i gdje joj štošta nije jasno bilo, zamoli me, neka joj smisao protumačim.“

„Komentar bijaše bez sumnje obilan i dramatičan. Ti si joj čitao Vrazove i Nijemčićeve pjesme? Je li?“

„Da.“

„Pa — pa i svoje, je li?“

„Jesam, jesam, nesretni sine!“

„A ona je bez sumnje pitala za ime tvojega ideala?“

„Nije.“

„Zbilja nije?“

„Nije, velim ti. Tu te je tvoja proza prevarila. Šutila je, ugibala se svakoj izjavi i to toli fino, toli nježno i dosjetljivo, da se preplaših, premda mi je srce do vrha puno bilo. Šutio sam i mučio se s divljim dječakom i latinskom gramatikom.

„Zna li majka za tvoje pjesničke komentare?“

„Zna.“

„Pa?“

„Vrlo joj je milo, da se zabavljam toliko njezinom kćeri. Ponosi se, da je toli duhovita, ili; kako sama veli, idealna, i plemito se je izmirila s ilirskim novotarijama.“

„Razumijem. A otac?“

„Otac se ne brine ni za što. Njega kanda nema u kući. Samo kad ljudi po poslu dolaze k domaćici, upućuje ih na muža svoga.“

„A što dalje?“

„Napokon se riješila moja sreća.“

„Da čujem.“

„Bilo je to danas pred podne. Kao obično poučavao sam Kolomana. Sjedjasmo u gustoj sjeni na brdeljku, odakle puca krasan vidik u šumsku goru. Bjesmo se uklonuli amo, jer su Dobranićevim sa sela u goste prispjeli bili i to čitava četa tetaka, strićića i što ja znam, ukratko, bilo ih je cijela kuća puna tako, da nam ne osta ni zakutka za naše latinsku gramatiku. Domaćica bila me je u jutro, čim dodjoh, pozvala k objedu, a ja primih taj poziv. Dječak je bio onoga dana vanredno revan; pazio je točno na sve, što sam govorio, odgovarao je na moja pitanja, kako treba. Ja sam se tomu nešto čudio, a to tim više, jer je medju pridošlim gostima bilo nekoliko dječaka, s kojimi je dakle moj Koloman pod pola imao. Potom sam očekivao, da će moj Koloman biti raztresen i nepazljiv. Nu poslije si protumačih cijelu zagonetku. Lucija mu bijaše rekla, da će mu danas vrijeme nama prikratiti, ako bude marljiv i poslušan; ako ne bude, da se ne smješ nipošto u obojci igrati s djećacima. To je bilo dječaku zadalo straha, jer je dobro znao, da se Lucija ne šali. Čitajući poglavlje iz „Gallskoga rata“ od Julija Cezara, bjesmo upravo došli do krvave bitke sa Helvećani, kad Koloman u jedamput dignuv glavu reče: Oh, sto puta sam prokleo sve konjugacije i deklinacije. Pogibao sam na mukama.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 414.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 30. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Prvi bojevi na rumunjskoj granici.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nadvojvodina fronta: Dunavski je monitor Almos uništio svojim pucanjem kod Turn-Severina više vojničkih nasada. Na svim prelazima 500 km. dugih madjarsko-rumunjskih pograničnih gora došle su naše pogranične čete u borbu. Neprijatelj je odnio krvave glave, gdje je god napao naše batalijune, osobito sjeveroistočno od Orsove kod Petrosenja, u području klanca Vöröstorony (Rotenturm), na vrhovima južno od Brašova, na kojima je hrabra Sikulska pješadijska pukovnija broj 82 branila domaću zemlju, pa u gorama Györgöy.

Samo daljnje dopremanje jakih rumunjskih opkoljujućih četa uzmoglo je ponukati naše prednje odjele, da se povuku u položaje, koji se nalaze straga i koji su im bili pomno opredijeljeni.

U Bukovini i u galicijskim Karpatima nema osobitih dogodjaja. U bojevima na sjeveru od Marjampola o kojima smo jučer javili dobili smo preko 100 zarobljenika i 1 strojnu pušku.

Južno od Zborova osujetile su naše čete protunavalom pokušaje Rusa, da se približe.

Hindenburgova fronta: Kod Šelvova propala je ruska navala u našoj topovskoj vatri. Kod Rudke-Červišće je došlo do pješadijskih bojeva.

Talijansko bojište.

Neprijateljska je djelatnost postala živahnija na više odsjeka fronta. Naši položaji na Alpama Fasse stoje pod jakom neprestanom topovskom paljbom. Napadaji protiv čardaka na gori Cauriol i Cima dieci bili su suzbijeni. Šljeme je Cauriola palo po tvrdokornom boju u neprijateljske ruke. U dolomitskom se je srezu izjalovilo više talijanskih napadaja protiv naših položaja na Ruffredu. U odsjeku Plocken i na primorskoj fronti, izmedju Colsanta i Nove-Vasi, pokušala je neprijateljska pješadija na mnogo mjesta, da napreduje poduprta snažnim topničtvom.

Jugoistočno bojište.

Naša je dunavska flotilja bacila u zrak petrolejsku rafineriju kod Gjurgjeva.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na mnogo odsjeka fronte opažalo se povećano neprijateljsko pucanje. U području Somme i Moze poprimio je topovski boj opet veliku žestinu. Sjeverno od Somme opetovali su se sa znatnim silama engleski napadaji izmedju Thiepvala i Pozieresa. Bili su krvavo osujećeni; a dijeloma su doveli do borbe na bodove, koji se na sjeveru od Ovillersa nastavlja s ogorčenjem. Bilo je suzbijeno više navala s ručnim granatama kod šume Delville i jugoistočno od Guillemonta. Desno od Moze napadali su Francuzi izmedju Thiaumonta i Fleuryja, te kod Šumovite Gore. U vatri topništva, pješadije i strojnih pušaka propali su svi navalni valovi. Ostali su bez uspjeha slabiji neprijateljski napadaji južno i jugoistočno od St. Mihiela. U zračnoj borbi oborena su 3 neprijateljska ljetala, i to jedno na jugu od Arrasa, a 2 kod Bapauma. Četvrto je ljetalo palo neoštećeno u naše ruke istočno od St. Quentina.

Istočno bojište.

Položaj je uopće nepromijenjen. Na pojedinim mjestima bila je topovska djelatnost nešto živahnija. Na zapadu od Stohoda kod Rudke-Červišće je došlo do pješadijskih bojeva. Na sjeveru od Dnjestra uhvatili smo, odbivši slabe ruske navale, preko 100 zarobljenika.

U Karpatima odigrali su se sukobi sa ruskorumunjskim prednjim četama. Kod Burstina (na Gnjiloj Lipi) je bilo prisiljeno da se spusti rusko ljetalo.

Balkansko bojište.

Nema dogodjaja od osobite važnosti.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 29. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Na desnome krilu stigle su turske čete, nakon što su suzbile Ruse na jugozapadu od Hamadana, u mjestu Develetabad.

Kaukaska fronta.

Na desnome krilu krše Turci otpor Rusa, koji se drže u važnim položajima. Kod jedne je od tih navala ostavio neprijatelj preko 1000 mrtvih. Na centru zauzeli su Turci dio neprijateljskog jarka.

Na lijevome krilu živahna mjestimična topovska vatra.

BRZOJAVI.

Zapovjed vrhovnog vojnog vodstva.

Beč, 28. (D. u.) Danas je bila izdana ova zapovjed vrhovnog vojnog vodstva:

„Vojnici! ratni drugovi! Ja imam da vam javim, kako se je u redovima naših protivnika podigao novi neprijatelj: kraljevina Rumunjska. Vaše pošteno vojničko srce naći će za taj razbojnički zaskok pravednu mjeru preziranja. Mi smo u prošlim godinama preživjeli mnogu gorku. Mi hoćemo pošteno preboriti i novi boj, vjerni uvijek Previšnjem vojskovodji.

Bog s vama!"

Nadvojvoda Fridrih, feldmaršal.

Rat sa Rumunjskom.

Budimpešta, 28. „Az Est" javlja iz Kronstadta: Od jučer naprijed dolaze iz Bukarešta njemački i austro-ugarski podanici. Svi pripovijedaju, da je navještenje rata došlo vrlo nenadano, jer da niti rusofili nijesu istoga sada očekivali. Misli se, da će Rumunjska svu mrskost navještenja rata svaliti na Rusiju, te da će se kušati braniti time, da je Rusija skupljenjem tako jakih četa izvršila takav diplomatski pritisak na Rumunjsku, te ova nije više mogla izbjeći navještenju rata. U Reniju da su bile koncentrirane mnoge ruske divizije, koje da su imale zadaću ići preko Rumunjske protiv Bugarske.

Budimpešta, 28. „Az Est" javlja iz Kronstadta: Već u subotu na večer prispjelo je ovamo mnogo činovnika iz Rumunjske. Iza navještenja rata prevažaju se svi arhivi preko ugarske granice.

Bukarešt, 26. (Zakasnilo.) „Adeverul" javlja, da je 15. t. mj. bio potpisan diplomatski ugovor, a pred nekoliko dana vojnički ugovor sa četvornim savezom.

Berlin, 28. „Vossische Zeitung", raspravljajući o novom vojnom položaju, izjavlja: Rumunjskim navještenjem rata razvijaju se i sa naše strane nove sile. Neprikritim veseljem slijede bugarski političari pooštrenje položaja u Rumunjskoj. Ustup Rumunjske ima za Bugarsku značenje novih vojničkih i političkih ciljeva.

Beč, 28. Ministarstvo vanjskih poslova zamolilo je dansku vladu, da preuzme zaštitu naših interesa u Rumunjskoj.

Kronstadt, 28. Već pred nekoliko dana bijahu u Rumunjskoj poduzete slijedeće ratne mjere: U svoj su Rumunjskoj bili rekvirirani svi automobili i uvršteni chaufferi. Na višim zapovjedničkim mjestima uslijedile su mnogobrojne promjene. Da se može svršiti žetva, bijahu mnogi vojnici poslani na dopust. Bijaše zaplijenjeno 300 vaguna petroleja, benzina i soli, što ih je Bugarska kupila. Unutrašnje je ministarstvo izdalo strogu naredbu protiv kriomčarenja. Bilo je takodjer zaplijenjeno 3000 vaguna kukuruza, što su u Galacu čekali na prevoz.

Budimpešta, 28. U smislu vojničke konvencije sa Rusijom, morala je Rumunjska, da najkasnije do 28. t. mj. navijesti rat monarhiji. Zapovijed, da se mobilizira, koja je danas bila objavljena, datira takodjer od onoga dana. Glasom konvencije moraju rumunjske čete odmah na prvi dan mobilizacije da se bezodvlačno sjedine sa ruskom vojskom.

Budimpešta, 28. Njemački je poslanik u Bukareštu bio već u nedjelju obavješten, da se ruske čete već nalaze u rumunjskoj Dobruči.

Budimpešta, 28. Iz Klausenburga se javlja, da je već jučer došla onamo vijest, da se je krunsko vijeće u Bukareštu odlučilo za rat protiv Austro-Ugarske. Uslijed te vijesti sakupila se je velika množica, da priredi poulične demonstracije.

Budimpešta, 28. Bukareštski dopisnik „Az Esta" piše: Već su se unaprijed širili glasovi o mobilizaciji. Kralj i vlada htjedoše tudjim podanicima dati rok za otputovanje. Oko pol noći imao je naš poslanik grof Czernin duže vijećanje sa Bratianu. Oko 2 i pol sata ujutro je njemački i austro-ugarski poslanik dao probuditi više činovnika ratnoga društva za žito i mnogobrojne druge članove kolonije te njima saopćiti, da što prije sakupe svoje stvari i da otputuju. U jutro bila je velika strka iseljenika.

Beč, 28. (D. u.) „Fremdenblatt" piše u uvodniku: Rumunjsko ratno navještenje pobudit će u antantskim zemljama radosno osjećanje; u nas teško da će utisak biti vrlo velik niti medju pukom. Rumunjska nam ne će postati opasnijom od većeg svojeg latinskog brata. Kaošto protiv Italije, tako nam je priroda sama postavila i protiv Rumunjske takove zidine, koje nam pomažu a da se branimo. A veći broj sila u našim neprijateljima ne može da znatno utječe obzirom toga bedema od prirode. Pošto smo znali, koliko su dvoumne bile nakane našeg istočnog saveznika, a to nijesmo smjeli ni bez toga, da upotrebimo dio naše obrambene sile na drugim ratištima, nego smo morali da budemo spremni e da ga pošaljemo protiv novog neprijatelja. A sada ići ćemo proti njemu u svojoj političkoj i gospodarstvenoj spremi. Utjecaj dakle rumunjskog nastupa ne može da bude vrlo znatan. Ne će moći nit da Rusiju omalovažavamo; ali da će ona biti u stanju, da nam zada posljednji udarac, to je vrlo nevjerojatno. Rumunjska vojska ne će osvojiti Sedmogradske. Rumunjska si kopa u tom ratu sama svoj grob.

Berlin, 29. (D. u.) Rumunjski poslanik, koji je boravio posljednih dana u Sigmaringenu, došao je u Berlin.

Budimpešta, 28. Rumunjski će glavni stožer zastupati u ruskom glavnom stanu general Goranda, koji će otputovati skorih dana na svoje mjesto.

Car Vilim odlikovao kapetana „Deutschlanda".

Berlin, 29. (D. u.) Wolffov ured javlja: Car je primio ravnatelja njemačkog oceanskog društva Lohmanna, kapetana trgovačke podmornice Königa, te im je izrazio svoju veliku radost i priznanje i pozvao ih je carskome stolu.

Proglas na rumunjske pripadnike u Beču.

Beč, 28. Ravnateljstvo policije je izdalo slijedeći proglas: Svi rumunjski pripadnici bez izuzetka pozivaju se, da se u roku od 48 sati jave kod komesarijata policije u njihovim kotarima i da donesu sobom svoje lične isprave i obiteljska izvješća.

Njemačka i Unija.

Köln, 29. Odnošaji izmedju washingtonske i berlinske vlade su prividno opet napeti. Neprestano torpedovanje trgovačkih brodova sa strane njemačkih podmornica izazivlje u Sjedinjenim državama veliko nezadovoljnost te nijesu ni zadnje (u pitanju izvješćivanja neutralnog novinstva i državanja amerikanske štampe) prepirke izmedju amerikanskog poklisara u Berlinu gosp. Gerarda i njemačkog novinstva doprinijele, da se poprave odnošaji izmedju obiju država.

Grčka zagonetka.

Zürich, 28. Imenovanje Moschopulosa poglavicom grčkog glavnog stožera tumači se u Ateni kao vrlo važni dogodjaj. Moschopulos, koji je bio dosad na čelu grčkih četa u Solunu, je na glasu, da je velik antantin prijatelj, te je održavao uvijek sa Sarrailom prijateljske odnošaje. Poradi toga pripisuje se njegovom imenovanju velika važnost.

Zaimis odstupa?

Ženeva, 28. Pariški listovi javljaju iz venizelističkih krugova, da je Zaimis ponudio kralju svoju ostavku, jer da u časničkom zboru vlada nesloga poradi vladinog držanja naprama Bugarskoj.

Izdajnik Venizelos.

Lugano, 27. „Secolo" javlja: 23. o. mj. bilo je u Venizelovoj kući veliko vijeće političkih ličnosti, a ti su odlučili, da će slijedeće nedjelje održati veliku pučku skupštinu za rat protiv Bugarske na strani antantskih sila. Povratak Venizelosa na čelo grčkog naroda u javno življenje pobudjuje veliko uzvrpoljenje. Sumnja se još, hoće li Venizelosu uspjeti, da promijeni pravac grčkoj politici obzirom nepromijenljive volje kralja, koji je prijatelj Nijemcima, i obzirom vjernosti prama njemu skoro čitave grčke vojske.

Dopust unutrašnjeg ministra Hohenloha. Vodstvo ministarstva povjereno barunu Handelu.

Beč, 28. (D. u.) „Wiener Z." objelodanjuje carsko ručno pismo, kojim car podijeljuje ministru unutrašnjih posala Hohenlohu dopust, što ga je zatražio uslijed prenapornog rada te uslijed toga zadobivene bolesti. Za dopusta povjereno je vodstvo unutrašnjeg ministarstva gornjeaustrijskom namjestniku barunu Handelu.

Udržal u Budimpešti.

Budimpešta, 28. Austrijski državni zastupnik Udržal (češki agrarac), koji sada boravi u Budimpešti, se je jučer prikazao u hodnicima parlamenta, gdje je imao više razgovora.

Rat na moru.

Berlin, 29. (D. u.) Službeno. 24. o. mj. potopila je naša podmornica u sjevernom dijelu Sjevernoga mora engleski pomoćni krstaš.

Razni brzojavi.

Berlin, 29. (D. u.) Državni je kancelar otputovao u veliki glavni stan.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 26. popodne (D. u.)

Zapadna fronta: U Karpatima zapadno od Nadvorne suzbile su naše bojne sile neprijatelja, zauzele su selo Huta (26 km. zapadno od Nadvorne, te su stigle do izvora Bistrice-Solstvinske i Bistrice-Nadvorjanske i do okolice Rafajlove (30 km. jugozapadno od Nadvorne).

Balkanska fronta: Ruske su čete stigle u Solun, te su bile uvrštene u savezničku vojsku Engleza, Talijana, Srba i Francuza pod generalom Sarrailom. Tako nastavlja se razvijanje savezničkih bojnih sila ustrajno i nesmetano na svim bojištima.

26. na veče: Zapadna fronta: Nema promjene.

27. popodne: Zapadna fronta: U kraju dvorca Schmarden razrezali su hrabri dijelovi letskih batalijuna na dvijema mjestima prvi red neprijateljskih žičanih ograda. Metnuli su haljetke na ulazna mjesta i pokidali su pomoću poluge žičanu ogradu zajedno sa stupovima na prostoru od 30 koraka. Protivnik je otvorio na Lete bezuspješnu pucnjavu.

U okolici Dvisjatskog jezera preletjala su neprijateljska ljetala nad našim taborom, te su bacila bomba kojima je bio ubit vojni svećenik Joakim Sedlicki na vršenju njegovih svećeničkih dužnosti.

Na Stohodu opstreljavao je neprijatelj žestoko u okolici sela Tobolj naša prelazna mjesta, te je ubio hrabrog pukovnijskog zapovjednika pukovnika Zikova.

U Karpatima protjerale su naše čete u području brijega Koverte neprijatelja iz njegovih položaja na vrhu 1129 (5 vrsta sjeveroistočno od grada Koverte), zauzele su taj vrh, te su na njemu zarobile 3 časnika i 146 vojnika i zaplijenile 4 strojne puške. Naše prodiranje ide dalje.

27. naveče: Zapadna fronta: Položaj je nepromijenjen.

Na Crnom moru: Na praskozorje 27. o. mj. letjela su naša pomorska ljetala nad Varnom i bacala su bombe na zgrade, pristanište, luku i na obrambenu bateriju. Opazilo se je, da su bombe pogodile brod u luci i upalile ga, a padale su i u gradilišta.

Italija.

Rim, 26. U brdovitom području našeg bojišta odigrali su se uspješni po nas bojevi. U doline Posine suzbili smo navalu proti našim položajima na Monte Seluggio. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke te pustio nekoliko zarobljenika u našim rukama. U Fasanskim smo alpama pomaknuli naše položaje na Cariolu naprijed. Traje jak naš pritisak na neprijatelja u dolini Travignolo. Na sjevernom obronku Coldercona suzbili smo neprijateljsku protunavalu. U dolini Travenanzes zahvatili smo novi prostor u području trećeg vrha Tofanskog brda. Na Monte Piano osvojili smo jako ušančenje preko Forcelle dei Castrati. Kod toga je dopalo naših ruku 30 zarobljenika od kojih jedan časnik. Suzbili smo odmah zatim poduzetu protunavalu. Na ostaloj fronti topnički bojevi.

Naša je skupina ljetala bacila bombe na San Cristoforo, sjeverno jezera Caldonazzo. Nanijela su dosta štete. Jedno se ljetalo nije više vratilo. Kod Gorice prisilio je naš ljetalac neprijateljsko ljetalo, da sidje iza ljutog boja, u okolicu Ajšovice.

Engleska.

London, 27. Služb. izvj. od 26. t. Sjeverno Sinchya smo pridobili na zemljištu. Vrijeme priječi naše operacije.

Zajednički ug.-hrv. sabor.

Nedjeljni „Obzor" piše: Jučerašnja sjednica u zajedničkom saboru imala je jedan zanimivi momenat, koji ne će biti bez posljedica. Opozicija je naime, kako je poznato, zahtijevala tajnu sjednicu. Medjutim je većina ovaj prijedlog odbila.

U kuloirima sabora medjutim se je razvila debata, pa je opozicija izjavila članovima većine, da će uskrat tajne sjednice imati za nju neugodnih posljedica. Opozicija je zatražila tajnu sjednicu zato, što je grof Andrassy htio da sa isključenjem javnosti upravi na vladu jedno pitanje, koje se odnosi na ratne dogodjaje. Pošto pako većina nije htjela da prihvati prijedlog o tajnoj sjednici, to je grof Andrassy odlučio svoje pitanje na vladu staviti u javnoj sjednici. To je dalo povoda vladi, ši predomisli i tako je poluslužbena korespondencija donijela saopćenje iz vladinog vrela, u kojem se veli: „da je većina znala, o čemu se radi, ne bi bila uskratila prihvat tajne sjednice." „Na ovo je saopćenje grof Andrassy izjavio „Pesti Hirlapu" svoje začudjenje nad tajetvom vlade, da nije opozicija prije svega saopći vladi što kani govoriti u tajnoj sjednici, jer ako je opozicija iznijela prijedlog za tajnu sjednicu, to je naravno, da se radi o ozbiljnoj stvari, pa se samo po sebi razumije, da opozicija neće tražiti tajnu sjednicu za trice".

U ostalom grof Andrassy je objavio ministru predsjedniku, da će se opozicija poslužiti prigodom važnih rasprava o vanjskom pitanju tajnim sjednicama. Prema tome će opozicije ponovno tražiti tajnu sjednicu, koju će većina prihvatiti, a grof Andrassy upraviti će na vladu važno pitanje o izvanjskoj politici.

Medjutim nastavlja opozicija svoju akciju interpelacijama i predlozima. Zast. Eintner prijavio je interpelaciju o raspustu 28. pješ. puk. odnosno češke narodne praške pukovnije i o zapljeni njezine zastave, te ponovnoj uspostavi ove pukovnije i povratku pukovnijske zastave. Osim prijedloga o sazivu delegacija, stavit će

grof Apponyi predlog, neka se novelarnim putem provede, da se ministar vanjskih posala, koji je zapravo i član magjarskog ministarstva, učini odgovornim magjarskom saboru, odnosno, da bude dužan doći u magjarski parlamenat i da njemu lično odgovara. Glede saziva delegacija govori se, da su i mnogi članovi stranke rada skloni tome prijedlogu.

Zastupnik Gal prijavio je interpelaciju o držanju Rumunjske. Saznavši ministar predsjednik za ovu interpelaciju, pozvao je k sebi zastupnika Gala te je s njim dulje vremena konferirao. Na to se prijaviše ministru predsjedniku erdeljski zastupnici, s kojimi je ministar predsjednik dulje razgovarao, našto je zastup. Gal povukao svoju interpelaciju.

U akciji opozicije dogodila se je jedna mala epizoda. Zastupnik Julije Just nije htio da potpiše arak za tajnu sjednicu. Motivirao je svoj postupak time, da ponajprije ne drži sadanji poslovnik pravovaljanim, a u drugu ruku, imadu se po njegovom mnijenju ratna pitanja raspravljati pred javnošću.

U krugovima vladine stranke dogovaraju se o odgodi sabora, pošto vlada ne želi, da opozicija imade toliko prilike raspravljati pred javnošću vojnička pitanja. Prema tome bi se imale svršiti samo porezne i zakonske osnove, a možda i saopćenje ministra predsjednika o uporabi iznimnih mjera, a onda sabor odgoditi. U tom bi slučaju zakonska osnova o reformi nastave bila odgodjena, ili će ju ministar nastave povući. Opozija konferirala je o ovoj osnovi vlade i o svom držanju prema tom postupku.

„Neues Wiener Tagblatt“ osvrće se na interpelacije u peštanskom parlamentu i veli, da ovakve interpelacije, kakve stavlja magjarska opozicija, čine svaki dan interpelacija kritičnim. To pako nije u korist niti Ugarske, niti u korist ostalih čimbenika. Sadanje vrijeme nije da se raspravljaju subjektivne stvari, pa ticale se one i tako visoke pojave, kao što je grof Tisza.

Rumunjska vojska.

Rumunjska vojska predstavlja u ratno doba 6 vojnih zborova kao čete prve linije u jakosti od 350.000 momaka. Reservoir izvježbane momčadi aktivne vojske i pričuve, dozvoljava da se podigne po broju kud i kamo veća vojska. Osim toga bijahu podignuta mnogobrojna dopunidbena tijela. K tome dolazi još 40 bataljuna nestalne vojske i dopunidbene čete. Osim toga se je poskrbilo i za ustanovljenje pučko ustaških četa, koje služe kao opsadne čete.

Jedan se rumunjski vojni zbor sastoji iz 2 linijskih i 1 pričuvne divizije, svaka se linijska divizija dijeli u 4 pješadijske pukovnije od 3 bataljuna, u 1 lovački bataljun; 1 topnička brigada u 2 pukovnije svaka sa 6 baterija, a 1 konjanička pukovnija (kalaraši) u 4 eskadrone. Dalje ima svaki vojni zbor 1 diviziju poljskih haubica sa 3 baterije. Pričuvna divizija se sastoji iz 4 pričuvnih pukovnija, 1 pričuvnog lovskog bataljuna, 1 pričuvne topničke pukovnije, 2 eskadrona i 1 baterije poljskih haubica. Od tehničkih četa ima svaki vojni zbor 1 pijonirski bataljun, koji se sastoji od 3 pijonirskih i 1 brzojavne kumpanije. Zborovi su bogato opskrbljeni motornim trainom.

Osim toga ima svaka divizija i svaki vojni zbor svoje ambulance, municijski park, te pionirski i brzojavni park kaošto i poljsku bolnicu.

Iz pričuvnih su pukovnija stvorene 2 konjaničke divizije po 6 pukovnija i 4 eskadrona, 2 konjaničkim baterijama i 3 odjeljenjima strojnih pušaka. Gorsko topništvo i divizije teških poljskih haubica jesu podvrženi zbornom zapovjedništvu. Kod vojne na kopnu dolazi u obzir i dunavska flotila. Ona se sastoji iz oklopnih topnjača, čamaca za patruliranje i drugih ladja. Rumunjska je vojska bez sumnje faktor, kojega je treba u ratu uvažiti.

Rat i svjetska trgovina.

U doba prije rata nitko ne bi mislio, da će rat moći tako dugo trajati, a da ne dodje do potpune gospodarske katastrofe svih ratujućih država već nakon nekoliko mjeseci. Nu iskustvo poučilo nas je, da je gospodarska snaga naroda daleko jača nego li što se je to općenito držalo. Mnogo je tome doprinijela čovjeku prirodjena mogućnost prilagodjivanja, uslijed koje smo bili u stanju da terete, koje nam rat namiće, uzmemo malo po malo na sebe, tako da ih danas ne osjećamo tako teško, kao što bi ih bili osjetili, da smo ih jednoput svi morali preuzeti. Prelaz iz mirnog stanja u ratno nije doživio nikakav potres, koji bi ga bio mogao opasno uzdrmati. Mi smo se naprotiv na rat već tako priučili, da je već sada dobro misliti na mjere, koje će se imati poduzeti kod prelaza u mirno stanje, u svrhu da gospodarske odnošaje očuvamo od uzdrmanja, koja bi mu mogla biti od štete.

Miljuni ratnika vratiti će se nakon rata svojoj prijašnjoj zaslužbi, pak se treba poskrbiti za to, da u tome pogledu ponuda ne premaši daleko potražbu, pa da po mogućnosti svi oni nadju prilike za zaradu u onom zvanju, koje su vršili prije rata. Naše će tvornice i poduzeća dobiti time novih radnika, koje će trebati zaposliti, što neće biti tako težko, jer su se zalihe svih proizvoda za vrijeme rata silno smanjile, pa će potražba za istima biti znatna. To bi bili momenti, koji bi pogodovali industriji i trgovini nakon rata, nu s druge strane bit će taj poslovni zamah oslabljen nekim drugim okolnostima, koje se neće moći momentano promijeniti. To je pomanjkanje tovarnog prostora i obzir naprama vlastitoj valuti, da istu previše ne oslabimo zaduživanjem naprama inozemstvu.

Sa izmjenom dobara izmedju pojedinih naroda ne će se nastaviti tamo, gdje se je prije rata prestalo. Narodi su doduše medjusobno u tom pogledu tako upućeni jedan na drugi, da će sa izmjenom dobara odmah nakon prestanka rata otpočeti, nu opseg te trgovine biti će iz početka malen, pak će trebati dugo vremena, dok se dovine onog stepena, na kojem je bio prije rata. Jasno je, da je uslijed ratnih prilika veliki dio kapitala uništen, pak će se narodi poslije rata nabaviti u prvome redu ona dobra koja su im najnužnije potrebna, dok će nakon toga sigurno nastati u svjetskoj trgovini stanoviti zastoj, od kojega će se tek trgovina početi razvijati. Nema dvojbe, da će i tu igrati stanovitu ulogu i toliko navještavani gospodarski rat protiv centralnih vlasti, nu uvjereni smo, da ovakova nastojanja neće biti od prevelikog upliva na našu trgovinu. Prvo, u neprijateljskim državama imade mnogo razboritih glava, a bit će ih još više dok prodje rat i umjetno potpirivana mržnja, a drugo, tko ne će htjeti kupovati, neće moći niti našto prodati. Uvoz Njemačke u godini 1913. iznašao je 10 i tri četvrtine milijarde maraka, a izvoz 10 milijarda maraka te odpada koli kod uvoza, toli i kod izvoza po prilici polovica na države antente. To su lijepe brojke, a ako naši današnji neprijatelji baš i ne bi htjeli voditi trgovinu sa centralnim vlastima, to će iste za višak svoje proizvodnje već lako naći prodju u neutralnim državama, pogotovo ako će za uzvrat povećaju svoj uvoz iz tih država.

Usprkos toga ne valja se podavati pretjeranim nadama glede prodje robe centralnih vlasti, jer su si vanjske države za vrijeme trajanja rata pod pritiskom prilika uredile one industrije, koje su im manjkale, pak će u prvome redu nastojati da podupru svoja vlastita poduzeća.

Uvjereni smo da će i kod prelaza iz ratnog u mirno doba doći do izražaja prirodno izravnanje sila, pak da će se i to prebroditi bez znatnih poteškoća.

Podupirajte Družbu!

Domaće Vijesti.

Promocija. Pravnik Marko Belanić iz Ilovika (Lošinj) bio je dne 26. t. mj. promoviran na čast doktora sveopćeg prava na c. kr. češkom sveučilištu u Pragu. Čestitamo!

Gospodarstvo.

Promet sa šljivama, suhim voćem i pekmezom u Bosni.

Najnoviji komad Glasnika zakona i naredaba za Bosnu i Hercegovinu donosi vladinu naredbu u prometu sa šljivama, suhim voćem i pekmezom u Bosni i Hercegovini.

Prama ovoj naredbi za šljive je dopušten u nas slobodan promet, a maksimalne su cijene šljivama rankama (zerdelijama) 8 K, te šljivama požegačama 16 K po 100 kg. Naprotiv se stavljaju pod zatvor suhe šljive, pekmez i sušeno voće iz godine 1916. Ovaj se zatvor proteže na sve zalihe, izuzam zalihe zemaljskog erara i vojne uprave. Radi toga ne smije se sa predmetima, stavljenima pod zatvor ni trgovati niti se smiju preradjivati ili inače s njima raspolagati — osim za vlastitu potrebu — bez dozvole zemaljske vlade. Zabranjeni su i svi ugovori o kupnji budućeg roda uz izvjesnu cjenu. Ko ima na zalihi suhih šljiva, pekmeza i drugog suhog voća, ne smije ga maknuti s dosadašnjeg spremišta bez oblasne dozvole. Ova se roba može poslati samo uz prilog oblasne dozvole za prevoz. Svaki posjednik je suhih šljiva i voća te pekmeza dužan, da na poziv oblasti u odredjenom roku iskaže, kolike su mu zalihe, pa ma bile one vlasništvo njegovo ili tudje u njegovoj pohrani. Od ovoga su izuzete zalihe vojne uprave. Zalihe, koje se moraju prijaviti, a koje ne budu prijavljene, mogu se zaplijeniti u korist zemaljskog erara.

U svrhu poslovnog provadjanja cjeline shodno iskoriščavanja spomenutih proizvoda te u svrhu, da se potrošači uzmognu opskrbiti ovim proizvodima, zemaljska vlada osniva „središnji ured za iskorišćenje i prodaju suhih šljiva, pekmeza i drugog suhog voća“. Sjedište će središnjem uredu biti u Brčkom, a svrha će mu biti, da vodi brigu o tome, da se pokrije potreba Bosne i Hercegovine i ostale monarhije te vojne uprave, kao i to, da vodi brigu o izvozu u saveznićke i neutralne zemlje. Ovaj će ured biti izravno podčinjen zemaljskoj vladi te će raditi po njezinim uputama. U ured će biti pozvani domaći veletršci, a on će biti vodjen po trgovinskim načelima. Ovaj je ured ovlašten, da samo on kupuje i dalje prodaje spomenute proizvode. On će morati da plaća suhe šljive (po 100 kg.): 100/115 komada u kilogramu po 100 K, 115/130 po 97 K, za još sitnije 94 K, za ostalo suho voće 80 K, te za pekmez 120 K. Za središnji ured je u prodaji udarena maksimalna cijena suhim šljivama 150 K, pekmezu 170 K, suhom voću 130 K. Od čista dobitka podmiruju se komisione pristojbe, 6 po sto ide na ukamaćenje glavnice, a najviše 1 po sto na prometnu proviziju. Ostatak čista dobitka namijenjen je općim aprovizacionim svrhama zemlje, te o njemu odlučuje zemaljska vlada.

Prekršitelji ove naredbe bit će kažnjeni zatvorom od 3 dana do 3 mjeseca ili novčanom globom od 20 K do 2000 K. Novčana globa može se izreći i do 5000 K.

Naredba staje na snagu danom proglašenja.

* * *

Osnutak centrale za prodaju stoke.

U posljednje su vrijeme donijele neke novine kratku vijest da ratno ministarstvo kani osnovati za zemlje krune sv. Stjepana centralu za prodaju stoke. Zahtijevalo se, da gospodarski interesi Hrvatske budu posebno zastupani i da se osnuje samostalna centrala za Hrvatsku. U koliko će te naše želje i zahtjevi za samostalnu centralu biti uvaženi, za sada još ne znamo, jedino smo mogli saznati, da će financiranje toga poduzeća biti povjereno jednom tudjinskom zavodu. Uvjereni smo, da će naš vladin gospodarski odsjek ispuniti svoju dužnost i izraditi, da se u Hrvatskoj osnuje samostalna centrala, koju neka financira bilo konzorcij, bilo koji hrvatski novčani zavod. — Kada govorimo već o osnutku centrale za prodaju stoke, osvrnut ćemo se uopće na trgovinu stoke, u Hrvatskoj za vrijeme rata. Dok su u drugim krunovinama monarhije, n. pr. u Donjoj Austriji i Koruškoj osnovale razne „Viehverwertungsgenossenschaft e“, koji su bili uredjeni na sličnoj bazi kao što je sada i kod nas „Zemaljska opskrba d. d.“, t. j. od čistog dobitka je bio dan dioničarima neki stalno odredjeni postotak kao dividenda, dok je preostali dio čistog dobitak bio namijenjen dobrotvornim svrhama — to je kod nas trgovina stokom bila monopolizirana pripomoću vladinom od nekolicine ljudi, koji su stekli time milijune, koji su se mogli pripetiti zemlji, kao što je to drugdje bilo postignuto. Mislimo, da će vlada nastojati, da se pitanje nove centrale za Hrvatsku povoljno riješi.

Parobrodarska konjunktura nakon rata.

Kako je poznato, parobrodarski su tarifi uslijed svjetskog rata silno porasli, te na temelju istih vuku iz parobrodarstva brodovlasnici neutralnih, a u ne mnogo manjoj mjeri i neprijateljskih država ogromne koristi. Ova je okolnost prouzročila, da se je u interesiranim krugovima uvriježilo mnijenje, da će povoljna konjunktura u parobrodarstvu još dugo nakon prestanka rata potrajati. Medjutim tome bi se mnijenju iz više razloga moglo prigovoriti, jer ne samo da će čitava njemačka i naša trgovačka mornarica opet stupiti u akciju, nego će i velik broj engleskog brodovlja, koje sada služi u ratne svrhe, opet preuzeti tovarnu službu. Ako je i istina, da su u europejskim državama potrebe za robom iz svjetske trgovine uslijed iscrpljenja zaliha silno porasle, ipak treba držati na umu, da će se po svoj prilici u svim zemljama poduzeti mjere, koje će ići za tim, da uvoz drže u stanovitim granicama, u svrhu, da se pritisak, koji tereti valutu uslijed ratnih okolnosti, prevelikim uvozom i s time skopčanim zaduživanjem naprama inozemstvu, još više ne poveća. Veliki gubici kapitala, koje je rat u svim državama prouzročio, priječiti će takodjer stvaranje povoljne konjunkture, koja je jedini temelj za dobar razvitak parobrodarstva. Osim toga treba uvažiti visoke gradjevne troškove kod gradnje novih brodova, kao i daleko više režijske troškove, koji bi mogli doći u loš razmjer sa rentabilitetom, kad parobrodarski tarifi jedanput počmu padati. Jasno je, da se kraj svih tih okolnosti ne smiju stavljati nikakove pretjerane nade u parobrodarsku konjunkturu nakon rata.

„Hrv. Lloyd“.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Gospodine učitelju! Vi odsele Luciji ne ćete tumačiti onih krasnih pjesama od Stanka Vraza i Nijemčića.“

„Protrnuh, tako me riječi dječakove zbuniše.“

„Zašto?“ upitah zaboraviv dostojanstvo svoga učiteljskog zvanja.“

„Znate!“ nastavi dječak tajinstveno i prignu glavu k meni. „Sinoć dodjoše naši rodjaci. Tetka Paulina spavala je u jednoj sobi s majkom, a u toj sobi spavam i ja. Mišljahu, da sam već usnuo, ali ja sam samo stiskao oči. Čuo sam sve. Govorile su mnogo, ali sve o jednom poslu, kako treba Luciju udati.“

„Udati?“ zapitah, a pri tom me je srce zazeblo.“

„Da, da!“ nastavi mladić. Jeste li vidjeli onog cifrastoga gospodičića; to je nekakov tetkin rodjak iz Medjumurja. Njemu hoće dati Luciju. Sestra će otići. Vidite, da joj ne ćete više tumačiti pjesama.“ — Lako si možeš pomisliti, dragi Eugene, da mi je sva krv išla u glavu. U onaj par potreslo me je, kanda mi je nož prošao kroz srce. Bio sam zaboravio, da sam učitelj, da nijesam smio slušati brbljavoga učenika; bio sam zaboravio Galle, rimske legije, Julija Cezara i latinsku gramatiku. Ne znam, kako sam se vladao, ali moje vladanje moralo je svakako biti neobično, jer me je Koloman toli čudno, čudno gledao. Lucija se udaje. Ta strašna misao bila je zaokupila svu moju pamet, ta misao kopala mi je po glavi, ta misao tjerala mi je svu krv u srce. Dosjetih se, da sam pogriješio upitujuć dječaka, te ću ukratko odrezati:“

„E pa će otići, i ne ću joj više tumačiti pjesama. Učimo dalje, Kolomane!“

„Dječak me pogleda još čudnije.“

„Učimo dalje, Kolomane!“ rekoh oštrije. Dječak sagnu glavu nad knjigu i nastavi čitati očajnu borbu Helvećana.“

„Ja dakako nijesam već ništa čuo o Cezaru, latinsko čitanje Kolomanovo činilo mi se kao žubor fratarske litanije. Pustio sam ga, neka čita, što hoće i kako hoće. Nekoliko puta upita me za ovu ili onu riječ, ali ja odgovorih i neodgovorih. Želio sam, da što prije obavimo zadaću. Bio sam odlučio ispričati se gospodji, da ne mogu ostati kod objeda, jer da mi se je smučilo. U jedamput čuh kroz sjenku korake i nekoliko riječi. Za čas unidje Lucija, a za njom onaj mladi, nacifrani gospodičić iz Medjumurja. Bilo mi je, da propadnem u zemlju. Digoh se naglo. Djevojka se nasmiješi umiljato i reče“:

„Oprostite, gospodine Vladimire, da vas bunim u vašem poslu. Dolazim po zapovijedi majke, koja vas moli, da za danas otpustite Kolomana, to jest, ako je dobar i marljiv bio —“

„Dobar je bio, gospodično!“ odvratih hladno.

„Ah!“ dosjeti se Lucija, „evo sam pogriješila. Čast mi je predstaviti vam gospodina Karla plemenitog Repušića, rodjaka moje tetke; — gospodin Vladimir plemeniti Milković, učitelj mojega brata.“

„Ja se poklonih ozbiljno, a tetkin rodjak, jedva me pogledav, kimnu glavom toli prezirno, toli drzovito, da su mi prsti počeli igrati. Ne progovoriv meni ni riječce okrenu se k mojemu učeniku: „A ide li Koloman već u latinske škole?“ „Da!“ odgovori mladić. „Što to čitate?“ nastavi Medjumurac uzev knjigu, koja je na stolu ležala, „Julija Cezara“! Pa govorite li već latinski?“

„Malo!“ odvrati Koloman pogledav mene. „A madžarski?“ zapita opet Medjumurac. „Ne govorim!“ reče dječak.“

„To je zlo!“ namrči se Repušić, „svaki pametan čovjek mora naučiti taj krasni jezik, bez kojega čovjek napredovati ne može i koji je Hrvatima neophodno potreban, ako napredovati žele. To bi Kolomanov učitelj zapamtiti morao,“ okrenu se gizdelin prema Luciji, kanda me tu ni nema. Djevojka bijaše sbunjena. Pogledav me zažari se sva. Ja odvratih taj pogled prezirno. Suviše sam bio uvrede čuo od gizdelina, a da mu ne odgovorim. „Gospodine! rekoh, ja pravo ni ne znam, tko ste i što ste. Meni je to svejedno. Vi ste tu izustili neki prikor Kolomanovu učitelju; a to sam ja. Ne znam, jeste li Hrvat ili nijeste, premda vam se ime svršava na „ić“. Nu vaše uvrede ne mogu prešutjeti. Mi smo svoji ljudi, mi Hrvati, Bog nam je dao naš jezik, da se njime služimo, a to je naše prirodno pravo. Nije istina, da nam jedino nekakav mrtav jezik, kojega više nijedan živi narod ne govori, može donijeti spas; nije istina, da možemo samo onda sretni biti, ako svoj materinski jezik zaboravimo te se uz tudj, nama nesrodan jezik priljubimo. Samo malodušnici, ljudi prodajni, koji u sebe i u svoje povjerenja nemaju, oponašaju tudjinstvo, da, njime se ponose. Pametan, pošten čovjek toga uraditi ne će. Kad je mladić dozrio, neka uči koliko mu drago: neka uči franceski, talijanski, engleski, druge slavenske jezike, u kojima ima obilje znanja čovječjega, pa ako mu je preostalo povrh svega toga vremena, neka u ime božje uči i madžarski, i to zato, da se uvjeri, koliko ima u Madžara narodnoga ponosa, kako oni sve, što je njihovo, ljube i štuju, a ne da se po tom učenju otudji čovjek onomu plemenu, iz koga je nikao, da zataji svoju kolijevku zato, da uzmogne pri čardašu zveketati svojim ostrugama. Ja bih smatrao velikim svojim grijehom, da Kolomana za sada poučavam drugačije, nego li hrvatski. Jeste li me razumjeli?“ Repušić ti na te riječi problijedi kao krpa. Osvijestiv se poslije ponešto od te moralne ćuške, reče upravo bečarskim glasom Luciji: „A gdje je vaša milostiva gospodja mati pobrala toga Ilirca, koji truje panslavističkim idejama srce toga djeteta?“ Lucija se trznu i reče: „Kolomane! podji k materi,“ a pošto je dječak otišao bio, nastavi: „Vi ste se, gospodine Repušiću, vrlo čudno ponijeli, ponijeli tako, kako to nije običaj medju naobraženim svijetom. Molim gospodina Milkovića za oproštenje, da je u našoj kući bio tako uvrijedjen. Uostalom budi vam za vaše ravnanje rečenno, da ja upravo tako mislim, kao i gospodin Vladimir.“ Gizdelina potresoše te riječi silno. Zažarivši se poče nešto buncati, što bi valjda isprikom biti imalo. Ja uistinu nijesam znao, što da radim. Bilo mi je, da poljubim djevojku za onu lekciju, što bješe Rapušić od nje dobio, al se opet sjetih Kolomanovih riječi, da će se Lucija udati za Repušića; da, onaj oštri glas, kojim je gizdelina ukorila bila, probudi u meni sumnju, da tako samo djevojka mladiću govoriti smije, kad mu ima pravo zapovijedati. Sve troje stajasmo neki čas kao tri kamena. Napokon se okrenu Lucija umiljato k meni i reče, kanda i ništa bilo nije, kroz smijeh: „Da, zbilja, gospodine Vladimire! Zaboravila sam posve. Pokazat ću vam svoje krasne georgine. Znate, onomad sam vam o njih govorila. Molim vas, dodjite sa mnom. Oprostite gospodine Repušiću! Doći ćemo odmah za vami. Adieu!“

(Nastavit će se.)

kakova je imala Borta: — sedam se je kokoši | — Uh! A zar nijesi možda ti prazan, ti? Ali | — prije nego li je Börta dobila blagoslovljena jaja. |

Godina II. — Broj 415.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 31. kolovoza 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Turska navijestila Rumunjskoj rat.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 30. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na visinama sjeveroistočno Oršove su naše čete odbile ponovne rumunjske navale. Inače bijahu prema granici pomaknute vojne skupine povučene korak po korak i po osnovi, kao što je za slučaj rata bilo već davno predvidjeno. Neprijatelj će se hvastati osvojenjem Petrosenya, Brassa i Kezdivasarhelya. Sjeveroistočne rumunjske čete bore se u gorama Gyergyo. U galicijskim šumovitim Karpatima su njemačke čete opeta istrgle Rusima visinu Kukul, za koju su se zadnjih sedmica vršili ljuti bojevi. Uostalom nema na ruskoj fronti, osim bojeva u pretpolju, nikakvih osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Nema ništa važna.

Jugoistočno bojište.

Naša je dunavska flotila uništila kod Turnumagurele na donjem Dunavu, rumunjske remorkere, lučna skladišta i vojničke nasade te je kod Zimnice zaplijenila 2 pune tegleće ladje, 1 brod i 2 motorne ladjice. Na donjoj Vojusi povećana djelatnost patrula.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 30. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U području Somme nijesu došla neprijateljska poduzeća po danu do razvoja od uspješne naše zaporne vatre, a naveče i ponoći je došlo do jakih napadaja iz linije Ovillers-Pozieres te izmedju Guillemonta i Maurepasa, dočim u nastavku sve do Somme i preko nje sve do okolice Chillyja bio je na juriš gotovi protivnik zadržan dolje u svojim jarcima. Obranili smo svoje položaje do zadnjega. Na sjeveru od Ovillers-Pozieresa izbacile su naše hrabre čete opet u teškoj borbi na bodove engleska odijeljenja, koja su bila prodrla na pojedinim mjestima. Na desno od Moze propali su nanovo opetovani francuski napadaji kod Fleuryja te protiv naših položaja izmedju sela i šume Chapitre. Na jugoistoku od potoka Ancre i na zapadu od Mühlhausena bilo je postavljeno u zračnom boju izvan borbe neprijateljsko ljetalo, a dva ljetala su bila oborena obrambenom vatrom na sjeveru od Somme. Još se je jedno moralo spustiti u naše linije kod Soyecourta.

Istočno bojište.

Sjevero od Karpata nema dogodjaja od osobite važnosti.

Njemačke su čete uzele na juriš brdo Kukul, na sjeverozapadu od Žabja.

Balkansko bojište.

Položaj je u glavnom nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 28. (D. u.) Glavni stan javlja: Čete se desnoga krila utvrdjuju nakon što su suzbili Srbe iz Florinske ravnice u svojim novim položajima na sjeveru i zapadu od Ostrovskog jezera. Opetovani su srpski napadaji u okolici Moglene bili suzbačeni uz znatne neprijateljske gubitke. Naše čete su napredovale, te su zauzele vrhove na jugu od Zborskoga. Čete se lijevoga krila učvršćuju, suzbivši sve englesko-francuske sile iz okolice Serresa, Drame, Kavalle, za Strumu i Tahinsko jezero u svojim novim položajima na istoku od Strume i na egejskoj obali od Orfanskog zaljeva do Mestinog ušća.

BRZOJAVI.

Turska navjestila Rumunjskoj rat.

Carigrad, 29. (D. u.) Glavni stan javlja: Ministarsko je vijeće zaključilo u jučerašnjoj sjednici, da turska vlada zajedno s Njemačkom i Bugarskom navjesti Rumunjskoj rat. Taj je zaključak bio sankcioniran sultanovim iradeom.

Hindenburg imenovan poglavicom generalnoga štaba.

Berlin, 30. (D. u.) Službeno. Car je digao sa njegovog mjesta sadašnjega poglavicu generalnoga štaba pl. Falkenhayna da ga drugdje upotrijebi te je imenovao gen. maršala v. Hindenburga poglavicom generalnoga štaba, dalje poglavicom generalnoga stana gen. majora Ludendorffa, povisivši ga istodobno u generala infanterije.

Berlin, 30. (D. u.) U ministarskoj odredbi, kojom se naredjuje promjena na mjestu poglavice glavnog stožera zahvaljuje car svim trim gene-[illegible] dosad izvršenoj službi, te podijeljuje Falkenhaynu krst i zvijezdu komturnog kraljevskog re[illegible] kuće Hohenzollern zajedno sa mačevima.

Grof Tisza o položaju.

Budimpešta, 29. (D. u.) Financijalni je odbor madjarske kuće raspravljao danas o poreznim predlozima. Tekom raspravljanja izrazio se je grof Tisza o vojnom položaju, kakvi je nastao uslijed ustupa Rumunjske. Podao je pomirujuća razjašnjenja te je dodao, da su u potpunom suglasju sa našim saveznicima bile poduzete sve mjere, koje su potrebite da se odbije provala.

Engleski kralj rumunjskom kralju.

London, 30. (D. u.) Kralj Juraj je rumunjskom kralju brzojavno izrazio veliko zadovoljstvo čitavog engleskog naroda radi ustupa Rumunjske u rat. Bliža da se pobjeda velike stvari.

Izjava rumunjskih zastupnika.

Beč, 30. (D. u.) Klub rumunjskih zastupnika pošilja slijedeću izjavu: Zastupnici rumunjskog naroda u Bukovini ne mogu shvatiti priključenja Rumunjske Rusiji. Prema njihovom je osvjedočenju isto nesreća za čitavi rumunjski narod, čiji bi opstoj pobjedom Rusije bio upravo zanijekan. Pod tim okolnostima žale oni najdublje navještenje rata sa strane Rumunjske te ostaju kao što i rumunjski narod u Bukovini, koji je svoju ljubav do cara i domovine svojom krvi obilno potvrdio, sada, kaošto i prije, nepokolebivo vjerni Austriji.

Što se dogadja u Grčkoj?

Zürich, 29. Vijesti iz Atene kažu, da četvorni sporazum izvršuje posljednjih dana u Ateni izvanredno jaki pritisak, koji je u savezu sa dogodjajima u Rumunjskoj.

Poslanici su četvornog sporazuma poduzeli kod Zaimisa zajednički korak, gdje su spomenuli da može eventualno uslijediti iskrcanje antantskih četa u Ateni.

Upotrebljava se svako srestvo da se i Grčku potakne, e da nasljeduje rumunjski izgled. Nikada još, odkada je svjetski rat započeo, nije bio antantin pritisak u Ateni tako silan, kao što je u sadašnjem času.

Budimpešta, 30. „A. Vilag“ javlja iz Berlina: Sada stoji na prvome mjestu odluka Grčke. Tu se računa time, da će do 10 ili 14 dana Grčka navijestiti sredšnjim vlastima rat.

Talijanske čete kod Belforta.

Zürich, 30. Prema sigurnim vijestima vrše se već tri sedmice prevažanja talijanskih četa u području Belforta, gdje se tobože već nalazi 150.000 Talijana.

Grčki kralj bolestan.

Rotterdam, 30. Reuter javlja iz Atene: Kralj je opet bolestan. Rane prijašnjih operacija se upalile, te je potrebita ponovna mala operacija. Kralj nije stoga u stanju, da primi odaslanstvo liberalne stranke.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 26. popodne. Kaukaska fronta. Na fronti od grada Kighi do Vanskog jezera traju ogorčeni bojevi. Naše čete, koje su zaposjele Muš, prodrle su u gorski lanac Kourtik-Dagh (Kulp-Dag), gdje su uhvatile zarobljenika. U pravcu prama Mosulu tjeramo pred sobom mi ostanke četvrte turske divizije.

Francuska.

Pariz, 29. Služb. izvj. od 28. t. mj. 11 sati u noći. Na Sommi bijaše djelovanje topništva dosta živahno u okolici Estreesa, Beloya i Lihousa. Na desnom brijegu Moze su Nijemci poduzeli navalu na naše položaje istočno Fleurya, koja nije postigla nikakvog uspjeha. Njemačko topništvo, kojemu je naše krepko odgovaralo, je opstrijeljavalo naše jarke u šumama Vaux i Chapitre. Na ostaloj je fronti dan prošao razmjerno mirno. Potporučnik Deulin i potporučnik de la Dour sastrijelili su svaki svoje peto njemačko ljetalo.

Istočna vojska. Služb. izvj. od 28. t. mj. Bugari su zaposjeli razne od Grka ostavljene gradove zapadno Kavale. Engleski su monitori opstrijeljavali neprijateljska sakupljanja četa, što bijahu najavljena na ušću Strume. U protuslovlju sa tvrdnjom bugarskog izvješća od 26. t. mj. nije niti iz daleka istina, da bi Srbi kod Kukuruza bili pretrpjeli poraz. Oni su naprotiv znatno napredovali te su više puta posve odbili neprijatelja.

Italija.

Rim, 28. Služb. izvj. od 27. t. Na nekojim odsjecima Trentinske fronte živahna neprijateljska topovska vatra i puškaranje, e da nije uslijedio kakav pješadijski napadaj. Naše je topništvo uspješno odgovaralo te je razrušilo radnje za približavanje na izvorima potoka Cimone (dolina Astico). Kod izvora potoka Digno (gornja dolina Piave) proširili smo prama sjeveru naš posjed na Cima Vallone. U goričkom odsjeku i na kraškoj visoravni povećano djelovanje neprijateljskog topništva protiv mostova na Soči i protiv linije Dol. Nekoliko je granata palo u Goricu i u Romans.

Engleska.

London, 26. Po topovskoj pripravi napala je sinoć pruska garda naše nove jarke na jugu od sela Thiepval. Bila je suzbijena s teškim gubicima. Tako su bili suzbijeni i drugi napadaji na zapadu od Guillemonta. Napredovali smo u okolici farme Moquette te smo zauzeli 400 jardova neprijateljskih jaraka uzduž ceste Courcelette Thiepval.

26. General Haig javlja: 26. je o. mj. pucao neprijatelj na prvi red naših opkopa uzduž najvećeg dijela naše fronte južno od Ancre na više puta od sinoć u 7 sati do današnjeg jutra. Zaštićen svojom topovskom paljbom napao je naše položaje na zapadu od Guillemonta izmedju Quarriesa i ceste Montauban-Guillemont. Na nijednom mjestu nije stigao do naših redova, nego je bio suzbijen s gubicima. Blizu farme Moquet napredovali smo dalje, i na istočnoj strani dvorca i jugozapadno od njega, gdje smo na novo zauzeli 400 jardova neprijateljskih opkopa uzduž ceste Courcelette-Thiepval. Znamenje, što ga neprijatelj podaje na svojoj liniji odsjeku Thiepval, vidi se iz velikih napora, što ih čini da opet osvoji izgubljeno zemljište. U utvrdi Leipzig sabrao je veliki broj topova, da se odupre našem napredovanju u tom kraju i da podupre svoje navale. Sinoć je neprijatelj poduzeo sa znatnim silama napadaj na nove naše položaje južno od sela Thiepval. Taj su napadaj izvele čete pruske garde. Pripravljala ga je vrlo žestoka topovska vatra, koja je započela u 7 sati na večer. Navala se je otvorila u 7 sati i pol; bila je izvadjana odlučno, ali je bila svuda suzbijena s velikim neprijateljskim gubicima. Mi smo obranili svoje položaje. Na uspjehu svoje obrane imamo se većinoma da zahvalimo ustrajnosti i odlučnoj hrabrosti četa iz Wiltshira i Gloucestershira, koje, a da su bile izvrgnute žestokoj topovskoj vatri, držale su ustrajno svoje položaje i suzbile su odvažni neprijateljski juriš.

Sa ratišta.

S ruske se granice javlja: Ako francezka štampa na imenovanje Ruskoga veže nadu, da sad predstoje veći dogodjaji na sjeveroistočnoj fronti, to bi se dosele nešto razočarala. Dosad se nisu mogla nikako ustanoviti nikakva spomena vriedna premještenja četa iza ove fronte, a kad bi i dolazila jača pojačanja, to bi ova imala služiti samo za popunjenje strateških pričuva ruskih sjeveroistočnih vojski. Ofenziva generala Brusilova je već dovukla sa sjeverne fronte 70.000 momaka. Ove su čete gotovo bez iznimke angažovane u Volinji i djelomično već stavljene van boja. Za sad dakle ne vidi se, kako želi general Ruskij da u Kurlandiji povede ofenzivu. Za sjeveroistočnu frontu najavljene su veće dopreme četa tek za rujan. U Bukovini je koncentracija četa još uvjek jaka. Gotovo se čini, kao da je general Lešickij čitavu Bukovinu natrpao četama, da osobito težište dadne svom desnom krilu. I protiv Kovela se opet zamjećuju jače koncentracije četa, ali su se neprekidni transporti četa na linijama Kovel-Sarny, Kovno-Dubno i na razkršću Proskurov znatno stegnuli. Naprotiv počinju biti brojniji transporti ranjenika. I naloženo izpražnjenje lazareta u etapnom području daje zaključke o budućim bojevima.

*

Antantina štampa širi vijesti, da Rusija sprema ozbiljnu akciju protiv Bugarske, koja se akcija ima dovesti u sklad sa solunskom vojskom. O tim pripremama kaže vojni stručnjak „Pester Lloyda“: „Nije isključeno da naš sjeveroistočni protivnik sada u svoj tišini čini opsežne pripreme za novi glavni udarac, koji se ima istodobno upraviti protiv našega južnoga krila u Bukovini, sa težištem protiv Erdelja, i protiv bugarske fronte u Dobrudži. Sve upućuje na to, da je Balkan odredjen da opet jednoć bude žarište, ne Evrope, ali evropskoga rata“. — A iz Berlina se o tom javlja: „Ima svakovrsnih znakova, da su na ruskoj strani u toku opsežne pripreme, da se predbježno ne napušta cilj prodora. Sibirske naknade dolaze željeznicama, južna Rusija i Kavkaz morali su dati pojačanja, nomadski se narodi uzimaju za posredno i neposredno pojačanje fronte i pod oružje su pozvani posljednji vojni obvezanici državnoga domobranstva“.

*

Wolffog ured javlja: Glasom jedne radiobrzojavke, koja je dne 24. kolovoza 1916. u večer prispjela iz Lyona, uložili su Nijemci tiekom bojeva na Sommi 40 divizija, dakle isto toliko, kao Francezi za petmjesečnog boja kod Verduna. Tomu nasuprot je bezuslovno ustanovljeno: U vrijeme od 21. veljače do 20. srpnja uložili su Francezi u bojnom odsjeku kod Verduna ne 40 nego 66 divizija. U bojevima na Sommi stajale su u prednjim redovima do sada 23 franceskih i 37 engleskih divizija, dakle u svemu 60 neprijateljskih divizija.

Političke Vijesti.

Rat s Rumunjskom.

Njemački je poslanik u Bukareštu bio obaviješten još u nedjelju, da se ruske čete nalaze već u rumunjskoj Dobrudži.

Zapovjednici 4 rumunskih vojska jesu generali Culcer, Averescu, Aslan i Bresan.

Posljednji sastanak a. u. poslanika grofa Czernina s Bratianom zbio se poslije ratnog navještaja u ponoći 27 o. mj.

Posljednji je vlak iz Bukarešta stigao u Budimpeštu 28. o. m. u 5 sati popodne velikim zakašnjenjem. S njime je doputovalo 40 što austrijskih, što ugarskih državljana.

Složna Madjarska. Trzavice su se u madjarskom saboru kao čarom utišale. Kao da je nestalo stranaka. Sve novine neprisiljeno i same od sebe ističu, da će madjarski narod dočekati složno kô jedan sam čovjek svojeg dindušmanina.

Andrassy i Apponyi dali su novinarima značajnu izjavu: „Parlamentarna borba protiv vlade ima prestati. Danas ima samo jedno stanovište i jedna briga: borba protiv Rumunjske. Političari izjavljuju, kako oni posve sigurno znaju, da smo spremni na svaku eventualnost.“

Sjedinjenje rumunjskih četa s ruskima. „Dimineata“ piše: U smislu vojničkog ugovora, što ga je sklopio Bratianu s Rusijom, morala je Rumunjska da navjesti rat Austro-Ugarskoj najkasnije do 28. kolovoza. Zapovjed o mobilizaciji nosi isti nadnevak 28. o. mj. Na temelju ugovora morale su se rumunjske čete sjediniti bezodvlačno sa ruskima na prvi dam mobilizacije.

Utisak u Berlinu. „Berliner Tagblatt“ piše: Vijest, da je Rumunjska navjestila Austro-Ugarskoj rat, nije se očekivalo u mjerodavnim berlinskim krugovima tako neposredno, ali nije iznenadila nikoga. Uza sve demante i obećavanja neutralnosti, kojima je Bratianu operirao do zadnjega, znalo se odmah, kada je Italija navjestila rat Njemačkoj, da će po tome stupiti i Rumunjska u rat, pošto se je sumnjalo da postoji sporazum izmedju Rumunjske i Italije. I početkom rata vijećalo se u Bukareštu pod predsjedanjem kralja Karola, na koju stranu da se Rumunjska odluči. Istodobno održavalo se krunsko vijeće i u Rimu. Kad je iz Rima stigla u Bukarešt vijest, da se ne radi o slučaju saveza, tada se je i Rumunjska držala prostom od svojeg saveza s nama i s Njemačkom.

„Ja mogu, ja hoću, ja ću održati neutralnost...“ Te je riječi kazao Bratianu našem poslaniku u Bukareštu grofu Czerninu u noći izmedju subote i nedjelje. Bratianu je dodao i ovo: „Tok krunskog vijeća hoće Vam to dokazati!“ Naivni ljudi mogu možda vjerovati, da je sam Bratianu postao žrtvom preračunanja, te da je bio iznenadjen ispadom krunskog vijeća. I doista držalo se u Bukareštu još u nedjelju općenito, da će krunsko vijeće odlučiti neka se ustraje u neutralnosti. Javnost je bila još bolje učvršćena u tom mnijenju izjavama službenih osoba, koje su kudile alarmantne vijesti, što su ih turili med mnoštvo Jonescu i Filipescu. I to je spadalo naravno u šaloigru, koja se je predstavljala kroz više tjedana u Bukareštu sa podijeljenim ulogama. Oni u Berlinu i Beču nijesu htjeli da skinu podlim glumcima obrazine s lica, ali su ipak poduzeli vojničke mjere, da nas rumunjska navala ne dobije nepripravnih. Rumunjska nije preslijepila nas, nego rumunjske domoljube, koji poznavajući prilike svoje domovine i posljedice rata, htjeli su da Rumunjskoj očuvaju neutralnost, ili su dapače i predlagali neka ide Rumunjska sa središnjim vlastima.

Rumunjska vlada sama izdala si je najizvorniju potvrdu, da su sva njezina obećanja bila prosta komedija, i to upravo na usta svojeg predsjednika: „Ja mogu, ja hoću, ja ću održati neutralnost...“ Pomislite, da je te riječi izrekao Bratianu u noći prije samog ratnog navještaja. Samo je navještenje vlastoručno napisano i podpisano od rumunjskog ministra izvanjskih posala Porumbara. Navještenje je bilo sigurno dugo vremena već pripravno, kada je Bratianu imao znameniti sastanak sa našim poslanikom; a odluka za to bila je zaista za dugo vremena prije. Ipak je imao Bratianu bezobraznost, da onako sigurno obećavati neutralnost: „Ja mogu, ja hoću, ja ću održati neutralnost...“

Rumunjski političari kažu: „Nije bilo nama svejedno biti u savezu sa Austro-Ugarskom, Njemačkom i Italijom, ili pak samo s Austro-Ugarskom i s Njemačkom. Otpala Italija, propao i trojni savez i naš ugovor“. Ma koliko kušali, da ispričaju svoje vjerolomstvo, ipak činjenice drugo dokazuju. Rumunjska je ugovorila savez s nama i s Njemačkom, prije nego li je Italija pristupila u trojni savez. Njezino savezništvo nije dakle bilo vezano na Italiju, kaošto sada tvrde.

Kažu još, da je bukareštanski mir donio samo po sebi razrješenje njihovog saveza sa središnjim vlastima. Ali sama rumunjska zelena knjiga pruža dosta dokaza, da to nije istina.

Ali nikakove riječi nijesu u stanju, da operu rumunjsko vjerolomstvo. Oni ne mogu i ne će imati od nikoga ništa drugo negoli prezira.

Kad će se sastati Reichstag. „Vossische Ztg.“ piše: Ponovno se je pojavilo pitanje, kad će se sastati Reichstag. Mi se nadamo, da će se ovo pitanje pokazati kao sasvim suvišno, jer se je njemački Reichstag odgodio do 26. septembra, a mi ne možemo sebi zamisliti, da kod predsjedništva postoji namjera, da ostavi njemačko carstvo i jedan dan duže bez parlamenta, nego li je to, prema zaključcima, potrebno.

Rusi bi podjelili Monarkiju! „Neue Freue Presse“ javlja iz Amsterdama: „Morning Post“ od 22. o. mj. sadrži pismo poznatog publicista Veselickog na izdavača, u kojem se očituje začudjenje, što je petrogradski dopisnik „Morning Posta“ javio, da Rusija ne želi podjeliti Austro-Ugarske. Nema nijednog pravog Rusa, koji toga ne želi. Podieljenje Austro-Ugarske je conditio sine qua non za budući mir Europe.

Iz trgovine kožom.

Velika važnost kožarske industrije za opremu vojske bila je uzrokom, da je vojna uprava istoj već par mjeseci nakon početka rata posvetila svoju potpunu pažnju. Malo nakon toga uslijedila je centralizacija surovina i ustanovljenje maksimalnih cijena, a kasnije je još pridošla k tome zabrana na veliki dio proizvoda od kože, koji su se od tada smjeli jedino za ratne svrhe prodavati i preradjivati. Osim toga poduzete su razne mjere, koje su strojare prinukale, da proizvadjaju stanovite, za vojne svrhe prikladne vrsti kože. Bila je posve razumljiva mjera vojne uprave, da je u prvome redu nastojala osigurati pokriće vlastite potrebe za vrijeme trajanja rata. Na žalost, imalo je to za posljedicu, da je nastala nestašino kože za svrhe civilnog pučanstva, naročito što se tiče kože za potplate. Od toga doba započelo se je pokusima sa raznim tvarima, koje bi nam imale nadoknaditi potplate od govedje kože, te su se iz tih pokusa zazvile razne indusirije, na koje u mirno doba ne bi nitko ni pomišljao. Naročito se sada mnogo izradjuju potplati iz konjske kože. Za gornje potplate stroje se osim konjskih koža još i teleće, djelomice i jelenje kože. Pravili su se i pokusi sa umjetnom kožom, koji su ali najvećim dijelom ostali bez uspjeha, te se sve veća pažnja obraća potplatima od drva. Nije stoga nikakovo čudo, da je ovakav manjak na zbilja uporabivoj koži za potplate prouzrokovao znatno poskupljenje raznih drugih vrsta kože, koje bi mogle doći u obzir za fabrikaciju potplata, kao na primjer kože za strojevo remenje. Prilike su se u tom pogledu donekle koboljšale, kada je vlada putem društva za dobavu hože počela dijeliti potplatnu i remensku kožu kao i kožne odpatke rtgovcima kože i postolarima. Ponešto je tome doprinjeo i uvoz i stroga kontrola, akoprem se svi zahtjevi još i sada niti iz daleka ne mogu namiriti. I ovaj dio trgovine razvija se strogo na propisani način, pa slobodnoj trgovini niti ovdje nema mnogo mjesta. Slobodnoj trgovini pridržana je sada većim dielom samo trgovina sa kožom za gornje dielove obuće, u koliko ne služi ista u vojne svrhe. Ovaj ogranak posla mnogo je bio podupiran time, što se je materijal uvozio iz Njemačke i drugih zemalja. Nedavno je u Njemačkoj izdana zabrana na konjsku kožu, pak će i u tom pogledu početi uvoz jenjavati. Što se boxcalfa tiče išlo se je na tim, da se putem kompenzacije dobije što veće količine na taj način, da se za gotovu robu jednaki broji surovih telećih koža izveze iz naše monarkije u Njemačku. Takav postupak ne bi bio ni jednoj od obih zemalja na štetu, trgovina bi postala življa a ovdješnji položaj bi se olakšao. Treba pripomenuti, da su teleće kože od vajkada bile važan predmet izvoza iz naše monarkije, tako, da su si velike njemačke tvrdke u mirno doba držale kod nas posebne povjerenike za kupovanje istih. Medjutim nisu ova nastojanja imala velikih uspjeha, jer se opaža stanoviti nerazumljivi otpor kod stanovitih skupina interesenata.

Trgoviaa sa surovim kožama već je dugo centralizirana. Centrala za kožu preuzela je preradbu i upotrebu surovih koža iz nutarnjosti, a etapna centrala surovih koža iz etapnog područja. Razdijeljenje koža pojedinim strojiteljima poduzimlje se jedanput na tjedan po posebnom odboru, na temelju ustanovljenog ključa, kojim se odredjuje, koju količinu surovih koža imade pojedini strojitelj na tjedan dobiti. Te su količine dosta ograničene te se naročito srednji i mali strojitelji iz pokrajine mnogo tuže na premalene doznake. Bolje robe nema mnogo, dok etapne robe ima u dostatnim količinama. Ova se razdioba proteže na govedje i konjske kože. Glede telećih koža vrijedila je do sada slobodna trgovina, nu sudeć po pregovorima, koji već traju nekoliko tjedana, centralizirati će se doskora i promet sa telećim kožama, što se ima tim više požaliti, jer je slobodna trgovina sa govedjim i konjskim kožama posve prestala.

Ovčjih i janjećih koža dobiva se u velikim količinama iz jugoistočnog ratnog područja. Bosna i Hercegovina, Dalmacija, zaposjednuti dijelovi Crnegore, Albanije i Srbije daju dosta znatne količine, koje etapna centrala sakuplja, te se onda ove kože prema odredbama ratnog ministarstva dijele strojiteljima. Jareće, kozje, zečje i kunićje kože bile su od vajkada kod nas predmetom izvoza, nu trgovina sa istima na žalost je veoma spriječena izvoznim zabranama.

Općenito se može reći, da je položaj trgovine sa kožom — u koliko se tiče pokrića vojnih potreba — posve miran i siguran, te će se ove potrebe uvijek dobro i dostatno moći namirivati. Glede potreba civilnog pučanstva nastaju doduše često poteškoće, nu može se očekivati, da će se iste prebroditi, te su izgledi trgovine sa kožom nakon rata veoma povoljni.

Domaće Vijesti.

Iz Dalmacije.

Velika razprava. Pred proširenim senatom na c. k. zemalj. sudu u Zadru započela je razprava proti sto i pet optuženika iz općinâ benkovačke i kistanjske, radi zločina pronevjerenja na štetu države u poslu vojnih pripomoći. Glavni obtuženik, c. k. poglavarstveni oficiant Endrizzi, preminuo je u iztražnom zatvoru. Raspravi predsjeda prizivni savjetnik Graovaz Brunelli. Državno odvjetništvo zastupa dr. Ivić, a branitelji su: dr. Desnica, dr. Harlović i dr. Ziliotto. Financijalno je odvjetništvo zastupano po dr. Koroliji.

U školama u Dalmaciji neće se učiti ćirilica. C. k. dalmatinsko pokrajinsko školsko vijeće javlja: „Po odredbi c. k. Ministarstva za bogoštovlje i nastavu početkom nastajne školske godine 1916-17 u svim općim pučkim i gragjanskim školama, te srednjim školama 1 onim njima nalik u Dalmaciji, pouka ćirilice ima otpasti.“

Iz Hrvatske.

Riječki Hrvati i šušačke škole. Javljaju iz Rijeke: Budući za Hrvate na Rijeci nema nijedne hrvatske škole to je Sušak uz velike žrtve nastojao da nadomjesti taj manjak, pa je u tu svrhu sagradio veliku školsku zgradu i namjestio daleko veći broj učiteljskih sila nego li bio potreban za podučavanje samo šušačke školske djece što je sve, naravno, skopčano velikim troškovima. Osim toga uzdržava se i „Sklonište“, pa je i društvo „Ljudevit Gaj“ na razne načine podupiralo našu riječku djecu, da joj tako olakša polazak šušačkih hrvatskih škola. Ali i bez obzira na sve ono, narodna je dužnost svih riječkih Hrvata, da svoju djecu upisuju u šušačke hrvatske škole, jer će im samo one moći dati odgoj u narodnom duhu, očeličiti ih u ljubavi i privrženosti do rodjene grude i materinske riječi. U tudjinskim školama naša se djeca truju obratnim odgojem, koji obično dovodi do potpunog odnarodjenja. Za to se očekuje, da će i ove godine prilikom početka nove školske godine sušačke škole popuniti velik broj naše riječke djece.

Gostovanje zagrebačke opere na Rijece odlučeno. Pitanje gostovania hrvatske opere na Rijeci riješeno je na opće zadovoljstvo sušačke i riječke hrvatske publike. Hrvatska će opera stići na Rijeku u mjesecu listopada, te će dati šest predstava. Pjevat će se tri opere. Želja je bila riječkih Hrvata, da opera gostuje u općinskom kazalištu „Giuseppe Verdi“, pa su u tom smislu i poduzimali korake, ali dok bi se magistrat bio dao skonuti, da na to pristane, došla je s druge strane zabrana i tako će hrvatska opera gostovati u novom kazalištu „Fenice“, koje je vlasništvo privatnog dioničkog društva.

Pjevat će se „Oganj“ od Berse, „Rosenkavalier“ od Straussa i „Chopin“. Riječkim Hrvatima bilo bi osobito milo, kad bi u tom gostovanju sudjelovao i naš Marko Vušković, koji je prilikom dobrotvorne svečanosti pjevao u općinskom kazalištu te postigao golem uspjeh.

Gospodarstvo.

Sa tekstilnog tržišta.

Prateći pomno gibanje na pojedinim tržištima domovine, opazismo u zadnje vrijeme neobično pomanjkanje tekstilnih tvorevina, osobito onih slabije kakvoće. Zalihe tih tkanina, koje su kod naših tekstilnih trgovaca razmjerno dostatne bile, najednom su nestale s tržišta. Ispitujući uzrok tomu doznasmo, da su kojekakvi agenti vanjskih trgovaca poplavili Hrvatsku, osobito pokrajinska mjesta, pa kupuju svu robu, koja se nalazi na skladištu, te ju onda otpremaju izvan granica Hrvatske. U tom spekulativnom poslu sudjeluju i neki od naših trgovaca, kojima nije bilo dosta, da su radi naglog porasta cijena zaradili lijepu dobit na robi, koju su imali na skladištu, nego žele — proizvevši na taj način još veće pomanjkanje robe na domaćem tržištu — postići za preostalu zadržanu robu još više cijene.

Bilo bi potrebno, da kompetintni faktori izdaju zabranu izvoza izvan Hrvatske, da nam tako sačuvaju još onaj minimum tekstinih fabrikata, koji se još kod nas nalazi. Upozorujemo na taj pojav trgovce po provinciji, da se znadu ravnati i da ne nasjednu kakvom agentu.

Prebrojavanje stoke u Njemačkoj.

U cijeloj je Njemačkoj izvršeno 15. aprila ov. god. prebrojavanje domaće stoke, da bi se utvrdilo u koliko se smanjilo stanje stoke uslijed rata. Sad se saopštava ishod prebrojavanja stoke. Prema objavljenim podacima brojno stanje svinja opalo je prema aprilu 1915. sa 20, prema decembru 1914. pak sa 23 po sto. Cielokupni broj prebrojanih svinja izneo je 13,303.500. Najveći se manjak pokazao kod nazimadi, medjutim se broj prasadi ispod osam nedjelja koji su ža gojenje odredjeni, povećao sa 31 po sto, što je vrlo povoljan znak. Stanje govedi je bilo mnogo manje ozbiljno zagroženo; ono je prebrojavanjem iznijelo 19,873.189 grla, za jedan milijun grla manje nego li u oktobru 1915. i za dva milijuna manje nego li u decembru 1914. Manjak iznosi 2.1 po sto. I kod govedi je opadanje bilo najveće u stanju junadi, dokle se broj teladi odredjenih za gajenje povećao sa 41 po sto. Broj krava muzara opao je prema decembru 1914. sa 800.000 komada. Slično prebrojavanje je izvršeno i u Austriji, ali ishod nije još objavljen.

Razne Vijesti.

O uživanju voća. Voće je baš nekako u sredini izmedju hraniva i uživala. Ono je i jedno i drugo. Poprječno voće sadržaje 80 po sto vode. Neka voća (n. pr. naranče) i 90 po sto. Hranivih bjelančevih tvari imade u voću vrlo malo, tek tragova, no za to imade drugih hranivih tvari, poglavito šećera. Sećera ima u groždju preko 24 po sto, u trešnjama do 10 po sto, u kruškama i jabukama 7 do 8 po sto. Prema tomu se onda prosudjuje i hraniva vrijednost. Osim šećera ima u u voću uvijek kiselina i mirisavih sastojina, koje se smatraju kao uživala, a ne kao hranive tvari. U jabukama, kruškama i šljivama pretežita je jabučna kiselina, u groždju vinska kiselina, a u drugom voću kao što u jagodama i malinama, poglavito četrunova kiselina. Mirisne sastoji..e voća, većim su dijelom hiapiva ulja. Nekuhano, svježe voće je finijeg i osvježujućeg teka, dok je kuhano voće laglje probavljivo. Sva voća skoro vrlo dobro služe kao sredstvo, koje čisti probavilo i uredjuje redovitu stolicu. Tome služi i sušeno voće, koje se od svježega razlikuje time, da je izgubilo uslijed topline polovicu, pače i tri četvrtine svoje vode. Soli i kiseline u voću hlade i osvježuju, toga radi osobito se preporuča grozničavima. Nezrelo i gnjilo grožđje ne valja uživati, jer je ono uvijek škodljivo. Nikada nije dobro jesti voća, a da ga prije nismo valjano oprali.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Stajah časak zapanjen, jer o georginama, nije bilo nikad govora izmedju mene i Lucije. Nu ubrzo dosjetih se svrsi njezine domišljate doskočice i uhvatih ruku, koju mi je pružila bila. Repušić pako upropašćen pokloni se vrlo smiješno i podje uzbrdo u kuću. Kad je isčeznuo bio, pusti Lucija moju ruku i odmaknu dva koraka od mene, te će ozbiljno:

„Što vam je, gospodine Milkoviću?“

„Ništa, odvratih hladno, slegnuv ramenima.“

„Ne pretvarajte se. Taj prostak Repušić vas je rasrdio?“

„Takova kukavica ne može uvrijediti čovjeka. Bio sam se ponešto ražestio, al to je minulo. Hvala vam na obrani.“

„Ako nije to, što vam je dakle?“

„Ma ništa. Izvolite mi svoje georgine pokazati.“

„O njima nema sada govora. To je samo tako rečeno bilo.“

„Znam.“

„Znate? Pa? Što vam je?“

„Meni je nekako teško bilo; nijesam znao, što da reknem. Napokon se dosjetih doskočici:“,

„Pustimo to,“ rekoh mirno, „o tomu sada nije govora. Nu dozvolite, da vam čestitam.“

„Meni? Zašto?“

„Ta vi se udajete.“

„Ah, sad razumijem! Ha! Ha! Ha! udari djevojka, pljesnuv rukama, u glasan smjeh. „Tko vam to reče?“

„O tom nije vrijedno govoriti. Samo da je vaša udaja zaključena.“

„E pa hvala na vašoj gratulaciji,“ reče lukavo. „Vi valjda razumijete, da je vrlo važan čas u životu djevojke, kad je kane udati, je li?“

„Da, da!“ — odvratih jarostan.

Djevojka podnimi ruke, nagnu glavicu i pristupi korak bliže.

„Gospodine Vladimire,“ reče mekim glasom, ja vas razumijem, potpuno razumijem. Vam je žao, da se udajem. Zašto? Mislite li, da sam dijete? Ne primite za zlo, što ću vam reći. Razumijem vas. Vi me ljubite, gospodine Vladimire, je li? Onaj ideal u vašim pjesmama — ja sam. Je li?“

„Da, gospodično,“ odvratih poniknuv nikom.“

„Dobro, da znamo,“ nasmjehnu se Lucija. „O znam ja predobro, da ste mi to sto puta reći htjeli, ali niste smjeli. Ja sam se toj izjavi uklanjala, jer sam se je plašila.“

„Plašila?“

„Ne znam. Bilo mi je čudno pri srcu.“

„A što biste bili rekli, gospodično, da sam vam otkrio tajnu srca svoga?“

„Bila bih vam rekla, Vladimire, reče Lucija pruživ mi ručicu, „da mi je drago, da me ljubite, da i ja vas ljubim.“

„Vi se imate udati.“

„Da.“

„Za Repušića?“

„Da.“

„A ljubav? Ljubav?“

„Ne bojte se. Već sam odlučila. Ne ću se udati.“

„Vaši roditelji i rodjaci?“

„Da se udajem? Mene se mora pitati. Učinih svojoj tetki koncesiju, neka dodje s Repušićem u Zagreb, da ga pogledam, da reknem „da“ ili „ne“. U svom srcu bjeh već „ne“ rekla prije; nego privolih, da nas Repušić pohodi. Jeste li zadovoljni, prijatelju moj?“

„Oh Eugene! Da znaš, kako mi je bilo u onaj čas. U jedan hip kao iz vedra neba dopade me sreća, za kojom sam toli dugo željkovao, koju gotovo ne dostiživom smatrah. A ona mi to reče sama, čuješ li, sama — bez fraze, iskreno, priprostim izrazom. Mislio sam, da se je sav svijet preda mnom preobrazio. Htjedoh pred nju kleknuti, zagrliti je, poljubiti je; bio bih počinio najveće ludorije od same sreće i radosti. Stisnuh tu, malu mekanu ruku, koja je u mojoj počivala, stisnuh je, brate, kao da je gvoždjem k sebi prikovati radim i rekoh samo: „hvala, hvala“ Lucijo!“ a ona me zavuče za grmečak, odakle nas nitko nije mogao vidjeti, digne se na svoje prstiće i poljubiv me živo u usta šapnu: „Do vijeka tvoja, dragane.“

„Vrlo energična djevojka!“ promrmlja Eugen, koji je cijelu pripovijest vrlo ozbiljno slušao bio. „Vrgla se u svoju mater.“

„A vjeruješ li ti, Eugene, da me ljubi, da me od srca ljubi?“

„Vjerujem za sad.“

„Za sad?“

„Pustimo to. Ali šta će roditelji reći, njezini roditelji, tvoji roditelji? Što ćeš ti?“

„Ne boj se, brate, ljubav nema samo krila, ljubav zna i raditi. Moji će roditelji pristati od srca, jer ne će htjeti sinu svomu sreću pokvariti.“

„Ali njezini? Njezini?“

„Njezinim zapovijeda ona. Imetka imam ja, ima ona, i ne dvojim, da će me zapasti dostojno mjesto, gdje ću moći raditi pošteno, marljivo.“

„Tvoja je nada vrlo brza. A poezija?“

„Poezija? Poezija? Tvoja pitanja dosadjuju. Misliš li ti, da ću se iznevjeriti svojim idealom? Držiš li me za militavca? Jedan ideal evo dostigoh — ljubovcu, još ću i drugi, ako Bog da, slobodu domovine.“

„Ti ideali, brate, često su oprečni.“

„Ne rekoh li ti prije, kako je Lucija otpravila ohlog gizdelina, koji se je odmetnuo od svoje krvi. Može li takova djevojka protivna biti svetim težnjama svoga naroda?“

„Ali, molim, posao još nije izveden na čisto, kako se sve to svršilo?“

„Da zbilja. Podjosmo iz vrta u kuću. Tu bijaše sakupljeno oveliko društvo. Repušić se primaknu odmah k Luciji, te joj je u pol glasa štošta šaputao, a ona mu je odgovarala vedro i veselo. Ja se zabavljah s gospodjom, pohvalih Kolomanovu revnost; govorio sam o svem i svačem, možebit mi je i luda koja riječ utekla. S Repušićem nijesam govorio; gledao me je samo postrance čudnim okom. Cutio je po svoj prilici inštinktivno, da sam ja zaprekom njegovoj ženitbi. Za objedom bijasmo vesele volje; Lucija je zbijala trista šala, sa mnom je vrlo malo govorila, mnogo više s Repušićem i to vrlo delikatno i udvorno. Kad je pri objedu Repušić s njom nazdravljen bio, zahvali se dugom peroracijom o sreći, ljepoti, i što ja znam. Lucija smiješeći se, kimnu malo glavom. Domaćin Dobranić gledao je sve te prizore posve ravnodušno, kanda se sve to njega ne tiče. Po objedu se razidje društvo po kući i po vrtu. Samo domaćica, domaćin i tetka zaostaše u gospodjinoj sobi. Slutili smo, da imaju važna razloga. Lucija bijaše medju nama u vrtu. Repušić je govorio sto udvornih fraza, kojima se je od srca smijala. Na mene se nije nimalo obazirala. U jedamput javi komorkinja, da ju milostiva gospodja zove. Djevojka problijedi malko, pogleda me ispod oka i odleti pokloniv se društvu. Gospoda u vrtu bijahu van reda vesela i ja s njima, samo me je katkad stegnulo pri srcu. Repušića je mučila nestrpljivost. Sto puta pogleda na prozore kuće. Na jedampr — toga časa ne ću nikad zaboraviti sidje milostiva tetka u vrt. Bijaše vrlo razdražena, blijeda. Pokloniv se ceremoniozno društvu, pridje k Repušiću i progovori mu nešto tiho. Stajah nedaleko od njih, te uhvatih po koju riječ. „Mi putujemo sutra!“ reče tetka. Gizdelin se prepade. „Ništa?“ zapita, „ništa!“ odgovori tetka, a moje srce poskoči od radosti toli živo, da je htjelo puknuti. Saznah, da sam pobijedio, bijah blažen. Veselje društva uminu, gosti se počeše razilaziti. I ja podjem kući. Odilazeći naidjoh u hodniku na Lu iju. Gorjela je od radosti. „Svršeno je,“ šapnu mi; — „upitaše me svečano, je li mi Repušić po ćudi, a ja rekoh: Nije. Tetka me upita deset puta kujući ga u zvijezde, a ja rekoh, da ga ne ću, i kad me tetka i opet zapita, zašto, odgovorih, da drugoga ljubim. Htjedoše saznati, koga; al toga im jošte ne rekoh, to ću sutra reći majci.“ Djevojka htjede još dalje govoriti, ali u jedamput se otvoriše vrata, Lucija odleti mahnuvši mi rukom, a ja — ja dobrzah blažen amo, da ti javim svoju sreću, svoje blaženstvo. Šta, nije li to čitav roman?“

„Čitav nije,“ odvrati Eugen mirno, „da vidimo, kakav će mu biti svršetak.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 416.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 1. rujna 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Pojačana topnička djelatnost na ruskoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 31. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Na visinama istočno Herkules-Fürdö bijahu suzbite rumunjske navale. U prostoru gora Csik boreće se c. i k. čete povukoše se u nove položaje na visinama zapadno Csik-Szereda. Inače nema na ugarskoj fronti nikakvih bitnih promjena položaja. Na ruskoj je fronti razvio neprijatelj na mnogobrojnim mjestima pojačanu topovsku djelatnost.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 31. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na srezu fronte s obje strane Armentieresa razvijao je neprijatelj živahnu djelatnost. Njegova su odijeljenja, koja su kretala iza jakih napadaja s vatrom, bila suzbijena. Kod Roclincourta (sjeverno od Arrasa) uhvatila je njemačka ophodnja veći broj zarobljenika u engleskim opkopima. S obje strane Somme održaje se opstreljavanje na velikoj jakosti. Kaošto se naknadno javlja, izgubili smo jučer rano na jugu od Mantinpuicha jarak, što je sizao naprijed protiv neprijateljskih položaja.

U području Moze vladao je mir, osim malenih bojeva s ručnim granatama kod Fleuryja.

Istočno bojište.

Zapadno od Rige, u Rišcom mostobranu, u Stohodskom luku, jugoistočno od Kovela, jugozapadno od Lucka i u pojedinim odsjecima kod Bothmerove vojske, odigrali su se živahni topovski bojevi. U Karpatima uhvatili smo, uzevši Kukul na juriš, 1 časnika i 199 vojnika. Neprijateljski su protunapadaji bili tu suzbijeni.

Izvodeći napadaje na vojničke nasade u Lucku i Torčinu oboriti su naši letioci 3 neprijateljska ljetala, a drugo je još bilo postavljeno izvan borbe 29. o. mj. kod Listopada (na Berežini).

Balkansko bojište.

Nema važnih dogodjaja.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 31. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu i na centrumu su bili suzbijeni s gubicima pokušaji, što ih je neprijatelj poduzeo na nekoliko odsjeka u svrhu, da zadrži naše napredovanje.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 31. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na macedonskoj fronti nema osobitih promjena. Naše su čete stigle u odredjene im položaje i zauzevši ih utvrdiju ih. Nakon poraza, što smo ih neprijatelju zadali, i nakon što smo osujetili njegovu ofenzivu, ograničuje se neprijatelj na čitavoj fronti na to, da uzdrži neuspješnu topovsku vatru. Jedino na sjeveru od Ostrovskog jezera i u Matničkoj dolini napinje se protivnik besplodnim protunavalama da popravi svoje nepovoljno stanje. Ali svi su njegovi pokušaji bili suzbijeni.

BRZOJAVI.

Politička borba u Ugarskoj.

Budimpešta, 30. Raspravljanja, što su se do danas kasno na veče vodila medju ugarskom opozicijom i ministarskim predsjednikom nijesu dovela do nikakvog zadovoljnog uspjeha, te se mora smatrati, da su se izjalovila. Ugarska opozicija ustraje na stanovištu, neka se stvori novo ugarsko ministarstvo sa novim ministarskim predsjednikom te da bude na novo uredjeno i pitanje popunjenja ministarstva vanjskih posala, dok grof Tisza neće, razumije se, ništa da znade o tim željama te namjerava svakako odgoditi parlamenat. Od stranaka opozicije je Karolyjeva stranka već danas najavila vrlo žestoku borbu protiv vlade.

Grčka pred odlukom.

Genf, 30. Pariški listovi javljaju o mnogobrojnim venizelističkim demonstracijama iz raznih gradova Grčke. Skupštine zahtijevaju brzojavno od kralja, da navijesti Bugarskoj rat.

Bern, 30. „Züricher Post" javlja iz Lugana, da se iz izjave talijanskih političara može zaključiti, da [illegible] politički krugovi sa stalnošću računaju na najbliži ustup Grčke u rat. Antantina naprezanja, da su se podvostručila. Nečuvena jesu Venizelosova nastojanja, da se domogne vlasti. U vodstvu grčke vojske ima još članova, koji su prijatelji Nijemaca. Stoga nastoji četvorni savez, da te časnike u vojsci zamijeni drugima.

Raspoloženje u Bugarskoj.

Sofija, 30. Raspoloženje je svuda hladno i puno pouzdanja. Sa zadovoljstvom se ustanovljuje, da se je Rumunjska konačno morala odlučiti te da je time bio osujećen od Rumunjske strane namjeravani upliv na svršetak svjetskog rata tek iza iscrpljenja jedne od obiju ratujućih stranaka te učinjen svršetak nesnosnom stanju.

Sa fronte na Sommi.

London, 29. List „Daily Mail" javlja iz Washingtona, e je amerikanski ratni dopisnik na zapadnoj njemačkoj fronti upotrebljavao puna dvadeset i četiri sata njemačku brzojavnu bežičnu postaju u Sayville da uzmogne javiti svijetu, kako je ofenziva četvornog saveza prošla po zlu i kako mora tečajem jednoga mjeseca smalaksati. Bayard pripovijeda u listu „New-York American", da je engleska vojska silno velika ali šarena družba, sastavljanje iz obojenih, kolonijalnih, škotskih, irskih i nekojih engleskih pukovnija. Engleske se čete upotpunjuju ponajviše iz novo stečenih novaka. Svaki novi pokušaj Francuza i Engleza, da prodru bojne crte, na koje su već tri puta uzalud navalili bili, da ne znači ništa drugo nego lakoumno žrtvovanje ljudskih života. Amerikanski dopisnik Wiegand takodjer naglašuje nemogućnost proboja i upućuje na novi niz utvrda i jaraka, koje su sagradili Nijemci sa značajnom brigom iza prijašnje prve bojne crte. Time da je nastala pravilna tvrdjava, duboka na pojedinim mjestima od 100 do 300 metara, a štite ju ograde od žica. Svi se dopisnici slažu u tom, da imadu saveznici deseterostruku premoć nad Nijemcima.

Cyril Brown, dopisnik lista „New-York Times" razgovarao je sa njemačkim vrhovnim zapovjednikom fronte na Sommi, no ne spominje njegova imena. Taj general, veli on, krije u gruboj lupini ljubezljivo prijazno jedro. Na pitanje, da li engleski napadaji malakšu, odvratio je: „Ne, Englezi su žilavi. Moramo da budemo prema svojim neprijateljima pravedni i gledati ih, kakovi su. Englezi nijesu još uvijek izgubili nade u uspjeh. Jer uza sve meni poznate teške gubitke, vraćaju se svejedno neprestano. Oni su vrema tvrdokorni protivnici". „Kako dugo će ofenziva još trajati?" upita Brown. General odgovori: „Predsunak je zaustavljen a vršak nadvladan. No Englezi će svoju beznadnu ofenzivu još barem kroz jedan, a vjerojatno i kroz dva mjeseca, a možda i još dulje nastavljati. Oni su tvrdokorni i ja se u svakom pogledu spremam na zimsku vojnu. No isključeno je, da bi moju frontu probili. Nijedan se general u ovom svjetskom ratu ne će povjeriti dopisnicima i njima pripovijedati, da njegova stvar dobro ne stoji, da je klonuo duhom i da je položaj za njegovu stranku nepovoljan," kazao je vrhovni zapovjednik: „upravo kad bi ga zapitali, izreći će svoje čvrsto pouzdanje u konačnu pobjedu. To sve kao odgovor na izjave, koje je navodno podao Joffre jednomu amerikanskomu dopisniku. Joffre misli, da sudjeluje u bici kod Somme do poldrug milijuna ljudi te tvrdi, da su sad bojne sile prilično izjednačene. U početku ofenzive toga nije bilo. Mi smo doduše očekivali ofenzivu, ali nijesmo računali sa tako jakim pripravama neprijatelja, nijesmo očekivali, da će uporabljati tako velike bojne sile i tolike količine municije. Njegova je ofenziva bila kud i kamo bolje pripravljena negoli smo mislili; i uslijed toga, što je neprijatelj učio iz iskustva, izgubismo u početku nešto na prostoru. No sad smo artilerijski dosta čvrsti i ravnoteže je opet uspostavljeno. Jezgra je tajne bitke na Sommi zaštićena i opet zaštićena. Ona strana, koja može neprijatelju najviše municije izbacati u lice i koje pješadija najbolje rukuje s ručnim granatama, imat će najbolji uspjeh. No topništvo imade glavnu ulogu. Kad je u početku bitke otvorena bila zapravo vatra na neprijateljsku bojnu crtu, morala je svaka baterija kriti odsječak fronte od 800 lakata. A sad imademo za svakih 100 lakata po jednu bateriju. Gubici kod Pozieresa imadu se pripisati nesrećnom slučaju. Netko je počinio glupost, jedan se je na novo uredjeni odio dao iznenaditi. Takova se što može dogoditi u najbolje organizovanoj vojsci, dapače i u njemačkoj. Time, što neprijatelj posjeduje Pozieres, ne će napredovati".

Wiegand je, kako washingtonski dopisnik lista „Daily Mail" javlja, razgovarao sa poglavicom štopa vrhovnog zapovjednika zapadne fronte. Ovaj je kazao: „Pobijedit će onaj, koji ima najželjezniju volju i najocjelnije živce. Jer to je borba snage, volje, energije, razbora, duha i organizacije. Tvrdim, da mi sve to imamo". Konačno je rekao, e je dao sela prema osnovi uništiti i upozorio na to svoje vojnike time, da ih je stoga uzeo pod vatru. „Sela su već uništena, ali ih ipak nijesmo uzeli zadesiti i Njemačku, ako uzmaknu pred Englezima i Francuzima. „Nevolja ovih staraca i žena i djece bit će nevolja i vaših otaca i matera, vaših žena i djece, ako bi neprijatelj došao u Njemačku".

Iz Rumunjske.

Lugano, 30. Iz Londona se javlja: Vrhovnim zapovjednikom rumunjske vojske bijaše imenovan general Ovarescu.

Budimpešta, 30. „Az Est" doznaje iz Lugana: „Corriere della sera" priopćuje tobožnji vojni plan sjedinjenih rumunjskih i ruskih četa. Lijevo će krilo marširati preko Dobrudže, centar prema Sofiji, a desno krilo prema Sedmogradskoj.

Genf, 30. „Journal de Paris" javlja, da je cijela rumunjska vojska otišla na ugarsku granicu. Osim toga su odgovarajuće ruske čete pripravne da odu protiv Bugarske.

Bern, 30. Govori se, da će kralj Ferdinand otputovati u ruski glavni stan, da pozdravi cara dotično, da će se oba vladara sastati na drugom kojem mjestu. Na to će kralj sudjelovati kod operacija svoje vojske na bojnom polju.

Lugano, 30. „Tribuna" javlja iz Bukarešta: Vlada je zabranila židovskom pučanstvu, da ostavlja svoja prebivališta prije ruskih opsadnih četa.

Talijanska vlada povredila prava Sv. Oca.

Beč, 30. (D. u.) Naše je izvanjsko ministarstvo zamolilo 30. o. mj. španjolskog poslanika kod Quirinala, da uloži u ime austro-ugarske vlade prosvjed kod rimskoga ministarstva radi zapljene palače austro-ugarskog poslaništva. U njemu kaže austro-ugarska vlada, da ona smatra odredbu od 25. o. mj. ništetnom i nevaljanom, te ističe, kako talijanska vlada postupa ne samo protiv talijanskih zakona, koji priznavaju zastupnicima raznih država odaslanim Vaticanu sve privilegije, koji pripadaju diplomatima uvjerovljenim kod talijanskog dvora, nego vrijedjaju takodjer i povlastice Sv. Oca, kao što i pravice Austro-Ugarske.

Esad paša u Solunu.

Solun, 31. (D. u.) Havas javlja: Ovdje je prispio Esad paša sa svim svojim četama.

Manifestacije za kralja i vladu u Ateni.

Atena, 31. (D. u.) Havas. Na manifestaciji u prilog kralju i vladi, kod koje je sudjelovalo 20 tisuća osoba, napao je Gunaris Venizelosovu politiku, koji ga je optužio radi sadašnjeg položaja Grčke. Gunaris je kazivao: Za puk i za cjelokupnost domovine ne postoji taj čas prama danim jamstvima nikakove pogibelji.

Grčki generali polažu svoja mjesta

Bern, 31. (D. u.) Tri su druga generala pukovnika ponudili svoju ostavku. Ne zna se hoće li kralj te ostavke primiti.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 29. Službeni izvj. od 28. kolov. poslije podne.

Zapadna fronta: Sjeverno Koldičevskog jezera kušala su 26. t. mj. neprijateljska odjeljenja, da napreduju, moradoše se ali povratiti u svoje jarke uslijed vatre našega topništva. Na Ščari, južno željezničke pruge Baranoviči-Uniniec napali su Njemci sa dva bataljuna naše pomaknute čete u jarcima na zapadnom brijegu rijeke, ali smo ih odbili. Na Stohodu, južno sela Dihva-Stobihva opkolili su naši izvidnici austrijsku stražu, te su zarobili dio iste. U području Dnjestra, sjeverno Mariampola. zaposjedoše naše čete nakon boja šumicu istočno sela Delejov, gdje su se utvrdile. Zarobile su 1 časnika i 37 momaka te su zaplijenile 2 strojne puške.

Kaukaska fronta: Na fronti Kygi do jezera Van traju bojevi dalje. Naše su čete pročistile turske strijeljačke jarke na lijevom brijegu Masla-Darassi, koji se kod sela Nurika izlijeva u Eufrat te su prešle na zapadni brijeg. Sjeverno Bitlisa potisnuli smo protunavalom neprijatelja prama jugu. Palo je u naše ruke 11 časnika, 200 askera i 3 strojne puške. U smjeru prema Mosulu stojimo u području Neri i Sakiz Turcima tijesno za petama.

Petrograd, 29. popodne (D. u.) Na Stohodu je napao neprijatelj naše položaje na zapadnoj obali rijeke u kraju kod Tobola i Helenina Zirova (18 km sjeveroistočno od Stobihve), ali je bio suzbijen. Preko dana propalio je protivnik u tom kraju preko 2000 metaka sa zadušljivim plinovima. Jugoistočno od Smolara napadao je neprijatelj naša odijeljenja utaborena na otocima, ali zaludo.

29. na veče. Položaj je nepromijenjen.

Francuska.

Pariz, 30. kolovoza Služb. izvj. od 29. o. mj. 11 sati u noći. Tekom dana nije se ništa važna dogodilo. Kiša je omela prijeći operacije na većem dijelu fronte.

Istočna vojska: Uništili smo neprijateljski ljetalački park zapadno Doirana. Naše napredovanje prama Ljumnici i Vestreniku traje dalje. Bijahu suzbite živahne bugarske navale proti visini 1506 sjeverozapadno Ostrovskog jezera. Bugarska izvješća još uvjek govore o tobožnjim uspjesima na obim krilima djelom na moru, djelom južno Korice i jugozapadno Florine. U istini su Bugari držali od početka svojih operacija u posjedu nebranjeni dio grčkog područja, dok je zapadno Ostrovskog jezera zadržalo srpsko lijevo krilo sve neprijateljske navale, zadavši protivniku teške gubitke.

Engleska.

London, 29. Prvi služb. izvj. od 28. Usprkos malo ugodnom vremenu bijahu istočno Delville postignuti uspjesi te su se vodili uspješni bojevi kod Mouquet Fe. Kod Delville žestoko neprijateljsko topničko djelovanje. Sjeverno Pozieresa djelovalo je i naše topništvo.

Drugi služb. izvj. od 28. kolovoza. Naši dalekosežni topovi su uspješno opstrijeljavali gibanja neprijateljskih četa na raznim točkama medju Bapaume i Miraumontom. Tu i tamo prekinuto djelovanje neprijateljskog topništva medju Pozieresom i Thiepvalom. Naše topništvo i naši mužari u jarcima djelovali su na drugim točkama fronte. 26. kolovoza na veče iznenadilo je žestoko nevrijeme 8 naših ljetala. 5 ih se nije vratilo.

Belgija.

Pariz, 29. Služb. izvj. od 28. posl. podne: Na fronti belgijske vojske nema osobite djelatnosti.

Položaj.

U nijednome trenutku nije tako potrebno očuvati hladnokrvnost, negoli onda, kad postigne neprijatelj kakav uspjeh. Pristup Rumunjske u rat bezdvomno je uspjeh antante, ali ni izdaleka nije još takav, da bi morali radi toga klonuti duhom. Odluka Rumunjske je došla za široku publiku donekle iznenada, te je to glavni uzrok da se i u novinama i inače šire svakojake vijesti, koje medjutim nemaju drugoga značenja do toga, da karakterišu nejasnost i zamršenost političkog momenta. K tome dolazi i neugodna nužda, da se napusti pred novim neprijateljem komad naše zemlje i to se nas bolno dojmi, premda si je svijestan, da je to u danim prilikama jedini i najprimjerniji način, da se obrani zemlju od novog neprijatelja. „Fronta protiv Rumunjske", piše „Tagespost", bila je prama osnovi povučena u one prostore, koji su od vajkada odabrani otpornim središtima za slučaj rata. Uzmicanje je slijedilo korak po korak sa svrhom, da se neprijateljevo napredovanje čim dulje zadrži. Iz vojničkih obzira biše napušteni Petroseny, Braso i Kezdi-Vasarhelly. U Gyorgyovskim planinama traje još boj. Naše podunavsko brodovlje napada odvažno i junački te je za ovo malo dana postiglo već lijepe uspjehe. „Grazer Tagblatt" dodaje, da treba kod prosudjivanja osobina novog ratišta svratiti pozornost na činjenicu, da tvori rumunjska granica prama Madjarskoj luk, koji je izrazito prama istoku izbočen. Granica počinje kod Oršave, ide ponajprije u sjevernoj smjeri do označene točke izmedju Brasoa (Kronstadt-a) i Fočanija, od tog mjesta slijedi sjeverni pravac do područja Bistrice, gdje dostigne opet svoju najzapadniju točku. Ovaj luk, koji mjeri 600 kilometara, dug je kao polovica ruske fronte, kao fronta izmedju Jablonice i Pinska, a njegova se dubina može po tome prosuditi, da je sekanto duga oko 300 km. List ističe nadalje, da je područje Sedmogradske brdovito, ali ipak prohodno i da to omogućuje opkoljujuće kretnje i mnogočem lakše negoli soćka fronta. Iz ovih geografskih činjenica opravdava list nuždu sadašnjih naših operacija.

Ne može se još uztvrditi, dali će sadašnji korak Rumunjske imati kojekakvih političkih posljedica. Jasno je samo to, da će antanta napeti sve sile, da privuče čim više neutralaca u svoje kolo; računati može naravski samo još sa Grčkom. Antanta i njezin agent Venizelos rade sada punom parom, da potpunoma iscrpe mogućnost nejasnog političkog trenutka. Premda su vijesti, koje dolaze iz Grčke nepotpune i nejasne, može se ipak iz njih razabrati, da se je radikalnost i poduzetnost Venizelosa i njegovih pristalica podvostručila. Venizelos kuša svim mogućim sredstvima, da izazove konflikt sa Bugarskom. Čini se, da je došlo do malih okršaja izmedju venizelističkih četaša i bugarske vojske, ali su svi ostali bez daljnih posljedica. Za nekoliko će dana položaj razbistriti i riješiti pitanje: ili . . . ili . . .

Da nije došla odluka Rumunjske neočekivano, proizlazi najbolje iz Bugarske ofenzive protiv Soluna, koja je smjerala na to, da skrati frontu protiv vojske Sarrailove i da na taj način dobije čim više slobodno raspoložive vojske. Solun je sada podsjeđan sa triju strana. Bugari su se ukopali sve nakolo, tako da će morat Sarrail žrtvovati cvijet svoje vojske, hoće li kušati da prodre kroz taj bedem, ma bili branioci kud i kamo brojno slabiji. Uspjeh bugarske ofenzive je prama tome potpun i samo nuždi, da se premijesti slobodnu bugarsku vojnu silu, ima se pripisati zacanje Bugarske, da navijesti Rumunjskoj rat. Rumunjska je granica napram Bugarskoj nezaštićena. Sam glavni grad odaljen je tek 30 kilometara od granice. Rumunjska vojska nije nikako u stanju, da vodi rat na dvije

fronte, ali i Rusija, koja treba sada svakog momka na svojoj zapadnoj granici ne će moći, da odstupi oveću vojsku za nuzgrednu operaciju protiv Bugarske. S druge strane imademo sada na istoku i jugoistoku jednu jedinu kompaktnu frontu, a zajedničko će vojno vodstvo već znati, da iskoristi prilike tla i da udari na neprijatelja na najosjetijivijem mjestu. Čitava je rumunjsko-bugarska granica, i to je poznato, samo niz za ofenzivna poduzeća zgodnih točaka.

U dogovoru sa Rumunjskom navijestila je Italija Njemačkoj rat. Dok se u nekojim novinama pripisuje tom činu samo formalno značenje, danski neki list naglasuje, da se Njemačka vara, kad tom koraku poriče svaku vrijednost. Značenje ovih izvadjanja razabire se iz nekog drugog brzojava, koji smo jučer priopćili, da je naime stigao u Francusku već znatni broj talijanskih četa. Ma bilo, kako bilo, smatramo opomenu danskog lista suvišnom, jer nam je poznato, da je njemačka vlada od vajkada bila na oprezu i da je uvjek pravodobno predusrela svakom iznenadjenju. A kušanih iznenadjenja doživjeli smo u tom ratu opasnijih, nego li može biti odašiljanje talijanskih četa na zapadno bojište.

Dosadašnji tok rata u Perziji.

I na ratištu se u Perziji pokazuje slično pomicanje i talasanje obostranih vojnih položaja, kao i ono u Bukovini. Po treći put evo provaljuju i napreduju Turci u toj tobože neutralnoj, a u istinu još kud i kamo jadnijoj te žešće i gore nego li Grčka po neprijateljima potlačivanoj zemlji, i to ovaj put većim uspjehom, nego li prva dva puta, bilo, što su oni svoje bojne sile povečali, bilo pako, što su Rusi jedan dio svojih četa odanle povukli i priposlali ih Brusilovu. U protimbi sa kaukaskim ratištem, gdje Armenci pristaju uz Ruse, povoljno je ovdje po Turke, što ih večina pučanstva pozdravlja kao oslobodītelje i što opet počinju dizati glavu perzijski borioci za slobodu, koji kao da su amo od prošlogodišnjeg prodiranja Rusa bili klonuli duhom. Osim toga se i pučanstvo čitave zapadne Perzije sastoji od veoma velikog dijela Turaka, dok opet primjerice grad Hamadan (nekadašnja Ekbatana, glavni grad Medjana) nastavaju Perzijanci, a u dalekom krugu oko njega obitavaju isključivo samo Turci. Uzrok, što je eto i Perzija povučena u krvavi vrtlog svjetskog rata, pružio je osim napredovanja ruskih četa u sjevernoj Perziji !u prvom redu ustanak, koji je buknuo dne 21. novembra 1914. proti ruskom utjecaju u Tebrisu, glavnom gradu pokrajine Azerbeidžan. Turci, koji su ukoracali sredinom decembra sa razmjerno veoma slabim silama, zaposjeli su gotovo bez otpora Tebris (15. siječnja 1915.), no morali su se uklonuti pred nadmoćnim ruskim četama, koje su stigle onamo željeznicom preko Džulfe. Za uzvrat započela je u ožujku prošle godine druga turska ofenziva — dakako ne tkozna kako na široko zasnovana — i to ovaj put uzduž sad tako često spominjane vojničke ceste, koja vodi iz Bagdada preko Kasr-i-Širina i Kirmanšaha u Hamadanu i dalje u prijestolnicu Teheran. Za vrijeme je čitavog prošlogodišnjeg ljeta izgledalo, da će pokret za neodvisnost, kojemu su bila glavna sjedišta gradovi Kum, Ispahan te Hamadan, privući u svoje kolo i neodlučnu, od Rusa u strah natjeranu vladu. Uz antanti neprijazne demokrate pod vodstvom Sulejmana Mirze, Husein Sadeha i drugih pristajalo je i perzijsko oružništvo, koje su iškolovali švedski časnici i koje broji nekoliko tisuća momaka. U raznim je krajevima zemlje dolazilo do bojeva proti manjim ruskim odjelima i proti perzijskim kozacima, koje su vodili ruski časnici, i kad su dne 8. kolovoza prošle godine zaposjeli bili Englezi važnu luku Bender Bušir, nijesu ovi sa raspoloživim silama mogli radi oružanoga otpora pučanstva napredovati u južnu Perziju, kako su bili nakanili. Koli u južnoj pokrajini Širas, toli kod Hamadana i drugih mjesta bili su engleski konzuli i agenti, ako nijesu pravodobno bili uzmakli, pohvatani. Ne zna se točno, da li je istina, što se je dne 2. oktobra 1915. javljalo sa turske strane, e je ojunačena perzijska vlada zatražila bila, da se povuku ruske i engleske čete. Isto tako se ništa izvjesna ne zna o tom, u koliko je perzijska vlada mjeseca studenoga prošle godine ozbiljno razmišljala i radila o tom, da premjesti svoje sjedište iz Teherana, koje je neprestano bilo ugrožavano od ruskih bajuneta, u Ispahan, koji leži više u središtu zemlje. Da su Turci mogli tad, što ali radi napredovanja Engleza prema Bagdadu nije bilo moguće, — ta tek dne 22. studenoga prošle je godine bila nesrećna po Engleze bitka kod Ktezifone, — nastaviti svoje napredovanje preko Kirmanšaha dalje, kako se je to eto sad zbilo kod treće ofenzive, bile bi stvari u Perziji krenule drugim smjerom i zemlja bi bila poštedjena od nesreće rasprostranjene ruske provale. No kad su u listopadu počela stizati ruskim četama u Kasvinu pojačanja, koja su se iskrcala bila u Enzeli na Kaspijskom moru i dolaziti prema Teheranu, nastao je iznenada preokret, koji se je posve jasno očitovao iza audijencije engleskog i ruskog poslanika kod mladoga šaha (dne 15. studenoga 1915.). Sad se nije više govorilo o premještenju sjedišta vlade u Ispahan, u ministarstvu se je dočepao odlučnog utjecaja i glavne riječi prijatelj antante princ Firman Firma, a sa mnogobrojnim članovima Medžlisa (skupštine), koji su se preselili bili u Kum i Hamadan, prekinut bje svaki saobraćaj. Dne 29. su listopada zaposjeli Rusi Engi-Imam i Keredž blizu Teherana, dne 10. prosinca važni klanac Sultan-Bulak, dne 15. prosinca Hamadan te narednih dana na putu u Ispahan gradove Kum i Kašan. Izakako je dne 27. veljače t. g. pao bio u njihove ruke Kirmanšah, prodro je ruski ruski jedan vojni odio preko Kasr-i-Širina do Hanikina na turskom tlu, a drugi je jedan odio dopro dapače i do Engleza na rijeci Tigris. No to je ujedno bio i vrhunac ruskih, na laku ruku postignutih uspjeha. Jer izakako je dne 29. ožujka t. g. general Townshend morao u Kut-el-Amari da se preda, postalo je mnogo turskih četa slobodnih i nevezanih, tako te su mogle prodirati u Perziju. Dne 1. srpnja t. g. bili su Turci opet u Kirmanšahu, a dne 10. kolovoza 260 kilometara preko granice i upravo na polovici puta do Hamadana, odakle vodi put u Teheran. Rukom o ruku s prodiranjem Turaka na cesti Bagdad-Teheran vršilo se je napredovanje u perzijskoj pokrajini Azerblidžan, gdje sad opet dolazi do bojeva južno od jezera Urmija, i to u okolici mjesta Sakiz. Na turskom tlu zaposjednuti Rovandus morali su Rusi isprazniti, a isto tako napustiti i u Armeniji osvojene gradove Bitlis i Muš, kako je poznato. Uz ovakav je preokret bojne sreće slaba utjeha, što su dne 6. kolovoza engleski i ruski poslanik izmijeniti sa perzijskom vladom note, u kojima se radi o tom, da se perzijske vojne sile podrede ruskim i engleskim časnicima, koji da će ih vježbati i školovati. Protiv ove akcije pokrenulo je rusko vojno vodstvo netom novu ofenzivu. U smjeru prama Mušu i prama Mosulu uzmogli su ponešto napredovati i opet osvojiti Muš, kako to javlja jedan zadnjih ruskih izvještaja.

Političke Vijesti.

Bojevi na Karpatima. Prvi je dan rata s Rumunjskom protekao na čitavoj gorskoj granici srijed krutih, krvavih bojeva. Rumunji su, u čežnji da izvojšte brzih i jeftinih uspjeha, kušali da prodru preko svakog planinskog klanca, na trodržavnoj medji kod Željeznih Vratiju, gdje se podižu visoka zašumljena brda, kod klanca Carja, kod klanca Rotenturm, koji vodi u Sibinje u Sedmogradskoj, kod klanca Tömös, koji otvara put u Brašovu, kao što i na ostaloj fronti na Karpatima. Gdjegod su Rumunji navalili na tom teškom bojištu na naše čete bili su suzbijeni, te su imali teške gubitke, ne mareći što se mi nijesmo mnogo u borbu upuštali. A gdje je bilo nužno, da napustimo položaje, što ih nijesmo mogli radi pomanjkanja puteva da branimo, tu smo započeli uzmak na odabranu obrambenu liniju, baš onako kao i početkom talijanskog rata. Prednje čete i ophodnje mame tako neprijatelja sve do naših pravih utvrdjenih položaja. I u gorama je Gyergyöy došlo do bojeva, a svi su se svršili za Rumunje naopako. Naši su dunavski monitori već prvog dana prodrli do Giurgiu, bukareštanske luke na Danavu, 40 km od glavnog grada. Monitori su uništili takodjer vojničke zgrade u Turn-Severinu.

Grof Tisza o rumunjskom ratu. U financijskom odboru izjavio se je danas grof Tisza o ratnom položaju, što je nastao uslijed rumunjskog ratnog navještenja, da novi položaj ne smije uznemirivati nikoga, jer da su bile u sporazumu s ostalim saveznicima poduzete sve mjere, e da se i novog neprijatelja suzbije.

Opasnost rata na dvim frontama za Rumunjsku. „Journal de Geneve“ hoće da tvrdi, da je Rumunjska s početka mislila čekati s ratnim navještenjem do polovice mjeseca rujna, do kada je Sarrail imao da započne svojom ofenzivom. List tvrdi, da je Bratianu želio s Njemačkom iste odnošaje, što su vladali izmedju Italije i Njemačke, prije negoli je Italija navijestila Njemačkoj rat. Osim toga želi Rumunjska, da se očuva od ratovanja na dvim frontama te ne će zato da i Bugarskoj navijesti rat.

Ruska „Rječ“ o Rumunjskoj. Vrlo je zanimivo ono, što piše „Rječ“ o Rumunjskoj u svojem uvodnom članku. Predlog, što ga je antanta učinila Rumunjskoj, dokazuje koliko se važnosti podaje njezinom sudjelovanju u ratu. Rumunjska je intervenirala samo pod uvjetom, da se ju ne prisili, da ratuje na dvim frontama, jer da to nije za nju moguće. Stoga su Rusi morali obećati, da će oni na jednoj strani držati uvijek zaposlena neprijatelja, tako da će se Rumunji boriti samo na drugoj strani. Toj se je rumunjskoj želji udovoljilo. Neprijatelj mora da se svuda brani na čitavoj sjevernoj fronti. I zametak balkanske ofenzive olahkoćuje položaj Rumunjske.

Antanta se grozi Grčkoj. Poslanici su četvornog saveza poduzeli novi korak kod grčke vlade, neka stane na put bugarskom prodiranju. Govori se da antanta traži kao najmanji svoj zahtjev, da Grčka odredi najjužniju liniju, do koje smiju segnuti bojevi. Ta bi bojna zona morala da se poštuje od obih protivnika. Antanta podupire svoje zahtjeve grožnjom, da će u sili iskrcati svoje čete u Ateni. U Ateni su dobili utisak, da Sarrail nastoji stvoriti za svoju vojsku takvo zaklonište, kamo ga ne će moći da slijede Bugari.

Domaće Vijesti.

Razpis službi. Kod Zemaljske upravne Komisije u Poreču imade da se pokrije provizorno, za dulje vrijeme jedno ili više mjesta računarskih činovnika. Umirovljeni računarski i porezni činovnici odnosno druge osobe vješte računarstvu, koje su proste od svake vojne dužnosti, neka odma prikažu svoje molbenice, snabdjevene sa ispravama, komisiji naznačivši svoje zahtjeve. Zahtjeva se poznavanje zemaljskih jezika. — Predsjednik: Lasciac, v. r.

U četverorazrednoj komunalnoj realnoj gimnaziji u Voloskom-Opatiji obdržavat će se prijavni i ponovni ispiti kao što i upisivanje učenika dana 16. i 18. rujna od 8 do 12 sati prije podne. Dne 19. rujna, započinje (službom božjom) u 9 sati školska godina 1916-17, a dne 20. istoga mjeseca u 8 sati redovita školska obuka.

Popis ureda vojne pošte koji su pripušteni privatnim paketima vojne pošte: 8, 9, 11, 19, 19-II, 20, 32, 34, 37, 39, 48, 51, 52, 55, 64, 65, 69, 73, 76, 79, 88, 95, 98, 106, 111, 113, 125, 128, 133, 137, 138, 140, 142, 146, 148, 168, 176, 177, 178, 181, 185, 186, 188, 200, 203, 207, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 236, 237, 238, 239, 342, 250, 252, 258, 267, 269, 273, 277, 278, 282, 298, 302, 307, 316, 323, 324, 335, 338, 345, 400, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 607, 608, 611, 612, 613, 615, 630. Promet privatnim paketima vojne pošte dozvoljen je od sada unaprijed jedino s onim uredima vojne pošte dotično etapnim pošt. uredima brojem, koji su naznačeni u gornjem popisu. Svi ostali uredi vojne pošte i etapni pošt. uredi brojem, koji nijesu navedeni u ovom popisu, nijesu pripušteni prometu privatnim paketima vojne pošte. Na c. i k. etapne pošt. urede oznakom mjesta smiju se šiljati privatni paketi vojne pošte nepromjenjeno u dosadašnjem opsegu.

Popis ureda vojne pošte, koji su pripušteni prometu uzorcima robe: 8, 11, 14, 15, 16, 17, 19, 19-II, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 44, 46, 48, 50, 51, 52, 54, 55, 61, 62, 64, 65, 69, 70, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 85, 86, 88, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 110, 111, 113, 117, 117-II, 118, 125, 128, 133, 137, 138, 142, 145, 146, 148, 166, 167, 171, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 188, 195, 195-II, 195-III, 200, 202, 203, 204, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 228, 230, 231, 236, 237, 238, 239, 242, 250, 252, 253, 255, 258, 259, 263, 266, 268, 269, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 282, 283, 284, 298, 302, 303, 304, 306, 307, 310, 311, 312, 316, 320, 321, 322, 323, 324, 331, 333, 335, 339, 340, 350, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 444, 444-II, 444-III, 508, 510, 511, 512, 514, 515, 516, 517, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 607, 608, 609, 611, 612, 613, 614, 615, 630. Promet uzorcima robe u buduće dozvoljen je pod postojećim uvjetima s onim uredima vojne pošte i etapnim pošt. uredima brojem, koji su označeni u gornjem popisu. Svi ostali uredi vojne pošte i etapni pošt. uredi brojem, koji nijesu navedeni u ovom popisu nijesu pripušteni prometu uzorcima robe. Na c. i k. etapne poštanske urede oznakom mjesta smiju se šiljati uzorci robe nepromjenjeno u dosadašnjem opsegu.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Lucija se bila u istinu vrgla u svoju mater, to jest, proti njezinoj volji nije bilo, nije smelo biti prigovora. Gospodji Dobraničkі nekako je to godilo, gdje je vidjela svoju sliku i priliku, gdje se je nadati mogla, da će Lucija poći njezinim tragom. Nu ponešto se razlikovala kći Dobranićeva od svoje majke; srce joj bijaše nežnije, mekše, sve je ona ćutila dvojakom silom, sve se je življe kosnulo njezina srca. U duši djevojke, koja nije bila uzgojena nježnom brigom i mudrom paskom roditelja, već je rasla kao divlja ružica, u toj duši probudi se neki strani, čudnovati idealizam, neka nemirna čuvstvenost, koja je vazda težila za romantikom. Mati i nije marila, kako se ćud njezine kćeri razvija, nit je kušala poviriti dublje u Lucijinu dušu, mati se je samo kćerci veselila, kad bi ova pokazala neku samostalnost ili svojeglavost. Pa gospodja Dobranička nije ni imala kada baviti se uzgojom svoje djece. Koketerija ocvale gospodje, zanimive zgodice u društvu, a pomama za modom toliko joj zadavahu brige, da se nije sjetila svoje dužnosti. Vladimir bijaše mladić živ, zanosan, posve idealne žice, k tomu lijep i fin. Vladimir bijaše prvi mladić, s kojim se je Lucija za prvog cvijeta svoga djevovanja češće sastajala, da, Vladimir bijaše i pjesnik. Zato bio je predobio Lucijino srce prije, nego se je nadao, pa kad je htjedoše udati za posve nepoznata čovjeka, koga nije mogla ljubiti, koji nije ni imao prilike, pravo se upoznati s njom, nekmo li zavoljeti je, uspriječi se njezina duša, i da nadje zaklon od napasti toga prosca, otkri mimo djevojački običaj svoju ljubav. Roditelji baš se nijesu mučili, da sklonu Luciju na udaju, koju je tetka Paulina zasnovala bila, znajući vrlo dobro, na što Repušić smjera. Madžarofilski, medjumurski vlastelin mišljaše, da je Lucija vrlo bogata partija, — jer je svijet sudeći po raskošnom životu gospodje Klare mislio, da su Dobranićevi zbilja bogati; — Repušić je znao nadalje, da je stari Dobranić čovjek važan u svojoj domovini, velik dostojanstvenik, čijom bi se pomoći lako do važne službe moglo doći u Hrvatskoj. A to je gospodin Repušić i htio. Njegovo je gospodarstvo propalo, njegovo imanje bilo je zaduženo, te je trebalo lijeka. Premda je silno obožavao Madžariju i novog joj Mesiju Košuta, premda je malo cijenio Hrvatsku, a ljuto zazirao od novog pokreta u toj zemlji, to se je sjetio, da se njegovo ime svršava na „ić“, da je njegovo pleme po pravici hrvatsko, da on dakle ima nekakovo pravo tražiti od nje zaslužbe i koristi, koje mu valjda nije htjela dati bogatija Madžarija. Bijaše to jedan od stotine onih odmetnika, koji domovinu samo onda traže, kad traže kakovu korist i čast, nu koji će joj ledja okrenuti, kad joj prijeti pogibelj, da, koji će se urotiti sa svakim vragom proti svomu zavičaju. Repušić bijaše povrh toga čovjek slaba duha, laka uma, pijanica i kartaš. Premda ga je tetka Pavlina kitila, hvalila te kovala u zvijezde, nijesu Dobranićevi vrlo ushićeni bili s te ponude, naslućujući pravu namjeru toga Polumadžara.

Gospodja Dobranička zapita drugog dana svoju kćer: „Zašto ne ćeš poći za Repušića?“

„Ja ne mogu ljubiti toga gizdelina.“

„Znaš li ti, što je ljubav?“

„Znam, majko!“

„To jest onako iz romana i pjesama.“

„Nipošto.“

„Jučer reče pred tetkom, da ga ne ćeš, jer drugoga ljubiš.“

„Da, majko.“

„Mišljah, da je to bila samo doskočica, da se otmeš Repušiću.“

„Nimalo. To je bila živa istina.“

„Ti dakle zbilja ljubiš?“

„Da.“

„Koga?“

„Vladimira Milkovića.“

„Kolomanova učitelja?“

„Da, majčice.“

„Ti si dijete, ti si poludila.“

„Nijesam, Nijesam! Ja sam sve ozbiljno promislila.“

„Ozbiljno? Ti?“

„Ma da. Ja vam ne bih inače toli mirno govorila.“

„A molim te, što hoćeš s tim mladićem?“

„Eh! Udati se za njega.“

„Al je jošte mlad!“

„I ja sam mlada. Prije mi sama reče, da sam dijete.“

„Al čovjek još nema zvanja.“

„Imat će ga. Pametan je, dobar je i marljiv.“

„I ti ćeš ga čekati?“

„Dakako.“

„I ne će ti dugo biti čekati?“

„Kako bi bilo! Ja ga ljubim.“

Gospodja Dobranička nije mislila, da je to Lucijino čuvstvo toli ozbiljno, ona je sve to smatrala mladenačkim ljubakanjem, pjesničkom sanjarijom za zanesenim mladićem, kako to obično biva kod gradskih djevojaka. Razumjeva se, da taj „prvi ljubavni roman“ u onaj čas prestati mora, čim ozbiljni prosac pokuca na vrata. Napušteni mladić ispjeva nekoliko očajnih pjesmica o himbi svijeta, o izdajstvu, — pa si onda traži drugi ideal. A djevojka? Prolije nekoliko suzica, uzdahne dva tri puta i podje za drugoga. Tako je barem gospodja Dobranička shvatala za onda „prvu ljubav“. Željela je svom dušom, da se Lucija čim prije uda, ta to je naravska želja svih matera, kojim ljepota počinje venuti, dočim se krasota kćeri sve to ljepše razvija, ukratko, kći je materi na putu. Za Repušića nije gospodja Dobranička ni najmanje zanesena bila, jer je znala, kakov je to svat, da nije nego Don Quixotte, koji ide samo za novcem, dočim je i gospodja Dobranička tražila novaca za svoju kćer. Vazda je govorila, da želi Luciju udati prema staležu i uzgoju, — imetka nije nikad spominjala, a valjda je za to imala i razloga. A što znači uzgoj u ustiju većine gospodskih matera? Pri tom ima srce i duh vrlo malo posla. To nije nego stanovita svota vanjskih društvenih forma, prilična vještina u brbljanju i gospodska raspotrošnost. Tu se hoće dakako muža, koji se ne plaši hira mode, koji se ne boji troška; tu se hoće puna kesa. Tako je računala i gospodja Dobranička, ali poetička ljubav, jača nego obično, pokvari joj račun. Poznavala je i predobro svoju kćer.

Znala je, da je u djevojke kruta, neslomiva volja, živa strast. Lucija nije ništa tajila, ispovijedala je sve jasno i glasno, bez okolišanja, bez doskočica, govorila je toli krepko i odlučno, da je majka po naglasu Lucijinu ćutila sve ozbilje njezinih rjeći, da, pri tim riječima sjetila se je i svoje mladosti, svojih hira, popustljivosti svoga oca, te potiho reče: „Da, takva bijah i ja, da, Lucija je Klarina kći!“ Ali Klara mogla je, smjela je tako govoriti, Klara bijaše bogatašica, bogatstvo nam dopušta više hira, više slobode. Nu Lucija, uboga Lucija! Nije djevojka slutila, da joj nije sudjena gospodska sloboda, da nužda traži od njezina srca žrtvu, znala je samo to, da joj je do sada svaka djetinja voljica ispunjena bila, mislila je: Kad mogu imati haljinu, koju mi srce zaželi, moći ću valjda i ljubavnika izabrati po volji, — a Vladimir bijaše joj kruto po volji.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 417.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u malopredaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 2. rujna 1916.

„HRVASKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Turska i Bugarska navijestile rat Rumunjskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Kod Orsove i kod Herkulesfürda bio je neprijatelj i jučer suzbijen. Inače nije došlo nigdje do osobitih bojeva. Sibinj Szepsiszt-György bili su radi sveopćeg položaja još prekjučer ispražnjeni.

Bojna fronta nadvojvode Karla Franja Josipa: U Bukovini i u istočnoj Galiciji prešli su Rusi opet na navalu. U Karpatima i kod Stanislavova bili su svagdje suzbijeni. Sjeverno od Dnjestra u zavoju kod ušća Zlote Lipe, napao je neprijatelj na fronti širokoj 24 km.

Sjeverno od Mariampola i kod Zavalova izjalovili su se svi juriši. Kod Horozanke bila je naša linija potisnuta natrag iza mjesta. Kod Zborova je bio zaustavljen jaki ruski napadaj protunavalom, nakon što je bio izvojštio ograničeni mjestni uspjeh.

Bojna fronta bavarskog princa Leopolda: Böhm-Ermollijeva je vojska osujetila rusku provalu kod Perepelnika. Kod vojske Terstyanskoga bio je neprijatelj prodro na pojedinim mjestima u naše linije. Protunapadaj ga je njemačkih četa opet izbacio, te je kod toga izgubio 2 časnika i 407 momaka zarobljenih. Jugozapadno od Kašovke izjalovio se protivnički napadaj.

Talijansko bojište.

U Primorju opstreljavalo je talijansko topničtvo od časa do časa živahno više odsjeka na našoj fronti izmedju Sv. Gore i mora. Južno od Solkana i zapadno od Lokvice prešla je neprijateljska pješadija na navalu; naša je vatra suzbila odmah protivnika.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Engleska je djelatnost sjeverno od Somme, izvan pojedinih napadaja s ručnim granatama, ostala ograničena na jako razvijanje topništva. Francuske navalne mjere izmedju Maurepasa i Clerya bile su našom vatrom sprječene. S naše strane poduzeti protunapadaj stavio nas je opet u posjed zemljišta, što smo ga bili prije izgubili kod Longuevala i šume Delville. Na jugu od Somme su nastupili francuski napadaji, što smo ih očekivali uslijed priprava kroz posljednje dane. Protivnik je upro glavni pritisak proti fronte Barleux-Soyecourt. Došlo je do ogorčenog boja na bodove u odsjeku Estrees-Soyecourt. Odlučni su protunapadaji saških pukovnija spremile brzi konac započetom neprijateljskom napredovanju, te su bacili natrag u položaje, iz kojih je bio izišao. Osim toga bile su suzdržani u njihovim jarcima neprijateljske čete pripravljene već na juriš. Na susjednim frontama razvijali su naši protivnici na više mjesta živahnu vatru i ophodnjisku djelatnost. U području Somme bilo je oboreno u jedan mah 6 neprijateljskih ljetala, a 1 je bio oboren u zračnoj borbi; drugo se je još strovalilo u našoj obrambenoj vatri istočno od Yperna.

Istočno bojište.

Fronta generala feldmaršala Leopolda Bavarskoga: Od mora do kraja na zapadu od Lucka položaj je uopće nepromijenjen. Jugozapadno od Lucka uspjelo je Rusima da dobiju zemljišta, ali su morali opet popustiti uz teške žrtve protunapadajima njemačkih četa. Dva časnika i 407 momaka je ostalo zarobljeno u našim rukama. Novi su napadaji slijedili jutros rano i bili suzbijeni. Izmedju pruga, što dolaze iz Brodija i Tarnopola oživjela je snažnije ruska topovska paljba. Na južnoj je pruzi prešao protivnik na navalu. Kod Zborova je postigao uspjeha na uskoj fronti; a u odsjeku ga je suzbio dijeloma protunavalom njemačkih četa.

Nadvojvodina fronta: Žestoki su se boievi odigrali na 24 km dugoj fronti izmedju Zlote Lipe, kod Nosova i na Dnjestru. Na sjevernom dijelu te fronte prodrle su ruske navale preko naših fronta. Dalje na jugozapadu moralo se je nešto popustiti neprijateljskom pritisku. Južno od Dnjestra skršile su ruski juriš u odsjeku kod Stanislavova hrabre hessenske pukovnije. U Karpatima su ostali bezuspješni djelomični napadaji protiv Stepanjskoga i na jugoistoku od njega. Jugozapadno od Jipota održale su istočnopruske čete do zadnjega svoje položaje protiv napinjanja nadmoćnih sila.

Balkansko bojište.

Na Seganskoj planini i na Moglenskoj fronti propali su srpski napadaji.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom je krilu bio neprijatelj potisnut napadajem na bodove iz njegovih položaja. Na progonu je bilo uhvaćeno preko 400 zarobljenika i zaplijenjena je bila velika sila ratnog materijala. Na lijevom krilu izvršile su sretno, na način zaskoka izvedene navale odsiječenje dijela neprijateljskih jaraka. Do prekjučerašnje bitke bila je rastjerana podruga neprijateljska divizija, te smo uhvatili 5000 zarobljenika i zaplijenili više topova, strojnih pušaka i svu silu oružja.

Na ostalim frontama ništa važna.

Arapska fronta.

Jugozapadno od Medine bili su posve potučeni buntovnici, što smo ih susreli.

Carigrad, 31. kol. (D. u.)

Kaukaska fronta.

Na desnom je krilu uspjelo našim četama, da postignu željeni cilj usprkos jakog neprijateljskog opiranja i da suzbiju uz teške neprijateljske gubitke jučerašnje njegove navale.

Na centrumu bio je zaposjednut dio neprijateljskog jarka. Učinjeno je plijena.

Na lijevom krilu nema nikakve važne bojne operacije.

Inače nema ništa znatna.

BRZOJAVI.

Rumunjsko navještenje rata Bugarskoj.

Budimpešta, 31. „Az Est“ saopćuje bugarsko poslaništvo u Beču slijedeće: Prekinuće diplomatskih sveza medju Bugarskom i Rumunjskom očekuje se svaki čas. Što se sada dogadja, kreće se sve oko jednog formalnog pitanja. Bugarska ne će, da prva navjesti rat Rumunjskoj, već čeka da ga Rumunjska navijesti, jer bi inače nastupio casus foederis sa drugom nekom državom. Bugarska ne sumnja, da će Rumunjsku dopasti sudbina Srbije.

Obrana Sedmogradske.

Beč, 31. Iz ratnog se tiskovn. stana javlja dne 31. kol. U jučerašnjim su bojevima bile osobito osjetljive dvije rumunjske navaljujuće skupine. Ona, koja je duž Dunav i istočno rijeke Cerna prodrla u visine i ona, koja je na istoku forsirala prelaze klanca Gyimes samoga kao što i sveze na obim stranama toga klanca. Rumunjske bojne sile, koje su operirale proti klancu Cerna, navalile su na naše položaje istočno toplica Herkules, ali su uvijek bile suzbite. Terenske prilike tog odsjeka, divlja pokrajina puna gudura jednako otešćavaju borbu branitelju i napadaču usljed pokrajine, koja skoro onemogućuje pregled i koja je vrlo dobro došla poduzećima pojedinih patrula.

Kolone, koje su prodirale južno gora Gyergyö, kušale su da prodru u naše položaje na zapadnom obronku kotline Csik, zapadno mjesta Csik-Szereda; naš im je otpor ali i tu zapriječio, da predju obrambene linije, povučene od našeg vodstva. U svim ostalim djelovima granice, gdje smo premjestili našu frontu, nije jučer došlo do nikakvih važnih sukoba. I južno Hermanstadta bilo je preloženje Fibinskih gora na obim stranama klanca Roter Turm dosta teško usljed nepovoljnih terenskih prilika. Rumunjske čete nijesu prešle granicu po cestama, koje vode kroz klanac već i po svim gorskim putevima, što idu medju klancima. Već radi toga, što je održanje te 600 km duge granice bilo nemoguće, morala je već za prva 2 dana biti fronta skraćena, jer bi održanje linije duž granice stajalo nerazmjerno mnogo krvi. Tako je pomaknuće naših četa u glavne položaje bilo izvršeno sa vrlo malo gubitaka, jer je premještenje bilo tako spretno izvršeno, da je neprijatelj samo na malo mjesta mogao stupiti u doticaj sa našim glavnim silama.

Utvrdjeni Bukarešt.

Haag, 31. Prema petrogradskoj vijesti „Daily Newsa“ je rumunjsko vojno vodstvo, radi pogibelji, koja se sastoji u tome, da leži glavni grad samo 50 km od granice, sakupilo jake čete, koje imadu da zaposjednu tvrdjavni obruč. Ruskim posredovanjem bit će na položajima, koji su najdalje pomaknuti, namješteni teški japanski topovi.

Rat medju Bugarskom i Rumunjskom.

Berlin, 31. „Vossische Zeitung“ piše: Prema nama došlim vijestima nalazi se Bugarska uslijed dogodjaja, koji su se zbili prije formalnog navještenja rata, već u zbiljskom ratnom stanju sa Rumunjskom. Nema dvojbe, da su Bugari pripravni povući sve posljedice njihove saveza sa središnjim vlastima. Ovdješnji politički krugovi potvrdjuju to izričito.

Beč, 31. „N. Fr. Presse“ doznaje, da su se na raznim točkama razvili bojevi medju bugarskim i rumunjskim četama.

Budimpešta, 31. „Az Est“ prima iz Rotterdama vijest, da će Rumunjska upraviti Bugarskoj ultimatum, u kojemu će zahtijevati ispražnjenje Srbije i uspostavu teritorijalnoga status quo ante u smislu bukareštskog ugovora.

Bern, 31. Rumunjski poslanik u Parizu izjavio je „Tempsu“ da je Rumunjska poduzela sve mjere e bi se zaštitila pred iznenadjenjem sa bugarske strane. Nema ali povoda, da se Bugarsku napadne, dok Bugari sami Rumunjske na to ne prisile.

Rumunjski poslanik u Sofiji traži svoju putnicu.

Sofija, 31 kol. (D. u.). Sinoć je došao u izvanjsko ministarstvo rumunjski poslanik, te je izručio notu, na temelju koje je zahtijevao svoju putnicu pod izlikom, da je i bugarski poslanik u Bukareštu zatražio svoju. Bugarska je vlada odgovorila, da se ona nalazi za čas u nemogućnosti, da ustanovi pravednost te tvrdnje, pošto je njezin zastupnik u Bukareštu od subote dalje posve izoliran.

Rumunjski kralj u Brašovi.

Budimpešta, 31. „Neues Pester Journal“ javlja, da je rumunjski kralj Ferdinand već došao u Brašovi.

Polazak protiv Bugarske.

Zürich, 31. kol. Prema švicarskima listovima javljaju „Birševije Vjedomosti“ iz Bukarešta: Jaka ruska vojska polazi preko Dobrudže prema Ruščuku, kamo polaze istodobno i rumunjske čete sakupljene protiv Silistrije i Gorice.

Berlin, 30. Nije došla nikakva službena vijest o držanju Bugarske, ali se javlja, da su Rumunji već osvojili Ruščuk.

Engleska i Skandinavija.

Kristijanija, 31. Zastupnici norveškog parobrodarskog saveza sklopili su sa engleskom vladom ugovor, na temelju kojega postavljaju oni Engleskoj na raspolaganje 30 norveških brodova. Ti brodovi imadu ukupno 150.000 tona te će već ovih dana biti dani engleskoj vladi na raspolaganje.

Natezanje oko Grčke.

Rotterdam, 30. Prema engleskim listovima držao je Venizelos u nedjelju pred 80.000 ljudi govor, u kojem ih je poticao, neka se pošalje kralju odaslanstvo, koje neka mu saopći od prilike slijedeće: Veličanstvo je žrtva onih ljudi, koji proriču pobjedu Njemačke. Ti su ali ljudi radili protuustavno, te narod ne može pristati uz nje. Mora se bezuvjetno raspisati izbore. Kralj se ne smije miješati u politiku, jer bi to moglo imati kobnih posljedica. Sadašnja je vlada izvrsna, samo joj se mora pustiti, da slobodno radi, da nastoji politikom dobrohotne neutralnosti te da pripravi vojsku za slučaj promjena. Ja mislim — rekao je Venizelos —, da će kralj te želje povoljno primiti, jer će narod inače učiniti ono, što mu se čini najzgodnijim.

Atena, 30. „Temps“ javlja iz Atena: Bijahu otpuštena druga trojica pukovnika, koji su pripadali generalnom štabu; četvrti je izprosio dozvolu produženja dopusta za 45 dana. Čini se, da su te odluke bile učinjene u sporazumu sa Dusmanisom i Metaxasom. Nije poznato, da li su bile primljene molbe za otpust.

Poglavica bugarskog glavnog štaba Jostov umro.

Sofija, 1. (D. u.) Poglavica je glavnog štaba general Jostov umro od upale slijepoga crijeva.

Rusija vadi mine izmedju Alandskog otočja i švedskih voda.

Stockholm, 1. (D. u.) Kaošto se službeno javlja odredila je ruska vlada, da se izvadi polje mina na moru kod Alandskog otočja sve do švedske teritorijalne granice izmedju 59 stupnjeva i 40 minuta, te 59 stupnjeva i 52 minuta sjeverne širine.

Bugarska navijestila Rumunjskoj rat

Sofija, 1. (D. u.) Danas je u 10 sati prije podne bio izručen ovdješnjem rumunjskom poslaniku ratni navještaj. Već jutros rano bili su po ulicama pribijeni ratni oglasi.

Turska navijestila Rumunjskoj rat.

Carigrad, 31. kol. (D. u.) Agence Milli javlja: Uslijed prekinuća sveze sa Rumunjskom bilo je naznanjeno rumunjskom poslovodji u Carigradu, da se turska vlada smatra, kaošto i njezini saveznici, u ratnom stanju s Rumunjskom, i to od jučer 30. kolovoza u 8 sati naveče.

Prekinuće bugarsko-rumunjskih diplomatskih odnošaja.

Berlin, 1. (D. u.) Wolffov ured javlja: Ovdješnje je bugarsko poslanstvo primilo iz Sofije obavijest, da je rumunjski poslanik tražio svoje svoju putnicu, i to da su tako od strane u 5 sati i pol prekinuti s rumunjske strane diplomatski odnošaji izmedju Bugarske i Rumunjske.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

London, 30. kol. Služb. izvj. od 29. kol. Vrijeme je još došta nepovoljno. Operacije izvršene tekom zadnjih 24 sati bijahu ograničene na manja poduzeća i na mjestimične navale sa bombama. Medju šumama Delville i Foureaux zauzesmo jedan neprijateljski opkop. Kod toga smo poduzeća zarobili nekoliko vojnika. Naše je topništvo opstriljeavalo neke osobite dijelove neprijateljske linije medju Neuve-Chapelle i šumom Grenier južno Armentiera.

Drugo služb. izvj. od 29. kolov. Znatna djelovanja neprijateljskog topništva na raznim djelovima fronte. Engleska je vojska zarobila od 1. kolovoza naprijed u svemu 266 njemačkih časnika i 15.203 momaka te je zaplijenila 86 topova, 160 strojnih pušaka i drugi vojni materijal.

Italija.

Rim, 30. kol. Služb. izvj. od 29. Na Trentinskoj fronti su naše čete usprkos trajnog slabog vremena imale nove sjajne uspjehe. Kod nekog okršaja potjerali su naši neprijatelja, zadali mu gubitaka i učinili 20 zarobljenika, medju kojima 1 časnika. Na Monte Cimone su naša bacala bomba uspješnim gadjanjem prisilila neprijatelja, da je napustio komad vlastite fronte, sjeverno gorskog vrška.

U odsjeku Fassa (Avisio) zaposjedoše Alpini nakon ljutih bojeva strmi vršak Cauriola te su se popele na strme pećine sve do visine od 2095 metara. Položaj bijaše odmah pojačan, te ga sada čvrsto držimo. Neprijatelj je izgubio oko 30 zarobljenika, medju kojima i 1 časnika. Živahna neprijateljska topovska vatra protiv naših položaja na Siefu (gornji Cordevole), Castelleto (Tofana) i u gornjim dolinama Bute i Fella. Na donjoj Soči su predmjesta Gorice i Gradiške stajala otkad dokad pod vatrom. Neprijateljski je letioc bacao bombe i strijelice u kotlinu Cortina d'Ampezzo, ali nije nanio štete. Na cijeloj su fronti naše čete bratski pozdravile vojnike rumunjske narodnosti. Neprijatelj je odgovorio bijesno vatrom iz topova, bacala bomba i iz strojnih pušaka, koja je ali bila ušutkana brzim ustupom naših baterija.

Italija i Balkan.

Pod uobičajenim klicanjem talijanske štampe iskrcale su se čete apeninske kraljevine u Solunu. Razumije se, da time, — bar po mišljenju bivših članova trojnoga saveza, — dogadjaji na Balkanu stupaju u novu fazu. Ispunjen je san talijanskih nacijonalista, Cadorna je popustio, te je poslao jednu do dvije divizije u pomoć generalu Sarrailu. Mi žalimo što moramo da dirnemo u osjećaje „italianissima“, ali ne vjerujemo, da će pojava tih četa sprječiti čete središnjih vlasti u nastupanju. Sa vojničkog je gledišta bez ikakvoga značaja, hoće li glavni zapovjednik sila sporazuma u Solunu obogatiti etnografsku zbirku, iz koje se sastoji njegova vojska još i Talijanima. Savojski vojnici do sada u toku ovoga rata nijesu pokazali takve vrline, da će njihova pojava bogzna koliko oduševiti generala Sarraila, koji je inače veliki skeptičar. To se vidi već i iz dispozicija koje se čuju iz indiskretnih izvještaja sporazumne štampe o upotrebi ovih talijanskih četa. Tu se veli, da će se talijanske čete, — s obzirom na to što se Italija formalno još ne nalazi u ratu s Njemačkom, — da bi se izbjegao njihov susret sa njemačkim četama, upotrijebiti ne na samome bojištu, već radi zaposjednuća sjevernog Epira, t. j. kao neka vrsta bočne zaštite.

Vojnički je dakle pojava talijanskih četa na grčkom zemljištu za sada od prilično malog značaja. No mi moramo skinuti veo vojničkih razloga sa te akcije, da bi otkrili političke razloge, koji ju rukovode. Sporazumna štampa, koja pokazuje mnogo manje patrijotskoga vladanja samim sobom, nego li štampa središnjih vlasti, izbrbljala je tu skoro jednu tajnu, koja baca čudnu svjetlost na nesebične ciljeve sporazuma. Iz Petrograda došla je vijest da Francuska, Engleska i Rusija raspravljaju o tome, da poslije rata ne vrate njihovom vlasniku Solun, te sva grčka i turska ostrva, što su u toku rata zaposjeli. A to bi bilo ravnomjerno no dpolom bliskoga istoka. Ali se tu ne radi o tome upravljen protiv trgovinsko-političkih težnji središnjih vlasti, ovo jednovremeno i vječita brana imperijalističkoj talijanskoj politici, koja već danas teži isključivom gospodarenju nad istočnim basenom Sredozemnog mora. Dosad su svi pregovori vodjeni bez Italije, s toga se ova žuri, da se i ona nekako primjesa zelenome stolu. Stoga je talijanska vlada sklonila Cadornu, da pošalje čete u Solun, da bi Italija pri budućoj podjeli plijena mogla reći, da je učestvovala i u tome preduzeću. Mi ovdje 1916. godine vidimo istu talijansku politiku kao prije pedeset godina, kada je grof Cavour, premda ga nije za to niko ni molio ni prosio, nametnuo englesko-francuskoj ekspedicionoj vojsci protiv Rusije i sardinske čete. O vojničkim uspjesima tih četa svijet istina nije mnogo saznao, ali je ta „pomoć“ izvoljevala grofu Cavouru pravo, da učestvuje u

pregovorima za mir, te se na taj način Italija ušuljala u evropske velike sile. Ovaj princip „I mi smo učestvovali“ rukovodi danas g. Bosellia da ne propusti priliku, da opet pošalje talijanske čete na Balkan.

Prvi pokušaj, kao što je poznato, bilo je zaposjednuće Drača i Avlone, koje je svršilo sa „sjajnim povlačenjem“ iz Drača. Svaki dalji pokušaj, da se od Avlone prebaci u Epir, umjela je grčka vlada dosad sa isto toliko takta koliko i energije da osujeti, ali sad, postavši plijen četvornog sporazuma i bez zaštite, morala je dopustiti, da se talijanske čete baškare po sjevernom Epiru. Kakvo će stanovište zauzeti javno mnijenje helenske kraljevine prema ovom novom nasilju sporazuma, lako je pogoditi. Sva rovanja i sva podbadanja od strane sporazuma i njegovog plaćenika Venizelosa nijesu mogla da suzbiju nepovjerenje Grka prema Italiji, jer Grci znaju vrlo dobro, šta mogu očekivati od megalomanije i gramzivosti Talijana. Italija u Epiru znači za Grčku početak borbe za njezin opstanak na život i smrt.

Političke Vijesti.

Car Vilim u ruskom svijetlu. „Kijevljanin“ piše: Slijedimo li i u politici oporuku cara Petra Velikoga, to možemo mnogo naučiti i od kralja Vilima. Tajna njegovih uspjeha leži u tome, što on umije, da nastupi u pravi čas. Pravočasno se je on spremio na rat; pravočasno ga je započeo. Pravočasno je počeo on takodjer, da mijenja svoje odnošaje u nutrašnjoj politici sa socijalnim demokratima. Pravočasno je on sjedinio sve stranke za borbu. Pravočasno je on obećao sve što je smio Poljacima i otvorio im je sveučilište u Varšavi. A u nas koliko je toga bilo na nesretni način odgodjeno i zakašnjeno. Kasno smo naručili topove i municiju. Kasno smo ispraznili ugrožene pokrajine, kasno uredili njihovu prehranu. U nas ni sada nijesu odstranjene neurednosti kod željeznica, ni protivštine u unutrašnjoj politici.

Nova ratna granica. Imena koja nam spominju ratna izvješća na novoj ratnoj granici, jesu isključivo imena raznih klanaca. To su prelazi iz planina u Vlašku ravnicu. Njima prolaze i željeznice iz Madjarske u Rumunjsku. Orsova, gdje Dunav stupa do rumunjske zemlje, jest pogranička željeznička stanica pruge, koja vodi iz Krajove u Bukarešt; Petroseny leži na granici, sjeveroistočno od Orsove; Vörösstorony je madjarska pogranična postaja one željezničke pruge, koja preko klanca Rotenturm spaja Sibinje s Piatrom; Brašova leži 10 km. sjeverno od rumunjske granice te je spojena s Bukareštom najbližim putem preko Predeala. Györgyöy-planina jest gorski klanac, koji teče sa sjevera prama jugu na istoku od Szent Miklóša; u tim gorama izviru rijeke Alt i Maros. Gyimes je klanac nasuprot rumunjskog grada Palanka. Nešto sjevernije dolazi klanac Bekas, koji je sa Gyimes najvažniji prolaz preko tih planina. Suzbivši prve navale povukle su se naše čete u osnovom odredjene položaje. Ta je mjera bila nužna ako se pogleda na geografske prilike novog bojišta. Madjarsko-rumunjska granica pravi ogromni luk od Orsove sve do Dorne Vatre u duljini od 600 km. sa dubljinom od 300 km. A što to znači braniti 600 km., to se vidi iz usporedjaja sa dužinom ruske fronte. Rumunjska je ratna fronta skoro za polovicu toliko dugo koliko je čitava ruska fronta od Dorne-Vatre do Sjevernog mora. Zaposjednuće tolike fronte nije se moglo izvršiti s većim vojnim silama, jer se nije moglo predvidjeti dan, kad će nam Rumunjska navjestiti rat. Naše je vojno vodstvo stvorilo odmah odluku, da radi štednje sa ljudima skrati predugu frontu. Stoga se naša obrambena linija nalazi dosta straga. Uslijed toga počimlju Rumunji iza samih 48 sati svoje ofenzive, da uvidjaju poteškoće svojeg poduzeća. Tako se „Adverul“ tuži, da će se rumunjska vojska morati da bori protiv ogromnih žrtava i da će upotrebiti najmanje jednu godinu da osvoji Sedmogradsku.

Jakost rumunjske vojske. Carpov list „Moldava“ piše: Rumunjska vojska broji početkom rata 600 tisuća ljudi. Njezina sila ne će se povisiti izvan slučaja, da bi rat duže vremena potrajao. To ovisi od gubitaka na bojištu ili od raznih bolesti.

Rumunjska imala vojničko odaslanstvo od godine dana u Parizu. „Kölnische Z.“ javlja prama „Matinu“, da se već čitavu godinu dana nalazi u Parizu rumunjska vojnička misija, koja je imala zadaću da providi Rumunjsku ratnim materijalom i da provede tehnička preuredjenja vojske. Ta je misija naručivala ratni materijal za Rumunjsku u francuskim i engleskim tvornicama.

Brat rumunjskog kralja princ od Hohenzollerna je zabranio svim svojim činovnicima nošenje rumunjskih znakova i redova.

Rumunjski kralj samo rumunjski kralj. „Zentral News“ javlja, da je rumunjski kralj primio neposredno prije krunskoga vijeća njemačkog poslanika. Poslanik je nastojao okolo njega velikom silom, da kralj održi i unaprijed neutralnost. Kralj mu je odvratio, da je on samo rumunjski kralj. To je opetovao kralj i kod otvorenja krunskog vijeća i dodao, da će se priključiti odluci većine. Potom je držao govor Bratianu, a poglavica je glavnog stožera izjavio, da je vojska potpuno spremna. Prisutni prijatelji središnjih vlasti nijesu mnogo prigovarali, te su izjavili svoju lojalnost. Samo je 3 glasa palo protiv rata.

Rumunjski poslanik ostaje privremeno u Berlinu. Putnica je rumunjskog poslanika bila potpisana već 28. kolovoza u 6 sati popodne. Ali za sad ostaje poslanik još u Berlinu.

Romunjski konzuli u monarhiji polažu svoje službe. Rumunjski generalni konzul Pavao pl. Schiffsuvero i rumunjski konzul Hermann Arnold položili su odmah drugi dan za ratnim navještajem, 28. o. mj. svoje službe. Djelovanje je rumunjskog generalnog konzulata posve prestalo. Ivan Anton de Demetrio, koji je 37 godina vršio u Trstu službu rumunjskog počasnoga konzula, predao je povodom rumunjskog ratnog navještaja svoju ostavku.

Koliko će trajati rat? Evo kako odgovaraju na to pitanje Amerićani: „Daily Ekspress“ donosi brzojavku iz New-Yorka, da tamo prevladava mnijenje, da je rat stupio u svoje najposljednje razdoblje. U Americi drži se kao bezuvjetno sigurno, da bi sada sile četvornog sporazuma primile mirovno posredovanje.

Faktično ratno stanje izmedju Rumunjske i Bugarske. „Novoje Vremja“ kaže, da je zapravo nastupilo već ratno stanje izmedju Rumunjske i Bugarske. Bugari da su na rumunjskoj granici poduzeli velike priprave i da su pokazivali u više prigoda kroz posljednje vrijeme, koliko će im ugadjati, da dodju u oboružani sukob s Rumunjima.

Rusi na prolazu preko Rumunjske. „Popolo d'Italia“ donaša vijest iz Bukarešta, da Rumunji ne će napasti Bugara, nego da će tu zadaću preuzeti na sebe ruska vojska, koja je bila pripravna u Besarabiji i koja se nalazi već blizu bugarske granice.

Rumunji u Italiji stupaju u talijansku vojsku. Rumunjski konzuli u Italiji su naznanili rumunjskim državljanima, da je kraljevskom naredbom bio naredjen ustup rumunjskih obvezanika u talijansku ili u drugu savezničku vojsku, osim onih koji pripadaju tehničkim četama.

Zapljena njemačkih brodova u Italiji! Švicarski brzojavni ured donosi, da je talijanska vlada odredila zapljenu svih njemačkih brodova, što se u Italiji nalaze.

Interniranja Nijemaca u Italiji. Svi njemački podanici od 18. do 50. god. bit će spremljeni u tabore za interniranje. Bila je odstranjena spomenploča na Kapitolu, koja je sadržavala napis o posjetu njemačkog cara.

Imanja austro-ugarskih i njemačkih crkava u Italiji. U sadašnji se čas vode pregovori izmedju Vatikana i talijanske vlade o sudbini spomenutih crkava. Službeno se javlja, da će talijanska vlada nadzirati ta dobra i paziti, da se upotrebljuju jedino u crkvene svrhe.

Domaće Vijesti.

Raspuštena društva. C. kr. namjesništvo u Trstu raspustilo je slijedeća društva: „Società del Casino“ u Motovunu, „Circolo di coltura popolare“ u Brtonigli, „Casino di lettura“ u Novoj vasi kod Brtonigle, „Società Unione popolare“ u Novigradu (Cittanova) i „Gabinetto di lettura agricolo-operaio“ u Oprtlju.

Sudbena dražbena dvorana. Danas u 3 sata poslije podne obdržavati će se dražba u ulici Albrecht broj 16 (dvorišće Andrioli). Prodavati će se razno tvrdo drvo itd.

Iz Trsta.

Gimnazijski tečajevi za slovenske djake u Trstu. „Edinost“ javlja: C. kr. ministarstvo za bogoštovlje i nastavu je dozvolilo, da se otvore u Trstu tečajevi za slovenske gimnazijalce, kako su bili dozvoljeni za talijanske gimnazijalce u Gracu. — Naša je dužnost, piše „Edinost“, da omogućimo, da se ti tečajevi ponesu. Prije svega je nužno, da se ustanovi konvikt, kaošto se je ustanovio sa talijanske djake u Gracu i u Trstu.

Primorski slovenski djaci i djakinje, koji namjeravaju pohadjati budi gimnazijske ili učiteljske tečaje u Trstu, budi u Ljubljani I. ili II. državnu gimnaziju, pozivaju se — radi izvida i pregleda školskoga posjeta i potrepština, što su s time u svezi — neka pošalju bezodvlačno, makar na dopisnici, točni svoj naslov (svoje sadanje boravište s označenjem zavoda i razreda ili tečaja, u koji žele ustupiti) „Posredovalnici za goričke begunce v Ljubljani“ (V. Bežek, Dunajska cesta, 38-II).

Iz Dalmacije.

Rasprava protiv 105 osoba u Zadru. U Zadru vrši se rasprava protiv 105 optuženika iz općine benkovačke i kistanjske radi zločina pronevjerenja na štetu države u pitanju vojničkih potpora. Glavni je optuženik Endrizzi umro u istražnom zatvoru.

Iz Hrvatske.

Upisivanje u kr. realnu gimnaziju i kr. trg. akademiju na Sušaku obaviti će se dne 5., 6. i 7. rujna. Dne 8. rujna Veni Sancte a 9. započima redovna obuka.

Dr. Edvard Lang u Zagrebu je umro u noći od utorka, 29. o. mj. Dr. Eduard Lang, stožerni nadliječnik I. razreda, zdravstveni pročelnik 13. zbora. Za vrijeme ovog rata vršio je liječničku vojnu službu najprije na srpskom, a kasnije na ruskom ratištu. Za najnovije ruske ofenzive radio je jednom neprekidno 22 sata, dok ga nije shrvao napor i on se onesviješten srušio. On je još prošle zime obolio na ratištu od pošaline, no ljubav za naše ranjenike nije mu dala da skrbi za posvemašnje svoje ozdravljenje. Vrativši se kući prije par tjedana bolestan sa sjevernog ratišta, poboljevao je do jučer, kad je smrt dokrajčila njegov život.

Pao na ratištu. U Zagrebu je stigla vijest, da je 23. kolovoza pao na talijanskom ratištu topnički zastavnik dr. Pavao Crnadak, odvjetnik u Beču. Talijanska granata, koja je udarila u neposrednoj njegovoj blizini, zadala mu je više teških ozlijeda, kojima je nakon kratkoga vremena podlegao. Dr. Pavao Crnadak nećak je generalnog ravnatelja Prve hrvatske štedionice g. Milivoja Crnadka, a brat supruge ovdašnjeg liječnika dra. Božidara Spišića.

Zabranjeno raširivanje rumunjskih tiskopisa. „Narodne Novine“ donose naredbu bana kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 28. kolovoza 1916. 4379. Pr. glede zabrane raširivanja u Rumunjskoj glasećih privremenih tiskopisa.

Eksplozija u poštanskom vlaku. „Slovenec“ javlja: Kad je brzovlak iz Trsta prolazio mimo postaju Hoče, eksplodirao je u jednom poštanskom vagonu neki paket i domala se sav vagon našao u plamenu, a zatim i drugi vagon. Kad je vlak stigao u Maribor, pozvalo se vatrogasce, te je požar bio doskora ugušen. Šteta je znatna.

Veliki proces na Rijeci. Javljaju iz Rijeke: Već se osam dana vodi pred riječkim tribunalom proces radi grabežnog umorstva trgovkinje Fanice Mileusnić. Dok su sukrivci dječaci Drvenica i Slovljanski sve priznali i do sitnica ispripovjedili kako je nastala misao zločina i njegovo izvršenje, dotle glavni krivac Papo, te sukrivci Demel i Szikra niječu. Preslušavanje svjedoka, kojih je velik broj, traje već nekoliko dana. I ako glavni krivci ne priznavaju, ipak je zločin sasvin razjašnjen i dokazan u smislu optužnice državnog odvjetništva.

Razne Vijesti.

Onima, koji se odviše debljaju. Poznato je, da imade ljudi, koji se previše debljaju, ako mnogo jedu, pa i onda kad malo jedu. Takovima sve prija.

Dotičnim ljudima je često debljina upravo nesnosna. Tu ne pomažu nikakove ljekarije, ako se dotični ne drže propisane hrane prema njihovoj naravi. Tko naginje na debljanje, neka ne jede ovih jela: nikakovo pecivo, tjesteninu ni šećera, kao što ni kruha, žemičaka, krumpira, riže, masti, maslaca, vrhnja ni jaja. Glavna hrana neka mu je po mogućnosti kuhano ne masno meso, zeleno povrće, salata, krastavci i zelje (kupus).

Spavanje poslije ručka. Većina ljudi osjeća poslije obilna ručka neku potrebu, da malko — što no se veli — „prodrijema“. Posmatramo li, kako životinje rade, opazit ćemo, da one poslije jela miruju. Prema tome, slijedeći prirodu, morali bi se i mi malko odmarati i okrijepiti snom.

Baš poslije ručka probava najbolje djeluje, pak je stoga nužno skupiti svu snagu jedino za probavu. Svakako se dakle preporuča poslije ručka kratak čas prodrijemati radi probave, a i zato da se okrijepi tijelo i duh za rad.

No posve bi krivo bilo poslije ručka dugo spavati, jer je čovjek poslije dugog sna lijen i nesposoban za rad.

Bol od opekline. Tko se na ruci ili na prsima opeče, najbolje će učiniti, ako ranu namaže lanenim ili maslinovim uljem, pak ranu tako drži nad vatrom, dokle uzdržati može. To treba tri do četiri puta opetovati uzastopce, pak će bol sve više jenjati, dok je napokom posvema nestane.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Gospodja bijaše u očitoj neprilici. U ovaj par nije ni smjela usprotiviti se kćerci, znajući predobro, da bi kakovim prigovorom još većma uzrujala Lucijino čuvstvo, bojeći se ujedno, da bi joj oštroumna djevojka na svaki prigovor uzvratiti mogla: Pa ti si sve to na svoje oči vidjela, ti si to općenje s Vladimirom dopuštala, pače veselila mu se, ti si morala znati, da će od toga postati ljubav. Zato je gospodja šutila rekavši samo:

„Pustimo to za sada. Govorit ćemo više o tom.“

„Dobro, majčice!“ kimnu kći, bit će mi drago, al ja ću ti uvijek samo jedno odgovoriti, ja ću ti bez kraja opetovati, da ljubim samo Vladimira, da drugoga ne ću.“

Gospodja podje k mužu svomu. Dobranić se začudi nemalo, kadno mu žena, taj toli rijedki gost, stupi u sobu.

„Dobraniću!“ reče Klara, „dodjoh k tebi, da te pitam za savjet.“

„Mene? Za savjet?“

„Da. Radi se o sreći naše kćeri. U takovom slučaju moraju se roditelji svakako dogovoriti. I ti sigurno želiš, da bude sretna?“

„To pitanje posve je suvišno. Ja ljubim djecu svoju, ja ću joj sve žrtvovati.“

„Čudno! A kad je Repušić došao u kuću, nijesi pravo ni pitao, što to biva.“

„Bilo je i suvišno pitati. Znao sam unaprijed, da će Lucija, kako je pametna, toga gizdelina, toga raspikuću odbiti.“

„Dobro, Dobraniću, odgovori mi na jedno pitanje.“

„Pitaj.“

„Kako mi stojimo?“

Dobranićevo se lice smrknu. Spustiv glavu provuče ruku preko čela i uzdahnu. Zatim će mirno:

„Ti bi to morala bolje znati. Ta ti gospodariš u kući.“

„Ja nikad ne računam. Računi su mi dosadni. Nijesam vikla, mučiti glavu brojevima.“

„Znam, znam!“ kimnu Dobranić smiješeći se sladogorko. Zatim izvadi iz pretinca pisaćeg stola knjižicu i dade je ženi.

„Što ću ja s tim?“ upita ga Klara.

„Čitaj!“ mahnu joj muž.

Klara otvori u čudu tu malu crnu knjižicu, zaviri radoznalim okom u nju i pročita naslov: „Naši dugovi“.

Gospodja pogledavši po drugi puta zadnji list knjižice protrnu.

„Ti si me pitala,“ nastavi Dobranić mirno, „a ja ti odgovorih pošteno. Ti si gospodarila, ja sam plaćao, držeći se strogo našega ugovora, držeći se vjerno obećanja, što ga dadoh tvojemu pokojnomu ocu. Samo katkad te opomenuh nježno izdaleka, nu ti ne htjede o tom ništa čuti. Evo si zavirila u ovu knjižicu. Zadnji broj dovikuje ti strašnu istinu. Mi već nemamo imetka, mi imamo samo dugova i bojim se upitati sam sebe, što li će biti; ne ću da odgalim zlokobni zastor, koji nam krije budućnost. Svijet, istinabog, o tom malo znade, jer imam samo dva vjerovnika, koji šute, jer su moji prijatelji, ali ti vjerovnici stari su. Neka umre jedan od njih, neka umrem ja, svršetak računa jest očita propast, stvar mora izaći na vidjelo i svijet će vidjeti, da sve naše bogatstvo nije nego pozlaćeno ništavilo.“

„To je strašno! Strašno!“ uzdisaše Klara.

„Da, Klaro, strašno! I moralo je doći do toga. Prijeka sudbina lebdi nad romanom našega života, a krivi smo oboje. U onaj čas, kad me strasvena ljubav potjera u tvoje krilo, zaboravih, da sam muž, da sam gospodar, zaboravih, da je nježna strogost a ne slaba popustljivost znakom prave ljubavi. Popuštah tvojim nesretnim hirovima, bijah slab. A ti — ti si htjela biti više od žene, tvoja silovita ćud pregnu razbiti onu medju, koju narav propisuje ženskoj glavi, tvoja strast baci te u vrtlog društva, gdje si vazda prvenstvovati htjela, tvoja strast raspiri u tebi nepovjerenje, ljubomor, potaknu te na slijepu mržnju i nepravednu osvetu, po kojoj je majka moje djece postala nevjernicom.“

„Šuti za Boga!“ jecaše Klara.

„Šutio sam mnogo godina, bio bih šutio i nadalje, zatvarao u sebi strašnu nesreću svoje duše, da nijesi pokucala na moje srce. Sad ti moram odgovoriti do kraja. Da, nije to sve, što ti rekoh. Ljubav, ta dobra vila, bješe isčeznula iz naše obitelji, navlaš iz tvojega srca. Tvoja prazna duša srtala je sve dalje i dalje u buri ovog života; onaj nutarnji, suncoliki sjaj ljubavi htjela si zamijeniti varavom luči plesnih svjetiljaka. Kamo te je to nagnalo? Tvoj imetak, moj imetak rasplinuo se od tvoga gospodskoga mahnitanja: mi nemamo ništa, da, manje nego ništa, mi imamo samo dugova, mi nemamo ni korice da ostavimo svojoj djeci, naše pusto srce nema ni mrve ljubavi, koja jedina u sreći čovjeku utjehe daje i samo dobrota dvaju prijatelja i ove dvije ruke, koje danju i noću rade, prijeće, da naša sramota ne izidje na vidjelo. Ali to nije sve. U metežu zabava zaboravila si, da si majkom. Meni poslovi ne dopuštaju, da se brinem za djecu, tebe prijeće tvoje zabave, da na njih misliš. Kako su nam djeca uzgojena? Za ništa na svijetu. Misliš li ti, da si ispunila svoju materinju dužnost, ako ti se sin mitom i molbom provuče kroz škole, pa kad stupi na prag zbiljskog života, vidi se, da je neznalica, koji ne zna, kamo bi se djeo? Zar je dosta, da tvoja kći umije prstići preletjeti preko glasovira, čevrljati dvije tri riječi francuski i naklapati o najnovijoj modi? Nijesi li nikad pomislila, da je dječja duša tanko stabalce, koje valja gojiti, da ne zahiri, ne zakržljavi? Šta će od tvoje djece biti, kad ja oči stisnem, kad podju u svijet? Da još više! Tvoja me lakoumnost prisili, da se pred svijetom gradim drugačijim, nego što jesam u duši. Sav narod teži k jednomu cilju, opire se vlasti, koja mu krati napredovati putem naravi spasenja. Srce mi šapće: Pravo radi narod, a ja ne smijem koracati s njime, ja moram pristajati uz vlast. Zašto? Da tebe i djecu očuvam od propasti, da spasem svagdanji ovaj hljebac, što mi ga vlast daje, da ne budem lišen svoje službe. O Klaro! Klaro! Da ti je zaviriti u to srce, da ti je gledati tu očajnu borbu raznih osjećaja, koji u njemu bjesne, da ti je prebrojiti sve one gorke suze, koje za besnenih noći padaju na moje uzglavlje, oh onda bi istom oćutila, Klaro, koliko si sgriješila!“

Osvojen bolju klonu Dobranić na svoju stolicu i pokri rukama lice, a muklo jecanje prodiraše iz njegovih grudi. Klara se dignu naglo, ali osta na mjestu stojeći kao kamen. Lice joj bijaše blijedo na smrt, oči plamćahu poput noćne vatre, a usnice joj drhtahu grčevito. Ne reče ni riječce, a nije ni znala šta reći; bijaše bijesna, i ćutila se krivom, zdvajaše, a nije si znala pomoći. Napokon istisnu muklo:

„Zar nema nikakova spasenja?“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 418.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 3. rujna 1916.

„HRVASKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskara JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Grčki kralj odstupio?

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Kod Oršove smo jučer nakon petdnevnih žestokih bojeva povukli naše čete na zapadni brijeg Cserne. Kod Nagy-Szebena (Hermannstadta) i sjeverno Brassa (Kronstadta) slijedi nam neprijatelj samo krzmajući. U gorama Györgyö razvijaju se novi bojevi.

Fronta nadvojvode Karla: U bukovinskim i galicijskim šumovitim Karpatima odbile su austro-ugarske i njemačke čete mnogobrojne ruske napadaje. I sjeverozapadno Mariampola izjalovište se mnoge neprijateljske provale. Kod Zborowa je protunavala uspostavila položaj.

Fronta bavarskog princa. Vojska generala pukovnika von Tersztyanskoga, koja se sastoji iz njemačkih i c. i k. četa, bijaše jučer sjeveroistočno i jugoistočno Swiniucha ponovno žestoko napadnuta. Neprijatelj je provalio u selo Korytnica, morao je ali pred opširnom protunavalom u neredu uzmaći. Ostavio je u rukama saveznika 10 časnika, 1100 momaka i mnoge strojne puške. Njegovi su krvavi gubici izvanredno teški.

Talijansko bojište.

Topovski bojevi i bojevi sa bacalima bomba na primorskoj fronti trajali su u mnogim odsjecima mijenjajućom se jakošću dalje, te su se rastegnuli na područje Plave. U odsjeku Plöcken prešao je neprijatelj nakon vrlo žestoke topovske vatre na navalu protiv malenog Pala, prodro je tu u dio naših položaja, ali je protunavalom bio opeta posve izbačen. Na tirolskoj su se fronti izjalovili mnogi napadaji slabijih talijanskih odjeljenja protiv Ruffreda i dvostruka neprijateljska navala na Civaron.

Jugoistočno bojište.

Istočno Vlore (Valone) prodrla je talijanska bojna skupina preko Vojuse. Bila je napadnuta u frontu i u bokove te je u dvodnevnom boju bila bačena natrag. Dunavska flotila je na donjem Dunavu potopila rumunjsku ladju za patruliranje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Sjeverno i južno Somme traje dalje oštra topovska borba. U odsjeku šume Foureaux i Longueval vršili su se bojevi sa ručnim granatama.

Jugoistočno Maurepasa ostala je engleska provala bez uspjeha. Kod Estreesa bijaše jučer na veće opeta zauzet jarak, koji se je nalazio u neprijateljskim rukama. Desno Moze je katkada bojna djelatnost porasla.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa. Rusi nastavljaju svojim napinjanjem jugoistočno Lucka protiv četa, koje stoje pod zapovjedništvom generala v. Litzmann. Njihovi mnogostrukom pretežnošću provedeni i često opetovani napadaji imali su privremeno uspjeh kod Korijtnice. Našom je protunavalom bio neprijatelj u neredu potjeran. Jučer i prekjučer smo zarobili 10 časnika i 1100 momaka te zaplijenili strojnih pušaka. Sjeverno su Zborova naše čete u protunavali pridobile zemljišta.

Fronta nadvojvode Karla: Sjeveroistočno Mariampola suzbili smo topovskom vatrom napredujuće ruske sile. U Karpatima se su razbila djelomična neprijateljska poduzeća. Uspjeh šleskih četa na Kukula bio je raširen. Broj zarobljenika porasao je na 2 časnika i 373 momka. Zaplijenili smo 7 strojnih pušaka i 3 bacala mina.

Balkansko bojište.

Nema važnih dogodjaja.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

BRZOJAVI.

Revolucija u Grčkoj.

Rotterdam, 1. Odbor za narodnu obranu proglasio je jučer poslije podne na svečani način neovisnost grčke Macedonije.

Solun, 2. (D. u.) Reuter javlja: Danas u noći su oružnici i narodni dobrovoljci opkolili vojarnu u Solunu, čija posada nije htjela, da ide s njima. Oko 4 sati u jutro kušalo je 60 momaka, da provali iz vojarne, e bi dobili živeža. Sa obiju se je strana pucalo. Čete su bile prisiljene, da se povrate u vojarnu. 2 su vojnika i 1 oružnik bili ubijeni, dva dobrovoljca ranjena. Sarrail je posredovao, da se spriječi daljnje prolijevanje krvi. Posada je prihvatila njegovo posredovanje te se je predala Francuzima pod slijedećim uvjetima: čete će biti razoružane te internirane u taboru Zaitemlik, izvan grada; časnici će zadržati sablju i dati časnu riječ, da neće ništa poduzeti protiv revolucionaraca. Vojarna bijaše ?????eno zaposjednuta od Francuza. Bijaše opkoljena i posada malene utvrde Karaburnu te se je predala malo iza predaje četa u Solunu.

Pariz, 2. (D. u.) „Matin" javlja iz Atena: Kralj je 30. kolovoza primio ministarskog predsjednika, nakon što je ovaj imao razgovor sa Venizelosom. Iz zdravstvenih obzira bijaše od kralja primljen samo ministarski predsjednik.

Pritisak antante na Grčku.

Genf, 1. „Matin" doznaje iz Atena, da u velikom djelu grčkog pučanstva vlada uzbudjenje protiv Venizelosa, koje je prouzročila propaganda vladine stranke.

Neka skupština protiv sudjelovanja Grčke u ratu, da je bila burna. Skupštinari su bili osvjedočeni, da neće Bugari uslied sklopljenih ugovora, anektirati Macedonije. Vikali su ponovno: „Živjela Bugarska!"

„Matin" pita, da li smije četvorni savez da trpi širenje takvog pogibeljnog raspoloženja.

Hervé otvoreno kaže u „La Victoire", da je sada došao red na Grčku. Ona će u njezinom vlastitom interesu biti od četvornog saveza prisiljena na rat.

„Eclair" sumnja, da bi pomoć Grčke bila zaista od koristi za četvorni savez. Grčki interesi u Maloj Aziji daju naslućivati na nesloge sa Italijom, kojoj je bilo obećano okružje Smirne.

Haag, 1. Iz diplomatičkih se krugova javlja, da je antanta pojačala svoj pritisak na Grčku. Obećaje se Grčkoj ispraznjenje zaposjednutih otoka te podijeljenje bugarskog primorja i otoka Cipra, stavi li antanti na raspolaganje 200.000 ljudi.

Iz Grčke.

Genf, 1. Prema atenskim vijestima pariških listova sudjelovalo je kod izjava protiv Venizelosa skoro 100.000 ljudi. Slavilo se je kralja i kraljevsku kuću i klicalo se Gunarisu.

Genf, 1. „La Patrie" zahtijeva od Sarraila, neka i u Ateni upotrebljava takvu metlu kaošto u Solunu. Grčka, da bi se morala odmah odlučiti za rat protiv Bugarske, jer će inače izgubiti Solunsko okružje.

Proti Carigradu.

Rotterdam, 1. Kako „Tid" doznaje, da snuje četvorni savez za rujan ili listopad veliki vojni pohod protiv Carigrada. Četvorni će savez kušati, da presiječe svezu sa središnjim vlastima te da nato prispije do glavnoga grada Turske.

Rusko-rumunjska navala na Ugarsku, Srbiju i Bugarsku.

Genf, 1. Pariški vojnički stručnjaci daju veliku važnost vijesti, da Rusi već napreduju na rumunjskom tlu, te iz te činjenice zaključuju, da će Rumuni i Rusi istodobno navaliti na Bugarsku, zaposjednutu Srbiju i na Ugarsku.

Iz Rumunjske.

Lugano, 1. „Corriere della sera" javlja iz Bukarešta: Kraljevska zapovijed proglasuje čitavo rumunjsko državno područje ratnim područjem.

Genf, 2. Pariški listovi, koji su do sada donašali samo iz njemačkih vrela proizlazeće vijesti o Rumunjskoj, su se sada raskrinkali te otkrivaju činjenicu, da je priključenje Rumunjske bilo već davno poznato, te da je već pred par mjeseci započelo otpošiljanje municije, automobila, ljetala i t. d. iz Engleske i Francuske. Osim toga se nalazi na putu više znatnih transporta. Ruske čete pod zapovjedništvom Ivanova su već prešle Dunav te se združile sa rumunjskim četama. Ruske čete broje od prilike 300.000 momaka.

Bojevi izmedju Grka i Bugara.

Stockholm, 1. „Times" javlja, da je kod tvrdje Startila i kod Seresa došlo do ozbiljne bitke izmedju Grka i Bugara, pošto su se Grci na Sarrailovu zapovjed suprotivili bugarskom napredovanju. U boju je bio ubijen grčki zapovjednik tvrdjave Changas.

30 antantskih brodova pred Pirejem.

Atena, 1. (D. u.) Reuterov ured javlja: 30 engleskih i francuskih ratnih brodova je došlo pred Pirej.

Naš poslanik u Bukareštu nestao.

Beč, 2. Prema vijestima iz ministarstva vanjskih poslova nema o našem poslaniku u Bukareštu, grofu Czerninu, od 28. kolovoza nikakvih vijesti, a glas, da je otputovao iz rumunjskog glavnog grada sa čitavim poslaničkim osobljem ne odgovara nikako činjenicama. Dotični upit nizozemskog poslanika kod rumunjske vlade nije bio riješen.

Tisza o rumunjskoj provali.

Budimpešta, 2. (D. u.) U velikaškoj su kući predsjednik Sosika i ministar predsjednik Tisza žigosali rumunjsku nevjeru. Ministar predsjednik odbija najodlučnije rumunjske optužbe protiv monarhije, osobito to da nije monarhija prigodom balkanskoga rata podupirala pošteno Rumunjsku. Prosvjeduje protiv tvrdnje, da su Rumuni u Ugarskoj progonjeni. Mi ćemo se ogledati s novim neprijateljem bok uz bok sa našim saveznicima. (Pljesk nje!)

I vlada i vojno vodstvo su bili posve obaviješteni o rumunjskim pripravama, ali raspoložive su se sile morale sjediniti na ruskoj fronti, da se zaustavi rusku ofenzivu. Naravno, da su bile premještene razne čete, da se stane na put rumunjskoj provali. Ali je bilo vrijeme prekratko, da se odašalje na rumunjsku frontu toliko četa, a da se ih ne izloži pogibelji, da budu zarobljene. Tako smo se morali privremeno ograničiti na to, da osporimo rumunjsko napredovanje. Ministar je predsjednik kazao, da on osjegurava, e da je bilo sve učinjeno, te da su bile poduzete sve nužne mjere, koje će, nada se, i donijeti svoje plodove.

Rumunjski poslanik u Beču.

Beč, 1. Prijašnji rumunjski poslanik u Beču Manrocordato ne će dotle ostaviti Beča, dok naše ministarstvo vanjskih poslova ne dobije pomirljivih vijesti o otputovanju našega poslanika grofa Czernina iz Bukarešta.

Grčki kralj zahvalio se na kruni? Prijestolonasljednik Georgije proglašen kraljem?

Haag, 2. (D. u.) Prama vijestima ovdješnjih novina govori se, da se je kralj Konstantin zahvalio, i da je bio proglašen kraljem prijestolonasljednik Georgije. Zaimis da ostaje ministrom predsjednikom, ali da će mu biti ipak dodijeljen Venizelos.

Venizelos i Italija.

Lugano, 2. (D. u.) Venizelos je izjavio suradniku atenskog lista „Kyrix", da grčko narodno čustvo bitno razlikuje prisutnost Engleza i Francuza u Solunu od one Talijana. Engleska i Francuska su zaštitne vlasti i garanti Grčke, dok Italija ne pokazuje, da ona želi e bi se interesi Italije poravnali sa onima Grčke ili da bi joj se takvo pomirenje činilo mogućim. Radi toga Grci vrlo žale, što su Talijani iskrcali u Solunu.

Srpske čete u Rumunjskoj.

Petrograd, 2. (D. u.) Petrogradski brzojavni ured javlja, da su srpske čete pod zapovjedništvom bivšeg poglavice srpskog generalnog stožera, Gebšića, prispjele u Rumunjsku, da operiraju zajedno sa rusko-rumunjskim bojnim silama.

Solun.

Bern, 2. (D. u.) Pariški listovi kažu, da je kucnuo čas, gdje mora antantina ekspedicija u Solunu da radi. Efektivno stanje alijiraca iznaša 400.000 momaka. Od tih ima 300.000 borioca. „Temps" veli, da će se protiv Bugarske morati brzo poduzeti odlučan udarac.

Karlsruhe 1. Prema švicarskim listovima javlja „Ruskoje slovo": U posljednjim su danima prispjele u Marseille dvije portugalske pješadijske pukovnije, koje će otići u Solun.

Genf, „Matin" javlja iz Atena, da su prekjučer u bojevima kod Ostrovskog jezera sudjelovale već talijanske pukovnije.

Danska vlada neutralna.

Berlin, 2. (D. u.) Danska je vlada izjavila svoju posvemašnju neutralnost u njemačko-rumunjskom ratu.

Talijani zaposjeli Tepeleni.

Lugano, 2. (D. u.) Službena talijanska vijest kaže, da su Talijani zaposjeli Tepeleni u južnoj Arbaniji.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 30. popodne. U kraju sjeverno od Dvinskoga učinilo je naše ljetalo tekom zračne borbe, da se strovali njemački Fokker, koji je pao u neprijateljske redove. Na gornjem Seretu su bili zadržani našom vatrom neprijateljski pokušaji, da započnu ofenzivu. Osujetili smo rusku ofenzivu takodjer na Bistrici. U Karpatima zapadno od Nadvorne, osvojile su naše čete selo Rafajlovu na Bistrici, kao što i planinu Panter, koja sačinjava medju s Ugarskom, te su naše čete stigle na madjarsku granicu na fronti od 25 do 30 vrsta.

30. naveče Nepromijenjeno.

Petrograd, 31. kolovoza popodne. Na zapadnoj obali Stohoda napao je neprijatelj 30. u jutro po kratkoj topovskoj pripravi naše položaje u srezu sjeverno od sela Helenin Zirov. Suzbili smo sve navale uz velike neprijateljske gubitke. U smjeru prama Kovelu napala su kod sela Vališeca 2 neprijateljska ljetala jedno naše, te su ga oborila. Tihomirovovo je ljetalo palo u naše redove. Hrabri letioci podporučnik Tihomirov i motrilac poručnik Danljević su bili ubijeni.

31. naveče. Položaj nepromijenjen.

Japanska pogibao po Englesku.

Već kroz dulje si vremena razbijaju u Engleskoj glavu glede daljnjeg razvoja stvari u Istočnoj Aziji. Sa brigom, gotovo sa strahom promatraju ondje čežnju japanske rase za proširenjem, koja je pogotovo za ovog rata izvanredno očito izbila na javu. A ono, što je izbilo na javu, doista ne može da bude utješljivo niti može da Engleze napunja povjerenjem u svoje saveznike na dalekom istoku, što više, sad su se tek Englezima otvorile oči i oni su sad na čistu o tom, e je Japan nedokučivi faktor, kojega ćeš puteve i namjere progiedati tek tad, kad je već prekasno.

List „Manchester Guardian", koji je u svojim sudovima obično veoma oprezan i suzdržljiv, donaša u broju od 25. augusta t. g. članak svog dopisnika sa istoka o japansko-engleskoj alijansi, u kojemu se jasno razabire velika zabrinutost. Na temelju svoga iskustva tvrdi pisac u tom članku, e je držanje Japanaca prema savezu sa Engleskom prošlo od početka rata ovamo tri stadija. Isprvice je gotovo uopćenito vladala velika uzrujanost proti Njemačkoj i svagdje su odobravali zaključak vlade, kojim je Njemačkoj bila navijestila rat. Ali se je odmah iza pada Tsingtaua stalo javljati sve veće i veće kritičko raspoloženje proti Engleskoj i proti savezu, i to raspoloženje postiglo vrhunac, kad je Japan podpisao londonski pakt. Oluja se je otad nešto slegla, no ideje i struje, koje su ju bile izazvale, postoje još i danas. Pisac, naglašujući uostalom lojalnost japanske vlade, očituje, e Nijemcima prijazna struja u Japanu izvire ponajpače iz krugova časnika i vojnika, koji su crpli svoju naobrazbu u Njemačkoj, te da ovi žele pobjedu ovoj zemlji, pomoću koje su se podigli bili na noge. A nato nastavlja pisac, crtajući polititičko stanovište ljudi, koji nijesu skloni engleskom savezu, ovako:

Ti ljudi imadu različite ciljeve i zazličiti temperamenat. Velika je većina japanskog pučanstva nestalna i tako slabo podučena, da se to u Engleskoj jedva može razumjeti. Tako su primjerice gotovo svi dopisnici i suradnici japanskih novina stavljali neprestano na mene ova dva glavna pitanja: Što je pogibeljnije, zepelinovci ili podmornice? i „Zašto ne dolaze britske čete u Francuskoj u pomoć Francuzima kod Verduna?" Njezini su protivnici oni, koji posve niječu i taje savez s nama. Ovi su zauzeti za njemački duh i za ono, što je on postigo. Osim toga tvrde, da je Engleska najveća zaprjeka za ostvarenje japanskih ciljeva u Kini i Istočnoj Aziji. Prema izjavama su tih fanatika japanski ciljevi neizvjesni, ali dalekosežni. Oni tvrde, da Japan svojom civilizacijom kud i kamo nadmašuje zapadne vlasti, i da je Japan pozvan, da čitav svijet podčinjavan a svaki način upravlja Azijom, a u prvom redu Kinom. Druga opet skupina ne želi u jednu ruku prekinuti engleski savez, a u drugu ruku niti stvoriti takav s Njemačkom, nego onaj prvi samo podvrći reviziji. Oni tvrde, da je taj savez nepovoljan po Japan, i u času, kad je Engleska evo zapletena u tako težak rat u Europi, da je najbolje, kad bi se zatražila revizija, koja bi više odgovarala japanskim interesima. Razlog, e da su se naime prilike od utanačenja toga saveza ovamo veoma promijenile, glasi prilično uvjerljivo; isti Okuma izjavio mi je u jednom razgovoru, u kojemu je uostalom pobijao potrebu revizije, da prilike nijesu više posve iste kao one godine 1911. Druga točka, koju veoma kritiziju, jest proširenje saveza na Indiju. Tvrdilo se je, da je prema ugovoru Japan obvezan sudjelovati kod obrane granica Indije iii ugušenja ustanka u njoj. Bilo tomu kako bilo, veoma je nevjerojatno, da će se od Japana ma ikad zatražiti takova pomoć. Od godine 1911. ovamo nije mir u Indiji nikad bio narušen, novi su odnošaji s Rusijom pobolšali strategijski položaj na indijskoj granici i Engleska je postala prvorazredna vojna sila kraj prve pomorske sile. Prava je jezgra toga pitanja interes i zanimanje za Indiju, koje je Japan u najnovije vrijeme potaknuo bio. Srdačan doček, kojim bjehu nedavno dočekani indijski veletršci i pjesnik Tagore, dokazi su tomu. Taj je interes u prvom redu dakako trgovački, ali može s vremenom postati i politički.

„Pravi je uzrok nezadovoljstvu s engleskim savezom", zaključuje engleski izvjestitelj, „osjećaj, da Engleska sprječava osnove Japana u Kini." I on dodaje posve rastuženo, kako to samo Englezi umiju, e doista taj savez nema smisla, ako Japan hoće nešto drugo nego neovisnost Kine i otvorena vrata.

Iz Italije.

Suradnik lista „Hannoverischer Kurier" javlja svomu listu sa švicarske granice ove vijesti iz italije, koje je primio od švicarskih talijanskih prijatelja:

Položaj se u Italiji može nazvati upravo, da tako kažem smiješnim. Cadornином pobjedom pred Goricom bila bi vlada predobila široke slojeve pučanstva za rat, kad bi ta pobjeda dosita bila pobjeda sa povoljnim plodovima. No već danas izlazi sve više i više na javu, e je

Cadornina prva pobjeda za neizbježivi poraz, koji se sve više više približuje. Još je narod sam pun iluzija; ali strah i bojazan pred blizom budućnosti počinje hvatati ljude, koji su u stanje stvari dobro upućeni. Gorica je postala za Aostinu vojsku pravom stupicom. Kad bi se moglo bez prigovora udesiti, vratili bi se Talijani radje danas nego sjutra opet natrag na desnu obalu sudbonosne i kobne Soče. U ovaj čas biva vojska u i izvan Gorice tako decimirana, da se politički i vojnički krugovi nalaze u sve većoj i većoj uzbudjenosti i uzrujavosti. Natrag se ne može. Toga narod ne bi razumio. Ne može se bome ni naprijed. To bi uništilo ostatke vojske kraljevoga rodjaka.

Sve kad i bi vojvoda od Aoste, kako mi pripovijeduju časnici i zastupnici komore, koji su glede raspoloženja izvrsno upućeni u stvar, mogao da osvoji brijegove na istočnom rubu grada, sa kojih dolazi smrt i propast, te protjerao neprijatelja, ne bi bio a ma ni o dlaku na boljem. Sablazan naime prijeti iza ledja. Danas otvoreno priznaju, e je učinjen drugi korak prije prvoga, da se je moralo čekati sa provalom u Goricu tako dugo, dok ne bi bili Austrijanci u Trentinu bačeni u svoje položaje, koje su imali prije 16. maja t. g. i u kojima su se morali držati, i dok si ne bi kroz to vrijeme Talijani otvorili put do Ljubljane i Trsta i zaprijetili onima u Dolomitima i Trentinu napadajem iza hrpta. A sad se je evo zbilo upravo obratno. Talijani već vide, e su od Trentina ovamo žestoko ugroženi, tako te će vojvoda od Aoste bez sum..je morati dobro da promisli, prije nego li će uznapredovati, sve ako bi mu to Austrijanci i dozvolili. Stigle su u Milan vijesti od časnika iz Gorice, koji opisuje svoj položaj jednostavno neodrživim, ako ne upravo i očajnim. „Samo veoma brza pojačanja u najvećoj mjeri," piše jedan pukovnik, „mogu opet da nas oslobode iz toga pakla."

Skroz i skroz francuštinom prožeti vojvoda od Aoste ne stoji sa ministrom rata i generalissimom poradi slabe dopreme naknadnih četa i municije baš na najboljoj nogi. Svi listovi časnika sa fronte puni su potankosti o sve češćim upadicama izmedju pojedinih četnih zapovjednika, izmedju vrhovnog zapovjedništva i ratnog ministarstva. I grof od Turina, takodjer kraljev rodjak, počinio je kao vodja konjanice kod Gorice teških pogrješaka, te ga je Cadorna pozvao bio na odgovor, jer je u brdovitim onim predjelima davao bio zapovjed za najbjesnije konjaničke navale, uslijed česa je bilo silno mnogo gubitaka, a ni najmanjega probitka. Cadorna sam se je na vratima od Gorice uvjerio e bi iza ove pobjede bila prava glupost, kad bi se i Njemačkoj navijestio rat. To se je dakako veoma neugodno dojmilo gospode na vladi, koji su odmah poslali u Cadornin tabor „vojnog komesara" Bissolatija, da ispita nevjerojatno to stanje stvari. Kako je poznato, od devenaest ministara njih šesnaest najživlje zagovara rat sa Njemačkom. Možete si od prilike predočiti, kako im je bilo, kad se je Bissolati vratio iz Gorice sa tužnom vijesti, e Cadorna poradi glavobolje u ovaj čas ne može da misli na nova kakova poduzeća.

Kako li su raskolačili oči, kad je stigla ta vijest! Jer upravo u ovo je vrijeme osvanuo engleski ministar trgovine Mr. Runciman, da svede na čisto neka već prije ugovorena pitanja. Da otvoreno kažemo: Zahtjevi su se John Bulla pričinili gospodi rimske vlade tako drzoviti i neizvedivi, da se nije ništa ili gotovo ništa svelo na čisto. U Pallanzi bje odigrana komedija na račun puka. Runciman je se odvezao uz obećanje, da će dozvoliti daljnji dovoz municije i ugljena po novim stavkama, koje tek imadu da se utanače. I novac je se stavio u izgled, ako Italija prihvati engleske uvjete. Čujte i ne čudite se: Engleska je tražila kao protiuslugu za municiju, ugljen i novac: 1. zapljenu talijanskih carinarskih prihoda; 2. iznajmljenje otoka Sicilije: 3. predaju državnih željeznica engleskom jednom društvu, koje bi ujedno imalo da jamči za obdržavanje obveza sa strane talijanske vlade. Tijekom je rasprava Runciman popustio od svojih zahtjeva, ili bolje rekavši, modificirao ih. Jezgra je stvari ta, da bi Engleska morala preuzeti neku vrst gospodarenja nad Italijom, kako bi zemlja pružala bolje prihode. Kad mu bje odgovoreno, da država većim dijelom i živi od carinarskih dohodaka, odvratio je, e će Engleska carinu bolje urediti, Italija neka uvede izravne poreze, u prvom redu dohodarinu, i tad da joj ne će trebati dohodaka od carine. Italija i izravni porezi! Potpuno isključeno! Na takove vratolomije misle u Italiji samo oficijelni socijaliste. A ti su, kako je poznato, protivnici rata. A tek željeznice. Ta ove su već u mirno doba imale silnih manjaka. O suficitu danas a ma ni govora. No Runciman je našao način, na koji će tomu domoći. Prema njegovu prijedlogu neka bi se ukinule sve pogodnosti činovnika, časnika i novinara, koji imadu 40 do 75 postotni popust kod vožnje, sva prava zastupnika i senatora, uslijed kojih imadu slobodnu vožnju oni sami i njihove obitelji te prijatelji, ako bi englesko društvo uzelo promet u svoje ruke. Takova što bi dakako dovelo do revolucije medju činovnicima. Runciman da se je na to značajno nasmjehnuo. Glede otoka je Sicilije predložio Runciman nekoliko osnova, koje su bile naprečac otklonjene. A pogotovo glede Male Azije i Afrike nije došlo do sporazuma. Pregovarali su se nadugo i naširoko dok nije Runciman prekinuo dogovora i otputovao, prepustivši Italiju svomu jadu. Bez pobjede kod Gorice bila bi možda sklopila separatni mir.

Političke Vijesti.

Grčka pred odlukom. „Daily Telegraph" javlja iz Atene: Po listu „Nea Hellas" nije Zaimis više voljan, da, nosi odgovornost za vladu. Da je odlučio odstupiti, te da je kralju već pred dva tjedna javio tu svoju odluku, kada je naglasio, da on hoće odstupiti, bude li Rumunjska navijestila rat. Sve političke ličnosti u Grčkoj slažu se u sudu, da je grčka kriza na vrhuncu, te kažu da je taj tjedan za Grčku odlučan.

Manifestacije za kralja i vladu u Ateni. Agence Havas donosi: Po prilice 20 tisuća ljudi sudjelovalo je u manifestaciji, koja je bila uprizorena, da se izrazi povjerenje kralju i vladi. Bivši je ministar Gunaris napao Venizelosovu politiku, koji da je skrivio sadašnji položaj Grčke, te je izjavio, da narod i cijelost narodne zemlje nije u nikakovoj opasnosti poradi garancija, što se ih je dobilo.

Odstranjenje Dusmanisa i Metaxasa Venizelosovo maslo. „Kölnische Z." je donijela brzojavku iz Atene, da je skinuće bivšeg poglavice glavnog stožera Dusmanisa i njegovog pobočnika Metaxasa posve nasilje četvornog sporazuma na želju Venizelosa, koji je od svojeg odstupa vodio neprestanu novinsku borbu protiv glavnog stožera, okrivljujući ga radi kraljeve politike neutralnosti. Možda je baš ta promjena u grčkom glavnom stanu pobudila u Rumunjskoj dojam, kao da se Grčka nalazi pred promjenom svoje dosadašnje politike u pravcu Venizelosovih težnja.

Antanta hoće da iznese svoje mirovne uvjete. „Hamburger Fremdenblatt" prima iz Ženeve: Alijirci su odlučili iza kako je Rumunjska navijestila rat, da naznane posve u kratko mirovne uvjete svojim protivnicima i čitavome svijetu. Kušati će se, je li tako moguće, da se rat skrati.

Domaće Vijesti.

Jedan raspis natječaja. Općinsko glavarstvo u Puli tražilo je osobu sposobnu za jedno činovničko mjesto. U tu svrhu je raspisalo natječaj, u kojem se zahtijevalo od natjecatelja iz druga kvalifika, takodjer potpuno poznavanje ilirskog (to će reći: hrvatskog) jezika. A načelnik je puljski opravdavao taj zahtijev pred zastupstvom time, što je isticao apsolutnu potrebu za javne činovnike u Puli, da poznaju hrvatski jezik, ako se hoće, da mogu izravno općiti s općinarima u njihovom jeziku, a da i ne treba se pozivati na čl. 19 drž. tem. zak. — Nu, da se nebi tko varao, moramo spomenuti, da je to bilo godine 1875. za načelnikovanja velikog talijanca doktora Barsana.

Raspuštena društva. Uslijed raspusta „Srpske čitaonice" u Trstu, Via del Canale 7/II. te društva u Società del Gabinetto di Minerva, Via Torrente 24/II.. bio je imenovan kuratorom obiju društva dr. Karlo Enenkel u Trstu.

Zaplijenjen imetak. Na temelju zaključka vojnoga suda, kojim se sumnja, da su i Ante Ostojić pok. Mate, rodjen 1889. u Selcima kod Splita, vojnik 22. pješačke pukovnije, zatim Ivan Žilko od Miha, rodjen 1891. u Hvaru, vojnik 22. pješ. pukovnije te Petar Mezulić, rodjen 1883. u Premanturi, vojnik 59. pješačke pukovnije — prešli neprijatelju, biva zaplijenjen njihov gibivi i negibivi imetak u Austriji.

Razne Vijesti.

Treći dan bez mesa. Doskora će izaći naredba, kojom će se u čitavoj monarhiji uvesti treći dan bez mesa. Već kada je bila izdana prva naredba, namjeravala je vlada, da ograniči uništavanje goveda raznim mjerama. Ta je prva naredba bila namijenjena s početka samo gostionama, te je bila samo kasnije protegnuta i na privatna gospodarstva. Da ustanove bezmesne dane, to je bilo prepušteno zemaljskim oblastima. Sada pak vidi se vlada prinukanom, da uvede još i treći dan bez mesa. Dane ne će ovog puta odrediti pokrajinske oblasti, nego sama centralna oblast. Biti će to ponedjeljak, sreda i petak. — Na dva od tih dana zabraniti će se svako uživanje mesa i u gostionama i u privatnom gospodarstvu, kaošto je to bilo i dosada. Od oblasti dozvoljene klobase, kaošto presirane klobase, krvarice i jetrene klobase moći će se i u naprijed uživati, dočim će se na treći dan bez mesa dozvoliti uživanje ovčjeg mesa, jer imamo dostatni broj ovaca.

Poziv.

Društvo za štednju i zajmove u Austriji, registrirana zadruga sa neograničeno jamčenje, obdržavati će u nedjelju dne 10. rujna 1916. na 4 sata po podne u društvenim prostorijama

redovitu glavnu skupštinu

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Priopćenja.
2. Izvješće uprave i nadzorništva o poslovanju u god. 1915.
3. Odobrenje zaključnog računa za godinu 1915. i odluka vrhu uporabe čistoga dobitka.
4. Izbor presjednika (upravitelja), te ostalih šlanova uprave, kao i izbor nadzornog odbora i obraničkog suda.
5. Razni predlozi.

Omišalj, 27. kolovoza 1916.

82 **Odbor.**

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Spasenja," nasmije se Dobranić gorko, „kako ga ja mislim, nema, jer ja smatram spasenjem poštenje, mir duše i srce puno ljubavi. Spasenje, kako ga ti misliš, da se bar na oko izvučemo iz te kukavštine, možda!"

„Kako?" zapita brzo gospodja.

„To spasenje skopčano je s mojom duševnom sramotom, to spasenje visi o uspjehu politike, koja je protivna narodu. Pobijedi li narod, propali smo; propadne li narod, spašeni smo. Boljari znadu predobro, da moj glas ima i sada važnosti, da mogu još štošta izvojštiti, ako se dignem na noge. Ako predobijem kod nas znatan broj glasova u saboru, koji će se dići proti ilirskoj partaji, obećana mi je tolika nagrada, da se možemo očistiti dugova, da možemo do groba mirno živjeti."

„A ti?"

„Ja? Ja? Oh ne pitaj me! Ja se sto puta pitah — ali ne bjeh jak, odgovoriti si. Nu pustimo to. Reci, zašto si me pitala, kako stojimo? Šta si ono spomenula Lucijinu sreću?"

„Djevojka odbi Repušića, jer da drugoga ljubi."

„Znam; ta fraza je uspjeh tvoga uzgoja."

„Nije to fraza."

„Da što?"

„Živa istina."

„Da zbilja ljubi?"

„Zbilja. Uvjerih se. Poznajem je."

„Koga?"

„Vladimira Milkovića, učitelja našega sina."

„Vladimira?" planu Dobranić, „Vladimira?" opetova zamisliv se.

„Valjda uvidjaš, da je ta ljubav luda, nesretna. Mladić još nema zvanja; istom svršava nauke, mlad je."

„Pa što dakle?"

„Slutila sam, da ne stojimo dobro. Zato te pitah. Mi ne možemo djetetu ništa dati, a za sreću Lucijinu moramo se brinuti. Lucija je pametna i lijepa djevojka. Mnogo sam već o tom razmišljala. Poklonika ima dosta: sva je nada, da može dobiti dobra muža. Izaberimo joj najimućnijega. Lucija će biti sretna, imućtvo zeta bit će nam možda spas. Ja imam posve osnovanih nada. Znam za čovjeka vanredno bogata, — nije duduše mlad — koji mi je već deset puta prišapnuo: „Oh milostiva gospodjo, da mogu biti vašim zetom!" Ti poznaješ Topolića, nobilitiranog veletršca."

„Pa to, to ti srećom zoveš? Pfui, Klaro! Nije li dosta, da smo mi propali, da nam se je duša za vas život napunila čemerom? Nije li dosta, da je naš život izgubljen? I taj mladi, bujni život svoje kćeri hoćeš da privežeš uz dane iskipjela čovjeka, koga ona ne može ljubiti? Hoćeš da prodaš svoju kćer nače bogatu riti? Oh to bi bila gadna trgovina! Nesretnice! Ne poznaješ li svoga djeteta, njezine ćudi? Nijesi li opazila, da se je vrgla u svoju mater? Ta kakva bi bila posljedica toga braka, da ima sredstva, da ju na taj nenaravni savez prinukamo? U Luciji je živo, vatreno srce, puno fantazije a ujedno i puno energije. Lucija je strasna i traži više ljubavi, no obična djevojka; u zagrljaju istrošenog trgovca ne bi našla ni mrvice. Pa šta bi bilo? Tražila bi je drugdje, — možda u zagrljaju konjaničkog časnika!"

„Dobraniću!" škrinu Klara stisnuvši pesti.

„Da, u zagrljaju konjaničkog časnika, gospodjo! Je li to sreća? Nije. To bi samo bio nastavak našega romana."

„Dosta! Dosta!" viknu Klara tražeći oduška svojemu gnjevu, „ja nijesam amo došla, da me vrijedjaš, da mi nabacuješ stare historije, za koje već nitko ne pita. Došla sam radi sreće svoga djeteta, jer je napokon prva dužnost roditelja opskrbiti svoje dijete. Uz nevolju nema sreće. Ja da želim svojoj kćeri pripraviti roman, a ne bi li bio veći roman, da ju dademo onomu nezrelomu stihotvorcu, onomu šljivarskomu sinu? Kakvu bi si s njim sreću stekla? Nuder reci, što kaniš dakle uraditi?"

„Ja sam s tobom sklopio ugovor, da možeš po volji živjeti i gospodariti," odgovori Dobranić odlučno, „i ti ćeš valjda sama priznati, da se držim točno toga ugovora, da ga ničim povrijedio nijesam, da sam se pače za to žrtvovao. Ali za djecu ne sklopismo ugovora, s djecom ne ćeš ti gospodariti. Ja sam tu otac i gospodar. Čudno ti shvataš sreću, ali je drugčije i ne možeš shvatiti, jer si putem svoga života izgubila srce svoje. Nu ja ti velim još jednom, da svoje kćeri ne prodajem. Šta imaš ti proti Vladimiru? Mlad je, i naša kći je mlada. Ali Vladimir je pošten, Vladimir je marljiv, Vladimir je iz stare, čestite obitelji, koja za skroman život imade dosta imetka, da, Vladimir će danas sutra biti vrstan i uglednan čovjek i ne dvojim nimalo, da će za kratko steći mjesto, koje će mu povrh imetka nositi lijepu zaslužbu. Šljivaru se rugaš? Dakako, tebi se hoće gospoštine, možda i barunije? Da, sada, nakon tolikih gorkih iskustva, sad gdje mi već povratka nema, ćutim, koliko je prokletstvo po nas sama, da svatko teži samo za gospoštinom, za udobnošću, a malo tko mari za rad, malotko je izmedju nas dosta jak, da obuzda svoj život prema svomu imetku."

„Ti bi dakle pristao, da nam Lucija podje za toga mladića?" zapita Klara poruglјivo.

„U ovaj par još ne može biti govora o ženidbi. Mladi bi se mogli istom uzeti, kad Vladimir dodje do kakova stalna mjesta. Ali stvar se mora već sada izvesti na čisto. Vladimir je učitelj našemu sinu i polazi svaki dan našu kuću. Tajno ljubakanje medju njim i mojom kćeri bez znanja roditelja mora prestati. Bolje je, neka se očito zna, da će jednom svoji biti. Pogibelj je svakako manja."

„Ta ti to govoriš, kanda je ja mladić već zaprosio?"

„Ja ne ću da gubim vrijeme praznim formama a znam vrlo dobro, što mi valja raditi, da ne povrijedim pristojnosti. Nedjelju stvar se mora svršiti. Hoću da jedamput za svagda zakrčim put tvojim lakomim kombinacijama i da ne izvedem sve na čisto, umah sada ne bi više Vladimir smio polaziti naše kuće."

„Šta ćeš učiniti?"

„Prepusti to meni!"

„Eh! radi, kako znaš! Želim ti dobru sreću. Ti ćeš odgovarati pred Bogom za budućnost svoje kćeri. Ako ti posao ne podje sretno za rukom, imat ću bar to utjehu, da ja nijesam ništa kriva."

„Ti kanda to želiš? Dosta je. S Bogom!"

„Ti si danas ujedljiv više no ikada. Šta ti odgovorim svojoj kćeri?"

„Ništa. Ja ću odgovoriti. S Bogom! Da, recoj, neka k meni dodje."

Gospodja ode zlovoljno i za malen čas stajaše Lucija pred ocem.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 419.

CIJENA LISTU: U preduplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 4. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Njemačke i bugarske čete u Dobrudži.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Neprijateljsko je topništvo upravilo jučer vatru proti Nagy-Szebenu (Hermannstadtu). U području Györgyö dodjoše Rumuni u dodir sa našim položajima. Naše je topništvo potjeralo natrag neprijateljska izvidnička odjeljenja. Inače kod nepromijenjenog položaja nikakvi osobiti dogodjaji.

Fronta nadvojvode Karla: Jugozapadno Fundul-Moldovi i zapadno Moldove odbile su naše čete mnoge ruske napadaje. Brdo Ploška, jugozapadno Rafailove bijaše nakon žestokih bojeva zauzeto od Rusa. Jugoistočno Brzezanya prešao je danas neprijatelj ponovno na navalu.

Fronta bavarskog princa: Sjeverno Zborowa su njemačke čete Böhm-Ermollijeve vojske odbivši ruski napadaj proganjale neprijatelja preko svojih jaraka.

Talijansko bojište.

Na primorskoj fronti traju topovski bojevi umjerene jakosti. U odsjeku Plöcken nastupio je nakon navale, što su je naše čete odbile, ponajprije mir, onda je opeta nastupilo djelovanje topništva. Na fronti južno doline Fleimst izjaloviše se neprijateljske navale na Colorondo i na skrbu Cauriola.

Jugoistočno bojište.

Istočno Vlore (Valone) su talijanske sile ponovno prodrle preko Vojuse; bile su već jučer na veće većim dijelom bačene natrag.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Topovska bitka u području Somme zauzela je najveću žestinu. Medju Maurepasom i Clerйjem su jučer u veće propale žestoke francuske navale. Desno Moze su pripravljajuću vatru, koja se je proširila na frontu Thiaumont-Vaux, slijedile samo na obim stranama ceste Vaux-Souville neprijateljske navale. Bile su odbite.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Sjeverno Zborowa prešle su ponovno jake ruske sile na navalu. Hrabre čete, što se nalaze pod zapovjedničtvom generala Ebana su ih sasma odbile, djelom i u boju na nož. — Fronta nadvojvode Karla: Istočno i jugoistočno Brzezany zametnuše se krvavi boji. Neprijateljski napadaji bijahu odbijeni. Boj je na pojedinim mjestima još u toku. U Karpatima su bila jučer neprijateljska poduzeća upravljena osobito protiv Magure i položaja, što se nalaze na visinama jugoistočno od nje. Nijesu imala nikakvog uspjeha, Tome na protiv ostala je visina Ploska, južno Zielone, nakon mnogih uzaludnih juriša u protivnikovim rukama. Na obim stranama Bistrice, u rumunjskom pograničnom području, stupile su njemačke i austro-ugarske čete u dodir sa neprijateljskim prednjim četama.

Balkansko bojište.

Njemačke i bugarske su čete medju Dunavom i Crnim morem prešle granicu Dobrudže. Rumunjska pogranična straža bijaše bačena natrag uz gubitke po nju.

Na macedonskoj fronti nema dogodjaja od osobite važnosti.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na desnom krilu smo jučer tekom kretnja, izvršenih u raznim odsjecima, učinili ponovno zarobljenika. U odsjeku Ognot smo zadržali neprijateljsku navalu. Kod toga je neprijatelj imao gubitaka. Zarobljenici izjavljaju, da je 15. kavkaska lovačka pukovnija izgubila tekom svojih uzaludnih napadaja od 30. kolovoza tri četvrtine svog stanja. U centrumu su naše čete prodrle u neprijateljska zaštitna djela, uništiše 4 topa i zarobiše 45 vojnika.

BRZOJAVI.

Antanta iskrcala čete u Pireju

Atene, 2. (D. u.) „Agence d'Atenes" javlja: 42 broda četvornog saveza križare pred Pirejem. Tri su unišla u luku, te su iskrcala odjeljenje, koje je zaplijenilo tri tamo usidrena njemačka broda i razvjeslo na njima zastave četvornog saveza. Drugi su brodovi zaposjeli u grčkom arzenalu funkcijoniraljući brzojav. Poslanici četvornog saveza posjetiše Zaimisa te se na to skupiše u francuskom poslanistvu. Raspuštenje parlamenta i izbori bijahu odgodjeni. Njemačka groznica traje dalje.

Ustup Grčke u rat.

Zürich, 2. Vijesti iz Milana i Rima kažu: U Italiji se drži, da predstoji ustup Grčke u rat. „Giornale d'Italia" javlja na temelju informacija iz Pariza, da će tekom nekoliko dana nastupiti ponovno povećanje svjetskog bojišta.

Upiti na talijansku vladu.

Lugano, 2. Poznati katolički pisac markiz Crispolti kaže u listu „Italia", e se on nada, da će talijanska vlada sada, kada ne može da bude zadržana nikakvim obzirima, objaviti tekst trojnosaveznog ugovora, od kojega nije do sada poznata niti sadržina tako često spomenutog članka 7. Osim toga se on nada, da će se doznati, što je Italija prije početka svjetskog rata u Berlinu učinila, da ga zapriječi. Nova zelena knjiga o tome bila bi od izvanredne zanimivosti.

Talijani u sjevernom Epiru.

Lugano, 1. „Secolo" javljaju iz Atene, da je talijanski poslanik grof Bosdari predao ministarskom predsjedniku Zaimisu notu, u kojoj utemeljuje zaposjednuće Palermona i Chimarre na južnoj albanskoj obali, vojničkim uzrocima te ga označuje privremenim.

Put Rusije u Sjeverno more.

London, 1. Listovi donašaju brzojavnu vijest iz Petrograda, koja veli, da su ruske vojničke oblasti uvele potpunu automobilsku svezu medju Arhangelskom i Petrogradom. Cesta je na novo popravljena, automobile dobavljaju Udružene države.

Grčki kralj primio ruskog i engleskog poslanika.

Bern, 3. (D. u.) Prema vijestima francuskih listova iz Atena primio je kralj Konstantin u audienciju takodjer ruskoga i engleskoga poslanika.

Rat sa Rumunjskom.

Ženeva, 2. Javljaju iz Londona: Turn Severin, Gjurgievo i Verciorova bijahu po nalogu ratnog ministarstva opremljeni brojnim topovima, nijesu dakle više otvoreni gradovi. Na Dunavu borit će se takodjer rumunjski monitori.

Odgodjenje ugarskog parlamenta.

Budapest, 2. Kako se čuje u političkim krugovima, odgodit će se utorak kraljevskim ručnim pismom ugarska zastupnička kuća. Pred odgodom podat će Tisza i vodje oporbenih stranaka izjave. Jučer su zastupnici najavili mnogo interpelacija od kojih zasl. Zboroy o utvrdjenju Sedmogradske. Hussar o evakuaciji sedmogradskih komitata i Bartos o smještanju bjegunaca.

Kralj Nikola na talijanskoj fronti.

Lugano, 2. Prama vijesti iz Rima stigao je kralj Nikola u pratnji ministra rata kod svoje kćerke u Racconiggi. Odatle krenuti će kralj na talijansku frontu, da posjeti talijanskog kralja i talijansku vojsku.

Prevrat u Grčkoj.

Ultimatum sporazuma Grčkoj.

Atena, 3. (D. u.) Reuter javlja: Više Njemaca bilo je ovdje uapšeno. Mnogi se još skrivaju. Nota, koja sadržaje zadnje zahtjeve sporazuma bila je u subotu popodne predana Zaimisu. Sadržaj nije poznat. Ovdje vlada velika uzrujanost.

Kralj Konstantin i novi položaj.

Lugano, 2. Iz načina, kako talijanske novine pišu, može se razabrati, da su sile sporazuma bezdvojbeno odlučile, da prisile kralja Konstantina na odstup. „Secolo" donosi iz Rima: Sva pozornost svraća se sada na Atene, pošto su od onuda stigle vijesti, da kani kralj Konstantin zahvaliti se na prijestolju, jer nema volje, da slijedi politiku nametnutu Grčkoj po najnovijim dogodjajima. Navodna njegova bolest imala bi politički značaja te stoji u svezi sa držanjem ministra predsjednika Zaimisa, koji je kralju predočio nemogućnost, da Grčka prosljedi putem, koji vodi u ponor. Tvrdokorno se ovdje govori o predstojećim važnim promjenama u Ateni. Sastanku izmedju Zaimisa i poslanika četvornog sporazuma, koji će uslijediti ovih dana, pripisuje se takodjer veliku važnost. Germanofilna stranka napinje sve svoje sile te siplje zlato i odlikovanja, da spasi uzdrmanu gradjevinu od propasti. Ipak prestupaju dosadašnji neutralisti stranci Venizelosa, kojoj je pobjeda kod izbora zajamčena.

Beč, 2. „Wiener Allgemeine Zeitung" doznaje, da se vijest o odstupu kralja Konstantina nije dosada potvrdila.

Haag, 2. „Central News" javljaju: Poslanici sporazuma zatražili su već treći put audienciju kod kralja Konstantina ali je bila odklonjena radi kraljevog zdravstvenog stanja.

Proglašenje neodvisnosti grčke Macedonije.

Haag, 2. „Central News" javljaju iz Pariza: Vijest o proglašenju neodvisne Macedonije učinila je u ovdješnjim političkim i diplomatskim krugovima dubok dojam. Smatra se početkom odlučnih dogodjaja u Grčkoj. U Parizu nemaju još stalnih i tačnih vijesti iz Atene. Vijest o bijegu kralja Konstantina nije potvrdjena, ali ona označuje stupanj grčke krize, koja je dosegla svoj vrhunac. Očekuje se odlučne korake sa strane liberalne partije, čiji je vodja Venizelos. Danas su se širile glasine, da je Venizelos stupio u novi, tek sastavljeni koalicijski kabinet, ali nijesu još stigle pobliže vijesti o tome. U Verini, na Mitileni i Chiosu došlo je do velikih manifestacija. Sa glavnog grada otoka Chiosa bi odaslana brzojavka, u kojoj se moli grčkog kralja, da protjera Bugare sa Macedonije.

Lugano, 2. „Secolo" priopćuje brzojavku iz Soluna datiranu 30. kol., prema kojoj se vojničko-secesijsko gibanje danomice više širi te da ima svrhu, da podupre antantu i da potjera Bugare sa grčkog tla. Dio četa se je već priključio ustašima. Večeras bit će proglašena sveopća mobilizacija. U gradu vlada mir.

Haag, 2. „Central News" javljaju iz Soluna: Na različitim točkama grčke Macedonije bije se boj izmedju pristalica neodvisnosti i monarkista.

Ženeva, 2. Pariški „Journal" javlja iz Soluna: Brzojavi i poštni promet medju Solunom i ostalom Grčkom bijaše prekinut. Trgovačkim i putničkim brodovima bijaše zabranjena vožnja iz luke u grčke vode.

Amsterdam, 2. Prema nekome ovdašnjem listu javlja „Ward Price" iz Soluna, da je macedonska revolucija svršila. General je Sarrail imao razgovor sa rojalističnim časnicima, koji su mu rekli, da su pripravni predati se alijircima, ali ne svojim grčkim protivnicima. Sarrail je izjavio, da on ne može trpjeti nikakvih bojeva u gradu, gdje je njegov glavni stan, te je postavio odgovarajuće uvjete, koje su časnici i prihvatili. — Oni ostaju tako dugo zarobljeni dok se ne odluči što će se dalje o njima dogoditi. Alijirci su poduzeli mjere, da se uguši svaki pokušaj otpora. Odbor za narodnu obranu namjerava preuzeli nadzor nad nekojim gramama gradske uprave. Pukovnik je Zimbrakaki izjavio, da neće praviti najvišim oblastima nikakvih poteškoća, ako ga ne budu smetale. Odbor je ali odlučan, da silu uzvraća silom.

Rim, 2. „Agenzia Stefani" javlja iz Londona, da je u posljednje vrijeme često imenovani pukovnik Kristopulos, koji je sa 3000 momaka ostavio Seres, bio zarobljen od Bugara.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 1. Služb. izvj. od 31. kol. Na kavkaskoj smo fronti odbili zapadno Gümüškhane turske navale uz teške gubitke po protivnika, koji je ostavio pred našim položajima mnogo mrtvaca. U smjeru prama Diarbekru traje naše napredovanje dalje.

Na jezeru Van opstrijeljavao je naš brod sa uspjehom turski tabor kod sela Toukal (?).

Engleska.

London, 1. Prvi služb. izvj. od 31. kol. Južno Martinpuicha smo zarobili 2 časnika i 124 bavarskih vojnika. Značajna je njihova pripravnost da se predaju, mjesto da se povrate u njihove linije. Kod Arrasa i Armentiersa smo dobrim uspjehom ispustili oblake plina.

Drugi služb. izvj. od 31. kol. Pokušani neprijateljski napadaj u blizini šume Foureaux bijaše zaustavljen vatrom iz strojnih pušaka. Na nekojim točkama neznatno djelovanje sa topovima i minama. Medju zarobljenicima, što smo ih uhvatili prije podne, nalazi se i 8 časnika.

Italija.

Rim, 1. Služb. izvj. od 31. kolov. U gornjoj dolini Posine i Astica suzbismo manje neprijateljske navale. Protivnik je jučer usredotočio vatru iz topova svih kalibra na naše položaje na Cauriolu, sa kojega obvladjujemo dolinom Flemisa te ugrožavamo svezu medju Cavalese i gornjim Avisijone. Naše su čete ostale u čvrstom posjedu osvojenih linija te su krepko prihvatile utvrdjivanja istih. U Dravskoj dolini je naše u gadjanju sigurno topništvo ponovno opstrijeljavalo kolodvore Toblach i Sillian. U goričkom odsjeku i na kraškoj visoravni je neprijatelj mnogo radio oko obrambenih naprava te je radnje štitio vatrom iz topova i bacala mina. Jučer smo odbili neprijateljski napadaj u blizini Tivolija. Neprijateljski su letioci bacili mnogo bomba na Muranske lagune. Jedna je žena bila ubijena; bilo je medju pučanstvom i ranjenika i materijalne štete.

Rumunjska.

Bukarešt, 1. Služb. izvj. od 31. kolov. Sveopća mobilizacija Rumunjske vojske započela je u noći od 27. na 28. kolovoza, te traje dalje. Austriji bi navješten rat 27. kolovoza u 9 sati na večer. Savezničke su čete započele marš preko Dobrudže te biše primljene velikim oduševljenjem od pučanstva. U noći od 27. na 28. kolovoza predjoše rumunjske čete granice Austro-Ugarske. Austro-Ugarski monitori i baterije opstreljavale su gradove Verciorova, Turn-Severin i Gjurgjevo.

Francuska i njezina kolonijalna vojska.

Polak najnovijih vijesti broji danas Francuska preko pol milijuna izvježbanih kolonijalnih četa.

Kako u svoje vrijeme jur spomenusmo, nalazi se glavno središte francuske kolonijalne vojske u Marsilji. Tu se stječu najraznija plemena iz svih francuskih kolonija, pozvana pod oružje ili u koju drugu ratnu službu, dok ih se ne odredi za druga mjesta. U Marsilji i njezinoj okolici nalaze se i poljske bolnice za ranjene kolonijalne vojnike. To nije prvi put, da te čete presadjene na evropsko bojište, pojačuju francusku armadu. Već u ratu od godine 1870. upotrebljavala je Francuska na evropskom kopnu odjele iz sjeverne i zapadne Afrike, akoprem ih se smatra pukim orudjem bez duše, da se ga vodi slijepo u klaonicu.

Očevidac, koji je imao prilike da izbliza promatra te čete, pripovijeda, da vojnici posjeduju začudo mnogo iskrene požrtvovnosti, razumijevanja i gorljivosti u službi i dok se poput djece slijepo pouzdaju u sveg evropskog učitelja, da su protiv tudjeg plemena ljubomorni i osjetljivi.

Dok za svog časnika srne slijepo u vatru, kadar je, da podčasniku, koji ne pripada istom staližu, tvrdokorno uskrati poslušnost. Kod senegalskog crnca, arapa i marokana igra poglavica istu ulogu, kao kod bijelca pojam domovine, slobode i časti. Od stanovnika Sudana ili Atlasa ne može se očekivati, da Francusku poznaje, al svakako osjećaj zahvalnosti za onog časnika, koji je odbio razbojnički napadaj susjednog plemena. No dok je povjerenje sudanskog i senegalskog crnca bespogodno, je ono marokanca samo ograničeno. Za karakter bojadisanog vojnika je najme skoro uvijek odlučno, da li su njegovi pradjedovi živili kao ropsko ili kao vladajuće pleme. Prvi ostaje svome zaštitniku i u nesreći vjeran, a drugi samo do onda, dok čuti moćnu ruku evropljana.

U starој marsiljskoj vojarni zvanoj la thérèse nalazi se ukonačeno jedno odijeljenje senegalskih strijeljaca. Jedni dolaze iz bolnica, da ih se otpremi u domovinu, a drugi svježi stižu opet iz Afrike pod oružje. Obično posjedaju šćućureni oko arkada stare samostanske zgrade, većinom u manjim skupinama, a nekoji i pojedince, kao da se ne udostojavaju biti u zajedništvu sa svojim drugovima. Većinom su to crnci, herkulasti stasovi, dobrodušna lica sa velikim djetinjastim očima i nadutim usnicama, izmedju kojih vire sjajni bijeli zubi. Kad prodje mimo njih kakav časnik, ustaju se odmah po vojnički i pozdravljaju s poštovanjem. Oni znadu samo nešto natucati francuski, koliko je to u kolanijama običaj. Tako je jedan strijeljac odlikovan vojničkom medaljom na upit jednog kapetana: „Odje si to dobio", dobrodušno odgovori: „Dixmuide, mon capitaine; lieutenant blessé, moi ramassé". Taj nagovor „ti" podaje medjusobnom općenju nešto povjerljivoga tako, da se zapravo kolanijalni časnik osjeća kao otac medju svojom djecom.

O državanju tih crnačkih četa u evropskom ratu su mnijenja različita. Stalno je, da te čete priviknu opstrijeljavanju, te s vremenom postignu izvrsna svojstva za obranu. Ispravno je pako, da su mnogo bolje za navalu. Jao si ga, ako im se sasma popusti uzde, kaže se o senegalskim strijelcima, budući se isti poput vijavice zalete na neprijatelja i dosta puta iskrvare u žičanim zaprijekama. Osobitu mržnju goje prema turcima — bit će zato, što su im sličniji nego li evropljaninu.

Tajna, kako da se iz crnih četa učini elitni kor, opstoji kod pojedinih kadra. Časnik mora da si naime pribavi točno poznavanje plemenskih osebina, a podčasnici ne smiju pripadati mješovitoj rasi. Čim se s tim crnim četama blažije postupa, tim lakše ih se vodi. Osobito ih se ne smije držati odalečene od njihovih žena, koje običavaju i u afričkim vojnama sobom voditi, tako da se kapetan ima starati ne samo za čete, već i za njihovu žensku družinu. Kad su crnačke čete ukrcavale za Francusku, protestirahu njihove žene, dok se muževi, kako se čini, nijesu o to baš mnogo starali. Crnac pokazuje inače više ljubavi do svoje majke, nego li do žene. U frаcuskim bolnicama moglo se često zamijetiti, da nisu ranjenici šiljali svog novca svojoj ženi, već svojoj majci.

Na početku rata je Francuska raspolagala sa jedva preko po tuceta crnačkih pukovnija. Medjutim je i na tom polju učinjena opsežna organizacija; svake sedmice stižu nova odijeljenja iz Senegambije, Gvineje, Nigera i francuskog Konga, koja se ukonačuju za vježbanje u jednom ogromnom logoru.

U marsiljskom izložbenom parku može da se upozna i jednu drugu vrst pomoćnih naroda — kolonijalne tvorničke radnike iz Tunisa, Maroka, Tonkina i Košinšine. To su mahom dobrovoljci, koji su bili poput njihovih drugova pod oružjem nasnubljeni uz obećanje mastne nadnice. Tu raznobojni čeljad se najprije opere pod sprhom, pak liječnički pregleda, fotografira i konačno obuče. U plavim hlaćama i bijelom baljetku sa

fesom na glavi, poput kapucinske kapice, izgledaju ti momci nešto civiliziranije. Nu tu ne ostaju dugo; već sutradan ih sretneš u dugačkim kolonama na putu prema kolodvoru, da se ih onda porazdijeli po pojedinim tvornicama praha i zaire južne i srednje Francuske.

Osim ratobornih plemena sjeverne i zapadne Afrike opsežu francuske kolonije i neratoborne rase, kao Malgaše, Anamite i stanovnike Antila, koji nijesu za vojničku službu, te se ih isključivo upotrebljava u tvornicama municije.

Osobito sreteš u marsiljskim ulicama na hiljade Anamita, od kojih su za vojničtvo sposobni elementi već davno unovačeni. To su većinom Tonkinci, koje se upotrebljava samo za etapnu službu, budući je većina tih istočnoazijskih plemena premala i preslaba da nosi pušku, osim toga su bez ikakvog ratnog zanosa. Poput školske djece lutaju ulicama pjevajući monotone pjesme. Osim toga su strašljivi i mučaljivi prema evropejcima, te se čine, da poput pravih Kineza ne poznaju ostalog svijeta. Ipak znadu kolonijalni časnici j o njima pripovijediti više viteških djela. Oni inače ljube red i čistoću, te su njoj za volju žrtvovali i svoju kitu, te su se i inače pokazali pristupačnima evropejskim običajima. R. R.

Engleska briga za grčku slobodu.

Lijepa šala, ako ne drugo — ali svakako ako i u drugom smislu, pokarna propovijed za englesku vladu — bila je opaska lorda Parmoorsa u gornjoj kući. On je zabacio predlog da se parlamenat produži, te je zahtijevao nove izbore. Donja kuća da ima svoj ugled od javnoga mnijenja zemlje, što ga predstavlja, ali dokle ga predstavlja; ako se donju kuću produži preko zakonitog roka, tada ne ostaje ona više ono, što mora da bude, nego postane uredovna ustanova. Da on ne priznaje poteškoća, koje bi nastale uslijed rata; i bojovnici na ratnom polju mogu dobrom voljom sudjelovati kod novih izbora. Samo neodlučni i zasukani duhovi skrivili su, da u ustavnoj državi nestane za vrijeme rata ustavnoga života. I na te je svoje izvode dodao vrlo umjesnu primjetbu: „Naša vlada smatra Grčku jedinom državom, koja si smije dozvoliti u to uzburkano doba izvedenje općih izbora“.

Velika je veselost poprimila tu dobru iznadjenu opasku. Kod naroda, koji pravedno misli, morala bi bila veselost da se preobrazi u stid i sram. Jer kako se je moglo žešće ožignuti nepoštenu englesku politiku, nego li je to učinio lord Parmoors svojim usporedom? U vlastitoj zemlji, koja uživa u svojoj unutrašnjosti slobodu kretanja, čini uzburkanost današnjeg doba izbore nemogućima; u Grčkoj pak, koja je od Engleske i saveznika svoje slobode lišena i kojoj se prijeti gladom, hoće se na silu, da se provedu izbori, koje sama Grčka smatra izlišnima, i daje joj se vrhu toga zapovijed i nalaže joj se cilj, kojemu moraju ti izbori da privedu. Ne izbere li zemlja Venizelosa, tada je i posljednja samostalnost, što joj preostaje, zapečaćena. Tako im dovikuje Britanija, ta božica zaštitnica slobode i malenih naroda.

Nimalo drukčije ne piše u svojem uvodniku list „Times“ o grčkim izborima, koji su bili opet odgodjeni na mjesec listopad. Militaristi, t. j. po hrvatski i u jeziku kako činjenice govore, skoro čitava grčka vojska, i stranka Skudulis-Gunaris upotrebljuju po engleskom priznanju sva sredstva strahovanja i mićenja, da patvore pučku volju i glas. Gunaris i bivši ministar financija Streit podržavaju svezu sa njemačkim emisarima i plaćenicima; zloglasni barun Schenk objavio je i razglasio čitavoj Ateni, kako on može da vadi iz velike vreće zlato, da osvjedoči izbornike. Svi zajedno rade što više mogu, e da prošire lažno osvjedočenje, kako se je kralj posvadio s velikim domoljubom Venizelosom, i da vjerom prama sebi kao vladaru priječi, da se izaberu Venizelosovi pristaše. Takovi su po „Timesu“ njemački i grčki vukovi u Ateni. A što čine nedužni jaganjci četvornog sporazuma? Engleska, Francuska i Ruska jesu janjci grčkoga ustava! njima leži na srcu jedino to, da kod izbora ne trpe ustavne slobodštine; njihova je dobra namjera i to, da sa Grčkom postupaju kako si sama slobodno odabere — i tu joj pokazuju svoj bič. Na koncu opetuje se stara grožnja kralju Konstantinu, kako je vladarevo umješanje u izbore imalo i u puno manje demokratskim državama, nego li je Grčka, vrlo loše posljedice za krunu, i kako su stranke, koje se izdavaju kao kraljeve prijateljice, prošle navodno kod svakih izbora dosta zlo. „Ali niti časka ne vjerujemo, tako se završuje lijina propovijed, da će takovo postupanje upaliti u Grčkoj, nego se nadamo, da će grčki narod progovoriti onako, kako mu ukazuju njegov razum i njegova savjest“ Sud Kretenzima, koji potječe od Epimenidesa, što ga je potvrdio i apostol Pavao, vrijedi takodjer i za Grke, koji stanuju sjeverno od Krete, da su t. j. lažljivci.

Političke Vijesti.

Karolyieva stranka odbija konferencije sa vladom. „Pesti Naplo“ piše: Karolyieva stranka viječala je tijekom jučeranjeg dana u svojem klubu. Grof Karolyi je stupio u dotir sa drugim vodjama opozicije. U vezi sa konferencijama kod ministra predsjednika rasprostranila se vijest, da će Karolyieva stranka odustati od interpelacije o izvanjskoj politici. Medjutim ova vijest nije istinita, pošto stranka naglasuje, da je kontrola vanjske politike nakon navještaja rata sa rumunjske strane još više potrebna, nego li dosele i to tim više što stranka danas imade mnogo manje povjerenja u ministra-predsjednika i ministra vanskih posala nego li je dosele bilo. Ujedno je stranka odlučila, da će se držati postrance od pregovora što ih vode ostale opozicijonalne stranke sa ministrom predsjednikom, i što god one stranke zaključe sa vladom ne smatra za sebe obvezatnim. Stranka hoće da u interesu zemlje i naroda zadrži slobodne ruke. Ujedno je konferencija zaključila, da za dogadjaje zadnjih dana drži odgovornim isključivo ugarsku zajedničku vladu. Nadalje je zaključeno, da će stranka ostati na okupu i svaki dan viječati“.

Grof Tisza o ratu i pregovorima s opozicijom. „Az Est“ javlja: Ministar predsjednik grof Tisza stigao je jučer u klub radne stranke, gdje je sve bilo na okupu. Ministar se je kratko vrijeme zadržao i davao kratke odgovore na uzbudjena pitanja zastupnika, te izjavio medju inim, da treba mirno čekati razvitak dogodjaja, jer prekomjerna zabrinutost može samo da naškodi svetom cilju, koji ćemo postići. Nijemci, Bugari i Turci zajednički se biju sa našim četama i za kratko vrijeme stvoriti će jasan položaj u Erdelju, kao i na ostalim poljima, gdje smo se morali ogledati s mnogo pogibeljnijim, jačim i moralno težim neprijateljem nego u Erdelju. U klub je stiglo nekoliko saskih zastupnika, koji su ganuto propovijedali dogodjaje u Erdelju. Stranka rada odlučila je sastaviti odbor, koji će se brinuti za erdeljske bjegunce. Ministar predsjednik ujedno je izjavio prije svoga odlaska iz kluba, da rasprave sa vodjama opozicije nisu dovele do rezultata.

Držanje madjarske opozicije i Rumunjska. Usljed toga što su se predbježno ponovno razbili pokušaji, da se dodje do stranačkoga mira medju madjarskim strankama i usljed provizorne odluke opozicije, da povede borbu protiv vlade grofa Tisze, piše „P. Lloyd“ članak. Opozicija je motivirala svoju odluku tvrdnjom, da ništa ne smeta općem položaju držanje opozicije, jer do onoga, što se govori u parlamentu svijet i onako ništa ne drži. „Pester Lloyd“ kaže, da je to teška zabluda. U inozemstvu se na štetu monarkije izrabljuju ne samo nepromišljene riječi zanesenjaka, nego i same ozbiljne, dobro mišljene riječi vodja opozicije, kao što su Andrassy i Apponyi. Dokažuje to glasovima rumunjske štampe tik pred navještaj rata. Tako „Epoca“, organ Filipescuov, pokazuje da „vojnički slom monarkije pokazuje svoje plodove u ugarskom parlamentu“, pa da usljed toga madjarskim vodjama ne preostaje drugo, nego ići za odcjepljenjem od Austrije. Bukareški huškarski list piše dalje: „Radujemo se budimpeštanskom bjesnilu, jer je to predznak vojničkoga sloma. Grof Andrassy naviješta, da monarkija stoji na rubu propasti, a to je s tim radosnije, što vojnička akcija Rumunjske stoji na pragu. Po svim znakovima je brod habsburške monarkije blizu da potone.“ Dalje još vadi iz „Epoenia“ članka „Alarmantni znakovi iz Budimpešte“ „Pester Lloyd“ nekoliko izvadaka: „Pojava u ugarskom parlamentu je predigra definitivnoga sloma.“ „Bijesnilo u Ugarskoj stvara za nas apsolutnu sigurnost, da će naša intervecija zadati udarac iz milosti narodnoj mješavini habsburške države“, i tako dalje u tom tonu. Iz ovih primjera — svršava „P. Lloyd“ — jasno se vidi, da neprijateljska štampa ne samo nepromišljene izjave vodećih opozicionalnjh muževa najprostije i najlažljivije tumači i izrabljuje: Iz toga izlazi opomena za vodeće muževe našega parlamenta, da vrše parlamentarnu kontrolu sa umjerenošću i patriotskom uvidjavnošću, koja jedina može zajamčiti, da neprijatelji ne iskrivljuju manifestacije narodne jedinstvenosti u nametnutom nam ratu. Samo ako ova gledišta za mjeru i sadržaj parlamentarnih rasprava budu jedino mjerovadna, moći će ove biti na korist domovini.

Domaće Vijesti.

Prodaja ugljena. Upraviteljstvo gradske plinarne daje na znanje, da usljed pomanjkanja prenašajućih sredstava i radnih sila, ne će do daljnjega prinašati naručeni ugljen u kuće. Ipak se može u svako doba predignuti kamenog i slatkog ugljena iz plinarne u Verudi uz cijenu za 100 kg 6 kruna. Kupac mora se sam skrbiti za prevoz i sobom donijeti vreće ili kovčege. K tome doznačica mora se predignuti kod upraviteljstva gradske plinarne, položivši doznačeni iznos. Preporuča se istodobno, da se gradjanstvo oskrbi čim prije ugljenom, jer se predvidja, da će se za mjesec listopad cijena ugljenu povisiti, a radi velike oskudice istog, ne će u zimi biti gradjanstvu na raspolaganje kao što je sada.

U četverorazrednoj komunalnoj realnoj gimnaziji u Volovskom-Opatiji obdržavati će se prijamni i ponovni ispiti kao što i upisivanje učenika dana 16. i 18. rujna od 8 do 12 sati prije podne. Dne 19. rujna započinje službom božjom u 9 sati školska god. 1916.-17., a dne 20. istoga mjeseca u 8 sati redovita školska obuka.

Iskaz na bojnome polju palih vojnika i civilnih osoba. Kod redarstvenog odjela prizemno leži na uvid pučanstvu jedna jedanajsta tabla fotografija kao što i lični opis nepoznatih na bojnom polju palih vojnika i civilnih osoba što su se nalazile u pratnji vojske.

Iz Dalmacije.

Na spljetskoj općini. Na mjesto člana savjetujućeg odbora pri općini splitskoj, izpražnjeno smrću dra Nika Marinkovića, imenovalo je Dalmatinsko Namjestničtvo, dogovorno sa Zemaljskim odborom, prof. Dušana Mangjera četvrtim članom odbora.

Zapor ulja. Kotarski poglavar u Splitu Lana izdao je ovaj oglas: „Budući da se namjerava staviti pod zapor sav ovogodišnji rod maslina, u svrhu da se u prvom redu osigura potrebita količina ulja za pučanstvo ove pokrajine, a opet i s toga da se stane na kraj neopravdanom pretjeravanju ciena, obznanjuje se pučanstvo, da ne sklapa ugovora za nastajni domaći plod maslina, jer da će biti ništetni, a još manje da na račun ugovora prima kakovu kaparu, jer bi ju mogli izgubiti.

Novo ulje u Dalmaciji. Javljaju iz Dalmacije: Kako dosad masline na mnogim mjestima obećavaju, bit će dosta ulja za Dalmaciju. Ali nas ne tješe glasovi, da će „suvišna“ količina biti izvezena iz pokrajine. Dakle mi bi morali dati ulje vanka, ali ne primati u zamjenu mast ili slično. U nas ulje nije luksus kao u drugim pokrajinama, nego jedna od prvih životnih namirnica. Naš težak ne pita nikoje druge začine osim zelja, ali ovoga treba prilično za obitelj i da ga jeftino nabavi. Sada je u nas cijena ulja 16 kruna litri i da ga ima! Kad bi se iz Dalmacije izvelo ulje, onda cijena ne bi pala, t. j. tisuće i tisuće ljudi ne bi ga vidjelo u svojoj kući kao ni dan danas.

Piva opet manje. Pošto je ugarska vlada zapljenila sav ječam u Ugarskoj, zaključile su tvornice da će od 1. septembra davati svojim oduzimačima samo 30 postotaka od obične potrebe. Dosada su davale 60 postotaka.

Iz Hrvatske.

Prodaja velikih površina šume u Slavoniji. Jedna bečka velika trgovina drvom kupila je bjelogoričke šume kod Virovitice, bivše vlasničtvo kneza Schaumburg-Lippea, okruglo 1900 katastralnih jutara, u kojoj su šumi dragocjena bukova debla. Kupovna je cijena 3 i pol milijuna kruna.

S riječke aprovizacije. Od jučer se na riječkoj aprovizaciji prodaje ulje po K 16 i 7.60, mast po K 14.40, špek po K 13.20. Cijena kave je povišena od K 9.60 na K 10.60. Prodavati će se i riža po K 1.— kilogram.

Razne Vijesti.

Jeftino ulje. Neke novine javljaju, da je u Albaniji ulje po K 2.— litra. Kad je tako. onda imade nade, da ćemo ga valjda i mi doskora dobiti jeftinije.

Utopio se vodja slovenskih „Sokola“ u Americi. Iz Amerike javljaju, da se u jezeru Erie utopio poznati slovenski tjelovježbač Vinko Pristov, koji je osnovao u Clevelandu „Jugoslavenski Sokol“. Pokojni Pristov, sudjelovao je u medjunarodnim utakmicama 1909. u Luksemburgu, a god 1911. u Turinu. Za vrijeme kupanja zahvatili su ga grčevi.

Podupirajte Družbu!

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Lucijo draga!“ reče gospodin Dobranić. „Ti si odbila Repušića?“

„Jesam, dragi oče.“

„Zašto?“

„Jer ga ne mogu gledati.“

„Ti reče, upitana zašto, da drugoga ljubiš.“

„Da, to sam rekla, dragi oče.“

„A reci mi, što to znači?“

„Što bi to značilo, dragi oče, nego živu istinu? Da, oče moj! Oprosti, da ti tako govorim, ali moram, moram. Prije nijesam toga ni sama znala; nešto sam osjećala u srcu, bilo mi je od nekoga vremena u duši drugčije nego prije, nu ne mogoh nikako razabrati, zašto sam toli razdražena, ili, kako mišljah, bolna. Majka me nije nikad pitala, šta mi je, već samo za nove haljine, za nakit; uvijek mi priča, da moram velikom, bogatom gospodjom biti, da ću imati svoju kočiju, mnogo svilenih haljina, dragoga kamenja, i da će se sav svijet čuditi mojoj ljepoti. Govoraše mi uvijek, da se moram udati za bogataša. Meni su se te riječi vrlo milile, premda pravo ne znam, što je to udaja i kako se djevojka udaje. Mišljah, bit će tako, kad majka veli, nego si baš nijesam mnogo mučila glave za to. Učitelj našega Kolomana počeo mi je uzajmljivati knjiga. Čitala sam puno, zadubila sam se u te krasne pjesmice, da, učila sam ih na pamet i pritom mi je tako dobro, tako ugodno bilo, kanda snivam san. Onda mi je Vladimir dao svoje pjesme — jer da znaš, i on umije vrlo lijepe pjesme praviti — a te pjesme išle su mene. Ja sam to osjetila, ali mu nijesam ništa rekla; poslije mi reče to sam. Oh, onda mi je istom igralo srce! Nijesam znala, da ga ljubim, da on mene ljubi. Mislila sam samo, da mi se laskati želi; ta to čine i druga mlada gospoda gospodjama i djevojkama, kako sam to već sto puta čula u društvu. I majka reče, da je to lijep običaj. Nu kad je tetka Paulina došla s onim Madžarom Repušićem, kad ste me pitali, bi li za njega pošla, — onda — onda — mi se glava zavrtila, onda pomislih, kakov je Repušić, kakov Vladimir, — onda mi se smuči, te očutih, da mi je Vladimir srcu drag.

Ne, ne i stoputa ne, reklo mi je moje srce. To mi je srce ćutilo i prije, kad je tetka Paulina govorila majci, neka me uda za onoga dosadnog čovjeka, pa si rekosmo ja i Vladimir, da se rada imamo, i kad mi je on to rekao, bilo mi je, dragi oče, da sam najsretniji stvor na ovom svijetu; pa da ste svi došli na mene, da ste me silom vukli k oltaru, da se je sve oko mene rušilo, bila bih vam sto puta odgovorila: „Ne, ne, ja ne ću Repušića, ja ljubim Vladimira!“ To ti je, dragi oče, to je, Boga mi, cijela živa istina. Ne znam, jesam li pravo uradila, ali drugačije nijesam mogla. Oprosti mi, ako sam krivo uradila, ali kad je to tako lijepo, tako milo i slatko, kad sam toliko sretna — toliko sretna!“

Djevojka udari u plač i kleknuvši složi glavu ocu na koljena. Starcu se pojavi svijetla suza u oku. Pogledom neizmjerne ljubavi pogleda svoju kćer i položi drhtavu desnicu na njezinu glavu, a ona podignu glavu, pa će kroz plač dalje:

„Vidiš! To sam i majci rekla, kad me upita. Nu ona mi ne odgovori pravo, otresnu se na me, pa me otpravi. Ta znaš, kako je čudna. Ti si dobar, ti ćeš me bolje razumjeti. Reci, oče mili, jesam li sgriješila?“

Dobranić je šutio jedan čas. Iskrene riječi Lucijine bjehu ga dirnule u srce, pa nije znao, što da kaže. Napokon se prenu, pa će blago:

„Pa reci pravo ocu: Zar zbilja toliko ljubiš toga Vladimira?“

„Oh! Oh! I kako!“ nasmiješi se djevojka kroz plač, sklapajući ruke.

„Ali da to nije pravo, — da ga otpravim od kuće?“

Dvojbenim okom pogleda Lucija oca, da odgonetne, govori li zbilju; guste suze navriješe joj na oči, zatim se baci na oca, vapijući:

„Nemoj! Nemoj, tatice! Ako Boga znaš! Srce bi mi puklo!“

Otac ju dignu nježno, pogleda je dva tri puta pronicavim okom, te reče:

„Ne boj se, nevaljanko! Idi! Idi! Već ćeš čuti, kakva te kazna čeka. Ne će ti srce pući.“

Zatim poljubi djevojku u čelo. Lucija skoknu, zagrli strasveno oca, poljubi ga u ruke i kliknu:

„Oh, znala sam ja, da si ti dobar! Znala sam ja!“

„Idi, Lucijo! Dijete moje!“

Djevojka stavi ruku na srce, nasmiješi se još jednom smiješkom mladjanog milja te izleti na vrata.

Ovaj puta dokaza Dobranić, da je on gospodar u kući; ovaj puta morade ponosita gospodja Klara uzmaknuti. Gospodin Dobranić pozva još istoga dana profesora Nijemčića k sebi, te mu ispripovijedi na široko, što se je zbilo, pa ga ujedno zamoli, neka ispita Vladimira, a sam napisa opširno pismo ocu mladićevu, u kojemu mu potanko razloži dogodjaje posljednjih dana.

„Spectabilis domine, reče medju ostalim, „neobičan i čudan je to put, što ga odabrah. Tako će bez sumnje suditi ostali svijet. Nu po mojem mnijenju ne valja se obazirati na ceremonije svijeta; put, ako kanimo polučiti sretan cilj, može biti ovakav ili onakav, samo da je pošten. Zato i vi ne ćete ovo moje pismo primiti za zlo; ta vi vidite, da ništa ne držim do formula, da ne znam za oholost. Ne dvojim, da vam je i Vladimir o tom pisao, nu njegovo pismo bit će plod fantazije, plod mladenačke ljubavi, koja ne gleda trijeznim, hladnim okom na snošaje svijeta. Ufam se tvrdo, da, sudeći po mojoj iskrenosti, ne ćete posumnjati, da se namećem, da svoju kćer naprtiti želim. Nipošto. Ispitao sam djevojku svoju, koju u dušu poznajem, uvjerio sam se, da je u nje ljubav iskrena, živa, da to nije prolazno ljubakanje po modi, a i vašega sina poznajem: znam, da je čestit, iskren mladić, da je pun dara i revnosti, te da će skorim zauzeti dično i dostojno mjesto u domovini, a moja će biti skrb, da mu pribavim zvanje, po kojem će se moći ženiti. Proći će do toga još koje vrijeme. Šta zato? Mlad je, mlada je i moja kći, pa ako još počekaju godinu dana, ne će biti kasno, nu svakako želim, da se posao već sada izvede na čisto pred svijetom. Zašto? ne treba mi dokazivati vašemu iskušanomu razboru. Vi ćete mi priznati, da to traži čast moja a i vaše kuće, čast naših obitelji. posvećena od starine, do koje ljudi dandanas žalibože već malo drže, te nije čudo, da naše domaće obitelji jedna za drugom toli brzo propadaju, pa se vrlo bojim, da će hrvatska zemlja doživjeti generaciju, koja će služiti tudjinstvu, zaboraviv stara načela poštena i zdrava života.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 420.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Uterak, 5. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Grčka prihvatila sve zahtjeve sporazuma.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta napram Rumunjskoj: Okršaji izmedju prednjih straža i topnička paljba. Nema promjene položaja.

Fronta nadvojvode Karla: Rusi nastaviše dan i noć svoje napore, da slome otpor saveznika u Karpatima. Na mnogim je mjestima došlo do ljutih bojeva. Neprijateljski juriši biše suzbijeni ili vatrom, ili bodom, ili bojevima sa ručnim granatama. Manje mjesne uspjehe, koje su Rusi postigli jugozapadno Fundula-Moldovi i u području tartarskog klanca, izjednačili smo večim djelom protunavalama. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke. I jugoistočno Brzezanyja nije neprijatelj svojim navalama postigao nikakvog uspjeha, prem da je pretrpio teške gubitke. Za malen komad jarka traje još boj.

Fronta bavarskog princa: Sjeverno Zborova i medju Šelvovom i Svinjuhijem u Voliniji izjaloviše se opet brojni, sa velikim masama poduzeti napadaji neprijatelja.

Talijansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Jugoistočno bojište.

Istočno Vlore (Valone) bila je posve suzbijena provala Talijana. Neprijatelj se je morao povući na lijevi brijeg Vojuse. Svi naši položaji su opet u našim rukama.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Englesko-francuske navale, koje su započele u području Somme jučer rano, dovele su do bitke od najveće rasprostranosti i žestine. Sjeverno Somme odigrala se je bitka na fronti izmedju Biaumonta i Somme u širini od 30 km. Unatoč više puta ponovljenom jurišanju neprijatelja održalu naše čete pod zapovjedništvom generala von Stein i baruna Marschalla sve svoje položaje na obim stranama Somme, osobito u smjeru Thiepval i sjeveroistočno od Pozieresa. Tlo kod dvorca Moquet (sjeverozapadno Pozieresa), opet smo izgubili uslijed brzog protunapadaja, opet smo osvojili te zadali neprijatelju teške gubitke. Dalje istočno prisililo je jako naše topništvo neprijatelja, da ostane u jurišnim položajima. Tek noću mu je uspjelo, da provali kod šume Foureaux. Bio je suzbijen. Iza trošnje municije, koja natkriljuje sve, što se je dosad ispamo, zametnuo se je boj izmedju Guinchya i Somme te je bjesnio na tom mjestu do kasno u noć. U junačkoj obrani braniše ovdje naše pod zapovjedništvom generala von Kirchbach i von Fassbänder stojeće čete svaki pedalj tla pred neprijateljem, koji bijaše provalio u prve, posve razvaljene položaje te zaustaviše njegov napadaj u svojim drugim položajima. Guillemont i Le Forest nalaze se u rukama neprijatelja. Izuzevši odsjek Barleux uspjelo je južno od Somme našem topništvu, da osujeti provedenje neprijateljskih navala. Sile, koje poduzeše navalu kod Barleuxa, biše krvavo suzbijene. Na desno od Moze osujetili smo pokušaj Francuza, da navale na tvrdju Thiaumont i jugoistočno od Fleurya. U Souvillskom prodolu pročistili smo kut francuskog položaja, koji je zasjecao u naš položaj, iza brižne topničke pripreme. Zarobili smo 11 časnika i 490 momaka. Suzbili smo nekoliko neprijateljskih protunapadaja.

U noći 3. rujna napali su zrakoplovi vojske i mornarice sa opaženim dobrim uspjehom utvrdjeni London. Jedan od naših zrakoplova oboren je u neprijateljskoj vatri. U zračnom boju bilo je na 2. i 3. rujna u okružju Somme oboreno 13 letioca, a u Šampanji i na Mozi po dva letioca. Kapetan Bölcke, koji je oborio svog 20. protivnika, poručnici Leffers, Fahlbusch i Rosenkrantz imali su kod zadnjih uspjeha osobitog sudjeja. Od 1. rujna unaprijed srušili smo u području Somme i Moze obrambenom vatrom 4 neprijateljska ljetala. 2. rujna nanješe francuske ljetalačke navale na tvrdjavni kotar Metza samo neznatnu štetu. 5 je bomba palo u grad Schweningen te prouzročilo nekoliko štete na zgradama. 5 je osoba ranjeno.

Istočno bojište.

Fronta bavarsko princa: Ponovni napori Rusa jugozapadno i zapadno Lucha svršili su jučer sa potpunim neuspjehom. Sjeverno Zborova održahu naše čete opet stečeno tlo protiv višestrukih i jakih ruskih navala.

Fronta nadvojvode Karla: Istočno i jugoistočno od Brzezanya traje još boj. Mjesni uspjehi Rusa bili su u bitnosti protunavalom opet izjednačeni. Pročišćivanje nekoih opkopa još je u toku. U Karpatima nastavljala se je borba južno Zielona. Jugozapadno Žabija, u odsjeku Magure i sjeverno Dornavatre izjaloviše se ruske navale.

Balkansko bojište.

Uz uspješne bojeve napreduju njemačko-bugarske sile izmedju Dunava i Crnog mora. Kod Kočmara, sjevero zapadno Dobriča, suzbila je bugarska konjica rumunjsku pješadiju, koja se je povukla u neredu. Zarobljeno bi 10 časnika i preko 700 momaka. Na macedonskoj je fronti položaj nepromijenjen.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. (D. u.) Glavni stan javlja:

Sjeveroistočno Ognota bio je neprijatelj prisiljen, da se povuče u sjeveroistočnom smjeru. Skupina turskih ljetala preletjela je 1. rujna Port Said, te bacila bombe na neprijateljske uredjaje i se vratila neoštećena.

BRZOJAVI.

Prevrat u Grčkoj.

Atena, 3. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja: Grčka je prihvatila zahtjeve sporazuma u potpunom opsegu. Nadzorstvo nad poštom i nad brzojavom započelo je već jučer.

Sadržaj zadnje note sporazuma.

London, 4. Reuter javlja: Nota, koja je bila predana grčkoj vladi 2. rujna, traži kontrolu nad grčkom poštom i brzojavom uključivo bezžičnog brzojava, izgon agenata iz Grčke, koji su krivi špionaže i podmitljivosti te da se poduzmu i nužne mjere protiv sukrivih grčkih podanika. Zastupnik Reuterovog dop. ureda dodaje, da će se ovi zahtjevi ispuniti bez poteškoća.

London, 4. „Daily Telegraph" javlja iz Atene pod 1. rujna: Si časnici i sva momčad mornarice, koji su se nalazili na dopustu, bili su pozvani u službu. Ne dava se više nikakvog dopust.

Venizelosova agitacija.

Geneva, 1. Atenske vijesti, koje pariški listovi prinašaju o sadržaju govora, što ga je Venizelos držao na svoje pristaše, ne govore nam mnogo novoga. Venizelos je opetovao stari svoj nazor, da je mjesto Grčke na strani antante. Govornik je izjavio; da liberalna stranka očekuje od kralja političko-vojničko podupiranje toga programa, za čiju će izvedbu on i njegovi pristaša upotrijebiti sva sredstva. Neposredno iza skupštine pošlo je od Venizelovog imenovano odaslanstvo u kraljevu palaču, da kralja usmeno obavijesti o poteku skupštine. Kraljevo tajništvo je saopćilo odaslanstvu, da kralj ne može iz zdravstvenih obzira primiti odaslanstva, ali da ga kralj moli neka mu u spomenici odredjenoj za vladu saopće svoje želje. Te je spomenica malo iza toga bila predana tajništvu. Po nalogu kralja Konstantina uzeo je Zaimis spomenicu na znanje, primio je Venizelosa, kao što i francuskog i engleskog poslanika te je na to kralja o svemu izvjestio.

Amsterdam, 2. Prema „Handelsbladu" doznaje „Times" iz Atena, da je tamo navještenje rata Rumunjske duboko utiskovalo i u antivenizelističnim krugovima. Vlada općenito mnijenje, da će sada i Grčka sudjelovati u ratu. Kraljevo se je stanje poboljšalo.

Grčki vojnici prebježuju u bugarsku vojsku.

Salonik, 4. (D. u.) Reuterov ured javlja, da je šezdeset grčkih vojnika prebjeglo i se pridružilo bugarskoj vojsci.

Bugarski poslanik u Berlinu o odnošajima Bugarske sa Njemačkom i Austrijom.

Berlin, 3. Bugarski poslanik Dr. Rizow izjavio je glavnom uredniku „Berliner Tagblatta" slijedeće: „Premda mi je posve razumljivo, da je njemački narod poslije iskustva, što ih je imao sa Italijom i Rumunjskom, vrlo oprezan, to me je ipak dirnulo, da se je tu i tamo — dakako ne u vodećim krugovima, koji dobro poznaju naše namjere, ali negdje drugdje — posumnjalo o držanju Bugarske. Bugarska nije sposobna, da bude nevjerna, te će sve do svršetka, ostati usko svezana sa Njemačkom i Austro-Ugarskom. Nijesu samo moralni, za nas posve razumljivi uzroci, koji moraju isključiti svaku sumnju. I obična politička logika jasno govori zato.

Sav bugarski narod dobro znade, da Rumunjska ničesa na svijetu tako ne mrzi kao nas, te da se ne može nikako sprijateljiti mišlju, da će Bugarska postati jednom jedna jaka balkanska država, a osim toga i Bugarsku. kao saveznicu pobjedonosne Njemačke i pojačane Austro-Ugarske. Svatko je u Bugarskoj osvjedočen i o tome, da bi pobjeda Rusije morala značiti svršetak bugarske neovisnosti, jer bi ako se Rusija domogne Carigrada, potrebuje spojni put preko kopna, koji bi išao preko Bugarske. Za nas nije dakle bilo druge mogućnosti i ne obaziruć se na moralne uzroke i na nedvojbenu činjenicu, da ne bi Bugarska nikad počinila izdajstvo, nego ta, da i u borbi protiv Rumunjske ostanemo na strani Njemačke i Austro-Ugarske. Ako smo mi čekali, da Rumunjska učini prvi korak, to će, mislim, danas svaki to razumijeti. Naši odnošaji sa Grčkom su dobri. Grčka se je vlada spram nas posve ispravno ponašala a mi nijesmo htjeli, da bi protivnici grčke vlade bili u stanju, da se pozivaju na dogovore, koji u svrhu štićenja bukareštskog ugovora postoje medju Rumunjskom i Grčkom. Mi nijesmo htjeli da taj argumenat dademo u ruke Venizelosu i njegovim pristašama."

Rumunjski kralj generalissimus.

Rim, 1. „Agencia Stefani" javlja iz Bukarešta: Vrhovno zapovjedništvo nad rumunjskom vojskom ima kralj u rukama. General je Iliesen bio imenovan podnačelnikom generalnog stožera. Poglavica generalnog stožera još nije bio imenovan. Parlamenat je sazvan na 2. rujna te će držati samo jednu sjednicu. Ministarsko je vijeće načelno zaključilo, da proširi temelj kabineta imenovanjem ministra bez lisnice i državnih podtajnika. Mjere će biti provedene tek buduće sedmice.

Otputovanje rumunjskog i bugarskog poslanika.

Sofija, 4. (D. u.) Službeno. Bugarska je vlada odredila Somovit kao kraj, kamo može parobrodom poći osoblje poslaništva i konzulata kaošto i podanici središnjih država, koji se nalaze u Rumunjskoj. Isti će parobrod odvesti nato u Rumunjsku osoblje rumunjskog poslaništva i rumunjske podanike u Sofiji i Carigradu.

Skupština privrženika poljske državne misli u Varšavi.

Varšava, 4. (D. u.) Wolfov dopisni ured javlja: Kod skupštine privrženika poljske državne misli primio se zaključak, u kojem se označuje ruski poraz kao potreban predpogoj za uspostavljenje poljske države.

Englesko-ruski ugovor o Perziji.

Haag, 3. „Daily News" priopćuje sadržaj rusko-engleskog ugovora o Perziji, kod česa se ali i Perziji ostavlja pravo sudjelovanja kod uredjenja vlastitih poslova. Švedsko će oružništvo biti otpušteno, a mjesto istoga biti će stvorena prava vojska. Na sjeveru će biti ustanovljena perzijska kozačka brigada od 11.000 momaka, koju će Rusi voditi; na jugu bit će pod engleskim nadzorom stvorena jednaka bojna sila. Perzijske će financije kontrolirati mješana komisija, čije će predsjedništvo sastojati iz 2 Perzijanca, 1 Engleza, 1 Rusa i 1 Belgijca. Rusija će i Engleska odgoditi dan u kojemu mora Perzija plaćati svoje dospjele kamate te će medjutim povjeriti perzijskoj riznici utjeranje carina u sjevernoj i južnoj Perziji.

Njemački zrakoplovi nad Engleskom.

Berlin, 3. (D. u.) Službeno se javlja Noću nabacilo je više skupina zrakoplova mornarice izdašno bombama tvrdjavu London i utvrdjena mjesta Varmouth, Harvich i tvornice vojničkog značaja u južnim grofovijama i na Humberu. Iz brojnih požara i eksplozija moglo se je ustanoviti dobar uspjeh napadaja. Svi su se zrakoplovi povratili neoštećeni unatoč jakoj paljbi. Istodobno napadoše zrakoplovi kopnene vojske južne Engleske.

Novi izbori u Danskoj.

Kopenhagen, 1. Ministarski je predsjednik uložio danas u Folkethingu predlog, koji se tiče nove konstitucije, što stupa u krijepost 5. listopada. Izbori za državni i pokrajinski sabor vršit će se u listopadu dotično u studenom. Ugovor, koji se tiče prodaje danskih Antilla, bit će predložen odobrenje novom državnom saboru.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 1. Izvještaj istočne armije: Nema osobitih dogodjaja. Topnički boj traje na različitim točkama fronte.

Pariz, 4. (D. u.) Služb. izvj. od 3. rujna na večer. — Sjeverno Somme su Francuzi i svezi sa engleskom vojskom navalili oko podne nakon žestoke topovske pripreve na njemačke položaje na fronti od oko 6 km. od okolice Maurepasa sve do rijeke Forest. Svi njemački jarci istočno Maurepasa i Clerya na Sommi kaošto i sjeverno Foresta nalaze se posve u našem posjedu. Tako isto i jarci duž ceste Forest, Combles-Soure i njemački položaji medju Forestom i Cleryjem. Njemačka protunavala, poduzeta jakim silama bijaše u neredu suzbijena uz gubitke po neprijatelja. Do sada smo zarobili preko 2000 neranjenih vojnika. Nabrojeni plijen iznosi 12 topova i 50 strojnih pušaka. Na desnom brijegu Moze su Nijemci poduzeli niz navala na položaje kod Vauxa i Chapitre. Bili su mnogo puta suzbijeni. Konačno je neprijatelju uspjelo te je poslije podne stupio u izbočinu naše linije. Zaposjeli smo dio grebena, koji se proteže medju Fleuryjem i utvrdom Thiaumont kaošto i jarke te utvrdu istočno Fleuryja.

Italija.

Rim, 2. Službeni izvještaj od 1. rujna: Na sjevernim obroncima brda Cimone (dolina Astico) naše su čete osvojile iznenadnom navalom nekoliko pomaknutih položaja te ih uništile ručnim granatama i cijevima napunjenim sa eksplozivnim tvarima. Neprijatelj je pobjegnuo te pustio oružje i municiju na mjestu, koje su naše čete zaplijenile. U dolini Sugana neprijateljska su odijeljenja navalila popodne 30. kolovoza iza žestoke topničke pripreme na naše položaje u gornjem dolu Caolba, na desno od Brente. Druga su odijeljenja poduzela diverzivnu navalu protiv naših linija u dolini Campelle izmedju Prima Lunetta i Malga Cenone. Naši poduzeše protunavalu te potjeraše neprijatelja, koji je ostavio 100 mrtvih na bojištu i 35 zarobljenika u našim rukama. U gornjoj dolini Donga traje pucnjava krupnokalibarskih topova neprijatelja. Na Sočkoj je fronti neprijatelj kušao da navali na naše položaje istočno od Gorice i sjeverno Opatjeg sela. Bio je odmah suzbijen. Neprijateljsko je topništvo pucalo na Kormin, Valiselle i Goricu. U tom je mjestu bila pogodjena opet bolnica te usmrćeno više sanitetnih vojnika.

Albanska fronta. U jutro 30. kolovoza doprla je jedna naših mješanih kolona iza požurenog marša i svladavši velike poteškoće do Tepelenija na Vojusi te je zaposjela mjesto, a da nije naišla na otpor. Istodobno su naši bersaljeri poduzeli smjelo četovanje, koje je imalo značaj diverzivne navale, protiv austro-ugarskih položaja na brdima Gradište i Trubeš i na drugoj strani Vojuse. Nakon što su naše čete kod Carbonare prešle Vojusu pod žestokom vatrom neprijatelja, osvojile su sela Klos i Hekel, koja su bila udešena za obranu. Nakon što su bersaljeri doznali da je akcija protiv Tepelenija uspjela vratiše se noću nesmetano u svoje položaje na lijevom brijegu Vojuse. Neprijateljski su letioci baciji bombe na Prepeni i Lapaj, a da nijesu nanijeli štete ili usmrtili ikoju osobu.

Engleska.

London, 2. Službeni izvještaj od 1. rujna: Jučer je neprijatelj poduzeo na fronti dugoj 3000 yarda izmedju Guinchija i šume Fureaux 5 protunavala. Iza pete navale provalio je na dvjema točkama i pomaknuti naš jarak. U kotaru Beaurains prouzročismo veliku eksploziju. U poknutom odsjeku Ypernskom dali smo sa uspjehom ishlapiti plinove oblake.

London, 2. Službeni izvještaj od 1. rujna na večer: Neprijatelj je pretrpio, kako se doznaje, u vatri opkopnih naših mužara, mitraljeza i poljskih topova veoma ozbiljne gubitke. Zbilo se prilično boja u zraku, u kojima je bilo uništeno pet neprijateljskih ljetala, a 7 oštećeno i prisiljeno da sidju, dok je 5 naših propalo.

Položaj.

Da se provede u ozbiljnom tom momentu čim veću koncentracija sila i da se poluči napram razcijepkanosti neprijatelja na različitim bojištima prednost jedinstvenog vojevanja biše imenovani Hindenburg i njegov štopni šef Ludendorff vrhovim vodjama zajedničke vojske. Ovaj princip jedinstvenosti bio je od početka rata glavni uvjet i uzrok vojničkih uspjeha. Sada, kad je istupila Rumunjska, postala je nužda, zajedničkog vodstva, koja se je oćutila već za vrijeme ruske ofenzive, još veća, te je bio korak, što ga je imenovanjem Hindenburga učinio njemački car, potrebit i logičan. Da ova odluka nije samo platonično-demonstrativne naravi proizlazi iz činjenice, da se ugledne novine sporazuma ozbiljno bave sa novim pojavom: Razmatrajući vojnički položaj, piše „Temps„: Sadašnjemu je zastoju na zapadnoj fronti krivo loše vrijeme. U Rusiji još nisu opet započeli ofenzivu Brusilov i Ruskij. Ne mogu dakle još biti svršene prijeko potrebne priprave za opsežne operacije, što ih oni očevidno imaju na umu. S toga se može medjutim proučavati pitanje, kakove će posljedice imati Hindenburgovo vodstvo na istoku i na zapadu. Hindenburg je nesumnjivo vrlo energičan čovjek, koji će pokušati, da nam zadade težak udarac, pa možda ne će oklijevati, da jako oslabi jednu frontu, kako bi na drugoj imao sila, koje su potrebne, po njegovu sudu. U svojim dalnjim izvodima zastupa „Temps" stajalište, da će Hindenburg radije navaliti na istočnu frontu. Ovo mišljenje „Tempsa" potvrdjuju i drugi stručnjaci ističući, da je fronta na istoku postala uslijed nastupa Rumunjske glavnim bojištem. Ponajprije su postale na toj fronti nužne nekoje defenzivne mjere, koje se baš sada provadjaju u Sedmogradskoj.

Pošto se rumunjski istup u Moldavi, u Maloj i Velikoj Vlaškoj mogao u miru nesmetano pripraviti, to je bio i u stanju, da u isti čas baci čete na sve prolaze kroz klance. Pa s toga i vidimo, da je izveden prodor preko granice od bukovinske fronte sve do Dunava. Na rumunjskoj strani izbija velika brojna premoć, tako da su

poslije kratkih pokušaja otpora, naši saveznici bili prisiljeni, da se povuku na svoja već prije osnovana obrambena mjesta. Ta obrambena linija leži po prilici izmedju planine Gyergyö, zatim u sikuljskim brdinama i slijedi tijek Alte. Južno od Sibinja slijedi ta obrambena linija prednja brda Transilvanskih Alpa sve do Željeznih Vratiju kod Oršove. Do sada su napušteni Brašov i Sibinj.

Prema osnovi sjedinile su se rumunjske čete s ruskima, te se pridružile njima u Bukovini. Kako je jaka ta ruska vojska, koja će sada pomiješana sa rumunjskim četama, imati navaliti na Ugarsku sa istoka i jugoistoka još se ne može pregledati.

Navješćenjem rata Rumunjskoj sa strane Bugarske postalo je vojničko pitanje i kardinalnom točkom balkanske politike. Bojevi koji su započeli u Dobrudži imadu polag vojničkog i veliko političko značenje. O strateškom položaju napram Bugarskoj sudi major Morath: „Jedna druga ruska vojska, koja se već početkom lipnja skupljala na lijevoj obali Pruta kod Renia, imade navodno prama neutralnim vijestima 250.000 momaka, kojima se navodno pridružilo još i 60.000 Srba. Već se javlja, da ta vojska napreduje kroz Dobrudžu, a svrha toga napredovanja bez dvojbe je navala na bugarsku granicu izmedju Dunava i Varne. Rumunjska vojska ne polazi potpunom svojom snagom protiv Magjarske, jer se barem imadu odbiti one sile koje imadu čuvati Bukarešt i osjegurati 600 klm dugu bugarsko-rumunjsku granicu, koja slijedi iz Oršove uz Dunav. Ta je granica povoljnija za Bugare nego za Rumunje, jer je sjeverna obala Dunava viša od južne i uslijed močvara, koje bi mogle znatno umanjiti mogućnosti prelaza rumunjske vojske prama jugu. Rusku ofenzivu protiv Bugarske pogoduje i u glavnom okolnost, da se granica Dobrudže teško brani. Istom Mali Balkan te srednji i sjeverni Balkan, daju slabijoj bugarskoj vojsci znatniju otpornu snagu. Još se ne može pregledati, na kojoj se liniji namjeravaju Bugari probiti, nu njihovo desno krilo znatno je odterećeno pridolaskom turskih četa, a valja predmijevati, da se turska vlada, koja se vjerno drži svojih obveza, ne će držati isto pasivno, ako će Rusi navaliti na susjednu državu. Iz čitavoga položaja na turskim ratištima proizlazi, da bi dosta jake sile mogle ofenzivom snažno obraniti srce osmanske države, naime Carigrad".

Da se dakle predusretne ruskoj provali u Bugarsku poduzeše njemačka i bugarska vojska ofenzivu protiv Rumunjske, koja može predbježno imati samo defenzivni cilj i to, da se postigne i na toj točci povoljnije obrambene položaje na Dunavi. O momentanom uspjehu ili neuspjehu te akcije ovisi u glavnom i držanje Grčke. Tu se kralj Konstantin sam još bori protiv pritiska sporazuma, koji napinje sve svoje sile, da odvede i upornu Grčku u svoje kolotečine. U Ateni vlada velika nervoznost. Navješćenje rata Rumunjskoj proizvelo je u svim krugovima veliku uzrujanost i to je i pojmljivo. Novine javljaju, da se je mnogo neutralista iznevjerilo svojoj stranci. I to že odgovarati činjenicama. Da se dakle ojača položaj stranke, koja je sklona centralnim vlastima i kralju Konstantinu, potreban je uspjeh protiv Rumunjske a taj je odvisan o toku operacija u Dobrudži.

Stupanje Rumunjske u svjetski rat.

U „Baseler Nachrichten", švajcarski pukovnik Egli, raspravlja o posljedicima, što bi ih rumunjska akcija mogla izazvati u opštenom ratnom položaju. On medju ostalim veli:

Da bi mogli ocijeniti uticaj Rumunjske na cjelokupni vojnički položaj, moramo sebi predočiti u prvom redu, da se ovdje radi o osvajačkom ratu u najčistijem smislu te riječi; kao što je poznato, Rumunjska je već u drugom balkanskom ratu povela jedan pljačkaški pohod, koji ju nije stao nikakvih žrtava. Kad to utvrdimo, onda znamo, kakav je način vojevanja u pitanju: Za Rumunsku dakle može biti u pitanju samo ofenzivni rat. Središnjim vlastima pak i njenim saveznicima stalo je samo do toga, da se odbrane od rumunjskog napadaja. Za središnje vlasti novo stanje čak se više u neku ruku predstavlja olakšicu, pošto jednom već prestaje neizvjesnost i nesigurnost, koja im je prijetila uslijed toga na ovom frontu, tako da su tamo stalno bile vezivane izvjesne snage. Poznato je, da već od godinu dana ovamo, u Erdelju i Bukovini, stalno stoje spremne čete, čija se snaga i sastav doduše u toku toga vremna mijenjala, a kojima je tamo za to vrijeme bio dosudjem odmor i oporavljenje. Značajno je, da je u isto vrijeme, kada su u Rumunjskoj političari jednako tražili ratajedan rumunjski general obratio pažnju na teškoće, koje bi predstojale u takvome ratu. Ove su teškoće zbilja velike, a izvjesno da se rat sada ni u kom slučaju ne će sastojati u vojničkoj šetnji, kao 1913. godine. Poznato je, da je tada peti rumunjski vojni zbor prosto ušao u Dobrudžu, a za njim su poslije krenula još četiri rumunjska zbora preko Dunava. Bugari, koji su jednovremeno bili u ratu sa Srbima, Grcima i Turcima, nijesu dali otpora, tako da su rumunjske prethodnice poslije deset dana došle do blizu Sofije, što je Bugare natjeralo da zaključe mir.

Ni najmanje nema izgleda, da će ovom prilikom rumunjska akcija na sličan način svršiti bez gubitaka. Za to su i suviše velike snage, koje stoje u borbi, a niti protivnik, što ga je Rumunjska neposredno napala, niti njegovi saveznici ne nalaze se u sličnom stanju, u kojemu se Bugarska nalazila 1913. godine. U koliko je tadanji iaki i nekrvavi uspjeh imao odlučnoga učinka na današnje upravljače rumunjske politike, za sada se samo može naslutiti. A ipak za to zadatak, kojega je danas poduhvatila rumunjska vojska, u veliko je teži nego tada. Mora se računati, da je Rumuujska sebi osigurala pomoć Rusije. Ako je to slučaj, onda se time objašnjava momentani zastoj u vojnoj djelatnosti u Wolyniji i istočnoj Galiciji. Rusija se naime pripremila na kaznenu ekspediciju protiv Bugarske, a središnje vlasti još nijesu pristupile protiv napadu, kojega su bez sumnje smjerale, dok se ne riješi rumunjsko pitanje. Čak šta više nije isključeno, da je odložena jedna njemačka ofenziva na zapadnom frontu, da bi se osigurao znatan broj četa, kojima bi se moglo raspolagati na istoku.

Na zapadu englesko-francuska ofenziva nije mogla postići uspjeha i po svoj prilici ga neće postići ni u buduće. To pukovnik Repington otvoreno i priznaje u „Timesu", kad veli, da saveznici još ne raspolažu dovoljnom topničkom nadmoćnošću, da bi sebi osigurali odlučnu pobjedu. Tek kroz nekoliko mjeseci engleska će vojska steći ono nesavladljivu nadmoćnost, koja joj je potrebna radi izvojevanja pobjede. Uslijed toga razumljivo je, što se teži da se na drugom mjestu udari klin u blok središnjih vlasti i njihovih saveznika, te da se u tu svrhu kao objekat bira najmanja od saveznih državah, čijim bi se zavladjivanjem i Turska odlomila i osamila... No ovu su namjeru svakako i središnje vlasti prozrijele, a zato je najbolji dokaz što još dan dani njemački maršal Mackensen sa njemačkim četama stoji na Balkan. Iz toga pak može izaći riješenje, da se ta opasnost brzo i temeljito ukloni, a to se najbolje može stići brzim i snažnim napadom. S toga je vrlo lako moguće, da će rumunjska objava rata izazvati nov veliki napor središnjih vlasti i njihovih saveznika, time više, što bi se na taj način sprječilo eventualno mješanje Grčke na koju mogućnost ukazuju promjene u grčkom vojnom vodstvu.

Vojska, koja sada stupa u rat, imaće posla sa sasvim drugim ljudima, nego što su oni, koji su 1914. godine pohitali zastavama. Zbilja su zaraćene vojske u to doba jako postradale, ali im zato ratno iskustvo vodja i navіknutost samih četa na borbu daju unutarnju tehničku nadmoćnost nad njihovom vojskom, koja tek prvi put stupa u borbu. I to se nesmije ostaviti iz vida pri prosudjivanju položaja.

Domaće Viiesti.

Zabranjena prodaja zelenih kukuruznih klipova. Pošto je bezuvjetno nužno da se spriječi svako zlorabno rasipanje nezrelih plodova i da im se obezbriži puno dozrijevanje, zabranjuje se prodaja zelenih kukuruznih klipova naredbom ministarstva za poljodjelstvo, što stupa na snagu danom 28. augusta 1916.

Klipovi što se prodadu proti toj zabrani, zaplijenit će se i bez naknade predati bližnjoj uredovnoj krmovnici, odnosno će se upotrebiti kako ona uputi. Prijestupi će se proti toj zabrani suviše kazniti globom do 500 kr. ili zatvorom do 14 dana.

Po tome je dakle zabranjena uporaba zelenih kukuruznih klipova za čovječje uživanje. Ta se je zabrana mogla izdati tim više što su zeleni klipovi doduše omiljena hrana, ali sasvim neputrebna, a hraniva joj vrijednost nije ponipošto takova da je bojati se bilo kakve štete po hranidbu pučanstva od toga što je ta hrana isključena iz tržišta.

Nezreli krumpir. Kako se doznaje, donosi se ove godine na trg mnogo nezrelih krumpira t. j. takovih, koji su prije vremena izvadjeni iz zemlje.

Ovo se ima požaliti toli s zdravstvenih, koli sa gospodarstvenih razloga, jer nezreli krumpiri ne vrijede za prehranu, već su škodljivi, lasno se pokvare i malo ih se dobije.

Krumpire se ne smije vaditi iz zemlje, dok im lišće ne požuti ili uvehne.

Dok je lišće krumpira zeleno, gomoljika prima snagu. Što su gomoljike vodenije na površini prereza, to su manje zrele.

Ako se krumpiri rano izvade iz zemlje, može se učinit da naknadno sazriju i to, ako ih se ukopa u sanduk sa suhim pijeskom ili sa suhom zemljom, te sanduk postavi na suho mjesto izloženo suncu i tu ostavi da zriju sve dotle, dok iz površine prereza gomoljika bude manje curila voda.

U ostalom se preporuča, da se ne kupuju zeleni krumpiri.

Popis ureda vojne pošte, koji su pripušteni prometu privatnim paketima vojne pošte: 8, 9, 11, 19, 19-II, 20, 20-V, 34, 37, 39, 48, 51, 52, 55, 64, 65, 69, 76, 79, 88, 95, 96, 106, 111, 113, 125, 128, 133, 137, 138, 143, 146, 148, 176, 177, 178, 181, 185, 186, 188, 203, 207, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 237, 238, 239, 242, 250, 252, 258, 267, 269, 273, 277, 278, 282, 302, 307, 315, 316, 319, 323, 324, 335, 336, 338, 345, 364, 369, 400, 400-II, 400-III, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 600, 601, 602, 603, 604, 505, 607, 608, 611, 612, 613, 615, 630.

Promet privatnim paketima vojne pošte dozvoljen je od sada unaprijed jedino s onim uredima vojne pošte dotičnoga etapnim pošt. uredima brojem, koji su označeni u gornjem popisu. Svi ostali uredi vojne pošte i etapni pošt. uredi vojne pošte i etapni pošt. uredi brojem, koji nijesu navedeni u ovom popisu nijesu pripušteni prometu privatnim paketima vojne pošte.

Promet privatnim paketima vojne pošte sa svim c. i kr. etapnim pošt. uredima oznakom mjesta u zaposjednutim predjelima Ruske Poljske, Srbije i Crnegore — izuzev etapne pošt. urede Mitrovica na Kosovu i Novipazar — pripušten je i nadalje pod postojećim uvjetima.

Razne Viiesti.

Brusilov. Dr. Ejnar Hjalm piše u „Basler Nationalzeitung": Jedna od najzanimljivijih figura medju vojskovodjama, koji su pokušavali i još uvijek pokušavaju, da s ruskim masama od milijona probiju njemačko-austrijsku frontu, jeste bez sumnje sadašnji vrhovni zapovjednik general Brusilov.

Brusilov, koji danas ima 63 godine, potječe iz ugledne i vrlo bogate porodice. Pohadjao je plemićku ratnu školu u Petrogradu i paški zbor, pa je poslije svršeni nauka stupio u jednu odličnu konjaničku pukovniju. Bio je vanredan veseljak, pa je kao takav bio rado vidjen gost kako kod dvora tako i u petrogradskom društvu. Kao strastan športaš i izvrstan jahač bio je pri svemu i svačemu, što je bilo ma po čemu u vezi sa športom. Aranžirao je utrke s preskakama i zaprijekama, uveo je u Petrogradu igru polo, a općenito je kao časnik cijenjen kao valjana i sposobna glava. No niko, koga je od prije poznavao, nije mogao ni sanjati, da će Brusilov doći na svoje današnje mjesto.

U jesen 1914. povjereno mu je vodstvo jednog vojnog zbora, pa je svratio na sebe pažnju svojim operacijama u južnoj Galiciji i Karpatima, a poslije nekog vremena dobio je vodstvo jedne armije, a danas zapovijeda sa kud i kamo najvećom od tri velike ruske armijske skupine. Što je njegov predšasnik general Ivanov sa najvećim silama dva puta potpuno bezuspješno pokušavao, naime da potisne njemačko-austrijsku frontu, to pokušava od nazad više od dva mjeseca neprimjernom žilavošću po treći put general Brusilov.

Svakako i u umjerenim petrogradskim krugovima govori se, da je Brusilov nečuveno ekonomisao ljudskim materijalom, pa je u tome pravcu bacio u sjenu sve svoje predšasnike, čak i velikog kneza Nikolaja Nikolajevića. Neki ruski časnik piše iz bojišta:

„U opće čovjek kao da nije čovjek. Čovjek kod nas, makar da to žalosno zvuči, nema ni stoti dio vrijednosti, kao tamo kod vas muha na zidu. Katkada mislim sasvim ozbiljno i da moram poluditi, a toga se najviše bojim, no to nije strah, da ću može biti izgubiti život, nego užas i strahota, koji prolaze čovjekom, kad nedjeljama i nedjeljama mora gledati, kako se oko njega gomiljaju brda od leševa, kojima moramo da iskupimo svaki korak zemljišta, koji za nas ostavljamo. Može se možda biti reći, da ja nisam prava vojnička priroda, a to mi je sasvim sve jedno, no ja ne mogu sebi zamisliti da bi ljudi koji nas često šalju u pakao, mogli, to tako hladnokrvno raditi, kad bi nedjeljama i nedjeljama svojim očima gledali strahote, koje sam ja morao gledati".

No danas je ime Brusilov u Rusiji tako popularno, kao što je ime Joffre u Franceskoj, pa su sve vojničke nade i snovi nerazdjeljivo skopčani sa imenom Brusilova koji vrijedi kao najjači čovjek na pravom mjestu, koga nisu mogli maknuti ni mnogobrojni protivnici, koji se od pošetka do vremena javljaju.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Da se uvjerite, spectabilis domine, kako je ovo moje pismo ozbiljno mišljeno, da ne ostane u vašem srcu ni najmanja sumnja o mojoj namjeri, otkrit ću vam tajnu, za koju malo ljudi znade, tajnu, koja će vas možda zabušiti. Ali mi moje poštenje nalaže iskrenost. Uzmimo, da pristanete na ženidbu, za koju vam pišem. Posve je naravski pri takovu poslu, da roditelji pri tom ne pitaju samo za osjećaje svoje djece, već i za to, kako će se imetkom osigurati budućnost djece, to jest, vi ćete reći: „Ja dajem svojemu sinu toliko; koliko miraza dajete vi svojoj kćeri?" Vi ćete me za to pitati, jer morate, jer je to posve pravo, a ja vam moram na to posve pravo odgovoriti. Oh koliko me taj odgovor stoji muke, kako mi pero pri tom zapinje! Gotovo se stidim, i da nijesam uvjeren, da bi ta udaja mojemu djetetu pravu sreću donijeti mogla, šutio bih, ne bih pristao na taj savez. Al ovako moram, da se danas sutra ne ustrebam bijediti s grijeha, da nijesam pokušao svoju kćer učiniti sretnom!

Spectabilis domine! Ja ne mogu svojoj Luciji ništa dati na put budućeg života, jer sam siromah, jer sam zadužen, jer sam propao. Vi ćete se dakako čuditi, vi ćete možda te moje riječi smatrati varkom, vi ćete možda reći: „Skupac taj laže, on je bogat!" Moja obitelj, moje ime vam je poznato. Ja sam od roditelja naslijedio lijep imetak, a i moja žena bijaše baštinicom bogata oca; ja sam već od mnogo godina javni zvaničnik, a sadanje moje zvanje je znatno. K tomu ste čuli valjda i to, da Zagrepčani moju kuću sjajnom, gospodskom smatraju. Sve je to istina, — ali znajte, da se je moj i ženin imetak rasplinuo, jer — zašto da vam to zatajim — jer imam rastrošnu ženu. Da, ja sam i zadužen, i ako mi spomenete sjaj moje kuće, odgovorit ću vam poslovicom: „Nije sve zlato, što se sjaji," pa ako me dalje upitate, zašto to tolki sjaj tjera i dalje, mogu vam na to odgovoriti samo to, da je čovjeka strah iznijeti pred svijet svoju propast; ta i umirući čovjek želi da produži svoj život barem za jedan časak. Mogao bih i više odgovoriti za svoje opravdanje, ali ne mogu, ne smijem, da možda čiste pred vašim licem, da ne smijem. Tu tajnu svoga života moram zakopati u svoje srce, moram je kroz sve muke života nositi do groba, kao što zakopani sa sobom verige svoje. Evo vam zadajem tvrdu vjeru, da je sve istina, što vam evo rekoh, a sada izreći, hoće li Lucija biti Vladimirova žena. Vi vidite, da sam iskren, no molim vas, bila vaša odluka kakova mu drago, ne mojte pred svijet iznositi ovu gorku istinu, koju vam povjerih ovim pismom. Vi ćete me dakako pitati, zašto želim svoju kćer upravo s vašim sinom svezati, ne mogu li joj drugoga muža naći? Da, mogao sam, bilo je prilike, nedavno ju zaprosio vlastelin; da, ima i nekoliko meni podčinjenih činovnika, koji bi smatrali velikom svojom milošću, da im dadem svoju kćer i bez svakoga miraza. Nu ja to ne ću. Ja želim, da se moje dijete ne udade bez ljubavi, ja želim, da je uklonim iz kruga ovoga zagrebačkog društva, koje se diči samo vanjskim sjajem, a srca nema, koje živi i trati od dana do dana, ne pitajući, što će sutra biti, koje ne mari za dužnost, za sreću srca, koje nije ni hrvatsko, ni švapsko, ni madžarsko; ja želim, da se dobra moja Lucija povrati na vrijednu majku i domaćicu onamo, gdje smo svi nikli, u onaj skromni, plemićki, drveni dvorac, gdje još ima poštenja i ljubavi, gdje nema koracije i lakoumnosti: ondje će — to tvrdo znam — sretna biti uz vašega sina. Da, gospodine, ja se vruće molim bogu, da je ne postigne onakova nesreća, kakova je snašla moju obitelj. Vi ste star, vrijedan Hrvat, vi me razumijete sigurno. Ne obazirite se na to, da ne stojim u onoj političkoj stranci, za koju se vi borite, u stranci naroda. Gvozdena klješta sudbine drže me u skupu ljudi, koji bez obzira na narod rade za se. Ja se ne mogu odavle maći. Bog mi oprostio taj grijeh s kojeg se u srcu kajem, ali ne vjerujte, da se odrekoh svoga staroga hrvatskoga plemena. Znam, da ću propasti, da će narod pobijediti, da će se izvinuti na slobodu iz onih muka, koje ga odasvuda biju. Bog blagoslovio narod! Ja ne mogu doprinijeti druge žrtve do onih muka i jada, koji razdiru moje srce, ja mu ne mogu doprinijeti nego svoje gorko uvjerenje, da sam svojim nesrećom zaslužio. Novo će pleme osvanuti u Hrvatskoj, na novo će se po njem preobraziti naša domovina, a ja samo jedno želim, da nova generacija bude srcem plemenita, kao što je stara imenom bila, da poštene jezgre, što je od starine ostalo, spoji s idejama novoga vijeka. Ja sam mrtav, ja rob svoje nesreće, ali moje dijete je živo, dobro; moje dijete nije zaslužilo nesreće. Naše je doba vrijeme prevrata, prijelaz iz staroga u novi svijet. To se pjeni, kuha, to vri i kipi. Da svoje dijete bacim u taj vrtlog? Ne ću. Želim ga zakloniti, usčuvati, a najbolja zaštita bit će joj vaš sin, vaša obitelj. Evo to su moje misli, moja čustva. Povjeravam ih vama. Sudite, razabirite, važite! Pa ako ih shvatite s onim živim osjećajem, s kojim je to pismo pisano, zaista ćete primiti moju Luciju u krilo svoje obitelji."

Dugo, dugo pisao je Dobranić to pismo. Ne jedamput zape mu pero na artiji, ne jedamput sustade mu drhtava ruka, ne jedamput posegnu desnica, da razdere ispovjed sramote, grijeha i nesreće, ali se brzo sjeti Dobranić Lucije, prijegor mu tisnu s nova pero u ruku, a na trepavici muža pojavi se suza, sveta suza posvećena djetetu. Pa kad je stavio pod sve te čemerna retke svoje ime, kad je smotao list, da može poći u svijet, uzdahnu gospodin Dobranić duboko, kanda je odvalio kamen od srca, ali zadrhta u isti čas, jer hoće li to pismo uroditi plodom? Hoće li ta strašna žrtva, ta ispovjed grijeha donijeti sreću? Ne će li njegova suza pasti na suh kamen; ne prinosi li u ludo žrtvu, te je i sebe poružio bez koristi pred svijetom, a prevarena će nada razdirati dobroj djevojci srce?

Dugo je oklijevao, dugo se je kolebao gospodin Dobranić, držeći u ruci to kobno pismo. Napokon se prenu i otpravi pismo Vladimirovu ocu.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 421.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 6. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Njemački zrakoplovi nad Bukareštom.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Položaj je nepromijenjen. Nema ništa važna.

Fronta nadvojvode Karla: Ruske navale protiv savezničke Karpatske fronte traju dalje. Kod Fundul Moldovi suzbile su naše čete mnogobrojne jake napadaje. Na gornjem Czeremoszu i južno Bystrzeca vrše se bojevi. Sjeverozapadno Körösmező izjaloviše se svi pokušaji neprijatelja, da predobije prostora. Jugozapadno Brzezanya bijaše opet zauzet i posljednji komad jarka, što smo ga prekjučer izgubili.

Bojna fronta bavarskog princa: Nema osobitih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na tirolskoj fronti je mjestimice nastupila pojačana djelatnost topništva. U području Ruffreddo došlo je do ljutih bojeva za vršak Sorame, kojega su naše čete privremeno izgubile, ali opeta osvojile smionom protunavalom.

Jugoistočno bojište.

Jučer u jutro su talijanske čete kod Ferasa prešle Vojusu. Navala naših pričuva proti neprijateljskom lijevom krilu bacila je neprijatelja natrag. Naše je teško topništvo pratilo talijanske kolone, koje su uzmicale na južni brijeg rijeke. Tekom boja sastrijelio je poljski pilot, stožerni potčasnik Arigi, neprijateljsko bojno ljetalo. Jedan je pilot mrtav, drugi je zarobljen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Velika bitka na Sommi traje. Naše se čete nalaze izmedju Le Foresta i Somme u vrućoj bici. Južno rijeke brane se od neprijatelja, koji juriša na fronti širokoj 20 klm. izmedju Barleux-a i južno Chilly-a. Suzbili smo navale protiv naših položaja istočno Fleurya i protiv položaja, osvojenog 3. rujna u Souvillskom prodolu.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Položaj je nepromijenjen.

Fronta nadvojvode Karla: U tvrdokornim su bojevima njemački bataljuni opet protjerali jugoistočno Brzezanyja neprijatelja, koji je mnogo puta pokušao protunavalu. Savezničke su čete zadnjih dviju dana zarobile 2 časnika i 259 momaka. U Karpatima su se na više mjesta razvili manji okršaji. Jugozapadno Žabija i Šipotha traje boj. Jugozapadno Fundula Moldovi suzbili smo jače ruske sile.

Balkansko bojište.

Njemačke i bugarske su čete osvojile na juriš utvrdjene predpoložaje mostobrana Tutrakan. Bugari su zauzeli grad Dobrič. Bugarska je konjica više puta raspršila rumunjske bataljune. Njemački su hidroplani nabacili Costanzu kao što i ruske lake pomorske sile bombama. Naši su zrakoplovi bombardovali sa dobrim uspjehom Bukarešt i petrolanu Ploešti.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 5. (D. u.) Glavni stan javlja: Nema nikakvih spomena vrijednih promjena.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 3. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na macedonskoj fronti nema nikakvih promjena. Razvija se živahnije djelovanje sjeverno Ostrovskog jezera i u dolini Maglenice. Neprijateljsko je brodovlje bombardiralo utvrde sjeverno Kavale. Neprijateljska su ljetala bacala bombe na te utvrde, dalje na krajeve Starovo i Haznatar kaošto i na kolodvor Auguista. Više stanovnika tih krajeva, medju njima žene i djeca bijaše ubijeno ili ranjeno.

Sjeverna fronta.

Jučer, 2. t. m. prešle su naše vojske čitavu granicu Dobrudže, potisnuvši energički neprijateljska odjeljenja. Naše vojske, što su napredovale prema Kurtbunaru, zaposjedoše tu točku nakon odlučne bitke, te zarobiše kod toga 165 vojnika i 2 časnika. Neprijatelj se je povukao te je ostavio na bojištu oko 300 mrtvaca, veliku množinu pušaka i oprema. Jedna je od naših kolona zaposjela grad Akkadinlar. — Nastavlja se napredovanje na cijeloj liniji.

BRZOJAVI.

Prevrat u Grčkoj.

Značajna izjava kralja Konstantina.

Beč, 2. Kako se doznaje, izjavio je kralj Konstantin u početku rata njemačkom poslaniku u Ateni: „Javite mome svaku, da ću se prije zahvaliti na prijestolju, nego da vodim protiv njega rat.“

Grčki princ Nikola u ruskom glavnom stanu.

Kopenhagen, 4. „Novoje Vremja“ javlja, da je grčki princ Nikola otputovao iz Carskog sela u carev glavni stan.

Princ Andrija u Windsoru.

Zürich, 4. Javljaju iz Londona: Grčki princ Andrija stigao je u kraljevski dvorac Windsor.

Zaimis i Venizelos složni.

Amsterdam, 4. „Daily Telegraph“ javlja: Diplomat četvornog sporazuma obrazložio je kralju Konstantinu, da su sadašnje neugodne mjere sporazuma uslijedile samo radi toga, da se rat čim prije i čim povoljnije završi. Zaimis i Venizelos — tvrdi list — potpunoma su složni te će raditi u uskoj zajednici.

Lugano, 4. Venizelos je izdao proglas, u kojem ističe golemu odgovornost vlade kao što i smrtnu opasnost, koja prijeti sa strane Bugarske grčkim interesima.

Brodovlje sporazuma pred Patrasom.

Rotterdam, 4. Pred Patras su takodjer stigli brodovi sporazuma.

Deportiranje grčkih časnika.

Berlin, 4. „Vossische Zeitung“ javlja iz Lugana: „Corriere della sera“ doznaje pod 2. kol. iz Soluna: Grčki časnici, koji su se jučer predali generalu Sarrailu, bili su ukrcani i otputovali su u nepoznatom smjeru. Ostale grčke čete, koje su se oprle ustašama, biše prisiljene francuskim četama, da se predadu.

Dvije grčke pukovnije stupile u Sarrailovu vojsku.

Atena, 4. Brodovlje sporazuma, koje je stiglo pred Pirej, sastoji se od krstarica, transportnih brodova, razarača i barkasa te raspolaže takodjer sa nekoliko hidroplana. Potvrdjuje se vijest, da su se dvije pukovnije 11. grčke divizije izjavile solidarnima sa četama antante.

Grčki kralj i njegova politika.

Rotterdam, 5. (D. u.) „Courant“ javlja iz Londona: Kako doznaju „Times“ izjavio je kralj Konstantin poslanicima antante, da je sada pripravan promijeniti politiku Grčke.

Grčka vojska.

Haag, 4. „Morning Post“ doznaje, da treba grčka vojska posve novu opremu, da bude u stanju, da ode na bojno polje. Time bi se postiglo samo to, da bi imali samo jedan narod više, na kojega bi se moralo obazrijeti kod budućih mirovnih pregovora. Radi toga bavit će se londonsko ratno vijeće ozbiljno sa pitanjem, da li predsfavlja grčka pomoć dostatnu vrijednost za ove izdatke.

Pritisak na Grčku.

Haag, 4. Reuter javlja: Iz posve se pouzdanih vrela doznaje, da je kralj Konstantin posve protivan sudjelovanju Grčke u ratu.

Geneva, 4. Antivenizelistički listovi poriču atensku vijest, da je kralj htio odstupiti. Svi su dosadašnji članovi generalnog stožera solidarno odstupili sa svojih mjesta.

Lugano, 4. „Secolo“ javlja iz Soluna: Javni oglasi revolucionarne vlade određuju bezodvlačno prisilno novačenje sviju macedonskih Grka od 18. do 46. godine. U Galatišti je bio podignut prvi tabor za interniranje uapšenih neprijateljskih podanika.

Geneva, 4. Glasom neke vijesti „Matina“ iz Atene sakupljaju se i u Larissi, dakle u stroj kraljevini Grčkoj, organizovani dobrovoljački zborovi, koje naoružavaju francuske vojničke oblasti.

Milan, 5. (D. u.) „Secolo“ doznaje iz Atene: Saveznici su zaplijenili njemačke i austro-ugarske parobrode i u Salamisu te Eleusini. Tvrdi se, da su brodovi stajali u radiobrzojavnoj svezi sa podmornicama.

Stanje osoblja našeg poslaništva u Bukareštu.

Haag, 5. (D. u.) Glasom brzojavke nizozemskog poslanika u Bukareštu od 2. t. mj. nalaze se članovi austro-ugarskog poslaništva i konzulata u Bukareštu njihovi zdravlju.

Rat protiv Rumunjske.

Budimpešta, 4. „Az Est“ javlja prema informacijama iz Temešvara, da se je položaj kod Oršove tekom zadnjih 24 sati znatno poboljšao. Grad je u našim rukama. Sa sviju strana dolaze vijesti, da je rumunjsko napredovanje bilo zaustavljeno.

Kopenhagen, 4. Prema francuskim brzojavkama iz Bukarešta su rumunjske ladje bombardirale Varnu, ali su se povukle natrag, kada je bilo najavljeno da se približuje tursko brodovlje.

Haag, 4. „Times“ javljaju iz Bukarešta: U Konstancu su prispjele ruske pomorske bojne sile, da sudjeluju kod obrane rumunjske obale.

Ženeva, 4. Ruske se čete gibaju u smjeru prama Cernivodi, Silistriji i Gjurgevu. Sa ruske se strane očekuje sukob sa bugarskim bojnim silama, što su iz Ksantija bile poslane prama sjeveru.

Rumunjski brodovi bombardiraju Varnu.

Berlin, 4. „Lokal Anzeigeru“ javljaju iz Kopenhagena: Prama francuskim vijestima opstrjeljavahu rumunjski brodovi Varnu te se povukoše, čim bi javljen dolazak turskog brodovlja. Zapovjednik ruskih četa u Rumunjskoj stigao je sa petoricom ruskih časnika u Bukarešt, gdje ga je kralj primio u audijenciju.

Rumunjsko-ruska navala

Beč, 3. Iza kako su naše čete, koje se bore sjeverno Oršove, bile prekjučer povučene na zapadni brijeg rijeke Černa, održale su te nove položaje.

Na južnoj granici Sedmogradske napreduje neprijatelj vrlo polagano i oprezno. Rumunji navaljuju samo pojedinim odjeljenjima pipajući. To nijesu oni još nigdje došli u doticaj sa našim glavnim silama. Rumunjsko je topništvo počelo jučer pucati na Hermannstadt, koji je grad bio pred 4 dana napušten. U županijama Barczagi Czik nije došlo do znatnih bojeva.

Oprezni postupak Rumunja tumači se time, što su oni u razmjerno kratko vrijeme bacili preko granice mnogo četa te sada šilju naprijed popunjuću vojsku iz glavnih etapnih štacija.

Bojne sile, koje su prodrle preko klanca Tölgyes i Gyimes prispjele su iz klanaca gora Györgyö na gornjem toku Marosa sve do područja Györgyö-St. Miklos te su tu sa jakim silama pokušale da predju Maros. To je ali zapriječila naša topovska vatra.

U Bukovini traje još uvijek ruski pritisak. Zapadno Moldave Rusi uzalud kušaju da opeta zauzmu izgubljene položaje. I u šumovitim Karpatima traju dalje ruske navale. Pošto su ostala bez uspjeha njihova nastojanja da osvoje Tartarski klanac, navaljuju oni sada sjeveroistočno te su se domogli gore Ploka.

Englezi zaposjeli Dar es Salaam.

London, 5. Službeno. Englezi su zaposjeli Dar es Salaam. (Dar es Salaam je glavni grad njemačke naseobine u istočnoj Africi. O. u.)

Englezi napsili činovnike našeg poslaništva u Ateni.

London, 5. (D. u.) „Daily Telegraph“ javlja iz Atene: U nedelju vozio je automobil sa tajnikom i dvjema činovnicima austro-ugarskog poslaništva u Eleuzis. Engleski agenti, koji su sjedjeli u drugom automobilu, zapovjedoše im, da se ustave. Austrijanci su kušali da pobjegnu, ali ih je automobil Engleza stigo. Englezi su ispalili jedan hitac na Austrijance, da im dokažu, da je bijeg nemoguć. Na to su se Austrijanci predali. Jedan kavas poslaništva je ranjen.

Portugalci u Solunu.

Geneva, 5. (D. u.) „Matin“ doznaje iz Atene: Prema listu „Embros“ bijaše u Solunu iskrcano odjeljenje portugalskog topništva. Tvrdi se, da će se domala iskrcati 15.000 portugalskih vojnika.

Ratni ciljevi Italije.

Köln, 4. „Kölnische Zeitung“ piše: Bezčasni i vjerolomni nekadašnji naš saveznik na jugu se je sada ojunačio te sigurnije računa pobjedom; njegova se je svijest digla, jer je sada našao nekoga, koji je u vjerolomstvu još besramniji od njega. Ta se podignuta svijest zrcali i u načinu, kojim talijanska štampa pretresuje pitanje vojnih ciljeva. Zato je vrlo poučan članak „Tribune“ od 27. kolovoza. Zanimivo je slijedeće, što članak veli o postupanju protiv Njemačke: Što se tiče područja, — bez obzira na povraćenje Alzacije i Lorene, a moguće i utjelovljenja Pozena u novu Poljsku — to je njemačka zasigurana političkim temeljima saveznika. Jer ako saveznici namjeravaju, da joj osim uništenja njezinih ogromnih imperijalističkih zahtjeva, dosude i kaznu, to će oni Njemačku raniti ondje, gdje je njezina pohlepnost najjače griješila te će joj oduzeti njezine kolonije.

Ali to još nije dosta. Njemačka bi prema mirovnom programu „Tribune“ morala biti još jače kažnjena. Članak veli naime dalje: „U Njemačkoj moramo pogoditi objest, pohlepnost i onu prokletu prostotu, što se je tamo ugnijezdila a to za to, da uništenjem tih demona, koji su Njemačku pokvarili, dokažemo njihovu nemoć i da Nijemcima predočimo, da su ih te vragolije dovele do propasti i opojenom ogromnih obećanja uništile njihovu pravu snagu, njihovo bogastvo i njihovu budućnost. A onda možemo Njemačku prepustiti njezinom vlastitom unutrašnjem liječenju, koje će vremenom biti najuspješnija i koja se ne može izostati uslijed neizbježive reakcije u prepodložnom narodu, jer će nauke i činjenice otkriti i slijepcu nesreću, u koju je narod bio bez uzroka bačen. Tada će se furor teutonicus razvijati samo napram unutra te će tako biti unutrašnja stvar Njemačke“.

Ministar financija Leth u Linzu.

Linz, 5. (D. u.) Ministar financija Leth, koji je ovamo prispio, da nadzire financijsko ravnateljstvo, izjavio se je kod primanja činovnika financijskog ravnateljstva o novim poreznim zakonima, te da je zadaća financijske uprave, da trajno osigura ravnotežu u državnom gospodarstvu. Pretresivao je i živom naklonošću mogućnost gospodarske pomoćne akcije u prilog državnih činovnika.

Zaključci skandinavskog mirovnog sastanka.

Haag, 3. „Morning Post“ javlja iz Stockholma, da je skandinavski parlamentarni mirovni sastanak zaključio, da zamoli skandinavske vlade e bi se obratile na druge neutralne države u svrhu saziva neutralnog sastanka za pripravljanje i dogovaranje o najboljim sredstvima, koja bi kod mirnih pregovaranja štitila interese neutralaca. Drugi se je zaključak ticao osnovanja skandinavske trgovačke zajednice, koja bi imala služiti kao protuuteg gospodarskim ratnim osnovama ratujućih država.

Kongres socijalnih demokrata u Londonu.

Stockholm, 3. Prema vijestima, koje su ovamo stigle, odlučio je izvršujući odbor rumunjskih socijalista, da se za prosinac sazove kongres socijalnih demokrata sviju zemalja antante u Londonu. Tom kongresu će učestvovati odaslanici socijalnih demokrata iz Francuske, Engleske, Rusije, Italije, Belgije, Srbije, Poljske, Kanade, Južne Afrike, Neu-Seelanda i Australije. Na dnevnom redu su samo dva pitanja: čim brži mir i mogućnost, da se ukloni ekonomski rat iza skloplјenog mira.

Talijanska utvrdjenja na švicarskoj granici.

LUGANO, 4. — Švicarske novine javljaju, da su Talijanci započeli uzduž črtave švicarske granice granjom opkopa, koji su tako široki, da imade u njima, mjesta i za najjače topove. Teški topovi kreću po tračnicama, koje su položene uzduž galerija. Utvrdjivanja provadjaju se velikom brzinom. Kod tog rada je zaposleno do 4000 radnika.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 2. Služb. izvj. od 1. rujna popodne: Zapadna fronta: Za vrijeme poplave nekog položaja napram selu Labuzi, jugoistočno Baranovića, pogodilo je tane divizijskog zapovjednika generala Nekitina u glavu te ubilo ga. Južno Vigonovskog je jezera naše topništvo oborilo jedan aeroplan, koji je pao izmedju obiju bojnih linija. Aparat je bio ispostavljen našoj vatri te je zgorio. U smjeru prema Vladimir Volinskom i u okolici Svinjuhija zametnuli su se ljuti bojevi. Neprijatelj je poduzimao bjesne navale. U prostoru zapadno Novog Aleksinca razvija se takodjer boj. U tom području preletjeli su neprijateljski aeroplani naše linije u svrhu izvidanja. Naši letioci, podporučnik Filipiev i podporučnik Obrisekov napali su neprijateljsko ljetalo, koje se je iznenada srušilo. U smjeru Halič, u području sela Gorodynka u toku je žestoki boj. U Karpatima i u okolici brda Tarmatic osvojile su naše čete čitav niz vrhova. U području Dornavatre smo po nešto uznapredovali. U tijeku bojeva 30. kolovoza zarobili smo u predjelima, u kojima su se odigrali bojevi, ukupno 289 časnika i 15.501 vojnika, od kojih 2400 Njemaca te zaplijenili 6 topa, 55 strojnih pušaka i 7 hitala bomba.

Kaukaska fronta: Zapadno područja Gumiškhane i Erzinjana poduzeli su Turci ofenzivu. Bili su svuda suzbijeni. Isto tako smo osporili neprijateljsku ofenzivu u području Ognotta. U tijeku ove navale probile su turske pukovnije frontu naših turkestanskih pukovnija te provalile preko položaja našeg topništva. Naše valjane turkestanske čete suzbiše opet Turke protunavalom na bodove, osvojiše opet izgubljene položaje i topništvo, koje odmah počelo pucati na Turke. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke. U području Ognotta osvojili smo zarobljenike te zaplijenili tri mitraljeze. Sjeverno Eufrata osvojiše naše čete selo Čormok te navališe zatim na uzvisine jugozapadno od sela, od kuda su potjerali sa bodovima Turke.

Petrograd, 4. Služb. izvj. od 3. t. mj. poslije podne. Zapadna fronta: U okolici Rige su Nijemci navalili na naše letske bataljune, koji su prešli u protunavali i potjerali uz znatne neprijateljske gubitke protivnika u bijeg. U okolici

političkom tradicijom, koja je nazrijevala povijestnički poziv Rumunjske u tom, da se je priključila onoj grupi vlasti, koja se odupire svjetskom gospodstvu Rusije; žalim, što su prolazne struje u Rumunjskoj sunovratile ovu zemlju protiv njenih vlastitih interesa u rat protiv naše monarkije. Ali ja mislim, da nas savez s Bugarskom sred svih prilika potpuno odštećuje za rumunjski gubitak. (živo odobravanje.)

Za tim je prihvatio riječ zast. Albert grof Apponyi, da obrazloži svoj prijedlog o promjeni paragrafa 39. nagodbenoga zakona, koji ide za tim, neka se omogući ministru vanjskih posala, da dodje pred ugarsku zastupničku kuću. Govornik ponajprije kritizuje ratno vodstvo, izvodeći, da nipošto ne tvrdi, kao da u nas nema darovitih vojskovodja, ali je poželjno i potrebno, da oni zapreme vodeća mjesta. Govornik se žestoko obara na ministra izvanjskih posala baruna Buriana, i izriče svoje negodovanje poradi toga, što nas je zavarala kako Italija tako i Rumunjska. S obzirom na sve iznešene pogriješke i nedostatke prijeko je potrebno, da sabor izravno kontrolira rad ministra izvanjskih posala, pa se zbog toga mora omogućiti ministru, da dodje pred sabor i odgovara za svoju djelatnost. S ovih razloga moli sabor da prihvati njegov predlog.

Zast. Stjepan pl. Rakovszky zagovara oba prijedloga zast. grofa Andrassya i grofa Apponyia, pa se isto tako žestoko obara na upravitelja naše izvanjske politike.

Ministar-predsjednik grof Tisza, ponovno prihvaćajući riječ, reflektira na izvode oporbenih predgovornika, pa pobija naročito prikore protiv ministra izvanjskih posala baruna Buriana. Za tim se je rasprava prekinula i odgodila.

Političke Vijesti.

Švedska na razkršću. „Zürcher Post“ javlja iz Stockholma: Odkad je Rumunjska krenula u rat, prevladalo je ovdje uvjerenje da vrlo brzo može udariti čas, kada će biti prisiljena Švedska, da se odluči na aktivno sudjelovanje u svjetskom ratu na strani jedne od zaraćenih grupa. Ugledan švedski političar razlaže u „Aftonbladet-u“ u članku pod naslovom „Švedska na razkršću“ o ozbiljnosti položaja i veli: „U isti mah s pokušajem prodora na Balkanu nastojat će antanta, da zadade središnjim vlastima udarac na sjevernoj obali Njemačke. Ali dosada je uviek smetala Švedska, koja je znala odoljeti svakom pritisku s ruske ili engleske strane. Svojim geografskim položajem zatvara Švedska put izmedju Londona i Petrograda, pa je time u vrlo važnom trenutku osujetila operacione osnove antante na sjeveru. Vlasti su četvornoga sporazuma odlučile, da polagano poduzmu sve korake kako bi što više ograničili Švedskoj slobodu kretanja. Pri tome je ententa upotrijebila unutrašnja i izvanjska sredstva, te pretvorila Alandsko otočje u pomorsku tvrdjavu. Nema sumnje, da će antanta upeti sve sile, kako bi zatvorila željezni obruč protiv Njemačke time, da prije sasvim upokori Švedsku.

Novi državni monopoli u Rusiji. „Golos Ruskij“ saobćuje, da je ministarsko vijeće ponovno razpravljalo o uvedenju novih državnih monopola u Rusiji. Premda se je ministar-predpredsjednik Stürmer izjavio za uvedenje nekih monopola, prevladalo je shvaćanje ministra financija i ministra poljodjelstva, da su monopoli štetonosni, budući uništuju industrije, na koje se protežu. Ministarsko je vijeće zaključilo, da se obustave sve predradnje za uvedenje monopola, što ih je zasnovao Stürmer.

Domaće Vijesti.

Obznana. Opazilo se, da ima još uvijek djece, koja nose na vrpcama šešira natpise, embleme i imena, koja se odnose na države, koje s nama ratuju. Upozorava se stoga na zabranu izdanu 8. oktobra 1915, nošenja ovakvih vrpci, koje nijesu u skladu sa patriotičkim čuvstvima te prouzručuju javnu sablazan. Roditelji će i skrbnici, koji prestupe ovu zabranu biti strogo kažnjeni. — Pula, dne 10. kolovoza 1916. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeld, m. p.

Zaplijenjen imetak. Na temelju zaključka vojnička suda zaplijenio je pokrajinski sud u Trstu (sada Volosko) imetak slijedećih osoba radi sumnje prebjega neprijatelju i to: Dr. Julija Pavlina, odvjetnika u Trstu, Antona Sestan, bivšeg pristava carinare u Trstu, Dr. Bruna Matosel, odvjetničkog kandidata u Trstu, Adolfa Hlavaty te Josipa Hofman, obojica radnika u pučkoustaškoj kompaniji br. 18.

Hrvatska škola u Ziersdorfu. Kako nam javljaju, otvoriti će se hrvatska škola u Ziersdorfu za tamošnju hrvatsku djecu. Podučavati će djecu veleč. gosp. Ljubomir Nikolić te gospodjica Marija Vidmar (Slovenka). Veleč. gosp. Nikolić, uprkos reumatičkoj boli, poučavati će i starije osobe u čitanju i pisanju (analfabetički kurs). Njegovim nastojanjem dobilo je šezdesetero djece nova odijela prilikom sv. Pričesti te se i sada trsi da djeci priskrbi toplo odijelo i za zimu. Dobrovoljni milodari, bilo u novcu, odijelima, knjigama (osobito molitvenicima) dobro su došli. Nebi zgorega bilo, kada bi koji rodoljub pretplatio za tamošnje naše evakuirce po koju novinu. Narod bi rado čitao, a nemajući sretstava, nemože si novine naručiti. Tko što želi poslati, neka šalje na naslov: Veleč. gosp. Ljubomir Nikolić, Seelsorger für Flüchtlinge in Ziersdorf, Niederoesterreich.

Umrli. U Parschu kraj Solnograda umro je c. i kr. kapetan linijskog broda Pavao pl. Mecensffy. — U sanatorijumu Purkersdorf kraj Beča umro je nakon duže teške bolesti ovdješnji odvjetnik dr. Julij pl. Baseggio, u pravničkim i gradjanskim krugovima u Puli osobito cijenjena osoba. Pokopati će ga danas privremeno u Gracu, a poslije prevesti u obiteljsku grobnicu u Kopar. — U Trstu je umro i u Puli dobro poznata ličnost Konrad Karlo Exner, koji se je prije nekoliko godina preselio iz Pule u Trst. — Širi se vijest, da je umro u Rimu bivši istarski državni zastupnik dr. Bartoli, odvjetnik u Rovinju, koji je prije rata prošao u Rim. Dr. Bartoli bijaše veliki protivnik Slavena u Istri, te onaj čovjek, koji je izjavio javno, da se u borbi proti Slavenima Istre mora sa talijanske strane „osar tutto“ (sva sredstva upotrebljavati). Žalibože, ta je lozinka bila te biva uvijek upotrebljavana i ondje, gdje ne bi smjela biti.

Sudbena dražbena dvorana, Via Arena br. 2. Danas dne 16. septembra 1916. obdržavat će se u 3 sata poslije podne javna dražba više vrsti obućnih stvari i rubenine te par zlatnih naušnica sa diamantima.

Iz Štajarske.

Opomena štajerskoga zemaljskoga namjesnika. Štajerski zemaljski namjesnik grof Clary izdao je poziv na štajerske seljake. U tom pozivu spominje zemaljski namjesnik, da se naše čete skupno sa svojimi saveznici junački i slavodobitno upiraju neprijatelju i svojom krvi brane zemlju od uništenja; da preprieče nacrt naših neprijatelja, da nas izgladne, to je nalog svih, koji su u zaledju. Sada se obraća zemaljski namjesnik na seljake molbom, koja može naći veseo odaziv u srcu pojedinca. On kaže: U ovo ozbiljno doba bio bi zločin protiv domovini, proti vašim sugradjanom, ako bi vi vaše zalihe, kojih sami ne trebate, uskratili drugome. „Nijedan od vas nesmije zadržati više potrebite hrane, nego li je njemu, njegovoj obitelji i služinčadi potrebito“. Te riječi zemaljskog namjesnika naperene su proti špekulaciji za kašnje i novo povišivanje cijena, koje bi umjetno nastale, ako bi se hrana sakrivala. Nadalje kaže: „Pomislite na mnoge tisuće, koji nemaju vlastite zemlje, koja bi ih prehranila; pomislite na mnoge hiljade radnika, koji izradjuju teškim i noćnim radom u bezbrojnim tvornicama potrebe za naše vojnike. Pomislite na mnoge tisuće žena i djece u gradovima i trgovištima, kojih muževi i oci straže na dalekim medjama — svi ti ne mogu uživati ploda vlastite zemlje, kao vi, svi ovi navezani su na vas, šta vi priradite i što im vi dadete! Očekujem, da nijedan od vas ne će sakrivati i sadržavati svoje privrede. Takovog izdajicu svoje domovine ne bi stigla samo oštra kazna, nego i odsudjivanje svijuh. Ne zaboravite, ako vi sada zanemarite svoju dužnost, da je badava prolivana krv mnogih vrlih vojnika, jer tada bi bila vaša i naše domovine budućnost žalosnija od najtežeg časa, kojeg ste do sada doživjeli“.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 259

od 15. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Riedl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Freg. liječnik i. sl. Dr. Mohoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Jezera sode u Africi. Neke godine istraživao je Englez Shelford jezero Magadi ili Magati, što je u engleskom području Ugande uz granicu istočne njemačke kolonije u Africi. Po njegovom opisivanju je to jezero 10 engleskih milja dugo, tri milje široko i zauzima poveliku dolinu, što je okružnju 6—8000 stopa visoki brežuljci. Na njegovim obalama žive nebrojena jata plamenaca, dok u cijeloj okolici nema ni jedne žive duše. Iz daleka izgleda ovo jezero kao i svako drugo. Tek kad ga čovjek malko točnije pogleda, opaziće čudan crvenkasti sjaj. Ovaj je sjaj od velikih slojeva sode, što je na dnu toga samo nekoliko stopa dubokog jezera. Shelford tvrdi na temelju bušenja, što ga je obavio tamo, da ima te mase sodine do kakovih 20.000 kubičnih engleskih milja. Na površini je jezera čudnovata vrućina. Posve je blizu toga jezera jugoistočno odatle u njemačkoj koloniji još veće jezero natrona Guasso Npiro, koje je do sada vrlo slabo istraženo.

Neobični topovi. U raznim su ratovima upotrebljavani razni topovi koji su kadkada bili i vrlo neobični. Prastanovnici Meksika rabili su topovej od pečene gline, a Tibetanci od kože i to ne samo izvana obavite kožom, već im je i ciev bila obložena kozom, pričvršćenom željeznim šipkama. I Švedi su se u tridesetgodišnjem ratu služili drvenim, kožom obavitim topovima. Tirolci su u ratu za oslobodjenje na vojske Napoleonove pucali iz drvenih topova, okovanih željeznim obručima. Vrlo jednostavne, a ipak posve uporabive bile su obalne baterije maltežkih vitezova, bile su to cievi, izdubene u pećini, nabijene komadima željeza, a pucnjava tih baterija zadavala je neprijatelju velikih gubitaka. Najneobičnija bila je t. zv. ledena baterija ruske carice Ane. Četiri topa i dva mužara salivena od leda. Iz svakog od tih topova i mužara izpaljeno je nekom svečanom sgodom po šest hitaca, a nijedan od topova nije se oštetio. Najskupocjeniji su pak bili topovi izradjeni po nalogu neke indijske kneginje. Ciev im je bila od ocieli, a vanjski rezbarijom ukrašen dio od zlata, pa je svaki stojao oko milijun kruna.

Njemačko-američka zrakoplovna sveza. „Daily Mail“ javlja iz Chicaga: Moritz Epstein, suvlastnik velike ovdješnje tvrdke mesnatom robom, vratio se iz Berlina, te veli, da je vidio dva ogromna Zeppelina „Deutschland“ i „Amerika“, koji su sagradjeni za podrzavanje sveze sa Amerikom. Svaki od zrakoplova nosi 60.000 klg., a vrlo su brzi, pa će prenositi poštu iz Njemačke u New-York.

Zlato u Moru. Svi znamo, da je morska voda gorkoslana. Taj neprijatni tek morske vode potiče od kuhinjske soli i od magnezijeva sulfata, koji su u priličnim količinama otopljeni u morskoj vodi. No osim tih dviju soli ima u morskoj vodi otopljenih i drugih tvari, pa tako i zlata. Švedski mineralog Vogt računa, da u raznim morima i oceanima ima zlata oko 37.500 milijuna tona. Kad bismo mogli iz morske vode izvaditi sve zlato, dobili bismo toliku količinu, da bi je mogli razdijeliti med sve stanovnike zemlje i svaki bi pojedini dobio zlata u vrijednosti od preko 4 milijuna kruna. No teško je do tog zlata doći, jer je ono u vanredno maloj količini razdijeljeno u morskoj vodi. U jednoj litri morske vode ima zlata tek u vrijednosti od 2 filira.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Vama se sluti? Moguće! Imate li dokaza?“

„Nemam, samo sumnjam, da me je Milivoj zaveo u stupicu. Ali možda mu činim krivo, jer je uvijek bio pecav i zlopak. To je već u njegovoj naravi.“

„Bilo što mu drago, govorimo ozbiljno. Vi ćete ići, to znam, jer ste karakter. Ne će vas pratiti moja kletva, već moj blagoslov. Idite, povratite se zdravi i cijeli. Vi ne znate, kamo će vas sudbina ponijeti, a tko će to znati! Medju narodima svijeta zapodjela se krvava raspra, krvav metež. Pleme udara na pleme, a svako veli, da se bije za svoju slobodu. Pazite! Čija će sloboda nadvladati; hoće li sloboda nadvladati, ne će li ropstvo? Ne će li medjusobna mržnja, medjusobna nepravičnost uroditi otrovnim plodom? Ja se bojim. Vjerujte mi, imam i suviše iskustva, zavirio sam u kojekakve karte. Da, da — vi me gledate u čudu. Nitko ne sumnja o plemenitosti namjere, a namjera je zamet, pričekajte plod. Ja velim, treći ći žnjeti.“

Oh vi toli crno slikate, velemožni gospodine! Što da se radi, može li se drugačije raditi?“

„Ne može, istina je. Kob je tako Hrvatima ukobila, da iz jedne skrajnosti lete u drugu, da vagu potisnu sad na ovu, sad na onu stranu, i jezičac njihove tezulje ne stoji nikad na pravom mjestu. Mi smo slabi, vrlo slabi i onda, kad se cijenimo najjačima, mi samo služimo i služimo sav svoj vijek, a nikad sebi. Plemenit je usplamaj sadanjih dana, nu pitajte za deset, pitajte za pet, za dvije godine, gdje je taj plamen, nije li samo nešto pepela ostalo? Vama je to dakako crno. Eh da. Mladosti je sve crno, što ne sijeva poput zlatnoga sunca, i tko se posumnjati drzne, da nijesu svi ideali namah izvedivi, izdajica je domovine. Ali doći će ljeta, i vi ćete biti hladniji i mirniji kraj svega vašega pjesničkoga zanosa, i vi ćete vidjeti, koli daleko stoji želja i nada od istine i uspjeha. Zapamtite ove riječi, sjetite ih se, kad mene više ne bude.“

Mladić stajaše zamišljen pred Dobranićem, ali brzo podignu glavu.

„Bijedite li me, da hrlim, kamo i drugi?“

„Ne bijedim. Vaš je naum plemenit, pa — sad su svi ljudi kod nas fantaste, pjesnici, djeca; nu vi ćete jednom biti muž, doći će drugi dani; onda budite trezniji, hladniji: nas može spasti samo razbor, muževnost i ponos. Vječito to kolebanje ubija naše sile.“

„Velemožni gospodine!“ odvrati mladić tronut, „hvala vam na tolikom povjerenju, što mi iskazujete u čas, gdje sam nehotice vašemu srcu zadao ljutu bol; očinske su to riječi, koje izlaze iz vaših ustiju. Nikad ne ću zaboraviti nauka, što mi evo dadoste. Znam, da izlazi iz plemenita srca. Poznajem ja svu bijedu jadne svoje domovine i jer je poznajem, jer znam, da će se moj narod iskopati iz zla samo, ako mu svaki sin pregne raditi s potpunom snagom i znanjem, ako bude pripravan žrtvovati sve, upravo zato odlučih i ja posvetiti svojoj zemlji desnicu svoju. Da Bog da, da se ova sveta zemlja, koju je huda sreća i tudja zavist rastrojila i rasčetverila, opet sklopi u jednu sretnu, slobodnu cjelinu. Nu pustimo sada to. Dozvolite, da vam govorim o Luciji. Vi ste čuli one okrutne riječi, što je netom izustila vaša gospodja supruga. Mislite li i vi tako? Kanite li i vi oteti mi Lucijino srce, oteti Luciju, te muke, koje mi srce cijepaju, povećati. Ne smijem li se nadati, ako se zdrav povratim, da će me dočekati mili naručaji vaše kćeri, da ću moći od bojišta poći k oltaru? Ne, ne, vi ne mislite tako! Oh u vas je srce dobro, plemenito. Vi ne ćete ubiti moje nade.“

Dobraniću skočiše suze na oči i podav ruku Vladimiru reče:

„Ne, mladi prijatelju, ne mislim kao moja žena, ne ubijam vaše nade. Ali Lucija neka sama govori.

Zatim otvori vrata i viknu:

„Lucijo! Lucijo! Dodji.“

Za malen časak unidje djevojka, blijeda na smrt, zaplakanih očiju. Koracala je polagano, grudi joj se silno nadimale, a stupiv u sobu pogleda mladića okom, punim boli i žalosti, okom, kakovim gleda na smrt ranjena srna lovca.

„Lucijo!“ reče Dobranić, „Vladimir polazi za dobrovoljca u rat.“

„Znam,“ dahnu Lucija i u isti čas istisnu joj se suza na oko.

„Tvoja se svadba ne može sada ovršiti.“

„Znam!“ jecaše djevojka tiho.

„A što veliš ti?“ zapita otac.

Djevojka ne odgovori u prvi čas, zatim pogleda mladića i baci se ocu na grudi kriknuvši:

„Oh ja sam nesretna, neizmjerno nesretna, oče!“

Otac pritisnu dijete jače na svoje grudi i poljubi djevojku u čelo, a Vladimir, blijed na smrt, drhtaše kao šiba.

„A što veliš na to?“ zapita Dobranić nježno, „bi li ga zaustavili?“

„Pridržali?“ planu Lucija, ali nastavi turobno: „Znam, da to nije moguće. Kad idu svi, mora i on, ta zakleo se je.“

„Riješavaš li ga njegove zadane vjere?“

„Traži li on, da ga riješim?“

„Ne tražim, ne tražim!“ planu mladić, „draga vjerenice moja!“

„Oh onda, onda ću čekati, dok se povrati!“ reče djevojka iskreno, pruživši mladiću desnicu. „Da, oče! Čekat ću ga, jer mi je drag, oče, ah vrlo drag. Oh reci i ti, da ga čekati smijem. Reci mi tu riječ, molim te Boga radi, jer se plašim majke.“

„Majke?“

„Da. Kivna je na Vladimira, ne će o njem ni da čuje. Groz' mi se. Veli, da ga ostaviti moram, a ja ne mogu, ne mogu, prije bi mi srce puklo.“

„Ne boj se, kćeri“, reći će starac. „Ti ga ljubiš, pa možeš na njega čekati.“

„Oh po sto puta vam hvala,“ kliknu Vladimir i skoči Dobraniću cjelivati ruke, „vi ste moj drugi otac, vi ste mi najveći dobrotvor na svijetu.“

I strasno zagrli mladić djevojku, koja spusti glavu na njegova prsa.

„Evo! kunem vam se, gospodine Dobraniću,“ reče mladić tronut, staviv ruku djevojci na glavu, „da ću Lucijine ljubavi vrijedan biti, da će me njezina slika obodravati u ljutom boju, da ću joj do groba biti štitom i obranom, ako se sretno povratim iz rata.“

Dobranić položi ruke na glave mladih i progovori:

„Djeco moja! Nadah se, da će vaša sreća biti brža, ali eto na pragu njezinu snadje vas teško iskušanje; sudbina odmaknu sreću dalje i stavi medju vas dugotrajan možda, krvav rat. Nu pregorite to iskušanje, pokažite, da vam je srce jako, da se zbilja ljubite. Bog će dati, da to iskušanje savladate, a vaša sreća bit će veća, čim su ovi časovi gorči. Podjite, Vladimire, u sveti boj za domovinu našu, borite se junački i povratite se zdravi, a ja ću moju kćerku čuvati kao zjenicu oka i s njom zajedno moliti za vaše zdravlje, za pobjedu, za vašu i Lucijinu sreću. Sada, djeco, idite pa si recite, što vam je na srcu, a ti, Lucijo, kaži majci, neka k meni dodje.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 432.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 17. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Odlučna pobjeda u Dobrudži.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Kod Fogarasa je rumunjska pukovnija prekoračila Alutu (Alt); bila je bačena natrag. Sjeverno Köhaloma (Reps) prestale su naše zaštitne čete uspješne bojeve. Inače nema, osim već jučer javljenih bojeva kod Hatszega (Hötznig) nikakvih osobitih dogodjaja.

Fronta nadvojvode Karla: Na gornjem Crnom Czeremoszu mjestimice žestok pješadijski boj.

Fronta bavarskog princa: Vojska generala pukovnika Tarsztyanskoga stoji pod teškom topovskom vatrom.

Talijansko bojište.

Bitka na kraškoj visoravni nastavlja se neprekidno jednakom žestinom. Opeta su pješadijske talijanske navale, poduprte najjačom vatrom iz topova i bacala mina, bile upravljene protiv cijele fronte medju Vipavom i morem. Na sjevernom krilu toga odsjeka, je neprijatelj osvojio nešto na prostoru. Tu se naša linija vuče sada od prilike istočno Mirenskog grada. U ostalom je bojna fronta, usljed žilave ustrajnosti naših četa, ostala nepromijenjena. Zarobili smo 500 Talijana i zaplijenili 3 strojne puške. Sjeverno Vipave se je topovski boj proširio na veći dio fronte sve do Krna. Istočno Gorice, protiv naših položaja, južno Rožne doline započeta navala, nije se mogla u našoj vatri proširiti. I kod Bovca je topovska vatra postala živahna. Na tirolskoj fronti navaljuje neprijatelj na Fassanski gorski greben. Pred odsjekom Cima di sena-Coltorondo zadržalo je djelovanje naših topova neprijateljsko napredovanje. Na Cauriolu je uspjelo odjeljenju alpina osvojiti potporište u škrbi zapadno glavice.

Jugoistočno bojište.

Kod naših četa nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Fronta gen. maršala vojvode od Würtemberga: Kaošto mnogo puta u prošlim dnevima, bio je i jučer Westende opstrijeljavan sa morske strane. U Ypernskom luku i na sjevernom dijelu fronte prijestolonasljednika Rupprechta razvio je neprijatelj živahnu vatru i djelatnost patrula. Bitka na Sommi bijaše jučer osobito žestoka. Jaki udarac od približno 20 englesko-francuskih divizija bio je nakon najvećeg pojačanja vatre upravljen protiv fronte medju Ancre i Sommom. Nakon ljutog rvanja bijasmo potisnuti natrag kroz sela Courcellette, Martinpureh i Flers. Combles smo održali protiv jakih engleskih navala. Dalje južno sve do Somme bijahu sve navale krvavo odbite djelom tek u boju iz bliza. Južno Somme, od Barleuxa do Deniscourta, bila je francuska navala takodjer odbita. Traje borba još za nekoje branike sapa. Bilo je oborenih 6 neprijateljskih letioca, od kojih jedan od poručnika Wintgensa, a 2 od kapetana Bölekea, koji je postavio izvan borbe 26 ljetala.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Istočno Moze ostala je bojna djelatnost umjerena, izuzevši nekoje bezuspješne francuske navale sa ručnim granatama.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Nikakvi dogodjaji osobite važnosti.

Fronta nadvojvode Karla: Samo na visini Kamienicz, u Karpatima, došlo je do živahnih pješadijskih bojeva. Inače je položaj nepromijenjen. U Sedmogradskoj su Rumuni nad Fogarasom prešli Alt. Sjeverozapadno Fogarasa bila su neprijateljske odjeljenja, što su prešla rijeku, napadnuta i bačena natrag. Dalje niže bili su osujećeni pokušaji prelaza. Jugoistočno Hötzinga bijahu zauzeti rumunjski položaji a protunavale odbite.

Balkansko bojište.

Mackensenova skupina: Odlučna je pobjeda okrunila vješto i energično vodjene operacije u Dobrudži. Njemačke, bugarske i turske čete proganjaju poražene ruske i rumunjske sile.

Macedonska fronta.

Nakon gubitka Malka Nidže povukoše se bugarske čete u nove, pripravljene, obrambene položaje. Izjalovište se ponovne srpske navale protiv Moglenske fronte, medju Požarom i visinama Preslap. Istočno Vardara nema ništa nova.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 15. (D. u.) Službo. izvj. od 14. t. mj. glavni stan javlja:

Rumunjska fronta.

Duž Dunava vlada mir: samo je neprijateljsko topništvo bezuspješno opstrijeljavalo Tutrakan.

Dobrudžska fronta.

Naše su čete od 12. t. mj. dalje morale, da se ljuto bore sa ujedinjenim rusko-rumunjskim i srpskim četama. Borba je 14. t. mj. svršila potpunim porazom neprijatelja, koji je na cijeloj liniji počeo uzmicati te biva najenergičnije proganjan od naših četa. Broj zarobljenika i vojnog plijena još nije ustanovljen. Bijaše ustanovljeno, da su u tom boju sudjelovale na neprijateljskoj strani rumunjske divizije, 1 ruska pješadijska divizija, 1 mješana srpsko-ruska pješadijska divizija i 1 ruska konjanička divizija. Kod Tutrakana, Kurtbunara, Dobrića i Silistrije smo do uključivo 12. t. mj. zarobili ukupno 522 časnika i liječnika i 28.000 neranjenih momaka te zaplijenili 2 zastave, 130 topova, 62 strojne puške, mnogobrojni i razni vojni materijal.

Macedonska fronta.

Zapadno i jugoistočno Ostrovskog jezera su u tijeku ozbiljni bojevi.

Brzojavi.

Plijen njemačkih podmornica.

Berlin, 16. (D. u.) Njemačke su podmornice potopile od 3. do 11. t. mj. u Engleskom kanalu i u Atlantskom oceanu 26.632 bruttoregistarskih ladja.

Glavni Mackensonov cilj.

Ženeva, 16. Pariški stručnjaci priznavaju, da je za sada vrlo teško pogoditi glavni cilj Mackensenove navale. Vrhovno vodstvo rusko-rumunjske vojske moralo bi razmisliti svaku mogućnost, pa i onu jedne otvorene bitke.

Budimpešta, 16. Gen. maršal Mackensen je brzojavio bugarskom ministarskom predsjedniku Radoslavovu, da junaštva bugarskog konjaništva u Dobrudži nadmašuju sve, što je konjaništvo do sada učinilo tekom svjetskog rata.

Poraz Rumuna i Rusa u Dobrudži.

Berlin, 16. (D. u.) Službeno se javlja: Car je 15. t. mj. upravio na caricu slijedeći brzojav: Generalni maršal Mackensen mi upravo sada javlja, da su bugarske, turske i njemačke čete u Dobrudži odlučno pobijedile rumunjske i ruske čete. — Vilim.

Promjene u ruskoj diplomaciji.

Bern, 15. „Bund" javlja: Dosadašnji ravnatelj kancelarije ruskog vanjskog ministarstva, baron Schilling, je odstupio, te je bio imenovan senatorom i tajnim savjetnikom. Na njegovo je mjesto bio pozvan dosadašnji prvi tajnik ruskog poslaništva u Parizu, grof Takiščev. Chef odjeljenja za centralnu Aziju, pl. Klemm, bijaše imenovan poslanikom u Madridu. Vijesti ruskih novina o odstupu obaju pomoćnika vanjskog ministarstva, Neratovu i Argimoviću, nijesu potvrdjene. Diplomatska vijećanja sa engleskim poslanikom u Petrogradu, Buchanan-om, još uvijek ne vodi Stürmer sam, već njegov pomoćnik Neratov.

Rusko brodovlje u Konstanci.

Stockholm, 15. Bukareštski listovi javljaju, da je doček ruskog crnomorskog brodovlja, koje je čitavo došlo u Konstancu, bio tamo veličanstven, da se je ali baš u početku svečanosnog dočeka pojavilo jato njemačkih zrakoplova, koje je kroz dva sata tako opstrijeljavalo grad, da je svečanost morala biti prekinuta.

Dalje javljaju petrogradski listovi, da je rusko brodovlje već ostavilo Konstancu te da se je u pratnji rumunjskih ratnih brodova povratilo u svoje luke.

Kriza u Grčkoj.

Atene, 14. (D. u.) Dimitrakopulos je odbio sastav kabineta.

Briandov govor u komori i senatu.

Pariz, 16. (D. u.) Ministarski predsjednik Briand držao je u komori i u senatu govor, u kojemu se je dotaknuo navještenja rata Italije Njemačkoj te Rumunjske Austro-Ugarskoj, te je rekao, da je uski zajednički rat doveo do značajnog preobrata u ratu. Njemačka je država ograničena na defenzivu, Istrgnuta joj je inicijativa kod vojničkih operacija. Rumunjska, izdajnički napadnuta od Bugarske, ići će zajedno sa alijircima pobjedama u susret. Solunske će vojske izvršiti zadaću, koja im je na toj fronti bila povjerena. Poduzeće se razvija prema osnovama generalnog stožera. Ia Turske upoznati će i Bugarska, kako je pogibeljno odustati od starih prijateljstva za to, da se besavjesno služi sebičnim osnovama bezobzirnog jednog naroda.

Briand je razmatrao uzroke antantine intervencije u Grčkoj te je izjavio: Bili smo pozvani u Solunu, da pomognemo kod obrane Srbije. Mi hoćemo, da tamo, otkuda je došao klic po našoj pomoći, nastavimo naše djelo, dok dodjemo do cilja. Briand je dalje razmatrao vojne dogodjaje na raznim bojištima tvrdeći, da su alijirci sada dobili premoć nad neprijateljem te je izrekao pouzdanje u budućnost.

Izakako je Briand označio izgon pučanstva iz više općina francuskih sjevernih departementa sa strane Nijemaca kao dogodjaje, koji se protive pravilima medjunarodnog prava, rekao je: sasvim tim, moramo gledati nasuprot sigurnom uspjehu u ratu, moramo gledati smiono istini u oči. Neprijatelj je još uvijek silan te će se do zadnjega ljuto braniti. Briand je zaključio pozivom na komoru, neka se radi oko toga, da se sva nastojanja sjedine u svrhu da se pobjedom dodje do trajnog mira. (Živahno odobravanje.)

Američke vojne dobave.

Zürich, 15. „Neue Züricher Nachrichten" javljaju: Američke tvornice čelika sklopile su opsežne ugovore za vojne dobave, tako da su posve zaposlene sve do konca godine 1917. Kod toga su se američke tvornice zasigurale za slučaj, da vojna medjutim svrši te da bi na taj način njihovi ugovori izgubili na vrijednosti.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 14. Službo. izvj. od 13. t. mj. na veče. Sjeverno Somme smo znatno proširili naše položaje na onom dijelu naše fronte, koji leži nasuprot sela Combles, te smo južno dvorca Priez u jurišu zauzeli čitav sistem jaraka, što ga je neprijatelj silno utvrdio. Tekom dneva su se vršili ljuti bojevi u našim centrima te na našem desnom krilu, gdje su Nijemci napregnuli sve sile, da nam opeta istrgnu izgubljeno područje. U jednoj žestokoj navali, koju je neprijatelj poduzeo sa 2 pukovnije te ju upravio protiv dvorca i šuma Lab, uspjelo mu je u početku, da je opeta zauzeo dvorac, ali su naše čete novom, neodoljivom navalnom kretnjom izbacile neprijatelja iz tog položaja, koji je sada opeta u potpunom našem posjedu. Južno bijaše gorski greben 76 takodjer predmetom jednog navalnog pokušaja. Nakon niza bojeva, koji su se razvili do boja iz bliza i bili puni promjena, održala je naša pješadija potpunoma svoj uspjeh. Jučer i danas smo zarobili preko 2300 neranjenih momaka. Zanti materijal, što ga je neprijatelj ostavio, sastoji se, u koliko je do sada bio izbrojen, od 10 topova, medju kojima su i mnogi teški i od oko 40 strojnih pušaka a to samo u odsjeku Bouchavesnes. Južno Somme nastavila se je u okolici Vermandovillera i Chaulnesa vrlo živahna topovska borba. Na desnom brijegu Moze su Nijemci iza temeljite topovske pripreme napali položaj, što smo ga nedavno osvojili istočno Fleurya. Bili su posve odbijeni te su ostavili u našim rukama 70 zarobljenika. Inače nema da se javi nikakvog važnog dogodjaja.

Rumunjska.

Bukarešt, 13. septembra: Na cijeloj sjevernoj i zapadnoj fronti laka čarkanja. Zarobili smo 378 vojnika. Južna fronta: Puščana paljba duž cijeloga Dunava i u Dobrudži. Mi smo na cijeloj fronti došli u dodir sa neprijateljem. Živi bojevi patrulja i predstraže. Jedan neprijateljski odio, koji je napredovao duž Dunava, suzbili smo u protunavali i u našim je rukama ostalo 8 njemačkih topova.

Političke Vijesti.

Pitanje o koalicionom kabinetu u Ugarskoj.

„Pesti Hirlap" saopćuje u pitanju o sastavu koncentracionoga kabineta pisma, što su ih u svibnju lanjske godine izmijenili ministar-predsjednik Stjepan grof Tisza i vodja neovisknjaške stranke Albert grof Apponyi.

Ministar-predsjednik upravio je dne 20. svibnja god. 1915. na grofa Apponyi-a pismo, u kojemu mu saopćuje, da je izvijestio Njegovo Veličanstvo, da vodje oporbenih stranaka zastupaju stajalište, da bi sadašnji trenutak iziskivao sastav koncentracionoga kabineta. U novom bi kabinetu mogli zapremiti mjesto pojedini članovi sadašnjega ministarstva, takodjer sadašnji ministar-predsjednik. Ali na čelo kabinetu morao bi stupiti neutralan državnik, koji nije bio uplešten u posljednje stranačke borbe. Grof Tisza na to izjavljuje, da je kabinet na osnovi ovlaštenja Njegova Veličanstva voljan pristati na to, da oporba sudjeluje u vladi, što se tiče njegove osobe, veli se u pismu, njegovo je duboko uvjerenje, da se ne može počiniti od svojega dojakošnjega djelokruga, a da ne bi povrijedio interese Ugarske i monarhije. On dakle ne može ostaviti svoje sadašnje mjesto sve dotle, dok Njegovo Veličanstvo ne odredi što drugo, ili dok mu zastupnička kuća ne uskrati svoje povjerenje.

Grof Apponyi odgovorio je na ovo pismo dne 22. svibnja lanjske godine, pa veli, da žali, što ne može prihvatiti ovu ponudu, jer kod takvoga rješenja drži oporba, da se ne može postići pravi cilj koncentracije. Ako bi naime ostao isti ministar-predsjednik, utjecao bi kontinuitet sadašnje politike tako jako na buduću politiku, da bi se odtale mogle poroditi teške komplikacije. Time se ne bi postigao niti drugi cilj: ujedinjenje naroda i pojačanje oduševljenja.

Ministar-predsjednik grof Tisza odvraća, da žali, što vodje oporbenih stranaka nisu prihvatili ponudu. Samo se po sebi kaže, piše grof Tisza, da pripisujem isključivo opće korisnim razlozima činjenicu, što ste otklonuli, da stupite u vladu, koja stoji pod mojim predsjedništvom. Isto se tako pouzdano nadam, da i Vi pripisujete ovim raztozima moju odluku, da se u sadašnjem trenutku nisam voljan odreći svojega mjesta. Što se tiče Vaše želje glede garancija za to, da se ne će počiniti nove pogriješke na polju izvanjske politike i da se ne će nastaviti sadašnji kurs, moram pripomenuti, da mirne savjesti na sebe preuzimam odgovornost za dojakošnje izvršivanje utjecaja na izvanjsku politiku, koji pripada ugarskoj vladi. Istina je, da je držanje talijanskih vodećih državnika svakoga iznenadilo, takodjer talijanske državnike, koji su bili dobro obavješteni o položaju, ali ja velim, da ova činjenica ne dokazuje, da je dosadašnja izvanjska politika bila neispravna, a niti ne opravdava predmnijevanje, da ljudi, koji su pozvani na vodstvo izvanjske politike monarhije, ne će u sadašnjem teškom trenutku učiniti sve, da otklone nove pogibelji.

Konferencije hrvatskih delegata s grofom Tiszom o aprovizaciji Hrvatske. Izvodeći zaključak posljednje konferencije kluba hrvatskih delegata, došli su 14. o. m. o podne u zastupničku kuću k ministru predsjedniku delegati Babić-Gjalski, dr. Poljak, grof Teodor i grof Marko Pejačević. Zastupnicima se priključio takodjer ban Ivan barun Skerlecz, koji je prebivao klubskoj konferenciji. Delegati su saopćili ministru predsjedniku zaključak konferencije, prema kojemu je Hrvatska i Slavonija poradi slabe žetve prisiljena glede svoje aprovizacije, da pokrije manjak iz Ugarske. Delegati su izrazili čvrstu nadu, da će ministar-predsjednik uvažiti ovu činjenicu. Ministar-predsjednik Stjepan Tisza, koji je najsrdačnije primio delegate, izjavio je, da se još nisu svršili sadašnji pregovori s austrijskom vladom, ali on je vrlo rado spreman, da što skorije odredi s kompetentnim faktorima Hrvatske i glede toga sve, što je moguće.

Rumunjska pogrješka. Neočekivano napredovanje njemačke i bugarske vojske u Dobrudži dalo je povoda raznim novinama antante, da se pozabave nastupom Rumunjske u svjetski rat. „Temps" veli, da bi bila morala Rumunjska poslati sve svoje čete proti Bugarskoj, i to stoga, jer nije Austro-Ugarska nastupila ofenzivno. Nije isključeno, da bi moglo poći za rukom bugarsko-njemačkim četama, da predju lijevim krilom preko Dunava i da zaposjednu Bukarešt. Uslijed toga bile bi čete u Sedmogradskoj prisiljene, da se povuku proti istoku, a tako bi se moralo i rumunjsko-rusko lijevo krilo u Dobrudži podvući na lijevi brijeg Dunava, što bi dalo neprijatelju pozicije, koje bi se teško ponovno zauzele. „Manchester Guardian" veli, da bugarsko-njemačke čete nisu dovoljno jake, da bi mogle Bukarešt ozbiljno ugroziti. U balkanskom se problemu zrcali sveopći vojni problem. Savezničke čete, koje se može metnuti protiv Bugarske, dva puta su veće od sviju ukupnih bugarskih četa, al se je ipak Bugarima posrećilo, da saberu premoć na strategično važnim točkama.

Wilsonovo mirovno posredovanje. Američke novine donose, da je Wilson konačno odlučio, da koncem ljeta ili pod ranu jesen izidje s prijedlogom o mirovnom posredovanju. Taj prijedlog imao bi biti podupрt zajedničkom izjavom svih neutralnih zemalja, koje tjeraju trgovinu sa zaraćenim zemljama. „Nation" izvješćuje da bi Amerika preuzela posredovanje pod slijedećim uvjetima: obustava navala i obnova svih narodnih zahtjeva u skladu s Wilsonovim govorom od 28. svibnja i gospodarske olakšice. Amerika ne bi dozvolila, da bude Rusija sama gospodar Dardanela. Mogao bi se uzeti u pretres prijedlog, da Njemačka kupi državu Kongo. Osim toga kane Udružene Američke države sklopiti ugovor protiv budućega rata i za slobodu mora.

Turci u Teheran. „Ruskoe Slovo" donosi, da su Turci potpunoma zagospodarili položajem u Teherunu. Rusija i Engleska namjeravaju kako to tvrde u Teheranu, postaviti ultimatum sa zahtjevom, nek Perzija razjasni sa izjavom položaj. Ako Perzija ne pristupi na stranu antante, ostavit će navodno diplomatski zastupnici antante smjesta Teheran sa izjavom, da je Perzija sama odgovorna za svoju sadanju i buduću sudbinu.

Domaće Vijesti.

Službeno nazivanje imena primorskih mjesta. Vrhovno je vojno zapovjedništvo naredilo, da se podredjena mu zapovjedništva, oblasti, čete i zavodi u službenom saobraćaju imaju služiti slijedećim novim nazivima namjesto prijašnjih talijanskih i to obzirom na netalijansku većinu pučanstva. Na temelju te odredbe vrijede u buduće slijedeća hrvatska i slovenska imena mjesta: Prosek mjesto Prosecco, Grljan mjesto Grignano, Kanal mjesto Canale, Opatjeselo mjesto Opacchiasella, Solkan mjesto Solcano, Savodnje mjesto Savogna, Devin mjesto Duino, Komen mjesto Comen, Nabrežina mjesto Nabresina, Sežana mjesto Sesana, Buzet mjesto Pinguente, Cres mjesto Cherso, Primorje mjesto Bescanuova, Krk mjesto Veglia, Labin mjesto Albona, Plomin

mjesto Fianona, Barban mjesto Barbana, Štinjan mjesto Stignano, Mošćenice mjesto Moschienizze, Volosko mjesto Volosca, Plavce mjesto Plava, Gradovima Rovigno, Capodistria, Muggia, Isola, Pirano, Lussingrande, Lussinpiccolo, Cittanova, Visinada, Parenzo, Dignano i Pola ostaje staro službeno ime obzirom na većinu njihovog talijanskog pučanstva. Abbazia ostaje Abbazia radi svojeg svjetskog glasa. Već uobičajena njemačka imena Mitterburg, Görz. Haidenschaft, Heiligenkreuz, Flitsch, Karfreit, Kircheim, Tolmein i Woltschach vrijede i nadalje. — Ta je naredba vrhovnog vojnog zapovjedništva podala zadovoljštinu kroz toliko doba vrijeđanome pravu hrvatskog imena. Vrsta je hrvatskih mjesta sa talijanskim nazivom u Istri prilično dugačka, ali nadamo se, da će i manje hrvatske i slovenske općine po Istri zadobiti službeno ona imena pod kojima ih domaći svijet nazivlje. Još se dogadja, da pisma sa isključivo hrvatskim natpisom, ne dospiju svojem naslovu. Dopisnica poslata u Brtuniglu kod Buja vratila se je odašiljaču, jer nije stavio uz hrvatski naziv i talijanski Verteneglio. Nova Vas kod Brtunigle ne smije da bude Villanuova. Na Puljštini, a osobito na Poreštini ignorirana su skoro posve prava imena čisto hrvatskih mjesta. Zašto se ne bi zvao Medulin samo Medulin. Rakalj samo Rakalj, a ne Castelnuovo, Laborika mjesto Lavarigo, Sveta Nedjelja a ne Santa Domenica di Visinada, Sveti Lovreč ili bolje Vlahovo a ne S. Lorenzo, Skitača ili Sveta Lucija a ne Santa Lucia, Kršan a ne Chersano, Pićan a ne Pedena, Gračišće a ne Gallignana, Beram a ne Vermo (Crv) itd. itd. Čovjek mora da se prekrsti pred raznim zemljovidima Istre, gdje su mjesta, u kojima neimade ma ni jednoga Talijana pod Bogom, označena zvučnim toskanskim nazivima. Tko je ikada sanjao, da u Istri ima kakav Castelverde, Rumenia, Piemonte ili Frascati, ali se ipak sva ta mjesta nalaze u talijanskim zemljovidima Istre. Naravno je dakle, da Talijani u kraljevini, držeći da je sve to istina, i misleći da se u Istri nalaze ta florentinska mjesta, dolaze do zaključka, da su u Istri Talijani u većini i kažu: Trascati, inače Sušnjevica, je naš. Doba je doista, da se sa takvim nazivima i kartama za uvijek prestane!

Iz Pazina nam javljaju, da je teško obolio profesor na hrvatskoj gimnaziji, gosp. Roža. Nade je, da će preboljeti, što mu od srca žele svi!

Zaplijenjen imetak. Na temelju zaključka vojničkog suda zaplijenio je pokrajinski sud u Trstu (sada Volosko) imetak slijedećih osoba radi sumnje prebjega neprijatelju i to: Hinka Walmarin, trgovca u Trstu te supruge mu Marije rodj. Lazzarovich i njihove djece Feruccio, Adolfa, Gvide i Lucijane Walmarin; Adalberta Hytha, pješaka u pukovniji 35; Milana Uroš iz Knina i Dragomira Kraljević iz Pučišća, pučkog ustaše 64. pukovnije.

Dopisnice vojne pošte, zelene boje. U svrhu da se olakoti poštanski promet od vojske na bojnom polju uvelo je c. i kr. više vojno zapovjedništvo posebnu uredovno izdanu dopisnicu vojne pošte na zelenom papiru. Ova dopisnica vojne pošte napravljena je jednako kao dopisnice vojne pošte na crvenom papiru, razlikom, da je tekst tiskan u crvenoj boji. Na dopisnici je tiskano u zemaljskim jezicima obaviješt „Ja sam zdrav, ide mi dobro" te opaska „Na ovoj dopisnici ne smije se pisati nikakva druga obavijest". Dopisnice rabe se jedino u prometu sa vojskama na bojnom polju. U zaledju ne izdavaju se takove dopisnice vojne pošte. Dopisnice vojne pošte tvorene od privatne industrije na papiru zelene ili slične boje neće se primati niti otpremati onda, kad bi uostalom odgovarale postojećim propisima.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je od 12. kolovoza od 12. rujna o. g. slijedeće prinose: Gg. činovništvo Prve Hrv. Štedionice, Zagreb, mjesto vijenca na odar pok. druga Krešimira Bobeka, c. i kr. nadpor. K 176; g. Ljudevit Poljak, Županja, sabranih po hrvatskoj omladini prigodom nar. blagdana 1916. K 410; uprava „Narodnih Novina", Zagreb K 60; gdjica Milly Stanger, Lovran lll. i zadnji obrok zapisa blagopok. ujaka Dragutina pl. Persicha K 100; Pere Magdić, Varaždin, dar g. A. J. umir. župnika u Varaždinu K 10; Družbina podružnica, Lanišće, K 31·70; Trg. obrtnička komora, Zagreb, šalje dar tvrdke Josip B. Deutsch, u Zagrebu, K 100; g. Josip Horvat sudski tajnik, Sarajevo, K 15; g. Gjure Gavrilović, mladji, Petrinja, sabranih u veselom društvu K 16; poglavarstvo upr. općine Sv. Ivan Zelina K 50; g. prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb, šalje: sabranih prilikom krstitke Mire kćerčice ravnatelja paromlina g. Jurja Etingera u Novigradu podr., a poslanih po g. Vidu Blažinčiću, tamošnjem duh. pomoćniku K 37; uadjene pred Nar. Kavanom u Zagrebu K 2; primljene od g. prof.-vjeroučitelja Ferdinanda Heflera u Zagrebu K 2; te od hrv. katol. narodne domoljubne omladine u Novigradu-Podravskom po tamošnjem ravn. učitelju g. Stjepanu Šimcu K 380; „Novosti", Zagreb, K 6; g. I. K. utemeljitelj svotu K 200; g. Ivica Gerechtshammer Tivat K 10; g. Petar Vudi, župnik, Sunja, K 44; tvrdka „Solo", Beč, za I. polugodište 1916 od prodanih žigica K 2868·18; poglavarstvo trg. Jastrebarsko K 50; g. kadet Julije Grün, Nagyssölles iz veseloga društva K 16; sabrano u škrabici u „Nar. Domu" u Voloskom, K 29·24; g. Mato Krnjević, Ivanićgrad, sabranih u škrabici K 8·20; g. Josip Krmpotić, Pula, sabranih putem „Hrvatskog Lista" K 965·98; družbina podružnica, Komiža, K 115; gradska blagajna, Bakar, K 20; poglavarstvo upr. općine, Krašić, K 20; žalosno društvo, Petrovaradin, K 64; g. Nikola Vežić, nadšumar, Drniš, član čete sabranih prigodom nar. blagdana i poslije K 55·40; sabrano u škrabici kod Kinkelovih u Rukavcu K 10; družb. podružnica, Split, K 1000; g. Zvonimir Truta kod ratnog žitnog zavoda, Rijeka, K 20; g. Ivan Gojtan, odvjetnik, Gospić, svoj mjesečni prinos K 10: Prva Hrvatska Štedionica, Zagreb, sabranih po g. Josipu Maixneru, prigodom oprosne večere g. Nikole Igića, kr. sudb. vijećnika u Bjelovaru K 25. — Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!!!

C. i k. mornarička glazba. Danas će mornarička glazba igrati na trgu Custoza slijedeće komade: 1. F. Jaksch: „Pod crveno-bijelo-crvenom zastavom", koračnica. — 2. H. Hofmann: „Razmahana mašta", intermezzo. — 3. L. Riedl: „Sa Stjepanskog trga", valčik. — 4. J. Fučak: Austrougarske pjesme i plesovi. — 5. F. Jaksch: „Medju mornarima", valčik. — 6. L. Kontski: „Lav se budi", junački glazbeni komad. Početak u 6 sati na veče.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 260 od 16. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Zellner.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik i. sl. Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Gospodarstvo.

Ministarska naredba o klanju teladi. Pokrajinskim se oblastima podijeljuje pravo, da dozvole ili zabrane klanje teladi obzirom na prilike i odgoj goveda u raznim krajevima.

Statistika zvonova u Koruškoj. Prigodom rekvizicije zvonova pronašlo se u 2665 crkava u Koruškoj 903.000 kilograma zvonova. Najstarije zvono u pokrajini visi u zvoniku župne crkve u Zellu, te potječe iz g. 1346. Iz istog su stoljeća još samo dva zvona ono u filijalnoj crkvi u Sv. Lovreču kod Wallenberga iz g. 1365. i zvono u filijalnoj crkvi u Slanici iz g. 1389. Iz 15. vijeka ima 16 zvonova, 43 iz 16. iz 17. vijeka 142. Radi starine poštedjeti će se u težini ukupno 63.741 kg. Ostala su zvona novija. Najveće je zvono u Koruškoj ono u Maria Saal, teži 6608 kg, te je radi starine poštedjeno (1687 g.). Druga zvona teže 3100 kg. (u Hermagoru), 2800 kg (u Gurku), sva su ostala puno manje.

Ratno maslo od sira. Na otoku Pagu zamijenjuju na svoj način maslo sa sirom. Nastrže se četvrt kila sira, te mu se primješa četvrt litra vode. To se dobro ispremješa i tako je ratno maslo gotovo.

Ratne klobase u Berlinu. Mesari se bave pitanjem, kako da pomognu zdravlju svojih kupaca i nestašici tustila i masti za vrijeme rata. Svi se slažu, da treba pružiti ljudstvu štogod sa kruhom. Namišlja se nova vrsta klobase na način Braunšviške klobase, kojom se namaže kriška hljeba, kaošto i maslom. Mesarski je nadmajstor u Berlinu zaznovao već i prikazao odboru za prehranu uzorak ratne klobase. Načinjati će se osobito od svinjskog i tustog govedjeg mesa. I drugi gradovi u Njemačkoj kušaju što slično i bave se ozbiljnim klobasičkim osnovama. Cijene će po funtu biti po 3 marke od prilike. Da uvidi naš narod, osobito na selu, koliko je zaostao, neka se sjeti, koliko mu se pršuta i druge svinjetine godimice pokvari, osobito u neratno vrijeme, i neka se uvjeri da bi mu korisno bilo imati izučenih mesara, mesarskih majstora i nadmajstora, koji bi mu i svinjetinu i drugog još mesa, kaošto treba, zgotovili za gladne zimske mjesece. Ugledajmo se u ustanove naprednih naroda, Manje političkog svadjanja i zbora, a više tvora.

Dunavska konferencija. Dunavskom konferencijom koja je 3. t. m. održana u Budimpešti, preduzeto je jedno mirnodopsko djelo u sred najtežih ratnih dogadjaja, ovi su posljednji bitno uticali i na program, jer država, koja za sad gospodari donjim Dunavom, postala je sada naš protivnik. Ali sadanje stanje nije bilo u mogućnosti da izmijeni glavnu tačku programa, koja ide na to, da već sada preduzme pripreme za one velike privredne radove, koji će se konačno posvršavati u vremenu poslije rata. Dunavska konferencija je imala da raspravi privredna saobraćajna pitanja od velikog značaja, jer se u toku rata pokazao pravi značaj Dunava kao najudobnitej medjunarodnog saobraćajnog puta. U savjetovanju učestvovali su najpozvaniji ljudi iz tri merodavne zemlje, da bi započeli riješenje privredno-političke strane dunavskoga pitanja, a jednodušnost odluke u glavnim pitanjima dunavskoga saobraćaja daje jamstvo o tome, da će se sastanci zainteresovanih činilaca Njemačke, Austrije i Ugarske u buduće ponoviti. Prijedlog za odluku sadrži u sebi načelo slobodne plovitbe na Dunavu, podizanje odgovarajućih pristaništa i njihovih uredjenja, o kojima će se po dotičnih dunavske države, a izdaci oko toga moći će se podmirivati pristojbama u visini učinjenih troškova. Dalje će radi osiguranja slobodne plovidbe na Dunava, predstavnici vlada dunavskih država izraditi jedan državni ugovor o dunavskoj plovidbi. Ta će dunavska konferencija imati i u buduće veliki djelokrug, čija će se opredjeljenja koliko je to moguće saobraziti djelokrugu središnje komisije za plovidbu na Rajni u Mannheimu. U privatno-pravnom pogledu pokrenuto je stvaranje jednog jedinstvenog privatnog prava za kopnenu plovidbu dunavsku. Odluke konferencije podnijet će se vladama koje učestvuju s molbom, da ih one sporazumno što prije ozakone, Savjetovanja o pojedinim pitanjima dunavskog saobraćaja produžit će se 18. i 19. t. m. u Budimpešti.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Oboje poljubiše Dobraniću ruke te podjoše zajedno u vrt, Klara pako stupi za kratak čas opet u sobu svoga muža.

„Ti si me zvao?"

„Da. Sjedni. Imam ti nešto priopćiti."

„Da čujem," odvrati Klara sjednuvši.

„Ti si se ružno ponijela prema mladiću."

„Onako, kako je zaslužio."

„Nije istina. Ti nemaš srca, ne znaš uvažiti njegovih osjećaja za domovinu."

„Šta je meni do domovine, meni je do djeteta moga."

„A meni, misliš, nije? Nu pustimo to. Ja slutim, da je mladić naveden bio u zamku."

„Ne znam, ne pitam. Bješe mu se čuvati."

„Ako udjem u trag spletci, joj si ga onomu."

„To govori onomu, koga se tiče. Ja ne znam, ne pitam za to. Molim te, govori o stvari. Nemam kada čekati. Moram još obaviti nekoliko pohoda."

„Dobro, govorit ću ti ukratko. Zapamti, da je vjenčanje našeg kćeri samo odgodjeno; poslije rata će se mladi uzeti."

„Dobraniću, ti si poludio!" viknu žena skočivši na noge.

„Mir! velim ti!" zagrmi Dobranić, „ni riječi više, to je moja tvrda volja. Da se nijesi usudila ni najmanje suprotnuti, niti djevojci dosadjivati ili odvraćati je. Jesi li razumjela?"

„Al ako ti na vrat dodje bankrot?"

„Otale! Otale! Nesrećo moga života!" kriknu Dobranić i pokaza joj vrata. Klara ode ne rekavši riječi

VI.

U ranu zoru dignu se vojska iz Zagreba. Visoko se vijahu hrvatske zastave, gromorno udarahu bubnjevi, a zvukovi trubalja prodirahu jutarnji zrak. Veselo je lepršala zastava rumena, bijela i modra, vijala se poput čudesna cvijeta nad glavama junaka. U rano jutro stupaše pod svetom zastavom i mlad hrvatski dobrovoljac Vladimir. Puška mu bijaše laka poput pera, telećak ga nije tištio, ta stupao je za sto i sto plemenitih srdaca, stupao je k najsvetijoj žrtvi za slobodu svojega naroda, a pred njim skakutaše po bistrom zraku o zlatnom suncu hrvatski stijeg — stara ta svetinja. Glasovito zasvira svirka davorija: „Prosto zrakom ptica leti!" a uz to klicaše narod oduševljen, razdragan; uz njega stupaše pobratim Evgenij, da ga ispratí na pohodu do kraj Zagreba. Lucije nije bilo uz njega, ali na svom srcu imao je milu joj sliku, mekan uvojak njezine kose i ružicu, koju mu dade djevojka na rastanku, u svom srcu nosio je Lucijinu prisegu, da će mu vjerna biti do groba, nosio je oni žarku neodoljivu ljubav, koja ga je sokolila na sveti boj. Zato stupaše lako, zato se poigravao s teškom svojom puškom. Lice mu je cvalo, srce skakalo, grlo kliktalo u žive glasove hrvatske davorije. Gotovo si mislio, mladić ide na pir. Ali Evgenij ne bijaše toli veseo. Poniknute glave stupao je uz svoga druga, premda nije ostavljao drage, premda je ostajao u domovini. Nakraj grada umuknu svirka, zanijemiše bubnjevi. Bataljun se zaustavi. Vojnici spustiše puške na zemlju, bilo im je dano mirovati nekoliko časaka, i za to kratko vrijeme dijeliti se od svojih dragih. Tu se je imao i Vladimir oprostiti od svoga pobratima. Evo još stoji čas cijela. Bože! Krasni, birani momci. Živa krv, svaki nosi u svom srcu nebeski plamen. Kako im oči sjaju, kako im je vedro čelo, kako sijevaju bajoneti i ljeska se lašteno remenje! Sad, sad će misli udariti na juriš, oboriti neprijatelja. Ali dodje zadnji časak mira. Majka stoji kraj sina, žena do muža, tu kane tiha suza, tu zadrhta nježan šapat, tu provali jecaj. Kako da tu ne klone i najsrčanije srce, kako da se tu nesmuti i najbistrije oko? Ta ljudi smo. Tu stoji četa na svetom tlu zavičaja svoga, ali što će biti ondje u stranom svijetu, gdje odasvud zijeva crno zjalo smrtonosna topa, gdje se iz svakoga grma peri ubojit nož, gdje je bijesno kopito spremno bez smilovanja pogaziti najuzvišenije srce, gdje te na vratima očekuje smrt? Oh lijepo je junački mrijeti za slobodu, za domovinu svoju, ali i junak umire teško. Lijepa četa! Kakva li će biti, kad se povrati? Hoće li donijeti zastavu cijelu i slavnu, ne će li mnogo tih milih očiju zaludu tražiti svoje drago, s kojim se oprosti na ovom mjestu? Vladimir stajaše na strani držeći pušku pri nogu, a uz njega Evgenij. Prijatelji šućahu. Kad je srce prepuno, vazda se šuti. Dva, tri puta kanda se je Vladimir pošaliti, nasmjehnuti htio, al kad mu oko zapne na zvoniku svetoga Kralja, kad spazi u daljini Zagreb, gdje pliva u jutarnjem rumenilu, preleti mu preko čela oblačak, smuti mu se oko.

„Ti ćeš mi pisati, Vladimire?" istisnu Evgenij.

„I ti meni," odvrati dobrovoljac.

„Da."

„Jesi li našao Milivoja?"

„Nijesam; hulja umaknu iz Zagreba a ne zna se, kamo."

„Molim te, pohodi kadšto Luciju i oca. Piši mi sve na tanko, čuješ li, sve. Sjećaj je mene. Reci, neka svaki dan o zapadu sunca spomene ime moje, i ja ću u taj čas njezino. Tako ćemo barem u duhu biti zajedno."

„Hoću, hoću," kimnu Evgenij glavom. „Ne imaj brige. Čuvat ću djevojku, bit ću ti zamjenikom."

„Oho!" pošali se Vladimir, „to je vrlo opasno, prijatelju. Takvi si zamjenici kadšto prisvajaju potpuno gospodstvo, te znadu istisnuti onoga, koga zastupaju."

„Nemaj brige! Ja nijesam poeta, ja sam prozaik."

Na časak zašutiše oba. Časnici se počeše skupljati, zapovjednik je dijelio zapovijedi. Vidjelo se, da će četa skoro krenuti. Svakoga je zgrabilo za srce. Evgenij uhvati Vladimira za ruku:

„Brate!" reče, „čas je blizu, dijeliti se je. Prvi put se dijelimo ovako — mi, koji smo zajedno porasli od malih nogu. Nijesam mislio da ću te ovako ispratiti. — Vladimire! Tebe je tudja zloba jarila, tvoje mlado pjesničko srce usplamti i potjera te u boj. Plemenit si, slava tebi. Bog te blagoslovio na tvom putu, Bog te štitio pri svakom koraku, ali čuvaj se i ti. Tvoja je ćud lako upaljiva. Ne srni ludo u pogibelj! Sjećaj se Lucije i svoga pobratima. Povrati nam se pobjeditelj, donesi na svojoj puški ne samo krvavi lovor-vijenac nego i maslinu sretnoga mira. Čuvaj si glave, vrijedna je, da misli i snuje još dugo godina o sreći naroda. Tebe uznijeće krila fantazije, ti si se ugledao u Nijemca Körnera. Oh koliko vruće želim, da tvoji ideali postanu istinom, ali ideal pjesnika toli je krasan, toli sjajan, da ga se mrna pamet gotovo boji. Čuvaj se za rod, za rad. Nosit ćeš pušku, junački ćeš je nositi, ali ti nijesi rodjen za pušku. Bog zna, kakvi će dani doći na nas, jer smo promjenljivi, lakovjerni. Možda dodje mrtvilo na nas, pa će trebati plamenih duša, da nas gorijom nebeskom vatrom. Takva je tvoja duša."

„Idi, idi, molim te", nasmjehnu se pod silu Vladimir, „lijepo li me sokoliš na rat. Znam ja, da ne idem na dvoranski ples, gdje čovjeka samo lijepe oči rane; ali vjeruj mi, ja svoje glave toli jeftino prodati ne ću. Čekaj, čekaj samo, brate! Sjedit ćemo mi još kao starci i susjedi na svom imanju u zapećku pušeći duge lule, pa ću ja našoj djeci pričati, kako smo pod Jelačićem Košuta tukli. Čekaj, čekaj — —"

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 433.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u malopradaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 18. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Neprijateljske navale na svim frontama suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 17. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Jugoistočno Hatszeza (Hötzinga) izvršile su honvedske kumpanije i njemačka odjeljenja uspješnu provalu. Inače nema na rumunjskoj fronti ništa od osobite važnosti.

Na ruskoj fronti je neprijatelj jučer opeta izvanredno napeo svoje sile da uzdrma saveznićke linije. Borba se je svuda odlučila u naš prilog.

Bojna fronta nadvojvode Karla bijaše sa daleko premoćnim silama napadnuta jugozapadno Dornawatre, medju Kapulom i Czernahorom, sjeverozapadno Jabloničkog klanca, sjeverno Stanislava, na Narajowki i jugoistočno Brzezany-a. Neprijateljska su jurišanja, izuzevši neznatan uspjeh istočno doline Lipnice, svuda svršila potpunim neuspjehom za Ruse. Jednako su svršile neprijateljske navale protiv bojnih sila vojske gen. pukovnika pl. Böhm-Ermolli-ja, koja se bori medju Zborowom i najgornjim Serethom pod zapovjedništvom gen. puk. pl. Ebena. Neprijatelj bijaše uslijed uspješnog sudjelovanja pješadije i topništva svuda glatko odbijen. Rusi su namjeravali izvršiti glavni udarac protiv vojske gen. puk. pl. Tersztyanskszky-a, protiv koje su bacili u boj i novo uvrštene gardne divizije. U mnogobrojnim vrstama ibaciše se ruske mase medju Pustomyty-em i Zaturcy-om sveudilj protiv odsjeka kojim zapovjeda gen. pl. Marwitz. Neprijateljske su kolone većim djelom bile slomljene već pred našim zaprijekama. Gdje im je uspjelo, da na pojedinim točkama prodru, bijahu u protunavalama opeta bačene. Bojište je pokrito mrtvim i teško ranjenim Rusima. Razmjerno maleni broj zarobljenika govori o ljutosti bojeva. Naši su gubici razmjerno maleni.

Talijansko bojište.

Na kraskoj visoravni nastavljaju Talijani svojim navalama danju i noću. Naša fronta nije bila uskolebana. U sjevernom su odsjeku neprijateljske sile nakon navala bez straha ostabile. Bitka bijaše najljuća medju Lokvicom i Kraskom glavicom jugoistočno Doberdobskog jezera. Premda je neprijatelj na ovaj dio fronte neprestano šiljao svježe sile te je mjestimice mogao prodrijeti u naše linije, ipak se je boj iz bliza svršio uvijek u prilog naših četa, medju kojima se je osobito istakla pješadijska pukovnija br. 96. Gubici Talijana su obzirom na upotrebu masa na uskom dijelu bojišta izvanredno visoki. Tako je samo u hrvanju za imenovanu krasku glavicu iskrvarilo 7 neprijateljskih pukovnija. Na fronti sjeverno Vipave pa sve do Krna je živahnost topovskog boja porasla. U bovškom je odsjeku nakon živakne topovske pripreme neprijatelj bezuspješno napao Vršić, Ravelnik i Rombon. U Fassanskim Alpama su bili odbiti mnogi pokušaji Talijana, da se uspnu na Coltorando.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. četa nema nikakovih osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Jedno je jato hidroplana u noći od 16. na 17. t. mj. uspješno nabacalo teškim bombama nasade u Mestre. Svi su se hidroplani vratili čitavi.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. (D. u.). Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kod vojske gen. maršala vojvode Albrechta würtemberškoga te na sjevernom krilu vojne skupine prijestolonasljednika Rupprechta traje živa bojna djelatnost. Nastavlja se trajna bitka na Sommi. Sjeverno rijeke su bili krvavo suzbiti svi napadaji, djelomično već u zatvornoj vatri. Traje još borba za malena engleska gnjezda kod Courcelette, kod Flore i istočno Lesbeoufsa. Sjeverno Ovillersa postigli smo u navali uspjeha. Južno Somme nije došlo do nikakvih, izrazitih navala; ni tu nije topovski boj bio prekinut.

Istočno bojište.

Fronta princa Leopolda bavarskoga. Na čitavoj fronti južno Pinska pokazala se je pojačana djelatnost ruske vatre. Zapadno Lucka napao je u divljim valovima neprijatelj u jutro, oko podne i prema večeru na od prilike 20 km širokoj crti Zaturcy- (na Tury-ji) Pustomyty čete gen. pl. Marevitza, koje stoje pod vrhovnim zapovjedništvom gen. pukovnika Tersztyanszky-a, sa jakim silama, medju njima i obim gardnim zborima. Udarac se je izjalovio uz najveće djelom — kako vijesti kažu — strašne gubitke. Na fronti vojske gen. pukovnika pl. Böhm-Ermollija su takodjer posve propale najjače navale medju Serethom i Strypom, sjeverno Zborova, naperene protiv njemačke crte gen. pl. Ebena.

Fronta nadvojvode Karla: I na Narajovki i istočno od nje udario je neprijatelj sa jakom navalnom skupinom. Više je puta uzaludno jurišao, konačno je u malenoj dubljini potisnuo frontu. Sjeverno Stanislava bila je nakon kratkog boja iz bliza odbijena ruska djelomična navala. U Karpatima je neprijatelj uzaludno bacio guste kolone u juriš protiv naših položaja na obim stranama Ludove. Tu, kao što i na graničnim brdima zapadno Sipota i jugozapadno Dornawatre bio je na najkrvaviji način suzbit.

U Sedmogradskoj prodiru Rumuni prema odsjeku Kokela na obim stranama Oderkelle (Szekely-Udvarhely).

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: U Dobrudži se nastavlja proganjanje neprijatelja. Na macedonskoj fronti nema nikakvih važnih dogodjaja. Na Maglenskoj fronti te sjeverozapadno jezera Tahino bijaše neprijatelj odbijen. Kavala bijaše opstrijeljavana sa morske strane.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 16. (D. u.) Glavni stan javlja:

Felahijska fronta.

Našom smo topovskom vatrom raspršili neprijateljske pješadijske sile, zadavši im velike gubitke.

Perzijska fronta.

Sjeverozapadno Hamadana natjerali smo u bijeg neprijateljsku konjaničku eskadronu, te smo joj kod toga zadali velike gubitke.

Brzojavi.

Srbija

Geneva, 16. Solunski je dopisnik „Petit Journala“ govorio sa ministarskim predsjednikom Pašićem, koji je izjavio, da će, čim antanta osvoji nekoliko četvornih kilometara srpske zemlje, kralj Petar, prijestolonasljednik i članovi srpske vlade odmah otputovati u oslobodjeno područje. Na to će biti izabran jedan grad privremenim glavnim gradom i to već toga radi, da se svijet čim prije sjeti državnog opstanka Srbije.

Bern, 16. Jučer i prekjučer je srpska skupština držala na Krfu tajnu sjednicu. Pašić je podao razjašnjenja o općem političkom položaju.

Bugari u Dobrudži.

Sofija, 16. O ratnim dogodjajima u Dobrudži dolaze ovamo vrlo rijetke vijesti, jer se tu drži pred očima, da se saopćuju izvještaji samo o svršenim vojnim operacijama. Toliko je ali ustanovljeno, da bugarske čete svuda pobjedonosno napreduju, a osobito energično protiv crte Crnavoda-Konstanca, i to baš na području, gdje je sudjelovanje ruskih i rumunjskih četa najpotpunije.

Govori se, da su ruske čete u Dobrudži bile izvanredno iznenadjene silom i bijesom kojima su bugarske čete na njih udarile. Ruske su čete mislile, da će Bugare predobiti frazom o slovenskom bratstvu. Sukobile su se ali sa divljim i bijesnim neprijateljem.

Značajno je, da su Bugari, koji su unišli u Dobrić, našli slijedeći poziv: „Bugarska braćo! Reklo nam se je, da se nećete protiv nas boriti. To je laž. Borili ste se kao divlji. Jedan se je Bugarin bacio na 50 Rusa. Ćete ste mahnitost učinili krijepošću. Vaši ruski drugovi“.

Rasplinuo se je san o rusko-bugarskom savezu. Svaki Bugarin znade, da brani svoju kuću i kućište od Rusa.

Iz Francuske.

Koln, 16. Prema „Kölnische Zeitung“ prouzročila je u Francuskoj naredba o novom naknadnom novačenju veliki strah. Radi pomanjkanja namještenika vrlo osjetljivo trpi promet privatnih željeznica. Velike ploštine polja ne mogu da budu obradjene radi pomanjkanja radnih sila.

I novine se vrlo tuže. „L'Oevre“ piše, da je 31. kolovoza bilo upozvano k streljačkim vježbama 20.000 oružnika, koji će nato ići na bojište. Nema sumnje, da je Francuska tako izcrpila svoj čovječji materijal, da je to prava narodna katastrofa.

Ženeva, 16. Nakon Briandova govora predložili su socijalistični zastupnici Duglens i Brizon, podupriti glasovima 78 socijalističnih zastupnika, neka se zahtjeva od ministarskog predsjednika daljnja razjašnjenja o sadašnjem vojničkom i političkom položaju.

Urota protiv francuskog poslanika u Ateni.

Pariz, 17. (D. u.) Pariški „Echo“ doznaje iz Atene, da antivenizelistički listovi pišu, e je istraga radi urote protiv francuskog poslanika dokazala, da se je radilo samo o prividnoj uroti.

Iz Grčke.

Milano, 17. (D. u.) „Corriere della sera“ javlja iz Rima, da mjerodavni grčki krugovi smatraju vrlo problematičnim, da li bi Venizelos, kad bi imao da sastavi kabinet, bio za ustup Grčke u rat. Ni Venizelos nije tako sklon četvornom savezu kaošto je prije bio, jer mu pripada Italija.

Novi grčki kabinet.

Amsterdam, 17. (D. u.) Reuter javlja iz Atene: Novi je kabinet sastavljen na slijedeći način: Kalogeropolus je preuzeo predsjedništvo i istodobno lisnicu za vojnu i financije, Damianos je postao mornaričkim ministrom; Rufos, ministrom unutrašnjih poslova; Karaponos ministrom vanjskih poslova; Bokotopolus je preuzeo ministarstvo pravde; Kanaris, ministarstvo nauke; Kaftanzoglu ministarstvo prometa; a Bassilios ministarstvo za gospodarstvo.

Grčka kriza.

Haag, 16. „Daily Telegraph“ javlja iz Atene: Uzroci, što je Dimitrokopolus odbio sastavu kabineta, jesu slijedeći: Kod njegova razgovora sa engleskim poslanikom, zahtijevao je potpunu slobodu gibanja obzirom na unutrašnji položaj te je želio, da smije odmah raspisati izbore, kod kojih bi vlada imala da nastupi kao politička stranka. Posljednji je ali uvjet bio u protuslovlju sa antantinom notom od 21. lipnja, prema kojoj vlada ne smije, da na nikakav način upliviše na izbore. Stoga nije engleski poslanik mogao da podupre Dimitrokopolusov program, česa radi je on odbio kraljev nalog.

Pritisak na Grčku.

Atena, 17. (D. u.) Reuter javlja, da je antanta saopćila grčkoj vladi, da je četvorni savez uredio nadziranje pošte i brzojava.

Sarrailova ofenziva.

Geneva, 16. „Eclair“ doznaje, da je Sarrailova ofenziva bila odmah prekinuta. Uzrok je tome predaja 4. grčkog zbora Nijemcima, uslijed česa je postala vjerojatnijom Sarrailova bojazan, da bi ostala grčka vojska mogla u odlučnom trenutku pasti u ledja četvornom savezu.

„Guerre mondiale“ opaža, da je Sarrail prekinuo opskrbu Macedonije hranom. Brodovlje je četvornog saveza blokiralo obale, uslijed česa je Grcima prijetila smrt od gladi. Grci su odabrali put predaje. Radikalno novinstvo zahtijeva protumjere u Ateni. Četvorni savez da bi morao kraljevu obitelj internirati na jedan ratni brod.

Razni brzojavi.

Carigrad, 17. (D. u.) Enver-paša se je vratio. Bio je primljen od sultana u audijenciju.

Potopljene ladje.

Beč, 17. (D. u.) U kolovozu je bilo sa strane podmornica središnjih vlasti, dotično uslijed mina potopljenih ukupno 126 trgovačkih ladja sa ukupno 170.779 brutto-tona. Osim toga bijaše potopljeno 35 neutralnih trgovačkih ladja sa ukupno 38.568 brutto-tona, jer su prevažale prikriomčarenu robu k neprijatelju.

Ministarstvo vanjskih poslova će naskoro objaviti zbirku diplomatskih spisa, koji govore o odnošajima medju Rumunjskom i Austro-Ugarskom od navještenja rata dalje.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 15. Služb. izvj. od 14., 3 sata popodne: Sjeverno od Somme suzbili su Francuzi noćas više njemačkih navalnih pokušaja na južnom kraju visa 76. Po novim vijestima izvela je jučerašnje žestoke njemačke protunavale u ovom kraju jedna divizija, koja je u brzini bila dopremljena sa verdunske fronte. Južno od Somme neprijatelj je poduzeo bezuspješno više pokušaja protiv različitih točaka naše nove fronte. Južno od Chaunelsa smo kod jedne od onih navala uzeli pod vatru neprijateljski odio, po prilici jednu kompaniju, i gotovo ga posve uništili. Na desnoj obali Moze bez muke smo odbili dvije njemačke navale na nove francuske položaje u šikarju Vauxa i u šumi Chapitre.

14. o. mj. u 11 sati u noći: Na sjeveru Somme proširili smo naše položaje na dijelu naše fronte, koji leži sučelice Combresu, te jurišem zauzeli jugoistočno od ovoga mjesta zaselak Le Priez, izgradjeno neprijateljsko uporište. Do vrlo je živahnih pojedinačkih bojeva došlo sjeverno i južno od Bouchavesnesa. Zatim smo uzeli iznimke osvojeno zemljište. Južno od Somme postigli smo uspjehe u navali s ručnim granatama istočno od Belloy en Santerre. S ostale fronte nema važnije vijesti. Na belgiskoj je fronti dan mirno protekao.

Istočna vojska. Od Strume do Vardara topovska vatra uz prekide. Infanterijskih bojeva nema, osim sukoba patrulja na različitim točkama fronte. Zapadno od Vardara nastavljaju srpske čete svoje napredovanje. Zauzele su bugarske šančeve izmedju Kovilja i Vetrenika i znatno su napredovale u pravcu na Kajmaokalan, sjeverozapadno od Ostrovskoga jezera. Nakon ogorčenoga boja, koji je neprijatelja stajao teških gubitaka, osvojili su Srbi visine zapadno od visa 1506. Njihovi su odjeli predstraža napredovali do podnožja Kalkanidze. U okolici južno od Ostrovskoga jezera traju bojevi uspješno za nas. Jedan je neprijateljski aeroplan oboren od jednoga našega kod Čarnobića.

Rusija.

Petrograd, 15. Služb. izvj. od 14. t. mj. poslije podne:

Zapadna fronta: Položaj je nepromijenjen.

Kaukaska fronta: U odsjeku istočno Kygija razvili su nama neprijateljski Kurdi živahnu djelatnost. U području Hamadan su naše čete nakon puškaranja zaplijenile u dolini rijeke Falpančay stado deva i ovaca.

Balkanska fronta: U okolici Silistrije, na desnom brijegu Dunava, se vrše bojevi. Rumuni su odbili niz njemačko-bugarskih navala te su zaplijenili 8 lakih topova.

Petrograd, 17. Služb. izvj. od 16. t. mj. poslije podne. Zapadno bojište: Nema ništa važna.

Italija.

Rim, 14. Služb. izvj. od 13. t. mj. U Valarsa i u gornjoj dolini Posina nastavljamo naše mjestimične navale. 11. t. mj. na veče odbili smo neprijateljske napadaje istočno Griso i u dolini Zara. Sjeverno Falzarego (potok Costeana, Boite) su alpini zauzeli položaj, koji vlada nad Forcellom, Travenazom i Lagaznici. Na ostaloj fronti nema važnih dogodjaja. Jučer na veče su neprijateljski letioci bacali bombe na Mletke, Pordenone, Latisana, Marano, Lagunare, Cervignano i Aquileia. Bile su pogodjene nekoje osobe i nanešena laka šteta.

Solunski odsjek. U području zapadno jezera Butkovo došlo je 11. i 12. t. mj. do manjih okršaja izmedju naših i bugarskih odjeljenja. Potisnuli smo Bugare preko željezničke pruge Doiran-Demirhisar.

Rumunjska.

Bukarešt, 15. Služb. izvj. od 14. t. mj. Na sjevernoj i sjeverozapadnoj fronti smo zauzeli kod Neagre (?) u dolini Maroša skladište sa municijom i predmetima za opremu. Naše su čete napredovale u okolici srednjeg Olta te su zaposjele krajeve Barsaolt (Barot?) i Bogata Olteana (Oltbogat). Južno Hermannstadta smo zaplijenili oklopljeni vlak.

U Dobrudži na cijeloj fronti žestoki bojevi.

Njemačko je novinstvo širilo vijesti, koje bi imale dokazati, da su rumunjske, u Dobrudži operirajuće čete, počinile na bugarskom pučanstvu grozote. Skoro da se niti ne isplati oprovrgavati te lažne tvrdnje. One imadu samo tu namjeru, da odvrate pozornost od okrutnosti, što su ih bugarske čete počinile na ranjenicima i zarobljenicima te na rumunjskom pučanstvu. Bugarska vojska običava činiti ono, što se ne bi smjelo činiti. Njezin je glas bio konačno ustanovljen i označen nasiljima, koje je ona skrivila prema svim susjedima na Balkanu, za vrijeme posljednjeg rata.

Političke Vijesti.

Rusi se boje zime u Karpatima. Javlja se iz Stockholma, da se je veliki broj članova ruskoga vrhovnoga ratnoga zapovjedništva izjavio protiv novoga zimskoga rata u Karpatima, te traži, da se propise austrijska bojna crta još pred zimom.

Interniranja u Rumunjskoj. List „Ruskoe Vedomosti“ javlja, da se više tisuća u Rumunjskoj nalazećih se Njemaca, Turaka i Bugara internirati u Šipati, i to čim budu jur internirani Austrijanci i Ugri odaslani u južnu Moldaviju.

Antanta nadzire rumunjske operacije. Neuspjeh rumunjskoga oružja u Dobrudži i trvdokornost, s kojom Rumunjska nastavlja svoj ofenzivni nacrt u Sedmogradskoj, dalo je povoda, da se je rusko više zapovjedničtvo temeljito posavjetovalo sa Rumunjskom. Na sastanku bili su nazočni takodjer zastupnici Francuske, Engleske i Italije, koji su vrlo odlučno ustali protiv dojakošnjeg nastupa Rumunjske. Zaključilo se, da ima general Ivanov otputovati u rumunjski glavni stan, te ga ujedno ovlastilo da prisili Rumunjsku na izvadjanje ratnih operacija u okviru skupnih zaključaka.

Iz krunskog vijeća u Bukareštu. Bukareški dopisnik „Ruskoga Slova“ javlja opširno o krunskom vijeću, u kojemu je bio prihvaćen navještaj rata. Kralj Ferdinand došao je u krunsko vijeće tvrdim zaključkom i bez okolišanja izrazio želju, da se sudbina Rumunjske veže sa onom Rusije i saveznika. Naglasio je, da je došao do toga zaključka po zrelom razmišljanju, akoprem mu je bilo u početku teško. Da oživotvori velikorumunjske sanje, mora Rumunjska ratovati. Uvjeren je, da će biti ovaj rat vrlo težak i možda vrlo dugotrajan, ali ga to ne može odvratiti od njegovog zaključka. Velika Rumunjska može nastati samo s bojem i žrtvama; kad bismo se sada odrekli boja i žrtava, ne bi nam se nikada više pružila tako zgodna prilika. „Mi nismo izazvali rata“, rekao je kralj, rat je došao sam, došao je pod uvjetima, što ih nismo mogli otklonuti. Za navještaj sam rata tvrdo odlučen i ne dolazim u krunsko vijeće, da ga zamolim za savjet, već samo za njegovo podupiranje. U ovom svetom ratu zahtijevam jednodušnost. Konačno je zamolio kralj, nek ustane onaj, koji je protivan ratu, pri čemu je pogledao Petra Carpa. Carp je nato progovorio, ali ipak nije podvrgnuo kralja kritici, već samo njegov kabinet. Na Carpovu želju, nek Bratianu utemelji svoje ratno rovarenje, podijelio je kralj riječ Bratianu. Bratianu je rekao, da je iza balkanskog rata polagano došao do uvjerenja ob opasnosti saveza s Njemačkom i podunavskom monarhijom. Godine 1914., iza razgovora s poslanikom grofom Czerninom, došao je do zaključka, da Ugarska ne kani dati nikakvih koncesija, da se dakle od saveza sa središnjim vlastima ne može ništa očekivati. Iza navještaja rata sa strane Italije nije bilo već opravdano, da pripadamo savezu kao latinsko pleme. Naša intervencija u prilog antanti postala je tako povjesna potreba, ali nas je u početku rata zadržavao cijeli niz okolnosti. Morali smo čekati. Polagano smo uvidjeli, da je njemačka pobjeda dvojbena, dok je sada, uslijed naše intervencije, isključena. Čeka nas veliko krvoproliće, možda čak i neuspjeh, ali mi ipak moramo po tom putu. Od onoga dana, kad sam potpisao ugovor sa saveznicima, prestalo je biti velikorumunjsko pitanje samo narodnosno pitanje, te je postalo političko pitanje. Riješiti će se sada ili kasnije. Ako se sada ne umiješamo u stvar, bilo bi kasnije prekasno i izgubili bismo sve.

Amerikanci o Njemačkoj.

Neka gospodarska korespondencija koja izlazi u New-Yorku, piše o privrednoj snazi Njemačke:

Položaj Njemačke nije nikada bio dovoljno priznat. U Englezkoj, a u manjoj mjeri u Francezkoj postavili su formalno zadatak, da podciene njemačko privredno blagostanje i njemačko narodno imanje. Mi cienimo njemačko narodno imanje sa 95,2 milijarda dolara, englezke na 81,9 milijarda, a Francezke na 60,5 milijarda. Po drugim ocjenama procjenjivalo se njemačko narodno imanje do skora još na samo 78,8 milijarda dolara, pa i još niže. No ove ocjene mogu vriediti za prošlost, ali nikako ne odgovaraju sadašnjim prilikama. Te procjene ne vode računa o velikom povećanju produkcije robe i tvorničkih proizvoda. Za vrieme posljednjih deset godina, za kojih imamo statističkih podataka, njemačka je proizvodnja sirovoga gvoždja porasla za 73,4 po sto, a ista englezka produkcija samo sa 11,7 po sto, njemački željenički prihodi za 69,9 po sto prema 19 po sto u Englezkoj; njemačka trgovačka flota za 49,5 po sto prema 24,2 po sto kod englezke trgovačke flote; uvoz se popeo za 89,8 po sto, a englezki samo za 40,9 po sto; izvoz za 91,4 po sto prema 71,9 kod Englezke. Depoziti u bankama porasli su za 339,7 po sto prema 51 po sto u Velikoj Britaniji i 86,9 po sto u Ujedinjenim Državama.

Bitke se ne će dobiti podcjenjivanjem njemačkog narodnog blagostanja i njemačkih državnih prihoda, a mi mislimo, da su ovdje navedeni brojevi blizu istini, unatoč protivnom mišljenju drugih autoriteta. Ako je tako, to će poslije zaključenja mira financijski položaj Njemačke biti znatno jači od ma koje druge evropske zemlje.

U drugom jednom izvještaju istoga lista nalazi se ovo uporedjenje privredne snage Njemače i njenih protivnika:

Stanovništvo Njemačke brojilo je god. 1915. 68,032.000, Francezke 39,745.000, Englezke 46,804.000 i Rusije 179,566.000. Narodni imetak iznosio je na jednu osobu u Njemačkoj god. 1895. 759 dol., god. 1915. 1355 dol., u Francezkoj 1216, odnosno 1522 dol., u Englezkoj 1569, odnosno 1751 dol., u Rusiji 297, odnosno 321 dol. Porast u tih 20 godina iznosio je dakle u Njemačkoj 78,5 po sto, u Francezkoj 24,1 po sto u Englezkoj 11,6 po sto, a u Rusiji 8,1 po sto.

Ukupni narodni prihodi iznosili su god 1915. u Njemačkoj 14.688 milijuna dol., u Francezkoj 7432 mil., u Englezkoj 9173, a u Rusiji 8.978 milijuna dolara. Ukupni državani dugovi pako iznosili su do 31. srpnja 1916. u Niemačkoj 16.003 milijuna dolara, u Francezkoj 13.965, u Englezkoj 15.556 i u Rusiji 14.775 milijuna dolara.

Na osnovu tih brojeva izračunava se, koliko je potrebno utrošiti čitavih godišnjih prihoda dotične države za izplatu cjelokupnoga duga. Rezultat je da bi Njemačka morala dati 1.09 puta svoj godišnji prihod, Fracezka 1,88, Englezka 1,70, Rusiji 1.65 godišnjih prihoda. Još jasnije govori drugi račun, kojim se izpituje, koliko bi godina kojoj državi trebalo, da izplati cjelokupne dugove, ako bi na tu izplatu svake godine upotriebila jednu šestinu svojih ukupnih prihoda. Rezultat je ovaj: Njemačkoj bi trebalo 6,64 godina, Francezkoj 11,28, Englezkoj 10,20, a Rusiji 9,99 godina.

S obzirom na napore, što ih čine protivnici Njemačke da omalovaže privrednu i novčanu snagu Njemačke, ugodno je konstatovati, da se u amerikanskim krugovima ipak može čuti objektivan sud i da nije svima ovladala bajka o predstojećoj privrednoj i novčanoj propasti Njemačke.

Domaće Vijesti.

Iz Hrvatske.

Povratak hrvatskih delegata. Pošto su hrvatski delegati u Budimpešti svršili svoje konferencije u stvari stajališta prema predlozima grofova Andrassya i Apponyia te u stvari aprovizacije Hrvatske, vratili su se većinom u Hrvasku. Kako je jučerašnji službeni komunike javio, hrvatski su delegati sa ugarskim mjerodavnim faktorima konferirali glede toga, kako da se iz Ugarske namakne manjak, koji je u Hrvatskoj i Slavoniji nastao zbog loše ovogodišnje žetve. Konkretni je rezultat ovih konferencija taj, da je Hrvatima izjavio grof Tisza, da je vrlo rado spreman, da što skorije odredi s kompetentnim faktorima Hrvatske glede nadomještenja toga manjka sve što je moguće. Koliko se iz izjave grofa Tisze moglo razabrati, uredjenje je ovoga pitanja sa Hrvatskom u vezi sa momentanim pregovorima Ugarske i Hrvatske u istom pitanju.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 261
od 17. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Starhel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik i. sl. Dr. pl. Kováts.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: pučko-ustaški liječnik Dr. Buzolić.

Gospodarstvo.

Obroci masla i margarine u Berlinu iznašaju 60 grama masla i 30 g. margarina na tjedan po osobio uz cijenu od 25 do 32 pfeniga na 60 gr. masla a 12 pfeniga na 30 grama margarine.

Upisivanje 5. njemačkog ratnog zajma. Lebensversicherungs-Aktien-Gesellschaft Friedrich Wilhelm 20 milijuna M.; štedionica grada Osnabrück 8 milijuna; Gothaer Lebensversicherungsbank 7 milijuna; Aachener Verein 15 milijuna; štedionica grada Požnanj 2 milijuna. Požnanjski je nadbiskup izdao odredbu, kojom se svećenstvo ovlaštuje da u najopsežnoj mjeri postave crkveni novac na raspolaganje za ratni zajam.

Austrijski kartel zrcalskih ploča je povisio cijene staklu za 20 po sto.

Izvješće ruske banke od 5. o. mj. donosi: Zlatna zaliha iznosi 1551·6 milijuna R; u prvom je tjednu rujna ostala skoro nepromijenjena. Papirnatog novca teče već za 7021·5 milijuna R. Zlato dakle pokriva samo 22 po sto papirnatog novca (prošlog tjedna 22·2 po sto).

Izvješće njemačke banke od 7 o. mj.: Zlatna zaliha: 2469·7 milijuna M.; svota papirnatog novca 7175·1 milijuna M. Zlata ima dakle više nego li prošlog tjedna. Iznos je papirnatog novca dorasao za 57 milijuna M.

Razne Vijesti.

Manganove rude. Ima u prirodi čitav niz ruda, za koje bi čovjek na prvi mah rekao, da nisu ni od kake važnosti. Često puta već svojom vanjštinom odbijaju od sebe oko čovjekovo, viklo vanjskom čaru. A ipak mnogi član rudnog carstva zna biti od zamašite važnosti po kulturno nastojanje čovjeka. Gotovo da je sva današnja industrija ovisna sad o ovoj, sad o onoj rudi. Svagdje ima ruda udjela i gdje nje nema eto i zastoja u tvornicama. U današnje doba, gdje smo upućeni sami na se, izbija sve jače važnost pojedinih ruda, pa i onih, na koje u mirna vremena nismo ni mislili. Golemi rat, pod kojim stenju narodi Evrope, podigao je na površinu i manganove rude, one neugledne, crne i mrke rude, koje omogućuju mnoge potrepštine, što su u ratu od ne male važnosti. Nema na njima čovjek što da vidi. Crne, mrke gromade, rekao bi, komadi kamena okaljana u čadji i tko da pomisli, e se iz tih crnih komada dobivaju oni lijepi tamno-crveni leci kalijeva permanganata, koji se onako lako otapaju u vodi bojadišući je prekrasnom crvenom bojom. I svi mi dobro poznajemo taj permanganat, jer smo njim i toliko i toliko puta ispirali rane, usta i grlo naše, da zapriječimo infekciju, zarazu. Neke od tih surih ruda, osobito manganov surac (Braunstein, piroluzit) imadu tu vrlinu, da oduzimaju solnoj kiselini klor; s jednim se dijelom toga klora spaja mangan, a drugi dio ostaje slobodan i kao ogavan, otrovan plin izilazi van. I baš za dobivanje toga klora važne su manganove rude. Teško da bismo imali čisto staklo, da nije tih ruda. Za fabrikaciju stakla služi kremen. No taj nije gotovo nikad bez željeza, što je za staklo dosta nepriličuo i najmanje količine željeza bojadišu staklo zeleno. Dodamo li takom staklu malo manganova surca, postat će bezbojno. Pri fabrikaciji firnisa, u elektrotehnici, pri bojadisanju stakla, u lončarstvu imadu manganove rude svoga udjela. No najviše ih trebaju u industriji željeza i zato je u ovo ratno doba toliko govora o manganovim rudačama, zbog njih se i govori toliko o engleskoj blokadi, koja da bi imala zapriječiti dovoz tih rudača. U velikim količinama upotrebljavaju mangan kao pridodatak željezu. Razne vrsti željeza imadu u sebi neku količinu ugljika, o kom ovise razne osobine željeza, naročito kovkost i taljivost. Čisto željezo može da primi u se najviše 4·5 po sto ugljika, koji se sa željezom kemijski spoji. Mangan pospješuje to spajanje, pa čini, da željezo može primiti ugljika i do 7 po sto. Željezo je najčvršće, kad ima u sebi 1 po sto ugljika. Što je ugljika manje, to je željezo žilavije i kovkije, i vrlo se teško tali, što je ugljika manje, to je željezo žilavije i kovkije, i vrlo se teško tali, što je ugljika više, to se ono lakše tali. Pridodamo li željezu mangana, postat će ono čvršće, ali će se nešto teže taliti. Pridodamo li želježu mangana, postat će ono čvršće, ali će se nešto teže taliti. Željezo, u kom ima 5 do 20 po sto mangana, daje osobito valjani čelik. I u tu baš svrhu troše se goleme količine mangana. Manganove rude nisu rijetke. U Europi je tim rudama najbogatija Njemačka. Ona ih ima kod Ilmenau-a u tirinškoj šumi, pa kod Ilfelda na južnom rubu Harca. Velika ih je masa kod Giessen-a i Oberrossbacha. Još je tim rudama bogatija Rusija. Silne količine nalaze se na Kavkazu u gubernijama Kutais i Tiflis; zatim u gubernijama Perm i Orenburg kod Urala, u guberniji Jekaterinoslav i Semipalatinsk. Jednako je manganom bogata i Brazilija. Za svjetsku produkciju mangana važne su još Španija, Grčka, Japan i Bukovina. U našim krajevima manganove su rude dosta rijetde. Poznamo ih u Bosni kod Čeljanovića, pa nešto malo u Dalmaciji kod Paštrovića. Cijene manganovih rudača ovise o vrsnoći materijala, te se za tonu plaća 30—80 kruna.

Nestašica sitnog novca postaje sve to većom. Nestaje kruna, kao što i komada po 2 i po 1 paru; to prouzročuje velikih neprilika osobito u poslovima, gdje se puno radi sitnim novcem. Većina kupaca plaća papirnatim dvokrunašima i desetkrunašima, dok se kovanog novca vidjeva sve to na rijedje. To su stanje prouzročili nerazboriti „sakupljači“, koji od bojazni i straha sakupljaju srebrni, nikeljasti i mjedeni novac. To su nesavjesni „domoljubi“ za bojištem, koji svojim sakupljanjem kovina prave ekstra poslove; ti žele samo, neka rat što dulje traje, da se oni obogate. U kavanama u Budimpešti dogadja se, da konobari moraju papirnate dvokrunaše razrezati na dvoje ili četvero i rabiti dijelove za krune, odnosno za 50 para. Taj je primjer našao sljedbenika, kako „Tagespost“ javlja, takodjer u Gracu. Što vrijede ovakove polovine ili četvrtine banknota? Filijalka je a.-u. banke u Gracu odgovorila, da će se u slučajevima, kada se papirnati novac zlobno pokvari, dobivati u nutarnjem žiru banke manje, nego li cijela banknota vrijedi. Postupati će se po ovom razmjerju: Nota je od 2 K razdijeljena na 10, ona od 20 K na 100 polja. Razdijeli li se dvije krune na četvero, to će se za jednu četvrtinu dobiti od banke ne 50, nego samo 40 para. Doklegod ne izadju druge odredbe a.-u. banke, postupati će se kod gradačke filijale po ovom pravilu.

Latinsko pismo u Japanu. U Pariz je stigla vijest, da se je Japan konačno odlučio da uvede latinsko pismo.

Raspis dražbe.

U stečaju nad imetkom Lidije Rossi stavljaju se na prodaju roba i namještaj nalazeći se:

1. u dućanu Via Sergia 81 (kuhinjske sprave i slično) u vrijednosti polag procjene od K 9466·61;

2. u dućanu na trgu Foro (papirnica ex Bonetti) procijenjeno na K 10407·52.

Tko kani kupiti jedan ili drugi dućan iliti oba, pozvan je, da učini ponudu, za svaki dućan posebice, u zatvorenom pismu, te se ima predati potpisanomu do dana 22. t. mj., 12 sati o podne.

Popis robe se može pregledati na sudu; za pregled dućana treba se obratiti na potpisanoga.

Dne 23. t. mj. u 11 sati prije podne otvoriti će se ponude u uredu stečajnog povjerenika

Onaj ili oni, koji će učiniti najbolju ponudu, te će biti primljena, morati će namah položiti dotični iznos i preuzeti prodane stvari.

Pula, 16. rujna 1916.

Upravitelj stečajne gromade:
odvjetnik dr. I. Zuccon.

87

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

U to zagrmi bubanj. „U red!“ zaori zapovijed. Vladimirom prostruji vrela krv poput munje, srce mu se stisnu. Živo zagrli Evgena i poljubiv ga tri puta, dahnu: „S Bogom, brate!“ — „Sretno pošo! Bog te pratio i povratio.“ Sad se istrgnu Vladimir prijatelju iz naručja, pogleda prema Zagrebu i još jednom istisnuv: „Čuvaj mi Luciju!“ pohrli u red.

„Pozor! Na počast!“ zaori zapovijed. I opet zagrmiše bubnji, zasvira svirka. Sad viknu zapovjednik: „Na rame. Desno kret! Naprijed stupaj!“ Vladimir mahnu Evgenu, narod klikovaše, a četa krenu u daleki kraj. U tihoj sobici pako sred Zagreba padahu u taj čas iz djevojačkih očiju vrele suze na meko uzglavje, Lucija plakaše za svojim Vladimirom.

Gospodja Klara nije prigovarala Lucijinim suzam. S jedne strane bojala se je ponešto muža svoga, s druge se je uvjerila, da djevojka Vladimira zbilja ljubi. Istinska tuga tjerala je dakle njezinoj kćeri suze na oči, a takve suze teku bezobzirce, takovih suza ne možeš zaustaviti; prigovori mogu samo pomnožati bol, povećati ljubav. K tomu se plašila oka Evgenova, koji je često pohodio Dobranića i pri tom tješio Luciju. Kadno donese prvo kratko pisamce Vladimirovo, pisano poslije prelaza Jelačićeve vojske kod Drave, kliktala je djevojka od veselja, da, bijaše toli ushićena, da ga je poljubila pred Evgenom, primjetivši vrlo naivno, da će ratu svakako skoro kraj biti, kad je ban u toli kratko vrijeme prevalio toliko puta, ne izgubiv pri tom ni jednoga momka.

Evgen se pri tom nasmiješi gorko, ali ne htjede ni riječce prigovoriti djevojci, ne htjede joj ukloniti ispred očiju koprenu te slatke obmane. Šta je ona znala, gdje je Ugarska, kolika je Ugarska; šta je ta zanesena djevojačka pamet znala, da se tu bije boj na život i smrt, bijesan boj bez smilovanja! Ta njezino mlado srce nije imalo širokog svjetskog vidika. I otac pristajaše uz njezino blaženo vjerovanje, misleći, da je neznanje djevojci najbolja utjeha. A tek kad je sama bila u vrtu, nevidjena, nečuvena od nikoga, kako je taj kratki u taboru olovkom pisani listić pritiskala na svoje srce, kako je vjerno i pobožno promatrala svako slovce, kanda iz svakoga pismena sijeva Vladimirovo oko. Kratko bijaše to pisamce, ali u tih njekoliko priprostih riječi htjede Vladimir skupiti sve osjećaje srca svoga. „Premila, preslatka Lucijo,“ pisa, „draga vjerenice moja! Ne mogu ti pisati nego ovo malo riječi. Ne dadu mi zli ljudi; sad mi valja držati pušku a ne pero. Šta da ti reknem? Da te ljubim i sto puta ljubim. Ne znam ni sam, kako sam amo došao. Ništa nijesam vidio ni čuo, nego tvoju milu sliku vidio, Lucijo, nego čuo one zadnje riječi na rastanku: „Vladimire! Ustrajat ću do smrti! Do vijeka ću te ljubiti!“ Malo je koja noć prošla, a da nijesam o tebi snivao. Jesi li ti o meni, mila djevojko? Oh znam, da jesi. Misli na me, snivaj o meni, moli Boga za me. Znam, da ću onda ostati zdrav, kao što sam sad. Poljubi ovo pismo, i ja sam ga poljubio. Ljubi me, ljubi, ljubi, kao što tebe tvoj Vladimir.“

Inače pisa Vladimir svomu pobratimu:

„Evo me na pragu,“ reče, na pragu krvavog hrama, gdje će Davoru pasti tisuće žrtava. Hoću li i ja medju njima biti? Teško bi mi bilo umrijeti, ti znaš zašto, ali ne bih mario poginuti, ako samo moja domovina sretna, slobodna bude. Ne jedamput opomenuo si me, da se čuvam iluzija, vazda si me krstio idealistom. Bojim se, da si bar ponešto pravo govorio. Čudno je, da ti hrvatski mladić, polazeći u boj, tako piše. Nije to Boga mi kukavština, ali inače ne mogu ti pisati. Je li već koja od želja narodnih ispunjena? Imamo li Krajinu, imamo li Dalmaciju? Hoćemo li je skoro dobiti? Tako ja pitam sto puta ljude, koji bi to mogli znati. Svi mi vele: Pričekajte, bit će svega, sada u ratno doba nije tomu hora. Bit će gaće, ali kad će? Ne će li nam poslije reći, sad je prekasno. Ti valjda pitaš, što li me nuka, da tako pišem? Čuj, evo zato. Na Dravi nam uzeše naše hrvatske zastave i dadoše crnožute. Šta to znači, pitam ja. Zar nije kraljevina Hrvatska navijestila rat? Zar nije ta trobojna zastava vrijedna i dostojna, da se pronosi svijetom? Jesam li jošte hrvatski junak, ili vojnik pod tudjom komandom? Časnici Nehrvati, koji su krotki bili, dok smo u našem zavičaju bili, koji bi se nasmiješili, kad smo viknuli: „Živio!“ sada čudnovato dižu glavu i gledju mrko našu hrvatsku uniformu. Da, brate, preko noći se to promijenilo, toplomjer mojega zanosa pao je znatno. Medjutim bilo što bilo, natrag ne mogu, dužnost me zove, ja moram zajedno s tom bujicom plivati. Bog dao, da ne potonem, da živu glavu iznesem na brijeg, gdje me moja Lucija čeka. Oh, brate, pazi nju, molim te, pazi. Mi ćemo sada hrlo naprijed i ne dvojim, da će biti skoro okršaja. Svakako ću gledati, da ti pošaljem nekoliko redaka.“

Eugen pokaza Vladimirovo pismo Dobraniću. Stari gospodin pročita ga pozorno, pa reče napokon uz turoban posmjeh:

„Da, idealista je naš dragi Vladimir; eto već mu je napola klonula duša. Svi smo Hrvati manje više idealiste: svakomu vjerujemo, svatko nam se smije. Stara je to pjesma, prijatelju moj. Mnogo i mnogo će trebati vremena, mnogo kajanja i gorka iskustva, dok dodjemo do prave, zdrave pameti. Vjerujte meni. Nijesam nikakov pesimista, niti sam neprijatelj naroda, koji navlaš pesimistički govori, da potjera narod u drugu skrajnost, ali imam iskustva od mnogo godina, poznajem i naše ljude. Čuvajte se na pragu svoga života, vjerujte samo malo, da vas nada ne prevari preljuto. Znam, da ste hladniji nego Vladimir, komu se krila široko i visoko krile pod oblake. Jedno vas ipak molim, ne pokazujte toga pisma Luciji, a još manje mojoj ženi; a meni priopćite svaku najmanju vijest o Vladimiru. Ljubim ga, kao da mi je rodjeni sin; pošten je, pametan je skroz i skroz. A i njegovu ocu pišite revno. Starac, premda je rodoljub, zdvaja. Drugomu ne govorite ništa o njemu. Vi znate, kakvo je vrijeme, kako kod nas kipi. Tko u toj graji izrekne samo jednu samostalnu misao, bude odmah proglašen izdajicom. Rijeka se izvila iz svoga vrela i teče burnim mahom; kamo će isteći, to Bog zna.“

Evgen nije medjutim imao prilike javiti Dobraniću daljnih vijesti o Vladimiru. Samo dva tri puta dao je po ranjenim časnicima, koji se od ratišta u Zagreb povratiše, pozdraviti pobratima i dragu. Časnici pripovijedali, da je čovjek junačan, da je povišen na čast poručnika, da su ga na pohodu samo mimogred vidjeli, gdje nije bilo prilike pisati. Ali pisma ne bijaše ni posljije. Ljut boj bio je planuo na svim stranama Ugarske i Italije, a i sam carski grad Beč pobuni se. Ljuto se hrvahu širom Ugarske čete, bojna sreća nagibala čas na jednu čas na drugu stranu; sva Evropa plamćaše živim plamenom; tko je tu mogao nagadjati, gdje će konac biti i kakav?

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 434.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 19. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnej tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Četvrti dan talijanske ofenzive.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Jugoistočno od Hatszega (Hötzing) odigravaju se novi uspješni bojevi. Jučer smo zaplijenili sedam rumunjskih topova i više mitraljeza. Sjeveroistočno od Fogarasa unišao je neprijatelj bez borbe u Köhalom (Reps).

Fronta nadvojvode: U Karpatima navalio je neprijatelj izmedju kuta triju zemalja jugozapadno od Dornawatre i Hryniawe na više mjesta. Savezničke su ga čete svuda suzbile. S obje strane Lipnice Dolne dovela je protunavala njemačkih, tamo borećih se četa, gotovo do potpunoga ponovnog osvojenja položaja, koje je neprijatelj prekjučer zauzeo bio. Sjeveroistočno imenovanog mjesta suzbile su pobijednički iza ljute borbe otomanske pukovnije u zajednici sa svojim saveznicima jake ruske nasrtaje. Vojska generala grofa Bothmera unijela je 16 časnika i više od 4000 momaka kao što i 16 mitraljeza.

Fronta bavarskog princa: Kod vojske generala-pukovnika Böhm-Ermollija obnovio je jučer popodne neprijatelj izmedju Zborowa i Perepelnika svoje navale. Neprijateljske su čete morale svuda uzmaknuti ispred žilave ustrajnosti branioca. Vojska generala pukovnika Tersztyanszkog imala je da suzbije samo slabašan nasrtaj. Drugi pokušaji navale bili su odmah spriječeni.

Talijansko bojište.

Jučer je obnovila treća talijanska vojska svoje navale protiv čitave naše fronte na kraškom zaravanku. I tog četvrtog dana bitke žilavi su branioci održali sve svoje položaje. Gdjegod je neprijatelj provalio u prve opkope, bio je protunavalom suzbijen. Na mnogim su se mjestima slomili njegovi nasrtaji već u koncentričnoj vatri valjanog našeg topništva uz najteže gubitke. Junačka pješačka pukovnija br. 87 učestvovala je kod Lokvice u uspješnoj odbrani neprijateljskih juriša u vanrednoj mjeri. U sjevernom odsjeku zaravanka krvavo su suzbila odjeljenja pješačke pukovnije br. 39 djelomične navale talijanskih grenadira. Živahna topnička paljba izmedju Vipave i okolice Plava traje. — Na fronti flemske doline obnoviše se uzaludni nasrtaji slabijih odjeljenja proti našim položajima na Fasanskim planinama.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

U noći od 17. na 18. t. mj. skupina je ljetala ponovno nabacila teškim i laganim bombama kolodvorske zgrade Mestrea te pogodila više puta sam kolodvor. Unatoč žestokoj paljbi vratiše se sva ljetala neoštećena.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 18. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Bojevi na zapadu i istoku traju dalje.

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Silna bitka na Sommi dovela je na 45 km širokoj fronti od Thiepvala do južno Vermandovillersa do izvanredno ljutih bojeva, koji su se sjeverno Somme odlučili u naš prilog i koji su južno Somme imali za posljedicu napuštenje posve sravnanih djelova položaja medju Barleux-om i Vermandovillersom zajedno sa selima Berny i Deniecourt. Naše su hrabre čete dale sjajnih dokaza nepokolebive ustrajnosti i požrtvornosti. Osobito se je istaknula westfalska pješadijska pukovnija br. 13. južno Bouchavesnesa. Naši su se letioci bacili prama jakim neprijateljskim jatima ljetala te su u pobjedonosnim bojevima oborili 10 ljetala.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Od vremena do vremena živahni vatreni bojevi u području Moze.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Zapadno Lucka zapriječili smo našom zatvornom vatrom ponovnu provalu neprijatelja iz njegovih položaja za jurišanje protiv četa gen. pl. Marwitza. Samo sjeverno Szelwowa došlo je do slabije navale, koja je lahko bila odbijena. Mnogo tisuća palih Rusa pokrivalo je bojište od 16. t. mj. Medju Serethom i Strypom svršili su ponovni ruski napadaji na skupinu generala Ebena sa posvemašnjim neuspjehom, punim gubitaka kao i napadaji od predidućeg dana.

Fronta nadvojvode Karla: U teškim bojevima su se turske čete, poduprte od njihovih savezničkih drugova, uspješno oduprle navalama premoćnog neprijatelja zapadno Zlote Lipe. Neprijateljske čete, koje su prodrle, bile su opeta bačene. Njemačke čete pod zapovjedništvom generala Geroka prešle su na obim stranama Najarowke u protunavalu, koje nijesu Rusi mogli izdržati. Veći dio prekjučer izgubljenog tla se opeta nalazi u našim rukama. Osim velikih krvavih gubitaka izgubio je neprijatelj preko 3500 momaka i 16 strojnih pušaka. Odbili smo ruske navale u Karpatima. U Sedmogradskoj vrše se južno Hötzinga (Hatszega) novi, za nas povoljni bojevi; medju ostalim smo zaplijenili 7 topova.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Nakon trodnevnog uzmaka ispred proganjajućih savezničkih četa, bili su poraženi Rusi i Rumuni prinudjeni od novo došlih četa u pripravljenom položaju u općenitoj crti Rasova-Cobadina-Tuzla. Njemački su se bataljuni duž Dunav protukli južno Rasove već do neprijateljskog topništva, zaplijenili su 5 topova i odbili protunavale.

Macedonska fronta: Ostadoše bez uspjeha mnoge pojedinačke navale protivnika na fronti medju jezerom Prespa i Vardarom.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 18. (D. u.) Služb. izvj. od 17. t. mj. glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Čete desnoga krila bore se južno Florine. Neprijateljski napadaj zapadno Doldzelija bijaše suzbit. Neprijatelj, koji je na brijegu Strume pokušao navaliti, bio je protunavalom bačen natrag na desni brijeg Strume.

Rumunjska fronta.

Na Dunavu, u smjeru prema Takiji, objestrana slaba topovska vatra. Napredovanje se u Dobrudži nastavlja. Protivnik je zaposjeo utvrdjeni položaj kod Kobadina. Naše su čete u neposrednom dodiru sa neprijateljem. Neprijateljska je brigada kušala jučer napasti našu kolonu na skrajnjem lijevom krilu, bila je odbijena uz teške gubitke Iz broja mrtvih i ranjenih te velike množine vojnog materijala, prosutog na bojištu, proizlazi, da je protivnik imao u bojevima od 12., 13. i 14. t. mj. ogromne gubitke.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 17. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu bijaše okrunjen uspjehom naš pokušaj da se provede iznenadna navala. Na lijevom krilu smo odbili neprijateljske izvidničke patrule, zadavši im gubitaka.

Egipatska fronta.

Bijaše bačeno neprijateljsko konjaničko odjeljenje, koje je kušalo, da napreduje istočno od Sueza.

Brzojavi.

Navale njemačkih hidroplana.

Berlin, 18. (D. u.) Njemački su hidroplani dne 17. t. mj. bacili mnogo bomba na neprijateljske pomorske bojne sile, što su se nalazile pred flandrijskom obalom. Jasno se je opazilo, kako je jedamput bila pogodjena ladja za ljetala. Neprijateljski letioc, potjeran obrambenom vatrom, bijaše prisiljen, da se spusti na nizozemsko područje.

Berlin, 18. (D. u.) Wolffbureau javlja: Njemački su hidroplani 16. t. mj. uspješno napali željezničke nasade i neprijateljske kolone u sjevernoj Dobrudži. Neprijateljsko jato hidroplana bilo je na moru, kraj Tuzle nabačeno bombama. Jedno je ljetalo bilo pogodjeno. Ljetala se povratiše neoštećena.

Talijani zaposjedoše Patras.

Milan, 18. (D. u.) „Secolo" javlja iz Atena: „Estia" doznaje iz Janine, da su Talijani zaposjeli Patras.

Pesimistično raspoloženje u Nizozemskoj.

Bazel, 17. Bazelskoj „Nazionalzeitung" pišu sa dobro podučene strane iz Haaga: Raspoloženje u Nizozemskoj je izvanredno pesimistično, u prvome redu radi novih oštrih antantinih mjera, tičućih se blokade. Cijene se hrani trajno dižu. Pošteno se nastoji, da se ostane kod neutralnosti, ali uspjeh je svega toga taj, da se uvijek nailazi na nove poteškoće. Pitanje ušća Schelde je mnogo doprinijelo k tome, da antanta nije mogla u širim krugovima postići trajnih simpatija. Vlada uvjerenje, da bi u slučaju pobjede središnjih vlasti bili važni interesi Nizozemske u onom području manje ugroženi, nego kad bi Engleska za nedogledno vrijeme zasigurala i povećala svoju moć na moru.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 17. Služb. izvj. od 16. t. mj. na veče. Na fronti Somme prošao je dan razmjerno mirno. Francuzi su sjeverno Bouchavesnesa postigli nekoje uspjehe te su zauzeli nekoje strijeljačke jarke sjeverno Berny-a. Bila je našom vatrom iz strojnih pušaka osujećena njemačka protunavala na francuske položaje medju Belloy en Santerre i Barleaux-om. Na ostaloj fronti običajna topovska djelatnost.

Istočna vojska. Od Strume do Vardara traje još uvijek žestoka topovska djelatnost. Na podnožju gore Beles i na obroncima Mazukora vršilo se je nekoliko okršaja. U okolici Vetrenika i Kaimakalana su Francuzi nekoliko uznapredovali. Zapadno Ostrovskog jezera su Srbi potjerali neprijatelja, raspršivši ga potpunoma, te su nastavili svoje napredovanje najvećom brzinom. 10 km sjeveroistočno Florine su oni prekoračili rijeku Brod. Koliko je do sada poznato zaplijenili su Srbi u tom području 32 topa. Na savezničkom lijevom krilu su francusko-ruske čete osigurale svoju liniju na visinskom grebenu Mala Reka te su nastavile svoje pobjedničko prodiranje u okolicu Florine.

Savezničko jato ljetala je bacilo mnogo bomba na Monastir.

Engleska.

London, 16. rujna. „Reuter" javlja ovaj službeni vojni izvještaj od 14. o. m. poslije podne: Položaj je općenito nepromijenjen. Južno od Somme trajala je medjusobna topnička vatra. Na sjevernom dijelu fronte djelatnost lagumima. U ostalom samo znatne zračne borbe. Jutros su oborena dva neprijateljska zrakoplova i jedan treći prisiljen da se spusti na zemlju. Jedan od naših zrakoplova nije se povratio.

London, 16. rujna. „Reuter" javlja slijedeći službeni izvještaj od 15. o. m. poslije podne: Teški bojevi, što su se bili jučer poslije podne, imali su posljedicu da smo zauzeli gotovo cijeli visoravan izmedju Combles-Pozieres i željeznice, koja vodi u Bapaume. Cijela brezova šuma i gorska šuma od Flersa nadalje sela Martinpusch i Courselette pale su u naše ruke. Zarobljeno je 2300 Nijemaca medju kojima 65 časnika, od kojih je bilo 6 bataljunskih zapovjednika. Naši su avijatičari uspješno podupirali bojne podhvate, te su napadali puščanim strojevima na neprijateljsko pješaštvo. Pogodjene su bombama neprijateljske lijetalačke i željezničke postaje i odjeli neprijateljskih četa. Nadalje su naši avijatičari navalili puščanim strojevima na željezničke vlakove. Uništeno je 14 neprijateljskih zrakoplova i devet njih prisiljeno da se spuste na zemlju nakon što su bili teško oštećeni. Od naših se zrakoplova četiri nisu vratila.

London, 16. rujna. „Reuter" javlja ovaj službeni izvještaj generala Haiga od 14. o. mj. na veče: Položaj je nepromijenjen. Neprijateljsko topničtvo razvilo je osobitu djelatnost u blizini Posinesa i južno Tiepvala. Sjeverno od Ginchyja dalje napredujemo.

Italija.

Rim, 15. Služb. izvj. od 14. t. mj. Smionim penjanjem uspjelo je našim odjeljenjima, da su osvojila važne položaje u maloj dolini Zara (dolina Posina) te na Lagazuolu (medju dolinom Travenange i Boite). Na gornjem tijeku Felizona (Boite) napao je neprijatelj jakim silama našu pomaknutu stražu na vršku Forame, te ju je prisilio, da se povuče za 100 metara. U noći na 13. t. mj. kušao je neprijatelj da navali nakon žestoke topovske pripreme na naše položaje na Slatenik (na gornjoj Soči) te medju Volče i Cemponi (jugozapadno Tolmina). Bio je suzbijen uz gubitke. Neprijateljska su ljetala bacala bombe na Auronzo, a da nijesu niti koga pogodila niti nanijela štete. Nekoji su hidroplani letjeli prema Ravenni. Bili su odbiti vatrom iz naših baterija i potjerani od naših ljetala. Prošle je noći neprijateljsko jato ljetala bombardovalo San Giorgio d Nagaro, susjedna polja i druge malene krajeve na donjoj Soči. Ubilo je jednu osobu i prouzročilo nekoliko požara.

Jučer poslije podne poletjelo je jako jato ljetala, koje se je sastojalo iz 22 caproni-ja, zaštićeno jednim Nieuports-lovcem, uz malo povoljno vrijeme, kod žestokog vjetra, nad arzenal Lloyd i nad ljetalačke hangare kod Trsta. Smioni su letioci bacili na te ciljeve 172 bombe velikog kalibra, koje su predstavljale 5 tona jake rasprsljive tvari. Pogodili su željezničke tračnice i u gradnji se nalazeće brodove u brodogradilištu. Bili su opaženi veliki požari. Premda su bila ispostavljena vatri neprijateljskih obrambenih topova i navalama neprijateljskih hidroplana, vratila su se ipak sva ljetala čitava u svoje hangare.

11 naših hidroplana, 1 francuski hidroplan i francuska ljetala su 13. t. mj. uspješno opstrijeljavala baterije i ljetalačke hangare u Poreču. Sva su se ljetala vratila u dobrom stanju.

Političke Vijesti.

Negodovanje radi dogodjaja u madžarskom saboru. Poznati najnoviji dogodjaji u madžarskom saboru naišli su na najveće nezadovoljstvo i najoštriju kritiku njemačkih novina. Izmedju ostalih piše „Leipziger Nachrichten" slijedeće: Ne može se ustvrditi, da bi se sve ono, što se je odigralo u Budimpešti moglo odnašati samo na Ugarsku, jer se nanaša takodjer i nama šteta, ako se šire u svijetu vijesti o nutarnjim nemirima u krugu naših saveznika. Ono što radi opozicija u Ugarskoj, nije samo na štetu vlastitoj zemlji, već to škodi i nama. Njemački vojnici brane već dugo vremena ujedno sa madžarskim drugovima ugarsku zemlju. I mnogi grobovi njemačkih junaka u Karpatima potvrdjuju našu vjernost do Ugarske. Mislimo, da smijemo zahtijevati vjernost za vjernost, i to ne samo u zajedničkom složnom radu protiv izvanjskih neprijatelja, već takodjer i u tomu, da izbjegnemo svemu, što bi moglo škoditi četvornom savezu. Prizore opozicije u ugarskom parlamentu smatramo kao nepravdu nanešenu nama. Geslo neka nam bude: naprijed protiv neprijatelja, a onda, ako je uistinu potrebito, mašimo se saniranja razmirica u vlastitoj kući. Ako vlada nesloga u unutarnjosti, ne može se oprijeti ni izvanjskoj opasnosti tako, kako bi se uistinu moralo. To bi si morala zapamtiti takodjer i madžarska opozicija; ako pak ne će, onda je najbolje da nastavi na započetom putu. Grof Tisza prijeti, da će zatvoriti ugarski parlamenat, a on je jedan od onih, koji svoje prijetnje i izvršuje.

Francuski glas o Hindenburgovim nacrtima. U pariškom „Figaru" piše Polybe: Hindenburga se kao vojskovodju precjenjuje. Imao je na raspolaganje znatna sredstva, a i sreća mu je bila sklona. Na njemu nema niti trunke profesora ili dvornika. Slijedit će svojoj vlastitoj volji, pa ako pogriješi, bit će te pogrješke samo njegove. Kako je takodjer i ponosan, da je nadvladao sve svoje takmace, ne će se upuštati u prituživanja radi počinjenih pogrješaka; na svom novom mjestu vezan je po svojoj vlastitoj prošlosti. Njegove su vječite sanje bile osvojenje Poljske i izgon Rusa iz Azije. Dvije je godine tražio odluku na istoku te bi bio usprkos Moltkejeve nauke ponajprije žudio za uništenjem Rusije, dok bi se bio onda svrnuo na Francusku. Sada se ide za riješenjem Njemačke, a Hindenburg će kušati, da to postigne na istoku. Ta mu je fronta najbolje poznata, pa je uslijed toga postala istočna fronta iza zadnjih dogodjaja osobito važna. Istočna fronta središnjih vlasti je sada najviše ugrožena, ali za odlučnu akciju nemaju središnje vlasti tamo dovoljno potrebitih rezerva. Novi vodja mora dakle uzeti čete sa zapada, gdje se pak tamošnjih 120 njemačkih divizija jedva obranjuje od neprijateljskih navala. Morao bi dakle tamo sužiti frontu. Nego ako i misli trijezno, ipak pojmi slab utisak, što bi ga izazvalo ispražnjenje Belgije i sjeverne Francuske u Njemačkoj i ostalom svijetu. Njegova je popularnost uostalom tako velika, da bi mogla prenijeti uzmak čak do Moze. Tako bi imao raspoloživih 30 do 40 divizija, da zaustavi prodiranje na istoku. Nego gdje? Kad bi lijepo i izvojštio pobjedu nad Rusima, nastavio bi Brusilov svoje prodiranje, a kad bi potukao njega, prodirali bi Rumunji. Uslijed toga morao bi svoje čete porazmjestiti po cijejoj fronti i tako ne bi već imao četa za napadaj. Istočna se fronta ugiblje, pa kad bi joj se lijepo posrećilo, da se i obrani, ne bi to Talijani, Englezi i Francuzi gledali mirnim okom. Hindenburg ima dvije fronte, antanta samo jednu.

Novac u ratu.

Općenita je tužba većine naših novčanih zavoda, da ne znadu što bi s uloženim kod njih novcem. Gotovo je tako daleko došlo, da dapače mali provincijalni zavodi govore već o likvidaciji. Uz visoke cijene agrarnih produkta seljaci se domogli mnogo novaca, pa je sasvim prirodno i pametno, što su taj novac upotrebili za plaćanje dugova. Na taj način smanjivala se mjenična listnica onih zavoda, koji se baviše seljačkim kreditom, dok se s druge strane nagomilavala gotovina u blagajne. A nije se gomilala samo plaćanjem tražbina, već i novim ulošcima. Ni umjereni kamatnjak, ni njegovo sniženje nijesu mogli taj proces zapriječiti. Veliki su se zavodi znali prilagoditi promijenjenim prilikama i raspoložive novce upotrebiti u novoj ratnoj industriji, ali konstrukcije malih zavoda, njihova premalena financijalna sredstva i slab upliv nijesu im dali, da se na jednaki način izvuku iz novih neprilika.

Imamo dakle pred sobom pojavu, koja je u našem novčarstvu malne nova. Imamo preobilje novca, dok smo prije gledali njegovu nestašicu. Jer sve krize, kroz koje je prolazilo naše novčarstvo, potjecale su odatle, što zavodi nijesu imali dosta razpoloživa novca. Pa kao što je prvi ekstrem — nestašica novca — bio nezdrava pojava, tako i ovaj drugi ekstrem — preobilje novca — znači jednu bolest. No dok se prva bolest odnosila više na samo novčarstvo, dok su se njezini uzroci imali tražiti poglavito u poslovanju naših zavoda u samoj konstrukciji s temeljen našeg novčarstva, dotle je druga bolest — bolest čitavog našeg narodnog gospodarstva u opće. I to ne samo našeg, hrvatskog, već čitavog gospodarstva. I naše i ono boluje — boluje od rata. On nas je odsjekao gotovo sasvim od inozemstva i sav novac, koji je odtjecao prije tamo, zadržan je u zemlji. Mjesto decentralizacije novca došlo je do njegove koncentracije, i to koncentracije ne obzirom na zemlju, na državu, već s obzirom na osobe, jer se novac

koncentriro u glavnome u rukama manjine. Sa druge strane rat je mnoge i mnoge otrgao od njihova zvanična rada, on je ukinuo veći dio produktivne djelatnosti i svu produkciju, bar onu pravu, plodnu produkciju sveo iz njezinih širokih granica mira, koje traži svijet, da se premetnu putem rada u produkte, da je velik dio tog novca ostao neupotrebljen, uslijed česa osjeća se to kao njegovo preobilje. Tako je rat bacio svjetlo na jednu prije ne još potpuno priznatu istinu, da naime bogatstvo jedne zemlje i pučanstva ne leži u novcu, već u radu, u produkciji. Što više se daje prilike pučanstvu da produktivno djeluje, što više se plodovi produkcije šire medju pučanstvo, to veće je njegovo blagostanje. Nije dobro, da se produkcija prenapinje, da je progutala sav novac i trčući za novim novcem ne nalazi ga, ali isto tako nije dobro, ako novac uzalud traži produkciju, u koju bi se prometnuo. Najbolje je ako novac drži korak s produktivnom djelatnošću, ako su u medjusobnom ravnovjesju. I to ravnovjesje jest cilj svakog narodnog gospodarstva, težnja za njim jest u njemu imanentna, tako imanentna, te možemo reći, da napredno gospodarstvo mora nužno iz takvih nenaravnih i nezdravih položaja doći u ravnovjesje. Rat je ukinuo to ravnovjesje, koje jedino mir može da uspostavi. Zato kod nas nije želja za mirom tek jedna idealna želja, želja ljudi kulturne države, već je to takodjer želja, koja nužno izvire iz našeg narodnog gospodarstva koje će svoje ozdravljenje naći jedino u njezinu ostvarenju. A ta je želja kod nas izrazitija, to jača, što naša država vodi defenzivni rat, a nipošto ne osvajalački. (Karakterističo je za našu državu, što je kod nas protivno nego li u Njemačkoj i nijedan državnik nije izjavio kao izraziti aneksionista.) Išlo se zatim, da se uništi samu državu i njezino čitavo narodno gospodarstvo. Nužna obrana, težnja za samoodržanjem obojega, prisilila nas je na rat — težnja za samoodržanjem vodi nas opet k miru. H. Ll.

Domaće Viiesti.

Junaštvo hrvatske pukovnije br. 96.

U jučerašnjem ratnom izvještaju spomenuta je opet jedna hrvatska pukovnija, pukovnija br. 96, koja je u mirno doba nosila ime sada vjerolomnog rumunjskog kralja Ferdinanda. Ta je pukovnija preuzela tradicije bivše slunjske 3. graničarske regimente. Slunjani su uklesali ime svoje za sva vremena zlatnim slovima u ratnu povijest naše carevine. Kao Graničari boriše se kroz stoljeća na svima ratištima, gdjegod se je carsko oružje blistalo: na Rajni i na Padu, na Visli i na Moravi. Neuvenuli lovor ubrali su ipak junački sinovi stare naše krajine godine 1809.

Bilo je to, kad je car Franjo digao iz hrvatske krajine sav narod, što je za oružje sposoban bio i otpravio ga na ugrožene granice carstva. Stotinu hiljada vojnika poslala je sama Granica na obranu carevine; ni četvrti dio njih nevidje više svog domaćeg praga: izginuše slavno za cara i domovinu. Divno jih opijeva pisac vojnog arhiva u zvaničnim memoarima 1809. godine: „Namenlose Helden von denen kein Barde sang!" U lovorvjencu, što ga saviše dični naši Graničari, svjetluca se one godine ponajviše listak „lavova austrijskih Termopila". U klancima Predilu i Malborghettu zakrčiše naši Slunjani put francuskoj vojsci prama sjeveru. U tim dvim malešnim tvrdjicama obustavilo je — po sto Slunjana u svakoj — kroz tri dana čitavu jednu francusku armiju i omogućilo tim junaštvom, da su se iza njihovih ledja mogle sabrati razne raštrkane austrijske čete i tako osporiti napredovanje neprijateljske armije.

„Lavovi austrijskih Termopila" nazvala je ratna povijest 1809. naše Slunjane. Unuci njihovi izkazaše se eto opet u svjetskom ratu i obasuše svježim lovorom uspomenu njihovih djedova. Hrvati se mogu zaista ponositi takovim junacima. Živili „lavovi austrijskog Krasa!"

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 262 od 18. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Christel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik i. sl. Dr. Goldmann.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.

Pretplatnicima do znanja!

Današnjem listu priložismo nekojim od gg. pretplatnika položnicu, što znači, da su izostali sa pretplatom, pa ih umoljavamo, da se svojoj dužnosti odazovu i time zapriječe obustavljenje lista.

UPRAVA.

Gospodarstvo.

Unovčenje šljiva u Srbiji. Promet sa šljivama uredjen je u zaposjednutim krajevima Srbije na taj način, da je trgovina svježih šljiva slobodna, dok su naprotiv sušene šljive stavljene pod zabranu. Iste će se kod dobre kvalitete otkupljivati uz cijenu od 60 kruna po metr. centi. Lekvar proizvadjati će vojna uprava, te će svježe šljive u tu svrhu otkupljivati sa 10 kruna po metr. centi. Šljivovica stavljena je pod zabranu, te će se naplaćivati sa K 5·50 po hektolitar-stupnju. Prema tome će biti cijena za najbolju jedanput pečenu šljivovicu od 10 stupnjeva K 55 po hektolitru.

Karte za cigare i cigarete. Prema vijestima iz Budimpešte izaći će doskora naredba, kojom se uredjuje potrošnja duhana. Prema tome biti će uvedene karte za cigare i cigarete na temelju kojih će se moći dnevno dobiti dvije cigare ili četiri cigarete po osobi. Ta je mjera potrebna navodno s tog razloga, da se četama na bojnom polju osigura njihova potreba duhana, a ostatak da se ostalom pučanstvu pravedno razdijeli. Poštanske se novine žestoko obaraju proti uvedenju takovih karata, jer po njihovim izvodima neće nikako biti moguće kontrolirati tko je pušač a tko nije, pak će si pušači na temelju karata od svojih prijatelja koji su nepušači, lako moći nabaviti dovoline količine cigara i cigareta. A što napokon hasne i karte, kad se već i sada često dogadja, da ih se u trafikama u opće ne može dobiti, jer ih nema. Trebalo bi napokon iskorijeniti ružan običaj pušenja kod ženskih, te bi i time preostale znatne količine duhana, koje bi se mogle bolje upotrebiti.

Razne Vijesti.

Dobrudža. Taj komad zemlje bio je u srednjem vijeku sada pod bizantinskim, sad opeta pod bugarskim gospodstvom. Od god. 1396. pripadao je Turskoj, a god. 1878. Rumunjskoj. Za vrijeme rata medju Rusijom i Turskom bilo je u Dobrudži mnogo bojeva. Kako je takodjer Rusija neposredno medjašila sa Turskom, bilo je lako prekoračiti pograničnu rijeku. Iz Dobrudže vodi najkraći put u Carigrad. Već god. 1828. išli su Rusi po tom putu i došli do Varne. Godine 1854. vodio je Gorčakov tuda armadu, ali je morao povući uslijed nastupa Austrije. Godine 1877. prešla je ruska vojska kod Galca Dunav, krenula preko Dobrudže te se zaustavila pred Carigradom. Sada se — kako vidimo — opet pojavlja ruska vojska, da predje kroz Dobrudžu i navali na Bugarsku.

Poštanski saobraćaj sa našim zarobljenicima u Rusiji. Prema izjavi uprave bečkog Crvenog Križa nastao je uslijed zapletaja sa Rumunjskom preokret u poštanskom saobraćaju sa Rusijom, pa će uslijed toga jedan dio pošte za naše ratne zarobljenike Rusiji biti stalno zadržan ili u rumunjskoj ili u ruskoj etapnoj službi. Može se dakle desiti, da će svojta naših zarobljenika ostati nekoliko dana bez pošte. Nema medjutim razloga, da se ljudi uslijed toga uznemiruju i zabrinjuju.

Izostatak rumunjske anuitete željeznici Lavov-Černovice. Uprava ove željeznice primala je godišnje za svojedobnu prodaju pruge prema Jassy-u anuitetni obrok od 3,865.000 franaka u zlatu. Rumunjska je taj obrok do sada redovito isplaćivala, te je željeznica iz toga imala dobitak na ažiju, koji je posljednje godine iznašao K 746.000, te je time bilo omogućeno, da se dividenda povisi od K 27.50 na K 30. Obrok koji je 1. listopada plativ, naravno da uslijed ratnog stanja neće biti isplaćen, što će imati za posljedicu, da društvo neće na dionice plaćati nikakovu dividendu, dok će se kamati za prioritete namiriti eventualno predujmovima.

Množina morske vode. Računa se, da u svim morima ima 1300 miliona kubičnih kilometara vode, a u toj je vodi otopljeno oko 20 miliona kubičnih kilometara raznih soli, kojih težina iznosi jedno 45 biliona tona. Kad bismo mogli ispariti svu tu morsku vodu, dobili bismo 34 do 35 biliona tona kuhinjske soli, 3 biliona tona magnezijevega klorida, 2 biliona tona kalcijeva sulfata, 1 bilion tona kalijeva klorida i još čitav niz drugih soli, koje se nalaze u moru u malјušnim količinama. Osim soli ima u morskoj vodi i raznih plinova, koji su od osobite važnosti po život u moru. Tako ima u 1 litri morske vode 45 miligrama ugljične kiseline, a to znači, da u svoj morskoj vodi ima 60 biliona tona ugljične kiseline, dakle 27 puta više nego što je ima u zraku. Kisika ima nešto manje t. j. 12 biliona tona, a dušika 10 biliona tona.

Prekooceanski zrakoplovi. Engleske novine primaju iz Chicaga, da je neki Moris Epstein, član velike mesarske tvrdke u Chicagu, koji se je pred nedavno vratio iz Berlina, izjavio, da je vidio u Njemačkoj dva ogromna Zeppelina: "Deutschland" i „Amerika", koji da su odredjeni za podržavanje poštanske veze izmedju Njemačke i Newyorka, a mogu ponijeti do 600 tona svaki.

Francusko zlato za Englesku. Ministar je financija Ribot potvrdio indirektno potpuno ovisnost Francuske, Rusije i Italije od Engleske. U razgovoru je sa dopisnikom „Timesa" izjavio, da francuska banka posjeduje zlatnu zalihu od 160 milijuna šterlina, te da je u stanju izručiti tu silnu svotu Engleskoj. To će učiniti, koliko im bude moguće, takodjer Rusija i Italija. Francuska stavlja Engleskoj na raspolaganje svoje zlato, a Engleska će joj otvoriti kredit u Londonu. Tako žrtvuje Francuska za rat i svoje posljednje pričuve. Zlato se u francuskoj banci smatralo uvijek, kao nešto u što se nije smijelo dirati ni u povoljnim, a ni u nepovoljnim prilikama. Sada pak šalje se u Englesku. Već se je tih posljednjih mjeseca smanjila francuska zlatna zaliha za 700 milijuna. Ali iznaša ipak još uvijek 4·2 milijarde, i je po prilici 3 puta bogatija, nego li zaliha zlata engleske banke.

I japansko zlato za Englesku. 1. rujna predao je Japan Engleskoj 100 milijuna jena u zlatu, te ih je deponirao u Sjedinjenim državama. Primio je za nje četiripostotne engleske obligacije.

Istraživanja morskih struja pomoću mina. Strahotni rat, što se rasplamtio medju najkulturnijim narodima Evrope, donosi uz svoje grozote i po koju zanimljivu pojavu, koja može da bude od općeg interesa i po nauku. Eto slučaja s minama, koje vrlo lijepo pokazuju, kako se morske struje mijenjaju. Mnogo podmorskih mina, koje su postavljene duž njemačke i engleske obale Sjevernoga mora, otkinulo se od svojih spona, a morske struje odnesoše ih, na norvešku obalu preko 450 mina. U mjesecu veljači nakupilo se najviše mina na jugoistočnoj obali Skandinavskoga polutoka kod Kristiansanda (jugozapadno od Kristianije), što se dovodi u savez s morskim strujama, koje u to doba teku prema južnoj obali poluotoka. U mjesecu ožujku nije u tom kraju nadjena gotovo ni jedna mina, ali je za to otkriveno na zapadnoj obali poluotoka mnoštvo mina — znak, da je morska voda u to vrijeme onamo strujila. U travnju i svibnju nadjeno je manje mina, a njihova se nalazišta pomakla više prama sjeveru. Od ne mala je interesa, da ista sila, koja donosi u one krajeve mine, dovodi sa sobom i obilje haringa, pa su najobilnija lovišta tih riba baš ondje, gdje se istodobno nadje najviše mina.

Zrakoplovna veza Milan-Pariz? Prema vijestima talijanskih listova imalo bi se ovih dana ustrojiti novo talijansko zrakoplovno društvo, kojemu bi bila svrha, da drži zrakoplovnu vezu izmedju država antante. Kao prva zračna veza navadja se Milan-Pariz.

Povratak iseljenika u Europu. Američka se parobrodarska društva već spremaju za otpremu putnika u Evropu. Obćenito se drži, da će odmah poslije sklopljenog mira veći dio iseljenika krenuti u Evropu, gdje će trebati radnih sila i u industriji i u poljodjelstvu. Parobrodarska društva računaju, da će odmah poslije uzpostave mira iz same sjeverne Amerike krenuti u Evropu najmanje milijun ljudi.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Grad Zagreb zivljaše u to doba u vrućici, u nadi, u strahu. Svatko je nekoga miloga i dragoga imao u vojsci. Sve novi i novi bataljoni narodne vojske sastajali se po županijama, sve je hrlilo na medju. U Zagrebu gotovo nije bilo vojske, već je službu obavljala narodna straža. Samo katkad prolazile bi krajiške čete u Italiju i Ugarsku. S Jelačićevom vojskom gotovo nije saveza bilo, van što su dolazile službene depeše i kratki buletini. Još ne bješe dovedena munjevna žica do Zagreba, još ne bješe ni parovoza. Putem trome pošte dolazile su vijesti u glavni grad, katkad samo dva tri tiskana zagonetna retka, pomno sastavljena, dvojbena, nerazumljiva. Možda se je kod glavnog zapovjedničtva više znalo, ali nije se javiti htjelo. A ti se suhoparni reci tiskali, lijepili po uglovima, dijelili medju narod. Pa ako je katkad i koja pobjeda javljena bila, al tu bijaše samo broj mrtvih i ranjenih naznačen. Ali tko je ranjen, tko li poginuo, toga nije spomenuo taj kratki, nemilostivi broj. Evgen je služio tada kod županije, radio je od jutra do mraka, ali u ono malo vremena, što mu je preostajalo bilo od posla, učio je i učio sve novine, vijesti, buletine, kao da ih na pamet kani naučiti. Pomno je slijedio svaki pokret Jelačićeve vojske na zemljovidu, raspitivao se kod časnika, u bojnom odsjeku banskoga vijeća. Badava. Dobio je vijesti uopće; o Vladimiru, o njegovoj četi nije ništa mogao saznati. Kako li mu bijaše pri duši, kad bi svaku večer stupio u stan Dobranićev, kad bi mu blijeda, zaplakanih očiju na susret izletjela Lucija, kad bi drhćući upitala:

„Šta je? jeste li čuli za Vladimira?" a on joj morade odvratiti:

„Ništa."

Nekog dana stupi Klara iznenada u Dobranićevu sobu i stavi, nerekavši ništa, list novina na njegov stol.

„Šta je?" zapita je muž u čudu.

„Čitaj," odvrati žena mirno.

Dobranić pogleda pobliže i spazi mjesto crvenkom obilježeno. „Bitka — juriš na bajonete. — Naši tri puta suzbiti, ponoviše juriš. Nadvladaše uz velike žrtve. Palo je žalibože dosta časnika, medju njima junački poručnik Vladimir Milković."

Dobranić protrnu. Novine mu padoše iz ruku. To bijaše strašan, nenadan udarac. Al ne reče ništa.

„Eh! Pa šta veliš?" zapita žena hladno

„Ja — ja" pentaše suprug prošav rukom preko znojnog čela i zašuti.

„To je konac tvoga romana. Slutila sam, da će tako biti. Vladimir bijaše žestoke krvi, nije se štedio, našao je smrt. Žalim ga. Toli mlad, pa mrtav!"

„Ali Bog zna, je li istina. Novine lažu."

„No hvala Bogu, valjda ta debela pisma ne će lagati."

„Da, da! Pravo veliš. Ta debela pismena ne laživu. To je prava pravcata smrt! Jadni mladići! To je strašno, užasno."

„Ali naša kći! Naša kći."

„Valjda joj nijesi rekla?"

„Nijesam luda."

„Ali napokon joj moramo otkriti našu zgodu"

„Dakako, ali pametno."

„Bože! Bože! Glava mi se vrti. Je li to prst božji?"

„Jest. Okrutna je ruka božja. Hvala Bogu, da ja ništa kriva nijesam."

„Klaro!" kriknu Dobranić bijesan.

„Smiri se! Ne viči! Ne ću više o tom govoriti. Bilo je tako sudjeno."

„Sudjeno, zar zbilja sudjeno?"

„Dašto?"

„Oh! Oh! Da sam to slutio! Moje nade! — Moja Lucijo. — — Prokleta bila bjesnoća naroda, koja za žrtve ište nevinu krv! Toli mlad, toli mlad! Pa mrtav! Pa ništa! Lucijo! Moja Lucijo!"

Dobranić klonu u se, kanda ga je dirnuo grom. Bilo je, kao da ga je spopala tiha nesvjestica, grozna čama. Sjedio je poniknute glave kao kamen, samo katkad bi se trznuo, samo katkad uzdahnuo. Klara stojaše pred tim čovjekom nijema. Klara gledaše te podrtine junačkog nekad čovjeka hladnim okom bez samilosti. Gotovo bi čovjek pomislio, da joj njegovo očajanje godi, da mu se veseli. U zakutku usnica te ocvale naličene dame, kanda je tajna ruka upisala zlopaku ironiju: Drago mi je, da je na moje izašlo, da će biti po mojoj volji.

Dok se to zbivalo u Dobranićevoj sobi, unidje Evgen u stan gospodje Klare kao svaki dan. U prvoj sobi ne nadje nikoga. Podje u drugu. Tu sjedjaše Lucija vezući sa gjergjefom. Evgen se pokloni smjerno.

„Dobar dan, gospodjice! Marljivi i uvijek marljivi."

„Ah vi, gospodine Evgene," reče djevojka dignuvši glavu. „Dobar dan! Da sam marljiva? Šta da radim? Vrijeme teče lagano. Kažite mi za Boga, hoće li jednom kraj biti tomu strašnomu ratu? Zašto se ljudi toliko trzaju i tuku?"

Hoće, hoće, ako Bog da!" utješi je Evgen.

„Ako Bog da! hvala na takvoj utjesi! Ali ako Bog neda? A! Molim vas, što pišu novine?"

„Oprostite mi, gospodično! Danas nijesam još ništa čitao. Uh, glava mi još i sad šumi. Od rana jutra do mraka bio sam u uredu, nijesam ništa ni jeo, van nekoliko zalogaja u kancelariji. Trebalo je jedan bataljun otpremiti na Dravu. Sluga mi donese novine. Evo ih! Još su smotane. Vidite, da pravo govorim. Ali rekoh bi, da ne će ništa važna biti."

„Dajte, da vidim!" Lucija uze novine, otvori list i uze čitati. „Kako da nije ništa važna? Ne vidite li na čelu lista, ta debela pisma s ratišta! Vi ste slijep čovjek."

„Eh, vam kuca srce pojače! Da vidimo! Čitat ću."

„Hvala lijepa! Mogu i sama. Bitka! — vidite li! Žestok juriš na bajonete! Naši tri puta suzbiti — juriš, nadvladaše! Jao! Isuse!" kriknu djevojka, uhvati se za srce i klonu bez svijesti u naslonjač.

„Šta je za Boga!" priskoči Evgen prestravljen, zgrabi list, zaviri u nj, zgnječiv ga baci je šakom u čelo i kao da mu trista otrovnih strijela prorazilo srce zajaukn:

„Vladimire! Moj Vladamire!"

U taj par doleti gospodja Klara. U jedan tren pregleda cijeli prizor.

„Šta je, gospodine Petroviću?"

„Šta je? na, čitajte! Vladimir, moj Vladimir, Lucijin Vladimir mrtav, oh Bože, mrtav."

„Znam! Ali za Boga, kako ste to smjeli Luciji reći? Lucijo! Moja Lucijo! Osvijesti se! Čuj! Majka ti je tu! Ne čuje ništa. To je nespretno bilo, gospodine Petroviću. Kako ste mogli — — ta vi znate, da još na njega misli. Uh! Kako ste mogli!"

„Nijesam ja! Nijesam, milostiva gospodjo! Dadoh joj novine! Nijesam ni sam znao. Kako i bih, da sam samo slutio. Bože, Bože! Ne, ne, to nije moguće! Moj Vladimir mrtav!"

(Nastavit će se.)

— Oh! A zar nijesi možda ti prazan, ti? Ah! — prije nego li je Borta dobila blagoslovljenu jaja

Godina II. — Broj 435.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 20. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Novi uspjesi na sjeveroistoku.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 19. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Jugoistočno Hatszega (Hötzniga) su Rumuni bili bačeni preko Merisora prama Petroszeny-u. U gorama Gergenyi Kelemen uski bojni dodir.

Fronta nadvojvode Karla: U Bukovini nastavljaju Rusi svoje napadaje. Na obim se stranama bore i rumunjske čete. Austro-ugarske i njemačke čete su odbile sve juriše, započete na nekojim mjestima od najjače topovske vatre. Jugoistočno Ludowe je neprijatelj nekoliko potisnuo prama zapadu uski dio naše fronte. Kod Lipnice Dolne je njemačka navala zauzela opeta na prostoru.

Fronta bavarskog princa: U pretpolju Böhm-Ermollijeve vojske uspješna četovanja. Kod bojne skupine generala Fatha bio je jurišem zauzet mostobran Zarecze, južno Stobyehwe. Austro-ugarske i njemačke čete gen. poručnika Clausius-a preskočile su četiri jednu za drugom ležećih linija te su zarobile 31 ruskih časnika i 2500 momaka.

Talijansko bojište.

Na kraškoj je visoravni jučerašnji dan mirnije prošao, jer se je navalna snaga borećih se talijanskih vojnih zborova očito istrošila. Pojedinačke neprijateljske navale bile su suzbite. Topovski je boj bio poslije podne kroz više sati vrlo žestok, osobito u južnom odsjeku visoravni. Tu se je od početka bitke istaknula hrabrom ustrajnosti pješad. pukovnija br. 102. Kod Bovca i na grebenu Fassanskih Alpa su naše čete odbile više navala slabijih odjeljenja.

Jugoistočno bojište.

Kod naših četa nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 19. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U području Somme nema uslijed slabog vremena nikakvog većeg bojnog djela, ali ipak vlada djelomična vrlo žestoka topovska djelatnost. Istočno Ginchy-a i Comblesa prepustili smo neprijatelju nekoliko posve rastrijeljenih jaraka, te smo odbili djelomične napadaje kod Belloy-a i Vermandovillersa. Lijevo od Moze dopria je francuska navala na zapadnom obronku Morte Homme privremeno u jedan naš jarak.

Istočno bojište.

Kod Perepelnika je njemačka lovačka patrula zarobila 2 časnika i 80 momaka. Protunavala na Narajowki donijela je novih uspjeha. Broj zarobljenika porasao je preko 4200.

Balkansko bojište.

Mackensenova bojna skupina: Savezničke su čete na mnogim mjestima prodrle u jučer učinjeni rusko-rumunjski položaj.

U Florinskoj kotlini su se razvili novi bojevi.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 19. (D. u.) Služb. izvj. od 18. t. mj. glavni stan javlja:

Na macedonskoj fronti su jučer udružene ruske, francuske i srpske čete bezuspješno napale naše položaje okolo Florine. Sve protivničke navale bile su odbijene protunavalom. Navale protiv visine Kaimakalon bijahu takodjer odbijene. U doline Maglenice običajna topovska i pješadijska vatra; u dolini Vardara slaba topovska vatra. Na podnožju Belasice planine smo navalili na pomaknuta talijanska odjeljenja, zarobili smo 5 časnika i 250 momaka te zaplijenili 2 strojne puške. Duž Strumu neznatni pješadijski bojevi medju pomaknutim odjeljenjima. Na egejskoj obali vlada mir. Neprijateljsko je brodovlje opstrijeljavalo selo Pravišta.

U Dobrudži razvija se u naš prilog boj, koji je započeo na crti Moralnimanic-Arabagi-Cocargea-Cobadinu-Tuzla. U protunavali smo zaposjeli selo Satalinghiulbasu te smo tamo zaplijenili 5 topova i 4 strojne puške. 15. t. mj. smo iza kratkog boja osvojili grad Mangalia. Na obali Crnoga mora mir.

Brzojavi.

Antanta i predaja četvrtog grčkog vojnog zbora.

Lugano, 18. Kako doznaje „Stampa", stigao je talijanski poklisar u Parizu Tittoni u Rim. To su putovanje prouzročili zadnji dogodjaji u Grčkoj. Ministar predsjednik Boselli i Sonnino vijećali su o tom pitanju. Tražit će se od grčke vlade službeno razjašnjenje o predaji IV. grčkog zbora te ako će ovo potvrditi sadržaj službenog njemačkog saopćenja, poduzet će se energične korake, da se spriječi otpad daljnjih grčkih četa. Talijanske novine živo raspravljaju o dogodjajima u Grčkoj. Tako piše „Giornale d' Italia": Dogodjaj u Kavali vanredno je ozbiljan, osobito ako ga se usporedi sa pasivnim držanjem ostalih grčkih četa. Može se dakle vidjeti, kamo je dovela propaganda udruženja pričuvnika i može se razumjeti Dimitrakopulosa, koji je otklonio sastavljenje kabineta. I svaki drugi čovjek susrest će iste poteškoće. I sam Venizelos znade, da bi našao beznadan i zamršen položaj te neće primiti poziva, da sastavi kabinet. Djelo Schenka, Gunarisa i Skuludisa ostavilo je neizbrisive tragove, koje se može učiniti neštetnim, ali nikako odstraniti ni željezom ni vatrom. Premda „Stampa" ustvrdjuje, da izmedju talijanske i francuske vlade opstoji potpuni sklad u shvaćanju dogodjaja, može se ipak iz članka razabrati, da talijanska vlada ne želi sudjelovanja Grčke, da ne mora sa Grčkom dijeliti skromni svoj dio očekivanog plijena i da se ne uzrujava radi dogodjaja u Kavali.

Brusilov o središnjim vlastima i o Rumunjskoj.

Berlin, 18. „Lokalanzeiger" javlja: General Brusilov izjavio je novinaru, da misli, e će se najvažnije operacije svršiti još ove godine. Rusija može biti s time, što je dosada postigla, posve zadovoljna. On ne precijenjuje ustupa Rumunjske u rat, pošto to ne može iznuditi odluke, već u najboljom slučaju samo pospješiti tok operacija. Rumunjska je prekasno stupila u rat, da bude jezičac na vazi. Unatoč teških gubitaka uspjelo je austro-ugarskom vojnom vodstvu, da za najkraće vrijeme postavi na noge naknadnu vojsku; mora se priznati, da je neprijatelj izvrsno organizirao popunjivanje vojske. Njemačke su rezerve bez dvojbe još uvijek znatne. To je već time dokazano, da imade Njemačka na ništa manje nego deset bojišta svoje čete. Da se postigne pobjeda protiv tako dobro organizovanog neprijatelja, je časna, a zato i teška zadaća.

Tri japanska bojna broda pred Pirejem

Sofija, 18. „Mir" javlja: Medju jedinicama antantinog brodovlja pred Pirejem nalaze se i tri japanska bojna broda.

Razni brzojavi.

London, 19. (D. u.) „Reuter" javlja: Raymond Asquith, koji je pripadao gardnim grenadirima, najstariji sin ministarskog predsjednika, je dne 15. t. mj. pao.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 18. Služb. izvj. od 17. t. mj. 3 sata poslije podne. Osim dosta živahnog topovskog boja na Sommskoj fronti, u odsjecima Berny i Vermandovillers nije bilo tekom noći na cijeloj fronti nikakvog dogodjaja.

Jedno je neprijateljsko ljetalo bilo jučer oboreno iznad francuskih linija u blizini Biaches, a drugo kod Belloy. Potvrdjuje se, da je ljetalo, što ga je sa strojnom puškom sastrijelio potčasnik Lenoir sjeverno Douaumonta, razmrskano palo na tla. To je osmo od toga pilota uništeno ljetalo. Potvrdjuje se takodjer, da je potčasnik Porme oborio medju Brie i Ennemain svoje 10. ljetalo. U noći na 16. t. mj. su 2 francuska ljetala bacila 15 granata na kolodvor Habsheim. U noći na 17. t. mj. bijaše bačeno 32 granata na kolodvor i zrakoplovne nasade Tergnier, 32 na kolodvor Abancourt, 72 na kolodvore Roisel i Epehy na pruzi iz Saint-Quentina u Ham.

Služb. izvj. od 17. t. mj. 11 sati u noći. Sjeverno Somme je naše topništvo tijekom dana čvrsto opstrijeljavalo njemačke položaje. Južno Somme su naše čete oko 2 i pol poslije podne prešle na raznim mjestima na navalu te su imale važnih uspjeha. Sela Vermandovillers i Berny, koje smo tek djelomično imali u našem posjedu, osvojili smo tijekom sjajne navale. Opiru se još nekoje skupine kuća. Nakon ljutih bojeva palo je u naše ruke čitavo područje medju Vermandovillersom i Deniecourtom s jedne strane te područje medju Deniecourtom i Bernyem, koje je bilo branjeno od više sistema jaraka, s druge strane. Za Deniecourt se boj nastavlja. Medju Berny-em i Barleux-om smo zauzeli više jaraka. Sve protunavale, što ih je neprijatelj poduzeo kasno na veče, bile su slomljene od naše topovske vatre te su Njemcima zadale teške gubitke. Do sada smo nabrojili 700 neranjenih zarobljenika, medju kojima i 15 časnika. Na ostaloj fronti običajni topovski boj.

Engleska.

London, 17. Služb. izvj. od 16. t. mj. poslije podne. Fronta glavne bitke na Sommi nije se promijenila. Zaplijenili smo 4 topa i zarobili 250 momaka. Bile su odbite mjestimične protunavale. Jučer smo održali osvojenu liniju, u kojoj se nalaze velika sela Courcelette, Martinpruch i Flers. Prošle su noći prodrle naše čete na mnogim mjestima u neprijateljske spojne jarke, zadale su neprijatelju gubitaka i učinili zarobljenika.

Večerni izvještaj. Južno Ancre smo nakon jučerašnjega dana došli na fronti od 6 milja, za 1 do 2 milje naprijed. Danas smo zarobili 1700 vojnika medju kojima 51 časnika. U posljednjim smo 2 dnevima zarobili ukupno preko 4000 momaka sa 116 časnika. Prema dosadašnjim vijestima bilo je zaplijenjenih dotično uništenih 5 topova i više nego 50 strojnih pušaka. Uzeli smo i znatnu množinu vojnog materijala. 15. t. mj. bilo je uništeno 15 njemačkih zrakoplova. Mi smo izgubili 6 ljetala.

Služb. izvj. sa solunske fronte od 15. t. mj. Na Strumskoj fronti su čarkaška odjeljenja prekoračila rijeku, navalila su na Dzaminah i Komaju te zarobiše vojnika. Naše konjaničke čete su navalile na sela na donjem i gornjem dijelu rijeke Gudeli. Na Dojranskoj fronti podržava topništvo trajnu vatru protiv neprijateljskih položaja.

London, 18. Služb. izvj. od 17. t. mj. poslije podne. Jučer na veče smo proširili našu dobit u blizini Courcelette na jednoj fronti od 1000 jarda. U blizini Thiepvala zauzesmo neprijateljsko utvrdjenje, koje je bilo poznato pod imenom Dunavskih jaraka i to na fronti od 1 milje. Neprijatelj je ostavio za sobom množinu pušaka i opreme. Zauzeli smo takodjer i jako utvrdjenu točku kod Mouquetferme. Broj zarobljenika raste.

Italija.

Rim, 16. Služb. izvj. od 15. t. mj. Medju izvorom Vanoja i dolinom Fleimse povoljno napreduju naši napadaji, koji idu za tim, da prošire na visinskom grebenu sjeveroistočno Caurida osvojeno područje i to usprkos terenskim poteškoćama i otporu neprijatelja. Na Lagazoi-u (dolina Travenanzes-Voste) je jučer neprijateljsko topništvo žestoko opstrijeljavalo naše nedavno osvojene položaje, a da nije uskolebalo naš stalni otpor.

Na fronti julijskih alpa intenzivna i uspješna djelatnost našega topništva, jednako protiv neprijateljske pješadije istočno Gorice i na kraškoj visoravni. Prije podne je naša pješadija za velike kiše navalila na protivničke položaje istočno Dola te je osvojila nekoliko jaraka. Zarobili smo 2117 Austrijanaca medju njima 71 časnika te smo zaplijenili nekoliko strojnih pušaka i bacala mina.

U sjajnom boju je smiono naše jato ljetala oborilo u zaljevu Panzano 2 neprijateljska hidroplana.

Rumunjska.

Bukarešt, 17. Služb. izvj. od 16. t. mj. Na sjevernoj i sjeverozapadnoj fronti živahna djelatnost u dolini Strigy-a i južno Hermannstadta.

Na južnoj fronti čarkanja duž Dunava.

U Dobrudži nema ništa nova.

Političke Vijesti.

Radaslavov o ratu s Rumunjskom. Posebni izvjestitelj „Pester Lloyda" u Sofiji razgovarao je s ministrom predsjednikom Radoslavovom: O ratu s Rumunjskom rekao je bugarski ministarski predsjednik: Rumunjsku moramo pobijediti i raskomadati; nad Rumunjskom se moramo osvetiti. O dogodjaju kod Dobriča, gdje su Bugari po prvi puta pobijedili Ruse, rekao je ovo: Kod Dobriča je uništena isprazna legenda. Naše su čete sjajno pobijedile Ruse; ta pobjeda djeluje takodjer i u Sofiji. Rusofilski vikači su potpunoma zamuknuli, dok nam se mal rusofili približavaju, jer su i oni uvidjeli, da je sretna budućnost i razvoj Bugarske vrlo udaljena od Rusa i da nije ovisna o Rusiji. O ratovanju Rumunja, o strašnim i nečovječnim činima rumunjske vojske i o tome, što će poduzeti bugarska vlada, rekao je Radoslavov: Pozvao sam poslanike neutralnih država na anketu, da se na svoje vlastite oči uvjere o rumunjskom zločinstvu. Nemam potrebite snage, da sam tome stanem na put. Budu li i unaprijed ubijali žene i djecu, bit će im to s naše strane bez obzira vraćeno. U našim je rukama 400 rumunjskih časnika. O miru je kazao, da je to vrlo teško pitanje. O miru ne smijemo govoriti, jer moramo ponajprije pobijediti. Kad bih govorio o miru, smatrali bi to naši neprijatelji kao znak naše obnemoglosti, što naravski ne odgovara istini.

Zapovjednik Tutrakana ustrijeljen po vlastitoj posadi. Prema vijesti iz Sofije bio je zapovjednik 5. dobrudžskoga zbora, general Beszarabescu, koji je prigodom bugarskog nasrtaja na Tutrakan prvi pobjegao, ustrijeljen od svoje vlastite vojske prije nego što je stigao na lijevu obalu Dunava; potonuo je u rijeci.

Grčka izdana Italiji. „Ruskoe Slovo" piše iz Rima: U rimskim su političkim krugovima vrlo ponosni nad diplomatskom pobjedom, koju je Italija izvojštila navještajem rata Njemačkoj, jer je zahtijevala a takodjer i dobila za to vrlo veliku platu. Izručili su joj naime Grčku; Italija je dobila pravo, da oživotvori svoje aspiracije na Balkanu u većem opsegu i bez obzira na Grčku. Toga radi prodire u Epir, a dobit će takodjer i komad Male Azije.

Uloga Italije na Balkanu. „Echo de Paris" piše: Isti listovi, koji su prigodom navještaja rata Rumunjske pisali, da je propast Bugarske i Austrije zapečaćena, osvrću se jur na pomoć balkanskim armadama sporazuma. Herbette piše, da se na pomoć demoraliziranih Grka ne smije računati, pa istodobno upozoruje na Italiju, koja da je pozvana, da preuzme u Orientu novu, važnu ulogu.

Zabrinutost u Rusiji radi sudbine Rumunjske. U ruskom listu „Denj" objelodanjen je slijedeći Dimitrijev članak: Zauzeće Tutrakana moglo bi lako postati odlučne važnosti za saveznike. Rumunjska nije na južnoj bojnoj crti prejaka. Dunav tvori naravski naravnu zapreku, a prekoračenje mogla bi zapriječiti samo vrlo radišna obrana. Utvrda, koje bi to zapriječile, Rumunjska nema. Pošto rumunjsko operacijone zemljište nije odviše duboko, prouzročilo bi svako prekoračenje Dunava sasma lako najozbiljnije strateške posljedice, u prvom redu, da budu rumunjske čete na sjeveru i zapadu opkoljene. Svaka opasnost Bukarešta, koji tvori središte cijele rusko-rumunjske vojske, mogla bi vrlo vjerojatno samim jednim udarcem uništiti cijeli ratni nacrt.

Ogromni ratni dobitci neutralnih država.

Dok zaraćene države napinju sve sile na ratnim poljanama, da izvojšte čim prije pobjedu, nastoje sve neutralne države, da tu prigodu čim bolje iskoriste te se na njihov račun što više obogate.

To vriedi osobito za Sjedinjene države sjeverne Amerike i za Japan, akoprem je taj posljednji formalno zaraćena država.

Engleska i njezini saveznici naručiše u Americi već u početku tako ogromne množine strjeljiva i inog ratnog materijala, da ih ni američke tvornice nijesu bile u stanju na vrijeme zgotoviti. Takvih tvornica — budući neunosne — bilo je prije rata najme tako malo, da su bile jedva kadre pokriti potrebu vlastite vojske i mornarice.

Stoga se je preko noći bacila većina tvornica na mnogo unosnije proizvadjanje streljiva i inog ratnog oružja, preudesivši i pomnoživši svoje nasade.

No uza sve to uzmogoše izvršiti potrebite naručbe tekar koncem listopada 1915. Dok su spočetka dobavljale mjesečno ratnog materijala za 400 hiljada dolara narasla je ta cijena kašnije na 60 milijuna dolara, mjesečno. Koliko su Sjedinjene države izvezle u gore spomenute države razabire se na najbolje iz slijedeće skrižaljke:

God. 1914:

ratne zaire	za	127,700.000 dolara
inog stjeljiva		195,600.000 „
ognjenoga oružja		22,473.000 „
naboja		44,000.000 „
šrapnela i granata		100,000.000 „

God. 1915.

zrakoplova	za	879.000 dolara
automobila		42,958.000 „
kemičkih proizvoda		33,391.000 „
ognjenog oružja		7,459.000 „
žice i bodljikave žice		11,654.000 „
praskavih tvari		21,163.000 „

God. 1916 samo do konca travnja:

zrakoplova	za	6,270.000 dolara
automobila		101,390.000 „
kemičkih proizvoda		93,164.000 „
ognjenog oružja		13,315.000 „
žice i bodljikave žice		37,629.000 „
praskavih tvari		336,113.000 „

Prema tome su sjedinjenje države izvezle u 2 godine ratnog materijala u svemu 705,379.000 t. j. 2960 milijuna kruna. Dosad je ta svota prekoračila već preko 3 miljarde a do konca godine predvidja se prekoračiti i 4 miljarde kruna.

Kod ostalih neutralnih državica, koje su većinom agrarne zemlje, opaža se golemi dobitak najbolje u pomorskoj trgovini.

Sama Norveška je god. 1915. sagradila po prilici 75 brodogradilišta sa glavnicom od 70 milijuna kruna, Danska samo 5 sa glavnicom od 17 milijuna kruna, a Švedska 13 sa glavnicom od 10 milijuna kruna. Evo dotične skrižaljke njihovog ratnog dobitka:

U Danskoj:

	glavnica K	divid. u po sto 1913	1914	1915
parabrodarsko društvo „Det Forende"	30,000.000	8	8	25
istočnoazijsko društvo	25,000.000	10	10	30
brodogradilišt. društvo „Dannebrog"	4,500.000	20	12	50
brodogradilišt. društvo „Torm"	1,000,000	10	12	100

U Švedskoj:

	glavnica K	1913	1914	1915
švedsko-američko-meksička plovitba	1,400.000	0	18	110
rud. društvo „Neptun"	2,500.000	7	10	52½
brod. društvo Henckel	1,200.000	20	15	100
švedsko-istočno-azijsko društvo	2,000.000	—	—	200

U Norveškoj:				
brodogradilište Selmerske	1,500.000	8	10	80
izvozno društvo „Felix“	450.000	—	—	200
A. D. „Ganger Rolf“ .	1,500.000	—	12	40
U Holandiji:				
holandijsko - američka plovitba	forinti 12,000.000	15	17	50
holandijski „Lloyd“ . .	5,000.000	6	3	12
nizozemski „Lloyd“ . .	1,250.000	9	9	25

R. R.

Lekcija o poniznosti.

Sa talijanske granice, 2. augusta. Svaki put, kad razočaranja u ratu osobito jako stežu ustrpljivost i živce, javljaju se medju antantinim novinstvom uzdisaji, koji naše uho to više presenećuju, što nikako ne pristaju u zbor svih onih pobjedonosnih himna, koje se inače ore iz svih tih listova. Razmaci izmedju tih uzdisaja bivaju malo po malo kraći i mutnoga njihovog zvuka za čas nestane, kad se preko noći iznenada pojavi poput gljive iza kiše ova ili ona nova nada, a kad se ta nova nada raspline, javljaju se i opet sve to jači tugaljivi zvukovi. No rijetko su kad bili antantini uzdisaji od tolikoga dojma, kao oni u članku glavnoga glasila francuske vlade „Temps“ prigodom nedavnog govora Lloyda Georgesa. S porugom, punom dužnog „počitanja“, ustanovljuje pariški list, da je Englez doduše čuo za nekakav bojni šum, no da taj šum ne potječe od pritiska Engleza, nego od Francuza kod Verduna. Francuzima da je uz neizrečene krvave žrtve pošlo za rukom, da osujete njemačku osnovu, prema kojoj da su po drugi put htjeli provaliti proti Parizu. Ujedno da je više nego polugodišnja bitka kod Verduna podala Francuzima mjeru onoga, što im još nedostaje. Što se tiče pouzdanja u budućnost, to Francuzi nimalo ne zaostaju za Englezima, no da kod toga ne zaboravljaju, e će uspjeh, koji se za sjegurno očekuje, biti odviše skupo plaćen. Sa divljenja Njemačkoj, koja eto iza dvadeset i pet ratnih mjeseci nepokolebivo brani proti četiri koli vojskom toli opremom pretežne velevlasti, zaposjednute još neprijateljske predjele, prijelazi „Temps“ do očito veoma neobično gorke kritike i tužbe, kojoj je glavna jezgra ta, da Francuze opominje na nešto malo više poniznosti.

Kako se je ta tužaljka dojmila koli u Francuskoj toli u Italiji — a možda i gdje drugdje — razabire se najjasnije iz toga, što nije našla a ma nikakova odziva u novinstvu navedenih zemalja. Samo turinska ga „Stampa“ uzima za ishodište jednoga razmatranja, koje doduše nije potpisano, no koje bez sumnje potječe od senatora Frassatija iz okoline Giolittijeve. Naslov mu je: „Lekcija poniznosti“. Riječ „poniznost“ piše „Stampa“, nije bila još nikad dobačena muževima na kormilu države, no sad je eto vrijeme, da se dobaci i „Temps“ je posve dobro učinio, da ju dobaci onako otvoreno, pošteno i čovječanski, pa ma se i javilo sjutra žuto novinstvo, koje poplavljuje sve zemlje četvornoga saveza i okrivilo list „Temps“ sa nedostatne ljubavi prema domovini ili sa napadaja na moralnu otpornu snagu zemlje. Stavljati našim vodičima na srce poniznost, ne znači još tražiti od naroda, da napuste borbu i da odustanu od otpora. Ne, mora da se bori i pobijedi, ali svaki korak na toj stazi iziskuje to većih žrtava, što veće su bile zablude, koje su bile — ne samo u Francuskoj — počinjene. No te se zablude ne mogu ukloniti, dok ne dostaje onima, koji nose odgovornost, poniznosti i koji drže oholo svoje glave. Kad vidimo na mnogim muževima, na kojima leži najteža odgovornost, silni nedostatak uvidjavnosti i kad smo uza to svjedoci, kako im drugi potpaljuju tamjan, mora da se radja u nama sumnja, da li oba dijela jasno vide počinjene pogrješke ili hoće jedan na drugoga da svrgne odgovornost. Nijesu samo u Francuskoj, kako veli „Temps“, morale grudi vojnika da nastupe radi pogrješaka onih, koji su na vladi. I doista, dok na dalekim bojištima čovječanstvo pati i umire, obavijaju vlade zemlju ružičastom maglom, kroz koju se sve sve pričinja u ružičastoj svjetlosti. Lekcija o poniznosti neide dakle samo francusku vladu i izvor joj nije samo pred Verdunom, nego se diže iz krvi palih i upravljena je srcima i razboru svih onih muževa, koji još nijesu izgubili ni jedno ni drugo, onima, koji su na vladi i puku, parlamentarnoj tribini i novinstvu. Zablude se ne ispravljaju time, što se prikrivaju. Duboko se pod konac žali „Stampa“ na to, što je ovaj rat istina iznio na površinu ovoga ili onoga velikoga vojskovodju, ali nažalost nijednoga državnika, koji bi to ime punim pravom zaslužio. A ipak čezne svijet ne na bojnim poljanama, nego na polju politike za velikim mužem, koji bi mogao da se uzdigne nad katastrofu i u pravednosti ovu dokrajčio.

Ne manje dragocjeniji za prosudjivanje duševnoga raspoloženja u Italiji je otprilike istodobni članak iz pera izdavača rimske „Tribune“, kojim se u čitatelja pobudjuje groza pred „njemačkim mirom“, koji će svakako morati da svane, ako se Europa, sve ako zapravo ne bi bila poražena, pokaže u danom trenutku umornom i klonulom, jer da je „povjesni zločin“ Njemačke taj, što hoće da uništi druge velike narode, u kojima ipak ima svježe životne snage.

Domaće Vijesti.

Javna dražba u dražbenoj sudbenoj dvorani Via Arena br. 2, obdržavat će se dne 20. septembra 1916. u 3 sata poslje podne, dražba ormara, ogledala, okvira, ormarića, umivaonika i drugih kućnih predmeta.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 263
od 19. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Satnik Titz.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik i. sl. Dr. Weiser.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. vit. Wenusch.

Gospodarstvo.

Prodat grožđje ili učinit vino?

Stručnjački savjet vinogradarima.

Da koristimo svojim poljodjelskim preplatnicima, obratili smo se na stručnjaka u gospodarstvu i popitali smo ga za mnjenje, je li unosnije i korisnije prodati grožđje ili učiniti od njega vino na svoj račun.

Odgovorio je: „Puno je bolje činiti vino kod kuće; gdo grožđje proda izgubi mnogo. Vrlo je korisno pustiti da grožđje čim bolje uzori. te da dobije tako čim više sladora i alkohola, jer nova odredba o grožđju i vinu odredjuje im cijene prama gradaciji njihovoj“.

Izvadak naredbe o grožđju i vinu.

1. Sve se vino rekvirira.

2. Vino će se točiti prama potrebi, od prvoga studena (novembra) 1916. dalje. Cijena će se pojedinom vinu izračunati na temelju cijena grožđja, uzevši popriječno da se od 160 kg. grožđja dobije 100 l. vina, i dodavši troškove za tiskanje (2 K) i konobarsku manipulaciju (10 K), a vrhu to mjesečnu odštetu od 1 K.

Grožđja se i vina dijele u 4 vrsti.

a) Obična bijela i crvena grožđja i vina.

b) Teran.

c) Bijela malvazija.

d) Finija grožđja i vina (refošak bijeli i crni burgundac, rulandac, crni kabernet, bijeli riesling, bijeli traminac, muškat).

Temelj cijene prvoj vrsti jest sadržina sladora od 13 stupnjeva, a sadržina alkohola od 7·8 stupjeva; drugoj vrsti (teranu) sadržina 15° sladora 9° alkohola; trećoj vrsti (bijeloj malvaziji) sadržina od 16° sladora, 9·6° alkohola; četvrtoj vrsti sadržina od 17° sladora, 10·2 alkohola.

Svakom će se grožđju i vinu računati veća ili manja cijena od temeljnih cijena od 6 2 K (grožđje), od 101·20 K (mast), 111·20 K (vino) za prvu vrst — od 80, 130 i 140 K za drugu vrst — od 90, 146, 156 K za treću vrst — od 100, 162, 172 K za najbolje vrsti grožđja, masta i vina, prama tomu koliko će stupnjeva sladora i alkohola imati odnosno grožđje vise ili manje od temeljne cijene. Stupnjevi 4 raznih vrsti grožđja, masta i vina, ili procijenili su se jeftinije, ili skuplje prama vrsti, i to od prve vrsti svaki stupanj sladora po 4·76 K; svaki stupanj alkohola po 14·26 K; od druge stupanj sladora po 5·33 K; alkohola po 15·55 K; od treće vrsti stupanj sladora po 5·62 K, alkohola po 16·25 K; od najfinije stupanj sladora po 5·88 K, alkohola po 16·86 K.

Stupnjevi će se mjeriti službeno prokušanom Malligandovom spravom.

4. Nešto pokvarena, ali još pitka vina plaćati će se po dogovoru izmedju komisije i gospodara vina.

5. Ne bude li se gospodar slagao sa komisijom, smjeti će se obratiti na političku oblast, i stručnjak (perito) će odlučiti. (Dakle ako komu ne plate, koliko on želi i misli, neka krivi sam sebe, svoj ludi strah i neznanje, a ne oblasti, koje su svemu dobro providjele.)

6. Prodaja grožđja za proizvadjanje vina dozvoljena je samo u političkom kotaru, u kojem se nalazi kraj proizvodnje grožđja. Stolno grožđje za lijekovitu svrhu, koje razašilju proizvadjači u košarama ili drvenim sanducima u najvišoj težini 10 kg po omotu odnosno 20 kg dnevno jest izuzeto iz te zabrane, to jest grožđje se može šiljati iz kotara u ustanovljenoj količini.

7. Proizvoditelji moraju javiti odmah svojem općinskom uredu, koliko su sve vina učinili.

8. Prekršaj će se kazniti sa globom (do 200 K), ili zatvorom (do 14 dana).

Primjer.

Uzmimo, da obično bijelo vino (I. vrst) ima 14° sladora, a 8·3° alkohola, t. 1 stupanj sladora više, a ½ stupnja alkohola više, nego li se zahtjeva u naredbi. Mi znamo, da se svaki stupanj sladora I. vrsti plaća po 4·76 K, a alkohola po 14·26 K. Dakle za bolje vino, o kojemu govorimo od 14° sladora, a 8·3° alkohola, moramo primiti toliko više, koliko vrijedi onaj stupanj sladora, i ono po stupnja alkohola, što ga naše vino ima više od 13° stupnjeva sladora, i 7·8° alkohola, kaošto se to traži. Dakle 4·76 K više 7.13 K (za po stupnja alkohola kod vina I. vrsti) daje nam višak od 11·89 K. Naše će se vino platiti prvim studena (novembra) po 101·20 K više 11·89 K. to jest skupa po 113·09 K.

Naredba o sabiranju šišaka (galaka) izašla je pred par dana u „Narodnim Novinama“. Veli, da je od opće koristi, da se ovogodišnji prirod šiške na vrijeme, valjano i u što većoj mjeri sabere. Gospodari se šuma pozivlju, da sami dadu sabrati šiške, ili da to drugima besplatno dozvole. Za to se smiju upotrijebiti pod učiteljskim nadzorom i školska djeca, kada su od škole prosta.

Ulje i mast u Dalmaciji smjet će se unaprijed prodavati samo uz iskaznice.

Vojnički konji, koji su bili nekojima izručeni za seoske i šumske radnje, mogu ostati kod istih gospodarstva sve dotle, dok se ne obave ostali jesenski poslovi. Ti će se konji povući, kad će to neophodno tražiti vojnički interesi.

Za proizvodnju piva u Austriji izručit će se, kako se čuje, samo 3000 vagona ječma.

Novi francuski zajam. Ribot je predložio komori zakonsku osnovu o novom zajmu uz 5 postotni kamatnjak.

Novi engleski zajam. Engleska namjerava podignuti novi 4-postotni zajam sa emisijonim tečajem od 80 postotaka.

Razne Vijesti.

Mirovno gibanje medju neutralcima. Iz Züricha stiže vijest, da je saveznomu vijeću stigla peticija sa 240.000 potpisa Švicara, općina, društava i t. d., koji mole, nek bi savezno vijeće pozvalo konferenciju neutralnih država za inicijativu za mir. Iz Haaga javljaju: Bude li švicarsko savezno vijeće uistinu poduzelo takve korake, bit će po holandskoj kraljici čvrsto podupirano.

Prekršaj američke neutralnosti po engleskoj torpiljarki. Generalni guverner na Filipinama saopćio je ratnomu odjeju, da je neka engleska torpiljarka kršila američku neutralnost. U teritorijalnim se je vodama otoka zaustavila i pretražila parobrod „Cebu“. Amerika će najodlučnije prosvjedovati i tražiti razjašnjenja.

Velika eksplozija engleske municije. Član engleskog parlamenta Kinga izjavio je nekom novinaru o velikoi eksploziji engleske municije na francuskoj fronti. Prema „Newyork Times-u“ glasila je ta izjava: „Pred 16. pr. mj. dogodila se najveća eksplozija, od koje se je uopće čulo iza engleskih položaja u Francuskoj. Vrijednost izgubljene municije procijenjena je na 25 milijuna dolara.

Strašan potres na podnožju Koralpe. U okolici Ober-Pichlinga na podnožju Koralpe u Štajerskoj oćutili su dne 7. o. mj. u noći strašan potres, koji je potrajao 4 sekunde. U Ober-Pichlingu porušeno je više kuća; 20 osoba našlo je svoju smrt pod ruševinama.

Latinsko pismo u Japanu. U Parizu je stigla vijest, da je Japan konačno odlučio da uvede latinsko pismo.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Kako nije moguće, kad je njegovo ime debelo u novinama štampano? Svakako je nespretno bilo, Trebalo je pomno čitati. Ta i sami znate, kako vam rekoh, da djevojka još uvijek na njega misli.“

„Još misli, gospodjo?“ odvrati Evgen kroz gorak posmijeh, „kako vi to velite, još misli? A jeste li se nadali, da će prestati na njega misliti, da će uspomenu toga plemenitoga mladića ikad izbaciti iz svojega srca?“

„Molim vas, kad je mrtav.“

„Mrtav! Mrtav! Mrtav! zarida Evgen, „da, da, s mojom krivnjom mrtav! Mlado mu je srce uskipjelo bilo od rodoljubiva zanosa, te je srnuo u smrtonosnu pogibelj, a ja ga nijesam zaustavljao. Ja, ja sam kriv njegovoj smrti.“

„Molim vas, gospodine Evgene, pustite to naricanje; pomozite mi radje, da osvijestim kćer! Što bi vi krivi bili? Sam si je kriv. Ne bješe mu poći u boj! Ta pomozite, za Boga, vidite, kako bez svijesti, blijeda leži. Bože, Bože! Brže dajte oca! Doktora! Sad valja ponajprije pomoći živim, a onda istom oplakivati mrtve.“

Sve to govoraše Klara nekim nehajnim hladnim glasom motajući se oko Lucije, ali tako, kao da je poput glumice sve te pokrete naučila bila. Evgen stajaše časak nijem i svrnu okom na tu bešćutnu, pomodnu komedijašicu, okom najvećeg prezira, zatim poleti k vratima; ali kako ih otvori, pojavi se na pragu gospodin Dobranić. Strašno li se bješe izobrazio.

„Šta je?“ izlanu drhćućim glasom, „Lucija zna —“

„Zna, zna,“ potvrdi Evgen glavom.

„Pustite me!“ reče starac, pokroči snažnim korakom naprijed, odrinu silovito Klaru od djevojke i kleknu pred kćer. Shrvan od teške boli spusti sijedu glavu u djevojčino krilo i vinu kroz plač:

„Oh Lucijo! Jedino uzdanje moje! Lucijo, mila kćeri moja! Što smo Bogu skrivili, te njegova ruka na tvoju, na moju glavu toli teško pada!“

Gorko plakanje starčevo zaguši se u krilu djevojčinu.

„Ali Dobraniću! Molim te, šta tu plačeš kao malo dijete?! Nije te sram?“ reče Klara, kad je Evgen po liječnika otišao bio, „ta nije ti umrla kći!“

Dobranić dignu glavu i zapilji veliko svoje oko u Klaru. Zatim skoči na noge, uhvati ženu za ruku i istisnu škripljuć:

„Kći mi nije umrla, da! A gore je, nego da mi je umrla. Znaš li ti, što to znači srce, hudi demone moga života, što znači živo ljubeće srce? Ah!“ doda smijući se grohotom, „tebe pitam za srce, tebe, koja nijesi nikad srca imala, tebe, koja si me prvim cijelovom zavarala. Znaš li ti, da će se ova djevojka, tvoja krv, od zdvojna sna probuditi na najstrašnije kine i muke? A tko joj zada sve te strahotne jade, tko joj izmami te krvave suze, tko joj zgazi to bujno, iskreno srce? Ti — ti! Njezina mati, koja je htjela njezinom svodiljom biti.“

„Dobraniću! Dobraniću! Zar si pobjesnio!“

„Šuti, naličena megero!“ viknu starac bijesno stišćuć poput gvoždja Klarinu ruku. „Da, ti! Oh! Ti me smatraš starim iskipjelim tupoglavcem, koji nije jak domisliti se himbi. Al kad sam besnen ležao u postelji i zurio u taj crni, nemilostivi mrak, onda mi se rasplitahu misli poput tanke paučine, onda mi puče medju očima, te se dosjetih istini. Tvoje je djelo, tvoja spletka, tvoja himba. Uklonit si htjela mladića, a sada pada kaplja po kaplja rumene mu mlade krvi kao prokletstvo na tvoju glavu, al i kaplja po kaplja kao otrov u čašu toga mladog, nježnog života. A to se zove majka! Jesi li zbilja to dijete pod srcem nosila, il ti je podmetnuto, te si mu gora od tigrice?“

„Dobraniću! Dobraniću! škripaše plamtećih očiju žena.

Tad unidje Evgen sa liječnikom. Oboje se prenuše u mir. Doktor obadje djevojci bilo, stavi uho na srce i reče:

„Octa!“

Donesoše ga. I natare djevojci sljepočice, stavi joj octa pod nos. Srce poče jače kucati. Lucija se trznu dva tri puta, napokon otvori oči i pogleda u čudu oko sebe.

„Šta vam je,“ reče slabim glasom, „što me toli čudno gledate? A čemu gospodin doktor? Ta nijesam bolesna. Uh, aja sam imala strašan san. Snilo mi se, da je Vladimir poginuo, vidjela sam, gdje krvav, mrtav leži na zemlji. Strašno mi je bilo, htjela sam da i ja poginem. Hvala Bogu, da je san,“ nasmijehnu se blago.

Nitko ne odgovori, ali djevojka oštro pogleda oca i Evgena i reče:

„Nu recite, recite, da je san!“

Te skrenu okom na pod. Tu ležahu zgnječene novine. Djevojka zadrhta, sunu u vis, zaleti se k novinama, zgrabi list, pogleda, vrisnu, baci ih, uhvati se za glavu i zavapi iz dna srca svoga:

„Ne, ne, ne, ne! Nije san, nije san! Istina! Jao! Bože! Vladimir, moj Vladimir mrtav! Ubiše ga, ubiše mi srce moje.“

Liječnik priskoči, da pridrži djevojku, koja u njegovo naručje klonu.

„Milostiva gospodjo!“ reče Klari, „priredite postelju za gospodjicu. Smjesta mora da legne. Žestoka bol potresla njezine živce toliko, da se bojim opasnih posljedica. Ukoliko mi bude moguće, radit ću, da otklonim pogibelj. I zbilja otpremiše Luciju u ložnicu. Kako doktor proreče, uhvati je žestoka vrućica. Kao mahnita buncaše djevojka cijelu noć, dozivljući sto puta dragoga sad bijesno, sad milo, sad kroz smijeh, sad kroz plač. A svaki vapaj plamtećih očiju bijaše oštar nož u srce Dobranićevo, koji poput vjerna stražanina bdijaše cijelu noć kraj jedinice svoje. No prema jutru izdade ga snaga i kad je svijeća gotovo dogorjela bila, klonu mu teška glava na razjadjena prsa.

Ljuta bolest hrvala je ustrajno nesretnu djevojku, da, za prvo vrijeme bijaše vrućica toli žestoka, da se je i sam liječnik bojao za Lucijin život. Nu djevojka bijaše jaka, krepki joj organizam ote se žestokoj navali i bolest se prevrnu na bolje. Za sve ovo vrijeme pazio je i čuvao Dobranić svoju kćer reć bi zavidnim okom te je, koliko je moguće bilo, uklanjao od nje Klaru. Strašne muke prepatio je uz to ljubeći otac, kojim bijahu žive svjedočice crte njegova lica. Taj nekad živi, duhoviti obraz bijaše sada žut, navoran, drhtav, žarke one oči, koje za mladjih godina ponosito plamćahu u svijet, sada se smutiše, problijediše. Tužne bludjahu po zemlji, kan da nešto traže, a kad je Dobranić za tihe noći sam sjedio uz drijemajuću kćer, svrnuo bi okom na miljenicu svoju i po koja vruća suza kanu na njegovu ruku. Toli nježno, toli milo ne gleda ni majka svojega čeda u koljevci. I kako ne bi! Za njim stajaše izgubljen život, u njemu življaše jošte svijest, da je po svojim sposobnostima mogao postati dičnim čovjekom, pred njim se ne otvaraše put sretne budućnosti, već bijeda i nevolja. Domovina ga prezire, žena začetnica svega zla, izdala ga, lakoumna ćud nedarovita sina ne obećavaše mu nade, stari ga prijatelji odnemariše, samo jedno ljubeće srce, jedna iskrena duša bila mu je ostala, njegova kći, a i nad tim blagom lebdila je smrt. Bijaše satrven, mlitav, bijaše dijete bez volje; samo jedna želja živjela je u njegovoj duši, da izbavi ljubljeno dijete, kojeg mu je prijeka kob navalice srce ranila bila. Još i to da propadne, oh onda je mogao samo požaliti, da se je ikad rodio na svijet, onda je valjalo poluditi ili ubiti se, jer mu se krivo činilo, da se njegova slabost ljuće kazni, nego mnoge opačine velikih zlotvora i izdajica. Ali na sreću ukloni što jakost tijela, što vještina liječnika smrtnu pogibelj od mile Lucijine glave. Oh koliko mu je kliktala u potaji duša, kad mu rekoše, da će živjeti dalje, kad je vidio, da se mironosan san spušta na vjedje toga blijedog andjela, koji ga je jedino vezao s ovim svijetom. (Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 436.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1. te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 21. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladi tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Neuspjeh novih ruskih navala.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Jugoistočno Hatszega (Hötzing) potjerali smo posve Rumunjce. Petroseny i prelaz Szurdka opet su u našem posjedu.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima nastavlja neprijatelj najvećom žilavošću svoje navale. Južno ergele Luczyna i južno Bystrzeca postigao je nekoje mjesne pogodnosti. Inače smo ga svuda suzbili. Južno Lipnice Dolne uzalud kuša neprijatelj, da se usprotivi napredovanju njemačke protunavale napadajima velikih masa.

Fronta bavarskog princa: Kod vojske generala pukovnika Tersztyanszkog ugušili smo u klici pokušaje Rusa, da navale. Na večer bacio je neprijatelj velike mase protiv njemačkih i austro-ugarskih četa generala von der Marwitz. Biše svuda suzbijeni. Jutros rano obnoviše Rusi svoje navale. Uspjelo im je, da provale na nekojim mjestima u naše opkope kod Szelwowa. Brzom protunavalom prisilili smo neprijatelja opet na uzmak.

Talijansko bojište.

Topnička vatra protiv kraškog zaravanka bila je privremeno opet veoma živahna. Pokušaji neprijateljske pješadije da navali, nijesu se mogli razviti uslijed uspješnog djelovanja našeg topništva. Kako smo ustanovili, imali su branioci kraškog zaravanka u četverodnevnim teškim bojevima pred sobom dvadeset pješačkih brigada, jednu konjičku diviziju i petnaest bataljuna bersagliera.

U suganskom odsjeku navališe Talijanci na Civaronu i kod potoka Maso. Suzbismo ih posve uz teške gubitke nakon ljutih, do polnoći trajajućih borba.

Jugoistočno bojište.

Nema nikakvih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Na bojištu Somme nema osobitih dogodjaja. Suzbili smo nekoliko nasrtaja neprijatelja. U navali sa ručnim granatama kod Flersa imali smo uspjeha. Kako se naknadno javlja, suzbili smo 18. rujna na večer francusku navalu iz Clerya.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Na zapadnom obronku Morte Hommea istjerali smo Francuze iz malog komada jarka, kojega su još držali. Zarobili smo 89 momaka i zaplijenili 8 mitraljeza. Naše ophodnje zarobile su u noći na 19. rujna u Šampanji kod uspješnih poduzeća 46 Francuza i Rusa a noćas južno rensko-ronskog prokopa nekoliko Francuza.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Nasuprot četama generala von der Marwitz, zapadno od Lucka, započeo je neprijatelj opet navalama. Tjekom dana biše ove samo djelomično provedene. Ponajviše nije se moglo skloniti ruske infanterije niti sa vatrom ruske artilerije, koja bijaše uperena na nju, da zapusti svoje opkope. Tek na večer i u noći razviše su se napadaji u jakim talasima, ali su se opet izjalovili uz najteže gubitke. Neprijatelj, koji je kod Szelwowa prolazno prodro, bi je ponovno posve istjeran.

Fronta nadvojvode Karla: Na Najarowki nastavio se je po nas uspješni boj. Neprijatelj je polučio samo pojedine djelomične uspjehe.

Bojište u Sedmogradskoj: Rumunji su bačeni preko Szurduškog prelaza.

Balkansko bojište.

Bojna skupina Mackensenova: U Dobrudži odigraše se žestoki, promjenljivi bojevi. Neprijatelj opire se najžilavije u svom položaju pomoću na brzu ruku dovedenih pojačanja.

Macedonska fronta: Kod Florine i na Kajmakcalanu suzbili smo neprijateljske navale djelomično iza borbe iz bliza. Zapadno Florine uzmaknuše prednje čete pred neprijateljskim nastajima. Istočno grada sa uspjehom smo iznenada navalili na neprijatelja. Južno Belašice-Planine bacili su Bugari 17. rujna Talijance iz sela Matnica i Poroj, zarobivši 5 časnika i 250 momaka.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 19. (D. u.) Služb. izvj. od 18. t. mj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Živahni se bojevi oko Florine nastavljaju. Sva su se nastojanja neprijatelja, da osvoje uzvisinu Kaimakcalan, osujetila radi naših protunapadaja. U nizini od Moglenice i s obje strane rijeke Vardara slaba topovska vatra, na obroncima Belašice Planine protjerale su naše izvidnice neprijatelja, te osvojile sela Šugovo, Matnica, Gornji i Donji-Poroj. U spomenutim selima bje nadjeno mnogo ostavljenog materijala. U Donjem su Poroju ostavili Talijani 200 pušaka. Na fronti rijeke Strume i na egejskoj obali ništa osobita.

Rumunjska fronta.

Uzduž Dunava mir. Boj, koji se vrši u pravcu sela Mosa Sui Maric-Arabari-Cecarges-Cabodinu-Tuzla, za nas je povoljan. Na obali Crnog mora vlada mir.

Brzojavi.

Austro-ugarski i bugarski poslanik u Švedskoj.

Stockholm, 19. (D. u.) Austro-ugarski i bugarski poslanik u Bukareštu su sa ruske strane dobili takodjer dozvolu, da otputuju te su prispjeli u Švedsku.

Nova Wilsonova mirovna nastojanja?

Bern, 19. „New-York Tribune" javlja, da je predsjednik Wilson započeo svoju izbornu borbu te je kod toga proglasio, da će u interesu mira poduzeti nova nastojanja.

Bugarski kralj prošao kroz Lavov.

Lavov, 20. Prekjučer na večer je kralj Ferdinand bugarski prošao na svom putovanju kroz naš grad. Na kolodvoru ga je dočekao gradski zapovjednik gen. major Riml.

Grof Tisza o Rumunjskoj.

Budimpešta, 19. „A Nap" javlja, da je ministarski predsjednik danas slijedeće izjavio u hodnicima sabora: U vojni se dakako ne može ništa prorokovati, ali mislim, da će ustup Rumunjske svršiti potpunim neuspjehom. Rumunjska će naskoro uvidjeti, da je u vrlo nepovoljnom trenutku žrtvovala svoju neutralnost te da ne može odlučno uplivati u prilog antante.

Željeznički promet Konstanca-Bukarešt obustavljen.

Amsterdam, 20. Rumunjsko ministarstvo željeznica je obustavilo željeznički promet na pruzi Konstanca-Bukarešt, jer stoji željeznički most kod Cernavode pod vatrom dalekosežnih njemačkih baterija te je neposredni željeznički promet za sada nemoguć.

Rumunjska i pariški gospodarski ugovor.

Geneva, 19. Pariški „Matin" javlja: Rumunjska je vlada zaključila, da pristupi pariškom gospodarskom ugovoru.

Nova engleska armada u Francuskoj?

Basel, 20. List „Baseler Nachrichten" javlja iz Londona: Medju recima se lista „Daily Express" može razabrati, da ima doskora doći na francusko kopno nova engleska armada na više od stotinu parobroda.

Nordijski ministarski sastanak.

Kristijanija, 19. (D. u.) Prigodom nordijskog ministarskog sastanka došli su ovamo danski i švedski ministarski predsjednici i vanjski ministri. Kralj ih je primio u audijenciju.

Grčki vojnici u Sofiji.

Sofija, 19. (D. u.) U nedjelju je prošao kroz Sofiju prvi prevoz grčkih četa: jedan pukovnijski zapovjednik, 20 časnika i oko 400 momaka.

Rumunjsko krunsko vijeće.

Berlin, 20. „8-Uhr-Blatt" javlja: U glavnom se je rumunjskom stanu vršilo nakon dolaska vijesti o porazu u Dobrudži, krunsko vijeće, kod kojega nijesu ali bili prisutni niti Take Jonescu i Filipescu niti Carp i Marghiloman. Zato je došao ruski jedan admiral crnomorskog brodovlja i francuski pukovnik Leupluat. O zaključcima se nezna ništa. Govori se ali, da je bilo u krunskom vijeću burnih prizora.

Zračna navala na engleske torpedovke.

Berlin, 20. (D. u.) Admiralski stožer saopćuje: Njemačka su ljetala napala bombama 19. t. mj. popodne ponovno neprijateljske pomorske sile, koje su se nalazile pred obalom Flandrije. Jedan je razarač, kako se je sa stalnošću ustanovilo, bio više puta pogodjen.

„Naknadna stavnja" i u Francuskoj.

Genf, 20. Senatoru bi Humbertu u jednom razgovoru sa ratnim ministrom rečeno, e će ratno ministarstvo još jednom preduzeti stavnju dosada vojnički nesposobnika. Listovi se „Intransigent" i „Journal" protive toj namisli, uslijed koje da bi se francuske rezerve ljudi do posljednjeg čovjeka iscrpale.

Osuda turskog majora

Carigrad, 12. (Zakasnilo.) Turske novine objavljaju saopćenje mjesnog zapovjedništva, da je pričuvni major Jakob Djemil bio osudjen na smrt radi povrede povjerenja i počinjenja nasilstva protiv sadašnjoj vladi. Osuda bila je izvršena jučer rano.

Rumunji utjelovljuju zaposjednute gradove u Sedmogradskoj.

Klausenburg, 20. Ovamo je prispio neki kotarski sudac iz Kezdivasarhely-a, koji pripovijeda vrlo značajne stvari o postupanju Rumunja u zaposjednutim gradovima. Prema njegovom je pripovijedanju dao zapovjednik rumunjskih četa nakon njihovog dolaska u Kezdivasarhely skinuti sa svih javnih zgrada ugarski grb te je na gradskoj kući dao izvjesiti rumunjsku zastavu. Na to bijaše uz bubnjanje objavljeno, da je grad postao rumunjskim područjem, a njegovi stanovnici rumunjskim podanicima. Malenom broju zaostalog pučanstva je bilo saopćeno, da su bile poduzete opširne sigurnosne mjere, jer ne vlada nikakvo povjerenje u pučanstvo rumunjskih sedmogradskih sela. Bilo je objavljeno, da se ne će ništa dogoditi onima, koji se budu bezuvjetno pokorili. Zabranjeno je govoriti madžarski, a onaj, koji neće da ostane u gradu, može se slobodno odalečiti.

Iz Grčke.

Lugano, 19. Atenska „Hestia" javlja: 9. t. mj. je jedan bugarski i jedan njemački časnik u Korici prijavio, da mora grad biti zaposjednut, našto je grčka posada dobila iz Atena nalog, da napusti grad.

Berlin, 19. „Berl. Z. a. M." javlja iz Pariza: „Matin" doznaje iz Atena, da je grčki kabinet zahtjevao od Njemačke da pusti na slobodu grčki vojni zbor, koji se sada nalazi u njemačkom zaštitom.

Lugano, 19. Prema „Secolu" je revolucionarni pukovnik Kristopulos, prijašnji zapovjednik Seresa, došao sa 1000 momaka iz Haso u Solun, gdje je bio dočekan kao triumfator.

Geneva, 19. Lyonski listovi javljaju o prolazu generala Castelnau-a i Gouranda. Putuju kroz Marsilju u Solun.

Ženeva, 19. Budućih će se dana vršiti dvoboj medju prijašnjim tajnikom kralja Konstantina, koji je odstupio radi kraljevog držanja, i medju nekadašnjim ministrom vanjskih posala i bečkim poslanikom Dr. Streitom.

Ugarsko-hrvatski sabor.

Budimpešta, 19. Predsjednik Beöthy otvorio je današnju sjednicu zastupničke kuće zajedničkoga sabora u 10 sati 40 časaka, te ponajprije saopćio, da je dopustio zast. Gedeonu, da stavi prešnu interpelaciju, o svrsishodnom unovčenju stoke, koju su sa sobom dopremili erdeljski bjegunci. Interpelacija će se obrazložiti na koncu današnje sjednici. Za tim je sabor nastavio raspravu o predlozima grofa Andrassya i grofa Apponyia. Zast. Bela pl. Meszössy (ustavna stranka) izvodi, da nema nikakove ustavne zapreke za saziv delegacija. Poziva li se tko nato, da austrijska vlada ne smatra sigurnom radnu sposobnost austrijskoga parlamenta i austrijske delegacije, govornik ne može usvojiti ovo shvaćanje, budući da preko 90 postotaka austrijskih delegata pokazuje najlojalnije patriotičko držanje za sve vrijeme odkako traje rat. Preostaje dakle samo tako zvani strah pred Česima. Istina je doduše, da se u Austriji mnogo desetaka godina vodila slavofilska politika unatoč duhu nagodbe od 1867., prama kojemu mora u Ugarskoj pripasti vodstvo Magjarima. a u Austriji Nijemcima. Sada se naopako radi, jer i ako možda u jednom ili u drugom austrijskom plenumu postoje neki veleizdajnici, govornik uostalom smatra isključenim, ipak je uvjeren, da će baš zastupnici ovih naroda poplaviti javno mnijenje manifestacijama svojc lojalnosti i vjernosti prama dinastiji i državi. Isto je tako uvjeren, da bi saziv delegacija urodio svečanom manifestacijom solidarnosti u pravcu, da su Austrija i Ugarska odlučile, da vode ovaj rat, koji nam se je nametnuo, dok ne budu obezbijedjeni uvjeti pristojnoga mira. Takova bi demonstracija bila povoljna kako za monarhiju tako i za ratno vodstvo. Na to govornik kritizira djelovanje diplomacije te veli, da je sudbina Sedmogradske žalosna ali klasična svjedodžba njezine nespretnosti. On je uvjeren, da će sila naših i saveznih četa popraviti tu pogriješku, to ali ne može da nikako smanji krivdu diplomacije i vlade. Govoreći o potrebi saziva delegacija, veli, da je sada, gdje se izdaje toliko milijarda za ratne ciljeve Austrije i Ugarske, parlamentarna kontrola neophodno nužna, da se može ustanoviti, da li se te milijarde u prave svrhe upotrebljavaju i da se mogu najstrože kontrolirati vojne dobave. (Odobravanje na ljevici). Mora se ući u trag kliki dobavitelja. Vojni podobbor u delegacijama morao bi pregledati svaku dobavnu pogodbu. Konačno zahtijeva govornik, da moraju svi oni, koji su za domovinu krvarili dobiti izborno pravo. (Odobravanje na ljevici).

Zast. Geza Polonyi (neodvišnjak bez stranke) je mnijenja, da sadašnji položaj dokazuje, da se je nagodba od 1867. srušila. Andrassyjev predlog znači umiješavanje u unutrašnje poslove Austrije, kojega on ne odobrava. Time, da se ne primi predloga, o kojima se raspravlja, bilo bi zapriječeno, da se zajednički ministar pozove na odgovornost. Prema njegovom se mišljenju o sudbini Sedmogradske ne smiju odlučivati o sudbini čitavog naroda. Govornik tvrdi, da generalitet goji neku mržnju i animozitet protiv ugarskog sabora te navadja nekoje slučajeve, iz kojih nesumnjivo proizlazi očita tendenca protiv Madžarstva.

Zast. markgrof Pallavicini (ustavna stranka) veli, da je saziv delegacija potreban, e da se pred njima doznala istina te da se može vanjski ministar opravdavati pred kompetentnim forumom. Govornik kritizira pojedina područja vojnog vodstva, pokazuje na neurednost u sanitetnoj službi i razjašnjuje pitanje odlikovanja, te zahtijeva, da se još za vrijeme rada zakonom zasigura sudbina obitelji rezervnih časnika i da se s njima jednako postupa, kao sa obiteljima aktivnih časnika.

Konačno predlaže govornik neka se ustanovi komisija, koja neka istraži tko je skrivio da nije Sedmogradsko pučanstvo moglo u pravo vrijeme biti evakuirano i spasiti život i imanje.

Na to se sjednica prekida do 4 sata poslije podne.

U 4 i pol sata se sjednica opet otvara.

Zast. Gabriel Ugron (ustavna stranka) se priključuje, što se saziva delegacija tiče, izvodima opozicijonalnih zastupnika, te veli, da su bile u rumunjskom pitanju počinjene velike pogriješke.

Na to se govornik bavi poljskim pitanjem te izjavlja, da se poljski narod može predobiti samo ako se poboljša njihov ustavnopravni položaj i njihovu upravu. Konačno izjavlja govornik, da ne može vanjski ministar raspolagati krvlju i imanjem ugarskoga naroda, a da se ga za to ne pozove na odgovornost. Prima predloge grofa Andrassya i Apponyi-a, te markgrofa Pallavicini-ja.

Zast. Juraj Smrecsanyi (narodna stranka) žali, što još nijedan član večine nije govorio. Govornik utemeljuje svoje nepovjerenje u vladu u pitanju hrane te želi, da se ustanovi živežno ministarstvo. Govori o razgovoru sa baronom Burianom, što je bio priopćen u „Pesti Hirlapu", te zahtijeva promjenu sistema, da bude narod mogao u buduće biti siguran.

Na to se rasprava prekida i odgodjuje na sutrašnji dan.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

17. septembra. Zapadna fronta. Južno od Brzezanja, na desnoj obali Zlote Lipe, žestoka borba. Naše su čete odbile neprijatelja, osvojile dio njegovih položaja te zarobile 14 časnika i 537 turskih vojnika. U okolišu rijeke Narajovka i željezničke pruge Podvisoki-Halič nastavlja se bitka. Neprijatelj je imao znatnih gubitaka na mrtvima i ranjenicima te ostavio oko 3174 zarobljenika, isključivo Nijemaca, u našim rukama, medju njima 34 časnika. Osim toga 20 strojevnih pušaka i 2 opkopna topa. Naše hrabre su švadrone sa Krima navalile na dvije neprijateljske baterije, oborile topničare i razorile 3 topa i 54 municijska kola, kojih nijesu mogli sa sobom povesti, jer je u pomoć dolazio njemački jedan bataljun i otvorio proti švadronama žestoku vatru iz pušaka i strojevnih pušaka.

U gorskim Karpatima zapao je na nekojim mjestima snijeg i nastupio mraz.

Francuska.

18. septembra. Srpski su odjeli osvojili u jednoj jedinoj navali jako izgradjenu, mnogobrojnim žičanim mrežama osjeguranu prvu bugarsku liniju na glavici Kajmakcalan. Jedan je protunapadaj bio potpuno suzbijen. Sjeverozapadno od Ostrova prijeđoše su Srbi preko rijeke. U ogorčenoj su borbi, koja je potrajala čitav dan od 17. i naredne noći, pobijedile sjajno na fronti Rosna-Florina francusko-ruske čete. Na Florinu su Francuzi navalili jurišem i posvema ju osvojili. Neprijatelj se u neredu povlači u Monastir.

18. septembra, 3 sata popodne. Sjeverno od Somme zauzeli su Francuzi istočno od Clery jarke i s mjesta odbili neprijateljske napadaje. Južno od Somme poduzeo je neprijatelj tečajem noći više protunapadaja na francuske jarke istočno od Berny-ja i južno od Deniecourta. U tom su predjelu pokušali Nijemci ne manje od tri žestoka napadaja. Svi su bili uz teške gubitke po neprijatelju odbijeni. Istočno od Bernyja uznapredovali su Francuzi, a isto tako i na istočnim rubovima kod Denicourta, koji je sad potpuno opkoljen. Broj dosadašnjih zarobljenika iznaša 1200; deset je strojevnih pušaka ostalo u našim rukama. Prema izjavama zarobljenika bu su gubici 10. njemačke doknadne divizije i 120. njemačkog doknadnog zbora u izvanrednom bojevima u okolici od Bernyja izvanredno teški. Dva su bila bataljuna 38. i 11. divizije po francuskoj topovskoj vatri gotovo potpuno uništena.

Na ostalim frontama ništa osobita.

Engleska.

London, 18. Kod mjesta Ginchy pala je čvrsto utvrdjena njemačka utvrda, zvana „četverokut", koja je dosad odoljevala našim naprezanjima, a posljedica je toga, da smo promaknuli naše položaje na fronti od jedne engleske milje za tisuću jarda. Kod toga bje zaplijenjeno 7 strojnih pušaka i zarobljeno mnogo neprijatelja. Od 15. t. mj. ovamo bilo je još zaplijenjeno: 5 teških obica, 2 poljska topa, 6 opkopnih mužara i velik broj strojnih pušaka. U posljednje je dane uhvaćeno preko 500 Nijemaca.

Italija.

17. septembra. U dolini Sugana izmedju potoka Colba i Maora zadali smo u bojevima od 14. t. mj. neprijatelju veoma teških gubitaka. Dosad je sahranjano više od 100 lješina palih Austrijanaca. Neprijatelj bje bačen na desnu obalu rijeke Brenta, našto je naše lijeve pobočne položaje istočno od potoka Maora uzeo pod žestoku vatru. Iza toga uzastopce uslijedivša tri neprijateljska napadaja bijahu suzbijena. U području su Kauriola naši alpini položaje, osvojene dne 15. t. mj., proširili i učvrstili. Zarobili su 32 momka i zaplijenili 3 strojevne puške, 2 bacala mina i mnogo pušaka sa municijom. U gornjem Deganu (Tagliamento) izvanredno žestoko topničko djelovanje. U susjedstvo gorskog prijelaza Volale palo je više od 2000 hitaca svijuh kabibara. Naše su čete odolijevale neoborivo vatri.

Na Julijskoj fronti opetovao se je jučer topovski dvoboj, ponajpače u Kotlini Bovca, gdje je naše pješaštvo prodrlo u neprijateljske položale u Rombonu, Javoržeku i Vršiču.

Na kraškom su zaravanjku poduzele jučer naše neumorne čete obnovljenom enržijom ponovnu borbu proti neprijateljskim položajima, izakako su odbile noćne protunapadaje. Iza jedne, s obiju strana najžešće provedene borbe zauzele su naše čete daljnje veoma jako izgradjene utvrde i zarobile 800 ljudi, medju njima oko 20 časnika. Prošle je noći pobacalo neprijateljsko jato lijetala 12 bombi na Mestre. Ljudskih žrtava nikakvih, samo materijalna šteta. Iznad Kobarida sastrijeljeno je u zračnoj borbi neprijateljsko jedno lijetalo. Jedan je lijetač mrtav, a drugi je teško ranjen pao u naše ruke.

Političke Vijesti.

Tisza i Poljaci. Kako je poznato, opstoji u ruskoj Poljskoj, što su je zaposjele naše i njemačke čete, jaka stranka, koja ide za tim, da se ustvari davna želja Poljaka o osnutku samostalne poljske države. Prigodom rumunjskog ratnog navještaja brzojavio je varšavski klub pristaša poljske države ugarskomu ministarskomu predsjedniku Tiszi, koji je odgovorio slijedeće: „Svi čimbenici austro-ugarske monarhije ufaju, da će odbiti napadaj Rusa, koji ugrožavaju naš narodni obstanak, i da će osloboditi Poljsku od ruskoga jarma. Nigdje nisu ta čuvstva tako duboka i silna kao kod madžarskog naroda, koji se sa cijelom ljubavi do slobode razumjevanjem pridružuju veselju i trpljenju drugih slobodu-ljubećih naroda. U svojoj žudnji. da učine za poljski narod sve, što je uopće u ljudskoj moći, suglasni su svi mjerodavni faktori monarhije, a ja sam sretan, da mogu u tome sudjelovati.“ Tiszina brzojavka je primljena s velikim odobravanjem i čvrstom nadom u bolju budućnost naroda.

Revolucijonarno gibanja u Grčkoj. Prema vijestima iz Soluna raširilo se je revolucijonarno gibanje na otoku Kios, Mitilene i Samos. Odmah je uslijedila zabrana grčke vlade, kojom se zabranjuje brodovima ploviti na te otoke. „Temps“ piše, da je bila solunska revolucija operetna revolucija. Već su tjedan dana revolucijonarci potpunoma mirni. Časnici, koji su doputovali iz Soluna u Atenu, pripovijedaju, da je došlo u Solunu zadnjih dana do novih borba medju ustašama i kralju vjernim četama. Antanta je dala zbog toga navodno razoružati sve kralju u Solunu vjerne čete. U Atenu je prispjelo iz Soluna 150 grčkih časnika, koje je dao Sarrail izagnati, jer nisu htjeli pristupiti revolucijonarcima.

Petkov o rumunjskoj vojsci. Bugarski ministar Petkov izjavio je dopisniku „Pester Lloyda“: Dosadanji uspjesi u bojevima protiv Rumunja mnogo su povoljniji, nego li se uopće očekivalo. Rumunji su u ozbiljnoj zabrinutosti za sudbinu Bukarešta. Rumunjska je armada, koja je u početku rata na zapadu nekoliko napredovala, sada rasčinjena, o na nekojim mjestima čak pobjedjena. Očito je, da je Rumunjska antanti više na teret nego li na korist. Bugarski su vojnici dosele samo napredovali; što Bugari jednom zaposjednu, ne vraćaju više natrag.

Carigrad i Bospor pripasti će Rusiji? Švicarski listovi potvrdjuju vijest iz Petrograda, da je antanta kako se razabire iz izvještaja voditelja kadeta Miljukova, sklopila u aprilu medjusobnu pogodbu, kojom ustupa Rusiji Bospor i Carigrad.

Nova grupacija rusko-rumunjskih armada. Prema vijesti iz Sofije započela je nova grupacija rusko-rumunjskih armada, jer su dojakošnji dogadjaji pokazali, da su prvašnji rusko-rumunjski nacrti neizvedivi. Iz vjerodostojnog se izvora saznaje, da koncentriraju Rumunji u najvećoj žurbi novu armadu, koja ima braniti Bukarešt.

Engleske čete za Rumunjsku. Iz Londona javljaju, da su prispjele u Kišinev dvije engleske brigade dobrovoljaca i jedna engleska brigada mornarice, koje će od tamo otputovati u Rumunjsku.

Domaće Vijesti.

Odlikovanje. Car je podijelio Viteški krst reda Franje Josipa sa ratnom dekoracijom u znak priznanja radi izvrsnog službovanja u ratu redarstvenom nadpovjereniku redarstvenog ravnateljstva u Trstu Dr. Josipu Mlekušu, vodji redarstvenog povjerenstva u Puli.

Imenovanje. Bivši tehnički činovnik tvornice „Sufid“ u Dugiratu kod Omiša u Dalmaciji, g. Vjekoslav Bignulin, imenovan je arsenalskim majstorom kod c. i kr. strojevnog ravnateljstva odnosno kod novih nasada dissons-plinova.

Lična vijest. Gosp. Josip Stihović, narodni zastupnik, izašao je iz tršćanske bolnice i sada se nalazi u Lindaru kod Pazina na daljnjem oporavku.

Preminuo. Jučer je umro nagle smrti činovnik u pokrajinskoj bolnici Rudolf Schallmeyer.

Gradsko kazalište. U gradskom će se kazalištu pjevati opera „Faust“ (Gounod) prvi put na carev imendan, 4. a drugi put 6. listopada. Predstava stoji pod pokroviteljstvom Nj. preuzvišenosti gosp. Chmelarž. Poduzeti su svi koraci, da ispadne dobrotvorna ova predstava čim sjajnije. Prve će se dvije večeri davati uz povišene operne cijene.

Iz Dalmacije.

Vukovi u Dalmaciji. Iz Strmice u Dalmaciji javljaju, da se vukovi pojavljuju u sve većoj mjeri. Do sada su tamo poklali oko 200 glava rogatog blaga.

Iz Hrvatske.

Likvidacija karlovačke štedionice. Kako iz Karlovca javljaju, likvidacioni odbor ove štedionice zaključio je, da se likvidacija povjeri gradskoj štedioni, jer je njezina ponuda najpovoljnija. Sad se još očkekuje da vlada potvrdi taj zaključak.

Rekvizicija zvona na Rijeci. Riječke su duhovne oblasti umolile vojničku oblast, da mogu sačuvati nekoliko zvona, tako te predaju 1500 kg od 7000, što ih Rijeka posjeduje. Sad je biskupski ordinarijat u Senju saopćio papinskom prelatu, kanoniku Kukaniću, da je vojna oblast prihvatila podnešeni predlog. Dr. Kukanić je imenovan biskupskim komesarom kod predaje zvona. Vrijeme predaje još nije ustanovljeno.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 264 od 20. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Satnik Badl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Freg. liječnik u. m. Dr. Mahoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u. m. Dr. Groyer.

Podupirajte Družbu!

Gospodarstvo.

Novčići iz željeza. Kako se čuje, kani ugarska vlada u sporazumku sa austrijskom vladom do skora izdati komade od dva filira od željeza u svrhu da se doskoči pomanjkanju sitnog novca. Pošto bi se ali takovi komadi lahko zamijenili sa komadima od 20 filira, to će, kako se čuje, ovi novi novčići biti u sredini probušeni. Mnoge države imaju već otprije uveden takav način kovanja novca sa rupom u sredini, pak ga priprosto pučanstvo nosi uza se na provučenoj vrpci, čime je onemogućeno, da se pojedini komadi izgube.

Novost glede pologa kod Austro-Ugarske banke. Austro-Ugarska banka uvela je za stranke, koje kod nje imaju u pohrani i upravi vrijednostne papire jednu novost, koja znači znatno olakšanje glede podizanja kupona. Banka se je naime izjavila pripravna, da na permanentni nalog protuvrijednost dospjelih kupona doznačuje vlasniku pologa putem poštanske štedionice. Prednost ove uredbe leži u tom, da vlasnik pologa ne mora osobno dolaziti u banku po svoje kupone, što je često skopčano sa gubitkom vremena, a za vanjske stranke i sa poštarinom.

Banknote od jedne krune. Peštanska i obrtnička komora podnjela je ministarstvu trgovine i financija, te ministru pretsjedniku predstavku, u kojoj upozoruje na to, da u prometu sve više isčezava srebreni novac od jedne krune, te navadjajući poteškoće, koje usljed toga nastaju u prometu, preporuča prešno da se izdade papirni novac od jedne krune.

Razne Vijesti.

Talijanski manifest protiv rata. U Rimu je prouzročio veliko uznemirenje manifest protiv rata, koji ima do 50.000 potpisa. Mnogo je osoba aretirano. Kod njih nadjeni su dokumenti kompromitujućega sadržaja.

Glad u Mletcima. S talijanske granice dolazi slijedeća vijest: Broj stanovničtva u Mlecima, što je prije rata iznašao preko 160.000, opao je zbog pomanjkanja hrane navodno na 30.000 stanovnika. Značajno je, da se to saznaje iz francuskih novina, koje bi ipak morale prikrivati nutarnje razmjerice svojih zaveznika. Pariški „Journal“ donosi potanji izvještaj o pomanjkanju hrane u Mlecima, te navadja ujedno, kako je zbog toga broj stanovničtva znatnije opao.

Ćirilica na pošti. Kako nam javljaju, austrijsko ministarstvo trgovine razaslalo je poštansko-brzojavnim stanicama slijedeći raspis o upotrebi ćirilice u saobraćaju sa srpskim okupacionim područjem: „U saobraćaju sa srpskim okupacijonim područjem dopuštena je kod pisama i kod pisama od vrijednosti upotreba ćirilice za natpise i oznake, koji se tiču načina isporuke. No pored ovih oznaka moraju se staviti jasno i u istoj veličini odgovarajući napisi latinicom ili goticom. Osim toga je dopuštena ćirilica u saobraćaju sa poštanskim uputnicama kod kratkih primjedaba, koji se sastavljaju na kuponu na lijevoj strani uputnice, kao na primjer „za račun....“, „radi knjiženja na strani....“

Ugarski Slovenci zaustavili Ruse. „Slovenec“ donosi: „Novine“, glasilo ugarskih Slovenaca, javljaju pod naslovom „Slovenci zaustavili Ruse“: Roth Ljudevit, vodnik 83. pješ. pukovnije, izvješćuje: Dne 21. augusta imali smo vrlo velike bitke: Rusi su nas napali petnaest puta zaporedo. Kad je došla do nas dvanaesta rojna linija nije joj pošlo za rukom, da probije našu liniju i da nas napadne iza ledja. U toj opasnosti iskočila je naša treća satnja iz svojih strjeljačkih jaraka, navali na Ruse poput lavova i pohvatala je 253 što momčadi što časnika, dok je sve ostale poubijala.

Novac po 20 filira. Nikaljni novac po 20 filira stavlja se 1. siječnja 1917. izvan zakonskoga prometa. Novac može se dakle primati u privatnom prometu samo do uključivo 31. prosinca 1916. u nominalnoj vrijednosti a drčave blagajne i uredi i imao taj novac kod sviju plaćanja i mijenjanja u nominalnoj vrijednosti primati uključivo do 30. travnja 1917.

Nagrade za porodjaje u Francuskoj. Zast. Bonaze predložio je u komori zakon o nagradama za porodjaje. Majka bi primila kod prvog i drugog poroda po 500 franaka, kod trećega 1000 franaka, a kod svakog daljnjeg poroda po 2000 franaka. Osim toga dobiva otac za uzdržavanje djece do petnaeste godine posebnu pripomoć.

Velika nagrada. Engleski listovi donose raspis nagrade u iznosu od 400.000 kruna, što će se podijeliti onomu, komu se posreći naći truplo engleskoga ratnoga ministra lorda Kitchenera. Listovi sude na temelju visoke nagrade, da je morao lord Kitchener imati kod sebe vrlo važne dokumente, pa da želi engleska vlada pod svaku cijenu zapriječiti, da ti dokumenti ne dodju u ruke neprijatelja.

Jezik i književnost Rumunja. Obće je mišljenje, da su Rumunji „Romani“, a po tome, da im je i jezik „romanski“. No to ne stoji. Rumunjima je to ime ostalo kao trag iztočnog rimskog carstva, a Rimljani su im samo nametnuli jezik, koji se je utjecajem slavenskih jezika razvio u posebno narječje, latinskog oblika, no slavenskog koriena, uz turske, njemačke, madjarske i grčke primjese. Tek u novije se doba življe radi oko čišćenja rumunjskog jezika. God. 1860. napuštena je ćirilica i prihvaćena latinica, no jedinstvenost u pisanju još nije postignuta, pa svaki autor piše drugačije. Prvu gramatiku rumunjskog jezika izradio je Nijemac Samuel Klein, koji je romanizirao svoje prezime u „Micul“. Svi književnici služe se europskim uzorima. Osobito se na literarnom polju iztiču Sedmogradjani. I Andrija Muresanu, autor rumunjske narodne himne potješe iz Sedmogradske. Prvi rumunjski pjesnici književne vriednosti bili su Va-silije Alecsandri (1821.-1890.) i Dimitrije Bolinteanu. Alecsandri, autor popularnih drama „Gjuro iz Sadagore“ i „Gospodja Kirica“, bio je očiti protivnik Njemaca, što najjasnije dokazuje njegova drama „Plemenita prosjakinja“, u kojoj je obradjen rat od 1870./71. Najviše je omilio puku svojim pjesmama iz rusko-turskog rata. Bolinteanu napisao je epos „Trajanide“, u kojemu slavi Rimljane kao svoje tobožnje predje, te „Macedonske pjesme“, u kojima je opjevao prirodne ljepote svog rodnog kraja. Najveći je liričar rumunjski Mihajlo Eminescu, koji je svojim žalostivim pjesmama po uzoru narodnih pjesama stvorio posebnu pjesničku školu. Rumunjsko plemstvo dalo je takodjer više književnika i pjesnika, no svi se služe francezkim jezikom u originalu, pa su rumunjska izdanja njihovih djela zapravo samo prievodi.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Medjutim je radio i tražio Evgen na sve ruke, da sazna pobliže vijesti o smrti Vladimirovoj, koja je u ratnom buletinu toli strašnom kratkoćom javljena bila. Napokon saznade potankosti, da se već nije sumnjati moglo o smrti nesretnoga mladića. Sve vijesti javiše, da je kumpanija Vladimirova bila žestoko navalila na selo, gdje su madžarski pješaci ušančeni bili. Poslije drugoga juriša provališe naši krajišnici u selo, te po kućama i ulicama usplamti žestok boj. Već su počeli Madžari uzmicati, naši ih bezobzirce gonili, a pred svima Vladimir sa svojom četom. Tada nahrupi iznenada četa honvedskih husara u naše redove i mnogo naših bude sasječeno. Husarski časnik ispali svoj pištolj na mladoga poručnika Milkovića, koji se mrtav sruši u jamu kraj puta. Krajišnici moradoše ostaviti selo i svoju mrtvu braću, ranjenike nekako sretno ukloniše. Evgen nezadovoljan time, dade pisati u Peštu, ne bi li dobio kakovih glasova, ali saznade samo toliko po madžarskim novinama, da su Krajišnici kod sela U. potučeni bili od husara, da je palo mnogo Hrvata, medju njima i nekoliko časnika i da su na seoskom groblju u jednoj jami zakopani. Za imena njihova nije se dakako znalo, jer su husari sve ranjenike i uhvaćenike posjekli, te nije bilo koga pitati za ime i zavičaj mrtvih. Sve to dojavi Evgen staromu Dobraniću a i Vladimirovu ocu. Dobranić slegnu ramenima, raširi ruke i reče turobno:

„Mrtav! Bog je tako htio. Tu nema lijeka ni utjehe. Strašna zbilja neda se zabašuriti, neda se tajiti od svijeta. Vjerujte mi, mladi prijatelju, da me Vladimirova smrt stoji nekoliko godina života, a moju kćerku stoji cijelu njezinu sreću, Molim vas, štedite ju, da bar spasem vjerenicu vašega prijatelja. Ja sam star i slab, ona mi je sve, što na svijetu imam; pomozite mi pri tom poslu.“

Lucija se oporavljala pomalo, ali se napokon oporavi posve. Na mlada joj lica povratiše se opet rumene ružice, crne joj oči počeše opet sijevati, ali duša je svejednako bolovala. Čitave dane znala je u svojoj sobi poniknute glave sjediti i skrštene ruke držati u krilu. Bijaše ohladnila, otupila za ovaj svijet, njezino srce kanda je zamrlo bilo. Niti je pitala, niti se brinula, što po svijetu biva. Samo katkad sinula bi joj suza u oku, samo katkad izvadila bi iz stolčića svoga Vladimirove pjesme, čitala ih, poljubila i suzama orosila, a onda opet zanijemi, kanda je na javi snivala. Jednom kasno u večer, kad je tako sama sjedila, udje Evgen u sobu.

„Ah dobar dan, gospodine Evgene!“ pozdravi ga djevojka slabim glasom, „kako da nijeste prije došli? Očekivaja sam vas ja i moj otac. S vama mogu barem o Vladimiru razgovarati; vi, njegov pobratim od djetinstva, znate toliko o njemu pričati, a svaka najmanja crtica o milom mi vjereniku godi mojemu srcu.“

„Oprostite, mila gospodjice, da nijesam prije, da sam toli kasno došao, i to na kratak čas.“

„Na kratak čas? Kako to?“

„Dodjoh oprostiti se, gospodjice,“ reče Evgen tronutim glasom, uhvativ djevojku za ruku.

„Oprostiti!“ prepade se djevojka.

„Da, moram već sutra u Slavoniju, gdje me čeka služba. Ne mislim, da će me skoro zapasti sreća, vidjeti vas i vašu vrijednu obitelj. Ostajte zdravi, gospodjice Lucijo, uz milu sliku pokojnoga vam vjerenika pridržite i njegova vjerna pobratima u pameti. Ta nas dvoje bijasmo najbliži Vladimirovu srcu. Bog vas štitio i okrijepio. Do vijeka bit ću vam vjeran prijatelj!“

„Dakle me i vi uistinu ostavljate,“ odvrati djevojka, „i tu utjehu da izgubim, a moj otac je star, pa mu i samome utjehe treba. Sve oko mene vene i gine i ja ostajem sama na svijetu kao samotno, suho drvo sred polja. Zašto nije i mene bolest skončala, bolje bi bilo.“

„Nemojte tako, gospodjice! Vi ste mladi, krepki. Svaka rana zacijeli po vremenu, svaka se teška bolest preboli. Vi imate oca i majku! Bar za njih morate živjeti.“

„Živjeti! Molim vas, je li to život? Ja ne živim, ja brojim samo dane. Moje srce je otupilo. Tu, tu!“ nastavi pokazavši na srce, „ne će nikad više ljubavi biti, nikad. Vjerujte. Zbilo se što mu drago, moje srce nije nego raka, u kojoj je Vladimirovo ime zakopano. Ostajte mi prijateljem, molim vas lijepo. Bit će mi vazda utjehom, da diše stvor na svijetu, koji u svom srcu nosi ljubav prama Vladimiru, kao što je ja nosim, da jedan dio boli, koja mi teško pritište dušu, pada i na vaše srce. S Bogom, dragi gospodine Evgene.“

„Gospodjice Lucijo!“ reče mladić poslije časka, „mi smo sad sami. Dozvolite mi riječ i ne pišite mi je u grijeh.“

„Govorite samo!“

„Da! medju mojim i vašim srcem postoji svet savez: veže ih ljubav za junačkog mladića, koji je pao za slobodu domovine, komu se duša medju zvijezdama vije. Hoćete li, da taj savez nerazdruživ bude, da zajednički posvetimo život uspomeni prijatelja?“

„To jest,“ reče, „vi prosite moju ruku.“

Djevojka ga pogleda u čudu.

„Da! Ne pišite mi toga u grijeh. Nije to sebičnost, kunem vam se. Ja hoću da budem vašim zaštitnikom.“

„Ne smatram ja to uvredom moga srca, sebičnošću. Nipošto! To je u mojim očima plemenita žrtva, koju mi nudjate. Ali hvala vam, ne mogu, ne ću. Ja vas ljubim kao brata, ne mogu kao vjerenika; i vi me ljubite, znam. A sav svoj život želite mi pokloniti! Ne, ne Evgene, ja ne smijem te žrtve primiti. Ja bih zgriješila. Vi sebi morate naći srce, koje će vas iskreno ljubiti. Vaša plemenita duša zaslužila je tu nagradu od sudbine. Ja ne mogu ljubiti, niti ljubavi hiniti. Šta će vam neveseo, nujan stvor, koji pod silu grleći živoga misli na mrtvoga?“

„Ali vrijeme pokriva grobnicu travom, rana zacijeliti, a nitko na svijetu ne će vam misli na Vladimira manje u grijeh upisati, nego ja.“

„Neću, Evgene, ne ću. Prije bih mogla žrtvovati se dragomu, koga ne štujem, ne ljubim, nego li vam.“

„Pa s Bogom, Lucijo, Bog vas štitio. Odbiste me, ali zato bit ćete mi mila i draga kao i prije!“

„I vi meni, dragi prijatelju! S Bogom!“

Evgen poljubi djevojku u ruku i izadje naglo, a ona oćuti, da je u onaj par i opet izgubila iskrenu dušu.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 437.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 22. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Ljuti bojevi u Karpatima.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 21. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Južno Petroszeny-a smo opeta zaposjeli takodjer i visine na obim stranama Vulkanskog klanca. Kod Nagyszebena i na istočnoj sedmogradskoj samo čarkanja medju prednjim stražama.

Vojna fronta nadvojvode Karla: U šumskim Karpatima nastavlja neprijatelj najvećom žilavošću svoje navale protiv vojske generala bar. Kirchbacha. Kod Breaze i istočno Pantyrskog sedla je on nekoliko potisnuo natrag pomaknute dijelove fronte. Inače je sve juriše osujetila hrabrost branitelja. Medju c. i k. četama, koje se bore u Karpatima, zaslužuju vrli bataljuni ugarskih pučkih ustaša pukov. Pappa, da se ih osobito spomene. I na Narajowki su svi neprijateljski napori bili uzaludni.

Vojna fronta bavarskog princa: Kod vojske gen. puk. Tersztyanszky-a su savezničke bojne sile generala Marwitza stajala medju Pustomyty-em i Zaturcy-em ponovno pod pritiskom jakih ruskih sila. Način neprijateljskog vojevanja istaknuo se je, kao obično, bezobzirnim klanjem u dubokim vrstama naprijed potjeranih navalnih četa, u čijoj se je sredini nalazila i tjelesna straža. Samo istočno Swiminchy-a se boj još nije odlučio. Inače je neprijatelj bio svuda bačen uz velike gubitke.

Talijansko bojište.

Nema nikakvih većih bojeva.

Jugoistočno bojište.

Kod naših četa je položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna fronta prijestolonasljednika Rupprechta: Sjeverno Somme odigraše se kod Courselette neprestani bojevi sa ručnim granatama. Bile su suzbijene neprijateljske djelomične navale kod Flersa, zapadno Lesboefsa i sjeverno Comblesa. Jugozapadno Rancourta i u Bouchavesnes-u smo nakon ljutih bojeva opeta izgubili navalom naših četa osvojeno zemljište. Južno Rancourta smo održali osvojene jarke.

Vojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Desno Moze, gdje je djelatnost topništva porasla, smo odbili neprijateljske navale u odsjeku Thiaumont-Fleury.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Zapadno Lucka je ruska tjelesna garda, zajedno sa drugim jakim silama nastavila svoje navale protiv četa generala Marwitza.

Kod Korytnice se boj još nije svršio. Uostalom se je uz najkrvavije gubitke potpunoma izjalovilo često opetovano jurišanje na 20 km širokoj fronti.

Fronta nadvojvode Karla: Na Narajowki se boj uspješno nastavlja. U Karpatima je neprijatelj i jučer ponovio svoje žestoke navale. Izuzev mjesne uspjehe u području Pantyrskog klanca i u području Tatarke (sjeveroistočno Kirlibabe) bio je svuda odbijen uz teške gubitke. Na Baba Ludowa je sedam puta jurišao na naše položaje. Kod pobjedonosne pobjede su osobito sudjelovali lovci različitih njemačkih plemena pod vodstvom generalmajora Bösza. Glavica Smotrec, koja je 19. t. mj. pala u neprijateljske ruke, bila je u jurišu opeta zauzeta.

Bojište u Sedmogradskoj: Zaposjeli smo pograničnc visine na obim stranama Vulkanskog klanca.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Boj je u Dobrudži stao.

Macedonska fronta: Kod uspješnih bugarskih navala u okolici Florine su Francuzi imali znatnih gubitaka. Bugarsko je konjaništvo navalilo na istočno grada uzmičuću neprijateljsku pješadiju te ju je raspršilo. Bilo je zarobljeno mnogo vojnika i zaplijenjeno nekoliko strojnih pušaka. Na Kaimakalanu i na Moglenićkoj fronti bile su odbijene mnoge srpske navale.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 20. (D. u.) Glavni stan javlja:

Felahijska fronta.

Neprijatelj je 19. t. mj. opeta opstrijeljavao naše položaje teškim topovima, ali je nije nanio nikakove štete.

Perzijska fronta.

19. t. mj. su Rusi napali iz raznih smjerova sa slabim silama Dewlet-Abad. Istodobno su sjeverno Hamadana prešle na navalu ruske konjaničke čete. Bile su odbijene.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu su uz velike gubitke po neprijatelja bile u odsjeku Ognot suzbijene dvije žestoke neprijateljske navale.

Brzojavi.

Konstanca u pogibelji.

Ženeva, 20. Lijonski list „Progres" doznaje, da hoće Rumunjska za svaku cijenu držati tvrdjavu Rasovu, jer da bi inače bila Konstanca izgubljena. General Ivanov, da je već poslao znatne pomoćne sile u Dobrudžu.

Rumunjski brijegovi Dunava.

Zurich, 20. „Secolo" javlja iz Bukarešta: Priznaje se, da stoje rumunjski brijegovi Dunava pod teškom neprijateljskom vatrom. Bukarešt je krcat bjegunaca iz dunavskih nizina, a rijetki vlakovi donose u Bukarešt uvijek nove obitelji.

Grčki zbor iz Kavale u Gorlicama.

Gorlice, 20. Momčad 4. grčkog vojnog zbora, koja se je predala Nijemcima, je sada namještena u novoj vojarni u Gorlicama. Časnici, 400 na broju, bit će nastanjeni u gradskim svratištima. Časnici i momčad moći će se posve slobodno gibati.

Srpsko napredovanje.

Rotterdam, 20. „Daily News" javlja: Srpsko prodiranje je privremeno bilo obustavljeno, ne moguće usljed neprijateljskog otpora, već jer savezne čete provadjaju opkoljenje Monastira. Srbi mogu tek polagano napredovati, jer su željeznički mostovi bili uništeni od Bugara.

Šef francuskog generalnog stožera odstavljen.

Pariz, 21. (D. u.) Havas. Divizijski general Dupart bio je imenovan na mjesto generala Grazianija šefom generalnog stožera vojske. Graziani bio je iz zdravstvenog razloga lišen te časti. Tom je prilikom imenovan komandatorom počasne legije. General je Graziani bio dvije godine šef generalnog stožera vojske.

Nove rumunjske pomoćne čete u Dobrudži.

Sofija, 20. Kod posljednjih bojeva u Dobrudži su sudjelovale nove pomoćne rumunjske čete. Po svoj prilici su to divizije dovedene iz Sedmogradske, koje imadu da nadomjeste potučene čete.

Francuski ministarski predsjednik proti miru.

Pariz, 19. Tekom vijećanja o provizornim kreditima u komori je socijalistički zastupnik Cortadan zahtijevao od vlade, neka nastoji, da se dodje do ujedinjenja sila, kao što je došlo na Sommi do jedinstvenosti fronte. Rekao je, da Francuska ne može žrtvovati krv svih svojih sinova. Saveznici bi takodjer morali doprinijeti potrebite žrtve.

Odgovarajući na te izvode je ministarski predsjednik Briand slavio nastojanja francuskih saveznika, da se postigne pobjeda svete stvari. Zahtjev, da mora jedna država donesti svoja nastojanja u pravi sklad sa nastojanjima ostalih država, sadržaje nepravedni ukor. Engleska ne samo da igra slavnu ulogu u Francuskoj, već štiti takodjer na vrlo koristan način mora. Engleska je sakupila strašnu vojsku, Englezi su svom lojalnošću stupili dobrovoljno u vojsku. Broj njihovih gubitaka govori o njihovim sjajnim nastojanjima.

Italija je dobrovoljno pristupila k nama. Svima je poznato, kakovim junaštvom i pod kakovim prilikama se Talijani u brdovitom području bore za zajedničku stvar.

Rusi su uza sve poteškoće prevažanja prešli uzduž i poprijeko cijeli svijet, da priskoče u pomoć bratskim svojim vojskama u Francuskoj i na Balkanu.

Ujedinili smo svoja nastojanja protiv zajedničkog neprijatelja. Moramo da sjedinimo sve naše sile i sav naš moral. Francuska danas hoće, da se tolika krv ne prolijeva uzalud, da Francuska izadje iz toga rata povećana, da pobijedi sloboda, da Francuska izvojšti lovor-vijenac, što ga je zaslužila. Država nije bila zavedena od nikakve propagande, ona je uvjerena, da će pobijediti i hoće da do pobjede čim prije dodje. Zato žrtvuje nepokolebivom srčanošću topove, municiju i ljude.

Socijalista se u opasci protivi vječitom ratu, koji zahtjeva toliko ljudskih žrtava.

Briand mu odgovara: Francuska, koja je uvijek bila miroljubiva, bila je žrtvom polako napredujuće navale. Nekoga joj je dana Njemačka pala u ledja. Da ju dostigne, koraknula je preko trupla malene Belgije, za čiju je neutralnost svojedobno jamčila. Već dvije godine mora da Francuska snaša nametnika, potiskuje ga korak po korak natrag, a vi govorite u tom trenutku o miru! Kakvo izazivanje, kakva sramota za uspomenu palih naših vojnika! Nijemci su prodrli u više naših departementa, gdje su na sramotan način postupali protiv pučanstva, koje se je sjajno ponašalo. U trenutku, kada ono napetošću sluša topove, što nam donašaju slobodu, velite vi, neka sklopimo mir! Vi ne poznajete francuske velikodušnosti, ako mislite, da bi za cijenu neprijateljskih milijarda mogla biti za sloraršni mir. To bi bio ratni mir. Buduća bi pokoljenja bila ispostavljenja neprestanim, grozećim navalama. Njemačka bi kušala, da opetuje ono, što joj sada nije uspjelo. Da, novac je svaki dan bio izgubljen, ali Francuska je kroz 44 godine radila sa ranom na srcu i opeta se je oporavila. Želite li, da svijetom zavlada mir, pravednost, tad morate željeti da vaša domovina pobjedi. Dotle nemojte kušati, da svoje suplemenjake uvjerite, da bi se mir i sada mogao postići, jer današnji mir bi mogao biti samo ponizujući mir. Nijedan ga Francuz ne može željeti. (Trajno odobravanje u cijeloj kući.)

Komora je Briandov govor odobrila.

Francuzi i talijanska balkanska pitanja.

Bern, 20. Pariški „Temps" piše prigodom posjeta talijanskog ministra u Parizu slijedeće o balkanskom pitanju: Od Austro-Ugarske, Bugarske, Turske i Grčke nemamo, da se ničemu nadamo, a te države isto ničemu od nas. Na taj se način srećom pojednostavljuje jadranski, balkanski i maloazijski problem. Mi i naši saveznici imamo da se brinemo samo još za naše interese. U Jadranu moraju Talijani i Srbi, da se sporazume. Macedonija je interna sfera Srba, Rumunja i Rusa, a Azija, Rusije, Talijana, Engleza i Francuza. U tome se sastoji napredak. Ta nova nauka pruža savezničkim vladama polje za posredovanje i sporazume, gdje će svaki naći pravedno mjesto. Ti izvodi, koji davaju razumijevati, da se talijanske želje, koje se tiču stanovišta prama grčkom pitanju u Parizu uzimaju u obzir, nailaze na otpor u izvodima „Echo de Paris", koji piše takodjer prigodom ministarskog posjeta: Danas se više ne radi o tome, da se Nijemcima presiječe put preko Balkana, već po tome, da se ne dozvoli e bi se taj put proširio na štetu Rumunjske. Zadaća na Balkanu postaje još veća. Zar nebi mogli biti povećani i napori Italije, koja je u Solunu zaostala za francuskim i engleskim žrtvama? Nema sumnje, da bi Italija time, usljed svojih žrtava, došla do znatnijih interesa na Istoku. Nitko se neće čuditi radi takvog načina pitanja; možda je najbolje da se ih postavlja.

Engleska je prekinula norveški uvoz živeža.

Kristijanija, 20. Na jučerašnjoi je burzi brašna došla iz Londona vijest, da Engleska sada zbilja prekida čitavi norveški uvoz žita i brašna. Brzo, da će se valjda potvrditi i novija vijest, koja govori o dovozu kakao, kave, ovčijih i govedjih koža iz neutralnih država i mnogog drugog blaga preko Engleske. Norveška je posve nevezana na američku dobavu brašna i žita. Odstranjenje tih nevjerojatno brutalnih mjera moglo bi biti otkupljeno opeta novim popustima.

Carska naredba.

Beč, 21. (D. u.) Sutrašnja će „Wiener Zeitung" priopćiti carsku naredbu o gubitku javnih povlastica, služba i prava usljed ostavljenja državnog područja za vrijeme rata.

Ugarski sabor.

Budimpešta, 21. (D. u.) U odgovoru na interpelaciju grofa Karoly-a izjavio je ministarski predsjednik Tisza, da se nije Nj. Veličanstvo odreklo, već vršilo svoja vladarska prava, kada je ono vrhovnim zapovjedništvima vojske povjerilo riješavanje stanovitih poslova. Sa svim tim je Nj. Veličanstvo u posjedu svih svojih vladarskih prava u osobnim i stvarnim pitanjima te ih može prema vojnom zapovjedništvu izvršivati kada hoće. Ministarski predsjednik izjavlja dalje, da su obzirom na zajedničko vodjenje vojničkih operacija bile kao što kod antante tako i kod nas poduzete mjere, koje ali ne smiju doći u javnost, jer tvore vojničku tajnu. Ministarski predsjednik ističe, da mjere, koje su bile poduzete u svrhu zasiguranja sloge i jedinstvenosti vojnoga vodstva, postojale one u bilo čemu, u nikakvom obziru ne krnje i ne tangiraju vladarskih prava Nj. Veličanstva. Odgovor ministarskog predsjednika bio je uzet na znanje.

Budimpešta, 21. (D. u.) Zastupnička je kuća otklonila predloge Andrassyja i Apponyja kao što i dodatni predlog Pallavicinija.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

19. rujna popodne. Zapadna fronta: U okolici Vladimira Volinskog kod Dobna navalio je neprijatelj na jedno naših pomoćnih četaških odijeljenja. Suzbili smo navalu paljbom iz strojnih pušaka. 10 strijelaca četaškog zapovjedništva, koji su ostali živi, poduzelo je pod zapovjedništvom Ratuchnyja protunavalu na Nijemce, poubiše nekoliko Nijemaca bodovima i raspršiše ostale. Ratuchny bio je teško ranjen. U području zapadno Brodyja navališe izvidnička odijeljenja bez hica neprijateljske prednje straže te usmrtiše 20 momaka sa bodovima te zarobiše jednog časnika i 12 momaka. U području Narajovke traju žestoki bojevi. Suzbili smo sve protunavale neprijatelja uz teške gubitke za nj. U tim su bojevima pali 19. rujna junački pukovnički zapovjednik Gubin i potpukovnik Semičev. U Karpatima smo zaposjeli u području Capul-Šebenyja i južno brda Pnewic (30 kilometara sjeverozapadno Capula) nekoliko uzvisina. Gore su pokrite snijegom. Pada snijeg.

20. rujna popodne. Sa zapadne fronte nema važnije vijesti.

Francuska.

19 rujna. Slabo vrijeme priječi na većem dijelu fronte bojno djelovanje.

Istočni izvještaj. Na Strumskoj fronti nema nikakvih promjena. Dvije bugarske protunavale bile su u odsjeku Vetrenik odbijene od srpske topovske vatre. Na lijevom krilu nije neprijatelj kušao u smjeru protiv Florine nikakve protuakcije.

Političke Vijesti.

Grofu Andrasyju u album. Čitamo u tršćanskoj „Edinosti": U velikoj debati, što se je vršila ovih dana u ugarsko-hrvatskom saboru o potrebama saziva delegacija i stime u svezi o razmiricama medju Austrijom i Ugarskom izjavio je prvak opozicije grof Julij Andrassy, da se Madžari tomu ne smiju veseliti, a niti da ne odgovara tradicijama Ljudevita Košuta, ni Szechenyija, ni Deaka, ako se u ugarskom saboru govori u ime cijele monarhije, jer je ustavni život u Austriji zamro. Sloboda naroda u Austriji — rekao je Andrassy — je istotako i u interesu Ugarske!! Da li je ta izjava došla iz sadanjega istinskova uvjerenja gospodina grofa, ili samo radi nužde trenutaka, što ih proživljuje sada Ugarska — na svaki je način „Hrvatska Obrana" dobro pogodila, da je uskliknula grofu Andrassyju: „To je istina. Ali, tko je strmoglavio Hohenwarta, koji je htio narodima Austrije izvojštiti slobodu? Nitko drugi, već otac — Andrassyjev! A koliko je sadanjemu Andrassyju stalo do slobode i pravica drugim narodima, pokazao je protiv nas Hrvata, kad je bio na vladi!" Da, da! Prije rata imali su Andrassy i njegovi drugovi praktičnom politikom napram ugarskim narodima dokazivati, svoje poštovanje do pravica drugih naroda i svoju gorljivost do narodne slobode svakoga — a ovako izgleda, da govori sada samo radi potreba trenutaka, dok su mu takodjer današnji nazori i namjere kod — oca Andrassyja!

Anarhija u Grčkoj. Prema pisanju švicarskih listova vlada u Grčkoj potpuna anarhija. Nemiri su na otocima na dnevnom redu. Na tramvajima u Ateni vlada veliki nered, dok radnici prijete generalnim štrajkom. Pošta i brzojav nalaze se u rukama Francuza. Venizelisti nastavljaju svojom agitacijom. Pretragom se je ispostavilo, da su atentat na francusko poslaničtvo organizirali Venizelisti, koji su bili podupirani od maloazijskih bjegunaca. Antantini listovi ustraju na tome, da je kralj Konstantin još uvijek najuže vezan sa neprijateljima antante. Čini se, da će antanta pod svaku cijenu izazvati revoluciju protiv kralja i to pomoću venizelista. Kućnim premetačinama kod venizelista ušlo se u trag velikim zalihama pušaka i municije.

Prijelaz portugiskih četa kroz Španjolsku. Iz Kölna javljaju, da je Portugalska sakupila na španjolskoj granici mnogobrojne svoje čete u nakani da predju kroz Španjolsku na frontu. Španjolska je medjutim zabranila prijelaz i sama poslala svoje čete na granicu. Nemiri su u upadice u Portugalskoj na dnevnom redu. Narod je protiv rata, dok vlada drži sa Englezima.

Izjava bivšeg španjolskog ministra predsjednika. Prema vijesti „Az Esta" imao je navodno njegov izvjestitelj u Barceloni razgovor s bivšim španjolskim ministrom predsjednikom Maurom, koji je izjavio o stanovištu Španjolske slijedeće: „U zemlji raste uzbudjenje svakim danom. Zemlja je puna raznih mnijenja i vijesti o stanovištu španjolske vlade." Maura huška protiv pristaša španjolske neutralnosti i tvrdi, da su španjolsko-francuski ugovori iz god. 1904. i 1908. i danas u kreposti te da je Španjolska po svojoj geografskoj granici i po svojemu plemenu upućena na zapadne države. Čini se, da radi Maura sporazumno s ministarskim predsjednikom Romanonesom.

Brusilov o ratnom položaju. General Brusilov izjavio je u razgovoru s novinskim izvjestiteljima, da se prema njegovu sudu primiču svome kraju najvažnije operacije i ovoj godini Rusija može da bude zadovoljna s uspjesima što ih je dosada postigla. Ne podcjenjuje dođuše posredovanje Rumunjske, ali Rumunjska ne može izmijeniti odluku, već su u najboljem slučaju samo pospješiti ukupne operacije.

Držanje Švicarske. Predsjednik narodnoga vijeća, Eugster, otvorio je vanredno zasjedanje saveznićkoga vijeća govorom, u kojem je naglasio prieku potrebu, da se saveznoga vijeća, budući da je odlučno okupi oko saveznoga vijeća, budući da Švicarska ima zahvaliti požrtvovnomu radu i energiji saveznoga vijeća, što je sve do sada sretno prebrodila sve pogibelji rata.

Konferencije u Parizu. Talijanski poklisar u Parizu, Tittoni, ozbiljno je obolio. Poradi toga

nije mogao prisustvovati pregovorima, što ih vode u Parizu talijanski ministar trgovine i ministar prometa s franzeskom vladom. Morao je odustati takodjer od svojega naumljenoga putovanja u Rim.

Palazzo di Venezia. Listovi javljaju, da je seoba iz palače di Venezia jur započela. Seobu izvršuje švicarsko transportno društvo pod nadzorom španjolskoga veleposlaništva kod svete stolice. Talijanska policija vodi nadzor nad transportnim vozovima i ispraćuje ih do spremišta izvan grada.

Gabriele d' Annunzio nad Porečom. „Corriere della sera“ javlja iz Mletaka, da je Gabriele d' Annunzio ponovno nastupio svoju službu kao avijatički časnik, opažač i bacalac bombi, te da je sudjelovao u zračnom napadaju na Poreč.

Odluka prije zime? „Secolo“ javlja iz Pariza: Na bojnu crtu došlo je 15 novih engleskih divizija. Trajnost bojeva očitim je znakom želje saveznika, da žele jošte tečajem ove godine isiliti odluku na zapadnom bojištu.

Unutrašnje prilike u Rusiji. Obzirom na živahnu djelatnost ljevičarskih stranaka sada se je odlučila, i desnica da uredi bojovne organizacije. Prva je obrazovana u Moskvi sa zadaćom, da vojuje proti liberalizmu, proti stranom utjecaju, naročito proti englezkom, i proti jednakopravnosti židova, te za zaštitu absolutističkih prava. Novoj se organizaciji veoma pogoduje sa strane cara i vlade.

Novo ministarstvo u Grčkoj. „Reuterov ured“ javlja iz Atene: Novi min. izvanj. posala primio je posjet i čestitke svih zastupnike izuzevši zastupnike antante. „Times“ javljaju iz Atene: Ministarstvo izvanjskih posala objelodanjuje ovo priobćenje: Jučerašnja izjava ministra-predsjednika, da kabinet nije skroz poslovno ministarstvo, već da ima takodjer politički značaj, ima se tako tumačiti, da kabinet, koji se sastoji od parlamentarnih članova, preuzima na sebe podpunu odgovornost za svoj rad, te da prihvaća notu četvornoga sporazuma od mjeseca srpnja u istom duhu, u kojem mu je odobrio tadašnji ministar-predsjednik.

Nemila upadica u Ateni. Iz Atene se izvješćuje: Grčki major Drasopulos zatražio je putovnicu kod englezkoga kontrolnoga ureda. Kad mu se je uzkratila putovnica, pogrdio je uredske činovnike, koji su ga poradi toga pozvali, da ostavi poslaničku zgradu. Major se je udaljio, pozvao u pomoć stražu od ministarstva financija i došao s 25 momaka nataknutim bodom, koji su se razmjestili pred zgradom poslaničtva. Kad su englezki činovnici trgli svoje revolvere, izčeznuli su vojnici. Major Drasopulos silom je pokušao provaliti, gurnuo je postrance poslaničkoga kavaza i htio uz svaku cienu da govori sa poslanikom. Poslanik Elliot primio je zatim majora u nazočnosti činovnika. Još nije poznato, da li će poslaničtvo zatražiti od grčke vlade izpriku.

Iz nizozemskog parlamenta. Kraljica je 18. t. mj. otvorila zasjedanje parlamenta priestolnom besjedom, u kojoj se izvodi, da Nizozemska nastoji, da pojača svoju vojsku i mornaricu, ali pomno bdije na tim, da očuva svoju neutralnost.

Za godinu 1917. preliminiran je iznos od 800.000 forinti kao prvi obrok za gradnju trlju podmornica, od kojih svaka stoji milijun forinti, nadalje za gradnju brodova za polaganje mina, za koje je doznačen iznos od 700.000 forinti. Za pokriće manjka redovitih troškova, što iznosi po prilici 4 milijuna, udarit će se desetpostotni prirez na imetak i tecivarinu; odtale se očekuje prihod od 3 milijuna forinti.

Domaće Vijesti.

O Rumunjima u Istri. U „Slovencu“ piše povirski župnik Barbić o Rumunjima u Istri slijedeće: Kada su se ovi Rumunji naselili medju istarske Hrvate, ne može se točno kazati. Misli se, da su krajevi ispod Učke bili jako ispražnjeni uslijed kužnih bolesti. Da se nadomjeste žrtve, pozvali su ondašnji knezovi balkanske narode, te ih naselili u srednjoj Istri. Rumunji su kompaktno naseljeni u župama Brdo, Šušnjevica, u selima Gradinje (župa Paz) i Zejane (župa Mune). U Brdu i Šušnjevici nema više ni jednog čistog rumunjskog imena, ondje su im prezimena sasvim pohrvaćena te svršavaju na -ić. Najviše se zovu Ljubičić, koje ime nalazimo u Dalmaciji. Narod je ovaj marljiv i pošten. U župi Brdo uvijek su Rumunji glasovali za hrvatsku stranku. Bili su bez hrvatske škole, koju su mnogo puta molili, dok su naprotiv talijansku školu odbijali i radje čekali hrvatsku opć. upravu i hrv. školu. Župniku se Barbiću smiliše, što su tako zapušteni, te ih je on sam besplatno podučavao u čitanju i pisanju, tako te su se za kratko vrijeme naučili najpotrebnije riječi. Velika je razlika izmedju njihovog dijalekta i novorumunjskog jezika. Pokazao sam rumunjskim vojnicima knjigu, pisanu istarsko-rumunjskim dijalektom. Vojnici su ovi rekli, da to nije rumunjski jezik. Neko je razlagao, da ime istarskih Rumunja „Čiribirci“ dolaze od riječi imena ribe „čiri“. Ne vjerujem, da njihovo ime odatle proističe. Ja sam ih pitao, ako znadu, zašto ih ovako zovu. Oni su to tako razložili: „Čire“ u njihovom jeziku znači drži, a „bire“ znači dobro, dakle drži dobro. U novorumunjskom jeziku drži znači „ciine“, a dobro „bine“. Gotovo svagdje, gdje je u istarsko-rumunjskom jeziku „r“, u novorumunjskom je „n“, kao n. pr. bire, bine — cire, ciine itd. Toliko razjašnjenja u obranu istarskih Rumunja, da ne bi tko mislio, da su to kakovi tudjinci, jer oni su sada već naš miran, dobar, marljiv hrvatski živalj.

Iz Hrvatske.

† **Ferdo Filipović**. Malo ima starijih Hrvata, koji će na prvi pogled shvatiti, zašto stavljamo osmrtnicu Ferde Filipovića u našu novinu. Ta već gotovo pol stoljeća nitko ne nailazi na njegovo ime u prosvjetnim našim listovima. A nekada su se i još kako čitale njegove novele u Bogovićevom „Nevenu“ pored pripovijedaka Dragojle Jarnevičeve, Janka Tombora, Ilije Okrugića, Janka Jurkovića i stihova Luke Botića. Ferdo Filipović bio je novelist apsolutističkoga perioda, koji je uz svog slavnijeg brata Ivana, tadašnjega požeškoga učitelja, brazdio brazdu hrvatske kulture. Ferdo je onda bio mlad slavonski kapelan (rodjen 30. svibnja 1833.), dok nije postao župnikom u Drenju kraj Djakova, gdje je župnikovao preko 33 godine. U tom selu proslavljena je dne 30. svibnja 1913. i njegova 80-godišnjica. Iza te proslave opet nije se za njega ništa čulo, dok ne donese 19. t. mj. pošta crnu objavu, da je 15. rujna, navršivši 83. godinu života u Djakovu umro, a dan kasnije prenesen u Drenje, gdje je pokopan. I tako je definitivno završena lista naših ilirskih i apsolutističkih pisaca, koji su se još do danas milošću božjom kretali medju nama. Requiescant in pace! Dali su, što su mogli; da smo mi bili na njihovu mjestu, tko zna, da li bismo ostavili u srcu potomstva toliko zahvalnosti, koliko oni. Najpoznatije pripovijesti Ferde Filipovića bile bi ove: „Osveta“, „Kriomčar“, „Prsten“, „Bošnjaci“ i „Bitka kod Slankamena“. Stvarce opsegom kratke, ali svojim sadržajem značajne, jer im je radnja zadahnuta duhom, koji je prožeo hrvatsku književnost iza krimske vojne, navraćajući je jače prema slavenstvu i budeći simpatije za kršćane, koji su stenjali pod osmanlijskim gospodstvom. Filipovićev glavni beletristički rad sastojao se u traženju zanimljivih sujeta iz života slavonskih posavaca, koji su bili u neprestanom dodiru s bosanskim pograničnim muslimanima. Činio je dakle trifolij s Okrugićem i Tomborom, a i pošao je u vječno naselje za Tomborom, koji je takodjer prije nekoliko godina umro u Djakovu. Neka mu je hrvatska gruda laka!

Iz Dalmacije.

Raspust društva. Društvo „Narodna štionica“ u Trogiru raspustilo se je svojevoljno radi pomanjkanja članova doprinosnika.

Sudbena prodaja. Prošle subote, ponedjeljak i utorak na javnoj su se sudskoj dražbi rasprodavale pokretnine od vlasti raspuštenoga poznatoga društva „Srpska Zora“.

Iz Kranjske.

Zemaljski raj u Trbovlju. Da se nalazi u bližnjoj nam Kranjskoj pravi raj, gdje je slanina po 2 K i 10 para, toga ne će svatko odmah vjerovati. Ipak je to prava pravcata istina. Do toga je raja došlo ovako: Izmedju radnika i posjednika ugljenokopa u Trbovljama započela su se odmah pregovaranja radi povišenja nadnica, čim je od rata sve poskupilo. Društvo nije na povišicu pristalo, nego obvezalo se je, da će prodavati radnicima sve do konca rata slaninu po 2 K, mast po K 2·10, kavu po K 6, bijelo brašno po 45 do 60 p., sapun po K 2·60 kukuruzno brašno po 34 p., krumpir po K 6 kvintal, slador po 90 p., pažulj po 50 p., par nepromočivih postola (škornja) po K 25. Na te cijene imaju pravo samo radnici i namještenici rudokopa. Naravno da dobivaju samo najnužniju mjeru raznog živila. Rudokopsko društvo plaća možda svaki mjesec veći ili manji deficit. prama tomu je li dobro napunila svoja skladišta hrane ili nije. Radi toga daje skuplje ugljen. Niske će radničke nadnice ostati takve i iza rata, kada će još dalje trajati skupoća. Na koncu biti će društvo po svoj prilici ipak na dobitku.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 265
od 21. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Dr. Skalat.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Marochino.

Razne Vijesti.

Najveći odvjetnički honorar. Vlastnik svjetske bankovne tvrdke M. Gugenheim u Broocklynu zametnuo je prije više godina parnicu protiv petorice svoje braće. Parnica se je silno vukla i malo je bilo nade, da će ju Gugenheim dobiti, pa se je s odvjetnikom pogodio, da će mu u ime honorara dati 10 po sto od svote, koju sud doznači kao odštetu. Revnim nastojanjem odvjetnika parnica je ipak završena, pa braća moraju Gugenheimu platiti pet milijuna dolara, prema čemu će odvjetnik dobiti honorar od 500.000 dolara.

Ciene životnim namirnicama u Petrogradu. Ruski službeni listovi priobćuju razlike u cienama raznih živežnih potrebština u Petrogradu mjeseca srpnja 1914. i 1916. Ciene su bile ove: kilogram maslaca god. 1914. 1 rubalj 86 kopejka (K 4·65), sada 3 rublja (K 7·50); pud ($16^1/_2$ klg.) govedine god. 1914. 8 do 10 rubalja, sada 10 do 13 rubalja (K 25 do 32, dakle 1 klg. K 1·50 do K 2; svinjetina pud 8 sada 27 rubalja; 10 jaja 20 do 30, sada 56 do 66 kopejaka, dakle jedan kom. 14 do 16 fil.; pud. ječmenog brašna 1 rubalj 15 kopejaka do 1 rubalj 70 kopejaka, sada 2 rublja do 2 rublja 60 kopejaka — po 1 kilogramu 32 do 40 filira. Maksimalne su ciene odredjene za: pšenično i ječmeno brašno, ječam, kruh, žemlje, grah, sol, maslac, makarone, meso, mast, kobasice, šećer, mlieko, petrolej, siene i zob.

Eksplozija u skladištu municije. Kako ruski listovi saobćuju, dosada se još nije mogao objasniti uzrok, s kojega je poletjelo u zrak skladište streljiva u utvrdi St. Capelle, koja spada k tvrdjavi Bukarešta. Uništene su sve zalihe municije. Ukupno su 72 vojnika koje usmrćena, koje ranjena. Oštećene su mnogobrojne utvrdne gradjevine.

Žetva u Engleskoj. Ministarstvo poljodjelstva objelodanjuje izvještaj, da je žetva obćenito dobra, ali nema dosta radnih sila. Gotovo u svim krajevima zemlje pomažu kod žetve žene i vojnici.

Prestanak ljetnoga vremena na državnim željeznica. Ravnateljstvo željeznica izdalo je odredbu prema kojoj u noći od 30 rujna na 1. listopada prestaje na prugama državnih željeznica „ljetno“ vrijeme, te se uvodi opet računanje po srednjeevropskom vremenu. Prema tome se u prvi sat u noći imadu sve ure, koje su kod željeznica u porabi, pomaknuti na 12 sati. Ove godine se ne uvodi zimski vozni red. Sadanji vozni red ostaje i dalje na snazi prema srednjevropskom vremenu.

Dekreti priznanja za pospješitelje ratnih zajmova. Glasom carske odluke od 12. rujna t. g. ovlastio je car financijskog ministra, da izda dekrete priznanja onim ljudima, koji su razvili znatnu djelatnost, da ratni zajmovi uspiju. Imena će se njihova objelodaniti u službenom listu. Te će priznanice biti umjetnički izradjene i ostati kroz stoljeća lijepom patriotskom obiteljskom uspomenom.

Sluge generala Sarraila. General Sarrail poznat je kao velik neprijatelj crkve; on je slobodni zidar. Kako „Cri de Paris“ piše, htjela je valjada tako sudbina slučaja, da Sarrail ima za stalnog ordonanca vojnika, koji se zove Lepretre (svećenik). Oružnik, koji u Sarrailovom glavnom stanu vrši stražarsku službu zove se Leveque (biskup), a kuhar mu se opet zove Lemoine (kaludjer).

Bijeli kruh u Poljskoj. U Varšavi izlazeće novine izjavljaju suglasno, da je ovogodišnja žetva u Poljskoj upravo sjajna. Cijene brašnu su znatno pale. Pekari peku bijeli kruh i „kifle“. Cijena je krumpiru 10 kruna za 100 kilograma. Sočiva imade u izobilju.

Osiguravanje kuća i rat. Jesu li razna osiguravajuća društva dužna platiti štetu kuće i drugo, što je u ratu ognjem propalo, to ovisi od pogodbe i od pravnog tumačenja. Ravnateljstvo madjarsko-francuskog osiguravajućeg družtva dalo je medjutim izjavu, da će platiti izgorene zgrade sedmogradskih bjegunaca i ako nijesu mogli ili ne mogu još, da radi rata plaćaju ugovorenih nagrada (premija). Isto ravnateljstvo kaže izričito, da to isto vrijedi i za osiguravanje života. Toliko na pomirenje sedmogradskih bjegunaca. A i bliži nam gorički bjegunci smiju se nadati, da će im nešto osiguravajuća društva, nešto država pomoći i to na svaki mogući način.

Velika pronevjerenja u Budimpešti. „Az Est“ javlja: Istraga, koja je bila odredjena u savezu sa pronadjenim netočnostima u Žitinoj bolnici, proširena je i na jednu gradsku instituciju, kojom zgodom je na do sada još neobjašnjen način ustanovljen manjak od tri četvrti milijuna kruna. Državno odvjetništvo poduzelo je istragu i protiv dosadašnjega ravnatelja Denesa, pa je tom zgodom pala na njega dosta teška sumnja, radi čega je odredjen pritvor Denesa, koji je uručen uzama kr. državnog odvjetništva.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

VIII.

U Zagrebu življaše tada neki gospodin Topolković ili možda plemeniti gospodin Topolković; bar je imao plemićku krunu nad monogramom svoga pečata i svojih džepnih rubaca, a pisao se vazda: „de Topolcovich“. Nije se pitalo, otkuda je, šta li je, jer je imao novaca, vrlo puno novaca, i jer je zagrebački magistrat za putni list običavao pitati samo ljude, koji su bili uhvaćeni na kakvoj kradji. Teško je bilo opisati Topolkovićevu sliku, kao i ćud; u istinu poznavalo ga je samo vrlo malo ljudi skroz i skroz. Bijaše čovjek ovisok i žilav. Na pomno obrijanom žutkastom licu nije bilo ni brade ni brkova, tako da se nije razabrati moglo, bi li ti brkovi plavi ili sivi bili, da ih ima. Ni po kosi nijesi mogao ništa pogoditi, jer je gospodin „de Topolcovich“ imao plavu glatku vlasulju. Hodao je krepko, gledao je svojim očima sigurno, pače drzovito, bijaše tanan i vit, — neki govorahu, da si poput ženske tijelo stezuje; nikad nije nosio nego svijetle rukavice, glatke cipelice, vazda bijaše odjeven po „journalu“, a iz prsnog džepa virila mu je uvijek svilena marama. Govorio je kratko, hladno, ponosito, katkad ne bi ni progovorio, već bi se samo ozbiljno nasmiješio. Oponašao je uopće reć bi engleskog „gentlemana“. Ukratko bijaše to slika nejasnih obrisa i blijedih boja, koju ćeš odmah zaboraviti, čim ti se izmakne očima, nu Zagrepčani pamtili ga vrlo dobro, jer ga je svagdje vidjeti bilo. Strasti nijesi nikad vidjo na njegovu licu, i nije moguće bilo uvrebati, kakve je ćudi. Da li je naobražen ili nije, nikako se nije znati moglo; govorio je nekoliko jezika, dakako s nešto dialektičkim prizvukom; bacio bi koju o politici, znao je dosta zemljopisa te je opisivao vrlo živo Pariz, Rim, Mletke, Carigrad, pače i Boston, jer je valjda sam ondje bio. Često bi spomenuo vrlo prijateljski ime ovog ili onog stranog poslanika ili generalnog konzula. Bijaše osobit prijatelj lijepe književnosti, gotovo „bel esprit“. U kazalištu je imao svoju ložu, kod svakog koncerta si ga vidio; sa vojničkim časnicima se je biliario, s umirovljenim činovnicima šahirao, sa starim gospodjama vistirao. Premda Hrvat, nije nikad pokazivao, kojoj političkoj stranci pripada; prijateljevao je s kolovodjama svih političkih stranaka, da, polazio je razne kuće, koje se nijisu nimalo slagale u politici. Ljudi su to gledali bez prigovora, premda bi se komu drugomu takav politički indiferentizam u grijeh upisao bio. Za njegovo pravo zvanje nije se znalo, jer uopće ništa ozbiljna radio nije. Neki govorahu, da je oustrijski politički agent, koji sve u Beč javlja, što u Zagrebu biva. Nu svijet je za ono doba u sav glas po ulicama i kavanama vikao sve, što misli, da nije trebalo tajnih agenata, pa Bog zna, da li je u gospodina „de Topolcovich“ dosta fin nos bio za političkoga uhodu. Katkad bi dakako uzeo u ruke koje strane novine, te si ovo ili ono zabilježio u svoju bilježnicu, ali samo onda, kad su ga ljudi gledali. Za dvoje znalo se sigurno, prvo, da je neženja, jer se je cijela njegova obitelj sastojala od stara ćorava sluge i bolonjeskog psića, koji ga je čitav dan pratio; drugo, da je bogat, jer je bio gospodski uredjen, jer je silno i hladnokrvno trošio, gotovim plaćao, te bijaše kumirom svih markera i konobara. Šta više, gospodin „de Topolcovich“ imao je u svojoj službi pet do šest zakutnih mešetara i mešetarica, koji njegove novce na zaloge, mjenice, obveznice uzajmljivahu lakoumnoj gospodi uz sto i još više postotaka. Sam svojom rukom nije nikad uzajmljivao i uistinu je malo ljudi znalo za to njegovo poslovanje. Svijet se je čudio, da u Topolkovića nema osobite pasije, kako ju svaki imućan čovjek ima i imati može; materam bijaše uzorom solidna mladoženje. Zato je i rado gledan bio na kućnim zabavama, gdje je bilo kćeri za udaju. Nu svijet se je u tom varao. Kad je spetio prvi puta kakovu mladu ženu ili djevojku, zatreptile bi mu odebele usnice, munuo bi žar žućkastim licem, a oči bi mu sijevnule, kao mački o tamnoj polnoći. Istom onda stao je žensku mjeriti, je li krupna ili nježna, je li žarka ili sentimentalna, je li požudna ili hladna. Za taj posao znadjahu samo njegove žrtve, ali su i znale, da je Topolković „vukodlakom“, u kom gori potajni oganj, koji sve užiže i uništuje. Uništavanje bijaše mu hranom života. Bijaše sličan čovjeku, koji bez milosti utrgne svakog dana najljepši cvijet, da ga može zataknuti za dugme, a na večer ga baci na smetište. Topolković je tražio svoje žrtve svuda ne plašeći se nikakvih zapreka, a za obično veselje služile su mu njemačke glumice ili talijanske pjevačice, koje su se u Zagreb zabludile bile po svom zanatu. Toj zabavi posvećivao je osobitu revnost i diplomaciju, i smišljao je u pojedinim slučajevima osobite doskočice.

Nad Dobranićevom kućom hvatao se mrak sudbine. Duše staroga Dobranića primala se bećutna melankolija, kao što se hvata mah staroga hrasta. Sina mu istjeraše sramotno iz vojske radi ciganskih dugova. Govorilo se, da je stupio u francusku legiju stranaca, te da je po svoj prilici zaglavio u ratu na Kabile; smrt ote njegovoj jedinici poštena vjerenika, djevojka bijaše svejednako turobna, a njegova žena bijaše mu sada sto puta odurnija, jer še je i sad isticala u društvu svojom gadnom koketerijom, kao kakva stara kazališna kulisa, koja jošte pokazuje tragove nekadanjeg grimiza i zlata. Voljela je gladovati i nukati kćer i muža si na gladovanje, samo da može objesiti na se pomodnu krpu; ta i njezino srce ne bijaše nego krpa.

Pomalo iščezavahu zrake snivane i željene slobode u nevid; — umorena, prorijedjena povrati se hrvatska vojska u svoj zavičaj i razidje se tiho. Narodne stečevine počeše se topiti poput leda, nad žrtvama od g. 1845. istrunuše krstovi. Bože moj! Sve je to bajka bila, sve su to bila „fata morgana“ u pustinji narodne povijesti. Na obzorje dizao se pomalo mrk oblak — apsolutizam i uza nj stran jezik, strani ljudi, koji su nas imali navlačiti na tudj kalup. Zagreb, taj bučni, živi Zagreb onijemi, rijetko tko se je jošte mrgodio, većina dobrih Zagrepčana priučavala se ne misliti ništa, da misao ne utekne na jezik. Zanijemiše davorije pred omjerenim korakom novorodjenih žandara, dočim su nekadašnji časnici narodne vojske prepisivali tudje sastavke, dočim je slavljeni nekad Lisinski gladovao, a Vraz sve više uvidjao, da nema komu pjevati, dočim je ban Jelačić sjedio satrven u svojim dvorima, čujući samo u snu klicanje blaženog naroda.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 438.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 23. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Naš ljetač potopio podmornicu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Položaj je nepromijenjen, nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Fronta nadvojvode Karla: Jučer je nekoliko popustila navalna djelatnost Rusa u Karpatima. Bile su odbijene neprijateljske navale sjeverno Dornawatre, jugozapadno Luczinske ergele i u području Ludowe. Južno Bystrzce smo opeta izgubili visinu Smotrec, što smo ju prekjučer opet osvojili. Inače nema ništa važna.

Fronta bavarskog princa: Kod vojske gen. puk. pl. Böhm-Ermolli-ja je jakost topovskog boja porasla. Istočno Swiniuchy-a baca neprijatelj protiv naših protunavala nove kolone. Bile su svuda odbijene.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

U južnom Jadranu bila je potopljena francuska podmornica „Fondault“, od našega hidroplana, kojim je ravnao fregatni poručnik Zelezny sa motriocem fregatnim poručnikom barunom Klimburgom, iza kako je bila pogodjena bombama. Taj je hidroplan i drugo jedno ljetalo, pod vodstvom linijskog poručnika Konjovića i sa motriocem pom. zastavnikom Severom, spasilo i zarobilo svu posadu: 2 časnika i 27 momaka, od kojih su mnogi tonuli. Pol sata kasnije bili su zarobljenici preuzeti i odvedeni od jedne torpedovke, osim 2 časnika, koje su ljetala donijela u luku.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Osim živahnih topovskih bojeva i bojeva sa ručnim granatama u području Somme i Moze nema da se ničesa javi.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Zapadno Lucka izjaloviše se slabije ruske navale. Kod bojeva kod Korytnice dne 20. t. mj. palo je u naše ruke 760 zarobljenika i više strojnih pušaka. Žestoki topovski boj na jednom djelu fronte medju Seretom i Strypom. Naša je vatra zapriječila sjeverno Zborowa neprijateljske navale.

Fronta nadvojvode Karla: Na Narajowki živahna vatra i mjestimice djelatnost pješadije. U Karpatima smo opeta izgubili glavicu Smotrec. Nastavljena ruska navala na Baba Ludowi ostadoše opeta bez uspjeha uslijed žilavosti naših hrabrih lovaca. Navale u odsjeku Tatarca i sjeverno Dornawatre bile su odbijene.

Sedmogradska fronta: Nema ništa nova.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna fronta: U Dobrudži su jake rumunjske sile prešle jugozapadno Topraisara na navalu. Opkoljujućim protuudarcem njemačkih, bugarskih i turskih četa u bok i u ledja neprijatelja bili su Rumuni natjerani u bijeg.

Macedonska fronta: Bojna djelatnost u Florinskoj kotlini ostade živa; na novo započela istočno Vardara.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Dogodjaji na moru.

Naša je jedna podmornica 17. t. mj. potopila u Sredozemnom moru krcati neprijateljski parobrod za prevažanje četa. Ladja je potonula tekom 43 časaka.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 21. (D. u.) Služb. izvj. od 20. t. mj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Jučer nije nastupila nikakva promjena u položaju bugarskih četa oko Florine i na visini Kaimakealan. Ruska navala na visinu 1279, sjeverno Armenika se je izjalovila. Neprijateljski su bataljuni bili u neredu bačeni natrag. U dolini Moglenice i na obim brijegovima Vardara slaba topovska vatra. U dolini Strume i duž egejske obale vlada mir.

Rumunjska fronta.

Duž Dunava vlada mir. U Dobrudži utvrdjuju naša odjeljenja osvojene položaje. Jučer samo slabija poduzeća na obim stranama. Njemačka su ljetala uspješno napala željezničku prugu kod Crnavode prouzročivši veliku štetu. Rusko brodovlje od 20 jedinica je bezuspješno opstrjeljavalo visine sjeverno i istočno Pervelle. Naši su hidroplani osujetili napadaj neprijateljskih hidroplana na Varnu.

Brzojavi.

Rusija i Grčka.

London, 20. (Reuter.) „Daily Mail“ saznaje iz Atene: Ruska je vlada dala svom poslaniku u Ateni naputke, da Rusija nije interesovana u Grčkoj.

Nova ruska pojačanja u Dobrudži.

Kopenhagen, 21. Polag vijesti petrogradskih novina, odlučilo se je u zadnjem ruskom ratnom vijeću, da se ima odaslati znatna ruska pojačanja u Dobrudžu. Prvi kontingenat od 150.000 momaka bi već otpremljen.

Izbori u Švedskoj.

Stockholm, 21. Sada svršenim izborima za prvu komoru državnog vijeća izabralo se je 24 zastupnika. Stranke desnice nijesu izgubile ništa, liberalne izgubile su 2, a socijalni demokrati osvojili su 2 mandata.

Engleska i nemiri u Kitaju.

Stockholm, 22. „Riječ“ javlja: Prigodom nemira je engleski poslanik u Pekingu predao kitajskoj vladi notu, u kojoj se zahtijeva da se u Kantonu uspostavi potpuni red. U protivnom će slučaju biti prevedene u Kanton engleske čete, a Kanton proglašen neutralnim.

Najveća norveška tovarna ladja potopljena.

Kristijanija, 21. Potvrdjuje se, da je bio potopljen najveći norveški tovarni parobrod „Elizabeta IV“, koji je imao 13.000 tona. 8. t. mj. je austrijska podmornica u Sredozemnom moru zaustavila ladju, koja je bila na putu iz Jave u Englesku. Pošto je ladja vozila konterbandu u vrijednosti od više milijuna morao je zapovjednik podmornice, da nakon pregledavanja papira i nakon smještenja momčadi u čamce za spasavanje, potopi taj skoro novi skupocjeni parobrod, čiji su kapetan i momčad došli u dobrom stanju na kopno.

Neutralci.

Basel, 21. Petrogradska brzojavna agentura saopćuje iz carskog glavnog stana, da je Buharski emir dao caru na raspolaganje 1 milijun rublja u ratne svrhe.

Premještenje glavnog grada u Rumunjskoj?

Bukarest, 21. „Indipendence Rumaine“ saopćuje službenu objavu, u kojoj niječe istinu glasina, da će se premiještiti glavni grad. Rumunjsko vojno vodstvo želi dokazati, da moraliční učinak neprijateljskog prodiranja ne odgovara očekivanju.

Češki katolički zastupnici Moravske za ratno zasjedanje zastupničke kuće.

Beč, 21. Češko-katolički narodni zastupnici u državnom vijeću i u zemaljskom saboru Moravske održaše prekjučer pod predsjedništvom zastupnika dr. Hrubana vijeće, kojemu je prisustvovao veliki broj članova. Predsjednik je izvijestio o svom učestvovanju vijećanju radi saziva državnog vijeća i delegacija na kratko ratno zasjedanje. Češko-katolički zastupnici prihvatiše jednoglasno izvješće te su nato prešli na raspravu gospodarskih i opskrbnih pitanja. Ministar predsjednik grof Stürgkh primio je jučer odaslanstvo zastupnika, i to zast. Hrubana i msgr. Šrameka te su dulje vremena razgovarao s njima.

Engleski glas o položaju u Grčkoj.

Haag, 21. Dopisnik „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ u Londonu javlja: „Times“ piše u nekom uvodnom članku slijedeće o Grčkoj:

Imenovanjem teotokističnog, dakle antivenizelističkog ministarstva, je kriza riješena. Kalogeropulos se je izjavio, da su njegove simpatije posve na strani antante, ali za sada nijesu nigdje riječi tako cijene kao što u Grčkoj. Antanta ali zahtijeva djela. Nekojim je novinama izjavio ministarski predsjednik, da će on napram antante djelovati u smislu vrlo dobrohotne neutralnosti te da će grčku politiku voditi u sporazumu sa dogodjajima. To nekako sumnjivo zvuči. Čini se, kao da se kuša iskoristiti antantinu strpljivost. Imenovanje prodentičnog kabineta za vodjenje izbora, o kojima će biti ovisna bliža budućnost Grčke, ne može se drukčije tumačiti. Sramotno uskočenje četvrtog vojnog zbora i neka stanovita podmićivanja, koja se ne protežu samo na grčko područje, pokazuju, da se u stanovitim krugovima misli, e se sa antantom može zbijati šale. Grci su izvanredno demokratski narod, naravno je ali, da neće zaboraviti na vrijednost njihovog kraljevstva. Na svaki će ga način zaštitne vlasti štititi. Bude li ali učinjen bezbožan pokušaj, da se kraljev osobni upliv proširi preko grčkih ustavnih granica ili da se krši postojeća podanička prava, tad će zaštitne vlasti biti u isto mjeri prisiljene pokazati, da se takav pokušaj ne smije izvršiti bez kazne.

Grčki kabinet.

London, 22. (D. u.) Reuter javlja iz Atene: Generalni direktor u vanjskom ministarstvu, Politis, posjetio je jučer engleskog poslanika Elliota te ga zasigurao, da je kabinet Kalogeropulos tek poslovno ministarstvo. Politis je dodao, da su pripravni, u slučaju da bi kabinet bio priznat, žrtvovati one ministre, koji su, prije nego li su preuzeli lisnicu, napadali antantu.

„Bugarska republika“.

Stockholm, 21. Službeni list kišenevske gubernije priopćuje „proglas u Besarabiji živućih Bugara“, u kojemu se poziva bugarski narod, neka „potjera vjerolomnoga Ferdinanda koburškoga, proglasi Bugarsku republikom i neka imenuje generala Ratka Dimitrijeva predsjednikom te republike“.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 22. (D. u.) Wolffbureau javlja: 20. t. mj. u jutro su njemački hidroplani uspješno napali bombama dvije ruske ladje za ljetala, koje su u pratnji jednoga krstaša i više razarača htjele da dovedu ljetala na bugarsku obalu kod Varne u svrhu napadaja na istu, prisilili su neprijateljske pomorske sile na brzi uzmak te su ih proganjali. Kasnije su isti napali prevozne ladje u Konstanci te su bacali bombe na željezničke pruge u sjevernoj Dobrudži. Usprkos najžešćeg opstrijeljavanja svi su se hidroplani povratili neoštećeni.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

21. rujna, popodne. Zapadna fronta. Na Stohodu, u području željeznice Kovel-Rovno, započeo je neprijatelj mjestimice ofenzivu, ali je svuda bio suzbijen. U okolici Korytnice i Swinjuhija traje još boj. U tom smo mjestu zarobili 6 časnika 687 Nijemaca. Naši su ljetači poduzeli ljetove nad područjem Lokaczyja, Rogoviczija i Narkowiczija te su nabacili uspješno bombama neprijateljske transporte. Jedno neprijateljsko ljetalo, koje je zametnulo s našima boj, bilo je oštećeno te se je spustilo na zemlju u brzom ljetu. U Karpatima osvojile su naše čete u području brda Pantyr neprijateljski položaj na nekoj uzvisini, zarobile 1 časnika, 1 kadeta i 437 momaka te zaplijenile 6 strojnih pušaka kaošto i drugo oružje i patrone.

Italija.

Rim, 19. Služb. izvj. od 18. t. mj. Neprijatelj je poduzeo nove napadaje, pripravljene svuda žestokom i trajnom topovskom vatrom, tako na večer 16. t. mj. na fronti brda Selluggio (dolina Posine), protiv Mrzlog vrha i Vodila, medju Sv. Danijelom i Volčana (zapadno Tolmina), u odsjeku Plava i jučer protiv Gorice. Naše je topništvo svuda odgovaralo na najuspješniji način te je pogodila kolodvor u Toblachu i željezničku prugu u gornjoj dolini Fella te je raspršila neprijateljske čete. Na kraškoj visoravni je neprijatelj jučer ustrajno napadao naše nove položaje uz topničku pripremu i topovsko podupiranje najveće žestine; bio je svaki puta odbijen uz najteže gubitke te je ostavio u našim rukama 300 zarobljenika. Neprijateljske zračne navale na visoravnicu Asiago i Caora te na doline Voite i Carderole. Neprijateljsko jato ljetala bacalo je jučer ponovno bombe na Mestre, a da nije nikoga ubilo ili nanijelo štete. Dva su naša letioca bacala bombe na Matarello te su prisilila neprijateljsko ljetalo, da se u smjeru prama Tridentu spusti. Jato caproni-a, koje se je sastojalo iz 12 jedinica, praćeno Nieuport-letiocima, bacalo je bombe na kolodvor Dutovlje-Skopo (Kras) pogodivši kolodvorske nasade, skladišta, vlakove na kolodvoru i spreme za vodu. Naši su letioci potjerali neprijateljske letioce, koji su se protiv njih digli, te se svi usprkos žestoke topovske vatre povratiše čitavi.

Rumunjska.

Služb. izvj. od 19. t. mj. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Na čitavoj fronti bojevi manje važnosti izuzev one u dolini Strigy-a, gdje nas je neprijatelj napao premoćnim silama te nas prisilio, da malo uzmaknemo.

Južna fronta: Duž Dunava puškaranje. U Dobrudži je neprijatelj u noći na 18. t. mj. dva puta navalio u smjeri prema Enigeji (oko 18 km zapadno Cobadin), bio je ali bačen. Boj traje dalje.

Političke Vijesti.

Ruski ratni ciljevi. Kako javlja iz Berlina, izrazio se je voditelj kadeta Miljukov dopisniku „Aftenposten-a“ ovako: Sa Njemačkom moramo obračunati jedan puta za uvijek. U tome smo svi liberalci u Rusiji jedne misli, a bili smo isto prošle godine, kad su se bili madvili nad Rusijom vrlo tamni oblaci. Rumunjska će pospiješiti našu pobjedu. Ipak smo spremni na to, da će rat trajati još najmanje godinu dana. General Brusilov izjavio je pred nedavno, da ne očekuje mira prije augusta 1917., a jednoga je mnijenja bez dvojbe i većina naših političara i vojničkih osoba. Kakovi su naši ratni ciljevi, proizlazi djelomice već iz predpovijesti ovoga rata. Njemačka nas je napala i naš je dakle cilj, da suzbijemo napadača. Ovaj je rat za nas obrambeni rat u potpunom smislu riječi. Stvari se dakako moraju razviti tako, da nam donesu oživotvorenja želja, što ih već dugo gojimo. Rusija ima pravo na put k slobodnomu moru. Toga radi moraju Dardanele postati ruske, i tvrdo vjerujem, da ćemo to i polučiti kod sklapanja mira. Dobijemo li Dardanele, bit će udovoljeno našoj želji za osvajanje.

Japanci na zapadnom bojištu. Iz Kristijanije javljaju: Japanski poslanik izjavio je u nekom razgovoru, da se je sedam japanskih generala zaputilo preko Londona na zapadno bojište, da se ondje posvete aktivnoj službi. Dvojica od njih zapovjedali su u proljeću četama istočne Brusilove vojske.

Englezi o novom grčkom kabinetu. „Daily Telegraph“ javlja, da se u novom grčkom kabinetu nalazi samo jedan pristaša Venizelosa, ministar za nastavu Kanaris. Svi su ostali ministri pristaše bivšega ministarskoga predsjednika Theotokisa, koji je očiti prijatelj Njemačke. Nutarnji je ministar Rufos osobni neprijatelj Venizelosa. Listovi Venizelosove stranke navještuju svakomu političkomu programu nove vlade bezobziran rat. Kalogeropulosov kabinet broji u zbornici 40 pristaša.

Odlična gradu Verdun. Kako se iz Amsterdama saznaje, posjetio je predsjednik Poincare Verdun, te je u prisutnosti ministra Malvya i ratnoga ministra generala Roquesa predao gradu odličja, što su mu ih namijenili državnici saveznih vlasti. U pozdravnom je govoru podsjetio Poincare na zaključak savezne konferencije u prosincu 1915., prema kojem bi u 1916. godini imala započeti velika općenita ofenziva. Iza toga slijedila je predaja odličja. Ponajprije bio je uručen u ime ruskoga cara križ sv. Gjurgja, dok zatim vojnički križ u ime engleskoga kralja. U ime srpskog kralja bila je predana vojnička kolajna za hrabrost, u ime crnogorskog kralja red Danila, u ime republike križ počasne legije i francuski ratni križ. Japanski car poslao je počasnu sablju. Slijedila su za tim brojna francuska i druga odličja francuskim vojnicima, medju njima i generalu Nivelli. Svečanost se obavila pod svodovljem verdunske citadele. Iza svečanosti vratio se Poincare u Pariz.

Agitacija Karolyjeve stranke za izborno pravo. Karolyjeva je stranka na svojoj konferenciji od 19. o. mj. zaključila da, u okviru debate u izniminim odredbama, zapodjene raspravu o uvedenju općega i tajnoga izbornoga prava.

Sloboda Sueckog prokopa. Taj svjetski pomorski put od goleme je važnosti takodjer za Austro-Ugarsku i za Njemačku. Za to nastoje engleski listovi, neka njihova vlada prisili društvo, kojemu Suečki prokop pripada, eda zabrani za čas od 10 godina iza sklopljenja mira svim austrijskim i njemačkim brodovima prolaz preko kanala. A to je proti ugovoru od 29.-10.-1888, što su ga potpisale sve velesile za potpunu slobodu kanala na vječna vremena.

Domaće Vijesti.

Odlikovanja. Kako javlja Hafenadmiralat-Tagsbefehl bili su odlikovani po nalogu Njeg. Veličanstva medju ostalim i slijedeći podčasnici c. i kr. mornarice sa srebrnim križom sa krunom na vrpci hrabrostne medalje, i to: Štabnooružni majstor Tomo Burić, štabni božman Andrija Lovrić, štabni čuvar strojeva Ivan Bakarčić, božmani Martin Pavičić, Ivan Jurković, Stjepan Veselinović, Gjuro Marić, Josip Radanović, Milan Dukić, Franjo Mataić i Marko Odorčić; brzojavni majstor Šime Novaković i titularni božman Nikola Pedišić. Svi u priznanje osobitog vjernog službovanja pred neprijateljem.

Mast i ulje. Ministarstvo unutrašnjih posala do daljih je odredaba ustanovilo količku sirove masti, proizvoda od masti i ulja za jelo, što svaka osoba može dobiti na temelju uredovnih izkaznica na sedmicu, ovako: obća potrebna količka: 120 gr. proizvoda od masti ili ulja, dotično 144 gr. sirove masti. Radnici, koji obavljaju teže radnje, dobit će 150 gr. proizvoda od masti ili ulja, dotično 180 gr. sirove masti. Takovim radnicima smatraju se oni, koji su ovlašteni da primaju povišenu količinu mliva.

Konji za poljske radnje. C. k. ministarstvo rata tuskoro obaviestio je poljsko gospodarstvo, da se vojnički konji mogu davati za poljske i šumske radnje sve do svršetka žetve (berbe), a da se nemaju uzimati natrag, dok to ne budu bezuvjetno zahtjevale vojničke prilike. S toga se konji, koje je vojništvo dalo za obavljanje poljskih i šumskih radnja, neće uzimati natrag nego na zapovjed c. k. ministarstva rata. Prema tome će odnosni konji ostati do daljnjeg odredjenja u ratara; pa ako medjutim bude sasvim gotova žetva, odnosno berba, konji će se morati upotrebiti za jesensku sjetvu i za druge poljoprivredne radnje.

Proračun društva „Ampelea“ u Rovinju za destilaciju i kemijski obrt za godinu 1914.-15. bio je pred kratko zaključen. Poslovni izvještaj ističe, da je deveto društveno godište proteklo usred ratnog komešanja. Mnogo je činovnika i namještenika pod oružjem. Obustava je parobrodarske sveze s istarskim obalnim gradićima i s Trstom mnogo smetala poslovanju društva. Ono je moglo ipak nabaviti priličnu množinu

dropina, da je bilo preostalo osoblje zaposleno. Kao što i druge primorske industrije, tako je i „Ampelea“ prenijela od početka talijanskog rata svoje poslovanje u zaledje, i to u Gradac, gdje su se prevezle i njezine zalihe. Zadruga si je stekla osobitih zasluga proizvadjanjem ulja iz dropinskih koščica. „Ampelea“ postarala se je obiljno za svoje opozvane činovnike i za njihove obitelji. Te je godine bio imenovan predsjednikom društva dvorski savjetnik vitez Anton Buković pl. od Vučidola, član gospodske kuće, koji djeluje u društvu sve od njegovog osnutka. Upravnom je savjetnom vijeću dodijeljen i gosp. Oskar pl. von Höfft. Bilanca iskazuje koncem kolovoza 1915. čisti dobitak od 524.829 K i 67 p. Društvo ima ukupno 700.000 K pričuvnog fonda. Dioničarima podijelilo se 10 posto dobitka u ukupnoj svoti od 150.000 K. Na novi račun prenijelo se 34.829 K i 67 p. — Poznato je, da bi „Ampelea“ slabo uspijevala, da joj hrvatski seljaci ne bi prodavali svoje dropine. Našom robom rade istarski Talijani. Obogaćuju se, mogu svojim kapitalom preuzimati dobave za vojsku i sticati milijune. Nužda je naša narodna i državna, da se tehničkom izobrazbom, štednjom i kapitalom, moderniziranjem vinogradarstva i konobarstva, i mi Hrvati podignemo na viši stepen. Imamo više seoskih krvopija, nego li pravih trgovaca. Svega ćemo imati, ako hoćemo samo, da i seoske mladiće naobrazimo u poljodjelskim i agrarnoobrtnim školama do razumnih, solidnih i poduzetnih gospodara. A što pojedinac ne bude u stanju da poduzme i izvrši, to će provesti sitne dionice po 10 ili 20 K te će samo nekoliko stotina seljaka moći da nakupe dosta kapitala, da postanemo neodvisni od tudje industrije, mjesto da joj budemo robovi.

Iz Hrvatske.

Poplava Drave. Iz Osijeka i Varaždina dolaze vijesti o poplavama Drave. Tako je u okolici Varaždina dosegla razlita rijeka mjestimice visinu od preko metar i pol iznad razine, nanijevši veliku štetu na okolnim poljima i šumama. Isto je tako Drava poplavila svu osječku okolicu. O velikoj šteti, što je nastala uslijed poplave u srednjoj Podravini pišu „Hrv. Obrani“ iz Noskovaca: Dne 13. o. mj. digla se voda u Dravi i prešla preko korita i nasipa, te stala poplavljivati ovdašnju nizinu kraj Drave, koja je zakupništvo g. Šandora Sorgera. Služinčad je jedva iselila, a i marva je spašena, ali je ostala pod vodom sva slama, sijeno, kukuruz, sladorna repa i drugi usjevi. Poplavljeno je do 2000 jutara oranica i livada, te prouzročena time silna šteta. Djeca pak u toj vodi ispod sela stala se kupati, našto jedan dječko stao utapati. U pomoć mu priskoči ujak njegov, mladi jedan seljak, izvuče ga i izbavi, ali sama ga bujica zanese i nesretni spasitelj nestade pod vodom. Bio je otac petero djece. Silna voda kao more još i sada stoji, te nam dovodi pred oči sliku općega potopa.

Iz Dalmacije.

Vojna odlikovanja i imenovanja. Pričuvnom poručniku Ivanu Jurjeviću bilo je izraženo ponovno previšnje pohvalno priznanje. Pomoćni liječnici dr. J. Berković i dr. B. Vinša bili su imenovani vojnim nadliječnicima. Vojni dušobrižnici dr. B. Lovrić i Ivan Mišković, te nadporučnik P. Miović odlikovani su počasnim znakom II. razreda Crvenog Krsta s ratnom dekoracijom.

Upraviteljem općine pažke, na mjesto R. Polettia Kopešića, imenovan je viši porezni prijamnik u m. Ivan Stipanović.

Pao na bojištu. Javljaju iz Smilčića, da je na jugozapadnom bojištu pao čestit i vrijedan mladić vodnik Dušan Kožul. Laka mu zemlja!

Zabrana djeci pohadjati kinematografe. Redarstvena oblast u Zadru zabranila je, na temelju carske povelje od g. 1854., da djeca do navršene 14. godine pohadjaju kinematografske predstave. Iznimka je prepuštena jedino za poučne predstave, koje bi bile priredjene naročito za školsku i ostalu djecu. Kad je lani školska oblast bila izdala sličnu naredbu, kazali smo, da nam se čini, da je zabrana pretjerana. Istina je, da je kinematograf počinio dosta zla, ali se ne može reći, da nije učinio i dobra. Kinematograf svojim zornim prikazivanjem može da bude pomagalom prosvjete, osobito u provincijama. Zašto onda zabraniti uopće pohadjanje kinematografa? Pa zašto baš samo djeci do 14. godine, kad taman tada počinje najopasnija doba? Čini nam se, da je najbolje ono, što smo lani opazili. Jednom kad postoji cenzura za kinematografske predstave, neka ona svaki put odredi, je li predstava za djecu ili nije. Na taj način uklonit će se zlo, a kad su predstave, koje poučavaju ili oplemenjuju srce, bit će priušteno djeci, da se u kinematografu zabave i štogod nauče.

Iz Dračevice na otoku Braču pišu: Jematva se prikazuje ne loše, ali smo u velikoj neprilici radi prevoznih sredstava. Nemamo mazaga ni konja. I aprovizacija nije loša. U neprilici smo i radi dušobrižnika. Nemamo ga ima već pol godine. Molimo nadležne čimbenike, da naprešno provide.

Samoubojstvo. U Slanom se je otrovao općinski tajnik Marko Lučić Roki, rodom iz Visa. Ostavio je za sobom udovu i dvoje dječice. Uzrok je regbi neka neprilika financijalne naravi. Bog mu se duši smilovao!

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 266
od 22. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Panjković.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Kováts.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Razne Vijesti.

Ratni dugovi. Sveukupni ratni dugovi iznašat će 31. marta 1917. okruglo 300 miljarda kruna. Sama Francuska potrošit će 77, a Engleska 82 miljarde; ove dvije države dakle preko polovice ratnih troškova. Dnevno košta sadanji rat 300 milijuna kruna. Ako pribrojimo k tome štetu, prouzročenu uslijed rata, iznašat će sveukupni dug i gubitak preko 400 milijuna kruna. Tko će to platiti?

Gubici antante. Ovih dana objelodanilo je „Društvo za proučavanje ratnih posljedica“ potanji izvještaj o ljudskim gubicima u sadanjem ratu. Prema tom računu izgubila je antanta 10.000.000 ljudi. Engleska je izgubila 188.864 mrtvih, 512.465 ranjenih i 197.534 izgubljenih; mornarica izgubila je 18.777 ljudi. Francuska izgubila je dosele 870.000 mrtvih, 2.080.000 ranjenih, 624.000 invalida, 400.000 zarobljenika. Rusija izgubila je do veljače 1916. 7.071.000, od toga 108.700 časnika i 2.000.000 zarobljenih. Srbija je izgubila 400.000 ljudi, od toga polovica zarobljenih; Italija izgubila je 105.000 mrtvih, 245.000 ranjenih, 55.000 zarobljenih, ukupno 405.000 ljudi. Do oktobra 1916. izračunani su ratni troškovi na 290 milijarda franaka. Svjetska trgovina Francuske i Rusije umanjila se je za 17 odnosno 50 po sto. Protivno tome uvećala se je trgovina sjevero-američkih država sa 55 do 62 po sto.

Vrijednosni papiri u streljačkom jarku. Njemačke novine donose, da je pet njemačkih vojnika u Francuskoj pukim slučajem iskopalo u nekom streljačkom jarku škrinju, u kojoj su našli milijun franaka u vrijednosnim papirima. Novac bio je odmah predan zapovjedniku. Pravo je veselje medju vojnicima nastalo istom onda, kad se je saznalo, da je u škrinji nadjena i oporuka, koja odredjuje, da se onome, koji nadje blago dade 100.000 franaka. Prema tome dobio je svaki od one petorice vojnika lijepu nagradu od 200 franaka.

Pučanstvo i rat. Bečki je sveučilišni prof. Tandler održao u sjednici liječničkog društva vrlo zanimivo zdravstveno, društveno predavanje. Pobijao je mišljenje nekojih, da će po ratu biti bolje za one, koji ostanu, jer da će biti više radnja i zaslužbe, a manje radnika. Dokazivao je potom štete rata sa biološkog stanovišta. Tandler kaže: Rat pušća najslabije. Smanjuje pučanstvo, priječi mu množenje i slabi noviji naraštaj. Rat ne uništava samo muškarce od 20 do 25 godina, nego i sve najsnažnije u zrelijim godinama sve do pod starost, tako da biraj i prebiraj ne ostanu doma, nego ii sami kržljavci i nesposobni. Dio zdravih padne, drugi oboli. U 12 je mjeseci palo u Austriji do 300 tisuća ljudi. Umiranje se je gradjanskog pučanstva povećalo. Broj je poroda silno opao. Godine 1912. rodilo se je u Beču 40.000 djece, godine 1915. samo 29.257. Ove godine pada broj poroda još niže; a i kroz buduće godine ne će se broj pučanstva moći popraviti. Buduća će generacija dugo trpjeti od spolnih bolesti, koje su se za tih dviju ratnih godina silno razmahale. Bojati se je sifilističke epidemije, te strašne bolesti, o kojoj svako znade, kakove su joj posljedice. Nedostatna hrana, veće uživanje alkohola i duhana uplivaju i uplivati će zatorno kroz godine i godine. Mnogo je škola pretvoreno u vojarne, mnogo djece ne može pohadjati škole radi posla; a majke same kod kuće moraju da zapušćaju si djecu. Gori elementi razbujati će se u gradu i na selu. Invalidi biti će vrhu toga na teret društva. Kako da se opremo tome zlu? Pučanstvo se množi jedino porodima i smanjenjem umiranja. Trogodišnja se vojnička služba može skratiti, jer je rat dokazao, da nije nužna. Pobrinuti se treba za nezakonitu djecu, koje se u Austriji rodi do 12.000 godišnje. Zdravlje nije privatna stvar, pa pripada društvu pravo, da prisilnim mjerama pobija spolne bolesti. Urediti treba i razne načine prosjačenja i stati na put siromaštvu. Milijarde, što se za alkohol i duhan troše, moraju se bolje upotrijebiti. Napredak pučanstva ne smije biti samo u tome, da nas bude čim veći broj, nego da budemo i sve to savršeniji i sretniji. Neka si bude svako svjestan odgovornosti, što ga čeka.“

Novo ratno jelo. Bečki centralni ured za ratnu pripomoć stavit će ovih dana u promet novo ratno jelo, pozvano „Zef“. To je neka vrst kaše, koje za 5 osoba dostaje sa osminom kilograma. Budući da kilogram stoji ne podpune 2 K, to će $^1/_8$ klg. biti jeftiniji od 25 filira. Priredjuje se na ovaj način: U masti se sprži nešto luka i pršina, tome se prilije četvrt litre vode i osmina kilograma „Zef-a“, te se sve to pirja 20—30 minuta. Ohladjena smjesa može se upotriebiti na razne načine n. pr. sa mrvicima posuta u masti pečena poput popečaka od kosanog mesa, ukuhana u juhu, za punjenje zelja ili paprike i slično.

Mehikanski razbojnik Villa na djelu. Iz El Pasija u Teksasu javljaju 16. o. mj.: Villa je danas napao sa 600 svojih pristaša Cihnahon. Prodro je u grad, al je bio sa velikim gubicima opeta suzbijen. Svi njegovi pristaše, koji su bili uhvaćeni, bili su odmah i usmrćeni.

Naredba ministarstva trgovine

od dne 8. septembra 1916. izdana u sporazumu sa voditeljem unutarnjih poslova, tičuća se ograničenja točenja pive.

Na temelju carske naredbe od dne 10. oktobra 1914., Z. D. L. br. 274, naredjuje se kako slijedi:

§ 1.

U svratištima, gostionama i krčmama kaošto u lokalima svake vrsti u kojima se toči pivo, smije se ovo prodavati u lokalima ili za izvan lokala na svakdašnje dane samo za vrijeme triju suslijedećih satova, a na nedjelje i blagdane samo za vrijeme šest suslijedećih satova. Ove satove odredjuje pokrajinska politička vlast ili njezinim opunovlaštenjem politička kotarska vlast uzevši u obzir mjesne okolnosti.

Na temelju predstojećeg propisa smije se za vrijeme odredjene dobe dati u lokalu na pojedinu osobu i kod točenja za izvan lokala svakom kupcu najviše litar pive.

§ 2.

Političke pokrajinske vlasti su opunovlaštene, da u posve osobitim obzira vrijednim slučajevima i to na temelju podastrte molbe dozvole iznimku od propisa prvog odstavka § 1. i to od slučaja do slučaja.

§ 3.

Prekršaji ove naredbe i propisa, što se budu na temelju iste izdale, bit će kažnjeni od političke kotarske vlasti novčanom globom do 5000 K ili zatvorom do šest mjeseci.

Ako prekršaj uslijedi kod izvršivanja obrta, može osim toga, u koliko se tiče pretpostavka § 133 b., stavke 1., lit a) obrtnog reda, biti odredjeno oduzeće prava na obrt za uvijek ili na odredjeno vrijeme.

§ 4.

Ova naredba stupa odmah u krijepost na mjesto ministarske naredbe od dne 2. sept. 1916. Z. D. Z. br. 288.

Spitzmüller m. p. Handel m. p.

G. 517/6-16

Na temelju gornje naredbe i opunovlaštenjem c. kr. Namjestništva za Primorje odredjujem za točenje pive slijedeće satove: Svagdašnjeg dana od 5—8 sati popodne; nedjeljom i blagdanom od 2—8 sati popodne.

Pula, dne 22. septembra 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar: u. p. Pfeifer m. p.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

U ono doba poče gospodin Topolković češće polaziti Dobranićevu kuću. Bijaše od vajkada gost u toj kući, a gospodja Klara mislila je posve ozbiljno kao mnoge majke, da će moći toga bogataša privezati uz Luciju i spasti po tom i sebe. Da, bilo je toli daleko došlo, da je zagonetni gentleman izjavio, da će uzeti Luciju. Nu romantička epizoda za Vladimirom zakrči svaku daljnu raspravu o tom poslu. Ni Klara, ni Topolković ne dodirnuše se toga pitanja. Bogataš dolazio doduše rjedje, ali ne izosta nikada. Kad se je pročulo, da je Vladimir poginuo, bijaše Topolković opet češći gost. Dočim je prije dolazio svakih osam dana, sad si ga mogao vidjeti svaki drugi dan kod Klare. I sada nije bilo govora o Luciji, pače je Topolković njezinoj materi govorio toli slatko i sentimentalno, da je svijet već šaptati počeo, koliku eto sreću ima Dobranićka pod stare dane. Lucija, pogružena u svoju žalost, nije ni marila, što se u kući radi, djevojka nije mislila nego na Vladimira. Klara nije tomu nimalo prigovarala, pače je davala kćeri novaca za mise za spas Vladimirove duše. Al opet je snovala, kako bi Topolkovića mogla svezati s Lucijom, jer se napokon uzrok njezine namjere nije nimalo promijenio bio. Klari je bilo samo do toga stalo, da se otme financijalnoj propasti, da može kao i prije gospodski živjeti. Klara ju tu slijedila osobitu taktiku. S jedne strane htjede svojim duhom i dosjetkom — jer ta kukavna duša bijaše svakako duhovita — razigravati živce blaziranog bogataša, a s druge strane pokazivala mu je svoju lijepu jedinicu, koja se je po svojoj turobnosti za ljude Topolkovićeve vrsti „pikantnom“ zvati mogla. Tako će se, umovaše gospodja Klara, Topolković sve više približiti Luciji i moj naum poći će mi napokon za rukom. Nu i gospodin „de Topolcovich“, vještak u toj struci, shvatio je Klarine namjere, te im se podao posvema. Isprva počeo je manje nježno govoriti materi, te je više puta spominjao kćerino ime, zatim se govorilo o budućnosti djevojke, kako je vrla i vrijedna, kako bi za toliku žalost sreću zaslužila, i da se napokon udati mora. Logičkim putem došlo se opet na prvanju namjeru; gentleman, stisnuv nježno majci ruku, izjavi, da je pripravan oženiti kćer.

Tad se zbiše u kratko vrijeme od dva mjeseca dana silovite promjene u Dobranićevoj kući. Jednog jutra bude mu saopćeno, da je umirovljen; njegovo mjesto dobi Nijemac iz Beča, jer se govorilo, da Dobranić ne spada u novi vijek; malo zatim umre jedan od njegovih glavnih vjerovnika, a pri kraju drugoga mjeseca otkaza mu drugi vjerovnik, bivši takodjer umirovljen, glavnicu. To bijaše za Dobranića očita propast. Bilo mu je, da poludi. Nit je pravo jeo ni pio, govorio je bez saveza, noću nije oka stisnuo, a vasdan je na cijelom tijelu drhtao. Samo pred Klarom se je sprezao. Njoj javi posve mirno:

„Ženo! propali smo. Mene bacišе u mir, glavnice su nam otkazane, a nemamo novaca. Kuću i sve, što imamo, prodat će nam. Kad dodje sud na ovrhu, treba sve dati popisati, nijednu stvarcu da mi ne zatajiš, a najmanje svoje krpetine i zlatne nakite. Mi ćemo imati na godinu dvijesta forinti, jer sto forinti morat ću dati vjevjerovnicima. Ako me sreća posluži, naći ću si mjesto pisara kod odvjetnika. To ti velim, da znaš. Po tom uredi naše gospodarstvo.“

Klara ne odvrati ništa. Te suhe, strahovite riječi starca muža saletješe joj pamet, dušu i srce toli silovito, da nije mogla od užasa istisnuti riječi. To bijaše dakle tragični svršetak njezina veličja! Danas jošte stajala je kuća Dobranićeva, danas jošte živu sve uspomene nekadašnjega sjaja, a sutra survat će se sve to u nepamet, ljudi će zaboraviti to ime, i ako ga spomenu, bit će samo sramota, a slavna Klara, kći staroplemićkog roda, uzor svih pomodnih dama, želja svih gizdelina, slavna ta Klara zaglavit će svoje dane neveselo u sobici pod krovom. Ne rekavši ništa podje u svoju sobu i baci se na divan. Silne suze provriješe iz tih očiju, koje su nekad znale samo za smijeh, zamamljive te oči bludile su sada po pustinji izgubljena života i svaka stvarca, koja joj se nametnu u tar par očima, sjećala ju je prošlih dana, te probudi u njezinoj duši gorku uspomenu na nekadašnje gospodstvo. Sto prizora iz boljeg života munu joj glavom. Gotovo se je pokajala, ali je bilo prekasno.

U to najavi sluškinja Topolkovića. Klara skoči hrlo na noge i obrisa si oči. Na glas toga imena sijevnuše joj oči. Došljak koraknu klanjajući se prema gospodarici, prihvati desnicu i poljubi je. Zatim stavi šešir na stolčić i spusti se posve nehajno kraj nje na divan.

„Kako vam služi zdravlje, milostiva gospodjo?“

„Nešto me boli glava, ali dobro, prijatelju,“ odvrati gospodja pod silu.

„Ali vaše oči su crvene, vi ste plakali. Šta vam je?“

„Ništa, ništa!“ reči će gospodja.

„Ne, ne! Recite mi, šta je. Ja to želim znati, Klaro.“

Gospodja se ne odazva njegovu pozivu, već se baci licem zdvojno na uzglavlje divana i udari u glasan plač.

Topolković promatraše jedan časak mirno plačuću ženu. Napokon dignu se i reče prijaznim glasom:

„Vi dakle nemate prijateljskoga povjerenja prama meni? Eh kad ne ćete vi, a ono moram ja govoriti.“

Žena dignu u čudu glavu.

„Da, da,“ nastavi bogataš, „nijesam se tomu nepovjerenju od vas nadao. Dopustite, da ja odgonetnem tu zagonetku vaših zaplakanih očiju. Gospodin Dobranić je, kako čujem, u financijalnoj neprilici. Ponajprije ga umiroviše, zatim pritisnuše ga vjerovnici — —“

„Tko Vam to reče?“ planu kao uvrijedjena gospodja.

„Dosta je, da znam, a ja znam, da je to živa istina.“

„Jest, oh jest! To je strašno!“ potvrdi Klara zdvojno.

„Ugodno nije nikako, to dopuštam. Ja sam medjutim od više vremena znao, da se primiče katastrofa, nu kako sam delikatan, ne htjedoh ništa o toj stvari spomenuti. Ne razumijem medjutim, zašto ste mi to zatajili. Kako smo intimni, ne bi medju nama smjelo biti tajne. Čini se, da me ne smatrate onolikim prijateljem, kolik vam u istinu jesam.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 439.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 24. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Vulkansko sedlo u našim rukama.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Vulkanski klanac bio je od neprijatelja očišćen. Kod Nagyszebena (Hermannstadta) je bila odbijena navala dviju rumunjskih divizija. Ostalo je u našim rukama 3 časnika i 526 momaka. Južno Holczmany-a (Holzmengen) je neprijatelj nekoliko potisnuo natrag naše zaštitne čete.

Bojna fronta nadvojvode Karla: U kutu, koji graniči na tri pokrajine južno Dornawatre, bacili smo protunavalom rumunjska odjeljenja. Inače su se vršili jači bojevi samo jugozapadno ergele Luczina i u području Ludowa.

Vojna fronta bavarskog princa: Iz područja vojske gen. puk. Böhm-Ermollia javlja se naknadno, da je 19. t. mj. austro-ugarski bojni letioc oborio 2 neprijateljska ljetala. Kod vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga je boj, izuzevši topovsku vatru, prestao od jučer prije podne napried.

Talijansko bojište.

Na kraškoj visoravni su bili odbijeni mnogi pokušaji neprijatelja, da se približi. Na Dolomitskoj fronti izjalovio se je neprijateljski noćni napadaj protiv naših položaja na obronku Monte Sief. Danas u jutro su sjeverno Arsiera bacile naše čete u zrak vrhunac Monte Cimone, što su ga Talijani osvojili 24. srpnja. Tom smo prilikom zarobili 13 časnika i 378 momaka. Jato neprijateljskih hidroplana bacalo je bezuspješno bombe kod rta Salvore, jugozapadno Pirana.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i kr. četa nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Sjeverno od Somme je bitka opeta započela. Nakon trajnog pojačanja topovske vatre napali su Francuzi crtu Combles-Rancourt; nijesu imali nikakvog uspjeha. Tako isto ni Englezi, koji su kušali prodrijeti kod Coucelette. Naknadno se javlja, da su u noći na 22. t. mj. bile kod dvorca Mouquet i kod Courcelette odbijene djelomične engleske navale. U zračnom boju sjeverno Somme smo oborili 11 neprijateljskih ljetala.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Kod Korytnice su se izjalovile jake ruske navale.

Fronta nadvojvode Karla: Sjeverno Karpata nema promjene. U Karpatima se vrše bojevi. Pojedine neprijateljske provale ostadoše bez uspjeha.

Sedmogradsko bojište: Na obim stranama Hermannstadta navalile su dvije rumunjske divizije; bile su suzbijene uz vrlo znatno krvave gubitke od naših zaštitnih odjeljenja. Kod protunavale zarobismo 3 časnika i 526 momaka. Kod Szt. Janoshegy-a smo noću povukli vlastita odjeljenja. Zauzeli smo Vulkanski klanac te ga obranili od pokušaja neprijatelja, da ga opeta zauzme.

Balkansko bojište.

Mackensenova bojna skupina: U Dobrudži bijahu odbijeni rumunjski napadaji u blizini Dunava i jugozapadno Topraisara.

Macedonska fronta: Uzaludni neprijateljski navalni pokušaji i mjestimična živahna topovska djelatnost. Neprijatelj je napustio područje južno Belasice planine sve do Krusa-Balkana.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. (D. u.) Glavni stan javlja:

Felahijska fronta.

Na obim stranama običajni topovski, pješadijski i granatni bojevi. Zasebice napredujuća neprijateljska odjeljenja bila su bačena natrag od naše topovske vatre.

Kaukaska fronta.

Sukobi medju patrulama i privremeni topovski i pješadijski boj.

Istočno Sueskog kanala smo napali neprijateljske čete, koje su se nalazile u okolici Taulskog bunara te smo ih prisilili na uzmak.

U Crnom moru je naše ljetalo bacilo više od 10 bomba protiv bojne ladje „Imperatrica Marija" i protiv više torpedo-razarača. Nekoje su bombe pogodile bojnu ladju.

Brzojavi.

Bugari se sukobili sa Talijanima.

Lugano, 22. „Secolo" javlja iz Soluna: Talijanske sile, koje se nalaze u Veleškim gorama, bijahu zadržane od Bugara, koji su bili u velikoj premoći. Po nalogu su se Talijani odmah povukli.

Vijećanja o njemačko-austrijskom carinskom tarifu.

Berlin, 23. „Tgl. Rundschau" doznaje, da su u ovoj sedmici opeta započela medju njemačkim i austro-ugarskim zastupnicima pregovaranja, koja se u prvome redu tiču zasiguranja zajedničkog carinskog tarifa. Ta se pregovaranja vrše već nekoliko mjeseci; najprije su se držala u Berlinu, a kasnije u Beču. Sada se vijeća opeta u Berlinu. Vijećanja su bila vrlo teška, te su vrlo polako tekla. Sa svim tim je do sada uspjelo riješiti veći dio poslova. Uz dobru volju, koja vlada na obim stranama i obzirom na nužnost, da se dodje do nečesa korisnoga, može se predmnijevati, da će sadašnja pregovaranja riješiti zadaću.

Tudja vladarina u Grčkoj.

Zurih, 22. Posljednje vijesti iz Grčke javljaju, da se sada nalazi u zaljevu Salamis 85 engleskih i francuskih bojnih ladja, koje raspolažu sa posadom od 70.000 do 80.000 momaka. U zaljevu leži i talijanska bojna ladja „Lyba". Antantino brodovlje hoće, da se tamo namjesti, a torpedovke neprestano rade oko toga, da zatvore ulaz u zaljev željeznim mrežama i minama i to od otoka Argina do otoka Plewa. Tim bi mjerama imala da bude zapriječena provala neprijateljskih podmornica u zaljev.

Basel, 22. Nakon položenja prisege rekao je kralj Konstantin novacima godišta 1915: Vi se morate pouzdati u vašega kralja i biti odani njegovoj osobi. Stanoviti će ljudi kušati, da vas zavedu. Vi ste ali dio vojske, čiji je moral izvrstan. Živila vojska!

Iz Ugarske.

Budimpešta, 22. Ministarski predsjednik Tisza je imenovao velikog župana županije Arva, Stjepana pl. Szinczy-Meeres živežnim diktatorom u Ugarskoj.

Budimpešta, 22. U ugarskoj opoziciji radi grof Teodor Bathyany oko toga, da se u obliku spomenice predloži caru sav materijal debate, koja se je u zastupničkoj kući vršila o izvanjskoj politici.

Raskol u čitavoj Grčkoj.

Rotterdam, 22. Prema „Nieuwe Rotterdamsche Courant", javlja se iz Atene, da je u cijeloj državi nastao raskol, kojega je, čini se, nemoguće premostiti. Izgleda kao da nema više nade, da će se kralj i Venizelos pomiriti. U tijeku je separatističko gibanje medju Starom i Novom Grčkom. Glasa se, da će to gibanje poprimiti domala stanoviti oblik.

Zračni napadaj na carski dvorac.

Stockholm, 22. Prema brzojavkama ruskih novina bio je 5. t. mj. poduzet zračni napadaj na carev dvorac Carskoje selo. Bilo je bačenih 40 bomba. Tri su osobe bile ubijene.

Grčke čete u Njemačkoj.

Berlin, 23. (D. u.) Grčki poslanik izjavio je u povjerljivom pogovoru sa državnim sekretarom izvanjskoga ureda, da bi njegovoj vladi veoma drago bilo, ako bi grčke čete, koje su bile prenešene u Njemačku, bile doskora dovedene u Švicarsku te da bi time bile transportirane u Grčku putem, koji se ima još utanačiti. Državni sekretar odgovorio je suglasno sa vrhovnim vodstvom vojske, da Njemačka smatra grčke čete samo kao gostove i to u suglasju sa njihovim zapovjednikom. Stoga je principijelno veoma pripravna, da ugadja željama grčke vlade. Mi moramo ali dobiti faktična i realna osiguranja, da čete, koje se nalaze pod zaštitom Njemačke, ne budu na putu od antante otrgnute od njihove domovine ili da ne budu kažnjene radi njihove vjernosti prema neutralnosti, ili njihovog mišljenja i djelovanja.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Služb. izvj. od 22. t. mj. poslije podne. Sa zapadne fronte nema ništa važna, da se javi.

Francuska.

Služb. izvj. od 20. rujna poslije podne: Sjeverno Somme su Nijemci navalili na francuske položaje na glavici 76 od željeznice kod Clerv-a do Somme. Slomljena zatvornom vatrom i strojnim puškama nije navala mogla da dostigne sjeverni dio naše linije; u južnom dijelu su maleni dijelovi neprijateljskih četa prodrli u pomaknuti dio jaraka ali ih je jaka francuska protunavala odmah bacila iz njih. U odsjeku Bouchavesnes traje dalje dosta živahan topovski boj. Istočno brežuljka Sonain i u Vogeškoj šumi sjeverozapadno Altkircha izjalovile su se neprijateljske navale na malene francuske straže.

Istočna vojska: Od Strume sve do u okolicu zapadno Vardara obično puškaranje i okršaji medju patrulama. Istočno Černe nastavljaju Srbi žilavo svoju ofenzivu; navalili su na visinu 2525, najviši dio Kajmakealana, koju su Bugari pripravili za obranu, te su nakon ljutih bojeva, koji su doveli do boja iz bliza, osvojili taj brežuljak. Bugari su imali vrlo velikih gubitaka tako te su ostavili u rukama Srba samo 50 zarobljenika. Istočno Florine, u okolici rijeke Broj je bila vatrom iz 7 i pol cm topova raspršena kod Gorresnice konjaništvom poduprta bugarska protunavala još prije nego li je dospjela do srpskih linija. Na našem lijevom krilu se neprijatelj opire još na visinama sjeverno Pisoderi-ja i kod samostana San Margo. U Florini su Francuzi pročistili nekoje kuće, u kojima su se Bugari branili divljom energijom te su tom prilikom zarobili oko 100 vojnika. Jato ljetala je bacilo više bomba na Monastir.

Službe. izvj. od 21. rujna popodne. Na fronti Somme nastavilo je francusko topništvo svoju žestoku paljbu na njemačka utvrdjenja. Polag najnovijih vijesti poduzeo je jučerašnju protunavalu na sjevernom djelu Moze 16. vojni zbor, koji je od Nijemaca bio doveden sa fronte na Aisne, i 214. njemačka divizija. Ova je potonja divizija bila već na putu u Rusiju te je dobila nasred puta zapovjed, da se vrati na Sommu. Stigla je 14., te bila smještena u položaje u noći od 19. na 20. Ujutro 20. t. mj. došla je kod Bouchevesnesa u vatru te pretrpjela goleme gubitke. Broj zarobljenika, učinjenih 20. o. mj. na sjeveru od Somme iznaša sada 200. Na ostaloj fronti isprekidana topnička paljba.

Italija.

Rim, 20. U noći od 19. t. mj. i tijekom jučerašnjeg dana upravio je neprijatelj svoje navale protiv visine Casera Sebio (visoravnica Asiago), protiv Col San Giovanni (dolina Vanod), na sjeverne dijelove Col Brico i protiv obronke Vršića. Svagdje, gdje je neprijatelj prodro u naše jarke, bio je od naših četa sasma izbačen. U dolini Brenta su naša manja poduzeća, koja su išla za tim, da zasiguraju posjed lijevog Maso, do zauzeća vrha 694, sjeverno Chisi-a. Neprijatelj je imao gubitaka te je ostavio u našim rukama 30 zarobljenika, medju kojima i 3 časnika. Na Kraškoj visoravni obješeno živa djelatnost u gradnji položaja, koju spriječava zlo vrijeme. Duž čitave fronte tu i tamo djelovanje topništva, maleni napadaji, kod kojih smo zarobili oko 50 vojnika.

Rumunjska.

Službe. izvj. od 20. t. mj. Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Slabi sukobi. Naše su čete južno Petrosenya prestale uzmicati te su se tamo ušančile.

Južna fronta: U Dobrudži živahni bojevi na cijeloj fronti. Rusko-rumunjske čete su odbile sve neprijateljske navale te su protivniku zadale gubitke. Poduzele su više protunavala.

Neprijateljska su ljetala bacala bombe na Konstancu, e da nijesu nanijela šteta te na... (ime kraja nejasno) gdje je bilo ranjeno dijete od 6 mjeseci.

Javlja se o rumunjskom uspjehu u Dobrudži u okolici Enigea (30 km južno željezničke pruge Konstanca-Cernavoda). U toj okolici traju bojevi dalje. U skladu sa gibanjima, koje vojno vodstvo predvidja, idu tu Rumuni protiv neprijateljskih glavnih sila.

Ugarski sabor.

U sjednici je od četvrtka konačno završena i burnim prizorima bogata velika politička debata, u kojoj je madžarska opozicija oštroj kritici podvrgla austrijsku upravu, naročito vojnu upravu i vanjsku politiku.

Zast. je Hollo naglasio u predzadnjoj sjednici govoreći o žrtvama, koje su Madžari morali da prinesu, da ima u tom ratu i Senegalaca i Gurka, kojima vlasti, za koje se bore, poštivaju jezik i prava, a samo madžarski narod mora da se bori pod tudjom komandom i za vlast, koja ne poštiva njegovih prava. Spominje dva milijuna Madžara, koji živu u Americi i koji su htjeli da podju kući na početku rata, a nijesu to mogli, jer se nije za njih pobrinuo američki poslanik, dok su neki, koji su ipak došli, došli u englesko sužanjstvo, gdje se i opet nitko za njih ne brine. Naše je vojno vodstvo kod vodjenja rata posve isključilo javnost i štampu, dok su u Francuskoj i dalje zadržali savjete, koje im je davala javnost, pa za to je Francuska po njegovom mišljenju doživjela samo jednom Charlerov, dok smo ga mi trpili za to imali.

Zast. Lachne iznosi, da je aktivni časnik Hugo Kerbave napisao brošuru, u kojoj proriče rasulo Austrije krivnjom Madžara, koji da su uskratili poslušnost početkom rata, kada se je pobunila peštanska ulica i kad je jedan hrvatski časnik, zapovjednik monitora, prema Pešti topove uperio. U brošuri se prorokuje razdioba Ugarske i pripojenje Austrije njemačkom Bundu, brošura razdražuje madžarski narod, a ipak je vojno vodstvo ne će da zabrani. Zastupnik misli, da madžarske vojnike svuda upotrebljavaju, gdje treba da se krvari, pak spominje, kako je češka 28. pukovnija bila zatečena u izdaji i radi toga su istrijeljeni svi njezini časnici i svaki deseti momak, a pukovnija je bila raspuštena, što je isto zadesilo i 21. te 36. pukovniju. Medjutim su te čehe opet stavili na Dobrdo i smiješali s većinom Madžara, koji su za njih i svojom dakle krvlju zavrijedili, da je opet pukovnija uspostavljena i da je natrag dobila svoju zastavu. Zastupnik ne vjeruje Tiszi, koji mu dobacuje, da su u onoj odlikovanoj četi bili sami Česi.

Do teškoga je sukoba došlo u saboru, kad je zast. Silagy od vladine stranke predbacio zastupniku Rathu, koji je bio interniran prije rata u Engleskoj i pušten samo na poštenu riječ, da se ne će boriti protiv antante, ali kasnije je htio ipak na tilijansku frontu, jer je Italija kasnije ušla u rat, pak se nije njegova izjava mogla odnositi i na nju. Vojno ga vodstvo ipak nije htjelo primiti radi medjunarodnoga prava, a zastupnik mu je Silaghy opetovano rekao, da ne će mirovati, dok ga radi toga smakne. Došlo je do strašnoga škandala, koji je nadilazio glasovite sjednice, kad su zastupnike bacali napolje, ali je konačno ipak morala vlada da popusti, te je predsjednik pozvao na red Silaghyja, koji je opozvao i požalio svoje riječi, dok je sam grof Tisza morao da uzmakne pred opozicijom i umoli svoje pristaše, da promišljenije i mirnije govore.

Značajna je i senzacijonalna bila interpelacija zast. grofa Karolyja, u kojoj nedju ostalim kaže: Ja sam informiran onamo, da se je pet država centralnih vlasti, naime Njemačka, Austrija, Ugarska, Bugarska i Turska, sporazumilo, da će one u budućnosti prenijeti najviše vojničke zadaće na Njegovo Veličanstvo njemačkoga cara Vilima II., te će pravo odredjivanja u vojničkom pogledu posvema prepustiti njemu. Ne ću govoriti o tom, da li je sa strateškog pogleda shodnije ili da je potrebno, da se vojničke stvari centralnih vlasti nalaze u jednoj ruci i da ih dirigira jedan čovjek i to njemački car. Ali ne može se nikako zanijekati ogromnu političku važnost i dalekosežnost ovoga pitanja. Ne može se reći, da je posve indiferentno za državu, ako njezin vladar prava najvišega vojnog gospodara prepušta jednoj drugoj državnoj vlasti i da njegovim vladarskim pravima disponira netko drugi. To je vrlo važna činjenica, jer u praksi znači, da će zapravo car Vilim provadjati čitavu vojnu operaciju, da će on odlučivati o strateškim pitanjima svih pet država i da će on odlučiti, na kojoj će se fronti razviti, najača i najaktivnija obrana, koji će se neprijatelj najbolje pritisnuti i koji će čas biti najshodniji za sklapanje mira. Uslijed toga će on biti najviši vojni gospodar, ne samo u svojoj zemlji, nego i kod nas. To će na bojnim poljima stvoriti fait accompli, a s ovim moraju da računaju i vlade i ministarstva izvanjskih posala, te se moraju, hoće ili ne će, i u tome snaći, bez obzira na to, da li to odgovara njihovim političkim koncepcijama ili ne. To je takav fait accompli, koji se ne da promijeniti. Kad se je saznalo, da će Hindenburg preuzeti zapovjedništvo nad sjevernim i istočnim frontama, odmah sam naglasio svoju zabrinutost o političkim konzekvencijama ove činjenice. Ministar vanjskih posala nije kadar da provodi upliv na naše vojno vodstvo. Kako možemo dakle očekivati, da će moći prisiliti njemačkoga cara, da ga informira o ratnom položaju. Napokon je njemački car ipak veća vlast nego glavni stan u Tješinu. Pitanje je usko vezano ne samo sa Ugarskom nego i sa prestižom čitave monarkije. Govornik upozoruje na nedavnu izjavu ministra vanjskih posala Buriana i pita, što bi rekao madžarsko javno mnijenje, kad bi Francuska svoje vojne poslove prepustila engleskom kralju. To bi na nas neobično djelovalo, te bismo držali, da Francuska ne može da stoji na vlastitim nogama, te se mora predati tutorstvu Engleske. A isto to može se razumjeti iz činjenice, da ne će ugarski kralj više provađati svoja kraljevska prava. Ali monarkija imade prijestolonasljednika, koji imade pravo, da kao nasljednik vodi poslove, koje sjedi vladar danas više voditi ne može. Potreba je dakle, da on disponira s ovim pravima. Grof Tisza na to odgovara: Njegovo se Veličanstvo nije odreklo nikakovih prava, jer kad je vojno vodstvo opunomoćilo za izvršivanje nekih poslova, nije ta prava napustilo, nego ih je naprotiv provadjalo. Njegovo Veličanstvo uza sve to potpunoma i u posjedu ovih svojih prava, te ih može, kadagod hoće, provoditi. Što se pak odnosi na drugo pitanje, svatko znade, da je kod nas u praksi jedno od najvažnijih pitanja jedinstvenost vojnoga vodstva. Znademo da je u tom smjeru izdala odredbe i antanta ali ona ni izdaleka nije imala na umu, da ih počimlje. I kod nas su u tom pogledu izdane povoljne redbe, ali se ove ne mogu iznijeti na javnost, ver sačinjavaju vojničku tajnu. Grof Karolyi kaže, da ne dozvoljava, da se iz njegovih riječi izvode drugi zaključci, nego što ih je on izveo.

U sjednici od 21. o. mj. uzima iza grofa Tisze zaključnu riječ grof Andrassy. On kaže: Ako se odbije njegov prijedlog o sazivu delegacija, onda se ne može danas pozvati na odgovornost nijedan ustavni faktor monarhije. On nije zagovarao, da se Tirol prepusti Italiji i nije bio darežljiv sa napuštanjem austrijskih krajeva. On je dapače tražio mnogo napadanja od austrijskih faktora. Njegov zahtjev nije uplitanje u austrijske poslove, jer osnova nagodbe omogućuje, da jedna stranka traži od druge, da mora stupati u duhu ovoga ugovora, ako danas zataje dualistički aparat, nikada više ne će se krsnuti. U vanjskoj je politici bilo pogriješaka. Trojni je savez zatajio u času kad je na nas zatajio jedan od saveznika. Savez sa Njemačkom se prokušao. On je bio od uvijek revni pristaša saveza sa Njemačkom. Barun Burian je kriv što

je došlo do rata sa Italijom. Grof Berchtold bi možda bio mogao popraviti pogrješke, ali barun Burian bio je samo u krajnjoj nuždi pripravan na koncesije Italiji. Glede Rumunjske pita, nisu li se počinili veliki propusti. Prema govorniku je bila pogrješka, što se je dolina Marosa odabrala za obrambenu osnovu. Savezu sa Bugarskom udarila je temelj politika njegova oca. Diplomaciji u Sofiji i Carigradu izriče priznanje, ali naše sadašnje vodstvo vanjske politike ne će biti kadro, da s doličnim uspjehom zastupa naše interese kod utanačenja mira. Ne misli, poput onog člana krajnje ljevice, koji je rekao, da se ima sklopiti mir, pošto se Rumunji protjeraju iz Erdelja. Moramo odlučno izdržati u borbi. Danas nam mora lebdjeti pred očima jedini cilj, a to je potpuna konačna pobjeda. (Odobravanje na ljevici.)

Nato je grof Apponyi prihvatio zaključnu riječ. Preporučuje svoj i Andrassyjev predlog. Hvali ugarske vojskovodje, što nije na štetu Austrije. Treba uspostaviti povjerenje, i na ruskoj se fronti već pokazuju uspjesi. Nato je sjednica prekinuta do 4 sata.

Poslije grofa Apponyja reflektira još grof Tisza: Što se tiče pitanja o riješenju vojničke službe odnosno službe na fronti, vlada je uvijek najstrože rukovodila ovo pitanje i nastojala, da ide do krajnjih granica onoga, što iziskuje očuvanje našega narodnogospodarskoga i kulturnoga života. S vojničkim su i austrijskim faktorima uostalom u tečaju pregovori, kojima je svrha najveća strogost i točnost na ovom području. Glede ponovno iznesene želje, da se osigura dotično mjesto magjarskomu elementu u vojsci, i to u svakom položaju, primjećuje ministar-predsjednik, da u ovom pogledu nema nikakove razlike medju strankama. Glede ispražnjenja Erdelja može ponoviti samo svoju prijašnju izjavu, da su bile u tečaju sve potrebne mjere, ali da se nije moglo misliti, da će Rumunjska krenuti u rat u trenutku, koji je za nju nepovoljan i kad je bila nepripravna, kao što još i danas. Glede iznesenih državopravnih pitanja naglašuje govornik, da bi prihvat predloga grofa Andrassya bezuvjetno značio uplitanje u unutrašnje poslove Austrije, a to se smije dogoditi u najredjim iznimnim slučajevima. Što se tiče izvanjske politike, vara se grof Andrassy, kad tvrdi, da je barun Burian svojom taktikom skrivio rat s Italijom. Naše su se ponude Italiji prilagodile odgovoru talijanske vlade. Ne vjeruje u ostalom, da bismo postigli bolji uspjeh, da smo odmah na početku rata stavili teritorijalne ponude, budući da bi to samo još pogoršalo situaciju. Potsjeća na to, kako su se Bugarska i Turska priključile središnjim vlastima i veli, da bilanca naše izvanjske politike nije tako nepovoljna, kako je to prikazao grof Andrassy na osnovu nekih pogriješaka. Ministar-predsjednik završio je izjavom, da se vlada može sa zadovoljstvom osvrnuti na uspjehe, što ih je postigla naša diplomacija i ponovno moli sabor, da odkloni oba predloga. Zatim se je prešlo na glasovanje. Za prihvat predloga grofa Andrassya i grofa Apponyja kao i zaključnoga predloga markgrofa Pallavicinia glasovali su: ustavna stranka, pučka stranka, neodvišnjačka stranka, Karolyjeva stranka i neki zastupnici izvan stranaka, dok je protiv glasovala stranka narodnoga rada. Rezultat je glasovanja bio, kako smo već javili, da su svi predlozi odklonjeni. Naredna je sjednica dne 26. o. mj. u 10 sati prije podne s dnevnim redom: rasprava o izvještaju ministra-predsjednika glede iznimnih ratnih odredaba.

Domaće Vijesti.

Osobna vijest. Predsjednik zemaljske upravne komisije margrofije Istre, dvorski savjetnik Lasciac, otišao je u pratnji člana komisije kotarskog poglavara Gorizzutti-ja dneva 18. o. mj. radi službenih poslova u Pulu, tu je pohodio N. P. gospodina zapovjednika mornarice velikog admirala pl. Haus-a i N. P. gospodina zapovjednika bojne luke admirala pl. Chmelarža, pak je pregledao tamošnju zemaljsku bolnicu te opravivši još nekoliko službenih posjeta povratio se istog dana u Poreč.

Obavijest tičuća se utemeljenja nastavnih tečajeva u svrhu izobrazbe bolničarskih sestara.

U svrhu, da se djelovanju, što ga je započelo c. kr. ministarstvo unutrnjih poslova god. 1913. poda veći razvitak e da se naime podignu škole za bolničare, iz kojih bi proizašlo osoblje, koje bi bilo posvema sposobno za njegovanje bolesnika, otvorit će se nastavni tečajevi kod škole za bolničare, koja obstoji već od god. 1914. u gradskoj bolnici u Trstu, te u sličnim zavodima, e da se pruži potrebito znanje onim bolničarkama, koje se njegovanju bolesnika žele posvetiti kao njihovom zvanju. Time će se poduprijeti važni interesi javnog blagostanja kaošto skrb za dojenčad i majki, skrb za mladež, pobijanje prilijepčivih i kužnih bolesti osobito sušice, te alkoholizma, a napokon zdravstvene prilike uopće, te će time biti osigurano postignuće higijeničkih i socijalnih ciljeva, koje želi postignuti upravna oblast. Bolničarke po zvanju će uz teoretičko-praktično znanje, što će ga postići u spomenutim tečajevima, biti osposobljene da djeluju kao sestre-bolničarke (općinske ili kotarske sestre), kao pomoćnice u svim granama javne zdravstvene njege, osobito u zavodima na opskrbu bilo koje mu drago vrsti, u službi epidemije i kod pružanja svoje pomoći kod drugih radnja tičućih se socijalne higijene. Prvi će se svaki nastavni tečaj otvoriti dne 1. oktobra o. g. u školi za bolničarke u Trstu, te će trajati 6 mjeseci. Osim diplomiranih bolničarki mogu biti primljene u nastavni tečaj i druge bolničarke po zvanju, ako iste imadu slijedeće uvjete: 1. austrijsko ili ugarsko državljanstvo, bosansko-hercegovačko pripadništvo ili njemačko državljanstvo. Državljanke neutralnih država mogu biti primljene u nastavni tečaj uz dozvolu ministarstva unutarnjih poslova, koja će se podijeljivati samo od slučaja do slučaja; 2. neporočno ponašanje (uredovna svjedodžba); 3. doba preko 24 god.; 4. neudato stanje, eventualno moći će se primiti u nastavni tečaj udove ili žene sudbeno rastavljene, ako nemaju skrbi za koje malodobno dijete; 5. tjelesno i duševno osposobljenje (svjedodžba uredovnog liječnika); 6. odgovarajuća opća izobrazba; 7. najmanje trogodišnje djelovanje kao bolničarka po zvanju. Molbu treba predložiti do 15. septembra t. g. i priložiti istoj gori navedene priloge i opis života kod ravnateljstva gradske škole za bolničare (gradska bolnica) u Trstu, koje će podati daljne upute te priopćiti iznos koji će se plaćati mjesečno u školskom internatu za stan i opskrbu. Osobito će se uzimati u obzir one bolničarke, kojima je povjereno djelovanje u seoskim općinama.

C. kr. tvrdjavni komesar:

U. Z. Dr. Pfeifer m. p.

Maksimalne cijene za vino. Zemaljska upravna komisija margrofije Istre javlja: Premda u namjesničkoj naredbi dneva 9. rujna o. g. L. Z. N. i Z. 36, glede rekvizicije vina proizvedenog u Istri, nije naročito rečeno, da se i za grožđje i mast udaraju najviše cijene, ipak se odredbe glede procjene vina imadu po analogiji primjeniti i na grožđje i na mast. I baš se grožđje i mast, kako se i po sebi razumije, imadu procjeniti po podacima u stupcima 2, 4, 5 i 6 table kod § 3 navedene naredbe.

Gradsko kazalište. Obzirom na ustanovljene cijene za predstave opere „Faust" upozoruje se slavno općinstvo, da su te cijene razumiju sa ulaznimom tako, da svaka loža biva razdijeljena na pet odrezaka odnosno pet osoba, koje, kupivši ložu, ne plaćaju nikakove druge ulaznine. Prodaja karata počimlje već u ponedjeljak 2. oktobra u prodavaonici muzikalija Saitz (ulica Giulia) te se preporuča općinstvu, da karte digne već istog dana. Gospodjica Olga Hajeggist prispjela je već iz Beča te se marljivo vježba, gospodjice Enenkel iz Trsta te Bela Schön iz Beča prispjeti će budućih dana.

Koncerat na obali Franje Josipa. Pred stožernom palačom održat će danas u 6 sati na večer mornarička glazba koncerat sa slijedećim rasporedom: 1. Kovacs; Szegedinska koračnica. 2. I. Skuhersky: Večerno maštanje. 3. Waldteufel: Sanje mladosti, valčik. 4. F. Erkel: Fantazija iz opere „Bánk-Bán". 5. F. Jaksch: Pozdrav iz mornaričkog kazina. 6. K. Komzák: Vojnikov rastanak, koračnica.

Iz Hrvatske.

Euripidove „Trojanke" na hrvatskoj pozornici. U ponedjeljak 25. rujna na A. 8. premjera najuzvišenije ratne pjesni, velebne tragedije Euripidove „Trojanke". Ovo je djelo prvi put prikazano 415. prije Krista, pa nam veliki grčki traged postepeno od prizora do prizora slika u sve jačim i žarčim bojama, kako je bol jednako velika, osjećao je prijatelj ili neprijatelj i da dušmanska majka jednako očajno tuži i nariče za svojom djecom kao i helenska. Euripid poput svih velikih pjesnika iznosi u prvom redu čovjeka, ne obzirući se kojoj narodnosti pripada, te največim ogorčenjem dobacuje svojim zemljacima u lice, da su u osvajalačkoj brutalnosti ubijali nejaku djecu već mrtvih trojanskih junaka. Proljetos iznesena je ta najsnažnija starogrčka drama prvi put u Berlinu, te je u preradbi jednog od najodličnijih mladjih pjesnika, Franz Werfela, polučila tolik uspjeh, da je kritika jednoglasno spomenula, da je u današnje vrijeme svaka pozornica upravo dužna da prikaže svom narodu tu najveličajniju ratnu tragediju, kojoj do danas nema premca u čitavoj svjetskoj literaturi, a koju je prije 2300 godina spjevao najmoderniji med grčkim tragicima.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 267 od 23. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Seidl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik u pričuvi Dr. Goldmann.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Buzolić.

0/3

Sazivna obznana.

Osobe podložne austrijskom narodnom ustanku, za koje se kod pregledavanja do dolje utvrdjenoga roka za dolazak pod barjak nadje, da su sposobne za službu pod oružjem u narodnom ustanku,

a rodjene su u godinama 1892., 1891., 1890., zatim 1884., 1883., 1882., 1881., 1880, nadalje 1871., 1870., 1869, 1868, 1867, 1866,

valja da prema dole naznačenim rokovima dodju pod barjak, ako nijesu već uzete u službu pod oružje ili ako nijesu radi obzira javne službe ili javnoga interesa na odredjeno ili neodredjeno vrijeme riješene od te službe.

Treba da se nadju kod c. i kr. popunidbenoga kotarskog zapovjedništva, dotično c. kr. domobranskog popunidbenog kotarskog zapovjedništva (popunidbenog kotarskog zapovjedništva zemaljskih strijelaca), što je naznačeno u njihovoj iskaznici narodnoga ustanka:

1.) Osobe, koje su rodjene u godinama 1871., 1870., 1869., 1868., 1867., i 1866. 2. oktobra 1916.

2.) Osobe, koje su rodjene u godinama 1892., 1891., 1890., zatim 1884., 1883., 1882., 1881. i 1880. 10. oktobra 1916.

Osobe, koje budu kod naknadnih pregledavanja poslije rokova za dolazak pod barjak ustanovljenih za gore navedena godišta rodjenja pronadjene da su sposobne, imaju doći pod barjak za 48 sati poslije svojega pregledavanja.

Za one osobe, koje radi prolazne bolesti imaju doći pod barjak tek o kasnijem roku, nego što za njih vrijedi po gornjim odredbama, vrijedit će rok, što je za to odredjen i što se vidi iz iskaznice narodnoga ustanka.

Osobe, koje su rodjene u gore naznačenim godinama, a na temelju vojnoga zakona asentirane su putem dobrovoljnoga pristupa u zajedničku vojsku, ratnu mornaricu ili domobranstvo, valja prema tome, da li su rodjene ili u godinama gore nabrojenim pod 1.) ili 2.) takodjer da dodju pod barjak 2. dotično 10. oktobra 1916.

Osobe, koje imaju doći pod barjak, valja da u dan, što je odredjen za njihov dolazak pod barjak, dodju u opće **najkasnije do 11 ure prije podne.** Eventualna pomanja prekoračenja te ure dopuštena su samo onda, kad se mogu obrazložiti saobraćajnim prilikama.

Ako je c. i kr. popunidbeno kotarsko zapovjedništvo, dotično c. kr. domobransko popunidbeno kotarsko zapovjedništvo (popunitbeno kotarsko zapovjedništvo zemaljskih strijelaca), što je naznačeno u iskaznici narodnog ustanka, medjutim promijenilo svoje sjedište, mogu osobe podložne narodnom ustanku, što su upućene na to zapovjedništvo, doći pod barjak takodjer k c. i kr. popunitbenom kotarskom zapovjedništvu, dotično c. kr. domobranskom popunidbenom kotarskom zapovjedništvu (popunidbenom kotarskom zapovjedništvu zemaljskih strijelaca), koje je najbliže njihovu boravištu.

U interesu je svake osobe podložne narodnom ustanku, koja ide pod barjak, da ponese jedan par jakih postola valjanih za upotrebu na vojni, vunenoga rublja, po mogućnosti obojaka od ovčje vune, najmanje dvije garniture rublja dobroga za upotrebu (svaka garnitura valja da sastoji od jedne košulje, jednih gaća, jednoga para obojaka ili čarapa, jednoga džepnog rupca), zatim posudu za jelo, žlicu, nož i vilice, po potrepštine za čišćenje. Za donesene postole i za rublje dat će se naknada prema cijenama, što su u mjestu u običaju, ako se nadje, da su ti predmeti dobri za vojničke svrhe. Predmeti, što ih za plaću preuzme vojna uprava, postaju erarsko vlasništvo. Takodjer se preporuča, da se ponese hrane za dan dolaska, a to će se dati utvrdjena naknada.

Iskaznica narodnoga ustanka daje, kad se ide pod barjak, pravo na besplatnu vožnju željeznicom — izuzevši brze vlakove — a prije početka toga putovanja valja dati na putničkoj blagajnici početne stanice udariti na nju biljeg.

Tko se ne pokori ovoj sazivnoj zapovjedi, kaznit će se strogo po zakonima, što postoje.

Od c. kr. kotarskoga poglavarstva.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Ja vas ne razumijem pravo."

„Vi vrlo dobro znate, da sam bogat, da sam bogatiji, nego li možda mislite. S druge strane ste valjda uvjereni, da vašoj kući svako dobro želim, da, moja je tvrda odluka, svezati se s vašom obitelji. Ja, koji sam toliko godina života potratio samujuć, došao sam do te dobe, gdje čovjek čezne za kućnim mirom, za domaćom udobnosti, koja je nežanji uskraćena. Ja sada faktički živim na ulici, u gostioni ili u stranim kućama, a kod kuće samo spavam. Vidite, to mi je dosadilo. Znam, da me Lucija ne će ljubiti kao kakav ideal, kakvoga svoga plesača. Ne vjerujem. Vladimir poginuo, nije joj srce nitko zaokupio, bar nitko živ, a mrtvoga suparnika ne bojim se ni malo. K tomu bit će djevojka valjda toliko pametna, da će se sklonuti na taj savez, kad joj razložite, da vam propast prijeti i da je samo ona kadra spasti roditelje od sramote. Njezino je srce od naravi meko, a tim mekše sada, gdje ga je žalost silno potresla. Preuzet ću pod tom pogodbom vaše dugove, zapisat ću za slučaj svoje smrti Luciji sav imetak, a stanovati i gospodarit ćemo zajedno. Mislim, da će vam taj arangement po volji biti."

„Ah Topolkoviću, Topolkoviću!" uhvati gospodja gizdelina za ruku, „vi ste naš dobrotvor. Još ne vidjeh plemenitoga srca. Kako da vam zahvalim? Šta bi od nas bilo, da vas nije? vi ste pravi andjeo čuvar naše obitelji."

„Ne hvalite mi odviše," nasmjehnu se Topolković, „pri tom ima i nešto egoizma, jer želim Luciju imati. Nu hoće li ona zbilja htjeti? To mi valja svakako znati."

„Kako ne će? Valjda nije poludila. Mora," zabrblja se Klara posve vesela. „Prepustite to samo meni."

„Dobro. Sutra ću doći po odgovor. Adieu, Klaro!" reče Topolković, stisnu ženi ruku i ode uz gracijozan poklon.

Vesela srca koracaše Klara po svojoj sobi. Sve je spašeno, ona će držati u družtvu dastojno mjesto. Te i takove misli motahu se staroj koketi po glavi, dok je Dobranić u svom zakutku zdvajao od paklenih muka, dok je Lucija, zadubljena u minule dane u svojoj sobi radila. Klara se postavi pred ogledalo, naravna svoju koifuru, utre ostatke suza i pojde ravno k Luciji. Djevojka se tomu pohodu ponešto začudi, jer majka nije nikada dolazila k njoj. Gospodja Dobranićka sjedne na stolčić, poče smiješiti i na mu lica po stolu bubnjati i prihvati:

„Draga kćeri! Imam ti reći ozbiljnu riječ. Ali molim, budi mirna i razborita."

„Što je za Boga, majko?"

„Radi se o tvojoj budućnosti, o sreći tvojih roditelja. Tvoj je otac ostario, a ni ja nijesam više mlada. Ti si dospjela do godina, gdje se druge djevojke udavaju, ti pače vidiš, da je mnogo tvojih vršnjakinja i prijateljica udato. A neudata ne možeš ostati, jer si gospodski, jer nijesi na rad uzgojena. Tvojim roditeljima ipak treba potpore, da, potpore, moje dijete. Velika je nesreća došla na nas, veća nego i pomisliti možeš. Tvoj je otac izgubio službu."

„Izgubio službu! Za ime božje!" viknu djevojka skočivši na noge.

„Da, to jest, bacili su ga u mir. Mjesto nekoliko tisuća imat će dvjesta forinti na godinu; to je toliko, koliko ništa. Mi smo tvojoj gouvernanti prije više plaćali. Ali nije to sve. Mi smo zaduženi, vrlo zaduženi, vjerovnici traže svoje novce, mi ih nemamo. Prodat će nam kuću, prodati sve, da isto uzglavlje, na koje tvoj slijedi otac polaže svoju zabrinutu glavu. Propali smo."

„Majko! Majko!" briznu djevojka u plač. „za ime božje, to je strašno, užasno! Zar nema pomoći, zar nema prijatelja?"

„Nema, kćeri; nema sretni ljadi imaju prijatelja. Da, tvoj otac ne će imati gdje počivati, tvoji roditelji ne će imati kruha. Prstom će ljudi na nas pokazivati."

„Prestani, majko, za ime božje prestani,! Poludit ću. Al ne, ne, ja sam mlada, krepka, imam zdrave ruke, ja ću raditi, ja ću vas hraniti."

„Ne varaj se, kćeri moja, tvoje ruke nijesu za rad, ti i ne znaš ništa, čim bi nas hraniti mogla."

„Zar nas ne može nitko spasti?"

„Može."

„Tko, za Boga?"

„Ti, Lucijo."

Lucija uzmaknu plaho, pogledavši majku.

„Ja? Ja, majko? Ta hoću, hoću! Ali ne razumijem te. Reci, kako?"

„Jedamput si živo ljubila, i samo jedamput ljubi se istinski, a i to samo za vrijeme. Mi ti učinismo po volji, htjedosmo te Vladimiru dati. Ali nije ti bio sudjen, ugrabi ga smrt. Znam, da drugoga ljubiti ne ćeš."

„I ne ću, majko!"

„Ali udati se moraš."

„Ni toga ne ću, majko, nikad ne ću."

„Moraš, Lucijo, velim ti. Poslušaj me mirno. Roditelji te ne mogu hraniti, niti ti njih, pače ni sama sebe ne možeš hraniti. Da si bogata, ne bih te nutkala; udaja nije najveća sreća. Što ćeš ovako bez korice hljeba? Živjeti moraš. Služavkom ne možeš biti, služba bi te ubila. Mogla bi se zakopati u samostan. Ali uvaži: ti imaš oca i majku, koji će stradati bez pomoći, ti imaš roditelje, koji su ti život dali. Imaju li ti stariji pravo tražiti, da im milo vratiš za drago? Imaju, i božja zapovjed nalaže djeci. Žrtvuj se za oca, ako već ne ćeš za mene. Pa nije ni to žrtva. Ljubavi ne možeš dati, ne traba ti za sav svoj vijek, a s tobom i tvoji roditelji. Priučit ćeš se pomalo prijateljstvu svojega budućega druga; mjesto slasti ljubavi uživat ćeš slasti svijeta. Pa koliko ih se udaje bez ljubavi!" Klara zašuti i pogleda kćer.

„Oh majko! Ja da se udam, gdje me još peče rana na srcu! Nemojte, majko, tako vam Boga, ne mojte me ubijati. Možda ima ipak kakovo drugo sredstvo."

„Nema, Lucijo! Sve sam promislila i ne bih ni bila amo došla, da ga imam. Ako ne uradiš, kako ti velim, prosjaci smo."

„Majko! Majko!" uhvati se djevojka za glavu, „ta to je strašno, užasno."

„Jest, al se to mijenjati neda."

„A za koga da podjem?" viknu djevojka koraknuvši naprijed.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 440.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 25. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Nova bitka na Sommi.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: U području Vulkanskog prelaza bili su odbijeni rumunjski napadaji. Kod Nagyszebena (Hermannstadta) i na sedmogradskoj istočnoj fronti nema ništa važna.

Fronta nadvojvode Karla: Istočno i sjeverno Kirlibabe neprijatelj tvrdokorno nastavlja svoje navale. Istočno imenovanog grada bile su njegove vrste nakon malenih početnih uspjeha zaustavljene a daljnje provale odbijene. Jugozapadno ergele Luczina propao je ruski juriš pred frontom budimpeštanskih honveda. U području Ludowe bijahu neprijatelju istrgnuti u posljednjim bojevima postignuti uspjesi.

Fronta Leopolda bavarskoga: Medju Zborowom i najgornjim Seretom su jučer Rusi nakon višednevne topovske pripreme opeta nagnali na navalu jake sile. Već smo odbili mnoge juriše u masama, kada im je poslije podne sjeveroistočno Perepelniki uspjelo, da prodru u naše linije. Noćna protunavala donijela je nakon ljutih bojeva do potpunog opetnog zauzeća svih položaja. Zarobili smo preko 700 vojnika i zaplijenili 7 strojnih pušaka. Krvavi neprijateljski gubici odgovaraju njegovom običajnom načinu vojevanja.

Talijansko bojište.

U južnom odsjeku kraške visoravni došlo je do bojeva iz bliza, u kojima su naše čete zaplijenile 1 strojnu pušku. Na Fassanskoj fronti je naša vatra odbila navalu neprijateljskih bataljuna protiv naših položaja na Gardinalu. Kako je bilo sada ustanovljeno imalo je od natporučnika Mlakara, usprkos rane, vodjeno podlagumljenje vrška Cimone uništujući učinak. Jedna je talijanska kumpanija bila sasma zasuta. Odjelenja 59. pješad. pukovnije napala su u bok i u ledja ostale dijelove iznenadjene posade. Broj je zarobljenika porasao na 427; zaplijenili smo 2 strojne puške. Monte Cimone stoji od tada pod živahnom vatrom neprijateljskog topništva.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova fronta: Trajna bitka na Sommi je opeta u punom tijeku. Topovski boj medju Amere-om i Sommom porasao je do rijetke žestine. Izjalovili su se noćni neprijateljski napadaji kod Courcelette, Raccourta i Bouchavesnesa.

Prijestolonasljednikova vojna skupina: U području Moze je porasla paljba duž rijeke i u nekojim odsjeoima desno od iste. Na cijeloj fronti živa djejatnost letioca sa mnogo po nas povoljnih bojeva u našim i za neprijateljskim linijama. Oborili smo 24 ljetala, od kojih 20 na Sommi. Osobito se je istaknuo nadporučnik Buddeske i poručnici Wingtgens i Hohendorf. Mi smo izgubili 6 ljetala. 22. t. mj., kasno na veče bijaše uslijed bacanja bomba na Manheim ubijena 1 osoba i naneseno nekoliko štete. Za mnogih zračnih napadaja u zaledje naše fronte bilo je medju ostalim u Lille usmrćenih 6 gradjana i oštećeno 12 kuća. Jedan je naš zrakoplov napao u noći na 22 t. mj. engleske vojničke nasade kod Boulogne.

Istočno bojište

Fronta bavarskog princa: Rusi su jakim silama pet puta navalili medju Seretom i sjeverno Zborowa. Kod Manajowa je neprijatelj prodro, bio je ali u protunavali opeta bačen te je ostavio u našim rukama preko 700 zarobljenika i 7 strojnih pušaka. Dalje južno su pred našim linijama propali svi napadaji uz teške gubitke.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima smo navalom opeta zauzeli dijelove našeg položaja, što smo ih u prijašnjim bojevima izgubili medju Ludowom i Baba Ludowom kao što i na istočnom obronku Cimbroslawe. Sjeveroistočno Kirlibabe se opeta vrše žilavi bojevi.

Bojište u Sedmogradskoj: Odbili smo mnoge rumunjske navale na Vulkanskom klancu i zapadno od istoga.

Balkansko bojište.

Nema dogodjaja od osobite važnosti.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 23. (D. u.) Služb. izvj. od 20. t. mj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Na visini Stranarečka planina uzeli smo jurišem gorski greben kraj Popli. Neprijatelj se je u neredu povukao, ostavivši za sobom veliki broj mrtvih i ranjenih. U okolici Florine vlada mir. Na visini Kajmakčalan objestrana žestoka topovska paljba.

Rumunjska fronta.

Sa Dunava nema, da se ničesa javi. U Dobrudži je jučeranji dan prošao malo mirnije. Našim topništvom i dolaskom našega konjaništva bio je osujećen neprijateljski pokušaj napredovanja prama kraju Mustafa-Azi.

Brzojavi.

Zračni napadaji na London.

Berlin, 24. (D. u.) U noći na 24. t. mj. nekoliko jata mornaričkih zrakoplova obasuše iscrpljivo sa bombama London i vojnički važna mjesta na Humberu i u središnjim grofovijama Engleske, medju kojima Nottingham i Sheffield. Posvuda moglo se je opaziti uspjeh u jakim požarima, koji su bili vidljivi još dugo poslije odlaska. Zrakoplovi bište već prije preplova Engleske obale uzeti pod izvanredno jakom vatrom upaljivih granata od stražarskih ladja i pri samoj navali od mnogobrojnih obrambenih baterija, te ušutiše sa dobro gadjanim salvama nekoliko obrambenih baterija. Dva zrakoplova ostaše žrtve neprijateljskih baterija u Londonu. Svi ostali vratiše se neoštećeni.

Berlin, 24. (D. u.) U večer 22. septembra naša su ljetala obasula bombama vojničke barake u Doveru.

Zračni napadaji na Angernsee.

Berlin, 24. (D. u.) 23. septembra rano navališe tri ruska velika bojna ljetala bez uspjeha zračnu pomorsku postaju Angernsee. Naše je bojno ljetalo srušilo, ganjajući neprijatelja, takav dvoplošac istočno Dünemünde. Sveukupna naša ljetala povratiše se neoštećena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 23. Služb. izvj. od 22. rujna na večer: Sjeverno Somme su Francuzi poduzeli tekom dana manja poduzeća. Na rubu Comblesa je jedna njihova kumpanija osvojila u slojnom poduzeću jednu osamljenu kuću, koju su Nijemci priredili u obrambene svrhe, te je zarobila oko 100 vojnika, medju kojima 3 časnika. Istočno od ove zauzeli su nekoliko jaraka i zarobili 40 momaka. Južno Somme bijaše zatvornom vatrom spriječen pokušaj Nijemaca, da prodru iz njihovih položaja. Prema najnovijim vijestima iznaša broj zarobljenika, što su ih francuske i engleske čete učinile od 1. srpnja do 18. rujna, više od 55.800 momaka, od kojih su francuske čete zarobile 34.050 momaka. Na ostaloj fronti obična topovska vatra.

Zračni bojevi: Tijekom 21. t. mj. je francuski letioc bacio 8 bomba od 120 kg na ljetalački hangar u Habsheimu te ga je više puta pogodio. Jedno je njemačko ljetalo bilo nakon boja oboreno medju Comblesom i Mervalom od francuskog pilota.

Engleska.

Služb. izvj. od 20. rujna na veče: Vrijeme je opeta vrlo kišovito. Općeniti je položaj nepromijenjen. Neprijateljsko topništvo južno Ancre-a vrlo djelatno. Inače nema ništa važna. U posljednja smo 2 dana zarobili 160 vojnika.

Zaplijenili smo pismo od 24. kolovoza i potpisano od prijašnjeg poglavice njemačkog generalnog stožera generala pl. Falkenhayna, koje veli: „Uporaba topova u posljednjim mjesecima znatno nadvisuje produkciju; isto vrijedi i za municiju, čije su se glavne zalihe znatno smanjile. Dužnost je svakoga vojnika bez razlike na stupanj i ne samo topništva, da se stara oko poboljšanja ozbiljnog stanja stvari. Svi se činovi moraju ozbiljno pobrinuti, da sudjeluju kod uzdržanja materijala, jer je inače svaka pričuva i svako stvaranje novih formacija nemoguće".

Služb. izvj. od 21. rujna, poslije podne. Velike kiše traju dalje. Južno Ancre smo odbili žestoke neprijateljske protunavale. Neprijatelj je pretrpio teških gubitaka. U toj smo okolici napredovali te smo u mnogim mjestima prodrli u neprijateljske spojne jarke.

Služb. izvj. od 21. rujna na veče. Opći je položaj nepromijenjen. Neprijatelj nije kod svojih navala sa bombama imao u blizini Flersa nikakvih uspjeha.

Rumunjska.

Služb. izvj. od 21. rujna. Na sjevernoj i sjeverozapadnoj fronti bojevi u gorama Kelemen i Görgeny, gdje smo zarobili 1 časnika i 136 momaka te zaplijenili 1 strojnu pušku. Jedno je odjeljenje unišlo u Szekely-Udvarhely. U dolini Jiu (Zsil) odbili smo neprijateljsku navalu.

Na južnoj fronti topovski boj medju baterijama u Zimiceji i Sistovi.

U Dobrudži je bitka, koja je započela 16. t. mj. i kod koje je žestina rasla do 19. t. mj., svršila 20. t. mj. porazom neprijatelja. Neprijateljske čete, što su se sastojale iz Nijemaca, Bugara i Turaka, povukle su se prama jugu. Na uzmaku je neprijatelj upepelio sela.

Služb. izvj. od 22. rujna. Na sjevernoj i sjeverozapadnoj fronti vrše se manji bojevi. Zaplijenili smo 2 strojne puške i zarobili 140 momaka.

Na Dobrudžskoj fronti je neprijatelj zaustavio svoj uzmak te se utvrdjuje. Nekoja odjeljenja na neprijateljskom desnom krilu bila su od naših četa potjerana u bijeg.

Neprijateljski su letioci bacali bombe na Cernavodu te ubili tom prilikom 7 ljudi, od kojih 2 vojnika, više životinja te su razrušili 3 kuće.

Političke Vijesti.

Ratne naredbe u Ugarskoj. Službeni list saobćuje vladinu naredbu, prema kojoj se na dva dana u sedmici, u utorak i četvrtak, ne smije klati nikakovo blago. Nadalje se odredjuje, da se sriedom i petkom ne smije prodavati nikakovo meso, niti u sirovom, niti u kuhanom ili inače priredjenom stanju. I na ostale dane u sedmici smije se u javnim lokalima dati svakoj osobi samo jedno mesnato jelo, pri čem se ribe smatraju sa mesnato jelo. Na Hrvatsku i na Slavoniju se ne proteže ova naredba. Službeni list objelodanjuje dalje vladinu naredbu, prema kojoj količina žita, što ga producent smije za sebe pridržati, iznosi 18 kg mjesečno za svaku odraslu osobu njegova kućanstva, a 14 kg mjesečno za svako diete izpod 15 godina.

Prilike u Rumunjskoj. Po vjestima, što preko Rusije stižu iz Rumunjske, prilike u Bukareštu svakim se danom pogoršavaju. Dovoz živeza sasma je prestao uslied dokinuća željezničkog prometa, samo se mlieko dovaža kolima. U čitavoj se Rumunjskoj obdržavaju molebstvija, da se preokrene ratna sreća. — Petrogradske „Birževija Vjedomosti" javljaju, da je politička situacija u Rumunjskoj nesnosna. Dapače već rusofilski listovi kao „Dimineaca" pišu, da je Rumujska prije bila slobodna država s parlamentarnom vladom, dok sada vladaju kandžija i sablja.

Engleska bojazan za Rumunjsku. Iz Londona se javlja: „Daily Mail" izriče u uvodniku bojazan, da bi moglo uspjeti središnjim vlastima, da svladaju Rumunjsku, zemlju, koja je bogata žitom, mesom i petrolejem. Turci će svakako upeti sve sile za obranu Carigrada. Jedina vlast, koja bi mogla izdašno poduprieti Rumunjsku, jeste Rusija. Neka se zavezniei slobodno raduju uspjesima na Sommi, ali pri tome ne smiju zaboraviti, da bace svoj pogled na Dunav.

Lažni ruski izvještaji. Ratni izvjestitelj „Neue Freie Presse", dr. Osborn, izvješćuje s istočne fronte medju ostalim, da se razširuju fantastičke tvrdnje o broju austro-ugarskih zarobljenika kod posljednje ruske ofenzive, pa je zbog toga upputno, da se učini kraj svim ovim bajkama. Na osnovi ruskih izvještaja govorilo se izprva o 300.000, poslije o pol milijuna i napokon dapače o 600.000 momaka, koje su tobože zarobile armije generala Brusilova. To je puka bezsmislica. Prema točnim se je računima ustanovilo da od početka ruske ofenzive, dakle od 3. lipnja sve do časa, kad je smalaksala, broj austro-ugarskih zarobljenika samo donekle nadilazi 100.000 momaka. To će jamačno učiniti kraj bezsmislenomu pretjeravanju.

Ofenziva u Dobrudži. „Matin" piše: Naskoro će započeti ruska ofenziva u Dobrudži. Rusi su već dobili pojačanja. U Parizu se boje gubitka Cernevode, koja je najvažniji navalni cilj Mackensenov.

Rusija i antanta. Kako petrogradsko „Utro Rosil" javlja, društvo se za medjunarodno približenje u Rusiji neočekivano brzo razvilo. Kod centrale u Petrogradu obrazovano je pet odjela, i to rusko-engleski, rusko-poljski, francusko-ruski, rusko-srpski i rusko-talijanski. Kako se iz Pariza javlja, Izvolskij je imenovan počasnim predsjednikom tamošnjega društva Franco-Russie.

Bugari o dogadjajima u Dobrudži.

Saradnik lista „Berliner Zeitung am Mittag" imao je razgovor sa jednim uglednim bugarskim državnikom; razgovor je tekao ovako:

— „Izazvalo je opšte čudjenje što je Silistra pala odmah neposredno poslije Tutrakana. Kako je bilo moguće, da se u tako kratkom roku uzastopce osvoje dvije tvrdjave?"

— „Brzo zauzeće Silistre objašnjava se na taj način, što su pošiljke Silistre išle čete sasvim odvojeno od onih, koje su napadale na Tutrakan. Svakako da je pad Tutrakana kod rumunjskih četa u Silistri izazvao toliki strah, da su se one bez reda dale u bijeg i nepokušavajući da iskoriste odlični vojnički položaj Silistre za obranu. Izgleda mi, da je rumunjskom vojniku već od krvi strah od bugarske vojske, naročito od kada su se njoj priključile njemačke i turske čete".

— „Jesu li već stigli prvi sprovodi zarobljenika u Sofiju?"

— „Onomad su sprovedeni kroz sofijske ulice 1200 rumunjskih zarobljenika. Bugarska publika prema njima nije pokazivala zloradosti ni mržnje već samo mirni prezir, kao da hoće sažaljivo da im da na znanje, da za bugarskog vojnika ni najmanje nije čast boriti se sa vojskom, koja je jednako rukovodjena takvim duhom korupcije. Samo je jedna primjedba pala prilikom sprovoda tužnih Rumunja kroz Sofiju. Neko je rekao: „Pripretili ste nam, da ćete opet za osam dana doći u Sofiju. Sada ste u Sofiji, sad vam se ispunila želja".

— „Je li njemačko-tursko-bugarsko nastupanje konačno izliječilo Ruse od zablude, kao da će se bugarski časnici, izobraženi u Rusiji, kolebati da li da se bore protiv svojih ranijih drugova?"

— „Ova je legenda definitivno razbijena ovim ratom, u kojemu se ruske čete bore rame uz rame za Rumunjima. Rusi počinju da uvidjaju, da su učinili dvostruku grješku. Oni pouzdano računaju na to, da će bugarski časnici, koji su ranije bili njihovi prijatelji, odmah spustiti oružje čim bi naišli na ruske čete. Sada „Novoje Vremja" mora da prizna, da se Bugari isto tako hrabro bore protivu samih Rusa, kao i protivu Rumunja. Sa dubokim bolom ovaj veliki ruski list utvrdjuje, da dosada nije zarobljen ni jedan jedini Bugarin, pošto Bugari očevidno vole, da poginu nego da dopadnu ruskoga ropstva. Drugi je ruski pogrješni račun bila nada, da će rusofilske stranke u Bugarskoj u zadnjem času izazvati u zemlji preokret u korist Rusije. To samo pokazuje pogrješnu psihologiju, koja je već u više maha obmanula četvorni sporazum. Danas već ni jedan Bugarin ne smije govoriti o ruskim simpatijama, a da ne učini veleizdaju. Na protiv cio bugarski narod jednodušno stoji na gledištu saveza s središnjim vlastima. Posljednja iskra simpatija za Rusiju iščezla je u času, kada se Rusija vezala sa bugarskim dušmaninom — Rumunjskom, čije čete ne samo da su otele Bugarskoj Dobrudžu, već koje su za vrijeme kratke rumunjske invazije silovale hiljadama bugarskih žena. Naročito bugarski seljak nikada neće zaboraviti sramotu, koju je prilikom svoga prolaza Rumunj bacio na njegovu kuću i ognjište i njegovu svetinju. Jer porodični život kod Bugara isto je toliko čedan, koliko je pokvaren kod Rumunja.

— „Da li se saznalo još za neke značajnije pojedinosti o povlačenju rusko-rumunjskih četa poslije pada Tutrakana?"

— „Naročito je zadovoljstvo izazvalo u Sofiji jedan tragikomičan dogadjaj. Kada su njemačko-bugarske čete gonile rumunjske čete ka Dunavu, gdje su u masama naše grob u valovima, jedna od prvih žrtava bio je čovjek po imenu Besarabescu. To je bio zapovjednik jednog rumunjskog zbora, koji se pri bijegu udavio u Dunavu. Kolika je istorijska ironija, što se jedna od prvih žrtava u ovome ratu baš zove Besarabescu (Besarabljanin)."

— Ovdje je mnogo bilo govora o nekom krunskom savjetu u Bugarskoj, na kome je riješavano o objavi rata i o vidu iste. Ovdje nijesu dobro razumjeli zašto je do bugarske objave rata došlo srazmjerno docnije nego li do turske. Koji su razlozi izazvali ovo odugovlačenje?"

— „I ovdje valja stati na put jednoj bajki. Nije bilo ni jedne sjednice krunskoga savjeta, a kamo li nekoliko njih, kao što se bio pronio glas. U stvari je Bugarska od prvoga momenta bila čvrsto riješena, da kazni omrznutog rumunjskog dušmanina i da od njega povrati oteto zemljište. Valja znati, da je bugarska vlada bila tačno obaviještena o rumunjskim namjerama. Oko petnaest dana prije rumunjske objave rata izašla je pred ministra predsjednika Radoslavova jedna deputacija Dobrudžanaca, koja ga je izvijestila da se u Rumunjskoj vrše velike pripreme za rat, a da ga dobrudžanski Bugari preklinju, da pristupi oslobodjenju njihove domovine od Rumunja. Oni su ga uvjerili, da bezuslovno može računati na vjernost sviju Bugara u Dobrudži. O svome odgovoru ovoj deputaciji Radoslavov je rekao, da su mu poznati dogadjaji u Rumunjskoj i da se članovi deputacije mogu vratiti s uvjerenjem, da je kucnuo čas odmazde, i da će u najkraćem roku doći do oslobodjenja od rumunjskog jarma. Ministar predsjednik Radoslavov već je otvoreno izjavio, da je razlog za formalno odlaganje objave rata bio jedino strateške prirode. Činjenice su dokazale tačnost ovog tvrdjenja, a juriš na Tutrakan i zauzeće Silistre su dokazali kako je pametno Bugarska postupila. Da su bili u pitanju samo politički razlozi, Bugarska bi objavila rat još prije Turske. Jer narod, vlada i kralj bili su čvrsto riješeni, da se osvete za sramotu 1913. god. Sada je za Rumunjsku kucno sudjeni čas, dobrudžanski Bugari ushićeni pozdravlju naše čete, a svaki Bugarin pod Rumunjskom potajno je naš saveznik. Rumunjski izdajnici privezače se za sramni stub, gdje im je i mjesto zbog njihove nečuvene dvoličnosti i podlosti, koje nema primjera u istoriji."

Domaće Vijesti.

Koliko se je sabralo u Puli za Crveni križ? Jedan naših suradnika posjetio je nedavno odjelnju podružnicu Crvenog križa, da se uputi u financijalne rezultate dosadanjeg sabiranja prinosa. Premda su na sve načine redovno objavljale sve prinose, činilo nam se ipak umjesno, da se javnost obavijesti i o ukupnom rezultatu

sabiranja od početka rata. Pomoću bilježnih knjiga, vodjenih savjesno i pregledno, saopčilo se je našem suradniku najvećom susretljivošću za nekoliko časaka sve zaželjene podatke i ukupnu svotu prinosa od početka rata 1914. do 22. ruina t. g., koja dosiže 647.873 kruna i 45 filira. Ugodno se je dojmilo našeg suradnika saopćenje, da nema režijskih izdataka, pošto se svi nuzgredni troškovi, uključivo poslovnički, pokrivaju redovitom članarinom. Gospodje i gospoda, koji vrše koju službu kod podružnice Crvenog križa ili Vojne opskrbe, smatraju istu počasnom, tako da se svaki prinos dovede u potpunom iznosu svojoj svrsi. Idealna ova djelatnost u prilog dobrotvornih naših poduzeća zaslužuje najveće priznanje. Čestitamo dakle za uspješan i požrtvovan rad gospodjama i gospodi, koji su plemenitom nesebičnošću uzeli u ruke vodstvo dobrotvornog tog društva. Zahvalnim srcem želimo im daljnjih uspjeha, kličući: Platio Vam Bog!

Cjenik za brzojavni promet valjan od 1. listopada 1916. Pristojbina za riječ: I. Za obične brzojavke: a) u austrijskom prometu; b) u prometu s Bosnom i Hercegovinom, uključno predjelima zaposjednutim od c. i k. četa; c) u prometu s Njemačkom kao i d) u prometu sa Ugarskom K 0.08; najniža pristojbina K 1.— II. Za tiskovne (novinske) brzojavke: a) u prometu s Bosnom i Hercegovinom, b) u prometu sa Ugarskom K 0.04; najniža pristojbina K 1.—. III. za paušalirane novinske brzojavke: a) u austrijskom prometu, b) u prometu s Bosnom i Hercegovinom, kao i c) u prometu sa Ugarskom ito za prvo 500 riječi K 15.—, a za svaku početnu slijedeću stotinu riječi K 3.—.

† **Luka Radoničić**, božman c. k. mornarice umro je nakon dulje bolesti. Sprovod bit će danas u 3 sata poslije podne.

Postupak protiv osoba. koje za vrijeme rata borave u inozemstvu. Kako bečke novine javljaju, izašla je 21. o. mj. carska naredba, kojom se odredjuje, da osobe, koje su ostavile našu monarhiju, da izbjegnu vojnoj dužnosti, imadu radi napuštanja državnog područja za vrijeme rata izgubiti javna namještenja i zvanja te sva javna prava. Ova naredba tiče se samo austrijske pole monarhije, no sigurno će izaći sukladna odredba i za Ugarsku i Hrvatsku. Prema naredbi imadu se svi javni zvaničnici, namještenici željeznica, parobrodarskih društava, novčanih zavoda itd. vratiti najkasnije u monarhiju do konca listopada 1916. te se prijaviti u svom ovozemnom boravištu i ispričati svoju odsutnost.

Obznana. Naručbe amerikanskih loza iz državnih rasadnika u Primorju za sadno vrijeme 1916.-17. U proljeću 1917. biti će na prodaju amerikanska loza iz državnih rasadnika u Primorju uz slijede uvjete: 1. navrnutih loza različitih europejskih vrsti na velikolistni Riparji i Rupestris montikoli; 2 žilavica vrsti velikoliste Riparje, Rupestris montikole i raznih križanka; 3. rozaga vrsti velikolistne Riparje, Rupestris montikole i raznih križanka. Lozam su slijedeće cijene za svakih 1000 komada: a) amerikanskim navrnutim lozam 140 K: b) amerikanskim žilavicam za siromašnije vinogradare 10 K, za imućnije posjednike 30 K; c) amerikanskim rozgama za siromašnije vinogradare 5 K, za imućnije posjednike 16 K; Oskudnost vinogradara, koji budu naručili lozu po sniženim cijenama, imade općinsko glavarstvo da savjesno i istinito potvrdi. Navrnute loze će se dati pojedincima samo u manjim količinama poglavito za širenje boljih vrsti loza. Ako naručbe pojedinca predju 500 komada žilavica ili 2000 komada rozaga, namjesništvo si pridržava pravo, da zatraženu količinu snizi prema zalihi i prijavama. Naručbe loza neka se prikažu putem kompetentnih općinskih ureda, koji drže na raspolaganje osobite tiskanice za ovu svrhu, najkasnije do dana 30. novembra o. g. Naručbe, koje prispiju nakon ovoga roka, neće se uzeti u obzir. Ko naruči loza, neka se vlastitom rukom potpiše na iskazu naručbe u stupcu za opaske. Općinska glavarstva imadu da ispunjene iskaze naručaba odmah pošalju kompetentnom c. kr. kotarskom poglavarstvu (c. kr. namestništvenom savjetniku u Trstu, povjereniku tvrdjave u Puli magistratu u Rovinju), koje će jih predložiti namjesništvu. Loze će se dati samo primorskim vinogradarima. Trgovci trsjem isključeni su od dobave rečenih loza. Cijene se razumiju od rasadnika u Kanfanaru te se primjerna svota imade platiti kod preuzimanja loza; ako se loza pošalje željeznicom, poštom ili parobrodom, ova svota će se pouzeti ujedno sa troškovima za embalažu i prevoz, koji će se računati po vlastitoj cijeni. Kod naručbe neka se točno naznači: 1. bistro napisano ime, prebivalište, kućni broj i stališ naručitelja; 2. porezna općina, u kojoj leži vinograd, koji imade da se ponovi; 3. željena vrst i množina loza; 4. željeznička odnosno parobrodska i poštanska postaja, kamo da se loze pošalju. Loze treba pregledati odmah što stignu; eventualne pritužbe neka se bez zatezanja uprave na ovdašnjeg c. kr. vinogradarskog nadzornika. Kašnje stigle pritužbe, neće se uzeti u obzir. Pri koncu se opaža, da se amerikanske loze iz državnih zaliha principijelno ne dijele badava. Iznimka će se učiniti samo za one male vinogradare, koji se obvežu, da će posaditi amerikanski vinograd za uzgoj materijala za ponavljanje vinograda. Molbenice za besplatni otstup amerikanskih žilavica za baš spomenutu svrhu neka se prikažu ravno c. kr. namjesništvu do gore označenog roka.

Trst, 6. septembra 1916.

Od c. kr. namjestništva.

Iz Hrvatske.

† **Dr. Josip Florschütz.** Prekjučer prije podne umro je ovdje poslije dužega bolovanja sveučilišni profesor filozofskoga fakulteta, dr. Josip Florschütz, u 53 godini života. Boraveći u Beču na naukama bio je učitelj u hrvatskom jeziku nadvojvodi Ivanu Salvatoru (kasnije Ivan Orth). Na sveučilištu se habilitirao iz indoevropske komparativne filologije, sanskrita, litavskoga, gotskoga i albanskoga jezika. Iz njegova pera potječu ovi književni radovi: „Prilog za razumijevanje hrvatskoga i njemačkoga akcenta“, „Iz historije komparativne gramatike germanskoga jezika“, „Zur Entstehung des schwachen Praeteritums im Germanischen“, „August Šenoa“, „Stridon i Zrin“, „Gramatika hrvatskoga jezika“, „Utjecanje Turkotatara i Germana na Slavene“ i „Litavci“. Osim toga su ugledale svjetlo u različitim časopisima mnogobrojne njegove recenzije i popularni članci o književnosti i glazbi. Bavio se muzikom, pa od njega potječe takodjer više manjih vokalnih kompozicija.

Izložba ratnih slika u Zagrebu. U Zagrebu će se 4. listopada svečano otvoriti izložba ratnih slika, koja stoji pod najvišim pokroviteljstvom Njegove c. i kr. Visosti nadvojvode Leopolda Salvatora. Nadvojvoda Leopold Salvator je obećao, da će uspjelu izložbu lično otvoriti. Za vrijeme njegovog prisustva u Zagrebu biće priredjene velike svečanosti; poznato nam je o jednom doručku kod bana, a u veče će u zemaljskom pozorištu biti svečana prestava. Poznati hrvatski umjetnički povjesničar profesor Kršnjavi već je u Beču primio tri stotine slika i skultura, koje je dragovoljno stavio na raspoloženje ratni ured za štampu. Od hrvatskih umjetnika učestvovaće čuveni vajar profesor Robert Frangeš i popularni slikar profesor Oton Iveković. koji su se odobrenjem ratnog stana za štampu duže vrijeme bavili radom na fronti. Tako isto stavili su u izgled svoj dolazak genemajor Hoen, zapovjednik ratnog stana za štampu i topnički nadinžinjer John, upravnik ratnog muzeja. Ovdašnji odbor „Zita doma“ i ured za opskrbu ratnika priredjuju ovu izložbu u svečanoj dvorani hrvatske narodne knjižnice. Nije nam potrebno ni pomenuti, da je već sada u krugovima stanovništva hrvatske države ovladalo veliko interesovanje za ovu izložbu.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 268
od 24. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Riedl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Groyer.

Gospodarstvo.

Banke i novine. Njemački je „Nationalverband“ upravio na svojem sastanku od prošlog tjedna poziv na vladu, neka zapriječi, da bi banke spravljale pod svoju vlast, ili ovisnost, razne novine. Taj se poziv tiče, razumije se, samo njemačkih novina, i to onih, koje su u političkom obziru glasonoše „Nationalverbanda“. Većina je bečkih novina već sada u većoj ili manjoj ovisnosti od banaka. Rezolucija je „Nationalverbanda“ značajna, jer se iz njega razabire, da bečke novine šire nazore „Nationalverbanda“ u politici, dok zastupaju u gospodarstvu interese velikih banaka, a ti su interesi baš protivni gospodarskim interesima „Nationalverbanda“.

10. zapovjedi onima. koji nabiraju koprive: 1. ne berite premladih kopriva, nego samo onih, koje su ocvale od konca julija dalje; 2. kad ih berete, nemojte im busova uništavati gulenjem, nego režite ih, žanjite ili kosite, nametnuvši na ruke stare rukavice ili drugo šta; 3. po žetvi pustite da lišće vene jedan dan, a potom ga osmrčite, to je lako, lišće ne peče više; 4. sušite lišće po sebi, stabljike po sebi; 5. ako sunce grije. sušite stabljike na polju, razgrnite ih na rahlo, obraćajte ih često, ili postavite ih u zračni prostor. Puno ih se ne smije naslagati, ni pustiti, da se zmoče; 6. sušite lišće na otvorenom, uvijek suhom mjestu, da ga ne uhvati ni prah, ni rosa; 7. za žetve sjemena osmrčite ga i posušite posebi, pa osušeno spravite u vrećice; 8. stisnite suho lišće u bale, kaošto se sa sijenom čini, ili shranite ga u vreće; 9. povežite suhe stabljike u svežnje na način konoplja; 10. sjeme, lišće i stabljike pregledajte si često, da ne dobije plijesni.

Nabirajte želud, ako želite, da prehranite i otovite domaću živad.

Krumpir po 10 – 15 para. Ljubljanska je općina kupila 4 vaguna krumpira po cijeni od 10 do 15 para po kg.

Razne Vijesti.

„Latinske sestre nekad i sad“. Prije rumunjske objave rata pisao je „Popolo d'Italia“: „Treba već jednom prestati nazivanjem Rumunjske našom latinskom sestrom. Rumunji niesu Romani ma da se kite tim slavnim imenom. To nam je mješavina barbarskih pranaroda, podjarmljenih od Rimljana, koji se docnije izmiješaše sa Slavenima, Pečenjezima, Hazarima, Avarima, Tatarima, Mongolcima, Hunima, Turcima i Grcima. Može se zamisliti, kakav je ološ morao proizaći iz te i kakve mješavine! Rumunj je i dan danju barbarin i stvor nižeg reda, koji, na veliko uveseljavanje Francuza u svemu majmuniše Parižanina. Rumunji mnogo vole da u mutnoj vodi love ribu, naravno ako nema baš nikakve opasnosti; svakoj se opasnosti Rumunj obazrivo klanja. To smo vidjeli 1913. godine. Poslije rumunjske objave rata pisao je isti „Popolo d'Italia: „Rumunji su sada sjajno dokazali, da su dostojni potomci starih Rimljana, kao god i mi. To su naša najbliža braća, koja će se sada, sa njima svojstvenom hrabrošću boriti zajedno sa nama u ovoj borbi latinske i slovenske rase protiv germanske, drugim riječima u borbi za slobodu, kulturu i pravo protiv pruskog tiranstva, vladavine nasilja, samovolje i barbarstva. Kao god što su Rumunji 1877. godine udruženi sa našim hrabrim ruskim saveznicima, pokazali, šta su oni u stanju učiniti u borbi protiv turskog barbarstva, tako će se isto oni i sada na strani istih saveznika svojom britkom sabljom boriti protiv austro-ugarske i njemačke nekulture i barbarstva. Bacit će svoj mač na terazije ratnih šansa i učinit će, da ovo konačno protegnu na našu stranu. Ta zar se drugo i moglo očekivati od naroda, koji ima čast da pripada latinskoj rasi, koja je nekada gospodarila cijelim svijetom!“

Provalnik — izumitelj. Unatoč svim savršeno sastavljenim bravama nije ipak nikakovo čudo, ako ih provalnik otvori. Ali je još veće čudo, da provalnik izumi bravu. koju ni on sam ne može bez ključa otvoriti. To je izveo poznati francezki provalnik Charles Paulet, koji se nalazi u tamnici radi počinjenih 175 provala. U pismu, što ga je upravio svom branitelju, veli Paulet, da je mir u zatvoru upotrebio za konstruiranje brave, sigurne protiv svake provale, te je pismu priložio nacrt i tehnički opis svog izuma, prozvanog „Paulєva brava“. I već se javiše poduzetni duhovi, koji će s Pauletom nakon izvršene kazne stupiti u pregovore radi pravljenja novih brava.

Prva voditeljica zapisnika na sudu. 15. o. mj. bila je u Beču sudbena rasprava. kod koje je zapisnik pisala dama. Njoj im 18 godina, svršila je licej i trgovačku školu, te služi kod suda kao volonterka.

Štednja s cigaretama. Kako iz Budimpešte javljaju, uskoro će ugarski ministar financija ukinuti gostioničarima i kavanarima podijeljene dozvole za prodaju cigara i cigareta u njihovim lokalima.

Originalno utjerivanje dugova. Perzijanci znadu originalno, ali uspješno sredstvo za utjeranje dugova. Kad vjerovnik izcrpi sva običajna sredstva opomena i prietnja, a dužnik nikako ne će da plati, tad se posluži „sjedenjem na pragu“. Posebni su to ljudi, koji uz ugovorenu nagradu preuzmu dužnost, da se tako dugo ne maknu od dužnikove kuće, dok im ne plati, koliko je vjerovniku dužan. Oni sjednu na prag dužnikove kuće i čekaju. Dužnik se izlazeći iz kuće i vraćajući se u nju, spotiče o šutljivog, ali neumoljivog vjerovnikovog punomoćnika, koji mirno sjedi na pragu, ali baš tim mirom i šutnjom pobudjuje pažnju. Susjedi i prolaznici zaustavljaju se pred njim i pitaju ga: koliki je dug, kome, zašto? Tako je dužnik izvrgnut javnoj porugi, a da do toga ne dodje. svaki, i najokorjeli plati dug, čim opazi, da je vjerovnikov izaslanik „sjeo na kućni prag“.

U trećim nebesima. Kad se je pred 76 godina neki kineski veliki admiral, koji se je iskazao u pomorskoj bici sa Englezima, vratio u kinesku prijestolnicu, poslao mu je kineski car izvanredno odlikovanje. To se je odlikovanje sastojalo u pismu, u kojemu mu je car odredio po smrti mjesto u trećim nebesima. Naravno, da je radi tog odlikovanja naišao pobjedonosni admiral vrlo malo zavidnika.

Uhićen socijalista Kronberg u Varšavi. Javljaju iz Krakova: Kako doznaje „Kuryr Lubelski“, uhićen je član gradskog zastupstva u Varšavi socijalista Kronberg. Ovomu se uhićenju pripisuje u gradjanskim krugovima osobito značenje.

Življenjska šaloigra iz života. Pod naslovom: „Korisni posao ruskih oslobodjača“ donosi „Tagespost“ ovu brzojavku iz Sofije: Ruska je vojska dovela sobom u Dobrudžu čitavu drugu činovničku vojsku, koja je imala upravljati bugarskim gradovima, što su se imali osloboditi. Dogodilo se, da su osloboditelji doista dospjeli u odredjene im gradove, ali ni kao osloboditelji, ni kao slobodni, nego kao zarobljenici, te metu korisno onih gradova, kojima su imali upravljati kao guverneri ili činovnici.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Za vrijedna i čestita, za imućna čovjeka, koji te obožava — za gospodina Topolkovića.“

„Ne! Ne! Ne!“ kriknu djevojka, braneći se rukama, „za svakoga na svijetu, ali za njega neću.“

„Zašto? Što ti je skrivio?“

„Ništa,“ jecaše djevojka klonuvši na sjedalo i pokrivši rukama lice, „ništa, ali kad se nasmjehne, kanda vidim vraga pred sobom; kad me njegovo oko pogodi, kanda me je hladna zmija dodirnula. Udajte me za kogagod, uzmite mi tijelo i dušu, ali za Topolkovića nemojte.“

„Ali drugoga nema, a što si tu spomenula, nije nego antipatija, koja će s vremenom minuti. Samo slušaj, kako je dobar. Zapisuje ti sav svoj veliki imetak, kad umre; isplatit će ocu sve dugove, ti ćeš živjeti kao grofica — —“

„Dosta, dosta, majko! Ne treba mi gospodstva, volim živjeti o suhu hljebu, nego plivati u obilju, što si ga moram kupiti grleći odurna mi čovjeka. Vladimire! Moj Vladimire! To ti ima bitj tvoja zamjena! Ne bi li se digao iz groba, da me prokuneš, kad bi takovim savezom osramotila tvoju uspomenu? Ne ću, majko, ma šta bilo, ne ću.“

„Nikako ne ćeš!“ istisnu jadljivo gospodja dignuvši se brzo.

„Ne!“

„Dobro. Učini, što znaš. Ali ti velim, ne nedaj se od mene smilovanju ni suzi, ne dodji mi na moje grudi, kad bude zgrbljen, skučen, star, gladan hodao tvoj nesretni otac na prosjačkom štapu po ovom gradu, gdje su mu se nekad gospoda klanjala, kad bude zaludu kucao na zatvorena vrata, koja su se nekad pred njegovom kočijom razletjela, kad budu njegove suze padale na tvrdi kamen; ne dolazi mi onda pred moje lice, kad budu ljudi šaptali: „Jadni starac nema ni kruha. Kći, kojoj je dao život, mogla ga je spasti, a nije ga htjela spasti radi lude ljubavi za mrtva čovjeka, koji u grobu gnije,“ kad budu ljudi prstom na te pokazivali vičući: „To je ta prokleta, bezdušna kći!“

„Majko! Za ime Boga!“ vapijaše Lucija kleknuvši pred gospodju.

„Moram ti reći sve — sve. Tvoj otac ne spava, ne jede, ne pije, već obilazi kao lud po svojoj sobi. Poludit će, a tomu ćeš ti kriva biti i samo ti! Radi, što ti drago, ali ne nadaj se božjoj milosti!“ Polagano stupaše gospodja prema vratima, dočim je Lucija plačući klečala i mladu svoju glavu na koljena spuštala.

Klara se zaustavi kod vrata držeći kvaku, kanda nešta očekuje. U njezinu srcu ne bijaše smilovanja majke, koja u toli užasnu času sažaljiva dijete, u njezinu oku sijevala je ona hladna, vrebajuća iskra sebičnosti, koja ne misli nego na svoje želje. Djevojka se strese u jedan mah kao od groznice, podignu glavu i dignu se na noge.

„Stanite, majko!“ reče pod silu mirno, drhćući na cijelom tijelu. „Evo me, uzmite me! Činite od mene, što hoćete, neka je po vašoj volji!“

„Lucijo! Kćeri!“ raširi Klara ruke i baci se na kćerine grudi! „Oh milo, drago dijete moje! Spasiteljice naša! Znala sam ja, da je u tebe meko, ćutljivo srce, da ćeš se žrtvovati za svoga oca.“

Još je dulje gladila i milovala kćer, ali kad je ostavi, da javi svomu intimnomu prijatelju Topolkoviću radosnu vijest, pade djevojka natraške na stolicu i zavapi iz dna duše:

„Vladimire! Moj Vladimire! Zašto si me ostavio?“

Naskoro idjaše po gradu tajni šapat, da se neukrotivi lav gospodin „Topolcovich“ ženi. Lucija Dobranićeva da ga je sretno ukrotila, ali šapat bude sve glasniji i prometnu se napokon javnim govorom. Sto i sto pitanja sasulo se na gospodju Klaru, na „sretnu majku“, kako joj ljudi govorahu. Klara ponajprije slegnu ramenom, poslije se nasmiješi, poslije žmirnu, poslije potvrdi samo glavom, a najzad pokazivaše krasne darove, što ih Topolković ravno iz Beča donese Luciji. Lucija gledaše hladno, mirno preda se, susretajući Topolkovića ponositom udvornosti, dočim je on od dana do dan bivao sladji i dosadniji. Dobranić bijaše spašen: budući mu zet isplati dugove, to jest. dade hipotekarne dugove prenijeti na svoje ime. Dosta ga dražili i bockali njegovi prijatelji, pred kojima se prije zakleo, da te ženske nema, koja bi ga stalno privezati mogla, mu „nepobjedivi lav“ nasmjehnu se genijalno i reče: „Radite vi, kako znate; ja znam, što radim. Lucija je jedan od najpikantnijih pojava u Zagrebu i vrijedi svakako, da čovjek donekle promijeni svoja fratarska načela.“

Stari Dobranić, komu žena ne priopći svoga dogovora, nije ni slutio, koliko je Lucijino srce s te buduće udaje razjadjeno. Znao je doduše, da je to od kćeri žrtva, ali mišljaše, da je ta žrtva laka. Nije doduše Topolkovića rado gledao, ali ta antipatija ne bijaše mu u toj nevolji dovoljnim razlogom, da se usprotivi savezu, koji ga je napokon spasio od propasti. Topolković, poznavajući ćud starčevu, iskazivaše mu osobito, gotovo sinovlje počitanje, i nikad ga ne bi drugačije zvao van: „Dragi papa!“ Govorio je puno o budućem gospodarstvu, o imanju u Zagorju, za koje se pogadja i gdje će svi skupa ljetovati, samo prve godine da će s Lucijom putovati u Italiju. Pitao je više puta Klaru, kakve boje da bude pokućtvo u salonu, kakove da se tapete stave u boudoir i više toga. K tomu bi svaki put djevojci donio kakav dar. Klara bijaše blažena, blaženija no ikada, jer stojeći na rubu gotove propasti, eto se opet povrati u staro veličje. Sa kolikim triumfom gledaše, vozeći se u novoj kočiji Topolkovićevoj, na znanice, koje su prije malo časa bud zlorada lica šaptale o skoroj katastrofi, bud gledale je okom hinjena milosrdja!

Jednog dana dodje Topolković opet u Dobranićevu kuću.

„Draga mamà!“ reče Klari, „danas je prekrasan dan. Ja sam već odredio, da popodne moja kočija dodje. Vi se morate sa papa-om izvesti u Maksimir. Svježi zrak služi mu izvrsno. Rumen se vraća na njegova lica.“

„Drage volje, ali Lucija je boležljiva. Već tri dana muči je glavobolja, ta i vi predobro znate, da joj je liječnik zabranio izlaziti iz kuće.“

„Znam, znam, da, mamà, pa ne bih ni za živu glavu dopustio, da se mila moja zaručnica izveze. Lucija mora svakako kod kuće ostati, a zato morate se vi izvezti. Ja vas dapače molim, ja to zahtijevam, mamà. Ta Lucija rado samuje, pa je i služinčad kod kuće. Da zbilja, danas svirat će vojnička glasba u maksimirskom perivoju, pa da se pred zavidnim svijetom nečim pohvaliti imate, donio sam vam nov shawl. Najnovija je pariška moda. Dobio sam'ga od svoga agenta iz Beča. U Zagrebu o toj novosti još ni ne sanjaju!“

Po tim riječima izvadi Topolković iz škatulje, koju je sa sobom donio bio, u istinu lijep shawl.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 441.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 26. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Početak novih bojeva u Dobrudži.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta proti Rumunjskoj: Izmedju Surduškog i Vulkanskog sedla suzbili smo rumunjske nasrtaje. Na istočnoj fronti Sedmogradske vladala je živahnija bojna djelatnost.

Fronta nadvojvode Karla: Sjeverno i istočno Kirlibabe stoji boj. U području Ludowe navalili su Rusi opet uzaludno. Sjeveroistočno Lipnice Dolne jurišao je neprijatelj na položaje turskih četa; bio je svuda bačen, u jednom odsjeku protunavalom.

Fronta vojske bavarskog princa: Rusi su kušali jučer na večer, da ponovno provale sjeverno Perepelnika. Njihovi su napori ostali bezuspješni. Pretrpjeli su teške gubitke.

Talijansko bojište.

Topnička djelatnost neprijatelja bila je na primorskoj fronti popodne u nekojim odsjecima živahnija. Noću preletio je jedan zrakoplov naše linije i bacio u okolici Komna nekoliko bomba, a da nije nanio štete. Na fronti Fasanskih alpa navališe dva bataljuna alpinaca u mraku na odsjek Cardinal-Cima Bussalta, na koji je neprijateljsko topništvo preko dana žestoko pucalo. Suzbili smo krvavo Talijance nakon ljute borbe. Neprijateljske su skupine kušale takodjer, da prodru proti Forcella di Coldose. Zarobili smo ovdje 52 alpinaca, od kojih jednog časnika. Na Monte Cimone nalaze se u kavernama zasuti još živi Tatijani. 24 moglo se je samo osloboditi te se je predalo. Ostali mole za pomoć, koja se im nije mogla pružati radi vatre njihovog topništva; odvisna je od toga, da li će neprijatelj prihvatiti primirje, koje se mu nudja iz čovjekoljublja.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. četa nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 25. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Golemi topnički boj izmedju Ancre i Somme traje. Djelomični nasrtaji neprijatelja proti odsjeku Combles-Rancourt i kod Bouchevesnes izjaloviše se.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: 23. rujna suzbili smo kod tvrdje Thiaumont slabašne, a jučer sjevernoistočno tvrdje Souville jake francuske navale s ručnim granatama. U brojnim zračnim sukobima jučerašnjeg dana oborili smo devet aeroplana. Zadnjih dana sastrijeljaše naši obrambeni topovi četiri ljetača. Bombama, koje je neprijatelj bacio na Lens, bilo je ubijeno 6 gradjana, a 28 teško ranjeno. Jučer popodne bilo je jedno dijete žrtvom zračne navale na okolicu Essena. Materijalna je šteta neznatna.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog Princa: Položaj kod Manajowa, što smo ga 23. rujna osvojili bezodvlačnom protunavalom, održali smo unatoč novih jakih ruskih navala.

Fronta nadvojvode Karla: Izmedju Zlote Lipe i Narajowka uzalud napali su Rusi položaj turskih četa. Djelovi neprijatelja, koji su provalili u položaje, biše opet izbačeni protunavalom. Zarobili smo 142 momka. U odsjeku Ludowa (Karpati) suzbili smo opet ruske navale.

Bojište u Sedmogradskoj: Rumunjski nasrtaji izmedju Surduškog i Vulkanskog sedla izjaloviše se.

Balkansko bojište.

Mackensenova bojna skupina: Za savezne čete uspješni bojevi južno linije Cobadinu-Topraisar. Tvrdjava Bukarešt bila je od našeg zrakoplova bombardirana.

Macedonska fronta.

23. rujna odigraše se mali okršaji kod Florine. Opetovane jake srpske navale proti Kajmakčalana su se skršile. Na Strumi suzbili smo slaba engleska odjeljenja, koja su napredovala u širokoj fronti.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 23. (D. u.) Glavni stan javlja:

Felahijska fronta.

Na obim stranama puškaranje i bombačka vatra.

Perzijska fronta

Bila su odbijena neprijateljska odjeljenja, što su htjela da se približe našim četama smještenima u Kordišanu, 35 km sjeverno Hamadana, te je bio zaposjednut kraj Bane.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu čarkanja i na pojedinim mjestima topovski dvoboj. Naša su izvidnička odjeljenja učinila broj zarobljenika. Na ostalim frontama nema ništa važna. Kod 21. t. mj. provedenih poduzeća, da se odbiju jake rumunjske navale kod Engleza, su uspješno sudjelovale takodjer i naše čete.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 24. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Kod Florine nema promjene. 23. t. mj. je neprijatelj opetovao svoje navale protiv visine Kaimakčalan. Nakon dugotrajne pripravljajuće vatre iz topova, bomba i pušaka išle su naprijed neprijateljske vrste te navališe redom na desni i lijevi bok i konačno na centrum naših položaja. Nepokolebivi branitelji su pustili neka neprijatelj dodje 50 do 60 koračaja pred njihove jarke, našto su ga žestokom vatrom iz strojnih pušaka bacili uz velike gubitke po njega. U dolini Moglenice i na obim stranama Vardara slaba topovska vatra. Na području Belasice planine vlada mir. Na strumskoj fronti živahna topovska paljba. Više je neprijateljskih bataljuna napredovalo prema selima Novolenu, Dulnokaradžovu i Gudeli-ju, bili su ali napadnuti od naših četa i bačeni na desni brijeg rijeke.

Duž Dunava vlada mir.

U Dobrudži topovska vatra i pješadijska poduzeća manje važnosti.

Na Crnomorskoj obali mir.

Brzojavi.

Zračna navala na Englesku.

London, 24. (D. u.) Službeno. Po redarstvenom izvještaju iz pokrajine, bila je zrakoplovima počinjena šteta samo neznatna. Ipak su bile u jednom gradu istočnog Midlanda usmrćene 2 osobe i ozlijedjeno 11. Istotako je bio kolodvor oštećen, 12 kuća i suša razoreno ili oštećeno, a zapaljena kapela i trgovište robe. U području Londona bilo je usmrćeno 17 muškaraca, 8 žena i tri djeteta a ozledjeno 45 momaka, 37 žena i 17 djeteta. Bio je razoren ili oštećen znatan broj kuća i šuša i prouzročeno nekoliko požara. Bile su oštećene dvije tvornice, razoreno nekoliko tovornih vozova, željeznice te sama željeznica lako oštećena na dva mjesta. Nema vojničke štete.

Macedonska republika.

Geneva, 24. „Matin" javlja iz Atena: Grad Kosani u Grčkoj Macedoniji priključio se je revolucijonarcima. Grčke su oblasti bile odstavljene. Iz Soluna se javlja, da je revolucijonarni grčki general Zimbrakakis, koji je na strani antante, pozvao pod oružje te čitavu treću diviziju. Solunski narodni revolucijonarni obrambeni odbor je ustanovio revolucijonarni sud, koji je već osudio dva odvjetnika radi uvrijede revolucijonaraca. Jedan je optuženik bio osudjen na 3 mjeseca zatvora.

Lugano, 24. Prema nekoj atenskoj vijesti „Secola" dao je pukovnik Kristopulos objaviti proglas, u kojemu poziva sve Grke neka pograbe za oružje te se priključe njegovoj diviziji, da pomognu kod oslobadjanja države od starih neprijatelja, Bugara.

Kreta se priključuje revolucijonarcima.

Amsterdam, 25. Iz Atena se službeno javlja u London, da se je pučanstvo Krete pobunilo, odstavilo oblasti te se odreklo kralja Konstantina. Revolucijonarci su objavili, da hoće otposlati u Solun poslanstvo.

Rusija i Japan.

Stockholm, 24. Japanski list „Osaka Moinichi" je, kako javlja „Riječ", vrlo nezadovoljan sa trajnim veseljem, što ga izraža japansko novinstvo radi rusko-japanskog ugovora. Dok se Japan tako prekomjerno veseli nema u Rusiji tom veselju odgovarajućeg zadovoljstva. Te izjave nijesu u stanju da utvrde srdačnost rusko-japanskih odnošaja, koja se sada ponovno zrcali u putovanju carskog princa Kanina u Rusiju. List „Kokumin" pozivlje vladu, neka objavi pojedinosti rusko-japanskog ugovora, jer da tajenje sadržaja izazivlje u Kitajskoj veliko nepovjerenje i neprijateljstvo.

Prvi židovski general u Engleskoj.

Berlin, 25. „Berliner Tagblatt" javlja iz Rotterdama: Imenovanjem pukovnika Jona Monascha generalnim majorom dobila je engleska vojska prvog židovskog generala. „Manchester Guardian" piše, da je doduše već bilo mnogo generala židovskog potomstva, ali nikoga, koji bi bio ostao židov.

Ruska legija u engleskoj vojsci.

Berlin, 25. „Lokalanzeiger" javlja iz Haaga: Na zidovima u Londonu vidi se proglas, koji poziva mlade ruske židove, neka se dobrovoljno prijave u rusku legiju, da mogu služiti u engleskoj vojsci. Proglas je potpisan od nekog Jabotinskija, koji izdaje novu židovsku novinu. U posljednjim je sedmicama izašao drugi jedan židovski tjednik, kojega podupire engleska vlada, da radi za sutup Židova u englesku vojsku. Vlada ali nije u tom obziru poduzela nikakvih prisilnih mjera.

Za intervenciju protiv Bugarske

Haag, 24. „Times" javlja iz Atene: Patriotske skupine, koje su sada bile vrlo suzdržljive, su sada, usljed razočaranja, za to, da se na Grčkim otocima i drugim djelovima danomice tjera propagandu za navalu na Bugarsku, a to i za slučaj, da bi se u neko stanovito vrijeme moralo otpasti od kralja. „Timesov" dopisnik misli, da se time hoće ta skupina odvrnuti od kralja, sve dok se ne odstrani Nijemcima prijazna politika Streitova i Dusmanisova. Ta je skupina kriva, što je samo ministarstvo kušalo opravdati sramotnu predaju Hadzopulosa u Kavali. Vlada je tek kasnije, kada je javno mnijenje postalo jačim, izdalo izvještaj, u kojemu nije odobravalo Hadzopulosova držanja.

Vlada je smatrala, da rastuća moć tog patriotskog gibanja ide za tim, da se navali na Bugarsku, osobito jer je čula, da je mnogo grčkih časnika otišlo u Solun, da tamo brane grčko područje.

Stoga je vlada dala opeta raširiti drugi izvještaj, prema kojemu je engleskoj i francuskoj vladi bilo saopćeno, da namjerava Grčka napasti Bugarsku. Istodobno bijaše ali pod uplivom Streita i Gunarisa izdan drugi izvještaj, u kojemu je bilo rečeno, da Grčka nemože u budućim dvim mjesecima nikako intervenirati, te se u toj skupini misli, da će tekom toga vremena Njemačka uništiti Rumunjsku, te da ima na Dardanelima dosta četa, koje će omogućiti intervenciju Grčke.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Služb. izvj. od 23. rujna poslije podne. Neprijatelj je 22. t. m. u jutro poduzeo jugozapadno jezera Narocz navalu sa plinovima, koja je trajala 2 sata. Dok su još oblaci plina ležali nad položajima, kušao je on da navali na masama, ali je svaki puta bio bačen natrag u svoje jarke vatrom iz strojnih pušaka, topova i vatrom iz pušaka. Neprijatelj je razvio oblake plina takodjer i u okolici sela Darewo i Labuzij jugoistočno Baranoviča.

Italija.

Služb. izvj. od 21. rujna u 4 sata posl. podne. Na jezeru Garda je neprijateljsko topništvo opstrijeljavalo više neoružanih brodova, ali ih nije oštetilo. U oštrom gorskom području medju Vanoi, Cimone i Asiagom trajale su dalje naše žilave ofenzivne akcije. Spriječavao ih je ali česti snijeg. 19. t. mj. poslije podne smo odbili neprijateljski navalni pokušaj na sjevernim obroncima Col Bricon-a.

Na julijskoj fronti su jučer neprestane jake kiše ograničile djelovanje topništva.

U području brežuljaka istočno Gorice je jedno naše odjeljenje nenadanom provalom osvojilo novi neki položaj kod Sv. Katerine. Na Krasu su odmah i uz gubitke bila odbijena malena neprijateljska odjeljenja, što su kušala da iznenade naše položaje na točki 208, južno Villanove.

Političke Vijesti.

Kriza u Grčkoj. Engleski listovi javljaju iz Atene, da je Grčka dospjela u tjesnac, iz kojega jedva da će se izvući. Odnošaj se venizelista i pristaša kralja ponovno zaoštrio. Kako sve činjenice dokazuju, odvaja se Nova Grčka od stare konzervativne Grčke. „Daily News" javljaju iz Atene, da je ministar Kalogeropolos stao raspravljati i o tome, kako da kabinet preda svoju ostavku. Poznata je već od prije izjava, da sastav kabineta po Kalogeropulusu nema nikakov politički, već poslovni značaj. U atenskom novinstvu vlada mišljenje, da će stvari krenuti novim tokom u korist antante. Prema izvještaju iz Basela od 22. rujna o. g. javlja „Times" iz Pariza, da su započela ponovna pregovaranja antante sa Grčkom. Kako „Berliner Tageblatt" javlja iz Züricha, razabire se iz posljednjih grčkih novina, koje su stigle u Švicarsku, da je kod Salamisa usidreno 85 engleskih i francuskih ratnih brodova koji raspolažu sa momčadi 70.000 do 80.000 ljudi.

U luci Salamisa leži takodjer usidren talijanski ratni parobrod „Libia". Flota se saveznika utvrdjuje u zaljevu. Opskrba ove velike flote urodila je u Ateni, Patrasu i Pireju nenadanom velikom nestašicom živeža. Zajedničko brodovlje stoji pod zapovjedništvom admirala Fourniera, koji je sa grčkim admiralom Konduriotisom izmijenio poznati zlokoban posjet. Prema vijestima „Frankfurter Zeitunga" iz Pariza, buknula je prema brzojavu „Agence Havasa" u Kreti revolucija. Ustaše zahtijevaju, da se odstrane vlasti, te da se uspostavi provizorna vlada.

Izjava franceskih socijalista. Parlamentarna grupa unificiranih socijalista, osim zastupnika Blanca, Brizona i Raffin-Dugenta, jednodušno je usvojila izjavu, koja bi se imala pročitati kod rasprave o proračunskom provizoriju. Ona podsjeća na to, da su unificirani socijalisti dne 4. kolovoza godine 1914. glasovali za vjeresije, da zaštite Francesku protiv zajedničke navale. Oni bi i danas za to glasovali, budući da napadnuta Franceska mora obezbijediti svoju neodvisnost i očuvati Evropu od ugrožavanja svake hegemonije. Unatoč slučajnim nesuglasicama jednodušna je stranka nadalje u tome, da ni jedan socijalist ne bi mogao prihvatiti mir, iz kojega bi Franceska izašla osakaćena ili umanjena. Za to ćemo, veli se dalje u izjavi, glasovati i u buduće za potrebne ratne vjeresije, budući da smo spremni na sve napore i žrtve, kako bismo osigurali teritorijalnu cjelokupnost Franceske i obezbijedili Elsas-Lotaringiju uzpostavu godine 1871. pogaženoga prava, da obezbijedimo posvemašnju politiku i gospodarsku uspostavu Belgije i Srbije, te izvojštimo častan mir. Ovisi od savezničkih vlada, da pospješe čas mira, kako snažnim zajedničkim vodstvom svojih vojničkih operacija, tako i diplomatskom akcijom na taj način, da se pobrinu za to, kako bi svratili pozornost cijeloga svijeta na uvjete, koji obezbijedjuju sigurnost svih naroda i organizacije medjunarodne pravednosti.

Neutralnost škandinavskih država. Bečki švajcarski poslanik barun Hans Joakim Beck Friis izjavio je izvjestitelju „Az Esta": Škandinavska ministarska konferencija, koja se bavi s pitanjem uzdržanja neutraliteta škandinavskih država, nastavak je sastanka triju kraljeva u Malmöu. Tema glede uščuvanja neutraliteta sastavljena je iz nebrojeno detaila, koji se moraju raspraviti. Konferencija ima dakle da riješi jako važan predmet. Za Švedsku sastanak je to važniji, jer se zemlja nalazi u teškom položaju. Engleska ne će dozvoliti prekomorski uvoz, ako bi Švedska slala uvoženu robu u Njemačku. I drukčiji još pritisak izvodi Engleska na Švedsku, od koje u stvari traži, da bi sudjelovala u svjetskom ratu na strani antante. Što se tiče odnošaja izmedju Švedske i Rusije, može se konstatirati, da je nastupilo u posljednje vrijeme neko poboljšanje, tim većma, jer se ruska vlada odlučila, da prizna povrjedjena švedska suverena prava, pa se primjerice ispričala, kad se neki ruski mornarički časnik pojavio svojim brodom pod švedskom zastavom. Uvjeren sam, reče poslanik, da je želja i osnova sviju škandinavskih država uščuvanje neutraliteta, i da će provedenje ove osnove uspjeti.

Financijalna premoć Engleske.

Engleska financira, i to od dana u dan sve više, rat antante, premda je toli njezin napose, koli i antantin kredit uopće tako duboko pao, da ne mogu bitnih financijalnih potreba pokrivati više niti porezima niti normalnim zajmovima, nego su prinukane, da se utječu lombardnom kreditu. No uza sve to je danas Engleska još uvijek prilično jaka u financijama.

Posve druga je stvar sa Francuskom. Ona, koju su prije rata punim pravom držali sveopćim svjetskim bankirom, nalazila se je početkom rata u teškim financijalnim nutarnjim bojevima. Mjeseca jula 1914. imao je predloženi zajam radi rata a ma veoma kukavan uspjeh. Od bitnoga su uspjeha bili kasnije jedino takozvani „petpostotni pobjednički zajmovi", kod kojih su morali upotrebiti silne svote prvoga zajma kao i državne bonove, koji su se nalazili koli u zemlji samoj toli u inozemstvu. Jedan od najvažnijih vrela za ratno financiranje Fracuske bila je Banque de France, koja je prema izvješću od 10. augusta 1916. predujmila dosad državi već 8.600 milijuna, a saveznicima do 30. septembra 1916. svotu od 3.875 milijuna franaka. Nadalje je podastrla Banque d'Algerie 75 milijuna franaka. Uzme li se nadalje u račun amerikanski zajam od mjeseca jula 1916. sa 500 milijuna franaka, valutni zajam švicarskih banka u Norveškoj istoga mjeseca sa 56 milijuna, nadalje švicarski valutni zajam u mjesecu augustu 50 milijuna, Morganov zajam 250 milijuna i londonski zajam u maju 1915. sa 1550 milijuna od toga se je moralo za 500 milijuna franaka francuskog zlata prevesti u London — tad iznaša sveukupni dug Francuske oko 42 milijarde franaka. Od toga se ima u roku otplatiti 17.5, a u razmjerno veoma kratkom vremenu 24.5 milijarde franaka. Kod toga nije uzeto u obzir veliko kolanje papirnatog novca, što ga je izdala Banque de France. Tako je bilo 19. augusta 1916. u prometu preko 16 milijarda papirnatog novca, a pokriće zlatom iznosilo je tog dana tek nešto manje od 5 milijarda zlata. No u koliko su danas iskazi te banke kao i iskazi engleske banke, ponajpače što se tiče množine zlata te prihoda i izdatka zlata pouzdani, — stvar je veoma sumnjiva. Dapače i u strukovnim se je listovima amerikanskog novinstva pobudila bila sumnja, čim je engleska banka prvi put bila obustavila svoje dnevne iskaze glede zlata. Nema sumnje, da postoji veliko kolanje zlata izmedju Engleske, Rusije, Kanade i Saveznih država i upravo to kolanje zadaje poteškoća u nadziranju zlata financiranja vlasti četvornog saveza.

Ne samo iz ovoga nego i iz svih razloga ne može se danas gotovo ništa izvjesna kazati o ratnom financiranju Rusije i Italije. Kako je utvrdjeno, nijesu dapače ni sami najbolji inače poznavaoci talijanskih i ruskih financija danas jednodušno na čistu glede faktičnog stanja državnih financija tih dviju antantinih vlasti. Razlog je posve jasan. Istina, predujmovi su, koje su Engleska, a djelomice i Francuska, pružile bile saveznicima, poznati, ali tek u širokim obrisima, dok se sve potankosti brižljivo zašućuju. U novčanim iskazima ruskim i talijanskim nema o tim predujmovima ni traga. Svim tim svotama treba pribrojiti osim toga još i one svote, kojima su Engleska, Francuska i Rusija financirale Belgiju, Srbiju, Portugal, Crnugoru i Rumunjsku, a donjekle i Grčku.

Uz takovo je stanje stvari posve jasan londonski ugovor, prema kojemu ne može ova ili ona antantina vlast sklopiti separatnoga mira. Antanta je politička tvorevina, vezana medjusobom bilo zajednički u dobitak, bilo za zajedničku propast. Naravna je posljedica svega toga, da bi pad jedne vlasti one ostale barem silno oštetio, ako ne možda i nje povukao sa sobom u ponor. Engleska su i Francuska rat antante svojevremeno financirale. Francuska je danas u tom pogledu izigrana, jedno radi toga, što joj je upravo nemoguće, da zadovoljuje financijalnim zahtjevima rata, a drugo, što je izgubila na svim područjima industrije i trgovine svoju samostalnost na korist Engleske. Isto tako nema nikakove sumnje, e Rusija i Italija financijalno i gospodarstveno ovise o Engleskoj i njezinom financijalnom zaštitniku Saveznim državama.

Engleska je pošla bila u rat u čvrstom uvjerenju, da će pomoću njega ustaliti ideju europejskog ravnovjesja (ili iskrenije: engleskog svjetskog gospodstva). Ona je do danas postigla samo jedno: gospodarstveno je oslabila snagu svojih saveznika, kojih samostalnost koli politička toli ekonomska stoji danas samo na papiru, dok god su podvrženi političkom vodstvu Engleske. — Engleska nije mogla da svlada centralne vlasti — ali je svladala svoje saveznike.

Domaće Vijesti.

Za putovanje u Njemačkoj. C. kr. tvrdjavni komesar obznanjuje: U Njemačkom se carstvu imadu pripadnici saveznih i neutralnih država policajno prijaviti odnosno odjaviti kod dolaska i odlaska te pri svakoj promjeni boravišta. Neobdržavanje prijavnih propisa kaznit će se strogo novčanom globom i zatvorom.

Rezanje banknota po 2 krune. Čitamo u „Obzoru". Uslijed nestašice sitnog novca pomogoše si mnogi kod plaćanja tako, da su kod mijenjanja raskinuli banknotu od 2 krune u dvije polovice, i na ovaj način platili ostatak polovicom banknote, umjesto krunom od srebra ili nikaljnim sitnim novcem. Prije nekoliko je mjeseci Austro-Ugarska banka javila, da je taj postupak nedopušten i da je svaki, koji takove banknote kida, odgovoran radi oštećivanja novca. Medjutim saznajemo, da je sada dopušteno ovakvo rezanje banknota, pa i dijelovi banknota imaju svoju odgovarajuću vrijednost. Samo se upozorava općinstvo, da kod takovih rezanja banknota oprezno postupa i da doista točno reže banknote na polovicu, odnosno na četvrtinu, a ne da banknote jednostavno raskida. Kidanjem naime može se banknota oštetiti, a za svaki manjkajući komadić banknote odbija se odgovarajući dio. — P. N. javljaju: Neki dan smo donijeli, da je austro-ugarska banka radi nestašice sitnog novca dozvolila kidanje papirnatih dvokrunaša na četiri dijela i da se takovi komadi imaju primati u prometu. Sada nam se tuže iz općinstva, da ovakove polovine i četvrtine papirnatih dvokrunaša ne će primati na pošti i na bankama. Ne znamo koliko je na tom istine, no svakako bi valjalo u toj stvari temeljito uputiti općinstvo, jer ako se ustručavaju ove dijelove primati javni uredi, to će ih još manje htjeti da primaju privatnici i naš puk iz pokrajine.

Iz Hrvatske.

Gradsko hrvatsko kazalište u Varaždinu. Javljaju iz Varaždina: Uprava varaždinskog hrvatskog kazališta najavila je ovih dana raspored za narednu sezonu. Ovo je druga sezona novog varaždinskog kazališnog društva, kojemu je na čelu kao ravnatelj g. Andro Mitrović, a kapelnik g. Božidar Zupančić. Do prije rata nije imao grad Varaždin stalnog kazališta. Imao je doduše kazališno društvo, no to društvo nije imalo svog vlastitog umjetničkog personala, već je samo izdašno znalo poduprijeti pojedine kazališne družine koje su gostovale u Varaždinu. Posljednjih godina običavalo je u Varaždinu gostovati osječko hrvatsko kazalište, a kod ovoga još nije bilo, gostovala je u jedno dva navrata bivša ljubljanska opera u Varaždinu. No sada u vrijeme rata dobio je Varaždin stalno svoje kazalište, koje je gradjanstvo izdašno podurplo svojim posjetom. Ljetos se je zato moglo provesti neke reforme na bolje i to s obzirom na umjetničko osoblje i na repertoir. Umjetničko osoblje sastoji se od 17 solista i 16 korista. Nacrt repertoira složen je od 28 drama, 4 opere i 12 opereta. Većina programa složena je prema zagrebačkom kazalištu, dok orkestar obskrbljuje vojnička glazba tamošnje 16. pješ. pukovnije. Predbrojka za svakih 10 predstava iznosi: prosc. loža K 144, loža u mezzaninu K 90, i I. katu K 72, sjedište u parteru K 22·50, K 18 i K 13·50.

Poplava Save popušta. Kako javlja „Obzor" u jutro počela je Sava opadati. U 7 sati iznosio je vodostaj 2 metra 70 cm., o podne već je voda spala na 2 metra 60 cm., dok je na večer iznosila 2 metra 40 cm., iznad normale. Kako voda sa kukuruznih polja i drugih njiva dosta lagano otiče, to izgleda, da ova poplava ne će ostaviti velike štete.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 269 od 25. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Deckner.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik u pričuvi Dr. Weiser.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Marochino.

Razne Vijesti.

„Konjska snaga". Radnu sposobnost svakog stroja označujemo po konjskoj snazi. Mi naime usporedjujemo snagu jednoga konja sa snagom stroja. Radna snaga, koju poprijećno jedan konj može da izvrši, jest, da može težinu od 50 kg. dignuti 1 metar visoko u 1 sekundi. Ako mi tjeramo ili tučemo konja, onda on može izvršiti više radnje. Tako se je baš dogodilo mjerom konjske snage, koja je ušla u tehnički i strojni rad. To se zbilo ovako: Englez James Watt, usavršitelj parnoga stroja, primio je od vlasnika pivare u Witbaeadu narudžbu, da sagradi jedan parni stroj, koji onda bijaše velika rijetkost. Taj je stroj morao tjerati jedan šmrk (pumpu) za vodu. Ali pogodba je s pivarom glasila, da taj novi stroj mora imati najmanje snagu konja, koji je do tada tjerao šmrk. Watt je na to rado pristao. Nego pivar, tipični Englez, hotijaše, da za ugovorenu cijenu dobije stroj od veće snage, nego je obična jednoga konja. Stoga on izabere svoga najboljega konja, kojega je čitavih osam sati gonio neprestano bičem. Tako je konj izvršio mnogo veći posao, gotovo 70 kg. u jednoj sekundi. Stoga pivar stavi uvjek Wattu, da stroj mora imati barem 70 kg. u jednoj sekundi. Watt dapače poveća tu snagu na 75 kg., da može lakše računati. I tako snaga, koja može dignuti teret od 75 kg. 1 metar visine u jednoj sekundi, postala je trajna mjera svih strojeva.

Ciene u Beču god. 1893. Prema jednoj brošuri, stajao je god. 1893. kilogram govedine K —·92, suhog mesa K 1·20, masti K 1·40, maslaca K 2·20, šećera K —·80, riže K —·56, najfinijeg brašna K —·34. A danas? Pa ipak su je jamačno i onda dizale tužbe protiv skupoće i zahtijevale veće plaće. Pisac dokazuje, da je onda oženjen činovnik u Beču mogao živjeti sa K 1800 beriva. Blaženo doba.

Liek protiv „ozaene". Jedna od najgroznijih bolesti bez sumnje je t. zv. „ozaena" ili kako ju u Njemačkoj zovu „smrdljivi nos". Bolestnici pate zbog izsušenja sluznica u nosu i grlu, zbog stvaranja krasta, a osobito radi smrdljivosti tih rana, koja je tako intenzivna, da nitko ne može uza njih obstati. Ta bolest oslobadja od vojne službe i dostatnim je razlogom za razstavu braka. Liečnici su sve pokušali, no bez uspjeha, pa su se najzad morali ograničiti na konstataciju bolesti i nemoćno promatrati njen razvoj. Pred neko tri godine počeše ovu bolest proučavati bečki liečnici-laringolozi: dr. Hoffer i dr. Kofler, te odlučiše poduzeti ciepljenja t. zv. vakcinacije. U srpnju o. o. pokazali su u c. k. liečnikom družtvu devet slučajeva, kod kojih je postignuto podpuno izcjeljenje, a u najnovijem broju bečkog kliničkog tjednika izviešteno je već o 50 slučajeva liečenja, od kojih je u 41. slučaju bolestnik izliečen, a samo u 9 slučajeva nije to postignuto. Metoda je ciepljenja ista kao i kod boginja. Neugodno zaudarajući ozaena-bakcili, znanstveno po obretniku pozvani Coccobacillus foetidus ozaenae (Perez) razluče se na steriliziranu slabu otopinu kuhinjske soli, te se u vrućini oprezno usmrte, a po tom se otopini primiešaju kulture iz nosne sluznice psa. Tako priredjeno cjepivo uštrcaju se bolestniku nedjeljno jedanput u trbuh ili nadlakticu. U jednom kub. centimetru slabije priredjenog cjepiva ima 30 milijuna, a u jakom i 5000 milijuna klica. Praksom se je dokazalo, da nije dobro u svakom slučaju upotriebiti bakcile dotičnog bolesnika t. zv. autovakcionacija, jer se time gubi mnogo vremena. Osim toga mora se jaki otrov oslabiti prolazom kroz tjelo jedne ili više životinja. Uspjeh je rapidan. Nakon svake injekcije nos se čisti, kraste se suše, sluznice osvježuju, a neugodnog zadaha nestaje.

Žrtve katastrofe u Gabloncu. Do sada ustanovljeno je do 200 smrtnih slučajeva za velike povodnje u Gabloncu. Drži se, da je broj žrtava mnogo veći, budući su mnoge osobe iscéznule, o kojima do sada ne zna nitko ništa javiti. Prema novinskim vijestima iz Tiefenbacha ostalo je 29 porodica bez krova, 22 kuće u selu naprosto su otplavljene. Vlada se pobrinula, da potporom te sabiranjem milodara priteče u pomoć postradalom pučanstvu. Sutra stići će u Tiefenbach pokrajinski upravitelj sa ovećom svotom novaca, koja će se porazdijeliti medju pučanstvom. Osim toga stiže u postradala sela mnogo darova živeža. Odredjeni vojnički transporti započeli su već izgradnjom nekojih kuća, dok su daščare bile podignute već drugog dana iza katastrofe.

Uapšena grofica Tarnowska. Iz Züricha javljaju, da je u Milanu pod sumnjom špijunaže bila uapšena grofica Tarnowska, čiji je senzacijonalni proces Veneciji prije nekoliko godina, u prkos svjetskoga rata, još svakome čitaocu u živom pamćenju. Pošto je dokazana neosnovanost sumnje protiv nje, grofica je već poslije nekoliko dana puštena.

Odluka austrijskog vrhovnog sudišta o brakovima, sklopljenim u inozemstvu. Austrijski podanik grof S. istupio je 25. srpnja 1913. iz katoličke crkve, te je ostao bez vjere. Dne 2. kolovoza 1914. oženio se je u Berlinu s jednom gospodjom protestantske vjere, a zatim se je 29. listopada 1914. vratio u krilo katoličke crkve. Kad je buknuo rat, pozvan bi od oružje, a njegova gospodja zatraži od austrijske državе potporu. Proces, koji je bio upućen službenim putem, da se ustanovi, da li je njihov brak valjan ili ne, svršio je u svim instancijama izjavom nevaljanosti braka na austrijskom teritoriju, i to krivnjom grofa S., koji je u ono vrijeme, kad se oženio, bio bez vjere. Austrijski zakoni zabranjuju vjenčanje kršćanske osobe sa nekršćanskom osobom. Ne mijenja ništa na stvari, ako se brak sklopi u inozemstvu, jer se gradjanski zakoni primijenjuju na sve gradjane onih pokrajina, za koje su promulgirani, pa i za čine, koje poduzmu izvan državnog područja, ako bi imali kakove zakonske posljedice u ovim pokrajinama. Slučaj, da je gospodja S. zamolila ratnu pripomoć od austrijske države, dokazuje, da brakovi, koji se sklapaju u inozemstvu, mogu imati zakonskih posljedica u ovim pokrajinama. Jer je sud zanijekao valjanost braka, to je i grofici uskraćena ratna pomoć.

Most kod Černe Vode. Naglim uzmakom rumunjskih četa na potez Černa Voda-Kistendže ugrožen je most kod Cerne Vode, taj glavni prometni živac Rumunjske. Kad su Rusi nakon turskog rata 1878. predali Rumunjskoj pustu Dobrudžu, a sebi uzeli plodne krajeve Besarabije, vladalo je u Rumunjskoj veliko nezadovoljstvo, sve dok nije kralj Karol iznesao predlog o gradnji mosta preko Dunava, da tako Rumunjsku spoji sa Crnim morem. Kraljev su predlog prihvatile sve stranke i odmah se počelo s gradnjom. Osnove je izradio inženjer Saligny, učenik tehničke škole u Berlinu-Charlottenburgu. Most je dug 16 kilometara, te je jedno od najvećih djela inženjerskih. Počinje se kod mjesta Fidešti na ljevoj, a svršava kod mjesta Černa Voda na desnoj strani Dunava. Dieli se u tri diela. Prvi je dio most preko lievog rukava Dunava, sa tri otvora, svaki od 140 metara. Drugi je dio 13 kilometara dugi kameniti nasip preko otoka, koji je za poplave sav pod vodom. Treći dio, most preko samog glavnog toga Dunava počiva na četiri stupa, koji su za nizkog vodostaja 38 metara nad površinom vode. Izmedju ta četiri stupa i mostne glave na desnoj obali pet je otvora od kojih najveći mjeri u širini 190 m., a svi ostali po 140 m. Taj dio mosta dug je 750 metara i rešetkasto je izveden. Mostna glava na desnoj strani ukrašena je portalom, sa svake je strane po jedan orijaški brončani kip rumunjskog vojnika, a iznad njih je na luku napis „Podul Regulni Carol I." — most kralja Karla I. Troškovi gradnje, koja je god. 1909. dovršena, iznosili su 34 milijuna franaka, no možda se i jedna investicija nije tako brzo rentirala kao ova. Nova željenička pruga Bukarešt-Kistendže, te parobrodarska sveza Kistendže-Carigrad, učiniše Kistendže prometnom lukom, kojom je krenuo velik dio evropsko-orientalne trgovine. Sam Kistendže razvio se u svjetsko kupalište, a Rumunjska je došla do važnosti na Crnom moru. I sve je to sada u največoj opasnosti!

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Ah Topolkoviću! Topolkoviću! To je prekrasno, to je divno!" kliknu Klara ogrnuvši se odmah novim darom i gledajući se preko ramena. „Divim se vašemu ukusu. Oh kako će naše gospodje popucati od jeda! Hvala, dragi Topolkoviću! Primam vašu ponudu. Dobro, moja Lucica neka ostane kod kuće, a ja ću se s Dobranićem izvesti. I vi ćete s nama?"

„Žalibože ne mogu. Baš sam danas naručio tapetara i stolara, da se dogovorim radi našega pokućtva. Moram ljude goniti na posao, jer, draga mama, govorili vi što puta, da se oprema ukratko svršiti ne može, to želim svakako, da mi Lucija za dva mjeseca milom ženom bude."

„Gle, gle! Kako vi pod taj slatki jaram brzate kao — —"

„Da, draga mama. Srdite li se možda?"

„Kako to čudno pitate?"

„Pardon! Nu s Bogom, draga mama! Imam posla, silna posla. Dakle točno u dva sata stajat će moja kočija pred vašim vratima i bit će do večera u vašu službu."

„Dobro! S Bogom, Topolkoviću."

U dva sata povezoše se Dobranić i Klara u Maksimir. Isprva se otac nekako protivio, jer mu je dosadilo bilo kititi se tudjim zlatom. Nu Klara ne popusti. Ta kako da se Zagrepčanke ne čude novomu shawlu! Te prilike nije propustiti smjela. Ta nije li druga koja shawl naručiti i Klaru prestignuti mogla? Dobranić popusti, čovjek gotovo već nije imao svoje volje. Na odlasku poljubi otac kćer u usta, opomenuv je, neka se čuva, a mati dodirnuvši se usnom čela Lucijina, reče ukratko:

„Adieu! Idemo, idemo! Kola već čekaju."

Lucija bijaše sama i u toj samoći nekako zadovoljnija. Sad je bar slobodno misliti mogla. I to je utjeha. Sjede za stolčić i poče vesti svoje ime u maramu — za opremu. Suza za suzom pade na vezivo. Za opremu! Bože! Kako se druge djevojke vesele tomu poslu, a ona kao da je vezla svoje mrtvačko pokrivalo. Da je to za Vladimira! A zašto se je protiv nje sve splelo i urotilo? Ruke s vezivom klonuše joj u krilo, pusti glavu natrag na naslon i poče snivati o minulim danima, o prvom cvijetu, o prvoj pjesmi, o prvom cjelovu Vladimirovu. Zlatni dani, što uminuste u nepovrat?"

Koraci pred vratima probudiše je od slatkih sanja. Brzo dignu glavu. U sobu stupi Topolković, Lucija stisnu usnice, da sakrije svoju zlovolju, nu nešto se začudi, kako je zaručnik iznenada pohodi.

„Dobar dan, draga Lucijo," reče Topolković nježno pristupiv k djevojci i prutiv joj ruku.

„Dobar dan, gospodine Topolkoviću," odvrati ona dodirnuv se njegovih prstiju.

„Vi se čudite, da sam došao, je li? Zabrinuh se za vaše zdravlje; mišljah, da će vam dosadno biti samovati. Zato obavih brzo svoj posao, i pohitih amo."

„Hvala na vašoj brizi."

„Kako vam je?"

„Malo lakše, — glavobolja je popustila."

„Hvala Bogu! Vrlo sam zabrinut bio. Hoće li mi moja mila zaručnica dozvoliti, da je pozabavim, dok se ne vrate roditelji?"

„Molim, ako vam ne bude dosadno."

„Lucijo! Meni? Kraj vas? Kako to govorite? Al da! Mal da ne zaboravih. Dokazat ću vam, da uvijek na vas mislim. Vi ljubite cvijeće, to znam. Evo!" nastavi Topolković pošav k stolcu, gdje je šešir ostavio bio i izvadi iz papira krasnu kiticu bijelih ruža, „to je najljepša vrst ruža, što se mogoh naći u cijelom gradu, divna oblika, divna mirisa i dar dostojan toli divne djevice, kao što ste vi, Lucijo! Molim vas, primite ih."

„Zaista su divne!" nasmjehnu se djevojka sladogorko, pogledavši na krasno cvijeće.

„Hvala vam, gospodine Topolkoviću!" nastavi primivši kiticu, koju prinese k nosu.

Topolkoviću sinuše oči i uzmaknu za korak.

„Ali čudan — čudan je to miris — toli jak — toli — ja — ne — znam," pentaše djevojka glavinjajući — „ja — ja — ah!" jeknu, glava joj klonu natrag, ruke joj se sklopiše, ruka klonu i bijele ruže padoše na pod.

„Ha!" trznu se Topolković, „dobra je ljekarnikova narkoza."

Brci mu se uzvinuše, usne zadrhtaše, oči zaškiljiše, zaiskriv se bijesnim plamenom. Skoči, zaključa vrata. Lucija bijaše žrtvom vampira.

Djevojka se probudi, pootvori oči, prodje rukom preko čela. Skoči, ogleda se, vrisnu. Nogu joj zape o nešto; pogleda na zemlju, pogazila je bijele ruže. U sobi ne bijaše nikoga. I opet vrisnu.

„Što je za ime Boga! milostiva gospodjice!" zapita sluškinja.

„Što je? Što je? — Ništa — ništa!" buncaše Lucija pritisnuvši šaku na lijevu sljepočicu, a desnom grabeći si srce. „Ništa. Al čekaj, čekaj! Je li tkogod ovdje bio?"

„Ma da!"

„Tko, reci, tko?"

„Ta vaš zaručnik, gospodično!"

„Moj zaručnik!" disaše Lucija glavinjajući, „da, da, ah da! Moj zaručnik! Sad znam! Idi! Dobro je! Idi!"

Služavka pogleda u čudu Luciju i ode.

Lucijino lice porumeni tamnim žarom, oči joj igrahu ognjicom, reć bi, skočit će iz vjedja. Stiskaše zube, stiskaše usne, stiskaše šakama svoje srce, cijelim tijelom joj drhtaše groznica.

„Oh! Oh! Oh!" zajauknu iz dna duše. „Prevara, zasjeda! Da, da, da! Lucijo! Lucijo!" provali u glasan plač i pokrivši lice rukama, pade bez svijesti na zemlju. Kad se gospodja Klara kući povrati, nadje kćer u postelji, gdje sijeva od vrućice. Služinčad nije znala nego da je gospodin Topolković došo i skoro otišo. Badava je pitala kćer. Lucija samo mahnu, šapćući kroz vrućicu:

„Ništa! Ništa! Zlo!"

Dobranić plakaše gorko u svojoj sobi, Klara ga ne pusti k bolesnici. Bilo mu je, da poludi. Gospodja obilažaše mračna lica očima Lucijinu sobu. Spazi pogažene ruže. Strašna misao munu joj glavom i kleknu pred postelju zaklinjati kćer, neka govori, što joj je, ali Lucija pogleda na to majku toli gnjevno, toli strahovito i škrinu:

„Majko! Ti si me ubila! Ne pitaj me! Idi! Molim te, idi mi ispred očiju."

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 442.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 27. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta proti Rumunjskoj: Vulkanski i Szurduski klanci bili su ispražnjeni pred opkolenjem jakih četa, poduzetim dalekim zamahom. Pri Nagyszebenu (Hermannstadt) razviše se novi bojevi. Austro-ugarske i njemačke čete napadaju. Na sedmogradskoj istočnoj fronti došlo je mjestimice do sukoba. Južno Szekely-Udvarhelya (Oderkellen) hrvatski domobranski bataljun odbio je u ogorčenim bojevima više navala premoćnih odijeljenja.

Fronta nadvojvode Karla: U ugiu triju zemalja, jugozapadno Dornewatre, izjaloviše se rusko-rumunjski nasrtaji. U jugoistočnom kutu Galicije neprijatelj nastavlja sa nesmanjenom žestinom svoje navale. Sva naprezanja izjaloviše se pred junačkim otporom njemačkih četa, koje se bore u području Ludowe.

Fronta bavarskog princa: I jučer skršiše se mnogobrojni napadaji sjevero-zapadno Perepelnika. Pri Watynu (istočno Swiniuchyja) naši su ljetači nagnali u bijeg rusko veliko bojno ljetalo Farmanovog tipa.

Talijansko bojište.

Južni dio kraške visoravni stajaše od vremena do vremena pod jakom vatrom neprijateljske artiljerije.

Na fronti Fleimske doline Talijanci obstreljavahu utvrdu Dossaccio i odsjek Gardinal-Coltorondo. Na Concenagolu bilo je zarobljeno 27 alpina, medju njima dva časnika. Ponudjeno primirje za spasavanje vojnika zasutih na vrhuncu Cimone bilo je od neprijatelja odbijeno. Radi toga putem parlamentaraca izmijenjene note glasiše doslovno:

1. „Zapovjednik c. i kr. austro-ugarskih bojnih sila u prostoru predjela Tonezza-Cimone zapovjedniku nasuprotstojećih kr. talijanskih četa: Ispod ruševina Monte Cimona, koji smo u zrak bacili, nalazi se još broj živih talijanskih vojnika, koji viču za pomoć. Mi smo pripravni, da im doskočimo na pomoć te ih oslobodimo iz njihovog groblja, ako talijansko topništvo i pješaštvo danas 25. rujna, 1916. izmedju 2 sata popodne i 7 uvečer obustavi vatru na Monte Cimone. Naravno tiče se to takodjer talijanskih baterija u dolini Astico kao što i onih zapadno i istočno ove rijeke. Tokom ovog vremena ne smiju talijanske patrulje preći utvrdjene linije izmedju Astico i Rufreddo, jer ćemo u tom slučaju obustaviti pomoćnu akciju i smatrati stanku u paljbi prekršenom. Nepristane li kr. talijanski zapovjednik na to, podleć će talijanski vojnici svojoj sudbini. Odnosni odgovor neka se preda do 25. rujna u 12 sati kod naših predstražnih crta kod Forni. Prešno! 25. rujna 1916.

2. Odsječno zapovjedništvo Pedescala, 25. rujna 1916. 10.45 prijepodne. Uvažujuć, da su austro-ugarske čete u dugom vremenu izmedju rasprsnuća láguma i početka talijanske paljbe na isti način, kako su mogle doći u pomoć svojim ranjenicima, mogle također iz čovjekoljublja pomoći talijanskim ranjenicima, ne smatra Njegova Preuzvišenost, zapovjednik vojske shodnim, da privoli na predloženu obustavu paljbe. Poglavica generalnog stožera: generalmajor Albricci“.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Englesko-francuska pješadija nastupila je jučer, četvrtog dana velikog rvanja topništva izmedju Ancre i Somme, na jedinstvenu navalu. Boj, što se zametnuo o podne, bijesnio je istom ljutosti i preko noći. Izmedju Ancre i Faucourt l'Abbaye ugušio se je neprijateljski juriš u našoj vatri ili se krvavo skršio pred našim linijama. Treba priznati neprijatelju uspjehe, koje je polučio istočno Faucourta l'Abbaye i osvojenjem sela, koja leže izmedju Gueudecourt-Bouchavesnes, ali u prvom redu mora se spomenuti naše junačke čete, koje se opiru glavnim englesko-francuskim silama, ovde sakupljenim, i golemom uloženju materijala pripravljenom u mnogomjesečnom radu ratnom industrijom čitavog svijeta. Kod Bouchavesnesa i dalje južno do Somme ponovno je navala Francuza osujećena uz najteže gubitke.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Šestkratni nasrtaji jakih neprijateljskih sila pri Manajowu izjaloviše se potpunoma i uz najkrvavije gubitke. Ruso golemo ljetalo bilo je srušeno pri Borguny, istočno Krewa, od našeg letioca nakon tvrdog boja. U istom prijeljaju podlegnuo je u zračnoj borbi takodjer ruski jednoplošac.

Fronta nadvojvode Karla: U odsjeku Ludowe odbili smo opetovane jake neprijateljske navale a dalje južno djelomične napadaje.

Bojište u Sedmogradskoj.

U odsjeku Hermannstadta (Nagyszeben) naše su čete u napredujućem nasrtaju. Rumunjske sile zauzeše s obje strane linije na kosi Szurduk-Vulkanskog sedla pogranične visočine. Posade sedla same odbiše sve navale. Biše danas u noći uslijed zapovjedi povučene.

Balkansko bojište.

Mackensenova bojna skupina: Na fronti nikakvih osobitih dogodjaja. Zrakoplov i ljetač napadnuše ponovno Bukarešt.

Macedonska fronta.

24. rujna pomanji okršaji povoljno uspjeli po bugarske čete. Istočno jezera Prespa i s obje strane Florine mjestimični živahni topnički bojevi.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu čarkanja i od vremena do vremena topovska paljba. Razbojnici i neprijateljski vojnici, koji su se iskrcali 22. t. mj. u okolici poluotoka Akyol, bili su uz gubitke potjerani.

Kako se naknadno javlja zadali smo neprijatelju, kada je bio prisiljen, da uzmakne od bunara Tavale, istočno Sueza, dosta teške gubitke te smo učinili veliki plijen.

Carigrad, 25. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Neprijateljska provala na desnom krilu bila je ugušena od našega topništva. Na lijevom je krilu bila uz gubitke po neprijatelja odbijena provala, poduzeta od slabih neprijateljskih sila.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 25. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Na fronti Florina topovska djelatnost na visini Kajmakčalan. Izjalovili su se pokušaji neprijateljske pješadije, da na cijeloj fronti napreduje. U dolini Moglenice slaba, za nas povoljna pješadijska poduzeća. Na obim stranama Vardara slaba topovska paljba. Neprijateljsko je topništvo bacalo upaljujuće granate na Doiran te je prouzročilo požar. Na fronti Strume živahni topovski bojevi. Izjalovili su se pokušaji neprijateljskih odjeljenja, da istočno Orlijaka predju na lijevi brijeg rijeke.

Rumunjska fronta.

U Dobrudži su naše čete na desnom boku uspješno napredovale te zauzeše liniju Amzarči-Pervelli. Neprijatelj se je povukao prema sjeveru. Na ostalom dijelu te fronte slabo djelovanje topništva i pješadije.

Brzojavi.

Njemački državni sabor.

Kolin, 25. „Köln. Volkszeitung“ javlja, da će državni kancelar držati po svoj prilici već u četvrtak najavljeni veliki govor, dok će govornici stranaka uzeti riječ tek slijedeće dana ili poslije vijećanja komisija. Kod raznih se stranaka misli, da će se opširnije raspravljati o vanjskoj i unutrašnjoj politici te o živežnom pitanju.

Glasovi, koji se u parlamentarnim i diplomatskim krugovima šire o predstojećem odstupu državnog tajnika Jagowa, jesu u najboljem slučaju preuranjeni, jer, kako „Köln. Volkszeitung“ osigurava, uživa Jagow kod državnog kancelara i nadalje neograničeno povjerenje.

Talijanski gubici.

Beč, 26. t. mj. Ratni izvjestiteljski stan javlja: Prema privatnoj su jednoj statistici izgubili Talijani od početka rata ovamo na mrtvima 11 generala, 103 pukovnika i potpukovnika, 168 majora, 897 satnika, 759 natporučnika i 2863 poručnika.

U razdoblju od 31. kolovoza do 16. rujna palo je od toga: 4 pukovnika i potpukovnika, 7 majora, 54 satnika, 43 natporučnika i 135 poručnika.

Golema eksplozija baruta za engleskom frontom.

Berlin, 26. (D. u.) Pismu engleskog člana donje kuće Kinga, koji je bio objavljen 5. rujna u „Newyorker Timesu“, u kojem saopćuje, da se je kratko pred 16. kolovozom desila najveća do tada eksplozija za engleskih linija u Francuskoj, primjećuje „Norddeutsche Allg. Zeitung“ polag saopćenja iz službenog izvora: Nakon mnogomjesečnog rada ustrojeno je bilo jugoistočno od Calaisa jedno od najvećih skladišta strjeliva. Nakon što su gradnje bile prama stalnom opažanju naših ljetača dogotovljene i skladišta napunjena sa municijom, uslijedio je u noći od 21. srpnja napadaj naših ljetačkih skupina sa golemim uspjehom. Čitavo golemo skladište municije dignuto je u zrak sve do zadnje suše. Duboke udubine u zemlji i puste razvaline odavale su namještaj nekadašnjeg engleskog skladišta municije. U širokom razmaku spališe se sve kuće i barake i taborišta. Uspjele snimke naših letioca pred navalom i iza nje isključivale su svaku dvojbu o opsegu katastrofe. Premda je u Kingovom pismu dogodjaj preložen na kasnije vrijeme, može se ipak predmnjevati, da se radi o navali kod Andruicqa. Ako se je pak desila još kasnije druga teška eksplozija iza engleske fronte, značilo bi to, da je gubitak Engleza dvostruk.

Antanta se odriče grčke pomoći.

Lugano, 26. Države antante drže se prema Grčkoj, kao da se one ne će više brinuti za simpatije i antipatije grčke vlade i grčkoga kralja. Gledati će samo na to, kako bi zapriječile, da im Grčka škodi. Kod toga će se strogo držati granica neutralnosti i izbjegavati svaki pritisak na Grčku. Konačno su napustile svaku misao na pomoć Grčke i na intervenciju grčke vojske. S druge se strane mora smatrati odstranjenom svaka pogibao sa strane grčke vojske, pošto je poštu i brzojavne urede zaposjela antanta, koja nadzire željezničku službu i municijska skladišta. Osim toga pruža dovoljnu sigurnost nazočnost antantinog brodovlja i desorganizacija grčke vojske.

Englesko brodovlje.

London, 25. Admiral Jellicoe službeno javlja, da su bili sada nadomješteni svi engleski brodovi, koji su bili potopljeni u bici kod Skagerraka. Admiral se sada nalazi na novom admiralskom brodu „Iron Duke“.

Pomanjkanje 1 krunskih komada

Beč, 26. Austro-ugarska banka pripravlja za slučaj prijeke nužde izdanje banknota od 1 krune. Generalno vijeće je dobilo punomoć već u godini 1914., kada je položaj u pogledu sitniša bio mnogo kritičniji. U posljednjim se je sedmicama opazilo veće pomanjkanje jednokrunskih srebrenih komada, te je stoga postalo pitanje 1 krunskih nota opeta prešnije. Vodstvo banke ima ali dokaza, da nije nestalo kovinskih komada od 1 krune, već da su uslijed zgrtanja došli iz prometa. Nije isključeno, da će se i sada položaj poboljšati i da će izdavanje 1 krunskih nota postati suvišnim. Privremeno je vodstvo banke bez odbitka uredilo otkup raspoloživih dotično na 4 dijela razdijeljenih 2 krunskih nota.

Nedavno je seljak neki donio jednoj sjevernočeškoj banci više vrećica 1 krunskih komada; vrećice su jasno pokazivale, da su bile zakopane. Kupna cijena za neko zemljište bila je isplaćena sa 21.000 jednokrunskih komada.

Sniženje časničkih plaća u Njemačkoj.

Berlin, 23. Vojni naredbeni list saopćuje naredbu o sniženju ratne plaće časnika i časničkih zamjenika počevši od 1. oktobra 1916.

Helfferich o gospodarstvenoj snazi Njemačke.

Berlin, 25. Državni je tajnik ministarstva za unutrašnje poslove Dr. Helfferich primio dne 22. t. mj. zastupnike njemačkog trgovačkog i obrtničkog saveza, zastupnike obrtnih komora, gospodarskog saveza te industrije, da sasluša njihove želje glede obrtnog sudjelovanja u sadašnjem ratno-gospodarstvenom položaju. Izmedju ostaloga je bilo nabačeno i pitanje o ratnom zajmu.

Državni je tajnik ministarstva financija prihvatio kod toga zgodu, da naglasi solidnu podlogu njemačkih financija, te se svrnuo na vijesti, koje bi mogle da oslabe uspjeh potpisivanja. Glede toga kazao je državni tajnik izmedju ostaloga ovo:

Još prije nego li što je zajam raspisan, stale su se javljati besmislene vijesti, e vlada kani da zaplijeni sve uloške u bankama, a te su vijesti prije nekoliko sedmica prinukale osobito one srednje ulagače, da svoje uloške povuku iz štedionica. Činjenice su medjutim dokazale neistinost i neosnovanost tih vijesti; one su dokazale, da vladi nije nikad bilo na umu, kako bi se prigodom tog zajma latila i najmanjeg prisilnog sredstva ma u bilo kojem obliku. Dobrovoljno je dosad njemački narod potpisao 36 milijarda na dugotrajne rokove, a na dobru volju i uvidjavnost njemačkog će se naroda i sad apelirati.

Poslije toga stalo se je govorkati, da će kamatna mjera ratnih zajmova, prije nego li proteče rok za konvertiranje, biti snižena. To se govorkanje osamljeno još uvijek širi i mnogo bojazljivih ljudi odvraća od potpisivanja. I upravo za to, što ga šire takovi ljudi, za koje se ne može pretpostaviti, da zaista tako i misle, pozabavit će se s tim sa nekoliko riječi i vas, gospodo, zamoliti, da tim vijestima svaki put stanete na put jednostavnim logičkim sredstvom.

Pod konac svoga govora o tom predmetu veli: Prije nekoliko sam dana imao zgode, da govorim s osloboditeljem naše Istočne marke, feldmaršalom pl. Hindenburg. On se je oprostio od mene sa željom, e ne će naš narod vojske ni ovaj put ostaviti na cjedilu, nego će joj svojim sudjelovanjem kod zajma pomoći, da odolijeva svim olujama. O tom, da će se ta želja feldmaršalova ispuniti, ne sumnjam, no da to bude, molim i pripomoć organizacija, koje su ovdje zastupane.

Nadalje se raspravljalo tom zgodom glede osjeguranja pučke prehrane.

Predsjednik je ratnog prehrambenog ureda predložio u duljim izvodima, da se može uz sve pojedine poteškoće očekivati poboljšanje sveukupnih odnošaja prema izvanredno nepovoljnoj prošloj godini, dobra žetva žitarica i krmila, kao i povoljan razvoj stanja marve. Osobito se je iscrpljivo govorilo o gospodarstvenom, od Engleske organizovanom i u posljednje vrijeme pooštrenom ratu.

Dr. Helfferich je razložio, s kakvim sredstvima radi Engleska, a u svrhu, da nas ne samo za vrijeme rata gospodarstveno obori, nego da nas i poslije rata trajno drži skučene. Njemački se je narod pokazao doraslim teškoj toj kušnji u provijesti još nečuvenog gospodarskog rata. Uza sve je milijune muževa u najčvršćoj dobi, koji su izvučeni bili iz najraznovrsnijih svojih zvanja i bore se na bojnim poljanama, pošlo za rukom, da se za rat važne industrije drže na visini svojih velikih zadaća. Naša proizvodnja čelika, koja gotovo isključivo radi za rat, nadmašuje danas 80 postotaka najviše proizvodnje u mirno doba, kapanje kamenog ugljena samo malo zaostaje za tim postotkom, a ono smedjeg ugljena je dapače i više, nego li je ikad bilo u mirno doba. Velike su nove industrije, kao industrija dušika, niknule za vrijeme rata kao iz zemlje. Naša su polja — uza sav nedostatak ljudi — bila brižljivo obradjena i dobro urodila. Promet sa robom na njemačkim željeznicama nije samo dostigao opseg u mirno doba, nego ga je dapače i prekoračio.

Nas ne mogu da izgladne; pa i uz najnepovoljnije prilike dostaje naš rad u rodjenoj grudi, da nas zaštiti — sve ako i ne od oskudice i nevolje — a ono ipak od najskrajnijega, naime od podloženja pod volju neprijatelja.

Engleska jest i ostaje suvisla i pokretna snaga saveza naših neprijatelja, duša svjetske urote, uperene prot nama. Upravo jer je Engleska u svojem razornom ratu sve od početka tako jako računala na svoju novčanu snagu, moramo pokazati, e je ovaj račun pogrješan, moramo kod petog ratnog zajma ponovno dokazati, da nas oduševljuje najodlučnija volja do pobjede. Nema infamnije i lakše izvedive od te veleizdajničke šaputanje: „Ratni zajam produžuje rat!“ Upravo protivno je od toga istina. Tko potpisuje ratni zajam, pomaže rat skraćivati i posposješivati mir; tko pako svoj novac čuva kod kuće, radi poput neprijatelja.

Revolucionarni pokret u Grčkoj.

Francuska i engleska cenzura brzojava.

Lugano, 24. List „Corriere della Sera“ javlja iz Soluna: Od 21. t. mj. djeluje u Grčkoj nad svim brzojavkama, koje odlaze u inozemstvo, cenzura, koju su postavile vlasti četvornog saveza. Rukovode ju engleski i francuski činovnici. Brzojavke za inozemstvo smiju da budu sastavljene samo u engleskom ili francuskom jeziku, a drugi jezici, dapače ni grčki, nijesu dozvoljeni. „Secolo“ se tuži, što su cenzori saveznika isključili i talijanski jezik. Veliko je i neugodno presenećenje nadalje u Italiji izazvalo i to, što u uredu za pregledavanje putovnica, u kojem se moraju prijaviti svi putnici, što dolaze sa mora ili iz Pireja u Atenu, nije namješten nijedan talijanski činovnik.

„Corriere“ javlja nadalje, da se u Solunu tvrdi velikom sjegurnošću, e će doskora doći onamo Venizelos, gdje će se kao gotova stvar, da se u Solunu spremaju velika politička iznenadjenja. List se tuži nad držanjem grčke vlade, koja neprestano podržava vlast četvornog saveza u neizvjesnosti glede svojih nakana, i to upravo u vrijeme, kad se Sarrailova vojska nalazi u teškim bojevima sa Bugarskom. Nasuprot tom javlja „Secolo“ iz Atene, da se počinje položaj bistriti, da su vlasti četvornog sporazuma saopćile sad grčkoj vladi u jasnom obliku svoje zahtjeve i uvjete. O odgovoru da će Grčke ovisiti daljnji odnošaj izmedju antante i Atene.

Za sad da se predbježno očekuje kao prvi grčki popust promjena kabineta Kalogeropulusa u smislu antante.

Prema vijestima lista „Corriere della Sera“ priključio se je dio pučanstva Stare Grčke i Epira revolucijonarnom gibanju. U Kočani su navalili revolucionarci grčke oblasti. Kod pokreta su prema tim vijestima sudjelovali ravnajelj redarstva i vojnički guverner.

„Grčka postoji samo još po imenu“.

Haag, 24. „Reuter javlja iz Londona: List „Daily Mail“ javlja iz Atene: Kraljevina Grčka postoji samo još po imenu. Solun, Tasos, Lemnos, Hios, Mitilene ne bivaju više upravljane iz Atene, a Kreta je na putu, da se priključi tom separatističkom gibanju. U Epiru je izašla proklamacija o neovisnosti, a okružja oko Larise čekaju samo još na zgodan momenat. Ostaje samo Atena i Peloponez, jer su i Fokida i Arkadija stale već kolebati. U Ateni su prilijepljeni ljetaci s naslovom: „Kralju, povuci mač ili odstupi!“

Prva je stranica lista „Asty“ posvema ispunjena očitovanjem bivšega jednoga kraljevog dvorjanina, i u njem se veli: „Mi smo došli u stanje revolucije i ne slušamo zapovjedi vlade, koja nas je izdajom protjerala iz Kavale. Kad vidite, kako se ja, koji sam dosad bio fanatični neprijatelj liberalne stranke, priključujem ustanku, to možete da shvatite, kako je katastrofa velika“.

One, koji izjavljuju ovako ili slično, ne progone sudbeno, a puk slobodno izjavlja sve štogod hoće. Ugleda i autoritete je kraljeve gotovo posve nestalo.

U Tatoi podigoše obrambene nasipe u zaštitu kraljevske palače. U Ateni imade kuća, u kojima je nogomilano mnoštvo oružja. Kod jedne je kuće primilo sto muževa nalog, da drže straže, kod druge njih dvadeset, kod treće trideset itd. Oficijelna vlast, koju zastupa kralj, i narodna vlast, koja se je okupila oko Venizelosa, postaje u Ateni jedna uz drugu, a ona se prva ne usudjuje, da izazivlje ovu potonju. Uzrok je svemu tomu taj, što je kralj prerano bio obećao njemačkom caru, da se ne će priključiti ratu. Prošlog je oktobra kralj to otvoreno priznao jednom članu poslanstva alijiraca u Ateni, te je eto i počinio tu pogrešku, da se drži svoje riječi. Bude li se Venizelosu prohtjelo na put, da gdje drugdje upravlja separatističkim gibanjem, ne će mu se nitko opirati.

Držanje grčke mornarice.

Amsterdam, 24. Listu „Daily Telegraph“ javljaju iz Atene: Pošto je grčka vlada imala na sumnji križarku Averov, da bi mogao ostaviti brodogradilište na Salamini, kako bi se zaputio u Solun i ondje se priključio revolucijonarcima, naložila je ostaloj mornarici, da brod opkoli i drži na oku.

Atenska jedna vijest na list „Daily Mail“ od 21. t. mj. glasi: Vlast je kraljeva gotovo i prestala, osim u Ateni i u Petoponezu. U ostalim se je dijelovima Grčke narod priključio revolucijonarcima. Po Ateni su pribijeni ljetaci, u kojima revolucijonarci traže od kralja, da ili povuče mač ili da se odreče prijestolja. U slučaju, da se Venizelos odluči i drugdje gdje nastupiti kao vodja posebne vlade, nitko se ne će tomu protiviti.

Ostavka poglavice grčkog generalnog stožera.

Atena, 26. (D. u.) Poglavica generalnog stožera Moschopulos dao je svoju ostavku.

Posada otoka Krete za Solunske buntovnike.

Atena, 26. (D. u.) Reuter. Grčka posada na Kreti izjavila se je u prilog gibanja, koje je zavladalo u Solunu.

40.000 novih buntovnika?

London, 26. (D. u.) „Daily News“ javljaju iz Atene, da 21.000 pričuvnika iz Krete i 18.000 sa otoka Mytilene, Samos i Chio i sa drugih otoka kuša dospjeti sa parobrodima u Solun. Oblasti su kušale zadržati parobrod „Sira“ u Pireju ali ih je prijeteće držanje na brodu nalazećih se oružanih Krećana prisililo, da im dozvole nastavak putovanja.

Venizelos ostavio Atene.

Atene, 25. (D. u.) Reuter javlja: Venizelos je jutros u spremstvu admirala Kunduriotisa, više visokih časnika i svojih pristaša otputovao odavle, po svoj prilici na Kretu, otkuda će ići u Solun. Položaj je izvanredno ozbiljan.

Sukobi na Kreti.

Milan, 26. (D. u.) Prema „Corriere della sera“ su grčke oblasti poduzele potrebite mjere, da spriječe e bi se časnici i momčad priključili buntovnicima u Solunu. U četvrtak se je pobunila momčad nekog parobroda u Solunskoj luci te je parobrod predala revolucijonarnom odboru. U Kandiji su se demonstranti sukobili sa četama, te su imali nekoliko mrtvih i ranjenih. U Herakliji se je posada predala. Oružništvo se je pobratilo sa revolucijonarcima, koji tabore u Kaneji i Rethymnu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. t. mj. popodne. Od Pripjata do rumunjske granice biju se na mnogim mjestima ogorčeni bojevi, medju ostalim jučer na gornjem Seretu, u okolici Manajova i Harbujova. Neprijatelj se je žestoko opro našem napadaju. Mi smo vatrom odbili sve napadaje neprijatelja te zarobili 1500 Nijemaca i Austrijanaca.

25. t. mj. Zapadna fronta: Ništa važna.

Francuska.

Služb. izvj. od 22. rujna. Istočna vojska. Na Strumskoj fronti, u okolici Doiranskog jezera, običajni topovski boj. Medju Vardarom i Černom izjalovila se je žestoka bugarska navala. Nastavljajući svoje napredovanje u okolici Broda došle su srpske čete sve do okolice Vrbenija (3 km sjeverno Borednice, dakle nekoliko km sjeveroistočno Florine). U našim je rukama ostalo okolo 100 zarobljenika. Sjeverno Florine propala je neprijateljska navala u vatri francuske pješadije. Naše su čete pročistile čitavo područje sjeverno-zapadno Armenskoga (5 km zapadno Florine) te su nakon žilavih bojeva došle do visina, koje obvladjuju cestu iz Florine u Bitolj (Monastir).

Engleska.

Služb. izvj. od 22. rujna. 2 sata 45 časaka posl. podne. Južno Ancre smo tekom noći napredovali na fronti od 1600 m te smo zauzeli dvije linije jaraka medju Flersom i Martinpuichom. Naša se fronta vuče sada u ravnoj crti sjeverno Flersa i Martinpuicha. Prošle su noći prodrle naše čete u njemačke jarke južno Arrasa, zarobile su vojnika i zadale neprijatelju gubitaka. Sjeverno Neuville-St. Vaast smo zapalili jednu minu i zaposjeli njezin lijevak.

10 sati na veče. Danas je topništvo svuda pokazalo veliku djelatnost. Tijekom više sporednih bojeva poboljšali smo naše položaje i potisnuli naprijed naša odijeljenja u raznim smjerovima. Ljetala su bila vrlo djelatna. Tijekom zračnih bojeva bila su oborena 2 ljetala, a jedno je moralo da se uslijed oštete spusti.

Mezopotamija. — Fronta na Tigrisu. Ljetala su bombardirala neprijateljski ljetalački hangar na zavoju Tigrisa kod Shummana. Na Eufratskoj je fronti položaj miran. Valja u tom obziru spomenuti, da sadržaje posljednji turski službeni izvještaj fantastične navode, koji ne odgovaraju činjenicama.

Italija.

Rim, 23. t. mj. Djelomično uzduž čitave fronte samo djelovanje topništva, u dolini Astica, kao obično, osobito žestoka.

Na kraškom je zaravanku poduzeo neprijatelj u noći od 23. t. mj. jaku navalu proti najvažnijoj točki onomadne osvojenog položaja, uzvisini 208 južno od Nove vasi. Manjim je odjelima pošlo za rukom, da prodru u frontu naših jaraka, no žestokim su protunapadajem bili doskora opet izbačeni. U osvit zore obnovio je neprijatelj svoja naprezanja poti istim položajima te je istodobno poduzeo napadaj na uzvisinu 144 istočno od Tržića. Svagdje je bio najodlučnije suzbijen. Žestina, kojom su ovi uz velike žrtve po neprijatelja napadaji bili provedeni, svjedoči o važnosti, koja se pripisuje posjedu ovih obiju brežuljaka, koja nam služe kao uporište.

Neprijateljski je jedan ljetač bacao bombe na Montecchio Maggiore (južno od Vicenze), u okolici Misurine i na Monte Silf, a da nije počinio nikakove štete.

Domaće Vijesti.

Utrka na sklizalištu „Crvenog križa“. U nedjelju 1. oktobra biti će nagradno utrkivanje na sklizalištu „Crvenog križa“ (Urs di Margina ulica br. 16) pod upravom gosp. A. Tocigla. Nagrade su izložene u dućanu gosp. R. Bonyhadi u ulici Sergia. Tko se želi natjecati neka se upiše do nedjelje prije podne u posebnu za to dolučenu knjigu na sklizalištu samom. O nagradama će odlučivati posebni odbor pod predsjedničtvom Njez. preuzvišenosti Helene pl. Chmelarž.

Javna sudbena dražba. Dne 27. septembra 1916. u 3 sata poslje podne obdržavat će se dražba na licu mjesta u ulici Campo Marzio (na uglu ljekarne Rodinis) brijačnica sa svim odnosnim predmetima.

Iz Trsta.

Slovensko dječje zabavište kod Sv. Ivana u Trstu posjećuje sada 157 djece. Zabavište, koje se sada nalazi u gradskoj upravi, je prenovljeno i u zdravstvenom obziru preuredjeno. Djeca dobivaju u zabavištu i objed. Na zavodu je namještena kao voditeljica gosp.a Antonija Germekova i gosp.ca Viktorija Grgičeva kao učiteljica. Broj je djece visok, te će se zavod imati raširiti.

Raspust vodstva tršćanske inženirske zbornice bio je odredjen sa strane namjesništva, koje je izručilo vodjenje poslova namjesništvenom gradjevnom nadsavjetniku Hugu Rudan, kojemu je u pomoć dodijeljen odbor članova zbornice.

Gorička slovenska gimnazija. Dne 2. listopada otvorit će se u Trstu tečaji za namještenje za one djake, koji bi se u mirno doba upisali na c. kr. slovensku državnu gimnaziju goričku. Toga će se dana vršiti upisivanje od 10 do 12 sati prije podne u ulici S. Giorgio 3-I (blizu trga Lipsia).

Duhan. Tršćansko je namjesništvo zabranilo gostioničarima, kavanarima itd. prodaju cigara i cigareta. Zabrana je vrlo umjesna, jer su nekoji prije običavali nakupiti velike množine duhana te pravili dobre poslove sa cigaretama, što su ih sami pravili. Time je bio oštećen ne samo erar, već i trafikanti.

Iz Hrvatske.

Nadvojvodkinja Izabela, supruga vrhovnoga vojnoga zapovjednika, feldmaršala nadvojvode Fridrika stigla je prekjučer u Osijek, gdje će pregledati vojne bolnice i ratne dobrotvorne institucije. Nadvojvodkinja je svečano dočekana, i i grad je iskićen zastavama.

Dolazak nadvojvode Leopolda Salvatora u Zagreb. Povodom boravka Njeg. ces. i kr. Visosti Nadvojvode Leopotda Salvatora u Zagrebu obdržavat će se dne 4. listopada u 7 i pol sati u večer svečana predstava u kr. zem. hrv. kazalištu. Izvodit će se ulomci iz opere „Kavalir s ružom“ sa apotheozom u slavu imendana Nj. Veličanstva kralja.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 270
od 26. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Starkel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Fregatni liječnik u pričuvi Dr. Mahoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Razne Vijesti.

Bitka na Sommi u bioskopu. Londonski dopisnik švedskog „Aftonbladeta“ piše, da je onomad u Londonu prvi put prikazan jedan veliki film, u kojemu se prikazuju izvjesne epizode iz strašne bitke, koje evo već toliko bjesne na Sommi, poprištu najnovije francusko-engleske ofenzive. Kako veli ovaj neutralni dopisnik ovaj se snimak znatno razlikuje od mnogih ranijih engleskih ratnih filmova, koji su snimljeni negdje u „debeloj pozadini“, a kojima je bio cilj da mlade ljude oduševe za stupanje u vojsku, dok još nije bila uvedena opšta vojna obaveza. Naime dopisnik uvjerava da se na ovom snimku na prvi pogled vidi da je on vjeran i istinit snimak pravih ratnih operacija, neki put i suviše vjeran u svojoj strahoti... Ovim filmom neće baš biti oduševljene majke, žene i sestre engleskih ratnika. Vidi se nedogledna ravnica, na kojoj sem nekih žalosnih ostataka od kuća i drveća vidite samo rovove, lijevke od granata i žičane prepreke. Vidi se strahovito bombardovanje njemačkih rovova, nad kojima vise čitavi oblaci dima od šrapnelskih eksplozija. Vide se engleski džinovski topovi na poslu, zarobljeničke sprovode, poljske bolnice i municijone kolone. Najzad se vidi jedan engleski pješački napad, za koji dopisnik veli da je valjda najuspjeliji (ako se tako za ovu strahotu smije reći), najrealističniji i prema tome najgrozniji snimak što ga je dala ratna kinematografija. Vide se pješaci u rovu u svojim čeličnim šljemovima spremni za skok. Daje se znak za juriš... Vojnici se penju iz rova da izadju u „brisani prostor“. Medju prvima jedan časnik, ali on ne stigne ni da se ispne preko grudobrana. Dohvati ga kuršum, on širi ruke, zine i sruši se poledjuške natrag. Kolika je cinična savršenost moderne tehnike. Ona omogućava da londonski cifta, poslije dobrog ručka, a u očekivanju večernjeg piva, komotno izvaljen u svojoj fotelji, može svojim očima da gleda smrt na bojištu. No film nam pokazuje i više. Vidimo engleski lanac, gdje pretrčava brisani prostor, mnogi padaju. Stižu pred njemačke žičane prepreke. Očajno mlataranje kundacima po njima, rad makaza i ručnih granata. Padaju, samo padaju. Tu film prestaje, a tako je i najbolje, jer se na nekojim mjestima već mogu opažati čitavi brijegovi engleskih lješeva.

Nov Edisonov ratni pronalazak. Senzacijonalni pronalazak, kojim bi se u buduće onemogućilo svako ratovanje dolazi naravno iz Amerike. Izumitelj je Edison, koji je novom svom pronalasku dao ime električnog rata. U golemim krugovima oko utvrdjenih položaja postavili bi se jaki električni akumulatori, koji bi razvijali neprestanu struju od vrlo velike napetosti. Posebnom jednom mašinom, u kojoj leži čitava tajna Edisonovog pronalaska, spojile bi se sve tačke u bedemu ove električne obrambene linije. Ko bi se usudio približiti ovoj zoni, bio bi s mjesta ubijen. Ovaj se izum Edisonov proteže takodjer i na zračne bojeve. Aeroplani bili bi snabdjeveni posebnim aparatima, koji bi razvijali struju u stanovitom okrugu. Neprijateljski lijetač, koji bi se neoprezno približio ovoj zračnoj zoni, strmoglavio bi se s mjesta na zemlju. Jedino je žalosno u ovom poduzeću, što je Edison izjavio, da će staviti ovaj izum na upotrebu tek poslije svjetskog rata, pa i nećemo imati prilike da ga vidimo na djelu. Zanimljivo bi bilo znati, je li ovaj izum opasniji po neprijatelja, ili onoga, koji ga upotrebljava! Svakako je savršenstvo tehnike i onako moderni rat već učinilo dovoljno strašnim i bez ovakvih pronalazaka.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Tri dana ne bi zaručnika, četvrtog dodje. Klara ga pozva u svoju sobu. Tu govorahu dugo i dugo na samu. Odilazeći bio je Topolković vanredа blijed, Lucije nije ni vidio, ni vidjeti smio.

Lucija je opet išla za svojim poslom, ali bijaše tupa, sumrtva. Niti je pitala, što oko nje biva, nit što se u svijetu radi. Govorila nije gotovo ništa, ali lica joj se posvema izobraziše. Neko mračno ozbilje pojavi se na njima, ni u snu nije bilo oko tih ustiju smijeha, stiskala ih je kao da su od gvoždja, gledala je preda se kao kip od kamena; samo za tihe noći plakaše i plačući šaptaše u mrak:

„Oče moj! Primi ovu žrtvu od kćeri svoje!“ Majka je tješila, ali ona nije slušala majke. Od prezira bi joj zadrhtnule usne i rekla bi hladno:

„Šutite, majko, ne treba mi utjehe! Gledajte, da se skoro udadem.“

Jedan jedini put bijaše s Topolkovićem na samu. Zaručnik htjede izmaknuti za Klarom, al ga Lucija zaustavi:

„Gospodine Topolkoviću!“ viknu, „ostanite ovdje!“

„Što želite, Lucijo?“

„Vi ćete me oženiti?“ reče djevojka podnimivši ruke.

„Ma — da, Lucijo! Čemu to pitanje?“

„Dobro. Da nijeste moj zaručnik, rekla bih vam, da ste zlotvor.“

„Ali — moja strastvena ljubav — oprostite, andjele moj!“

„Šutite, ne treba mi riječi. Odgovarajte samo.“

„Hoću.“

„Kad će biti naše vjenčanje?“

„Kada? — — Za mjesec dana.“

„Dobro. Vi ćete meni zapisati svoj imetak, ako prije umrete nego ja, je li?“

„Da, ali — — kako vam je to na pamet došlo?“

„Onako. Ali što će biti, ako ja prije vas umrem?“

„To nije moguće!“

„Odgovorite! Što će biti?“

„Što bi bilo?“

„Reći ću vam ja. Vi ćete pol svoga imetka momu ocu zapisati.“

„Lucijo! Lucijo! Čemu te misli?“

„Hoćete li? Recite brzo!“

Zaručnik izvalivši oči uzmaknu i zapenta:

„Hoću! Hoću!“

„Dobro. To se mora pismeno narediti, a ja vam se kunem, da ću vam vjerna biti, dok budem živa.“

Svečanost zaruka bude obavljena, za četrnaest dana imalo je biti vjenčanje. Prvi put bi Topolković ozvan s Lucijom. Zaručnik pripovijedaše, kako je udesno uredio stan, a Lucija je govorila s njim o tom do najtanjih potankosti. Htjela je i vidjeti stan, nu na to nije zaručnik pristao, jer da je želi iznenaditi. Isprave o imetku imao je na dan vjenčanja predati ocu. Više no ikad posjećivala je Lucija zabave, koncerte i kazalište i pri tom se smijala glasno. Dospje osmi dan prije vjenčanja, a baš je bio oglašen maškarni ples u reduti. Djevojka htjede svakako poći, ali bez krinke.

„Valjda ćete mi dozvoliti,“ reče zaručniku, da se prije svatbe još jedamput sita naplešem?“ Zaručnik prista.

Točno u sedam sati dodje njegova kočija po Luciju i njezinu mater. Usto posla krasnu kiticu i ispriku, da će nešto kasnije doći na ples, jer da ima posla sa svojim odvjetnikom radi onih isprava, Lucija neka medjutim slobodno pleše. Vesela lica stupi djevojka s materom u dvoranu, samo u zakutcima njezinih ustiju opažao si neku gorčinu, da si mogao podvojiti o iskrenosti veselja. Čevrljala je puno, pače razdraženo. Plesala je kao mahnita, da su joj lica sijevala, a od časa do časa popila bi jednim mahom čašu ledne limunade. Klara bijaše blažena, te je primala sa svih strana čestitke radi dobre partije.

„Gdje je Topolković toli dugo?“ upita Klara u jedamput kćer.

„Ne znam,“ slegnu Lucija ramenima, „valjda ima posla za vjenčanje. Doći će. Al vidi, majko. Onaj modri domino pri stupu ne miče se s mjesta i gleda u me kao zmija. To je čudno, dosadno.“

„Ne gledaj ga! Valjda kakov tajni adorateur, koji se srdi, da mu se ispred nosa udaješ.“

„Bit će tako. Sad ide kotiljon. S Bogom, majko! Evo gospodina poručnika. Molim, gospodine, povedite me prije kredenci. Vruće mi je. Hoću čašu limunade, ali da je hladna.“

„Al, gospodično, vi ste vrući.“

„Molim, nikakva prigovora,“ nasmija se Lucija.

Figure kotiljonske rasplitahu se hrlo. Kao bura letahu parovi po glasbi „walzera“, a medju njima i Lucija, kojoj uvojci skakutahu oko glave kao zmije. Dodje izbor gospodja. Tad pogleda Lucija po dvorani; tu joj zape oko na modrom dominu. Trznu se, nasmjehnu se, podje ravno k dominu, prikopča mu na prsa papirnatu zvijezdu. A on se pokloni, nerekav ni riječi, i uhvati Luciju. I zavrti je dva puta oko sebe, a stisnuv ju gvozdenim rukama k svojim prsima poleti hrlo, bijesno dvoranom, da joj nesta poda ispod nogu, da joj nesta daha, da su se svijeće vrtile oko nje kao divlji ognjevi.

„Dosta! Dosta!“ izdisaše djevojka drhćući i pade kao bez sebe na bližnju stolicu. A domino osta pred njom stojeć i zurio je nepomično u djevojku.

„Tko si ti, masko?“ upita Lucija, „reci mi ime svoje?“

„Sutra!“ odvrati joj domino promijenjenim glasom, pokloni se i ode iz dvorane.

Već bješe ponoć minula, društvo poče pomalo ostavljati dvoranu.

„Topolkovića ne će biti,“ reče Klara zabrinuta, „lijepa li zaručnika! To je sramota.“

„Istina,“ potvrdi djevojka, „al ne marim. Ti znaš, da ga ne ljubim. Ali sutra ću saznati ime modrog domina. Ajdemo, majko! Otac je sam.“

Mati i kći ostaviše dvoranu, a Topolkovićeva kočija poveze ih opet kući.

Lucija klonu u tvrdosan, ali ni u snu nije imala mira od modrog domina. Vazda stajaše pred njom slijedeći je svojim oštrim, neumoljivim okom. Kušala je odaljiti se od njega, ali bijaše pokovana kao u čarobnu kolu, bilo joj je kao zvijeri, koju je oko ljutice začaralo. I kad se u kasno jutro probudi, ponajprije pomisli na domino. Djevojka nije ni sama znala, zašto je taj čudnovata pojav toli živo zaokuplja; bijaše to nešto od radoznalosti, nešto od straha.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 443.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·— u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 28. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Bitka na Sommi traje.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

U području Petroseny-a došlo je samo na brdu Tluisiul do bojnog dodira sa Rumunima. Kod Nagyszebena (Hermannstadta) se bojevi vrše povoljno za nas. Na Sedmogradskoj istočnoj fronti se bore naše sigurnosne čete na više točaka. U području Bistricivare smo odbili rumunjske napadaje, a sjeverno Kirlibabe i u okolici Ludova ruske napadaje. Dalje prama sjeveru nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Nema većih bojeva. Na kraškom zaravanku stoje dijelovi naših položaja od vremena do vremena kod jakom vatrom topništva i bacala mina.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 27. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Nastavak bitke sjeverno Somme doveo je jučer opeta do vanredno jakih topničkih i ljutih pješadijskih bojeva. Izgubili smo izbočeni kut kod Thiepvala. Na obim stranama Courceleite je neprijatelj nakon mnogih udaraca punih gubitaka konačno predobio zemljišta. Dalje istočno bio je odbijen. Izuzevši zaposjednuće sela Guedequet nije mogao da iskoristi uspjeh od 25. t. mj. Njegove žestoke navale iz Lesboeufsa i iz fronte od Morvala do južno Bouchavesnesa smo djelomično u boju na blizu krvavo odbili. Južno Somme su se kod Vermandovillersa i Ehaulnesa izjalovili francuski napadaji sa ručnim granatama. Jučer i prekjučer smo u zračnom boju oborili na Sommi 6 neprijateljskih ljetala, a drugo jedno jučer u Champagni.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Položaj je nepromijenjen.

Fronta nadvojvode Karla: Sjeverno od Karpata nema nikakvih važnih dogodjaja. Novi bojevi u odsjeku Ludowa su za Ruse opeta svršili neuspjehom punim gubitaka.

Bojište u Sedmogradskoj.

Naša je navala kod Hermannstadta dobro napredovala.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Opetovali smo napadaje sa ljetalima i zrakoplovima na Bukarešt.

Macedonsko bojište.

25. t. mj. su istočno prelaza Pres bili postignuti novi uspjesi. Istočno Florine smo odbili neprijateljske navale. Jučer su bugarske čete navalile na Kajmakčalanu protiv neprijatelja, koji se je spremao da navali, baciše i proganjaše ga te zaplijeniše 2 topa, više strojnih pušaka i bacala mina.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Protunavalom smo odbili ruske čete, koje su napale naše položaje, što se nalaze 12 km istočno Hamadana.

Kaukaska fronta.

Na lijevom smo krilu odbili protunavali na bajunete neprijateljsku nenadanu navalu na naše jarke.

Bugarski ratni izvještaj.

Šofija, 26. (D. u.) Službeno izvještaj. Glavni stan javlja:

Na macedonskoj smo fronti u bajunetnoj navali osvojili neprijateljske jarke kod kraja Orovnika. U okolici sela Bissaderi i Armensko poduzeli smo protunavalu na tri neprijateljska bataljuna, koji su u neredu započeli uzmicati. Istočno Florine odbili smo tri francuske navale, kod česa je neprijatelj pretrpio velike gubitke. Nakon 10-dnevnih neprestanih bojeva, tijekom kojih je čitava srpska drinska divizija poduzimala najžešće navale protiv visina Kajmakčalan, navalile danas u cik zore naše čete krepko srpsku diviziju, te su ju na čitavoj fronti presilile na uzmak. Borba traje vrlo uspješno po nas.

U Dobrudži nema promjene. Naše se čete smještaju u položaje, do kojih su došle.

Brzojavi.

Zračni napadaj na Englesku.

London, 26. (D. u.) Službeno se javlja: Prošle noći i jutros je 7 neprijateljskih zrakoplova napalo jugoistočnu i sjeveroistočnu obalu te sjeverni Midland. Glavni su njihovi ciljevi bili industrijska središta sjevernog Midlanda. Do sada se nije javilo o kakvom oštećenju tvornica ili nasada vojničke važnosti. Na više su mjesta bile razrušene ili oštećene manje kuće. Kako se javlja bilo je ubijenih 29 osoba.

Boj u zraku.

Berlin, 27. (D. u.) Službeno se javlja: 26. t. mj. prije podne bila je ljetalačka stanica kod jezera Angern ponovno ali uzaludno napadnuta od 2 ruska ljetala. Našim je obrambenim ljatalima uspjelo, da nad jezerom Angern zametnu boj sa jednim ljetalom te da ga nakon kratkog boja obore, dok je drugo ljetalo, oštećeno od topovske vatre, pobjeglo u smjeru prama Runoe.

Antanta i mir

Haag, 26. Francuski i engleski poslanik izjaviše nizozemskoj vladi, da bi Francuska i Engleska smatrala svaki pokušaj koje neutralne države, da posreduje za mir kao neprijazan čin. Govori se, da je ista izjava bila od Francuske i Engleske predana i vladama drugih neutralnih država.

Ruski vojskovodja u Dobrudži

Beč, 27. Prema bernskom Bundu vodi ruske čete u Dobrudži general Saiončkovski. Prije toga rata bio je on zapovjednik 37. pješ. divizije 18. vojnog zbora, kasnije pako jednog pričuvnog vojnog zbora u vojnoj skupini generala Ivanova. Carevim ukazom bijaše Saiončkovski 23. lipnja 1915. radi svoje hrabrosti pred neprijateljem povišen od gen. poručnika na generala pješadije.

Most kod Črnavode oštećen.

Pariz, 27. (D. u.) „Temps" doznaje iz Bukarešta: Za vrijeme njemačkih zračnih napadaja bio je pogodjan most, što kod Černavode vodi preko Dunava. Bombe su ali nanijele samo neznatnu štetu.

Japanska pomoć.

Geneva, 26. „Gaulois" misli, da je putovanje jednog mikadovog nećaka u Rusiju u svezi sa pomoćnim četama, koje bi Japan imao da otpošlje, u slučaju da bi položaj Rumunjske bio zdvojan.

Neprijateljske klevete.

Berlin, 26. „Norddeutsche Allgm. Zeitung" piše: U posljednje vrijeme širi antantino novinstvo vijest, da je Njemačka uvrstila u svoju vojsku podanike tudjih država. To se osobito tvrdi obzirom na belgijske podanike. Naravno, da su sve te vijesti bez temelja. Očito je, da se takovim vijestima hoće, da smanje u očima neutralaca snagu njemačke vojske te da se u neprijateljskom pučanstvu digne podjarenje i vlastitu silu.

Novi engleski vojni pohod u Perziji i Mezopotamiji?

London, 26. List „Morningpost" javlja: Pripreme za novi engleski vojni pohod u Mezopotamiji i Perziji. Očekuje se na obim frontama važne odluke.

Grčki razarač prešao buntovnicima.

London, 26. (D. u.) „Daily Telegraph" javlja iz Atene: Torpedorazarač „Lonchi" zapustio je brodovlje, da se priključi nacionalistima. Zapovjednik grčke posade u Krfu i mnogo časnika otputovalo je u Solun.

Ljet iz Soluna u Bukarešt.

Bern, 27. U Bukarešt izaslani posebni izvjestitelj lista „Petit Parisien" brzojavlja: Francuska ljetala, koja su se uzdigla bila u Solunu, doplovila su ovamo u dobrom stanju. Ljetači, koji su preletjeli preko Sofije, i bacali na nju bombe, prevalili su 600 kilometara, od toga 350 kilometara preko brdina.

Ministarsko vijeće u Ateni.

Pariz, 27. (D. u.) Havas javlja iz Atene: Kralj je prije podne došao u kraljevsku palaču, te je odmah pozvao ministarskog predsjednika i ministra mornaričkog ministra, s kojima je dugo vijećao. Na to je primio ministra vanjskih posala. Za na veče je sazvano ministarsko vijeće.

Odstup poglavice grčkog generalnog stožera.

London, 27. (D. u.) Reuter javlja iz Atena: Vijest o odstupu poglavice generalnog stožera, Moschopulosa, je preuranjena.

Venizelos na Kreti.

London, 27. (D. u.) „Daily Cronicle" doznaje iz Atena: Venizelos će prilikom svog dolaska na Kretu izdati proglas, u kojemu će izjaviti, da se postavlja na čelo narodnog pokreta e bi vladi i kruni dao posljednju priliku, da se postave na stranu većine grčkog naroda. Neće biti proglašena nikakva izjava o odstavljenju kralja. Venizelos će na čitavom otoku odrediti opću mobilizaciju u interesu narodne obrane. Pred odlaskom iz Atena, je Kunoriotis položio službu kraljevog generalnog pobočnika.

London, 27. (D. u.) Reuter javlja iz Atena, da je Venizelos prispio na Kretu.

Nova ministarska kriza u Grčkoj.

Bern, 27. List „Temps" javlja, da u Ateni drže novu ministarsku krizu neizbježivom. Da se uklone poteškoće kod novog sastava, govori se, e će biti pozvane oficijelne ličnosti, koje ne pripadaju parlamentu. Kralj Konstantin ne će dalje produljivati svoga boravka u Ateni. Kraljevska bi palača imala biti zatvorena.

Grčka jedna pukovnija odvedena kroz Bugarsku?

Genf, 27. „Echo de Paris" javlja: Bugari su odveli iz blizine Florine grčku 33. pukovniju, da ne padne u ruke četvornom savezu.

Rumunjski vojni ataše u Ateni uapšen.

Genf, 26. U Ateni je uapsilo francusko-englesko redarstvo, prema vijestima listova iz Lyona, rumunjskog vojnog ataššeja Cretseana, jer je bio okrivljen, da je s osobama, koje su išle na ruku opskrbi njemačkih podmornica provijantom, stajao u bližim odnošajima. Cretseano bje zadržan u engleskom poslanišstvu te kasnije izručen rumunjskom poslanišstvu, koje ga je spremilo u zatvor.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Službe izvj. od 23. t. mj. Kaukaska fronta. U okolici jugozapadno Gumišhana su naše predstraže napale pomaknutu neprijateljsku stražu, baciše ju, te zadaše Turcima teške gubitke. Zaplijenile su oružja i municija. Znatan dio neprijateljskog tabora smo zapalili, jer ga nijesmo mogli odnijeti. — Crno more. Kod luke Eregli su naše torpedovke uništile tri parobroda i više jedrenjača sa ugljenom.

Francuska.

Paris, 24. Tečajem jučerašnjega dana bila je njemačka zrakoplovna služba živahnija nego li obično. Francuske su eskadre na velikom dijelu fronte izazvale prave bitke u zraku. Izvojevale su velike uspjehe i održale neosporivu nadmoć nad protivnikom. Na fronti na Sommi bilo je 29 bojeva u zraku. Oborili smo 4 njemačka zrakoplova, jedan u šumi Vauxa, dva je pilot Guilemere oborio zapaljena i to broj 17. i 18., dok se je četvrti strmoglavio južno od Mizerai. Sjeverno od Estreesa, u predjelu Peronne, prisilili smo četiri neprijateljska zrakoplova, da se spuste u svojim linijama. Potvrdjuje se, da je oboren jedan dalnji njemački zrakoplov, koji je bio teško pogodjen, dne 22. o. mj. izmedju Mizerai i Villers Charbonel. Dalje na jugu oboreno je izmedju Chaulnesa i Avera 6 njemačkih zrakoplova. U zrakoplovnom boju izmedju četiri naša zrakoplova i grupe od 6 njemačkih zrakoplova jedan se je sav u plamenu stropoštao na zemlju; drugi se je srušio kod Licourta, treći kod Parvillesa; kod četvrtoga se vidjelo, kako se je, kod Mercelle-Pote razvaljen spustio na zemlju; peti i šesti bio je oboren od jednoga te istoga zrakoplovca. U boju, koji se je razvio izmedju jedne francuske eskadre i grupe od 6 njemačkih zrakoplova, srušio se je jedan zrakoplov u predjelu Andechva u franceske linije. U predjelu sjeverno od Chalonsa srušio se je sav u plamenu neprijateljski zrakoplov Fokkerova sustava blizu francuskih linija, dok je drugi bio očevidno ozbiljno oštećen. U predjelu Verduna oborili smo hicima na zemlju vatrom iz puščanih strojeva neprijateljski zrakoplov Fokkerova sustava okomito u njemačke linije. U Lotaringiji progonio je francuski zrakoplovac protivnika 20 klm. daleko u njemačke linije i prisilio zrakoplov, da se morao spustiti na zemlju. Drugi se je njemački zrakoplov stropoštao u šumi Gremece. U Vogezima spustila su se dva njemačka zrakoplova nakon boja s jednim francuskim zrakoplovom na neobičan način okomito u svoje linije. U noći na 24. o. mj. naši su zrakoplovi bacili 46 komada tanadi od 12 cm. i 4 komada od 15 cm. na tvornice u predjelu Rombacha i Diedenhofena. Satnik Beaushamps i poručnik Deaucorte uzdigli su se svaki na svojem zrakoplovu oko 4 sata u jutro i bacili bombe na tvornice u Essenu. Iza lijeta od 800 km. naši su se zrakoplovi neoštećeni opet povratili. Tri su se daljnja neprijateljska aeroplana, ozbiljno pogodjena, stropoštala.

Pariz, 25. septembra. Sjeverno od Somme opet je započela bitka na francusko-engleskoj fronti svom žestinom. Francuska je pješadija pošla oko podneva na navalu i ponijela naše redove sjeveroistočno od Comblesa sve do južnih obronaka Fregicourta te osvojila čitavo, snažno izgradjeno područje, koje se prostire izmedju tog predjela i brežuljka 140. Selo je Rancourt takodjer palo u naše ruke. Istočno od puta u Bethune proširili smo naše položaje u dubljini od jednoga kilometra. Visina sjeveroistočno od Bouchavesnes bila je zauzeta jurišem i postignut na jugoistoku brežuljak 130. Dalje prema jugu osvojili smo više sustava jaraka u blizini sjevernoga dijela kanala, koji se pruža od puta u Bethune do Somme. Broj neranjenih zarobljenika nadilazi dosad 400.

Služb. izvj. od 25. rujna. Istočna vojska. Na desnom brijegu Strume su Englezi nastavili svoje navale sjeverno jezera Tahyno. Jedno je francusko odjeljenje u tom području zauzelo jarke i učinilo mnoštvo zarobljenika. Naše je topništvo razvilo veliku djelatnost medju jezerom Doiran i Vardarom. Žestoko opstreljavanje Doirana sa strane našega topništva prouzročilo je požare. Na našem lijevom krilu nastavljamo na cijeloj liniji naše prodiranje. U okolici Broda su srpske čete stigle do graničnog gorskog grebena kod Krusograda. Nakon žestoke borbe je francuska pješadija osvojila sjeveroistočno Florine prve kuće u Peloraku te je nastavila svoje prodiranje sjeverno Florine. Zapadno su Rusi u navalama osvojili visinu 916, koju je neprijatelj jako učvrstio. U toj je okolici naša vatra odbila bugarske protunavale. Jugozapadno Florine su francuski izvidnici poduzeli niz smionih poduzeća protiv bugarskih odjeljenja, koja su dolazila iz Bikliste.

Italija.

Rim, 24. septembra. Na trentinskoj fronti ustraje neprijatelj u dolini Ledro kod svojih pokušaja diverzije. Dne 22. smo septembra natrag bacili neprijateljsku četu sjeveroistočno od Lenzuma (?) i doline Astica. U svit zore dne 23. t. mj. bili su naši iza žestokog topniškog opstreljavanja brda Monte Cimone uslijed dvijuh jakih neprijateljskih eksplozija prisiljeni, da se povuku na po prilici 100 metara daleko od vrhunca brda. Na ostavljeno je mjesto uperena zaporna vatra našega topništva. U dolini Valsugana opetovao je neprijatelj u večer dana 22. t. mj. svoje napadaje na Monte Civaron, no bio je odmah suzbijen. U gornjoj dolini Cordevole osvojio je jedan od naših odjela smjelim naskokom promaknut jedan prema vrhuncu Siefa položaj i natjerao branitelje u bijeg. Na drugim dijelovima fronte topniško djelovanje. Za odgovor na opstreljavanje Cortina d'Ampezzo i okolice Misurine po neprijatelju sasuli smo kolodvor u Sillianu i željeznicu na dolini Drave bombama. Na kraškom zaravanku ponovno je žestoko navalio neprijatelj prošle noći na naše glavne položaje na koti 208 i 144, no nije, hvala nepopustljivoj budnosti i čvrstom otporu naših četa, postigao nikakovih uspjeha.

Rumunjska.

Služb. izvj. od 23. t. mj. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Jugozapadno Dorna Watre je naša navala napredovala. Naše su čete napredovale i u gorama Kalimon (Kolemon). Na ostaloj fronti čarkanja medju patrulama.

Južna fronta: U Dobrudži topovska paljba. Na našem je lijevom krilu djelatnost dosta živahna. Svršila je neprijateljskim uzmakom. U bici, koja je svršila 20. t. mj., bili su neprijateljski gubici veliki. Na fronti jedne jedine divizije smo našli 5000 pušaka.

24. rujna. Na sjevernoj i sjeverozapadnoj fronti samo neznatno čarkanje. Zaplijenili smo 2 strojne puške i 140 momaka. Na južnoj fronti obustavio je neprijatelj svoj uzmak te je zaposjeo utvrdjene položaje. Naše su čete prisilile na bijeg različita odjeljenja na desnom krilu.

Političke Vijesti.

Odstup von Jagowa? Kako „Köln. Volkszeitung" javlja, po svoj je prilici preuranjena glasina o predstojećem odstupu drž. tajnika u vanjskom ministarstvu von Jagowa, koja je glasina proširena u parlamentarnim i diplomatskim krugovima. List uvjerava, da gosp. v. Jagow neprestano uživa neograničeno povjerenje drž. kancelara.

Briga za Bukarešt.

Tri su mostobrana podigli Rumunji s one strane Dunava, da bi potpuno ovladali rijekom i da bi se učvrstili u Dobrudži, ti su mostobrani Tutrakaj, Silistria i Cerna Voda. Prve dvije oslone tačke već su u rukama njemačko-bugarskih četa a od Cerna Voda dijele napadače još samo nekih 20 kilometara. U Bukareštu mora da su s toga teško zabrinuti. Cerna Voda bila je već u toku ranijih balkanskih ratova snabdjevena poljskim utvrdjenjima, već se tada mislilo na to, da ona treba da omogući rumunjskim četama iznenadni prepad preko Dunava prema Dobrudži i Bugarskoj. Poslije pada Silistre Cerna Voda je posljednji brzi dunavski prelaz, prelaz kojim se služi važna željeznička pruga iz Bukarešta za pristanište Konstanca. Ako padne i Cerna Voda, onda je presječen put, koji vodi od Dunava moru, a Konstanca je odvojena od svoga zaledja kao glava kad je odsjeku od trupa. S toga se može smatrati, da će Rumunjska, potpomognuta od svojih ruskih prijatelja, napeti svom snagom, da održi Cernu Vodu. Možda će sad stupiti u akciju i rumunjska dunavska flotila, da pokuša da spase posljednju oslonu tačku na Dunavu. Dunavska flota rumunjska sastojala se 1912. godine iz četiri monitora i osam pomoćnih čamaca, ali se čuje, da je ona od tada pojačana sa još četiri monitora i osam izvidničkih ladjica. Pošto su upravljači Rumunjske vršili oružanja u najvećoj tajnosti, to se danas malo zna o tome kakve su vrste ta pojačanja. Moguće je, da su prosto rumunjske pomorske torpednjače premještene za službu na Du-

navu. Pomenutih osam izvidničkih ladjica, jesu stražarski brodovi vrlo male zapremine, gradjeni u Njemačkoj. Možda će Bugari u toku svojih borbi oko Dunava naići na jedinu ruminjsku podmornicu, koja je gradjena na brodogradionici poznate talijanske tvornice „F. I. A. T.“ u Speziji. Ova je podmornica tek od skora, nezna se tačno kojim putem i načinom je prenešena u Rumunjsku. Na ovu malu rječnu flotu sada u Bukareštu polažu velike nade, naime očekuje se, da zahvaljujući njoj protivnik neće moći da nadje dovoljno prelaza na Dunavu, da bi mogao prijeći u staru Rumunjsku i zagroziti Bukarešt. Ne zna se kakove je mjere preduzela Bratianova vlada radi moderniziranja mnogohvaljene središnje tvrdjave i prijestolnice. U toku ranijih balkanskih ratova Bukarešt nije imao unutarnji tvrdjavni pojas. Samo je bio projektovan takav pojas, provizorno izgradjen, a isto tako još jedan drugi obranbeni red iza spoljnog pojasa utvrdjenja. Objam pojasa ovih forova cijeni se na nekih 78 kilometara. Prvobitno postrojenje tih osamnaest forova datiraju još iz sedamdesetih godina minulog stoljeća. No svakako da su od toga vremena utvrdjenja popunjena mnogobrojnim opkopnim kulama i intervalskim oklopnim baterijama. Još 1913. godine hvalila se rumunjska štampa, kako tvrdjava ima 65 oklopnih kula za topove od 13 i 15 centimetara, preko 70 opkopnih lafeta i vrlo jaku glavnu rezervu od preko 300 poljskih i dalekobojnih oružja. Sa tako silnom obranom, govorili su oni, Bukarešt je jedna od najjačih tvrdjava na svijetu i isto tako nezauzimljiva kao — Anvers. Ali svjetski rat već je u samom svom početku izrekao svoju smrtnu presudu nad tobož nezauzimljivim Anversom. A kakve li će sreće biti Bukarešt? Bar uzbudjeni rumunjski narod, koji naglo napušta prijestolnicu, kao da nema odveć veliko povjerenje u svoj rumunjski Anvers. Poslije onoga, što smo vidjeli na Tutrakanu i Silistri, bit će, da je ovo nepovjerenje potpuno opravdano.

Domaće Vijesti.

Molba za dane žrtvovanja. Predsjedništvo podružnice Crvenoga križa u Puli, kao mjesni odbor za predstojeće dane žrtvovanja prigodom imendana Nj. Veličanstva od 4. do 8. listopada u korist c. k. austrijske zaklade za udove vojnika i siročadi, nemoćnike i društva za pobijanje sušice, razašilje zapovjedništvima, oblastima, zavodima i poslovnicama odnosne pozive i numerirane sabirne arke i prijavnice, sa molbom, da iste stave u kolanje i najdalje do 10. listopada društvenoj pisarni, S. Policarpo br. 204, skupa sa sabirnim arcima i ubranom svotom izruče. Osim toga razdijelit će se u istu dobrotvornu svrhu sabirne škrabice sa odgovarajućim im napisom, a od 4. do uključivo 10. listopada ubirati će gospodje od Crvenog križa na trgu Kustoca u jednom naročitom šatoru dalnje darove za dane žrtvovanja i prodavati takodjer ostale patriotičke znakove.

Labin. Danas, kad se toliko piše i raspravlja, da bi se moralo uvesti u uredima i uopće u javnomu životu pravilna imena svih mjesta, a potiče nas na to, prva vojnička oblast, nije moguće razumjeti, zašto se piše Brovini a ne Brovnje, Chermenizza a ne Kremenica, Vlacovo a ne Vlahovo itd. Svako, koji je bio samo jedamput u ovim stranama, mogao se je uvjeriti, da su to eminentno hrvatski krajevi i da su spomenuta sela čisto hrvatska, jer u njima nema a ma baš nijednoga pravoga, ni „skuhanoga“ Talijana. Talijanska gospoda nisu se nikad brinula za taj narod; nisu mu dala škola; tjeraše ga iz same labinske crkve, gdje mu polagano, svake godine, oteše po koju funkciju. Pred pet šest godina pjevalo se još na zornicama: „Poslan bi andjel Gabrijel“ i „U sej vreme godišta“. Došli sami talijanski (tridentinski svećenici), pa nijesu pustili onom predobrom puku pravo, za koje se nije iz plahosti bunio. Vikati treba i galamiti! Drukčije ne će s nama računati. Labinska je općina vrlo čudno sastavljena. Ima tamo desetak mjesnih općina, koje nijesu godine i godine zastupane u općinskom vijeću. Labinski je municip protjerao još godine 1897. (?) seoske raprežentante i delegate iz burne sjednice, te se oni od tada ne vraćaju na općinske sjednice. A kako se tolikim brojem podopćina vlada? Municip ima u svakom selu svoje delegate kao komesare, te i njih vode više manje za nos.

Iz Hrvatske.

U prostorijama Hrvatske Eskomptne Banke u Zagrebu obdržavala se je dne 25. rujna o. g. konstituirajuća glavna skupština Prve hrvatske tvornice ulja dioničkog društva u Zagrebu. Dionička glavnica ustanovljena je sa 500.000 K.

Godišnjica smrti Andrije Fijana. Dne 26. rujna 1911. preminuo je u Zagrebu veliki hrvatski umjetnik Andrija Fijan, ravnatelj, a kasnije i intendant, te je vrlo zaslužan za hrvatsku pozornicu, na kojoj je sudjelovao punih tridesetosam godina. Prvi put stupio je kao šestinski učitelj 27. ožujka 1873. u Kukuljevićevoj „Poturici“ a zadnji put dne 7. siječnja 1911. u Bakrovoj „Josephini“. Od tada je poboljevao i dne 26. rujna umro. Prigodom godišnjice njegove smrti bile su danas u utorak u 9 sati prije podne zadušnice u župnoj crkvi sv. Marka, koje je odslužio g. Hugo pl. Mihalović. Prisustvovali su pokojnikovi rodjaci i drugo općinstvo. Od kazališta su bila prisutna gg. Treščec i Bach.

Nestašica duhana. U Zagrebu se već od duljeg vremena osjećala nestašica cigareta i duhana. U zadnje dane ova je nestašica postala gotovo posvemašnja, jer je rijetko u kojoj trafiki naći duhana i cigareta. A i ono, što još imade, to su samo cigarete najfinije vrsti, a i tih je malo. Na nekojim trafikama izložene su table, kojima se upozoruje, da nema nikakovih cigareta ni uopće duhana. Pušači su radi ovih prilika na velikoj muci, a i vlasnici trafika ne manje su nezadovoljni.

Konjski apetit u Zagrebu. Izašla je interesantna statistika, koja pokazuje kako rapidno raste potrošnja konjskoga mesa u Zagrebu. Dok je prvoga mjeseca ubijeno tek 25 konja, kolju ih sada preko osamdeset, a kane i skoro i petu mesnicu otvoriti. Do sada je u pola godine ubijeno 319 konja.

Iz Dalmacije.

Zapljenja imanja. C. k. zemaljski sud u Zadru odredio je zapljenu pokretnog i nepokretnog imanja Obrada Vulinovića i Bratiškovaca obćine skradinske, na osiguranje državnog traženja naknade za štetu, počinjenu izdajničkim djelom.

Dražba pokretnina. Na javnoj sudskoj dražbi u Dubrovniku bile su rasprodane pokretnine družtva „Srbska Zora“, koje je bilo raspušteno od vlasti.

Preminuo uslijed rana. U vojničkoj bolnici u Ljubljani preminuo je, uslijed zadobivenih rana na talijanskom bojištu, kapetan obalne plovitbe Baldo Škrabalo iz Pijavičina na Pelješcu. Bio je dobar, radin i vrijedan mladić. Laka mu zemlja, a ucviljenim roditeljima saučešće!

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabralo se u Drnišu od društvenog povjerenika 55 K i 40 para. Podružnica u Komiži sabrala je K 1000. Novac je bio poslan izravno ravnateljstvu u Opatiju. Živili plemeniti darovatelj! Naprijed za Družbu!

Bilježnički ispit. Bilježnički kandidat iz Skradina g. Stevo Dragišić položio je prekjučer na prizivnom sudištu u Zadru s izvrstnim uspjehom bilježnički ispit.

Ispit zrelosti. Na muškom preparandiju u Arbanasima obavljeni su ispiti zrelosti u jesenskom roku, pod predsjedanjem odaslanika pokr. škol. vijeća prof. S. Ratkovića. Kandidat Vinko Dobronić proglašen je zrelim, a jedan privatist nije uspio.

Mast ili ulje. C. k. kot. poglavarstvo u Zadru izdalo je oglas, kojim javlja, da je obća potrošena kolikoća proizvoda od masti ili ulja odredjena do daljnjih odredaba ovako: za jednu osobu na sedmicu 120 grama masti ili ulja, ili 144 gr. sirove masti. Radnici, koji obavljaju teže radnje, imaju pravo na 150 gr. masti ili ulja, ili 180 gr. sirove masti.

Zapalilo se dijete. Javljaju iz Gruža, da se je mala Jozica Reljić Božova, u času kad joj se je majka odalečila radi kućnog posla, približila vatri i zapalila. Prenijeli su je u bolnicu, gdje je izdahnula u groznim mukama. Bile su joj dvije godine i pô. Otac joj je u vojsci.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 271
od 27. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Christel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Buzolić.

Gospodarstvo.

Financije. Visoka nas je financija prošlog tjedna često iznenadila. Ko preko noći objelodanjuju se poljetni obračuni, ko preko noći sastalo se generalno vijeće anglo-austrijske banke, a odmah potom izvanredna glavna sjednica te banke, koja je povisila svoju glavnicu od 100 na 130 milijuna. Ljubomornije no ikad prije paze se sada banke medjusobno, da ne zaostanu. Anglo-austrijska banka naći će sljedbenika; i druge će banke povisiti svoje dionice. Vlada uopće veliko izobilje novca. Obračuni Alpinskog montanskog društva i Praške željezne industrije spremili su javnosti razočaranje, a da su iznesene brojke ipak sjajne. Očevidno prikriva se dio ogromnih dobitaka, da se izbjegne porezu.

Ruska žetva zaostaje ove godine mnogo za lanjskom, a da je bilo prisiljeno na obradjivanje njiva do 460.000 zarobljenika. Ali što je to prama milijonima ruskih poljodjelaca, koji su pod oružjem? Vrlo je mnogo ruske zemlje ostalo ljetos neobradjeno.

Madjarsko obećanje ludom radovanje. „Tagespost“ piše: Objesiti morali bi se oni, koji su zamislili osnovu, da nas ratom izgladne. Jaditi se ne koristi, treba raditi i poduzeti što prije, da se nadoknadi izostatak uvoza žita iz Rumunjske što skorijim mjerama, moramo se obratiti na Madjarsku, koja je bila za mjesece kolovoz i rujan obećala 1 milijun kvintala žitarica, ali nije nam još poslala do samih 172.000 kv. Madjarskoj je vladi teško prikratiti svoje državljane, ali opći interes monarhije traži, da se ne čini razlike izmedju austrijskih i madjarskih državljana. Oboje prolijevaju svoju krv, oboje imaju pravo, da se pokrivaju ponjavom, kako se to bolje može... Odgovorni su, da se još nije provelo uredjenje ratne prehrane, razni kompetentni krugovi uprave i njihove mjere. Da nema žita, ne bi preostalo pomoći, ali organizacija je nedorasla, te je od sile, da se ju svim sredstvima odstrani. Madjarska je vlada diktatorski odklonula ustrajanje ureda za opskrbu čitave monarhije, kaošto je već učinila tako sa osnovom skupnog trgovačkog ureda i zajedničke trgovinske politike. Za više stvari, što su se dugotrpnim podnašanjem zakasnile, nema više lijeka, ali se ipak mnogo još toga dade urediti i spasiti. Mora se skrčiti preveliku slobodu raznih banaka i udruženja; treba spriječiti nepošteno obogaćivanje. Svagdanji se kruh mora porazdijeliti jednako i pravedno bez razlike izmedju bogatih i nebogih.

Razne Vijesti.

Ratni spomenik na Lovćenu. Od prilike prije dva mjeseca raspisan je natječaj radi izrade modela za spomenik „Uspomene osvojenja Jadranskog Gibraltara“, u čemu su imali pravo da učestvuju svi arhitekti, inžinjeri, vajari i tehničari, koji se nalaze u vojnoj dužnosti u predjelu od Njeguša do Dubrovnika. Natječaju se odazvalo svega 17 umjetnika sa preko sto nacrta. Izložbu tih nacrta priredio je u hrvatskom domu u Herceg-Novom akademski slikar Marko Rešica, koji je i sam u natječaju učestvovao i jedini je svoj nacrt spomenika izradio u gipsu. Na carev rodjendan izložbu je otvorio vojni generalni guverner u Crnoj Gori podmaršal pl. Weber u pratnji pet članova za ocjenu, koji su imali da izaberu odgovarajući nacrt za spomenik. Nacrt gospodina Rešica naišao je na opšte divljenje i odnio je jednoglasnom odlukom članova za ocjenu prvu nagradu. Spomenik je arhitektonsko-vajarske prirode i izradit će se od bijelog kamena sa urescima od crvenog kamena, bi će 16, odnosno 32 metara visok. Pošto će se spomenik nalaziti na vrhu Lovćena na visini od 1759. izradi će se on, da bi imao što većeg utiska, iz skoro sirovog materijala. Iz istog razloga izostavi će nepotrebne sitnice. Spomenik predstavlja genija pobjede i slave, koji sa šlemom na glavi i plaštom preko tijela, drži obe ruke spuštene na balčak mača, pa kao straža na Jadranima, baca svoj pogled na široko more i na izdajničku Italiju. Na balčaku će se nalaziti inicijalije F. J. I. a na samom maču povjesnički dan „II./I. 1916., koga su dana naše čete osvojile Lovćen. Genije će biti obavijen vijencem lavorike, koji će kao i svi napisi biti izradjen od crvenoga kamena. Spomenik će se moći s mora vrlo lijepo viditi, a svaka austro-ugarska zastava moraće ga pozdraviti.

Ugrožen francuski kapital u Rumunjskoj. U pariškim burzovnim krugovima vlada velika zabrinutost za sudbinu rumunjskoga kapitala Konstance, u koje je vrlo mnogo francuske glavnice investirano. Krasne kupališne naprave i hotele sagradila su isključivo francuska dioničarska društva. Mnogo zaselaka je vlasništvo pripadnika francuske kolonije u Bukareštu. Postoji bojazan, da će biti velike štete nastupom bugarskih četa i eventualnih borba u blizini glavnoga grada. Dionice francuskih društava, koje su svoj kapital uložile u Konstanci pale su posljednjih dana za trećinu svoje vrijednosti.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Mučeći se tom mišlju i pogadjajući sjedila je po podne u svojoj sobi. Jedan časak pomisli, da se je Topolković pošalio bio, al se brzo dosjeti, da su oči domina bile crne i žarke, dočim je nemili joj zaručnik imao blijede, mutne. U to donese služavka u sobu malen smotak i preda ga Luciji. Reče, da ga je poštar donio. Nestrpljivo pograbi ga djevojka i pogleda natpis. Tu je stajalo njezino ime upisano od nepoznate ruke. Srce joj nešta življe uzigra. Drhćući skinu ovitak.

Što to pade iz papira! Njezina slika! Uveo cvijetak sa crvenom vrpcom! „Isuse Bože!“ zavapi djevojka, tresući se na svem tijelu. „Ta tu sliku, taj cvijetak dadoh Vladimiru, kad je polazio u rat! Tko je to dobio, tko je to donio?“ Uzjarena pogleda dalje, nadje smotano pisamce. Hrlo ga otvori, vrisnu kao luda, zaglavinja i pade na stolac. Na uskrik doleti majka.

„Što je za ime Boga?“ zapita prestravljena, uhvativši djevojku za obje ruke, ali Lucija ležaše bez svijesti. Tad spazi Klara na podu pismo, dignu i preleti očima slijedeće retke: „Gospodično Lucijo! Vraćam vam, što ste mi nekad dali na put. Tada bijaše to moje, sada već nije. Dajte to onomu, za koga se morate radi svoje sramote udati, za koga se udajete i radi koristi svoje. Nemam prava koriti vas, prigovarati vam; ta bijah mrtav za cijeli svijet. Povrativ se u svoj zavičaj, vidjeh sve, čuh sve i požalih, da zbilja poginuo nijesam. Budite sretni, za me više ne pitajte. Modri domino, Vladimir Milković.“

Gospodja Dobranička zapanji se od strave i prepasti. Vladimir živ, Vladimir u Zagrebu! Čovjek, koji je poginuo u Madžarskoj, da je bio pod krinkom na plesu. Vladimir da je plesao s Lucijom! Sve to činjaše se gospodji groznom bajkom. To nije moguće. Tu valjda nekakav zlobnik ili zavidnik zbija grješnu šalu. Da, sve će to šala biti, reče si Klara, podje ka kćeri i poče je drmati. Djevojka progleda kao iz sna. Oči joj zurile u majku toli strašno, nepomično, kao kad ludjak u bjesnilu gleda u svijet.

„Lucijo, dušo, osvijesti se,“ tješila je mati, „što si se tako preplašila? Valjda ne vjeruješ, da je ta bajka istina, da je Vladimir živ? Mrtvi se ne vraćaju iz groba. To je zlobna šala. Ljudi se srde na nas; žao im je tvoje buduće sreće. To je bez sumnje pakost koje suparnice učinila.“

„Šuti, majko, šuti,“ odvrati djevojka kao bez svijesti, „varaš se; Vladimir je živ. To pismo jasan je svjedok; poznajem svaki potez njegova pera. Sjećam se njegovih očiju, razumijem sad, zašto me je strastveno stiskao na svoja prsa. Vladimir!“ kriknu djevojka skočivši na noge, i poče po sobi letjeti kao luda, „živ ljubljenik moga srca, on me se dotako, moja glava počivala je na njegovu ramenu. Oh Bože! Bože! poludit ću! A ja — zgažena, osramoćena, uništena, nevrijedna, da stupim preda nj. Ja, ja! propala djevojka! Majko! Majko! To je vaše djelo. Ubili ste me, izvadili ste mi srce.“

„Lucijo!“ planu Klara, „obuzdaj ludu svoju strast. Zar sam znala, da se je taj mladić, koga smatrasmo mrtvim izbavio?“

„Vladimire! Moj Vladimire!“ jecaše djevojka, „ti si kraj mene bio, mene se dotaknuo — ti žudjenje moje! Okrutniče! Ni riječi nijesi reko, tko si. Ni toli milosrdan nijesi bio, da grješnicu ispitaš za njezin grijeh. Oh to je okrutno. Ne, ne, ne, nije moguće. To je varka, obmana. Pravo govori majka, varaju me zavidnici!“ Djevojka skoči i istrgnu majci pismo, da ga i opet pročita. „Da, da, da!“ kriknu, „njegova je ruka, njegova, ona ista, koja me je slavila u žarkim pjesmama, sada me proklinje. Majko, vratite mi moju sreću, moju ljubav, moje srce. Vi ste mi to ugrabili — vi!“

„Lucijo! Jesi li poludila?“

„Nijesam,“ odgovori djevojka, „ja sam pri zdravoj pameti ha, ha, ha! pri zdravoj pameti.“

Zatim otvorivši ormar izvadi šešir i ogrtač.

„Šta ćeš, za Boga!“ upita Klara skočivši pred nju.

„Idem ga potražit. U cijelom gradu ću ga tražiti. Reći ću mu, da nijesam vrijedna njegove ljubavi, ali ću mu pripovijedati cijelu tu strašnu priču mojega života. Reći ću mu, da nijesam po svojoj volji, po svojem grijehu pala i postala nevrijednom, reći ću mu, da je spletka majka i sila zlotvora svemu tomu kriva.“

„Lucijo, ti si pobjesnila!“ kriknu Klara stavivši se pred vrata, „ti ne ćeš ni koraka iz kuće.“

„Moram ga naći, moram. Zavrgnut me može, mora, jer nijesam ja više za njega, al prezirati me ne smije, jeste li čuli, majko!“ osovi djevojka glavu i zapilji oči svoje u Klaru. „Vi to najbolje znate, da mi ne smije prezirati.“

„Nikamo ne ćeš! Lucijo, kćeri! Pomisli, što radiš! Odlučila si, žrtvovati se za oca, ti za Vladimira ne možeš poći. Po tom, što se je sbilo, možeš samo Topolkovićevom biti. Vladimir je za tebe mrtav. Hoćeš li javnim škandalom uzbuniti grad, da te ostavi i Topolković, da nam ne ostane od tebe, nego sramota, čije posljedice može samo udaja pokriti. Lucijo! Draga, slatka Lucijo, zaklinjem te živim Bogom u ime sijedoga oca, nemoj gubiti sebe, roditelja svojih! Gdje ćeš ga tražiti, gdje ćeš ga naći?“

Lucija spusti glavu, zamisli se. Zatim poče obučena amo tamo hodati po sobi, zaustavi se, podje opet, sjednu, pokri rukama lice i briznu od srca plakati.

„Lucijo! Kćeri! Nemoj!“

Djevojka joj mahnu rukom.

„Lucijo!“

„Majko,“ zapenta djevojka kroz plač, „molim vas, pustite me, pustite me na samu. Ne ću ga tražiti, ostat ću kod kuće. Pravo ste rekli, udat ću se, žrtvovat ću se; al tako vam Boga, ostavite me, da se naplačem, da se natugujem do smrti. Idite! Idite!“

Klara posluša kćer i udalji se namah, da naloži služinčadi, neka ne pusti Lucije iz kuće.

Sav Zagreb uzrujavao se silno, pripovijedajući si cio roman o Vladimiru Milkoviću, koji da je uskrsnuo od mrtvih, te kao grom iz vedra neba osvanuo u Zagrebu. Gatalo, preklapalo, primišljalo se koješta, ali ne bijaše sumnje, da se je živ povratio iz Madžarske, da je govorio s nekoliko znanaca i da je ostavio poštom grad te valjda otišao u Beč. Tetka Pavlina dokazivala je tu novinu vrlo opširno Dobranićevim, ne mareći ni malo za Luciju, kojoj je svaka riječ nožem u srce bila. „Došo, prošo, pa je dobro!“ govorila je dobra teta, „reci: „Hvala Bogu!“ draga Lucice; nijesi ti prva ni zadnja, kojoj se to dogodilo. Muža imaš na uzici. Budi pametna, drži se toga, jer, draga dušice — no valjda me razumiješ — koledar se ne šali; tvojoj udaji ne treba nego mala ceremonija popa, da i po imenu budeš, što u istinu jesi. Medju sobom možemo već tako govoriti.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 444.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 29. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Grčka u plamenu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Na gorskom grebenu Tulisuil, zapadno Petrosenya ljuti bojevi. Položaj je kod Nagyszebena ugodan. Rumunjske su protunavale ostale bez uspjeha. Na sedmogradskoj istočnoj fronti traju u predjelu Szekely-Udvarhely i južno visine Bistricara bojevi medju prednjim stražama.

Fronta nadvojvode Karla: Jugoistočno kuta, što graniči na tri pokrajine, sjeverno Kirlibabe, u području Ludowe i sjeverno Tartarskog klanca poduzeo je neprijatelj ponovne bezuspješne navale. Južno Lipnice dolne su njemačke čete uspješno prodrle naprijed. Palo je u naše ruke 130 Rusa i 4 strojne puške. Kod vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga su bojne sile generala pl. Marwitza nakon ljutih bojeva opeta osvojile posljednji dio prošle sedmice izgubljenih položaja, koji se je još nalazio u neprijateljskim rukama. Neprijatelj je imao varedno teške gubitke. Izgubio je na zarobljenicima 41 časnika i 2800 momaka, a na plijenu 1 top i 17 strojnih pušaka.

Talijansko bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji nema ništa osobita.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

26. t. mj. prije podne su neprijateljski letioci bacili mnogobrojne bombe na Durz, e da nijesu nanijeli osobite štete. Odmah su se u obranu digla 2 naša hidroplana; jedan od ovih, na kojemu je bio kao motrilac pom. kadet Bartha, a vodja ljetalački kvartirni meštar Haschke, prisilio je u zračnom boju jedan neprijateljski hidroplan, da se spusti na more, gdje ga je talijanski razarač zaštitio, te je proganjao drugi hidroplan, koji je bježao prema Brindisi, oborio ga je 40 milja od obale, te se je spustio kraj uništenog hidroplana. Motrilac, talijanski jedan pomorski časnik, bijaše mrtav, a pilot teško ranjen na glavi. Posljednji je bio uzet iz tonućeg ljetala, položen u naše ljetalo i prenešen u Durz.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Medju Ancre-om i Sommom su Englezi i Francuzi, nakon pripravljajuće vatre, koja je skoro nadmašila prema dosadašnjim iskustvima sve druge, ponovili svoje jake navale. Na većem dijelu fronte je naša nepokolebiva pješadija, poduprta topništvom i letiocima, pod zapovjedništvom generala pl. Arnima, pl. Hügela i pl. Schenka pobjedonosno odbila neprijatelja. Kod Thiepvala i istočno Feaucourta te Abbaye-a se ljuti boj još nije dovršio. Osobito su žestoki bili napadaji, što ih je neprijatelj poduzeo iz crte Morval-Bouchavesnes, te ih pod večer ponovio bez obzira na krvave gubitke pretrpljene kod prvog posve neuspjelog juriša. Odjeljenja, koja su prodrla, smo odmah bacili iz naših linija. U malenim djelovima položaja sjeverozapadno Rancourta i istočno Bouchavesnesa mogao je neprijatelj da se drži. Naši su letioci oborili jučer 7 ljetala, od kojih 4 u području Somme. Maleno jato neprijateljskih ljetala, koje je doletjelo preko nizozemskog područja te se preko istoga takodjer i vratilo, je bezuspješno napalo Alost. Kod nekog engleskog napadaja sa bombama na Bruselj bilo je porušenih 15 kuća, ubijeno 13, i ranjeno 28 Belgijaca.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Lakotom smo odbili slabije ruske napadaje na Aa-ji (zapadno Rige) kaošto i medju Mladziol-om i jezerom Marocz. U izvještaju od 22. t. mj. spomenute izgubljene djelove naših položaja kod Korytnice je jučeranšnja posve uspjela protunavala četa generala v. Marwitza nakon teških bojeva opeta zauzela, te je preko njih postigla druge uspjehe. Izjalovište se svi neprijateljski pokušaji, da nas opeta bace. Ruski 4. sibirski vojni zbor pretrpio je prema vijestima naših četa takve gubitke te je skoro uništen. Zarobili smo 41 časnika i 2800 momaka te smo zaplijenili 2 topa i 17 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: Da poboljšamo položaj pomakli smo naprijed naše linije zapadno Folw-Krasnolesije (medju Zlotom Lipom i Narajowkom), zarobili smo 130 Rusa i zaplijenili 4 strojne puške. Protunavale nijesu imale uspjeha. U Karpatima je neprijatelj navalio na više mjesta te je bio djelomično bačen tek nakon bojeva iz bliza. Sjeveroistočno Kirlibabe su protunavale još u tijeku.

Sedmogradsko bojište.

Kod Hermannstadta vrše se uspješni, tvrdokorni bojevi.

Balkansko bojište.

Na frontama nema nikakvih dogodjaja osobite važnosti. Naši su letioci bacili ponovno velike bombe na Bukarešt, koji na više mjesta gori još uslijed posljednjeg napadaja.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 27. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu čarkanja. Na lijevom krilu bijaše napadajući neprijatelj suzbit uz gubitke.

Egipatska fronta.

31. kolovoza su naša ljetala bacila eksplozivne bombe na skladišta i na željeznicu u Port Said. Vidilo se je, da su više puta uspješno pogodili.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Brzojavi.

Antantin ultimatum grčkoj vladi?

Lugano, 27. (D. u.) Prema „Secolu" piše atenski list „Neonasty", da misle alijirci predati grčkoj vladi ultimatum, kojim će zahtijevati da se tekom pet dana navijesti Bugarskoj rat ili pako potpuno razoružanje, otpust časnika i vojnika te predaju vojnog materijala i željeznica alijircima. Ultimatum bit će utemeljen time, da bi inače grčka vojska bila beskorisna i alijircima, kaošto je dokazao vojni zbor u Kavali, pogibeljna.

Grčka odlučila rat proti Bugarskoj?

Lugano, 28. (D. u.) „Secolo" i „Tribuna" donose iz Atene, da je grčka vlada odlučila rat proti Bugarskoj i Njemačkoj. Do jučer na večer nijesu mogli niti grčko poslanišvo u Rimu niti talijansko spoljašno ministarstvo potvrditi vijesti. „Agenzia Stefani" javila je samo iz Atene, da su general Moschopulos i 500 časnika upravili na grčkog kralja adresu, da zatraže bezodvlačno napuštanje neutralitete. Moschopulos je još uvijek poglavica generalnog stožera. Medju pučanstvom vlada mir.

Grčka navijestila rat Bugarskoj?

Lugano, 27. „Secolo" prima iz Atena i Bukarešta iste brzojavke, prema kojima je grčka „narodna vlada" protiv kraljeve volje dotično bez njegova znanja več navjestila rat Bugarskoj. Grčka vojska, da je već započela neprijateljstva. Narodna vlada je potpunoma sastavljena. General Sarrail je već poduzeo mjere, kako će uvrstiti u antantinu vojsku 26.000 momaka, što ih vodi Kristopulos.

Amerikanski poklisar u Berlinu putuje u Ameriku.

Kopenhagen, 27. (D. u.) „Berlingske Tidende" javlja: Amerikanski je poklisar u Berlinu, Gerard, odlučio uslijed brzojava Washingtonskog državnog odijela, da prati svoju suprugu na putu u Ameriku.

Uspjeh njemačkih podmornica.

Berlin, 28. (D. u.) Njemačka je podmornica potopila 23. rujna u Sjevernom moru 11 engleskih ribarskih ladja. Druga je podmornica istoga dana potopila na ulazu u Kanal 4 belgijske maune. Njemački mornarički zrakoplov napao je 27. rujna otok Oesel sa dobrim uspjehom.

Grčka krstarica priključila se alircima.

Atena, 28. (D. u.) Reuter javlja: Grčka krstarica „Hydra" priključila se je brodovlju sporazuma. („Hydra" je stara obalna oklopnjača, gradjena g. 1889. sa 4880 tona.)

Venizelos u Kaneji.

Atene, 28. (D. u.) Havas javlja: Parobrod „Atroilos", na kojemu se nalazi Venizelos i admiral Kunduriotis, prispio je u Kaneju. Pučanstvo te civilne i vojničke oblasti Kaneje priredile sjajan doček. List „Kairi" javlja, da su Grci u Nikosiji (Cipar) zaključili, da se priključe vojsci narodne obrane.

Japanska revolucija proti Kini.

Amsterdam, 27. t. mj. Newyorški list „World", koji stoji veoma blizu Washingtonskim vladinim krugovima, saopćuje, da u državnom departementu sa brigom očekuju dogodjaje, koji imaju da dodju. Bojazan Amerike raste, jer je Japan stavio Kini zahjeve, koji bi morali lišiti Ameriku kineske trgovine. Amerikanski izvozni savez traži, da vlada poduzme korake, kako bi izbjegla takvoj katastrofi. Medju diplomatima ne podaju se nikakvoj obmami glede toga, što Japan traži u Kini. U Kini vlada, prema jednoj vijesti iz Pekinga, velika zabrinutost. Japanci traže djelomično zaposjednuće južne Mandžurije i istočne Mongolije po japanskom vojuištvu te namještenje japanskih vojničkih i redarstvenih instruktora. Dolazak ministra izvanjih posala u Peking kao da je znak skrajnje ozbiljnosti položaja.

Kreta u rukama buntovnika.

Pariz, 27. „Journal" javlja, da je 7000 Krećana, a da nijesu naišli na otpor, prodrlo u Kaneju, zaposjelo javne zgrade iz kojih je protjeralo oblasti, te je imenovalo privremeni odbor, da vrši državne poslove. U Kaneji sakupljene grčke čete pridružile su se, izuzev 1 pukovnika i 25 časnika te nekoliko momaka, revolucionarcima. Sada stoji pod oružjem 30.000 Krećana, koji su isključivi gospodari otoka.

Stavnje trajno nesposobnih godišta 1870. do 1875 u Njemačkoj.

Monakovo, 28. „Münchener N. Nachrichten" javljaju: Naredbom pruskog vojnog ministarstva bila je odredjena stavnja „trajno nesposobne momčadi godišta 1870.—1875. Medju one se ubrajaju svi izvježbani momci tih godišta, koji su za vrijeme mira bili proglašeni „trajno nesposobnima" kaošto i oni, koji su podvrženi pučkom ustanku i istih godišta bilo proglašeni „trajno nesposobnima".

Trgovačka podmornica „Bremen" u Americi.

Berlin, 27. Prema vijesti listova prispjela je druga njemačka trgovačka podmornica „Bremen" 25. t. mj. sretno pred New-York.

Rotterdam, 27. Iz New-Yorka se javlja, da se je 25. t. mj. poslije podne njemačka trgovačka podmornica usidrala u Montank-Point. Podmornica će privremeno biti smještena u opsegu utvrda Novog Londona. Sumnja se, da će podmornica unići u luku New-York.

Ugarski državni sabor.

Budimpešta, 27. t. mj. Početak sjednice u 10¼ prije podne. Kuća podijeljuje predsjednihu ovlast, da povodom kraljeva imendana dne 4. oktobra podastre čestitke kuće na podnožje prijestolja. Iza toga se nastavlja rasprava obzirom na izvješće ministra predsjednika glede izvanrednih moći za vrijeme rata.

Grof Karoly (neodvišnjak) izjavlja: Ugarska je žitnica centralnih vlasti, a ipak ne može vlada da se pobrine za potrebe vlastite zemlje. Skupoća je usko spojena sa ratom, no u Njemačkoj su se znali sklonuti na veliku skromnost, i upravo tomu imade se zahvaliti, što je ondje opskrba jedne obitelji poskupila tek za 96, a kod nas za 220 postotaka. Neka se prodaja življa koncentrira. Bilo bi uputno, da vlada u tajnoj sjednici dade informacija glede zaliha živeža. Uopće bi trebalo radikalne promjene na svim područjima.

Markgrof Pallavicini (neodvišnjak) drži najvećom pogriješkom činjenicu, što su usljed mana u pitanju opskrbe živežom siromašniji slojevi puka više taknuti nego li bogataši. Traži rekvizicija svinja.

Grof Apponyi izjavlja, da moraju bez sumnje velike pogriješke biti povodom, što su u agrarnoj Ugarskoj cijene živeža općenito kud i kamo više nego li one u Njemačkoj. Kani li vlada sav kompleks pitanja o živežnim namirnicama združiti, neka taj posao povjeri mužu izvan stranaka i nepristranomu. Govori za žestoku borbu proti alkoholizmu kao i za opširne mjere za zaštitu matera te preporuča osobite mjere glede nijege dojenčadi.

Polonyi (izvan stranaka) svraća pozornost ministra unutrašnjih poslova na prilike galicijskih bjegunaca, zatočenih u gornjougarskim županijam.

U 4 sata prekida se sjednica i nastavlja u 4½.

Juriga (Slovak) govori o manama kod pitanja glede opskrbe živežom.

Ministar trgovine barun Harkany odgovara na interpelaciju grofa Esterhazyja glede naplate ratnih podavanja.

Polonyi spočituje budimpeštanskoj gradskoj upravi, da se sve njezino djelovanje osniva na sklapanju dugova, te da je njezino gospodarstvo lakoumno i prljavo.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

26. t. mj. popodne. Neprijateljsko je jedno ljetalo tipa Ilija Muromec osvanulo nad kolodvorom Hinzenberg i bacilo 27 bombi od po 2 puda, no sve nijesu prouzrokovale nikakove štete. U okolici južno od Dvinskog okrenulo se je jedno od naše topniške vatre pogodjeno neprijateljsko ljetalo i počelo se spuštati. Opazilo se je, da je ljetalo kod spuštanja u neprijateljske linije bilo umotano u crni dim.

Iza žestoke je topniške paljbe poduzeo neprijatelj u jakosti dviju bataljuna juriš na naše jarke u okolici sjeverno od jezera Koldičevski, no bio je uslijed naše odlučne vatre uz velike gubitke suzbijen. Izmedju naših i svojih je jaraka ostavio mnogo mrtvih i ranjenih.

27. rujna. Zapadna fronta: Na fronti mjestimični bojevi izvidnica. Do večega sukoba došlo je na brijegu Tirulske močvare južno od Rige. Sa ostale fronte ništa važna.

Engleska.

London, 25. t. mj. na večer. Južno od Ancre svuda smo s uspjehom napali neprijateljske linije te zavojevali frontu 6 milja pred Comblesom i Martinpuchom u dubljini iznad jedne milje. Zauzeli smo utvrdjena sela Morval i Lesboeufs te više linija jaraka. Selo Morval leži na visinama sjeverno od Comblesa te je tvorilo sa svojim podzemnim jarciua i žičastim zaprijekama strašnu utvrdu. Posjed je tih dviju sela velikoga vojničkoga značenja. U istim on prekida neprijateljske sveze sa Comblesom. Zarobili smo mnogo neprijatelja te zaplijenili mnogo strojnih pušaka i ostalog ratnog materijala. Neprijatelju smo zadali teških gubitaka. Naši su gubici u razmjeru prema uspjesima maleni.

Italija.

25. t. mj. Na trentinskoj fronti veoma živahno djelovanje neprijateljskog topništva, na koje je naše snažno uzvraćalo. Nekoliko je metaka palo, a da nije počinilo nikakove štete, na Alu (dolina Lagarina). Naša ofenziva izmedju Avisa Vanoi (Cismon) bila je ovjenčana novim i sjajnim uspjehom. Popodne dne 23. septembra osvojiše naši alpinci na juriš 2456 metara visoki vrhunac Cardinala (sjeveroistočno od Cauriola). Protivnik, koji se je tvrdokorno odupirao, ostavio je na ozemlju sijaset mrtvih, a u našim rukama nekoliko zarobljenika. Snažno opstreljavanje neprijateljskih teških topova, koje je iza toga započelo, nije naše sprječavalo, a da ne bi stečenih položaja jako učvrstilo. Vatra neprijateljskog topništva na Cortina d'Ampezzo i Misurina još traje. Naše je topništvo opstreljavalo kolodvore u Toblachu i Silianu. Prošle je noći prošlo jedno od naših upravljivih zrakoplova, koje je spretnom manovrom izmaklo potragama neprijateljskih reflektora, preko kolodvora u Dottogliano-Skopo na Kras i velikim uspjehom opstreljavalo rasegnute željezničke pruge. Zrakoplov se je neoštećen vratio u naše linije.

26. t. mj. U dolini Astica sprječava naša uspješna zaporna neprekidna topniška vatra proti vrhuncu brda Cimone svaki pokušaj neprijatelja, da se ondje ustali i učvrsti. Na izvoru rijeke Vanoi nastavio je jučer neprijatelj žestoko topniško opstrijeljavanje naših položaja sjeveroistočno od Cauriola, a da ipak nije mogao uzburkati žilavog otpora naših. U gornjem dijelu doline Cordevole bili su odbijeni sve žešći i žešći protunapadaji na položaje, koje smo mi dne 23. t. mj. zaposjeli na obronku Siefa, uz teške gubitke po neprijatelja. Na ostaloj fronti djelovanje topništva. Naše su baterije prouzrokovale eksplozije i požare u Pescosti (dolina Corvare, istočno od Collfuschg), dok su protivnici bacili nekoliko granata na predgradja Gorice. Neprijateljski su ljetači bacali bombe na Grigno i Cismon (dolina Brente). Jedan mrtav, nekoliko ranjenih.

Rumunjska.

Služb. izvj. od 24. t. mj. Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Kod brda Kaliman prodiremo dalje. Zarobili smo 73 vojnika i zaplijenili 1 strojnu pušku. Istočno Sibije (Hermannstadta) smo navalili na neprijatelja te ga odbili, kod česa smo zarobili 4 časnika i 300 momaka te zaplijenili 5 strojnih pušaka. U dolini Jiul djelomična poduzeća. Neprijatelja smo bacili natrag. Zaplijenismo 2 strojne puške. Na toj smo fronti do sada zarobili ukupno 48 časnika i 6836 momaka. — Južna fronta. Na Dunavu obojestrana topovska paljba. U Dobrudži je naše lijevo krilo napredovalo. Zarobili smo 1 časnika i 53 momka.

25. t. mj. Sjeverna i sjeverozapadna fronta. U dolini Jiul odbili smo više neprijateljskih napadaja. Na ostaloj fronti borbe izvidnica. Na južnoj fronti u Dobrudži bojevi pojedinih odjela. — Zračni napadaji. Jedan je Zepelin prošle noći prispio u Bukarešt i bio odanle odalečen našim topovima. Putem je bacio tri požarne bombe, a da nijesu imale učinka.

Politički testamenat kralja Carola.

(Amanet na samrtničkoj postelji.)

U „Leipziger Tagblattu" jedan bivši rumunjski dvorski činovnik, koji je napustio Bukarešt neposredno pred objavu rata Austro-Ugarskoj, priča o posljednjim željama sijedoga kralja Carola, što ih je ovaj vladar na samrtničkoj postelji, u prisustvu starog Petra Carpa, izrazio svome sinovcu, sadašnjem kralju Ferdinandu:

„Prije podne imao je kralj strašan napad, koji mu nije davao da diše; svi smo bili u najvećoj brizi. Odmah je sazvan liječnički konzilijum, koji je donio odluku, da se smjesta pozove prijestolonasljednik Ferdinand, koji se je nalazio na jesenjim manevrima u Konstanci. Istovremeno je izvještena i vlada, da se mora računati sa skorom smrću staroga kralja. Isto veće prispio je prijestolonasljednik i odmah je pohitio samrtničkoj postelji svoga sijedoga strica. Kralj, koji je usprkos strašnih bolova, pretrpljenih prilikom jutrašnjeg napada, bio

pri potpunoj svijesti, odmah je naredio, da se prijestolonasljednik pusti k njemu. Pored kraljeve postelje nalazio se, kao uopće stalno tih tragičnih dana, Petar Carp, koji je onih časova bio kralju još mnogo više nego li vjeran savjetnik. Osim toga bila je tu i pokojna kraljica, a, na naročitu želju kraljevu, pozvat je i ministar-predsjednik g. Bratianu.

Kralj je pružio ruku svome sinovcu i odmah mu je rekao, neka se vazda osjeća onim što jeste, — Nijemcem i Hohenzollerncem. Tada je govorio o političkim maksimima, koji su doprinijeli, da je Rumunjska iz neznatnih početaka postala ugledna evropska država. A ti su, veli on, maksimi bili: čvrsto naslanjanje na Njemačku i Austriju. On zna, rekao je, da su jake struje na poslu, da poremete prijateljstvo Rumunjske sa njenim starim saveznicima, ali on se od svoga nasljednika pouzdano nada, da će umjeti da stane vješto na put tim snagama. Nikada neka on ne dozvoli, da Rumunjska postane igračka u rukama slavoljubivih i neskrupuloznih političara. „Vidim, da mi se remeti moje životno djelo, znam da se dovodi u pitanje spokojstvo zemlje, jasno vidim, da me možda samo moja smrt štiti od gorke čaše — da se poslije više od četrdesetgodišnje vladavine odreknem krune", rekao je drhtavim glasom starac. No, da je do toga došlo, produžio je, on se ni časa ne bi predomišljao, već bi se sto puta radje odrekao same krune, nego li da postane izdajnikom prema svojim prijateljima. Kralj je tražio od svoga sinovca, da mu toga časa, na samrtničkom odru, obeća, da će se držati tih njegovih savjeta. Zatim se sijedi starac porazgovarao duže vremena sa Bratianom, pa je u njegovom prisustvu izdiktirao jednom tajnom sekretaru svoju posljednju volju. Ova je završavala željom, da Rumunjska nikada ne napusti staze mudre obazrivosti, da radi shodno ugovorima, što ih je on sa svojim savjetodavcima zaključio sa prijateljskim silama, pa neka zauzme onako političko držanje, koje će odgovarati dostojanstvu Rumunjske, a kakvom je Rumunjska do sada imala da blagodari za svoje blagostanje. Bratianu je tada obećao kralju, da će prijestolonasljednika stalno potpomagati na tome putu, koji i smatra mudrim i pametnim. Kralj Carol je još naredio, da se osim njegove pomenute posljednje volje, sastavi još i naročiti zapisnik o cijelom ovom sastanku, koji potpisaše svi prisutni. Poslije kraljeve smrti, ovaj je zapisnik predan državnom arhivu.

Domaće Vijesti.

O pokojnom predsjedniku pomorske vlade Antunu Dellesu piše „Smotra Dalmatinska": „Nakon duga bolovanja, preminuo je 16 o. mj. u Davosu gdje bijaše otišao da traži sebi lijeka, Antun Delles, predsjednik c. kr. pomorske vlade. Antun Delles rodio se u Trstu 13 septembra 1863 i to svrši s odlikom gimnazijske nauke god. 1881, da se za tim posveti pravnim naukama na sveučilištu u Beču. 11 marta 1886 povrati se u Trst, i stupi u državnu službu kao vježbenik kod pomorske vlade. Tu ostane nekih šest godina, a god. 1892 pregje na Ministarstvo trgovine kao koncepist. Poslije dvije godine bi ovdje promaknut na tajnika-zamjenika, a god. 1898 na tajnika; godinu zatim u septembru 1899 postade odsječnim savjetnikom, te mu je povjereno upravljanje predsjedništvenim uredom Ministarstva trgovine. God. 1901 postade ministerijalnim savjetnikom, te su mu povjereni odsjeci za plovidbu i lučke radnje. Trst, njegov rodni grad, pozdravi ga god. 1908 kao upravljača pomorske vlade; a nakon godinu dana u junu 1909 Antun Delles bi imenovan predsjednikom pomorske vlade. I ovdje, kao i svuda, pokazao se sasvim dostojan povjerenja starješina svojih; ne samo što je sjajno obavljao svoju službu, nego što je u doticaju sa strankama znao živjeti u najboljim odnosima i steći njihovo povjerenje. Na ovom mjestu, bistrinom svog uma, energijom željezne volje, mnogo je korisna uradio, te, kako je neko već zgodno istaknuo, pod njegovim vodstvom, a osobitim njegovim interesovanjem, izvršila su se niz naše obale, koje je on svom svojom slavenskom dušom volio, znatna djela na korist pomorskog napretka. Anton Delles bio je čovjek obdaren krasnim sposobnostima, otvorene pameti i neumorne ustrajnosti u nauci i radu. Premda se bio posvetio upravnim granama, sa osobitim obzirom na trgovinu i pomorstvo, on bijaše veoma nadaren ljubitelj jezikâ, te je uz zemaljske jezike poznavao francuski i engleski, pa je najvećom lakoćom i sigurnošću te jezike govorio i pisao. Bio je čovjek neobična kova, koji je svojim radom ostavio duboka traga na polju naše trgovačke mornarice i našeg prometa u opće, te je našem ekonomskom napretku znatno pripomogao. Bio je čovjek plemenita srca i blage ćudi, pa su ga ljubili i štovali ne samo činovnici njemu podložni, već svi koji su imali prigode da s njime dodju u dodir. Radi toga njegovu preranu smrt oplakuje i njegov rodni grad i cijela naša zemlja. Za neobične njegove zasluge Njegovo Veličanstvo bijaše ga odlikovalo, prvom redom željezne krune II. razreda, pak komendom reda Franje Josipa sa zvijezdom na vrpci kolajne za vojničke zasluge i ratnom dekoracijom. Bijaše osim toga odlikovan i mnogim stranim redovima".

Iz odvjetničke komore. Zaključkom dd. Trst 25. septembra 1916., br. 444/16, tršćanske odvjetničke komore za Trst i Istru bio je gospodin Dr. Mirko Vratović, odvjetnik u Puli imenovan u smislu § 28. sl. h) Odv. R. općim zamjenikom pokojnoga odvjetnika Dr. Giulio de Baseggio u Puli.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 272 od 28. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Kapetan Titz.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Kovàts.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Koliko živu biline i stabla. Ima vrsti gliva, koje su tako sićusne, da ih nije razabrati prostim okom. U nekoliko se sati razviju, pa izginu. Druge glivice živu samo par dana, neke po koji tjedan. Uopće može se o bilinama kazati, da savršenije medju njima dosegnu takodjer višu starost, i to često vrlo poštovanu dugovječnost. Tako se je n. pr. ustanovilo o više stabala, da moraju brojiti više od 2000 godina i da uza sve te silne godine bacaju ipak novih grana. Uz brijegove rijeke Senegal rastu hlebovna stabla, o kojima se misli da im je i 6000 godina. U Kaliforniji nailazi se na mamutstabla, kojima je od 3 do 4000 godina. U njihovoj se prastarosti slaže i gorostasnot njihova: visina od 115 m, to jest od tri četiri zvonika postavljenih jedan na drugoga; a okolo panja mjere od 17 do 23 metra, tako da bi se u njihovoj nutrinji lijepo smjestila oveća soba. Takve starosti ni objama ne dosegne dub, koji je bio sveto stablo starih Perzijanaca, židova, Grka, Rimljana i Germana, koji su ga pjevali u svojim pričama i bajkama. Ali ipak se za stalno znade o dubovima od 1000 godina i o drugim od 6 i 800 godina. Slavenska lipa preživi takodjer na svojoj grudi svojih 10 stoljeća. U prašumama traje život stabala duže, nego li u uzgojenim šumama, te i borovi dosegnu u njima visine od 40 i 50 m. uz 500 godina starosti. Kesten, koji se je raširio po Europi od g. 1576. je sa 80 ili 100 godina već star, te mu sgnjiju žile i posuši vrhunac.

Grčke iskopine na Chiesu. Grčki arheolog Kuruniotis nastavio je na svojem rodnom otoku Chiosu novim iskapanjima. Naišao je na jednu gradjevinu od ostatke gradjevine iz 5. ili 6. stoljeća sa mnogo sarkofaga. Profesor Karo pridružio se naučenjaku, pa zajedno istražuju natpise na ovim arkofagima.

U austrijskim se gostionama ne će više davati kruha. Namjesnik za Donju Austriju je izdao naredbu, po kojoj se u gostionama i krčmama počamši od 25. rujna 1916. ne smije gostima više davati kruha uz jelo. Pod zabranu spada ne samo običan hljeb nego i tako zvani graham i dvopek, i globa za prekršitelje naredbe dosiže svotu o 2000 K. U težim slučajevima i 5000 K ili 6 mjeseci zatvora. Gostima se ne brani jesti kruh, kojega su sa sobom donijeli. Zabrana se ne proteže na dobrotvorne zavode, zemaljska skloništa, tamnice i logore, pensionate i radničke iskuhavaone, niti na putnike i željezničke ili brodske namještenike. Za krčme, u kojima se hrani siromašni svijet, izdavati će se iznimno posebne dozvole za prodaju. Državni ured za prehranu. Službeno se naviješta, da će se za egzekutivu u pitanjima aprovizacije osnovati u okviru austrijskoga unutarnjega ministarstva državni ured za prehranu, koji će stajati pod posebnim vodstvom. — Povišica službenih tarifa. Dne 1. oktobra stupa u Austriji na snagu povišica poštanskih i brzojavnih tarifa, a u najskorije će vrijeme doći na red i povišica telefonskih pristojba. Kako se u službenoj motivaciji kaže, ova je povišica znatna. Od 1. oktobra morat će se u Austriji na pisma do 20 grama težine stavljati marke od 15 filira. Za listove teže od 20 grama plaća se 5 filira više za svakih 20 grama. Peštanske će dopisne karte odsada stajati 8 filira, a za sve druge karte iznosit će pristojba za marku 10 filira. Jednako sa površine pristojbe i za tiskanice, novčane listove, za poslovne papire, za rakete i tako dalje. Dohodak se od većih poštanskih pristojbi u Austriji računa na jedno 90 milijuna kruna godišnje. Kod brzojava plaćala se do sada pristojba od 6 filira za jednu riječ. Odsada će se plaćati 8 filira.

Za novinske brzojave u Ugarskom i Bosnom i Hercegovinom 4 filira. Za novinske brzojave sa Ugarskom i Bosnom i Hercegovinom 4 filira riječ. U paušalnom plaćanju za novine 15 kruna za prvih 500 riječi i 3 krune za svaku daljnju stotinu.

Srušen nasip. Novije viesti o katastrofi, što ju je prouzročio srušen nasip Biele Desse kod Liberna, javljaju još ove potankosti: Bujica, što je provalila nasip, opustošila je svu dolinu Biele Desse. Strašan je upravo pogled na razrušene kuće, odplavljene mostove i uboge žrtve što nadjoše smrt pod ruševinama i u valovima. Prva je postradala kuća magazinera Schiera, koja se nalazila odmah do mosta. Stara njegova punica našla je smrt u valovima, dok su se ostali ukućani jedva spasili. Kraj ove kuće nalazila se kuća vozara Lauricha, koje je nestalo, a s njom i njega sa 5-godišnjim sinčićem. Njegova je supruga vidjela kako dječaka nose valovi, no nije mu mogla pomoći. Vlastnici tvrdke Schnabel, Gustav i Adolf Schnabel izgubiše svaki po jednog sina, a utopila se i neka gospodja, koja je kod njih boravila na ljetovanju. Škola, načelnikova kuća, svratište, više mlinova i obrtničkih poduzeća, te svekuće na toj strani rieke upravo su zbrisane sa površine. Nadjeno je 15 mrtvih tjelesa, dok se za 20 osoba još ne zna gdje su. Stručnjaci vele, da je katastrofa nastala usljed manjkave gradnje nasipa. Umjesto kamena upotriebljena je zemlja. Već prije više tjedana opaženo je, da kroz nasip prodire voda i pučanstvo je upozoreno o pogibelj, no nitko nije to ozbiljno shvatio, pak je eto došlo do katastrofe.

Novčanice od jedne krune. Kako javljaju iz Budimpešte, tamošnja je trgovačka komora uputila ministru-predsjedniku, ministru trgovine i ministru financija molbu, u kojoj se upućuje na to, da monete od jedne krune sve više nestaje iz opticaja, što povlači za sobom valutarne i saobraćajno-tehničke teškoće i donije može da omogućava čak i zloupotrebe. Molba se završuje izjavom, da bi se ovom zlu najbolje moglo stati na put izdavanjem novčanica od jedne krune.

Švajcarski narodni imetak. Oko 40 milijardi franaka. Kako javljaju iz Basela, prema privremenim računima financijskog odsjeka saveznog vijeća, švajcarski narodni ratni zajam dat će oko 110 milijuna franaka prihoda. Od ove svote stavit će se na raspoloženje: 88 milijuna saveznoj zajednici, a ostatak pojedinim kantonima. Prema tim podacima se cijeli švajcarski narodni imetak proračunava na blizu 40 milijardi.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Gospodina Topolkovića ne bi prvog, al ni drugog ni trećeg dana. Klara se veoma začudi. Dodje četvrto podne, ni sada ni glasa o njemu. Posla slušknju u njegov stan. Sva vrata bijahu zaključana. Isto popodne dodje u kuću Dobranićevu gospodin Krajačić, čovjek suhonjav, gladak i sladak po vanjštini, al vrlo oštar nutrini. Po svom zanatu bijaše odvjetnik, a poznavao je Dobranića vrlo dobro, jer je stari gospodin za prijašnjih godina gospodinu Krajačiću, tada siromašnu juratu, priskrbio bio hranu u raznim zagrebačkim kućama.

Krajačić zapita sluškinju:

„Je li gospodin Dobranić kod kuće?"

„Da, gospodine, izvolite se potruditi u njegovu sobu, ondje nakraj hodnika."

Odvjetnik stupi u sobu starca, koji se ponešta lecnu s toga pojava.

„Servus humillimus, magnifice domine," pokloni se Krajačić nehajno, snimi svoj šešir u sobi, stavi ga na postelju i baci u nj svoje rukavice. Zatim sjednu do starca, prebaci noge, stavi očalin na nos, te izvukav iz džepa papir pruži ga starcu, koji ga je njem gledao.

„Iz ovoga papira razabrat ćete, magnifice, da sam punomoćnik gospodina Topolkovića."

„Ali vi ste valjda došli radi onih ženitbenih isprava?"

„O tom mi nije ništa poznato, te nemam posve nikakve upute."

„Da što je?"

„Moj je posao posve druge naravi. Po obveznici, čiji izvor evo u svojim rukama imam, dugujete vi Topolkoviću znamenitu svotu, koja je uz šestpostotne kamate uknjižena na vašu kuću. Evo obveznice; vi valjda ne tajite svoga potpisa?"

„Što bi ga tajio? Ali — — —"

„Molim, molim, magnifice, odmah ću vam razjasniti, koja mi prilika dozvoli sreću, pohoditi vašu velecijenjenu kuću. Gospodin Topolković predao mi je tu obveznicu, da glavnicu što prije utjeram, cum sua causa dakako. Dodjoh, da vam otkažem glavnicu, te mi izvolite reći, kada da dodjem po novce? Otkazni je, mislim, rok četrnaest dana, da, da! Evo, izvolite sami vidjeti, četrnaest dana."

„Gospodine! Vi se varate," pentaše Dobranić blijed drhćuć i dižuć se laktima sa naslonjača, „gospodin Topolković bit će za koji dan mojim zetom. To nije moguće. Ja moram sam s njime o tom govoriti. Da pošaljemo po njega."

„Prištedite si trud, magnifice; gospodina Topolkovića nema u Zagrebu i ne vjerujem, da će se skoro povratiti. Preselio se u Beč, jer da je ondje život ugodniji."

„Al — al — Topolković — oženit će moju kćer —" kriknu starac skočiv prema odvjetniku.

„Da, zbilja! Da se riješim i u tom naloga svoga klijenta. Gospodin Topolković opunovlastio me je, neka vam izjavim, da darove ostavlja vašoj gospodjici kćerci, mi okolnosti da su se tako promijenile, da gospodinu Lucije nikako oženiti nije će."

„Ne — ne — ne će?" zavapi iz dubine srca. Lice mu porumenilo silno, usne mu počeše drhtati, noge klecati, zaglavinja i sruši se natraške u naslonjač. Kap ga je bila dirnula.

IX.

Godine i godine uminuše preko svijeta, a uz godine i ljudi kao uvelo lišće o vjetru. Kolo povijesti vrtilo se u silovitim mahovima, mijenjajuć neodoljivom silom carstva i kraljeve, satirući silovite, mudro ishitrene naume. Bijaše zimska večer, vani je vijao snijeg, a kraj peći plemićkoga dvora sjedjahu u govoru dva zrela muža, dva od mladosti prijatelja — Evgen i Vladimir, sjedjahu kao pred godinama u sobici udove Jage. I njih se je vrijeme dodirnulo bilo. Evgen bješe od mlada stabla postao krepkim, punim hrastom, koga se nije dotako crv, — muž zrio, krepak, jezgrovit, ozbiljan kao za mladih dana. I Vladimir se bio okrijepio do muža, ali drugačije. Vrankosa mu bijaše gusta, crna brada dugačka, al o sljepočicama i u bujnoj bradi počeše se javljati srebrne niti; po blijedom, ozbiljnom licu križale se čudne crte, tajnovita ona pismena, u kojima je vrijeme zapisalo cijelu povijest ljudskoga života. Crne mu oči sijevale su i sada živo, a katšto spustile bi se vjedje kao od umora, i duboka melankolija toga čudnoga pogleda kanda je reči htjela: U tim dubinama zakopano je iskušano srce.

„Da, da, Evgene," nasmjehnu se Vladimir gorko, „ti si kraćim putem došao do svoga cilja, ti već godine i godine sjediš u ovom dvorcu svojih djedova a u kolu mile obitelji, a mene bacala je kob amo i tamo, kao što bura baca po talasima lomnu korablju. Nu što hasne sve refleksije; povijest ne vraća svojih žrtava! Čuj dakle ukratko golu istinu. Tane husarskoga časnika svali me u jamu kraj puta. Naše novine pisahu, kako sam istom kasno saznao, da sam poginuo, da su me zakopali u zajednički grob. Ali bijah živ, premda na smrt ranjen. Pobirući mrtvace namjeriše se honvedski grobari na me i osjetiše, da u meni jošte tinja iskra života. Pobraše me, ponesoše, uzmičući od carske vojske, dalje, sve dalje u Ugarsku, dok ne dodjoh u bolnicu, u kukavno mjestance za Debrecinom. Rat ne zna za nježnost. Bacalo me amo i tamo kao suvišan teret, koga opet baciti ne smiješ. Dugo bijah gotovo bez sebe, malo po malo cijelila je moja rana, nu kad pogibelj od rane minu, shrva me ljuta vrućica i opet padoh na dugo vremena u postelju. Čudim se i sam, kako sam iznio živu glavu, a još većma čudio se madžarski moj liječnik, koji me uvjeravaše, da on takova slučaja još vidio nije, i da je moja narav vragometno žilava. Bijah slab, u meni samo plamečak života, i dok je vani bjesnila bura, gdje se hrvahu po dva svijeta, kako pjesnik veli, ležah besposlen, prikovan na kukavnu postelju, medju stranim ljudima, koji poprijeko gledahu hrvatskih uniformu, ležah otkinut od svega svijeta, daleko od svoga zavičaja, od svojih prijatelja, od — — — zaručnice svoje. Madžari uzmicahu a vucijahu meme sa robljenika od mjesta do mjesta. U Madžarsku navališe Rusi. Sad rasplamti sav gnjev, sva jarost toga slavenskog plemena na sve, što je slavensko bilo. I ja im bijah trn u oku. Čitao sam dnevice mržnju iz njihova oka. Poslaše me u tvrdjavu, u Komoran. Da zdvojim. Pisah i pisah pisma u Hrvatsku, da se bar zna, da sam živ. Pisah tebi, otcu, Dobraniću — njoj; ali ni otkud odgovora. Nijedno pismo nedodje na svoje mjesto. Zlokobna, tajna ruka morala je sva pisma uništiti, neka ostanem mrtav za rod, za dom, za svoje drage. I ostah mrtav.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 445.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 30. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Nejasnost političkog položaja u Ateni.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Kod Nagyszebena (Hermannstadta) su Rumunji bili potučeni. Visine, južno i jugoistočno grada, su nakon žestokih bojeva pale u ruke savezničkih četa. Bitka se još nije dovršila.

U Karpatima traju bojevi dalje. Položaj je nepromijenjen.

Kod vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga bilo je prekjučer ukupno zarobljeno 41 časnik i preko 3000 momaka, a zaplijenjene 33 strojne puške i 2 topa.

Talijansko bojište.

Na kraškom zaravanku jaka talijanska vatra iz topova i bacala mina protiv naših položaja i iza njih se nalazećeg prostora. Na fronti doline Fleims je neprijatelj jučer poslije podne zaštićen gustom maglom navalio na Gardinal i Cima Bussalta. Bio je odbit. Glavica Cimone stoji pod trajnom vatrom iz lakih i teških topova, ali je uza sve to spasavanje imalo uspjeha. Našim je vrlim četama uz velike poteškoće uspjelo, da iskopaju i sklone još 7 Talijana, koji su bili posve iscrpljeni.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Nakon što su krvavo bili suzbiti neprijateljski napadaji od 27. t. mj. je borba na Sommi postala jučer u opće slabija. Jaka engleska navala medju Ancre-om i Courellom bijaše na njezinom zapadnom krilu uz napuštanje manjih dijelova jaraka u borbi iz bliza suzbita; sjeverozapadno i sjeverno Courcellette je navalu osujetila naša vatra. Izjalovio se je takodjer i slabiji napadaj kod Faucourt l' Abbaye.

Istočno bojište.

Fronta bavarskoga princa: Izuzev bezuspješnu, slabu rusku provalu sjeveroistočno Geduziškija te tu i tamo obnovljenje bojne djelatnosti, nikakvih dogodjaja. Broj 27. t. mj. kod Korytnice zarobljenih Rusa poskočio je na 41 časnika i preko 3000 momaka, a plijen na 2 topa i 33 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima se vrše bojevi. Nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Sedmogradsko bojište.

Neprijateljski je otpor u području Hermannstadta popustio. Rumunjske su sile bile bačene prama brdima.

Balkansko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Prvi majstor glavnog stjela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 29. (D. u.) Glavni stan javlja:

Felahijska fronta.

Na obim stranama relativno jaka vatra.

Perzijska fronta.

Na cesti Hamadan-Kasvir sukobila su se izvidnička odjeljenja. Na lijevom krilu bila je suzbita slaba neprijateljska navala.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu okršaji izmedju patrula i privremeni topovski dvoboj. U centrumu smo svuda odbili navale. Na lijevom krilu smo zaposjeli dio neprijateljske linije predstraža. Na ostalim frontama nema važnih dogodjaja.

Brzojavi.

Njemački poslanik u Carigradu na dopustu.

Berlin, 29. (D. u.) Prema „Norddeutscher Zeitung" molio je poslanik u Carigradu grof Wolff-Metternich u svrhu riješanja prešnih privatnih poslova dopust, koji mu je bio dozvoljen. Za vrijeme njegove odsutnosti zastupat će ga poslanik u Haagu Kühlmann.

Grčki princ Andrija pozvan u Atenu.

Atene, 29. (D. u.) Reuter javlja: Grčki princ Andrija, koji već dulje vremena boravi u Londonu, da tamo zastupa interese grčkoga dvora, bio je od kralja Konstantina brzojavno opozvan u Atenu.

Iz Španjolske.

Zurich, 29. Iz Madrida se javlja. U političkim krugovima vlada sve veća uzbudjenost protiv ministarskog predsjednika grofa Romanones, kojega se okrivljuje, da vodi tajne pregovore sa četvornim savezom. Tvrdi se, da grof hoće obvezati Španjolsku da iskaže četvornom savezu usluge proti odstupu Tangera. Toga radi će u saboru po svoj prilici doći do burnih prizora.

Ostaci crnogorske vojske.

Lugano, 28. Prema vijestima iz Rima bori se u Sarrailovoj vojsci još 8000 Crnogoraca. To je sve, što je preostalo od nekadašnje vojske, u koliko nije položila oružja.

Rumunjski gubici.

Karlsruhe, 29. Švicarski listovi javljaju: Rumunjski popis gubitaka navadja do 18. rujna kao mrtve, ranjene ili izgubljene 76.150 momaka i 3426 časnika, medju tima 4 generala i 19 pukovnika. Pala su 3 rumunjska letioca.

Zeppelinovci nad Engleskom.

London, 28. Uz vojničke počasti bili su pokopani 22 člana posade njemačkog zrakoplova, koji je 24. t. mj. bio uništen. Lijes zapovjednika nosilo je 6 časnika ljetalačkog zbora.

Iz bojeva u Dobrudži.

Budimpešta, 28. O krvavom jednom sukobu izmedju srpskih i ruskih četa za vrijeme posljednjih bojeva u Dobrudži javlja sofijski list „Balkanska pošta" ove pojedinosti: Srbi su obukli maleni jedan odio u bugarske odore, da uzmognu doći u pomoć ruskom jednom odijeljenju, koje se je nalazilo u stisci, i da iznenade Bugare. No ovi su još pravovremeno saznali za varku i pustili preobučene Srbe, da idu dalje. Rusi, koji su tu srpsku četu držali za Bugare, otvorili su bijesnu vatru, na koju su Srbi uzvraćali. Borba je potrajala više sati, dok se nije pomoću obostranih zarobljenika razbistrio nesporazumak.

Austro-ugarske i njemačke poslaničke zgrade u Petrogradu.

Stockholm, 27. Preinačenje je austro-ugarskih i njemačkih poslaničkih zgrada u Petrogradu u bolnice, kako ga je predložilo rusko protugermansko društvo, otklonjeno tim obrazloženjem, da ruske poslaničke zgrade, koje se nalaze u inozemstvu, imaju veću vrijednost. Te bi zgrade bile dakako takodjer odmah zaplijenjene. Kako javlja „Börsenzeitung", nalaze se u prijašnjem turskom poslaništvu uredi podružnice newyorške Prve narodne banke.

Nasljednik bugarskog poglavice generalnog stožera.

Sofija, 29. (D. u.) Zamjenik poglavice generalnog stožera, pukovnik Lukoff, imenovan je nasljednikom pokojnog poglavice generalnog stožera Jostoffa.

Trganje dvokrunskih banknota.

Beč, 27. Austro-ugarska banka razašilje ovu obavijest: Nema nikakove obvezatnosti, prema kojoj bi se morale polovice i četvrtine dvokrunskih banknota primati u općem plaćevnom prometu, a u mnogim se dijelovima monarkije izvadja to bez svake neprilike te se razdijeljene dvokrunske banknote mogu uvijek lako uručiti austro-ugarskoj banci, koja prima polovice i četvrtine bez ikakovog ustezanja po 1 krunu odnosno po 50 filira.

Antantina vojska u Pireju.

Lugano, 28. U Pireju se je iskrcalo 5000 momaka vojske četvornog saveza. Pred Korint su prispjele 2 talijanske bojne ladje.

Černavoda i Konstanca pod topovskom vatrom.

Lugano, 28. Milanski listovi prinašaju brzojavke iz Bukarešta, prema kojima stoje gradovi Černavoda i Konstanca pod vatrom dalekosežnih topova.

Engleski novac u Grčkoj.

Rotterdam, 29. Iz Atene javljaju: Englezi podupiru silnim novčanim sredstvima ustanak Grka po otocima. Misli se, da ne će ni grčka pomoć moći odlučno djelovati na sveukupni ratni položaj, pošto grčki narod nikako nije složan te je malone posve jednak broj koli pristaša toli protivnika rata.

Smrt amerikanskog ljetača na francuskoj fronti.

Berlin, 28. Prema listu „Lokalanzeiger" bio je jedan od najznamenitijih amerikanskih ljetača na englesko-francuskoj fronti, Rockweill, iza uzrujane zračne bitke od njemačkog jednog ljetača ubijen.

Položaj u Mehiku.

Bern, 28. Kako list „Petit Parisien" javlja, postaje položaj u Mehiku u vojničkom, gospodarstvenom i političkom obziru od dana u dan sve gorim. Ustanak proti Carranzasovoj vladi sve više raste radi očajnog gospodarstvenog položaja u zemlji.

Venizelos i kabinet.

Budimpešta, 27. Kako sofijski list „Mir" javlja, izjavio je Venizelos svojim pristašama, e bi kraj sadašnjih prilika po Grčku doista bilo na štetu, da se umiješa u sadašnji rat. On da će podupirati sadašnji kabinet, koji stoji na neutralnoj podlozi, kako bi se pružila mogućnost, da se uspostavi unutrašnji mir, te da se kod izbora ne će toliko boriti proti kabinetu, kako je bio kanio. Venizelos da ne će zasad nikakove većine i nikakovog direktnog sudjelovanja u politici; on da se zasad zadovoljava sa kontrolom.

(Prema drugim vijestima iz antantinih vrela zaputio se je, kako smo već javili, Venizelos preko Krete u Solun, da se stavi na čelo revolucije. O. ur.).

Averescu, rumunjski vrhovni zapovjednik.

Stockholm, 29. Iz Bukarešta se javlja, da je general Averescu bio imenovan vrhovnim zapovjednikom rumunjske vojske.

Proglas grčkih časnika na narod. Venizelosov doček u Kaneji.

Atene, 29. (D. u.) Havas javlja: Grčki pričuvni časnici izdaše na narod proglas, gdje ga pozivlju neka se okupi oko barjaka vojske za narodnu obranu. Proglas nosi 146 potpisa.

Kod dolaska Venizelosa u Kaneju bijahu ceste prepune pučanstva, koje je klicalo osloboditelju. Nekadašnji zastupnik Zuridix pozdravio je u ime naroda Venizelosa i Kunduristisa te je izrazio volju naroda, da se sastavi vladu pod predsjedništvom Venizelosa. Na to je prozborio Venizelos te je izjavio, da je poslao kralju proglas, u kojemu ga moli, neka ispuni narodne želje. Na to je on održao smotru četa. Vlada potpuni mir. Narodnom se gibanju priključuje sve više časnika atenske posade i iz provincije.

Krunsko vijeće u Ateni.

London, 28. (D. u.) „Dailytelegraf" javlja o jučerašnjem krunskom vijeću, da su na njem sudjelovali kralj, ministar predsjednik, ministar izvanjskih poslova, poglavica generalnog štopa Moschopulus i svi generali. O raspravama nije ništa saopćeno.

Grčka prosvjeduje protiv tudje cenzure.

Bern, 28. Kako se sa kompetentne strane doznaje, izdala je grčka vlada okružnicu, u kojoj ističe, da usljed francusko-engleske cenzure nije više u stanju, da pregleda vijesti, što idu iz Atena te da mora stoga otkloniti odgovornost za njihov sadržaj.

Njemački kancelar o ratnom položaju.

Berlin, 28. Rajhstag se je opet sastao. Raspravna dvorana puna puncata zastupnika, na galerijama glava do glave. U diplomatskim su ložama austro-ugarski poslanik sa suprugom, turski, bugarski i grčki poslanik kao i mnogo članova poslanstva.

Predsjednik Kaempf otvara nagovorom sjednicu, iza česa prihvaća riječ uz silnu napetost kuće državni kancelar Bethmann Hollweg.

Najprije govori o navještaju rata Italije Njemačkoj. Kad je Italija navijestila Austro-Ugarskoj rat, saopćili smo talijanskoj vladi, da će u ratu s austro-ugarskim četama nabasati i na njemačke čete. I doista, njemački su se vojnici borili bok uz bok s austro-ugarskim na talijanskoj fronti. Tako je eto nastalo „de facta" ratno stanje ma i bez formalnog ratnog navještaja, jer se je bez sumnje Italija bojala kobnih posljedica, na kojima bi patili njezini gospodarstveni odnošaji prema nama iza rata. Isto su tako htjeli u Rimu, da mi povedemo prvu riječ o navještaja rata, no mi nijesmo imali povoda, da igramo igru poput Italije. Da je naša taktika bila na mjestu, pokazuju neprestana nastojanja antante, da sklone Italiju na navještaj rata Njemačkoj, dok konačno ipak nije na engleski pritisak pristala na antantine zahtjeve. Osim toga je Italija imala aspiracija na Balkanu, ponajpače, što ju je dovelo do sukoba s njemačkim četama. U to se je i Rumunjska uplela u rat. Naši odnošaji su se prema njoj prije rata osnivali na saveznom ugovoru, koji je najprije bio sklopljen samo izmedju nje i Austro-ugarske, te se je pristupom Njemačke i Italije proširio. U tom se je ugovoru radilo o uzajamnoj oružanoj pomoći u slučaju izazovnog napadaja sa treće strane. Pokojni se je kralj Karol držao tog ugovora i bio mnijenja, da se radi časti zemlje mora priključiti centralnim vlastima. No sijedi kralj nije sa svojim mnijenjem imao uspjeha kod vlade, kojoj je predsjednik već odavna očijukao s antantom. Kratko je vrijeme iza toga kralj umro, a Bratianu i njegova klika počeše raditi o tom, da se obogate na račun one stranke, koja u ratu podlegne i odlučiše pristati uz onoga, kojemu je pobjeda sjegurnija. Još u prvoj ratnoj godini, po svoj prilici iza pada Lavova, sklopio je Bratianu iza kraljevih ledja ugovor neutralnosti s Rusijom. Iza pada Przemisla počeo je pregovarati s našim neprijateljima, no bez uspjeha. Rusija je htjela Bukovinu, Srbija Banat, a Rumunjska i jedno i drugo, dapače i još više toga u južnoj Ugarskoj. Tek sredinom augusta se je Bratianu nekako složio s antantom iza dugih raspravljanja. Mi smo za sve to dobro znali, neprestano upozoravali kralja na Bratianove tajne spletke. Još šest dana prije navještaja rata kazao je kralj našem poslaniku, e on znade, da velika većina rumunjskoga naroda ne želi rata, dapače i na sam dan navještaja rata, 26. augusta, rekao je austro-ugarskom poslaniku, da on rata ne će. Koliko sam saznao, stavila je Rusija iznenada Rumunjskoj ultimatum, da će prekoračiti rumunjsku granicu, ako Rumunjska do 28. augusta ne udje u rat. Rumunjska će se silno razočarati, jer se je računalo, da će se iza rumunjskog navještaja rata odijeliti iz našeg kola Bugarska i Turska.

Glede bitke na Sommi priznao je državni kancelar, da su njemačke prve linije za nekoliko kilometara potisnute natrag i da imade teških gubitaka na ljudima i materijalu, što je kod ovakove goleme ofenzive neizbježivo, no nije postignuto ono, čemu su se protivnici nadali, naime da u velikom stilu probiju njemačku frontu i uskomešaju njemačke pozicije na zapadu.

Što se tiče istočne fronte, svi su teški ruski napadaji zapadno od Lucka, na Narajovki i u Karpatima skršeni.

Balkanska osnova antante, da razori savez i slogu centralnih vlasti s Turskom i Bugarskom, nije nipošto pošla za rukom, a niti je antanta postigla na Balkanu ma ikakvih vidljivih vojničkih uspjeha.

Ratna je svrha naših neprijatelja požuda za proširenjem posjeda i uništavanje, dok smo mi trgnuli mač tek na obranu otadžbine. Zato smo mi i bili prvi, koji smo se izjavili spremnima na dogovore o miru na što oni u požudi svojoj dakako nijesu pristali.

A Engleska! Hoće Nijemce da uništi vojnički, politički, gospodarstveno i financijalno. Kako će joj to poći za rukom, da vidimo!

Mi ćemo pobjediti! Neće nas pobjediti ni oružjem ni gladom.

Ovih dana imade njemački narod zgode, da potpisuje naš ratni zajam i pokaže, kako je spreman na svaku žrtvu, koja će pobjedu uskoriti. Što drugo nam daje u silnoj ovoj borbi pobude, da se borimo proti čitavom gotovo svijetu, nego ljubav do domovine, što drugo nego nepokvarena snaga vojske i srdaca!

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 26. o. mj., 3 sata popodne: Sjeverno od Somme osvojili su Francuzi sasvim Fregicourt. Noću su naše prednje čete provalile na groblje u Comblesu, dok su druge izvidničke čete došle do južnoga ruba sela. Jedan je od ovih odjela zauzeo strijeljački jarak jugoistočno od Comblesa i zarobio jednu njemačku satniju. Na drugim se točkama fronte uredjuju Francuzi u osvojenim položajima. Nijemci poduzimlju protunavale naročito na desnom francuskom krilu, gdje su večerom poduzeli protunavale protiv novih francuskih položaja od ceste u Bethune do Somme. Sve su bile suzbijene. Broj neranjenih vojnika, koje su Francuzi jučer zarobili, iznosi, ukoliko su dosada prebrojeni 800.

Pariz, 26. o. mj., 11 sati u noći: Bitka se je danas s uspjehom nastavila. Sjeverno od Somme povećali su saveznici svoj jučerašnji dobitak u jakom opsegu i stigli za nekoliko sati do cilja, koji je bio odredjen za drugi bojni dan. Francuske su čete već jutros opet nastavile ofenzivu te osvojile cijeli dio Comblesa, što leži istočno i južno od željeznice. Naše su ophodnje stupile u svezu sa odjelima desnoga krila britske vojske, koji su pročistili sjevero-zapadni dio Comblesa od neprijatelja. Kratko vrijeme izatoga bilo je cijelo selo Combles u našim rukama. Znatan je plijen, što smo ga oteli u Comblesu. Nijemci su u podzemnim prostorijama ovoga sela nagomilali vanredno velike količine municije i živeža. Pobrali smo oko 100 ranjenih Nijemaca. Iskorišćujući svoje uspjehe, zauzele su noćas naše čete malu šumu sjeverno od Fregicourta, na pol puta u Morval, kao i veći dio jako utvrdjenoga predjela izmedju ove šume i zapadnoga izbojka šume u St. Vast. Broj neranjenih zarobljenika, koji su od jučer dospjeli u ruke Francuzima, iznosi u ovaj mah 1200 ljudi. Dosele smo mogli ukupno nabrojiti 30 pušćanih strojeva. Na ostaloj fronti uz prekide topnički boj

Zračni bojevi. 25. o. mj. bili su francuski bojni zrakoplovi na fronti Somme u 47 bojeva. Oboreno je 5 njemačkih aeroplana. Tri druga su, ozbiljno oštećena, prisiljena da se spuste. Jedan je razmrskan pao, ali nijesmo mogli pratiti dok se je srušio na zemlju. U ravnici Woevre oborio je narednik Lenoir jedan aeroplan sa tri sjedala. Francuske su eskadre izvele ove pothvate: U noći na 25. o. mj. baciše 200 granata (120 mm) na radionice u Dillingenu, na tvornice u Saarlnisu i na kolodvor Metz-Sablon, 22 na radionice u Rombachu i na željezničku liniju Metz-Diedenhofen. Na večer 25. o. mj izbaciše naši zrakoplovi 82 granate na njemačke uredjaje u Sailly-Celle Bois i Saint Vaas. Popodne 25. o. mj. bačeno je 30 metaka na logore u okolici Montfancoua i Nantilloisa, 12 na vojne uredjaje kod Azannesa, konačno 102 bombe na kolodvor i barake u Guiseardu i na kolodvor u Novonu, 52 na uzletište u Hervilly i na kolodvor u Hamu,

Finsu i Bovelle. Popodne 25. bacio je njemački zrakoplov 20 bombi sjeverno od Calaisa.

Macedonska fronta. Od Srume do Vardara topnički boj j prilično živahni okršaji, naročito na engleskoj fronti, u predjelu Doiranranskoga jezera. Naše je topništvo bombardiralo bugarske položaje na lijevoj obali Vardara. Istočno od Florine odolijevaju Francuzi svim nasrtajima jakih bugarskih sila. Vatrom našega topništva i pješaštva pokosili smo jurišne kolone, koje su pretrpjele velike gubitke i u neredu uzmaknule. Zapadno od Florine počeli su Rusi u zajednici sa Francuzima nove bojeve, te sjeverno od Armendova (?) zarobili 30 ljudi i oteli više puščanih strojeva.

Engleska.

London, 26. o. mj.: Jučerašnje su operacije bile u svakom pogledu vrlo uspješne. Nabrojili smo 1500 zarobljenika, a još se sveudilj dopremaju novi. Naš plijen obuhvata mnogo ratnoga materijala. U noći i u jutro postigli smo daljnje uspjehe, te osvojili jake šančeve u Les Boeufsui i Gucudecourtu. Sa zapada smo provalili u Combles, a sada se spremamo, da ondje skršimo neprijateljev otpor. Neprijateljevi su gubici vrlo teški.

Povijest lazareta.

U krvavim ovim danima, gdje je tako rekavši malone čitava Europa jedan jedini lazaret, ne će biti na odmet, osvrt na daleka ona vremena, u kojima je čovječanstvo prvi put uvelo utočište za bolesne i ranjene. Iz toga će se osvrta jasno razabrati, kako malo su se stari brinuli te nastojali oko bolesnika i nemoćnika i kako dugo je trajalo, dok se je moglo povesti riječ o ozbiljnoj brigi i nastojanju oko njihova zdravlja i okrijepe u zgodnim, lih u tu svrhu podignutim zavodima.

Kaošto izvire početak svake kulture iz starih vjerskih predodžbi, tako izvire i prva briga oko bolesnika i ranjenika iz istoga izvora. U staro klasično doba pripisivali su bogu Eskulapu svojstvo, da liječi bolesnike, te su se oko njegovog hrama u Epidaurusu u pokrajini Argolidi neprestano sabirali bolesnici, tražeći kod svećenika Eskulapovih zdravlja. Iskopine u Epidauru, kod kojih bje iskopano svetište Eskulapovo, podale su nam zanimiv pogled u način tadašnjega liječenja; Eskulap je ostao i do dana današnjega zaštitnikom liječnika. Car Antonius Pius dao je u Epidauru uz njegov hram sagraditi zgradu, u kojoj su starci i bolesnici, koji su ovamo hodočastili, nalazili utočišta. Sve do onih su vremena boravili pod otvorenim nebom, pod otvorenim su nebom umirali, a i djeca se radjala pod otvorenim nebom. Sve ako i zgrada kraj Eskulapova hrama nije možda bila prva bolnica, toliko ipak stoji, da je sličnih utočišta bilo veoma malo. Uostalom se ova zgrada u Epidauru ni izdaleka ne može da prispodobi na ma još tako zapuštenom današnjom bolnicom. Bolesnici su u ono doba tražili liječenje u prvom redu u molitvama Eskulapu; o ozbiljnom kakovom načinu liječenja nije bilo ni govora, premda je već u starom vijeku bilo poznato prilično lijekova. Ti su dakako bili poput naših kućnih ili domaćih lijekova, svatko ih je poznavao i upotrebljavao, kako mu se je zgodnije činilo, no da se netko posebice bavi liječenjem, nije nikomu padalo na um.

Više razumijevanja za bolove i bolesnike pokazivali su kršćanski vjerovjesnici. Već apostoli su opominjali svoje učenike, da darivaju bolesnike, siromahe i sirote, a prvi su se biskupi ponosili, ako su mogli što više tih milodara sakupiti. Već tad su sakupljali one, koji su bili potrebni pomoći, u posebnim zgradama, da se uzmognu bolje brinuti za nje. Već godine 325. raspravljalo se je na crkvenom saboru o pitanju, koje dužnosti treba da vrši predstojnik bolnice. Trideset je pet godina kasnije pisao grčki crkveni otac Gregorije Nazijanski caru Julijanu Apostati, e bi kud i kamo bolje učinio, da dade graditi utočište i bolnice za svećenike nego li da pljuje na nje. U isto je vrijeme hvalio Vasilije Veliki kršćane, što su njihove bolnice tako savršene, te dodao, da se ta uredba imade uopće njima zahvaliti. Isti Vasilije, nadbiskup Kapadokijski, osnovao je godine 380. sam veliku bolnicu, koja je u ono vrijeme bila najveća na svijetu. Dizala se je u blizini nadbiskupske palače u Cezareji, a car ju je Valens bogato nadario. Mnogobrojne su druge bolnice u starom vijeku sagradjene bile prema tomu uzoru. Dvadeset je godina kasnije sagradio Ivan Zlatousti u Bizanciju još veću bolnicu, darovao joj bogatih sredstava iz vlastitoga imetka i iz suviška crkve. Istodobno, po prilici godine 401 podignuše monasi prvi zavod za umobolne u bitinijskoj pustari. Dakako da su mnoge od prvih bolnica služile u prvom redu kao utočište za siromašne putnike. No i bogati su putnici primali u njima okrjepe.

U sedmom su vijeku počeli dizati opskrbilišta. U talijanskom su gradu Lucca sagradili tamošnji gradjani odmah tri, a četvrto podigoše Nijemci za svoje zemljake. Prvi je zavod za nadjenu zapuštenu djecu (nalazište), za koji znademo, osnovan godine 787. u Milanu. U nalazištu, utemeljenom godine 890. od grčkoga cara Aleksandra Komnene, nalazio se je i odio osakaćenih i nemoćnih vojnika; to bi dakle bila prva vojna nemoćnica. Aleksandrova učena kći Ana Porfirogenita javlja o tom zavodu, da nalići malenom gradu i da je utočište za sve, koji trebaju pomoći i njege, a ponajpače za slijepe i hrome te nemoćne vojnike. Bolnicama su isprva upravljali biskupi, no kasnije preuzeše tu službu djakoni. Prvi su se papa natjecali, koji će više takovih zavoda podići, i u samom Rimu bilo je oko godine 800. za vrijeme Anastazija Bibliotekarija, njih dvadeset i četiri pod upravom djakona. Izvan Rima upravljali su njima monasi, te su se ustanavljali redovi za monahe i koludrice, koji su se isključivo posvećivali njezi bolesnika.

Križari su donijeli sa sobom sa istoka lepru, uslijed česa su bili prisiljeni, da dižu bolnice lih za takove bolesnike. Kasnije nastadoše i posebne bolnice za kužne bolesnike. Početkom ih je 16. vijeka nestalo, nu zato su obične bolnice bile znatno proširene. Imale su razna imena, već prema svojoj odredbi, kojoj su nekad služile. Tako su primjerice zgrade za kužne bolesnike nazvane „lazareti" po sv. Lazaru, a i oboljeli na lepru, koje su nazivali „lazari", nalazili su utočišta u kućama reda sv. Lazara u Jerusolimu. U 16. se je vijeku uopće podiglo nastojanje oko bolnica. Već tad su razlikovali bolnice kirurške od medicinskih te od zavoda za umobolne. Nadalje je bilo zavoda za neizlječive, sušičave i one, koji su bolovali od priljepčivih bolesti. Utjecaj je liječnika stao rasti, a napredak se je u liječničkoj znanosti primijenjivao i po bolnicama. U ono je vrijeme podigao biskup Julije Echser von Mespelbronn u Würzburgu bolnicu, koja još i danas opstoji. No u Europi ima još i starijih bolnica, koje opstoje do dana danšnjega, tako u Londonu Bartolomejeva bolnica od godine 1102.; za Hotel Dieus u Parizu, najbogatiju bolnicu na svijetu, vele, da je sagradjen dapače već u 6. stoljeću.

Domaće Vijesti.

Željeznička vijest. Daje se na opće znanje, da će danas 30. rujna, u noći na 1. listopada biti na svim željezničkim prugama opeta uvedeno „srednjoeuropsko vrijeme". Kod toga će danas u noći biti svi kolodvorski satovi postavljeni za 1 sat natrag, što neka svi interesenti izvole uzeti na znanje.

Svim općinskim i župnim uredima! Ljetno vrijeme, što je bilo uvedeno naredbom od dne 26. aprila o. g. br. 1019, L. P. Z. br. 19. istupa izvan kreposti dnevom 30. septembra o. g., te se radi toga od ovog dana dalje uvadja normalno (astronomsko) vrijeme. Priopćujući to tome uredu pozivom na namjesništveni otpis od dne 26. aprila 1916, br. Pr. 1019, pozivlje se taj ured da primjereno uputi pučanstvo, da će se u noći od dne 30. septembra na 1. oktobra 1916. uvesti prijašnje vrijeme pomaknuvši svi ure za jedan sat natrag.

Kod redarstvenog odjela prizemno leži na uvid pučanstvu jedna dvanajsta tabla fotografijog kaošto i lični opis nepoznatih na bojnom polju palih vojnika i civilnih osoba što su se nalazile u pratnji vojske.

Objava. U predelima Albanije zaposjednutim od Astro-ugarskih četa bio je dne 11. septembra 1916 otvoren privatnom pošt. prometu c. i k. etapni pošt. i brzojavni uted Skadar (Schkodra), Na ovaj ured smiju se šiljati: Dopisnice, otvorena predana pisma, tiskovine (novine), ogledei i otvoreno predana pisma oznakom vrijednosti. Od ovog ureda: Dopisnice, otvorena pisma, tiskovine (novine), ogledci robe i otvoreno predana pisma oznakom vrijednosti. Istodobno pripuštene su privatne brzojavke iz Monarhije te zaposjednutih predjela Poljske, Srbije i Crnegore za c. i k. konsulat u Skadru (Schkodra) i za podružnicu Wiener-Bankverein-a te ova potonja može da kod etapnog poštanskog i brzojavnog ureda Skadar (Schkodra) predaje privatne brzojavke brzojavk. Privatne brzojavke za Skadar (Schkodra) pripuštene su jedino ako glase u njemačkom i ugarskom jeziku.

U koliko ovaj etapni pošt. ured ima da djeluje kao ured vojne pošte za tu nastanjena zapovjedništva, čete i zavode, smiju se primati i proslijedjivati takodjer i privatni paketi vojne pošte za ova zapovjedništva, čete i zavode te za njihove pripadnike i to pod uvjetima, koji postoje za tu vrstu prometa.

Za vinogradare. Upozoruje se proizvoditelje vina na njihova pripadajuću dužnost, da pobiru koštiče, ovogodišnje berbe. Pobirati se ima takodjer koštice, iz kojih se je ispekla rakija. Dobavna cijena za kvintal izabranih i osušenih koštica ustanovljena je sa K 20.

Objava. U prometu sa Crnogorom dalje u prometu izmedju ovog predjela i Ugarske, Bosne-Hercegovine te zaposjednutih predjela Poljske i Srbije pripuštene su od sada unaprijed preporučene privatne pismovne pošiljke. Za ovaj promet vrijede analogno odredbe, koje postoje za takve pošiljke u prometu sa zaposjednutim predjelima Poljske i Srbije, te koje su u ono doba bili obijelodanjene. Primanje i dostavljanje preporučenih pošiljaka povjereno je za sada slijedećim etapnim poštanskim i brzojavnim uredima: Cetinje, Djakova, Kolašin, Nikšić, Njeguši, Podgorica, Plevlje, Peja (Ipek), Stari Bar (Antivari) i Virpazar.

Za učitelje iz evakuiranih krajeva Istre. Zemaljska Upravna Komisija Margrofije Istre priopćuje: „Plaće i penzije učitelja iz evakuiranih krajeva i drugih zemaljskih penzioniraca, doznačene za isplatu kod gradske blagajne (Tesoreria Civica) u Trstu, biti će od dneva 1. oktobra o. g. unaprijeda likvidirane i isplaćene od blagajne c. k. glavne carinare u Trstu, kojoj se dakle imaju upraviti odnosne namirnice.

Ispiti osposobljenja u Kastvu. Kod c. kr. ispit. komisije u Kastvu za pučke i gradj. škole počinju ispiti dne 6 (šestog) novembra tek. g. Molbenice s propisanim prilozima (ispit zrelosti, dekreti imenovanja, dokaz dvogodišnje službe u školama sa pravom javnosti, opis života) neka kandidati na vrijeme pošalju ovome c. kr. kotar. škol. vijeću.

Milodari za „Hrvatske škole". Preko naše uprave položeni bijaše slijedeći milodari: Gosp. Dr. Ivo Zuccon, da počasti uspomenu svog starca oca, koji se je u 84. godini svoga života, žalibože uslijed okrutnih prilika daleko od rodnog Medulina, u Greifendorfu kod Svitave (Moravska) preselio u vječnost, daruje K 100. Dalje položeno bijaše za odbitak na oglasima K 24. Da počasti uspomenu g. oca, g. Dr. Iva Zuccona, daruje g. Jos. Baselli K 5. Ukuno K 129. Zadnji izkaz K 33. 48. Sveukupno K 162·48.

Novi željezni dvofiliri, koji će doskora doći u promet, ne će biti u polovini probušeni, kako su to neke novine javile.

Iz Hrvatske.

Na trgu Dante na Rijeci — „Lijepa naša". Prekjučer na večer svirala je na trgu Dante vojnička glazba. Izmedju ostaloga, odsvirala je i vijenac slavenskih pjesama medju kojima i „Lijepu našu . . ." Konačno smo dakle doživjeli, da se i na Rijeci svira naša himna. Publika je na prve glasove himne počela živo pljeskati.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 273 od 29. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Skalat.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik u pričuvi Dr. Goldmann.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Marochino.

Molimo, obnovite pretplatu!

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Komoran bude najednoč opsjednut od Austrijanaca, ali Klapka se opiraše svom silom. Moje zdravlje poče iznova ginuti, i dok su bombe letjele u grad, dok su im komoranski topovi krupno odgovarali, ležah u vrućici, a u mojoj glavi sijevale su strahovite slike o medjusobnom klanju i hrvanju naroda. I sam znaš, kako je Komoran pao. Budem slobodan. Bože, kakova to bješe sloboda! Ni koraknuti nijesam mogao, svijet me je gledao okom milosrdja, iz kojega čita bolesnik sigurnu smrt. U tim prvim časovima slobode u bolnici čuh samo katkad prasak od nekoliko pušaka, a kad upitah, šta to znači, odvratio bi mi čuvar: „Eh, opet su honveda muškatali." Nasitih se bijede i svijeta, razljutih se na sve čovječanstvo. Nakon nekoliko mjeseci oćutih se dosta, da se povratim kući. Htjedoh ti pisati, pisati njoj. Ne učinih toga. Tajna radoznalost zaustavljaše mi ruku. Ne znadu li, da sam živ, misle li jošte, da sam mrtav, čekaju li se jošte mojega imena, jesu li mi vjerni? Ta pitanja mučila su moju dušu. Izmjenice pokazivahu se mojoj mašti čarobne slike sreće i mrke prikaze zdvojnosti. Sumnja, ljubomor porodi se u mom srcu. Bojao sam se povratka, jer sam sto puta pomislio, kako bi to bilo, da se mrtvac digne iz groba, kako bi on neopazice svijet promatrati, prosudjivati mogao, kako bi čuti mogao, što ljudi uistinu o njem sude i govore? Otezao sam od dana do dana. Liječnik mi pače reče, da nesmijem odmah na toli dalek put, da moram u kupelj, i kad izjavih, da nemam k tomu novaca, posla me država na svoj trošak u češku kupelj, da si popravim zdravlje. Ozdravih. Sad da vidim Hrvatsku, oca si, tebe i nju. U Beču da se odmorim. Slučaj me nanese na zemljaka djaka, koji mi javi glasove iz domovine; ne bijahu veseli. Zavjerih ga vjerom, da ništa ne javi u domovinu o meni, jer da svoju obitelj iznenaditi kanim. Još mi reče djak, neka ne govorim odviše slobodoumno, jer bih mogao imati neprilike, grad da je pun policajnih špijuna svakoga jezika — a i za Hrvate da ima špijun. A znaš li, tko je? — Milivoj, nekadanji radikalac, demon moga života, bijaše policajni špijun."

„Milivoj!"

„Da. Nu pustimo to. Dodjoh pod večer u Zagreb. Plakao sam videći svoj dom, boravište svoje mladosti. Srce mi se čudnovato treslo od straha, radosti, nade i sumnje. Još časak, dva i pitanja stajat će pred mojim očima. Koga da pitam, komu da se javim? Dosjetih se. Podjoh ravno k udovici Jagi, staroj našoj hraniteljici. Baka znade sve, rekoh, ona će mi kazati, što je za vrijeme mojega mrtvovanja sbilo.

Jaga se prestravi, prepoznavši me, jer i ona mišljaše, da sam mrtav, kao i svi moji znanci. Pripovjedih joj ukratko, kako sam iznio glavu. Zatim mi poče ona pričati, što se je medjutim sbilo. Doznadoh, da si ostavio Zagreb, da mi je umro moj otac, i što je gore — doznadoh, da je Lucija za me propala, da ju je utrgo prije reda izmet od čovjeka, iskipjela duša, lihvar — uhoda. Da ti kažem, kako mi je pri duši bilo? Oh nikad, nikad u životu ne oćutih tolike boli. Bješnjah u duši, htjedoh pohitit u kuću nevjernice, osramotit je javno pred svijetom, prokleti je. Predomislih se rekoh: Bilo bi ludo. Ta ti si za nju mrtav, sada je gospodarica svoja; ima li mrtav zaručnik pravo pitati živu zaručnicu, da li mu je vjerna preko groba, da li je ostala čista? Ali vidjet je moram. Podjoh pod krinkom na ples. Gledah je, vidjeh je veselu, pomamnu, da, njezina ruka dotakla se moje, njezina glava počivala je na mojem ramenu, njezine grudi na mojem srcu. Bijah joj toli blizu, da sam ćutio žarki joj dah, a opet 'daleko od nje, kao da nas dijeli more, jer — ah, jer vidjeh očite znakove Lucijine sramote. Brate! Ti poznaješ moje srce, znaš, kako je ludo, da će zatreptjeti kao list o svakom vjetriću. Brate! Samo ti možeš prosuditi, kako mi je pri duši bilo, kad pogledah oko sebe. Svetinje, o kojima snivah, bjehu pogažene; tisuće vrlih sinova proliše krv svoju zaludu, za tudju korist, željena sloboda, za koju stradah i ja, postade ruglom, a plaća za one tisuće krvavih žrtava bijaše gluho, tudjinsko ropstvo, kraj kojega se veseljahu sinovi naše domovine, grabeći tudje, masne službe. Izgubih oca, izgubih dragu, sve izgubih na ovom svijetu. Za ludost sam dakle živio, osjećao, pjevao, trpio, prolijevao svoju krv; sve, sve zaludu, ja tudjak, ja prevaren, ja tudji rob! Prokleh i sebe i ovaj svijet, zdvajah o čovječanstvu, smatrah vjeru, poštenje, ljubav, slobodu, domovinu ludom bajkom. Odijeliti se od toga svijeta, to bijaše jedina misao moja. Ostavih Zagreb, taj otudjeni, prodajni Zagreb, nekad ognjište svih mojih želja. Pohodih grob svoga oca, pa onda da krenem u svijet. Jednog dana nadjoh se na „Molo di san Carlo" u Trstu, stranac medju strancima. Za mnom stajaše bučni taj trgovački grad, gdje carstvuje lakomost, gdje čovjek čovjeka jede, — preda mnom pusto more, beskrajno kao što moja zdvojnost. Onamo za more htio sam poći, da poput Kolumba otkrijem novi svijet, da otkrijem ljudi i srdaca.

Ne znam, što mi je bilo, ali srce mi spopade neizmjerna tuga. Sve više i više gubio sam se u svoju žalost, duša mi šapnu: Ta ludjače! Ti prezireš ljude, koji su te prevarili, a opet ideš medju ljude! Vrtoglavica me uhvati, zavrisnuh i bacih se s kraja u more. Ne poginuh ipak. Probudiv se, nadjoh se u kabini pomorskog kapetana, čovjeka žilava i čvorasta, koji je kraj postelje sjedio. Bijaše Dalmatinac i imao je sutradan odjedriti u južnu Ameriku. Dokaza mi, kako su me prošle noći mjesni mornari iznijeli iz vode na brod, pa me upita, tko sam, odakle sam, i što me je ponukalo, da se sam usmrtim? Lice mu bijaše toli pošteno i prijazno, da me je k njemu vezalo osobito pouzdanje, te mu otkrih svu dušu kao ispovjedniku. A on se nasmija grohotom: „Šta!" reče, „toli zdrav, toli jak i pametan, pa usmrtiti se! Jeste li poludili, čovječe? Nije li vas stid? Vi ste sanjar, fantasta! Šta, da nema poštenih ljudi u svijetu, da nema pametna posla? Zasuknite rukave, prijatelju, pa se latite posla i okanite se sanjarija. Slobode vam se hoće, za slobodu treba ozbiljno raditi. Znate šta! Ja jedrim u Buenos Ayres. Uzet ću vas za mornara; dosta ste jaki, pa ćete po vraški raditi i minut će vas te vaše mušice. A ondje na južnom kopnu ima dosta naših ljudi, naći će se i pametna posla." Poslušah čestitoga Dalmatinca. Vjeruj, da sam se iznova pokrstio bio. Radio sam na brodu, što su mi ruke dale, radio sam bijesno, samo da zaboravim svoje misli, da ih utopim u dubokom moru. Katkad me je zgrabilo za srce, ali pod silu pjevah veselu pjesmu, da se otresem sjete. Tako stigoh i neopazice u Buenos Ayres. Divota južnoga neba, bujnost i žar blagoslovljene zemlje nadahnu me novim životom. Da, to je novi svijet, rekoh si sam, Bog zna, kakovi su tu ljudi? Treći dan podje kapetan vesela lica iz grada na brod i podje ravno k meni:

(Konac sliedi.)

Godina II. — Broj 446.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 1. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik JOSIP LAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Rumunjski poraz kod Nagy-Szebena.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 30. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Zapadno Petrosenya smo odbili rumunjske napadaje.

Njemačke i austro-ugarske čete pod zapovjedništvom generala Falkenhayna izvojštiše su kod Nagyszebena (Hermannstadta) potpunu pobjedu. Opkoljujuća kolona bavarskih četa je pred 4 dana u velikom zamahu za neprijateljevim hrptom zatvorila cestu preko klanca Vörestorony (Rotenturm). Svi neprijateljski pokušaji, da ju opeta otvore, ostadoše bez uspjeha. Istodobno su sa zapada, sjevera i istoka austro-ugarske i njemačke čete udarile na rumunjske divizije, što su se borile južno Nagyszebena. Neprijatelj se je zdvojno branio. Borba je bila vanredno krvava. Lišeni svake vozne ceste utekli su ostatci rumunjske vojne skupine u Fogaraške gore.

Broj zarobljenika raste svakim satom. Plijen je vrlo velik, jer je neprijatelj morao, da ostavi za sobom sav train, u koliko ga nije mogao uništiti. Ofenziva, što su ju rumunjske čete prekjučer opeta započele protiv sedmogradske istočne fronte, nije mogla ništa više promijeniti na uspjehu bojeva kod Nagyszebena. Premda su sjeverno Fogaraša i kod Szekely-Udverhely-a (Oberhellen) morale pomaknute skupine uzmaknuti do glavnih sila, to je sa druge strane imala protunavala njemačkih četa južno Henndorfa (Hegena) kao uspjeh 11 časnika i 591 momka na zarobljenicima i 3 strojne puške na plijenu. 29. rujna napalo je odijeljenje c. i k. monitora, pojačano vedetama i skupinom oružanih parobroda te njemačkom motornom ladjom „Wechsel“, rumunjsku luku Sorabid. Nakon uništenja neprijateljskih obrambenih nasada, provalile su naše jedinice u nutrinu luke, uništiše kolodvor, vojničke lučke nasade, oružane ruske parobrode, koji su lani utekli u Corabiju, ladje za polaganje mina, tegleće ladje i oteše konačno 9 u luci zadržanih austro-ugarskih teglećih ladja te ih prevezoše u luku flotile. Na našoj strani nema nikakovih gubitaka.

Fronta nadvojvode Karla: Traju daije bojevi u području Ludowa. Kod napadaja oteli smo Rusima 8 strojnih pušaka.

Fronta bavarskog princa: Osim obrane u bojevima u ruskom pretpolju kod poljskih legija nema osobitih dogodjaja

Talijansko bojište.

Na kraškoj visoravni trajna neprijateljska vatra iz topova i bacala mina koja je poslije podne postala oštrija. Na Monte Cimone mogli smo spasiti još 7 živih Talijana, medju kojima 1 časničkog aspiranta.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Balkansko bojište.

Nema dogodjaja osobite važnosti. Naša su jata ljetala uspješno napala željeznički most Černavoda i neprijateljske četne tabore.

Prvi majstor glavnog stana Ludendorff.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 30. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina pristolonasljednika Rupprechta: Kaošto predidućega dana tako su i jučer Englezi navalili sa jakim silama medju Ancre i Courcelettom. Bili su odbijeni nakon promijenljivih bojeva. Inače samo maleni djelomični napadaji i topovski boj, koji je poslije podne postao oštriji sjeverno Somme i u pojedinim odsjecima južno rijeke.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Na Stochodskoj fronti je kumpanija poljske legije uspješno napala kod Sitowycze. Jugozapadno Wytowicza su Rusi bezuspješno navalili. Kod uspjelog poduzeća u okolici Hukalowu, sjeverno Zborowa, smo u noći na 29. t. mj. zarobili 3 časnika i 70 momaka.

Fronta nadvojvode Karla: Južno Stare Klauzure, u predjelu Ludowe i na Comanu su dobro pripravljene protunavale četa gen. poručnika Conte imale potpuni uspjeh. Kod Stare Klauzure smo zarobili 4 časnika i 532 momka te zaplijenili 8 strojnih pušaka. U odsjeku Kirlibaba smo odbili ruske navale.

Sedmogradsko bojište.

Na istočnoj fronti je rumunjska sjeverna i druga vojska prešla na navalu iz linije Parajd-Oderkellen (Szekely-Udvarhely) te iz smjeri Fogaras. U brdima Görgeny je neprijatelj bio odbijen. Dalje južno su se osjeguravajuće čete uklonile. Njemačke su čete uspješno napale jednu rumunjsku kolonu na drugoj strani potoka Haar, južno Henndorfa (Hegen), bacište ju natrag, zarobiše 11 časnika te 591 momka i zaplijeniše 3 strojne puške. U bici kod Hermannstadta (Nagyszebena), koja je u svrhu opkoljenja započela 26. t. mj. smo pobjedili. Pod vrhovnim zapovjedništvom generala Falkenhayna su njemačke i austro-ugarske čete potisnule raspršene Rumunjce u neprohodni gorski predjel na obim stranama klanca Rotenturm, kojega smo za hrbtom neprijatelja već 26. t. mj. u jutro zaposjeli nakon smionog gorskog pohoda. Tu ih je dočekala uništujuća vatra bavarskih četa pod zapovjedništvom gen. poručnika Kraffta von Delmensingena. Rastresujući udarac rumunjske druge vojske došao je prekasno. Iza kako se je doznalo, da su lakomi Rumuni, koji se sa antantom bore za kulturu, što ju Njemačka ogrožava, poubili nejake ranjenike, borile su se naše čete vanrednom ljutošću. Još nije ustanovljen broj zarobljenika i vrlo znatna množina plijena, koji je djelomično raspršen u bregovitom šumskom predjelu. U gorama Hötzniger (Hatzegev) i u odsjesu Mehadika su se rumunjske navale izjalovile.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. (D. u.) Glavni stan javlja:

Felahijska fronta.

Običajna izmjenična vatra.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu sukobi medju ophodnjama. Na ostalim frontama nema nikakvog važnog dogodjaja.

Brzojavi.

Zeppelini nad Bukareštom.

Stockholm, 29. Iz Bukarešta javljaju: Zeppelini osvanjuju svake tamne noći nad Bukareštom i nabacuju se na točno odredjena mjesta. Od znatnijih su zgrada dosad pogodjene: kraljevska palača, ratno ministarstvo, kuća ruskog vojnog atašeja i pučki vrt. Kralj i kraljica su od straha ostavili grad i zaputili se u gorski jedan kraj.

General Pau vrhovni zapovjednik u Dobrudži?

Bern, 30. Mnogi listovi javljaju, da je general Pau preuzeo vrhovno zapovjedništvo nad rumunjsko-ruskim četama u Dobrudži. General Ivanov, koji ne će, da sa Pau-om zajedno radi, otići će na sjevernu frontu.

Kralj Alfons o španjolskoj neutralnosti.

Geneva, 29. „Matin“ prima iz Madrida, da je kralj Alfons španjolski izjavio predsjedniku saveza za dizanje industrije slijedeće: „Ovlašćujem vas, da opetujete, da će Španjolska održati svoju neutralnost, te da ne će intervenirati u europskom ratu. O tome vas ja izričito osjeguravam“.

Rusija se guši.

Lugano, 29. „Secolo“ piše u jednom članku, na koji je navodno utjecalo francusko ministarstvo, o položaju u Rusiji ovo: Izakako je sad Švedska žlijeb svojim kopnenim vodama za ladje četvornog saveza zatvorila, Rusija je potpuno izolovana. Mora dakle sve da se poduzme, kako bi se otvorile Dardanele i u tu svrhu ima da se Sarailu stavi na raspolaganje vojska od 500.000 ljudi. Ta se opomena tiče Italije, da ova i daljnja pojačanja šalje u Solun.

Grčko ministarsko vijeće za rat?

Amsterdam, 29. Reuter javlja iz Atene: Kako se glasa, zaključilo je ministarsko vijeće iza posavjetovanja kod kralja, da će zajednički raditi s antantom.

Stavnja u Francuskoj.

Lugano, 29. „Agence Havas“ javlja, da je ministar rata podnio komori zakon o stavnji dobnog godišta 1918.

Ruske nade u pobjedu, padaju.

Genf, 29. General je Brusilov ponovno izjavio izvjestitelju lista „Pariser Journal“: Za sad se ne nadamo znatnomu dobitku zemljišta. Naš je glavni cilj tek oslabljenje neprijatelja.

Ozbiljan položaj Švedske.

Zürich, 29. List „Züricher Post“ javlja iz Stockholma: Položaj je Švedske usljed sveudiljnog i sve jačeg pritiska četvornog saveza postao ozbiljnim i Švedska će možda u skoro vrijeme biti prinuždena na dalekosežne korake. Četvornom je savezu do toga, da steče potpunu jasnoću glede držanja Švedske, prije nego li će biti luka grada Arhangelsk usljed leda zatvorena. Posljednji švedsko-norveško-talijanski ugovor od godine 1862 čini se da služi kao prividni povod za zahtjeve četvornog saveza na Švedsku glede ukinuća zatvora švedske obale minama.

U Švedskoj osjećaju, e da može ovaj korak imati veliko i odlučno značenje. Čini se, kao da nema nikakove sumnje, e će se švedska vlada čvrsto držati svoga prvoga odgovora na note četvornog saveza i ne dozvoliti nikakovih diplomatskih raspravljanja glede njezinog prava glede zatvora Kongrudskog žlijeba, jer da je to jedini put, kojim može da izbjegne udesu Grčke.

Ukupni gubici Brusilove armade.

Basel, 29. Prema najnovijim izvještajima evidencne službe u Kijevu iznaša broj ukupnih gubitaka Brusilove ofenzive dosad 756.580 momaka i 67.330 časnika.

Pred odlučnim bojevima kod Bitolja?

Amsterdam, 29. Ratni izvjestitelj lista „Central News“ javlja iz Soluna, da će njemačko-bugarske čete po svoj prilici izazvati veliku bitku pred Bitoljem. Centralne vlasti imadu ondje silno utvrdjene pozicije. Nagadja se, e bi ondje moglo da dodje do odlučnih bojeva izmedju njemačko-bugarskih i srpskih četa.

Turske čete na fronti pred Rigom.

Bern, 29. Petrogradski izvjestitelj lista „Temps“ javlja, da su na frontu kod Rige stigli veći turski vojni odjeli.

Talijanski gubici u boju s podmornicama.

Lugano, 29. List „Corriere della Sera“ saopćuje podatke o ratu podmornicama u mjesecu julu i augustu, prema kojima je Italija izgubila 12 parobroda sa ukupno 48.481 tonom i 81 jedrenjaču sa ukupno 22.525 tona, dok je 7 parobrodima sa ukupno 22.000 tona pošlo za rukom, da pobjegnu pred podmornicama. Talijanska je trgovačka mornarica imala u navedenim dviem mjesecima pored engleske najvećih gubitaka. Uza sve to bilježi lučki konzorcij u Genui, da je od 1. januara 1916. do 24. septembra 1916. opsegao tamošnji promet brodova 5,713.369 tona, dakle za 506.408 tona više nego li u istom vremenu godine 1915. Isto je tako bio i uvoz inozemske robe i ugljena veći, ali je zato bio kod i kamo manji izvoz talijanske robe.

Lloyd George o miru.

London, 29. rujna. Vojni ministar Lloyd George izjavio je u razgovoru sa zastupnikom „United Presse of Amerika“, koji ga je zapitao, neka izrazi svoje mnijenje o posljednjim glasovima o miru, slijedeće: Njemačka je odlučila, da se sa Engleskom bori sve dotle, dok jedna ne dobije smrtni udarac. Mi ćemo se pobrinuti, da joj bude udovoljeno. Borba će tako dugo trajati, dok je ne uništimo.

Neka znade cijeli svijet, pa i neutralci sa najplemenitijim i čovječnim svojim poticajima, da u tom razdoblju rata ne mogu doći u obzir uniješavanja iz vana. Engleska nije molila za nikakva posredovanja, kada nije bila pripravna na borbu, pa neće ni sada, gdje je na borbu pripravna, sve dotle takvih trpjeti, dok ne bude posve uništen pruski vojnički despotizam.

Kada je na hiljade engleskih gradjana, kojih je vojnička škola trajala tek malo mjeseci, otišlo na bojište, da budu tamo posmicani, uništeni bombama ili otrovanim plinovima, nijesu prijatelji Nijemaca prolili niti jedne suze. Ti su isti ljudi do suza ganuti kad pomisle na ono, što će doći. Oni su nehajno gledali na prve rane nejednakog boja. Nikakvi bojevi, nikakve muke, koje bi još mogle doći, neće biti kobnije od muka tih mrtvih antantinih vojnika, preko kojih je u početku prošla sva težina pruske vojne mašine.

U engleskoj odluci, da vodi rat do posvemašnjeg uništenja, leži više no naravna težnja po osveti. Njoj se protivi nečovječnost i nemilosrdje sadašnje borbe. Iste se ali ne mogu usporediti sa strahotom, koja bi se sastojala u tome, da se rat svrši sada, gdje civilizaciju ugrožava isto još uvijek isti neprijatelj. Premda neznamo kada će rat svršiti, to ipak nesumnjivo znademo, kako će svršiti.

U pogledu na odlučnost Francuske u daljnjem vodjenju rata odgovorio je vojni ministar nakon duže stanke vrlo odlučno: „Svijet još ne zna štovati veličine i divne francuske plemenitosti. Kod Engleza ja športni duh, koji će sve do zadnjega trenutka krijepiti vojsku, kod Francuza će žarka domovinska ljubav bodriti vojsku sve do konačnog cilja, a da neće pitati, kada će doći svršetak.

„A Rusija?“ — zapita dopisnik.

„Rusija će se boriti do smrti“ prekinu ga Lloyd George. „Rusija se je tek polako probudila, ali jednako će teško ublažiti svoju mržnju protiv onih, koji su ju prisilili na tu tešku borbu. Ona udara najjače u trenutku, gdje se je najmanje očekivalo. Medju saveznicima ne će biti izdajnika! Naša bol i naša tuga raste. Neopisive su strahote bojišta. Ja se vraćam sa francuskog bojišta. Mislio sam, da sam u paklu, kada sam gledao, kako hiljade ljudi ide u ražarenu peć i kada vidjeh, gdje se nekoji osakaćeni vraćaju. Takve grozote se na svijetu ne smiju više dogadjati. Sredstvo, kojim se tome može učiniti konac, sastoji se u tome, da se krivce toga zločina protiv čovječanstva kazni na način, koji će jednom za uvijek iščupati iz srca vladalaca, koji su pokvarena srca, želju da učinjeno opetuju. To je što Engleska hoće“.

Ugarska zastupnička kuća.

Budimpešta, 29. Predsjednik otvara sjednicu u 4 i pol sata popodne. Nastavlja se rasprava o izvješću ministra predsjednika glede iznimnih odredaba.

Ministar poljodjelstva pl. Chillany naglašuje, da je pitanje glede pravednog razdjeljivanja životnih namirnica jedno od najtežih i najškakljivijih. Što se tiče pritužba glede sladora, upućuje, da se je potrošak za vrijema rata uslijed prilika silno digao. Odredjena je maksimalna cijena krumpira, a isto tako i za raž.

Ministar unutrašnjih poslova pl. Sandor izjavlja glede zaštite djece, da su se prilike koli glede poroda toli glede umrljivosti djece od početka rata ovamo pogoršale. Zatim se dotiče pritužbe zastupnika Polonyi-ja glede bjegunaca iz Galicije i Bukovine. Veli, da se je uslijed nove neprijateljske invazije imala Austrija brinuti za sklonište izvanredno velikog broja bjegunaca. Ugarska je vlada držala za svoju dužnost, da ju u tom podupire. To se sad naplaćuje i ministar mora da izreče svoju zahvalu za darove, sakupljene u Austriji u korist sedmogradskih bjegunaca. Konačno apeluje ministar na pučanstvo, a ponajpače na imućnije njegove slojeve, da se prilagodi općenitom položaju.

Ministarski predsjednik grof Tisza govori proti proširenju izbornog prava, pošto tek novo stvorena izborna reforma nije bila ni pokušana. Ovom se reformom povisuje broj izbornika za 60 do 70 postotaka. Isto je tako ministar predsjednik proti prijedlogu glede ustanovljenja maksimalnih cijena industrijalnih članaka. Medju ostalim oprovrgava grof Tisza najodrešitijim riječima tvrdnje grofa Karolyi-a i markgrofa Pallavicini-a, koji su najoštrijim načinom osudili bili postupak vlade u pitanju živežnih namirnica.

Izvještaj je ministra predsjednika glede iznimnih mjera primljen na znanje, a svi od opozicije predloženi prijedlozi odbijeni.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Služb. izvj. od 28. t. mj. Naša je vatra odbila neprijateljska odjeljenja, koja su kušala, da se približe našim jarcima zapadno Rige. 27. t. mj. na veće su manja neprijateljska odjeljenja nakon što su ispalila znatan broj granata, poduzela u predjelu jugoistočno Pinska navalu, ali su bila odmah bačena vatrom naših pomaknutih odjeljenja. U predjelu Bubnowa, 6 km sjeveroistočno Swinijuchya i Koritnice novi bojevi. Neprijatelj se je tvrdokorno opirao. On poduzima ponovne protunavale, da spriječi naše prodiranje. Na istočnom moru su naši hidroplani pod vodstvom pom. poručnika Gorovenka izveli upješnu navalu na neprijateljsku ljetalačku štaciju na jezeru Angeru, bacivši na nju bombe. Naši su hidroplani bili opstrijeljavani od neprijateljskih baterija te zametnuše sa 20 neprijateljskih ljetala boj, za vrijeme kojeg nejednakog boja se je žalibože sunovratio poručnik Arsen Gorovenko sa svojim hidroplanom.

Engleska.

London, Služb. izvj. od 27 rujna. Na fronti velike bitke imali smo danas sjajnih uspjeha. Sjeverozapadno Flersa su naše čete zauzele 2000 jarda neprijateljskih jaraka, te stoje sada u istoj crti sa istočnom stranom Faucourt-L'Abbaye. Sjeveroistočno Thiepvala vršiše se žestoki bojevi, tijekom kojih su naše čete jurišale. Sada drže one pod imenom „Stuff“-šanac poznato utvrdjenje na glavnom grebenu 2000 jarda sjeveroistočno sela. U Comblesu, gdje su i naši saveznici zaplijenili mnogo vojnog materijala, palo je u naše ruke preko 1800 pušaka, 4 bacala plamena te više hiljada naboja topovske municije i granata. Posljednjih 14 dana zarobili smo ukupno 10.000 momaka. Jučer smo uništili 2 neprijateljska ljetala i 2 privezana zrakoplova. 2 se naša ljetala nijesu vratila.

Francuska.

Pariz, 27. rujna u 3 sata popodne: Sjeverno od Somme utvrdile su se naše čete u osvojenim položajima. Noću nijesu Nijemci pokušali nijednog napadaja. Južno od Somme živahna topovska paljba. U području Barleuxa poduzeše Francuzi vrlo uspješan napadaj, uzevši Nijemcima utvrdjenu šumicu istočno od Vermandovillersa. Ovim je dobitkom francuska linija pomaknuta naprijed. Noć je inače na fronti prošla mirno.

Zračni bojevi: Ponad fronte na Sommi došlo je do više zračnih bojeva. Dne 26. rujna oborio je potporučnik Nungesser dva neprijateljska aeroplana, od kojih je jedan pao kod Transloya, a drugi kod Roquiguya nedaleko Arrasa. Isti je potporučnik oborio u predjelu Neuville jedan neprijateljski zrakoplov, koji je u plamenu pao na zemlju. Ovaj je zrakoplov 17. neprijateljsko zračno vozilo što ga je oborio Nungesser. Dva su neprijateljska aeroplana teško oštećena te se spustiše kod Transloya i Peronne. Drugi je jedan njemački zrakoplov oboren kod Murlua. U Champagni oboren je jedan neprijateljski aeroplan sjeverozapadno od Ville sur Turba. U noći dne 27. o. mj. izbacila je zračna eskadra od 14 francuskih aeroplana 110 bombi velikog kalibra na kolodvor, željezničku prugu i skladišta u Appilly. U noći dne 26. o. mj. izbacili smo na kolodvor u Laonu 22, a na skladišta u Monfauconu 17 bombi.

27. o. mj. u 11 sati u večer: Velika bitka na fronti na Sommi još svejednako traje s neumanjenom žestinom. Nakon žestoke topničke pripreme upravio je neprijatelj sjeverno od Somme nove navale protiv naših položaja u prostoru od Bouchavesnesa sve do juga zaselka Bois l'Abbaye. U sjajnoj protuofenzivi udarile su naše čete na jurišne kolone neprijateljeve, koje su u neredu bile potisnute, pošto smo im nanijeli znatnih gubitaka. Zarobili smo 250 Nijemaca, medju kojima 6 časnika, a oteli 8 puščanih strojeva. Očevidno smo proširili svoje uspjehe zapadno i jugoistočno od Foucourta i prodrli u Bois St. Pierre Vaast.

26. rujna. Orijent: Na Strumi i na Vardaru slaba topovska paljba. Istočno od Cerne navalili su Bugari jakim silama protiv srpskih položaja kod Kajmakčalana.

Ove su navale uzastopce odbili Srbi unakrsnom vatrom topova i strojnih pušaka. Bugari su pretrpjeli teške gubitke. Srbi su zasužnjili 50 momaka, medju njima 4 časnika. Na lijevom je krilu naše topništvo živahno bombardovalo neprijateljske položaje.

Italija.

Rim, 27. septembra. U dolini Astica ušutkano je u noći na 26. t. mj. jako djelovanje neprijateljskog topništva proti našim položajima uspješnim zahvatom naših baterija. Sjeverno od kotline Laghia (potok Zara, dolina Posina) osvojio je odio naših smjelim naskokom poziciju i uzvisinu izmedju Monari i Tavo. Na ostaloj fronti razvijaju se bojevi topništva. Neprijatelj razvija kod toga osobitu djelatnost proti po nama osvojenim glavnim opornim točkama na koti 208 i koti 144 na kraškoj visoravni. Prošle je noći pošlo za rukom jednomu od naših upravljivih zrakoplova, da nakon borbe proti žestokim zračnim strujama dospije preko kraške visoravni, gdje je bacao na cesti Komen-Kostanjevica bombe na kolone četa, koje su koracale, i na povorke kola. Zrakoplovi su se, premda su ih otkrili bili neprijateljski reflektori i premda je na njih bila otvorena žestoka topniška vatra, vratili neoštećeni za naše pozicije.

Najvažnije promjene sada valjanih poštanskih cijenika.

Vrijedi od 1. oktobra 1916.

I. Obične pismovne pošiljke bez oznake vrijednosti.

A. Frankirana predaja.)*

1. Pisma:
za svako pismo do 20 gr . . . . 15 h
za svakih daljnjih 20 gr . . . . 5 „

2. Poštanske dopisnice (obične dopisnice):
a) za jednu pošt. dopisnicu izdanu od pošt. uprave sa natiskanim znakom pošt. vrijednote . . . . 8 „
b) ostale pošt. dopisnice bez službeno otiskanog znaka pošt. vrijednote . . 10 „

3. Tiskanice:
a) za ne hitre za svako 50 gr . . . . . 3 „
b) za žurno proslijedjene bez obzira na težinu prirez. od . . . . 2 „
Prirezna pristojbina ima se uplatiti sa u tu svrhu izdanim biljegom („žurni biljeg“). Takvih imade po 2 h i po 5 h.
Žurni biljezi po pet para služe za uplatu obične pristojbine te prireza za tiskanice do 50 gr. Žurni biljezi ne vrijede za uplatu drugih pristojbina.

4. Poslovni papiri:
za svako 50 gr . . . . 5 „
najmanje pak . . . . 15 „

5. Ogledci robe:
za svako 50 h . . . . 5 „
najmanje pak . . . . 10 „

6. Mješovite pošiljke (pošiljke, u kojima su zajedno pakovane tiskanice, poslovni papiri ili ogledci robe) za svako 50 gr . 5 „ ali najmanje 10 h ako pošiljka sastoji od tiskanica i ogledaka robe, a najmanje 25 h ako sadržava takodjer i poslovnih papira.

B. Djelomično frankiranje.)*

1. Hitre tiskanice imaju se predati potpuno frankirane, jer inače nemaju pravo na žurno otpremanje.

2. Nehitre papire, poslovni papiri, ogledci i mješovite pošiljke imaju se barem djelomično frankirati.

3. Pisma i poštanske karte (dopisnice) mogu se predati i potpuno nefrankirane. Nefrankirane ili djelomično frankirane pismovne pošt. pošiljke biti će opterećene dvostrukim iznosom onog dijela poštarine, što fali da pošiljka bude potpuno frankirana; ako ovaj dvostruki iznos nije dijeliv sa 5 to će se zaobliti na najbliži viši broj dijeliv sa 5.

*) Vrijedi takodjer u prometu sa Ugarskom, Bosnom-Hercegovinom i Njemačkom.

II. Paketi.

A. Frankirana predaja.

1. Paketi bez vrijednosne oznake:
za ove ima se uplatiti pristojbina na težinu.
a) Obična pristojbina na težinu u tuzemnom prometu:
do 1 kg . . . . 60 h
„ 5 „ . . . . 80 „
„ 10 „ . . . . 200 „
„ 15 „ . . . . 300 „
„ 20 „ . . . . 400 „
b) snižene pristojbine na težinu:
U prometu sa Ugarskom i Bosnom-Hercegovinom:
do 5 kg . . . . 80 h
„ 10 „ . . . . 200 „
„ 15 „ . . . . 300 „
„ 20 „ . . . . 400 „
U prometu izmedju mjesta brojem pučanstva od preko 30.000 (glavna mjesta) i mjesta (izvanjska mjesta), koja leže oko njih u pogodovanom opsegu, snizava sa pristojbina na težinu za pakete do 5 kg na 60 h.
Polumjer pogodovanog opsega iznaša:
aa) za glavna mjesta brojem pučanstva od preko 100.000 . . . . . . 50 km
bb) za ostala glavna mjesta . . . 25 „
Snižena pristojbina vrijedi kod glavnih mjesta takodjer i za promet u poštanskom mjestu, izmedju ovog i izvanjskog kotara te u izvanjskom kotaru glavnog mjesta.
Ta pristojbina ne vrijedi pak u medjusobnom prometu izvanjskih mjesta jednog glavnog mjesta. Dotična mjesta biti će posebno obijelodanjena od poštanske uprave.
c) povišena pristojbina na težinu:
za opsežan paket (Sperrgut) povišava se pristojbina na težinu uvijek za polovicu.

2. Paketi sa vrijednosnom oznakom:
Za ove utjerava se osim pristojbine na težinu kao pod 1. još i pristojbina na vrijednost.
Ova iznaša:
Za svako 300 K označene vrijednosti ili započeti ulomak od 300 K u tuzemnom prometu . . . . 5 h
najmanje pak . . . . 10 „
U prometu sa Ugarskom, Bosnom-Hercegovinom i Njemačkom . . . . 10 „

B. Nefrankirana predaja.

U tuzemnom prometu smiju se paketi predati takodjer nefrankirani, u koliko to nije isključeno za osobite skupine; nefrankirani paket opterećuje se pristojbinom kao za jedan istovrstan frankirani paket te prirezom od 20 h.

U prometu sa Ugarskom, Bosnom-Hercegovinom i Njemačkom nije dozvoljena nefrankirana predaja.

III. Vrijednosna pisma.

1. Zatvoreno predana vrijednosna pisma:
za takva treba uplatiti:
a) poštarinu kao za preporučeno pismo iste težine, i
b) pristojbinu za vrijednost:
za svako 300 K označene vrijednosti ili započeti ulomak od 300 K u tuzemnom prometu . . . . 5 h
u prometu sa Ugarskom, Bosnom-Hercegovinom i Njemačkom . . . . 10 „
Ukupna pristojbina za jedno vrijednosno pismo iznaša najmanje 60 h.

2. Otvoreno predana vrijednosna pisma (jedino u tuzemnom prometu te za neuredovna vrijednosna pisma):
za takva treba uplatiti:
a) pristojbina kao za jedno zatvoreno predano vrijednosno pismo (kao pod 1.), i
b) na pristojbinu na vrijednost prirez u iznosu od 10 h za svako 1200 K označene vrijednosti ili započeti ulomak od 1200 K.
Zatvorena kao što i otvorena vrijednosna pisma imaju se predati frankirana.

IV. Poštanske uputnice.

1. Obične uputnice:
za ove treba uplatiti:
u tuzemnom prometu i u prometu sa Ugarskom i Bosnom-Hercegovinom:
a) temeljna pristojbina od . . . . . . 15 h
za svaku uputnicu i
b) pristojbina na vrijednost od . . . . 5 „
u prometu s Njemačkom:
pristojbina na vrijednost . . . . . 25 „
za svako 50 K ili započeti ulomak od 50 K.

2. Brzojavne poštanske uputnice:
za ove treba platiti:
a) pristojbina kao za obične pošt. uputnice (kao pod 1.);
b) brzojavna pristojbina;
c) ekspresno dostavljanje kao kod pismovnih pošiljaka (ako pošt. uputnica ne glase „poste restante“). Sve pošt. uputnice treba predati frankirane.

V. Pouzeće na preporučene pismovne pošiljke, vrijednosna pisma i pakete.

1. Pristojbina pri predaji:

a) pristojbina za pošiljku kao za istovrsnu pošiljku bez pouzeća (pouzetne pakete treba predati frankirane);

b) pristojbina za prikazanje (koju treba uvijek uplatiti pri predaji) od . . . . 10 h

2. Pristojbina za slučaj utjeranja pouzeća:

za otpremu utjeranog novca uplaćuje se pristojbina kao za običnu uputnicu. Ista odbija se od utjeranog iznosa pouzeća.

VI. Sporedne pristojbine pri dostavi.

1. Kod obične dostave utjerava se:

a) za jedno vrijednosno pismo označenom vrijednosti do 1000 K . . . . 10 h
preko 1000 K povišava se ova pristojbina za . . . . 10 „
za svako 1000 K ili započeti ulomak od 1000 K.

b) Za paket bez oznake vrijednosti ili oznakom vrijednosti do 1000 K . . . . 20 h
kod oznake vrijednosti od preko 1000 K ova se pristojbina povišava za . . . . . . 10 „
za svako 1000 K ili započeti ulomak od 1000 K.

c) za iznos jedne pošt. uputnice ili jedne isplatne doznake do 10 K . . . . 5 „
preko 10 K . . . . 10 „
preko 1000 K povišava se pristojbina za . . . . 10 „
za svako 1000 K ili započeti ulomak od 1000 K.

d) za najavljenje vrijednosnih pisama i paketa sa listom za pridignuće . . . . 5 h
za svako pismo ili svaki paket.

2. Za pohranu ili držanje pošiljaka spravnih za pridizanje ako se je pridržalo pravo pridizanja:

a) proteže li se pridržaj na obične i preporučene pismovne pošiljke i na vrijednosna pisma ili jedino na jednu ili dvije takove skupine pristojbina za pismovne pretince, i to ako nema zatvorenih pretinaca mjesečno . . . . 2 K
za obični zatvoreni pretinac mjesečno . 3 „
za oveći zatvoreni pretinac mjesečno . 4 „

b) proteže li se pridržaj na pošt. uputnice i isplatne doznake ili jedino na jednu skupinu istih pristojbina za novčani pretinac, i to mjesečno . . . . 5 K

c) proteže li se pridržaj na pakete:
aa) pristojbina za paketne pretince mjesečno . . . . 5 K
bb) pristojbina na komad mjesečno . . 5 h
i to u mjestima, gdje se paketi dostavljaju bez obzira na težinu, za svaki paket, u ostalim mjestima jedino za one pakete, koji bi se imali dostaviti kad se ne bi bilo pridržalo pravo pridizanja.

Naslovnici u kotaru seoskog listonoše ili u okružju pošt. sabirališta, koji su si pridržali pravo pridizanja paketa, ne treba da uplate niti pristojbinu za paketne pretince niti pristojbine za komad.

Na a)—c): pristojbine za pretinac imaju se uplatiti unaprijed, pristojbine na komad kod svakog pridizanja paketa.

* * *

1. Listovi su pripušteni takodjer u težini od preko 250 g. Listovi su sada obzirom na težinu podvrženi jedino na ona ograničenja, koje zahtijeva njihovo poštno-službeno postupanje (stavljanje u svežčice, listovne vreće i slično). To isto vrijedi takodjer u prometu sa U. (Ugarskom), B. H. (Bosnom-Hercegovinom) i Nj. (Njemačkom). Za dopisnice proste od poštarine vrijedi i dalje dosadašnja granica težine (od 2 i pol kg u ovozemstvu te u prometu sa Bosnom-Hercegovinom, 1 kg u prometu sa Ugarskom).

2. Za tiskanice iznaša od sada najveća težina 2 kg (vrijedi takodjer u prometu sa U., B. H. i Nj.). Da li se jedna tiskanica ima proslijediti kao hitna odn. ekspresna (t. j. kao listovi i pošt. karte), to će u buduće odrediti predavaoc, uplaćujući u tu svrhu dotičnu dodatnu poštarinu pomoću žurnog biljega. Okruglo zavite tiskanice ne mogu se žurno proslijedjivati (vrijedi takodjer u prometu sa U., B. H. i Nj.). Nehitne tiskanice ne mogu se preporučiti. Granica težine od 2 kg odredjena za tiskanice, vrijedi takodjer za tiskanice u službenom saobraćaju toli za one proste od poštarine kao za one podvržene istoj.

3. Poslovni papiri su od sada unaprijed dozvoljeni jedino u ovozemskom prometu, u prometu sa U., B. H. i Nj. pod jednakim uvjetima kao u prometu svjetske pošte.

4. Za ogledke robe iznaša u buduće najveća težina 500 gr (vrijedi takodjer u prometu sa B. H. i Nj.; u prometu su U. ostaje dosadašnja granica težine od 350 gr). Kao ogledci robe mogu se šiljati i malene količine robe te u opće maleni predmete i onda kad bi imali kupovnu ili trgovačku vrijednost (vrijedi u prometu sa U., B. H. i Nj.).

5. Vrijednosni listovi smiju se jedino pakovati u listovnim omotima (ne u pakovnom papiru). Kod zatvoreno predanih vrijednosnih listova može da u buduće otpošiljatelj označi vrijednost po volji ograničenjem, da označena vrijednost ne smije da bude viša od obične vrijednosti pošiljke. Samo za vrijednosne papire, koji imadu tečaj te koji glase na donosioca te za druge vrijednosne papire i ostale isprave (uložne knjižice, mjenice, zadužnice i slično) vrijede i dalje dosadašnje odredbe glede oznake vrijednosti. — Kod vrijednosnih listova dosta je označiti vrijednost u brojkama. Vrijednosni listovi smiju se poslati otvoreni jedino onda, ako sadržavaju ovozemne bankovne note u vrijednosti od preko 1200 K. Kao do sada mogu da jedino privatnici pošalju vrijednosne papire otvoreno. (Ove odredbe vrijede takodjer u prometu sa U., B. H. i Nj.)

6. Najveća težina za pakete snižava se na 20 kg. Pakete s novcem ili vrijednosnim papirima treba zatvarati pečatnim voskom. Zatvaranje pečatnim voskom ili olovnim pečatom potrebno je kod paketa oznakom vrijednosti od preko 600 K ili kod takvih, koji bez obzira na oznaku vrijednosti sadržavaju zlato ili srebro, zlatne ili srebrne stvari ili kovane dragocijenosti. (Takodjer u prometu sa U., B. H. i Nj.) Opsežnim paketima smatraju se takodjer i paketi, koji se uslijed pritiska lako mogu da oštete, te koji su pri težini od najviše 5 kg duži od 1 m i 5 cm te pri tom prekorače širinu i dubinu od ukupno 40 cm. Nije više pripuštena oznaka „na vlastitu pogibao“ ako je vanjski omot manjkav. Takvi će paketi biti uvijek povraćeni otpošiljatelju. Granica težine od 20 kg postavljena za pakete u opće vrijedi takodjer za uredovne pakete toli za one proste od poštarine koli za one podvržene istoj, ne pak za one poštanskog službenog prometa.

7. Kod poštanskih pouzeća stupa na mjesto provizije pristojbina za prikazanje te pristojbina za poštanske uputnice. Za poštanska pouzeća postoji obvezno frankovanje. Pristojbina za prikazanje uplaćuje se priljepljivanjem dotičnih listovnih biljega kod listovnih pošiljaka na strani naslova, kod paketa desno na prednjoj strani poštanskog popratnog lista (takodjer u prometu sa U., B. H. i Nj.).

8. Sa jednim poštanskim nalogom može se poslati jedino jedna isprava vjeresije. Više kamatnih listova, koji pripadaju istoj vrsti vrijednosnih papira, imaju se smatrati kao jedna jedina isprava vjeresije (vrijedi takodjer u prometu sa U., B. H.; u prometu sa Nj. ostaje kao do sada). Poštanski nalozi na preko 1000 K nijesu više dozvoljeni.

9. Kao dani prosti od magazarine ustanovljeni su: dan u kojem paket stigne kod poštanskog ureda, dalje dva dana koja neposredno slijede te dan kad se je pridigao paket.

10. Hitno dostavljanje može da uslijedi takodjer na zahtijev naslovnika. Primatelj ima da u ovom slučaju uplati iste pristojbine kao i otpošiljatelj pri predaji. Kod hitnog dostavljanja izvan poštanskog mjesta nagrada za teklića, koju ima da uplati otpošiljatelj ili primatelj, ne izračunava se više prama udaljenosti mjesta, gdje se ima predati pošiljka i dostavnog poštanskog ureda, nego je za to ustanovljen popriječni iznos od 1 K 50 p.

11. U slučaju uskrate primanja smije da primatelj u buduće označi jedino činjenicu uskrate. Ne smije da pridoda obrazloženja. Bilješke u pismenim znakovima, nepoznatim poštanskim službenicima, nijesu dozvoljene. Nedozvoljene bilješke ima da poštanski ured učini nečitljivima. Potanja uskrata primanja dozvoljena je kod običnih listova samo onda, ako se tiče zatvorenih listova. Stoga je takva uskrata u buduće isključena ne samo kod poštanskih karata (dopisnica) kao sada već i kod tiskanica, poslovnih papira i ogledaka robe.

12. Paketi, najavljeni kao nedostavljivi, ne smiju se natrag poslati prije nego li stigne vijest predajnog ureda, koja sadržava raspoloženje otpošiljatelja i t. d. Ne stigne li ta vijest u primjerenom roku iza kako je bila otposlana vijest o nedostavljivosti (po prilici u 14 dana), to mora da se kod predajnog ureda pospiješi riješenje.

13. Dodatna i povratna poštarina za vrijednosne listove ne zaračunava se više kod vrijednosnih listova.

14. Sudbeni listovi, dužni poštarine podvrženi su u buduće običnim listovnim pristojbinama; primatelj ima dakle da plati: za jedan list od 20 grama 25 p, za svakih daljnjih 20 grama 5 p više. Mjerenje sudbenih listova ima da u buduće obave predajni poštanski uredi. Sudbeni listovi najnižeg stepena težine ne treba da budu označeni na osobiti način, na teže sudbene listove treba na gornjem rubu strane naslova očevidno zabilježiti stepen težine sa brojkama (n. pr. preko 20—40 gr sa 2, preko 40—60 gr sa 3 i t. d.).

15. Pristojbina za željezničke objavnice iznaša 15 p za jedan komad.

16. Ukidaju se pristojbine sabiranja za sabiranje u kotaru seoskog listonoše.

17. U novinskoj službi vrijedi počam od 1. oktobra 1916. slijedeće:

a) Ne smatraju se više kao novine, te su s toga podvrženi općim uvjetima raspošiljanja i pristojbinama za tiskanice svi tiskopisi, koji služe jedino reklami i poslovima kao osobito: novine i časopisi, koji sadržavaju isključivo oglase ili obznane (Annonce), novine ili časopisi, koji su većim dijelom oglasni listovi te čiji je politički, zabavni ili vijestni dio nešto sporedna, novine ili časopisi, čiji sadržaj poglavito ili očevidno služi jedino na preporuku jednoj i više trgovinama ili poduzećima, dalje i onda, ako izlaze u obliku novine ili časopisa tečajni listovi i tečajna izvješća svake vrsti, trgovačka okružna pisma, iskazi robe, popisi cijena, cijenici, katalozi, preglednice, izborni proglasi i slično.

b) Ovi se dakle ne smiju više raspošiljati uz novinsku pristojbinu, koja vrijedi za novine, te koja se uplaćuje pomoću novinskih poštanskih biljega.

c) Kao prijelaz dozvoljeno je pak raspošiljanje ovakovih tiskanica na način pod 2. sve do uključivo 31. oktobra 1916. (Ove odredbe vrijede takodjer u prometu sa U. i B. H.)

Domaće Vijesti.

Milodari za „Hrvatske škole“. Preko ove uprave položio je gosp. Niko vitez Mardešić, da počasti uspomenu vrijednog rodoljuba g. oca g. Dr. Iva Zuccona K 20. Zadnji izkaz K 162·48, neukupno K 182·48.

Obznana. Prama brzojavci ministarstva za zemaljsku obranu br. Präs. 18387/XIV. one osobe narodnog ustanka koje su rodjene 1871., 1870., 1869., 1868., 1867. i 1866., koje bi se prama sazivnoj obznani 0/3 morale predstaviti dne 2. oktobra 1916., nemaju se predstaviti sada, pošto će dan njihova saziva biti odredjen kasnije, eventualno odredjenjem višekratkog roka saziva. Ako bi koja osoba, ne znajuć da je rok saziva odgodjen, svejedno predstavila dne 2. oktobra, moći će biti na svoju molbu otpuštena, dočim će oni, koji budu htjeli početi svoje službovanje moći to odmah nastaviti.

Objava. U predjelima Poljske zaposjednutim od austro-ugarskih četa bili su otvoreni privatnom postanskom prometu c. i k. etapni poštanski uredi Suchedniów, Przedbórz okružje Konsk, Radoszyce, okružje Konsk i Przysucha. Na spomenute urede smije se šiljati: dopisnice, otvoreno predani listovi, tiskanice (novine), ogledci robe i paketi bez oznake vrijednosti do 5 kg; od ovih ureda: dopisnice, otvoreni listovi, tiskanice (novine) i ogledci robe.

Objava. Uslijed obavijesti turske poštanske uprave inozemski listovi za Tursku pripušteni su jedino ako su pisani u njemačkom, ugarskom, bugarskom, francuskom ili engleskom jeziku. Svi ostali listovi ne će se proslijediti u Turskoj.

Dopisnice vojne pošte zelene boje. Dopisnice vojne pošte zelene boje smiju se rabiti jedino u prometu od vojske na bojnom polju za zaledje. Takove nedostavljive dopisnice vojne pošte zelene boje neće se povratiti otpošiljatelju već će biti uništene.

Obznana. Općinstvo se nanovo na to upozorava, da nova pravila glede poštanskih pristojbina koje donašamo u cijelosti na drugom mjestu, stupaju u krijepost već danas dne 1. oktobra t. g. u ovozemskom prometu, u prometu sa Ugarskom, Bosnom-Hercegovinom, Njemačkom, zaposjednutim predijelima te s Bugarskom, te da će netočno frankiranje već od početka prouzročiti naknadno uplačivanje poštarine po novoj tarifi što bi se imalo zapriječiti u vlastitom interesu stranaka. Za pošiljke vojne pošte predložene po tarini imaju se uplatiti iste pristojbine kao za pošiljke za Ugarsku. Listovne pošiljke za Bugarsku imaju se frankirati kao u ovozemskom prometu, a pošt. paketi do 5 kg — isto za Bugarsku — sa 1 K 75 p.

Glazba. Danas u 4 i po sata na večer svirat će mornarička glasba na trgu Tegetthofovom ove komade: 1. Jelačićeva koračnica. 2. F. Jaksch: Tužaljka. 3. F. Lehár: „Luxemburg“, valčik. 4. L. Jessel: „Ružmarin“, intermezzo. 5. F. Erkel: Fantazija iz „Bánk-Bán“. 6. F. Feuerbach: „Eljen a haza“, koračnica.

Iz Dalmacije.

Velika poplava u Župi. Uslijed silnih kiša nabujali su bili svi izvori, potoci i rijeke i to je prouzročilo veliku poplavu u dubrovačkoj Župi. Takve se poplave ne sjećaju niti najstariji žitelji toga mjesta. Šteta je velika na posijanom, a voda je porušila i mnoge mostove i ograde.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 274 od 30. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Satnik Badl.
Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.
Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Molimo, obnovite pretplatu!

Godina II. — Broj 447.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·— u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 2. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Plijen u Sedmogradskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Zapadno Petroszeny-a su se i jučer izjalovile sve rumunjske navale. Na isti su način bila uz velike gubitke po neprijatelja odbijena rumunjska odjeljenja kod Ceneni-ja, južno klanca Vöröstorony (Rotenturm). Sjeverozapadno Fogarasa je rumunjsko prodiranje zapelo. Zapadno i sjeverozapadno Szekely-Udvarhely-a (Oderkellen) traje dalje neprijateljev pritisak na naše pomaknute skupine. Na bojištu kod Nagyszebena smo do jučer unijeli preko 3000 zarobljenika, 13 topova, 1 ljetalački hangar, 2 ljetala, 10 lokomotiva, 300 željezničkih vozova sa municijom, preko 200 municijskih vozova, 70 automobila, preko 200 punih vozova za prtljagu, 1 bolesnički vlak i veliku množinu drugog bojnog materijala. Popunjujući će podaci slijediti. Za prekjučerašnje navale njemačkih četa južno Hegena (Henndorfa) je neprijatelj izgubio 8 topova.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima je borba popustila. Jugozapadno i južno Brzezany-a je neprijatelj navalio jakim silama. Medju Zlotom Lipom i Narajovkom boreće se turske čete, bacile su ga u ljutim bojevima iz bliza. Sjeverno kolodvora Potutory su Rusi stekli nekoliko 100 m. zemljišta.

Vojna fronta bavarskog princa: Kod vojske gen. pukovnika Böhm-Ermolli-a prešao je neprijatelj na navalu na obim stranama ceste, koja vodi iz Brody-a u Zloczow. Sjeverno ceste bio je sasma odbijen. Na jednom su se mjestu izjalovile 3 ruske navale, a na drugom 7. Južno ceste je neprijatelj prodro u odsjeku jedne pukovnije. Danas u jutro započeta protunavala napreduje uspješno te je opeta osvojila veći dio izgubljenih jaraka.

Talijansko bojište.

Talijanska vatra iz topova i bacala mina bila je protiv kraške visoravnice od vremena do vremena opet vrlo živahna te se je rastegnula i na naše položaje u Vipavskoj dolini.

Jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kod vojske gen. maršala vojvode Albrechta würtemberškoga kaošto i na flandrijskoj fronti i na fronti Artois vojne skupine prijestolonasljednika Rupprechta razvili su Englezi vrlo živahnu djelatnost patrula.

Na bojnoj fronti sjeverno Somme postao je topovski boj poslje podne veoma žestok. Kod i istočno Thiepvala izvršili su Englezi opeta jake navale, koje su, kaošto prijašnjeg dana, bile nakon tvrdokornog boja iz bliza odbijene od četa generala pl. Šteina i Siksia pl. Armina. Iz Rancourta i zapadno od istoga su francuske pukovnije uzaludno jurišale protiv naših položaja. Djelomične provale iz Courlette, iz Morvala te sjeverozapadno Halle izjaloviše se u zatvornoj vatri.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Desno Moze odigraše se kod prelazne žive topovske djelatnosti maleni, neznatni bojevi sa ručnim granatama.

Istočno bojište.

Rusi su na raznim mjestima opeta započeli svojom navalnom djelatnošću.

Fronta bavarskog princa: Zapadno Lucka raste od danas u jutro naprijed neprijateljska vatra. Na obim stranama željeznice Brody-Lavov i dalje južno do Graberke kod Zarkowa smo djelomično zaustavili neprijateljsko prodiranje zatvornom vatrom, djelomično je posve propao sedam puta opetovani neprijateljski juriš.

Na južnom napadnom krilu su Rusi stupili u najprednju obrambenu liniju.

Fronta nadvojvode Karla: Na obim stranama Zlote Lipe došlo je do žestokih bojeva iz bliza. U kutu medju Ceniowkom i Zlotom Lipom se je neprijatelj pomaknuo naprijed. Dalje zapadno su turske čete jučer i danas u jutro brzom protunavalom opeta natrag bacile ruska odjeljenja, koja su prodrla te su kod toga zarobile 230 momaka. U Karpatima je općenito vladao mir. Broj kod Stare Klauzure zarobljenih vojnika je narasao do preko 600.

Sedmogradsko bojište.

Na istočnoj su fronti bile odbijene rumunjske navale u dolini Maroša. U dolini Görgeny i dalje južno su prednje straže djelomično izmakle neprijateljskom udarcu. Plijen njemačkih četa iz boja južno Henndorfa (Hegen) povećao se je za 8 topa. Sjeverozapadno Fogarasa je neprijatelj prestao navaljivati. Iz boja kod Hermannstadta smo do jučer uveli preko 3000 zarobljenika, 13 topova, lokomotiva, 300 željezničkih vozova sa municijom, preko 200 municijskih vozova, preko 200 punih kola za prtljage, 70 automobila i 1 lazaretni vlak. Ostali materijal se iz šuma malo po malo sakuplja. Klanac Rotenturm je pun rastrijeljenih vozova. Južno od klanca smo odbili rumunjske jače napadaje, naperene protiv visina zapadno Calaeni-ja. U gorju Hötzniga (Haiszeg) je neprijatelj zapadno doline Strell (Sztrigy) uzaludno navalio.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: 29. rujna je jedna austro-ugarska dunavska flotila isilila ulaz u luku Corabia te je uništila 9 brodova, od kojih je 7 djelomično natovarenih. Naša su jata ljetala sa vidnim dobrim uspjehom bombardovala Bukarešt.

Macedonsko bojište.

Na mnogim mjestima medju jezerom Presa i Vardarom živo puškaranje i pojedinačna bezuspješna neprijateljska poduzeća. Jaka je navala donijela vršak Kaimakčalana u neprijateljev posjed.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 30. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Zapadno i istočno od Florine položaj nepromijenjen. Na uzvisini Kajmakčalan živahna topnička borba. U dolini Moglenice slaba topovska vatra. Na fronti rijeke Strume neznatno djelovanje topništva.

Na obali egejskog mora živahna plovidba neprijateljske mornarice. Vatra našeg topništva prisilila je neprijateljsku jednu torpednjaču, da ostavi zaljev u Lefteri.

Na rumunjskoj su fronti uzduž Dunava bombardovali austro-ugarski monitori, podupirani našim topništvom, kolodvor i luku Corablu, kod česa su bile neprijateljske baterije i veći dio iza blizog otoka ležeći tovarni brodovi razoreni. Osam je tovarnih brodova i više pontona zaplijenjeno.

U Dobrudži nikakovih promjena. Mjestimice slaba topovska vatra.

Danas prije podne preletjelo je neprijateljsko lijetalo preko Sofije. Naše su ga obrambene baterije uzele na oko i napali ga naši bojni lokeri. Lijetalo je uzmoglo izbaciti samo jednu bombu, koja je sjeverno od grada pala na zemlju. Prema vijestima, službeno još nepotvrdjenima, bilo je to lijetalo 30 kilometara sjeverno od Sofije po našim ljetaocima oboreno.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 30. (D. u.) Glavni stan javlja:

Felahijska fronta.

Bio je neprijateljski tabor uspješno bombardovan. Na perzijskoj smo fronti južno od Sakiza pedeset kilometara jugoistočno od Sandžabulaka protjerali Ruse te iza bitke zaposjeli Sakiz.

Brzojavi.

Naše pozicije u Galiciji.

Stockholm, 30. Ratni izvjestitelj lista „Novoje Vremja" piše: Pozicije su austro-ugarskih i njemačkih četa u Galiciji besprimjerno čvrste, gotovo neosvojive. Radi toga i jesu imali bojevi žilav, tvrdokoran značaj. Osim toga je kod rijeka Narajovke i Dnjestra izmedju Haliča i Jesupola, gdje je spremljen glavni ruski udarac, zapadna obala kud i kamo viša od istočne, radi česa je napadaj ruskih četa spojen sa silnim žrtvama. Uostalom su utvrde kod mostovne glavice Haliča, koje su i u mirno doba bile znatne, danas znatno pojačane. Mi moramo da mislimo na život svojih vojnika i ne tražiti sjajnih uspjeha, koji bi bili odviše skupo plaćeni.

Grčki ministarski predsjednik za neutralnost.

Rotterdam, 30. Prema jednoj vijesti lista „Daily News" iz Atene dao je ministar predsjednik kralju savjet, da se čvrsto drži neutralnosti, dok ne budu uvjeti glede učestvovanja Grčke u ratu potpuno jasni.

Grčki generali uz revoluciju.

London, 30. List „Temps" javlja iz Atene: General je Danglis otputovao jučer sa pet časnika u Solun. General se je Peraschérapulus takodjer priključio sa svojim štopom pokretu.

Prosvjedna skupština pričuvnika u Patrasu.

London, 30. Kriva vijest o mobilazaciji izazvala je kod saveza pričuvnika u Patrasu prosvjednu skupštinu u svrhu, da kralj opozove tu naredbu. Iza skupštine bila su razbijena stakla na uredništvima novina.

Revolucijonarni kabinet u Grčkoj.

Genf, 30. Prema vijestima iz Atene, koje printaju pariški listovi, sastavio je već Venizelos na Kreti svoje ministarstvo. Imenovan je Dionidis za ministra financija, Mihalapolus za ministra trgovine, lisnicu ministra rata i mornarice povjerio je Venizelos bivšemu načelniku generalnog štopa Danglisu, odnosno admiralu Konduriotisu, lisnicu ministra unutrašnjih posala prihvatio je Nipulis. Venizelos sam pridržao si je lisnicu ministra predsjednika i ministra izvanjih poslova.

Dok se časopisi, skloni kabinetu Kalogeropulosa, drže prema tom ovomu pokretu posve rezervirano, označuju listovi, skloni Gunarisu, Venizeliste za spekulante i pustolovce, koji pripremaju na nesreću domovine gradjanski rat.

Neprijateljsko lijetalo u Bugarskoj sastrijeljeno.

Sofija, 30. (D. u.) Službeno se potvrdjuje, da je neprijateljsko lijetalo, koje je danas u jutro preletjelo preko Sofije, bilo sastrijeljeno i da se je oborilo u blizini mjesta Gelain.

Ruski car čestita engleskom kralju.

London, 1. (D. u.) Car je brzojavno izrazio engleskom kralju svoje najsrdačnije čestitke radi divnih nastojanja engleskih četa u bici na Sommi. Kralj se je caru zahvalio za čestitke prigodom uspjeha postignutih sa hrabrim francuskim saveznikom.

Muhamedanci u rumunjskoj vojsci.

Sofija, 29. List „Balkanske Pošta" javlja: Kako je poznato, bili su Muslimani iz Dobrudže u posebnim četama uvršteni u rumunjsku vojsku. Te posebne čete, koje se i odorama razlikuju od ostalih rumunjskih četa, sudjelovali su isprvice u bojevima, ali kad su sasnale u da se Dobrudži osim Bugara i Njemaca bore još i turske čete, uskratile su poslušnost i nijesu htjele da se bore proti svojoj muhamedanskoj braći. Rumunjsko je ratno vodstvo sad na čudu i ne zna, što da sa njima započne, pogotovo, što se iz vojničkih razloga ustručava otpustiti ih, jer se boji, e bi se mogle priključiti neprijateljima.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 29. rujna. Na zapadnoj su fronti izvela naša lijetala napadaj na posljednji neprijateljski tabor. U okolici Boruny i Krovo jugozapadno od Smorgona prouzročile su na raznim točkama izbačene bombe eksplozije i požare u neprijateljskim skladištima. Osim toga bile su izbačene bombe na transporte, kolodvore, željeznička i tovarna kola. Za vrijeme ovih napadaja došlo je do zračne borbe, u kojoj su četiri njemačka lijetala oborena. Jedno se je od naših lijetala srušilo iza borbe sa dva Albatros-lijetala u neprijateljske linije, osim toga izgubili smo zaštitna lijetala tipa Moranne u okolici šume Gulakoff. Neprijateljsko topništvo opstrijeljava žestoko naše jarke. Kod napredovanja moralo se je uslijed žestoke naše topničke vatre povući.

Na Bistrici u okolici Bohorodzany raspršile su naše izvidnice tri predstraže i odbile dvije straže neprijateljske satnije. Zarobili smo nekoliko tuceta momaka, osvojili dvadeset pušaka i tri tisuće patrona.

30. Ništa osobita, što bi se moglo javiti.

Francuska.

27. Orijent. Na fronti na Strumi englesko je topništvo bombardiralo položaje u predjelu Jemimaha. Bugarska kolona, koju je uzela pod vatru jedna od naših baterija, pretrpjela je znatnih gubitaka, te se raspršila. Od Veleš planine sve do Vardara bojevi izmedju ophodnja i topnička vatra s podhvatima. Na srpskoj fronti nije ponovio neprijatelj svoje navale protiv Kajmakčalana. Bugari su teškim gubitcima morali ovdje platiti nekoliko komada jaraka, što su ih osvojili, budući da su se Srbi žilavo odupirali. Na našem lijevom krilu razbile su se dvije bugarske navale protiv naših položaja istočno i zapadno od Florine u vatri francuskih i ruskih četa, još prije nego li su dospjele do naših linija. Dva su naša zrakoplova bombardirala Kenali, na jugozapadu od Bitolja.

Pariz, 28. 3 sata po podne. Na fronti na Sommi naše baterije dalje bombardiraju neprijateljske obranbene uredjaje. Na desnoj obali Maase pretrpjela je jaka njemačka navala, koja se je poduzela na fronti Douamont-Fleury, krvavu nedaću, pod vatrom naših puščanih strojeva i pod našom zapornom vatrom.

Engleska.

28. o. mj. popodne: Pomaknuli smo svoje linije naprijed izmedju Martinpuicha i Guedecourta, te zapadno i jugozapadno od Eaucort l'Abbaye uredili svoje položaje. Učvrstili smo svoj položaj na gorskoj kosi sjeveroistočno od Thiepvala. Naši gubitci posljednjih dana bili su relativni i apsolutno neznatni. Ukupni broj naših gubitaka nije veći nego li dvostruki broj zarobljenika, koji su dospjeli u naše ruke.

28. na večer: Danas smo navalili na šanac „Schwaben", koji je najvećim dijelom u našim rukama. U posljednja 24 sata u ovom smo prostoru zarobili [illegible] momaka. Šanac leži na visu od 500 m. sjeverno od Thiepvala i to je najviša točka na sljemenu kod Thiepvala. Odavle imamo potpuni pogled u sjevernu dolinu Ancre. Na ostalim dijelovima naše fronte učvrstili smo zemljište i pomaknuli smo svoju liniju sjeverno i sjeveroistočno od Courcelette. Naši su aeroplani vatrom mašinskih pušaka počinili tešku štetu na jednom transportu četa. Zaplijenili smo jedan izvještaj iz bitke na Sommi, što ga je izdao zapovjednik njemačkoga zbora, koji je sudjelovao u toj bitci. Izvještaj sadrži priznanje vrijednosti naših četa. U njemu se kaže: „Britska je pješadija oštra u navali, što se velikim dijelovima ima pripisati golemom povjerenju, koje stavlja u veliku topničku premoć. Mora se priznati, da se ona spretno znade urediti u novoosvojenim položajima. Pokazuje veliku žilavost u obrani. Mali odjeli, koji se jednoč urede sa mašinskim puškama u kutu kakove šume ili u grupi kuća, teško se mogu protjerati". Ovo mjesto u izvještaju pokazuje djelovanje naše artiljerije: „Dosada su naše instrukcije, dane nam po iskustvu kod obrane i navale, počivale na brižno izgradjenom sistemu jaraka. No čete na Sommi faktički nisu nalazile nikakovih jaraka".

Mačedonska fronta: Na Doiranskoj fronti raspršili smo neprijateljske radničke odjele. Neprijateljski su zrakoplovci vrlo živo radili. Jedan se je neprijateljski leteći stroj stropoštao.

Fronta na Strummi: Pomorske su čete obasule vatrom i raspršile neprijateljske odjele blizu Razolidosa, dok je francusko topništvo raspršilo drugu neprijateljsko kolonu blizu Jánimaha. Kod sukoba medju ophodnjama blizu mosta Orljaka prisilili smo neprijatelja na uzmak. Pomorski su zrakoplovi bombardirali željezničku postaju Angistu.

Srbija.

Beč, (C. kr. ratni stan štampe). 28. Pošto su Bugari dobili pojačanja, navalili su na Kajmakčalan. Bojevi su djelomice imali ogorčeni značaj. Naše su se male straže povukle u svoje jarke. Ranjen je brigadni komandant pukovnik Stojčić. Dalje na lijevo suzbile su ruske, francuske i srpske čete sve navale na liniju svoje fronte. Predali su se jedan bugarski časnik i 50 bugarskih vojnika.

Tvornica aluminija u Lici.

Znano je, da se u Rudopolju, općina Bruvno, nalaze izdašne naslage rudače bauxit (nalazište zapréma površinu nad 3 klm.², iz koje se dobiva aluminij. Istraživanje je dokazalo, da je ta rudača istovjetna s onom u Baux-u u Franceskoj, te da ova u Rudopolju sadrži 66% aluminija. Hrvatski profesori gg. dr. M. Kišpatić i F. Tućan posvetili su osobitu pažnju tome nalazištu, istražili ga, a rudaču analizirali, te su dali o istoj svoje stručno mnijenje. Na osnovu toga je prije tri godine došao u Bruvno g. Viktor pl. Cerić iz Kraljevice sa dva vještaka iz Pittsburga u Pensilvaniji, od tamošnje velike tvornice aluminija „Pittsbourg Reduction Comp.", koji su to nalazište točno pregledali i ponijeli rudače za pokus sa sobom. Kako je bauxit njihovoj potrebi i svrsi odgovarao, to je bio naknadno izaslan njihov stručni vještak gosp. Andre Couannier Ingineur des Mines u Parizu, koji je u društvu sa gosp. Cerićem ponovno istražio nalazište, te iz stotine točaka uzeo sa sobom rudaču u Pariz. Glavna svrha mu je bila, da izvidi vodenu snagu u ozbiljnoj namjeri, da se u Bruvnu podigne tvornica aluminija.

Politička nestalnost i komešanje u Evropi, otegnulo je oživotvorenje tog poduzeća, a konačno je ovaj rat privremeno onemogućio da se izvede. Glavni je uzrok tome otegnuću pomanjkanje komunikacija, bez kojih se takovo poduzeće nalazi u neprilici za uvoz potrepština i izvoz proizvoda. Putni trošak, osim dangube, iznosi iz Rijeke ili Trsta u Bruvno više, nego iz ovih gradova u Hamburg ili Bremen. Kada će se lička željeznica predati prometu, tada će željeznička postaja biti udaljena od nalazišta samo 10 klm., što će učiniti kraj svakoj zaprijeci.

Kod normalnih prilika i dobrih komunikacija, ne će se rudača iz nalazišta u Rudopolju otpremati u udaljene tvornice oluminija, već će ostati na snazi zaključak, da se tvornica sagradi u Bruvnu. Tvornica u Bruvnu zaposlit će samo domaće ljude, u koliko budu za taj posao sposobni, bilo to radnici ili činovnici. Iz rudače bauxit vadit će se aluminij primjesom od gline, koje ima u okolici Bruvna dost. te drugih materija, a glavno će učiniti zrak. Od otpadaka pravit će se aluminijev nitrid za umjetno gnojivo.

Za ovu svrhu su posebno konstruirane peći od inžinira dr. O. Serpeka u Parizu.

Naši Ličani će moći kod kuće dobro zaradjivati, ne će njima biti više potrebno, da u Americi i Pruskoj traže zarade, a povrh toga će moći ovim umjetnim gnojivom, koje obilno nadoknadjuje čilenski saliter, za razmjerno malen novac učiniti plodnijim svoja polja i vrtove. Od tvornice u Bruvnu, misli se učiniti rudarska željeznica normalne širine do postaje Gračac, a kr. rudarsko satničtvo u Zagrebu, putem kojeg će se molba na visoko kr. ministarstvo trgovine u Budimpešti odaslati, izjavilo se je, da će tu molbu poduprijeti.

Da se omogući prosuditi ovo poduzeće, potrebno je, da u kratko navedemo nekoje podatke. Industrija sladora u Evropi ovisi o čilenskom salitru, koji služi kao gnojivo za sve kulturne biljke, a osobito za sladorovu repu. Saliter u Chile-u naskoro će se iscrpiti, jer se u množini izvaža, a drugdje ga nema. God. 1830. izvelo se je salitra za Evropu samo 1000 tona, i taj su bacili u vodu, ne poznavajuć vrijednost i korist njegovu. Izvoz je ipak godimice rastao, a god. 1911. izvezlo se je za Evropu 2 i pol milijuna tona (jedna tona 1000 kgr.), a uvaža se i u Australiju za hranu žitaricam. Saliter se plaća u Chile-u 70 šilinga po toni (jedan šiling K 17 u zlatu, 20 šilinga 1 funta šterlinga). Država Chile ubire od salitra izvozne carine po svakoj toni 54,30 šilinga, te ubere na godinu od ove carine ili daće 126 milijuna šilinga u zlatu, na svakog državljana Chile otpada čist dohodak 2 L. S.

Za prevoz se plaća po toni 21 šiling, to stoji saliter na brodu u luci u Evropi 145,30 šilinga, kod nas se prodaje po toni za 360 kruna.

Tvornica u Bruvnu odlučila je izraditi na godinu 60.000 tona aluminijeva nitrida. Trošak je tvorničarski proračunan na K 125.80 po toni, kojoj svoti se imade dodati drugih troškova K 50 po toni. Jedna bi se dakle tona tog proizvoda prodavala u tvornici za K 180; čime bi taj proizvod bio 100% jeftiniji od čilenskog, a za 30% bolji od istog, jer je aluminijev nitrid čisti kristal kano staklo, po tome i izdašniji i vrijedniji. Samo s aluminijevim nitridom bio bi novčan promet na godinu 18 milijuna kruna. Budući da bi aluminijev nitrin platio sve troškove, to bi kovina aluminij bila brutto dobitak poduzeća, a tona aluminija se prodaje po K 2000.

Ova je rudača u Rudopolju u raznim stručnim novinama i knjigama u više jezika opisana. Svaki vještak i stručnjak, koji je posjetio Rudopolje, da razvidi nalazište, kazao je javno svoje mnijenje, pa je tako u vanjskom svijetu ovo nalazište bauxita poznato. Čudnovato je svakako, da se nije nijedan naš novčani zavod zanimao za tu rudaču bauxit, tim više, što slične rude imade osim u Rudopolju u Mazinu i Vratce, pa da utemelji ili financira takovo poduzeće. Tvornica aluminija daje, odnosno nosi veliki dobitak, jer je aluminij veoma tražena kovina, te u mnogom nadoknadjuje bakar i druge skupe kovine.

U općini Bruvno imade raznih vrela, koja će se po mogućnosti izrabiti za vodenu snagu, koja činjenica daje rudači osobitu vrijednost, jer se vodena snaga može upotrijebiti za jednu i više tvornica. Kada je bio u Lici vještak inžinir Couannier, koji je pregledavao vodenu snagu Une i vodopade Plitvice, bio je veoma iznenadjen, da se taj dar prirode u korist narodne privrede i blagostanja ne iscrpljuje. Te vodene sile jesu mrtvo narodno bogatstvo, jedna neiscrpiva glavnica, a sretna je ta zemlja, gdje ima dovoljno vodene snage, jer vodena je snaga jeftiniji pogon za industrijalna poduzeća, kako su i vodeni putevi najjeftinije sredstvo za prevoz robe i putnika. Naš zemljak, inžinir Tesla, kazao je, da bi vodenom snagom, koju posjeduje Hrvatska, rasvijetio elektrikom svu Hrvatsku i Slavoniju, te da bi tjerao sva industrijalna poduzeća i željeznice po gradskim ulicama.

Od Une ili Plitvičkih jezera prekim putem do Bruvna, nema 50 klm. puta, za to se je u izgled stavila i ova vodena snaga, ako bude potrebno, i ako bi uopće u tom slučaju i u tu svrhu visoka kr. zemaljska vlada dozvolila, da se izrabi vodena snaga Plitvičkih jezera. Mnogi misle, da bi se izrabljivanjem vodene snage Plitvičkih jezera umanjile prirodne krasote. Tko je toga mišljenja, neka ide u Schaffhausen, gdje se nalazi glasoviti vodopad Rajne 150 m. širok s padom od 19 metara, kojemu svake godine dolazi do 50.000 stranaca i više. Osvjedočiti će se, da taj vodopad ipak pokreće svu industriju u Schaffhausenu, a Schaffhausen ima razvitak svoje industrije zahvaliti upravo tome vodopadu. U blizini se nalazi u Neuhausenu najglasovitija tvornica aluminija koju je kano svoju podružnicu utemeljila tvornica aluminija „Societe electrometallurgique francaise u Forges, dep. Isere“. Ova tvornica u Neuhausenu kod Schaffhausena učinila je pomoću tog glasovitog vodopada, koji za to nije na krasoti i privlačivosti ništa i ni malo izgubio, cijeli preokret u industriji aluminija. Prva tvornica aluminija, Daville u Glacière, prodavao je svoj aluminij godine 1855. kilogram po K 1200. Kako se je kasnije osnivalo više tvornica aluminija, padao je postepeno u cijeni, te je spao na K 50 za klg. u godini 1890. U toj je godini počela tvornica u Neuhausenu izradjivati aluminij, kojemu je odmah prve godine snizila cijenu na K 28 za klgr. Uslijed vodene snage bila je u stanju, da svake godine snizi cijenu toj kovini, tako da danas stoji kg. aluminija K 2. Rudaču je morala ta tvornica u Neuhausenu uvažati iz Bauxa u Francuskoj i Alabame u Americi.

Iako tvornica aluminija u Bruvnu ne će moći da provede preokret u proizvadjanju aluminija, ma da imade za to povoljnijih uvjeta od drugih tvornica, jer imade rudaču bauxit, glinu i vodenu snagu sve na okupu, a iz otpadaka bi pravila aluminijev nitrid, što druge starije tvornice ne čine, jer nisu za to uredjene, to bi ta tvornica u Bruvnu učinila svakako gospodarstveni preokret u cijeloj Lici, a u Hrvatskoj i Slavoniji mogao bi se znatno dići prirod žitarica, kad bi se naši ratari poslužili tim gnojivom. S toga iskreno želimo tome poduzeću skori početak i najpovoljniji uspjeh.

Domaće Vijesti.

Premještenje. Nakon devetgodišnja boravka premiješten je velečasni gospodin kapelan Antun Janko iz Pule u svoje rodno mjesto Sv. Lovreč Pazenatički kao župeupravitelj. Što je bio pop Janko našemu narodu u gradu Puli u vjerskom pogledu, to se ne da ni opisati. Ova će vijest duboko uplivati na naš narod, jer njime gubi pravog duhovnog pastira a nije se poskrbilo da se taj gubitak ma ni najmanje nadoknadi. Ovo je svakako, veliki udarac našemu narodu u Puli te se mi kao Hrvati ovom premiještenju niti najmanje ne veselimo. Popu Janku srdačna hvala od našeg naroda, za njegov trud, od Boga mu plaća! Nadamo se, da ne će crkvene oblasti prepustiti a da ne bi imenovali za Pulu na Jankovo mjesto, svećenika, koji poznaje hrvatski jezik.

Lijepi dar. Gospodin Todor Matijašević, posjednik i vlasnik kazališta „Ciscutti“ u Puli, našeg stabla list, darovao je nedavno 300 kruna zakladi, koju su ustanovili u Puli Hrvati iz Dalmacije u spomen besmrtnom Tegetthoffu. Tim činom je gospodin Matijašević dokazao, da ljubi rodnu grudu i da mu leži na srcu procvat zaklade, za koju se je sabralo u Puli medju Hrvatima iz Dalmacije već lijepu svotu. Velike je nade, da ne će gospodin Matijašević zaboraviti i u buduće te zaklade, kojoj je toli plemenita svrha.

Sv. Petar u Šumi. Ovdješnju pučku školu polazi 280 djece. Obuka je vrlo teška, jer jošte nije prispjela vrlo nužna treća učiteljska sila, koju se očekuje već od početka školske godine.

Kaštelir. Ovdje je procvalo, kao u proljeće više voćaka: jabuka i trešanja. Neki su našli i mladih pupova sa zametnutim grozdićima. Ljudi kažu, da se je svijet prevrnuo. Ljetina inače takova, da je nije bilo 60 godina.

Pazin. Rat je donio sobom teških neprilika za hrvatske škole u Pazinu. Mnogo je djaka prekinulo svoje školovanje, mnogo njih živi kukavno po privatnim stanovnima, a da nema ni dosta prostora i mira za učenje, jer su kuće prepune bjegunaca, a uslijed toga nedostaje i živeža. Više je majka izvana došlo u Pazin sa djecom, da se lakše svi zajedno prehrane. Ali kako će djak mirno učiti, ako u malenom stanu prebiva čitava obitelj od sedmero osmero djece sa starijimi osobami? A sada malo i ženskog pitanja, koje postaje ratom takodjer aktuelno. Roditelji slute poteškoće koje će imati u budućnosti radi svojih kćeri. Tomu je dokaz veliki broj djevojčica, koje su se upisale u prvi razred gimnazije. Na pedesetak prvoškolaca dolazi 23 djakinja. Uzevši u obzir, da imade u Pazinu osim gimnazije i žensko učiteljište, postaje za taj grad sve nužnije, da se za djakinje raznih škola uredi kakav penzionat. Imade hrvatskih učiteljica i časnih školskih sestara u Zagrebu i u Djakovu, pa bi one sigurno poslale u Istu par vrsnih odgojiteljica. Na žalost imaju časne sestre iz Djakova, prama sudu dopisnika, prilično zlo iskustvo u Puli, ali ima nade, da će se i njima čim skorije i izdašnije pomoći. Malo je tko znao za njihove neprilike, nastale radi evakuiranja grada.

Poreč. Prošlo je doba, da se je u tom glavnom gradu Istre mrzilo kao nešto nekršćanskoga i neaustrijskoga sve što nije bilo talijansko. Načela čovječnosti i kršćanstva proširila su se i na Hrvate i na njihov jezik, od koje se ne zazire više negdašnjim nepriznavanjem ni u uredima, ni u raznim gradskim trgovinama i poslovima.

Labinci kod Kaštelira. Hrvatska djeca nemaju ovdje nikakove školske, ni crkvene obuke u svojem jeziku od lijepih vremena prije legine ere. Labinski su se Hrvati prepekli u patvorene Talijane; ali ne svi! Čast onima, koji su ostali vjerni jeziku, u kojima su ih roditelji odgojili. Kao dobra posljedice rata opaža se, da su mnogi Labinčani upoznali ono što je Lega u njihovom selu tražila. Labinčani nijesu došli samo iz Italije, nego iz istočne strane Istre, iz Labinštine i to većinom iz labinske Sv. Nedelje. Ako je koji došao u Labince iz talijanskog mjesta u Istri ili iz Italije, kao B.....jev kolonist, da asimilira domaće ljude, neka znade, da je gost u Labincima, te da ima manje prava od onih koji su prije došli, i koji su si uredili selo i crkvu, ali ne da ih iz nje posve istjeraju. Labinski puk žele slušati hrvatsku propovjed u crkvi, u kojoj se je do 1848. glagoljalo. On trpi što mu je materinski jezik na drugom mjestu, gdje je prije sam milo odzvanjao; puk preganja i to u nadi, da će labinski talijani poštivati njegov jezik barem na zadnjem mjestu. Ima u Labincima još mnogo staraca i starica, koji nijesu hodili u talijansku školu, pa žele da im se i unaprijed prediče po naše.

Tinjan. Prijašnji se naš načelnik, zaslužni rodoljub g. Šime Defar, nalazi od 26. rujan bolestan u tršćanskoj bolnici. Obitelji i njemu želimo, da se čim prije povrati zdrav u svoje selo

Kringa. Prošle se nedjelje porodila vatra na tavanu hrvatske pučke škole u Kringi. Požar se nije proširio, budući da su ga odmah svladali pritekli seljani. Šteta je neznatna.

Heki. Dugo su godina već tražila sela Heki, Grubiši, Dobrili, Ježenj, Munci i drugu pučku školu. Veliki broj malene djece morao se mučiti po kiši, vjetru i žezi do Tinjansku, dijelom do Supetarske škole. Ovih dana otvorit će se škola u blizini. Školska je zgrada dozidana već 2 godine. Učiteljicom je imenovana gospodjica Katica Matanička, kći vrijednog pazinskog nadučitelja g. Petra Matanića.

Našim roditeljima. Imate li zdravog sina sa dobrim sluhom od 14 do 17 godina staroga, a da je svršio barem šestu šk. godinu, ili onakvog, koji ne može, da u školama napreduje, te želite da čim prije dodje u svoj kruh, savjetujem Vama, da ga dadete za neko vrijeme u jednu glasbenu školu u Česku. Mladić biva primljen, a da ne pozna note ili jezike, te nakon 5 do 10 mjesečnog učenja i vježbanja položi ispite i otidje kano „eleve“ u vojničku glasbu. Od toga dana unaprijed ne treba on više roditeljske pomoći. Takve škole postoje samo u Novom Kraljevom Gracu (Neu Königgrätz) i u Skuču kod Praga u Českoj. U te škole dolaze mladići iz Beča, Trsta, a ponajviše iz čeških zemalja. Iz Istre je sada već drugi Hrvat u tim školama, a jedan — 15 godina star — je već u vojničtvu. Za put do tamo potroši se oko K 50 — a za školovanje od 500 do 600 kruna. Pobližu uputu daje Jos. Svjetličić, družb. učitelj u Sv. Vinčentu.

Javna zahvala. Primamo iz Ziersdorfa: Na poziv, priobćen u „Hrvatskom Listu“, da se pošalje našoj djeci u dalekim krajevima nešto knjiga, odarzali su se veleuč. gosp. dr. Mate Laginja, poslavši 12 knjiga „Oče, budi volja tvoja“ te veleč. biskupski ordinarijat u Poreču, priposlavši 5 jednakih knjiga. Gospodjica Katarina Banović iz Tuzle u Bosni pako šalje nam redovito hrvatske novine. Zahvaljujući srdačno darovateljima, čast mi je javiti, da naš veleučeni dr. Matko Laginja ne žali truda te da pohadja svoj narod ne samo u Steinklammu nego i u Ziersdorfu nastojeć naći način, kojim bi se mogao narod povratiti svojoj kući. Živio! Štovanjem Ljubomir Nikolić, dušobrižnik.

Iz Hrvatske.

Otkriće kraljevog spomenikom u Novom. Dne 24. p. mj. bio je otkriven kraljev spomenik, kojeg su postavili pučki ustaški sinovi kršne Like. Spomenik je izradio poznati kipar Valdec.

Škrlet na Rijeci. U zadnje se vrijeme pojavila medju djecom u Rijeci pošastna bolest, škrlet. Dok je do sada ta bolest vladala izvan grada, pojavila se ona sada i u samom gradu. Do sada je broj oboljele djece narasao na 79 slučajeva.

Izbor u Hrtkovcima. Jučerašnje „Narodne Novine“ javljaju, da je vlada raspisala izbor narodnoga zastupnika za hrvatski sabor za izborni kotar hrtkovački na dan 12. listopada o. g. Eventualni uži izbor obavit će se 13. listopada. Ovaj je kotar ispražnjen smrću nar. zast. Gige Jovića, koji je umro g. 1915. u Ogulinu, kada se je povratio iz Arada, gdje je bio interniran. Kako doznajemo s mjerodavne strane, predsjedništvo je hrvatskoga sabora, u svoje vrijeme najavivši smrt zast. Jovića, izjavilo, da će pozvati vladu na raspis izbora. Medjutim je onda vlada odgovorila, da se izbor ondje ne može obaviti, jer se Hrtkovci nalaze u užem ratnom području. A sada je javila saborskom predsjedništvu, pozivajući se na odnosni dopis, da su prestale pomenute zapreke, pa da zato raspisuje izbor. — O kandidatima se može zabilježiti samo to, da je zagrebačka „Hrvatska“ donijela nedavno, da se u Hrtkovcima agitira za hrvatskoga ministra Hideghethya.

Povratak srednjeeuropejskoga vremena u Puli.

Vele učeni gospodine uredniče! Vi dobro znadete, gospodine uredniče, kako sam silno znatiželjan, i štono, kako riječ, svakamo zabadam svoj nos. Stoga i nije čudo, što sam na svu silu htio, da se na vlastite oči i uši uvjerim, kakovim će posljedicama uroditi u Puli uvedba starog onog brojenja vremena.

U plemenitu sam tu svrhu veoma rado žrtvovao onaj poklonjeni, ili jasnije „profitirani“ u jutro sat te se jučer digao u tri i po po srednjeeuropejskom vremenu, dakako, jer sam svoj sat još sinoć pomaknuo bio za jednu uru po propisu unatrag. Na brzu se ruku uredim i izadjem. Vani tama. Na ulici danas a ma još ni žive duše. Ta silno je rano! Ali ne! Tko li ono juri kraj Narodne kavane teško hropeći i gotovo stenjući pod teretom na prvi već pogled velikoga i teškoga kovčega, štono ga je silno nespretno držao obim rukama na desnom ramenu te sagnuvši se skoro za kut od četrdeset i pet stupanja nevješto njime, a bome i samim sobom balansirao? U onoj polutami razaberem na veliko svoje čudo prijatelja Lovru. Uza sav svježi, gotovo hladni jutarnji zrak, kapao mu je u gustim kapljama znoj sa čela na užareno lice, kakovo znade biti u težaka, kad mjeseca kolovoza oko podneva kopa na otvorenom polju.

— Lovre, što je za boga! — uskliknem presenećeno.

— Mani, čovječe, prokleti taj vozar! — istisne on prigušeno bijesnim glasom, hvatajući dah poput ribe na pijesku.

— A šta ti se je zbilo?

— Mani me se, ili ne! Ako si mi pravi i dobri prijatelj, skini mi ded nesretni taj kovčeg, pomogni mi ga, zaklinjem te nebom i zemljom, nositi i požuri se sa mnom do kolodvora, jer ću zakasniti. Eto na, pet je sati, a vlak odlazi doskora. Bog će ti platiti! Žuri se, ako si mi prijatelj! — jecao je Lovro i gledao me plačnim, gotovo očajnim pogledom.

Ha! Sad mi je bilo jasno! No kako sam, kako već spomenuh, silno znatiželjan, šutio sam i učinio prijatelju po volji. Od silne radosti zamalo te me nije poljubio.

Prema kolodvoru smo gotovo više trčali nego hodali.

— Eto gle! — stao je govoriti, ili bolje, mucati. — Mjesece sam i mjesece čekao na dopust, da posjetim ženu u Zagrebu. Teškom mi ga mukom dozvoliše, ali tek šest dana. Zakasnim li jutarnji ovaj vlak, izgubio sam više od polovice dana na svom dopustu. Otputujem li sad, bit ću večeras u Zagrebu, ne stignem li na vrijeme na kolodvor, morat ću čekati do popodne, te ću biti tek sjutra u jutro oko osam sati kod žene. Čitava jedna noć izgubljena! Strašno! A žena će me posve za sjegurno večeras očekivati, jer sam joj tri dana uzastopce bio pisao, u koje ću vrijeme doći. Prokleti vozar! Eto na! Još jučer u večer sam ga podsjetio, da dodje pred stan u četiri sata i dao mu dapače i pet kruna u ime kapare. A koga nema, — njega. Da samo znadeš, kako mi je bilo! Užasno, neopisivo, kad još u četiri i tri četvrta nije bilo o njemu ni traga ni glasa. Što sam htio? Natovarim se poput magarca i put pod noge! Kad se vratim, tužit ću ga radi prijevare, da, lopova i lupeža!

I jadni je Lovro još dalje čas bugario i uzdisao, čas ljutio se i bijesnio. Ja sam — zlobna li srca u mene, zar ne? — neprestano šutio, tek ga onako farizejski sažaljivo od časa do časa pogledavao i silom prikrivao smijeh.

Eto nas srećno na kolodvoru. Svagdje još mir i tišina. Martin izbulji oči i sav zabezeknut izvadi sat. — Eto na, pet i četvrt! Što je to? Da nijesam zakasnio? Oh! — i sav očajan hoće da poleti na peron. Teškom mukom mi je pošlo za rukom da ga zaustavim i grohoćući se u sav glas rastumačim mu, e počevši od danas pet i četvrt nije više pet i četvrt nego tek četiri i četvrt sati po srednjoeuropejskom vremenu.

Ej da ste ga sad vidjeli! Iznajprije me je pošteno izgrdio, što mu to tek sad kazujem, — jer čemu smo uzalud onako jurili i mučili se sa kovčegom? — izatoga mi se stao ispričavati e je na tu promjenu u računanju vremena posve zaboravio, a konačno se je stao radovati poput djeteta, što će još vaćeras moći da zagrli svoju ženu. Pet onih kruna predujma, što ih je sinoć dao bio vozaru, posve je lagano pregorio, ta tko je kriv, što je zaboravljivi Lovro računao vrijeme po dosadašnjem ljetnom, a vozar po srednjeeuropejskom vremenu!

Razne Vijesti.

Afera dra. Baranya. Mladi liečnik i docenat bečkog medicinskog fakulteta Barany dospio je početkom svjetskog rata kao vojni liečnik u rusko sužanjstvo. U Rusiji je izradio zvanstvenu razpravu, za koju mu je podieljena Nobelova nagrada. Izmjenom zarobljenika vratio se je i dr. Barany u Beč, gdje je imao postati izvanrednim profesorom medicinskog fakulteta, ali mu je profesorski kolegij porekao pravo na naslov profesora. Ta je uskrata izazvala u bečkim i inozemnim znanstvenim krugovima veliku senzaciju. Profesorski kolegij nije još javnosti priobćio razloge, s kojih je vlastnika Nobelove nagrade proglasio nevriednim naslova profesorskog.

Kelnerova politika. „Mjesto radnje“ — terasa jedne elegantne pariške kafane. Ulazi jedan otmjen gost. Izmedju njega i kelnera, koji prilaze novome posjetiocu, razvije se slijedeći razgovor:

G o s t : E, pa, dragi moj, jeste li zadovoljni što je sada vaša domovina prišla saveznicima, pa ćete i vi moći učestvovati u borbi za pravo i slobodu?

K e l n e r : Moja domovina? Na koju to zemlju mislite?

G o s t : Ta zar nijeste još prošle sedmice bili Rumunj, pa ste kao takav dobijali od mene tako lijepe bakšiše?

K e l n e r : Pardon, ja i jesam i nijesam Rumunj, ali sam sada, imajte na umu — Španjolac.

G o s t : Šta mu je to sada opet. Zar vi mijenjate narodnost kao što se presvlači košulja?

K e l n e r : Ono, nije baš tako, ali ja sam iz principa neutralan, pa sam dušom i tijelom vjeran toj neutralnosti, koja mi dopušta, da u Parisu zaradjujem silan novac, dok se moji znanci „sunarodnici“ krvare na svima mogućim bojištima. Još prije petnaest dana bio sam Rumunj, isto kao što sam u početku ovoga rata bio Belgijanac, kad je odmah zatim Belgija uvučena u rat, postao sam Luksenburžanin, pa kada je Luksenburg u Parizu napadan zbog propuštanja Nijemaca, postao sam Talijan; kada je opet i ova država stupila u rat, morao sam otići u Grke. Tada je Grčka ovdje još bila u velikoj milosti, ali je, žali Bože, od tada mnogo izgubila od te milosti. Tada uvidjeh, da je najbolje da postanem Rumunj. Eto godinu sam dana bio Rumunj, a vi, gospodine, najbolje znate, kako sam vjerno odgovarao u toku te godine svojim nacijonalnim dužnostima. No, pošto bi mi sada u Parizu mnogo zamjerili, ako bih kao Rumunj ostao ovdje dok mi se zemljaci krvare, morao sam tražiti novu domovinu. Neznam, koliko će mi vremena biti sudjeno da ostanem Španjolac, ali svijet je veliki i ja sam uvjeren, da će me u izvjesnom slučaju Švajcarci ili Holandjani rado primiti u svoje kolo.

AUGUST ŠENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Eto sreće!“ viknu vesela lica. „Dodjite, gospodine Milkoviću. U ovom gradu ima puno dalmatinskih trgovaca, čitava naselbina. Bijasmo sinoć zajedno i govoreći što šta, navlaš o milom nam domu, moradoh trgovcem na tanko pripovijedati, što kod nas biva. Tada se sjetih i vas i pripovjedih društvu sve vaše romantičke zgode. Silno je to pripovijedanje zanimalo naše ljude, navlaš staroga trgovca Lazarovića, silna bogataša i velika rodoljuba. Upita me, šta će taj mladić ovdje, a ja mu odvratih, da ne znam ni sam. Neka dodje u moju kuću, viknu starac, naći ću mu ja posla. Izliječit ću ga ja.“

To reče kapetan i povede me u kuću Lazarovića, gdje sam i ostao. Starac bijaše pravedan, strog, štedljiv i točan, sve ga je visoko cijenilo. Trgovina mu je cvala na široko. Po njegovu naputku radio sam u njegovu poslu. Radio sam kao mrav, kao da za se radim; dah slobodne zemlje, krasota prirode preporodi me. Postadoh ljubimcem starca, postah poslovodjom cijele trgovine, cijelog imanja, a najzad postah mužem njegove jedinice, mlade krasne republikanke od hrvatskih roditelja, koja je i sada srce moje obitelji, a kad starac preminu, budem ja, taj iskušani šljivarski sin, glavom velike trgovačke kuće i gospodarom znatna imetka. Tada doletješe prvi glasovi iz staroga svijeta, da se Evropa miče, da je i naša jadna, zgažena domovina planula na mladu slobodu. Prenuh se u se. Gledah to divno, zlatom i grimizom protkano more, po kojem bjeh iz nevolje dojedrio na nenadanu sreću, gledah tu bujnost, taj šar, ali teška čežnja osvajaše mi srce. I klikoh: Divna si zemljo kraj južnoga žala, pod tim sjajnim nebom — blagoslovljena, ali domovina nijesi, već ja imam sirotu majku, krasnu postojbinu! Ondje mi je kolijevka stala, ondje mladost cvala, ondje mi leži otac i majka. Oh toj zemlji mojoj treba ruke pomoćnice, treba rada i borbe, toj zemlji moram služiti i ja. Od onda mi ne bi opstanka na drugoj strani mora. Poprodah sve svoje imanje i prebrodih sa svojom ženom široku pučinu, da se vratim u mile hrvatske zelengore, pod stari očinski krov, da se iza dugih burnih dana svratim na svoje mjesto, da svoje zdrave ruke, svoju trijeznu pamet posvetim slobodi i sreći naroda, kojega sam sin. I opet smo susjedi, Evgene moj, i opet sjedimo zajedno, kao nekad kod udovice Jage. Nesreća nas je rastavila, sreća opet sastavila.“

„Zdravo, uskrsnuli brate, medju živima! U horu povratio te je brod na rodni žal, u borbu živih, poštenih ljudi. Živ si, hvala Bogu, ali spomenimo i mrtve. Ti si me za njih pitao, i jedna duša me je na umoru umolila, da ti dojavim istinu, — Lucija. Bio sam dočuo, da si živ, pisao, raspitivao sam po cijeloj zemlji za te. Ali ni otkud odgovora; trag ti se zameo bio i nitko nije ni sanjao, da ti sreća cvate na drugom brijegu oceana. Nu čuj me dalje! Kad spazih, da je sila krutog apsolutizma pritisla našu zemlju, da su nas sanci godine 1848. prevarili, odrekoh se službe, jer ne htjedoh skloniti šije pod jaram tudjih birokrata. Dodjoh u Zagreb. Prvo mi bijaše, da potražim Dobranićeve, ne bi li štogodj za te saznao. Već otprije bjeh čuo, da su propali. Bože! Užasna li prizora! Dodjoh u sobicu pod krovom u gornjem gradu. Mišljah, da sam došao u stan prosjački, u zadušljivu otmosferu bijede. Sve bijaše kukavno, siromašno. Na stolcu kraj prozora sjedjaše mlada ženska, blijeda, upala, koža i kost, siguran plijen smrti, — to bijaše Lucija. Prepozna me odmah. Blijeda joj lica porumenješe kao od stida, poče drhtati i gorko se smiješiti. Sjedoh do nje

„Hvala vam, prijatelju, da ste došli,“ reče slabim glasom pruživši mi suhu, hladnu ruku. „Dajte da vam u nekoliko riječi opišem strašnu nesreću, koja me je bez krivnje moje zastigla. Ne smijem puno govorit, liječnik mi je zabranio. Vladimir je živ, to valjda znate; gdje je, to Bog zna. Nu ako se ikad s njim sastanete, izručite mu moj zadnji pozdrav i ove riječi. Vi znate, koliko ga ljubljah, koliko ga žalih. Za mene nije više bilo života. Tad navali teško zlo na nas. Moj otac stajaše na rubu propasti; rekoše mi, da ga mogu spasti, ako se udam za bogataša. Ne ljubeći nikoga van oca na svijetu, htjedoh prinijeti žrtvu i poći za zlotvora, koji nam obeća spasenje. Ali to bijaše sotona, vukodlak. Omami me, da zasiti prokletu požudu svoju, a poslije ostavi mene, oca i upropasti naš dom. Budući zaručnicom, ludovala, mahnitala sam, da se sama uništim, življah u vječnoj vrućici. Propadosmo posve, prodaše nam sve. Siromasi smo, nemamo katkad ni korice hljeba. Porodih dijete, umrlo je. Mene uhvati bolest, koje, kako vidite, preboljeti ne ću. A moj jadni, moj siromašni otac piše od zore do mraka, da zasluži koju krajcaru za svoju bolesnu kćer. Očajanje ga ubija, pije od zdvojnosti. A mati, oprostio joj Bog grijehe, bludi po gradu i pije. Evo to je povijest moje nesreće. Jesam li to zaslužila?“ To reče Lucija i poče od srca tiho plakati. Bijah joj tješiteljem do smrti, jer naskoro umre od bolesti, koju si sama pribaviti htjede. I otac joj preminu. Bijaše po smrti kćerinoj izgubljen, ljudska podrtina u otrcanom ruhu. Gledah ga ne jedamput sa strane, kako bi, idući od kuće na posao, zamaknuo na kućna vrata, izvadio iz njedara bocu i napio se rakije. Rakija ga i ubi. Mati, grješna mati i sada živi. Ako podješ Zagrebom, pa te na ulici spopadne ružna baka u odrpanoj svilenoj mantili, te ti veli: „Gospodine, dajte mi groš, da si kupim kruha!“ znaj, da je to stara Klara Dobranička. Tako propade po ženi staro hrvatsko pleme.“

Vladimir sjedjaše poniknute glave kao kamen, samo niz blijeda lica potekoše dvije vrele suze, koje se žarile o veselom svijetlu kamina.

„Ne budi mrtvih, Evgene!“ šapnu napokon, zaklinjem te. Šuti. Sudbina hara stare korjenike hrvatske, stanovnike onih tihih dvoraca, koji bi mogli biti četovodjama narodne vojske. Lucijo! Jadna Lucijo! Oprosti! Ti si bila nevin cvijetak u buri svijeta; majka te izda, zloba te zgazi. Oh! Evgene! Hoće li ikad prestati taj očajni boj hrvatskoga roda, u kojemu pogibaju tisuće nevinih žrtava, u kojemu se troši u ludo toliko krasnih glava, u kojem se uništuju karakteri?“

„Hoće, brate! Bog će dati! Skupimo se u obitelj svoju, u to svetilište čovječjeg roda! Obitelj nek je poštena, hrvatska. Ulijmo u srca svojih žena ljubav za rod, za skromnost, za sve, što je plemenito. Dižimo djecu do krepkih, valjanih ljudi, u kojima je srca i poštenja, koji zaziru od mita i podlosti, koji živu i dišu cijelom dušom za sreću, slobodu hrvatskoga roda. Obitelj naša, tvrdjava naša. Ti bijaše sanjar; ondje za oceanom izliječila je nesreća tvoju bolest. Ti si valjan, radin čovjek bez predsuda, bez sebičnosti i zavisti. Radimo za sav rod! To nam je dužnost, to nam budi lozinka naša! Sjećaj se riječi mojega pokojnoga strica župnika: „Mnogo će trebati vremena, dok se sve u narodu pročisti, dok bude krepko i jasno. Ali bilo što bilo, ti stoj uvijek uz svoj narod, uz pravicu. Ozbiljno vrši svoju dužnost za narod. Budi čitav čovjek!“ Što ne ćemo mi, doživjet će naša djeca, ali raditi moramo.“

„Da! Hoćemo, brate,“ kliknu Vladimir, „radit ćemo krepko i tvrdo do groba. Kunem ti se živim Bogom!“

(Konac.)

Godina II. — Broj 448.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 3. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Pred novom bitkom u Dobrudži.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 2. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: U odsjeku Oršova su naše čete istrgle neprijatelju nekoje visine. Zapadno Petroseny-a su osvojile brdo Oboraca. Rumunjske su protunavale bile odbijene. Na Velikoj Külküllö (Kokel) moradoše se naše prednje čete povući iz Szekely-Keresztura.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima je boj stao. Jugoistočno Brzesanya se bije boj za posjed nekoliko komada jaraka.

Fronta bavarskog princa: Na cesti, što vodi iz Brody-a u Zloczow, su njemačke i austro-ugarske čete u protunavali natrag osvojile čitavo prekjučer izgubljeno zemljište, te su tom prilikom zarobile 24 ruskih časnika i 2300 momaka te zaplijenile 11 strojnih pušaka. I na željezničkoj pruzi Brody-Lavov su ruske navale svršile potpunim neuspjehom za neprijatelja. Izgubio je 200 momaka na zarobljenicima.

U Voliniji je vojska Tersztyanskoga bila kroz čitavi jučerašnji dan pod najtežom topovskom vatrom. Otkad dokad je neprijatelj naperio svoje topove i protiv vlastitih jaraka, da svoju pješadiju natjera na juriš, što mu je ali samo mjestimice uspjelo. Te su pojedinačne provale bile vatrom odbite. Danas u jutro bacio je neprijatelj protiv položaja sjeveroistočno Swininchy-a jake kolone koje su protunavalama bile bačene natrag.

Talijansko bojište.

Neprijateljsko je topništvo razvilo protiv čitave primorske fronte življu djelatnost. Osobito su žestoko bili opstrijeljavani naši položaji na kraškom zaravanku. U tom je odsjeku potrajala vatra i kroz noć.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 2. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Na bojištu sjeverno Somme opeta dan velike bitke. Englezi i Francuzi su na fronti širokoj preko 20 km. medju Thiepvalom i Rancourtom nakon vanredno pojačane pripremne vatre prešli na navalu. Već sama naša dobro vodjena topovska vatra više ih je puta krvavo odbila. Odjeljenja, koja su prodrla, podlegla su u ljutim bojevima iz bliza našoj nepokolebivoj pješadiji. Sjeverno Somme bijaše suzbita djelomična francuska navala. Bitka traje dalje te je još u punom tijeku. Južno Somme djelomice živahni topovski boj.

Prijestolonasljednikova fronta: Sjeverno Lesmesvila (Champagne) je njemačka ophodnja u uspjelom poduzeću zarobila 1 časnika i 38 momaka. Naš je zrakoplov napao vojničke nasade u Calaisu.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Zapadno Lucka je bojna djelatnost porasla. Naša je zatvorna vatra u klici ugušila neprijateljske navale. Na tome nijesu ništa mijenjali ni pokušaji ruskog topništva, da pucajući na vlastite strijeljačke jarke, potjeraju naprijed vlastitu pješadiju. Kod Vojnina se razviše kratki bojevi iz bliza. Protunavala, što ju je vodio gen. poručnik Melor, dovela je do opetnog zauzeća položaja sjeverno Graberke, što su ga Rusi osvojili 30. rujna. Neprijatelj je ostavio u našim rukama preko 1500 zarobljenika. Njegovi pokušaji, da nas opeta baci natrag, izjalovise se baš tako, kaošto i njegove ponovne navale na obim stranama željeznice Brody-Lavov, gdje smo zarobili preko 200 momka.

Fronta nadvojvode Karla: Istočno Zlote Lipe se je nastavio boj oko djelova položaja, što su ih Rusi osvojili.

Sedmogradsko bojište.

Rumunji su stekli zemljišta na obim stranama Velikog Kokela. Kod Oršove i sjeverno iste su napadaji naših saveznika imali uspjeha. U gorju Haetzing (Hatszeg) su bile suzbite neprijateljske navale na obim stranama doline Strell (Sztrigy). Austro-ugarske su čete osvojile visinu Oborosa.

Balkansko bojište.

Mackensenova skupina: Južno Bukarešta su neprijateljske čete stupile na desni brijeg Dunava. Napadaji jugozapadno Topraisara bili su suzbiti.

Macedonsko bojište.

Traju bojevi za Kajmakčalan. Jugozapadno jezera Tahnios bila su napadnuta engleska odjeljenja, koja su prodrla na istočni brijeg Strume.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 1. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Zapadno i istočno Florine je naša pješadija odbila neprijateljske napadaje. Za posjed visine Kajmakčalana vršeše se ljuti bojevi. U dolini Moglenice živahna topovska paljba. Potpunoma su se izjalovili neprijateljski napadaji protiv visine Bojultaš. Na fronti Strume živahna topovska vatra, pod čijom su zaštitom prodirali mnogi neprijateljski bataljuni. Naša ih je topovska vatra zadržala. Boj još traje. Na Egejskoj obali je više neprijateljskih ratnih ladja žestoko opstrijeljavalo visine sjeverno Orfano. Selo Lungor bijaše opstrijeljavanjem zapaljeno i uništeno.

Rumunjska fronta.

Položaj je nepromijenjen. U okolici Kurtbunara smo oborili neprijateljski zrakoplov. Oba su letioca zdrava.

Sofija, 2. (D. u.) Generalni stožer javlja:

Macedonska fronta.

Od jezera Prespa do visine 1944 južno Hajmakčalana živahna topovska djelatnost bez „pješadijskih poduzeća. Uslijed žestoke topovske vatre naperene protiv vrhunca Kajmakčalana i visine 2368 te da se izbjegne suvišnim gubicima, povukoše se naše čete na glavne položaje. U dolini Moglenice žestoka, a u dolini Vardara slaba topovska vatra. Na podnožju Belasice planine, blizu kolodvora Paroy, po nas povoljni bojevi patrula. Na fronti Strume uspjelo je neprijatelju te je za vatre slične oluje zaposjeo sela Karadžaköj, Jeniköj i Nevoljen. Protunavalama potjerasmo neprijatelja iz posljednjih dvaju sela, te ga bacismo sve do njegovih prijašnjih položaja. Kod Karadžaköja traje boj dalje. Neprijateljsko je brodovlje bezuspješno opstrijeljavalo na Egejskoj obali visine sjeverno Orfana.

Rumunjska fronta.

Kod Rahova na Dunavu je neprijatelj prevezao više bataljuna na naš brijeg. Bile su podzete mjere, da se neprijatelja potjera. U Dobrudži su dvije ruske divizije dvaputa kušale, da napreduju protiv naših četa na crti Bešane-Amzača-Topraizar ali ih je naša topnička i pješačka vatra prisilila na uzmak. Na Crnogorskoj obali vlada mir.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 1. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu bio je okrunjen uspjehom nenadani napadaj, što su ga naša izvidnička odjeljenja poduzela protiv neprijateljskog tabora. Na lijevom su krilu naše izvidničke patrule premoćne neprijateljske čete, koje su se približale. Na ostalim frontama nema važnih dogodjaja.

Brzojavi.

Navala njemačkih zrakoplova na Englesku.

Berlin, 2. (D. u.) Služb. U noći na 2. t. mj. je više mornaričkih zrakoplova uspješno bacalo bombe na London i na industrijske nasade na Humberu. Usprkos žestokog opstrijeljavanja plamenim granatama i usprkos navale ljetala povratiše se neoštećeni svi osim jednoga ljetala, jer. kako su drugi zrakoplovi opazili, bio od vatre obrambenih baterija zapaljen te se je nad Londonom surovratio.

Antantina nota Grčkoj.

Lugano, 1. t. mj. (D. u.) Atenske vijesti agencije Stefani javljaju, da je poglavica gen. stožera Moskopulos dobio 45dnevni dopust te da će ga kao poglavicu gen. stožera nadomjestiti general Sartrois.

Prema „Giornale d'Italia“ su zastupnici antantinih vlasti predali dne 1. t. mj. grčkoj vladi notu, uslijed koje mora Grčka da odmah bira, da li hoće otpustiti vojsku ili stupiti u rat protiv Bugarske.

Promjena u ruskom ministarstvu.

Petrograd, 1. (D. u.) Carska naredba objavljuje imenovanje plemićkog maršala pokrajine Simbirska, Protopova, unutrašnjim ministrom mjesto Hvostova, čiji je odstup bio odobren.

Razgovor sa Gerardom.

Kopenhagen, 1. Suradnik lista „Politiken“ je prije odlaska poslanika Gerarda u New-Yorka imao razgovor sa neimenovanom ličnošću, koja stoji blizu Gerarda, Gerard je izjavio, da će se sa Wilsonom posavjetovati o vanredno važnom pitanju, po svoj prilici o pitanju eventualnog novog njemačkog podmorničkog rata. Bez nužnih uzroka ne bi Gerard sada bio ostavio Berlina. Ako ne bude Wilson opeta izabran predsjednikom, morat će se računati Gerardovim odstupom.

Ministarska kriza u Rusiji.

Kopenhagen, 1. „Večernjee Vremja“ piše kao o gotovoj činjenici, da je Stürmer odstupio. Njegov će nasljednik, kao ministarski predsjednik biti Kokovzov, dok će preuzeti mjesto vanjskog ministra poslanik u Rimu, Giers, koji da je došao k caru u glavni stan. Stürmer će naskoro otputovati u inozemstvo. Kako mnogi listovi javljaju, ne će on otići u Rim, već u Madrid. „Riječ“ veli, da se u krugovima, koji stoje blizu Stürmera, izjavlja, e se je već prije nego li je preuzeo ministarstvo vanjskih posala mislilo, da će se dati imenovati poslanikom u Madridu. I Stürmer je ovih dana otišao u glavni stan.

Turski vanjski ministar kod njemačkog cara.

Berlin, 2. (D. u.) „Lokalanzeiger“ javlja, da je tu boraveći turski vanjski ministar Hali bej bio pozvan caru u glavni stan.

Iz Grčke.

Kopenhagen, 1. Prema nekoj vijesti iz Petrograda, primili su ondješnji diplomatski krugovi iz Atene vijest, da je novo ministarstvo izjavilo, e je pripravno zadovoljiti antantinim zahtjevima te navijestiti Bugarskoj rat. Kralj boravi u Ateni te je imao dugu vijećanja sa ministarskim predsjednikom.

London, 1. (D. u.) „Daily Telegraph“ javlja iz Kaneje, da se je i otok Tenedos priključio buntovnicima. Oružani su se Krećani povratili svojim kućama. Na cijeloj je Kreti uspostavljen mir.

Atena, 2. (D. u.) Reuter javlja: Vojni i mornarički ministar poduzeše stroge mjere, e bi zapriječili, da se časnici pridruže buntovnicima. Trojica je pom. kapetana bilo uapšeno.

Bern, 2. (D. u.) Suradnik „Petit Journala“ javlja iz Atena, da se je kralj Konstantin nahladio, što je liječnike nekoliko uznemirilo. Sasvim tim drži kralj neprestana vijećanja sa ministrima i časnicima gen. stožera.

Antanta i Grčka.

Atene, 30. rujna. (D. u.) Reuter javlja: Vlada još nije na čistu glede antantinih namjera te će po svoj prilici u ponedjeljak odstupiti. Čini se, da je antanta odlučila, da ne izvrši nikakvog pritiska na Grčku, te da joj ne će diktirati nikakve politike. Neka Grčkoj bude dozvoljeno, da sama odlučuje svojom sudbinom.

Venizelos i Italija.

Lugano, 1. Venizelos je na prijašnjeg ministra Ritti-ja upravio pismo, u kojem se on označuje starim i poštenim prijateljem Italije i oduševljeno hvali Italiju radi njezinih pobjeda. Način pisanja novinstva, koje je do sada napadalo Venizelosa, se je preko noći promijenilo te sada listovi zasiguravaju Grčku, da misli sada Italija velikodušno zaboraviti na prijašnje neslagisce.

Naredba grčke provizorne vlade.

London, 2 (D. u.) „Daily Telegraph“ javlja iz Atena, da je provizorna vlada izdala naredbu, kojom se iz formule zakletve za činovnike i vojničke osobe crta kraljevo ime, a na njegovo se mjesto postavlja „provizorna vlada“.

Grčki pričuvnici uz kralja.

Atene, 2. (D. u.) Reuter javlja: U Naupliji i drugim mjestima su udruženja pričuvnika izazvala nemire te su zaključila, da se u slučaju mobilizacije pridruže kralju, dotično, da će uskratiti vojničku službu.

Razni brzojavi.

Inomost, 2. (D. u.) Umro je pokrajinski glavar Kathrein.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 1. listopada. Služb. izvj.

Zapadna fronta: U predjelu južno Rige je naše topništvo oborilo jedno njemačko ljetalo, koje je palo u neprijateljske linije. U području željezničke pruge Brody-Krasne i dalje južno bija se trajni bojevi. Naše su čete tijekom bojeva prodrle naprijed. Neprijatelj je tvrdokorno opire. Tu smo zarobili 59 časnika i 1928 momaka. Odigraše se po nas sretni bojevi južno Brzezanya, na rijeci Ceniovki i u visinskom predjelu na desnom brijegu Zlote Lipe. Južno Berzezany-a, gdje su naše čete u smionom podhvatu zauzele dio neprijateljskih položaja, zarobismo 112 časnika, 2268 momaka te zaplijenismo više strojnih pušaka. Našom smo vatrom odbili sve neprijateljske moćne navale. U zraku je predjelu junački naš letioc, kapetan Šikov, zametnuo zračni boj sa jednim njemačkim „Albatrosom“ te ga prisilio, da se spusti u području njemačkih položaja.

Engleska.

London, 29. rujna popodne: Noć je prošla na velikom dijelu fronte mirno. Neprijatelj je žestoko bombardovao naše položaje, koje smo zauzeli sjeverno od Thiepvala. Došlo je do bojeva s ručnim bombama, u kojima je neprijatelj odbijen žestoko sudjelovao. U rano jutro osvojili smo dobro utvrdjen majur, 500 jarda jugozapadno od Le Sarda. Jugoistočno od Bapaune opažiše naši aeroplani veliku eksploziju, kao da je skladište municije dignuto u zrak. Dim se je dizao u visinu do 9000 stopa.

29. rujna na večer: Uslijed silne kiše vladala je danas na našem desnom krilu i u centrumu osim ispreklidane topovske vatre malena djelatnost. Uznapredovali smo nekoliko istočno Lesboeufsa, gdje smo zaposjeli 500 jarda neprijateljskih jaraka. U predjelu Thiepvala ljuti bojevi za posjed opkopa „Stuff“. Osvojili smo važan dio takozvanog hessenskog jarka. Uslijed protunavale prisiljeni na uzmak, ali smo kašnje opeta osvojili zemljište. Za posljednjih 24 sata zarobismo 7 časnika i 521 momaka. Usprkos lošeg vremena su naša ljetala napala neprijateljska pojačanja. Jučer su neprijateljska ljetala živo križarila iza vlastitih linija, ali se nijesu odlučila na navalu. Jedno je neprijateljsko ljetalo bilo uništeno, a jedno se naše povratilo.

Francuska.

29. t. mj. poslije podne. Na fronti Somme su medju Fregiecourtom i Norvalom imali Francuzi novih uspjeha. Sjeverno i južno rijeke sad slabiji sad jači topovski boj. — Zračni bojevi: Ljetalo tipa Fokker, što ga je 28. t. mj. napao francuski ljetalac, palo je sjeverno Reimsa na zemlju te se razmrskalo. Drugo jedno ljetalo, što je opazilo bilo oštećeno, spustilo se je naglo u njemačke linije.

Najzanimivija država južne Amerike.

Paraguay je bez dvojbe najzanimivija južnoamerička država te se u mnogočem razlikuje od svojih susjeda. Nu mnogobrojni naseljenici raznih narodnosti, koji tamo živu, nijesu uzmogli da pododu Paraguayu svoje obilježje po primjeru drugih zemalja. Žiteljstvo se čvrsto drži svojih starih običaja te tudjinca ne gleda baš najljepšim okom.

Privatnog zemljišta imade vrlo malo, većina zemlje pripada vladi, koja svakome dozvoljava, da se naseli gdje mu drago. Nakon ispunjenja stanovitih dužnosti obeća vlada svakome naseljeniku na dar komad zemljišta; i tako se seli svatko kamo ga volja i gdje mu se svidja. Pravi Paraguanac je već od naravi lijen. Obično si sagradi iz ilovače kolibu, obradjuje samo toliko zemljišta, koliko mu je za život baš neophodno potrebito, a katkada drži i par krava. Inače nema nikakva poduzetna duha; no nije ni čudo, kad su revolucije na dnevnom redu.

Vojnička služba se tamo smatra pravom kaznom. U Paraguayu se najme ne kažnjava tamnicom, već vojničkom službom. Stoga se desi, da pojedinac mora i 10 godina služiti pod zastavom. Paraguay je najme poput Engleske prije rata, jedna od onih zemalja individualne slobode Budući stanovništvo nastoji da iz spomenutih razloga, osobito u revolucijonarno doba, izbjegne vojničkoj službi, čine vojnička povjerenstva u zemlji česte hajku za takvim puzavcima. Upravo je nevjerojatno, kako brzo dozna seljak za dolazak takvog povjerenstva i uteče netragom. Dosta da susjed preko plota dovikne: „povjerenstvo“ i već iščezne poput zmije u prašumu, da ne mine pogibelj. Povjerenstvo uopće ni ne kuša da koga lovi u tim ogromnim i zamršenim šumama, budući je to zbog pomanjkanja puteva sasma nemoguće.

Paraguay nema skoro nikakovih cesta, a mostova još manje. Zemljom prolazi samo jedna željeznička pruga, no i ta se nalazi u engleskim rukama, te zahtijeva za teretni i osobni promet cijene, kojih ni živa duša ne može da smogne. Na sudstvom ne stoji najbolje; većina sudaca nema, barem kako se čini, niti pravog pojma, kako da sudi. Parnicu može recimo samo onaj da vodi, tko posjeduje debelu novčarku, a i onda samo uz pretpostavku, da može cijele godine trajati te je konačno i izgubiti.

Zemlja je prebogata divljim voćem, koje služi skoro glavnom hranom sjedioca. Meso nema skoro nikakve vrijednosti. U svoje vrijeme plaćalo se kilogram mesa po 20—30 filira, što si je mogao priuštiti dapače i najveći siromah. Osim toga obiluje zemlja obilatim lovom. Tu dakako netreba lovačke dozvole, pa nema ni lovačkih okružja, već je sve zajedničko dobro i prema tome svakome na raspolaganje. Dobar lovac ima baš izvrstnu prigodu. Osim mnogobrojnih tustih papiga ima tude dosta divljih svinja, patka, dva krat većih djetela nego kod nas, ribe, na koju se iz puške puca. Imade i opica, al njihovo meso je tekar dobro za jelo, ako se ga 48 sati prije svari. Paraguayske prašume obiluju i divljom zvjeradi, kao divljom mačkom, leopardom, tigrom i tapirom; no tko hoće ići i na taj lov, mora da je oboružan dobrom puškom i da si uzme za pratioca izvrsnog strijelca indijanca.

Narodni običaji nijesu baš najstroži. Tamo vlada najme čudnovat običaj, koga i sama vlada dozvoljava, da svaki živi u divljem braku, te da ni imućniji susjed ne vidi u tome nikakva zla. Stoga nema gotovo nigdje momka izmad 18 godina, koji ne bi živio u zajednici sa jednom priležnicom tako zvanom „campaniera“. On živi sa svojom družicom poput muža i žene, pa je se dotle služi kao suprugu. Kad mu dosadi, može da je jednostavno otpusti. Većinom joj dade sobom par krava i joj sagradi kolibicu za nju i za njezinu djecu. Djeca idu najme s majkom, te nemaju kašnje nikakva prava na očevu baštinu. Inače su paraguayske djevojke većinom lijepe i vitke cure te nemaju velikih zahtjeva.

Narodna nošnja je sasma jednostavna. Muškarci su gotovo svi vrsni jahači, te nose šarene hlače, šarenu košulju i veliki slamnati šešir. Osim toga se paše pojasom, čiji urcs i širina služe običnim mjerilom imućtvenosti. Dok se najme imućan muškarac paše vrlo širokim pasom, veže se siromah često običnim konopcem. Za pasom straga ili sa lijeve strane nose veliki nož, a sa desne gotovo nefaljeno samokres. Žene rese kosu visokim španjolskim češljem, često nose dugačke naušnice, a na rukama zlatno prstenje osobujne forme. I one se nose jednostavno, obično suknju iz žive boje sa košuljom poput bluze te ido većinom bosonoge; najgori pako utisak pobudjuje u svakom došljaku, što baš žene ponajviše puše.

Što se mimogred tiče povjesti Paraguaya to se je isti tekar 1810. nakon protjeranja isusovaca i dugačkih borba poput ostalih susjeda oslobodio španjolskog gospodstva. Pod predsjednikom Lopezom I. postade najbogatijom državom južne Amerike sa željeznicom, parobrodarskim društvima, arsenalima i ljevaonicama željeza. Osim toga je raspolagao vojskom od 50 tisuća izvježbanih momaka i 10 ratnih brodova. To je ponukalo njegovog sina, da se nametne gospodarom i svojih većih susjeda Brazilije, Argentinije i Uruguaya. To izazva skoro 6godišnji rat (od 1864. 1870.) sa spomenutim državama, koji nas zbog svoje dugotrajnosti i grozota i nehotice potsjeća na slične današnjeg rata.

Uza svu požrtvovnost pučanstva, nakon što su i žene i djeca potjerani bili u vojništvo, morade Lopez nakon prvih uspjeha podleći deseterostrukoj premoći svojih neprijatelja, izgubivši ne samo čitavu vojsku i brodovlje, već također svoj smjelost i vlastitom glavom platiti.

Time bi zemlja posve poharana i uništena, a od milijun i po žitelja, većinom naseljenih Španjolaca, mjestica i civiliziranih Indijanaca i nješto Nijemaca i Francuza, preostade samo 230 hiljada duša većinom žena, djece, staraca i osakaćenika.

R. R.

Domaće Vijesti.

Prigodom imendana Njeg. Veličanstva odigrat će se u crkvi Srca Isusova na Clivo Gianuario u 8 sati u jutro slijedeći komadi: 1. Schweitzer: Misa andjela zaštitnika za mješoviti zbor; 2. Graduale: Schubert F., Ave Maria (Orest Dobrilla); 3. Ofertorium: Händel, „Largo“ za violoncello i orgulje (Ego Rodinis); 4. Te Deum, „Ambrozijski hvalospjev“ (unisono-zbor); 5. Carevka za četveroglasni zbor. Glazbu uredio mons. Martiniz.

Novo imenovanje mjesta u Istri. Dodatno već priopćenom novom imenovanju krajeva u Istri, donaša službena dnevna zapovjed lučkog zapovjedništva, da se odsad naprijed ima pisati „Luzi na moru“, mjesto „Lisignanmoro“ (carska

šumica u blizini Štinjana), te „Zagorjana“ mjesto „Saccorgiana“ (poznato kupalište kraj Pule).

Kazalište. U gradskom kazalištu davat će se u srijedu 4. o. mj. po prvi put Gounodovu operu „Faust“. Za prvu predstavu je kazalište rasprodano. Repriza će biti u sobutu 7. o. mj.

Listovni promet s inozemstvom. Kako je poznato, listovi za inozemstvo podvrženi su sada vojničkom nadzoru. Stoji dakle u interesu otpošiljatelja, da se u svom listovnom prometu sa inozemstvom drže takvih ograničenja, koja olakočuju vojničko pregledanje. U tom se pogledu otpošiljateljima toplo preporuča, da se drže slijedećih temeljnih pravila:

Sadržaj lista neka ne prestiže najviše dvije stranice arka, oblik u četvrtini. Preporuča se, da se obavijesti napišu na bijelom ili barem svijetlom papiru i jasno čitljivim pismom. Jasnoć veoma trpi, ako crte stoje u malenoj udaljenos.. jedna od druge ili ako su pojedine crte napisane poprijeko jedna poviše druge. Listovi neka ne sadržavaju priloga sa pisanim obavijestima. Preporuča se, da se rabe jedino omoti od proste karte ili robe te da se ne upotrebljavaju omotci podstavljeni svilenim papirom ili drugom tvari.

Poslovni listovi mogu da se protežu i na više od dvije stranice arka, te im se mogu priložiti računi, popisi cijena te slični prilozi poslovnog sadržaja.

Osobito se obraća pozornost na slijedeće odredbe: Ograničenje sadržaja na dvije stranice oblika u četvrtini; pisanje jasno čitljivim pismom; crte imadu biti dosta udaljene jedna od druge te ne smiju biti pisane jedna preko druge; uporaba običnih omota od papira ili tvari od podstave; zabrana prilaganja priloga sa pisanim obavijestima te iznimke dozvoljene za poslovne poslovne listove.

Ako listovi ne odgovaraju ovim zahtjevima, to mogu da nastupe zakašnjenja od više sedmica redi poteškoće kod cenzure. Uostalom bilo bi uopće shodno, da se listovni promet s inozemstvom ograniči na najmanju neophodno potrebitu mjeru, jer bi se u tom slučaju listovi mogli otpremati mnogo brže i redovitije.

Objava. Popis ureda vojne pošte, pripuštenih prometu privatnim paketima vojne pošte: 8, 9, 11, 19, 19 II, 20, 20 V, 24, 54, 38, 37, 39, 51, 54, 55, 64, 69, 76, 79, 80, 88, 95, 96, 98, 102, 110, 111, 113, 125, 128, 133, 137, 138, 140, 145, 146, 147, 148, 167, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 183, 184, 185, 188, 202, 203, 207, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 231, 237, 239, 242, 250, 252, 253, 255, 258, 259, 267, 273, 274, 276, 277, 278, 282, 283, 284, 287, 288, 289, 291, 292, 294, 295, 302, 307, 315, 316, 319, 323, 324, 335, 336, 338, 340, 354, 364, 369, 372, 376, 377, 378, 385, 386, 389, 400, 400/II, 400/III, 444, 444/II, 444/III, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 600, 601, 602, 605, 607, 608, 611, 612, 613, 515, 630. Privatni paketi vojne pošte dozvoljeni su od sada unaprijed jedino za urede vojne pošte dotično etapne pošt. urede brojem navedene u gornjem popisu. Svi ostali uredi vojne pošte i etapni poštanski uredi brojem, koji nijesu navedeni u ovom popisu, zatvoreni su prometu privatnim paketima vojne pošte. Promet privatnim paketima vojne pošte za sve c. i k. etapne pošt. urede sa oznakom mjesta u zaposjednutim prijedjelima Ruske-Poljske, Srbije, Crnegore i Albanije, izuzev etapne pošt. urede Mitrovica na Kosovom i Novipazar dozvoljen je i dalje pod postojećim uvjetima.

Naš prilog. Današnjoj nakladi prilažemo sa preporukom okružnicu „Dani darova“ za: „C. k. austr. zakladu za vojničke udove i siročad“, „Ratne nemoćnike“ i „Društvo za suzbijanje sušice“.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 276
od 2. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Seidl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Fregatni liječnik u pričuvi Dr. Mahoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Groyer.

Povratak srednjeeuropejskoga vremena u Puli.

Veleučeni gospodine uredniče! Neprilike, koje sam Vam jučer „povjerljivo“ saopćio i u koje je zapao naš prijatelj Lovro radi toga, što je zaboravio bio udesiti svoj sat prema srednjeeuropejskom vremenu, nijesu zadesile uostalom samo njega, nego i mnogo, veoma mnogo drugih zaboravnih ljudi. Medjutim ne ću da Vam dosadjujem, ne ću da spominjem, kako sam sastao arzenalskoga majstora, gdje juri, kao da ga vile gone, jer je njegov sat pokazivao već sedam i četvrt, a morao bi da bude točno u sedam sati u radioni, gdje će ga u to doba prema jučerašnjem dogovoru očekivati poslovodja. Jadnik nije imao vremena ni da zajutarkuje, — a kad tamo, došao je kud i kamo prerano. Ne ću da spominjem one, koji su nestrpljivo čekali pred trafikama na jutarnje novine, jer da će tobože biti odmah sedam sati, i bijesno psovali prodavačice. Isto tako ću samo spomenuti, kako je naš prijatelj sav očajan šetao u osam sati (po njegovom satu dakako) iščekujući svoju Alicu, s kojom je u to doba urekao bio običajni sastanak. Tko zna što bi bilo s njegovim jadnim zaljubljenim srcem, da ga nijesam ja utješio i uputio, e je sad zaista tek sedam, onih „pravih“ sedam sati izjutra. Za kanceliste Vencla i Mukija navest ću tek toliko, da su u zajedničkom stanu očekivali jedan sat u noći, kad će po propisu promaknuti kazala na urama na dvanaest. Očekivali su uz vino, kavu, čaj i grog, te konačno iza ponoći obojica kod stola čvrsto — usnuli i spavali ujutro do devete. Moja je gazdarica, udesujući zidni sat, pala sa stolice i povukla sa sobom sat, koji se je dakako razbio. I tako dalje. No svakako držim za svoju dužnost, da Vam ukratko ispričam, što se je dogodilo Mati. Vi ga dobro poznajete i znadete, da je silno zaboravljiv i da redovito kasno dolazi kući od prijatelja Vicka, koji ima tako izvrsnu kapljicu. Njegova je dvorkinja, poznavajući ga dobro, već u večer udesila uru budilicu za jedan sat natrag, a to je isto (začudo) bome učinio i Marko, kad je oko ponoći dogalamio kući. Sjutradan se probudi, pogleda na budilicu, — njegov je džepni sat bio na popravku — a kad tamo, tek šest, dok on treba istom u osam da bude u uredu. Hu, kolikog li veselja, kad može još sat i po spavati! A bio je tako potreban sna! A posljedica? Zakasnio je za čitav jedan sat u ured i primio od glavara a ma ljudski pod nos. Jadni Mate, žrtva srednjeeuropejskog vremena! Moram da svršim, jer vidim, da se već mrgodite. Najbolje je ovo jutro došlo onima, koji su po komandi morali ustajati, jer su spavali čitav jedan sat više, što je mnogo, vrlo mnogo, pa vele, e ne bi bilo na odmet, da se više puta ovakova šta zbude.

Razne Vijesti.

Japan i antanta. „Giornale d'Italia“ saobćuje razgovor s japanskim poslanikom u Rimu koji je izjavio: Sav se Japan pretvorio u golemu tvornicu streljiva. Produkcija sve više raste, tako da su se morale zaposliti i žene. Japan je neprekidno u ratnoj spremi, da se uzmogne oduprieti svim podhvatima središnjih vlasti. U posljednje su se vrieme znatno poboljšale transportne prilike za rusku municiju. Transporti traju iz Japana preko Vladivostoka do Petrograda 12 dana. Na sibirskoj zeljeznici kreće jedan vlak za drugim. Radi velike su daljine nesavladive potežkoće, koje stoje na putu tome, da pošalju japanske čete u Evropu. Poklisar misli, da će poslije rata biti japansko tržište sasvim zatvoreno Njemačkoj, a isto se može kazati i za Kitaj.

Guttenbergov grob. Eltwille kod Mainza, vrlo je važan za prvi razvoj knjigotiskarstva. U tom je gradiću uredio 1462. Guttenberg svoju tiskaru iza požara one u Mainzu, ondje je i umro. Sad su pak Guttenbergovi iztraživači Schorbach i Schenk ustanovili, da je obretnik tiskarstva u Eltwille-u i sahranjen u crkvi franjevačkog samostana u Mainzu, čemu je bila mjerodavna izjava njegovog rodjaka Gelthusa i frankfurtskog patricija Ivana Glauburga, koji je potonji navodno vidio u samostanskoj crkvi u drvorezu izradjen lik Guttenbergov. Schorbach i Schenk dokazali su sada na osnovu kritičkog proučavanja i iztraživanja, da je Gutenberg pod starost posve osliepio i povukao se u zaborav i siromaštvo. Ubog je umro, pa nije ostavština bila tolika, da ga mrtvog prevezu u Mainz, već su ga sahranili u grobnici župne crkve u Eltwille-u.

Ekskraljica Natalija — bolničarka. Francezki je novinar Jean Bonnefon odkrio boravište srbske ekskraljice Natalije, koju je javnost već gotovo pokopala. Liepa ali nesretna žena, kraljica Natalija, supruga i majka zadnjih dvaju srbskih kraljeva iz kuće Obrenovića, boravi sa svojom sestrom princesom Ghika u villi izmedju Biaritza i španjolske obale. Oko ville zapuštena je šumica. U sobama su postavljeni kreveti, na kojima leže francezki ranjenici. Kupaona je preuredjena u sobu za prematanje. Stanovnici okolice, čini se, ništa ne znadu o vajnoj sudbini kraljičinoj, a i njezin visoki položaj nije im poznat. Ekskraljica Natalija ne zadovoljava se samo bolničarskim djelovanjem u svojoj villi, već pod krivim imenom posjećuje vojne bolnice i njeguje ranjenike. U večer se ne vraća u svoju villu već u skroman stan, što ga je iznajmila, te ondje prenoći bez ikakve pratnje, sobarice ili sobara. U jutro vrlo rano ustaje, te opet polazi u bolnice. Ekskraljica Natalija prešla je 12. travnja 1902. na rimokatoličku vjeru, te je — čini se — stupila u neki ženski red, kojemu je svrha njegovanje bolestnika.

Oklopnjača od godine 1530. Opšte je rasprostranjeno pogriješno mišljenje, da su se oklopni ratni brodovi pojavili tek u novo doba, u toku XIX. stoljeća. Medjutim zna se, da je medju brodovima silne flote, koju je car Karlo V. 1530. spremio za svoj pohod protiv tiniskih gusara, bila i jedna oklopnjača. Ovaj su ratni brod bili sagradili vitezovi reda sv. Jovana u Nici. Oklop je bio, čudno za današnje prilike, sav od olova. Brod je imao trista ljudi posade, masu topova i bio je divno opremljen. Ovaj je brod nemalo doprineo povoljnom naročitu pekarnicu. Zvao se „Santa Ana“. Ovaj je brod ne malo doprineo povoljnom uspjehu kaznenog pohoda protivu gusara, koji se svršio zauzećem Tunisa. Veli se da ga je olovni oklop štitio od svake vrste tadanjeg vatrenog oružja. A danas bi mu smrsio konce jedan vod najmanjeg sistema brdskog topništva, dok bi iz džinovskih pomorskih topova jedan promašaj bio dovoljan, da ga silom vazdušnog pritiska eksplozije pretvori u prah i pepeo.

Sablazan poradi obskrbljivanja ruske vojske. Posljednjih su mjeseci u opskrbi ruske vojske nastale tolike neprilike i potežkoće, da je vojna uprava sazvala kongres, koji se je održao u Petrogradu, a na kojem je izneseno senzacijonalnih zloporaba, te se svršio s velikom sablazni. Zastupnik ministarstva za poljodjelstvo, Glinka, izjavio je po nalogu svog resorta, da se stotinu milijuna puda žita, što ga zahtjevaju vojni izaslanici nikako ne može sabrati u zemlji, jer bi tada sav narod ostao bez kruha. Zatim je Glinka predbacio vojnoj upravi, da je svoje pravo rekvizicije zlorabila za najprostije spekulacije. Barem 40 postotaka rekviriranog žita nije upotriebljeno za prehranu vojske, već je odpremljeno u hambare raznih banka da kasnije, kad ciene postignu nedosežnu višinu, opet pod vojničkim transportom osvane na tržištu. Glinkin je govor izazvao zaglušnu buku. Ministar poljodjelstva grof Bobrinski formalno je pobjegao s kongresa, a vojni su izaslanici izjavili, da sa Glinkom ne će više razpravljati. Glavni je stožer osim toga podnio caru protiv Glinke pritužbu, što je dignut sa svog mjesta. No time je nastala silna zapreka u akciji oko obskrbe vojske, jer je on bio jedini, koji je u te poslove bio upućen. Osim toga ne može se poduzeti razdioba nove žetve, jer još kongres nije ustanovio potrebu vojske. Da se situacija razjasni, sazvao je Stürmer posebno ministarsko vijeće, a po tom se je s grofom Bobrinskim uputio u glavni stan ratnom ministru Šuvajevu. Nakom vijećanja u glavnom stanu uvjerio je Stürmer, da je nemoguće bila kakva izdašna obskrba vojske i civilnog pučanstva. Protiv korupcije ruskih oblasti nemoćni su i vlastiti njihovi ministri.

Talijanski katolici o ratu. Ministar Meda, katolički član Bosellijevog ministarstva, izjavio je pred kratkim u Milanu, kako se je tekom rata uvjerio, da je bilo Italiji nužno upustiti se u rat. „Osservatore Romano“, službeni organ Vatikana, primjećuje na to, da je Meda izrazio samo svoje osobno mnijenje, jer da katolici Italije moraju iskreno željeti, da neprijateljstva nestane, a nastupi mir na temelju s osjećajima bratske ljubavi i medjusobnog dobrohotenja, a Medov je govor daleko od takvih čustava i ne odgovara činjenicama.

Legende o Brusilovu. „Ruskoje Slovo“, koje u New-Yorku izlazi za američke Ruse, priopću(j)e članak, koji je pobudio, naravno u Americi, najveću senzaciju. Članak nosi naslov: „A tko je taj general Brusilov?“ List piše: „O ruskom vojskovodji Brusilovu u tečaju su u Americi najrazličnije legende. Najzanimivija je svakako ta, koja tvrdi, da je general Brusilov identičan sa sirom Hektorom Mac Donaldom, koji je u godini 1903. napustio englesku vojnu službu. Ovaj Mac Donald, koji pripada engleskom visokom plemstvu, bio je svojedobno u Ceylonu kao časnik detachiran, te je imao po engleskom shvaćanju vrlo nedoličnu aferu s jednom damom, ma da se ovakova šta dešava mladim ljudima u kolonijama, pak im se obično ništa ne dogodi. Mac Donald medjutim je uzalud pokušavao sve, da se nakon povratka iz Ceylona rehabilitira u Engleskoj. Iza toga javile su se u pariškoj štampi vijesti, da se je Mac Donald ubio u Parizu. Njegova navodna udovica u istinu se i drugi put vjenčala. Medjutim Mac Donald nije bio mrtav, već je pod različitim imenima služio u različitim vojskama. Kod Port Artura vele, da je zapovijedao jednom japanskom divizijom. Kasnije je reorganizovao kitajsku vojsku. Konačno je stupio u rusku vojsku, gdje je dotjerao do vrhovnog vojnog zapovjednika. Jedna rodjakinja Donaldova, koja stanuje u 624 Westrest broj 207, imenom Taylor, veli, da je Mac Donald identičan sa generalom Brusilovom. To se u neku ruku objašnjava time, što od početka svjetskoga rata ruska štampa nije ništa znala o Brusilovu, koji je medjutim na razna pitanja uzvraćao, da je rodjen u Kavkazu i da je ondje služio kod konjaništva. Kako je djelovao za rata rusko-japanskog, to se nije moglo objasniti. Nekako je dotjerao do pobočnika kod pukovnika, kasnijeg ratnog ministra Suhomlinova, koji mu je predao zapovjedništvo na jugozapadnoj fronti. Pripovijeda se, da Brusilov ili Mac Donald u jednom dnevniku hoće da prikaže sve svoje pustolovne doživljaje.

Papinska palača u Avignonu — vojarna. Zbog sveobće mobilizacije i unovačenja najmladjih godišta ponestalo je u Francezkoj zgrada za ukonačivanje vojske, pa je ratno ministarstvo u tu svrhu upotriebilo i mnoge historijske zgrade. Medju ovima pretvorena je u vojarnu i papinska palača u Avignonu. Divna gradjevina, u kojoj su nekoć stolovali moćni pape: Clement V., Ivan XXII. i Benedikt XI. Sada su u njoj smješteni vojnici! No ratna uprava nije uzela u obzir ruševnost te palače, koja je nastala zbog nemarnosti u uzdržavanju, pa se neki dan srušio svod dvorane i probio svod drugog sprata, kod čega je mnogo vojnika usmrćeno i ranjeno.

Manojlov uapšen. Nizozemski listovi priobćuju dopise iz Petrograda, u kojima se iznose potankosti o najnovijoj tamošnjoj sablazni: o uapšenju Manojlova, najglavnijeg suradnika lista „Novoje Vremja“. Manojlov, urednik političkog diela lista, potpisivao se uviek šifron „Maska“, a bio je jedan od najuplivnijih ljudi, osobni prijatelj i pouzdanik Stürmerov. Nekoć je bio član ruskog tajnog redarstva u Italiji i Francezkoj, te pouzdanik Izvolskoga, ruskoga poklisara u Parizu. Radi raznih prljavih afera morao je iztupiti iz sveze tajne policije, no čim je Stürmer imenovan ministrom-predsjednikom, uzpostavljen je Manojlov u službi i pridieljen njemu osobno. Sada je eto uapšen, a da se ne zna pravi razlog. Neki listovi drže, da je od neke velike petrogradske tvrdke iznudio 50.000 rubalja. Banka mu je taj novac izplatila, no u banknotama, od kojih je pobilježila serije i brojeve, te po tom podnesla ministarstvu prijavu. Poduzetom premetačinom nadjen je kod njega novac i zbog toga da je uapšen. Neki pak listovi tvrde, da je u policajnom položaju saznao za neke tajne stvari, te Stürmeru postao neugodan dapače pogibeljan, pa ga je baš sam Stürmer dao zatvoriti. „Rječ“, organ ustavnih demokrata, javlja, da je Manojlov igrao veliku ulogu kod odstupa bivšeg ministra unutrašnjih posala Hvostova, te da je u svezi s važnim dogadjajima novije poviesti ruske carevine u kojoj se toliko spominje ime Rasputinovo.

Šišićev „Pregled povijesti“.

Prikazuje prof. B. Poparić u „Nar. Nov.“

Prošlih je dana u izdanju „Matice Hrvatske“ darovao neumorni istraživač prošlosti hrvatske, dr. Ferdo pl. Šišić, svome narodu jedno novo djelo, koje nosi naslov: „Pregled povijesti naroda hrvatskoga“.

U doba, koje proživljujemo, a koje najviše posjeća na Apokalypsu, najmladjega Spasiteljeva apostola, vrlo je utješljivo, što smo dobili iz pera dr. Šišića knjigu, bez koje ne bi smjela da bude nijedna hrvatska obitelj, a da škole i nespominjem.

Kakogod sam odlučan neprijatelj svakomu laskarju, ne mogu da zatajim, da me je ova najnovija publikacija moga nekdašnjega druga iz sveučilišnih klupa veoma obradovala. S njom je naime dr. Šišić dokazao još jednom, da nije puki anatomičar, koji znade samo vještački rezati truplo prošlosti, nego da je pravi historičar-umjetnik.

Ponavljam: historičar-umjetnik, jer historija, to jest pisanje historije, iako se mora ograničiti na same istinite činjenice, ipak je eminentno umjetnička rabota. Pogotovo je pak teška umjetnička rabota pisanje historije, namijenjene svim slojevima naroda, kao što je baš ovaj „Pregled“. Jer ako ni u jednoj, pogotovo u ovakvoj historiji, ne smije biti ništa ishitreno, ovakva historija valja da je nalik na dotjeranu dramu, ali bez ikakove fantastičke primjese.

Naglašujem, da je s ovim svojim djelom dr. Šišić još jednom opravdao glas hrvatskoga historičara; a naglašujem to stoga, jer se kod nas naslov historičara vrlo često upotrebljava. Mi smo Hrvati u mnogočem čudno pretjerani! Kod nas je već prešlo u krv nazivati „pjesnikom“ svakoga stihotvorca, dobrotvorom „naroda“ svakoga imućnika sa znatnijim prinosom u javne svrhe, pa tako smo navikli nazivati i „historičarom“ svakoga kompilatora i sabirača vijesti iz narodne naše prošlosti. Na taj način imamo „pjesnika“, više od kakovog velikog naroda, dok se „dobrotvorima“ ni broja ne zna, a nemamo možda nijedne humanitarne ni kulturne institucije, za koju bismo mogli reći, da uistinu cvate.

Kompilatori i sabirači historijskih vijesti i podataka ponajviše su zaslužni radnici na historijskoj njivi hrvatskoj; gdjekoji izmedju njih znade iznijeti pribrano gradivo, lijepo poredano i popraćeno oštroumnim refleksijama, koje mogu da budu u skladu s istinom i sa zdravim razumom, ali ipak oni još nisu za to i historičari, jer nisu — umjetnici.

Historičarska je umjetnost preteška, za nju treba velike spreme, golema rada, pregaranja i prirodnoga dara. A s obzirom na sve te zahtjeve ne može se poreći, da pisanje historije spada medju najteže napore ljudskoga uma, i baš s toga razloga ni veliki narodi nemaju mnogo pravih historičara, a manji, kao što je prirodno, mogu ih imati tek nekolicinu, često jednoga ili dvojicu, u gdjekojem razdoblju i nijednoga.

Ova najnovija publikacija dra. Šišića ostavlja utisak dotjeranoga artističkoga djela, i u pojedinostima i u cjelini. U pojedinostima, jer rješava više doselc neriješenih ili prijepornih pitanja u prošlosti hrvatskoj; a u cjelini, jer kad čovjek tu knjigu s razumijevanjem pročita, izvije mu se iz duše značajan uzdah, posljedica možda učinka, nalik na onaj, što osjećamo, pošto smo pozorno pratili izvadjanje klasične jedne drame. Taj utisak, što sam osjetio kad sam knjigu pročitao, bit će istovjetan kod svake hrvatske duše, pa stoga ne treba da ga ovdje potanko razlažem.

Ako sam rekao, da je ovo djelo dra. Šišića dotjerano, nisam još ustvrdio, da je savršeno. Savršena ljudskoga proizvoda nema, a ne može ni da ga bude. Može nam se, doduše, nešto na prvi mah pričiniti savršenim, ali zamislimo li se malo dublje, onoga prvoga utiska nestaje. Ako se ne nadje nikakove pogreške, naći će se barem koji „madež“, za koji se ne može uvijek zamjeriti ni samomu auktoru, jer može biti plod društvenih struja, programa, konvenijencija, upliva, prema kojima je čovjek više puta pasivan, nemoćan. Po koji takav „madež“, i koja mala „stonatura“ naći će se i u ovom najnovijem djelu dra. Šišića; ali, jer ima ljudi, kojima se i „madeži“ svidjaju, dok „stonatura“ ne može svako uho ni da primijeti, ne ću da ovdje spomenem ništa takova; samo ću da dodam, da su i ti „madeži“ i te „stonature“ tako rijetke, da i ne kvare, kamo li da bi nagrdile cjeline. A jer se domišljam, da je ovaj „Pregled“ samo obilati „poskupac“ velike „Povijesti naroda hrvatskoga“ iz pera Šišićeva, koju nam je „Matica hrvatska“ već najavila, uvjeren sam, da će auktor u tom monumentalnom, za naše prilike, djelu, brižno „ispaliti“ i gdjekoji takav „madež“, i ispraviti gdjekoju takvu „stonaturu“.

Inače ova knjiga potpuno zadovoljava i stručnjaka i otačbenika hrvatskoga, jer je doista od početka do kraja na neobičnoj znanstvenoj i umjetničkoj visini. I baš stoga, kad sam je pročitao, i kad sam ovih dana prolistao zadnje publikacije naše akademije, — ne mogu da prešutim! — sjetio sam se „seicenta“ u talijanskoj književnosti. Doista, naši današnji brojni i revni radnici na polju znanstvenom, — u prvom redu na historijskom — baš onako „spasavaju“ savremenu hrvatsku knjigu, kao što su — si licet parva etc. — Galilei, Torricelli i Viviani „spasavali“ talijansku u „seicentu“. Jest, da ne osvijetli na mahove hrvatsko nebo po koja znanstvena publikacija, stajalo bi s našom „knjigom“ dosta zlo!

Ali drugi opet kažu, da jadnih književnih prilika, kad se šupljina misli i duševno siromaštvo prekriva tobožnjom dotjeranošću vanjštine, — kod nas i nekakvim „narodnim“ tobože ličilom, kojiput smiješnom nadutošću, a nerijetko i frivolnošću — kažu dakle, da je takvih prilika bivalo i biva i kod ostalih naroda, ne samo modernih, nego čak i kod Grka i Rimljana; pa ako je tako, tješimo se i čekajmo zoru osviještenja književnoga, kad i kod nas lijepa knjiga bude odgovarala prilikama i potrebama Hrvatske.

Tko može i hoće, neka se dakle tiješi, a ja ću nadovezujući na ono, što sam čas prije natuknuo o našim vrijednim radnicima na polju znanstvene knjige, dodati, da je doista vrlo utješljiv pojav, što se je ovo zadnjih godina svojski pregnulo oko prikupljivanja gradje za proučavanje prošlosti naroda hrvatskoga. Taj rad raste u takvim dimenzijama, da bi nam mogao zavidjeti i po koji veći narod, dok — što se tiče solidnosti takova rada — ostavljamo gdjekoji veći narod daleko za sobom. A i u tom radu prednjači opet dr. Šišić, koji nam je u razmaku od ne pune dvije godine dana darovao svoj dotjerani voluminozni „Priručnik izvora hrvatske historije“, i dugu knjigu, takodjer voluminoznu, „Hrvatskih saborskih spisa“. I ja bih, s obzirom na česte njegove publikacije, nazvao dra. Šišića hrvatskim Cesarom Cantù, da je taj talijanski historičar imao toliko spreme, koliko samostalnosti u proučavanju, koliko svega toga na pretek ima naš dr. Šišić.

(Konac sliedi.)

Godina II. — Broj 449.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 4. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Potpuni neuspjeh ruskih navala.

Svečanom imendanu Nj. Veličanstva kralja.

I opet slavimo — po treći evo već put usrijed bojne krike, rikanja topova i pušaka — imendan našeg nada sve milog sijedog glavara države, Njegovog Veličanstva milostivog našeg cara i kralja. Ako ikad, a to se ponajpače u dane teških ovih borba okupljaju oko Njegovog Prijestolja vjerni mu i odani narodi, koji su krvlju svojom zasvjedočili odanost, ljubav i podanost. Neprijatelji naši, koli stari toli najnoviji, podigli su kuku i motiku, da unište i razore starodrevnu našu milu baštinu. A što su dosad postigli? Ne gledajući na kukavne oružane uspjehe i neuspjehe postigli su — proti svojoj volji — to, da su se austrijski narodi složili i okupili u čvrstu falangu, koja je ustala i koja bdije nad našom Austrijom te snažnim svojim mišicama odolijeva svim burama i olujama. I upravo ta sloga, jednodušnost i medjusobno pouzdanje najzgodniji je poklon, koji podastiru austro-ugarski narodi na svečani ovaj dan na podnožje Previšnjeg Prijestolja. Puni nade, pouzdanja i čvrstog uvjerenja gledamo u budućnost, gledamo u obezbijedjenu budućnost, koja nam sviće iza krvavih ovih dana. Tješimo se, jer ako i jesu ovi dani teški, svanut će nam bolja zora uslijed očinske brige i ljubavi našeg Premilostivog vladara, čijega srce bez sumnje pati i boluje radi krvavog ovog razbojišta.

A mi Hrvati? Staroslavno ono pleme, koje je kroz vijeke čuvalo i štitilo Previšnje Prijestolje, podastiremo i ovom zgodom najsmjernije čestitke sa najiskrenijom hrvatskom željom:

Naše premilostivo Veličanstvo, naš car i kralj Franjo Josip I. da živi i raduje se sa svojim narodima skoroj pobjedi!

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Kod Petroseny-a i u području klanca Vöröstorn (Rotenturm) bijahu rumunjske navale suzbite. Kod Baranykuta (Bekokten) naišla je navala njemačkih i austro-ugarskih četa na jaki rumunjski protuudarac, koji je saveznike potisnuo nekoliko natrag.

Bojna fronta nadvojvode Karla: Sjeverno Bohorodczany-a izjalovio se je ruski pokušaj prolaza preko Bistrice Solotwinske. Jugoistočno Brzezany-a napao je neprijatelj sve sile, e bi zaposjeo visinu Lysonia. U ljutim je bojevima bio suzbit.

Vojna fronta bavarskog princa: U Voliniji je jučer, nakon stanke, što ju je prouzročio neprijateljski poraz od 27. i 28. rujna, opeta bio poduzet novi ruski juriš protiv vojske generala pukovnika Tersztyanskoga.

Nakon višesatne bubnjarske vatre bacio je neprijatelj svoje mase protiv austro-ugarskih i njemačkih četa, koje stoje medju Swiniuchyem i Zaturym. U području Swiniuchy je neprijatelj 17 puta jurišao a jugozapadno Zaturcya do 12 puta. Boj se je proširio i sjeverno Zaturcya. Na svim se je djelovima napadnute fronte moglo opaziti, kako je neprijatelj bogato upotrebljavao svoju topovsku vatru protiv vlastitih jaraka i vlastitih uzmičućih pukovnija. Zarobljenici izjavljaju, da je svim četama bilo naloženo, da pod svaku cijenu zauzmu Wladimir Wolynskij. Novo ispunjene ruske garde bile su ponovno žrtvovane: u kratko vrijeme po treći put, ali sve su žrtve bile uzaludne. Rusi su svuda bili suzbiti. Svi su položaj, bez iznimke ostali u našim rukama. Neprijatelji je pretrpio novi teški poraz. Broj u posljednjmi danima južno Brody-a zarobljenih vojnika iznaša 41 časnika, medju kojima 1 pukovnik, te 2578 momaka.

Talijansko bojište.

Visine istočno Gorice i kraška visoravnica stoje neprestano pod živahnom vatrom. Na fronti Fleimse je neprijatelj opeta počeo navaljivati. Talijansko je topništvo jako opstrijeljavalo naše položaje na obim stranama doline Travignolo i više odsjeka Fassanskog grebena. Bersaglieri su ponovno napali Col Bricon piccolo te su kod posljednje navale i prodrli u rastrijeljene obranbene položaje, ali su protunavalom bili opeta bačeni. Izjalovila se je takodjer i neprijateljska noćna navala protiv Passo di Val maggiore.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojska feldmaršala Albrechta, vojvode Württemberškog: Kod Lombartzyden, u blizini obale unijeli su naši mornari sa uspješnog patruljskog poduzeća 22 Francuza kao zarobljenike.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Bitka sjeverno Somme nastavila se uz moguće sudjelovanje obostranog topništva. Sjeverno Thiepvala i sjeverozapadno Courcelletta oteli smo Englezima ponekoje komade opkopa, u kojima su se bili ugnijezdili i zaplijenili nekoliko strojnih pušaka. Osobito se je ljut boj bio izmedju Le Sars i ceste Ligny-Thilloy-Flers. Teškim su ovdje žrtvama kupili Englezi neznatno osvojeno tlo na obim stranama dvorca Eaucourt l'Abbaye. Izmedju Guedecourta zatvorilo je naše topništvo nakon četiriju rano u jutro suzbijenih navala, poduzetih iz Les Boeufsa, neprijateljsku pješadiju u njezinim položajima. Jake francuske navale uz cestu Sailly-Rancourt i zapadno od nje kaošto i proti šumi St. Pierre Vaast doprle su djelomično do u našu najprednjiju obranbenu liniju. Bila je opet pročišćena. Južno Somme pooštrio se je privremeno znatno topnički boj. Pokušaj Francuza, da navale, bio je ugušen u zapornoj vatri.

Istočno bojište.

Fronta generalnog feldmaršala princa Leopolda Bavarskog: Od bojne skupine generala Linsingena se javlja: Opća navala, koju se je očekivalo, započela je jutros rano (2. listopada) zapadno Lucka proti četama generallajtnanta Schmidta von Knobelsdorf i skupine generala von der Marwitz (vojska generalobrsta von Tersztyanski) iza vanredno žestoke topničke priprеme: Od 9 sati prije podne unaprijed nastavljale se navale. Na najbezobzirniji način žrtvujuć ljude navaljivaše ruski zborovi do po 12 puta, oba gardijska zbora dapače i po 17 puta. 4. sibirski vojni zbor, koji je nedavno bio kod Korytnice hametom potučen, izčeznuo je očevidno iz neprijateljskih položaja. Sve su se navale skršile uz svuda za neprijatelja neobično visoke gubitke. Tamo, gdje su neprijateljska odijeljenja, kao sjeverno Zaturcya, mogla provaliti u posve razorene opkope, biše odmah protunapadajem izbačena.

Opetovano gonilo je neprijateljsko topništvo vlastite čete vatrom na njih na juriš ili je kušalo, da prisili uzmičuće navalne redove na povratak u navalu. Ustanovili smo, da je neprijatelj, koji je prolazno provalio u nekoje opkope, ubio naše tamo ostale ranjenike. Naši su gubici razmjerno neznatni. Sjeverno Graberke proširili smo uspjeh polučen našom protunavalom. Broj zarobljenika porasao je na 11 časnika i 2578 momaka. Plijen iznaša 13 strojnih pušaka. Nastavljajuć svoje navale na istočnom brijegu Zlote Lipe uspjelo je Rusima, da provale do uzvisine Lysonia, jugoistočno Brzezanyja. Bili su suzbijeni njemačkim, austro-ugarskim i turskim četama. Sjeverno od Dnjestra imala je kratka provala Nijemaca uspjeh.

Sedmogradsko bojište.

U području Bekoktena (Baranykut, sjeverno Fogarasa) sukobile su se nijemačke i austro-ugarske čete sa nadmoćnim rumunjskim silama te se opet povukle pred njihovom navalom. Na granici zapadno prelaza Vöröstoronyja kušaju Rumunjci probiti lanac naših prednjih straža. U toku su tamo manji bojevi. U Hatszeškim planinama suzbili smo neprijateljske napadaje.

Balkansko bojište.

Bojna skupina Mackensenova: U ledjima rumunjskih četa, koje su prešle Dunav, austro-ugarski su monitori razorili preko rijeke položen pontonski most. Navale neprijatelja, obnovljene jučer na širokoj fronti iz opće linije Cobadinu-Topraisar-Tuzla izjalovile su se opet o junačkom otporu bugarskih i turskih četa. Preko 100 momaka bilo je zarobljeno.

Macedonsko bojište.

Navala proti Englezima, koji su sjeverozapadno Tahinskog jezera prešli Strumu, napreduje.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Navale bijahu nastavljene. Poraženi je neprijatelj pobjegao u sjeveroistočnoj smjeri.

Kaukaska fronta.

Čarkanje i tu i tamo slabi pješadijski bojevi.

Brzojavi.

Borba na zapadu.

Geneva, 2. Prigodom velikih gubitaka na Sommi javlja pukovnik Rousset: U Francuskoj stiče sve veću važnost ideja, da mora četvorni savez postaviti na noge zajedničku veliku navalnu vojsku, koja bi u nuždi imala biti žrtvovana u svrhu isiljenja prodora njemačkih linija.

Ruska pojačanja za Rumunjsku.

Geneva, 2. Pariški „Eclair" javlja iz rumunjskog glavnog stana: Rumunjskom su vrhovnom vodstvu bile najavljene nove ruske pomoćne čete. Do njihovog je dolaska moguć strateški rumunjski uzmak.

Wilsonovi neuspjesi.

Rotterdam, 2. Londonska „Morningpost" javlja iz New-Yorka, da su do 25. rujna u 15 država propali kod izbora Wilsonovi pristaši.

Pobjeda kod Hermannstadta.

Berlin, 2. „Berliner Tageblatt" javlja: Podaci o bojima kod Hermannstadta pokazuju, da se kod toga boja radi o pravoj uništujućoj borbi. Za Rumune je osobito osjetljiv gubitak velikih municijskih skladišta. Sumnjamo, da su oni mogli spasiti dalekosežno svoje topništvo; svakako će nam slijedeći dani i to razjasniti. Jakost se Rumunja kod Hermannstadta cijeni na 3 divizije. Njihovi su krvavi gubici ogromni.

Od vrlo velike važnosti zaposjednuće klanca Rotenturm. Time su se savezničke čete u obliku klina utisnule medju rumunjske čete koje se sa jedne strane bore kod Oršove i Petrosenya, a s druge strane kod Fogarasa i u gorama Görgyeny.

Bavarski general pl. Krafft bijaše u mirno doba poglavica generalnog stožera bavarske vojske. Rumunji su dakle imali tu nesreću, da su se sukobili sa dvim bivšim njemačkim poglavicama generalnog stožera.

Pred osmom talijanskom ofenzivom.

Bern, 2. Švicarski listovi javljaju iz Italije, da stojimo pred početkom osme talijanske ofenzive na sočkoj fronti. I tu će ofenzivu voditi vojvoda od Aoste. Priprave za tu novu ofenzivu, koja će djelom biti poduzeta sa posve svježim četama, bivaju označene kao izvanredno velike. Polaže se osobito veliku važnost na što veće pojačanje topništva. Već osam dana idu neprestano na frontu vlakovi sa četama i municijom. Govori se, da se nagomilovaju ogromne množine municije za teško topništvo. Poduzet će se osobite mjere, da se čete poskrbe pikom vodom. Mnogi su tudji dopisnici dobili dozvolu, da prisustvuju novoj ofenzivi.

Rumunjska novačenja.

Lugano, 3. Iz Bukarešta se javlja: Novačenje godišta 19. i popis godišta 20. počinje u Rumunjskoj 20. listopaea.

General Danglis u Solunu.

Atene, 3. (D. u.) Reuter javlja: General je Danglis otputovao iz Krete u Solun, da tamo organizira vojsku narodne obrane.

Antanta hoće da presiječe put u Carigrad.

London, 2. „Daily Telegraph" javlja iz Petrograda: Kako je vojničko razmotrivanje prorokovalo četvornom savezu skore nove pobjede. Istodobno se ali ističe, da nije od odlučne važnosti ni Peronne, ni Lavov, ni Trient, a ni Diabekr. Samo presiječenje glavne žile organizacije neprijateljskih bojnih sila omogućit će, da se očekivanja promijene u činjenice, naime presiječenje željezničke sveze Berlin-Carigrad. Dok postoji sveza, koja će neprijateljske vojske opskrbiti živežem, dotle će se i neprijatelj moći opirati četvornom savezu. Prva je dakle zadaća na Balkanu. Ako se sve savezne države zato pobrinu, moći će se konačno postići taj cilj.

Lugano, 2. Take Jonescu je izjavio suradniku „Birševja Vjedomosti": Naša prva zadaća mora biti uništenje Bugarske i podignuće takove vojske, koja će svojom premoći presijeći Beč od Carigrada. Ako nam to uz najveće poteškoće uspije, onda je odlučena i sudbina Turske i Austro-Ugarske.

Srpski diplomat o položaju Srbije.

Basel, 2. listopada. Srpski poslanik u Rimu, Ristić, izjavio se je prema zastupnicima novinstva o ratnomu položaju, koju izjavu objavila pariška „Sauterne", Ristić je rekao:

„Ne mogu prešutiti, da me sporost vojnih operacija na Balkanu vrlo uznemiruje. Moguće, da je taj moj utisak pretjeran, jer najvećom nestrpljivošću čekam, da se barem srpska vlada može presiliti na maleni komadić oslobodjene domovine. Ne znam, da li su baš vojnički uzroci oni, koji osporavaju izvršenje velikog čina, a osobito zauzeće Monastira. Sigurno je ali, da bi taj dogodjaj ne samo u vojničkom, već i u političkom obziru u svijetu moralno jako djelovao. Čini se, da su sada operacije bile prekinute na macedonskom bojištu i na onome u Dobrudži, premda smo tu neprijatelju zadali dvostruki udarac. U ostalom je vrlo vjerojatno, da Bugari napinju sve sile, e bi alijircima onemogućili osvojenje Monastira, a vrlo je teško prorokovati, kad se tačno ne poznaje neprijateljske otporne snage."

U posljednjem odsjeku svoje izjave govori Ristić o opoziciji u sjednici srpske skupštine na Krfu, u kojoj se je osam zastupnika uzdržalo od glasovanja:

„Ne može se to uzdržanje od glasovanja smatrati Austriji prijaznim činom; poznato je, da su ti političari i mnogi napredniaci bili pristaše diplomacije, koja je htjela, da izbjegne sukobu sa Austro-Ugarskom. Opozicijonalni su se zastupnici samo uzdržali od glasovanja, htijući time pokazati, da nijesu htjeli izjavi skupštine uzeti obilježenja jedinstva. Time, što su vladi uskratili povjerenje, htjedoše samo pokazati, da su u pitanju upotrebe srpskih sila, koje su izmakle katastrofi, drugoga mnijenja nego li vlada. Htjeli su te sile štediti te ih oslobodili od novih krvavih bojeva u uvjerenju, da bi Srbija, koju danas obitavaju još samo starci, žene i djeca, bila na taj način za uvijek lišena one snage, koja bi ju mogla oživjeti i na novo napučiti."

Molimo, obnovite pretplatu!

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

30. rujna. Macedonska fronta. Od vremena do vremena topnička borba na pojedinim točkama fronte. Nije došlo do nikakvih pješačkih podhvata. Naši avijatičari bacili su mnogobrojne bombe na Prilep. Jedan je avijatičar bombardirao Sofiju te je nastavio svoj lijet u Bukarešt, gdje se je sretno spustio.

Italija.

30. rujna. Duž čitavu frontu spriječava trajno slabo vrijeme osobito djelovanje topništva. Naša je zatvorna vatra i dalje naperena na Cimone te smo pogodili kolone vozova na Strada di Alemagna (u dolini Ampezzo). Neprijateljsko je topništvo bilo osobito djelatno u goričkom području i na kraškom zaravanku.

Srbija.

29. rujna. U noći na 28. rujna poduzeli su Bugari četiri navale na srpske položaje na Kajmakčalanu, a da nisu postigli nikakvoga uspjeha. Još sveudilj držimo najviši vrh Kajmakčalana. 28. rujna mirno je protekao dan.

30. rujna. Sa srpske fronte nema ništa osobito da se javi.

Ratni troškovi.

Čim dulje traje svjetski rat, tim više rastu i ratni troškovi i to do skoro nevjerojatne visine. Jošte se doduše nemože ni iz daleka procijeniti, koju svotu će konačno doseći, no svakako je danas stalno, da današnji ratni troškovi daleko nadmašuju sve ostale prijašnjih vremena. Tome donekle nije ni čudo, ako se promisli, da je današnji svjetski rat opsegom nadmašio i najveće prošle ratove.

Tu razliku se najbolje razabire iz statistike jednog engleskog strukovnjaka, koji je tobože na temelju vjerodostojnih izvora proračunao troškove svih ratova prošlog stoljeća.

Tako progutaše Napoleonski ratovi golemu svotu od po prilici 3 miljarde engleskih funti, t. j. oko 75 miljarda kruna, no pri tom se mora uzeti u obzir da su isti trajali neprekidno od god. 1795 do 1810.

Rat izmedju Engleske i sjeverne Amerike god. 1912-1814 stajaše ravnih 40 milijuna funti t. j. okruglo jednu miljardu kruna, a boj izmedju Sjedinjenih država i Meksika samo nešto manje, najme 36 milijuna funti.

Osobito skupocjen je bio krimski rat od god. 1854 do 1856. Tadanji troškovi obiju ratnih stranaka dosegoše svotu od 340 milijuna funti t. j. oko 8,500 milijuna kruna. No jošte teže bijahu razmjerno ljudske žrtve jer pogibe oko 785,000 hiljada momaka i to 600,000 samo od bolesti.

Talijanski rat 1859 stajaše 60 milijuna funti, t. j. miljardu i pô kruna, a šleswig-holšteinski rat 5 milijuna funti ili 125 milijuna kruna.

U sjeverno-američkom gradjanskom ratu, koji je bijesnio gotovo čitavih 5 godina, od godine 1861 do 1865 dosegoše ratni troškovi dapače golemu svotu od 1600 milijuna funti iliti 40 miljarda kruna.

Prusko-austrijski rat god. 1866 stajaše 65 milijuna funti iliti 1600 milijuna kruna, a njemačko-francuski rat od 1870-71 naprotiv 600 milijuna funti odnosno 15 miljarda kruna.

Rusko-turski rat 1877-78 opteretio je obe ratne stranke sa 220 milijuna funti iliti 5 miljarda kruna, dok je kinesko-japanski boj 1894 do 1895 stajao iznimno samo 12 milijuna funti odnosno 300 milijuna kruna.

Englesko-burski rat godine 1899-1900 stajaše Englesku preko 260 milijuna funti, t. j. 6 i pol miljarda kruna; no još više iznašahu troškovi rusko-japanskog rata god. 1904-5 t. j. ukupno 345 milijuna funti, odnosno 8 i pol miljarda kruna.

Poroji li se sve te svote zajedno, to se dodje do zaključka, da su svi ratovi od god. 1795 do 1905 progutali ogromnu svotu od 6,770.000 funti iliti oko 170 miljarda kruna.

No i te goleme brojke su skoro neznatne prema onim ogromnim troškovima današnjeg svjetskog rata: Tako iznašaju ratni troškovi Velike Britanije dnevno dosad 68 miljarda kruna t. j. 5 milijuna funti ili okruglo 120 milijuna kruna, oni Rusije 50 milijuna kruna dnevno, a oni Francuske 66 milijuna kruna, odnosno od početka rata do konca 1915 u svemu 28 miljarda kruna.

Sve tri velevlasti izdadoše dosele za rat svega 200 milijuna kruna k tome dolaze jošte ratni troškovi Italije i ostalih saveznika.

Ratni troškovi centralnih vlasti su razmjerno ipak znatno manji. Tako je Austro-Ugarska dosad potrošila oko 20 miljarda a Njemačka preko 44 miljarda kruna, odnosno mjesečno 2 i pol miljarde krune.

Prema tome se dolazi do zaključka, da je svjetski rat samo do konca 1915 u svemu progutao preko 8800 milijuna funti, odnosno 220 miljarda kruna, dakle znatno više nego li svi ratovi zadnjih 120 godina. K tome rastu ratni troškovi svakim danom razmjerno sve to više.

R. R.

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova" od 4. do 8. listopada 1916.

Kupujte službene znakove dana darova!

Pristupite kao članovi društvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad"!

Domaće Vijesti.

Odlikovanja. Nj. Veličanstvo dozvolilo je slijedećim osobama, da nose željezni krst II. reda, što im je podijelio njemački car, i to: Nj. preuzvišenosti admiralu Eug. pl. Chmelarž, kontreadmiralu Hugu Zaccaria, linijskim kapetanima Dragutinu pl. Prica i Erichu Heyssler; fregatnomu kapetanu Josipu Leva, linijskim poručnicima Gaetanu Afan de Riviera de los marques de Villanueva de los Torres, Emeriku Cvitković, Vilimu Grancich de Cetinatal, Franu Leist, Mariusu pl. Merten, Todoru Margelik, Franu Mikulecky, Mariusu vit. Pöltl, Evgenu Randich, Dmitru Konjević i Bogomiru Banfield; linijskom liječniku dr. Marijanu Gasiorovski te inžiniru Hugu Paulus.

Istarsko školstvo. Istarski je pokrajinski upravni odbor preuzeo u pokrajinsku opskrbu sve pučke škole na otocima Cres i Lošinj, koje je do sada uzdržavala družba sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Poštanski paketi za civilne interniranike u Rusiji. Ruske carinarske oblasti zapljenjuju pošt. pakete upravljane na pripadnike neprijateljskih država internirane u Rusiji, koji nijesu ratni zarobljenici. Radi toga ne mogu se više šiljati pošt. paketi austrijskim i ugarskim podanicima, koji su internirani ili konfinirani u Rusiji.

Odgodjenje prijavnog roka. Ministarstvo za zemaljsku obranu objavljuje: Kaošto je već bilo objavljeno bio je odgodjen za 2. listopada 1916 odredjeni prijavni rok za one glasom pozivne obznane O-3 od 15. rujna 1916 upozvane austrijske podanike kaošto i za ugarske podanike godišta 1871 do 1866, koji su putem pozivnica bili upozvani i u Austriji novačeni.

Na isti se način sada odgadja i prijavni rok u smislu imenovane već prijavne obznane za 10. listopada 1916 upozvanih austrijskih podanika godišta 1892 do 1890 i 1884 do 1880 kaošto i za isti rok putem pozivnica upozvanih ugarskih podanika.

Za sve su te vojnodužne bili odredjeni novi prijavni rokovi, i to: A) za austrijske i ugarske vojnodužne godišta 1871 do 1866, 9. studeni 1916; B) za austrijske vojnodužne godišta 1892 do 1890 i 1884 do 1880 kaošto i za 10. listopad 1916 upozvane ugarske vojnodužne, 16. studeni 1916.

Još se izričito upozorava, da će pojedini pod B) označeni vojnodužni biti osobitim pozivnicama upozvani još za jedan raniji rok nego što je 16. studeni 1916, te da je naravno za dotičnike mjerodavan u pozivnici navedeni prijavni rok. Slijedećih će dana biti pribijena javna obznana, koja će objaviti te nove prijavne propise.

Da se izbjegne krivom razumijevanju opaža se, da se gornja odgoda prijavnih rokova proteže samo na one vojnodužne, koji su u tuzemstvu bili novačeni, dok ostaje za one, koji su bili novačeni izvan austro-ugarske monarhije, sasma nepromijenjen na njihovom crnovojničkom legitimacijskom listku naznačeni prijavni rok.

Objava. U slijedećem daju se na javno znanje pogodovana poštanska mjesta, koja dolaze u obzir za kotar ovog ravnateljstva pošta. U medjusobnom prometu izmedju navedenim glavnim mjestima (Trst, Ljubljana, Gorica, Pula i Rovinj) te njima pripadajućim izvanjskim mjestima utjerava se za pakete do 5 kg. snižena pristojbina na težinu od 60 para. Ova snižena tarifa ne vrijedi pak za promet izvanjskih mjesta medjusobno.

I. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Trstom. — Postojna, Ajello, Tinjan, Oglej, Sv. Štefan (Stjepan), Barkovlje, Bazovica, Bilje, Boljun, Borst, Brazzano, Brežca, Vremski, Britof, Buje, Campolongo, Koper (Kopar), Capriva, Catinara Čepovar, Černikal, Črniče, Čerovlje, Červinjan, Chiopris, Novigrad u Istri, Klanec, Lokve, Kormin, Dekani, Divača, Dobrovo u brdih, Dolenje, Dolina pri Trstu, Dornberg, Trnovo Kranjsko, Dragué, Devin, Dutovlje, Fara, Fiumicello, Fogliano, Grgar, Godovič, Gorica 1—4, Gradiška, Gradež 1—2, Knežak, Grljan-Miramar, Grožnjan, Velike Mune, Ajdovščina, Sv. Križ-Cesta, Hotederšica, Hraše pri Postojni, Idrija, Podgrad u Istri, Ilirska Bistrica, Izola, Jelšane, Komen, Kostajnevica, Kozana, Kozina, Lanišće, Lindar, Lokavec, Ločnik, Lupoglava, Marian, Materija, Unec, Medja vas, Miren, Momjan, Baderna Tržič, Motovun, Moša, Milje, Nabrezina 1—2, Nadanje Selo, Gorenji Logatec, Obrov, Općine Opatje Selo, Ovčja Draga, Poreč, Pomjan, Perteole, Pevma, Pieris, Buzet, Piran (Peran), Pazin, Planina, Plave, Podgora pri Gorici, Podgorje, Oprtalj, Portorose pri Piranu, Razdrto, Prvačina, Prem, Prestranek, Prosek, Kojsko, Rakek, Renče, Rihemberk, Romans, Ronki, Roč, Rubije, Zagraj, Zagorje, Solkan, Salvore, Šmarje, Sv. Ivan pri Trstu, Sv. Lovrenc pri Moši, Šent Peter ob Soči, Sv. Sobota, Štandrež pri Gorici, Štanjel na Krasu, Šent. Ferjan pri Gorici, Št. Petar pri Gorici, Šent. Peter na Krasu, Šent. Vid pri Vipavi, Sv. Križ pri Trstu, Sv. Nedelja pri Vižinadi, Šempas, Črni Vrh, Zdravščina, Sesljan, Senožeče, Škedenj, Sežana, Sicciole, Slum, Sovinjak, Strassoldo, Strunjan, Trnovo pri Gorici, Trviž, Terzo, Tomaj, Tor, Trst, 1—13. Turjak, Umago, Dolenja Kosana, Dolenji Logatec, Brtonigla, Villa Vicentina, Villesse, Visco, Višnjan, Vižinada, Vodice Istra, Vipava, Žavle, Cirknica, Col.

II. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Ljubljanom. — Dob pri Ljubljani, Turjak, Polhov Gradec, Škofja Loka, Brezovica pri Ljubljani, Studenac pri Ljubljani, Komenda, Dobrova pri Ljubljani, Domžale Smlednik, Borovnica Kranjsko, Grosuplje, Horjul, Ježca, Kranj, Kresnice, Ljubljana 1—7, Litia, Lukovica pri Domžalah, Dol, Menges, Devica Marija v Polju, Moravče, Moste pri Ljubljani, Vrhnika, Preserje, Radomlje, Šenčur pri Kranju, Šmarje-Sap, Šent Vid pri Ljubljani, Škofljica, Kamnik, Stražišče, Trzin, Hrušica, Vič, Višnja Gora, Vodice kranjsko, Cerklje, Medvoda.

III. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Goricom. — Ajello. Avče, Bilje, Brazzano, Campolongo, Kanal, Capriva, Čepovan, Črniče, Chiopris, Kormin, Dobrova u brdih, Dolenje, Dornberg, Devin, Fara, Fiumicello, Fogliano, Grgar, Gorica 1—4, Gradiška, Ajdovščina, Sv. Križ-Cesta, Komen, Kostanjevica, Kozana, Lokave, Ločnik, Mariano, Medja vas, Miren, Tržič, Mosa, Nabrezina 1—2, Opatje Selo, Ovčja Draga, Perteole, Pevma, Pieris, Plave, Podgora pri Gorici, Prvačina, Kojsko, Renče, Rihemberk, Romans, Ronki, Ročinj pri Kanalu, Rubije. Zagraj, Solkan, Šmarje, Sv. Lovrenc pri Moši, Šent Peter ob Soči, Štandrež pri Gorici, Štanjel na Krasu, Šent Ferjan pri Gorici, Šent Peter pri Gorici, Sv. Križ pri Trstu, Šempas, Zdravščina, Sesljan, Slap ob Idriji, Strassoldo, Trnovo pri Gorici, Turjak (Goriško), Villa Vicentina, Villesse, Visco.

IV. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Pulom. — Brioni, Krnica, Vodnjan, Fazana, Marčana pri Vodnjanu, Medulin, Pula 1—3, Premantura pri Puli, Sanvinčenti Istra, Bal.

V. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Rovinjom. — Tinjan, Brioni, Kanfanar, Vodnjan, Fazana, Žminj, Baderna, Vrsar, Poreč, Rovinj, Sv. Lovreč Pazenatički, Sv. Petar u Šumi, Sv. Nedelja kod Vižinade, Sanvinčenat Istra, Tar, Bal, Višnjan.

Iz Dalmacije.

Kaznena rasprava protiv zastupnika Dr. Drinkovića vršila se je 22. 1916. rujna pred kasacijskim sudom, gdje je bio oprošten od optužbe radi govora na Vidovdan, dok je osuda radi publicističkog pisanja bila ukinuta. Cijela je stvar bila prepuštena senatu tršćanskog suda u Gracu, da ponovno sudi. Optuženika je branio Dr. Laginja.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 277 od 3. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Riedl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik i. sl. Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. vit. pl. Wenusch.

Nješto za oženjene.

U jednoj brošuri Ottona Siemensa, koja je prije nekoliko vremena izašla u Leipzigu pod natpisom: „Kein Ehestreit mehr", zabavlja se pisac potanko s ovom osobito zanimljivom temom. On polazi sa stajališta, da muž, koji želi sebi trajno osigurati sretan brak, mora za to ženu najprije odgojiti, a prije svega, mora ju razumjeti.

Može potrajati dosta dugo, dok se uglovi i rubovi dvaju karaktera toliko izglade i uglade, da dodje do istinske harmonije. Kod nekih je upravo nemogućno postići harmoniju. Rastavljaju se. Dolazi do raspita, pa gorak ostan rdjavog životnog iskustva ostaje u srcu i žene i muža.

Glavni dio odgajanja redovno ima da provede muž. Doduše i žena može da odgoji muža, ali se to dogadja ipak rjedje. Muž može, na primjer, da klone, jer mu više ne pomažu nikakova razborita načela, a žena, kojom u prvom redu upravlja srce i osjećaj, polaže oružje, kad joj se učine uzaludnima za postizavanje cilja svi izlivi srca i duše.

U svakom braku, a često već i za vrijeme zaruka, dolazi do nesuglasica. Valja spomenuti, da žena ili muž mogu biti zaraženi i neraspoloženjem svoga bračnog druga, pa od toga mnogo trpe. Žalosno je al istinito, da se upaljiva tvar nezadovoljstva može polako skupljati, pa onda i najmanja iskrica dovodi do većih ili manjih eksplozija, poradi kojih postaju neiskusni supruzi do smrti nesretni.

Muškarci se mogu medjusobno ispripovijedati, jer tečaj njihovih misli redovno ide istim putem. Ako jedan muškarac pogriješi prema drugome, može se pogreška popraviti i utažiti mirnim raspravljanjem, jer će odgojeni muškarac rado priznati svoju zabludu i ne će u tome vidjeti nikakove sramote. Sasvim je drugačije, kad se muškarac sa ženom ima objasniti. Žena ne može uvidjeti svoju pogrešku, pa se osjeća nesretnom, ako muž ne će da se pokori njenom uvjerenju. Muž drži, da mu čast ne može podnijeti, da ono, što je neshvatljivo prizna shvatljivim, i to samo poradi toga, što mu žena nije kadra stvar razumjeti — i svadja je gotova. Žena se uzruja, a možda i muž, pa stanu padati kao kiša „običajne nježnosti bračnoga boja". No žena nipošto ne misli izdržati u neprijateljskom stavu, nego bi rado sve u miru izgladila. Njezin takozvani „prkos" ponajviše je neka vrsta duševnoga boja, za koji je samo žena rodjena, rijetko kada muž, a javlja se još samo kod djece obojega spola. Silom se kod djece može redovno prebiti prkos, jer iza sile nastupa jako duševno uzbudjenje, no svaki pedagog zna, da se više postizava blagošću i popustljivošću. Isto je to kod žene, velikoga djeteta.

Divimo se beskrajnoj strpljivosti majke prema djetetu. Nama muškarcima već bi odavno pukla nit strpljivosti, dok majka još uvijek tetoši oko djeteta učeći ga, kakvo treba da bude. Cijelo njeno mišljenje kreće se oko djeteta; muž onda može tako osjetiti neko zapostavljanje, jer je došao na drugo mjesto u braku. Ljubovca njegova postala je majkom, koja svoju ljubav ne dijeli na jednake dijelove, nego daje veći dio djetetu. Muž se tješi, kako zna. Kad dodje drugo dijete, onda majka koncentrira svoju ljubav na novorodjenče, pa donekle zanemaruje prvorodjenče, kao što je zanemarila i muža. Što dakle fali mužu u pogledu nježnosti prama djetetu, toga ima žena u obilju. To ne smije muž nikada zaboraviti, ako hoće da živi u miru sa ženom.

Iskusan muž pokazivat će prema ženi, kad mu se ona čimegod zaprijeti, da ga se to nije dojmilo, pa da je prijetnja promašila svoj cilj. Kada žena klikne: „Vraćam se svojim roditeljima!" neka muž šuti ili rekne: „Ja te ne ću zaustavljati". — „Raspitat ću se od tebe!" — „Ako imaš temeljitih razloga, a ti samo izvoli podnijeti tužbu". — „Skočit ću u vodu!" — „Kako ti je po volji". — „Hoćeš dakle, da me se na svaki način riješiš?" — „To su tvoje privatne stvari, pa možeš sa sobom raspolagati slobodno". — Kad žena ne postigne svojega cilja ili se muž pokaže malo tvrdje kože, onda stvar još nije gotova. Nastavak se pokazuje na različite načine. Još je najugodniji takozvani „bijes pospremanja". Žena počinje stan pospremati i čistiti od stropa do poda. Isprašuje zastore, opahuje paučinu, odmiče namještaj, i sve to sa što većom bukom . . . . Ako joj podje za rukom, da time naljuti muža, učinila je najviše, što je mogla za postizavanje svog duševnog mira . . . Muž neka samo šuti i radi svoje poslove, jer je posao izvrstan lijek za umirenje živaca. Najzad će žena ipak prestati s halabukom, i — umirit će se. Čak će joj i goditi, ako muž pohvali njezin trud i prizna, da je sada sve „tako čisto i uredjeno".

Drugi način, kojim se dolazi do mira i u kojemu se rasplinjuje sva bol, bit će — plakanje. Nije baš svima prijatna stvar slušati ženin plač. Njezino srce čezne za prijaznom riječi, pa očekuje, da muž izrekne pomirljivu riječ ili da ju čak zamoli za oproštenje. No to bi bila velika pogreška. Ako žena zaplače, dobro, neka se samo isplače, to jest, ako je došlo do plakanja poradi kakove prepirke. Kad žena ne može u svadji dalje da ustraje, onda su joj suze posljednja logika. U takvom slučaju pustimo je, da se po srcu isplače. To je sasvim zdravo izlučivanje suznih žlijezda, koje dovodi do duševne ravnoteže.

Vrlo su neugodne ženske „propovijedi". Najveća pogreška, što je muž može počiniti, svakako je, kad mirno sluša njezinu propovijed (Gardinenpredigt), kao da se osjeća krivcem. Onda će se žena i kasnije uvijek laćati ovog ratnog sredstva; takav muž je odigrao svoju ulogu, pa može čitav život slušati njene peroracije! Muž treba da popravi svoju pogrešku, ako uvidi da je kriv, ali ne smije nikada dopustiti, da mu žena sudi! Ako je doista šta skrivio, nosit će u sebi osjećaj odgovornosti za svoje djelo, pa će gledati po mogućnosti, da se popravi. Ali ne smije pokazivati kajanja.

Kadgod se nad brak stanu nadvijati oblačine, pa bi moglo doći do bure, razborit muž će za vremena okrenuti drugim putem. Najbolje je da iznadje novu temu. Okretanje na drugu stvar vrlo je velika umjetnost, koja se mora naučiti. Svaki muž ima jednu temu, o kojoj rado govori. Tu temu valja da uvijek drži u pripravnosti, kad razgovor krene nepoželjnim pravcem. Ako u isto doba izrekne kakovu pohvalu, laskavo priznanje, kojim će izazvati u žene taštinu — onda će sigurno uspjeti. Ako muž dade ženi pravo u stvarima, koje nijesu odlučne, izazvat će u nje lagodno i vedro osjećanje. Štošta može se kazati, što zvuči blago i ne izazivlje u žene oporbeni duh. Ako mu žena što prigovori, a on je dosad načelno odbijao sve njene prigovore — neka izvoli jedamput promijeniti svoju taktiku, pa će se uvjeriti, da će ovako bolje proći.

Svi povodi, koji bi mogli narušiti srdačne bračne odnose, valja da se uklone s puta. Na tom moraju muž i žena podjedno raditi. Treba samo malo dobre volje, strpljivosti i uvidjavnosti. On valja da upozna njene karakterne osobine, a ona njegove. Muž, kao jači duhom, treba da najviše pazi i da upravlja bračnim skladom, pa ne će dolaziti do tolikih raspita kao dosad.

Razne Vijesti.

Centrala za čaj u Ugarskoj bit će, kako javljaju iz Pešte, naskoro osnovana. Nuzgredno spominjemo, da je i najlošijem čaju sada cijena oko 20 K.

Tajinstveni požari u Petrogradu. U zadnje su doba u Petrogradu učestali požari, koji svojom tajinstvenošću izazivlju strah i tjeskobu svekolikog pučanstva. Dosad su osim mnogih manjih zgrada pali žrtvom tih požara: elevator žita u luci i oba ogromna skladišta žita, pa se šteta cieni na više od deset milijuna rubalja.

Sišićev „Pregled povijesti".

Prikazuje prof. B. Poparić u „Nar. Nov."

(Nastavak.)

„Pregledu povijesti naroda hrvatskoga" poradovao sam se tim više, što će sad ipak nekoji — Bogu hvala vrlo rijetki! — zvani i nezvani prestati s predstavljanjem nekojih epoha u prošlosti hrvatskoj onako, kako je moglo da godi samo neprijateljima našega naroda, ne isključivši ni vjerolomnoga prekomorskoga susjeda, jer znam, da i za takve „historičare" dr. Šišić vrijedi ipak kao auktoritet. A poradovao sam se osobito s obzirom na školsku mladež hrvatsku, koja je sad bez školskoga teksta za povijest hrvatsku, budući da je naklada dosadašnjega iscrpljena, a novo izdanje nije se smjelo štampati kraj premnogih ispravaka i dopunjaka što su se s vremenom nametnuli, dok je auktor zabavljen drugim znanstvenim radom.

S obzirom pak na činjenicu, ne sumnjam, da će vrhovna školska oblast Šišićevu knjigu toplo preporučiti i nastavnicima i školskoj mladeži kao izvrsno pomagalo.

Taj prijedlog podupirem time, što ću istaknuti nekoje od premnogih vrlina ove publikacije dra. Šišića, upozorujući, da je pisac „Pregleda" nekoja historijska pitanja potpuno razvio, a nekoja definitivno riješio.

Svakako je prva, velika, upravo glavna prednost njegove knjige ta, što obuhvaća čitavu historiju naroda hrvatskoga u svim zemljama hrvatskim. Povijesti naših prvaka Klaića i Smičiklasa dopiru do 1608., odnosno do 1848. godine, dok je Šišić obradio najopširnije baš zadnjih sto godina, premda je dogadjaje zadnjih četrdeset godina iznio u obliku kratka ljetopisa.

Druga je prednost ove knjige ta, što je u njoj predhistorija naroda i zemalja hrvatskih prikazana s uvaženjem svih dosadašnjih rezultata pojedinih istraživatelja. Jedino, mislim, da je Bulić pitanje ubikacije Stridona, na temelju iskopina, riješio drugačije.

S trećim poglavljem počinje se svakako najzanimivija gradja. Tu se konačno riješava pitanje o pokrštenju Hrvata, utvrdjuje se series hrvatskih knezova, dokazuje se graničenje Hrvatske s Bugarskom, opisuju se prva vojevanja Hrvata na moru i u južnoj Italiji. Iz piščeva razlaganja proizlazi, da je on prvi, u ovakvom djelu, upotrebio rezultate iskopina hrvatskih u Solinu, Bihaćima, Kninu i Ninu. U IX. stoljeće unio nam je pisac novoga svijetla, a nije ni čudo, kad se uvaži, da je žrtvovao čitave godine baš u proučavanju IX., X. i XI. stoljeća, te da je putovao i u daleke krajeve, ako je samo slutio, da bi u kojem arhivu mogao naći makar i sitan podatak za to razdoblje povijesti naše.

Kako series knezova, tako nam pisac utvrdjuje, koliko je samo moguće, i series naših kraljeva narodne krvi. Kameni spomenici iz toga razdoblja svjedoče, poimence za X. vijek, da je hrvatski narod bio već u ono doba na zamjernoj kulturnoj visini, kad se još gdjekoji slavenski i neslavenski narodi ne bijahu ni svrstali u redove kulturnih naroda.

Odnose Hrvata spram Venecije pisac predočuje sjajno i uvjerljivo. On, dašto, vjeruje, da je ta pomorska država plaćala danak najprije knezovima pa kraljevima hrvatskim za slobodnu plovitbu po našem arhipelagu. Spletke mletačke, kako bi se dočepali gospodstva na našoj obali, kad je pomorska sila naša malaksala, osvijetljene su do kraja.

Govoreći o obnovljenju kraljevstva hrvatskoga, pisac nas uvjerljivo upućuje u stranačke prilike, poimence u rovarenje latinske protiv narodne hrvatske stranke. Dokazuje, kako je Zvonimir po kompromisu došao na prijestolje, kako je njegovo brodovlje pod admiralom Jakovom, u savezu sa normanskim, prema želji pape Grgura VII., vojevalo protiv Bizantinaca u Jonskom moru, te kako je baš vanjska politika otudjila narodu toga kralja, izazvavši poznatu katastrofu na kninskom polju.

Mnogo nam novih stvari pisac pripovijeda o Stjepanu II. i zadnjem narodnom kralju Petru, a izmedju obojice umeće kralja Almoša. Napose glede kralja Petra poriče, da je pripadao rodu Svačića, nagadjajući da je bio sinovac kralja Slavića.

Velika je prednost ovoga djela i u tom, što pisac, za sve one, koji znadu čitajući shvaćati, pokazuje na zasluge i grijehe naših otaca. A tih grijeha ima ne samo u doba narodnih vladara, nego i kasnije u svakom stoljeću. Posljedice grijeha otaca bile su uvijek zamašne.

Pisac je za svako doba prošlosti naše opisao u posebnom poglavlju nutarnje stanje kraljevstva hrvatskoga, kako su to i drugi naši povjesničari obićavali, s tom razlikom, da i u tim njegovim vijestima nalazimo mnogo novih i popravljenih stvari.

Kako je sporazum izmedju Kolomana i Hrvata, te svršetak staroga „narodnoga" kraljevstva osvijetljen novim svijetlom, tako je i u čitavo doba Arpadovića i Anžuvinaca unešeno mnogo novih vijesti. Osobito je korigirana tatarska najezda, pa djelovanje obitelji Šubića, Nelipića i Frankopana.

Isto tako ima sijaset novih zrnaca povjesnih, gdje je govor o kraljevima našim iz raznih kuća, naročito o Matiji Korvinu, koji je uskrisio dostojanstvo bosanskoga kralja, imenovavši i okrunivši bosanskim kraljem Nikolu Iločkoga, koga je postavio i Hrvatima za bana, pa su tako Hrvatska, Slavonija, Dalmacija i Bosna sačinjavale jednu administrativnu cjelinu.

Doba slabih kraljeva Vladislava II. i Ljudevita II. opširnije je prikazao s posebnim obzirom na hrvatsku porodicu Zapolja, na bana Derenčina, na hercega Ivaniša Korvina, na bana Berislavića, te na sve veće nezadovoljstvo Hrvata s Ljudevitom II. i njihovu spremnost, da uzmu za kralja Ferdinanda Habsburškoga, koga će oni proglasiti i kraljem Bosne, koju će oni oteti Turcima, „budući da Bosna pripada Hrvatskoj".

Gdje je govor o unutrašnjem stanju kraljevstva hrvatskoga od Arpadovića do Habsburgovaca, ima vrlo zanimivih vijesti, naročito glede ustava, sudbenosti, novčarstva i grbova, te o vojsci i mornarici, u kojoj Ljudevit I. bijaše uskrisio dostojanstvo hrvatskoga admirala.

S osobitom se nasladom čita novi vijek, od Ferdinandova izbora dalje. Može se reći, da nema stranice, na kojoj se nenailazi na novo koje povjesno zrnce, ili barem na koji novi vidik, što nam pisac na temelju poznatih vijesti otvara.

Za čitavo ta razdoblje ne može se drugo kazati nego: čitaj, pa će ti biti jasno štošta dosele nejasno, te ćeš i nekoja još danas nejasna pitanja proniknuti drugačije, nego što ti je dosele bilo moguće!

Golema je pak odlika ove knjige i u tom, što je posvećen posebni odsjek franceskoj vladavini u Dalmaciji i Napoleonovoj Iliriji. Tu je mnoštvo vijesti iz neobjelodanjenih još izvora. Takodjer su posebna poglavlja posvećena povijesti „mletačke Dalmacije", „turskomu vladanju u hrvatskim zemljama", „Bosni i Hercegovini u XIX. vijeku", a nije izostavljen „kratak pregled povijesti republike dubrovačke".

U „dodatku" nalazi se najprije niz hrvatskih vladara od početka IX. stoljeća do danas; za ovima slijede bosanski banovi, pa kraljevi; tada „hercezi", pa banovi hrvatski do danas.

Djelo, kao što je ova publikacija dra. Šišića, u životu jednoga naroda vrijedi, koliko jedna znamenita pobjeda.

(Konac.)

Godina II. — Broj 450.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 5. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Veliki uspjesi u Sedmogradskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Na visinama kod Petroseny-a ponovno su se izjalovile mnoge rumunjske navale. Neprijatelj je ostavio u našim rukama 60 zarobljenika. Južno Nagyszebena (Hermannstadta) bio je uništen rumunjski bataljun, koji je još lutao za njemačkom frontom. Istočno klanca Verestorony (Rotenturm) bio je na mnogim mjestima zauzet pogranični greben. U mnogim odsjecima sedmogradske istočne fronte bile su rumunjske navale suzbite. Samo na Malenom Küküllö (Kokel) mogao je neprijatelj da pomakne naprijed svoje položaje.

Fronta nadvojvode Karla: Nema osobitih dogodjaja.

Fronta bavarskog princa: Kod vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga je u popodnevnim satovima opeta oživjelo rusko navaljivanje. Bojište se je rastezalo od Švininchy-a sve do u okolicu Kisielina. Po žestini je boj bio jednak onome od prijašnjeg dana, a i posljedak je u obim danima bio jednak: potpun neprijateljev neuspjeh, spojen sa vanrednim gubicima. Bojni izvještaj ističe odlično držanje vrle austrijske domobranske pukovnije br. 24.

Talijansko bojište.

Na kraškoj je visoravnici neprijateljska vatra iz topova i bacala mina porasla poslije podne do velike jakosti. I noću je djelatnost topništva i bacala mina bila u tom odsjeku znatno živahnija nego obično. Danas u jutro je neprijatelj navalio na obim stranama Opatjeg sela, prodro je u prve naše jarke, ali je i odmah bio iz njih izbačen. Talijansko jato ljetala bacalo je bezuspješno bombe u predjelu Nabrežine.

Na Koruškoj fronti je neprijateljsko topništvo opstrijeljavalo više krajeva u Ziljskoj dolini. Naše je uzvratilo pucanjem na Timan. Na fronti Fleimse traje topovski boj. Usljed učinka naše vatre nije mogla da napreduje neprijateljska navala u području Colaricon. Na Monte Cimone su naše čete iskopale u svemu 6 strojnih pušaka.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji se položaj nije promijenio

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Jato naših hidroplana je 3. t. mj. uspješno nabacalo teškim, lakim i upaljujućim bombama vojničke objekte u San Canziano i Staranzano. Sva su se ljetala vratila usprkos opstreljavanju.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Na fronti bitke sjeverno Somme tekom dneva po žestini stalno rastući topovski boj, koji je u odsjecima Morval i Bouchavesnes porasao poslije podne do najveće žestine. Jake francuske navale protiv naših položaja na cesti Sailly-Rancourt, kraj šume St. Pierrevaast i na jugoistočno od ove otkinutim komadima šuma, bile su djelom odbite u boju na nož. U naše je ruke pao 1 časnik, 128 momaka i 2 strojne puške. Engleske provale kod Thiepvala i dvorca Mouquet bile su lakotom odbijene.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Nakon što su 2. t. mj. pred položajima vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga zapadno Lucka bile krvavo skršene njihove navale, su tu pretrpjeli jučer Rusi novi teški poraz. Sigurnošću i mirnošću pobjeditelja su čete gen. pukovnika Schmiedta pl. Knebelsdorffa i generala Marwitza dočekale više puta navaljujućeg neprijatelja. Nijesmo izgubili niti pedlja zemlje. Opeta je palo više hiljada Rusa. Nadporučnik pl. Cossel, kojega je potčasnik Windisch jugozapadno Rovna položio sa ljetala na zemlju, a nakon 24 sata opeta došao po njega, digao se na više mjesta u zrak i time prekinuo željezničku prugu Rovno-Brody.

Fronta nadvojvode Karla: Nema ništa nova.

Sedmogradsko bojište.

U dolini Görgeny su Rumuni više puta uzaludno navalili. Zapadno Parajda su stekli uspjeha. Mi stojimo pred Fogarasom. Zapadno Caineni-ja (južni izlaz klanca Rotenturm) bili su se kao posljedice bitke pod Hermannstadtom, bojevi sa raspršenim rumunjskim četama. Zarobili smo preko 100 momaka. Neprijateljske provale u gorju Hötzinger nijesu imale uspjeha. Zapadno visine Oboraca su naši saveznici stekli zemljišta.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Rumunjske bojne sile, koje su kod Rjahova, južno Bukarešta, prešle Dunav, izbjegle su u divljem bijegu opkoljujućoj navali njemačkih i bugarskih četa.

Macedonsko bojište.

Medju jezerom Prespa i planinom Nidze (sjeverno Kajmakčalana) bili su po nalogu zauzeti novi položaji. Na planini Nidze se vrše bojevi. Sjeveroistočno jezera Tahinos se neprijatelj još drži u Karadzaköju, na lijevom brijegu Strume.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na kaukaskoj fronti sukobi manje važnosti medju patrulama.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 3. (D. u) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Zapadno i istočno Florine živahni topnički bojevi. Nema pješačkih borba. U dolini Moglenice topnička, pješačka vatra i paljba mitraljeza. Na obim stranama Vardara slaba djelatnost topništva. Bojevi kod Karadžakoja traju velikom žestinom.

Rumunjska fronta.

Na Dunavskoj fronti zaposjeli smo otok Malak Kalafat nasuprot Vidinux te smo sa uspjehom opstreljavali kolodvor i vojarne Kalafata. Kod mjesta Rahóvo uspjelo je neprijatelju, da sagradi most, preko kojega je mogao prenjeti znatan broj četa. Austro-ugarski su monitori razorili most. U Dobrudži zadržale su naše čete na liniji Bešaul-Amzača-Perveli paljbom neprijateljsku ofenzivu. Protunavala naših četa na desnom krilu svršila je sa uništenjem neprijateljskog bataljuna. Na ostalim frontama slabašna topnička vatra i čarkanja ophodnja.

Brzojavi.

Zračni bojevi.

Berlin, 4. (D. u.) Wolffov bureau javlja: 1. t. mj. poslije podne proganjali su hidroplani hidroplanske stanice Zeebrügge jato neprijateljskih hidroplana. Zametnuše se bojevi, tijekom kojih bi oboreno jedno neprijateljsko ljetalo. Sva su se naša ljetala povratila neoštećena.

Vrhunac konačne odluke?

Berlin, 4. Na mjerodavnom mjestu saznaju, da je grčko pitanje došlo do vrhunca. Centralne su vlasti glede toga imale važnih dogovora, te su Beč, Berlin, Sofija i Carigrad spremljeni na sve eventualnosti. Jedno tek stoji, da naime kraljevska grčka armada ne će poći u boj, nego tek revolucijonarci, kojih je u ostalom maleni broj. Vrijednost je te pomoći za antantu koli sa političkog, toli sa vojničkog gledišta veoma malena.

Zadovoljni Francuzi.

Amsterdam, 4. Agentura „Havas" proširuje vijesti iz Pariza, prema kojima bi moglo da se bude posve zadovoljno s onim, što se javlja sa Balkana i iz Rusije. Sa svom se sjegurnošću očekuje sad ofenziva proti Lavovu.

Rat u Africi.

London, 3. Rat je u istočnoj Africi sad malone dovršen. Glavni je dogadjaj ove nedjelje zaposjednuće Tabore, gdje su bili Nijemci od teškog topništva protjerani preko fronta za nekih 30 milja.

Nestašica momčadi u Francuskoj.

Genf, 4. Ruska vlada ima da se sklone, da pošalje veliki dio svojih pričuva u Francusku, jer da čete ondje ne oskudijevaju ni na oružju ni na časnicima. Isto se tako nadaju Francuzi engleskim pričuvama, kod česa im dobro dolazi nezadovoljstvo Engleza sa svojom vrhovnom ratnom upravom. No Talijani se dosad tvrdokorno opiru, da šalju nove pričuve u Francusku.

Namjeravani saziv momčadi u Švedskoj.

Kopenhagen, 3. List „National Tidende" javlja iz Malmö: Švedsko je ministarstvo zabavljeno osnovom, prema kojoj bi svi ove godine u vojničke listove unešeni mladi Švedi, štono sad borave u inozemstvu bili pozvani na novačku izobrazbu.

Talijani zaposjeli glavne gradove grčkog Epira.

London, 4. (D. u.) „Morning post" javlja iz Atene: Talijansko je odijeljenje zaposjelo Argyrokastro, a drugo talijansko odijeljenje, koje bi od engleskih brodova iskrcano u Santi Quaranta, zaposjelo je Delvino. Grčke su se čete u obim slučajima povukle.

Odstup članova japanskog kabineta.

London, 4. (D. u.) „Times" javlja iz Tokija: Članovi kabineta Okuma su izuzev ministre za vojnu i mornaricu uložili molbu za otpust. Kao nasljednici Okume spominju se barun Kato i grof Teranchi.

Iz Grčke.

Solun, 4. (D. u.) Reuter javlja: Naredbom odbora za narodnu obranu pozivaju se pod oružje svi bjegunci i stanovnici Macedonije godišta 1907 do 1915.

Paris, 4. (D. u.) „Temps" javlja iz Atena: Na otoku Zante dogodiše se jednaki izgredi kao u Patrasu. Bila su razbijena stakla na prozorima venizelističkog kluba.

Ostavka grčkog kabineta.

London, 3. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja: „Daily Telegraph" donosi iz Atene: Kabinet je odstupio, izuzev ministra predsjednika i ministra spoljašnih posala. Očekuje se, da će Kalogeropulus sastaviti novi kabinet.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

2. oktobra. U okolišu Narajevke i uzvisina na desnoj obali Zlote Lipe traju još ogorčeni bojevi. Neprijatelj, koji je preduzeo protunapadaje, bio je našom vatrom suzbijen, pretrpio velike gubitke i ostavio u našim rukama 1600 zarobljenika, i to Austrijanaca, Turaka i Nijemaca.

3. listopada. Zapadna fronta. U području Novo Aleksandrovska započeše njemačke čete iza topničke paljbe zapuštati svoje žičane plotove. Naša ih je vatra opet potjerala u jarke, iz kojih su izašli. Na brijegu Serveča (ljevi pritok Njemena) pucao je neprijatelj u odsjecima Krinki (43 kilometara sjeveroistočno Baranovića) i Ostačina (5 kilometara južno Krinkija) na naše položaje. U jedan sat po noći kušao je u tom odsjeku navalu, koju smo zadržali vatrom. U području Zaturčija (38 kilometara istočno Vladimira Volinskog), Vole Sadovskaje i Šelvova odigravaju se ljuti bojevi. Naše su čete mjestimice zaposjele djelove neprijateljskog položaja, koji se žestoko opire. Na brijegu Ceniovke i u području visina na desnom brijegu Zlote Lipe traju ljuti bojevi. Na Cenijovki poduzeo je neprijatelj, nakon što je doveo znatna pojačanja, protunavalu, koju smo našom vatrom suzbili. Kod toga smo neprijatelju zadali teške gubitke. Žestoki bojevi traju u tom kraju. 2. listopada zarobili smo tamo više od 1000 momaka. Ukupni broj 30. rujna i 1. i 2. listopada u tom području učinjenih zarobljenika iznaša 5000, od kojih Nijemaca 8 časnika i 600 momaka.

Francuska.

Pariz, 1. listopada, poslije podne. Na fronti Somme prilično velika topovska djelatnost. Francuzi su tijekom noći nekoliko uznapredovali u bojevima sa ručnim granatama jugoistočno Morvala i duž Somme jugoistočno Clerya. Privremeno isprekidano opstrijeljavanje na ostalim dijelovima fronte.

1. listopada, na večer. Na fronti Somme no izveli tijekom dana manja djelomična poduzeća, koja su nam dozvolila, da zauzmemo nekoje djelove jaraka sjeverno Rancourta i jugoistočno Morvala. Obojestrana topovska vatra na raznim točkama fronte, osobito žestoka južno Somme. U Champagni je neprijatelj u predjelu južno Butte de Mesnil kušao izvesti dva poduzeća, koja su slijedila živahnom opstrijeljavanju; naša je zatvorna vatra ta poduzeća odmah zadržala. Jednako se je izjalovilo i drugo neprijateljsko poduzeće istočno Tahure. Inače svuda običajna topovska paljba.

Istočna vojska. Na lijevom brijegu Strume su engleske čete nakon jake topovske priprave u sjajnom jurišu zauzele dva utvrdjena sela blizu ceste, koja vodi u Serres. U njihove je ruke palo više stotina zarobljenika, medju kojima 200 neranjenih. Na podnožju Belasice planine okršaji medju patrulama. Od jezera Doiran do Vardara tu i tamo topovska paljba. U predjelu Kajmakčalana navališe Srbi na visinu, koju su Bugari čvrsto držali. Hrabrost naših saveznika pobjedila je ljuti otpor neprijatelja, koji morade napustiti položaj, ostavivši na bojištu veliku množinu mrtvaca. Jedna je bugarska baterija pala u srpske ruke. Na našem lijevom krilu traje dalje dosta živahni obojestrani topovski boj. Naše je ljetalo bombardiralo Sofiju te je nato poletjelo prama Bukareštu, gdje se je spustilo.

Engleska.

London, 1. listopada, poslije podne. Medju Fleursom i Le Sarsom smo napredovali. Potjerali smo neprijatelja iz predjela kod šanca „Stuff", u odsjeku Thiepval. Osvojili smo skoro čitavi šanac „Schwaben".

Italija.

Rim, 1. t. mj. U dolini Travenanza napadoše i potjeraše naši alpini manja neprijateljska odjeljenja, ušančena na jugoistočnim obroncima Lagazurija i Nizzo Faniela. Bježeći je neprijatelj ostavio u našim rukama mnogo vojnog materijala i nekoliko zarobljenika. Na julijskoj fronti zamašna topovska djelatnost. Neprijateljsko je topništvo upravilo svoju vatru na kuće u Mirnu i Vrtojbi te je ispalilo nekoliko hitaca i na Goricu.

Rumunjska.

Bukarešt, 30. rujna. Sjeverna i zapadna fronta: Na cijeloj se fronti vrše bojevi. Zarobismo 600 vojnika. Naše su čete u predjelu Hermannstadt bile sa svih strana napadnute od premoćnih neprijateljskih bojnih sila. Nakon trodnevnih bojeva uspostavismo svezu sa jugom, bacivši neprijatelja, koji je na toj strani navalio na naše čete, što su na nekojim mjestima uzmakle prema jugu.

Južna fronta: Kod Corabije smo odbili neprijatelja, koji je kušao, da se iskrca. U Dobrudži tu i tamo topovska paljba.

1. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Na čitavoj fronti djelomična poduzeća.

Zračni napadaji: Neprijateljski su letioci bacali bombe na Bukarešt, gdje su ubili 2 ženske i 5 djece, te na Černavodu, gdje su bombe pale na bolnicu Budesti.

Naši zarobljenici u Berezovu.

Berezov je malo sjeverno sibirsko mjestance na rijeki Don sa preko 1000 stanovnika, sa 200 do 300 prizemnih daščara i nekoliko zgrada od opeke, u kojima je smješteno do 20 tisuća naših zarobljenika i preko 300 časnika.

Zarobljeni časnici stanuju dva do tri i više u jednoj sobi, te uživaju inače dosta slobode. Medjusobno drže tečaje za jezike, risanje, glazbu i razna predavanja, a k tome tjeraju i šport, osobito nogomet. Časnici od kapetana niže potežu mjesečno 50 rubalja t. j. po prilici 125 kruna. Svakih deset do dvadeset časnika je osnovalo po jednu mensu, plaćajući za ručak, objed i večeru ukupno 18—20 rubalja. Sa preostalih 30 rubalja si nabavljaju ostale potrepštine i potpomažu siromašnu i bolesnu momčad. Polak toga osnovaše na vlastite troškove i jednu bolnicu, te skrbe ujedno za lijekove, krepču hranu i bolje odijelo teških bolesnika. Njima ima momčad da zahvali svoje obroke čaja i sladora, kaošto i poboljšicu večere.

Časnička plaća je inače uz tamošnju jeftinoću životnih namirnica skoro dostatna. Jelo vare posebni kuhari, odnosno vješta momčad, kao konobari i mesari po domaćem ukusu, te svaka tri časnika dvori jedan momak. Većina časnika nosi civilno odijelo sa žutom vezankom. O ratnim dogodjajima su naši zarobljenici posvema ako i jednostrano upućeni putem srpskih novina. Dapače i njihova izvanredna izdanja se može u logoru dobiti. Ruskom jeziku vješti podčasnici prevadjaju dapače „Ruskoje slovo" na njemački te prodavaju medju zarobljenicima broj po 15 kopejaka.

Momčad uživa veću slobodu od časnika, te može da se u zarobljeničkom logoru slobodno kreće i svoje znance pohodi, no plaće ne dobiva nikakove, a opskrbu samo u naravi. U tu svrhu je ruska vlada odredila za svakog momka na dan 25 kopejaka. To bi doduše dostajalo, kad bi se čitav taj iznos savjesno potrošio i kad bi se uzelo obzira barem na domaću kuhinju. Ovako im ne preostaje ino nego da jedu rusku vojničku hranu.

Ručak sastoji iz: tople vode, nešto čaja i par komada sladora; no čaj i slador mora si momčad već odavna sama priskrbiti. Objed sastoji redovno iz: juhe od kiselog zelja i prosene kaše, zabijeljene večinom starim ribljim uljem. Katkada se dobije i komadić mesa, velik poput jajeta, no obično se mjesto mesa dobije dva puta na tjedan malu ribu varenu zajedno sa glavom u juhi. Večera sastoji pako samo iz: juhe od zelja ili žganice. Obrok kruha mora da za silu dostaje. Osobito je manjkavo odijelo. Vojničke hlače i bluza su već davno pokrpane ili zamijenjene civilnim odijelom. Još gore je sa ležajima; slamnjača uopće nema, te si je većina momčadi morala iste sama zgotoviti iz raznog lišća, vreća i sličnog.

Momčad je zaposlena u logoru cestovnim radnjama, sječom i prevozom drva, brašna ili vode za logor a u zimi i čišćenjem puteva od snijega. Zato ne dobivaju pako nikakve novčane odštete. Bolje plaćeni su u takvom slučaju rukotvorci; oni prave konobe, peći, dućane, odijela i popravljaju cipele te si tako prisluže lijepi novac. Inače si krate slobodno vrijeme igraćim kartama i inim igrama bez novaca.

Klima je zdrava a logor je zaštićen od vjetrova okolnim brijegovima. Zima je dugačka, traje od rujna do svibnja, te dosegne studen od 10—50 stupnjeva ispod ništice, no inak se ista lakše podnosi, neg bi se u prvi mah pomislilo. Kratko ljeto je vruće i zaprašeno, al noći nijesu tako sparne, kao kod nas. Voda je inače dobra, ako i nije sasma bez prigovora u zdravstvenom pogledu.

S početka je bilo mnogo momčadi bolesno od tifa, svraba, proljeva, žutice i sušice, te ih je mnogo i pomrlo. No pomoću zdravstvenih mjera se je kašnje zdravstveno stanje znatno poboljšalo, akoprem je u bolnicama hrana gotovo ista kao i kod ostale momčadi.

Drvene daščare su prizemne i izvana obložene mahovinom. Iznutra su omaltane i pobijeljene pa prema tome i prilično nepromočive. Prozori su veliki i dvostruki, al čvrsto zabijeni, te se mora zračiti kroz vrata. Pod je od dasaka odnosno iz cementa. Peći su velike i masivne te izdrže dugo toplinu. Katkada su odviše ugrijane a katkada opet premalo, jer odmjereni ogrijev uvijek ne dostaje. Svaka daščara zaprema redovno 280 momaka te je u sredini razdijeljena u 2 dvorane. Često su sa strane dogradjeni jošte mali prostori za podčasnike, ruske nadzorne organe, čajovne, zahode i t. d.

U svakoj dvorani nalazi se obično po jedna bačva varene vode, dok stolova i stolica uopće nema ako ih si momčad sama ne zgotovi. Ljeti je u dvoranama zrak vrlo zadušljiv, pa stoga je

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova" od 4. do 8. listopada 1916.
Kupujte službene znakove dana darova!
Pristupite kao članovi družtvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad"!

momčad sagradila iz dugačkih dasaka klupe i stolove izvan daščara, gdje piše pisma, blaguje a često i spava, da izbjegne gamadi. Zimi se blaguje na klupama i to po ruskom običaju, svakih 10 momaka iz jedne velike zdjele, koji oko nje djelomice sjede, djelomice stoje, vadeći juhu odnosno kašu sa velikim drvenim žlicama. To je doduše skopčano sa zdravstvenom opasnošću, al ruske oblasti zato malo mare, te se stoga nije bojati, da će se naši zarobljenici pod ruskom vlašću odviše razmaziti. R. R.

Domaće Vijesti.

Sinoćnja predstava opere „Faust". Uz potpuno rasprodano kazalište pjevala se je sinoć omiljela Gounodova opera „Faust". Nas je slušatelje prenijela glazba Gounoda, koji je u svojim veličanstvenim djelima crpio svu čitavu svoju harmonizaciju na nježnim i srdačnim crkvenim arijama, iz burnih ovih i krvavih dana u idilično ono doba divnog mira i krasne ljubavi. Uz ovakav duševni užitak teško je pisati pravu i nepristranu kritiku, jer su — jednom riječi — posjetioci ostavili kazalište pod neizbrisivim dojmom glazbene i prikazivalačke ljepote i umjetnosti. Sve ovo valja da se to više uvaži, što se je uprava imala da se bori sa silnim poteškoćama, ne samo pozorištnima i dekorativnima, nego i glede samoga osoblja. Ne ćemo ovdje da ističemo pojedina imena, nego dužnost nam nalaže, da spomenemo ovdje gdjicu Enenkel (Margareta), g. Gerstorfera (Faust), g. Ivicha (Mephisto) i g. Karisa (Valentin), koji su i onako svima nama poznati od prijašnjih svojih djelovanja. A tek naša dva premila gosta, gdjica Schön (Siebel) i gdjica Hajegg (Marta). A osobitu zahvalnost dugujemo uza sve ostale gospodinu Illersbergu, dubokom poznavaču glazbe i pravom onom muzikalnom nježnom srcu, u kojem osim ljubavi do glazbe kuca i ljubav za sve lijepo i plemenito.

Objava. Glavna mjesta, za koja vrijedi snižena pristojbina za pakete u smislu § 80 postanskog reda: a) Beč; b) slijedeća mjesta sa preko 100.000 stanovnika; c) slijedeća mjesta sa preko 30.000 stanovnika: Ušće na Labi (Aussig), Budjejovice, Černovice, Drohobycz, Gorica, Inomost, Kraljevi Vinogradi, Kolomeja, Ljubljana, Linac, Moravska Ostrova, Pilzen, Pula, Prostejov (Prossnitz), Przemysl, Liberec (Reichenberg), Solnograd, Smichov, Stanislawow, Stryj, Ternopil (Tarnopol), Tarnów, Trideni, Opava, Bečko Novo mjesto, Zižkow; d) osim toga slijedeći pokrajinski glavni gradovi: Bregenc, Celovac, Rovinj i Zadar. Izvanjska mjesta, koja pripadaju svakom od gori navedenih glavnih mjesta biti će objelodanjena po dotičnim pokrajinskim novinama. Osim toga biti će u svakom takvom izvanjskom mjestu objavljeno pribojem kod pošt. ureda dotično glavno mjesto ili ako izvanjsko mjesto leži u okružju više glavnih mjesta dotična glavna mjesta.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 278 od 4. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Zellner.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Marochino.

Istrani!

Mi, koji za naše rodne grude, sa našega ognjišta, iz kruga naše porodice, strepimo svaki dan, svaki čas stegnutim srcem za sudbinu naših junačkih boraca, nama srodnih i ne srodnih, koji na raznim bojnim poljanama brane ugroženu našu domovinu, mi, koji daleko od bezbrojnih opasnosti, od zasjeda, od nevolja i grozota ovoga nametnutoga nama rata, žarko žudimo, da opet ugledamo izmedju nas naše mile, nemožemo a da ne hajemo za naše zemljake, koji su u velikom broju postali u ratu za uvijek nemoćnima, te moramo da se bratski poskrbimo, da im življenje bude pristojno, onako kako su za svoje zemljake uradile druge pokrajine cesarevine.

Mi nećemo nikad dopustiti, da naši zemljaci budu prinudjeni pružati ruku za milostinjom, da budu prinudjeni preživjeti ostali svoj vijek u bijedi i potištenosti, nego ćemo se harni za žrtvu, koju su oni prinijeli domovini, postarati, da im ublažimo boli njihove nemoći.

Jer istarsko pučanstvo pa i junaci, koji se povratiše sa bojišta, poglavito pripadaju ratarskom staležu, najpodnesnijim se pričinja osnivanje

ratarskih naselja u Istri,

tim više što će zgodnog zemljišta lako biti na razpolaganje. U ovim ratarskim naseljima nemoćni i njihove porodice moći će, da prikladnim radom, koji će im biti odredjen prema njihovoj nemoći zasluže pošteno svoj kruh.

Istrani!

Odazovite se spremni i velikodušni ovoj zamisli! Neka svatko bez razlike jezika i staleža pomogne, da se skoro osnuju ratarska naselja u Istri; ovako će se zadužiti za domovinu i čovječanstvu nevoljnome.

Darovi u novcu neka se uprave Zemaljskoj Upravnoj Komisiji Margrofije Istre u Poreču. Zaklada, koja će nastati ovim darovima, služiti će da se namire troškovi za zidanje i udešenje potrebitih seoskih kuća za težačke stanove, staje i tako naprijed, pak za nabavljanje težačkog orudja, živine i drugova.

Za Zemaljsku Upravnu Komisiju Margrofije Istre

Predsjednik: Lasciac s. r.

Književnost.

Vladimir Nazor: „Utva Zlatokrila". Izišla je II. knjiga moga zbornika „Odabrana djela za školu" i to novo pjesničko djelo Vladimira Nazora: Utva Zlatokrila, romantički ep u 5 pjevanja. Kao uvod knjizi priopćen je essay o pjesnikovim osnovnim mislima iz pera dr. A. Bazale. Knjiga je lijepo opremljena i uvezana, a primjerak stoji 2 K. Tko pošalje novac unaprijed, dobiva knjigu franko. Narudžbe neka se šalju na adresu: Naklada „Odabranih djela za školu". Zagreb, Akademijski trg 4. Dr. Branko Vodnik.

Razne Vijesti.

Koliko Morganu nosi rat. U holandeskim se financijalnim krugovima drži, da je Morganova grupa u god. 1915. zaslužila na financijalnim poslovima sa antantom oko 250 milijuna franaka. Nije onda nikakovo čudo, da se neutralci baš ne žure jako oko posredovanja mira.

Iz Evrope u Ameriku za 24 sata. Već se je opetovano bavilo više graditelja osnovom, kako da sagrade zračni stroj, koji bi mogao lako preletjeti atlanski ocean. Polak engleskih novina bavi se sada izradnjom jednog takvog letećeg stroja, mladi norveški aviatičar Juraj Kulbeck. To bi imala biti jedna vrst letećeg broda, sagradjen samo u tu svrhu, te se misli, da će se moći njime za 24 sata preletjeti čitavi atlantski ocean. Trup stroja sagradjen je sasma iz mahagonovog drva. Isti posjeduje uporedo dva sjedala, tako da sjedioci mogu izmjenice kormilariti, a da ne moraju mijenjati svog mjesta. Posebnom pomicaljkom može se i motor metnuti u djelatnost, a da se avijatičar ne treba maknuti sa svog mjesta. Leteća sprava posjeduje dva krila sa ukupnom površinom od 50 četvornih metara te može dignuti teret od oko 3000 kilograma. Motor razvija silu od 250 konjskih sila te pravi 1800 okretaja u jednoj minuti. Taj leteći brod moći će prevaliti na sat 180 kilometara, dakle prema tome biti će u stanju da prevali put od engleske obale do New-Yorka za okrugla 24 sata. Znatiželjni smo, kome će prvome poći za rukom da postigne taj veliki uspjeh. Njegova slava neće za stalno biti manja od one avijatičara Bleriota, kad je prvi put preletio konaõ de la Manche. Moguće da je i ta slava sudjena baš zepelinovcima. R. R.

Zabrana prodavanja duhana u kavanama i gostionama. Financijalno ravnateljstvo za austrijsko Primorje obijelodanilo je slijedeću objavu: Danom objelodanjenja ove naredbe zabranjuje se do dalnje odredbe prodaja cigara, cigareta i bilo koje vrsti duhana u kavanama, gostionama i uopće u svim javnim lokalima grada Trsta, te se istodobno proglasuju ništetnima sve dozvole, koje su do sada bile izdane. Ujedno se primječuje, da je zabranjena prodaja cigareta i vlastitog proizvoda, što je uostalom već i prije bilo zabranjeno. Prekršitelji biti će strogo kažnjeni u smislu kaznenog zakona za financijske prekršaje.

Organizacija trgovine sa duhanom u Njemačkoj. Po uzoru nedavno osnovanog Društva za trgovinu duhanom u Bremenu, koje ima za zadaću razdiobu prekomorskog duhana, osnovano je sada Društvo za razdiobu tuzemnog duhana u Mannheimu. Poduzeće neće imati birokratski karakter, već će u njima biti zastupani svi interesenti, a vlada će si samo pridržati upliv na poslovanje. Po svoj prilici povesti će se kontingentiranje potrošnje surovog duhana, te će se izdavati samo uz doznake.

Školski praznici. Do XVI. stoljeća bili su školski praznici u današnjoj formi posve nepoznati, već se sastojahu samo iz pojedinih slobodnih dana polag mjesnih ili crkvenih običaja. Tako su djaci imali obično praznike za vrijeme godišnjih sajmova, berbe, crkvenih svečanosti i mesopusnih zabava. Stalnog uredjenja praznika nije uopće bilo, već je odredjenje slobodnih dana bilo posve prepušteno uvidjavnosti školskog ravnatelja. Jedan stari školski red nordhausenske gimnazije od godine 1583. propisuje, da moraju djaci doduše katkada imati slobodno radi mira i odmora, no ipak da moraju ti praznici biti stegnuti na stanovitu mjeru, da se djaci odviše ne razmaze ili zapuste. Praznike za učitelje i djake se je smatralo tako malo potrebnima, da se je dapače još za Fridrika Velikoga u Berlinu podučavalo u školama i u srijedu i u subotu popodne. Pravi ljetni praznici bez škole budu uvedeni tekar u XVII. stoljeću zbog ljetne žege i u svrhu, da se ne samo učiteljima već i djacima priušti dulji odmor. Uopće uredjeni budu školski praznici po svuda tekar prošlog stoljeća.

Važna starinska iskopina. Polag vijesti novih ruskih novina otkriše kozaci u kubanskom području na Kavkazu slučajno grobnicu punu dragocjenosti, što potječu od Aleksandra Velikoga. Medju ostalim mnogobrojnim dragocijenostima i zlatnim predmetima spominje se osobito jedna kruna, jedan lanac sa slikom Macedonca, jedan pečatni prsten i narukvice posute dragocjenim kamenjem. Nadalje jedan pas sa srebrnom krokodilovom glavom na svakom kraju, 237 granata, srebrnu zdjelicu, zlatnog ovna i t. d. Taj skupocjeni nalaz bude privremeno pohranjen u kubanskom muzeju.

Priposlano.

Na rastanku.

Mili pope Janko!

Pred 9 godina Vas donijela Providnost u ovaj grad, da dijelite našemu narodu duhovnu utjehu. Bili ste tada, kaošto ste i danas puni volje za rad u vrtu Gospodnjem. Već prvih dana svojega boravka u Puli osvojili ste srca našeg naroda, koji je k Vama hrlio kao ocu, jer je kod Vas našao duševne utjehe, a bili ste narodu i inače u svakom pogledu na ruku.

Ljubav ljubav vraća. Ljubili ste ovaj naš dobri narod, a on Vam je tu ljubav uzvraćao za vrijeme cijelog Vašeg boravka jednakom iskrenom i živom ljubavlju, kako ste ga Vi ljubili i kako ste to Vi i zaslužili. Harnost će Vam u srcima našima ostati uklesana dok podjemo Bogu na račun. Riječi Vaše kao ispovjednika i propovjednika hranit će naš narod u svojim srcima i sjećat će se zahvalno Vašeg truda i Vaše nesebične ljubavi za njega i za našu sveukupnu slavnu otačbinu.

Prama onoj: „Hvalite Gospoda svi jezici, slavite ga sva plemena, htjeli ste, da naš narod čuje riječ Gospodnju svakom zgodom. U Vašem radu bili ste uzorni i neumorni svećenik. Kamoraši, kao protivnici vjere i našega jezika, rovarili su protiv Vaše osobe, protiv Vašeg rada nastojali su, da se Vas već davno odavle makne, jer nijesu htjeli, da narod čuje svoju riječ, kojoj je bila svrha samo ta, da mu riječ božja bude na korist duše. Pošto je po tome Vaše djelovanje bilo u svakom pogledu plemenito i uzvišeno, nije Vam mogao nitko ništa na žao učiniti.

Poznam Vaše plemenito srce, znam da Vas rese lijepe krijeposti: pobožnost, požrtvovnost, ljubav bližnjemu, ustrajnost u radu. To je ono, čim ste osvojili srca pobožnog našeg naroda, koji je, siguran, da mu Vi svoju pomoć ne ćete odreći, bez straha kucao na vrata Vaša i po danu i po noći, tim radje, što je s Vama mogao govoriti u svom jeziku.

Vaši su pretpostavljeni odredili, da morate iz ovog grada i opredijelili Vas za Vaše rodno mjesto, gdje Vas Vaš narod očekuje veselo i zadovoljno, jer znade, da će u Vama naći pravog duhovnog pastira!

Dok se svaki pravi Hrvat mora da veseli, što onaj narod dobiva pravog svećenika, mi puljski Hrvati, koji smo gledali Vaše djelovanje i u crkvi, na Družbinim školama i uopće vani, mi za Vama duboko žalimo. Želimo Vam žalosna srca sretan put, vrućom željom, da se naskoro k nama povratite, da budete u našoj sredini mogli uživati plodove sretnog mira u sretnoj Austriji, koju Vi iskreno ljubite kako mi svikolici po volji srca!

Neka Vam Svevišnji naplati Vaš trud u Puli, pa neka Vam podijeli svako dobro! Raslo Vam i cvalo sa sviju četiri strana, a peto od nebesa!

Na rastanku Vam kličem u ime svoje i u ime zahvalnog našeg naroda, što za Vama tuguje:

Mnogo ljeta sretni bili,
Mnogo ljeta živjeli!

Niko Mardešić.

MALI OGLASNIK.

Ratni invalid traži se za pomoćnog strojarskog čuvara za centralno grijanje u sudskoj zgradi u Zadru za zimsku periodu od 15. listopada do 15. travnja. Zahtijeva se: naobrazba u kovačkom obrtu, osposobljenje za posluživanje parnih kotlova i dokaz nekih elektrotehničkih poznavanja. Prijave i zahtjeve: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se kao konobar za kavanu u Kninu. Mora biti vješt poslu, a dosta je da pozna hrvatski jezik u govoru i u pismu. Ponude i obavijesti: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se za računovodju za rudničarsku štedionicu. Mjesečna plata 227 K, stan, rasvjeta i ogrjev uz godišnju nagradu. Poznavanje njemačkog i hrvatskog jezika. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se kao momak kod jednog župnika. Mora biti neoženjen ili udovac, rimokatoličke vjere i da zna kuhati. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za mjesto kormilara, ložača, mornara i naplaćivaoca kod jednog parobrodića u luci u Zadru. Kormilar i ložač moraju posjedovati svjedodžbe: prvi o upravljanju broda, drugi o malom stroju na paru, a svi da poznaju hrvatski i talijanski jezik. Prijave i uvjeti kod Pokr. povj. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za poslovače državnog odvjetništva za c. k. kotarski sud u Drnišu, Kninu, Sinju, Vrgorcu, Budvi, Ercegnovom, Kistanju, Obrovcu, Orebiću, Trogiru, Benkovcu i Imotskome. Zahtijevi: da stanuju u mjestu ili okolici, potpuna gradjanska prava, opće povjerenje i znanje što ga imaju oni koji su služili kao oružnici ili za koje se može očekivati da će ga pribaviti u dogledno vrijeme. Prijave: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Kod djevojke na ogledima.

Turski napisao Hussein Džahid, sadašnji potpredsjednik turske zastupničke kuće.

Nepoznata je ruka povukla za kućno zvonilo. Djevojka se je požurila, da otvori vrata, povrati se u sobu i javi:

— Tri tudje gospodje! Ja ne poznajem nijedne.

Seniha se je začudila, ali kad je zamijetila značajni smiješak oko usnica svoje matere, bila je načistu, o čemu se radi. Da sakrije svoj nemir, sagne svoje iznenada porumenjelo lice duboko nad šarene svilene niti svoga veziva. Njezine su se grudi uzdizale pod burnim kucajima njezina srca, uda su joj bila kao ukočena. Njezine su ruke drhtale i posve poremetile svilu. Ma kako se duboko sagnula nad svoj ručni rad, ipak nije mogla da razazna njegov nacrt; u glavi joj je šumjelo, njezine su misli bile posve poremećene i isprebrkane, premda ju je osvajala tek jedna jedina misao. Nema sumnje, to su bile žene, koje su njoj kao djevojci, zreloj za udaju, došle na oglede, jer nije li majka danas ujutro, ne sluteći da ona, Seniha, prisluškuje za vratiju, saopćila bila ocu radosnu vijest? — Kako samo da se sad vlada pred tim ženama? Njezina je najtoplija želja, koju je gojila već od četrnaest godina ovamo, bila ta, da se pokaže u što pristalijem obliku. Ta sad ima da se pokaže ženama, koje su došle na oglede!

U školi je pazljivo prisluškivala razgovorima većih djevojaka glede te stvari, njezine su se igre s drugom djecom kretale oko toga, godine je i godine puna čežnje i napetosti čekala na to — a sad eto ima sve to da postane sušta zbilja.

No sad ju je jednim mahom sve to prestrašilo. Ona je shvatila, da to znači rastanak sa dosadašnjim njezinim bezazlenim životom, da će ju zlobno promatrati od glave do pete tudje oči, tražeći sakrivene mane i slabosti, da ono sjedalo, koje je bilo priredjeno za djevojku udavaču kod ogleda i na kojem će eto sad prvi put imati da sjedi, krije u sebi odluku o njezinoj sudbini. Kojim li će ju putem povesti?

Najradje bi bila Seniha utekla iz kuće, da se ne ispostavlja tudjim pogledima, premda je s tolikom nestrpljivošću očekivala te žene i toliko se radovala novoj odjeći. Uvijek si je bila predočivala, e će biti žene, koje dolaze na oglede, preteče lijepoga mladoga čovjeka s uskim plavim brkom i modrim očima — i zato i jest bila već od dvije godine ovamo u svojim sanjama prigrlila te žene u svoje srce. A sad joj je dušu osvojila teška slutnja, ne će li joj možda te žene dosuditi boravak uz zlu šurjakinju, koja joj ne će a ma ni na tren oka priuštiti mira, ili svekrvu, koja tjera sina na rastavu braka, ili obitelj, koja najsvetije stvari iz domaćeg života nosi od kuće do kuće — i ona je postala posve malodušna.

Da nije došla njezina uzgojiteljica i da ju nije opomenula i podsjetila, ona se ne bi bila ni dignula od svoga veziva. Ali tomu se sad nikako nije dalo više izbjeći. Obukla je ružičasto svileno odijelo. Njezino se je lice zažarilo. Glavu je sklonula posve nisko; jedva se je nekako dovukla do sjedala, na koje je sva izmorena klonula. Ponudjena bje kava. Žene su ju pile posve polagano, gutljaj za gutljajem, i svaki put joj bilo, kao da gori udarac na njezinoj koži. To sjedalo, za koje je mislila, e je mekano i slatko, činilo joj se sad eto tvrdim i trnovitim; osjećala je bolno kajanje, najradije bi bila utekla iz sobe i proplakala.

Koliko je gospodja pred njom sjedjelo, kako su izgledale — Seniha nije znala. Samo kad je unišla bila na vrata, vidjela je staru jednu gospodju na divanu, glava joj prekrivena koprenom od čipaka, lice staro i navorano. Ona je uhvatila zločudni pogled te žene i nutarnji joj je neki glas kazao, da ova traži djevojku crveno naličenih obraza, debelih obrva i crno obojadisanih pruga ispod očiju.

Konačno bje Seniha spašena; činilo joj se, kao da je prošlo čitavo stoljeće. Čitavo joj se tijelo kupalo u znoju . . . . . Očitom žurbom ostavi sobu, no još je čula, kako je njezina mati, da ju ispriča, kazala, e je ona danas prvi put bila osvanula kod ogleda. Seniha se je radi toga ljutila.

— Zašto samo nije majka te žene odbila, — mrmljala je preda se — ali tako ona uvijek čini!

Izakako je ostavila bila tu strašnu sobu, mislila je, da je utekla ispod mučila, no ona još nadugo nije bila riješena tih jada i nevolja. Tko zna, kako će ju dugo još progoniti te muke? Isto veče, kad je mati na očev radoznali pogled mahnula glavom i kao za osvetu kazala: „Bile su ovdje, nu nijesu mi se svidjele", tad je shvatila, da će se te patnje još nadugo nastavljati. Otac je pitao još za bezbroj potankosti, sve misleći, e mu je možda zaboravila bila štogod važna iskazati, nijesu li možda rekle bile na rastanku: „Zbogom, do vidova!" Na svršetku svih odgovora nije mati nikad zaboravila da opetovano naglasi kao utješljivu konačnu riječ: „Nijes.. mi se uopće nikako svidjale".

Tu je riječ opetovala svakomu, s kojim je glede toga razgovarala, i o njoj su raspredale sve susjede. O tom se je takodjer češće govorilo pred mladom djevojkom, koja se je silno ljutila i stidila i malo po malo gotovo doslovce znala materine riječi, a usto bi ju nerijetko uhvatila volja, da usrijed razgovora uskliknе: „Ta i tvoja im se kći nije nikako svidjela!"

S vremenom se je i na tu zgodu zaboravilo. Seniha se radovala, što se je eto riješila vječne ljutnje, no ipak ju je žalostilo, što nije više mogla da se vrati prijašnjem bezazlenom životu. Dosad se je radovala pomisli na udaju, na sreću, koja je još u dalekoj budućnosti; no iza prvog ovog nevoljnog iskustva nije više mogla da se poda starim slatkim sanjarijama . . . . .

Kad je bilo prošlo nekoliko mjeseci iza prvoga ogleda, nijesu joj se kod njezinih samotnih večernjih razmišljanja činile ostale žene više tako pogibeljnima. Kad bi sad polazila do sjedala, nije bio njezin korak više neodlučan i nesiguran, a tudji ju pogled nije više vrijedjao i uznemirivao.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 451.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32—, za polugodište K 16—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3— u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 millimetara i dug 3 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 6. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: U području Oršove bile su naše čete potisnute prema zapadu. Južno Petrosenya uzmiče neprijatelj prema graničnim klancima. Savezničke bojne sile, koje kod Fogarasa prodiru, prodrle se dalje preko grada. Sa sedmogradske istočne fronte nema da se, osim suzbijenja jake rumunjske navale kod Szowata, ničesa javi. Posljedak rumunjske provale preko donjeg Dunava, o kojoj antanta govori sa običajnom već pretjeranošću, poznat je iz izvješća savezničkih gen. stožera. Neprijatelj je bugarsko tlo ostavio brže, nego što je mogao na isto da stupi. Tijekom tih bojeva bio je od odlučne važnosti odvažan i hrabar ustup naše vrle dunavske flotile.

Fronta nadvojvode Karla: Nema osobitih dogodjaja.

Fronta bavarskog princa: U Voliniji ostadoše i jučer bez ikakvog uspjeha sva nastojanja neprijatelja, da uskoleba linije četvrte vojske. Rusi su pretrpjeli teških gubitaka. Sa jednakim je neuspjehom poduzeo neprijatelj na donjem Stochodu slabije provale.

Talijansko bojište.

Na kraškom zaravanku je topovska bitka u punom tijeku. Neprijateljska pješadija je mjestimice kušala da predje na navalu, ali ju je naša topovska vatra zadržala. Položaj ostade nepromijenjen. Na Cimone su iskopale naše čete od 23. rujna do 2. listopada 35 Talijana. U svemu smo zarobili 482 vojnika i zaplijenili 6 strojnih pušaka, 3 bacala mina i mnogo pušaka.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

4. t. mj. na veče je jato naših hidroplana sa vrlo dobrim uspjehom nabacilo teškim, srednjim i lakim bombama neprijateljsku stanicu hidroplana kod Gradeža i vojničke objekte u Tržiču, San Canziano i Staranzano. Usprkos jakog opstrijeljavanja su se sva ljetala povratila neoštećena.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljed. Rupprechta: Na bojištu sjeverno Somme porasla je jakost topniškog djelovanja, prije neprijateljskih pješadijskih navala, do najveće žestine. Na najviše je mjesta već naša vatra posmicala neprijateljsku pješadiju, koja je počela jurišati. Tako je posve propala i engleska navala medju dvorcem Mauquet i Courcelette. Tako je medju Courcelettom i Eaucourt l' Abbaye provaljujući neprijatelj prodro samo kod Lesarsa u naš položaj, gdje je engleska pješadija u boju na nož podlegla našoj uz velike gubitke. Na isti se je način pred našim linijama izjalovio francuski napadaj izvršen preko linija kod Bouchavesnesa. Medju Fregicourtom i Rancourtom vršili su se jučer u jutro žestoki bojevi. Tu smo izgubili pojedine jarke.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Na obim stranama Maase živahni topovski bojevi.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Na fronti Stochoda mnoge uzaludne provale manjih neprijateljskih odijeljenja. I opeta su Rusi obnovili svoje bijesne navale zapadno Lucka. Postigli nijesu ničesa. Svakoga su puta njihovi jurišajući valovi bili uništeni od našeg topništva, naše pješadije i strojnih pušaka. Samo sjeverno Zubilna su slabiji djelovi prodrli do našeg položaja, iz kojega smo ih odmah bacili. Naši letioci koji su i prediđućih dana zadali neprijatelju šteta uspješnim navalama na tabore, na pripravljene čete i kolodvorske objekte, zapališe su jučer izbačenim bombama kolodvor Rozyszcze i etapne pripreme u njegovoj blizini.

Fronta nadvojvoda Karla: Nema dogadjaja osobite važnosti.

Sedmogradsko bojište.

Zapadno Parajda smo odbili više rumunjskih navala. Druga rumunjska vojska, koja je već 2. t. mj. prešla na navalu protiv Bekoktena (Baranykuta) je u dolini Alt uzmakla za Sincu te se i dalje sjeverno nalazi na uzmaku. Nakon uzaludnih nastojanja, punih gubitaka, u gorju Hoetzing (Hatzeg) na obim stranama dolnje Strella (Strigy) uzmiče neprijatelj prama pograničnim visinama.

Kod Oršove, na Dunavu, je rumunjska provala stekla zemljišta.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: Neprijateljske navale istočno željezničke pruge Kara-Orma-Cobadnin bile su, kaošto i 2. t. mj., odbijene.

Macedonsko bojište.

Neprijatelj drži visinu Nidze planina. Inače je položaj od jezera Prespa do Strume nepromijenjen. U trajnom boju na lijevom brijegu Strume smo opeta izgubili selo Jeniköj.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 4. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Medju jezerom Prespa i Vardarom živahna topovska i pješadijska djelatnost. Istočno Vardara do Dojranskog jezera slaba topovska paljba. Na fronti Strume tvrdokorni bojevi u okolici krajeva Karadžaköj, Jeniköj i Kadre.

Rumunjska fronta.

Na fronti Dunava su neprijateljske čete, koje u jakosti od 15 do 16 bataljuna bez topništva predjoše kod Rjahova Dunav, napredovale te osvojile niz krajeva. Poslali smo koncentrično protiv njih dvije kolone: iz Ruščuka i Tutrakana. Čete, koje su dolazile iz Ruščuka navališe 3. t. mj. na neprijatelja te ga odmah prisiliše, da pobjegne prema mostu, što ga je brodovlje monitora uništilo. Bojište je pokriveno neprijateljskim lješinama. Pod večer zaposjedosmo krajeve Rjahovo i Babovo. Neprijateljske se jedinice posve raspršene povukoše prema istoku, gdje su naišle na naše čete, koje prodirahu iz Tutrakana. Opkoljeni se je neprijatelj razbjegnuo u raznim pravcima i danas svršavaju naše čete njegovim uništenjem. Rumunjske su čete u zaposjednutim krajevima počinile velikih grozota. U Dobrudži su se izjalovile sve navale neprijateljske pješadije.

Brzojavi.

Careva zahvala.

Beč, 4. (D. u.) Car je upravio na ministarske predsjednike Stürgkha i Tiszu ručno pismo, u kojemu ističe, da je domaća industrija i obrt kao prkos svim neprijateljskim zaprekama svojim velikim darom u velike potpomogla vojnu silu u tom tvrdom boju. Car je naložio obim ministrima, da izraze Njegovu zahvalu i priznanje vodstvima industrijskih i obrtničkih poduzeća kaošto i činovnicima, koji su često i pod otešćenim životnim uvjetima požrtvovno i odano ustrajali, a napokon i radništvu.

Proslava carevog imendana u austro-ugarskom glavnom stanu.

Beč, 5. (D. u.) Carev se je imendan slavio u stanu vrhovnog vojnog zapovjedništva na svečan način. Svečanost je zadobila osobito svečano lice usljed prisutnosti njemačkog cara, koji je posjetio austro-ugarski glavni stan sa Hindenburgom, Ludendorffom i pratnjom. Kod svečane gozbe govorio je nadvojvoda Friderik te se za prisutnost zahvalio njemačkom caru, najuzvišenijemu i najvjernijemu savezniku našega cara, te je izjavio: „Hoćemo, da na današnji svečani dan, u kojemu svaki podanik vruće moli svevišnjega za sreću Njegovog Veličanstva, iz svega srca opetujemo 18. kolovoza učinjeni zavjet, da nećemo dotle mirovati i počinuti, dok ne postignemo našega cilja, slavni mir. „Viribus unitis" je naše geslo, ujedinjenim silama hoćemo, da taj cilj postignemo"!

Tijekom gozbe prispjela je srdačna brzojavka bugarskog kralja. Nakon dvosatnog boravka u austro-ugarskom glavnom stanu, otputovao je njemački car u spremstvu Hindenburga uz tople ovacije sakupljenog mnogobrojnog općinstva. Njemački je car podijelio i danas osobno izručio gen. pobočniku najvišeg vrhovnog zapovjednika, gen. majoru Herbersteinu, red crvenog orla II. stepena sa zvijezdom i mačevima.

Njemački državni sabor.

Berlin, 4. Wolffov brzojavni ured objavljuje, da se buduća sjednica državnog sabora ne će, kaošto se je u početku namjeravalo, obdržavati 5. t. mj., već tek u srijedu, 11. t. mj.

Prelaz Rumuna preko Dunava.

Lugano, 4. „Echo de Paris" doznaje: Rumuni su 51 km južno Bukarešta na trim točkama prešli Dunav, i to tamo, gdje su Bugari, radi širine rijeke, smatrali provalu nemogućom. Rumunjske baterije, postavljene kod željezničkog mosta Gjurgjevo-Ruščuk, olakšavale su zatvornom vatrom rad pijunira. Rumunjske čete, koje su stupile na bugarsko tlo, uništiše ili protjeraše bugarske straže te se jako utvrdiše u novim položajima. Topništvo je sa najvećim uspjehom opstrijeljavalo svezu medju obim brijegovima, te je prelaz četa i prevoz materijala bio posve siguran.

Operativna osnova, što ju je imao da izvede Basilio Zetton, poglavica stožera protiv Bugara operirajuće vojske, bila je izradjena u potpunom suglasju savezničkih generalnih stožera.

Joffreovo zadovoljstvo.

Haag, 4. Vrhovnih zapovjednik Joffre se u nekoj zapovjedi na vojsku vrlo zadovoljivo izraža o dogadjajima na Sommi. Neprijatelju da su bili zadani vrlo teški gubici, koje može tek polako nadoknaditi. Pritisak na Verdun je manji. Zauzelo se je natrag ukupno 25 sela, zarobilo 35.000 vojnika i zaplijenilo 150 topova. Neprijateljske su linije bile na jednom dijelu fronte bačene natrag za 10 km. Savezničke su si vojske zasigurale slavan dio konačne pobjede.

Francuski glas o rumunjskom porazu.

Geneva, 4. Hervé piše u svom listu: Nakon prvog poraza pod Tutrakana pretrpjeli su sada Rumuni poraz u Sedmogradskoj. Ta bi ali mogla imati mnogo ozbiljnijih posljedica. Zauzećem klanca Rotenturm je neprijatelj zaposjeo jedna od navalnih vratiju u Sedmogradsku. Čini se, da glavno težište bojeva prelazi na Balkan. Sada moraju Rusi uvidjeti, da tvore sada Rumuni za njih najvažnije bojište.

Potpukovnik Rouset piše: Rumunjci moradoše povući se 40 kilometra za Sibinjem te se do sada još nijesu uzmogli osloboditi od opkoljenja. I taj vojnički kritičar konstatuje, da je za sada balkansko bojište najvažnije.

Vojvoda od Aoste položio zapovjedništvo.

Lugano, 4. Medju vojvodom od Aoste i medju Cadornom došlo je do vanredno teških protuslovlja. Vojvoda je položio svoje zapovjedništvo nad sočkom vojskom te je već prispio u Rim, gdje će privremeno boraviti.

Njemački poslanik u Carigradu na dopustu.

Carigrad, 3. (D. u.) Njemački je poslanik Wolff Metternich nastupio svoje dopustno putovanje.

Engleski proizvod taneta.

London, 4. Ministar za municiju saopćuje, da je uzeo pod svoj nadzor dalnjih 10 tvornica. Ukupni broj tvornica, koje stoje pod nadzorom, iznaša sada 4319.

Engleski gubici.

London, 4. (D. u.) „Daily Telegraph" priopćuje ove gubitke engleskih časnika i momčadi: mjeseca jula 59.000, augusta 128.000, septembra 119.000, ukupno 306.000, medju tima 18.000 časnika.

Bavarci na rumunjskom tlu.

Monakov, 4. „München-Augsb. Abendzeitung" javlja, da stoje bavarske čete već na rumunjskom tlu, 8 km. preko granice.

Topništvo na Sommi.

Basel, 4. Švicarski listovi javljaju, da se nalazi na Sommi 4000 topova od 38 cm iz američkih tvornica, djelom u boju, djelom u pričuvi.

Grčka mornarica uz antantu.

London, 4. (D. u.) „Daily Telegraph" prima iz Rima: Posada se je dviju najnovijih grčkih u Engleskoj sagradjenih torpedo-razarača priključila sa brodovima revolucijonarcima.

Iz Španjolske.

Lissabon, 5. (D. u.) Od 3 mobilizovanih divizija broji svaka 33.000 momaka.

Iz Grčke.

Lugano, 4. Četvorni je savez poslao na kralja Konstantina notu, u kojoj se od njega zahtjeva, da bezodvlačno dade očistiti grčko područje od bugarskih četa, jer da će u protivnom slučaju proglasiti u Grčkoj opsadno stanje te poduzeti razoružanje grčke vojske i mornarice. Kralju dani rok je vrlo kratak, jer čeka general Sarrail na odluku, da može poduzeti akciju u velikom stilu.

Rotterdam, 4. Engleski listovi javljaju iz Atena, da vlada na kraljevom dvoru i ministarstvu vanjskih posala živahna djelatnost. Kralj dolazi svaki dan iz Tatoia u Atenu, da vijeća sa ministrima i generalnim stožerom.

Pariz, 5. (D. u.) „Echo de Paris" javlja iz Atena: Grčki je generalni stožer sakupio veći dio vojnog materijala u Larisi. Ne zna se iz kojega uzroka.

Lugano, 5. (D. u.) Grčki je princ Andrija ostavio Pariz te dolazi danas u Rim, otkuda će naskoro otputovati u Atenu.

Lugano, 4. (D. u.) „Italia" javlja iz Atene, da kralj i diplomacija razmišljaju o novoj promijeni kabineta e bi sastavili vladu, kojoj bi Četvorni savez došao više nasuprot te da bi venizelističnom gibanju stali na put.

Lugano, 5. (D. u.) Agenzia Stefani javlja iz Atena dne 4. t. mj.: Poluslužbeno se javlja, da je grčka vlada zamolila kralja neka primi njezin odstup, jer da u Ateni nije mogla doći do nikakvog doticaja sa zastupnicima četvornog saveza, što ona smatra zapriјekom za razvoj narodnih interesa. Kralj je primio otpust.

Amsterdam, 5. (D. u.) „Times" doznaje iz Atena: Kralj pregovara sa mnogim državnicima o stvorenju novog kabineta. Drži se, da će se sastaviti koalicijsko ministarstvo.

Bern, 5. (D. u.) Francuski listovi javljaju, da grčki pričuvnici nastavljaju u pokrajinama demonstracije protiv intervencije.

Razni brzojavi.

Sofija, 4. (D. u.) Bugarska agentura javlja: Kralj je podijelio bivšemu poslaniku u Bukareštu Redefu red sv. Aleksandra II. stepena sa mačevima za civilne zasluge radi službe izvršene pod izvanrednim prilikama.

Lugano, 5. (D. u.) Oni, koji su iz godišta 1876. do 1881. bili kod novačenja proglašeni nesposobnima bit će pozvani naknadnom novačenju.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

1. listopada na večer. Dalje prema istoku potisnuli smo naše položaje za dobar komad preko prvobitne linije. Kod ovih operacija vrlo su dobro radili novi oklopljeni automobili, očistivši iza napredujućeg pješaštva neprijateljske streljačke grabe. Selo Transloy naše je topništvo vrlo uspješno bombardovalo. Jedno municijono skladište dignuto je u zrak. Jučer su naši aeroplani uspješno napali dva neprijateljska zrakoplova s bombama. Barem jedan stroj je uništen. Četiri neprijateljska aeroplana su oborena. Jedan je naš avijatički stroj nestao. Neprijateljske čete i transporti ponovno su napadnuti iz zraka vatrom iz puščanih strojeva, a u jednom je slučaju više stotina ljudi raspršeno. Od 17. rujna zaplijenili smo izmedju Ancre i Somme 24 poljska topa, 3 poljske obice i 3 teške obice. Od 1. srpnja do 30. rujna u istom smo odsječku zarobili 577 časnika i 26.147 momaka.

Reuterov ured javlja iz Soluna dne 2. o. mj.: Učvrstili smo zemljište, što su ga dne 30. rujna osvojile naše čete. To su sela Kurazakojtula (?) i Karadžaköj. Odbili smo ponovne neprijateljske protunavale. Neprijateljski su gubici vrlo teški, a naši naproti tomu neznatni. Zarobili smo 250 ljudi i oteli 6 puščanih stroja.

Francuska.

2. listopada po podne. Sjeverno od Somme uspjelo je Francuzima nizom bojnih akcija osvojiti jedan njemački jarak istočno od Bouchavesnesa i zarobiti više neprijatelja. Inače je noć bila svagdje mirna.

Narednik Bloch oborio je istočno od Bapaume jedan njemački zrakoplov captive. To je peti zrakoplov captiv, što ga je ovaj oborio.

3. listopada. „Reuterov ured" saopćuje ovaj službeni vojni izvještaj generala Haiga od 2. o. mj.: Žestoki bojevi u predjelu Eucourt l'Abbay, gdje se je neprijatelj opet učvrstio u nekim zgradama. Mi smo poboljšali naše položaje kod Gueudecourta i Courcelette, te zarobili jednoga časnika i 63 momka. Naši su zrakoplovci obasuli bombama više točaka vojničke važnosti. Zapalili smo jedan neprijateljski zrakoplov i oborili ga na zemlju. Bilo je vrlo mnogo bojeva u zraku, u kojima smo razorili dva neprijateljska zrakoplova, a prisilil četiri da su se morali spustiti na zemlju. Mi nismo imali nikakovih gubitaka.

2. listopada na večer. Sjeverno od Somme postigli smo tečajem dana neke uspjehe u boju sa ručnim granatama istočno od Bouchavesnesa. Zarobili smo 40 ljudi i oteli 6 puščanih strojeva. U istom predjelu smo raspršili njemački odjel. Nijemci su ostavili 60 momaka na bojištu. Južno od Somme odbili smo neznatne njemačke navale protiv jednoga od naših streljačkih jaraka južno od Vermandovillersa. Nevrijeme sprječava pothvate na cijeloj fronti na Sommi. Na ostaloj fronti uz prekide topniška vatra.

3. listopada. Solunska fronta. Usljed pobjedonosnih bojeva, što su ih Srbi započeli u predjelu Kajmakčalana, napustili su Bugari svoje položaje kod Starkovgroba i na rijeci Brod. Čini se, da su se povukli prama sjeveru. Srbi su zaposjeli Sović, a francuske čete Petrovac i Vrbeni. Na desnom krilu su engleske čete zauzele Jeniköj, istočno Strume.

Italija.

2. listopada. U dolini Ledro vršili su se u našim pomaknutim položajima manji pješadijski sukobi, kod kojih je našima uspjelo, da zadaju neprijatelju gubitke, te da ga bace natrag. U dolini Astico je neprijatelj usredotočio topovsku vatru na željezničku prugu u blizini Segha, a da mu nije uspjelo, da prekine vlakovni promet. Na ostaloj fronti topovski bojevi, koji su na kraškom zaravanku stali.

Političke Vijesti.

Kriza u Grčkoj. Iz Berlina se javlja: Na nadležnom se mjestu izjavljuje o grčkom pitanju, da je Grčka sada stigla na raskršće. Središnje su vlasti iscrpivo raspravile grčko pitanje, pa su nadležni krugovi u Berlinu, Beču, Sofiji i Carigradu spremni na sve eventualnosti. Jedno se može pod izvjestno ustvrditi: kraljevska grčka vojska ne će krenuti u rat protiv središnjih vlasti. Jedino će se revolucionarni elementi vojske, kojih je vrlo malo, priključiti Sarrailu. Ali ova će pomoć biti od vrlo neznatne kako vojničke, tako i političke vrijednosti.

Iz Züricha se saopćuje: Francezki i talijanski listovi prikazuju danas položaj u Grčkoj manje povoljnim za četvorni sporazum. Neutralistička pričuvnička liga opet je energički stupila u akciju. U Ateni i Patrasu bilo je velikih manifestacija za neutralnost, spram kojih se je ministar unutrašnjih posala Rufos dobrohotno ponio. Ministar mornarice oduzeo je grčkomu brodovlju, koje je usidreno pred Salanisom, zapore svih topova, te ih pod izravnim nadzorom ministarstva mornarice dao dopremiti u Atenu. Tajno je takodjer i premjestio mnogobrojne častnike. Područje se revolucijonarnoga pokreta sve više ograničuje na Solun.

Vatikan i zapljena Palazzo di Venezia. U Italiji je tek sada izišao prosvjed Vatikana protiv odsvojenja Palazzo di Venezia, pa neki liberalni talijanski listovi iskorišćuju ovu priliku, da izvode pritisak na Vatikan kako u rimskom pitanju, tako i glede njegova općenitoga političkoga držanja, „Idea Nazionale" ide tako daleko, pa veli, da će Italija biti sutra posve druga, nego li je danas. Vatikan ne vidi, da će Rim biti sutra glavni grad najvećega i najmoćnijega katoličkoga naroda. Ali onda će se automatski riješiti problem odnosa izmedju crkve i države, pa će zbog svojih današnjih zabluda izgubiti papa dio svojega moralnoga autoriteta u svietu. — „Corriere della Sera" izvodi, da Vatikan svojim prosvjedom po prvi put nerazborito odaje svoje simpatije za središnje vlasti, jer upozoruje talijansku vladu na represalije, na koje bi njezin korak mogao sklonuti neprijateljske vlade. List primjećuje, da Vatikan zaboravlja, da je već korak talijanske vlade represalija na okrutnost, što ih je počinila Austro-Ugarska. Praktični će učinak prosvjeda biti jednak ništici. — Vatikanski „Osservatore Romano" piše: Na primjetbu, da je Italija poduzela samo ratnu mjeru protiv nepokretne imo-

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova" od 4. do 8. listopada 1916.
Kupujte službene znakove dana darova!
Pristupite kao članovi društvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad"!

vine nepijateljske države i da nije povrijedila diplomatska privilegija odsvojenjem Palazzo di Venezia, mora se odvratiti, da bi to bilo ispravno, kad bi se talijanska vlada zadovoljila s pukim odsvojenjem. U ovom slučaju ne bi Sveta Stolica na to ništa rekla, kao što je šutila takodjer na druge mjere zaraćenih vlasti, ali je talijanska vlada svojom naredbom protjerala iz njegove rezidencije poklisara, koji je bio ovjerovljen kod Svete Stolice, a time su bezobzirno povrijedjena prava Svete Stolice, na što ona nije mogla šutiti.

Konferencije u Beču. Jučer poslije podne se je pod predsjedanjem ministra predsjednika grofa Stürgkha održalo u Beču ministarsko vieće, kojemu su prisustvovali svi članovi kabineta.

Kako bečki listovi nadalje javljaju, zazvat će predsjednik zastupničke kuće, dr. Sylvester, za 23. o. mj. prije podne sjednicu podpredsjednikâ zastupničke kuće, dok će se poslije podne održati konferencija stranačkih vodja zastupničke kuće.

Imenovanje Protopopova i medjunarodna politika. Dopisnik „Pester Lloyd-a“ u Berlinu javlja svojemu listu: Mjerodavna politička štampa njemačkoga carstva oštro izstupa protiv onih, koji u imenovanju podpredsjednika dume Protopopova ministrom unutrašnjih posala nazrievaju važnu činjenicu za medjunarodnu politiku, a naročito promjenu dojakošnjega držanja Rusije naprama Njemačkoj. Ime se je novoga ruskoga ministra nedavno iz Stokholma upotriebilo za to, da se priča o nekakvim vezama izmedju Njemačke i Rusije. Službeno se je doduše dosta jasno izjavilo, da su neizpravne ove trvrdnje, ali naši su protivniki unatoč tomu izkoristili ovu bajku, da konstruiraju njemačku čežnju za mirom, koja im pored svega zacielo ne bi bila nepoćudna. Stoga treba da sav svijet zna, da imenovanje Protopopova nema za Njemačku većega interesa, nego li bi imalo imenovanje kojega mu drago drugoga zastupnika dume za ovaj resort. U Njemačkoj nema nijednoga ozbiljnoga političara, koji bi vjerovao u promjenu ruske politike bez jake vojničke pripravе i odlučnoga uspjeha. Uviek će ostati bez uspjeha pokušaji, da se uspava njemačka energija predočbom, da bi se možda mogli naći putevi, koji će u drugom pravcu dovesti do cilja. Sav narod zna, da će za dogledno vrijeme biti jedino ratišta ono mjesto, gdje se može izvojevati budući mir, premda samo uz velike, težke žrtve. Gospodin Protopopov ne će dakle pri tome igrati nikakovu ulogu.

Pobjeda kod Sibinja.

Ratni izvjestitelj „N. W. Journala“, Karlo grof Scapinelli, javlja iz stana ratnih dopisnika od 1. o. mj.: Baš sam stigao iz Sibinja, pa javljam ovo:

Već prvih dana prošle sedmice bio je Sibinj u strahu za svoju sudbinu. Kako sam se osobno uvjerio, bilo je znakova, kao da rumunjski pritisak na južnu granicu grada popušta, ali je stanovništvo još strepilo, da bi svake noći mogao neprijatelj svladati poljske straže i provaliti u grad. Malenoj junačkoj četi, ponajviše češkim etapnim četama, koje su pod zapovjedništvom kapetana Petričeka pune tri nedjelje dana vršile sigurnosnu službu pred gradom, a da nijesu ni na jednu noć mogle dobiti izmjenu, pripada neizrecivo priznanje. Oni su taj lijepi njemački grad očuvali od najgorega.

Povozne vojarne, kadetska škola i zavod za umobolne bile su tri glavne točke sigurnosnih četa, kojima je bila glavna zadaća, da štite u miru provadjano evakuiranje grada, što ga je vršio major Reiner po noći. No oni su učinili i više. Oni su ostali aktivni, upuštajući se u okršaje s rumunjskim predstražama, te su ih svojim sigurnim hicima vazda zadržavali, da ne posjete grad.

Tek u ponedjeljak, dne 25. rujna, oko 6 sati na večer, prestao je relativni mir, koji je posljednjih dana vladao u prostoru oko Sibinja. Osobno sam vidio, kako se je u predvečerje otvorila topnička vatra protiv rumunjskih položaja lijevo od grada na brdo Gregori, te kako su brzo uzastopce c. i kr. te njemački topovi učinili položaje zrelima za juriš. Rumunji su s te točke na istoku gospodovali kolodvorom i ugrožavali ga topovima. Naši su domobrani u prvoj najezdi ispraznili brijeg, a zatim odmah provalili naprijed, dok je jedna njemačka ulanska patrula izvidila položaj.

U prostoru južno od Sibinja bio je rumunjski zbor iz Krajove sakriven u šumi i kukuruznom polju. Veličajno zasnovana osnova išla je za tim, da se Rumunji ne samo potisnu, nego opkole s bokova i od Crvenih Vrata. Bavarski alpinski zbor pod zapovjedništvom generala Krafta pl. Dellmensingera provalio je iz prostora Szellistye i Szecsela pravcem prama mjestu Orlatu. Neprijatelj se je povukao. Bilo je potrebno, da se pročisti od neprijatelja mlada šumica, gdje su Rumunji prerezali sibinjski vodovod. U pogorju se je osvojio klanac Crvena Vrata. U noći na utorak opet je došlo mnoštvo c. i kr. četa u Sibinj. Iza spuštenih zastora pučanstvo je uzbudjena srca gledalo, gdje ulaze osloboditelji u grad, a jedna je divizija domobrana sačinjavala centrum izmedju njemačkih četa. Bavarci poput željeznoga zida na zapadu i jugu, frontom prama sjeveru, na istoku linija savezničkog konjaništva, a na sjeveru je završavala grupa Staabova — tako se je formirao taj opasni obruč. Sad se je tek rasplamsala divlja borba. S juga dolaze Rumunji prama klancu, da pomognu svojim četama. Bavarci su obrnuli frontu i već su stojali protiv onih, koji su pokušavali probiti obruč, koji se je sve više sapinjao. Broj velikih rumunjskih četa postaje sve manji, a mrtvih i ranjenih je sve više. Izjalovili su se svi očajni pokušaji, da bilo gdje probiju obruč, jer se on sve jače steže, davi i ugrožava život neprijatelju. Tko je ostao živ, predaje se od iznemoglosti. Oni, koji su htjeli provaliti u našu zemlju, već su uništeni, rijeka Alt nosi njihova tjelesa i guta ih. Još samo u mrkim šumama lutaju ostaci vojske, koji su preslabi, da pobjegnu.

To je pobjeda kod Sibinja pod Falkenhaynovim vodstvom, gdje su se borili Nijemci i c. i kr. čete, a osobito se istaknuli Bavarci i domobrani.

Rusko zrakoplovstvo.

Rusko zrakoplovstvo je dosele jošte slabo razvijeno, te je prema tome za velike ljetne ofenzive igralo neznatnu ulogu.

Tome je kriva najviše nesposobnost ruskih tvornica. Tako se većina letećih strojeva mora nabaviti tekar iz savezničkih zemalja. Pri tome se Rusi tuže, da im saveznici često šilju samo zastarjele odnosno nevaljale strojeve. Osim toga je bencina slaba a nabava nadomještenih dijelova iz inozemstva odviše spora.

Svaka ruska poljska vojska posjeduje jednu ljetalačku diviziju pod zapovjedništvom jednog štopskog časnika, dok ima garda svoju vlastitu ljetalačku diviziju. Svaka divizija se raspada u više ljetalačkih odijeljenja, kojima zapovijeda jedan štopski kapetan.

U svemu ima Rusija 75 ljetalačkih odijeljenja, od kojih 4 pripadaju gardi. Svako odijeljenje raspolaže najviše sa 2 do 3 valjala stroja Boisin odnosno Farman. Vlastita bojna ljetalačka odijeljenja, takozvana „Istrebitely“, se tekar sada organizira. Ona se služi Bi-Nieuport strojevima kaošto i poznatim sikorskim orijaškim ljetalama; jedan novi i znatno veći tip se nalazi tekar u gradnji. Sva bojna ljetala su oboružana strojnim puškama i bacalima za bombe; mnogo ljetala su dapače providjena i jednim malim samokresnim topom od 35 milimetara. Svaki letioc ili opažač je oboružan k tomu samokresom Matzenova sistema od 25 naboja.

Ruski letioci bivaju izobraženi u ljetalačkim školama u Odesi, Sebastopolju, Moskvi i Gatčinu, dočim za opažače postoji poseban tečaj u Kijevu. Svaki letioc dobije mjesečnu plaću od 300 rubalja. Uspije li pako letiocu, da povjerenu mu zadaću zbilja i ispuni, to ima pravo na mjesečni doplatak od daljnjih 200 rubalja. Ta odredba pokazuje koliko povjerenje imade rusko vojno vodstvo u svoje letioce.

Za vrijeme ruske ofenzive je bilo vrlo mnogo ruskih letioca oboreno, i ponesrećeno, radi česa se sada rijetko koji ruski letioc odvaži dalje od 12 do 15 kilometara iza neprijateljske fronte. Da se javno mnijenje donekle umiri, ruski su ratni izvještaji u zadnje vrijeme junačka djela svojih letioca više puta pohvalili, no uistinu je izvidnički uspjeh ruskih letioca vrlo neznatan. Ruski letioci poznaju slabo prave prilike iza naše fronte a u zadnje doba nijesu dapače ni naših priprava protiv ljetalačkih napadaja točnije izvidili, jer ili nemaju odvage ili bivaju od nas oboreni.

U ruskom logoru brane se protiv napadaja naših ljetala u glavnom pomoću strojnih pušaka i okomito postavljenih običnih poljskih topova. Vlastite obrambene topove protiv ljetala uvadja se pomalo tekar sada. Pred bombama naših ljetala imadu Rusi veliku bojazan, osobito otkako je za našeg ljetalačkog napadaja na štopski stan u Rozysci ostalo što mrtvih, što ranjenih 50 ruskih časnika. Stoga je za selenja višeg vojničkog zapovjedništva u novi stan, najpreča generalova briga, gradnja sigurnog skrovišta protiv bomba iliti tako zvane „junačke konobe“. R. R.

Domaće Vijesti.

Pazin. Potporno društvo moli sve obitelji i djake, kojima budikoje školske knjige ne trebaju, da ih dobrostivo pripošalju na ravnateljstvo hrvatske gimnazije u Pazinu. Tako će se dosta pomoći u teškim ratnim danima siromašnim djacima, a i ostalima, jer ne mogu novih knjiga nigdje da kupe.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 279 od 5. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Starkel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Goldmann.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Proširujte „HRVATSKI LIST“ taj prvi i jedini hrvatski dnevnik u Istri.

† Profesor Ambroz vitez Haračić

Nemila je smrt ugrabila ovih dana hrvatskom narodu u Istri opet jednoga od najvrijednijih sinova, umirovljenog profesora i narodnog zastupnika Ambroza viteza Haračića, koji ostavlja za sobom uspomenu na obilje zasluga kao profesor-prirodoslovac, kao narodni ekonom, kao politički vodja i kao školski vještak. Te su zasluge naišle na priznanje i sa Najvišeg mjesta, prigodom počašćenja pokojnikova viteškim križem reda Frana Josipa.

Rodjen u Lošinju, pokojni profesor Haračić ljubio je sinovskom odanošću svoj zavičaj, te je razžalošćenim srcem gledao kako se tudjinski duh razvija i širi u istomu.

Ali ni to, ni okolnost, da ji i sam morao vršiti profesorsku službu na talijanskim pomorskim akademijama (u Malom Lošinju i u Trstu), dok hrvatskih nije bilo — kako se dogodilo s mnogim našim ljudima starije generacije — nije ga odvratilo od ljubavi za domaći kraj i rod. Istoj je dao oduška već prije, uvaženom raspravom „Lošinjska flora“ (u talijanskom jeziku), a posvetio joj svega sebe, kad je stupio u zasluženo stanje mira, uzev svoj stalni boravak u rodnom mjestu, negdje pred petnajest godina.

Tu je sada razvio svoju djelatnost, a narod i narodno vodstvo uvidješe u njemu marljivu pčelu, radinog trudbenika, sdušnog savjetnika, te mu povjeriše upravu tamošnjeg društva za štednju i zajmove, organizaciju i vodjenje političkih poslova, nadzor nad hrvatskim Družbinim školama, te konačno kod izbora za pokrajinski sabor, narodno zastupstvo. Tako je pokojni profesor Haračić u svemu naslijedio svog sumještana, bivšeg narodnog zastupnika Šime Kvirina Kozulića.

Slava i viječna uspomena profesoru Ambrozu vitezu Haračiću!

✚

AMBROZ HARAČIĆ

vitez reda Franje Josipa I.,
c. k. školski savjetnik, nar. zastupnik na pokraj. istarskom saboru i t. d.

rodjen dne 5. XII. 1855., preminuo je mirno danas u jutro nakon kratke teške bolesti, koju podnese pravom kršćanskom strpljivosti i potpunom odanosti te providjen svim sv. Sakramentima.

Udova **Marija** rodj. **Mareglia** rastužena srca saopćuje žalosnu vijest rodjacima, prijateljima i znancima.

Sprovod će krenuti iz kuće žalosti u srijedu, 4. o. mj., u 3.30 sati popodne u župnu crkvu Sv. Marije, a iza obavljenih ezekvija na groblje Sv. Martina, dočim će se svečane zadušnice služiti u župnoj crkvi u četvrtak, 5. o. mj., u 8 sati u jutro.

Mali Lošinj, dne 2. oktobra 1916.

Oprašta se od plemenite namjere doprinosa vijenaca i saučesnih posjeta.

Kod djevojke na ogledima.

Turski napisao Hussein Džahid, sadašnji potpredsjednik turske zastupničke kuće.

(Nastavak.)

Kad bi sad žene kavu polagano srkale, uronila bi opet u svoja mladenačka maštanja, promatrala veoma pomno mladu ženu, koja je došla uz pratnje i koju je držala za svoju buduću šurjakinju i razbijala si glavu, da li će joj brat biti ma išto sličan. Bezuspješni ju ogledi nijesu više uzrujavali. Kad bi djevojka znala javiti, e su došle nove gospodje, bio je za nju sad samo znak, da se obuče i nakiti te poda novim nadama. Malo po malo stekla je veliku vještinu, da oblači samo ono odijelo, koje joj dobro pristaje licu, da brižljivo uredjuje svoju kosu, da se liči i parfimira; odlučnim, ponosnim bi korakom polazila do poznatog sjedala. No zlobne bi primjetbe susjedove kćeri, Hadžere, stare, zaboravljene djevojke, koje bi ova stavljala pod izlikom da je tješi, osjećala kao bolne ubode od igle. Stala je razmišljati o tom, kako li će se ti vječni posjeti svršiti, — i najednom se pojavi u njoj kobno pitanje: da li je možda ružna?

Počela je dulje vremena boraviti pred ogledalom. Pozorno je proučavala, da li joj bolje pristaje, ako uvojak kose pusti kao slučajno da joj pada na čelo, ako kosu glatko prema straga gladi ili ako ju nosi spletenu koso na tjemenu; proučavala je različiti položaj usnica kod smijanja i sve izražaje, koji se zrcale u pogledu.

Katkad, kad bi stajala pred ogledalom, pade joj iznenada na um, čemu sve to čini. Tad bi se zastidjela pred stijenama, koje kao da su joj se rugale i osjetila mučnu bol u srcu, što ipak za svim tim čezne.

Jednom je već mislila, e je oslobodjena svih tih briga. Dvije mlade žene, koje su joj se veoma svidjale, došle su ponovno u posjete i dovele sa sobom staru jednu gospodju; ove će dakle zaprositi za njezinu ruku, ponadala se je. Nije se prevarila. Jedne se je noći došuljala poput tata do ormara svoje matere i našla ondje sliku, koju je jutros donijela bila posrednica; predočivala je mladog štopskog časnika, plavoga brka, modrih očiju i „oh, tako lijepo izvezenog ovratnika“, tako te je jednim trenom zaboravila na sve prepaćene muke, kad je eto vidjela, kako li se obistinjuju njezini mladenački snovi. Svestrano je proučavala sliku, pomno si upamtila svaku crtu lica i dala se na maštanje, dok si nije stala uobražavati, e je on već njezin muž. Kako srdačno li će ljubiti svoga muža, kako li ga usrećivati, kako li skladno udesiti svoj život!

No Seniha bi doskora istrgnuta iz svojih sanjarija. Za nekoliko dana poručiše časniku njezini roditelji, da su se predomislili. Ta je poruka rasplinula i Senihino maštanje; gorko je trpjela uslijed toga, kad je morala da se rastavi s tim idealom, s kojim su njezine misli živjele nekoliko kratkih dana poput dugih godina.

Tad započeše opet posjeti novih ogleduša. Bilo ih je nemalo, koji su tražili njezinu ruku, no njezina je mati stavljala veoma velike zahtjeve, a u prvom redu nije htjela da pusti kćerku samu iz kuće. Kad bi joj to spočitnuli, znala bi svaki put, i ne pitajući Senihu, odvratiti:

— Ona je moje jedino dijete, što da počmem, ta ja ne mogu da se od nje odijelim!

Još nije bilo prošlo mnogo vremena, kad se je još jednom pojavila nada. Slika, koja bijaše sad prispjela, predočivala je hladno, oholo lice. Prvi utjecaj, koji je od nje primila Seniha, nije bio upravo povoljan, no kad se je Seniha u nju zadubila, našla je, da je samo krinka pred fotografom sakrivala pravo lice, koje joj se je veoma svidjalo.

No kad su roditelji ispitujući saznali, da on nije državni činovnik, nego pisac, uskliknula je mati, neka ju Bog sačuva od toga, da povjeri svoje dijete takovu čovjeku; prije da bi ga dala obrtniku, a uostalom da nema ni najmanjega razloga, da bi se prenaglili, jer da muževi nijesu baš tako na rijetko posijani, i zato da ona ima pravo tražiti zeta, koji će znati cijeniti vrijednost njezine kćeri, a koji se osim toga bavi poštenim zvanjem. Senihi, koja je čula majku u susjednoj sobi glasno govoriti i spominjati, e ima njoj — Senihi — tek šesnaest godina, padne na um, e joj evo teče već osamnaesta, a njezine su nade i sanje uvijek samo cvijetale, da ocvatu i povenu.

Zasitivši se vječnoga čekanja i kićenja, zapadne u blijedo beznadje.

Godinu dana nije bilo nijedne ogleduše ni blizu. Seniha je bila zadovoljna, jer su joj te žene postale dosadne, dosadan i uvijek novi jad. Smiješak, koji je prije čekao ma i na najmanji povod, da se pojavi na njezinim usnicama, sad je izumro; njezine su lijepe oči, iz kojih je preko svega odsijevao sjajan žar, postale su umorne i zasjenjene; njezine misli nijesu mogle više brzo poput ptice hrliti od jednoga muža do drugoga. Ne znajući za čim zapravo čezne, i ne htijući to da ispita, podala se je svojim sanjarijama i nije odviše osjećala pritisak tišine. Samo kad bi čula, e se je udala ova ili ona djevojka iz susjedstva, bila bi nanovo bolno razočarana u svojim nadama. Samo na pola bi slušala razgovore susjeda, i kad bi primjerice gospodja Hatidža pripovijedala, e se je njezina kći Nidžiba prehladila kod čestog mijenjanja ruha, a ogleduše da jatomice hrle u njihovu kuću, nije to diralo Senihe ni najmanje. Takodjer ju je ostavljalo ravnodušnom, što je bila u čitavoj četvrti omražena i što su ljudi govorili za njom, e nije uza svu svoju nadarenost mogla da steče muža, dok da se prosci trgaju za njihove kćeri, koje ne znaju niti tako dobro svirati niti tako lijepo vesti.

Kad je Senihi bilo devetnaest godina, bila je još jednom zaprošena. Ovaj put bio prosac muž od trideset i pet godina, duge brade, rastavljen od žene. I Seniha je bila sklona da prihvati ženitbenu ponudu, jer ju je ipak bilo stid, da ostane neudatom i da se svi žale na nju. Ali opet je stala mati prigovarati i otklonila je ponudu, jer da se Seniha može na svaki način još udati, a ona — mati — da ne može pred bogom odgovarati, kad bi kćer dala rastavljenom mužu.

No kad je Senihi bilo preko dvadeset, stale su i majku moriti brige i ona je počela spočitavati kćeri:

— Kako li sjedi milostiva gospojica pred ogledušama? Ta tko će ju uzeti, kad pravi tako kiselo lice?

(Konac sliedi.)

Godina II. — Broj 452.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 millimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 7. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Velika pobjeda u Sedmogradskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 6. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Austro-ugarske i njemačke čete generala Falkenhayna navalile su na neprijatelja u utvrdjenom položaju na zapadnom rubu šume Duhova te su ga posve potukle. U rukama napadača ostade plijen od 28 poljskih topova, 2 teških topova i 13 pješadijskih topova te 2 časnika i 220 momaka kao zarobljenici. Naša navala uspješno napreduje i dalje sjeverno u predjelu Homoroda i istočno Magyarosa, te smo tijekom iste zarobili 2 časnika i 202 momka.

Fronta nadvojvode Karla: Odbili smo ruski navalni pokušaj kod Hohorodcsenya. Inače nema nikakvih dogodjaja.

Fronta bavarskog princa Leopolda. Jučer je neprijatelj ponovno pokušao, da prodre našu frontu medju Narajowkom i Zlotom Lipom. Hrabre su čete održale bez iznimke sve svoje položaje protiv 4 puta od jakih ruskih sila provedenog juriša u masama te su zarobile 510 momka. I kod vojske gen. pukovnika Böhm-Ermolli-ja skršila je ustrajnost branitelja pet neprijateljskih navala protiv položaja jugoistočno Jaslonova. Uspjeli pothvat južno Manajova doveo je do osvojenja ruskog pretpoložaja. U Voliniji, gdje je nakon žestokih bojeva od 2. i 4. t. mj. nastupio uopće mir, bila je posve odbijena osamljena navala u okolici Kisielina. Ukupni plijen iz te borbe porasao je do 6 časnika, 622 momka i 8 strojnih pušaka.

Talijansko bojište.

Na kraškom zaravanku traje sada već peti dan neprestana talijanska teška vatra iz topova i bacala mina protiv naših položaja i prostora iza njih. U popodnevnim je satovima pokušao neprijatelj više pješadijskih navala, koje su se svuda posve izjalovile u našoj koncentričnoj topovskoj vatri.

Na fronti Fleimse stoje pojedini pododsjeci pod živahnom vatrom topova i bacala mina. Jedna u području Col Bricone od neprijatelja započeta navala nije mogla da se u našoj vatri razvije. Na nekoj visini sjeverno doline Pelegrini bili su odbijeni mnogi napadaji alpinskog bataljuna.

Jugoistočno bojište.

Na Vojusi nema nikakve bojne djelatnosti.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 6. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljed. Rupprechta: Izmedju Ancre i Somme nastavila se je žestoka topnička bitka. U svezi sa tri u jutro osujećenim engleskim navalama tik istočno Ancre razviše se živahni bojevi sa ručnim granatama, koji su trajali do kasno u noć. Izmedju Morvala i Bouchavesnesa nastupile su popodne jake francuske sile na navalu. Čete generala Böhm i Garnier suzbile su iza ljute borbe krvavu navalu izmedju Fregicourta i Bouchavesnesa. Osobito su se izkazale pješačke pukovnije 155 i 186. Južno od Ancre oživjeli su privremeno znatni topnički bojevi.

Istočno bojište.

Fronta princa Leopolda bavarskog: Na bojnoj fronti zapadno od Lucka ostao je iscrpljeni neprijatelj jučer miran. Zadnjih smo dana ovdje zarobili 6 časnika i 622 momka i zaplijenili 8 mitraljeza. Izmedju željezničkih pruga iz Brodyja i Zborova u Lavov oživjela je bojna djelatnost. Jakoj neprijateljskoj paljbi slijedili su jaki napadaji, koji su se kod Visoka, Dubija i Zarkova skršili u vatri, a kod Batkova na Seretu bili suzbijeni protunavalom njemačkih bataljuna. Tri časnika i 120 momaka ostali su kao zarobljenici u našim rukama.

Na fronti vojske generala grofa Bothmera obnovili su Rusi na obim stranama Zlote Lipe svoje navale. Njemačke, austro-ugarske i turske su čete osujetile svojim žilavim otporom svaki put često obnovljeni juriš. Neprijatelj, koji je na nekojim mjestima prodro, bio je odmah suzbijen, te je izgubio, osim teških krvavih žrtava, i 510 momaka i 8 mitraljeza. Položaj je ostao posve u našim rukama.

Fronta nadvojvode Karla: U području Bistrice Solotvinske ostao je slabašan ruski nasrtaj bez uspjeha. Sa Karpata ništa nova.

Sedmogradsko bojište.

Rumunji opet su jučer poraženi. U odsjeku Györgenya suzbile su austro-ugarske čete Rumunjce iz njihovih položaja jugozapadno od Libanfalve te su dalje južno, na Bokesskopfu odbile navale. S obje strane ceste Magyaros-Parajd osvojile su austro-ugarske čete položaj, izgubljen 3. t. mj. te zarobile preko 200 momaka. Savezničke čete, pod vrhovnom komandom generala Falkenhayna, potisnule su iza sretnih okršaja kod Repsa (Koekalon) i Krihalma (Kiralyhalma) neprijatelja preko Homoroda i Alta. Tvrdokorno branjen položaj u odsječku Sinca osvojen je na juriš. Zarobljeno je više stotina momaka, a zaplijenjeno 2 teška, 28 poljskih i 13 pješačkih topova. Neprijatelj uzmiče kroz šumu Duhova. Preganjamo ga.

Balkansko bojište.

Bojna skupina Mackensenova: Iz vijesti stiglih naknadno razabire se, da je uspjelo samo jednom djelu rumunjskih četa, koje su prešle Dunav kod Rjahova, da se spasi na sjevernom brijegu, dok je ostali dio bježao u istočnom smjeru, gdje se je sukobio sa savezničkim četama, dolazećim iz Tutrakana, te bio potučen i uništen. Navale, koje je neprijatelj istočno željeznice Caraorman-Cobadinu obnovio, opeta su se izjalovile. Zrakoplov i ljetala napali su sa bombama željezničke nasade i taborišta četa sjeverno Dunava.

Macedonsko bojište.

Bugarske čete, stojeće na lijevom brijegu Strume, napustile su u noći na 5. t. mj. nekoja najdalje pomaknuta sela, a da im nije neprijatelj smetao.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 4. Glavni stan javlja:

Eufratska fronta.

29. rujna su u Nasiriehu se nalazeći Englezi kušali, da pod zaštitom topništva napreduju protiv plemena u Elaziradžu, sjeverno imenovanog kraja, ali su ih naše čete bacile natrag.

Felahijska fronta.

Naše je bojno ljetalo oborilo 24. rujna jedno englesko.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu smo potjerali natrag jake neprijateljske ophodnje, što su htjele da se približe. Na ostalim djelovima fronte samo okršaji medju patrulama.

Na ostalim frontama nema važnih dogodjaja.

Prema daljnjim vijestima su naše hrabre čete u boju, što se je odigrao 3. t. mj. sjeverno Amtača na Dobrudžskoj fronti i koji je svršio potpunim porazom neprijatelja, što je prešao na navalu, nanijele potpuno suzbitom neprijatelju znatnih gubitaka, uništile su neprijateljski bataljun i zarobile preživjela 2 časnika i 100 momaka.

Carigrad, 6. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Perzijski se Bahljari dižu u svetu vojsku proti Rusima. Oslobodili su grad Ispahan od neprijatelja. Mnogobrojne su od jedne sedmice ovamo od Rusa poduzete navale proti mjestu Bidjar sjeverozapadno od Hamadana potpuno odbijene. Odlučno potučeni se je neprijatelj dao u bijeg. Ruski su se napadaji proti Klarineku sjeverno od Revanduza završili sa oborenjem neprijatelja.

Kaukaska fronta.

Općenito samo ovdje ondje čarkanja.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 5. (D. u.) Službeni izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Ne javlja se o nikakvoj promjeni položaja na fronti medju jezerom Prespa i Vardarom. Mjestimice živahna topovska djelatnost. Istočno Vardara vlada mir. Na podnožju Belasice planine nema nikakve promjene. Neprijateljsko je topništvo bezuspješno opstrijeljavalo kolodvor Poroj, ali ga je naša vatra naskoro ušutkala. Na fronti Strume vatra iz topova, strojnih pušaka i bacala mina. Naša je topovska vatra osujetila pokušaj neprijateljskog bataljuna, da prodre od mostobrana Orljak prema kraju Nevolen. Na Egejskoj obali vlada mir.

Rumunjska fronta.

Duž Dunava mir. Neprijateljsko iskrcanje kod sela Rjahovo je bilo posve odbijeno, te se sada više ne nalazi na našem brijegu niti jedan rumunjski vojnik. U većini sela, što ih je neprijatelj zaposjeo, počinile su rumunjske čete ubojstva, nasilja, paleže i t. d., sramotne čine za narod, koji hoće da bude kulturan narod. Naša vatra i naše protunavale su osujetile sva nastojanja neprijatelja, da na crti Karabadža-Sofular-Amzadža-Perveli napreduje protiv naših položaja. Jednako se je izjalovilo više neprijateljskih noćnih napadaja. Na ostaloj fronti živahna topovska paljba. Na Crnomorskoj obali su naši hidroplani pred Mangalijom napali bombama neprijateljsku bojnu ladju te su ju prisilili da brzo uzmakne.

Brzojavi.

Njemački car na istočnoj fronti.

Berlin, 6. (D. u.) Car se je podao na istočnu frontu, k četama gener. pukovnika Linsingena, protiv kojih su Rusi upravili glavnu svoju navalu.

Švedska neutralnost

Stockholm, 5. Švedski ministarski predsjednik Hamarskjöld je u razgovoru sa zastupnikom „Associated Press" istaknuo, da se je Švedska od početka rata čvrsto i prama svima držala najavljene neutralnosti, te da će po svoj prilici i u buduće moći, usprkos velikim poteškoćama ustrajati kod iste. Mirovno posredovanje ne bi sada za Švedsku moglo doći u obzir, jer bi takav pokušaj sada urodio na obim stranama nezahvalnošću. Za središnje vlasti ne bi bilo nikakva usluga, kad bi se tvrdilo, da Švedska radi po njihovom nalogu, jer se time položaj ne bi činio dobrim. Kod četvornog saveza bi pokušaj mirovnog posredovanja naišao na sumnju, da hoćemo pomagati njegovim neprijateljima. Na obim bi se dakle stranama smatralo naše postupanje neneutralnim. Crne liste četvornog saveza tvore za švedske gradjanine ograničenje njihovih prava, koje mora švedska vlada da štiti. Nade je, da se Amerika ne će uzdržati od zajedničkog rada sa drugim neutralnim državama.

Njemački državni sabor.

Berlin, 5. Iza kako su jučer bila dovršena strogo povjerljiva vijećanja članova proračunskog odbora drž. sabora sa vladom, proračunski je odbor danas opet započeo vijećanjima o pitanjima vanjske politike. Vijećanja su doduše tajna, ali ipak smiju zastupnici, da prisustvuju kao slušaoci. Vijećanja su vodili državni tajnici pl. Jagow i pl. Capelle, a nato je uzeo riječ govornik centruma i govornik socijalnodemokratskog radničkog udruženja.

„Lokalanzeiger" javlja o tajnim vijećanjima glavnog odbora drž. sabora te veli, da se je raspravljalo isključivo o pitanjima, sa kojima se je u posljednje vrijeme javnost živo bavila. Mora se smatrati značajnim znakom, da se na svim stranama želi jednom doći na čisto, kod česa se ali pokazuje, da će se radi različitosti mnijenja teško doći do jasnosti, jer se mnijenja još uvijek oštro kose. Raspravljanja se kreću u poznatom već pravcu oko pomorskih, političkih i gospodarskih prilika.

Promjene u njemačkoj diplomatskoj službi.

Berlin, 4. Grof Wolff-Metternich, koji je, kako se javlja, otišao na dopust, se po svoj prilici ne će više povratiti na poslaničko svoje mjesto u Carigrad, te će ga zamijeniti sadašnji izvanredni poslanik u Haagu Dr. pl. Kühlmann. Kao budući poslanik u Haagu dolazi u obzir Dr. Fridrih Rosen, koji je do početka rata bio poslanik u Lisaboni.

Posljednjih su se godina često mijenjali zastupnici Njemačke u Turskoj. Grof je Wolff-Metternich bio prije poslanik u Londonu, te 31. listopada prošle godine bio u izvanrednoj misiji poslan u Carigrad. Čini se, da se Wolff-Metternich, kao slab poznaoc istočnih prilika nije u Carigradu dobro osjećao. Nakon mnogog kolebanja odlučio se je drž. tajnik za pl. Kühlmann, koji na svaki način ide ponajprije tek kao zamjenik u Carigrad. Pl. Kühlmann rodio se je u Carigradu, kao sin nekadašnjeg gen. ravnatelja anatolskih željeznica. Bio je poslanički savjetnik u Londonu, New-Yorku i Carigradu, dok nije kao poslanik došao u Haag. Dr. Rosen bio je ponajprije učitelj na orijentalnom seminaru u Berlinu, onda konzul u Bagdadu i Jeruzalemu. 1905 bio je poslan kao izvanredni poslanik u Abesiniju, a kasnije kao poslanik u Teheranu, Bukareštu i konačno u Lizaboni.

Ministar Protopopov o trajanju rata.

Petrograd, 5. Novi unutrašnji ministar Protopopov, dosadašnji podpredsjednik dume, izjavio je u nekom razgovoru sa zastupnicima novinstva, da mora rat svakako biti do konca proveden i ako je tako strašno težak. Zanos, koji je odstranio sve nesuglasice te Rusiju ujedinio u čežnji za pobjedom, dokazuje, da je to isto osvjedočenje prodrlo i u narodnu svijest.

Stanje u Grčkoj.

Atena, 6. (D. u.) Havasov ured javlja: Kralj će sjutra imati savjetovanje sa političkim ličnostima. Glavni je grad kao i provincija trajno mirna. Neprestano putuju pomorski časnici na Kretu, da se priključe narodnom gibanju.

Grčka bez vlade.

Paris, 6. (D. u.) Havas javlja iz Atene: Kralj nije još nikomu povjerio sastavljanje kabineta Mogućnost narodnog kabineta uzima se u obzir. Dimitrakopulos je izjavio Reuterovom zastupniku, da bi on otklonio sastavljanje nepolitičkog kabineta. Naglasio je, da je za zemlju potrebna potpuna sloloda odluke.

Venizelos.

Rotterdam, 5. „Nieuwe Rotterdamsche Courant" donosi: U Kaneji je Venizelos, odgovarajući na dotična pitanja, izjavio nekome, koji se je izdavao za kraljevog zastupnika, da je on u svakom slučaju pripravan podupirati kabinet, koji bi Bugarskoj htio navijestiti rat. Prema sadašnjem stanju stvari u Grčkoj, može grčki narod samo onda doći do opetnog ujedinjenja, ako se Venizelos i kralj potpunoma izmire. Mjerodavni venizeliste ne vjeruju, da će novi korak atenske vlade okrenuti stvar na bolje. Zastupnik je Venizelosa zapitao za mnijenje. Taj je priznao, da se ne podaje nikakvim iluzijama te je rekao, neka kralj pokaže svoju volju time, da odredi mobilizaciju. Kad bi se več jednom tako daleko došlo, onda bi bio čas, da se Venizelosu naloži, da stvori novi kabinet.

Amsterdam, 5 Više uglednih Francuza, medju kojima se nalaze i Clemenceau, Barthon, Pichon i Millerand, upraviše na Venizelosa slijedeću brzojavku: Želimo Vam sve najljepše te se divimo Vama i Vašim hrabrim prijateljima.

Rat na moru.

London, 6. (D. u.) Službeno. Od vlade kupljeni parobrod linije Cunard „Franconia" sa 18.150 tona bio je u Sredozemskom moru potopljen od podmornice. Spašeno je 302 ljudi, a 12 ih je nestalo. Parobrod nije imao na krovu nikakvih četa.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 4. t. mj. U okolišu zapadno od Bulnova, kod Šelvova i Koritnice traje ogorčen boj, i isto tako na Cenijovki i na izvoru Zlote Lipe. Neprijatelj drži tvrdokorno svoje pozicije. U okolišu Dornavatre bje hrabri brigadni general Horanov, koji je sudjelovao u bojevima godine 1877. i 1904., teško ranjen.

Na ostaloj fronti djelomično topovska i puščana vatra. Na fronti su od Dobrudže opstrijeljavali ruski topovski čamci na Dunavu lijevo bugarsko krilo kod Rašove i brdine kod Černevode. Naše napredovanje u okolici Ravosa-Cobadinu-Perveliu traje još i nadalje.

Francuska.

4. listopada, 3 sata poslije podne. Sjeverno Somme su Francuzi popunili osvojenje silne linije njemačkih jaraka medju Morvalom i šumom Tempiere Vas te su zarobili oko 200 momaka, od kojih 10 časnika. Na ostaloj je fronti noć mirno prošla.

Italija.

3. listopada. U dolini Astico i na zaravanku Asiago upravio je neprijatelj žestoku topovsku vatru na obitavališta. U Arsiero nanio je nekoliko štete. Iz područja visokih gora javlja se o novim uspjesima naših ofenzivnih pothvata. Jučer je jednom našem odjeljenju uspjelo, nakon što se je u neprijateljskoj vatri uspelo na strme stijene, da zaposjedne drugi vršak gorja Col Bricone (jugozapadno prve kote 2404, koja je od nas već osvojena). U gornjoj dolini Cordevole napedoše u noći na 2. t. mj., nakon obilne vatre iz bacala mina, manja neprijateljska odijeljenja naše pomaknute položaje na visinama Sief, ali su bila uz gubitke odbijena. U koruškim alpama, medju Monte Cogliana i Pizzo Colina, uspjelo je našim odjeljenjima, da su, nakon što su vještim opkoljenjem zatvorila od neprijatelja zaposjednutu visoku pećinu, prispjele do visine 2776. Neprijatelj je pobjegao i ostavio za sobom oružje, municije i mnogo vojnog materijala.

Na Julijskoj fronti jače djelovanje neprijateljskog topništva protiv krajeva i položaja istočno doline Vallone. Neprijateljski je letioc bacio bombu na Argordo (Cordevole), a da nije niti koga ubio, niti nanio štete.

Rumunjska.

3. listopada. Sjeverozapadna fronta. Tijekom bojeva u gorju Görgeny i Hangitta zarobismo 3 časnika i 300 momaka te zaplijenismo vojnog materijala. Za svog uzmaka na Caineni dne 29. rujna zarobiše naše čete u dolini Alute 300 momaka i zaplijeniše 5 strojnih pušaka. Sada poduzimlju iste protunavale u gorskom predjelu, na desnom brijegu Alute. U dolini Itu je neprijatelj u okolici brda Obraca kod Potroseny-a žestoko navalio te je kod toga upotrebljavao zagušljive plinove. Njegove su navale bile odbijene, na isti smo način suzbili i neprijateljske navale kod Oršove.

Na južnoj fronti i u Dobrudži smo nastavili naše žestoke navale. Na cijeloj fronti se neprijatelj ljuto opire.

Srbija.

4. listopada. Na Kajmakčalanu poraženi neprijatelj uzmiče pred našim četama, koje ga proganjaju. Predjosmo rijeke Leva i Cerna, potukosmo neprijateljske čete na brdu Nidze te ih natjerasmo u bijeg. Kolodvor Kenali je u našim rukama.

Političke Vijesti.

Izjava Bilinskoga. Iz Budimpešte se javlja: „Pesti Naplo" saobćuje razgovor s pročelnikom poljskoga kluba vit. Bilinskim prije, nego li je ovaj krenuo na konferenciju u Krakov. Bilinski je izjavio, da su pregovori s austrijskom vladom imali samo relativnu vriednost. Nama je na umu izvjestan cilj, rekao je, pa hoćemo da se posve osigura ostvarenje naših želja. Došlo je doba za to, da se konačno riješi poljsko pitanje; daljnje odgadjanje nema smisla. U tu ćemo svrhu podnijeti vladi zaključke, što će ih prihvatiti plenarna skupština u Krakovu. Bilinski je napokom saopćio, da će nakon svojega povratka iz Krakova opet zamoliti audijenciju kod Njegova Veličanstva da izviesti o željama poljskih zastupnika.

Prevrat u Grčkoj. Franceski listovi javljaju iz Atene da je na više mjesta u Pireju i u Patrasu bilo demonstracija protiv antante. Gunaris i njegova stranka živo rade, kako bi spriečili, da revolucijonarni pokret zahvati staru Grčku. Parižki „Journal" doznaje iz Atene, da Grčka vlada pokazuje veliku energiju protiv revolucijonaraca. Uz to se razširuju glasovi, da se je vrlo hladan doček priredio Venizelosu na Kreti. „Journal des Débats", misli, da je četvorni sporazum napustio ideju grčkoga poslovnoga kabi-

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova" od 4. do 8. listopada 1916.

Kupujte službene znakove dana darova!

Pristupite kao članovi društvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad"!

neta, pa želi politički kabinet, koji bi mu bio posve odan. Novo bi se ministarstvo imalo izabrati iz redova komore, koju je u svoje vrieme razpustio kralj Konstantin. Novi su izbori zališni. „Eco de Paris“ izvješćuje, da se mnogi venizelisti tuže, što Francezka nije pokazala nikakvoga oduševljenja za revolucijonarce, tako da je poradi toga jenjao prvi entuzijazam. Hervé doznaje iz pouzdana vrela, da će kralj Konstantin ostati neutralan, jer mu se je zajamčilo, da će središnje vlasti podići na balkanskoj fronti milijun i više ljudi, a time će se osujetiti sve Sarrailove osnove.

Povratak zastupnika na frontu. Ministarpredsjednik Stjepan grof Tisza obavijestio je obje kuće zajedničkoga sabora, da se uslied kraljeve zapoviedi moraju bezodvlačno povratiti svojim četnim tjelesinama oni članovi zajedničkoga sabora, koji su bili poradi saborskoga zasiedanja stavljeni na dopust, ako bi se zasiedanje sabora odgodilo do prosinca, a i u slučaju, ako bi se sabor odgodio zajedničkim zaključkom obiju kuća.

Solunska vojska.

U „Dresdener Neueste Nachrichten“ piše pukovnik n. r. P. Wolff:

Rijetko je kakav viši vojni zapovjednik tako žestoko napadan kao general Sarrail. Francuski i talijanski listovi naročito su se isticali u optužbama protiv njega i uporno su tražili, da već jednom otpočne velika ofenziva solunske vojske, ugovorena na sastancima sila sporazuma u Parizu. Ovo je naročito energično zahtijevano, kada je stupanje Rumunjske u akciju izgledalo, da je položaj na Balkanu stupio u odlučujuću fazu. Tada se od Sarrailove vojske tražilo, da ona svojim napadom olakša Rusima Rumunjima namjeravani pohod kroz Dobrudžu u pravcu Carigrada. Traženo je opozvanje Sarrailovo i čak mu je poslat general Gourand, kao mogući njegov nasljednik.

Ovoliki je pritisak sklonio najzad generala Sarraila, da izvrši ofenzivu, doduše vrlo obazrivu, na svome lijevom krilu u pravcu Lerin-Bitolj. No ovaj će pokret slabo odgovarati rusko-rumunjskim namjerama. Rusi i Rumunji očekuju ofenzivu u sjevero-istočnom pravcu, da bi se na taj način njemačko-bugarske čete odvukle sa dobrudžanskog fronta. Sarrail je doduše preduzeo manje napadaje u tome pravcu preko Strume, ali su ti napadi odbijeni; izgleda kao da su oni samo i preduzeti radi umirenja nestrpljive savezničke javnosti. Na lijevom krilu Sarrail je pomoću srpskih divizija izvojevao manjih uspjeha i otjerao je Bugare sa njihovih visinskih položaja na Nidži planini, ali je dalje nastupanje u pravcu Lerina naišlo na teškoće pred novim bugarskim obrambenim položajima. Čim general Sarrail uprkos očevidnog zadržavanja južne rumunjske granice njemačko-bugarskim uspjesima u Dobrudži još jednako odlaže svoju veliku ofenzivu, to on zato mora imati vrlo jake razloge od vojničkog, a možda i od političkog značaja. Što se prvoga uzroka tiče, to je za to mjerodavna brojna jačina njegove vojske i njena ubojna vrijednost, sa kojim se pitanjem baš sada vrijedi pozabaviti.

Brojna jačina solunske vojske, koja je označavana u štampi, kolebala se izmedju 250.000 i 450.000 ljudi. Prema grčkim i talijanskim podacima ova vojska broji 28 divizija, i to dvanaest francuskih, po šest srpskih i engleskih, dvije talijanske, po jedna ruska i portugalska divizija, čemu još valja dodati od manjih jedinica Crnogorce, Esad-pašine Arnaute i grčke dobrovoljce. Ako se divizija, kao obično, računa na 12.000 pušaka, onda bi brojna jačina solunske vojske sa manjim odredima, koji su još dodati, iznašala oko 345.000 ljudi. Ako se tome još pridodaju potrebne pomoćne i pozadinske čete, koje moraju biti naročito jake sa obzirom na neizvjesno držanje stanovništva, može se doći do ukupnog broja od najmanje 400.000 ljudi, a to je broj, koji bi zbilja bio dovoljan za veliku zamašnu ofenzivu, kad bi borbena vrijednost ovih četa bila na visini.

No vojnička vrijednost solunske vojske mnogo gubi time, što je sakupljena od četa iz sviju mogućih zemalja i dijelova svijeta i od vrlo raznovrsnih rasa. Francuske divizije sadrže po dvije divizije teritorijalne vojske (od prilike što je drugi poziv) i kolonijalne vojske, pet divizija je iz Tunisa, Algerije i Maroka, a ostale su crnačke divizije iz zapadne Afrike, Sudana, pri kojima ima još i četa sa Madagaskara i Indokine. Vrijednost ovih posljednjih četa ni u samoj Francuskoj mnogo se ne cijeni. Engleske divizije većinom se sastavljaju iz vojnih obvezanika, prikupljenih u samoj Engleskoj na osnovu novog zakona o općoj vojnoj obvezi, ali dijelom ima i četa prenešenih sa Galipolja i iz Egipta, sastavljenih iz Australijanaca, Hindusa i Afrikanaca raznih rasa. Srpske divizije, koje je Sarrail izbacio u prvi borbeni red, izgleda, da su najbolje čete u cijeloj solunskoj vojsci, za to što se bore za svoj ideal, za oslobodjenje svoje otadžbine od omrznutih Bugara. Talijani, Rusi i Portugalci predstavljaju jednorodne formacije, ali su zastupani u odveć neznatnom broju, da bi mogli imati odsudnog upliva na tok operacije. „Corriere della Sera“ tražio je tu skoro, da se pošalju još šest divizija u Solun, pošto bi tek tada, po mišljenju toga lista, Sarrail raspolagao potrebnom nadmoćnošću, da uništi Bugarsku. Kod pomenutih manjih odreda većinom su u pitanju razni pustolovi, koji kao ozbiljni vojnici i ne dolaze u pitanje. Na lijevom krilu dosada su osim Srba stupili u akciju Francuzi i Rusi. Talijani su zauzeli front izmedju Dojranskog jezera i Strume, a Englezi na Strumi čuvaju desni bok vojske. Razumljivo je, da se pri takvoj raznonarodnoj vojsci moraju javljati nesporazumi odnosno pravca operacije i sukobi sviju vrsta. Povrijede discipline na dnevnom su redu. Englezi se po mogućnosti izvlače od borbe, tako da za njih Srbi i Francuzi moraju, što se kaže „zapušiti rupe“. Sporazumna štampa nije krila, da solunska vojska strada od zaraze i bolestima sviju vrsta i da oskudijeva u sanitetskom materijalu. Bilo je čak slučajeva kolere i kuge. Pod tim nezgodnim okolnostima naravno da mnogo trpi ubojna snaga te vojske. I strateški položaj nije povoljan, pošto iznenadna bugarska ofenziva od prije mjesec i po dana obuhvata bokove vojske. Njemačko-bugarski polukrug, koji obuhvata vojsku od Strume do Dojrana, do Ostrovskog i Prespanskog jezera, natjeruje Sarraila, da stalno drži veće snage na bokovima svoje vojske, da ne bi doveo oba svoja krila u opasnost. Frontalni pak napad u sjevernom i sjeveroistočnom pravcu naišao bi na vrlo jake obrambene položaje protivnikove.

Sarrail je očevidno u vrlo teškom položaju, koji se još otešćava uslijed posla, kojeg mu zadaju njegovi politički zadaci, koji se sastoje u sputavanju grčke vlade i uticanjem na grčki narod. Ako bi započeo kakvu veliku ofenzivu, on bi možda stavio cijelu svoju vojsku na kartu, prema kojoj bi protivnik lako mogao dobiti igru. Njegovo je oklijevanje razumljivo, ali će ga možda stati njegovog položaja.

Hrastovina.

„Hrv. Lloyd“ piše: Medju mnogim krivim pojmovima, koji su sve do početka svjetskoga rata vladali o samom ratu, bilo je i posve krivo mnijenje trgovačkih krugova, da će uslijed rata prestati sva trgovina i zapeti sva industrija.

Potrebe rata dokazale su doskora, da su to sve bile sasvim krive predpostavke, jer je rat doduše onemogućio pojedine grane industrije, ali je za to stvorio silnu, sasvim novu, ratnu industriju, koja je u mnogo čem natkrilila industriju prijašnjih, normalnih vremena. Ovamo spada i drvna ratna industrija, koja iza željezne industrije igra bezuvjetno najvažniju ulogu.

Jedino naša fina hrastovina nije došla do uporabe, što je i sasvim naravno, jer je ona i po svojoj vrijednosti i po svojoj vanrednoj kakvoći opredijeljena za druge svrhe. Za to i nije fina slavonska hrastovina iznašana na prodaju niti god. 1914. niti god. 1915.

Sasvim iznenada odvažila se ove godine Brodska imovna općina da raspiše dražbu na 23 čestice, koje sadržaju 9196 hrastovih stabala jednako 52352 m^3 u procijenbenoj vrijednosti od K 2,707.349·—.

Drvotršci primiše raspis te dražbe dosta nevoljko, jer je prevladalo mnijenje, da za finu hrastovinu sada nema uporabe ni prodje, ali obzirom na veliko zanimanje kod nekojih predidućih dražba (kao n. pr. općine Draganić, nadbiskupske šume „Dečak“ i šume grada Križevca „Župetnica“), gdje su polučeni upravo sjajni rezultati, bilo je više nego sigurno, da će uspjeti i dražba Brodske imovne općine, u prkos raznim makinacijama.

Ali ovaj put te makinacije nisu uspjele jer su prodane sve 23 čestice za ukupni iznos od K 3,413.300·—, dakle s poprečnom preplatom od 26%. Općenito uzeto, plaćena je na ovoj dražbi brodska hrastovina po istim cijenama, kao prije rata, a gotova roba je u cijeni silno poskočila. Kupci će dakle lijepo zaslužiti.

Pregledavajući iskaz o uspjehu te dražbe, ugodno nas iznenadjuje oštri istup Hrvatske eskomptne banke, Zagreb, koja je stavila ponudu na sve 23 čestice, a od toga ih je dostala 10, s 29716 m^3 za ukupnu kupovninu od K 1,852.250.—, dakle oko 60 po sto od cijele količine.

Mi, koji smo uvijek zagovarali ideju, da se ponajvažnije grane naše domaće industrije, a to je bezuvjetno drvna industrija, koncentrišu u domaćim rukama, veselimo se toj pojavi, u kojoj vidimo dobar početak za daljnji ozbiljan rad.

Sada je pitanje, što će sretni dostalci početi s tom finom hrastovinom?

Neima dvojbe, da će pojedine čestice ostati neizradjene za ovu godinu, jer ne samo, da nema dosta šumskih radnika i kirijaša, nego je i njihova opskrba skopčana s gotovo nepremostivim poteškoćama. U koliko će se pako pojedine čestice izraditi, spremit će se stanovite fine specialitete, kao „Wagenschuss“, „Spiegel“ itd. do svršetka rata, jer je to roba, koju kupuje ponajviše Engleska, Francuska i Belgija, ali već „Bouls“ i sve vrsti neobrubljenih planka plaćaju se danas i u tuzemstvu tako sjajno, da će se i vlasnici te robe iz fine slavonske krastovine lahko odlučiti na prodaju. „Holzschnitt“ i „Frieze“ ne će nitko forcirati, premda nema dvojbe, da će poslije rata i toj gradji svanuti bolji dani, ali će se za to slabije klade upotrebiti za rezanje „Extraholza“, raznih vrsti greda i gredica, te konačno klade III. i IV. vrsti za proizvodnju tanina. Napokon, glavničari imadu danas dosta suvišna novca, pa ga rado ulažu u drvo, koje će se po mnijenju svih stručnjaka i poslije rata uzdržati u cijeni, a naša nedostiživa slavonska hrastovina će po svoj prilici još i porasti u vrijednosti, kad joj se opet otvore inozemna tržišta.

Domaće Vijesti.

Gradsko kazalište. Danas repriza opere „Faust“. Početak u 5 sati p. p., svršetak poslije 8 sati.

Sudbena dražbena dvorana Via Arena br. 2. Danas 7. listopada 1916. u 3 sata poslije podne obdržavat će se dražba više vrsti ormara, ormarića, ogledala, kreveta, okvira, umivaonika, šivaći stroj, stolica i drugih predmeta, te 9. t. mj. u 3 sata poslje podne obdržavati će se dražba na licu mjesta Via Sissano br. 31. jednog cijelog dućana sa više vrsti predmeta.

Iskaz pošt. ureda vojne pošte, koji su pripušteni prometu privatnim paketima vojne pošte: 8, 9, 11, 19, 19/II, 20, 20/V, 24, 34, 36, 37, 39, 49, 51, 54, 55, 56, 66, 69, 76, 79, 80, 88, 95, 102, 110, 111, 113, 125, 128, 133, 137, 138, 140, 145, 146, 147, 148, 153, 167, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 183, 274, 185, 188, 190, 203, 207, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 229, 231, 237, 239, 250, 252, 253, 255, 258, 259, 260, 267, 273, 274, 276, 277, 278, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 289, 291, 292, 294, 295, 302, 307, 315, 316, 318, 319, 323, 324, 335, 336, 338, 340, 354, 364, 369, 372, 376, 377, 378, 385, 386, 389, 399, 400, 400/II, 400/III, 401, 403, 404, 405, 407, 444, 444/II, 444/III, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 600, 601, 602, 605, 607, 608, 611, 612, 613, 630. Privatni paketi vojne pošte mogu se od sada unaprijed šiljati jedino na urede vojne pošte ili etapne pošt. urede brojem, koji su navedeni u gornjem iskazu. Svi ostali uredi vojne pošte te etapni pošt. uredi brojem, koji nijesu nabrojeni u ovom iskazu, zatvoreni su prometu privatnim paketima vojne pošte. Promet privatnim paketima vojne pošte svim c. i k. etapnim pošt. uredima oznakom mjesta u zaposjednutim predijelima Rusko-Poljske, Srbije, Crnegore i Albanije — izuzev etapne pošt. urede Mitrovica na Kosovu i Novipazar — dozvoljen je kao do sada pod postojećim uvjetima.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 280 od 6. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Christel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Kováts.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Buzolić.

Književnost.

Književna objava. Izašla je II. knjiga moga zbornika „Odabrana djela za školu“, i to novo pjesničko djelo Vladimira Nazora: „Utva zlatokrila“, romantički ep u 5 pjevanja. Kao uvod knjizi priopćen je essay o pjesnikovim osnovnim mislima iz pera Dr. A. Bazale. Knjiga je lijepo opremljena i uvezana, a primjerak stoji 2 K. Tko pošalje novac unaprijed, dobiva knjigu franko. Narudžbe neka se šalju na adresu: Naklada „Odabranih djela za školu“. Zagreb, Akademski trg 4. Dr Branko Vodnik.

Zločinstvo i kazna. Najveći i najslavniji roman T. M. Dostojevskoga, u prijevodu Ise Velikanovića, izašao je II. svezak, te se dobiva u svim hrvatskim knjižarama. Cijena K 6.— (poštom K 6.80).

Razne Vijesti.

Zlato i sjeverna Amerika. Najbolji posao čine za svjetskog rata bez dvojbe sjedinjene države sjeverne Amerike. Vrijednost njezine izvanjske trgovine iznosi ove godine dosele 880 a onaj izvoza preko 590 milijuna funti, dakle suvišak od preko 290 milijuna funti šterlina odnosno 1160 milijuna dolara. Sama vrijednost izvoza iznašaše prošlog mjeseca 510 a uvoza 190 milijuna dolara. Proračunske godine 1915-16 iznašaše pako izvozni suvišak sjedinjenih država 2265 milijuna dolara napram 1095 milijuna dolara godine 1914-15. Sama zaliha kovanog i nekovanog zlata sjeveroameričke riznice je narasla od 2. siječnja do 1. studena prošle godine od 1.805,876.580 dolara na 2.198,113.762 dolara. K tome se u najskorije vrijeme očekuje još daljnji uvoz zlata iz Velike Britanije, južne Afrike, Kanade i Australije. No od onda je zlatna zaliha američke Unije još znatno porasla. Tako je iznašala 1. lipnja ove godine 2312,4 milijuna dolara. Osim toga se cijeni povratak američkih vrijednostnih papira iz Evrope u sjevernu Ameriku na jednu miljardu.

Prema tome se računa „ratni dobitak“ Sjeverne Amerike u ove dvije godine rata na okruglo 2276 milijuna dolara. No te brojke moraju da daleko zaostaju za pravim dobitkom, buduć je Amerika povrh toga mnogo prištedila smanjenjem evropskih vožnja i uplatom kamata bez obzira na neprestano dodavanje silnog ratnog materijala ratnim strankama. Uslijed toga po ratu stvorenog položaja je i zaliha zlata Unije vanredno porasla. To se najbolje razabire iz slijedećih brojaka: U normalno doba iznaša proizvod zlata godišje po prilici 100 milijuna dolara, dok je zaliha zlata prošle godine porasla za čitavih 500 milijuna. Tako je ista iznašala:

1/7—1907	1.602,014.642
1/7—1910	1.635,886.511
1/7—1913	1.868,790.860
1/7—1914	1.890,678.304
1/7—1915	1.993,549.015
1/10—1915	2.141,782.259
1/1—1916	2.312,444.489
1/7—1916	2.439,921.932

Dok je godine 1915. iznašao čisti uvoz zlata 451,954.590 dolara, iznaša od 1. siječnja ništa manje neg li 236,922.000 dolara, što predstavlja čitavi uvoz od prilike 689 milijuna dolara.

R. R.

Kod djevojke na ogledima.

Turski napisao Hussein Džahid, sadašnji potpredsjednik turske zastupničke kuće.

(Nastavak.)

Ne pazeći na značenje svojih riječi, dala se je zavesti uslijed uvrijedjenog materinskog ponosa na takove izjave, na koje se je kasnije žalila, i da popravi svoju manu, trčala bi do posrednica, dapače i do predstojnice kupališta, i obećavala, da će njihova nastojanja visoko nagraditi. Ovo je obećanje bilo poticanje za posrednice. Te su žene bile sad iz svih krugova. A Seniha je bila silno nesrećna radi toga poniženja i plakala po čitave noći u svom krevetu. Posljednji je sjaj njezinih mladenačkih sanja iščeznuo pred bestidnim pitanjem tih žena, kojima bi rado dobacila bila u lice ma i najtvrdje uvrijede, osjećala je, da pada sve dublje i dublje.

Majka, kojoj nijesu prije bili po ćudi časnici i pisci, dala si je od ogleduše sad predlagati posve neizobražene muževe, malene činovnike, koji bi samo tom zgodom oblačili gornju košulju. Kad bi ju pitali, kani li kćer zadržati kod sebe ili ju pustiti u svekrovu kuću, bio bi njezin jedini odgovor:

— To leži u božjoj ruci, samo ako joj je sudjen dobar muž; neka se vrši, kako hoće udes!

No udes kao da nije imao pamćenja i kao da je zaboravio, e se Seniha već kroz osam godina kiti za njegov doček i pokazuje pred ogledušama.

Od beskonačnog ovog iščekivanja i nadanja oboli jadna, a liječnici, koji su ju pretraživali, savjetovahu roditelje, neka ju udaju: to da je najbolji lijek. Ea obodri udes i isprosi u njega samilost, nije majka zaboravila a ma nijednoga sveca, a da ga ne bi umolila za savjet. Mnogo je svijeća obećala jednom svecu; u grobnici drugoga jednoga poviknula je u bunar do tri puta: „Moja srećo, moj udesu!“; kod trećeg bi molila, a iz grobnice četvrtoga uzela komadić zemlje kao amanet.

Ako li bi ju otac neprestano opominjao, da svoju kćer ipak već jednom uda, začepila bi mu mati kojekakvim poslovicama usta, kojima je svima bilo isto značenje: „kći je još dosta mlada“. A u sebi je čvrsto računala na pomoć svetaca i amaneta. No udes se nije dao podmititi i nimalo se brinuo za nju; zadovoljio se je time, što im je posredovanjem predstojnice kupališta poslao u kuću dvije posve neizobražene ženskinje. Ali ove su tražile okruglu djevojku, s kožom bijelom poput snijega. A Seniha! . . . . .

Njezina se ljepota nije razabirala na prvi pogled; ako je prije svoje usko, ljepušasto lice promatrala u ogledalu, nije mogla da shvati, zašto se ljudima nije svidjala — ali sad je počela to da shvaća. Da se uzmogne ocijeniti njezina ljepota, trebalo bi bilo umjetnikova oka, koje bi puno ljubavi proučavalo crtu za crtom. Na njoj se nije smjela tražiti tkozna kakova osobita ljepota. Često bi pošla pred ogledalo i zadubila se u sliku svoje ljepote, koja je poput zakopana blaga čekala, da ju tko otkrije i podigne. Udes je bio veoma nemilosrdan, što je tako zanemario to tijelo, koje bi umjetnika doista moglo da nadahne i oduševi.

Seniha je konačno odlučila, da ne će nikad toga dragocjenoga blaga pružati na ogled očima braće ili sinova onih neizobraženih ženskinja, nego da će se na njemu u potaji pasti samo njezine vlastite oči.

Izakako si je teškom mukom to pravo pribavila, nijesu više puštali u kuću ma bilo kakovih ogleduša, nego bi ponajprije pomno ispitivali njihovo odijelo i tad tek odlučivali, hoće li ih primiti ili ne.

Nemilosrdno su brzo prolazile godine i nijesu se dale suzdržavati. Seniha je živjela tiho i povučeno; za dugih bi zimskih večeri sjedjela pred zdjelom s ugljenom, jednom bi rukom čeprkala po žaru a drugom držala finu žensku smočicu te čitala romane i pozorišne igre.

Doista, ona nije trebala tek knjige da čita, da uzmogne razumjeti tragediju života! Kad bi se njezine oči izmorile, ostavila bi knjigu i zurila u vatru, koju bi tad prekrila pepelom i koja bi joj se pričinjala simbolom njezine budućnosti. Kad bi je trgnuo kakav šum u sobi iz njezinih razgovora sa vatrom, koja je bila njezina jedina pouzdanica, postala bi si sa sgražanjem svijesna svoje ledene samoće; poput groba joj je bila njezina soba — i tako bi imalo eto da potraje do konca njezinih dana. Dok se je kao dijete igrala u bašči i medju cvijećem spremala svoju svatovsku sobu, dok se je sa četrnaest godina stala zanositi u svijetlu zemlju sanja i pouzdavala se u srećan brak, koji će njezinu kuću napuniti veselom plavokosom dječicom — tad nije imala vremena, da misli na samoću. A sad je eto nesmiljena ruka zbiljnosti bez sućuti rastrgala vijenac cvijeća, koji si je djevojče splelo bilo za život i gurnula ju osamljenu i ostavljenu na beznadni i pusti put. Sa strahom se je uklanjala mislima na budućnost, no iskrice, koje su tinjale još pod pepelom u zdjeli s ugljenom, svrnule bi njezine misli na vrijeme, kad njezini roditelji ne će biti više kod nje, a ona će biti stara žena. Tugovala je za izgubljenom mladošću . . . . . .

Kućanstvo ju nije više zanimalo; bila je ravnodušna, ako bi ovdje ondje ležalo nešto više prašine ili ako sobe nijesu bile u redu. Za zlobne je primjedbe kćeri iz susjedstva imala samo još hladan smiješak.

Jednog dana, kad je sjedjela u svojoj sobi, a knjiga joj se okliznula bila sa krila, trgne ju djevojka, koja je brzo dotrčala bila po stubama, iz njezinih sanjarija, vičući na sva usta:

— „Došla je ogleduša!“

Ogleduša . . . .

Zašto ju nijesu te žene, za koje je mislila, e su već odavna na nju bile zaboravile, ostavljale u miru?

Mehanički se digne Seniha; poput automata se obuče, nakiti i sjedne u staroj sobi na staru stolicu. Bila je već od ranoga jutra tužna, jer je u plavoj svojoj kosi našla bila prvu sijedu vlas i istrgnula ju. Kad je sad pred tim ženama sjedjela, koje su polagano srkale kavu, mislila je, kako bi se one mogle rugati, što eto djevojka sa sijedim vlasima još čeka na muža. Upravo prije dvanaest je godina sjedjela prvi put na toj stolici, a glava joj puna zamamnih nada, a sad eto mora, premda je ostarjela, još uvijek sjedjeti na istom mjestu. Slama je na stolici istrošena, bezbroj je žena prolazilo ovom sobom, samo ona je ostala ista, no postala je velika i stara. Možda imadu muževi, koji su ju nekad prosili i bili uslijed glupih nadzora odbijeni, sad već odraslih sinova — samo ona sjedi eto ovdje i prosjaci za svekrvu ili šurjakinju.

Te misli, koje su razarale njezine posljednje nade i uslijed kojih je upoznala, da su njezini ideali zajedno s odijelom zastarjeli, ne dadoše joj, da ustraje dulje vremena u sobi. Teškom je mukom zatomila suze i ona u onaj tren čvrsto odluči, da ne će nikad više sjedati na ponizujuće to mjesto. I ona ustane i ne čekajući na privolu ode iz sobe . . . . .

Preveo B.

Godina II. — Broj 453.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 80 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 8. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 7. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Kod Oršove su naše čete opeta osvojile zemljišta. Južno Hatzega su Rumunjci izgubili pogranično brdo Ejgleu, a u gorju Fogaras brdo Surul. Austro-ugarske i njemačke čete, koje koracaju kroz šumu Duhova i gorje Persan, skršiše progonjajući neprijatelja slabi rumunjski otpor. I na sedmogradskoj istočnoj fronti bio je neprijatelj na mnogim točkama bačen.

U istočnoj Galiciji je medju Narajowkom i Zlotom Lipom te u području jugoistočno Brzezany-a opeta došlo do ljutih bojeva. Opeta je neprijatelj nano pred nekojim pomaknutim jarcima potpuni neuspjeh. Austro-ugarska odjeljenja su u nenadanoj provali opeta osvojila visinu, koju smo dne 30. rujna izgubili. Dalje sjeverno nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Jaka talijanska vatra na kraškom zaravanku je jučer nekoliko popustila, pojedini pododsjeci bivaju ali od vremena do vremena opstrijeljavani velikom žestinom. Do pješadijskih bojeva nije došlo. Na fronti doline Fleimse stajali su položaji na Fassanskim alpama u području Lusia kaošto i fronta sjeverno doline Pelegrin sve do Marmolate pod žestokom vatrom sviju kalibra. Odbili smo ponovne navale na Gardinal, Bura alta i Cima di cece. Sjeverno doline Pelegrino je nakon porasta vatre započela općenita navala protiv položaja na Costabella sve do skrbe Marmolata, koja je do 10 sati poslije podne bila posvuda krvavo suzbijena.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. čete nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 7. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Velika topovska bitka na Sommi traje dalje. Rastegnula se je i na frontu sjeverno Ancre te se južno Somme osobito pooštrila na obim stranama Vermandovillersa. Naša je zatvorna vatra skoro potpunoma spriječila neprijateljske navale medju Ancre i Sommom. Udarac upravljen protiv četa generala Böhma i Garniera bio je u klici ugušen. Došlo je samo do kratkog boja iz bliza jugozapadno Sailly-a sa slabim odjeljenjima, koja su prodrla sve do naših linija. Navala, što je dovela iz fronte Denicourt-Vermandoviller-Lihons bila poduzeta protiv odsjeka generala pl. Kathena, kod Vermandovillersa do ljutih bojeva. Odlučiše se svi u prilog naših hrabrih šlezijskih pukovnija, čiji je žilavi otpor osujetio već tekom srpnja sva francuska napinjanja.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Ukupni se je broj dne 5. t. mj. kod Batkowa (na Serethu) zarobljenih Rusa digao do preko 300. Jučer u jutro smo opeta krvavo odbili sve na obim stranama Zlote Lipe nastavljene ruske navale. Južno Mieczyszczowa bio je napušten mali predpoložaj. Jugoistočno Brzezanya smo u jurišu opeta osvojili od neprijatelja 30. rujna zauzetu visinu.

Fronta nadvojvoe Karla: Nema dogodjaja osobite važnosti.

Sedmogradsko bojište.

Na cijeloj istočnoj fronti su savezničke čete napredovale. One su krepko slijedile neprijatelja, koji je uzmicao kroz šumu Duhova. Bacili smo zadnje djelove vojske. Kod odbijenja rumunskih protunavala na obim stranama klanca Rotenturm zarobismo 2 časnika i 133 momaka. Južno Hötzinga bilo je Rumunima istrgnuto pogranično brdo Sigleu. Kod Oršove smo opeta stekli zemljišta.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Medju Dunavom i Crnim morem je neprijatelj na mnogo mjesta navalio. Bio je suzbit.

Macedonsko bojište.

Osim manjih uzaludnih provala, skršila se je pred bugarskim položajima jaka neprijateljska navala zapadno željeznice Monastir-Florina. Dedeagač bio je sa morske strane opstrijeljavan bez važnog uspjeha.

Prvi majstor glavnog stana Ludendorff.

Brzojavi.

Mirovni glasovi u Americi.

London, 7. (D. u.) Reuter javlja iz New-Yorka: Opeta se šire glasovi o miru, koji upliviaju na burzu. Mnogi bankiri misle, da se glasovi proširuju, e bi se uskolebao kurz vojnih vrijednosti.

Švedske vojničke vježbe.

Stockholm, 7. (D. u.) Jučer su se svršile velike vojničke vježbe, što su se pod osobnim vrhovnim zapovjedništvom švedskoga kralja vršile u Uplandu i okolici Stockholma. Na ove je bilo pozvano mnogo gradjana. Uspjeh vježba bio je vrlo povoljan. Kralj je izrekao zahvalu i priznanje te je dodao: „U tom ozbiljnom vremenu, u kojemu živimo, vrlo me veseli što mogu ustanoviti, da ste tijekom tih vježba ispunili postavljene vam zahtjeve. Očekujem od vas, da ćete i dalje vjerno vršiti svoje dužnosti i blagoslovnog rada te vam kod toga želim uspjeha. Domovina može, da vas svaki čas treba“.

Iz Grčke.

Atena, 7. (D. u.) Havas javlja: Govori se, da će novi kabinet sastaviti zastupnik Stefano, bivši ravnatelj političkog kraljevog kabineta.

Rumunjski gubici.

Sofija, 6. „Balkanska pošta“ donaša podjedinosti o rumunjskim porazima na raznim bojištima te javlja, da su posve izgubljene 15., 20., 30., 45. i 73. pukovnija te 10 drugih pukovnija.

Rusko ministarstvo za zdravstvo.

Berlin, 6. Iz Petrograda se javlja: Car je potpisao zaključak ministarskog vijeća, koj.. se ustanovljuje novo ministarstvo za javno zdravstvo.

Novi rumunjski vrhovni zapovjednik.

Geneva, 6. „Petit Parisien“ javlja, da je rumunjskim vrhovnim zapovjednikom bio imenovan general Basile Zottu.

Peti njemački ratni zajam.

Berlin, 7. (D. u.) Potpisi petog ratnog zajma iznose prema dosadašnjim vijestima oko 10 milijarda i 590 milijuna maraka.

Rumunjske metode vojevanja.

Beč, 6. Zarobljenici 11. rumunjske pješadijske pukovnije izjavljuju, da su od svog zapovjednika, potpukovnika Angelescu, primili nalog, da bez iznimke poubiju sve austro-ugarske ranjene vojnike, koji bi pali u njihove ruke. Momčad te pukovnije je svuda pljačkala i pustošila. Pošto se je dogodilo, da su Rusi smatrajući rumunjske vojnike za austro-ugarske vojnike, na iste pucali, dobili su Rumunji nalog, da si na kape pričvrste bijelu vrpcu, e bi ih Rusi mogli prepoznati.

Ustanovilo se je mnogo slučajeva, da su domaći seljaci rumunjske narodnosti bili od Rumunja prisiljeni, da se u seljačkom odijelu i sa puškom priključe rumunjskim četama, te da se stima bore protiv naše vojske. Takve seljake i bez puške, upotrebljavaju Rumunjci kao predstraže, te ih uče, neka u slučaju, da se ih uhvati, izjave, da su iz radoznalosti stajali na mjestu, gdje su bili uhvaćeni, e bi mogli motriti bojeve.

Razni brzojavi.

Budimpešta, 7. (D. u.) Predsjednika zastupničke kuće, Beöthy-a, koji u Lavovu vrši vojničku službu je udarila kap.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

5. listopada. 11 sati u noći. Sjeverno Somme smo istočno Morvala dalje prodrli. Odbili smo jaku njemačku protunavalu protiv jarka, što smo ih sjeverno Fredicourta na novo zauzeli. Južno Somme nastavlja neprijateljsko topništvo svoje jako djelovanje u odsjeku Baleux, Beloy, Denicourt i u odsjeku Quesnoix. U Woewri je naše teško topništvo naperilo svoju vatru na vojnički kolodvor kod St. Bennoita.

Italija.

4. listopada. Na cijeloj fronti topovska djelatnost. Neprijateljske su baterije bile u goričkom odsjeku i na kraškom zaravanku vrlo djelatne. U dolini Travignolo je nakon živahne topovske pripreme neprijatelj više puta žestoko napao jedan naš položaj na visinama južnih obronaka. Bio je svuda odbijen uz velike gubitke. Na južnim obroncima Colbricona poduzeše naši žestoke protunavale, te im je uspjelo, da su stekli novog zemljišta u smjeri na takozvanoj visini „Colbricon piccolo“.

Neprijateljski su letioci bacali bombe na Tržić i na druga manja mjesta u području donje Soče. Jedan mrtav i jedan ranjen. Naše je jato ljetala uspješno bombardovalo kolodvor Nabrežina.

Balkansko bojište. Naše su kolone u brzom pohodu išle iz Tepelenija u Argirokastro, kojega zaposjedniše. Naše se je odjeljenje pomaklo prema Delvino te ga osvojilo. Svuda je pučanstvo svečano dočekalo naše vojnike i mornare.

Političke Vijesti.

Peti njemački ratni zajam. Premda tek danas iztječe rok za podpisivanje petoga ratnoga zajma, iztiču njemački listi, da već sadašnja podpisivanja upućuju na to, da je osigurana podpuna financijalna pobjeda. Iz pojedinih pokrajinskih gradova, kao iz Breslau-a, Leipziga, Dresdena, Essena, stigli su izvještaji, da se je kod mnogih mjesta već prije par dana postigla svota iznosa podpisivanja na četvrti ratni zajam. S obzirom na to se očekuje u mjerodavnim bankovnim krugovima da rezultat ne će zaostati za rezultatom četvrtoga ratnoga zajma, već će ga možda i nadkriliti. Velike su banke uplatile već dio kod njih stiglih podpisivanja već o prvom platežnom roku, dne 30. rujna. Pruska je banka već 30. rujna urućila četvrt milijarde državnoj blagajni. Činjenica, da su se unaprije dobrovoljno izplatile velike svote, jasno pokazuje da su prilike novčanog tržišta vrlo povoljne, budući da su uplaćeni iznosi do danas, trećega uplatnoga dana, po prilici stigli visinu četvrtoga ratnoga zajma. Unatoč ovim golenim iznosima dobrovoljnih uplata ostale su prilike na novčanom tržištu i nadalje povoljne. Dnevni novac, što se je tražio u ponedeljak za 5 i pol postotka, a u utorak za 5 postotaka, stajao je danas 4 i pol postotka i niže.

Zadaća antante na Balkanu. „Daily Telegraph“ javlja iz Petrograda: Nedavno je ovdje izišao članak, očevidno inspiriran od glavnoga stožera, u kojem se za sadašnje vrieme najvešćuju nove pobjede. Ali se podjedno pripominje, da pri tome nisu od odlučne važnosti ni Péronne, ni Lavov, ni Trient, ni Diobekr. Glavna je zadaća, da se presieče žila kucavica organizacije neprijateljskih bojnih sila, naime željeznička sveza Berlin—Carigrad. Tek će se onda nade vlasti četvornoga sporazuma pretvoriti u činjenice. Dok postoji sveza, s pomoću koje se neprijateljske armeje obskrbljuju živetnim potrebštinama, dotle se može neprijatelj odupirati saveznicima. Na Balkanu bi dakle to bila najbitnija zadaća. Ako se za to zauzmu svi saveznici, napokom će se postići taj cilj.

Agitatorski govor Bissolatijev. Iz Lugana se javlja dne 3. o. mj. U rimskom predgradju Santa Croce priredila se je jučer spomen-slava za vojnika Enrica Toti, koji je pao na fronti. Svečanosti je prebivao takodjer ministar Bissolati. On je izrekao govor, koji najbolje ilustrira, kako se radi u Italiji, da se podjaruje ratno razpoloženje. Bissolati je rekao: „U dobroti svoga srdca mislio je Toti, a mi svi skupa s njim, da je Evropa došla do toga, da se u eri mira, pravednosti i bratstva može posvetiti svome razvoju. Ali dok smo se podavali ovomu vjerovanju, oborila se je rulja razbojnika iz svojih nordijskih šuma na civilizirani sviet, sve uništujući i razarajući. Na to je Italija krenula u rat za obranu civilizacije, svoje zemlje i svoje slobode. Zato se je borio Toti i zato se mi borimo. Ali pobjeda je još daleko, a borba će biti još dugotrajna i mukotrpna. Zato svi na frontu mačem i srdcem!“

Izjave Lloyd George-a. „Manchester Guardian“ osudjuje u svojem uvodniku izjavu Lloyd George-a, da antanta ne bi pristala na mirovno posredovanje Udruženih država Amerike. Neutralci, a naročito Amerika, veli list, moraju jednoč poraditi oko toga, da se približi mir. Zašto nerazumijemo, zašto je Lloyd George smatrao potrebnim, da odkloni svako upletanje. O kakovom upletanju, osim pobuda ili savjeta, ne može biti ni govora. A ne znamo, zašto ne bismo u zgodno vrieme saslušati ili prijateljski uvažili savjete iskušnih državnika u Washingtonu. Ne znamo, zašto bismo odklanjali predlog, koji nam se još nije ni stavio. List ne drži, da je već došao čas za neutralno posredovanje. Upozoruje na to, da je Lloyd George ministar rata, te da je ovlašten jedino ministar-predsjednik ili državni tajnik izvanjskoga ureda, da govori u ime naroda, ako bi Englezka s važnih razloga htjela odkloniti, da vieća o svojim političkim ciljevima u Udruženim državama.

Hervé za nastavak rata. Bernski „Bund“ javlja iz Pariza: Hervé saobćuje u „La Victoire“ članak, iz kojega se razbira, da se francezki štediše baš ne natječu u podpisivanju novoga francezkoga ratnoga zajma. Obćenito se veli, ako nitko ne bude podpisao novi zajam, doskora će biti vlada prisiljena, da sklopi mir. Hervé je vrlo ogorčen poradi čežnje za mirom, koju prizanje protiv volje, pa upozoruje svoje zemljake na to, da se u Njemačkoj sasvim drugačije misli. Bude li se Francezka morala odreći svojega odpora poradi nestašice novčanih sredstava, provalili bi Njemci dapače u južnu Francezku. Ne može niti misliti, da sva Francezka dieli ovo mahnito shvaćanje, koje se mora žigosati kao sabotaža protiv ratnoga zajma. Sve tvornice streljiva u Americi i u neutralnim zemljama zaokupljene su poslom za vlasti antante. Narod se dakle ne smije iznevjeriti svojoj vladi, već mora namaknuti toliko novaca, da se uzmogne sklopiti dugotrajan i častan mir.

Kriza u Grčkoj „Agenzia Stefani“ saopćuje ovu vijest iz Atene od 4. o. mj.: Službeno se saopćuje, da grčka vlada, pošto nije mogla stupiti u dodir sa zastupnicima četvornoga sporazuma u Ateni, to smatra zapriekom za unapredjivanje narodnih interesa, pa je zbog toga zamolila kralja, da primi njezinu ostavku. Kralj je prihvatio demisiju. Drži se mogućim, da će kralj povjeriti ministru-predsjedniku Kalogeropulosu sastav novoga kabineta, koji bi imao dobiti tako zvano narodno obilježje. Sumnjivo je medjutim, da li bi venizelisti htjeli sudjelovati u takvom kabinetu, te da li ne će zahtjevati, da Venizelos ili njegovi opunomoćenici sastave kabinet.

Daljnje vijesti iz Atene javljaju: Kralj je održao krunsko vijeće, u kojem se je prema kraljevoj uputi svaki ministar morao izjaviti za rat ili protiv rata. Većina se je ministara izjavila za rat. Potom se je kralj primio molbu ministara za njihov otpust. Očekuje se, da će Demitrakopulos sastaviti nov kabinet, u koji bi se imala pozvati tri venizelista.

Francezka štampa donosi ove pojedinosti o položaju u Grčkoj: Grčki pričuvnici još svesrdi dalje priredjuju u pokrajinama bučne manifestacije protiv sudjelovanja Grčke u ratu. U Laniji navalili su oboružani pričuvnici na stanove vodja liberalne (venizelističke) stranke. Daljnje su se pričuvničke demonstracije priredile u Vola, Sparti, Kalamatu, Coroni i Liobesi. U pokrajini Attici položaj se sve više pogoršava. Iz različitih mjesta Peloponeza stižu vijesti o protudemonstracijama venizelista, pri čem je došlo do izgreda.

Kako rimska „Agenzia nationale“ iz diplomatskih krugova doznaje, uručili su zastupnici antantinih vlasti u Ateni kralju Konstantinu novu notu sa zahtjevom, da odmah odredi oslobodjenje grčkoga zemljišta od bugarskih četa, jer će se inače proglasiti opsadno stanje u cijeloj Grčkoj, te provesti razoružanje grčke vojske i mornarice. Rok, što se je dao kralju, vrlo je kratak, budući da general Sarrail čeka na odluku, da poduzme akciju velikoga stila.

Antanta dosada nije priznala Kalogeropulosovo ministarstvo, pa će priznati i provizornu vladu Venizelosovu tek onda, kad ovaj bude mogao dokazati, da je kralj s njime jednodušan, te da ima snage vladati i bditi nad redom.

Neuspjeli rumunjski prelaz preko Dunava.

Iz Sofije se javlja: Smioni i bezumni prelaz Rumunja preko Dunava izmedju Rjahova i Banova svršio je potpunom katastrofom. Kako je sada ustanovljeno, bili su Rusi i Srbi u toj prelaznoj vojsci. U Sofiji je pokušaj neprijatelja, da s ledja ugrozi vojsku u Dobrudži, primljen s potpunom hladnokrvnošću. Bugarsko vojno vodstvo izdalo je s mjesta nužne zapovijedi. Prije svega otposlano je pješaštvo, a onda druge čete, da opkole neprijatelja i da zapriječe napredovanje Rumunja u onom pravcu. Austro-ugarska dunavska flotila potpuno je izvela veliko djelo uništenjem pontonskih mostova. Jučer u jutro zauzeli su Bugari opet mjesto Rjahovo. Neprijatelj je raštrkan bježao prema Tutrakanu, gdje su ga očekivale bugarske čete, koje su u onom smjeru bile svrstane. Kasnije prispjeli sofijski izvještaj javlja uništenje rumunjskih i ruskih divizija kao potpunu činjenicu. Utvrdjeno je, da je neprijateljsko poduzeće bilo veoma slabo zasnovano.

Neprijatelj nije imao topništva, a čete su otpremljene na dvije strane, prama Tutrakanu i prama Ruščuku. No ni jedna od ovih dviju vojska nije bila u stanju, da samostalno provede operacije. U ovdješnjim se vojničkim krugovima misli, da bi neprijatelj za jedno samostalnu akciju trebao najmanje 100.000 ljudi. Ekspedicija dakle nije mogla imati nikakvu strategijsku, već jedino moralnu svrhu. Htjelo se je možda ugroženjem vojske u Dobrudži izazvati paniku i oslabiti time frontu na Dobrudži. No Bugarima i njihovim saveznicima nije nipošto nužno, da odonud krenu čete, imaju oni dosta čete i bliže, da satru neprijatelja. Ova ekspedicija imade takodjer i interesantnu diplomatsku predigru. Prema iskazima zasužnjenih ruskih časnika, provedba je ove ekspedicije zaključena na izričitu želju rumunjske vlade. Rumunjska vlada i vojno vodstvo ishodili su rusku pomoć, nadalje ruski ratni materijal, koji im je stavljen na raspolaganje. Rumunjska vlada obrazložila je svoj zahtjev obzirom na to, da ne bi razložila je svoj zahtjev obzirom na to, da ne bi bila u stanju, da podnese opravdane prigovore, kad bi Rumunjska sama na se upućena, pa bi doživjela poraz. Rusko vrhovno zapovjedništvo, veli se u onoj po ruskim zasužnjenim časnicima danoj informaciji, poduzelo je onda osnovu za ekspediciju, pa je poslalo na frontu Dobrudže još jednu diviziju. Istodobno je provolila na dalekosežnu balkansku ofenzivu. To objašnjuju prekjučerašnji vrlo žestoki napadaji u Dobrudži na liniji Bešaul-Amizača-Perveli, nadalje na čitavoj zapadno-macedonskoj fronti, gdje su se od nekoliko dana vodili osobito žestoki bojevi kod Jenikeja i Karadžakeja.

Kako se iz Sofije javlja o svrsi prelaza preko Dunava ovo: Broj ruskih četa, koje su sudjelovale kod prelaza preko Dunava, bijaše malen. Prelaz išao je više manje za iznenadjenjem. On je bio uvod u dobro promišljene osnove. To dokazuje, što je na rumunjsko-dunavskoj obali bio u pripremi znatan broj četa s jakim topništvom. Inače bilo je lako moguće, da se prema ovoj točci, koja je udaljena 50 klm. od Bukarešta, odašalju jake sile iz tabora pričuva, koje se nalaze u blizini glavnog grada. Rumunjska operaciona osnova ne samo da je stajala u uskoj vezi sa osnovom erdeljske ofenzive, već je bila u vezi i sa protuofenzivom, koju su htjeli Rusi i Rumunji na fronti Rašovo-Cobadinu-Tuzla. Uslijed pobjede kod Sibinja i dogadjaja kod Rjahova, potpuno je bila osujećena ova osnova, pa su rumunjske namjere izgubile svako tlo za skoru budućnost. Da nije bio zamišljen jednostavni izlet, već da se išlo za većim pothvatom, dokazuje velik broj četa, koje su prešle preko rijeke, kao i okolnost, da su ove počele graditi na bugarskoj obali poljske utvrde, te pričekale dolazak pojačanja i topništva. Ovo se imalo prevesti preko rijeke, kad bi važna mostovna brana bila izgradjena. Prelaz bio je olakoćen uslijed dunavskih otoka.

Sad postoji pitanje, da li će biti slična iznenadjenja moguća istočno od Rjahove, primjerice izmedju Tutrakana i Silistrije ili u Dobrudži, gdje Rumunji mogu još bliže doći iza ledja njemačko-bugarskoj vojsci u Dobrudži. Na to pitanje dan je s njemačke vojne strane niječan odgovor, pošto su na Dunavu daleko od Tutrakana postavljene osobito jake straže. Poglavica generalnog stožera o prelazu, na ovaj način: „Ovakva iznenadjenja bugarske vojske Lupkov, izjavio se, kad je čuo mogu se prispodobiti s ubodom komarca. Šteta, što nije prešao veći broj rumunjskih četa, jer od onih, koje predjoše, ne će nitko živ umaknuti. S time u svezi izrivo se kasnije Lupkov s najvećim priznanjem o austro-ugarskim monotorima. Prema najnovijim vijestima razvijaju Rumunji kod Beline, Nikopolja i Sejstova živahnu djelatnost. Nije se još moglo ustanoviti, da li se radi o pokušaju prelaza, ili da Rumunji tek polažu mine na Dunavu.

Lloyd George.

Uništilac.

Tri četiri godine prije izbijanja svjetskoga rata izašla je na njemačkom jeziku jedna knjiga pod naslovom: „Bolja vremena“. Bila je ispunjena duhom, koji je ukazivao u budućnost, oslobodjenu od mnogih borbi, kojima je ispunjena sadašnjost. U toj budućnosti trebala je bar, da se ukloni sa svijeta krajnja, izlišna bijeda, u njoj su narodi trebali da žive u miru, a svaki od njih, ostavljajući maha svima sposobnim bez razlike, da se poslužimo sa riječima njemačkog državnog kancelara, da stvori pravednu ravnotežu izmedju rada i zarade. U ovoj je knjizi bilo skupljeno dvanaestak govora i članaka. Ovu knjigu nije napisao Nijemac. A pojavila se na njemačkom jeziku iz razloga, što Nijemci teže da prokrče put medju svoj narod svemu, što je korisno i plemenito, pa ma gdje ga našli. Moramo da se crvenimo, kad pomenemo ime piščevo. To je najme Lloyd George. Tada još nije bio ministar vojni, ni ministar municije. Tada je on još bio onaj Lloyd George iz godina, kada je kao „socijalistički ministar financija“ bio strah i trepet gornjeg doma, državnik, koji je svojom čvrstom nepokolebivom voljom stao na stranu slabih i siromašnih. Kako se promijenio taj čovjek, koji se iz neznatnih početaka popeo na ovu visinu! Od socijalnoga ministra postao je upravljačem rata, od ozbiljnog ministra financija postao je onakvim državnikom-športistom, kakav nam se pretstavlja u svome razgovoru sa američkim dopisnikom. Onaj čovjek, koji je još prije pet godina za cijelo čovječanstvo želio „bolja vremena“, idealno stanje, koje bi izravnjavalo nepravde i ublažavalo suprotnosti, taj isti čovjek danas ne želi ništa drugo nego li smrvljenje, pokolj cijeloga jednog naroda, koji je neosporno jedan od najsposobnijih naroda na svijetu. Smiješna riječ o smrvljenju Njemačke, koju čak Asquith i Grey više nijesu smjeli upotrebljavati, ponovno je oživjela, zahvaljujući Lloydu Georgu, koji hoće, da njoj dade nove sadržine i novoga žara. On govori o svjetskome ratu kao o nekoj sportskoj utakmici, za koju se nada, da će Engleska siguno pobijediti. On hoće da gazi, da razmrskava, da kazni. U svojoj žudnji za osvetom on raspolaže kao svojom ličnom svojinom Rusijom i Francuskom, osudjujući te dvije saveznice jednom riječju do borbe do posljednjeg čovjeka.

Čovjeku se prosto čini, da ovakve strašne i krvave riječi ne uzme ozbiljno. Ali protivu takvoga shvatanja govore ove činjenice: Lloyd George u Engleskoj spada medju prve ljude, to je političar, koji je već u više maha pominjan kao nasljednik Asquithov, čovjek koji danas zauzima ne manje važno mjesto ministra vojnog. Ako se ima na umu hladni, nestrastveni i praktički duh engleskog državnika, onda ove riječi Lloyd Georgeove, toliko udaljene od svake hladnokrvnosti i mirnoće, dopuštaju pretpostavku, da je na mjesto ravnodušnosti, osnovane na svijesti o snazi, kojom su se do sada odlikovali engleski ministri, došla nepouzdanost i zabrinutost u najvećem stepenu. Lloyd Georgeov intervju i Bethmann-Hollwega govor u njemačkom reichstagu padaju u isti momenat, tako da nam uporedjenje ovih dvijuh izjava daje sliku o namjerama i ciljevima ovih dviju država, koje smatraju kao glavni protivnici u svjetskome ratu. Iz kancelarovog govora govori volja za odbranom, koja nalaže dalje vodjenje rata jedino uslijed uporne želje protivnika da ga produže, iz Lloyd Georgeove izjave pak govori upravo zlikovačka krvoločnost, željna skrhanih kostiju. Još nikada u Njemačkoj nijesu iznijeli kao ratni cilj razmrskavanje Engleske ili Francuske, tamo ne žele ni da satiru ni da umanjuju, ali ipak, razumije se, sporazum tvrdi, kako se on brani, a Njemačka vodi osvajalački rat. Sile sporazuma, uprkos višegodišnjem radu pokojnog kralja Edvarda VIII., tvrde, kako nijesu bile spremne na ovaj rat. Lloyd George ima drskost da govori o neravnoj borbi na štetu Engleske, o nerazmjeri snaga, koja je tobož bila u početku rata, dakle u momentu, kada su dvije države bile napadnute od sedam njih. Pored grubosti njegovih prijetnji, iz njih još izviruje i besprimjerna i strašno odvratna lažljivost. Protivnik, koji je spao na takav način, sam sebe unižava. Od jednoga Lloyd Georgea ne možemo se nadati nastupanju „boljih vremena“, kao što ih je on želio prije pet godina. Stvoriti ovakvo stanje, to će biti zadatak onoga oružja, koje se sada neumorno bori protiv Engleske i njenih vazala.

Podupirajte Družbu!

Domaće Vijesti.

Gradsko kazalište. Jučerašnja druga predstava opere „Fausta“ doživjela je potpuni uspjeh. Utorak pjeva se po treći put.

Maksimalne cijene za pivo. Tvrdjavni povjerenik saopćuje, da vrijedi za Saaško pivo od 10. listopada unaprijed slijedeća maksimalna cijena: U skladištu 87 kruna, za gostioničare 104 kruna.

Glazba. Danas u 4 i po sata na večer svirat će mornarička glasba na trgu Custoza slijedeće komade: 1. F. Scharoch: Dormusch, koračnica. 2. J. pl. Zajc: duett i finale iz opere „Zrinjski“. 3. E. Strauss: „Veseli svati“, valčik. 4. K. Komzák: „Beč u noći“, potpourri. 5. J. Strauss: „Žensko srce“, mazurka. 6. F. Jaksch: „Éljen a Magyar“, koračnica.

„Družbine škole u Istri“. Zagrebačke „Novine“ primile su ovaj dopis: Čitao sam prije u „Obzoru“, pak u Vašem cienj. listu vijest, da je zemaljska upravna komisija za Istru preuzela pod svoju upravu „Družbine“ škole u Cresu i Malom Lošinju, te da je time znatno olakšana zadaća „Družbe“. Ta vijest ne odgovara pravom stanju stvari. Istina je, da je istarska zemaljska upravna komisija odlučila otvoriti 40 novih hrvatskih škola u raznim mjestima Istre, medju kojima i u Cresu i Malom Lošinju, ali je za sada ostala samo kod te odluke, dok smo do gotovog čina još vrlo daleko. Valjda je cijela stvar zapela kod zemaljskog školskog vijeća, po svoj prilici zbog otpora sa stanovite strane. Čini se, da unatoč sadanjem položaju, talijanaška klika u Istri, osobito u nekim kotarima (na pr. u Lošinju) ima još dosta moći. Hrvatske škole u Cresu i Malom Lošinju su još uvijek pod „Družbinom“ režijom, koja nosi sav trošak za njihovo uzdržavanje, pak za sada nema niti spomena o kakvom olakšanju „Družbi“. Ovo htjedoh iznijeti, jer ne bih htio, da ova Vaša vijest zavede koga u bludnju, kao da „Družba“ ne bi više trebala toliko potpore. Naprotiv, „Družba“ treba sada pomoći više no igda, jer su joj se zbog rata prihodi jako umanjili, a osim toga i c. kr. vlada više ne isplaćuje nikakove potpore. Molim Vas lijepo, da za volju istine i u interesu „Družbe“ u ovom smislu ispravite gore spomenutu Vašu vijest. Uz odlično štovanje Marij Maričić, upravitelj „Družbine škole“ na Malom Lošinju.

Iz Hrvatske.

Nadvojvoda Leopold Salvator u Zagrebu. U ponedjeljak u večer stigao je u Zagreb prejasni nadvojvoga Leopold Salvator sa svojom suprugom i 4 kćeri. Grad je tom prigodom bio vrlo svečano iskićen. Na kolodvoru ga dočekaše mnogobrojni predstavnici oblasti i svećenstva i raznih kulturnih zavoda sa banom dr. Ivanom Skerlecom na čelu. Gradonačelnik arhitekt Janko Holjac pozdravio je na kolodvoru ugledne gostove oduševljenom dobrodošlicom, u kojoj je istakao veliku radost glavnog grada, što je u ova teška vremena tako svečano odlikovan. Nadvojvoda je odvratio na načelnikov govor hrvatskim jezikom, te je medju ostalim rekao: „Rado smo došli ovamo, da razgledamo razvitak grada i da otvorimo prekosutra izložbu u ratno-pripomoćne svrhe“. Na prolasku iz kolodvora u hotel Croatiu mnogobrojno je općinstvo oduševljeno pozdravljalo visoke gostove. Glavni je grad sav u znaku toga posjeta, te se tom prilikom davaju razne zabave i koncerti.

Richard Strauss dirigirat će u Zagrebu svojom operom „Kavalir s ružom“ („Der Rosenkavalier“) u sriedu, dne 11. listopada.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 281 od 7. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Satnik Titz.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Weiser.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski-liječnik u pričuvi Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Ekspedicija na Robinzonov otok. Švedski istraživalac Karlo Skottsberg sprema uz pomoć švedske vlade, te muzeja u Stockholmu, Upsali i Göteborgu ekspediciju, da iztraži Juan Fernandez, na kojem je tobože od 1704. do 1709. živio „Robinzon“, škotski mornar Aleksandar Selkirk. Taj otok, zapravo skupina od nekoliko otoka, leži na pučini neko 500 kilometara daleko od chilenske obale. Ekspedicija će iztražiti faunu i floru. Fauna je bez sumnje ograničena samo na neke vrsti i rodove životinja, flora je vrlo zanimiva, jer je u njoj zastupano više vrsti bilja, koje uspjeva samo na tom otoku. Uspije li pak tom zgodom iztražiti i otok Mas a Fuera, koji zaprema 85 četvornih kilometara, a na kojem se nalazi 1800 m. visok vulkan, obogatit će se silno geologijske i petrografijske zbirke prije spomenutih muzeja. Ekspedicija će ostati u onom kraju godinu dana. Švedska je vlada ugovorila s Englezkom, da ekspedicijski parobrod „Suecia“ otplovi iz Göteborga i nesmetano prodje blokadu, te nastavi put u Valparaiso, gdje će primiti na palubu pomoćno osoblje, što ga stavlja na dispoziciju chilenska vlada, pa po tom krenuti put Juan Fernandeza. Dopuste li prilike, istražit će ekspedicija i Galopagos-otočje.

Posl. br. U 164/16. 93

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu, po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva (kao jav. tužitelja) protiv Dinke Podreka radi § 12 z. 16./1. 1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89 u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva Ivasovića (kao jav. tužitelja) optužенice koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja da se uporabi zakon

sudio je:

Dinku Podreka, ženu Antona, a kćer Antona i Ivanke Jermanis iz Jermaniši, boraveću u Merličima a pripadnu u Buzetu, 43 god. staru, kat. vjere, udatu, bez imutka, nepismenu, već kažnjenu radi prekršaja o hrani

krivom:

što je dne 11., 12., 15. i 17. prošlog mjeseca augusta otposlala u svrhu prodaje iz Merlići u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno, zanemarivši dakako pretražiti ga prije otpreme, te tako vlastitom nemarnošću stavila u promet predmete, koji su izgubili na svojoj hranivosti, dakle prekršaja § 12, Z. 16./1./1896. L. D. Z. ex 1897. Br. 89, te biva zato na osnovu § 12. istog zakona

osudjena

na 80 (osamdeset) K globe pretvorive za slučaj neutjerivosti u 8 (osam) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih event. ovršne kazne. Na osnovu § 21. gornjeg zakona proglasiti će se pak nazočna presuda na trošak optuženice u puljskom „Hrvatskom Listu“.

Ommissis.

Buzet, dne 20. rujna 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

Molimo, obnovite pretplatu!

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

I.

Da su meni gusle javorove i gudalo od jadikovine, a k tomu da mi je vilinski glas, najvolio bih zapjevati tanko glasovito, te opjevati naroda našega sreću i nesreću, sve redom od najstarijega do najnovijeg doba; tad bi, znam ja, slušao i mene naš narod, kao god što sluša slijepe svoje Homere na vašarih, kad mu uz javor-gusle poju o junacih silnih i bojevih ljutih, ali budući da u mene nema pomenutih sredstava ni svojstava, zato evo uzev preda se divit i hartiju, hoću ovdje da opišem jednu samo izmedju mnogih burnih i krvavih epizoda iz hrvatske naše prošlosti.

Tko je goder makar i površno prevraćao listine, gdje se napominju dogodjaji raznih naroda, bit će opazio, da nema gotovo nijednoga doba, gdje ne bi bila rijekom tekla krv naroda našega dijelom u bojevih izvanjskih, što ih predji naši vodiše ponajviše sa Turci, dijelom pak u domaćih borbah, što pronikoše iz razdora nesložnih sinova naše domovine, zadajući joj time teških i krvavih rana. Tko god bespristrano o tom razmišlja, zaista se ne može čuda dočuditi, kako je moguće bilo, da se pod teškimi timi udarci naš narod sasvim ne dotamani, već preboljev vazda sretno ljute rane svoje, opet se oporavi i pridignu, pa jedva što mu desna ruka zasili, već mu i krvce zaželi britka sablja, te zato skočiv na noge lagane, kao Kraljević Marko, na novo pohrli u krvavi boj. Iz kamena bi suza udarila, kad rodoljub pomisli na sve, što je prepatio taj naš narod, ali mu opet od puke radosti srce mora da zaigra u grudih, kad vidi, da je usprkos svemu zlu, što ga je snašlo tečajem vremena, narod taj svedj još onakav, kakav je bio prije više vijekova: čil, zdrav, veseo i — lakouman. Teško ga iskustvo ne otupi, ali i ne učini, da bi se bio koristio njime i dozvao pameti, već on ostade svedj isti u zlu i u dobru.

Što je goder burnih pokreta bilo u Ugarskoj, teško da će ih biti burnijih od onih, što se pridesiše koncem 13. i početkom 14. vijeka. Ugarski, a zajedno hrvatsko-slavonsko-dalmatinski kralj bio je u ono vrijeme Andrija III. Taj je vladar imao mnogo tajnih, a i javnih neprijatelja ne samo u Ugarskoj, već i izvan nje; dapače našlo se je i takmaca, koji se s njime natjecahu za krunu ugarsku. Medju timi bio je s prva Karlo Martel, sin Karla II., kralja Sicilijskoga, i Marije, sestre pokojnoga ugarskoga kralja Ladislava. Citava Ugarska, a s njom dakako i Hrvatska, razvrgla se je na protivne stranke. Jedni bijahu za Andriju kralja, a drugi opet za Karla Martela. Svaka je stranka nastojala oko toga, da si pribavi što više privrženika, bilo obećanjem, mitom ili darom, ili pak silom i oružjem. Nije dakle čudo, što se tom prilikom razigraše strasti u ljudi i što s toga svaki čas dodje do nasilja, do plijena, do krvava okršaja ili do progonstva. Svaka je stranka gledala, da se održi na svaki mogući način, a uza to da satre protivnike svoje. Karlo Martel imao je u Ugarskoj i u Hrvatskoj dosta moćnih privrženika, koji su stranku njegovu vazda poticali na otpor proti kralju Andriji, a Andrija je opet od svoje strane nastojao, da mu njegovi privrženici ne krenu vjerom, i da ne izgube tvrde uzdanice. S toga uzroka dodje kralj Andrija god. 1292. glavom u Zagreb, te zagrebačkomu kaptolu poradi dokazane vjernosti i privrženosti podijeli povelju, gdje mu poklanja maltu zagrebačkoga trga. Istom prilikom imenova kralj Andrija posebnom poveljom nekoga Pavla Slavinića, rodom Zagrepčanina iz Vlaške ulice — s kojim ćemo se češće sastati tečajem naše pripovijesti — plemićem ugarskim, a to poradi dokazane vjernosti i hrabrosti u boju. Zatim, godine naime 1295., naimenova isti kralj po smrti Ivana I. nekoga Mihalja biskupom zagrebačkim, i pošto biskup, dopraćen oružanom silom, u Zagreb stigne, poče odmah napastovati i progoniti privrženike Karla Martela, a medju njima napose župana Garduna, gospodara tvrdoga tada Medvedgrada i Garić-grada. Biskup Mihalj s pomoću vojvode hrvatskog Alberta i ostalih privrženika kralja Andrije osvoji najprije Gardunov grad Garić sa selom Gjulincem, te zatim istim načinom otme na silu Ivanu i Hinku, sinovom bana Gusingovca, županiju brezničku, prisvojiv si naslov župana garićkoga i brezničkog.

Protivnici kralja Andrije i biskupa Mihalja uzavreli su naravno najvećim gnjevom s toga, što počini pomenuti biskup u svoje i kralja Andrije ime, i oni bi mu se sigurno smjesta osvetili, da se nisu pobojali velike oružane sile, koja bijaše vazda uz biskupa Mihalja. Nu pošto se biskup za neko vrijeme iz Hrvatske udalji, da posjeti kralja Andriju, zaštitnika svoga, bila je sva prilika, da će buknuti živim plamom osveta, što je donle potajno tinjala pod pepelom. Svim Martelovim privrženikom bijaše tada jur dotužila muka, što ju donle morahu podnositi od protivne stranke, osobito pak od zuluma i velika jordama biskupa Mihalja, te im je upravo s toga tako rekav jur do nokata dogorjelo.

Upravo u to doba, što ga evo napomenusmo, šetao je u svojoj palači na Medved-gradu možni župan Gardun Garički, čovjek najbolje muževne dobi, povisoka stasa, suholjast, nu koščat i krijepak, kao bor u obližnjoj mu gori. Crnomanjasto mu lice svjedočilo, da je jur mnogo koješta iskusio, dobra i zla, pa zato se u tom njegovom licu zrcalila neka odvažnost, sdružena s ozbiljnošću i nekom strogošću, a i gorkošću, što si ju valjda iskustvom pribavi. Taj se čovjek šetao s podvitim rukama, stisnutimi usnicami, nabranim čelom i plamenim očima, hitro koracajuć gore i dolje po svojoj palači tako silno, da uz zvek njegovih ostruga podnica katšto zaškripi i staklo obližnjega kojeg prozora potiho zazveča. Lijep proljetni dan mjeseca svibnja bijaše na izmaku, jer se je sunce jur doticalo gora Okićkih, te još jedamput, prije nego li će zaći, pozlatilo zapadnimi traci svojimi cijelu lijepu okolicu zagrebačku. — Premda je takav prizor, osobito iz Medved-grada, veličanstven, to ga ipak Gardun ni ne gleda. Ispod grada u gustom grmu slavulj milozvučnim svojim glasom tad zapoje, dočim mu se iz pitome djeteline odzove prepelica veselim pućpurikanjem; u gori pak, što se prama kapeli sv. Jakova diže iznad Medvedgrada, začuje se u isti par rog pastira, koji je na prostom, nu blagozvučnom tom muzikalnom stroju svirao stari neki hrvatski napjev. Premda bi drugi čovjek taj troglas, što ga upravo napomenusmo, s ushitom i čeznućem slušao, to ga evo Gardun ni ne čuje. Za sve krasote divne prirode, kojimi sva naša hrvatska, osobito pak okolica zagrebačka obiluje, i za blagoglasje zvukova milih — za sve to Gardun haje i ne haje. Njega sada obuzimlje samo jedna misao, koja se nipošto ne slaže sa blagimi, prije napomenutimi prizori i glasovi. Njemu bi možebit u taj par milije bilo, da se okolica zagrebačka zamaglila gustim crnim oblakom, iz kojega bi uz strašnu grmljavinu treskale strijele, dočim bi vrane graktale i vuci zavijali.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 454.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custozo broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 9. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Brašov zauzet.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Austro-ugarske i njemačke čete su jučer na veče prodrle u Brasso (Kronstadt). Druge su kolone stigle u dolinu Alt, istočno šume Duhova. Ugarski pučko-ustaški husari zaposjedoše Szekely-Udvarhely (Oderkellen). I u gorju Georgeny uzmiče neprijatelj pred austro-ugarskim četama generala Arza.

Na ruskoj fronti nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Opeta je započelo žestoko opstrijeljavanje naših položaja na kraškom zaravanku, koje je jučer u punoj snagi trajalo cijeli dan. Južno Nove vasi je oko podne kušala neprijateljska pješadija da hrpimice napreduje. Naša ju je topovska vatra potjerala natrag. Na fronti Fleimse stajao je osobito odsjek Gardinal-Goldose pod trajnom topovskom vatrom. Jaka protiv tih visina naperena noćna navala bila je krvavo odbita.

Jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna fronta: Izjalovio se je novi englesko-francuski pokušaj prodora medju Ancre-om i Sommom. Već trajni porast razvoja topovske snage iz posljednjih dana dao ga je naslućivati. Vojska generala Belowa je u žilavom otporu i teškom boju odbila u cijelosti silni udarac, često u boju na nož ili u protunavali. Neprijatelj je prodro samo u Lesars i u djelove našeg položaja sjeveroistočno Leboeuza kaošto i medju Morvalom i šumom Saint Pierre-vaast. Južno Somme je zatvorna vatra ugušila pred njemačkim linijama francuske navalne pokušaje na obim stranama Vermandovillersa. U zračnom boju i vatrom obrambenih topova oborismo 5 neprijateljskih ljetala. Kapetan Bölcke postavio je izvan boja 30. svog protivnika.

Istočno bojište.

Nema, da se javi ništa važna.

Sedmogradsko bojište.

Rumunjci uzmiču na čitavoj istočnoj fronti. Savezničke čete isilišе izlaz iz šume Duhova u dolinu Alt i u zemlju Burza. Žilavim navalama bacišе neprijatelja dalje natrag. Kronstadt (Brasso) je osvojen.

Balkansko bojište.

Mackensenova bojna skupina: Na fronti nema nikakvih dogodjaja. Naša su jata ljetala bombama napala željezničke nasade sjeverozapadno Bukarešta.

Macedonsko bojište.

Živahni topovski bojevi na mnogim mjestima medju jezerom Prespe i Vardarom. Na obim stranama željezničke pruge Monastir-Florina bili su odbijeni pojedini neprijateljski napadaji.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 7. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Na macedonskoj fronti je bio protunavolom odbit neprijateljski napadaj blizu kraja Dolnoduponi na istočnoj obali jezera Prespa. Ponovne, jakim silama provedene neprijateljske navale na fronti Gradešnica-željeznička pruga Florina-Bitolj bile su krvavo suzbite uz velike gubitke po neprijatelja. Izjalovišе se pokušaji neprijateljske pješadije, da predje kod sela Skočivir rijeku Černa. U dolini Moglenica propale su sve neprijateljske navale protiv visina Požar i Bahovo.

U Dobrudži je neprijatelj više puta otvorio napadaje protiv crte Karabadža-Perveli, ali je svaki puta bio uz velike gubitke suzbit i prisiljen, da se povuče u svoje počitne položaje. Učinili smo broj zarobljenika.

Brzojavi.

Njemački car na istočnoj fronti.

Berlin, 7. (D. u.) Jučer je car u sprenistvu vrhovnog zapovjednika na istočnoj fronti, princa Leopolda bavarskoga, vodje vojne skupine gen. pukovnika Tersztyanskoga i vojnog zapovjednika gen. konjaništva Marwitza pozdravio na istočnoj fronti pomorsku pješ. pukovniju „Princ Moritz pl. Anhalt-Dessau“ br. 42, te joj izrekao svoje priznanje. Car je imenovao generala Marwitza gen. pobočnikom ostavivši ga na sadašnjem njegovom mjestu. Nakon što ga je jučer poslije podne izvjestio general Litzmann o položaju na istočnoj fronti, došao je car danas ujutro k c. i k. drugoj vojsci, koja se bori pod vodstvom gen. pukovnika Böhm-Ermollia. Car je hrabrim austro-augarskim i njemačkim četama izrekao zahvalu svoju i njemačkog naroda, te je Böhm-Ermolliju izručio red „Pour le merite“.

Napadaj njemačkih hidroplana.

Berlin, 7. (D. u.) Njemački su hidroplani dne 5. t. mj. napali u Crnom moru, istočno Tuzle, veće ruske jako naoružane transportne parobrode, te su ih pogodili na krov. Drugi su njemački hidroplani uspješno bacali bombe na neprijateljske municijske kolone i konjaništvo u sjevernoj Dobrudži.

Novi engleski zahtjev na neutralce.

Frankfurt na M., 7. Kako se „Frankfurter Zeitung“ javlja iz Kopenhagena, donašaju tamošnji listovi na prvome mjestu vijesti iz Londona, prema kojima je engleska vlada upravila na stanovite neutralne vlade notu, koja ima svoj vrhunac u zahtjevu, da se u buduće mora podmornicama u neutralnim vodama i lukama uzeti svaku zaštitu u smislu medjunarodnog prava.

Irci i engleska vlada.

Rotterdam, 7. (D. u.) „Rotterdamsche Courant“ javlja iz Londona: Vodja irskih nacijonalista, Redmond, držao je u Waterfordu govor, u kojem se je gorko tužio na vladu te je izjavio, da neće više sudjelovati kod budućih tajnih rasprava.

Djelovanje dunavske flotile.

Beč, 7. (D. u.) O djelovanju dunavske flotile medju 1. i 5. t. mj. javlja vrhovno vojno vodstvo slijedeće: 1. t. mj. prije podne bijaše opaženo, da neprijatelj gradi kod Rjahova most. Poslije podne su ladjice, kojima je slijedilo odjeljenje monitora, krenule da patruliraju. Prodrle su pojas neprijateljske vatre kod Zimnice te počešе pucati na most. Slijedećega su dana prispjeli daljnji monitori. Usprkos rumunjske zatvorne vatre, pokretnih mina i torpeda uspjelo je oko podne te je vatrom i našim pokretnim minama bio most učinjen neupotrebivim. Osim toga je flotila pucala na neprijatelja, koji se je nalazio na sjevernom brijegu. Ladje izvidnice su preko noći ostale u blizini mosta te su spriječile, da se ga opeta sagradi. Utorak, 3. t. mj. je neprijatelj, ne mogavši upotrijebiti mosta za daljnje prelaženje, počeo uzmicati. Jedinice su flotile stalno krstarile oko mjesta, gdje je neprijatelj prelazio, te su vatrom u ledja i u bokove nanijeli Rumunjcima na desnom brijegu teških gubitaka. U noći na 5. t. mj. je flotila zaplijenila u luci Giurgiu 4 tegleće ladje za naftu i 3 tegleće ladje za ugljen. Pokušaj rumunjskih monitora, da priskoči u pomoć bio je osujećen zatvornom vatrom njemačkih baterija ispod Silistrije. Vrhovni zapovjednik vojne skupine, gen. maršal Mackensen, izrekao je hrabroj i prokušanoj c. i k. dunavskoj flotili osobito priznanje za odlične njezine čine.

Španjolska.

Madrid, 7. (D. u.) Gibanje za neutralnost se sve više širi.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

6. listopada. Zapadna fronta: U smjeru prema Zločovu traju žestoki bojevi u području Pienicka, Hukalovca i Mejnovica (Mlynovce). Neprijatelj se žestoko opire te poduzima protunavale. Ovdje smo zarobili 15 časnika i 2 liječnika. Naše su čete osvojile jedan dio neprijateljskih položaja te su suzbile ponovne protunavale njemačko-turskih četa. Fronta u Dobrudži: Naša ofenziva traje. Zarobili smo okolo 300 momaka.

Engleska.

5. o. mj. na večer: Sa bojne fronte ima malo da se javi osim neprijateljske topničke djelatnosti u okolici Gueudecourta i dvaju neprijateljskih protunavala u području Thiepvala, koje smo zaplijenili ili smo našli na bojištu Somme 29 teških topova i teških haubica, 92 poljskih topova i poljskih haubica.

Francuska.

5. o. mj. 3 sata popodne: Noć je bila na cijeloj fronti mirna. Kod našega napredovanja, istočno od Morvala, zaplijenili smo jučer 9 topova od 8.8 cm.

Unatoč vrlo lošemu vremenu bacili su francuski avijatičari bombe na uzletište u Colmaru. Na povratku sa jednoga noćnoga lijeta bacili smo 90 bombi na reflektore i vojničke zgrade luke u Zeebrügge.

Bitka je na cijeloj macedonskoj fronti dalje povoljna. Predstraže saveznika počinju preko Cerne prelaziti u okolicu Obroveni i Broda. S druge su strane, unatoč ledu na oba obronka planine Babe, došle do Bufa i Peplja.

Italija.

5. listopada. Iza kako je neprijatelj u noći na 4. t. mj. poduzeo nekoje diverzivne pothvate protiv naših položaja na visinama istočno rijeke u dolini Travignolo, ponovno je navalio protiv odsjeka južnih obronaka Colbricone. Bio je svuda odbijen. Tijekom 4. t. mj. ponovio je on nakon obilne topovske pripreme svježim četama svoje napore te mu je uspjelo, da je opeta zauzeo naše, 3. t. mj. u jutro zauzete prema Colbricon Piccolo pomaknute položaje. Na svim je drugim mjestima bio neprijatelj odbijen uz vrlo velike gubitke. U gornjoj dolini Cordevole odbili smo nenadanu navalu na obronku Siefa.

Sa više se mjesta fronte javlja o intenzivnim akcijama neprijateljskog topništva, kao protiv napučenih krajeva Sano (zapadno Mori-ja) Forni Avoltri (gornja dolina Degano), Timan i Paularo (Korito Buta) i protiv Gorice. Bila je nanešena malena materijalna šteta. Naše je topništvo uspjehom uzvraćalo. Vatra je uništila vojničke barake u Birnbaumu (Ziljska dolina) te je prouzročila nered u neprijateljskim položajima na Kraškom zaravanku.

Albanija: Tri su naša konjanička odjeljenja ostavila Argyrokastro i zaposjela Lorgukati i Emiskopu u dolini Drine (Vojusa), dok su se druga konjanička odjeljenja iz Delvina postavila u svezu sa posadom u Argyrokastru.

Rumunjska.

5. o. mj.: Sjeverna i sjevero-zapadna fronta: U predjelu Parajda zaposjeli smo nakon trodnevnih živahnih bojeva neprijateljske utvrde i potisnuli neprijatelja prama zapadu. Na ostaloj fronti pojedinački bojevi. Južna fronta: Pošto se je svršila demonstracija, koju smo priredili izmedju Rjahova i Tutrakana, povratili smo se opet na lijevu obalu Dunava. U Dobrudži su bili vrlo žestoki bojevi, na cijeloj fronti. Zarobili smo 5 časnika i 100 momaka.

Političke Vijesti.

Gospodarske prilike u Turskoj. Suradnik „Lokalanzeiger-a“ razgovarao je s turskim ministrom Halil-begom, koji je izjavio o gospodarskom položaju Turske medju ostalim: Mi uzdržavamo velike armeje na različitim frontama. U unutrašnjosti zemlje stoje pod oružjem takodjer znatne pričuve. Ove čete obskrbljujemo dovoljnom hranom. Rumunjski je dovoz valjao samo za obskrbu pučanstva u Carigradu. Sada smo na drugi način osigurali obskrbu našega glavnoga grada. U nas još ima dosta zaliha. Ljetošnja je žetva bila izvrstna u predjelu Angore i Konije, oko Smirne daleko bolja, nego lanjske godine, a osobito sjajna u Siriji. Sad možemo da sami pokrivamo svoje potrebštine, možemo dapače različitim plodinama obskrbljivati takodjer svoje saveznike.

Engleski oklopljeni automobili. U iscrpivom stručnjačkom prikazu predočuje se prava vrijednost kopnenih torpeda (oklopljenih automobila), što ih toliko slave Englezi i Francezi. U ovom se prikazu nabrajaju mnogobrojni slučajevi, u kojima su ovi oklopljeni automobili bili uništeni koje od njemačkoga topništva, a koje ručnim granatama, dok su u nekoliko slučajeva zapeli u žičnim zaprekama, tako da zapravo nisu mogli iskazati nikakovih osobitih usluga engleskoj vojsci. Prikaz crta konstrukciju ovih oklopljenih automobila i završuje riječima: Engleska će se kopnena mornarica doskora sastojati samo od pukih podrtina.

Obća obranbena dužnost u Englezkoj. „Daily Mail“ doznaje, da će se u pitanju glede obranbene dužnosti u Irskoj skorih dana konačno odlučiti. Ratni ministar Lloyd George prisustvovao je jučer važnoj konferenciji o novačkom pitanju. Državni tajnik za Irsku, Duke, vratio se je u London. „Daily News“ javljaju, da se vlada nije bavila s pitanjem o povišenju vojno-obvezatnoga doba. Svakako će biti potrebno, da se još prije svršetka rata povisi vojno-obvezatno doba, ali ni na taj se način ne će znatno pojačati vojska. U ratnom se ministarstvu drži, da bi se pozivom privremeno oproštenih vojnih obvezanika mogao namaknuti dovoljan broj doknadne momčadi. „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ javlja iz Londona: Predsjednik poljodjelskoga ureda saobćio je farmerima, da će se počevši od nove godine popisati svi mužkarci vojno-obvezatnoga doba, koji još rade u poljodjelskim podhvatima. Naproti tome se ne će više do nove godine, dapače možda da ravnja pozivati mužki radnici, već samo u toliko, u koliko je to potrebno za doknadu onih vojnih obvezanika, koji su radi nesposobnosti bili odpušteni iz vojske.

Sušica u francezkoj vojsci. Nota „Wolffova ureda“ polemizuje protiv franceske viesti, što se razširuje u inozemstvu, a navodno potječe iz vladinih krugova, kao da se francezki zarobljenici u Njemačkoj okužuju tuberkulozom, pa izvodi medju ostalim: Ako se kod francezkih zarobljenika u većem postotnjaku zamjećuje sušica, tome je jedino uzrok, što se u Francezkoj poradi nestašice ljudi i zbog loše izobrazbe unovačuju mužkarci, koji imaju sušicu tek u četnom stadiju koja se medjutim pod utjecajem velikih tegoba vojničke ratne službe doskora razvija do visokoga stepena.

Rat i vječni mir.

Rat i mir su dva sasma oprečna pojma, poput svjetla i tame, pa gdje jedan vlada, tamo drugome nema mjesta. Blagodati mira su pako tako velike, da ih nije nitko kadar pravo ocijeniti, dok ne iskusi ratne grozote.

U starom i u srednjem vijeku, dok je vladalo samo „pravo jačeg“, nije zapravo ni bilo pravog mira. Nebrojene stare kule i ruševine su još i danas živim dokazom, da se je u ono doba svatko osjećao najsigurnijim iza gradskih zidina. Ratne grozote bijahu upravo nečuvene, jer rat nije poznavao drugog cilja, do li potpunog uništenja i poniženja neprijatelja. U tu svrhu bila su sva sredstva dopuštena. Zaludu nije nastala ona stara poslovica: „vae victis“ (jao si ga pobijedjenima) zakona o postupku sa ranjenicima, zarobljenicima i civilnim pučanstvom. Kad bi neprijatelj jurišem osvojio jedno mjesto, dao bi ga sasma poharati i opljačkati, a stanovnike bez razlike spola i stališa poklati ili prodati u roblje. Zarobljene vojskovodje i kraljeve bi se jednostavno bacilo u okove te kao ratni plijen odvelo u triumfu u domovinu i ondje dalo sramotno smaknuti poput zločinaca. Ništa čovječniji nijesu bili ni turski a ni 30godišnji rat.

Toga radi pojavila se u novom vijeku pokročenjem civilizacije već dosta rano želja za vječnim mirom i svedenjem rata u stanovite granice. Ista je došla do izražaja ne samo savezima pojedinih država nego i u raznim mirovnim pregovorima. U XVIII. vijeku su osobito razni učenjaci kao Kant zagovarili vječni odnosno medjunarodni mir, predlažući: ublaženje ratnih grozota, ukinuće stajaće vojske, ograničenje državnog duga, uredjenje ratnog vodstva i zajamčenje državne slobode.

Na temelju tih ideja razvilo se pomalo kašnje raznim mirovnim ugovorima i medjunarodnim konferencama današnje moderno medjunarodno pravo. Njegova glavna poglavlja sačinjavaju znamenita ženevska konvencija, bečki i berlinski kongres, pariški mir, londonska deklaracija i poznata haška konferenca. Istim velevlasti doduše zajamčuju neutralnost (Belgija, Nizozemska i Švicarska) i nerazdjelivost (Turska i Kina) pojedinih država, al u glavnom sastoji se isto samo iz uredjenja ratnog vodstva na kopnu i na moru i iz ublaženja ratnih grozota. Premda su velevlasti, kao svjetske gospodarice preuzele same zadaću, da u tom pogledu kroje i štite red i pravicu, ipak nije jošte došlo ni do općeg razoružanja, ni do vječnoga mira.

Tome su bez dvojbe najviše krivi zavidnost i protuinteresi pojedinih velevlasti. Da je tomu tako, uči nas najbolje povijest saveza pojedinih država. Tako su n. pr. godine 1853. ratovale Engleska, Francuska i Italija protiv Rusije, godine 1866. Njemačka i Italija protiv Austro-Ugarske, a godine 1878. Austro-Ugarska protiv Turske. Godine 1912. ratovahu opet Bugarska, Srbija, Grčka i Crnagora protiv Turske, a već 1913. Srbija i Grčka protiv Bugarske. Kako se vidi, rat se uvijek ponavlja u novoj formi i tereti poput istočnog grijeha čitavo čovječanstvo, koje ga mora često da vlastitom krvlju pere.

Kad se pomisli, da pojedine države i ono malo uzakonjenog medjunarodnog prava dandanas nogama gaze (vidi Grčku!) i to baš one, koje su medjunarodni mir najviše zagovarale, vidi se najbolje, kako je kod mirovnih pregovora vladala sama neiskrenost i nepovjerenje, te da su isti imali skoro jedinu svrhu, da prikriju i pospješe tajno naoružavanje.

Dandanas, dok se nalazimo u vrtlogu svjetskog rata, zvuči nam pravom ironijom, da je god. 1899. baš ruski car Nikola pozvao zastupnike svih država na prvu hašku mirovnu konferenciju, od koje je čitavo čovječanstvo sa najvećim zadovoljstvom očekivalo sveopće razoružanje i osnuće medjunarodnog mirovnog sudišta.

Četvrta i zadnja haška mirovna konferenca je nakon dugih rasprava uzakonila ipak više hvalevrijednih odredaba i uredila izbor i uporabu pojedinih bojnih sredstava. Tako zabranjuje uporabu otrovnih plinova i otrovnih naboja, takozvanih dum-dum naboja, te bacanje bomba i opstreljavanje otvorenih luka i neutvrdjenih mjesta. K tome ustanovljuje jedno medjunarodno sudište za riješenje medjunarodnih sporova u Hagu, te jedno medjunarodno sudište preda za polakšicu trgovačke plovitbe i t. d. No većina tih uredaba ostade žalibože samo pukom teorijom i na papiru. Ne samo da pojedine države nijesu onda priznale svih točaka, već dandanas u praksi uza sve pritužbe tumače medjunarodno pravo prema vlastitom interesu, ne žacajući se pri tom javno gaziti ni vlastitih obveza spram neutralnih država.

Sve države nijesu pako zapravo ništa drugo do li dobri ili zli susjedi, koji su prisiljeni da jedan uz drugoga živu, akoprem imadu protivnih interesa i časovitih svadja, no ipak vlada medju običnim susjedima na selu uzoran red, budnć nad njima bdije viša sila iliti oblast. Ta viša vlast iliti gvozdena ruka mirovnom sudištu pako posvema manjka.

Polak toga izgleda, da je medjunarodni mir jošte vrlo dalek, iliti bolje rekavši, nedoseživ.

Ako se pak promisli, da se dosad ratom nije njedna država ni obogatila, ni svoga blagostanja podigla, to ima nade, da će države nakon uništenja tolikog narodnog bogastva i iskrvarenja konačno ipak uvidjeti, da se tim putem ne dolazi do cilja, pa da će se stoga u buduće svom ozbiljnošću latiti riješenja tog najvažnijeg i najtežeg svjetskog pitanja.

Najljepši plod tolikih žrtava bit će bez dvojbe sveopće uvjerenje, da se trajni svjetski mir postizava samo onom silom, kojoj se budu sve države iskreno i dobrovoljno podvrgle. R. R.

Bugarska i macedonsko pitanje.

Macedonija, koja je čitave decenije zadavala stotinu briga evropskim vlastima, nalazi se danas, nakon više krvavih ratova, gotovo čitava u bugarskim rukama.

Ista je domovina sv. Cirila i Metoda i bugarska koljevka, pa nema sumnje, da će to pitanje Bugarska konačno svom brigom riješiti prema želji macedonskog pučanstva.

Kad je godine 1913. Macedonija spala pod Srbiju, dala se ta posljednja odmah na riješavanje najvažnijih narodnih i gospodarskih pitanja, da podigne narodno blagostanje. No svim tim osnovama je rat učinio kraj.

Zadnjih deset godina počelo se macedonsko pučanstvo listom seliti u inozemstvo, osobito u Bugarsku, zatim u Rumunjsku, Austro-Ugarsku i Ameriku. Dok su se muškarci selili na stanovitu zaradu i slali kući novaca, vodile su kod kuće gospodarstvo same žene. Mnogi, koji nadjoše vani sreću, nijesu se uopće više vratili.

Pod strogom srpskom vladavinom počeše se listom izseljavati ne samo mnogobrojni muhamedanci nego i ostali nesrbi, tako da su doskora čitava sela opustjela. Srbi nastojahu stoga svim sredstvima, da tamo nasele čim više izseljenika iz srpskih i hrvatskih zemalja. Pri tome davahu prednost najprije srpskim gradjanima iz nove Srbije, zatim onima iz stare Srbije i konačno Srbima i slavenima iz inozemstva. Vlada davaše tim naseljenicima badava ne samo 5 hektara zemlje, već im mećaše na raspolaganje i zajam. Osim toga potpomagaše silno gospodarske zadruge, tako da je n. pr. štipska zadruga tik prije rata začudo brojila preko 500 članova. Da uzmogne tako podignuti temelj domaćeg malog posjedništva, ukine turski agrarski feudalizam, zaplijenivši bezobzirnom eksproprijacijom goleme posjede. Zaplijene na Kosovom polju 210.000, na Ovčjem polju 30.000, kod Prizrena 3.500 a kod Kačanika 1000 hektara zemlje, tako da je već samo to područje dostajalo za 25.000 naseljeničkih obitelji. Da podigne svoju trgovinu i da je po mogućnosti učini neodvisnom od inozemstva, dade

se Srbija i na gradnju novih željezničkih pruga. U tu svrhu bila je srpska vlada zadnjom zakonskom osnovom u proljeću 1914. odredila 300 milijuna dinara. Od toga se imalo sagraditi u Macedoniji prugu Skoplje-Bitolj, Bitolj-Ochrid i Bitolj-štip. Zu Bugarsku bila bi bez dvojbe najvažnija ta posljednja, jer bi je vezala sa Macedonijom i vardarskom prugom preko Kistendila, Kočane i štipa. Zasnovana pruga Bitolj-Ochrid bila bi samo nastavak gorespomenute kaošto i solunske pruge. Srbija je najme kanila istu produžiti po staroj rimskoj cesti Via egnetia preko Elbasana i Drača do Jadranskog mora.

Bude li Macedonija, koju nastava ogromna većina Bugara, konačno iza rata pripala Bugarskoj, to će ista, kao nasljednik Srbije imati da riješi tamo gotovo ista pitanja. Da je tomu dorasla, najboljim su nam dokazom cvatuće pokrajine istočna Rumelija i Tracija.

U prvom redu imati će da napuči mnogobrojna napuštena sela i da uredi gospodarsko pitanje. Macedonija je doduše vrlo plodna zemlja, ali se još i dandanas samo ekstenzivno obradjuje; u većini krajeva dapače samo drvenim plugom. Ne samo da je umjetni gnoj sasma nepoznat, al ni naravskog gnoja ne dostaje. No željeznom voljom je napredak zajamčen, jer je macedonsko pučanstvo inače radino i marljivo. Osim toga uspijevaju tamo u obilju raž, pšenica i kukuruz, a u mnogim krajevima dapače i pamuk, akoprem se ga žalibože goji samo za domaću potrebu. Obrta u Macedoniji uopće nema, no i ono nekoliko tekstilnih tvornica je usljed prometne politike nakon balkanskih ratova posve propalo

Za turske vladavine je uza sve nesredjene političke prilike macedonsko gospodarstvo ako i pomalo al ipak napredovalo, jer je čitava Macedonija najme primorska mjesta (Solun) i njihovo zaledje sačinjavalo jedno tijelo. Nakon bukareštanskog mira 1913. bude pako Macedonija podijeljena medju Srbiju, Bugarsku i Grčku, koje se doskora opasaše carinskom granicom, imajući na umu svaka jedino svoje vlastite interese. To bi uzrokom, da je trgovina doskoro zapela ne samo u Solunu nego i u Skoplju i Bitolju. Tako je u Solunu spao broj žiteljstva pod novom vladavinom od 120 na 70 hiljada, a trgovački promet na prugama Solun-Bitolj i Skoplje-Carigrad za 30 po sto. Srbija nije pako zato mnogo marila, jer je snovala savez sa Crnom gorom i žurila se gradnjom dunavsko-jadranske željezničke pruge. Grčka se je pako više starala za Pirej, nego li za Solun, jer je Pirej imao biti ishodištem najkraće željezničke sveze izmedju Evrope i Egipta, da se uzmogne tako takmiti o prvenstvo sa Brindisom.

Usljed tako zamršenih gospodarskih, prometnih i političkih protivština je macedonsko zaledje dospjelo u vrlo nesnosan položaj, u kome ga danas Bugarska nalazi i konačno izbaviti imade.

R. R.

Vojničke mase u staro i novo doba.

Ogromne brojke, koje smo odavna navikli čitati iz dnevnih ratnih izvještaja, nadmašuju u tom pogledu sve, što se je u svjetskoj povjesti dosele desilo. Dapače su u prošlosti čitavi narodi brojem skoro iščezavali pred vojnim silama, koje si dandanas u jednoj jedinoj bici suprotstoje.

Uza sve to nas povjest uči, da su razmjerno znatne vojske opstojale već u najstarija vremena, te da dapače ni milijunske vojske nijesu bile mašta.

Prva vojnička država u starom vijeku bilo je asirsko carstvo. Na vrhuncu svoje moći posjedovalo je znatnu stajaću vojsku, koju povjesničari cijene na kakvih 50 hiljada momaka. Kad je jednom u Židovskoj kralj David naložio popis pučanstva, nabrojilo se po jednoj predaji u Izraelu 800 hiljada, a u Judeji do 500 hiljada za oružje sposobnih momaka. Jedan Davidov potomak, koji je vladao plemenom Jude i Benjamina posjedovao je dapače vojsku od 1,100 000 momaka. Polag svetog pisma raspolagao je i sa[illegible] protiv Amonita sa 300.000, a protiv Amalekit[illegible] 210.000 momaka vojske. Po pričanju povjesni[illegible] Herodota raspolagao je perzijski kralj Kserkse, kad je preko Helesponta krenuo na Grčku, sa 1,700.000 pješadije, 80.000 konjanika, a u svemu sa mornaricom sa preko 5 milijuna momaka, tako da se je Grcima činilo, kao da će njima čitav svijet poplaviti. Akoprem su ti podaci svakako vrlo pretjerani, govori natpis na spomeniku u termopilskom klancu [illegible] o 3 milijuna Perzijanaca, kojima su Grci pod Leonidom suprotstavili samo 4.000 momaka. Trijezni učenjaci računaju broj perzijskih bojovnika na najviše 50—100 hiljada momaka. Uza sve to je i to za ono doba znatno djelo, ako se pomisli, da je odašiljanje i opskrba tako velike vojske na tako velikoj udaljenosti onda za jednu državu bilo skopčano sa ogromnim poteškoćama. Kašnje je Aleksandar Veliki sa 35 do 45 hiljada momaka osvojio 50 puta veće carstvo neg je Macedonija.

Kod Rimljana iznašala je stajaća vojska obično 40 hiljada momaka. Kod Canne raspolagahu Rimljani protiv 52 hiljade Hanibalove vojske sa 70 hiljada momaka. Cezar je u Galiji držao 100—120 hiljada momaka, a u bici kod Filipa god. 42. pr. K. borilo se u svemu 200 hiljada momaka, a isto toliko je Antonije poveo i u rat protiv Parta. Stajaća rimska vojska brojila je u prvom stoljeću carske dobe oko 350.000 momaka, no ta je bila većinom po raznim pokrajinama i na ugroženoj granici, kao na Rajni i na Dunavu. No još silnije brojke nailazimo kod vojska za seobe naroda. Normanske čete, koje su god. 404. provalile u Italiju do Firence, brojile su po predaji 200—400 hiljada momaka. Normanski kralj Herold raspolagao je dapače u bici kod Hastingsa, gdje je i sam zaglavio, sa vojskom od tobože 1,200.000 momaka. Kaže se, da je ista bila tako mnogobrojna, da je presušila i same rijeke preko kojih je prelazila. Atila, koji je god. 451. bio poražen na katalanskim poljanama, raspolagao je sa 700.000 pješadije, a ukupnom vojskom od 5 milijuna momaka. Po predaji palo je tada na obim stranama 150—300 hiljada momaka, a od njihove krvi nabujaše čitavi potoci, iz kojih si moradoše ranjenici i iznemogli vojnici žedju tažiti.

Mase Mongola, koje provališe u Evropu, bile su, po pričanju savremenika, upravo strašne. Tako je Tschinghizkhan posjedovao vojsku od 6,600 000 momaka, a njegov nećak, koji je god. 1241. preko Karpata provalio u ugarsku ravnicu, od preko po milijuna momaka.

Kašnje su s takovom masom raspolagali samo Poljaci i Litavci god. 1410. u bici kod Tannenberga protiv pruskog velikog reda i to sa 5,100,000 momaka, dok jedan francuski povjesničar označuje njihove sile samo sa 400 hiljada, a sile pruskog reda, koji je podlegao, sa 300 hiljada momaka.

Sa golemim silama raspolagahu i Turci na svojim evropskim vojnama. Tako je Kara Mustapha god. 1683. za opsijedanje Beča raspolagao sa 230 hiljada momaka, ne računav amo čete pomoćnih naroda te golemi broj vozova. Kad je Beču krenuo u pomoć poljski kralj Ivan Sobiješki sa 84.000 momaka, imale su kršćanske čete premoć samo za 50 hiljada momaka.

U novom vijeku su gornje brojke silno opale, obično su brojile stajaće vojske najviše 30—50 hiljada momaka. Tako su Rusi kod Pultave pobijedili 20 hiljada Švedа sa 120 hiljada momaka, a Fridrik Veliki raspolagao je na početku sedamgodišnjeg rata doduše sa 150 hiljada momaka, al na okupu držao je jedva preko 60 hiljada momaka, pa taj broj bio je i od njegovih neprijatelja rijetko kada prekoračen.

Tekar u najnovije doba je organizatorska vještina naroda i vojskovodja dospjela do takve savršenosti, da se dade konačno ne samo voditi već i opskrbiti na stotine hiljada dapače i na milijune vojnika.

Tako je Napoleon Bonaparte poveo na Rusiju preko 450 hiljada, dok je u uzmaku izgubio u svemu 435.000 momaka. Godine 1813. brojile su savezničke čete protiv Napoleona 860.000 momaka, dok je sam Napoleon raspolagao sa 700.000 momaka. Napoleon III. poveo je pako protiv Njemaca u svemu oko 300.000 momaka. Kašnje za rusko-japanskog rata 1904. stajaše u bici kod Mukdena dapače na svakoj strani 400.000 momaka; no i to je sasma neznatna brojka nasuprot ogromnim vojničkim masama, koje danas suprotstoje od Rige do Oršove.

R. R.

Domaće Vijesti.

Iz Hrvatske.

Grozna nesreća na državnom kolodvoru. Prekjučer je državni kolodvor bio pozorište užasne nesreće, u kojoj je zaglavio glavar postaje Državnog kolodvora, Gjuro Bastić, 45 godina star. O nesreći nam pripovijeda očevidac: Kratko vrijeme iza toga, što je iz stanice državnog kolodvora izašao vlak, kojim se je vozila nadvojvodina porodica, dogodila se je na samoj stanici velika nesreća. Glavar postaje g. Gjuro Bastić htio je da sa tračnica ukloni lirpu vojnika, jer je svaki čas očekivao ulaz peštanskog vlaka, nu u zao čas po sebe, jer baš onda, kad je vojnike uklanjao, naletio je u stanicu taj vlak, koji je Bastića srušio i u potpunom smislu riječi raskomadao. Vagon mu je upravo odsjekao glavu i desnu nogu, iz zgnječenoga trbuha izidjoše crijeva — pružio se upravo grozni prizor. Na lice mjesta je odmah došlo liječničko redarstveno povjerenstvo, koje je pokojnika dalo otpremiti u mrtvačnicu. Pokojni Bastić bio je čovjek u najljepšoj muževnoj dobi, poznat i sa svoje osobite koncilijantnosti i susretljivosti u svim slojevima našega grada, nada sve cijenjen i štovan, pa je evo i život svoj žrtvovao u spasavanju drugih. Pokojnik je rodjen godine 1871. u Lipi u Ugarskoj, te već od godine 1891. marljivo suradjuje na željeznici, dok je god. 1910. postao glavarom zagrebačkog državnog kolodvora. Nedavno je slavio 25. godišnjicu svoga službovanja, te je tom zgodom odlikovan. Još danas pružio mu odlazeći nadvojvoda Leopold Salvator ruku, još danas pomogao je Visostima nadvojvodkinjama ući u vlak, a sada je mrtav. Pošto mu je majka prije neko vrijeme umrla, ostavlja za sobom samo rastuženu sestru, koja mu je vodila kućanstvo. Pokop nastradalog glavara postaje biti će u ponedjeljak u pol 4 sata poslije podne. Pokoj mu vječni!

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 282 od 8. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Badl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Fregatni liječnik u pričuvi Dr. Mahoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. vitez pl. Wenusch.

Razne Vijesti.

Razvitak novinstva. Novinstvo igra već više decenija tako važnu ulogu u svagdanjem javnom životu, da se život bez istog dandanas neda skoro ni zamisliti. Prve tragove novinstva nalazimo tekar u novom vijeku godine 1493. kad je Kolumbo u jednom pismu upravljenom kraljevskom rizničaru opisao svoje otkrića novoga svijeta. To pismo je na to bilo prevedeno na sve jezike i razšireno u posebnom izdanju. Redovito novinstvo počinje tekar u XVII. odnosno XVIII. stoljeću. U Austro-Ugarskoj i Njemačkoj je novinstvo do polovice XIX. vijeka bilo uopće slabo razvito. Tekar nakon ukinuća cenzure i uvedenja slobode tiska god. 1848. poče novinstvo cvasti. Tako je u samoj Pruskoj od god. 1845—1880. narastao broj novina od 450 na 2169. Godine 1910. brojila je čitava Njemačka već 9304 a sama Austro-Ugarska 2520 njemačkih novina, od kojih je prva izašla u Beču 1615. Na čitavom svijetu izlazi pako preko 14,500 njemačkih novina, od kojih su od 1870. najraširenije „Kölnische i „Frankfurter-Zeitung“. Tako se n. pr. ta posljednja hvališe, da je predplaćena od 9000 hotela i kavana. Taj broj njemačkih novina nadmašuje samo engleska novinarska statistika, koja tvrdi da od svih 60,000 na svijetu postojećih novina preko polovica t. j. 36,000 izlazi u engleskom jeziku, i to 23,000 u Sjedinjenim državama, 13,000 u ostalom britskom carstvu. Godine 1919. potrošilo se n. pr. u Njemačkoj za novine 27.720 željezničkih vozova papira u vrijednosti od 104·5 milijuna maraka a samo za čitanje novina 326 milijuna maraka. Ostale zemlje zaostaju brojem novina daleko za gorespomenutim brojevima. Tako broji Francuska 8,548, Španjolska 850, Nizozemska 760, Norveška 350, Švedska 400, Danska 220, Italija 2300 a Rumunjska 86 novina. Osim toga ima i u Austro-Ugarskoj preko 120 talijanskih i 230 rumunjskih novina. Rusko novinstvo, koje je osnovao 1703. Petar Veliki, broji nakon proglašenja slobode tiska 1910., 1211 novina a Bugarska pako samo 200 novina. Od ostalih slavena posjeduju Hrvati 257, Srbi 198, Slovenci 466, Česi 694, Poljaci 478, Rusini 47 a Slovaci 36 novina. Osim ga posjeduju Madžari 1200 novina.

R. K.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

A što je moglo biti, te je misli Gardunove tako zaokupilo, da je bio slijep i gluh za sve, što ga je okružavalo? — Mora da su ga spopale misli nemile i ljute, s kojih mu duša boluje, a srce u grudih ječi. — Da, tako je i bilo. Oko duše i srca njegova savile su se do dvije guje — jedna guja težnja za osvetom, a druga ljubomor zvana.

Rečeno bi jur gore, da je biskup Mihalj, naprotivnik privrženike Karla Martela, medju kojimi bijaše i Gardun, njemu grad Garić sa selom Ojulincem oteo silovitom rukom i sebi prisvojio. A to bijaše ono, što Gardun nikako nije mogao pregorjeti, već je snovao svakojako, da se što prije osveti tomu biskupu i ostalim privrženikom kralja Andrije. Tadašnja otsutnost biskupa iz Zagreba bila je tomu najsgodnija prilika, te se je zato već prije nekoliko dana dogovorio župan Gardun sa svojimi prijatelji: privrženici, da k njemu na rotište i na dogovor dodju na odredjeni dan u večer, a što bijaše i upravo onaj isti, gdje se s njime evo upoznasmo. Medju drugom odličnom gospodom očekivao je Gardun takodjer knezove i braću Ivana i Hinka Gusingovce, kojim takodjer, kao što znamo, na silu biskup Mihalj ote županiju brezničku.

Tu sad valja napomenuti, da je u spomenute braće Gusingovaca bila mladjahna sestra po imenu Ružica, krasno i milo djevojče od 17 od prilike godina, što je jur od 3 godine dana, otkako joj naime redom nagla poumriješe roditelji, boravila kod dobre svoje tetke, tada opatice (glavarice) duvna reda sv. Klare u Zagrebu. Braća mišljahu, da će to mirno utočište za sestru u ono burno doba biti najsigurnije, jer oni i onako, budući često izvan doma, ne bi mogli tako paziti sjajni taj alem, kao što se to punim pravom moglo očekivati od tetke. Nadalje braća ugovoriše, da će sestru Ružicu, čim 18. godinu navrši, zaručiti sa pobratimom svojim Gardunom, koji — vidjevši ju prije godinu dana u društvu braće njezine — tako se žestoko zaljubi u djevojku, da ju je odmah i zaprosio u braće, ni ne pitajuć za to, da li njega ljubi. Braća mu ruku sestre obećaše, ne hajući takodjer za to, da li im sestra na to pristati ne će.

Nu nemojmo se tomu čuditi, ta to u ono doba nije bilo ništa novo, dapače to je bila stvar gotovo svakidašnja, da nisu ni pitali djevojke, hoće li ovoga ili onoga, već se one u stvari toj stvari moradoše pokoriti volji roditelja ili starije braće svoje, te poći do ovoga, kojega su ona i znala, a još češće neljubljena. — Pa tako bi se i sa Ružicom po svoj prilici dogodilo, da nije slučaj to drukčije okrenuo. Nekim slučajem porodi se noću vatra u manastiru duvna sv. Klara (gdje je sada Narodni dom i ostale kuće na sjevernom šetalištu), a to je bilo po gdjino doba sa sobu, gdje kod Gardun Ružicu u braće zaprosio i isprosio. Slučaj htjede, da baš u onoj strani manastira najprije plam buknu, gdje je bila spavaća soba Ružičina, te poradi toga, da je tvrdo spavala, bijaše u najvećoj opasnosti. Krika, vika i štropot ljudstva, koje je hrlilo u pomoć, zatim udaranje u zvono probudi ju ipak na skoro — Ali jao! već je plam sukljao iz bolte — Gust dim prikrije sobicu … Ona viče u pomoć, ali joj nitko u općoj halabuci ne čuje glasa …

Riječ joj zape i ona onesviještena pade na tlo, al u isti par penjalo se jur smjelo neko momče po slaboj ljestvi do prozora prvoga kata, što mu ga je bašće manastirske tetka Ružičina, niema od straha i užasa, pokaza prstom … Goreće grede praskahu strahovito, a iskre, dim i strašna vrućina okružavahu vrloga toga mladića, no u uprkos svemu tomu sretno se pope do prozora, pa ni pet ni šest, skočiv u sobu, dopre nekako do Ružice, te obuzevši ju jakom svojom desnicom, opet brže bolje s njom se vrati strmim i pogibeljnim onim putem, kojim je došao, prenda mu je pri tom plamen goruća teška greda grdno ozlijedila lijevo rame. On djevojku svedj još onesviještenu predade tetki, na što bude skoro i ista utišana. Nu u srcu toga mladića, koji je zatim kući otišao u slatkoj zabuni, porodi se s toga dogadjaja takodjer silna vatra, koja bude tim većma potpirivana, što ga tetka Ružičina poslije nekoliko dana pozva u manastir, da mu zajedno sa spasenom po njemu Ružicom srdačno zahvali. On dakako dodje i ali što ćemo duljiti stvar bez potrebe, kad se ukratko reći može: oboje se od ono doba stadoše njezno i vatreno ljubiti, a dobra tetka Ružičina bila im je toliko na ruku, što je dopustila mladiću, da kadšto smije dolaziti i razgovarati se s izbavljenom i ljubljenom bratićnom njezinom.

Taj mladić, od 24 od prilike godina, lijepa stasa i vedra, poštena lica, ne bijaše nitko drugi, već početkom ove pripovijesti jur napomenuti Pavao Slavinić, sin poštenoga gradjanina iz Vlaške ulice, što ga je kralj Andrija poradi hrabrosti i vjernosti nedavno naimenovao ugarskim plemićem — što se tiče izbavljenja Ružice po njemu, to se je dakako brzo posvuda doznalo, pa svaki pošten čovjek pohvali opće ljubljenog i odvažnoga toga mladića poradi toga, ali ljubav, koja se čvrsto uvriježi u srcu njegovu i mile mu nade sve Ružice, moglo je opaziti samo bistro i sumnjom pooštreno oko ljubomorna Garduna.

Sad znamo jedno i drugo, što je Garduna peklo na srcu i što mu je dušu trovalo ljutim zmijskim jedom — sad znamo, zašto se je zamišljen i strašću uskoleban šetao po samotnoj svojoj palači, gdje je svaki odjek dosta puste jeka njegovih koraka, pošto se pod kojom pače hvatati sumrak, — dok ne bi naglo upalio gosti ja nad ogromnim stolom svoj veliki svijećnjak halaca, što se je dalekom začuo, ne probudi iz puste te šetnje i od kobnih misli njegovih.

„Ha, evo ih!“ reče, skočiv k prozoru, čim opazi, kako se podobar broj konjanika strmim putem sve to bliže prikučuje gradskoj kapiji, koja se skoro zatim otvori očekivanim gostom, kojim u susret izleti sam Gardun, pa pošto ih ponešto razvedrena lica u palaču doprati, stadoše se gosti s domaćinom s nova rukovati i pitati za zdravlje.

Bijaše medju timi gosti dosta odličnih ljudi iz staleža velikaškoga i plemićkoga, nu bijaše medju njimi i gradjana, a to upravo zagrebačkih. Medju svimi najuglednijí bijahu knezovi i braća Gusingovci.

Pošto se gosti sa domaćinom medjusobno pozdraviše i ponešto o kojekomu razgovoriše, sjetio se Gardun najprije svrhe današnjega sastanka, te zato predloži gostom svojim u kratko cijelu osnovu, kako će on naime sutra s njihovom pomoću i sa svojimi na to već spremnimi ljudmi navaliti na kaptol zagrebački i tu se svezanim prikupu Mihalju i kanonikom, privrženikom Andrije kralja.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 455.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·— u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 10. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 21. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Poraz Francuza na Sommi.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 9. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Savezničke su čete generala Falkenhayna bacile jučer neprijatelja kod Forcevara (Törsburg) te pročistiše u ljutim pouličnim bojevima Brasso. Neprijatelska pojačanja, što su dojurila iz Haromszeka, bila su jugoistočno Feoldvara (Marienburg) zadržana i potučena. Rumunjci svuda napuštaju bojno polje. Tu i tamo se neprijatelj opire vojsci generala Arza, koja je prodrla gorje u Hargitta i Gyergeny. Njemačka odjeljenja i austrougarski pioniri, poduprti našom dunavskom flotiljom, osvojiše u blizini Sistova na bugarskom brijegu Dunava, od Rumunja zaposjednuti otok, kod česa su zaplijenili 6 topova i zarobili 155 momaka.

Vojna fronta nadvojvode Karla: U području Ludove su njemački bataljuni istrgli Rusima jednu visinu. Na sedlu Pantyr bio je odbit neprijateljski napadaj.

Fronta bavarskog princa: Naši položaji medju Swinijuchy-em i Kisielinom bili su jučer opeta cilj jakih ruskih navala, koje su na obim stranama Zaturczy-a bile opetovane 3 do 4 puta uzastopce, koje su ali za neprijatelja opeta svršile potpunim neuspjehom, praćenim najtežim gubicima.

Talijansko bojište.

Ta južnom dijelu primorske fronte traje dalje djelatnost neprijateljskih topova i bacala mina. Bila je u zatvornom vatrom odbijena talijanska pješadija, što je na kraškom zaravanku kušala da napreduje južno Nove vasi i u Goričkom odsjeku prema sv. Katarini. U Fassanskim je Alpama došlo u osjeku Gardinal-Coldoso do višesatnih ljutih bojeva iz bliza. Napadajući neprijatelj, više bataljuna, bio je posve odbijen. Naše su čete održale sve položaje na visinama.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

U noći od 8. na 9. t. mj. su naši hidroplani uspješno nabacali bombama kolodvor i vojničke objekte u San Giorgio di Nogaro i u Latisani, dalje obrambene baterije u Porto Buso, unutrašnji dio luke u Gradežu i položaje na donjoj Soči. Svi su se hidroplani povratili neoštećeni usprkos jakog opstrijeljavanja.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 9. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojske vojvode Albrehta Würtemberškog: Uz obalu i južno Yperna kao što i na Artoaškoj fronti bojne skupine bavarskog prijestolonasljednika vladala je živahna djelatnost topništva i ophodnja. Kao da su uzmogli jučer naši saveznički neprijatelji još pojačati svoje napore. Tim osjetljiviji je za njih teški i krvavi poraz, što su ga im zadale junačka pješadija i jaka artilerija vojske generala Belova. Na 25 kilometra širokoj bojnoj fronti nijesmo izgubili ni najmanji komad jarka. Osobitom ljutosti i u kratkim presljedcima jurišali su izmedju Guedecourta i Bouchavesnesa Francuzi i Englezi bez obzira na vanredne gubitke. Čete generala Böhn i Garnier potpunoma suzbiše ih svaki put. Kod Le Sarsa zarobili smo kod pročišćenja engleskog gnijezda 90 momaka te zaplijenili 7 strojnih pušaka. Topnički je boj postao i sjeverno od Ancre i u nekojim odsjecima južno od Somme, tako s obje strane Vermandovillersa jači.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: U Argonama digli smo u zrak opširnim lagumima francuske opkope u znatnoj sirini. Istočno od Moze oživjela je osjetljivo privremena obostrana paljba.

Skrajni napor sviju sila zahtijeva vanredne čine i od naših ljetača, koji stoje u službi topničkog izvidanja i koji u tu svrhu poduzimlju zaštitne ljetove. Teška zadaća izvidnih ljetača može se samo tad vršiti, ako bojni ljetači drže neprijatelja daleko. Zračni bojevi, koji su narasli na nečuven način, bili su dakle po nas uspješni. U kolovozu smo izgubili u zračnom boju 20 ljetala, jednog je ljetala nestalo. Francuski i engleski gubici iznašaju u zračnoj borbi 97, oborenih sa zemlje 25, prisiljenim sljetom u naše linije ukupno 129. Od ovih ljetača palo je gotovo polovica unutar naših linija, dok se je druga morala spustiti unutar neprijateljskih položaja.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Rusi obnoviše jučer svoje navale protiv djelu nedavno napadnute fronte zapadno od Lucka. Na nijednoj točci nijesu postigli nikakvog uspjeha te su pretrpjeli opet goleme gubitke. Po tome i ovdje krvavi poraz naših neprijatelja. Jugoistočno Brzezanyja suzbili smo ruske nasrtaje.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima pomaknuli smo iznenadnom provalom naprijed svoje položaje na Babi Ludovi, te smo obranili osvojeno područje u žestokoj borbi.

Sedmogradsko bojište.

Napredovanje u istočnom Erdelju nastavilo se. U bitci kod Brašova Rumunjci su poraženi. Uzalud zametnuše na sjeveru njihova pojačanja boj sjeveroistočno Brašova. Torczvar (Törzburg) bi osvojen. Neprijatelj uzmiče na čitavoj liniji.

Balkansko bojište.

Vojna skupina Mackensenova: Iznenadjenjem osvojile su njemačke čete, poduprte austrougarskim monitorima, otok, sjeverozapadno Svištova te zarobile 2 časnika i 150 momaka, a zaplijenile 6 topova.

Macedonsko bojište.

Zapadno željeznice Bitolj-Florina suzbili smo neprijateljske navale. Istočno željeznice uspjelo je neprijatelju, da se ustali na lijevom brijegu Černe.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 5. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na raznim frontama nema dogodjaja vrijednih, da se o njima javlja.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 8. (D. u.) Službeni izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Iza krvavog poraza, što ga je dne 6. t. mj. pretrpjelo 12 neprijateljskih bataljuna na fronti Gradašnica-Kanali, nije neprijatelj više opetovao svojih pokušaja da napreduje. Neprijateljska je pješadija opeta kušala da predje kod Skočivira rijeku Černu, ali je bila suzbita te je pretrpjela znatnih gubitaka. U dolini Moglenica na čitavoj liniji žestoko pucanje. Na obim stranama Vardara i na podnožju Belasice planine slaba topovska vatra. Na fronti Strume je položaj nepromijenjen. Raspršismo više pješadijskih i konjaničkih odjeljenja te prisilismo na povratak 2 oklopljena automobila. Na Egejskoj obali vlada mir.

Rumunjska fronta.

Duž Dunava mir. U Dobrudži je dan razmjerno mirno prošao. Nakon niza uzaludnih navala povukao se je neprijatelj u prijašnje svoje položaje. Uspjelom navalom sjeveroistočno sela Bešaula potjerasmo natrag odjeljenja, koja su ostala pred neprijateljskom crtom te smo im zadali velikih gubitaka. Na Crnomorskoj obali vlada mir.

Brzojavi.

Njemačka podmornica preplovila Ocean.

Berlin, 8. (D. u.) Zastupnik Wolffbureau-a javlja iz Newporta (Rhodelland): Njemačka je podmornica „U 53“ prispjela ovamo iz Wilhelmslanda. Podmornica je preplovila Ocean u 17 dana. Američka je podmornica „D 2“ dopratila podmornicu u luku. Zapovjednik njemačke podmornice je izmjenio posjet sa admiralom Knightom, zapovjednikom mornaričke štacije, te mu tom prilikom saopćio, da se je pripravio na odlazak u večer. Dva sata nakon dolaska je podmornica „U 53“ opeta ostavila luku.

Newport, 8. (D. u.) Reuter. Njemačka je podmornica tobože donijela depeše za njemačko poslanišivo. Nakon dvosatnog boravka je podmornica otplovila ne zna se kamo. Podmornica ima 2 topa i 8 cijevi za torpede te aparat za bežično brzojavljanje.

Njemačka spretnost i energija.

London, 8. „Daily Chronicle“ piše u nekom uvodnom članku: Senzacijonalni uspjesi neprijatelja na sjevernoj i južnoj rumunjskoj fronti dali su nekojim posmatračima povoda, da su opazili, da je ustup Rumuna u rat iznenadio više alijirce nego Nijemce. Mora se priznati, da su Nijemci prema toj novoj pogibelji na Balkanu pokazali veliku energiju i spretnost.

Norveški trgovci u Londonu.

Kopenhagen, 8. „Nationaltidenden“ doznaje iz Kristijanije: Predsjednik komisije za opskrbu živežem otputovat će naskoro sa 2 zastupnicima norveškog udruženja trgovaca za uvoz žita i brašna u London, da pregovara sa engleskom vladom. Drži se, da nijesu išli samo u svrhu, da sklope ugovor radi uvoza brašna i žita, nego istodobno, da sklope ugovor radi uvoza kolonijalna blaga i masti.

Novi pozivi u Engleskoj.

London, 8. „Daily News“ javljaju, da vlada još nije do sada raspravljala o pitanju povišenja vojničkog doba. Po svoj će se prilici još pred svršetkom rata morati povisiti doba vojničke dužnosti, ali time se ne bi mnogo povisio broj vojnika. U vojnom se uredu misli, da bi se pozivom privremeno oslobodjenih dobilo dosta pričuva.

Rat na moru.

Kristijanija, 9. (D. u.) Parobrod „Fanoy“ bio je 3. t. mj. potopljen u sjevernom Ledenom moru. Posada bijaše iskrcana u Aleksandrovsku. Prema „Finmarkensamtstidende“ nalazi se veliki broj engleskih krstaša na putu prema Ledenom moru. U Ledenom moru ima i francuskih bojnih ladja.

Iz Grčke

Amsterdam, 8. (D. e.) Prema nekoj Reuterovoj vijesti iz Atena, preuzeo je profesor Lambros sastavu kabineta.

Geneva, 8. Pariško novinstvo označuje što veće podupiranje vlade triju muževa na Kreti, kao jedini izlaz iz grčkih zapletaja. „Matin“ piše o priznanju provizorne vlade slijedeće: „Čini se, da je došlo vrijeme, da se uzmu u obzir želje i izjave grčke narodne duše, koje posve suglašaju sa francuskim javnim mnijenjem.“ I „Temps“ se izraža u smislu, da je jedina povjerljiva potpora antante, provizorna vlada, sastavljena od Venizelosa. Prema nekom brzojavu lyonskih listova održali su poslanici četvornog saveza u Ateni konferenciju, kojoj je prisustvovao i poglavica mornarice, admiral Dartige. Zaključci se iste taje, ali francuski izvor dodaje, da su bile poduzete mjere u svrhu ugušenja antanti neprijaznih demonstracija.

„Temps“ piše, da je parlamentarna komisija za vanjske poslove odlučila poslati Briandu odaslanstvo, da dobije razjašnjenja o najnovijim dogodjajima u Grčkoj i o mjerama, koje se imadu poduzeti, da se zaštiti koristi istočne vojske alijiraca.

Haag, 8. „Timesov“ dopisnik javlja iz Atena: Kraljeva odluka, da otpusti kabinet, čija se je većina odlučila za rat, stoji u svezi sa njegovim osvjedočenjem, da se grčka vojska ne može prije njezine reorganizacije nikako upotrijebiti. Venizelističko novinstvo javlja, da je kabinet odstupio jer nije sa kraljem bio istoga mnijenja u pogledu francuskog zahtjeva, neka Grčka navijesti Bugarskoj rat.

Prijašnji venizelistički ministar Koimopos bio je imenovan generalnim guvernerom na Kreti.

O posljednjem krunskom vijeću u Ateni doznaje atenski dopisnik „Daily Chronicla“ slijedeće potankosti: Ministarski predsjednik Kalogeropulos i vanjski ministar Karapanos su se oštro usprotivili većini ministra, koji su se izjavili za rat, te su velikom odlučnosti nastupili za kraljevu politiku. Dopisnik misli, da se ne može računati odstupom Kalogeropulosa te da će po svoj prilici njegov kabinet biti reorganizovan. Kod raspravljanja o novoj sastavi kabineta igra odlučnu ulogu George Streit, prijašnji vanjski ministar, koji kod kralja još uvijek uživa najveće povjerenje. Bijaše opeta uapšena velika množina časnika, o kojima se je sumnjalo, da se hoće priključiti gibanju u Solunu.

Zürich, 8. Südslavische Korrespondenz javlja iz Atene: Kraljevskim dekretom pozivlju se pod oružje svi pričuvnici rodjeni od god. 1878. do 1883., superarbitrirani, koji su od sanitetnih povierenstva bili proglašeni sposobnima, od god. 1879. do 1883., svi koji su primili grčko državljanstvo od god. 1877. do 1894., radnici mornarice od god. 1877. do 1878. napokon i svi oni, koji nijesu služili ili koji su služili manje od triju mjeseca te su rodjeni od god. 1877. do 1895.

Zürich 8. „Basler Nachrichten“ javljaju, da su si vladini krugovi u Parizu predložili pitanje, da li bi bilo primjerno, da priznaje antanta revolucionu vladu Venizelosovu i da time pospješi riješenje grčke krize. Rekbi da se je odlučilo, za sada još odustati od ovakve mjere.

Pričuvničke sveze šire opasnu svoju agitaciju, koja zadobiva danomice maha. Članovi ove sveze groze se pristašima antante. Prigodom odlaska nekojih prijatelja antante u Solun došlo je do velikih izgreda. U Patrasu izlupali su kod pozorišne predstave veniželiste. U Volo napali su pričuvnici venizelistički list „Thessalie“ te se zagrozili voditeljima lista smrću.

Ministarsko vijeće, koje se je održalo 5. o. mj. u Rimu, bavilo se je u prvom redu sa položajem u Grčkoj i sa nastupom Italije u Epiru. Sonnino naglasio je medjunarodno značenje tog dogodjaja. „Corriere della Sera“ dodaje tomu, da je talijanski uspjeh stvorio sigurnost pred svakim pokušajem, da Grčka poduzme štogod u tom za Italiju prevažnom dijelu Epira.

„Petit Journal“ donosi iz Rima: Talijanska ekspedicija u Epiru ima u očigled kaosa, koji vlada u Grčkoj, političku svrhu. Za ovo poduzeće dobila je Italija dozvolu od svojih saveznika. „Eclair“ primjećuje tome ogorčeno, da smjer, kojim je krenula talijanska ekspedicija, ne vodi u Bitolj već na Janinu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

7. listopada. U predjelu sjeverozapadno Bubanowa i Swinijuchy-a kušalo je jako njemačko odjeljenje, da nas potjera iz nekog od nas osvojenog njemačkog jarka, ali ga je naša vatra suzbila. Nastavljaju se bojevi na Ceniowki i Zlotoj Lipi te u području Szybalina, Potutory i Mieczyszcowa. Neprijatelj je kušao da opet osvoji izgubljeno zemljište, ali su njegove 4, uzastopce provedene navale, bile odbijene uz velike gubitke po njega. U predjelu Zlote Lipe je došlo do 6 zračnih bojeva, tijekom kojih su potporučnik Orlov i poručnik Jančenko progan̂jajući jedno neprijateljsko ljetalo uspješno bacili na isto upaljujuće bombe, našlo se je ljetalo, zastrlo u crn oblak, spustilo na zemlju.

Dobrudžska fronta: Naša se ofenziva nastavlja. Naše su čete zaposjele Carabacu i Bešaul kaošto i visine medju njima. Odbismo sve neprijateljeve protunavale uz velike gubitke po njega. Prema izjavama zarobljenika ostade od jedne bugarske pukovnije samo još slabi bataljun.

8. listopada. Zapadna fronta: Nema ništa važnog. U Dobrudži je položaj nepromijenjen.

Engleska.

7. listopada. Istočna fronta. Na fronti Strume smo u četvrtak po noći odbili neprijateljsku protunavalu protiv Nevoljena te smo učinili množinu zarobljenik... U petak su naše čete zaposjele sela Agomah, Komarjan, Hristian-Kamila, Cilćulik i Elishan. Na Dojranskoj je fronti ostao položaj nepromijenjen.

Francuska.

7. listopada poslije podne. Na Sommi je bila noć razmjerno mirna. Na raznim mjestima fronte izmjenično opstrijeljavanje.

7. listopada na veče. Sjeverno Somme je francuska pješadija uz englesku navalila u odsjeku Morval-Bouchavesnes te je posve postigla svoj cilj. Sjeveroistočno Morvala je crta bila pomaknuta naprijed za od prilike 1200 metara. Osvojili smo zapadne obronke visine Sailly-Salisel, čitavu cestu Bapaume do 200 m. pred ulazom u Sailly te zapadni i jugozapadni rub šume Saint-Pierre-Vaast. Do sada je palo u naše ruke 400 zarobljenika, od kojih 10 časnika i oko 15 strojnih pušaka. Francuske su baterije upravile koncentričnu vatru na sakupljene velike čete, najavljene sjeverno Salisela. Južno Somme i na desnom brijegu Moze žestoki topovski boj.

Istočna fronta: U predjelu jezera Butkovo su talijanske bojne sile prešle na navalu. Srpska se ofenziva razvija na Vetreniku i na visini Sokol. Pomaknuta su odjeljenja stigla u dolinu Bele Vode. Na Černi i zapadno od iste živahan topovski boj. Na obali jezera Prespa su Francuzi zaposjeli German, 2 milje sjeverno Popla.

Političke Vijesti.

Bethmann-Holweg i njegovi neprijatelji. Svi se njemački listovi bave nedavno u „Berliner Tageblattu“ otštampanom okružnicom konzervativaca i nacijonalnih liberala, u kojoj se povela žestoka agitacija protiv državnog kancelara Bethmann-Hollwega, zahtjevajući, da rajhstag u otvorenoj sjednici zatraži, da se sadanji državni kancelar makne s pa svoga mjesta. Sve njemačke novine osudjuju ton ove okružnice. Medjutim oporba protiv državnoga kancelara nije sustala sa svojom kampanjom protiv njega. Što više, ona je tek sada započela. U izvještajima o vanrednom pouzdanom sastanku proračunskog odbora njemačkoga rajhstaga vele konservativni listovi, da je došlo do vanredno bučnih scena izmedju pojedinih članova odbora i zastupnika vlade. Poimence da je došlo do tih scena, kad je njemački državni kancelar dao svoja pouzdana obavještenja. Posve je lako pogoditi, da su ti članovi proračunskoga odbora konzervativni članovi. Medjutim to ne stoji. Pouzdana sjednica proračunskog odbora, kojoj su smjeli samo članovi toga odbora prisustvovati, bili su jako mirni i konzervativci nisu imali — kako to i „Frankfurter Zeitung“ potvrdjuje — odvažnosti da navale na državnog kancelara. Istina je medjutim, da je izvještaj državnoga tajnika dr. Helffericha učinio vanredno duboki dojam. O ovom dojmu, kraj ove diskrecije ovih sjednica proračunskog odbora, zavisiti će držanje stranaka u plenumu rajhstaga, koji se sastaje dne 11. o. mj. U proračunskom odboru dakle konzervativci nisu uspjeli da prenesu svoju agitaciju protiv državnog kancelara. No posljedica će biti, da će oni tim upornije prenijeti tu agitaciju u plenum. I tu nije tako nemoguće, da ne bi uspjeli. Baš u posljednje vrijeme javilo se, da je centrum poimence onaj iz Bavarske, bitno promijenio svoje mišljenje o politici državnoga kancelara. Službeno se medjutim izjavljuje, da je u centrumu došlo do raznolikog mišljenja, ali da o kakovoj frond. medju članovima centruma nema govora. Nu za to je važnija činjenica, što konzervativci i svenjemačke stranke u javnosti predlažu, da na mjesto Bethmann-Hollwega imade doći nekadanji državni tajnik u njemačkom mornaričkom uredu veliki admiral v. Tirpitz. Konzervativci povedoše jednaku agitaciju za Tirpitza, kao što su ju poveli protiv Bethmann-Hollwega. Protiv ove agitacije za Tirpitza, javlja se opet agitacija protiv njega. Ta agitacija veli, da je sam veliki admiral sebi inscenirao nedavnu aferu sa profesorom Cossmannom. Isti protivnici Tirpitzovi vele, da je od konzervativaca ponudjenu mu kandidaturu doduše odbio, ali da nije odbio načelno. To znači, da veliki admiral Tirpitz prihvaća tu kandidaturu u zgodnije doba i u čas, kada će on htjeti da ju prihvati. Najvažnije je pak, da veliki admiral Tirpitz nije nijednom riječju spomenuo, da nije konzervativac, dakle da ne pripada onoj stranci, koja je počela tako odlučnu agitaciju protiv državnog kancelara Betmann-Hollwega. Važnost je čitave te zamršene ali sve očitije kampanje u tome, što je velik admiral Tirpitz za što izdašniju uporabu podmorničkog oružja u borbi protiv Engleske, dok se državni kancelar Bethmann-Hollweg tome opire. Svojedobno je uslijed američkog pritiska pobjedilo stajalište Bethmann-Hollwega, a veliki admiral Tirpitz morao je dati ostavku, ma da se znade, kakav upliv i povjerenje — moguće najveće u Njemačkoj — uživa v. Tirpitz kod cara Vilima. Bude li dakle debata u njemačkom rajhstagu vrlo živa i bude li put američkog poklisara u Berlinu Gerarda uistinu u vezi sa bojem podmornica, koji je započeo da bude jači i opsežniji, onda bi moglo doći do zanimivih pojava ako ne promjena u njemačkom javnom političkom životu.

Monte Carlo u ratno doba.

Tko misli, da je nakon rata život u Monte Carlu skoro izumro, taj se ljuto vara.

Kako očevidac pripovijeda, je tamo sada dapače jošte živahnije nego li u mirno doba. U igraćim dvoranama vlada jošte uvijek velika stiska, samo što mjesto Nijemaca i Austrijanaca sada kušaju svoju sreću većinom francuski, engleski, ruski i belgijski časnici. Vlasnik igraonice je posjednik više velikih tvornica oružja u Francuskoj i Italiji, Edmond Blanc, te pravi izvrstan posao ne samo zbog vojnika, već i sa vojnicima samima; novac ne miriše!

Kneževina Monaco je — akoprem vrlo neznatna — inozemstvo i slobodna državica, te kao takova zaprema i na francuskoj fronti svoje posebno mjesto. Kneževski kazino imao je biti pretvoren u časničku bolnicu, no zbog velikih poteškoća razvrgoše se svi dotični pregovori sa Francuskom. No da se uščuva prijateljstvo „moćne“ kneževine prema saveznicima, dozvoliše ipak francuske, engleske i ruske vojničke oblasti svojim ranjenim i bolesnim časnicima, da idu na oporavak u Modte Carlo.

Monte Carlo se je pako već sada pobrinuo, da im vrijeme ne bude dugočasno. Gotovo posve osamljeni pariški polusvijet našao je ovdje potpuno utočište, te tjera takav sjaj, da se čovjek mora zapravo od čuda snebivati. A i inače ima dosta razbibrige. U lječilišnoj dvorani pjevaju razne pjevačice i plešu plesačice. Poznata Isadora

Duncan predstavlja dapače i svoj najnoviji proizvod, takozvani „danse patriotique“. U kazalištu gostovala je jedna družina pariške velike opere i komičke opere, nadalje jedna družina renesanse iz kazališta Porte Saint-Martin.

Cijene su u Monte Carlu nakon rata vrlo znatno poskočile. Tome su gotovo najviše krive galantne Parižanke. One dodjoše u tako znatnom broju u Monte Carlo, da je doskora zavladala nestašica stanova. Osim toga se pak pučanstvo ravna točno po primjeru svog kneza: „Uzmi samo, otkudgod dolazilo“, te se već pobrine, da časnici na svom povratku na frontu ne ponesu sobom odviše novaca. R. R.

Sličice iz Aleksandrije.

Čim se više približavaš mjestu, tim zanimiviji postaju osobito po pustari posuti krasni zaseoci imućnih Aleksandrijanaca; sa ružinim baščama izgledaju u večernjem suncu kao pozlaćeni. Uz obalu se protežu vojnički šatori, svuda prevladava kakina boja. Većinom su to Australci u kratkim hlaćama, golih koljena sa lulom u ustima i Kanadijci. Oni su zabavljeni raznim poslom, kao iskrcavanjem živeža, pranjem i sušenjem rublja, jelom, pićem te pušenjem. Drugi se opet kupaju ili čavrljaju na svježem zraku. Australci su nakon zlosretne dardanelske pustolovine sasma demoralizirani te se po krčmama i kavanama opijaju danju i noću. Najgore prolaze pako Francuzi, koji su se istotako vratili sa Dardanela. Oni su ubogi djavoli naprama Englezima, koji se šepire poput njihovih gospodara te moraju uza sve svoje besprikorno ponašanje mnogo trpjeti zbog nepravednosti svojih saveznika.

Odje danas leže vojnički šatori, nizao se prije rata čitav niz pješčanih brežuljaka, a u luci je bilo zaposleno sva sila urodjeničkih radnika. Kad su nakon ratnog buknuća ostali bez posla, a medju radnicima tvornica smotaka zaredali nemiri i izgredi, uvrstiše vojničke oblasti iste, da ih uzdrže na uzdi, u ratnu pomoćnu službu, naloživši im, da odnesu one pješčane brežuljke. Zato dobivahu dnevnicu od 70 malih piastra a k tome i 40 do 50 udaraca, koje su nadzornici dijelili kratkim remenom. Onda je tude bilo vrlo živahno zbog raznih prodavača kruha, rajčica, krastavaca i limunade, koji se vrzahu medju radnicima.

Na poluotoku, koji se proteže daleko u more sa malim tvrdjavicama, nalazi se mnogo topova, koji su zbog uporabe i ljetnih kiša jošte sasma zamazani. Na kraju gata nalaze se straže i strojne puške, koje na svaki ribarski čamac, koji nije providjen propisanom crvenom zastavom, uprave svoj tak-tak-tak. R. R.

Domaće Vijesti.

Gradsko kazalište. Danas se pjeva u gradskom kazalištu po treći put opera „Faust“. Početak u 5 i pol sati pop.

Peta lutrija ratnog pripomoćnog ureda. Prošle su lutrije ratnog pripomoćnog ureda Ministarstva unutarnjih poslova postigle sjajne uspjehe, tako da ovaj ured čini priprave za petu lutriju. Ista sadržava 20.000 srečaka à 50 para sa 1008 zgoditaka u vrijednosti od 4000 K; kao glavni zgoditak jedan predmet za nakit u vrijednosti od 1000 K, a kao drugi zgoditak stroj, što govori i proizvadja glas Nj. V. cara i drugih vodja vojske. Drugi su zgodici predmeti što ih rasprodaje sam ured. Vučenja uslijedit će dne 15. oktobra 1916. Srečke se prodavaju kod „Technische Betriebszentrale, Wien I., Hoher Markt 5, te kod prodaje u Tratnerhofu, ugao Goldschmiedgasse te u svim uredovnim prodavaonicama i izvan Beča. Preprodavaoci, koji žele prodavati srečke dobivaju popust.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 283
od 9. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Panjković.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik i. sl. Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. pl. Marochino.

Razne Vijesti.

Uredjenje prometa sa divljači. Neprestani porast cijena divljači ponukao je vladu, da promet divljači naredbenim putem uredi. Temeljna ideja odnosne naredbe jest ta, da se jedan dio godišnje lovine upotrebi za aprovizaciju dobrotvornih uredaba, ratnih kuhinja i organizacija konsumenata. Količina divljači koja se ima otstupiti uredjena je na taj način, da se kod godišnje lovine do 500 zečeva ima odstupiti 40 po sto, od daljnjih 500 zečeva 60 po sto, od daljnjih 1000 zečeva 80 po sto a preko toga 90 po sto. Od velike divljači ima se svaki treći komad odstupiti. Cijene prema kojima će ova divljač biti po sabiralištima preuzimana ustanovljene su za jelenovinu sa K 2·20, srnetinu sa K 3·50 po kilogramu a za zečeve sa K 4·50 po komadu.

1364/I.

Okružnica.

Daje se na javno znanje, da u jeseni ove godine i u proljeću 1917. biti će na raspoloženje u c. kr. šumskim rasadnicima biljke slijedećih vrsti:

1. Iglovate biljke od 1—4 godine: Bor (Pinus austriaca, corsica, paroliniana), smreka, ariž tuje, cedri i čimpresi.

2. Iglovate biljke od 40—200 cm. visine za parkove: Picea excelsa, larix europea, Biota orientalis, Juniperus virginiana, Cedrus deodara.

3. Listače bilje od 1—5 godina: drača, gleditschia, javor, brest, jasen, glog, murva.

4. Listače bilje za drvorede od 100—300 cm. visine, orah, murve, brest, javor, divlji kesten, jasen, lipa, joha.

5. Uresne biljke, Gymnaclaudus canadensis, Syringa, hibiscus syriacus.

Gori navedene biljke će se izdati strankama pod slijedećim uvjetima:

Mlado iglovato pod 1. badava, isključivo tuje, cedre i čemprese, za koje će se platiti 6 K za 1000 komada.

Biljke pod 3. uz cijenu od 3—4 K za 1000 komada.

Iglovato i lisnato drveće sposobno za perivoje i uresne biljke br. 2., 4. i 5. podijeliti će se uz cijenu od 30 para za komad.

Stranke kojima se ima odposlati izvan mjesta zapitano bilje imat će osim ustanovljene cijene podmiriti trošak za omotavanje i prevažanje.

Dotične molbe imadu se samo podastrijeti do 31. listopada 1916.

Pula, dne 28. rujna 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeldt m. p.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

„Od naše strane ne će ti pofaliti pomoć“, prihvati — pošto svoj prijedlog Gardun svrši — stariji Gusingovac Ivan, „jer mi smo već prije dogovorili medju sobom i sve jur tako uredili, da naši ljudi još prije ponoći ovamo stignu i s tvojimi se sjedine“.

„Tako valja“, reče razvedriv se posve Gardun, „a ja ću kasnije svojim ljudem daljnje naredbe priopćiti, pa sutra prije zore krenut ćemo odavle, a ja se evo zaklinjem i vjeru zalažem, da ću naše protivnike podvoriti takovim doručkom i takove im ponude donijeti, da će me ne samo oni, već i kasno potomstvo s toga spominjati“.

„Ne dvojim ni najmanje, da ćemo im se, kako valja, osvetiti“, primijeti mladi Gusingovac, „a na znatan otpor teško da ćemo nagaziti, jer Mihalja s njegovimi četami u Zagrebu nema, kao ni hrabroga Slavinića, koji se s biskupom nalazi kod kralja Andrije“.

„Baš mi je žao“, reče Gardun, zakrčiv riječ Hinku Gusingovcu, „ta baš s tim čovjekom volio bih se desiti nego carevo blago dobiti“.

„A zašto baš s njime?“ upitaše Garduna braća Gusingovci.

„To ću upravo vam kasnije napose priopćiti — znam, da će se i vas kosnuti“, odgovori Gardun.

Sad sluge unidjoše s visokimi i teškimi svijećnjaci, te stadoše prostirati veliki stol sred palače. Skoro zatim bude donesena večera. Gospoda i gradjani sjedoše lijepo redom po dostojanstvu i starosti za stol i stadoše večerati. Ali to ne bijaše posve vesela gosba, kao što zna biti ondje, gdje se ljudi sastaju, samo da se medju sobom razvesele. Tu je glavna svrha bila druga, i to baš krvava gosba.

Čulo se je doduše i tu zveketanje čaša, i medju gosbom bilo je i tu glasnoga razgovora, ali pravomu onomu veselju, što obično začinja hrvatske gosbe, onaj dan ne bijaše ni traga ni glasa. — Dočim se drugi gosti medju sobom razgovarahu, pripovijedao je potiho Gardun, sjedeć medju Gusingovci, kako je ispipao, da se Slavinić i Ružica medjusobno ljube. Braća, okorjeli inače boljari, prepadoše se s te nenadane vijesti.

„Je li moguće“, reče razabrav se najprije mladji brat Hinko, „da se taj novi plemić usudi ljubiti kćer jednoga izmedju prvih boljarskih plemena ugarskih!“

„Pa i ona da njega ljubi!“ — primijeti, škripnuv zubi stariji brat Ivan. „Naopako! ta to je ono, što dokučiti i pregorjeti ne mogu nikako. Volio bih, da ju vidim u smrtnoj košulji, nego da bude njegovom ljubom . . . Nu nemaj brige“, primijeti zatim iza kratke stanke, domisliv se nečemu, „ona će sa svim tim ipak tvoja biti, jer mi što rečemo jednom, to ne poričemo nigda“.

„A je li u vas tvrda vjera?“ zapita braću Gardun, a oči mu sijevnu.

„Vjera tvrda ko pećina, brate, njom krenuti ne ćemo!“ odgovore braća rukujući se s njim.

Gosti ostali nisu ni pazili na to, što se Gusingovci sa domaćinom razgovarahu, već medju sobom spominjahu sutrašnji dan i osvetu, što su ju svi manje više gojili protiv protivnika svojih.

Svijeće bijahu već na nisko dogorjele i moglo je biti već blizu ponoći. Slike prijašnjih što vlasnika, a što upravitelja Medvedgradskih, činilo se, kao da čudnovatim nekim svijetlom obasjane sa stijene palače ozbiljno motre tu noćnu gosbu. Osobito se je to moglo primijetiti na slikah Filipa, biskupa zagrebačkoga, zatim bana Stjepka Šubića, bana Matka Jačima Petkara.

Dugo zatim ne bilo i gosti na podani znak domaćinov ustadoše od stola, te želeći si medjusobno laku noć, za kratko odoše za slugami u svoju ložnicu.

Gardun osta sam još bdeći preko ponoći, zatim pošto stigoše očekivani ljudi njegovih drugova, učiniv shodne naredbe, ode i on u spavaću svoju sobu, štono se je nalazila u onoj kuli, koja se još dandanas s desne strane razvalina Medvedgrada koči ponajbolje sačuvana, prkoseći vremenu, štono u tečaju svome s temelja gradi nove gradove, dočim stare i ponosite nekoč kule razgradjuje.

II.

Kad je bio mjesec na zahodu i jedva što se je zapoznao bijeli danak, ali eto na otvorenu širom kapiju Medvedgrada preko spuštenoga mosta skrovno stupaju noćne čete Gardunove. U tih četah konjaničkih i pješačkih bijaše podosta iskusnih vojnika dobro oboružanih, ali tu bijaše još više kosami, sjekirami i toljagami providjenih seljaka i ujedno kmetova Gardunovih, što ih on na brzu ruku sakupi pod svoj buntovni barjak.

Na čelu toj mješovitoj vojsci vranca svoga jaše ponosni župan Gardun, dočim ga s lijeva i s desna na svojih ridjih prate do dva vjerna druga njegova, Ivan naime i Hinko Gusingovci. Ostala se gospoda i gradjani poredaše medju čete, vodeći svaki ponešto družine.

Dolinom Šestinskom, s lijeva i s desna gustom tada šumom obraslom, otisnu se čitava ta vojska put Zagreba grada, komu se je sve to bliže primicala, baš kao oblak crni kad se primiče kojemu predjelu, što ga za tili časak hoće da prikrije, prijeteći mu gromljavinom, tučom i žarkimi svojimi strijelami.

Žitelji su zagrebački boravili još slatki sanak, niti je komu na kraj pameti bilo, da će Gardun sa svojimi četami na grad udariti, pa zato još spokojno snivahu: jedni, da se udaljeno milo sastalo se dragim, drugi, kako ih nenadana sreća snadje s blaga slučajno stečena, nemoćni starci sanjahu o mladosti i snazi, a bolesni — što im se prije zore nekako prikrade sanak — da opet stekoše zdravlja — kako koji; nu gotovo svak sanjao je o onom, česa mu je srce željno bilo na javi. To je tako bilo do zore, kad li jednom — umjesto zvona, koje navješta jutarnju Zdravu Mariju — stade strašna vika i buka na Kaptolu, uzdrmavši iz mirna sna tamašnje žitelje, baš kao grom kad tresne iz vedra neba. S početka nitko nije znao, što je tomu uzrok, te se pojavila tako silna graja, nu za malo čulo se, kako pojedini sugradjani bježeći ulicom glasno zavikaše: „Jao pomagaj — bjež-te! evo na vas s vojskom gospodara Medvedgradskoga!“

Svak skoči kao pomaman na noge, te brže bolje, kud je tko znao, gledao je, da se ukloni ili sakrije, jer je svatko slutio, da Gardun nije došao s dobrom namjerom, već zloradice, da se naime osveti odsutnu tada neprijatelju svomu biskupu Mihalju, a i Kaptolu, koji mu je duže vremena uskraćivao potrebitu hranu za njega i njegovu posadu u Medvedgradu. To je svatko znao, pa zato se je svatko s punim pravom i pobojao, da će tu po svoj prilici doći do zlića i krvoprolića.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 456.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1. te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 11. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Pobjedničko napredovanje u Sedmogradskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 10. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Sjeveroistočno Černahevica su naše čete odbile rumunjske napadaje. U pograničnom predjelu južno Hatszega smo neprijatelju istrgli brdo Megruhu. U bici kod Brassa do sada učinjeni plijen iznaša 1175 zarobljenika, 25 topova, medju kojima 13 teških, mnogobrojne municijske vozove i orudje, 2 lokomotive, preko 800, većim dijelom živežom natovarenih željezničkih vozova i mnogo drugog vojnog materijala. Proganjamo u brda potučenu drugu rumunjsku vojsku. Vojska generala Arza bacila je neprijateljske stražnje čete, koje su se oprle, te sada namjerava, da osvoji izlaze u dolini Csik i u koritu Gyergya.

Sa ruskog bojišta ima da se javi samo o osvojenju sela Herbetowa na Narajovki, sa strane njemačkih četa.

Talijansko bojište.

Na primorskoj su fronti jučer poslije podne prešli Talijani nakon osamdnevne jake priprave topova i bacala mina u odsjeku medju mirenskim gradom i jezerom Doberdob na opću navalu protiv naših položaja na kraškom zaravanku. Bio je to dan slave za naše čete, koje se tamo bore. Trajna vatra nije ih mogla uskolebati. Neslomljenom su snagom odbile bijesne neprijateljske napadaje uz velike gubitke za neprijatelja te su sve položaje bez iznimke održale. Na fronti Flemise traju bojevi dalje. U području Lisia je jedna naša ophodnja zarobila 53 vojnika. Bili su odbijeni mnogi talijanski napadaji u odsjeku Gardinal-Busa alta. I medju dolinom Sugano i Ečavskom dolinom je neprijatelj mjestimice vrlo djelatan. Na Pasubiju je u toku veća bitka.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

U noći od 8. na 9. t. mj. je jato naših hidroplana vrlo uspješno nabacalo bombama ljetalačku štaciju i lučke zgrade u Vlori. U noći od 9. na 10. t. mj. je jedno naše jato hidroplana vrlo uspješno napalo vojničke objekte u Tržiču, neprijateljsku hidroplansku štaciju kod Gradeža, drugi jedan kolodvor i vojničke zgrade u San Giorgio di Nagaro. Više su puta dobro pogodila u cilj. Sva su se ljetala usprkos jakog opstrjeljavanja vratila neoštećena.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 10. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljed. Rupprechta: I jučer je neprijatelj većinom na veče i poslije podne proveo velike navale na velikoj vojnoj fronti medju Ancre-om i Sommom. Ostali su svi bez uspjeha. Francuski navalni pokušaji istočno Vermandovillersa bili su spriječeni.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Na obim stranama Moze živahni topovski bojevi i bojevi sa bacalima mina.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Kod Kol-Ostrowa (na Stochodu, jugozapadno Lucka) bacili smo Ruse iz jednog pomaknutog položaja te smo suzbili protuudarce. Zapadno Lucka djelovanje pješadija. Njemačka su odjeljenja sa posve malenim gubicima jurišala na selo Herbetow, zapadno Narajovke, zarobiše 4 časnika i 200 momaka te zaplijeniše nekoliko strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima se izjaloviše ruske protunavale, pred našim, 8. t. mj. na Baba Ludowi osvojenim položajima.

Sedmogradsko bojište.

Na istočnoj fronti smo svuda napredovali. Isilili smo izlazak iz Hargitte i gorja Barole u gornji i donji Csik (dolina Alta). Na obim stranama Kronstadta čvrsto proganjaju pobjedonosne čete poražene Rumunje. Do sada smo izveli iz trodnevne bitke kod Kronstadta: 1175 zarobljenika, 25 topova, medju kojima 13 teških, mnogobrojne municijske vozove i oružje. Osim toga su bile zaplijenjene 2 lokomotive, preko 800, većinom živežem natovarenih željezničkih vozova. Prema jednoglasnim vijestima svih četa je neprijatelj pretrpio vrlo krvave gubitke. Zapadno Vulkanskog klanca bilo je osvojeno pogranično brdo Negrul.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: Položaj je nepromijenjen.

Macedonska fronta: Neprijatelj je nastavio svoje napadaje protiv bugarskih četa u zavoju Černe (istočno pruge Monastir-Florina). Kod Skočivira je imao malenih uspjeha. Inače je svuda bio odbijen.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 10. (D. u.) Glavni stan javlja.

Felahijska fronta.

Bacili smo prema Karadahuru neprijatelja, koji je medju Davletabadom i Hamadanom kušao, da pomakne naprijed svoje položaje.

Kaukaska fronta.

Pješadijska vatra. U centrumu smo opeta pomaknuli nekoliko naprijed naše položaje. Na lijevom krilu okršaji medju ophodnjama. Zarobili smo nekoliko vojnika i zaplijenili veliku množinu oružja i materijala.

Na ostalim frontama nema važnih dogodjaja.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 9. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Istočno željezničke pruge Florina-Bitolj otvorito je neprijateljsko topništvo protiv naših položaja od Kenalija do Skočivira oluji sličnu vatru, pod čijom je zaštitom nekoliko neprijateljskih bataljuna prešlo Černu. Mi smo ali odmah poduzeli protunavalu. Boj se još vrši. Na ostaloj fronti topovska djelatnost.

Rumunjska fronta.

U nenadanoj smo navali, poduprtoj od dunavske flotile, zaposjeli otok, što leži na istočnom izlazu kanala Belina. Zapadno Zimnice zarobismo 2 časnika i 150 momaka te zaplijenismo 6 topova.

U Dobrudži vlada mir.

Brzojavi.

Poslanik Gerard u Washingtonu.

Koln, 10. Iz Washingtona se javlja: Vijest, da će poslanik Gerard donijeti prijedloge za početak mirovnih pregovaranja, smatrali su mnogi burznim manevrom. Drugi drži, da Wilson hoće da nešto poduzme u prilog mira, e bi na taj način mogao opeta biti izabran. Možda je on zamolio Gerarda, neka zamoli Njemačku da mu saopći svoje mirovne uvjete, da ih onda predloži antanti te ju prisili, da se o miru izjavi. Rastuća skupoća sili uostalom predsjednika, da se pobrine za vlastite interese Amerike te da misli na zabranu izvoza živeža.

Interniranje Rumunja u Njemačkoj.

Berlin, 10. Pošto je rumunjska vlada internirala i drži pod paskom veći dio u Rumunjskoj živećih Nijemaca, saopćila je njemačka vlada preko jedne neutralne države Rumunjskoj, da će takodjer i ona internirati sve u Njemačkoj živuće Rumunje te ih dotle držati zatvorene, dok Rumunjska ne dozvoli, da u Rumunjskoj se nalazeći Nijemci ne ostave zemlje. Interniranje Rumunja u Njemačkoj je u tijeku. Po svoj će se prilici naći način, da se u Rumunjskoj internim Nijemcima mogu pošiljati novčani iznosi.

Socijalistički kongres u Parizu.

Berlin, 10. 24. listopada vršit će se u Parizu socijalistički kongres, kojega se je prvotno mislilo držati u Švedskoj. Sudjelovat će zastupnici Francuske, Rusije, Italije, Belgije i Engleske. Predsjedat će mu Van der Velde, a raspravljat će se o slijedećim pitanjima: 1. Zašto su socijalisti zastupanih zemalja podupirali vladu? 2. Sastavljenje parlamentarnog programa za vrijeme rata. 3. Stanovište prema eventualnom primirju. 4. Interparlamentarni program za uspostavu mira. 5. Proglas na neutralne i središnje države. U strankama se vrše priprave za kongres. Rasprave su tajne.

Francuski glas o rumunjskom uzmaku.

Geneva, 10. Posljednji dogodjaji na sedmogradskom bojištu i općeniti uzmak Rumuna, je u Parizu duboko utiskovao. Da ublaži zao utisak u Francuskoj javnosti pisao je „Temps", da je brzo napredovanje rumunjske vojske u Sedmogradskoj neprijatelja posve iznenadilo. Nesrećom je neprijateljska operacija poduzeta južno Dunava i koncentracija teškim topništvom obilno snabdijevanih austro-ugarskih i njemačkih četa u Sedmogradskoj, prouzročila prekinuće ofenzive, koja je mnogo obećala. Neprijateljski je protuudarac uspješno bio poduprt spretnim iskorištenjem izvrsne željezničke mreže. Stoga je bio neizbježiv opći i uzmak i napuštenje tako skupo otkupljenog sedmogradskog područja.

Novi japanski kabinet

Tokio, 9. Novi je kabinet sastavljen. Grof Terauchi bio je imenovan ministarskim predsjednikom i ministrom financija, barun Motono vanjskim ministrom. Vojni ministar general Oshimo i mornarički ministar Kato ostaju na svojem mjestu.

Danska podmornica potopljena.

Kopenhagen, 9. (D. u.) Kada je danas danska podmornica kod Taarbäka izronila, udario je na nju norveški neki parobrod, tako te je potonula. Od momčadi bili su spašeni 3 momci.

Izjava grčkog kralja.

Atene, 9. (D. u.) Reuter. Vodja grčke radničke stranke, Drakoulos, bio je kod kralja u audijenci gdje je kralju predočio, da tjera pogibeljnu politiku, koja bi ga konačno mogla stajati prijestolja. Kralj je uzvratio, da bi malo bilo stalo do prijestolja, ako bi država propala. Kralj je dao razumjeti, da još uvijek vjeruje u vojničku premoć Njemačke te da bi njemačka invazija značila propast Grčke.

Rat sa podmornicama na obali Unije.

London, 10 (D. u.) Reuterbureau javlja iz Longbranche: Nakon Bernstorffovog posjeta kod Wilsona bilo je izjavljeno, da se o miru nije govorilo, da je ali predsjednik poveo govor o jučerašnjoj navali podmornica na atlantskoj obali. Bernstorff je izjavio, da nema nikakvih informacija iz Njemačke, da je ali siguran, da će stanovita od njegove vlade dana obećanja, biti držana.

Washington, 10. (D. u.) Mornarički je departement započeo pripravama za sastavu patrule, sastojeće se iz vojnih brodova. Do 8. listopada u polnoći bilo je najavljeno, da je potopljeno već 6 engleskih ladja. Cijeli dan dolaze bežične brzojavke za pomoć. Uzbudjenje je neopisivo. U krugovima brodovlasnika vlada panika. Zadržavaju se brodovi, koji imadu, da otputuju, a brodovi na visokom moru bivaju opomenuti neka promjene put.

London, 10. (D. u.) Reuterov bureau javlja iz New-Yorka: Momčad i putnici 6 engleskih ladja, što su jučer bile od podmornice potopljene, bili su svi spašeni, izuzevši momčad parobroda Kingston. Američki razarači sa spašenicima, po svoj prilici sa ladje Kingston, nalaze se na putu u Newport.

Novi grčki kabinet.

Atena, 10. (D. u.) Kabinet će položiti sutra zakletvu. Ministrom unutarnjih posala bi imenovan Celos, Zalosastes preuzima spoljašnje ministarstvo, dok je general Drakos stupio na čelo ratnom ministarstvu.

Članovi provizorične vlade u Solunu.

Paris, 10. (D. u.) Havas javlja iz Soluna: Članovi provizorične vlade stigli su u Solun.

Rat na moru.

Stjohna (Neufundland), 10. (D. u.) Reuter. Parobrod „Stehano" od 3449 tona bio je torpedovan pred New-Yorkom. Na parobrodu je bilo 30 američkih putnika, medju kojima 3 žene. Parobrod je bez sumnje bio zaustavljen od podmornice „U 53" i pošto nije na njemu bilo nikakvog plijena, potopljen iza kako su putnici i posada bili postavljeni na sigurno.

Pariz, 10. (D. u.) Prevozni parobrod „Galia" od 14.966 tona, koji je na krovu imao od prilike 3000 francuskih i srpskih vojnika, bio je 4. t. mj. od podmornice potopljen. Bilo je spašenih 1362 ljudi.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

8. listopada pop. Jučer popodne poduzeo je neprijatelj protunavalu na naše nove položaje sjeverno Les Boeufsa. Osvojio je malen dio izgubljenih opkopa. Na drugim smo mjestima osigurali zadobljeno područje. Le Sars nalazi se sada posve u našim rukama. Do sada je javljeno više od 500 zarobljenika. Sjeverno i sjeveroistočno od Courcelleta pomakli smo našu frontu znatno unaprijed.

8. listopada na večer: Južno od Somme stajala je naša fronta osobito kod Le Sarsa i Gueudecourta pod teškom topničkom paljbom. Pomaknuli smo našu liniju jugozapadno od Guedeucourta naprijed. Neprijatelj je rano ujutro opet napao ušančenje „Švaben", a da nije imao uspjeha. Sjeverno puta, koji vodi od Courcelleta u Warlencourt, bijesnio je ozbiljan boj. Osvojili smo nekoliko zemljišta. Ukupni broj zadnjih dana zarobljenih Nijemaca povisio se je na 13 časnika i 866 vojnika. Naša su ljetala jučer vršila unatoč nepogodnom vremenu koristan posao. Nestalo je jednog našeg ljetala.

Francuska.

8. listopada pop. Kišovita noć bez znatnog dogodjaja. Na Sommi bila je reakcija Nijemaca neznatna. Francuski su ljetači proveli više ljetova, da daju smjer topničkoj vatri te su otkrili velik broj djelujućih njemačkih baterija. U području Somme zametnuli su šest dvoboja sa njemačkim ljetalima te su bombardirali Moislains i šumu Vaux, sjeverno Peronne.

8. listopada na večer: Na Sommi privremena obostrana pucnjava. Iza žestoke topničke pripreme uperiše Nijemci proti našim novim položajima zapadno Sailly-Sallisel navalu, čiji su se susljedujući talasi skršili o našoj zapornoj vatri, a da nijesu dostigli na nijednom mjestu naših položaja. U Wövreu pucalo je naše teško topništvo na neprijateljske transporte i na neprijateljska taborišta kaošto i na stanicu Thiaucourt.

Istočna armija: Bojevi traju na liniji od zavoja Černe do jezera Prespe. Srpske su čete zauzele vrh Dobropolje. Francuske su čete zaposjele područje od Kisova do Baba-planine.

Italija.

6. listopada. Nakon teškog poraza što ga dne 3. i 4. t. mj. pretrpio neprijatelj u dolini Travignolo, ograničio se je jučer na intenzivnu topovsku djelatnost, na koju su naše baterije energično uzvraćale. Osvojenje komada zemljišta medju prvim i drugim vrškom Colbricona, smo postavili u čvrstu svezu sa ovim posljednjima. Na sedlu, koje leži medju njima, našli smo mnogo neprijateljskih lješina. Dalje sjeverno u dolini San Pellegrino (Avisio) su naši Alpini u sjajnoj navali osvojili jak neprijateljski položaj i barikade na Cima di Costabella. Unijeli smo 102 zarobljenika, 1 strojnu pušku i bogat plijen na puškama i municiji.

Na ostaloj fronti topovski bojevi, koje neprijatelj vodi na kraškom zaravanku osobitom žestinom. Tamo su naše izvidničke patrule kod malenih bojeva na nož zarobile 30 vojnika.

Rumunjska.

7. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: U klancu Caineni i u dolini Ini vršiše se bojevi manje važnosti. Naše su čete opeta započele ofenzivom. — Južna fronta: Na Dunavu topovski boj. U Dobrudži su naše čete na desnom krilu napredovale i zaposjele neprijateljske jarke. U centrumu smo odbili neprijateljski noćni napadaj.

Srbija.

7. listopada. Iza ljutih bojeva naše su čete u 6 sati osvojile neprijateljske položaje sjeverno od Požara te prisiliše Bugare na uzmak. Akcija se je ova tako razvila, da smo se noću ustalili na Dobrom polju, naravnom zatvoru granice od velike važnosti, koji su Bugari držali uslijed naravne jakosti i tamošnjih utvrdjenja neosvojivim. Zarobili smo znatan broj Bugara te unijeli lijep plijen. Na ostaloj fronti obilna djelatnost našeg topništva i napredovanje naših prednjih odijeljenja.

Političke Vijesti.

Tajne razprave njemačkoga Reichstaga. „Germania", vodeći centrumaški list u Berlinu, značajno se izjavljuje o tajnim razpravama u proračunskom odboru. Shvaćanje se odborskih članova u odlučnim grupama, piše list, još svedilj vrlo razilazi. Čini se medjutim, da nije posve izključen sporazum izmedju državnoga kancelara i većine Reichstaga. Ovo će se pitanje svakako doskora izvesti načisto. Toliko se može kazati, da zemlja može imati podpuno povjerenje kako u Reichstag, tako i u mjerodavna mjesta državne vlade i u vrhovno vojno vodstvo, da će se najsavjestnije proučiti i prosuditi sva prieporna pitanja. Naproti tomu ne misli „Germania", da će se votirati povjerenje državnome kancelaru.

Drugi listovi gotovo suglasno izjavljuju, da će kancelar imati većinu u Reichstagu. Glasilo konzervativne stranke „Deutsche Tageszeitung", izričito izjavljuje, da se u borbi konzervativaca protiv kancelara radi jedino o stvarnim nesuglasicama, a nipošto o kancelarovoj osobi. Konzervativci su voljni podupirati kancelara, ako bude popustio u stanovitim točkama.

Pairovi za saziv delegacija. Iz Beča se službeno javlja: Članovi triju grupa austrijske gospodske kuće održali su dne 6. o. mj. u isto vrijeme skupštine, koje su bile mnogobrojno posjećene, te jednodušno usvojili ovaj zaključak: „Opći položaj iziskuje sudjelovanje parlamentarnih zborova. Prijeko je potrebno, da se povede riječ o izvanjskoj politici kao i o nekim unutrašnjim političkim pitanjima, a naročito o pitanju aprovizacije. Moramo prokrčiti put za parlamentarno pretresivanje ovih pitanja, pa je nužno, da se stvore oni preduvjeti, koji osiguravaju uspješni tok rasprave. Bezodvlačno je naproti tomu moguće i potrebno, da se sazovu delegacije. Njihov je saziv prijeka potreba već zbog toga, jer se samo tako može očuvati i provesti oblik raspravljanja zajedničkih posala monarhije, štono je odredjen u nagodbenom zakonu." Skupštine su naložile svojim predsjedništvima, da u ovom duhu poduzmu shodne korake kod vlade.

Rusija — i njezine bojne osnove.

Antanta u cijelosti, a i neutralne nekoje države bacaju više manje svu krivnju na Austro-Ugarsku i Njemačku radi sadašnjeg svjetskog rata. Engleski i francuski državnici navode veoma zgodnom spretnošću napadaj Njemačke u Belgiju kao uzrok, koji ih je bio potaknuo, da su sami počeli sa obrambenim ratom. Tek prije kratkoga je vremena bio kazao francuski ministar Briand, e je Njemačka iza dugotrajnih priprema skočila Francuskoj za vrat, kako bi ju ugušila. No Briand kao da je potpuno zaboravio, da je Francuska nešto vremena prije toga produljila dvogodišnju vojnu obvezatnost na tri godine, povisila novački kontingenat i uzajmila Rusiji u vojne svrhe dvije milijarde. Antantine su države doista poput nevine janjadi, koja još nikad nikomu nije pomutila bila vode, nikad se spremale na vojnu, nikad imale osnova za ratovanjem i osvajanjem tudjih zemalja, dok su austro-ugarske i njemačke socijaliste vodile za nos pod izlikom, da Rusija priprema napadajnu vojnu proti njihovim sudržavljanima. Da bude stvar jasnija, ne će biti na odmet, ako dozovemo čitateljima na um, što veli „silno rječiti" Miljukov, vodja ruske liberalne stranke. Dok su samo austrijski listovi javljali, da je Miljukov tvrdio, e ima Rusija nakanu da porazdijeli Austro-Ugarsku, nije bilo to pisanje kao dokaz tako važnoga značenja. No sad pišu i francuski listovi o izjavi Miljukova:

Prema vijestima lista „Oevre" od 22. maja 1916. govorio je Miljukov zastupnicima i novinarima: „Miesec će april 1916. biti upisan u povijest Rusije kao znamenit datum, jer su tad bili uredjeni odnošaji prema saveznicima, u koliko se oni tiču Dardanela. U svjetskom je ovom ratu bio doznačen Istok nama." Nadalje je dodao još Miljukov: „U početku rata nije radničko mnoštvo poznavalo svrhe vojne, mislilo je, da se radi samo za obrambeni rat i da će biti posve dostatno, ako se neprijatelj otstrani — i bit će mir. Ti su se radnici radi neznalosti prevarili i stvar valja da im se protumači."

Prema ovim je riječima imala Rusija već odmah od početka vojne ovamo osvajalačke namjere: Carigrad i Dardanele. Radnici su bili prevareni, jer se je radilo tako, kako još današnji dan radi Briand, dokazujući radnicima, e se radi samo o obrambenom ratu. „Sad lako zbacimo krinku", veli Briand, i radnicima već smijemo da kažemo, e ratujemo za to, kako bi ovo ili ono osvojili".

Ove i slične riječi ne dokazuju samo krivnju Rusije, nego i političku prijevaru, počinjenu nad engleskim, francuskim i ruskim radnicima, a i nad svim ostalim plemenjacima tih naroda

Akcija za plaćanje bez gotovog novca.

Već smo mnogo puta izvjestili, da vlada obilje gotovog novca, te da se sva plaćanja obavljaju samo sa gotovim novcem. Sve većim izdacima države za nabavu vojničkih potreba umnožala se je cirkulacija gotovog novca tako silno, da se sada nastoji smanjiti tu silnu cirkulaciju. Čim je više banknota u prometu, to se time nameće novčanoj banki dužnost, da se skrbi za pokriće tih banknota, a u istinu je ta briga nepotrebna kad bi se smanjilo plaćanje sa gotovim novcem. Na žalost nas su eto ratne prilike istom do toga dovele da vodimo brigu o gotovom novcu, dočim je to pitanje u drugim naprednim državama u pogledu novčarstva kao u Sjedinjenim državama Sjeverne Amerike te u Engleskoj, već davno riješeno, te se u navedenim državama sva plaćanja obavljaju sa čekom,

te tako postaje gotov novac sasma nepotreban u prometu.

Mi smo u Hrvatskoj po gotovo znatno u nazadku, jer se kod nas ne samo sva plaćanja obavljaju sa gotovim novcem, nego se danas veliki iznosi gotovog novca drže kod kuće, što sigurno u drugim krajevima nije običaj.

Stoga držimo, da je akcija, koju je zapodjela ovdješnja ugledna Hrvatska sveopća kreditna banka veoma pohvalna, a nadamo se, da će naići na potpuni uspjeh. Navedena banka objelodanjuje cirkular slijedećeg sadržaja:

Patriotska je dužnost, da prema svojim silama doprinesemo tome, kako bi se što više umanilo promet s gotovim novcem.

Da se ograniči kolanje novca, može se najbolje postići, tako, ako svatko u koga imade gotovine, pa makar i prolazno, ne nosi sobom ovu gotovinu, ili je drži kod kuće, već da ju položi kod koje banke pa namiruje svoja plaćanja ili čekovima, što ih izdaje banka, ili pak nalogom na banku, da plaćanja obavi na teret svoga računa, a naprotiv da odredi, kako bi se svi iznosi, koje imade dobiti, na njegov račun kod banke odobravali.

Pored ove općenite svrhe, koja će vrlo povoljno utjecati na gospodarski život naše zemlje, očevidne su prednosti, što proizviru za pojedinca odatle, kad položi svoj gotov novac kod kojeg novčanog zavoda, te plaća čekovima.

Tako je primjerice gotov novac, što ga čovjek sa sobom nosi, ili kod kuće čuva, izvrgnut pogibelji kradje, provale, gubitka ili požara, a te opasnosti nema, ako je novac uložen kod banke.

Novac, koji se drži kod kuće ne nosi kamata, dok banka ukamaćuje kod nje uplaćene iznose, makar oni bili samo kroz kratko vrijeme uloženi. Siljanje gotovog novca skopčano je kraj povišenih poštanskih pristojba sa velikim troškom i neprilikami, dočim odašiljanje čekova „na obračun“ može uslijediti sa običnim listom.

Plaćanja, što ih izvršuje banka čekovima, ili na temelju računskih tražbina, mogu se dokazati još poslije mnogo godina na osnovi bankinih knjiga, dod se kod plaćanja gotovim novcem, ne rijetko, dešavaju zabune, radi kojih mogu nastati znatne pravne štetne posljedice.

Obzirom na sve to treba najizričitije upozoriti, kako je svrsi shodno i potrebno, da svaki industrijalac, trgovac, gospodar, činovnik, radnik, u opće svatko, koji imade prihode, što ih dobiva u gotovom novcu, ili plaćanja, koja se namiruju gotovim novcem, kako u interesu države, tako i u svojem vlastitom interesu uloži svoju gotovinu kod kojeg novčanog zavoda u svrhu, da mu se otvori tekući račun, te kod banke usredoči svoje prihode, kao i plaćanja, koja se imadu obavljati. Da se pruži publiki mogućnost nositi šekovne knjižice kod sebe u žepu namjerava se praviti male ček-bjelice, koje će se moći lahko nositi, te će biti tako moguće i manje iznose plaćati sa šekom.

Naputak za promet plaćanja bez gotovine.

Kako se može promicati promet bez gotovine?

Tako, da si svaki tvorničar, trgovac, obrtnik, gospodar, činovnik i radnik i u opće svatko, tko mora plaćati gotovim novcem dade otvoriti kod banke tekući račun; da na taj račun svu svoju raspoloživu gotovinu od slučaja do slučaja uloži, te da plaćanja izvrši čekom ili prenosom na račun onoga, kome se imade doznačeni iznos odobriti.

U drugu se ruku mogu uputiti dužnici, t. j. oni, koji imadu iznose platiti, kao na primjer kupci robe, stanari itd., da u buduće namiruju svoja plaćanja kod one banke, kod koje primalac isplate imade svoj tekući račun.

Kako se podmiruje protuvrijednost kupljene robe?

Vrhu iznosa, koji se imade platiti, izda se ček i uruči onomu, kome se duguje iznos. Ako se ček šalje poštom, imade se popreko providiti opaskom „Samo za obračun“, na taj je način isključena zloporaba sa čekom za slučaj, ako bi se izgubio ili ukrao, budući da banka, kod koje se vodi odnosni tekući račun, ne isplaćuje donosiocu tako precitani ček.

Sa spomenutom opaskom providjene precrtane čekove nije potrebno odašiljati „preporučeno“.

Pošto držimo, da svatko uvidja korist plaćanja bez gotovine mislimo, da ne trebamo i mi napose preporučiti našim čitaocima da porade u smislu navedenog cirkulara i upute.

„H. Lloyd“.

Zemaljske boje vojvodine Kranjske.

Slučajno nam je dopao ruku list „Tiroler Soldatenzeitung“, koji priopćuje glede zemaljskih boja vojvodine Kranjske odulji članak.

Kako je poznato, naredbom je zemaljskog glavara za Kranjsku od 15. augusta 1916. br. 5243/mob. odredjeno bi, da imaju kao zemaljske boje za Kranjsku vrijediti boje „bijelo-modro-crvena“, jer samo te boje odgovaraju prema naredbi ministarstva za unutrašnje poslove od 23. septembra 1848. broj 2778/144 zemaljskom grbu. Istodobno je bilo odredjeno, da privatne osobe ne smiju upotrebljavati starih takozvanih provincijalno staleških boja „zlatno-(žuto)-modro-crveno“, jer će inače biti kažnjene.

I „Tiroler Soldatenzeitung“ spominje u uvodu tu naredbu, na koju nadovezuje čitav historijat tih zemaljskih boja te osobitim nekim tonom spominje, kako su upravo ove boje, t. j. „bijelo-modro-crvena“ izražaj sveslovenačkog programa i zahtijeva sjedinjenja svih Slovenaca. A sad je eto te boje službeno sankcijonisao kao zemaljskom bojom vojvodine Kranjske, što više, oni će žitelji Kranjske koji bi se usudili rabiti boje „zlatno-(žuto)-modro-crveno“ mjesto slovenskih narodnih boja, biti kažnjeni, premda je naredbom ministra-predsjednika od 3. novembra 1915. i opet bio odredjen modri orao sa prugom iz zlatnih i crvenih kocaka preko prsiju i krila.

A evo čudnovatog slučaja, da su eto boje ruskoga carstva i obratni slijed boja od nas oborenih Srba i Crnogoraca službeno proglašene zemaljske boje Kranjske, a slučaj je još čudnovatiji, što se boje „bijelo-modro-crvena“, premda su bile na sjeveru monarkije i kod vojske kao sveslavenske narodne boje mnogobrojnim naredbama i zapovjedima zabranjene na jugu države, uz inaku kaznu moraju da nose.

Tako eto „Tiroler Soldatenzeitung“. U koliko je taj list kompetentan, da izriče svoj sud glede ovakovih i sličnih stvari, ne marimo ovdje ispitivati, no mi smo, kao i svi Slovenci, čvrsto o tom uvjereni, da su nadležne faktore kod stvaranja te naredbe bez sumnje vodili opravdani i zreli razlozi, kojih po svoj prilici gospoda oko rečenog lista ne mogu ili ne će da shvate. Ovakove su rasprave i ovakova podvaljivanja, da se blago izrazimo, netaktična i u normalno doba, a kamo li tek u burna ova vremena, u koja su Slovenci svojim mišicama jasno i nada sve jasno na bojnim poljanama pokazali, kako je daleko od njih svaka sveslavenska (panslavistička) struja.

Uostalom još jedno. Gospodi oko lista „Tiroler Soldatenzeitung“ možda nije poznato, e su boje „zlatno-(žuto)-modro-crvena“ boje kraljevine Rumunjske, koja je, kako svi znademo, takodjer na ratnoj nozi s nama i koja se je dapače od svih naših neprijatelja najpodlije ponijela. Kako dakle može da zagovara te boje?

Mi nećemo da se sa spomenutim listom upuštamo u polemiku, no držali smo to svojom svetom dužnosti, jer smo se smatrali bez potrebe izazvanima, a pogotovo, što je taj članak priopćio i gradački list „Tagespost“ bez ikakove primjedbe.

Neobičan lov u Litavskim šumama.

Ogromne litavske šume zaražene su nebrojenim vukovima, tako da je njemačko zapovjedništvo moralo na nje često poduzeti čitave hajke.

Tom prigodom ispostavilo se, da u tom kraju vlada još pogibeljniji neprijatelj. Prije zadnje ruske ofenzive pošlo je najme jednoj ruskoj četi od 30 kozaka pod vodstvom dvaju časnika za rukom, da se prošulja neopazice kroz njemačke redove te se ugnijezdi iza njihovih ledja, u gustom šikarju sakritim seljačkim podzemnim stanovima. Njihova je zadaća sastojala najme u tome, da izvide njemačke položaje te pretrgnu njihove sveze. Dulje vremena vladalo je najme uvjerenje, osobito kad je najednom južno Pinska zagonetno pao žrtvom jedan njemački divizijski zapovjednik, da se je neprijatelj ugnijezdio iza njemačkih redova; no svi pokušaji, da se otkrije to gnijezdo, ostadoše bezuspješnima. Bilo je doduše bjelodano, da medju pučanstvom borave kozaci, no kako, nije se moglo nikako doznati. Ni sve hajke, koje se je u tu svrhu poduzelo, nijesu ništa pomogle.

Jednog dana nadje slučajno jedna njemačka četa kod Naročkog jezera jednu vrlo važnu ispravu, najme bilježnicu jednog ruskog časnika, koja je sadržavala razne podatke, a medju njima i ime seljaka, koji je kozake proveo kroz njemačke redove. Neprijateljsko skrovište se ipak uza sve to nije moglo jošte pronaći.

Iza nekoliko dana pritužì se njemačkom zapovjedništvu jedan seljak, da su ga kozaci zlostavljali, kad im nije mogao dati kruha. Uza sva ispitivanja je isti s početka tvrdokorno tajio kozačko skrovište, no konačno ga ipak oda.

Na taj način se posreći kozake sasma iznenaditi. Oni propustiše ostaviti na ulazu straže i tako je prasklo prije nego što su išta slutili u njihovom skrovištu nekoliko ručnih granata, popraćeno stenjanjem i jednim hicem. Nato dadoše kozaci znak na predaju.

U skrovištu je izgledalo sasma tužno. Nekoliko kozaka je bilo ubijeno, a više njih ranjeno. Jedan časnik počini samoubojstvo, a drugi ležaše u krvi sa razmrskanom nogom. Kad ga se je privelo k svijesti i prevelo u bolnicu, izjavi, da su se oba druga zavjerila, da će se ustrijeliti, čim se budu morali predati. Stoga ni nehtjede navesti naslova svojih rodjaka i umre nakon nekoliko dana u potpunoj apatiji.

Ni seljak, koji je kozake proveo kroz njemačke položaje, ne uteče svojoj sudbini. Jedno veče bude isti slučajno zaustavljen od jedne straže, kad se još nije ni slutilo, da se je namjerilo baš na traženog neprijateljskog vodića. Tekar kad je isti bez oklijevanja naveo svoje ime, ne znajući za onu sudbonosnu bilježnicu, bilo je jasno s kime se ima posla.

Pred ratnim sudom nije začudo tražio nikakvih isprika, već se je ponio sasma dostojno, a pred samim izvršenjem smrtne osude prekrsti mirno ruke te izusti: „Ja umirem za svetu majčicu Rusiju“.

R. R.

Domaće Vijesti.

Uredovni satovi kod kotarskog suda. Od 15. listopada 1916. do 15. travnja 1917. uvadja se kod kotarskog suda nedeljeno poslovno vrijeme i to za radne dane od 8 prijepodne do 3 pop., nedelje i svece prijepodne do 12 opodne. Bit će dakle otvoren predatni ured u radnim danima od 9 prijep. do 2 pop. u nedelju i svetak od 9 prijep. do 12. op., a c. k. porezni ured kao depozitni ured za sud u Puli u radnim danima od 9 prijep. do 1 pop.

Zabranjene igre. Voditelj ministarstva unutrašnjih poslova sporazumno sa zanimanim ministarstvima zabranio je na temelju §. 522. općeg kaznenog zakona igru zvanu Bookydomino (Booky, ili domino na šest). — Pula, dne 3. listopada 1916. — C. kr. tvrdjavni komesar: Schönfeldt m. p.

Iz Hrvatske.

Prodaja kuća u Zagrebu. „Novine“ donašaju: Kad smo priopćili iskaz o prodanim kućama i gradilištima u prva tri mjeseca ove godine, začudila se je javnost, kad je saznala, da vrijednost prodanih kuća i gradilišta iznosi 6,930.000 kruna. Prijašnjih godina nije sav godišnji promet iznosio ni polovicu ove svote. U drugom četvrt godištu 1916. pao je promet na 6,685.000 kruna, pa se očekivalo, da špekulacija s kućama i gradilištima jenjava i da će tako u drugoj polovici godine znatno pasti. Ali se je prevario tko je tako računao. Promet s kućama i gradilištima u trećem četvrtgodištu nadmašio je onaj od prva tri mjeseca malo ne za četiri milijuna, a drugo je četvrtgodište za više od četiri milijuna. Da je cijena kućama i gradilištima u posljednja tri mjeseca znatno poskočila, vidi se i po razmjeru broja nekretnina naprama kupovnini. U prvom četvrtgodištu plaćeno je za 111 nekretnina 6,930.000 kruna, u drugom za 153 nekretnine 6,685.000 kruna, a u trećem su prodane 103 nekretnine, za koje je plaćen iznos od 10,893.314 kruna. U trećem četvrtgodištu prodane su kuće i gradilišta u Zagrebu ovako: 94 do 20.000 kruna, 57 preko 20.000 do 50.000 kruna, 26 preko 50.000 do sto hiljada kruna, 16 preko 100.000 do 200.000 K, 10 još skupljih prodano je jedna po 220, zatim po 255 sve do 340 hiljada kruna. Najveća je cijena plaćena za kuću Hrvatske zemaljske banke na Jelačićevome trgu (Narodna kavana) i to 660.000 kruna, koju je kupio g. Radivoj Hafner, a još je veću cijenu postigla i to najveću od svih dosada prodanih, kuća gg. Anke i Nade Crnojević u Ilici broj 26, koja je prešla u vlasništvo gg. Mavre ml. i Ljudevita Fröhlicha iz Karlovca za 700.000 K.

Poruke iz uprave.

Gosp. T. Kraljić, Nj. V. B. „St. Georg“. Primili smo svotu, javite nam, koja su gg. obnovila pretplatu.

Gosp. Ivo Stari, Nj. V. B. „Vulkan“. Jučerašnjom poštom počeli smo slati list novim pretplatnicima. Hvala!

Gosp. A. Ivanović, Nj. V. B. „Franz Ferdinand“. List „Jedro“ izlazi u Sarajevu, kojeg će te dobivati besplatno, ako pristupite kao član „Flottenvereinu“. — Riječ „Hurra“ proizlazi od turskog bojnog klica urah! (ubijte ih!) te je usklik, koji izraža veselje ili odobravanje. U srednjem je vijeku bio upotrebljavan kao hajkački i lovački poklik. U ratovima za oslobodjenje od 1813.-15. godine preuzeše ga Prusi od Rusa, te se je tu riječ od onda upotrebljavalo kao bojni klic kod konjaničkih navala i jurišanja.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 284 od 10. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Seidl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: puč. ust. liječnik Dr. Tomicich.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: puč. ust. liječnik Dr. Ciotti.

Posl. br. U 138/16. 94

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu, po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva (kao javnog tužitelja) protiv Ane Božić radi § 12 z. 16./1. 1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89 u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva Ivasovića (kao jav. tužitelja), nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja da se uporabi zakon

sudio je:

Anu Božić iz Sluma već kažnjenu radi prekršaja o hrani

krivom:

što je dne 29. 7.-16. zanemarila preiskati mlijeko koje je bilo navodnjeno i koje je u spomenutim danima otposlala u svrhu prodaje iz Sluma u Pulu te tako nemarnošću stavila u promet predmete koji su izgubili na svojoj hranivosti, dakle prekršaja § 12, Z. 16./1./1896. L. D. Z. iz god. 1897. Br. 89. te biva zato na osnovu § 12. istog zakona

osudjena

na deset dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovršne kazne, osim toga će se nazočna presuda na osnovu § 21. istog zakona na trošak optužene proglasiti u puljskom „Hrvatskom Listu“.

Ommissis.

Buzet, dne 13. rujna 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarič v. r.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

Gardun je sa svojimi četami u Kaptol provalio na ona vrata, što sada dijele kaptolsku varoš od Novevesi, pa pošto je ondje lako nadjačao i posjekao zadrijemane stražare, udje kao munja u Kaptol sa vojnici, koji bijahu tom prilikom posve nalik noćnim onim avetim, što dolaze oko zore, da prave kojekakvu stravu, pa da muče uboge ljude.

Pošto je Gardun sa cijelom svojom vojskom tako ušao u Kaptol, razredi ju što brže moguće, sazove vodje pojedinih odjela, te im ukratko zapovijedi, što treba da svrše; zatim im reče iz podmukla: „Evo prilike, da se osvetimo! A vi, braćo prijatelji, hitro sada svak na svoj posao s vašimi ljudmi, robite, što se može robiti, a pod sablju svoju okrećite ili pod kopita konjem postavite, što vam goder na put stane!“ Vodje poslušaše, te odoše svak sa svojom četom na sve strane Kaptola, navalivši do mala pojedince u kuće kanonika.

„A vi, prijatelji moji, ostanite s vašimi momci ovdje na trgu Kaptolskom“, reče nadalje Gardun braći Gusingovcem, „i moji konjanici neka ostanu nuz vas. Treba da se osiguramo na svaki mogući način, da ne bude ni od kuda potajne navale ili zasjede. A ja ću“, nastavi s plamenim očima i hrapavim od puke srčbe glasom, „ja ću najprije, da se, kako valja, osvetim štiocu Dominiku, koji je navrkao ponajprije biskupa Mihalja proti meni, a zatim ću posjetiti dvore biskupove, pa ću mu ostaviti biljeg, da bude znao i vidio, kad se vrati od svoga Andrije, da sam ga obišao“.

Zatim sa četom izabranom brzo krene prama kući spomenutoga štioca (lektora kanonika).

Dugo zatim ne bilo, a sa svih strana Kaptola pojave se glasi užasa, plač, jauk i lelekanje nesretnih žitelja uz strahovite grožnje i kletve napadnika, koji, pošto se u njih srce razigralo i krv uzžestila, stadoše nemilice mučiti i zlostavljati mnoge, što im se ili opriješe ili ne htjedoše da im dobrovoljno izruče blago svoje. Osobito iz kuća kanoničkih čulo se je, kako nesretnici u pomoć viču. Ali tu pomoći ne bijaše ni od kuda, dapače mnogi po se u sto zlih časa skupo i preskupo platiše viku svoju, jer kao veprovi ljuto navališe na njih divlji i besdušni neprijatelji, s kojih dopadoše dosta ljutih rana i krvavih glava.

Svaki čopor pojedince riješio je tim načinom posve zadaću svoju, te je bila sva prilika, da će ih s toga pohvaliti Gardun, premda ih je on sam sa svojim čoporom u daleko natkrilio; jer ne samo što je kanonik Dominik od njegove ruke pao mrtav, već pošto mu kuću oplijeni i s temelja razori, udari kao pomaman na biskupski dvor i na obližnju stolnu crkvu, pa i tu stade harati i plijeniti do zla boga.

Kad je Gardun tako zadovoljio svoje srce, vratio se je omašten krvlju sa četom svojom, koja je nosila teški plijen, na trg Kaptolski, gdje su ga jur očekivala braća Gusingovci a i drugi prije njega tamo jur prispjeli vodje sa svojimi četami, sa gomilama zarobljenoga blaga i s uhvaćenimi nekimi kanonici, što ih je Gardun prije navale napose naznačio pojedinim vodjam, da ih uhvate.

Pošto zatim spomenutim blagom natovariše spremnih jur u tu svrhu nekoliko seoskih kola, vratiše se svikolici istim redom, kao što dodjoše, opet u Medvedgrad, kamo stigoše upravo oko podne. Gardun ponajprije svim srdačno zahvali za to, što su ga vjerno potpomagali u namjeri njegovoj, zatim stane medju vodje i ostale dijeliti bogati plijen. Naravno je, da župan Gardun tom prilikom nije zaboravio na to, da njega kao vodju najveći dio toga blaga ide, ali zato ipak ni po druge nije bilo krivo, jer svakoga prama činu i dostojanstvu, što ga je tom prilikom imao, zapade dovoljno blaga. Kad bi na taj način razdijeljeno blago, sjeti se Gardun uhvaćenih kanonika, te zapovijedi potavnjelim licem i strogim glasom tamničaru svoga grada, da uhvaćenike odmah odvede u najdublju tamnicu i da im ne poda drugo osim kruha i vode.

„Tako će se barem ta gospoda časna“, primijeti sa zlobnim posmjehom, „vikla do sad dobru i udobnu životu, po malo priviknuti konaku, jelu i pilu, kojim ja obično častim one, što nisu dobrovoljni gosti na Medvedgradu.“

„Ne će im škoditi“, prihvati Ivan Gusingovac, „barem će imati vremena razmišljati o tom, da je uvijek bolje u prijateljstvu živjeti sa susjedom, nego li u svadji.“

„Znat će takodjer i pamtit će, što je i kako je, kad se komu uskraćuje hrana potrebita, kao što su to oni učinili tebi i tvojoj posadi“, reče Hinko Gardunu.

„Vratio sam im šilo za ognjilo“, prihvati Gardun, „pa ako im nije pravo, neka me tuže svome kralju Andriji ili biskupu Mihalju, a on ako ga je volja, neka dodje ovamo, da oslobodi prijatelje svoje, da vidimo, ne će li se krvave glave vratiti, otkuda je došao.“

„Boga mi, morat će!“ reče opet Ivan, „jer su tvrde te zidine, te bi se o njih i tvrđa glava razbila, nego li što je u biskupa Mihalja.“

„Može, doduše, i to biti“, primijeti sad plemić Kunović, „ali pomislite ipak, gospodine kneže, kako je u Mihalja čvrsta volja, te on znade svršiti ono „što naumi, kud puklo, da puklo, a strah me je, da će se svakako osvetiti gospodinu županu i prijatelju našemu Gardunu.“

„Vi ga se bojite, kako vidim“, reče Gardun porugljivo, zakrčiv Kunoviću riječ, „ali ja ne! . . . Neka dodje samo, a ja ću ga dočekati, kako valja, pa se ufam za cijelo, da će se tad dozvati pameti i okaniti u napredak toga, da sa mnom ogradi kavgu. Sad sam mu se odužio duga, kako valja, a hoću bome, ako ustreba, opet tako. Uostalom ne treba da se plašimo sjene; jer govorio tko što mu drago, stranka naša, štono je pristala uz kralja Karla Martela, ipak je u čitavoj Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji pretežnija nego li protivna, pa će zato ona prije ili poslije morati popuštati, ako ne će da ju satremo i da je nestane bez traga.“

„Bog bi dao, te bi tako bilo“, primijeti Kunović.

„Bit će tako, nemajte brige, prijatelju“, reče Gardun. „A sad nemojmo dangubiti, već hajdmo k objedu, što nas jur čeka, znam, da smo svi skupa iza današnjega djela željni i pila i jela.“

Gospodo i gradjani odoše zatim za gazdom u palaču gradsku, i tu sjedoše za stol, da objeduju, dočim se vojnici i seljaci namjestiše u dvorištu iza stolova, jelom i pilom obilno providjenih. Skoro zatim čulo se iz palače, kako uz zdravice čaše zveče, i pogdjekoje se pjesme zaore. Vojnici i seljaci, gosteći se svojski u dvorištu, slijedili su i u tom vjerno primjer svoje gospode, samo što ih vikom i pjesmom daleko natkrilíše, a to baš nije bilo toliko čudo, budući da je župan Gardun već prije ručka svomu kuharu i ključaru zapovijedio, da mu ne štede kuhinje ni pivnice, već da jelom i pilom dostojno i obilno podvore sve njegove goste bez razlike roda i staleža.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 457.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1. te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 12. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 11. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Na sedmogradskoj južnoj fronti nema osobitih dogodjaja. Kod Brassa (Kronstadta) se pročišćuje pogranično područje. Csik-Szereda je bila opeta osvojena. U gorju Görgeny se neprijatelj još uvijek opire. Sjeverno Kirlibaba bila je suzbita ruska provala.

Talijansko bojište.

Bitka na južnom krilu primorske fronte trajala je dan i noć te se je protegnula i na područje sjeverno Vipave sve do Sv. Petra. Na čitavoj fronti medju tim mjestom i morem prešle su jake talijanske sile na navalu. Neprijatelju je pošlo za rukom te je na mnogim mjestima prodro u naše prve jarke. Južno Nove Vasi je dapače stekao zemljišta u smjeri prema Jamianu. Naše su ali protunavale bacile posvuda neprijatelja natrag. Vrše se još bojevi za pojedine djelove jaraka, koji su ostali u neprijateljskom posjedu. U ruke naših četa palo je 1400 zarobljenika. Na fronti doline Fleimse je bojna djelatnost popustila. Tu nijesu Talijani u posljednjim bojevima ništa postigli. Boj na Pasubiju se još nije dovršio.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. četa nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

10. t. mj. na veče je jedno naše jato hidroplana uspješno nabacalo bombama vojničke objekte u Tržiću i Staranzano. U noći od 10. na 11. t. mj. je jato hidroplana najboljim uspjehom napalo lučke zgrade, skladišta i baterije u Vlori, kaošto i tamo se nalazeće neprijateljske brodove. Opaženi bijahu jaki dugo trajajući požari u gradu i požar u skladištu ulja. S tih su se pothvata usprkos vrlo žestokog opstrijeljavanja povratila neostećena sva ljetala u svoje štacije.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 11. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U pojedinim odsjecima vojske gen. maršala vojvode Albrechta würtemberškoga i na fronti Artois vojne skupine prijestolonasljednika Rupprechta su Englezi opeta razvili živahnu djelatnost ophodnja. Na bojnoj fronti sjeverno Somme slijedile su jakoj neprijateljskoj vatri, koja je sizala daleko preko Ancre prama sjeveru, na večer i noću mnogobrojne neprijateljske djelomične navale, koje su na crti Morval-Bouchavesnes bile osobito žestoke te se često opetovaše. Tu se je protivnik jugozapadno Sailly-a ustalio na uskoj fronti u prvim našim crtama, dok je drugdje bio vatrom ili u boju iz bliza suzbit. Sjeveroistočno Thiepvala se još nije svršio boj za malo uporište. Južno Somme je Francuzima nakon više dana trajajuće pripremne vatre uspjelo prodrijeti u naše položaje na luku izbočenom prema Vermandovillersu te potisnuti naše čete na pripravljenu crtu, koja siječe luk. U napuštenom položaju leže dvorci Genermont i Bovent. Naši su letioci oborili 4 ljetala za neprijateljskim i 4 ljetala za našim linijama.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Kod Prunay-a (jugoistočno Reimsa) prodrla je njemačka ophodnja do trećeg francuskog jarka te je učinila zarobljenika. Bojna djelatnost u području Moose, koja je već posljednjih dana postala jača, porasla je osobito istočno rijeke od vremena do vremena. Na večer došlo je do kratkih bojeva sa ručnim granatama u odsjeku Thiaumont-Fleury. Istočno Fleury-a bila je suzbita francuska provala.

Istočno bojište.

Na obim bojnim frontama nema ničesa nova.

Sedmogradsko bojište.

U dolini Marosa se neprijatelj još ljuto opire. U dolini Görgeny-a i sjeveroistočno Parajda je ponovno popustio. Istočno Csikszerede i dalje južno u dolini Alta bio je bačen. Nastavilo se je proganjanje kod Kronstadta (Brasso) potučene druge rumunjske vojske.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: Na Dunavu i u Dobrudži nema nikakovih dogodjaja. Naša su jata ljetala uspješno bombardovala prevoz četa kod Konstance.

Macedonska fronta: Osim mjestimičnih živahnih puškaranja došlo je na Černi i na Nidže planini te u okolici Ljumnice (zapadno Vardara) do bezuspješnih neprijateljskih provala.

Prvi majstor glavnog stana Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. (D. u.) Glavni stan javlja: Na perzijskoj, tigriskoj i eufratskoj fronti nema ništa važna.

Kaukaska fronta.

Na desnom smo krilu uspješno pucali na neprijateljske položaje i tabore, zadali smo im mnoge gubitke te smo raspršili momčad nekojih neprijateljskih strojnih pušaka.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 10. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Medju jezerom Prespa i Černom živahna topovska djelatnost. U zavoju Černe odbili smo sve neprijateljske navale našom topovskom vatrom, a mjestimice i protunavalama. U dolini Moglenica slaba topovska paljba. Na obim stranama Vardara mir. Na podnožju Belasice planine slaba topovska vatra. Na fronti Strume okršaji izmedju ophodnja. Na Egejskoj obali živa djelatnost krstaša.

Na rumunjskoj fronti vlada duž Dunava u Dobrudži mir.

Na Crnomorskoj obali je pet ruskih vojnih ladja opstrijeljavalo luku Iniada. Neprijateljsko je brodovlje opstrijeljavalo takodjer i visine oko Tatladžaköj.

Brzojavi.

Naš prijestolonasljednik kod njemačkog cara.

Berlin, 11. (D. u.) Wolffbureau. Nadvojvoda Karlo Franjo Josip posjetio je prekjučer cara Vilima u velikom glavnom stanu.

Reims i Verdun pod vatrom.

Zürich, 10. Reims i Verdun stoje iznova pod močnom topničkom vatrom.

Američka neutralnost.

London, 9. Polak Reuterovog ureda brzojavljaju „Daily Telegraph“ iz Washingtona: U odnošajima izmedju Njemačke i Sjedinjenih država je uslijed torpediranja u neposrednoj blizini američke obale nastupio novi škakljivi elemenat, buduć su se britski krstaši na žurnu zamolbu Sjedinjenih država povukli sa brodarskih puteva u blizini američkih voda. „Timesu“ javljaju iz Newyorka, da je podmornica 53 u Newportu dobila potpuni popis u- i izvezenih parobroda te da se je nato dala smjesta na posao.

Amsterdam, 10. Reuterov dopisni ured javlja iz Washingtona, da su američke oblasti priznale pravo svakoj ratnoj sili da se pojavi sa podmornicama, na tako dugo dok se budu držale zato postojećih medjunarodnih ustanova, al da su nazora, da podmorničke navale kod Nautuketa mogu dovesti do kojekakvih poteškoća. Oblasti se boje, da bi prisutnost jedne flotilje podmornica u susjedstvu amerikanskih voda mogla razmotati vrlo zamršena pitanja neutralnosti te da bi mogla nastati ozbiljna raspra, kad bi podmornice obavljale svoj posao tako blizu amerikanske obale, da bi njihov postupak završio blokadom.

Zlovolja u Americi?

London, 10. Reuterov ured javlja iz Newyorka: Više jutarnjih listova ustaje jur protiv podmorničke blokade američke obale sa strane Njemačke.

Njemačke podmornice u Ledenom moru.

Kristianija, 10. „Morgenbladet“ javlja: List „Finmarken Amtstidende“ priopćuje, da su u subotu tri njemačke podmornice pucale na bežičnu stanicu na murmanskoj obali (sjeverno ledeno more). Jedan njezin jarbol da je bio oboren, a više ljudi usmrćeno.

Rumunjski porazi.

Frankfurt n. M., 10. „Frankfurter Zeitung“ javlja neposredno iz Pariza. U jednom službenom priopćenju iz Bukarešta priznavaju francuski listovi, da se je rumunjski pohod u Transilvaniju potpunoma izjalovio.

„Echo de Paris“ nagovješta, da se je rumunjskom vojnom vodstvu poslalo u pomoć jednog francuskog generala, koji će u kratko vrijeme sve sjajno izravnati.

Unija odbila zahtjev četvornog saveza.

Washington, 11. (D. u.) Reuter. Vijeće u državnom departementu saopćuje, da su države Unije odbile zahtjev četvornog saveza, da moraju neutralci zapriječiti uporabu svojih luka svim podmornicama, bile one trgovačke ladje ili vojni brodovi.

Saziv rumunjskog parlamenta.

Stockholm, 10. Polak vijesti iz Bukarešta će se rumunjski parlamenat bezodvlačno sastati na kratko zasijedanje. Bratianu će ga otvoriti jednim govorom.

Neprijateljski letioc nad Stuttgartom.

Stuttgart, 10. (D. u.) Pravodobno navješten prikazao se je nad Stuttgartom jučer na večer dva puta i to u 8 sati i 54 časka te u 9 sati i 23 časka neprijateljski ljetač, koji je izbacio nekoliko bomba. Nijesu bili pogodjeni niti ljudi niti zgrade.

Iz Njemačke.

Berlin, 11. (D. u.) Državni je sabor započeo vijećanjima o pitanjima vanjske politike.

Berlin, 10. Vijest lista „Nationalzeitung“, po kojoj knez Bülow hoće da preuzme zbirnu kandidaturu gradjanskih stranaka u jednom izbornom kotaru blizu Berlina, listovi „Tageblatt“ i „Vossische Zeitung“ oprovrgavaju kao posve neispravnu. U tom slučaju bi se moglo raditi jedino o izbornom kotaru Potsdam-Osthaveland, čiji je zastupnik na državnom saboru sada socijalni demokrat Liebknecht. Isti je bio doduše osudjen zbog ratne izdaje, al ipak nije njegov mandat dosele jošte utrnuo.

Berlin, 10. listopada. Berlinski listovi se tuže nad manjkavim dovozom krumpira u Berlin. U zadnje vrijeme opskrbljivanje posve zapinje. „Berliner Tageblatt“, koji tu činjenicu ustanovljuje, izjavljuje, da iz produženja toga stanja prijete najgore posljedice.

Monakov, 11. (D. u.) Kralj Oton je jučer obolio na želučanom krvarenju. Stanje je ozbiljno.

Sensacijonalna laž antante.

Amsterdam, 10. Polak Reuterovog dopisnog ureda javlja pariški „Gaulois“ iz Rima, da je polak vijesti iz Züricha jedna od velikih jedinica austro-ugarske mornarice u puljskoj luci poletjela u zrak. Povod eksplozije da je nepoznat.

Talijanske želje.

Lugano, 11. „Tribuna“ veli, da je odstup Italiji vilajeta Smirne i Konija sa važnim njihovim željezničkim mrežama posve naravna i jasna stvar. Italija traži za sebe čitavo područje najmanje do Adane. Kad bi se Engleska odrekla Aleksandrette, to ne bi taj grad pao u ruke Francuske, koja već posjeduje Beyrut, već u ruke Italije. Bez Aleksandrette bio bi talijanski posjed u Maloj Aziji previše skroman. Konačno smatra talijansko javno mnijenje probitačnim, da Italija sudjeluje i kod predstojećeg zaposjednuća Dardanela kroz Rusiju i Englesku, e bi medju tim dvim velevlastima igrala ulogu posrednika i miritelja. Želje „Tribune“ su ali malenkosti u prispodobi sa onim, što u uvodnom članku „Corriere della sera“ označuje senator Franchetti kao posve razumljive zahtjeve Italije. Prema tom članku traži Italija veću slobodu gibanja u Libiji, a onda i Abesiniju kao svoju uplivnu zonu u smislu englesko-talijanskog ugovora od 1891. Dalje i odstup francuskog predjela u Somaliji, a konačno „čitavu Malu Aziju“. Ti talijanski zahtjevi su tako skromni, da neće saveznici biti njima protivni.

Iz Grčke.

Ženeva, 10. Vijest pariških novina iz Atene javlja, da je talijanska oklopnjača iskrcala talijanska odijeljenja u Panaji te da se je onda usidrila pred Sajadesom. Talijanski poslanik u Ateni izjavio je ministru spoljašnih posala, da zadnje talijanske operacije u Epiru imadu samo vojničko značenje i da je zaposjednuće onog područja samo prolazno.

Atena, 10. (D. u.) Havas javlja: Rumunjski konzul u Patrasu bio je uapšen radi uhodarstva te odveden na francusku ladju. Metropolit u Solunu, Aquatangeles bio je isto uapšen radi uhodarstva.

Pariz, 11. (D. u.) „Temps“ javlja: Konjanička pukovnija u Larissi, koja se je priključila solunskom gibanju, otputovala je u Solun.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

9. listopada. Zapadna fronta: U smjeru prama Vladimiru trajali su ljuti bojevi u predjelima Zaturczy, Šelvov i Bubnov. Tu i tamo su naše čete probile neprijateljske linije te se održale u osvojenim položajima. Istočno Brzezanya je neprijatelj u području južno Szybalina prešao u ofenzivu, ali je vatrom bio suzbit. Nakon vanredno ljutih bojeva na bodove osvojismo pomaknute austrijske položaje. 4. t. mj. su se na Bistrici Zolotwinskoj približili u okolici sela Dzwintacz izvidnici naših slavnih pukovnija bez buke neprijateljskom jarku. Iza kako su opazili, da jarak nije zaštićen bodljikavom žicom provališe u jarak htijući iznenaditi neprijatelja. Neprijatelj je ali bio u brojnoj premoći, opkolio je naše hrabre vojnike te je zarobio 8 vojnika sa potporučnikom Volosastovom. Kumpanija, što je bila otposlana da oslobodi zarobljenike, nije mogla da prodre do opkoljenih izvidnika te se je povratila.

Prema izjavi nekog austrijskog časnika, koji je prešao k nama, nije se Volosastov sa onih 8 momaka predao, već su se svi do posljednjeg momka borili protiv premoći. Volosastov pogibe sa 7 izvidnika slavne smrti. Volosastov bje pokopan kod sela Hlebowke na području što ga neprijatelj drži u svom posjedu 8 vrsta jugozapadno sela Boharadczanya na Bistrici Zolotwinskoj.

U Dobrudži su naše čete izgradile jučer osvojene položaje. U Crnom moru su naše torpedovke poduzele 6. t. krstarenje prema Samsumu i Sinope, gdje su potopile 58 manjih i većih jedrenjača, opstrijeljavale zidane obale te su dovukle u Sevastopol jednu šajku i zarobile 40 momaka.

10. listopada. Na zapadnoj fronti i u Dobrudži nema ništa važna.

Italija.

8. listopada. Protiv naših novih položaja na masivu Busa-Alta (Vanoi-Cimone) poduzeo je neprijatelj u noći na 7. t. mj. ponovne navale, poduprte žestokom topovskom vatrom. Kako su naši motrioci mogli ustanoviti, bio je svaki puta suzbit uz teške gubitke. Žestoka topovska djelatnost neprijatelja na Colbriconu (dolina Travignolo), u području Col di Lana (visoki Cordevole) i Punta del Forame (visoki Brite), na koju je naše topništvo uzvratilo jednakom žestinom. U Ziljskoj dolini su naša taneta velikog kalibra raspršila jaku neprijateljsku kolonu, koja se je nalazila na putu iz Manthena u Fellach. Na julijskoj fronti topovska djelatnost, koja je na Krasu malo jača. Da uzvrate na neprijateljsko opstrijeljavanje Tržića ispalile su naše baterije nekoliko granata na vojnička skladišta kod Komna. U manjim okršajima zarobismo od prilike 30 vojnika. Opstrijeljavana od našeg topništva nabacila su bježeća neprijateljska ljetala sa nekoliko granata okolicu Asiaga, Galia i Fonzasa. Nijesu pogodila nijedne osobe niti su nanijele štete.

Dogodjaji na bojištima.

Ratni dopisnik „Az Est“ javlja 9. t. mj. iz stana brigadnog zapovjedništva na Krasu:

Od danas u noći dalje stoje svi naši položaji na obali i na kraškom zaravanku pod teškom topovskom vatrom. Novi dalekosežni francuski topovi bacaju jednu granatu za drugom na sela, koja se nalaze daleko za našom frontom. Uslijed tih novih granata sa plinovima postale su visine na Soči još paklenije, nego što su do sad bile. Onaj, koji udiše žuti njihov dim, izgubljen je, ako nema maske protiv plina. Istodobno sa plinovitim granatama padaju na naše položaje taneta svijų kalibra.

Nakon neprestane noćne topovske grmljavine porasla je prije podne tutnjava do bubnjarske vatre. Na sasma uski odsjek naše obrambene linije palo je preko dvadeset hiljada neprijateljskih granata.

Čitavi vaguni taneta lete kroz zrak. Pojedini hici od više stotine topova sjedinjuju se u jednu samu buru vatre, te se ne može lučiti jednog hica od drugoga. Domalo je nastupio mir, te je bura počela da huji iz drugoga smjera.

Časnik generalnog stožera, što je kraj mene stajao, opazi: „Sada pucamo mi. Talijani su očito prodrli prema sjeveru, pa se sada naši spremaju na protunavalu“. Na veče nadjosmo se kod višeg zapovjedništva. Prvo je naše pitanje bilo: „Kako je išlo sa topovskom vatrom?“ Časnik je pogodio. Talijani su prodrli, ali su naskoro bili bačeni. Nakon kratke stanke reče časnik: „Oni, koji se tu bore, su svi sveci. Svi znademo zašto se borimo. Za nama leži Trst . . .“

Major Morath piše o ofenzivi na Sommi: U svezi sa žestokom topovskom djelatnosti od 4. t. mj. poduzeo je neprijatelj protiv naših položaja cijeli niz pješadijskih navala. U cijelosti im prodor nije nigdje uspio. Tomu naprotiv su Englezi i Francuzi osvojili neznatne komade zemljišta, i to pobudjuje u neprijatelja nadu, da će u svojim pothvatima uspjeti. Napadnute su bile sve točke na fronti od Thiepvala sve do južno Peronne. U većini je slučajeva jurišanje neprijateljske pješadije podleglo našoj vatri. Često je ona bila suzbita u bojevima na nož, te je boj još uvijek vrlo ljut. Kod Le Sarsa je 4. t. mj. neprijatelj prodro u naše položaje. Le Sars leži na glavnoj cesti Albert-Bapaume te je neprijatelju stalo do toga, da tu prodre prema sjeveru. 7. t. mj. je neprijatelj prodro u sam Le Sars. Dalje južno je 4. t. mj. bio osujećen neprijateljski napadaj izveden preko linije Rancourt-Bouchavesnes. Na jednaki su način hrabre čete generala pl. Boehna i pl. Carniera odbile u ljutim bojevima neprijatelja medju Fregicourtom i Bouchavesnesom. Ista je sudbina zadesila neprijateljski juriš medju Lesboufsom i Bouchavesnesom, dok nije napadajući neprijatelj 7. t. mj. zauzeo djelove naših položaja sjeveroistočno Lesboufsa te medju Morvalom i šumom St. Pierre-Vaast.

O napredovanju proti Rumunjskoj javlja se iz stana ratne štampe: U boju za Kronstadt iznijela je strateška premoć savezničkog vodstva sjajnu pobjedu. Rumunjsko vojno vodstvo je napustilo Kronstadt tek nakon ljutog otpora, znajući što za njega znači gubitak tog stjecišta, žile kucavice jugoistočne Sedmogradske u sadašnjim odnošajima. U prvome su redu imali Rumunji pred očima ugroženje željezničke pruge Kronstadt-Sinaia-Bukarešt, jedina pruga, koja je drugoj i trećoj rumunjskoj vojsci bila na raspolaganje.

Željeznička pruga, koja iz Csikszerede vodi preko klanca Gyimes kod našeg svojedobnog uzmaka tako je uništena te je Rumunji nijesu mogli do sada popraviti. Uslijed gubitaka Kronstadta ostaju sada Rumunjima za njihov uzmak na raspolaganje samo one rijetke vozne ceste, što vode preko klanaca.

„Tempsov“ suradnik javlja iz Bukarešta: Da osigura posjed istočne Sedmogradske i zaštiti narodno područje odlučio je rumunjski generalni stožer, da povuče čete iz južne Sedmogradske te da ih porazdijeli na pogranična brda medju Oršovom i Kronstadtom. Na taj način organizira general Zetton obranu četiriju klanaca, koje iz transilvanskih alpa vode u rumunjsku nizinu. Uslijed poteškoća južno Dunava, morala je sedmogradska ofenziva biti prekinuta i moralo se je poduzeti uzmak prema granici.

Pred izbor predsjednika u Americi.

U Americi se približavaju izbori. Mjeseca će se novembra odlučiti državljani Saveznih država, da li povjeravaju udes svoje republike još i nadalje dosadašnjem predsjedniku Wilsonu, ili će pako izabrati njegovog protukandidata Hughesa.

Amerikanski su izbori politički dogadjaj prvog reda. Izbor predsjednika nije Amerikancima samo jednostavno izvršivanje ustavnog propisa, pojav narodnog prava ili politički čin, nego je izbor predsjednika za Sjevernu Ameriku nekakav socijalni potres, groznica narodnoga organizma, pročišćujući proces, u kojemu se razvezuju sve već kroz godine nagomilane narodne sile, koje bi inače odviše zasitile i otrovale krv države. Amerika bi se politički zagušila i prema unutra raspala, kad ne bi od vremena do vremena imala zgode, da provale na javu sva mnijenja, osnove, reforme, želje i čežnje, koje goji svaki razboritiji Amerikanac. Ta provala svega onoga, što leži Amerikancima u političkom obziru na srcu, vrši se svake četiri godine u izbornoj predsjedničkoj borbi. To je doba sveopćega politizovanja, velikoga političkoga boja, u kojemu sudjeluje sav narod, počevši od milijardera pa sve do priprostoga nadničara.

Europejac, koji nema svega toga pred očima i koji dodje u doba velike izborne kampanje u Ameriku, mislit će, da su Savezne države postale domovinom ludjaka, ogromni umobolni zavod — takovom se vikom i bukom vrši izborna borba.

Kod toga je Amerikancu politička briga u europejskom smislu nepoznata stvar. Osamdesetmilijunskomu, zdravomu i bogatomu narodu ne ugrožava nitko egzistencije, nitko mu ne može umanjiti njegova prava, nutarnja je uredba njegove države, odnosno saveza njegovih država zaslugom slavnih njegovih muževa Franklina, Washingtona, Shermana i Madisona tako demokratska i ujedno tako jednostavna, da je ostala do danas nedostignuta. Citav je ustav Saveznih država stisnut u sedam članaka te petnaest specijalnih dodataka, koje može svako dijete da nauči na pamet. Ustava ne može nitko da promijeni, svaki državljanin imade pravo, utužiti svaki zakon, koji je odobrila zbornica i senat, kod najvišeg sudišta, tako zvanog Supreme Court, da se protivi ustavu, te tražiti, da se proglasi ništetnim. Izborno je pravo sveopće, crkva su i država strogo odijeljene, birokracije u našem smislu nema. Tko hoće da postane načelnik redarstva, školski nadzornik, sudac, načelnik vatrogasaca, gradski blagajnik itd., taj mora da kandidira, mora da bude izabran, kao kod nas primjerice zastupnik ili načelnik. A kod toga ne treba da predloži nikakove kvalifikacije, kaošto amerikanski život uopće i ne pozna nikakovih svjedodžbi za usposobljenje, koncesije ili radničkih knjiga. Svi javni činovnici i funkcijonari bivaju u Americi birani i to obično svake četiri godine kao i predsjednik.

Čim je velika izborna kampanja dovršena, dovršen je politički rad amerikanskoga državljanina i preostaje mu samo to, da zabilježi uspjehe

i neuspjehe svoje stranke. Za naredne je četiri godine sad sve uredjeno, sve zaposjednuto, politički pravac odredjen. Ako je bila njegova stranka poražena, bilo je s njom osim predsjedniškoga kandidata poraženo tisuće i tisuće raznih javnih funkcijonara, kojih je blagostanje, a dapače i opstanak često neposredno spojen s političkim uspjesima stranke. Izbori su dakle u Sjevernoj Americi u mnogom pogledu ujedno i borba tisuću njih za egzistenciju i prouzrokuju uvijek i neki društveni prevrat. Zato lako možemo da razumijemo, e je dvo- do tromjesečna bura izborne kampanje slična orkanu na moru.

Jednostavno poput ustava jest i amerikansko strančarstvo. Dvije se samo velike političke stranke bore svake četiri godine za prvenstvo i vladu u državi: republikanska i demokratska.

Republikanska je stranka najstarija, a i najjača. „O. G. P.“ — old grand party — napisano je na svim iglama i kokardama, štono ih nose njezini pristaše. Ustanovljena godine 1793. kao protuteža proti konzervativnim nazorima prvih ustanovitelja neovisne Amerike, zadobila je doskora veliku moć i raspolaže kod izbora za predsjednika uvijek sa sedam do osam milijuna glasova. Njezina najslavnija su djela ukinuće ropstva u Sjedinjenim državama (gradjanski rat sjevera proti jugu godine 1861.—1865.), uvedenje t. zv. Monroedoktrine („Amerika se ne pača u tudje prilike, ali i ne dozvoljava nikomu, da se pača u njezine“), potpuno namirenje narodnoga duga iza doba revolucije, uvedenje obrambene carine, sagradjenje vojne mornarice. Kandidat je republikanske stranke u sadašnjoj izbornoj kampanji Hughes, bivši predsjednik najvišega sudišta.

Druga je velika amerikanska stranka demokrati (Democratic Party). Stranka je ustanovljena god. 1828., te je isprvice zastupala više interese amerikanskoga juga, a zauzimala je i stanovište proti emancipaciji robova. Kasnije se je osobito zagrijavala za različita radikalna gospodarstvena načela, osnovala je državne banke, uvela dohodarinski porez kao jedini porez, koji opstoji u Sjedinjenim državama, pridružila je sdruženoj republici državu Teksas i uvijek se zauzimala za slobodnu trgovinu.

Jedna je i druga stranka dala državi mnogo odličnih i veoma zaslužnih predsjednika, ali se je jedna i druga u svojoj prošlosti često i kompromitirala.

Danas nema izmedju obiju stranaka nikakove osobite razlike. Program jedne i druge sa gledišta naprednoga državljanina je hvalevrijedan. U praksi je dakako nešto drukčije i u konkretnim slučajevima odlučuju poslanici u smislu interesa onih skupina, koje su im pomogle bile do mandata, ili koje vladaju u kraju, koji one zastupaju. Obje su stranke primjerice proti trustovima, no kad dolazi do ozbiljne akcije proti tim golemim gospodarstvenim organizacijama, tad stupa program u pozadinu, realni interesi igraju svoju veliku ulogu, ukratko: dosad nijesu ni republikanci ni demokrati urušili zlatnih trustovih piramida . . . I tako je danas faktična razlika medju objem strankama samo nasuprotna si volja do vlasti. Tko pobijedi, taj vlada u državi, čijega pristaše zasjednu na ugledna i unosna mjesta, taj je ukratko u posjedu vlasti. S uspjehom je kod izbora dakle spojena stostruka gospodarstvena korist i Amerikanac se kod izbora ne bori za apstraktnu politiku, nego za realni život, tako rekavši za svoj džep.

Zato se spremaju stranke na izbornu borbu nepoznatom nama energijom. Već mnogo mjeseci prije izbora pojave se u amerikanskom javnom životu slon i magarac. To je stari, tradicijonalni nadimak izbornog boja. Slonovi su republikanci, a demokrati su magarci. Nadimak je već odavna izgubio svoj uvrjedljiv značaj i postao stranačkim simbolom. Na republikanskim se plakatima javlja slon, na demokratskim magarac. Kad zatrubi slon i reve magarac, tad započinje u Sjedinjenim državama čudnovato i burno doba izborne borbe.

Domaće Vijesti.

C. k. tvrdjavni komesar oglasuje: Polak obavijesti c. k. ravnateljstva državnih željeznica u Beču br. 18-VI/16/2055, 2056, 2053 2058 od 22. VIII. 1916. upravljene c. k. namjestništvu u Trstu leži u skladištu u Loosdorfu na raspolaganje vlastnika nepoznata boravišta slijedeća prtljaga: 1 vreća rubenine teška 14 kg adresirana na Ivana Mamicha/A. V. i opredijeljena iz Goch za Solnograd: 1 vreća rubenine 13 kg težine, upravljena T. O. Comich (Tomsich?) br. 1886 (1890) opredijeljena, iz Goch za Solnograd; 2 vreće rubenine 58 kg težine, upravljene Mati Koriču, Bakar, opredijeljene iz Goch za Solnograd i 1 vreća rubenine 31 kg težine, upravljena Mikoli Lakiću br. 16242, opredijeljena iz Goch za Solnograd.

Ratne čaše. Rasposlana je svim općinskim i župnim uredima slijedeća okružnica: „U smislu namjesništvenog dekreta od dne 18. t. mj. br. Pr. 1599/1-16. pozivlje se taj ured, da svim silama podupre i preporuči prodaju ratnih čaša, koje su pozlaćene iznutra, i providjene slikama saveznih vladara, što ih je narisao prof. Marschall, uz rečenicu pjesnika O. Kernstock-a, na kojim se čašama može vrlo lako dati napisati imena palih junaka, ili spomendane ili ine uspomene junačkih djela itd. koje su čaše baš prikladne da ih poklone kao počasni dar općine, društva itd.

Poduzeće službenih čaša stoji pod pokroviteljstvom Nj. V. Cara i kralja, te Preuzvišene nadvojvotkinje Zite. Čisti dobitak ide na korist ratne opskrbe za sve pokrajine putem opskrbnog ureda ministarstva unutarnjih poslova. Središnja prodaja nalazi se u Beču I., Graben 16., a glavno ravnateljstvo u Gracu, k. k. Hofburg. Cijena velike čaše jest 25 K, a malene 20 K.

Pula, dne 24 septembra 1916. — Tvrdjavni komesar: Schönfeldt.

Raspis natječaja. Kod c. k. kotarskog suda u Puli ispražnjeno je mjesto pomoćnog privremenog poslužnika.

Dražba. Sudbena dražbena dvorana V. Arena br. 2. Obdržavati će se dne 12. oktobra 1916. u 3 sata poslije podne dražba ormara, stolova, stolica, kreveta, više vrsti rubenine, okvira, kaputa i ostalih stvari.

Milodari za „Hrvatske škole“. Preko ove uprave poslao je za hrvatske škole gosp. nadporučnik Ivo Sancin K 6.—. Zadnji iskaz K 182·48; ukupno K 188.48.

Gradsko kazalište. Jučerašnja predstava opere „Faust“ potvrdila je uspjeh prvih predstava. Izmedju pozornice i orkestra vladao je potpuni sklad. Vrsni puljski zbor odlično se je istaknuo u brojnim točkama opere, u kojima mu je povjerena važna i težka zadaća, kaošto u malo kojoj operi. Od pjevača spomenut ćemo gosp. Ivicha, Gerstorfera i Karisa. Osobito lijepo dojmila se je Ivićeva figura „Mefistofela“ u koju se je on uživio te nam naslikao na pozornici drastičnim crtama sarkastički onaj lik vječnog spletkara, koji zlokobnim svojim djelovanjem uzalud kuša, da uguši u predstavniku čovjeka, „Faustu“ klicu dobroga i plemenitoga. Gospodjica Enenkel očarala je opet našu publiku svojim zvonkim glasom i nježnom, duboko promišljenom igrom. I gospodjice Schön i Hajegg prijatne su pojave na pozornici. Pod vodstvom nadarenog glazbenika prof. Illersberga pokazao je mornarički orkestar još jedan put svoju valjanost i vrijednost te je mnogo doprinjeo uspjehu naše operne predstave. Sva čast i priznanje ide g. Gerstorferu kao organizatoru naše domaće opere. Opera se pjeva u **petak** 5 put.

Iz Hrvatske.

Školska statistika u Hrvatskoj. Pučke su škole središte narodne naobrazbe. A kako je u Hrvatskoj s pučkim školama? Neka govore suhe brojke! God. 1880. bilo je u Hrvatskoj i Slavonji oko 1260 pučkih škola, a god. 1914. samo oko 1670. Dakle u posljednje 34 godine sagradjeno je u nas samo 410 škola. kod toga treba imati pred očima, da je god. 1880. dolazilo na 10.000 stanovnika gotovo 7 škola, a nakon 34 godine samo nešto preko šest. To nije napredak, nego nazadak, u koji se mora svaki patriota zamisliti. Radi niske naobrazbe propada naš narod na socijalnom, političkom i kulturnom polju. Hrvatske kule osvaja malo po malo tudjin, a mi prekrštenih ruku sjedimo u zapečku. God. 1914. bilo je u svemu preko 320.000 školskih obvezanika, a polazilo je školu nešto preko 220.000 djece. Dakle iz škole je izbačeno 100.000 učenika, jer ne bijaše mjesta.

Iz toga izlazi velika nepismenost u našem narodu. God. 1910. bilo je u Hrvatskoj i Slavoniji gotovo 47 muškaraca i 54 ženske od 100, koje nijesu znale ni slova napisati. Veoma će biti zanimivo, ako pogledamo pismenost prema kotarevima i županijama. Na najnižem stepenu stoji županija ličko-krbavska sa 74.9 po sto nepismenih. Kotar Gračac broji 81.9 po sto onih, što ne znadu pisati. Županija modruško-riječka imade 56.8 po sto nepismenih, zagrebačka 60.2 po sto, varaždinska 52.3 po sto, bjelovarsko-križevačka 40.6 po sto, požeška 40.4 po sto, virovitička 42.3 po sto, srijemska 33.4 po sto. Iza Gračaca najnepismeniji su kotari: Brinje (80.5), Topusko (80.3), Udbina (79.9), Donji Lapac (79.2), Perušić (78.6), Slunj (78.3), Zagrebački kotar broji 46 po sto, a grad Zagreb 16.1 po sto nepismenih. Najmanje nepismenih imade grad Zemun (15 po sto). A kako je istom u drugim zemljama u kojima obitavaju Hrvati?

Popis sedamnaestgodišnjaka. Čitamo u osječkoj „Drau“: „Kako čitamo u jednom vanjskom listu, provest će se navodno popis mladića, rodjenih g. 1899. već u mjesecu, novembru najkasnije u decembru o. g. No njihova će stavnja biti tek na proljeće g. 1917., kada stupe u dobu pučkoustaške obvezanosti“.

Kako je uredjena prodaja gljiva na riječkim tržištima. Javljaju iz Rijeke: Živežni povjerenik Springhet objelodanjuje odredbu, da je prodaja gljiva dozvoljena samo u vanjskim hodnicima nove ribarnice, i to poslije 9 sati ujutro i u prisutnosti jednog živežnog redara. Živežni povjerenik ispitivat će svaki dan sve gljive, koje se donašaju na trg i to komad po komad, bez obzira na količinu i gubitak vremena. Kad će sve gljive biti najsavjesnije pregledane, tada će ih komesar predati njihovim vlasnicima, na što će ih dva redara otpratiti do mjesta prodaje, te zapriječiti da se eventualno ne provuče koja prodavačica gljiva, koja ih nije podvrgla pregledanju. Za vrijeme čitave prodaje prisutan je jedan gradski redar, pa kad bi na koncu ostalo neprodanih gljiva, ove će se u prisutnosti vlasnika uništiti.

Iz Dalmacije.

Dominikanska gimnazija u Dalmaciji. Javljaju iz Zadra: U Starom Gradu su, u Dalmaciji, dominikanci otvorili privatnu gimnaziju. Uz svoje će pitomce primati i mladiće iz grada i okolice.

Kruh i sočivo. Zbog zakašnjenja dopreme doznačena žita i mliva za dubrovačko područje trebalo je od dana 5. o. mj. sniziti dnevni obrok kruha po osobi, i to na 20 dkgr. Ova je mjera privremeno poduzeta, da ne bi slučajno nastala kakva zapreka u dovozu, pak da pučanstvo ne bi ostalo bez kruha. Da se pučanstvu nekako nadoknadi ovo smanjenje dnevnog dijela kruha, aprovizacijoni se je odbor pobrinuo za dovoljnu množinu sočiva (graha) živnom preporukom, da što prije prispije. To će se sočivo prodavati uz što moguće umjereniju cijenu.

Iz Bosne.

Nova veleizdajnička parnica u Sarajevu. Sarajevski „Hrv. Dnevnik“ javlja: Kad su pronadjeni u Loznici poznati spisi majora Koste Todorovića o organiziranoj špijunaži u Bosni, pozatvarani su bili svi, koji su bili označeni u tim spisima kao špijuni Srbije u Bosni. Protiv jednog je dijela provedena parnica u Banjaluci, o kojoj smo mi izvijestili. Drugi je dio, njih 39 na broju, zatvoren kod okružnog suda u Sarajevu, da se protiv njih vodi odjeliti postupak. Jedan je okrivljenik umro, a protiv ostalih 38 će se na 23. o. mj. voditi rasprava pred sarajevskim okružnim sudom.

Umro jedan od sukrivaca sarajevskog atentata. „Hrv. Dnevnik“ javlja: Prije je nekoliko dana, kako pod sigurno saznajemo, u vojničkom zatvoru u Möllersdorfu umro jedan od drugova atentatora na nadvojvodu prijestolonasljednika i njegovu suprugu Principa, Mitar Kerović, koji je bio sudjen na doživotnu tamnicu.

Stavnja za Albaneze. Sarajevski listovi donose: Po svem se Sarajevu šire vijesti o arbanaškoj stavnji, koja bi imala biti 14. o. mj. Radi se o onim Arbanasima, koji imadu putnice otomanske vlade, te bi kao takovi imali stupiti pred otomansko vojno povjerenstvo, da ih pregleda. Koji bi bili pronadjeni sposobnima, mogli bi odmah nastupiti svoju službu. Kako se pogovara, ta bi stavnja bila u Beogradu. Uostalom se čuje, da će u toj stvari doskora izaći proglasi, te će zainteresovani moći točnije i pouzdanije saznati cijelu stvar.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 285 od 11. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Riedl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: linijski liječnik u pričuvi Dr. Goldmann.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: puč. ust. liječnik Dr. Buzolić.

Razne Vijesti.

Gnijezdo na vrh jarbola. Pišu nam iz Krila-Jesenica, 8 listopada: Odkada je buknuo rat, leži u luci Krilo do 30 brodova jedrenjača bezposlenih, jer su mornari pozvani u vojničku službu. Riedko da se koja od njih, nadje li se mornar. odveze kadikad od kraja i zaplovi. Prošloga ljeta opazio se je riedak, možda do sada na brodu nevidjeni pojav. Na vrh jarbola izmedju konoplja vrabac je opleo gniezdo, ženka snesla jaja, iz kojih se izleglo 6 mladih. Zanimivo je bilo viditi jednoga dana, kada je brod odplovio od našega kraja i uputio se na susjedni otok Brač, kako su golići iz gniezda cijukali, a očak i majka ih pratili amo i tamo preko mora, te ih odhranili, dok podrasli i izletili. Ovih dana brod je bio na popravku i gniezdo se skinulo. Dakle naši bezposleni jarboli zamienili stabla u šumi, ili strehe na krovovima gdje obično ptice pletu gniezda.

Nova razprava. Kako već javismo u svoje doba, kasacioni je sud u Beču dokinuo osude disciplinarnog senata prizivnog sudišta u Zadru proti bilježnicima gg. dr. Puljeziu i markizu Boni. Budući da na ovdješnjem prizivnom sudištu nema toliko članova, da se može sastaviti drugi senat, za ponovnu razpravu bio je delegiran disciplinarni senat tršćanskog prizivnog sudišta, koje sada ima sjedište u Gradcu.

3000 postotni čisti dobitak. Ovaj nevjerojatni postotak postigla je u prošloj poslovnoj godini tvornica motora i automobila poznatog američkog apostolara mira, Forda. Kraj dioničke glavnice od dva milijuna dolara zaslužen je čisti dobitak od 60 milijuna dolara, ili 3000 po sto, što čak i za američke prilike predstavlja senzaciju. Tvornica proizvela je u prošloj poslovnoj godini preko pol milijuna automobila, dakle oko 1400 komada dnevno.

Priposlano.

Na rastanku.

Pred osam godina došao sam u ovaj grad, da budem pastirom našem narodu, da ga tješim u nevoljama i da za nj prinosim Svevišnjem molitve na oltaru ljubavi.

Prema svojim slabim silama nastojao sam izvršiti svoju uzvišenu zadaću.

Kroz ovo osam godina mnogo bure prohujilo je našim gradom, mnogim kušnjama bio je izvržen naš narod. U teškim nevoljama naš je narod u meni gledao svoga predstavnika pred Bogom, zaljubio me je kao svoga.

Videći tu plemenitost našega naroda i gorkosti bile su mi slatke.

Glas mojih poglavara zove me sada na drugo mjesto: u moj rodni kraj. Isti ideali, koji su me doveli u Pulu, prate me sada u moju najužu domovinu.

Dužnost mi je na rastanku da javno zahvalim našemu narodu, koji me je vazda pratio svojom sklonošću.

Osobita hvala onim tisućama žena i djece, koja se sada nalaze odijeljeni od svojih ljubljenih domova, koje su me u istinu smatrale svojim ocem.

Hvala od srca svim našim prvacima, koji su me u Puli prijazno susretali u prilikama našega javnoga života. Posebna hvala pokretaču svih plemenitih pothvata, vrlomu gospodinu vitezu Mardešić Nikoli sa plemenitim gospodjama, koji me je u ime poljskih Hrvata zlatom prstenovao, podarivši mi na rastanku krasan spomen. Dao Bog, te dugo jošte otvarao svoje plemenito srce i pružao svoju darežljivu desnicu našemu nevoljnom narodu.

Hvala svim predstavnicima oblasti, koji su mi u raznim zgodama svojom prijaznošću išli na ruku.

Od srca pozdrav svim znancima i prijateljima, od kojih nijesam imao prilike da se osobno oslovim.

Z Bogom takodjer našim bjeguncima, koji u tudjini moraju gutati gorke pilule. Moje će se molitve neprestano uzdizati do prijestolja Svevišnjega za njih.

U Puli, 11. listopada 1916.

Don Antun Janko.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

Već je bilo podosta kasno poslije podne, kad doručaše svikolici u Medvedgradu sakupljeni gosti. Zatim se oprostiše sa gazdom veselo i prijateljski, zaklinjući se živom vjerom, da će mu svakiput, katgod bude od potrebe, biti na ruku.

Tako redom odoše svi do jedino braće Gusingovaca, koji još malko zatrajaše u gradu s toga, da s Gardunom pobliže ugovore, što treba za zaruke i svatbu sestre Ružice, pa pošto urediše taj posao, oprostiše se i oni prijatno sa prijateljem svojim i odoše ravno u Zagreb, da odmah priopće namjeru i volju sestri i tetki.

Tetka Ružičina i braće njezine, inače opatica Margita zvana, bila je žena jur pristala. Izim časti njezine resilo ju je neko osobito odličje, sdruženo sa dobrotom i nekom rek bi krotkom žalošću. U nje se je moglo primijetiti i to, da je nekoč bila vrlo krasna, jer premda su od ono doba prošle mnoge godine, gdje mnoga gorka suza tajno poteče niz blijedo lice njezino, to joj se ipak po obrazu i stasu moglo suditi, da je i ona nekoč isto tako, kao sada njezina bratična, bila ljepotom sjajna i dobrotom dična. Ali baš ta njezina ljepota i dobrota bijaše uzrok, što joj strogi udes umjesto ružmarin-vijencem tjeme ovi tavnom i jednolikom koprenom manastirskom. — Ona je ljubila nekoč mladića, koji se, Bog i duša, nije mogao dičiti ni bogastvom ni visokim rodom, nu dičile su ga zato sve muževne krijeposti, hrabrost, mladost i plemenito srce, a taj mladić bijaše štitonoša bana Gusingovca, oca njezina, koji pošto slučajno dozna, da mu kćerka ljubi štitonošu, uzavrev gnjevom, na silu razdruži zaljubljenike. — Štitonoša, imenom Givić, ode zatim u svijet, te se je za neko vrijeme čulo, da je u ratu, što ga je Bela IV. vodio proti češkom kralju Otokaru, slavno pao. Vjerna ljuba njegova ode skoro zatim u duvne reda sv. Klare, gdje tečajem vremena postade glavaricom, a ujedno i tješiteljicom sestrom ili majkom svih onih, kojim bi muka kakova dotužila; ter bi došli, da u nje traže pomoći ili utočišta. — Kad je Margita tako blaga i prijazna bila svim, koji se nje uostalom pobliže ne ticahu, naravno je sasvim, da joj ćerka brata njezina još većma omili, s kojom ju je i onako skapčala sveza rodbinska, a k tomu još u novije doba srodan u neke udes po ljubavi njezinoj. Teta Margita slutila je od neko doba, da će na skoro i Ružičinoj ljubavi ponosita njezina braća staviti na put razne zapreke, pa zato je unaprijed odlučila, da će tu srcu svomu priraslu djevojku štititi proti svakom nasilju, te koliko moguće bude, nastojati oko toga, da od te mezimice svoje odvrati onu sudbinu, kojoj ona sama postade žrtvom. Pa zato, čim se Ivan i Hinko Gusingovci iz Medvedgrada navratiše k njoj, priopćivši joj namjeru o Ružici, stade ih tetka odmah moliti i zaklinjati, da se okane svakoga nasilja, nu pošto se bratići njezini oglušiše molbam i razlogom njezinim, dozove Ružicu, da molbe svoje sa suzami djevojke spoji i kakogod omekša srce oporne braće. — Nu zaludu bi i to. Braća jedva što sestru uočiše, usplamtješe još većma.

„Badava trošite riječi“ — reče Ivan — „časna moja tetko, što biti mora, to će svakako i biti . . . A ti, Ružo, nemoj djetinjiti, već slušaj stariju braću svoju, kojim otac i majka na smrtnoj postelji izručiše sreću tvoju.“

„Da, sreću moju!“ prihvati uz gorki plač djevojka, „ali to će svakako biti moja nesreća, jer ja ponositoga i hladnoga toga Garduna, što mi ga namećete, ne ljubim, niti ću ikad poći za njega“.

„To ćemo vidjeti!“ upade joj u riječ Hinko. „Ti bi dakako voljela nepoznato ono momče iz Vlaške ulice, nego li uglednoga župana Garduna, ali prodji se lude šale, to ti evo kažem, jer mi se ne ćemo s tobom šaliti, a isto tako ne ćemo pogaziti riječi svoje tebi ili onomu nadriplemiću za volju.“

„Obuzdajte strasti svoje“, reče tetka ozbiljno, „znate li, da je mladić taj, na koga vi toliko mrzite, spasio Ružici život, naravno je dakle, da ga ona ljubi. Uostalom mogu vas uvjeriti, da je Slavinić u svakom pogledu dostojan njezine ljubavi.“

„Nemojte, tetko, takovimi riječmi još poticati ludo djevojče na otpor proti našoj volji!“ reče Ivan. „Što se pak toga tiče, da ju je on spasio od očevidne smrti, to nam je takodjer jur poznato, te mi već odlučismo odprije nadariti ga za to obilnim novcem, što ga u njega znam da nema, te će mu po svoj prilici više trebati nego li ljuba.“

„I meni se čini“, primijeti mladji brat Hinko, posmjehnuv se porugljivo, „da je taj siromah više giban na zlato, koje zveči, nego li na ikoje zlato materino.“

„Smilujte se, braćo!“ zacvili Ružica sklopivši ruke, „pa ne mojte mi kidati srca takovimi riječmi . . . Moj Pavo plemenite je ćudi i ja ga —“

„Ni riječi više“, viknu strogo Ivan. „Dosta je, dapače i previše razgovora bilo dosad! — Mi nismo došli, da ovdje slušamo plač tvoj, već da ti priopćimo čvrstu svoju volju, od koje ne ćemo otstupiti, makar te nestalo od samoga kukanja.“

„Dakle ni moje riječi u vas ništa ne važe?“ reče tužnim glasom tetka, stupivši pred braću.

„U svakom drugom poslu, mila tetko“, odgovori joj Hinko, „saslušat ćemo savjet vaš drage volje, te će nam dobro doći, ali u tom poslu radit ćemo po svojoj volji“.

„Pri tom svakako ostaje, što smo rekli“, prihvati sad Ivan. „sada više ne možemo otstupiti, pa i ne ćemo, da sve i možemo, to je dosta. Mi bismo Ružicu sad poveli sa sobom“, nastavi zatim lukavo i porugljivo, „jer vidimo, da joj baš sasvim ne prija taj zagrebački zrak, nu budući da nam je odmah ići u Ugarsku, gdje ćemo se po svoj prilici neko vrijeme baviti oko raznih poslova, to ćemo, čim se povratimo, doći po sestru, jer će se dotle jur primaknuti ustanovljeni rok zaruka, pa zatim i svatbe.“

„Ako Boga znate, braćo, ne mojte me siliti, da mrzim na vas“, reče Ružica stupivši odvažno na put braći, štono htjedoše jur otići.

„A ti nemoj da nas je sram s tebe“, reče Hinko srdito.

„Da znate, ja ću prije umrijeti, nego li poći za onoga, koga ne ljubim“, reče strasno Ružica, ne puštajući braće s mjesta.

„Tad volimo, da umreš, ako nije drugačije, besramno djevojče!“ vikne Ivan srdito, turiv sestru na stranu, dočim se zajedno sa bratom naglo izmaknu iz sobe.

Onesviještenu s nenadane te surovosti Ružicu obuhvati tetka Margita, kojoj se u onaj par do dvije teške i gorke suze omaknu niz blijedo i tužno lice.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 458.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helora za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 13. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjske navale na Vulkanskom klancu su se izjalovile. U predjelu Brasso morao je neprijatelj uzmaknut prema pograničnim klancima. U posljednjimi 2 dnevima smo tu zarobili 18 časnika i 639 momaka te zaplijenili jedan teški top, 5 strojnih pušaka i mnogo vojnog orudja. Rumunjski je otpor bio skršen i u gorju Görgeny te na obim stranama gornjeg Marosa. Naše čete proganjaju neprijatelja. Sjeverno Zolotwine u istočnoj Galiciji, bila je suzbita ruska provala.

Talijansko bojište.

I jučer, na treći dan velike pješadijske bitke, su se naše čete na južnom krilu primorske fronte održale prema neprijateljskim navalama. Sjeverno Vipave i južno te rijeke sve do okolicu Lokvice bile su sve talijanske navale suzbite. Istočno i južno Opatjega sela je neprijatelj stekao prostora. Novavas je pala u njegove ruke. I južno, sve do mora provalio je ponovno u pojedine djelove fronte ali je uvijek bio opeta izbačen. Alpske su se čete u tom boju ponovno istakle. Broj zarobljenih Talijana poskočio je na 2700. Na pojedinim točkama koruške i tirolske fronte su neprijateljska odjeljena uzaludno navaljivala. Na Pasubiju, gdje smo prekjučer povukli naše položaje sa Cosmagona na kosu Roite, prošao je dan i noć mirnije.

Jugoistočno bojište.

Kod naših bojnih sila nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 12. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonaslied. Rupprechta: Na obim stranama Somme se bitka nastavlja na čitavoj fronti. Medju Ancre-om i Sommom su topništva razvila veliku snagu. Engleske pješadijske navale sjeveroistočno Thiepvala, kaošto i iz linije Lesars-Gueadecort se većinom izjaloviše već u zatvornoj vatri. Prema večeru su započele iz fronte Morval-Bouchavesnes jake navale, koje su trajale sve do jutra. Protiv položaja pješ. pukovnije broj 68. i reservne pješ. pukovnije br. 76. kod Sailly-a jurišao je neprijatelj šest puta. Svi su njegovi napori bili bezuspješni. Održali smo bez iznimke sve naše položaje. Južno Somme se je borba nastavljala medju Genermontom i Chaulnesom. Odbili smo više francuskih navala. Tvornica sladora u Genermontu, za koju se biše ljuti bojevi, je u našem posjedu. U selu Ablaincourt razviše se ljuti kućni bojevi, koji su još u tijeku.

Istočno bojište.

Nema bitnih dogodjaja.

Sedmogradsko bojište.

U dolini Maroš nije se neprijatelj mogao oprijeti opkoljujućoj navali. I dalje sjeverno počeo je uzmicati. Na čitavoj ga istočnoj fronti proganjamo. Druga je rumunjska vojska bila bačena u pogranične položaje. U gorskim bojevima obiju posljednjih dana palo je u naše ruke 18 časnika i 639 momaka, te 1 teški top, 5 strojnih pušaka, mnogo municije i pušaka. Neprijateljske provale na obim stranama Vulkanskog klanca bile su odbijene.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Položaj je nepromijenjen.

Macedonska fronta: Izjaloviše se mnoge neprijateljske navale na Černi. Zapadno i istočno Vardara je protivnik bezuspješno napadao.

Prvi majstor glavnog stjela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na lijevom smo krilu odbili neprijateljske provalne i navalne pokušaje.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 11. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Od jezera Prespe do Černe slaba topovska paljba. U koljenu Černe smo opeta zaposjeli selo Brod, te odbismo mnoge noćne navale. U dolini Moglenice običajna topovska paljba i djelatnost mina. Zapadno Vardara slaba topovska vatra i sukobi medju pomaknutim odjeljenjima. Puškaranjem i navalama na bodove uništismo 2 neprijateljske satnije. Istočno Vardara i na podnožju Belasice planine mjestimice pojedini topovski hici.

Na fronti Strume slabi okršaji medju ophodnjama.

Na Egejskoj je obali neprijateljski krstaš bezuspješno opstrijeljavao visine sjeverno Kavale.

Rumunjska fronta.

Na Dunavu kod Vidina slaba topovska djelatnost. Naše su baterije ušutkale one neprijateljske. U Dobrudži zapadno željeznice Dobrić-Medžidije vlada mir. Istočno iste slaba topovska vatra.

Na Crnomorskoj obali je neprijateljski lovac torpeda opstrijeljavao grad Mangaliju.

Brzojavi.

Antantin ultimatum Grčkoj.

Atene, 12. (D. u.) Reuter javlja: Zapovjednik francuske mornarice je upravio na grčku vladu ultimatum, u kojemu, obzirom na sigurnost alijirskog brodovlja zahtjeva do 1 sata poslije podne predaju čitavog grčkog brodovlja osim oklopnih krstaša „Georgios Averoff" i linijskih ladja „Lemos" i „Kilkis". Traži se isto predaja željeznice Pirej i Larissa.

Lugano, 12. (D. u.) „Corriere della sera" javlja iz Atena: U ime četvornog saveza predao je 11. t. mj. na veče francuski admiral grčkoj vladi notu, u kojoj se od nje zahtjeva predaja brodovlja te joj se saopćuje, da će alijirci zaposjednuti daljnji otočić te preuzet nadzor željeznica i prometnih puteva. Drži se, da će grčka vlada popustiti.

Prema „Secolu" je grčka vlada privolila u predaju brodovlja i prepuštenje lučkog redarstva u Pireju. „Giornale d' Italia" javlja, da su alijircima bile predane i grčke željeznice.

Nove čete protiv Rumunjske.

Berlin, 12. (D. u.) Wolffbureau. Car je jučer proveo smotru četa, koje su, putujući na rumunjsko bojište, prošle kraj velikog glavnog stana.

Švedsko-engleski spor.

Frankfurt, 11. „Frankfurter Zeitung" javlja iz Kopenhagena: „Ekstrabladet" doznaje, da nije engleska nota, usljed koje bijaše obustavljen švedski izvoz, bila poslana samo Švedskoj, već da je to okružnica, koja je po svoj prilici bila upravljena svim samostalnim državama. Nota je posve nova. Mnoge vlade raspravljaju sada o njoj.

Geneva, 11. „Echo de Paris" se boji, da će švedski izvozioci usljed obustave prometa sa Engleskom prodavati svoje blago u Njemačku.

Kopenhagen, 11. „Berlingske Tidende" javlja iz Stockholma: Ovdješnji je engleski poslanik saopćio, da se novi certifikati, koje Engleska zahtjeva, protežu samo na Englesku i njezine kolonije, a ne na neutralne države. Izvoz drva i drvenog blaga u Englesku nepromijenjeno će se nastaviti.

Rat sa podmornicama

Basel, 11. Kanadska je vlada zabranila privatna objavljivanja o napadovanim trgovačkim brodovima te je odredila vojničku cenzuru za sve nizozemske brzojavke. U Washingtonu i u neutralnim državama bit će predan kanadski prosvjed protiv djelovanja neprijateljskih podmornica.

Frankfurt na M., 11. „Frankfurter Zeitung" doznaje iz New-Yorka: Usprkos jakog pritiska antantinih prijatelja nije Wilson sklon, da nešto poduzme u pitanju podmornica. Nekoje novine izjavljaju, e se je u početku rata moralo odrediti, da se svi engleski krstaši odaleće iz područja američkih luka. Prevladjuje mnijenje, da je Wilson stoga vrlo oprezan, da ne bi nepovoljno uplivao na izbore.

Bavarski kralj umro.

Monakov, 11. Kralj Oton je danas na večer umro.

Sudbina Rumunjske.

Kopenhagen, 12. U antantinim državama su ozbiljno zabrinuti, da će usljed posljednjih teških poraza stignuti Rumunjsku sudbina Belgije i Srbije. „Timesov" dopisnik u rumunjskom glavnom stanu slika u dugoj brzojavci ozbiljan položaj Rumunjske te veli, e nitko ne može nijekati, da prouzročuje sadašnji vojnički položaj rumunjskom vojnom vodstvu mnogih poteškoća. Neprokušane su rumunjske čete prisiljene, da se na dvim različitim frontama bore sa neprijateljem, koji se je na vojevanje priučio i koji je naoružan najboljim oružjem. Francuski listovi pozivlju alijirce, neka Rumunjskoj pomognu. Žalibože su ali odnošaji takovi, da bi samo Rusija bila u stanju, da Rumunjskoj neposredno pomogne. ... je sada ovisno od Rusije. Poluslužbena neka ruska izjava veli o Rumunjskoj: Nadamo se, da će se bojna sreća domala okrenuti u prilog naših saveznika, jer bi u slučaju daljnjeg neprijateljskog napredovanja postao strateški položaj usljed stegnuća fronte neuzdrživim.

Engleski neuspjesi.

Berlin, 12. (D. u.) Wolffbureau javlja: Silne engleske navale posljednjih dana sjeverno Somme svršiše se potpunim teškim porazom. Nakon velikih napora od 7. i 8. t. pokazala je engleska pješadija znakove velikog iscrpljenja. Usprkos najjače pripremne vatre nije joj, usljed premoći njemačkog topništva, nigdje uspjelo, da provede svoje navale. U cijelosti su se posvuda izjalovile u zatvornoj vatri njemačkog topništva. U noći od 10. t. mj. su Englezi opeta kušali, da napreduju. U gustim su vrstama često pokušali, da nas iznenade sjeveroistočno Eaucourta-Labbaye-a. Naše je puškaranje, vatra iz strojnih pušaka i topova njihove guste vrste u pravom smislu riječi pokosila. Engleski gubici u tim navalama su vanredno krvavi. Na pojedinim su točkama isti bili jednaki ruskim gubicima masa. Da je engleska pješadija usljed tih velikih gubitaka izgubila na unutrašnjoj vrijednosti, dokazuje činjenica, da su engleski zarobljenici i ranjenici odavali znakove prekomjernog uživanja alkohola. Značajno je, da se englesko vodstvo mora lačati već takovih opasnih sredstava, e bi svoju pješadiju nagnalo na navalu protiv premoćne njemačke vatre.

Novi grčki kabinet.

London, 11. „Times" javljaju iz Atena: Novi je kabinet sastavljen na slijedeći način: Lambros, predsjedništvo i nauka; Zalosastas, vanjski poslovi; Zelos, unutrašnji poslovi; Drakos, vojna; Damianos, mornarica; Zanetulas, finance; Argyropulos, željeznice, pravda i trgovina.

Monakovo, 11. „Münchner N. N." javljaju: Kralj je Konstantin naložio da sastavi kabinet atenskom profesoru, Spiridionu Lambros, povjesničaru, koji se dosada nije praktički bavio politikom. Lambros je bio kraljev učitelj, te je iz učitelja postao njegovim pouzdanim prijateljem. Na glasu je kao sjajan govornik. Naskoro će se pokazati, da li taj znanstvenik predstavlja u sadašnjoj kritičnoj dobi osobnost, koja bi mogla uspješno braniti kraljev program protiv udaraca antante i njezinih grčkih revolucijonarnih pristaša. Pošto nije Lambros nikada politički nastupio te će po svoj prilici izjaviti, da je sastavio i da hoće voditi samo radno ministarstvo, ne će antanta imati nikakvog povoda, da prema novom kabinetu zauzme takvo stanovište, kaošto ga je zauzela prema Kalogeropulosu.

Geneva, 11. Ministarstvo Lambros smatra se sigurnim. Isto se odriče svake samostalnosti u vanjskoj politici te će slijediti samo savjete četvornog saveza. Kabinet želi ostati neutralan.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

8. o. mj. Na fronti Strume uznapredovale su naše okonjene čete do linije Kačaraska-Salmak-Homondos, te naišle na slab otpor. Dalje sjeverno zaposjednuta su sela Kavarna, Osmaniji i Hazadar.

Francuska.

9. t. mj. Istočna vojska. Istočno Strume nekoliko okršaja medju engleskim četama i zadnjim djelovima bugarske vojske, koja uzmiče prema željeznici. Potvrdjuje se, da su Bugari za posljednjih bojeva imali u tom predjelu znatnih gubitaka. Na jednom jedinom komadu bojišta ležalo je preko 1500 neprijateljskih lješina. Medju Vardarom i Černom su srpske bojne sile napredovale u gorskom predjelu Dobropolje te su zarobile 100 vojnika. Na lijevom brijegu Strume su Srbi nakon ljutih bojeva opeta potukli Bugare. Zaposjeli su selo Skočivir. Usprkos žestokih protunavala nije neprijatelj mogao da to mjesto opeta zauzme, te je bio bačen još za 1 km dalje prema sjeveru. U rukama naših saveznika ostade 200 zarobljenika. Dalje zapadno, medju Dobrovenijem i Brodom su Srbi i dalje prekoračili Čenu. Sjeverno Broda su se Bugari povukli. Na našem lijevom krilu su francuske i ruske bojne sile došle pred novu bugarsku obranbenu liniju, koja se vuče od Kenalija do jezera Prespa.

Rumunjska.

8. o. mj. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: U predjelu Kelemen-Görgeny-a i u gorju Hargite bojevi medju obhodnjama. Kod Ghimbaula, zapadno od Brašova, odbili smo više neprijateljskih navala. U klancima Halute i Jiu topnička djelatnost. — Južna fronta: Duž Dunava i u Dobrudži topnička djelatnost.

9. o. mj. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Bojevi medju obhodnjama. U predjelu Brašova bili smo prisiljeni da se povučemo prama sjevernom izlazku Karpatskoga klanca. Na klancu Caineni i Jiu mali za nas povoljni pješački i topnički bojevi. — Južna fronta: Žestoki topnički bojevi istočno od Zimnice. U Dobrudži topnička vatra i bojevi obhodnja.

Dogodjaji na bojištima.

O položaju na francuskoj fronti piše „Pester Lloyd": „Nakon višednevne neprijateljske topovske vatre sjeverno od Ancrea i s obje strane rijeke Somme, na koju su naše baterije uspješno odgovarale, poduzeli su Englezi i Francezi jedinstvenu navalu na fronti izmedju Ancrea i Somme, na odsječku Thiepvale-Bouchavesnes. Englezi su na svom djelu fronte izmedju Thiepvale i Fregicourta navaljivali s izmjeničnim uspjehom i velikom žestinom. Dok su sjeverno od Thiepval-Courcelette svi njihovi napori bili bezuspješni, te sve njihove navale odbijene, uspjelo im je nakon jedne uzaludne navale dobiti na prostoru s obje strane ceste Albert-Bapaune smjerom prema Le Sarsu, a jednom drugom jakim silama poduzetom navalom prodrijeti u selo Le Sars. Na odsječku Le Sars-Eaucourt l' Abbaye Guedecourt imali su manje sreće. Na susjednom bojnom odsjeku Guedecourt-Les Boeufs-Morval-Fregicourt uspjelo je Englezima da izmedju Boeufsa i Transloya uz najteže gubitke svoje pozicije poprave, a izmedju Morvala i šume St. Piere Vaast da pomaknu svoje linije preko velike ceste prema jugoistoku. Istodobno su Francezi pokušali da izmedju Rancourta i Bouchavesnesa provale u jučer napadnute pozicije. Ali sva su njihova poduzeća slomljena našom zapornom vatrom ili pako borbom iz bliza".

I južno od Somme slijedila je nakon jake topničke vatre, koja je skoro čitavu noć trajala pješačka navala na prostoru izmedju Boventa i Chaulnesa. O toj navali, koja je započela 8. t. mj. jakim topničkim djelovanjem javio je prekjučerašnji njemački izvještaj, da je u toliko uspjela, u koliko je Francuzima išlo za rukom da potisnu izbočinu njemačke kod Vermandovillersa natrag. Prema francuskom izvještaju od 10. o. mj. osvojili su Francuzi i šumu koja leži neposredno sjeverno grada Chaulnes. Svakako ima ratni izvjestitelj „Pester Lloyda" pravo, kad nadalje piše: „Ako sumiramo uspjehe dvodnevne akcije naših neprijatelja, to možemo zaključivati iz neobično jake topovske vatre, koja je posljednjih dana bjesnila, da su Francezi i Englezi bili nakanili izvesti jakim udarom navalu, da probiju naše linije. Englezima i Francezima je doduše uspjelo na pojedinim mjestima dobiti uz najteže gubitke zemljišta. Sveopći položaj na zapadnoj fronti nije se usprkos neznatnih engleskih i franceskih uspjeha promijenio na našu štetu". Ovo je pouzdanje tim opravdanije što sami naši neprijatelji priznavaju, da nisu iscrpljene njemačke pričuve i da neprijateljski izvjestitelji konstatiraju već nedjelju dana nedvoumno znatno pojačanje protivnikova otpora i nadolazak pomoćnih četa.

Dne 9. o. mj. započela je na primorskoj fronti talijanskoga ratišta osma talijanska ofenziva, nakon jake osamdnevne topničke pripreme. Ova je opća tal. navala povedena u odsječku izmedju San Grado di Merna i jezera Doberdo, dakle na razmjerno kratkoj liniji. Ova se borba vodi za posjed Komenske visoravni. Talijani bi htjeli prodrijeti kroz naše linije u pravcu na Kostanjevicu. Ali naš izvještaj konstatuje, da je prvi dan nove talijanske ofenzive prošao za Talijane bez svakoga uspjeha te da su naše čete, koje su toga dana imale časni dan, krvavo suzbile jaki tal. juriš i zadržale sve svoje pozicije bez iznimke. I drugi dan talijanske ofenzive donio je neprijatelju samo prolaznih uspjeha, koje su naše čete doskora izjednačile. Više od tri nedjelje trebao je neprijatelj, da se pripravi na osmu bitku; znatno proredjene čete trebalo je nadopuniti, djelom s onim četama, koje su poslije šeste bitke bile poslane na oporavak. S toga moramo uzeti, da je navala uzslijedila s istom jačinom, s kojom su Talijani navalili sredinom rujna. Tada je vojska vojvode od Aoste brojila 20 pješ. brigada, 15 bataljuna bersagliera i jednu konjaničku diviziju, ukupno dakle 175.000 momaka.

Kako su Talijani pripremili ovu ofenzivu proizlazi iz sitne jedne činjenice, da su n. pr. dne 9. o. mj. od osvitka zore do podne na liniju od 1 i pol km. izbacili 15.000 granata, a jednu su našu satniju na drugom mjestu za dva sata obasipali s 2000 taneta raznog kalibra.

Rumunjsko vojno vodstvo nastoji, da u poluslužbenom dopisu razjasni poraz Rumunja u Erdelju i neuspjeh ekspedicije na Rjahovo. Poraz kod Šibinja ispričava se time, da centralne vlasti svoje čete lakše mogu transportirati, jer raspolažu dobrim željezničkim svezama. I tako se dogodilo, da su oni Rumunji, koji su se nalazili u manjini, gotovo potpunoma bili obkoljeni i da su se samo spretnim uzmakom mogli djelomice spasiti. Južno od Sibinja zauzeli su Rumunji utvrdjene položaje na granici. U bojevima kod Dobrudže veli se samo toliko, da su veoma ozbiljni. Dok se rumunjsko vojno vodstvo ovako hoće da ispričava teče i nadalje ispražnjenje Sedmogradske od Rumunja. Druga rumunjska vojska, smanjena za jednu trećinu svog prvobitnog broja, hametom je potučena u tvrdokornoj bitki kod Brašova i progonjena po četama generala Falkenhayna, bježi preko törczvarskog, tömöškog i bodzinog klanca, djelomice sasma raspršena, u breguljasto područje sjeverno od poteza Ploješti-Buzer, a rumunjska sjeverna vojska, koja se je borila proti generalu Arzu, poražena je takodjer temeljito, kad je htjela priteći u pomoć svojoj susjednoj vojsci, te ju sada naše čete živo proganjaju preko Kézdi-Vasárhely-Csik Szereda-Gjergyö Szt. Miklós. Jedino najkrajnije krilo Rumunja, koje se priključuje ruskim pozicijama, nastoji, da štiti prelaze k tölgyeškom klancu, te ga u tom podupiru ruske čete. Ali i tu se već zamjećuju posljedice izvojštenih pobjeda kod Sibinja, Brašova i Parajda, pa se rusko vodstvo boji, da će uzmicanje Rumunja djelovati i na južno krilo vojske generala Lešickoga u Bukovini. Naša ofenziva u Sedmogradskoj izlučuje Vlašku iz ratnih operacija, te je sada na putu, da prenese rat na rumunjsko tlo, u Moldaviju. Dok ovako biva potučena jedna rumunjska vojska za drugom ustraje rusko rumunjska vojska u Dobrudži u bezposlici. Donekle nekim pravom pita dopisnik „Daily Telegrapha": Ja ne razumijem ovo, ma nijesam pesimista: Rusko-rumunjski položaji u Dobrudži jaki su te obiluju s vojnicima. Zašto čekaju onda nova pojačanja i kako se mogu nadati, da će u isto vrijeme pobijediti mnogo jačega neprijatelja u Erdelju, koji je već Petroszseny i Sibinj natrag zauzeo i sada ugrozio rumunjske vojske? Ta oni poznaju silu, koju su centralne vlasti koncentrirale ovdje, na ratnom području, koju antantina štampa naziva sporednim".

Tamna je to točka u bojevima Rumunjske, nu imade još drugih, još tamnijih i neobjašnjenih točaka...

Političke Vijesti.

Velikosrpsko-talijanske protivštine. „Neue Züricher Zeitung" javlja iz Milana: Očevidno se zaoštruju velikosrpsko-talijanske protivštine. Sad se počinje faza razmirica, koje pokazuju, kako dubok jaz postoji izmedju ovih aspiracija. — „Perseveranza" piše, da nije dovoljan diplomatski rad, da se obuzda velikosrpska propaganda. Treba naprotiv, da se već sada javno mnijenje točno obavijesti o stvari. Potpora, koja se daje u Engleskoj jugoslavenskim aspiracijama na jadransko područje, posve je neopravdana. Italija za sebe svojata ovo područje, pozivajući se na političke i strateške uzroke s istim pravom, na koje se poziva Engleska, držeći u svojoj vlasti Cypar, Maltu i Gibraltar. U koliko je bezuvjetno odlučno narodnosno načelo, morao bi Cypar pripadati Grčkoj, Malta Italiji, a Gibraltar Španjolskoj. Ali izručenjem ovih točaka prestala bi Engleska da bude vlast Sredozemoga mora. Pozivajući se na isto pravo, traži Italija, unatoč narodnosnome načelu, za sebe prijeporno jadransko područje. List još primjećuje, da je dosele cenzura nastojala zapriječiti polemiku protiv velikosrpskih težnja i podupirala slavenofilsku propagandu. To škodi talijanskoj stvari, pa je sva sreća, što će se narod moći slobodno izjaviti poslije svršenoga rata.

Amerika spremna na rat. Predsjednik Wilson držao je odmah i govor, u kojem je izjavio, da su Sjedinjene države spremne na rat. Nu uzrok za rat mora biti velik i pravedan. Amerika do sada nije sudjelovala u ratu ne zato, jer ne bi bila interesirana, ili zato, što možda uloga, koju bi željela igrati, ne bi bila takva kao ona, što ju obično igraju zaraćeni narodi. Uzroci evropejskog konflikta još uvijek nisu jasni, a isto tako niti njegovi ciljevi. Kad bi Amerika imala razviti svoju snagu, morala bi znati, zašto to čini. Amerika je spremna voditi rat, ali hoće da čeka, dok ne upozna, što bi bilo vrijedno, da se za to borimo.

Engleska modra knjiga. Kako nizozemski listovi iz Londona javljaju, sprema engleski državni tajnik izvanjskoga ureda Grey modru knjigu, u kojoj će se prikazati odnosi izmedju

Engleske i Njemačke za posljednjih šest godina prije rata. Grey će izvjestiti ne samo o diplomatskim pregovorima, što su se vodili, već će takodjer objasniti korake, što ih je poduzela Engleska, da ojača svoj vojnički položaj na moru i na kopnu s obzirom na opće uvjerenje, da je neodkloniva pogibelj navale s njemačke strane. Modra će knjiga nadalje obuhvatati pojedinosti o posjetu Haldane-a u Berlinu. Haldane sam želi, da što skorije izidje ovaj prikaz.

Uspjeh petoga njemačkoga zajma. „Wr. Allg. Ztg.“ saopćuje iz Züricha: Engleska i franceska štampa bilježe doduše veliki uspjeh njemačkoga ratnoga zajma, ali se listovi trse, kako bi umanjili znamenovanje njemačke financijalne pobjede. U financijalnom se dijelu velikih pariških i londonskih listova veli, da njemački zajam od 10 i pol milijardi stoji samo na papiru i da nema nikakve efektivne vrijednosti za „poremećene financije“ Njemačke. Ali prema privatnim se vijestima može ustanoviti, da je uspjeh petoga njemačkoga ratnoga zajma vanredno jako djelovao kako u Parizu, tako i u Londonu, te proizveo vrlo dubok dojam. Na osnovi novinskih se je vijesti isprva očekivao „velik fiasko“, pa je to više iznenadila vijest o gospodarskoj jakosti Njemačke i o njezinoj odlučnosti, da svom energijom nastavi rat takodjer na financijalnom području.

Pitanje saziva delegacija. Što duže traje u Austriji akcija oko sastanka delegacija, to se pokazuje, da sve više zapreka ima uspostavi ustavnoga života. Deputaciji je gospodske kuće grof Stürgkh, primivši poznatu rezoluciju, odgovorio, da vlada načelno nema ništa protiv sastanka delegacija, ali da mora prije svega imati garancije od stranaka, da „govorima i zaključcima delegacija ne će u neprijateljskom inozemstvu nastati kriva shvaćanja o našim nutarnjim političkim prilikama“. Ta jamstva imade dati konferencija zastupnika car. vijeća sa predsjednikom drom Sylvestrom, koja se sastaje 23. o. mj. Dotle vlada čeka sa svojom odlukom. Češki članovi gospodske kuće i dalje zahtijevaju, da kod delegacija prisustvuju svi izabrani članovi bez razlike i da se zajamči sloboda govora u njima i sloboda izvješćivanja sa njih. Medjutim, ako bi stranke i dale sva potrebna jamstva, ima, po mišljenju vladi blizih krugova, i drugih poteškoća, koje bi i u ovom slučaju (da stranke udovolje željama vlade) onemogućile sastanak delegacija. Sa vladine se strane, dalje, naglašava: Česi, socijalni demokrati, njemački radikali, a vjerovatno i kršćanski socijali izjavljuju, da im saziv delegacija bez car. vijeća nije dostatan, a s druge strane za delegacije traže takove garancije slobode govora i štampe, koje bi vlada mogla držati neispunljivima. Češka je socijalna demokracija u Pragu već prihvatila rezoluciju, da u principu traži parlamentarizam, ali „pravi parlamentarizam sa potpunom slobodom riječi i štampe, sa imunitetom zastupnika, sa uplivom na egzekutivu i sa svim drugim parlamentarnim preduvjetima“. Stranka se izjavljuje zato, da parlamenat uvaži drž. nužde, ali ne drži mogućim, da se bez car. vijeća sastanu delegacije od god. 1913. Stajališta su ovih stranaka već druga poteškoća. Na kraju dolazi i treća poteškoća — kako izvješćuje „Pester Lloyd“ — a to je ta, što bi vlada delegacijama morala podnijeti čitav niz zakonskih osnova budgetarne prirode, naročito osnova vojne uprave, koje su predbježno po svojoj naravi diskretne prirode. („Hrv. Pokret“.)

„Vorwärts“ i „Zukunft“ obustavljeni. Javljaju iz Berlina, da su vojne oblasti obustavile do daljnje odredbe glasilo njemačke socijalne demokracije „Vorwärts“ (koji je u glavnom zastupao sada za vrijeme rata nazore socijalističke manjine) i poznatu reviju Maksimilijana Hardena „Zukunft“. Kako je poznato, ova je revija već bila obustavljena, pa joj je dopušteno ponovno izlaženje. Sada je „Zukunft“ trajno obustavljen.

Ruska crnomorska i rumunjska mornarica.

Polak graditeljskog programa od 1911. i 1914. je ruska crnomorska mornarica, izuzam nekoliko starijih brodova, sasma nova.

Od novih velikih linijskih brodova su već gotovi i uvršteni u mornaricu: „Imperator Aleksander III.“, „Jekaterina II.“ i „Imperatrica Maria“ dok se četvrti „Imperator Nikolai III.“ nalazi jošte u gradnji na Nikolajevskom brodogradilištu, te ima biti gotov tekar 1917.

Ti brodovi zapremaju 23.400 tona vode, posjeduju brzinu od 21 pomorske milje, oklop od 305 milimetara pod vodom, te su oboružani sa 12 topova od 30,5, 20 topova od 13, 8 topova od 7,5 i 4 topa od 6,3 centimetara; osim toga sa 4 topa od 4,7 centimetara protiv zračnih napadaja, 4 strojne puške i 4 cijevi za bacanje torpeda.

Od starijih linijskih brodova posjeduje crnomorska mornarica jošte sedam od 11.000 do 13.000 tona. No od tih su sposobna za ozbiljniji boj samo trojica i to: „Ivan Slatoast“, „Svjatoi Jeostafi“ iz god. 1906. i „Panteleimon“, koji je bio porinut u more 1900. Isti zapremaju 13.000 odnosno 12.800 tona te su oboružani sa 4 topa od 30,5 centimetara i srednjim topništvom, no njihova brzina iznaša samo 16 pomorskih milja na sat.

Od lakih krstaša posjeduje od 1912. samo dva i to: „Admiral Lasarew“ i „Admiral Nachimow“ od 6.900 tona i od 30 pomorskih milja brzine na sat. Oboružana su sa 15 topova od 13 cm, sa 4 topa protiv zračnih napadaja od 6,3 cm i sa 4 strojne puške. Polak programa od 1914. nalaze se u gradnji jošte 2 laka krstaša od 8.000 tona i brzine od 30 pomorskih milja, te imadu biti gotovi 1917. Osim toga se nalaze u službi od 1903. jošte 2 starija laka krstaša od 7.200 tona i laki krstaš „Prut“ od 3.200 tona. To je najme prijašnji turski krstaš „Medjidije“, koji je u proljeću 1915. kod Odese potonuo, naletivši na jednu minu i koga su Rusi kašnje digli i popravili.

Crnomorska mornarica posjeduje nadalje 25 gotovih torpedorazarača od 1.100 tona i 8 u gradnji u Nikolajevu; 9 torpednih čamaca i 11 podmornica, od kojih šestorica zaprema 630 tona.

Rumunjska mornarica potječe većinom iz 1888., te sastoji iz malenog nezaštićenog krstaša sada školskog broda za topništvo, „Elisabetta“ od 1.320 tona i brzine od 18 pomorskih milja, osim toga od 7 topnjača od 100 odnosno 45 tona i nekoliko manjih torpednjača, koje su već zastarjele, te sposobne samo za pograničnu stražu na Dunavu.

Najviše vrijede 4 oklopljena dunavska monitora: „Catorgiu“, „Bratianu“, „Kogalnisceanu“ i „Lahomari“, koji su bili zgotovljeni 1907. Isti zapremaju 560 tona, imadu brzinu od 14 pomorskih milja te su oboružana sa 3 topa od 12 cm, 4 topa od 4,7 cm sa 2 haubice od 12 cm i 2 strojne puške. Njihov oklopni pas iznosi 65, palubni oklop 30, a oklop pomičnog tornja 50—75 milimetara debljine.

Osim toga su bila 1914. u Italiji naručena 4 torpedorazarača i 1 podmornica, ali radi zatvorenja Dardanela nijesu mogla biti jošte izručena. Svi rumunjski brodovi su gradjeni u inozemstvu. Rumunjska sama nema ni brodogradilišta, ni radionica za popravak brodova, te je i u tome upućena na rusku pripomoć.

Prema tome je rusko-rumunjska mornarica ne samo po broju jedinica, već i po svojoj jakosti, daleko pretežnija od tursko-bugarske mornarice. Polak ruskih vijesti imala je ista igrati glavnu ulogu za rusko-rumunjske ofenzive protiv Bugarske i Carigrada iskrcavanjem četa na bugarskoj crnomorskoj obali. Dosadanji uspjesi naših monitora na Dunavu i bugarsko-njemačke ofenzive u Dobrudži su jasnim dokazom, da ista nije dorasla toj teškoj zadaći.

Nema sumnje, da će uza svu svoju premoć rusko-rumunjska crnomorska mornarica biti i nadalje osudjena na sasma sporednu ulogu, budué je dandanas iskrcavanje na neprijateljskoj obali skoro neizvedivo. Radi toga se nije u današnjem svjetskom ratu jošte nijedna mornarica odvažila na sličnu akciju. R. R.

Domaće Viiesti.

Štedite sa svietlom! Mnogi listovi priobćuju poziv na občinstvo, da štedi sa svietlom. Ciene svieća, petroleja i ulja već su sada tako porasle, da siromašni slojevi jedva nabavljaju najnuždniju količinu, a te će ciene i dalje rasti, ne bude li samo občinstvo potrošak svietla ograničilo na najnužnije. Ta opomena osobito vriedi uoči dana Svih Svetih. Liep je čin pieteta razvijetljivati grobove, no taj se pietet izrodio već u luksus, jer se grobovi upravo razkošno razsvjetljuju. U mirno je doba to stvar svakog pojedinca i njegove kese, dok se sada to pitanje tiče svih pojednako. Veliki zahtjevi vojske prvi su na redu i njima se mora udovoljavati. A tome pridolaze još silne potežkoće u industriji, u nabavljanju surovina itd. Treba dakle razsvjetu grobova ograničiti na minimum. Jedna svjećica u pobožnu molitvu više vriedi, no razkošna razsvjeta. Na taj će način prištediti svieće, koje će biti nuždne za razsvjetu stanova i ne će toliko poskupljivati, a prištedit će se i novaca, što ga imućnici mogu upotriebiti u dobrotvorne svrhe. Zaista opravdan poziv i dužnost je svih nas, da mu se odazovemo.

Gradsko kazalište. Danas se pjeva u kazalištu 5 put opera „Faust“.

Uvadjenje svinja za tovljenje u Istru. Nastojanjem Zemaljske upravne komisije u Istri pred nekoliko dana stigla je u ovu pokrajinu prva partija svinja za tovljenje, koje je nabavio u južnoj Stajerskoj zemaljski živinar gospodin Ivan Comandich. Cijela partija bila je prodana u malo ura u porečkoj općini na veliko zadovoljstvo tamošnjeg pučanstva koje je ovim načinom moglo da nabavi svinja za tovljenje dobre vrsti veoma jeftinije nego što se navadno plaća trgovcima svinjama. Nada je, da će skoro biti uvedeno još i drugih partija, obilatijih, koje će biti ponudjene na prodaju redom i u drugim istarskim općinama, da se udovolji mnogobrojnim zatražbama stiglih iz više krajeva pokrajine. — Presjednik: Lasciac l. r.

Hrvatske škole u Cresu i Malom Lošinju još su uvijek pod upravom Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Sva je prilika, da će još proteći nekoliko mjeseci — možda i čitava godina dana — prije nego li te škole preuzme zemaljska komisija za Istru. Predranje su u tom smislu već doduše u toku, ali napreduju sporo unatoč požurivanju sa strane naše Družbe. Mimogrede napominjemo, da odkad je buknuo rat nije zemlja preuzela nijedne družbine škole u Istri. Ovo ističemo, da prijatelji naše Istre vide, kakav je golemi teret, što ga naša Družba mora da nosi u ova teška vremena. Prihvaćamo i ovu priliku, da zamolimo sve Hrvate i Hrvatice, neka se što češće i što izašnije sjete hrvatskih škola u Istri.

Obljetnica smrti Dra. Eugena Kvaternika. Prekjučer dne 11. listopada navršuje se punih 45 godina, što je nekadanji narodni zastupnik dr. Eugen Kvaternik god. 1871. ubijen u Ljubči kraj Rakovice, kad je sa Vjekoslavom Bachom u krajini htio dignuti bunu.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 286
od 12. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Zellner.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Weiser.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Računi lista „Pester Lloyd“. Obzirom na poznate osnove četvornog saveza pohrudio se je budimpeštanski list „Pester Lloyd“ ter je proračunao, koliko bi vremena trebalo, da pojedine antantine države osvoje ono, što bi htjeje da imaju. U Francuskoj traju napori Engleza i Francuza već više od 80 dana. 4000 topova radi gotovo neprestano. Silna uporaba materijala i ljudi donijela je Englezima i Francuzima do 19 septembra t. g. 130 četvornih kilometara. A pošto imaju Nijemci u Francuskoj zaposjednutih 60.000 četvornih kilometara, trebali bi Englezi i Francuzi 37.846 dana, dakle oko 103 godine, da to zaposjednuto zemljište opet osvoje. Rusi su od konca maja dakle za 120 dana, osvojili 20.000 četvornih kilometara. A pošto imadu centralne vlasti u rukama još uvijek 350.000 četvornih kilometara ruskoga zemljišta, trebali bi Rusi — uz jednako napredovanje, dakako kao dosad — tek za 3000 dana ili punih godina predobili opet ono, što su imali. Talijani hoće da osvoje 33.000 četvornih kilometara austrijskoga zemljišta. Tijekom 16 su mjeseci zaposjeli tek 600 četvornih kilometara. No jer je naša armada odmah u početku rata ispraznila svojevoljno 550 četvornih kilometara, predobili su Talijani oružjem samo 50 kilometara. Uz ovakovo bi „sjajno“ napredovanje rabila talijanska vojska 10.560 dana ili čitavih 880 godina, da ostvari svoje nakane.

Tragedije grčkih vladara. Ima tek dobra stotina od toga što je postala nova slobodna grčka država, a od prvoga faktičnoga predsjednika Ivana Antuna Kapodistrije pak sve do sadašnjeg kralja Konstantina nije uživao još nijedan vladar nepomućeni mir, odnosno nije ni u sreći dočekao svoga konca. Revolucija koja je stvorila Grčku, u toj je državi tako rekavši gotovo permanentna. Izakako se je oslobodila turskoga jarma, postala je Grčka republikom, a tek što bi došla jedna vlada na kormilo, već je eto nastala proturevolucija. Prvi je poglavica bio Petar Mavromihaelis, iz čijega je obitelji palo u boju za grčku slobodu osamnaest članova, a opet se je proti njemu podigla buna i njegovi su protivnici proglasili kneza Mavrocordata za predsjednika. Iz dugih je bojeva postao predsjednikom spomenuti već Ivan Antun Kapodistrija, kojega su kao takovog priznale velesile. Njegov se je brat proglasio diktatorom, a za malo su ga vremena prognali. Grčka je postala monarkijom i bavarski princ Oton njezinim kraljem. Na prijestolju je sjedio gotovo trideset godina uz neprestane borbe, a izatoga lišen krune i prognan. Njegovim je nasljednikom postao danski princ, koji se je kao kralj zvao Juraj I. Gotovo pedeset je godina vladao i bio godine 1912. u Solunu umoren. Sad je na prijestolju njegov sin Konstantin, a i taj mora opet da se bori za krunu.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

III.

Ratobornog biskupa Mihalja, koji je bio na pohodu u kralja Andrije, dopadoše brzo užasni glasi o dogodjajih, što se pridesiše u Zagrebu, dok njega ondje nije bilo, pa pošto je razumio, kako je Gardun haračio u Kaptolu, planu kao živa vatra, te odmah bez svakoga zatezanja oprosti se s kraljem, pa uz pratnju svojih četa i ostalih vjernih privrženika — medju kojima bijaše i Slavinić — brže bolje pohiti u Zagreb, da Gardunu čim prije vrati žao za sramotu.

Protivnici biskupovi, poznavajući mu značaj, znali su doduše unaprijed, da će biti sijaseta, čim biskup dočuje, što se sbilo u Zagrebu, ali oni su se ipak tješili time, da se on tako brzo ne će povratiti, a to s toga, što su znali, da ga kralj Andrija vrlo uvažava, te u važnih slučajevih rado pita za dobar savjet, što je kralju trebao osobito u ono doba, gdje se iz petnih sila radilo oko toga, da stranka Andrijina napregnutimi silami i odlučno na put stane sve to smionijim težnjam stranke Karla Martela. Ali protivnici biskupa svedj još ne poznavahu dovoljno značaj toga odvažnoga ali uza to žestokoga i veoma strasnoga čovjeka, pa zato se nadjoše u velikom čudu, a u još većem strahu, kad se biskup Mihalj iznenada pomoli u njihovoj sredini sa svojom oružanom družbom nalik kobnoj zvijezdi repači, o kojoj priča svijet, da ju slijedom slijede krvavi bojevi i zla ljeta.

Gardun, kao i ostali, nije se ni s daleka tako na brzo nadao povratku biskupovu, pa s toga, pošto je i on začuo, da se zbilja povratio biskup, sakupi na brzu ruku momčadi, koliko je više mogao, te se s njom podobro utvrdi u Medvedgradu.

Nekoliko dana prošlo je tako, odkako se biskup bijaše povratio iz Ugarske. Neobična i rek bi kobna neka tišina i zapara pritisnu svu okolicu zagrebačku, baš kao mora kad pritiska spavaćive ljude. Cijeli kaptol, a napose grad biskupov, prikrila je neka tajna, a to isto se je i o Medvedgradu moglo reći. — Ljudi gatahu svašta, ali nikoga tu ne bijaše, koji bi rekao, da to na dobro ne sluti, dapače činilo se svim, kao da Kaptol i Medvedgrad prilièe dvjema zlogodnim oblacima, što se tiho, nu brzo primiču, te da će po svoj prilici skoro iz tmasta im mraka gromovi pucati i strijele treskati tako, da će strašnim urnebesom zamujeti sva okolica.

Naskoro se zbilja pokazalo, da ljudi pravo gataše, jer ne prodjoše ni dvije nedjelje dana iza povratka biskupova, kad li on jednoga jesenskog jutra god. 1290. prije zore iznenada sa svojimi silnimi četami stade opsijedati i jurišati Medvedgrad. Nu akoprem čete njegove na grad ljuto navališe, to ipak ni tvrdomu gradu ni opsjednutim za sigurnimi zidovi ne naudiše gotovo ništa. Juriš bude zatim ponovljen, nu Gardun, hrabreći svoju i bez toga hrabru četu, odbi nanovo neprijatelje tako krepko, da se sa silnim gubitkom opet moradoše vratiti pod šatore razapete u dolini pod gradom.

Tako uz svakidašnji juriš i odbijanje prodje nekoliko dana bez ikakva uspjeha za biskupa Mihalja, dapače mnogo mu je ljudi palo tom prilikom, što ga je dakako razjarilo još većma, pa upravo zato odluči prijekim udarcem riješiti stvar i Medvedgrad zauzeti po što po to. U tu svrhu odustade za dva dana od svakoga juriša, te povuče vojsku opsadnu opet pod šatore. Ali jedan mali dio vojske, zaklonjen gustom šumom, kopao je ipak medjutim s lijeve i najslabije strane grada skrovne lagume, dočim je drugi, veći dio otpočivao, te sakupljao nove snage za novi, odlučni juriš.

Gardunu, a i ostaloj momčadi posadnoj činilo se nekako sumnjivo ne samo to, što se neprijatelj od ovo dva dana ne primiče, već još većma to, što se ni s mjesta ne odmiče, već svejednako čuči pod šatori, kao da tu kuha vražju neku poparu.

Ali doskora se uvjeriše opsjednuti, koji je tomu uzrok, da su podmuklo čitava dva dana kutrili njihovi neprijatelji, jer jedva što je svanulo treće veoma maglovito jesensko jutro, kad li eto uz strašnu viku stadoše biskupove čete sa četiri strane jurišati grad. Biskup Mihalj, da tom prilikom potkrijepi juriš četa svojih, stao je neprestano biti gradske bedeme dovezenimi dan prije ogromnimi, te baš u ono doba zajedno sa barutom proiznadjenimi lumbardami, koje su silnimi svojimi kamenimi kugljami znatno okrnjivale zidine gradske. — Gardun je svedj još hrabro odbijao juriš neprijatelja, ali pošto nakon neprestana juriša i pucnjave od 4 sata jur na pojedinih mjestih počeše pucati i zjati zidine, pa pošto se izvan toga na lijevoj strani u jedamput pojavi gromovit raspuk s potkopanih i upaljenih laguma, koji teške zidine digoše tako silno u zrak, da raskomadane podrtine nalik lakim trijeskam poletješe u vis, tad je tekar i tvrda dotle Garduna nešto malo zazeblo oko srca, jer je počeo uvidjati, da će nadalje teško moći tako krepko uzbijati neprijatelja, već da će se najposlije morati pokoriti sili njegovoj.

Što je u onaj par mislio Gardun, to se je zbilja na žalost njegovu odmah i dogodilo, jer putem gotova proloma, pomenutim silnim rasputem prouzročena, nasrnuše neprijatelji kao bijesni u grad. Hrabru četu, što je tom prilikom prva provalila u grad, predvodio je Pavao Slavinić, koji je isprosio u biskupa Mihalja, da mu smije u dio pasti slavna, nu ujedno i pogibeljna ta zadaća. — Tu valja napomenuti, da je Slavinić, došavši nedavno u Zagreb, odmah posjetio milu svoju Ružicu i blagu tetku njezinu u manastiru, gdje je sa žalošću i gnjevom razumio, kako ju braća njezina sirovim načinom sile, da podje za Garduna. Naravno je, da je Slavinića osim hrabrosti nukala i osveta, te zato nije baš toliko čudo, što je s odvažnom i ognjevitom četom svojom nalik bijesnom lavu prodro prvi u grad, okrećući pod sablju sve, što mu je goder stalo na put. On nije tom prilikom ništa tako srdačno poželio, već da mu Bog i dobra sreća dade namjeriti se kako na Garduna. Pa gle! Jedva je nekoliko časa počasilo, eto Garduna glavom, kako sa nekolicinom svojih junaka, hrabreći ih, dotrči upravo tamo, gdje je prijetila najveća pogibelj gradu, pa se tu sukobi sa Slavinićem.

„Ha, evo ga!“ viknu Gardun kao ljuta iz procijepa guja. „Davor, momče golobrado! ded primakni se bliže, da ti zapečatim novu povelju plemićku, pa da ti iz srca pustim uzavrelu s ljude tvoje ljubavi krvcu ovom mojom dobrom sabljom.“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 459.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 14. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažaju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

U predjelu Brasso (Kronstadt) vrše se povoljni bojevi. Jučer je bio zarobljen 1 rumunjski časnik, 170 momaka te zaplijenjena 2 topa. Na sedmogradskoj istočnoj granici su naše čete bacile neprijatelja iz dolina gornjega Alta i gornjega Marosa u pogranična brda. Sjeverno Kirlibabe smo u boju sa ručnim granatama suzbili ruski napadaj.

Talijansko bojište.

Talijanske navale na fronti primorske bitke bile su jučer slabije nego u teškom boju predidućih dana. U našoj su se vatri osujetili svi pokušaji neprijatelja, da prodre preko svoje crte medju Mirnskim gradom i Novavas. Poslije podne je bersaglierima pojačana 45. pješ. divizija navalila na naše položaje sjeverno Lokvice. Ta je navala propala uz najteže gubitke; preostalo je samo malo momaka. Ljubljanska domobranska pukovnija br. 27 i odjeljenja 46. pješ. pukovnije stekoše osobitu slavu radi hrabrosti. Jednako bezuspješni kao na sjevernom odsjeku kraškog zaravanka bili su i ponovni neprijateljski napori na južnom krilu i sjeverno Vipave protiv Bilja i Vrtojbe. Na Pasubiju su naše čete odbile dvije neprijateljske navale na sedlo Rotte.

Jugoistočno bojište.

Talijansko je jato ljetala bacalo jučer bombe na Kavalu. Bilo je ubijenih više žena i djece. Austro-ugarsko ljetalo, koje se je diglo, da progna neprijatelja, oborilo je medju Skumbi i ušćem Seneni ljetalo „caproni". Stroj je lako oštećen, dva su momka posade mrtva, a tri su pobjegla.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

12. t. mj. poslije podne nabacilo je naše jato hidroplana vrlo uspješno rasprsljivim i upaljivim bombama po neprijateljski zaposjednuto brodogradilište „Adria" u Tržiču. U večernjim satovima istoga dana je drugo jato hidroplana vrlo dobrim uspjehom napalo vojničke objekte u Selcu i Vermegliano, unutrašnjost luke u Gradežu te ponovno Tržič i brodogradilište „Adria". Usprkos vrlo žestokog opstrijeljavanja povratiše se sva ljetala neoštećena.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Novi veliki prodorni pokušaj Engleza i Francuza se je medju Ancre-om i Sommom opeta posve izjalovio. Neprijatelj je mislio, da mora upotrebom velike množine topništva i svježim pojačama pojačane pješadije postignuti svoj cilj. Hrabre čete generala Siksta pl. Armina, pl. Böhma i pl. Garniera održaše nakon teških bojeva nepokolebivo svoje položaje. Glavna sila mnogobrojnih navala bila je upravljena protiv fronte od Courcelette sve do šume Pierre-Vaasta. Više je puta došlo do ljutih bojeva na nož sa neprijateljem, koji je prolazno prodro u naše vrste. Sa svim tim, da je tekom dneva bilo osujećeno 6 juriša protiv naših položaja kod Sailly-a, su Francuzi noću još jednom navalili. I ta je navala bila odbita. Boj sjeverozapadno toga kraja se još nije svršio. Brandenburška je pješadija uništujućom vatrom stojeć dočekala guste engleske kolone sjeverozapadno Gueudecourta. Južno Somme su Francuzi nastavili navale medju Fresnes-Macancourt i Chaulnesom. Većinom su bile ugušene već u našoj zatvornoj vatri. Opeta su se razvili ljuti boji za tvornicu sladora u Genermontu. Odlučiše se u naš prilog. Glavni dio Ablaincourta ostade nakon teškog rvanja u našem posjedu. Tu smo u posljednjim bojevima zarobili oko 200 Francuza, od kojih 4 časnika. Pred Markirchom (Vogezi) živahna vatra; zapadno Markircha bile su odbite francuske prodirale. Naši su letjeli uspjehom navalili na jaka neprijateljska jata, što su letjela prema južnoj Njemačkoj te su, poduprta obrambenim topovima, oborila 9 ljetala. Prema došloj vijesti bilo je izbačenim bombama ubijeno 5 osoba, a ranjeno 26. Materijalna je šteta malena. Vojničke štete nema nikakve.

Istočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Sedmogradsko bojište.

U koritu Györgya i Haromszeka te u gornjem i donjem Csiku nema više neprijatelja. Nastavlja se proganjanje. Na cesti Csik-Szereda-klanac Gyimes se neprijatelj još čvrsto opire. U uspješnim bitkama na pograničnim visinama istočno i jugoistočno Kronstadta bilo je zarobljen 1 časnik i 170 momaka te zaplijenjena 2 topa.

Balkansko bojište.

Kod Mackensenove vojne skupine nema ništa nova.

Macedonska fronta: Na obim stranama željeznice Monastir-Florina živahni topovski bojevi. Srpske navale u zavoju Černe nijesu ni jučer imale nikakvog uspjeha. Na fronti Strume okršaji sa neprijateljskim izvidničkim odjelima. Na podnožju kod Orfana puca neprijatelj sa kopna i sa mora.

Prvi majstor glavnog stana Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 12. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Na koljenu Černe bilo je u okolici Skočivir redom suzbith 6 neprijateljskih navala uz velike gubitke po protivnika. U dolini Moglenica živahno djelovanje topništva. Istočno Vardara bio je uz teške gubitke bačen neprijateljski bataljun, koji je kušao, da nakon žestoke topovske pripreme udari protiv visina južno sela Bogorodica. Na fronti Strume je naša vatra osujetila pokušaj dviju neprijateljskih bataljuna, da zaštićeni žestokom topovskom vatrom napreduju protiv Barakli-Džumaja. Dalekosežno je neprijateljsko topništvo opstrijeljavalo grad Seres te ubilo mnogo stanovnika.

Rumunjska fronta.

Duž Dunav mjestimično čarkanje medju patrulama. U Dobrudži je položaj nepromijenjen. Naša su pomaknuta odjeljenja potjerala neprijatelja iz sela Maciova te ga zaposjela. Na Crnomorskoj je obali jato hidroplana napalo 10 t. mj. luku Konstanca. U lučkim skladištima i u spremištima petroleja opažaju se veliki požari.

Brzojavi.

Glasovi o posebnom miru sa Rusijom.

Köln, 12. „Kölnische Zeitung" javlja iz Berlina: Iz neutralnih zemalja rašireni glasovi o tobože predstojećem posebnom miru sa Rusijom, nemaju nikakve pozadine.

Pogovor stranaka zastupničke kuće.

Beč, 12. K sjednici zastupnika svih parlamentarnih stranaka, koja se ima održavati u ponedjeljak 23. o. mj. u svrhu dogovora o političko-parlamentarnim prilikama te preduvjetima saziva carevinskog vijeća, je predsjednik pozvao 26 zastupnika svih postojećih stranaka i stranačkil. skupina zastupničke kuće. Prije podne održavati će se presidijalna sjednica; na zastupničkoj sjednici parlamentarnih stranaka, koja počinje u 3 sata po podne, prisustvovati će osim predsjednika i svi potpredsjednici zastupničke kuće.

Ugarski ratni zajam.

Budapest, 12. Peti ugarski ratni zajam imao bi biti izdan na potpis prve polovice studenog. Ratni zajam sastojati će se iz prihodnih obveznica i blagajničkih isprava te će biti izdan uz isti kamatnjak i isti kurs kao i četvrti ratni zajam. Ministar financija da se bavi s osnovom, da izda jedan novi tip.

Gerardovo putovanje.

Rotterdam, 12. „Daily Mail" javlja iz Newyorka: Amerikanski poslanik u Berlinu, Gerard, je izričito izjavio, da se ne će da izjavi o svrsi svoga putovanja, ali da može sa svom stalnošću izjaviti, da ne donosi predsjedniku nikakve molbe Njemačke za posredovanje.

Englesko-ruske nesuglasice u balkanskom pitanju.

Sofija, 12. Rumunjski kralj Ferdinand i ministar predsjednik Bratianu poduzeše korake zbog izostatka ruske pomoći, na koje se je sa ruske strane putem petrogradskog rumunjskog poslanika svu krivnju svalilo na Englesku. Toga radi odluči rumunjski ministar predsjednik da odašalje u London generala Georgescu, da isposluje veću rusku pomoć za Rumunjsku. U Bukareštu se drži, da postoje izmedju Engleske i Rusije u balkanskom pitanju dublje nesuglasice.

Pet podmornica pred američkom obalom.

Rotterdam, 12. Stoji činjenica, da su najmanje 2 podmornice potopile ladje pred američkim lukama, a vjerojatno je, da medju New-Yorkom i Nantucketom krstari najmanje 5 njemačkih podmornica. Američke vojne ladje ne mogu izdati imena podmornica, jer bi to vlada smatrala kao kršenje neutralnosti. Američke su ladje dosada spasile 220 osoba, od kojih 33 žena i 10 djece.

Wilson i rat sa podmornicama.

Washington, 12. (D. u.) Reuter javlja: Državni je tajnik Lansing izjavio nakon povratka sa sastanka, što ga je sa Wilsonom držao u Longbranchu, da se privremeno još nije došlo do nikakvog zaključka obzirom na držanje Saveznih država prema novom podmorničkom ratu u zapadnom Oceanu. Iz drugog se izvora doznaje, da je Wilson primio mnogobrojne brzojavke, u kojima se zahtjeva, da se spriječe daljnji napadaji.

Antantin ultimatum Grčkoj.

Atena, 12. (D. u.) Francuski je admiral izjavio obzirom na ultimatum, da je prevoz topništva i municije u nutrinju zemlje, gibanje grčkog brodovlja i neprestani nemiri pričuvničkih udruženja, dalo povoda bojazni, da bi mogao biti porušen red u mjestima, gdje je usidreno antantino brodovlje, a osim toga bi mogla biti ugrožena sigurnost savezničkih četa na Balkanu. Ultimatum traži i razoružanje ratnih ladja „Kilkis", „Georgios", „Averof" i „Lemnos", razoružanje obalnih utvrda i predaju dviju utvrda, što vladaju mjestima, gdje je usidreno brodovlje, dalje nadzor nad stanovitim lukama.

London, 12. (D. u.) „Daily Chronicle" javlja iz Atene: Započelo se je razoružanje grčkog brodovlja. Govori se, da će manji brodovi biti poslani privremenoj vladi u Solun, dok će veće jedinice biti razoružane i zatvorene u zalijevu Kegatsini. Francuska je mornarica poslije podne preuzela sve ratne ladje. Sa nekojih je momčad već bila odaleena. Na manje je ladje došla francuska posada. — U Ateni i Pireju vlada mir.

Engleska donja kuća.

London, 12. (D. u.) Asquith je u donjoj kući zatražio novi kredit u iznosu od 300 milijuna funta te je izjavio, da se ne smije dogoditi da bi taj rat svršio nečasnim kompromisom, neovisnim od naše volje, krparijom jednom, što se sakriva pod krinkom takozvanog mira. (Odobravanje.) Ciljevi su alijirace dobro poznati. Nijesu to sebični ciljevi ili ciljevi, što žude za osvetom, svi zahtijevaju primjerenu zadovoljštinu za prošlost i sigurnost za budućnost. (Odobravanje.) Kreditna je zahtjeva bila jednoglasno primljena.

Engleski vojni ministar o svojoj izjavi.

London, 12. U donjoj je kući vojni ministar Lloyd George, odgovarajući na Holtovu kritiku, izjavio, da je on samo opetovao što je ministarski predsjednik već izjavio. U sadašnjem bi času značilo posredovanje pobjedu Njemačke i propast Engleske. On neće, da sada opozove niti jedne riječi. (Odobravanje). To nije izraz samo njegovog mnijenja, već je to mnijenje kabineta, vojnog odbora, vojničkih savjetnika i sviju saveznika. (Odobravanje). Bilo je od velike važnosti, da se poda izjavu, koju je on bio dao.

Grčki dobrovoljci već u boju.

Solun, 13. (D. u.) Havas javlja: Bataljun grčkih dobrovoljaca sukobio se je po prvi puta sa neprijateljem. Proveo je lijepim zamahom izvidnička i patrulska poduzeća. Više stotina grčkih mornara, koji su ovamo došli iz Atene, bilo je oduševljenjem dočekano.

General Sarrail u Florini.

Berlin, 12. Vojnički kritičar bernskog „Bunda" drži, da se Sarrailov glavni stan nalazi sada u Florini. Proizlazi iz prisutnosti vrhovnog zapovjednika u Florini, kolika se važnost pripisuje Sarrailovoj ofenzivi.

Pomoć Rumunjskoj.

Geneva, 12. Iz Pariza se javlja: Saveznici pristadoše na zajedničku i što skoriju pomoć Rumunjskoj. Rumunjskoj vladi je bila zajamčena cjelokupnost Rumunjske.

Iz Grčke

Geneva, 12. Kod svog dolaska u Solun je Venizelos bio primljen od generala Sarraila i odaslanstva solunskog revolucionarnog odbora, koji je Venizelosu predao vodstvo revolucionarnog gibanja, što je Venizelos „sa zadovoljstvom" prihvatio.

„Daily News" donašaju iz Atene tajinstvenu neku vijest, koja veli, da se kralj Konstantin pripravlja na bijeg. Živež i teže prtljage, da su već na putu u Larisu, a posebni je vlak za kralja već pripravan.

Odgovor grčke vlade na antantin ultimatum.

Lugano, 13. (D. u.) Kako Stefani javlja iz Atene, grčka je vlada odgovorila na ultimatum francuskog admirala Fourniera, da mora obzirom na dani kratki rok prosvjedovati protiv zahtjeva, dok se radi nužde, prouzročene od danih okolnosti, zahtjevima pokorava.

Neprijateljski ratni izvještaj.

Engleska.

10. o. mj. Zarobili smo daljnjih 280 ljudi, medju kojima 5 časnika. Oborili smo neprijateljski aeroplan sjeverno od Neuville-St. Vaast. Naši su zrakoplovi živo radili. Jednomu se je zrakoplovu zameo trag.

Francuska.

10. o. mj. 11 sati na večer: Sjeverno od Somme na objema stranama velika topnička djelatnost. Kod iznenadne navale na jugu od Sailly-Saillycelle zarobili smo 50 ljudi. Južno od Somme navalili smo na fronti od 6 km kod Berny en Santerre i Chaulnesa. Naše je pješactvo u jakom jurišu zauzelo neprijateljske položaje, koji su bili cilj njegove navale.

11. listopada u 3 sata poslije podne. Južno Somme su Francuzi izgradili jučer osvojene položaje te su ih na pojedinim mjestima proširili u boju sa ručnim granatama. Broj zarobljenika iznaša 1377, medju kojima 26 časnika. Sjeverno Somme nema važnih dogodjaja. U Champagni i na Maasi i u odsjeku Fleury bila je suzbita mala njemačka navala, prije nego je došla do jarka. U Vogezima su Nijemci nakon žestoke topovske pripreme poduzeli silnu navalu na Schönholz. Pojedina su odjeljenja stigla do francuskih jaraka, bila su ali uz ozbiljne gubitke potpuno suzbita u boju sa ručnim granatama.

Njemačka su ljetala bacala bombe na Gerardmer i Belfort. Šteta je neznatna.

Dalekosežni topovi bacaše prema Belfortu 5 granata, ali bez uspjeha.

Jučer su Francuzi zametnuli 15 zračnih bojeva u okolici Verduna, 14 na Sommi, a 40 sjeverno rijeke, tijekom tih pojedinih bila su oborena 4 neprijateljska ljetala, medju kojima jedno od Dorme-a, a 6 je drugih njemačkih ljetala bilo ozbiljno oštećeno te padoše u njemačke linije. Ozbiljno se je opstrijeljavalo taborišta u okolici Peronne, kolodvor i hangare u Tergnieru, kolodvore Saint-Quentin i Gerard te šumu Porgericourt. Vozeći vlak bio je medju Annois i Hamom napadnut bombama i strojnim puškama. U noći od 10. na 11. t. mj. bijahu nabačena bombama skladišta u Lörrachu (Baden), ljetalačka štacija u Kolmaru i kolodvor Mülheim.

11. listopada na večer: U području Somme gotovo na čitavoj fronti od Morvala do Chaulnesa topnička paljba. Nijemci su dva puta podjeli navalu proti novim francuskim položajima u šumi kod Chaulnesa. Bili su svaki put suzbijeni. Isto tako su se izjalovili i njemački napadaji sa ručnim granatama na kraju šume St. Pierre-Vaast. Izmedju zarobljenika imade 2 komandanta bataljuna i 25 časnika. Na ostaloj fronti topnička paljba.

Istočna vojska. Na desnom krilu prekinule su engleske čete željeznicu te zaposjele Prosenik. Na središnjoj su Francuzi prve neprijateljske položaje na zapadu od Gjevgjelija. Na lijevom krilu stigla su pojačanja bugarskoj vojsci, koja se očajno opire Srbima.

Italija.

10. listopada. Naša odjeljenja navališe nakon primjerene topničke priprave na neprijateljske položaje na Pasubiu i provališe u odlomcima Cosmagnon i Sette croci u neprijateljske jarke. 176 carskih lovaca, medju njima 6 časnika, bude zarobljeno a 1 strojna puška zaplijenjena. U dolini Travignola je nakon demonstrativne pripreve na Cima Bocche, uslijedila navala sa jakim silama protiv naših položaja na drugoj visini Colbricona. Isti bude uz teške gubitke odbit i našim topništvom pošteno proganjan. I jedan neprijateljski navalni pokušaj protiv naših promaknutih položaja na zapadnim obroncima Siefa bi glatko odbiven. Uzduž julske fronte raste čînost neprijateljskog topništva. Neprijateljsko topništvo pucaše i na Gorica, gdje je prouzročilo škode na zgradama. Palo je žrtvom nekoliko osoba civilnog pučanstva. U manjim okršajima na Krasu zarobismo 43 momka. Neprijateljski letioci obloviše jučer napadaje na dolnjoj Soči nabacivši gradeške lagune i mjesta iza fronte nebrojenim bombama. Bila su 3 mrtva, nekoliko ranjenih i manje škode. Jedno vlastito zračno brodovlje obasulo je bombama neprijateljske položaje na Col Santo sjeverno Pasubia. Nakon odbića živahnih zračnih napadaja povratiše se u vlastite položaje.

Albanija: Jedno vlastito odjelenje zaposjedne jučer Klisuru na Vojusi južnoistočno Tepelenja. Neprijateljski letioci pojaviše se u noći na 9. t. mj. opetovano nad Valonom bacivši bombe. Nikakvih žrtava, nikakve škode.

Dogodjaji na bojištima.

Bugarski ministar predsjednik Radoslavov izjavio se je nekom dopisniku ovako o položaju na Balkanu:

„Čini se, kao da se antanta hoće odužiti Srbiji. Pred Bitoljem vojuje 70.000 Srba sa strahovitom žestinom, i neću tajiti, s ogorčenom hrabrošću. Izvrstno ih podupire francesko topništvo. Baš sam konferirao s našim glavnim stanom, pa mogu reći, da ne će uspjeti ovo srpsko naprezanje. Pod izvjestno mi se je kazalo, da ne trebamo biti zabrinuti za sudbinu Bitolja". Da je imao Radoslavov pravo, kad je ovako sudio, proizlazi iz francuskog izvještaja od 11. o. mj. koji kaže, da su Bugarima nadošla nova pojačanja i da raste njihov otpor. Položaj je prama tome ostao u velikom nepromijenjen. Samo je Englezima na istočnom brijegu Strume uspjelo, da prekinu željeznicu Serres-Demirhisar baš u sredini kod sela Prosenika. I ovaj dogodjaj je od sporedne važnosti. Na tom dijelu fronte bori se Sarrailova vojska još uvjek na grčkom području te je još daleko od granice. Na zapadu, u luku Černe, uspjelo je Srbima, da osvoje selo Skočivir i da prodju Černu baš na južnom zavoju, dok su se na sjeveroistoku od tog mjesta dokopali do bugarskih položaja na Kaimakčalanu, Sokolu i na Dobrom polju. Na nekojim su točkama i uzmogli preći preko pograničnih brda na srpski teritorij.

Na talijanskoj fronti postigli su Talijani nekoje uspjehe na crti Mirnski Grad — Nova Vas. Pokušaji, da iskoriste polučene uspjehe, izjaloviše se uz najteže gubitke po neprijatelja.

U jugoistočnom Erdelju uzmiče druga rumunjska vojska preko granice prema liniji Ploesti-Buvon-Focsany; pridolazeće pričuve nastoje, da s onu stranu granice zaustave uzmak. Falkenhaynova vojska progoni neprijatelja. Vojska generala Arza, koja prodire odatle na sjeveru, prešla je gorje Boroter te je u nakani, da predje dolinu Alta pravcem na Kezdi Vasarhely; njeno je središte kroz gorja Hargitta provalilo u Csik te je nakon zaposjednuća Csik-Szerede suzbilo zalaznice, koje su stajale na zapadnim obroncima Csikskog gorja te neprijatelja i tuj potisnulo prama granici. I u gornjoj dolini Marosa nastavlja neprijatelj svoj uzmak.

Na Sommi nastavlja se velika bitka. Ovdje se vodi rat najsavršenijim tehničkim srestvima. Dok se u početku rata sve ovisilo o momku, zamijenjuju ga sada sve više strojevi i aparati. Navala, što ju je francusko pješačtvo prošle godine izvelo u Champagni, te kod koje je u jedan tren poskakalo iz graba više stotina hiljada ljudi, te poplavilo neprijateljsku liniju, ne će se valjda u ovom ratu više opetovati. Puščani strojevi, koji su bili dobro sakriti u njemačkim pozicijama, te koje francusko topništvo radi loših izvida nije moglo svladati, zaustavili su ovo nadmoćno napredovanje pješačtva, sada je drukčije. Nakon iskustva u Champagni i kod Verduna igraju glavnu ulogu teški topovi i avijatičari. O užasnom djelovanju francuskoga i engleskoga bombardementa dosta se pisalo s njemačke strane; manje poznata je nadmoć savezničke avijatici. U kolovozu g. 1914. smatrali su četni zapovjednici avijatiku više športom. Istom godinu dana kasnije postizavala je avijatika povoljne uspjehe. Umjesto pojedinačnih ljetova organizirane su čitave zračne ofenzive, a i topništvo se počelo služiti aeroplanima. Fotografi i časnici operiraju zračnim putem, a kiša i magla više ne smetaju izvidničku službu. Kod zračnih bombardamenta ne kalkulira se više sa brojem bomba, već sa tonama bačene kovine. Izvježbane bojne zračne flote podupiru vojsku, te spriečavaju neprijateljskim aeroplanima, da se približuju. Njemačka avijatika, koja je u početku rata bila jača od francuske, a onda neko vrijeme s njihovom mogla s ovom rivalizirati, sada je brojno slabija, čemu su uzrok preduge fronte.

Na ruskoj fronti nema ništa nekoliko dana već nikakovih dogodjaja. Čini se, da je rusko vojno vodstvo prisiljeno bacati sve raspoložive pričuve na ugroženu rumunjsku frontu. O dogodjajima na Erdeljskom i balkanskom bojištu u mnogočem zavisi i daljni tok rata. Balkansko je bojište postalo glavnim bojištem i ta će činjenica u buduće još jasnije istupiti.

Političke Vijesti.

Osudjeni Crnogorci radi posjedovanja oružja.

„Cetinjske Novine" javljaju: Premda je svagdje objelodanjeno, da osobe, koje nijesu naročito ovlaštene, nositi i posjedovati oružje, ne smiju ga imati, ipak se još dešavaju brojni slučajevi, gdje civilne osobe posjeduju oružje i municiju, pa naravski, da su kao prekršioci § 327. v. k. z. krivi zločina nepovlasnog posjedovanja oružja, te se radi toga osjetljivo kažnjavaju. Tako se ovih dana radi nepovlasnog posjedovanja oružja pred okružnim sudom u Kolašinu vodile kaznene rasprave, te su osudjeni na 20 godina teške tamnice Jovan Minić iz Velja Duboko, pastir Rovci i Jagoš Minić iz Velja Duboko. Na 15 go-

dina teške tamnice osudjen je Jovan Simonović iz Velike. Na 10 godina žitelji Matija Minić iz Velje Duboke, Spasoje Radović iz istog mjesta, te Mitar Bogdan i Nikola Jokić svi iz Velike.

Njemačko priobćenje o podmorničkom ratu na amerikanskoj obali. „Wolffov ured“ javlja: Neprijateljska je štampa saopćila o uspjesima njemačkih podmornica na obali Udruženih država različite podatke i razmatranja, koja ne smiju ostati, a da se ne oprovrgnu. Radiotelegrafski novinski ured Polonu javlja dne 10. o. mj., da je podmornica „U 53“ torpedirala i u nekoliko slučajeva potopila 6 parobroda. S nadležne nam se strane o tome saopćuje, da se trgovački rat na obali Udruženih država vodi po pravilima njemačkoga podmorničkoga reda, koji ustanovljuje, da se trgovački brod mora zaustaviti, a pošto se je pregledao, te spasili njegovi putnici i posada, smije se pod stanovitim uvjetima potopiti. Ovi su uvjeti primjerice, da se radi o neprijateljskom parobrodu, ili o neutralnom parobrodu, koji vozi konterbandu, a nemoguće je s obzirom na vojnički položaj, da se brod zaplijeni i dopremi u koju luku. Nipošto dakle nije izpravno, da su se potopili trgovački parobrodi, a da prije nisu bili opomenuti torpedskim hicem.

„Reuterov ured“ nadalje javlja iz Washingtona, kao da se boje amerikanske oblasti, da će se poroditi vrlo zamršena pitanja o neutralnosti, kada podmornice operiraju tako blizu amerikanske obale i da je to jednako blokadi. Na to moramo pripomenuti, da njemačke pomorske sile imadu pravo ratovati posvuda u svim morima, te da se pri tome nada sve budno bdije nad tim, da se ne povrede granice neutralnosti. Samo se po sebi kaže, da ne može biti ni govora o kakovoj blokadi, budući da se zaustavljaju i plijene samo neprijateljski brodovi ili takovi brodovi, koji voze konterbandu, dok se blokada sastoji u zaplijeni brodova, koji pristaju na blokiranu neprijateljsku obalu, ili ju ostavljaju, bez obzira na zastavu i tovar.

Zališno je, da odgovaramo na pitanje „Journal of Commerce“: „Mora li naša obala biti osnovka za njemačke podmornice?“ Suvišan je odgovor poradi činjenice, što se podmornica „U 53“, kad je doplovila u luku Newporta, nije niti poslužila s pravom, koje pripada svim ratnim brodovima, da se naime opskrbi gorivom, živežem itd. Nijedan uvidjavni amerikanski državljanin ne može vjerovati, da su se na obalama Udruženih država uredile tajne obskrbne stanice za njemačke podmornice. U očevidnoj je opreci s ovim mnogobrojnim tužbama, da od početka rata engleske krstarice nadziru amerikanske luke, pa se pred Newportom primjerice tako približe obali, da se prostim okom mogu vidjeti s krovova visokih kuća iz grada.

Engleski državnici.

Prije kratkog je vremena izdao njemačko-austrijski pisac Sil Vara veoma zanimivu knjigu „Englische Staatsmänner“. Stara je istina, da nije nijedna država rodila toliko i tako znamenitih državnika kaošto Engleska. No engleski državnici nijesu uvijek visoka roda, nego su često puti rodjeni u veoma niskim krugovima. Političara imade i u drugim državama u izobilju, političara, koji znadu lijepo govoriti, koji su izvježbani u pogibeljnim varkama te koji imadu silno razvijenu samosvijest, ali muževi takovog praktičkog instinkta, kako ga posjeduju engleski političari, narijetko su posijani. Uvažati valja kod toga, da je u Engleskoj ljudska masa politički kud i kamo razvijenija nego li u mnogim drugim zemljama. To je stvorila mnogogodišnja parlamentarna tradicija i Englezima prirodjeno hladnokrvno pretresanje svakoga pitanja. Prvo je pitanja Engleza kod svake stvari, a tako i u politici: „Kakovu korist donaša to?“ Dok se ljudi drugdje samo iznimice ozbiljno bave politikom i glede izvanjske politike obično i najvažnijih stvari ne znaju, Englez je po svojim časopisima uvijek točno podučen o svemu, što se dogadja. Takodjer čuva Englez svoja ustavna prava i sloboštine skrajnjom energijom i bezobzirnošću te nadzire svoju vladu kao vuk svoj plijen. Englez je uvijek trgovac, ili, ako hoće, kramar; i državu smatra on poduzećem, kod kojega sav narod djeluje životom i imetkom. Zato i ne trpi u politici nikakovog nasilja: povjerenje je naroda prva stvar, koju mora da ima državnik. „Muževa treba, ne naredaba“, veli Englez. U Engleskoj nadomješta osobnost svaku organizaciju. Engleska još danas nema pisanih zakona, a uvijek je još nalazila pravoga čovjeka za pravo mjesto i š njim izlazila. I u sadašnjem se je ratu pokazao prevladjujući utjecaj političkih osoba u Engleskoj. Da su iz ništa stvorili veliku armadu, priznavaju kao veliku stvar svi. Što su stvorili Kitchener, Lloyd George, lord Fisher uza sve to, što Englezi nemaju sklonosti do vojničkog zvanja, priznavaju i njemački generali. Spomenuti je Sil Vara živio mnogo godina u Engleskoj, bio je u tijesnoj svezi s odličnim muževima i pozna sve sile, koje su sudjelovale u novijoj engleskoj povijesti. Na jednoj strani popisuje državnike iz visokih aristokratskih obitelji, koji su bili posebice uzgojeni za državniško zvanje, kao što su: Churchill, Balfour, Grey, Curzon, Rosebery, a na drugoj strani one muževe, koje je bila podignula demokratska Engleska, kao bivši revolucijonarni tvornički radnik John Burns, bivši postolarski naučnik Joe Chamberlain, bivši zakutni odvjetnik Lloyd George, bivši novinarski izvjestitelj Lord Northcliffe. To su eto oni muževi, koji su htjeli i koji su izazvali rat, to su organizatori vojske, kao i Kitchener, Fisher i najženijalniji muž sadanje Engleske Lloyd George.

Domaće Vijesti.

„Hrvatska škola“. Uredništvo „Hrvatske Škole“ saopćuje: „Mnogi prijatelji pitaju nas, kada će izaći „Hrvatska Škola“, pa ovim svima javljamo, da se u Ljubljani doštampava, i čim je dobijemo, odmah ćemo je slati. U ovoj ratnoj knjizi „Hrvatske Škole“ zastupan je lijepi broj suradnika i ima biranog i vrlo zanimivog gradiva, osobito što se tiče naše Istre. Pouzdano se nadamo, da će za „Hrvatskom Školom“ posegnuti i ostali izvan učiteljskih i svećeničkih krugova. Osobito će dobro doći ova knjiga „Hrvatske Škole“ Hrvatima u Banovini, jer će iz nje moći dobiti jasnu sliku o kulturnim prilikama i tečevinama u Istri.

Ova ratna knjiga „Hrvatske Škole“, katoličkog učiteljskog glasila za Istru, imat će 240 str. Tko je želi imati, može već sada naručiti. Imena suradnika kao uopće opširniji prikaz izaći će, kad bude „Hrvatska Škola“ dogotovljena.

Djačko pripomočno društvo. Za cijelu Istru imamo jednu jedinu veliku hrvatsku gimnaziju u Pazinu, pa je za to ista gimnazija od velike važnosti za kulturni napredak hrvatskog naroda u Istri. Da se uzmognu školovati i siromašniji seljački slojovi, osnovalo se djačko pripomočno društvo, koje mjesečno daje potpore dobrim a siromašnjim djacima. U ova teška vremena trebaju naši hrvatski djaci što izdašnije potporu, pa stoga ovo društvo valja nam svima ma i najmanjim darom poduprijeti. Svaki i najmanji dar donijet će danas sutra obilate kamate.

Maksimalne cijene za pivo. C. kr. tvrdjavni komesar javlja, da je cijena pivu odredjena: Budjevačko gradjansko pivo (Flottenbräu) na veliko po hektolitru K 112.—, na malo K 128.—. Pivo budjevačke dioničke pivovare K 104.—.

Javna dražba. Danas u 3 sata poslije podne obdržavat će se u sudbenoj dražbenoj dvorani Via Arena br. 2 dražba glasovira, pisaćeg stola te ormara.

Gradsko kazalište. I jučerašnja predstava opere „Faust“ napunila je kazalište brojnim općinstvom. I ovog je puta opera doživjela pun uspjeh. Posjetioci dali su oduška svom priznanju burnim pljeskanjem kod otvorene pozornice i iza svakog čina. Gospodjice Enenkel, Hajegg i Schön kao što i gospoda Illersbeg, Gerstorffer, Ivich i Karis nebrojeno puta su se morali prikazati na zahtjev aplaudirajućeg općinstva na pozornici. — Opera se pjeva u srijedu na opći zahtjev još jedanput. Cijene loža su za ovu predstavu snižene na 18 odnosno 15 kruna.

Slovenske i hrvatske škole u Češkoj i u Moravi. Na Moravi je prema posljednjim iskazima nastanjeno 2342 Hrvata iz Istre i 434 Slovenca. Rasipani su u devet političkih okruga. U Českoj je u 24 politička okruga nastanjeno 1008 hrvatskih bjegunaca i 1665 slovenskih. Bjegunci nijesu sakupljeni u jednoj općini, već su podijeljeni njih 10—40 po pojedinim općinama. Tako su u zabreškom okrugu smješteni u 12 općina, u moravsko-trebovskom a 42 općine, u šumperskom u 19, u kralupskom u 42 općine itd. Hrvatske škole imaju u Horelicama kod Kladna, u Šilperku, u Novoj Vesi kraj Moravske Trebove, a otvorit će se u Jedli i Červenoj Vodi kraj Zabreha, u Brezovi, u Mor. Trebovi, u Greifendorfu i u Libavi. Slovenskih škola do sada još nema. Zatražene su škole u Velikoj Štahli kraj Rymarova i u Libavi. Teško je jedino s učiteljima. Učitelji su u ratu, a slovenskim se učiteljicama ne će u tudjinu. Medjutim uvjeti nijesu najgori: besplatna željeznička karta drugoga razreda, obična mjesečna plaća i osim toga mjesečna nagrada 80—160 kruna. U Kralupima preuzeo je brigu oko Slovenaca Bohuslav Krejči koji je zbog toga naučio slovenski. U Zabrehu brine se za bjegunce Fr. Reichl, u Červenoj Vodi njemački trgovac Adolf Schmied i župnik Dostal iz Bile Vode. U Friedlandu su bjegunci imali velikog pomoćnika župnika Horaka. U Morav. Trebovi zauzima se na njih okružni komesar dr. Kabela. Od slovenskih svećenika žive na Moravi u Češkoj: Pavao Curković, župnik iz okolice Pulja.

Topla odiela za željeznička putovanja. Bečki „Freriden-Blatt“ javlja: Ni ove zime ne će biti promet na željeznicama osobito prijatan, jer se zbog prometnih prilika brzi i osobni vlakovi ne će dieliti u dvije skupine radi boljeg grijanja. Zbog znatne duljine takovih vlakova ne će biti neka kola i kraj najboljih uredjaja dovoljno ugrijana, pa se občinstvu najozbiljnije preporučuje, da se kod većih putovanja željeznicom obskrbi toplim odielom i tako zaštiti od studeni u preslabo ugrijanim vagonima.

Iz Hrvatske.

Borba za šećer. Prekjučer je riječki trgovac g. Smerdel na dobio 4 vreće šećera. Svijet je nagrnuo u dućan i policija je morala da drži red da se koga ne zgnječi.

Zatvaranje kavana na Rieci. Iz Rijeke javljaju, da je riječko redarstvo izdalo naredbu, kojom se sve kavane i restauracije imadu zatvarati u 12 sati noći, dočim krčme, pivane i bufetti u 11 sati u večer moraju biti zatvoreni.

Hrvatski konzervatoriji u Zagrebu. Ravnateljstvo je hrvatskoga zemaljskoga glazbenoga zavoda zaključilo u svojoj sjednici dne 10. o. mj., da se zavodska glazbena škola imade odsad zvati „konzervatorij hrvatskoga zemaljskoga glazbenoga zavoda“ ili skraćeno „hrvatski konzervatorij“. Ravnateljstvo je stvorilo svoj zaključak na osnovu društvenoga pravilnika, kojega § 3. a) kaže, da će društvo „za omladinu mušku i žensku držati početnu i višu glazbenu školu (konzervatorij), a koliko može i školu za dramsko umjeće“, zatim § 17. b), kojim je rečenomu ravnateljstvu povjereno, da „upravlja društvenim školama, za njih sastavlja naučnu osnovu i red predavanja, uopće odredjuje sve, što se tiče škola“. Ravnateljstvo htjelo je tim zaključkom stati na put posve krivomu mnienju neupućenih krugova, koji misle, da zavodska glazbena škola nije ni po svojem ustroju, ni po naučnoj osnovi posve ravna ostalim konzervatorijima, već da je tek neka priprava za ovakove više škole.

Iz Dalmacije.

Talijanski i njemački jezik u Dalmaciji. C. kr namjesništvo javilo je trgovačkim školama u Spljetu i Dubrovniku, da se u svim razredima ukine obvezatnost učenja talijanskog jezika u prvom razredu i pripravnom tečaju, a drugom razredu početkom buduće godine. Talijanski jezik podučavati će se odsele neobvezatno u prvom i drugom razredu s ograničenim brojem sati. Ujedno se povisuju satovi za učenje njemačkog jezika od 4 na 8 sati u drugom razredu. Ujedno će se proširiti nauka u njemačkoj korespondenciji.

Vladina tiskara u Dalmaciji. Dalmatinska je vlada kupila u Zadru za svoje potrebe tiskaru od dra Ljubića, pa će u njoj izdavati svoju „Smotru“. Koliko čujemo, jedan dio te tiskare prenesao je Ljubić u Zagreb.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 287 od 13. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Satnik Horak.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Freg. liječnik u pričuvi Dr. Mahoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. vit. pl. Wenusch.

Proširujte „HRVATSKI LIST“, taj prvi i jedini hrvatski dnevnik u Istri.

Posl. br. U 137/16. 95

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu, po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva (kao javnog tužitelja) protiv Marije Zlatić radi § 12 z. 16./1. 1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89 u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva Ivasovića (kao jav. tužitelja), nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja da se uporabi zakon

sudio je:

Mariju Zlatić iz Sluma, već kažnjenu radi prekršaja o hrani

krivom:

što je dne 26., 29., 31./7. te 4./8. tek. godine zanemarila preiskati mlieko koje je bilo navodnjeno i koje je u spomenutim danima otposlala u svrhu prodaje iz Sluma u Pulu te tako nemarnošću stavila u promet predmete koji su izgubili na svojoj hranivosti, dakle prekršaja § 12. Z. 16./1./1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89. te biva zato na osnovu § 12. istog zakona

osudjena

na deset dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih ovršne kazne, osim toga će se nazočna presuda obzirom na § 21. netom rečenog zakona na trošak optuženice proglasiti u puljskom „Hrvatskom Listu“.

Ommissis.

Buzet, dne 13. rujna 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

„Evo me!“ viknu, priskočiv u isti čas, Slavinić, „ne troši riječi i ne hvali se toliko dobrom sabljom, već znaj, da dobra ruka u junaka više valja nego li dobra sablja“.

Još su u riječi bili, ali već divljim rek bi bijesnilom srnu jedan na drugoga i već im se uz strašno čegrtanje sastadoše britke sablje. Ali to ne bjehu sada više sablje, već hitre dvije strijele, leteći ponakrst, ili siktava dva jezika zmajeva, što se susretahu na pol puta, prijeteći smrću ili ranom smrtnom, gdje šta živa zahvate. Vojnici jedne i druge strane, što se dosad borahu blizu Garduna i Slavinića, prestadoše nehotice, videći, kakav to mejdan dijele njihovi vojvode, pa zato okružiše tu dvojicu čudeći se muče junaštvu i vještini njihovoj. Iza podulje i žestoke borbe ujedamput klone ruka Gardunova. Sablja mu se omakne, dočim mu desnu ruku u isti mah oblije silna krvca s grdne rane, koje dopade, kako ga je silno potegnuo sabljom protivnik njegov.

„Predaj mi se!“ poviče sad Slavinić.

„Ne ću, pučanski skote, dok je živa glava“, riknu Gardun, pa trgnuv lijevom rukom iza pasa potajni nož, htio je da njime probode Slavinića, ali protivnik u isti mah priskoči kao munja, te zajedno s obližnjimi svojimi vojnici spopade i razoruža bijesna Garduna. Tom sgodom bili bi sigurno vojnici Gardunovi gosi svomu priskočili u pomoć, da se sa sih strana nije u isti gotovo čas zaorio slavodobitni usklik biskupovih vojnika, koji su iza toga, što se tu dogodi, jur na više strana provalili u grad i zauzeli ga s tim slavnije, što ih je ova dobit stajala mnogo truda, a još više krvi.

Biskup Mihalj zadovoljio je srce svoje, jer ne samo Medvedgrad, već i možni župan Gardun, dušmanin njegov, bijahu sad u njegovih ruku, pa zato je sijevajući očima od puke radosti oprostio odmah na mjestu svim vojnikom od posade i pustio im na volju: ili da idu prosto kud ih je volja, ili da se uvrste u njegove čete, što gdjekoji, premda rijetki, zbilja i učiniše.

Još onaj dan vratio se biskup Mihalj sa svojimi četami slavodobitno u Zagreb. Uz njega bijahu tom prilikom i oni kanonici, što ih je oslobodio, pošto bi osvojen Medvedgrad, iz tavne gradske uze. On ih je žalio, ali njedno i tješio time: da će im pretrpljene jade nadoknaditi primjereno on sam, a koliko on to ne bi mogao, da će to već učiniti kralj Andrija.

Župana Garduna, koji je tavno preda se gledao i bio blijed od teške rane i gorkoga jada, pratio je tom prilikom Slavinić pod oružjem, pa pošto ga tako doprati u Zagreb, namjesti ga po naročitoj zapovijedi biskupovoj u priličnoj sobi biskupskoga grada, gdje mu stražu stavi pred vrata. Zatim biskup posla Gardunu liječnika, da mu pregleda i vida ranu, što ju, akoprem dosta tešku, ipak u prilično kratko vrijeme sretno preboli kršna narav Gardunova.

Biskup nije u prvi mah pravo znao, što da čini sa svojim zarobljenikom, nu do mala se dosjeti, što će biti najbolje, pa zato, pošto Gardun ranu svoju sretno preboli, dade ga pod stražom otpratiti u Ugarsku kralju Andriji, da mu on sudi, nu kralj — budi što se nije usudio još većma razdraživati protivnike svoje, budi s drugoga kakovog razloga — Garduna opet pusti na slobodu. Jedino Medvedgrad, što ga je smatrao za kraljevsko leno, oduze mu, te poda nekomu talijanskom gospodinu, imenom Torusti, da upravlja u kraljevo ime tijem gradom.

Gardun, pošto ga otpusti kralj, ode s mjesta k pobratimom svojim Gusingovcem, što su se tada takodjer bavili u Ugarskoj, te im potanko pripovijedi sve, što ga je snašlo, otkako se rastao s njima. Konačno nagovori braću, kako je od potrebe, da se Ružica iz manastira zagrebačkoga premjesti drugamo, jer da će joj inače kleti njegov dušmanin Slavinić, koji se desi u Zagrebu, još većma pomutiti mozag i srce. Braća saslušaše i pristadoše odmah na to, na što ih je svjetovao prijatelj, pa zato s prva naumiše poslati brza ulaka k tetki s listom, gdje bi joj priopćili volju svoju: da im naime sestru bez ikakva oklijevanja uz sjegurnu pratnju pošalje u grad Oštrc k Baboniću, čija žena bijaše u rodu s njima, nu do mala se braća opet predomisliše, te odlučiše, da će svakako biti bolje, ako bude Ružicu onamo pratio mladji brat Hinko.

Odmah treći dan iza toga dogovora stigao je već Hinko Gusingovac u Zagreb sa nekoliko svojih pouzdanih konjanika, što ih povede sa sobom, da bude tim sigurnija pratnja.

Tetka Margita i Ružica prepale su se naravno s ne nadana pohoda kneza Hinka, ali ih još većma uzdrma vijest njegova: da će naime Ružica uz prkos prijašnjoj odluci braćinoj, ne gledeć na burna i nesigurna tadašnja vremena, ipak morati dijeliti se od premile svoje tetke i drugdje tražiti utočište. Pošto Ružica vidi, da su joj uzalud sve molbe, odluči udariti drugim putem, pa zato ode hitro u svoju sobicu i tu napiše potajno malen listak, gdje ukratko javi Pavlu svomu, što je i kako je, moleći ga i zaklinjući, da joj bude u pomoć i da ju gleda kako god izbaviti čim prije, budući da je jur odredjeno, da već sutra s bratom svojim podje u Oštrc grad k rodjakinji svojoj.

Ružica posla listić po starom i pouzdanom vrtlaru manastirskom u ruke svomu Pavlu, a on pošto razabra, što mu piše ljuba, ne reče van do dvije puno važne riječi: „bit će!“, što ih vrtlar — ne znajući, što će reći — ipak vjerno izruči miloj mu gospodični. Slavinić medjutim ode svomu zaštitniku biskupu Mihalju, te se s njim posavjetova ukratko, a zatim se smiren opet vrati kući i tu priredi, što je scijenio, da bi moglo bitj od potrebe.

Sutradan prije zore, pošto zapijevaše prvi pijetli, mogao je čovjek razabrati, kako do dvanaest konjanika redom muče jašu gorskim onim putem, štono je tada preko gora zagrebačkih najpreči bio u dolnjo Zagorje. — Pošto stiže mala nu izabrana ta četa, što ju predvodi Slavinić, onkraj gora u zagorsku dolinu, krene nedaleko s puta na lijevo u gustu bukovu šumu, i tu — popritegnuvši uzde konjem — stane, te se stavi u zasjedu.

Ne prodju gotovo ni dvije ure, otkako se ta četa namijesti, kad li se eto i druga četa, dolazeći istim putem, mogla zapaziti. U toj četi bilo je toliko od prilike konjanika, koliko u prijašnjoj, samo što se izvan njih u sredini čete opaziti mogla ženska glava, kako velom zastrta jaše lijepa ždrava, koji je — kan da se ponosi ljubkim teretom svojim — kadšto radosno zarzao, dočim mu se kopita od jogunasta poskakivanja i igranja jedva doticahu zemlje. Ovu je četu predvodio Hinko Gusingovac na čilom svom ridjanu. Pošto se tako ova četa već dosta blizu prikučila onoj, što bijaše u zasjedi, zarže opet slučajno ždrav gospodjice — lijepe Ružice — na što mu se dorat Slavinićev odazove radosno . . . Tu sada više ne bijaše prilike ni časa, da se tko komu ukloni, već obje čete trgnuše mahom sablje . . . Slavinić ne budi lijen, obode konja i navali odmah žestoko sa svojimi momci na Gusingovu boju manje vještu četu, te ju iza kratka okršaja razbije tako, da gotovo svi nagnuše bježati osim dvojice ili trojice starijih vojnika, što svejednako ustrajaše uz hrabroga u boju kneza Hinka . . . Ružica se uz to sasvim prikuči Slaviniću, te mu muče, nu srdačno stisne ruku, ali to jedva što opazi brat njezin, iznenada kao bijesan nasrne na protivnika svoga i bio bi mu — kako je strašno zamahnuo sabljom — z cijelo raskolio glavu, da mu nije Ružičin pronicavi usklik: „Isuse i Marijo!“ obustavio ruku, te mu je sablja samo lako okačila glavu Slavinićevu.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 460.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 15. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Južno Hatszega (Hoetzinga) dočepao se je neprijatelj dijela pogranične kose. Noćna ga je protunavala bacila natrag. Vrši se još boj za jednu visinu. Čišćenje jugoistočnih i istočnih pograničnih predjela Sedmogradske napreduje brzo. Rumuni su na mnogim točkama bili bačeni preko klanaca. Svuda, a poimence u predjelu Görgeny, hvataju naše čete čitava odjeljenja najrazličitijih rumunjskih raspršenih skupina. U Voliniji je jučer vladala vrlo živahna bojna djelatnost.

Talijansko bojište.

Pošto je na primorskoj bojnoj fronti i jučerašnji dan mirnije prošao, mora se smatrati, da je velika osma talijanska ofenziva bila sa bojevima od 11. t. mj. suzbita. Toga je puta neprijatelj, više nego u prijašnjim bitkama, okupio svoje sile proti južnom krilu. Medju morem i visinama istočno Gorice nalazila se je treća vojska i dijelovi druge vojske: ukupno oko 16 pješadijskih divizija sa vrlo silnim topništvom i mnogobrojnim baterijama bacala mina. Naši su hrabri branitelji Krasa kroz tjedan dana ustrajali u najležoj vatri, te su nato tri dana prkosili neprestanim jurišima brojem jačeg neprijatelja, dok ga njegovi gubici nijesu prisilili, da prestane navaljivati.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

U noći od 12. na 13. t. mj. je jato naših hidroplana ponovno i sa uspjehom nabacilo bombama vojničke objekte u Tržiću i Sancanziano. 13. t. na veče su naši hidroplani napali brodogradilište „Adria" kod Tržića te su više puta pogodili. Neprijateljski su letioci bacili bomba na staru luku u Trstu i u blizinu Miramara, a da nijesu nanijeli nikakve štete. Naši su hidropiani proganjali, kod česa je neprijateljski jedan letioc bio od pom. poručnika Banfilda prisiljen, da se u brzom lijetu spusti za neprijateljske vrste. Kod svih su pothvata naša ljetala bila bezuspješno opstrijeljavana.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 14. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjevernom djelu fronte nastavljaju Englezi kao i prijašnjeg dana živu izvidničku djelatnost. Bitka na Sommi traje dalje. Opetovane neprijateljske navale sjeverno Somme u velikoj širini kao 12. t. mj. nijesu dospjele u našu zatvornu vatru. Medju Ancre-om i Morvalom mogao se je razviti samo jaki djelomični napadaj kod Gueudecourta. Bio je suzbit. Iz crte od Morvala do južno Bouchavesnesa provedne navale dovele su skoro svuda do teških bojeva momka sa momkom, u kojima je francuska pješadija svuda podlegla. Čete generala Böhna i Garniera su održale sve svoje položaje. Na južnom djelu šume St. Pierre-Vaast bili su Francuzima opeta istrgnuti uspjesi, postignuti kod prijašnjih navala. Uveli smo 7 časnika, 227 momaka i više strojnih pušaka. U bojevima se je osobito istaknula 36. strijeljačka pukovnija, 48. pješ. pukovnija, te divizija gen. majora Dreslera i Scharfensteina. Južno Somme je opeta započeo boj u Ablaincourtu te nam je donio uspjeha. Djelovi saskih pukovnija su u svježem pothvatu opeta osvojili istočni dio šume Ambos, sjeverno Chaulnesa te su tom prilikom zarobili 6 časnika i 400 momaka. U predjelu Maase prolazno žestoko pojačana djelatnost topništva. Istočno Maase pojedini neznatni bojevi sa ručnim granatama i slabije bezuspješne neprijateljske provale.

Istočno bojište.

Na mnogim mjestima fronte zapadno Lucka živa bojna djelatnost.

Sedmogradsko bojište.

Proganjanje na istočnoj fronti je dobro napredovalo. Neprijatelj je popustio i na cesti Csik-Szereda-klanac Gyme. Na pograničnim klancima zemlje Burza su savezničke čete stekle zemljišta. Tu su Rumuni izgubili 292 zarobljenika, od kojih 8 časnika te 6 strojnih pušaka. Zapadno Vulkanskog klanca smo protunavalom odbili neprijateljske navale. Neprijatelj se je ustalio na jednom mjestu gorske kosе.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: Nema nikakvih dogodjaja.

Macedonska fronta: U zavoju Černe izjalovile se ponovne i noću nastavljene srpske navale. Položaj je nepromijenjen.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 13. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Od jezera Prespa do Vardara izmjenično djelovanje topništva. Od Vardara do jezera Doiran vlada mir. Na fronti Struma slaba topovska djelatnost. Kod sela Enidže bio je u zračnom boju oboren neprijateljski zrakoplov. Pilot je zarobljen.

Rumunjska fronta.

Duž Dunava nema promjene. U Dobrudži i na Crnomorskoj obali vlada mir.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Suzbili smo neprijateljsku konjaničku pukovniju medju Sakizom i Sandjbulakom.

Kavkaska fronta.

Na desnom krilu čarkanja. Odbili smo neprijateljske bojne sile, što su se noću htjele približiti našim položajima.

Na ostalim frontama nema ništa osobita.

Brzojavi.

Neutralni vojnički atašeji kod njem. cara.

Berlin, 14 (D. u.) Wolffbureau. Car je u velikom glavnom stanu primio vojničke atašeje neutralnih država, koji putuju na rumanjsko bojište.

Amerika i podmornički rat.

Amsterdam, 13. Prema Reuterovim vijestima je predstojeći izbor predsjednika u Americi imao za posljedicu, da se je blago sudilo o operacijama njemačkih podmornica na američkoj obali. Dok vladini pristaše preporučuju ustrpljivost, zahtjevaju njezini protivnici jaku vanjsku politiku. „Worold" piše: Doklegod se zapovjednici njemačkih podmornica drže naloga, da štite medjunarodno pravo i štuju američku zastavu, ima da se sa njemačkim podmornicama bavi samo vodstvo njemačkog brodovlja, a nikada vlada Ujedinjenih država.

„New-York Times" veli: Ne možemo, da držimo neprestano pripravljeno brodovlje torpednih lovaca da spasavamo putnike i momčad potopljenih ladja. Čovječnost opravdava ono, što se je do sada dogodilo. Nastavi li podmornica svojim operacijama, bit ćemo prinuždeni opomenuti zapovjednika, da će on i Njemačka biti odsele odgovorni za sve ljudske žrtve, što će ih zahtjevati operacije podmornica. „Tribuna" vidi u pothvatima njemačkih podmornica jasan dokaz neuzdržljivosti teorije o nedotakljivosti Amerike sa strane Europe. Naša će obala i naša trgovina biti za vrijeme rata laki cilj europskim gusarima, ako mi ne budemo digli dostatno brodovlje, koje ima da štiti i da brani naše vode.

Norveška i tudje podmornice.

Kristijanija, 14. (D. u.) Kraljevska naredba odredjuje, da se ratujućim državama pripadajuće neoružane podmornice nesmiju u norveškim vodama niti gibati niti se u njima zadržavati. Za slučaj, da se zabrana prestupi, bit će podmornice u pogibelji, da se ih oružanom silom napadne. U oluji ili usljed oštete se podmornica može zateći u norveško područje, ali mora da se drži na morskoj površini i da razvijesi narodnu zastavu. Naredba stupa u krijepost 20. listopada.

Američka nota Njemačkoj.

Geneva, 13. „Matin" javlja iz New-Yorka: Državni tajnik Lansing pripravlja notu na Njemačku.

Bojevi u solunskom području.

Zürich, 13. Vijesti iz Soluna glase sve nepouzdanijima. Bugare je vrlo teško potisnuti natrag, a Bitolj, cilj saveznika, nalazi se danas gotovo u nedosežnoj daljini. Svuda se opaža neprijateljska pojačanja na teškom topništvu.

Francuski ratni zajam

Geneva, 13. „Matin" objavljuje Joffreovu dnevnu zapovjed, u kojoj pozivlje sve Francuze neka što više potpisuju ratni zajam te izjavlja, da je to sveta dužnost, koju se baš tako mora vršiti kao vojničku dužnost.

Upoziv domobranstva u Švedskoj.

Stockholm, 13. 3. t. mj. počelo je novačenje domobranstva prve kategorije od god. 43. i druge kategorije do 37. godine, koje je već pred duže vremena bilo upozvano.

Vojna dužnost u Irskoj.

Rotterdam, 14. (D. u.) „Courant" doznaje iz Londona: Lord Wimbor, irski zemaljski glavar te državni tajnik Duke kao što i irske vojničke oblasti saopćiše engleskoj vladi, da bi uvedenje vojne dužnosti u Irskoj bilo neshodno i politički nerazborito. „Daily News" opažaju k tome, da je time svršila propaganda za uvedenje vojne dužnosti u Irskoj.

Rat na moru.

Berlin, 13. (D. u.) Njemačka je podmornica potopila dne 2. t. mj. u Sredozemnom moru francuski mali krstaš „Rigel", koji je bio sagradjen kao lovac podmornica, a 4. t. mj. francuski pomoćni krstaš „Gallie". Od srpskih i francuskih četa, koje su na „Gallie" putovale u Solun, poginulo je oko 1000 momaka. Ladja je tijekom 15 časaka potonula.

Iz Grčke.

Antanta zahtijeva i grčku vojsku? — Ograničenje gradjanskih prava u Grčkoj. — Željeznica u Larisu zagosjednuta. — Venizelos traži priznavanje privremene vlade u Solunu. — Sporazum i nova vlada u Grčkoj.

Rotterdam, 13. Londonska „Morningpost" javlja, da će četverosporazum tražiti za mjesec dana analogno zahtijevu izručenja grčkog brodovlja i predaju grčke vojske. — „Tagesanzeiger" javlja iz Pariza: Grčki je glavni grad zaposjednut od četa antante. Francuske i engleske su čete zaposjele javne zgrade i vojarne. — „Daily Telegraph" javlja: Venizelos namjerava ustanoviti u Solunu formalnu vladu, koja će dizati poreze, da se može opremiti vojsku. Izrazio je nadu, da će velevlasti priznati vladu. — U razgovoru sa dopisnikom „Morning Poste" kazao je Venizelos, da je kralj prestupio granice ustava. Rujna mjeseca prošle godine zatražio je on (Venizelos) od kralja, da ispuni obveze ugovora sa Srbijom. Kralj je na to odgovorio, da prepušta unutarnju politiku vladi, ali da je za vanjsku politiku on sam pred Bogom odgovoran. Venizelos je uzvratio, da nema u Grčkoj kraljevstva po božjoj milosti. Posljedica toga, što je kralj smatrao Grčku kao nekakav osobni posjed, bila je, da se je Grčka razvrgla sa prijašnjim svojim prijateljima i sa zaštitnim vlastima Engleske i Franceske. Prisiljeni tim činjenicama morali su i Danglis i Kunduriotis krenuti jedinim još mogućim putem.

Atene, 12. (D. u.) Reuter javlja: Poslije podne bila je provedena predaja grčkog brodovlja. Francuske i engleske tegleće ladje su odvukle brodove iz mjesta, gdje su bili usidreni u Keratsinu. Posada grčkih vojnih ladja bila je odvedena u atenske vojarne. Saveznici su zaposjeli otoke Vero i Kyra, na kojima se nalaze skladišta grčkog brodovlja, te utvrde Salamis i Pirej.

Atene, 14 (D. u.) Reuter javlja: Engleski je poslanik posjetio novog ranjskog ministra te je time opeta uspostavio svezu medju ministarstvom i četvornim savezom.

Lugano, 13. „Tribuna" javlja iz Atene 11. ov. mj.: U 1 sat zaposjednuše saveznički mornari otoke Veru i Kyru, gdje se nalaze skladišta grčke mornarice. Admiral Fournier je dao na grčkim brodovima opet izvjesiti zastave, koje su bile skinute na zapovjed grčkog kontreadmirala. Momčad ostavi nato brodove te se zaputi u velikoj potištenosti u Atenu, gdje ju je pučanstvo sa radoznalošću promatralo. Najavljene demonstracije su izostale. Talijanski mornari smjestiše se na grčkim torpiljačkama, francuski na torpednim lovcima a engleski na podmornicama. Krstaši ostaju u Solunu sa trećinom grčke momčadi. Sa brodova su bili pako odstranjeni topovski zapori. Saveznici opravdaju zaplijenjenje brodova s predpostavkom, da bi isti mogli proći Dardanele te se pridružiti tursko-bugarskoj akciji protiv rusko-rumunjske mornarice.

Atena, 11. Dopisnik Reuterovog dopisnog ureda bijaše na brodu „Lemnos" svjedokom izručenja grčke mornarice. Dva sata i po bijaše zaposleno 13 francuskih, 2 engleske teglenice, 12 francuskih i engleskih otpremača, jedan engleski razarač i jedna talijanska parna dereglja time, da odvuku grčke brodove sa njihovog sidrišta pred arsenalom u keratsinski zaton. U dnevnoj zapovjedi, koja je bila pročitana posadama, bi rečeno, da kralj svakoga riješava njegove prisege, koji želi da ostane na svom brodu i da se pridruži saveznicima. Kako se glasa nije se nitko poslužio tom dozvolom. Sa svakog broda se iskrcaše najzadnji častnici te ponesoše sobom zastavu i kraljevu sliku, koja je visjela u svakoj časničkoj sobici. Admiral Ipitis se je nakon odvedenja brodova zaključao u svojoj sobi. Časnici, koji su čitav taj događaj šutke motrili sa palube preostalih triju brodova, bijahu duboko dirnuti, kad je mimo njih prošao admiralski brod. Kad je admiraljev pobočnik javio francuskom zapovjedniku, da su brodovi spremni da ih se odvede, odvrati taj: Ja bijah za Engleze i čitava grčka mornarica bijaše puna udivljenja i zahvalnosti za pomoć, koju nam je pružila prigodom gradnje ove mornarice, no sad je možda bolje da ništa ne kažem. Pobočnik pokaže prstom na savezničko brodovlje i zapita: Kakvih smo mi zapravo potečkoća mogli da stvaramo. U dvorskim i službenim krugovima vlada velika potištenost.

London, 12. Jedan atenski dopisnik javlja, da su antantini diplomate predložili svojim vladama, neka grčkome kralju podadu jošte jednom prigode, da ucestvuje u ratu na strani antante. Saveznički poslanici predložiše svojim vladama, neka saopće Grčkoj, da je antanta pripravna, da Grčkoj ponudi svaku potporu, da je metne u stanje, da protjera neprijatelja, ako Bugarskoj navijesti rat. Nadalje, da su saveznici pripravni, da joj podadu kašnje materijalne dokaze, da nijesu nikad prestali, da se za Grčku zanimaju. Taj poslanički prijedlog da se sada uzima u obzir od savezničkih vlada.

Atena, 14. (D. u.) Admiral Fournet predao je grčkoj vladi opet jednu notu, u kojoj traži kontrolu nad grčkim redarstvom. Grčkim se podanicima ima zabraniti, da nose oružje. Prevažanje ratnog mateirjala u Tesaliju mora se zabraniti i zaplijeniti u Tesaliju izveženo žito. Svi su zahtjevi bili prihvaćeni.

London, 14. (D. u.) „Morning Post" javlja iz Atene: Venizelos za volio je vlasti antante, da priznaju privremenu vladu u Solunu. U noći na 13. listopada zaposjelo je odjeljenje francuskih Francuza kolodvor Lariške željeznice u Ateni, te je spriječilo odlazak vlaka sa mornarima u Larisu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

12. t. mj. Zapadna fronta: Pred našim položajima na mostobranu Üxkill, 28 km jugo-istočno Rige, čula je 8. t. mj. oko 4 i pol sata poslije podne momčad naše pomaknute straže pištući šum u blizini njemačkog jarka te je odmah osjetila vonj otrovnog plina. Plinoviti su se valovi tako brzo širili te nijesu svi vojnici straže imali vremena, da si postave maske. Vojnik Kitajev, koji je bio kod telefona, nije htio da gubi vremena postavljanjem maske, već je htio, ne brinući se za smrtnu pogibao, da svrši telefonsku službu. Uspjelo mu je, te zapovjednika bataljuna obavijestio o napadaju sa plinovima, pa je nato potrčao, da upozori svoje drugove, koji su se odmarali u stražnjim jarcima. Kitajev je samo dospio, da povikne: „Maske protiv plinova!" a nato pade mrtav na zemlju. Straža je odmah raketom javila napadaj sa plinovima. Kada su se njemački plinovi rastepli, upravili su Nijemci zatvornu vatru sa granatama, što sadržaju zagušljive plinove, za mostobran i na desni brijeg Düne. Posada utvrdjenja mogla je na dane znakove postaviti maske protiv plinova te je strojnim puškama i puškama počela pucati i bacati bombe. Istodobno je naše teško i lako topništvo upravilo koncentričnu vatru na neprijateljske jarke. Slijedeći prvom oblaku plina navališe dva njemačka bataljuna cijelu frontu mostobrana. Ta je ali navala bila usljed hrabrog napora naših momaka oko strojnih pušaka i usljed jake topovske vatre odbijena uz teške gubitke po neprijatelja. Tane iz našeg teškog topa uništilo je nekoliko neprijateljskih spremišta plina. Nakon pol sata su Nijemci pustivši plinove opeta navalili, ali su opeta bili suzbiti. Oko 6 sati pustili su Nijemci treći val plina te su ponovno kušali napasti, ali uvijek bezuspješno. Branitelji položaja Üxkül su svoje položaje hrabro održali. Preko rijeke Boldurka, u okolici sela Bielowce (9 km sjeverno Brody-a) je neprijatelj sagradio most, što su ga naši izvidnici otkrili, a topništvo posve porušilo.

Dobrudžka fronta: Neprijateljsko lato ljetala je na Konstancu bacalo bombe, otrovane slatkiše, bakcilima kolere napojene češnjake i ljetalačke strijelice.

Engleska.

11. o. mj. u večer: Kroz cijeli dan jak neprijateljski bombardement. Osujetili smo pokušaje neprijatelja, da navali sjeverno od Courcelette. Naše je topništvo bombardiralo neprijateljsko pješaštvo, koje se dalje straga sabralo.

Francuska.

12. listopada na večer. Sjeverno od Somme Francuzi su po nešto uznapredovali zapadno Sailly-Saillysel. Južno od Somme znatna djelatnost obostranih artilerija bez pješačkih bojeva. U Vogezima su Francuzi na Hitiseu izveli iznenadni napadaj te zarobili 11 momaka. Njinovo je topništvo pucalo na jednu tvornicu te proizvelo velik požar. — Istočna armija: Srpske su čete suzbile žestoke protunavale te ustavile se u selu Brod. Pucanje i čarkanje na čitavoj ostaloj fronti. Francuska su ljetala bacila bombe na Prilep i na Plovdiv.

Italija.

11. listopada. Jučer su se na Pasubiju vršili vrlo žestoki bojevi, koji su svršili sjajnim uspjehom naših četa. Iza kako su noću bile odbijene žestoke neprijateljske protunavale, počeše u zoru naši topovi i naša bacala mina opeta intenzivno pucati na austrijske vrste. Na to je naša pješadija osvojila prostran i silan položaj u području Cosmagnona te je svoj uspjeh proširila sve do visine Menerbe i do donjih južnih obronaka Monte Bolte. Do sada smo uveli 530 zarobljenika od kojih 10 časnika i veliku množinu oružja i municije. 9. t. mj. na veče uspjelo je neprijateljskim odjeljenjima, te su u dolini Travignolo nenadanom navalom prodrli u nekoje naše položaje. Snažna ih je naša navala naskoro izbacila.

Na fronti Julijskih Alpa je i jučer gusta magla spriječavala topovsko djelovanje. Poslije podne je snažna pješadijska navala probila dlevije jakih neprijateljskih položaja istočno potoka Vrtojbice, medju Zobrom i Vrtojbom. U našim je rukama 861 zarobljenik, medju kojima 24 časnika. Zaplijenismo 3 strojne puške.

Kraški zaravanak. Nakon što je naše topništvo sa bacalima mina razrušilo žestokom i tačnom vatrom zamršene neprijateljske obrambene radnje, osvojila je naša pješadija skoro cijeli, jako utvrdjeni položaj medju dolinom Vipave i vrhom 208. Nakon ljutih bojeva su naše čete zauzele Novu Vas i visine oko vrha 208. Do sada smo uveli: 5043 zarobljenika, medju kojima 164 časnika te bogat plijen na oružju i municiji.

Albanija. Jedno je naše odjeljenje ostavilo Argyrokastro i zaposjelo 8. t. mj. Premeti na Vojusi, jugoistočno Klisure.

Rumunjska.

11. ov. mj. u jutro: Na sjevernoj i na sjeverozapadnoj fronti lako smo odbili kod Tatranga neprijateljsku navalu. Kod Ozonosa (?) u dolini Tömösa naše su čete održale svoje položaje. Sjeverno odtale krvavo smo odbili neprijateljsku navalu kod Mocciu (?). Kod Caineni i na visovima istočno i zapadno od Jiu zaustavili smo neprijateljsku navalu u pravcu na polje Bagru. Na fronti kod Oršove topnički dvoboj.

Južna fronta: Naše je topništvo bombardiralo Vidin i prouzročilo teške požare. Na ostaloj dunavskoj fronti topnički bojevi.

U Dobrudži ništa novo. Neprijateljski su aeroplani bacali bombe na Constanzu i na gradove na Dunavu.

Dogodjaji na bojištima.

Najviše se bave neprijateljske novine sa uzrocima rumunjskih poraza u Erdelju. Tako piše „Corriere della Sera" u uvodniku: „Prvobitni rumunjski ratni plan se izjalovio. To treba priznati bez prevelike žalosti i bez nepotrebnoga poljepšavanja. Rumunjska je bez dvojbe hrabra, bogata na pomoćnim vrelima i energiji, što konačno mora dovesti do pobjede, a pretrpljena šteta dade se još popraviti. Izvadjali su se manevri, koji su u glavnim pretpostavkama zlo prošli. Prije svega izgubljeno je previše vremena prema Bugarima. Od srca nam je žao, jer smo se nadali porazu Bugarske i izolaciji Turske i time isključenju manjih sudionika protivnog saveza, kao i izgonu centralnih vlasti sa vratiju istoka i uspostavi direktne veze sa Rusijom. Rumunjska je morala stupiti u rat suglasno sa ofenzivom saveznika u Solunu i rumunjskom ofenzivom u Bukovini, ali je solunska ofenziva zakasnila. General Sarrail hipnotiziran je od opasnosti sa strane Grčke. Kad je započela solunska ofenziva, bila je rumunjska vojska već potištena usljed gubitka Tutrakana i Silistrije i prvih poraza u Dobrudži. Onda je započela provala u Erdelj. Taj udar je mogao postati velikom pobjedom, da je Rusiji uspjelo slomiti austrougarski otpor u Karpatima. Rumunjski plan boluje na pogriješci, što se s jedne strane zanašao na ruski prolom, a s druge strane na solunsku ofenzivu, od koje se očekivalo, da će vezati Bugarsku. Rumunjska je morala svu svoju snagu baciti protiv Bugarske. Pokušajem provale u Ugarsku, raspršila je svoje sile, te mora sada promijeniti svoje nakane". Rumunjska ne će sigurno biti zahvalna za preokasne ove savjete. Na drugoj strani nazrijeva talijanski list razlog rumunjskom porazu samo u pogriješkama rumunjskog generalnog stožera. A to ne stoji. Istina je, da Rusija nije dostatno poduprla Rumunjsku akciju ali ni Italija se ne može pohvaliti time,

da je za vrijeme srpske katastrofe shvatila ozbiljnost momenta i spasila pravodobno, što se je spasiti dalo. Bit će dakle i za nas i za Rumunjsku pravednije ako sa podacima iz stana ratne štampe tražimo drugdje uzroke rumunjskim porazima. „Pobjeda kod Brašova", kaže nam ovaj vjerodostojan izvor", „imade se pripisati poglavitom djelovanju teškog topništva. Bojište sa svojim mrtvima i dijelom raspucanim i napuštenim baterijama rumunjskim, dokazuje užasno djelovanje naših topova, koji su uništili većim dijelom iz elitnih pukovnija sastavljenu infanteriju. Ali i neprijateljska artilerija, koja je bila još u zadnjem trenu pojačana e bi otklonila katastrofu druge rumunjske vojske, nije ništa pomogla. Neprestano stizala su rumunjska pojačanja za bitke kod Brašove. Bitka se je dne 9. listopada poslije podne nagnula u našu korist. Kad su se izgledi od ure do ure popravili, započela je artilerija svoju razornu paljbu. Moralna otporna snaga neprijatelja bila je brzo skršena. Time može se objasniti, što su Rumunji na otvorenom bojištu napustili čitav red neoštećenih i uporabivih Kruppovih topova. Njihov uzmak bio je praćen paljbom našeg topništva. No već 8. listopada bijahu tri velike ceste, kuda su Rumunji uzmicali, naime klanci Tärczvar, Tämes i Gsanc na dohvatu naših dalekometnih topova. Često bijahu čitavi vlakovi, što su bili prenapunjeni s bjeguncima pojedinih dijelova rumunske vojske, uništeni vatrom njemačkih mužara. U ovoj bici pretrpio je neprijatelj najteže gubitke u čitavom Erdelju. Mnogo je doprinjeo pobjedi nenadani dolazak njemačkih četa sa zapadne strane kod klanca Tärczvar, koje su kod Szentbertalana obašle strojopuščani odred, uništivši ga do posljednjeg momka".

Na ruskoj fronti povisila se je bojna djelatnost u Voliniji. — Na talijanskoj fronti nastupio je iza neuspjele zadnje talijanske navale mir, dok se je na Sommi izjalovio nov napadaj Francuza i Engleza.

Političke Vijesti.

Izjave njemačkog državnog tajnika. Povodom izjave njemačkoga državnoga tajnika von Jagowa, koju je dao kod rasprave o proglašenju proračunskog odbora Reichstaga permanentnim, piše „Zeit": „Von Jagow je neispravno argumentirao, kad je tvrdio, da engleski i francuski parlamenat od svojih vlada nisu o vanjskim pitanjima informirani više nego Reichstag od njemačke vlade, nego još manje. No pri tom je zaboravio, da je u engleskom i francuskom parlamentu vlada samo odbor parlamentarne većine, a ministri su vodje te većine, a dalje je zaboravio, da sada za vrijeme rata u obje ove zemlje vladaju koalicione vlade. Pa ako je doista, kako misli gosp. von Jagow, engleskomu i francuskomu parlamentu bilo o vanjskim poslovima saopćeno manje nego Reichstagu, to su ipak vodje stranaka u engleskom i francuskom parlamentu mnogo točnije informirani nego njemačke vodje. Jer ondje su vodje istodobno ministri i državni podtajnici, znadu dakle sve, za njih nema nikakve tajne u njihovoj domovinskoj politici, nego je sami i vode. Pa ako ovi ministri parlamentu, t. j. većini svojih stranačkih sumišljenika saopćuju manje, to ovi mogu pri tom biti umireni, jer su ministri njihovi vlastiti pouzdanici, koje su oni odaslali na vladu. Ova bitna razlika izmedju parlamentarnoga sistema ondje i neparlamentarnoga sistema ovdje ne će se ni za jotu promijeniti ni proglašenjem glavnoga odbora permanentnim."

Njemački socijalista o ofenzivi antante. U subotu je socijalnodemokratski zastupnik Snowden u radničkoj skupštini izrekao govor, u kojem je kazao medju ostalim: Vojnički dogodjaji od mjeseca srpnja jasno su dokazali, da je iščeznula svaka nada, da bi antanta mogla izvojevati vojničku pobjedu nad središnjim vlastima. Ako bi se rat morao voditi do vojničke odluke, mogao bi trajati mnogo dulje nego li tri godine, ali poradi velikih gubitaka u ljudskim životima ne može više rat trajati dvije ili tri godine. Ukupni britski gubici iznose počevši od srpanjske ofenzive 300.000 ljudi. U svojem razgovoru s nekim amerikanskim novinarom uklanjao se je Lloyd George pitanju, kako će dugo još trajati rat. Čemu mi zapravo ratujemo? Isprva se je mislilo, da ratujemo za Belgiju. U to danas niko više ne vjeruje. Vlada se svejednako nećka, da saopći svoje obveze naprama Rusiji, ali u donjoj kući će se ponoviti ovo pitanje, da li je Engleska za to izgubila tisuće ljudi i uvela obrambenu dužnost, da Rusija dobije Carigrad?

Razvitak gradova u posljednjem stoljeću.

Gradski razvitak tvori dandanas jedno čitavo poglavje svjetske povjesti.

U starom vijeku je porast gradova, izuzam pojedine grčke državice i Rim, bio sasma neznatan. U daleko većoj mjeri razviše se gradovi tekar pod konac srednjig vijeka. Uza sve to nije prije 30-godišnjeg rata nijedan od naših gradova brojem žitelja nadmašivao 60 hiljada. Prema tome nije onda zapravo niti bilo gradova u današnjem smislu. U njemačkim zemljama je broj žitelja nakon 30godišnjeg rata dapače nazadovao. Odtada bilježe gradovi znatan napredak tekar u XVIII. stoljeću. Pravi i orijaški gradski razvitak nastade tekar u XIX. stoljeću, u dobi razvitka moderne tehnike, industrije i prometnih sredstava. To su bili ujedno uzroci i preduvjeti selenja ladanjskog puka u gradove. Većina najme radnih sila, koje se kod kuće nijesu mogle slobodno razviti, podadoše se u gradove te se baciše na trgovinu ili na zaradu u tvornicama.

Stoga će biti osobito zanimivo, ako bacimo pogled na dobu prije 100 godina, te sa statistikom u ruci upoznamo veličinu gradova prije poznavanja moderne tehnike.

U Njemačkoj brojio je onda Berlin 188.000, Hamburg 107.000, Breslau 76.000, Königsberg 63.000, Monakov 60.000, Danzig 52.000, Strassburg 49.000, Dresden 48.000, Frankfurt na Majni 43.000, Bremen 37.000, Leipzig 35.000, Magdeburg 35.000, Aachen 32.000, Nürnberg 30.000, Augsburg 30.000, Braunschweig 29.000, Stuttgart 26.000, Mainz 25.000, Lübeck 24.000, Poznanj 22.500, Hannover 22.000, Stettin 21.000, Düsseldorf 20.000, Potsdam, Kassel i Regensburg 19.000, Karlsruhe 16.000, Frankfurt na O. 15.000, Erfurt 15.000, Halle na S. 14.000, Rostok 14.000, Tilsit 11.000, Gotha 11.000, Weimar i Lüneburg 10.000, Bonn 9.800, Eisenach 8.200 i Solingen 3.100 žitelja.

Sasma drugu sliku podaju nam gradovi u krajevima u i izvan Evrope, koji su bili pošteđjeni od grozota 30godišnjeg rata, osobito najvažnija trgovačka središta.

U tadašnjoj Austro-Ugarskoj brojio je Beč 239.000, Milan 129.000, Mletci 109.000, Prag 79.000, Verona 60.000, Lavov 42.000, Pešta 42.000, Budim 27.000, Trst 36.000, Graz 34.000, Brody 24.000, Inomost 10.000, Černovice 5.400, Zagreb 20.000, Rijeka 16.000 žitelja.

U talijanskim državama brojio je Napulj 330.000, Palermo 140.000, Rim 134.000, Genova 80.000, Firenca 78.000, Catania 60.000, Mesina 45.000, Nica 18.000.

U Švicarskoj: Ženeva 25.000, Basel 16.000, Bern 13.000, Zürich 10.000, Luzern 6.000.

Na balkanskom poluotoku: Carigrad 500.000, Solun 70.000, Beograd 30.000, Atena 12.000, Sofija 10.000, Bukarešt 140.000.

Na pirenejskom poluotoku: Lizabon 300.000, Madrid 165.000, Barcelona 110.000, Sevilja 100.000, Oporto 63.000, Granada 60.000, Saragoza 55.000.

U Francuskoj: Pariz 700.000, Lyon 128.000, Marsilja 99.000, Bordeaux 90.000, Amiens 40.000.

U britskom carstvu: London 1,050.000, Dublin 240.000, Glasgov 100.000, Manćester 98.000, Liverpool 94.000, Edinburg 80.000, Leeds 62.000, Sheffield 35.000, Newcastle 27.000.

U Sjevernim državama: Kodanj 100.000, Stockholm 73.000, Gothenburg 21.000, Bergen 20.000, Christianija 11.000, Drontjem 8.100.

U Rusiji: Petrograd 285.000, Moskva 250.000, Odesa 35.000, Riga 31.000, Varšava 100.000.

U prekomorskim prijedjelima nijesu se gradovi nigdje tako brzo razvili, kao baš u američkim državama, gdje predstavljaju glavno sijelo današnje trgovine. Tako je pred 100 godina brojila Filadelfija 120.000, New-York 100.000, Baltimore 60.000, Neu-Orleans 38.000, Washington 20.000, Cincinati 8.000, St. Louis 4.000, Sanfrancisco 8.000, Mexiko 135.000, Havana 36.000, Quito 60.000, Lima 60.000, Santiago de Chile 46.000, Valparaiso 14.000, Buenos Ayres 40.000, Montevideo 15.000, Rio de Janeiro 150.000, Behia 100.000, Pernambuko 25.000, Paro 12.000, a Rio Grande de morte 700.000.

Sličan razvitak pokazuje i Australija. Tako je 1820. brojio: Sidney 8.000, a Paramata 15.000 žitelja. Čitav novi južni Vales brojio je pako sa Van Diemovom zemljom samo 25.000 žitelja.

R. R.

Proširujte „HRVATSKI LIST", taj prvi i jedini hrvatski dnevnik u Istri.

Domaće Vijesti.

Princ Heinrich Pruski — austrijski veliki admiral. Nj. apoštolsko Veličanstvo udostojilo se je najvišom poveljom od dne 9. listopada 1916 najmilostivije imenovati Nj. visost Pruskog princa Heinricha velikim admiralom.

Gradsko kazalište. Predprodaja karata za zadnju predstavu „Faust", koja se daje u srijedu, počimlje danas na dnevnoj blagajni kazališta od 10 do 12 prijepodne i od 3 do 5 popodne.

Preminuo. je u Beču linijski liječnik u pričuvi Dr. Anton Prasch. Pokojnik prakticirao je zadnje godine kao zubar u Puli te bio poznat i priljubljen u najširim krugovima grada.

Glazba. Danas u 4 i pol sati poslie podne igrat će c. i k. mornarička glazba pred štopskom palačom na kaju Franja Josipa slijedeće komade: 1. F. u. R. Trimmel: „Hlavaček", koračnica. 2. G. Mayerbeer: Ples bakljama. 3. Jaksch: „Jadranski valovi", valčik. 4. J. Paderewski: Menuett. 5. E. Wagner: Zvuci iz Štajerske. 6. E. Kremser. „Udaranje srca", polka.

Iz Trsta.

Magareće meso u Trstu. U Trstu su počeli prodavati magareće meso i to prvi kraj po K 2.40, a zadnji kraj po K 2.60. To medjutim nije nikakova novost za Trst, jer se je magareće meso već i prije tamo prodavalo, istina, kriomice. Tako je bio tamo jedan mesar kažnjen, jer je prodavao — da jedanput promijenimo izraz — osletinu pod teletinu. Ljudi nisu našli nikakove razlike, no mesara je izdalo to, jer je na mesocjepu zaboravio magareća ušesa. Onda su mu doduše zatvorili mesnicu, no sad mu je opet dozvoliše otvoriti. Jedan tršćanski list zgodno primječuje: Te vrsti mesa ne će u Trstu uzmanjkati, jer je tamo mnogo osala. Ne znamo doduše kako je u Trstu, no znamo da negdje ima osala, a negdje magaraca, pa ne bi bilo štete, da ih se sve pokupi i pošalje tome mesaru u Trst.

Iz Hrvatske.

Zaustava imetka. Kr. sudbeni stol u Zagrebu odredio je zaustavu svega pokretnog i nepokretnog tuzemnog imetka Dušana Plačića iz Surčina i Marka Prokoljevića iz Petrovčića, jer prema priležećim spisima postoji temeljita sumnja, da su za vrijeme provale srpske vojske u Srijem, dakle za vrijeme rata, pridružili se neprijateljskoj diviziji, te s njome prešli u Srbiju, gdje je prvi primao potpore od uredništva „Balkana" za učinjene usluge, a potonji služio kod dunavske divizije kao komordjija (§ 1. istog zakona). Isti je sud odredio zaustavu svega pokretnog i nepokretnog tuzemnog imetka Milana Ruvarca iz Kuvedžina, pješaka ces. i kr. 70. pješačke pukovnije, jer prema priležećim dokazalima postoji temeljita sumnja, da je godine 1914. za vrijeme rata, dospjevši u srpsko zarobljeništvo, stupio u srpsko oružništvo, te da je tu službu vršio (§ 1. gore citiranog zakona).

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 288 od 14. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Pozhop.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik i. sl. Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Marochino.

MALI OGLASNIK.

Ratni invalid traži se za pomoćnog strojarskog čuvara za centralno grijanje u sudskoj zgradi u Zadru za zimsku periodu od 15. listopada do 15. travnja. Zahtijeva se: naobrazba u kovačkom obrtu, osposobljenje za posluživanje parnih kotlova i dokaz nekih elektrotehničkih poznavanja. Prijave i zahtjeve: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se kao konobar za kavanu u Kninu. Mora biti vješt poslu, a dosta je da pozna hrvatski jezik u govoru i u pismu. Ponude i obavijesti: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se za računovodju za rudničarsku štedionicu. Mjesečna plata 227 K, stan, rasvjeta i ogrjev uz godišnju nagradu. Poznavanje njemačkog i hrvatskog jezika. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se kao momak kod jednog župnika. Mora biti neoženjen ili udovac, rimokatoličke vjere i da zna kuhati. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za mjesto kormilara, ložača, mornara i naplaćivaoca kod jednog parobrodića u luci u Zadru. Kormilar i ložač moraju posjedovati svjedodžbe: prvi o upravljanju broda, drugi o malom stroju na paru, a svi da poznaju hrvatski i talijanski jezik. Prijave i uvjeti kod Pokr. povj. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

Pratnja Slavinićeva usžestila se još većma videći taj prizor, te bi bila po svoj prilici raznijela na sablje kneza Hinka, da ju nije krijepkom riječju obustavio sam Slavinić, koji nije podnipošto htio da se prolije krv, istinabog, dušmanina, nu zato ipak brata mile mu nade sve Ružice.

Knez Hinko, videći, da mu namjera nije pošla za rukom, kao što je mislio, dijelom zastidjen, dijelom opet razjaren, nije znao, što da čini, pa zato — zagroziv se uz strašnu kletvu Slaviniću, te pustiv konju uzde poleti praćen od preostalih svojih ljudi put Zagorja, dočim se Slavinić na novo slavodobitno sa Ružicom povrati u Zagreb, te odprativ ljubu do manastira duvna, i otpustiv blagom riječi i obilnim darom pratnju svoju, ode odmah u grad biskupov, pa tu javi uspjeh podhvata svoga biskupu Mihalju, koji ga na novo pohvali i upravo carski nadari. Kad je Slavinić jur htio da se oprosti s biskupom, priopći mu biskup još nešto, što je Slaviniću tako milo bilo, da je mislio sići s uma s nenadane i radosne vijesti.

A što je to moglo biti? . . . Ništa drugo, već to: što mu je biskup obećao, da će ga za tri dana sam vjenčati sa Ružicom. „Što se tiče prigovora obitelji njezine", primijeti biskup s blagovoljnim posmijehom, „ili drugih kakovih posljedica, koje bi mogao imati taj čin, to ti, moj Pavle, zalažem tvrdu vjeru, da ću ja i za to odgovarati, ako bude od potrebe".

Tri dana iza toga bijaše svečano vjenčanje plemenitoga Pavla Slavinića sa mladom kneginjom Ružicom Gusingovom. Silna svjetina, što no se tom prilikom sgrnula u crkvi, nije mogla dovoljno nagledati se lijepih mladenaca i kićenih svatova. Sjajnoj gosbi, što se zatim slavila u biskupovu gradu, ne bijaše donle pametara, riječju: cijelu tu svečanost spominjali su ljudi dugo zatim kao izvanredan i mio kakav dogodjaj.

IV.

Skoro za tim dogodjajem, što ga evo pripovijedasmo, umre Karlo Martel, a na njegovo mjesto bude sin njegov, mladić od 16 godina — po imenu Karlo Roberto, ili kao što ga mnogi pokraćenim imenom zvahu: Karobert — imenovan kraljem ugarskim. Izbor taj pošao je za rukom ponajviše nastojanjem i utjecajem tadašnjega rimskoga pape Bonifacija, koji je tvrdio, da se kraljevina Ugarska od vremena sv. Stjepana, Hrvatska pak, otkako joj umrije kralj Zvonimir, imadu smatrati kao leno rimskoga pape, pa je zato tvrdio papa, da drugi ne može biti kraljem ovih kraljevina do jedino onaj, koga izabere i potvrdi sam rimski papa. Naravno je, da je taj čin Bonifacijev još većma razdražio gospodu ugarsku i hrvatsku već odprije medju sobom nesložnu i sklonu na bunu, pa zato se, koliko moguće, još umnožao prijašnji razdor tako, da se je podiglo gotovo cijelo plemstvo, svećenstvo, a i gradjanstvo u Ugarskoj, Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, da se medjusobom poput ranjenih srda progone i biju.

Biskup Mihalj kao kolovodja stranke kralja Andrije, s pomoću svih gotovo stanovnika Kaptola zagrebačkoga i veće strane svećenstva, nije nigdje propustio prilike, gdje je goder mogao nauditi stranci Karla Roberta, uz koga osim braće Gusingovaca, zatim knezova Šubića i Babonića, redom pristadoše i mnogi drugi ponajviše svjetskoga višeg, a i nižeg staleža ljudi, kojim se — što je svakako znamenito bilo — takodjer pridružiše možni u ono doba Crkvenjaci.

Svaka izmedju spomenutih strana nastojala je iz petnih žila, da kakogod nadjača stranku protivnu, a na sredstva nije se mnogo gledalo tom prilikom. Glavna je stvar bila, da se postigne cilj, nu kako? da li dobrim ili zlim načinom? — za to se nije pitalo. Tko je jači, taj kvači, to je bilo gotovo uopće priznato načelo onoga vijeka, pa s toga se nije ni priznavalo drugo kakovo pravo, već svak si ga je krojio sam po volji, ili pak — prikrajavao mu ga je drugi.

Kralj Andrija videći, da je opće nezadovoljstvo jur strašno preotelo mah, nije znao, kako da doskoči tomu [illegible], zato je g. 1299. sazvao sabor na polje peštarsko, Rakoš zvano. Medju ostalimi pozvao je onamo i arcibiskupa Ostrogonskoga Grgura, inače privrženika Karla Roberta, da se opravda, nu arcibiskup ne samo što nije mario za taj poziv, već je sam na svoju ruku sazvao nekakav sabor u Vesprim, te odanle zaprijetio proklestvom svim onim biskupom, koji bi se usudili doći na sabor, što ga sazva kralj Andrija. Nu budući da taj poziv Grgurov nije našao odziva, komu se on bio nadao, zato ode rečeni arcibiskup iz Ugarske u Hrvatsku, i tu u slobodnom i kraljevskom gradu Križevcih sastane se sa mnogimi privrženici Karla Roberta, gdje bude ponajprije odlučeno: složno i silovito oprijeti se zaključku učinjenu na Rakoškom polju, da se naime povrate sva dobra silovitom rukom zakonitim vlasnikom oteta, a konačno bude jednoglasno odlučeno i to: neka se Karlo Roberto odmah pozove, da dodje i da preotme Andriji kraljevinu.

Karlo Roberto, pošto razumje, što mu poručuju hrvatska gospoda, nije oklijevao ni malo, već je odmah god. 1300. praćen mnogimi ladjami dojedrio iz Napulja u Spljet, pa pošto je ondje probavio neko vrijeme, doprati ga Pavo knez Šubić sa sjajnom družbom u Zagreb, gdje ga arcibiskup Grgur s ostalimi privrženici svečano dočeka, kraljem pomaza i okruni — ali ne ugarskom, već drugom nekom za tu svrhu pribavljenom krunom. Sve je to Grguru i ostalim privrženikom Karla Roberta lako pošlo za rukom, a to s toga, što se biskup Mihalj sa svojom strankom baš u ono vrijeme bavio na saboru Rakoškom, jer inače bilo bi po svoj prilici ostalo pusto kraljevanje Karla Roberta, kojemu bi bio vihor vjetar još prije odnio krunu bez traga.

Kralj Andrija doćuv, da je Karlo Roberto jur u Hrvatskoj, pobojao se jako, pa neki kažu, da se je od toga straha naglo razbolio i umro g. 1301., premda drugi opet tvrde, da je kralja otrovao neki komornik njegov, imenom Dominik. Nu bilo kako mu drago, poslije smrti Andrijine stadoše umah na novo vijećati staleži ugarski o tom, komu da se ponudi kruna ugarska. Poklisar pape Bonifacija nastojao je tom prilikom na svaki mogući način oko toga, da kakogod skloni staleže ugarske na to, da Karla Roberta priznadu za kralja. Nu staleži se baš tomu protiviše, ne hoteći podnipošto priznati nametnika papina. Zato bude po prijedlogu Koločkoga arcibiskupa Ivana češki i poljski kralj Vaclav, pa pošto se on odreče, malodobni sin njegov — takodjer imenom Vaclav — kraljem izabran i skoro zatim u stolnom Biogradu svečano okrunjen.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 461.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak, 16. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Južno Hatzega (Hoetzing) su naše čete u ljutim bojevima održale pograničnu kosu u čitavom njezinom opsegu. Južno i istočno Kronstadta nije jučer nastupila nikakva bitna promjena. U istočnom pograničnom predjelu Sedmogradske pročišćuju se od neprijatelja samo još uski komadi zemljišta u gorju Györgyo. Istočno Kirlibabe su naše čete nenadanom provalom stekle zemljišta te zarobile 3 časnika i 443 momka i zaplijeniše 1 strojnu pušku. Njemački su bataljuni opeta zaposjeli visinu Smotrec. Jugoistočno sedla Pantyr bio je suzbit ruski napadaj. U Voliniji novo pojačanje ruske bojne djelatnosti. Teško rusko topništvo je cijeli dan pucalo na široke odsjeke fronte. Tu i tamo je i pješadija provalila iz neprijateljskih jaraka, ali nije nigdje mogla da dodje do naših zaprjeka.

Talijansko bojište.

U cijelosti je bojna djelatnost ostala malena. U goričkom su odsjeku navalili Talijani danas u jutro protiv naših položaja na visinama istočno Zobra. Ta je provala propala djelomično već u našoj topovskoj vatri, djelomično je bio suzbit u boju momka sa momkom. Istočno Tridenta bio je u zračnom boju oboren neprijateljski farman.

Jugoistočno bojište.

Iz Albanije nema, da se ničesa javi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestol. nasljed. Rupprechta: Na obim stranama Somme jaki topovski boj, koji se je preko Ancre rastegnuo prema sjeveru te se je medju Courcelettom i Rancourtom, kaošto i na fronti Berny-Ablaincourt razvio do najveće žestine. Engleske navale su sjeverno Thiepvala dovele do bojeva momka sa momkom. Neprijatelj se je u našim linijama ustalio samo na jednom mjestu. Inače je svuda bio bačen uz teške gubitke. U predjelu Lesbeouf je protivnik bio suzbit. Francuzi su navalili medju Barleuxom i Ablaincourtom. Stupili su u selo i tvornicu Genermont. Inače su bili bačeni. Južni dio Ablaincourta je u našem posjedu.

Vojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Otkad dokad jača topovska vatra istočno Maase.

Istočno bojište.

Na fronti zapadno Lucka traje pojačana bojna djelatnost i jaka topovska vatra, koja se je rastegnula od prilike na frontu od Siniawke (na Stochodu) do istočno Gorochowa i pripravila ruske napadaje, koji su jučer bili ograničeni na šumovito područje južno Zaturcy-a i na predjel Bubnowa i koji su bili suzbiti. Vatra je bila živahnija i medju željezničkim prugama, što vode iz Pluhova i Rohatyna u Tarnopol. U Karpatima smo opeta osvojili 21. rujna izgubljenu visinu Smotrec. U odsjeku Kirlibaba su austro-ugarske čete stekle u navali uspjeha te su zarobile 44 momka.

Sedmogradsko bojište.

Na istočnoj fronti uspješni bojevi sa neprijateljskim stražnjim četama. Na pograničnim klancima predjela Burzen nema bitnih promjena. Na obim stranama klanca Szurka bile su odbijene rumunjske navale te je neprijatelj bio opeta protjeran sa dijela gorske kose, što ju je prekjučer zaposjeo.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Položaj je nepromijenjen.

Macedonska fronta: Zapadno Monastira i Florina bile su osujećene jake neprijateljske navale. Zadržani su bili navalni pokušaji istočno željeznice. Trajni bojevi u koljenu Černe, ali bez promjene položaja.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 14. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na kaukaskoj fronti čarkanja, koja su se svršila u naš prilog.

Na galicijskoj su fronti izvele naše čete u noći na 12. t. mj. nenadane provale protiv raznih dijelova neprijateljske fronte, osvojile su množinu oružja te razrušile neprijateljske strijeljačke jarke.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 14. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

U noći na 14. t. mj. su Srbi poduzeli znatnim silama navalu sjeverno sela Slevica, ali su uz znatne gubitke bili odbijeni. Navalu na visinu Bahovo smo lakotom odbili.

Neprijateljsko je brodovlje opstrijeljavalo visine kod Orfana.

Na rumunjsnoj fronti nema promjene.

Brzojavi.

Audijencije kod cara.

Beč, 14. Danas u jutro je car primio u jednosatnu audijenciju vanjskog ministra Buriana, na to austro-ugarskog poslanika i u podne vojnog ministra Krobatina.

Beč, 14. U Schönbrunnu je danas car primio u posebnu audijenciju dosadašnjeg vojničkog atašeja kod poslaništva američkih Udruženih država u Beču, kapetana Briggsa, koji ostavlja svoje mjesto.

Lloyd George o položaju rumunjske vojske.

Rotterdam, 14. Tijekom rasprave o vojnim kreditima rekao je Lloyd George u donjoj kući: „Vlada ne sumnja, da Njemačka iz svih sila nastoji, kako bi uništila Rumunjsku i to iz samog bijesa i mržnje, što se je taj hrabri narod usudio usprotiviti se njemačkoj moći. Saveznici su ali učinili sve, da rumunjsku vojsku zaštite pred tim pokušajem.

Amerika i Japan.

New-York, 14. Novim japanskim kabinetom Terauči nijesu tu zadovoljni. Usljed toga stupa opeta u život agitacija kalifornijskih radnika i seljaka, koja je naperena protiv Japana.

Mirovni glasovi.

Bern, 14. „Neue Züricher Nachrichten" pišu obzirom na mirovne glasove, o kojima je javio socijalnodemokratički list „Berner Tagwacht", e se čini, da biva list neznajući zlorabljen za stanovite ciljeve. Zuriški list dodaje, da neće o tom pitanju ništa više reći, da ne bi smetao razvoja stvari.

„Neue Züricher Nachrichten" doznaje iz Rima: U dobro podučenim rimskim krugovima se tvrdi, da će ruski poslanik na kvirinalu, pl. Giers, otići 20. t. mj. na dopust, po svoj prilici u Luzern. Istodobno će 4 visokih ruskih časnika generalnog stožera biti opeta opozvano iz talijanskog glavnog stana. Odnošaj medju Sonninom i ruskim poslanikom, koji čvrsto ističe stanovište svoje vlade, da nije baš najbolji. Nije ga poboljšalo ni carevo ručno pismo na kralja Viktora Emanuela, što ga je ruski poslanik u Parizu, Zilinsky, donio u talijanski glavni stan. Sigurnošću se takodjer tvrdi, da Rusija nije potpisala londonskog ugovora od septembra 1914 (da neće sklopiti posebnog mira), barem ne u onom smislu, kako je u Londonu bilo javljeno. Rusija, da je predložila vlastiti ugovor sa posebnim uvjetima i obvezama, koji da je od svih država antante bio prihvaćen i potpisan.

Ruški željeznički zajam.

Amsterdam, 14. „Allgemeiner Handelsblatt" javlja, da je novi ruski zajam bio trostruko potpisan.

Iz Grčke.

Solun, 14. Na banketu, što mu ga je priredio odbor za narodnu obranu, držao je Venizelos govor, u kojemu je označio kao dužnost Grčke protjeranja starog neprijatelja i izvršenje Srbiji danih obveza. Dalje je najavio saziv narodne skupštine nakon rata u svrhu, da se poduzmu sigurnosne mjere protiv kršenja ustava sa strane vladara.

London, 14. (D. u.) Diplomatična je ličnost bila primljena u audijenciju od kralja te ga zaklinjala, neka promijeni svoju politiku. Kralj je na to odgovorio, da mu je milije izgubiti prijestolje, nego da dovede Grčka u opasnost. On da je uvjeren, da u kratko doba Rumunjske biti neće. Da Grčka stupi u rat, odaslala bi Nijemačka svoje čete u Grčku i ova bi dijelila sudbinu Srbije i Rumunjske.

Geneva, 14. „Journal" javlja iz Atena: Provizorična vlada u Solunu sastavljena je na slijedeći način: Venizelos ministarski predsjednik; Polotos, vanjski poslovi; Argyropulos, potajnik u vanjskom ministarstvu; Miaulis, mornarice; Sophulis, nutarnji poslovi; Dingas, nauka i Mihalakopulos, trgovina. Spyrossimos bio je imenovan predsjednikom parlamenta.

Paris, 15. (D. u.) „Temps" javlja iz Atena: Ministarski predsjednik nije dao točnog odgovora na ultimatum francuskog admirala Fourneta u pogledu razoružanja brodovlja i zaposjednuća baterija i utvrdjenja u Pireju. Na to je Fournet dao saopćiti, da ga odgovor ne zadovoljava te da ima nalog da skrši svaki otpor. Tek na to saopćenje odgovorila je o podne grčka vlada da bezuvjetno kapitulira.

Geneva, 15. (D. u.) Havas javlja iz Atena: Redarstvenoj prefekturi i redarstvenom odjeljenju u ministarstvu unutranjih poslova bili su dodijeljeni francuski časnici.

Dogodjaji na bojištima.

Sto dana francusko-engleske ofenzive na Sommi! Dok se službeno izvješća naših neprijatelja tješe tobožnjim velikim brojem u to doba zarobljenih Njemaca — francuski izvještaj od 13. nabraja ih 70.000! — jača se u neutralnom novinstvu sumnja o mogućnosti odlučnog uspjeha na francusko-engleskoj fronti. Posve objektivno vrelo — „Rotterdamsche Courrant" — ovako sudi o rezultatima golemih napora Francuza i Engleza, a tim izvodima ne treba, da dodamo tumača: „Francusko-engleska ofenziva nije smogla tolika četa, da neprijatelj ne može drugdje pojačati svoje bojne sile, a ipak se je poglavito o tom radilo. Njihova ofenziva nije mogla zapriječiti, premda traje već puna tri mjeseca, da središnje vlasti ipak na mjestu, gdje to smatraju potrebnim, koncentriraju opet toliko četa, koje su im omogućile, da unište neprijatelja u Dobrudži, da se odupru novoj ofenzivi Rusije u Galiciji i protjeraju Rumunje iz Erdelja, tako da je unatoč orijaškomu tromjesečnomu naprezanju Francuza i Engleza na Sommi sveopći strateški položaj središnjih vlasti danas povoljniji, nego što je bio još prije kratkog vremena. Izjalovila se je ofenzivna snaga Rumunja u Erdelju. Ona se je osnivala na mnogo preduvjeta, koji se nijesu ispunili. Silno naprezanje Engleza i Francuza za tri mjeseca nije bilo dovoljno, da izazove odlučan preokret. Trebat će još mnogo više naprezanja i napora, a to je u ovaj mah momenat, koji razočarava antantu. To je takodjer uzrok, zašto se je Asquith tako oprezno izjavio o ratnom položaju". Ali pored sviju emanacija službenih mjesta u Parizu i u Londonu imade ipak kritičnih ljudi, koji nijesu posve zadovoljni sa položajem na bojištu i koji počinju uvidjati beznadnost muka i naprezanja. Tako je narodni zastupnik i vodja engleskog radništva izveo na nekom sastanku medju ostalim i ovo": „Vojnički dogodjaji od mjeseca srpnja onamo jasno su dokazali, da je nestalo svake nade, te bi srednjoeuropejske države mogle biti vojničuim putem pobijedjene. Ako se rat imade voditi do vojničke odluke, morat će trajati puno dulje nego tri godine, ali rat se radi golemih gubitaka ljudi ne može još dvije ili tri godine voditi. Britanski ukupni gubici počam od ofenzive u srpnju da su dosegli 300.000 vojnika. U svojem razgovoru sa amerikanskim novinarom uklonio se je Lloyd George upitu novinara o tome, što misli Francuska o ratu, koji bi imao trajati još i dvije ili tri godine. Ako rat još dulje potraje, Francuska bi mogla biti lišena muškoga pučanstva. Za što se mi borimo? pita Snowden. Isprva se mislilo da se borimo za Belgiju. To sada nitko više ne vjeruje. Vlada vazda oklijeva, da se izjavi o svojim obvezama, što ih je preuzela prema Rusiji, ali će ovo pitanje ponovno doći pred doljnju kuću, gdje će tražiti razjašnjenje: da li Engleska samo za to žrtvuje tisuće englezkih života, da Rusija dobije Carigrad?" — Evo novog dokaza, da u redovima antante nema ni jasnih računa, pa ne može biti ni prave iskrenosti, jer nema ni posve istovjetnih probitaka. Što odgovara Rusiji, nije po ćudi Engleskoj; što bi željela Italija za to ne mari Rusija. I akoprem se sve vlasti četvornoga sporazuma junački bore, moraju već početi priznavati, da njihova borba nema posve jasno odredjenog cilja, i pomalo uvidjati, da vojnički ne mogu pobjediti srednjoeuropejske vlasti. To za nas mora biti samo poticaj, da ustrajemo, jer što budemo odlučniji u obrani svojih prava, to će prije doći do željenoga i toli potrebnoga mira. Ne može se taj način mišljenja pripisati čitavom engleskom narodu te sigurno dosadanja razočaranja neće biti dostatna da nastane preokret u općem javnom mnijenju Engleske, ipak je govor Snowdenow simpton sumnje, koja može imati i posljedica. I vodeći vojnički krugovi u Francuskoj ne gledaju bez zabrinutosti u budućnost, kako bi se to činilo iz njihovih službenih obavljenja. Francusko-engleska je ofenziva postigla donekle uspjehe, jer je nenadani ustup Rumunjske u rat prisilio centralne vlasti, da sakupe na ugroženoj fronti sve raspoložive sile. U Parizu očekivaju nekom zabrinutosti protuudarac Njemaca na Sommi. Sada, kad je Rumunjska izbačena iz ugarskog područja postale su slobodne velike njemačke mase, a bacit će ih — tako računaju u Parizu — proti najugroženijoj točci njihove fronte — na Sommu. Odgovornost za ispravnost ovih izvadjanja moramo prepustiti francuskom vrelu. Za nas je zanimiva samo jedna sitnica, a to je, da se Njemačku još drži sposobnom, da poduzme još jednu ofenzivu u velikom stilu.

Najnovija službena saopćenja iz različitih bojišta naviještaju početak novih poduzeća sa strane naših neprijatelja. Iza neuspjelih navala na Sommi ojačala je opet topnička djelatnost sjeverno i južno rijeke. Na ruskoj fronti pripravlja rusko topništvo na širokoj fronti u Voliniji novu navalu. U Sedmogradskoj započeli su južno Hatszega ponovni bojevi u većem opsegu. Osobito na tom bojištu, čini se, obnovit će se veliki bojevi zadnjeg vremena te nije isključeno, da će se nova bitka baš razviti u onom odsjeku, gdje su Rumunci i jučer i danas velikim silama uzaludno navalili.

Na macedonskoj fronti nema važnijeg dogodjaja.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

13. listopada. Na zapadnoj su fronti Nijemci u noći na 12. iza pucnjave na naš opkop na zapadnom brijegu Ščare navalili i osvojili dio opkopa, ali su našom protunavalom bili opet izbačeni sa teškim gubicima. U predjelu jugozapadno Bubnova napale su naše izvidnice neprijateljsku stražu, koja je pobjegla. Na to su naše izvidnice osvojile neprijateljski jarak te se u njem ustalile. Jugozapadno sela Svistelnici na brijegu Narajovke kušao je neprijatelj, da probije naše zaprijeke i položaje, ali ga je naša vatra protjerala. U okolici Seletina na Sučavi u Šumskim Karpatima naša je pješadija oborila neprijateljsko ljetalo, koje se je, dok je padalo, upalilo. Zarobili smo ljetača i motrioca. U Dobrudži je položaj nepromijenjen.

Francuska.

13. listopada na večer. Sjeverno Somme uspjelo je njemačkoj navali sa hitalima plamena, da osvoji nekoje komade jarka na rubu šume St. Pierre-Vaast. Južno od Somme nastavile su obostrane artilerije živahnu svoju djelatnost. U području Verduna djelatnost topništva na prekide. Ništa znatnoga na ostaloj fronti.

Istočna armija: Na Strumi drži neprijatelj frontu Seres-Savjuk-Barakli-Džuma-Jenimah. Engleske su čete u dodiru sa neprijateljem. U sredini i na lijevom krilu topnički dvoboj.

Engleska.

12. listopada. Naša okonjena brigada, koja je pročistila zemlju sve do ruba Seresa, ustanovila je, da neprijatelj žestoko brani grad. Dojranska fronta: Poduzeli smo daljne navale na neprijateljske jarke. U noći na 10. o. mj. suzbili smo dva prednja neprijateljska odjela te zarobili nekoliko Nijemaca i Bugara.

13. listopada. Dojranska fronta: Sjeverno Dolželija i Hoshlija bili su iznenada napadnuti strijeljački jarci. Žestokim je protunapadajem bio neprijatelj potjeran u bijeg te je ostavio na bojištu 60 mrtvaca.

Italija.

12. listopada. U dolini Ečave uspješna vatra našega topništva protiv vojničkog skladišta u vrtu u Roveretu i protiv kolodvora Calliano. U dolini Brand smo odmah suzbili neprijateljski navalni pokušaj protiv naših položaja. Na sjevernim obroncima Pasubija su naše čete glatko odbile nove neprijateljske protunavale. Zadali smo neprijatelju vrlo teških gubitaka te smo zaplijenili 1 top, brojnu municiju i mnogo pušaka. Na visoravni Schlegen su naša smiona odjeljenja prodrla u neprijateljske jarke kod Casera Zebio, razrušiše ih, te se na to povratiše u naše linije. U gornjem toku Vanoja je nakon silne topovske priprave upravio neprijatelj na veče 10. t. mj. više navala protiv naših položaja na Busa alta. Bersaglieri i alpski lovci, takmeći se u hrabrosti, su svaki put skršili neprijateljski juriš, poduzeli su protunavalu sa bodovima, natjeraše ga u bijeg i zarobiše 37 vojnika. Duž Julijskih Alpa djelovanje topništva, što ga je prije podne sprječavala gusta magla. Neprijatelj je svježim silama ponovno navalio na najvažnije točke linije, što smo je osvojili istočno Vrtojbice i na Krasu. Svaki ga je puta dočekala nenadana dobro upravljena vatra i svaki je puta bio odbijen uz vrlo teške gubitke. Poslije podne je naša pješadija proširila novim snažnim navalama i potpunila osvojenja prijašnjih dana, a osobito ono, koje se odnaša na Zober (Gorica) i visine 343 i 144 te istočno Nove vasi na Krasu. Zarobili smo daljnjih 1771 vojnika, od kojih 35 časnika. Na Julijskoj fronti smo od 6. kolovoza do danas zarobili ukupno 30.881 vojnika, medju kojima 728 časnika.

Rumunjska.

12. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Medju gorjem Kelemen i gorjem Burzen okršaji medju ophodnjama i topovski boj. Od gorja Burzen sve do Brana (?) odbile su naše čete više neprijateljskih napadaja. Kod Cotta (?) istočno Cainenija suzbismo neprijateljsku navalu.

Na ostalim dijelovima fronte sve do Dunava topovski i pješadijski bojevi.

Južna fronta: Na Dunavu topovski boj.

U Dobrudži je položaj nepromijenjen.

Političke Vijesti.

Bojno značenje Jadranskoga mora. Nedavno je francuski admiral u Jadranskom moru Vienaime iznio prijedlog, da bi antantina i talijanska mornarica morala zajedničkim silama napasti austrijsku mornaricu i uništiti je i tim riješiti jadranski problem. „Neue Zürcher Zeitung" donosi sada članak, u kojem pobija taj prijedlog i iznosi očito prema talijanskim informacijama, kako je obala jadranskoga mora na hrvatskoj i austrijskoj strani pogodna za austrijsku mornaricu, koja se može uvijek sklonuti za otoke i brojne zaljeve, ne mora nikada prihvatiti bitku, jer joj je u interesu da štedi svoje sile. Osim toga je po mišljenju toga lista u tom i posebna austrijska tendencija, da se ne upušta u pomorsku bitku, kako bi uz čitavu svoju mornaricu prepusula Talijanima, neka na bojnom polju pokušaju riješiti jadranski problem. Austrija je naime jača kopnenom vojskom, dok bi mornaricom možda morala uzmaknuti, a ipak je dosta jaka, da može manjim navalama neprestano napadati dijelove talijanske obale, što talijanska mornarica ne može da izvede niti da zapriječi.

Sudbina Rumunjske. Rumunjski je kralj govorio sa dopisnikom „Timesa" i rekao mu, da Rumunjska nije pošla u rat radi kakovih sebičnih i ciničkih ciljeva, već iz nacijonalnih razloga, da oslobodi milijune Rumunja, koji živu pod Madžarima u političkom ropstvu i jer smatra Madžare najvećim rumunjskim neprijateljima. On se nada pomoći od antante, koja i ako ima i sama svojih teškoća, jamačno ne će dati da Rumunjska bude uz Srbiju i Belgiju treća uništena mala država. Javljaju, da je bukareštansko gradsko vijeće predalo vladi prijedlog, da zaplijeni imovinu austrijskih i njemačkih podanika u Bukareštu i tim pokrije štetu od navala Zeppelina.

Španjolska i podmornice. U španjskom je saboru predana interpelacija o djelovanju njemačkih podmornica, koje su potopile i neke španjolske brodove, ali ministarski predsjednik grof Romanones nije htio odgovoriti na interpelaciju, već je samo preporučio paroplovnim društvima, koja plove ugroženim zonama, da obustave iz patriotskih razloga svoje plovitbe.

Talijanske čete za Balkan. Javljaju iz Lugana, da su već više dana zatvorene sve talijanske luke, navodno radi velikih četnih transporta u pomoć Rumunjskoj na Balkan.

Japanska žena.

Japanka nije doduše takva ropkinja kao Indijanka i Kineskinja, no ipak se š njome postupa u i izvan obitelji kao sa služinčadi. Starodrevni zakoni i pučke predsude nijesu joj jošte priuštili veće slobode.

Ne samo kao mlada djevojka, ali ni kao zrelija žena nesmije niti u vlastitoj kući da čini što je volja, niti da živi po vlastitom ukusu. Za djetinjstva mora da služi ocu, a kao žena mužu. Iza njegove smrti odvisi od vlastitih sinova odnosno od najbližih muževih rodjaka, a u pomanjkanju istih od svoga gospodara, pa nema niti vlastite odgovornosti.

Još pred 25 godine nijesu u Japanu ni zakon ni vjera poznavali braka. Na svadbi odjene Japanka bijelu haljinu, ne kao znak nevinosti, već kao znak, da je postala vlasništvo svoga muža, te da je za svoju staru obitelj mrtva.

Narod sklapa i nadalje brakove po starom običaju bez popova i bez oblasti. Usprkos novih zakona mijenja Japanac često svoju zakonitu ženu baš onako kao i priležnicu. Glavno mu je samo da steče jednog ili više muških nasljednika.

Zakon od god. 1898. ne priznaje više priležnica ili kako ih Japanac zove „mekakes" odnosno „shos", dok ih je prije oblast priznavala rodjakinjama drugoga reda u istoj vrsti sa ženom. Dok je u prijašnja vremena bio njihov broj odredjen visinom njihovog reda, odvisi dandanas isti od njihovog novčanog položaja. Narod nije uvjek dosta bogat, da si javno drži jednu „shos", no zato često uzme kakvu lijepu sluškinju više kao „mekake", nego li kao domaćicu. Uostalom se u nižim pučkim slojevima žene rastavljaju sasma po miloj volji.

Japanski zakoni poznaju u smislu Konfucijeve nauke 7 razloga rastavljenja brakova, i to: 1. neposluh prema svekrvu ili punici, 2. nesposobnost radjanja djece, 3. ljubomornost, 4. raspuštenost, 5. kozice ili koja druga odurna bolest, 6. značaj i navade, koje narušuju kućni mir, 7. lažljivost.

Rastava se uvijek riješi u korist muža; žena nema nikakva prava na djecu, već je mora bez krzmanja ostaviti mužu. To se u japanskom

društvu smatra najgroznijom i najsramotnijom kaznom. Što puta radje trpi mlada supruga pod svojim krovom jednu „mekake“, neg da se je odsudi na odbačenje. Ipak je zakonom providjen jedan slučaj, u kome se rastavak izreče u korist žene i na njezin prijedlog. Ako najme momak uzme za ženu jedinicu njezinih roditelja, mora da kao „Irimuko“, vjenčani drug, preuzme ime svoje žene a da nema u kući nikakva prava vlasništva, jer je žena gospodarica. Ako je muž nesposoban za radjanje djece, il se prema svojoj ženi, odnosno punici, slabo ponaša, može da ga žena bez daljnjega istjera iz kuće.

U novije doba osnovalo se u Japanu mnogo ženskih pučkih škola, a god. 1901. i žensko sveučilište u Tokiu, no ipak će proći u Japanu još mnogo vremena, dok se u puku bude uobičajila monogamija.

Usprkos tom ropstvu započela je u novije doba japanska žena svoju djelatnost na političkom i na literarnom polju. Dapače postoji već više ženskih društva sa radikalnim programom (poput engleskih sufragetka), koja izdaju i tri novine. Osim toga je i Japanka počele da tjera šport i da zapremi mjesta u javnom životu kao u tiskarama, na telefonu te na bankama i željeznicama. S vremenom naći će se valjda i u Japanu ženu u svim granama javnoga života kao i kod nas.

Domaće Vijesti.

Istarska upravna komisija. Car je najvišom odlukom od dne 4. t. mj. odstavio računarskog savjetnika Aurelija Sinslera sa njegovog mjesta kao člana upravne komisije medjašne grofovije Istre te je članom te komisije imenovao upokojenog računarskog ravnatelja Alfreda Gayer-a.

Da se na vrijeme osiguraju sumpor i modra galica, potrebiti za ljetinu 1917 u Istri, obratilo se prošlih dana istarsko Zemaljsko Poljodjelsko Vijeće molbom na c. k. Ministarstvo poljodjelstva, da ovo već sada odredi potrebito, da se do konca marča 1917 godine uvedu u ovo pokrajinu okolo 4.500 kvintala modre galice i 8000 kvintala sumpora. Ovoj akciji se pridružila takodjer i Zemaljska komisija margrofije Istre poduprijevši čvrsto molbu Poljodjelskog Vijeća kod spomenutog Ministarstva te kod primorskog Namjesništva. Nade je dakle, da se u nastajnoj godini neće ponoviti tužbe, koje su se čule prigodom prošle ljetine glede zakašnjenja pri dobavljanju sumpora i modre galice. — Za predsjednika: Gorizutti s. r.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je od 13. rujna do 12. listopada o. g. slijedeće prinose: Kr. hrv. I./26. bojni bataljun, bojna pošta 68 sabranih (šalje g. Silvestar Radej) K 500·—; Gospodarska sveza za Istru u Opatiji doprinos g. Ferdinanda Hrdy iz Sv. Lovreča u ime čistog dobitka na pasulju primljenom od Sveze K 50; G. Josip Lazarić, Buje K 5; G. N. N. K 10; Prva Hrvatska Štedionica, Zagreb, šalje primljenih po gospodarskom uredu dokn. bataljuna kr. ug. zagreb. 25. domobr. pješ. pukovnije u Zagrebu, prigodom rodjendana zapovjednika g. satnika Sertića sabranih K 210; te po g. Anti S neta položenih mjesto vijenca na odar pok. Ljubice Poparić rodj. Slivnjak K 10; Dionička Tiskara, Zagreb, sabranih putem „Obzora“ K 705·63; G. prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb, primljenih od družbinog prijatelja iz Broda na Savi K 60; od g. oruž. nadporučnika Grčevića u Osjeku, sabranih u veselom društvu K 30; dar općine Radoboj K 10; dar g. arhitekta Pilar Martina i gdje supruge mu Ane mjesto vijenca na odar pok. dra. Bogoslava Trnskoga K 50; te dar g. prof. Spinčića mjesto vijenca na odar pok. Ambroza vit. Haračića K 20; G. Stanislav Magdić, bojna pošta 111 prigodom svoga promaknuća na zastavnika K 10; „Novosti“, Zagreb, sabranih K 30; „Narodne Novine“, Zagreb, sabranih K 20; Poglavarstvo upravne općine, Kloštar Ivanić K 20; G. ti, M. Radimiri, ljekarnik, Blato, K 20; „Novosti“ Zagreb, sabranih K 14·30; G. Ivan Gojtan, odvjetnik, Gospić, svoj mjesečni prinos K 10; G. dr. Pero Magdić, Varaždin, sabranih prigodom blagoslova kuće 3. 10. o. g. u njegovom vinogradu na Varaždinbrijegu K 80; Kr. hrv. I. 26. bojni baon, bojna pošta 68, sabranih K 500. — Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Iz Hrvatske.

Kolajna grada Rijeke avijatičaru Banfieldu. Riječki načelnik dr. Antun Vio upravio je velikom admiralu Hausu pismo, kojim ga moli, da preda linijskom poručniku Banfieldu kolajnu, koju mu gradsko zastupstvo poklanja u znak zahvalnosti, što je nad Rijekom oborio jedan neprijateljski aeroplan.

Aprovizacija grada Rijeke. Šećerna centrala u Budimpešti odlučila je, da će za potrebe grada Rijeke dostavljati redovito svaki mjesec po 10 vagona šećera.

„Demonstracije“ zbog šećera u Osijeku. Kako „Hrvatska Obrana“ priopćuje, već dva dana vlada u Osijeku velika navala pred gradskom aprovizacijom radi šećera. Tako se je u srijedu poslije podne moralo 9 gardista brinuti za red, a pred večer, kad su još pridošle radnice iz tvornica, moralo se zatražiti daljnju pomoć od redarstva. Više od 6000 ljudi tražilo je šećera.

Hrtkovački izbor. „Drau“ javlja, da je u Hrtkovcima izabran 12. o. mj. zastupnikom za hrvatski sabor hrv. ministar Imbro pl. Hideghethy bez protukandidata. Dobio 738 glasova. Svih izbornika u kotaru ima 1833. Kod izbora g. 1913. glasalo je kod izbora u svemu 1035 izbornika.

Zaplijena imovine. Kr. sudbeni stol zagrebački odredio je zaustavu čitave imovine Slavka Oblačića, rodom iz Mohola u Ugarskoj, prebivalištem iz Srijemskih Karlovaca i Nikole Glumca Jovičića iz Ogara. Protiv njih predleži temeljita sumnja, da su za vrijeme dok su bili u srpskom sužanjstvu, stupili u srpsko oružničtvo i vršili srpsku oružničku službu. Braniteljem imenovan im je odvjetnik dr. Ivan Sautier u Zemunu.

Iz Dalmacije.

Preminuli. Preminuo je u Splitu, u 72. godini života, učitelj u mirovini Andrija Koljiš. Najviše je služio po otocima i u Promini. Nekada je izdavao list „Poljodjelac“. Poslije viške bitke on je spjevao o njoj pjesmu, koja bijaše postala vrlo popularna i koju je Kumičić unio u svoju knjigu o viškom boju. — U Zadru je preminuo u poodmakloj dobi života obrtnik Gjuro Venturini, predsjednik Udruženja kavanara i gostioničara u Zadru. — 2. listopada preminula je u Dubrovniku plemenita mlada gospodja Franica, žena kapetana Joze Kalafatovića, u dobi od 30 godina. — U dubrovačkoj bolnici preminuo je na 5. o. mj. kapelan Brgata don Ivo Šeparović. Bile su mu stopro 42 godine. Rodom je bio iz Veleluke. — Poslije kratke bolesti, u patrijarhalnoj starosti, umro je u Staromgradu Don Juraj Plančić. Bio je za dugi niz godina župnikom u Sućurju.

Koncerat u Splitu. Jučer na 15. o. mj. održao se u Splitu koncerat na koncerat na korist slijepih vojnika. Sudjelovali su razni poznati umjetnici i daroviti diletanti: gdjice C. pl. Cindro i E. Maroli pl. Pecinić, te gg. Noe Matošić, I. Skrivanić, Marko Vušković, natporučnik Reiner, Meneghello, Nonveiller, Ilić, Katunarić uz pratnju na glasoviru dr. Colombani. Bio je jedan od najljepših koncerata, što ih je dosele priredio Split.

Mladomisnici. Prošlih dana otpjevaše mlade mise: don Atilije Frua iz Omiša, O. Ivan Branić iz Promine, O. Marcel Dubravica iz Stankovića i O. Pavao Odrljin iz Trilja.

Otvorenje gradske biblioteke u Makarskoj. Javljaju iz Makarske: Koncem prošlog mjeseca otvorena je svečano u dvorani Općinskog doma gradska biblioteka. U prostranoj dvorani na prvom katu namještene su sve knjige pok. makarskog dobrotvora Mons. dra Cezara Pavišića, koji je sve svoje knjige (preko 3000 svezaka) poklonio našem gradu još nazad nekoliko godina. U istoj je dvorani Don Petar Kaer dao smjestiti i svoju biblioteku sa preko 4000 knjiga — u 8 ormara — te ih poklonio svome gradu. Okolo stijena dvorane vise slike makarskih i primorskih slavnih pokojnika i utemeljitelja.

Sajam sv. Šimuna u Zadru ove godine bio je slab. Malo prodaje i malo trgovine. Naroda je došlo prilično iz okolice, najviše ženskih. U jutro je bila crkva prepuna pri pjevanju života i čudesa Svečevih na hrvatskom jeziku. U 12 sati i pô općinska je glazba priredila koncerat na trgu sv. Šimuna. Poslije podne bila je tradicionalna tombola na Gospodskom trgu. Sav je čisti prihod bio namijenjen za vojničke udove i siročad, te za ranjene i bolesne vojnike.

Svečanost na Braču, prigodom otkrića spomen-štita u Supetru, imala je prekrasan uspjeh. Prisustvovao je i N. P. gosp. namjesnik, koji je tom prigodom izrekao govor.

Za promet stranaca. Pišu iz Beča: Ovdje se je osnovao konsorcij, kojemu je na čelu bogataš Krupp i koji ima namjeru, da u Dalmaciji, nakon rata, gradi hotele za unapredjenje prometa stranaca. Kapital, kojim će se početi raditi, iznosi 12 milijuna kruna. Konsorcij namjerava osnovati i jednu igračnicu, po svoj prilici ili u Dubrovniku ili na Korčuli.

Vojn. pripomoći isplaćene mjeseca kolovoza. Mjeseca kolovoza bilo je isplaćeno rodbinam mobilizovanih vojnika u Dalmaciji, u ime prinosa za uzdržavanje (vojn. pripomoći) K 5,266.938, para 42; a od početka mobilizacije K 92,100.136, para 64.

Zaplijena šećera. U Splitu je vlast zaplijenila 19 kvintala kockastoga šećera, koji je donešen iz Rijeke, a bio je odredjen za Milnu. Šećer je bio prokriomčaren.

Iz Bosne.

Potres u Sarajevu. Čitamo u „Hrvatskom Dnevniku“, da je dne 10. ov. mj. u 11 sati 58 sekunda osjetio se prilično jak mjesni potres; najveći udarac na seismografu iznosi 90 mm; registriranje je trajalo 30 sek. Potres se u gradu općenito očutio, te se čula podzemna tutnjava. To je u posljednjih desetak dana drugi potres u Sarajevu.

Meso u Bosni. „Fremdenblatt“ javlja iz Sarajeva: Vladinom su naredbom opet dokinuta dva bezmesna dana u sedmici, koji su dosele bili propisani i za Bosnu i Hercegovinu. Bosna i Hercegovina jedina je danas zemlja u monarhiji, koja nema bezmesnih dana.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 289
od 15. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Malypetr.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Književnost i umjetnost.

Obljetnica hrvatskog kazališta. U subotu bilo je 20 godina, kako je kralj za svoga boravka u Zagrebu položio zaključni kamen, a isti je dan na večer bila svečana prva predstava. Davala se je Miletićeva prigodnica „Slava umjetnosti“ s prvacima naše dramske umjetnosti Fijanom, Strozzijevom i Mandroićem.

Vojnovićeve drame uglazbljene. Čitamo u zagrebačkim novinama, da je češki skladatelj Frano Neumann, operni kapelnik u Frankfurtu, a sada u vojnoj službi, uglazbio na fronti jednu dramu Iva Vojnovića. Možemo javiti, da i maestro Antun Dobrinić, koji sada boravi u Zadru, uglazbljuje Vojnovićev „Suton“.

C. kr. austr. vojnička pripomoćna zaklada za udovice i siročadi

pod Najvišim pokroviteljstvom Njeg. c. i kr. Apost. Veličanstva.

Riječ k ratnom osiguranju.

Ocalno-krvavi ples se vrti dalje. Dalje i dalje grmi zgoda strašnih dogadjaja, dalje i dalje zapovijeda neisprosan usud narodima Austrije! Život! Cvjetući, kipeći i ustvarajući život leži uništen na tlima pod teškim kladivom ratne borbe. Žene, majke, djeca čeznu gledajući na borište za svojimi — našimi vojnici, gledaju tamo, gdje bjesni smrtna kosa nad dragima njihovog srca. On, koji je doma marljivih rukû, skrbnog srca ustvarao i radio za njihov dobrobit, za dobrobit drage domaje! Jeli se povrati, kada zazvone zvonovi mira preko razbijenih, od ratnog bijesa rastrganih poljana? I ako se ne povrati nikada više? Tko će donesti tada pomoć ubogima i zapuštenima?

„Pomozi si sam i biti će ti pomagano!“

To je geslo u tom teškom, žalosnom času. I k toj samopomoći je pružala utješljivu ruku **c. kr. austrijska vojnička pripomoćna zaklada za udovice i siročadi pod Najvišim pokroviteljstvom Njeg. c. i kralj. Apost. Veličanstva.** — U svojoj dalekovidnoj skrbi ustanovila je temelj, da čovjekoljubnije, opsešnije uopće nije bilo moguće ustanoviti.

Komu nije poznata blagodarna djelatnost tog sklada? Komu nije poznato, koliko dobra je prispjelo sve iz njega i koliko jih je bilo dionicima dobročinstva njegovog u teskoj stisci i skrbi, kada se nije već povratio onaj, koji je tako savjesno skrbio za domaju i svoje?

Kako ugodno nudi pomoć taj zavod, slijedi već iz toga, da bez svakakih neprilika, bez pisarija, bez liječničke pregledbe i drugih listina dolazi pomoć u sili. Tko se ne će poslužiti te pomoći, ako je rodjak ratnika ili nije, kojeg osigura, te si tim putem ustanovio temelj za sebe i svoju djecu! Stotisuće jih je bilo već, koji su bili dionicima tih blagodati, a mora ih biti još te na milijune, koji se združe na tom velikom čovjekoljubnom radu!

Naši hrabri junaci, koji se vani na bojnim poljanama bore za veličinu i slavu naše domovine, oni će Vam biti zahvalni za tu brigu, jer jer je za nje na ratištu najteža savjest, šta će biti sa njihovom djecom, ako pogodi smrtan oštrac njihovo srce!

Uistinu je mnogo takovih, kojima se upire čut, da bi osigurali život onih u korist svoju i svoje djece. A takodjer za takove slučajeve je primjerna riječ na mjestu. Uistinu posjeduje taj ili onaj toliko, da mu nije treba misliti na pomoć, ipak će ista pomoć dobro doći u trenutku, kada će željeti, da se truplo svojeg dragog priveze sa ratišta u domovinu i ovdje položi u domaću zemlju te mu postavi na grob njega vrijedan spomenik. Ali to stoji mnogo novaca, kojeg svatko ne smogne.

Kakav će biti plemeniti rad, ako tu potporu obrne za troškove prevoza svojega u domovinu i za njegov spomenik, na kojeg će još djeca i od djece djeca gledati s ponosom!

Ne ustručavajte se dakle, dokle je jošte čas, dokle nije prekasno!

Obavijesti kojemu drago vrsti daje

Josip Krmpotić

kotarski poslovodja za kotar Pulu c. kr. Austrijske vojničke pripomoćne zaklade za udovice i siročadi u Puli, Trg Custoza I

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

Pomenuti izbor kralja Vaclava svjedoči dovoljno, da je u kraljevini Ugarskoj mnogo pretežnija bila stranka protivna Karlu Robertu, dočim se za stalno može reći, da je u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji njegova upravo stranka gotovo vazda nadjačala drugu. Tomu je dakako u posljednje vrijeme doprinjela mnogo i ta okolnost, što je ugarski kralj Vaclav odmah iza svoga izbora i krunjenja g. 1303. zagrebačkoga biskupa Mihalja imenovao arcibiskupom Ostrogonskim, te se nije s toga imenovanja svoga spomenuti biskup više ni vratio u Hrvatsku. Tim načinom naravno stranka njegova u tih pokrajinah izgubi najboljega svoga zaštitnika i branitelja, pa je s toga bila sva prilika, da će se Karlova stranka, čim prije bude moguće, osvetiti za sva nasilja, što ih je donle pretrpjeti morala od ratobornoga biskupa Mihalja.

A što se dogodi sa Slaviničem i njegovom milom Ružicom, odkako se prilikom svatbe njihove rastadosmo s njima? . . . Kazat ćemo redom i to. Njih dvoje življahu tiho, mirno i sretno neko doba u križevačkoj županiji na malom, nu lijepom dobarcu, što im ga darežljivi Mihalj darova za vjenčanja. Prava sreća ljubavi priliči plahoj slavulj-ptici, koja se rado sakriva u gustoj šumi, te si tu medju granami zelenimi, pojući i slaveći na svoj način Višnjega, gradi tajno utočište i mekan stanak za se i za svoje. Prava ljudska sreća uopće skromna je i pitoma, te se nerado pomalja na vidik svijetu, jer se ne ponosi nikakovom sjajnošću ni halabukom, a ni svečanim kakovim nakitom, već se poput ljubice najradje sakriva pod gustim grmom, gdje ju samo blagi njezin miris izdaje onomu, koji slučajno prolazi mimo. — Slavinić i mila mu supruga priličiji su posve spomenutomu slavulju i ljubici, jer su usred općih tada nemira i raspra živjeli, kao što rekosmo, neko vrijeme mirno i sretno, napajajući se rajskim nalipom medjusobne svoje ljubavi. Ali čovjek misli, a Bog upravlja, pa kaošto jur slavni naš dubrovački pjesnik reče, da naime: vjekovite i bez svrhe nije pod suncem krepke stvari, isto tako ni sreća čovjeka ne traje vijekom, već ju kadšto iznenada prikrije nezgodan oblak, iza kojega kadikad opet ishodi sjajno, ali se često i smrkne, te ne ishodi nikad više. Da li — i u koliko se istina ove izreke opravdava za Slavinića i Ružicu, to ćemo vidjeti naskoro. Nije prošla ni godina dana iza vjenčanja sretnoga para, kad li jednom oko ponoći zamaije strašna buka i graja, natkriljujući daleko silnu buru i pljusak kiše u tavnoj noći mjeseca studenoga. Svi u dvoru skočiše na noge, a na zapovijed Slaviničevu sva družina muška i ono nekoliko vojnika, što ih je radi veće sigurnosti imao u svom gradiću, spopanu oružje, te svi složno polete na odredjeno im mjesto, da ga brane. S prva mislio je svatko, da su radi plijena navalili na dvore razbojnici, što ih je u ono doba dosta bilo posvuda, ali se skoro uvjeriše, da su im došli drugi gosti u pohode: župan naime Gardun, koji nikako nije mogao pregorjeti, što mu Slavinić ne samo preoteo djevojku, već da ga i nadjačao na mejdanu, pa je s toga sakupio četu i s njom iznenada udario na gradić, da se neprijatelju svomu krvavo osveti. Ali mu je opet i tu bila loša sreća, jer je Slavinić odmah s početka, čim preuze to dobro, gradić svoj, već od prije dosta čvrst, još bolje učvrstio i tako dobro ogradio, da se je mogao s dobrim uspjehom braniti u njemu. Pa baš zato je Slavinić iza kratka, nu žestoka nasrtanja, Garduna sa njegovom četom tako čvrsto suzbio, da je on još prije zore odmakao bez ikakva uspjeha, dapače ostade tom prilikom nekoliko mrtvih iz čete njegove na mjestu.

Drugi put opet — a te bijaše nekoliko mjeseci poslije spomenute noćne navale — bijaše Slavinić pošao sa svojimi momci, da u bližnjoj gori kalničkoj lov lovi, pa pošto se nešto udaljio od svojih pratilaca, nasrnuše na njega iz zasjede četiri nepoznata i nagrdjena čovjeka. Slavinić se tomu nije nadao, pa zato nije ni poveo sa sobom oružja od boja, ali usprkos tomu branio se ipak, koliko je mogao neko vrijeme, nu pošto protivnici njegovi stadoše sve to žešće navaljivati na nj, vidio je, da ne će moći odoljeti sili, te zato što mu grlo dade, zaviče glasno, ne bi li tim kako dozvao družinu svoju, pa zbilja, jedva prodje nekoliko trenutaka, i već se čuše po šumi glasovi njegovih ljudi, što su dolazili sa više strana, na što napadnici okrenuše ledja, te odmakoše brže bolje gustom šumom. Slavinić sam, a i ljudi njegovi gatahu, da su i to opet bili ljudi Gardunovi, najmljeni za taj nečisti posao. — Vraćajuć se tada kući iz lova, zapovijedi Slavinić ljudem svojim, da u gradu nikomu ništa ne kazuju o tom, što se dogodilo, budući da ne htjede, da mu za taj napad dozna mila njegova Ružica, što mu upravo dva dana prije toga porodi milo žensko čedo, pa je s toga još bila nešto malo slaba, te bi ju ta vijest bila mogla uzdrmati i škoditi joj zdravlju.

Slavinić i Ružica uživahu tad potpunu slast sretna braka, budući da ih na novo još uže skopča sveza dosad nepoznata, a to bi sveza roditeljskoga čustva, što im kao novi cvijetak niknu na stazi života, otkako im se rodi čerka Margitica, kojoj bijaše krsna kuma tetka Ružičina, vrijedna opatica, a kum biskup Mihalj. Oboje primiše radosno tu njima pismeno ponudjenu čast, te Ružici i djetetu njezinomu poslaše lijepe darove, otporučujući ujedno — budući da sami krsnoj svečanosti ne mogu prisustvovati — da ih zastupa najčestitiji i najstariji par u okolici Slaviničeva dobra, a to bijahu slučajno upravo neki stari seljak, ujedno i kmet Slaviničev, s ostarjelom svojom ženom.

Tako opet prodje neko vrijeme, da mu nikakav neugodan dogadjaj nije uskolebao tihi i sretni taj život. Slavinić se scijenio osobito zadovoljnim, što mu Bog i sreća dade, te je dosad sretno nadvladao sve poteškoće i nesgode, što mu bjehu na put stale, da mu smute sreću, pa se baš s toga za cijelo nadao, da će biti i u buduće tako. Ružica se nasladjivala medjutim slastmi, što ju dopadoše s krasnih i divnih dužnosti mladjahne majke prama prvorodjenomu svom dječcu.

Ali medjutim, dok se je taj u svakom obziru čestiti i plemeniti par ljudi pitao skladnimi nadami o budućnosti, koja mu se prikazivala vedra kao jutro lijepa dana proljetnoga, hvatao se sve to veći sumrak na obzorju Hrvatske, njihove domovine, jer kobna godina 1303. bijaše jur nastala sa svojimi gore, više uzgredno, napomenutimi dogadjaji.

Ništa nije tako tajno, da se ne bi doznalo, a kamo li politički dogadjaji, pa tako nije ni čudo, da su pomalo kojekakve vijesti dopirale i u ladanjsku samoću Slaviničevu, osobito otkako Mihalj zauze stolicu Ostrogonskoga arcibiskupa i otkako tijem obodrena stranka Karla Roberta sve to više poče dizati glavu. S početka bili su doduše ti glasovi ponešto neizvjesni, ali za nekoliko nedjelja dana pokazalo se, da su na žalost istiniti. Braća Gusingovci sa Gardunom, možni Šubići i Babonići, zatim braća Janina i Marko Torusti, kojima nedugo prije toga umrli njihov brat Nikola ostavi Medvedgrad — sva ta i ostala mnoga gospoda u Zagrebu i oko Zagreba snovahu nešto, što nikako nije slutilo na dobro.

Pošto bi o svemu tomu potajno izviješćen Slavinić, i to što pismeno od tetke Ružičine, što pak usmeno od nekih prijatelja, koji su u posljednje vrijeme češće k njemu dolazili, scijenio je, da tu oklijevanja nema, pa zato odluči i on poći, kud ga zove dužnost i tvrda vjera, kojom se zavjeri stranci svojoj, uz koju odluči vjerno ustrajati i boriti se za stvar njezinu, ostao ili propao.

(Konac slijedi.)

Godina II. — Broj 462.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32—, za polugodište K 16—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 1 milimetar i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 17. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Na ugarsko-rumunjskoj granici nema bitne promjene položaja; borba se bije dalje. **U kutu triju zemalja, južno Dornavatre potisnuli smo Ruse preko potoka Negra, kod česa su oni ostavili u našim rukama 1 časnika, 217 momaka i 2 strojne puške; kod Kirlibabe smo za posljednjih bojeva zarobili 5 časnika i 1097 momaka te zaplijenili 5 strojnih pušaka, a na Smotrecu 3 časnika i 381 momka. U obim su se odsjecima izjalovile jučer ruske protunavale. U predjelu Ludove su bavarski bataljuni osvojili neprijateljski položaj.**

Bojna fronta bavarskog princa: Na Narajowki, na najgornjem Serethu i jugozapadno Brody-a imala je vojna skupina generala pukovnika Böhm-Ermollija, da odbija navale. Neprijatelj je svuda bio bačen uz teške gubitke. Vojska gen. pukovnika Tersztyanskoga stajala je kroz cijeli dan pod teškom vatrom ruskog topništva. Na obim stranama Zaturcyja prešla je i neprijateljska pješadija na navalu, koja je osobito sjeverno imenovanog kraja bila više puta i sa velikim masama opetovana. Neprijatelj je ponovno pretrpio težak neuspjeh.

Talijansko bojište.

U bojevima kod Zobra su naše čete zarobile 2 časnika i 212 momaka te zaplijenile 3 strojne puške.

Jugoistočno bojište.

Nema, ništa da se javi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: U bojnom predjelu Somme trajala je kroz čitav dan živahna, objestrana topovska djelatnost. Engleska provala sjeveroistočno Gueudecourta prodrla je u malenoj širini u naš najprednji jarak, koji je protunavalom bio opeta posve osvojen. Francuzi su u jutro i na veće navalili na naše položaje zapadno Sailliya. Bili su u svježoj protunavali suzbiti jugozapadno sela.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: U Argonima je otkad dokad opeta oživjela topovska paljba.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Zapadno Lucka propadoše uz teške gubitke po neprijatelja žestokom topovskom vatrom pripravljene jake navale u odsjeku Zubilno-Zaturcy. Na isti su se način izjalovili djelomični napadaji južno željezničke pruge Brody-Lavov i u nizini Graberke. Znatne ruske sile su u dubokim vrstama, ali uzaludno navalile na Narajowki, među Lipnicom doljnom i Skomarochyjem. I tu smo neprijatelju zadali teških gubitaka.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima su njemački bataljuni, iskorišćujući svoj uspjeh na Smotrecu, odbili protunavale te zarobili 3 časnika i 381 momka. Na visini Coman su bavarske čete u jurišu zauzele više ruskih jaraka. Istočno Kirlibabe su kod navalnih bojeva austro-ugarskih pukovnija bili suzbiti ruski protunapadaji. Bilo je zarobljeno preko 1000 momaka. Jugozapadno Dornavatre su savezničke čete potisnule protivnika preko doline Negra.

Sedmogradsko bojište.

Vrše se bojevi na rumunjskoj granici.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: Položaj je nepromijenjen.

Macedonska fronta: U odsjeku Černe, na obim stranama Broda, nijesu imale nikakvog uspjeha žestoke, ponovne noćne navale srpskih četa. I djelomične provale kod Gruništa i sjeverno Nidže planine bile su odbijene uz znatne gubitke po neprijatelja.

Prvi majstor glavnog stana Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Odbili smo 3 neprijateljske konjaničke eskadrone, što je kušale, da se približe Bischaru.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu je uspješnom našom vatrom bilo posve raspršeno neprijateljsko odjeljenje, koje je u gustim vrstama kušalo, da se približi. Na lijevom je krilu bio našom vatrom zadržan neprijateljski noćni napadaj, a onda protunavalom suzbit.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 15. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Bila je uz teške neprijateljske gubitke suzbita navala, što ju je neprijatelj u jakosti od skoro jedne divizije poduzeo protiv odsjeka među cestom Bitolj-Kleština i među željezničkom prugom. Tijekom noći je neprijatelj izveo dvije daljnje navale, bio je ali opeta odbit uz velike gubitke. Istočno željeznice je naša vatra u klici ugušila pokušaj neprijateljske pješadije, da navali na naše položaje. U zavoju Černe tvrdokorni bojevi. Sve su navale bile odbijene ručnim granatama.

Na čitavoj rumunjskoj fronti vlada mir.

Brzojavi.

Sarrailova pomoć.

Düsseldorf, 15. „Generalanzeiger" javlja iz Basela: „Baseler Nachrichten" doznaju iz Milana: Obzirom na prijeteće uništenje Rumunjske zahtijevaju sada listovi energičan nastup sa strane Sarraila. „Corriere della sera" piše, da je do sada prispjelo u Bukarešt 47.000 bjegunaca.

Englesko huckanje u Udruženim državama

Amsterdam, 15. Javlja se, da uredi engleske propagande u Udruženim državama šilju bezbroj listova na američke političare, posjednike trgovačkih i industrijskih poduzeća i na banke, da ih ponukaju na intervenciju protiv njemačkih podmornica. Pisma su potpisana od nekojih nepoznatih Amerićana, koji služe engleskoj propagandi. Bio je tiskan prosvjed, koji veli, da njemačke podmornice ugrožavaju američku neovisnost, što bi ga adresati imali da potpišu i pošalju na državni departement.

Sukob među engleskim i talijanskim ratnim lađama.

Berlin, 16. (D. u.) Prema nekoj vijesti „Tageblatta" iz Rotterdama, došlo je u Mesinskom kanalu uslijed magle do sukoba među engleskim i talijanskim bojnim lađama, koje su se međusobno opstrijeljavale. Teško oštećeni engleski oklopni krstaš bio je odvučen u Napulj.

Macedonska republika.

Lugano, 15. Prema „Secolu" javljaju solunski listovi, da će triumvirat Venizelos-Konduriotis-Danglis nadomjestiti krunu u Macedoniji, na otocima i u Epiru. Zakonodajnu će moć vršiti zastupnička komora (u kojoj je većina za Venizelosa izabrana 31. svibnja 1915.

Razgovor sa Radoslavovom.

Budimpešta, 16. Zastupnik lista „Az Est" razgovarao je sa Radoslavovom. Ovaj je kazao: Čini se, kao da hoće antanti Srbija odužiti svoj dug. Pred Monastirom bori se 70.000 Srba silnom žestinom i — što ne mogu da tajim — ogorčenom hrabrošću. Nje izvrsno podupire francusko topništvo. Ja sam uprav potonko vijećao sa našim glavnim stanom i mogu da kažem, e ne će srpska naprezanja imati nikakova uspjeha. Uvjeravali su me, da ne trebamo biti zabrinuti za udes Monastira. Rumunji su se nadili, da započnu efektivnom ofenzivom na 700 kilometara dugačkoj fronti Sedmogradske, a nijesu mislili na to, da dovoljno zaštite granicu proti Bugarskoj. Mi smo za pet nedjelja onamo prispjeli, kamo nijesu druge zaraćene države ni za ovog više od dvogodišnjeg rata prispjele. Čini se, kao da Rumunjska veoma dobro znade, e će ona, ako za dva mjeseca ne uzmogne što dobiti, sve izgubiti i potpuno biti oborena. U Bukareštu imade već sad više bezmjesnih dana. Utjecaj socijalista sve više raste. Kad svrsimo sa Rumunjskom, nadam se, da smo za veliki korak bliže miru. Radi toga je bila intervencija veoma zgodna, jer dok je bila neutralna, nadala se je antanta, da bi intervencija Rumunjske mogla biti odlučna po ovu ili onu stranku. No sad je te nade nestalo, kaošto i nade na ofenzivu Brusilova i ofenzivu na Sommi. Što je Grčka mogla da učini, nebitno je kod stanja neizlječive anarhije. Kad se obori Rumunjska, otvoren je put do Crnoga mora i nebo će zasjati na poštenim mirom.

Amerika i podmornice.

Ženeva, 14. „Petit Parisien" javlja iz Washingtona, da Lansing namjerava rasiriti dosadanju širinu teritorijalnih voda s pogledom na dalekosežnost novih topova na najmanje 40 pomorskih milja od obale.

Oboreni nadzepelinovac.

Zürich, 14. „Neue Züricher Zeitung" javlja iz Londona:

Dopisnik Reuterovog dopisnog ureda pogledao je sa preostanke na jugoistočnoj obali oborenog nadzepelinovca, čija je posada zarobljena. On brzojavlja slijedeće potankosti: Prije svega mora upasti u oči, da je ta strašna masa pod takvim okolnostima mogla biti srušena. Pri točnijem promatranju proizlazi, da je kostur vanredno lak. Pred kratko sagrađeni zepelin „L33" bijaše jedan od najvećih zrakoplova, koji se dandanas nalaze u uporabi. Isti je imao četiri lađice sa šest mercedovih motora od 240 konjskih sila, svaki sa 1600 okretaja u minuti. Zrakoplov je posjedovao četiri vijka. U raznim spremama ležalo je na skladištu 2000 posuda (9000 litara) petroleja. Zepelin je vozio sobom 60 bacala za bombe. Jedan časnik izjavi, da oboreni zepelin posjeduje još svoju potpunu praktičnu vrijednost. Zrakoplov je 200 metara dugačak. Sveukupna težina uključiv posadu od 22 momka iznašala je po prilici 50 tona. Drži se, da je gradnja zepelina iziskivala jedno godinu, a gradjevni troškovi, da su ovdi stajati kakvih 250.000 do 500.000 funti šterlina. Na brodu bijaše 7 ili 8 topova, među kojima 5 maksimskih topova; ostali bijahu nešto jačeg kalibra.

Straženje novoengleske obale.

Washington, 14. Zapovjednik atlantske mornarice javlja: Mornarički odio je naložio, da se straži novoenglesku obalu i traži temelj glasinama, koje govore da se tamo nalazi tajna podloga za iskrićnu službu, kojom bi bila prevrijeđena američka neutralnost.

Vijećanja poljskog kluba.

Beč, 14. Kako se javlja poljskim krugovima, će se poljski klub u svojim sjednicama, koje su urečene za 16. i 17. o. mj. baviti pretežno gospodarskim pitanjima i pitanjima aprovizacije. No činjenica, da su ugušili još nekoji poljski političari držali dogovore sa mjerodavnim ličnostima, daje zaključivati, da će se voditi riječ i o aktuelnim pitanjima poljske politike. Ministar vanjskih posala konferirao je sa Dr. Javorskim.

Protiv Lloyd Georgeove propagande za produljenje rata.

Düsseldorf, 14. „Generalanzeiger" javlja iz Zuriha: „Avvenire d'Italia" piše prilikom posljednjeg govora Lloyd Georgea: Cilj Lloyda Georgea, koji je govorio o kažnjenju Njemačke, ne spada više među vojne ciljeve antantinih naroda. Htjeti voditi rat sve do iscrpljenja središnjih vlasti, bi, uslijed otporne snage Njemačke i Austro-Ugarske značilo po nas samoubojstvo. Takvo bi produženje rata moglo biti za bogatu Englesku indiferentno, ali alijirci gledaju na takvo zatezanje rata posve drugim čuvstvima.

Jekov svojoj vojsci.

Sofija, 15. (D. u.) Prigodom godišnjice ustupa Bugarske u rat izdao je vrhovni zapovjednik Jekov armadnu zapovjed, gdje ističe nuždu ratovanja te pokazuje na položaj poraženje Srbije, koja je uzalud sakupila posljednje svoje sile protiv bugarske fronte. Još će bijednija biti sudbina vjerolomne Rumunjske. Nakon poraznih udaraca kod Tutrakana, Dobriča i Rjahova broji već Rumunj, drščući od straha, posljednje dane svoga života. Nasuprot će i Rumunjska biti učinjena neškodljivom. Nije još dovršena borba, koja ide za uništenjem našega plemena. Nebrojeni su naši neprijatelji oslabljeni, ali još nijesu uništeni. Oni će kušati, da rat produže u nadi na poboljšanje svog položaja. Naša će ih ali snaga moći prisiliti, da se pred našom voljom prignu. Pobjedit će onaj, koji će se do konca moći opirati.

Iz Grčke.

London, 16. (D. u.) Reuter javlja iz Atene: Dosadašnji generalni ravnatelj u vanjskom ministarstvu, Politis, otputovao je u Solun, da nastupi službu vanjskog ministra provizorne vlade. Izjavio je, da će nakon kratkog boravka otići u posebnoj misiji u zapadnu Europu.

Ratno sudioništvovanje Grčke.

Geneva, 14. Pariško novinstvo donaša iz „Timesa" bez komentara vrlo sjetne pozive u pomoć rumunjskog kralja Ferdinanda. Samo „Echo de Paris" nagoviješta, da bi možda silom iznuđeno sudioništvovanje Grčke moglo donijeti neprocjenjivo olakšicu Rumunjske ugroženim bugarske fronte kod Kavale.

Briand opovrgava tvrdnju ruskog novinstva, da je on kazao, da Italija zabranjuje sudjelovanje Grčke. Pitanje da je sada sa zadovoljstvom izravnano.

„Eclair" donaša međutim debelim slovima tiskanu izjavu atenskog lista „Nea Hellas": Nijedna zemaljska sila ne može prisiliti Grčku, da se zaplete u rat.

Antantina samovlada u Grčkoj.

Ženeva, 14. „Matin" doznaje iz Atene, da je četvorni savez juče započeo nadzorom grčkih željeznica.

Raspust pričuvničkih liga.

Danas oglašuju vrlo oštre na cdbe zastupnika četvornog saveza raspust pričuvničkih liga. „Eclair" izvješćuje da će četvorni savez dati zatočiti kolovođe pričuvničkih liga, budu li pokazivali i najmanji otpor.

Kraljevske počasti za Venizelosa.

Venizelosu je dao na Mytileni iskazati kraljevske počasti. On se je dao dovesti u svoj stan u zlatnoj kočiji sa predjahačima, dok su francuski časnici činili počasnu stražu. Odmah nakon svoga dolaska držao je Venizelos govor, u kome je sa nijemu neobičnom žestinom navaljivao na kralja.

Vijećanja francuskog poslanika sa grčkim ministrima.

Atena, 16. (D. u.) U službenim krugovima vlada opeta velika živahnost. Francuski je poslanik vijećao sa mnogim istarskim predsjednikom i vanjskim ministrom. Ministar predsjednik nije o vijećanju htio ništa saopćiti. Izjavio je samo, da se je dogovaranje vodilo na vrlo prijateljski način, te da je time položen temelj daljnjim pregovorima. Nato je ministarski predsjednik bio u audijenciji kod kralja. Drži se, da se je pregovaralo o nadzoru nad željeznicama i redarstvom. Javlja se, da su antantina poslanstva u Ateni primila nalog, neka još jednom predlože Grčkoj, da odustane od neutralnosti.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

13. listopada poslije podne. Jučer smo ponakli naprijed našu liniju među Gueudecourtom i Lesboeufsom kaošto i sjeverozapadno Gueudecourta te smo zarobili 150 vojnika. Tijekom noći smo odbili neprijateljsku navalu sjeverno opkopa „Stuff". Prošle noći su odjeljenja na 14 mjesta prodrla u području Yperna i Armentiéra u neprijateljske spojne jarke, gdje su učinila zarobljenika i prouzročila znatnu štetu.

Francuska.

15. na veće: Na Sommi su Francuzi izveli dvije navale, koje su sjajno uspjele i koje su im dozvolile, da se domognu prve njemačke obrambene crte na fronti od 2 km istočno Belloy-Santerre. Drugom su navalom zauzeli Francuzi dvorac Genermont, 1200 m sjeverno Ablaincourta. Francuzi su zarobili 20 mnogo vojnika. Dosad bijaše preko 1800 neranjenih zarobljenika, od kojih 17 časnika. Na ostaloj fronti zgodimice opstrijeljavanje.

Italija.

13. listopada. U predjelu Pasubio smo odbili snažne neprijateljske navale među Monte Spil i Monte Corno te duž obronka Roite, otkuda su naše čete napale jake neprijateljske položaje među Sette Croci i Roite. Kod toga im je uza sve terenske poteškoće i usprkos ljutog neprijateljskog otpora da su napredovale. Zarobili smo 32 momka. U dolini Posina topovska djelatnost i manji za nas povoljni okršaji. Na položaju Pontebbana (Fella) je neprijateljsko topništvo ustrajno opstrijeljavalo naše položaje, ali nije nanijelo štete. Na julijskoj fronti žestoka topovska paljba u noći od 11. na 12. t. mj. i slijedećega dana. Protivnik je poduzeo žestoke protunavale u prvome redu protiv Zobra (Gorica) južno Nove vasi i time u svezi i protiv visine 144 na Krasu. Bio je svaki put odbijen uz vrlo teške gubitke. Na fronti jednog jedinog bataljuna na liniji Zober pokopali smo 400 neprijateljskih lješina. Poslije podne su naše čete osvojile republikanske, što se nalazi među linijama, koje smo zauzeli u prijašnjim danima i linijama, koje time slijede. Prispjele su do zapadnih obronaka Pečinke i prvih kuća Lokvice i Hudega loga. Zarobili smo oko 400 zarobljenika, od kojih 10 časnika. Neprijateljska su ljetala opstrijeljavala građevske lagune i druga mjesta na donjoj Soči. Među pučanstvom nekoliko žrtava i malena materijalna šteta. U zračnim bojevima nad Goricom bilo je oboreno jedno ljetalo, koje je palo u okolici Sv. Marka.

Događaji na bojištima.

Treća bitka na Soči je svršila. Neprijatelj je s početka uzmogao postignuti nekoje lokalne prednosti. Ali navalna se je snaga za ove talijanske ofenzive istotako brzo iscrpila, kako u svim prijašnjih. Ovu je talijansku navalu vodio novi general, jer je vojvoda Aosta odstupio, kao javljaju neutralne novine, radi nesporazumljenja sa Cadornom. Novi vodja uveo je i nove metode. U prijašnjim je ofenzivama talijansko topništvo bez pravog cilja i bez sistema pucalo na naše položaje a bubanjska je vatra trajala razmjerno kratko vrijeme, premda i koji put više od 50 sati. Novi talijanski zapovjednik upotrebio je u pripremi navale sva dosadašnja ratna iskustva. Topnička je vatra bila metodički uperena na ograničene odsjeke i jednakomjerno razdijeljena; gađala je na svaki opkop, na svako uporište, sa dalekometnim je topovima strijeljala na svako zapovjedništvo, da prekine svezu između njega i podređenim mu četama. Svaku točku, gdje je slutio sakupljanje četa, pokrio je neprijatelj gradom granata i šrapnela. Bubanjska ova vatra nije trajala samo 50 već stotina i stotina sati. Našemu je topništvu uspjelo, da nekoliko dana spriječi zapornom vatrom napadaj neprijateljske pješadije. Napokon je ova ipak smogla provaliti preko usijanog tog jaza te prodrijeti u razvaljene jarke. Rezultati velikih napora talijanskog topništva i golemih žrtava talijanske pješadije su tako neznatni, da se talijansku ofenzivu može smatrati posve izjalovljenom.

I na francuskoj se fronti bije na Sommi već duge mjesece užasna bitka. Francuzi i Englezi, koji se na tom mjestu nalaze u navali, nijesu još unatoč silnih gubitaka odustali od ofenzive te nema ni znakova, da će se tu ofenzivu u dogledno vrijeme dokinuti, sve ako se ne pojavi na tom bojištu kakav neočekivan događaj sa strane njemačkog vojnog vodstva.

Na ruskom bojištu počela je u Voliniji i u istočnoj Galiciji nova opsežna navala ruskih masa. Prvi dan tih navala prošao je sretno po nas. Rusi pretrpješe goleme gubitke. Dakako da su ovdje bojevi tek u zametku. Polak naših izvješća čini se, kao da se radi o novoj i za dulje vremena zasnovanoj bojnoj akciji, koja se nalazi tekar u prvom razvoju.

U Sedmogradskoj odigravaju se na granicama žestoki bojevi, koji još nijesu dovršeni. Na Balkanskoj fronti sakupili su Srbi sve svoje sile, da uzmognu probiti bugarsku liniju, koja štiti Bitolj, žudjeni cilj srpskih navala. U Dobrudži vlada mir.

Političke Vijesti.

Ratno zasijedanje njemačkoga Reichstaga. Reichstag se je bavio s manjim interpelacijama. Na upit o zabrani „Vorwärts-a" odvratio je ravnatelj izvanjskoga ureda, dr. Lewald: Zabrana je do daljnjega poslijedila u interesu javne sigurnosti. „Vorwärts" je donosio članke, koji su upravo izazvali cenzuru na najstrože mjere. Na upit o ratnom položaju u njemačkoj istočnoj Africi odvratio je državni tajnik kolonijalnoga ureda: Ukupni broj sila, što ih je podigla Engleska od proljeća god. 1916. protiv njemačke istočne Afrike, mora se računati na 70.000 do 80.000 ljudi. Ove sile, koje su brojem i pomoćnim sredstvima bile daleko jače od njemačkih, četa, poduzele su velike navale na zaštićeno područje i zaposjele najvažnija lučka mjesta. Belgijci su zaposjeli Ruandu i Urundi, udružili se s Englezima i krenuli u Taboru, koje su njemačke čete nakon žestokoga boja morale dne 17. rujna prepustiti protivniku. Pretežni se dio njemačke istočne Afrike dosele nalazi u neprijateljevim rukama, al veliki dio je ipak u neprijateljevim rukama, pa se unatoč vanredno teškim prilikama zacijelo još dulje odupirati protivniku. Potrajalo je šest punih mjeseci, dok je protivnik mogao protjerati naše čete iz graničnih krajeva. Pored toga je morao skupo platiti uspjeh. Gubitci, što ih je pretrpio u bojevima i poradi bolesti, golemi su i nadmašuju tisuće, kako se razabira iz južno-afričkih novina. Kod rasprave o pogibeljima radi nestašice koruna dogodila se mala upadica. Za govora socijalističkoga zastupnika Wurma bacio je neki posjetnik s tribine letake u dvoranu. Potpretsjednik Paasche je odredio da se isprazni tribina. Svršivši debatu o interpelacijama, odgodio se je Reichstag do 26. listopada.

Neo-rusofilizam u Njemačkoj. „Frankfurter Zeitung" javlja, da se petrogradska „Riječ" bavi u jednom članku sa pojavom takozvanog neorusofilizma. Ta pojava da se javlja u Njemačkoj u onim krugovima, koji su najmanje interesirani na agrarno-konzervativnoj vlasti u Njemačkoj. List veli, da se u Njemačkoj dala lozinka, da se mora svršiti sa Rusijom, kako bi se Njemačka s njome izmirila.

Njemačke podmornice na obali Unije.

U Engleskoj opet raste srčba i zabrinutost radi „podmorničke kuge“, koja sve dalje i dalje širi svoje krugove, pa ne preza ni pred američkom obalom i redovitim pomorskim linijama, na kojima se odigrava promet izmedju Amerike i Engleske, već i tamo redom potaplja municione i druge prevozne brodove, dok trgovačke podmornice podržavaju nesmetano saobraćaj izmedju Unije i centralnih vlasti, ne obazirući se nimalo na engleske krstarice i torpednjače, koje polaze za njima u lov, i dok ratne podmornice gotovo na sprdnju engleskoj premoći na moru prenašaju važnu poštu u neutralne luke.

Tko se samo malo sjeća prošlosti, znat će, da su podmornice zadale sto briga Engleskoj, pa da je „gospodarica mora“ poduzela sve mjere, ne bi li mogla učiniti kraj tomu ugrožavanju svog umišljenog neograničenog gospodstva na moru. Potopljenje „Lusitanije“ dalo joj je povoda, te je počela huškati Ameriku na njemačke podmornice. To je huškanje napokon dovelo do njemačke note od 5. svibnja o. g., u kojoj se je Njemačka obvezala, da ne će potopiti nijednog broda, a da ga prije ne upozori i putnicima i momčadi dadne prilike, da se spase u čamce, izuzevši slučajeve, da bi brod kušao pobjeći, ili da otvori neprijateljstva proti podmornici.

Tom je notom doduše bila uklonjena napetost, koja je, bez sumnje na engleski poticaj, nastala izmedju Unije i Njemačke, ali pravu svoju svrhu Engleska ipak nije postigla. Podmornički rat s potapljanjem brodova, koji su vozili kontrebandu u Englesku, Francesku, Rusiju ili Italiju, nastavio se je svom žestinom. To se najbolje razabire iz podataka, koje priopćuje „Lloyds“ o potopljenim brodovima. Po tim podacima potopljeno je od 18. veljače 1915., kad je počeo podmornički rat, do 23. ožujka 1916. od zaraćenih država 538 brodova s 1,768.870 tona, a 189 neutralnih brodova, koji su vozili kontrebandu, s 307.334 tona, ukupno dakle 727 brodova s 2,076.254 tona, ne uračunajući 246 engleskih i 8 neutralnih ribarskih brodova. U travnju 1916. potopljeno je 96 brodova s 225.000 tona, u svibnju 168.000 tona, u lipnju 61 brod sa 101.000, u srpnju 74 broda sa 103.000 tona. Talijanska se trgovačka mornarica sama tuži, da je od svibnja do kolovoza izgubila potopljenjem po podmornicama 105 brodova sa 150.000 tona ili osmi dio svoje ukupne tonaže.

Već ovo nekoliko brojeva dokazuje, da je podmornički rat užasno harao medju brodovljem antante, te da je, umanjivši dnevice raspoloživu tonažu, postao teškom opasnošću za antantine države, koje su naročito u pogledu dovoza municije bile upućene na dovoz izvana, naročito iz Amerike.

Dok je Njemačka sa svojim prvotnim tipovima podmornica ugrožavala samo englesku i francesku obalu, Engleska se zadovoljila, da psuje i da za svoje municione transporte odredi nove rute, za koje podmornice nisu znale. Već je bilo zamršenije, kad su se novi tipovi stali pojavljati u Sredozemnom moru, te potapljati prevozne brodove sa četama i municijom, odredjene za Sarrailovu vojsku u Solunu. Ali je sve to Engleska donekle još snosila, pooštrivši mjere opreznosti, a naročito time, što je naoružala svoje trgovačke brodove. Nije to doduše nimalo utjecalo na gubitke brodova, ali je barem tješilo Englesku, tim više, što je držala obezbijedjenim put u Ameriku.

Ali je ta vjera grdno stradala, kad je njemačka trgovačka podmornica „Deutschland“ prevalila put iz Bremena u Baltimore. Nije Engleze toliko upeklo, što centralne vlasti mogu podržavati pod vodom redoviti trgovački saobraćaj s Amerikom, koliko spoznaja, da Njemačka raspolaže s tipom podmornica, kojih je akcioni radius toliki, da mogu prevaliti put i preko Atlantika. Englezi su slutili, da ta trgovačka podmornica ne će ostati osamljena, već da je u neku ruku samo pacemaker za ratne podmornice sličnog tipa, a kad bi u amerikanske vode došle takove ratne podmornice, onda je odzvonilo neugroženom prevozu municije i drugog ratnog materijala.

Tomu je pako trebalo stati na put s kojim mu drago sredstvima. Engleska je sada upela sve svoje sile, ne bi li joj pošlo za rukom, da zapriječi promet podmornica s amerikanskim lukama. Isprva je zahtijevala, da se trgovačke podmornice smatraju ratnim brodovima. Tim je htjela polučiti to, da bi sve podmornice smjele ostati samo 24 sata u luci, a ne bi se smjela opskrbiti s gorućim materijalom. Unija je odbila taj zahtjev u pogledu trgovačkih podmornica. Engleska pako je pošla još dalje, pa je tražila od neutralaca, da podmornicama uopće zabranjuju pristajanje u svojim lukama.

Na taj zahtjev odgovorila je Njemačka sa ratnom podmornicom „U 53“. Ta je podmornica osvanula dne 7. o. mj. u Newportu, predala tamo poštu, koju je sa sobom prevezla, ostala dva sata u luci i zatim se opet udaljila. Već sutradan nastala je prava strava u američkim vodama. Svjetionik u Nantucketu primao je gotovo bez prestanka vijesti, da tonu brodovi, a u Engleskoj su premrli od straha kad su se na svoje oči uvjerili, da Njemačka dois a raspolaže s tipom podmornica, koje mogu ploviti u Ameriku i natrag. Opeta, kao onda, kad su prve podmornice vršile svoj posao u Sredozemnom moru, počela je hajka za tajnim uporištima, a kad je pomna potraga iznijela, da takovih uporišta nema, Engleska je sva zapanjena i prestrašena za neko vrijeme obustavila odlazak natovarenih već brodova, a onim, koji su već bili na pučini, naložila, da promijene kurz.

Medjutim ona kuša sve, kako bi izazvala novi spor izmedju Amerike i Njemačke. Ali to joj nije pošlo za rukom. Amerikanska je vlada izjavila, da ne može i ne će ništa drugo, već bditi nad tim, da se njemačke podmornice drže note od 5. svibnja 1916., a o tu se notu njemačke podmornice ne ogriješuju.

Rat s podmornicama stupio je dakle u novu fazu, a teška zabrinutost, koja je nastala u Engleskoj uslijed toga, što se podmornice pojavljuju kod amerikadske obale i u Ledenom moru, gdje spriječavaju dovoz municije za Rusiju, najboljim znakom, da ta nova faza ne će ostati bez posljedica za razvoj stvari na raznim ratištima.

Domaće Vijesti.

Gradsko kazalište. Sutra se pjeva u kazalištu zadnji put lijepa Gounodova opera „Faust“.

Iz Hrvatske.

Zaustava imovine. Kr. sudbeni stol u Zagrebu odredio je zaustavu čitavog imutka Pavla Petoševića iz Karlovčića, pošto protiv njega predleži temeljita sumnja, da je godine 1914. za vrijeme provale srpske vojske u Srijem dobrovoljno se priključio svojim konjima i kolima srpskoj vojsci, te s njome prebjegao u Srbiju, gdje je primao podpore od uredništva „Balkana“ za učinjene usluge. Braniteljem mu je ureda radi imenovan dr. Ivan Sauter, odvjetnik u Zemunu.

Grijanje školskih prostorija ove zime. Vladin odjel za bogoštovlje i nastavu izdao je na sve škole okružnicu, u kojoj se odredjuje, kako se imadu u zimi grijati školske prostorije, da se uštedi na drvima i ugljenu. U toj se okružnici veli: Prostorije, koje se na odredjeni dan ili sat imadu upotrijebiti, ne smiju se ugrijati prije same upotrebe. Loženje peći imade se tako regulirati, da propisana toplina nastane na početku upotrebe dotičnih prostorija. Osim toga se kod loženja uvijek mora uzeti u obzir i temperatura, koja vani vlada. Toplina od 16 ili 17 stupnjeva je dovoljna za školske prostorije.

Iz Dalmacije.

Namjesnik grof Attems počasni gradjanin Vrlike. Namjesnik grof Attems bio je imenovan 12. o. mj. počasnim gradjaninom Vrlike.

Ulje i krumpir. Čujemo, da će se napokon ovaj tjedan — ako ne nastupi koja zapreka — prodavati ulje gradjanstvu uz nove iskaznice. Krumpir, odredjen za Dalmaciju, stigao je na Rieku, odakle bi se ovih dana morao početi izvoziti u Dalmaciju. Za Zadar je za sada odredjeno 8 vaguna.

Obznana c. k. dalmatinskog namjesništva od 15. srpnja 1916. br. R-100-34 glede olakšica u pograničnom prometu izmedju Hrvatske, otoka Raba i Paga s jedne strane te Cresa, Krka i Lošinja s druge strane i Dalmacije.

Na temelju § 4. naredbe ukupnog ministarstva od 17. kolovoza 1915. l. d. z. br. 241 odredjuju se odgovorno sa c. i k. zapovjedajućim generalom u Sarajevu, dotično sa c. i k. 5. zapovjedništvom vojske i sa c. i k. vojnim zapovjedništvom u Zagrebu slijedeće polakšice na ustanovama §§ 2. i 3. citirane naredbe.

§ 1. Putni promet izmedju užeg ratnog područja jugozapadne fronte (Dalmacija) i pograničnih općina Hrvatske, kao i izmedju otoka Raba i Paga s jedne strane te Cresa, Krka i Lošinja s druge strane, smatra se prometom po susjednim krajevima u smislu putnih propisa c. i k. vrhovnog vojnog zapovjedništva Q. Op. No. 26.000

§ 2. Za promet izmedju pograničnih općina Dalmacije i Hrvatske dostatno je „Posvjedočenje o identičnosti“ (Putni propisi c. i k. vrhovnog vojnog zapovjedništva, uzorak 3). Otpada time potreba osobite vojne dozvole za prekoračenje granica užeg ratnog područja jugoistočne fronte, dotično dozvole za pristup u Dalmaciju.

§ 3. Za putovanja izmedju otoka Raba i Paga s jedne strane te Cresa, Krka i Lošinja s druge strane, dostatno je „Posvjedočenje o identičnosti“, koje nadomješta toli dozvolu za putovanje koli vojnu dozvolu za prekoračenje granica užeg ratnog područja jugoistočne fronte.

§ 4. Pograničnim općinama smatraju se: za Zadarski kotar: općina Karlobag, Jablanac, sv. Juraj; za Kninski kotar: općina Zrmanja; za Benkovački kotar: općine Gospić, Smiljan, Medak, Gračac, Lovinac, Zrmanja i Bruvno.

§ 5. Nadležnim vojnim oblastima pridržano je pravo, da u svaki čas opozovu pogranični promet. — C. k. namjesnik: Attems v. r.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 290
od 16. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Stanik.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u prič. Dr. Goldmann.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Buzolić.

Književnost i umjetnost.

„Priroda“. Primili smo listopadski broj „Prirode“, koja obiluje i poučnim i zanimljivim štivom. Ističemo ko vanredno i zanimljiv članak našega vrstnoga popularizatora prof. Heinza o napisima u drveću, pa Mohačekov članak o zemlji, koja nas hrani. Lijep je prikaz Boškovićev o Iliji Mečnjikovu, tom velikom ruskom učenjaku, što je ljetos umro u Parizu; u ovo bablje ljeto dobro nam dolazi članak Poljuganov o vilinskoj kosi, o onim nitima paučine, što se babljeg ljeta povlače poljima i livadama za lijepa sunčana dana. Nama je milo, što možemo da preporučimo ovaj tako lijepi list sve u želji, da se što više raširi u hrvatskom narodu. Cijena joj je 5 K godišnje. Za pučke učitelje i djake 3 K. Naručuje se kod urednika dra. Frana Tučana, Zagreb, Demetrova ulica 1. Pojedini broj stoji 60 filira, a dobiva se u svakoj većoj knjižari.

Monografija o Tomislavu Krizmanu. Ovih je dana izašla študija kritičara Koste Strajnića, koja prikazuje Krizmanovo cjelokupno djelovanje. Ona je pisana na osnovu predavanja, koje je držano u prvoj izložbi Hrvatskog Proljetnog Salona. Tekst popraćuju trideset i tri uspjele reprodukcije umjetnikovih radova u grafici, stenografiji i umjetničkom obrtu. Pored bakroreza sa bosanskim i kosovskim motivima, osobito se ističu velike kompozicije i otmjeni portreti. Posebnu pak pažnju svraćaju kazališne inscenacije sa kostimnim nacrtima zagrebačkih opernih pjevača i pjevačica. U brošuri su objelodanjeni i mnogi najnoviji radovi, medju kojima se nalazi i diploma grada Požege, koja je nedavno uručena hrvatskom banu dru. Ivanu barunu Skerleczu, povodom njegova imenovanja počasnim gradjaninom. Monografija je urešena originalnim naslovnim listom u boji slikara Jerolima Miše. Njezina je cijena samo 2 krune 50 filira, a prodaje se u komisiji zagrebačke knjižare Mirka Breyera (Ilica).

Zabranjena knjiga u školskim knjižnicama. Vladinom naredbom od 16. rujna 1916. broj 23.351 odredjeno je, da se imade iz svih knjižnica škola i zavoda u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji izlučiti knjige pod naslovom: „R. W. Seton Watson (Scotus Viator). Die Südslavische Frage in Habsburger Reiche“ izdane godine 1913. u Berlinu kod Mayera i Jessena. Ovu je naime knjigu dne 17. kolovoza 1916. zaustavilo državno odvjetništvo, a kr. sudbeni stol zagrebački ovu zaustavu potvrdio, jer se cijelim sadržajem istoga izvršuje zločinstvo smetanja javnog mira, označeno u § 65. sl. a) k. z.

Predavanje o Vrchlickome u Budimpešti. U Petefyjevom društvu u Budimpešti držao je poznati madjarski Josip Ferenczi predavanje o češkom pjesniku Jaroslavu Vrchlickome.

Umro slovački pisac i novinar. Iz Amerike primaju praški „Narodny Listy“ tek sada, da je dne 15. lipnja umro u Chicagu poznati slovački pisac i novinar Gustav Marschall. On je rodjen 1862. u slovačkoj Ugarskoj. Svršivši madjarske gimnazije podje u Beč da uči medicinu. Tamo je u djačkim češkim i hrvatskim društvima često se isticao kao vanredan govornik. Doskora se posveti novinarstvu. Iza toga podje u Ameriku, da ondje organizuje izseljene Slovake. Napisao je i jedan roman imenom „Janošik“, izdao je i jedan slovačko-engleski riječnik.

Robert Frangeš u glavnom stanu nadvojvode Eugena. Kako je poznato, boravio je profesor Robert Frangeš-Mihanović u glavnom stanu nadvojvode Eugena u svrhu, da izradi njegovo poprsje. Sada je Robert Frangeš-Mihanović ponovno pozvan od nadvojvode, pa će izraditi njegov kip u naravnoj veličini na konju. General Hoen rekao je umjetniku Frangešu, kad je primio poziv od nadvojvode: „Do sada nije nikomu uspjelo, da nadvojvodu portretira, vi ste jedini umjetnik, kojemu nadvojvoda priklanja toliko povjerenja, a i simpatije, da je voljan dati izraditi svoj portret, pa smo svi veseli, što vas je pozvao u svoj glavni stan“. Robert Frangeš otputovao je jučer u glavni stan nadvojvode, gdje će se odmah primiti posla.

Uspjeh Hrvata Patiera u Dresdenu. Nedavno se davala u Dresdenu novouvježbana opera Flotowa „Martha“, u kojoj je igrao naš zemljak Tino Patiera ulogu Lyonella. „Kölnische Zeitung“ primjećuje o Patieru: „Tino Patiera, novi ljubimac Dresdena, slavio je opet u svojoj ulozi Lyonella, hvala njegovom krasnom glasu, pravi triumf, premda se još nešto bori s njemačkim jezikom“.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

Mili Bože! da je komu bilo vidjeti, kako se tada Slavinić — taj inače čvrst i neuskolebiv čovjek — teško dijelio od mile Ružice i male svoje Margitice, koja ga je smiješeći se milo s kolijevke, malimi svojimi ručicami privlačila k sebi, baš kao da ga je htjela pridržati i nevinim pogledom moliti, da je ne ostavi, zatim kako mu je Ružica, jecajući i gorke suze roneći, savila oko vrata bijele ruke svoje nalik lozi, kad se vije oko tanana bora — to sve da je komu pogledati bilo, zajsta ne bi bio upisao u grijeh Slaviniću, što mu se kradomice odmaknuše niz potavnjelo lice, te u gustoj bradi iščeznuše gorke dvije suze — najbolja, akoprem nijema dva svjedoka neopisive boli, što ju osjeti prilikom teškoga toga rastanka sa ženom i djetetom.

Možebiti da je tada duševna ona žica, što ju ljudi slutnjom zovu, tihano zazvečala u grudih Ružičinih i Slavinićevih na rastanku . . . Možebiti! . . . Ali tko to može znati za cijelo? Zaista nitko, jer ljudi mogu doduše izmjeriti sve dubljine, sve visine i širine toga svijeta, ali tajne srca čovječjega nikad dovoljno izmjeriti i proučiti ne će moći. Tu je Višnji osnovao posebni i neograničeni, jedino sebi sa svih strana pristupni svijet, koji se kreće oko silne osovine različitih umu čovječjemu nedokučivih čustava, jer tu ima vedrih i oblačnih dana, ima zvijezdami osuto nebo, ali ima i tavne noći bez ikakva svijetla. Ima tu lijepih rajskih perivoja, gdje vije blago povjetarce i gdje naoko mirisno cvijeće cvati, ali ima i strahovitih pustara, gdje nema ni grma ni drača, a kamo li cvijeta, i gdje bura samo jauče, te oblake pijeska ispred sebe goni, kao kurjak stado razagnato. Ima i tu romonpoteka, što teku niz cvijetne obale, ima jezera bistrih kao ogledalo, gdje se kupaju i divno svoje kolo vode vile, ali ima nasuprot i pučina morskih, gdje se neprestano biju silni valovi o grebenih i stijenah, i gdje reže iz dna uskolebanoga toga mora strahote, kakovih oko čovječje ne vidje nikad. Sve to — i toga još puno više, što čovjek ne može izustiti, a pero opisati, ima u dnu srca čovječjega, pa tako u dnu zategnutoga toga srca ima takodjer glasova paklena nesklada, ali isto tako ima tu zvukova najmilijega sklada i blagoglasja, štono zveče sad tužno, a sad opet milo, a kadšto opet zacvile i zvruje tako čudnovato i tajno, da čovjek mni, glasovi mu dolaze od onkraj svijeta, donoseći mu odanle vijesti, koje slute na budućnost.

Ali što ćemo ovdje podulje opisivati ono, što su već mnogi opisali prije nas u stihovih i u prostom slogu dovoljno, a i bolje nego mi, premda time stvar nijesu još ni s daleka posve shvatili, te iscrpili, što li ćemo se badava mučiti odgonetanjem onoga, što se ne da odgonenuti i što će po svoj prilici ostati tajnom, dok bude svijeta i vijeka? — Već hajde, da se vratimo k Slaviniću, koji, odkako se oprosti sa milom ženom i djetetom — na čelu male, nu izabrane čete pohitje put Zagreba grada.

Pošto Slavinić sretno prispije u Zagreb, nastani se u Kaptolu i razumije odmah od tamošnjih kanonika, kako se protivnici jur očito spremaju, da udare na nje; pa s toga ne počašivši nimalo časa, takodjer stadoše kupiti vojsku i napinjati sve svoje sile, da, kako treba, dočekaju — pa ako moguće bude — suzbiju silu silom.

Gusingovci i ostali privrženici Karla Roberta sakupiše jur silne čete. Uz to stadoše takodjer buniti i na očit otpor proti Kaptolu poticati ne samo gradjane zagrebačke, već i prosti narod iz obližnje okolice. Tijem načinom podje im za rukom, te u kratko vrijeme tako osiliše, da jedva izgledahu zgodna časa, da zametnu boj s privrženici kralja Vaclava.

Pa zbilja — dugo zatim ne bilo — kad li jedno jutro uz strašnu buku i viku čitava pučanstva sa svih zvonika zagrebačkih stanu zvoniti zvona, što je značilo, da se jur primiče s vojskom stranka Karla Roberta i da je s toga jur prispio čas, gdje će oružana i jača ruka odlučiti, tko ima pravo, tko li krivo.

Gusingovci sa Gardunom, sa Šubići, Babonića braćom Torusti, sa Crkvenjaci i mnoštvom druge vojske, zatim s gradjanstvom i pukom — sakupivši se prije ispred Zagreba — navališe najprije kao bura na dolnju varoš, pa pošto ju osvojiše iza kratka, akoprem žestoka otpora, stadoše opsijedati varoš gornju i Kaptol. — Tom prilikom pozva ponositi Ivan Gusingovac po ulaku kanonike, da mu se predadu na milost ili nemilost, nu pošto mu oni otporučiše, da toga nipošto ne će učiniti, zagrozi im se i zakune: da će im skoro u grad doći, pa udariv na kapiji slavodobitni svoj barjak, sa svojimi četami konak u gradu učiniti gdje će kanonici redom morati sprovadjati njegova konja i konje njegovih drugova.

Namjesnik biskupov, kanonik Pankrac, sakupiv oko sebe kanonike s vjernimi četami, te sjediniv se sa poglavarstvom gradskim, privrženim stranci njegovoj, zatim s bivšom tada u gradu posadom kralja Vaclava i s nekolicinom plemića i stanovnika tako zvane „popovske ulice“, provali iza kratka opsijedanja iz Kaptola, da se ogleda sa protivnom strankom.

Uzžešćem vodje obijuh strana, zatim boja željne čete njihove jedva dočekaše, da se sraze, pa zato na onom prostoru medju prednjim zidom gornje i kaptolske varoši — što ga dandanas dijeli potok Medvešćak i gdje u ono doba, u mjesto sadašnjih kuća, bijahu vrtovi gradjana — navali jedna stranka na drugu tako silno i žestoko, da je od udaraca, od vike junaka i jauka ranjenika zaječala zemlja. S početka se motahu obje vojske u tijesno klupko savijene, baš ko oblaci, kad ih vihor muči, ali naskoro razmotaše se opet, i tad se pojedince stadoše biti i junak na junaka nagoniti.

Na visoko jur bijaše otskočilo sunce, a još se neprestano hrabro borahu obje strane, u kojih se tek iza podulje bitke razigralo srce, kako valja. Da je tkogod tada motrio tu bitku, ne bi bio znao reći unaprijed: tko će nadvladati, tko li sili jačoj otkloniti, kako se hrabro borila jedna i druga stranka. Nu premda se onom prilikom pridesiše prava junačka čudesa s obje strane, a to je ipak na drvenom mostu iznad Medvešćaka i oko njega bijesnila najžešća rek bi upravo divlja borba, budući da se tu nijesu dijelile rane od vidanja, već upravo rane teške od smrti nemile . . . A kako ne bi? — ta s jedne strane borio se na čelu čete svoje hrabri Slavinić, a s druge župan Gardun, koga je opet namjera namjerila bila na najvećega dušmanina, pa zato, pošto se iza dulje žestoke borbe ugledaše oba protivnika, nasrnuše upravo usred mosta jedan na drugoga, baš kao dva ognjena zmaja kad hoće da se pobiju, radeći jedan drugomu o glavi.

„Dobro mi došao, djevojački otmičaru!“ viknu Gardun glasno, dočim mu iz očiju sinu zlokobna munja, jedva sam te dočekao . . . Ali znaj, sada više ne ćeš minuti moje ruke“.

„Ne ćeš ni ti moje, ako Bog da!“ prihvati Slavinić, dočim je već iza toga sabljom svojom sretno odbio nekoliko udaraca Gardunovih, te ga ujedanput grdno ranio u prsi, te udari tako silno, da Slaviniću prelomi sablju na dvoje, a čim to opazi, sakupi sve sile, te iznenada Slavinkića sabljom tako silno ošine po glavi, da je odmah pao na tlo i tu, iza kako potiho izusti blage riječi: „S Bogom Ružo . . . . . Margitice s Bogom!“ rastavi se s dušom. — Ali u isti čas, i jedva što je izdahnuo Slavinić, počeo se i Gardun smrtno ranjen, problijediv kao krpa, sve to bolje nihati baš kao podsječen hrast, dok se i on ujedanput mučke ne sruši mrtav i to baš tik najvećega u životu protivnika svoga.

Skoro zatim — iza kako padoše Slavinić i Gardun — nadvlada stranka Karla Roberta privrženike Vaclavove, o čemu dvojbe nema, osobito ako se na um uzme, kako je iza ove bitke ta stranka postupala sa protivnici svojimi ne samo u Hrvatskoj, već i u Slavoniji, Napačej i u Ugarskoj.

Ružica sa svojom malom čerkom skoro poslije žalosnih tih dogadjaja stiže u Zagreb i tu se opet — zavivši se u crno — nastani zajedno s djetetom kod mili svoje tetke u manastiru, i to baš u onoj istoj sobici, gdje je stanovala kao djevojka, i gdje ju prije nekoliko godina izbavi od očevidne smrti mili i nezaboravni njezin Pavo, za kojim je, odkako on umrije, neprestano kukala, te gorke suze ronila, tako da je napokon od prevelike tuge teško oboljela. Pošto je pol godine dana bolovala, pomirivši se najposlije s bračom, umre i ona. Na smrtnoj postelji preporuči tetki, a i nazočnoj tada veoma rascviljenoj brači milu svoju Margiticu. Odgojena i njegovana od stare tetke i ujaka svojih, postade pravim sjajnim alemom djevojačkim, dok je skoro ne zaljubi i ne isprosi jedan izmedju možnih tada vlastelina iz prastare hrvatske obitelji Babonića.

A ti, dragi moj čitatelju, znat ćeš sada potanji uzrok nazivu onoga mjesta, na kojem se u burno ono doba zametnula strašna prije spomenuta bitka, s koje se ojadiše mnoge majke, mnoge opet seke u crno zaviše, a nebrojene vjerne ljube u rod otpremiše. — Na tom mjestu onom prilikom ostade mnogo pustih kapa i kalpaka, a uz polomljeno raznovrsno oružje bojno bijahu tu nagomilana tjelesa mrtvih i ranjenih, kojim iz rana poteče toliko krvi, da je drveni tada most, a ispod njega potok Medvešćak sav pocrvenio od te krvi, što tu rijekom poteče s klete nesloge sinova jedne majke domovine. To mjesto, što ga u nas dobro zna svaki Hrvat i što ga tudjincu svako zagrebačko dijete ili slijepac može pokazati — to ti je naš od ono doba tako zvani: krvavi most u Zagrebu.

(Konac.)

Godina II. — Broj 463.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 18. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 17. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: U pograničnom području južno Nagyszebena (Hermanstadta) i Brassa (Kronstadta) ostao je položaj nepromijenjen. U gorju Györgyö traje dalje rumunjski otpor. U kutu triju zemalja, južno Dornavatre potjerasmo neprijatelja sa visina istočno Neagre. U šumskim Karpatima i južno Dnjestra bili su odbiti pojedini ruski napadaji.

Vojna fronta bavarskog princa: Traju dalje bojevi na Narajowki i u Voliniji. Neprijatelj je bio opeta u obima predjelima teško poražen. Južno Lipnice dolne su jurišale ruske mase sve do u noć protiv položaja njemačkih četa. Sve je bilo uzalud. Njemački su gardni bataljuni potisnuli bačenog neprijatelja u njegove jarke te su se tamo ustalili. U rukama naših saveznika ostade 36 časnika, 1900 momaka i 10 strojnih pušaka. U Voliniji su Rusi opeta upravili svoje navale protiv njemačkih i austro-ugarskih četa generala pukovnika Tersztyanszkoga. Nakon žestokog opstrijeljavanja udariše poslije podne ruske kolone medju Pustomityjem i Swininchyjem, zapadno Bubnowa, južno Zaturcyja i medju Zaturcyjem i Kisielinom. Neprijatelj je usprkos strašnih gubitaka obnovio svoje juriše na pojedinim mjestima do tri puta, a sjeverno Zaturcyja dapače i 10 puta ali ni taj silni udarac premoćnih četa nije mogao da uskoleba junačkih branitelja. Neprijatelj nije nigdje prodro. Naše su čete imale potpun uspjeh.

Talijansko i jugoistočno bojište

Nema osobitih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojska gen. maršala vojvode Albrechta würtemberškog: Na mnogim točkama fronte živa djelatnost ophodnja i živahna vatra.

Kod vojne skupine prijestolonasljednika Rupprechta stajali su položaji na obim stranama Somme čitav dan pod teškom topovskom vatrom, na koju smo čvrsto uzvraćali. Kod suzbijanja neprijateljskih baterija su naši letioci-motrioci valjano pomagali. Na večer su bile provedene navale sjeverno rijeke protiv spojnih linija Gueudecourta i Sallyja, a južno rijeke protiv naših položaja sjeverno Fresnes-Mazancourta. Kod Gueudecourta propadoše juriši u zatvornoj vatri, kod Sallyja i Fresnesa izjaloviše se u boju iz bliza, koji još uvijek traje oko malenih dijelova jaraka. Naši su letioci oborili 6 neprijateljskih ljetala, od kojih 3 za neprijateljskim linijama. Kapetan Bölcke je opeta postavio izvan boja dva protivnika.

Fronta njem. prijestolonasljednika: U Champagni bio je odbit francuski napadaj sjeverno Lemesnila. U Argonama i u području Maase bio je na nekojim mjestima topovski boj živahan.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Fronta Linsingove vojne skupine zapadno Lucka i ona gen. pukovnika Böhm-Ermollija na Narajowki bila je opeta pozorište pobjedonosnog suzbijanja jakih neprijateljskih navala, kod kojih su Rusi opeta bez svakog uspjeha žrtvovali mase ljudi. Tako su od rana jutra svježe i nanovo popunjene skupine do deset puta uzaludno jurišale na pod najjačom topovskom vatrom stojeće položaje hanoverskih i braunschweigskih četa, medju Siniawkom i Zubilnom i protiv austro-ugarskih linija jugozapadno Zaturcyja. Na večer su bile poduzete protiv odsjeka Pustomyty-Bubnow nakon žestoke topovske priprave do tri puta opetovane jake navale, koje su bile takodjer osujećene uz velike gubitke. Protiv položaja vojske generala grofa Bothmara naperena neprijateljska topovska vatra porasla je poslije podne do najveće žestine te je, prekinuta samo ponovnim neprijateljskim navalama, trajala sve do mraka. I tu su sve pješadijske navale bile suzbite te neprijatelj teško poražen. Tamo su gardni strijelci i pomeranski grenadiri pritisnuli za uzmičućim neprijateljem, uzeli su najprednje jarke u širini od 2 km te su zarobili 36 časnika i 1900 momaka, a zaplijenili 10 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: 15. t. mj. poduzeta navala ruskih bataljuna kod Jamnice (sjeverno Stanislava) ostala je baš tako bez uspjeha kao što i navale protiv vrška Comana. U Karpatima su južno Dornavatre naše čete zauzele visine istočno potoka Neagra.

Sedmogradsko bojište.

Na cestama, što vode preko klanaca istočne fronte, se Rumunji opiru. Južno i zapadno kotline Kronstadt (Brasso) je položaj u cijelosti nepromijenjen.

Balkansko bojište.

U Dobrudži nema ništa nova.

Na macedonskoj fronti su bile suzbite prostrano ograničene navale kod Gradešnice (južno Monastira), na Černi i sjeverno Nidze planine.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 16. (D u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Prema novijim vijestima bila je neprijateljska navala od 14. t. mj. na obim stranama željezničkih pruga Bitolj-Florina suzbita uz ogromne gubitke za Francuze. Pred frontom pojedinih naših bataljuna pokopali smo 485 lješina. Tijekom posljednjih dviju dana t. j. 14. i 15. t. mj. su Srbi napeli na nečuveni način svoje sile, da probiju bugarsku frontu na Černi, medju Brodom i Skočivirom, ali svi su napori ostali bez uspjeha. U istom su odsjeku proveli Srbi u noći od 15. na 16. t. mj. uzastopce osam vanredno ljutih navala, ali su bili odbiti uz velike gubitke za njih. Na fronti Moglenica živahna topovska djelatnost. Bijaše vatrom zadržan slabiji napadaj neprijateljske pješadije sjeverno Gruniša. Zapadno i istočno Vardara do jezera Dojran slabija topovska paljba i po nas povoljan sukob medju patrulama kod Bursuka. Na fronti Strume okršaji medju ophodnjama i mjestimice topovska paljba.

Rumunjska fronta.

Nema nikakve promjene. Dan je prošao mirno.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 16. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na kaukaskoj fronti za nas povoljna čarkanja.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Brzojavi.

Hindenburg o položaju na rumunjskoj fronti.

Budimpešta, 17. (D. u.) „Budapesti Hirlap" priopćuje razgovor svog suradnika sa Hindenburgom, koji je medju inim izjavio: Došli ste k meni u sretan čas. U vašoj domovini i u Sedmogradskoj potječu dogodjaji sjajno. Mi čvrsto pritištemo na neprijatelja. Domala će i posljednji rumunjski vojnici biti istjerani iz Ugarske. Ja ću se tome vrlo veseliti, jer sam želio a i očekivao taj brzi preobrat i sudbinu, koja je novog neprijatelja tako naglo stigla.

Talijanska linijska ladja dignuta u zrak.

Lugano, 16. Prema došlim vijestima bila je dignuta u zrak talijanska linijska bojna ladja „Regina Margherita".

Filipescu umro

Lugano, 17. (D. u.) Talijanski listovi javljaju, da je Filipescu umro.

Pred zasjedanjem dume.

Stockholm, 15. „Novoje Vremja" javlja, da će se pred zasjedanjem dume sastati sve frakcije naprednog bloka. Sredinom listopada ponovno će početi djelovanje pisarne naprednog bloka. Ovaj biro se bavi sa sastavkom rasporeda sjednice, a nacrt će se predložiti odboru starješinstva na odobrenje. U svezi sa novim promjenama u ministarstvu očekivaju se strasne debate u dumi. Predavanje člana dume Kerenskog u Samari o rasporedu četvrtog zasjedanja dume bilo je zabranjeno. U državnom će vijeću istupiti Gučkov sa oduljim govorom o unutranoj politici vlade.

Tobožnja inozemska propaganda Njemačke.

Bern, 16. „Berner Tagblatt" objavlja vijesti pariškog „Journala", koji tvrdi, da je Njemačka izdala 250 milijuna maraka za propagandu u inozemstvu. List se žestoko obara na ove klevete osobito radi toga, pošto „Journal" tvrdi, da je Njemačka vlada namijenila listovima u njemačkoj Švicarskoj 5 milijuna maraka.

Nasilje na neutralnu trgovinu.

Kristijanija, 16. „Verdens Gang" javlja iz Londona, da je engleski ministar trgovine navijestio nove prisilne mjere proti vlasnicima neutralnih brodova, koji su dali svoje brodove graditi na engleskim brodogradilištima. Ovi će morati ili prodati ili pako iznajmiti brodove engleskoj vladi uz polovičnu brodarinu.

Francuske pričuve.

Ženeva, 16. Francuska je komora nastavila raspravu o pitanju pričuva. Zastupnik je Maurier obnovio svoj zahtijev, utemeljujuć svoju interpelaciju, da francusko vojno vodstvo mora iscrpiti sve za rat sposobne sile u zaledju nalazećih se vojnika prije nego šalje „lijepu mladež godišta 1918" u vatru. Interpelant traži šire iskorišćenje ženskih ratnih sila i upotrebljenje godišta 1889. kaošto i hranitelja od 4 ili 5 djeteta za zgotovljenje municije. Zato neka se šalje dio od 240.000 ne mobilizovanih činovnika u rat. Zastupnik napada ministarstvo, jer ne umije istrijebiti „ambiskeja", (to su ljudi, koji se sustežu od vojničke službe). Zastupnik Rouger raspravljao je o drugoj strani pitanja krize u pričuvama: Unovačenje polusposobnika i bolesnika. Vlada bi morala pritegnuti jače sile saveznika, koji su spremni na svaku žrtvu. Podtajnik ratnog ministarstva Thomas je odgovorio, da su kod pravljenja municije specijaliste nenadomjestivi. Od radnica municije bilo je odaslano 14.800 momaka u depoje za redove dok je 8755 momaka otišlo na frontu. Kako je nužno, da se postigne najvišu mjeru fabrikacije municije, potrebni su desetki hiljade municijskih radnika. Pokušaji sa kolonijalnim radnicima nijesu imali žalibože povoljnih rezultata. Bio je na to predložen dnevni red radikalno socijalistične stranke, koji sadržaje sve tužbe ali u ostalom izriče vladi povjerenje.

Uzrok rumunjskog uzmaka.

Basel, 16. Iz Bukarešta se javlja: Uzrok uzmaka Rumuna iz njihovih položaja u Sedmogradskoj jest brojna premoć austrijskih i njemačkih četa. Sada su rumunjskim četama bila dovedena znatna pojačanja, koja su čvrsto zaposjela karpatske klance i gorske kose.

Iz Italije.

Rim, 17. (D. u.) Vlada je raspisala nagradu od 100.000 lira za onoga, koji do 28. veljače 1917. daje sigurnih podataka, e bi se ustanovilo eventualno zločinačko djelovanje kod nezgode bojne ladje „Leonardo da Vinci" i da se omogući uapšenje krivca.

Engleski gubici.

London, 16. Posljednji popis gubitaka sadržaje imena 148 časnika i 2650 momaka.

Iz Grčke.

Lugano, 16. Iz Pariza se javlja: Francuska i Engleska priznadoše Venizelosovu provizornu vladu u Solunu i na Kreti. Druge antantine vlade nijesu se još odlučile.

Pariz, 17. (D. u.) „Temps" javlja iz Atena: Grčke čete, što su se nalazile na Krfu i kojima antanta nije dopustila, da otputuju, bile su po nalogu vojnog ministra odredjene za Epir. 24. grčka pješ. pukovnija bila je iz Santamore prevedena u Artu. Oklopnjača „Hydra", čiji su se časnici i momčad priključili revolucijonarcima, usidrila se je pred Solunom.

Lugano, 17. (D. u.) Prema talijanskim je listovima bilo otvorenje grčke komore, koja bi, kako je poznato, imala biti prema antantinim listovima raspuštena, naredbom kralja Konstantina odgodjeno od jučer na 13. studenoga.

Amterdam, 16. „Morning Post" javlja iz Atene pod 13. listopada: Odijeljenje iskrcanih Francuza, koje je prošle noći zaposjelo stanicu željeznice u Larisi, našlo je tamo dvije nove poljske baterije, koje su imale biti otpremljene u Larisu. Grci su se htjeli povući i iskrcati topove, ali ih je francuski časnik u tom spriječio. Francusko će odjeljenje dobiti znatna pojačanja. — Kraljevsko dobro „Tatoi" jako je utvrdjeno. Svi ulazi bivaju strogo straženi. Ulaz je dozvoljen samo posebnom dozvolom.

Stockholm, 14. Francuski listovi javljaju iz Atene: Obalne utvrde, za koje su saveznici zatražili, da se imadu razoružat, nalaze se na Lipsu, na Salamini, na rtu Georgij i na rtu Kermae. Ostale će tvrdjave zaposjesti alijirci.

Haag, 16. „Morningpost" zahtijeva, neka četvorni savez zaplijeni i grčke arsenale, a ako se Grčka bude i dalje nijekala, da ispuni svoje dužnosti napram Srbiji, neka joj se za vrijeme rata preuzme i upravna carina, da se dijelom državnih dohodaka pokriju ratni troškovi Srbije.

Rotterdam, 16. U nekom je razgovoru izjavio Venizelos, da stoji na njegovoj strani devet desetina pučanstva Nove Grčke i sviju otoka.

Budimpešta, 16. Vijest „Morningposta" iz Atene kaže, da kralju vjerne čete ne taje, da će se u slučaju priključenja Grčke četvornom savezu povući sa kraljem prema sjeveru, da će se okupiti u Trikali te da će tamo čekati na njemačke čete, s kojima će poći protiv četvornog saveza. Atenski dopisnik „Morningposta" ne zna, da li je kralj sporazuman s tom osnovom.

Rotterdam, 16. Prema glasovima iz londonskih financijalnih krugova očekuje se u Grčkoj državni bankerot. Posjednici grčkih državnih zadužnica, kojih ima kod središnjih vlasti vrlo mogo, bit će teško oštećeni. U mjesecu rujnu imala je grčka državna blagajna na raspolaganje 360.000 franaka, a imalo se platiti 20 milijuna franaka prešnih dugova. Novčane svote grčke vlade u Parizu i Londonu su vlade četvornog saveza zaplijenile.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

14. o. mj. Zapadna fronta: Na izvoru Stochoda, u okolici sela Raimiasto, kod Semerynkija, južno Kisielina i u šumovitom predjelu zapadno Bubnowa poduzeše naše ophodnje uspješne pothvate, za koji su potjerale neprijateljske poljske straže i zauzele njegove jarke. Neprijateljske su protunavale bile našom vatrom suzbite. U predjelu Dornavatre topovski boj. Pao je hrabri zapovjednik jedne tereške kozačke pukovnije, pukovnik Tuskajev.

U Dobrudži ništa osobita.

Engleska.

14. poslije podne. Prošle smo noći 2 puta sa uspjehom iznenadili neprijateljske jarke sjeverozapadno Yperna i jugozapadno Hullucha.

Na večer: Kod mjesnih navala znatno smo poboljšali naš položaj u blizini šanca „Schwaben". Zarobismo 200 momaka. Osim djelovanja topništva i opkopnih mužara nema na ostaloj fronti ništa važna.

15. poslije podne. jučerašnja poduzeća kod šanca „Stuff" i „Schwaben" bila su vrlo uspješna. Sjeverno šanca „Stuff" pročistili smo dva neprijateljska opkopa u širini od 200 jarda; kod šanca „Schwaben" bio je naš uspjeh još veći. Zadali smo neprijatelju velikih gubitaka. Tijekom obiju poduzeća zarobismo časnika i 303 momka. Prošle noći prodrijesmo u neprijateljske opkope zapadno Seresa (?), sjeverno Rocquellincourta, sjeveroistočno Festuberta i sjeverno Neuve-Chapelle te učinismo zarobljenika.

15. Solunski izvještaj. Na fronti Strume je naše topništvo opstrijeljavalo Seres, njegov kolodvor i Barakli-Džumu. Na dojranskoj su fronti bile neprijateljske sveze u noći na 14. t. mj. cilj živahne topovske vatre.

Francuska.

15. Istočna vojska. Na čitavoj fronti srednje djelovanje topništva. Srpske čete napreduju na lijevom brijegu Černe. Francuska je eskadrona prekinula željezničku prugu južno Seresa.

15. o. mj. u 3 sata poslije podne. Na jugu od Somme su pokušali jučer poslije podne Nijemci više protunavala na položaje, što su ih tečajem dana osvojili Francuzi. Neke je od ovih protunavala razbilo naše topništvo svojom vatrom još prije, nego li se je neprijatelj mogao prikučiti našim linijama. Druge su se sve osujetile francuskim navalama, kojima se držalo i učvrstilo sve osvojeno zemljište. Na ostaloj je fronti razmjerno noć mirno protekla. Unatoč oblacima, koji su se spustili do 300 metara na zemlju i unatoč neprobojnoj magli, francuski su zrakoplovi živo sudjelovali kod jučerašnjih bojeva južno od rijeke i medju visine od 200—300 metara, te učinili više, nego li se je moglo od njih očekivati. Kod posljednjega bombardementa na tvornicu pušaka u Oberndorfu je oborio avijatik Lusterry s eskadre amerikanskih zrakoplova svoj peti njemački zrakoplov.

15. listopada, 11 sati u noći. U predjelu Somme velika djelatnost topništva i letioce. Broj tekom jučerašnjih bojeva o odsjeku Ablaincourt-Belloy učinjenih neranjenih zarobljenika poskočio je na 1100 vojnika, od kojih 19 časnika.

Na ostalom dijelu fronte nema ništa nova.

Rumunjska.

14. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Slabi okršaji zapadno od granice, od gorja Kelemen do gornje doline Uz. Zarobili smo više vojnika od kojih 2 časnika. Nakon vanredno krvavog boja su naše čete opeta zauzele selo Sosmező. U dolini Buzen, sjeverno granice i kod Brestoceda (?) topovska djelatnost. Kod Predelusa (?) se je neprijatelj povukao. Kod Predeala (?) odbismo dvije neprijateljske navale. Kod Giurala (?) su naše čete bile prisiljene da se povuku na Rucar. Medju visinama na desnom i lijevom brijegu Olta živahna topovska paljba. Kod Colzija (?) je general Praporgeanu umro junačke smrti. Na podnožju brda Jobul-Chitziane(?) su naše čete uništile prevozni vlak. U predjelu Jiul smo u jurišu zauzeli brda Sigleul Mr. i Runoel Mu. (?). Neprijatelj je pretrpio velikih gubitaka te je u neredu uzmaknuo. Učinismo zarobljenika i zaplijenismo 1 strojnu pušku.

Na fronti Oršove topovski boj.

Na južnoj fronti izmjenično opstrijeljavanje. Puškaranje duž čitavi Dunav. Na mnogim smo mjestima potopili ladje sa bugarskim vojnicima, koji se približiše našoj obali, da plijene.

U Dobrudži smo na našem lijevom krilu lakotom odbili neprijateljsku navalu.

Ukupni broj na svim našim frontama do sada zarobljenih vojnika iznaša: 103 časnika, 11.911 momaka.

Političke Vijesti.

Grčka na samrti. Iza kako je Grčka prihvatila posljednju notu četvornog saveza, odrekla se je ona posvema svakoga prava, da odredjuje i ravna sama sobom, i prema tomu Grčke kao samosvojne i samostalne države nema više. Antanta si je pod vodstvom bezobzirnog Engleza stavila zadaću, da Grčku tako rekavši do košuije oplijeni. Kroz dugo je mjeseci prikrivala svoja nasilja farizejskim plaštem i pod lozinkom tobožnje zaštite slabijega. Ali kad odlučni grčki kralj nije uza sva rovarenja, tajna i javna, i uza sve izdajstvo Krećanina Venizelosa nasio njezinim zamkama i pao u njezine mreže, skinula je antanta konačno krinku i pokazala pravi obraz te nastupila proti kralju i nesrećnoj njegovoj zemlji svom bezobzirnošću i surovošću. Započeli su „borci za slobodu i kulturu" sa požarom kraljevskog dvorca Tatoi. Svrhe doduše nijesu postigli, no taj je napadaj odnosno zločin pokazao, čim se ti takozvani Novoheleni kane služiti. Svaki dobro znade, da su Englezi i njihovi pomagači kadri služiti se surovom silom i nesavjesnošću. Ta u engleskoj povijesti imade sijaset primjera tomu. No da će oni Grčku tako brzo sputati, nije se nitko nadao. Posljednja je nota četvornog saveza na Grčku poučna, ali i kobna opomena neutralcima, a ponajpače sjevernim germanskim državama. Najnoviji, i, kako se čini, posljednji je zločin antante prisvojenje čitave grčke flote. Osim toga traži ona predaju Pireja i željeznice Lariške, i to, da bude drzovitost to veća, u roku od nekoliko sati. Kratak je rok dakako posve onemogućio Grčkoj, da se ma i samo riječima tomu usprotivi. A ispunjenjem tih zahtjeva gube se i posljednji jadni i tužni ostaci grčke neodvisnosti. Podjarmljivanje je Grčke započelo iskrcavanjem Francuza i Engleza u Solunu, iza toga su slijedile na oko neznatne, ali proračunane upadice i rovarenja, dok nije kasnije prisvojila antanta sve bežične naprave, uvela listovnu cenzuru, podmitila gotovo čitavo novinstvo i podjarmila si, grozeći se izgladnjenjem, činovništvo i trgovački svijet. Nato je bila grčka vojska razoružana i pričuve poslane kući. A sad eto iste žalosne igre sa mornaricom. Grčki su pomorski vojnici otpušteni, a utvrde uz obale i ratni brodovi, koji su bili predani, nanovo opremljeni. Mjesto grčkih vojnika eto francuskih i engleskih. Najveća je luka u zemlji sad u engleskim rukama, a i najvažnijom željeznicom, koja vodi iz Atene u Tesaliju, upravlja neprijatelj. Tako eto Engleska odbacuje jednu krinku za drugom i pokazuje čitavom svijetu svoju bestidnost tobože pod plaštem zaštite i obrane slabijih. Jadna Grčka! Ona je na samrti, približio joj se je kraj!

Raspoloženje u Bukareštu. „Vossische Zeitung" javlja iz Stockolma: Neutralni jedan pouzdanik, koji je nedavno ostavio bio Bukarešt i preko Rusije stigao u Stockholm, saopćuje o prilikama i raspoloženju u Rumunjskoj ovo: Tko je glavni grad Rumunjske vidio neposredno iza navještaja rata, jedva bi opet prepoznao sadašnji Bukarešt. Radosti i ratne je opojnosti potpuno nestalo. Bukarešt je sličan mrtvomu gradu. Kavane i restauracije, koje su bile zatvorene iza poraza kod Tutrakana i Silistrije, smjele su doduše biti opet otvorene, ali tek do osam sati na večer. Pošto se ne smije točiti ni opojna pića osim posve lošega vina, to je promet veoma slab. I život po kavanama nije nipošto živahan. Stotine onih ruskih tajnih redarstvenika, koji sačinjavaju velik dio posjetnika po kavanama, imade oštro uho i ratni sudovi, na koje utječu ruski časnici, osudjuju bez milosrdja i brzo. Samo tijekom prve polovice mjeseca septembra bilo je po ratnim sudovima osudjeno oko 120 osoba radi takozvanih veleizdajničkih činova na dugogodišnje kazne po tamnicama. Uz ovakove je prilike posve nestalo ljubavi Rumunja do Rusa, koja uostalom i onako nije bila odviše velika, da, mjesto ljubavi zapremila je mržnja. „Rusi su nas prevarili!" čuje se na sve strane. Neposredno iza pada Silistrije smještena bje pred ruskim poslaništvom u Bukareštu redarstvena straža, a danas ne smije da udje u kuću gospodina pl. Poklevskog nitko, tko ne može da se iskaže posebnom iskaznicom. Nadalje je zastupnicima novina u Bukareštu bez iznimke rumunjski generalni štop zabranio, da podju kao ratni izvjestitelji rumunjskim četama. Isto tako ne pripušta ruski glavni štop nijednoga rumunjskoga izvjesti-

telja, dapače zastupnik rusofilskog lista „Adeverul“ bio je uza sve naprezanje ruskoga poslanika i Bratianu sa zahvalnošću odbijen. I rusko-rumunjska je granica za privatni saobraćaj potpuno zatvorena. Rumunji očekuju pomoć samo još od Francuske. Ceste u Bukareštu zazivlju francuskog generala Paua, od kojega očekuju, da će zaustaviti napredovanje Mackensenovo i Falkenhaynovo. Veoma je veliku zlovolju izazvala vijest, da je kralj Ferdinand položio vrhovno zapovjedništvo nad rumunjskim četama i ostavio glavni stan. Govori se o osobito čudnovatim spletkama, koje da su ga sklonule bile na to. Sad se čuje, e je kralj napustio vrhovno zapovjedništvo, iza kako su zatražili bili iz Petrograda, da se vrhovno vodstvo rumunjske vojske podredi ruskom generalu, sad opet, e je kraljica nastupila bila proti svomu mužu i tražila, da se odreče službe generalisima, kod česa da ju je podupirao poslanik Poklevski. Čudnovato je svakako, što sad kralj živi negdje u potaji i što ga od onoga vremena, kako je položio bio vrhovno zapovjedništvo, nijesu više vidjeli u Bukareštu, a govori se i to, da se nije od tada više sastao bio ni sa kraljicom.

Rusija i Balkan.

Profesor dr. J. Haller (Tübingen).

Na pitanje, što je Rusijin krajnji cilj na Balkanu, svako zna, da je jedini tačni odgovor: Carigrad! Ideja o posjedu Carigrada, san o vraćanju krsta na Aja Sofiju, postala je zajedničkom idejom vodiljom cijeloga naroda. Tu se radi o vjerskim, romantičnim, vojno-političkim i privrednim razlozima. Zna se, ruska crkva već skoro 500 godina propovijeda protjerivanje nevjernika iz Konstantinovog grada kao nacijonalnu dužnost ruskoga naroda. Zna se, da Rusija, odkada se dokopala sjevernih obala Crnoga mora, kao potpunu zaštitu toga svoga posjeda želi da dodje do moreuza, — Bosfora i Dardanela, koji predstavljaju jedinu kapiju Crnome moru. Zna se, da je ovaj motiv znatno pojačan razlozima privredne prirode od kada ruske financije baziraju na izvozu žita iz južne Rusije, pošto za ovaj izvoz ne postoji drugi put, nego li kroz moreuze. Podrobnije obavještenje o tome pitanju može se naći u brošuri Axela Schmidta „Krajnji cilj Rusijin“, a u glavi „Privredne osnove borbe oko Dardanela“ od G. Hermanna. Tamo se na osnovu ruskih zvaničnih statističkih podataka objašnjava kako je Rusija uslijed svojih ogromnih dugova u inostranstvu primorana da izvozi neizmjerne količine domaćih proizvoda. Ovaj prinudni izvoz, — poznato je, da se Rus prosječno slabije hrani nego li stanovnik zapadne Evrope, — ide na uštrb narodne ishrane, tako da se može reći, da Rusija prosto odvaja od ustiju svoga naroda, da bi prikupila sredstva za isplatu interesa za ruske državne dugove. Taj se pak izvoz opet za tri četvrtine sastoji iz proizvoda južne Rusije, a za njega nema drugog plovidbenog puta, nego li kroz Dardanele, da je prema tome, kako se veli „dobro Rusije u rukama onoga, koji vlada Dardanelima“. S toga pisac gorespomenutoga napisa s pravom završava riječima: „Dokle god Rusija bude velika, moćna i snažna, ona će težiti za Carigradom“.

No Rusija ne teži samo posjedu Carigrada. Ona, kao što je poznato, teži i prevlašću nad balkanskim narodima. A zbog čega to? U prvom redu, — razumijeva se, — to joj je potrebno kao bočna zaštita za njen položaj na Dardanelima. Carigrad bi bio sumnjiv posjed kada bi se u njegovoj pozadini nalazilo nekoliko jakih i nezavisnih država, od kojih bi se moralo stalno zazirati.

No ovim vojničko-političkim razlogom nijesu iscrpljeni motivi ruske balkanske politike. Dolazi us to još jedan drugi razlog. Ne ćemo se zadržavati pri razlogu krvnoga srodstva, jer će svako morati da prizna, da se tu na prvom mjestu radi o frazama, a uz to taj razlog ne važi za Rumunje. Ali ćemo se za to pozabaviti drugim glavnim razlogom stvarnije prirode, a to je, naime, isto kao i kod Carigrada, privredno-politički interes. O tome ćemo naći interesantnih objašnjenja u knjizi, koju je o dardanelskom pitanju za vrijeme svjetskoga rata napisao Rumunj N. Dascovici (La question du Bosphore et des Dardanelles, Zeneva 1915. god.). Pisac ove knjige pokušavao je da njome još u dvanajestom času spriječi njegove sunarodnike od sdruživanja s Rusijom, predstavljajući im posljedice, koje bi za balkanske narode imala ruska pobjeda. Oslanjajući se na čitav niz dokazanih i važnih izjava sa ruske strane, on dokazuje, da namjera ruske politike ide na to, da se poslije razoravanja Austro-Ugarske monarhije i osvojenja Carigrada privredno i vojnički ovlada balkanskim narodima. Pri tome je Rusiji u prvom redu stalo, da stekne sigurnu i ugodnu pijacu za proizvode južno-ruske industrije. Kada je počela engleska akcija na Dardanelima, izašla je jedna od najvećih ruskih privrednih korporacija „Društvo za trgovinu i industriju“ sa otvorenom izjavom na javnost, da moreuzi moraju biti ruski. „Jer nikakvo drugo proširenje teritorije“, govorilo se u toj izjavi, bilo na zapadu, bilo na Kavkazu, ne može Rusiji donijeti potrebnu bezbijednost njenog privrednog razvitka“. Valja imati na umu, da su tako govorili trgovci i industrijalci, a nikako poljoprivrednici. Sa ovim se slaže i oduševljenje, kojim je buržoazija cijele imperije, podrazumijevajući tu i jevrejske trgovačke krugove, pozdravila ovaj rat. Od njega se očekivalo, prema riječima bivšega socijalističkog poslanika dume, Aleksinskog, „prevlast ruskoga izvoza na trgovima zapadne Azije i balkanskog poluostrva“. Ovo se potpuno poklapa sa onim, što je jedan očevidno ugledni i dobro obavješteni ruski političar pod pseudonimom „Mihail Pavlović“ kratko vrijeme prije početka rata pisao: Da, naime, u prvom redu krupna industrija u Rusiji traži energičnije vodjenje balkanske politike, makar po cijenu rata. A naime, veli se, u prvom redu trgovci i industrijalci u južnoj Rusiji špekulišu sa eventualnom pobjedom ruskoga oružja.

Ne treba zaboraviti, da je u tim krajevima, gdje se ranije širila beskrajna šteta, od dana kada su Višnjegradski i Vitej sa svojom politikom pojačanih zaštitnih carina dali nov pravac cijelokupnoj ruskoj privredi, stvorena znatna i ustalačka industrija. Južna je Rusija zemlja ugljenih i mineralnih rudnika, tako da ju priroda osposobljava da bude industrija zemlje isto kao što joj je omogućila da bude zemljoradnička zemlja. A ova mlada južno-ruska industrija osjeća sve veću potrebu za novim pijacama. Ako Rusija želi, da od Balkana načini pijacu za tu svoju novu industriju — to gorespomenuti pisac predočava svojim rumunjskim sunarodnicima — onda ona to ne će moći drukčije postići, nego ako bude silom natjerala Balkan da bude to.

Sredstvo za postizanje ovoga cilja bilo bi osvojenje Carigrada. Njime bi Rusija stekla silnu vojničku nadmoćnost i bila bi u položaju, da u najmanju ruku znatno otežava balkanskim narodima samostalnu trgovinsku politiku. Ali više nego to. Onim danom, kada bi se Rusija ugnjezdila na moreuzima, iščezla bi mogućnost za balkanske države da vode samostalnu trgovinsku politiku. Sva rumunjska i bugarska pristaništa leže na Crnom moru — Porto Lagos na Egejskom moru imao bi se tek izgraditi, a slabo da bi pod tim okolnostima i ostao u bugarskim rukama — tako da bi cjelokupni trgovački saobraćaj tih država bio zavisan od volje Rusije, da ga propušta ili ne propušta kroz Dardanele. Da i ne govorimo o tome, kakav bi položaj bio, kad bi Rusiji pošlo za rukom, da polazeći iz Carigrada, sa svojom flotom izvojuje nadmoćni položaj i na Egejskom moru, što ona sigurno namjerava. Tada bi u stvari cijelo balkansko poluostrvo u trgovinskom pogledu bilo izloženo milosti ili nemilosti Rusije.

Dascovici ima zasluga, što je na osnovu ruskih izjava sa nesumnjivo ozbiljne strane dokazao, kuda su ciljali ruski smjerovi. On navodi jednu izjavu petrogradskih „Birževija Vjedomosti“, lista, kojim se vrlo rado služe ruski ministri, naročito bivši ministar vojni Suchomlinov. Ta izjava glasi: „Uzdizanje Rusije do stanja balkanske sile mora biti popraćeno jednovremenim zaključenjem carinskog ugovora i vojne konvencije sa ostalim balkanskim državama po primjeru, koji je dala Pruska godine 1866. . . . Ali to je jedino moguće pod predpostavkom, ako Rusija sad ostvari svoja prava (!) na Bosfor i Dardanele i na granične dijelove azijske i evropske Turske. To je sasvim jasno rečeno. Balkanske države imale bi se prisajediniti privredno i vojnički ruskoj državi, kao što su njemačke države, u njemačkoj carevini, prisajedinjene kraljevini Pruskoj. Što se pak u Njemačkoj ticalo samo država jedne i iste narodnosti, koje su žudile za ujedinjenjem, dokle se od naroda na Balkanu još nije čulo, da oni žude za jednim tako tijesnim sjedinjenjem sa Rusijom, da osim toga izmedju država Njemačke postoje najjače privredne i trgovinsko-političke zajednice, dokle izmedju Rusije i balkanskih zemalja nema ni traga o zajednici interesa, naprotiv postoji najoštrija utakmica (treba se sjetiti osim poljo-privrednih proizvodi i rumunjskog petroleja), te se prema tome od strane Rusije ne može nikada očekivati privredni razvitak balkanskih zemalja — sve to ništa se ne tiče ruskih političara. S toga oni u svome pozivanju na pruski primjer zaboravljaju — no u Rusiji bez toga primjera ne mogu — da je u Njemačkoj trgovinsko-političko sjedinjenje u carinski savez došlo dobrovoljno i da je postalo za čitav čovječji vijek prije političkog sjedinjenja, dokle bi samo vojnički pritisak, da ne reknemo sila, mogao primorati balkanske narode na prisajedinjenje ili upravo na podčinjenost Rusije. S te strane posmatrano izgleda pristup Rumunjske sporazumu koliko glupo toliko i kukavički. Za nas je dvojno važno utvrditi, kakva je zadnja misao ruske balkanske politike: da se Njemačka i Austro-Ugarska silom potisnu sa trgova balkanskih zemalja, pa da se od ovih, vojničkim pritiskom, stvori polje za trgovinsku i industrijsku eksploataciju od strane Rusije.

Domaće Vijesti.

Puljska općina. Tvrdjavni komesar javlja: Daje se na znanje u gradu ostalom pučanstvu, neka na svoja zemljišta postavi pretpisane table. Kad bi uslijed pomanjkanja takve table bilo zemljište, što pripada osobi, koja se tu nalazi, bilo od vojnika i samo izorano, onda obradjeno od vlasnika, gubi taj posljednji svako pravo na žetvu.

Gradsko kazalište. Danas se daje zadnji put opera „Faust“. Početak u 5 i po pop.

Preminuo je u Gross-Meiselorfu (Dolnja Austrija) Ivan Grbin iz Ližnjana u starosti od 85 godina. U kasnu uru ponoći bio je providjen sv. Sakramentima po veleč. gosp. Ljubomiru Nikoliću, koji ga je i sprovodio i zapjevao mu u našem jeziku: „Oslobodi mene gospodine“. Na sprovodu bilo je mnogo našeg naroda.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 291 od 17. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Starhel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u prič. Dr. Weiser.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u prič. Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Ratni milijunaši u Karlovim Varyma. Gostovi Karlove-Vary nijesu lišeni nijednog od onih užitaka, koje su imali prije rata. Što se tiče aprovizacije, načelnik Karlove Vary pokazao se strategom prvoga reda. Uspjelo mu je, da nabavi veliku količinu bijelog brašna iz Rumunjske, i to malo prije nego je provalio rumunjski rat. Krasnog bijelog brašna, koji daje najbjelijji kruh na svijetu, frižak i lijepo pečen, dobiva svaki po 35 dekagrama na dan. U gostionama nema nijednog stola praznog. Tamo gdje svira glazba, vlada obična živahnost, veselost i bezbrižnost. Karlove Vary bile su uvijek grad raskoši kao sada za vrijeme rata. Dućani ne mogu dovoljno smagati tolike količine dragocjenosti, svih odjela i ubrusa, starina itd., koliko bi mogli prodati. Čini se, da su se ovdje skupili svi oni ljudi, koji su za vrijeme rata postali milijunaši. Lake i neočekivane zasluge donijele su sobom i želju za rasipanje novca.

Bijeli konj. U predjašnje doba nije bilo svakome dozvoljeno, da jaše na bijelome konju. Bijela boja konja bijaše znak suvereniteta i gospodstva. Tako je g. 1437. Karlo VII. ušao u Pariz na bijelome dogatu, što ljetopisci naročito spominju. Karlo IV. je uvijek jahao na bijelcu, kad bi ulazio u kakav grad, a to se smatralo vladarskim znakom „Signum dominationis“. Još na svršetku 18. vijeka postojao je taj običaj u Francuskoj, jer general Bardin pripovjeda o generalu Lafayettu: „Usprkos revolucije zadržao je Lafayette svoga bijelog konja, kad bi se pojavio pred četama, jer bijela boja konja bijaše prije znak vrhovnoga zapovjedništva i pravo glavnoga generala“. Čini se, da u Prusiji i u Njemačkoj takav obćeniti običaj niti propis nije postojao. Ipak na mnogim slikama vidimo vladare i vojskovodje na bijelcima.

Njemačko kazalište u Trentu. Dolaze vijesti o budućem njemačkom kazalištu, koje bi se imalo ustrojiti u Trentu. To će biti prva njemačka pozornica u ovom gradu, što ga Italija toliko naglasava u programu svojih ratnih ciljeva. Upravu će budućeg kazališta preuzeti ravnatelji Exl i Seder.

Povijest ručne granate. U ovom se je ratu često već znalo desiti, da se ustvarilo već odavna zastarjelo i gotovo već posve zaboravljeno oružje te se stalo rabiti u obnovljenom, popravljenom i usavršenom obliku. Tako primjerice oklop, kojim su se zaštićivali isprvice topovi i kasnije oklop, kako ga je rabila pješadija. O njem se nije u novije doba gotovo ništa više znalo, dok eto nijesu u najnovije doba opremili Talijani svoje pijonire od pete do glave oklopima poput vitezova u srednjem vijeku. Slično je bilo i sa priručnom granatom. Kao oružje ona prastara ako i ne tako stara kao kaciga i oklop, no ipak se u današnjem obliku spominje već godine 1427. U bitnosti je bila tada upravo tako sagradjena, kao i danas, samo paljba je bila jednostavnija i manje pouzdana. No bilo je ručnih granata i prije te godine, dapače i u vrijeme, kad još nije bilo baruta. To je ona glasovita „Grčka vatra“ u stanovitim oblicima uporabe. O sastavu te „grčke vatre“ nijesu učenjaci još složni, no veoma je vjerojatno, da se radi o preteči baruta, dakle svakako o smjesi smole, sumpora, nafte i salpetra. „Grčku vatru“ bacali su općenito iz strojeva za bacanje, ali su ih bacali i rukama te nazivali hirosifonima. Ove su se sastojale iz izdubenih kamena ili iz željeznih posuda sa škuljama, a u njima je bila lako upaljiva masa. One se dakle u bitnosti ne razlikuju mnogo od sadašnjih ručnih granata. Prvih stoljeća iza pronalaska baruta rabili su veoma mnogo ručne granate; ime „grenadir“, koje je nastalo u 17. stoljeću, potječe od granate, kako je poznato. Tek u engleskoj vojni u Sudanu počeli su ih u velike rabiti, a pogotovo u rusko-japanskom ratu, ponajpače kod opsjedanja Port-Artura. Tad su ih Rusi izbacali preko 100.000, dnevice gotovo do 7500. Većinom se je tuj radilo s ručnim granatama, koje su pravili pijoniri iz svih mogućih predmeta, kao iz škatulja od konzerva, cijevi od bambusa itd., koje bi napunjali barutom, šimozom ili dinamitom. Silan prasak kod eksplozije, zagušljivi dimovi, jaki pritisak plina i rasprsnuti komad, koji su smrtno djelovali, sve je to silno djelovalo fizički, a i moralno. To je i jest uzrok, što su ih odmah iza rusko-japanskog rata počele sve države prokušavati i uvadjati. U svjetskom ih ovom ratu rabe u tolikoj množini, da brojevi iz rusko-japanskog rata iščezavaju. Dakako da je medjutim vojna tehnika proizvela svu silu upotrebljivih modela, a naša visoko razvijena industrija nastoji oko toga, da ih vojsci nikad ne uzmanjka; no uza sve to igra i takozvana „pripomoćna“ granata, koja gotovo posve naliči onoj kod Port-Artura, još uvijek veliku ulogu. Ove potonje prave pijoniri iza fronte te je njihovo djelovanje veoma uspješno.

Elektrotehnika i rat.

Napisao dr. St. Plivelić.

Gotovo je nemoguće i pomisliti moderno ratovanje bez elektrotehnike, a kamo li zamisliti bilo kakove znatnije uspjehe za onu vojsku, koja se ne bi koristila tom znatnom granom ljudskoga znanja. I što se koja od ratujućih stranaka zgodnije i obilnije — osim ostalih tehničkih pomagala — služi elektrotehničkim izumima, to već ona sama po sebi, kad bi brojno bila i slabija, dobiva znatne chance za povoljan svršetak bojevanja. Ako sad uzmemo u obzir, da je u njemačkom carstvu, koje je naući dalo na svim područjima toliko umnih radnika, kolijevka moderne elektrotehnike, gdje su se veliki problemi elektriciteta ponajprije priveli u praksu, a i naša monarhija, da je u elektroindustriji, osobito u zadnjem deceniju, snažno uznapredovala, onda nam već ova činjenica sama može podati opravdano pouzdanje, da će slavodobitne naše i našega možnoga saveznika vojske s pobjedom dovršiti ovo strahovito vojevanje, kojemu je danas kulturna Evropa poprištem.

Iz pojmljivih razloga ne će nam sada biti moguće dati potpunu sliku o uporabi elektrotehnike u ovom ratu; o njoj će nesumnjivo nastati čitava literatura, ali tek poslije rata. Mi se u ovim recima možemo ograničiti tek na izvještaje, koje zapovjedništva naše i savezničkih vojska ili sama publiciraju ili dozvoljavaju, da se objelodane.

Prema tim izvještajima razabiremo, da je uporaba elektrotehnike u ratne svrhe danas dvostruka i to direktna i indirektna. Neposrednu korist donosi elektrotehnika praktičnom izrabom na fronti i iza nje u čisto strategične svrhe; dok je posredna korist namijenjena liječenju ratnika i ublaženju njihovih boli, koje su nastale zbog zadobivenih rana na ratištu.

Medju ove prve uporabe spada ponajprije

električno svjetlo.

Već i prije rata znalo se, da je ovo svjetlo najbolje rasvjetno sredstvo, koje danas imamo; ali tek u samom ratu, pogotovo na fronti, pokazalo se, od kolike su neocijenjene koristi za strategiju osobite prednosti električnoga svjetla nad ostalim rasvjetnim sredstvima. Kakova je samo blagodat za ratnike rasvjeta streljačkih jaraka tim svjetlom! Nije tu samo intenzitet toga svjetla, koji dolazi u obzir, nije njegovo svojstvo, da svijetli u zatvorenom prostoru, bez dima i opasnosti itd., već se osobito cijeni njegova brza montaža, njegovo lako pripaljivanje i gašenje u tim inače za naše ratnike tegotnim boravištima.

Veliku uslugu čine i one bezbrojne džepne električne lampe, koje vojska upotrebljava u tamnim noćima na neprohodnim mjestima, po gudurama i šumama, kod patrolskih hodova, kod stanovanja u tamnim prostorijama itd. Te su lampe neovisne od kiše i vjetra, u svakom su trenutku spremne na porabu, da svijetle, a — ako pogibelj zaprijeti — da se i s mjesta ugase. No vojnici ne nose te lampe u rukama, jer ove moraju biti slobodne za druge svrhe, nego ih pričvrste na kapute i kabanice. Budući pak da se u ovom ratu već više puta desilo, da je ovakva džepna lampa svojim svijetlom odala neprijatelju našega vojnika i on tako stradao, od novijega se vremena počinju u vojskama centralnih vlasti upotrebljavati džepne električne lampe, koje je konstruirala firma dr. ing. Schneidera & Co. u Frankfurtu na Majni. Te lampe providjene su krugljastim metalnim zastorom, koji poput vjedja na očima otvara i zatvara lampu i zbog njezinoga kosoga namještenja pušta svijetlo samo koso pred onoga, koji ju nosi. Time noću svijetlo te lampe rasvjetljuje ono, što je najnužnije, naime prostor pred vojnikom. Tako on može lako čitati geografsku kartu, gledati na sat, razabirati put pred sobom itd., a da sam ostane neopažen.

A i veliki reflektori s električnim svijetlom, kojima je zadaća, da u noćno doba na kopnu, s brodova i zrakoplova obasjavaju područja neprijateljskih pozicija, čine veliku uslugu vojskama. To sve uzrokom je, da se zapovjedništva vojska, gdje to iole dopuštaju prilike, mnogostruko služe električnim svijetlom u svoje svrhe.

Dalnja uporaba električne energije u ratu jest njezina

termična djelatnost.

Kao što je poznato, pomoću električne struje možemo danas kuhati jela, grijati peći itd., a da ne trebamo u tu svrhu — barem ne direktno — ni komadića drva ili ugljena. Pomislimo sada položaje naše vojske n. pr. u Dolomitima, u vječnom ledu i snijegu, u visinama od 2000—3000 metara nad more. U tim pustim krajevima, na kojima uz strahovite vihore vlada gotovo neprekidno temperatura od barem 20 stupnjeva C. ispod ništice, borave na hiljade naših ratnika, koji su ne samo izvrgnuti neprekidnoj životnoj pogibelji, nego i tomu, da se smrznu i tako jadno poginu ili što je još gore, da zadobiju bolesti, koje su neizlječive. Makar se oni bogzna kako odjenuli toplom a i vunenom obućom, u mnogo im slučajeva ne pomaže kraj tako oštre zime, koja ondje vlada. O gorivom pak materijalu ni govora, a sve kad bi se on i donio na one vrletne visove, ne bi se njime smjele ložiti peći radi dima, koji bi neprijateljima odavao naše položaje. U tim teškim prilikama pritječe u pomoć i opet elektricitet. Na vrlo duhoviti način konstruirane su male okrugle električne peći, koje grije struja, što dolazi tankom izoliranom žicom, iz centrale, postavljene daleko negdje na sigurnom mjestu. Te električne peći osobito dobro dolaze momčadi kod straže, koja je primorana, da vani u neposrednoj borbi s elementima zime, dakle nezaklonjena, vrši svoju tegotnu službu. Vojnik naime, koji danas ima takovu malenu peć, može na njoj stojati, da si noge grije, može na nju sjesti, ruke grijati itd. i time mu je mnogo pomoženo, jer je siguran, da se barem ne će smrznuti. Isto su tako u tim hladnim krajevima od velike koristi električni aparati za kuhanje i grijanje jela, za steriliziranje kirurških instrumenata itd.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 464.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 19. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Na ugarsko-rumunjskoj fronti nije ni jučer nastupila nikakva bitna promjena položaja. Istočno Kirlibabe su naše čete odbile više ruskih navala. Na Bistrici Solotwinskoj bojevi prednjih straža.

Fronta bavarskog princa: Sjeveroistočno Beloszowce, na Narajowki osvojile su bavarske čete jako rusko oporište, kod česa su Rusima oduzele 2 časnika, 350 momaka i 12 strojnih pušaka. Na gornjem smo Serethu u klici ugušili ruski navalni pokušaj. U Voliniji vladao je mir.

Talijansko bojište.

Jučer na veče su znatne neprijateljske sile napale naše položaje na Monte Testo, na bilu Roite i sjeverno vrska Pasubio. Taj su napadaj hrabri branitelji krvavo odbili. Na pojedinim točkama fronte doline Fleimse i Dolomitske fronte kaošto i na Kraškom zaravanku bio je topovski boj otkad dokad baš živahan.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 18. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna fronta prijestolonasljed. Rupprechta: Topovski je boj osobito sjeverno Somme u širokim odsjecima postao dosta jak. Na veče su Englezi navalili medju Le Sarson i Gueudecourtom a Francuzi od Les Boeufa do Rancourta. Naša je uništujuća vatra, naperena protiv neprijateljskih jurišnih jaraka, već u klici ugušila navalu na obim stranama Eaucourta-l'Abbaye-a. Kod Gueudecourta je došlo do živahnih bojeva iz bliza, za kojih smo posve održali naše položaje. Nakon tvrdog boja bili su odbiti Francuzi, što su provalili iz predjela Morvala i Rancourta. U Saily je neprijatelj provalio. Tu je boj još u tijeku. Na strani glavnih navalnih položaja kod Thiepval-Courcellette i Bouchavesnesa nijesu napadaji donijeli napadaču nikakvog uspjeha. U zračnom je boju podleglo 5 neprijateljskih ljetala.

Prijestolonasljednikova vojna skupina: Na istočnom brijegu Maase živahna vatra.

Istočno bojište.

Fronta princa Leopolda bavarskoga: Nakon pogubonosnog osujećenja jakih pješadijskih navala protiv fronte zapadno Lucka, ograničio se je tamo neprijatelj na živahnu topovsku paljbu. Protiv austro-ugarskih položaja kod Zwyzyna navaljujuća pješadija bila je vatrom i uz velike gubitke potjerana u svoje jarke. Na zapadnom brijegu Narajowke, zapadno Nerbutowa, jurišali su nakon obilne topovske pripreme bavarski bataljuni na rusko uporište, zarobili su 2 časnika i 350 momaka i zaplijeniše 12 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla. Na Bystrici Solotwinskoj izjalovio se je napadaj protiv naših pomaknutih položaja. U Karpatima je visina Ludowa stajala pod jakom topovskom vatrom. U predjelu Kirlibabe bili su odbiti napadaji.

Sedmogradsko bojište.

Opći se položaj nije promijenio.

Balkansko bojište.

Macedonska fronta: Pojačana topovska vatra pratila je zapadno željezničke pruge Bitolj-Florina kaošto sjeverno i sjeveroistočno Nidze-planine neprijateljske djelomične navale, koji nijesu uspjeli. Bugarska je provala ispraznila srpsko jedno gnijezdo na sjevernom brijegu Černe.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 17. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu čarkanja, koja su svršila u naš prilog. U centrumu smo pomakli naše jarke prema istoku. Od nas poduzete nenadane navale na neprijatelja, bila su okrunjena uspjehom. Zarobili smo više vojnika. Na lijevom krilu za nas ugodni sukobi medju ophodnjama.

Egipatska fronta.

Dvije su neprijateljske konjaničke pukovnije poduzele navalu kod Megare, istočno Sueza. Bile su suzbijene uz gubitke za njih.

Na ostalim frontama nema važnih dogodjaja.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 17. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Istočno Prespanskog jezera i u koljenu Černe topovska paljba. Odbili smo slabe neprijateljske navale na Nidze planini. Na ostaloj fronti slaba topovska vatra.

Na rumunjskoj fronti nema nikakve promjene.

Brzojavi.

Ruski dementi o separatnom miru.

Petrograd, 17. Petrogradska brzojavna agentura javlja: Opunomočeni smo na slijedeću izjavu: Sve vijesti o mogućnosti separatnog mira sa Njemačkom nemaju podloge. Ove su vijesti bile samo radi toga raširene, da probude nepovjerenje saveznika proti Rusiji.

Talijanci u Epiru.

Frankfurt n. M. 17. Talijanci su zaposjeli Leskoviči, mjesto na po puta izmedju Janine i Korice. Tri četvrtine albanskih pokrajina, koje traže Grci za sebe, zaposjednute su od Talijanaca.

O smrti Filipescua.

Haag, 17. Vijesti iz Bukarešta, koje su ovamo stigle, javljaju da Filipescu nije umro od naravne smrti, već da je počinio samoubojstvo.

Bisolatti i Engleska.

Lugano, 17. Iz Londona dolazeće vijesti izražavaju zadovoljstvo engleskih listova radi sadržaja nekog razgovora, što ga je ministar Bisolatti imao sa zastupnikom američke „United Press". Bisolatti se je bez pridržaja pridružio nazorima Lloyd Georgea i Asquitha, rekavši, da su svi saveznici čvrsto odlučili sklopiti samo takav mir, koji neće u sebi imati nikakvih klica budućih ratova. To znači, da se u Europi moraju stvoriti takvi odnošaji, koji će spriječiti Njemačku da opeta uradi nešto u smislu svojih zločinačkih osnova, i koji će Austro-Ugarsku državu uništiti. Izdajica da je onaj, koji je danas za mir.

Belgija „velevlast".

Lugano, 17. Agenzia Stefani širi na svečani način vijest, da je Francuska priznala čast „velevlasti".

Odaslanstvo francuskog generalnog stožera u Bukareštu.

Bukarešt, 18. (D. u.) Rumunjska brzojavna agentura javlja: Prispjelo je ovamo odaslanstvo francuskog generalnog stožera, koje se sastoji iz generala Berthelota, 8 pukovnika, 8 majora i ukupno 26 časnika. Pučanstvo ih je toplo primilo. Polaže se velika važnost u njihovo sudjelovanja sa rumunjskim generalnim stožerom.

Francuzi i mir.

Ženeva, 17. „Temps" odgovara u uvodniku na riječenice Scheidemanna u državnom vijeću, da Francuska može postići bez inoga izpražnjenje zaposjednute Francuske i Belgije. Poluslužbeni list odgovara u jednom tonu, čija histerička zlobnost nema više ništa zajedničkoga sa normalnim čovječjim mišljenjem: Scheidemann, David i njihovi prijatelji, ne samo da su lopovi, već i glupani. Povjest zadnjih 20 godina dokazala je, da se njemački car nije čutio obvezanim danom riječi, još manje dakle riječima jednog predsobnog sluge nalik Scheidemannu. „Temps" piše: Mi hoćemo pristati za tren nato, da je mjesto Scheidemanna dao izjavu njemački kancelar: Ispraznit ću sutra Francusku, Belgiju, Alzaciju-Lorenu i Srbiju. Što je francuski, neka bude francuski, što je njemački neka ostane njemački, a što belgijski neka bude belgijski. Što misle li zaista u Berlinu, da je bezvjesnost i glupost u zemljama antante tako velika, da će poć i ovog puta na limanice? Nikad neće antanta nazrijevat u njemačkoj izjavi, da ne traži nikakvih područja, dostatnog jamstva. Da sada Njemačka ponudi „Status quo ante" dokazala bi time samo jedno, da je naime izgubila za sada nadu, da može postići svoj cilj, te da hoće kasnije ponoviti svoj napadaj. Scheidemann, David i Bethmann mogu govoriti što im drago. Na tim faktima ne mogu ništa mijenjati. U tom tonu i smislu piše i čitavo ostalo novinstvo.

Rat na moru.

Berlin, 18. (D. u.) Službeno. Njemačka je podmornica 7. t. mj. teško oštetila hicima iz torpeda u Sredozemnom moru zaštićeni talijanski krstaš „Libia".

Iz Grčke.

Amsterdam, 18. (D. u.) Prema vijesti Reutera iz Atene, vladao je kroz cijelu noć medju Atenom i Tatoijem vanredno jak saobraćaj. Svi su dvorski činovnici bili pozvani u palaču.

Lugano, 18. (D. u.) Agenzia Stefani javlja iz Atene: Iskrcalo se je 1000 antantinih mornara, koji su zaposjeli gradsku kuću i kolodvore u Ateni i u Pireju, kaošto i baterije u Kastelli. U Atenu su bile poslane strojne puške, koje su zaposjele gradsko kazalište. U gradu vlada mir. Bilo je brzo sazvano ministarsko vijeće. Časnici i momčad grčkog brodovlja, koji su se iskrcali, bili su na vježbalištu pozdravljeni od kralja.

New-York, 17. Organizovalo se je preko 300 Grka, koji su bili pozvani, da se priključe Venizelosovoj stranci. Jučer su oni održali prvu od više skupština, što imaju obdržavati u Ujedinjenim državama. Izrazili su svoje veliko oduševljenje, te su započeli sakupljanjem novaca e bi pomogli Venizelosu. Žigosali su držanje grčke vlade te su se obvezali, da će podupirati Venizelosa. Bila je primljena rezolucija, koja veli, da je vlada kralja Konstantina prepustila u Macedoniji utvrde i municiju u vrijednosti od 200 milijuna dolara te da je 4. vojnom zboru dozvolila, da se preda Nijemcima. Ona da je osramotila Grčku i čitavi helenizam. Njezina politika ugrožava narodni opstanak. Grčke su kolonije u Americi bile pozvane, da upotrijebe sav svoj upliv, e bi sve dijelove Grčke dovele do toga, da se priključe narodnom pokretu u svrhu protjeranja neprijatelja, koji je uništio suverenost Grčke i da potjeraju demagoge, koji su se okupili oko kralja.

Rotterdam, 17. „Daily Chronicle" javljaju iz Atene, da će početkom slijedeće sedmice stupiti položaj Grčke u novo kritično razdoblje.

Stockholm, 17. Venizelos snuje u Grčkoj odlučan udarac, čim četvorni savez zaposjedne sve vojničke točke i čim učini neškodljive vojsku i brodovlje.

Geneva, 17. Venizelos je upravio proglas na grčke bjegunce iz Male Azije i Tracije, u kojim ih pozivlje neka prijave ustup u vojsku i neka dodju u Solun. Troškove prevoza, da će platiti Francuska.

Rotterdam, 17. Prema nekoj vijesti „Timesa" naložio je četvorni savez svojim konzulima u Solunu, neka pregovaraju sa provizornom vladom u Solunu, ali neka izbjegavaju priznati tu vladu.

Milan, 18. (D. u.) Na svršetku smotre mornara nagovorio je kralj mornaričke časnike, te im čestitao na vjernosti, kojom su održali svoju zakletvu. Obećao im je, da će ih štititi protiv svakoga, koji bi im grozio. Časnici su pljeskali. Nakon što se je kralj sa obitelju uz ovacije odstranio, došlo je uz poklike na kralja do velikih demonstracija protiv četvornog saveza. Kličući protiv četvornog saveza pošli su demonstranti pred američko poslaništvo, gdje je svjetina demonstrirala. Nasuprot se nalazeća Venizelosova kuća bila je oštećena. Širio se je glas, da će naskoro prispjeti američko brodovlje. Ministarsko je vijeće tobože zaključilo, da se novim mjerama četvornog saveza ne će opirati te da će izbjegavati svaki sukob.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

16. listopada. Zapadna fronta: U okolici kolodvora Prudy (22 km jugoistočno Smorgona) moralo se je spustiti neprijateljsko ljetalo, opstrijeljavano od naših strojnih pušaka. Posada je bila zarobljena. U predjelu sjeverno Korytnice traje dalje ogorčeni boj. Neprijateljske su protunavale bile suzbite uz strašne gubitke. Neprijatelj upotrebljava ručne granate, napunjene zagušljivim plinovima. Bio je ranjen junački pukovnik i pukovnijski zapovjednik Kirilov. U području Zborowa ljuti bojevi, Sjeverno Stanislava je neprijatelj kušao da provali iz svojih opkopa. U predjelu Körözmöze i Kirlibabe je neprijatelj navalio ljuto, ali uzalud. Južno Dornavatre navaljuje neprijatelj jakim silama.

Engleska.

16. t. mj. Solunski izvještaj:

Fronta na Strumi: Naše su ophodnje prodrle prema Bursuku te su protjerale neprijateljska odjeljenja. Hidroplani su uspješno navalili bombama na most kod Buka.

Na Vardarskoj fronti nema ništa nova.

Italija.

15. listopada. Na obroncima Pasubija su naše čete suzbile nove neprijateljske navale te su u čvrstoj protunavali napredovale u smjeru prama Roite. U području Cosmagona pala je u naše ruke čitava jedna neprijateljska baterija od 4 gorskih topova sa obilnom municijom. U dolini Posina su neprijateljske čete iznenadile zapadno Tova jednu našu prednju stražu. Došla su pojačanja, koja su neprijatelja sasma suzbila. Na ostaloj fronti topovska djelatnost. Naše je topništvo opstrijeljavalo vojničke nasade kod Predazza (Avisio), a neprijateljsko je bacilo nekoliko granata na Goricu.

Rumunjska.

15. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Naše čete u gorju Caliman bile se povučene prama granici Južno Fulghesa (?), Gyergyö Völgyesa (?) je naše topništvo natjeralo u bijeg neprijateljsku pješadiju.

U gornjoj dolini Cicaz (?), zapadno granice topovski bojevi. Kod Palance i Gyimesa laki bojevi. U dolini Lucula (?) žestoki bojevi na granici. U dolini Loilyz (?) smo na granici krvavo odbili sve navale. U dolini Buzen žestoki bojevi na granici. Suzbili smo sve neprijateljske navale. Od jedne jedine neprijateljske kumpanije zarobismo 64 momka. Kod Bratoceje (?) i Preclusa (?) laki bojevi. Kod Predeala živahni bojevi. Noću odbismo neprijateljske navale te potjerasmo, prešavši u ofenzivu, neprijatelja iz doline Poistoca (?). Vrlo živahni bojevi kod Ručara, gdje su naše čete održale položaje. U dolini Alt topovski boj i laki sukobi na čitavoj fronti. U Iuil-dolini uzeli smo u jurišu kosu gore Negru i Zancage (?) te smo zarobili 1 časnika i 40 momaka. Kod Oršove topovski boj. Na južnoj fronti duž čitavi Dunav topovski i pješadijski boj. U Dobrudži nema ništa nova.

Dogodjaji na bojištima.

Neuspjeh ofenzive na Sommi. Švicarski pukovnik Egli izvodi u „Basler Nachrichten", da velika englesko-francuska ofenziva na Sommi nije imala očekivanoga uspjeha. Ofenziva nije uznapredovala niti za posljednjih sedmica, koje su bile nadasve burne. Saveznici su mislili, da su konačno oteli Njemačkoj slobodu odlučivanja, ali su Nijemci bili kadri, da preotmu inicijativu na drugim ratištima. Pokušaj, da se iscrpi neprijateljska vojska i učini neškodljivom, isto je tako ostao bez uspjeha, kao osnova o izgladnjenju.

Bojevi u Karpatima. „Berliner Tageblatt" javlja s ruske granice: Ratni izvjestitelj „Ruskoga Slova" crta poteškoće karpatskih bojeva. U Karpatima vladaju već jake snježne mećave. Zimski stanovi ruskih četa još nisu izgradjeni, a ceste tako loše, da pomoćna sredstva uvijek zastaju. Neprijatelj je ovamo dovukao mnogo topova i obasipava nas s pravom paklenskom vatrom. Naši vojnici trpe mnogo na oskudici, dok neprijatelj neprestano prima pojačanja. Naše se čete bore junački i njihova požrtvovnost pod sadašnjim teškim prilikama upravo je bezprimjerna. Sanitetske su prilike kod ruskih četa vrlo loše, jer je sanitetska služba manjkava, osobito na južnom dijelu fronte. Na nekim mjestima nema dapače ni povojnog materijala. Zastupnik dume Puriškjevič, koji se vraća s fronte, navješta interpelaciju za naredno zasjedanje dume u pogledu sanitetske službe i namjerava otkriti bezprimjerno jadne prilike.

Značajni znakovi.

Nedavno kolala je po novinama vijest, da je Rusija pripravna, da sklopi poseban mir s centralnim državama. Ova se je vijest, dašto, s mjesta dementirala, ali je ipak ostao neki residuum. Ono antantino novinstvo, koje ipak ne plovi posvema strujama ratnih huškača, počelo je naglašivati, da je Rusija u neku ruku „outsider" u antanti, a da tu oznaku potvrdi, istaknuo je ruski list „Kolokol", kojemu se pripisuju dobre veze s mjerodavnim krugovima, da je Rusija doduše potpisala poznati londonski ugovor, po kojem se smije sklopiti samo zajednički mir, a ne posebni, ali da je stavila uvjete, koji joj obezbijedjuju slobodnu ruku.

Svakomu mora biti napadno, da se baš sada ističe to posebno stajalište Rusije, o kojemu dosada nikada nije bilo govora. Rumunjska se je akcija posvema izjalovila, šta više, ona ne prijeti samo gotovim slomom najnovijeg zaplotnjačkog pomagača antantinog, već ozbiljno ugrožava i rusku frontu, koja po samom priznanju „Ruskog Invalida" nije u stanju, da provede one strateške operacije, koje su joj bile namijenjene: zauzeće Kovelja i Lavova. Ta ofenziva, koja je po početnim svojim uspjesima Franceze i Engleze gotovo još više oduševljavala, nego li fikcija o „pobjedi na Marni", svršila je za Rusiju s gubitkom od jednog, po drugim vijestima dapače od jednog i tri četvrtine milijuna vojnika, pa je tako istrošila Rusiju, da mora sam „Ruskij Invalid" tješiti sebe, svoj narod i saveznike Rusije s novom ofenzivom, koja da će doći u proljeću 1917.

Nije nam do toga, da potanje razglabamo te vijesti, pa da iz njih izvodimo izvjesne zaključke, koji se napokon sami sobom nameću. Ali kad te vijesti svedemo u sklad s onima, koje se čuju o unutrašnjim prilikama Rusije, a naročito s riječima, koje je upravio car Nikolaj novom ministru unutrašnjih posala Protopopovu, onda moramo doći do zaključka, da nisu baš tako nevjerojatne vijesti o posebnom miru, koje su se nedavno širile. Ne mislimo time reći, da je takav mir već na vidiku, niti da su se zapodjeli prijegovori o njem, već scijenimo, da su i u Rusiji došli do spoznaje, da pored današnjeg stanja na sjevernom ratištu nije moguće, da Rusija postigne što je htjela postići u ratu, pa da bi za nju bilo probitačnije, kad bi sada sklopila mir, ne uzdajući se u treću ofenzivu, u koju neki ruski krugovi tako slabo vjeruju, da s obzirom na slom Rumunjske zahtijevaju jako utvrdjenje Kijeva i Odese.

No ne bi bilo vrijedno da se osvrnemo na ove simptome u Rusiji, kad bi bili osamljeni. Istina je, Rusija je naš najjači i najozbiljniji protivnik, ali ipak bi pogriješili, kad bismo podcijenjivali i ostale naše neprijatelje, po gotovo, kad je očito, da se izlučenjem Rusije rat ne bi svršio odmah. Ali valja imati na umu, da se i kod ostalih alijiraca pojavljuju isti simptomi neke ratne umornosti i neke izvjesnosti, da antanta ne može svladati centralne vlasti i njihove saveznike. U Engleskoj doduše Asquith i Lloyd George nastoje, da opet podjare narod i da mu predoče, kako valja produžiti rat do istrage centralnih vlasti, ali bismo rekli, da engleski narod baš ne misli poput njegovih vodja. Londonski „Evening News" ne mogu se pored strašnih gubitaka Engleza u bitki na Sommi oteti zabrinutosti, da bi, ako bude Engleska opet morala platiti osvojenje nekolikih kilometara s daljnim milijunom svojih sinova, nastalo strašno oslabljenje engleskih bojnih sila, a ima previše razloga, da pod svaki uvjet valja izbjegavati iskrvarenju engleskog naroda proti njemačkom bedemu na zapadnoj fronti.

Ali nije drugačije ni u Francuskoj. Već je dep. Costadau upozorio na strašne žrtve u krvi i u novcu, što ih je doprinijela Francuska, a sada ponovno listovi pod naslovom: „Pozor, Francusko!" donose bilješku, da je prošlog mjeseca u samom Parizu broj umrlih nadmašio broj rodjenih za 3932 osobe. Ali nije dosta to. Privatne vijesti, što dopiru iz Švajcarske, kazuju ne samo to, da vlada veliko nezadovoljstvo s neuspjehom ofenzive na Sommi, već povrh toga, da bi iz posljedaka bitke na Sommi slijedio logički zaključak, neka Engleska i Francuska sklope mir sada, gdje ga još sklapati mogu, a ne istom u god. 1917., kad će ga morati sklopiti.

I u Italiji čuju se slični glasovi, bez sumnje pod dojmom strašnih gubitaka u osmoj sočanskoj bitki, u kojoj su Talijani ostavili na bojištu 60 do 70 posto svojih jurišnih kolona. List „Italia" odlučno se opire nazorima i izvodima Lloyd George-a, da valja produžiti rat do iscrpljenja središnjih vlasti, jer bi takovo produženje značilo samoubojstvo za antantu. Možda će ovakovo produženje ostaviti hladnokrvnom Englesku, veli citiram list, ali ostale države antante prate sa sasvim drugim osjećajima svako produženje rata.

Ako na sve to još nadovežemo gotovo elegičko, ali svakako tužno pisanje, s kojim antantino novinstvo popraćuje neuspjeh posljednje svoje nade, ofenzive Sarrailove vojske, te kojom ističe, da se Bitolj sve više udaljuje u nedostižive daljine, te ako upozorimo na gotovi bijes, što ga antanta iskaljuje na nesretnu Grčku, da ju silom primora na istup u redovima antante, onda imamo potpunu sliku o raspoloženju, koje vlada u taboru naših protivnika: uvjerenje, da ne će postići svojih ratnih ciljeva, i očajno nastojanje, da sa svim mogućim i nemogućim sredstvima zaustave kolo ratne sreće, koja se sve više naginje središnjim vlastima, ali uz spoznaju, da se radi samo o odgodi, nikako o uklonjenju konačnog, po antantu nepovoljnog rezultata.

Da se pored takovog stanja u trijeznim glavama radja misao, da bi bilo bolje, kad bi se sklopio mir sada, nego kasnije, to valja doduše zabilježiti kao značajan simptom, no na žalost ta trijeznoća još nije zahvatila tolikog korijena, da bi mogla uzrasti do nade. Za oto trebat će, žalibože, da još dalje teče krv.

„N. N."

* * *

Francuski socijalista Costadau nije jedini, koji je mnogo pripomogao, da u Francuskoj biva čežnja za mirom sve jasnija i izrazitija. I u francuskom su novinstvu bile saopćene slične izjave, te dapače i ratu prijazni, da ne kažemo izravno vojnofantastički listovi, kao „Temps", „Journal" i drugi opominju na razboritost i nastoje, da oslabe i uguše propagandu vojnih huškača, kojima je lozinka uništenje Njemačke. Tako dolaze i francuski listovi do uvjerenja, da bi bilo najbolje, kad bi se sklopio mir sa Njemačkom, mir, koji isključuje svaku aneksiju, pogotovo, jer znadu, da Francuska ne traži a ma ni pedlja tudje zemlje. Glasovi o miru množe se već i u Engleskoj, premda i ovdje, kao svagdje drugdje, a i u Francuskoj, zabranjuju umjetno, da ti glasovi dodju u najširu javnost. Kad se je nedavno pronijela bila u malenom jednom engleskom gradu vijest, da je sklopljen mir, priredjena bje velika

svečanosna demonstracija sa zastavama, kod koje je sudjelovalo nekoliko tisuća ljudi!

Izborni red u Americi.

Svi se javni funkcijonari u Sjevernoj Americi sve gore do gubernatora kao predsjednika pojedinih država izabiru direktno, samo predsjednik se saveza svih tih država, amerikanske Unije, izabire indirektno.

Svaka država izabere u direktnim izborima toliko „izbornih muževa“, koliko zastupnika imade u amerikanskom kongresu i senatu. (Senatora imade svaka država po dva, a zastupnika za svakih 30.000 izbornika po jednoga.) Ni zastupnik, ni senator, ni onaj, koji vrši ma bilo kakovu začasnu ili plaćenu državnu funkciju, ne može da bude „izborni muž“. Svih je „izbornih muževa“ ili takozvanih elektora oko 500 njih.

Izbori su elektora, koji su najkasnije jednu sedmicu prije izbora predsjednika dovršeni, obično već odlučni, jer je dakako svaka stranka postavila svoje kandidate, koji tad izabiru kao „izborni muževi“ „njezinoga“ (t. j. strankinog) predsjednika. No češće se ipak znade dogoditi, da protivniku podje za rukom i podmiti elektore protivničke stranke, da nekoji izostanu, drugi dadu svoj glas za „nepravoga“ kandidata itd. i zate se može zbiti, da je rezultat predsjedničkog izbora posve drugi, nego li su pokazivali računi, načinjeni na osnovu stranačke pripadnosti „izbornih muževa“. Na „veliki izborni dan“, koji odredi kongres, sastanu se elektori svake države na potajno glasovanje, čijega se rezultat pošalje u zapečaćenom listu u Washington predsjedniku senata. Čim su prispjeli svi elektorski listovi, — posljednji dolazi obično onaj iz najudaljenije države Oregon, — sastane se kongres i senat, predsjednik prebroji glasove i izabran je onaj, tko ima većinu glasova. Ako bi slučajno imao jedan i drugi kandidat jednak broj glasova, odlučuje smjesta kongres glasovanje, koji da bude predsjednikom. Ako li bi i u kongresu bio jednak broj glasova, odlučuje definitivno pet najviših funkcijonara senata.

Ogromna je napetost vladala kod izbora godine 1912. još i tad, izakako su elektori bili već izabrani. Većinu je dobio, kako je poznato, sadašnji predsjednik, profesor filozofije, Wodrow Wilson, kandidat demokratske stranke. Posljednji demokratski je predsjednik Cleveland bio izabran godine 1884., a od godine su 1888. neprekidno vladali republikanci. Wilson je pobijedio samo za to, što je bila republikanska stranka razdvojena. U Americi vrijedi već od Washingtona ovamo načelo, koje uostalom nije zakon, da može svaki predsjednik biti samo dvaput izabran. Tom su se principu klanjali svi amerikanski predsjednici sve do Rooseveldta. Već dvije periode predsjednikom i kao takav nada sve popularan, najavio je Rooseveldt godine 1912. po treći put svoju kandidaturu. To je veliki dio njegove stranke silno ozlovoljilo i republikanci su se podijelili u dva tabora: starorepublikansku i Rooseveldtovu progresionističku skupinu, koje su postavile svaka svoga kandidata. I tako je eto prošao treći kandidat: Wilson.

U velikom boju medju republikanskom i demokratskom strankom ne igraju ostale političke skupine nikakove posebne uloge. Te stranke jesu: socijaliste, kojih broj uostalom od godine do godine raste, prohibicijoniste, (Prohibition Partey) stranka, u kojoj je čudnovato ispreplετena socijalna politika (abstinentski pokret) sa prohibitivnim gospodarstvenim nazorima.

Domaće Vijesti.

Vjenčanje. Utorak se je u gradačkoj stolnoj crkvi vjenčao gosp. c. i k. linijski poručnik Ivo pl. Preradović, sin linijskog kapetana Dušana pl. Preradovića i unuk slavnog našeg pjesnika Petra pl. Preradovića, sa gospodj. Hertom groficom Lanjus pl. Wellenburg, kćerju podadmirala Karla grofa Lanjusa pl. Wellenburga. — Najsrdačnije čestitke!

Gradsko kazalište. Jučer se je sa velikim uspjehom pjevala zadnji put opera „Faust“. Doskora će se dati na našoj pozornici Donizettijev „Don Pasquale“, sa gospodjicom Enenkel, i gospodom Gerstorfer, Ivich i Karis u glavnim ulogama.

Prvi snijeg na Učki. U utorak je kroz noć pao prvi snijeg na Učki. Kako je ovih dana bio vazduh prozračan moglo se je vidjeti sa različitih uzvišenih točaka mijesta zasniježeni vrh najviše istarske gore. U gradu je nastalo hladnije, promjenljivo vrijeme.

Predaja konopa. Na temelju naredbe ministarstva za zemaljsku obranu od 7. listopada 1916. mora se izručiti zalihu konopljanih konopa u debljini od 1 do 2 milimetra, u koliko ona prekoračuju težinu 1 kg, općinskom uredu soba broj 14.

Ženitbe vojničkih osoba. Ratno ministarstvo opazilo je, da kod vojničkih osoba, koje prema propisu o ženitbi u vojsci, od vojne oblasti dozvolu potrebuju, postoji krivo shvaćanje i to da za vrijeme rata za sklapljanje braka ovakova dozvola nije potrebna. Stoga se upozoruje, da odredbe gorespomenutog prepisa takodjer za vrijeme rata na snazi ostaju te da ženitbe bez dozvole vojničke oblasti nijesu dozvoljene. Ujedno se upozuruje da vojničke osobe, koje su sklopile brak bez dozvole vojničke oblasti, nemaju prava na podporu obitelji i da u ovom slučaju, po smrti glavara obitelji, udovica kao i djeca nikakovog prava na opskrbu ne posjeduju.

Iz Hrvatske.

Zagrebačka okolica bez kruha. Izletnici, koji su u nedjelju izišli iz grada i svraćali se u okolišne gostionice, nijesu mogli nigdje da dobiju kruha. Tako je i Aralovica u Podsusedu morala svojim gostima davati jelo bez kruha, jer da ga nema ni za sebe. Zagrepčani se nijesu u tom mogli nikako da snadju, a ne znamo, kako će biti drugoga tjedna, kad će prestati davanje kruha po svim gostionama. Kad bi bilo kod nas više reda, nego li ga ima, mogli bismo da imamo kruha dosta, samo bi morali manje da hranimo pola Hrvatske zagrebačkim kruhom. — Upravo doznajemo, da brojni radnici iz bližih zagorskih krajeva nose svake subote i nedjelje u jutro cijele tovare brašna onamo svojim kućama i odanle onda donose u grad jaja i slične stvari. Tako ide brašno i kruh i na druge strane, pak je jedino, što je čudno kod toga, da takve slučajeve znade u gradu svako dijete i svaki vrebac o njima pjeva, samo oblasti, koje bi to morale zapriječiti, ništa o tom ne znaju ili barem ne poduzimaju ništa. „Novine“

Aprovizacija grada Zagreba. Momentano je opet prestao nestatak jaja sa tržišta, jer se danas opet prodaju jaja kod gradske aprovizacije na trgu po 22 filira komad. Jedna porodica može kupiti najviše 10 komada, no čim stignu veće zalihe prodavat će se jaja ne samo na Jelačićevom i Ilićkom trgu već i na drugim tržištima. Isto je tako nabavljeno više vagona zelja u glavama, osobite vrste za ukiseljenje, te se od danas prodaje na tržištu po 24 filira kilogram. Veća se količina prodaje u Djordjićevoj ulici broj 4, pa se općinstvu preporuča, da si zelje čim prije nabavi, dok količina traje. Nabava krumpira tako je narasla, da si svaki pojedinac može nabaviti u uredskim prostorijama gradske aprovizacije u Djordjićevoj ulici broj 4, veću količinu krumpira od 50 do 100 kilograma.

Zaplijene Zmaj-Jovanovičev djela. Kr. sud u Novom Sadu odredio pod predsjedanjem dra. Fridrika Fischera zaplijenu djela Zmaj Jovan Jovanovića. Madžarske novine obrazlažu tu naredbu time, što je ovaj pisac u svojim djelima izrazio želju, da jedan dio madžarskoga područja dodje pod srpsku vladu, te prema tome njegove djela imaju podjarujuću tendenciju protiv cjelovitosti Madžarske.

Promjene u upravi zagrebačkog kazališta. Jučerašnjim danom desila se u našem kazalištu jedna znatna promjena. Upravu drame pridržaje g. ravnatelj drame Josip Bach, dok umjetnička uprava hrvatske opere prelazi u ruke g. Ive pl. Raića-Lonjskog. Gosp. ravnatelj Albini imati će samo ograničeni djelokrug svojega djelovanja, koji je, kako vele, sam odabrao, jer je bio preterećen poslom u ovo nekoliko posljednjih godina, tako te nije mogao ni da dospije da se bavi svojim kompozicijama. Nadamo se, da će g. Albini sada uložiti sve svoje sile, da nas i opet obraduje kojom izvornom kompozicijom svojom poput „Bosonoge plesačice“ i „Baruna Trenka“. „Obzor“

Kazalište u Bjelovaru. Nedavno je odigralo kazalište u Bjelovaru, koje stoji najvećim dijelom pod upravom vojnom „Penzionat“ od našeg zemljaka Suppea i Nušićevu komediju: „Običan čovjek“.

Gostovanje hrvatske opere na Rijeci. „Prim. Novine“ pišu: Kako čitamo u „Hrv. Riječi“, obratile su se riječke Hrvatice osim na nas i na uredništvo spomenutog lista s upitom: hoće li, ili ne će gostovati hrvatska opera na Rijeci, pa se je uredništvo „Hrv. Riječi“ informiralo na mjerodavnom mjestu i saznalo slijedeće: „U planu je bilo gostovanje hrvatskoga kazališta na Rijeku za drugu polovicu ovoga mjeseca. Potrebni pregovori, koji su še o tomu vodili nisu urodili plodom. Kako nas uvjeravaju s mjerodavnoga mjesta, na putu su izmedju ostaloga, neke poteškoće zbog pjevačkih sila i zbog repertoara, tako da do jesenskog gostovanja Hrvatskoga kazališta po svoj prilici ne će moći doći. Sada je u toku akcija, neka bi do toga gostovanja došlo barem na proljeće g. 1917. Hoće li ova osnova uspjeti, to se za sada dakako ne može znati“.

Mi smo smjesta u toj stvari zatražili razjašnjenje kod odbora riječkih Hrvata, koji upriličuju ovo gostovanje, pa smo saznali, da je taj odbor, pošto se nije moglo dobiti općinsko kazalište — ističemo, da se tome nijesu protivili riječki Talijani — osjegurao hrvatskoj operi kazalište „Fenice“, dok je ravnateljstvo istog obećalo odboru svaku potporu u tom poduzeću, a materijalni su uspjeh — kako je poznato — zagarantovali neki riječki odličnici. Sami pregovori uspjeli su s odborom u svakom pogledu. Sumnja, da bi možda bilo tehničkih neprilika, otpremanje kulisa, izdavanje putnica za uže ratno područje itd. koje su uvjetovane s ratnim stanjem, otpada, pošto znamo, da nije ni pol godine što je madžarska operetna družina doputovala iz daljih krajeva, a prilike se odonda nijesu ništa promijenile. Kako vidimo, nijesu se „potrebni pregovori, koji nijesu urodili plodom“ vodili s odborom riječkih Hrvata, nego je tu moralo biti i drugih nekih pregovora, o kojima, prem informirani, ne ćemo da govorimo, jer nam to nalaže diskretnost. — Upućujemo tek na onaj famozni članak „Tengerparta“ o gostovanju naše opere.

Iz Dalmacije.

Trgovačka škola u Zadru. Nekoliko profesora ovdješnjih srednjih zavoda otvorilo bi, ako se prijavi dovoljan broj polaznika, jednogodišnji trgovački tečaj za mužku i žensku mladež. Tečaj bi započeo na 1. studenoga o. g. i trajao bi do svrhe srpnja. Svaki bi dan bila 4 sata pouke; podučavali bi se ovi predmeti: hrvatski, talijanski i njemački jezik i trgovačka aritmetika, nauk o trgovini i mjenici, jednostavno, dvostruko i američko knjigovodstvo, trgov. zemljopis i nauk o tržištu, nauk o robi, stenografija, kaligrafija, te pisanje na stroju. Školarina bila bi 20 K mjesečno. Tko bi želio, mogao bi se upisati i u pojedine predmete, te bi plaćao razmjerno prama broju sati. Satovi pouke izabrali bi se tako, da mogu prisustvovati i oni, koji su eventualno već namješteni. Prijave se primaju dnevno u Hrvatskoj Knjižarnici do 25. ovog mjeseca. Tko se želi upisati, neka se prijavi na vrieme, jer o broju prijavljenika zavisi, da li će se tečaj otvoriti. Pozdravljamo srdačno ovaj korak naših profesora, jer se ovim izpunja velika praznina za naše gradjanstvo u Zadru. Velika je to korist moći izobraziti svoju djecu, mužku i žensku, u trgovini. Osobito danas, gdje se trgovini otvaraju najljepši izgledi u budućnost. Vriedi to naročito za djevojčice, koje su silom prilika pozvane, da zamienjuju mužkarce u trgovačkih komptoirima. Preporučamo občinstvu, da se okoristi ovom liepom prigodom, a uzdamo se, da će se iz ovog poduzeća privatne inicijative razviti državna hrvatska trgovačka škola u Zadru.

Poštanska cenzura u Zadru. Napokon je i u Zadru ustanovljena cenzura za pisma, koja se šalju iz kotara zadarskog i benkovačkog. Doslije su sva ta pisma morala ići u Knin ili u Split.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 292
od 18. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Christel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Freg. liječnik u prič. Dr. Mahoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. vit. pl. Wenusch.

Allg. 1285/2.

Obznana.

Sporazumno sa c. i kr. Zapovjedništvom ratne luke u Puli pozivlju se sve civilne osobe, koje stanuju u mjesnoj općini Pula i koje posjeduju golubove, da bez inoga donesu do dne 25. oktobra 1916. svoje golubove na gradsku tržnicu, gdje će se ih plaćati uz cijenu od 80 fil. po komadu.

Tko bude iza spomentog dana posjedovao ili nabavljao golubova, bit će kažnjen.

Pula, dne 17. listopada 1916.

C. kr. tvrdjavni komesar:
Schönfeldt m. p.

Elektrotehnika i rat.

Napisao dr. St. Plivelić.

(Nastavak.)

Dalje nam elektricitet koristi u ratu time, što pomoću njega možemo na jednostavni način pokretati strojeve, koji vrše mehaničku radnju. Osim razne vrsti elektromobila, bicikla, čamaca itd. upotrebljava se električna energija kod pravljenja skloništa u kamenu itd. Ovdje ona razmrskava tvrde pećine, stavlja u pogon strojeve za bušenje kamena, tjera elektromotore n. pr. za pravljenje t. z. „drvene vune“, koja naknadjuje slamu, do koje se na mnogim mjestima teško dolazi.

Osim ovih dosad, tek u kratko napomenutih uporaba elektrotehnike u ratu, još je jedna — mogli bismo kazati najvažnija — uporaba, a to su raznovrsni

telegrafski, telefonski i ini signalni uredjaji.

Bez tih pomagala bilo bi uspješno ratovanje danas posve nemoguće. Uz patriotički duh i gvozdenu disciplinu, koja mora da vlada svakom valjanom vojskom, jedine još signalne ove uredbe čine harmoničnom cjelinom ogromni organizam vojska, koje danas broje na milijune ratnika. Od vrhovnoga nadzapovjedništva vojske, preko raznih podredjenih zapovjedništva i etapa prolazi elektricitet ogromnom mrežom žica kroz čitavo ratno područje do krajnjih kućica streljačkih jaraka i tako omogućuje neposredni, trajni i momentani saobraćaj izmedju svih faktora, koji sudjeluju u borbi. Svaka promjena na fronti smjesta se telefonom ili telegrafom postepeno javlja u unutrašnjost zemlje onima, koji upravljaju ratom. Tako ovi mogu bezodvlačno odrediti sve ono, što drže, da je nužno s obzirom na dogodjaje, koji se zbivaju u bojnoj liniji. Taj su posao u prijašnja vremena izvršivali posebni ratni glasnici na konju ili pješaci, no kako je ta vrst signaliziranja spram današnje bila dugotrajna, nepouzdana i tegotna! Čitave legije raznovrsnih činovnika i stručnih radnika zabavljene su danas ratnim signaliziranjem. Ima tu za te ljude danju i noću s velikom odgovornošću skopčanih poslova. Stare telegrafske i telefonske uredjaje treba podržavati, nove iza pobjedničkih četa podizati, a zbog ratnih operacija oštećene popravljati. Sve to skupa nije baš lak posao, pogotovo kad pomislimo, da su prilike na ratnom području mnogo teže, nego prilike u nutrašnjosti zemlje. Osobito je teška jedna zadaća, koju je dužno obavljati osoblje etapnih brzojava. Na tom prostoru naime treba potraživati i uništavati potajne neprijateljske žicovode, naročito kabele, pomoću kojih mogu nastati opasni odnošaji izmedju osvojenih zaposjednutih područja iza fronte i neprijateljskih bojnih linija pred njom. Na taj su način n. pr. u Reims-u otkriveni i razoreni telegrafski spojevi, koji su vodili u Pariz, Luxemburg, Verdun i Antwerpen. Sve ove telegrafske i telefonske uredbe moraju biti, ako su i provizorna značaja, ipak tako gradjene, da mogu pouzdano odgovarati svojoj svrsi.

Pored običnog električnog brzojava sa žicama igra veliku ulogu u današnjem ratu i telegrafiranje bez žica t. zv.

radiotelegrafija.

Na područjima naime, gdje bud iz terenskih ili strateških razloga nije moguće polagati žice, jedino se radiotelegrafijom mogu prenositi vijesti na veće udaljenosti. Osim stalnih nepomičnih postaja za telegrafiranje bez žica, ima danas i štacija, koje se na posebnim, u tu svrhu konstruiranim kolima prevoze s jednoga mjesta na drugo. Za montažu antena služe ovdje ili čelične cijevi, koje se — kao ono u teleskopima — dadu izvlačiti ili uvlačiti ili pak maleni zrakoplovi, koji dižu nekoliko stotina metara dugu žicu u zrak i drže ju u uspravnom položaju, dok same postaje za šiljanje i primanje depeša ostaju u kolima na zemlji. Ovu vrst radiotelegrafskih uredjaja već je god. 1904. Njemačka upotrijebila u praksi i to za vrijeme pobune urodjenika u njezinoj koloniji u južnoj Africi, a i danas se ona upotrebljava u ratu sa znatnim uspjehom. Uz energiju od 2 kilovata za šiljalo dohvatna je udaljenost ovakovih prenosljivih štacija do 300 kilometara. Veliku važnost ima brzojav bez žica kod zračnih vozila, dakle kod raznih vrsti zrakoplova, aeroplana itd., koja su od eminentne važnosti u ratu za rekognosciranje neprijateljskih pozicija, za bacanje eksplozivnoga materijala na neprijateljsko područje, za medjusobno sporazumljivanje udaljenih četa itd. Tako su n. pr. u Njemačkoj svi Zeppelinovi zrakoplovi providjeni radiotelegrafskim postajama, koje su već god. 1909. mogle prenositi signale na udaljenost do 500 kilometara. Kakova im je danas dohvatna udaljenost, nije poznato, jer je to tajna vojne uprave, ali da je znatno veća, to je pouzdano. A i svi ratni brodovi imadu stanice za brzojavljanje bez žica, koje i ovdje donose veliku korist.

Osim kontinentalnoga i običnoga pomorskoga brzojavljanja od velike je važnosti u ovom ratu za centralne vlasti, koje su gotovo sa svih strana opkoljene neprijateljima, i prenos depeša preko oceana. Njemačka je već davno prije rata uvidjela, da se mora i na tom polju emancipirati od Engleske, ako ne će da bude neprestano ovisna o njezinoj samovolji. Tako je već ljeti god. 1900. položen u more prvi njemački atlantski kabel, a 1. rujna iste godine predana je ta brzojavna linija prometu. Poslije toga sagradila je Njemačka još nekoliko dalnjih podmorskih brzojava, koji su za nju bili od velike važnosti. Kad je pred dvije godine buknuo rat, uništili su Englezi sve prekomorske njemačke brzojave i htjeli tako i na tom području Njemačkoj naškoditi. Tu je sada od velike koristi po nju bio njezin radiotelegrafski spoj s Amerikom preko Atlantskoga oceana, koji je kratko vrijeme prije rata predan prometu. To je naime spoj, koji ide od radiotelegrafskih postaja Nauen-a i Eilvesen-a u Njemačkoj i Sayvillea i Tuckerton-a, postaja na obali sjeverne Amerike. Ove radiotelegrafske linije omogućuju sada za vrijeme rata Njemačkoj, da može biti u direktnom kontaktu sa Sjedinjenim državama Amerike i na taj način osim ostalih vijesti dojavljivati Americi ratne izvješṫaje svojih i savezničkih vojnih zapovjedništva u originalu bez engleske cenzure. Tu prednost uporabe njemačko-amerikanskoga radiotelegrafskoga spoja uvidjele su i mnoge neutralne države, te se danas s tim brzojavom dosta služe i privatnici, dakle novinari, trgovci itd. ne samo centralnih vlasti, nego i neutralnih evropskih država kao Švedske, Norvežke, Danske, Holandije i Švicarske. Tako vidimo, da Njemačka nije za vremena sagradila ove 2 važne linije za brzojavljanje bez žica, da bi centralne vlasti bile bez ikakovoga sredstva, s pomoću kojega su ostale u neovisnom telegrafskom kontaktu s najjačom neutralnom državom na svijetu, amerikanskom Unijom.

(Konac sliedi.)

Godina II. — Broj 465.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 20. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 19. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Bojevi na sedmogradskoj južnoj i istočnoj granici traju dalje.

Fronta bavarskog princa: Južno Zborowa uspješni pothvati naših prednjih straža. Kod vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga bili su odbiti napadaji ruskih gardnih odjeljenja, a na gornjem Stochodu bili su zaposjednuti nekoji neprijateljski jarci.

Talijansko bojište.

U predjelu Pasubio obnoviše se bojevi pojačanom ljutinom. Brigada Liguria, pojačana alpinima, navalila je na naše položaje sjeverno vrška. Tu i tamo je neprijatelju uspjelo prodrijeti u našu prvu liniju. Junačke tirolske pukovnije carskih lovaca br. I i 3 su ali opeta zauzele sve položaje te su zarobile 1 zapovjednika bataljuna, 10 časnika i 153 momka te zaplijenile 2 strojne puške. Ponovna talijanska navala bijaše odbita. Naša je topovska vatra zadržala jaka neprijateljska odjeljenja, što su se skupila pred bilom Roite. Na ostaloj fronti mjestimice topovski bojevi. Naši su letioci bacali bombe na Solkan i Kostanjevicu.

Jugoistočno bojište.

Iz Albanije nema ničesa, da se javi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 19. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Sjeverno Somme je jučerašnji dan bio opeta dan velike bitke. U teškoj je borbi bio osujećen novi engleski prodorni pokušaj medju Le Sarsom i Morvalom. Njihove navale, što su se tamo provadjale od ranoga jutra do podne protiv naših žilavo branjenih položaja, što smo ih održali u boju iz bliza ili opeta osvojili protunavalom, bile su djelom osujećene već našom jakom, dobro naperenom topovskom vatrom. Neznatno osvojenje zemljišta sa strane Engleza sjeverno Eaucourt-l'Abbayea i Gueudecourta i ono Francuza u Saillyju i na južnom brijegu Somme medju Biachesom i La Maisonettom, postignuto navalom, što je na veće bila poduzeta, ne izjednačuje teškog, krvavog gubitka naših protivnika.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Sjeverno Sinjawke bili su na zapadnom brijegu Stochoda zauzeti neprijateljski jarci. Kod Bubnowa su uz obilne gubitke po neprijatelja bile suzbite navale ruskih gardnih četa. Na klancima, što idu preko rumunjske granice, vrše se uspješni bojevi.

Balkansko bojište.

Kod Mackensenove vojne skupine nema osobitih dogodjaja. Na macedonskoj fronti su se na Černi razvili novi bojevi.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 18. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kavkaska fronta.

Na desnom krilu čarkanja. U predjelu na obali, zapadno Kighija, pomakosmo naprijed naše položaje. Na lijevom smo krilu protunavalom odbili neprijateljske provale.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 18. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Istočno jezera Prespa i u luku rijeke Černe živahna djelatnost topništva. Na brzu ruku suzbili smo navale dviju satnija crnaca na selo Negočani. Neprijatelj povukao se bježeći uz silne gubitke. Iza snažne topničke pripreme navali neprijatelj kod sela Slivnica i Tarnova te kod Dobrog polja. Navale izjaloviše se sa težkim za neprijatelja gubicima. U dolini Moglenici obična paljba topništva i puškaranje. Neprijateljski su ljetači bacili bombe na Prilep i jednu bolnicu, a da nijesu ništa postigli. S obje strane Vardara slabašno djelovanje topova. Osujetili smo pokušaj neprijateljske pješadije, da napreduje protiv jedne naše straže južno Dojranskog jezera. Na podnožju Bjelasice mir. Uz frontu Strume neprijateljsko je topništvo opstrijeljalo visine u okolici Orlana i cestu, koja vodi iz Kavale u Dramu. Na rumunjskoj fronti vlada mir.

Brzojavi.

General French na zapadnoj fronti.

Geneva, 18. General French je otputovao sa 13 stožernih časnika da posjeti rumunjsku frontu.

Burian u njem. glavnom stanu.

Beč, 19. (D. u.) Vanjski ministar Burian je sproveo jučerašnji dan u njemačkom glavnom stanu, gdje se je sastao sa državnim kancelarom.

Poljski list u Petrogradu.

Geneva, 18. Petrogradski dopisnik lista „Tempsa“ javlja, da je počeo u Petrogradu dnevno izlaziti novi veliki poljski list „Dziennik Polski“, što ga uredjuje Kazimir Ehrenberg i Vladislav Radski. List je bio osnovan, da se u Njemačkoj neprijateljskom smislu riješi poljsko pitanje. Program sadržaje tvrdnju, da je Petrograd jedino središte iz kojega se može očekivati pravedno riješenje poljskog pitanja.

Ruski zapovjednici.

Haag, 18. „Morningpst“ javlja, da su ruski generali preuzeli vrhovno zapovjedništvo nad prvom i drugom rumunjskom vojskom. (Prva vojska siže od Oršove do klanca Tönzburg, a druga od željezničke pruge Predeal-Bukarešt do područja Csik. Sjeverna vojska ide od izvora Alta i Maroša do šumskih Karpata. Op. ur.)

Japanski diplomat o miru.

Kopenhagen, 18. Japanski poslanik u Petrogradu razgovarao je nedavno sa nekim neutralnim diplomatom o mirovnom pitanju. Izjavio je tobože slijedeće: „Svršetak rata nije još podnipošto blizu. Jedna će od antantinih država učiniti sve, da se rat produlji e bi Rusija bila još mnogo više oslabljena, nego do sada.“ — Petrogradski, Englezima neprijazni Rusi, čiji upliv nesumnjivo raste, upotrebljavaju tu rečenicu kao novi dokaz za svoju tvrdnju, da se Engleska nikako više ne nada uništenju Njemačke, da ali usprkos tome hoće da se rat svakako nastavi, e bi Rusija usljed vanrednog iscrpljenja izgubila sposobnost, da djeluje u Aziji.

Rumunjska u stisci.

Geneva, 18. (D. u.) Na sve silnija rumunjska moljakanja za pomoć odgovara parižko novinstvo, da se mora Rumunjska, jednako kao i četvorni savez, potpunoma pouzdati u Rusiju, koja znade uvažiti kritičan položaj rumunjskih vojnih sila. Očekivajuć rusku pomoć, mora rumunjsko vojno vodstvo napeti sve sile, da se čim dalje opire na ugroženom dijelu fronte kod Predeala i dalje zapadno, gdje su austro-ugarske i njemačke čete već za 10 km prodrle u rumunjsko područje.

Promjene u ruskom ministarstvu financija.

Stockholm, 18. Javljaju iz Petrograda: Predstoje promjene u ministarstvu financija. Bark i ravnatelj državne banke dat će doskora svoje ostavke. Nasljednicima su odabrani ravnatelj rusko-azijske banke Putilov i ravnatelj medjunarodne trgovačke banke Wišnigradski. Raspravе za novi ratni zajam vodio je sam Stürmer bez ministra financija Barka sa zastupnicima banke. Imenovane financijske osobe igrale su kod ovih rasprava važne uloge. Zajam iznaša 3 miljarde, kurs po 95. Banke su izjavile, da taj put mogu preuzeti samo milijun i pô.

Američko-švedski trgovački ugovor

Frankfurt, 18. „Frankfurter Zeitung“ javlja iz Stockholma: Postigao se je sporazum izmedju Švedske i Amerike, po kojem bi imale Sjedinjene države da preuzmu nadzorstvo nad švedskim uvozom mjesto Engleske.

Preuredjenje obrane u Rumunjskoj.

Lugano, 18. U Rumunjskoj je u toku preuredjenje čitavih obrambenih sila, da se spriječi provala neprijatelja.

Nove talijanske ratne ladje.

Lugano, 19. (D. u.) „Giornale d'Italia“ donaša opis pokusne vožnje nove talijanske ratne ladje, koja vozi strijelimičnom brzinom. Brzina je tri puta veća od brzine prekomorskih parobroda, te jamči za to, da nijedna podmornica neće moći do njega. U gradnji su još tri ladje te vrsti.

Gradnja brodova u Japanu.

Zürich, 18. Japanski državni proračun za godinu 1917 predvidja za prihode i izdatke po 597 milijuna jena. Za gradnju brodova je odredjeno 258 milijuna.

Iz Grčke.

London, 19. (D. u.) „Morningspost“ doznaje iz Atena, da je Lambros držao dugo vijećanje sa francuskim poslanikom, koji da je izjavio, e su francuski mornari bili iskrcani radi nemira pričuvnika i radi neprijateljskih izjava. Ako se budućih dana ne bude rušilo mira, bit će čete opeta uklonjene.

Bern, 19. (D. u.) Prema „Matinu“ izjavila se je većina 4. grčke pukovnije sa 15 časnika za solunsku vladu.

London, 19. (D. u.) „Daily Mail“ prima dne 17. t. mj. iz Atena: Sudbina kralja i vlade visi na jednoj niti. Kad je jučer ministarski predsjednik javio kralju, da se je admiral Fournet branio ublažiti posljednje antantine zahtjeve, padoše žestoke riječi. Na to je ministar predsjednik otišao u vanjsko ministarstvo, gdje je izjavio, da namjerava odstupiti. Konačno se je ipak odlučio, da ne zamoli za otpust. Kada su se na veće iskrcali francuski, pohrlio je ministarski predsjednik Lambros ka kralju te ga je našao vrlo gnjevna. Kralj je rekao: „Ne preostaje mi drugo, nego da sa svojima idem u Larisu“. Ministarski predsjednik nije mogao, da kralja odvrati od te odluke te je stoga brzo otputovao u Atenu, gdje je vijećao sa Skuludisom, Gunarisom i Dragumisom, koji su ga njegovu molbu otišli u Tatoi, e bi pregovorili kralja neka odustane od tog koraka. Kralj je obećao, da privremeno odgadja svoje otputovanje u Larisu. Medjutim odavaju dogadjaji, da namjerava kralj pripraviti se na obranu Larise. Dopisnik „Daily Maila“ tvrdi, da je doznao, da se na jednoj staciji Lariške željeznice nalazi 16.000 kovčega taneta, 30.000 kovčega fišeka i 40 poljskih topova, a na drugom nekom kolodvora 4000—5000 pušaka.

Bern, 19. (D. u.) „Matin“ javlja, da je kod smotre četa u Ateni prisustvovala množina od 10.000 ljudi, koja nije samo klicala kralju, već i vikala: „dolje sa Venizelosom!“

Amsterdam, 19. (D. u.) „Timesov“ atenski dopisnik javlja, da je jučer engleski poslanik dugo razgovarao sa kraljem. U taj se razgovor polaže velika važnost, jer se drži, da se je ticao povučenja grčkih četa iz Larise.

Solun, 19. (D. u.) Reuter. Politys bio je imenovan vodjom vanjskih posala kod provizorične vlade.

London, 17. „Times“ javljaju: Grčki su redari napali antantine mornare, koji stoje pod zapovjedništvom francuskih časnika. Toga se radi vode pregovori medju antantinim poslanicima i grčkom vladom. Nade je, da će nesporazumljenja biti odstranjena. Medjutim je francuski poslanik zamolio admirala Fourneta, neka drukčije uredi nadziranje redarstva. Isti list javlja dalje, da je američki poslanik odgovorio odaslanstvu, koje mu je predalo prosvjed protiv postupanja antante, da njegova vlada ne može nikako prosvjedovati, da je ali za to, da se dokumenat pošalje u Ameriku.

London, 18. „Daily News“ javljaju: Odjeljenje je francuskih vojnika ostavilo kazalište te se je utaborilo u vrtu Zappaleon, nedaleko kraljevske palače. Stupalo je posve mirno po glavnim ulicama. Pol sata kasnije je bataljun grčkih pješaka opkolio palaču.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

17. listopada. Zapadna fronta: U noći na 17. listop. uspjelo je našojizvidnici u okolici rijeke Navda četaško poduzeće. Naši su momci napadali neprijatelja iz zasjede te ga prisilili na bijeg. Neprijatelj je ostavio 4 mrtvaca, od kojih jednog časnika, kojega su naši izvidnicari ponijeli sobom. U području južno Skrobova teško bi ranjen u opkopu vodja-junak junačkih naših pukovnija pukovnik Ivanovski. Kod Korytnice i Bielšovica traju ljuti bojevi. Neprijatelj poduzimlje žestoke protunavale. Neprestana paljba dosiže golemu žestinu. Oteli smo neprijatelju 1 strojnu pušku i 50 momaka. Kod Dornevatre suzbili smo sve neprijateljeve navale. U Dobrudži paljbe na čitavoj fronti.

18. t. mj. Zapadna fronta: Jugoistočno kraja Ozeriany je neprijatelj 2 puta navalio na naše jarke, nakon što ih je opstrijeljavao granatama i napao zagušljivim plinovima; naša ga je vatra suzbila. Sjeverno Korytnice traje dalje tvrdokorni ljuti boj. Odbili smo sve neprijateljske protunavale. Hrabri zapovjednik neke pješadijske pukovnije, pukovnik Adjilev, koji se je oporavivši se vratio k pukovniji, bio je ponovno ranjen na obim nogama u času, kada je osobno bio poveo u boj hrabru svoju pukovniju. Uspjelim pothvatom zarobismo neprijateljsku poljsku stražu. Kod Bolchowa je neprijatelj poduzeo ljute protunavale, koje je naša vatra odbila. Južno Körösmezö i kod Dornavatre suzbismo sve navale. U Karpatim snježna vijavica i ponekuda magla. U Dobrudži je naše topništvo oborilo neprijateljski hidroplan, koji je pao medju naše i neprijateljske linije. Kod pada se je stroj rasprsnuo i ljetalo izgorjelo.

Engleska.

16. o. mj. popodne: Južno od Ancre uz prekide neprijateljsko bombardovanje. Velika neprijateljska navala, koja je bila izvedena nakon teške artilerijske pripreme i uz potporu strojeva za bacanje plamena, na „Švapski šanac“, bila je suzbijena sa velikim gubicima po neprijatelja.

Na večer: Ispostavilo se, da su jučerašnji neprijateljevi gubici kod navale na „Švapski šanac“ bili vrlo teški. Naši su bili laki. Naši su aeroplani razorili jedan neprijateljski baterijski položaj, a drugi su teško oštetili, te bacili bombe na transporte, koji su stajali i koji su se kretali.

Francuska.

16. o. mj. po podne: Sjeverno od Somme provalili su Francezi u večer u selo Sailly i zaposjeli kuće na rubu ceste od Bapaume do glavne pogranične točke. Nijemci se vrlo žilavo odupiru. Boj još sveudilj traje. Južno od Somme odbili su Francezi navalu Nijemaca kod šume St. Eloia. Na ostaloj fronti vlada primjetljivi mir.

Na večer: Na cijeloj fronti Somme na objema stranama topnička djelatnost. Sjeverno od Somme učvrstili smo se u istočnom dijelu Sailly-Celle, unatoč živahnoj neprijateljskoj vatri. Južno od Somme odbili smo žestoke protunavale istočno od Berny-en-Santerre. Zaposjeli smo izmedju Cenermonda i Ablancourta malu šumu i oteli 2 topa od 24 cm, a jedan od 37 cm. Kod ovih smo pothvata zarobili 110 ljudi, medju kojima 4 časnika. U odsječku Lansignia stropoštao se je u njemačke linije njemački zrakoplov, što ga je pogodilo naše topništvo. Kod istočne vojske nije bilo važnih dogodjaja.

17. listopada na večer: Na čitavoj fronti Somme topovska je djelatnost narasla privremeno na veliku žestinu. Istočno od Belloy-en-Santerre navališe Nijemci dva puta, ali smo ih posve suzbili uz znatne gubitke. Nema dogodjaja na ostaloj fronti.

Zrakoplovstvo: Dva njemačka ljetala baciše bombe na Amiens ne nanijevši nikakve vojničke štete.

Italija.

17 listopada. Na Pasubiju u noći na 10. t. mj. i slijedećeg jutra suzbili smo nekoliko neprijateljskih navala. Na čitavom je bojištu prijećilo nepogodno vrijeme djelovanje topništva. Na gore je pao obilan snijeg.

Rumunjska.

16. t. mj. Na frontama sjeverno i sjeverozapadno Fulghesa (Gyergyö Tölgyes ?) i u gornjoj dolini Bidiza (Bekasp ?) žestoko djelovanje topništva. Kod Palanke i u dolini Uzu bile su suzbite pješadijske navale. Zarobismo 40 vojnika. Na granici topovska djelatnost. U dolini Ojtoz bila je suzbita navala neprijateljske pješadije. Neprijatelj je na granici žestoko navalio na naše čete ali je bio bačen preko granice. U dolini Buzen neznatna djelatnost. Zarobili smo 80 vojnika. Kod Toblabucija (?) prisilio nas je neprijatelj, da se malo pomaknemo prema jugu. Kod Bratoceje (?) je položaj nepromijenjen. Kod Predeala smo uz velike gubitke po neprijatelja odbili njegove navale. U predjelu Ruda (?) se naše čete tvrdokorno opiru. U području rijeke Alt smo zaposjeli Stanu (?), Olegovad (?), Civida (?), Dowfolu (?), Nudji (?) i Cioca Siricatulni (?). U području Jiul nema nikakve djelatnosti. Kod Oršove topovski boj. — Južna fronta: Puškaranje duž Dunav. U Dobrudži vrhovna bacili natrag pomaknutu stražu kod Carabace.

Političke Vijesti.

Pitanje o sazivu austrijskoga parlamenta. U jučerašnjoj sjednici bečkoga gradskog zastupstva prihvatio je riječ kao prvi govornik načelnik dr. Weisskirchner i dao ovu izjavu: „U posljednje se je vrieme razmahao močan pokret u svim slojevima pučanstva, koji traži, da se uzpostave ustavne prilike u našoj domovini. Sa svih se strana naglašuje potreba parlamentarnoga života, a to se tiče nas bečkih gradskih zastupnika, možemo s ponosom upozoriti na to, da je počevši od 22. veljače o. g. aktivirano gradsko zastupstvo, da redovito obdržavamo sjednice i da su se ove sjednice odlikovale dostojanstvom i ozbiljnošću razprava. Ako se je pokazalo potrebnim u interesu pučanstva bečko gradsko zastupstvo, tim je potrebnije, da se opet probudi parlamentarni život u Austriji, kako bi se obnovila sveza izmedju vlade i naroda. U sporazumku sa svim strankama bečkoga gradskoga zastupstva izričem stoga u njegovo ime pouzdanu nadu, da će vlada sve učiniti, da omogući obnovu parlamentarnoga rada.“ (Živo odobravanje.)

Anatole France o miru. Čuveni francuski pisac i akademik, Anatole France, izjavio je u razgovoru s nekim švajcarskim sveučilištnim profesorom o budućem miru medju ostalim:

„Za cijeloga se rata držim postrance od svih manifestacija, jer zastupam stajalište, da pravi kulturni čovjek smije izreći svoj sud tek onda, kad je podaleko od stvari, o kojima hoće da sudi. Mi smo preblizu strahovitoj ratnoj slici; stoga ne vidimo sav neodoljivi učinak ukupne slike, već samo bizarne mrlje. Dosele još nisu točno poznati uzroci rata; nije dozrelo, što se o tome govori na jednoj ili na drugoj strani. Tek ćemo za mnogo godina, a i onda samo marljivim, nepristranim proučavanjem moći spoznati uzroke s kojih je buknuo rat. Tmasti su oblaci već desetke godina zastirali obzorje i svi smo vidjeli, da se sprema bura. Znali smo, da mora doći do obračuna, što ga je razborita diplomacija mogla zategnuti, ali ga nije mogla spriječiti. Ali sad je dužnost razboritih diplomata, da prokrče put sporazumku za mir. Bilo bi ludo tajiti, da se je jako razvila volja stranaka za mirom. Premda moram priznati, da je mržnja protiv Nijemaca vrlo velika u francuskoga naroda, još je jača čežnja za mirom. Mi u Francuskoj ne sumnjamo o tome, da ćemo izvojevati konačnu pobjedu, koja će učvrstiti naš moralni prestiž. Ali rekao bih, da ćemo morati ovoj pobjedi Francuske žrtvovati cvijet našega muškoga svieta. Ne znam, da li ne bi mogao koji pametan diplomat prištediti našoj izmučenoj zemlji ovu posljednju krvavu žrtvu diplomatskom pobjedom, koja bi odteretila stratege. Mir možda ne bi bio tako daleko, kad bi samo jedna stranka pokazala, da je voljna mirno saslušati drugoga. Ali dosada se iz svake službene izjave sugerira oziva samo mržnja i bijes i pokolj se nastavlja. Brda se mrtvih tjelesa gomilaju, a grad željeza razvaljuje lijepu francusku zemlju. Bilo bi bolje, da se za sada govori samo kod zatvorenih vrata u ministarstvima i parlamentima. Ljudi više ne će da čuju riječi mržnje i biesa; svatko čezne za nebeskom glazbom mira. Želja matera, žena i djece, da se kući vrate sin, muž, otac, da sjednu za njihov stol, da opet prihvate motiku i obradjuju domaću grudu, tako je velika. Kad se muškarci opet budu vratili u radionice, u tvornice, u urede i sveučilištne dvorane, ne će se više slaviti imena onih koji su odveli narod u rat, već će se slaviti ime onoga, tko ih je izveo iz pakla, ognja i željeza, ime onoga čovjeka, koji je donio mir. Tko će biti taj čovjek?

Novi pojav u Madjarskoj. Hrvatske novine na široko pretiskivaju zanimivu debatu izmedju madjarskog lista „Vilaga“, koji se žestoko obara na dosadašnju narodnosnu politiku Magjara i ostale magjarske štampe. To je i zaista čudnovat pojav kod naroda kako su Magjari. Bilo bi nepravedno kad bi se odvažnom onom malom broju pripadnika magjarskog lista palo s naše strane s ledja baš u trenutku kad vrše koristan posao. Istine koje su iznijeli, poznate su u širokom svijetu te je nepojmljivo spočitanje ostalih magjarskih novina, da se objelodanjivanjem žalostnih ali istinskih činjenica skrnjiva ugled magjarske države. „Vilag“ nije odao nikakve tajne; njegov će rad prije rehabilitirati Magjarsku pred svijetom nego li škoditi njezinom ugledu. Uostalom ne smije se polagati odviše nade u budućnost usljied tog dogodjaja. Sam „Vilag“ priznaje: Naša politička struja nema ni jednoga zastupnika u parlamentu. Oni koji snama jednako misle, bore se za buduću Ugarsku, izvan parlamenta kulturnim radom i nitko od njih nije nikada kandidirao sa neovišnjačkim programom. Medju nama nema izdajica naših načela! Gospoda, koja su zastavu neovišnjaštva što puta razvili i opet ju smotali, koji su ju povlačili po čitavoj zemlji triju gora i svim obalama četirju rijeka, nisu nam pokazali dobar put. Kad bi Moscari i Daniel Iranji ustali iz groba, korbačem bi istjerali sa podija one, kojima je jedina i najveća ambicija, da mogu biti inuši grofova! Doba patentiranog rodoljublja prestiće se je! To si dobro upamtite“.

„Bremen“ nije uništena. Bečki izvjestitelj „Az Esta“ saobćuje izjavu o „Bremenu“, koju je dao generalni ravnatelj nekog austrijskog parobrodarskog društva, koji se sada povratio iz Berlina. On je rekao: „Bremen“ je primila odredbu, da upotrebi brzojav bez žica samo u slučaju, ako se nešto izvanredna desi. Budući da podmornica „Bremen“ nije još rišta javila brzojavom bez žica, izvodi oceansko društvo, da je „Bremen“ stigla sretno na odredište. Prva vijest o „Bremenu“ stigla je koncem rujna. Tada je „Reuter“ javio, da je „Bremen“ sretno prispjela u Longisland. No kasnije se izpostavilo, da je to bila samo lukavština, da se dozna, da li je „Bremen“ doista odplovila. „Reuterova“ brzojavka i činjenica, da se s amerikanske strane nije vijest potvrdila, proizvelo je kod oceanskog društva bojazan. U Bremenu se izčekivalo na potvrdu, koja je medjutim izostala. S druge se strane opet dozvolje, da neki engleski krugovi uvijenoj formi smjeraju na uništenje „Bremena“.

Druga vijest o „Bremenu“ nije stigla. Koncem rujna počelo se u Bremenu i Berlinu misliti, da se je podmornici nešto dogodilo. Oceansko družtvo napinjalo se na sve moguće načine da sazna o sudbini „Bremena“, ali su ta nastojanja bila sasvim uzaludna. Očito samo amerikanska vlada može da ustanovi pozitivnu činjenicu i da kaže pouzdane vijesti. Ima tri mogućnosti: prvo, da je „Bremen“ u buri, koja je koncem rujna biesnila uz amerikansku obalu zaglavila, druga je mogućnost, da je u blizini amerikanske obale nabasala na koji trgovački brod, a najvjerojatnija je ipak treća mogućnost, naime da je „Bremen“ zavedena u stupicu. Ona je sigurno očekivala na amerikanskoj obali naručeni tovarni brod, ali ju je iznenadio i potopio koji neprijateljski brod, po svoj prilici engleski. Ako se radi o posljednjem slučaju, to će se ustanoviti, da li se je to dogodilo u amerikanskim vodama, a da se to ustanovi, već su se poduzeli koraci na službenom mjestu. Tomu dodaje „Reichspost“: Odredbom nadležne vojničke oblasti zabranjeno je listu „Pommersche Tagespost“ daljnje izlaženje, te mu je podijeljen ukor, što nije predložio vijest o propasti „Bremena“ cenzuri. Generalno zapovjedništvo primječuje: Sada se je konstatiralo, da je bila neispravna vijest o propasti „Bremena“. Pri toj vijesti nije se radilo o brzojavci, koju da je primilo uredništvo, već o izvadku iz jednog pisma, kojega pisac nije bila službena osoba.

Ruski proračun. Kopenhagenski list „Berlingske Tidende“ izvješćuje iz Petrograda: Rusko ministarstvo financija objelodanjuje proračun za godinu 1917. Redoviti prihodi iznose 3998 milijuna rubalja, izvanredni prihodi 6 milijuna; redoviti izdatci, bez ratnih troškova iznose 3734 milijuna, a izvanredni izdatci 343 milijuna rubalja. Proračun izkazuje prama tomu manjak od 73 milijuna, koji će se pokriti višim nego li preliminiranim prihodima. Prema tekućoj godini narasli su prihodi u novom proračnu za 966 milijuna ili za 32 postotka, izdatci za 447 milijuna ili 14 postotaka. Pretežni dio poraslih prihoda odpada na troškove za poboljšanje prometnih prilika. Financijalni je odbor prihvatio osnovu zakona o novom ratnom zajmu, što ga je izradilo ministarstvo financija. Osnova će se doskora podnjeti caru na podpis.

Potrošak municije u savremenom ratu.

Iz vijesti ovih posljednjih dana nesumnjivo proizlazi, da u Rusiji sve više i više raste briga glede municije, što se ima djelomice svesti na produljenu rusku frontu uslijed ustupa Rumunjske u rat, jer se, kako je poznato, na ruskoj fronti bore i znatne rumunjske bojne sile. A sad eto stoji već treća ratna zima pred vratima, i doskora će prestati dovoz municije preko luke Arhangelsk, koja je glavno tovarište za municiju, koja dolazi iz Amerike. Luka će u Arhangelskom za koji dan zamrznuti. Preostaje dakle transibirska željeznica u Japan, preko koje će se u tom slučaju prevažati i amerikanska municija, no ova željeznica ne će ni u kojem slučaju biti u stanju, da pokriva neočekivane velike potrebe municije Rusije.

Nema sumnje, e je uopće poznato, da moderni pješadijski bojevi iziskuju kud i kamo više municije, nego li se je isprvice mislilo, premda mnogi i mnogi ne će biti na čistu glede toga, kolike li se neizmjerne množine municije danomice potroše. Nije još tomu dugo, što se je javljalo sa Brusilove fronte, da su se stanoviti njemačko-austro-ugarski vojni odjeli „ispucali“, tako te su se pred neprijateljem mogli da obrane tek pomoću ručnih granata. A što to zapravo znači, izraženo u brojkama, da se je ova ili ona pukovnija „ispucala“? Uzmemo li, da ima jedna pukovnija u boju, ubrojivši dakako pretrpljene gubitke, samo još 2500 momaka i uzmimo, da je svaki momak snabdjeven s običajnim brojem naboja, dakle 120, tad imade čitava pukovnija 300.000 naboja. No iskustvo je novijih ratova pokazalo, da nije dovoljno 120 naboja na momka. Još u francusko-njemačkom ratu 1870—71. bilo je posve dosta 80 naboja danomice na momka, dapače i u najžešćim bojevima, no već u rusko-japanskom se je ratu pokazao broj 120 nedostatnim. Ruska je pješadija dobivala za to iz municijskih vozova još toliko doknadnih naboja, da je momak često primao po 250 do 300 komada na dan. Osim toga bile su nagomilane što bliže bojišta veoma znatne množine municije, tako primjerice za vrijeme bitke kod Mukdena po 100 naboja za svakoga momka. I japanski su pješaci nosili po 200 do 250 naboja, koji bi se broj u osobito žestokim bojevima znao povisiti na 425 do 475 za svaku pušku. Centralne su se vlasti ugledale u primjer Japana i tako primaju njihovi vojnici, ako se imadu očekivati ozbiljni napadaji, posebnu municiju od 100 do 150 naboja, a katkad i više.

Ako li se je to dogodilo kod gore spomenutog Brusilovog napadaja, to bi bila pukovnija ispucala 600.000 naboja, što u ostalom nije ni nevjerojatno, jer je primjerice u bici kod Liaojanga potrošila 35. ruska pješadijska pukovnija, kako se sad znade, ništa manje od 618.000 naboja ili 250 njih po momku. Kod toga je imala odmah u početku bitke 611.000 naboja.

No koli na istočnoj toli na zapadnoj se fronti upravo ovih dana ne radi o pritisku u malenoj mjeri, nego imadu čitave pukovnije da ponovno suzbijaju uvijek nove i nove navale. Ostanimo za sad kod istočne fronte. Austrijski jedan vojni zbor broji redovito 12 pukovnija. Uzmemo li, da se 10 njih nalazi u vatri i dvije u pričuvi, tad iznaša dnevni potrošak 6,000.000 naboja.

No uza sve to ne može pojedini pješak, ma pucao koliko mu drago, potrošiti nikad ni približno one množine municije, koju treba strojevna puška, kod koje računamo poprječno 400 naboja na jednu pušku u jednoj minuti. U rusko-japanskom je ratu potrošila jedna takva puška kod Japanaca na dan poprječno 3660 naboja, dok je prije toga najviše trošila do 3000 njih. Rusi su potrošili u tom ratu na dan na jednu strojevnu pušku 4000 do 5000 komada. Današnje austro-ugarske strojevne puške vode sa sobom za jednu pušku za jednodnevnu uporabu 12.000 do 15.000 naboja. Koliko se strojevnih pušaka računa danas na jednu pješačku pukovniju, ne može točno da se kaže, no za stalno se može uzeti poprječno po 10 njih, a i taj će broj biti prije prenizak nego previsok. Ako sad ovih 10 pušaka, kako se bez sumnje često dogadja, potroši svu svoju municiju, to je broj ispucanih naboja 150.000. Uzmemo li samo po 100.000 naboja po jednoj pukovniji, tad dolazi na ovih 10 pukovnija jednog vojnog zbora jedan milijun naboja na dan samo za strojevne puške, a proti Brusilovu stoji barem 12 vojnih zborova.

Rusi nastavljaju svoje bezobzirne napadaje na fronti centralnih vlasti već kroz sedmice dan i noć, kako je poznato, i prema tomu možemo od prilike da si predočimo, koliko se tu municije potroši.

Svi znademo, kako Rusi na čitavoj fronti od Istočnog do Crnog mora upravo lakoumno rasipaju municiju i zato lako shvaćamo njihov strah pred zimom, kad ne će municije moći više tako lako izvana uvažati.

Slično je sa potroškom municije i na zapadnoj fronti. Tako je proračunano, da je u početku velike navale na Verdun za 14 dana istrijeljeno ništa manje od 5 milijuna granata, za dopremu kojih je trebalo 25.000 teretnih kola. A kod toga je fronta kod Verduna razmjerno malena prema orijaškoj onoj fronti, koju nastoji Brusilova armada da skrši.

Domaće Vijesti.

Oglas natečaja. Za školsku godinu 1916—17 podijeliti će se jedna stipendija godišnjih 250 K iz zaklade Luxetich pl. Lichtenfeld. Na uživanje ove stipendije pozvani su na prvom mjestu djaci rimo-katoličke vjere, koji su u rodu sa zakladateljem, ako njih ne bi bilo i drugi siromašni djaci, počam pučkom školom pak do dovršenja nauka. Natjecatelji za ovu stipendiju imadu podastrieti molbe s krstnim listom, svjedočbom siromaštva i svjedočbom o cepljenim kozicama, te za svjedočbama zadnjih dvaju polugodišta, a opiraju li svoje pravo na rodbinu, s legalnim rodoslovjem, najkasnije 31. oktobra 1916 putem školskoga ravnateljstva na c. kr. primorsko namjestničtvo sada u Opatiji. — Opatija, 1. oktobra 1916. — Od c. kr. primorskog namjestničtva.

Milodari za „Hrvatske škole“. Preko ove uprave poslaše za hrvatske škole gg. Slaveni u Beču na prijedlog brata dalmatinca K 20·—. Zadnji izkaz K 188·48. Ukupno K 208·48.

Gradsko kazalište. „Don Pasquale“ pjevat će se prvi put u ponedeljak 23. o. m. Predprodaja ulaznica i mjesta započinje danas na dnevnoj blagajni kazališta.

Škola za 2 djeteta. Iz Tinjana u Istri pišu „Slovencu“: Kod nas u Istri živi se još uvjek u žalosnim prilikama. Tako imademo na pr. iz prijašnjih vremena talijansku školu za dva djeteta. Upozorujemo na to zemaljsko upravno povjerenstvo, do predusretne ovim i sličnim prilikama.

Iz Hrvatske.

Hrvatski profesori pali na ratištu. Kako je dr. Srkulj, presjednik Družtva hrvatskih srednjoškolskih profesora, iznio na nedjeljnoj glavnoj skupštini Družtva, pali su na bojnom polju ovi družtveni članovi: Ivan Kovačević, Fran Galović, Danijel Hodak, Stjepan Reichherzer i Milovan Bakliža. Na samom se bojištu nalazi jedna trećina družtvenih članova.

Premiera Puccinievog „Ceda sa zapada“ u zagrebačkom kazalištu, najsenzacionalnije opere posljednjih godina, koja se daje već tri godine sa največim uspjehom na prvim svjetskim pozornicama, bit će sutra u subotu, 21. o. mj. izvan predbrojke. Vrlo efektni libreto složen je po poznatoj amerikanskoj drami Davida Belasca. Naslovnu ulogu djevojke Minnie pjeva gdja. Vika Engel.

Iz Bosne.

Odlazak turskih vojnih obvezanika. Sarajevska „Bosn. Post“ donosi: Kako je poznato, pred neko vrijeme pozvao je car. otomanski generalni konzul u Sarajevu, Ressoul effendi, po nalogu svoje vlade, u Bosni i Hercegovini boraveće otomanske podanike u dobi od 18. do 42. god. na vršenja njihove vojničke dužnosti.

Nedavno dovršene su potrebite predradnje za otpremu pozvsnika te potom krenuše u subotu dne 14. o. mj. gotovo iz ciele Bosne i Hercegovine turski vojni obvezanici na put za Tursku. Pozvanici iz Sarajeva, većim dijelom Albanezi, otputovaše u dvjema grupama; prva grupa sakupila se je 14. o. mj. u 8 sati ujutro pod turskom ratnom zastavom u auli gradske viječnice, odakle je uz vesele poklike i pjevanje turskih vojničkih pjesama, krenula, praćena od mnogobrojne rodbine i znanaca prama glav. kolodvoru, sa kojega je nastavila svoj put preko Broda u Tursku. U 6 sati na večer opetovala se ista slika pred grad. viječnicom, odakle u 7 sati krenu druga grupa, od prilike kao i prva 100 ljudijaka, prama glav. kolodvoru, da odavle svoj put nastavi. Putem kroz Bosnu priključiše se ovima i njihovi drugovi iz provincije. Kako u Bosni i Hercegovini boravi sublizu 80.000 turskih podanika, to će svi pozvanici — ponajviše zdravi i jaki ljudi — činiti našoj saveznoj turskoj vojsci vrlo znatan i koristan prirast.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 293 od 19. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Dr. Skalat.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik i. sl. Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u prič. Dr. pl. Marochino.

Književnost i umjetnost.

Umro češki pjesnik Robert Lav Novak. Iz Praga javljaju, da je dne 12. o. mj. umro vanredno talentovani češki pjesnik Robert Lav Novak u Davosu u Švajcarskoj, a nakon teške boljetice u dvadeset i drugoj godini. Pokojnik rodio se je 11. ožujka 1894. u Pragu kao sin sveučilišnog profesora dra. Roberta Novaka. Već za rana pokazao je osobitu nadarenost u srednjim školama, a poimence na sveučilištu. Studirao je modernu filologiju i slavistiku. Teška bolest prinudila ga je, da je morao prekinuti svoja studija, te se zaputio u Davos, gdje je sproveo godinu i po. Ma da je bio jako mlad, izdao je tri zbirke pjesama, koje su našle lijepog odziva u čitalačkoj publici i u kritici. Sve su tri knjige njegovih pjesama izišle ove godine i to koncem travnja epski motivi „Nad ponorom“. Početkom svibnja lirski intermezzo „U rezignaciji“, a koncem rujna zbirka pjesama pod naslovom „Sjajne oči“, koje je pisao tako reći umirući, a posvetio ih svojoj majci.

Novi omladinski beletristički list. Na posljednjoj (u nedjelju) obdržavanoj glavnoj skupštini profesorskoga društva zaključeno je na predlog dra. Branka Drechslera, da se, pošto je „Pobratim“ prestao, poslje rata izdaje novi beletristični i poučni list za mladež.

Razne Vijesti.

Ratna procesija grada Beča. Minule nedjelje priredio je grad Beč procesiju — treću za vrijeme rata — za sretan svršetak rata. Bila je to veličanstvena manifestacija pobožnosti bečkog pučanstva, u kojoj je učestvovalo 25.000 ljudi. U procesiji išli su članovi dvora Njih. Visosti nadvojvoda Leopold Salvator, nadvojvodkinje Zita, Blanka, Marila Josipa, Marija Terezija, Izabela, te njihove kćeri, načelnik dr. Weisskirchner, vojni biskup dr. Bjelik, svećenstvo, častničtvo, te odjeli vojnika i podčastnika svih četa bečke posade. Svi su se učestnici sabrali u votivnoj crkvi, u kojoj je bio postavljen kip Marijin. U ½3 poćeo je obhod i to najprije ženske kongregacije i žene u opće. Cielu uru prolazio je taj dio obhoda preko dr. Lueger trga i Freyungu pokraj Marijina stupa „Am Hof“. Iza žena nošen je kip Marijin, te na trgu „Am Hof“ postavljen na priredjen žrtvenik, pred kojim ju obavljena pobožnost. Po tom je kip nošen u stolnu crkvu Sv. Stjepana, gdje je postavljen pred velikim žrtvenikom. Članovi dvora zauzeše mjesta u presbiteriju, a crkva se napunila dostojanstvenicima i častničtvom. Dok je kardinal knez-nadpiskup dr. Piffl u crkvi s prisutnima molio, prolazio je ophod izpred velikih vrata, izkazajući počast kipu Marijinom. Oko ½6 pobožnost je završena i članovi se dvora vratiše u svoje palače, dok je pučanstvo još dugo ostalo pred crkvom i oko nje moleći za sretan završetak rata.

Srpska škola u Češkoj u Brumovu. U brumovskom taboru ima preko 200 srpske djece, za koju je sad uredjena školja. Tabor ima i svoj vlastiti kinematograf.

Bosansko rudarstvo. Bosna ponosna slovi već od pamtivijeka kao bogata rudarska zemlja, no njezino rudarstvo razvilo se tekar pod austro-ugarskom upravom. Zbog mnogobrojnih željeznih rudokopa osobito je važna njezina željezna industrija te kao takova zaprema danas prvo mjesto na balkanskom poluotoku. Osim toga se proizvadja najviše bakra, soli, kamenog ugljena, olova i sumpora. Najglavniji rudokopi nalazi se u Tuzli, Krčkoj, Zenici, Kakuju, Brčkoj i Banjaluci; osim toga je zemaljski erar poduzeo vrtanje na više raznih mjesta. Čitav rudarski proizvod zemlje iznašao je koncem godine 1915. 14,633.095 kruna. Usljed rata nastalih prevoznih poteškoća je najme isti manji od onoga 1914 za 3·7 po sto. Sama solana u Tuzli, koja se nalazi 427 metra pod zemljom, posjedujuć 150 metara debele naslage soli, proizvela je 1915. 1,46,354 hektolitara soli, ugljenik Krčke 3,017.857 metričkih centi, Zenica 1,352.300, Kakanj 1,503.802, Brčka 1,419.890, Banjaluka 231,859 metričkih centi ugljena, a željezni rudnik Vareš svega 257.009 metričkih cent sirovog i ljevonog željeza. R. R.

Ratni slijepci na pisaćim strojevima. Kako iz Kölna javljaju, namješten je u tamošnjoj izložbi za ratnu opskrbu jedan, u trgovačkim kursevima trg. pripravne škole grada Kölna osposobljeni slijepac bez ruke, koji, usprkos svojim tjelesnim manjkavostima, pisaći stroj prilično brzo, dapače po diktatu, poslužuje. Naravski, da se za to mora upotrijebiti pisaći stroj posebne konstrukcije sa takozvanim sljepačkim pismom, t. j. opipljivim tipkalima. Da se omogući djelovanje slijepca u trgovačkim poduzećima, stoji mu nadalje na raspolaganje jedan stenografski stroj za slijepce, pomoću kojega on prima diktate te ih potom na pisaći stroj prenaša. Kraj toga postoji za njega mogućnost, da pomoću parlographa i pisma i t. d. piše. Da spomenuti slučaj nije samo rijetka iznimka, dokazuje nam činjenica, da je jedan trg. učitelj u Kölnu za vrijeme rata već više od 20 slijepaca na pisaćim strojevima izvježbao.

Znanstvena ekspedicija u Mezopotamiju. Pred više je mjeseci zatražila turska vlada putem austro-ugarskoga konzulata od bečke vlade, ne bi li poslala jednoga geologa, da istraži teren nafte u Mezopotamiji. Na preporuku krakovskoga sveučilišta ta je misija povjerena profesoru geologije dru. Josipu Grzybowskomu. On je poznat kao upravitelj geološke stanice u Boryslavu, a inače je glasovit sa svojih istraživanja izvora petroleuma. Za ekspediciju je odredjeno vrijeme od tri mjeseca. Ekspediciji još pripada inžinir Biejski, koji je već istraživao azijsko tlo.

Elektrotehnika i rat.

Napisao dr. St. Plivelić.

(Nastavak.)

Stečevine dakle elektrotehnike omogućuju danas brzi prenos signala na kopnu, na vodi i u zraku, pa su tako postale dragocjeno pomagalo našim i savezničkim vojskama za postignuće njihovih ciljeva.

Još je jedna važna uporaba elektriciteta u ovom ratu, a to je njegovo

kemičko djelovanje

koje izmedju ostaloga omogućuje pretvaranje njegove energije u kemičku, a poslije ove potonje natrag u električnu. To se djelovanje u ovom ratu mnogostrano upotrebljava kod proizvadjanja eksplozivnoga materijala, kod tvorenja raznih kemičkih spojeva itd., a najočitije dolazi ono kod uporabe sekundarnih galvanskih elemenata t. zv. akumulatora. Praktična uporaba akumulatora danas je tako velika, da je teško u par redaka nabrojiti sve slučajeve, gdje se upotrebljavaju. Najznatnija je pak njihova primjena u ovom ratu kod gradnje podmorskih čamaca t. zv. podmornica, s kojim su centralne vlasti već tako mnogo neprijateljskih brodova potopile i time oslabile neprijateljske flote. Kako podmornice moraju, da plove nad vodom, a moraju ploviti — kad je potrebno — i nekoliko sati pod vodom, ovu bi tehničku zadaću danas bilo nemoguće riješiti bez akumulatora. Jedino pomoću njih moguće je sagraditi valjan podmorski čamac. Drugim riječima: bez elektrotehnike bilo bi moderno ratovanje s podmornicama nemoguće.

A ne samo kod podmornica, nego i kod svih ostalih ratnih brodova, elektricitet se u velikoj mjeri upotrebljava. On se rabi naročito za rasvjetu, obavljanje raznih radaja i signaliziranja i toj se uporabi pripisuje tolika važnost, da danas jamačno na zemlji nema nijednoga ratnoga broda, koji ne bi imao svoju električnu centralu.

Spomenut ćemo još, da u ovom ratu naša država, a valjda i njezine saveznice, s dobrim uspjehom upotrebljava i opasno

fiziološko djelovanje

jakih električnih struja i time takodjer nanosi neprijatelju veliku štetu. Bodljikave naime žice i druge metalne zaprijeke, koje stoje pred streljačkim jarcima, elektriziraju se strujama visoke napetosti. Poradi toga ne može neprijatelj, da ih presiječe i da lako dodje u blizinu fronte. Čim se naime dotakne takove žice, dobiva fiziološki udarac, uslijed kojega ili smjesta pade mrtav ili se barem duboko onesvijesti i postane nesposoban za dalnje bojevanje.

Medju indirektne uporabe elektriciteta spada, kako smo to naprijed spomenuli, poglavito

liječenje vojnika

koji su u ratu stradali. Tu dolazi u prvom redu uporaba Röntgenovih zraka, toga važnoga njemačkoga izuma. Već u prijašnjim ratovima, koji su se poveli nakon Röntgenova otkrića n. p. u grčko-turskom (1897.), u burskom ratu (1900.), u japansko-ruskom (1904.), u nedavnom balkanskom ratu itd. pokazalo se, kako se Röntgenova tehnika dade blagotvorno upotrebiti za diagnostičke liječničke svrhe. A tek ovaj rat, prema kojemu su prijašnji ratovi bili sitnice, pokazao je, kako je to izvrsno sredstvo, da se njime u tijelu ranjenika na jednostavan i brz način pronadju taneta, komadići granata, prelomi kostiju, ozlijede raznih nutarnjih organa itd. Sve se to dade ustanoviti bez ikakove boli za vojnika i posve sigurno, a time je omogućeno najkraćim putem izvesti potrebite operacije. Zbog toga su vrhovne uprave vojska centralnih vlasti organizirale čitavo mnoštvo bolnica, koje su snabdjevene izvrsno uredjenim instrumentariumom za Röntgenove zrake, ne samo u unutrašnjosti zemlje, nego i na samom ratištu u ambulantnim lazaretima. Osobito naša monarkija i Njemačka imadu veliki broj sposobnih liječnika, fizičara i tehničara, tako da se ova grana elektrotehnike upotrebljava u ovom ratu na utjehu mnogobrojnih ranjenika s velikim uspjehom.

Osim ove uporabe elektriciteta u ratne svrhe, od velike je koristi i opća

elektroterapija

naime liječenje raznih bolesti pomoću elektriciteta. Ta grana elektrotehnike ne samo da je već danas u porabi, nego nju tek čekaju veliki zadaci nakon dovršena rata, kad bude trebalo liječiti svu silu onih bolesti, koje su nastale zbog zadobivenih rana i zbog raznih nepovoljnih prilika, u kojima mnogi ratnici kroz dugo vrijeme borave.

Tako će elektricitet i poslije rata liječit bezbrojne rane i bolesti i biti inače od pomoći, da se posljedice toga rata barem donekle ublaže.

Spomenut ćemo samo još jedan primjer. Kad se jednom rat svrši, bit će potrebno, da se sa mnogih područja, na kojima se danas odigrava ova krvava drama, uklone i opasni njezini ostaci. Ovamo u prvom redu spadaju mnogobrojne granate, koje su se ukopale u zemlju, a da nisu eksplodirale, a još uvijek imaju tu moć u sebi, te bi mogle danas-sutra mirnomu seljaku kod oranja biti vanredno opasne. Osobito će trebati u tom pogledu biti na oprezu u izvjesnim krajevima sjeverne Francuske. Radi toga je već sada francuska vlada odredila za to potrebite predradnje. Na osnovu toga konstruirao je Francuz Gutton jedan instrumenat, koji služi za pronalazak zakopanih granata i drugih gvozdenih komada. Isto će tako zadati dosta truda, da se odstrane one brojne podmorske mine, koje danas uspješno brane obale od napadaja neprijateljskih brodova.

Time smo u glavnim crtama predočili važnije primjene elektrotehnike u ovom ratu. Kako je god ona od vanredne koristi za obje stranke, koje ratuju, ipak je sigurno, da će elektricitet najveću dobrobit donijeti današnjoj generaciji u onaj trenutak, kad njegovi valovi preletivši iz telegrafskih aparata oko čitave zemlje, objave svijetu, da je sklopljen toli željkovani mir. I tako će elektricitet — tajinstvena ta prirodna velesila — koji je prvi čovječanstvu navijestio početak ovoga besprimjernoga rata, donijeti mu i prvi vijest, da je rat dovršen. Dao Bog, da to bude čim prije!

(Konac.)

Godina II. — Broj 466.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 21. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisačkoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Na ugarsko-rumunjskoj granici traje borba dalje. Jugoistočno Dornavatra bijaše neprijatelju istrgnuto brdo Rusulin.

Fronta bavarskog princa: Kada su njemačke čete jurišem zauzele neku neprijateljsku visinu, oduzeše protivniku preko 2500 zarobljenika i 11 strojnih pušaka. Na najgornjem su se Stochodu izjalovile mnoge navale.

Talijansko bojište.

U predjelu Pasubio traju bojevi dalje. Nakon dugog i žestokog opstrijeljavanja su Talijani jučer u 4 sata poslije podne opeta navalili na naše položaje sjeverno vrška. Opeta je došlo do ljutih bojeva momka sa momkom. Pod vodstvom svog puk. brigadira su junački tirolski carski lovci 1., 3. i 4. pukovnije opeta krvavo odbili sve navale. Svi su položaji ostali u njihovom posjedu. Bilo je zarobljeno preko 100 Talijana. Poduprt jakim topništvom navalio je na fronti Fleimse bataljun alpina na Forcella di Sadole i na mali Cauriol. Navala je propala u vatri naših strojnih pušaka.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Fronta prijestolonasljednika Rupprechta: Uza sve kišovito vrijeme ostao je izmjenični topovski boj živahan na obim brijegovima Somme. Jedna je navala istrgla Englezima veći dio jaraka zapadno ceste Eaucourt l' Abbaye-La Barque, što su 18. t. mj. ostali u njihovim rukama. Na veče su se izjalovile provale engleskih odjeljenja sjeverno Courcellette i istočno Le Sarsa. Naknadno se javlja, da su se kod posljednje velike navale služili Englezi medju inim i toliko imenovanim okloplјenim automobilima (tangs). 3 leže pred našim vrstama, uništeni našom topovskom vatrom.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Pred položajima, što smo ih osvojili sjeverno Siniawka na Stochodu, propalo je uz velike gubitke više ruskih protunavala. Jugozapadno Swistelnika na Narajowki (zapadni brijeg) su njemački bataljuni jurišem osvojili važan ruski položaj na visini i linije, što su s njim u svezi, te su krvavo odbili pokušaje, da se ih natrag osvoji. Tu je protivnik opeta ostavio u našim rukama 14 časnika, 2050 momaka i 11 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: U južnom dijelu snijegom zasutih Šumskih Karpata bio je neprijatelj bačen sa vrška brda Rusulni. Na sedmogradskim pograničnim kosama se bojevi nastavljaju.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Na Dobrudžskoj fronti je bojna djelatnost postala živahnija.

Macedonska fronta: Nakon početnog uspjeha bila je srpska navala u koljenu Černe zadržana. Sjeverno Nidze planine i jugozapadno Dojranskog jezera su se izjalovile neprijateljske djelomične provale.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 19. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Neprijateljsko konjaništvo, što je htjelo, da se medju Hamadanom i Bidjarom približi, bilo je uz gubitke suzbijeno. Naša izvidnička odjeljenja, pomaknuta istočno Sakiza prema Aserbeidschanu, prispjela su u okolicu i u kraj Salmekale 40 kilometara sjeveroistočno Sakiza te bačiše natrag ruske bojne sile.

Kaukaska fronta.

Čarkanja, koja su po nas povoljno svršila.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 19. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Medju Prespanškim jezerom i željeznicom Bitolj-Florina obična topovska vatra. U koljenu Černe žestoki pješadijski pothvati. Boj traje dalje. Bila je suzbita slaba neprijateljska navala na Tarnovu. U dolini Moglenice i na obim stranama Vardara slaba topovska djelatnost. Na fronti Strume živahna djelatnost ophodnja i mjestimice topovska paljba.

Na rumunjskoj fronti nema ništa važna.

Brzojavi.

Plijen njemačkih podmornica.

Berlin, 19. (D. u.) Službeno. Naše su podmornice u Sredozemnom moru potopile 4. listopada prazni engleski parobrod za prenašanje četa „Franconia" (18.150 bruto-tona), 11. listopada oboružani engleski parobrod za prenašanje četa „Crossbill" (5002 tone), sa konjima i srpskom popratnom momčadi na brodu. 12. listopada oružani duboko-krcati parobrod za prenašanje četa „Seebeck" (4600 tona). „Crossbill" i „Seebeck" bijahu na putu u Solun. — 16. listopada je naša podmornica opstrijeljavala sa dobrim uspjehom tvornice i željezničke uredjaje kod Cotanzara (Kalabrija).

Pruski princ — veliki admiral.

Beč, 20. (D. u.) Strefflerov vojnički list javlja: Kralj je 9. t. mj. izdao slijedeću zapovjed: Imenujem kraljevu visost pruskoga princa velikim admiralom.

Antanta traži od Španjolske luku.

Madrid, 19. Pod izlikom, da treba protiv njemačkim podmornicama obrambenu bazu, traži antanta od španjolske vlade, da joj prepusti jednu luku. Englezi su i Francuzi bacili oko na luku Mahon na otoku Minoria, koju su Španjolci oduzeli u 18. stoljeću Englezima. Ta luka imade strategijsku važnost, jer leži nasuprot Bizerte.

Gospodarstvena kriza u Rusiji.

Budimpešta, 20. List „Kel. Ert." javlja iz Sofije: Iz Moskve javljaju: U sjednici državnog vijeća pale su oštre riječi o odredbama vlade glede upravo zastrašljivih gospodarstvenih prilika. Petrogradski list „Utro Rossij" piše tim povodom: Otkako je odgodjeno zasjedanje dume, znatno se je pogoršao politički i strategijski položaj inozemstva. Armada je Brusilova postigla doduše uspjeha, no ovi nijesu bili odlučni. Rumunjska je stupila u rat. No odlučni su bojevi još daleko. Od vlasti, koje kao neprijatelji stoje proti nama, nije, kako smo očekivali, nijedna istupila iz kola naših protivnika. Uspjeh se može osjegurati samo pod uvjetom, ako se carstvo, koje je antanti pružilo bilo najveći kontingenat četa, i ruska vojska ne dezorganizuje. Borba za svagdašnji kruh i egzistenciju prinukala je ruski narod, da na rusku armadu ne misli više. Organizacije se je armada poboljšala, no na uporište se vlade, na carstvo, nije mislilo. Svagdje se čuju tužbe o neredu, pomanjkanju živeža i skupoći. Sad predstoji povišenje poreza, nadalje zajam od 3 milijarde i pomnožavanje papirnatog novca. Život postaje sve težim i iziskuje od naroda jake živce. Rusija teško diše. Država, koja dovaža na svjetsko tržište po milijun puda žita, stoji pred gospodarstvenom propasti. Članovi vlade nijesu kadri, da sami upravljaju brodom zemlje, oni trebaju pomoći, a tu može da pruži samo duma.

Veliki knez Nikolaj Nikolajević obolio.

Berlin, 20. List „Deutsche Tageszeitung" prima iz Stockholma: Veliki knez Nikolaj Nikolajević, koji bje imenovan vrhovnim zapovjednikom u Dobrudži, ne može predbježno da primi vrhovno zapovjedništvo, pošto radi bolesti ne može da ostavi Kaukaz.

Grčki princ Gjuro kod Sira Eduarda Greya.

London, 19. Grčki princ Gjuro posjetio je jučer ured ministarstva za unutrašnje poslove i dulje vremena razgovarao sa Sirom Eduardom Grey-om.

Engleska donja kuća.

Rotterdam, 19. „Nieuwe Rotterdamsche Courant" javlja iz Londona dne 18. t. mj.: U donjoj je kući upitao liberalac Chappel, da li se je sa vladama četvornog saveza vijećalo o zajedničkim izjavama, da se o mirovnim uvjetima što su ih saveznici Njemačke započeli, ne pregovara sa Njemačkom, već da će se sa svakim od njih sklopiti poseban mir.

Lord Robert Cecil je na to odgovorio: „Nijesam pripravan, da podam bilo kakvu izjavu u pouzdanim pregovaranjima, što su se vršila ili se nijesu vršila medju antantinim vladama".

Liberalac Trevelyan je pitao, da li je vlada sklopila sa njezinim saveznicima ugovor, koji obećaje Rusiji Carigrad, kao posljedak toga rata. (Povici: Oho!)

Lord Robert Cecil odgovorio je: „Bez dozvole i bez prijašnjeg vijećanja sa saveznicima, ne mogu baš ništa saopćiti o mogućim mirovnim uvjetima. Ne sumnjam, da će one o tome podati izjavu, čim se bude to njima pričinilo željnim".

London, 18. U jučerašnjoj je sjednici, odgovarajući na pitanje, da li prema garancijskoj nagodbi medju Francuskom, Engleskom i Rusijom od god. 1863. predstavlja Grčka neovisnu konstitucijonalnu državu, rekao Lord Cecil, da nagodba ne sadržava nikakve definicije konstitucijonalne vlade. Garancije bi na svaki način izvršile svoje nagodbene obveze. Na pitanje, koje je korake vlada poduzela, da ostvari predloge pariške gospodarske konferencije, rekao je ministarski predsjednik Asquith, da je vlada toga radi već stupila u svezu sa francuskom i ruskom vladom, da ali za sada ne može da o tome ništa dokaže.

Razni brzojavi.

London, 20. (D. u.) Potonuo je parobrod Cunardlinie „Alaunia" sa 13.405 bruto tona. Bilo je spašenih od prilike 130 putnika, medju kojima više žena i djece, kapetan i 163 momka posade.

Iz Grčke.

Paris, 20. (D. u.) „Temps" javlja: Grčki ministarski predsjednik zamolio je admirala Fourneta, da ograniči vlasti francuskih časnika, kojima je povjereno nadziranje redarstva u najvažnijim grčkim gradovima. Iza razgovora izmedju Lambrosa i englesko-francuskog poslanika bio je odgovor admirala Fourneta negativan. Ministarsko je vijeće nato održalo posavjetovanje te je odmah saopćilo admiralu Fournetu, da prihvaća vlada u potpunom opsegu sve od sporazuma predložene nadzorne mjere.

Bern, 19. Prema vijestima „Bunda" iz Rusije je ruski poslanik u Ateni, Demidov, radi svoje vlade upotrijebio sav svoj upliv, da kralj Konstantin zadrži krunu.

Zurich, 19. „Secolo" javlja iz Soluna o odlasku četa svију kontingenata u Pirej, Atenu i Kornit.

Zurich, 19. Švicarska brzojavna agentura javlja iz Soluna: Dizanje revolucijonarne vojske nailazi na neočekivane poteškoće. Dok je broj časnika, kojim raspolaže revolucijonarna vlada, dosta velik, manjka razmjerno skoro posve na momčadi.

Geneva, 19. Lyonski list „Progres" javlja: Venizelos i admiral Kunduriotis nalaze se od prekjučer tajno u blizini Atena, što grčku vladu vrlo uznemiruje.

Zurich, 19. Došla je ovamo vijest iz Atena, da stoji još 42.000 grčkih četa vjerno uz kralja Konstantina. Od ovih se nalazi 27.000 u Ateni i 15.000 u Larisi. Atenski listovi „Nea Himera" i „Akropolis" pozivlju pučanstvo, neka povjeruje kraljevoj politici.

London, 20. (D. u.) „Daily Telegraph" javlja iz Atena dne 18. t. mj.: Kada je jučer u 11 sati na veče 80 francuskih mornara patruliralo glavnom ulicom, počela je množica koja je patrulu slijedila, vikati u ulici Stadion: „Dolje sa Francuskom, živio kralj!" Patrula se je okrenula i navalila na manifestante. Došlo je do šaka. Devet je manifestanta bilo uapšenih, a ostali su pobjegli. Na drugom je koncu ulice stajala grčka patrula na konjima, a da nije ništa poduzela. Na drugom je koncu ulice susrela patrula grčki bataljun, koji je stupio na trotoir, da ostavi slobodan prolaz. Od uapšenika je šestorica nakon preslušanja bila puštena na slobodu, dok je trojica bila zadržana u zatvoru. Medju tima se nalazi i Dr. Konstantinos, kod kojega su našli pismo na kralja. Konstantinos je priznao, da je vikao: „Dolje sa Francuskom" i da ima kod sebe revolver. Prema drugim vijestima se uapšeni zove Alexion, koji je živinar v kraljevim stajama, te je pucao iz revolvera.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

18. t. mj. Na Strumskoj je fronti naše topništvo uspješno opstrijeljavalo selo Baraklidžuma, gdje su bila najavljena neprijateljska gibanja. Na Dojranskoj fronti trajna djelatnost neprijateljskih ophodnja.

17. listopada po podne. Zapadno od Serresa provalismo u jarke neprijatelja. Inače ništa nova.

Francuska.

18. t. mj. Solunski izvještaj. Na desnom brijegu Vardara zauzesmo neprijateljske jarke u dubljini od 400 metara. Srpske su čete nastavile svoje napredovanje na obroncima sjeverozapadno Dobropolja. U nizini Monastira puškaranje i topovska vatra. Na donju Strumu su došla turska odjeljenja.

18. listopada na večer: Na Sommi dovršili smo osvojenje sela Sailly-Saillisel te smo protjerali neprijatelja sa uzvisina sjeverozapadno i sjeveroistočno sela. Južno od Somme osvojili smo prvu njemačku liniju na čitavoj fronti izmedju La Maisonette i Blaches. Kod koga smo zarobili 250 Njemaca, medju kojima 5 časnika te zaplijenili nekoliko strojnih pušaka.

Rumunjska.

17. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Zapadno Fulghesa (Gyergyö-Tölgyer?) odbili smo neprijateljske navale. Borba traje dalje. U dolini Rioap (?) bile su također odbite neprijateljske navale. Naše čete drže svoje položaje. Zapadno granice, u dolini Trituz (?), gdje je neprijatelj kod Agasa uznapredovao, je boj u tijeku. U dolini Uz smo bacili neprijatelja preko granice. Naše je topništvo pokorilo jedan neprijateljski bataljun, koji je stupao u zatvorenim vrstama. Medju mrtvima bila je nadjena lješina zapovjednika bataljuna. Od toga smo bataljuna zarobili 58 momaka i zaplijenili 1 strojnu pušku. U dolini Oitu vrlo živahni bojevi. Položaji na granici su više prešli iz jedne ruke u drugu. Boj traje dalje. Malena su se neprija eljska odjeljenja približila granici medju Casinom (?) i Zabalom (?), ali smo ih suzbili. U dolini Buzen je vatra naših topova prisilila neprijateljsku pješadiju, da je ostavila svoje jarke te se povukla prama sjeveru. Zarobili smo 140 vojnika. Kod Tablabuzija (?) su naše čete prodrle do Vama Bazenlia (?) i Boza Vama (?), gdje su navalile na neprijatelja. Kod Brataceje (?) i Predaluza (?) neznatni bojevi. Kod Predeala topovska djelatnost. Bila je suzbita navala na naš lijevi bok. U predjelu Rucara, drže naše čete, koje su bile bačene na brežuljak Maicas (?) (valjda Mt. Maticias, sjeveroistočno Campolunga), usprkos ponovnim neprijateljskim navalama, svoje položaje. Zapadno Cainenija navaljuje neprijatelj u predjelu brda Robul. Borba traje dalje. Na ostaloj fronti sve do Dunava i kod Oršove je položaj nepromijenjen.

Na južnoj je fronti položaj nepromijenjen.

Političke Vijesti.

Švedska pitanja. Od svih skandinavskih država pobudjuje u sadašnje vrijeme Švedska naše najveće zanimanje, u jednu ruku radi muževnog držanja i čvrstog održavanja najstrože neutralnosti, a u drugu ruku radi nastojanja, kojim nastoji antanta oko ove zemlje. Bio bi ne samo politički, nego i izvanredan vojnički triumf od nedogledne znamenitosti, kad bi antanti uspjelo, da privuče Švedsku na svoju stranu. Ma kako jadna su dosad bila iskustva, koja je četvorni savez stekao bio sa malenim državama, a pogotovo sad iza poraza Rumunjske, ipak se čini, kao da je osvanuo trenutak, kad su nastojanja antante, da povuče Švedsku u svoje kolo, stigla do vrhunca. Neprestana nasilja Engleske na području trgovačkog prometa sa Švedskom pospješila su u Švedskoj ministarsku krizu, — kolaju barem vijesti, da kani radi englesko-švedskih trgovačkih sukoba i raznirica odstupiti švedski ministarski predsjednik Hamarskjöld, a istodobno se javlja iz Stockholma, da je nešto popustila napetost obzirom na te trgovačke sukobe. Jasno je samo o sebi, da ni najmanje ne sumnjamo o strogom održavanju švedske neutralnosti. No na svaki bi se način trebalo žaliti na gubitak muža, koji se je tako zauzimao za pravednu stvar, kaošto je eto Hamarskjöld, a isto tako treba se žaliti na gubitak grofa Taube-a, koji je umro naglom smrću, a koji je bio jedan od najtoplijih švedskih prijatelja centralnih vlasti. Medjutim, da se kod te navodne, uostalom nipošto sjegurne, ministarske krize u Stockholmu ne radi o promjeni sustava, nego samo o promjeni osoba, dokazuje činjenica, da smatraju eventualnim nesljednikom Hamarskjöldovim dosadašnjeg ministra izvanjskih poslova Wallenberga, iz kojega se svojevremenih izjava o pitanju glede Alandskog otočja dalo razabrati, da je ne manje strogo neutralnih nazora kao i Hamarskjöld i da je njegovo držanje prema Rusiji veoma energično. Rusija je druga briga Švedske. U koliko Engleska hoće da pritište na Švedsku na području trgovine i brodarstva, u toliko se Rusija, možda već odavna bavi mišlju, kako bi proti Švedskoj upotrebila eventualno i silu. Radi se o veoma važnim po nas pitanjima. Zimi se smrzava luka Arhangelsk. Murmanska obala, na kojoj bi ova ili ona nesmrznuta luka mogla eventualno da iskrca municijske prevoze iz Amerike, čini se kao da je ozbiljno ugrožena od njemačkih podmornica, a osim toga nije još dovršena ni željeznica sa te obale u unutrašnjost Rusije. Pogibao, e će biti odsječena od svakoga dovoza municije, postaje po Rusiju sve većom, i samo u slučaju, kad bi Švedska htjela da propušta prevoz za Rusiju, bila bi ta pogibao uklonjena. Jake su ruske čete, koje su sabrane na granici prema finskoj i kojekakve nepodobštine Rusije u švedskim vodama odale su namjere carstva, a te se namjere obuzdavaju samo zato, što je Švedska odlučila, da će ustati na obranu. Tog svog dosadašnjeg muževnog držanja ne će Švedska, kako se pouzdano nadamo, promijeniti uza svu eventualnu ministarsku promjenu i uza sva mamljenja i uza sve grožnje antante.

Raspoloženje u Italiji. U listu „Neues Wiener Journal" piše pripadnik jedne od neutralnih država, koji je prije nekoliko dana boravio u Rimu, ovo: U mnogobrojne, nedavno za talijansku armadu sklopljene dobavne ugovore uvrštena je klauzula, da moraju dobave sredinom mjeseca marta 1917. biti ovršene. Prema tomu kao da stoji vrhovno vojno vodstvo na istom stanovištu, na kojem stoje i savezne vlade i vrhovni zapovjednici, koji sad neprestano izjavljuju, e će slijedećeg proljeća započeti opet „velika ofenziva". Da li će se pučanstvo Italije oprijeti beskonačnom nastavljanju rata, ne može danas nitko da kaže. U mnogim slojevima pučanstva vlada tolika apatija, da dapače ni pomisao na drugu zimsku vojnu ne pobudjuje više nikakove uzrujanosti. S druge se strane ne smije smetnuti s uma, da biva pritisak gospodarstvene nevolje sve osjetljivijim. Skupoće je živežnih sredstava silna, nevolja, ponajpače u seoskim općinama i malenim gradovima, neopisiva. Kao znakovi raspoloženja osobito su važne i ozbiljne upadice, koje su se odigrale prigodom novačenja godišta 1917. U Turinu, gdje su čete rabile puščano oružje, nabrojeno bje devedeset mrtvih i ranjenih. I u Emiliji je došlo do krvavih sukoba. U političkim se rimskim krugovima bave u prvom redu taktičkim pripravama za zasjedanje komore i spletkama proti Cadorni. Ovdje postoji neki savez. Protivnici Cadorne hoće ga nominelno ukloniti s puta po vojvodi od Aoste, a u istinu pako po generalu Robilantu. Njihov je vodja Bissolati, koji se gnjevi na Cadornu, jer se ovai opire, da ispuni po Bissolatiju zagovarani prešni zahtjev Francuske za izaslanje talijanskih četa na njemačku zapadnu frontu. No Cadorna imade moćan zaslon u mini tru un...ašnjih poslova Orlandu, koji se boji, da bi uklonjenje Cadorne moglo izazvati veoma nepovoljan utisak u zemlji. Na ovaj način nastala nova oprijeka zaoštruje starije nesuglasice izmedju Orlanda i Bissolatija. Za Orlanda se zauzimlju socijaliste i pristaše Giolittijevi te mnogobrojni radikali. Ovaj će savez, ako ne dodje do kompromisa, u komori težiti za odstranjenjem Bissolatija i kot pokušati i napadaj proti Sonninu samom i Boselliju. Podje li to za rukom, bio bi Orlando budući ministar predsjednik sa dva pristaše Giolittija, možda sa Todeskom i Factom, uz bok. A i za Ferria bi se tad moglo naći mjesto. Veoma važnu će riječ imati socijaliste, koji su u svojoj tajnoj konferenciji u Bologni zaključili snažan napadaj na Sonnina. Da se sve ove priprave, kod kojih osobito sudjeluju pristaše Giolittijevi, ne vrše bez sudjelovanja Giolittijeva, jedva treba da se i spominje.

Gospodin Wilson i mir. Legacijski savjetnik i. s. Hermann von Rath piše u „Pester Lloyd" o mirovnom posredovanju predsjednika Udruženih država izmedju ostaloga: Gosnodin se je Wilson dosjetio mira i to je najnovija senzacija posljednih dana. Pozvao je „svoje" poklisare u Berlinu, Londonu i Parizu k sebi, da dobije iz njihovih saopćenja sliku, da li imade izmedju ratnih ciljeva zaraćenih stranaka tako nepremostive protivnosti, kako to proizlazi iz novina i iz govora ministara, kako daleko sižu sile, volja za rat i hrana .... Mirovni su pregovori ili napose poza nešto takvoga za Wilsona samo izborni manevar, jedino sredstvo, da polući uspjeh u tom, kako izgleda, beznadnom boju .... Nitko nije zamelio gospodina Wilsona za posredovanje .... Što se nas tiče, to slijedimo sa neprijaznim čuvstvom, dapače i sa odvratnošću držanje gospodina Wilsona .... Ipak nas zanima njegov postupak. Ako se on hvata mirovne paome, to čini samo poduprt diplomatskim savjetom njegovih savjetnika u glavnim gradovima naših neprijatelja, onda znači njegov predlog savjet, da na strani neprijatelja zalakša volja za rat i snaga za rat. Ovaj pojav imao bi i za nas veliko značenje. Ojačat će nas u ustrajanju do konačne pobjede.

Njemačko-norveški spor o podmornicama. „Norsk Telegrambureau" javlja: Carsko njemačko poslanstvo obješodanjuje danas norveškim listovima službenu notu kao odgovor na izjavu norveške vlade od 11. o. mj. o potapljanju norveških trgovačkih brodova po njemačkim pomorskim bojnim silama. Nota naglašuje, da je neispravno, da se je kod njemačkih bojnih pomorskih sila uobičajilo, da potapljaju trgovačke brodove, koji voze zabranjenu robu, već se naprotiv redovito dogadja, da se u svim slučajevima brod zaplijeni, ako je to moguće. Na taj je način dopremljeno više neutralnih brodova u njemačke luke Istočnoga i Sjevernoga mora. Njemačke podmornice u udaljenim ratnim područjima češće su prisiljene, da potope brodove kontrabandom, nego li to biva kod engleskih pomorskih bojnih sila, ali to je posljedica općega položaja pomorskoga rata. Unatoč tomu su u Istočnom moru u znatno većem opsegu iskoristile engleske i ruske torpiljarke pravo, da potope brodove sa zabranjenom

robom, premda ondje ne bi bilo tako opasno, da se takovi brodovi dopreme u ruske luke. Što se tiče spasavanja posada, nastojali su njemački zavovjednici unatoč vlastitoj pogibelji, da koliko je moguće bliže dopreme na kopno norvešku momčad. Nota zatim naglašuje da nije Njemačka već Engleska počela proširivati listinu zabranjene robe. Neispravna je tvrdnja norveških listova, kao da je takozvana blokada Engleske jedino odgovor na njemački podmornički rat. Njemačke su podmornice uvijek u skladu sa svojim uputama poštivale norvešku zastavu i norveška vrhovnička prava.

Konac „Karlsruhe“-a.

Tik pred ratom nalazio se njemački krstaš „Karlsruhe“ u meksikanskom zaljevu, gdje je u ono vrijeme bijesnio krvavi gradjanski rat. U istim vodama krstarilo je englesko, francusko i amerikansko ratno brodovlje. Njihovo susretanje je bilo već tako nepovjerljivo, da se je svaki čas moralo stajati na oprezu, t. j. jednom rukom uz kapu a drugom uz oštricu.

Osobito zadnjih dana prije ratnog buknuća se je obzorje sve više smrkavalo, da se upravo nije znalo što će slijedeći dan donijeti. Nakon ratnog navijestenja Rusije i Francuske bilo je jošte samo pitanje sati, kad će se i Engleska uplesti u rat. Englesko ratno brodovlje pretežno brojem i veličinom je najme krstarilo u istom zaljevu, pa se je s toga sa obiju strana sa zebnjom očekivalo taj trenutak te nastojalo, da se na nj i spremi. „Karlsruhe“ je ležao ili plovio po strani glavne plovitbene ceste u neku ruku sakrit kao u strijeljačkom jarku.

Na taj način je „Karlsruhe“ krstario puna tri mjeseca oko sjevernog rta južne Amerike, a da mu englesko brodovlje nije moglo nikako ući u trag. Akoprem odsječen od čitavog svijeta, ipak je mogao slušalac u maloj kabini da doćuka pomoću bežičanog brzojava, što se naokolo javlja te doznati, što se protiv njegove sjegurnosti snuje.

Tako je prvih dana rata engleska stanica na otoku Trinidatu svako prije podne javljala u svijet otvorene ratne vijesti. Momčad „Karlsruhe“ je bila vrlo zadovoljna sbog te nedobrovoljne uljudne službe. Već za prvih ratnih dana bi uspostavljena i privatna brzojavna sveza sa velikim brzim parobrodom sjevernog njemačkog Lloyda, koji se je baš nalazio na putu iz Newyorka u domovinu. Valjalo je dakle i njega na vrijeme preobraziti u pogibeljnog neprijatelja Engleza. Doskora uspije pretvoriti ga u za boj sposobni pomoćni krstaš, oboružav ga sa 2 topa, oružjem i zairom, dodijelivši mu vrsnog vojničkog zapovjednika i najnužniju momčad. Tako oboružani „Kronprinz Wilchelm“ je na to, prkosiv Englezima, potopio ništa manje nego li 13 velikih trgovačkih parobroda, a „Karlsruhe“ u 3 mjeseca dapače 17. Za oboružavanja na otvorenoj pučini pojavi se pretežnija engleska oklopnjača „Suffolk“, no ipak uspije obim brodovima uteći njihovom brzinom.

Jednog lijepog dana doplovi „Karlsruhe“ u luku San Juan del Portorico, da ukrca ugljen. Tu se njemačka momčad nemalo začudi, kad doznade iz svih novina englesku vijest, da se je „Karlsruhe“ nakon boja oštećen predao i bio odvučen u Kingston. Stanovnici Portorika bijahu tako prožeti istinitošću te vijesti, da je jedan amerikanski novinarski izvjestitelj, koji je u pratnji jednog američkog generala pohodio brod, smjesta izjavio, da je nemoguće, da bi to bio „Karlsruhe“ već prekršteni „Strassburg“.

Ta engleska laž bijaše Nijemcima u neku ruku korisna, buduć su engleski trgovački parobrodi stalno držali, da „Karlsruhe“ više ne opstoji i tako mu nehotice letjeli baš u naručaj.

Malo po malo desilo se, da se je oko „Karlsruhe“ okupilo više njemačkih trgovačkih parobroda, koje bi na ovom putu sreo bez ikakve zaštite. Tako je mogao biti ne samo lakše na oprezu, da ne bude iznenadjen od neprijateljske premoći, već je mogao preuzeti i teret potopljenih engleskih i francuskih parobroda. Osobito je bio dobro došao živež i kardifski ugljen, jer se nije izlazilo na kopno, a ne manjom požudom čitalo se zaplijenjene ilustrovane i neilustrovane engleske novine.

S vremenom poče pako taj lov na mirne trgovačke parobrode momčadi skoro dosadjivati. Stoga odluči zapovjednik broda, da se konačno poduzme nenadani napadaj na francuske i engleske kolonije i to najprije na otok Barbados. Sudbina je pako drukčije dosudila. Jednog večera, baš 4. studenoga, dok je na palubi svirala glazba, a časnici se nalazili u blagovaonici stražnjeg dijela broda, začuje se najednom žestoki udarac, da se je čitav brod uzdrmao a električno svjetlo ugaslo. Doskora se čitavi brod nagne na lijevi bok i svatko je držao da je pogodjen od kakvog torpeda. No dok je zapovjednik davao zapovjedi, opazi pred provom jedno plivajuće truplo broda, koje je malo zatim potonulo, pa je držao, da se je „Karlsruhe“ morao sukobiti s kakvim tudjim brodom.

Najednom jedna zagonetna detonacija raspolovi „Karlsruhe“ u dva komada. Prednji dio broda sa većim dijelom momčadi potone iza nekoliko časaka, dok se je zadnji dio jošte kakvih 20 časaka držao nad vodom. To je dostajalo, da se preživjeli spase na pratilački parobrod „Rio Negro“.

Sad je prije svega valjalo držati gubitak strogo tajnim, da englesko parobrodarstvo ne odahne, već da ostane po mogućnosti i nadalje uznemirivano. Stoga zapovjednik postavi lozinkom, da se nitko ne iskrca na neutralnom zemljištu, već da nastoji da stigne u domovinu, premda se je to zadnje činilo skoro nemogućim, buduć su svuda po moru vrebali sami neumoljivi neprijatelji. Slučajno im ipak posluži sreća, da su nakon četverosedmične vožnje mogli konačno dospjeti u jednu norvešku luku, a da nijesu na putu sreli nikakvog neprijateljskog broda. Četvrtog prosinca, jednog lijepog sunčanog dana, nadjoše se konačno ipak na cilju, stignuvši kopnenim putem u svoju domaju.

R. R.

Domaće Vijesti.

Nadjeno. Ovih dana našla se u ulici Helgoland jedna bijela koza, koja se sada nalazi u općinskoj staji u ulici Campo Marzio. — Na mornaričkom trgu našao je neki Matulin Ivan jednu banknotu od 2 krune.

Sa pošte. Na temelju §. 38. 2, b, poštanskog reda povjerava se ovdašnjem glavnom poštanskom uredu primanje zakašnjenih pošiljaka. Taj ured primat će dakle preporučene listovne pošiljke i brzojavne pošt. uputnice (sadanja ograničenja ostaju u krijeposti) takodjer izvan uredovnih satova uz uplatu pristojbine na zakašnjenje od 25 para u gotovu. Tačniji podaci glede dobe i načina predaje takvih pošiljaka razvidni su iz službenog pregleda, koji je pribijen kod glavnog ureda. Obzirom na objavu od 26. rujna o. g. br. 26031/3 obznanjuje se, da su kao i prije dozvoljeni listovi za Tursku pisani u turskom jeziku.

Natječajni oglas. Raspisuje se ovijem natječaj za dva štipendija po 700 kruna iz nautičke zaklade Marka Radića za školsku god. 1915.-16. i četiri štipendije po 700 kruna iz iste zaklade za školsku godinu 1916.-17. Na uživanje ovog štipendija pozvani su mladići, koji se kane posvetiti gradnji brodova ili zvanju pomorskog kapetana daleke plovidbe, te pripadaju ma kojoj općini u carevinskom vijeću zastupanih kraljevina i zemalja, a prednost imadu mladići iz općine Bol odnosno s otoka Brača. Natjecatelji za ovaj štipendij moraju prikazati svoje molbenice c. kr. namjesništvu u Trstu najkasnije do 1. studenoga 1916. te priklopiti slijedeće dokaze: a) krsni list, b) dokaz austrijskog državljanstva, c) svjedodžbu siromaštva i ćudorednosti, d) svjedodžbe zadnjih dvaju semestara o dobrom napretku u naucima. Štipendij može se takodjer podijeliti i takovim natjecateljima, koji nijesu jošte upisani u nautičkom tečaju odnosno u pripravnici za nautički tečaj, a mogu dokazati, da su dovršili nauke, koji usposobljuju upisanje u takav tečaj; prije nego što im se pak štipendij doznači, imat će svakako da dokažu, da su se već upisali; e) natjecatelji, koji nakon dovršenog teoretičkog tečaja za gradjenje brodova kane nastupiti dvogodišnju vježbu na kojoj brodarnici austro-ugarskog Primorja pod vodstvom ovlaštenog graditelja brodova, imadu da podnesu osim gornjih dokaza takodjer i svjedodžbu graditelja brodova, da su doista u vježbi; f) ako se natjecatelji kane posvetiti stalešu pomorskog kapetana daleke plovidbe, imadu podnijeti osim gornjih dokaza takodjer i dokaz, da izvršuju vježbu propisanu zakonom za postignuće patenta pomorskog poručnika i g) kad se za jednogodišnje uživanje štipendija natječu pomorski poručnici, koji su dovršili praktičnu plovidbu, imadu podnesti osim gornjih dokaza formalnu pismenu izjavu, kojom se obvezuju, da će položiti ispit pomorskog kapetana za pet mjeseci od dana, koji im bude štipendij podijeljen. Od c. kr. namjesništva za Primorsko. Opatija, dne 3. listopada 1916.

Iz Hrvatske.

Naredba radi jaja. Usljed pomanjkanja jaja je gradsko poglavarstvo u Zagrebu zabranilo u svim lokalima uporabu jaja kao pridodatak piću, kao punča itd. Prekršitelji ove odredbe kaznit će se novčanom globom do 200 kruna i zatvorom do 14 dana, a eventualno i oduzećem obrtne dozvole.

42. godišnjica otvorenja hrvatskog sveučilišta. Na prekjučerašnji dan godine 1874. otvoreno je svečanim načinom dugo zahtjevano i traženo sveučilište sa tri fakulteta.

Iz Bosne.

Sarajevo. Nova njemačka škola. U Novom su Sarajevu otvorile čč. sestre Uršulinke njemačku privatnu školu; za ovu godinu drže samo zabavavište i I. razred; školu mogu pohadjati djeca iz vana, a osniva se i konvikt. Osim obvezatnih predmeta podučavat će se njemački, engleski i francuski jezik, te sviranje na glasoviru.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 294 od 20. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Pockop.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Razne Vijesti.

Smrt najvećeg engleskog detektiva. Alfred Ward, najznatniji engleski detektiv umro je u Londonu. Na prvi pogled nitko ne bi u njemu bio naslućivao, da je to tako sposoban redarstvenik. Svojim dobroćudnim izražajem lica i revnim polaženjem crkve više je naličio zadovoljnom trgovcu. Još godine 1910. bio je niži činovnik londonskog redarstva; a koncem te godine najednom se uspeo medju prve detektive. Riešio je zamršen neki slučaj i dobio srebrni vrč za nagradu. Od tog je doba razjasnio više tajinstvenih slučajeva, medju kojima je najteži bio onaj, kad je uoči rata odkrio ogrlicu vriednu 2,700.000 kruna, što je ukradena parižkom draguljaru Mayeru.

Sabiranje zlata u Njemačkoj. Njemačke novine javljaju: Bezuvjetno je potrebno, da se umnože njemačke zalihe zlata. Zlatne zalihe njemačke državne banke iznosile su početkom rata 1250 milijuna. Za vrijeme rata narastoše na 2 i pol milijarde. Papirnatog novca je u prometu oko 7 milijarda, ali nije svejedno pokrit s jednom trećinom zlata. Treba osim toga računati sa povišenjem papirnatog novca, a i za trgovačke potrebe u inozemstvu je zlato neophodno potrebito. Zbog toga je državna banka u cijeloj Njemačkoj organizirala sabiranje zlata. Tom zgodom je još jednom prešno pozvala pučanstvo, da što još prije izruči sav zlatni novac, kog još ima u privatnom posjedu više od pol milijarde, državnim blagajnama. Tko ne će da preda zlatniše, škodi time domovini. Očekuje se, da će se pučanstvo tom pozivu odazvati; inače će država morati da se lati drugih sredstava, jer je konačno pravednije zahtijevati zlatni novac nego li druge zlatne predmete. Vjenčano se prstenje ne će još sada sabirati. Oni će biti rezerva za krajnu nuždu.

Surov postupak s vojnicima u Engleskoj. Poznato je, da engleski časnici surovo postupaju s vojnicima, no najnoviji slučaj, što ga javlja „Manchester Fuard.“, i kod samih je Engleza izazvao zgražanje. Neki je vojnik u Liverpoolu molio, da bude oprošten od vojne službe, ali mu je molba odbijena. Vojnik je stoga bio zlovoljan i nevoljno je vršio službu. Stariji častnik odlučio je, da će ga upokoriti, pa mu je naložio, da skače preko željezničke pruge i široke grabe pune vode. Vojnik nije htio, pa su ga izprebijali na mrtvo ime i uskratili mu hranu. Vojnik još uviek nije popustio u odpornosti. S toga je časnik zapovjedio, da ga tuku po kostima, uslied čega mu glava, ruke i noge užasno otekoše. No i to još nije bilo dosta. Digoše ga na visoku ogradu i odanle baciše na zemlju. To se ponavljalo nekoliko puta, a kad je posve iznemogao, odvukli su ga na javno šetalište i privezali uz svjetiljku. Sutradan se je mučenje nastavilo. Napokom se radnička organizacija digla protiv toga, a i svi englezki listovi najoštrije osudjuju surovost englezkih časnika.

Times is money.

Veleučeni gospodine uredniče! Grozno, užasno sam ljutit na nesrećne te Engleze, ne možda samo za to, što su zakleti i najljući neprijatelji, nego bih se nagnjevio i psovao ih, da su nam i prijatelji, što nam uostalom nikad nijesu bili. Stvar je naime ova: Poznata je stvar, da svaka poslovica sadržava u sebi pravu pravcatu istinu, ali sveopće je poznata engleska poslovica „Times is money“ (vrijeme je novac) upravo tako neistinita i lažljiva, kaošto je lažljiv i himben svaki Englez. Vidimo, gospodine uredniče, da nevjerojatno mašete glavom poput biblijskoga Tome, no slušajte i uvjerit ćete se, da govorim pravu istinu! Srećan sam vlasnik prilične jedne ovdješnje poslovnice. Posao mi ide prilično, kako to u ovo vrijeme već može da ide, tako te sam posve zadovoljan, a isto sam tako zadovoljan s pouzdanim svojim osobljem, naime knjigovodjom, kontoaristicom, vježbenikom i podvornikom. U poslu nikad zaostatka, sve ide uvijek kao po loju, tako te sam po običaju znao tek oko deset sati izjutra i poslije podne oko pete zaviriti u ured, da vidim, što je nova. No prekojuče, u veče kao da me je sam nečisti bijes iz pakla naputio bio, i ja odlučim, držeć se one „Times is money“, da ću i ja sam glavom odsad točno obdržavati „uredovne satove“, t. j. od 8—12 i od 3—6 sati, kako je to napisano na vratima moje uredovnice. Smišljeno, učinjeno. Pošto smo žena i ja bili naviknuti, da spavamo do devet sati izjutra, naložim služavci, da me budi odsad danomice u sedam sati. Ova je zinula u mene kao u deseto čudo, a bome se je silno presenetila i moja žena i klimajući glavom slušala, što sam eto bio nakanio. One sam noći veoma slabo spavao, jer bih se svaki sat probudio i gledao na sat, ne pouzdavajući se u točnost naše služavke. Teda negda bude i sedam sati i ja ustanem, neispavan, mrk i zlovoljan radi nesna. Uredim se, zajutarkujem sam — na ženu, dobru tu dušicu, koja se je radi mene „žrtvovala“ i digla se nešto iza mene, nijesam htio u onoj žurbi ni čekati — bez običajnoga teka i zaputim se oko sedam i tri četvrta prema poslovnici. Već sam bio od kuće kakvih dvijesta koračaja, kad mi padne iznenada na um, da sam kod kuće zaboravio svoju lisnicu, koju preko noći spremam u stol. Pojurim natrag, a pošto stanujem u prizemlju, nijesam htio da ulazim, nego sam prema poslovici „Times is money“ odmah sa ceste štapom pokucao na prozor naše spavaće sobe. Mora da sam nešto jače pokucao bio, jer se je — grom i pakao — staklo odmah razbilo, a iz sobe začujem vrisak i odmah izatoga nešto kao zvuk od polupanog posudja. Sav prestravljen pohitim u stan i imadem što da vidim. Žena sva upropašćena i blijeda, a na tlu u stotinu komadića skupocjena naša vaza sa cvijećem, koju je žena u onaj čas držala u rukama, kad sam pokucao bio na prozor. Trista jada i nevolja! Utješivši na brzu ruku ženu pohrlim u ured, jer će sad na eto osma. Da uštedim vrijeme — ta „Times is money“ — stanem putem čitati jutarnje novine, koje sam inače običavao čitati u uredu. Ali eto zla! Gospodji sam Klari, mojoj inače dobroj znanici, stao na nogu i jedva joj se nekako ispričao, jedno dijete zamalo te nijesam oborio, zaletio sam se u kolica sa povrćem i voćem, stao dva puta u kaljužu i tko zna što sve ne. Hu! Oko osam i četvrt eto me u uredu. Već prije sam se u sebi veselio, kako li će me razrogačenim očima dočekati moje osoblje, u to neobično, rano doba. Ali tko je više razrogačio oči nego li ja, kad sam došao u ured. Sluga je čistio sobe, a od ostalog osoblja a ma ni žive duše! Tako bi dakle moje osoblje, za koje sam bio uvjeren, da je pouzdano, savjesno i tačno! Bio sam razočaran, silno razočaran. Sjednem za stol i hoću da nastavim čitati novine, ali nikako ne mogoh se sabrati. U osam i pol eto vježbenika, četvrt sata kasnije udje kontoaristica, a u devet sati knjigovodja. Kakovim li su me licem gledali, ne ću da spominjem, nego spominjem samo to, da sam otišao gotovo bijesan iz ureda. Prošlo je prilično vremena dok sam se nekako umirio i stao proklinjati englesku poslovicu. Neprospavana noć, kod kuće šteta, neprilike na ulici i nepouzdanje prema osoblju, koje je uza sve to, što nije dolazilo točno u odredjenih osam sati u ured, danomice točno dovršavalo tekući posao — eto, to su posljedice, ili bolje, to je kazna za to, što sam vjerovao u istinost poslovice: „Times is money“. Nikad više! Živjet ću opet starim načinom!

Svinjuhi.

Jedno od najčešće pominjanih poprišta krvavih rusko-njemačkih borbi na volinijskom bojištu jeste varošica Svinjuhi (Swiniuchy). Naše čitaoce, koji skoro svakodnevno u izvještajima čitaju to ime, svakako da će interesovati slijedeći opis toga mjesta, što ga daje jedan njemački ratni dopisnik.

Na jednom brežuljku, obraslom čkaljem, stoje iskrivljeni i upola razpadnuti, šareno obojadisani, grobni spomenici starog jevrejskog groblja po obliku i veličini tako stari, kao da su spremani za zidove kakve romanske crkve. Mirno i skromno, bez pretenzija i kao da osjeća, da je samo trpljeno, isto onako kao i njegovi stanovnici, predje dok još bijahu u životu, pripio se grob uz brežuljak, kao da bi se htjeo da se zad svojno pokloni gorostasnom ustrojenju mjesta mira i pokoja pravovjernih. Stare jele i moćni grmovi sjedinjuju se na drugom brežuljku s one strane druma u miroljubiv lug. I ovdje su grobovi zapušteni, ali nad svakim se visoko uzdiže moćan i gorostasan drveni krst, koji se i inače vidja u Voliniji na svima raskrsnicama i atarima, s urezanim slikama, koje predstavljaju čekić, kliješte, koplje, ljestvice kao simbole stradanja Hristovih. Na svakom krstu leprša se ponajčešće komad bijela platna. Vojnici pričaju, da je to znak miroljubivog pokorjena gradjana, dok je u istini to platno žrtva bremenih žena, koje misle, da isprose olakšanje od svoga bremena. Stotine tih krstova stoje u groblju raštrkani i mahovinom obrasli, upola napukli i naereni, ali još uvijek ulijevaju moć i strahopočitanje.

S oba grobljanska brežuljka gleda se dolje na palančicu Svinjuhi, koja se pruža dolinom mrtvog potočića Luga. Gledajući ovako od gore, mogao bi čovjek pomisliti, da je rat sažaljivo poštedio ova mirnu dolinu. Iz zelenila baštenskog drveća vire samo pozlaćena kubeta crkvena. Ali u silasku s brežuljka brzo se primijeti, da je ova palančica sada samo napuštena i popljačkana ruševina i da je već pred godinu dana takvom postala. Kad su Rusi posljednjih dana augusta o. g. privremeno za nekoliko časova bili zadobili ovo mjesto, našli su u njemu samo nekoliko koliba. U jednoj od njih izdržali su šest srčanih telefonista na svojoj dužnosti sve dok se Rusi nisu približili na odstojanje od 200 metara, a tada poskidaše svoje aparate sa duvarova i pucajući iz svojih karabina na neprijatelja dadoše se u povlačenje. Ali u brzo se sjediniše s njemačkim lovačkim odjelima, koji su vršili napad, rastjeraše neprijatelja i za tili čas objesiše opet svoje aparate na mjesta, s kojih su ih malo čas bili poskidali. Od takvog jednog prostog telefoniste dobio je časnik glavnog stožera u nestrpljivom očekivanju prvi izvjestaj o malo čas prije vodjenoj borbi na tom mjestu.

Nedaleko od palančice Svinjuhi leži na blagim obroncima uz potok Lug prijatno selo Konjuhi, kome pripada i jedno veliko vlastelinsko imanje i jedna moderna, sad već sasvim upropašćena tvornica špiritusa. Vlastelinski dvorac podsjeća u nekoliko samo na zamak, ma da je iz novijeg doba, ali ustrojenje velikog parka pokazuje očito, da su tuda u ranije doba bili sprovedeni duboki rovovi i visoki bedemi radi obrane starog, volinjskog zamka. Na ulasku u dvorište stoji još triumfalni luk strogo klasično rimskog oblika i na njemu posveta na latinskom jeziku, koja veli, da je luk podignut kao zaštitnik i pomoćnik Olimpa za dobro revolucionarnih vladara u godini uspostavljanja čovječanskog izbavljenja g. 1722. Niko od živih u okolini ne zna da protumači, šta se ovim riječima htjelo da kaže. Na širokoj platformi krova toga luka sjede rekonvalescenti austrijske poljske bolnice, koja je smještena u dvorcu. I danas služi stara gradjevina uspostavljanju čovječanskog izbavljenja, s tom razlikom, da se ranije to izbavljenje možda više mislilo u umnom smislu, nego li sada.

Godina II. — Broj 467.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 22. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 21. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

U ugarsko-rumunjskom pograničnom gorju biju se bojevi dalje. Čini četa, koje se uspješno bore u snijegu, mrazu i u teškom području uzvišeni su nad svakom hvalom. Sjeverno od Karpata nema kod austro-ugarskih bojnih sila ništa od osobite važnosti.

Talijansko bojište.

Naši položaji u predjelu Pasubio stoje trajno pod žestokom vatrom topova i bacala mina svijuh kalibra. Naše je topništvo pokosilo neprijateljsku pješadiju, što je pripravljena stajala pred bilom Roite. Odbili smo 4 talijanske navale protiv istočnog dijela bila. Bila je uništena kumpanija, koja je u dolini Brand išla protiv položaja u dolini. Zarobili smo 2 časnika, 159 momaka te zaplijenili 10 bacala mina i ini materijal.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 21. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: U predjelu Somme traje dalje jaki boj. Medju Le Sarsom i Eaucourt l'Abbaye izjaloviše se engleske navale u boju iz bliza. Dalje istočno ugušila ih je naša uspješna vatra na neprijateljske jurišne opkope. Navalni pokušaji i provale Francuza preko ceste Sailly-Rancourt propadoše pred našim zaprijekama. Naše bojno jato štitilo je letioce-motrioce u mnogobrojnim zračnim navalama. Oborili smo 13 neprijateljskih ljetala. 4 leže za našim vrstama. Noćna navala na kolodvore i municijska skladišta za neprijateljskom frontom imala je dobar uspjeh, kojega odavaju opažene eksplozije i požari.

Prijestolonasljednikova vojna skupina: Živa topovska djelatnost na obim brijegovima Maase.

Istočno bojište.

Fronta bavarskoga princa: Ruski su bataljuni opeta nastojali, bezuspješnim i uzaludnim jurišem, da nam istrgnu nedavno osvojene jarke na zapadnom brijegu Stochoda i opeta su uslijed navale njemačkih četa pod vodstvom generala majora Gallwitza pali na Narajowki u naše ruke ruski položaji sjeverozapadno Skomorobhyja. Uzaludne su protunavale nanijele neprijatelju nove gubitke. Već jučer smo mogli odvesti iz osvojenih položaja 5 časnika. 150 momaka i 7 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: Na Sedmogradskoj granici traju dalje uz padanje snijega i zimu uspješni bojevi u šumama i gorama. Rumuni imadu teških gubitaka.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Bojevi u Dobrudži se razvijaju povoljno po nas. Njemačke, bugarske i turske čete su na raznim točkama prodrle u glavni neprijateljski položaj na crti južno Rašove (na Dunavu)-Agemlar-Tuzla te su nakon žeštokih bojeva zauzele Tuzlu, visine sjeveroistočno Topraisara, sjeverno Cocargeje i sjeverozapadno Mulciove. Kod toga smo zarobili oko 3000 Rusa, medju kojima jednog puk. zapovjednika i nekoliko stotina Rumunja te smo zaplijenili 22 strojne puške i 1 bacalo mina. Kod boja su uspješno sudjelovala njemačka jata ljetala.

Macedonsko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 20. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Na obim stranama željezničke pruge Monastir-Florina živahna pucnjava. Ljuti boj u koljenu Cerne traje dalje. Srbi su, želeći napredovati, pokazali vanrednu tvrdokornost. Mi smo ali vatrom odbili sve navale, a na nekojim mjestima i protunavalama. Izjalovio se je neprijateljski pokušaj, da napreduje prema selu Tarnova i glavici Dobropol. U dolini Moglenice običajna topovska vatra. Na obim stranama Vardara nema ništa važna. Na podnožju Belasice planine smo topovskom vatrom raspršili neprijateljsku kumpaniju, koja se je ušančila na željezničkoj prugi sjeverno Devatepe. Na strumskoj fronti djelatnost ophodnja. Neprijateljsko je topništvo opstrijeljavalo nekoje napučene krajeve pred položajima te grad Seres. Na obali Egejskog mora vlada mir.

Rumunjska fronta.

U Dobrudži je jučer trajala krepka obječstrana pucnjava medju željeznicom i morem.

Brzojavi.

Ministar-predsjednik Stürgkh žrtva atentata.

Beč, 21. (D. u.) Ministar-predsjednik grof Stürgkh pao je danas opodne žrtvom jednog atentata. Dok je grof Stürgkh objedovao u svratištu Meisel & Schaden pristupio je književnik Friedrich Adler k njegovom stolu te ispalio tri hica jedan za drugim na ministra-predsjednika. Stürgkh je bio pogodjen u glavu te je bio na mjestu mrtav.

*

Neočekivano je došla vijest o tragičnoj smrti našeg ministra-predsjednika, koja će sigurno duboko potresti sve krugove monarhije. O razlozima atentata nema još nikakvih vijesti. Svakako se čini, da se radi o političkom zločinu, koji bi počinjen od kojega fanatika.

Njemački državni sabor.

Berlin, 20. (D. u.) Sutra će u drž. saboru biti podastrt predlog, kojim se zahtijeva novi vojni kredit od 12 milijarda.

Javna rasvjeta u Italiji.

Lugano, 20. (D. u.) Nedavno je u Italiji izašla naredba, kojom se javna rasvjeta ograničuju na polovicu, a od 10 sati i četvrt na večer na četvrtinu dosadašnje rasvjete.

Vojvoda Putnik.

Lugano, 20. (D. u.) Prema talijanskim listovima prispio je u Rim vojvoda Putnik, koji putuje u Nizzu, da se oporavi.

Milijun i po ranjenika u južnoj Francuskoj.

Bern, 20. „Berner Tageblatt“ javlja iz Ženeve, da iznaša broj u južnoj Francuskoj nalazećih se ranjenika, prema ocijeni šefa jedne od najvećih boinica u Marsilji, po prilici jedan milijun i po.

Industrija škandinavskih zemalja u neprilici

Kopenhagen, 20. „National Tidente“ javlja iz Kristijanije: Sprječavanjem uvoza koža u Škandinaviju sa strane Engleske, ima kožna industrija da se bori sa velikim poteškoćama. Mnogo je poduzeća prisiljeno, da obustavi rad.

Kopenhagen, 20. Javljaju iz Kristijanije: Ravnateljstvo švedskih državnih željeznica odaslalo je u Englesku povjerenstvo, koje će učestvovati kod pregovora o uredjenju plovitbene sveze izmedju Engleske i Švedske.

Ruska tvrdjava Bukarešt.

Kopenhagen, 20. U posljednje su vrijeme došle iz Rusije u Bukarešt vrlo znatne zalihe municije. Govori se, da su utvrde u Bukareštu pojačane najtežim ruskim topovima te da se i posada velikim dijelom sastoji iz ruskih vojnika. Zapovjedništvo grada, da je sasma u ruskim rukama. Rumunjskim je časnicima bilo naloženo, da se bezuvjetno pokoravaju zapovjedima ruskih časnika. Kraljevo boravište je nepoznato. U narodu se šire glasovi, da je kralj sa obitelju ostavio državu.

Portugalci na Sommi.

Amsterdam, 20. U Brest je prispio prevozni parobrod sa 8500 momaka portugalskih četa pod francuskim zapovjedništvom. Borit će se na Sommi zajedno sa francuskim četama.

Rasprave zastupnika antante sa grčkom vladom.

Berlin, 20. „Vossische Zeitung“ saznaje iz Amsterdama: List „Times“ javlja iz Atene, da su svi poklisari antante posjetili ministra predsjednika Lambrosa i ministra vanjskih poslova. Grčka vlada očekuje odgovor vlasti na upit odstupivšega ministarstva Kalogeropulos o uvjetima, s kojima može Grčka u slučaju, da napusti neutralnost, računati. Novi je grčki ministar izvanjskih poslova imao dugi razgovor sa princom Andrijom.

Japan traži od Kine interniranje austrijskih i njemačkih podanika.

Berlin, 20. List „Vossische Zeitung“ javlja iz Beča: Medju japanskim zahtjevima na Kinu nalazi se, kako se glasa u diplomatskim krugovima, takodjer i zahtjev, da se u Kini živeći Austrijanci i Nijemci interniraju. Zatvorenje skladišta Njemačko-azijske banke u Kini svadja se na pritisak Francuske na Japan.

Venizelos saziva komoru.

Berlin, 20. List „Lokalanzeiger“ javlja iz Kopenhagena: Jedna brzojavka, koja dolazi preko Londona, javlja: Čim Venizelos dovrši sastav svoje vlade, kani on sazvati komoru, koja je bila sazvana 30. juna 1915. Zastupnici bi se imali sastati u Solunu, gdje će im Venizelos saopćiti političke osnove provizorne vlade.

Engleska rovarenja proti Španjolskoj

Budimpešta, 20. Dopisnik ugarskog lista „Az Est“ javlja bežičnim brzojavom iz Barcelone: Antanta je navodno ponudila Portugalskoj španjolsku pokrajinu Galiciju i sjeverozapadnu provinciju Španjolske. Španjolski list „El Debate“ piše, da prodaju u Londonu zemljopisne karte, na kojima je prikazana Galicija kao sastavni dio Portugalske. Nijemcima su prijazni listovi „El Correa“, „Espanol“, „El Debate“, „Accion“, „A B C“ i drugi zabranjeni u Španjolskoj.

Španjolci su imali ozbiljnih bojeva sa arapskim plemenima u Maroku, koji stoje većim dijelom u francuskoj vojnoj službi.

Engleska je zatražila od svih španjolskih tvrtka, koje stoje s njom u savezu, da otpuste svoje njemačke namještenike, je. da će inače doći na crnu listinu. Španjolska će vlada još jesenas obnoviti svoje vojne vježbe. Katalanski će vojni zbor manevrirati u Pirenejima, a oni ostali na portugalskoj granici. Glasa se, e je Engleska htjela naputiti španjolsku vladu, da trgovačke brodove ne prizna za takove, nego da ih drži za gusarske brodove. List „La Action“ svraća pozornost vlade na to, da se u području Španjolske prodaju u korist katalanskih dobrovoljaca razglednice, na kojima je slika generala Joffrea u katalonskoj narodnoj nošnji kao osloboditelja Katalonije. To da je značajna i napadna pojava, jer je u Kataloniji i Barceloni buknuo ustanak, koji ide za otcjepljenjem te pokrajine od Španjolske i pridruženjem Francuskoj.

Strah pred podmornicama u Kanadi.

Budimpešta, 20. List „Pester Lloyd“ javlja iz Basela: Prema jednoj vijesti lista „Daily News“ zatvorene su sve kanadske luke radi pogibelji od podmornica za neutralne brodove.

Novi francuski vojni kredit.

Geneva, 20. Pariški listovi javljaju, da je novi kreditni predlog stigao odborima komore. Zahtjeva daljnji vojni kredit od 11 milijarda franaka te je odredjen za trajanje rata do konca siječnja 1917.

Vojno vijeće u ruskom glavnom stanu.

Stockholm, 20. U carevom glavnom stanu u Kamienijecu Podolskom obdržalo se je važno vojno vijeće, kod kojega je sudjelovao car, poglavica gener. stožera, gen. pobočnik Aleksejev, generali: Ivanov, Brusilov, Evert i Ruski, francuski general Barthelot i rumunjski vojnički punomoćnik. Vojno se je vijeće bavilo operacionim planovima francuskog generalnog stožera, koji bi naskoro imali da se upotrijebe. Car je obećao rumunjskom vrhovnom zapovjedništvu, da će ga u svemu podupirati. Već posljednjih dana izvršilo se je gibanje novog rusko-rumunjskog skupljanja pod vodstvom generala Barthelota. U Jassy je prispjelo 25 francuskih letioca, koji su dodijeljeni rumunjskoj izvidničkoj službi.

Ludendorffova opomena.

Magdeburg, 20. Zast. Schiffer je na velikoj jučerašnjoj skupštini pročitao pismo Ludendorffa, prvog majstora glavnog sijela, u kojem se veli: Teški napori, koji su potrebiti, da se s njima osujete nade naših neprijatelja, mogu se izvršiti, ako bude njemački narod stajao za nama jedin i pun povjerenja i ako ne bude slabio svoju vlastitu snagu i onu vojske rasprama o shodnosti sredstava i puteva, koji vode k cilju. Molim Vas, da upotrijebite sve svoje sile, e bi potakli njemački narod na slogu i na povjerenje.

Francuski savjet rumunjskoj vojnoj upravi.

Berlin, 20. List „Tägliche Rundschau“ javlja iz Ženeve: Na sve prešnije vapaje Rumunjske odvraća pariško novinstvo, e mora Rumunjska isto tako kao i četvorni savez staviti potpuno pouzdanje u Rusiju, koja znade bez sumnje uvažavati kritični položaj rumunjske vojske. U iščekivanju te ruske pomoći mora rumunjska vojna uprava napeti sve sile, da se, što dulje je moguće, opire na najkritičnijoj točki fronte kod Predeala i dalje prema zapadu, gdje su Austrijanci, Madžari i Nijemci već deset kilometara daleko na rumunjskom zemljištu. Značajno je za nepriliku, u kojoj se nalazi Bratianu radi neuspjelog nesretnog rezultata vojne proti Sedmogradskoj, njegovo približenje vodji opozicije Marghilomanu, koji se od početka rata ovamo ne bavi više javnim prilikama.

Iz Grčke.

Lugano, 20. Politis je saopćio generalu Sarrail-u, konzulima i vladama antante i neutralnih država, da je preuzeo vodstvo odjela za vanjske poslove. U svom saopćenju srpskom konzulu kaže: „Glavna je naša svrha, da ispunimo obveze našeg saveza sa plemenitim i junačkim srpskim narodom“. Amerikanski je konzul potvrdio primitak saopćenja te je izjavio, da može podržavati prijateljske odnošaje kao što i sa prijašnjom kompetentnom upravnom oblasti. Istotako je odgovorio i španjolski konzul. Član vlade je izrazio nadu, da će se grčki poslanici u glavnim gradovima antante staviti vladi u Solunu na raspolaganje. Provizorična je vlada dobila od zapovjedništva četa antante dozvolu, da uspostavi mjesne oblasti u Florini.

Lugano, 20. Milanski listovi javljaju, da namjerava kralj Konstantin ostaviti grčki glavni grad te otići u Monastir.

Zürich, 20. „Secolo“ javlja: Francuski admiral, koji je naredio, da se francuske čete iskrcaju u Ateni, saopćio je grčkoj vladi, da će u Atenu doći 20.000 momaka savezničkih četa. Grad i glavna luka bit će dotle zaposjednuti, dok Grčka ne zauzme jasnog stanovišta.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

19. t. m. — Zapadna fronta. Sjeverno sela Kisielin su Nijemci, nakom što su se plinovi rasplinuli, navalili pod zaštitom žestoke topovske vatre, na naše jarke. Bili su suzbiti. U predjelu istočno kraja Swinijucki traje dalje ljuta borba. Odbili smo sve neprijateljske navale. Sjeverno Kuropatnika smo jučer zarobili 1 časnika i 35 momaka te zaplijenili 1 bacalo bomba. U okolici sela Potutory, južno Brzezanyja moralo se je neprijateljsko ljetalo, što je bilo opstrijeljavano od našega topništva, spustiti na zemlju. Kako je palo na zemlju, izgorjelo je. Momčad smo zarobili. U predjelu Dornevatre odbismo sve ponovne neprijateljske navale. U Karpatima jaka snježna vijarica.

Engleska.

19. t. m. — Solunski izvj. Na Strumskoj froti nema ništa važna. U dojranskom je odsjeku bila suzbita žestoka navala, što ju je dne 17. t. m. neprijatelj poduzeo protiv našeg desnog boka.

Francuska.

19. 1. — Istočna fronta. U predjelu Dojranskog jezera bile su uz ozbiljne gubitke vatrom odbite bugarske navale, poduzete u noći od 17. na 18. protiv položaja sjeverno Dodjolija. U gorskom predjelu Dobropolje traje boj u prilog Srba usprkos ljutog neprijateljskog otpora. Na lijevom brijegu Černe su Srbi osvojili u sjajnom boju selo Brod te su zarobili oko 50 vojnika. Na našem lijevom krilu traje dalje žestok topovski boj.

Rumunjska.

18. Na sjeverozapadnoj fronti topovska paljba. Bile su suzbijene neprijateljske navale zapadno Fulghesa (Gyergyo Tölgyes) i Bikazu. Zarobili smo 90 vojnika. U odsjeku Bolovani (?) zarobili smo 2 časnika i 65 momaka. U dolini Trotusu vrši se boj; do sada smo zarobili 1 časnika i 100 momaka. U dolini Uzu bile su krvavo odbite sve neprijateljske navale.

S one strane granice traju u dolini Oitos navale i protunavale jednakom žestinom. Zadali smo neprijatelju teške gubitke i zarobili 3 časnika te 100 momaka. U području Francea (?) laki bojevi zapadno granice; neprijatelj je bio suzbit. U dolini Burzen je naše topništvo uništilo jedan neprijateljski top te je prisililo pomaknute neprijateljske linije, da se povuku za 1 km prema sjeveru. Kod Tabalbutija topovska paljba. Kod Bratocciu i Predeluza (?) mir. Kod Predeala žestoka topovska vatra. Kod Natecasa (?) žestoki bojevi; zaplijenili smo 4 strojne puške i učinili zarobljenika. U dolini Alt smo odbili neprijateljsku navalu. Na brdu Robul smo zarobili više vojnika i zaplijenili 2 strojne puške. Na fronti liul mir. Topništvo je živahno pucalo na frontu kod Oršove.

Južna fronta: Na Dunavu izmjenični hici. U Dobrudži otkad dokad topovska vatra i puškaranje. Naše je topništvo prisililo neprijateljski hidroplan, da se spusti medju naše i neprijateljske linije. Tijekom padanja je na hidroplanu nastala eksplozija, tako, da je izgorio.

Političke Vijesti.

Parlamentarne konferencije u Beču. Prije sjednice zastupnika različitih stranaka zastupničke kuće koja će se održati 23. o. mj., sastat će se gotovo sve pozvane stranke i grupe zastupničke kuće na konferencije, u kojima će se odlučiti o tome, kakovo će stajalište zauzeti zastupnici ovih stranaka prema glavnom predmetu dnevnoga reda zajedničke sjednice, naime prema pitanju, kakvih preduvjeta ima za zasjedanje zastupničke kuće i delegacija.

Član gospodske kuće, grof Sylva-Tarouca, sazvat će narednu sjednicu stranaka tek onda, kad mu budu poznati zaključci, što će ih prihvatiti stranke zastupničke kuće u svojoj sjednici na 23. o. mj.

Kako češki listovi javljaju, sastat će se zastupnici čeških stranaka zastupničke kuće koncem ove sedmice u Beču na zajedničku konferenciju.

Njemačka i engleska bilanca. Londonski „Daily Chronicle“ izvodi u uvodnom članku, da se je sada gotovo svršila vojna protiv njemačkih kolonija, pa engleska štampa slavodobitno govori o gubitku njemačkoga kolonijalnoga posjeda. Ali što nam vrijede ove kolonije? pita list. Njihov prihod ništa ne znači za naše državno kućanstvo. Naproti tomu posjeduju Nijemci Belgiju s izvanjskom trgovinom od 5 milijarda franaka godišnje; nadalje sjevernu Francusku s 80 postotaka sveukupne francuske sladorne industrije, 50 postotaka ukupne proizvodnje željeza i 70 postotaka ukupne tekstilne proizvodnje Francuske. Ukupno posjeduje Njemačka s Belgijom i sjevernom Franceskom trgovačke i industrijske vrijednote s prometom robe, koji godišnje nadmašuje 8 milijarda franaka. Dok ovi krajevi nisu u našim rukama, preuranjen je svaki triumf nad obogaćenjem antante i osiromašenjem Njemačke.

Najnoviji ministar u Danskoj. Sa 203 proti 32 glasa pristao je socijalistički danski kongres koji je bio sazvan u svrhu, da stvori odluku glede imenovanja jednoga socijaliste za ministra, na to, da parlamentarna socijalistička grupa drugu Theodoru Stauningu, predsjedniku danske socijalističke stranke, dozvoli, da preuzme u ministarstvu mjesto ministra bez lisnice. Novomu ministru ima tek 43 godine. Otac mu je bio kolarski radnik. Rodjen je u Kopenhagenu, te je u mladosti bio radnik u tvornici duhana. U svojoj 23. godini imenovan bje predsjednikom sindikata radnika u tvornicama duhana. Dvije godine kasnije postao je glavnim blagajnikom socijalističke stranke i kao takav ostao sve do god. 1910., kadno bje izabran za glavnoga tajnika stranke. Te je godine steklo njegovo ime i internacijonalnu neku znamenitost uslijed toga, što je vodio organizacijone poslove, koje je iziskivao socijalistički radnički kongres u Kopenhagenu. Svim je saučesnicima toga kongresa živo u pameti visok njegov stas, njegova velika, plavom bradom urešena glava. Već g. 1913. govorkalo se je povodom unutrašnje jedne političke krize u Danskoj o mogućnosti ustupa Stauningova, koji je od god. 1906. bio narodnim zastupnikom, u ministarstvo. Kod pogreba Bebelova u Zürichu kazao je svojim stranačkim drugovima: „Zamalo te nijesam postao ministrom-predsjednikom, ali za to nijesam imao nikakve volje!“ Stauning nije za vrijeme ovog svjetskog rata nimalo krio svojih simpatija prema centralnim vlastima. Tek u najnovije je vrijeme sudjelovao kod konferencije neutralnih socijalista u Haagu. Velik je dio svoje radinosti posvećivao suradnji kod socijalističkog lista „Socialdemokraten“ u Kopenhagenu.

Dogodjaji na bojištima.

Nova prijestolnica crnogorskog kralja. Pariški listovi javljaju, da je za prijestolnicu crnogorskog kralja Nikite konačno odabran gradić Neuilly sur Seine. Kralj i kraljica odlučiše ostaviti Pariz i preseliti u svoju novu prijestolnicu u Neuillyu, gdje je za njih francuska vlada na zajednički trošak antante iznajmila malu villu na boulevardu Viktor Hugo-a pod kućnim brojem 58. Za počasnu stražu pridijeljena su im dva časnika sa 18 momaka, čemu francuski listovi prigovaraju, jer bi ti časnici i vojnici bili na fronti od veće koristi. Odlazak kralja Nikite i kraljice iz Pariza nije bio dobrovoljan, ali su na to bili prisiljeni, jer se na njih službeni krugovi nisu ni malo osvrtali.

Bugari pred Bitoljem. „Journal de Geneve“ piše: Bugari se pred Monastirom žilavo opiru. U koljenu Cerne se sada biju izvanredno žestoki bojevi. Prema novijim vijestima su se Srbi ustalili na brijegovima rijeke. Od onuda se vuče linija saveznika do Babe planine. Polazeći od ove posljednje točke namjeravaju saveznici opkoliti Monastir.

Ostatci srpske vojske. Iz Stockholma se javlja: „Slavjanski Jug“, koji izlazi u Odesi, te zastupa interese u Rusiji nastanjenih Srba i drugih Jugoslavena, saopćuje u svojem zadnjem broju, da je čitava raspoloživa srpska vojska brojila još 110.000 momaka. Od toga je bilo na početku balkanskih operacija god. 1916. pridruženo ruskoj vojsci kao posebna grupa 30.000 momaka. U Macedoniji bori se 80.000 Srba, od toga 70.000 na fronti, a 10.000 momaka nalazi se u etapnom području. Do 15. (28.) rujna izgubili su Srbi po izvodima ovoga lista 36.000 momaka.

Nezadovoljno englesko novinstvo. Engleski neki tjednik ovako ocijenjuje posljedak bojeva na Balkanu: Rumunjska je vojska u Erdelju pretrpjela težak poraz. Mackensen zaustavio je u Dobrudži ujedinjene rumunjske i ruske vojske. Ugrožena Sarrailova vojska predbježno gotovo je beskorisna i nepomična, a to u času, kad se brzo približava zima. Glavni stožer antante zaslužuje ozbiljne prikore.

I razni drugi engleski listovi ističu, da se je položaj na Balkanu znatno pogoršao.

Brusilov i bitka na Somi. Vojni atašej neutralne jedne vlasti, koji je kroz neko vrijeme boravio u ruskom glavnom stanu, govori u listu „Chicago Tribune“ o bici na Somi i priopćuje nekoliko zanimivih izjava Brusilovih o toj bici. Medju ostalim piše:

„Iza objeda, kod kojega su gotovo uvijek sudjelovali atašeji prijateljskih i neutralnih država, posvećeno bje pola sata prosudjivanju vojnog požaja, a nato su se svi zaputili u sobu sa zemljovidima, gdje su kraj karata Brusilovog operacionog područja bile razastrte na posebnim stolovima generalštopske karte englesko-francuskog područja. Francuski jedan general, veoma veseo, ako i nešto brbljav gospodin, kojemu vjeruju, e su ga samo zato poslali u Rusiju, da uzmogne svojoj domovini odsutnošću od francuske fronte načiniti veliku uslugu, počinje sa predavanjem. On tumači ciljeve englesko-francuskog napadaja i ispričava ono, što je postignuto. Jednog je dana — operacije su na Somi bile zapele — zaključio francuski general svoje predavanje riječima: „Naš generalni je štop polazio kod Vaše ekscelencije (general Brusilov) školu, da uz visoki uložak dobije i velik sgoditak“. Brusilov pako, daleko od toga, da ovaj prilično nespretni komplimenat shvati kao laskanje, odgovori: „Tad mi je žao, što nijesu od mene ništa korisnijega naučili. Moje su žrtve bile nužda, a moji ciljevi posve različiti od ciljeva englesko-francuske ratne uprave. Osim toga stajao mi je i stoji mi jošte na raspolagu kud i kamo mnogobrojniji čovječji materijal nego li Francuskoj i Engleskoj. Na Somi se bori posljednji. Ja onih posljednjih ne ću nikad slati u boj. Na Somi umiru mnoge hiljade za jedno selo, za jednu šumu i za jednu uzvisinu. No sela, uzvisine i šume ne odlučuju rata, ali ogroman gubitak na ljudima može rat usrijed rata dovesti do svršetka. Kad sam prije nekoliko godina posjetio atelier velikoga jednoga petrogradskoga kipara, a moga prijatelja, pokazao mi je dirljiv spomenik, klasično lijepoga mladića, koji se, sa sulicom u srcu, hvata za lovorikom, koju mu pruža genij rata. Moj je prijatelj nazvao to djelo: „Pobjednik na samrti“. Taj mi pobjednik na samrti pada svaki put na um, kad čitam o francuskim bojevima na Somi. „Pobijediti i umrijeti“ lijepa je riječ, ali ipak nije ona konačni cilj naših bojeva. Francuska je doduše još daleko od samrti, ali ona jako krvari i mora da čuva zadnju svoju krv“.

Mi smo bili nemalo iznenadjeni, što smo upravo iz Brusilovih ustiju čuli te riječi. One su učinile na nas dojam, kao da Brusilov sa svojim uspjesima obzirom na velike žrtve, koje su ti uspjesi tražili bili, nije zadovoljan. Francuski je general dao nato još oduška nadi, e će njemački otpor biti doskora svršen, na što je Brusilov odgovorio: „Nijemci imadu to neugodno svojstvo, da zavaravaju naše nade. Neprijatelj, na kojega valja čovjek da se ljuti — izvrstan je neprijatelj“.

Domaće Vijesti.

Prva predstava opere „Don Pasquale“. Sutra, ponedeljak, pjevat će se u gradskom kazalištu dražesna komična opera starog talijanskog majstora „Don Pasquale“. Gospodjicu Enenkel ćemo vidjet ovog puta u novoj ulozi te smo uvjereni, da će nas opet i pjevački i glumački iznenaditi. Osim gospodjice Enenkel povjerene su ostale uloge vanrednim našim domaćim silama i to gospodi Gerstorfer, Ivich-u i Karisu. Vodstvo musikalnog dijela predstave preuzeo je gospodin prof. iiiesberg, kojega poznamo kao sjajnog glasbenika. Početak predstava u 6 sati pop. Svršetak poslije 8 sati.

Prtljaga nepoznatih vlastnika. C. k. tvrdjavni povjerenik oglašuje: Polak obavijesti c. k. ravnateljstva državnih željeznica u Beču od dne 22 i 24. VIII. 1916. br. 18-VI 16/2059, 2077, 2078 i 2093 ravljene c. k. Namjestništvu u Trstu leži na skladištu u Loorsdorfu na raspolaganje vlastnika nepoznata boravišta slijedeća prtljaga: 2 vreće rubenine 33 kg teške, adresirane na V. Volga br. 17980 te označene iz-za; 2 kovčega, 1 ručni koš te dve vreće rubenine 95 kg težine, adresirane na Kobana Antuna Trst s oznakom iz Gocho na Solnograd; 1 kovčeg rubenine 30 kg teške upravljene štovanom gospodinu Girolamu Nahandiča Brodarici sa oznakom iz Gocha za Solnograd, i jedan kovčeg rubenine, 66 kg teške upravljene Gerdevize Angelo Miramar 63 iz Gocha za Solnograd.

Koncerat na Tegetthoffovom trgu. Danas u 3 i po dat će na Tegetthoffovom trgu koncerat mornarička glazba sa slijedećim razporedom: 1. Wagnes: „Bosna selamlik“; 2. I. Skuherski: „Na večer“ intermezzo; 3. Nedbal: „Pudarova zaručnica“ valčik; 4. Ertl: „Kinematograf u zvukovima“, karišik; 5. Komzák: „Tehničarska krv“ polka; 6. Jaksch: „Koračnica austrijskog pomorskog društva“.

Preminuo je u Sarajevu dalmatinski zastupnik u zemaljskom vijeću Dr. Josip Mladinov.

Iz Hrvatske.

Prodavala jaja po 60 filira. Riječka policija kaznila je Antoniju Jurlešić iz Sv. Mateja, jer je obilazila gradom i prodavala jaja po 60 filira komad. Globaše je sa 20 kruna globe.

Iz Dalmacije.

Trgovačka škola u Zadru. „Narodni list“ javlja: Kako doznajemo, već se je prijavio lijepi broj muških i ženskih pohadjača hrvatskog trgovačkog kursa, što će ga naskoro otvoriti u Zadru nekoji profesori i bankovni činovnici.

Upravitelj općine Grbaljske. Iz službenih obzira bio je riješen c. k. kot. povjerenik F. Gutti službe upravitelja općine Grbaljske, a odredjen je za to mjesto sa strane c. k. namjesništva, dogovorno sa zemaljskim odborom, tajnik iste općine M. Lazarević.

Podupirajte Družbu!

Pretplatnicima do znanja!

Onima gg. pretplatnicima, kojim poslasmo posebnu opomenu za obnovljenje, odnosno podmirenje zaostale pretplate, stavljamo do znanja, ako se ne odazovu svojoj dužnosti do konca o. mj., da ćemo im bez obzira početkom dojdućeg mjeseca obustaviti šiljanje lista.

UPRAVA.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 295 od 21. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Panjković.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pr. Dr. Goldmann.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Buzolić.

Razne Vijesti.

Kako papa provodi svoje dane. Naš vrhovni crkveni poglavica ima svoje vrijeme točno odmjereno. Papa ustaje u 6 sati i čita odmah svetu misu. Nato uzme jednostavni zajutrak: jedno meko jaje i zdjelicu mlijeka. Već u 8 sati nalazi se na djelu, i to naiprije čita novine. Njegov tajnik mu često podastre veliku zbirku navlaš za njega pripravnih izrezaka, koji obuhvaćaju gotovo sve članke, za koje se drži da bi ga mogli zanimati. No on uzima obično radje sam novine u ruke, da ih pročita. U 9 sati prispije pošta. Činovnici tajništva je odmah pregledaju i najvažnija pisma smjesta donesu papi, koji je do 10 sati njima zaposlen. U 10 sati prima državnog tajnika a u 10 i pol započinje privatne audiencije i javna primanja. Papa je prema svojim posjetnicima doduše vrlo dobroćudan, al ipak čini točnu opreku prema Piju X, koji se je sa svakim rado neprisiljeno zabavljao. On se izražava vrlo kratko, a posjetitelje, koje je samo znatiželjnost k njemu dovela, otpravi za nekoliko časaka. Papa nato objeduje: juhu, mesno jelo, mnogo povrća, voća i jedno dobro pivo. Iza jela drži siestu. Do 2 sata drži nato dogovore sa tajnicima ili se prošeće svojim sobama. Više puta sidje i u baščo, ali bez straže i bez pratnje. Brzim korakom čini obično odulje šetnje. U 3 sata vraća se papa opet na posao, riješava diplomatičke spise, prima izvještaje i daje naloge svojim poslanicima. U 6 sati drži opet audijencije, ali samo one, kojima se podaje tajemni značaj. U te satove prima kardinale, papine savjetnike i druge ličnosti. U 8 sati uzima jednostavnu večeru te čavrlja po prilici jedan sat sa kakvom pouzdanom ličnosti svoje okolice, našto se opet vrati na posao. Često puta ostaje papa vrlo dugo na nogama, tako da se još samo njegova 3 razsvijetljena prozora radničke sobe svijetle van preko uspavanog grada.... R. R.

Grof Rothschild. Iz Praga javljaju, da je glavar bečke bankovne kuće Rothschild, barun Ljudevit Rothschild, promaknut za grofa. Podjedno je podijeljeno plemstvo i nekim drugim bankovnim ravnateljima za zasluge, stečene oko ratnih zajmova.

Najstariji predhodnici podmornice. Prilikom opsade Ptolomaisa godine 1191. imali su, po pričanju jednog arapskog povjesničara, krstonosci u svojoj službi i jednu sprave za gnjuranje; to je prva vijest o ozbiljnoj primjeni takve jedne sprave za ratne svrhe. Ratovanje ispod vode bilo je srednjem vijeku poznato. Staro pravilo za pomorski rat, koje se nalazi u kronikama, dokazuje to: „Pusti tvoje gnjurače da svrdlama probuše strane broda, da bi se uništenje ubrzalo, a protivu strane, na kojoj voda ulazi, baciti veliko kamenje“. Docnijem srednjem vijeku pripada jedan spis Olafa velikog, biskupa u Upsali, u kome se govori o jednom brodu, koji važi kao predhodnik današnje podmornice. Nordijski crkvenodostojaik piše: „U Grunlandu ima gusara, koji čamce i druge sprave za plovidbu prave od kože i u njima plove kuda hoće, pod vodom ili nad vodom, a trgovačke brodove, koji pored njih prolaze, buše i stvaraju na njima velike rupe. Godine 1505. ja sam u zapadnom svodu katedralne crkve u Asleru vidio takve kožne sprave za plovidbu. One su posvećene svetom Halvardu i bile su izložene svakome radi posmatranja; postoji priča, da jih je zaplijenio kralj Hakon“. Prije toga na njekoliko desetina godina izašla je jedna knjiga na latinskom jeziku (1472. god. „De re militari“) talijanskog povjesničara Robertusa Valturiusa, koji je u toj ratnoj knjizi objavio u drvetu izradjene slike o gnjuračkom odjelu pa i slike o podvodnicama. Slikarski dio te knjige, koja je doživila nekoliko izdanja, ušao je u prvo njemačko štampano djelo o ratnoj vještini, u tako zvani „Deutschen Vegetius“ poznatoga štampara u Augsburgu, Hohenranga. Povjesnica o pokušajima sa podmornicom dopire u daleko staro doba; ali ti pokušaji nijesu imali trajnijeg uspjeha, samo u narodnoj priči, tako n. pr. u „Salman und Morlof“, jednoj od najstarijih njemačkih pjesama, u kojoj živi uspomena o njima. Od mnogobrojnih ljudi, koji su u toku vremena htjeli da odluče i razriješe pitanje o plovljenju pod vodom, nema nikakvog traga o njihovom radu. Samo sa jednim izuzetkom! Nizozemac Cornelius Drebbel je jedini medju mnogima bio iznalazač, kome je sretno pošlo za rukom, da sagradi jedan brod, koji je doista plovio ispod vode, jer je taj njegov brod preplovio put od Westminstera do Greenwicha ispod površine Temse. Kao „nevidljivi kit“, opisuje jedan suvremeni pjesnik Drebbeltov brod.

ANTONIJE SUNARIĆ, Beograd.

Sputani genij.

... a bojna je trublja svrstavala u red silnu vojsku i čovjek se pun ponosa i žarkog rodoljublja isticao kao junak historičkih dana.

Neizmjernom se energijom razvio veliki rad, da iz naroda bude snažna, nova, silna vojska i u doba željeza pridonese dobro i krv za opći sjaj i veličinu habsburške dinastije u onom bojnom hrvanju, što ga povijest ne pozna.

Sav se je svijet zadivio genijalnom talentu i hrabrosti vojskovodja, koji upotrebljavaju u ratu najveću tehniku i ratnu znanost do savršene umjetnosti i sokoleći narodne sinove uvijek stoje medju četama, pa i u najžešćoj bubnjarskoj vatri kao pravi heroji i izvrsni strategi, jer su izvadjali operacije velikom strukovnom vještinom, da nikada ne izlažu naše jurišima, koji nijesu dobro proračunani.

O, vi guslari tužnoga lica, što obilazite Košutnjak, napnite na javorovim guslama strune i kazujte nam o sili Marsa savremene Evrope, koja izvadja veliko djelo ondje, gdje je život u rojnim prugama, gdje se barut pretvara u ambrozijsku vlagu, a moderna ratna znanost postaje boja ....

Teška sjeta tajinstveno obuhvaća kubeta, srušene palače i vite tornjeve; zagonetni sujeti drhće kao u katakombinoj sumornosti šapat molitve, pa gromoviti prasak pušaka, riganje u Argonima i žvalja broncanih i masivnih nemani užasne, strahovite kose smrti, što željezo i tvrdjave ruši i potresa zemljom; tužna harmonija jada i neizrecive boli, dok se Lada kiti danju sa dugama iz stotinu boja i noću upaljenim plejadama.

U moru torpedi, na moru orijaški dreadnoghti, a u zračnim visinama jato aeroplana.

Tamo na obalama morskim struji miris rascvjetanih ruža i alga, a bagreni valovi prekrili plivajuće i razarajuće mine.

A nad svemu tomu lebdi sentimentalna jeka i tužna disharmonija historičkih uspomena ...

Dva se gavrana počepušaše upravo nad sumornom glavom genija i udaljiše se prama jugu.

Život je patnja i pregaranje boli i razaranje.

Genija je rodila duša čovječanstva, izbacila ga struja iz pijanog i nervoznog ljudstva na obalu sjaja kreposnog života, vječnog proljeća, bratstva i ljubavi; podigao se iz stiske i mutljave, komešanja i mješavine svite nad čovječanstvo, ne smetan ljudskim odredbama, upučen obostranim državnim savezima i ne omamljen ljudskim slaboćama ...

Njegov je život jesen — umiranje i tužno padanje žutoga lišća, oluja, tmurni oblaci ...

Prolazeći genij mira u zdvojnosti i očaju putem neprohodnim, trnovitim, ali kreposnim, putem slave, sanjario je o sjajnoj noći, o Adonisu, gdje je pao pred Veneru i oćutio je, da mu krv udara kroz tijelo. Taj genij nije misao nego opet čovjek, u kojem se budi volja cijelog čovječanstva ....

Uzdigao se na ljubičastim valovima etera u neponjatnu Nirvanu i gledao kretanje cijelog svemira i svih svjetova, te razmišljao o pitanju života svih naroda. U njegovoj su se uzburkanoj mašti redali najbolniji prizori ožalošćena duha. Genij mira položio je svoju svetu ruku vrh čovječanstva.

Život je najednom postao pun ponora, smrtonosne pogibelji, život je uopće jedan osmjeh umirajućeg i zadnja bolna suza ...

I duh se genija opajao u sanjarskoj večeri mirisom ruža, kadulje, smilja i jasmina i prenesavao se na pustoš galičkih nepreglednih polja, srpskih planina, ruskih ritina, plata i slojnica. U neizmjernoj boli i pregaranju, kad staje pamet i srce časkom prestane kucati, snatreći o uzbudjenoj i užurbanoj masi oko svih državnih granica, gdje se bije i gine u razbitim pravcima, kada prividjenja uzburkane mašte nestane i zbilja zauzme njegov oblik u vodjenju najveće borbe i trvenja izmedju država kao odmazda za ispostavu povrijedjenog medjunarodnog prava, kad je pohrlio genij mira u trenutcima najneodoljivih ćustava srca, kad je osjećao najbolniji pokrik ranjenika, da pruži čovječanstvu zlatnu kupu užitka iz zdenca života ...

Ali se pogodiše lažni proroci — baš ne bezuspješno, sa medjunarodnim osnovama i sputaše genija mira u okove ...

U njemu se usredotočiše sve sile i boli čovječanstva ...

Genij je mira kao orao skršenih i okrvavljenih krila. Podnaša muke i trpljenja, očajava, a suze mu teku krvlju i tekućim olovom u njegovo srce. To je slika razaranja njegovih nada, sanja i iluzija, njegovo uništenja, zgodna tema za psihološki problem čovječanstva, kad bi se opravdao moralni konflikat.

Zadrhta hladni Albion i zagagtaše guske sa kapitola ...

A Helios sa zlatnom krunom na glavi i plamenim žezlom u ruci gleda iza Avale nadčovječnu borbu oko Verduna, najveću pomorsku bitku ovoga svijeta kod Skagerraka i veliki požar, koji prijeti Solunu.

A čovječanstvo je ponijelo svoj križ na Golgotu, da ga se razapne; i oni će ga naprtiti, koji su krivci ovome svjetskome pozaru i ne će ga moći okajati nikada ...

U geniju se stvaraju zajednički medjunarodni moderni nacrti o miru na novo preporodjene Evrope, ali — materijalni, idealni, ali privredni. U njemu je uskrsnuće cijelog čovječanstva ...

A medjunarodne norme moraju biti žile kucavice svih država, realiziranje državnih atributa Finaca i Poljaka, nepovrijedivo jamstvo, da Rusini upravljaju svojom sudbinom, oslobodjenje irskoga naroda, flamskog plemena itd., gdje se budi narodni duh, da brani svoje osebine kao i konkretiziranje čežnje Evrope za posvemašnju medjusobnu organizaciju, otstranjenje jednostranosti i nesloge, te tjesnogrudnog medjusobnog saobraćaja i beskorisnog unutrašnjeg konflikta, održanje osebina evropske rase u raznim narodima, iskreno prijateljstvo nacionalnih država i internacionalnih saveza, moraju biti pluća svih naroda sa gledišta kulturnoga, socialnoga i ekonomskoga, na koja disaju ...

Genij mira ima zadaću da preuzme kormilo volje cijelog čovječanstva ...

Golubica je donijela okovanom geniju maslinovu grančicu kao simbol ljubavi i mira ...

Zanos o osvitu.

U ono doba, kad se je Beograd podizao na brijegu i činilo se, kao da je prilijepljen kao krošnja jabuka, ruža i cvijeća, tiho su prolazile sanjarske noći i veseli dani, dani romantike, čežnje i vrijenja ...

Biserna bi Sava poput srebrne zmije milila ispod Kalimegdana i šaputala smaragdnim i koraljnim valovima uzburkanog i pjenušastog Dunava svoju sentimentalnu priču, priču o dijeljenju znamenitih megdana, o borbama za zlatne ključe Balkana, priču historijskih dogodjaja, kad su obilazili akinudžije na svojim bedevijama ponosni Beograd, nakićeni tokama na prsima, a azapi branili od ustaša svojom krvlju Gurgusovačku kulu i kupili od raje harač.

Slavulj bi doletio sa razvalina Princa Eugenija na prozor Miloševa konaka u Topčideru i donio u kljunu besmrtnu jeku historičkih uspomena, a iz kneževe bi demiskije kanula suza na oltar, gdje je najviše grudica njegove ugrušene krvi.

U raskošnom veselju proljeća, kad je ružolika zora sa lica skinula ljubičasti veo, da u moru rastaljena zlata umije svoje sanjarsko lice i Helios u sedefli kočiji upregnutoj u tri para vilovitih djogata posjetio Afroditu, da položi krunu pred njene noge i obasja Beograd grimiznim svojim mlazovima, onda je pastir iza svoje rudasto stado izvadjao na svojoj fruli najdivnije pjesme, pjesme boli i suza, osmjeha i nada, sanja i razorenih iluzija ...

Srebrni bi oblačići drhtali na azurnom nebu.

Zefir bi katkada doletio na laganim krilima i rastrgao biljisanje ptičica u raskošnoj prirodi, ali da se opet nastave sa više veselja.

Solun.

Zaista svakog stoljeća izbije u čovječanstvu impuls za razaranje, da opet vijekove gradi i stvara.

Otkako je Solun amputiran od Macedonije, nema ni iz daleka toliko važnosti za Grčku, najbogatiju zemlju sa prirodnim lukama, koliko su susjedne države, koje nemaju svoje luke na Sredozemnom moru, da liferuje svoje produkte.

Ako antanta učini nepravdu Grčkoj, pa trajno zaposjedne Solun, kao budući uzrok medjunarodnih sukoba, tim će se samo začepiti ventilj na koje susjedne države, koji će naravno prije ili kašnje morati puči.

Čovječanstvo će se nakon jednog pokoljenja podići opet, da sve razori, što su lažni proroci u svrhu uklonjenja medjunarodnih sporova stvorili za održanje vječnog mira, pa da opet vijekove i vijekove gradi i stvara ...

Godina II. — Broj 465.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Ponedjeljak 23. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Na ugarsko-rumunjskoj granici traju dalje žestoki bojevi nesmanjenom žestinom. Na mnogim su mjestima bile rumunjske čete bačene.

Fronta bavarskog princa: Na gornjoj Strypi uspješni bojevi u pretpolju. Njemačke su čete u jurišu zauzele ruske položaje na zapadnom brijegu Narajowke te baciše neprijatelja preko rijeke. U protivnikovom se posjedu nalazi još samo malen dio zemljišta. Zarobili smo 8 časnika i 745 momaka.

Talijansko bojište.

Dan je mirno prošao. Južno Toblinskog jezera, bilo je, kako se čini, od bure natjerano ruho talijanskog privezanog zrakoplova te od nas zaplijenjeno.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i kr. četa nema nikakovih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Fronta prijestolonasljednika Rupprechta: Bitka na Sommi se ljutinom nastavlja. I jučer ju je označivao obojestrani najveći razvoj topničkih sredstava, a osobito na sjevernom brijegu. Bubnjarska vatra na jarke i na područje, što za njima leži, pratila je englezke navale, koje su bile provedene sa Ancre do Courcelletta i sa sviju strana Gueudecourta u ponovnom jurišanju. Uz žrtve, koje odgovaraju bezobzirnoj upotrebi ljudi, uspjelo je neprijatelju te je osvojio na zemljištu u smjeru prama Grandcourt-Pys. Kod Gueudecourta bijo je odbit. Žestoki bojevi kod Sallya ostadoše za Francuze bez uspjeha. Južno Somme zauzeli smo u protunavali niz nedavno izgubljenih jaraka medju Biaches-om i La Maisonettes. Tu smo Francuzima oduzeli 3 časnika, 172 momka i 5 strojnih pušaka. U šumama sjeverno Chaulnesa vrše se od jučer na večer novi bojevi

Fronta prijestolonasljednika: Na Maasi traje dalje živahna topovska vatra.

Istočno bojište.

Fronta princa Leopolda bavarskoga: Pred sredinom vojne skupine generala pukovnika pl. Woyrscha i zapadno Lucka porasla je u pojedinim odsjecima objestrana pucnjava. Bojevi u pretpolju zapadno gornje Strype potekli su uspješno po nas. Pod vodsvom generala pješadije Geroka su njemačke čete nakon usko ograničenih uspješnih provala posljednjih dana opeta bacile u pojedinim navalama neprijatelja medju Swistelnikom i Skomorohi-Nove. U protivnikovom se posjedu nalazi još samo mali dio zemljišta na zapadnom brijegu Narajowke. Njegove su se bezciljne provale izjalovile. Pretrpio je teških krvavih gubitaka. Zarobili smo 8 časnika i 745 momaka.

Fronta nadvojvode Karla: Usprkos žilavoj obrani svoje zemlje su rumunjske čete bile na mnogim mjestima bačene. Protunavala nije mogla da istrgne osvojenog područja.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: 19. t. mj. Započeta bitka u Dobrudži odlučila se je u naš prilog. Rusko-Rumunjski protivnik bio je nakon teških gubitaka na čitavoj fronti bačen iz njegovih već u miru izgradjenih položaja. Uzeli smo jaka oporišta Topraisar i Cabadinu. Savezničke čete proganjaju.

Macedonsko bojište.

Bojevi u koljenu Černe se još nijesu dovršili. Tamo su nastupile njemačke čete.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 21. (D. u.) Glavni stan javlja:

Fronta na Tigrisu.

Neprijateljsko konjaničko odjeljenje bilo je u boju sa našim četama i dobrovoljcima prisiljeno, da bježeći uzmakne.

Kaukaska fronta.

Čarkanja, koja su se svršila u naš prilog. Na ostalim frontama nema ništa važna.

Na Dobrudžskoj su fronti zaposjele naše čete u svezi sa saveznicima utrvdjene neprijateljske položaje u predjelu sjeverno Karabaša. Kukardža, nastavile su proganjanje neprijatelja i zarobiše 1500 Rusa i Rumunja te zaplijeniše 2 topa, 7 strojnih pušaka i mnogo inog vojnog materijala.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 21. (D. u.) Službeni izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Na željeznici Bitolj—Florina živahna topovska djelatnost. Protunavala, što su je naše čete poduzele u koljenu Černe, razvija se uspješno. Boj traje dalje. U dolini Moglenice je položaj nepromijenjen. Nema ništa važna, da se javi. Na obim stranama Vardara pojedini topovski hici. Na podnožju Belasice planine mir. Na Strumskoj fronti živahna djelatnost. Neprijateljsko je topničko izvidničko odjeljenje pucalo na mnoge napučene krajeve pred našom frontom te je zapalilo selo Barakli-Džumaja. Naše je topništvo raspršilo znatne neprijateljske skupine, koje su radile kod mostobrana Jeniköj. Na Egejskoj obali običajno krstarenje neprijateljskih ladja.

Rumunjska fronta.

Duž Dunav mir. U Dobrudži su se 19. i 20. t. m. vršili dosta ozbiljni bojevi. Svi pomaknuti neprijateljski položaji i dio njegovih glavnih položaja nalaze se u našim rukama. Do sada smo zarobili 24 časnika i preko 3500 momaka i zaplijenili 2 topa, 5 municijskih kola, 22 strojne puške i 1 bacalo mina. Na Crnomorskoj obali je neprijateljska ladja pucala na grad Mangalija.

Tragična smrt ministra-predsjednika.

Kako se je ubojstvo dogodilo

Beč, 21. (D. u.) Zakasnilo. Korespondencija Wilhelm prima od očevidaca glede atentata na ministra-predsjednika grofa Stürgkha ove podatke: Ministar je predsjednik običavao gotovo danomice objedovati u svratištu Meissel i Schaden u velikoj objedovaonici kod svog stalnog stola u često se mijenjajućem društvu svojih znanaca. I danas je došao grof Stürgkh izmedju jedan i pol i dva sata u dvoranu. U njegovom su se društvu ovaj put nalazili namjestnik u Tirolu grof Toggenburg, koji je jutros prispio ovamo i danas opet htio otputovati, i Freiher Franjo Aehrental, koji je ulanski satnik izvan službe, brat pokojnoga ministra izvanjskih poslova Aehrenthala. Tri stola od stola ministra-predsjednika uzeo je mjesto neki čovjek, kojega nijesu još nikad opazili u svratištu, u koji zalaze većinom stalni gostovi, ali koji nije ničim upadao u oči pred ostalim gostovima. Bio je to čovjek od po porilici trideset do četrdeset godina, visok širok, plavog obrezanog brka, s naočarima i pomnjivo uredjene brade. On se je tako smjestio kod stola, da je bio nasuprot od grofa Stürgkha. Grof je Toggenburg sjedio nasuprot od ministra-predsjednika, a ledjima prema spomenutomu bio je okrenut Freiher Aehrenthal. Ministar je predsjednik Stürgkh objedovao u živahnom razgovoru te je upravo srkao crnu kavu i pušio smočicu. I stranac, za kojega nije bilo nikakvog uzroka, da bude pod paskom, dovršio je s objedom te je već i platio. Društvo je grofa Stürgkha bilo doskora spremno na odlazak, kad se je stranac iznenada digao od svoga stola i pošao prema stolu ministra-predsjednika. Grof Stürgkh i grof Toggenburg opaziše ga, gdje dolazi, te su mislili, e hoće da posjeti kakovo društvo kod kojeg susjednog stola. Kad je mladi taj čovjek došao blizu stola ministra-predsjednika, stao je kod posljednjih koračaja trčati, ruke je imao u džepu i prije negoli je itko mogao i naslutiti, što kani, bio je već tik uz grofa Stürgkha i stavio Browning-pištolju na njegovu glavu. Grof Stürgkh se je u zadnji tren nagnuo bez sumnje nešto na stranu i sagnuo bez ikakve slutnje. Tad su prasnuli već i hici, i to tri jedan za drugim. Stranac je, to su vidjeli svi prisutni, pucao na grofa Stürgkha. Hici su bili upravljeni u glavu te su odviše dobro pogodili. Grof je Stürgkh klonuo na stranu i nato se srušio na zemlju. Potok se je krvi razlio preko njegova lica. Krv je nakvasila njegovo odijelo. Jedva može da se shvati užasno presenećenje, koje je u taj čas zavladalo u dvorani. Osobito oba druga kod stola ministra-predsjednika bila su kao omamljena, ali samo jedan trenutak; grof se je Toggenburg smjesta digao i podigao svoju stolicu kao oružje protiv ubojici. Atentator je stao bježati kroz dvoranu prama vratima, za njim su trčali grof Toggenburg i barun Aehrenthal, grof Toggenburg je podigao stolicu u obranu proti ubojici. Kad je ubojica stigao do vratiju, doletio mu u susret nadkonobar Grumbach te mu zapriječio put stisnuvši mu ruku, u kojoj imadjaše jošte uvijek revolver, proti tlu te se je tom prilikom revolver po četvrti put spružio i ranio grofa Arenthala lahko.

Kao munja razletila se je iz hotela vijest o atentatu na grofa Sturgkha. Malo zatim prispio je liječnik sa bližnje postaje, koji je konstatirao da je prekasna svaka pomoć — grof Stürgkh bijaše već mrtav. Lješina bje pokrivena stolnjakom na mjestu ubijstva. Jedna krugla prošla mu je kroz nosnicu i kroz glavu van, druga je ostala u lubanji, a treća je pogriješila cilj te bje nadjena na podu. Grof Ārenthal bje ranjen na desnoj dolnjoj lopatici, obvezan i prevezen u sanatorijum. Nadkonobar je bio tom prilikom takodjer lahko ranjen. Na lice mjesta prispio je predsjednik redarstva barun Gorupp, šef kriminalne policije Stukkart i drugi redarstvenici. Predsjednik redarstva poveo je sam prvi izvide i saslušanja. Na lice mjesta prispješe sekcijski šef dr. Klimscha iz ministarskog predsjedništva, gradski načelnik dr. Weiskirchner te sudbena komisija. Preslušanje trajalo je nekoliko sati.

Nakon preslušanja bje ubojica u pol 5 sati u automobilu preveden u redarstvene uze.

Ubojica je dr. Fritz Adler, književnik po zvanju. Bio je posve miran, kad ga odvedoše. Lješina ministra-predsjednika ostala je u dvorani, dok je sudbeno povjerenstvo izvidjelo činjenično stanje. Poslije 5 i četvrt bila je lješina otpremljena u zgradu ministarskog predsjedništva i položena na mrtvački odar. Ministarsko se je vijeće sastalo u 4 sata pod dojmom tužnog ovog dogodjaja na kratko vijećanje. Caru i kralju saopćilo se je u Schönbrunu strašni zločin kratko iza dogodjaja. Ministar unutarnjih posala stić će sutra u Beč.

Utisak zločina.

Beč, 22. (D. u.) Vijest o prokletom atentatu na ministra-predsjednika, raširila se u Beču posebnim izdanjima te je svuda izazvala duboko saučešće za žrtvu, kaošto i najveće zgražanje nad kobnim činom. Vijesti iz čitave monarhije javljaju o poraznom učinku atentata i najvećem zgražanju nad bezbožnim zločinom.

Beč, 22. (D. u.) „Wiener Abendblatt" piše o atentatu: „Ministar je predsjednik Stürgkh pao žrtvom ubojstva. Mladi je fanatik ispalio tri hica na državnika, koji je odmah izdahnuo. Žalosna će vijest svuda izazvati veliku žalost. Ministar je predsjednik Stürgkh bio vjeran carev sluga i odan pobočnik. Domovina gubi njime vrlog državnika, otmenog osjećanja i punog oduševljenja za opću dobrobit. Sva njegova politička djelatnost nosi obilježje ispravnosti, muževnosti i poštenosti. Već četvrt stoljeća sudjelovao je u javnom životu, ponajprije kao član carevinskog vijeća, onda kao ministar nauka i konačno kao ministarski predsjednik. Grof si je Stürgkh stekao najveće poznavanje političkog života u Austriji i bogata iskustva, koja su mu kod vodstva javnih poslova baš tako dobro služila kaošto i otmenost njegovog nastupanja. Pod teškim prilikama preuzme on 3. novembra 1911. svoju službu. Mnoga i važna pitanja unutrašnje politike pripravljala su mu svedilj velikih poteškoća. Prije je rata Stürgkh stekao mnogi parlamentarni uspjeh te se je neumorno borio, da oslobodi parlamenat iz ruku opstrukcije, a votiranje vojnog zakona bio je očito izraz tih njegovih nastojanja. Svjetski je rat zahtijevao od vlade veliku snagu i opreznost. Grof se je Stürgkh tim zahtjevima podvrgao svom odanošću, revnošću i dubokim svojim znanjem. Iz tog je snažnog djelovanja bio grof Stürgkh nenadano maknut. Njegova je smrt za domovinu težak gubitak, još teži u tom velevažnom času. Za njim žale svi, koji su poznavali njegovo poštenje, ozbiljnost i općoj dobrobiti posvećenu plemenitost te njegovu muževnost. Njegova će uspomena još dugo živjeti štovana od sviju.

Potankosti.

Beč, 22. (D. u.) Korespondenčni ured Wilhelm doznaje o osobi ubojice ministra-predsjednika slijedeće potankosti: Dr. Adler se je rodio god. 1879. u Beču, je bez konfesije i oženjen. Učio je u inozemstvu, te je u naučne svrhe boravio u Švici. On je [illegible] Dr. Viktora Adlera, zastupnika u carevinskom vijeću. Obitelj ubojice nalazi se već 2 godine u Švici. Dr. Fritz Adler bijaše glavni urednik lista „Das Volk", koji je početkom rata bio obustavljen, pa je sada izdavao mjesečnik „Der Kampf" i bio njegovim glavnim urednikom. „Der Kampf" je znanstvena revija, koja se bavi svim pitanjima socijalno-demokratskog gibanja. Fritz je Adler bio i tajnik socijalno-demokratske stranke, ali se je u nejednom pogledu nalazio s njome u opreci. Vrlo je imućan, te je bio na glasu kao veliki radikalac i pretjeran u svojim idejama. Usljed svojih radikalnih nazora imao je kod stranke malo pristaša i ugleda, česa radi nije mogao aktivno jače nastupati. Svojih nazora radi stao je u protuslovlju sa vodstvom socijalne demokracije, dapače i sa svojim ocem. Nije čudo, što čovjek sa takvim idejama i takovog ponašanja nije kod preslušavanja pokazivao niti sjenke kajanja.

Ugarski ministar Najvišega dvora, barun Roszner, otišao je čim je primio žalosnu vijest, u ministarsko predsjedništvo, da u ime ugarske vlade osobno izrazi duboko saučešće.

Beč, 22. Kada su na ministra-predsjednika bili ispaljeni hici, baciše se odmah svi nazočni austrijski i njemački časnici na atentatora i povukoše sablje, da ga ubiju. Dr. Adler reče: „Molim gospodo, znam što sam učinio, neka me se mirno zatvori". Na pitanje nekog časnika, zašto da je to učinio, odgovori: „Za to ću već pred sudom odgovarati. Zovem se Dr. Fritz Adler, te sam pisac". Na to je dao svoj naslov te je mirno i pitajući gledao na svoju okolicu.

Dr. Fritz Adler je neko vrijeme bio sveučilišni docenat za fizikalnu kemiju u Zurichu, gdje je bio i promoviran doktorom.

Preslušavanje ubojice.

Beč, 22. (D. u.) Prema „Fremdenblattu" nije ubojica grofa Stürgkha htio na mnoga pitanja dati nikakvog odgovora, te je opetovano izjavio, da si je potpunoma svjestan dalekosežnosti svog čina, te da je nakon zrelog promišljanja odlučio da izvrši čin, kojega je i izvršio bez poticanja ili ortaka i bez ikakve pomoći. Opravdavati će se pred s. dom. Nekoje su njegove navedbe bile tako pobrkane i apsurdne, da se opravdano može posumnjati o njegovoj svijesti. Nekoji listovi javljaju, da se sestra ubojice nalazi već nekoliko godina u ludnici. Očevidci izjavljuju jednodušno, da je Adler učinio utisak kao da je sasma miran, te da se je bez obrane dao odvesti u zatvor. Browning-revolver, kojim je Adler izvršio čin, posjedovao je on već prije rata, te ga je uvijek nosio sa sobom. Nakon atentata provedeni izvidi su svi dokazali, da je čin izvršila samo jedna osoba, koja se je usljed prenapornog rada i raspra sa svojom strankom i vlastitim ocem nalazila u stanju duševne napetosti i velike živčane razdraženosti.

Brzojavi.

Mirovno pitanje u engleskoj donjoj kući.

Rotterdam, 21. List „Nieuwe Rotterdamsche Courant" javlja iz Londona od 20. t. mj.: „U donjoj je kući upitao liberalac Chapple, da su se povela viječanja sa antantskim vladama o vijestima, da se glede mirovnih uvjeta, koje bi zapodjeli saveznici Njemačke, ne raspravlja sa Njemačkom, nego da se sa svakim od tih saveznika sklopi posebni mir. Lord je Robert Cecil odgovorio pismeno ovako: Ja nijesam spreman, da podam ma bilo kako očitovanje o pouzdanim raspravama, koje su se vršile ili se nijesu vršile medju alijircima. Liberalac je Trevelyan upitao, da li je vlada sklopila s alijircima kakvo utanačenje, da Rusija dobije kao rezultat ovoga rata Carigrad. Lord Robert je Cecil odgovorio: Ne mogu a ma ni riječi kazati o mogućim mirovnim uvjetima (povici: Čujte! Čujte!) osim iza prethodnog viječanja sa alijircima i uz njihovu privolu. Ja ne sumnjam, da će se oni glede toga izjaviti, čim svane zgodan čas.

Amerikansko ratno brodovlje u Pireju.

Zürich, 21. Švajcarska brzojavna informacija javlja iz Atene: Kako se glasa u pomorskim krugovima, predstoji dolazak skupine amerikanskih ratnih brodova u luku Pirej. Ta skupina krstari već od nekoga vremena ovamo po maloazijskim vodama. Tomu se dolasku amerikanskih ratnih brodova u grčke vode obzirom na prijeteće nemire, koji bi mogli da se radi zaoštrenih odnošaja izmedju Grčke i antante porode, pripisuje velika važnost. U danom bi slučaju amerikanski ratni brodovi ukrcali amerikanske podanike, koji se nalaze u Ateni. Mnogo je vojnih dobavljača u Pireju primilo nalog, da pripreme dostatne zalihe živeža za amerikansku flotilu.

Bern, 21. Niz uvodnih članaka, koje piše Hervé u listu „Victoire" pod naslovom „Pomoć Rumunjskoj", došao je u broju od 18. t. mj. do vrhunca. Hervé piše: „Loš se položaj Rumunjske ne poboljšava. Mackensenova armada u Dobrudži ne uzmiče, sedmogradska armada Falkenhaynova sve više napreduje. Vojničko, financijalno i moralno značenje sloma Rumunjske ne daje a ma ni misliti na to, a da ne bi saveznici uprli sve svoje sile, da uklone od nas gorku tu čašu. No Rumunjska se ne spasava razvitkom bojnih sila na raznim frontama. Ta indirektna djelovanja nijesu dosta jaka. Rumunjskoj se mora na Balkanu pomoći. Rusi mogu najbrže da priskoče u pomoć. Kad li ćemo već jednom nasljedovati njemačku metodu, koja dozvoljava Njemačkoj, blokiranoj od čitavoga svijeta, brojno za više negoli za polovicu slabijoj od antante, da odolijeva na svim frontama i istodobno na različitim, po njemačkom glavnom štopu odabranim točkama dijeli tako strašne batine? Što znači naša iza dvije godine teda negda stvorena jedinstvena fronta, ako, kako se čini, svaki pojedini generalni štop radi na svoju ruku i prolijeva suze, ako mora ma i jedan samo armadni zbor poslati na drugu koju frontu? Izgleda, kao da svakomu više leži na srcu njegova vlastita slava negoli da radi o tom, kako bi što više doprinesao tomu, da se što prije dovrši strahoviti ovaj pokolj! Jedinstvena fronta! Šuplje li riječi! Mi trebamo medjunarodni generalni štop, da jednom već prestane ovo neprestano gomilanje nevjerojatnih vojničkih pogriješaka, koje su počinjene iza nastupa Rumunjske u rat i koje su svakoga presenetile i natjerale u strah. Vlade neka budu na oprezu! Bude li Rumunjska ugušena, ne bi pozvali na odgovornost samo vojne poglavare, nego i same vlade, koje bi time pokazale, da ne mogu izvadjati političkoga vodstva vojnih operacija. Traži se", zaključuje Hervé, „političko vodstvo rata".

Gradnja bagdadske željeznice doskora dovršena.

Berlin, 21. „Berliner Zeitung am Mittag" javlja iz Bagdada: Prigodom svoga boravka u Zürichu izjavio je poznati njemački svjetski putnik pl. Hesse-Wartegg e je bio sa prijateljske strane pozvan, da ljetošnje božićne blagdane proslavi u Bagdadu, jer da će dotad biti definitivno dovršena gradnja željeznice Carigrad-Bagdad).

Jedanaest ruskih brodova nestalo.

Berlin, 21. „Berliner Tageblatt" javlja iz Züricha: Prema švajcarskim listovima javlja ruski list „Vestnik", da je na putu iz Sebastopola i Odese prema kaukaskoj obali nestalo jedanaest ruskih brodova. U Crnom su moru potopile njemačke podmornice mnogo ruskih jedrnjača. Ruski torpedni lovci upriličili su pravu hajku na te podmornice.

Zasijedanje sobranja.

Sofija, 21. Sobranje je sazvano za 28. t. mj. redovitom svom zasijedanju.

Talijanske čete zaposjele liniju Pagania-Konispelje.

Bern, 22. (D. u.) „Temps" doznaje iz Atene: Po brzojavnim vijestima iz Janine, zaposjele su talijanske čete liniju Pagania-Konispelje. — Audijencija engleskog poslanika kod kralja imala je taj uspjeh, što su se kralj i vlada izjavili pripravnimi, polovicu u Larisi se nalazećih četa opozvati te učiniti potrebno, da se grčka vojska skrči na broj mirnog stanja.

Ministarska kriza u Rumunjskoj.

Berlin, 21. List „Lokalanzeiger" javlja iz Züricha: Uspostava rumunjskog kabineta nailazi na velike poteškoće. Kako se glasa, imade mnogo znakova, da će Take Jonescu biti imenovan ministrom predsjednikom.

Ministar Genadijev osudjen.

Sofija, 22. (D. u.) Pred vojnim je sudom svršila rasprava protiv vojnog ministra Genadijeva i drugova. Genadijev je radi veleizdaje bio osudjen na 10 godina, a svi ostali optuženi članovi sobranja te oni optuženici, koji se nijesu mogli iskazati kao trgovci, na 8 godina prisilne radnje. Optuženi trgovci bili su riješeni optužbe.

Iz Grčke.

Solun, 22. (D. u.) Reuter javlja: Narodna vojska neprestano dobiva pojačanja. Skrcalo se je 800 momaka i 25 časnika atenske posade. Na putu se nalazi daljnjih 500 momaka atenske posade. Narodna je vlada naručila 15.000 uniforma za diviziju u Seresu, te je isplatila potpore obiteljima mobiliziranih vojnika. I na Chiosu, Salosu, Mitileni i Kreti je mobilizovanje imalo vrlo dobrih uspjeha. Na Kreti su bile sastavljene 2 pukovnije. Oblasti očekuju, da će se naskoro moći stvoriti 3 potpune divizije.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

20. listopada. Zapadna fronta: Sjeverno Kisielina ljuti boj. Sjeverno Kuropatnika, 9 km sjeveroistočno Brzezanyja navaljuje neprijatelj ljuto, ali bez uspjeha. Iza zatvorne vatre upravio je jakim silama poduzetu smionu navalu protiv naših položaja u odsjeku južno Swisteinikija. Boj se još nije dovršio. Južno Dornavatre je neprijatelj prešao u ofenzivu te je navalio na naša odijeljenja. Sjeverno brda Lamuntelu su naše čete prešavši u ofenzivu potjerale neprijatelja sa više visina, zaplijenile su 4 strojne puške i učinile zarobljenika.

Dobrudžska fronta: 17. je neprijatelj nakon jake vatre prešao u ofenzivu. Neprijateljske su navale bile odbite uz velike gubitke. Borba traje dalje.

Engleska.

19. listopada. Popodnevni izvještaj: U noći padala je jaka kiša. Usprkos toga uznapredovali smo na nekim točkama izmedju ceste Albert-Bapaume i Les Boeufsa, te zasužnjili više neprijatelja.

Večernji izvještaj: U jutro se povećala navala na fronti sjeverno od Gueudecourta protiv Butte-Varleucourta. Zasužnjili smo preko 150 neprijatelja.

Stan ratne štampe, 19. listopada: Službeni francuski izvještaj sa macedonskog ratišta glasi: Na fronti Strume naše je teško topništvo s uspjehom bombardovalo selo Baraglizuma, jer se javilo, da se tamo opažaju kretnje neprijatelja. Na dojranskoj fronti neprestana djelatnost ophodnja. Neprijateljski pionirski odjeli su rastepeni.

Francuska.

19. listopada popodne. Sjeverno od Somme Francuzi utvrdiše se preko noći u selu Sailly-Saillisel te osiguraše si položaje osvojene na krajima grada. Zaporna je naša vatra osujetila njemačka protunavala na lug u blizini Saillisela. Francuzi održahu sve osvojene položaje. Južno od Somme uznapredovali su Francuzi dalje izmedju La Maisonette i Biaches. U Loreni osujetili su Francuzi iznenadni napadaj na njihov opkop kod Buresa (sjeveroistočno Luneville-a).

19. listopada na večer: Sjeverno od Somme uzalud su kušali Nijemci navalu na naše položaje sjeverno i istočno Sailly-Sallisel. Naša je topnička vatra raspršila jurišne talase neprijatelja, čim su nastupili navalu te im zadala teške gubitke. Južno Somme opet smo napredovali tijekom dana izmedju Biaches i Maisonette. Ukupni broj u jučerašnjim bojevima zarobljenih Nijemaca iznaša 350, od kojih oko 10 časnika.

Rumunjska.

19. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Kod Fulghesa i Bicaza topnički bojevi. Jedno od naših odijeljenja, koje je prelazilo planinu, iznenadilo je kod Agasa (dolina Trotusa) neprijateljske čete, na koje je navalilo sa bodovima. Uništilo je 12 topova, poubilo je konje te se povuklo uzevši sobom 600 zarobljenika. Drugo naše odijeljenje, koje je napalo Goioasa (dolina Trotus) iznenadilo je neprijatelja te mu otelo 300 zarobljenika. U dolini Uzul suzbili smo navale neprijatelja. U dolini Oituz traju bojevi velikom žestinom. U Vrancei pomanji bojevi. Istotako na granici kod Tabie Buzi. U dolini Buzen topnički bojevi. Kod Bratocie i kod Predelusa položaj je nepromijenjen. Kod Predeala bacili smo manje sile neprijatelja preko granice, kad su napredovale prama dolini Clabuce i Taurului. U tijesnu Bran zadobili smo zemljišta prama Dragoslaysle.

Političke Vijesti.

Rusko odterećenje rumunjske fronte. „Journal de Genèves" piše: Iz raznih glasina se razabire, da je Rusija odlučila upeti do krajnosti svoje sile, te na rumunjsku frontu poslati nove čete. Ruska će vojska nastojati, da svoju operacionu bazu prenese i na erdeljsko područje, te će i u Dobrudžu poslati nova pojačanja. Rumunjska će vojska od sada samo imati da se brine za obranu svog vlastitog teritorija. Po vijestima iz Petrograda, odaslane su jake zalihe streljiva u Bukarešt. Glasa se, da su utvrde Bukarešta naoružane najtežim ruskim topovima, pa da su i posade pojačane ruskim četama. Zapovjedničtvo nad gradom da vode Rusi, pa su rumunjski časnici primili zapovjed, da se u svemu bezuvjetno imaju pokoravati odredbama ruskih častnika.

„Vojnička nesreća prvog reda". „Manchester Guardian" pozdravlja radostno što se izaslala u Rumunjsku francezka vojnička misija, jer bi poraz Rumunjske bila nesreća prvog reda za ententu. Rusija bi time bila lišena svih prednosti, koje se je nadala postignuti zaposjednućem Bukovine, a za neke njezinih najbogatijih provincija nastala bi opasnost, da u njih prodre neprijatelj. Osim toga ostao bi otvoren za središnje vlasti put u Bugarsku (??), a za ententu zatvorio bi se prolaz iz južne Rusije na Balkan. Bila bi to vojnička nesreća prvog reda, ne gledajući na političku štetu. List predlaže, neka se za ciele zime nastavi pritisak na zapadnoj fronti, a podjedno neka se Sarrailu šalje 100.000 momaka, da može prije zime zauzeti Skoplje (!!). Najveći udarac, koji se može zadati Njemačkoj, jeste, da se prekine put na Iztok. Ako bude Sarrail dosta jak, da zauzme Skoplje, i ako se prisili Mackensen, da uzmakne u Dobrudži, onda bismo mogli postići taj cilj, ali prije ne.

Značajna rumunjska službena izjava o ratnom položaju. Tiskovni ured rumunjskoga ratnoga ministarstva izdao je ovu značajnu izjavu o ratnom položaju: Na erdeljskom bojištu porasla je na fronti od više stotina kilometara žestina neprijateljske ofenzive, te nalikuje s obzirom na prostor i snagu na ofenzivu centralnih vlasti iz godine 1915. u Galiciji. Skupni položaj ne mogu sada rumunjski krugovi podpuno pregledati. Tek za nekoliko dana moći se se prosuditi, da li će Niemci moći postići u velike zamišljene ciljeve ili će biti suzdržani. Pučanstvo bit će vazda istinito obavješteno o položaju, te se ne će poduzeti pokušaj, da se položaj poljepša. Mi se pouzdajemo u veličinu duše rumunjskog naroda. Sada je žarište bojeva granica „triju zemalja" Ugarske, Bukovine i Rumunjske. Naročito u području šumskih Karpata okolo Kirlibabe i Dorne Vatre. Cilj je Niemaca ovdje, da se osujeti spoj izmedju ruske i rumunjske vojske, što će odlučiti sudbinom vojne. Boj se vodi sjeverno i južno od ovog kraja. Rumunjsko vojno vodstvo odlučilo je, da se odupre na pruzi Bukarešt-Černovice, jer goroviti terrain onemogućuje rumunjskim četama dovoz pričuva i hrane. S toga se mora u sjevernom dielu države žrtvovati dio rumunjskog područja. Rusko vojno vodstvo obećalo nam je, da će poduzeti u Volinjskoj i u Bukovini, na fronti od Lucka do Karpata, odteretnu ofenzivu. General Brusilov pripravan je poduzeti najveće napore, da uznapreduje prema Kovelju. Ščerbatov snuje prodrijeti prema Haliču. Nadamo se, da će na taj način neprijatelj biti prisiljen, da makne dio četa iz Erdelja, gdje se sada bori po prilici 16 divizija.

Njemačka misija u Carigradu. Kako se iz Berlina javlja, odputovao je dne 18. o. mj. pruski princ Waldemar u naročitoj misiji carevoj u Carigrad. Princa prate otomanski general-poručnik Žekki-paša, koji je pridijeljen njemačkomu caru, kao i službujući generalni pobočnik general pl. Zelius. O obljetnici dana, kad se je Turska prije dvije godine priključila središnjim vlastima, predat će princ Njegovu Veličanstvu sultanu počasnu sablju.

Domaće vijesti.

Njeg. Veličanstvo sočanskim junacima. Njeg. je Veličanstvo upravilo na generala-pukovnika Sv. pl. Boroevića ovu brzojavku:

„Putem izvještaja vrhovnog vojnog zapovjedničtva saznao sam za težke bojeve. U duhu sam medju Mojim dičnim vojnicima, što no se bore na sočanskoj fronti. Sa srcem, punim hvale, šaljem ovim junacima, koji su, prezirući smrt, uztrajali u tim tvrdokornim bojevima. Moje priznanje i Moju hvalu, te se molim Bogu, neka im i nadalje bude u pomoć u uspješnim njihovim bojevima. Franjo Josip.

General-pukovnik Svet. pl. Boroević saobćio je tu carevu brzojavku vojničtvu, pa je u tom povodu izdao ovu dnevnu zapovjed: Vojnici! Za najveće razvijanje vaše snage oduševit će vas ove riječi vrhovnog našeg ratnog gospodara. Izvojujte sa sjajnom svojom hrabrošću pobjedu kao jedinu zahvalu, koja odgovara riečima cara i kralja. Boroević, gen.-puk.

Poštanski promet. Za Lavov su od sada unaprijed dozvoljeni privatni paketi do težini od 20 kg te je kod paketa dozvoljeno označiti vrijednost. Paketi pouzećem, ekspresni i žurni paketi nijesu pripušteni do daljnje naredbe. Ukida se dosadanje obvezno frankovanje.

Gradsko kazalište. Danas se pjeva prvi put Donizettijeva dražesna opera „Don Pasquale". Početak u 6 sati. Sveršetak poslje 8 sati.

Okuženi krajevi. Jučerajšnja zapovjed lučkog admiraliteta saopćuje, da su se u slijedećim krajevima pojavile kužne bolesti: U općini Grižnjan u selima: Grižnjan, Cerije, Pivka, Carso di Grisignano i Carso di Piemonte; u općini Poreč, selo Probetić; u općini Vrsar selo Perini; u općini Vižnjan: selo Perković. Sva se ova sela nalaze u kotarskom poglavarstvu Poreč. U općini Kopar: grad Kopar; u općini Buzet grad Buzet.

Iz Hrvatske.

Kad si preuzvišenost pokvari želudac. Čitamo u hrvatskim novinama zabavnu ovu, ali ozbiljno mišljenu vijest: Preuzv. gosp. ministar I. pl. H. stigao je u četvrtak, 12. o. mj., noćnim vlakom sa svog izbora u H. u V., te je odsjeo u svom stanu, gdje ga je dočekala supruga preuzv. gdja Agata. Izjutra je preuzvišenom gospodinu ministru pozlilo, te je prizvani liječnik ustanovio teško poremećenje probavila (preuzvišenog gospodina?) uslijed pokvarenog mesa, uživanog na putu. Hvala otpornoj fizičnoj snazi preuzvišenog gospodina i brzoj liječničkoj pomoći, kao i požrtvovnoj njezi i pažnji, njegova je preuzvišenost za dva dana boljeticu svladala, te se je njegova preuzvišenost u toliko oporavila, da je mogla otputovati u Budimpeštu.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 296 od 22. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Satnik Badl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Linijski liječnik u m. Dr. Weiser.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Rasprostiranje topovske rike kroz tlo. U pariškoj je akademiji znanosti, kako javlja list „Temps" priopćio suradnik pariškog opservatorija Pigourdan nekoliko zanimivih podataka, iz kojih se razabire, kako se rika topovske vatre znade katkad sa fronte rasprostirati i kroz tlo, a ne samo kroz uzduh. Jedan od takovih podataka je pružio Pigourdanu neki mjernik, koji je već od svoje šeste godine ovamo potpuno gluh, te ne čuje ni lokomotive, koja zviždа u njegovoj neposrednoj blizini. Ali u sobi bez zavjesa i bez sagova, u kojoj svira glasovir, „čuje" on pomoću titranja tla sviranje glasovira, kad ovaj daje od sebe duboke glasove. Od početka ofenzive na rijeci Somi zamjećivao je taj mjernik, koji živi nedaleko od Pariza, 120 kilometara daleko od same fronte, takodjer titranja (vibracije) tla, koja su potjecala od grmljavine topova, ali samo kod najačih i najtežih udaraca, a zamjećivao ih je točno u isti tren, kad je normalno, zdravo uho čovjeka kraj njega začulo riku. Odatle izvadja Pigourdan, e je veoma vjerojatno, da su oba uha, koli ono gluho mjernikovo, toli ono zdravo, razabirala titraje, koji su se uslijed topovske rike rasprostirali kroz tlo.

Skupa točka. Pogriješka jednog francuskog brzojavnog činovnika, je jednog bogatog amerikanca došla skupo stajati. Njegovoj se najme gospodji na prolazu u Parizu osobito svidi jedan dragulj od 85,000 franaka pa brzojavi odmah mužu u Newyork da li ga smije kupiti. Mužev odgovor je glasio: „No. Price to high" (Ne. cijena previsoka), no brzojav, što ga je gospodja primila je glasio najme: „No price to high" (nijedna cijena previsoka). Gospodja ushićena zbog tolike udvornosti svoga muža podje ravno u dućan te si izabere mješte onog dragulja od 85,000 jednog sličnog od 500.000. I tako je u brzojavu ispuštena točka stajala amerikanca pô milijuna kruna.

Morganov ratni dobitak. Kad je god. 1913. poznati američki bogatun i milijunaš Pierpont Morgan zaklopio oči, ostavi svome sinu ništa manje negli 69 i pol milijuna dolara t. j. okruglo 275 milijuna maraka, za koje se je čitav svoj vijek trudio. Nakon buknuća svjetskog rata postane morganska bankovna kuća ne samo najvažnijim vjerovnikom Francuske, Engleske, pak Rusije i konačno Italije, već stupe u antantinu službu i njegove ogromne obitne tvornice sa svim svojim parobrodarskim i željezničkim poduzećima. Njegova tvrdka zadobila domala tako zamašite naručbe, da je njezin čisti jednogodišnji dobitak god. 1915 iznašao 200 do 300 milijuna maraka. Od onda su poslovi mladoga Morgana pako orijaški ponarasli, a i uvjeti veoma poskupili. Prema tome je skoro stalno da će njegov dobitak god. 1916 znatno nadmašiti onaj god. 1915, a sam Morgan nakon svršetka rata postati milijarderom.

AUGUST ŠENOA.

Dusi narodne straže.

Nekoga dne mjeseca ožujka a godišta 1848. sjedeć u starom naslonjaču svoje babe, čitah u Brlićevoj slovnici o „carici Mariji Tereziji i mladom Vukasoviću". Očekivao sam učitelja. Budući nezrelo djače, nisam ni sanjao, kakva je bura, strovalivši prijestol Ljudevita Filipa, dohujila bila do naših strana. Znao sam doduše, da se nješto komeša po Zagrebu, ali onih godina uvijek se komešalo kod nas; stoga sam mirno čitao i čekao.

Dodje deveta ura, pa dodje i moj učitelj, pravnik zagrebački. Bijelo sam ga pogledao. Na glavi mu crvenkapa, na prsiju vrpca trobojnica.

„Šta je to, gospodine učitelju?"

„Znak narodne garde."

„A što je narodna garda?"

„Svi ćemo postati soldati", odvrati ponešto popularno moj suhonjasti mentor.

„Zar i ja?"

„Da, kad ponarastete. Došla je iz Beča vijest, da smo svi slobodni, jednaki; zato i moramo svi biti soldati."

„Pa imate li i pušaka?"

„Da bome! Dodjite samo po podne na ciglanu. Bit će prva muštra."

Od onoga dana drijemala je moja gramatika u zapećku, glava mi bijaše puna ratobornih misli, i ja nejačak posvetih se dušom i tijelom zanatu Kraljevića Marka. Nu varao bi se, tko bi mislio, da je moja ratoborna karijera počela tek ožujskimi dnevi god. 1848. Već otprije bješe kaptolska „purgarska garda" probudila davorske misli u mojoj mladjanoj mašti.

Divne li doista čete! Junakorodna Sparta nije rodila takovih junaka. A osobito moja kumpanija iz Vlaške ulice! Koliko se puta nijesam nadivio sivim pantalonom s crvenimi rubovi, koliko puta ne ostavih kolač i kavu, da gledam crvene perjanice purgarskih bubnjara; a tek na malo Tijelovo kad su junaci iz Vlaške ulice pucali složno kao kukuruza u žrvnju!

Zato i ne bih zanemario nijedne purgarske muštre. U to doba godine mogao si po četvrtcih vidjeti na Ribnjaku za biskupovim vrtom do tri vojske. Purgarsku četu u kaputih, po vrućini bez kaputa, kojoj je zapovijedao velikom batinom maličak kramar iz Vlaške ulice; ratobornu dječurliju, kojoj sam ja bio generalissimusom; a napokon četu bijelih gusaka iz obližnjih kuća pod vojvodstvom siva gusaka.

„Šturm!" zapištio bi kroz nos kramarčić, a vrijedni purgari poletili bi nagnutimi batinami proti biskupskomu vrtu, pri čem je samo trbonjasti krčmar Funtak zaklipsavao kao šepav patak.

„Udrite dječaci!" zaviknuo bih ja, i za jedan hip osvojismo najbliži šipkov grm.

„Gva!" zagakao bi gusak, pa ni pet ni šest polete sve guske u mlaku!

Nu, kako rekoh, u ožujku god. 1848. odzvoniše staroj kaptolskoj straži, premda se je tomu svojski opirala; odoše po netragu sivi pantaloni, crvene perjanice i moje muštre na Ribnjaku. Ali za kratko se utješih. Novi duh, gromorna glasba i crveni klobuci narodne straže, i velike muštre na Ciglanici izbrisaše mi brzo iz pameti municipalne, sredovječne uspomene iz Vlaške ulice. Odsada vidjevao si me samo za velikim bubnjem narodne straže, a na meni pet do šest kokarda.

Prvi put razljutih se na Ciglanici ljuto. Ja, bivši zapovjednik, mišljah prema junačkomu si ponosu, da mi učitelj ne može biti manje od generala. Kad onamo, al eto ti sramote! Moj učitelj s kremenjarkom od pol centa prost prostak i ništa više; pa baš u čitavoj djačkoj legiji najviša glavurda, samo da svijet bolje vidi, da je prosti gardista. Mal da ne udarih u plač; od onoga dana vjerovao sam tvrdo, da mi učitelj ne razumije ni deklinacija. Na sreću dobih skoro drugoga učitelja, stražmeštra u djačkoj legiji, u koga sam junaštvo osobito cijenio, premda je kod njeke „oštre muštre" nehotice iz puške ubio kravu.

Al kud se djedoh? Odje su mi dusi narodne straže? Predem kao snaša u zimsku večer, govorim kao loš propovjednik, komu uvod nema ni kraja ni konca. Oprostite mojim neklasičkim stranputicam! Šta ćete? Svatko rado prebire knjižicu, iz koje je djetetom učio azbuku. Nu pošto glava mora svakako logički svezana biti s repom, nakašlite se malo, dragi slušatelji, pa onda dalje!

* * *

Narodna straža bila je dika Zagrepčana, a peta četa opet dika cijele narodne straže. Da su Trojanci ugledali pred svojim gradom crvene klobuke pete čete, ne bi doista trebalo bilo deset punih godina, da pade Priiamovo carstvo; — i Aleksandro Veliki bio bi s petom četom jamačno dopro do kitajskoga zida. Kraj svega toga junaštva znali su blebetavi jezici, — kojih je već za ono vrijeme u Zagrebu mnogo bilo, — bajati, da se peta četa nije popela ni do taktične azbuke, da ne zna ni toga, što je „desno kret!" što li „lijevo kret!" u kratko, da je ona orahova vojska.

Sbilo se često, da se je na zapovjed „desno kret" okrenuo mlinar Žižak na desno, a brijač Oregurić na lijevo, da su se njihovi nosovi nemilo poljubili, i da je Žižak odnio od parade čitavu kvrgu; ali pitam vas po duši, je li mario besmrtni Akil ili glasoviti Hektor na takove sitnarije, a napokon nije li dosta, da je srce u junaka? A da je u petoj četi bilo srca, tomu budi svjedočicom ova pripovjedka.

Mudri zapovjednik pete kumpanije znao je i tomu po sebi neznatnomu zlu doskočiti. „Junaci!" zaviknu jednoć glasovitim grlom! „Junaci, bijede nas zli jezici, da ne znamo nit pušaka podprašiti, da ne znamo, što je „desno kret", što li „lijevo kret". Nu ako je ljudska kleveta velika, veliko je i vaše junačko srce! Znadem, da vam je lako tihim prezirom pregorjeti podle ove sumnje, i da možete kao velеdušni slonovi, nehajući za žalac ujedljive muhe, mirno očekivati hip, koji nam imade junačke glave ovjenčati vječnom slavom! Junaci pete čete! Ima časova, gdje se i visoka gamila mora spustiti na nisku zemlju, a tako moramo i mi raditi; da nam u tih malenkostih ne bude obraz crn, valja nam paziti, što je „desno kret", što je „lijevo kret". Prije svega pazite na desnu ruku, t. j. na ruku, kojom se križate, pa ako vam ni to dovoljno ne bi bilo, gledajte uvijek na moju sablju; mahnem li na desno, a vi krenite na desno, mahnem li na lijevo, a vi krenite na lijevo: to će vam biti najbolji lijek proti podloj kleveti".

Dovijatost kapetanova probudi nenadani ushit u petoj četi, koja mu se zahvali gromovitim: „Živio!" Od onoga dana nisu već zli jezici imali razloga rugati se ovoj uzoritoj četi, jer joj je kapetanova sablja bila nepogrješivom magnetičnom iglom. Da, zavidile su joj sve ostale čete, kako se vješto kretala i junački vladala. Samo jednom zaboravi kapetan svoju krmanjsku dužnost, djenuv sablju u korice, pa je naravski bilo komešanja i na desno i na lijevo. Tom je prilikom gardista Goljčević, inače član poštovanoga krojačkoga ceha, nemilo povrijedio kurje oko svoga kapurala Milkovića, nu, kako rekoh, Akil i Hektor nisu marili za takove malenkosti.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 469.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 24. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Konstanca zauzeta.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Vojna skupina nadvojvode Karla: U bojevima kod Predeala zarobismo 6 rumunjskih časnika i 555 momaka. Općeniti je položaj nepromijenjen.

Vojna fronta bavarskog princa: Zauzećem posljednjeg od Rusa zaposjednutog komada zemljišta, bio je zapadni brijeg Narajowke posve očišćen od neprijatelja. Na ostalim dijelovima fronte nema osim mjestimične živahne topovske vatre nikakovih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na primorskoj fronti je talijanska topovska vatra postala jučer opet žešća. U Tirolu i u Koruškoj je bojna djelatnost bila malena.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i kr. četa ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Nesmanjenom se je jakošću nastavio jučer veliki topovski boj na sjevernom brijegu Somme. Od poslije podne pa sve do kasno u noć navaljivali su vrlo jakim silama medju Le Sarson i Lesbenform Englezi, a uz njih dalje do Rancourta Francuzi. Naša je junačka pješadija, izvrsno poduprta topništvom i letiocima, krvavo odbila u svojim razrušenim položajima sve navale. Samo sjeverozapadno Saillya je za noćne nava'e provalio Francuz u uzak jedan dio jarka najprednije linije. Južno Somme uspjela je prije podne naša provala u sjevernom dijelu šume Ambos, sjeverno Chaulnesa. Noćas je naša obrana bila bez sudjelovanja neprijatelja i po danom nalogu prelożena u pripravljeni položaj istočno šume.

Prijestolonasljednikova vojna skupina: Medju Argonima i Woevrom bila je topovska vatra živahna. Blizu obale, u predjelu Maase i Somme vrlo živa djelatnost letioca. Zračnom navalom i obrambenom vatrom oboriti smo 22 ljetala. 11 je ljetala ostalo za našim linijama. Kapetan Bölcke je svladao u zračnom boju svoje 37. i 38., poručnik Frankel svoje 14. ljetalo. Neprijateljska su ljetala bacala bombe na Metz i na mjesta u Lotaringiji. Vojničke štete nema nikakve, ali je umrlo 5 civilnih osoba, i drugih 7 oboljelo, jer su udisale otrovne plinove što su ih bombe širile.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Osim privremene živahne paljbe zapadno Lucka i sada već provedenog potpunog potjeranja Rusa sa zapadnog brijega Narajowke, nema osobitih dogodjaja.

Prijestolonasljednikova fronta: Opći se položaj nije promijenio. Na klancu Predeal zarobismo 560 Rumunja, od kojih 6 časnika.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Usprkos silnim kišama i nakvašenom tlu su saveznićke čete u Dobrudži tiskajući neumorno i brzo za neprijateljem i skršivši tu i tamo otpor, daleko prekoračile željezničku prugu istočno Mufathare. Upravo 8 sedmica nakon naviještenja rata sa strane Rumunjske bila je Konstanca zauzeta od njemačkih i bugarskih četa. Na lijevom smo se krilu približili Černavodi. Jedan se je hidroplan spustio deleko za ledjima bježećeg neprijatelja, uništio je na tlu dva ljetala te se je neoštećen povratio.

Macedonsko bojište.

U koljenu Černe je navala njemačkih i bugarskih četa prisilila neprijatelja, da predje u obranu. Istočno Vardara izjalovio se je noćni napadaj na njemačke položaje.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu po nas povoljna čarkanja. Izvidničke patrule, što su kušale da se približe našem lijevom krilu bijahu suzbite uz gubitke po neprijatelja.

U Dobrudži uspješno nastaljaju naše i saveznićke čete proganjanje neprijatelja prama sjeveru.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 22. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Od nas poduzeta protunavala u koljenu Černe se je uspješno razvila. Odbili smo slabi napadaj protiv sela Tarnova. Na Egejskoj obali je neprijateljsko brodovlje pucalo na visine kod Orfana i Leftere.

Rumunjska fronta.

Na Dunavu kod Kladova i Silistrije obješrano bombardiranje. U Dobrudži smo konačno skršili neprijateljski otpor na njegovom glavnom položaju. Jako utvrdjene točke Topraisar i Cobadinu nalaze se u našim rukama. Poraženi je neprijatelj pretrpio velikih gubitaka te uzmiče proganjan od našin četa, kojih je desno krilo zaposjelo selo Tekirghiol i došlo 10 km južno od Konstance. Koliko je do sada poznato, zaplijenismo 8 topova, 20 strojnih pušaka i mnogo drugog vojnog materijala. Zarobili smo daljnjih 200 momaka.

Sofija, 23. (D. u.) Generalni stožer javlja: U koljenu Černe su naše čete pojačane njemačkim bataljunima napredovale prema selima Brod i Slivica. Bila je suzbita jaka neprijateljska noćna navala na selo Bogorodica. Na fronti Strume je neprijateljsko topništvo pucalo na mnoge napućene krajeve pred našim položajima.

U Dobrudži su 22. t. mj. nastavile saveznićke čete proganjanjem neprijatelja. U 1 sat poslije podne je naše konjaništvo unišlo u Konstancu. Na večer su odjeljenja našeg desnog krila dostigle i zaposjele crtu Islamtepe (16 km sjeverozapadno Konstance) i selo Alacap, blizu željezničke pruge, dok su čete lijevoga krila zaposjele crtu Idriseuhus, visinu 127 (4 km južno Medžidije) visine, 5 km sjeverno Culusmamutha i visinu 158. Na obali Crnoga mora je rusko brodovlje uzmaklo. Brodovi, koji su sa topništvom sudjelovali u boju nestali su u smjeru prema sjeveru.

Brzojavi.

Atentat na ministra predsjednika Stürgkha.

Beč, 23. (D. u.) Truplo ministra predsjednika Stürgkha bilo je danas postavljeno na odar u mramornoj, u crno odjevenoj svečanoj dvorani ministarskog predsjedništva. Truplo u uniformi ministra predsjednika, okrašenoj vrpcom velikog krsta Stjepanovog reda, leži u crnom grčkom kovinastom lijesu, čiji je gornji dio iz štakla. Mramorna je dvorana bogato okrašena paomama i lisnatim biljkama. Prije podne je bio dozvoljen pristup k lješini. Car je na namjesništvenog savjetnika Hinka grofa Stürgkha upravio brzojavku, u kojoj duboko ganut smrću austrijskog ministarskog predsjednika, koji pade žrtvom prokletog atentata, dijeli veliku bol uslijed tog teškog gubitka. Tugom se car spominje neočekivane smrti, što je snašla pokornost i uvijek, a osobito u ozbiljnim vremenima dokazano odano djelovanje. I prijestolonasljednik nadvojvoda Karl poslao je na namjesništvenog savjetnika Stürgkha pismo, u kojem najtoplijim izrazima izraža duboko svoje saučešće.

Beč, 22. (D. u.) U palaču ministarskog predsjedništva, na kojoj vise tri crne zastave, dolazi na hiljade kondolanca. Neposredno iza vijesti o atentatu, došlo je u palaču više ličnosti, medju kojima najviši dvorjanici, ministar Burian i Krobatin, njemački poslanik Tschirschky i mnogi drugi diplomati i državni dostojanstvenici. Tako su došli i članovi diplomatskog zbora, visoki činovnici, članovi parlamentarnih tijela i raznih drugih zborova. Neprestano dolaze što brzojavni što pismeni izrazi saučešća od raznih ličnosti, medju kojima i od nadvojvotkinje Izabele te od državnih i autonomnih oblasti i tijela. Sve javne palače, a i mnogobrojne privatne zgrade zaodjenuše se u crninu.

Beč, 23. (D. u.) Bugarski car, državni kancelar Bethmann-Holweg i bugarski vrhovni zapovjednik izraziše prigodom ubojstva ministra predsjednika Stürgkha austro-ugarskoj vladi toplo svoje saučešće.

Pogreb preminulog ministra predsjednika obavit će se 24. listopada. Truplo će u Beču biti blagoslovljeno, a onda prevedeno u Štajersku u Halbenrein, gdje će biti pokopano.

Atentator dr. Fritz Adler bio je poslije podne podvrgnut sudbenom preslušavanju, koje je potrajalo do kasne noći.

Beč, 23. (D. u.) U 3 sata poslije podne sakupiše se u parlamentu pod predsjedništvom predsjednika Silvestra zastupnici parlamentarnih stranaka u zastupničkoj kući. I redsjednik je Sylvester držao na pokojnog ministra predsjednika Stürgkha topli posmrtni govor te je rekao: Duboko žalimo što nam je sudbina istrgla u najponu njegove snage i djelovanja vodju naših drž. poslova. Povjest će suditi o njegovom političkom djelovanju. Mi, koji smo sa grofom Stürgkhom bili u neposrednoj svezi, duboko smo se klanjali pred njegovom odanošću, radom i revnošću za domovinu. Kao osoba pokazivao je toplo srce i radi svih njegovih lijepih osobnih crta ostat će nam dugo u toploj uspomeni. Taj nam žalostan, ali svečani časak daje povoda, da još jače postavimo svoje sile u službu cara i domovine do pobjedonosnog svršetka.

Nato je prozborio potpredsjednik zast. kuće, Pernerstorfer (socijalni demokrat), koji je u ime svojih pristaša izjavio: Umrlog smo ministra predsjednika uvijek smatrali političkim protivnikom socijalne demokracije i borili smo se protiv njegove politike. Protivi se načelima soc. demokracije, da u boju sa našim protivnicima upotrebljavamo terorističa sredstva. Mi stoga duboko iz srca žalimo tragičnu smrt muža, koji je uvijek vjerno, svom odanošću i neumorno služio državi, te izričemo njegovoj obitelji i rodjacima naše duboko saučešće.

Poslije podne u 5 sati sasfat će se skupština ponovno.

Sprovod ministra predsjednika Stürgkha.

Beč, 23. (D. u.) Kod sutrašnjeg sprovoda ministra predsjednika Stürgha zastupat će cara general-pukovnik nadvojvoda Leopold Salvator. U crkvi će sv. Mihovila blagosloviti truplo kardinal knez-nadbiskup Piffl uz veliku asistenciju, a nato će sprovod krenuti prema južnom kolodvoru. Na veče će truplo južnom željeznicom biti prevedeno u Halbenrein, gdje će ga pokopati u srijedu u 11 sati prije podne.

General Klepschkloth dodijeljen osobi njem. cara.

Beč, 23. (D. u) Iz vojnog se tiskovnog stana javlja: Car je gen. majora Klepschklotha pl. Rodena dodijelio osobi njemačkog cara. General se Klepschkloth već godinu i pol dana nalazi kod njemačkog vrhovnog vojnog vodstva kao zastupnik austro-ugarskog vrhovnog vojnog zapovjedništva. U ovom odlikovanju zrcali novi dokaz promišne i prijateljskog osjećaja, što ga naš vladar goji do njemačkog cara.

Njemačka mala krstarica oštećena.

London, 22. Admiralitet saopćuje: Engleska je podmornica 19. listopada pogodila sa torpedom u sjevernom moru njemačku krstaricu razreda Kolberg. Zadnji se je put vidjelo, kako je krstarica mukom vozila prama domaćoj obali. Wolffbureau dodaje k tomu: Radi se o maloj krstarici „München", koja se je lako oštećena vratila u domaću luku. Mala krstarica „München" ima 3250 tona, brzinu od 23 milje te je spuštena u more god. 1904.

Zračna navala njemačkih ljetala.

Berlin, 22. Wolffbureau saopćuje: Jučer popodne napala je skupina naših ljetala uspješno s bombama engleske pomorske sile pred engleskom obalom. Ustanovljeno je besprijekorno, da je jedan razarač bio pogodjen. Sva su se ljetala vratila neoštećena.

Norveška „neutralnost".

Kristijanija, 22. „Aftenposten" piše medju inim: Ako neka brzojavka iz Berlina javlja, da je ovdješnji njemački poslanik dobio nalog, neka prosvjeduje protiv načina postupanja norveške vlade, to se čini, da se taj prosvjed temelji na slabom razumijevanju. To zaključuje list iz izjave „Norddeutsche Allgemeine Zeitung", koja donaša vijest o prosvjedu. Plod je krivog shvaćanja, veli „Aftenposten", pisanje „N. Allg. Zeitung", da Norveška neće, da prema nekoj ratujućoj vlasti priznaje obvezatnosti, da mora održati svoju zabranu. U odgovoru na spomenicu alijiraca izvodila je norveška vlada, e se ne smatra dužnom, da izda zabranu. Sada ali, pošto je kraljevskom naredbom od 13. t. mj. bila izdana zabrana, držat će je Norveška prema svim ratujućim vlastima u potpunom opsegu. To da jasno proizlazi iz naredbe same.

Talijanski dementi.

Rim, 21. „Agenzia Stefani" dementira vijest Wolffovog ureda, da je mala križarka „Libia" bila u Sredozemnom moru torpedovana i teško oštećena.

Zračne navale.

Berlin, 23. (D. u.) Službeno. 22. t. mj. u jutro su neprijateljski hidroplani napali naše istočne Frizijske otoke. Napadaj nije imao uspjeha i štete nema nikakve. 22. t. mj. poslije podne je jedan naš hidroplan uspješno nabacio bombama kolodvor i dokove u Sheernessu na ušću Feinose.

Nova pregovaranja medju Švedskom i Engleskom.

Stockholm, 22. Službeno se javlja: Potešk̆oće, što ih prouzroćiše za engleske strane poduzete mjere u pogledu uvoza važnog potrebnog blaga u Švedsku, moraju, ako se budu nastavile ili povećale, prisiliti Švedsku, da ne samo za živež već i za druga u poljodjelstvu potrebna sredstva, za surovine u industriji provede takov sistem dijeljenja, koji je sličan sistemu, što je već uveden u nekojim ratujućim državama. Samo na taj način mogu biti smanjene pogibelji i nepogodnosti, koje prouzroćuju nedostatne zaliha. Bile su poduzete pripravljajuće mjere za uvedenje takvog sistema, u većem ili manjem opsegu. Usljed naravi takvog sistema, koji neizbježivo pritište pučanstvo i obzirom na važnost pitanja, da se makar u putu zapriječe, koje nastaju usljed švedskog izvoza, smatrala je vlada potrebitim, da opeta pokuša kako bi poboljšala sadašnje trgovačke odnošaje, a da nebi štetila drugih bitnih interesa. U tu je svrhu vlada zaključila, da počne pregovarati. O glavnim crtama vlade u ministarskom vijeću, koje se je moglo posve prikljućiti predlozima državne trgovačke komisije, potpuno jedinstvo. Za vodjenje pregovaranja bili su odredjeni: prijašnji ministar Hellner, ravnatelj Frisell, bankovni ravnatelj Marko Wallenberg i savjetnik Westmann iz ureda za vojničke poslove. Nakon poduzetih pretpriprava otputovat će oni u London.

Iz Grčke.

Amsterdam, 23. (D. u.) Prema nekoj Reuterevoj vijesti iz Atena, predao je francuski attaché kralju zahtjev, prema kojemu se sve čete u Tesaliji imaju poslati u Peloponez i predati alijircima tad vojni materijal, što je odredjen za čete u Tesaliji.

Pariz, 23. (D. u.) „Petit Parisien" javlja iz Atena: Ministerski je predsjednik Lambros izjavio novinarima, da će iz Tesalije biti poručene sve čete, i da će biti otpuštene sva nedavno upozvana godišta.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

21. listopada. Zapadna fronta. U predjelu naseobina Julianowke i Aleksandrowke, 3 vrste sjeverno od Kisielina, topovski boj. U predjelu Szelwowa i zapadno Bubnowa poduzeli smo opsežna izvidjenja. U predjelu željeznice Jaroslavce, sjeveroistočno željezničke pruge Tarnopol-Zloczow, prodrlo je noću jedno naše odjeljenje preko žične zapreke te je sjajno provalilo u glavni neprijateljev jarak, poubijalo je sve, koji su se opirali, te se je, uzevši sobom zarobljenika, povratilo u svoj tabor. U području sela Svinjuhi, u smjeri prema Tarnopolu, jurišale su tri naše kumpanije na tri neprijateljske poljske straže te ih zarobiše. Dvije vrste južno sela Sviselniki je naša vatra odbila neprijateljski napadaj. U Karpatima je zapao snijeg za 2 aršina. Južno Dornavatre je neprijatelj navalio na našu poljsku stražu, koja je pomoću jedne konjaničke eskadrone odbila sve navale. Neprijatelj je bio potjeran i prisiljen na bijeg. Uveli smo 1 strojnu pušku, 1 opkopni mužar i zarobili.

U Dobrudži je neprijatelj napao u predjelu Cosargeje naša odjeljenja te je zaposjeo to selo. Tijekom dana su u tom predjelu potrajale neprijateljske navale, tako isto dalje istočno, ali su ih naše ručne granate i puškaranje odbili.

Francuska.

20. listopada. Francuski službeni izvještaj od 20. listopada u 3 sata poslije podne glasi: Na fronti od Somme nije došlo do nikakvih pješadijskih poduzeća. Tijekom noći trajala je topnička borba u okolici Sailly-Saillycella i u odsječku Belloy-Berny. U Lotaringiji odbili su Francezi jedan udar, što je bio izveden na njihovu stranu u okolici Besanger. Na ostaloj fronti noć je prošla mirno.

20. listopada, 11 sati u večer. S fronte na Sommi nema vijesti osim običajnoga topničkog boja, koji je bio naročito žestok u odsječima Sailly-Saillycell-Berny-en-Santerre i Ablaincourta. Topnička vatra na ostaloj fronti.

Macedonska fronta: Na fronti Strume sve do Vardara žestoka topnička borba. Na lijevoj obali Černe nastavili su Srbi napredovanje sjeverno od Broda dalje. Izvojevali su sjajan uspjeh protiv Bugara, jurišem su osvojili visoravan i selo Veliko Selo, te prisiliše znatne neprijateljske bojne sile na uzmak. Gubici Bugara bijahu vrlo teški. Tijekom ovih operacija zaplijenili su Srbi tri topa i više puščanih strojeva, te zasužnjiše 200 neprijatelja.

Italija.

21. listopada. Na Pasubiju su magla i snijeg spriječavali operacije. Sa svim tim smo mi nekoliko napredovali i zarobili 32 carska lovca, od kojih 1 časnika. U dolini Travenanges su za vrijeme jednog juriša opkolile naše čete jaki neprijateljski položaj na južnom području velikog Lagazuoja, te su ga navalom na bodove zauzele. Neprijateljska je posada bila uništena, izuzev 18 momaka, koji su bili zarobljeni. Zaplijenili smo mnogo vojnog materijala. Na ostaloj fronti nema nikakvog važnog dogodjaja.

Rumunjska.

20. listopada. Kod Fulghesa i Bikazua topničke borbe. Jedan naš odio, koji je prešao preko gorja, iznenadio je kod Agasa neprijateljske čete, na koje je navalio s bodovima, te uništio 12 topova i kola, poubijao konje, te se vratio uzevši sobom 600 sužnjeva. Jedan drugi odio, koji je navalio na Goloazu, iznenadio je neprijatelja, te zasužnjio 300 momaka i oteo nekoliko puščanih strojeva. U dolini Uz suzbili smo neprijateljske navale. U dolini Ojtoz traju izvanredno ogorčene borbe dalje. Na granici kod Rabla Buzi manji okršaji. U dolini Bueu topničke borbe. Kod Braticie i Predeala položaj je nepromijenjen. Kod Predeala bacili smo manje neprijateljske odjele, koji su napredovali preko Clabucetu Taurului, preko granice. U klancu Bram dobili smo prema Dragoslavele na područja. Zadržali smo manje neprijateljske odjele, koji su napredovali prema klancu Seara. Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen.

Južna i zapadna fronta: Položaj je nepromijenjen.

Njemačka i Rusija.

U jednom članku u „Vossische Zeitung-u", u kojemu se govori o odnosima Njemačke prama skandinavskim državama i o mogućnosti mira sa Rusijom, piše Georg Bernhard: Mi smatramo, da je preuranjena bojazan, koja se, sudeći po neutralnoj štampi, već pojavljuje u Engleskoj, da bi Rusija eventualno bila naklonjena kakovom separatnom miru. Glasovi za mir u Rusiji za sada su još slabi. Ali tek ima ih. Za ovo će nam biti svjedok jedan od najugledni jih ruskih listova, organ konstitucionalno-demokratske („kadetske") stranke, Miljukovljeva „Rječ". Ovaj list osvrće se na značajnu izjavu radničkog vodje Jansona i veli: „Ove nove rusofilske tendencije u Njemačkoj zaslužuju najveću pažnju. Ne smije se poricati, da takvo riješenje njemačko-ruskog problema u jednom dijelu ruskoga društva ima znatnih pobornika". Pošto time potvrdjuju činjenicu, da su izvjesni krugovi ruskoga društva naklonjeni zaključenju mira, „Rječ" nastavlja: „Pristalice su ovakvog riješenja mišljenja, da u stvari izmedju nas i Njemačke nema nikakve osnove za sporove. Jedino rusko-njemačko sporno pitanje, dopušta kompromisno riješenje. Isto se svijju ostalih pitanja tiče, to će se poslije još nekog vremena rata valjda več doslo do sporazuma. No u ovoj izjavi ne detaljira se šta se ima podrazumjeti izuzev poljskoga pitanja kao „sva ostala" pitanja. Dovoljno je, da se malo više razmisli o sadržini tih dviju riječi, pokazat će, da se pod „svim ostalim" ima podrazumijevati ne samo sudbina baltičkih krajeva, već i budućnost Austrije, ali još i prije svega istočno pitanje".

Značajan je ton, kojim „Rječ" u toku toga članka raspravlja ova pitanja. Pri prosudjivanju toga tona treba imati u vidu, da je „Rječ" do sada samo u raspravljanju o takvim pitanjima smatrala kao izdajstvo. Nu sada je na osnovu jednog članka u „Frankfurter Zeitung-u" može predpostaviti, da Njemačka namjerava, da od Turske načini od prilike ono, od je Australija prema Engleskoj. To znači, Turska bi zadržala političku nezavisnost, ali bi postala vojnički i privredno vazal Njemačke. Uslijed toga „Rječ" završava se ovim riječima: „Prema tome u Poljskoj i Kurlandiji putevi se ruske i njemačke spoljne politike stiču, dok se u Carigradu oni njemu ukrštavaju".

Prema našem shvaćanju svaka je mirnija diskusija već znatan uspjeh na putu sporazumijevanja, pa ma taj kompromis i bio još jako daleko. Da li se zbilja u Carigradu ukrštavaju putevi ruske i njemačke spoljne politike? To bi samo bio slučaj, ako bi Rusija radila na rasparčavanju Turske. Njemačka nikako nema namjera, da od Turske načini njeko svoju Australiju. Ona ne želi ništa drugo, nego da Tursku održi kao državu, da je zaštiti protivu osvajačkih prohtjeva i da doprinese tome, da osmanlijska carevina dodje do nezavisnog i cvjetajućeg privrednog razvitka. Ona dakle hoće, da doprinese tome, ali ona ne želi, da taj zadatak monopolise za sebe. Ona rado ustupa svakome njegov dio u učešću pri ojačanju turske privredne moći. Visoka Porta treba da je širom otvorena svima onima, koji dolaze sa miroljubivim namjerama. Za Rusiju je u prvom redu od važnosti, da se privredno još većma raširi i da svojoj robi nadje

pijacu i u Turskoj i njenom zaledju. Šta joj s obzirom na taj zadatak vrijedi posjed Carigrada? Ako ona teži da zauzme Carigrad samo radi toga, da bi ispunila san Petra Velikoga, onda se zbilja ukrštavaju putevi Rusije i Njemačke, a do sporazuma teško da će doći. Ali ako je deviza „Carigrad“ samo simbol za razumne i razumljive privredne zahtjeve, onda u Rusiji treba da su načisto s time, da pojam, da samo posjed čini zadovoljstvo, vlada još jedino kod djece i varvara. Od kada su sve evropske države postale zrele, od kada trgovac ne ide više isključivo za osvajačem, već može mirnim putem ići i u tudje države; poznato je u uredjenim državama, da je isto toliko korisno kao i sam materijalni posjed, zagarantovano pravo slobode kretanja za trgovinu i saobraćaj. Sa toga gledišta mi nalazimo, da Rusija mora više voljeti, da za susjeda ima konsolidovanu Tursku nego li u Maloj Aziji Englesku i Francusku. Ako bi pošlo za rukom, da se dardanelsko pitanje riješi na drugi način, nego li do sada — a zna se da su sva dosadašnja riješenja njegova u prvom redu odgovarala engleskim interesima — tada Turska za ruske trgovačke odnose ne bi bila preprijeka, već naprotiv most. U tome se slučaju ni njemački i ruski putevi u Carigradu ne bi više ukrštavali. Svakako u mnogo manjoj mjeri nego li putevi Rusije, Engleske na daljem i bližem istoku.

Domaće vijesti.

Gradsko kazalište. Prva predstava Donizzetijevog „Don Pasquale“ doživjela je jučer potpun uspjeh. Opširniju ocijenu priopćit ćemo u sutrašnjem broju našeg lista.

Iz Hrvatske.

„Nad“. Tako se zove novi parobrod poznate tvrdke N. A. Duboković i sinovi. Braća Duboković kupili su taj lijepi i udobni parobrod u Trstu, te će ga upotrebiti za trgovački prevoz izmedju Rijeke, Splita i Jelse. Okrstili su ga početkim slova imena svoje tvrdke (N. A. Duboković), blagopokojnog oca kap. Nika i svoga strica blagopokojnog kap. Ant. Ovo je poduzeće vrijedne braće od velike važnosti, osobito u ovo doba, jer će u velike olahkotiti s jedne strane aprovizaciju otoka Hvara, a s druge trgovački izvoz vina na Rijeku. „Nad“ je ovih dana stigao iz Zadra na Rijeku. Na njemu je bio g. Frano Duboković, predstavnik tvrdke na Rijeci i podpredsjednik Riječke trgovčke komore.

Iz Dalmacije.

Uspjeh nove hrvatske škole u zadarskoj okolici. Javljaju iz Zadra: Kako smo već bili javili, Hrvatsko društvo za pripomaganje ubogih djaka osnovalo je na početku ove školske godine hrvatsku pučku školu na Voštarnici, u koju se je bilo prijavilo oko 100 djaka, ali ih je bilo primljeno samo 60, jer se više nije moglo. Kako je škola odgovarala sasvim zahtjevima školskoga zakona, pokrajina je preuzela ovu školu na sebe i ona je danas javna pučka škola.

Zaplijenjena posoljena riba. Zdravstvena je oblast u Zadru zaplijenila jednom trgovcu 42 bureta posoljenih haringa, jer su pokvarene. Zaplijenjena je riba vrijedila oko 10.000 K.

Krumpir. Stiglo je u Zadar osam vaguna krumpira. Pocet će se prodavati u utorak, uz naročite iskaznice.

Zapljena imanja. Odlukom c. kr. zemalj. suda u Zadru zaplijenjeno je imanje Krste Vukovića pokojnog Vase iz Čamidola, na osiguranje naknade za učinjenu štetu državi izdajničkim djelom, radi kojeg je bio priznat krivim i osudjen na smrt.

Biskup Menini. Na 15. o. mj. preminuo je u Sofiji apoštolski delegat u Sofiji i Plovdivu msgr. Robert Menini. Pokojnik je bio Zadranin. Učio je pravo u Beču, a kasnije se je raskrstio sa svijetom i pošao u kapucine. Radi velikih sposobnosti imenovala ga je Sv. Stolica papinskim delegatom, te je preko 30 godina djelovao u Bugarskoj, gdje je i kod pravoslavnih uživao veliko poštovanje. Bio je poznat i kod nas, jer je češće posjećivao Dalmaciju. U Zadru je više puta bio gost kod presv. nadbiskupa dra Pulišića. Vječni mu pokoj!

Koncerat u dobrotvorne svrhe. Javljaju iz Šibenika: U srijedu u veče bio je u Teatro Mazzoleni veliki koncerat za dobrotvorne svrhe, u kome su učestvovale gdjice pl. Cindro i pl. Maroli, pa gospoda Matošić, Meneghello, Reiner, Skrivanić i Vušković. Koncertu je prisustvovala i Njegova Preuzvišenost gosp. namjesnik grof Attems. Uspjeh ovog glazbenog večera bio je savršen, a donio nam rijetku priliku, da s udivljenjem saslušamo vrijedne umjetnike iz rodjene nam zemlje.

Ratna odlikovanja. Udijeljena je po drugi put brončana kolajna za hrabrost sanitetskom zastavniku u pričuvi Ivanu Markovini pješadijske pukovnije br. 22.

Pozvan na konferencu. Predsjednik dalmatinskog kluba na carevinskom vieću dr. Ivčević bio je takodjer pozvan od predsjednika komore dr. Sylvestra na konferencu, na 23 o. mj. u Beču, radi eventualnog saziva zastupničke kuće. Gosp. dr. Ivčević, radi poremećena zdravlja, nije se mogao nažalost odazvati pozivu i poći u Beč, već je poslao predsjedniku komore dr. Sylvestru pismo, u kojem se i sa stanovišta ustavnih zakona i iz obzira na aktuelne potrebe izjavljuje odlučno za otvor zastupničke kuće.

Razdieljenje kruha u Zadru. U zadnje doba dogadja se skoro svaki dan, da u Zadru znatan broj obitelji ostane bez kruha. Uzrok tome, nije što bi se miesilo i peklo manje kruha, nego li ga trebuje zadarsko pučanstvo, nego što mnoge obiteli uzimlju više kruha nego li im dnevno pripada i što miesenje i razprodaja kruha nisu dobro uredjeni. Ima pekara u Zadru, koji miese velike količe kruha, pa se izpred njihovih prodavaonica sviet gomila na hrpe; a ima drugih, koji ne miese ni toliko kruha, da bi mogli zadovoljiti svoje starije kuntaše. Za obitelj sa djecom kruh je važnije hranivo nego li smok, jer se djeca bez smoka mogu laglje proći, nego li bez kruha. Da se ovome stane na kraj, mislimo, da bi shodno bilo razprodaju kruha urediti na način, da svaka obitelj dobije dnevno samo onoliko kruha, koliko joj naprama broju glava pripada; i da se obskrbljivanje pekara brašnom, te miesenje, pečenje i prodaja kruha više izjednače.

Iz Kotora pišu „Narodnom Listu“: Gradjani a i ciela Boka željno očekivahu, da će bar ove godine dobiti svoje srednje škole. Ali uzalud! Bile su uzaludne sve molbe občine i preporuke odličnih osoba. To je težak udarac za grad. Od djaka je većinom živjelo i gradjanstvo. Bilo je uobće dobro i koristno za gradjane i za roditelje. Jer slati djecu odavle u Dubrovnik ili Split ima silnih troškaka tako da dolazi za sobu za jednoga po 120—160 K; a za sadanje vrieme nije šale toliko novaca skucati svakog mjeseca. Mnogi djaci već izgubiše po dvie godine i kući stoje, jer im ne daju roditeljske materijalne prilike da nastave nauke. Činjenica, da je u dubrovačkim školama sve napunjeno i da se ne može više nikog primati, sili nas, da još jednom potaknemo pozvane faktore, da pospješe otvor tamošnjih škola, a ne da nam mladež propada i da mi trpimo, iza kako smo mi u cieloj Dalmaciji najvećma propatili i očutjeli ovaj grozan rat.

Potres u Zadru. Javljaju iz Zadra 18. o. mj.: Noćas oko 1 sat osjetio se je u Zadru lagan potres.

Prihodi prigodom dana darovanja.

Prigodom dana darovanja, obdržavanih od 4. do 9. oktobra t. g. primilo je predsjedništvo ovdješnje podružnice „Crvenog križa“ kao mjesni odbor za Pulu sveukupno 17.438 K 62 h, i to:

čist prihod dviju opernih predstava	K	1370·—
čist prihod svečanosti na koturalištu	„	1266·50
direktno prispjeli novčani darovi	„	2028·83
darovi po sabirnim arcima	„	6320·13
darovi u sabiraonicama	„	3227·46
čisti prihod od bazara u prodanoj kolibi (trg Custoza)	„	852·—
prihod od prodanih znakova	„	370·—
od članova, prijavljenih za društvo c. i kr. austr. vojnog fonda za udovice a siročad	„	2003·—
ukupno	K	17·438·62

Izravno su darovali: I. Pecorari 100 K, J. Boccasini 20 K; zbirka lista „Polaer Tagblatt“ 645 K 11 h; gdja. K. Ivich 6 K; A. Linz 20 K; gdja. E. Mikalič 10 K; R. Brueder 10 K; podčasnička menaža zapovjedništva ratne luke 70 K; kr. ug. odio pučkoustaških radnika .../... 166 K; časnici obrambenog okružja br..... 110 K; gdja. Kratki 40 K; artilerijski Zeugsdepot 100 K; bataljun br...... tvrdjavnog topništva 34 K 05 h; u mjestu boraveći časnici i činovnici ženijskog ravnateljstva 158 K; kr. ug. odio pučkoustaških radnika .../... 200 K; pomorsko arzenalsko zapovjedništvo 76 K; pomorsko konzumno skladište 50 K; pučkoustaški pješački bataljun br.... 185 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br.... 28 K 67 h.

Na sabirne su arke darovali: c. i k. lučki admiralat 105 K; Nj. V. br. „Viribus unitis“ 235 K; Nj. V. br. „Tegetthoff“ 48 K; Nj. V. br. „Prinz Eugen“ 121 K; Nj. V. br. „Radetzky“ 150 K; brodovno zapovjedništvo 20 K; Nj. V. br. „Erzherzog Karl“ 544 K; Nj. V. br. „Erzherzog Ferdinand Max“ 389 K 37 h; divizijsko zapovjedništvo 50 K; Nj. V. br. „Habsburg“ 186 K; Nj. V. br. „Arpád“ 12 K; zapovjedništvo torpedne flotile ..... 50 K; zapovjedništvo p morskih mina 140 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br.... 505 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br.... 781 K; zapovjedništvo strojarske škole 100 K; hidrografijski ured 80 K; pomorska bolnica i Annex 126 K; tvrdjavna bolnica br..... 98 K 10 h; tvrdjavna bolnica br.... 372 K 20 h; pomorski provijantni ured i klaonica 18 K 20 h; pomorski ured za odijevanje 63 K; pomorski evidenčni ured 77 K; pomorski tehnički odbor 160 K; mjesno zapovjedništvo 5 K; tvrdjavna topniška pukovnija br..... 895 K; tvrdjavna intendancija 11 K; tvrdjavno opskrbno skladište 150 K; kotarsko satništvo 100 K; poštanski i brzojavni ured Pula I. 62 K; zbirke gg. Wawrika 140 K; N. Mardešić 256 K; W. Fodora 140 K; gdje. T. Fabris-Borri 7 K; oružničkog stražmestra Travalia 113 K 96 h.

Na prijavnim su se arcima upisali za članove: lučko zapovjedničtvo 200 K; Nj. V. br. „Prinz Eugen“ 120 K; Nj. V. br. „Radetzky“ 150 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br.... 5 K; hidrografijski ured 24 K; tvrdjavna bolnica br..... 130 K; mjesno zapovjedništvo 30 K; pukovnija tvrdjavnog topništva br.... (nije uplaćeno) 58 K; tvrdjavno opskrbno skladište 100 K; kotarsko satništvo 100 K; poštanski i brzojavni ured Pula I. 18 K; g. N. Mardešić 60 K; g. W. Fodor 30 K; gdja. T. Fabris-Borri 986 K; pisarna „Crvenog križa“ 50 K.

U sabiraonicama su sakupila: Nj. V. brod „Viribus unitis“ 31 K 26 h; „Tegetthoff“ 60 K 24 h; „Szent István“ 143 K 56 h; „Prinz Eugen“ 79 K 73 h; „Erzherzog Franz Ferdinand“ 835 K 70 h; „Zrinyi“ 47 K 24 h; „Erzherzog Friedrich“ 156 K 14 h; „Erzherzog Ferdinand Max“ 72 K 16 h; „Habsburg“ 102 K 32 k; „Arpád“ 7 K 25 h; „Babenberg“ 12 K 77 h; „Admiral Spaun“ 132 K 10 h; „Saida“ i „Szigetvár“ 44 K 32 h; „Adria“ 65 K 14 h; „Alpha“ 282 K 89 h; „Gamma“ 11 K 46 h; „Bellona“ 83 K 22 h; zapovjedništvo mornaričkog zbora 13 K 71 h; zapovjedništvo arzenala 28 K 73 h; pomorski ured za odijevanje 8 K 48 h; podčasnički dom 57 h; svratište „Adria“ 12 K 42 h; kazino mornarice 11 K 30 h; restaurant Cozzio 19 K 38 h; svratište „Piccolo“ 6 K 78 h; kino „Crvenoga križa“ 2 K 9 h; kino „Novara“ 12 K 42 h; koturalište „Crvenoga križa“ 3 K 87 h; trafika Ropotar 1 K 76 h; od obrambenih okružja 774 K 54 h.

Istaknuti valja, da su posljednjega prodajnoga dana u bazarskoj kolibi na trgu Custoza učenice ovdješnje c. kr. državne pučke i gradjanske škole postigle kao kupovninu za donešeno sa sobom cvijeće 223 K 80 h; učenice i učenici istoga zavoda ukupno za prodane znakove 316 K 31 h, dakle ukupno 539 K 11 h. Za ovo požrtvovno i uspješno djelovanje budi njima i g. ravnatelju za njegovu inicijativu izrečena najsrdačnija hvala.

Sveukupni iznos od 17.408 K 56 h poslan bje dne 19. oktobra t. g. ratnom pripomoćnom uredu c. kr. ministarstva unutrašnjih poslova.

Predsjedništvo „Crvenog križa“ kao mjesni odbor prihaća i ovu zgodu, da izrazi ovim putem svim veledušnim zapovjedništvima, oblastima, zavodima kao i svim pojedinim darovateljima, prijateljima i pospješivačima svoju najusrdniju hvalu.

Razne vijesti.

Rumunjska industrija kamenog ulja. Čim dalje naše slavodobitne čete napreduju protiv Rumunjske, tim više se približuju bogatom području rumunjskih izvora kamenog ulja i središtu čitavog rumunjskog gospodarskog života. Kako je poznato je Rumunjska siromašna kamenim ugljenom; osim toga je nakon rata izostao i dosadanji dovoz vestfalskog, gornjošleskog i engleskog ugljena. Prema tome je Rumunjska dandanas upućena gotovo sasma na vlastito kameno ulje. Najbogatije izvore kamenog ulja posjeduje Rumunjska u nedaleko granice ležećem kotaru Prahovo, koji sam proizvadja gotovo 90 postotaka čitave rumunjske produkcije kamenog ulja. Tako je godine 1915. sam taj kotar proizveo 1·4 milijuna tona kamenog ulja. Ostala područja izvora kamenog ulja, Buzen i Bacau leže takodjer nedaleko granice. Zbog tog velikog bogastva domaćeg kamenog ulja je zadnjih godina potrošak kamenog ulja na rumunjskim željeznicama i u tvornicama vanredno porasao. Što bi za Rumunjsku značilo gubitak poljana kamenog ulja može da svatko najbolje razabere iz slijedećih brojaka: Rumunjske čistionice izrade gotovo čitavu količinu kod kuće crpljenog kamenog ulja. Tako se je god. 1915. dalo u čistionice od čitavog 1·7 milijuna tona kamenog ulja, 1·6 milijuna tona. Od toga se je proizvelo 394.809 tona benzine, 268.633 tona petrolja, 129.685 tona ulja za mazanje i 765.676 tona preostataka. Od čitave te množine potrošio se je pako najveći dio u zemlji samoj i to osobito ostatci, koje se upotrebljava kao ložeće ulje na željeznicama. Čitavi domaći potrošak otpadaka dosegao je god. 1915. 501.943 tone. Proračunske godine 1913./14. iznašao je potrošak ložećeg ulja na rumunjskim željeznicama okruglo 200.000 tona. Dok potrošak ložećeg ulja kao gorivo u sve većoj mjeri raste, na zadnje potrošak lignita i kamenog ugljena od godine do godine. Godine 1913./14. potrošilo se jošte 180.000 tona lignita i okruglo 110.000 tona vestfalskog ugljena. Buduć je otada uvoz inozemskog ugljena sasma prestao, to su bile rumunjske željeznice svakako prinukane da se gotovo posve preurede za loženje ložećim uljem. Usljed toga je porasla i potreba kamenog ulja. Godine 1913./14. iznašao je potrošak petroljevih ostanaka na rumunjskim željeznicama uključivo benzinu 58.84 postotaka, kamenog ugljena 22.18, lignita 15.72, a drva 2.56 postotaka. Prema tome bi obustava rumunjskog prometa kamenim uljem u samom prahovskom kotaru mogla dovesti u najkraće vrijeme do prave katastrofe, tim više što bi zalihe proizvoda kamenog ulja bilo jedva moguće na vrijeme prevesti na sigurno mjesto.

R. R.

AUGUST ŠENOA.

Dusi narodne straže.

(Nastavak.)

Mogao bih vam još kojekakvih sgoda i nesgoda pete čete pripovijedati; bila bi ih čitava knjiga, nu ne ću da vam dosadim, dragi štioci.

Bilo je pod večer lijepa ljetna danka, kadno se sastaše u bratinskom kolu, u glavnoj straži pete čete, najodličnije glave kumpanije. To glavno ročište čuvenoga sbora bila je razizemna kuća u Ilici. Kućica imala je samo dvije sobe, veću i manju. U većoj bijahu duž zida namještene daske, na kojih su gardiste blaženo hrkali; nad drijemnimi glavami visila narodna trobojnica; usred sobe stajaše stol, na njem na polak dogorjela lojanica, crvene čake s konjskim repom, prazan vrč, vinom nakvašene proklamacije, oglodane kosti puranove itd. U kutu stajalo je njekoliko teških pušaka. Druga, t. j. časnička soba, bijaše manja, ali urednija. Kožnat divan, njekoliko damnatih stolica, ovelik stol, a na stolu raporti, zadnji broj „Narodnih Novina“, dva tri bulletina, dva polića Bukovca, zdjela paprikaša, karte, zdjelica turskoga duhana i hrpa madžarskih cigara.

Tu se nije hrkalo. Dočim je prosta momčad u velikoj sobi rastezala dnevnom službom utrudjena uda, pjevalo, pilo i govorkalo se živo u časničkoj sobici — sve na korist javne sigurnosti.

„Molim te, okreši svijeću“, uze govoriti veseli kapetan Budić, komu je modra kapa na hero i devetero stojala. „Kapurale Milkoviću, okreši svijeću, ne vidim pred nosom ni keca; ja bih sve sapunare zagrebačke stavio pred prijeki sud; gori im roba kao za mrtve dušice . . . A! tako! Sad vidim! . . . Nu junaci, tko je junak? Ja velim: „Vabanque!“ —“ To rekav istrusi čašicu Bukovca.

Kapural Milković nije se pačao u karte. Šetao je šuteć, zaogrnut bijelom vojničkom kabanicom, amo tamo. Na poziv kapetanov zaustavi se, okresnu svijeću, pa šetaj dalje.

„Nu, napolje junaci!“ nasmjehnu se debeljasti kapetan, zafrknuv brke. „Ja velim: „reste!“ “

„Kapetane! Ne bio ja laćman pete čete, ako se niste danas vragu zakaparili. Troppo i troppo! Na kralja dodje baba, a na babu kec!“

Te je riječi govorio okrupni goso Cvarić, kobasičar po zanatu, a laćman po časti. Zlovoljno baci karte, pa pošto ga je vince malo užgalo bilo, skinu s vrata vojnički ovratnik.

„Lagano kapetane“, prihvati veliki brkati stražmeštar Crnilović, činovnik, — „pečenka se vrti na ražnju: da vidimo, tko će ju raskrojiti! Ja imam jedanaest —“ doda rasklopiv karte.

„Ha ha! ha! A ja — dečka i keca! Pol dvanaest, gospodo!“ nasmije se Budić, da mu je dugme na prsluku puklo. Istrusiv čašicu, očisti stol pred sobom: kobasarove škude i stražmeštrove dvadesetice podjoše u torbu šaljivoga kapetana.

„Sve!“ zamrmlja Crnilović, trzajuć lijevi brk. „Hm! Sve!“

„Sve!“ ponovi laćman kobasar, taruć si s čela debeli znoj. „Neprisjele vam moje škude, znam da ne će u vaših ruku spljesniviti. Nu za Boga, kapetane, za jednu Vas milost molim. Vi ste vragometan štipavac! Štipljite me, jedite me slobodno, kad smo medju sobom; al ne govorite pred mojom starom, da ste me raskrstili s njekoliko mojih križevača, jer bi mi te nesretne ubjeglice ogorčale svaku žlicu juhe, svaku kaplju vina od Gjurgjeva do Božić. Moja stara i onako kao da je koga toga vraga ispipala, pa psuje i gardu i laćmaniju i sve novotarije. Pustimo za danas karte: i onako ste nas čitavo oglili. Pijmo radje!“

„Da, pustimo karte“, doda Crnilović; „trebat će skoro na inšpekciju k barutani“.

Kapural Milković ustavi se, pa reče, pogledav svoj sat: — „Još imamo dva sata vremena. Tek je deset!“ pa šetaj dalje.

„Ne tužite se na me, junaci!“ viknu veseli kapetan, skočiv na noge. „Nisam ja lakomica, željna vaših škuda. Sveta dužnost nuka me kao vašega kapetana, t. j. vašega kumpanijskoga oca, da se brinem za svoju djecu. Dobivajuć od vas na kartah novaca, ne želim se obogatiti, već samo skupljati i štediti ih za više duševne svrhe, da ih kao neiskusni mladići ne protepete na puste raskoši, s kojih bi vaša duša i junačka snaga postradati mogla. Na, gledjite, pa pipajte istinu mojih riječi, srknite zlatne plodove moga nauka“, nastavi kapetan, izvadiv ispod hrpe raporta košaru punu šampanjskih boca, i spusti ju na stol pred laćmana.

U dobar čas po gospodina Cvarića padne ova nenadana bomba pred njega, jer kako je moralnu propovijed kapetanovu tronutim srcem slušao, nagnuo je glavu naprijed, te stade sve više klimati i klimati, tako da se je njegova junačka perjanica skoro s lojanicom na stolu poljubila. Cvarić se prepade i probudi u dobar čas, pa zakliknu kao iz sna:

„Pijmo ga, pijmo ga
Sve do dana bieloga.“

Crnilović trgne brže bolje Cvarićevu sablju iz korica, za da njome plemenitu pjenušicu riješi njezine staklene tamnice a za tren pucali su čepovi po časničkoj sobici, kao da se prosiplju kartači i granati na glavnu stražu pete čete.

„U junačko zdravlje!“ dignu kapetan tanku čašu pjenušice.

„U zdravlje Kraljevića Marka pete čete!“ ozva se Crnilović.

„Da, živio kapetan!“ zaviknu Cvarić, skočiv na slamnati stolac, te mu se perjanica na klobuku njihala, kao klip u zvonu sv. Kralja. „Ali — ali vi ste, moja gospodo, oprostite, vi ste kukavice! Šta gucate slatki nektar iz staklenoga napršnjaka! Sloboda neka vlada. Svatko pij, kako hoće, kako može. Ja hoću da obilnije srčem zlatne plodove kapetanova nauka!“ Pri tom si napuni laćman čašu na stolu stoječu šampanjskim vincem, noge mu stadoše poigravati na prostoru, na kojem bi, kako se veli, i pop plesati znao, i zabugari tankovitim grlom:

„Dudu, dudu,
imam babu hudu,
Poslo sam ju repu kopat,
Ona išla mošta lokat!“

Slatka pjenušica okrili za kratko junačka srca pete čete zlatnimi krili, da je bilo čuda i pokora.

„Silentium, gospodo!“ zaviknu napokon kapetan, „sloboda je lijepa stvar, al kraj nje ne smijemo zaboraviti junačkoga si ugleda! Mi smo zvani, da sačuvamo red i mir, a vi se previjate, kao da ste vragu uskočili iz torbe, pa bučite kao na ciganskom vašaru. Govorimo koju sad o poslu. Šta ima nova u narodnoj gardi?“

„Da, štilencijum gospodo!“ poprati laćman na pol drijemljuć kapetana.

„Pune vreće novosti“, prihvati Crnilović, i slavni odbor sigurnosti na gradskoj viječnici ima pune ruke posla, da ublaži razjarene strasti. Pro primo protestira kaptolska kumpanija proti naredbi, da garda ima nositi crvene klobuke. Modre čake hoćemo, viču kaptolci i zbilja su jučer s modrimi klobuci pošli na glavnu stražu. Neznam, kako će odbor sjegurnosti ovo osjetljivo pitanje riješiti: valjda će kakav pododbor o tom viječati. Pro secundo moram vam pripoviedat pričicu, doista smiješnu. Nieki dan bijahu gornjogradjani na glavnoj straži, medju njima i gospodin Franković. Valjda ga svi poznajete?“

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 470.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 25. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Velika pobjeda u Dobrudži.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Austro-ugarske i njemačke čete su nakon ljutih bojeva zauzele jučer kraj Predeal te zarobiše 600 momaka.

Južno klanca Rottenturm napreduje naša navala.

Fronta bavarskog princa: Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na primorskoj fronti traje dalje talijanska vatra iz topova i bacala mina. Osobito na kraškom zaravanku vrše se katkad žestoki topovski bojevi i bojevi sa minama. Naši su letioci uspješno nabacili bombama veliko trainsko skladište kod Sovotnje.

Jugoistočno bojište.

Na Vojusi nema nikakovih dogodjaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Kao što 22. t. tako bijaše i 23. t. mj. dan bitke od najvećeg razvoja sila. Da pod svaku cijenu prodru, nastavili su Englezi i Francuzi svoje jakim silama provedene navale. Usprkos njihovoj upotrebi mase pretrpjeli su sjeverno Somme težak i krvav poraz. Prema vijestima sa fronte leže osobito zapadno Tetansloyja čitave vrste mrtvaca sve jedan preko drugoga. Držanje se naših četa ne može dostatno pohvaliti. Osobito se je istaknula brandenburška pješ. pukovnija br. 64, braunschweigska pričuvna pješ. pukovnija br. 92, renska pješ. pukovnija br. 29 te bavarske pješ. pukovnije br. 1 i 15. Južno Somme nije mogla spremajuća se francuska navala u odsjeku Ablaincourt-Chaulues, da se u našoj zapornoj vatri razvije.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Neprijatelj je htio da svoje navale na Sommi podupre navalama kod Verduna. Naši su položaji na istočnom brijegu Maase stajali pod žestokom topovskom vatrom. Neprijateljska je pješadija bila usljed jakog djelovanja našega topništva zadržana u svojim jarcima. Time su bili osujećeni navalni pokušaji.

Istočno bojište.

Od mora pa sve do Šumskih Karpata nema nikakvih osobitih dogodjaja.

Fronta nadvojvode Karla: južno Kronstadta (Brasso) su jučer u ljutom boju zauzele njemačke i austro-ugarske čete Preoeal. Cilo je uvedenih 600 zarobljenika. Posljednjih je dana bio na južnom izlazu klanca Rottenturm skršen jaki rumunjski otpor.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Oštro progonjajuć pred desnim krilom vojske u bezglavom bijegu uzmičućeg neprijatelja, je savezničko konjaništvo stiglo u predjel Karamurat. Nakon ljutog boja bijahu zauzete Medžidije i Rasova. Ukupni plijen, uključivši onoga, koji je bio javljen 21. t. mj., iznaša 75 časnika, 6693 momka, 1 zastavu, 52 strojne puške, 12 topova i 1 bacalo mina. Gubici Rumunja i brzo dovedenih ruskih pojačanja jesu teški. Tvrdja je Bukarešt bila opeta nabačena bombama.

Macedonsko bojište.

Nema ništa novoga.

Prvi majstor glavnog stana Ludendorff.

Dogodjaji na moru.

Berlin, 24. (D. u.) Službeno. Njemački je hidroplan 23. t. mj. u jutro bacao bombe na lučke zgrade i na kolodvor Margate na ušću Temse. Istoga je dana poslije podne bilo na Flandrijskoj obali napadnuto neprijateljsko jato od 3 hidroplana, koje je nakon ljutog zračnog boja bilo natjerano u bijeg. Tijekom boja bilo je oboreno 1 neprijateljsko ljetalo. Nakon nekoliko vremena povratiše se neprijateljska ljetala pojačana daljnjim 6 ljetalima. Bila su potjerana od 8 njemačkih ljetala.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Sjeverozapadno Sančbulaka odbili smo uz velike gubitke neprijateljsko djelenje.

Kaukaska fronta.

Čarkanja, koje se svršiše u naš prilog.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Naše su podmornice posljednjih dana topile na rumunjskoj obali više živežem natovarenih i za Konstancu odredjenih jedrenjaka kaošto i prevozni parobrobrod od 3.000 tona.

Brzojavi.

Umorstvo ministra predsjednika Stürgkha.

Beč, 23. Jučer oko 5 sati poslije podne došao je otac uapšenog dra. Fridrika Adlera, dr. Viktor Adler, u redarstveni palaču na Elizabetinom šetalištu, gdje mu je bio dozvoljen razgovor sa njegovim sinom.

Berlin, 23. Stampfer piše u „Vorwärtsu“: Fritz Adler nije bio deran, ali je bio bolestan muž, koji je u tešku doba duševno klonuo pod teretom političkog rada, kojemu nije dorasao. Njegov ga je smeten čin postavio izvan vrsta naše stranke.

Budimpešta, 23. (D. u.) Ministar predsjednik grof Tisza otputovao je sa ministrom financija, honvedskim ministrom i trgovačkim ministrom u Beč, da prisustvuje kod sutrašnjeg pogreba grofa Stürgkha.

Bern, 23. (D. u.) Švicarski je poslanik u Beču dobio nalog, da izrazi austrijskoj vladi duboko žaljenje i srdačno saučešće radi smrti ministarskog predsjednika.

Sprovod ministra predsjednika Stürgkha.

Beč, 24. (D. u.) Uz učestvovanje golemog mnoštva naroda obavio se je danas sprovod tragično preminulog ministra predsjednika. Cara je zastupao nadvojvoda Leopold Salvator, njemačkog cara njemački poslanik Tschirschy, bavarskog kralja legacijski tajnik barun Hoffmann, saksonskog kralja poslanik Postitz-Walwitz, nadvojvodu prijestolonasljednika vrhovni dvorski meštar grof Berchtold itd.

Povratak princa Hohenlohe.

Beč, 23. (D. u.) Sutrašnja će „Wiener Zeitung“ priopćiti slijedeće Najviše ručno pismo: „Dragi princ Hohenlohe-Schillingsfürst! Primio sam odobravanjem na znanje vijest o Vašem povratku sa dopusta nakon Vašeg oporavka i nastup službe te istodobno dižem namjesnika Gornje Austrije, tajnog savjetnika Erazma barona pl. Handela, sa vodstva Moga ministarstva unutrašnjih poslova, koje mu je bilo predano za vrijeme Vašega dopusta uz puno priznanje za njegovu u toj funkciji učinjenu odanu službu.

Beč, dne 23. listopada 1916.“

Franjo Josip v. r.
Hohenlohe v. r.

Saziv drž. sabora.

Beč, 23. (D. u.) Parlamentarna korespondencija javlja:

Kod rasprave, koja je opet započela u 4 i pol sata posl. podne pod predsjedništvom predsjednika zast. kuće Dr. Sylvestra, bili su prisutni: zastupnici triju skupina gospodske kuće knez Fürstenberg, grof Clam-Martinic i barun pl. Czedik, kaošto i zastupnici Dr. German, Juckel, Pernerstorfer, vitez Pogačnik, Romaczuk, Ofner, vitez pl. Wassilko, Dr. Faidutti, član gospodske kuće Dr. vitez pl. Bilinski, zastupnici Kost, Lewycki, Simeonewicz, Seitz, Dr. Gustav Gross, Denk, Wolf, Dr. Eugen Lewycki, Peruszewicz, Kedzior, Stanek, Mastalka, Trilowski, Stapinski, Damm, Fink, Šmeral, Dr. Šušteršič, Hruban, Stransky, Hübschmmann, Jäger, vitez pl. Pautz, Korošec, Iro, Daszynski, vitez pl. Abrahamowicz. Ispričali su se zastupnici Ivčević i Rizzi.

U početku vijećanja je grof Clam-Martinic zastupao u rezoluciji triju skupina gospodarske kuće izraženo stanovište pogledom na saziv delegacija i na preduvjete saziva drž. sabora.

Govorili su zastupnici Dr. Gross, Kost. Lewycki, Seitz, član gospodske kuće vitez pl. Bilinski, Schraffl, Dr. Šušteršič, član gospodske kuće barun pl. Czedik, dalje zast. Šmeral, Daszynski, Stransky, Hruban, Pernerstorfer, Ofner, Jäger, Stanek, Korošec, Trilowski, Hübschmann, vit. pl. Pautz, Simeonowicz, Faidutti i član gospodske kuće grof Clam-Martinic.

Govornici iz drž. sabora su se načelno svi izrekli za saziv drž. sabora. Nekoji su govornici razjasnili uvjete i pretpostavke jednog korisnog zasijedanja drž. sabora.

Pri koncu je predsjednik Dr. Sylvester izjavio, da će izjave zastupnika stranaka saopćiti vladi.

Beč, 23. (D. u.) Kod jučerašnjeg vijećanja članova gospodske kuće, koje se je vršilo kod kneza Fürstenberga, bijaše prisutno najodličnije plemstvo. Na prijedlog grofa Sylva-Taronca zahtijevalo se je, da se odmah sazovu delegacije te se je izrazilo želju, da novi ministarski predsjednik bezodvlačno poduzme pripravljajuće mjere u svrhu saziva parlamenta. Dotični je zaključak bio već predan predsjedniku zast. kuće, Dr. Sylvestru, te će isti od vodja pojedinih skupina gospodske kuće biti predan novom ministru predsjedniku odmah nakon njegovog imenovanja.

Posljedice gubitka Konstance.

Berlin, 24. (D. u.) Wolffov ured javlja: Osvojenjem Konstance su savezničke čete pod Mackensenovim vodstvom zadale Rumunjima najteži udarac u čitavom ratu, jer su presjekle žilu kucavicu Rumunjske. Padom Konstance nestalo je i glavne sveze sa Rusijom preko Crnog mora, što mora za vodjenje rata Rumunjske imati dalekosežnih posljedica. Kao što je oplojenje Hermannstadta promijenilo rumunjsku sedmogradsku pustolovinu u potpun poraz, tako znači i osvojenje Konstance i prekinuće željezničke linije odlučan udarac na dobrudžkom bojištu. Tako je dakle bila osujećena od Rumunja i Rusa namjeravana provala kroz Dobrudu na Bugarsku i na sveze sa Sofijom.

Francuski radikalni socijalisti proti miru.

Pariz, 23. Skupština stranke radikalnih socijalista primila je pri svršetku svog zasjedanja slijedeći dnevni red: Pozdravljamo narodnu vojsku i vojske naših saveznika te izražamo našu odluku, da nastavimo naša nastojanja u svetom našem savezu do potpune pobjede četvornog saveza. Odbijamo svaki mir, koji ne bi uspostavio nepovrijedivost svetih prava malenih plemenih naroda, koji ne povraća Francuskoj istrgnute joj zemlje i koji ne pruža jamstva za sigurnost država. Izjavljujemo, da smo odlučili zahtijevati u budućnosti sistem medjunarodnog jamstva, koji će „civilizaciju“ štititi pred agresivnim državama i njihovim navalama, da se jamči za temelj pobjedu slobode i pravde.

Njemačka i Španjolska.

Madrid, 23. (D. u.) Dio novinstva odušeljeno pozdravlja gotovu, koju je Njemačka priznala Španjolskoj, da će naime trpjeti, da španjolski torovni brodovi putuju u Englesku. Molba Njemačke da od zapadnih vlasti odbije istu dozvolu, prema kojoj bi dakle smio doći u Njemačku jednak broj teretnih brodova, dala je nekojim novinama povod, da kritizira pasivno držanje vlade.

Amerika zahtjeva odštetu

New-York, 20. Medjunarodna korespondencija Hearst javlja iz Waschingtona: Ujedinjene će države najaviti kod engleske i francuske vlade svoje zahtjeve za odštetu za štetu nanešenu američkim gradjanima nezakonitom cenzurom američke pošte, provedenom sa strane država četvornog saveza. Zahtijevat će odštetu od 1 milijuna dolara.

Iz Grčke.

Solun, 23. (D. u.) Reuter javlja: Jučer je ovamo prispjelo odjeljenje talijanskih alpina. Vlada je zaključila, da mobilizira godišta 1913. i 1914., i to u Novoj Macedoniji, na Kreti i na otocima u Arhipelagu te da osim toga pozove pod oružje novake iz godišta 1916. Narodno se gibanje polako širi i u Tesaliji usprkos terorizmu liga pričuvnika i Gunarista. U toj pokrajini imadu Venizelosovi pristaše bez dvojbe većinu.

London, 23. (D. u.) Reuter javlja iz Atena: Kralj je pristao na to, da se poduzmu sve mjere, koje su potrebite da se osigura Serraillova baza, izjavio je ali, da ne smatra nužnim, da se u tu svrhu povuku čete iz Tesalije u Peloponez. Na to je francuski vojnički attaché povukao svoju notu, da saopći mjerodavnim mjestima kraljeve prigovore.

Milan, 24. (D. u.) „Secolo“ javlja iz Soluna: Nakon zrelog prosudjivanja smatrala je provizorna vlada shodnim, da radje opusti namjeravani ultimatum Bugarskoj.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

22. — Zapadna fronta. Na Narajowki se vrše ljuti boјevi u predjelu sela Swistelniki i Skomarochy za posjed visina i šuma na zapadnom brijegu rijeke. Položaji prelaze iz jedne ruke u druge. Neprijatelj poduzima zdvojne navale, koje mi vatrom odbijamo.

Rumunjska fronta. — Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Rumuni su kod seoca Bucazuk (40 vrsta zapadno Piatra) opkolili neprijateljsko odjeljenje, što je dalo u posjedu malenu visinu te su zarobili 500 momaka i zaplijenili 2 topa i 5 strojnih pušaka. U dolini Trotus traju uspješni bojevi. Tu su Rumuni zarobili 100 vojnika, od kojih 1 časnika i zaplijenili 2 strojne puške. U dolini Uzul su Rumuni odbili neprijateljske uz teške gubitke za njega. U dolini Huzen moradoše rumunjske čete umaknuti pred napadajem protivničkih vojnih sila u smjeru prema Gura Sirilni. U klancu Bran kod Dragoslave (40 vrsta jugozapadno Kronstadta (Brasso) odbiše Rumuni neprijateljske navale uz teške gubitke po njega.

Na fronti u Dobrudži povukoše se rumunjske i naše čete nekoliko natrag usljed neprijateljevog pritiska.

Francuska.

21. o. mj., 11 sati noću. Dan je bio karakteriziran žestokim protunaporima njemačke infanterije, koja nastoji, da nas protjera iz sela Sailly-Saillysel. Tri put je naša razorna vatra i vatra strojnih pušaka suzbila žestoke jarišne kolone. Neprijatelj je pretrpio krvave gubitke i nije ni na jednoj točki mogao doći do naših linija. Izmedju Biachesa i Maisonnette ogorčeno su Nijemci navaljivali. Borba je bila osobito ogorčena kod šume Blaise, gdje je neprijatelj upotrebljavao goruće tekućine. Nijemci, koji su na cijeloj fronti bili suzbijeni sa znatnim gubicima, ustalili su se u nekim odsjecima naših prednjih jaraka sjeverno od šume Blaise. Ali u istom času su ih naše čete sa sjajnim uspjehom bacile natrag. U okolici Chaulnesa osvojili smo šikarje sjeverno od tog mjesta do raskršća u sredini. Pri tom smo zarobili 250 momaka.

Bojevi u zraku: 20. oktobra su na Sommi naši avijatičari oborili 7 njemačkih aeroplana. 4 ozbiljno pogodjena aeroplana moradi su se spustiti u svojim linijama. U noći na 21. bacili su naši aeroplani bombe na neke kolodvore, na jedan vlak, na njemačke linije i logore i na neka uzletišta.

Istočna vojska: Na fronti Strume zbog lošeg vremena znatno je slabija topnička djelatnost. Engleska je flota uspješno bombardirala bugarske uredjaje u okolici Nehori (južno od Tahinskoga jezera). U luku Cerne postigli su Srbi nove uspjehe. Sjeverno od Skočivira (u brdima Guke) i sjeverno od Velikog sela doši su u prednje polje Baldenka. Po novijim vijestima zaplijenili su Srbi 18. i 19. 7 topova, znatni materijal i zarobili 250 momaka, medju njima 24 njemačka vojnika i jednoga časnika. Na lijevom francuskom krilu žestoka topovska vatra na obje strane.

Rumunjska.

21. listopada. Južna fronta: Na Dunavu topnički boj. U Dobrudži prisilili su žestoki neprijateljevi napadaji na cijeloj fronti centrom i desno krilo da se povuče.

Političke Vijesti.

Briandov boj proti pesimizmu. Briand, koji u ovaj tren nema zgode, da slavi parlamentarne triumfe, uporabio je tu stanku, da pokaže svojim francuskim obožavateljima umijeće razgovornog čovjeka. Alfred Capus crta u listu „Figaro“ jedan takav razgovor Briandov i obavija ministra predsjednika oblacima najpretjeranijeg laskanja. Briand je razgovarao s jednom damom, koja se nije žacala bila, a da ga upita, kad li će se rat svršiti. Ona nije primila izravnog odgovora, no pitanje je bez sumnje Briandu dobro došlo, da tom zgodom preko te gospodje odgovori svim Francuskinjama: Sve ono utješljivo, što je znao kazati, ograničeno je bilo na to, da u što sjajnijoj svjetlosti prikaže moraine koristi dugoga trajanja rata. Nato je stao crtati razliku u francuskom raspoloženju u srpnju 1914. i u listopadu 1916. Onda, veli, kaže je nalazila Francuska u potpunoj korupciji, ako i ne u dekadenciji, i pojavila se je mlada generacija, koja je, neustrpljiva i razmažena, počela bolnije osjećati poraze iz godine 1870. Njemačke su drzovitosti doprinijele svoje tom duševnom raspoloženju. S druge se pako strane nijesu usudjivali misliti na rat i postojala je neprestana protimba izmedju raskalašenog utvaranja i potrebama svagdašnjeg života te politike. Osim toga je postojao osjećaj, kao da Francuske ne cijene prema njezinoj vrijednosti i valjanosti. Držanje zemlje nije se povoljno dojimalo posmatrača sa strane i nije odgovaralo pravom biću Francuske. Sve se je to u tren oka promijenilo, kad je zemlja počela ispunjavati svoj pravi udes svojim terorizmom, i svi su narodi priznali njezinu zabludu. Krasna je Francuska postala izvanrednom i danas takovom, kakova još nikad nije bila. To je moralno djelo ovih dviju godina, a posljedice su nedogledne. Ove će se na nas sve odrazivati u našem javnom, kao i u našem privatnom životu, na obrt, trgovinu i umjetnost. Upotpunjenje toga djela i njegovo okrunjenje pobjedom zaslužuje, da mu žrtvujemo i vrijeme i ustrpljivost, pa ako je pobjeda i tvrda, mora takova i biti, jer mora biti znatna; ta sve ovisi o njoj: sloboda, imutak, socijalne reforme i snažna republika. Od budućnosti očekuje Briand, da će u njoj nestati lokalnoga partikularizma i da će se umnožati i ujediniti snaga pomoću novoga naraštaja.

Da li će te riječi biti dostatne, da rasprše francuski pesimizam, pitanje je; jer da taj pesimizam igra još uvijek veliku ulogu, priznaje i sam Capus, kad veli, da pesimiste ne sumnjaju više o pobjedi, sve ako i ne prikrivaju svoje zabrinutosti radi dugog trajanja rata, ili, kako je kazao stari jedan gospodin: „Ja vjerujem u pobjedu, ali ne vjerujem u mir.“

Talijani u Epiru. Kad su dne 20. augusta t. g. Sarrailove čete opazile bile zelene odore Talijana, porodilo se je veselje i iskazi su odobravanja pratili pridošlice do njihovih stanova u Solunu. Bura je odobravanja naišla na radosnu jeku u svim antantinim državama, po časopisima u Parizu, Londonu i Petrogradu odsijevala je zadovoljština, što se je Italija eto tada negda odlučila, da sudjeluje kod zajedničke akcije četvornog saveza. Stvar je pružala poteškoća jedino obzirom na Grčku. Dok je ova bila mobilizovala svoju vojsku, bilo se je bojati presenećenja; tek kad je četvorni savez isilio razoružanje Grčke i na najbezobzirniji način sputao kraljevstvo Helena, usmjelila se je Italija i zbacila krinku sa lica. Iskrcanje francuskih, engleskih i ruskih četa na grčkom području može da antanta zabašuri i prikrije izgovorom, e su te čete onih vlasti, koje „štite“ Grčku. Prisutnost Srba mora Grčka da trpi toboże na temelju čudnovatog tumačenja starog ovog saveznog ugovora iz balkanskoga rata, ali za upad Talijana nije se dosad mogao navesti nikakav izgovor, a još manje razlog. Poznata je činjenica, da je prošle zime, kad su se na otoku Krfu iskrcali talijanski oružnici, uložilo grčko ministarstvo žestoki prosvjed i postiglo, da se nepozvani gostovi udalje. A sad je nažalost ote došlo tako daleko, da se jadna Grčka ne usudjuje više ulagati ni prosvjeda, premda se radi o većoj i zamašnijoj stvari, nego li o diviziji generala Petitija, koja se je onomadne iskrcala u Solunu. Jer sad se radi o zaposjednuću grčkoga područja na Jadranu po Talijanima.

Pripreme su za Sarrailovu ofenzivu pratili na rimskoj konsulti nekako nepovjerljivo. Da je ta ofenziva pošla bila za rukom, to bi one tri velevlasti, koje su kod toga sudjelovale, bez sumnje same, ne obazirajući se na Italiju, promijenile kartu Balkana. Toj mogućnosti mora da se predusreine, i jedino je sredstvo za to bilo upravo sudjelovanje Italije kod toga pothvata. Toj je općenitoj svrsi bila pridružena tad još posebna jedna svrha. Italija je tražila kao uvjet za svoje sudjelovanje, da se njezine čete u Macedoniji uporabe isključivo na skrajnjem lijevom krilu. Ta je osnova bila mudro zasnovana, jer ima pred očima dvije mogućnosti: Bude li imao Sarrail nesreću, tad stoji talijanskim četama otvoren put prema lukama u Epiru i one bi stigle ubrzo do Jadrana i odatle u domovinu. Bude li se Sarraili uzdržao, to bolje, jer je tad tek sjeverni Epir potpuno sjeguran. Radi toga i bje sjeverni Epir proglašen područjem talijanskog utjecaja, radi toga i bjehu grčki krajevi uz obalu zaposjednuti. Pošto je gubitak Drača razoro nade Italije na srednju Albaniju, nastoji, da se sad dalje južnije bez štete održi na račun Grčke. Tvrdnja talijanskih listova, e su epirska mjesta uz obalu zaposjednuta za to, da se neprijateljskim podmornicama oduzme prilika, da odkle ukrcavaju benzin i ulje, samo je, naravno, pokrišaj, kako bi se grčko javno mnijenje umirilo. Isto tako je Italija mjeseca maja prošle godine iza hrpta napala oslabljenog toboże saveznika, tako eto posiže sad rukama za grčkim područjem, jer su Grčku Englezi i Francuzi sputali lancima, te ne može da se brani. Na svaki je način ostala Italija vjerna svojim političkim načelima: sacro egoismo . . . . .

Kriza Grčkoj.

Prilike su u Grčkoj od nekoliko dana ovamo došle do toče, koja se dalje teško dade zamisliti miran razvoj stvari. Da li će ministarstvo Lambrosovu poći za rukom, da uspostavi most jedinstva i sporazuma izmedju vlade i antante, veliko je pitanje. Nakana je novoga ministra predsjednika, da svom strogošću nastupi proti „trenutačnim nepravilnostima“, bila bez sumnje sa tako pošteno mišljena, kaošto se je obzirom na potpuno sputanje svake autonomne vlasti po antanti morala pokazati nezivedivom.

Može da se kaže, e najnovija kritička faza Grčke započinje s novim ministarstvom. Činjenica, da je ponovno kralju sklono ministarstvo preuzelo vodstvo države, moralo je odmah pobuditi vjerojatnost novih zapletaja. Dok su poklisari centralnih vlasti i neutralnih država već dne 12. oktobra saopćile ministru izvanjskih posala Zalokostasu, da formelno priznavaju novi kabinet, držali su se zastupnici alijiraca postrance od nove vlade. Što više njihov se je odgovor na prvi grčki državni tok, koji je bio jedva razlikovao od staroga, osnovao na čitavom nizu zahtjeva i pothvata, koja u svom načinu predočuju prilično ono najgore, što usiljuje slobodnom naroda vlast, koja se s tim narodom ne nalazi u ratnom stanju. Naši su protivnici u bezbrojnim svojim govorima i člancima silnim ogorčenjem isticali, e je Austro-Ugarska htjela mje-

seca jula 1914. da toljagom utuče Srbiju. No sve je to šala prema svim onim nasiljima, koja se danomice opetuju i kojima hoće antanta da oduzme kralju. koji se do krvi bori za slobodu svoga naroda, za pravo i krunu, a i samomu tomu narodu svaku slobodu odredjivanja samim sobom.

Nije uvijek lako razrješavati uzao dogodjaja, koji hrle jedan za drugom. Uza sve to može čovjek da si na temelju najnovijega materijala glede silno brzog razvoja stvari u prošloj sedmici stvori ovu sliku:

Ultimatum je francuskog admirala Fourneta glede izručenja grčke mornarice i predaje željeznice Pirej-Larisa uslijedio dne 11. oktobra. Namjera se dade na prvi pogled progledati: ostanci kraljeve vlasti, koja se opire na vjernost mornarice kao i stajaće vojske, koje imadu svoje sjedište u Ateni i Larisu, neka budu uništeni. Radi toga i jest bio rok ultimata za ispunjenje tih zahtjeva veoma kratkotrajan, a da je uzmoglo ministarstvo Lambrosovo proti tomu — dakako samo proti tomu — uložiti prosvjed. Iza dvadeset je i četiri sata ispunjena želja Fournetova. Grčke je brodove imao u svojoj vlasti, ali duha mornarice nije mogao da sputa u lance. Kralj je odriješio mornare doduše njihove prisege, ali oni su ostavili brodove i izjavili, e pristaju uza nj. Pomorski vojnici nijesu slijedili admirala Kondouriotisa ni drugih antanti sklonih časnika. Isti su dan bile razoružane utvrde uz obale, predane su antanti dvje utvrde, koje vladaju nad lukama, i uveden nadzor nad čitavim nizom luka. Drugi je dan počinjena već druga manovra proti kopnenoj sili kraljevoj. Francuzi iskrcavaju preko hiljadu momaka, zaposjedaju sve kolodvore na pruzi Atena-Larisa i sprječavaju odašiljanje artilerije i municije u Larisu. Vele, e su saznali, da se kralj sprema na odlazak u Larisu, i tvrde, e on hoće da odanle sa svojim četama zauzme aktivno neprijateljsko držanje proti antantinoj armadi. Opet jedan dan kasnije stavljaju se utvrde u Pireju pod pasku i sprječava se protuosnova kraljeva, da prevede grčku posadu na Krfu u Pirej. Ali grčke čete valja na svaki način udaljiti iz djelokruga kraljeve vlasti i to tim više, što cijene jakost kralju vjernih četa u Ateni i Larisi na 42.000 momaka.

Dne 16. oktobra slijedi novi udarac na grčku slobodu te bude ravnateljstvo redarstva i ministarstvo izvanjskih poslova stavljeno pod nadzor alijiraca, a pošto prijevoz grčkih četa i ratnog materijala u Larisu još sveudilj traje, snuje se novi ultimatum, koji bi imao da traži ograničenje jakosti vojske. Za prvi se čas zadovoljuju okupacijom baterije u Kastelu i zaposjednućem kolodvora i viječnice u Pireju i Ateni. I gradsko bje kazalište takodjer opkoljeno.

Atena postaje već nemirna. Položaj se od sata do sata zaoštruje. Dne 17. oktobra obavlja kralj smotru nad vjernima mu ostalim pomorskim vojnicima. Kod toga dolazi do ozbiljnih sukoba izmedju francuskih mornara i množice, ponovnih uapšenja pričuvnika, iznovičnih demonstracionih povorka proti antanti. Množica od više tisuća glava hrli prema amerikanskom poslaništvu i prosvjeduje proti zaposjednuću zemlje po alijircima. Ogorčenje je naroda radi strogog redarstvenog nadzora tako veliko, da je dapače i francuski poklisar morao posredovati i, uzalud dakako, zamoliti admirala Fourneta za promjenu nadzornih odredaba. Na večer 17. oktobra polaze francuski vojnici, koji su dosad zaposjedali bili gradsko kazalište, u blizinu kraljevske palače. Nijema protudemonstracija: Jedan bataljun grčke pješadije opkoljuje radi zaštite kraljevsku palaču. Raspoloženje je silno napeto. I pošto se nije moglo postići ublaženje zahtjeva antantinih, ne vidi više ni sam Lambros u ovaj čas nikakova druga izlaska nego li svoju ostavku, dok kralj u najvećoj uzrujanosti progovara riječ, koja jasno osvjetljuje sav položaj: „Ne preostaje mi ništa drugo, nego da sa Svojima podjem u Larisu“. A to ne znači ništa drugo nego obranu do krvi. Dobrovoljno ne će da mu njegovi „zaštitnici“ vežu ruke.

Sudbina Grčke leži na oštrici noža. Pitanje je: Da li će se antanta — što je uostalom nevjerojatno — zadovoljiti s onim, što je postigla? Može li se računati još i na daljnju popustljivost grčke vlade?

Medjutiim baca antantino novinstvo neprestane nove uvrijede u lice kralja, kojega se dostojanstveno, otmjeno i kneževsko držanje razlikuje kao dan od noći od blutavoga toga pisanja. Javno se traži njegov odstup i ističe „susretljivo i popustljivo“ držanje četvornog saveza te „ustrpljivost“ Venizelosova. Da, list „Daily Mail“ veli dapače, da Greya — natjeranog možda u strah od posjeta grčkoga princa Gjure — muče „monarhističke skrupule“ te mu spočituje „kraljevsku slabost“. Kralj da se je nedavno izjavio: „Odgovaram sam jedino Bogu“. Silno pretjeranim se je patosom Venizelos proti tomu pozvao na suverenost naroda i nastojao, da raskrije demokratskim Grcima „tiranski značaj“ kraljev. Da li će Venizelosovi govori u Solunu, gdje od njega postavljena provizorična vlada po antanti uostalom uopće još nije priznata, otvoriti mu srca grčkoga naroda, čini se, kao da i sam ne vjeruje.

Domaće vijesti.

Zaklada „Tegetthoff“. Prigodon proslave Viške bitke sabrao je g. Niko Mardešić kod puljskih Dalmatinaca-Hrvata iznos K 2424·— koji je iznos priposlan dalm. namjestništvu, na što je primio sliedeću odluku:

G. Niku Mardešić — Pula. Ovo c. k. namjesništvo, uzimlje na ugodno znanje humanitarnu i patriotsku nakanu V. g. i odnosnog dalmatinskog odbora, da se naime od novca, preostalog od srebrenog lovor-vijenca, postavljenog prigodom proslave Viške bitke na spomenik Tegetthoffa u Puli, osnuje zaklada „Tegetthoff“, čijim će se kamatima potpomagati dvije najpotrebitije obitelji dalmatinske, kojim je materinski jezik hrvatski, a kojim je otac ili muž poginuo u boju pod Visom god. 1866. ili koji siromašni potrebni veteran odnosnoga boja kao i eventualno invalidi te sirote poginulih junaka u ovom svjetskom ratu. Istodobno se potvrdjuje sa zahvalnošću primitak iznosa od 2324 krune, koji imade da bude osnovna imovina glavnice, čiji će prihodi ići na otstvarenje zakladne svrhe. Izvoljet ćete sada sastaviti osnovu odnosnog zakladnog pisma, koju će pak ovo c. k. namjesništvo pregledati i povratiti sa eventualnim primjetbama u svrhu konačnog sastavljenja zakladnog pisma u propisanom broju primjeraka.

C. k. namjesnik Attems.

Don Pasquale u gradskom kazalištu. Jučerašnja predstava opere Don Pasquale doživjela je potpun uspjeh. Dražesna je ova opera kao stvorena za malen operni ansambel i za okvir domaćeg našeg kazališta. Ima i ova opera i kao takova velike prednosti pred nedavno danim Faustom od Gounoda, koji djeluje sa pozorišta više vanjskim sjajem i spoljašnjim blijeskom nego li nadutom, samo na nekojim mjestima zbiljski pročućenom glazbom. Čitava je ova Donizzettijeva opera iz jednog lijeva, strogo stilizirana u duhu ovog vremena. I sam lagan i zabavan dogodjaj, te naivnost zapletaja i raspleta, sve to praćeno duhovitom i lakokrilom glazbom, kadro je zanesti i modernog posjetioca kazališta kud i kamo više, nego li nevjerojatni i simbolizmom prožeti prizori iz staronjemačke pripovjetke, kojoj je star francuski muzičar dodao melodijoznu ali i prevelikim sentimentalizmom zasladjenu glazbu. Ozbiljnost dogodjaja na pozornici, a nevjerojatnost ambijenta, u kojem se odigrava tragedija Margarete, u čudnovatoj su si opreci tim više, što glazbenik nije umio, da ih svojom skladbom prikrije. U Don Pasquale čini i dogodjaj i pozornička oprema utisak ugodne dosjetke, a gracijozna nas glazba o tome još više uvjerava. Za kapelnika ima ova glazba sigurno mnogo čara ali i mnogo poteškoća. Svaki takt dopušta u interpretaciji izvodećem glazbeniku potpunu slobodu, svak tempo daje mu priliku, da dokaže svoj ukus i svoj umjetnički osjećaj. Već u ouvertiri presenetio nas je profesor Illersberg svojim finim shvaćanjem muzikalne ove kaprise, koja se na prvi mah čini praznom pjenom, ali koja se izvedena kao „mala ništica“ dražesno dojimlje. Na isti način znao je prof. Illersberg da iskoristi svaku mogućnost partiture za svoj orkestar, dodavši na tom mjestu u pratnji još jedan instrumenat, na drugom opet pospješiv tempo pasaže. Koliko izgleda ova glazba izvedena pedantnim slijedjenjem propisa praznom i mrtvom, toliko je ona duhovita i prijatna, ako ju tumači temperamentan glazbenik. Opet nam je prof. Illersberg dokazao, da je valjan kapelnik. Njegovo izvadjanje Don Pasquale u mnogočem prednjači interpretacijama poznatih maestra svijetskog glasa. Pojedine su uloge bile povjerene gospodjici Enenkel i gospodi Gerstorferu, Ivichu i Karisu. Novina gdjice Enenkel očarala je nježnošću igre i zvonkošću glasa našu publiku. Bila je u svakom prizoru u svakom trenutku viješta i spremna glumica, te je obogatila prizore duhovitom i otmenom dosjetljivošću. Odmah u cavatini iznijela je dovršeno svojim glasom, koji sasvim obvlada i kojega je dotjerala i istančala do potpunosti, kojom može postići svaki, ma bio još tako traženi efekat. U svakom nas je učinku iznenadila kojom briljantnom i učinkovitom dosjetkom. Iza terceta u drugom činu i dueta u trećem, bila je sa drugovima burno pozdravljana od ushićene publike. Gospodin Gerstorfer bio joj je vjeran drug. U početku drugog čina ispjevao je on duboko čustvenu ariju o nesretnomu Ernestu. Osobito je lijepo izveo serenadu u zadnjoj slici opere, za koju je žeo živahno odobravanje. I u prvom činu uspjeo je vanredno u duetu sa Don Pasqualom. Don Pasquale, omiljela i komična figura starca-mladoženje, doživio je u shvaćanju gospodina Ivicha, kojega poznamo kao dobrog glumca i dobrog pjevača, uskrsnuće, kakvo ni sam Donizzetti bolje nije mogao ni željeti. Teško bi bilo nabrojiti sve točke, u kojima nas je Ivich zanjeo svježim glasom i naravnom, priprostom svojom igrom. I gospodin Karis bio je krasan doktor Malatesta, a kao pjevač u prvoj romanci dao nam novi dokaz o punom i opsežnom svom baritonu. Preostaje nam još gospodin Klaudus, koji je u većoj ulogi notara potvrdio dobro mnijenje, koje smo imali o njemu. Kao uvjek bio je i naš domaći zbor uzvišen nad svakom hvalom. — Druga predstava opere Don Pasquale daje se sutra u četvrtak. x. y.

Oglas natječaja. Za školsku godinu 1916./17. podijeliti će se štipendija godišnjih 250 kruna iz zaklade „Luxetich pl. Lichtenfeld“. Na uživanje ove štipendije pozvani su na prvom mjestu djaci rimo-katoličke vjere, koji su u rodu sa zakladateljem. Ako njih ne bi bilo tada i drugi siromašni djaci, počam pučkom školom pak do dovršenja nauka. Natjecatelji za ovu štipendiju imadu podastrieti molbe s krsnim listom, svjedočbom siromaštva i svjedočbom o cijepljenim kozicama, te sa svjedočbama zadnjih dvaju polugodišta, a opiraju li svoje pravo na rodbinu, s legalnim rodoslovjem, najkašnje do 31. oktobra 1916. putem školskoga ravnateljstva na c. kr. primorsko namjestništvo sada u Opatiji. — Od c. kr. primorskog namjestništva. — Opatija, dne 1. oktobra 1916.

Javna dražba. Danas, dne 25. oktobra 1916. u 3 sata poslije podne obdržavat će se u sudbenoj dražbenoj dvorani Via Arena br. 2, dražba kreveta, ormara, ormarića, stolova, stolica te više vrsti pokućstva.

Lijepi primjer, kako se može pomoći želudcu — i dobrotvornoj svrsi! Upraviteljstvo kanfanarske općine priposlalo je preko uprave „Polaer Tagblatta“ 500 kruna zakladi za sirote i udove palih vojnika kao utržak medju kanfanarskim općinarima razdijeljene odnosno prodane divljačine. Inicijativom naime predstojnika tamošnje c. kr. žendarmerijske postaje, gosp. Guština, te uz znanje i odobrenje upravitelja kanfanarske općine, vladinog komesara gosp. dra. Mrakovčića, lovilo se je na općinskom dobru divljačinu te dijelilo medju domaće općinare, prepuštajući njim samim, da za to opredijele budi koji iznos za dobrotvornu svrhu. Tako se je u kratko vrijeme sabralo lijepi iznos 500 kruna, koji će toli plemenitoj svrsi svakako dobro doći. U taj lijepi primjer kanfanarske općine, odnosno imenovane gospode. mogle bi se ugledati i druge općine, koje obiluju divljačinom.

Iz Hrvatske.

Šimunski sajam. U subotu, dne 28. listopada o. g. obdržavati će se u slob. i kr. glavnom gradu Zagrebu godišnji sajam, t. zv. Šimunski sajam, na koji se može dopremiti svakovrsna roba, živež i blago uz propisane putnice. Sajam traje tri dana. Tjedni sajam, koji pada na 1. studenoga, prenosi se radi „Svih svetih“ na četvrtak 2. studenoga.

Javni lokali bez kruha. Prekjučer je u Zagrebu bio prvi dan, da je u svim lokalima prestalo podavanje kruha, pa svaki gost ili sobom donosi hruh ili je već prije izručio kavanaru i gostioničaru potrebne cedulje za kruh, koji mu mu onda kruh sami nabave.

Novine i knjige za hrv. ranjenike. Rodoljubima iz vana, koji bi htjeli darovati knjiga našim ranjenicima, poručujemo, da ih mogu slati bez ikakova troška, ako adresiraju na „Crveni križ“, Zagreb, sa oznakom u „vojno-zdravstvenom poslu, prosto od poštarine.“

Za čim tuguje naš narod? „Novine“ javljaju: Naša zvona. Za zvonovima još uvijek narod tuguje. Osobito tuguje za naše premilo veliko zvono.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 298 od 24. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Riedl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik i. sl. Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u prič. Dr. pl. Marochino.

Podupirajte Družbu!

Gospodarstvo.

Čime da nadomjestimo ulje. Kod začinbe šalate i drugih jela ulje nam je veoma potrebno. A pošto je isto danas u cieni takodjer poraslo, smišljaju se razni načini, kako da se tomu doskoči. Dobru naknadnu za ulje dobivamo i na slijedeća dva načina.

1. Uzme se malena količina slezovog čaja, kojeg dobijemo u svakoj ljekarni, te se polije vrelom vodom i pusti na štednjaku stati stanovito vrijeme. Nakom toga se procijedi i opet pusti stati stanovito vrieme. Nakon toga se procijedi i opet pusti stati da se zgusne. Kada se ova masa ohladila pomieša se solju i octom, te se ovom miešavinom polije šalata, kako sa pravim uljem. Okus nas malko podsjeća na ostrogonovu ili kapernu kisilinu.

2. U ljekarni se uzme 1 dekagram karagena, to je neke vrsti lišaj ili mahovina, koja sadržaje u sebi mnogo masti, te se zavrije u litri vode, nakon toga se ohladi. Iz ove mješavine nastane žućkasta tekućina, koju valja procijediti na sito. Nakon toga se pridoda 5 grama finog ulja. Obje ove vrsti ulja, koje dobivamo na opisani način, valja pohraniti u hladu, da se ne pokvari. Da pako tome tim sigurnije predusretemo, uputno je, da istog priredimo čim manju količinu, da dugo ne stoji. Bukovo zrnje ili bukov žir takodjer je dobro sredstvo za pravljenje ulja za jestvine. On sadržaje 16 do 17 po sto ulja; 50 kilograma zrnja dostatno je za 6 kilograma dobrog i 2 kilograma mutnog ulja. Pročišćeno ulje od bukvice, vrlo je ukusno za začin jela i šalate. Bez svakog je mirisa, te ostaje dugo svježe i čim je starije tim je bolje. Mutno se ulje rabi u ostale gospodarske svrhe.

Kora od mladica i bukovog drva upotrebljava se poput hrastove kore u zdravstvene svrhe sa isvrstnim uspjehom kod promjenljivih groznica. Izvarak od 15 grama osušene ili 30 grama svježe kore u jednu četvrtinu litre daje se piti prije napadaja groznice. Bukovo lišće, ako se pokupi odmah, čim sa drveća pada, daje nam mnogo bolji materijal slamnjače nego li slama.

AUGUST ŠENOA.

Dusi narodne straže.

(Nastavak.)

„Kako ne bi poznali toga čudaka!“ ozva se laćman.

„Da, zaista čudak, pravi prototip stare kajkavske hrvaštine; bijesan politik, velik števatelj svih mogućih psića i mačića, inače dosta imućan, ugledan gospodin, pa k tomu prost gardista.“

„Pa zašto bijesa nijesu starca gospodina načinili laćmanom, da ne mora nositi teške lunte? Tomu baš ne treba velike pameti“, reče kapetan.

„Da, — ne treba velike pameti“, doda na pol iz sna Cvarić.

„Ta nudili su mu sve časti počam od narednika pa sve do kapetanije. Al starac ne će. Kadno se ustrojavala narodna garda, zamijenio je Franković, jedan od prvih skupštinara, sablju teškom luntom branitelja domovine. Al oficir nije nikako htio postati. „Ne ću, ter ne ću, makar me postavili za serežanskoga harambašu“, odgovorio bi razjaren na sve punude. „Hoću baš da nosim pušku. Mislite li, da sam kakova šeprtlja? Ako sam i bijelobrk, nije mi jošte bijes išo mozga. Soldat je soldat! Punctum! Lako je cifrati i zveketati kosturicom po taracu, ali pravi junak ne boji se puške. Na, gledte, golobradovići“, nastavi dignuv lijevom rukom pušku, „je li gospodin Franković kukavica ili junak! E kad smo mi mladi bili itd.“

Njeki dan dodje i Franković sa svojimi drugovi na glavnu stražu, a zapovijednik bijaše mu sin, laćman.

Stari Franković nije htio stražiti nego pred banskimi dvori. Tu je stajao u crvenkastoj surki, bijelih pantalonih, pod bijelim cilindrom, na ramenu držeć tešku pušku, ukočen kao svetac od kamena. Mladi Franković, velik šaljčina, da se naužije staroga tatice, pošeta jednom pred banske dvore, — a tatica laćmanu „pušku na prsa!“ Pošeta laćman po drugi put, — tatica stade malo žmiruckati i brci mu poigravali kao ljutitu mačku, al i opet pred laćmanom „pušku pred prsa!“ Tako je stari mladomu desetak puta prezentirao, al kod desetoga prezentiranja naježili mu se brci čudnovato, te u pol glasa poviknu za sinom laćmanom: „Tepče, — da kažem, gospodine laćmane, — gdje si se poštenja naučio, mrcvariti staroga oca, — imam pokorno javiti!“ Kad su ga gardiste stoga kašnje bockali, osječe se na njih: „Red mora biti; tu nema oca ni sina, tu je straža i oficir; pa da mu nijesam iskazao časti, morao me je strpat u buturnicu!“

Cvarić nije tomu ništa primijetio, već gromovito hrkao.

„Ha, ha, ha! pravi prefriganac taj mladi Franković“, nasmija se kapetan.

Dok se je tako pričalo, govorkalo, pilo i pušilo, šetao je Milković zlovoljan po sobi amo tamo, kao straža zaboravljena na samotnu mjestu.

„Nu, brate Milkoviću“, osvrnu se kapetan na kapurala, puhnuv oblak turskoga duhana iz čibuka; „nu, brate Milkoviću, čudan li si svat. Ne jedeš, ne piješ, ne pušiš, šutiš kao mrav, pa vrndaš po sobi kao medved po svojoj gajbi. Koja ti je nevolja? Reci, shori, govori!“

„Ako Boga znadeš, kapetane, poštedi me danas“, odvrati Milković, „volio bih, da se na meni kola slome, nego da govorim o razlogu moje tuge.“

„Jok, brate! ne ćemo tako“, — na to će kapetan, „nismo se tako pogodili; tako ti subordinacije, govori! to je zapovijed kapetanova“.

„Čast i poštenje kapetanu, ali tuga srca ne tiče se vojničke službe.“

„Gle ti cjepidlake! Vojnički — nevojnički! Kapetan je vaša glava, a vi ste uda; glava pako mora sve znati, što uda rade. Ugledajte se u laćmana“, doda, lupnuv dlanom drijemajućega Cvarića po ledjih, „taj mi raportira svaku gromovitu prelekciju, što mu daje gospa Cvarićka u kobasarni!“ Cvarić skočiv iz sna tro si je palcem njekako crvenkasti nos pa dodao mekanički:

„Da, da, svaku prelekciju!“

„Dobro!“ odvrati žestoko Milković; „hoću da vam sve dokažem, al mi se zavjerite, da ćete biti mojoj osveti na pomoć. Hoćete li?“

„Osveti?“ zapenta Cvarić.

„Evo ruke, Milkoviću!“ reče kapetan pruživ mu desnicu, „il u vatru il u vodu; znam, da ne ćeš počinit nikakove ludorije!“

Kad su se kapetan i ostali časnici čašom vina zavjerili bili, progovori kapural ovako:

„Osveta i ljubav su one dvije sile, koje mi u ovaj tren svu dušu ispunjuju. Gorim od ljubavi, ginem za osvetom. A pitate li, kamo smjera otrovna strijela moje osvete? Na gardistu Goljčevića, hudoga demona moje ljubavi.“

„Mali Goljčević — hudi demon tvoje ljubavi?“ zapita u čudu Crnilović.

Svi udariše u gromovit smijeh, da su se čak gardisti u prednjoj sobi iz sna prenuli.

„Ako je vam do šale, meni je do zbilje. Čujte samo. Znano je svim, da mi je Baričevićeva Jelica zanijela dušu i srce; znade to i onako svatko, tko naše novine čita, gdje sam njezinu ljepotu i svoju nesreću opjevao u kakovih 800 stihova. Jelica je dijete lijepo, pošteno i razborito, pa ako sam možebit previsoko zamašio, prispodobio ju s Laurom, Ladom, suncem itd., to je kraj svega toga ipak vrijedna iskrene ljubavi. Ne mogu kazati, da mi je s prvine ljubav nesretna bila, niti znam, zašto sam u svojih ljubovnih pjesmah toliko jadikovao . . .“

„Jer je to običaj naših liričkih pjesnika“, primijeti Budić poluglasno, kao da sam sobom govori.

„Da vam pravo kažem“, uze opet Milković, nijesam imao rad šta jadikovati. Jelica je duša od djevojke, nevješta umiječi gospodjica, koje čovjeka čas primamljuju, čas odbijaju, a kraj svega toga srca ne imaju. Jelica je brzo prisiala uza me, i domala pogadjala su nam se srca i usne, da netreba bolje. Al ne pogodi se s nami tertius aliquis — stari Baričević, tvrdica na glasu. Saznavši, da moje pjesmice idu njegovu Jelicu, da ih Jelica dapače veoma pobožno čita, odčita on njekoga dana svojoj kćeri paprenu litaniju, kojoj je jezgra po prilici bila:

Mladi jurat,
Vinski brat,
Kartaški svat!

Ne velim, da u tih nepjesničkih stihovih nema zrnca istine, al što je i najtreznija mudrost ljubavnomu srcu, koje ne čuje, ne vidi, ne misli, već samo gori? Jelica i ja smatrasmo staroga Baričevića bešćutnikom, okrutnikom, te zaključismo ne odustati od svoje pjesničke ljubavi.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 471.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 26. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIC u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Osvojenje Černevode.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Austro-ugarske i njemačke čete istrgnuše protivniku Vulkanski prelaz. Sjeverno Campolunga boreće se bojne sile su takodjer stekle na prostoru. Nakon ljutog boja iz bliza zauzela je Szekelska pješ. pukovnija br. 82 jako utvrjenu pograničnu visinu u gorju Berek; posada je bila dijelom zarobljena, dijelom uništena. Umaknuo nije nitko. U kutu triju pokrajina su naše čete u novim svojim položajima odbile ruske navale. Neprijateljska provala na jednom mjestu bila je odmah izjednačena.

Fronta bavarskog princa: Osim uspješnih okršaja izmedju prednjih straža južno Zborowa nema kod austro-ugarskih četa ništa važna.

Talijansko bojište.

Sjeverni dio kraškog zaravanka stajao je pod žestokom vatrom iz topova i bacala mina.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Usljed kišovitog vremena je popustila jučer u području Somme bojna djelatnost. Topovska je vatra samo privremeno porasla. Na veće su se pred našim zaprijekama izjalovile uz obilne gubitke i bez uspjeha djelomične francuske navale iz crte Lesboeufs-Rancourt.

Priestolonasljednikova vojna skupina. Na sjeveroistočnoj Verdunskoj fronti stekla je francuska navala prostora sve do gorućeg forta Douamonta. Boj traje dalje.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Ruska navala sa plinovima na Ščari nije uspjela. Ostala je takodjer bez uspjeha navala ruskih bataljona kod Kolostrowa (sjeverozapadno Lucka).

Fronta nadvojvode Karla: U južnom dijelu Šumskih Karpata ostadoše za vrijeme okršaja manjeg opsega svi zauzeti visinski položaji u našem posjedu.

Na sedmogradskoj istočnoj fronti se kod mjesnih bojeva položaj nije promijenio. Sjeverno Campolunga je naša navala napredovala. Vulkanski je prelaz bio jurišem zauzet od njemačkih i austro-ugarskih četa.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina. Proganjanje se nastavlja prema osnovi. Jutros je bila zauzeta Černavoda. Potankosti još nisu poznate. Tako je u Dobrudži operirajuća rumunjsko-ruska vojska izgubila posljednju svoju željezničku svezu te je bio postignut vanredno velik uspjeh.

Na macedonskoj fronti vlada mir.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. (D. u.) Glavni stan javlja:

Fronta na Tigrisu.

Nema važnih dogodjaja.

Kaukaska fronta.

Na desnom smo krilu uz gubitke po neprijatelja odbili njegov napadaj. Na lijevom krilu uspješna čarkanja.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

U Dobrudži uspješno proganjaju naše i savezničke čete poraženog neprijatelja.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 24. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Položaj je nepromijenjen. Medju Prespanskim jezerom i Strumom slaba topovska paljba. Bilo je odmah u početku zadržano prodiranje neprijatelja prema kraju Tarnova. Na Strumskoj fronti živahna djelatnost izvidničkih odjeljenja i tu i tamo topovska vatra. Na obali Egejskog mora je neprijateljski krstaš 2 sata bezuspješno opstrijeljavao Gold Keremdli, zapadno od ušća Meste.

Rumunjska fronta.

U Dobrudži se je 23. t. mj. energički nastavilo proganjanjem neprijatelja, koji u najvećem neredu uzmiče. Čete desnoga krila, koje potiskuju neprijatelja, stigle su do linije Caramurat-Docuzol. Naše je konjaništvo navalilo kod Islamtepe (visina 91) na rumunjsku brigadu te je kod Caramurata raspršilo ruski domobranski bataljun br. 275. Bijaše zarobljen zapovjednik rumunjske brigade, zapovjednik ruskog bataljuna te 800 momaka, a zaplijenjena 1 zastava. Četvrta pješ. divizija Preslavska zaposjela je nakon ljutog boja grad Medžidie, u kojemu je bila zaplijenjena velika množina željezničkog materijala. Čete lijevoga krila su prispjele do crte Medžidie-visina Hosujuk (visina 127)-Rasova. Neprijatelj je pretrpio teške, krvave gubitke. 22. t. mj. zarobismo 51 časnika i preko 3.200 momaka te zaplijenismo 4 topa, 30 strojnih pušaka, 3 mina, 5 lokomotiva i 200 vaguna. Duž Dunava mjestimice topovska vatra i puškaranje.

Brzojavi.

Preslušavanje ubojice ministra Stürgkha.

Budimpešta, 24. Bečki dopisnik „Ujsaga" govorio je sa vodjom redarstvenog kaznenog odjela, Stuckartom, koji je prisustvovao preslušavanju Dr. Adlera. Stuckart je izjavio: Adler je napadno miran, ne brine se ni zašto, niti za svoju sudbinu niti za porazne časove, što ih svome ocu prouzročio. Adlera ne razumijem. Redarstveni savj. Dehmal je dopisniku rekao, da je Adler eksaltiran čovjek, koji je čin počinio bez sukrivaca. Bit će sudjen u smislu § 134. aust. kazn. zak., koji krivca i sukrivca osudjuje na smrt na vješala. Olakujućih okolnosti, po njegovom mnijenju, nema, ali će psihijatri izreći svoje mnijenje. Moguće da ima patološkili simptoma ali nitko ne sumnja o potpunoj odgovornosti. Istom je dopisniku izjavio prvi tajnik austrijske soc. demokracije Ferdinad Skaret, da je Adler imao mnogo neprijatelja. On bijaše pristaše najradikalnije struje te je uvijek išao svojim putem. Skaret se je odlučno izjavio protiv mnijenja i protiv tobožnjeg Adlerovog priznanja, da je

Italija i umorstvo ministra predsjednika Stürgkha. — Novinski komenti.

Lugano, 23. Talijansko novinstvo pokazuje, da je glede vijesti o atentatu na grofa Stürgkha posve neupućeno.

Pojedini listovi javljaju, da je Fridrik Adler 60-godišnji njemačko-češki pisac. Barzilai, koji je u „Messaggero" vijesti odmah podao tendenciozni komentar, izvadja, da je čin samo toga radi simpatičan, što ga je počinio jedan obrazovani Nijemac. Čim se je pako doznalo, da je Fridrik Adler mahniti socijalista i ratni protivnik, pokazuje talijansko novinstvo pravu zbrku shvaćanja. Pojedini listovi ne samo da Adlera zamijenjuju sa poznatim istoimenim praškim piscem i prevadjačem, već donašaju i životopis spomenutog praškog pjesnika.

Osobito glupo se ponaša „Secolo", koji traži „razjašnjenje" za umorstvo u „sveukupnom položaju u Češkoj".

Pobjedonosno napredovanje protiv Rumunjske.

Lugano, 24. „Secolo" javlja iz Londona: Engleski vojnički krugovi izjavljuju, da je vijest o padu Konstance najgori crni glas, što je stigao u zadnjih 7 mjeseci.

Berlin, 24. Novinski ured rumunjskog ratnog ministarstva ponavlja slijedeću vijest: Nijemci teže za ciljem, da se domognu i jednog dijela njima nužnih proizvoda, kao bencine, kamenog ulja i strojnog ulja. Daljnje neprijateljsko prodiranje bi moralo rumunjsku vojsku dovesti u vrlo nevoljan položaj.

Amsterdam, 24. „Timesu" javljaju, da Rumunji daju kotrljati sa brijegova goreće bačve, kako bi u njemačkim redovima pobudili zabunu.

Berlin, 24. Polak zadnjih bukareštanskih vijesti, bilo je od rumunjskog vojnog vodstva postavljeno k dispoziciji radi nesposobnosti 5 generala, 8 pukovnika, 3 potpukovnika i 20 majora.

Talijanski glas o padu Konstance.

Lugano, 25. (D. u.) Talijanski listovi ne prikrivaju važnosti gubitka Konstance za Rumunje. „Popolo d'Italia" ljuto predbacuje talijanskom vojnom vodstvu i onomu saveznika njihovu nesposobnost i sporost. List preporučuje ponovno, da se solunska vojska učini čim prije sposobnom za akciju te da se u tu svrhu Grčku jednostavno pogazi.

Srpska družba Velike Britanije.

London, 24. Novoosnovana srpska družba Velike Britanije održavala je nedavno svoju otvoritvenu skupštinu pod predsjedništvom lordmayora. Predsjednik lord Cromen je držao govor, u kojemu je odlučno niekao, da on goji predrasude protiv Italije i Talijana. Mogle bi se ispuniti i talijansko-srpske osnove, a da medjusobno ne dodju do nikakvog sukoba.

Pašić pred odstupom.

Berlin, 23. „Tageblatt" javlja iz Rotterdama. Daily Telegraph izvješćuje da se u srpskom kabinetu dade očekivati promjena. Srbi promišljaju, nebi li umjestnije bilo, da svoju sudbinu ne povjere više Pašiću, već drugom diplomatu, u čije iskustvo Srbi sve nade polažu.

Jezične stvari u Moravskoj.

Beč, 23. Moravski listovi izvješćuju, da je gradski vijećnik Dr. Zebo u zadnjoj sjednici olomučkog gradskog zastupstva podao izvješće o slijedećoj jezičnoj stvari: Olomučko gradsko vijeće je odbilo primitak jednog dopisa moravskog zemaljskog odbora, jer je bio sastavljen u češkom jeziku. Zemaljski odbor se je na pritužbo kod namjestništva, na koje se je bio obratio i grad Olomuc. Moravsko namjestništvo je na to izdalo odluku, da se imadu dopisi na olomučku gradsku općinu upravljati u njemačkom jeziku.

Jedna željeznička pruga Bordeaux-Odesa preko Milana-Trsta i Beograda.

Berlin, 23. Lokalanzeiger javlja iz Kristijanije: „Tidens Tagn" javlja iz Pariza: Poznati senator Herriot objelodanjuje danas jedan osnovu, koja pobudjuje najveću pozornost, tako da se već francuska i talijanska vlada za nju vrlo zanimaju. Herriot predlaže najme, da se iza rata izgradi jednu željezničku prugu iz Bordeaux do Odese preko Lyona-Turina-Milana-Trsta-Beograda i Bukarešta. Ta sveza imala bi učiniti zapadnu Evropu neodvisnom od željezničke pruge Berlin-Varšava te bi bila takodjer od velike štete za bagdadsku željeznicu.

Iz Grčke.

Pariz, 25. (D. u.) „Matin" objavljuje članak, koji pobudjuje veliku pažnju i u kojem se kaže: Pošto smo u Grčkoj dovršili od naših saveznika dane nam zadaće te ne može ništa više da ugrožava naših četa, moramo kod svakog naknadnog koraka uzeti u obzir priznanja vrijedna čuvstva saveznih vladara i javnoga mnijenja, koje vlada u njihovim državama.

London, 25. (D. u.) „Times" javlja iz Atene: Pitanje demobilizacije godišta 1913. i 1914. mora se još urediti, tako isto i povratak četa iz Tesalije. Saveznici dijele sa vladom mnijenje, da dostaje, ako se vojska postavi na stanje mira i ako se iz Tesalije odaleče nepotrebne čete.

Kopenhagen, 24. Po atenskim ulicama dolazi danomice do ozbiljnih bojeva. U noći na nedjelju se je odigrala prava formalna bitka izmedju svjetine, koja se je sa fi povicima drala protiv četvornog saveza, i izmedju frrancuskog redarstva. Pri tome je bilo 12 mrtvih, medju kojima i 8 Francuza. 3 Francuza i 2 pristaše Venizelosa bila su smrtonosno ranjena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

23. t. mj. Zapadna fronta. Sjeverno kraja Widsy, južno jezera Driswijati, spustilo se je neprijateljsko ljetalo u naš tabor. Naša je vatra osujetila pokušaj neprijatelja, da sjeverno grada Brody predje Boldurku, pritok Styra. Na Narajowki, u predjelu Swistelniki i Skomorsky je borba popustila. Na ostaloj fronti nema ništa važna.

Rumunjska fronta. Sjeveroistočna fronta. U dolinama rijeka Trotus i Slanic bio je od Rumunja napadeni neprijatelj prisiljen, da se nekoliko povuče. Na granici zapadno Moldave traju ljuti po Rumunje sretni bojevi.

Dobrudža. Uslijed nastavljenog neprijateljskog pritiska uzmiču rusko-rumunjske čete, te se uzmičući ljuto opiru.

Engleska.

21. listopada na večer. U rano jutro poduzeo je neprijatelj odlučnu navalu na „švapski šanac". Bio je svuda suzbijen, osim dvije točke, gdje je prodro u jarke i odmah opet iz njih protjeran, pri čem je ostavio u našim rukama pet časnika i 79 momaka te mnogo mrtvih. Mi smo sa uspjehom navalili na 5000 jardi dugu frontu izmedju „švapskoga šanca" i Le Sarsa i napredovali smo za 300 do 500 jardi. Osvojili smo jarke u okolici šanca „Stuff", prednji položaj sjeveroistočno od „švapskoga šanca". Zarobljeno je nekoliko stotina vojnika. Aeroplani su obasuli bombama neprijateljske spojne linije, navalište na važno čvorište željeznica i na spremište municije te uništiše, da su mnogi vagoni sišli sa tračnica. Tri su neprijateljska aeroplana razorena, a mnogi prisiljeni da se spuste. Dva su naša stroja nestala.

22. listopada prije podne. Naša je jučerašnja navala imala veliki uspjeh. Postigli smo sve ciljeve. Zarobljeno je preko 800 Nijemaca. Dalnji se dopremaju. Naši se gubici drže lakima. U noći neprijatelj nije pokušao da opet osvoji izgubljeno zemljište.

22. listopada na večer. Ukupni broj kod jučerašnjih operacija medju „švapskim šancem" i Larsom učinjenih zarobljenika poskočio je na 1018, od kojih 19 časnika. Jutros je neprijatelj zapalio južno od Yperna dvije mine, te je zaposjeo jedan lijevak, u kojemu smo ga neprestano opstrijeljavali.

24. listopada. Reuterov ured saopćuje ovaj izvještaj s egipatske fronte: Odjeli jahalačkog zbora na devama pročistili su dne 20. i 21. listopada u zajednici s naoružanim automobilima Dalavise i zarobili 125 ljudi. Istoga su dana naše čete pročistile Baharavise, pri čem je zarobljeno 50 ljudi, medju kojima 10 časnika. Mi nismo imali nikakovih gubitaka.

Francuska.

23. listopada poslije podne. Sjeverno od Somme izveli su Francuzi podhvat, koji je sjajno uspio. Nakon kratke topočke pripravе jurišem su osvojili sav vis 126, na kojem su se dne 18. o. mj. ustalili. Južno od Somme nastavili su Nijemci svoje navale protiv novih francuskih položaja, unatoč žestokom bombardementu šumskoga kraja kod Chaulnesa. Dalje na jugu izjalovila se je njemačka izenadna navala protiv jednoga francuskoga jarka blizu željezničke pruge. Broj zarobljenika, koji su dne 21. o. mj. dospjeli Francuzima u ruke u okolici Chaulnesa, iznosi 450 ljudi, medju kojima 16 časnika. Izmedju Ancre i Oise protjerali su Francuzi malen njemački odjel i zadali neprijatelju gubitaka. U Champagni su Nijemci doveli do eksplozije jednu minu, jugo-istočno od Le Mesnila. Protunavalom smo ih odmah protjerali iz zaposjednutih položaja.

Istočna vojska. Na Strumi sve do Vardara nikakovi važni dogodjaji. Mali bojevi između odjeli na predjelu Prosena. U luku Černe poduzeli su Bugari dne 19. o. mj. s velikom silom žestoi protunavalu. Ogorčeni je boj potrajao cijeli dan, a svršio se s podpunim uspjehom Srba, koji su posvuda suzbili neprijatelja i nanijeli im jake gubitke. Naše je topništvo u predjelu Bakra izdašno podupiralo srpsko pješačtvo i vatrom s boka prorijedilo neprijateljske kolone.

23. t. mj. na večer: Sjeverno Somme dozvolilo je jedno poduzeće Francuzima, da su sjeveroistočno Morvala znatno napredovali. Sjeverozapadno Sailly-Saillissel su jučer zarobili Francuzi 80 vojnika. Južno Somme je topovska djelatnost bila osobito živahna u predjelu šume Chaulnes. Na čitavoj ostaloj fronti nije ništa prošao. Jutros su njemački letioci bacili više bomba na Nancy. Ljudskih žrtava nema. Prouzročena šteta je malena.

Italija.

23. t. mj. Jučer samo rijetka djelatnost neprijateljskog topništva. U području Plave istočno Gorice i u Doberdopskom odsjeku su nasi topovi na raznim točkama raspršili skupine neprijateljskih radnika i kolone sa živežem. Na obim stranama izvidnička djelatnost ljetala. U zračnom boju nad Vipavskom dolinom oborismo neprijateljski „albatros". Naša odjeljenja, koja su se približila neprijateljskim linijama, zarobiše vojnika i zaplijeniše oružja i municije.

Rumunjska.

22. t. mj. — Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Kod Fulghesa i Bicaza je položaj nepromijenjen. U dolini Trotus smo napali i bacili neprijatelja. Kod Goicoase u dolini Uzul žestoko opstrijeljevanje neprijateljskog teškog topništva; u dolini Oitus i u dolini Slanic smo na neprijatelja navalili te ga bacili natrag; sve su neprijateljske protunavale bile odbite bodovima. U dolini Buzen, kod Tabla Butzi, Browele i Predelusa je položaj nepromijenjen. Na čitavoj fronti vlada potpuni mir. Kod Predeala puca teško topništvo. U predjelu Dragosľavsk smo odbili dvije neprijateljske navale. U toku je poduzeće protiv četa, koje su prešle Scaru. U dolinama Jiul i Alt i kod Oršove je položaj nepromijenjen. Ružno vrijeme sprječava djelovanje.

Na Dunavu nema ništa nova. U Dobrudži su nas žestoke neprijateljske navale prisilile da se pomaknemo natrag.

Političke vijesti.

Glasovi o miru. Pariški „Temps" od 15. o. mj. ogorčeno odbija mirovne izjave socijalnih demokrata Scheidemanna i Davida u njemačkom Reichstagu, te ponavlja izvode Lloyd George-a i Brianda. Njemački socijalni demokrati i Bethmann-Hollweg neka govore, što im je drago; ništa ne će promijeniti u nepokolebivoj odluci četvornoga sporazuma.

„L'Humanite" veli, da je četvorni sporazum nedavno doduše izvojevao pobjedu nad Njemačkom, ali to nije bila odlučna pobjeda. Put je još dugačak i tegoban. Što se tiče mirovnih garancija, nikad se ne će ispuniti fantastičke osnove pacifističkih proroka ili pojedinih učenjaka medjunarodnoga prava; u Evropi se može obezbijediti mir samo onda, kad Francuska i njezini saveznici budu raspolagali s takovom silom, da mogu obuzdati sve agresivne vlasti.

Radikalni socijalisti u Francuskoj. Iz Pariza se javlja: Glavna skupština radikalno-socijalističke stranke koja se je sastala po prvi put, odkako je buknuo rat, prihvatila je na koncu svojega zborovanja ovaj dnevni red:

Pozdravljamo narodnu vojsku i savezničke armije, izričući svoju odluku, da će ustrajati u svojem naporu i pregnuću u svetom savezu do potpune pobjede saveznika. Otklanjamo svaki mir, koji ne uspostavlja neovisnost njihovih prava i malih podjarmljenih naroda, koji ne vraća Francuskoj otete joj krajeve i ne dade zemljama jamstva, koja su im prijeko potrebna za njihova prava. Izjavljujemo, da smo odlučili zahtijevati za budućnost narodna jamstva, štono će za uvijek zaštititi civilizaciju od agresivnih vlasti i obezbijediti svijetu mir, koji se osniva na pobjedi slobode i prava.

Konferencija antante u Boulogni. Kako se službeno javlja iz Londona, održala se je dne 20. o. mj. u Boulogni izmedju francuskih i engleskih vladinih zastupnika konferencija, koja je bila namijenjena vojničkomu i političkomu položaju. Ovomu su vijeću prisustvovali: francuski ministri Briand, Ribot, Bourgeois, Rocques, Lazace i Thomas, general Joffre i engleski ministri Asquith, Grey, Balfour i Lloyd George, poglavica državnoga glavnoga stožera general Robertson i general Haig. U pratnji ministra su se nalazili diplomatski, vojnički i pomorski stručnjaci.

„Petit Parisien" javlja: Kod vijeća u Boulogni raspravili su francuski i engleski ministri i generali mjere, što se u interesu antante moraju na istočnoj fronti poduzeti kooperacijom Rusije, Francuske, Engleske i Italije.

Engleske financije. Kod rasprave o petoj ratnoj vjeresiji u subotnjoj sjednici engleske dolnje kuće spočitnuo je zast. Henryk vladi, što se izdaje previše blagajničkih bonova, koji sada iznose oko 1100 milijuna funti sterlinga. To oštećuje ne samo englesku vjeresiju, već takodjer financijalni prestiž Engleske. Osim toga je poradi toga pala cijena vrijednosnih papira. U ovom se je pogledu pogoršao takodjer odnos spram Udruženih država, to više, što je ondje većina bankara sklona Nijemcima. Strahovita je pomisao, da će Engleska poslije rata imati tako golem dug u inozemstvu.

Ministar financija Mac Kenna odgovorio je, da on pridava veliku važnost baš tomu, da Amerika pri tome sudjeluje. Engleska ima gotovo svakoga dana u sednici da plati Americi dva milijuna od prilike. On medjutim mora imati potpunu slobodu u svojem radu. Nije potrebito, da mu se neprekidno spočitava visina kamatnjaka. Ako se potrebni novac ne bi mogao namaknuti u Americi, ne bi Engleska mogla pokriti svoju potrebštinu u pšenici, bakru itd. za sebe i za svoje saveznike. Uvijek moramo imati na umu, završio je ministar, da je sporedno „da li se potrebni novac nabavlja u Engleskoj, već je glavna stvar, da se taj novac pribavlja u Udruženim državama".

Ruski glas o rumunjskoj vojni. Petrogradske „Birževija Vjedomosti" priopćuje nadasve pesimistički sud o ratnom položaju Rumunjske. Odterećna ofenziva alijiraca nije koristila ništa, veli taj list, a Rumunjska je danas slabija no ikada. Da izbjegne potpunom uništenju, rumunjska vojska danas treba izravnu pomoć proti Falkenhaynu u Sedmogradskoj, gdje je danas težište rata. Ako bude rumunjska vojska bačena, Nijemci mogu razvaliti čitavu istočnu frontu, a ako budu pobijedjeni Rusi, ne će ni njezini alijirci postići ništa. Utjecaj francusko-engleske ofenzive na istočnu frontu posve je neznatan, a u ostalom uspjesi ove ofenzive takovi su, da Nijemci misle, da na zapadnoj fronti koncentriraju veću vojsku.

Domaće vijesti.

† **Teodor Matijašević.** Jučer ujutro preminuo je u Puli gosp. Teodor Matijašević u 72-godini svoje dobe. Od mladih godina bivao je u Puli te je uzoran svojih suzemljaka-Dalmatinaca svojom zamjernom ustrojnošću, marljivošću i skrbnošću pribavio si prvo mjesto medju pulskim krugovima. Bio je opće poznata ličnost u Puli. Pred deset dana obolio je uslijed prehlade, a za bolest mala mareć, prekasno se je legao u krevet te prizvao liječnika. Liječničkа znanost nije mogla više pomoći! Danas poslije podne u 2 sata dignuti će se mrtvi ostanci iz kuće žalosti na Medulinskoj cesti br. 1 te nakon blagoslova u pravoslavnoj crkvici u Puli prevesti u Peroj, gdje će biti sahranjen u obiteljskoj grob-

nici na vječni počinak. Pokoj mu duši, a obitelji naše saučešće!

Gradsko kazalište. Usljed smrti suvlasnika gradskog kazališta, gosp. Teodora Matijaševića, odgadja se za danas navještena predstava „Don Pasquale“ na nedjelju u 5 sati posl. podne.

Za puljske bjegunce. Preko uprave „Polaer Tagblatta“ položila je za puljske evakuirce, prigodom smrti Teodora Matijaševića, obitelj Gregorio Vratović K 26·—.

Čestitke vojskovodji Boroeviću i nadvojvodi Josipu. Javljaju iz Trsta: Tim povodom, što je kralj svojom zapovijedi osobito odlikovao generala-pukovnika Svetozara Boroevića, zapovjednika austro-ugarske vojske na Soči, kao i generala konjice nadvojvode Josipa, upravio je tršćanski namjesnik barun Fries-Skene obojici brzojavnim putem srdačne čestitke u ime primorskog pučanstva. Tršćanski ces. komesar dvorski savjetnik pl. Krekić čestitao je u ime grada Trsta.

Objava. Nehitne tiskanice. U svrhu da se predusretne mnogim tužbama glede nejednakog postupka tiskanicama odredjuje novi poštanski red, koji je stupio u krijepost 1. listopada 1916., da od sada unaprijed stoji do volje otpošiljatelja, da sam odredi, da li se takvim pošiljkama ima postupati kao hitnim ili ne. Tiskanice na kojim nijesu prilepljeni listovni biljezi u svrhu uplate potpune pristojbine te hitni biljeg od 2 pare, dalje sve tiskanice, koje su predane zavite na okruglo, podvržene su kao nehitne tiskanice slijedećim ograničenjima: Takve se tiskanice proslijedjuju jedino jedan put na dan sa manje opterećenim postama te se dostavljaju jedino u rabotnim danima sa manje opterećenim dostavnim hodima. Stiže li oveći broj takvih tiskanica natrag predajnom uredu te se redovito ne dostavljaju te otpošiljatelj biva pozvan da ih sam pridigne na pošti. Ne pridigne li ih kroz jednu sedmicu to se smatraju ostavljenim pošti. U svrhu da se zapriječi takav postupak treba na takvim tiskanicama kao n. pr. smrtna i svadbena obznana i sl. priljepiti osim listovnih biljega za uplatu potpune pristojbine takodjer i hitni biljeg od 2 pare. Teži li tiskanica manje od 50 gr. te predaje li se kao hitna, to se ista može frankirati takodjer sa jednim hitnim biljegom od 5 para u kojem se iznosu već sadržava obična pristojbina za tiskanice od 3 pare. — (Br. 27.701/3a-16.) — U Trstu, dne 20. oktobra 1916.

Gorički okružni sud, koji je dosele uredovao u Ajdovščini, preselio se u Ljubljanu, u sudbenu palaču.

Raspušteno društvo. Namjesništvo u Trstu raspustilo je društvo „Lega generale dei capitani e ufficiali della marina mercantile“ „Opći savez kapetana i časnika trgovačke mornarice“ sa sjedištem u Trstu.

Iz Hrvatske.

Hrvatski poštanski tarif. Uslied občenite promjene poštanskih pristojbi nuždno je, da napose poslovni sviet bude o novim ustanovama točno obavješten. Toj potrebi zadovoljit će u punoj mjeri periodična publikacija „Tarif za poštu i brzojav“, što je u Budimpešti počela izlaziti pod uredničtvom dra. Davorina Bednaića, pošt.-brzoj. tajnika, dodieljenog kr. ug. ministarstvu trgovine. Tarif sadržaje točno, pregledno i pravilnom hrvaštinom sastavljene podatke, te ima oblik zgodna priručnika. Izlazi svakog četvrgodišta, godišnja predplata iznosi K 4, za poštansko osoblje K 3, pojedine svezke K 1·20. Predplata še šalje na adresu: um. pb. vrh. nadzornik Vl. Várady, Budapest I., Maros utcza 20. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka preporučuje domaćim trgovcima i obrtnicima najtoplije, da se na tu vješto uredjivanu publikaciju predplate.

Bura na primorju. Javljaju iz Rijeke, dne 21. t. mj.: Na moru i na Primorju počela je juče duvati vanredno žestoka bura. Za vrijeme ove oštre bure ranjena su 2 radnika, jedan od komada željeza, a drugi od komada ugljena. Bura je pokidala mnogo voćaka i drugog stabalja u vrtovima i perivojima te oštetila nekoliko krovova, dimnjaka i nanijela manjih šteta na brodovima u luci. Više je osoba bilo oboreno. Popadale su razne table i natpisi, a da ne govorimo o razbijenim staklima i raznim predmetima koje je bura raznašala ulicama. Vrhunci Učke gore posuti su snijegom, takodjer i Velebit, a vlakovi, koji su dolazili na Rijeku iz Gorskog kotara, bili su posuti snijegom. — Kad se bura stišala, okrenulo se vrijeme na kišu.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 299 od 25. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Zellner.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Puč. ust. liječnik Dr. Tomicich.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Puč. ust. liječnik Dr. Ciotti.

Bogdan Stimoff!

Kralj u filmu! Ovo je sigurno najveće i najzanimivije iznenadjenje, koje se u prvom kinokazalištu monarhije prikazuje. Vidjelo se bezbrojnih snimaka raznih vladara, bilo to na bojnom polju ili kod raznih drugih svečanosti, gdje prisutnost kojeg cara ili kralja bi snimljena.

Ovog puta pako odlučio se Ferdinand, car svih Bugara, i carica Eleonora, da kod nekojih slika ovog velikog djela „Bogdan Stimoff“ u istinu osobno sudjeluju u korist pripomoćnih zavoda.

Carica svih Bugara, Eleonora, velikodušna gospodja, izabrala svog carskog supruga, da u nekojim slikama sudjeluje zajedno sa c. i k. dvorskim glumcem Georgom Reimersom, u korist plemenitih svrha, da ublaži bjedu mnogih siromašnih u domovinu se vraćajućih vojnika.

Grofica Nandine Berchtold, baronica Hedda Skoda i gospodja Berta Frankl-Schreiber dale su prve povod za izradbu ovog velikog djela. Opis istog je sljedeći:

Bogdan Stimoff — Georg Reimers — odsudjen nevino u svojoj domovini radi umorstva; usprkos svoje nevinosti bje nagovoren od svoje supruge — Lotte Medelsky — na bjeg u Ameriku. Nakon više godina postao je bogati tvorničar, te naumio pozvati svoju obitelj k sebi. Bugarska je navjestila rat antanti, a on uz najveće opasnosti i poteškoće povratio se u svoju domovinu. Isposluje kod cara dozvolu, da može stupiti u vojsku, te tako oslobodi svoju rodbinu od srpskog jarma, a usto proživio je najslavnije dane Bugarske. Bugarska narodna priča u poetskoj finoći na osobitu želju carice Eleonore, bi izradjena. Ovaka zemaljska prirodna i zanimiva slika nije još bila vidjena u filmu. Neprisiljeno držanje i prikazivanje cara kod te izradbe upravo zapanjuje. Pregledba tjelesne straže jest prekrasna snimka a ništa manje prikazivanje Njegovo sa Reimersom. Sposobnost svjetskog glumca Georga Reimersa kao bugarskog seljaka, tvorničara i bugarskog časnika, pokazuje ga njegovoj umjetnosti.

Svaka njegova kretnja, dogodjaji u Americi, proglašenje rata, susretaj sa carom u vrtu nakon dugog odsuća, djeluje upravo ganutljivo. Ovdje je prilika vidjeti krasne nasade kao i vrt bugarskog carskog dvora. Car Ferdinand sa Reimersom najzanimivija je slika ovog djela. I tako sljedi slika za slikom.

Carica sa dvoje princese dozvolila je, da bude takodjer prikazana kao požrtvovna sestra u njegovanju bolesnika. Lotta Medelsky igra sa velikom umjetnošću suprugu poznatog junaka, te je kod jednog zdenca od osobite važnosti. Upravo u ovoj slici pruža nam se prilika vidjeti njen pogled kao krasna Marietta Piccaver odnosno kao „Vilu zdenca“.

Fritz Wreede, Eugen Frank i Hans Lackner, kao Austrijanac, Njemac odnosno Talijan, takodjer su izvrsni u igri i držanju. K njima se takodjer priključuju baronica Morpurgo-Lavalle, bivša glumica na Josefstädter kazalištu kao Marica, gosp. Götz sa Narodnog kazališta kao seoska nakaza, nadalje Tilly Kutschera, gosp. Rehberger, Jensen itd.

Kod prvog prikazivanja u Beču bijahu prisutni: Nadvojvodkinja Marija Annunziata, bugarski poslanik Tošeff sa suprugom, turski poslanik Hussein Hilmi-Paša, supruga njemačkog poslanika, gospodja pl. Tirscky, supruga ministra izvanjskih posala baronesa Olga Burian, grofica Nandine Berchtold, princi Franjo i Ferdinand Lichtenstein, ministar ugarskog dvora baron Roszner, supruga ministra trgovine, gospodja pl. Spitzmüller, generalni pobočnik generaloberst barun pl. Bolfras, gosp. pl. Stajanoff sa bugarskog poslaništva, supruga gradonačelnika gospodja Berta Weiskirchner, princese Hanna i Olga Liechtenstein, princesa Hohenlohe, grofica Buquoy, FML. pl. Löbl, baronesa Plener i dr.

Gdje god se prikazuje ovo djelo, primljeno je sa najvećim ushićenjem.

Razne vijesti.

Ruska mornarica. „Hamburger Fremdenblatt“ javlja iz Stockholma: „List „Allehanda“ donosi interesantni izvještaj o novim gradnjama u ruskoj mornarici. Petrogradsko je brodogradilište od g. 1914 sagradilo dva dreadnoughta, koji još nisu naoružani, Putilovljeno brodogradilište gradi više razarača, admiralitetsko brodogradilište gradi tri dreadnoughta. Baltičko brodogradilište četiri razarača, Nevsko brodogralište tri podmornice. Admiralitetsko brodogradilište gotovo je dovršilo jedan dreadnought. Brodogradilište Nobel gradi osam razarača i više podmornica, brodogradilište Boecker jedan krstaš i više velikih razarača. Naročita se pažnja — tako dalje uvjerava „Allehanda“ — pripisuje u buduće podmorničkom ratu u Istočnom moru. Zato je Engleska obećala 40 podmornica. Sada ima ruska mornarica 51 admirala, 429 pomorskih kapetana, oko 1700 drugih pomorskih časnika (zajedno sa 276 liječnika) i oko 50.000 mornara. Engleska je ponudila, da će u slučaju potrebe staviti na raspoloženje 200 časnika za najvažnija zapovjednička mjesta.“

Psi u opasnosti. Zadnjih dana nestalo je u Grazu više pasa, a bit će, da su pali žrtvom gladnih prijatelja pasjeg mesa. Od jednog „pudela“ nadjena je na obali Mure glava, koža i utroba. Nekoj gospodji iz Gorice odbjegao je ovčarski pas, pa unatoč objavama po novinama nije mu mogla natragati tragove. Sad je obećala 200 kruna nagrade onome, tko ga nadje, no malo je nade, jer je pas već sigurno pao žrtvom gladnom prijatelju. Taj se medjutim sigurno kaje, jer je za 200 kruna mogao dobiti i više i boljeg mesa, osim ako je kanibal ili „sladokusac“, pa voli pasje meso.

Podupirajte Družbu!

Dr. Teodor Matijašević, okružni liječnik u Prijeljini (Srbija), gospodja Marija Ulbing rodj. Matijašević i Petar Matijašević, c. i kr. nadporučnik ulanske pukovnije u vojsci, javljaju u imenu svojem i ostale rodbine prežalostnu vijest, da im je srdačno ljubljeni otac, gospodin

Teodor Matijašević

veleposjednik u Puli

danas 25. oktobra, u 4 sata u jutro, nakon kratke i teške bolesti, u 72. godini dobe svoje, blago u Gospodinu preminuo.

Mrtvi ostanci miloga pokojnika dignuti će se u četvrtak dne 26. o. mj. u 2 sata poslije podne iz kuće žalosti, Medulinska ulica 1, te će biti nakon blagoslovljenja u grčko-istočnoj crkvi prevezeni u Peroj i tamo u rodbinskoj grobnici sahranjeni.

Pula, 25. oktobra 1916.

AUGUST ŠENOA.

Dusi narodne straže.

(Nastavak.)

Ljubav ne poznaje ni jama, ni graba, ni plotova, pa zato veli već stari rimski pjesnik, da smo vazda željni onoga, što nam je zabranjeno ili hrvatski govoreć: trešnje su najsladje, kad si ih ukrao. Mi se ljubljasmo i sastajasmo potajno; nu ne misli nitko zla, jer, kako rekoh, Jelica je djevojka vrlo vrijedna, i kao što bjeh odlučio poslije prvoga sastanka uzet ju za ženu, tako ne mislim ni danas inače. Djevojke su najdomišljatije, kad dozrijevaju za muža, pa je i Jeličina hitrost znala iskustvo staroga tvrdice sto puta prehiniti i zavarati i ne jedamput prevedosmo ga žedna preko vode. Najveća sreća bijaše nam narodna garda. Drugi ju smatrahu obranom domovine, nam bijaše štitom ljubavi. U prvi mah čini vam se to možebit smiješno, al ipak je živa istina. Kad sam ja bio kod vježbe i pa..., mogla je Jelica gledati mene, a ja Jelicu bez straha od njezina oca; kad je starac bio na straži ili u službi, opet smo se mogli sastati gdje u perivoju, na šetalištu, nečuveni i nevidjeni od starca. Pri tom su me moji drugovi gardiste svojski pomagali. Budući tvrdica bijaše Baričević i veliki muktaš t. j. čovjek, koji nikoga nečasti, al se daje častiti pilom i jelom od svakoga do mile volje. Gardiste su zalijevali nesudjenoga mi tasta rujnim vincem do obilja, da mu je i služba kod garde vječna mamura bila. Nije dakle čudo, da mutne oči starca ne opaziše naše ljubavi. Nu kako je svakomu dobru i zla sreća usudjena, tako postigne i našu ljubav nevolja. Više puta će se i vižle zaletiti orijašu pod noge, te ga srušiti iznebuške. Velika je to istina, moja gospodo; istina, koju sam gorko iskusio. Mojoj sreći zaleti se nehotice pod noge čovuljak — hud demon — te sruši u prah sve slatke sanjarije. A kako već spomenuh, taj hudi demon je mali gardista Goljčević. Nije u njega pizme ili zle volje proti meni; ljudi njegove vrsti ni ne mogu biti himbeni il zloradi; nu zla kob izabrala je upravo njega za orudje proti meni. Čujte samo! Jednom podje stari Baričević sa svojom četom na glavnu stražu. Eto lijepe prilike sastanku s Jelicom. Da se uvjerim o sigurnosti našoj, podjem k straži, pa zapitam, kamo je Baričević odredjen, jer da imam nješta važna s njim govoriti. Na straži mi kažu, da će to danas teško biti, jer da je Baričević odredjen, da čuva njekakav transport na Ciglani. Obukav kod kuće paradnu uniformu, poletih blažen k Jelici. Podjosmo šetati na Žverce kraj glavne straže. Goljčević me zapazi, zazvoni strašno, zatvori oči, razjazi usta, te zapišti — misleći da i kapurala ide velika počast — iz svega grla: „Gve... rr aus!“ Gardiste izletiše napolje, medju njima — kuku lele! — i stari Baričević. Jelica problijedi, ja se stvorih kamenom, Baričević pobijesni, garda se nasmija, a nesretni Goljčević stade za mnom vikati: „Gospodine Milkoviću, — molim pokorno, — gospodine kapurale, molim Vas, stanite malko!“ Al ja smeten ponaglim kao da me bura nosi, mrmljajuć ljutito: „Do bijesa i ti i tvoja straža i tvoj pozdrav i tvoj transport!“ Kašnje sam saznao, da je onaj transport već dan prije krenuo put Varaždina, a straža narodne garde da se vratila našav ono mjesto prazno. Suvišno bi bilo pripovijedati, što je sirotica Jelica stoga pretrpila. Osam dana je ne vidjeh, a onda mi opet sinu sreća na kratko vrijeme. Njekoga četvrtka imao je Baričević stražiti kod vojne kase za dvorištem stare jezuitske palače. Hvala Bogu, danas ću bar vidjeti Jelicu. Ja brže bolje k mojemu zlatu. Kad zakrenem u njezinu ulicu — o himbo paklena! — mjesto miloga lišca moje žudjenice na prozoru staro mrko lice Baričevićevo, gdje dimi iz čibuka. Pitam na glavnoj straži: „Zar je Baričević najmio za tri dvadesetice drugoga gardistu, da mjesto njega straži?“ Koga je najmio? — Goljčevića.

Al ni to nije dosta. Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo, veli latinski pjesnik. Odlučih podmititi hudoga si demona. Siromah djak ne ima velike garderobe; ni ja nisam žalibože imao nego surku i podosta otrcan zobun. Nemogući se sastati s Jelicom, a hoteći ipak u duhu poljubiti miljenicu, prodah židovu surku, da kupim dragoj kiticu ruža i da namirim listonošu naše ljubavi — staru služavku. Poslav po njoj kiticu svojoj dragoj, povrati se za čas taj naš nelijepi postillon d'amour, pa mi izruči, keseći se djavolski, sitnu knjigu od Jeličine ruke. Piše mi draga, da će joj otac na tri četiri li dana u Zagorje radi njeke baštine, da će ona u petak s društvom u Maksimir, a ja da dodjem svakako onamo. Prepadoh se čitavo. Od utorka do petka neima nego četiri dana, surka kod židova, a otrcani zobun neide u fino društvo. „Flectere se nequeo superos, Acheronta movebo“ rekoh i opet, pa ni pet ni šest naručim Goljčeviću, da mi sašije novu surku.

— „Al sigurno do četvrtka na večer, gospodine majstore!“

„Ne bojte se, gospodine kapurale, odmah ću ju skrojiti!“ Dodje četvrtak; bio sam uzrujan; malo sam jeo, mnogo pjevao. Dočekah mjesečinu, ne dočekah surke. „Donijet će ju sutra zorom!“ mišljah, pa legoh zlovoljan. Dodje zora, dodje podne, dodje druga ura, rok našega sastanka, al surka ne dodje. Deset puta poslah po surku, tri puta posla Jeličino društvo po mene. „Surka nije gotova, majstor je otišao na sajam u Petrinju!“ reče mi poslanica, krezuba baba. „Ne mogu od kuće, zub me boli!“ rekoh Jeličinoj služavci. Bože, koliko sam paklenih muka onoga popodne pretrpio! Očajanje, sramota, ljubomornost uskolebaše moje jadno srce. A uzrok svemu tomu bijaše — Goljčević! Drugi dan dobih istinabog surku, a moj demon molio me tisuć puta za oproštenje; ali koja korist? Jelica zatvori prozore pred mojim nosom. Al i Goljčevića postiže zla sreća, odsudiše ga na tri dana zatvora, što je bio bez dopuštenja pošao na petrinjski sajam mjesto na glavnu stražu. A šta vam učini taj nesretnik? Podje k Baričeviću: „Gospodine, reče, znam ja, rad šta ću sjediti. Imao sam Vašemu budućemu zetu sašiti surku, da podje s gospodičnom Jelicom u Maksimir, pa je nesretnjak nisam načinio. Molite ga za me, da me oslobodi buturnice!“ — „Jeste li poludili? Kakvoga zeta?“

— „Nu, valjda gospodina Milkovića!“ — „Idite Vi s Vašim zetom do bijesa, majstore! Ja neimam zeta, nit mi je moja kći na pazar za kojekakve vjetrogonje!“

„Šta velite na to, gospodo?! Nu sad pri kraju, jer je skoro i polak noći, ne ću vam dosadjivati pripovijedajuć trista drugih nesgoda, kojim je Goljčević uzrokom bio. Razložio sam doduše Jelici u elegiji „Kobna surka“ nesretne zamršaje naše ljubavi, i već se je počelo mekšati uvrijedjeno djevojačko srce; al kad je ono došao dan velike muštre na Jelačićevu trgu, obeća mi Jelica pismeno — jer je stari pazio kao zmaj — da će me s prijateljicama gledati s prozora. „Hvala Bogu, dobro je!“ pomislih. U jutro podjoh k svojoj kumpaniji, svjetal i snažan kao bog Davor, kad je išao k božici Ladi. Čižme mi bijahu ponješto tijesne, a kurje oko mučilo me strašno. Stisnuv zube, odlučih junački pretrpiti taj neznatni jad. Vojska se razredi, glasba zaori, a mila i lijepa Jelica se pojavi na prozoru. Srce mi kucaše od radosti. Kao kapural stojao sam na desnom krilu četice, baš nedaleko od Jeličina prozora. Kraj mene stojaše Goljčević. Najednoč zagrmi zapovjed: „Desno kret!“ Ja i ostali na desno, a Goljčević na lijevo i teškim potplatom na moje kurje oko. — „Ta jeste li poludili; na desno!“ zavrisnuh bijesan. „O — o — oprostite“, zapenta moj demon i pogazi drugom nogom moje kurje oko. Htjedoh ga probosti, kako sam ljut bio, al tu zaviknu zapovjednik: „Naprijed stupaj!“ — Naprijed, da, naprijed! Dok je četa junački naprijed stupala uz zvonku glasbu, klipsao sam ja kao šepav jarac, previjajuć se od boli, a ujedno slatko se smijuć mojoj Jelici. Bio sam valjda veoma smiješan, jer Jelica i prijateljice udariše u smijeh, da su se previjale i napokon prozor ostavile. Smiješnost je smrt ljubavi, a uzrok mojoj smiješnosti bijaše i opet — Goljčević.

(Nastavit će se.)

Godina II. — Broj 472.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 27. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sišanskoj ulici broj 21. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Sjeverno Campulunga bile su odbite rumunjske protunavale. Južno klanca Predeal napreduju naše honvedske čete uspješno. U gorju Berecz su Bavarci pročistili jednu pograničnu kosu. U dolini Uz i Patros (Trotusu) su čete, koje se već bore na rumunjskom tlu, na više mjesta bacile neprijatelja. U kutu triju pokrajina smo na visinama kod potoka Neagra odbili ruske navale.

Fronta bavarskog princa: Sjeverno Zaturcyja propadoše pred njemačkim zaprijekama navale ruskih bataljuna.

Talijansko bojište.

Jučer prije podne su neprijateljski topovi i bacala mina žestoko pucali na naše položaje u Vipavskoj dolini i na kraškom zaravanku. Oko podne je vatra malo po malo popuštala. Neprijateljska izvidnička odjeljenja, koja su se približavala našim položajima, bila su odbijena ručnim granatama.

Jugoistočno bojište.

Iz područja naših četa nema ništa nova da se javi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Naše je bojno topništvo držalo uspješno pod svojom vatrom neprijateljske jarke, baterije i nasade na obim stranama Somme. Protivnik je naperio jaku vatru na naše položaje na sjevernom brijegu. Englezi su sjeverno Courcelette, Le Sarsa, Gueudecourta i Lesboeufsa poduzeli djelomične navale. Nijedna navala nije uspjela; nanijele su neprijatelju samo novih žrtava.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Predjučerašnja francuska navala sjeveroistočno Verduna prodrla je, zaštićena maglovitim vremenom, preko rastrijeljenih jaraka sve do utvrde i sela Douamont. Posada je napustila goruću utvrdu. Nije više uspjelo, da se utvrdu prije neprijatelja zaposjedne. Većim dijelom tek po izričitom nalogu i nerado povukoše se naše čete u odmah sjeverno pripravljene položaje. U njima su jučer bile odbite sve francuske navale, koje su bile osobito žestoke protiv utvrde Vaux.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Sjeverno jezera Miadziol su Rusi bezuspješno pustili plinove. Isto je sredstvo pripravilo jugoistočno Gorodišća navalu, koja se je izjalovila uz velike gubitke. U predjelu Zubilno-Zaturcy, zapadno Lucka su ruski bataljuni u sumraku navalili bez topovske pretpriprave. Naša je brza zatvorna vatra slomila jurišajuće vrste.

Fronta nadvojvode Karla: Medju Zlatom Bistricom i istočnim obroncima gorja Kelemen bile su odbite neprijateljske navale. Na sedmogradskoj istočnoj fronti bacile su austro-ugarske čete rumunjskog protivnika u dolini Trotusul, a bavarske čete na visinama južno Par-Oituza. Na cestama, koje vode u Sinaju i Campolung smo u navali stekli zemljišta.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Operacije u Dobrudži se nastavljaju. Kakvu važnost pripisuju Rumunji svom porazu, proizlazi iz toga, što su digli u zrak veliki dunavski most kod Černavode. Naši su zrakoplovi u noći na 25. t. mj. uspješno nabacili bombama kolodvorske nasade kod Fetestija (zapadno Cernavode).

Macedonsko bojište.

Južno Prespanškog jezera je bugarsko konjaništvo došlo u dodir sa neprijateljskim odjeljenjima. Kod Krape (na Černi) i sjeveroistočno Gruništa bile su odbite srpske navale.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 25. (D. u.) Glavni stan javlja:

Fronta na Tigrisu.

22. t. mj. na veče smo iznenada navalili na engleski tabor u predjela Šeiksaida, kod koje smo prilike prodrli u neprijateljske opkope te se, zaplijenivši množinu oružja i vojnog materijala, povratili.

Kaukaska fronta.

Po nas povoljna čarkanje.

Na ostalim frotama nema važnih dogodjaja.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 25. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Na čitavoj fronti od Prespanskog jezera do Egejskog mora slaba topovska paljba.

Rumunjska fronta.

U Dobrudži proganjaju savezničke čete neprijatelja. 24. t. mj. na veče dodjoše iste do crte jezera Tašaulu—Dorabantu—Oprea—Kokurlani. Danas u jutro je sofijska pješ. divizija zauzela Cernavodu. Proganjanje traje dalje. U Konstanci smo zaplijenili 500 vagona, više lokomotiva (kolodvor ostade neoštećen), mnoga spremišta petroleja, skladišta puna blaga a u luci 70 turskih ladja, što su ih Rumuni zadržali.

Sofija, 26. (D. u.) Generalni stožer javlja:

Macedonsko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Južno Prespanskog jezera slabi okršaji sa neprijateljskim jedinicama. Na čitavoj fronti od Prespanskog jezera do Egejskog mora nema osim slabe topovske vatre ništa važna. Na Egejskoj obali mir.

Rumunjska fronta.

Na obali Crnoga mora vlada mir. Na čitavoj Dobrudžskoj fronti uzmiče neprijatelj naglo prema Tulči, Brajli i Harsovi. Proganjanje se nastavlja. 25. t. mj. smo uveli 15 časnika, 771 momka i 15 strojnih pušaka.

Na dunavskoj fronti nema nikakvog važnog dogodjaja.

Brzojavi.

Atentat na ministra-predsjednika grofa Stürgkha.

Halbenrain, 25. (D. u.) Položenja trupla ministra predsjednika grofa Stürgkha u obiteljsku grobnicu u Halbenrainu prisustvovao je veliki broj nadošlih i mnogo domaćeg pučanstva. Kolodvor i kuće u Halbenrainu bile su odjevene u crno. Lijes je nasred župne crkve bio postavlen na oltar i okičen vijencima Njeg. Veličanstva cara Franja Josipa i cara Vilima te njegovih rodjaka. Na to je truplo uz veliku asistenciju blagoslovio knez nadbiskup Schuster. Zadušnici su prisustvovali glavari mjesnih oblasti, zastupnici društva i velika množica. Medju žalujućima bio je i ministar princ Hohenlohe sa drugim ministrima, štajerski namjesnik grof Clary, nekoliko drž. i zemaljskih zastupnika i mnoge druge ličnosti, medju kojima i članovi visokog plemstva. Iza blagoslova su veterani odnesli truplo u grobnicu, gdje ga je knez nadbiskup Schuster po posljednji put blagoslovio.

Berthelot i rumunjski porazi u Dobrudži.

Berlin, 25. „Lokalanzeiger" javlja iz Genfa: Današnji bukareštanski izvještaj poglavice francuskog izaslavstva Berthelota naglašuje, da je njegovo izaslanstvo dosad samo promatralo i nadziralo. Time se otklanja indirektna odgovornost za katastrofalne dogadjaje posljednjih dana. List se uklanja svakom izražaju mnijenja glede o daljnjim posljedicama po samom rumunjskom glavnom štopu priznatih poraza u Dobrudži. Drugi poluslužbeni listovi pozivaju Rumunjsku, neka ne uskoleba svojim pouzdanjem u neumornu brigu i skrb četvornog saveza.

Novi poglavica rumunjskog štopa.

Ženeva, 24. „Eclair" javlja, da je general Landovesco imenovan poglavicom rumunjskog glavnog štopa. To da imade samo poimenski značaj. Glavni posao obavljaju ipak Francuzi i Rusi. General Polivanov da je dodijeljen kralju Ferdinandu da ušutka preuranjene mirovne želje.

Jedna pomorska bitka u sjevernom moru.

Ženeva, 24. „Matin" doznaje, da u sjevernom moru bijesni bitka, u kojoj sudjeluju veće mornaričke jedinice.

Londonski službeni krugovi da dogodjaj jošte prešućuju.

Raskol u njemačkoj socijalnoj demokraciji.

Berlin, 24. Okružna skupština socijalnodemokratskih izbornih društava, koja je, kako je bilo jur javljeno, zaključila zapor stranačkih doprinosa, proglasila je i najžešći boj protiv „Vorwärtsa".

Tijekom vrlo živahne rasprave izjavi predsjednik Trassek, da je „Vorwärts" prestao da stoji na stanovištu stranke. Stoga bi si berlinski radnici morali stvoriti vlastito glasilo. Jedan daljnji govornik, urednik Borchardt označi „Vorwärts" kao „posvema vladino glasilo". „Vorwärts" da mora biti izagnan iz svakog radničkog stana. Budu li radnici držanje „Vorwärts-a" pravo shvatili, to da će broj njegovih pretplatnika veoma brzo spasti na minimum. Broj drugova u carstvu, da je jur spao od jednog milijuna na 250 tisuća. Akoprem jedan veliki dio istih stoji pod oružjem, to da su ipak mnogi drugovi najavili svoj istup, buduć da nijesu htjeli slijediti politiku stranačkog predsjedništva.

Konačno bude sa 95 protiv 6 glasova zaključeno, da se predstojećoj glavnoj društvenoj skupštini predloži, da svim sredstvima stane na put „zločinskom postupku" stranačkog predsjedništva. Nadalje da se pozove sadanje uredništvo da obustavi svoju suradnju te da uznastoji oko osnutka novog stranačkog glasila.

Rumunjska u stisci.

London, 26. (D. u.) Odgovarajući na upit pogledom na Rumunjsku rekao je Lloyd George u donjoj kući: Mi i naši zaveznici radimo sporazumno. Učinit ćemo sve moguće, da pomognemo Rumunjskoj. Razumljivo je ali, da nije shodno davati potankosti u tu svrhu poduzetim mjerama.

Državni udar u Abesiniji.

Lugano, 24. „Tribuna" i „Corriere della Sera" priopćuju vijesti iz bez sumnje službenih izvora, iz kojih se razabire, da je u Abesiniji u najvećem opsegu buknuo rat radi prava na prijestolje, da je Ras Mihael na korist svog sina, koji se kod njega nalazi, sakupio najmanje 130.000 ljudi i zaposjednućem važnoga cestovnoga križališta i strategijskoga ključa od Addis Abebe, a taj je Ankober, kao jamačno i oduzećem ondje nagomilanih abesinskih glavnih zaliha oružja i municije stekao već nadmoćni položaj.

Saziv rumunjske komore odgodjen.

Budimpešta, 25. List „Kel. Ert." javlja iz Sofije: „Dnevnik" javlja: Vlada je namjeravala sazvati na dan 4. novembra komoru u Brajlu na ratno zasjedanje, no odgodila je rok na neizvjesno vrijeme radi posljednih ratnih dogadjaja.

Talijani proti Venizelosu.

Berlin, 25. „Lokalanzeiger" javlja iz Lugana: List „Tribuna" ustaje proti nastojanju antante inog novinstva, da vlasti antante priznaju Venizelosovu vladu. Venizelos ne može u Italiji naići na priznavanje, izakako je svojim govorima na Samosu i u Mitileni jasno pokazao, da je njegov program još uvijek onaj isti imperijalističko helenski za proširenje Grčke u Maloj Aziji, a s druge strane neće grčki narod ništa o njemu da znade, nego se čvrsto drži one politike, koja je dovela bila do izdajstva na Srbiji.

Sarrailova protuofenziva.

Hamburg, 24. „Hamburger Fremdenblatt" javlja iz Genfa: Velika je generalna ofenziva Sarrailova prije dva dana započela. Sarrail i srpski prijestolonasljednik imadu u rukama vodstvo na fronti. Osvojeni su se položaji neprijatelja pokazali veoma dobro učvršćenima.

Podmornički rat. — Podmornice pred Arhangelskom.

Bardö, 23. Od šest tovarnih parobroda, što su jučer otplovili za Arhangelsk, povratilo se ovamo njih četvero, buduć su bili opaženi od podmornica.

Nikakva opasnost za Erytreju.

Lugano, 24. Ponedjeljak se je držalo u Rimu dugačko ministarsko vijeće, koje se je bavilo abesinskim pitanjem. Ministar kolonija Colosimo izjavio je, da Abesinija predbježno ne predstavlja nikakve opasnosti po Erytreju.

Neopisive poteškoće Rusa u Karpatima.

Kopenhagen, 24. Petrogradski dopisnik lista „Temps" javlja, da nailaze ruske operacije u Karpatima na neopisive poteškoće. Iznajprije se osjećaju zima, bura i mećava kao nesavladive zaprijeke. Neprijatelj raspolaže izvrsnim topništvom i ponajbolje izvježbanim bacateljima ručnih granata. Ratni izvjestitelj lista „Petit Journal" javlja sa ruske fronte, da ruska armada nije još nikad naišla na tako tvrdokoran otpor, kao što je eto sadašnji otpor savezničkih armada. Neprijateljske armade iziskuju od Brusilovih četa velikih žrtava. Neprijatelj provadja svoje navale sa neopisivim ogorčenjem i tvrdokornošću.

Talijanska bojazan.

Düsseldorf, 24. List „Generalanzeiger" javlja iz Lugana: „Messaggero" tvrdi, da je saznao iz pouzdana vrela, e se ima očekivati nova austro-ugarska ofenziva (?) proti Italiji. List „Secolo" javlja, da će se za predstojećih zimskih mjeseci po svoj prilici usredotočiti ratna djelatnost na talijanskom bojištu na odsječku s obiju strana Gardskoga jezera. Na žalost da je osvojenje onih predjela, koji se imaju osloboditi, još veoma daleko.

Senator Humbert o raspoloženju u Španjolskoj.

Frankfurt, 24. „Frankfurter Zeitung" brzojavljaju iz Basela. Senator Charles Humbert izvješćuje u pariškom „Journalu" o raspoloženju u Španjolskoj, gdje je bio primljen od kralja i od ministra predsjednika Romanonesa. Humbert priznaje, da Španjolska ostaje bezuvjetno neutralna, te stoga odvraća od toga, da se je uznemiruje, buduć Španjolska šilje danas malne 100,000 radnika u francuske tvornice oružja.

Nikakove nade za „oslobodjenje" Srbije.

Berlin, 25. List „Lokalanzeiger" saznaje iz Malmo: U Odesi izlazeći srpski list „Slavjanski Jug" javlja: Sarrail je izjavio stalnom vojnom vijeću antante, e zasad nema nikakove nade da se sa raspoloživim četama natrag osvoje znatni dijelovi Srbije. Željeznica Berlin—Carigrad ne da sa sadašnjom bojnom silom ni na koji način prerezati. Potrebno je barem još 150.000 ljudi, kad bi se htjelo sa bitno povoljnijim izgledima glede riješenja srpskoga pitanja pristupiti.

Ratno vijeće u Boulogni i Italija.

Düsseldorf, 24. „Generalanzeiger" javlja iz Badena: List „Corriere" piše prigodom englesko-francuskog ratnog vijeća u Boulogni, da za Italiju nijesu obvezatni zaključci, stvoreni bez odobrenja Italije. Mora se uzeti, e se je dogovor u Boulogni ticao unutrašnjih prilika Engleske i Francuske, jer se inače isključenje saveznika od dogovora ne bi moglo protumačiti.

Važnost zauzeća Konstance.

Berlin, 25. Prema informacijama iz vojničkih krugova piše vojni izvjestitelj lista „Vossische Zeitung": Koli sa vojničkog toli sa političkog je gledišta zauzeće luke Konstance po bugarskim četama, s kojima se je borio i jedan njemački bataljun, od dalekosežne važnosti. Konstanca je glavna luka Rumunjske. Imala je za Rumunjsku istu važnost kao Hamburg za Njemačku ili Rotterdam za Holandiju. Možda je njezina važnost još veća. Jer Konstanca je jedina luka u Rumunjskoj, koja je imala željezničku svezu sa kraljestvom.

Preko Konstance se je obavijao gotovo sav uvoz Rumunjske u vojničke svrhe. Za vrijeme je mira polazio gotovo i sav izvoz iz te luke. Rumunjskoj su sad otvorene samo još dvije željezničke sveze sa Rusijom. No ove nijesu tako uporabive i mogu da igraju gledom na Konstancu samo podredjenu ulogu. Radi važnosti Konstance sagradili su bili Rumunji već u vrijeme mira svoje utvrde pred željezničkom prugom Konstanca-Cernavoda. Od početka su rata ovamo izgradjene te utvrde i dalje prema svim ratnim iskustvima.

Dne 18. i 19. je oktobra zauzela armada Mackensenova sve položaje oko Konstance. Iza toga je slijedila provala u glavni položaj, a u nedjelju, dne 22. oktobra, pao je grad sam. Željeznička pruga, koja vodi sad iz Kostance, postat će po Rumunjsku bez vrijednosti i beskorisnom. Pad Konstance mora za sobom dovući daljnje vojne dogodjaje velike važnosti. Obruč, koji se je stvorio oko Rumunjske, sužuje se malo po malo smrtnom sjegurnošću.

Rat na moru.

Beč, 25. (D. u.) U mjesecu rujnu su podmornice središnjih vlasti potopile, zaplijenile ili minama digle u zrak 141 neprijateljskih ladja sa ukupno 182.000 tona bruttoregistra. Zarobljeno je bilo 13 kapetana neprijateljskih ladja, te zaplijenjena 3 topa naoružanih parobroda. Osim toga je bilo potopljeno 39 neutralnih ladja sa ukupno 72.600 tona, jer su vozile konterbandu za neprijatelja.

Iz Grčke.

Lugano, 25. Atenski dopisnik „Corriere della sera" javlja, da je dne 21. t. mj. raspoloženje u Ateni vrlo razdražljivo i promijenljivo. Šire se istodobno i dobre i nepovoljne glasine. 50 je Francuskih vojnika zaposjelo palaču Zappeion, dok su se grčke čete, pješadija, konjaništvo i oružnici u velikom broju, utaborile u parlamentu i po gradskim trgovima. Ne zna se dali je grčka vlada poduzela te mjere, e bi spriječila nemire ili pako da spriječi korake antantinog redarstva protiv pričuvnika i prijatelja Nijemaca. Povoljno raspoloženje, koje je nastupilo nakon kraljevog razgovora sa engleskim poslanikom, promijenilo se je iznenada u nepovoljno, kada je list „Neon Asty" raširio vijest, da je francuski vojnički attashé predao kralju notu, koja zahtijeva, da se čete povuku iz Tesalije i da se njihovo oružje i vojni materijal preda saveznicima. Kralj je ogorčenjem odbio zahtjeve te je izjavio, da antantine mjere hoće da poluče raspust grčke vojske i uvedenje revolucijonarne vlade u Ateni, a ne sigurnost antantine vojske. Oko po noći sastade se ministarsko vijeće, kod kojega je prisustvovao i poglavica gen. stožera. Prema posljednjim vijestima sudeć, jesu vijesti „Neon Asty" neosnovane; raspoloženje je sada povoljnije.

Bern, 26. (D. u.) „Temps" javlja, da Tesalija i Epir namjeravaju, da se priključe provizornoj vladi u Solunu. Antivenizelistički listovi pišu, da je buna u obim tim pokrajinama naperena protiv vlasnika zemljišta te da ide zatim, da se zemljište razvlasti i podijeli medju seljake.

Milan, 26. (D. u.) Listovi javljaju iz Atene, da je kralj primio u audienciju francuskog poslanika. Ovaj se je prama bližim svojim krugovima izjavio, da se je kralj lojalno izjavio o četvornom savezu, kaošto i o njegovoj namjeri, da uspostavi prijateljske odnošaje sa grčkom vladom, koja se je obvezala, da će se držati dobrohotne neutralnosti. Naskoro će kraljevskom naredbom biti sniženo efektivno stanje grčke vojske na od prilike 30.000 momaka.

Političke vijesti.

Pred pragom parlamenta. Izjava vodja obiju komora. „Onaj, tko živi, imade pravo!" To je okrutna nauka života. Državnik na čelu upravo pada nenadano u grob, oboren ubojitom rukom ludjaka, ali država mora dalje da živi, i ta se je nauka u ponedjeljak u unutrašnjo-političkim dogadjajima slikovito očitovala. Rano poslije podne žalobni zbor vodja zastupničke kuće, pod predsjedanjem predsjednika dra. Sylvestra, kasno poslije podne vijećanje istih vodja parlamentarnih stranaka zajedno sa vodjama triju skupina gospodske kuće o uskrsnuću parlamentarizma. Žalobni je zbor pripadao prošlosti, bio je namijenjen preminulom kormilaru državnoga broda; vijećanje je vodja obiju komora bilo namijenjeno budućnosti, upravljanju državnog broda na dobrobit pučanstva. I pojavila se je u važnom tom sastanku pouzdanika naroda i vodja gospodske kuće jedna jedina snažna volja, volja, iz koje se jasno razabire, kako su svi narodi i svi slojevi društva u slavodobitnoj borbi proti neprijateljima, u zajedničkoj obrani granica otadžbine, srasli u nepokolebivu jednotu, jedinstvena volja, koja ide za tim, da se politički život u Austriji opet svede na tlo parlamenta i na tom tlu postigne pravedno sudjelovanje kod upravljanja državnoga broda. Ako se može ustanoviti kakova razlika u mnijenju izmedju zastupnika u zastupničkoj i onih u gospodskoj kući, sastoji se ona u tom, e se isti cilj, uskrsnuće naime parlamenta, na različit način ima postići, to jest, zastupnici gospodske kuće drže, da okolišanje vodi sjegurnije do cilja, a zastupnici su u zastupničkoj kući za direktni put. I nasuprot svim vijestima, koje su o tom govorile, e ne osvaja sve stranke zastupničke kuće čežnja za parlamentom, pokazala se je ovom zgodom potpuna jednodušnost kod svih stranaka bez iznimke. Vodje su zastupnika naglašivali, jedni nešto više, drugi manje ili uopće nikako, same po sebi razumljive garancije za uspješan rad parlamenta, ali svi su složni u tom, e ovaj rad mora da započne, i to što prije je moguće. Zastupnici gospodske kuće smatraju tako rekavši za više diplomatski, da zatraže iznajprije neposredni saziv prijašnjih delegiraca u delegacije, te da u delegacijama uopće zatraže oživotvorenje parlamenta. Dakle, uzevši stvar samu o sebi, jedna volja, jer i zastupnici su gospodske kuće posve sporazumni sa sazivom parlamenta za odmah, a to već potpuno jamči za uspješan rad u parlamentu.

Jasno je, da je ova izjava zastupnika obiju komora od veoma velike važnosti; ta ona veli, e su zastupnici svih naroda i svih slojeva pučanstva o tom uvjereni, da će se jedinstvo svih naroda i svih stališa na fronti, u bubnjarskoj vatri, u pobjedničkoj navali, očitovati na tlu parlamenta i da samo tjesnogrudni političari mogu biti drugoga mnijenja, te ta izjava time svjedoči, da se je vjera u parlamentarizam ojačana probudila na novi život. Ali još važniji je rezultat vijećanja od ponedjeljka obzirom na to, što mora uslijed tragične smrti grofa Stürgkha stupiti na kormilo državnog broda novi muž, i to ima da se zbude najkraće vrijeme. Rezultat je toga vijećanqa za novoga muža tako rekavši program. Od njega traže obje komore, odnosno njihovi zastupnici, prvaci stranaka bez razlike narodnosti i zastupnici plemstva, visokog činovništva, znanosti i industrije, kako su u gospodskoj kući sjajno zastupani, da se postavi na tlo parlamenta. I ako će taj muž, kako se predmnijeva, biti ličnost, koje je sveza sa parlamentarizmom već veoma stara i prokušana, to će rade prihvatiti stijeg, koji je bio razvijen u tom vijeću, te će se od dne 23. oktobra ovamo imati da bilježi znatan preokret u povijesti Austrije za vrijeme svjetskoga rata, preokret, koji će najviši slojevi pučanstva pozdraviti poštenom simpatijom. U ponedjeljak se je zbilo nešto na pravu dobrobit Austrije. Zajedničko je mnijenje bila izjava vjere u budućnost države, bila je odlučna izjava, ako i u sjeni tragične . . . . .